ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ Βιϐλία ὀκτώ.

THVCYDIDIS OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO LIBRI OCTO.

Iidem Latinè, ex interpretatione LAVRENTII VALLÆ, ab HENRICO STEPHANO nuper recognita,

Quam Æmilius Portus, Francisci Porti Cretensis F. paternos commentarios accuratè sequutus, ab infinita grauissimorum errorum multitudine nouissimè repurgauit, magnaq; diligentia passim expolitam innouauit.

IN HAC POSTREMA EDITIONE QVID PRÆterea præstetur, sequens pagina docet.

FRANCOFVRTI,
Apud heredes Andreæ Wecheli,
Claudium Marnium, & Ioan. Aubrium.
M. D. XCIV.
Cum Priuilegio S. Cæsareæ Maiestatis ad sexennium.

In hac poſtrema editione, quæ cæteris omnibus ſuperioribus editionibus eſt longè præſtantior, præter ipſam Latinam interpretationem ab Æ. P. Fr. P. Cr. F. optima fide recognitam, & paſſim innouatam, ac expolitam, hæc etiam lectoribus, hiſtoriarum ſtudioſis, præſtantur, ac exhibentur:

Thucydidis vita à Marcellino deſcripta, & ab Iſaaco Caſaubono correcta, & primùm Latinitate donata, nunc verò ab Æ. P. Fr. P. Cr. F. accuratè recognita, & noua interpretatione multis in locis illuſtrata.

Item Franciſci Porti Cretenſis in octo Thucydidis libros perpetui commentarij cum ſingulorum librorum breuibus argumentis.

Item eiuſdem Fr. P. Cr. vtiliſſima ſingularum Thucydidis concionum cum artificio rhetorico argumenta, ab omnibus literarum amatoribus iam pridem vehementer expetita, & nunc primùm in lucem emiſſa.

Item Æ. P. Fr. P. Cr. F. annotationes in obſcuriſſimos quoſque Thucydidis locos Græcè ſcriptæ, quibus non rarò Græca ſcholia corriguntur.

His adiecta totius Thucydideæ hiſtoriæ Chronologia à D. Chytræo ſcripta, & eiuſdem in ſingulos Thucydidis libros breuiſſima argumenta. Ad hæc & Iobi Veratij in ſingulas conciones argumenta in ſuperiore editione iam promulgata acceſſerunt.

Cum duobus ampliſſimis Indicibus, quorum alter, qui eſt Latinus, res tantùm, alter verò, qui eſt Græcus, verba, phraſesq; tam in ipſo Thucydide, quàm eius Græcis, Latiniſque commentariis obſeruatu dignas complectitur.

SVMMA PRIVILEGII.

S. CÆSAREÆ *Maieſtatis Priuilegio cautum eſt Andreæ Wecheli heredibus, Claudio Marnio, & Ioanni Aubrio, ne quis Thucydidis Olori F. de bello Peloponneſiaco libros octo Græcè, & Latinè ex interpretatione Laurentij Vallæ ab Æmilio Porto Franc. F. accuratè repurgatos, & paſſim expolitos, cum perpetuis Franciſci Porti p. ſui Commentariis, Annotationibus, & Indicibus illuſtratos, per ſex annorum ſpatium, a prima editionis die computandum, intra fines ſacri Romani Imperij, regnorumq́, & dominiorum Cæſareæ Maieſtati hereditariorum, eodem aut diuerſo charactere formave, recudere, aut aliò recudendum dare, vel alibi expreſſum importare, vendere, diſtrahere, apertè vel occultè, abſque ſupradictorum Wecheli heredum voluntate ac conſenſu præſumat. Qui ſecus fecerit, is non ſolum libris impreſſis, ſed etiam decem auri puri marchis ſine vlla venia mulctabitur; vt latius declaratum eſt in diplomate Cæſareo, dato Viennæ die vigeſima quinta menſis Maij, anno* M. D. LXXXII.

Rudolphus.

Io. Baptiſta Weber.

Ad mandatum S. Cæſ. Maieſtatis proprium.

P. Obernburger.

ILLVSTRISSIMO, POTENTISS. ATQVE CLEMENTISS. PRINCIPI,

FRIDERICO IIII DEI GRA. COMITI PAL.

RHENI, VTR. BAVARIAE DVCI, SACRI ROM. IMP. DAPIFERO SVPREMO,

ELECTORI SEPTEMVIRO, PRINCIPI SVO CLEMENTISSIMO,

S. P. D.
P. Q. F.
O.

OMNES, *quos diuinæ Maiestatis fauor (Illustriss. atque Clementiss. Princeps) in summo dignitatis gradu collocauit, ac amplissimis honoribus, & Magistratibus ornauit, non solùm armis instructos: sed etiam legibus armatos, earúmq; peritia munitos esse decet, vt belli, pacísque tempore populos, ac gentes à cœlesti Rege sibi commissas, rectè gubernent, & sanctum imperium in eas exerceant. Ex bonis enim legibus, quæ diligenter ab omnibus obseruantur, & ex firmis armorum præsidiis communem totius Reipub. salutem pendere constat. Legum verò custodes, interpretes, ac ministri, sunt ipsi Ciuitatum Moderatores, qui venerandis Sapientiæ donis diuinitus decorati, sic alios regunt, vt ipsi primi legibus alacriter obtemperent, & cæteros ad eandem obedientiam exemplo suo compellant. Idcirco Claudianus ad Honorium Augustum, tertium Consulem, præclarè scribit,*

In commune iubes si quid, censésque tenendum,
Primus iussa subi: tun cobseruantior æqui
Fit populus, nec ferre negat, quum viderit ip sum
Auctorem parere sibi. Componitur orbis

Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quàm vita Regentis.
Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.

Quisquis igitur hominibus suæ ditioni subiectis, legitimè, diúque cupit imperare, legum acerrimus propugnator esse debet, vt eas religiosè custodiat, obseruet, ipsarum mentem aliis prudenter interpretetur, proborum innocentiam viriliter tueatur, calumnias, ac iniqua facinora seuerè plectat, virtutibus maxima præmia, vitiis dedecus, infamiam, & pœnas illis dignas proponat: publicis commodis non minus, quàm priuatis consulat, studeat, inseruiat: pacem domi, forisq; colat. Eundem etiam bellicis rebus clarũ esse oportet, vt, si quis per inexplebilem pluris habendi cupiditatem, & ambitionem, ipsi bellum iniustum inferat, eum iustè propulset, persequatur, belloq; premat, donec illius audaciam, ac temeritatem contundat, & posthac illum in officio contineat. Quin etiam, si ius hoc flagitet, si necessitas cogat, reique feliciter gerendæ occasio se ipsi simul offerat, eam confestim arripiat, ex manibus elabi ne patiatur, hostem pro consiliis, pro conatibus, pro maleficiis vlciscatur, atque debellet. Sic enim insignem victoriam ab eo reportabit, quæ sibi posterisq; decus immortale comparabit, & imperij finibus longè, latéq; propagatis, pristinã tranquillitatem, atq; securitatem in Remp. reducet, impollutum pietatis cultum in ea stabiliet, ac diuinarum, humanarúmq; rerum scientiæ debitos honores magnificè persoluet. Hæc sunt munia quæ Magistratus publicæ salutis studiosos sustinere conuenit, si Patriæ Patres iure vocari volunt. Hæ sunt artes, quas excelsis animis præditi Principes mira cum voluptate meditantur, & in quibus excolendis omnem ingenij vim assiduè consumunt. Sed hæc Reipubl. sapienter administrandæ notitia primùm quidem ex illo bonor[illegible] omnium perenni fonte puris precibus est haurienda: deinde verò vigiliis, ac laboribus conseruanda, vsúque longo confirmanda. Quoniam autem viuendi curriculum nobis à natura datum breuissimo temporis spatio confici solet, quoniam etiam artium disciplina, quæ peritis populorum Rectoribus est necessaria, multis annis indiget, nec omnes omnia præstare possunt, aduersus incommoda, quibus humanum genus obnoxium videmus, præstantissimum Historiæ subsidium de cœlo demissum habemus. In huius amœnissimis hortis quiuis, vt in quodam Vniuersitatis Theatro, quicquid post hominum memoriam, ad nostrum vsque seculum, in quatuor mundi partibus dictum, factúmque fuit, quod sit memoratu, lectúque dignum, id sine magnis impensis, sine periculo, sine metu, sine molestia, coràm audire, palàm intueri, & liberè contemplari potest. Hìc nullus ambitioni, nullus assentationi, nullus superbiæ, nullus auaritiæ locus datur. Hìc nulla contumelia, nulla fraus, nulla vis, nullum odium spectatoribus est formidandum.

Qui

Qui cunctarum ætatum, ac rerum in iis gestarum seriem, & veritatis lucem spectare, qui spectaculorum iucunditate frui desiderant, huc fidenter veniant. Omnibus enim, qui non simulato cognitionis, ac virtutis amore flagrant, ad sacras Historiæ sedes, & ad ipsius mysteria, dies, noctésque liber aditus patet. Imo tantam in Historia benignitatem, atque magnificentiam experimur, vt vltrò nos ipsa blandissimis vocibus ad suas opes gratuitò participandas inuitet. Sed vos præcipuè, qui sceptra, qui diademata, qui coronas gestatis, qui splendidarum vestium ornamento fulgentes, in sublimi Iustitiæ solio sedetis, qui vitæ, necísque potestatem in populos habetis, vos, inquam, hæc appellat, & suarum diuitiarum thesauros vobis præcipuè largiri gestit. Hæc omnem suam fidem, omnem sedulitatem, omnémque sapientiam vobis pollicetur, offert, ac ministrat. Hæc in priuatis, hæc in publicis consultationibus, iudiciisque continenter, interdiu, noctúque vobis adesse non recusat, hæc salutaria consilia vobis fideliter suppeditare non grauatur, hæc vestra patrimonia, dominatus, iura, vectigalia, vires, autoritatem, & dignitatis splendorem tuetur, auget, conseruat. Hæc, quoties vestram in Repub. regenda sanctimoniam, & sapientiam animaduertit, vehementer lætatur, exultat, & triumphat, & maiores honores, dignitates, opes, laudésque vobis decernit. Quid igitur vobis & gloriosius, & vtilius accidat, quàm si talem vestri Principatus sociam vobis adiungatis, eámque semper in sinu, semper in pectore, semper in intimis animi recessibus residentem foueatis, nec à vobis vel minimum recedere permittatis? O felices illos, qui domi tales morum, ac vitæ magistros omnibus sapientiæ muneribus affluentes, habent, quibus rectè monentibus aures attentas præbent, & quorum imperata nequaquam inuiti faciunt! O fortunatas ciuitates, quæ talium Dominorum imperio parent! Quamuis autem tam apud Latinos, quàm apud Græcos multi reperiantur, qui solennes Historiæ ceremonias integerrimè curarint, eiúsq; sacris plurimas orbis terrarum nationes initiarint, & ipsorum arcana discipulis discendi cupidis apertè patefecerint, ac eos in omnium Historiæ commodorum, atque deliciarum partem vocarint, omnes tamen, qui doctrina, sanoq; iudicio florent, Thucydidem, vt eximium horum sacrorum Antistitem, suspiciunt, & admirantur, eique sua sponte, communique consensu primas deferre, palmámque dare non dubitant. Verùm quia non indoctis: at doctis scribit, non humilem: sed excelsam, & sæpe tragicam dicendi formam affectat, ac obscuritatem consultò sectari videtur, idcóque vulgus à suorum librorum lectione deterret. Nunc enim paucos inuenias, qui tantos in lingua Græca studiis progressus fecerint, vt in grandiloquentiam, & occultos Thucydidis sensus penetrare valeant. Qui propter has difficultates, latinam, vel gallicam interpretationem

hactenus ab aliis vulgatam sequi coguntur, hoc, quod à me dicitur, verum esse comperiunt. Quamobrem in gratiam eorum, qui græcarum literarum, vetustatis, & rerum à nostra memoria remotarum desiderio tenentur, quiq; sapientiam suarum actionum moderatricem auidè quærunt, vt ad felicem finem, optimi Ductoris ductu, sua consilia perducant, ego supremi numinis auxilio fretus, patrisq; mei commentarios accurate sequutus, hunc historicum latinè sic verti, vt omnes lectores ex hac nouissima versione maximam cum vtilitate voluptatem posthac percepturos credam. Multis autem de causis (Illustriss. atq; Clementiss. Princeps) huius meæ versionis, atque notarum partim græcè, partim latinè in hunc autorem à me scriptarum, & paternorum commentariorum labores T. C. dedicandos esse iudicaui: sed, vt cæteras silentio præteream, præcipuas afferam. Omnis historiæ: sed inprimis Thucydideæ tractationem, & frequentem eius meditationem T. C. gratißimam esse confido. Quid de literis, & literarum Doctoribus sentias, quantum illis honorem habeas, quibus præmiis illorum virtutem ornes, celeberrima Heydelbergensis Academia cunctis testatur, quam perpetuis tuæ beneficentiæ riuis irrigas, & quotidie splendoris tui radiis illustras, horúmque temperatißimo calore foues, crescentis incrementa lætis oculis aspicis, vniuersam heroicè tutaris, omnibúsque gentibus hûc discendi causa venire cupientibus tutißimam præstas. In huius fidem, & clientelam ego quoque, T. C. permissu, & indulgentia, nuper à sapientißimis Academiæ Moderatoribus humanißimè cum tota familia fui receptus, vt meorum in Medica Facultate iampridem cœptorum studiorum cursum, Deo fauente, præstantißimos Doctores audiens, ex animi sententia conficerem. Quis igitur adeò barbarus, quis adeò mente captus fuerit, qui meum consilium, & gratam acceptorum beneficiorum memoriam audeat damnare? Vitam profectò mihi peracerbam fore putarem, nisi (quod solum ab afflictæ fortunæ viris Clementißimus Princeps expectare potest) verbis honorificentißimis, pro beneficiis in Portum opportunè collatis, T. C. maximas gratias agerem, & immortales haberem, meæque voluntatis candorem, & constantiam scriptis mandarem, quæ sub illustrißimo Clementißimi Principis nomine in lucem prodirent. Hoc igitur perexiguum meæ erga T. C. obseruantiæ pignus, ac monumentum (Illustriss. atq; Clementiss. Princeps) eadem vultus serenitate nunc accipere digneris, qua nostras Musas, latino quidem, græcóque more cultas: sed præ grauißimo diuturnæ peregrinationis fastidio malè comptas, Franckentalli non ita pridem pro singulari T. C. clementia, præsens præsentes accepisti. Nihil enim in hoc instabili rerum mearum statu, nihil in hoc sæuo procellarum mari, quod infirmißimam Porti scapham à tranquillo, tutóque portu crudeliter arcere conatur, quic-

quam

quam optabilius mihi contingat, quàm si meorum, paternorúmque laborum hos fructus T. C. non ingratos esse cognoscam. Quoties me, murisq́; quod tanto Principi nunc offertur, exilitatem perpendo, cor dubitatione micat, mens ingenuo pudore fluctuat, eíque nullum læta spei lumen affulget. Quoties verò Thucydidem, & historiæ, quam accuratissimè composuit, bonitatem; & excellentiam intueor, quoties etiam heroicam Clementissimi Principis magnanimitatem contemplor, tunc omni diffidentia, metuque procul amandato, spem optimam concipio, iámque voti compos factus, amplámque χαρᾶς εὐχαριστίας, καὶ μελῳδίας *materiam nactus videor. Quare Deum Opt. Max. (Illustriss. atque Clementiss. Princeps) orabo suppliciter, vt T. C. inuiolata, sanctáque pace munitam S. S. S. regat, omnibusq́; felicitatis humanæ bonis ornatam perpetuò conseruet. Datum Heydelbergæ Cal. Ian.* CIↃ IↃ XCIIII.

T. C.

Addictissimus,

Æmilius Portus,
Francisci Porti
Cretensis F.

AEMILIVS PORTVS, FRANCISCI PORTI CRETENSIS F.

Lectoribus Græcæ linguæ studiosis, & historiarum, ac antiquitatis amatoribus, S. P. D.

TANDEM (humanissimi lectores) Thucydidem, historicorum Principem, perpetuis parentis mei commentariis, meisq; notis in obscurissimos quosque locos partim Græcè, partim Latinè scriptis illustratum, nouæq; versionis ornatu quàm fieri potuit maximo decoratum, vt promissis starem, fidemque meam vobis iam pridem obligatam liberarem, in lucem edendum curaui. Qua in re typographus sedulam, ac insignem operam summa animi alacritate nobis nauauit. Non tantam enim commodi, quæstusq; priuati, quantam vtilitatis, boniq; publici rationem habuit. Quod præclarum typographi facinus, ac egregiam erga literatos homines voluntatem, & optimarum artium pro virili promouendarum studium silentio minimè prætereundum censui, vt eius exemplo & alij ad idem posthac faciendum inflammentur, & incorruptis dulcissimæ gloriæ præmiis & in hoc, & in altero seculo fruantur. De me verò nihil in præsentia dicam, ne, quod in aliis, qui sua scripta magnificè laudant, iure damnatur, idem in me quoque meritò reprehendatur, si quicquid in hac nouissima Thucydidis editione maximis cum laboribus, molestiisq; præstiti, narrare velim. Exitus acta probat. Habetis (candidissimi Lectores) ipsum Thucydidem, quem vobis vniuersis, ac singulis examinandum offero libenter. Hunc (quum res, tempusq; feret, quumque per otium vobis hoc facere licebit) legetis, perlegetis, perpendetis. Sic enim de nostris laboribus meliùs iudicabitis: sic æquiorem sententiam feretis: sic vnicuique quod suum est, promptiùs tribuetis. Hoc modo nullus debito beneuolentiæ, laudis, ac honoris fructu se à vobis fraudatum queretur. His igitur nostris vigiliis, ac sudoribus, quos in frigidissima hyeme nuper Franckentalli vigilantes sudauimus, animo grato, beneuoloq; fruamini. Cùm enim propter insperatam temporum malignitatem, ac inuidiam optimis quibusq; viris potissimùm infestam, in illam Palatinatus vrbem cum tota familia me recepissem, donec ad aliquem priore tranquilliorem, ac feliciorem portum, ex grauissimis tempestatibus, quibus vehementer, diuque iactatus fui, Deus Opt. Max. pro infinita suæ paternæ bonitatis clementia nos deduceret: cumq; vitam priuatam illic degerem, (vt & hîc nunc quoque dego) nec vllo Græcæ linguæ docendæ munere publico amplius occuparer, ne temporis iacturam in hac diuturniore peregrinatione facerem, simul etiam vt variarum curarum onus leuarem, quo non mediocriter premebar, animum ad has exercitationes appuli. Illic etiam totius Homeri nouissimam versionem ab Henrico Stephano typis mandatam, diligentissimè recognoui, & ab incredibili fœdissimorum solœcismorum colluuie repurgaui. Vnde quilibet (vel me tacente) facilè coniiciet, quanta sit reliquorum errorum seges, quam illinc extirpaui. Breui autem (si Deus nostris cœptis faueat) hunc quoque Poetarum Principem cum perpetuis eiusdem patris mei commentariis in eum scriptis, ab eodem,

dem, qui nostrum Thucydidem typis mandauit, vel ab alio typographo, qui pulcherrimum huius exemplum sequi voluerit, fideliter excusum habebitis. Tunc apertè patebit quid patris mei scriptis debeatur, quid etiam aliis, qui alienis scriptis vsi, (quæ ante quindecim annos à me, precibus impetrarunt, ac mutuò quidem acceperunt: sed non vt hæc adhuc inuito domino pertinaciter apud se retinerent) nullam illorum autoribus gratiam habuerunt: sed contrà, præter amicitiæ iura, præter officium, ac decorum, in beatam optimorum virorum memoriam, multis post illorum obitum annis, inuecti sunt, suarúmque laudum præconia celebrantes, clarissimum illorum nomen suis obtrectationibus obscurare, illorumque bonæ famæ, ac dignitati labem aspergere sunt conati. Quamuis autem iustus dolor ob iniuriam nobis factam conceptus, suadeat, vt iniurias iniuriis vlciscamur, ego tamen iniurias nobis illatas, fortiter ferre, quàm iniurias iniuriis vlcisci malo. Nam, vt canit ille:

Fortior est, qui se, quàm qui fortissima vincit
Mœnia, nec virtus altiùs ire potest.

Scio quid pietas, scio quid honestas, scio quid modestia flagitet. Quamobrem ego iunior, his senioribus ardentem pietatis, honestatis, ac modestiæ facem præferre, & illos, qui nos inimicè tractarunt, amicè tractare, suique officij piè commonefacere decreui. Sed illud apud omnes mortales maturè testatum esse volo, me præter animi sententiam, magna necessitatis vi coactum, publicisque scriptis lacessitum, ad iniuriam propulsandam accessurum. In huius tamen propulsatione me nullis conuiciis (vt plerique facere solent) nullisque maledictis vsurum: sed patris, ac meum honorem honestissimis rationibus aduersus maleuolorum, ac inuidorum linguam, quæ nostro nomini dedecus conciliare studuit, strenuè tutaturum, & ab omni verborum acerbitate me mihi temperaturum syncerè promitto. Nihil enim turpius, nihil ab homine Christiano magis alienum esse constat, quàm huiuscemodi conuiciis, ac maledictis alios, præsertim verò pios, doctosq; viros lacerare, totumque terrarum orbem famosis libellis replere, pacemque publicam turbare. Valeant igitur, valeant illi, qui non imperatoriis: at potius veteratoriis artibus indecorè gloriam sibi parare cupiunt. Quod enim isti firmissimis argumentorum viribus, ac inuicto veritatis robore demonstrare nequeunt, id ineptissimis, ac inhonestissimis conuiciorum terriculamentis se consequuturos arbitrantur. Equidem in hoc certaminum genere me nullo modo exercitatum esse fateor. Fateor me nec vnquam antè talibus studiis operam dedisse, nec inposterum dare statuisse. Verùm quidnam de me sentirent omnes, quibus honor maximæ est curæ, si grauissimam iniuriam, eamque publicè patri, mihique factam ab illis, à quibus minimè factam oportuit, diutius dissimularem, nec (quando citiùs non licuit) mox saltem vulneris illati dolorem vel omnino sedare, vel, qua ratione possum, lenire conarer? Profectò nimia silentij diuturnitas iam intempestiua videretur. Haud enim ignoro, quod sit vulgi iudicium. In mentem etiam venit, quod omnibus est in ore: Qui tacet, consentire videtur. Hæc importuna taciturnitas, & nimis verecunda patientia, quam publicæ tranquillitatis amor parit, obtrectatoribus quidem, ac maledicis hominibus audaciam auget, illis verò, qui sunt pietatis, ac virtutum amantes, non rarò maximarum rerum periculum iniustè creat. Ipse quotidia-

nus vsus, & experientia, perita rerum magistra, fidem facit. Hoc ipse meo damno doctus didici.

Principiis obsta: serò medicina paratur,
Quum mala per longas inualuêre moras.

Malis tamen serò, quàm nunquam, mederi præstat. Quare cùm nostræ causæ manifestam æquitatem, nostrumque ius omnibus perspicuè demonstrauero, quod sine magno negotio me facturum spero, cùm etiam eos, qui grauissimam iniuriam nobis fecerunt, pietatis, ac officij sui, paucis, & amicè commonefecero, tunc à me rem satis feliciter gestam putabo. Valete. Datum Heydelbergæ Cal. Ianuarij. CIↃ IↃ XCIV.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΒΙΟΥ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΑΥΤΟΥ, ΑΠΟ ΤΗΣ ΟΛΗΣ ΣΥΓ-γραφῆς παρεκβολή.

MARCELLINI, DE THVCYDIDIS VITA, ET GENERE DICENDI, EXCERPTA EX INTEGRA ipsius historia dissertatio,

Quam Isaacus Casaubonus primùm Latinitate donauit, iam verò ÆE. P. Fr. P. Cr. F. accuratè recognouit, & multis in locis noua interpretatione illustrauit.

IAM tempus est vt qui Demosthenis, & diuinarum ipsius orationum, & concertationum Mystæ fuerunt, quiq; sententiis ad deliberatiuum, & iudiciale dicendi genus aptis pleni, & abunde referti sunt, in Thucydidis etiam mysteria introducantur, [ipsiusq; sacris initientur.] Hic enim vir & arte, & orationum pulchritudine, & accurata rerum notitia, & exercituum ducendi scientia pollet, & in deliberatiuo, & demonstratiuo dicendi genere excellit. Sed vitam, & genus hominis primum declarare est necesse. Illis enim, qui [de rebus] bene sentiunt, antequam ad scripta accedant hæc sunt inquirenda. Thucydides igitur, ille historiarum scriptor, ex patre quidem Oloro (qui ab Oloro Thracum Rege nomen impositum habebat) ex matre vero Hegesipyla est procreatus. Traxit autem genus a nobilissimis ducibus, Miltiadem, & Cimonem dico. Antiquitus enim cum Miltiade [Atheniensium] duce & propter Miltiadis genus, cum ipso Æaco Iouis filio cognatione coniunctus erat. Adeo illustribus maioribus historicus iste se natum gloriatur. Atq; Didymus hæc suo testimonio confirmat, qui tradit Pherecydem primo historiarum libro ita scribere: Athenis habitauit Philæas Aiacis filius: huic filius fuit Daiclus, huic Epidycus, huic Acestor, huic Agenor, huic Olius, huic Lyces, huic Typhon, huic Laius, huic Agamestor, huic Tisander, qui quũ esset Athenis archon, * Illi filius fuit Miltiades, cui filius Hippoclides, qui quum Athenis esset archon instituta sunt Panathenæa. * Illo natus est Miltiades, qui Thraciæ Chersonesum habitauit. Idem testatur & Hellanicus in eo libro, qui inscribitur Asopis. Nec verò dicat aliquis, Quid ipsi [Miltiadi] cum Thucydide? Hic enim est, huius cognatus. Thraces, & Dolopes bellum cum Apsinthiis vicino populo gerebant. Sed eo bello grauiter afflicti, & grauissima quæq; passi, quòd hostibus semper essent inferiores, ad oracula diuina confugiunt, quia sciebant solum Deum rationem inuenire posse, qua vel difficillimas res expediat. Nam (vt & Æschylus canit) Deorum vis est summa. Sæpe enim [vrbem] in rebus aduersis consilij inopem a graui molestia [liberauit,] & oculis imminentem nubem in bonum vertit. Nec eos sua spes fefellit. Oraculum enim acceperũt, fore vt optimum ducem haberent, eum, qui ipsos errantes ad hospitium inuitasset. Tunc verò temporis Crœsus Lydiæ Rex erat: Pisistratidæ verò tyrannidem Athenis obtinebant. Illi igitur dum ab oraculo reuerterentur, in Miltiadem ante fines Atticæ sedentem inciderunt, qui [Pisistratidarum] tyrannidem iniquo animo ferebat, & iustam ex Attica excedendi occasionem quærebat. Hæc enim Deus, qui responsum dederat, ipsis præparauerat. Cum igitur [Miltiades] eos hominum errantium veste amictos vidisset, quia sciebat quid valeret erratio, ipsos ad hospitium inuitauit, cum interea se oraculo inseruire nesciret. Illi verò lætati sunt quod ducem nacti fuissent, a quo ad hospitium fuissent vocati.

ΤΩΝ Δημοσθένους μύστας γεγενημένους θείων λόγων τε καὶ ἀγώνων, συμβουλευτικῶν τε καὶ δικανικῶν νοημάτων μεστοὺς γενομένους, καὶ ἱκανῶς ἐμφορηθέντας, ὥρα λοιπὸν καὶ τῶν Θουκυδίδου τελετῶν ἐντὸς καταστῆναι. πολὺς γὰρ ὁ ἀνὴρ τέχναις, καὶ κάλλει λόγων, καὶ ἀκριβείᾳ πραγμάτων, καὶ στρατηγίᾳ, καὶ συμβουλαῖς, καὶ πανηγυρικαῖς ὑποθέσεσιν. ἀναγκαῖον δὲ πρῶτον εἰπεῖν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ γένος καὶ τὸν βίον. πρὸ γὰρ τῶν λόγων ταῦτα ἐξεταστέον τοῖς φρονοῦσι καλῶς. Θουκυδίδης τοίνυν ὁ συγγραφεὺς Ὀλόρου μὲν ἐξέφυ πατρός, τὴν ἐπωνυμίαν ἔχοντος ἀπὸ Ὀλόρου τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως, καὶ μητρὸς Ἡγησιπύλης· ἀπόγονος δὲ τῶν εὐδοκιμωτάτων στρατηγῶν, λέγω δὴ τῶν περὶ Μιλτιάδην καὶ Κίμωνα. ᾠκείωτο γὰρ ἐκ παλαιοῦ τῷ γένει πρὸς Μιλτιάδην τὸν στρατηγόν· τῷ δὲ Μιλτιάδῃ, πρὸς Αἰακὸν τὸν Διός. οὕτως αὐχεῖ τὸ γένος ὁ συγγραφεὺς ἄνωθεν. καὶ τούτοις Δίδυμος μαρτυρεῖ, Φερεκύδην ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν φάσκων οὕτως λέγειν, Φιλαίας δὲ ὁ Αἴαντος οἰκεῖ ἐν ταῖς Ἀθήναις. ἐκ τούτου δὲ γίγνεται Δάικλος· τοῦ δὲ, Ἐπίδυκος· τοῦ δὲ, Ἀκέστωρ· τοῦ δὲ, Ἀγήνωρ· τοῦ δὲ, Ὄλιος· τοῦ δὲ, Λύκης· τοῦ δὲ, Τύφων· τοῦ δὲ, Λάιος· τοῦ δὲ, Ἀγαμήστωρ· τοῦ δὲ, Τίσανδρος, ἐφ' οὗ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις * τοῦ δὲ, Μιλτιάδης· τοῦ δὲ, Ἱπποκλείδης, ἐφ' οὗ ἄρχοντος Παναθήναια ἐτέθη. * τοῦ δὲ, Μιλτιάδης, ὃς ᾤκησε Χερρόνησον. μαρτυρεῖ τούτοις καὶ Ἑλλάνικος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Ἀσωπίδι. ἀλλ' ἵνα μὴ εἴπῃ τις, τί αὐτῷ πρὸς Θουκυδίδην, ἔστι γὰρ οὕτως τούτου συγγενής. Θρᾷκες καὶ Δόλοπες ἐπολέμουν πρὸς Ἀψινθίους, ὄντας γείτονας· ταλαιπωρούμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καὶ τὸ κακὸν οὐ φέροντες, ἐκ τοῦ μηδὲν ἔχειν ἀεὶ τῶν πολεμίων, καταφεύγουσιν ἐπὶ τὰ τοῦ θεοῦ χρηστήρια, εἰδότες ὅτι μόνος ὁ θεὸς ἐξ ἀμηχάνων εὑρίσκει πόρους. Θεῶν γὰρ ἰσχὺς, καὶ κατ' Αἰσχύλον, ὑπερτέρα· πολλάκις δ' ἐν κακοῖσι τὸν ἀμήχανον ἐκ χαλεπᾶς δύας, ὑπὲρ ὀμμάτων κρημναμέναν νεφέλαν ὀρθοῖ. καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων. ἐχρήσθησαν γὰρ κράτιστον ἕξειν ἡγεμόνα τοῦτον ὃς ἂν αὐτοὺς ἀλωμένους ἐπὶ ξενίαν καλέσοι. τότε καὶ Κροῖσος ἦρχε Λυδίας, τὰς Ἀθήνας δὲ οἱ Πεισιστρατίδαι τυραννοῦντες. ἐπανιόντες οὖν ἀπὸ τοῦ χρηστηρίου, περιέτυχον τῷ Μιλτιάδῃ περὶ τὸν ὅρον καθεζομένῳ τῆς Ἀττικῆς, ἀχθομένῳ μὲν τῇ τυραννίδι, δικαίαν δὲ ζητοῦντι τῆς Ἀττικῆς ἔξοδον. ταῦτα γὰρ ᾠκονόμησεν ὁ χρησμὸς αὐτοῖς. ὁρῶν οὖν αὐτοὺς πλανήτων ἔχοντας στολὴν, συνεὶς ὃ δύναται πλάνη, καλεῖ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ξενίας, ἀγνοῶν τοῦ χρησμοῦ λανθάνειν. οἱ δ' ἥσθησαν, τὸν ἡγεμόνα τὸν ἀπὸ τῆς ξενίας εἰληφότες·

γρ. Φιλαῖος

γρ. ᾤκισε. Isa. C.

γρ. θεοῖς δὲ τ. ἰσχὺς

γρ. καθυπερτέρα

καὶ πάντα αὐτῷ διηγησαμένων, στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν αὐτόν. οἱ μὲν οὖν τὸν θεὸν φασὶν ἐρωτήσαντα ἐξελθεῖν· οἱ δὲ, οὐκ ἄνευ γνώμης τοῦ τυράννου τὴν ἔξοδον πεποιηκέναι, δηλαδὴ τοῦ κρατοῦντος τὴν πρόσκλησιν τῶν Θρακῶν διηγησάμενον, ἀπελθεῖν. οἷς καὶ προσδοὺς δύναμιν, ἀπέπεμψεν, ἡδέως ὅτι μέγα δυνάμενος ἀνὴρ ἔξεισι τῶν Ἀθηνῶν. οὗτος οὖν ἡγούμενος ἐπλήρωσε τὰ μεμαντευμένα, καὶ μετὰ τὴν νίκην γίνεται καὶ Χερρονήσου οἰκιστής. ἀποθανόντος δὲ [1] μετὰ παίδων αὐτοῦ, διαδέχεται τὴν ἐν Χερρονήσῳ ἀρχὴν Στησαγόρας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμομήτριος. ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν Μιλτιάδης, ὁμώνυμος μὲν τῷ πρώτῳ οἰκιστῇ, ἀδελφὸς δὲ Στησαγόρου ὁμομήτριος καὶ ὁμοπάτριος. οὗτος οὖν, ὄντων αὐτῷ παίδων ἐξ Ἀττικῆς γυναικός, ὅμως ἐπιθυμῶν δυναστείας, λαμβάνει Θρακῶν βασιλέως Ὀλόρου θυγατέρα Ἡγησιπύλην πρὸς γάμον. ἐξ ἧς καὶ αὐτῆς γίνεται παιδίον. παρελθόντων δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα Περσῶν, συσκευασάμενος τὰ αὐτοῦ, εἰς τὰς Ἀθήνας πέμπει, καὶ τὰ πολλὰ τοῦ γένους ἀποστέλλει. ἡ δὲ ναῦς ἁλίσκεται, ἐν ᾗ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. ἀλλ' οὐχ οἱ ἐκ τῆς γυναικὸς τῆς Θρᾳκίας· ἀφίενται δὲ ὑπὸ βασιλέως, εἴγε μὴ Ἡρόδοτος ψεύδεται. Μιλτιάδης δὲ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐκ Θρᾴκης διαφυγὼν, σώζεται. οὐκ ἀπέδρα δὲ καὶ τὴν τῶν [ἐχθρῶν] συκοφαντίαν. ἐνεκάλεσαν γὰρ αὐτῷ [ἐπιφέροντες,] διεξιόντες αὐτοῦ τὴν τυραννίδα [τὴν ἐν Χερρονήσῳ.] ἀποφυγὼν δὲ [καὶ τούτους, καὶ] στρατηγὸς τοῦ πρὸς τοὺς Βαρβάρους πολέμου γίνεται. ἀπὸ τούτου οὖν κατάγεσθαί φασι τὸ Θουκυδίδου γένος· καὶ μέγιστον τεκμήριον νομίζουσι τὴν πολλὴν περιουσίαν, καὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης κτήματα, καὶ μέταλλα χρυσᾶ. δοκεῖ οὖν υἱὸς εἶναι [2] τοῦ Μιλτιάδου, ἢ θυγατριδοῦς. παρέχει δὲ ἡμῖν τινὰ ἄλλως αὐτὸς ζήτησιν, μηδεμίαν μνήμην περὶ τοῦ γένους πεποιημένος. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ τοῦτο, ὅτι Ὄρολος ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐστὶ, τῆς μὲν πρώτης συλλαβῆς τὸ ρ ἐχούσης, τῆς δὲ δευτέρας τὸ λ. αὕτη γὰρ ἡ γραφὴ, ὡς καὶ Διδύμῳ δοκεῖ, ἡμάρτηται. ὅτι γὰρ Ὄρολός ἐστιν, ἡ στήλη δηλοῖ ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ κειμένη· ἔνθα κεχάρακται,

Θουκυδίδης Ὀρόλου Ἁλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται. πρὸς γὰρ ταῖς [a] Μελιρίσι πύλαις καλουμέναις ἐστὶν ἐν Κοίλῃ τὰ καλούμενα Κιμώνια μνήματα, ἔνθα δείκνυται Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου τάφος. εὑρίσκεται δηλονότι τοῦ Μιλτιάδου γένους ὤν. ξένος γὰρ οὐδεὶς ἐκεῖ θάπτεται. καὶ Πολέμων δὲ ἐν τῷ περὶ ἀκροπόλεως μαρτυρεῖ· ἔνθα [3] καὶ Θεο * αὐτοῦ γενέσθαι προσιστορεῖ. ὁ δὲ Ἕρμιππος καὶ ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν αὐτόν λέγει τῶν τυράννων ἕλκειν τὸ γένος. διὸ καὶ διαφθονεῖν αὐτόν φησιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῖς περὶ Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, λέγοντα ὡς οὐκ ἐγένοντο τυραννοφόνοι. οὐ γὰρ ἐφόνευσαν τὸν τύραννον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυράννου Ἵππαρχον. ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ἀπὸ [c] Σκαπτῆς ὕλης τῆς Θρᾴκης πλουσίαν σφόδρα, καὶ μέταλλα κεκτημένην ἐν τῇ Θρᾴκῃ. τοῦτον δὲ τὸν πλοῦτον λαμβάνων, οὐκ εἰς τρυφὴν ἀνήλισκεν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τὸν πόλεμον αἰσθηθεὶς κινεῖσθαι μέλλοντα, προαιρούμενος συγγράψαι αὐτὸν, παρεῖχε πολλὰ τοῖς Ἀθηναίων στρατιώταις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίων, καὶ πολλοῖς ἄλλοις, ἵνα ἀπαγγέλλωσιν αὐτῷ βουλομένῳ συγγράφειν τὰ γινόμενα κατὰ καιρὸν καὶ λεγόμενα ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ. ζητητέον δὲ διὰ τί καὶ Λακεδαιμονίοις παρεῖχε καὶ ἄλλοις· ἐξὸν Ἀθηναίοις μόνοις διδόναι, καὶ παρ' ἐκείνων μανθάνειν. καὶ λέγομεν ὅτι οὐκ ἀσκόπως καὶ τοῖς ἄλλοις παρεῖχε. σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων συγγράψαι. εἰκὸς δὲ ἦν Ἀθηναίους πρὸς τὸ χρήσιμον ἀπαγγέλλοντας τὸ ἑαυτῶν, ψεύδεσθαι, καὶ λέγειν πολλάκις ὡς ἡμεῖς ἐνικήσαμεν, οὐ νικήσαντες. διὸ πᾶσι παρεῖχεν, ἐκ τῆς τῶν πολλῶν συμφωνίας θηρώμενος τὴν τῆς ἀληθείας κατάληψιν. τὸ γὰρ ἀσαφὲς ἐξελέγχεται τῇ τῶν πολλῶν συνῳδέσιν συμφωνίᾳ. ἤκουσε δὲ διδασκάλων,

Cùm autem omnia ipsi narrassent, ipsum ducem sibi crearũt. Sunt autem qui dicunt [Miltiadem] *Deo prius consulto* [Athenis] *excessisse. Alij verò tradunt eum non sine tyranni voluntate* [inde] *exijsse: sed postquam tyranno significasset se a Thracibus vocari, sic demum abiisse. Quibus* [tyrannus] *copias praeterea dedit, ac* [eos] *dimisit, quia gaudebat virum magna potentia praeditum Athenis exire. Hic igitur factus dux res oraculo praedictas implevit,* [& ad suum finem perduxit.] *Et post partam victoriam coloniae etiam in Cherronesum deductae dux fuit. Cum autem is sine liberis obiisset, Stesagoras uterinus eius frater Cherronesi regnum haereditario iure ad se devolutum et succedens accepit. Hoc autem etiam* [sine liberis] *defuncto, successit in regnum Miltiades, qui & idem nomen ferebat, quod prior ille coloniae in Cherronesum deductae dux, & uterinus, ac germanus Stesagorae frater erat. Hic igitur* [Miltiades,] *quamvis ex Attica muliere liberos suscepisset, tamen regnandi cupiditate flagrans, Hegesipylam, Olori Thracum Regis filiam, uxorem duxit, ex qua filius est ipsi natus. Sed quo tempore Persae in Graeciam venerunt,* [Miltiades] *res suas convasatas, magnamque generis partem Athenas misit. Sed accidit ut navis caperetur, in qua etiam liberi ipsius inerant: non tamen ij, quos ex Thracia muliere susceperat. nam (si modò verum est Herodoti testimonium) a Rege dimissi fuerunt. Miltiades verò ex Thracia fugiens in agrum Atticum salvus pervenit. Sed ne* [ibi quidem inimicorum suorum] *calumnias effugere potuit. Crimina enim ipsi* [intulerunt, eúmque accusarunt,] *narrantes quonam modo tyrannidem* [in Cherroneso] *exercuisset. Sed* [tamen tandem ex hoc etiam periculo] *evasit:* [&] *in bello contra barbaros Imperator est creatus. Ab hoc igitur Thucydidem genus ducere tradunt. Et validissimum* [huius rei] *argumentum esse putant, ingentem ipsius opulentiam, & possessiones, quas in Thracia habuit, & aurifodinas. Quibusdam igitur videtur* [fratris, sororisve] *Miltiadis* [filius] *fuisse, vel ex filia nepos. Porro* [Thucydides] *ipse hanc ipsius generis quaerendi occasionem nobis frustra praebuit, †† quia nullam eius mentionem fecit. Hoc verò ne ignoremus, Thucydidis patri Orolo nomen fuisse, cuius nominis prima syllaba habet R secunda, L. Haec enim* [recta nominis] *scribendi ratio (ut & Didymo placet)* [à nonnullis postea] *corrupta fuit. Quod enim Orolus sit* [scribendum,] *columna eius monumento imposita aperte testatur, ubi haec sunt insculpta,*

THVCYDIDES OROLI F. HALIMVSIVS HIC IACET. *Etenim ad portas, quae Melirides vocantur, in Coela sunt quae appellãtur Cimonia monumenta, ubi visuntur Herodoti & Thucydidis sepulcra. Hinc manifestè patet, illud videlicet, Thucydidem ex Miltiadis genere ortundũ esse. nullus enim peregrinus,* [& ab illa familia alienus] *ibi sepeliebatur. Idem testatur etiã Polemon in libro de arce* [Atheniẽsi]. *Ubi etiã hoc praeterea scribit, Thucydidi filium fuisse* [Timotheũ.] *Hermippus verò & ab ipsis tyrannis Pisistratidis genus eũ trahere dicit. Quae enim (inquit) causa est cur ille in suis scriptis, de Harmodio, & Aristogitone invidiose loquatur, & tyrãnum ab iis caesum fuisse neget? nec enim* [ut inquit ille] *tyrannum: sed Hipparchum tyranni fratrem interfecerunt.* [Thucydides] *autem duxit uxorem e Scaptesyla Thracia* [urbe] *ditissimam, & metallorũ fodinas in Thracia possidentem. Has autẽ opes adeptus, non in delicias cõsumpsit: sed cùm multo antè bellum Peloponẽsiacum motum iri praesensisset quia cupiebat hoc bellũ conscribere, multa Atheniensium & Lacedaemoniorũ militibus, & multis aliis largitus est, ut res* [omnes] *in hoc bello opportunè gestas, dictasque, sibi eas memoriae, literisque mandare cupienti referrent.* [Hîc] *autem quaerendum cur & Lacedaemoniis, & aliis pecunias dederat, cùm solis Atheniensibus eas dare, & ex ipsis* [res omnes] *intelligere posset. Respõdemus non sine causa,* [certoque consilio, pecunias] *aliis etiam ab eo datas. Rerum enim* [omnium] *veritatem sibi conscribendam proposuerat. Erat autem verisimile fore, ut Athenienses utilitati suae servientes in rerum a se gestarum relatione mentirentur, & saepe dicerent* [hostes] *a se victos,* [quos tamen] *non vicissent. Quamobrem* [pecuniam] *omnibus praebuit ut ex multorum consensu veritatis notitiam indagaret,* [ac adipisceretur.] *Quod enim obscurum est,* [id] *multorum concentu, consensuque declaratur,* [& apertè demonstratur.] *Doctores autem audivit, in Philosophia quidem,*

Anaxa-

[1] Lego ἄπαιδος. Isa. C.

[2] Lego ξετ ἀδελφιδοῦς ἦ. Is. C.

†† Thucydides obiter de se verba facit lib. 4. pag. ex H.St. typis primae editionis 155. v. 17. Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν. &c. & paulo post Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων &c. & lib. V. pag 173. Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος, etc. Æ.P.

[a] π. Μελιτίσι. Isa. C.

* π. ὄνομ. Æ.P.

[3] Lego καὶ Τιμόθεον υἱὸν. Is. C.

[c] π. Σκαπτησύλης. Æ.P. vide Steph.

Anaxagorã (vnde etiã, Antyllo teste, atheus paulatim haberi cœpit, quod illius philosophiæ disciplinam auidius hausisset) [in rhetoricis] *vero* [præceptis,] *Antiphõtem rhetorem, virũ in arte rhetorica eximiũ, cuius in octauo* [suæ historiæ] *libro mẽtionem facit, eumq́ autorẽ fuisse dicit, vt popularis dominatus abrogaretur, & cccc virorũ dominatio constitueretur. Quod autẽ Antiphõtis defuncti cadauer Athenienses extra vrbẽ, vindictæ studio proiecerint* [hoc verò Thucydides *in præceptoris gratiã silentio prætermisit. Sunt enim qui dicunt eius cadauer ab Atheniensib. proiectũ, quòd eo autore popularis dominatus* [Athenis] *mutatus fuisset* [Thucydides] *autẽ, qui hanc historiã scripsit, cum ad virilem ætatem peruenisset, nullis Reip. administrãdæ negotiis se immiscuit, nec ad tribunal,* [& concionem] *accessit: imperator tamen fuit, & imperium* [sibi à populo delatũ] *primam suorum malorũ causam accepit, nam propter hoc ipsum in exilium est pulsus. Nam cum Amphipolin missus fuisset, & Brasidas* [eum] *anteuertisset ac* [vrbẽ] *illam occupasset.* [hoc nomine ab Atheniensib. est accusatus huiusq; rei apud eos] *culpam sustinuit. cum tamen opera Atheniensib. non prorsus fuit inutilis. Nam ab hac quidem* [vrbe capiẽda] *aberrauit: sed Eionem cepit, quæ ad* [fluuiũ] *Strymonem est sita. nihilominus tamẽ* [Athenienses] *prius infortunium eius culpæ tribuentes, ipsum exilio mulctarunt. Ille verò pulsus in exilium, cum Æginæ esset, quia magnas habebat opes, maximam* [suarum] *pecuniarum partem fœnori collocauit. Postea tamen inde quoque discessit, & in Scaptesyla Thraciæ* [vrbe] *degens, sub platano* [suam historiam] *scripsit. Absit enim vt fidem adhibeamus Timæo, qui Thucydidem exilio mulctatum, in Italia vitam transegisse dicit. Veruntamen ne sic quidẽ iniuria acceptæ memor animo erga Athenienses male affecto* [historiã] *scripsit: sed veritatis amãs, & moderatis moribus fuit. siquidem neq; Cleon neq; Brasidas (qui calamitatis autor ipsi fuerat) vllo in ipsius scriptis maledicto vt ab irato scriptore est affectus, quanquam plerique suis affectibus inseruientes, veritate prorsus neglecta, historias conscripserunt. Herodotus enim a Corinthiis spretus, ipsos subterfugisse dicit pugnam, quæ ad Salaminem est commissa. Timæus vero Tauromenita Timoleontem supra modum laudauit, quod Andromachus ipsius pater potestate regia ab eo spoliatus nõ fuisset. Philistus vero cum iuniore Dionysio verbis præliatur. Xenophon verò Menonem, Platonis amicum, quòd ipse Platonis esset æmulus, conuiciis incessit. Hic verò* [scriptor] *est moderatus, & æquus, & veritati cedit. Illud autem sciamus, plures fuisse Thucydides. nam & hic fuit, Olori filius, & secundus demagogus,* [qui suis concionibus auram popularem captabat] *Milesij* [filius] *qui & Pericli in Reipubl. administratione est aduersatus. tertius verò, genere Pharsalius, cuius mentionem facit Polemon in libro de arce, patrem eius fuisse dicens Menonem. Fuit etiam quartus alius Thucydides poeta, ex pago Acherdusio, cuius mentionem facies Androtion in rerum Atticarum historia, Aristonem eius patrem fuisse dicit. Vixit autem teste Praxiphane in libro de historia, iisdem temporibus, quibus Plato comicus, Agatho tragicus, Niceratus epicus poeta, & Chœrilus, ac Melanippides. Cæterum* [Thucydides] *quãdiu quidem vixit Archelaus, vt plurimũ nominis obscuri fuit, vt ipse Praxiphanes ait. Postea vero in summa* [apud omnes] *admiratione fuit. Illius autem regionis homines ipsum obiisse dicunt, vbi etiam vitam exul degebat, itamq́; sententiam hoc argumento confirmant, quod ipsius corpus non fuerit Athenis sepultum.* [Aiunt] *enim tabulatũ eius tumulo impositum fuisse. hoc autem ex instituto, & solenni Atheniensium more manifestum esse cenotaphij indicium, quoties quis huiusmodi fortuna vsus obierat, nec Athenis sepultus fuerat. Didymus verò* [Thucydidem] *ab exilio reuersum, morte violenta Athenis obiisse tradit. hoc autem a Zopyro memoriæ proditum dicit. Athenienses enim, post cladem in Sicilia acceptam, omnibus exulibus (exceptis Pisistratidis) in patriam redeundi potestatẽ permisisse. Hunc autem reuersum, violenta morte sublatum, & in Cimoniis monumentis sepultum. quin etiam* [ait] *illorum simplicitatem* [à Zopyro] *derideri, qui Thucydidem peregre quidem obiisse: Athenis vero sepultum fuisse putent. Si enim in paterno monumento clam positus fuisset, nec columnam adeptus fuisset, nec inscriptionem quæ ipsius sepulcro imposita nomen autoris indicat. Verum illud constat exulibus in patriam redeundi potestatem fuisse datam, vt & Philochorus testatur, & Demetrius Phalereus in libro de Archontibus* [Atheniensibus.]

Ἀναξαγόρου μὲν, ἐν φιλοσόφοις, (ὅθεν, φησὶν Ἄντυλλος, καὶ ἄθεος ἠρέμα ἐνομίσθη, τῆς ἐκεῖθεν θεωρίας ἐμφορηθείς.) Ἀντιφῶντος δὲ ῥήτορος, δεινοῦ τὴν ῥητορικὴν ἀνδρός, οὗ καὶ μέμνηται ἐν τῇ ὀγδόῃ ὡς αἰτίου τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας, καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων καταστάσεως. ὅτι δὲ μετὰ τὸν θάνατον ζημιούμενοι τὸν Ἀντιφῶντα οἱ Ἀθηναῖοι, ἔρριψαν ἔξω τῆς πόλεως τὸ σῶμα, σεσιώπηκεν, ὡς διδασκάλῳ χαριζόμενος. λέγεται γὰρ ὡς ἔρριψαν αὐτοῦ τὸ σῶμα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς αἰτίου τῆς μεταβολῆς τῆς δημοκρατίας. οὐκ ἐπολιτεύσατο δὲ ὁ συγγραφεὺς γενόμενος ἐν ἡλικίᾳ, οὐδὲ προσῆλθε τῷ βήματι, ἐστρατήγησε δὲ, ἀρχὴν κακῶν παραλαβών. διὰ γὰρ ταύτης φυγαδεύεται. πεμφθεὶς γὰρ ἐπ᾽ Ἀμφίπολιν, Βρασίδου φθάσαντος καὶ προλαβόντος αὐτὴν, ἔσχεν αἰτίαν· καίτοι μὴ πάντα κακῶς αὐτὸς Ἀθηναίοις. τῆς μὲν γὰρ ἡμάρτανε, Ἠιόνα δὲ τὴν ἐπὶ Στρυμόνι λαμβάνει. ἀλλὰ καὶ οὕτω, τὸ πρῶτον ἀτύχημα εἰς ἁμάρτημα μεταλαβόντες, φυγαδεύουσιν αὐτόν. γενόμενος δὲ ἐν Αἰγίνῃ μετὰ τὴν φυγὴν, ὡς ἂν πλουτῶν, ἐδάνειζε τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων. ἀλλὰ κἀκεῖθεν μετῆλθε, καὶ διέτριβεν ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, ὑπὸ πλατάνῳ ἔγραφε. μὴ γὰρ δὴ πειθώμεθα Τιμαίῳ λέγοντι ὡς φυγὼν ᾤκησεν ἐν Ἰταλίᾳ. ἔγραφε δ᾽ οὖν οὔτε μνησικακῶν τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ φιλαλήθης ὢν, καὶ τὰ ἤθη μέτριος. εἴγε οὔτε Κλέων παρ᾽ αὐτοῦ, οὔτε Βρασίδας ὁ τῆς συμφορᾶς αἴτιος, ἀπέλαυσε λοιδορίας, ὡς ἂν τοῦ συγγραφέως ὀργιζομένου. καίτοι οἱ πολλοὶ τοῖς ἰδίοις πάθεσι συνέθηκαν τὰς ἱστορίας, ἥκιστα μελῆσαν αὐτοῖς τῆς ἀληθείας. Ἡρόδοτος μὲν γὰρ ὑπεροφθεὶς ὑπὸ Κορινθίων, ἀποδρᾶναί φησιν αὐτοὺς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. Τίμαιος δ᾽ ὁ Ταυρομενίτης Τιμολέοντα ὑπερεπαινεῖ τοῦ μετρίου, καθότι Ἀνδρόμαχον τὸν αὐτοῦ πατέρα οὐ κατέλυσε τῆς μοναρχίας. Φίλιστος δὲ τῷ νέῳ Διονυσίῳ τοῖς λόγοις πολεμεῖ. Ξενοφῶν δὲ Μένωνι λοιδορεῖται τῷ Πλάτωνος ἑταίρῳ, διὰ τὸν πρὸς Πλάτωνα ζῆλον. ὁ δὲ μέτριος, καὶ ἐπιεικὴς, τῆς ἀληθείας ἥττων. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι ἐγένοντο Θουκυδίδαι πολλοί· οὗτός τε ὁ Ὀλόρου παῖς, καὶ δεύτερος δημαγωγὸς, Μιλησίου, ὃς καὶ Περικλεῖ διεπολιτεύσατο. τρίτος δὲ γένει Φαρσάλιος, οὗ μέμνηται Πολέμων ἐν τοῖς περὶ ἀκροπόλεως, φάσκων αὐτὸν εἶναι πατρὸς Μένωνος. τέταρτος ἄλλος Θουκυδίδης ποιητὴς, τὸν δῆμον Ἀχερδούσιος· οὗ μέμνηται Ἀνδροτίων ἐν τῇ Ἀτθίδι, λέγων εἶναι πατρὸς Ἀρίστωνος. συνεχρόνισε δ᾽, ὥς φησι Πραξιφάνης ἐν τῷ περὶ ἱστορίας, Πλάτωνι τῷ κωμικῷ, Ἀγάθωνι τραγικῷ, Νικηράτῳ ἐποποιῷ, καὶ Χοιρίλῳ, καὶ Μελανιππίδῃ. καὶ ἐπεὶ μὲν ἔζη Ἀρχέλαος, ἄδοξος ἦν ὡς ἐπὶ πλεῖστον, ὡς αὐτὸς Πραξιφάνης φησίν· ὕστερον δὲ δαιμονίως ἐθαυμάσθη. οἱ μὲν οὖν ἐκεῖ λέγουσιν αὐτὸν ἀποθανεῖν ἔνθα καὶ διέτριβε φυγὰς ὤν· καὶ φέρουσι μαρτύριον τοῦ μὴ κεῖσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς. ἴκριον γὰρ ἐπὶ τοῦ τάφου κεῖσθαι· τοῦ κενοταφίου δὲ τοῦτο γνώρισμα εἶναι ἐπιχώριον καὶ νόμιμον Ἀττικὸν τῶν ἐπὶ τοιαύτῃ δυστυχίᾳ τετελευτηκότων, καὶ μὴ ἐν Ἀθήναις ταφέντων. Δίδυμος δ᾽ ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐλθόντα, βιαίῳ θανάτῳ φησὶν ἀποθανεῖν. τοῦτο δέ φησι Ζώπυρον ἱστορεῖν. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους κάθοδον δεδωκέναι τοῖς φυγάσι, πλὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν, μετὰ τὴν ἧτταν τὴν ἐν Σικελίᾳ. ἥκοντα οὖν αὐτὸν ἀποθανεῖν βίᾳ, καὶ τεθῆναι ἐν τοῖς Κιμωνίοις μνήμασι. καὶ καταγινώσκειν εὐήθειαν ἔφη τῶν νομιζόντων αὐτὸν ἔξω μὲν τετελευτηκέναι, ἐπὶ γῆς δὲ τῆς Ἀττικῆς τεθάφθαι. ἢ γὰρ οὐκ ἂν ἐτέθη ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασι συλλήβδην τεθεὶς, ἢ κλοπῇ ταφεὶς, οὐκ ἂν ἔτυχεν οὔτε στήλης, οὔτ᾽ ἐπιγράμματος, ὃ τῷ τάφῳ προσκείμενον, τὸ τοῦ συγγραφέως μηνύει ὄνομα. ἀλλὰ δῆλον ὅτι κάθοδος ἐδόθη τοῖς φεύγουσιν, ὡς καὶ Φιλόχορος λέγει, καὶ Δημήτριος ἐν τοῖς ἄρχουσιν.

π. Σκαπτησύλῃ. Æ. P.

Lego ἀντιπολιτεύσατο. Isa. C.

π. χοιρίλῳ. Is. C.

π. οἱ γὰρ ἂν ἐτέθη ἐν τ. π. μ. κρύβδην τεθεὶς, ἢ κλοπῇ ταφεὶς, ἂν. vide infra, τὸ ἐτάφη αὐτοῦ κρύφα. Æ. P.

ἐγὼ δὲ Ζώπυρον ληρεῖν νομίζω, λέγοντα τοῦτον ἐν Θρᾴκῃ τετελευτηκέναι· κἂν ἀληθεύειν νομίζῃ Κράτιππος αὐτόν. τὸ δ' ἐν Ἰταλίᾳ Τίμαιον αὐτὸν καὶ ἄλλους λέγειν κεῖσθαι, μὴ καὶ σφόδρα καταγέλαστον ᾖ. λέγεται δ' αὐτὸν τὸ εἶδος γεγονέναι σύννουν μὲν τὸ πρόσωπον, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας εἰς ὀξὺ πεφυκυίας, τήν τε λοιπὴν ἕξιν προσπεφυκέναι τῇ συγγραφῇ. παύσασθαι δὲ τοῦ βίου ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη, μὴ πληρώσαντα τῆς συγγραφῆς τὴν προθεσμίαν. ζηλωτὴς δὲ γέγονεν ὁ Θουκυδίδης εἰς μὲν τὴν οἰκονομίαν, Ὁμήρου· Πινδάρου δὲ, εἰς τὸ μεγαλοφυὲς καὶ ὑψηλὸν τοῦ χαρακτῆρος. ἀσαφῶς δὲ λέγων ἀνὴρ ἐπίτηδες, ἵνα μὴ πᾶσιν εἴη βατὸς, μηδὲ εὐτελὴς φαίνηται, παντὶ τῷ βουλομένῳ νοούμενος εὐχερῶς, ἀλλὰ τοῖς λίαν σοφοῖς δοκιμαζόμενος, παρὰ τούτοις θαυμάζηται. ὁ γὰρ τοῖς ἀρίστοις ἐπαινούμενος, καὶ κεκριμένην δόξαν λαβὼν, ἀνάγραπτον εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον κέκτηται τὴν τιμὴν, οὐ κινδυνεύουσαν ἐξαλειφθῆναι τοῖς ἐπικρίνουσιν. ἐζήλωσε δὲ ἐπ' ὀλίγον, ὥς φησιν Ἄντυλλος, καὶ τὰς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρισώσεις, καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ὀνομάτων, εὐδοκιμούσας κατ' ἐκεῖνον καιροῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησι· καὶ μέντοι καὶ Προδίκου τοῦ Κείου τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίαν. μάλιστα δὲ πάντων (ὅπερ εἴπομεν) ἐζήλωσεν Ὅμηρον, καὶ τῆς περὶ τὰ ὀνόματα ἐκλογῆς, καὶ τῆς περὶ τὴν σύνθεσιν ἀκριβείας, τῆς τε ἰσχύος τῆς κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, καὶ τοῦ κάλλους καὶ τοῦ τάχους. τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων τε καὶ ἱστορικῶν ἄψυχα ὥσπερ εἰσαγόντων τὰ συγγράμματα, καὶ ψιλῇ μόνῃ χρησαμένων διὰ παντὸς διηγήσει, προσώποις δὲ οὐ περιθέντων λόγους τινὰς οὐδὲ ποιησάντων δημηγορίας, ἀλλ' Ἡροδότου μὲν ἐπιχειρήσαντος, οὐ μὴν ἐξισχύσαντος (δι' ὀλίγων γὰρ ἐποίησε λόγων, ὡς προσωποποιΐας μᾶλλον ἢ δημηγορίας) μόνος ὁ συγγραφεὺς ἐξεῦρέ τε δημηγορίας, καὶ τελείως ἐποίησε μετὰ κεφαλαίων καὶ διαιρέσεως, ὥστε καὶ στάσει ὑποπίπτειν τὰς δημηγορίας. ὅπερ ἐστὶ λόγων τελείων εἰκών. τριῶν δὲ ὄντων χαρακτήρων φραστικῶν, ὑψηλοῦ, ἰσχνοῦ, μέσου, παρεὶς τοὺς ἄλλους, ἐζήλωσε τὸν ὑψηλὸν, ὡς ὄντα τῇ φύσει πρόσφορον τῇ οἰκείᾳ, καὶ τῷ μεγέθει πρέποντα τοῦ τοσούτου πολέμου. ὧν γὰρ αἱ πράξεις μεγάλαι, καὶ τὸν περὶ αὐτῶν ἔπρεπε λόγον ἐοικέναι ταῖς πράξεσιν. ἵνα δὲ μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀγνοῇς χαρακτῆρας, ἴσθι ὅτι μέσῳ μὲν Ἡρόδοτος ἐχρήσατο (ὃς οὔτε ὑψηλός ἐστιν, οὔτε ἰσχνός) ἰσχνῷ δὲ ὁ Ξενοφῶν. διὰ γοῦν τὸ ὑψηλὸν ὁ Θουκυδίδης καὶ ποιητικαῖς πολλάκις ἐχρήσατο λέξεσι, καὶ μεταφοραῖς τισί. περὶ δὲ πάσης τῆς συγγραφῆς ἐτόλμησάν τινες ἀποφήνασθαι ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς συγγραφῆς, οὐκ ἔστι ῥητορικὸν, ἀλλὰ ποιητικόν. καὶ ὅτι μὲν οὐκ ἔστι ποιητικὸν, δῆλον, ἐξ ὧν οὐχ ὑποπίπτει μέτρῳ τινί. εἰ δέ τις ἡμῖν ἀντείποι, ὅτι οὐ πάντως ὁ πεζὸς λόγος ῥητορικός ἐστιν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ Πλάτωνος συγγράμματα, οὐδὲ τὰ ἰατρικὰ, λέγομεν ὅτι ἀλλ' ἡ συγγραφὴ κεφαλαίοις διαιρεῖται, καὶ ἐπὶ εἶδος ἀνάγεται) ῥητορικῆς· κοινῶς μὲν πᾶσα συγγραφὴ ἐπὶ τὸ συμβουλευτικὸν (ἄλλοι δὲ καὶ ὑπὸ τὸ πανηγυρικὸν ἀνάγουσι, φάσκοντες ὅτι ἐγκωμιάζει τοὺς ἀρίστους ἐν τοῖς πολέμοις γενομένους) ἐξαιρέτως δὲ ἡ Θουκυδίδου ἐν τοῖς τρισὶν εἴδεσιν ὑποπίπτει· τῷ μὲν συμβουλευτικῷ, διὰ τῶν ὅλων δημηγοριῶν, πλὴν τῆς Πλαταιέων καὶ Θηβαίων, ἐν τῇ τρίτῃ· τῷ δὲ πανηγυρικῷ, διὰ τοῦ ἐπιταφίου· τῷ δὲ δικανικῷ, διὰ τῆς δημηγορίας τῶν Πλαταιέων καὶ τῶν Θηβαίων, ἃς ἀνωτέρω τῶν ἄλλων ὑπεξειλόμεθα. ὅπου γὰρ δικασταὶ κρίνουσι Λακεδαιμόνιοι οἱ παραγενόμενοι, καὶ κρίνεται πρὸς τὴν ἐρώτησιν ὁ Πλαταιεὺς καὶ ἀπολογεῖται περὶ ὧν ἐρωτᾶται, διὰ πλειόνων τοὺς λόγους ποιούμενος, καὶ ἀντιλέγει τούτοις ὁ Θηβαῖος, εἰς ὀργὴν τὸν Λακεδαιμόνιον προκαλούμενος, ἡ τοῦ λόγου τάξις καὶ μέθοδος καὶ τὸ σχῆμα, δικανικὸν σαφῶς ἀποφαίνει τὸ εἶδος. λέγουσι δέ τινες τὴν ὀγδόην ἱστορίαν νενοθεῦσθαι, καὶ μὴ εἶναι Θουκυδίδου. ἀλλ' οἱ μέν φασιν εἶναι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, οἱ δὲ Ξενοφῶντος. πρὸς οὓς λέγομεν ὅτι τῆς μὲν θυγατρὸς ὡς οὐκ ἔστι, δῆλον.

Ego verò Zopyrum nugari puto, qui Thucydidem in Thracia obiisse dicat: licet Cratippus, etiã eum verè loquutum censeat. Quod autem Timaeus, & alij eum in Italia sepultum fuisse tradant, [vereor] *ne* [hoc] *perridiculũ habeatur. Fertur autem Thucydides hanc habuisse formam: vultum quidem cogitabundum, caput verò acutum, & pilos erectos, & reliquam corporis habitudinem suis scriptis conuenientem. Eum autem obiisse tradunt vita vltra quinquagesimum aetatis annum producta opere instituto ad suum finem nondum perducto. Porro Thucydides aemulatus est, Homeri quidem dispositionem, Pindari verò grande, & sublime dicendi genus. Obscurè autem de industria loquitur, ne omnibus ad ipsius lectionem aditus pateret, néue* [in contemptionem veniret, ac] *in minori pretio habendus videretur si a quouis facile posset intelligi: sed* [potius] *sapientissimis quibusq; probatus apud hos in admiratione esset. Qui enim a praestantissimis viris laudatur, & laudem illorum iudicio est consequutus, in posterum omne tempus honorem literarum monumẽtis mandatum, nullisq; periculis obnoxium est adeptus, quem nulla posterorum iudicium aetas delere poterit. Nonnihil etiam, vt ait Antyllus, Gorgiae Leontini studium est imitatus, vt verba verbis quasi demensa respondeant, & in collatione contrariorum, quae tunc temporis apud Graecos maximè probabantur. Prodicum quoque eum in accurato verborum delectu* [est imitatus.] *Homerum verò in primis (vt iam diximus) & in verborum electione, & in exquisita eorundem compositione, & in elocutionis vi, orationisq́; pulchritudine, ac velocitate. Cum autem scriptores, ac historici, qui eum aetate praecesserũt historias anima (vt ita loquar) carentes conscripserint, & nuda, simpliciq; rerum narratione vbique sint vsi, nec vllis personis vllam orationem attribuant, nec vllas conciones* [suis scriptis insertas] *fecerint, cumq; Herodotus rem tentarit, nec voti compos peruenerit (Herodotus enim conciones paucis verbis expressas fecit, personarum fictionibus similiores quam concionibus) vnus hic historiae conditor conciones & inuenit, & perfectè composuit, ita vt earum vnaquaeque sua capita, & partitiones habeat, & ad certum* [causae] *statum reuocari possit. Quae est perfectarum concionum forma. Cum autem sint tres dicendi formae, sublimis, tenuis, & media, reliquis neglectis, sublimem elegit, vtpote suo ingenio congruentem, & tanti belli magnitudini conuenientem. Res enim magnas ab hominibus gestas magna etiam oratione declarare decet. Sed vt reliquas quoq; dicendi formas cognoscas scias Herodotum quidem media esse vsum (quae neq; sublimis, neq; tenuis est.) Xenophontem verò tenui. Thucydides igitur, vt sublimem faceret orationem, saepe & poeticis dictionibus, & quibusdam translationibus est vsus. Caeterùm nonnulli de toto hoc scriptionis genere dicere sunt ausi, hanc scribendi formam ad Rhetoricam non pertinere: sed ad poeticam: hoc verò vel ex eo falsum esse arguitur, quod* [historici oratio,] *nulla metri lege sit astricta. Sed si quis vobis obiiciat non omnem metro solutam orationem esse Rhetorum, vt Platonis, & medicorum scripta, respondebimus historiam certè esse Rhetorum, quae & in sua capita diuiditur, & ad illa Rhetorum genera refertur. In genere quidem omnis historia ad deliberatiuum* [refertur] *(alij verò & ad demonstratiuum* [eam] *referunt, quia viros, qui in praeliis rem fortissimè gesserunt, historia laudari dicunt.) Speciatim verò historia Thucydidea, in vnum quodque de illis tribus generibus cadit. Nam in deliberatiuum quidem cadunt omnes conciones, praeter illam, quae est Plataensium, & Thebanorum lib. III. In demonstratiuum verò, oratio funebris. In iudiciale, conciones Plataensium, & Thebanorum quas paulo ante a reliquis separauimus. Ad iudiciale enim genus pertinere hanc concionem, manifesto ex eo euincitur, quod causa agitur apud iudices eos, qui Lacedemone aduenerant, quodq; Plataenses in iudicio interrogantur: & interrogationi longa oratione respondent, eisq; orationis contradicunt Thebani, vt Lacedemoniorum iram contra Plataenses incendant. ipsa denique id arguit orationum compositio, ratio ac forma. Quidam autem aiunt librum* VIII *suppositicium esse; neque Thucydidis esse: ac sunt qui eum tribuant ipsius filiae: sunt etiam qui Xenophonti. Nos autem dicimus, filiae quidem non esse: id verò per se esse manifestum.*

Non enim

Non enim muliebris est ingenij, talem virtutem, artisq́; præstantiam imitari: deinde, si talis aliqua extitisset, non illa profecto latere voluisset: neque octauum tantum librum scripsisset, sed alia quoque multa ingenij sui monumenta reliquisset. Xenophontis quoque non esse, ipsa dicendi forma hoc propemodum clara voce testatur. Longe enim differt tenue dicendi genus a sublimi. Sed nec Theopompi est, vt nonnullis placet. Quibusdam, itaq́; peritioribus, Thucydidis quidem esse videtur, nondum tamen perpolitus, sed inchoatus tantum & rudis, multa summatim complectens, quæ & poliri & dilatari poterant. vnde etiam adducimur vt dicamus videri hunc librum a Thucydide iam ægrotante conscriptum: eamq́; esse caussam cur & languidius scriptus sit & breuius. Nam quando corpus est infirmum animus quoq; vires nonnihil remittere solet. Est enim inter animum & corpus quasi consensus quidam atq; naturæ coniunctio.

Obiit in Thracia, post Peloponnesiacum bellum, dum res eius belli annis XXI. gestas conscriberet. Hoc enim bellum XXVII annos durauit. Res vero gestas reliquis sex annis supplent Theopompus, & Xenophon quibus reliquam in Græcia gestarum historiam annectit. Sciendum vero, Thucydidem, qui Amphipolin dux exercitus missus fuisset, visumque esset serius eo peruenisse, occupata iam vrbe a Brasida in exilium ab Atheniensibus fuisse missum, ob Cleonis (quem ille ideo exosus, tanquam insanum vbique introducit) calumnias: illum vero Athenis relictis, in Thraciam, vt aiunt, secessisse: vbi pulcherrimam illam historiam contexuit. Notauerat enim ille quidem, iam inde a belli initio, quæcunque memoria digna dicerentur fierentue: non tamen etiam principio de illis suæ historiæ ornamentis fuit sollicitus: sed satis ei fuit si rerum memoriam sua notatione confirmaret. Postea verò exul, vitam in Scaptesyla, Thraciæ loco, agens, deinceps perpoliuit, quæ initio memoriæ tantum caussa notauerat. Fabulis autem aduersatur, studio veritatis: non enim fecit quod alij historiarum scriptores, qui delectationis studiosiores, quam veritatis, fabulas in suas historias inseruerunt. Atq; illi quidem ita se gesserunt. At nostri autoris institutum longè aliud fuit: qui sibi proposuit non auditores oblectare, sed studiosos homines erudire. Ideo ait opus hoc suum esse κτῆμα ἐς ἀεὶ (quasi quis dicat, rem in omne tempus vtilem:) non ἀγώνισμα, siue, ad ostentationem elaboratum opus. multa siquidem omisit, quæ ad delectationem faciunt: digressionesq́; vitauit quibus alij delectantur. cuiusmodi sunt apud Herodotum, quæ de delphine narrantur, qui audienda lyra delectatur: & de Arione qui musica nauem dirigit: imo totus liber secundus titulum operis mentitur. Contra hic autor si quid mirabile vel præter institutum opus sit commemorandum, id ille quidem commemorat quia necesse est: verùm ita vt in eius enarratione non diutius immoretur quam quantū opus est vt rem lector intelligat. Nam Terei meminit, propter Prognes & Philomelæ casus tantum: Cyclopum etiam mentionem fecit, propter locorum cognitionem: Alcmæonis quoque obiter meminit de Acarnania & ei oppositis insulis loquens: reliqua non accurate persequitur. Ac fabulas quidem ita tractat Thucydides. Cæterum in moribus exprimendis mirabilis plane est: in singulis quidem orationis partibus est perspicuus: in verborum constructione, quod longioribus periodis ac sententiis vtitur, interdum obscurus videtur esse. Genere dicendi vtitur grandi & inprimis sublimi. Compositio aspera est, grauis, & hyperbaton habens, interdum etiam obscura. breuitas mirabilis, & dictionum plures sensus. In sententiis, quæ ad mores pertinent, excellit. Præstat etiam in narrationibus, dum prœlia naualia, obsidiones vrbium, morbos, ac seditiones nobis narrat. Orationi suæ multiplicia adhibet figurarum lumina, in plerisque Gorgiam Leontinum imitatus, velox in elocutione, austerus supra modum, morum exprimendorum optimus artifex. Itaque videbis apud eum & Periclis spiritum, & Cleonis quam nescio quo nomine appellem:

ὁ γὰρ γυναικείας ἦν φύσεως τοιαύτην ἀρετὴν [illegible] μιμήσασθαι. ἔπειτα, εἰ τοιαύτη τις ἦν, οὐκ ἂν ἐσπούδασε λαθεῖν, οὐδ' ἂν τὴν ὀγδόην ἔγραψε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κατέλιπεν ἄν, τὴν οἰκείαν ἐκφαίνουσα φύσιν. ὅτι δὲ οὐδὲ Ξενοφῶντός ἐστιν, ὁ χαρακτὴρ μονονουχὶ βοᾷ. πολὺ γὰρ τὸ μέσον ἰσχνοῦ χαρακτῆρος καὶ ὑψηλοῦ. οὐ μὴν οὐδὲ Θεοπόμπου, καθά τινες ἠξίωσαν. τοῖς δὲ καὶ μᾶλλον τοῖς χαριεστέροις, Θουκυδίδου μὲν εἶναι δοκεῖ, ἄλλως δὲ ἀκαλλώπιστος, δι' ἐκτύπων γεγραμμένη, καὶ πολλῶν πλήρης ἐν κεφαλαίῳ πραγμάτων, καλλωπισθῆναι καὶ λαβεῖν ἔκτασιν δυναμένων. ἔνθεν καὶ λέγομεν ὡς ἀσθενέστερον πέφρασται, καὶ ὀλίγον, καθότι ἀρρωστῶν αὐτὴν φαίνεται συντεθεικώς. ἀσθενοῦντος δὲ σώματος, βραχύ τι καὶ ὁ λογισμὸς ἀτονώτερος εἶναι φιλεῖ. μικρὸν γὰρ συμπάσχουσιν ἀλλήλοις ὅ, τε λογισμὸς καὶ τὸ σῶμα. ἀπέθανε δὲ μετὰ τὸν πόλεμον τὸν πελοποννησιακὸν ἐν τῇ Θράκῃ, συγγράφων τὰ πράγματα τοῦ εἰκοστοῦ καὶ πρώτου ἐνιαυτοῦ. εἴκοσι γὰρ καὶ ἑπτὰ κατέσχεν ὁ πόλεμος. τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἓξ ἐτῶν πράγματα ἀναπληροῖ ὅ, τε Θεόπομπος καὶ ὁ Ξενοφῶν, οἷς συνάπτει τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν. ἰστέον δὲ ὅτι στρατηγήσας ὁ Θουκυδίδης ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ δόξας ἐκεῖ βραδέως ἀφικέσθαι, καὶ προλαβόντος αὐτὴν τοῦ Βρασίδου, ἐφυγαδεύθη ὑπ' Ἀθηναίων, διαβάλλοντος αὐτὸν τοῦ Κλέωνος (διὸ καὶ ἀπεχθάνεται τῷ Κλέωνι, καὶ ὡς μεμηνότα αὐτὸν εἰσάγει [illegible]) καὶ ἀπελθών, ὥς φασιν, ἐν τῇ Θράκῃ, τὸ κάλλος ἐκεῖ τῆς συγγραφῆς συνέθηκεν. ἀφ' οὗ μὲν γὰρ ὁ πόλεμος ἤρξατο, ἐσημειοῦτο τὰ λεγόμενα ἅπαντα, καὶ τὰ πραττόμενα. οὐ μὴν κάλλους ἐφρόντισεν ἀρχὴν ἢ τὴν μόνην σώζειν τῇ σημειώσει τὰ πράγματα. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν ἐξορίαν ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῆς Θρᾴκης χωρίῳ διαιτώμενος, συνέταξε μετὰ κάλλους ἃ ἐξ ἀρχῆς μόνον ἐσημειοῦτο διὰ τὴν μνήμην. ἔστι δὲ τοῖς μύθοις ἐναντίος, διὰ τὸ χαίρειν τῇ ἀληθείᾳ. οὐ γὰρ ἐπετήδευσε τοῖς ἄλλοις ταυτὸ συγγραφεῦσιν, οὐδὲ ἱστορικοῖς, οἱ μύθους ἐγκατέμιξαν ταῖς ἑαυτῶν ἱστορίαις, τῆς τερπνοῦ πλέον τῆς ἀληθείας αἰτησάμενοι. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω· τῷ συγγραφεῖ δὲ οὐκ ἔμελεν πρὸς τέρψιν τῶν ἀκουόντων, ἀλλὰ πρὸς ἀκρίβειαν τῶν μανθανόντων γράφειν. καὶ γὰρ ὀνόμασεν ἀγώνισμα τὴν ἑαυτοῦ συγγραφήν. πολλὰ γὰρ τῶν πρὸς ἡδονὴν ἀπέφυγε, τὰς παρεκβάσεις ἃς εἰώθασι ποιεῖν οἱ πλείονες, ἀποκλείσας. οἷον γὰρ καὶ παρ' Ἡροδότῳ καὶ ὁ δελφὶς ἐστὶν ὁ φιλῳδὸς, καὶ Ἀρίων ὁ κυβερνώμενος μουσικῇ, καὶ ὅλως ὁ δεύτερος τῶν ἱστοριῶν τὴν ὑπόθεσιν ψεύδεται. ὁ δὲ συγγραφεὺς οὐδὲν τοιοῦτον, ἀλλ' εἰ ἀναγκασθείη λέγειν τι τερατῶδες, διηγεῖται μὲν, μόνον δὲ εἰς γνῶσιν τῶν ἀκουόντων ἀφιστάμενος. ὅ, τι γὰρ περὶ Τηρέως αὐτῷ λόγος πέφρασται μόνον περὶ τῶν γυναικῶν, ἡ τε Κυκλώπων ἱστορία, τῶν τόπων ἕνεκεν ἐμνημονεύθη χάριν. καὶ ὁ Ἀλκμαίων, ὅτι σωφρονεῖν μνημονεύεται. ἔνθα τὰ τῆς σωφροσύνης αὐτοῦ νήσους ποιεῖ, τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἀκριβοῖ. περὶ μὲν οὖν τοὺς μύθους τοιόσδε. δεινὸς δὲ ἠθογραφῆσαι. καὶ ἐν μὲν τοῖς μέρεσι, σαφής· ἐνίοτε δὲ τὴν σύνταξιν, ἀσαφὴς διὰ τὸ ἐκτείνειν τὴν ἑρμηνείαν, ἄδηλος εἶναι δοκεῖ. ἔχει δὲ χαρακτῆρα ὑψηλόν, καὶ μέγαν. τὸ δὲ τῆς συνθέσεως, τραχύτητος ἔμπλεων, καὶ ὑπερβατόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀσαφές. αἱ δὲ βραχύτητες θαυμασταί, καὶ τῶν λέξεων αἱ νόες πλείονες. τὸ δὲ γνωμολογικὸν αὐτοῦ, πάνυ ἐπαινετόν. ἐν δὲ ταῖς ἀφηγήσεσι σφόδρα δυνατός, ναυμαχίας ἡμῖν καὶ πολιορκίας, νόσους τε καὶ στάσεις διηγούμενος. πολυειδὴς δὲ ἐν τοῖς σχήμασι, τὰ πολλὰ καὶ τῆς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου μιμούμενος· ταχὺς ἐν ταῖς σημασίαις, πικρὸς ἐν τῇ συνθήκῃ, ἠθῶν μιμητής, καὶ ἄριστος διαγραφεύς. ὄψει γοῦν παρ' αὐτῷ φρόνημα Περικλέους, καὶ Κλέωνος οὐκ οἶδ' ὅ, τι ἂν εἴποι τις

[Margin:] ω. Σκαπτησύλη. Æ.P.

[Margin:] ω. καὶ γὰρ κτῆμα ἐς ἀεὶ μᾶλλον ἀγώνισμα, [illegible] i. e. hæc lectio facile elicitur ex ipsomet Thucydide, qui lib. 1. pag. ex H. St. typis 16. ita loquitur, κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον, ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται. Æ.P.

---

[1] Καὶ ὁ Ἀλκμαίων] Thuc. in fine secundi libri, unde correctionem huius loci satis commodam sumere potes. καὶ ὁ Ἀλκμαίων, ὅτι σωφρονεῖ: [illegible] [illegible] ἔνθα καὶ τῆς σωφροσύνης αὐτοῦ [illegible] [illegible] [illegible] ἐν τῇ γε, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible Greek text]

N. Vide supra, vbi [illegible] *legitur. Æ. P.*

Alcibiadis iuuentutem, in Themistocle astutia, in Nicia probitatem, superstitionem, & felicitatem, antequam venisset in Siciliam: itemque alia sexcenta, quæ suis locis sigillatim conabimur obseruare. Plurimus est apud Thucydidem veteris linguæ Atticæ vsus, quæ ξ pro σ vsurpat, vt quum dicit ξυνέγραψε *& ξυμμαχίαν. Per diphthongum scribit quæ reliqui per α, dicitq;* αἰεί. *Et omnino nomina multa noua inuenit. siquidem in Thucydidis dictione, quædam vocabula reperiuntur ipsius ætate antiquiora, vt* [illegible] *&* [illegible]*, &* [illegible]*, &* [illegible]*. Quædam apud poetas extant, vt* [illegible]*,* [illegible]*,* [illegible] *& similia. Quædam ipsi propria,* [illegible]*, &* [illegible]*, &* [illegible]*, itemq; alia, quæ apud reliquos scriptores non leguntur, sed apud hunc tantum. Porrò huic etiam curæ est verborum maiestas, vis argumentorum, ac sententiarum grauitas: & (vt iã diximus) in compositione breuitas. Nam* [sæpe] *multæ res vel vnica voce declarantur. Sæpe etiam res & affectiones pro personis vsurpat, vt in illo* [illegible]. *Habet etiã generis demonstratiui nõnihil: vt in oratione funebri: & quod variis ironiis, atq; interrogationibus vtitur: conciones quoq; quasdam habet philosophico more cõscriptas: sunt enim instar dialogorum, qui philosophis conueniũt, composita. Ipsius tamẽ elocutionem, ac verborum compositionem plerique reprehendunt, inter quos est Dionysius Halicarnasseus. eum enim reprehendit quasi soluta, ac ciuili oratione vti nequeat.* [quod ideo Dionysius facit,] *quia ignorat hæc omnia esse cuiusdã eximiæ facultatis & habitus perfectissimi. Herodoti autem temporibus videtur vixisse, siquidem Herodotus meminit irruptionis in vrbem Platæam factæ, quam historiam narrat Thucydides libro secundo. Aiunt etiam, quum Herodotus suas historias in hominũ cœtu recitaret, Thucydidem recitationi illi interfuisse, & quum eas audiuisset, lacrymasse. quod vbi animaduertisset Herodotus, dixisse eũ ferunt Olori patri Thucydidis,* Filij tui ô Olore ingenium magno impetu ad litterarũ studia fertur. *Mortuus est in Thracia & (vt quidem volunt nonnulli) ibi est sepultus: sed alij dicunt ossa eius clam a cognatis Athenas fuisse importata, itaq; sepulta. neque enim palam licuit Athenis sepelire eum qui propter crimẽ proditionis exilio fuisset mulctatus. Erat autem eius sepulcrum prope portam in eo loco agri Attici, qui appellatur Cœla, quemadmodum testatur Antyllus, vir fide dignissimus, historiæq; peritissimus, & ad docendum appositissimus. Fuit etiam, (ait ille) in Cœla habens hanc inscriptionem columna,*

THVCYDIDES OLORI HALIMVSIVS. *Addiderunt verò quidam hæc,* HIC IACET. *quod nos facile intelligi posse ac subaudiri putamus: in inscriptione enim non erat. Forma autem, & dicẽdi genus,* [quo Thucyd. vtitur,] *est magnificum adeò vt ne in commiserationib. quidẽ ab hac magnifica loquendi forma abstineat. Elocutio est grauis, sententia obscura, quia hyperbatis delectatur, & multas res paucis verbis declarat. Et verborum quidẽ plurimas habet figuras. contra verò paucissimas sententiarũ figuras habet. Nam nec ironiis, nec obiurgationibus, nec obliquis dictis, nec vllis aliis callidis artibus, quib. auditorem capiat, vtitur, cum tamen Demosthenes in his potissimum suæ eloquentiæ vim ostentet. Puto autẽ huiusmodi sententiarum figuras a Thucydide nõ propter earum ignorationem prætermissas: verum quia orationẽ personis de quib. verba facit, congruentem atq; conuenientẽ tribuere volebat. Nõ enim decebat Pericli, & Archidamo, & Niciæ, & Brasidæ, viris excelsi animo præditis, & generosis, & heroica gloria ornatis ironias, & alias artis oratoriæ fraudes attribuere, quasi non liceret ipsis* [alios] *aperte arguere, & palam accusare, & dicere quicquid vellent. Propterea* [igitur] *simplicẽ, & minimè figuratam orationẽ accuratè est sequutus, in hoc etiã rebus decorum, & artis præcepta seruans. Est enim artificis periti dignitatem* [singulis] *personis conuenientem seruare, & reb.* [quibusq;] *congruens ornamentum* [tribuere.] *Sciendũ autem est totã Thucydidis historiam a quibusdam in XIII. libros fuisse diuisam, ab aliis aliter. Frequens tamen, & communis vsus obtinuit, vt totũ hoc opus in octo tãtum libros divideretur, quod & Asclepius suo iudicio cõprobauit.*

[illegible Greek text]

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΟΛΟΡΟΥ, ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI F. LIBRORVM OCTO DE BELLO PELOPONNESIACO, PRIMVS.

Ex Laurentij Vallæ interpretatione, ab Henrico Stephano recognita:

Quam Æmilius Portus, Fr. P. Cr. F. paternos commentarios accuratè sequutus, ab infinita grauissimorum errorum multitudine nouissimè repurgauit, magnaq; diligentia passim expolitam renouauit.

A THVCYDIDES Atheniensis bellum Peloponnesiorum Atheniensiumque, quod inter se gesserunt, conscripsit, exorsus statim ab eo moto, sperans etiam fore tum magnum, tum superioribus longè memorabilius: his coniecturis adductus, quod & vtrique omni bellico apparatu florerent, & cæteros Græcos cum alterutris se coniungere videret, partim quidem statim, B partim verò etiam in animo habere, [*mox idem facere.*] Hic enim motus profectò maximus inter Græcos fuit, quinetiam in quadam barbarorum, ac propemodum (vt ita loquar) in maxima [*cæterorum*] mortalium parte [*maximus extitit.*] Nam superiores, & his longè antiquiores motus, ob temporum vetustatē planè comperti esse non potuerunt. Sed cōiecturis nixus (quas

A ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ἀθηναῖος [2] ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν πελοποννησίων καὶ ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν [3] πρὸς ἀλλήλους· ἀρξάμενος [4] εὐθὺς καθισταμένου, [5] καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων· τεκμαιρόμενος ὅτι [6] ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν B ἀμφότεροι [7] παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν ὁρῶν [8] ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, [9] τὸ μὲν, εὐθὺς, τὸ δὲ, καὶ διανοούμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς ἕλλησιν ἐγένετο, [10] καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. [11] τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα, σαφῶς μὲν εὑρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατον ἦν· ἐκ δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ

γρ. ἐπὶ πλεῖστον

γρ. ἀδύνατα

ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΞΥΝ- [illegible] εἰς ὅλον τὸν Θουκυδίδην.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ἀθηναῖος] Γαΐτως μέμνηται τὸ οἰκεῖον ὄνομα κατ' ἀρχάς, ἀποδιαστέλλων ἑαυτὸν τῶν ὁμωνύμων οἷς εἶπεν· ἅμα μὲν τῆς αὐτῆς αἰτίας ἕνεκεν, ἅμα δὲ καὶ τὸ μὴ ἐπονείδιστον τὸ αὐτοῦ συντεθειμένον σύνταγμα. [2] Ξυνέγραψε τὸν πόλεμον] ἄλλο, γράψαι, καὶ ἄλλο, ξυγγράψαι. τὸ μὲν, ἐπὶ ἑνὸς πράγματος λέγεται· τὸ δὲ ξυγγράψαι, ἐπὶ πολλῶν. ξυγγράψαι, τὸ μετ' ἐπιμελείας καὶ σπουδαίως συντάξαι· γράψαι δὲ, καὶ τὸ ἁπλῶς καὶ μὴ ὅπως ἔτυχεν ἀνέχεσθαι αἰσχρόν. [3] Πρὸς ἀλλήλους] καὶ γὰρ ὁ Ξέρξου πόλεμος, τῶν αὐτῶν ἦν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλήλους. διὸ καὶ οὐ μάτην πρόσκειται. [4] Εὐθὺς καθισταμένου] ἀρχὴν λαμβάνοντος. [5] Καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι] τὸ ἐλπίσας οὐ μόνον ἐπὶ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ μέλλοντος ἐκβαίνειν λέγεται. [6] Ἀκμάζοντές τε ἦσαν] αἴτιον τοῦ ἤκμαζον. [7] Παρασκευῇ τῇ πάσῃ] πῶς ἤκμαζον ἀμφότεροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, εἶχε τοῖς πολεμικοῖς χρήμασιν εὐθέως. [8] Ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους] εἰς σύστασιν καὶ εἰς βοήθειαν ἑκατέρων κινούμενον. [9] Τὸ μὲν, εὐθὺς] ἅμα τῷ ἄρξασθαι τὸν πόλεμον. [10] Καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων] Θρᾷκας λέγει καὶ πέρσας. οἱ μὲν γὰρ μετὰ Σιτάλκου συνεμάχουν ἀθηναίοις· οἱ δὲ μετ' Ἀρταξέρξου τοῦ Δαρείου ὕστερον τοῖς λακεδαιμονίοις. [11] Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν] τὰ μηδικὰ καὶ τρωϊκά.

μακρότατα σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι, [1] οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους, οὔτε ἐς τὰ ἄλλα. Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη, [2] οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, [3] ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὖσαι τὰ πρότερα, [4] καὶ ῥᾳδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι [5] ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων. [6] τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' [7] ἐπιμιγνῦντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης, [8] νεμόμενοί τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι [9] ὅσον ἀποζῆν, καὶ [10] περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες (ἄδηλον ὂν ὁπότε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται) τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι [11] ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο. καὶ δι' αὐτὸ, οὔτε μεγέθει πόλεων ἴσχυον, οὔτε [12] τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη ἀεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν. ἥ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη, καὶ Βοιωτία, Πελοποννήσου τε [13] τὰ πολλὰ, πλὴν Ἀρκαδίας, [14] τῆς τε ἄλλης, [15] ὅσα ἦν κράτιστα. διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς, [16] αἵ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στάσεις ἐνεποίουν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διὰ τὸ λεπτόγεων [17] ἀστασίαστον οὖσαν, ἄνθρωποι ᾤκουν [18] οἱ αὐτοὶ ἀεί. [19] καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, διὰ τὰς μετοικίας [20] ἐς τὰ ἄλλα μὴ [21] ὁμοίως αὐξηθῆναι. [22] ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ [23] πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες,

mihi remotissimã à nobis antiquitatẽ spectanti cõtingit credere, [*veras esse, eos*]) nec in bellicis, nec in cæteris [*rebus ad pacẽ pertinentibus*] magnos fuisse puto. Constat enim eam, quæ Græcia nunc appellatur, olim non constanter [*ab incolis*] habitatam fuisse: sed primum freq̃uẽtes migrationes [*inde*] fuisse factas, & facile suos quenque fines deseruisse, semper ab aliquo maiore [*hominum*] numero coactum, [*ac ex suis sedibus expulsum.*] Nam cum nulla esset negotiatio, [*nec vlla opera mercaturæ daretur,*] nec vllus inter ipsos tuto commercio citra formidinem vel terra, vel mari locus esset, cumq́ue singuli res suas, [*& agros*] catenus colerent, quatenus vitam parcè, ac duriter agerent, nec magnam pecuniæ vim haberent, nec humum [*arboribus, plantisq́;*] consererent (quia incertum erat, quando quis alius incursione repentina [*labores alienos*] esset ablaturus, simul etiã, quia nullis muris erant muniti) & quotidianum, ac necessarium victum se vbique adepturos existimarent, nõ grauatè [*ex suis pristinis sedibus*] migrabant. Idcirco etiam nec vrbium magnitudine, nec alio bellico apparatu valebãt. Atq; potissimum optimus quisq; ager his incolarũ mutationibus, [*ac migrationibus*] semper erat obnoxius, [*vt*] & ea, quæ nũc Thessalia vocatur, & Bœotia, & Peloponnesi magna [*pars,*] preter Arcadiam, & reliquæ [*Græciæ partes,*] q̃cunq; erant vberrimę. Nã inter nõnullos [*illarum partium incolas*] propter soli bonitatẽ opes admodum auctę, seditiones excitabant, per quas [*ipsi*] profligabãtur, simul etiam alienigenarum insidiis magis appetebantur. Quamobrem Atticã a vetustissimis vsq; temporibus propter agri tenuitatẽ, seditionum immunem, [*ac pacatã*] iidẽ homines semp incoluerũt. Atq; rerum [*à me*] dictarum hoc non minimum est indicium, ob [*assiduas*] migrationes [*Græciam*] in cæteris [*partibus*] non peræquè adauctam fuisse. Nam qui aut bello, aut seditione ex reliqua Græcia pellebantur,

A B C

---

[1] [illegible] [2] Οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη] [illegible] μέχρι καὶ κατὰ ἔθνη [illegible] Γραικοὶ καλεῖται. [3] Ἀλλὰ μεταναστάσεις] [illegible] φαίνονται δηλονότι. [4] Καὶ ῥᾳδίως] [illegible] [5] Ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων] [illegible] [6] Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης] [illegible] [7] Ἐπιμιγνῦντες] ἐπιμιγνύμενοι. [8] Νεμόμενοί τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι] [illegible] Νεμόμενοι τε ἑαυτῶν ἕκαστοι, ὅσον ἀποζῆν, [illegible] χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἀλλὰ [illegible] [9] Ὅσον ἀποζῆν] μετρίως ζῆν. [10] Περιουσίαν] [illegible] [11] Ἐπικρατεῖν] [illegible] [12] Τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ] τῇ [illegible] [13] τὰ πολλὰ] μέρη [illegible] Æ.P. [14] Τῆς τε ἄλλης] Ἑλλάδος δηλονότι Æ.P. [15] Ὅσα ἦν κράτιστα] [illegible] [16] Αἵ τε δυνάμεις] τὰ [illegible] [17] Ἀστασίαστον οὖσαν] [illegible] [18] Οἱ αὐτοὶ ἀεὶ] [illegible] [19] Καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου] [illegible] Σημεῖον δὲ [illegible] Σημεῖον δέ μοι [illegible] [20] ἐς τὰ ἄλλα] τῆς Ἑλλάδος μέρη. ἐν τοῖς ἄλλοις τῆς Ἑλλάδος μέρεσιν. Æ.P. [21] ὁμοίως] τῇ Ἀττικῇ δηλονότι, [illegible] αὐξηθῆναι [illegible] Ἑλλάδα. Æ.P. [22] ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος] ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ [illegible] ἐκπίπτοντες, [illegible] τοὺς Ἀθηναίους, ὡς βεβαίας [illegible] οἰκήσεως. [23] πολέμῳ ἢ στάσει] πολέμιος, [illegible] στάσις, ὁ ἐμφύλιος.

[*eorum*]

[*eorum*] potentissimi quique ad Athenienses, quod illorum sedes stabiles, [*tutaeque essent.*] se recipiebant. Et ciuitatis iure donati, statim ab antiquissimis vsque temporibus ciuitatem hominum frequentia longe maiorem fecerunt. Quamobrem etiam, quòd Attica [*omnes alienigenas eò confluentes*] capere, [*ac alere*] non posset, colonias in Ioniam postea emiserunt. Hoc autem etiam priscorum [*hominum*] imbecillitatem non minimè mihi demonstrat, [*atque confirmat.*] Nam ante bellum Troianum ab Helladis, [*id est, Graciae,*] ciuitatibus nihil communiter, [*copiisque coniunctis*] gestum fuisse constat. Ac ne hoc quidem nomen (vt mea fert sententia) vniuersa [*Graecia commune*] adhuc habebat: sed ante aetatem Hellenis Deucalionis [*filij*] cognomen istud nullo prorsus modo [*videtur*] fuisse: sed singulae gentes, cùm aliae, tum etiam Pelasgica, quae latissimè diffusa erat [*locis, in quibus degebant,*] nomen à se ipsis [*videntur*] indidisse. Sed cùm Hellen, eiusque liberi, rerum in Phthiotide potiti fuissent, & [*caeteri Thessaliae populi*] eos in alias ciuitates, [*ad se,*] auxilij causa accersent, ita demum propter diuturnum congressum, [*& consuetudinem factum videtur, vt*] singuli [*paulatim eodem cognomento*] Ἕλληνες, [*id est, Graeci,*] vocarentur. Et tamen ne sic quidem longo post tempore [*istud cognomen*] ad omnes etiam [*Graeciae populos*] peruenire potuit, ita vt [*omnes hanc appellationē constanter*] obtinerent. Homerus verò praecipuè hoc indicat. Quāuis enim multo post bellum Troianū sit natus, nusquam [*tamen*] vniuersos [*Graeciae populos,* Ἕλληνας, *id est, Graecos,*] appellauit, nec alios, quàm eos, qui cum Achille ex Phthiotide [*venerant,*] qui etiam primi Ἕλληνες, [*id est, Graeci,*] fuerunt. Danaos verò, & Argiuos, & Achaeos in [*suis*] carminibus nominat. Nec tamen barbaros dixit, [*nec istam barbari vocem vsurpauit,*] quod ne Ἕλληνες quidem, [*id est, Graeci, à barbaris*] distincti, in vnum [*totius gentis commune*] nomen [*barbaro*] (vt mihi videtur) oppositum, adhuc coaluissent. Quotquot igitur & singuli [*passim*] Ἕλληνες, [*id est, Graeci, erant,*] & quotquot per vrbes sparsi se mutuo intelligebant, & qui vniuersi postea [*communi τῶν Ἑλλήνων appellatione*] nominati fuerunt propter [*virium*] imbecillitatem, & vitae genus mutuo commercio carens, nihil ante Troiana tempora conferti, [*& opibus, armisque coniuncti,*] gesserunt. Sed & ad

A παρ' ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιον ὄν, [1]ἀνεχώρουν· [2]καὶ πολῖται γιγνόμενοι, εὐθὺς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν· ὥστε καὶ ἐς ἰωνίαν ὕστερον, ὡς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν. δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν [3]οὐχ ἥκιστα· πρὸ γὰρ τῶν τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοὔνομα τοῦτο ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ B μὲν πρὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἡ ἐπίκλησις αὕτη, κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε [4]καὶ τὸ πελασγικὸν ἐπὶ πλεῖστον, ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι. Ἕλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ [5]ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἑκάστους μὲν ἤδη [6]τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι ἕλληνας. οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνατο C [7]καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος. [8]πολλῷ γὰρ [a]ὕστερον ἔτι καὶ τῶν τρωϊκῶν γενόμενος, οὐδαμοῦ τοὺς [9]ξύμπαντας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετ' Ἀχιλλέως [10]ἐκ τῆς φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι ἕλληνες ἦσαν· δαναοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι, καὶ ἀργείους, καὶ ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴρηκε, διὰ τὸ μηδὲ ἕλληνάς πω (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) [11]ἀντίπαλον D [b]εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι ἕλληνες κατὰ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν, καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν τρωϊκῶν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμιξίαν ἀλλήλων ἀθρόοι ἔπραξαν. ἀλλὰ καὶ ταύ-

[a] γρ. ὕστερον

[b] γρ. ἐς

[1] Ἀνεχώρουν] ἡ Ἡρακλεῖδαι, καὶ μαστινοι, οἱ περὶ Μέλανθον.
[2] Καὶ πολῖται γιγνόμενοι] οἱ ἀθηναῖοι τὸ παλαιὸν εὐθὺς μετὰ δίδοντα πολιτείας ὕστερον... τὸ πλῆθος.
[3] Οὐχ ἥκιστα] ... μάλιστα.
[4] Καὶ τὸ πελασγικὸν] οὕτως, τοῖς ἰδίοις ὀνόμασιν ἐχρῶντο, πελασγικὸν, ... οὔπω δὲ κοινῷ ὀνόματι Ἕλληνας.
[5] Ἐπαγομένων] τῶν ἄλλων τῆς Θετταλίας ... τὸν Ἕλληνα, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν. Æ. P.
[6] Τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον] ... τὸ πολυχρόνιον ... δηλονότι. Æ. P. Τῇ ὁμιλίᾳ] καλεῖσθαι μᾶλλον Ἕλληνας, οὐκ ἀπὸ χαρᾶς δόξης ... ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπιμιξίας ὁμιλίας.
[7] Καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι] πλείους ἐπικρατῆσαι, τὸ καλεῖσθαι Ἕλληνας.
[8] Πολλῷ γὰρ ὕστερος ἔτι] οὕτως ἐν ἑτέρῳ, καὶ καλῶς γέγραπται. τὸ πολλῷ γὰρ ἀρκεῖ ἐπὶ τοῦ χρόνου, καὶ τὸ ὕστερον πλεονάζει. τὸ δὲ ὕστερος ἐπὶ τοῦ Ὁμήρου λεγόμενος, ἔχει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου σαφῆ.
[9] Ξύμπαντας] τὸ γὰρ, Ἐγχείῃ ἐκέκαστο ... Ἕλληνας καὶ ἀχαιούς, ...
[10] Ἐκ τῆς φθιώτιδος] ἐλθόντας ὑπ... Æ. P.
[11] Ἀντίπαλον ἐς ἓν] ἀντίπαλον, καὶ τὸ ἴσον, καὶ τὸ πολέμιον. ... γὰρ τῷ Ἕλληνι ὁ βάρβαρος. τὸ δὲ ἑξῆς, οἱ Ἕλληνες ὡς ἕκαστοι, καὶ ξύμπαντες, ὕστερον κληθέντες Ἕλληνες.

τὴν τὴν στρατείαν, [1] θαλάσσῃ ἤδη [2] τὰ πλείω χρώμενοι, ξυνῆλθον. [3] Μίνως γὰρ παλαίτατος ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, ναυτικὸν ἐκτήσατο, καὶ τῆς νῦν [4] ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησε· καὶ τῶν κυκλάδων νήσων ἦρξέ τε, καὶ οἰκιστὴς πρῶτος [5] τῶν πλείστων ἐγένετο, κᾶρας ἐξελάσας, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἡγεμόνας [6] ἐγκαταστήσας. [7] τό, τε λῃστικὸν, ὡς εἰκὸς, καθῄρει ἐκ τῆς θαλάσσης ἐφ᾽ ὅσον ἠδύνατο, τοῦ [8] τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ. [9] οἱ γὰρ ἕλληνες τὸ πάλαι, καὶ τῶν βαρβάρων [10] οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι, καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ᾽ ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς. καὶ προσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις, καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, [11] ἥρπαζον, [12] καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο· [13] οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον. δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἠπειρωτῶν τινὲς ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος [14] καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων, πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες εἰ λῃσταί εἰσιν· ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τ᾽ ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, [15] οὐκ ὀνειδιζόντων. ἐλῄζοντο δὲ καὶ κατ᾽ ἤπειρον ἀλλήλους. καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περί τε λοκροὺς τοὺς ὀζόλας, καὶ αἰτωλοὺς, καὶ ἀκαρνᾶνας, καὶ τὴν ταύτῃ ἤπειρον. τό, τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λῃστείας ἐμμεμένηκε. πᾶσα γὰρ ἡ ἑλλὰς [16] ἐσιδηροφόρει, διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις, καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ᾽ ἀλλήλους ἐφόδους·

γρ. παλαιότατος

γρ. λῃστεύειν

γρ. νῦν ὡς

A hanc ipsam expeditionem conuenerunt, quod in plerisque [*Græcia partibus*] iam rebus maritimis operam darent. Minos enim, eorum, quos auditu cognouimus, antiquissimus, classem [*sibi*] comparauit, maximamque partem maris, quod Græcum nunc vocatur, in suam potestatem redegit. & Cycladum insularum imperium obtinuit, & in [*earum*] plerasque primus colonias deduxit, Caribus [*inde*] pulsis, suosq; filios [*ibi*] principes constituit. Præterea latrones (vt est verisimile) quoad potuit, e mari sustulit, vt reditus ad se facilius, [*tu-*] B *tiusq;*] venirent. Olim enim Græci, & barbari, quotquot in continente degebant, marique vicini erant, quique insulas incolebant, postquam nauibus alij ad alios mare traiicere frequentiùs cœperunt, sese ad latrocinia conuerterunt, virorum potentissimorum ductu, [*quod faciebāt*] tum quęstus sui causâ, tum etiam vt victum pauperibus quærerent. atq; adorti ciuitates nullis muris munitas, & quæ pagatim incolebantur, [*eas*] diripiebant, & maximam victus partem hinc [*sibi*] comparabāt. Quòd C hoc facinus nondum ignominiam haberet, imò verò nonnihil etiam gloriæ potius afferret. Hoc autem nunc etiam cum alij nonnulli, qui in continente habitant, manifestè declarant, quibus decori est hoc egregiè exercere, tum etiam antiqui poëtæ, apud quos illi vltro, citroque nauigantes, vbique eodem modo interrogantur nunquid sint latrones. quòd neque illi, quos interrogant, factum vt se indignum infitientur, nec illi, quibus curæ est [*rem ex illis*] scire [*hoc ipsis vt probrum, & crimen*] exprobrent. In mediterraneis etiam alij alios D prædabantur. Et ad hoc vsq; tempus multi Græciæ [*populi*] prisco more viuunt, vt Locri, qui Ozolæ [*vocantur,*] & Ætoli, & Acarnanes, & qui finitimam horum agro continentem incolunt. Quinetiam ipse armorum gestandorum mos apud hos continētis incolas ex veteri latrociniorū consuetudine permāsit. Omnis enim Græcia gestabat arma, tū quia [*Græci*] domicilia nullis munitionibus septa habebāt; tum etiam quia tutò commeare vltro, citroq; nō poterant.

[1] Θαλάσσῃ χρώμενοι] τουτέστιν ἐμπορευόμενοι. [2] τὰ πλείω] κατὰ τὰ πλείω τῆς Ἑλλάδος μέρη. [3] Μίνως γὰρ παλαίτατος] ἄλλοι παλαιοὶ συγγραφεῖς λέγουσιν τὰ περὶ τὴν θαλασσοκρατίαν ... [illegible] Μίνω. καὶ ἀπὸ τούτου μέχρι τῶν τρωϊκῶν, καὶ ἀπὸ τῶν τρωϊκῶν, μέχρι αὐτοῦ. τινὲς δ᾽ οὐκ ἐντεῦθεν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ, φαίνεται γὰρ ἡ νῦν ἑλλὰς, προτέραν λέγουσι σύγκρισιν. [4] Ἑλληνικῆς θαλάσσης] πρότερον γὰρ καρικὴ ἐκαλεῖτο ἡ θάλασσα. [5] Τῶν πλείστων ἐγένετο] ὑπηκουσῶν ἐκείνων. [6] Ἐγκαταστήσας] ποιήσας κατὰ μέρος, οὐ πάντας ὁμοῦ. [7] Τό, τε λῃστικὸν] λῃστικὸν, τὸ σύστημα, ἤγουν τοὺς λῃστάς· λῃστρικὸν δὲ, τὸ κτῆμα. [8] Τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ] οὐ γὰρ μὴ λῃστευομένων πλέουσι φέρει προσόδους. [9] Οἱ γὰρ ἕλληνες] τὴν αἰτίαν τοῦ λῃστεύειν ἐπάγει νῦν. [10] Οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ] ἤπειρος πεζῶς λέγεται ἡ πᾶσα γῆ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς θαλάσσης. [11] Ἥρπαζον] ἐλῄστευον, ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν ἐβίουν. [12] Καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου] Θουκυδίδης, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου. [13] Οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην] ἤγουν, οὐκ αἰσχροῦ νομιζομένου τοῦ λῃστεύειν. [14] Καλῶς τοῦτο δρᾶν] τελείως, ὡς τὸ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλανθρώπου. οὔτε γὰρ βοσκήματα ... [illegible] οὔτε νυκτὸς, οὔτε μετὰ φόνου ἐποιοῦντο τὰς λῃστείας. [15] Οὐκ ὀνειδιζόντων] οὐκ ὀνειδιζόντων τῶν ἐρωτωμένων, ἢ τῶν ἐρωτώντων. δίχα γὰρ νοεῖ. [16] Ἐσιδηροφόρει] ὅθεν καὶ μαχαίρας μανικίας ἐκάλουν, διὰ τὸ ὁμοῦ αὐλίζεσθαι· ὅθεν ὁ μανικίας.

& vitæ

& vitæ genus armis gestandis assuetum, vt barbari, coluerunt. Græciæ autem populi, qui nunc etiam ita viuunt, [*similem cultum*, *&*] similia vitæ instituta olim & apud omnes fuisse testantur. Inter hos autem primi Athenienses ferrum deposuerunt, & remissiorem cultum sequuti, ad genus vitæ lautius, & delicatius transierũt. nec multum est tempus, ex quo apud eos illi, qui de senioribus, propter delicatum vitæ genus, erant beatiores, ferre desierunt lineas tunicas, & aureas cicadas, quas capitis comam religantes cincinnis inserebant. Vnde etiam apud antiquiores Iones cultus iste propter cognationẽ in vsu diu fuit. Modica vero veste, & ad huius ætatis consuetudinem accõmodata primi Lacedæmonij sunt vsi, & cum cæteris in rebus, tum verò præcipuè in victu, corporisque cultu, qui locupletiores erant, æqualitatem cum plebe seruarunt. Iidem etiam primi corpora nudarunt, & vestes palam exuentes, certatim sese oleo vnxerunt. Olim verò in Olympiaco certamine athletæ subligacula circum pudenda gestantes certabant. nec multi sunt anni, ex quo [*hæc gestare*] desierunt. Quinetiam adhuc apud nonnullos barbaros, præcipuè verò Asiaticos, pugilatus, & luctæ præmia proponuntur, & [*athletæ*] subligaculis in certamine vtuntur. Multis etiam aliis in rebus demonstrarit quis priscos Græcos eodem vitæ genere vsos, quo huius ætatis barbari vtuntur. Vrbes verò, quotquot nouissimè sunt conditæ, præsertim ex quo nauigandi ratio tutior esse cœpit, cum maiorem pecuniarum copiam haberent, ad ipsa littora mœnibus cinctæ cõdebantur, & isthmos, [*id est, terrarũ angustias inter duo maria sitas*] occupabant, cum mercaturę causa, tũ potentiæ, [*qua se tuerentur*] aduersus suos quæq; finitimos.

A καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι. σημεῖον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα, τῶν ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων.[1] ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο,[2] καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ [3] ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν.[4] καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ [5] χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες, καὶ χρυσῶν τεττίγων [6] ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. ἀφ' οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ B ξυγγενὲς ἐπὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχε.[7] μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα [8] πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι, ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν.[9] ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες,[10] λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο. τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο, καὶ οὐ πολλὰ ἔτη C ἐπειδὴ πέπαυται. ἔτι δὲ καὶ [11] ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης [12] ἆθλα τίθεται, καὶ διεζωσμένοι τοῦτο δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον. τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ᾠκίσθησαν,[13] καὶ ἤδη πλωιμωτέρων ὄντων,[14] περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον, ἐμπορίας τε ἕνεκα καὶ D τῆς [15] πρὸς τοὺς προσοίκους ἕκαστοι ἰσχύος·

γρ. πρῶτοι δ' Ἀθ. γρ. καὶ ... δ

γρ. κατέσχε

[1] Ἐν τοῖς] ἐν πρώτοις, ὑπερβατόν. ὑπερβιβάζεται γὰρ ὁ δέ. [2] Καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ] τρυφηλῇ καὶ ἀνέτῳ. [3] Ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν] ἀντὶ τοῦ μετέστησαν εἰς τρυφερωτέραν δίαιταν, τὸν σίδηρον καταθέμενοι. [4] Καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων] ἀντίστροφος ἡ σύνταξις, οἱ εὐδαίμονες τῶν πρεσβυτέρων. ὑπὸ διὰ τὸ ἁβροδίαιτον. [5] Χιτῶνάς τε λινοῦς] οὐ πολὺς χρόνος ἀφ' οὗ ἐπαύσαντο φοροῦντες χιτῶνας λινοῦς, καὶ τέττιγας χρυσοῦς ἐξαρτῶντες τῶν τριχῶν πλέγματα. [6] Ἐνέρσει κρωβύλον] ἐν ἔρσει, ἐν συμπλοκῇ. κρωβύλος δέ ἐστιν εἶδος πλέγματος τῶν τριχῶν, ἀπὸ ἰσοτήτων εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον. ἐκαλεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀνδρῶν κρωβύλος, τῶν δὲ γυναικῶν κόρυμβος, τῶν δὲ παίδων σκορπίος. Τέττιγας δὲ ἀνεδοῦντο, διὰ τὸ ἄρχειν ... τοῦ ... ἀνέλαβον τὸ ... τοὺς χρυσοῦς τέττιγας ... δὲ τέττιγας, διὰ τὸ μουσικόν. ἢ διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι, ὃ καὶ τὸ ξυγγενές. [7] Μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι] ... ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ... μετρίᾳ ... [8] Πρὸς τοὺς πολλοὺς] πρὸς τοὺς πένητας. [9] Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι] ἐν τοῖς ἀγῶσι. ... γὰρ ἀεὶ τὰ αἰδοῖα ἐζωννύοντο. Ὅμηρος, Ζώσασθαι νῦν, ἵνα πάντες ἐπιγνῶσι καὶ οἵδε μαρναμένους. Ταῦτα δὲ ὡς παρεκβάσεις εἴρηται. [10] Λίπα] τὸ λίπος Ὅμηρος ἐπιρρηματικῶς λέγει τὸ ἔλαιον. οὗτος δὲ ὡς ταυτὸ ὀνομάζει. ἀπὸ Ὀρσίππου Μεγαρέως ἐγυμνώθησαν ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα, Ὀρσίππῳ Μεγαρεῖ μεγαλόφρονι τῷ δ' ἀριδήλῳ Μνῆμα ..., φάμᾳ Δελφίδι πειθόμενοι. Πρῶτος δ' ἐν ... Ὀλυμπίᾳ ἐστεφανώθη Γυμνός, ζωννυμένων τῶν πρὶν ἐπὶ σταδίῳ. Ἰστέον ὅτι περὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οὐκ αἰτίαν τῶν ἀρχαίων παραδίδωσι (ἀδιάφορον γὰρ τὸ γυμνοὺς ἢ ἐζωσμένους ἀγωνίζεσθαι πρὸς δύναμιν) ἀλλὰ μόνον ὅτι ὁμοίως διῃτῶντο τοῖς βαρβάροις. Θ ἑξῆς. [11] Ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς] ἔν τισι τῶν βαρβάρων. [12] Ἆθλα τίθεται] ἆθλος, ὁ ἀγών, ἀρσενικῶς· ἆθλον δὲ τὸ ἔπαθλον, οὐδετέρως. [13] Καὶ ἤδη πλωιμωτέρων] ἀδείας παρούσης τοῦ πλεῖν. ἡ δὲ σύγκρισις πρὸς τοὺς ἀρχαίους. [14] Περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι] πανταχοῦ τοὺς περὶ θάλασσαν ἀνθρώπους εὐπορωτέρους λέγει. [15] Πρὸς τοὺς προσοίκους] τὸ προσοίκους ἐπὶ πόλεως, οἰκειότερον μᾶλλον τοῦ ὅμορος. ἐπὶ γὰρ ὅρων λαμβάνεται.

τῆς ἀντισχούσης

αἱ δὲ παλαιαὶ, διὰ τὴν λῃστείαν ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν, ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾠκίσθησαν, αἵ τε ἐν τῇς νήσοις καὶ ἐν τῇς ἠπείροις. ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ᾤκουν· καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνῳκισμένοι εἰσί. καὶ οὐχ ἧσσον λῃσταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες. οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. μαρτύριον δέ· Δήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθεισῶν ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυντεθαμμένῃ, καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ, πλωιμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτεπερ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατῴκιζε. καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι μᾶλλον ἤδη τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι, βεβαιότερον ᾤκουν· καί τινες καὶ τείχη περιεβάλλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι. ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν, οἵ τε ἥσσους ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι περιουσίας ἔχοντες, προσεποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες, ὕστερον χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν. Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ, τῶν τότε δυνάμει προύχων, καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὅρκοις κατειλημμένους τοὺς Ἑλένης μνηστῆρας ἄγων, τὸν στόλον ἀγεῖραι. λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμῃ παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι, Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων, εἰς ἀνθρώπους ἀπόρους δύναμιν περιποιησάμενον, τὴν ἐπωνυ-

τῆς ᾤκισαν
τῆς καθαιρομένης

τῆς ξυντεθαμμένων

τῆς ὕστερον

A At vetustę vrbes, propter assiduam, [*ac diuturnam*] latronum infestationem, procul à mari potius ædificatæ fuerũt, tam illæ, quæ in insulis, quam quæ in cõtinente sunt sitę. Etenim & alij, qui mare accolebant, licet rebus maritimis operam non darẽt, tamen sese mutuò populabantur. Et ad hoc vsque tempus mediterranea incolunt. Præcipuè verò insularum incolę, vt Cares, & Phœnices, latrocinia exercebant. Hi enim plurimas insulas incolebãt. Hoc verò probatur isto] *signo quasi*] testimonio. Cùm enim A- B thenienses huius belli tempore Delum lustrassent, & sepulcra sustulissent, quotquot erant hominum, qui in hac insula decesserant, supra dimidium Cares inuenti sunt, tum genere armorum agniti, quæ cũ ipsis fuerant sepulta, tum ipso modo, quo nunc quoq; sepeliũtur. Sed cùm Minos classem parasset, maria liberiùs vltro, citroq; nauigari cœperunt. Etenim prędones ex insulis ab eo sunt sublati, quo etiam tempore colonias in illarum plerasque deduxit. Et ho- C mines, qui prope mare degebant, iam parandæ pecuniæ studio magis dediti, constantiùs, [*ac tutiùs in suis sedibus*] habitabãt. Quinetiam quidam, ditiores, quàm antè, facti, [*vrbes*] muris circũdederunt. Etenim cupiditate quæstus, & qui imbecilliores erant, potentiorum seruitutem sustinebant; [*nec illis seruire dubitabant,*] & qui potentiores, quia magnas habebant facultates, minores ciuitates suæ ditioni adiungebant, easq; imperata facere cogebant. Cùm autẽ D hac ratione iam opes, [*ac potentiam non mediocriter*] auxissent, ad Troiam cũ exercitu postea sunt profecti. Et Agamemnon mihi videtur classem coëgisse, quòd cæteros illius seculi [*Græcos opibus, ac*] potẽtia superaret, non autẽ tantopere, quòd Helenę procos Tyndarei iureiurãdo obstrictos [*secum*] duceret. Etenim qui res à Peloponnesiis gestas, memoriæq; proditas, & [*sibi*] à maioribus [*traditas*] acceperũt, & exploratissimè cognouerunt, tradunt, Pelopem primũ cum magna in pecuniarum, quas secum ex Asia ad homines inopes attulerat, parata potentia, quamuis peregrinus esset, tamẽ illius regionis

[1] Διὰ τὴν λῃστείαν] διὰ τὸ λῃστεύειν. [2] Ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν] μετὰ μάχης ἀνασταθεῖσαν. [3] Ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε] ἔφερον, ἔβλαπτον, ἐλῄστευον, ὡς καὶ Ἡρόδοτος. [4] Κάτω ᾤκουν] ἤγουν ἐγγὺς τῆς θαλάσσης. τὸ ἑξῆς, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι κάτω ᾤκουν, ὄντες οὐ θαλάσσιοι, ἔφερον ἀλλήλους. [5] Καὶ οὐχ ἧσσον] ἀντὶ τοῦ μᾶλλον. [6] Κᾶρές τε ὄντες καὶ φοίνικες] οἱ κᾶρες πρῶτοι εὗρον τοὺς ὀμφαλοὺς τῶν ἀσπίδων καὶ τοὺς λόφους. τοῖς γὰρ ἀποθνήσκουσι συνετίθεντο ἀσπίδιόν τι μικρὸν, καὶ λόφον, σημεῖον τῆς εὑρέσεως. ἐκ τούτου ἐγνωρίζοντο οἱ κᾶρες. οἱ δὲ φοίνικες, ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς. τὸν ἄλλον γὰρ ἐπ' ἀνατολὰς ποιούντων ὁρᾶν τοὺς νεκροὺς, οἱ φοίνικες ἐξεπίτηδες ἐπὶ δύσιν. ἵνα μὴ διαβάλῃ τὸ ἑλληνικὸν, εἶπε κᾶρας καὶ φοίνικας. [7] Ὑπὲρ ἥμισυ] οὐ τῶν ἑλλήνων ὑπὲρ ἥμισυ, ἀλλὰ τῶν φοινίκων. οἱ γὰρ ἕλληνες ἔκαιον τὰ σώματα. [8] Καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω] τὸ σχῆμα ἐπανάληψις. τὸ δὲ Μίνω, ἀττικόν. [9] Ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ] ἀνάστατοι ἐγένοντο.
[10] Καὶ τείχη περιεβάλλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι] καὶ τοῦτο ἐπανάληψις. περιεῖπε γὰρ, τείχεσιν ἐκτίζοντο. Τείχη περιεβάλλοντο] τῇ πόλει δηλονότι. ταῖς πόλεις τείχεσιν ἐκύκλουν, τὰς πόλεις ἐτείχιζον. *Sic & Cicero Tusc. lib. 5. 239. B. cùm fossam latam cubiculari lecto circumdedisset. Æ. P.*
[11] μᾶλλον ἤδη ὄντες] ἀντὶ τοῦ, μείζους ἤδη γενόμενοι, καὶ μείζω δύναμιν κτησάμενοι, ἔτι περιποιησάμενοι. Æ. P. [12] Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ] τὸ ἑξῆς, Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τὸν στόλον ἀγεῖραι. [13] Καὶ οἱ τὰ σαφέστατα] ὁ νοῦς οὗτος, λέγουσι δὲ οἱ τὰ Πελοποννησίων μνήμῃ σαφέστατα δεδεγμένοι. ἵν' ᾖ ἐπίρρημα τὸ σαφέστατα. [14] Πέλοπά τε πρῶτον] τὸ ἑξῆς, Πέλοπά τε πρῶτον ἐπηλύτην ὄντα, ὅμως σχεῖν. τὸ πρῶτον. πρόσκειται, πλήθει χρημάτων. [15] Ἔχων] al. ἔχων ἐς ἀνθρώπους ἀπόρους, δ. F. P. [16] Τὴν ἐπωνυμίαν] αἰτία γὰρ τὸ πρότερον ἐκαλεῖτο. Ὅμηρος, Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης. πελοπόννησος γὰρ νῦν καλεῖται.

cognomen

cognomen obtinuisse, & postea [*potentiā*] longè maiorem [*ipsius*] posteris obtigisse, postquam Eurystheus quidem in Attica ab Heraclidis interfectus fuit; Atreus verò, qui ipsius erat auunculus, & cui Eurystheus, quum ad expeditionem proficisceretur, propter necessitudinem Mycenas, & [*earum*] imperium commiserat (patrem verò propter Chrysippi necem fugiebat, vt aiunt) [*regnū est adeptus.*] Cùm enim Eurystheus non amplius rediisset, Mycenæis etiam volentibus, Heraclidarum metu, simul etiā quòd vir strenuus esse videretur, & multitudinis beneuolentiam sibi conciliasset, [*ita demum ferunt*] Atreū regno Mycenæorum, & cęterorum omnium, quibus Eurystheus [*antè*] imperabat, potitum, & Pelopidas Persidis potētiores [*hac ratione*] factos. Quas opes Agamemnon cùm accepisset, & classe, [*rerumq́ue nauticarum potentia*] cæteris longè præstaret, non gratiâ potius, quàm metu copias illas mihi videtur coegisse. Constat enim eum [*ad Troianam expeditionem*] & plurimis cū nauibus profectum, & Arcadibus præterea [*naues*] præbuisse, vt Homerus hoc declarauit, si cui locuples, [*& idoneus*] testis videtur. Quinetiā in ipsa sceptri traditione, dixit ipsum: Multis insulis, & omni Argo imperare. Nequaquam igitur insulas, prœter [*vicinas, &*] adiacentes (hæ autem non multæ esse possint) [*Agamemnon,*] qui in cōtinente degebat, in sua ditione habere potuisset, nisi aliquam etiā classem habuisset. Ex hoc autem bellico apparatu coniecturam facere licet, quales fuerint superiorū seculorum expeditiones. Iā verò quòd Mycenæ paruum oppidum erant, aut si quod aliud illorum temporum nunc parui momenti videtur esse, nequaquam [*tamen ideo*] aliquis hoc infirmo signo vsus minus credat classem, [*ac apparatum illum*] non tantum fuisse, quantum & poëtę dixerunt, & ipsa fama obtinuit.

A μίαν τῆς χώρας ἐπηλύτην ὄντα ὅμως [1]σχεῖν, καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι, Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ [2]ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, [3]Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως, ὅτ' ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον, Ἀτρεῖ (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα [4]τὸν πατέρα [5]διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον) καὶ ὡς οὐκέτι [6]ἀνεχώρησεν [7]Εὐρυσθεύς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων, φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ ἅμα δυνατὸν B δοκοῦντα εἶναι, καὶ τὸ πλῆθος [8]τεθεραπευκότα, τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι. [9]ἅ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβών, καὶ ναυτικῷ τε ἅμα ἐπὶ πλέον τῶν ἄλλων ἰσχύσας, [10]τὴν στρατείαν [11]οὐ χάριτι τὸ πλέον ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. φαίνεται γὰρ ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος, [12]καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχών, ὡς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, [13]εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηC ριῶσαι. καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει, εἴρηκεν αὐτὸν Πολλῇσι νήσοισι καὶ Ἄργεϊ [14]παντὶ ἀνάσσειν. [15]οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὗται δὲ οὐκ ἂν πολλαὶ εἶεν) ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. [16]εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς. καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, [17]οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη [18]μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον ὅσον οἵ τε ποιηταὶ εἰρήκασι, καὶ ὁ λόγος κατέχει.

γρ. πλεί-σαις

γρ. εἴπου ὢν ἠπει-ρώτης ὢν ἐκρ.

---

[1] χεῖν] παραχεῖν vel, quod longè melius, & vsitatius, τὴν ἐπωνυμίαν τῇ χώρᾳ παρασχεῖν. i. regionis nomē imposuisse. Nā Peloponnesus a Pelope, non autē Pelops a Peloponneso nomen accepit. Æ. P. [2] Ὑπὸ Ἡρακλειδῶν] οὐχ ὅτι ὑπ' αὐτῶν [illegible] ἀλλ' ὅτι δι' αὐτούς. [3] Ἀτρέως δὲ μητρὸς] Αστυδαμείας [illegible] Εὐρυσθέως, ἀδελφῆ Ἀτρέως. [4] Τὸν πατέρα] τὸν Πέλοπα. ὁ Πέλοψ τὸν Χρύσιππον τὸν υἱὸν ἀνεῖλεν· ὁ δὲ Ἀτρεὺς, φοβηθεὶς [illegible] ἔφυγεν. [5] Διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον] Χρύσιππος ἦν Πέλοπος παῖς, ὃν ὁ πατὴρ λίαν ἠγάπα, ἡ δὲ τοῦ Πέλοπος γυνὴ Ἱπποδάμεια, τοῦ Χρυσίππου μητρυιὰ, ἔτι βαρέως φέρουσα, τοὺς ἑαυτῆς παῖδας, τὸν Ἀτρέα, καὶ τὸν Θυέστην πείθει τὸν Χρύσιππον [illegible] κτεῖναι, οἱ δὲ ἔδρασαν. ὁ δὲ Πέλοψ αὐτοὺς ἐφυγάδευσε [illegible] ἐν αὐτοῖς τὸν Ἀτρέα διὰ τὸν τοῦ Χρυσίππου θάνατον [illegible] φεύγοντα τὸν πατέρα Πέλοπα λέγει· τὰ δὲ παλαιὰ [illegible] τὸ σχῆμα [illegible] λαμβάνει· ἔτι δὲ καὶ παρὰ τοῖς τῶν ποιητῶν [illegible] τῆς συγγραφικῆς ἱστορίας εἰρῆσθαι δοκεῖ. Æ. P. [6] Ἀνεχώρησεν] ἀντὶ τοῦ ἐπανῆλθεν. [7] Εὐρυσθεύς] Σθενέλοιο παῖς Περσείδαο. ὁ δὲ Ἀτρεὺς Πελοπίδης. [8] Τεθεραπευκότα] χειρωσάμενον. [9] Ἅ μοι δοκεῖ] τὰ δύο σκῆπτρα. [10] Τὴν στρατείαν] ἴσως στρατείαν χρῆσθαι, ἵνα [illegible] λήφθῃ, τὴν στρατείαν ποιήσασθαι [illegible] στρατεῦσαι, πῶς; ξυναγαγὼν τὴν στρατιάν, ἐπεὶ τοὺς στρατιώτας· στρατιὰ γὰρ, αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν σημαίνει. στρατεία δὲ, αὐτὴν τὴν τῶν στρατιωτῶν ἔξοδον, ἣν κατὰ τῶν πολεμίων ποιοῦνται· καὶ αὕτη μὲν ὑπάρχει ἡ κυρία τούτων τῶν φωνῶν σημασία. οὐ μέντοι ἀεὶ ἤδη ἡ διαφορὰ ἀκριβῶς τηρεῖται, εἴπερ τὰ τῶν ἐκπιπτομένων βιβλίων ἀντίγραφα καλῶς ἔχει. οὕτω καὶ κἀνταῦθα τάχα βέλτιον ἂν γράψαι τὴν στρατείαν. Æ. P. [11] Οὐ χάριτι] Ὅμηρος, χάριν Ἀτρείδῃσι φέροντες. [12] Καὶ Ἀρκάσι] τὸ ἑξῆς, πρὸς δὲ καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχών. [13] Εἴ τῳ ἱκανὸς] διὰ τὸ ἱκανὸς τὸ ἀξιόπιστον τοῦ ποιητοῦ παρέστησεν. [14] Παντὶ ἀνάσσειν] συλλογισμὸς τὸ σχῆμα. [15] Οὐκ ἂν οὖν νήσων] Ἀγαμέμνων ἦρχε μὲν τοῦ Ἄργους, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ νήσων, ἐπεὶ ἐκράτει δὲ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄργους νήσων, ἦρχε καὶ ἑτέρων νήσων πολλῶν· αἱ οὐκ ἂν ἦσαν πολλαί, εἰ μὴ ναυτικὸν εἶχεν ὁ Ἀγαμέμνων, δι' οὗ τούτων κρατεῖν ἠδύνατο. [16] Εἰκάζειν δὲ χρὴ] εἰ γὰρ καὶ οὕτως ὀνομασμένη εὐτελὴς ἦν, πόσῳ μᾶλλον τὰ πρὸ αὐτῆς; [17] Οὐκ ἀκριβεῖ] οὐ γὰρ ἀκριβὲς σημεῖον τὸ ἐκ τῶν τόπων τὰς δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων στοχάζεσθαι. [18] Μὴ γενέσθαι τὸν στόλον] ἐνταῦθα ὡς τὸ μὴ ἐν τοῖς ἄνω περιττόν.

[1] Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λειφθείη δὲ [2] τά τε ἱερὰ καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως, προελθόντος πολλοῦ χρόνου, τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι· καίτοι [3] Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς [4] δύο μοίρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγοῦνται, καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν. ὅμως δέ, οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως, οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς [5] πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα. [6] Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων, διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως, [7] ἢ ἔστιν. οὔκουν ἀπιστεῖν εἰκός, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις· νομίζειν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην, μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν, τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πιστεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον μὲν [8] ποιητὴν ὄντα κοσμῆσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. πεποίηκε γὰρ [9] χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν, τὰς μὲν Βοιωτῶν, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν, τὰς δὲ Φιλοκτήτου, πεντήκοντα· δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας. ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσί, δεδήλωκε. τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς [10] προσκώπους. [11] περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἔξω τῶν βασιλέων, καὶ τῶν μάλιστα [12] ἐν τέλει· ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν· [13] οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχοντας,

γρ. περιελθόντος τοῦ χρ.

A Nam si Lacedæmoniorum vrbs vastata desoletur, & [*sola*] templa, & ædificiorum areæ relinquantur, existimo multos de posteris lõgo temporis progressu de illorum potentia valde dubitaturos, neque credituros tantam fuisse, [*quanta nunc est*,] si [*rerum futurarum statu*] cum [*pristina*] illorum gloria, [*famáque*] conferatur. Quamuis enim de quinque Pelopónesi partibus duas possideant, totiusque principatum obtineant, multisque sociis extra [*Peloponnesum*] imperent: tamen constat [*eorum vrbem fama, & opinione hominum*] inferiorem B visum iri, quia neque coædificata est, neque templis, neque ædificiis magnificentioribus est [*instructa, ac*] ornata: sed antiquo Græciæ more pagatim condita habitatur. Sed si Atheniẽsibus hoc ipsum contingeret, ex manifesta vrbis dirutæ specie potẽtiam duplo maiorem, quàm sit, visum iri [*puto.*] Haud igitur nos incredulos esse, [*adeò vt rebus dubiis fidem omnem prorsus derogemus,*] nec vrbium speciẽ potiùs, quàm vires spectare decet, & exercitum illum superioribus quidem longè maiorem fuisse: sed ætatis nostræ bellicis apparatibus C inferiorẽ existimare [*debemus,*] si quid hîc quoque Homeri poësi credere conuenit, quem ab eo, qui erat poëta, verisimile est maiorem in modum laudibus exornatum fuisse. verumtamen & sic inferiorem fuisse constat. Nam ex mille, & ducentis nauibus [*eum constare*] scripsit. Bœotorum quidem [*singulas,*] centum, & viginti virorum. Philoctetæ verò, quinquaginta: demonstrans (vt mihi videtur) & maximas, & minimas [*naues.*] At de cæterarum magnitu- D dine in nauium catalogo nullã fecit mentionem. Quòd enim omnes in Philoctetæ nauibus essent iidem & remiges, & milites, apertè declarauit. Omnes enim remiges, sagittarios esse scripsit. Vectores verò, præter Reges, & eos, qui maximis præfecturis fungebantur, non multos cum illis nauigasse est verisimile. præsertim quia mare cum bellico apparatu erant traiecturi, neq; cataphractas, [*tectásque*] naues habebant:

---

[1] Λακεδαιμονίων γὰρ] τὸ σχῆμα κατὰ ὑπόθεσιν. καθαιρεῖται δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις λεληθότως. [2] Τά τε ἱερὰ] εὐσεβῶς λέγει τὰ ἱερά. [3] Πελοποννήσου] Πελοποννήσου αἱ πέντε μοῖραι, λακωνική, ἀρκαδική, ἀργολική, μεσσηνιακὴ καὶ ἡ ἠλειακή. ἀποθανόντος δὲ Κρεσφόντου ἔσχον τὴν μεσσηνιακὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι. [4] Δύο μοίρας] λακωνικὴν καὶ μεσσηνιακήν. ἰστέον ὅτι τῆς ἀργολικῆς οὐκ ἦρξαν, ἀλλὰ συνεκδρομικῶς εἶπε. τὸ ἑξῆς, ὅμως δὲ φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα πόλεως καὶ εὐτελοῦς, καὶ οὔτε συνοικισθείσης. καὶ τὸ ἑξῆς. [5] Πολυτελέσι] πολυδαπάνοις. τέλος γὰρ τὸ ἀνάλωμα. [6] Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο] ἐξ ὑποθέσεως φησὶ περὶ Λακεδαιμονίων τό, εἰ ἡ πόλις αὐτῶν ἐρημωθείη, καὶ τὰ ἱερὰ λειφθείη. ἐπεὶ πῶς ἂν περὶ Ἀθηνῶν Ἀθηναῖος ὤν, κατευχόμενος τὸ αὐτὸ εἴρηκεν; ὥστε μάτην ἡ παραγραφὴ τίθεται, ὅτι λεληθότως ἐπαινεῖται τοῖς Λακεδαιμονίοις. ἀλλότριον γὰρ τοῦτο τῆς συγγραφέως γνώμης προθέσεως. [7] Ἢ ἔστιν] τὸ ἢ συγκριτικὸν ἀντὶ τοῦ ἤπερ. Ἢ ἔστιν] τὸ κατὰ μονάδα, καὶ τὸ ὅλον τῆς ἔστιν. ἡ διάνοια, ἐρημωθείσης τῆς μὲν τῶν Λακεδαιμονίων πόλεως, μείων φαίνοιτο ἡ δύναμις γεγονέναι τῆς ὑπαρχούσης· τῆς δὲ τῶν Ἀθηναίων, μείζων ἢ νῦν ἐστι. [8] Ποιητὴν ὄντα] ἐπιτηδείως τό, ποιητὴς τι ποίησεν· ὡς τὸ λέγομεν τι, φιλόσοφος ἐφιλοσόφησε. [9] Χιλίων] ὁ μὲν Εὐριπίδης καὶ Αἰσχύλος χιλίας ναῦς λέγουσι τὸν Ἀγαμέμνονα ἀγαγεῖν, ὁ δὲ Ὅμηρος, χιλίας, ἑκατὸν ἑξηκονταέξ. [10] Προσκώπους] τοὺς πρὸς ταῖς κώπαις ναύτας, τοὺς κωπηλάτας. [11] Περίνεως] τοὺς περισσοὺς ἐν τῇ νηῒ ἐπιβάτας, ἢ δούλους. [12] Ἐν τέλει] οἷον, Μενελάου, Πατρόκλου, καὶ τῶν ὄντων ἐν τέλει. [13] Οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα] οὐκ ἦν, φησί, σεσανιδωμένα τὰ πλοῖα, ὥστε κάτω μὲν τεθῆναι τὰ ὅπλα, αὐτοὺς δὲ ἄνω διάγειν. τὰ γὰρ τῶν λῃστῶν πλοῖα οὐκ ἦσαν σεσανιδωμένα, ἀλλὰ καὶ κάτω ἐκαθέζοντο, διὰ τὸ μὴ φαίνεσθαι αὐτοὺς πλέοντας. ἦν οὖν διὰ τοῦτο λῃστρικά.

sed

sed prisco potius, & prędonum more constructas. Si igitur mediam quandam rationem teneas inter maximas, & minimas quasque naues, non multos, vt ab vniuersa Græcia communiter missos, [*ad istam expeditionem*] conuenisse constat. Huius verò rei causa fuit nō tam ipsa hominum, quam pecuniarum penuria. Nam propter commeatus inopiam copias minores duxerūt, & [*eas tantum,*] quas ex eo loco, [*in quem essent profecti,*] belligerando victum sibi paraturas sperabant. Postquam autem [*ad agrum Troianum*] appulerunt, [*hostem*] prœlio vicerunt, hoc autem est manifestum, nec enim vallo, [*fossaq;*] castra muniuissét. Quinetiam ne hic quidem eos omnibus copiis vsos esse: sed ad Cherronesi culturam, & ad latrocinium, propter commeatus inopiam, sese cōuertisse cōstat. Quamobrem etiam ipsis dispersis Troiani per decem annos facilius restiterunt, quòd illis, qui semper [*in suo agro*] relinquebantur, pares essent viribus. Sed si cū magna commeatus abundantia, & copiis frequentibus [*eo*] iuissent, sine latrocinio, & agricultura bellum continenter gessissent, [*& Troiam*] prœlio superiores facile cepissent, siquidem vel haud frequentibus copiis: at quadam exercitus parte, quæ fortè semper præstò erat, [*Troiani*] resistebant. Quòd si Troiam assidua obsidione pressissent, & citius, & minori cum labore [*eam*] expugnassent. Sed propter pecuniarum inopiam, & quę ante hoc bellum [*Troianum*] gesta sunt, inualida fuerunt, & hæc ipsa, quæ omnium superiorum sunt celeberrima, re ipsa comperiuntur inferiora famā, & rumore de ipsis sparso, qui propter poëtas inualuit. Nam vel post res ad Troiam gestas Græci adhuc aliò migrabant, sedesq; suas transferebant, ita vt eorum opes per otium non creuerint. Nam & serus Græcorum reditus ab Ilio res multas innouauit, & [*ideo*] in plerisque ciuitatibus exortæ sunt seditiones, ob quas illi, qui suis sedibus pellebantur, vrbes condebant. Nam & Bœotij, qui nunc sic appellantur, sexagesimo post Ilij expugnationem anno,

A ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ λῃστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγίστας δ' οὖν καὶ ἐλαχίστας ναῦς [1] τὸ μέσον σκοποῦντι, οὐ πολλοὶ φαίνονται ξυνελθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι. αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον ὅσον ἡ ἀχρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορίᾳ τόν τε στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον, καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν, δῆλον δέ. [2] τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο. φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει
B χρησάμενοι, [3] ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς χερρονήσου τραπόμενοι καὶ λῃστείαν, τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ. ᾗ καὶ μᾶλλον οἱ τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη ἀντεῖχον, βίᾳ τοῖς ἀεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περιουσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθρόοι, ἄνευ λῃστείας καὶ γεωργίας ξυνεχῶς [4] τὸν πόλεμον διέφερον, ῥᾳδίως ἂν μάχῃ
C κρατοῦντες εἷλον, [5] οἵ γε καὶ οὐκ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῷ ἀεὶ παρατυχόντι ἀντεῖχον. πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι, ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν τροίαν εἷλον. ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν, τά τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν, καὶ αὐτά γε δὴ ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα, [6] δηλοῦται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὄντα τῆς φήμης, καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος. ἐπεὶ [7] καὶ μετὰ τὰ τρωικὰ
D ἡ ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε καὶ μετῳκίζετο, ὥστε μὴ [8] ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. [9] ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν ἑλλήνων ἐξ ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγίγνοντο, [10] ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες [11] τὰς πόλεις ἔκτιζον. βοιωτοί τε γὰρ οἱ νῦν, ἑξηκοστῷ ἔτει μετὰ ἰλίου ἅλωσιν,

γρ. ἦν ἢ
γρ. περιτυχόντι
γρ. καὶ παρόντι

γρ. κατῳκίζετο

[1] Τὸ μέσον σκοποῦντι] μέσον τῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ τῶν πεντήκοντα [illegible] ἡμίσεος συνάγεται νεῶν ὁ τῶν χιλίων [illegible] ἀριθμός, μυριάδων δέκα καὶ δισχιλίων. [2] Τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ] ἔρυμα λέγει νῦν οὐχ ὅπερ ἐν τῇ ἰλιάδι Ὅμηρος [illegible], ἀλλὰ πρότερον μικρότερον διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς. [3] Ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν] ὧν ἡγεῖτο Ἀκάμας καὶ Ἀντίμαχος. [4] Τὸν πόλεμον διέφερον] διέφερον, [illegible], ἐξέτεινον, διῆγον. [5] Ἀλλὰ μέρει τῷ] [illegible], ἀλλὰ μέρει τῷ, ἀντὶ τοῦ μέρει τινί. [6] Δηλοῦται τοῖς ἔργοις] τὰ τρωικὰ ἐλέγχεται. [7] Καὶ μετὰ τὰ τρωικὰ] τεκμήριον τῆς ἀχρηματίας, ὡς τὰ πρὸ τῶν τρωικῶν, ὡς αὐτὰ τὰ τρωικά, [illegible] καθ' ἕκαστον δὲ μέρος [illegible] ἐσχηκὼς κεῖται. δηλοῖ δὲ διὰ τούτων τὴν αἰτίαν δι' ἣν τὰ ἰλιακὰ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἦν ἀσθενῆ. [8] Ἡσυχάσαντα] ἡσυχία γὰρ καὶ αὔξησιν ποιεῖ. [9] Ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις] μακρὰν γὰρ ἐλπίζοντες αὐτοὺς ἐπανελθεῖν, ἐπανίσταντο, ἐλθοῦσι δὲ ἐπολέμουν, καὶ οἱ ἡττώμενοι ἐξέπιπτον. [10] Ἀφ' ὧν ἐκπ.] ἀφ' ὧν ἢ πόλεων, ἢ στάσεων. [11] Τὰς πόλεις ἔκτιζον] πολλοὶ γὰρ ἐξέπεσον· οἷον, Τεῦκρος μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐκβληθεὶς διὰ τὸν Αἴαντα, εἰς κύπρον ἀφίκετο· καὶ Φιλοκτήτης, διὰ τὸν Παλαμήδους θάνατον [illegible] νόστον νοστήσας, καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην, ἀπελθὼν ἐκ τῆς πατρίδος, ἔκτισε πόλιν, ἣν διὰ τὸ πάθος μαλακίαν ἐκάλεσε. Διομήδης ὑπὸ Κομήτου ἐκβληθείς, εἰς τὰς [illegible] νήσους ἀφίκετο· καὶ ὁ Μενεσθεύς, ὑπὸ τῶν Θησειδῶν, εἰς ἰβηρίαν, καὶ ἄλλοι πολλοί.

[1] ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν, τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμηίδα γῆν καλουμένην ᾤκησαν· (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν) [2] Δωριεῖς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον. μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλὰς βεβαίως, καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη, [3] ἀποικίας ἐξέπεμψε· καὶ Ἴωνας μὲν Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ᾤκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας τὸ πλεῖστον Πελοποννήσιοι, τῆς τε ἄλλης [4] Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωικῶν ἐκτίσθη. δυνατωτέρας δὲ γιγνομένης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιουμένης, [5] τὰ πολλὰ [6] τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόνων γιγνομένων· (πρότερον δὲ ἦσαν [7] ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι [8] πατρικαὶ βασιλεῖαι) ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ Ἑλλάς, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον [9] ἀντείχοντο. πρῶτοι δὲ Κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου [10] μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ τριήρεις ἐν Κορίνθῳ πρῶτον τῆς Ἑλλάδος [11] ναυπηγηθῆναι. φαίνεται δὲ καὶ Σαμίοις Ἀμεινοκλῆς Κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς ποιήσας τέσσαρας. [12] ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακόσια [13] ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίοις ἦλθε. [14] ναυμαχία τε παλαιοτάτη ὧν ἴσμεν γίγνεται Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους. ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτῃ ἑξήκοντα καὶ διακόσιά ἐστι [15] μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν [16] οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ, αἰεὶ δή ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν Ἑλλήνων τὸ πάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ κατὰ θάλασσαν,

Arne à Theſſalis pulſi, eum agrum, qui nunc quidem Bœotius vocatur, antè verò Cadmeus incoluerunt. (In hoc autem agro olim erat & quædam gentis Bœotiæ portio, vnde etiam ad Ilium cum exercitu ſunt profecti.) & Dorienſes octogeſimo [*poſt Troiam captam*] anno, cum Heraclidis Peloponneſum tenuêre. Vixq; longo pòſt tempore Græcia planè pacata, nec vllis ſuorum incolarũ expulſionibus, amplius infeſtata, colonias emiſit. Et Athenienſes quidem in Ioniam, & bonam inſularum partem colonias miſerunt, Peloponneſij verò, in Italiam, & maximam Siciliæ partem, & in quædam reliquæ Græciæ loca. Sed omnes iſtæ coloniæ poſt bellum Troianum in has regiones miſſæ fuerunt. Sed cùm Græcia potentiam ampliorem [*iam*] adepta fuiſſet, & pecuniarum vim longè maiorem, quàm antè, ſibi comparaſſet, prouentibus, [*ac opibus*] auctis, [*ita demum*] tyrannides in pleriſque ciuitatibus ſunt conſtitutæ. (Antè enim regna erant hæreditaria, & certis honoribus definita) & Grę ci claſſem parare, rebusq; maritimis operam ſtudioſiùs dare cœperunt. Corinthij autem primi feruntur immutaſſe nauium formam, quæ ad eam, quæ nunc eſt in vſu, proximè accederet, & Corinthi primùm ex omni Græcia triremes ædificatæ [*traduntur.*] Conſtat etiam Aminoclem Corinthiũ, nauium fabricatorẽ, quatuor naues Samiis feciſſe. Ex quo autẽ Aminocles ad Samios iuit, ſunt ferè anni trecenti ad huius belli cõfecti finẽ: prœliumq; nauale omnium, quę nouimus, vetuſtiſſimũ, inter Corinthios, & Corcyræos eſt cõmiſſum. Sũt autem etiam ab eo prœlio vſq; ad eundem huius belli finem anni ad ſummũ ducenti, & ſexaginta. Etenim cùm vrbẽ incolãt Corinthij ſitam ad Iſthmum, emporium ferè ſemper habuerunt, quia Græci, tam illi,

---

[1] Ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες] Ἄρνη, πόλις Θεσσαλίας, ἀφ' ἧς ὠνόμασται κατὰ μετοικίαν καὶ ἡ ἐν Βοιωτίᾳ Ἄρνη. ἡ δὲ Βοιωτία Ἄρνη, νῦν Χαιρώνεια καλεῖται. [2] Δωριεῖς τε ὀγδοηκοστῷ] οἱ γὰρ Ἡρακλεῖδαι βουλόμενοι κατελθεῖν εἰς Πελοπόννησον, ἤροντο τὸν Ἀπόλλωνα. ὁ δὲ αὐτοῖς ἀνεῖλε, διὰ τῶν στενῶν εἰσβαλεῖν. οἱ δὲ νομίσαντες τὸν ἰσθμὸν λέγειν αὐτόν, καὶ ἀστοχήσαντες τοῦ χρησμοῦ, προσβάλλουσι τοῖς Πελοποννησίοις κατὰ τὸν ἰσθμόν· καὶ ἡττηθέντες, ἐποιήσαντο σπονδάς, ὥστε ἑκατὸν ἔτη παραχωρῆσαι τὴν χώραν Πελοποννησίοις. μετὰ δὲ τὰ ἑκατὸν ἔτη, πάλιν ἤροντο τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τῆς καθόδου· ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὖθις, διὰ τῶν στενῶν εἰσβάλλειν. αἰτιαζόντων δὲ τῶν Δωριέων ὡς καὶ πρότερον οὕτω πεπεισμένων, εἶπεν ὡς, οὐ συνήκατε τὸν χρησμόν. στενὰ γὰρ λέγει τὸν Κρισαῖον κόλπον. οἱ δέ, ἐντεῦθεν ἐπιχειρήσαντες ἔτυχον τῆς καθόδου, ὕστερον τῶν Τρωικῶν ἔτεσι π΄. ἡ δὲ πρώτη εἰσβολὴ περὶ ἑκατὸν εἴκοσι ἦν. [3] Ἀποικίας ἐξέπεμψε] ἀποικία, ἐστὶ κτίσις πόλεως ἐν ἐρήμῳ. [4] Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία] ἀντὶ τοῦ ἔνια. λέγει δὲ Ἀμπρακιώτας, Ἀκαρνᾶνας. [5] Τὰ πολλὰ τυραννίδες] τουτέστι, τὰ ἐπὶ πολύ. τὴν αἰτίαν λέγει τῆς τυραννίδος. [6] Τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι] διὰ τοῦτο δὲ ἦσαν καὶ ταῦτα ἀσθενῆ. ἡ γὰρ τυραννὶς οὐκ ἐᾷ πλέον αὔξειν τὰ πράγματα. [7] Ἐπὶ ῥητοῖς γέρασιν] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ φανεραῖς τιμαῖς. ἐπὶ ὁμολογουμένοις γέρασι. ἔτι δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν τυραννίδων. ὁ γὰρ τύραννος νόμου κρείττω ἔχει τὴν βούλησιν, καὶ οὐχὶ τὸ αἴσιον. [8] Πατρικαὶ βασιλεῖαι] ἀπὸ τῶν πατέρων παραλαμβανόμεναι κατὰ διαδοχὴν γένους. διαφορὰν δὲ λέγει τυραννίδος καὶ βασιλείας, ὡς καὶ οἱ φιλόσοφοι· οἱ δὲ ῥήτορες ἀδιαφόρως λέγουσιν. [9] Ἀντείχοντο] προσεῖχον αὐτῇ. [10] Μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς] ἐναλλάξαι· τουτέστιν, ἀπὸ πεντηκοντόρων ποιῆσαι τριήρεις. [11] Ναυπηγηθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ λέγονται. [12] Ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακ.] Εἰκὸς ἐν τῷ τοσούτῳ χρόνῳ πολλὰς ναῦς γενέσθαι. [13] Ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου] Γνώσιον καὶ ἐντεῦθεν ὅτι ὕστερον συνέγραψεν ὁ Θουκυδίδης τὴν λέξιν τῆς ἱστορίας. [14] Ναυμαχία τε παλαιοτάτη] Περιάνδρου τοῦ υἱοῦ Κυψέλου τυραννοῦντος Κορίνθου, διὰ τὸν φόνον Λυκόφρονος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὃν ἀνεῖλον οἱ Κερκυραῖοι. ἡ δὲ ἱστορία κεῖται κατὰ διέξοδον παρ' Ἡροδότῳ. [15] Μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου] ἐς τὴν τελευτὴν δηλονότι τοῦδε τοῦ πολέμου. [16] Οἱ Κορίνθιοι] οὐχ οἱ πάντες, ἀλλ' οἱ Κορίνθιοι.

qui intra

qui intra Peloponnesum, quàm qui extra habitant, terrâ potius, quam mari, per illorum [*agrum*] commercia inter se quondam habebant. Pecunia quoque præpotentes fuerunt, vt & ab antiquis poëtis est declaratum. Vrbem enim illam opulentam cognominarũt. Postquam verò Græci nauibus paratis frequentius nauigare cœperunt, latrocinia [*de mari*] sustulerunt. Et vtrinque emporium præbentes, [*& mari, terrique mercatum omnibus liberum, ac tutum exhibentes,*] vrbem pecuniarum prouentu potentem habuerunt. Postea verò Iones magnam nauium copiam sibi pararunt. Cyri temporibus, qui fuit primus Persarum Rex, & Cambysis, eius filij, [*a-tate.*] Atque [*hi*] bellum Cyro facientes, maris agro suo vicini imperium ad aliquod tempus obtinuerunt. Polycrates quoque, qui Cambysis tempore, Sami tyrannus erat, classe pollens, cùm alias insulas in suam potestatem redegit, tum etiam Rheneam, quam subactam Apollini Delio consecrauit. Phocaënses verò, dum Massiliam conderent, Carthaginienses naualí pugna vicerunt. Hæ enim classes [*caterarum*] omnium potentissimæ fuerunt. Veruntamen hæ quoque [*classes,*] quæ multis post Troiana tempora secutis extiterunt, paucis quidem triremibus vtæ, nauibus verò quinquaginta remigum, & nauigiis longis adhuc instructæ videntur fuisse, quemadmodum [*erant &*] illæ [*prisca*] Pauloque ante Medicum bellum, & Darii mortem, qui post Cambysem, regnum Persarum obtinuit, magna triremium copia fuit & tyrannis in Sicilia, & Corcyræis [*in insula Corcyra.*] Hæ nanque postremæ ante Xerxis expeditionem classes memoratu dignæ in Græcia extiterunt. Æginetæ enim, & Athenienses, & si qui alij [*fuerunt,*] exiguas habuerunt [*classes.*] atque harum magna pars erat nauium quinquaginta remigum. Atque adeo sero [*eas habuerunt,*] ex quo [*videlicet*] Themistocles Atheniensibus, cum Æginetis bellum gerentibus, simul etiam imminentem barbari aduentum expectantibus, persuasit vt naues facerent, quibus etiam in nauali prœlio sunt vsi, quæ ne ipsæ quidẽ adhuc omnino cõstratæ, [*ac tectæ*] erant.

τῶν τε ἐντὸς πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων. χρήμασί τε δυνατοὶ ἦσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται. ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον. ἐπειδή τε οἱ ἕλληνες μᾶλλον [1] ἐπλωΐζοντο, τὰς ναῦς κτησάμενοι [2] τὸ [1] λῃστικὸν καθῄρουν· καὶ ἐμπόριον παρέχοντες [2] ἀμφότερα, δυνατὴν ἔσχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πόλιν. [3] καὶ ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίγνεται ναυτικὸν ἐπὶ Κύρου, περσῶν πρώτου βασιλεύοντος, καὶ Καμβύσου τοῦ [4] υἱέος αὐτοῦ· [5] τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες ἐκράτησαν τινὰ χρόνον. καὶ Πολυκράτης σάμου τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου, ναυτικῷ ἰσχύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο, [6] καὶ ῥήνειαν ἑλὼν, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ δηλίῳ. [7] Φωκαεῖς τε μασσαλίαν οἰκίζοντες, καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες. δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν τρωϊκῶν, τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, [8] πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς [9] ἐξηρτυμένα, [10] ὥσπερ ἐκεῖνα. ὀλίγον τε πρὸ τῶν μηδικῶν καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσην περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περί τε σικελίαν [11] τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο, καὶ κερκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ ἑλλάδι κατέστη. αἰγινῆται γὰρ καὶ ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκέκτηντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὀψέ τε, ἀφ' οὗ ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν αἰγινήταις πολεμοῦντας, καὶ ἅμα τοῦ βαρβάρου [12] προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι, αἷσπερ καὶ [13] ἐναυμάχησαν· καὶ αὗται οὔπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα.

γρ. ἱκανό-ίεν. γρ. λῃστει-κοῦ

γρ. συν-οικ[illegible]

γρ. κερκυ-ραίοις

[1] Τὸ λῃστικὸν καθῄρουν] ἐπὶ τοῦ Μίνωος φησίν, ἐφόδευ ἐδύναντο, τὸ λῃστικὸν καθαιροῦσαι [illegible] οἱ κορίνθιοι εἰργάσαντο.
[2] ἀμφότερα] αμφοτέρωθεν, ἤγουν καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. [illegible] [3] Καὶ ἴωσιν ὕστερον] μετὰ τὴν κορινθίων ναυτικὴν ἡ τῶν ἰώνων ναυτικὴ [illegible] τὸ ναυτικὸν ἐπιμέλεια.
[4] Υἱέος] [illegible] τῆς υἱός. [5] Τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης] [illegible] [6] Καὶ ῥήνειαν ἑλὼν] [illegible] [7] Φωκαεῖς τε μασσαλίαν] φωκεῖς, [illegible] φωκαεῖς, οἱ τῆς ἰωνίας, ἀπὸ φωκαίας πόλεως. ἴωνες ὄντες οἱ φωκαεῖς, [illegible] πολεμούμενοι [illegible] περσῶν, ἀφέντες τὴν ἰωνίαν, ἔπλευσαν ἐπὶ τῆς ἀφρικῆς, τῆς πάλαι καρχηδόνα καλουμένην. [illegible] αἱ πλησίον [illegible] [illegible] μασσαλία πόλις ἐστὶ τῆς ἀφρικῆς. [8] Πεντηκοντόροις δ' ἔτι] πεντηκόντορός ἐστι ναῦς, ὑπὸ πεντήκοντα ἐρεσσομένη. [9] Ἐξηρτυμένα] ἡτοιμασμένα. [10] Ὥσπερ ἐκεῖνα] τὰ παλαιά. [11] Τοῖς τυράννοις] Γέλωνι καὶ Ἱέρωνι. [12] Προσδοκίμου ὄντος] διὰ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην. [13] Ἐναυμάχησαν] ἐν σαλαμῖνι δηλονότι.

Τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν ἑλλήνων, τοιαῦτα ἦν, τά τε παλαιά, καὶ τὰ ὕστερον γενόμενα. ἰσχὺν δὲ περιεποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην [1] οἱ προσσχόντες αὐτοῖς, χρημάτων τε προσόδῳ, καὶ ἄλλων ἀρχῇ. ἐπιπλέοντες γὰρ, τὰς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα [2] ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν. κατὰ γῆν δὲ πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδεὶς ξυνέστη· πάντες δὲ [3] ἦσαν, ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἑκάστοις. [4] καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ [5] οὐκ ἐξῇσαν οἱ ἕλληνες. [6] οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις αἱ ὑπήκοοι, οὐδ' αὖ αὐτοὶ [7] ἀπὸ τῆς ἴσης [8] κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες [9] ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμον χαλκιδέων καὶ ἐρετριέων, καὶ τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν [10] ἑκατέρων [11] διέστη. ἐπεγένετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι [12] κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι, καὶ ἴωσι, προχωρησάντων [13] ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων, Κῦρος καὶ ἡ περσικὴ βασιλεία, Κροῖσον καθελοῦσα, καὶ ὅσα ἐντὸς ἅλυος ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν, ἐπεστράτευσε, καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεις ἐδούλωσε· Δαρεῖός τε ὕστερον, τῷ φοινίκων ναυτικῷ κρατῶν, [14] καὶ τὰς νήσους. τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι, [15] ἔς τε τὸ σῶμα καὶ ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν, δι' ἀσφαλείας ὅσον [16] ἠδύναντο, [17] μάλιστα τὰς πόλεις ᾤκουν. ἐπράχθη τε ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον, εἰ μὴ εἴ τι πρὸς περιοίκους τοὺς αὐτῶν ἑκάστοις. [18] οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ [19] ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως. οὕτω πανταχόθεν ἡ ἑλλὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο, μήτε κοινῇ φανερὸν μηδὲν κατεργάζεσθαι,

Marginal notes: γρ. ἴσον διαρκῆ — γρ. πάντες δὲ ὅσοι ἦσαν ἐγίγν. — γρ. μεγάλας — γρ. κωλύματα τῷ μὴ — γρ. μόνον

Classes igitur Græcorum, & peruetustę, & recentiores, tales fuerunt. Qui tamen illis operam dederunt, ingentem potentiam sibi compararūt, tam ipso pecuniarum reditu, [*& vectigalibus*,] quàm imperio, quod in alios exercebant. nam [*modo huc, modò illuc*] infesta classe nauigantes, insulas subigebant, & illi præcipue, qui agrum non satis amplum, nec omnibus alēdis sufficientem habebant. Terra verò bellum (vnde aliquid potentiæ [*ad aliquem*] accesserit) nullum conflatum, [*gestumq;*] est. Sed & quæcumque fuerunt, hæc omnia contra suos quique finitimos gesserunt. Nam Græci in regiones à suis [*finibus*] valde remotas, aliorum subigendorum causa nullas expeditiones [*tunc*] faciebant. Græci enim non adiungebant se maximis quibusque ciuitatibus, quasi illarum imperio parêrent, neque etiam iidem ex æquo communes expeditiones faciebant: sed singuli [*populi*] vicini, potius per se, [*solique*] bellum gerebant. Præcipuè verò in illo peruetusto bello, quod inter Chalcidenses, & Eretrienses gestum fuit, reliqui quoque Græci sese diuiserunt, vt vtrisque, [*alij his, alij illis*] auxilium ferrent. Mox verò & aliis aliunde contigerunt impedimenta, ne crescerent, & Ionibus (cùm res Persarum magna incrementa cepissent) Cyrus, regnumque Persicum, Crœso profligato, rebusque omnibus, quæ erant cis Halym fluuium ad mare vsque, subactis, bellum intulit, & vrbes, quæ in continente erant, in seruitutem redegit. Postea verò Darius, Phœnicum classe victor, insulas etiam [*in suam potestatem redegit.*] Tyranni verò, quotquot in Græcis vrbibus erant, suis tantùm rebus prospicientes, vt & corpus tuerentur, & suam familiam [*ac patrimonium*] amplificarent, quàm tutissimè poterant, vrbes incolebant, [*domique se continebant.*] nullumque facinus memoria dignum ab illis est factum, nisi si quod contra vicinos quisque suos [*fecerunt.*] Nam [*tyranni,*] qui erant in Sicilia, ad maximam potentiam sunt euecti. Adeò Græcia vndique longo temporis spatio fuit impedita, tum ne communiter vllum illustre facinus ederet,

[1] Οἱ προσσχόντες] οἱ προσσχόντες τοῖς ὑπηκόοις. οἱ προσσχόντες τοῖς ναυτικοῖς. [2] Ὅσοι μὴ διαρκῆ] ἢ οἱ καταστρέφοντες ἢ οἱ καταστρεφόμενοι. οἱ καταστρεφόμενοι τὴν ἀλλοτρίαν, ἤτοι μὴ διαρκῆ χώραν ἔχοντες. [illegible] πρὸς τὰς πορθουμένας νήσους. [3] Ὅσοι καὶ ἐγένοντο] πόλεμοι δηλονότι. [4] Καὶ ἐκδήμους στρατείας] τὸ ἑξῆς, καὶ στρατείας ἐκδήμους πολὺ οὐκ ἐξῇσαν. [illegible] ἀπὸ τῆς ἰδίας [illegible]. [5] Οὐκ ἐξῇσαν οἱ ἕλληνες] οὐκ ἐξιόντες [illegible]. [6] Οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν] αἱ ἐλάττους πόλεις οὐ συνεμάχουν τῶν μεγάλαις [illegible]. οὐ γὰρ ὑπήκουον. [7] Ἀπὸ τῆς ἴσης] κατ' ἰσότητα μιγνύμενοι. [8] Κοινὰς] λείπει τὸ συμμαχίας. [9] Ἐπολέμουν] ἐπολέμουν ἤτοι πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ [illegible] πεδίου. [10] Ἑκατέρων] τῶν χαλκιδέων καὶ ἐρετριέων. [11] Διέστη] διεσπάσθη. οἱ ἐχώρησαν. οὐ συνεμάχησαν. οὐ γὰρ λέγει ὅτι ἐμερίσθη. ἀλλὰ μόνοι χαλκιδεῦσι μόνοις ἐρετριεῦσιν ἐμάχοντο. [12] Κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι] λείπει τὸ τῷ. [13] Ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων] τῶν [illegible]. τὸ ἑξῆς, καὶ ἴωσι Κῦρος ἐπεστράτευσε, Κροῖσον καθελών. καὶ τὰ ἑξῆς. [14] Καὶ τὰς νήσους] ἐδούλωσε δηλονότι. [15] Ἐς τε τὸ σῶμα] ἔς τε τὸ φυλάσσειν τὸ ἴδιον σῶμα. [16] [illegible] ἠδύναντο] ὡς ἐδύναντο μάλιστα, τὰς π. ᾤκουν. Æ. P. [17] Μάλιστα τὰς πόλεις] τὸ μάλιστα αἰτία τῷ ἀκριβῶς λαμβάνει ὁ Θουκυδίδης. [illegible], τύραννοι γὰρ, φησί, τὰς πόλεις ᾤκουν. [18] Οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ] [illegible] περὶ τῶν ἐν σικελίᾳ. οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ ἐπὶ πλεῖστον, καὶ τὰ ἑξῆς. [19] Ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως] ἦλθον, πλείονα δύναμιν περιεβάλοντο.

tum

tum etiam ne in singulis ciuitatibus audax esset. Postea verò quam & Atheniensium, & reliquæ Græciæ, quæ vel antè tyrannide pressa fuerat, plerosque, & postremos tyrannos, exceptis Siciliæ tyrannis, Lacedæmonij sustulerunt (nam Lacedæmon post vrbem conditam a Doriensibus, qui eam nunc incolunt, seditionibus cõflictata diutissime [*omnium ciuitatum*] quas nouimus, tamen ab antiquissimis vsque temporibus & bonis legibus est vsa, & tyrannidis immunis semper fuit. sunt enim anni fermè quadringenti, & paulò plures vsque ad huius belli finem, ex quo Lacedæmonij eadem Reipubl. administrandę forma vtuntur; & hac ipsa de causa potentiam sibi cõpararunt, in aliis quoque ciuitatibus res composuerunt. Tyrannis verò ex Græcia sublatis, non multis pòst annis Medorum quoque prœlium cum Atheniensibus in campis Marathoniis est cõmissum. Et decimo post hanc pugnam anno barbarus cum magna classe rursus in Græciam venit, vt eam in seruitutem redigeret. Et cùm magnum periculum [*vniuersis Græcis*] impenderet, Lacedæmonij, quòd cæteris potentia præstarent, duces fuerunt Græcorum, qui bellum illud communibus auspiciis, [*opibus armisq́; coniunctis*] gesserunt, & Athenienses, Medis aduentantibus, cùm vrbem relinquere in animum induxissent, omnesque fortunas conuasatas [*inde*] absportassent, naues conscenderunt, & se, suasque res nauibus commiserunt, [*& ab eo tempore nauticis rebus operam studiosiùs dederunt.*] Cùm autem communiter, [*opibus, armisq́; coniunctis,*] Græci barbarum repulissent, non multò pòst tam illi, qui à [*Persarum*] Rege desciuerant, quàm qui coniunctis armis bellum ei fecerant, partim ad Athenienses, partim ad Lacedæmonios diuisi transierunt. Nam has duas ciuitates maxima potentia præditas fuisse constat. Hi enim terrà, illi verò classe multum poterant. Hæc autem armorum societas exiguum temporis spatium durauit. Postea verò Lacedæmonij & Athenienses dissociati bellum inter se gesserunt, cum suis vtrique sociis, & ex cæteris Græcis, si qui vsquam

A κατὰ πόλεις τε [1] ἀτολμοτέρα εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οἵ τε ἀθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἐπὶ πολὺ [2] καὶ πρὶν τυραννευθείσης οἱ πλεῖστοι καὶ τελευταῖοι, [3] πλὴν τῶν ἐν σικελίᾳ, ὑπὸ λακεδαιμονίων κατελύθησαν ([4] ἡ γὰρ λακεδαίμων μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν δωριέων, ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα, ὅμως ἐκ παλαιτάτου καὶ ηὐνομήθη, καὶ ἀεὶ ἀτυράννευτος ἦν. ἔτη γάρ ἐστι μάλιστα τετρακόσια καὶ ὀλίγῳ πλείω ἐς τὴν

B τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ἀφ᾽ οὗ λακεδαιμόνιοι [5] τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται) καὶ δι᾽ αὐτὸ δυνάμενοι, [6] καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν. μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς ἑλλάδος, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον καὶ ἡ ἐν μαραθῶνι μάχη μήδων πρὸς ἀθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ᾽ αὐτὴν αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθε. καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος, οἵ τε λακεδαιμόνιοι τῶν

C ξυμπολεμησάντων ἑλλήνων ἡγήσαντο, δυνάμει προύχοντες, καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐπιόντων τῶν μήδων, [7] διανοηθέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, [8] καὶ ἀνασκευασάμενοι, ἐς τὰς ναῦς ἐμβάντες, ναυτικοὶ ἐγένοντο. κοινῇ τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον, ὕστερον οὐ πολλῷ [9] διεκρίθησαν πρός τε ἀθηναίους καὶ λακεδαιμονίους, οἵ τε ἀποστάντες βασιλέως ἕλληνες [10] καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ [11] ταῦτα μέγιστα διεφάνη. ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν,

D κατὰ γῆν, οἱ δὲ, ναυσί. καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία. [12] ἔπειτα δὲ διενεχθέντες οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐπολέμησαν [13] μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους. καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων εἴ τινές που

Margin: γρ. ἀνομοτέρα. — γρ. παλαιοτάτου.

---

[1] Ἀτολμοτέρα εἶναι] [illegible] τὸ κατέχειν. [2] Καὶ πρὶν τυραννευθείσης] [illegible], ὅτι καὶ πρότερον. δηλονότι περὶ τῆς ἄλλης τυραννευθείσης πλείστοις [illegible] ἀθηναίων τυράννοις [illegible] τελευταίους καταλυθῆναι ὑπὸ λακεδαιμονίων. [3] Πλὴν τῶν ἐν σικελίᾳ] τυράννων [illegible] ὕστερον καταλυθέντων [illegible]. [4] Η γὰρ λακεδαίμων] ἡ σύνταξις, Η γὰρ λακεδαίμων ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα, [illegible] τῆς τῶν Ηρακλειδῶν καθόδου δηλονότι, ὅμως μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν δωριέων ηὐνομήθη. [5] Τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται] τῇ [illegible], τῇ γερουσίᾳ. [6] Καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν] εἰς τάξιν [illegible] καὶ [illegible] ἄγοντες τὰ πράγματα, τὰς τυραννίδας καθαιροῦντες. [7] Διανοηθέντες] οὐχ ὅτι διενοήθησαν οὐκ ἐποίησαν, ἀλλὰ θαυμάζει πῶς ὅλως διενοήθησαν. [8] Καὶ ἀνασκευασάμενοι] τὴν σκευὴν ἀναλαβόντες. [9] Διεκρίθησαν] οἱ ἕλληνες. [10] Καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. [11] ταῦτα] τὰ πράγματα τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν λακεδαιμονίων. [12] Ἔπειτα δὲ διενεχθέντες] ἡ μὲν ἀκριβὴς αἰτία τῆς μάχης οὐ φέρεται πόθεν ἐγένετο· δεῖ δὲ εἰδέναι ὡς μετὰ τὸν μηδικὸν ἐγένετο πόλεμον, καὶ ἔστι μία ὧν μέμνηται ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. [13] Μετὰ τῶν ξυμμάχων] τῶν ἰδίων δηλονότι ἑκατέρων, ἔχοντες ἤδη τοὺς συμμάχους, ἐκεῖνοι τοὺς ἰδίους.

[1] διασταῖεν, πρὸς τούτους ἤδη ἐχώρουν. ὥστε ἀπὸ τῶν μηδικῶν ἐς τόνδε αἰεὶ τὸν πόλεμον, τὰ μὲν, σπενδόμενοι, τὰ δὲ, πολεμοῦντες ἢ ἀλλήλοις ἢ τοῖς ἑαυτῶν ξυμμάχοις ἀφισταμένοις, εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια, καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι. καὶ οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, οὐχ ὑποτελεῖς [2] ἔχοντες φόρου μὴ [3] τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο, [4] κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύσουσι [5] θεραπεύοντες. ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν πολεμίων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες, ἦρχον [6], πλὴν χίων, καὶ λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἡ ἰδία παρασκευὴ [7] μείζων [8] ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἤνθησαν. Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, τοιαῦτα ηὗρον, [9] χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἑξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι [10] τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἢν ἐπιχώρια σφίσιν ᾖ, ὁμοίως [11] ἀβασανίστως παρ' ἀλλήλων δέχονται. [12] ἀθηναίων γοῦν τὸ πλῆθος [13] Ἵππαρχον οἴονται ὑφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τύραννον ὄντα, ἀποθανεῖν· καὶ οὐκ ἴσασιν ὅτι Ἱππίας μὲν [14] πρεσβύτατος ὢν ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱέων, [15] Ἵππαρχος δὲ καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτοῦ. [16] ὑποτοπήσαντες δέ τι [17] ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ παραχρῆμα Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ξυνειδότων σφίσιν, Ἱππίᾳ μεμηνῦσθαι, τοῦ μὲν ἀπέσχοντο, ὡς προειδότος, βουλόμενοι δὲ, πρὶν ξυλληφθῆναι, δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, [18] τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες

γρ. φόρους

γρ. πόλεων

γρ. πόλεμον αὐ δὲ ἡ παρ.

γρ. Θετταλός

A inter se dissidebāt, iam ad alterutros proficiscebātur. Quamobrem à Medico bello ad hoc vsque continenter, modò quidē fœdus facientes; modò verò, bellum gerentes, aut inter se, aut contra socios a se deficientes, res bellicas præclarè instruxerunt, & peritiores euaserunt, cum periculis [*in harum studio*] sese exercentes. Et Lacedæmonij quidem ita imperabant, vt socios non haberent tributarios: sed hoc solùm studerent, vt illi suis officiis deliniti, paucorum principatu in Reipublicæ administratione vterētur, accommodatè ad B suum [*morem, ac*] institutum. Athenienses verò nauibus hostium tandem potiti, imperabant, exceptis Chiorum, & Lesbiorum [*nauibus*,] tributo etiam omnibus, quod penderent, imperato. Et ipsorum apparatus in hoc bello maior extitit, quam fuerit vel maximus, quem olim habuerint, quo tempore cum integra societate floruerunt. Res igitur vetustas tales esse comperi, quibus fides difficulter adhibetur, quamuis deinceps, [*& per singula tempora*] C quodlibet argumentum probandi causa protulerim. Homines enim famam rerum ante suam ætatem gestarum, licet sint domesticæ, sine accurata inquisitione alij ab aliis pariter accipiunt. Nam Atheniensium vulgus Hipparchum tyrānum ab Harmodio, & Aristogitone cæsū putat: & [*tamen*] ignorant Hippiam, qui filiorū Pisistrati natu maximus, [*tunc*] imperasse; & Hipparchum, ac Thessalū eius fuisse fratres. Harmodium verò, & Aristogitonem suspicatos illo die, & ex tempore aliquid à sociis suæ coniurationis consciis Hippiæ D indicatum, ab hoc quidem vt præmonito, [*rerumq; gnaro*] abstinuisse, sed cùm vellēt, antequam comprehenderentur, aliquod [*memorabile*] facinus vel suo cum periculo facere, Hipparchum, in quem inciderant

---

[1] Διασταῖεν] διενεχθεῖεν, στασιάζοιεν πρὸς ἀλλήλους. [2] Ἔχοντες φόρους] τὸ ἑξῆς, ἔχοντες φόρους οὐχ ὑποτελεῖς, τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο. [3] Τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο] αἰτιατικῇ, ἀντὶ τοῦ τῶν ξυμμάχων. [4] Κατ' ὀλιγαρχίαν] ἡγοῦντο δηλονότι. [5] Θεραπεύοντες] ὅπως αὐτοῖς τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιτηδείως καὶ ὁμοίως πολιτεύεσθαι ἀναγκάσωσι, θεραπεύοντες αὐτοὶ δηλονότι οἱ λακεδαιμόνιοι· τὸ ἑξῆς, θεραπεύοντες δηλονότι συμμάχους τοῦτο μόνον ὅπως πολιτεύσωσιν ἐπιτηδείως σφίσιν αὐτοῖς, τουτέστι, κατ' ὀλιγαρχίαν. [6] Πλὴν χίων καὶ λεσβίων] ὡς δυνατωτέρων ὄντων· ὕστερον δὲ καὶ τούτους ἐχειρώσαντο. [7] Μείζων] ἐκ τῶν φόρων δηλονότι. [8] Ἢ ὡς τὰ κράτιστα] ὅτε εἶχον ἀβλαβῆ τὴν τῶν πάντων συμμαχίαν ἐπὶ τῶν μηδικῶν. [9] Χαλεπὰ ὄντα] χαλεπὰ γάρ εἰσιν, ἐξ ὧν ἄν τις πιστεῦσαι ὅτι μεγάλα ἦν. [10] Τὰς ἀκοὰς] τὰς ἀκροάσεις, τὰς φήμας. [11] Ἀβασανίστως] ἡ λέξις μετενήνεκται ἀπὸ τῆς βασάνου τῆς λίθου, ἥτις τὸν χρυσὸν δοκιμάζει. [12] Ἀθηναίων γοῦν] δεινῶς ταύτῃ περιάπτει ἀθηναίους τοὺς δοκοῦντας σοφοὺς εἶναι τῶν ἑλλήνων ὅτι οὐδὲ αὐτοὶ δοκιμάζουσι τὰ ἴδια. [13] Ἵππαρχον οἴονται] τὸ ἑξῆς, Ἵππαρχον τύραννον ὄντα. [14] Πρεσβύτατος ὢν] τὸ ἑξῆς πρεσβύτατος ὢν τῶν Πεισιστρατιδῶν, ἦρχε τῶν ἀθηναίων δηλονότι τῶν δὲ υἱέων, ἀντὶ τοῦ υἱεῖς. [15] Ἵππαρχος δὲ καὶ Θετταλὸς] ταῦτα λέγει ὁ συγγραφεὺς ὡς καὶ αὐτὸς ὢν τοῦ γένους τῶν Πεισιστρατιδῶν, καὶ διαβάλλει τοὺς περὶ Ἁρμόδιον. [16] Ὑποτοπήσαντες δέ τι] ὑπονοήσαντες, ὑπολαβόντες. τὸ ἑξῆς, ὑποτοπήσαντες, καὶ παραχρῆμα μεμηνῦσθαι, ἃ μὴ ἐβουλεύσαντο, καὶ ἐγνώσθησαν. [17] Ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ] ἐν ᾗ δηλονότι συνέθεντο ἀνελεῖν τὸν τύραννον. [18] Τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες] ὃ λέγει, τοῦτό ἐστιν, ὅτι Ἱππίας μᾶλλον ἦρχε τυραννῶν, οὐχ Ἵππαρχος. ἀδελφὸς δὲ ἦν Ἱππίου ὁ Ἵππαρχος. ἀνῃρέθη δὲ παρὰ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, οὐχ ὡς οἱ ἀθηναῖοι ᾤοντο, τύραννος ὤν, ἀλλ', ὡς οὗτος φησιν, αὐτοὶ μᾶλλον ἐπιβουλευσάμενοι Ἱππίαν, καὶ γνωσθέντες, ὡς εὗρον τὸν αὐτοῦ Ἵππαρχον ἀδελφὸν ὄντα τοῦ Ἱππίου, περὶ τὸ λεωκόρειον, ἀπέκτειναν.

ad fa-

ad fanum quod Leocorium appellatur, in Panathenaica pompa exornanda occupatum interfecisse. Alia quoque multa, quæ nunc etiam extant, nec dum propter vetustatem memoria exciderunt, cæteri quoque Græci non rectè opinantur: veluti: Lacedæmoniorum Reges in suffragiis ferendis, non singulis quenque: sed binis vti calculis. & Pitanatem cohortem apud eos esse, quæ nunquam fuit. Adeò apud plerosque ipsa veritatis inuestigatio est laboris impatiens, & ad ea, quæ sunt in promptu, [*ac facilia,*] potius se conuertunt. Ex his autem necessariis signis, quæ dixi, si quis tamen res a me narratas, tales potissimum esse ducat, [*quales eas esse dixi*] non errauerit: non autem potiùs credat [*eas esse tales,*] quales ipsi poetæ celebrarunt, [*eas*] cum ornatu in maius extollentes, neque quales memoriæ prodiderunt orationis solutæ scriptores, qui, vt auditorum aures, [*animósque*] capiant, verborum illecebras potius, quam veritatem consectantur, [*quæ res*] cùm nullis nitantur argumentis, pleræque etiam ob ipsarum vetustatem in fabulas abierunt, ita vt (quod vsus obtinuit) nulla fides ipsis habeatur. Sed si [*quis*] existimet [*res istas*] ex manifestissimis indiciis [*à me*] satis [*accuratè*] peruestigatas, quoad res vetustæ peruestigari possunt, [*hic profectò non errauerit.*] Et licet homines præsens bellum, in quo gerendo versantur, semper maximum iudicent, eoq; finito, vetera vehemétius admirentur, tamen iis, qui ex ipsis rebus gestis [*belli*] perpendunt, [*hoc bellum superioribus*] illis [*se*] maius fuisse demõstrabit. Et omnia quidem, quæ singuli verbis expresserunt, aut cum bellum essent gesturi, aut cùm iam id gererent, ipsamq; rerum dictarum exquisitam rationem memoria retinere, [*& recensere*] difficile fuit, cùm mihi, qui res à me ipso auditas narro, tum etiam aliis, qui [*eas*] aliunde [*acceptas*] mihi renuntiarunt.

A [1] περὶ τὸ [a] λεωκόρειον καλούμενον τὴν παναθηναϊκὴν πομπὴν διακοσμοῦντι, ἀπέκτειναν. [2] πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ νῦν ὄντα, καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα, καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες οὐκ ὀρθῶς οἴονται· ὥσπερ, τούς τε [3] λακεδαιμονίων βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, [4] ἀλλὰ δυεῖν· [5] καὶ τὸν πιτανάτην λόχον αὐτοῖς εἶναι, ὃς οὐδ' ἐγένετο πώποτε. [6] οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας· [7] καὶ ἐπὶ τὰ ἑ-B τοῖμα μᾶλλον τρέπονται. [8] ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων, ὅμως τοιαῦτα ἄν τις νομίζων μάλιστα ἃ διῆλθον, οὐχ ἁμαρτάνοι· καὶ οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες, μᾶλλον πιστεύων, [9] οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ [10] προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὄντα [11] ἀνεξέλεγκτα, [12] καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα· εὑρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐ-C πιφανεστάτων σημείων, [13] ὡς παλαιὰ εἶναι, [14] ἀποχρώντως. [15] καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ῷ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν παρόντα ἀεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δὲ, τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι, δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν. καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολεμήσειν, ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, [16] χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων D διαμνημονεῦσαι ἦν, ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα, καὶ τοῖς ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν·

[a] τῶν λεωκορείων (margin)

[1] Περὶ τὸ λεωκόρειον] [illegible] ἀττική, καὶ λύσις ἦν τῶν δεινῶν, [illegible]. Λεὼς [illegible] τὰς ἑαυτοῦ κόρας ἐπιδέδωκε [illegible] τὸν λιμὸν τὴν πόλιν. καὶ τούτων ἱερὸν ἱδρύσατο [illegible] λεωκόρειον. [2] Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι] [illegible] τῶν ἀνθρώπων, ὅτι οὐ μόνον τὰ παλαιά, ἀλλὰ καὶ [illegible] χρόνῳ ἀβασανίστως ἀκούουσι. τὸ γὰρ τῶν Πεισιστρατιδῶν, [illegible]. [3] Λακεδαιμονίων βασιλέας] οἱ γὰρ λακεδαιμονίων βασιλεῖς ψήφους [illegible] ἐν τῇ γερουσίᾳ ἑκάτερος [illegible]. [4] Ἀλλὰ δυεῖν] [illegible] ὀρθῶς οἴονται μιᾷ ψήφῳ [illegible] ἑκάτερον, ἀλλὰ δυεῖν. [5] Καὶ τὸν πιτανάτην] [illegible]. [6] Οὕτως ἀταλαίπωρος] ἀ[illegible]. [7] Καὶ ἐπὶ τὰ ἕτοιμα] τὰ εὐχερῆ, καὶ ἀναπόδεικτα. [8] Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων] τὸ [illegible] οὕτω, τὰ μὲν οὖν παλαιά, [illegible] [illegible] ὕστερον πρὸς [illegible], ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων. [9] Οὔτε ὡς λογογράφοι] [illegible] Ἡρόδοτον. [10] Προσαγωγότερον] τὸ ἡδύτερον, [illegible]. [11] Ἀνεξέλεγκτα] [illegible] ἔλεγχος, οὐδὲ ἀπόδειξιν ἔχοντα, οὐδὲ ἀληθῆ ὄντα. [illegible] τὰς δημηγορίας. [12] Καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου] τὸ ἑξῆς, τὰ πολλὰ αὐτῶν. [13] Ὡς παλαιὰ εἶναι] ἀντὶ τοῦ ὄντα. [14] Ἀποχρώντως] ἡ [illegible] τοῦ λόγου, οὕτωσὶ διῆλθον αὐτὰ ὡς πρέπει τοῖς διηγουμένοις πράγματα ἀρκούντως εἰπεῖν. [15] Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος] λείπει τὸ [illegible], τῶν πελοποννησίων. τὸ ἑξῆς, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος τοῖς ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὅτι μείζων ἐστὶ γεγενημένος τῶν ἀρχαίων. [illegible], αὐτῶν, ἢ τῶν ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων. τουτέστι, μείζων τῆς δυνάμεως αὐτῶν [illegible]. [16] Χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν] χαλεπὸν ἦν ἐμοί τε αὐτῷ, φησὶν, ὧν ἤκουσα, καὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσί μοι, τὴν ἀκρίβειαν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι. ὡς ἐδόκουν [illegible] ἐμοὶ τὰ δέοντα εἰπεῖν, ἐχομένῳ μοι τῆς ὅλης γνώμης, ἐγγύτατα τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τουτέστιν, ὡς ἔδοξα δὲ ὅτι εἶπον ἂν ἀληθῶς, οὕτως εἴρηκα, εἰ καὶ μὴ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ λεχθέντα ῥήματα. ἐπιτηδείως τὴν ἄγνοιαν προφασίζεται, ἵνα χρήσηται τοῖς οἰκείοις ἐνθυμήμασι.

ὡς δ' ἂν ἐδόκουν μοι ἕκαστοι περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τὰ δ' ἔργα τῶν [a] πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος [1] ἠξίωσα γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, [2] ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἑκάστου [3] ἐπεξελθών. ἐπιπόνως δὲ εὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις, [4] οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις [5] εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως [6] τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν, ἀτερπέστερον φανεῖται· ὅσοι δὲ βουλήσονται [7] τῶν τε γινομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτά, ἀρκούντως ἕξει. [8] κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον [9] ἢ ἀγώνισμα [10] ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται. τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ μηδικόν· καὶ τοῦτο ὅμως [11] δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν [12] ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχε. [13] τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προύβη, παθήματά τε ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ Ἑλλάδι οἷα οὐχ ἕτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. οὔτε γὰρ πόλεις τοσαίδε ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων ([14] εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἁλισκόμεναι) οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, [15] ὁ δὲ, διὰ τὸ στασιάζειν. [16] τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγό-

γρ. λεχθέντων

γρ. ἀνθρώπινον, γρ. πάντων ὄντων καὶ παρ.

A Verùm vt singuli semper de rebus præsentibus ea, quæ maximè consentanea erant, mihi ad vniuersam rerum verè dictarum sententiam, [*summámque*] quam proximè [*conīecturis*] accedenti dicere videbantur, sic [*à me*] commemorata sunt. At verò res in ipso bello gestas, non quas à quolibet audiui, dignas duxi, quas scriberem, neque vt mihi videbantur: sed & eas, quibus ipse interfui, & quas singulatim ex aliis quàm potui accuratissimè inuestigaui. Sed [*hæ*] difficillimè cognosci poterant, B quòd illi, qui singulis rebus interfuerant, dum gererentur, non eadem de rebus iisdem dicerent: sed prout quisque [*aut*] in alterutros amore propensior erat, aut reminiscebatur [*eas ita referret.*] Verùm [*mea scripta*] quia nullæ in ipsis extant fabulæ, [*Lectoribus*] fortasse minus iucunda videbuntur. Sed qui rerum gestarum veritatem spectare volent, & eorum, quæ rursus aliquando futura sunt eiusmodi, & similia, (vt res humanæ sunt) hoc satis fuerit ad iudicandum ea esse vtilia. nam [*mea historia*] potius vt perpetuum monumen-C tum, quam ludicrum certamen, [*& opus ostentationis causa scriptum,*] quod in præsentia audiatur, est [*à me*] composita. Bellorum autem superiorum, id, quod cum Medis est gestum, maximum fuit: hoc ipsum tamen duobus naualibus, & totidem pedestribus prœliis celeriter est finitum. At huius belli tum longitudo longè processit, tum clades in ipsa Græcia cōtigerunt, quales eodem temporis spatio nūquam aliàs [*acciderant.*] nam [*in aliis bellis*] neque tot vrbes captæ, vastatæq; sunt, aliæ D quidem à barbaris, aliæ verò à [*Græcis*] ipsis bellum inter se gerentibus (nonnullæ etiā captę incolas mutarunt) neq; tot exilia hominū [*contigerunt,*] neq; tot cędes, aliç quidē propter ipsum bellū, aliæ verò propter seditiones [*factæ sunt.*] Et quę antea famā quidē

---

[1] Ἠξίωσα γράφειν] ἐπειδὴ φιλαλήθειαν δοκεῖ, τοῦτο λέγει. [2] Ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν] ἐστρατήγει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕως τῆς τετάρτης ἱστορίας. ἡ διάνοια, ἀλλ' ἠξίωσα τῆς γραφῆς τὰ ἔργα οἷς αὐτὸς παρῆν. [3] Ἐπεξελθὼν] ἐρευνῶν. [4] Οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον] αὐτῶν τῶν λεχθέντων ὅσα δὴ πῶς πρότερον εἰπών, τῶν ἐν τῷ πολέμῳ λόγων, καὶ ἔργων, ἐνταῦθα λέγει περὶ τῆς ἱστορίας, καὶ ὠφελείας, ἐπειδὴ ἄδηλα τὰ ἀνθρώπινα. [5] Εὐνοίας, ἢ μνήμης] εὐνοίας, ἐπὶ λακεδαιμονίων· μνήμης, ἐπὶ ἀθηναίων. [6] Τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν] πρὸς Ἡρόδοτον αἰνίττεται. [7] Τῶν τε γινομένων τὸ σαφὲς] τὸ ἑξῆς, καὶ ἡ διάνοια ἀρκούντως ἕξει (ἤτοι, ἀρκέσει) κρίναι αὐτοῖς τὰ γεγραμμένα, δηλονότι ὠφέλιμα εἶναι, ἤτοι ὠφέλιμα ταῦτα ἔσται βουλήσονται σκοπεῖν τῶν τε γινομένων τὸ σαφὲς καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαί ποτε αὖθις τοιούτων καὶ παραπλησίων, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. [8] Κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον] κέρδος, κτῆμα, τὴν ἀλήθειαν· ἀγώνισμα, τὸν γλυκὺν λόγον. αἰνίττεται δὲ τὰ μηδικὰ Ἡροδότου. [9] Ἢ ἀγώνισμα] θέαμα. παιδιά. ποιητικὸν ἀγώνισμα κωμῳδοποιῶν ἢ τραγῳδοποιῶν. [10] Ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται] τουτέστι σύγκειται, ξυγγράφεται. [11] Δυοῖν ναυμαχίαιν] ναυμαχίαι δύο, ἐν ἀρτεμισίῳ, ἐν σαλαμῖνι· πεζομαχίαι δύο, ἐν πύλαις, ἐν πλαταιαῖς. [12] Ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχε] ἤγουν ταχέως ἐπαύσατο. [13] Τούτου δὲ τοῦ πολέμου] τοῦ πελοποννησιακοῦ. [14] Εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας] ἡ ποτίδαια καὶ αἴγινα. [15] Ὁ δὲ, διὰ τὸ στασιάζειν] ξυνηνέχθη, ἀπὸ κοινοῦ. [16] Τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα] καὶ τὰ λεγόμενα (φησὶν) ὅτι ἐγένοντο πρότερον, ἀλλὰ σπανιώτερον ἔργῳ ἐβεβαιοῦτο. τουτέστιν, ὅτι τοιαῦτα ἐστὶν ὅτι ἐγένοντο· καὶ ἐβεβαιοῦντο τὰ λεγόμενα ἀκοῇ ἔργῳ· καὶ τὰ λεγόμενα τότε, οὐκ ἄπιστα κατέστη. πόθεν; ἐκ τοῦ συμβῆναι τοιαῦτα. καὶ γὰρ ἐλέγετο (φησὶ) περὶ σεισμῶν, καὶ ἐκλείψεων ἡλίου, καὶ αὐχμῶν· καὶ γεγόνασιν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου ὅτι ὄντα τοιαῦτα, ὥστε πιστευθῆναι καὶ τὰ λεγόμενα πρότερον.

fereban-

ferebantur, sed re ipsa, [*& euentu*] rarius A confirmabantur, non incredibilia euaserunt, [*vt sunt ea, quæ traduntur*] & de terræmotibus, qui [*in hoc bello*] simul & maximā orbis terrarum partem occuparunt, & vehementissimi fuerunt: & [*quæ dicuntur de rebus aliis, vt sunt*] solis defectiones, quæ frequentiores acciderunt, quàm vnquam antè memoratæ fuerint: & apud nōnullos magnæ siccitates, & fames ex ipsis natæ, & pestilens morbus, qui [*Græciam*] non minimo detrimento affecit, quin etiam quan- B dam [*eius partem*] absumpsit. Hæc enim omnia cum hoc bello [*Græciam*] simul inuaserunt. Eius autem initium fecerunt Athenienses, & Peloponnesij, ruptis tricennalibus fœderibus, quæ post Eubœam captam inter se fecerant. Cur autem [*hæc illi*] ruperint, caussas, & dissidia iam antè scripsi, ne quis aliquando requirat, vnde tātum bellum inter Græcos sit conflatum. Nam verissimā quidem: sed sermone minimè celebratam caussam [*fuisse*] puto, Atheniēses, C qui quod in dies crescerent, & terrorē Lacedæmoniis incuterent, belli mouendi necessitatem [*ipsis*] imposuerint. Sed caussæ, quæ propalam vtrinque ferebantur, propter quas ruptis fœderibus bellum susceperunt, istæ fuerunt. Epidamnus est vrbs ad dextram sita nauigantibus Ionium sinum versus. Huic autem finitimi sunt Taulantij barbari, gens Illyrica. Hanc vrbem Corcyræi quidem missa colonia condiderunt. Sed coloniæ dux fuit Phalius, Eratoclidæ [*filius*] genere Corinthius, ab Hercule oriundus, ex metropoli [*more, ac*] D instituto prisco accersitus. Nonnulli etiam Corinthij, & alij præterea Doricæ gentis homines eius coloniæ socij fuerunt. Progressu verò temporis, Epidamniorum vrbs magna, populóque frequens euasit. Sed cum [*eius ciues*] iam multos annos (vt fertur) seditionibus intestinis laborassent, quodam finitimorum barbarorum bello attriti, magnaque potentiæ parte priua-

A μένα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα, οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς καὶ [1] ἰσχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον· ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἳ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν· αὐχμοί τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι, [2] καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοί· [a] καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάψασα, καὶ μέρος τι φθείρασα, ἡ λοιμώδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα [3] μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου B ἅμα ξυνεπέθετο. ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδάς, αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν. Διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας [4] [b] ἔγραψα [5] προτέρον, καὶ τὰς διαφοράς, τοῦ μή [6] τινας ζητῆσαί ποτε ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ [7] ἀληθεστάτην πρόφασιν, [8] ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ, τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι, μεγάλους γιγνομένους, καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς Λακεδαιμονίοις, [9] ἀναγκάσαι ἐς C τὸ πολεμεῖν. αἱ δ' ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι, [10] αἵδ' ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδάς, ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

[11] Ἐπίδαμνος, ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ [c] ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. [12] Ταύτην ἀπῴκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου, [13] Κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως [14] κατακληθείς. D ξυνῴκισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινές, [d] καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ Δωρικοῦ γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων [e] πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. στασιάσαντες ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ὡς λέγεται, [f] ἀπὸ πολέμου τινὸς τῶν [15] προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς

[Margin notes: ἰσχυρό-τατοι · ἐ οὐκ · προ-έγραψα · ἵνα · ἐσπλέ-οντι ἐς τὸν · τοῦ ἄλλου Δω-ρικοῦ · δυνά-μει μεγ. · ὑπὸ]

[1] Ἠλίου [illegible] Constructio est mutata. dicendum enim erat, [illegible], &c. vel τό, σεισμῶν τε πέρι, αὐτό [illegible] positum, vt hæc à præcedenti participio, λεγόμενα, non regantur: sed cum ἄπιστα κατέστη coniungātur. Æ. P. [2] Καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοί] σημαίνουσι, ἀπὸ τῶν αὐχμῶν λιμὸς καὶ λοιμοί. [3] Μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα] ἡ [illegible] μετὰ τοῦ πολέμου ἅμα. παρέλκει τὸ ἅμα. [4] Ἔγραψα πρῶτον] αἰτία, [illegible] γράψας κατ' ὀλίγον. [5] Ἔγραψα προτέρον; cur hoc dicit Thucydides? quia procemium istud historiā iam scriptā composuit. Quare nullius hic τῷ [illegible] locus videtur esse dandus, vt scholia Græca volunt. Æ. P. [6] Τοῦ μή τινας ζητῆσαί ποτε] λείπει τὸ ἕνεκεν. [7] Ἀληθεστάτην πρόφασιν] αἰτίαν. [8] Ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ] κεκρυμμένην. [9] Ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν] τὰ ὀνόματα, ῥήματα ἐποίησε. βούλεται γὰρ δηλοῦν ὅτι μεγάλοι γινόμενοι οἱ ἄνθρωποι ἀνάγκην παρέσχον τοῦ πολέμου. [10] Αἵδ' ἦσαν ἑκατέρων] αἱ καθεξῆς ῥηθησόμεναι. [11] Ἐπίδαμνος, ἔστι πόλις] τὸ νῦν Δυρράχιον. [12] Ταύτην ἀπῴκισαν] ἀπῴκισαν, οὐχ ἀπανέστησαν τῆς οἰκίας, ἀλλ' ἀποικίαν πέμψαντες ᾤκισαν. [13] Κορίνθιος γένος] ὁ παλαιὸς νόμος οὐκ ἀπὸ τοῦ γένους ἐκάλει, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, τουτέστι, τῆς πατρίδος· ἐκ τῆς Κορίνθου, Κορίνθιος. [14] Κατακληθείς] τὸ κατακληθείς κυρίως εἶπεν. ἀπὸ γὰρ μειζόνων τῶν Ἡρακλειδῶν ὥσπερ ἀνακληθείς, ὑπὸ ἐλασσόνων λέγεται. [15] Τῶν προσοίκων βαρβάρων] τῶν Ταυλαντίων.

ἐστερήθησαν. [1] τὰ δὲ τελευταῖα, [2] πρὸ τοῦ δὲ A τοῦ πολέμου, [3] ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατούς. οἱ δὲ ἀπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις, ὡς μητρόπολιν οὖσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τούς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι, καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ ἱκέται καθεζόμενοι B [4] ἐς τὸ ἡραῖον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι [5] τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν. γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας [6] τιμωρίαν οὖσαν, [7] ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο θέσθαι τὸ παρόν· καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς, [8] τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν, [9] ὡς οἰκισταῖς, καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῷντ' ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε, παραδοῦναι, [10] καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδά- C μνιοι ἐς τὴν Κόρινθον, [11] κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδοσαν [12] τὴν ἀποικίαν, [13] τόν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες· ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν διαφθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι. Κορίνθιοι δὲ [14] κατά τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, (νομίζοντες οὐχ ἧσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων·) ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν [15] [16] ὄντες ἄποικοι. [17] [18] οὔτε γὰρ ἐν D πανηγύρεσι τῶν κοιναῖς διδόντες [19] γέρα τὰ νομιζόμενα, οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ [20] προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ [21] αἱ ἄλλαι ἀποικίαι·

A ti sunt. Nouissimè verò, ante hoc bellum, illorum plebs potentissimos quoq; [*ciues*] eiecit. At illi, cum [*inde*] discessissent, cum barbaris, [*ad quos se receperant,*] eos, qui in vrbe erant, terra marique prædabantur. Epidamnij verò, qui in vrbe erant, cùm [*ab illis*] premerentur, Corcyram, vt ad suę coloniæ matrem, legatos mittunt, orantes ne se perdi sinerent: sed & profugos sibi recōciliarent, bellumq; barbarorum finirent. Hæc autem supplices in Iunonis templo sedentes rogabant. Sed Corcyræi preces B [*eorum*] non admiserunt: at re infecta [*eos*] remiserūt. Cùm autem Epidamnij nullam à Corcyræis opem sibi latam viderent, ambigebant quonam modo in præsenti rerū statu se gerere deberent, [*vt molestiis illis liberarentur.*] Quare [*legatis*] Delphos missis, Deum consuluerunt an Corinthiis, vt coloniæ deductoribus, vrbem dederēt, operamq; darent, vt aliquid auxilij ab illis impetrarent. Ille verò ipsis respōdit, vt vrbem [*Corinthiis*] dederent, & eorum auspicia, [*ductumq;*] sequerentur. Epidānij verò Co- C rinthum profecti, coloniam oraculi iussu [*Corinthiis*] dediderunt, demonstrantes & ipsum suæ coloniæ ducem Corinthum fuisse, & Dei oraculum declarantes. Eósque rogabant ne se perdi sinerent: sed [*sibi*] opem ferrent. Corinthij verò & propter ipsam causæ æquitatem [*eos in fidem, & clientelam receperunt, &*] auxilium [*se ipsis missuros*] promiserunt (quia coloniam istam non minus suam, quàm Corcyræorum esse ducebant.) Simul etiam propter odium, quo Corcyræos prosequebantur, quia [*Corcyræi,*] licet essent [*Corinthiorum*] D coloni, ipsos [*tamen*] contemnebant. Nam neq; in publicis solennitatibus consuetos honores [*ipsis*] tribuebant, neque in sacrificiis, quum viscera distribuebant, à viro Corinthio auspicabantur, quemadmodum cæteræ coloniæ [*facere consueuerunt.*]

γρ. φυγόντας

γρ. ἐπήροντο

γρ. πειρῷντο

γρ. ἰδίᾳ αὐτῷ

[1] Τὰ δὲ τελευταῖα] ἀντὶ τοῦ, τέλος δὲ, κατὰ τὰ τελευταῖα, ἤγουν κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς στάσεως αὐτῶν. [2] Πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου] τοῦ Πελοποννησιακοῦ. [3] Ὁ δῆμος αὐτῶν] τῶν Ἐπιδαμνίων. [4] Ἐς τὸ ἡραῖον] ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἥρας. [5] Τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο] οὐχὶ τὴν πρεσβείαν ὑπεδέξαντο, ἀλλὰ τὴν τιμωρίαν. τὸ τέλος εἶπεν ἀντὶ τῆς πράξεως, συντομώτερον εἰπὼν καὶ καινότερον. τὸ γὰρ εἰπεῖν ὅτι ὑπεδέξαντο τὴν πρεσβείαν, καὶ κατένευσαν τὴν τιμωρίαν ποιῆσαι μακρὸν ἂν ἐγένετο, καὶ συνήθως κατὰ τὴν φράσιν. [6] Τιμωρίαν οὖσαν] βοήθειαν οὖσαν. ἡ ὑπεναντίως τὸ κατὰ τῶν ἀδικούντων τιμωρίαν, κατὰ τῶν ἀδικούντων αὐτοὺς δηλαδὴ ἐκδίκησιν. [7] Ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο θέσθαι τὸ παρόν] θέσθαι, τὸ εὖ θέσθαι· τὸ δὲ παρόν, ἀντὶ τοῦ παρόντος. ἐβουλεύοντο γὰρ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι καὶ τιμωρίαν λαβεῖν. [8] Τὸν θεὸν ἐπηρώτων] διὰ τοῦ Φαλίου δηλονότι, ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς αὐτῆς ἦν, Κορίνθιος ὤν. [9] Ὡς οἰκισταῖς] οὐχ ὅτι ἀληθῶς Κορίνθιοι αὐτὴν ᾤκησαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς Φάλιος, Κορίνθιος ἐγένετο. [10] Καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι] τοὺς Κορινθίους. [11] Κατὰ τὸ μαντεῖον] κατὰ τὸ μάντευμα. [12] Τὴν ἀποικίαν] τοῖς Κορινθίοις δηλονότι. [13] Τόν τε οἰκιστὴν] Φάλιον. [14] Κατά τε τὸ δίκαιον] κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς δίκαιον. ἐνόμιζον γὰρ αὐτῶν μᾶλλον εἶναι τὴν ἀποικίαν. [15] Ὄντες ἄποικοι] οἱ Κερκυραῖοι τῶν Κορινθίων, παρημέλουν δὲ, οἱ Κερκυραῖοι, αὐτῶν τῶν Κορινθίων. Æ. P. [16] Ὄντες ἄποικοι] ἤγουν πέμψαντες τὴν ἀποικίαν. [17] Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν] ἐν ὀλυμπίοις, νεμέοις, καὶ τοῖς τοιούτοις ἀγῶσιν. [18] Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν] ἰστέον ὅτι ὁ γὰρ περιττεῖ. ἢ ἀπὸ κοινοῦ τὸ παρημέλουν. ἢ τὸ διδόντες, ἀντὶ τοῦ ἐδίδοσαν. ὡς καὶ Ὅμηρος, καρπῷ βεβριθυῖα, ἀντὶ τοῦ βεβρίθει. [19] Γέρα τὰ νομιζόμενα] τὰς τιμὰς καὶ προεδρίας. [20] Προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν] διδόντες τὰς κατάρχας. ἔθος γὰρ ἦν ἀρχιερέας ἐκ τῆς μητροπόλεως λαμβάνειν. [21] Αἱ ἄλλαι ἀποικίαι] ἀντὶ τοῦ αἱ τιμηθεῖσαι ἀποικίαι.

Sed

Sed illos contemnebant, quòd pecuniarum copia, vel ditissimis quibusque illius seculi Græcis pares essent, & bellico apparatu pollerent, quinetiam classe interdum [*cæteris*] longè præstare gloriabãtur, præsertim quòd Phæaces Corcyram olim tenuissent, qui rerum nauticarum gloria floruerant. quamobrem etiam [*ipsi*] classi parandæ operam studiosiùs dabant, nec parum potentes erant. Nam cẽtum & viginti naues ipsis fuerunt, quum bellum gerere cœperunt. Corinthij igitur, cum omnium istarum rerum [*iustas*] haberent querelas, [*& crimina, quæ Corcyræis obiicerent,*] auxilium, & Ambraciatarum, ac Leucadiorum, atque suorum [*ciuium*] præsidia lubenter Epidamnum miserunt, omnibus, qui illuc habitandi causa se conferre voluissent, facta eundi potestate. Hæc autem præsidia itinere pedestri Apolloniam iuerunt, quæ erat Corinthiorum colonia, Corcyræorũ metu, ne ab illis mare traiicere prohiberentur. Corcyræi verò, vbi [*nouos*] colonos, & præsidia Epidamnum peruenisse, coloniamque Corinthiis deditam intellexerunt, rem iniquo animo tulerunt. statimq; [*ea*] cum XXV nauibus profecti, deinde cũ altera classe, cum insultu ipsis [*Epidamniis*] imperarunt, vt exules reciperent (nam Epidamnij exules Corcyram venerant, demonstrantes monumẽta, & cognationem, quam prætendentes, orabant [*eos,*] vt se [*in patriam*] reducerent) & præsidia, quæ Corinthij miserant, & [*nouos*] colonos remitterent. Sed Epidamnij, nulla ipsorum imperata fecerunt. Quamobrem Corcyræi cum infesto quadraginta nauiũ exercitu, & exulibus (vt [*in patriam*] eos reducturi) ac Illyriis [*ad belli societatem*] assumptis, bellũ illis intulerunt. Vrbem autẽ obsidentes, denuntiarũt, vt & de Epidamniis, qui vellet, & peregrini impunè abirent, alioqui [*illos à se*] vt hostes tractatum iri [*dixerunt.*]

A [1] περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων [2] δυνάμει ὄντες κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὅμοια τοῖς ἑλλήνων πλουσιωτάτοις, καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι· ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν [3] ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, καὶ [4] κατὰ τὴν τῶν φαιάκων [5] προενοίκησιν [6] τῆς κερκύρας, κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς. [7] ᾗ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο [8] τὸ ναυτικὸν, καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι. τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν. [9] πάντων οὖν τούτων [10] ἐγ- B κλήματα ἔχοντες οἱ κορίνθιοι, ἔπεμπον ἐς τὴν ἐπίδαμνον ἄσμενοι [11] τὴν ὠφέλειαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες, καὶ ἀμπρακιωτῶν καὶ λευκαδίων [12] καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς ἀπολλωνίαν, κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν κερκυραίων, μὴ [13] κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλατταν [14] περαιούμενοι. Κερκυραῖοι δὲ, ἐπειδὴ ᾔσθοντο τούς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἥκοντας ἐς τὴν ἐπίδαμνον, [15] τήν τε ἀποικίαν κορινθίοις δε- C δομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ, καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ, [16] τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον [17] κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι [18] αὐτοὺς (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν κέρκυραν οἱ τῶν ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες καὶ ξυγγένειαν, [19] ἣν προϊσχόμενοι, ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν) [20] τούς τε φρουρούς, οὓς οἱ κορίνθιοι ἔπεμψαν, [21] καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. οἱ δὲ ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν· [22] ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ κερκυραῖοι D ναυσὶ τεσσαράκοντα μετὰ τῶν φυγάδων, [23] ὡς κατάξοντες αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ [24] τῇ πόλει, προεῖπον, ἐπιδαμνίων τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους, ἀπαθεῖς ἀπιέναι· εἰ δὲ μὴ ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι. [24]

Margin: κατὰ τὸ ναυτικόν. — κατὰ τὴν πόλιν.

[1] Περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς] [illegible] ἡ σύνταξις. ἀντὶ τοῦ περιφρονοῦντες αὐτῶν. [2] Δυνάμει ὄντες] οἱ κερκυραῖοι. Æ. P. [3] Ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι] οὐ γὰρ πλεῖον εἶχον ναυτικόν. [illegible] [4] Κατὰ τὴν τῶν φαιάκων προενοίκησιν] ἀντὶ τοῦ, ὁμοίως τῇ [illegible] τῶν φαιάκων. προενοικήσει λέγει τῆς κερκύρας. [illegible] παλαιότεροι ἦσαν τῶν κερκυραίων, [illegible] [5] Προενοίκησιν τῆς κερκύρας] [illegible] λέγει, [illegible] ἑαυτοῦ. [illegible] [6] Κλέος ἐχόντων] κλέος ἐχόντων τῶν φαιάκων ἐς τὰ περὶ τὰς ναῦς. [7] Ἡ καὶ μᾶλλον] τὸ ᾗ ἀντὶ τοῦ διό. διὸ καὶ μᾶλλον, [illegible] τῶν φαιάκων, μὴ φανῆναι χείρους. [8] Καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι] τὸ οὐκ ἀδύνατοι, μεσότητος [illegible], οὔτε πάνυ δυνατοὶ, οὔτε ἀσθενεῖς. [9] Πάντων οὖν τούτων] [illegible] πάντων τούτων οἱ κορίνθιοι [illegible]. [10] Ἐγκλήματα ἔχοντες] ἀντὶ τοῦ κατὰ τῶν κερκυραίων [illegible] ἐγκλήματα ἔχειν. [11] Τὴν ὠφέλειαν] ὠφέλεια, βοήθεια, συμμαχία, ἐπικουρία. [12] Καὶ ἑαυτῶν φρουρούς] ἔπεμπον δηλονότι. [13] Κωλύωνται] τὸ δὲ κάτω [illegible] εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ κερκυραίων πλεῖν. Æ. P. [14] Περαιούμενοι] πλέοντες. [15] Τὴν τε ἀποικίαν κορινθίοις δεδομένην] [illegible], τῶν ἐπιδαμνίων τοῖς κορινθίοις ἀναφερομένην. [16] Τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον] τοὺς [illegible] τοὺς φυγάδας. [17] Κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι] κατὰ βλάβην, καὶ [illegible], ὅπως [illegible]. ἢ κατ' ἀπειλήν. [18] Αὐτοὺς] τοὺς ἐπιδαμνίους. [19] Ἣν προϊσχόμενοι] προτείνοντες. [20] Τούς τε φρουρούς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκέλευον οἱ κερκυραῖοι. [21] Καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν] τῆς ἐπιδάμνου. [22] Ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς] καὶ ἐκστρατεύουσι κατ' αὐτῶν. [23] Ὡς κατάξοντες αὐτοὺς] τοὺς φυγάδας. [illegible] τὸ ἑξῆς, στρατεύουσι καὶ τοὺς ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. [24] Ὡς δὲ μὴ ἀπιέναι] [illegible] οἱ ἐπιδάμνιοι [illegible].

ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν κερκυραῖοι (ἔστι δ' [1]ἰσθμὸς τὸ χωρίον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. Κορίνθιοι δ' ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι [2]ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιάν· καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον, [3]ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι. [4]εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ ἐθέλει ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλέοντες πολλοί, καὶ οἱ τὸ ἀργύριον καταβάλλοντες. B ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ κερκυραίων πλεῖν. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, [5]καὶ παλῆς κεφαλλήνων, τέσσαρσι. καὶ ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἳ παρέσχον πέντε. ἑρμιονῆς δέ, μίαν· καὶ τροιζήνιοι, δύο· λευκάδιοι δέ, δέκα· καὶ ἀμπρακιῶται, ὀκτώ. θηβαίους δὲ χρήματα ᾔτησαν, καὶ φλιασίους· ἠλείους τε ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ κορινθίων νῆες C παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τρισχίλιοι ὁπλῖται. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ κερκυραῖοι τὴν [6]παρασκευήν, ἐλθόντες εἰς κόρινθον μετὰ λακεδαιμονίων καὶ σικυωνίων [7]πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον κορινθίους τοὺς ἐν ἐπιδάμνῳ φρουρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, [8]δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφότεροι [9]ξυμβῶσιν· ὁποτέρων δ' ἂν [10]δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. [11]ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν δελφοῖς μαντείῳ [12]ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἴων ποιεῖν· [13]εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων [14]βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι

Sed cùm [*Epidamnij illis*] non parêrent, Corcyræi quidem (ille autem locus est Isthmus) vrbem obsidere [*ac oppugnare*] cœperunt. Corinthij verò, postquam nuntij Epidamno [*ad ipsos*] venerunt, qui vrbem obsideri nuntiarût, exercitum parare cœperunt. Simul etiam coloniam Epidamnû deducendâ edixerunt, ea lege, vt qui vellet [*illuc*] iret, pari [*iure,*] parique [*honore cum cæteris ciuibus futurus.*] Quòd si quis protinus cum [*cæteris*] nauigare nollet, & tamen coloniæ particeps esse vellet, numeratis quinquaginta drachmis Corinthiis, [*eum in vrbe*] remanere [*licere dixerunt.*] Fuerunt autem permulti, & qui nauigarunt, & qui pecuniam numerarunt. Rogarunt etiam Megarenses, vt suis nauibus se comitari vellent, si fortè suæ nauigationis cursus à Corcyræis impediretur. Illi verò cum illis nauigare octo nauibus parabant, & Pallenses Cephalleniorum, quatuor. Epidaurios quoque rogarunt, [*vt idem facerent,*] qui quinque [*naues*] præbuerunt. Hermionnêses verò, vnicam. Et Trœzenij, duas. Leucadij, decem. Et Ambraciotæ, octo. A Thebanis verò, & Phliasiis pecunias petierunt, ab Eleis naues vacuas, & pecunias. Ipsorum verò Corinthiorum naues triginta, & tria militum grauis armaturæ millia parabantur. Postquam verò Corcyræi hunc apparatum audierunt, Corinthum profecti cum Lacedæmoniis, Sicyoniisq; legatis, quos sibi adiunxerant, iusserunt Corinthios præsidia, & [*nouos*] colonos Epidamno deducere, vt ex vrbe, quæ ad eos nihil pertineret. Quòd si eam sibi vendicare pergerent, in Peloponneso, a- D pud illas ciuitates, de quibus inter vtrosque conuenisset, volebant iure disceptare, vtris autem colonia fuisset adiudicata, hos ea potiri [*æquum esse censebant.*] Quin etiam oraculo Delphico [*rem controuersam*] committere volebât. Sed bellum fieri non sinebât, [*idq́; dissuadebant.*] alioqui, si illi vim [*sibi*] facerêt, dicebât se coactû iri auxilij, [*præsidijq́;*] causa illos sibi facere amicos,

γρ. στρατιάν. Æ.P.

γρ. κορινθίας

γρ. ἀργύρειον

γρ. ἐπειδὴ

γρ. εἰ δέ

[1] Ἰσθμὸς] γῆ ἀμφιθάλασσος. [2] Πολιορκοῦνται] οἱ ἐπιδάμνιοι. [3] Ἐπὶ τῇ ἴσῃ] λείπει τιμῇ. ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ ἰέναι, τοῖς ἐπιδαμνίοις δηλονότι, ἵνα κἀκεῖ ἔχοιεν πάντα ὡς ἐν κορίνθῳ. [4] Εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα] ἀντὶ τοῦ, εἴ τις οὐ βούλεται ἀπιέναι, ἀλλὰ ἔχειν λόγον ὅτι συνῴκησεν εἰς τὴν ἀποικίαν, διδότω δραχμὰς πεντήκοντα, καὶ μενέτω, φησίν, ἐν κορίνθῳ οἴκοι. [5] Καὶ παλῆς κεφαλλήνων] παλῆς, ὡς μεγαρῆς. πόλις δὲ ἡ πάλη τῆς κεφαλληνίας. τετράπολις γὰρ ἐστὶν ἡ κεφαλληνία, πάλη, κράνιοι, σάμαιοι, προνεῖοι. [6] Παρασκευήν] τὴν εὐπορίαν τοῦ πολέμου. [7] Πρέσβεων, οὓς παρέλαβον] ἵνα αὐτοῖς ὦσι μάρτυρες τῶν λόγων· ἢ ἵνα αὐτοὺς αἰδεσθῶσιν οἱ κορίνθιοι. σημαίνουσι τὸ παρέλαβον, ἐπὶ τοῦ φιλικῶς ὑπέλαβον, καὶ ὡς συναγωνιστάς. [8] Δίκας ἤθελον δοῦναι] ἐπιτρέψαι δικαστηρίῳ, καὶ κριθῆναι ἐβούλοντο. Δίκας ἤθελον δοῦναι, ἀντὶ τοῦ, ἔλεγον δίκας ἀμφοτέρους διδόναι, αὐτοὺς τε κορινθίους καὶ κερκυραίους δικάσασθαι ἔνθα βούλονται, καὶ συμφωνήσωσιν. ἀντὶ τοῦ, ἔλεγον δέ, ὅτι ἐρωτήσομεν καὶ τὸ μαντεῖον τίσι νέμει τὴν ἀποικίαν καὶ τὰ δίκαια. [9] Ξυμβῶσιν] ξυμφωνήσωσιν. [10] Δικασθῇ] ἀποφανθῇ. [11] Ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν δελφοῖς] ἴσως γὰρ οὐκ ἐπείθοντο τὸν χρησμόν, ὃν ἔλαβον οἱ ἐπιδάμνιοι διὰ κορινθίους. [12] Ἐπιτρέψαι] τὴν ἐπιτροπὴν τῆς κρίσεως δοῦναι. [13] Εἰ δὲ μή] εἰ δὲ οὐκ ἐθελήσουσι παῦσαι τὸν πόλεμον. [14] Βιαζομένων] ἀντὶ τοῦ βιαζόντων.

quos

quos nollent, alterutros eorum, qui potentia tunc præstarét. Corinthij verò ipsis responderunt, si naues, & barbaros ab Epidamno abducerent, se consultaturos. Nã ante, rem non bene se habere [*dicebant,*] si illi quidem obsiderentur, ipsi verò iudicio contéderét. Cõtra verò Corcyræi dicebát se illa facturos, si & illi abducerent eos, qui Epidamni erant. se etiam paratos esse [*dicebãt,*] vt vtrique [*suo*] loco manerent, fœdúsque facerent, tantisper dum iudicium [*de re controuersa*] fieret. At Corinthij nihil horum facere, nec [*ipsis*] parere voluerunt: sed postquam ipsorum naues [*rebus ad bellum necessarijs*] plenæ fuerunt, socij adfuerunt, caduceatore præmisso, qui Corcyræis bellum prius indiceret, portu soluentes cum septuaginta & quinque nauibus, & duobus millibus grauis armaturæ militum, Epidamnũ versus nauigarunt, bellũ Corcyræis illaturi. Nauibus autẽ præerat, Aristeus Pellicæ, & Callicrates Calliæ, & Timanor Timanthis [*filius.*] Peditatui verò, Archetimus Eurytimi, & Isarchidas Isarchi [*filius.*] Postquam autẽ ad agri Anactorij Actiũ peruenerunt, vbi templũ est Apollinis, in faucibus sinus Ambracij, Corcyræi caduceatorem ipsis ad Actiũ præmiserunt, qui vetaret [*illos*] contra se nauigare, simul etiã naues [*militibus, rebusq; ad pugnã necessarijs*] impleuerunt, & vetustas quidẽ iunxerunt, [*& tegis aptarunt,*] vt nauigationi aptę essent, alias verò refecerũt. Sed postquam caduceator nihil pacatũ à Corinthiis renũtiauit: & ipsorum naues numero octoginta [*rebus omnib. ad prœliũ necessariis*] iã expletæ fuerũt, (nã quadraginta [*naues*] Epidamnũ

A [1] οὓς ἂν βούλωνται, [2] ἑτέρους τῶν [3] νῦν [4] ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας ἕνεκα. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἢν τάς τε ναῦς [5] καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου [6] ἀπαγάγωσι, βουλεύσεσθαι· πρότερον δ', οὐ καλῶς ἔχειν, τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, ἑαυτοὺς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ [7] ἀντέλεγον, ἢν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσειν ταῦτα. [8] ἑτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν [9] κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν B τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες, καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, [10] προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεροῦντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, [11] δισχιλίοις τε ὁπλίταις, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον, Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες. ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεὺς ὁ Πελλίχου, καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους. τοῦ δὲ πεζοῦ, Ἀρχέτιμός τε ὁ Εὐρυτίμου, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. ἐπειδὴ δὲ C ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ [12] τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμψαν αὐτοῖς [13] ἐν [14] ἀκατίῳ [15] ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς. καὶ τὰς ναῦς [16] ἅμα ἐπλήρουν, [17] ζεύξαντές τε [18] τὰς παλαιὰς, ὥστε πλωΐμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας [19] ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κῆρυξ τε ἀπήγγελλεν οὐδὲν [20] εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὖσαι ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον

γρ. ἐπαγάγωσι, βουλεύσεσθαι

γρ. Πελίχου

γρ. ἐν ἀκάτῳ ἀπερ. γρ. ἐναντία εἶπε.

---

[1] Οὓς ἂν βούλωνται] οἱ Κερκυραῖοι, οὐχ οἱ Κορίνθιοι. [2] Ἑτέρους] ἄλλους ἀπὸ τῶν παρόντων φίλων. ἢ ἑτέρους λέγει μᾶλλον φίλους τῶν [illegible] φίλων. [3] Τῶν νῦν ὄντων] τῶν νῦν ἰσχυόντων. λέγει δὲ Ἀθηναίους. [4] Τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον] τῶν νῦν δυνατωτέρων ὄντων, τῶν νῦν μείζω δύναμιν ἐχόντων. ἑτέρους δὲ, τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὑποδηλοῦν δοκεῖ. τούτων γὰρ ἀμφοῖν ἡ δύναμις μείζων, ἢ τῶν ἄλλων [illegible] τότε [illegible], [illegible] δὲ φανερῶς ἐν τοῖς κάτω δηλοῦται. Æ. P. [5] Καὶ τοὺς βαρβάρους] τοὺς Ταυλαντίους. [6] Ἀπαγάγωσι] ἀποστήσωσι. [7] Ἀντέλεγον] [illegible], ἐναντία ἔλεγον, ἀλλὰ ἴσα ὡς αὐτοὶ [illegible]. [8] Ἑτοῖμοι δὲ εἶναι] ἀντὶ τοῦ, ἑτοίμως ἔχουσιν, [illegible] σπονδὰς ποιήσασθαι μένειν ἐν Ἐπιδάμνῳ, [illegible] τοὺς πεμφθέντας Κερκυραίων, [illegible] ἕως ἂν δίκας δώσουσι. [9] Κατὰ χώραν] [illegible] τῷ μεταξὺ ἀλλήλοις ἀδικεῖσθαι.

[10] Προπέμψαντες κήρυκα] ὅρα πῶς καταφρονοῦσιν οἱ Κορίνθιοι. οὐ γὰρ [illegible] ἐβούλοντο [illegible]. κῆρυξ ἐν πολέμῳ, πρέσβεις ἐν εἰρήνῃ. [11] Δισχιλίοις τε ὁπλίταις] καὶ μὴν αὐτοὶ τρισχιλίοις ὑπισχνοῦντο [illegible] χρεία τῶν χιλίων· ἢ καταφρονήσαντες Κερκυραίων, [illegible]. [12] Τῆς Ἀνακτορίας γῆς] [illegible] τῆς ἠπείρου. [illegible] δὲ τὸ ἄκτιον, λιμήν. [13] Ἐν ἀκατίῳ] [illegible] [14] Ἐν ἀκατίῳ]

vtraque lectio bonum habet sensum, & commodè retineri potest. si enim vulgatam sequaris, vertes in scapha, vel scapha vectum. Ita autem modus indicabitur, quo caduceator ad hostes fuerit præmissus. Thucyd. infra paulo, de altero caduceatore a Corinthiis ad Athenienses misso agens, dicit, ἐς κελήτιον ἐμβιβάσαντες προέπεμψαν, quod est συνώνυμον, & præsentem lectionem cõfirmat. si ἐν ἀκτίῳ leges, erit elegans ἐπανάληψις [illegible] χάριν adhibita, quæ locum nobis declarabit, in quem caduceator est profectus, cuius loci Thucydides paulo antè mentionem fecit. Æ. P. [15] Ἀπεροῦντα] ἀπαγορεύσοντα, ἀποστρέψοντα, τὰ ἐναντία ἐροῦντα. [16] Ἅμα ἐπλήρουν] ἀνδρῶν δηλονότι, ζυγώματα αὐταῖς ἐνθέντες εἰς τὸ συνέχεσθαι. [17] Ζεύξαντές τε] εὐτρεπίσαντες, τοὺς ζυγοὺς ἁρμόσαντες ἐν αὐταῖς· καὶ γὰρ ἔθος ἔχουσιν αἴρειν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν οὐ πλεουσῶν νεῶν. [18] Τὰς παλαιὰς] οὐδεμία καινὴ ναῦς ἦν, [illegible] τὰς μὲν ἔζευξαν διαλελυμένας οὔσας, καὶ ζυγώμασι [illegible] εἰς συνοχὴν, τὰς δὲ ἐπεσκεύασαν. [19] Ἐπισκευάσαντες] ἐπισκευάζω, τὸ ἐκ παλαιότητος εἰς νέαν κατάστασιν [illegible]. καὶ ἐπισκευαστὴς, ὁ τῶν σαθρῶν οἰκοδόμος. Ἐπισκευάσαντες, ἐκ σαθρότητος νέας ποιήσαντες. [20] Εἰρηναῖον] εἰρήνης ποιητικόν.

ἐπολιόρκουν) ἀντανηγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ κερκυραῖοι παρὰ πολύ, καὶ ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν κορινθίων. Τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ λευκίμμῃ, τῆς κερκύρας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, κορινθίους δὲ δήσαντες εἶχον. ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἁπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς λευκάδα τὴν κορινθίων ἀποικίαν τῆς γῆς ἔτεμον, καὶ Κυλλήνην τὸ ἠλείων ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον τοῖς κορινθίοις. τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἔφθειρον μέχρις οὗ κορίνθιοι περιιόντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ ἀκτίῳ, καὶ περὶ τὸ χειμέριον τῆς θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ λευκίμμῃ ναυσί τε καὶ πεζῷ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι, χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον, οἱ κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς κερκυραίους πόλεμον, ἐναυπηγοῦντο, καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῷ πείθοντες·

obsidebant) obuiam [*hosti*] processerunt, & acie instructa naualem pugnam commiserunt. Et Corcyræi longè superiores fuerunt, & xv Corinthiorum naues profligarunt. Eodem autem die ipsis accidit, vt & illi, qui Epidamnum obsidebant, [*Epidamnios*] ad deditionem redigerent, ea conditione, vt peregrinos quidem venderent. Corinthios verò in vinculis seruarent, donec aliquid aliud [*victoribus*] videretur [*& victores de victis aliter arbitratu suo statuerent.*] Post hoc nauale prœlium Corcyræi, cùm trophæum in Leucimna Corcyræ promontorio statuissent, cæteros quidem captiuos, quos ceperant, interfecerunt; Corinthios verò vinctos asseruarũt. Postea verò, quum Corinthij, sociique nauali prœlio victi domum rediissent, Corcyræi imperium totius maris, quod est in illis regionibus, adepti sunt, & nauibus ad Leucadem Corinthiorum coloniam profecti, agrum vastarunt, & Cyllenen, Eleorũ naualia, incenderunt, quòd naues, pecuniásque Corinthiis præbuissent. Et post illud nauale prœlium maxima eius anni parte, maris illius imperium obtinuerunt, & Corinthiorum socios infesta classe nauigãtes vexarunt. Donec Corinthij æstate iam aduentante, nauibus, exercitúq; misso, cùm ipsorum socij laborarẽt, ad Actium, & circa Chimerium Thesprotidis, castra posuerunt, vt & Leucadem, & cęteras ciuitates, quotquot sibi erãt amicæ, suo præsidio tutarentur. Corcyræi verò & nauibus, & peditatu in Leucimna è regione [*hostium*] castrametati sunt. Et neutri cõtra alteros nauigabãt: sed statiua opposita habentes, hyeme iam aduentante, domum vtriq; se receperunt. Toto autem post hoc prœlium, & insequẽti anno, Corinthij grauiter ferẽtes bellum contra Corcyræos susceptum, naues compegerunt, & naualem expeditionem optimè pararunt, remiges cùm ex ipsa Peloponneso, tum ex reliqua Græcia cogentes [*eósque*] mercede solicitantes.

[1] Ἐπολιόρκουν] περιεῖπε γὰρ ὅτι ἑκατὸν ἄκρον εἶχον. [2] Ἐναυμάχησαν] τὴν ναυμαχίαν ταύτην οὐκ ἀκριβῶς διηγεῖται, ὥσπερ ἐπῆγαν ἴσως οὖσαν αὐτοῖς. διὰ δὲ τῆς φθορᾶς τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν δηλοῖ. καὶ αὗται μὲν πλείους διεφθάρησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐτραυματίσθησαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἑάλωσαν ἱκανοί. [3] Παρὰ πολύ] ἀντὶ τοῦ σφόδρα, διαφερόντως. μᾶλλον ἢ πολύ. [4] Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ] δευτέραν νίκην λέγει τῶν κερκυραίων. [5] Ἐπήλυδας] ξένους. [6] Ἀποδόσθαι] πωλῆσαι. [7] Κορινθίους δὲ δήσαντας] οὗτοι ἐδέθησαν. καὶ οἱ ἐν Ἐπιδάμνῳ ἄλλοι, κορίνθιοι τινές. [8] Τῆς γῆς ἔτεμον] ἀττικὴ ἡ σύνταξις. [9] Καὶ κυλλήνην] ἄλλη κυλλήνη τῆς ἀρκαδίας. [10] Ἐπίνειον] ἐπίνειον ἐστὶ πόλισμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ νεώρια τῶν πόλεων ὥσπερ ὁ πειραιεὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ ἡ νίσαια τῆς μεγαρίδος. δύναται δὲ ἐπὶ παντὸς ἐμπορίου καὶ παραθαλασσίου χρῆσθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, ὃ νῦν οἱ πολλοὶ καταβόλους καλοῦσι. [11] Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον] ἀεὶ Θουκυδίδης τὸν πλεῖστον ἀρσενικῶς. [12] Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον] ἤγουν ἐκείνου τοῦ ἔτους, ὅ ἐστι ἐνιαυτοῦ τὸ πλεῖστον μέρος. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. ὅτι δὲ χρόνος ἀντὶ τοῦ ἔτους λαμβάνεται, φανερὸν καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων, καὶ ἐκ τῆς Εὐριπίδου τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις, καὶ Αἰσχύλου τραγῳδίας ὅπου πολλάκις ταύτην τὴν σημασίαν εὑροις. ἢ ἁπλῶς, τὸν τοῦ χρόνου πλεῖστον ἀντὶ τοῦ, πλεῖστον χρόνον. Æ. P. [13] Περιιόντι] ἐνισταμένῳ. [14] Οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν] ὑπὸ τῶν κερκυραίων. [15] Περὶ τὸ χειμέριον] οὕτω καλεῖται ὁ τόπος. [16] Ἀντικαθεζόμενοι] ἀντεστρατοπεδεύοντες. [17] Ὀργῇ φέροντες] ὀργιζόμενοι, διὰ τὸν πόλεμον τῶν κερκυραίων.

Corcy-

Corcyræi verò audito illorum apparatu timere cœperunt, & (nã cum nulla Græcorũ ciuitate fœdere erãt coniuncti, neque aut in Atheniensium, aut Lacedæmoniorum fœderibus se adscripserant) visum est ipsis ad Athenienses proficisci, & societatẽ cum illis cõtrahere, & operam dare, vt aliquod auxiliũ ab ipsis impetrarent. Corinthij verò his [*rebus*] auditis, legatos & ipsi Athenas miserunt, [*vt Athenienses orarent*,] ne præter Corcyræorũ classem, ipsorũ quoque [*classis hostibus*] adiuncta sibi impedimento esset, ne bellum arbitratu suo gererent. Itaque coacta concione in disceptationem venerunt. Atque Corcyræi quidem hæc verba fecerunt.

CORCYRÆORVM CONCIO.

Æquum est, viri Athenienses, vt, qui ad alios auxilij implorãdi causa (quemadmodum nos quoque nunc facimus) veniunt, præsertim si nulla magna beneficia extent in eos antè collata, nec ipsis vlla cum illis intercedat societas antè inita, primùm demonstrent sua postulata maximè quidem vtilia [*fore illis, à quibus societatem, auxiliúmq; petunt*,] sin minus, saltẽ non detrimentosa. deinde verò se firmam ipsis gratiam habituros. Sed si nihil horum perspicuũ fecerint, non indignè ferant, si nõ impetrarint [*quæ postularint*.] Corcyræi igitur persuasum habentes se hæc quoque vobis manifestè probaturos, nos [*vestram*] societatem petituros [*huc*] miserunt. Accidit autem vt idem institutum nobis sit & inconsultum apud vos, in hoc negotio, in quo vestra opera egemus, & in nostris rebus in præsentia [*nobis*] infructuosum. Nã cùm nunquã antehac cuiusquam socij voluntarij fuerimus, nunc hoc [*ipsum*] ab aliis petituri venimus, simul etiam in præsenti bello, quod cum Corinthiis gerimus, propter hoc [*nostrum priscum institutum*] sumus deserti [*nec vllos habemus socios, à quibus iuuemur, ac protegamur*.] Et nostram illam, quæ prius prudentia videbatur, quòd societate cum aliis inita, & sententia cum aliis communicata

A πυνθανόμενοι δ' οἱ κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ [1] οὐδενὸς ἑλλήνων [2] ἔνσπονδοι, οὐδὲ ἐπεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς ἀθηναίων σπονδὰς, οὔτε ἐς τὰς λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς ἀθηναίους, ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ ὠφέλειάν τινα πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὑρίσκεσθαι. οἱ δὲ κορίνθιοι, πυθόμενοι ταῦτα, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς ἀθήνας πρεσβευσόμενοι,

B ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ κερκυραίων ναυτικῷ καὶ τὸ αὐτῶν προσγενόμενον, ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ᾗ βούλονται. καταστάσης δ' ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε, [3] ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ ἀθηναῖοι, [4] τοὺς, μήτε εὐεργεσίας μεγάλης, μήτε ξυμμαχίας [5] προυφειλομένης, ἥκοντας [6] παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας (ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν) δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν, ὡς καὶ ξύμ-

C φορα δέονται, εἰ δὲ μὴ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια· ἔπειτα δὲ, [6] ὡς καὶ τὴν χάριν [7] βέβαιον ἕξουσιν. εἰ δὲ τούτων μηδὲν [8] σαφὲς καταστήσουσι, [9] μὴ ὀργίζεσθαι ἢν ἀτυχῶσι. [10] κερκυραῖοι δὲ [11] μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἐχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι, ἀπέστειλαν ἡμᾶς. [12] τετύχηκε δὲ [13] τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα [14] πρός τε ὑμᾶς ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. [15] ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ

D *χρόνῳ ἑκούσιοι γενόμενοι, νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἥκομεν, καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον κορινθίων ἔρημοι δι' αὐτὸ καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν [16] πρότερον σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ [17] τῇ τοῦ

γρ. ἐνεχάψαντο

γρ. ἀθηναίων

γρ. προωφειλομένης. γρ. καὶ προοφειλομένης.

γρ. σαφῶς

γρ. καθέσταμεν.

[1] Οὐδενὸς ἑλλήνων ἔνσπονδοι] οὐκ ἐνεγράφησαν ταῖς σπονδαῖς. [2] Ἔνσπονδοι] ὑπο. ὑπεναντίως δὲ ἔκσπονδος, ὁ ἀπὸ πολέμου. [3] Δίκαιον, ὦ ἀθηναῖοι, οὔτε εὐεργεσίας ὀφείλοντες, ὦ ἀθηναῖοι, οὔτε συμμαχίας, ἀφικνοῦνται πρὸς ὑμᾶς. δίκαιον οὖν ἐστι τοὺς πρὸς ἑτέρους ἥκοντας δεομένους ἐπικουρίας, πρῶτον ἀναδιδάξαι ὅτι μάλιστα συμφέροντα δέονται. Δίκαιον, ἀντὶ τοῦ εὔλογον. ἡ τῶν κερκυραίων δημηγορία μᾶλλον τὸ συμφέρον προβάλλεται ὑπὲρ τὸ δίκαιον· ἡ δὲ τῶν κορινθίων μᾶλλον τὸ δίκαιον ὑπὲρ τὸ συμφέρον. οὐ γὰρ κορίνθιοι σύμμαχοι ἦσαν, οἱ δὲ κερκυραῖοι ναῦς εἶχον [illegible]. [4] Τοὺς μήτε εὐεργεσίας] ἡμᾶς τοὺς κερκυραίους. [5] Παρὰ τοὺς πέλας] πέλας τῇ γνώμῃ· οὐ γὰρ ἐγγὺς ἐστὶν ἡ κέρκυρα τῶν ἀθηναίων. [6] Ὡς καὶ τὴν χάριν] τὴν αὐτὴν χάριν. [7] Βέβαιον] τὸ βέβαιον, θηλυκῶς. [8] Καταστήσουσιν] ἀποδείξωσιν, ἐὰν μὴ ἀποδείξωσιν ἐὰν τὰς ζητοῦντας, ἐπιτυχεῖν εἶεν ἂν ἄξιοι· εἰ δὲ μὴ, ἀποτυγχάνειν. δυνήσονται δὲ ἑαυτοὺς ἔχοντας μᾶλλον ταῦτα καὶ δικαίως ἐπιτυχεῖν ὧν δέονται. [9] Μὴ ὀργίζεσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκαιον. [10] Κερκυραῖοι δὲ] τὸ δὲ ἀντὶ τοῦ γάρ. [11] Μετὰ τῆς ξυμμ. τῆς αἰτ.] μετὰ τῆς αἰτήσεως συμμαχίας. [12] Τετύχηκε δὲ] δεύτερον τοῦτο προοίμιον. [13] Τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα] τὸ ἰδιοπραγμονεῖν καὶ ἡσυχάζειν, λέγει ἐπιτήδευμα. Ἄλλως. Ἐγὼ δὲ ἐπιτήδευμα οἴομαι τὸ αἱρεῖσθαι αὐτοὺς ἕως νῦν (ὥς κἀκεῖ φησι) μηδενὶ ξυμμαχεῖν, νῦν γὰρ, φησί, καὶ δεόμεθα ἡμεῖς, καὶ ἂν, εἰ πρὶν ξυνεμαχοῦμεν, ἐμέλλομεν νῦν βοηθείας ἀπολαύειν, ἀποτυγχάνομεν. [14] Πρός τε ὑμᾶς] ὅσον ἐς τὴν κρίσιν τὴν ὑμετέραν. [15] Ξύμμαχοί τε γὰρ] καθὸ ἔρημοι ἐσμὲν ξυμμαχίας. [16] Πρότερον σωφροσύνη] ἡ ἰδιωτεία, ἢ ἀπραγμοσύνη. [17] Τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ] πολλάκις εὕρηται οὕτω, οἱ κατὰ πατέρα ἢ κατὰ ἱερὸν στρατεύοντα.

πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη. [1] τὴν μὲν οὖν [2] γενομένην [3] ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος [4] ἐφ' ἡμᾶς ὥρμηνται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὁρῶμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον [5] δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος εἰ [6] ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι· καὶ ξυγγνώμη εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτίᾳ, τῇ πρότερον [7] ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολμῶμεν. [8] γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις [9] καλὴ ἡ [10] ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας. [11] πρῶτον μέν, ὅτι ἀδικουμένοις, καὶ οὐχ ἑτέροις βλάπτουσι, [12] τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε· [13] ἔπειτα, περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι, ὡς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου [14] μαρτυρίου τὴν χάριν καταθήσεσθε. ναυτικόν τε κεκτήμεθα, πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν, πλεῖστον. καὶ σκέψασθε τίς εὐπραξία [15] σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, [16] εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος [17] ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτὴν, καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετὴν, οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς, ἰσχύν. ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη· καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, [18] οἷς [19] ἐπικαλοῦνται, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἧσσον διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται. τὸν δὲ πόλεμον δι' ὅνπερ χρήσιμοι ἂν εἶμεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἴεται ἔσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει, καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ἡμετέρῳ πολεμησείοντας, καὶ τοὺς Κορινθίους δυναμένους παρ' [20] αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν

(Marg.: γρ. ἐπ' αὐτοῖς. — γρ. ξυμμαχία. — γρ. προσγενέσθαι. — γρ. κινδύνων. — γρ. παρόντα. — γρ. αὐτοῖς. F.P.)

A simul periclitari nollemus, nunc in manifestam imprudentiam, & imbecillitatem constat esse mutatam. Nos igitur soli Corinthios in superiore nauali prœlio repulimus. Verùm quia maiore apparatu tam ex Peloponneso, quam ex reliqua Græcia [*hostes*] contra nos veniunt, quia etiam videmus nos domesticis tantùm viribus fretos non posse [*malum impendens vitare, &*] incolumes euadere, simul etiam [*quia*] magnum est periculum, [*quod cæteris Græcis imminet*] si in illorum potestatem redigamur, [*idcirco*] & vestra, & cuiuslibet alius B auxilia implorare [*nobis*] est necesse. Et venia [*nobis*] est danda, si non malitia: sed potius opinionis errore, superiori nostræ quieti res contrarias [*nunc*] audemus. Quòd si [*nos*] audieritis, hæc nostræ necessitatis societas vobis erit honesta multis de causis. Primùm quidem, quia [*nobis*] qui iniuriam accipimus, nec aliis iniuriam facimus, opem ferretis. Deinde verò, quia, si [*nos*] in maximarum rerum discrimen adductos, [*in vestram societatem*] recipiatis, beneficium cum æterno testimonio quàm C optimè [*apud nos*] collocabitis. Classem autem, vestra excepta, maximam habemus. Quare considerate quænam rarior vestræ prosperitatis occasio, quæve hostibus tristior esse possit, quàm si [*ea*] potentia, quam vel multis pecuniis, magnisque beneficiis anteposuissetis, vt eam vobis adiungeretis, [*siquam*] ea [*nunc*] adsit, sponte sua, sine periculo, & [*sine*] sumptu seipsam [*vobis offerens, ac*] tradens: præterea apud multos quidem afferens gloriam; illis verò, quibus opem feretis, gratiam, & vobis ipsis, D potentiam. quæ omnia ex omni temporũ memoria perpaucis simul contigerunt. paucique sunt, qui [*illis,*] à quibus belli societatem petũt, præsidium, ac ornamẽtum maius daturi, quàm [*ab ipsis*] accepturi veniant. Quòd si quis vestrum nõ putat bellum, in quo [*vobis*] vtiles esse poterimus, [*is*] profectò fallitur opinione, nec videt Lacedæmonios vestræ potẽtiæ metu, belli gerẽdi cupidos esse, & Corinthios apud ipsos [*Lacedæmonios*] authoritate valere, vobisq;

---

[1] Τὴν μὲν οὖν] τρίτον προοίμιον. [2] Γενομένην ναυμαχίαν] λείπει ἡ κατά. [3] Τὴν ναυμαχίαν] κατὰ τὴν ναυμαχίαν, ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. Æ.P. [4] Ἐφ' ἡμᾶς] κατὰ ἡμῶν. [5] Δυνάμει περιγενέσθαι] τῶν πολεμίων. [6] Ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς] ἀττικὴ ἡ σύνταξις, ἀντὶ ὑπὸ σοῦ ἤγουν, εἰ δουλωθείημεν αὐτοῖς. [7] Ἀπραγμοσύνῃ] ἀπραξίᾳ. [8] Γενήσεται δὲ ὑμῖν] ἐπιθεῖσιν ἡμῖν. [9] Καλὴ ἡ ξυντυχία] συμφέρουσα ἡ ἐπιτυχία τῆς χρείας. [10] Ξυντυχία χρείας] περιφραστικῶς ἡ χρεία. [11] Πρῶτον μὲν] τὸ δίκαιον, πρῶτον, ὥσπερ οἱ Κορίνθιοι. [12] Τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε] ἤγουν βοηθήσετε. [13] Ἔπειτα] τὸ συμφέρον, δεύτερον. [14] Μαρτυρίου] μαρτυρίας ἐστὶν οὐδετέρως λέγε. [15] Σπανιωτέρα] μεγίστη τὰ γὰρ καλὰ καὶ χρήσιμα σπάνια τὰ δὲ χρείονα νικᾷ. [16] Εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων] ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω. [17] Ἐτιμήσασθε] ἠγοράσατε. [18] Οἷς ἐπικαλοῦνται] ἀντὶ τοῦ, ἐκείνοις, οὓς ἐπικαλοῦνται. Æ.P. [19] Οἷς ἐπικαλοῦνται] οὓς ἐπάγονται πρὸς συμμαχίαν. [20] Παρ' αὐτοῖς] οὐ καλῶς ἔχει ἡ γραφή, ὁ νοῦς οὕτως ἔσται, παρ' ἑαυτοῖς, καθ' ἑαυτούς, ἤγουν μεγάλην οἰκείαν δύναμιν ἔχοντας. εἰ δὲ γράψῃ, παρ' αὐτοῖς, ἴσως βέλτιον φανεῖται. παρ' αὐτοῖς δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Æ.P.

inimicos

inimicos esse, &, dum nos primos nunc aggrediuntur, viam sibi ad vos inuadendos sternere ne communi odio in eos conspiremus: néve priores alterutra spe ipsos frustremur, aut nos affligendi, [*ac debilitandi,*] aut se ipsos confirmandi. Cùm igitur nos quidem [*nostram*] societatem [*vobis*] offeramus, vos verò [*eam*] accipiatis, illos anteuertere, & insidias anticipare potiùs quàm insidiantibus contrà insidiari, vestræ sunt partes. Quod si dixerint iniquum esse suos colonos a vobis recipi, discant, omnem coloniam honore prosequi [*suam*] Metropolim, si beneficiis ab ea afficiatur; sed si [*ab ea*] iniuriam accipiat, alienari, *ac desciscere.*] Nec enim [*coloni in colonias*] emittuntur, ea conditione, vt sint serui: sed vt iis, qui [*in antiqua patria*] relinquuntur, sint pares, [*& eodem iure, ac honore, quo illi fruantur.*] Quod autem [*isti nobis*] iniuriam fecerint, [*hoc vero*] perspicuũ est. Nam ad iudicium de Epidamni controuersia prouocati, crimina, [*quæ nobis obiiciunt,*] armis, quàm iure persequi maluerunt. Atque [*ea,*] quæ in nos [*suos*] cognatos faciunt, vobis sint documento, ne ab ipsis in fraudem inducamini, néve [*ipsis auxilium*] petentibus, ex tempore morem geratis. Quem enim minimè pœnitet beneficiorum in inimicos collatorum, [*is*] vitam tutissimè degit. Neque verò fœdera frangetis, quæ cum Lacedæmoniis fecistis, si nos [*in vestram societatem*] recipiatis, quia neutrorum socij sumus. In illis enim dictum est; Quæcunque de Græcis ciuitatibus cum nullis societatem habet, ei licere ad vtras partes libuerit accedere. Et sane iniquum fuerit, si istis quidem liceat classem instruere cùm ex fœderatis ciuitatibus, tum etiam præterea ex reliqua Græcia, præcipuè verò ex iis [*ciuitatibus,*] quæ vestro imperio parent: nos vero ab hac societate proposita, & ab alio vndecunq; auxilio arceant. Deinde verò in criminis loco ponant, si persuasum vobis fuerit quod petimus, [*& si precibus nostris adducti, nobis cõcesseritis, quæ postulamus.*] Imo vero nos longè maiorem vos insimulãdi materiam habebimus, nisi rem vobis persuadeamus, [*& impetremus, quæ postulamus.*]

A ἐχθροὺς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν [1] ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' αὐτῶν μετ' ἀλλήλων στῶμεν· [2] μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἁμάρτωσιν, ἢ κακῶσαι ἡμᾶς, ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ὑμέτερον δέ γ' αὖ ἔργον [3] προτερῆσαι, [4] τῶν μὲν, διδόντων, ὑμῶν δὲ, δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν. ἢν δὲ λέγωσιν ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, [5] μαθέτωσαν ὡς πᾶσα ἀποικία, [6] εὖ μὲν πάσχουσα, τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ, ἀλλοτριοῦται. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ [7] ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. [8] ὡς δὲ ἠδίκουν [9] σαφές ἐστι. [10] προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον [11] ἢ τῷ ἴσῳ ἠβουλήθησαν τὰ [12] ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐ-

C τῶν, δεομένοις τε [13] ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν. ὁ γὰρ [14] ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων, ἀσφαλέστατος ἂν διατελοίη. λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, δεχόμενοι ἡμᾶς, μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. [15] εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν, καὶ δεινὸν εἰ τοῖσδε μὲν ἀπό τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς,

D καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ οὐχ ἥκιστα [16] ἀπὸ τῶν ὑμετέρων [17] ὑπηκόων· ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἴρξουσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθέν ποθεν ὠφελείας. εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται, πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς, ἕξομεν.

γρ. ἰσχυρῷ

γρ. ἐκπέμπονται

γρ. τὰ ἐγκλήματα ἰδυλήθη ματ.

γρ. ὑλπίρων

[1] Ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει] τῇ κοινῇ ἔχθρᾳ ἤγουν, ἵνα μὴ κοινοὶ ἐχθροὶ τῶν Κορινθίων γενόμενοι. [2] Μηδὲ δυοῖν] ὁ νοῦς τοιοῦτος, ὁ ἐναντίος, μηδὲ ἀποτύχωσι δυοῖν θατέρου, ἢ φθάσωσιν ἡμᾶς κακῶσαι, ἢ ἑαυτοὺς βεβαιώσασθαι. [3] Προτερῆσαι] προλαβεῖν. [4] Τῶν μὲν] ἡμῶν δηλονότι. [5] Μαθέτωσαν] ἅμα δὲ τοῖς ... αὐτοῖς συνηθείαν. [6] Εὖ μὲν πάσχουσα] ὑπὸ τῆς μητροπόλεως. [7] Ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις] ὁμότιμοι τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἐν τῇ μητροπόλει. [8] Ὡς δὲ ἠδίκουν] οἱ Κορίνθιοι. [9] Σαφές ἐστι] φανερόν ἐστι. [10] Προκληθέντες γὰρ] προσκληθέντες. [11] Ἢ τῷ ἴσῳ] τῷ νόμῳ, καὶ τῷ δικαίῳ, παρ' οἷς ἡ ἰσότης. [12] Ἐγκλήματα μετελθεῖν] κολάσαι. [13] Ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν] ἀσκέπτως ὑπηρετεῖν. [14] Ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας] ἀντὶ τοῦ, ὁ μηδ' ὅλως λαμβάνων μεταμέλειαν ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐχθροῖς, ἀσφαλέστατα ἂν διατελοίη. [15] Εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς] ῥητὸν, καὶ διάνοια. τὸ μὲν ῥητὸν, ὁ Κερκυραῖος· τὴν δὲ διάνοιαν, ὁ Κορίνθιος. [16] Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων] κολακικῶς λανθανόντως τοὺς Ἀθηναίους, ἢ ἐν ὑποστιγμῇ, ἢ εἰρωνικῶς. [17] Ὑπηκόων] πολλάκις γὰρ τινὲς διά τινας ἐμισθοφόρουν, καὶ κατὰ τῶν οἰκείων ἐστράτευον. λέγει δὲ περὶ Παλαιῶν τῶν Κεφαλληνίας, οἵτινες Ἀθηναίων ὄντες ὑπήκοοι, Κορινθίοις συνεμάχουν.

„ ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας, ἀπωθήσεσθε· τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε, ἣν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κἀκείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅ,τι ἂν πεισθῆτε, ὠφελίαν. μάλιστα δὲ [2] ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους, [3] βοηθεῖν. πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπείπομεν, τὰ ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον, ὅτι οἵ τε αὐτοὶ πολέμιοι ὑμῖν ἦσαν (ὅπερ σαφεστάτη πίστις) καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης, οὐχ ὁμοία [4] ἡ ἀλλοτρίωσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἐᾶν κεκτῆσθαι ναῦς· [5] εἰ δὲ μή, ὅστις [6] ὀχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν, καὶ ὅτῳ τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω [7] τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον· τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου, ἀσθενὲς ὂν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς, ἀδεέστερον ἐσόμενον. καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλέον ἢ καὶ τῶν Ἀθηνῶν βουλευόμενος· καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, [8] ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα [9] καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα περισκοπῶν, ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ [10] μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν ἐᾶσαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν, τό τε ἐνθένδε πρὸς [11] τἀκεῖ παραπέμψαι, καὶ ἐς τἆλλα ξυμφορώτατόν ἐστι.

Marg.: γρ. παῖδα τ' ὑμ. μισθοφόρους. — γρ. ἡμῖν. — γρ. ἐχυρώτατος. — γρ. ἀσθενὲς ὄν, π. ἰ. τ. ἐχθ. ἀδ. ἐσόμενον. Æ.P. — γρ. ὅσον οὐ. — γρ. πολεμοῦται.

A Nos enim periclitātes, nec vobis inimicos repelletis. Istos verò, qui sunt vestri hostes, & qui contra [*vos*] veniunt, non solum non impedietis: sed etiam insuper copias ex vestra ditione [*sibi*] comparare sinetis, quas nō est æquum: at [*oportet*] aut illorum quoque milites mercede conductos impedire, quos ex [*agro*] vestro [*cogunt*,] aut nobis etiam auxilium mittere, quocunq; modo vobis visum fuerit. Potissimum verò [*vos nobis*] in societatem apertè receptis opem ferre [*decet*.] Multas autem commoditates (quemadmodum nostræ dictionis initio B monuimus) [*vobis*] demōstramus, & illud, quod est maximum, eosdem esse vestros hostes (id, quod certissimum est argumentum) eosque non infirmos: sed ea potentia præditos, qua rebelles incommodo afficere possint. Cùm autem naualis, ac non terrestris societas [*vobis*] offeratur, alienatio, [*ac vtriusque iactura*] non est par. Quamobrem [*oportet vos*] potissimùm quidem operam dare, vt nullos alios classem possidere sinatis: sin minus, vt eorum amicitiam [*vobis*] concilietis, qui [*classe*] sint munitissimi. C Cui autem hæc, quæ [*a nobis*] dicuntur, vtilia quidem videntur: sed metuit ne propterea [*nobis*] assensus fœdera frangat, sciat suum quidem metum viribus præditum aduersariis maiorem terrorem incussurum. Fiduciam verò [*suam*] si [*nos in societatem*] non receperit, infirmam, potentibus hostibus minùs formidolosam futuram. Simul etiam [*sciat ille*] se nunc nō magis de Corcyra, quàm de Athenis etiam consultare, seq; nō optimè illis prospicere, quum præsentem rerum statum, [*pacemq;*] D spectans, ad futurum, & tantum non præsens bellū [*feliciter gerendum*] vrbē [*sibi*] adiungere dubitat, quę maximis cū momentis, [*ac vtilitatibus*] amica redditur, & [*maximis cum damnis, ac detrimentis*] inimica fit. Sita enim est in loco opportuno ad traiiciendū in Italiā, & Siciliam, ita vt nec inde classem cōtra Peloponnesios venire sinat, & eā, quæ hinc venit, in illa loca deducat, quinetiā aliis in rebus cōmoditates egregias habet.

---

[1] Καὶ ἐπιόντων] καθ' ἡμῶν. [2] Ἀπὸ τοῦ προφανοῦς] ἢ προφανῶς, ἢ λάθρᾳ. μάλιστα δὲ, φανερῶς. [3] Βοηθεῖν] λείπει τὸ χρή. ἵνα γένηται, βοηθεῖν χρή. [4] Ἡ ἀλλοτρίωσις] ἡ στέρησις. [5] Εἰ δὲ μή] ἀπόδοσις ἀπὸ τοῦ δύνασθαι, οὐ λύει τὸ συμφέρον. [6] Φίλον ἔχειν] κατὰ κοινοῦ τὸ δίκαιον. [7] Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ] τὸ μὲν λῦσαι τὰς σπονδὰς, δεδιὸς ὄν, φοβερὸν ἔσται τοῖς λακωσι· τὸ δὲ μὴ λῦσαι θαρσοῦν, ἀδεέστερον ἔσται τοῖς αὐτοῖς. Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ. τὸ λῦσαι, τὰς σπονδὰς, τοῦτο τὸν φόβον ἐμποιοῦν. ὅπερ οὖν τὸ κατὰ φόβον, ἰσχὺν ἔχει, ἡμῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ προσλαμβανομένων· τὸ δὲ θαρσοῦν καὶ εὔελπι, τὸ μὴ ἡμᾶς προσδέξασθαι, ἀσθενὲς ὄν. πρὸς γὰρ τοὺς λακεδαιμονίους, τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἰσχύοντας, τοῦτο ἀδεέστερον ἔσται. εἰ γὰρ ἀθηναῖοι δεδιότες τὴν τῶν σπονδῶν λύσιν οὐκ ἂν δηλονότι ἐδέξαντο τοὺς κερκυραίους, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν δύναμιν. καὶ δηλονότι τὸ δεδιὸς τοῦτο ἰσχὺν ἔφερε τοῖς ἀθηναίοις ἀπὸ τῶν κερκυραίων, φόβον δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις. θαρροῦντες δὲ τὰς σπονδὰς, καὶ ἀπωσάμενοι τοὺς κερκυραίους, αὐτοῖς μὲν τοῖς ἀθηναίοις ἀσθενὲς ἦν τὸ θάρσος τοῦτο, ζημιουμένοις τὴν ἐκ τῆς κερκύρας βοήθειαν· τοῖς δὲ πολεμίοις αὐτῶν πελοποννησίοις, ἀσφαλὲς καὶ ἀδεέστερον. [8] Ὅταν εἰς τὸν μέλλοντα] τὸ ἑξῆς, ὅταν ἐνδοιάζῃ καὶ διστάζῃ χωρίον προσλαβεῖν εἰς τὸν σχεδὸν μέλλοντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα περισκοπῶν. τουτέστι, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰρήνην. [9] Καὶ ὅσου οὐ] αὐτὶ τοῦ οὐχ ὅσον. καὶ δηλοῖ τὸ οὐχ ὅσον, τὸ οὐ βραδέως, ἀλλὰ ταχύ. [10] Μετὰ μεγίστων καιρῶν] κινδύνων, εὐτυχιῶν καὶ ἀτυχιῶν. ἢ μᾶλλον καιρῶν λέγει αὐτὶ τοῦ αἰτιῶν καὶ κινδύνων. [11] τἀκεῖ] χωρία ὄντα δηλονότι· τουτέστιν, ἐκεῖσε. Æ.P.

Vt autem

Vt autem vniuersa, & singula in breuissimam contraham summam, hinc cognoscere poteritis nos non esse deserendos. Cum enim Græcis tres sint classes memoratu dignæ, vestra, & nostra, & Corinthiorum. si harum duas per vestram negligentiam in vnum coire permiseritis, & Corinthii nos præoccuparint, [*ac in suam potestatem redegerint, antequàm auxilium nobis adversus illos latum fuerit,*] cum Corcyræis & Peloponnesiis simul nauale bellum geretis. Sed si nos [*in vestram societatem*] receperitis, maiore vestrarum nauium numero, [*nostris ad vestras additis,*] cum ipsis [*Peloponnesiis*] dimicare poteritis. Atque Corcyræi quidem hęc dixerunt. Corinthii verò post eos hæc [*verba fecerunt:*]

A [1] βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι [2] καὶ καθ' ἕκαστον, τῷδ' ἂν [3] μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε. τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς ἕλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν, καὶ τὸ ἡμέτερον, καὶ τὸ κορινθίων. τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν, καὶ κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, κερκυραίοις τε καὶ πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς, [4] ἕξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς [*] ὑμετέραις ἀγωνίζεσθαι. Τοιαῦτα

B μὲν οἱ κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε, [5] ἈΝΑΓΚΑΙΟΝ, κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰέναι· ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε, καὶ τὴν τῶνδε χρείαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε. φα-

C σὶ δὲ [6] ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον, οὐδενός πω δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ [7] ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τἀδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν, οὔτε παρακαλοῦντες [8] αἰσχύνεσθαι. [9] καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα, [10] αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί [*] τινας μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθήκας γίγνεσθαι, [11] διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας, [*] μάλιστα τοὺς ἄλλους [12] ἀνάγκῃ καταίροντας

D δέχεσθαι. κἀν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικῶσιν ἑτέροις προβέβληνται),

Marginal notes: [*] γρ. προΐεσθαι. — [*] γρ. τούτων δ' εἰ. — γρ. ἡμετέραις. F.P. — [*] γρ. ἵνα. — [*] γρ. μάλιστα δὲ τοὺς.

Corinthiorvm concio.

Quoniam isti Corcyræi non solùm de se in societatem recipiendis verba fecerũt: sed etiam se à nobis iniuriã accepisse [*conquesti sunt,*] seq; iniquo bello [*à nobis*] premi [*dixerunt,*] necesse est nos quoque primum ad vtramque illorum criminationem respondere, atque sic ad reliquam orationem accedere, vt & nostra postulata [*rebus vestris*] tutiorã maturè cognoscatis, & istorum vsum, [*ac societatem*] non temerè repudietis. Aiunt autem [*isti*] se modestiæ studio nullius societatem vnquam recepisse. Illi verò hoc institutũ sequuti sunt maleficii, non autem virtutis studio, quia nullum [*suorum*] scelerum socium, nullũq; testem habere, neque [*aliorum opem*] implorantes erubescere voluerunt. Simul etiam ipsorum vrbs, quæ situ est [*ad maleficia committendum*] apposito, ipsos iniuriarum, quas nõnullis faciunt, iudices potiùs constituit, quam vt ex pacto [*indices ab aliis*] fiant, quod ad alios [*ipsi*] rarissimè nauigent, alios verò necessitate [*illuc*] appellentes sæpissimè excipiant. Atq; hac in re situm est illud decorum, quod prætendunt, se ab aliorum societate abhorruisse; non vt aliorũ in sceleribus perpetrandis societatem fugerent,

---

[1] Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ] συντόμως οἱ ἐπίλογοι. [2] Καὶ καθ' ἕκαστον] λείπει τὸ λεγόμενον. ἢ δοτική, ἀντὶ εὐθείας· ἢ ὅ, καθ' ὅ ... Ⓢ καθ' ἕκαστον. [3] Μὴ προέσθαι ἡμᾶς] μὴ προδοῦναι. [4] Ἕξετε πρὸς αὐτοὺς] ἰσχύσετε. [5] Ἀναγκαῖον, κτλ.] οὐ μόνον οἱ κερκυραῖοι λόγον ἐποιήσαντο περὶ τοῦ δέξασθαι αὐτούς, ἀλλ' ἤδη ... Ⓢ ἡμῶν, κατηγοροῦντες ὅτι ἀδίκως αὐτοῖς μαχόμεθα. ἀνάγκη τοίνυν ἐπὶ ... ἀμφοτέρων πρότερον, ὅτι οὐ δικαίως δέξεσθε αὐτούς, καὶ ὅτι ... αὐτοῖς μαχούμεθα· εἶτα ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον. [6] Ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον] οὐ συνεμάχησαν ... τὴν σωφροσύνην. [7] Ἐπετήδευσαν] μετεχείρισαν. [8] Αἰσχύνεσθαι] ἢ ... τῆς αἰσχύνης. [9] Καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα] καὶ ἡ πόλις αὐτῶν συμβαίνει τῇ γνώμῃ τῶν πολιτῶν. ... γὰρ ἔχουσιν αὐτὴν συνεργοῦσαν. ἐπιτηδείαν ἔχουσαν τὴν θέσιν πρὸς ἀρπαγήν. οὐ γὰρ ἐκπλέουσι πρὸς ἑτέρους, μᾶλλον δὲ τοὺς πλέοντας, ὑπὸ τῆς βίας τῶν πνευμάτων καταίροντας, δέχονται, καὶ διαρπάζουσιν. εἶτα δικάζουσιν αὐτοὺς ὡς δίκαια δηλαδὴ πεπονθότας. καὶ ποιεῖ οὐ προσκαλοῦνται εἰς τὸ δικάζειν συνθήκη, ἤγουν συμφωνίᾳ. τὸ δὲ ὅλον, αὐτοὶ ἀδικηταὶ καὶ κριταί. ἐν τούτῳ γίγνεται αὐτοῖς τὸ ἄσπονδον εὐπρεπὲς Ⓢ πιθανόν. διὰ τοῦτο γὰρ συμμάχους οὐκ ἔχουσιν, ἵνα καταμόνας αὐτοὶ ἀδικῶσι, καὶ μὴ μεθ' ἑτέρων τὴν ἀδικίαν ἐργάζωνται· ἵνα μὴ μάρτυρας μᾶλλον ὧν ἐργάζονται, ἢ συμμάχους ἔχωσι. [10] Αὐτάρκη θέσιν] ἡ θέσις τῆς πόλεως αὐτῶν ἁρμόζει αὐτῶν τῇ γνώμῃ, Ⓢ αὐτάρκης ἐστὶ τῆς προαιρέσεως Ⓢ κακίας αὐτῶν πρὸς τὸ λῃστεύειν. [11] Διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας] εἰ γὰρ ἐξέπλεον (φησὶν) ἀλλαχοῦ, οἱ ἀδικούμενοι ἂν ἐκράτουν αὐτῶν ὁμόρους. [12] Ἀνάγκῃ καταίροντας] διὰ πνευμάτων βίαν. τὸ δὲ δέχεσθαι, λῃστρικῶς, ὡς τὸ ὑποδέχεσθαι, φιλικῶς. τὸ ἑξῆς, κἀν τούτῳ τὸ ἄσπονδον εὐπρεπὲς προβέβληνται). Ⓢ τὰ ἑξῆς.

ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι βιάζωνται, οὗ δ' ἂν λάθωσι, πλέον ἔχωσιν, ἢν δέ πού τι προσλάβωσιν, ἀναισχυντῶσι.[1] καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες (ὥσπερ φασίν) ἀγαθοί,[2] ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τόσῳ δὲ φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετήν,[3] διδοῦσι[4] καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια, δεικνύναι. ἀλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους, οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοίδε εἰσίν. ἄποικοι δ' ὄντες, ἀφεστᾶσί τε διὰ παντός,[5] καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν ἐκπεμφθείησαν.[6] ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοί φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι, καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα. καὶ δῆλον ὅτι εἰ τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν. οὐδ' ἐπιστρατεύοιμεν ἐκπρεπῶς, μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι.[7] καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δ' αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων[8] μετριότητα. ὕβρει δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλούτου, πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν, κακουμένην μὲν οὐ προσεποιοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἑλόντες βίᾳ ἔχουσι. καὶ φασὶ δὴ δίκῃ[9] πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι,[10] ἥν γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι, δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τὰ ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον,[11] ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε[12] καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο. καὶ δεῦρο ἥκουσιν,[13] οὐ τἀκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες,

γρ. ἴσῳ ἀληπτότεροι.

γρ. λαμβάνειν

γρ. διαφερόντως

A sed vt soli scelera perpetrarent, vtque, vbi quidem potentiores essent, [*aliis*] vim facerent, vbi verò laterent, [*& iniurias aliis clàm inferrent,*] plus [*emolumenti*] haberent. Et si quid præterea caperēt, [*id*] impudenter negarent. Sed si (quemadmodum prædicāt) viri essent boni, quo minùs aliorum criminationibus, [*ac reprehensionibus*] obnoxij erant, ipsis eo magis [*suam*] virtutem ostēdere licebat, iure [*cum aliis*] disceptando. Sed neque erga alios, neq; erga nos tales existunt. Nam cùm nostri sint coloni, B [*tamen*] cùm semper antè [*à nobis*] defecerunt, tum etiam nunc [*nobis*] bellum faciūt, dicentes se, non vt maleficiis afficerentur, [*in coloniā ex antiqua patria à nobis*] emissos. Nos verò [*vicißim*] respondemus, nec nos equidem idcirco ipsorum coloniam [*in insula Corcyra*] collocasse, vt ab ipsis cōtumelia afficeremur: sed vt ipsorum duces essemus, vtque conueniens, [*ac debitus*] honor nobis [*ab ipsis*] rédderetur. ceteræ enim coloniæ nos honorant, & à [*ceteris*] colonis C maximè diligimur. Atq; [*hinc*] patet, si maiori [*colonorum*] numero grati sumus, nos istis solis immerito esse ingratos, [*ac inuisos,*] neque bellum [*ipsis*] honestè illaturos fuisse, nisi etiam insignem aliquā iniuriam [*ab ipsis*] accepissemus. Sed, quamuis peccassemus, [*tamen*] illis quidem gloriosum fuisset, si iræ, [*libidiniq;*] nostræ cessissent; nobis verò fœdum, [*ac infame,*] si eorum modestiam violassemus. Sed petulantiâ, opumq; licentiâ, cùm alia multa in nos peccauerūt, tum etiam Epidamnum, nostræ ditionis D coloniam, dum [*bello*] vexaretur, [*sibi*] non vendicarunt; nobis verò auxilij causa [*eo*] profectis, per vim captam retinent. Et tamen dictitant se [*de re controuersa nobiscum*] iudicio priùs disceptare voluisse, quod nō illū, qui superior, [*& meliore conditione*] est, & qui ex tuto [*alterum*] ad aliquam disceptationem prouocat, oportet videri seruare: sed illum, qui ante disceptationem facta verbis æquat. Isti verò non priusquàm hanc vrbem obsiderent: sed postquàm nos [*hanc iniuriam*] non neglecturos existimarunt, tunc verò & istam speciosam iuris æquitatem protulerunt. Et [*tamen*] huc veniunt, quamuis non solùm in illis [*rebus*] peccarint:

[1] Ἀναισχυντῶσιν] ἀρνούμενοι δηλονότι, μὴ καταισχυνοῦντες αὐτοὺς ὡς εἰς τὴν τῶν λαφύρων διανομήν. [2] Ὅσῳ ἀληπτότεροι] ἀκατηγορητότεροι. εἰ γὰρ ἐβούλοντο, φόβῳ τῶν πέλας κολασθέντων ἀνεδείκνυον διὰ τὸ ἀδικοῦντας. [3] Τὴν ἀρετὴν] φιλίαν, δικαιοσύνην, συμμαχίαν. [4] Διδοῦσι καὶ δεχομένοις] τὸ ἑξῆς, φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν δεικνύναι διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια. [5] Διὰ παντὸς] τὸ διαπαντὸς, ἵνα μή τις οἴηται ὅτι νῦν ἀδικηθέντες. [6] Ἐκπεμφθείησαν] ὑφ' ἡμῶν δηλονότι. [7] Καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν] εἰ γὰρ μὴ ἠδικούμεθα περιφανῶς, οὐκ ἂν προσδίκως ἐστρατεύομεν. ὅμως εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, ἔπρεπε τὴν ὀργὴν ἐνδοῦναι ἡμῖν ἐργαζομένοις. [8] Μετριότητα] αἰσχυνίαν, ἐπιείκειαν. [9] Πρότερον ἐθελῆσαι] πρὸ τοῦ λαβεῖν αὐτήν. [10] Ἥν γε οὐ] λείπει εἰς, ἤγουν, ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντα, καὶ προβαλλόμενον δίκην, δοκεῖν λέγειν τι. Μετὰ γὰρ τὸν χρόνον ἀκολούθως, μετὰ γὰρ τὸ λαβεῖν, φησί, τὸ χωρίον, καὶ κατασχεῖν, ἐξίουσι δικάζεσθαι οἱ Κερκυραῖοι. καὶ οὐ δεῖ, φησί, προέχοντα τὸν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἰσχυροῦ προσκαλούμενον εἰς κρίσιν, οὐδὲ δοκεῖν ἔτι λέγειν τι, ἀλλὰ καταφρονεῖν. [11] Ἀλλ' ἐπειδὴ] ἀλλὰ μετὰ τὴν τῶν ὑμῶν ἐκπομπήν. [12] Καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης] τὴν δόκησιν τῆς δίκης, οὐχὶ τὴν ἀλήθειαν. ἄδικον γὰρ κατὰ ἀλήθειαν τὸ ἐν Ἐπιδάμνῳ. [13] Οὐ τἀκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες] οὐκ ἀδικήσαντες αὐτοὶ μόνον εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἐπίδαμνον.

sed etiam

ſed etiam vt nunc non in belli: ſed in ſcelerum ſocietatem ſuis precibus vos vocent, ac orent vt ſe, noſtros hoſtes, [*in veſtram ſocietatem*] recipiatis. Quos oportebat, quum à periculis erant remotiſſimi, tunc [*ad vos*] accedere, non autem quãdo nos quidem iniuriam [*ab illis*] accepimus, ipſi verò periclitantur, neque eo tempore, quo vos nullo fructu ex ipſorum potentia percepto, veſtra auxilia [*ipſis*] iam eſtis impertituri, & [*quo tempore*] vos, qui procul ab illorum facinoribus abfuiſtis, parem culpam apud nos ſuſtinebitis. Iam pridem autem [*oportuerat illos*] viribus vobiſcum communicatis, [*& inita ſocietate,*] cõmunes etiam [*belli, rerumq́ue caſus, &*] euentus experiri. [*Vt*] autem ſolorum criminum ſocij non fuiſtis, ſic etiam horum [*euẽtorum,*] quæ res geſtas ſequuntur, [*vos*] minimè participes eſſe [*oportet.*] Quod igitur conuenientibus, [*firmisq́ue*] iuris argumẽtis inſtructi [*huc*] ad vos venerimus, iſti verò violenti, ac alieni raptores ſint, [*iam*] planũ eſt factum. Quòd autem ipſos ſaluo iure [*in veſtrã ſocietatem*] recipere non poſſitis, diſcere [*nunc*] oportet. Nam quamuis in fœdere ſit ſcriptum, cuilibet ciuitatum fœderi non adſcriptarum licere ad vtras velit partes ſe conferre, [*tamen*] hoc fœdus ad illos non pertinet, qui in alterius partis fraudem, [*perniciemq́ue ad ſocietatem petendam*] veniunt. Sed [*ad illos*] qui ab altera parte nõ deficientes, ſalutis præſidio indigent, & qui [*recepti,*] recipiẽtibus (ſi ſapiunt) bellum pro pace non ſunt allaturi. Id, quod vobis, niſi nos audiatis, nunc eueniet. Non ſolum enim iſtis auxiliares: verùm etiam pro fœderatis hoſtes nobis eritis. neceſſe enim eſt, ſi ſocietatem cum ipſis contrahatis, ipſos quoque vobiſcum ſeſe tueri, [*& vim illatã propulſare, nosq́ue vobiſcum oppugnare.*] Sed profectò æquum eſt, vos, præcipuè quidem neutros veſtris opibus iuuare, ſin minus, contrà, nobiſcum aduerſus hos quidem proficiſci, (nam cum Corinthiis fœdere coniuncti eſtis: ſed cum Corcyræis ne per inducias quidem fœdus vnquam feciſtis) neque legem conſtituere, vt qui ab alteris defẽcerint, [*ab alteris*] recipiantur. Nam ne nos quidem [*olim*] cum Samij [*à vobis*] defeciſſent, [*&*] cæteri Peloponneſij varias ſententias tuliſſent, [*dubitantes*] an ipſis auxilium eſſet ferendum, ſententiam vobis contrariam tulimus:

A ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν, δέχεσθαι σφᾶς· οὓς χρῆν, [1]ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι, [2]καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἠδικήμεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, [3]μηδ᾽ ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελείας νῦν μεταδώσετε, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ᾽ ἡμῶν αἰτίας [4]τὸ ἴσον ἕξετε. πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν, κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν. ἐγκλημάτων B δὲ μόνων ἀμετόχους, οὕτω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων μὴ κοινωνεῖν. ὡς μὲν οὖν αὐτοί τε μετὰ προσηκόντων τῶν δικαίων κεφαλαίων ἐς ὑμᾶς ἐρχόμεθα, καὶ οἵδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσί, δεδήλωται. ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐξεῖναι παρ᾽ ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων ἰοῦσιν ἡ ξυνθήκη ἐστὶν, ἀλλ᾽ ὅστις μὴ ἄλλων ἑαυτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται, καὶ ὅστις μὴ τοῖς C δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον ἀντ᾽ εἰρήνης ποιήσει. ὃ νῦν ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων, πολέμιοι. ἀνάγκη γὰρ, εἰ ἴτε μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι [5]μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. καίτοι δίκαιοί γ᾽ ἐστὲ, μάλιστα μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις, [6]εἰ δὲ μὴ, τοὐναντίον, ἐπὶ τούτους μεθ᾽ ἡμῶν ἰέναι (κορινθίοις μέν γε ἔνσπονδοί ἐστε, κερκυραίοις δὲ οὐδὲ [7]δι᾽ ἀνακωχῆς πώποτ᾽ ἐγένεσθε) [8]καὶ τὸν νόμον μὴ καθι- D στάναι, ὥστε τοὺς ἑτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, σαμίων ἀποστάντων, ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων πελοποννησίων [9]δίχα ἐψηφισμένων εἰ χρὴ αὐτοῖς [10]ἀμύνειν.

[Margin: τῶν ἀπογενόμενοι, τῶν κοινώσαντας, τῶν μόνων ἀμετόχους; τοῦ ἄλλου]

[1] Ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν] λέγει δὲ κατὰ [illegible] πόλεμον. [2] Καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς] λείπει τὸ, ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. [3] Μηδ᾽ ἐν ᾧ ὑμεῖς] τὸ ἑξῆς, μήτε μεταδώσετε αὐτοῖς τῆς ὠφελείας νῦν, τῆς δυνάμεως αὐτῶν οὐ μεταλαβόντες. [4] Τὸ ἴσον] τῶν [illegible] κατὰ κοινοῦ τὸ, ἐν ᾧ. αἰτιασόμεθα γὰρ, φησι, [illegible] τοῖς κερκυραίοις, ὡς ἐχθρούς. καὶ ὑμᾶς [illegible] πολέμιοι κληθήσεσθε. [5] Μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους] [illegible] κερκυραίους. τουτέστι κολασθήσεσθε καὶ ὑμεῖς μετ᾽ αὐτῶν. [6] Εἰ δὲ μὴ] [illegible] κοινοῦ τὸ δίκαιοί ἐστε. [7] Δι᾽ ἀνακωχῆς] [illegible] εἰρήνη [illegible], πόλεμον [illegible] ἡ μικρὰ τοῦ πολέμου ἀνάπαυσις, [illegible] τὸ αὐτοῦ [illegible] ἀκωχὰς τῶν δοράτων. [illegible] τὸ αὐτὸ. A.P. [8] Καὶ τὸν νόμον] πολλοὶ, φησιν, εἰσὶ φόβου [illegible] παρ᾽ ὑμῖν, οἵτινες πολλάκις [illegible] ἀποστῶσιν· εἰ δέξεσθε κερκυραίους [illegible], [illegible] νόμον, [illegible] μὴ ἑαυτοὺς λανθάνητε βλάπτοντες. φοβοῦ δὲ αὐτοὺς, τὸ δέξασθαι, νόμον καλῶν. [9] Δίχα ἐψηφισμένων] διαστασιαζόντων, φησιν, αὐτῶν, ἡμεῖς φανερῶς αὐτοῖς [illegible]. [10] Ἀμύνειν] ἀμύνειν, βοηθεῖν· ἀμύνεσθαι δὲ, κολάζειν.

φανερῶς δὲ ἀντείπομεν, τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι [1]τιμωρήσετε, [2]φανεῖται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων [3]οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε. δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν ἱκανὰ, κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους. παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος, [4]τοιάνδε, ἣν [5]οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι, ὥστ' [6]ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγινητῶν ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον, παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν. καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες, [7]τῶν ἁπάντων ἀπερίοπτοί εἰσι [8]παρὰ τὸ νικᾶν. φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἣν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ᾖ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἣν καὶ τύχῃ φίλος ὤν. [9]ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται φιλονεικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα. [10]ὧν ἐνθυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθών, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς [11]ἀμύνεσθαι· καὶ μὴ νομίσῃ δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό, τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα ἁμαρτάνοι, μάλιστα ἕπεται· [12]καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου (ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι [13]κελεύουσιν ἀδικεῖν) ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται· καὶ οὐκ ἄξιον, ἐπαρθέντας αὐτῷ, φανερὰν ἔχθραν ἤδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι· τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας [14]ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον.

A ſed apertè contra [*illos*] diximus, ſuos quenque ſocios perſequi debere. Nam ſi eos, qui aliquod facinus patrarint, [*in veſtram ſocietatem*] recipiatis, & opem [*illis*] feratis, erunt etiam ex veſtris [*ſociis*] non pauciores, qui ad nos palam tranſibunt, legemque contra vos ipſos potiùs, quam contra nos condetis. Atque hęc quidem ſunt, quę apud vos de iure noſtro dicere habuimus, quæ ex Græcorum inſtitutis ſatis ſunt firma: vos verò monemus, & oramus, vt eam nobis gratiam referatis, quam nobis in B pręſentia referendam cenſemus, quia non inimici ſumus, vt [*vos*] lædamus, neq; contrà, amici [*tales,*] vt [*veſtra liberalitate*] abutamur. Cùm enim olim ante res Medicas in bello contra Æginetas gerendo longarum nauium penuria laboraretis, viginti naues [*commodato*] à Corinthiis accepiſtis. Quamobrem & iſtud beneficium, & illud [*alterum,*] quod vobis contra Samios dedimus, quum propter nos Peloponneſij auxilium ipſis non tulerunt, fecit, vt Æginetas quidem ſuperaretis, in Samios verò animaduerteretis. Atque iis temporibus hoc factum eſt, quibus potiſſimùm homines, qui aduerſus hoſtes ſuos eunt, propter vincendi ſtudium cætera negligunt. Nam pro amico habent eum, qui [*ſibi*] nauat operam, licet antè fuerit inimicus: & [*econtrà,*] hoſtis loco ponunt eum, qui [*ſibi*] aduerſatur, quamuis [*antè*] fuerit amicus, ſiquidem vel res domeſticas propter præſentis contentionis, [*ac pernicaciæ*] ſtudium malè curant. Quæ vobiſcum reputantes, & ſi qui ſunt inter vos natu minores, hæc ex maioribus natu cognoſcentes, parem gratiam nobis velitis referre. neque exiſtimetis hæc quidem, quæ dicuntur [*à nobis,*] eſſe iuſta: alia verò, ſi bellum oriatur, eſſe vtilia. Nam in quo quis minimè peccat, vtilitas potiſſimum [*inde*] ſequitur. Et imminentis belli periculum (quo Corcyræi vos terrent, & ad iniuriam [*nobis*] faciendam hortantur) adhuc eſt incertum. Nec [*vos*] decet eo cõmotos, manifeſtas, [*minimeq́; dubias,*] ac præſentes inimicitias contra Corinthios iam ſuſcipere. Quinimo ſapientiæ fuerit priſtinas ſuſpiciones, [*odiaq́;*] propter Megarēſes ſuſcepta potius minuere, [*quàm fouere, nouasq́; inimicitias ſuſcipere.*]

[1] Τιμωρήσετε] ἀντὶ τοῦ, δηλονότι, ἤγουν βοηθήσετε. τιμωρεῖν τινα, κολάζειν· τιμωρεῖν τινι, βοηθεῖν. Æ. P. [2] Φανεῖται] ἀντὶ τοῦ μέλλει φανῆναι. [3] Οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν] αἰνίττεται [illegible]. [4] Τοιάνδε, ἣν] ἣν χάριν ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. [5] Οὐκ ἐχθροὶ ὄντες] οἱ γὰρ τοὺς ἐχθροὺς συγκροτοῦντες βλάπτουσι μᾶλλον. [6] Ἐπιχρῆσθαι] τὸ πολλάκις χρῆσθαι. [7] Τῶν ἁπάντων] τῶν προλαβόντων ἁπάντων εἰς ἔχθραν ἢ φιλίαν μεταλαβομένων. [8] Παρὰ τὸ νικᾶν] ἤγουν διὰ τὴν νίκην. [9] Ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα] ἀντὶ τοῦ, καὶ γὰρ τὰ οἰκεῖα. [10] Ὧν ἐνθυμηθέντες] τῶν προειρημένων εὐεργεσιῶν. [11] Ἀμύνεσθαι] ἀντὶ τοῦ ἀμείβειν, καὶ βοηθεῖν· ἀντὶ γὰρ τοῦ ἀντευεργετεῖν τὸ ἀμύνεσθαι παρείληπται. ἀμύνεσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀμείβεσθαι. μόνος δὲ Θουκυδίδης [illegible] κέχρηται τῷ [illegible] τῆς λέξεως, ὡς καὶ τινὰς [illegible] τὴν χάριν, καὶ χρέος ἀμείβεσθαι. οὐκ ἔστι δέ. [12] Καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου] ἀντὶ τοῦ ὁ μέλλων πόλεμος. [13] Κελεύουσιν ἀδικεῖν] τὸ κελεύειν οὐκ ἐπὶ μειζόνων μόνων λέγεται. [14] Ὑποψίας] ὑποψίαν εἶπε τὴν μάχην, εὐφήμως. ἐρεῖ δὲ ταύτην ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι.

pere.]

pere.] Postremum enim beneficium opportunè collatum, licet sit paruum, [*tamen*] maius, [*grauiusq;*] crimen diluere potest. Neque verò eo alliciamini, quòd ad belli societatem vobis ingentem classem offerunt. Nam [*hominibus conditione*] paribus nullam iniuriam facere, firmior est potentia, quam si repentina præsentium commodorum specie elati, maiora [*quædam*] non sine periculis acquiramus. Cùm igitur in ea inciderimus, quæ nos ipsi olim Lacedæmone diximus, [*quum Lacedæmonii monuimus, vt sinerent*] in suos quemq; socios animaduertere, nunc vt idem obtineamus a vobis postulamus, vtque, quando nostris suffragiis adiuti, [*&* *subleuati*] fuistis, ne vestra sentẽtia nos oppugnetis: sed parem gratiam referatis, memores hoc illud esse tempus: quo potissimùm ille, qui suam operã alteri nauat, est amicus, & qui aduersatur, inimicus: neque Corcyræos istos nobis inuitis in societatem recipiatis, neque ipsis opem feratis, qui [*nobis*] iniuriam faciunt. Hæc si feceritis, & ex officio, & dignitate vestra egeritis, vestrisq; rebus optime consulueritis. Hæc autem & Corinthij dixerunt. Athenienses verò vtrisq; auditis, & concione bis coacta, in priore quidem rationes Corinthiorum non minus, [*quàm Corcyræorum rationes,*] probarunt. In posteriore verò, mutato consilio statuerũt nullam quidem belli societatem cum Corcyræis facere, vt eosdem & inimicos, & amicos ducerent. (si enim aduersus Corinthios Corcyræi ipsos secum nauigare iussissent, fœdera, quę ipsis cum Peloponnesiis erant, rupta fuissent. sed [*tantum*] subsidiariam societatem fecerunt, vt alteri alterorum agro mutuam ferrent opem, si quis aduersus Corcyram, vel Athenas, vel eorum socios, iret. Nam bellum contra Peloponnesios vel sic fore ipsis videbatur, neque pati volebant, vt Corcyra, quæ tantam classem habebat, in Corinthiorum potestatẽ veniret: sed eos quàm maximè inter se collidere [*volebant,*] vt cum inualidioribus (si quid opus esset) & Corinthiis, & aliis, qui classem habebant, bellum capesserent, simul etiam hæc insula ad traiiciendum in Italiam, & Siciliam in

A ἡ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ᾖ, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι. μηδ᾽ ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόασι, τούτῳ ἐφέλκεσθε. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους, ἐχυρωτέρα δύναμις, ἢ [1] τῷ [2] αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας, διὰ κινδύνων [3] τὸ πλέον ἔχειν. ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες [4] οἷς ἐν τῇ λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ᾽ ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιοῦμεν κομίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμε-
B τέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας, τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ δὲ ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρὸν ἐν ᾧ ὅ, τε ὑπουργῶν, φίλος μάλιστα, καὶ ὁ ἀντιστὰς, ἐχθρός. καὶ κερκυραίους τε [5] τούσδε, μήτε ξυμμάχους δέχησθε βίᾳ ἡμῶν, μήτε ἀμύνητε αὐτοῖς ἀδικοῦσι. καὶ τάδε ποιοῦντες, τὰ προσήκοντά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα °βουλεύσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ κορίνθιοι εἶπον. Ἀθηναῖοι δὲ, [6] ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης καὶ δὶς ἐκ-
C κλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἧσσον τῶν κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους· ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ [7] μετέγνωσαν, κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ᾽ ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς πελοποννησίους σπονδαί.) [8] ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο, τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ κέρκυραν ἴῃ, ἢ ἀθήνας, ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς πελοποννησίους
D πόλεμος καὶ ὣς ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι τοῖς κορινθίοις, ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἤν τι δέῃ, κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν, ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε ἰταλίας καὶ σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος

° γρ. βουλεύσεσθε ἐν ὑμῖν αὐτοῖς

---

[1] Ἢ τῷ αὐτίκα] τῷ παρ᾽ ὀλίγον. [2] Τῷ αὐτίκα φανερῷ] τῇ δυνάμει τῶν κερκυραίων. ἡ δ᾽ ἐκ δυοῖν βοήθεια, κρυπτὴ καὶ ἀφανής. [3] Τὸ πλέον ἔχειν] ὁ ἐπίλογος ἀπὸ τοῦ δέους, ἐκ τύχης τινός. φοβεῖ δὲ [illegible] ἀπὸ τῆς τύχης· ἄδηλον, καὶ ὅτι μὴ καὶ αὐτοὶ [illegible]. [4] Οἷς ἐν τῇ λακεδαίμονι] οἷα ἐν τῇ λακεδαίμονι εἴπομεν. [illegible] τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ τὰ ἑξῆς, [illegible] ὑμῶν ἀξιοῦμεν. [5] Τούσδε] ἐμφατικὸν τὸ τούσδε· [illegible] τοὺς ἀδικοῦντας. [6] Ἀκούσαντες ἀμφοτέρων] Μηδὲ δίκην δικάσῃς πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. [7] Μετέγνωσαν] μετεβουλεύσαντο. τὸ ἑξῆς, συμμαχίαν μὲν ποιήσασθαι μετέγνωσαν, ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο. διαφέρει δὲ συμμαχία ἐπιμαχίας. ἐπιμαχία μὲν, ὅταν ἀλλήλοις παρέχωσι δυνάμεις ἑκάτεροι, συμμαχία δὲ ὅταν μόνοι ἀθηναῖοι δῶσι κερκυραίοις βοήθειαν.
[8] Ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο] αὐτὸς δηλοῖ τί ἐστι συμμαχία, καὶ ἐπιμαχία. ἔστι δὲ συμμαχία, ὅταν τις τὸν αὐτὸν ἔχῃ τῷ συμμαχουμένῳ ἐχθρὸν καὶ φίλον· ἐπιμαχία δὲ, ὅταν τις μόνον τῷ συμμαχουμένῳ ἀδικουμένῳ βοηθῇ, οὐ μέντοι καὶ ἀδικοῦντι συμπράττῃ. ἐπιμαχίαν τοίνυν βούλονται ποιῆσαι οἱ ἀθηναῖοι.

[1]ἐν παράπλῳ κεῖσθαι. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους προσεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε ὁ Κίμμωνος, καὶ Διότιμος ὁ Στρομβίχου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἢν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι, καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων [2]τι χωρίων· οὕτω δὲ, κωλύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα, τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ἠλείων μὲν, δέκα, Μεγαρέων δὲ, δώδεκα· καὶ Λευκαδίων, δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, καὶ Ἀνακτορίων, μία· αὐτῶν δὲ Κορινθίων, ἐνενήκοντα. στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους, [3]πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ Κέρκυραν ἠπείρῳ, ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὁρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης, ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς [4]Θεσπρωτίδος [5]Ἐφύρη. ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς τὴν θάλασσαν. διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς, ὁρίζων τὴν Θεσπρωτίδα, [6]καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς ἡ ἄκρα [7]ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἠπείρου ἐνταῦθα ὁρμίζονταί τε καὶ [8]στρατόπεδον ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς [9]προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε Μικιάδης, καὶ Αἰσιμίδης, καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων αἳ καλοῦνται [10]Σύβοτα. καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρῆσαν. ἐπὶ δὲ [11]τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν, καὶ

(margin: κατ' ἐξίησι κατ' αὐτῇ)

opportuno loco sita ipsis videbatur. Hoc igitur consilio Athenienses [*in societatem*] Corcyræos receperūt, nec multò post Corinthiorum discessum, decem naues illis auxilio miserunt. Illarum autem duces erāt, Lacedæmonius Cimmonis, Diotimus Strombichi, & Proteas Epiclis [*filius*.] Ipsis verò præceperunt ne cum Corinthiis pugnarent, nisi contra Corcyram nauigarēt, & [*in eius agrum ex nauibus*] descendere vellent, aut contra aliquod ipsorum oppidum [*venirent*.] Nam ita demum [*se ipsis permittere dixerunt, vt illos*] pro viribus impedirēt. Hæc autem [*ideo*] præceperunt, ne fœdera frangerent. Illæ igitur naues in Corcyram peruenerunt. Corinthij verò, postquam [*res omnes ad prælium necessariæ*] paratæ fuerunt, cum CL nauibus aduersus Corcyram cursum direxerunt, quarum erant, Eleorum, decem: Megarensium, duodecim; Leucadiorum, decem; Ambraciotarum, XXVII: Anactoriorum, vna; ipsorum verò Corinthiorum, XC. Harum verò sui præfecti cum singularum ciuitatum erāt, tum verò etiam Corinthiorum Xenoclides Euthyclis [*filius*,] cum quatuor collegis. Postquàm autem ad continentem Corcyræ oppositā in vnum conuenerunt, à Leucade vela facientes ad Chimerium agri Thesprotici appulerunt. Est autem portus, & supra eum extat vrbs [*nomine*] Ephyre, procul à mari sita, in ea agri Thesprotici parte, quæ Elæatis vocatur. Iuxta hanc palus Acherusia in mare sese exonerat. Acheron verò fluuius (à quo etiam cognomen est nacta) per agrum Thesproticū fluens in ipsam defertur. Fluit & Thyamis amnis, Thesprotidem, Cestrinenque disterminans, intra quos Chimerium promontorium eminet. Corinthij igitur ad istam continentis partem appulerunt, atque [*hic sua*] castra posuerunt. Corcyræi verò, postquàm intellexerunt illos contra se nauigare, cētum & decem naues [*rebus omnibus ad pugnam necessariis*] expleuerunt, quibus præerāt Miciades, Æsimides, & Eurybatus, & castrametati sunt in vna insularū, quæ Sybota vocantur, aderant autem [*ipsis*] & decem Atticæ naues. Ipsorum verò peditatus erat in Leucimna promontorio, & [*cum eo*] mille grauis armaturæ milites, quos

[1] Ἐν παράπλῳ κεῖσθαι] τῆς παραπλέουσι Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἔχει τὴν Κέρκυραν. [2] Ἐκείνων τι χωρίον] αἰνίττεται ἐπίδαμνον. [3] Πέμπτος αὐτός] αὐτὸ τὸ μετ' ἄλλων τεσσάρων. αὐτὸς δὲ, αὐτὸ τὸ πρώτης. ὡς γὰρ τῶν ἄλλων μὴ ὄντων ἐπισήμων, τὴν τοῦ ἑνὸς ἠρκέσθη ὀνομασίᾳ. ἢ ὅτι αὐτὸς ἐκαλεῖτο οἱ ἄλλοι, ὡς μείζονα τὸ στρατηγεῖν βελτίωσθαι δυναμένῳ. [4] Θεσπρωτίδος Ἐφύρη] ἔστι γὰρ καὶ ἄλλη Ἐφύρη ἡ Κόρινθος· ὡς εἶναι τὸ ἐλαιάτην μέρος χώρας ὑπὸ μείζονα χώραν. [5] Ἐφύρη] Ἐφύρη, vt sit nominatiuus, qui ad πόλις præcedens referatur. hæc lectio melior videtur, quam vulgata. Æ. P. [6] Καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς] ὧν τῆς περὶ θάλασσαν ὡς εἶναι ἰσθμόν. [7] Ἀνέχει] ἀνατείνει. [8] Στρατόπεδον] δύο σημαίνει τὸ στρατόπεδον, τό τε αὐτὸ τὸ στρατὸ, καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ὁ λαός. ἐπιμελέστερον δὲ δεῖ τὸ τόπου, ἐκ τοῦ στρατοπέδου λέγεσθαι. [9] Προσπλέοντας] ἀπὸ τῆς Λευκίμμης εἰς τὸ Χειμέριον δηλονότι. [10] Σύβοτα] ὅτι εἰσὶν αὗται αἱ νῆσοι μικραί, σῦς ἔχουσαι πολλάς. [11] Τῇ Λευκίμμῃ] ἀκρωτήριον Κερκύρας ἡ Λευκίμμη.

Zacynthij

Zacynthij auxilio ipsis miserant. In [*proxima*] verò continente Corinthiis quoque præstò erant multi de barbaris, qui opem [*ipsis*] tulerant. Nam qui continentis illam partem incolunt, illis semper sunt amici. Corinthij verò, postquam [*res omnes ad pugnam necessariæ*] paratę fuerunt, sumptis triũ dierum cibariis, à Chimerio noctu soluerũt eo animo, vt prœlium nauale committerent, primoq; diluculo nauigantes, Corcyræorum naues altum tenentes, & contra se venientes conspexerunt. Vbi verò in mutuum conspectum venerũt, aduersam aciem instruxerunt, atque in dextro Corcyræorum cornu Atticæ naues collocatæ fuerunt, alterum verò ipsi tenuerũt, factis tribus nauium agminibus, quorum singulis singuli prætores, qui tres erant, imperabant. Hunc igitur in modum Corcyræi aciem instruxerunt. At apud Corinthios dextrum cornu tenebant naues Megarenses, & Ambracienses. In medio verò [*agmine*] reliqui socii, vt cuique fortè obtigerat positi fuerunt. Sinistrum verò ipsi Corinthii tenebant cum velocissimis quibusque nauibus, oppositi Atheniẽsibus, & dextro Corcyræorum [*cornu.*] Postquàm verò signa vtrinque sunt sublata, concurrentes prœlium nauale commiserũt, multos vtrique grauis armaturæ milites, multos sagittarios, & iaculatores in foris, [*ac tabulatis nauium*] habentes, vetusto adhuc more imperitiùs instructi. Hoc autem nauale prælium erat illud quidem acre; sed non etiam pariter artificiosum: at pedestri pugnæ similius. Nam vbi [*nauibus concitatis*] inter se confligere cœpissent, non facilè [*alteri ab alteris*] diuelli poterant, præ multitudine, turbaq; nauium, simul etiam [*illi,*] qui nauibus quietis pugnam statariam committebant, quia militibus, qui in [*earum*] tabulatis erant, ad victoriam obtinendam maximè confidebant, [*manibus semel consertis, non facilè dirimi poterant.*] Nullæ autem nauium perruptiones erãt, [*nec per medias hostium acies perrũpere, erũpere, ac eos eludere dabatur:*] sed animis, & robore, magis quàm scientia, pugnabant. Vbiq; igitur magnus tumultus, & prœlium valde turbulentum erat, in quo naues Atticę, quę Corcyręis, sicubi [*ab hoste*] premerentur, pręstò erant, metũ quidem hostibus incutiebant: sed prœlii initiũ non faciebant, q̃ [*earum*] pręfecti metuerent Atheniensium interdictũ. Dextrũ autem Corinthiorum cornu maximè laborabat.

A Ζακυνθίων χίλιοι ὁπλῖται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς κορινθίοις ἐν τῇ ἠπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες. οἱ γὰρ ταύτῃ ἠπειρῶται ἀεί ποτε φίλοι αὐτοῖς εἰσίν. ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο τοῖς κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία, ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ ἀπὸ τοῦ χειμερίου νυκτός. καὶ ἅμα ἕῳ πλέοντες, καθορῶσι τὰς τῶν κερκυραίων ναῦς [1]μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, [2]ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας κερ-
B κυραίων, αἱ ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον, τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τριῶν στρατηγῶν ἑκάστου εἷς. οὕτω μὲν κερκυραῖοι ἐτάξαντο. κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ μεγαρείδες νῆες εἶχον, καὶ αἱ ἀμπρακιώτιδες· κατὰ δὲ τὸ μέσον, οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι. εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ κορίνθιοι, ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις, κατὰ τοὺς ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν κερκυραίων, εἶχον. ξυμμίξαντες δέ, [3]ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἤρθη, ἐναυ-
C μάχουν, πολλοὺς μὲν ὁπλίτας ἔχοντες ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ, οὐχ ὁμοίως. πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλέον προσφερὴς οὖσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο, ὑπό τε τοῦ πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὁπλίταις ἐς τὴν νίκην, οἳ καταστάντες ἐμά-
D χοντο, [4]ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν. [5]διέκπλοι δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ πλέον ἐναυμάχουν, ἢ ἐπιστήμῃ. πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος, καὶ ταραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ᾗ αἱ ἀττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς κερκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοιντο, φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, [6]μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν τῶν ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν κορινθίων ἐπόνει.

γρ. αὐτοῖς φίλοι εἰσί

γρ. ναυμαχίαν

γρ. κατὰ δὲ

[1] Μετεώρους τε] ἐν τῷ πελαγίῳ, καὶ μὴ ἐν ἀλιμένοις ἱσταμένας, ἀλλ' ἀπεχούσας τῆς γῆς. ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀπεχόντων γῆς, καὶ ὑψηλῶν ὄντων. ὁ γὰρ τὸ ἀφεῖναι τὴν γῆν, καὶ εἰς τὸν ἀέρα λεγόμενον. [2] Ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν] τὸ σχῆμα ἐπεξήγησις. [3] Ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις] σύμβολά τινα εἶχον πρὸς τὸν καιρὸν τῆς μάχης δηλοῦντα. καὶ ὅτε μὲν ἀνέτεινον τὰ σύμβολα, ἤρχοντο τῆς μάχης· ὅτε δὲ κατέσπασαν, ἐπαύοντο. [4] Ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν] ἀντὶ τοῦ, μὴ ναυμαχουσῶν. [5] Διέκπλοι δ' οὐκ ἦσαν] διέκπλους ἐστὶ τὸ ἐμβαλεῖν, καὶ πάλιν ὑποστρέψαι, καὶ αὖθις ἐμβαλεῖν. [6] Μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες] οὐκ ἦρχον αἱ νῆες μάχης, τῶν στρατηγῶν δεδιότων τὴν πρόρρησιν.

οἱ γὰρ κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι, καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἤπειρον, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν, καὶ ἐπεκβάντες, ἐνέπρησάν τε τὰς σκηνὰς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσῶντό τε, καὶ οἱ κερκυραῖοι ἐπεκράτουν. ᾗ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν [1]ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ὁρῶντες τοὺς κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἤδη [2]ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί. ἐπειδὴ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμπρῶς, καὶ ἐνέκειντο οἱ κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἴχετο ἤδη, [3]καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσον ἐς τοῦτο ἀνάγκης ὥστε [4]ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς κορινθίους καὶ ἀθηναίους. τῆς δὲ τροπῆς γενομένης, οἱ κορίνθιοι τὰ [5]σκάφη μὲν οὐχ εἷλκον, ἀναδούμενοι τῶν νεῶν [6]ἃς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους [7]ἐτράποντο, φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν· [8]τούς τε αὐτῶν φίλους (οὐκ ᾐσθημένοι ὅτι ἥσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ) ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων, καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμιξαν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο ὁποῖοι ἐκράτουν, ἢ ἐκρατοῦντο. ναυμαχία γὰρ αὕτη ἕλλησι πρὸς ἕλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ [9]τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς κερκυραίους οἱ κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, [10]πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο. [11]καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε [12]προσκομίσαι [13]πρὸς τὰ σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει. ἔστι δὲ τὰ σύβοτα, τῆς θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, αὖθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς κερκυραίοις.

γρ. ξυνέπεσεν

γρ. ἑαυτῆς

γρ. οὗ

A Corcyræi enim, cùm eos x x nauibus in fugam vertissent, & dispersos ad continentem vsque persequuti fuissent, & vsque ad eorum castra nauigassent, & in terram descendissent, tentoria deserta incenderunt, & pecunias diripuerunt. Hac igitur in parte Corinthij, eorumq; socij vincebantur, & Corcyræi vincebant. At in sinistro, vbi ipsi Corinthij erant, longè superiores erant, quia ex minore numero x x naues Corcyræorum in hoste persequendo occupatæ aberãt. Athenienses ve- B rò cum Corcyræos premi viderent, iam minus dissimulanter, [*ac sine tergiuersatione ipsis*] opẽ tulerunt: primùm quidẽ ab omni impressione in aduersarios facienda sibi temperãtes. sed postquàm [*Corcyræi*] in fugam apertam, [*minimeq́ dubiam*] se dederunt, & Corinthij [*illis*] instare cœperunt, tunc verò vnus quisque manum ad opus admouit. nec vllũ amplius erat discrimen: sed eò necessitatis sunt compulsi, vt Corinthij, & Athenienses inter se manus consererent. Sed versis in fugam hostibus, Corinthij alueos nauium, quas demerserant, C religatos non traxerunt: at transcurrentes, ad homines potiùs trucidandos, quàm viuos capiendos, se conuerterunt. Et suos amicos per ignorantiam interficiebãt, quia illos, qui in dextro cornu erant, superatos fuisse nesciebant. Nam cùm multæ essent vtrorumque naues, & latè mare occuparent, postquàm manus inter se conseruerunt, non facilè dignoscere poterant, quinam victores, aut qui victi essẽt. Hoc enim nauale prœlium Græcorum cum Græcis commissum, nauium numero omnia su- D periora longè superauit. Corinthij verò, postquàm Corcyræos ad terram vsq; sunt persequuti, ad nauium fragmenta, tabulasq; colligẽdas, & ad cadauera suscipienda se conuerterunt. Et maximam eorum partem in suam potestatem redegerunt, ita vt ea ad Sybota comportarint, quò terrestres barbarorum copiæ ad opem [*ipsis*] ferendã venerant. Sybota autẽ est desertus Thesprotidis portus. Hac re gesta, rursus collecti Corcyræos infesta classe petierũt.

---

[1] Ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους] ἐπειδὴ γὰρ ἐξ ἀρχῆς τὸ πλῆθος τῶν κερκυραϊκῶν νεῶν ἔλασσον ἦν τῶν κορινθιακῶν, δηλονότι τῶν εἴκοσι, αἳ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ πολέμου, πολὺ ἐλάττονες ἐγένοντο οἱ κερκυραῖοι, κἂν τὰς τοῦ δεξιοῦ κέρως νῆας τῶν ἀθηναίων ἀφέλωσι.
[2] Ἀπροφασίστως] ἀνενδοιάστως, [illegible]. [3] Καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι] ἤγουν τὰ πράγματα. [4] Ἐπιχειρῆσαι] [illegible] λέγει, ὅτι εἰς τοσοῦτον ἦλθον εἰς χεῖρας. [5] Σκάφη μὲν οὐχ εἷλκον] σκάφη καλεῖ τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν, ἃ ἡμεῖς γαστέρας καλοῦμεν. [6] Ἃς καταδύσειαν] ἀττικῶς, ἀντὶ κατέδυον.
[7] Ἐτράποντο, φονεύειν] τὸ ὠμὸν τῶν κορινθίων δηλοῖ. [8] Τούς τε αὐτῶν φίλους] [illegible] φησί. τὸ ἑξῆς, τοὺς ἑαυτῶν φίλους ἀγνοοῦντες ἔκτεινον, νομίζοντες κερκυραίους εἶναι.
[9] Τῶν πρὸ ἑαυτῆς] δηλ. ἡ ἐν σαλαμῖνι, δηλ. δὲ ἡ ἐν σικελίᾳ.
[10] Πρὸς τὰ ναυάγια] ναυάγια μὲν οὐδετέρως λέγεται ὅταν τι τῆς νεὼς ἀπολεσθῇ, οἷον πηδάλιον, ἤ τι τοιοῦτο· ναυαγία δὲ θηλυκῶς, ἡ πᾶσα τῆς νεὼς ἀπώλεια λέγεται. [11] Καὶ τῶν πλείστων] πλείστων δηλονότι σωμάτων. ἐκεῖ γὰρ ὁ ἄνεμος τῇ κερκύρᾳ προσέρριψε.
[12] Προσκομίσαι] ἐφρόντιζον γὰρ τῆς ταφῆς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντων. [13] Πρὸς τὰ σύβοτα] σύβοτα δῆμος ἐν τῇ ἠπείρῳ, ὁμώνυμος τῶν περὶ μικροῦ λεχθεισῶν νήσοις περὶ τῆς κερκύρας.

Illi verò cum [*suis*] nauibus, quæ ad nauigationem adhuc erant aptæ, & quotquot erant reliquæ, vnà cum Atticis, & ipsi infesta classe obuiam [*hosti*] prodierunt, veriti ne [*illi*] in suum agrum descendere conarétur. Iam autem erat diei serum, clamorq; militaris ad concursum, [*& conflictum*] sublatus fuerat, quum Corinthij repentè in puppim remigare cœperunt, x x naues Atheniensium contra se nauigantes conspicati, quas post illas decem priores miserant Athenienses, veriti (id, quod accidit) ne Corcyræi vincerentur, néve suę decem illæ naues ob numeri paucitatem ab illis vim propulsare non possent. Corinthij igitur has maturè conspicati, & non quot cernebant: sed plures Athenis venire suspicati, sensim retro abire cœperunt. At Corcyræi eas non videbant, (veniebant enim vnde manifestè [*ab ipsis*] conspici non poterant) & Corinthios in puppim remigare mirabantur, donec quidam, qui naues viderant, illas contra se nauigare dixerût. Tunc verò & ipsi recesserunt. Iam enim noctis tenebræ erant. Corinthij verò nauibus auersis abierunt diuersi. Ita autem alteri ab alteris dirempti sunt, & hæc naualis pugna ad noctem vsque producta hunc habuit exitum. Cùm autem Corcyræi castra apud Leucimnam haberent, illæ viginti naues Atticæ, quibus Glaucon Leagri, & Andocides Leogori [*filius*,] præerant, per media cadauera, & naufragia delatæ, in castra venerunt, non multò pòst quam conspectæ fuerunt. Corcyræi verò (erat enim nox) timuerunt ne hostiles essent: sed postea [*illas*] agnouerût, & in suas stationes receperunt. Postridie verò & triginta naues Atticæ, & Corcyræorû, quotquot ad nauigationem erant aptæ, nauigarunt in portum, qui est in Sybotis, vbi Corinthij stationem habebant, eo animo, vt cognoscerêt an prœlio nauali certare vellent. Illi verò nauibus à terra prouectis, & acie in alto instructa, quiescebant, quia sponte sua prœlij initiû facere in animo non habebât,

A οἱ δ' [1] ἐκ τῶν πλωίμων, καὶ ὅσαι [2] ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν ἀττικῶν νεῶν, καὶ αὐτοὶ [3] ἀντεπέπλεον, δείσαντες μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. [4] ἤδη δὲ ἦν ὀψέ, καὶ [5] ἐπεπαιώνιστο αὐτοῖς [6] ὡς ἐπίπλουν, καὶ οἱ κορίνθιοι ἐξαπίνης [7] πρύμναν ἐκρούοντο, κατιδόντες εἴκοσι ναῦς ἀθηναίων προσπλεούσας· ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι, δείσαντες (ὅπερ ἐγένετο) μὴ νικηθῶσιν οἱ κερκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὦσι. ταύτας οὖν [8] προϊδόντες οἱ B κορίνθιοι, [9] καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' ἀθηνῶν εἶναι οὐχ ὅσας ἑώρων, ἀλλὰ πλείους, ἐπανεχώρουν. τοῖς δὲ κερκυραίοις ([10] ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς) οὐχ ἑωρῶντο, [11] καὶ ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους [12] πρύμναν κρουομένους· πρίν τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι· τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν. ξυνεσκόταζε γὰρ ἤδη, καὶ οἱ κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι [13] τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ κερκυραίοις C [14] στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ λευκίμμῃ, αἱ εἴκοσι νῆες αἱ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὗται, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, [15] διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι, κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὤφθησαν. οἱ δὲ κερκυραῖοι (ἦν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν μὴ πολέμιαι ὦσιν, ἔπειτα δὲ [16] ἔγνωσαν, καὶ [17] ὡρμίσαντο. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναγόμεναι αἵ τε ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες καὶ τῶν κερκυραίων ὅσαι πλώιμοι ἦσαν, ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν [18] ἐν τοῖς συβότοις λιμέ- D να, ἐν ᾧ οἱ κορίνθιοι ὥρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ, τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ παραταξάμενοι μετεώρους, ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἑκόντες,

γρ. ἐπεπαιάνιστο. γρ. αὐτοῖς ἐς ἐπίπλουν. γρ. ὡς ἐς ἐπίπλουν.

---

[1] Τῶν πλωίμων] ταῖς πλεῖν δυναμέναις δὲ πλεῖν. [2] Ἦσαν λοιπαὶ] ὑγιεῖς, ἀβλαβεῖς. [3] Ἀντεπέπλεον] ἐπὶ τὸ κατ' ἀντίον. [4] Ἤδη δὲ ἦν ὀψὲ] οὐ λέγει ὅτι ἦν ἑσπέρα, ἀλλ' ὡς [illegible]. τὸ γὰρ ἐπὶ τῆς ἑσπέρας, ἅπαξ κεῖται ἐν τῷ [illegible]. [5] Καὶ ἐπεπαιώνιστο αὐτοῖς ὡς ἐπίπλουν] δύο παιᾶνας ᾖδον οἱ παλαιοί, πρὶν μὲν τοῦ πολέμου, τῷ Ἄρει· μετὰ δὲ τὸν πόλεμον, τῷ Ἀπόλλωνι. τὸ δὲ ὡς ἐπίπλουν λέγει, ἀντὶ τοῦ ὡς πρὸς τὸ ἄρξαι τοῦ πολέμου. [illegible] περὶ τῆς ναυμαχίας εἰπεῖν. ὕστερον λέγει. [6] Ὡς ἐπίπλουν] ὡς ἐπιπλέοντες κατὰ τῶν κορινθίων. [7] Πρύμναν ἐκρούοντο] πρύμναν κρούεσθαι, ἐστὶ τὸ κατ' ὀλίγον ἀναχωρεῖν μὴ στρέψαντα τὸ πλοῖον. ὁ γὰρ οὕτως ἀναχωρῶν, ἐπὶ τὴν πρύμναν [illegible]. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ἵνα μὴ δόξωσι φανερῶς φεύγειν, οὕτω κατ' ὀλίγον ὑποχωροῦντες· καὶ ἵνα μὴ τὰ νῶτα τοῖς πολεμίοις δόντες, ῥᾷον [illegible]. [8] Προϊδόντες] πρὸ τῶν κερκυραίων. [9] Καὶ ὑποτοπήσαντες] ἀντὶ τοῦ ὑποπτεύσαντες. οὕτω γὰρ οἱ ἀθηναῖοι [illegible] τὴν λέξιν. [10] Ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς] αἱ εἴκοσι νῆες τῶν ἀθηναίων. κατὰ νώτου γὰρ αὐτῶν ἦσαν. [11] Καὶ ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους] θαυμάζω τοῦτο, ἐπὶ μέμψεως· θαυμάζω σε, ἐπὶ ἐπαίνου, καὶ πολλάκις ἐκπλήξεως. [12] Πρύμναν κρουομένους] ἐπαναχωροῦντας. [13] Τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο] διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. [14] Στρατοπεδευομένοις] σκηνουμένοις. [15] Διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων] τῶν κερκυραϊκῶν δηλονότι. [16] Ἔγνωσαν] τοὺς ἀθηναίους οἱ κερκυραῖοι. [17] Ὡρμίσαντο] αἱ ἀττικαὶ νῆες. ἢ, ὡρμίσαντο, ἀντὶ τοῦ, αὐταὶ τὰς ἀττικὰς ναῦς οἱ κερκυραῖοι ὥρμισαν, ἤγουν ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον ἐκόμισαν, ἤγαγον, ἐδέξαντο. οὕτω δὲ ἀττικὸν αὖ ἐστὶν λέξεως σχῆμα. Æ. P. [18] Ἐν τοῖς συβότοις] τοῖς τῆς ἠπείρου.

ὁρῶντες παρεσκευασμένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηναίων[1] ἀκραιφνεῖς, καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα,[2] αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον,[3] καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν, ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν, ὅπη κομισθήσονται, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῶσι σφᾶς ἀποπλεῖν. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, ἄνδρας[4] ἐς[5] κελήτιον ἐμβιβάσαντας,[6] ἄνευ κηρυκίου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πεῖραν ποιήσασθαι, πέμψαντές τε ἔλεγον τοιάδε, ΑΔΙΚΕΙΤΕ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες, καὶ σπονδὰς λύοντες. ἡμῖν γὰρ πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδὼν ἵστασθε, ὅπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ Κέρκυραν, ἢ ἄλλοσε, εἴ ποι βουλόμεθα, πλεῖν, καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε πρώτους λαβόντες, χρήσασθε ὡς πολεμίοις. Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον.[7] τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον ὅσοι ὑπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς, λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο.[8] ΟΥΤΕ ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν· Κερκυραίοις δὲ[9] τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι βοηθοὶ ἤλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε πλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλεύσεσθε, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίον, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων, οἱ μὲν Κορίνθιοι τόν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο, καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις. οἱ δὲ Κερκυραῖοι[10] τά τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς,

Margin: γρ. ὅποι — γρ. οἴκαδε ἀποπλεῖν. — γρ. λαβόντες πρώτους — γρ. καὶ νεκρούς

A quòd integras, [ac recentes] Atheniensium naues [ad superiorem hostium classem] accessisse, sibique multas difficultates accidisse viderent, cùm propter captiuos, quos in nauibus habebant, de quorum custodia erant soliciti, tum etiam quòd in loco deserto naues reficere non possent. Sed de reditu magis erant soliciti, considerantes qua ratione domum se recipere possent, veriti ne Athenienses fœdera rupta esse existimantes, quia ad manus venerant, se illinc nauigare non sinerent. Placuit igitur B ipsos viros in scapham impositos, sine caduceo ad Athenienses præmittere, & eorū mentem explorare. Per illos autem, quos miserunt, hæc verba fecerunt. Iniustè facitis, Athenienses, quia bello nos lacessitis, & fœdera frangitis. Nobis enim hostes nostros vlciscentibus impedimēto estis, quia arma contra [nos] sumpta fertis. Quòd si vobis est animus nos impedire, ne contra Corcyram, aut aliò, si quò libeat, nauigemus, & fœdera rumpitis, nos, qui hîc adsumus, primos comprehendite, & vt hostes tractate. Illi igitur hæc dixerunt. Corcy- C ræi verò, quicunque ex classe [Corinthios] audierant, sublato clamore statim dixerunt illos & comprehendendos, & interficiendos esse. Sed Athenienses hoc responsum [illis] dederunt. Nec bello vos lacessimus, viri Peloponnesij, nec fœdera frangimus. Sed istis Corcyræis sociis [nostris] auxilio venimus. Si quam igitur aliam in partem velitis nauigare, non impedimus. Sed si contra Corcyram, aliquémve Corcyræorum locum nauigetis, pro viribus [hoc] non negligemus. Cùm autem Athe- D nienses hoc respōsum [illis] dedissent, Corinthij quidem se ad nauigationem pararunt, vt domum redirēt, & in Sybotis, quæ sunt in continente, trophæum statuerunt. At Corcyræi nauium fragmenta, tabulasque & cadauera ad se delata susceperunt,

---

[1] Ἀκραιφνεῖς] ἀβλαβεῖς, ἀκεραιοφανεῖς. [2] Αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς] ἠπόρουν πῶς αὐτοὺς φυλάξουσι. [3] Καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν] μὴ δυνάμενοι τὰς βλαβείσας τῶν ναῦν ἐπισκευάσαι. [4] Ες κελήτιον] μικρὸν πλοιάριον, ὑπὸ ἑνὸς ἐρεττόμενον. ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ κέλητος ἵππου, ᾧ εἷς ἀνὴρ ἐπικάθηται. [5] Κελήτιον] supra pag. 21. ἀκάτιον dixit, quod συνώνυμον videtur. Æ. P. [6] Ἄνευ κηρυκίου] κηρύκειον, ἔστι ξύλον ὀρθόν, ἔχον ἑκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους, καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους. ὅπερ εἰώθασιν φέρειν οἱ κήρυκες μετ' αὐτῶν. καὶ οὐκ ἔξεστιν αὐτοὺς ἀδικεῖν παρ' οἷς ἀφίκωνται. σύμβολον δὲ ἦν, τὸ μὲν ὀρθὸν ξύλον, τοῦ ὀρθοῦ λόγου· τὸ δὲ παρ' ἑκάτερον εἶδος τῶν ὄφεων, τὰ ἀντιτασσόμενα στρατόπεδα· ὁ γὰρ ὀρθὸς λόγος δι' ἀμφοτέρων χωρεῖ. [7] Τῶν δὲ Κερκυραίων] τὸ δέ, τουτέστι, τῶν τοῦ ἄλλου μέρους. οὕτω Φαβώρινος φησίν. ἢ τὸ μέν, τῶν δέ, τὸ μὲν στρατόπεδον τῶν Κερκυραίων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι. [8] Οὔτε ἄρχομεν πολέμου] ἀπόκρισις Ἀθηναίων πρὸς Πελοποννησίους προφανῆ, τῇ τάξει δέ, πρώτη. [9] Τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι] τὴν ἐπιμαχίαν ξυμμαχίαν λέγει. μᾶλλον δὲ κατὰ τὸ προλαβόντα, καὶ ἐν τούτῳ φησίν. οἷς γὰρ αὐτοὶ ἐπιμαχίαν στείλαντες ἐβοήθουν, ἐκείνους ἑαυτῶν συμμάχους ἀπὸ τοῦ καλεῖ· εἰκότως, οἷς μόλις καὶ διὰ ξυμμαχίαν, ἣν προείρηκεν, αἰτίαν τοῦ ὅλου πολέμου εἶναι, καὶ διὰ τὴν ξυμμάχων πρὸς τοὺς πολεμίους ἔχθρας οἰκείωσιν, τὴν ἐκ πολὺ μείζονος ἐκλείπειν πόλεως, καὶ ἐπιμαχίας αἱ ποιησάμενοι.
[10] Τά τε ναυάγια] χάρεται, τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, τὰ κατὰ σφᾶς, ἐξενεχθέντα ὑπό τε τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου.
Τά τε ναυάγια] τὰ κατὰ σφᾶς, καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο ἐξενεχθέντα. vel, quod longè melius, τούς τε νεκρούς, καὶ τὰ κατὰ σφᾶς ναυάγια. Sic enim τὸ ἐξενεχθέντα cum præcedentibus commodiùs coniungetur. alterum verò constructionis genus est καινοπρεπέστερον: sed tamen Thucydidem decet. quæ infra sequuntur, hanc nostram coniecturam confirmant. Æ. P.

eiecta

eiecta & fluctibus, & vento, qui noctu ortus ea in varias partes disiecerat. Et in Sybotis, quę sunt in insula, vicissim & ipsi trophæum tãquam victores statuerunt. Hoc autem consilio victoriam vtrique sibi vendicarunt. Corinthij quidem, quòd nauali prælio ad noctem vsq; vicissent, ita vt plurima nauium fragmenta, & militum cadauera recepissent, & captiuos non pauciores mille haberent, & septuaginta circiter naues demersissent, trophæum statuerunt. Corcyræi verò, quòd [*illorum*] x x x fermè naues profligassent, &, post Atheniensium aduentum, nauium fragmenta ad se [*fluctibus, ventoq́*] delata, militumq; cadauera sustulissent, quodque pridie Corinthij in puppim remigantes ipsis se paulatim recipientes cessissent, naues Atticas conspicati, &. cum [*aduersus eos*] iuissent, ex Sybotis [*sibi*] non occurrissent, hisce de causis trophæum statuerunt. Hoc igitur modo vtrique se victores existimabãt. Corinthij verò illinc domum nauigantes, Anactorium, quod in ore sinus Ambracij situm est, per fraudem cœperunt: (erat enim ipsis cõmune cum Corcyræis) & Corinthiis colonis in eo collocatis, domum redierũt. Et Corcyræorũ octingentos, qui serui erant, vendiderunt, ducentos & quinquaginta vinctos asseruarunt, eosq; diligenter, ac officiosè curarunt, vt [*in patriam*] reuersi Corcyram ipsorũ ditioni adiungerent. Eorum autem plerique potentia principes erant ciuitatis. Sic igitur Corcyra in bello contra Corinthios gesto superstes remansit, [*& ex imminentibus periculis euasit.*] Atticæque naues domũ inde reuerterunt. Hæc autem fuit prima causa belli, à Corinthiis contra Athenienses suscepti, quòd illi cum Corcyræis contra se fœderatos nauali prælio certassent. Post hæc autem statim accidit, vt hæ quoque simultates inter Athenienses, & Peloponnesios orirentur, [*quæ*] ad bellum gerendum [*illos compulerunt.*] Cùm enim Corinthij hoc studerent, vt ipsos [*Athenienses*] vlciscerentur: Atheniẽses, quòd eorum inimicitias haberent suspectas, Potidæatas, qui in Pallenes Isthmo habitant, Corinthiorum colonos, suosque socios, & vectigales, muros Pallenen versus [*adificatos*] demolin, & obsides dare iusserunt:

A ἐξενεχθέντα ὑπό τε τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῆ· καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ συβότοις ὡς νενικηκότες. γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾶδε τὴν νίκην [1]προσεποιήσαντο· κορίνθιοι μὲν, κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε [2]καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον· κερκυραῖοι δὲ, τριάκοντα B ναῦς [3]μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ἐπειδὴ ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια, καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ κορίνθιοι, ἰδόντες τὰς ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἠξίουν. Οἱ δὲ κορίνθιοι [4]ἀποπλέοντες ἐπ᾽ οἴκου, ἀνακτόριον, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἷλον ἀπάτῃ (ἦν δὲ κοινὸν κερκυ- C ραίων καὶ ἐκείνων) καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ κορινθίους οἰκήτορας, ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου· καὶ τῶν κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι, [5]ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δήσαντες ἐφύλαττον, καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσαιεν. ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν ἀθηναίων D ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς κορινθίοις ἐς τοὺς ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ κερκυραίων ἐναυμάχουν. Μετὰ ταῦτα δ᾽ εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ κορινθίων πρασσόντων ὅπως τιμωρήσονται αὐτοὺς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ ἀθηναῖοι, ποτιδαιάτας, οἳ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς παλλήνης, ὄντας κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν E δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον [6]τὸ ἐς παλλήνην τεῖχος καθελεῖν, καὶ ὁμήρους δοῦναι·

γρ. ξυνεδίωκον

γρ. ἦλθον οἱ ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντ.

γρ. ποτὲ

---

[1] Προσεποιήσαντο] ἰδιοποιήσαντο. [2] Καταδύσαντες] ἀντὶ τοῦ [illegible] βυθίσαντες. [illegible] [3] Μάλιστα] τὸ μάλιστα [illegible] [illegible] κατέδυσαν.
[4] Ἀποπλέοντες] ἀπὸ τῶν συβότων πλέοντες. [5] Ἀπέδοντο] διὰ τὰ ἐν τῷ πολέμῳ αἰχμάλωτα, καὶ οὐκ ἀπέκτειναν. διὰ δὲ τούτου καὶ τὸ ἥμερον τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου δηλοῖ, καὶ ὡς ἀπηνῶς μετὰ μάχην τοὺς ἑαλωκότας θανατοῦν, ἀλλ᾽ ὡς καὶ δούλους τοὺς μετὰ γνώμην οἰκείαν πολεμοῦντας. [6] Τὸ ἐς παλλήνην τεῖχος] ἀντὶ τοῦ, τὸ μέρος τοῦ τείχους τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν παλλήνην.

τούς τε [1] ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὓς κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον· [2] δείσαντες μὴ ἀποστῶσιν, ὑπό τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τούς τε ἄλλους τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους. Ταῦτα δὲ περὶ τοὺς Ποτιδαιάτας οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ναυμαχίαν. οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι φανερῶς διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμωτο, ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὤν. ἐπολεμώθη δὲ ὅτι Φιλίππῳ τῷ ἑαυτοῦ ἀδελφῷ [3] καὶ Δέρδᾳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασσεν, ἔς τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο, τῆς Ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως. προσέφερε δὲ λόγους [4] καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστῆναι· νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι [5] ὅμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾷον ἂν τὸν [6] πόλεμον μετ᾽ αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὧν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ βουλόμενοι προκαταλαμβάνειν [7] τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις (ἔτυχον γὰρ τριάκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ [8] Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ᾽ ἄλλων δέκα στρατηγοῦντος) [9] ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν, Ποτιδαιατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν, καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται. Ποτιδαιᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ᾽ Ἀθηναίους πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν [10] μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν, ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἑτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἢν δέῃ. ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ηὕροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ᾽ αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, [11] καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἢν ἐπὶ Ποτίδαιαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν,

Marginalia: κατὰ διαῦτα δὲ περὶ τούτων, κατὰ ἑ, ἀεὶ ταῖς | κατὰ Ἀθηναίους | τ. τὴν γῆν αὐτοῦ Ἀρχεστρ. Æ.P. | κατὰ εὕροντο | infrà pag. 47.

A & Epidemiourgos, [*magistratus sic appellatos,*] expellere, nec in posterum recipere, quos Corinthij quotannis mittebant: veriti ne a Perdicca, & Corinthiis solicitati, [*à se*] deficerent, cæterosque socios, qui in Thracia erant, ad defectionem secum traherent. Hæc autē Athenienses contra Potidæatas statim post nauale prœliū ad Corcyram commissum moliri cœperūt. Nam & Corinthij apertè [*Atheniensibus*] erant infensi, & Perdiccas Alexādri [*filius,*] Macedonū Rex, [*eorum*] hostis erat, cùm antè B socius, & amicus esset. [*Ideo*] autem factus est [*eorum*] hostis, quòd cum Philippo fratre suo, & Derda, communiter, [*opibus, armisq́ coniunctis*] bellum contra se gerentibus, Atheniēses societatem fecissent. cumque sibi] *ideo*] metueret, missis Lacedæmonem [*viris,*] operam dedit, vt bellum inter ipsos [*Athenienses*] & Peloponnesios oriretur, & Corinthios sibi conciliauit, vt Potidæa defectionem [*ab Atheniensibus*] faceret. Quinetiam cum Chalcidensibus, & Bottiæis, qui sunt in Thracia, egit, vt vnâ [*cum Potidaatis*] defectionem face- C rent: existimans, si ciuitates istas agro suo finitimas haberet socias, se bellum cum illis faciliùs [*aduersus Athenienses*] gesturum. Quæ cùm cognouissent Athenienses, & harum ciuitatum defectionem præoccupare vellent, (triginta enim naues, & mille grauis armaturæ milites in eius agrum [*iam*] miserāt, ductu Archestrati Lycomedis [*filij,*] cum decem aliis collegis [*eò*] profecti,) mandarunt nauium præfectis, vt & obsides à Potidæatis acciperent, & [*vrbis*] muros demolirentur, & accuratè D cauerent, ne proximæ ciuitates defectionem facerent. At Potidæatæ missis ad Athenienses legatis, si fortè ipsis persuadere possent, ne quid noui de se statuerent, Lacedæmonem etiam cum Corinthiis profecti egerūt, vt, si foret opus, auxilium [*Lacedæmonij*] pararēt. Vbi verò operā diu consumptā nihil pacati ab Atheniensibus impetrare potuerunt, sed naues [*eorum*] in Macedoniam, & in se pariter veniebant; & summi Lacedæmoniorum Magistratus ipsis promiserunt, se, si Athenienses contra Potidæam irent, in Atticam irrupturos;

[1] Ἐπιδημιουργοὺς] Δωριαιῶς [illegible] ἐπιδημιουργοὶ, ἄρχοντες τιμώμενοι, φυλαρχῶν τάξιν ἔχοντες. ἐπιδημιουργοὺς τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς [illegible] ὄνομα ἀρχῆς ὁ ἐπιδημιουργὸς παρὰ Κορινθίοις. ἄλλοι γὰρ ἄλλως τοὺς ἄρχοντας καλοῦσι. [illegible] κατὰ ἔτος ἄρχοντας Ποτιδαιάταις, [illegible]. [2] Δείσαντες μὴ ἀποστῶσι] βουλόμενοι [illegible] πόλεις, ἵνα μὴ ἀποστῶσι. [3] Καὶ Δέρδᾳ] Δέρδας, Ἀρραβαίου παῖς, ἀνεψιὸς Περδίκκα καὶ Φιλίππου. [4] Καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδεῦσι] εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς, οἵ τινες ἀ- [illegible] εἰς Θρᾴκην. [5] Ὅμορα] καὶ Μακεδονίας [illegible]. [6] Πόλεμον] τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων. [7] Τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις] αὐτοῦ τοῦ Περδίκκα, [illegible] τοῦ Φιλίππου βοηθεῖν. [8] Ἀρχεστράτου Λυκομήδους] τοῦ [illegible], ὃς ἐν τοῖς μηδικοῖς ἤκμαζεν. [9] Ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσιν] ἐπιστέλλουσιν, [illegible]. [10] Μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν] [illegible]. [11] Καὶ τὰ τέλη] ἤγουν οἱ [illegible] τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἄρχοντας τέλη ἐκάλουν, [illegible] τὰ τέλη τοῖς [illegible].

tunc

tunc demum cum Chalcidensibus, & Bottiæis communiter coniurati [*ab Athenensibus*] defecerunt. Perdiccas quoque Chalcidētibus persuasit, vt relictis, & excisis vrbibus maritimis cōmigrarent Olynthum, & hanc vnam vrbem [*à mari remotiorem*] communirent. Illis autem, qui [*pristinas suas patriæ sedes*] relinquebant, cum sui, tum etiam Mygdonij agri partem, quæ est circa paludem Bolben, dedit incolēdam, quandiu bellum contra Athenienses [*susceptum*] duraret. Atque illi quidem vrbes demoliti in loca mediterranea commigrarunt, & ad bellum se parare cœperunt. At triginta Atheniensium naues in Thraciam peruenerunt, & Potidæam, aliasque ciuitates [*iam*] defecisse repererunt. Duces verò existimantes se cum præsentibus copiis nō posse [*simul*] gerere bellum & aduersus Perdiccam, & ciuitates, quę defecerat, in Macedoniam, quo etiam antè missi fuerant, se conuerterunt. Quò postquam peruenerunt, cum Philippo, & Derdæ fratribus, qui ex locis mediterraneis [*in Macedoniam*] cum exercitu irruperant, arma iunxerunt, vt bellum [*Perdiccæ*] facerent. Interea verò Corinthij, cum Potidæa desciuisset, & Atticæ naues circa Macedoniam essent, illi oppido timentes, & domesticum existimantes periculum, miserunt cùm de suis voluntarios, tū etiam de cæteris Peloponnesiis mercede cōductos, mille & sexcentos, omnes grauis armaturę milites, & quadringētos leuiter armatos. Illis autem præerat Aristeus Adimanti [*filius,*] & propter eius amicitiam potissimùm, plurimi volūtarij milites Corintho eum sequuti sunt. Semper enim Potidæatarum studiosus fuerat. Et quadragesimo die post Potidææ defectionem in Thraciam peruenerunt. Nuntius autem de istarum ciuitatum defectione Atheniensibus statim est allatus. Qui, cùm intellexissent illos etiam, qui cum Aristeo erant, [*eò*] præterea aduenisse, ex suis bis mille grauis armaturæ milites, & quadraginta naues, Calliamque Calliadis [*filium*] cū quatuor collegis præfectum, in loca, quæ defecerant, miserunt. Qui simul ac in Macedoniam peruenerunt, illos mille priores iā Therma potitos,

A [1]τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων, κοινῇ ξυνομόσαντες. [2]καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας, τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας, καὶ καταβαλόντας, [3]ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον, μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι. τοῖς τε ἐκλείπουσι τούτοις, τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς τε Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾖ. καὶ οἱ μὲν ἀνῳκίζοντό τε, καθαιροῦντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο. B αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ καταλαμβάνουσι τήν τε Ποτίδαιαν καὶ τἆλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρός τε Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει, καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο. καὶ καταστάντες, ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου, καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν, ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι, C τῆς Ποτιδαίας [4]ἀφεστηκυίας, καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ, καὶ οἰκεῖον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς, καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὁπλίτας, καὶ [5]ψιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς [6]ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλεῖστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδεάταις αἰεί ποτε ἐπιτή- D δειος. καὶ ἀφικνοῦνται [7]τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θρᾴκης, [8]ἢ Ποτίδαια ἀπέστη. ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι· καὶ πέμπουσιν, ὡς ᾔσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστέως ἐπιπαριόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὁπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς, πρὸς τὰ ἀφεστῶτα, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους [9]Θέρμην ἄρτι ᾑρηκότας,

[Margin: τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία] [Margin: τὸ πρότερον] [Margin: πέμπτον αὐτὸν]

---

[1] Τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον] τὸ ἑξῆς, ἐπειδὴ οὐδὲν εὗρον ἐπιτήδειον. [illegible] [2] Καὶ Περδίκκας πείθει] ἐφοβοῦντο [illegible] Ἀθηναίους, ὄντες [illegible]. [3] Ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον] τὴν οἴκησιν [illegible] τὴν Ὄλυνθον. [4] Ἀφεστηκυίας] [illegible] Ἀθηναίων πρὸς Περδίκκαν. [5] Ψιλοὺς τετρακοσίους] ψιλοὶ καλοῦνται οἱ μὴ [illegible] λίθοις, ἢ ξύλοις, [illegible] ψιλῇ σκευῇ χρῶνται.

[6] Ὁ Ἀδειμάντου] τοῦτον ἴσμεν ἐν τοῖς μηδικοῖς πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα στασιάζοντα. [7] Τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ] ἀντὶ τοῦ, μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀφ' οὗ ἡ Ποτίδαια ἀπέστη. [8] Ἢ Ποτίδαια ἀπέστη] ἀντὶ τοῦ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ. τὸ ἢ, ἀντὶ τοῦ ἀφ' οὗ. [9] Θέρμην ἄρτι] ὅτι ἡ νῦν Θεσσαλονίκη πόλις, πάλαι Θέρμη ἐκαλεῖτο. ἔστι δὲ Μακεδονίας. ὅτι ἔστιν ἡ Πύδνα, πόλις Μακεδονική. ὅτι καὶ ἡ Βέρροια, πόλις Μακεδονική.

καὶ πύδναν πολιορκοῦντας. προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ ποτίδαια, καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθὼς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς μακεδονίας· καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέρροιαν, κἀκεῖθεν ἐπιστρέψαντες, καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου, καὶ οὐχ ἑλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν ποτίδαιαν, τρισχιλίοις μὲν ὁπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου [1] καὶ Παυσανίου. ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, τριταῖοι ἀφίκοντο [2] ἐς γίγωνον, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο. ποτιδαιᾶται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστέως πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς ἀθηναίους, ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς ὀλύνθῳ ἐν τῷ ἰσθμῷ· καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποίηντο. στρατηγὸν μὲν οὖν τοῦ δὴ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ᾕρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου, Περδίκκαν. ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν τῶν ἀθηναίων, καὶ ξυνεμάχει τοῖς ποτιδαιάταις, Ἰόλαον ἀνθ' αὑτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως, τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντα ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐπιτηρεῖν τοὺς ἀθηναίους ἢν ἐπίωσι, χαλκιδέας δὲ, καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον, ἐν ὀλύνθῳ μένειν· καὶ ὅταν ἀθηναῖοι [3] ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ νώτου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Καλλίας δ' αὖ ὁ τῶν ἀθηναίων στρατηγὸς, καὶ οἱ ξυνάρχοντες, τοὺς μὲν μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν. [4] αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ποτίδαιαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο, καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας, καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες, ἔτρεψαν τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπὶ πολύ· τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ποτιδαιατῶν καὶ πελοποννησίων ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν ἀθηναίων,

γρ. στρατηγὸν δὲ τοῦ πεζοῦ

γρ. ἴων

& Pydnam obsidentes offenderunt. Pydnam autem & ipsi castris, copiisque iunctis oppugnarunt: sed postea facta pace, & societate necessaria inita cum Perdicca, quod Potidæa, & Aristei aduentus eos vrgeret, ex Macedonia recesserunt. Et Berrhœam profecti, & inde reuersi, eoque oppido prius tentato, nec expugnato, itinere pedestri Potidæam versus iuerũt, cum tribus millibus militum grauis armaturæ ex suis, præterea verò cũ multis socijs, & sexcentis Macedonum equitibus, qui cũ Philippo, Pausaniaque erant. simul etiam septuaginta naues oram maritimam legebant. Et sensim, [*ac modicis itineribus*] progressi, tertio die Gigonum peruenerunt, ibique castra posuerunt. At Potidæatæ, & Peloponnesij, qui cum Aristeo erãt, Atheniensium aduentũ expectantes, in Isthmo, prope Olynthum castra posuerant, & mercatum extra vrbem agebant. Socij autem totius quidem peditatus ducem elegerunt Aristeũ; equitatus verò, Perdiccam. Protinus enim ab Atheniensibus iterum defecerat, & Iolao duce in suum locum substituto Potidæatas in bello iuuabat. Hoc autem erat Aristei consilium, cum exercitu quidem, quem in Isthmo secum habebat, Athenienses diligenter obseruare, si contra [*se*] venirent; Chalcidenses verò, & socios, qui extra Isthmum erant, & ducentos equites, quibus præerat Perdiccas, Olynthi manere, & cùm Athenienses contra se venirẽt, à tergo impressionem in hostes facere, eosque circumuenire. Contra verò Callias Atheniensium dux, eiusq; collegæ, Macedonum equites, paucosque socios Olynthũ versus miserunt, vt illos, [*qui Olynthi erant,*] illinc auxilium [*suis*] contra [*se*] ferre prohiberẽt. Ipsi verò motis [*inde*] castris Potidæam versus contenderunt, & cùm ad Isthmum venissent, & aduersarios se ad prœlium parantes vidissent, ipsi quoque aciem [*illis*] oppositam instruxerunt, nec multò pòst cõflixerunt. Ac ipsum quidem Aristei cornu, & quotquot de Corinthiis, aliisque militibus delecti circum ipsum [*Aristeum*] erant, [*hostium cornu*] sibi oppositum in fugam verterunt, eosq; persequentes longe processerunt. Reliquus verò Potidæatarum, & Peloponnesiorum exercitus ab Atheniensibus superatus est,

[1] Καὶ Παυσανίου] ἦν ὁ Παυσανίας, κατὰ μέν τινας, υἱὸς τοῦ Δέρδου, κατὰ δὲ ἄλλους, ἀδελφός. [2] Ες γίγωνον] γίγωνος, χωρίον ἐστὶ μεταξὺ μακεδονίας καὶ θρᾴκης, οὐ πολὺ ἀπέχον ποτιδαίας.

[3] Ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι] ἐπὶ τὴν ποτίδαιαν. [4] Αὐτοὶ δὲ ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον] νῦν ἀντὶ τοῦ ἐγείραντες κεῖται ἡ λέξις, οὐκ ἀντὶ τοῦ ἀναβαλόντες.

&in vrbem cōfugit. Cùm autem Aristeus A ab hoste persequendo rediret, postquam reliquum exercitum vidit victum, dubitauit vtram partem petēs, Olynthúmne, an Potidæam, belli fortunam periclitaretur. Tandem tamen ei placuit, cum suis militibus in minimum loci spacium contractis, [*& eorum acie confertissima*] Potidæam cursu petere, & in eam perrumpere. Et [*in vrbem*] ingressus est ab ea parte, quæ mari alluitur, prope crepidinem, [*vbi saxorum ingentium moles ad fluctus arcendos iacta erat,*] telis petitus, & ægrè [*eò penetrans,*] paucis B quidem amissis, plerisque verò saluis. Qui verò Olyntho, auxilium Potidæatis laturi prodierāt (abest autem [*Olynthus à Potidæa,*] sexaginta fermè stadiis, & [*locus, in quo sita est, editus atque*] conspicuus est,) postquam pugna commissa est, & signa sublata paulùlum illi quidem progressi sunt, vt auxilium [*Potidæatis*] ferrent: sed Macedonum equites aciem instructam [*ipsis*] opposuerunt, vt [*eos*] impedirent. Postquam autem victoria penes Athenienses repentè fuit, & vexilla reuulsa sunt, in vrbem iterum se receperunt, & Macedones ad Athenienses. C Neutris autem equites adfuerūt. Post pugnam autem Athenienses trophæum statuerūt, & cæsorum militum cadauera pace sequestra Potideatis reddiderunt. Ceciderunt autem ex Potidæatis quidem, & sociis, paulò pauciores trecentis, ex ipsis verò Atheniensibus, centum & quinquaginta, & Callias [*eorum*] dux. Mox autē Athenienses murum, qui Isthmum spectabat, circumuallarūt, & [*præsidio ibi collocato*] custodire cœperūt. At [*murus,*] qui Pallenen versus spectabat, nullo vallo cinctus erat. D Nec enim existimabāt se [*vno, eodemq́ tempore*] & in Isthmo excubias agere, [*eumque tutari,*] & in [*vrbem*] Pallenen transire, eáq́ munire posse: veriti ne Potidæatæ, eorúq́ socij se in duas partes diductos inuaderēt. Cum autem Athenienses, qui Athenis erāt, Pallenen nullis muris cinctam esse intellexissent, aliquanto pòst mille, & sexcentos grauis armaturæ milites de suis, & Phormionē Asopij [*filium,*] ducē [*eo*] miserunt: qui cùm Pallenen petiisset, ac Aphytide castra

A καὶ [1] ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν. ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς ὁρᾷ τὸ ἄλλο στράτευμα ἡσσημένον, [2] ἠπόρησε μὲν ὁποτέρωσε διακινδυνεύσῃ χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς ὀλύνθου, ἢ ἐς τὴν ποτίδαιαν. ἔδοξε γοῦν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, [3] ὡς εἰς ἐλάχιστον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν ποτίδαιαν. καὶ παρῆλθε [4] παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, ὀλίγους μὲν τινας ἀποβαλών, τοὺς δὲ πλείους σώσας. οἱ δ' B ἀπὸ τῆς ὀλύνθου τοῖς ποτιδαιάταις βοηθοὶ ([5] ἀπέχει δὲ ἑξήκοντα μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι καταφανές) ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχὺ μέν τι προῆλθον, ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ μακεδόνες ἱππεῖς ἀντιπαρετάξαντο, ὡς κωλύσοντες. ἐπεὶ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν ἀθηναίων ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα [6] κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οἱ μακεδόνες παρὰ τοὺς ἀθηναίους. [7] ἱππεῖς δὲ οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην, C τροπαῖον ἔστησαν οἱ ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς [8] ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς ποτιδαιάταις. ἀπέθανον δὲ ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων, ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων, ἀθηναίων δὲ αὐτῶν, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ ἀθηναῖοι [9] ἀποτειχίσαντες ἐφρούρουν. τὸ δὲ ἐς τὴν παλλήνην, ἀτείχιστον ἦν. οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἔν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν παλλήνην διαβάντες τειχίζειν, δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ ποτιδαιάται καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπιθῶνται. καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει ἀθηναῖοι τὴν παλλήνην ἀτείχιστον οὖσαν, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν παλλήνην, [10] καὶ ἐξ ἀφύτιος

γρ. διασώσας

[1] Ἐς τὸ τεῖχος] τὴν πόλιν. οὕτω καὶ κάτω. Æ. P. [2] Ἠπόρησε μὲν] [illegible] ὁπότερον μέρος [illegible] κίνδυνον. [3] Ὡς εἰς ἐλάχιστον] ἢ ἐλάχιστον χωρίον λέγει, [illegible] ὀλίγον χωρίον [illegible] ὀλύνθου. [illegible] πλείστους συναχθῆναι. [4] Παρὰ τὴν χηλὴν] χηλὴ καλεῖται ἡ [illegible] πρὸς θαλάσσῃ τείχους προβεβλημένη [illegible] βίαν, μὴ τὸ τεῖχος βλάπτοιτο. εἴρηται δὲ [illegible] χηλῆ βοός. [5] Ἀπέχει δὲ] ἤγουν διίστατ᾽ ὄλυνθος τῆς ποτιδαίας. [6] Κατεσπάσθη] τὰ σημεῖα αἴρεσθαι φιλοῦσι [illegible] μάχης ἤδη καθέλκεσθαι δέ, τῆς δὲ μάχης γινομένης, [illegible] τέλος λαβούσης, ταῦτα καθαιροῦν). κατεσπάσθη) ἤρθη. Æ. P. [7] Ἱππεῖς δὲ οὐδετέροις] ἐν τῇ μάχῃ δηλονότι, ὑπὸ τοῖς ἀθηναίοις ἀθηναίοι, ὑπὸ τοῖς ποτιδαιάταις ποτιδαιάται. [8] Ὑποσπόνδους] ἐπειδὰν τὸ μέρος ἡττηθῇ τῶν μαχομένων, μὴ δυνάμενοι τοὺς νεκροὺς αὐτοὶ λαβεῖν, αἰτοῦσι γενέσθαι σπονδὰς ἕως οὗ λαβόντες θάψωσι, καὶ τότε πάλιν μάχονται. ἔστι δὲ πολλάκις ὅτε καὶ ἀσπόνδους αὐτοὺς ἐκομίζοντο, δηλονότι κατὰ τὸ ἴσον ἔχοντες ἑκάτεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσορρόπου γενομένης. [9] Ἀποτειχίσαντες] τὸ πρὸς ὄλυνθον ὁρῶν τεῖχος περιοικοδομήσαντες ἵνα μή τις ὑπεκφύγῃ τῶν ἔνδον.
[10] Καὶ ἐξ ἀφύτιος] ἡ γὰρ ὁδὸς ἐκεῖθεν ἦν αὐτῷ ἀπὸ θρᾴκης. μία δὲ πόλις τῆς ἐν παλλήνῃ ἡ ἄφυτις. ἰωνικῶς δὲ εἶπεν ἀφύτιος. ἔδει γὰρ διὰ τοῦ η.

ὁρμώμενος προσῆγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προϊὼν, καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει ἐς μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτίδαια ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις. Ἀριστεὺς δὲ, ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, (ἢν μή τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ [1]ἄλλο παράλογον γίγνηται), ξυνεβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων, ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλέον ὁ σῖτος ἀντίσχῃ· (καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι). [2]ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἕξει ὡς ἄριστα, ἔκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων. καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι, [3]τά τε ἄλλα ἐπολέμει, [4]καὶ Σερμυλιῶν λοχήσας πρὸς τῇ πόλει, πολλοὺς διέφθειρεν· [5]ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσεν ὅπῃ ὠφέλειά τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτείχισιν, [6]Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους, τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδῄου, καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἷλε. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προεγεγένηντο ἐς ἀλλήλους· τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτίδαιαν, ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν· τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες [7]σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. [8]οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμός πω [9]ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνακωχὴ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν. πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους, καὶ

γρ. ξυνεπολέμει

γρ. πρὸς

γρ. Πελοποννησίων τε καὶ Κορινθίων

A mouisset, copias Potidææ admouit, paulatim procedens, & simul agrum vastās. Sed cùm nullus ad prœlium cōtra [*ipsum*] prodiret, murū, qui Pallenen versus spectabat, vallo cinxit. Atq; ita Potidæa iam vtrinq; vehementer oppugnabatur, simul etiam à mari [*grauiter premebatur,*] nauibus stationem aduersus [*ipsam*] habentibus. Aristeus verò, cùm vrbs iam esset circūuallata, nec vllam salutis spem haberet, nisi si quid ex Pelopōneso, aut [*aliquod*] aliud insperatum accideret, autor erat, vt, quingentis excerptis, cæteri obseruato vento [*secundo*] nauibus abirent, vt res frumentaria diutius suppeteret, [*& qui in vrbe remāsissent, obsidionem facilius perferrent, famemq́ tolerarent.*] atque ipse vnus esse volebat de numero corū, qui remanerent. Sed cùm [*rem illis*] persuadere nō posset, ac ea, quæ his proxima erant, parare vellet, & [*operam daret*] vt quæ foris erant, optimè sese haberent, clàm Atheniensium præsidio [*inde*] enauigauit. Et apud Chalcidenses permanens, cū alias res bellicas administrauit, tum etiam insidiis ad Sermyliorum vrbē locatis, multos occidit. Quinetiam [*per legatos*] in Peloponnesum [*missos*] egit, vt aliquod auxiliū [*Potidæatis*] mitteretur. Post Potidæam circumuallatā, Phormio cum illis mille, & sexcentis militibus, quos habebat, Chalcidēsem, & Botticum agrum vastauit, nonnulla etiam oppidula cepit. Atq; hæ fuerunt Atheniensibus, & Peloponnesiis criminationes, quib. alteri in alteros antè, [*quàm bellum apertè susciperent,*] sunt vsi. Corinthiis quidem, quòd Potidæam, suam coloniam, & viros Corinthios, ac Peloponnesios, qui in ea erant, [*Athenienses,*] obsiderent. Atheniensibus verò contra Pelopōnesios [*hæ criminationes fuerunt,*] q̇ [*illi*] ciuitatem sociam, & vectigalem, ad defectionem faciendam impulissent. & [*eò*] profecti, pro Potidæatis apertè secum pugnassent, nondum tamen bellum publicè conflatum erat: sed ab armis adhuc abstinebatur. Corinthij enim hæc priuatim egerant. Sed cùm Potidæa obsideretur, non [*amplius*] quieuerunt, cùm de suis viris, qui [*in ea*] erant, tum etiam de oppido, cui timebant, soliciti: & protinus socios orare cœperunt, vt Lacedæmona venirent: & [*ipsi*

[1] Ἢ ἄλλο παράλογον] ἢ ἄλλο [illegible] [illegible]. [illegible] οἱ [illegible] [illegible] γενομένου, [illegible] τὸ ἐκ τούτου κακόν. [2] Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν] [illegible] Ἀριστεύς. τὸ ἑξῆς, ὡς δὲ βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, οὐκ ἔπειθεν. [3] Τά τε ἄλλα ἐπολέμει] τὰ μὲν ἀποστάντα τῶν Ἀθηναίων δηλονότι ἐπολέμει τοῖς Χαλκιδεῦσι.

[4] Καὶ Σερμυλιῶν] τὸ ἑξῆς οὕτω, καὶ πολλοὺς τῶν Σερμυλιῶν διέφθειρε, λοχήσας αὐτοὺς πρὸς τῇ ἑαυτῶν πόλει. ἔστι δὲ ἡ Σερμυλίς, Χαλκιδικὴ πόλις, τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦσα. [5] Ἐς τε τὴν Πελοπόννησον] αὐτὸ τὸ, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ. vel, vt supra pag. 38. dixit ἔπρασσον ἐς τὴν Λακεδαίμονα πέμποντες, sic etiam hic locus fuerit integer, si dicas, ἐς τε τὴν Πελοπόννησον ἄνδρας πέμπων ἔπρασσεν. Sed Thucyd. huiusmodi [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] delectatur. Æ. P. [6] Φορμίων μὲν ἔχων] ἄπορον πῶς ὁ Φορμίων τὸ πρὸς τὴν Παλλήνην τεῖχος φυλάσσων, τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν γῆν ἐδῄου. [illegible] τὸ ἕτερον μέρος τῆς φυλακῆς, ὅπερ εἶχεν ὁ Καλλίας [illegible] [illegible]. [illegible] ὅτι τὸ πρὸς τὴν Παλλήνην μέρος φίλιον ἦν τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ πρὸς Ὀλυνθον, ἐχθρόν. εἰκότως οὖν ἠμέλητο τὸ τοῦ Φορμίωνος μέρος, ὡς ἱκανῶν ὄντων τῶν [illegible] τὸ καθ' ἑαυτοὺς μέρος φυλάσσειν. [7] Σφίσιν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὅτι οἱ Κορίνθιοι. [8] Οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμος] ὁ Πελοποννησιακός, φησί, πόλεμος οὔπω [illegible]. [9] Ξυνερρώγει] [illegible].

ὸ] pro-

eo] profecti magnis clamoribus in Athenienses inuehebantur, quòd & fœdera fregissent, & Peloponnesum iniuria afficerent. At Æginetæ, non palàm illi quidem legatione missa, quia Athenienses metuebant: sed clam, cum ipsis, bellum maximè suadebant, dicentes se ex fœdere non esse sui iuris. Lacedæmonij verò, sociis præterea aduocatis, & si quis alia quapiam in re se ab Atheniensibus iniuriam accepisse diceret, legitimo suæ gentis concilio conuocato, [*eum, qui vellet,*] dicere iusserunt. Tunc verò cum alij in mediam cōcionem progressi, prout singuli [*se læsos iudicabant, de Atheniensibus*] conquerebantur, tum etiam Megarenses, demōstrantes cùm alia non pauca, quæ suæ Reipub. vehementer interesse dicebant, tum verò præcipuè, quòd ab agri Attici portubus, Atticoq; foro, præter fœdus arcerentur. Corinthij verò, cùm Lacedæmonios ab aliis priùs [*ad bellum*] instigari permisissent, in medium nouissimi prodierunt, & [*alterum verbis*] hæc addiderunt.

CORINTHIORVM CONCIO.

Fides, quam vos, Lacedæmonij, publicè, priuatimque inter vos ipsos seruatis, facit, vt si quid in alios dicamus, minus credatis. Atque ex hac [*fide,*] æquitatis quidem laudem reportatis: sed maiore rerum externarum inscitia laboratis. Nobis enim sæpe prædicentibus detrimenta, quibus Athenienses nos erāt affecturi, vos tamen nunquam audire voluistis quæ toties demonstrauimus: sed potius suspicati estis hæc à nobis dici propter priuatas simultates, quæ nobis cum illis intercedebant. Id eoque non antequam iniuriam acciperemus: sed postquam eam accepimus, socios istos aduocastis, apud quos æquum est nos eo prolixiore oratione vti, quo etiam grauiora crimina habemus, quæ obiiciamus, ab Atheniensibus quidem cum cōtumelia læsi, à vobis verò neglecti. Quòd si Athenienses in aliquo obscuro loco delitescētes iniuriā Græciæ facerent, nobis demonstratione opus esset, qua vos rerū ignaros doceremus.

A κατεβόων ἐλθόντες τῶν ἀθηναίων ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν πελοπόννησον. αἰγινῆται δὲ φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἥκιστα μετ᾽ αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι [1] αὐτόνομοι [2] κατὰ τὰς σπονδάς. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων τε καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἠδικῆσθαι ὑπὸ ἀθηναίων, [3] ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα, λέγειν

B ἐκέλευον. καὶ [*] [4] ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι, καὶ μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, [5] μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἴργεσθαι τῶν ἐν τῇ ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς ἀττικῆς ἀγορᾶς, παρὰ τὰς σπονδάς. Παρελθόντες δὲ τελευταῖοι κορίνθιοι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς λακεδαιμονίους, ἐπεῖπον τοιάδε, [6] ΤΟ ΠΙΣΤΟΝ ὑμᾶς, ὦ λακεδαιμόνιοι, τῆς

C καθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους, ἤν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ, σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ πλείονι [7] πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἑκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ [*] [8] τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι. καὶ δι᾽ αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν,

D τοὺς ξυμμάχους τούσδε [9] παρεκαλέσατε [10] ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, [11] ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν [12] ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι [13] προσέδει

Marginal notes: ☞ ἄλλοι — ☞ μεγαρεῖς; ☞ ὑμῶν

[1] Αὐτόνομοι γὰρ σπονδαὶ εἶχον, τὰς ἀγχάφους τῶν πόλεων αὐτονόμους εἶναι. ... μὴ ἐγγεγραμμένας τὰς σπονδὰς, ὑφ᾽ ἑαυτοῖς ἔχειν οἱ ἀθηναῖοι. [2] Κατὰ τὰς σπονδάς] κατὰ τὸ συμφερόμενον τῶν σπονδῶν. [3] Ξύλλογον σφῶν] εἰωθότα λέγει ξύλλογον, ὃν ἐν τοσαλίῳ ἐποιοῦντο. [*] [4] ἄλλοι τε ὡς ἕκαστοι] αὐτὶ τοῦ, ἄλλοι τε ἕκαστοι. ... ὡς ἐπὶ πλεῖστον πλεονάζει, ut & infra pag. ab hac 16. ... ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις· ἤ, ἄλλοι τε, ὡς ἕκαστοι ... ὠνόμαζον. Æ. P. [5] Μάλιστα δὲ, λιμένων δὲ εἴργεσθαι] φασὶν ὅτι Περικλῆς μᾶλλον λόγον δοῦναι τῶν χρημάτων ... ὁ Φειδίας, ἠθύμει. ἰδὼν οὖν αὐτὸν Ἀλκιβιάδης παῖς ὤν, ἤρετο ὅ, τι ἀθυμεῖ. ὁ δὲ φήσαντος ὅτι ... λόγον τῶν χρημάτων, ἐκεῖνος φθέγξασθαι ... μᾶλλον ... ὁ δὲ ὑπολαβὼν τὸν λόγον, εἰσάγει ψήφισμα εἰς τὴν πόλιν κατὰ μεγαρέων, ἀξιῶν αὐτοὺς εἴργεσθαι λιμένων καὶ ἀγορᾶς. καὶ τῶν ἀθηναίων θορυβηθέντων αὐτοῖς ἐνεφύησεν. οἱ δὲ φασὶν ὅτι διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα εἰσήνεγκε, διότι οἱ μεγαρεῖς Ἀσπασίας τὴν διδάσκαλον Περικλέους ὕβρισαν, πόρνην αὐτὴν εἰρηκότες. [6] Τὸ πιστὸν ὑμᾶς] τὸ πιστόν, ὦ λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας, ἀπιστοτέρους ὑμᾶς ἐς τοὺς ἄλλους ἕλληνας, ἤν τι λέγωμεν, καθίστησι. [7] Πρὸς τὰ ἔξω πράγματα] πρὸς τὰ τῶν συμμάχων. [*] [8] Τῶν λεγόντων] αὐτὶ τοῦ, τοὺς λέγοντας. Æ. P. [9] Παρεκαλέσατε] κυρίως παρακαλεῖν, ἐστὶν ἢ τὸ καλεῖν, ἢ τὸ προβιβάζειν· ἄκυρον γὰρ τὸ δεῖσθαι. [10] Ἐν οἷς προσήκει] ἐν τούτοις οἱ ἀγῶνες, καὶ τὸ δίκαιον. [11] Ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχ.] κατὰ τῶν ἀθηναίων, καὶ ὑμῶν δηλονότι. [12] Ἀφανεῖς που ὄντες] οἷον λεληθότως ἠδίκουν. [13] Προσέδει, ὑμῶν τοῖς λακεδαιμονίοις.

" νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν, δεδου- A
" λωμένους ὁρᾶτε, [1] τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας
" αὐτοὺς, καὶ οὐχ ἥκιστα [2] τοῖς ἡμετέροις ξυμμά-
" χοις, καὶ ἐκ πολλοῦ [3] προπαρεσκευασμένους,
" [4] εἴ ποτε ἄρα πολεμήσονται. οὐ γὰρ ἂν Κέρκυ-
" ράν τε ὑπολαβόντες βίᾳ ἡμῶν εἶχον, καὶ Πο-
" τίδαιαν ἐπολιόρκουν. ὧν τὸ μὲν, [5] ἐπικαιρότα-
" τον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης [6] ἐπιχρῆ-
" σθαι, [7] ἡ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε Πελο-
" ποννησίοις. καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό, τε πρῶ-
" τον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν [8] μετὰ τὰ Μηδι- B
" κὰ [9] κρατῦναι, καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στῆσαι τεί-
" χη. [10] ἐς τόδε τε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον
" τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθε-
" ρίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμά-
" χους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνά-
" μενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ, ἀληθέστερον
" αὐτὸ δρᾷ, [11] εἴπερ [12] καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρε-
" τῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται. μό-
" λις δὲ νῦν τε ξυνήλθομεν, καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ C
" φανεροῖς. [13] χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα
" ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅτι ἀμυνούμεθα. [14] οἱ
" γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι, πρὸς οὐ δι-
" εγνωκότας ἤδη καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ
" ἐπιστάμεθα οἵᾳ ὁδῷ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ'
" ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ λανθά-
" νειν μὲν οἰόμενοι, διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν, ἧσ-
" σον θαρροῦσι· γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν,
" [15] ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. ἡσυχάζετε γὰρ μόνοι
" Ἑλλήνων, ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τι-
" νὰ, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι· καὶ μόνοι D
" οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν,
" διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες. καίτοι ἐλέ-
" γεσθε [16] ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα [17] ὁ λόγος τοῦ ἔργου
" ἐκράτει. τόν τε γὰρ μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περάτων
" γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα,

Margin: γρ. ἀποχρῆσθαι — γρ. ἐπισκοπεῖν — γρ. δυνάμει — γρ. λέγεσθε

A Iam verò quid longa oratione opus est [*nobis*,] quorum alios quidem in seruitutem [*ab ipsis iam*] redactos; aliis verò, & præcipuè nostris sociis insidias ab ipsis strui, ipsosq́; [*ad bellum*,] si fortè vnquam bello appetantur, iam pridem præparatos videtis? nec enim Corcyram clàm, [*& per dolum*] captã nobis inuitis retinerent, & Potidæam obsiderẽt. quarum vrbium altera quidem est opportunissima ad res Thraciæ obtinendas, ita vt illis liberius vti possimus, altera verò maximam classem Peloponnesiis [*in bello*] suppeditasset. B Atque vos ipsi rerum istarum estis autores, qui & tũc primùm eos post bellum Medicum vrbem [*suam*] munire, & postea longos muros ædificare passi estis, quinque [*ab eo tempore*] ad hoc vsq; perpetuò libertate priuastis non solùm eos, quos illi in seruitutem redegerunt: sed etiam nunc vestros socios. Nam non is, qui [*alios*] in seruitutem redigit: sed is potius, qui potest quidem [*hoc*] impedire; sed [*tamen*] negligit, verè hoc facere est C censendus. Præsertim si Græcorum liberatorem se esse profiteatur, & præclarum istius laudis titulũ præ se ferat. Vix tandem verò nunc congregati sumus, & ne nunc quidẽ ob certa, [*ac manifesta crimina.*] Nec enim amplius esset consultandum, an iniuria fuerimus affecti: sed qua ratione [*iniuriam affectam*] vlcisci queamus. Qui enim [*hac*] faciunt, re iam deliberata, minimeq́; cunctantes inuadunt homines, qui nihil certi adhuc statuerunt: [*sed hærent inopes consilij.*] Scimus autem qua via, & quo modo paulatim Athenienses in alios grassentur. Et quandiu quidem sua facinora, pro- D pter vestrum stuporem, occulta fore putabunt, minus audaces erunt: sed vbi cognouerint vos hæc quidem scire; sed negligere, tunc rem vehementer vrgebunt. Vos enim soli Græcorum, Lacedæmonij, desides, [*ac otiosi*] estis, alios non [*armorum*] vi: sed cunctatione vlciscentes. Et soli, hostium vires non crescentes, [*ac infirmas:*] sed [*iam*] duplicatas, [*& firmas*] euersum itis. Atqui cauti, [*& circumspecti*] esse ferebamini: de quibus profectò rumor diuulgatus rem ipsam superabat. Nam & nos ipsi scimus Medum ab extremis orbis terrarum partibus [*olim*] in Polopõnesum prius venisse,

---

[1] Τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας] τοῖς ἑταίροις τοῖς μεσογείοις. [2] Τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις] ὡς συνειδότες τὰς ἑαυτῶν ὑμετέρας, καὶ γινώσκοντες ὡς πάντως οὐκ ἀνεξόμεθα, ἀλλὰ πολεμήσομεν. [3] Προπαρεσκευασμένους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁρᾶτε. [4] Εἴ ποτε ἄρα] ὡς ἄλλως ἔκειται τὸ ἄρα. [5] Ἐπικαιρότατον] ἁρμοδιώτατον. [6] Ἐπιχρῆσθαι] ἀποχρῆσθαι, ἐνέργειαν ποιεῖν. [7] Ἡ δὲ ναυτικὸν ἂν] ἡ δὲ ἔδωκεν ἂν συμμαχίαν ναυτικὴν, εἰ πόλεμος γένοιτο δηλονότι. [8] Μετὰ τὰ μηδικὰ] μετὰ τὸν πόλεμον τὸν μηδικόν. [9] Κρατῦναι] ἰσχυροποιῆσαι. [10] Ες τόδε τε] μέχρι τοῦδε. [11] Εἴπερ] ἐπεί. [12] Καὶ τὴν ἀξίωσιν] τὸ σεμνολόγημα, τὸ ἀξίωμα τῆς δικαιοσύνης ἔχει. [13] Χρῆν γὰρ, οὐκ εἰ ἀδικούμεθα] τὸ νῦν γάρ, φησὶν, ἀμφιβάλλεται εἰ ἀδικούμεθα. [14] Οἱ γὰρ δρῶντες] οἱ γὰρ ἀθηναῖοι πρὸς οὐ διεγνωκότας ἡμᾶς. οἱ γὰρ μετὰ σκέψεως εἰς τὴν πρᾶξιν ἐρχόμενοι, οὐκ ἀναβεβλημένως ἔρχονται κατὰ τῶν ἀγνοούντων. [15] Ἰσχυρῶς ἐγκείσονται] μετὰ βάρους ἐπιθήσονται. [16] Ἀσφαλεῖς εἶναι] περιεσκεμμένοι, ἐν οὐδενὶ σφαλλόμενοι. [17] Ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει] τουτέστιν, ὁ λόγος ψευδὴς ἦν τοῦ ὑμᾶς ἀσφαλεῖς εἶναι.

quàm

quàm vos pro [*vestra Reip.*] dignitate cum vestris copiis obuiam [*illi*] prodiretis. Nūc etiam Athenienses [*à vobis*] nō remotos, (vt ille [*tunc*] erat:) sed vicinos negligitis, & pro bello, quod vos illis inferre debebatis, illos arma vobis inferētes propulsare, & certantes cū hominibus, qui [*nunc longè*] sunt potentiores, [*quàm antè fuerint,*] incertos fortunę casus subire mauultis: quamuis sciatis vel ipsum barbarū sua ipsius culpa, [*& propter suam temeritatem,*] plerunq; offendisse, [*& clades accepisse:*] quinetiam nos ipsos in bello cū ipsis Atheniēsibus gesto, ipsorum erratis potius, q̃ vestris auxiliis [*adiutos,*] iā sæpe victoriā ab illis reportasse. Siquidem vestræ spes, [*& auxilia, quæ à vobis expectabantur.*] iam nonnullos adhuc imparatos euerterūt, q essent freti [*vestris auxiliis, quæ ventura credebāt.*] Neq; verò aliquis vestrū hæc [*à nobis*] magis ob odium, quàm expostulationem dici putet. Nam expostulatio quidem, est [*amicorum conquerentium*] de amicis, qui peccarunt, [*officioq; suo defuerūt.*] Sed accusatio, est cōtra inimicos, qui iniuriā fecerunt. Præterea si quos alios, ipsi nos dignos esse censemus, qui proximis vitium exprobremus [*eosq; propter id obiurgemus:*] præsertim cum de magni momenti rebus agatur, quarum nullum vos sensum nobis habere videmini, nec vnquam cōsiderasse quales sint Athenienses, cum quibus certamen vobis est futurum, & quomodo vel omnibus in rebus sint vobis lōgè præstantiores. Nam illi quidem sunt rerum nouarum studiosi, & celerēs ad excogitandū, & ad re ipsa exequendum id, quod excogitarint. Vos verò ad res iam partas conseruandum, & ad nihil noui excogitandum, & ne ad res quidē necessarias peragendum [*apti estis.*] Præterea, illi quidem vel supra vires sunt audaces, & grauissima quæq; pericula subeunt præter hominum opinionē, & in asperrimis quibusque rebus bonam spem habent. Vestra verò ratio, [*ac vitæ genus, hoc est,*] res vestris viribus inferiores gerere, & ne certis quidē, ac exploratis animi consiliis, [*metu, periculoq; carentibus,*] confidere, & existimare vos periculis nunq̃ liberatum iri. Quinetiam illi, si vobiscum conferantur, sunt impigri, vos verò cunctatores. Item illi sunt peregrinationis cupidi, vos verò vestris finibus hæretis, & otiosi, ac desides plerunque domi manetis. Existimant enim illi quidem hac absentia, [*quum peregrè proficiscuntur,*] se aliquid sibi quæsituros, vos verò, si bellum [*aliis inferatis,*] vel rerum præsentium, quas possidetis, iacturam vos facturos [*putatis.*]

A [1] ἢ τὰ παρ' ὑμῶν [2] ἀξίως προεξαπαντῆσαι· καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἑκὰς, ὥσπερ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας, περιορᾶτε, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ, ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας, [3] καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστῆναι· ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν [4] περὶ αὑτῷ τὰ πλείω σφαλέντα, [5] καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρίᾳ περιγεγενημένους. ἐπεὶ αἵ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες B ἤδη τινάς που καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἔχθρᾳ τὸ πλέον ἢ αἰτίᾳ νομίσῃ τάδε λέγεσθαι. αἰτία μὲν γὰρ, [6] φίλων ἀνδρῶν ἐστιν ἁμαρτανόντων, κατηγορία δὲ, ἐχθρῶν ἀδικησάντων. [7] καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς, καὶ ἄλλοι, νομίζομεν ἄξιοι εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν· ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε πρὸς οἵους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ὅσον ὑμῶν [8] καὶ ὡς πᾶν C διαφέροντας, ὁ ἀγὼν ἔσται. [9] οἱ μέν γε, νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ [10] ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σῴζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν, καὶ ἔργῳ [11] οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὖθις δὲ οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι, τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς [12] βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς D ὑμᾶς [13] μελλητὰς, καὶ [14] ἀποδημηταὶ [15] πρὸς ἐνδημοτάτους. οἴονται γὰρ οἱ μὲν, τῇ ἀπουσίᾳ ἄν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ, [16] τῷ ἐπελθεῖν, [17] καὶ τὰ ἑτοῖμα ἂν βλάψαι.

[1] Η τὰ παρ' ὑμῶν] ἢ, ὡς ἐκ τῶν ἡμῶν, δηλοῖ δὲ αὐτῶν τὸ ὀκνηρόν. [2] Ἀξίως προεξαπαντῆσαι] ἀξιομάχως. [3] Καὶ ἐς τύχας] ἐς τύχας [illegible] [illegible]. [4] Περὶ αὑτῷ τὰ πλείω] [illegible] [5] Καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους] [illegible] [6] Φίλων ἀνδρῶν] [illegible] [7] Καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς] [illegible] [8] Καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας] [illegible] [9] Οἱ μέν γε, νεωτεροποιοὶ] οἱ καινοτέρων πραγμάτων ἐφιέμενοι. [10] Ὃ ἂν γνῶσιν] ὀξέως ἀπὸ κοινοῦ. [11] Οὐδὲ τἀναγκαῖα] οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων περιγενέσθαι. [illegible] [12] Βεβαίοις πιστεῦσαι] θαρρῆσαι. [13] Μελλητὰς] [illegible] [14] Ἀποδημηταὶ] [illegible] [15] Πρὸς ἐνδημοτάτους] [illegible] [16] Τῷ ἐπελθεῖν] [illegible] [17] Καὶ τὰ ἑτοῖμα ἂν] [illegible]

" κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν, ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται, A
" καὶ νικώμενοι, [1] ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. ἔτι δὲ,
" τοῖς μὲν σώμασιν [2] ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πό-
" λεως χρῶνται, τῇ δὲ γνώμῃ, [3] οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ
" πράσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς· καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοή-
" σαντες [4] μὴ ἐπεξέλθωσιν, οἰκείων στέρεσθαι ἡγοῦν-
" ται· ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα [5,6] πρὸς
" τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες. ἢν δ' ἄρα του
" καὶ πείρᾳ σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλή-
" ρωσαν τὴν χρείαν. [7] μόνοι γὰρ ἔχουσί τε καὶ ὁμοίως
" ἐλπίζουσιν ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν B
" ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ ταῦτα μετὰ
" πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος μο-
" χθοῦσι· καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόν-
" των, διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι. [8] καὶ μήτε ἑορτὴν ἄλλό τι
" ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι· ξυμφοράν τε
" οὐχ ἧσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα, [9] ἢ ἀσχολίαν ἐ-
" πίπονον. ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη πεφυ-
" κέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε
" τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐᾶν, ὀρθῶς ἂν εἴποι. ταύ-
" της μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως, C
" ὦ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε· καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυ-
" χίαν [10,11] οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλεῖστον ἀρ-
" κεῖν οἳ ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι,
" τῇ δὲ γνώμῃ, ἢν ἀδικῶνται, δῆλοι ὦσι μὴ ἐπι-
" τρέψοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ [12] μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλ-
" λους, καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι,
" τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' ἂν [13] πόλει ὁμοίᾳ πα-
" ροικοῦντες, ἐτυγχάνετε τούτου· νῦν δ' (ὅπερ καὶ
" ἄρτι ἐδηλώσαμεν) [14] ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ
" ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτούς ἐστιν. [15] ἀνάγκη δ' D
" ὥσπερ τέχνης [16] ἀεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ
" ἡσυχαζούσῃ μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄρι-

Illi etiã, hostibus superatis, longissimè progrediũtur, & victi, quamminimum animo consternãtur. Præterea verò, [*suis*] corporibus [*vt*] alienissimis pro Rep. [*defendenda*] vtuntur, cõsiliis verò maximè propriis, vt aliquid pro ea faciant, & nisi cogitata confecerint, se reb. suis priuari putant: quæ verò armis quęsierint, perexigua iudicant, si cum illis conferas, quæ sperant se postea suis actionibus quæsituros. Quòd si fortè rei alicuius tentatę conatus eos fallat, nouã aliarum rerum spem sibi proponentes, id, quod opus est, explent. Soli enim [*omnium Græcorum*] pariter & habent, & sperant ea, quæ animo conceperint, propter celeritatem, qua vtuntur in aggrediendis, [*ac peragendis*] rebus, quas [*cogitarint, & peragere*] statuerint. Atq; hęc omnia cum laboribus, & periculis perpetuò moliuntur, rebusq; partis minimùm fruũtur, quia [*res alias sibi*] quærere semper studẽt, & diem festũ nihil aliud esse putãt, quàm conficere quæ conducunt, & otiũ iners plus mali afferre [*existimãt,*] quàm laboriosum negotiũ. Quare si quis paucis rem totã complexus, eos dixerit ita natos esse, vt neq; ipsi velint, neq; alios mortales quiescere sinant, is verum dixerit. Et tamen, Lacedæmonij, cùm talis Resp. sit vobis aduersaria, vos cunctamini: & existimatis illis hominibus diuturnam suppetere quietem, qui suo quidem apparatu, [*ac opibus*] iniuriam nulli faciunt: sed [*tamen*] præ se ferunt, se eo esse animo, vt, si lacessantur iniuria, eã non sint neglecturi: verùm in eo ius, & æquitatẽ ponitis, si neq; alios molestiis, [*& iniuriis*] afficiatis, neque vos ipsi dum vim, [*& iniurias illatas*] propulsatis, vllum detrimentum capiatis. At hoc vix consequi possetis, quamuis ciuitatem vestræ proximam, & iisdẽ moribus, ac institutis vtentem haberetis. Iam verò (quod & paulò antè declarauimus) vestri mores, ac instituta nimis sunt antiqua aduersus ipsos [*Athenienses.*] Sed necesse est, quemadmodum artibus accidere solet, nouissima quæque [*inuenta*] semper euincere, [*& potiora esse.*] Et ciuitati quidem pacatæ, maximè conducunt instituta, quæ manent immota:

[1] Ἐπ' ἐλάχιστον] ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐλάχιστον. [2] Ἀλλοτριωτάτοις] λείπει τὸ ὡς, ἵν' ᾖ, ὡς ἀλλοτρίοις. [3] Οἰκειοτάτῃ] πρὸς τὴν πατρίδα δηλονότι. [4] Μὴ ἐπεξέλθωσι] μὴ πράξωσι. [5] Πρὸς τὰ μέλλοντα] ἀπὸ κοινοῦ, ἡγοῦνται. [6] Πρὸς τὰ μέλλοντα] ἡ τούτου ἔννοια αὕτη· ὀλίγα ἡγοῦνται, αὐτὰ πρὸς τὰ μέλλοντα ἰσοῦσθαι, εἴ τι πρὸς τὰ ἐσόμενα, καὶ κτηθησόμενα συγκρίνας τις· ἢ ἁπλῶς, πρὸς τὰ μέλλοντα, ἃ ἂν αὐτοὶ τῇ αὐτῇ πράξει τύχωσι, καὶ κρατήσειν ἐλπίζουσιν. Æ. P. [7] Μόνοι γὰρ ἔχουσι] τὸ δὲ ἑξῆς, οὕτω, μόνοι γὰρ, φησίν, ἃ ἂν γνῶσιν, ἐλπίζουσί τε ὁμοίως, καὶ ἔχουσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι. πρὶν γάρ τις ὀτρυνθῆ, εἰ τὰ ἐλπίζει, καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐπιχειρεῖ ὕστερον δὲ καὶ κτᾶται. [8] Καὶ μήτε ἑορτὴν] αἰνίττεται εἰς τοὺς λάκωνας, οἳ πολλὰς ἑορτὰς ἐπετέλουν. [9] Ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἡγεῖσθαι. [10] Οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων] [illegible] Νομίζετε οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων [illegible] τῇ μὲν ἀγωγῇ καὶ παρασκευῇ εἰρηναίους [illegible] τῇ δὲ γνώμῃ φανεροί εἰσιν ὡς ἀμυνοῦνται, ἢν ἀδικῶνται. [illegible] Λακεδαιμόνιοι, [illegible] ταῦτα [illegible] κατ' εἰρωνείαν, [illegible] αἰνίττεται. [11] Οὐ τούτοις] *Hoc aduerbium sententiam obscuriorem reddit, si tollatur, dilucidior erit. Ex sequentibus patet esse tollendum. Æ. P.* [12] Μὴ λυπεῖν τε] ὅτι ἀδικεῖν [illegible] καὶ ἀδικούμενοι ἀμύνεσθε καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἴσον νέμετε. [13] Πόλει ὁμοίᾳ] ὁμογνώμονι, τὰ ἴσα ζηλούσῃ. [14] Ἀρχαιότροπα] [illegible] ἁπλᾶ καὶ ἀφελῆ. [illegible] Ἀθηναίους [illegible] [15] Ἀνάγκη δὲ, ὥσπερ τέχνης] [illegible] Ὁμηρικόν, Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι Ἥ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. [16] Ἀεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα] [illegible] πρὸς τὰ ἀρχαιότροπα. [illegible] ὑμᾶς ἀεὶ [illegible]

sed illis,

sed illis, qui ad multa [*pericula*] coguntur ire, nouis etiam, & commentitiis artibus est opus. Ideo etiam res Atheniensium propter multam experientiã, [*& longum vsum*] magis nouatæ sunt, quam vestrę, [*& multo meliores factæ.*] Hactenus igitur hęc vestra tarditas progressa terminetur, [*& vlterius progredi desinat.*] Iam verò cùm aliis, tũ etiam Potidæatis (quemadmodum promisistis) opem feratis, in Atticam celeritate, quanta maxima potestis, irrumpẽtes: ne viros vobis amicos, atq; cognatos infensissimis [*hostibus*] prodatis, neve nos cæteros præ desperatione, ad aliquam aliam societatem [*quærendam*] cõpellatis. Nullum autem flagitium admittemus, non per Deos iurisiurandi præsides, nõ per homines, qui aliquo sensu sunt præditi. Non enim qui [*à sociis*] destituti ad alios se conuertunt, hi fœdera frangunt: sed illi, qui opem non ferunt [*sociis*,] quibuscum iurarũt. Sed si vos [*ad opem nobis ferẽdam*] animis promptis esse volueritis, [*in vestra societate, ac fœdere*] permanebimus. Nec enim pię faceremus, si permutata societate vos desereremus, nec alios maiore, quam vos estis, amicitia, & familiaritate nobiscum coniunctos inueniremus. Quare de his diligentiùs consultate, dateq; operam, vt Peloponneso ita præsitis, vt potius augeatis, quàm imminuatis ipsius imperium, quod vestri maiores vobis tradiderunt. Atq; Corinthii quidẽ hæc dixerunt. Atheniensium verò [*legati tũc ibi aderant,*] (casu enim quodam legatio [*Atheniensium*] aliis de causis Lacedæmone iã ante aderat) & cùm hæc verba audissent, ad Lacedæmoniorũ magistratus sibi eundum esse censuerunt, nõ vt ad crimina responderent, quæ ciuitates [*Atheniensibus*] obiecerant: sed vt in vniuersum ostenderent non celeriter [*quicquam ipsis*] decernendum: sed plus temporis [*in rerum tantarum*] consultatione ponendum. Simul etiam volebant significare quanta esset suæ ciuitatis potẽtia, & ætate prouectioribus in memoriam reuocare ea, quæ nouerant, & iunioribus narrare ea, quorũ nullam habebant notitiam.

A σα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι, πολλῆς καὶ τῆς [1] ἐπιτεχνήσεως δεῖ. δι᾽ ὅπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν [2] κεκαίνωται. μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὡρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής. [3] νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις, καὶ Ποτιδαιάταις, ὥσπερ [4] ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε, κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ [5] πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. [6] δρῷμεν δ᾽ B ἂν ἄδικον οὐδὲν, οὔτε πρὸς θεῶν τῶν [7] ὁρκίων, οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν [8] αἰσθανομένων. λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ [9] δι᾽ ἐρημίαν ἄλλοις [10] προσιόντες, ἀλλ᾽ οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι, [11] μενοῦμεν. οὔτε γὰρ ὅσια ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι, οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους εὕροιμεν. πρὸς τάδε βουλεύεσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω [12] ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν. [13] Τοιαῦτα μὲν οἱ Κο- C ρίνθιοι εἶπον. [14] τῶν δὲ Ἀθηναίων, [15] ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παροῦσα, καὶ ὡς ᾔσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς [16] παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι [17] μηδὲν ἀπολογησομένους, [18] ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντὸς, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ᾽ ἐν πλέονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν [19] πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις, ὧν ᾔδε- D σαν, καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν.

sup. pag. 38.

γρ. τὴν πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσονος

---

[1] Ἐπιτεχνήσεως δεῖ] ἐπιτεχνήσεως, ἐξευρέσεως. ἐπιμονῆς δὲ τῆ[illegible]. [2] Κεκαίνωται] κεκαινοτόμηνται. [3] Νῦν δὲ τοῖς [illegible]. [4] Ὑπεδέξασθε] ὑπέσχεσθε γὰρ αὐτοῖς [illegible]. [5] Πρὸς ἑτέραν τινὰ] πρὸς τοὺς Ἀργείους. ἐχθροὶ γὰρ ἦσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις. [6] Δρῷμεν δ᾽ ἂν ἄδικον οὐδὲν] [illegible] πρὸς ἑτέραν συμμαχίαν τράπωμεν, μὴ βοηθούντων τῶν Λακεδαιμονίων, νῦν τοῦτο κατασκευάζει, καὶ λέγει οὐδὲν ἄδικον δρῷμεν, εἰ πρὸς ἑτέρους τράπωμεν συμμάχους. [illegible] δὲ τοὺς Ἀργείους, οἵτινες ἐχθρωδῶς διέκειντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. [7] Ὁρκίων] τῶν ἐφόρων τῶν ὅρκων. [8] Αἰσθανομένων] [illegible] τῶν [illegible], ἢ τῶν φρονίμων, ἢ τῶν ἡρώων. [9] Δι᾽ ἐρημίαν] συμμαχίας ἐλλείψει. [10] Προσιόντες] προσιόντες καὶ ἐπιζητοῦντες συμμαχίαν. [11] Μενοῦμεν] ἤτοι, ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συμμαχίᾳ. [12] Ἐξηγεῖσθαι] ἄρχειν, κρατεῖν, ἢ ἄγειν. [13] Τοιαῦτα μὲν [illegible] ἡ μέθοδος πρὸς μὲν τῆς κατηγορίας τῶν Κορινθίων, τὴν [illegible] τῶν Ἀθηναίων. πρὸς δὲ τὴν ἐπίπληξιν αὐτῶν, τῶν αἰτιῶν Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίου. [14] Τῶν δὲ Ἀθηναίων] *Est durissimum* ἀνακόλουθον, *quo temporum & rerum illarum maximam confusionem, & insignem animorum perturbationẽ Thucydides consultò videtur indicasse. Sic enim alioqui dicendum fuisset,* τῶν δὲ Ἀθηναίων οἱ πρέσβεις ἐκεῖ τότε παρῆσαν (ἔτυχε γὰρ π. π. ἐν τῇ Λ. π. ἄ. π.) καὶ ὡς ᾔσθοντο. *& paulo pòst,* δηλώσοντας δὲ, *vt hæc respondeant verbis præcedentibus,* μηδὲν ἀπολογησομένους. *quæ postea sequuntur,* καὶ ἅμα, *&c. muta constructione dicuntur. Æ. P.* [15] Ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον] ἤγουν, ἔτυχον παρόντες πρέσβεις. [16] Παριτητέα] δίκαιον εἶναι παρελθεῖν. [17] Μηδὲν ἀπολογησομένους] ὡς μέγα φρονῶν ὁ Ἀθηναῖος, οὐδὲ ἀπολογεῖται, ὡς κηδόμενος τῶν Λακεδαιμονίων. [18] Ὧν αἱ πόλεις] αἱ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων. [19] Πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι] τὸ σημῆναι, ἰσχὺς· πολλὴν τὸ σημαίνειν πλεῖον ἔχει τὴν εὐρύτητα.

νομίζοντες μᾶλλον αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι, ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύοι. οἱ δ' ἐκέλευόν τε παριέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε. [1] Ἡ ΜΕΝ πρέσβευσις ἡμῶν [2] οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν. αἰσθόμενοι δὲ [3] καταβοὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν, [4] παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες, (οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν, οὔτε τούτων, οἱ λόγοι ἂν γίγνοιντο) [5] ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων, τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι, χεῖρον βουλεύσησθε· καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν [6] ἃ κεκτήμεθα, ἥ τε πόλις ἡμῶν [7] ἀξία λόγου ἐστί. καὶ τὰ μὲν [8] πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες, ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων; τὰ [9] δὲ μηδικά, καὶ ὅσα *[10] αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ *[11] προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου, [12] μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. ῥηθήσεται δὲ [13] οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἕνεκα ἢ μαρτυρίου, καὶ δηλώσεως πρὸς οἵαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστήσεται. φαμὲν γὰρ Μαραθῶνί τε μόνοι [14] προκινδυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ, καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς [15] πανδημεί, ἐν Σαλαμῖνι ξυνναυμαχῆσαι, [16] ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν,

γρ. ἐπιέναι

γρ. ὑμετέροις

γρ. αἰσθόμενοι

γρ. ἐκινδύνευσε

Eos enim sua oratione audita, ad pacem, q̄ ad bellū, propensiores fore putabant. Cùm igitur ad Lacedæmoniorum magistratus accessissent, ad eorum concionem se quoque verba facere velle dixerunt, nisi quid prohiberet. Illi verò eos in medium prodire iusserunt. Tunc Athenienses in medium progressi hæc dixerunt.

ATHENIENSIVM CONCIO.

Nō propterea ad vos legati fuimus, [*Lacedæmonij,*] vt ad crimina nobis à nostris sociis obiecta responderemus, & cum ipsis apud vos disceptaremus: sed [*aliis de rebus venimus,*] quarū causâ ciuitas [*nos huc*] misit. Iam verò cùm intellexerimus [*vestros socios*] in nos grauissimè inuectos esse, in medium prodiimus, non vt ad ciuitatum crimina [*nobis*] obiecta respondeamus (neque enim à nobis apud vos, vt aut nostri, aut istorum iudices, verba fient) sed [*vt vos moneamus*] ne celeriter magnis de rebus, vestrorum sociorū verbis adducti, malè consulteretis. simul etiā quia de tota accusatione cōtra nos instituta vos certiores facere volumus, [*vt demonstremus*] nos neque præter [*decorum, &*] ius obtinere, quę possidemus, nostramq; ciuitatem non esse cōtemnendam. Ac peruetusta quidem quid opus est recensere, quorū ipsi rumores de illis sparsi potius sunt testes, q̄ oculi eorum, qui hæc sunt audituri? Sed res bello Medico [*à nobis*] gestas & quæcunq; nouistis æquè, atq; nos ipsi, quamuis valde molesta [*ac odiosa*] sint [*vobis*] futura, q̄ hæc semper proferamus, [*ac prædicemus, tamen*] commemorare est necesse. Nam quū [*res illas*] gerebamus, propter [*communem omnium Græcorum,*] vtilitatē pericula subibamus, cuius [*vtilitatis, nostriq́; præclari*] facinoris [*vos*] quidem participes fuistis, [*nos*] verò non omni [*rerum istarum*] cōmemoratione, si quid [*nobis*] prosit, priuamur. Hæc autem [*à nobis*] dicētur non tā vt nos excusemus [*& veniā à vobis petamus*] q̄ vt testemur, & declaremus aduersus qualem ciuitatē vobis consiliū minimè bonū ineuntibus certamen sit futurum. Prędicamus enim [*nos sine vestris auxiliis,*] solos olim in campis Marathoniis magno cū periculo aduersus barbarum pugnasse: &, quū iterum venit, quia terrâ ipsum propulsare nō poteramus, [*nos*] vniuersos naues conscendisse, & ad Salaminē prœliū nauale cum eo cōmisisse. quæ res illū impediuit, ne infesta classe singulas vrbes petens [*totam*] Peloponnesum vastaret,

[1] Ἡ μὲν πρέσβευσις] ἡ στάσις πραγματική. τὸ μέλλον γὰρ ζητεῖ. ταύτην ἐπλάσατο εἰκοτολογικῶς τὴν δημηγορίαν ὁ συγγραφεύς, χαίρων ταῖς ἀντιθέτοις δημηγορίαις ἀεί. Ὅτι ἡ πρέσβευσις, ἡ καταβόησις καὶ ἡ καταβοή, παρὰ Θουκυδίδῃ ἰδίως. [2] Οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις] οὐκ ἐπρεσβεύσαμεν εἰς τὸ ἀντειπεῖν τοῖς συμμάχοις ἡμῶν. [3] Καταβοὴν] κατηγορίαν. [4] Παρήλθομεν] ἐπελθόντες, ἐπὶ ξένων· παρελθόντες, ἐπὶ ἰδίων. [5] Ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως] εἰ γὰρ κατά τινος στρατεύοντες, ἢ ὡς ἀδικούμενοι τοῦτο ποιοῦσιν, ἢ ὡς εὐτελοῦς καὶ καταφρονουμένου. τεχνικῶς δὲ ὁ Ἀθηναῖος δείκνυσιν ἑαυτὸν καὶ δίκαιον καὶ μέγαν, καὶ οὐκ εὐκαταφρόνητον. [6] Ἃ κεκτήμεθα] ἤγουν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρχήν. [7] Ἀξία λόγου ἐστὶν] ἀξιέπαινος. [8] Πάνυ παλαιὰ] τὰ κατὰ Ἀμαζόνας, καὶ Θρᾷκας, καὶ Ἡρακλείδας, φησίν. [9] Τὰ δὲ μηδικὰ] ἀεὶ γὰρ ἐμεγαλαύχουν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μηδικά. *[10] αὐτοὶ] ἡμῖν αὐτοῖς. e Æ. P. *[11] προβαλλομένοις] ἀντὶ τοῦ, ἡμῶν αὐτὰ προβαλλομένων. e Æ. P. [12] Μὴ παντὸς] μὴ παντὸς εἴπῃ, διὰ τὰ τοῦ Κίμωνος ἔργα. τὸ δὲ στερισκόμεθα, [illegible]. [13] Οὐ παραιτήσεως] οὐχ ἕνεκα τοῦ αἰτεῖν συγγνώμην φησί. [14] Προκινδυνεῦσαι] μετὰ κινδύνου μαχέσασθαι τῷ βαρβάρῳ ἐν Μαραθῶνι, περὶ τῆς Ἑλλάδος κινδυνεῦσαι. διὰ δὲ Πλαταιεῖς εἶπεν, ὅτι ὕστεροι παρεγένοντο. [15] Πανδημεὶ] καὶ γέροντες καὶ νέοι. [16] Ὅπερ ἔσχεν] ἔσχεν, ἐπέσχε, διεκώλυσε.

quòd

quòd [*vestræ ciuitates*] aduersus ingentem classem mutuis auxiliis se iuuare non possent. Ipse verò maximum [*huius rei*] documentum dedit. Nam classe victus, quia potentiam [*superiori*] parem non amplius habebat, cum maiore copiarum parte, celeritate, quanta maxima potuit, [*inde*] se recepit. Cum autem res, quæ [*tunc*] acciderunt, tales fuerint, cumq; manifestè pateat Græcorum fortunas, [*omnesq; salutis spes*] in nauium præsidio sitas fuisse, [*nos*] ad has res [*peragendas*] tria vtilissima contulimus, & maximum nauium numerum, & prudentissimum ducem, & impigerrimam animi promptitudinem. naues quidem ad quadringentas, paulo pauciores duabus [*totius*] classis partibus. Themistoclem verò ducem, qui præcipuus autor fuit, vt nauale prœlium in maris angustiis committeretur. quod profectò res [*Græcorum*] seruauit. eique propterea, licet vir esset peregrinus, vos honorem habuistis longè maiorem, quam vllis aliis, qui ad vos [*antè*] venerint. Animi verò præsentiam, & studium vel longè ardentissimū demonstrauimus, qui, cum terra nullus opem nobis ferret, & cæteri ad nos vsque [*barbaris*] iam seruirent, decreuimus vrbe relicta, & re familiari euersa, ne sic quidem reliquorum sociorum communionem, [*atq; Rempublicam*] deserere, neque dispersi, inutiles ipsis esse; sed naues cōscendere, & periculum adire, nec [*vobis*] succensere, quòd nobis auxiliū ante non tulissetis. Quamobrem nos non minorem vtilitatem vobis attulisse, quàm nobis a vobis allatam fuisse prædicamus. Vos enim ex vrbibus, quæ habitabantur, [*& integræ erant, profecti,*] vtq; [*eas*] in posterum habitaretis, postquàm vobis magis quàm nobis timere cœpistis, auxiliū tulistis. quo enim tēpore adhuc eramus salui, [*vos nobis*] præsto non fuistis. Nos verò ex vrbe, quæ iam nulla erat, profecti, & pro ea, de cuius salute perexiguā spem habebamus, periculis nos obiicientes, & vos pro virili, & nos ipsos vnà seruauimus. Sed si Medis antè

ἀδυνάτων ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησε· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν, ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης τῆς δυνάμεως, κατὰ τάχος [1] τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε. [2] τοιούτου μέντοι τούτου ξυμβάντος, καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι [3] ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, [4] ἀριθμόν τε νεῶν πλεῖστον, καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον, καὶ προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς μέν γε ἐς τὰς τετρακοσίας, ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν [5] δύο μοιρῶν· Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς αἰτιώτατος [6] ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο. ὅσπερ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα· καὶ αὐτὸν διὰ τοῦτο ὑμεῖς ἐτιμήσατε μάλιστα δὴ ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἵ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν [7] οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη [8] μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν, ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, καὶ τὰ οἰκεῖα [9] διαφθείραντες, μηδ᾽ ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν [10] προλιπεῖν, [11] μηδὲ σκεδασθέντες [11] ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ᾽ ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεῦσαι, [12] καὶ μὴ ὀργισθῆναι ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε. ὥστε φαμὲν οὐχ ἧσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ τυχεῖν τούτου. [14] ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπό τε οἰκουμένων τῶν πόλεων, καὶ ἐπὶ τῷ [15] τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον, ἐβοηθήσατε· ὅτε γοῦν ἦμεν ἔτι σῶοι, [16] οὐ παρεγένεσθε. ἡμεῖς δὲ ἀπό τε τῆς [17] οὐκ οὔσης ἔτι ὁρμώμενοι, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύοντες, ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος, καὶ ἡμᾶς αὐτούς. [18] εἰ δὲ προσεχωρήσα-

---

[1] Τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ] λαβὼν τὸ πλέον τοῦ στρατοῦ. [2] Τοιούτου μέντοι] [illegible]. [3] Ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων] [illegible] τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐν ταῖς ναυσὶν ἦν. [4] Ἀριθμόν τε νεῶν] [illegible] παρ᾽ Ἡροδότῳ κεῖται [illegible]. [5] Δύο μοιρῶν] ἀντὶ τοῦ τὸ δίμοιρον, ὅ ἐστι [illegible] τετρακόσιαι· κατὰ δὲ [illegible] λέγει, ὅτι αὐτοὶ τὸ [illegible]. [6] Ἐν τῷ στενῷ] ἐν τῇ Σαλαμῖνι. [7] Οὐδεὶς [illegible] Μακεδόνων, Θετταλῶν, Λοκρῶν, Βοιωτῶν, [illegible]. [8] Μέχρι ἡμῶν δουλευόντων] μέχρι τῆς πόλεως ἡμῶν. [9] Διαφθείραντες] τὸ διαφθείραντες τινές φασι [illegible] ὅτι αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι [illegible], ἵνα μὴ ἔχῃ αὐτὰ ὁ βάρβαρος [illegible]. Ἄλλως. τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες, οὐκ ἐπὶ τῆς πόλεως ἀκουστέον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν σκευῶν τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις, καὶ τῆς ἄλλης περιουσίας, ἣν οὐκ ἦν δυνατὸν ὑπεκθέσθαι, οὔτε ἐν ταῖς ναυσὶ φέρειν. τάχα δὲ καὶ ἐπὶ κτηνῶν καὶ βοσκημάτων τοῦτο συννοηθῆναι δύναται. [10] Προλιπεῖν] μὴ προλιπεῖν ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθῆσαι. [11] Μηδὲ σκεδασθέντες] εἰς ἄλλας χώρας. [11] Ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι] τοῖς συμμάχοις φησί. [12] Καὶ μὴ ὀργισθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ, ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθεῖν ὑμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις. [14] Ὑμεῖς μὲν γὰρ] κατασκευὴ τοῦ νοήματος. [15] Τὸ λοιπὸν] χρόνον. [16] Οὐ παρεγένεσθε] εἰς βοήθειαν. [17] Οὐκ οὔσης ἔτι] Οὐκ οὔσης τῆς πόλεως, ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι αἱ τριήρεις, ἢ τὰ σώματα τῶν Ἀθηναίων. [18] Εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν] οἱ Ἀθηναῖοι προσετιθέμεθα.

E

" μὴ προϊέναι τῷ μήδῳ, δείσαντες,[1] ὥσπερ καὶ
" ἄλλοι,[2] περὶ τῇ χώρᾳ, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστε-
" ρον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς, ὡς[3] διεφθαρμένοι,
" [4] οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας[5] ναῦς ἱ-
" κανὰς ναυμαχεῖν,[6] ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐ-
" τῷ[7] προεκεχωρήκει τὰ πράγματα ᾗ ἐβούλετο.
" [8] * [9] ἆρ' ἄξιοί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προ-
" θυμίας ἕνεκα τῆς τότε,[10] καὶ γνώμης ξυνέσεως,
" ἀρχῆς τε ἧς ἔχομεν, τοῖς Ἕλλησι μὴ οὕτως ἄ-
" γαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι; καὶ γὰρ αὐτὴν τήν-
" δε ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ
" ἐθελησάντων παραμεῖναι[11] πρὸς τὰ ὑπό-
" λοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων
" τῶν ξυμμάχων, καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμό-
" νας καταστῆναι.[12] ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατην-
" αγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς
" τόδε, μάλιστα μὲν[13] ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τι-
" μῆς, ὕστερον[14] καὶ ὠφελείας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι
" ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους,[15] καί
" τινων καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑ-
" μῶν τε ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπό-
" πτων[16] καὶ διαφόρων ὄντων,[17] * [18] ἀνέντας κιν-
" δυνεύειν. καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐ-
" γίγνοντο. πᾶσι δὲ[19] ἀνεπίφθονον, τὰ ξυμφέρον-
" τα[20] τῶν μεγίστων πέρι κινδύνων[21] εὖ τίθεσθαι.
" [22] ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πε-
" λοποννήσῳ πόλεις[23] ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον
" καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε[24] καὶ εἰ τότε ὑπομεί-
" ναντες διὰ παντὸς[25] ἀπήχθεσθε ἐν τῇ ἡγεμο-

τῷ ὑμῶν.

A nos adiunxissemus, agro nostro, vt & cæteri, timentes, aut si postea, quasi [profligati, ac] deplorati, naues [vrbe relicta] conscendere ausi non fuissemus, [profecto] vos, qui classem satis firmam non habebatis, [quam hostibus opponeretis,] nauali prœlio certare nō amplius oportuisset: sed sine certamine res ipsi [barbaro] ex animi sententia successissent. An igitur, Lacedæmonij, propter talem animi alacritatem, & prudentiam, quam [pro communi totius Græciæ salute conseruanda] tunc demōstrauimus, & [propter] imperium, quod obtinemus, digni B videmur, quibus Græci adeo inuideant? Nam hoc ipsum [imperium] accepimus non per vim, sed [vestro concessu,] tum quia vos ad persequendas reliquias belli contra barbarum gerendi remanere noluistis, tum etiam quia socij ad nos accesserunt, & nos orarunt, vt suarum copiarum duces esse vellemus. Itaque vi, & natura ipsius rei, ipsum [imperium] in hunc statum [in quo, nunc est,] primùm perducere coacti sumus, præcipuè quidem præ metu; deinde verò, honoris etiam causa; postre- C mò etiam, vtilitatis gratia: nec amplius tutum nobis esse videbatur, cùm multis inuisi essemus, quinetiam cùm nonnullos, qui [à nobis] defecerant, iam subegissemus, vosq; nobis non amplius æquè, [ac antè] essetis amici: sed suspectos [nos] haberetis, nobisque essetis inimici, imperio deposito periclitari. nam qui à nobis defecissent, illi se vobis adiunxissent. Nec vlli mortalium est inuidendum, [aut vitio vertendum,] si in maximis periculis constitutus suis rationibus prospiciat, quàm optimè potest. Nam vos quoque Lacedæmonij, ciuitatibus, quæ sunt in Peloponneso, imperatis, ea Reipublicæ administrandæ forma in singulis constituta, quam vobis conducere putatis. Quòd si tunc in imperio semper permanentes, hominum odia vobis contraxissetis, quemad-

---

[1] Ὥσπερ καὶ ἄλλοι] οἱ Θηβαῖοι δηλονότι. [2] Περὶ τῇ χώρᾳ] ἑαυτῶν δηλονότι. [3] Διεφθαρμένοι] ἀντὶ μετανασῆναι ἐς ἄλλην χώραν, ὡς ἀπόλιδες. [4] Οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει] τὸ ἑξῆς, οὐδὲν ἂν ἔδει ὑμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ναυμαχεῖν. [5] Ναῦς ἱκανάς] δέκα γὰρ εἶχον μόνας ναῦς. [6] Ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν] ἀμαχητί. [7] Προεκεχωρήκει] προσῆλθε. [8] Ἆρ' ἄξιοι ἐσμέν] ἐν ἐρωτήσει, ἆρα, φησίν, ἄξιοί ἐσμεν ἕνεκα τῆς ἀρετῆς ἡμῶν μὴ φθονεῖσθαι τῆς ἀρχῆς; [9] Ἆρ' ἄξιοι] ἴσως χαριέστερον, ἆρ' ἄξιοι ἐσμέν, & c. τοῖς Ἕλλησι οὕτως ἄ. ἐ. δ. Vel etiam, οὐκ ἆρ' ἄξιοι ἐσμέν, & τοῖς Ἕλλησι οὕτως ἄ. ἐ. δ. πρὸς ἡμᾶς δηλονότι; vt ista sic accipias, οὐκ ἄρα ἄξιοί ἐσμεν τοῖς Ἕλλησιν, ὥστε αὐτοὺς οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς. & interrogationis nota tolletur. i. Non igitur digni sumus, quibus Græci tantopere inuideant. Si aduerbium μὴ retineas, potes & ita locum legere, Ἆρ' οὐκ ἄξιοι &c. vertes autem, Nónne igitur digni videmur, quibus Græci tantoperè non inuideant? Æ. P. [10] Καὶ γνώμης ξυνέσεως] ἤγουν περισσῆς [illegible]. [11] Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου] πρὸς τὴν ὑπολειφθεῖσαν μάχην. ἕως γὰρ Μυκάλης μόνον ἦλθον οἱ Λακεδαιμόνιοι. [12] Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου] ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ πράγματος. λέγει δὲ τῆς ἀρχῆς. ὁ γὰρ ἄρχων ἀεὶ μισεῖται. [13] Ὑπὸ δέους] τοῦ βαρβάρου ἤγουν τοῦ κακῶς παθόντων ἐν τῇ ἀρχῇ ὑπηκόων. [14] Καὶ ὠφελείας] τοῦ φόρου δηλονότι. [15] Καί τινων καὶ ἤδη] τοῦτο διηγεῖται ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. [16] Καὶ διαφόρων ὄντων] ἐχθρῶν. καὶ οὐκ ἂν ἠλευθέρωντο· ὥστε οὐκ ἐδίκουν. [17] Ἀνέντας] ἀπολύσαντας. [18] Ἀνέντας] Paulo post, εἰ ἀρχὴν ἀνεῖμεν, dicit. quod huius loci videtur interpretatio. Æ. P. [19] Ἀνεπίφθονον] ἀμεμπτόν. [20] Τῶν μεγίστων πέρι] ταῦτα ποιεῖν, αὐτὸ τε, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ εἰς μεγίστους κινδύνους. [21] Εὖ τίθεσθαι] καλῶς οἰκονομεῖν. [22] Ὑμεῖς γοῦν ὦ Λακεδαιμόνιοι] τὸ ἐγκαλούμενον τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δουλώσασθαι τοὺς συμμάχους, τοῦτο συμφέρει τοῖς Λακεδαιμονίοις. ἐξηγεῖσθαι γὰρ λέγει τὸ αὐτοὺς κατὰ τὸ αὐτοῖς ὠφέλιμον. [23] Ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον] τὴν ὀλιγαρχίαν αὐτοῖς φησιν ὠφέλιμον. [24] Καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες] ἀπὸ τῆς Μυκάλης δηλονότι. [25] Ἀπήχθεσθε] οἱ γὰρ ἄρχοντες μισοῦνται. φιλελεύθερον γάρ τι ἀνθρώπινον.

dum

modum nos, scimus profectò vos non minus, [*quàm nos hodie sumus,*] graues, [*& acerbos*] sociis futuros fuisse, & in necessitatem venturos fuisse vel imperiosè. [*ac per vim*] dominandi, vel de vestro capite, & salute, non sine periculo dimicandi. Ita ne nos quidem vllum admirabile, [*ac inusitatum,*] aut ab hominum institutis alienū facinus fecimus, si imperium [*nobis*] traditum acceperimus, idq; [*susceptum*] deponere nolimus, [*tribus*] maximis [*rebus*] coacti, honore, metu, & vtilitate. Neque verò nos primi huius exempli autores fuimus: sed perpetuo naturæ iure est constitutum, vt imbecillior a potentiore coërceatur, [*& regatur*] præterea [*hoc ipsum fecimus,*] tum quia nos [*hoc imperio*] dignos esse iudicabamus, tum etiam quia vel vobis [*eo digni*] visi sumus ad hoc vsque tempus, quo rem vtilitate metientes, quadā æquitatis specie vtimini: quam [*æquitatem*] nullus dum (quotiescunq; rei per vim parandæ occasio sese ipsi obtulit) proponens, [*& vtilitati anteponens,*] a rebus suis amplificandis est deterritus. Digniq; sunt laude, qui humanum ingenium sequuti, vt aliis imperarent, [*in suo dominatu*] fuerunt æquiores, quàm imperii, quod obtinebant, magnitudo ferret. Profectò si qui alij hoc nostro imperio potirentur manifestissime (vt arbitramur) declararent quàm modestè nos [*in eo*] geramus. Quamquam ex hac nostra modestia plus vituperationis, quàm laudis immeritò reportamus. Quamuis enim in iudiciis de contractu, [*de pactis & conuentis,*] cū sociis disceptantes, de iure nostro decedamus, quamuis etiam iisdem iudiciis, iisdémque legibus, quibus & nos ipsi apud nos vtimur, [*pariq; cōditione cum illis*] disceptemus, [*tamen*] litigiosi esse videmur: & eorū nemo cōsiderat, cur hoc ipsum crimen cū exprobratione non obiiciatur iis etiā, qui vsquā alibi imperiū habent, & qui in subditos minùs modestè se gerunt, quàm nos. Illis enim,

A νία, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἧσσον ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις, καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν [1] ἐγκρατῶς, ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν, οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχήν τε [*] διδομένην ἐδεξάμεθα, [2] καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν, ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς, καὶ δέους, [3] καὶ ὠφελείας· οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' ἀεὶ καθεστῶτος, τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου

B [4] κατείργεσθαι· [5] ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, [6] καὶ ὑμῖν * δοκοῦντες, μέχρις οὗ [7] τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι, τῷ [8] δικαίῳ λόγῳ [9] νῦν χρῆσθε· [10] ὃν οὐδείς πω, [11] παρατυχὸν ἰσχύϊ τι κτήσασθαι, [12] προθεὶς, τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο. ἐπαινεῖσθαί τε ἄξιοι οἵτινες χρησάμενοι [13] τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ὥστε ἑτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γένωνται. [14] ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα, τὰ [15] ἡμέτερα λαβόντας [16] δεῖξαι ἂν μάλιστα εἴ τι [17] μετριάζομεν·

C ἡμῖν δ' [18] καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη. [19] καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις, [20] καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς [21] ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, [22] φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ [23] ἄλλοθί που ἔχουσιν ἀρχὴν, [24] καὶ ἧσσον ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι, διότι τοῦτο [25] οὐκ ὀνειδίζεται. βιάζεσθαι γὰρ οἷς

γρ. διδομένων

γρ. τοῖς δὲ ἄλλοθί που

γρ. ὀνειδίζειν

---

[1] Ἐγκρατῶς] ἰσχυρῶς. [2] Καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν] οὐκ ἀπέδομεν. [3] Καὶ ὠφελείας] τῆς ἀρχῆς δηλονότι. [4] Κατείργεσθαι] [illegible]. [5] Ἄξιοί τε ἅμα] ὁ νοῦς τῶν λεγομένων, [illegible] ὑμῖν ἂν τις ἐδοκοῦμεν, μέχρις οὗ τὰ συμφέροντα [illegible], ἐν τῷ παραλαβόντι χρόνῳ· νῦν, ἐν [illegible], τῷ δικαίῳ λόγῳ χρῆσθε, τῷ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων [illegible] δίκαιον ὑπάρχειν νῦν ἐλευθέρους [illegible] τοὺς ἕλληνας. [6] [illegible] δοκοῦντες μέχρι,] τὸ νῦν, ὅτι τὰ ξ. λ. τ. δ. λ. χρῆσθε. F. P. vel locus sic intelligendus, & ὑμῖν δοκοῦντες μέχρις [illegible] λογιζόμενοι [illegible]. [illegible] ἐλογίζεσθε, [illegible] χρῆσθε. Æ. P. [7] Τὰ ξυμφέροντα] [illegible] τοῦ [illegible] χρόνου. [8] Δικαίῳ λόγῳ] δίκαιον λόγον λέγει τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἑλλήνων. [9] Νῦν χρῆσθε] [illegible] χρόνου [illegible]. [10] Ὃν οὐδείς πω] [illegible] δίκαιον λόγον οὐδεὶς πώποτε [illegible], ἀπετράπετο τοῦ πλέον ἔχειν [illegible] κτήσασθαι. τὸ δὲ μὴ [illegible] ἀττικὴ συνήθεια, ὡς καὶ [illegible] Δημοσθένης [illegible]. [11] Παρατυχὸν] [illegible]. [12] Προθεὶς] προτιμήσας. [13] Τῇ ἀνθρωπείᾳ] τῇ παρεπομένῃ τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ἀρχῇ. [14] Ἄλλους γ' ἂν] ἀορίστως μὲν, εἰς τοὺς λακεδαιμονίους δὲ αἰνίττεται. [15] Ἡμέτερα] ἡμέτερα φησὶ τὴν ἀρχήν. [16] Δεῖξαι ἂν μάλιστα] δηλονότι βιαιότερον ἄρξαντας. [17] Μετριάζομεν] ταπεινοί ἐσμεν. [18] Καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς] ἐκ τῆς μετριότητος. [19] Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ] ἀδικούμενοι. ζημιούμενοι ἐν ταῖς συναλλαγματικαῖς χρείαις, καθὸ ἐξ ἰσοτιμίας δικαζόμεθα πρὸς αὐτοὺς, καίτοι δυνάμενοι ὡς ἄρχοντες ἔχειν τὸ πλέον. [20] Καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς] τὸ ἑξῆς, καὶ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλονεικεῖν δοκοῦμεν. [21] Ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις] ὁμοίοις νόμοις λέγει τὸν τοῦ ξένου καὶ τὸν πολίτην. ἴσως γὰρ ἀμφοτέροις παρ' ἡμῖν ὁ νόμος. [22] Φιλοδικεῖν] ἐκωμῳδοῦντο γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ὡς φιλόδικοι. [23] Ἄλλοθί που ἔχουσιν ἀρχὴν] οἷον, πέρσαις, σκύθαις. [24] Καὶ ἧσσον ἡμῶν] ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἧσσον. [25] Οὐκ ὀνειδίζεται] περιφέρεται. οὐκ ὀνειδίζεται τὸ βίαιον τῆς ἀρχῆς παρ' ἄλλοις, ἀλλὰ μόνοις παρ' ἡμῖν.

ἂν δέῃ,[1] δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ,[2] εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν,[3] ἤν τι παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμῃ, ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλείονος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν,[4] ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς, χαλεπώτερον φέρουσιν,[5] ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον, φανερῶς[6] ἐπλεονεκτοῦμεν.[7] ἐκείνως δὲ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον ὡς οὐ χρεὼν τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν.[8] ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι[9] μᾶλλον ὀργίζονται, ἢ βιαζόμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου, δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ κρείσσονος, καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες, ἠνείχοντο· ἡ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ, χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι. εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν[9] εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὔνοιαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, μεταβάλοιτε·[10] εἴπερ οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον δι' ὀλίγου ἡγησάμενοι ἀπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμικτα γὰρ τά τε[11] καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι[12] εἷς ἕκαστος ἐξιὼν, οὔτε[13] τούτοις χρῆται, οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει. βουλεύεσθε οὖν βραδέως, ὡς οὐ περὶ βραχέων.[14] καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες, οἰκεῖον πόνον[15] προσθῆσθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν[16] παράλογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε. μηκυνόμενος γὰρ φιλεῖ[17] ἐς τύχας τὰ πολλὰ[18] περιίστασθαι, ὧν ἴσον τε[19] ἀπέχομεν,[20] καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ[21] κινδυνεύεται.

γρ. ἀδικούμενοί τε οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἔοικε μᾶλλον

A qui rei per vim gerendæ potestatem habent, nullis iudiciis est opus. At illi [*nostri socij*] assueti iam æquo iure nobiscum disceptare, si quid illis vel nostro iudicio, vel propter imperij potentiam, vel etiam quomodocumque fuerit detractum, quod ipsi sibi non detrahendum putarint, non habent [*nobis*] gratiam de pluribus non ereptis, sed modicum illud, quod detractum est, grauius ferunt, quàm si statim ab initio, deposito [*nostro*] iuris instituto, apertè vim, [*ac iniuriam ipsis*] fecissemus. Illo enim modo ne ipsi quidem contra nos dicere B potuissent, non oportere inferiorem superiori cedere. Homines enim (vt est verisimile) quum iniuria afficiuntur, magis indignantur, quàm quum vim patiuntur. Nam quod ab eo proficiscitur, qui est pari conditione, id propter pluris habendi cupiditatem contra iuris æquabilitatem fieri videtur. Quod verò fit à potentiore, hoc ab ineuitabili necessitate proficisci [*videtur.*] Idcirco etiam [*nostri socij*] quamuis [*iniurias*] his grauiores à Medo [*factas, olim*] paterentur, [*eas tamen*] tolerabant. At no- C strum imperium [*nunc ipsis*] durum esse videtur nec immeritò, nam præsens rerum status subditis est semper grauis. Sed vos, si [*nobis deuictis, &*] euerso dominatu nostro, dominaremini, fortasse beneuolentiam, quam propter nostri metum suscepistis, [*in maleuolentiam*] mutaretis, si modò nunc quoque talia facinora vobis facienda censeretis, qualia vel tunc exiguo illo tempore edidistis, quo in bello contra Medum gerendo, [*Græcis*] præfuistis. Vestra enim instituta cum nullis aliis communia habetis: D præterea quum vnus quisque [*de vobis*] peregrè proficiscitur: neque his [*vestris institutis*] vtitur, neque illis, quibus reliqua Græcia solet vti. Quare maturiùs consultetis, vtpote de rebus non paruis: neque consiliis, & criminationibus alienis inducti, laborem proprium præter superiores [*vobis nunc*] imponatis. Incertos autem belli euentus, eorúmque magnitudinem, antequàm in ipso versemini, animo præcipite, [*& considerate.*] Bellum enim, quod producitur, plerunque calamitosos, [*ac funestos*] exitus habere solet. A quibus [*vtrique*] & pariter absumus, & vtro modo res sit cessura, incerta alea tentatur.

---

[1] Δικάζεσθαι] αἰτεῖ τὰ δίκαια παρὰ τῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους. [2] Εἰθισμένοι] διὰ τούτων ἔδειξε τὸ αἴτιον τῆς αἰτίας ἐκ τοῦ νοῦ ..., ἐάν τι πλέον πάθωσι παρ' ἡμῶν παρ' ὃ νομίζουσιν αὐτοὶ μὴ δίκαιον εἶναι, ἀγανακτοῦσιν. οὐκ ὅτι δὲ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ τὸ παρ' ὃ ἐκεῖνοι νομίζουσι μὴ δίκαιον. [3] Ἤν τι παρὰ τὸ μὴ] ἐάν τι παρὰ τὴν ἑαυτῶν δόξαν διὰ τὴν ὑπεροχὴν ... ἀρχὴν, ἢ λόγῳ, ἢ ἔργῳ νομίσωσιν ἐλαττωθῆναι. [4] Ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς] λείπει, ἢ ὑπὲρ τοῦ ἐνδεοῦς. [5] Ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης] ἤγουν, αὐτὶ τοῦ ὡς. [6] Ἐπλεονεκτοῦμεν] ἐξ ... τῆς ἀρχῆς νέμοιν. [7] Ἐκείνως δὲ οὐδ' ἂν] ὅ ἐστιν αὐτὶ τοῦ ... [8] Μᾶλλον ὀργίζονται] διὰ τοῦτο, φησὶν, ὀργίζονται οἱ σύμμαχοι, ἐπεὶ ἀδικεῖσθαι νομίζουσι, καὶ οὐχὶ βιάζεσθαι· ἴσους γὰρ ἡμῶν αὐτοὺς ἐξ ἀρχῆς εἴχομεν. [9] Εἰ καθελόντες] ... πολεμήσαντες· καθεῖλον γὰρ αὐτῶν τὰ τείχη οἱ λακεδαιμόνιοι. [10] Εἴπερ οἷα] τὸ ἑξῆς, εἴπερ ὁμοῖα γνώσεσθε οἷα ἐπὶ τοῦ Μήδου. [11] Καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα] οὐδενὶ γὰρ ξένῳ μεταδίδοσαν τῶν παρ' αὐτοῖς νομίμων οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ καὶ ἐξηνηλάτουν. [12] Εἷς ἕκαστος ἐξιὼν] εἰς ἀρχὴν δηλονότι. [13] Τούτοις χρῆται] τοῖς παρ' ὑμῖν. [14] Καὶ μὴ ἀλλοτρίαις] ταῖς τῶν κορινθίων. [15] Πρόσθησθε] ἀναθῆσθε, ἑαυτοῖς δηλονότι. [16] Παράλογον] ἀπροσδόκητον. ἀφρονιστικῶς τὸν παράλογον. [17] Ἐς τύχας τὰ πολλὰ] εἰς ἀδηλότητα. Ὅμηρος, — νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας. [18] Περιίστασθαι] περιτρέπεσθαι. [19] Ἀπέχομεν] ἑκατέροις γὰρ τὸ μέλλον ἀόρατον, καὶ ἄγνωστον. [20] Καὶ ὁποτέρως ἔσται] ἄδηλόν ἐστιν ὁποῖον μέρος κινδυνεύσει. [21] Κινδυνεύεται] μετὰ κινδύνου περιίσταται.

Et ho-

Et homines [*plerique*] quum ad bellum proficiscuntur, [*bellumque temerè, ac inconsultè suscipiunt*] res prius aggrediuntur, quas postea gerere oportebat. Quum autem malis iam premuntur, [*tunc*] verbis, [*& consultationibus*] vtuntur. Cum igitur neq; nos ipsi adhuc in vlla huiusmodi culpa simus, neque vos [*in ea*] esse videamus, vos monemus, dũ integrum est vtrisque rectè consultare, ne fœdera frangatis, néve iusiurandum violetis: sed controuersias iudicio dirimatis ex fœderis pacto. alioqui Deos fœderum, ac iurisiurandi præsides contestati, vos, si bello nos lacessatis, propulsare conabimur, ea [*via,*] qua præiueritis, [*& quales erga nos in bello nobis inferendo fueritis, tales nos etiam erga vos in eo propulsando erimus.*] Hæc Athenienses dixerunt. Postquam autem Lacedæmonij audierunt sociorum querelas aduersus Athenienses, & quæ Athenienses dixerant summotis omnibus, inter se ipsos de rebus præsentibus consultare cœperunt. Atq; maior illorum pars consentiens eandem tulit sententiam, Athenienses iam iniustè agere, & quamprimùm bellum esse faciendũ. Archidamus verò ipsorum Rex, qui & prudens, & modestus vir esse videbatur, in medium progressus, hãc habuit orationem.

ARCHIDAMI CONCIO.

Ipse quoque, Lacedæmonij, multorum iam bellorum sum peritus, & illos de vobis, qui sunt eadem ætate, qua ego, [*pari rerum bellicarum peritia praeditos esse*] video; ita vt propter imperitiam nullus [*ipsorum*] belli cupidus sit futurus, (quod multis accidit) neque [*id*] bonum, ac tutum sit iudicaturus. Hoc autem bellum, de quo nunc consultatis, si quis ipsum sapiẽter perpenderit, non minimum fore comperietis. Nam aduersus quidem Pelopõnesios, & finitimos, nostræ vires sunt pares, & citò ad singula [*eorum oppida*] venire possumus. Sed aduersus viros, qui & agrum procul [*à nobis*] incolunt, & præterea rerum maritimarum sunt peritissimi, & cæteris omnibus rebus [*ad bellum necessariis*] optimè sunt instructi,

A διακινδυνεύεται. [1] ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους, [2] τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, [3] ἃ χρῆν ὕστερον δρᾶν· κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη, τῶν λόγων ἅπτονται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ [4] ἁμαρτίᾳ ὄντες, οὔτ᾽ αὐτοὶ, οὔθ᾽ ὑμᾶς ὁρῶντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι [5] αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι [6] κατὰ τὴν ξυνθήκην. ἢ [7] θεοὺς τοὺς ὁρκίους μάρτυρας ποιούμενοι, πειρασό-B μεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ ᾗ ἂν [8] ὑφηγῆσθε. τοιαῦτα μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ [9] ἐς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ ἔλεξαν, [10] μεταστησάμενοι πάντας, ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλεόνων [11] ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη, [12] καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει. παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνε-C τὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε, ΚΑῚ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὦ Λακεδαιμόνιοι. καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ [13] ὁρῶ· ὥστε [14] μήτε ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαί τινα τοῦ ἔργου (ὅπερ ἂν [15] οἱ πολλοὶ πάθοιεν) μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς * [16] νομίσαντα. εὕροιτε δ᾽ ἂν τὸν πόλεμον τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλεύεσθε, οὐκ ἂν [17] ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν [18] ἐκλογίζοιτο. [19] πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ τοὺς ἀστυγείτονας [20] παρό-D μοιος ἡμῶν ἡ ἀλκὴ, καὶ διὰ ταχέων οἷόν τε [21] ἐφ᾽ ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας οἳ γῆν τε [22] ἑκὰς ἔχουσι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν [23] ἄριστα ἐξήρτυνται,

γρ. εἰ δὲ μὴ θεοὺς

[1] Ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι] οἱ ἀπροβούλευτοι καὶ αὐθάδεις. [2] Τῶν ἔργων] πρὸ τῶν βουλευμάτων δηλονότι. [3] Ἃ χρῆν ὕστερον] [illegible]. [4] Ἁμαρτίᾳ] τῇ προλεχθείσῃ ἀβουλίᾳ ἐν πολέμῳ. [5] Αὐθαίρετος] αὐτεξούσιος. [6] Κατὰ τὴν ξυνθήκην] κατὰ τὰς ὁμολογίας τὰς ἐν ταῖς σπονδαῖς. [7] Θεοὺς τοὺς ὁρκίους] οὓς ἐν ταῖς σπονδαῖς ὠμόσαμεν. [8] Ὑφηγῆσθε] ἡγῆσθε ὑμεῖς. [9] Ἐς τοὺς Ἀθηναίους] κατὰ τῶν Ἀθηναίων. [10] Μεταστησάμενοι πάντας] ἔθος γὰρ εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἰδιάζοντες βουλεύεσθαι, καὶ [illegible], διώκοντες τοὺς πολλούς. [11] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον] [illegible]. [12] Καὶ πολεμητέα] ἄξιον πολεμῆσαι. [13] Ὁρῶ] ἐμπείρους. [14] Μήτε ἀπειρίᾳ] γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. [15] Οἱ πολλοὶ] οἱ ἀπαίδευτοι. [16] Νομίσαντα] ἴσως [illegible], νομίσαι, vt τῷ ἐπιθυμῆσαι legitimè respondeat. alioqui constructionem mutatam dices: aut certe legendum, μήτε ἀπειρίᾳ, & μήτε ἀγαθὸν, μήτε ἀσφαλὲς νομίσαντα. vertes autem, Quare [existimo] fore, vt nullus saltem propter imperitiam belli sit cupidus, (quod multis accidit) si [hoc] neq; vtile, neque tutum esse iudicarit. Æ.P. [17] Ἐλάχιστον γενόμενον] ἤγουν δι᾽ ἐλαχίστου καιροῦ γενησόμενον. [18] Ἐκλογίζοιτο] [illegible]. [19] Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους] οἱ ἐγγύτατοι, καὶ τὸ δυνατόν. [20] Παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκὴ] πεζομάχοι γὰρ πάντες. [21] Ἐφ᾽ ἕκαστα] λείπει χωρία. [22] Ἑκὰς ἔχουσι] τῆς Πελοποννήσου ἑκάς. ὥστε δυσχερὴς ὁ πόλεμος διὰ τὰ ἐφόδια. [23] Ἐξήρτυνται] εὐπρεπισμένοι εἰσί.

πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ, καὶ ναυσὶ, καὶ ἵπποις, A
καὶ ὅπλοις, καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἑνί γε χω-
ρίῳ ἑλληνικῷ ἐστιν. ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς
φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι. πῶς χρὴ πρὸς τού-
τους ῥᾳδίως πόλεμον ἄρασθαι. [1] καὶ τίνι πιστεύσαν-
τας, ἀπαρασκεύους [2] ἐπειχθῆναι; πότερον ταῖς
ναυσίν; [3] ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν. εἰ δὲ μελετήσομεν, καὶ
[4] ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται.
ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον
[4] τούτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε [5] ἐν κοινῷ ἔχομεν, οὔ-
τε ἑτοίμως [6] ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν. τάχ' ἄν τις B
θαρσοίη ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει [7] ὑ-
περφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν [8] δῃοῦν [9] ἐπιφοιτῶν-
τες. τοῖς δὲ [10] ἄλλη γῆ ἐστι πολλὴ ἧς ἄρχουσι, [11] καὶ
ἐκ θαλάσσης ὧν δέονται [12] ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ
τοὺς ξυμμάχους [13] ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεή-
σει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὖσι νησιώ-
ταις. [14] τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ
ναυσὶ κρατήσομεν, [15] ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρή-
σομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα
τὰ πλέω. [16] κἂν τούτῳ οὐδὲ [17] καταλύεσθαι ἔτι C
καλὸν ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν [18] ἄρξαι μᾶλλον
τῆς διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε τῇ ἐλπίδι
ἐπαιρώμεθα, ὡς ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἢν
τὴν γῆν αὐτῶν τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ καὶ
τοῖς παισὶν αὐτὸν [19] ὑπολίπωμεν. οὕτως εἰ-
κὸς ἀθηναίους [20] φρονήματι, [21] μήτε τῇ γῇ δου-
λεῦσαι, μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι
τῷ πολέμῳ. οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κε-
λεύω τούς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἐᾶν βλάπτειν,
καὶ ἐπιβουλεύοντας [22] μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὅ- D
πλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι,
μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς [23] ἐ-
πιτρέψομεν. [24] κἂν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν
[25] ἐξαρτύεσθαι, ξυμμάχων τε [26] προσαγωγῇ,
καὶ ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθεν τινὰ ἢ ναυ-

Marginal notes: γρ. ἀντιπαρασκευασώμεθα. — γρ. ὑπολ.

A & priuatis, & publicis opibus, & nauib. & equis, & armis, & hominũ copia, quanta in nulla alia Græciæ parte est, in vno dũtaxat loco. (Præterea vero multos socios vectigales habẽt.) quo tãdẽ modo bellũ aduersus istos facilè suscipere oportet? & qua [*re*] fretos, cũ simus imparati, [*nos adeo*] festinare [*oportet?*] An classe? At [*hac*] inferiores sumus. Sed si ei parãdæ operam demus, & nos aduersus [*illos*] instruamus, [*& classem illorũ classe parẽ opponere velimus, in hac paranda*] tẽpus teretur. An pecunia? at ista multò etiã sumus inferiores, nec in ærario [*publicã*] habemus, nec [*vlla*] ex priuatis [*facultatibus*] prõptè conferre possumus. Confidat B forsitan aliquis, quod armis & hominum multitudine illos superemus, vt illorum agrũ incursionib. vastare possimus. At illis est etiã alius ager longè, lateq́; patẽs, quem in sua ditione habẽt, & res, quibus indigebunt, [*in vrbem suam*] mari vectas importabunt. Quòd si [*eorũ*] socios ad defectionem solicitare conemur, quoniã horum maior pars insulas incolit, his etiã auxilium classe ferre oportebit. quodnam igitur erit hoc C nostrum bellum? Nam nisi aut classe simus superiores, aut illorũ vectigalia, vnde classes alunt, subtrahamus, plus damni capiemus, [*quàm dabimus.*] Atque in hoc rerum statu ne honestum quidem amplius fuerit bellũ deponere, [*pacemq́; facere:*] præsertim si nos dissidij, [*belliq́; motis*] autores præcipui fuisse videamur. Neq; verò illa spe efferamur, hoc bellũ citò sedatũ iri, si agrũ ipsorũ vastemus. Imò verò vereor ne liberis etiã [*nostris*] ipsum relinquamus. Verisimile [*enim*] est Athenienses adeò excelso esse ani- D mo, vt neq; agro seruiant, neque tanquam imperiti bello consternentur. Veruntamẽ nõ sum etiã vobis autor, vt & nostros socios [*ab illis*] lędi stupidè sinatis, & [*illos nobis*] insidiantes, in facinore manifesto deprehensos nõ arguatis. Sed [*censeo*] arma nondũ mouenda: at legatos mittendos [*Athenas.*] & [*de iniuriis, quas sociis fecerunt,*] expostulandum, ita [*tamen*] vt neq; nimis apertè bellum declarent, neq; [*significẽt nos*] permissuros, [*vt hæc diutius faciant.*] Interea verò [*censeo*] nostras ipsorũ res parandas, & socios, tã Græcos, quam barbaros [*nobis*] conciliandos [illegible] siue classis, vel pecuniæ vires aliquas

[1] Καὶ τίνι πιστεύσαντας] χρὴ δηλονότι. [2] Ἐπειχθῆναι] ἐπειχθῆναι, ἐλθεῖν. [3] Ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν] ἀσθενέστεροι. [4] Τούτου ἐλλείπομεν] τοῦ ἔχειν χρήματα. [5] Ἐν κοινῷ] δημοσίῳ δηλονότι. [6] Ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν] πένητες γάρ. [7] Ὑπερφέρομεν] οἱ λακεδαιμόνιοι. [8] Δῃοῦν] πορθεῖν. [9] Ἐπιφοιτῶντες] κατ' ἐκείνων ἐρχόμενοι. [10] Ἄλλη γῆ ἐστι] θράκη, ἰωνία. [11] Καὶ ἐκ θαλάσσης] τὸ ἐκ ἀντὶ τοῦ διά. [12] Ἐπάξονται] εἰσάξουσιν. [13] Ἀφιστάναι] ἀποστῆσαι. [14] Τίς οὖν ἔσται] κατὰ ποῖον τρόπον. [15] Ἢ τὰς προσόδους] τὰ κέρδη. [16] Κἂν τούτῳ] τῷ πράγματι. [17] Καταλύεσθαι] οὐδὲ τὸν πόλεμον παῦσαι δηλονότι φησί.

[18] [illegible] μᾶλλον] τὸ μᾶλλον προσκεῖται, ὅτι οὐχ αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ κορίνθιοι ἢ ἄλλοι ἤρξαντο τοῦ πολέμου. [19] Ἀπολίπωμεν] Ὅμηρος, Μηδ' ἡμῖν παίδεσσι τ' ὀπίσσω πῆμα λίπεσθαι. [20] Φρονήματι] ἐπάρσει. [21] Μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι] τῆς γῆς, φησί, τεμνομένης τῶν ἀθηναίων, οὐκ εἰκὸς οὐδὲ πρέπον τῷ φρονήματι αὐτῶν ἡμῖν δουλεῦσαι καὶ ὑπακοῦσαι. [22] Μὴ καταφωρᾶν] ἐλέγχειν. [23] Ἐπιτρέψομεν] ἐνδώσομεν. [24] Κἂν τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [25] Ἐξαρτύεσθαι] ἑτοιμάζεσθαι. ἀπὸ κοινοῦ δὲ κελεύω. [26] Προσαγωγῇ] προσθέσει.

alicunde

alicunde [*nobis*] præterea adiungere possimus. Nō est autē inuidendū, [*nec vitio vertendum illis*] qui [*insidiis appetiti*] (quemadmodum & nos ab Atheniensibus [*nunc*] insidiis appetimur) saluti suæ consulunt, non solum Græcos, sed etiā barbaros sibi [*conciliantes, ac*] adiungentes. Simul etiam nostras fortunas expromamus. Quòd si nostros legatos audierint, hoc erit optimum. Sin minus, duorum, triúmve annorum elapsorum spatio, iam meliùs instructi, bellum illis, si visum fuerit, inferemus. Et fortasse, quū nostros apparatus iā cernent, & verba ipsis idē significantia, facilius cedēt, & agrum adhuc integrum habentes, & de præsentibus bonis, & nōdum [*ab hoste*] corruptis deliberantes. Nihil enim aliud ipsorum agrum esse putetis, quàm obsidē, quē habetis: atq; eo magis, quo meliùs est cultus: cui quam diutissimè parcere, neq; illos ad desperationem [*à vobis*] cōpulsos, expugnatu difficiliores reddere oportet. Si enim imparati, sociorum criminationibus solicitati, [*ac impulsi*] ipsum vastemus, videte ne plus dedecoris, ac damni, [*quàm decoris ac emolumenti*] Peloponneso afferamus. Nā publicæ quidē, ac priuatæ criminationes dilui, [*tolliq;*] possunt. Bellū verò, quod priuatorum causa ab vniuersis est susceptum, cuius incertus euentus sciri non potest, honestè deponere non [*est*] facile. Neque cuiquam ignauia videatur esse, quòd multi vnicam ciuitatem celeriter non inuadant. Sunt enim & illis non pauciores, [*quàm nobis,*] socij, qui tributum pendunt. Et bellum geritur nō tam armis, quàm pecuniis, quæ in eo gerendo consumuntur, & propter quas ipsa arma sunt vtilia, præcipuè verò hominib. mediterraneis aduersus maritimos. Primū igitur has paremus, [*& promamus,*] neq; sociorum verbis impulsi, [*ad bellum mouendum*] prius feramur. Qui enim eorum, quæ sunt euentura, causam in vtramque partem magis sustinebimus, [*quàm vlli alij,*] iidem etiam per otium aliquid eorum prouideamus. Nec tarditatis, atque cunctationis, quam

A ναυτικῆς ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα. [1] ἀνεπίφθονον δὲ, ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλευόμεθα, μὴ Ἕλληνας μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας, διασωθῆναι. [2] καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἢν μὲν ἐσακούωσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἢν δὲ μή, διελθόντων ἐτῶν δύο καὶ τριῶν, ἄμεινον ἤδη, ἢν δοκῇ, [3] πεφραγμένοι, [4] ἴμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη τήν τε [5] παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι [6] ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὔπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν [7] ἢ ὅμηρον ἔχειν· [8] καὶ οὐχ ἧσσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται. ἧς φείδεσθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλεῖστον, καὶ μὴ [9] ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς, [10] ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτὴν, ὁρᾶτε ὅπως [11] μὴ [12] * αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγ-

C κλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλῦσαι. πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους [13] ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθ' ὅτι χωρήσει, οὐ ῥᾴδιον εὐπρεπῶς [14] θέσθαι. καὶ ἀνανδρία μηδενὶ, πολλοὺς μιᾷ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν, δοκείτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους χρήματα φέροντες ξύμμαχοι· καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων τὸ πλέον, ἀλλὰ [15] δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἠπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον

D αὐτήν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα. [16] οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλέον ἐπ' ἀμφότερα τῆς αἰτίας ἕξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προΐδωμεν. καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον [17] ὃ μέμ-

[1] Ἀνεπίφθονον δέ.] ἀνέγκλητον, ἀμέμπτον, ἐκείνοις δηλονότι. [2] Καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα,] παρασκευάζωμεν ἐκ τῶν ἡμετέρων [illegible]. [3] Πεφραγμένοι.] ὡπλισμένοι. [4] Ἴμεν ἐπ' αὐτούς.] πορευσόμεθα. ἀντὶ τοῦ ἴωμεν. [5] Παρασκευὴν] ἑτοιμασίαν. [6] Ἄτμητον] [illegible]. [7] Ἢ ὅμηρον ἔχειν] ὅμηρον [illegible] τὸ [illegible]. [8] Καὶ οὐχ ἧσσον [illegible]. [9] Ἐς ἀπόνοιαν] διὰ τὸ [illegible]. [10] Ἀληπτοτέρους] [illegible]. [11] Μὴ αἴσχιον] ὁ γὰρ [illegible]. [12] Αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον] [illegible] ξομεν, ἤγουν αἴσχιόν τι, καὶ ἄπορον πρᾶγμα τῇ Πελοποννήσῳ προξενῶμεν. Æ.P. [13] Ἕνεκα τῶν ἰδίων] ἰδίων λέγει τῶν Κορινθίων· οὐ γὰρ ἦν κοινὰ τὰ ἐγκλήματα πάντων τῶν Πελοποννησίων, ἀλλὰ μόνων τῶν Κορινθίων. [14] Θέσθαι] ἀποθέσθαι, καταλῦσαι. [15] Δαπάνης] [illegible] ἐστὶν ὁ πόλεμος. [16] Οἵπερ δὲ] ἡμεῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι [illegible] τῶν ἀποβησομένων. [17] Ὃ μέμφονται] οἱ Κορίνθιοι μέμφονται [illegible].

» φονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύ- A
» δοντές τε γὰρ, σχολαίτεροι ἂν παύσαισθε, διὰ
» τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέραν
» καὶ ἐνδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα·
» καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων[1] τοῦτ'
» εἶναι[2]· μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυ-
» βρίζομεν, καὶ ξυμφοραῖς ἧσσον ἑτέρων εἴκομεν·
» [3] τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐποτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ
» τὰ δεινὰ, παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν, οὐκ ἐπαιρόμεθα
» ἡδονῇ. καὶ ἤν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ,
» οὐδὲν δὴ μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπείσθημεν. B
» [4] πολεμικοί τε καὶ εὔβουλοι διὰ τὸ εὔκοσμον γι-
» γνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδὼς σωφροσύνης πλεῖστον
» μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία· εὔβουλοι δὲ, [5] ἀ-
» μαθέστεροι τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παι-
» δευόμενοι, [6] καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστεροι
» [7] ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν. [8] καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα
» ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρα-
» σκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι, ἀνομοίως
» [9] ἔργῳ ἐπεξιέναι· νομίζειν δὲ τὰς τε διανοίας
» [10] τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς [11] προσ- C
» πιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ[12] διαιρετάς. αἰεὶ δὲ ὡς
» πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους [13] ἔρ-
» γῳ παρασκευαζόμεθα.[14] καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων
» ὡς ἁμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας,
» ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοου-
» μένων.[15] πολύ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄν-
θρωπον ἀνθρώπου,[16] κράτιστον δὲ εἶναι ὅστις

Marginal notes: γρ' παύσαισθε. — γρ' ἐξοτρ. — γρ' αὖ ἐπείσθημεν. — γρ' τάς τε τῶν πέλας διανοίας — γρ' παρασκευαζόμεθα.

A [socij] in nobis maximè reprehendunt, vos pudeat. Nam si [ad bellum] properetis, serius [id] finietis, quod imparati [id] susceperitis. Simul etiam liberam, & clarissimam ciuitatem semper incolimus. Atque hoc [quod nobis vitio vertitur,] modestia prudens maximè esse potest. Soli enim propter hoc ipsum & secundis rebus non sumus insolentes, & aduersis minùs quàm alij cedimus, [minusq́ consternamur.] Neque mouemur illecebris eorum, qui, præter nostram sententiam, cum laudatione ad pericula subeunda nos instigant. B Et si quis cum vituperatione [nos ad idem] incitet, [et tamen] non magis, dolore commoti, assentimur. Et propter hanc modestiam & bellicosi, & circumspecti sumus, atque hac quidem bellicâ virtute præditi sumus, quia verecundia plurimùm habet modestiæ, & fortitudo [plurimum habet] verecundiæ. Circumspecti verò [sumus] quia sic instituimur, vt leges contemnere nesciamus, iisque vel seueritate adhibita modestè potiùs pareamus, quàm per licentiam eas negligamus. simul etiam C quia in rebus inanibus non sumus admodum solertes, ita vt hostium apparatum oratione magnifica vituperantes, re ipsa dissimiliter [eum] persequamur. Sed [ita instituimur,] vt & aliorum cogitationes [nostris] similes esse, & fortunæ casus, [ac incertos rerum euentus] oratione explicari non posse existimemus. Semper autem, vt aduersus bene consultos, [ac prudentes] aduersarios, re, [factisq́] nos præparamus: neque spes [nostras] in peccatis, quæ forsitan illi committent: sed in nostra ipsorum cautione [prudentia,] tutisque consiliis collocare oportet, nec existimandum est multum interesse inter hominem, & hominem: at [existimandum est] illum, qui in maxi-

---

[1] Σωφροσύνη ἔμφρων] σωφροσύνην ἔμφρονα λέγει τὴν μετὰ λογισμοῦ τυγχάνουσαν, οὐ τὴν ἀλόγιστον, καὶ ἀπὸ φύσεως μόνον συμβαίνουσαν. [2] Τοῦτ' εἶναι] τὸ βραδὺ καὶ τὸ μέλλον. [3] Τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ] τῶν τε παντα πρὸς τὸ κρεῖττον ἀποτεῖνον. ὁ αὐτὸς γὰρ κατά τε καὶ ἐπαινοῦσι τινὰς, κατά τε καὶ ψέξειν, ἀπαιτῶν αὐτῆς μιμητάς. [4] Πολεμικοί τε, καὶ εὔβουλοι] εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. ἀσαφὲς τὸ χωρίον ποιεῖ ἡ τῶν ὀνομάτων ἐναλλαγή. τὴν τε γὰρ αἰδῶ καὶ τὴν αἰσχύνην κατὰ τὸ αὐτὸ ἤθει συνωνύμως, καὶ τὸ λοιπὸν ἔμφασιν παρέχει ὡς ἐπὶ ἄλλου καὶ ἄλλου πίπτον τὴν λέξιν· ὡς καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν εὐκοσμίαν ὁμοίως τίθησι. δεῖ οὖν οὕτω νοεῖν, πολεμικοί τε γιγνόμεθα καὶ εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. αἰσχύνη γὰρ τῆς εὐκοσμίας σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, διὰ τὸ εὐκόσμους καὶ αἰδήμονας εἶναι· αἰδήμονας δὲ ὄντας, εἶναι εὐψύχους καὶ πολεμικούς. τῆς γὰρ αἰδοῦς καὶ αἰσχύνης ἡ εὐψυχία πλεῖστον μετέχει. Ὅμηρος, Αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται. [5] Ἀμαθέστεροι] ὁ μὴ εἰδὼς τι κακὸν ποιῆσαι, ἀμαθὴς αὐτοῦ ἔχει δηλονότι. ἡμεῖς οὖν, φησί, παιδευόμεθα ἀμαθεῖς ἔχειν τοῦ καταφρονεῖν τῶν νόμων. τουτέστιν, οὐ παιδευόμεθα ὥστε ὑπερορᾶν τῶν νόμων. [6] Καὶ ξὺν χαλεπότητι] οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι βαρυτέραν εἶχον ἀγωγὴν, χαλεπῶς ζημιούμενοι, καὶ σωφρονιζόμενοι. ἐν γὰρ Λακεδαίμονι ἔφοροι τινες ἦσαν, οἳ ἅπαντα ἰδίαν ἄρχοντα, τοῦτο ἐπεῖχον, λέγοντες ὅτι ἀργόν, καὶ τῶν νόμων οὐδεὶς καταφρονεῖν. [7] Ἢ ὥστε αὐτῶν] τῶν νόμων δηλονότι. [8] Καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ] τὰ ἀχρεῖα, τὰ ψηφίσματα τῶν λόγων. οἱ γὰρ Λάκωνες, βραχυλόγοι. [9] Ἔργῳ ἐπεξιέναι] ὡς τῶν κρειττόνων οὕτως ὄντων. [10] Τῶν πέλας] ἀντὶ τοῦ τῶν ὁμοίων ἀνθρώπων. ὁ δέ τε σύνδεσμος, πρὸς τὸ οὐ ἐπίρρημα. τὸ δὲ οὐ ἀντὶ τοῦ μή, ἵνα ᾖ οὕτως ἡ σύνταξις, καὶ πολεμικοὶ καὶ εὔβουλοι γινόμεθα, παιδευόμενοι μὴ νομίζειν τὰς διανοίας τῶν πέλας καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας ὁμοίας εἶναι λόγῳ διαιρετάς. αἰτία δὲ, οὐχ ὡς λόγῳ λέγουσιν οἱ μὴ σκοποῦντες ἃ δεῖ, οὕτω τὰς τύχας ἔχειν ὑπολαμβάνομεν. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ λόγῳ διελθεῖν τὰ μέλλοντα ὑπὸ τύχης ἔσεσθαι. [11] Προσπιπτούσας τύχας] ἀποβάσεις. [12] Διαιρετάς] φανεράς. [13] Ἔργῳ παρασκευαζόμεθα] ἐμπράκτως. [14] Καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων] πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Κορινθίων αἰνίττεται. [15] Πολύ τε διαφέρειν] πολύ τε διαφέρειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου οὐ δεῖ νομίζειν, ὅτι οὐδὲ πολὺ διαφέρειν τοῖς λογισμοῖς· ἀλλὰ κράτιστον τοῦτον νομίζειν μόνον, ὅστις ὑπὸ τῶν δεινῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων παιδευόμενος, ἐπίνοιαί τινα σωτηρίας πειρᾶται. [16] Κράτιστον δὲ εἶναι] κρείσσων ἐστὶ, ὅστις μήτε πᾶσι, μήτε περὶ πάντων πιστεύει, περὶ δὲ μόνων τῶν ἀναγκαίων παιδεύονται ἀκούειν, καὶ τῶν αὐτῶν προνοεῖν.

ma necessi-

ma necessitate, [*maximisque periculis*] erudi- tur, praestantissimum esse. Haec igitur instituta, quae [*nostri*] maiores nobis tradiderunt, quaeque nos ipsi perpetuò retinentes iuuamur, [*& ex quibus accurate seruatis maximum fructum capimus,*] ne abiiciamus, néve in exigua diei particula, de multis capitibus, de [*multis*] pecuniis, de [*multis*] vrbibus, & de gloria, properantes decernamus: at per otium [*hisce de rebus mature consultemus.*] Hoc autem nobis magis, quàm aliis, propter potentiam [*fieri*] licet. Et [*legatos*] ad Athenienses mittite, [*qui cum illis expostulent*] de Potidaea: mittite etiam [*qui conquerantur*] de iniuriis, quibus socij se [*ab illis*] affectos dicunt, praesertim cùm ipsi parati sint [*de rebus controuersis*] iure disceptare. Et verò, qui se iudicio offert, bellum vt iniuriam facienti prius inferre non licet. Simul etiam bellum, [*& res ad hoc necessarias*] parate. Haec enim si faciatis, consilium & [*vobis ipsis*] optimum, & aduersarius maximè formidandum inibitis. Et Archidamus quidem haec dixit, Sthenelaidas verò, qui tunc vnus erat ex Ephoris, postremus in medium progressus, ita Lacedaemonios est alloquutus.

STHENELAIDAE CONCIO.

Equidem longam Atheniensium orationem non intelligo. quamuis enim in suis laudibus praedicandis multi fuerint, nusquam tamen [*ad obiecta crimina*] responderunt, nostros socios, & Peloponnesum iniuria à se affectam negantes. Atqui si contra Medos [*quidem*] olim boni fuerunt, iam verò contra nos improbi sunt, duplici poena sunt digni, quòd mali ex bonis sint effecti. Nos verò [*semper nostri*] similes & tunc [*sumus,*] & nunc sumus, neque (si sapimus) socios [*nostros*] iniuria affici per negligentiam sinemus, neque auxilium [*ipsis*] mittere cunctabimur. Ipsi enim sine vlla cunctatione mala patiuntur. Aliis enim multae sunt pecuniae, naues, & equi; nobis verò, boni socij qui Atheniensibus non sunt tradendi: neque iudiciis, verbisque [*de controuersiis*] est disceptandum, cùm & ipsi [*nostri socij*] non verbis: [*at factis*] laedantur. Sed celeriter, totisque viribus auxilium [*ipsis*] est ferendum.

A [1] ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται. ταύτας οὖν ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν μελέτας, καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς [2] * ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν, μηδὲ ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας, περὶ πολλῶν σωμάτων, καὶ χρημάτων, καὶ πόλεων, καὶ δόξης, βουλεύσωμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δὲ ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων, [3] διὰ ἰσχύν. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοί φασιν ἀδικεῖ-

B σθαι, ἄλλως τε καὶ ἑτοίμων ὄντων αὐτῶν [4] δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα, οὐ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἰέναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα· ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλεύσεσθε, καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα. Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἷς τῶν ἐφόρων τότε ὤν, ἔλεξε τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε, [5] ΤΟΥΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γιγνώσκω· ἐπαινέσαν-

C τες γὰρ πολλὰ ἑαυτούς, οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους, καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ [6] πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν [7] κακοὶ γεγένηνται. ἡμεῖς δὲ [8] ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἢν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους, [9] οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν. [10] * [11] οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. [12] ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά

D ἐστι πολλά, καὶ νῆες καὶ ἵπποι· ἡμῖν δέ, ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους· [13] ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει.

γρ. διὰ παντὸς
γρ. διὰ ἰσχύν
γρ. ἔλεξεν τοῖς Λακεδ.
γρ. τιμωρητέον.

[1] Ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις] ἐπιτηδειοτάτοις. [2] Ὠφελούμενοι ἔχομεν] legitur [illegible], ἔχοντες ὠφελούμεθα. Æ.P. [3] Διὰ ἰσχύν] δι' ἣν ἔχομεν ἰσχύν μή ποτε φθάσωσιν [illegible] ἀβουλία. [4] Δίκας δοῦναι] κρίναι. [5] Τοὺς μὲν λόγους τῶν πολλῶν] δημηγορία Σθενελαΐδου τοῦ ἐφόρου κατὰ τῶν Ἀθηναίων, [illegible] τοῦ Ἀρχιδάμου. τὸ δὲ τῆς δημηγορίας [illegible], [illegible] λακωνικοῦ· διὰ τὸ [illegible] οὐκ [illegible]. [illegible] τοὺς παρὰ Λακεδαιμονίοις ἄρχοντες, τὸν [illegible] [illegible] ἐκάλουν, διὰ τὸ ἐφορᾶν τὰ τῆς πόλεως [illegible] [illegible]. [6] Πρὸς τοὺς Μήδους] κατὰ τῶν Μήδων. [7] Κακοὶ] νῦν κακοὶ [illegible]. [8] Ὅμοιοι καὶ τότε] ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος δηλονότι. [9] Οὐδὲ μελλήσομεν] ὑπερθησόμεθα. [10] Οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσιν] [illegible] τὸ ἐπειδὴ [illegible], ἐπειδὴ οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. τὸ γὰρ μέλλουσι, νῦν οὐχὶ ἐστὶ τῷ βραδύνουσι λεκτέον, ἀλλ' ἐστὶ τῷ [illegible] χρόνου. [11] γρ. Οἱ δέ,] ἀντὶ τοῦ, οὗ τοι δέ, ἤγουν, οὗτοι γάρ. Æ.P. [12] Ἄλλοις μὲν γὰρ] ταῦτα πάλιν πρὸς Ἀρχίδαμον ἀποτείνει, λέγοντα ὡς πλούσιοί εἰσιν οἱ Ἀθηναῖοι. ὅρα δὲ πῶς ἄψυχά τινα καὶ ἄλογα τοῖς Ἀθηναίοις ἐμαρτύρησεν. [13] Ἀλλὰ τιμωρητέον] ἅπαξ κεῖται ἡ λέξις παρὰ τῷ ῥήτορι· οὐ χρὴ δὲ ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ λέγειν αὐτήν.

„ καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω. ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν, μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλεύεσθαι. ψηφίζεσθε οὖν, ὦ λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς σπάρτης τὸν πόλεμον καὶ μήτε τοὺς ἀθηναίους ἐᾶτε μείζους γίνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας. Τοιαῦτα λέξας, ἐπεψήφιζεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν λακεδαιμονίων. ὁ δὲ [1] (κρίνουσι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοὴν ὁποτέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην, ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὁρμῆσαι, ἔλεξεν, Ὅτῳ μὲν ὑμῶν ὦ λακεδαιμόνιοι δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαὶ, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, [2] * ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον ([3] δείξας τι χωρίον αὐτοῖς) ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα· ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους, εἶπον ὅτι σφίσι μὲν [4] δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον [5] ἐπαγαγεῖν· ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι, τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἢν δοκῇ. [6] καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, [7] διαπραξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ ἀθηναίων [8] πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον [9] χρηματίσαντες. [10] ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυιῶν, αἳ ἐγένοντο [11] μετὰ τὰ εὐβοϊκά. ἐψηφίσαντο δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι, καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς ἀθηναίους, μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα. [12] Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα ἐν οἷς ηὐξήθησαν.

A Nec doceat nos quisquam decere nos cōsultare, quum iniuria nobis infertur. Imò verò eos, qui iniuriam [*aliis*] facere parant, diu consultare decet. Quamobrem, Lacedæmonij, è dignitate Spartæ bellum decernatis, nec Athenienses maiores fieri sinatis, nec socios prodamus: sed Deorum auxilio freti bellum illis, qui faciunt iniuriam, inferamus. Hæc loquutus, quoniam ipse Ephorus erat, in Lacedæmoniorum concione sententias rogauit, [*& ad suffragia ferenda eos vocauit.*] Tunc autem ([*Lacedæmonij*] enim voce, non calculis suffragia B ferunt) dixit se non posse cognoscere vtra vox esset maior. Sed quia volebat ipsos, sententiam apertè dicentes, ad bellum mouendum promptiores esse, dixit, Cui vestrum, Lacedæmonij, fœdera rupta esse, & Athenienses iniuriam facere videntur, surgat, & in locum illum (quendam locum ipsis ostendens) discedat, cui non videntur, in alterum [*discedat.*] Illi autem, cùm surrexissent, discessionem fecerunt, & longè plures fuere, quibus fœdera rupta videbantur. Accitisq; sociis, dixerunt sibi qui-C dem videri Athenienses iniustè agere, vel le tamen & [*cæteros*] omnes socios ad suffragia ferenda accire, vt de communi cōsilio, si videretur, bellum facerent. Atque illi quidem his confectis domum abierūt. Postea verò & Atheniensium legati rebus trāsactis, quarum causa [*eò*] venerant, [*inde recesserunt.*] Hoc autem illius concionis decretum de fœderibus, quæ rupta videbantur, factum est anno ab initiis tricennalibus fœderibus decimo quarto, quæ post res in Eubœa gestas inita fuerunt. D Lacedæmonij autem fœdera rupta esse, & bellum gerendum esse decreuerunt, non tam sociorum verbis inducti, quàm metu ne Athenienses fierent potentiores, quia magnam Græciæ partem illorum imperio iam subiectam videbant. Nam Athenienses hoc modo ad res gerendas venerunt, per quas creuerunt.

---

[1] Κρίνουσι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ] τὴν ἀποδοχὴν τοῦ λόγου οὐ ψήφῳ κρίνουσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ βοῇ. οἷον, ἢ παύσεις βοῶσιν, ἢ ἡσυχάζουσί τινες. [2] *Ἀναστήτω] ἀναστὰς χωρείτω. Æ.P. [3] Δείξας τι χωρίον αὐτοῖς] τὸ ἑξῆς τῆς ἑρμηνείας οὕτως, ἔλεξε, δείξας τι χωρίον αὐτοῖς. τὸ γὰρ, δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, πρὸς τὸ ἔλεξε. [4] Δοκοῖεν] ἔδοξαν. [5] Ἐπαγαγεῖν] μόνοι γὰρ οἱ πρέσβεις παρῆσαν, καὶ οὐχὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων. [6] Καὶ οἱ μὲν] ἤγουν οἱ σύμμαχοι. [7] Διαπραξάμενοι ταῦτα] Ἰστέον ὅτι τὸ αἰτήσασθαί τι παρὰ τοῖς ἄρχουσι, διαπράξασθαι λέγεται. καὶ ὁμοίως πάλιν τὸ τοὺς ἄρχοντας προστάξαι τοῖς ὑπηκόοις. [8] Πρέσβεις ὕστερον] ἀνεχώρησαν δηλονότι. [9] Χρηματίσαντες] χρηματίσαι μὲν, ἐστὶ τὸ πρᾶξαι· χρηματίσασθαι δὲ, τὸ κερδᾶναι. καὶ σημείωσαι τὴν λέξιν. [10] Ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη] διαγνώμη. διάγνωσις, καὶ διάκρισις. ἰδικὴ δὲ αὕτη ἡ λέξις. [11] Μετὰ εὐβοϊκά] μεθ' ὃ ἔλαβον οἱ ἀθηναῖοι τὴν εὔβοιαν. [12] Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι] ἀρχὴ τῆς πεντηκονταετίας.

Postquàm

Postquàm Medi ex Europa discesserunt, naualí pariter, ac pedestri pugna à Græcis victi, & qui ex illis ad Mycalen nauibus cōfugerant, profligati fuerunt. Leotychides quidem Lacedæmoniorum Rex, Græcorum, qui apud Mycalen erant, dux, domū abiit, cum sociis, qui ex Pelopōneso venerant. Athenienses verò, & socij, qui ex Ionia, & Hellesponto venerant, cùm a Rege iam defecissent, [*in illa expeditione,*] perseuerantes, obsidebant Sestum, quam Medi tenebant, & [*ibi*] hyemātes, eam à barbaris derelictam ceperunt. Postea verò ex Hellesponto in suas quique vrbes nauigarunt. Atheniensium verò commune, postquam barbari ipsis infesti ex regione discesserūt, statim abs portarūt [*illinc,*] vbi deposuerāt, liberos, vxores, & quicquid supellectilis supererat: seq; ad vrbis ædificia, & muros instaurādos parabant. nam & exiguæ ambitus [*murorū partes in varsis locis adhuc*] stabant, & ædes pleræq; conciderāt, paucæq; supererāt, in quibus ipsi Persarū principes manserant. Lacedæmonij verò, cùm intellexissent quod futurū erat, legati venerūt, partim quidem, quòd & ipsi libētius visuri fuissent nec illos, nec alium quemquā muros vnquam habentem: partim verò, idq; præcipuè, quod socij illos instigarent, & metuerent cum classis eorū magnitudinē, quæ paulò antè ipsis non suppetebat, tum etiam audaciā, quam in bello Medico demōstrarāt. Postularūt autē ab ipsis ne muros reficerent: sed potius omnium etiā vrbiū, quæ extra Peloponnesum erant, quarumcumq; ambitus adhuc starēt, eos secū demolirentur: voluntatem quidē [*suam*] animiq; suspicionē, quam de Atheniēsibus habebant, nō declarātes: sed [*speciosam causam prætēdentes,*] ne barbarus, si rursus [*Græciæ*] bellum inferret, vllum locum munitū haberet, vnde [*contra Græcos*] proficisceretur, quēadmodū tunc ex Thebanorū vrbe [*fecerat.*] Et Pelopōnesum omnibus receptaculū & perfugiū satis tutū fore dixerūt.

A [1] Ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης νικηθέντες [2] καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες [3] αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς Μυκάλην, διεφθάρησαν, Λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου, ἔχων τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξύμμαχοι, ἤδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως, ὑπομείναντες [4] Σηστὸν ἐπολιόρκουν, Μήδων B ἐχόντων· [5] καὶ ἐπιχειμάσαντες εἷλον αὐτήν, [6] ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑλλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι [7] ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθὺς [8] ὅθεν ὑπεξέθεντο παῖδας, καὶ γυναῖκας, [9] καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευήν. [10] καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τείχη. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἱστήκει, [11] καὶ οἰκίαι, αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτώκε- C σαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν. Λακεδαιμόνιοι δέ, αἰσθόμενοι τὸ μέλλον, ἦλθον ἐς πρεσβείαν, τὰ μέν, καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν ὁρῶντες μήτ' ἐκείνοις, μήτε ἄλλον μηδένα τεῖχος ἔχοντα· τὸ δὲ πλέον, τῶν ξυμμάχων ἐξοτρυνόντων, καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου D μᾶλλον ὅσοις [12] ξυνειστήκει ξυγκαθελεῖν [13] μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους· [14] τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὖθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθέν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὁρμᾶσθαι· τήν τε Πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἀναχώρησίν τε [15] καὶ ἀφορμὴν ἱκανὴν εἶναι.

γρ. ἐσκήνωσαν

γρ. ἦλθον πρεσβείᾳ

γρ. πρὶν

---

[1] Ἐπειδὴ Μῆδοι] θαυμάζεται τὸ χωρίον καὶ ἐπὶ τῇ σαφηνείᾳ καὶ ἐπὶ τῇ συντομίᾳ. [2] Καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ] κατὰ τάξιν καὶ διὰ ἀ-[illegible] καὶ πεζῷ. τὸ δὲ, ὑπὸ Ἑλλήνων, θαυμαστόν, [illegible] ὑπὸ μικρᾶς χώρας [illegible]. [3] Αὐτῶν] τῶν Μήδων. [4] Σηστὸν ἐπολιόρκουν] [illegible]. [5] Καὶ ἐπιχειμάσαντες] τὸν χειμῶνα διαβιβάσαντες. [6] Ἐκλιπόντων] ἤγουν ἀφανισθέντων. [7] Ἐκ τῆς χώρας] τουτέστιν, [illegible]. [8] Ὅθεν] ἀντὶ τοῦ, ἐκεῖθεν, ὅθεν. Æ.P.
[9] Καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευὴν] τὴν κινητὴν περιουσίαν.
[10] Καὶ τὴν πόλιν] [illegible] πόλεως καὶ τειχῶν [illegible] καὶ ἴσως κυκλωτικὸν τῆς πόλεως τὴν λέξιν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν λαμβάνειν. ἐτείχισαν γὰρ ὕστερον οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν πόλιν.
[11] Καὶ οἰκίαι] ἀντὶ τοῦ οἰκιῶν· Ὅμηρος, -- οἱ δὲ δύο σκόπελοι.
[12] Ξυνειστήκει] περίβολος δηλονότι. [13] Μετὰ σφῶν] τῶν Ἀθηναίων. [14] Τὸ μὲν βουλόμενον] τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες, οὐκ εἶπεν ἁπλῶς τὴν γνώμην οὐ δηλοῦντες, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης, τὸ βουλόμενον τῆς γνώμης. ἐν φίλοις γὰρ μόνον ἡ γνώμη φανεροῦται, ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις καὶ τὸ ὑπονοούμενον ἀποκρύπτεται. δῆλον δὲ τὸ ὕποπτον τὸ κρυπτὸν τῆς αὐτῶν πολιτείας σημαίνει. [15] Καὶ ἀφορμὴν] οἷον, ἐξ ἧς ὁρμώμενός τις σώζεται.

οἱ δὲ ἀθηναῖοι, Θεμιστοκλέους γνώμῃ, τοὺς μὲν λακεδαιμονίους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθὺς ἀπήλλαξαν· ἑαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἑλομένους πρέσβεις, μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν, [1] ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσούτου ἕως ἂν ἱκανὸν τὸ τεῖχος αἴρωσιν ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους. [2] τειχίζειν δὲ [3] πάντας πανδημεὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου οἰκοδομήματος, ὅθεν τις ὠφέλεια ἔσται [4] ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιροῦντας [5] πάντα. καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπειπὼν τἆλλα, ὅτι αὐτὸς τἀκεῖ πράξοι, ᾤχετο. καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα ἐλθὼν, οὐ προσῄει πρὸς τὰς ἀρχὰς, ἀλλὰ διῆγε, καὶ [6] προὐφασίζετο. καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων ὅτι οὐκ [7] ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινὸν, ἔφη τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀσχολίας δέ τινος οὔσης [8] αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι· προσδέχεσθαι μέντοι ἐν τάχει ἥξειν, καὶ θαυμάζειν ὡς οὔπω πάρεισιν. οἱ δὲ, ἀκούοντες, τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπείθοντο, διὰ φιλίαν αὐτοῦ· τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων, καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεταί τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι. γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον [9] παράγεσθαι ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας οἵτινες χρηστοὶ, καὶ πιστῶς ἀναγγελοῦσι [10] σκεψάμενοι. ἀποστέλλουσιν οὖν· καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων [11] ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν [12] αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν. ἤδη γὰρ καὶ ἧκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνυχός τε ὁ Λυσικλέους [13], καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, [14] ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ οἱ λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς ἀκούσειαν,

Athenienses verò de Themistoclis sententia Lacedæmonios, qui hæc dixerant, confestim dimiserunt illis dato responso, legatos hisce de rebus, quas dixissent à se ad eos missum iri. Themistocles autem [*Atheniensibus*] erat autor, vt se Lacedæmona primo quoque tempore mitterent, aliosq; legatos, præter se electos, non subito emitterent: sed tandiu retinerent, donec murum ad iustam altitudinem erexissent, ita vt ex altitudine maximè necessaria vim hostis propulsare possent. Idem etiam autor erat, vt omnes, qui erant in vrbe, ex omni ordine, ætate, sexúque, & ipsi, & vxores, & liberi, muros ædificarent, nulli aut priuato, aut publico ædificio parcentes, vnde aliquid vtilitatis ad illud opus faciendum percipi posset; sed omnia diruentes. Cùm autem ille hæc docuisset, & addidisset, se curaturum cætera, quæ essent illic agenda, discessit. Cumq; Lacedæmona venisset, non adiit Magistratus: sed rem trahebat, & speciosas causas fingebat [*ac prætendebat:*] & quoties aliquis de sūmis Magistratibus cum interrogasset, cur ad Reipublicæ Magistratus non accederet, suos collegas à se expectari: sed eos aliqua occupatione impeditos [*in vrbe*] remansisse, dicebat. se tamen sperare eos propediem venturos, & se mirari eos nondum adesse. Illi verò, cùm [*hæc*] audirent, Themistocli, quidem fidem habebant, propter amicitiam, quæ ipsis cum illo intercedebat: sed cùm alij venirent, & apertè arguerent muros ædificari, atq; adeò iam sublimes esse, facere non poterant quin crederent. quòd cùm ille intellexisset, suasit ipsis ne verbis se falli paterentur: sed potius de suorum ciuium numero, probitatis, fideiq; spectatæ viros [*Athenas*] mitterent, qui rem diligenter inspectam, [*ac exploratam,*] fideliter renuntiarent. Illi igitur [*hos*] miserunt. Themistocles verò Atheniensibus horum aduentum per nuntios clàm significauit, suadens vt quàm occultissimè possent eos retinerent, neque dimitterent antequàm ipsi [*domum*] redissent. (Iam enim eius etiā collegæ ad ipsum venerāt, Ambronychus, Lysiclis, & Aristides, Lysimachi [*filius,*] murum iā satis altū esse nuntiātes.) metuebat enim, ne Lacedæmonij, vbi rē planè rescivissent,

[1] Ἀλλ' ἐπισχεῖν] κωλῦσαι. [2] Τειχίζειν] εἰς τὴν ἀνάκτησιν τοῦ τείχους συνέρχεσθαι. [3] Πάντας πανδημεὶ] τὸ πάντας, αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας. τὸ δὲ πανδημεὶ, μηδενὸς ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπολειπομένου. [4] Ἐς τὸ ἔργον,] εἰς τὴν κτίσιν. [5] Πάντα] τὰ οἰκοδομήματα. [6] Προὐφασίζετο] αἰτίας προέτεινεν. [7] Ἐπέρχεται] εἰσέρχεται ὁ ξένος· παρέρχεται ὁ πολίτης. [8] Αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι] οὐκ ἀκριβὴς ἡ παραγραφή. αὐτοὺς γὰρ, [illegible] τοὺς περὶ τῶν ἀθηναίων λέγει. καὶ παρελθόντες [illegible] λόγον. μή ποτ' οὖν τὸ μὲν παρελθεῖν, τὸ αὐτίκα δηλοῖ· τὸ δὲ ἐπελθεῖν, τὸ ἀναβαλλόμενον κατ' ἀρχάς. χεῖρον [illegible] ξασθαι. [9] Παράγεσθαι] ἀπατᾶσθαι. [10] Σκεψάμενοι] ἰδόντες, τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι. [11] Ὡς ἥκιστα] τὸ ὡς, ἀντὶ τοῦ ὄντως. [12] Αὐτοὶ πάλιν] οἱ περὶ τὸν Θεμιστοκλέα. [13] Καὶ Ἀριστείδης] ὁ λεγόμενος δίκαιος. [14] Ἀγγέλλοντες] τῷ Θεμιστοκλεῖ δηλονότι.

uiſſent, ſe non amplius dimitterent. Athenienſes igitur legatos retinuerunt, vt [*ipſis*] per nuntios fuerat ſignificatum. Themiſtocles autem cùm ad Lacedæmoniorum magiſtratus iuiſſet, tunc demum apertè dixit vrbem ſuam muris iam eſſe cinctam, ita vt eos, qui in ipſa habitarent, tutari poſſet. Sed ſi Lacedæmonij, ſociiue legationem aliqua de re ad ſe mittere velint, [*dixit oportere illos*] poſthac [*ad ſe*] venire, vt ad homines, qui bene dignoſcerẽt quid ſuorum, quid etiam communium commodorum ratio poſtularet. Quum enim viſum fuiſſet ſatius eſſe vrbem relinquere, & naues conſcendere, ſine illorum conſilio, re cognita, [*hæc facere*] ſe auſos fuiſſe dixerunt. Et quibuſcunque de rebus cum illis conſultare [*placuiſſet,*] ſe conſilio nullo inferiores viſos eſſe. Sibi igitur nunc etiam videri melius eſſe ſuam vrbem mœnibus eſſe cinctam, idque cùm priuatim ſingulis ciuibus, tum etiam publicè vniuerſis ſociis vtilius fore. fieri enim non poſſe, vt qui nõ idem præſidium habent, idem conſilij capiant, & idem, ac cæteri, ſtatuant, quum de rebus publicis eſt conſultandum. Dicebat igitur aut omnes ciuitates fœderatas oportere ſine muris eſſe, aut [*eos*] exiſtimare hęc quoque ſe rectè habere. Lacedæmonij vero [*his*] auditis, nullam quidem apertam indignationem contra Athenienſes demonſtrarunt: (non enim vt eos prohiberent, ſed vt conſilium ipſis darent, ſcilicet, vtq; ipſos monerent, ad [*eorum*] Rempublicam legatos miſerant. Simul etiam quia [*Lacedæmonij*] ipſos [*Athenienſes*] tunc tẽporis amore maximo [*adhuc*] proſequebantur, propter ſingulare illorum aduerſus Medos ſtudium) ſuo tamen voto fruſtrati, rem iniquo animo clàm tulerunt. Ita autem vtrorumque legati citra [*querelam,* &] criminationem domũ redierunt. Hoc [*igitur*] modo Athenienſes exiguo temporis ſpatio vrbem muris cinxerunt. & ex ipſa murorum ſtructura, quæ nunc etiam extat, eos feſtinanter ædificatos fuiſſe patet. Nam fundamenta ſubſtrata ſunt ex omni lapidum genere conſtructa, qui nonnullis etiam in partibus non ſunt politi, [*neq; coagmentati:*] ſed vt quiſque fortè [*eos ad opus faciendũ*] affe-

A [1] οὐκέτι ἀφήσουσιν. οἵ τε οὖν ἀθηναῖοι [2] τοὺς πρέσβεις ὥσπερ ἐπεστάλη κατεῖχον, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς λακεδαιμονίοις, [3] ἐνταῦθα δὴ [4] φανερῶς εἶπεν ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετείχισται ἤδη, ὥστε ἱκανὴ εἶναι σώζειν τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ· εἰ δέ τι βούλονται λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι [5] πρεσβεύεσθαι [6] παρὰ σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας τὸ λοιπὸν ἰέναι τά τε σφίσιν αὐτοῖς [7] ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. τήν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν B ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι· καὶ ὅσα αὖ [8] μετ᾽ ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμῃ [9] φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι, τὴν ἑαυτῶν πόλιν [10] τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι. [11] οὐ γὰρ οἷόν τ᾽ εἶναι μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς [12] ὅμοιόν τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. ἢ πάντας οὖν [13] ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ τάδε C νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες, ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς ἀθηναίοις (οὐδὲ γὰρ [14] ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν [15] τῷ κοινῷ [16] ἐπρεσβεύσαντο. ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν μῆδον προθυμίαν [17] μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον) τῆς μέντοι βουλήσεως ἁμαρτάνοντες, ἀδήλως ἤχθοντο. οἵ τε πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου [18] ἀνεπικλήτως. τούτῳ [19] τῷ τρόπῳ οἱ ἀθηναῖοι τὴν πόλιν D ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. καὶ δήλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστὶν ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται, [20] καὶ οὐ ξυνειργασμένων [21] ἔστιν ᾗ, ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστοί ποτε προσέ-

γρ. αὐτοῖς

γρ. δοκεῖ

γρ. τὰ μάλιστα

γρ. ἕκαστον

[1] Οὐκέτι ἀφήσουσιν] τὸ ἑξῆς, μὴ ἵνα αὐτοὺς ἀφῶσιν οἱ λακεδαιμόνιοι [illegible]. [2] Τοὺς πρέσβεις] τῶν λακεδαιμονίων. [3] Ἐνταῦθα] ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. [4] Φανερῶς εἶπε] τὸ χρῆμα [illegible]. [illegible] γὰρ ἢ ὡς ἀπὸ Θεμιστοκλέους ἢ ὡς ἀπὸ Θουκυδίδου ταῦτα λέγεσθαι. κακῶς ἢ τοῦτο παρακέχαραται. [illegible] τῷ Θεμιστοκλεῖ [illegible] φωνή, λέγει γὰρ [illegible] ὁ Θεμιστοκλῆς [illegible] τοῖς λακεδαιμονίοις, ἐνταῦθα δὴ φανερῶς εἶπε. [5] Πρεσβεύεσθαι] πρέσβεις πέμπειν. [6] Παρὰ σφᾶς] ἤγουν τοὺς ἀθηναίους. [7] Ξύμφορα, καὶ τὰ κοινά] [illegible] ἀπόδειξις [illegible]. [8] Μετ᾽ ἐκείνων] ἤγουν τῶν λακεδαιμονίων. [9] Φανῆναι] κατὰ κοινοῦ τὸ ἔδοξαν. [10] Τεῖχος ἔχειν] [illegible] ἔφασαν. [11] Οὐ γὰρ οἷόν τε εἶναι] ἐὰν μὴ ἔχωμεν, φασί, τεῖχος, ὡς οἱ ἄλλοι, μέλλομεν οὐδὲ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν ἐν τοῖς πολεμίοις. ἴσως γὰρ πολεμίων ἐλθόντων, ἡμῖν μὲν δόξει μὴ μάχεσθαι, ἀλλὰ [illegible], ὡς μὴ ἔχουσι τεῖχος· τοῖς δὲ ἄλλοις, πολεμεῖν. οὐ γὰρ ἐνδέχεται [illegible] τὰ ἴσα τῶν ἄλλων θαρσῆσαι κατ᾽ ἐκείνους, καὶ ὅμοιόν τι ἀποφήνασθαι. [12] Ὅμοιόν τι ἢ ἴσον] ἵνα ἐπὶ πάντων σώζηται τὸ ἴσον. [13] Ἀτειχίστους] ἀπὸ ἀτειχίστου πόλεως. [14] Ἐπὶ κωλύμῃ] κωλύσει. ἰδία δὲ ἡ λέξις Θουκυδίδου. [15] Τῷ κοινῷ] ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. [16] Ἐπρεσβεύσαντο] πρέσβεις ἔπεμψαν. [17] Μάλιστα] ὑπερβαλλόντως. [18] Ἀνεπικλήτως] ἀκατηγορήτως. μηδὲν ἐγκαλέσαντες. [19] Τῷ τρόπῳ] τῇ μηχανῇ. [20] Καὶ οὐ ξυνειργασμένων] οὐ ξυνεθέντων, καὶ ἑνωθέντων. [21] Ἔστιν ᾗ] κατά τινας τόπους.

φέρειν. πολλαί τε στῆλαι [1] ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι [2] εἰργασμένοι [3] ἐγκατελέγησαν. [4] μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως. καὶ διὰ τοῦτο πάντα [5] ὁμοίως κινοῦντες, ἠπείγοντο. ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν. [6] ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ [7] τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς [8] κατ' ἐνιαυτὸν ἀθηναίοις ἦρξε· νομίζων τό, τε χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς [9] αὐτοφυεῖς, [10] καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γεγενημένους, μέγα [11] προφέρειν [12] ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς [13] ἀνθεκτέα ἐστί, καὶ τὴν ἀρχὴν [14] εὐθὺς συγκατεσκεύαζε. καὶ ᾠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους, [15] ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ. δύο γὰρ ἅμαξαι ἐναντίαι [16] ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλιξ, οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ [17] ξυνῳκοδομημένοι μεγάλοι λίθοι, καὶ [18] ἐντομῇ [19] ἐγγώνιοι, σιδήρῳ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν καὶ μολύβδῳ δεδεμένοι. τὸ δὲ ὕψος ἥμισυ μάλιστα ἐτελέσθη [20] οὗ διενοεῖτο. [21] ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει [22] ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων [23] ἐπιβολάς. ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν [24] ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακήν, τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐσβήσεσθαι. ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα [25] προσέκειτο ἰδών, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατιᾶς [26] τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον [27] εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν. τόν τε Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε [28] τῆς ἄνω πόλεως. καὶ πολλάκις τοῖς ἀθηναίοις παρῄνει, ἢν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, [29] καταβαίνοντας * ἐς αὐτὸν ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως [30] ἐτειχίσθησαν, [31] καὶ τἆλλα κατεσκευάζοντο

γρ. συνῳκοδομημένοι
γρ. ἠβούλετο
γρ. ἐπιβουλάς.

* ἐς αὐτὸν, ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπ. F.P.
γρ. ἀθηναῖοι μὲν οὕτως

A rebat. multæ etiam columnæ ex monumentis detractæ, & saxa polita [*in his muris ædificandis*] sunt congesta. Ambitus enim [*murorum*] ab omni vrbis parte maior, [*quàm esset antè,*] eductus est. Et propterea omnia pariter mouẽtes festinabant. Themistocles etiam [*Atheniensibus*] persuasit, vt reliquas Piræi [*partes*] ædificarent: (Eius enim pars ædificari prius est cœpta, quo tempore ipse annuum Magistratum gerens Athenis præfuit.) tum quia existimabat locum illum esse opportunum, quòd B tres portus natura munitos haberet, tum etiam quia ipsos [*Athenienses,*] qui rebus nauticis operam dare cœperant, magnum adiumentum ad opes parandas habituros [*sperabat.*] Primus enim [*Atheniensibus*] ausus est dicere eos debere maris imperiũ sibi vendicare, & confestim eos in hoc imperio parando iuuare cœpit. Illius etiã sententiam sequuti murum ea latitudine extruxerunt, quæ nunc quoq; circa Piræum extans apparet. nam duo plaustra [*per murum*] occursu aduerso saxa portabãt. Intus verò neque cœmentum, neque lutũ erat: C sed magna, & ad normam incisa, & quadrata saxa, coagmentata, [*&*] extrinsecus ferro, plumboq; inter se ferruminata. Altitudo verò ad dimidiã partem eius, quàm [*Themistocles*] animo statuerat, est perducta. nam & altitudine, & latitudine [*murorum,*] conatus, [*& incursiones*] hostium volebat propulsare: & paucorum, eorũmque infirmissimorum hominum præsidio locum facilè custodiri posse, cæteros verò naues conscensuros existimabat. Nam in rem nauticam potissimùm incumbebat, D quia (vt mea fert opinio) Regis [*Persarum*] copias mari facilius, quàm terrâ [*Græciam*] inuadere posse animaduertebat. & Piræum plus vtilitatis, quàm superiorem vrbem, Atheniensibus allaturum putabat. atque adeò sæpe hortatus est eos, si fortè vnquam terrâ premerentur, vt in eum descenderent, & classe omnibus resisterent. Athenienses igitur statim post Medorum discessum hoc modo vrbem muris cin-

---

[1] Ἀπὸ σημάτων] ἀπὸ βάσεων ἀνδριάντων. [2] Εἰργασμένοι] ἀντὶ, γεγλυμμένοι τύπους τινὰς καὶ πρόσωπα ἔχοντες. λελαξευμένοι. [3] Ἐγκατελέγησαν] ἐγκατῳκοδομήθησαν. Ὅμηρος, Αἱμασιάς τε λέγων. [4] Μείζων] τοῦ προτέρου δηλονότι μείζων. [5] Ὁμοίως] ὁμοίως καὶ κοινὰ καὶ ἱερὰ δηλονότι. [6] Ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ] ἀρξάμενος ἦν τοῦ ἔργου αὐτός. [7] Τῆς ἐκείνου ἀρχῆς] τοῦ Θεμιστοκλέους. [8] Κατ' ἐνιαυτὸν] κατὰ ἕνα ἐνιαυτὸν ἡγεμὼν ἐγένετο· πρὸ δὲ τῶν μηδικῶν ἦρξε Θεμιστοκλῆς ἐνιαυτὸν ἕνα. [9] Αὐτοφυεῖς] ἤγουν οἱ χειροποίητοι. [10] Καὶ αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους. [11] Προφέρειν] ἐπιδοῦναι. [12] Ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν] εἰς τὸ δυνατωτέρους γενέσθαι δύναμιν, ἤγουν θαλασσίαν. [13] Ἀνθεκτέα ἐστὶ] πρῶτος εἶπε, φησίν, ὅτι δεῖ πάσῃ δυνάμει ἀντέχεσθαι τῆς θαλάσσης. [14] Εὐθὺς συγκατεσκεύαζεν] εὐθύς, φησίν, ἅμα τῷ συμβουλεῦσαι, ἤρξατο θαλασσοκρατίαν κατασκευάζειν. [15] Ὅπερ νῦν ἔτι] τὸ πάχος τοῦ ἐν πειραιεῖ, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστιν. [16] Ἀλλήλαις] ἢ ἐναντίοις ἀλλήλαις, ἢ συνεζευγμέναις, διὰ τὸ μέγεθος τῶν λίθων. [17] Ξυνῳκοδομημένοι] συνδεδεμένοι. [18] Ἐντομῇ] διὰ τῆς τομῆς. [19] Ἐγγώνιοι] τετράπλευροι. τετράγωνοι. [20] Οὗ διενοεῖτο] οὗ τινος ὕψους διενοεῖτο εἶναι τὸ τεῖχος. [21] Ἐβούλετο γὰρ] ὁ Θεμιστοκλῆς. [22] Ἀφιστάναι] ἀποστρεπτικὰ ποιεῖν. [23] Ἐπιβολάς] ἐπιθέσεις. [24] Ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων] ἀντί, γερόντων καὶ παίδων. [25] Προσέκειτο, ἰδὼν] τοῖς ναυσὶ προσεῖχε, νοήσας. διὸ καὶ ναύμαχος ἐκαλεῖτο. [26] Τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον] ἐπιστάμενος, φησί, τοὺς πέρσας ῥᾷον διὰ θαλάσσης ἢ διὰ γῆς ἔρχεσθαι. [27] Εὐπορωτέραν] πλεῖον δυναμένην. [28] Τῆς ἄνω πόλεως] εἶναι δηλονότι. [29] Καταβαίνοντας ἐς αὐτὸν τῇ γνώμῃ δηλονότι Θεμιστοκλέους. [30] Ἐτειχίσθησαν] τῷ τείχει περιεφυλάχθησαν. [31] Καὶ τἆλλα κατεσκευάζοντο] τὰ ἰδιωτικά, καὶ οἰκίας δηλονότι.

xerunt,

xerunt, & cætera extruxerunt. Pausanias verò Cleombroti [*filius*,] Lacedæmonius, Græcorum dux, cum viginti nauibus ex Peloponneso est emissus: cumq; Athenienses cum triginta nauibus sunt comitati, magnúsque aliorum sociorum numerus [*cum eodem nauigauit*,] & cum infesto exercitu in [*insulam*] Cyprum iuerunt, eiúsque multas [*vrbes*] subegerunt, deinde Byzantium a Medis occupatum petierunt, & huius auspiciis, ductúq; expugnarunt. Cùm autem hic insolentius, ac tyrãnicè iam imperaret, cùm alij Græci rem iniquo animo ferebant, tū verò præcipuè Iones, & quotquot regio dominatu recens fuerant liberati. Quamobrem ad Athenienses profecti, pro necessitudine quę illis cum ipsis intercedebat, eos rogarunt, vt sibi præessent, nec [*iniuriæ faciendæ*,] si quam vim inferre vellet, [*licentiam*] Pausaniæ permitterent. Athenienses verò hæc verba [*libenter*] acceperunt, atque animis in istam curam incubuerunt, vt eos non neglecturi, & cætera constituturi, quemadmodum è re ipsorum maximè futurum intelligerent. Interea verò Lacedæmonij Pausaniam accersunt, quæstionem habituri de rebus, quas audierant. Etenim multa eius iniusta facinora deferebantur à Græcis, qui [*Lacedæmona*] veniebant: & belli administrandi ratio, qua ille vtebatur, tyrannidi potius, quā præturæ similis erat. Fortè autem accidit vt, dum ille [*à Lacedæmoniorum Magistratibus*] vocaretur, eodem temporis articulo socij quoque ad Athenienses transirent, prēter milites ex Peloponneso profectos. Lacedæmona autem profectus, priuatarum quidem iniuriarum priuatis illatarum damnatus est: maximarum verò, [*& publicarum*] est absolutus, & innocens habitus. Præcipuè verò accusatus est, quòd cū Medis sensisset, [*eorumq́, partibus fauisset*:] & [*crimen ei obiectum*] videbatur esse manifestissimū. Et [*propterea*] illū quidē non amplius prætorem emiserunt: sed Dorcin, & cū eo nonnullos alios, non magnū exercitum habē-

A ζοντο [1] εὐθὺς [2] μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν. Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαίμονος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου. ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσί, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος· καὶ ἐστράτευσαν [3] ἐς Κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ [4] κατεστρέψαντο· καὶ ὕστερον [5] ἐς Βυζάντιον, Μήδων ἐχόντων, [6] καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ. ἤδη δὲ [7] καὶ βιαίου ὄντος αὐτοῦ, οἵ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο, καὶ οὐχ ἥκιστα B οἱ Ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο. φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι [8] κατὰ τὸ ξυγγενές, καὶ Παυσανίᾳ μὴ [9] ἐπιτρέπειν, ἤν που βιάζηται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους, [10] καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι, [11] τά τε ἄλλα καταστησόμενοι [12] ᾗ φαίνοιτο ἄριστα * [13] αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι [14] μετεπέμποντο Παυσανίαν, ἀνακρινοῦντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο. καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατ- C ηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων [15] τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις [16] ἢ στρατηγία. ξυνέβη τε αὐτῷ [17] καλεῖσθαί τε ἅμα, καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου ἔχθει [18] παρ᾽ Ἀθηναίους μετατάξασθαι [19] πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιωτῶν. ἐλθὼν δὲ ἐς Λακεδαίμονα, τῶν μὲν ἰδίᾳ πρός τινα ἀδικημάτων [20] εὐθύνθη, [21] τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται μὴ ἀδικεῖν. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα [22] μηδισμός, καὶ ἐδόκει [23] σαφέστατον εἶναι. καὶ ἐκεῖνον μὲν [24] οὐκέτι D ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα, Δόρκιν δέ, καὶ ἄλλους τινὰς μετ᾽ αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν.

γρ. τῇ γνώμῃ γρ. καταστησόμενοι

[1] Εὐθὺς μετὰ τὴν ... [2] Μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν] μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι. ταῦτα δὲ ... μετὰ τὰ ἐν Μυκάλῃ. ἀλλὰ ... εἰκότως πάλιν ἐπανέρχεται ἐπὶ τὰ τοῦ Παυσανίου. [3] Ἐς Κύπρον] δῆλον ὅτι ... ὑπὸ βασιλέα. [4] Κατεστρέψαντο] κατηχείλαντο. [5] Ἐς Βυζάντιον] ... ἐστράτευσαν. [6] Καὶ ἐξεπολιόρκησαν] ... ἐκπολιορκῆσαι ... Æ.P. [7] Καὶ βιαίου ὄντος αὐτοῦ] τυραννικοῦ ὑπάρχοντος τοῦ Παυσανίου. [8] Κατὰ τὸ ξυγγενές] διὰ τὴν ξυγγένειαν. [9] Ἐπιτρέπειν] ἐξουσίαν διδόναι. [10] Καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην] προσεῖχον αὐτοῖς ... [11] Τά τε ἄλλα] τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας. [12] Ἡ φαίνοιτο] ... [13] Αὐτοῖς] δηλονότι τοῖς ξυμμάχοις. vel, τοῖς Ἀθηναίοις. *Et tunc vertendū, quemadmodum e re sua maxime futurum intelligerent. vterque sensus bonus videtur.* Æ.P. [14] Μετεπέμποντο Παυσανίαν] εἰς Λακεδαίμονα δηλονότι. [15] Τῶν ἀφικνουμένων] εἰς Λακεδαίμονα ἐρχομένων. [16] Ἢ στρατηγία] τὸ ἢ ἄλλοι σύνδεσμον, ἕτεροι δὲ ἄρθρον εἶπον. [17] Καλεῖσθαί τε ἅμα] καλεῖσθαι εἰς Λακεδαίμονα δηλονότι. [18] Παρ᾽ Ἀθηναίους μετατάξασθαι] πρὸς Ἀθηναίους μεταστῆναι. ... [19] Πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου] οἱ γὰρ Πελοποννήσιοι ὑπήκοοι τῶν Λακεδαιμονίων. [20] Εὐθύνθη] εὐθύνας δέδωκε, καὶ κατεδικάσθη, καὶ κατεγνώσθη. [21] Τὰ δὲ μέγιστα] τὰ κοινά, ὅ ἐστι δημόσια. [22] Μηδισμός] τὸ τὰ τῶν Μήδων φρονεῖν. [23] Σαφέστατον] τοῦτο ὡς παρὰ τοῦ Θουκυδίδου εἴρηται. οὐ γὰρ λέγει τοῖς Λακεδαιμονίοις σαφέστατον εἶναι. οὐ γὰρ ἂν ἐτιμωρήσαντο αὐτόν. ὃ καὶ πεποιήκασιν ὕστερον μετὰ τὸν ἔλεγχον. [24] Οὐκέτι ἐκπέμπουσι] Λακεδαιμονίοις περὶ τῆς ἐξετάσεως ἐδόκει τὸ ἔγκλημα σαφὲς εἶναι· μόνον δὲ τὴν οὐκ ὀρθῶς ἐξέτασιν, ἔδοξε μὲν ἀπολελύσθαι, οὐ μὴν πεπείκασιν ἀπηλλάχθαι τῆς ὑπονοίας. διὸ οὐδὲ ἐξεπέμφθη παρ᾽ αὐτῶν ἔτι.

οἷς οὐκέτι [2] ἐφίεσαν οἱ ξύμμαχοι [3] τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἐξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, [4] φοβούμενοι μὴ σφίσιν οἱ ἐξιόντες χείρους γίγνωνται (ὅπερ καὶ ἐν τῷ Παυσανίᾳ ἐνεῖδον) [5] ἀπαλλαξείοντες δὲ καὶ τοῦ μηδικοῦ πολέμου, καὶ τοὺς ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανοὺς [6] ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσιν [7] ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδείους. Παραλαβόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἑκόντων τῶν ξυμμάχων, διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος, ἔταξαν ἅς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα [8] πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἃς ναῦς. [9] πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνεσθαι [10] ὧν ἔπαθον, δηοῦντας τὴν βασιλέως χώραν. [11] καὶ ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον ἀθηναίοις κατέστη ἀρχὴ, οἳ ἐδέχοντο τὸν φόρον. οὕτω γὰρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων [12] ἡ φορά. ἦν δ' ὁ πρῶτος [13] φόρος ταχθεὶς, τετρακόσια τάλαντα, καὶ ἑξήκοντα. [14] ταμιεῖόν τε [15] Δῆλος ἦν αὐτοῖς, [16] καὶ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο. [17] ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων τὸ πρῶτον τῶν ξυμμάχων, [18] καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων, [19] τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ [20] διαχειρίσει πραγμάτων [21] μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρός τε [22] τὸν βάρβαρον αὐτοῖς καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους [23] νεωτερίζοντας, καὶ πελοποννησίων τοὺς ἀεὶ [24] προστυγχάνοντας [25] ἐν ἑκάστῳ. [26] ἔγραψα δὲ αὐτὰ, [27] καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε, ὅτι [28] τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν ἐκλιπὲς τοῦτο [29] ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἢ τὰ πρὸ τῶν μηδικῶν ἑλληνικὰ [30] ξυνετίθεσαν, [31] ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά. τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἥψατο ἐν τῇ ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπε-

τῆς ἀμύνασθαι

τῆς αἱ ξύνοδοι

τῆς ἱκανῆς

A tes: quibus socij imperiũ non amplius detulerunt. Illi verò hac [*re*] cognita discesserunt. nec vllos alios Lacedæmonij postea amplius emiserũt, veriti ne illi, qui ad bellicas expeditiones proficiscerẽtur, cum suæ Reipub. damno deteriores fierẽt. id, quod in Pausania animaduerterãt. Simul etiam quia bello Medico liberari cupiebant, & Athenienses satis idoneos duces esse, & tunc temporis adhuc sibi amicos ducebãt. Athenienses igitur, cùm imperium hoc modo [*sibi delatum*] accepissent, sociis volentibus, propter odium, quo Pausaniam B prosequebantur, statuerunt, à quibus vrbibus pecunias, & à quibus naues aduersus barbarum præberi oporteret. Hæc enim erat speciosa causa quàm prætexebant, vt [*videlicet*] iniurias [*à barbaris*] acceptas vlciscerentur, Regis agrum vastantes. Et tũc primùm apud Athenienses constitutus est Magistratus [*eorum, qui vocabantur*] ἑλληνοταμίαι, [*id est, Græcorum Quæstores,*] qui τὸν φόρον, [*id est, tributum*] recipiebant. Sic enim appellata est ἡ τῶν χρημάτων φορά, [*id est, pecuniarum collatio.*] Primum autem tributum, quod C constitutum fuit, erat quadringentorum & sexaginta talentorum. Eorum verò ærarium fuit Delos, & in eius templo conuentus fiebant. Cùm autem initiò sociis imperarent liberis, eosq́; suis legibus viuere finerent, & de communi consilio in publicis conciliis consultarent, ad tantum imperium peruenerunt bello, rerúmque inter hoc, & Medicum bellum administratarum opera, quas ipsi gesserunt & contra barbarum, & contra suos socios, qui res nouas moliebantur, & contra Pelopon- D nesios, qui casu singulis [*bellis*] semper intererant. Res autem istas scripsi, & digressionem ab instituta narratione feci hac de causa, quia [*hic locus*] ab omnibus, qui ante me scripserunt, est prætermissus.

Nam illi vel res ante bellum Medicum à Græcis gestas, vel ipsum bellum Medicum conscripserunt. In hoc autem numero est & Hellanicus, qui in Attica historia has res attigit, & breuiter, temporibúsque non accuratè distinctis mentionem earum fecit.

[1] Ἐφίεσαν] παρεχώρουν οἱ περὶ τὸν Δόρκιν. [2] π. τοῖς περὶ τὸν Δόρκιν. Æ. P. [3] Τὴν ἡγεμονίαν] ἡγεμονεύειν. [4] Ἀπῆλθον] εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. [5] Φοβούμενοι μὴ σφίσιν] μὴ μηδίσωσι, ἢ χείρους τῶν πραγμάτων τῶν λακεδαιμονίων γένωνται. [6] Ἀπαλλαξείοντες] ἀπαλλακτικῶς ἔχοντες. τουτέστιν, ἐπιθυμοῦντες ἀπαλλαγῆναι. [7] Ἐξηγεῖσθαι] ἡγεμόνας εἶναι. [8] Ἐν τῷ τότε παρόντι] ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. [9] Πρὸς τὸν βάρβαρον] κατὰ τῶν βαρβάρων. [10] Πρόσχημα] πρόφασις. [11] Ὧν ἔπαθον] λείπει ὑπέρ. ἵν' ᾖ ὑπὲρ ὧν. [12] Καὶ ἑλληνοταμίαι] οἱ δεχόμενοι τοὺς φόρους συναγομένους ἀπὸ τῶν ἑλλήνων, καὶ φυλάσσοντες αὐτούς, ἐκαλοῦντο ἑλληνοταμίαι. [13] Ἡ φορά] ἡ δόσις. [14] Φόρος ταχθεὶς] φόρος ὠνομάσθη καὶ ἐτάχθη ὑπὸ Ἀριστείδου τοῦ δικαίου πρῶτος. [15] Ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν] ἵνα μὴ δόξωσιν οἱ ἀθηναῖοι εἰς ἴδιον κέρδος ἔχειν. [16] Δῆλος] νῆσος μία τῶν κυκλάδων. [17] Καὶ ξύνοδοι] συνελεύσεις. [18] Ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων] ὕστερον γὰρ ὡς δούλων ἦρχον. [19] Καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων] πάντων γὰρ κοινῇ συναθροιζομένων ἐν ταῖς βουλαῖς. [20] Τοσάδε ἐπῆλθον] τοσαῦτα διεπράξαντο ὅσα κατιὼν ἐρεῖ ἐν τῇ πεντηκονταετίᾳ. [21] Καὶ διαχειρίσει] διοικήσει. [22] Μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου] ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. [23] Τὸν βάρβαρον αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [24] Νεωτερίζοντας] ἀφισταμένους. [25] Προστυγχάνοντας] ἐμποδίζοντας. [26] Ἐν ἑκάστῳ] πολέμῳ, ἢ χωρίῳ, ἢ χρόνῳ. [27] Ἔγραψα] οὐχ ὅτι ἤδη ἔγραψεν, ἀλλ' ὅτι ὁμολογεῖ γράψεσθαι, ἃ μέλλει λέγειν. [28] Καὶ τὴν ἐκβολὴν] τὴν ἐκτροπήν. [29] Τοῖς πρὸ ἐμοῦ] ἱστορικοῖς. [30] Ἦν τὸ χωρίον] χωρίον τῆς ἱστορίας δηλονότι, ἤτοι τῆς πεντηκονταετίας, οὐκ ἦν παρ' ἐκείνοις. [31] Ξυνετίθεσαν] συνέγραψαν. [32] Ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά] τὰ περσικά φησι, καὶ ἀμαζονικὰ, καὶ θρακικά.

Simul

Simul etiam [*hæc scripsi, quia hæc historiæ pars*] aperte demonstrat quo modo Atheniensium imperium fuerit constitutum. Primam igitur Eionem, quæ ad Strymonē est sita, quam Medi tenebant, obsidione expugnarunt, & incolas vrbe direpta in seruitutem abduxerunt, duce Cimone Miltiadis [*filio.*] Deinde verò Scyrum insulam in Ægæo sitam, quam Dolopes incolebāt, incolis in seruitutē abstractis diripuerunt, & colonia cō missa ipsi incoluerunt. Cum Carystiis etiam, sine aliis Euboensibus, bellum gesserunt. tandemq; certis conditionibus compositionem fecerunt. Postea vero Naxiis, qui defecerant, bellum intulerunt, & obsidione in deditionem receperunt. Atque hæc prima sociarum ciuitatum præter iuris consuetudinem in seruitutem est redacta. mox & aliæ, prout cuique contigit. Defectionis verò causæ cùm aliæ fuerunt, tum verò præcipuæ, tributorum & nauium eiurationes, & militiæ recusatio, si cui contigisset. Nam Athenienses [*pecuniam*] seuerè exigebant, & molesti erant, quod [*hominibus*] nec assuetis, nec volentibus ærumnas perpeti, necessitatem imponerent. Aliis etiam de causis Athenienses [*sociis erant molesti,*] quia eadem comitate, qua cōsueuerant, non amplius imperabant, neque ex æquo cum [*sociis*] militabant, quod eos, qui deficerent, in suam potestatem, ac ditionem facilè redigere possent. Quarum acerbitatum ipsi socij fuerunt autores. Nam ob hanc militiæ detrectatæ pigritiam, eorum plerique, ne domo abessent, pecunias nauium loco, ad sumptus faciendos, pro rata [*quisque*] portione conferre statuerunt. Atque Atheniensium quidem res naualis augebatur hac pecunia, quam illi sumptuum [*militarium*] causa conferebant. ipsi verò, quum defectionem faciebant, imparati, & opibus minimè instructi bellum suscipiebant. Post hæc autem Athenienses, eorúmque socij cùm pedestre, tum nauale prœlium in Pamphylia ad flumen Eurymedontem cum Medis commiserunt. Et eodē die Athenienses ex vtroq; victoriam duce Cimone,

A μνήσθη. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν ἀθηναίων, ἐν οἵῳ τρόπῳ [1] κατέστη. Πρῶτον μὲν [2] ἠϊόνα τὴν ἐπὶ στρυμόνι, μήδων ἐχόντων, πολιορκίᾳ εἷλον, καὶ ἠνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος. ἔπειτα [3] σκῦρον τὴν ἐν τῷ αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ᾤκουν δόλοπες, ἠνδραπόδισαν, [4] καὶ ᾤκισαν αὐτοί. πρὸς δὲ [5] καὶ καρυστίους αὐτοῖς, ἄνευ τῶν ἄλλων εὐβοέων, [6] πόλεμος ἐγένετο. καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. ναξίοις δὲ ἀποστᾶσι μετὰ ταῦτα [7] ἐπολέμησαν,

B καὶ πολιορκίᾳ [8] παρεστήσαντο. πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχὶς [9] παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐδουλώθη. ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς [10] ἑκάστῃ ξυνέβη. αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων, καὶ μέγισται, αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν [11] ἔκδειαι, [12] καὶ λιποστράτιον, εἴ τῳ ἐγένετο. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι [13] ἀκριβῶς ἔπρασσον, καὶ λυπηροὶ ἦσαν, [14] οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς ἀνάγκας. ἦσαν δέ πως καὶ ἄλλως οἱ ἀθηναῖοι [15] οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ

C οὔτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ῥᾴδιόν τε [16] προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους. ὧν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο οἱ ξύμμαχοι. διὰ γὰρ [17] τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατειῶν, οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ [18] ἀπ' οἴκου ὦσι, χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν [19] τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν. καὶ τοῖς μὲν ἀθηναίοις ηὔξετο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης ἣν ἐκεῖνοι ξυμφέροιεν, [20] αὐτοὶ δὲ, ὁπότε ἀποσταῖεν, [21] ἀπαράσκευοι καὶ ἄπειροι ἐς τὸν πόλεμον [22] καθίσταντο. ἐγένετο δὲ

D μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς μήδους. καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ [23] ἀμφότερα ἀθηναῖοι, Κίμωνος

γρ. πρὸς δὲ καρ.

γρ. ἔνδειαι

[1] Κατεστάθη. [2] Ἠϊόνα] ὅτι δύο ἠϊόνες εἰσὶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ· ἡ μὲν, πλησίον τῆς ἀμφιπόλεως ἐστί, περὶ ἧς νῦν λέγει· ἡ δὲ ἄλλη, πλησίον ... τὴν μὲν γὰρ ῥεῖν στρυμόνος ... [3] Σκῦρον] νῆσον ... [4] Καὶ ᾤκισαν] ἀποίκους ἀποστείλαντες δηλονότι. [5] Καὶ καρυστίους αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [6] Πόλεμος ἐγένετο] μόνοις γὰρ τῶν εὐβοέων οὐχ ὑπήκουον ἀθηναίων, ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρὸς μόνους αὐτοὺς ἐπολέμησαν. [7] Ἐπολέμησαν] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [8] Παρεστήσαντο] ἐδουλώσαντο. [9] Παρὰ τὸ καθεστηκὸς] παρὰ τὸ νόμιμον καὶ πρέπον. ... [10] Ἑκάστῃ ξυνέβη] ἀπὸ κοινοῦ, ἐδουλώθη. [11] Ἔκδειαι] ἐνδεῖαι ... ἔνδειαι ... ἢ ἔνδειαι. ... ἀπολείψεις. [12] Καὶ λιποστράτιον] λιποστράτιον, τὸ μὴ θέλειν στρατεύεσθαι. [13] Ἀκριβῶς ἔπρασσον] ἀπαιτοῦντες. [14] Οὐκ εἰωθόσι] τοῖς ἕλλησι. [15] Οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες] ὡς ἐν ἀρχῇ μετὰ τὸν Παυσανίαν, ἀλλ' ὡς ἄρχοντες δουλικῶς ἐχρῶντο τοῖς συμμάχοις. τὸ δὲ ἐν ἡδονῇ, ἀντὶ τοῦ ἱλαρότητι. [16] Προσάγεσθαι] δουλοῦν. [17] Τὴν ἀπόκνησιν] τὴν ἀναβολὴν τὴν αἰτίαν διὰ ὀκνεῖν, διὰ τὸ ὀκνεῖν τοῦ στρατεύεσθαι. [18] Ἀπ' οἴκου ὦσιν] ἀποδημῶσι τῆς πατρίδος. [19] Τὸ ἱκνούμενον] τὸ ἀρκοῦν εἰς κατασκευὴν τῶν νεῶν. Ἄλλως, τὸ ἱκνούμενον, τὸ φθάνον, τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστῳ τιμήματι τῆς νεὼς καταβάλλειν. [20] Αὐτοὶ δὲ] ἤγουν οἱ σύμμαχοι. [21] Ἀπαράσκευοι] ἀδύνατοι. [22] Καθίσταντο] ἐγίνοντο. [23] Ἀμφότερα] πεζομαχίαν καὶ ναυμαχίαν.

τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος· καὶ εἷλον τριήρεις Φοινίκων, καὶ διέφθειραν τὰς πάσας, ἐς διακοσίας. χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι, [1] διενεχθέντας περὶ τῶν [2] ἐν τῇ [3] ἀντιπέρας Θρᾴκῃ ἐμπορίων, καὶ τοῦ μετάλλου, [4] ἃ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν [5] ἐπὶ Θάσον πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν [6] ἀπέβησαν. [7] ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, [8] ὡς οἰκιοῦντες τὰς τότε καλουμένας Ἐννέα ὁδούς, νῦν δὲ [9] Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν ἃς εἶχον Ἠδωνοί· προελθόντες δὲ τῆς Θρᾴκης ἐς μεσόγειαν, διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἠδωνικῇ ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ Ἐννέα ὁδοὶ κτιζόμενον. [10] Θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχαις, καὶ πολιορκούμενοι, Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, [11] καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον ἐσβαλόντας ἐς τὴν Ἀττικήν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ. ἐν ᾧ καὶ [12] οἱ Εἵλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιοίκων Θουριᾶταί τε καὶ Αἰθεεῖς ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλεῖστοι δὲ τῶν Εἱλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι· ᾗ καὶ Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. πρὸς μὲν οὖν τοὺς [13] ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμονίοις· Θάσιοι δέ, τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι, ὡμολόγησαν Ἀθηναίοις, τεῖχός τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα, ταξάμενοι, καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, τήν τε ἤπειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες. [14] Λακεδαιμόνιοι δέ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ ἐμηκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ Ἀθηναίους. οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγοῦντος πλήθει οὐκ ὀλίγῳ.

Miltiadis [*filio,*] reportarunt, & Phœnicum triremes partim ceperunt, partim etiam corruperunt, in vniuersum ad ducentas. Postea verò accidit, vt Thasij ab illis deficerent, orta inter illos controuersia de emporiis, quæ erant in aduersa Thracia, & de metallis, quę possidebant. Athenienses autem cũ nauibus in Thasum profecti, [*Thasios*] nauali pugna vicerũt, & in terram descenderunt: cumq; sub idem tempus ad Strymonem decem millia colonorum, tũ suorum, cum socialiũ misissent, vt sibi vendicarent, [*ac in suam potestatem redigerent*] oppidũ, quod tunc quidem Ἐννέα ὁδοί, [*id est, Nouem-viæ,*] vocabatur, nũc verò Amphipolis, illo quidem oppido, quod Edoni tenebant, ipsi potiti sunt: sed in mediterranea Thraciæ loca progressi, ad Drabescũ Edonicam profligati fuerunt ab vniuersis Thracibus, quibus infestus erat locus ille, qui condebatur, Nouem-viæ appellatus. Thasij vero [*variis*] prœliis victi, & obsessi, Lacedæmoniorum auxilium implorabãt, eosq; hortabantur, vt irruptione in Atticam facta opem sibi ferrẽt. Illi verò se hoc facturos clàm Atheniẽsibus promiserunt, ac fecissent: sed terræmotu impediti fuerũt: in quo [*terræmotu, id est, cuius terræmotus tẽpore,*] & Helotes, & ex finitimis Thuriatæ, & Æthéenses Ithomen secesserũt. Fuerunt autem ex Helotibus plurimi ab antiquis illis Messeniis tunc in seruitutem redactis oriundi, quamobrem etiam omnes vocabantur Messenij. Lacedęmonij igitur bellum susceperunt aduersus illos, qui erant Ithomæ. Thasij verò tertio obsidionis anno Atheniensibus sese dediderunt his conditionibus, vt [*vrbis sua*] muros demolirentur, naues traderent, & imperatã pecuniam persoluerent, tam eam, quam in pręsentia eos numerare, quàm eam, quam in posterum pendere oportebat, vtq; ipsis & continente, & metallis cederent. Lacedæmonij verò, cùm bellum aduersus eos [*susceptũ,*] qui Ithomæ erãt, produceretur, cùm aliorũ sociorũ, tum etiã Atheniensiũ opem, [*auxiliumq́*] implorarũt. Illi verò Cimone duce cũ non exiguis copiis [*ad eos*] iue-

[1] Διενεχθέντας] διαφορὰν σχόντας. [2] Ἐν τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ] ἔλεγον γὰρ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι παραχωρῆσαι τὴν ἐμπορείαν, καὶ τὴν μετάλλων, καὶ οὐκ ἐβούλοντο. [3] Ἀντιπέρας] παροξυτόνως. ὄνομα γάρ ἐστι θηλυκόν. γενικῆς πτώσεως, συνθετον.
[4] Ἃ ἐνέμοντο] σημείωσαι περὶ τῶν μετάλλων, ὅτι καὶ Θουκυδίδης ἐν Θάσῳ ταῦτα γεγραφώς. δηλῶν ὅτι ἐν τῇ ἀντιπέρας λέγει. ταῦτα οἱ Θάσιοι ἐνέμοντο. [5] Ἐπὶ Θάσον] Θάσος, νῆσος ἀντικρὺς τῆς Θρᾴκης. [6] Ἀπέβησαν] ναυτικῷ δηλονότι στρατῷ.
[7] Ἐπὶ δὲ Στρυμόνα] ποταμὸς Ἀμφιπόλεως. λέγει δὲ νῦν αὐτὴν τὴν πόλιν. [8] Ὡς οἰκιοῦντες] οἰκισόμενοι. ἰδιοποιοῦντες.
[9] Ἀμφίπολιν] Ἀμφίπολις εἴρηται διὰ τὸ περιρρεῖσθαι αὐτὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. [10] Θάσιοι δὲ νικηθέντες] πάλιν τὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἀκολουθῶν, μετέβη ἐπὶ τοὺς Θασίους, μεταξὺ τάξας τὰ τῆς Ἀμφιπόλεως. [11] Καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον] ἦσαν γὰρ φίλοι ὄντες.
[12] Οἱ Εἵλωτες] Ἕλος, πόλις τῆς Λακωνικῆς, ἧς οἱ πολῖται ἐκαλοῦντο Εἵλωτες. οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ αἰεὶ διαφόρους εἶναι ἀλλήλοις, τοὺς δούλους αὐτῶν ἐκάλεσαν Εἵλωτας, κατ' ἀτιμίαν καὶ ὕβριν. [13] Ἐν Ἰθώμῃ] ἡ Ἰθώμη τῆς Μεσσηνιακῆς μοίρας ἦν. Εἵλωτες οὖν τῆς Μεσσήνης, ὅσοι τὴν τάξιν ἀπέστησαν, ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν, ὡς ἐχθροὶ ὄντες Λακεδαιμονίων.
[14] Λακεδαιμόνιοι δὲ] ἀρχὴ τῆς διαφορᾶς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων.

runt.

runt. Illos autem potissimùm euocarunt, quòd ad murorum, [& vrbium] oppugnationem strenui esse viderentur. Cùm igitur ipsis longa esset obsidio, hac re opus esse videbatur. Illud enim oppidum per vim cepissent. Et ob hanc expeditionem dissensio tunc primùm inter Lacedæmonios, & Athenienses apparuit manifesta. Lacedæmonij enim, cum oppidum per vim nō caperetur, metuentes Atheniensium audaciam, & ingeniū ad res nouandas promptum, simul etiam illos alienigenas esse rati, ne quid noui, si diutiùs [secum] māsissent, ab illis, qui Ithomæ erant, impulsi molirentur, solos [omnium] sociorū dimiserunt, [suam] quidem suspicionem nō declarantes: sed se illorum auxiliis non amplius indigere dicentes. Athenienses verò se non bona de causa: sed aliqua suspicione orta dimitti cognouerunt. Quare facinus hoc atrox, & minime ferendum iudicātes, nec ita de Lacedæmoniis se meritos esse existimantes, vt hanc iniuriā ab illis acciperent, statim, simul ac domum redierunt, relicta societate, quam cum illis contra Medum contraxerāt, nouam cūm Argiuis illorum hostibus inierunt. Simul etiam vtriq; adhibito iureiurando, iisdem conditionibus societatē cum Thessalis fecerūt. Illi verò, qui Ithomæ erāt, decimo demū anno, cùm [hosti] diutius resistere non possent, compositione cum Lacedæmoniis facta, se [ipsi] dediderunt, his conditionibus, vt fide publica freti ex Peloponneso excederent, nec vnquam amplius in eam reuerterentur. quod si quis [in eam reuersus] caperetur, eius, qui eum cepisset, seruus esset. Erat etiam oraculum quoddam Pythium Lacedæmoniis antè redditū, [quo monebantur] vt Iouis Ithomitæ supplicem dimitterent. Exierunt autem ipsi, & liberi, & vxores. Athenienses verò ipsos exceperūt, & propter odium, quo iā Lacedæmonios persequebatur, Naupacti collocarunt, quā [vrbē] à Locris Ozolis occupatā nuper ceperāt. Megarēses etiā à Lacedæmoniis defectione facta, quòd eos Corinthij de agri finibus [contendentes,] bello premerēt, Atheniēsiū partibus sese adiunxerūt, & societatē [cū ipsis] inierūt. Et Atheniēses tenuerūt Megara, & Pegas. Et lōgos muros Megarēsib.

A μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι. [1] τοῖς δὲ, πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας, [2] τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο. [3] βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον τὸ χωρίον. καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον [4] βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο, δείσαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, [5] καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι, μή τι, ἢν παραμείνωσιν, B ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν. τὴν μὲν [6] ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν [6] οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμπόμενοι, ἀλλά τινος ὑπόπτου γενομένου· καὶ δεινὸν ποιησάμενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν, εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις τοῖς ἐκείνων C πολεμίοις ξύμμαχοι ἐγένοντο· καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς [7] ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐτοὶ ὅρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη. οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο [8] ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους [9] ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἢν δέ τις ἁλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δοῦλον. [10] ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ, τὸν ἱκέτην τοῦ Διὸς τοῦ [11] Ἰθωμήτα ἀφιέναι. ἐξῆλθον D δὲ αὐτοὶ, καὶ παῖδες, καὶ γυναῖκες. καὶ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων, ἐς Ναύπακτον κατῴκισαν, [12] ἣν ἔτυχον ᾑρηκότες νεωστὶ, Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. [13] προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐς ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι [14] περὶ γῆς ὅρων πολέμῳ κατεῖχον. καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα [15] καὶ Πηγάς· καὶ τὰ μακρὰ τείχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ

γρ. τοῖς δὲ πολ.

γρ. νεωτεροποιήσωσι

γρ. μακρᾶς

[1] Τοῖς δὲ πολιορκίας] ἐλλείπει τὸ γάρ. [2] Τούτου ἐνδεᾶ] τοῦ τειχομαχεῖν. [3] Βίᾳ] διὰ τῆς τέχνης, δηλονότι. [5] Καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι] ἐπεὶ οἱ μὲν, Δωριεῖς, οἱ δὲ, Ἴωνες. [6] Οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ] ἀλλ' ἐπὶ ὑποψίᾳ. μετὰ σπουδῆς γὰρ αὐτοὺς καλέσαντες, ἀπράκτους ἀπέπεμψαν. [7] Ἅμα ἀμφοτέροις] Ἀθηναίοις καὶ Ἀργείοις. [8] Ἀντέχειν] μάχεσθαι. [9] Ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῷ ἐξιέναι. ἰδίωμα δὲ τοῦτο Θουκυδίδου.

[10] Ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον] αἰτίαν λέγει τοῦ μὴ ἀποκτεῖναι αὐτοὺς, δέκα ἔτη ποιήσαντας ἐν τῷ πολέμῳ. [11] Ἰθωμήτα] Δωριεῖς. [12] Ἣν ἔτυχον ᾑρηκότες] αὐτὴ τὸ ὑπερέτησαν. [13] Προσεχώρησαν δὲ] προσῆλθον. οὐκ ἐβούλοντο γὰρ αὐτοὺς βοηθεῖν οἱ Λακεδαιμόνιοι. [14] Περὶ γῆς ὅρων] ἐμάχοντο αὐτοῖς ἕνεκεν ὁρίων τῆς γῆς. [15] Καὶ Πηγάς] Πηγαὶ, ἐμπόριον πλησίον Μεγάρων.

ἀπὸ τῆς πόλεως [1] ἐς νίσαιαν [2] καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ κορινθίοις μὲν οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς ἀθηναίους γενέσθαι. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμητίχου, λίβυς, βασιλεὺς λιβύων τῶν πρὸς αἰγύπτῳ, ὁρμώμενος ἐκ μαρείας τῆς [4] ὑπὲρ φάρου πόλεως, [5] ἀπέστησεν αἰγύπτου τὰ πλέω ἀπὸ βασιλέως Ἀρταξέρξου. [6] καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος, ἀθηναίους [7] ἐπηγάγετο. οἱ δὲ (ἔτυχον γὰρ ἐς κύπρον στρατευόμενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) [8] ἦλθον, ἀπολιπόντες τὴν κύπρον· καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν νεῖλον, τοῦ τε ποταμοῦ κρατοῦντες, [9] καὶ τῆς μέμφιδος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐνῆσαν δὲ [10] αὐτόθι περσῶν καὶ μήδων οἱ καταφυγόντες, καὶ αἰγυπτίων [11] οἱ μὴ ξυναποστάντες. ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν [12] ἐς ἁλιάς, [13] πρὸς κορινθίους καὶ ἐπιδαυρίους μάχη ἐγένετο· καὶ ἐνίκων κορίνθιοι. καὶ ὕστερον ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν [14] ἐπὶ κεκρυφαλείᾳ πελοποννησίων ναυσί· καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. [15] πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς αἰγινήτας ἀθηναίοις, μετὰ ταῦτα [16] ναυμαχία γίγνεται ἐπ᾽ αἰγίνῃ μεγάλη ἀθηναίων καὶ αἰγινητῶν. καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρῆσαν. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἑβδομήκοντα λαβόντες [17] αὐτῶν, ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν. καὶ [18] ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγοῦντος. ἔπειτα πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι αἰγινήταις, ἐς μὲν τὴν αἴγιναν τριακοσίους ὁπλίτας πρότερον κορινθίων καὶ ἐπιδαυρίων ἐπικούρους διεβίβασαν, [19] τὰ δὲ ἄκρα τῆς [20] γερανείας κατέλαβον· καὶ ἐς τὴν μεγαρίδα κατέβησαν κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς μεγαρεῦσιν, ἔν τε αἰγίνῃ, [21] ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς, καὶ ἐν αἰγύπτῳ· ἢν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ᾽ αἰγίνης ἀναστήσεσθαι αὐτούς.

τῆς μαρείας

τῆς γερανείας

A ab vrbe ad Nisæam vsque ædificarunt, eósque ipsi [*suo præsidio*] tuebantur. atque hinc præcipuè natum est illud, & vehemēs Corinthiorum odium in Athenienses. Inarus autē Psammetichi [*filius*,] Afer, Rex Afrorum Ægypto finitimorū, ex vrbe Marea, quæ supra Pharum est sita, profectus, maiorem Ægypti partem ad defectionem à Rege Artaxerxe faciendā impulit. Et ipse [*copiarum*] dux creatus Athenienses [*ad belli societatem*] acciuit. Illi vero (tūc enim forte cum ducentis nauibus, tum suis, tum sociorum, bellum Cypro intulerant) Cypro B relicta [*eò*] iuerunt, & ex Mari Nilum ingressi, & flumine ipso, & duabus Memphidis partibus potiti, ad tertiam partem, quæ Murus-albus appellatur, bellum gerebāt. Ibi autem inerant Persæ, & Medi, qui [*eò*] confugerant, & quotquot de Ægyptiis [*à Rege*] cum aliis non defecerant. Athenienses verò nauibus ad Halias egressi, prœlium cum Corinthiis, & Epidauriis commiserūt, & Corinthij [*eos*] vicerūt. Posteáque Athenienses nauali pugna ad Cecryphaleam cum Peloponnesiorum classe C conflixerunt, & [*tunc*] Athenienses victores fuerunt. Postea autem bello aduersus Æginetas ab Atheniensibus moto, magnū nauale prœlium ad Æginam inter Æginetas, & Athenienses commissum est, & [*in eo*] socij vtrisque adfuerunt. Athenienses verò [*Æginetas*] vicerunt; captísque illorum septuaginta nauibus, in terram descenderunt, & duce Leocrate Strœbi [*filio*, *vrbem*] obsidere cœperunt. Deinde Peloponnesij, cùm opem Æginetis ferre vellent, trecētos grauis armaturæ milites, qui D Corinthiis & Epidauriis auxilium antè tulerant, in Æginam transmiserunt, & Geraneæ summa iuga occuparūt. Corinthij verò cum sociis in agrum Megarensem descenderunt, quòd Athenienses, propter absentiam magnarum copiarum, quę partim in Ægina, partim etiā in Ægypto erant, Megarensibus opem ferre non posse existimarent: & si opem illis ferrent, se ex Ægina motis castris discessuros [*sperarent*.]

[1] Ἐς νίσαιαν] νίσαια, λιμὴν μεγάρων. [2] Καὶ ἐφρούρουν αὐτοί] οἱ ἀθηναῖοι. [3] Οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε] τοῦ τρόπου.
[4] Ὑπὲρ φάρου] φάρος, νῆσος μικρὰ περὶ τῆς ἀλεξανδρείας.
[5] Ἀπέστησεν αἰγύπτου] ἐποίησεν ἀποστῆναι. [6] Καὶ αὐτὸς ἄρχων] τῆς ἀποστάσεως δηλονότι. [7] Ἐπηγάγετο] ἐπεκαλέσατο, εἰς συμμαχίαν δηλονότι. [8] Ἦλθον] ἀπῆλθον εἰς συμμαχίαν τοῦ Ἰνάρου. [9] Καὶ τῆς μέμφιδος] φασὶ γὰρ ὅτι τρία τείχη εἶχεν ἡ μέμφις. τῶν οὖν δύο κρατοῦντες, πρὸς τὸ τρίτον ἡ μάχη ἐγίγνετο. λευκὸν δὲ ἐκαλεῖτο ὡς τῶν ἄλλων μὲν ἀπὸ πλίνθων ἐσκευασμένων, ἐκείνου δὲ ἀπὸ λίθων. [10] Αὐτόθι] ἐν τῷ λευκῷ τείχει.
[11] Οἱ μὴ ξυναποστάντες] τοῦ Ἰνάρου. [12] Ἐς ἁλιάς] ἁλιαὶ ἐπίνειος πόλις πελοποννήσου, περὶ τροιζῆνα, τῆς ἀργολικῆς μοίρας. [13] Πρὸς κορινθίους] διὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν ἐπιδαυρίων. [14] Ἐπὶ κεκρυφαλείᾳ] νῆσος αὕτη περὶ τὰ δυτικὰ τῆς πελοποννήσου. [15] Πολέμου δὲ] οὗτος διὰ τὰ ἐγκλήματα περὶ τῶν μηδικῶν ἤρξατο. [16] Ναυμαχία] αὕτη ναυμαχία μετὰ τὰ μηδικά. [17] Αὐτῶν] τῶν αἰγινητῶν δηλονότι. [18] Ἐπολιόρκουν] τὴν αἴγιναν δηλονότι. [19] Τὰ δὲ ἄκρα] λείπει τό, ὕστερον δέ. [20] Γερανείας] γερανία ἀκρωτήριόν ἐστι τῆς μεγαρίδος, τεῖνον εἰς τὴν μεσόγειαν, καὶ ἐπίμηκες. καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματος οὕτως ὀνομάζεται. [21] Ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς] τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

Sed

Sed Athenienses copias quidem, quæ ad Æginam erant, suo loco non mouerunt: at ex reliquis, qui in ciuitate erant, tam seniores, quam iuniores, duce Myronide Megara se contulerunt. Et pugna æquo Marte cum Corinthiis commissa, alteri ab alteris dirempti sunt, & vtrique, non deteriore, conditione rem in prœlio à se gestam existimarunt. Ac Athenienses quidem (nam [*licet alteri victoriam sibi vendicarent,*] tamē longè superiores fuerant) post Corinthiorum discessum, trophæum statuerūt. Corinthij verò, quia probrosis vocibus carpebantur à senioribus, qui in vrbe erāt, duodecim fermè diebus pòst instructi venerunt, & trophæum è regione [*alterius*] ipsi quoque tanquam victores statuere volebant. Sed Athenienses clamore sublato, & eruptione Megaris facta, & illos, qui trophæum erigebant, interfecerunt, & cum cæteris cōgressi, [*eos*] superarunt. Illi verò, superati discesserunt, quædam autem eorum non exigua pars, quæ ab hoste insequente premebatur, & à recta via aberrauerat, incidit in cuiusdam hominis priuati prædium, in quo magna erat fossa, quæ [*illos*] vndique includebat, nec vllum exitum habebat. Athenienses verò [*hac re*] cognita, oppositis à fronte grauis armaturæ militibus [*illos*] exitu prohibebant, & leuis armaturæ militibus circuncirca collocatis eos omnes, qui [*locum illum*] ingressi fuerāt, lapidibus obruerunt. Atq; clades ista, quā Corinthij [*tunc*] acceperunt, fuit insignis. Reliqua verò illorum exercitus turba domum rediit. Sub eadē tempora Athenienses lōgos etiam muros ad mare vsque cœperunt ædificare alterum, ad Phalerum vsq; [*portum,*] alterū, ad Piræum. Cùm autē Phocenses expeditionem suscepissent cōtra Dorienses, Lacedæmoniorum metropolin, Bœum, Cytinum, & Erineon, cùmque vnum ex his oppositis cepissent, Lacedæmonij duce Nicomede Cleombroti [*filio.*] pro Plistoanacte Pausaniæ Regis [*filio,*] qui adhuc erat iunior, Doriensibus opem tulerunt, cum mille, & quingentis militibus de suis, & decem millibus sociorum. cùmque Phocenses deditione certis

A οἱ δὲ ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς αἰγίνῃ στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ᾽ ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἵτε * [1] πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ μέγαρα, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχης γενομένης ἰσορρόπου πρὸς κορινθίους, διεκρίθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον) ἀπελθόντων τῶν κορινθίων, [2] τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δὲ κορίνθιοι, [3] κακιζόμενοι [4] ὑπὸ B τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων, [5] καὶ παρασκευασάμενοι ἡμέραις ὕστερον δώδεκα μάλιστα, ἐλθόντες [6] ἀνθίστασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ὡς νικήσαντες. καὶ οἱ ἀθηναῖοι [7] ἐκβοηθήσαντες ἐκ τῶν μεγάρων, τούς τε τὸ τροπαῖον ἱστάντας διαφθείρουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις [8] ξυμβαλόντες ἐκράτησαν. [9] οἱ δὲ, νικώμενοι ὑπεχώρουν. καί τι [10] αὐτῶν μέρος οὐκ ὀλίγον [11] προσβιασθὲν, καὶ διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ, [12] ἐσέπεσεν ἔς του χωρίον ἰδιώτου, ᾧ ἔτυχεν ὄρυγμα μέγα περιεῖργον, [13] καὶ οὐκ ἦν C ἔξοδος. οἱ δὲ ἀθηναῖοι [14] γνόντες, κατὰ πρόσωπόν τε [15] εἶργον τοῖς ὁπλίταις, καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς, κατέλευσαν πάντας τοὺς εἰσελθόντας. καὶ πάθος μέγα τοῦτο τοῖς κορινθίοις ἐγένετο. [16] τὸ δὲ πλῆθος ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἐπ᾽ οἴκου. ἤρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ τὰ μακρὰ τείχη ἀθηναῖοι ἐς θάλασσαν οἰκοδομεῖν, [17] τό, τε φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς πειραιᾶ. καὶ Φωκέων στρατευσάντων [18] ἐς * δωριᾶς, τὴν λακεδαιμονίων μητρόπολιν [19] Βοιὸν, καὶ κυτίνιον, καὶ D ἐρινεὸν, [20] καὶ ἑλόντων ἓν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ λακεδαιμόνιοι, Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι, ἡγουμένου, ἐβοήθησαν τοῖς δωριεῦσιν, ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις, καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις. καὶ τοὺς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκά-

γρ. ἀντεβοηθήσαντες

γρ. ἔς τι χωρίον

γρ. πάθος τοῦτο μέγα

* γρ. ἐς δωριᾶς. vt sit ἀττικὴ κρᾶσις. Æ.P.

---

* [1] Πρεσβύτατοι] ἀντὶ τοῦ, πρεσβύτεροι, καὶ νεώτεροι. Æ.P.
[2] Τροπαῖον ἔστησαν] διὰ τὸ ἀναχωρῆσαι τοὺς κορινθίους.
[3] Κακιζόμενοι] λοιδορούμενοι. [4] Ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει] ὅτι νέοι ὄντες ὑπὸ γερόντων ἡττήθησαν. [5] Καὶ παρασκευασάμενοι] ἑτοιμασθέντες. [6] Ἀνθίστασαν τὸ τροπαῖον] ἐναντίον τρόπαιον ἔστησαν.
[7] Ἐκβοηθήσαντες] μετὰ βοῆς ἐξελθόντες. [8] Ξυμβαλόντες] συμπεσόντες εἰς μάχην. [9] Οἱ δὲ] οἱ κορίνθιοι. [10] Αὐτῶν] τῶν κορινθίων. [11] Προσβιασθὲν] μετὰ βίας ἀπελαθέν.
[12] Ἐσέπεσεν ἔς του] τὸ ἑξῆς, ἔς τινος χωρίον ἰδιώτου. οὐχὶ δὲ δημόσιον χωρίον, ἀλλ᾽ ἰδιωτικόν. περικλεῖον τοὺς ἐμβαίνοντας.
[13] Καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος] τοῖς ἐμβᾶσι, διὰ τὸ ἄλλου μέρους ἀποκλειόν. [14] Γνόντες] καθ᾽ ὃ μέρος εἰσῆλθον. [15] Εἶργον τοῖς ὁπλίταις] ἐκώλυον ἐξελθεῖν. [16] Τὸ δὲ πλῆθος] τὸ σωθὲν τῶν κορινθίων. [17] Τό, τε φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς πειραιᾶ] ἕως τοῦ φαληρικοῦ, καὶ ἕως τοῦ πειραιῶς. [18] Ἐς δωριᾶς] δωριᾶς ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ δωριέας. [19] Βοιὸν, καὶ κυτίνιον, καὶ ἐρινεὸν] αὗται αἱ τρεῖς πόλεις περὶ τὸν παρνασσόν εἰσι.
[20] Καὶ ἑλόντων] τῶν φωκέων.

σαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ἀπεχώρουν πάλιν. [1] καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτοὺς διὰ τοῦ κρισαίου κόλπου εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι, ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἔμελλον κωλύσειν· διὰ δὲ τῆς γερανείας [2] οὐκ ἀσφαλὲς [3] ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἀθηναίων ἐχόντων μέγαρα καὶ πηγάς, πορεύεσθαι. [4] δύσοδός τε γὰρ ἡ γεράνεια, καὶ ἐφρουρεῖτο ἀεὶ ὑπὸ ἀθηναίων· καὶ τότε ᾐσθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ ταύτῃ κωλύσειν. ἔδοξε δ' αὐτοῖς ἐν βοιωτοῖς περιμείνασι [5] σκέψασθαι ὅτῳ τρόπῳ ἀσφαλέστατα διαπορεύσονται. τὸ δέ τι [6] καὶ A B ἄνδρες τῶν ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς κρύφα, ἐλπίσαντες [7] δῆμόν τε καταπαύσειν, καὶ τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομούμενα. [8] ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι πανδημεί, καὶ ἀργείων χίλιοι, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι. ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. [9] νομίσαντες δὲ ἀπορεῖν ὅπῃ διέλθωσιν, ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς. καί τι καὶ τοῦ δήμου καταλύσεως [10] ὑποψία ἦν. ἦλθον δὲ καὶ θεσσαλῶν ἱππῆς τοῖς ἀθηναίοις κατὰ * [11] τὸ ξυμμαχικόν, C [12] οἳ μετέστησαν [13] ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς λακεδαιμονίους. γενομένης δὲ μάχης ἐν τανάγρᾳ τῆς βοιωτίας, ἐνίκων λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι. καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολύς. καὶ λακεδαιμόνιοι μέν, [14] ἐς τὴν μεγαρίδα ἐλθόντες, καὶ δενδροτομήσαντες, πάλιν ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, διὰ γερανείας καὶ ἰσθμοῦ· ἀθηναῖοι δὲ [15] δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ [16] μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευσαν ἐς βοιωτοὺς Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ D μάχῃ [17] ἐν οἰνοφύτοις τοὺς βοιωτοὺς νικήσαντες, τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς βοιωτίας καὶ φωκίδος, καὶ ταναγραίων τὸ τεῖχος [18] περιεῖλον, καὶ λοκρῶν τῶν ὀπουντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον· τά τε τείχη τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἀπετέλεσαν.

γρ. ἐπι- στράτευσαν

A conditionibus facta vrbem reddere coëgiſſent, [*domum*] redierũt. Eos autem, ſi per ſinum Criſſæum mari tranſire voluiſſent, Athenienſes nauibus circumuecti impedituri erant. Per Geraneam verò tranſire non tutum ipſis eſſe videbatur, quod Athenienſes Megara, & Pegas tenerent. Nã Geranea & tranſitu difficilis erat, & Athenienſium præſidio ſemper cuſtodiebatur. Tunc autem præſenſerunt fore vt illi hac quoque parte ſe [*tranſire*] prohiberent. Quamobrem viſum eſt ipſis apud Bœotos B ſubſiſtere, & deſpicere quanam ratione quàm tutiſſimè tranſire poſſent. Quinetiã Athenienſium nonnulli clàm ipſos ſollicitabant, quia democratiam, [*id eſt, popularem dominationem,*] & longos muros, qui ædificabantur, tolli poſſe ſperabant. Athenienſes verò copiis ex omni totius populi genere, ordine, ac ætate collectis, & Argiuorũ mille, & ex cæteris ſociis, prout quique [*ad illam expeditionem venire potuerant,*] (vniuerſorum autem fuerant quatuordecim hominum millia) obuiam illis prodierunt. Cùm enim exiſtimaſſent [*hoſtes*] neC ſcire quà, [*aut quomodo*] tranſire poſſent, [*ita demum*] cum infeſto exercitu illis obuiam proceſſerunt. Erat etiam quædam ſuſpicio Lacedæmonios adeſſe, vt popularem ſtatum euerterẽt. Theſſalorum etiam equites ex ſocietatis iure ad Athenienſes venerunt, qui in ipſo prœlio ad Lacedæmonios tranſierunt. Prœlio autem ad Tanagram Bœotiæ commiſſo, Lacedæmonij, eorumq; ſocij vicerunt, & vtrinque magna ſtrages eſt facta. Et Lacedæmonij quidem in agrum Megarenſem ingreſſi, D arboribuſq; cæſis, per Geraneam, & Iſthmum, domum reuerterunt. Athenienſes verò altero, & ſexageſimo ab hac pugna die expeditionem in Bœotios duce Myronide ſuſceperunt. Et apud Oenophyta Bœotos prœlio ſuperarunt, agrumq; Bœotium, ac Phocenſem in ſuam poteſtatem redegerunt, & Tanagræorum muros demoliti ſunt, & Locrorum Opuntiorum centum viros opulentiſſimos obſides acceperunt, ſuóſque longos muros abſoluerunt.

[1] Καὶ κατὰ θάλασσαν] τὸ ἑξῆς, καὶ αὐτούς, εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι κατὰ θάλασσαν, τοὺς λακεδαιμονίους, ἔμελλον οἱ ἀθηναῖοι ναυσὶ κωλύσειν. [2] Οὐκ ἀσφαλὲς] οὐκ ἀκίνδυνον. [3] Ἐφαίνετο αὐτοῖς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ περαιοῦσθαι. [4] Δύσοδός τε γὰρ] δυσπόρευτος. [5] Σκέψασθαι] βουλεύσασθαι. [6] Καὶ ἄνδρες τῶν ἀθηναίων] προδότας δηλονότι. [7] Δῆμόν τε καταπαύσειν] τὴν δημοκρατίαν. [8] Ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς] ἔδραμον μετὰ βοῆς κατ' αὐτῶν. [9] Νομίσαντες δὲ] νομίσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἀπορεῖν τοὺς λάκωνας. [10] Ὑποψία ἦν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. ὑπώπτευον, φησίν, ὅτι τὴν δημοκρατίαν βούλονται καταλῦσαι. * [11] κατὰ τὸ ξυμμαχικόν] κατὰ τὸ τῆς ξυμμαχίας δίκαιον. κατὰ τὰς τῆς ξυμμαχίας συνθήκας. περὶ δὲ ταύτης τῆς ξυμμαχίας τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Θεσσαλούς, οὕτως ἐν τοῖς ἄνω εἴρηται. Καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐτοὶ ὅρκοι, καὶ ξυμμαχία κατέστη· ὅπου δὲ περὶ τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν ἀργείων οἱ λόγοι ποιοῦνται. Æ. P. [12] Οἱ μετέστησαν] μετετάξαντο. τοιοῦτοι γὰρ οἱ θεσσαλοί, εὐχερεῖς τὸν τρόπον.
[13] Ἐν τῷ ἔργῳ] ἐν τῷ πολέμῳ. [14] Ἐς τὴν μεγαρίδα] γῆν δηλονότι. [15] Δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ] ἤγουν, παρελθουσῶν ἡμερῶν ἑξήκοντα δύο. [16] Μετὰ τὴν μάχην] τὴν ἐν τανάγρᾳ. [17] Ἐν οἰνοφύτοις] τὰ οἰνόφυτα, χωρίον τῆς βοιωτίας. [18] Περιεῖλον] καθεῖλον.

Poſt hæc

Post hæc Æginetæ quoque se Atheniensibus dediderunt, his conditionibus, vt [*urbis*] muros demolirentur, naues traderent, & imperatum tributum in posterum penderent. Peloponnesum etiam Athenienses nauibus circumuecti sunt, duce Tolmide Tolmæi [*filio*,] & Lacedæmoniorum naualia incenderunt, & Chalcidem Corinthiorum vrbem ceperunt, & excensu è nauibus in terram facto Sicyonios prœlio vicerunt. Athenienses verò, & socij, qui in Ægypto erant, adhuc [*ibi*] manebant, & varia bellorum genera, [*variósque casus*] experti sunt. Primùm enim Athenienses Ægypto potiebantur: sed [*Persarum*] Rex misit Lacedæmona Megabazum, virum Persam, cum pecuniis, vt Peloponnesiis ad irruptionem in agrum Atticum faciendam impulsis, ab Ægypto etiam Athenienses auerteret. Sed cum [*res ex animi sententia*] ipsi non succederet, & pecuniæ frustra consumerentur, Megabazus quidem cum pecuniis, quæ reliquæ erant, in Asiam rediit. Megabazum vero Zopyri [*filium*,] virum Persam, cum ingentibus copiis [*eò*] misit. qui terrestri itinere profectus, & Ægyptios, & socios prœlio vicit, & Græcos, Memphide expulit, tandémque in Prosopitide insula [*eos*] conclusit: ac in ea annum integrum, & sex menses obsedit, donec exsiccato fossæ alueo, & aqua aliò auersa, effecit vt naues in sicco considerent, & magna insulæ pars continentis instar esset: insulamque cum peditatu [*eò*] traiiciens cepit. Sic igitur perierunt res Græcorum, qui bellum [*in Aegypto*] sex annos gesserant, & ex multis pauci per Africam transeuntes, Cyrenem salui peruenerunt: at plerique perierunt. Ægyptus verò in Regis ditionem rediit, præter Regem Amyrtæum, qui in Paludibus regnabat. hunc enim propter paludis magnitudinem expugnare nequiuerunt: simul etiam [*quia*] qui paludes [*illas*] incolunt, sunt Ægyptiorum bellicosissimi. Inarus verò Afrorum Rex, qui fuerat autor omnium harum rerum, quæ in Ægypto sunt gestæ, per proditionem captus, in crucem est actus.

A ὡμολόγησαν δὲ καὶ οἱ αἰγινῆται μετὰ ταῦτα τοῖς ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, φόρον τε ταξάμενοι [1] ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. [2] καὶ πελοπόννησον περιέπλευσαν ἀθηναῖοι, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος· καὶ τὸ νεώριον τῶν λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν, [3] καὶ χαλκίδα κορινθίων πόλιν εἷλον, καὶ σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν. Οἱ δὲ ἐν τῇ αἰγύπτῳ ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔτι ἐπέμενον, καὶ αὐτοῖς [4] πολλαὶ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. B τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς αἰγύπτου οἱ ἀθηναῖοι· [5] καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς λακεδαίμονα Μεγάβαζον, ἄνδρα πέρσην, χρήματα ἔχοντα, ὅπως ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν πελοποννησίων, καὶ ἀπὸ αἰγύπτου ἀπαγάγοι ἀθηναίους. ὡς δὲ [6] αὐτῷ οὐ προυχώρει, [7] καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀναλοῦτο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν ἀσίαν ἀνεκομίσθη. Μεγάβαζον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει, [8] ἄνδρα πέρσην, μετὰ στρατιᾶς πολλῆς· C ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν [9] τούς τε αἰγυπτίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς ἕλληνας, καὶ τέλος [10] ἐς προσωπίτιδα τὴν νῆσον [11] κατέκλῃσε· καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, μέχρις οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα, καὶ παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ, τάς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον· καὶ διαβὰς εἷλε τὴν νῆσον [12] πεζῇ. οὕτω μὲν [13] τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη, ἓξ ἔτη πο- D λεμήσαντα· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς λιβύης, ἐς κυρήνην ἐσώθησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἀπώλοντο. αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλεῖ ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως. τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἕλους οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν αἰγυπτίων οἱ ἕλειοι. Ἰνάρως δὲ ὁ τῶν λιβύων βασιλεύς, [14] ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς αἰγύπτου, προδοσίᾳ ληφθείς, ἀνεσταυρώθη.

γρ. ὑπεκομίσθη.

γρ. μὲν οὖν τὰ τῶν ἑλλ.

γρ. διεφθάρη,

γρ. ἰσχύοντα.

γρ. βασιλέως

[1] Ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον] [illegible] [2] Καὶ πελοπόννησον] ἐπὶ βλάβῃ τῆς πελοποννήσου. [3] Καὶ χαλκίδα] χαλκὶς θρᾴκης, χαλκὶς εὐβοίας, χαλκὶς αἰτωλίας· χαλκὶς ἀκαρνανίας, [illegible] [4] Πολλαὶ ἰδέαι πολέμων] διάφοροι πόλεμοι [illegible] ναυμαχίαι, ἢ πεζομαχίαι, ἢ νῖκαι καὶ ἧτται. [5] Καὶ βασιλεὺς] ὁ Ἀρταξέρξης. [6] Αὐτῷ οὐ προυχώρει] [illegible] [7] Καὶ τὰ χρήματα ἄλλως] μάτην. [8] Ἄνδρα πέρσην] [illegible] τὸ ὄνομα τοῦ πέρσου

[9] Τούς τε αἰγυπτίους] τοὺς ἀποστάντας· καὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν, ἀθηναίους. [10] Ἐς προσωπίτιδα] προσωπίτις ἐκαλεῖτο ἡ νῦν Νικίου. νῆσος δὲ οὖσα τότε, ἐπυρώθη ὑπὸ Μεγαβάζου. [11] Κατέκλῃσε] τοὺς ἀθηναίους. [12] Πεζῇ] διὰ πεζομαχίας. [13] Τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη] ἤγουν, οἱ ἕλληνες οἱ ἐν αἰγύπτῳ, ἓξ ἔτη πολεμήσαντες κατὰ τὴν αἴγυπτον. [14] Ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς αἰγύπτου] ἤγουν, τὴν ἀπόστασιν ἐποίησε τῆς αἰγύπτου

ἐκ δὲ τῶν ἀθηναίων καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διάδοχοι πλέουσαι ἐς αἴγυπτον, [1] ἔσχον κατὰ [2] τὸ μενδήσιον [3] κέρας, * [4] οὐκ εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδὲν, καὶ αὐτοῖς ἔκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ, καὶ ἐκ θαλάσσης φοινίκων ναυτικὸν, * [5] διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, [6] αἱ δ' ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν. ἐκ δὲ θεσσαλίας A

γρ. γεγονότων

γρ. μὲν δὴ κατὰ

Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου υἱὸς τοῦ θεσσαλῶν βασιλέως, φεύγων, ἔπεισεν ἀθηναίους ἑαυτὸν [7] κατάγειν. καὶ παραλαβόντες τοὺς βοιωτοὺς καὶ φωκέας ὄντας ξυμμάχους οἱ ἀθηναῖοι, ἐστράτευσαν [8] τῆς θεσσαλίας [9] ἐπὶ φάρσαλον. καὶ τῆς μὲν γῆς [10] ἐκράτουν ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων, (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν θεσσαλῶν εἶργον) τὴν δὲ πόλιν οὐχ εἷλον, οὐδ' ἄλλο [11] προυχώρει αὐτοῖς οὐδὲν ὧν ἕνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν Ὀρέστην ἔχοντες ἄπρακτοι. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον χίλιοι ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν πηγαῖς ἐπιβάντες (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς πηγὰς) παρέπλευσαν ἐς σικυῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ ἀποβάντες σικυωνίων τοὺς προσμίξαντας μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ εὐθὺς [12] παραλαβόντες ἀχαιοὺς, καὶ διαπλεύσαντες [13] πέραν, τῆς ἀκαρνανίας ἐς οἰνιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρκουν. οὐ μέντοι εἷλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ [14] διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν [15] σπονδαὶ γίγνονται πελοποννησίοις καὶ ἀθηναίοις πενταετεῖς. καὶ ἑλληνικοῦ μὲν πολέμου [16] ἔσχον οἱ ἀθηναῖοι, ἐς δὲ κύπρον ἐστρατεύοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος. καὶ ἑξήκοντα μὲν νῆες [17] ἐς αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἔπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος, τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως· αἱ δὲ ἄλλαι [18] κίτιον ἐπολιόρκουν.

γρ. Φαρσάλου

γρ. ἀπράκτων

γρ. μέντοι εἷλον, ἀλλ'

γρ. ἐπέσχον

Athenienses verò, aliique socij, qui quinquaginta triremibus vecti, suis successuri, in Ægyptum nauigabant, rerum gestarum prorsus ignari, ad Mendesium, [*Nili*] cornu appulerunt. Cùm autem [*hostes*] à terra impressionem in ipsos fecissent, & à mari Phœnicum classis [*eos inuasisset*,] plerasque naues [*illorum*] profligarunt: at pauciores fuga, se retro proripientes, euaserunt. Illa igitur magna Atheniensium, & sociorum expeditio in Ægyptum facta hunc habuit exitum. Orestes B autem Echecratidæ Thessalorum Regis filius, ex Thessalia profugus, Atheniensibus persuasit, vt se [*in patriam*] reducerent. Athenienses verò assumptis Bœotis, & Phocensibus sociis, expeditionem aduersus Pharsalum Thessaliæ susceperunt: & [*tantum*] agri in sua potestate habebant, quantum à castris, [*signisq;*] non lõgè progressi [*sibi parare poterant:*] (Thessalorum enim equites [*eos*] prohibebant) sed vrbem non ceperunt, nec [*eorum*] aliud quicquam, quorum causa illam expeditionem susceperant, ipsis successit: sed cum C Oreste, quem secum ducebant, [*domum*] re infecta redierunt. Nec multò post hæc mille Athenienses, naues conscenderunt, quæ Pegis erãt (ipsi enim Pegas tenebãt) duce Pericle Xantippi [*filio*] contra Sicyonem nauigarunt. & excessu è nauibus in terram facto Sicyonios, qui secum conflixerant, prœlio vicerunt. cumq; statim Achæos assumpsissent, & in vlteriores partes traiecissent, Oeniadis Acarnaniæ ciuitati bellum intulerunt, eamq; obsederunt, sed tamen non ceperunt: at domum D reuerterunt. Postea verò intermisso triennio, fœdera quinquennalia inter Peloponnesios & Athenienses inita sunt. Et Athenienses Græco quidem bello supersederunt: at cum ducentis tum suorum, tum sociorum nauibus Cypro bellum intulerunt, Cimonis ductu. Atque ex his sexaginta naues in Ægyptũ nauigarunt, quas Amyrtæus, qui in Paludibus regnabat, accersiuerat, reliquæ verò Citiũ obsidebant.

[1] Ἔσχον] ἐνηνοώσ. [2] Τὸ μενδήσιον] τὴν νῦν καλουμένην θμουίν. [3] Κέρας] κέρας καλεῖ τοῦ νείλου τὸ στόμα, καὶ τὴν ἐκβολήν. ἑπτὰ γὰρ ἔχει στόματα ὁ νεῖλος. [4] Οὐκ εἰδότες] *hoc participium*, εἰδότες, *vt & sequens pronomen*, αὐτοῖς, *nõ ad triremes: at ad eos, qui triremibus vehebantur. est figuratè referendũ. Æ. P.* [5] Διέφθειραν] οἱ αἰγύπτιοι, καὶ οἱ φοίνικες. τὰς πολλὰς δὲ τῶν νεῶν, τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων. *Æ. P.* [6] Αἱ δ' ἐλάσσους] αἱ ἀπολειφθεῖσαι, ὀλίγαι οὖσαι, ἔφυγον. [7] Κατάγειν] εἶχε γὰρ ἔτι ἐχθροὺς τινὰς αὐτοῦ. [8] Τῆς θεσσαλίας] μέρος. [9] Ἐπὶ φάρσαλον] ἀφ' ἧς ἐξέπεσεν Ὀρέστης. [10] Ἐκράτουν ὅσα] ἀντὶ τοῦ ὅσον. [11] Προυχώρει αὐτοῖς οὐδὲν] οὐ κατὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἐγένετο. [12] Παραλαβόντες] εἰς συμμαχίαν δηλονότι. [13] Πέραν] εἰς τὸ πέραν ἠπειρωτικόν. [14] Διαλιπόντων] παραδραμόντων. [15] Σπονδαὶ γίγνονται] οὕτω γεγόνασιν αἱ πεντακοντούτεις. [16] Ἔσχον] ἐπέσχον. [17] Εἰς αἴγυπτον] χαιρόντειαν, καὶ κορώνειαν. [18] Κίτιον ἐπολιόρκουν] κίτιον, πόλις κύπρου, ὅθεν ἦν Ζήνων ὁ κιτιεύς, ὁ φιλόσοφος.

Sed Ci-

Sed Cimone vita defuncto, fameque exorta, à Citio recesserunt: cursumque nauigationis tenentes supra Salaminem, quæ est in Cypro, cum Phœnicibus, & Cypriis, & Cilicibus naualem, ac pedestrem pugnam simul commiserunt. & victoria ex vtroque prœlio reportata domum redierunt. Et naues, quæ ex Ægypto redierant, cum ipsis [*discesserunt.*] Lacedæmonij verò post hæc bellum, quod Sacrum appellatur, susceperunt: potitique templo, quod est Delphis, [*id*] Delphis tradiderunt. Athenienses verò, contra, post illorum discessum, cum exercitu [*eò*] profecti, & [*Delphis*] superatis [*templum*] Phocensibus tradiderunt. Interiecto deinde tempore, postea cum Bœotorum exules Orchomenum, & Chæroneam, necnon alia quædam Bœotiæ oppida tenerent, Athenienses cum mille grauis armaturæ militibus ex suis, & ex sociorum [*ciuitatibus,*] prout singulis [*aut venire, aut milites pro se mittere licuerat*] in illa loca, quæ inimica erant, expeditionem Tolmidæ Tolmæi [*filij*] ductu susceperunt. Et Chæronea capta, ac direpta, [*& incolis in seruitutem abstractis,*] præsidio [*ibi*] collocato discesserunt. Bœotorum verò exules, & cum ipsis Locri, & Euboensium exules, & alij quotquot earundem partium erant, Orchomeno facta eruptione illos reuertentes, ad Coroneam inuaserunt: cumque [*ipsos*] prœlio superassent, Atheniensium alios quidem interfecerunt, alios verò, viuos ceperunt. Athenienses verò totam Bœotiam reliquerunt, induciis ea conditione factis, vt captiuos reciperent: & Bœotorum exules, cæterique omnes [*eò*] reuersi, rursus liberi, suisque legibus vixerunt. Neque multò post hæc Eubœa ab Atheniensibus defecit. Cùm autem Pericles cum Atheniensium exercitu in eam iam traiecisset, ipsi nunciatum est Megara defectionem [*ab Athenien.*] fecisse, & Peloponnesios irruptionem in Atticam facturos, & Atheniensium præsidiarios milites à Megarensibus cæsos, illis exceptis, qui Nisæam confugissent. Megarenses enim Corinthiis, Sicyoniis & Epidauriis ascitis, defecerunt. Peri-

A [1] Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου, καὶ πλεύσαντες ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύπρῳ, Φοίνιξι καὶ Κυπρίοις καὶ Κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα. καὶ νικήσαντες ἀμφότερα, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα [2] τὸν ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν· καὶ κρατήσαντες [3] τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ, παρέδοσαν Δελφοῖς. καὶ αὖθις ὕστερον Ἀθηναῖοι, B [4] ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες [5] παρέδοσαν Φωκεῦσι. καὶ χρόνου ἐγγενομένου, μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν τῶν φευγόντων ἐχόντων [6] Ὀρχομενὸν καὶ Χαιρώνειαν, καὶ ἄλλ' ἄττα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν, ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις, ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα, πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ Χαιρώνειαν ἑλόντες καὶ ἀνδραποδίσαντες, ἀπεχώρουν, φυλακὴν καταστήσαντες. C [7] πορευομένοις δ' αὐτοῖς [8] ἐν Κορωνείᾳ ἐπιτίθενται οἵ τε ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ φυγάδες Βοιωτῶν, [9] καὶ Λοκροὶ μετ' αὐτῶν, καὶ Εὐβοέων φυγάδες, καὶ ὅσοι [10] τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. [11] καὶ μάχῃ κρατήσαντες, τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ [12] τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. καὶ οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν κατελθόντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο. Μετὰ δὲ D ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον Εὔβοια ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων· καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους [13] στρατιᾷ Ἀθηναίων, [14] ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα [15] ἀφέστηκε, καὶ Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικήν· καὶ οἱ φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον. ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους καὶ Σικυωνίους καὶ Ἐπιδαυρίους, ἀπέστησαν οἱ Μεγαρῆς.

γρ. πάλιν διελθοῦσαι

[1] Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος] αὐτομάτῳ θανάτῳ. [2] Τὸν ἱερὸν καλούμενον] ἱερὸς ἐκλήθη ὅτι ὑπὲρ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ ἐγένετο. [3] Τοῦ ἐν Δελφοῖς] ἐν Φωκίδι δύο πόλεις ἦσαν Δελφικαί, ὧν μία [illegible] οἱ Δελφοί. Δελφοὶ δὲ [illegible], ἡ πόλις καὶ οἱ ἄνδρες, ὡς καὶ Ἀθῆναι. [4] Ἀποχωρησάντων] ὑποστρεψάντων τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα. [5] Παρέδοσαν Φωκεῦσι] [illegible] τῶν Βοιωτῶν μὴ θελόντων ὑπακούειν τοῖς Ἀθηναίοις, κατέλαβον [illegible]. [6] Ὀρχομενόν] Ὀρχομενὸς [illegible] Θετταλίας, Ὀρχομενὸς Ἀρκαδικὸς παρὰ Δημοσθένει.

[7] Πορευομένοις δὲ αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις. [8] Ἐν Κορωνείᾳ] Κορώνεια πόλις Βοιωτίας. [9] Λοκροί] οἱ Ὀπούντιοι Λοκροί. [10] Τῆς αὐτῆς γνώμης] τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. [11] Καὶ μάχῃ κρατήσαντες] οἱ φυγάδες. [12] Τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται] τοὺς αἰχμαλώτους. [13] Στρατιᾷ] σὺν στρατιᾷ. [14] Ἠγγέλθη αὐτῷ] τῷ Περικλεῖ δηλονότι. [illegible] διαβεβηκότος, ἠγγέλθη αὐτῷ. ἀνακόλουθον γάρ. [15] Ἀφέστηκε] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι.

ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς εὐβοίας. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ πελοποννήσιοι τῆς ἀττικῆς ἐς ἐλευσῖνα καὶ [1] θριῶζε ἐσβαλόντες, ἐδῄωσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως λακεδαιμονίων ἡγουμένου. καὶ τὸ πλέον οὐκέτι προελθόντες, [2] ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ ἀθηναῖοι πάλιν ἐς εὔβοιαν διαβάντες, Περικλέους στρατηγοῦντος, κατεστρέψαντο πᾶσαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην [3] ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο. [4] ἑστιαιᾶς δὲ ἐξοικίσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ εὐβοίας, οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις, ἀποδόντες νίσαιαν, καὶ ἀχαΐαν, καὶ πηγάς, καὶ τροιζῆνα. ταῦτα γὰρ εἶχον ἀθηναῖοι πελοποννησίων. Ἕκτῳ δὲ ἔτει σαμίοις καὶ μιλησίοις πόλεμος ἐγένετο [6] περὶ πριήνης. καὶ οἱ μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ, παρ' ἀθηναίους ἐλθόντες, κατεβόων τῶν σαμίων. [7] ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, [8] νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαντες οὖν ἀθηναῖοι ἐς σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα, δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν σαμίων, πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐς λῆμνον [9]. [10] καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ σαμίων (ἦσαν γάρ τινες [11] οἳ οὐχ ὑπέμενον, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον) [12] ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει [13] τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσούθνῃ τῷ Ὑστάσπου ξυμμαχίαν, [14] ὃς εἶχε σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε συλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, [15] διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν σάμον. καὶ πρῶτον μὲν [16] τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν, καὶ ἐκράτησαν [17] τῶν πλείστων. ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες ἐκ λήμνου τοὺς αὑτῶν, [18] ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἳ ἦσαν παρὰ σφίσιν, ἐξέδοσαν Πισσούθνῃ. ἐπί τε μίλητον εὐθὺς [19] παρεσκευάζοντο στρατεύειν. ξυναπέστησαν δ' αὐτοῖς καὶ βυζάντιοι.

Ἴσως, ἱστιαίας

τῶν ἑαυτῶν κλέψαντες

τῆς μετ' αὐτοῦ στρατ.

A cles verò confestim copias ex Eubœa reduxit. Postea verò Lacedæmonij irruptione facta in Atticæ Eleusina, & Thriasios campos, [*eos*] populati vastarunt, duce Plistoanacte, Pausaniæ Lacedæmoniorum Regis [*filio.*] Nec vlterius progressi, domum redierunt. Et Athenienses duce Pericle in Eubœam rursus traiecerunt, totamque subegerunt. Et reliquas quidem eius partes deditione certis conditionibus facta in fidem, ac ditionem receperunt: sed Hestiæensibus sede sua pulsis, ipsi agrum B [*eorum sibi servatum*] tenuerunt. Ex Eubœa autem reuersi, non multo pòst cum Lacedæmoniis, sociisque tricennalia fœdera percusserunt, redditis Nisæa, Achaia, Pegis, & Trœzene. Athenienses enim hæc tenebant, quæ ad Peloponnesios pertinebant. Sexto autem anno bellum inter Samios, & Milesios pro Priene est excitatum. Et Milesij, cùm armis essent inferiores, ad Athenienses profecti, in Samios inuehi cœperunt. Illos autem adiuuabant & ex ipsa Samo nonnulli homines priuati, qui rerum nouarum studio, Reipubl. sta- C tum immutare cupiebant. Athenienses igitur cum quadraginta nauibus Samum profecti, statum popularem [*ibi*] cōstituerunt, & obsides a Samiis acceperunt, quinquaginta pueros, totidemque viros, quos in Lemno deposuerunt, & præsidio [*ibi*] relicto discesserunt. Quidam autem ex Samiis (nonnulli enim erant, qui [*dominatum popularem*] ferre non potuerant: sed in continentem fugerant) cum potentissimis quibusque ciuibus, qui Sami degebāt, & cum Pissuthne Hystaspis [*filio,*] qui tunc Sar- D dibus præerat, inita societate, collectisque septingentis fermè auxiliariis militibus, sub noctem in Samum traiecerunt. Et primùm quidem factionem popularem aggressi sunt, & maximam eius partem in suam potestatem redegerunt. Deinde verò suis obsidibus ex Lemno surreptis, defecerunt, & Atheniensium præsidium, & præfectos, quos penes se habebant, Pissuthnæ tradiderunt. Expeditionem etiam in Miletum statim parare cœperunt. Cum illis autem & Byzantij defectionem fecerunt.

---

[1] Θριῶζε] εἰς τὸ θριάσιον πεδίον, ὡς ἀθήναζε. [2] Ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου] μετὰ τὸ ὑποστρέψαι τὰ μέγιστα. [3] Ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο] κατέσχον, εἰς ὑπακοὴν ἐποίησαν. [4] Ἑστιαιᾶς] ἑστιαία, πόλις τῆς εὐβοίας, ἥτις νῦν ὠρεὸς καλεῖται. [5] Καὶ τοὺς ξυμμάχους] τῶν λακεδαιμονίων. [6] Περὶ πριήνης] πλησίον γὰρ ἦν τῆς μιλήτου. ἐζήτουν οὖν τὴν ἔχειν οἱ μιλήσιοι. [7] Ξυνεπελαμβάνοντο] ἐβοήθουν τοῖς μιλησίοις. [8] Νεωτερίσαι βουλόμενοι] θέλοντες καινοτομῆσαι τὴν πολιτείαν δημοκρατίαν ποιήσαντες. [9] Εἰς λῆμνον] ἡ γὰρ λῆμνος ὑπήκοος ἦν τῶν ἀθηναίων.

[10] Καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες] εἰς τὴν σάμον. [11] Οἳ οὐχ ὑπέμενον] τὴν δημοκρατίαν. [12] Ξυνθέμενοι] συμφωνήσαντες τοῖς μὴ θέλουσι δημοκρατεῖν. [13] Τοῖς δυνατωτάτοις] τῶν σαμίων δηλονότι. [14] Ὃς εἶχε σάρδεις] σάρδεις μὲν ἐπὶ τῆς πόλεως, σάρδις δὲ ὁ λίθος. [15] Διέβησαν ὑπὸ νύκτα] ἦλθον λαθόντες νυκτὸς οὔσης λάθρα. [16] Τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν] τῷ τῶν σαμίων. [17] Τῶν πλείστων] δηλονότι. [18] Ἀπέστησαν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [19] Παρεσκευάζοντο στρατεύειν] μετ' αὐτοῦ.

Athenien-

A Athenienses verò his auditis, cũ sexaginta nauibus aduersus Samum profecti; harum quidem sexdecim nauibus non sunt vsi: (aliæ enim in Cariam iuerant, vt Phœnicum naues specularentur; aliæ verò in Chium, & Lesbum, vt auxilia inde euocarẽt) quatuor vero & quadraginta nauibus, Pericle duce, cum nouem collegis, ad insulam Tragiam cum Samiorum septuaginta nauibus, (in quarum numero erant viginti, quæ milites vehebant, omnes autem Mileto veniebant.) pugnarunt; & Athenienses victores fuerunt. Postea verò auxilium B ipsis tulerunt quadraginta naues Athenis profectæ, & Chiorum, ac Lesbiorũ x x v. Erexscensu è nauibus in terram facto, pugnaque pedestri victores, vrbem tribus munitionibus, simul etiam à mari obsederunt. Pericles verò sumptis sexaginta nauibus ex iis, quæ erant in statione, Caunum versus, & in Cariam quàm celerrimè contendit, quia nuntium acceperat Phœnicum naues contra se nauigare. Iam enim & Stesagoras Samo abierat cum quinque nauibus, & alij, aduersus Phœni- C cum classem. Interea verò Samij repentina eruptione nauibus factà, castraque nullis munitionibus septa aggressi, naues, quę pro castris manebant in statione, profligarunt, & cæteras, quæ contra [*se*] in aciem eductæ fuerant, prœlio nauali superarunt, & mare finibus suis proximum per quatuordecim fermè dies in sua potestate tenuerunt, & quæcunque voluerunt, [*in vrbem*] importarunt, & [*inde aliò*] exportarunt. Sed reuerso Pericle, nauibus iterum conclusi fuerũt. Postea verò Athe- D nis & alię quadraginta naues cum Thucydide, Agnone, & Phormione, suis subsidio venerunt, & viginti cum Tlepolemo, & Anticle, & ex Chio, ac Lesbo, triginta. Samij autem quãdam quidem naualem paruam pugnam commiserunt: sed cùm [*diutius hosti*] resistere non possent, nono mense expugnati sunt, & Atheniensibus sese his conditionib. dediderunt, vt [*vrbis*] muros demolirentur, obsides darent, naues traderent, & pecunias, quæ [*in bellum*] fuerant impensæ, certis, statisque temporibus persoluerẽt, prout ipsis imperatum fuerat.

ἀθηναῖοι δὲ ὡς ᾔσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἑξήκοντα [1] ἐπὶ σάμου, ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα τῶν νεῶν [2] οὐκ ἐχρήσαντο (ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν, ἐπὶ καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν [3] φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δ' ἐπὶ χίου καὶ λέσβου, περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν) τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περικλέους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ἐναυμάχησαν [4] πρὸς Τραγίᾳ τῇ νήσῳ, σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, [5] ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι [6] στρατιώτιδες· ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ μιλήτου πλέουσαι. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ [7] αὖθις ἐβοήθησαν ἐκ τῶν ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα, καὶ χίων καὶ λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν γῆν, καὶ κρατοῦντες τῷ πεζῷ, ἐπολιόρκουν [8] τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἅμα. Περικλῆς δὲ, λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς [9] ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν, ᾤχετο κατὰ τάχος ἐπὶ καύνου καὶ καρίας, ἐσαγγελθέντων ὅτι φοίνισσαι νῆες [10] ἐπ' αὐτοὺς πλέουσιν. ᾤχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς σάμου πέντε ναυσὶ [11] Στησαγόρας, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς φοινίσσας. ἐν τούτῳ δὲ οἱ σάμιοι ἐξαπιναίως ἔκπλουν ποιησάμενοι, ἀφάρκτῳ τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες, τάς τε [12] προφυλακίδας ναῦς διέφθειραν, καὶ ναυμαχοῦντες τὰς ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἐλθόντος δὲ Περικλέους, [13] πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν. καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν ὕστερον προσεβοήθησαν τεσσαράκοντα μὲν [14] αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἅγνωνος καὶ Φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλέους· ἐκ δὲ χίου καὶ λέσβου, τριάκοντα. καὶ ναυμαχίαν μέν τινα βραχεῖαν ἐποιήσαντο οἱ σάμιοι, ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντίσχειν, ἐξεπολιορκήθησαν ἐνάτῳ μηνὶ, [15] καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ, τεῖχός τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα [16] κατὰ χρόνους [17] ταξάμενοι ἀποδοῦναι.

---

[1] Ἐπὶ σάμου] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ σάμον. [2] Οὐκ ἐχρήσαντο] κατὰ τὸ σύμμου. [3] Φοινισσῶν νεῶν] ἤκουσε γὰρ ὅτι φοίνικες κατ' αὐτῶν ἔρχονται. [4] Πρὸς Τραγίᾳ] αὕτη νῆσος πλησίον σάμου. [5] Ὧν ἦσαν] τῶν σαμίων. [6] Στρατιώτιδες] στρατιώτας ἄγουσαι τοὺς μέλλοντας πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν ὁπλιταγωγοὺς καλεῖ. [7] Αὖθις] τοῖς ἀθηναίοις. [8] Τρισὶ τείχεσι] ἀντὶ τοῦ τρισὶ τείχεσιν. [9] Ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν] τῶν πολιορκουσῶν τὴν σάμον. τῶν εἰς ἐπίθεσιν ἑστῶσ.

[10] Ἐπ' αὐτοὺς πλέουσι] κατ' αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. [11] Στησαγόρας] ὅτι Στησαγόρας σάμιος ἦν. [12] Προφυλακίδας] τὰς πρὸ τῶν ἄλλων ὁρμούσας. [13] Πάλιν ταῖς ναυσὶν κατεκλείσθησαν] ἐπεὶ πρότερον ἐκλείσθησαν. [14] Αἱ μετὰ Θουκυδίδου] ἕτερός τις Θουκυδίδης, οὐχ ὁ συγγραφεύς. [15] Καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ] τοῖς ἀθηναίοις. [16] Κατὰ χρόνους] οὐδὲ γὰρ εὐπόρουν ἀθρόον ἀποδοῦναι τὸ πᾶν. [17] Ταξάμενοι] ὁρίσαντες.

[1] ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι, ὥσπερ [2] καὶ πρότερον ὑπήκοοι εἶναι. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίγνεται [3] οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τά τε Κερκυραϊκὰ, καὶ τὰ Ποτιδαιατικὰ, [4] καὶ ὅσα πρόφασις μεταξὺ [5] τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε ἀλλήλους, καὶ τὸν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μεταξὺ [6] τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου· [7] ἐν οἷς Ἀθηναῖοι τήν τε ἀρχὴν [8] ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο, καὶ αὐτοὶ [9] ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, οὔτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχὺ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τοῦ χρόνου (ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, [10] εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο, [11] τὸ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι) πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο, καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο. τότε δὲ [12] οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, [13] ἀλλ' ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ, καὶ καθαιρετέα ἡ ἰσχὺς, ἢν δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον. αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις [14] διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπονδὰς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν· πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, [15] κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸς ἔφη *ξυλλήψεσθαι, καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος. αὖθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον ἐβούλοντο [16] ἐπαγαγεῖν εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων [17] ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξυνόδου γενομένης, οἵ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι· καὶ οἱ Κορίνθιοι, δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἑκάστων ἰδίᾳ ὥστε [18] ψηφίσασθαι πόλεμον, [19] δεδιότες περὶ τῇ Ποτιδαίᾳ μὴ προδιαφθαρῇ·

*inf. p. ab hac 4. αὐτοὶ, ὑποσχόμενον ξυλλήψεσθαι. Æ. P.

τῶν γίνεσθαι

Byzantij quoque compositionem [*cum Athenensibus*] ea conditione fecerunt, vt illorum imperio, sicut antè, parerent. Iam verò non multis post hæc annis acciderunt ea, quæ supra commemoraui, ea [*videlicet*,] quæ cum Corcyræis, & Potidæatis sunt gesta, & quæcunque interea huius belli causa esse cœperunt. Hæc autem omnia, quæ Græci vel inter se, vel aduersus barbarum gesserunt, intra quinquaginta fermè annos gesta sunt, à discessu Xerxis vsque ad huius belli initium. Quorum annorum spatio Athenienses imperium confirmarunt, [*quod foris in socios habebant*,] & ipsi [*domi*] in magnam potentiam prouecti sunt. Lacedæmonij verò, quamuis [*hoc*] intelligerent, [*tamen eos*] non impediebant, nisi aliquatenus, [*ac remisse*,] maioremque temporis partem ab armis abstinuerunt; (tum quòd vel antè ad bella suscipienda non admodum celeres essent, nisi cogerentur, tum etiam quòd bellis domesticis [*tunc*] impedirētur) priusquàm Atheniensium potentia apertè crescere, cœpissent, ipsique suos socios iam aggredi ausi fuissent. Tunc enim rem non amplius ferendam iudicarunt: sed hoc bellum omni studio sibi suscipiendum, totisque viribus in hoc incumbendum, operamque dandam censuerunt, vt [*illorum*,] si possent, potentiam euerterent. Lacedæmonij igitur apud se quidem statuerant fœdera esse fracta, & Athenienses iniustè facere. Sed [*tamen legatis*] Delphos missis, Deum interrogarunt an res sibi feliciter esset successura, si bellum susciperent. Ille verò (vt aiunt) ipsis respondit, illos, si totis viribus bellum gererent, fore victores. Quinetiam dixit se & vocatum, & non vocatum ipsis adfuturum, [*opemque laturum*.] Rursus autem socios accitos in suffragia mittere volebant, vt de bello decernerent, vtrum gerendum esset necne. Cùm autem legati à sociis missi venissent, & concilium haberetur, cùm alij dixerunt, quæ voluerunt, accusantes plerique Athenienses, & bellum suscipiendum censentes, tum etiam Corinthij, qui vel antè singulas ciuitates separatim orauerant, vt suis suffragiis bellum decernerēt, quia Potidææ metuebāt, [*& verebantur*,] ne prius euerteretur, [*quàm ei auxilium ferretur*.]

---

[1] Ξυνέβησαν δὲ] συνεφώνησαν. [2] Καὶ πρότερον] ἤγουν δηλονότι. [3] Οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον] τῆς τριακονταετοῦς τῶν σπονδῶν. [4] Καὶ ὅσα πρόφασις] αἰτία, ἤγουν τὰ Κυλώνεια ἄγη, καὶ τὰ Παυσανίου. [5] Τοῦδε τοῦ πολέμου] τοῦ Πελοποννησιακοῦ, τοῦ προκειμένου. [6] Τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως] ἀναμεταξὺ δηλονότι. [7] Ἐν οἷς Ἀθηναῖοι] ἔτεσιν. [8] Ἐγκρατεστέραν] ἰσχυροτέραν. [9] Ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως] ἐδυνήθησαν τὰ μεγάλα. [10] Εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο] εἰ μὴ ἐξ ἀνάγκης κινηθεῖεν. [11] Τὸ δέ τι] κατά τι. [12] Οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο] ἤγουν, οὐκ ἠνείχοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι. [13] Ἀλλ' ἐπιχειρητέα] τὸ συζυγὲς ἀσαφὴς ἡ λέξις. ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν ἐπιχειρητέον. [14] Διέγνωστο] διεψήφιστο. [15] Κατὰ κράτος] τὸ ἑξῆς, κατὰ κράτος νίκην ἔσεσθαι. ἀντὶ τοῦ μάχαις νικῶν. [16] Ἐπαγαγεῖν] ἤγουν, ψηφίσασθαι. [17] Ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας] ἀντὶ τοῦ, ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. [18] Ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον] διὰ ψήφου ἐπικυρῶσαι. [19] Δεδιότες] μὴ πρὶν ἢ εἰσβαλεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν, διαφθαρῇ.

Cum

Cùm autem tunc etiam [*illic*] adessent, & postremo loco in medium prodiissent, habuerunt hanc orationem.

CORINTHIORVM CONCIO.

De Lacedæmoniis, ô socij, non amplius conqueri possemus, quasi nec ipsi bellum decreuerint, neq; nos nunc ad hoc [*ipsum nostris suffragiis comprobandum*] conuocarint. Decet enim eos, qui præsunt [*aliis*,] quemadmodum ab his maximè coluntur, & cæteris anteponuntur, sic etiam publicis eorum commodis æquè consulere, atque suis ipsorum priuatis commodis consulũt. Quotquot verò de nobis cõmercium cum Atheniensibus iam habuerunt, non sunt admonendi, vt ab illis caueant. Sed illos potius, qui loca mediterranea incolũt, nec in locis maritimis habitant, scire oportet, [*ipsos*,] nisi hominibus loca maritima incolentibus opem ferãt, maiore cum difficultate fructus, quos quatuor anni tempora ferunt, [*in suas vrbes*] comportaturos, & vicissim [*commodorum, ac*] fructuũ, quos maris vsus continenti suppeditat, perceptionem difficiliorem habituros. Nec [*oportet*] eos malos esse iudices rerum, quæ nunc [*à nobis*] dicuntur, quasi ad ipsos minimè pertineat, at existimare, si res hominum oram maritimam incolentium neglexerint, calamitatem istam ad se quoq; tandem peruenturam, & nunc de se non minus, [*quàm de aliis*] cõsultare. Quamobrem etiam non oportet eos segnes esse ad bellum pro pace sumẽdum. Nam virorum quidem modestorum est, quiescere; nisi lacessantur iniuria. fortium verò, si iniuria afficiantur, pacem cum bello commutare: sed si fauore diuino freti rem feliciter gesserint, bello deposito, paceque facta in gratiam redire. Nec [*oportet quẽquam*] felici bellorum successu extolli, neque pacis tranquillitate, ac voluptate captum iniurias perferre. Qui enim propter voluptatem, [*quam ex pacis otio percipit*,] à bello abhorret, is, si quiescat, [*& ab armis abstineat*,] celerrimè priuabitur hac tranquillitatis, [*otiique*] iucunditate, propter quã otio, ac desidiæ indulgens ab armis abhorret. Qui etiam felici rerum successu in bellis insolescit, is se audacia infida, efferri non animaduertit. Multa enim malè consulta, quum hostes inconsultiores nacta sunt, felicem exitum habuerunt. & longè plura,

A Παρελθόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε,

ΤΟΥΣ μὲν Λακεδαιμονίους, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα ὡς [1] οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσὶ, καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. [2] χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας, τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ [3] προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις [4] ἐκ πάντων προτιμῶνται. [5] ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη [6] ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε [7] φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ [8] ἐν πόρῳ κατῳκημένους, εἰδέναι χρὴ [9] ὅτι τοῖς κάτω ἢν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἕξουσι τὴν κατακομιδὴν [10] τῶν ὡραίων, καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἠπείρῳ δίδωσι· καὶ τῶν νῦν [11] λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς, ὡς μὴ προσηκόντων, εἶναι, [12] προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω [13] πρόοιντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἧσσον νῦν βουλεύεσθαι.

C διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μέν ἐστιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν· ἀγαθῶν δὲ, ἀδικουμένους, ἐκ μὲν εἰρήνης, πολεμεῖν, [14] εὖ δὲ παρασχὸν, ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι· καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι, μήτε τῷ ἡσύχῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον ἀδικεῖσθαι. [15] ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν, τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥᾳστώνης τὸ τερπνὸν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι·

D [16] ὅ, τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων, οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος. πολλὰ γὰρ [17] κακῶς γνωσθέντα, [18] ἀβουλοτέρων τῶν [19] ἐναντίων τυχόντα κατωρθώθη· καὶ ἔτι πλείω

(margin: γρ. κατῳκισμένους)

---

[1] Οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι] οὐ ψηφίζονται. [2] Χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας] [illegible] ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς πράγμασι τοὺς ἡγεμόνας [illegible] ἐν τοῖς κοινοῖς. [3] Προσκοπεῖν] προσημαίνειν. [4] Ἐκ πάντων] [illegible] τὸ ἐν ἄλλοις, ἐν πρεσβείᾳ, [illegible]. [5] Ἡμῶν δὲ ὅσοι] τῶν παραθαλασσίων. [6] Ἐνηλλάγησαν] [illegible] συνέμιξαν, [illegible] [7] Φυλάξασθαι] [illegible]. [8] Ἐν πόρῳ] [illegible] παρ' αἰγιαλῷ, πόρον καλεῖ τὰ ἐμπόρια. [9] Ὅτι τοῖς κάτω] τοῖς παραλίοις. [10] Τῶν ὡραίων] τῶν καρπῶν. [11] Λεγομένων] παρ' ἡμῶν. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ χρή. [12] Προσδέχεσθαι] ἐλπίζειν. [13] Πρόοιντο] ἀμελήσαιεν. [14] Εὖ δὲ παρασχὸν] ἀντὶ τοῦ παρασχόντος, δηλονότι τοῦ δαίμονος. [illegible] [15] Ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν] τὸ ἑξῆς, ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν εἰ ἡσυχάζοι. [16] Ὅ, τε ἐν πολέμῳ] ἐνθυμεῖται [illegible] τοῦ πολέμου τὸ ἄδηλον. [17] Κακῶς] ἀσυνέτως. [18] Ἀβουλοτέρων] κακοβουλοτέρων. [19] Ἐναντίων τυχόντα] [illegible] τὸ τοὺς ἐναντίους ἀβουλοτέρους καταστῆναι [illegible].

„ ἃ [1] καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, εἰς τοὐναντίον αἰσχρῶς περιέστη. [2] ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοῖα [3] τῇ πίστει, καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ [4] μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ [5] ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν. ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν, καὶ ἱκανὰ [6] ἔχοντες ἐγκλήματα· καὶ ὅταν [7] ἀμυνώμεθα ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. [8] κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν, πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς [9] τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας. ναυτικόν τε, [10] ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἑκάστοις οὐσίας [11] ἐξαρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν δελφοῖς καὶ ὀλυμπίᾳ χρημάτων. δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι, [12] ὑπολαβεῖν οἷοί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὠνητὴ γὰρ ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἧσσον ἂν [13] τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλέον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. [14] μιᾷ τε νίκῃ ναυμαχίας [15] κατὰ τὸ εἰκὸς [16] ἁλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά. καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς φύσει [17] ἔχομεν ἀγαθὸν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ. [18] ὃ δ' ἐκεῖνοι ἐπιστήμῃ προύχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστὶ μελέτῃ. χρήματα δ' ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτὰ, οἴσομεν. ἢ δεινὸν ἂν εἴη εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες [19] οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' [20] ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι,

[Margin: ἢ ἴσον]

A quę rectè consulta videbantur, contrà turpiter ceciderũt. Nemo enim eodem animi impetu res gerendas exequitur, quo in ipsa consultatione de his deliberat, fiducia fretus, [*metuq; vacũs:*] sed cum securitate quidem [*audacter de rebus futuris*] decernimus: at in ipsa rerum administratione, cum metu deficimus. Nos verò, qui & iniuriã passi sumus, & multa crimina habemus, quę [*Athenensibus*] obiiciamus, nunc bellum excitamus: & postquam Atheniẽses vlti fuerimus, hoc opportunè deponemus. Multis B autem de causis verisimile est nos fore victores, primum quidem, quia & [*militum*] numero, & rerum bellicarum peritia præstamus: deinde verò, quia pariter omnes ad imperata faciendum imus. classem autem, qua [*illi multum*] pollent, instruemus cum ex priuatis facultatibus, quas singuli pro rata parte cõferent, tum etiam ex Delphicis, & Olympicis pecuniis. Nam pecuniam mutuati peregrinos illorum nautas maiori mercede [*proposita*] subducere possumus. Atheniẽsium enim copiæ sunt magis mercenariæ, quàm domesticæ. sed nostris hoc minus cõtingit, siquidẽ plus corporibus, quàm pecuniis pollent. C Quòd si [*nostrorum hostium copia*] vel vnico nauali prœlio superatæ fuerint, vt verisimile est, capientur, [*ac in nostram potestatem redigentur.*] sed si [*nobis*] resistant, nos etiam interposito maiori temporis spatio res nauticas meditabimur, [*& in eas incumbemus.*] quũ autem parem [*illis*] scientiam fuerimus assequuti, animi certè fortitudine superiores erimus. Nam bonum, quod nos naturâ insitum habemus, hoc illi disciplinâ nunquã D adipiscentur. Id verò, in quo illi propter scientiam præstant, meditatione, [*& exercitatione*] nobis est superandum. Pecunias etiam conferemus, vt [*satis pecuniarum*] habeamus ad ipsas [*res nauticas parandas, & classem instruendam.*] Alioqui facinus indignum fuerit, si illorum quidem Socij, vt seruitutem ipsis seruiant, pecunias conferre non defatigentur; nos verò, vt hostes vlciscamur, & nos ipsi simul seruemur, nul-

[1] Καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι] τὸ ὡς ἔτυχον τυχόντα. [2] Ἐνθυμεῖται γὰρ] οὐδεὶς, φησιν, ἐνθυμεῖται ὁμοίως οἷς πιστεύει. πιστεύει γὰρ νικᾶν, τὸ πῶς, ἢ ἐς ἀνελεῖν· καὶ οὐδεὶς ὁμοίως ἔργῳ ἐπεξέρχεται οἷς ἐνθυμεῖται. δείκνυσι γὰρ τὴν πίστιν μείζονα τῆς ἐνθυμήσεως, καὶ τὸ ἐνθύμημα μεῖζον τοῦ ἔργου. Ἄλλως. οὐδεὶς γὰρ ἐνθυμεῖται παρόμοια τοῖς βεβαίοις. πίστις γὰρ ἐνταῦθα τὴν βεβαιότητα τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀσφαλῆ ἀπόβασιν σημαίνει. οὐδεὶς οὖν ὅτι ὅμοια τοῖς πράγμασιν ἐνθυμεῖται, ὅτι ἔργῳ τὰ πιστευθέντα τελοῖ, ἀλλ' ἐν ἑκατέροις σφάλλεται· διὰ τὸ καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν ἀβέβαιον εἶναι· καὶ τὰ πράγματα μὴ κατὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν ἀπαντᾶν, ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀσφαλῶς οἴεσθαι δοξασθέντα, ἤτοι βουλευθέντα, ἐπὶ τῶν ἔργων διὰ τὸ περιττὸν δέος ἐκλείπομεν. ὅτι τὸ μὴ βελτίω ... χρείας ... καθιστᾶ· τὰ δὲ ἔργα, ἐπὶ τῆς περιοχῆς καὶ συζητήσεως ἀγωνιῶνται. [3] Τῇ πίστει] τῷ θάρρει. [4] Μετὰ ἀσφαλείας μὲν] ἀσφαλῶς, φησίν, ἐνθυμούμεθα, διὰ τὸ καθ' ἡσυχίαν δοξάζειν, καὶ βουλεύεσθαι μετὰ φόβου δὲ ὑστεροῦμεν ἐν τῷ ἔργῳ, διὰ τὸ λοιπὸν ὁρᾶν αὐτὰ τὰ ἔργα, καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ εἶναι τῶν πραττομένων. [5] Ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν] φοβηθέντες ἐξεπίπτομεν τῆς πράξεως ἣν προσεδοκήσαμεν λαβεῖν. [6] Ἔχοντες ἐγκλήματα] κατὰ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [7] Ἀμυνώμεθα] τὰ ἴσα αὐτοὺς ποιήσωμεν. [8] Κατὰ πολλὰ δὲ] τὸ δεύτερον κεφάλαιον. [9] Τὰ παραγγελλόμενα] τὰ παραινοῦντα τὸν πόλεμον. [10] Ὧι ἰσχύουσιν] οἱ ἀθηναῖοι. [11] Ἐξαρτυσόμεθα] παρασκευάσομεν. [12] Ὑπολαβεῖν] δέξασθαι. [13] Τοῦτο πάθοι] τὸ μεταστραφῆναι. [14] Μιᾷ τε νίκῃ] εἰ ἅπαξ, φησί, τῇ ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν, οὐκ ἂν ἕξουσιν ἐλπίδα νίκης. οὐ γάρ εἰσι πεζομάχοι. ἡμεῖς δὲ δηλονότι καὶ τοῖς ναυσὶν ἐὰν νικηθῶμεν, τῷ πεζῷ ἰσχύομεν. [15] Κατὰ τὸ εἰκὸς] ὡς ἔστιν εἰκάσαι. [16] Ἁλίσκονται] νικῶνται. [17] Ἔχομεν ἀγαθὸν] ἤγουν, τὴν εὐψυχίαν. [18] Ὃ δὲ] ἀντὶ τοῦ εἰς ὅ. [19] Οὐκ ἀπεροῦσιν] οὐκ ἀποχωρήσουσιν. [20] Ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῷ τιμωρήσασθαι.

Las

his pecunias consumere velimus, & ne his [*pecuniis*] ab illis priuati, his ipsis male mulctemur, [*ac opprimamur*.] Adsunt nobis præterea aliæ quoque belli gerendi viæ & sociorum defectio, quæ est præcipua ratio, quæ illorum prouentus subtrahere potest, in quibus sita est ipsorum potentia, & ædificatio munitionum, quæ illorum agrum oppugnent, & multa alia, quæ nullus iã prospicere posset. Belli enim progressus nulla certa lege, [*ac ratione*] fiũt: sed ipsum per se in singulis occasionibus oblatis, [*ex tempore*] multa comminiscitur. In quo is quidem, qui in eo [*administrando*,] moderatè se gerit, [*ita, vt varios eius casus, & calamitates æquo animo feras*,] constantior, [*ac tutior*] existit. Is verò qui in eo irascitur, [*& qui belli calamitates animo nimis iniquo fert*,] nõ leuiter offendit. Cogitemus autem, si singulis quidem nostrum cum paribus aduersariis de agri finibus esset controuersia, hoc ferendum esse. Iam verò Athenienses & aduersus nos vniuersos satis virium habent, & aduersus singulas [*nostras*] ciuitates, vires longè maiores habẽt. Quare nisi & frequentes, & per [*singulas*] nationes, & per singulas ciuitates vno [*cunctorum*] consensu ipsos propulsemus, nos diuisos, [*& alios ab aliis separatos*,] sine labore in suam potestatem redigent. Et victoriam, [*quam illi à nobis reportabunt*,] licet hoc alicui sit futurum auditu molestum, [*is tamen*] sciat nihil aliud, quam seruitutẽ manifestè [*nobis*] allaturam. Quod vel dubia oratione cõmemorare turpe est Peloponneso, & tot vrbes ab vna vexari. Qua in re aut merito [*hæc*] pati, aut propter ignauiam [*hæc*] perferre, & à maioribus, qui Græciam liberauerũt, degenerare videbimur. Nos verò ne nobis quidem ipsis hoc, [*atque libertatem istam*] stabilimus: sed ciuitatem quidem inter [*nos ipsos*] tyrannum fieri sinimus: tyrannos verò, qui sunt in vna ciuitate, de medio tollere volumus. Nec intelligimus hæc tribus maximis vitiis non carere, imprudentia, & ignauia, & negligentia.

A οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες, [1] αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν. ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι [2] ὁδοὶ τοῦ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μάλιστα [3] παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων, αἷς ἰσχύουσι, [4] καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ, ἄλλα τε ὅσα οὐκ ἄν τις νῦν [6] προΐδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος [7] ἐπὶ ῥητοῖς [8] χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὑτοῦ τὰ πολλὰ [9] τεχνᾶται πρὸς τὸ [10] παρατυγχάνον. [11] ἐν ᾧ ὁ μὲν [12] εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας, βεβαιότερος· [13] ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν, οὐκ ἐλάσσω πταίει. [14] ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ ὅτι εἰ μὲν ἡμῶν ἦσαν ἑκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὅρων διαφοραὶ, [15] οἰστὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι [16] ἱκανοὶ, καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι. ὥστε εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι, καὶ κατὰ ἔθνη, καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα αὐτοὺς, [17] δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται· καὶ τὴν ἧσσαν, εἰ καὶ δεινόν τῳ ἀκοῦσαι, [18] ἴστω οὐκ ἄλλό τι [19] φέρουσαν ἢ ἄντικρυς C [20] δουλείαν. [21] ὃ καὶ λόγῳ [22] ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ πόλεις τοσάσδε [23] ὑπὸ μιᾶς [24] κακοπαθεῖν. [25] ἐν ᾧ ἢ δικαίως [26] δοκοῖμεν ἂν πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, οἳ τὴν ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς [27] βεβαιοῦμεν αὐτὸ, τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, [28] τοὺς δ' ἐν μιᾷ [29] μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων [30] ξυμφορῶν οὐκ ἀπήλ- D λακται, ἀξυνεσίας [31] ἢ μαλακίας, ἢ ἀμελείας.

γρ. πόλει

---

[1] Αὐτοῖς τούτοις] τοῖς χρήμασι δηλονότι. [2] Ὁδοὶ] τρόποι. [3] Παραίρεσις] ἀφαίρεσις, ἀφαίρεσις. [4] Καὶ ἐπιτειχισμὸς] τὸ τεῖχος ἐν τῇ ἀντιπάλων οἰκοδομῆσαι, ἵν' ὕστερον ἐπέχωσι. [5] Τῇ χώρᾳ] τῇ ἀθηναίων. [6] Προΐδοι] προγνοίη. ἄδηλα γὰρ τὰ τοῦ πολέμου. [7] Ἐπὶ ῥητοῖς] ὡρισμένοις. [8] Χωρεῖ] κινεῖται. [9] Τεχνᾶται] μηχανᾶται. [10] Παρατυγχάνον] παρεμπῖπτον. [11] Ἐν ᾧ μὲν] ἐν ᾧ, ἀντὶ τοῦ διό. [12] Εὐοργήτως] εὐσχόλως. μεγαλοψύχως, εὐσταθῶς, εὐτρόπως. ὀργὴ γὰρ ὁ τρόπος. [13] Ὁ δὲ ὀργισθεὶς] ὁ μικρόψυχος. [14] Ἐνθυμώμεθα] ἀντὶ τοῦ ἐνθυμηθῶμεν. [illegible] [15] Οἰστὸν ἂν ἦν] ὑπομονητόν. [16] Ἱκανοὶ] [illegible] δηλονότι. [17] Δίχα γε ὄντας] χωρισθέντας. [18] Ἴστω] ὁ ἀκούων δηλονότι. [19] Φέρουσαν] ἡμῖν δηλονότι. [20] Δουλείαν] τῆς δουλείας ὁ λόγος ἀμφιβάλλει. [21] Ὃ καὶ λόγῳ] ἐν [illegible] μεταβαίνει εἰς τὸ οὐδέτερον. [illegible] τῆς ἥττης, ἤγουν τὸ καὶ λέξιν τῆς δουλείας ὅλως τῷ λογισμῷ ἀμφιβάλλειν, [illegible] λογίζεσθαι τοῖς πελοποννησίοις, αἰσχρόν. ὁ γὰρ ἐνδοιασμὸς, λογισμοῦ ἐστι μερισμός. [illegible] τῷ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι. [illegible] τὸ λογίσασθαι ἡμᾶς καὶ ἐπὶ νοῦν λαβεῖν τὴν δουλείαν. [22] Ἐνδοιασθῆναι] εἰς ἀμφιβολίαν ἐλθεῖν. [23] Ὑπὸ μιᾶς] τῆς τῶν ἀθηναίων. [24] Κακοπαθεῖν] δουλοῦσθαι. [25] Ἐν ᾧ] ἐν τῷ κακοπαθεῖν. [26] Ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν] οἱ γὰρ ἀμύνοντες, καὶ μὴ ἀνεχόμενοι, δοκοῦσιν ἢ δικαίως πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι. [27] Βεβαιοῦμεν αὐτὸ] ἤγουν τὴν ἐλευθερίαν. [28] Τοὺς δ' ἐν μιᾷ] πόλει δηλονότι. [29] Μονάρχους] τοὺς τυράννους φησὶ μονάρχους. [30] Ξυμφορῶν] [illegible] ἡ λέξις, ἀλλὰ ξυμφορὰς φησὶ τὰς κακίας. [illegible] λέγει τὸ τυραννεῖσθαι, καὶ φέρειν τὴν τυραννίδα. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τὰ τάδε οὐκ ἀπήλλακται τῶν τριῶν μεγίστων συμφορῶν. [31] Ἢ μαλακίας] ὁ ἢ διαζευκτικὸς, ἀντὶ τοῦ καί. Ὅμηρος, — ἢ νέος, ἢ παλαιός.

" [1][2]Οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες [3]ταῦτα, ἐπὶ τὴν πλεί- A
" στους δὴ βλάψασαν [4]καταφρόνησιν κεχωρήκα-
" τε· ἣ ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλειν, τὸ ἐναντίον ὄνομα
" ἀφροσύνη μετωνόμασται. Τὰ μὲν οὖν προγε-
" γενημένα τί δεῖ μακρότερον ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν
" ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων
" τοῖς παροῦσι [5]βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν.
" πάτριον γὰρ ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶ-
" σθαι, καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε
" νῦν [6]καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον [7]προφέρετε. οὐ γὰρ δίκαιον,
" [8]ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι. B
" ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλε-
" μον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος, καὶ αὐτοῦ *ὑποσχομένου
" [9]ξυλλήψεσθαι, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἁπάσης [10]ξυν-
" αγωνιουμένης, τὰ μὲν, φόβῳ, τὰ δὲ, ὠφελείᾳ. σπον-
" δάς τε οὐ λύσετε πρότεροι (ἅς γε καὶ ὁ θεὸς, κε-
" λεύων πολεμεῖν, νομίζει [11]παραβεβάσθαι) ἠδι-
" κημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε. λύουσι γὰρ οὐχ οἱ
" ἀμυνόμενοι, [12]ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες. ὥστε
" [13]πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ
" ἡμῶν κοινῇ τάδε παραινούντων, [14]εἴπερ βεβαιό- C
" τατον τὸ ταὐτὰ ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώ-
" ταις εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτιδαιάταις τε ποιεῖσθαι [15]τι-
" μωρίαν, οὖσι Δωριεῦσι, [16]καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιορ-
" κουμένοις, (οὗ πρότερον ἦν τοὐναντίον) [17]καὶ τὴν
" ἄλλων [18]μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν. [19]ὡς οὐκέ-
" τι ἐνδέχεται περιμένοντας, τοὺς μὲν, ἤδη βλά-
" πτεσθαι, τοὺς δὲ, εἰ γνωσθησόμεθα ξυνελθόν-
" τες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πο-
" λὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν. ἀλλὰ νομίσαντες ἐπ'
" ἀνάγκην ἀφῖχθαι, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ D
" ἅμα [20]τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε δὴ
" τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες [21]τὸ αὐτίκα δεινὸν,

*Sup. p. ab hac α. αὐτὸς ξυμλήψεσθαι ἔφη. Æ.P.

τὸ ἀπλ. μῶντες,

Nec enim ab istis [*vitiis*] alieni, accessistis ad contemptionē, quæ plurimos iam læsit. quæ [*καταφρόνησις, i. contemptio,*] quod multos in errorē induxerit, *ἀφροσύνη,* [*i. stultitia,*] nomen [*τῆς φρονήσεως i. prudentia,*] contrarium adepta, mutato nomine vocatur. Sed quid opus est de præteritis cōqueri diutius, quam quatenus rebus præsentibus expedit? At futurorum [*cōmodorum*] causâ, [*nos*] rebus præsentibus, [*quæ grauiter laborant,*] opem ferre, & [*pro his conseruādis*] labores præterea subire oportet. Nobis enim patrium est virtutes, [*opumq́. commoda & gloriam*] laboribus parare: nec mores mutare [*vos decet,*] licet diuitiis, ac potentia nunc aliquantum [*illos*] superetis. Nam nō est æquū, res paupertate partas, diuitiis perdi. sed [*oportet nos*] confidenter ad [*hoc*] bellum ire, cùm multis aliis de causis, tum propter Dei oraculum, & auxilium, quod se nobis laturum promisit, tum etiam quia tota reliqua Græcia, partim metu, partim vtilitate nos adiuuabit. Nec [*ideo*] fœdera priores rumpetis: (quæ vel ipse Deus, qui bellum fieri iubet, violata cēset:) sed potius fœderibus ruptis opem feretis. Non enim qui vim illatā propulsant: sed qui priores aliis vim inferunt, fœdera rumpūt. Quamobrem cùm omnibus de causis bellum vobis honestè suscipere liceat, & nos cōmuniter hæc suadeamus, si modò certissimū [*est*] hæc & rebus publicis, & priuatis conducere, cùm Potideæris, qui sunt Doriēses, & qui ab Ionibus obsidentur, (quod olim cōtrà fiebat) opem ferre, tum etiam [*pristinam*] aliorum libertatem recuperare ne cunctemini: quia res nostrę nullam expectationem amplius patiuntur, qua alios quidem, iam iniuriis affici, alios verò, (si cognitum fuerit nos concilium quidē habuisse, sed tamen iniurias illatas propulsare ausos non esse) non multò pòst idē pati sinamus. Sed existimantes, viri socij, vos ad [*hāc belli suscipiendi*] necessitatē deuenisse, simul etiā hęc, quæ à nobis dicūtur, optima esse, bellū iam decernite: non metuentes præsentē, [*ac breuem belli*] asperitatem

[1] Οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες] οὐ δύνασθε, φησι, εἰπεῖν ὅτι οὐ δεῖ τὸ ἔχειν τὰ τρία ταῦτα, οὐ πολεμοῦμεν, ἀλλὰ δεῖ καταφρόνησιν· ὃ ἐστι, δεῖ τὸ ἄγαν φρονεῖν, ἢ ὑπερφρονεῖν. ἡ γὰρ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὑπερφρόνησις ἐπιτείνεσθαι σημαίνει. *[2] Οὐ γὰρ δὴ] *Videtur esse ὑπαλλαγή, αἰτία τῆς, οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα, i. τ.π.δ. β. καταφ. κεχωρήκατε. i. Nec enim idcirco hæc tria vitia vitastis, quod ad contemptionē accesseritis; Vel, quòd vestrorum hostium contemptionem sequuti sitis. sed siue hoc, siue illo modo locum istum legas, hic est huius loci sensus. Ut concedam vos his tribus vitiis carère, hoc tamen nomine profectò damnandi estis, quòd vestros hostes nimium contemnatis, quæ hostium contemptio magnas clades, & insigne dedecus plurimis hominibus iam attulit. Æ.P.* [3] Ταῦτα] τὰ τρία. [4] Καταφρόνησιν] ὅτι τὴν καταφρόνησιν ἀφροσύνην λέγει. [5] Βοηθοῦντας] τὸ ἑξῆς οὕτως. ὑπὲρ δὲ τῶν μελλόντων δεῖ τοῖς παροῦσι πράγμασι βοηθοῦντας ἐπιταλαιπωρεῖν. τουτέστι προσεδρεύειν τοῖς πόνοις. [6] Καὶ ἐξουσίᾳ] δυνάμει. [7] Προφέρετε] ὑπερφέρετε τῶν ἄλλων. [8] Ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη] ὑπὸ ἀπορίας κινδύνους ἐκτησάμεθα. οἱ γὰρ πένητες τῶν προγόνων ἦσαν ὀλίγου εὐπορώτεροι. [9] Ξυλλήψεσθαι] βοηθήσειν. [10] Ξυναγωνιουμένης] ἵνα μὴ δουλωθῇ. [11] Παραβεβάσθαι] ἀδικηθῆναι τὰς σπονδὰς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. [12] Ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες] οἱ ἄρξαντες ἀδίκων χειρῶν. [13] Πανταχόθεν] ἀπὸ πολλῶν ἀφορμῶν. [14] Εἴπερ βεβαιότατον] λείπει τὸ δοκεῖ, ἢ τὸ ἐστὶν, εἴπερ δοκεῖ. [15] Τιμωρίαν] βοήθειαν. [16] Καὶ ὑπὸ Ἰώνων] διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν Ἰώνων εἰς μαλακίαν· τῶν δὲ Δωριέων, ἐπὶ ἀνδρείᾳ δοξάζεται. [17] Καὶ τῶν ἄλλων] ἀντὶ κοινοῦ τὸ μᾶλλον. [18] Μετελθεῖν] ἀντὶ τοῦ ἀνασώσασθαι. [19] Ὡς οὐκέτι] τὸ ὡς ἀντὶ τοῦ γάρ. ἵν' ᾖ, οὐκέτι γὰρ ἐνδέχεται. Ὅμηρος, — ἐπὶ ξυρῷ ἵσταται ἀκμῆς. τὸ δὲ περιμένοντας, ἀντὶ τοῦ περιμενόντων. [20] Τάδε ἄριστα] ἃ εἴπομεν δηλονότι. [21] Τὸ αὐτίκα δεινὸν] τὸ πρὸς ὀλίγον γενόμενον ἐκ τοῦ πολέμου.

sed pacis,

ſed pacis, quæ diuturnior ex eo eſt ſequutura, cupiditate flagrantes: (nam bello quidem pax magis cõfirmatur: at propter pacis cupiditatem bellum gerere nolle, non pariter periculo caret) exiſtimantes etiam ciuitatem, quæ in Græcia ſe tyrãnum conſtituit, æqualiter in omnes eſſe cõſtitutam, ita vt aliis quidem iam imperet, aliis verò [*mox*] imperare cogitet, [*eam*] armis illatis in ditionem, ac poteſtatem noſtram redigamus, & cùm nos ipſi ſine periculis in poſterum viuamus, tum etiam Græcos in ſeruitutem [*ab illis*] nunc redactos, in libertatem vindicemus: Atq; Corinthij quidem hæc dixerunt. Lacedæmonij verò auditis omniũ ſententiis, omnibus ſociis, qui aderant ordine, maiori pariter, & minori ciuitati ſuffragij ferendi poteſtatem fecerunt. Et maior illorum pars bellum gerendum eſſe decreuit. Quamuis autẽ illi hoc apud ſe conſtituiſſent, ſtatim tamen bellum ſuſcipere non potuerunt, quòd eſſent imparati: ſed ſinguli res, quæ forent vtiles, [*& ad bellum gerẽdum neceſſaria,*] parandas, [*ac promendas,*] nec nullam moram interponendam cenſuerunt. Veruntamen in hoc rerũ neceſſariarum apparatu nõ integer annus eſt conſumptus: ſed minus, antequã in Atticam irrumperent, & bellum apertè ſuſciperẽt. Interea verò Legatos ad Athenienſes miſerunt, vt de illorum iniuriis cõquererentur, vt quàm maximam, & ſpecioſiſſimam belli gerendi cauſam haberẽt, ſi illi nulla in re ſibi morẽ gerere voluiſſent. Ac primùm quidem Lacedæmonij Legatis ad Athenienſes miſſis imperarunt, vt Deæ piaculum [*vrbe*] pellerent. Piaculum verò huiuſmodi fuit. Cylon [*quidam*] Athenienſis fuit, vir, qui in ludis Olympiacis vicerat, inter veteres & generis nobilitate florens, & opibus potens. Vxorem autem duxerat filiam Theagenis, viri Megarenſis, qui tunc Megaris tyrannus erat. Cùm autem Cylon Delphis oraculum conſuluiſſet, Deus [*ipſi*] reſpondit, vt celeberrimo Iouis die feſto Athenarum arcem occuparet. Ille verò acceptis à Theagene copiis, & amicis perſuaſis, vbi aduenerunt Olympia, quæ in Peloponneſo celebrãtur, vrbis arcem occupauit, vt tyrannidem ſibi pararet,

A τῆς δ᾽ [1]ἀπ᾽ αὐτοῦ [2]διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες (ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται· ἀφ᾽ ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον) καὶ τὴν [3]καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι [4]πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι [5]ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ [6]διανοεῖσθαι, [7]παραστησώμεθα ἐπελθόντες. καὶ αὐτοί τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἕλληνας ἐλευθερώσωμεν. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι

B ἐπειδὴ ἀφ᾽ ἁπάντων ἤκουσαν [8]γνώμην, [9]ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρῆσαν [10]ἑξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· [11]καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς, εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκεύοις οὖσιν, [12]ἐκποριζεσθαι δὲ ἐδόκει ἑκάστοις ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι [13]μέλλησιν. ὅμως δὲ [14]καθισταμένοις ὧν ἔδει ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δὲ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερῶς. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύ-

C οντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, [15]ἐγκλήματα ποιούμενοι ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἢν μή τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους [16]τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε. [17]Κύλων ἦν Ἀθηναῖος, ἀνὴρ ὀλυμπιονίκης, τῶν πάλαι εὐγενής τε καὶ δυνατός. [a]ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους Μεγαρέως ἀνδρὸς, ὃς κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγάρων. [18]χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν

D ὁ θεὸς, ἐν τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ [19]καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ, παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν, καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν Ὀλύμπια [20]τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς [21]ἐπὶ τυραννίδι·

Marginalia: τῶν γνώμης. — [a] τὴν ἐγεγαμήκει δὲ μετρίως ἀνδρὸς Θεαγένους θυγατέρα.

[1] Ἀπ᾽ αὐτοῦ] ἐκ νίκης. [2] Διὰ πλείονος] χρόνου. [3] Καθεστηκυῖαν] γενομένην. [4] Πόλιν τύραννον] τὰς Ἀθήνας λέγει. τὸ δὲ ἑξῆς, πόλιν τύραννον παραστησώμεθα. πλεονάζει τὸ τῆς τυραννίδος ὄνομα, ἵνα μᾶλλον παροξύνῃ. [5] Ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως] κατὰ πάντων. [6] Διανοεῖσθαι] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ ἄρχειν. [7] Παραστησώμεθα] δουλωσώμεθα. [8] Γνώμην] ἀπόφασιν. [9] Ψῆφον ἐπήγαγον] [illegible] [10] Ἑξῆς] κατὰ τάξιν. [11] Καὶ τὸ πλῆθος] τὸ πλῆθος τῶν Λακεδαιμονίων [illegible] [12] Ἐκπορίζεσθαι] [illegible] [13] Μέλλησιν] ἀναβολήν. [14] Καθισταμένοις] παρασκευαζομένοις. [15] Ἐγκλήματα ποιούμενοι] ἐγκαλοῦντες. [16] Τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ] τοὺς τὸ ἄγος δράσαντας τῆς θεοῦ, τῆς Ἀθηνᾶς. [17] Κύλων ἦν] τὸ διήγημα τὸ κατὰ τὸν Κύλωνα θαυμάζει σφόδρα ὁ [illegible], καὶ συμβουλεύει ἐπιμελέστατα αὐτὸ ἐκμανθάνειν τοὺς νέους, [illegible]) [illegible] διηγήματος τοῦ κατὰ τὸν Κύλωνα [illegible] θαυμάσαντες, [illegible] Θουκυδίδου. [illegible] κατὰ Κύλωνα [illegible] ἐπὶ τῆς [illegible] μάχης. [18] Χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι] περὶ τυραννίδος δηλονότι, ὡς ἐκ τῆς ἀποκρίσεως δῆλον) τοῦ θεοῦ. [19] Καταλαβεῖν] ταύτην γὰρ κατέλαβον οἱ τυραννίδος ἐρῶντες. [20] Τὰ ἐν Πελοποννήσῳ] [illegible] ἐπειδὴ [illegible] Ὀλύμπια [illegible] [21] Ἐπὶ τυραννίδι] [illegible]

νομίσας ἑορτήν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν, Ὀλύμπια νενικηκότι. [1] εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἡ μεγίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε, τό τε μαντεῖον οὐκ ἐδήλου. ἔστι γὰρ [2] καὶ Ἀθηναίοις [3] Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως· [4] ἐν ᾗ πανδημεὶ θύουσι πολλοὶ, οὐχ ἱερεῖα, [5] ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια. δοκῶν δὲ [6] ὀρθῶς γιγνώσκειν, [7] ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι [8] αἰσθόμενοι, ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν [9] ἐπ' αὐτοὺς, καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. B χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου, οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρείᾳ, ἀπῆλθον οἱ πολλοὶ, ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τήν τε φυλακὴν τε καὶ τὸ πᾶν [10] αὐτοκράτορσι [11] διαθεῖναι [12] ᾗ ἂν ἄριστα διαγιγνώσκωσι. τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσον. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι, [13] φλαύρως εἶχον, σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίᾳ. ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς [14] ἐπιέζοντο, C καί τινες καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, [15] καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἱκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς [16] οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἑώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν. καθεζομένους δέ τινας [17] καὶ * [18] ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς, ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι D τοὺς ἐναγεῖς τούτους· [19] ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος, ὕστερον μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων,

A tum quia putabat [*hunc*] esse maximum illum Iouis diem festum, tum etiam quia [*hunc*] ad se, qui in ludis Olympiacis victor fuisset, nonnihil pertinere [*ducebat.*] Sed vtrum in Attica, an vspiam alibi hic maximus dies festus [*à Deo*] dictus fuisset, nec ipse tunc animaduertit, neq; oraculum [*id*] declarauit. Nam apud Athenienses quoq; sunt Diasia, quæ maximus Iouis Melichij dies festus vocantur, [*&*] extra vrbem [*celebrantur.*] In quo ex omni hominum genere, ætate, & conditione multi immolant non veras: sed ex farinæ subactæ massa victimas ad verarum similitudinem factas, quibus indigenæ vti solebant. Sed cùm [*oraculi vim, Deiq́; voluntatem*] se rectè intelligere existimaret, opus est aggressus. Athenienses verò cognitis, vniuersi ex agris cōcurrentes opem [*Reipub.*] contra istos tulerunt, castrisq́; [*ad arcem*] positis [*eos*] obsidere cœperunt. Sed cùm tempus protraheretur, Atheniēses attriti diuturna obsidione, magna ex parte discesserunt, [*arcis*] custodia, rerumq́; summa nouem Archontibus commissa, vt [*res illas*] prout optimum fore iudicarent, arbitratu suo administrarent, multisq́; rationibus reddendis obnoxij constituerent. Tunc autem nouem Archontes magnam rerum ad Remp. pertinentium partē administrabant. Atqui cum Cylone obsidebantur, malè se habebant, quia cibi, & aquæ inopia premebātur. Sed Cylon quidem, eiusq́; frater [*inde clam*] aufugerunt. Cæteri verò, cū [*fame, sitiq́;*] premerentur, quinetiam cùm nonnulli [*eorū*] fame [*iam*] necarentur, ad aram, quæ est in arce, supplices sederūt. Sed illi, quibus [*arcis*] custodia ab Atheniensibus commissa fuerat, cùm ipsos in templo morientes viderent, surgere iusserunt, polliciti fore, vt nullo maleficio ipsos afficerent, & tamen [*illinc*] abductos interfecerunt. Nonnullos etiam, qui ad [*Eumenidum,*] venerandarum Dearum aras sedebant, obiter interemerunt. Atq; hac de causa scelerati, & impij, quòd scelus, ac piaculum in Deam admisissent, tam illi, q̃ omnes ab illis oriundi, sunt appellati. Athenienses igitur hos, qui huic piaculo erāt obnoxij, in exiliū pepulerunt. Cleomenes etiam Lacedæmonius postea cum Atheniensibus seditione laborantibus [*eosdem*] ex-

[1] Εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ] οὐκ οὕτω δηλοῦται σαφῶς ὅτι αὐτὸ τὸ [illegible] τὸ μαντεῖον ἔλεγε. [2] Καὶ Ἀθηναίοις] καὶ παρ' Ἀθηναίοις. [3] Διάσια] ἣν καὶ [illegible] ὁ θεὸς ἑορτήν. [4] Ἐν ᾗ πανδημεὶ] πανδημεὶ ἑορτάζουσι, θύουσι δὲ πολλοί. [5] Ἀλλὰ θύματα] [illegible] πέμματα εἰς ζώων μορφὰς τετυπωμένα ἔθυον. [6] Ὀρθῶς γιγνώσκειν] [illegible] νοεῖν, τὸ χρησμὸν δηλονότι. [7] Ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ] τῇ τυραννίδι. [8] Αἰσθόμενοι] αἴσθησιν τοῦ πράγματος λαβόντες. [9] Ἐπ' αὐτοὺς] κατ' αὐτῶν. [10] Αὐτοκράτορσι] αὐτεξουσίοις οὖσι. [11] Διαθεῖναι] οἰκονομεῖν. [12] Ἡ ἂν ἄριστα] τὸ ᾗ, ἀντὶ τοῦ ὡς ἄν. [13] Φλαύρως] ἀσθενῶς. [14] Ἐπιέζοντο] ἐταλαιπώρουν. [15] Καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν] ἑαυτοὺς δηλονότι περὶ τὸν βωμόν. τὸ δὲ καθίζουσιν, ἀπὸ τοῦ καθίζω. καθίζονται δὲ, ἀπὸ τοῦ καθίζομαι. [16] Οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι] οἱ ἔχοντες ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τὴν ἐπιτροπὴν τῆς φυλακῆς. [17] Καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν] τῶν ἐριννύων, [illegible] μετὰ τὸν Ὀρέστην οἱ Ἀθηναῖοι πλησίον τοῦ Ἀρείου πάγου ἱδρύσαντο, ἵνα πολλῆς τιμῆς τύχωσιν. * [18] Ἐπὶ τῶν σεμνῶν] videtur esse in [illegible], ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ τῶν βωμῶν, ἤτοι περὶ τοὺς βωμοὺς τῶν σεμνῶν θεῶν, ἤγουν τῶν Εὐμενίδων. Æ. P. [19] Ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης] βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, οὗ μέμνηται Ἡρόδοτος. ἡ δὲ ἔννοια, ἀμφίβολος πότερον ἤλασε μετὰ τῶν στασιαζόντων φησὶν Ἀθηναίων, τουτέστι, καὶ τοὺς στασιάζοντας, ἢ ἤλασε μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ὅτε ἐστασίαζον, ἵνα μὴ ὦσιν ἐν τῇ πόλει οἱ ἀλιτήριοι. ὅπερ ἄμεινον.

pulit.

pulit. [*Hi enim*] & viuos expulerunt, & defunctorum ossa collecta abiecerunt. Post-ea tamen [*in patriam*] redierunt, eorumque genus est adhuc in ciuitate. Hoc igitur piaculum Lacedæmonij [*tunc ab Athenensibus*] exterminari iusserũt, Diis, scilicet, primum opem ferentes, [*& scelus, ac piaculum in ipsos admissum vindicantes:*] at [*hoc potius fecerunt:*] tum quia sciebãt Periclem Xanthippi [*filium*] huic piaculo propter maternum genus affinem esse, tum etiam quia credebant illo expulso, ea, quæ ab Atheniensibus fieri volebant, sibi facilius successura. Non tamen tam sperabant hoc illi euenturum, quam hoc ipsum inuidiam apud populum illi conflaturum, quasi ob illius calamitatem, [*& piaculum,*] magna ex parte hoc bellum esset futurũ. Nam cùm potentissimus esset omnium suæ ętatis hominum, [*qui tunc Athenis viuebant,*] cumque Rempub. administraret, omnibus in rebus aduersabatur Lacedæmoniis, nec sinebat Athenienses [*illi*] cedere: sed ad bellũ [*eos*] incitabat. Athenienses verò & ipsi vicissim Lacedæmoniis imperarũt, vt illos qui piaculo ad Tænarum admisso tenebantur, ex vrbe pellerent. Lacedæmonij enim cùm olim Helotas supplices ex Neptuni templo a Tænaro excitassent, eos abductos interfecerunt. Quamobrem etiam [*Lacedæmonij*] magnum illum terræmotum Spartę sibi ipsis accidisse putant. Illos præterea piaculum Palladis Chalciœcæ tollere iusserunt. Id verò [*piaculum*] huiusmodi fuit. Postquã Pausanias Lacedęmonius à Spartanis primum reuocatus ab imperio, quod in Hellesponto habebat, causaq; apud illos dicta, ab ipsis est absolutus, & innocẽs habitus, publicè quidem ad nullã expeditionẽ postea amplius est emissus; sed ipse priuatim sumpta triremi Hermionide, sine Lacedęmoniis abiit in Hellespontum, verbis quidem, [*& vt ipse iactabat,*] ad Græcum bellum: re vero ipsa, quia [*susceptum*] negotium cum Rege transigere volebat: quemadmodum & initiò [*rem*] aggressus fuerat, Græciæ principatum affectans.

A ζόντων. τούς τε ζῶντας ἐλαύνοντες, καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες, ἐξέβαλον. [1] κατῆλθον μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει. τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ λακεδαιμόνιοι [2] ἐλαύνειν ἐκέλευον δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου [3] προσεχόμενον [4] αὐτῷ [5] κατὰ τὴν μητέρα, καὶ νομίζοντες, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾷον σφίσι προχωρήσειν τὰ ἀπὸ τῶν ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον [6] παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαB βολὴν [7] οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, [8] ὡς καὶ διὰ τὴν [11] ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὢν γὰρ δυνατώτατος [9] τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν, ἠναντιοῦτο πάντα τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ οὐκ εἴα ὑπείκειν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς ἀθηναίους. ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι τοὺς λακεδαιμονίους [10] τὸ ἀπὸ ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ ταινάρου τῶν εἱλώτων τοὺς ἱκέτας ἀπαγαγόντες, διέφθειραν. C δι' ὃ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς [11] νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς [12] χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἐγένετο δὲ τοιόνδε, ἐπειδὴ Παυσανίας ὁ λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν ἑλλησπόντῳ, καὶ κριθεὶς [13] ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι [14] ἐξεπέμφθη, [15] ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν [16] ἑρμιονίδα, ἄνευ λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς ἑλλήσποντον· τῷ D μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν ἑλληνικὸν πόλεμον, [17] τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα βουλόμενος πράσσειν. ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς ἑλληνικῆς ἀρχῆς.

τὸ ἐκδιώκειν ἐλαύνειν τοῖς θεοῖς δῆθεν πρῶτον τὸ δὲ τὸ προσχωρεῖν

τὸ ἀποκτεῖναι.

[1] Κατῆλθον μέντοι ὕστερον] οἱ φυγαδευθέντες. [2] Ἐκέλευον ἐλαύνειν] κατὰ τὴν [illegible]. [3] Προσεχόμενον] ἔνοχον ὄντα. [4] Αὐτῷ] τῷ ἄγει. [5] Κατὰ τὴν μητέρα] κατὰ τὸ γένος τὸ μητρῷον. [6] Παθεῖν αὐτὸν τοῦτο] τὸ ἐκβληθῆναι. συνέβαινε γὰρ [illegible] ὄντα. [7] Οἴσειν αὐτῷ] τῷ Περικλεῖ. [8] Ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν] τὴν ἀπὸ [illegible] δυστυχίας, [illegible] ἀβουλίας κακοπραγίας. [illegible] ἐν τῇ δημηγορίᾳ, [illegible] τῶν μεγίστων ξυμφορῶν [illegible] αἱ τῆς φύσεως [illegible] ἐν τῇ δημηγορίᾳ Περικλέους ξυμφορὰς τὰς ἀπὸ τύχης εἴρηκε. [illegible] γὰρ τὰς ξυμφορὰς [illegible] χωρῆσαι, ἢ κατὰ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλως. Διὰ τὸ ἄγος, τουτέστι, διὰ τὸ μὴ ἐκβληθῆναι αὐτὸν ὄντα ἐναγῆ. [9] Τῶν καθ' ἑαυτὸν] τῶν ὄντων κατὰ τὸν χρόνον αὐτοῦ. [10] Τὸ ἀπὸ ταινάρου ἄγος] ταίναρον, ἀκρωτήριον λακωνικῆς, ἱερὸν Ποσειδῶνος. [11] Νομίζουσιν] οἱ ἀθηναῖοι. [12] Χαλκιοίκου ἄγος] χαλκίοικος ἡ ἀθηνᾶ ἐν σπάρτῃ, ἢ ὅτι χαλκοῦν εἶχεν οἶκον, ἢ διὰ τὸ στερεὸν [illegible], ἢ διὰ τὸ τοὺς χαλκιδεῖς τοὺς ἐξ εὐβοίας φυγάδας αὐτὸν κτίσαι. [13] Ὑπ' αὐτῶν] τῶν σπαρτιατῶν. [14] Ἐξεπέμφθη] εἰς ἀρχὴν τοῦ ἑλλησπόντου. [15] Ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς] Παυσανίας. [16] Ἑρμιονίδα] ἀπὸ ἑρμιόνης πόλεως λακωνικῆς. [17] Τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα] βουλόμενος δηλονότι τὰ τοῦ βασιλέως πράγματα ποιεῖν. ἐμοὶ δὲ οὐ δοκεῖ.

εὐεργεσίας δ' [1] ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο, καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο. Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ [2] μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν (εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ, καὶ βασιλέως [3] προσήκοντές τινες καὶ ξυγγενεῖς, οἳ ἑάλωσαν ἐν αὐτῷ) τότε τούτους οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων. [4] τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν [5] αὐτόν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως, ᾧπερ ἐπέτρεψε τό, τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. ἔπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα [B] αὐτῷ. ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον ἀνευρέθη. Παυσανίας ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης τούσδε τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος, ἀποπέμπει δορὶ ἑλών. καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καί σοι δοκεῖ, θυγατέρα τε τὴν σὴν γῆμαι, καί σοι Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. δυνατὸς δὲ δοκῶ [6] εἶναι ταῦτα πρᾶξαι, μετὰ σοῦ βουλευόμενος. εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν [8] ἐπὶ θάλασσαν, δι' οὗ τὸ λοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα. Τοσαῦτα μὲν [7] ἡ γραφὴ ἐ- [C] δήλου. Ξέρξης δὲ ἥσθη τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου [8] ἐπὶ θάλασσαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τήν τε Δασκυλῖτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε, καὶ παρὰ Παυσανίαν [9] ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει [10] αὐτῷ, ὡς τάχιστα διαπέμψαι, [11] καὶ τὴν σφραγῖδα [12] ἀποδεῖξαι, καὶ ἤν τι αὐτῷ Παυσανίας [13] παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος, τά τε ἄλλα ἐποίησεν ὥσπερ [D] εἴρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν. ἀντενεγέγραπτο δὲ τάδε, Ὧδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίᾳ, [14] καὶ τῶν ἀνδρῶν οὕς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου ἔσωσας, [15] κείσεταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐς αἰεὶ ἀνάγραπτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκομαι. καί σε μήτε νὺξ μήθ' ἡμέρα ἐπισχέτω ὥστε [16] ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω.

τῶν χειρῶν (margin)

[A] Atq; hinc primùm beneficium apud Regem collocauit, totiusq; rei fecit initium. Cùm enim post suum è Cypro reditum, priore aduentu Byzantium occupasset, (Medi autem,& quidam Regis necessarij, & cognati, qui in eo capti fuerant, id tenebant:) tunc hos, quos ceperat, clam cæteris sociis ad Regē remisit. Sed rumore, [*quem de illis sparserat,*] ex ipsius manibus aufugerant. In his autem peragendis vsus est opera, & auxilio Gongyli Eretriensis, cuius fidei & Byzantium, & captiuos commiserat. Misit etiam Gongylum cum epistola, [B] quam ad ipsum [*Regem*] ferebat. hæc autem in ea continebantur, vt postea compertum est. Pausanias Spartæ Dux, hos, quos armis cepit, tibi gratificari cupiens, remittit. Habeoque in animo (si tibi quoq; placet) filiam tuam in matrimonium ducere. & Spartam, & reliquam Græciam in tuam ditionem, ac potestatem redigere. Existimo autem me posse hæc peragere, si tecum consilia communicem. si quid igitur horum tibi placet, hominem fidum ad mare mittas, per quem posthac colloque- [C] mur, [*& rem transigemus.*] Atque hæc sunt, quæ in illa epistola verbis disertissimis cōtinebantur. Xerxes verò lætatus est hac epistola, & Artabazum Pharnaci filium ad mare misit, eumq; iussit accipere prouinciam Dascylitin, Megabate, qui [*ei*] antè præfuerat, dimisso. eique vicissim epistolam ad Pausaniam dedit, imperans vt eam Byzantium quàm celerrimè mitteret, illique sigillum ostenderet: &, si quid Pausanias de suis negociis mandaret, quàm rectissimè, & quàm fidelissimè conficeret. Il- [D] le verò [*eò*] profectus, cùm alia fecit, quemadmodum [*ipsi à Rege*] fuerat imperatum, tum etiam epistolam [*ad Pausaniam*] misit. Hoc autem responsum in ea scriptum erat. Rex Xerxes Pausaniæ sic respondet: cùm ob viros, quos mihi trans mare incolumes Byzantio remisisti, beneficij gratia in domo nostra tibi perpetuò manebit reposita, scriptisque nunquam delendis mandata, tum etiam tua verba mihi placent. Ac te neque nox, neque dies remoretur, ita vt remissè agas quicquam eorum, quæ mihi polliceris. neque auri, neque argenti impensis [*hæc*] impediantur, ne-

[1] Ἀπὸ τοῦδε πρῶτον] ἀπὸ τούτου τοῦ ἐπιφερομένου περὶ Βυζαντίου δηλονότι. [2] Μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου] ἐνταῦθα τὰ περὶ τῆς προτέρας αὐτοῦ παρουσίας διηγεῖται. [3] Προσήκοντές τινες] διαφορὰ προσηκόντων καὶ συγγενῶν. [4] Τῷ δὲ λόγῳ] τῇ φήμῃ. [5] Αὐτὸν] τὸν [illegible]. [6] Εἰ οὖν τί σε] ἀντὶ τοῦ σοί. ἀττικὴ δὲ καὶ ἀρχαία ἡ φράσις, αἰτιατικῇ δοτικῆς αἰτιατικὴν συντάξαι. [7] Ἡ γραφὴ ἐδήλου] γραφὴ, ἡ ζωγραφία, καὶ ἡ κατηγορία, καὶ ἡ ἐπὶ γραμμάτων ἁπλῶς νῦν. [8] Ἐπὶ θάλασσαν] ἐπὶ τὰ παραθαλάσσια. [9] Ἐς Βυζάντιον] ὅπου δηλονότι. [10] Αὐτῷ] τῷ Ἀρταβάζῳ. [11] Καὶ τὴν σφραγῖδα] ἡ σφραγὶς τοῦ πρώτου βασιλέως εἶχε, κατὰ μέν τινας, τοῦ βασιλέως εἰκόνα· κατὰ δέ τινας, τοῦ Κύρου τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῶν· κατὰ δέ τινας, τοῦ Δαρείου ἵππον, δι' ὃν χρεμετίσαντα ἐβασίλευσεν. [12] Ἀποδεῖξαι] τῷ Παυσανίᾳ. [13] Παραγγέλλῃ] κελεύῃ. [14] Καὶ τῶν ἀνδρῶν] λείπει ὑπέρ. [15] Κείσεταί σοι εὐεργεσία] ἀεὶ παντὸς εὐεργέτης κληθήσῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ. [16] Ἀνεῖναι] ῥᾳθυμῆσαι.

que

que [*vllâ*] copiarum multitudine, si quò sit prouenendum, sed cum Artabazo viro probo, [*ac fidelis,*] quem ad te misi, meas, tuasque res, prout è dignitate, ac vtilitate vtriusq; nostrum maximè esse iudicaris: transige confidenter. Pausanias his literis acceptis, cum magnam auctoritatem iam ante apud Græcos haberet, [*& ab illis valde honoraretur,*] propter imperium ad Platæas gestum, tunc animos longè magis efferre cœpit, nec amplius consuetis, ac patriis institutis viuere potuit: sed cultu Medico ornatus prodiit Byzantio, eiusque per Thraciam euntis latera Medi, & Ægyptij satellites, armati stipabant. Mensa quoq; Persicae apponebatur: neque suas cogitationes amplius continere poterat: sed paucis, leuibusque rebus apertè prodebat res magnas, quas animo conceperat, & postea peragere statuerat. Præterea se [*cunctis*] aditu difficilem præbebat, & iracundia adeò graui in omnes pariter vtebatur, vt [*ad eum*] nullus posset accedere. Quamobrem etiam potissimum socij ad Atheniensium partes transiuerunt, [*seq; illis adiunxerunt.*] Lacedæmonij verò his auditis, propter hæc ipsa & primùm eum reuocarunt, & postquam iterum, Hermionide naui vectus, ipsorum iniussu, huiusmodi facinora facere videbatur. & Byzantio ab Atheniensibus obsesso per vim pulsus, Spartam quidem non reuertebatur: at ipsis nuntiabatur eum sedes ad agri Troiani Colonas posuisse, & consilia cum barbaris agitare, neque [*publici*] boni causa diutiùs [*illic*] manere: ita demum non amplius supersederũt: sed Ephori misso caduceatore, & Scytale imperarunt, ne à caduceatore discederet. alioqui, Spartanos ei, [*vt hosti,*] bellum indicere, [*significarunt.*] Ille verò, cùm quamminimum suspectus esse vellet, & crimen obiectum se pecuniis diluturũ speraret, iterum Spartam rediit. Ac primùm quidem ab Ephoris in carcerem est coniectus (Ephoris enim Regẽ ita tractare licet)

μηδὲ στρατιᾶς πλήθει, εἴ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι· ἀλλὰ μετ' Ἀρταβάζου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὅν σοι ἔπεμψα, πρᾶσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σά, ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἕξει ἀμφοτέροις. Ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, [1]ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ μᾶλλον τότε ἦρτο, καὶ οὐκέτι ἠδύνατο [2]ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ βιοτεύειν· ἀλλὰ σκευάς τε μηδικὰς ἐνδυόμενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῄει, καὶ διὰ τῆς Θρᾴκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι [3]ἐδορυφόρουν. τράπεζάν τε [4]περσικὴν παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἠδύνατο, ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προυδήλου ἃ τῇ γνώμῃ μειζόνως ἐς ἔπειτα ἔμελλε πράξειν. [5]δυσπρόσοδόν τε αὑτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο [6]ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι. διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἥκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, [7]τό, τε πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηὶ τὸ δεύτερον ἐκπλεύσας, οὐ κελευσάντων αὐτῶν, τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν. καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ ὑπ' Ἀθηναίων [8]ἐκπολιορκηθεὶς, ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρῳάδας [9]ἱδρυθεὶς, [10]πράσσων τε [11]ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ [12]τὴν μονὴν ποιούμενος. οὕτω δὴ οὐκέτι [13]ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ ἔφοροι, καὶ [14]σκυτάλην, εἶπον τοῦ κήρυκος [15]μὴ λείπεσθαι· εἰ δὲ μή, πόλεμον [16]αὐτῷ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. ὁ δὲ, βουλόμενος ὡς ἥκιστα ὕποπτος εἶναι, καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν [17]τὴν διαβολήν, ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς Σπάρτην. καὶ ἐς μὲν τὴν εἱρκτὴν ἐσπίπτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐφόρων (ἔξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις [18]τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο)

γρ. καθεστηκότι

γρ. μηδικήν

γρ. ἱδρυνθείς

γρ. [illegible]σβολήν

---

[1] Ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι] ὄγκου, ἐπηρμένος τῇ μεγάλῃ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. [2] Ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ] τῷ Λακωνικῷ. [3] Ἐδορυφόρουν] μετὰ δοράτων περιέπεμπον ταῦτα [illegible]. [4] Περσικὴν] τρυφηλήν. [5] Δυσπρόσοδον] δυσέντευκτον. [6] Ἐς πάντας] κατὰ πάντων. [7] Τό, τε πρῶτον] [illegible]. [8] Ἐκπολιορκηθεὶς] τῇ πολιορκίᾳ ἐκβληθείς. [9] Ἱδρυθεὶς] καθεσθείς. [10] Πράσσων τε] [illegible] ἑαυτῷ. [11] Ἐσηγγέλλετο] ἐμηνύθη. [12] Τὴν μονὴν] τὴν ἀργίαν. [13] Ἐπέσχον] ἑαυτοὺς [illegible]. [14] Σκυτάλην] αὕτη ἡ ἐπιστολὴ Λακωνική. ἦν δὲ σκυτάλη ξύλον στρογγύλον ἰσομῆκες, [illegible] δύο δὲ παρὰ Λακεδαιμονίοις ἦσαν σκυτάλαι· καὶ τὴν μὲν μίαν κατεῖχον οἱ ἔφοροι τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ ἐκπεμπομένῳ τῶν στρατηγῶν παρεῖχον. καὶ ὁπότε ἐβούλοντο ἐπιστεῖλαί τι αὐτῷ, φέροντες ἱμάντα λευκὸν, περιείλουν τὴν σκυτάλην, καὶ ἐπὶ τοῦ ἱμάντος ἔγραφον, καὶ ἀνελίττοντες παρεῖχον τὸν ἱμάντα τῷ ἀποφέροντι. τοῦτο δὲ ἐποίουν ἵνα μὴ μάθωσιν οἱ ἀποφέροντες τὰ ἐν τῷ ἱμάντι γεγραμμένα. ὁ δὲ στρατηγὸς, λαβὼν τὸν ἱμάντα, τῇ ἑαυτοῦ σκυτάλῃ περιείλιττε, καὶ ἐγίγνωσκε τὴν τῶν γραμμάτων περιοχήν. εἰ δέ τις εἴποι, καὶ πῶς εἶχεν ὁ Παυσανίας σκυτάλην, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθών; ῥητέον ὅτι ἀπὸ τῆς προτέρας στρατηγίας εἶχε τὴν σκυτάλην. [15] Μὴ λείπεσθαι] τὸν Παυσανίαν δηλονότι. [16] Αὐτῷ] τῷ Παυσανίᾳ. [17] Τὴν διαβολὴν] τὴν κατηγορίαν. τὸν κίνδυνον. τὸ γεγονὸς ὑπ' αὐτοῦ [illegible]. [18] Τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο] τὸ καθεῖρξαι δηλονότι. καὶ μὴν οὐκ ἦν βασιλεὺς, ἀλλ' ἐπίτροπος.

[1] ἔπειτα διαπραξάμενος, ὕστερον ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς χρίσιν τοῖς βουλομένοις [2] περὶ αὐτῶν ἐλέγχειν. καὶ φανερὸν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ σπαρτιᾶται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ, οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ ἂν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα [3] γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα, καὶ [4] ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα. Πλείσταρχον γὰρ [5] τὸν Λεωνίδου, ὄντα βασιλέα καὶ νέον ἔτι, [6] ἀνεψιὸς ὢν ἐπετρόπευσεν. [7] ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε, τῇ τε παρανομίᾳ, καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων. μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι. τά τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν, εἴ τί που [8] ἐξεδεδιῄτητο τῶν καθεστώτων νομίμων, καὶ ὅτι [9] ἐπὶ τὸν τρίποδά ποτε τὸν ἐν δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ ἕλληνες ἀπὸ τῶν μήδων ἀκροθίνιον, ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγεῖον τόδε,

> Ἑλλήνων ἀρχηγὸς, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε μήδων,
> Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε.

Τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ λακεδαιμόνιοι [10] ἐξεκόλαψαν εὐθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο· καὶ ἐπέγραψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον, ἔστησαν τὸ ἀνάθημα. τοῦ μέντοι Παυσανίου ἀδίκημα καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπεί γε δὴ [11] ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῷ μᾶλλον [12] παρόμοιον πραχθῆναι ἐφαίνετο [13] τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ εἰς τοὺς εἵλωτας πράσσειν τι αὐτόν. [14] καὶ ἦν δὲ οὕτως. ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς [15] καὶ πολιτείαν, ἢν ξυνεπαναστῶσι, [16] καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται. ἀλλ' οὐδ' ὣς οὐδὲ τῶν εἱλώτων μηνυταῖς τισὶ πιστεύσαντες, ἠξίωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν εἰς αὐτόν, χρώμενοι τῷ τρόπῳ ᾧπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς σπαρτιάτου, ἄνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων, βουλεῦσαί τι ἀνήκεστον

A deinde verò re [*cum Magistratibus*] trãsacta, postea [*inde*] exiuit, seq; reum constituit, & crimina sibi obiecta, cuilibet in iudicio coarguendi potestatem fecit. Spartani verò nullum quidem manifestum signum habebant, neq; ipsius inimici, neque vniuersa ciuitas, quo sine dubitatione freti supplicium sumerent de viro, qui & regio genere natus, & honore [*magno*] tunc temporis præditus erat. Nam Plistarchi Leonidæ [*filij*,] cùm Rex, & puer adhuc esset ipse, qui eius erat cõsobrinus, tutelam gesserat. B Multas tamen suspiciones præbebat, cùm ob morum insolentiam, tum etiam ob barbarorum æmulationem, se nolle in præsenti rerum statu acquiescere, [*& pari iure, & conditione cum suis ciuibus viuere:*] & cùm alias eius actiones accuratè considerabãt, si qua in re à moribus receptis, & patriis institutis recessisset, & studia ab his aliena sequutus fuisset, tum etiam quod olim in tripode, qui Delphis erat, quem Græci ex primitiis manubiarum à Medis victis ablatarum [*Deo*] dicauerant, hoc epigramma, carmine elegiaco scriptum ipse priuatim C inscribendum censuisset,

> *Postquam Græcorum dux agmina Medica fudit,*
> *Phœbo Pausanias hæc monumenta dedit.*

Sed Lacedæmonij hoc epigramma protinus ex tripode tunc deleuerunt, & [*in eo*] singulas ciuitates nominatim inscripserũt, quotquot armis, opibusq; coniunctis barbarũ profligauerant, & donum istud [*Deo*] dicauerant. Hoc igitur etiam inter cætera iniusta Pausaniæ facinora numerabatur, & postquã in hoc statu, [*qui suprà declaratus,*] res eius esse cœperunt, [*tunc*] multo magis D [*hoc eius factum*] præsenti [*perduellionis*] consilio consentaneũ esse videbatur. Quin etiam audiebãt eum aliquid cum seruis agitare quod verum erat. Libertatem enim & ciuitatem ipsis pollicebatur, si secum [*in cæteros Lacedamonios*] insurrexissent, summãque rei secum transegissent. Sed tamen ne sic quidem vllis seruorum indiciis habita fide quicquam noui in ipsum statuere voluerunt, vtentes more, quo erga se ipsos [*vti*] consueuerunt, vt nõ sint celeres ad aliquid grauius de viro Spartano sine manifestissimis, ac minimè dubiis indiciis decernendum:

---

[1] Ἔπειτα διαπραξάμενος] χρήμασι δηλονότι. καὶ λόγοις διαπραξάμενος, ἤτοι διαπραγματευσάμενος τὴν κατηγορίαν. [2] Περὶ αὐτῶν] τῶν κατηγορημάτων. [3] Γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα] Ἡρακλείδης γὰρ ἦν. [4] Ἐν τῷ παρόντι] καιρῷ δηλονότι. [5] Τὸν Λεωνίδου] οὗτος ὁ Λεωνίδης ὁ ἐν Θερμοπύλαις ἀριστεύσας ἐπὶ τῶν μηδικῶν. [6] Ἀνεψιὸς ὢν] τοῦ Πλειστάρχου. [7] Ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε] ὡς τι μὴ στέργοι τοῖς λακωνικοῖς νόμοις τοῖς παροῦσι, τοῖς ἤθεσι τῶν λακώνων. [8] Ἐξεδεδιῄτητο] ἔξω τῶν λακωνικῶν διῃτᾶτο νόμων. [9] Ἐπὶ τὸν τρίποδα] οὐχ ὃν φασὶ μαρτυρεῖ ὁ Ἀπόλλων, ἀλλ' ἕτερόν τινα, ὃν ἔλαβον οἱ ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ μετέθηκαν ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον τοῦ Βυζαντίου. [10] Ἐξεκόλαψαν] ἐξέξυσαν καὶ ἀπήλειψαν. [11] Ἐν τούτῳ καθειστήκει] ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ μηδισμοῦ. ἀπηλέγχθη γὰρ μὴ ἐμμένειν τοῖς ἤθεσι τῶν λακεδαιμονίων. [12] Παρόμοιον] τῷ μηδισμῷ δηλονότι. [13] Τῇ παρούσῃ διανοίᾳ] λείπει ὤν. [14] Καὶ ἦν δὲ οὕτω] τὸ δὲ, ἀντὶ τοῦ γάρ. [15] Καὶ πολιτείαν] αὐτονομίαν. [16] Καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται] κατὰ τὸ ἀπάρτης. ἤγουν τὸν μηδισμόν.

donec

donec tandem quidam, (vt fertur,) qui po- A stremas epistolas ad Regem scriptas erat ad Artabazum perlaturus, vir Argilius, qui quondam eius amasius fuerat, idemq; illi fidelissimus, ad eos indicium detulit: territus quadam suspicione, quæ ipsi in mẽtem venerat, quod nullus de nũtiis ante se missis adhuc redisset. Quare cùm sigillũ [*Pausaniæ sigillo*] simile fecisset, (vt; si opinione sua deceptus fuisset, aut etiam si quid ille [*vnca*] mutare voluisset, non agnosceret,) epistolas soluit. In quibus suspicatus aliquid huiusmodi præterea mandatum esse, B se quoq; scriptum, cædiq; destinatum inuenit. Cum igitur ille has literas Ephoris tunc ostendisset, vehementius illi quidem, [*quàm ante*] crediderunt [*vera esse, quæ Pausaniæ fuerant obiecta:*] sed tamen cùm præterea suis ipsorum auribus aliquid ipsius Pausaniæ loquentis ore prolatum audire vellet, cumq; ex composito vir ille supplex ad Tænarum confugisset ibiq; tugurium construxisset, quod septo interposito disclusum erat, in quo quosdam de Ephoris absconderat, cũq; Pausanias ad ipsũm venisset, & supplicationis causam ex illo que- C reret, omnia planè audiuerunt, dũ ille conquereretur de rebus in suam perniciem ab ipso scriptis, dum etiam alia singulatim declararet, quomodo nunquam in obeundis apud Regem ministeriis ipsum vllis periculis obiecisset, & tamen dignus habitus fuisset, qui æquè, atq; multi alij ipsius ministri, cæderetur. Cùm autem ille & hæc ipsa confiteretur, nec eum propter id, quod tunc acciderat, irasci sineret: sed fidem ei daret, & ex templo impunè surgere iuberet, ac oraret vt quàm celerrimè pergeret, D nec sua negotia impediret: tunc verò Ephori [*his omnibus*] diligenter auditis abierunt: cum, autem rem planè compertam iam haberent, eum in vrbe comprehendere conabãtur. Fama autem est ipsum [*Pausaniam*,] cum in via iam comprehendẽdus esset, cumq; vnius Ephororum [*ad se*] accedentis vultum cõspexisset, cognouisse qua de causa veniret. cumque alius [*ex Ephoris*] pro beneuolentia, qua ipsum prosequebatur, nutu clãdestino [*rẽ ipsi*] significasset, ad templũ [*Palladis*] Chalciœcæ cursu se proripuisse,

A ὑπετόπευε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται), ὁ μέλλων [1] τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, [2] ἀνὴρ Ἀργίλιος, [3] παιδικά ποτε ὢν αὐτοῦ, καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς γίγνεται· δείσας κατὰ ἐνθύμησίν τινα ὅτι οὐδείς πω τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων [4] πάλιν ἀφίκετο· [5] καὶ παραποιησάμενος σφραγῖδα, ἵνα, ἢν ψευσθῇ τῆς δόξης, [6] ἢ καὶ ἐκεῖνός τι μεταγράψαι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῷ, λύει τὰς ἐπιστολάς. ἐν αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτον προσεπεστάλθαι, [7] καὶ αὑτὸν εὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν. τότε δὴ οἱ ἔφοροι, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα, μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ βουληθέντες ἔτι γενέσθαι αὐτοῦ Παυσανίου τι λέγοντος, [8] ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἱκέτου οἰχομένου, καὶ σκηνησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν τε ἐφόρων ἐντὸς τινὰς ἔκρυψε, καὶ Παυσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος, καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἱκετείας, ᾔσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου τά τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα, καὶ τἆλλα ἀποφαίνοντος καθ' ἕκαστον, ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα [9] διακονίαις [10] παραβάλοιτο, [11] προτιμηθείη δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν· κἀκείνου αὐτά τε ταῦτα ξυνομολογοῦντος, καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐῶντος ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδόντος τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ μὴ τὰ πρασσόμενα διακωλύειν. ἀκούσαντες δὲ [12] ἀκριβῶς, τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ ἔφοροι· βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες, ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν [13] ἐποιοῦντο. [14] λέγεται δ' αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἑνὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι [15] ἐφ' ᾧ ἐχώρει. [16] ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίᾳ, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου [17] χωρῆσαι δρόμῳ,

---

[1] Τὰς τελευταίας] [illegible] ἀπέστελλεν. [2] Ἀνὴρ Ἀργίλιος] [illegible] ἀπὸ πόλεως Θρᾴκης [illegible]. [3] Παιδικά ποτε] τὸ παιδικά, [illegible] ἐπὶ αἰσχροῦ λαμβάνεται. [illegible] [4] Πάλιν ἀφίκετο] ἐπανῆλθε. [5] Καὶ παραποιησάμενος] [illegible] ὁ Ἀργίλιος. [6] Ἢ καὶ ἐκεῖνος] ἐκεῖνος ὁ Παυσανίας. [7] Καὶ αὑτὸν εὗρεν] [illegible] ἀληθὲς [illegible]. [8] Ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου] ἀπὸ συνθήματος τοῦ ἀγγέλου. [9] Διακονίαις παραβάλοιτο] τῶν ἀγγελίαις ταῖς δι' αὐτῆς διαβάλλοι. [10] Παραβάλοιτο] παραβόλως κατηγορήσειεν. ἢ [illegible] διακονήσειε. [11] Προτιμηθείη δ'] ἐν εἰρωνείᾳ τὸ προτιμηθείη λέλεκται. [12] Ἀκριβῶς] ἀληθῶς. [13] Ἐποιοῦντο] ἔμελλον ποιεῖσθαι. ποιῆσαι ἐβούλοντο. [14] Λέγεται δ' αὐτὸν] τὸν Παυσανίαν. [15] Ἐφ' ᾧ ἐχώρει] τὸ χάριν. [16] Ἄλλου δὲ] ἐφόρου δηλονότι, ἀφανῶς νεύσαντος. ὅστις ἦν φίλος τοῦ Παυσανίου. [17] Χωρῆσαι δρόμῳ] λέγεται τὸν Παυσανίαν.

καὶ προκαταφυγεῖν· ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. A [1] καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα, ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, ἐσελθών, ἵνα μὴ [2] ὑπαίθριος ταλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ, [2] τὸ παραυτίκα μὲν [3] ὑστέρησαν τῇ διώξει· μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον, καὶ τὰς θύρας, [4] ἔνδον ὄντα τηρήσαντές αὐτὸν, [5] καὶ ἀπολαβόντες εἴσω, [6] ἀπῳκοδόμησαν. προσκαθεζόμενοί τε, ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ. καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα. καὶ ἐξαχθεὶς, B ἀπέθανε παραχρῆμα. καὶ αὐτὸν [7] ἐμέλλησαν μὲν [8] ἐς τὸν καιάδαν, οὗπερ τοὺς κακούργους ἐμβάλλειν εἰώθεσαν· ἔπειτα ἔδοξε [9] πλησίον που κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς [10] ὁ ἐν Δελφοῖς [11] τόν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν οὗπερ ἀπέθανε, (καὶ νῦν κεῖται [12] ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῇ στῆλαι δηλοῦσι) καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὂν τὸ πεπραγμένον, [13] δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῇ Χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι. οἱ δὲ, ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο, ὡς ἀντὶ Παυσανίου ἀνέθησαν. C Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. [14] τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου Λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ξυνεπῃτιῶντο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς ηὕρισκον ἐκ τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων· ἠξίουν τε τοῖς αὐτοῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ, πεισθέντες ([15] ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος, καὶ ἔχων δίαιταν μὲν ἐν Ἄργει, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Πελοπόννησον) πέμπουσι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἑτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν, D ἄνδρας [16] οἷς εἴρητο ἄγειν ὅπου ἂν περιτύχωσιν. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὢν [17] αὐτῶν εὐεργέτης.

γρ. καταφυγών

γρ. ἐμπνέοντα

γρ. τῷ Παυσανίου

A & fuga [*cæteros*] anteuertisse. Fanum autem erat vicinum, & in exiguam templi ædiculam ingressus, ne sub dio agens [*variis incommodis*] affligeretur, [*in ea*] se continebat. Illi verò qui eum insequebantur, tunc quidem assequi non potuerunt: sed postea & ipsius ædiculæ tectum sustulerunt, & fores, cùm eum intus esse obseruassent, & ingressum circundedissent, muro obstruxerunt, cumq; obsidentes, fame expugnarunt: & cùm animam in ædicula iam esset efflaturus, [*illi hac*] re cognita, eum ex templo, vt B se habebat adhuc spirantem exportarunt: ille verò exportatus, cõfestim mortuus est. cum autem in Cæadem deiecturi erãt, quò facinorosos homines deiicere solent: sed postea visum est [*ipsis*] eum in aliquo loco propinquo defodere. Sed Deus, qui Delphis est, oraculũ postea reddidit Lacedæmoniis, quo iussit eos sepultum [*Pausaniæ*] cadauer [*eò*] trãsferre, vbi animam efflauerat: (& nunc in fani vestibulo situ͂ est, quod lapides literis incisis declarãt.) & quia hoc ipsorum facinus piaculo non carebat, duo corpora pro vno [*Palladi*] Chalciœcæ persoluére. C Illi verò duas statuas æneas fecerunt, quas pro Pausania [*Deæ*] consecrarũt. Atheniéses igitur, q vel ipse Deus piaculum [*ab illis admissum*] iudicasset, vicissim & ipsi Lacedæmoniis imperarunt, vt hoc exterminarent. At Lacedæmonij legatis ad Athenienses missis Themistoclem etiam criminabãtur, q & ipse cum Medis sensisset, quemadmodum fecerat Pausanias, vt ex manifestis indiciis quæstionis de Pausaniæ criminibus habitæ compertum habebãt, & petebant vt ille iisdem suppliciis af-D ficeretur. Illi verò, fidem verbis illorũ habentes (iam enim Themistocles patria per ostracismum pulsus erat, & Argis quidem habitabat: sed tamẽ & per cæteras Peloponnesi partes crebrò commeabat) mittũt vnà cum Lacedæmoniis, ad illum simul persequendum paratis, quosdam cum mandatis, vt eum adducerent vbicunq; terrarum nanciscerentur. Themistocles verò cùm [*rem*] præsensisset, ex Peloponneso in Corcyram profugit, quòd de Corcyræis benè meritus esset.

---

[1] Καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα] φασὶ γὰρ ὅτι ἡνίκα εἰσῆξαν κατ' αὐτοῦ τὸ οἴκημα, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἀλκιθέα πρώτη λίθον ἐπέθηκε. [illegible] γὰρ αἱ λακωνικαὶ γυναῖκες [illegible] τὸν τῆς [illegible] [illegible] λάκαιναι. [2] Τὸ παραυτίκα μὲν] ἤγουν, κατὰ τὸ [illegible]. [3] Ὑστέρησαν] [illegible], ἵνα [illegible] μὴ [illegible]. [illegible] [illegible] ἐν ἱερῷ αὐτὸν πολιορκήσαντες. [4] Ἔνδον ὄντα τηρήσαντες] ἐξῄει γὰρ εἰς τὸ ἱερὸν πολλάκις. [5] Καὶ ἀπολαβόντες εἴσω] [illegible], περιείρξαντες. [6] Ἀπῳκοδόμησαν] τειχίσαντες τὰς θύρας ἀπέφραξαν. [7] Ἐμέλλησαν] εἰς δεύτερον. [8] Ἐς τὸν καιάδαν ἐμβαλεῖν] [illegible] ὁ καιάδας ὀρώρυγμένος ἐν Λακωνικῇ, ὅπου τοὺς κακούργους εἰώθασι ῥιπτεῖν. [9] Πλησίον που] τοῦ καιάδου. [10] Ὁ ἐν Δελφοῖς] ὁ Ἀπόλλων. [11] Τόν τε τάφον] τὸ σῶμα. [12] Ἐν τῷ προτεμενίσματι] ἐν τῷ προπυλαίῳ. [13] Δύο σώματα] τουτέστι δύο [illegible] [illegible] ἀντὶ αὐτοῦ. οἱ δὲ [illegible] [illegible] ἀνδριάντας. Ἄλλως. ἀνθ' ἑνὸς σώματος τοῦ Παυσανίου δύο στήλας τοῦ Παυσανίου ἀνέθηκαν. [14] Τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου] [illegible], διὰ τὸ [illegible] ταῦτα [illegible] Παυσανίαν. [illegible] γὰρ ταῦτα πρὸς τὸ ἄγος συμβάλλεται). [15] Ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος] [illegible] τὸ φρόνημα ὃ εἶχεν ὁ Θεμιστοκλῆς [illegible], ἐξωστρακίσθη ὑπὸ Ἀθηναίων, ἵνα τὸ φρόνημα αὐτοῦ καθέλωσιν. [16] Οἷς εἴρητο] [illegible]. [17] Αὐτῶν εὐεργέτης] [illegible] γὰρ [illegible] οἱ Κερκυραῖοι τῇ Ἑλλάδι κατὰ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ [illegible], [illegible] αὐτοὺς [illegible] οἱ [illegible] [illegible]. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἐκώλυσε, λέγων ὅτι, εἰ [illegible], [illegible] [illegible] πόλεις [illegible], μεῖζον [illegible] τῇ Ἑλλάδι [illegible] [illegible] [illegible], διὸ [illegible] εὐεργέτης αὐτοῖς.

Sed

Sed cùm illi dicerent se vereri ne, si ipsum A apud se retinerent, in Lacedæmoniorum, & Athenientium odium, [*ac inimicitias*] incurrerent, in oppositam continentem ab ipsis deducitur. & insequētibus iis, quibus [*hoc*] imperatum fuerat, qui perpetuò sciscitabantur quo nam [*ille*] iret, propter magnam consilij inopiam coactus est diuertere ad Admetum Molossorum Regem, qui non erat ipsi amicus. Atque ille quidem tunc fortè domi non erat. Hic verò ab illius vxore, ad quam supplex accesserat, edoctus monetur vt sumpto suo ipsorum filio ad lares sederet. B cumque non multo post Admetus rediisset; ei indicauit quis esset. & facinus illo indignum fore dixit, (siquid fortè ipse contra illum dixisset, eique Athenienses oranti aduersatus fuisset,) profugum vlcisci. Se enim in præsentia longe imbecilliorem, ab illo, [*qui tunc esset longe potentior,*] læsum iri, sed generosi, [*& excelsi,*] esse animi, pares pari conditione vlcisci: simul etiam se quidem illi de commodo quodam, non autem de salute laboranti aduersatum fuisse. Illum verò si se [*suis inimicis*] traderet (cùm dixisset C quinam essent, qui se persequerentur, & qua de causa) [*se*] salute, vitaque priuaturum. Ille vero his auditis, eum cum suo filio, (vt etiam illum tenens sedebat) surgere iussit. hoc autem maximum erat supplicandi genus. Nec Lacedæmoniis, & Atheniensibus [*eo*] non multò post profectis, & longa oratione vsis [*eum*] tradere voluit: sed dimisit, cupientem ad Regem pergere. Itinere pedestri, ad alterum mare, ad [*vrbem*] Pydnam, quæ erat Alexandri. Vbi nauem onerariam nactus, quæ in Ioniam profici- D scebatur, eam conscendit, & tempestate delatus est in castra Atheniēsium, qui Naxum obsidebant. Et (ignotus enim erat iis, qui in naui vehebantur) territus nauclero declarauit quis esset, & qua de causa fugeret: & nisi se seruaret, dixit se dicturū se ab eo pecuniis adducto duci: periculū autem vitari posse, si nullus ex naui exiret, donec idonea nauigādi tēpestas sese ipsis offerret.

A δεδιέναι δὲ φασκόντων τῶν κερκυραίων ἔχειν αὐτὸν, ὥστε λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις ἀπεχθέσθαι, [1] διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν [2] ἐς τὴν ἤπειρον τὴν καταντικρύ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων, [3] κατὰ πύστιν οἷ χωροίη, ἀναγκάζεται κατά τι ἄπορον παρὰ Ἄδμητον τὸν μολοσσῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ [4] οὐ φίλον, [5] καταλῦσαι. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν· ὁ δὲ, τῆς γυναικὸς ἱκέτης γενόμενος, διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα B σφῶν λαβὼν καθέζεσθαι ἐπὶ τὴν ἑστίαν. καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου, δηλοῖ τε ὅς ἐστι, [6] καὶ οὐκ ἀξιοῖ, [7] εἴ τι ἄρα αὐτὸς ἀντεῖπεν [8] αὐτῷ ἀθηναίων δεομένῳ, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι. [9] καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου πολλῷ *ἀσθενεστέρου ἐν τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν· γενναῖον δὲ εἶναι τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμωρεῖσθαι. [10] καὶ ἅμα, αὐτὸς μὲν [11] ἐκείνῳ [12] χρείας τινὸς, καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι, ἐναντιωθῆναι· [13] ἐκεῖνον δ' ἂν, εἰ ἐκ- C δοίη [14] αὐτὸν (εἰπὼν ὑφ' ὧν [15] καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται) σωτηρίας ἂν τῆς ψυχῆς [16] ἀποστερῆσαι. ὁ δὲ, ἀκούσας, ἀνίστησί τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος, [17] ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἱκέτευμα τοῦτο· καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς τε λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις ἐλθοῦσι, [18] καὶ πολλὰ εἰποῦσιν, οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει, βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι, ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ, [19] ἐς πύδναν [20] τὴν Ἀλεξάνδρου, ἐν ᾗ ὁλ- D κάδος τυχὼν ἀναγομένης ἐπ' ἰωνίας, καὶ ἐπιβὰς, καταφέρεται χειμῶνι ἐς τὸ ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει νάξον· [21] καὶ (ἦν γὰρ ἀγνὼς τοῖς ἐν τῇ νηΐ) δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἐστί, [22] καὶ δι' ἃ φεύγει· καὶ, εἰ μὴ σώσει αὐτὸν, ἔφη ἐρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἄγει· τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι, μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεὼς μέχρι πλοῦς γένηται).

* π. ἀσθενέστερον

[1] Διακομίζεται] ἄγει. [2] Ες τὴν ἤπειρον τὴν καταντικρὺ] τὴν Θεσπρωτίαν. [3] Κατὰ πύστιν] φήμην. [4] Οὐ φίλον] πρὶν γὰρ [illegible] Ἀδμήτου [illegible] περὶ συμμαχίας αἰτήσαντος, ὁ Θεμιστοκλῆς αἴτιος [illegible] αὐτῷ βοήθειαν· & διὰ τοῦτο [illegible]. [5] Καταλῦσαι] καταλῦσαι μὲν, κυρίως ἐπὶ [illegible] ἐπὶ ἁμάξης [illegible], ἐπὶ νεώς. [6] Καὶ οὐκ ἀξιοῖ] [illegible] τοῦ Ἀδμήτου. [7] Εἴ τι ἄρ' αὐτὸς] ὁ Θεμιστοκλῆς. [8] Αὐτῷ ἀθηναίων δεομένῳ] αὐτοῦ τοῦ Ἀδμήτου. [9] Καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου] [illegible] ὑπ' ἐκείνου τοῦ Ἀδμήτου, ὑπὸ [illegible] ἀντιστῆναι. [illegible] ὁ τυχὼν τῶν δυστυχούντων [illegible] τιμωρεῖσθαι. [10] Καὶ ἅμα αὐτὸς] ὁ Θεμιστοκλῆς. [11] Ἐκείνῳ] τῷ Ἀδμήτῳ. [12] Χρείας τινὸς] χρείας τινὸς ἕνεκεν, καὶ οὐχὶ περὶ ζωῆς & θανάτου. [13] Ἐκεῖνον δ' ἂν] τὸν Ἄδμητον. [14] Αὐτὸν] τὸν Θεμιστοκλέα. [15] Καὶ ἐφ' ᾧ] οὗ ἕνεκα. [16] Ἀποστερῆσαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὐκ ἀξιοῖ. [17] Ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο] αὐτῷ τῷ σχήματι. [18] Καὶ πολλὰ εἰποῦσιν] ἀντὶ τοῦ ἀπειλήσασιν. [19] Ες πύδναν] ἕως τῆς πύδνας. [20] Τὴν Ἀλεξάνδρου] πόλιν Μακεδονίας, τοῦ φιλέλληνος. [21] Καὶ (ἦν γὰρ ἀγνὼς)] ἄλλο δυστύχημα τοῦ Θεμιστοκλέους. [22] Καὶ δι' ἃ φεύγει] ὅτι ὁ αὐτὸν φησὶ συνειδότα ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγειν τὸν Θεμιστοκλέα.

πειθομένῳ δὲ αὐτῷ χάριν [1] ἀπομνήσεσθαι ἀξίαν. ὁ δὲ ναύκληρος ποιεῖται ταῦτα. [2] καὶ ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου, ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἔφεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐθεράπευσε χρημάτων δόσει. (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἄργους, ἃ ὑπεξέκειτο) καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω, ἐσπέμπει γράμματα εἰς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου, νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ [3] ὅτι, Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ μὲν πλεῖστα Ἑλλήνων εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἠμυνόμην· πολὺ δ᾽ ἔτι [4] πλείω ἀγαθά, ἐπειδὴ [5] ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ [6] ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν [7] ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο. [8] καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται, ([9] *γράψας τήν τε ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν, ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο τότε [10] δι᾽ αὐτὸν οὐ διάλυσιν) καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι, πάρειμι, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βούλομαι δ᾽ ἐνιαυτὸν ἐπισχών, αὐτός σοι περὶ ὧν ἥκω δηλῶσαι. βασιλεὺς δέ, ὡς λέγεται, [11] ἐθαύμασέ τε αὐτοῦ [12] τὴν διάνοιαν, καὶ ἐκέλευσε ποιεῖν οὕτως. [13] ὁ δ᾽ ἐν τῷ χρόνῳ [14] ὃν ἐπέσχε, τῆς τε Περσίδος γλώσσης ὅσα ἠδύνατο κατενόησε, [15] καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας. ἀφικόμενος δὲ μετὰ τὸν ἐνιαυτόν, γίγνεται [16] παρ᾽ αὐτῷ μέγας, [17] καὶ ὅσος οὐδείς πω Ἑλλήνων, διά τε τὴν προϋπάρχουσαν ἀξίωσιν, [18] καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα, ἣν [19] ὑπετίθει αὐτῷ δουλώσειν· μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πεῖραν [20] διδοὺς ξυνετὸς φαίνεσθαι.

A Quòd si sibi morem gessisset, dixit se memori animo pro meriti magnitudine gratiam ei relaturum. Nauclerus autem hæc fecit, [*quæ ille petierat,*] & cùm diem, ac noctem in anchoris, & salo stetisset supra [*Athenien∫.*] castra, postea Ephesum peruenit. Themistocles verò eũ liberaliter est prosequutus, pecunias ei largitus, (postea enim pecuniæ ad eum venerunt & Athenis, ab amicis missæ, & Argis, eæ, quæ clam [*ibi*] depositæ fuerant) & cum quodam illorum Persarum, qui oræ maritimæ præerant, in loca mediterranea profectus, B literas misit ad regem Artaxerxem Xerxis [*filium,*] qui nuper regnare cœperat. Hoc autem in illis literis erat scriptum: Themistocles ad te venio, qui ex omnibus Græcis vnus vestram familiã plurimis affeci malis, quãdiu necessitate [*compulsus*] patrem tuũ, qui mihi bellum inferebat, propulsaui. sed longè pluribus beneficiis [*eum affeci,*] post quam mihi quidem tuta, illi verò periculosa reuersio fuit. Et beneficium mihi debetur. ([*Nam Themistocles in his suis literis*] scripserat quomodo & [*patrem ipsius Re-* C *gis*] antè monuisset de [*Græcorum*] receptu ex Salamine, & de pontibus non solutis, quos [*à Græcis victoribus*] ruptum iri, propter ipsum tunc falsò simulauerat) & nunc ego, qui magnis beneficiis te afficere possum, adsum, quem Græci persequuntur propter beneuolentiam, qua te prosequor. Anno autem supersedens ipse coràm aduentus mei causam tibi declarare volo. Rex verò (vt aiunt) eius consilium, [*& animum*] est admiratus, cumque ita facere iussit. Hic verò vnius anni spatio, quo super- D sedit, percepit, [*ac didicit*] quicquid & linguæ Persicæ, & morum illius regionis [*percipere, ac discere*] potuit. Exactoque anno [*ad Regem*] profectus, apud eum magnam autoritatem est adeptus, & quantam nullus vnquam Græcorum [*assequutus fuerat*] cùm propter pristinam [*hominis*] dignitatem, tum etiam propter spem, quam ei præbebat promittens fore, vt Græciam in eius ditionem, ac potestatem redigeret: præcipuè verò quòd prudens esse videretur, suæq; prudentiæ specimen dedisset.

---

[1] Ἀπομνήσεσθαι] ἀποδοῦναι μνησθέντα. [2] Καὶ ἀποσαλεύσας] ἀποφυγὼν ἐκ τοῦ λιμένος, ἐν σάλῳ ὁρμήσας. τουτέστι, τῷ ἀλιμένῳ τόπῳ, ἔνθα σάλος γίνεται. [3] Ὅτι Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ.] λείπει ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ ὢν μετοχή. ἵν᾽ ᾖ, Θεμιστοκλῆς ὤν, καὶ Νεοκλέους παῖς ὤν. [4] Πλείω ἀγαθὰ] εἰργασάμην δηλονότι. [5] Ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν] τὰ πράγματα ἦσαν δηλονότι. [6] Ἐν ἐπικινδύνῳ] τὰ πράγματα ἦσαν. [7] Ἡ ἀποκομιδὴ] ἡ ὑποστροφή. [8] Καί μοι εὐεργεσία] ἀντὶ χάριτος. [9] *Γράψας] ἀντὶ τοῦ, ἐπιχειρήσας γράψας, ἤγουν, ἔγραψε γὰρ τὴν π. Æ. P. [10] Δι᾽ αὐτὸν] τὸν πέρσην. [11] Ἐθαύμασέ τε] ὅτι οὕτως ἐχθρὸς ὢν ἠδυνήθη μηχανήσασθαι σῶσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ. [12] Τὴν διάνοιαν] τὴν γνώμην. [13] Ὁ δ᾽ ἐν τῷ χρόνῳ] ἐσκόπει γὰρ ὅπως αὐτὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀποκτείνωσιν οἱ Ἀθηναῖοι. [14] Ὃν ἐπέσχεν] ἑαυτὸν δηλονότι. [15] Καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας] τῶν ἐθῶν. [16] Παρ᾽ αὐτῷ] τῷ πέρσῃ. [17] Καὶ ὅσος οὐδείς πω Ἑλλήνων] Ἱστιαῖος, καὶ Ἱππίας, καὶ Δημάρατος, καὶ ἄλλοι. [18] Καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ] ἔθνους δηλονότι. [19] Ὑπετίθει αὐτῷ] ὑπέβαλλε τῷ πέρσῃ. [20] Διδοὺς] ἀντὶ τοῦ διδόναι.

Themi-

Themistocles enim manifestam sui ingenij vim certissimè demonstrauerat, & hac in re, multo maiore admiratione, quàm vllus alius, dignus erat. Nam naturali prudentia præditus erat, nec quicquam aut antè, aut postea didicerat, quod eam augeret, & rerum improuisarum, cum breuissima deliberatione iudex erat præstantissimus, & futurarum, ac euentus ipsarum plerunque optimus coniector. quę autem in manibus habebat, ea etiam explicare, [*administrare, atq; ad finem perducere,*] poterat, quorum verò esset imperitus, ab his cōmode iudicandis non erat alienus. quid etiam melius, quidve deterius esset in reb. adhuc obscuris, [*& incertis, ante ipsarum euentum*] optimè prospiciebat. vtq; rem totam paucis expediam, & naturæ bonitate, & consilij celeritate, vir iste maximè idoneus fuit ad explicādum ex tempore quæ ad rem facerent, [*& è re essent.*] Morbo autē correptus, vita est defunctus. Quidam autem aiunt cum sponte etiam hausto veneno decessisse, quod existimasset se non posse præstare quæ Regi promisisset. Itaque monumentum eius extat in foro vrbis Magnesiæ, quæ est in Asia. nam huic regioni præfuit, quā rex ipsi dederat. Magnesiam enim [*ei dederat*] pro pane, quæ quotannis quinquaginta talenta pēdebat. Lampsacum verò, pro vino (hoc enim oppidum cæteras illius seculi vrbes vini copia superare videbatur.) Myuntē verò, pro opsonio. Eius autem ossa à propinquis domum, ipsius iussu reportata, & clàm Atheniensibus in agro Attico humata ferunt. Nec enim eum, qui proditionis reus erat, [*ibi apertè*] sepelire fas erat. Pausanias igitur Lacedęmonius, & Themistocles Atheniensis, viri omnium suę ætatis Gręcorum nobilissimi, hunc exitum habuerūt. Lacedæmonij igitur in prima quidē legatione hæc [*Atheniensibus*] de piaculis tollēdis imperarunt, & vicissim [*ab illis*] idem facere sunt iussi. Deinde verò ad Atheniēses profecti, imperarūt vt a Potidææ obsidione recederent, & Æginam suis legibus viuere sinerent.

A [1] ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ [2] φύσεως ἰσχὺν δηλώσας, καὶ διαφερόντως [3] τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος [4] θαυμάσαι. [5] οἰκείᾳ γὰρ ξυνέσει, [6] καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν οὐδὲν, οὔτ' ἐπιμαθὼν, [7] τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος [8] γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων [9] ἐπιπλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι [10] οἷός τε. [11] ὧν δὲ ἄπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο. [12] τό, τε ἄμεινον ἢ B χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα [13] μάλιστα, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι, κράτιστος δὴ οὗτος [14] αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. νοσήσας δὲ, τελευτᾷ τὸν βίον. λέγουσι δέ τινες καὶ ἑκούσιον [15] φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ ἃ ὑπέσχετο. μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ [16] ἐν Μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύτης γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ, Μαγνησίαν μὲν, C ἄρτον, ἣ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ· Λάμψακον δὲ, οἶνον (ἐδόκει γὰρ πολυοινότατον τῶν τότε εἶναι) [17] Μυοῦντα δὲ, ὄψον. τὰ δὲ ὀστᾶ φασὶ κομισθῆναι αὐτοῦ [18] οἱ προσήκοντες οἴκαδε, κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ. οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν, ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος. [19] τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτοὺς Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησε. Λα- D κεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν [20] περὶ τῆς ἐλάσεως τῶν ἐναγῶν. ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους, Ποτιδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον, καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι.

[1] Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς] ἐγκώμιον Θεμιστοκλέους. [2] Φύσεως ἰσχὺν] τῆς φύσεως τὸ ἰσχυρὸν, ὅσον δύναται. [3] Τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον] εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. [4] Θαυμάσαι] ἀντὶ τοῦ, θαυμασθῆναι οἷον μαθήσεως τὴν ξύνεσιν. [5] Οἰκείᾳ] φυσικῇ. [6] Καὶ οὔτε προμαθὼν] ὅτι οὐκ ἐκ προμαθήσεως ἀγαθὸς ἦν ἐς αὐτὴν, ἤγουν τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. [7] Τῶν τε παραχρῆμα] τῶν παραγινομένων. [8] Γνώμων] κριτής. [9] Ἐπιπλεῖστον] καλῶς τὸ ἐπιπλεῖστον. θεοῦ γὰρ μόνου τὸ πάντα εἰδέναι. [10] Οἷός τε] ἦν δυνατός. [11] Ὧν δὲ ἄπειρος] ὧν δὲ ἄπειρος εἴη, οὐκ ἀπήλλακτο κρῖναι ἱκανῶς. [illegible] ἀγνοίας [illegible] τῆς τιμῆς, ὡς [illegible] ἐπὶ τῶν [illegible] κτίσεως, καὶ ἐπὶ τῆς σαλαμῖνος, καὶ [illegible]. [12] Τό, τε ἄμεινον, ἢ χεῖρον] τὸ συμφέρον, ἢ τὸ βλαπτικόν. [13] Μάλιστα] τῶν ἄλλων δηλονότι. [14] Αὐτοσχεδιάζειν] ἐπίμως λέγειν. [15] Φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν] αἷμα γὰρ ταύρειον πιὼν ἀπέθανεν. [16] Ἐν Μαγνησίᾳ] δύο γάρ εἰσι Μαγνησίαι, Θετταλὴ, καὶ Ἀσιανή. [17] Μυοῦντα δὲ] πόλις καρίας ὁ μυοῦς. [18] * Οἱ προσήκοντες] ἴσως χαριέστερον ὑπὸ τῶν προσηκόντων οἴκαδε. *Si vulgatam lectionē sequaris, vertes: Ipsius autem propinqui ferunt ipsius ossa domum, ipsius iussu, reportata. Sed altera lectio ad veritatem propius accedere, & longè melior videtur esse Æ. P.* [19] Τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν] ὥσπερ χαριεντίζων καὶ αἰνιγματίζων ταῦτα φησὶν ὁ συγγραφεύς. [20] Περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως] καὶ ἄγας γὰρ ἐποίησαν, ἀπελαύνειν τοὺς ὅσια δρῶντας.

καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προὔλεγον, [1] τὸ περὶ Μεγαρέων [2] ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἂν γίγνεσθαι πόλεμον· ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι [3] τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι οὔτε [4] τἆλλα ὑπήκουον, οὔτε τὸ ψήφισμα καθῄρουν, [5] ἐπικαλοῦντες [6] *ἐπ᾽ ἐργασίαν Μεγαρεῦσι [7] τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς, [8] καὶ τῆς ἀορίστου, [9] καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. τέλος δὲ, ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβεων ἐκ Λακεδαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου, [10] καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὧν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ᾽ ἂν εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε· ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, [11] γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προὐτίθεσαν. καὶ ἐδόκει, [12] ἅπαξ περὶ ἁπάντων βουλευσαμένους, ἀποκρίνεσθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ᾽ ἀμφότερα γιγνόμενοι τῇ γνώμῃ, καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν, καὶ [13] ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν. καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, παρῄνει τοιάδε. Τῆς μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις· καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους [14] οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, [15] καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας [16] τρεπομένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα μοι ὄντα, [17] καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαιῶ, [18] τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, [19] ἢ μηδὲ κατορθοῦντας, τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ [20] τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἧσσον [21] ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. δι᾽ ὅ-

*γ. ἐπεργασίαν. Æ.P.

A In primis verò, & ante omnia apertissimè prædicebant nullum fore bellum, si [*Athenienses*] decretum de Megarensibus factum rescinderent: quo Megarensibus interdictum erat portubus in Atheniensium ditione sitis, & Attico foro. Sed Athenienses neq; cæteris in rebus morem illis gerere, neq; decretum illud rescindere voluerunt, Megarensibus crimini dantes, quòd sacrum, nullisq; limitibus finitum solum colerent, quodq; seruos fugitiuos reciperent. Tandem verò, cùm postremi legati, B Rhamphius, Melesippus, & Agesander Lacedæmone venissent, & nihil aliud dixissent eorum, quę prius [*dicere*] consueuerant: sed hæc ipsa, [*quæ sequuntur*:] Lacedæmonij pacem esse volunt, erit autē, si Græcos liberos esse, suisq; legibus viuere sinatis. Athenienses conuocata concione, omnibus suis ciuibus sententiæ dicēdæ potestatem fecerunt: & placuit, semel, habita consultatione de summa rerū respondere. tūc autem cùm alij multi in medium progressi verba fecerunt, & in vtranq; partem sententiam dixerunt, & bellum suscipiendum, C [*& non suscipiendum*,] nec illo decreto pacem impediandā: sed rescindendum: tum etiam Pericles Xantippi [*filius*,] vir illis temporibus primus Atheniensium, & in dicendo, & agendo præstātissimus, in medium progressus, hæc [*Atheniensibus*] suasit.

PERICLIS CONCIO.

In eadem sententia, Athenienses, semper permaneo, Peloponnesiis non esse cedendum, quamuis sciam homines non eodem animi ardore bella administrare, quo ad ea suscipienda inducuntur: sed pro va- D riis rerum euentis sententiam etiam mutare. Video autem nunc etiam res [*superioribus*] similes, & pares mihi dicēdas in consilio, quod vobis sum daturus: sed à vobis, qui meam sententiam, [*& autoritatem*] estis sequuturi, peto, vt iis, quæ publicè, [*& de communi consilio*] decreta fuerint, si qua fortè in re offendamus, opem feratis. aut etiam, si rem feliciter geratis, prudentiæ laudem ne [*vobis solis*] vendicetis. Vsu enim venire solet vt rerum, [*ac bellorum*] euentus æquè sint fallaces, ac hominum cogitationes. Quamob-

[1] Τὸ περὶ μετρίων] οὐ τὸ μετρίων, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς Ἕλληνας. [2] Ψήφισμα] ὃ ἔγραψε Θεμιστοκλῆς. [3] Τοῖς λιμέσιν] οὐ μόνον τῷ Πειραιεῖ, ἀλλὰ παντὸς λιμένος ὧν ἦρχον οἱ Ἀθηναῖοι. [4] Τἆλλα ὑπήκουον] τοῖς Λακεδαιμονίοις. [5] Ἐπικαλοῦντες] αἰτιώμενοι, ἐγκαλοῦντες. [6] Ἐπ᾽ ἐργασίαν] τοιαύτη ἡ προσθήκη. [7] Τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς] τὴν γῆν λέγει τὴν μεταξὺ Μεγάρων καὶ Ἀττικῆς, ἥντινα ἀνέθεσαν ταῖς Ἐλευσινίαις θεαῖς. τὴν αὐτὴν δὲ λέγει καὶ ἀόριστον. ἀόριστος δέ ἐστιν ἡ μὴ ἔχουσα ὅρους, μηδὲ [illegible] ἡ γὰρ [illegible] ὅρους ἔχει, ἅτε οὖσα [illegible]. [8] Καὶ τῆς ἀορίστου] τῆς [illegible]. [9] Καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν] ὡς ὅτι δούλους τοὺς ἀποφεύγοντας ἐδέχοντο. [10] Καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν] [illegible] περὶ τῆς [illegible] καὶ τῶν ἄλλων. [11] Γνώμας] βουλάς. καὶ ἄλλας γὰρ ἐποιήσαντο, τὸ ἀπελάσαι τοὺς ἐναντία λέγοντας. [12] Ἅπαξ] παντελῶς. [13] Ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα] τὸ ψήφισμα φησὶν οὐ τὸ μετρίων, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς Ἕλληνας. [14] Οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ] ὀργῇ, διανοίᾳ. [illegible]. [15] Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ] πρὸς τὰ συμβαίνοντα. [16] Τρεπομένους] μεταβαλλομένους. [17] Καὶ τοὺς ἀναπειθομένους] [illegible] πειθομένους. [18] Τοῖς κοινῇ δόξασι] κοινῇ δόξασι μὴ βοηθεῖν, καὶ μὴ ἐν τῷ [illegible] τὸν πόλεμον, μηδὲ τὸ συμβουλεῦσαι [illegible]. [19] Ἢ μηδὲ κατορθοῦντας] αὐτοὶ τε, ἢ μηδὲ κατορθούντων, [illegible]. [20] Τὰς ξυμφορὰς] τὰς ἀποβάσεις. [21] Ἀμαθῶς] ἐσφαλμένως.

rem

rem etiam siquid temerè, [*& præter expectatum*] accidit, hoc fortunæ tribuere, eamq; culpare consueuimus. Lacedæmonios enim cùm antè nobis insidiatos esse, tum vel maximè nunc [*nobis insidiari*] constat. Cum enim [*in fœderis conditionibus diserte*] sit expressum, de rebus controuersis iudicio vicissim inter nos esse disceptandum, interea verò vtrisq; nostrum ea retinenda, quæ iam tenemus, tamen nec ipsi adhuc postularũt, vt [*de nostris controuersiis*] iudicium fieret, neq; iudicium a nobis oblatum, [*cui nos subiicimus,*] accipere volunt: sed armis, quã verbis, crimina diluere malunt, & adsunt vt nobis iam imperent, nec amplius [*veniunt,*] vt [*nobiscum*] expostulẽt. Imperãt enim, vt a Potidææ obsidione recedamus, & Æginam liberam esse, suisq; legibus viuere sinamus, & decretũ de Megarentibus factum rescindamus. Quinetiã qui postremi huc venerunt, percipiunt vt Græcos suis legibus viuere permittamus. Nemo tamẽ vestrum existimet bellum de re leui susceptum iri, si decretum de Megarentibus factum rescindere nolimus. qđ illi maximè prætendentes, dicunt nullum fore bellum, si decretum istud rescindatur. Neve apud vos ipsos querelam relinquatis, quasi leui de causa bellum susceperitis. nam hæc leuis, [*& exigua*] res omne [*specimen &*] documentum vestræ constantiæ continet. Quibus si concesseritis [*quod petunt,*] protinus etiam aliquid aliud maius [*vobis*] imperabitur, quasi metu perculsi hac quoque in re morem [*ipsis*] gesturi sitis. Sed si eis meti ipsis acriter abnueritis [*quæ petunt,*] planũ ipsis facietis [*oportere ipsos*] maiore cum æquabilitate vobiscũ agere. Hinc igitur statuite vel imperata facere, antequã vllam cladem accipiatis, vel, si bellum geramus (quod mihi satius esse videtur) nulla, pariter, aut magna, aut parua de causa [*illis*] cedere, neque cum metu retinere [*ea,*] quę possidemus. Nam siue maxima, siue minima sint ea, quæ aliis ante iudicium à paribus imperantur, eandem vim habent, & valent ad seruitutis iugum imponendum [*illis qui faciunt imperata.*] Belli verò apparatus, & facultates, [*ac opes,*] quæ vtrisque nostrum adsunt, singulatim audite, vt cognoscatis nos [*his in rebus*] inferiore cõditione nõ futuros.

A περ καὶ τὴν τύχην ὅσα ἂν παρὰ λόγον ξυμ-
βῆ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι. λακεδαιμόνιοι δὲ
[1] πρότεροί τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύοντες ἡ-
μῖν, καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. [2] εἰρημένον γὰρ δίκας
μὲν τῶν [3] διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέ-
χεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ
δίκας πω ᾔτησαν, οὔτε ἡμῶν διδόντων [4] δέχον-
ται. βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον [5] ἢ λόγοις
τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσον-
τες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρεισι. ποτι-
B δαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι, καὶ αἴ-
γιναν αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ τὸ μεγαρέων ψή-
φισμα [6] καθαιρεῖν. οἱ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἥκοντες,
καὶ τοὺς ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτονόμους
ἀφιέναι. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέος
ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ μεγαρέων ψήφισμα μὴ
καθέλοιμεν. ὅπερ μάλιστα [7] προὔχονται, εἰ κα-
θαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον. μηδὲ
ἐν ὑμῖν αὐτοῖς [8] αἰτίαν ὑπολίπησθε ὡς διὰ
μικρὸν ἐπολεμήσατε. [9] τὸ γὰρ βραχύ [10] τοῦτο
C πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πεῖραν
τῆς γνώμης. [11] οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι
μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε, ὡς φόβῳ καὶ
τοῦτο ὑπακούσαντες. [12] ἀπισχυρισάμενοι δέ,
σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑ-
μῖν μᾶλλον [13] προσφέρεσθαι. αὐτόθεν δὴ
[14] διανοήθητε, ἢ ὑπακούειν [15] πρίν τι βλα-
βῆναι, ἢ, εἰ πολεμήσομεν (ὥσπερ ἔμοιγε ἄ-
μεινον δοκεῖ εἶναι) [16] καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ
βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἴξοντες,
D [17] μηδὲ ξὺν φόβῳ ἕξοντες ἃ κεκτήμεθα. τὴν
γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν ἥ τε μεγίστη καὶ ἡ
ἐλαχίστη [18] δικαίωσις ἀπὸ τῶν ὁμοίων πρὸ δί-
κης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη. τὰ δὲ τοῦ πολέ-
μου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων ὡς [19] οὐκ ἀσθε-
νέστερα ἕξομεν, γνῶτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες.

γρ. διαφορῶν

---

[1] Πρότερόν τε] [illegible] τεῖχος [illegible]. [2] Εἰρημένον] [illegible] ἐν ταῖς σπονδαῖς [illegible]. [3] Διαφόρων] τῶν [illegible]. ἐξ ὧν διάφορα [illegible]. [4] Δέχονται] [illegible] τὰ διάφορα [illegible] δίκας. [5] Ἢ λόγοις] διαλέγεσθαι. [6] Καθαιρεῖν] ἀκυροῦν. [7] Προὔχονται] [illegible]. [8] Αἰτίαν ὑπολίπησθε] αἰτίαν, αἰτιᾶσθαι. [9] Τὸ γὰρ βραχύ] [illegible] λακεδαιμονίοις [illegible]. [10] Τοῦτο] [illegible] μετρίου πράγματος. [11] Οἷς εἰ ξυγχωρήσετε] [illegible] λακεδαιμονίοις. [12] Ἀπισχυρισάμενοι δὲ] ἰσχυρῶς ἀπαγορεύσαντες. [13] Προσφέρεσθαι] ὁμιλεῖν. [14] Διανοήθητε] [illegible], ὁσάκις ἂν [illegible]. [15] Πρίν τι βλαβῆναι] [illegible] τοῦ πράγματος. [16] Καὶ ἐπὶ μεγάλῃ] [illegible] κοινοῦ τι, διάνοια. * π. προφάσει. Æ. P. [17] Μηδὲ ξὺν φόβῳ] [illegible] [illegible] τὰ ἄλλα [illegible] δεδοίκαμεν. [18] Δικαίωσις] κέλευσις. [illegible] τὸ δίκαιον διὰ μικρᾶς προφάσεως μὴ δέχεσθαι πόλεμον. [19] Οὐκ ἀσθενέστερα ἕξομεν] [illegible].

" [1] αὐτουργοί τε γάρ εἰσι πελοποννήσιοι, καὶ οὔτε ἰ- A
" δίᾳ, οὔτε ἐν κοινῷ χρήματά ἐστιν αὐτοῖς, ἔπειτα,
" χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων [2] ἄπειροι, διὰ
" τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας
" ἐπιφέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι, [3] οὔτε ναῦς πληροῦντες,
" οὔτε πεζὰς στρατιὰς πολλάκις ἐκπέμπειν δύ-
" νανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες, καὶ [4] ἀπὸ
" τῶν αὑτῶν δαπανῶντες, καὶ προσέτι καὶ θα-
" λάσσης [5] εἰργόμενοι. αἱ δὲ περιουσίαι, τοὺς πολέ-
" μους μᾶλλον ἢ [6] αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ [7] ἀνέχουσι.
" σώμασί τε ἑτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώ- B
" πων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, [8] [9] [10] τὸ μὲν, πιστὸν ἔ-
" χοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι. [11] τὸ δὲ,
" οὐ βέβαιον, [12] μὴ οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν
" παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκὸς, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μη-
" κύνηται. μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας
" ἕλληνας δυνατοὶ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμα-
" χοι ἀντισχεῖν, [13] πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν [14] ἀν-
" τιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν [15] μήτε βου-
" λευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι, παραχρῆμά τι ὀξέ-
" ως ἐπιτελῶσι, πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες, [16] καὶ οὐχ C
" ὁμόφυλοι, τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ. ἐξ ὧν
" φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελὲς γίγνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς
" μάλιστα τιμωρήσασθαί τινα βούλονται, οἱ δὲ, ὡς
" ἥκιστα τὰ οἰκεῖα φθεῖραι, [17] χρόνιοί τε ξυνιόντες,
" [18] ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοι-
" νῶν, τῷ δὲ πλείονι τὰ οἰκεῖα πράσσουσι. καὶ ἕ-
" καστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν [19] οἴεται
" βλάψειν, μέλειν δέ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι
" προϊδεῖν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἁπάντων ἰδίᾳ
" δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἁθρόον φθει- D
" ρόμενον. μέγιστον δὲ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει [20] κωλύ-
" σονται, ὅταν [21] σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι [22] διαμέλλωσι.

Nam Peloponesij sunt inopes, [*adeò vt propriis manibus suos agros ipsi colere cogãtur,*] nec priuatim, nec publicè pecunias habẽt. Deinde diuturnorum, ac maritimorum bellorum sunt imperiti, quia propter paupertatem ipsi bellum inter se ad exiguũ temporis spatium gerunt. Huiusmodi autẽ homines, neque naues [*rebus ad bellum necessariis*] explere, [*ac instruere.*] neque pedestres exercitus sępe emittere possunt, tum quod [*in bellis gerendis,*] simul & à re familiari absint, & sumptus de suis priuatis facultatib. faciant, tum etiam præterea, q. maris vsu [*à nobis*] prohibeantur. Atqui opes magis, q̃ violentę pecuniarum collationes bella sustinẽt. Homines autem inopes, ad bellum gerendum, corporibus, quã pecuniis, sunt promptiores. nam illa quidem, ex periculis euasura sperant: has verò, vel ante belli finem absumptũiri persuasum habẽt, præsertim si (quod est verisimile) bellum præter ipsorum opinionem producatur. Nam Pelopõnesij, eorumq́; socij in vno quidem prœlio Græcis omnibus resistere possunt: sed cum dissimili aduersariorum apparatu bellum gerere nõ possunt, tum quia, cùm non vno eodẽq; concilio vtãtur, omnesq́; par suffragij ferendi ius habeãt, nihil ex tẽpore, celeriterq; peragũt; tũ etiã quia, cùm non sint omnes vnius, eiusdemq; gentis, vnusquisq; rem suam vrget, [*suoq́; commodo studet.*] vnde nihil perfici, & ad finem perduci solent. Nam hi quidem, nonnullos q̃ maximè cupiũt vlcisci: alij verò, res domesticas q̃ minimè corrumpi [*volunt.*] cumq́; post longam cunctationem vix tandem in vnum conueniant, exiguo tamẽ temporis momẽto de Rep. consultãt: maiorem verò temporis partem in rebus priuatis curãdis ponunt. & vnusquisq; [*Remp*] nihil detrimenti ex hac sua negligentia capere posse putat: sed & aliquẽ alium esse [*existimat,*] qui [*Remp.* curet, eiq; pro se ipso prospiciat. Itaq; eadem omnium priuatorum opinione vniuersam Remp. perdi nõ animaduertit. Quod autem maximũ est, pecuniarum inopia prohibebuntur, cùm eas ægrè parantes cuncta-

[1] Αὐτουργοί τε γάρ εἰσι] ἑαυτῶν ταῖς χερσὶν ἐργαζόμενοι, ἀντὶ τῶν δούλων. [2] Ἄπειροι] ἀδίδακτοι. [3] Οὔτε ναῦς πληροῦντες] αἴτιον δηλωτικόν. [4] Ἀπὸ τῶν αὑτῶν δαπανῶντες] ἐξ ὧν ἔχουσιν. [5] Εἰργόμενοι] θαλασσοκράτορες γὰρ οἱ ἀθηναῖοι. [6] Αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ] οἷς γὰρ λακεδαιμόνιοι, ἀπὸ πενίης, βιαίως εἰσέφερον. [7] Ἀνέχουσι] βαστάζουσιν. αὐξάνουσι. [8] Τὸ μὲν] τὸ τῶν σωμάτων, ὡς σώζοντες αὐτὰ ἐκ τῶν πολέμων. δεῖ δὲ ὑποστίξαι εἰς τὸ μέν. [9] Πιστὸν] βέβαιον. [10] τὸ μ. τ.] Hic locus ita nobis accipiẽdus, τὸ μὲν, ἤτοι τὰ ἑαυτῶν σώματα, πιστὸν ἔχοντες, ἤτοι πιστεύοντες, ἐλπίζοντες ἐκ τῶν τοῦ πολέμου κινδύνων αὐ περιγενέσθαι. ἤγουν σωθήσεσθαι· τὸ δὲ, ταῦτα δὲ τὰ αὐτῶν χρήματα, οὐ βέβαιον ἔχοντες, μὴ οὐ πρὸ ... τοῦ βεβαίως πιστεύοντες αὐτὰ ... τοῦ πολέμου ... ἤγουν ὑφ' ἑαυτῶν αὐαλωθήσεσθαι, &c. Sed καὶ τὸ ... tam plures negationes (vt alibi sæpe apud hunc autorem est videre) non negandi: sed affirmandi maiorem vim habent, quod obiter obseruandum. Æ. P. [11] Τὸ δὲ] τὸ τῶν χρημάτων οὐκ ἔστι, φησί, βέβαιον, ὅπως μὴ δαπανηθῶσι. [12] Μὴ οὐ προαναλώσειν] σημείωσαι, μὴ προαναλώσειν τὰ χρήματα περὶ τὸν πόλεμον. τὸ βέβαιον οὐκ ἔχουσιν, οἱ δ' αὐτουργοὶ τῷ πολέμῳ, τὸ πιστὸν ἔχουσιν ὅτι περιγενήσονται διὰ τοῖς κινδύνοις ὑπομένειν ἐμπλεῖστα. [13] Πολεμεῖν δὲ] καθ' ὃ μόνοις τοῖς σώμασι θαρροῦσιν· οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πρὸς τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς χρήμασι θαρροῦσιν. [14] Ἀντιπαρασκευὴν] αἰθουσίαν. [15] Μήτε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι] αὐτόνομοι γὰρ πάντες. [16] Καὶ οὐχ ὁμόφυλοι] εἰ μὲν γὰρ, δωριεῖς οἱ δὲ, αἰολεῖς οἱ δὲ, βοιωτοί. [17] Χρόνιοί τε ξυνιόντες] διὰ τοῦ πολέμου τοῦ ... [18] Ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ] ἴσως ὅτι τῆς δημοκρατίας ... [19] Οἴεται βλάψειν] τὰ κοινὰ δηλαδή. [20] Κωλύσονται] αὐτὸ τοῦ πολεμῆσαι. [21] Σχολῇ] βραδέως. [22] Διαμέλλωσι] βραδύνωσιν.

buntur.

bitur. sed belli occasiones nullam moram A patiuntur, neq; verò illorum aut munitionũ exstructio, aut classis digna est, quę metuatur. Difficile enim est vrbi, quæ potentiam nostræ parem habeat, vel in pace huiusmodi munitiones extruere: iam verò [*multo difficilium erit hoc ipsum facere*] in hostico, & [*præcipuè*] cùm nos aduersus illos non minus muniti simus, [*quàm illi contra nos.*] Quòd si quem locum pręsidio firmarint, aliquam quidem agri [*nostri*] partem suis excursionibus, & [*nostrorum*] ad illos transfugiis vastabunt: sed tamẽ [*hac munitio, præsidiumq;*] nõ poterit nos circumuallare & impedire ne in ipsorum [*agrum*] nauigemus, & (qua re pollemus) nauibus [*illos*] vlciscamur. B Nam ex vsu rerum nauticarum plus peritiæ ad prœlia terrestria habemus, quam illi ex vsu militiæ terrestris ad pugnas nauales. Rerũ verò maritimarũ scientiã non facilè poterunt adipisci. Nam ne vos quidem, quamuis his [*rebus nauticis*] operam statim à bello Medico [*ad hoc vsq; tempus*] studiosè dederitis, [*hanc rerum nauticarum scientiam*] perfectè adhuc estis adepti. C Quónam igitur modo homines, qui agriculturæ, non autẽ rebus maritimis dant operam, præterea quos ne in hoc quidem studio se exercere sinemus, propter assiduas nostræ classis incursiones, [*quæ in illorum agrũ fient,*] facinus aliquod [*præclarum, & memoratu*] dignum edẽt? Nam aduersus quidem paucas naues, quę incursiones, [*in eos*] facient periculũ fortasse subeant, [*nauium hominumq;*] multitudine suam imperitiam audacius confirmãtes, sed si multis [*nauibus*] prohibeantur quiescent, [*& ab istarum rerum studio, & exercitatione abstinebunt.*] D Et quia se in his non exercebunt, erũt imperitiores, & hac ipsa de causa, cunctantiores etiã, [*& minus audaces*] erunt. At rerũ nauticarum peritia, est artis, [*& arte comparatur,*] vt est [*multarum*] aliarum rerũ scientia: nec successiuis operis, & remissa exercitatione, obiter disci potest: imò verè nullius alius rei studium ad eum accedere oportet [*quod ab assidua eius meditatione auertat.*] Quòd si pecunias, quę sunt Olympię aut Delphis, suo loco moueãt, & [*his vsi,*] maiore mercede [*proposita*] nautas peregrinos à nobis cõductos subtrahere conẽtur, hoc [*profectò*] graue [*ac periculosum*] esset, si nos quidem essemus aduersarij, qui cũ ipsi, tũ inquilini [*nostri*] naues cõscendere, ipsisq; resistere nõ possemus.

A μέλλωσι· τῷ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ [1] οὐ μενετοί. καὶ μὴν [2] οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις, οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. [3] τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἦπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε, [4] καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων. φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἄν τι μέρος [5] καταδρομαῖς [6] καὶ αὐτομολίαις, οὐ μέντοι ἱκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε, καὶ κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων, καὶ, ᾗπερ B ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ' ἤπειρον ἐς τὰ ναυτικά. τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι, οὐ ῥᾳδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ εὐθὺς [7] ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω. πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ, καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι, διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμεῖσθαι, [8] ἄξιον ἄν τι δρῷεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλί-C γας ναῦς ἐφορμούσας κἂν διακινδυνεύσειαν, πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες· πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι, ἡσυχάσουσι· [9] καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι, ἀξυνετώτεροι ἔσονται, καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν, [10] τέχνης ἐστὶν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχῃ, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι. εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπίασιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων, [12] μισθῷ μείζονι πειρῷντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς D [11] ξένους τῶν ναυτῶν, [13] μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων, ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων,

ἢ κατασκευάσασθαι

[1] Οὐ μενετοί] οὐ μένουσι, φησὶν, ἀλλ' εἰσὶν ὀξεῖς. [2] Οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις] ἐπιτείχισίς ἐστι, τὸ ἀπὸ τινὰ ἑτέρου πλησίον ἄλλης τειχίσαι, διὰ τὸ φρουρεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὴν γῆν. [3] Τὴν μὲν γὰρ] τὴν ἐπιτείχισιν. [4] Καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν] δυναμένων ἡμῶν ἀντεπιτειχίσαι ἐκείνοις. [5] Καταδρομαῖς] ἐφόδοις. [6] Καὶ αὐτομολίαις] δεχόμενοι τοὺς αὐτομόλους δούλους. [7] Ἀπὸ τῶν Μηδικῶν] μετὰ διάλυσιν τοῦ περὶ τῶν Μηδικῶν. [8] Ἄξιον] ἀξιόλογον. E.P. [9] Καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι] ἀντὶ τοῦ, ἐν τῷ μὴ μελετᾶν. [10] Τέχνης ἐστὶν] ἐπιτήδευμα, ἢ πρᾶγμα. [11] Ξένους] τοὺς ναυτικούς. [12] Μισθῷ μείζονι] τοῦτό φησιν, ὅτι οὐ δεινὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι μισθῷ μείζονι ἀπὸ τῶν Ὀλυμπίασιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων πειρῷντο ὑποκλέπτειν τοὺς ἡμετέρους συμμάχους. δεινὸν γὰρ ἂν ἦν εἰ πρὸς ἄλλοις μετὰ τῶν ἡμετέρων μετοίκων ἐσέβαλλον, μὴ ὄντων ἡμῶν ἀντιπάλων. βούλεται δὲ διὰ τούτων δεῖξαι ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι μεθ' ἡμῶν μὲν ἢ μετὰ τῶν ἡμετέρων συμμάχων ἰσχυροί εἰσι, καὶ δεινὸν ἂν ἦν εἰ εἰσβάλοιεν· μόνοι δὲ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἰδίων συμμάχων, ἀδύνατοι, μήτε ναυτικὸν ἔχοντες, μήτε πολέμου ἐμπειρίαν. νῦν δὲ τοῦτο ἡμῶν ὄντων, ἤγουν ἀντιπάλων, ἀεὶ κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν· ὡς δὲ καὶ πολεμικὴν, οὐ δεινὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἡμῶν ἔχουσιν. [13] Μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν] τῶν Λακεδαιμονίων μὴ ὄντων.

„ [1] δεινὸν ἂν ἦν· [2] νῦν δὲ τόδε τε ὑπάρχει, καὶ (ὅπερ κράτιστον) κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἡ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ [3] οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων [4] τήν τε αὑτοῦ φεύγειν, καὶ μετὰ [5] τῆς ἥσσονος ἅμα ἐλπίδος, ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι. καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι· τὰ δὲ ἡμέτερα, τούτων τε ὧνπερ παρ' ἐκείνοις ἐμεμψάμην, ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν. ἤν τ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῇ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσούμεθα. [6] καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου τι μέρος τι τμηθῆναι, καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν. οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἕξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεί· ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλὴ, καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ' ἤπειρον. μέγα γὰρ [7] τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. σκέψασθε δέ· [8] εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας, τὴν μὲν γῆν [9] καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, καὶ Πελοποννησίοις [10] ὑπὲρ * αὐτῶν ὀργισθέντας, πολλῷ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι. [11] (κρατήσαντές τε γὰρ, αὖθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἢν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται. οὐ γὰρ [12] ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν.) [13] τήν τε ὀλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, [14] ἀλλὰ τῶν σωμάτων. [15] οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται.

A Iam verò cùm hoc nobis adest, tùm etiam, (quod est præcipuum) nauium gubernatores ex [*nostris*] ciuibus habemus, & alios ministros, & plures, & peritiores, quam reliqua omnis Græcia. Nec verò ob impendens periculum quisquam externorũ militum in animũ induxerit, & a patria [*sua*] exulare, & cum minore simul [*salutis, ac victoriæ*] spe propter maius paucorum dierum stipendium, quod ipsis dabitur, illos in bello gerendo iuuare. Ac res quidẽ Peloponnesiorum tales, & [*si non tales, saltem*] B *his*] similes esse videntur: at nostræ, cùm vitiis illis, quæ in ipsis reprehẽdi, carere, tum etiam alia [*commoda*] longè maiora habere [*videntur.*] Quòd si terrâ nostrum agrum inuaserint, nos [*vicissim*] in illorum [*agrum*] incursiones classe faciemus. Hîc verò iactura non erit æqualis, si Peloponnesi aliqua pars [*à nobis,*] & tota Attica [*ab illis*] vastetur. Illi enim nullum alium agrum habebunt, quem alterius, [*qui vastatus fuerit,*] loco sine prœlio occupent, [*& quò suo amisso se recipiant.*] nobis verò & in insulis, & in C continente amplus est ager. Magna enim res est maris imperium. Considerate autem, [*id, quod dico.*] si enim insulas incoleremus, quinam minus essent expugnabiles? Nunc autem oportet nos quàm proximè ad istam cogitationem accedentes, agrum quidem, ac ædificia missa facere, [*& pro derelictis habere,*] at mare, vrbemque præsidiis, [*& custodiis*] tueri, neque ipsorum causa [*si vastentur,*] iratos, cum Peloponnesiis, qui sunt longè plures, [*quàm nos*] prœlio dimicare. (Nam si [*eos*] vincamus, rursus cum non inferiore [*hostium*] D numero confligemus: & si quam cladem [*in prælio*] accipiamus, sociorum quoque auxilia, vnde nostrum robur pendet, prætereà [*nobis*] perierint. nec enim quiescent, [*nec in officio, fideq́; permanebunt,*] si nos bellum ipsis inferre nequeamus,) nec villas, & agros, [*qui vastabũtur:*] sed hominum, [*qui amittentur,*] corpora deplorare [*oportet.*] Nec enim res istę viros: at viri res istas parãt, [*& possidẽt.*]

[1] Δεινὸν ἂν ἦν] εἰ ἦν ἄν τις, φησί, κατ' ἀμφότερα πλέομεν, μὴ καθ' ἡμᾶς, οἱ καὶ πολίτας ἔχομεν κυβερνήτας, δεινὸν ἂν ἦν ἐκείνοις τὸ Λακεδαιμονίους λαβεῖν τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους· νῦν δὲ, καθ' ἡμᾶς οὔ τις αὐτοῖς τοῦ πολέμου, οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν. τὸ δὲ, εἰσβαίνοντα αὐτῶν, καὶ τῶν μετοίκων, περὶ Λακεδαιμονίων λέγει, ὅτι ἔμελλον δεινοὶ εἶναι ἐκείνοις, εἰσβαίνοντες κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν ἡμετέρων μετοίκων, οὓς ὑποκλέπτουσιν ἐξ ἡμῶν. ἄλλοι δὲ οὕτω φασίν, ὅτι δεινὸν ἡμῖν ἔμελλεν εἶναι τοῦτο, ὑποκλέπτειν τοὺς παρ' ἡμῖν ξένους τῶν αὐτῶν. εἰ μὴ ἱκανοὶ ἦμεν ἡμεῖς καὶ οἱ μέτοικοι ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν. καὶ ὅπως τῶν ξένων. νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν, ἐπειδὴ ἱκανοὶ ἐσμὲν καὶ χωρὶς τῶν ξένων κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν μετοίκων ἡμῶν. ἀντίστοι, ἴσων. [2] Νῦν δὲ τόδε τε] τὸ ἀντιπάλους ἡμᾶς αὐτοῖς μετὰ τῶν μετοίκων εἶναι αὐτοῖς. [3] Οὐδεὶς ἂν δέξαιτο] οὐδεὶς ἂν, φησί, θελήσει ξένος, τὴν πατρίδα φεύγειν, καὶ μετὰ τῶν ἀσθενεστέρων, τουτέστι Λακεδαιμονίων, ἀγωνίζεσθαι διὰ μισθὸν ὀλιγήμερον. τὸ δὲ τὴν πατρίδα φεύγειν, δηλοῖ ὅτι σύμμαχοι καὶ ὑπήκοοι εἰσὶν αὐτῶν. καὶ δηλονότι καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις διὰ μείζονα μισθὸν προσχωρήσουσι, διωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὡς βιαζομένων πολιορκουμένων ὑπὸ Ἀθηναίων διὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν ταύτης. [4] Τήν τε ἑαυτοῦ φεύγειν] πατρίδα. [5] Τῆς ἥσσονος] ἥσσονες γὰρ τὰ θαλάσσια οἱ Λάκωνες. [6] Καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται] πλείω, φησί, βλαβήσονται, μέρους τοῦ Πελοποννήσου δῃωθέντος, ἤπερ ὅλη ἡ Ἀττική. κατὰ πολὺ γὰρ μείζων ἡ Πελοπόννησος. [7] Τὸ τῆς θαλάσσης κράτος] ὅπερ ἔχομεν δηλονότι. [8] Εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται] δηλονότι ἡμεῖς. οὐ γὰρ ἔχουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ναῦς. χρὴ οὖν ἡγήσασθαι ἡμᾶς νησιώτας, καὶ ὡς νῆσον τὴν πόλιν οἰκεῖν, τῶν ἀγρῶν μὴ φροντίζοντας. [9] Καὶ οἰκίας] τὰς ἐν τοῖς προαστείοις. [10] * Ὑπὲρ αὐτῶν] δηλονότι τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς οἰκιῶν ἔξω τῆς πόλεως οὐσῶν, ἅπερ οἱ πολέμιοι, ἐν τῷ πολέμῳ δῃώσουσι, καὶ διαφθεροῦσιν. Æ.P. [11] Κρατήσαντές τε γὰρ αὖθις] εἰς τὸ μέλλον. [12] Ἡσυχάσουσιν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [13] τήν τε ὀλόφυρσιν] χρὴ δηλονότι, τὸν θρῆνον. τὴν λύπην. [14] Ἀλλὰ τῶν σωμάτων] τῶν ἀνδρῶν. [15] Οὐ γὰρ τάδε] τὰ κτήματα.

Et si existimarem me [*vobis hoc*] persuasurum, suaderem vt vos ipsi ex vrbe exeūtes has res vastaretis, & Pelopōnesiis demonstraretis vos harum rerum causa imperata non facturos. Quanquā & alia multa præterea hibeo, quæ mihi magnam victoriæ spem afferūt, si modò vno, eodemq; tempore vestrum imperium propagare, dum bellum geretis, & pericula voluntaria [*pericula necessariis*] addere nolitis. Nā domestica nostrorū ciuium peccata magis metuo, quàm aduersariorum cogitationes, [*ac consilia.*] Verùm quænam illa sint, planum fiet etiam aliàs, dū bellum ipsum geretur. Iam verò [*Legatos*] istos cum hoc responso dimittamus: Nos Megarensibus quidē esse permissuros vsum mercatuum, & portuum, si & ipsi Lacedæmonij nobis, sociisq; nostris, qui sumus peregrini, fuæ ciuitatis vsum permittant. nam neq; illud, neque hoc in fœderibus prohibetur. Præterea nos etiam permissuros, vt [*Græcæ*] ciuitates liberæ, suisq; legibus viuant, si modo liberas, suisq; legibus viuētes [*tunc*] habebamus, quum fœdus est initum: & si ipsi quoq; ciuitatibus, quas in sua ditione habent, [*pristinam libertatem*] reddant, ita vt in suis rebusp. administrandis, ad ipsorum Lacedæmoniorum mores, ac instituta sese accommodare, eaq; sectari non cogantur: sed suo quæq; arbitratu viuant. Dicamus etiam nos ex fœderum pactis ad iudicium subeundum paratos esse. nec belli initium nos facturos: at ab ipsis illatum propulsaturos. Hęc enim respōsa sunt simul & iusta & ex dignitate huius Reip. sciendū autem est bellum necessariò gerendum esse, quod si nostra sponte, [*ac voluntate*] potius, [*quàm necessitate compulsi;*] bellū suscipiamus, aduersarios minus [*graues ac*] infestos habebimus. sciēdum etiam ex maximis periculis cùm ad Remp. tum etiam ad homines priuatos, maximos honores redundare. Itaq; maiores nostri, qui Medos sustinuerunt, quamuis tantum imperium, [*quantum nos iam habemus, olim*] non habuerint: sed etiā res, quas possidebant, reliquerint, [*tamen*] consilio potiùs, quàm fortunæ opibus, & cōfidentia maiore, quàm potentia, cùm ipsum barbarum repulerunt, tum etiam imperium ad tantam amplitudinē prouexerunt. A quibus [*nostris maioribus*] degenerare nō debemus: sed hostes omni ratione, [*totisq; viribus, & propulsare,*] & vlcisci, operāq; dare, vt hoc [*imperium*] non diminutū, [*sed amplificatū*] posteris tradamus. Atq; Pericles quidē hæc dixit.

A καὶ εἰ ᾤμην πείσειν, ὑμᾶς αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηῶσαι, καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις ὅτι τούτων γε ἕνεκα [1] οὐχ ὑπακούσεσθε. [2] πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἢν ἐθέλητε ἀρχήν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι. μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων [3] διανοίας. [4] ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται. νῦν δὲ τούτοις ἀποκρι- B νάμενοι, ἀποπέμψωμεν, μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾷ καὶ λιμέσι χρῆσθαι. ἢν καὶ λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, μήτε ἡμῶν, μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων. [5] οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς, οὔτε τόδε. τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι, μὴ σφίσι τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἑκάστοις, ὡς βούλονται. δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν [6] δοῦναι κατὰ τὰς C ξυνθήκας. πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν. ἢν δὲ ἑκούσιοι μᾶλλον δεχώμεθα, ἧσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἕξομεν. [7] ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ περιγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν [8] ὑποστάντες μήδους, [9] καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλείποντες, [10] γνώ- D μῃ τε πλείονι ἢ τύχῃ, καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει, τόν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο, καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. [11] ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τούς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι, καὶ τοῖς [12] ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι. Ο μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν.

γρ. ἀποδοῦναι

γρ. ἐκλιπόντες

[1] Οὐχ ὑπακούσεσθε] οὐχ ὑπείξετε. [2] Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα] [illegible] [3] Διανοίας] ἐπιβουλάς. [4] Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν] τὰ περὶ σικελίας. [5] Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο] τὸ περὶ μεγαρέων ψήφισμα, τὸ ξενηλασίας. [6] Ὅτι [illegible]] ἡμᾶς δηλονότι. [7] Ἐκ τε τῶν μεγίστων] κατὰ κοινοῦ [illegible]. [8] Ὑποστάντες μήδους] δεξάμενοι. [9] Καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε] οὐκ ἀπὸ τοσαύτης περιουσίας, ἀλλὰ ἐλάττονος. [10] Γνώμῃ τε πλείονι, ἢ τύχῃ] συνέσει, φρονήσει. [illegible] [11] Ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι] τῶν πατέρων. [12] Ἐπιγιγνομένοις] παισὶν ἡμῶν δηλονότι.

οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν, ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε. καὶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο [1] τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε ὡς [2] ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, δίκῃ δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἕτοιμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων, [3] ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. [4] καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο. αἰτίαι δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Κερκύρᾳ· ἐπεμίγνυντο δὲ ὅμως [5] ἐν αὐταῖς, καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων, [6] ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὔ. σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν, καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

A Athenienſes verò, quòd ſibi conſilium optimum ab illo dari cenſuiſſent, in ipſius ſententiam decretum fecerunt, & de illius conſilio Lacedæmoniis reſpódcrunt, cùm ſingulatim, vt ille monuerat, tum etiam generatim, ſe nihil ipſorum iuſſu facturos: ſed ſe ex fœderum pactis ad iudicium ſubeundum, & in eo de controuerſiis pari iure, pariq; conditione diſceptandum paratos eſſe. atque illi quidem domum redierunt, nec vllam legationem amplius poſtea [*ad eos*] miſerunt. Hæ igitur querelæ, & B diſcordiæ inter vtroſque ante hoc bellum extiterũt, ſtatim ex rebus ad Epidamnum, & Corcyrã geſtis ortæ. Veruntamen dum hę [*diſcordiæ*] inter illos adhuc eſſent, commercia inter ſe habebant, & alteri ad alteros ibant ſine caduceatore quidem: ſed non etiam ſine ſuſpicione. Nam ea, quæ fiebant, erant fœderum perturbatio, & belli materia.

[1] Τῇ ἐκείνου γνώμῃ] βουλῇ. [2] Ἔφρασε] ἡρμήνευσεν. [3] Ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ] ἐξ ἰσοτιμίας, καὶ οὐχὶ κελευόμενοι. [4] Καὶ οἱ μὲν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [5] Ἐν αὐταῖς] ταῖς αἰτίαις καὶ διαφοραῖς. [6] Ἀκηρύκτως μὲν] ἄνευ κηρυκείου, ὡς πρὸς φίλους δῆθεν. οἱ γὰρ πρὸς ἐχθροὺς ἀπιόντες, ἀσφαλείας ἕνεκεν, ὁπόταν ἐβούλοντο, μετὰ κηρυκείου ἀπῄεσαν, ὡς αἰδέσιμον ἡγούμενοι καὶ ἀσεβὲς κακουργεῖν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

THVCYDIDIS OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER ſecundus.

ΑΡΧΕΤΑΙ δὲ ὁ πόλεμος [1] ἐνθένδε ἤδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, καὶ τῶν ἑκατέροις ξυμμάχων· [2] ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμίγνυντο ἔτι [3] ἀκηρυκτεὶ [4] παρ' ἀλλήλους, [5] καταστάντες τε, ξυνεχῶς ἐπολέμουν. γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα. [6] τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεις σπονδαὶ, αἳ ἐγένοντο μετ' [7] Εὐβοίας ἅλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ

A HInc igitur initium belli inter Athenienſes, & Peloponneſios, ac vtrorumque ſocios geſti iam ducitur, in quo nullis inter ſe commerciis amplius ſine caduceatore miſcebantur: & ex quo id ſemel ſuſceperunt, id etiam continenter geſſerunt. ſcriptum autem eſt ordine, prout ſingula quæque æſtate, atque hyeme ſunt acta. Nam tricennalia fœdera, quæ poſt captam Eubœam inita fuerunt, quatuordecim quidem annos durauerunt: ſed quintodecimo anno,

[1] Ἐνθένδε] ἀπὸ τῆσδε τῆς αἰτίας. [2] Ἐν ᾧ] πολέμῳ, ἐν ᾧ, ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ. [3] Ἀκηρυκτεὶ] ἄνευ κηρυκείας, ὡς ἐχθροί, ἄνευ κηρυκείου μᾶλλον, καὶ προκαταδήλως. [4] Παρ' ἀλλήλους] παρ' ἀλλήλοις ἐρχόμενοι, ἐπιμιξίαν εἶχον. [5] Καταστάντες τε] ἀρχὴν τοῦ πολέμου ποιήσαντες. [6] Τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα] τοῦτο πρὸς τὸ, ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος. τὰ γὰρ ἄλλα, διὰ μέσου. [7] Εὐβοίας ἅλωσιν] ἣν ἐν τῷ πρώτῳ λέγει.

cùm Chrysis sacerdos duodequinquagesimum sacerdotij annum Argis ageret, & Æneſias Spartæ Ephorus eſſet, & Pythodoro, qui tunc Athenis Archon erat, duo præterea menſes ad integrum Magiſtratus annui tempus abſoluendum adhuc ſupereſſent, ſexto menſe a pugna ad Potidæam commiſſa, ſtatim ineũte vere, Thebanorum quidam paulo plures trecentis (ipſis vero præerant Pythangelus Phylidæ, & Diemporus Onetoridæ [*filius*,] qui [*tunc*] apud Bœotos ſummum Magiſtratum gerebãt) circa primum ſomnum cum B armis Platæam Bœotiæ [*vrbem*,] Athenienſium ſociam, ingreſſi ſunt. Illos autem [*in vrbem*] induxerunt, & portas [*illis*] aperuerunt quidam Platæenſes, Nauclides, & qui eiuſdem factionis erant, qui, vt priuatam potentiam ſibi pararent, ciues ſibi inimicos de medio tollere, vrbemque Thebanis adiungere volebant. Hæc autem egerunt per Eurymachum Leontiadæ [*filium*,] virum Thebanorum potẽtiſſimum. Thebani enim, cum bellum fore præuiderent, Platæam, quæ ſimultates ſecum C ſemper gerebat, in pace, belloque nondum palam moto, intercipere volebant. quamobrem etiam [*iſti*] facilius, clàm ingreſſi ſunt, nulla dum poſita cuſtodia armiſque in foro poſitis, illis quidem, à quibus [*in vrbem*] inducti fuerant, morem non geſſerunt, ita vt ſtatim rem aggrederentur, & in inimicorum ædes ingrederentur, ſed decreuerant & amicis edictis præconis voce promulgatis vti, & ciuitatem potius ad compoſitionem, & amicitiam adducere. Quare præco edixit, ſiquis D ex patriis Bœotorum inſtitutis eandem belli ſocietatem ſequi vellet, apud ipſos arma poneret, [*armiſq; ſumptis ſe cum ipſis coniungeret.*] ciuitatem hoc modo ſibi facilè adiunctum iri ſperantes. Platæenſes verò, cum Thebanos & intus eſſe, & vrbem repentè, [*præter omnem expectationem, ab illis*] occupatam ſenſiſſent, perterriti, & ſuſpicati longe plures ingreſſos eſſe (nec enim per noctis caliginem [*eos*] cernere poterant) ad compoſitionem venerunt,

A ἔτει, [1] ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἄργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης, καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ, καὶ Πυθοδώρου [2] ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίοις, μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην, μηνὶ ἕκτῳ, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων (ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν [3] βοιωταρχοῦντες, Πυθάγγελός τε ὁ Φυλίδου, καὶ Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου) ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιω- B τίας, οὖσαν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέῳξαν τὰς πύλας Πλαταιέων ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι, ἰδίας ἕνεκα δυνάμεως, ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι, [4] καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι. ἔπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου. προϊδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἠβούλοντο τὴν Πλάταιαν, ἀεὶ C σφίσι διάφορον οὖσαν, ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε, καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος, προκαταλαβεῖν. ᾗ καὶ ῥᾷον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας. [5] θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα, [6] τοῖς μὲν ἐπαγομένοις οὐκ ἐπείθοντο, ὥστ' εὐθὺς [7] ἔργου ἔχεσθαι, καὶ ἰέναι ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν· [8] γνώμην δὲ ἐποιοῦντο, κηρύγμασί τε χρήσασθαι [9] ἐπιτηδείοις, καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν [10] τὴν πόλιν ἀγαγεῖν D (καὶ ἀνεῖπεν ὁ κῆρυξ, εἴ τις βούλεται [11] κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν [12] ξυμμαχεῖν, [13] τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα) νομίζοντες [14] σφίσι ῥᾳδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ [15] προσχωρήσειν τὴν πόλιν. οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὡς ᾔσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους, καὶ [16] ἐξαπιναίως κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες, καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι (οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτὶ) πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν,

γρ. μήπω φανερὸς καθ. γρ. δὲ καί, καθεστηκότος.

γρ. ἐπαγαγομένοις

---

[1] Ἐπὶ Χρυσίδος] ἡ Χρυσὶς ἱέρεια ἦν ἐν Ἄργει. ἠριθμοῦντο δὲ τοὺς χρόνους ἀπὸ τῶν ἱερειῶν. [2] Ἔτι δύο μῆνας] τουτέστι, δύο μῆνας κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ ἠλλάσσοντο. [3] Βοιωταρχοῦντες] ἐπὶ τῶν Βοιωτῶν ἄρχοντες. ἦσαν γὰρ οἱ ... [4] Καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι] ἵνα μὴ δημοκρατῶνται. [5] Θέμενοι] ... ἑαυτούς. Ὅμηρος, ... πολεμίους ἦλθον, ἐνεδύοντο. [6] Τοῖς μὲν ἐπαγομένοις] τοῖς προδόταις. [7] Ἔργου ἔχεσθαι] φόνου δηλονότι. [8] Γνώμην δὲ ἐποιοῦντο] βουλήν. [9] Ἐπιτηδείοις] πρὸς φιλίαν. [10] Τὴν πόλιν ἀγαγεῖν] δηλονότι τῶν Ἀθηναίων. [11] Κατὰ τὰ πάτρια] ἔθη δηλονότι. [12] Ξυμμαχεῖν] τοῖς Θηβαίοις. [13] Τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα] ἀντὶ τοῦ, σὺν αὐτοῖς ὁπλίζεσθαι. [14] Σφίσι] τοῖς Θηβαίοις. [15] Προσχωρήσειν] προστεθήσεσθαι. [16] Ἐξαπιναίως] ἀπροσδοκήτως.

[1] καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα [2] οὐδὲν ἐνεωτέριζον. [3] πράσσοντες δέ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας, καὶ ἐνόμισαν, [4] ἐπιθέμενοι, ῥᾳδίως κρατῆσαι. τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιέων οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι· καὶ ξυνελέγοντο, διορύσσοντες [5] τοὺς κοινοὺς τοίχους, παρ᾽ ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες· ἁμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, [6] ἵν᾽ ἀντὶ τείχους ᾖ· καὶ τἆλλα ἐξήρτυον, ᾗ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἑτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον, ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ᾽ αὐτούς· ὅπως [7] μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι προσφέρωνται, [8] καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἀλλ᾽ ἐν νυκτὶ [9] φοβερώτεροι ὄντες, ἥσσους ὦσι * [10] τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν. [11] προσέβαλόν τε εὐθὺς, καὶ [12] ἐς χεῖρας ᾖσαν κατὰ τάχος. οἱ δ᾽ ὡς ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς, [13] καὶ τὰς προσβολὰς [14] ᾗ προσπίπτοιεν ἀπεωθοῦντο. καὶ δὶς μὲν ἢ τρὶς ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῷ θορύβῳ [15] αὐτῶν τε προσβαλόντων, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων, λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν, καὶ τραπόμενοι, ἔφευγον διὰ τῆς πόλεως, [16] ἄπειροι μὲν [17] ὄντες οἱ πλείους, ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ, τῶν διόδων [18] ᾗ χρὴ σωθῆναι (καὶ γὰρ [19] τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν) ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας, τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο οἱ πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιέων τις τὰς πύλας [20] ᾗ ἐσῆλθον, καὶ αἵπερ ἦσαν μόναι ἀνεῳγμέναι,

γρ. κατενόησαν ὅτι Θηβαίους ὀλίγους ὄντας

γρ. ἐπι-

γρ. ἦσαν μόναι ἀνεῳγμέναι.

A & conditionibus acceptis, quieuerũt: præsertim cùm [*hostes*] nihil noui in quẽquam molirẽtur. At dum hæc agerent, quodammodo animaduerterunt non multos esse Thebanos, & si [*illos*] inuaderent, [*à se*] facilè superari posse existimarunt. Nam Platæensis populus ab Atheniensibus deficiebat inuitus. Rem igitur tentandam esse censuit. Quamobrem inter se coibant, suffossis communibus [*adium*] parietibus, ne, dum per vias commearent, se proderent, [*& ab hoste conspicerentur,*] plaustraq́ B sine iumentis in viis statuebant, vt muri loco essent. & cætera parabant, prout quidque rebus præsentibus vtile fore videbatur. Postquam autem res [*omnes ad hostes inuadendum necessaria,*] pro facultate [*iam*] paratæ fuerunt, tempore, quo nox adhuc erat, & ipso diluculi aduentu obseruato, ex ædibus egressi in ipsos inuasẽrũt: ne in luce cũ illis confidentioribus congrederentur, atque ita [*hostes*] pari, [*& aqua*] conditione secum certarent: sed nocturnis tenebris magis perterrefacti, suo vsu, & peri- C tia, quam vrbis locorum habebant, inferiores essent. Itaq; statim [*eos*] inuaserunt, & ad manus celeriter venerunt. Illi verò, vbi cognouerunt se opinione deceptos, inter se ipsos conglobabantur, & hostium impressionem, quà irruebant, propulsabant, eosq́; bis, terve repulerunt: sed postea, cùm & ipsi [*Plataenses in illos*] magno strepitu irruerent, & mulieres, atque domestici [*omnes*] simul ex ædibus clamores, & vlulatus ederent, eosq́; lapidibus, & tegulis peterent, simul etiam cùm illa nocte magna pluuia ingruisset, territi fuerunt, & D dantes terga, per vrbem fugere cœperunt, licet [*eorum*] plerique, in tenebris, & cœno, ignari essent viarum, quà transire, seruarique possent, (nam sub ipsum mensis finem hæc acciderunt, quæ tunc gesta sunt) & hostes insequentes haberent [*viarum*] peritos, ita vt effugere non possent. Quamobrem [*eorum*] plerique perierunt. Quidam autem Platæẽsium, [*vrbis*] portas, quà [*hostes*] intrarant, & quæ solæ apertę erant,

[1] Καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι] παρὰ τῶν Θηβαίων. [2] Οὐδὲν ἐνεωτέριζον] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [3] Πράσσοντες δέ πως ταῦτα] πῶς, κατά τινα τρόπον· συντακτέον οὕτω, πράσσοντες δὲ, κατενόησάν πως. [4] Ἐπιθέμενοι] μετὰ βάρους ἐπελθόντες τοῖς Θηβαίοις ἀθρόοι ἢ φανερῶς. [5] Τοὺς κοινοὺς τοίχους] τοὺς μεταξὺ τῶν οἰκιῶν ὄντων. [6] Ἵν᾽ ἀντὶ τείχους] ἵνα μὴ ἐν ταῖς οἰκίαις μόνοις μόνοι ξυμμίξωσι. [7] Μὴ κατὰ φῶς] ἐν τῷ φωτί. [8] Καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται] ἰσοπαλὴς ἡ μάχη γένηται. [9] Φοβερώτεροι ὄντες] φοβερώτεροι, οἱ ἀθηναῖοι, ἐν τῇ πρὸς τοὺς Πλαταιέων. [10] Τῆς σφετέρας] αὐτῶν, ἤγουν τῶν τῆς ὄντων ἐμπείρων τῶν τῆς πόλεως τὰ περὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς τῆς πόλεως χωρίων. Æ. P. [11] Προσέβαλόν τε εὐθὺς] προσέπιπτον. [12] Ἐς χεῖρας ᾖσαν κατὰ τάχος] καθὸ ὁρμῶσιν πρὸς χεῖρας συμβῆναι αὐτοῖς τοῖς Πλαταιεῦσι. [13] Καὶ τὰς προσβολὰς] τῶν Πλαταιέων. [14] Ἡ προσπίπτοιεν] τῷ ᾗ αὐτῷ τῷ ὅπου. [15] Αὐτῶν τε προσβαλόντων] τῶν αὐτῶν δηλονότι. [16] Ἄπειροι μὲν] ἀδίδακτοι. [17] Ὄντες ἐν σκότῳ] οἱ πλείους. [18] Ἡ χρὴ σωθῆναι] ὅπου. [19] Τελευτῶντος τοῦ μηνὸς] γινόμενος ἦν ὁ πόλεμος τῆς διχομηνίας. τὸ κατὰ σελήνην λέγει μηνὸς ἐντεῦθεν ὁ συνόδῳ. [20] Ἡ ἐσῆλθον] ὅπου.

iaculi

iaculi spiculo, pessuli loco vsus, & in vectis seram iniecto clausit, ita vt ne hac quidem exitus pateret. Cùm autem illos hostis persequeretur per vrbem, quidam ex ipsis muros conscenderunt, & se ipsos foras deiecerunt, ac plerique interierunt. Alij verò per portas desertas, [*quæ nullis custodiis seruabantur*,] cùm mulier quædam securim [*ipsis*] dedisset, clam, & effracto vecte, non multi exiuerunt. Nam citò rescitum est. Alij verò per vrbem passim trucidabantur. Maxima tamen [*illorum*] pars, & præcipue qui conglobati erant, irruperunt in magnum ædificium, quod erat muro contiguum, cuius fores erant apertæ, existimantes has huius ædificij fores esse [*vrbis*] portas, & planè illam viam extra ferre. Platæenses verò, postquam eos conclusos viderunt, deliberare cœperunt vtrum eos, ita vt erant, incenso illo ædificio concremarent, an aliud aliquod pœnæ genus in illos statuerent. Tandem verò & hi, & cæteri Thebani, qui supererant, per vrbem vagantes, sese Platæensibus ea conditione dediderunt, vt & arma [*ipsis*] traderent, & de se arbitratu suo statuerent. Qui igitur Platææ erant, hunc rerum exitum habuerunt. Cæteri verò Thebani, quos antequam nox abiret, & dies clara illucesceret, cum omnibus copiis adesse oportuerat, siquid forte minus succederet illis, qui vrbem intrarant, cùm ipsis in ipso itinere nuntius de rebus gestis allatus fuisset, [*suis*] suppetias veniebant. Platæa autem a Thebis septuaginta stadia abest, & aqua, quæ illa nocte cœlitus deciderat, effecerat vt iter tardius conficerent. Asopus enim fluuius multus fluxerat, nec facilè transiri poterat. Quare per pluuiam iter facientes, fluuioque vix traiecto, serò venerunt, cùm illorum milites partim quidem iam essent interfecti, partim verò viui detinerentur. Postquàm verò Thebani intellexerunt id, quod acciderat, Platæensibus, qui erant extra vrbem, insidias struxerunt, [*vt eos in suam potestatem redigerēt.*]

A ἔκλῃσε, [1] στυρακίῳ ἀκοντίου [2] ἀντὶ βαλάνου χρησαμένη ἐς τὸν μοχλὸν, ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἔτι ἔξοδον εἶναι). διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν, οἱ μέν τινες αὐτῶν, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες, ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτοὺς, καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους· οἱ δὲ, [3] κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν, ἐξῆλθον οὐ πολλοί. αἴσθησις γὰρ [4] ταχεῖα ἐπεγένετο. ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως *σποράδην ἀπώλλυντο. τὸ δὲ

B πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν [5] ξυνεστραμμένον, ἐσπίπτουσιν [6] ἐς οἴκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους, καὶ αἱ θύραι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, [7] οἰόμενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι, καὶ [8] ἄντικρυς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. ὁρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ πλαταιῆς [9] ἀπειλημμένους, ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἴκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσονται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων [10] περιῆσαν, κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν

C τοῖς πλαταιεῦσι σφᾶς τε αὐτοὺς παραδοῦναι καὶ τὰ ὅπλα, χρήσασθαι ὅ, τι ἂν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ πλαταίᾳ [11] οὕτως ἐπεπράγεσαν. οἱ δ' ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέσθαι πανστρατιᾷ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, [12] τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων, ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτὸς, ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς

D ἐλθεῖν. ὁ γὰρ ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρύη μέγας, καὶ οὐ ῥᾳδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ, καὶ τὸν ποταμὸν μόγις διαβάντες, ὕστερον παρεγένοντο, ἤδη τῶν ἀνδρῶν, τῶν μὲν, διεφθαρμένων, τῶν δὲ, ζώντων [13] ἐχομένων. ὡς δ' ᾔσθοντο οἱ Θηβαῖοι [14] τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν πλαταιέων.

* κατὰ σποράδην

* κατὰ αἱ πλησίον θύραι ἔτυχον ἀνεῳγμέναι αὐτοῦ.

---

[1] Στυρακίῳ] στύρακα καλοῦσι τὸ, φησὶ, τῶν πλαταιέων, ἐν τῷ μοχλῷ τὰς θύρας ἔκλεισεν. [2] Ἀντὶ βαλάνου] βάλανος δέ ἐστι τὸ ἐμβαλλόμενον εἰς τὸν μοχλὸν σιδήριον· ὃ καλοῦμεν μάγγανον. ἰδιωτικῶς δὲ τινὲς καλοῦσι βαλανάγρα, παρὰ τὸ ἀγρεύειν τὴν βάλανον. ἐκείνως δὲ ταύτας τὰς πύλας οὕτως ἠμελημένας, [illegible] αὐτῶν, καὶ οὐ δεδοικότων, οὐδὲ ἐλπιζόντων ἐπιβουλήν. ἄλλοι δὲ τὸ στυράκιον ἔλαβον τὸ ξύλον τοῦ ἀκοντίου. [illegible] τὸ μοχλῷ κατακρυφθῆναι· [illegible] Θηβαίων. Ἄλλως. στυράκιον ὁ καλούμενος σαυρωτὴρ τῶν δοράτων. [3] Κατὰ πύλας ἐρήμους] ἀφυλάκτους. [4] Ταχεῖα ἐπεγένετο] τοῖς πλαταιεῦσι. [5] Ξυνεστραμμένον] ὁμοῦ συνηγμένον. [6] Εἰς οἴκημα] πύργος ἦν τοῦ τείχους, ἔχων ἔνδοθεν ἀπὸ τῆς πόλεως εἴσοδον, οὐκέτι δὲ καὶ ἔξοδον. [7] Οἰόμενοι πύλας] θύρας, αἱ τοῦ οἴκου· πύλαι, αἱ τοῦ τείχους. [8] Αντικρυς] τὸ ἄντικρυς, ἐνταῦθα μὲν ἐξεναντίας, ἀεὶ δὲ ἐπὶ τοῦ φανεροῦ κεῖται. [9] Απειλημμένους] ἀφειλημμένους. [10] Περιῆσαν] ἔζων. [11] Οὕτως ἐπεπράγεσαν] εδυστύχησαν. ἀπὸ συνθήκης δηλονότι. [12] Τῆς ἀγγελίας ἅμα] τὸ ἅμα πρὸς τὸ ἐπεβοήθουν. * τὸ ἅμα πρὸς τὸ καθ' ὁδὸν, ἤγουν ἐν αὐτῇ τῇ ὁδῷ. Æ. P. [13] Εχομένων] κρατουμένων. [14] Τὸ γεγενημένον] κατὰ τὴν πόλιν δηλονότι.

ἦσαν γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγρούς,[1] καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκήτου κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου. ἐβούλοντο γὰρ σφίσιν, εἴ τινα λάβοιεν,[2] ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἢν ἄρα τύχωσί τινες ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διενοοῦντο. οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν, ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι, καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω, κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὁσίως δράσειαν,[3] ἐν σπονδαῖς σφῶν πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω[4] ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς, ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι, καὶ ἐπομόσαι[5] φασὶν αὐτούς· Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας[6] εὐθὺς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων,[7] ἤν τι ξυμβαίνωσι· καὶ ἐπομόσαι οὔ φασιν.[8] ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι[9] οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος[10] εἰσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες καὶ Εὐρύμαχος εἷς αὐτῶν ἦν,[11] πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἔς τε τὰς Ἀθήνας[12] ἄγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις·[13] τά τ' ἐν τῇ πόλει[14] καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα ᾗ ἐδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθὺς τὰ περὶ τῶν Πλαταιέων γεγενημένα· καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν[15] ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες αὐτοῖς εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν[16] περὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἄν τι καὶ αὐτοὶ βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν.[17] οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν.

γρ. τῶν

γρ. ὅσια

γρ. πειρά-σαντες

A Nam & homines in agris erant, & supellex, quippe quòd hoc malum inopinatum pacis tempore contigisset. Volebāt enim, si quem cepissent, cum sibi eorum loco esse, qui in vrbe detinebantur, si qui modò viui superessent, quos illi captos retinerent. Atque hi quidem hæc in animo habebant. Platæenses verò, cùm illi adhuc [*hac de re inter se*] consultarent, suspicati aliquid huiusmodi euenturum, soliciti que de ciuibus, qui foris erant, caduceatorem ad Thebanos emiserunt, dicentes, eos neque piè fecisse ea, quæ fecerant, qui stante B fœdere suam vrbem occupare conati essent, ipsisque præceperunt vt ab iniuria, & maleficio rerum, [*ac personarum,*] quæ foris erant, abstinerent. alioqui dicebant fore, vt ipsi quoque illorum milites interficerent, quos viuos haberent: sed si illi ex suo agro recederent, hos illis redderent. Thebani autem hæc dicunt, & illos hæc iureiurando confirmasse tradunt. Platæenses verò negant se pollicitos fuisse fore, vt statim captiuos [*ipsis*] redderent: sed colloquio priùs habito, si quam compositio- C nem inter se facere potuissent. negant autem se vllo iureiurando vsos fuisse. Thebani igitur ex illorum finibus nulla iniuria facta recesserunt. Platæenses verò, simul ac ex agris omnia [*in vrbem*] comportarūt, confestim captiuos interfecerunt. captiui autem erant numero centum & octoginta, & ex illis vnus erat Eurymachus, cum quo proditores [*de vrbe prodenda*] egerant. His autem peractis, Athenas nuntium miserunt, & militum à se cæsorum cadauera Thebanis data fide publica restituerunt: D & res vrbanas, pro præsenti rerum statu, arbitratu suo constituerunt. Rerum autem à Platæensibus gestarum nuntij statim ad Athenienses venerunt. Quare Bœotos quotquot erant in Attica, protinus comprehenderunt, & præconem Platæam cum mandatis miserunt, vt ipsis denuntiaret nequid noui statuerent in Thebanos, quos habebant, antequam & ipsi aliquid de illis statuissent. nondum enim illis nuntiatū fuerat eos iam esse mortuos.

---

[1] Καὶ κατασκευή] πραγματικὴ ὕλη. [2] Ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον] λείπει ἐνέχυρον. [3] Ἐν σπονδαῖς] τῶν τριακοντούτεων. [4] Ἔλεγον αὐτοῖς] τοῖς Θηβαίοις. [5] Φασὶν αὐτούς] οἱ Θηβαῖοι τοὺς Πλαταιεῖς. [6] Εὐθὺς ὑποσχέσθαι] τὸ εὐθύς, οὐκ ἔστι παραχρῆμα, ἀλλ' ἐξ εὐθείας, καὶ ἀσκόπως. [7] Ἢν τι ξυμβαίνωσι] συμφωνῶσιν. [8] Ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν] τῶν Πλαταιέων. [9] Οὐδὲν ἀδικήσαντες] βλάψαντες τῶν Πλαταιέων. [10] Εἰσεκομίσαντο] συνέλεξαν. [11] Πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες] πρὸς ὃν ἐλθόντες οἱ προδιδόντες ἔπραξαν τὰ κατὰ [illegible]. [12] Ἄγγελον ἔπεμπον] ὅτι ἐφόνευσαν Θηβαίους. λέγει δὲ [illegible] ἀποστεῖλαι δηλονότι τὴν εἰσβολὴν Θηβαίων· τὸν δὲ δεύτερον, τὴν σύλληψιν αὐτῶν· τὸν δὲ [illegible] δηλονότι τὴν ἀναίρεσιν. [13] Τά τε ἐν τῇ πόλει] τῇ Πλαταίᾳ. [14] Καθίσταντο] ἤγουν, πρὸς πολιορκίαν [illegible], οἰκονόμουν, [illegible]. [15] Ἐν τῇ Ἀττικῇ] γῇ δηλονότι. [16] Περὶ αὐτῶν] τῶν κατασχεθέντων δηλονότι. [17] Οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [illegible] ὁ τρίτος ἄγγελος ἐλθεῖν.

nam

nam simul ac Thebani Platæã sunt ingressi, primus nuntius exierat: at secundus, illis iam victis, & captis. Et Athenienses nihil eorum intellexerant, quæ postea contigerunt. Sic igitur Atheniẽses rerum istarum prorsus ignari [*præconem eò*] miserunt. Sed præco cum [*Platæam*] peruenisset, viros illos comperit interfectos. Postea autem Athenienses cũ exercitu Platæam profecti, & frumentum importarunt, & præsidium in vrbe reliquerũt, & inutilissimos quosq; cum fœminis, ac pueris exportarunt. Hac autem re Platæis gesta, & fœderibus apertè ruptis, Athenienses se ad bellum gerendum parare cœperũt. Lacedæmonij quoque, eorumq; socij se ad idem & ipsi parare cœperunt, & vtriq; legationes ad Regem, & ad alios barbaros erant missuri, si quod auxilium alicunde se sibi adiuncturos sperabant. & societatem coibant cum ciuitatibus, quæ erant extra ipsorum imperium. Et Lacedæmonij quidẽ, præter illas, quas ibi, [*in agro Laconico, & in sua ditione iam paratas*] habebãt, [*aliaś etiam*] naues Italiæ, & Siciliæ ciuitatibus, quæ ipsorum partes sequebantur, imperarunt, quas pro ciuitatũ magnitudine conficerent, ita vt vniuersarum numerus, & summa esset quingentarum nauium. quinetiam [*illis imperarũt*,] vt certam [*ac imperatam*] pecuniæ summã, & res alias [*ad bellum necessarias*] pararẽt, ita tamẽ, vt quiescerẽt, [*& sine magno strepitu, magnoq; motu hoc facerent*,] & Athen. vnica naui reciperent, donec hæc [*omnia*] essent parata.

A ἅμα γὰρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένῃ τῶν Θηβαίων, ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῄει, ὁ δὲ δεύτερος, ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων· [1] καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι *ἐπέστελλον· [2] ὁ δὲ κῆρυξ ἀφικόμενος ηὗρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι [3] στρατεύσαντες ἐς Πλάταιαν, σῖτόν τε ἐσήγαγον, καὶ φρουροὺς [4] ἐγκατέλιπον, τῶν τε ἀνθρώπων [5] τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν. Γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν Πλαταιαῖς ἔργου, καὶ λελυμένων [6] λαμπρῶς τῶν σπονδῶν, οἱ Ἀθηναῖοι B παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, [7] πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα, [8] καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθέν τινα ὠφέλειαν ἤλπιζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι· πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι [9] ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ Λακεδαιμονίοις μὲν πρὸς *[10] ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας, τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις, ναῦς ἐπε- C τάχθησαν ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, [11] ὡς, ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν, πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων· [12] καὶ ἀργύριον ῥητὸν [13] ἑτοιμάζειν, *τά τε ἄλλα ἡσυχάζοντας, καὶ Ἀθηναίους δεχομένους [14] μιᾷ νηΐ, [15] ἕως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ.

* τ. ἐπέστελλον. Æ. P.

τ̃ λακεδαιμόνιοι

* τ. τά τ' ἄλλα, ἡσυχάζοντας, καί. F. P.

[1] Καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν] [illegible] ὦφελον [illegible] πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λόγον [illegible]. πρὸς [illegible] τοὺς ἀθηναίους [illegible] ὁ λόγος. φησὶ γὰρ [illegible] δύο ἀγγέλους, οὐδὲν [illegible] τῶν συμβεβηκότων [illegible]. [illegible] καὶ τὸ [illegible]. [2] Ὁ δὲ κῆρυξ] τῶν ἀθηναίων. [3] Στρατεύσαντες] [illegible] μετὰ στρατιᾶς [illegible]. [illegible] οἱ ἀθηναῖοι [illegible] πλαταιέας, [illegible] πρὸς [illegible], [illegible] γυναῖκας [illegible] τοὺς παῖδας, μετὰ τῶν ἀχρειοτάτων [illegible]. [illegible] τοὺς μὴ δυναμένους δηλονότι [illegible] τοὺς τοιούτους, τοὺς γέροντας. [4] Ἐγκατέλιπον] [illegible] κατέλιπον. [5] Τοὺς ἀχρειοτάτους] τοὺς [illegible]. [6] Λαμπρῶς] φανερῶς. [illegible] παρεσκευάζοντο πέμπειν πρεσβείας, [illegible]. [7] Πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν] [illegible] ἀμφοτέρων λέγει, λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων δηλονότι. [8] Καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους] οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, πρὸς τοὺς πέρσας· οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πρὸς τοὺς θρᾷκας. καὶ γὰρ [illegible] τῶν βαρβάρων. [9] Ὅσαι [illegible]. *[10] Πρὸς ταῖς αὐτοῦ [illegible] πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις, ἐξ ἰταλίας, καὶ σικελίας τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις ναῦς ἐπετάχθησαν. [illegible], πρὸς ταῖς ναυσὶ ταῖς αὐτοῦ, [illegible] τῶν λακεδαιμονίων χώρᾳ, [illegible] τῇ λακωνικῇ [illegible] ὑπαρχούσαις, τοῖς ἐξ Ἰταλ. καὶ Σικ. [illegible] ἑλομένοις ἄλλας [illegible], [illegible] ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων ἐπετάχθησαν, ὥστε αὐτοὺς ποιεῖσθαι. &c. vbi autem dico, quia in soluta oratione (vt quidam Grammatici tradunt) in nom. pl. d. αἱ νῆες. vt passim apud Thucyd. non autem αἱ ναῦς. & in acc. τὰς ναῦς, non autem τὰς νῆας. Si vulgatam lectionem sequaris, hic erit sensus; Præter naues, quas ex Italia, & Sicilia, in illis ipsis regionibus in suam gratiam, & ad vsus suos paratas iã habebant, alias etiam illis, qui partibus ipsorum fauebant, & qui in Italia, & Sicilia degebant, imperarunt, quas ad quingentarum summã ædificarent. Sed an hæc sit autoris nostri mens, non ausim affirmare. altera lectio longè simplicior & verisimilior. Illud tamẽ addendũ, durissimũ videri loquendi genus, quod est in vulgata lectione. nam sic potius esset dicendum, οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις, τοῖς ἐξ ἰταλίας, καὶ σικελίας τἀκείνων ἑλομένοις ἄλλας ναῦς ἐπέταξαν ποιεῖσθαι. Vel τὸ ἐπετάχθησαν hic est passiuum pro actiuo positum. Vel etiam, ὑπὸ δὲ τῶν λακεδαιμονίων πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις, οἱ ἐξ ἰταλίας, καὶ σικελίας τἀκείνων ἑλόμενοι ναῦς ἐπετάχθησαν π. vt enim dicimus, ἐπιτρέπω σοὶ τὴν φυλακήν, & σὺ ὑπ' ἐμοῦ ἐπιτρέπῃ τὴν φυλακήν, sic etiam dicetur. ἐπιτάττω σοὶ ναῦς, καὶ σὺ ὑπ' ἐμοῦ ναῦς ἐπιτάττῃ. Sed codex mihi de mendo est suspectus. nihil tamen temerè mutandum Æ. P. [11] Ὡς ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν] μετὰ τῶν ἐν λακεδαίμονι οὐσῶν νεῶν. [12] Καὶ ἀργύριον ῥητ.] ὡρισμένον. [13] Ἑτοιμάζειν] ἐπετάχθη δηλονότι. [14] Μιᾷ νηΐ] μετὰ κηρυκείου δηλονότι. [15] Ἕως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ] τὰ ὡρισμένα κατὰ τὸν πόλεμον.

ἀθηναῖοι δὲ τήν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν [1] ἐξήταζον, καὶ ἐς τὰ περὶ πελοπόννησον μᾶλλον χωρία [2] ἐπρεσβεύοντο, [3] κέρκυραν, καὶ κεφαλληνίαν, καὶ ἀκαρνᾶνας, καὶ ζάκυνθον· ὁρῶντες, εἰ σφίσι φίλια ταῦτ' εἴη, βεβαίως πέριξ τὴν πελοπόννησον καταπολεμήσοντες. [4] ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι, ἀλλ' ἔρρωντο ἐς τὸν πόλεμον. [5] οὐκ ἀπεικότως· ἀρχόμενοι γὰρ πάντες, [6] ὀξύτερον [7] ἀντιλαμβάνονται. τότε δὴ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὖσα ἐν τῇ πελοποννήσῳ, πολλὴ δὲ ἐν ταῖς ἀθήναις, [8] οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας ἥπτετο τοῦ πολέμου· [9] ἥ τε ἄλλη ἑλλὰς πᾶσα [10] μετέωρος ἦν, ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων. [11] καὶ πολλὰ μὲν λόγια ἐλέγετο, πολλὰ δὲ χρησμολόγοι ᾖδον, ἔν τε τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. ἔτι δὲ δῆλος ἐκινήθη ὀλίγον πρὸ τούτων, [12] πρότερον οὔπω σεισθεῖσα, [13] ἀφ' οὗ ἕλληνες μέμνηνται· ἐλέγετο δὲ καὶ ἐδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι [14] σημῆναι. εἴ τέ τι ἄλλο [15] τοιουτότροπον ξυνέβη γενέσθαι, πάντα [16] ἀνεζητεῖτο. [17] ἡ δὲ εὔνοια παρὰ πολὺ ἐποίει [18] τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς λακεδαιμονίους, ἄλλως τε καὶ προειπόντων ὅτι τὴν ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν. [19] ἔρρωτό τε πᾶς καὶ ἰδιώτης καὶ πολίτης, εἴ τι δύναιτο καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ [20] ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς. ἐν τούτῳ τε κεκωλῦσθαι [21] ἐδόκει ἑκάστῳ τὰ πράγματα, ᾧ μή τις αὐτὸς παρέσται. οὕτως [22] ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς ἀθηναίους, οἱ μὲν, τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι, οἱ δὲ, μὴ ἀρχθῶσι φοβούμενοι. παρασκευῇ μὲν οὖν καὶ γνώμῃ τοιαύτῃ ὥρμηντο. Πόλεις δὲ ἑκάτεροι τάσδε ἔχοντες ξυμμάχους ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. λακεδαιμονίων μὲν οἵδε ξύμμαχοι· πελοποννήσιοι μὲν οἱ ἐντὸς ἰσθμοῦ πάντες, πλὴν ἀργείων καὶ ἀχαιῶν.

A Athenienses verò cùm pristinos socios recensebant, tũ etiam accuratiùs in loca circa Peloponnesum legatos mittebant, in Corcyrã, in Cephalleniam, in Acarnaniã, & Zacynthum, quia videbant, si hæc loca sibi essent amica, se tutius circa Peloponnesi fines bellum esse gesturos, [*eosq; faciliùs in suam potestatem esse redacturos.*] Vtriq; autem nihil parui animis versabant: sed totis viribus in hoc bellum incumbebant. Idq; non iniuriã. Omnes enim mortales rerum initia ardentiùs capessere solent. Tunc ve- B rò magna iuuentutis copia, quæ in Peloponneso, magna etiam, quæ Athenis erat, propter [*rerum*] imperitiam, nõ inuita bellum suscipiebat. Et tota reliqua Græcia animis erat erecta, quòd primæ ciuitates concurrerent. Multa quoq; oracula ferebantur, multa vates canebant, tam in iis ciuitatibus, quę bellum erant gesturę, quàm in aliis. Præterea Delus etiam paulo ante hæc tremuit, quæ nũquam antè, post Grę corum memoriam, mota fuerat. Hæc autè & dicebantur, & videbantur esse rerum futurarum prodigia. Et si qua alia huius- C modi signa antè contigissent, omnia vestigabantur. Hominum autem beneuolentia longè maior ad Lacedæmonios inclinabat, præcipuè quòd illi Græciam à se in libertatem vindicatum iri prædicarent. Et singuli, & priuati, & ciuitates integrę omni ope nitebantur, si quo modo illos aut verbis, aut factis adiuuare posset. Et in eo singuli moram rebus gerendis allatam arbitrabantur, si ipsimet rebus administrandis non interfuissent. Ea erat indignatio, qua pleriq; in Athenienses ferebantur, alij qui- D dem, quòd imperio [*quo ab illis premebantur,*] se liberari cuperent, alij verò, quòd metuerent ne illorum imperio parere cogerentur. Hoc igitur apparatu, atque his animis ad [*bellum vtriq;*] concitati ferebantur. Vtrisque autem hæ ciuitates sociæ fuerunt, quum bellum gerere cœperunt. Atque Lacedæmoniorum quidem, hi fuêre socij, omnes Peloponnesij, qui sunt intra Isthmum, præter Argiuos, & Achæos.

---

[1] Ἐξήταζον] ἐδοκίμαζον. [2] Ἐπρεσβεύοντο] πρέσβεις ἀπέστελλον. [3] Κέρκυραν] οἱ γὰρ κερκυραῖοι ἐπιμαχίαν μόνον εἶχον. νῦν δὲ καὶ ξυμμαχίαν ποιεῖ. [4] Ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδὲν] ἀντὶ τοῦ, οὐδὲν μικρὸν ἐφρόνουν. [5] Οὐκ ἀπεικότως] ἀλλ' εὐλόγως, καὶ εὐπρεπῶς. [6] Ὀξύτερον] ὥστε διὰ τοῦτο μᾶλλον ὀξύτερον συνέβαινεν αὐτοὺς ἀντιλαμβάνεσθαι. [7] Ἀντιλαμβάνονται] προσέχονται. [8] Οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας] παροιμία, γλυκὺ ἀπείρῳ πόλεμος. [9] Ἥ τε ἄλλη ἑλλὰς] οἱ ἄλλοι ἕλληνες οἱ μηδετέροις βοηθοὶ ἐκινήθησαν, καὶ οὐχ ἡσύχαζον. [10] Μετέωρος ἦν] ταῖς ἐλπίσιν ἀκολουθῶν. [11] Καὶ πολλὰ μὲν λόγια] λόγια ὅτι τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ λεγόμενα καταλογάδην· χρησμοὶ δὲ, οἱ ἐμμέτρως λεγόμενοι, ἐμφορουμένων τῶν λεγόντων. [12] Πρότερον οὔπω] καὶ μὴν Ἡρόδοτος λέγει ὅτι ἐκινήθη ἐν τοῖς μηδικοῖς. [13] Ἀφ' οὗ ἕλληνες μέμνηνται] ἀφ' οὗ διὰ μνήμης ἐστὶ τὸ τῶν ἑλλήνων ὄνομα. [14] Σημῆναι] σημεῖον εἶναι. [15] Τοιουτότροπον] ὁποῖον ἐν δήλῳ ἤκουσαν διοσημίαν. [16] Ἀνεζητεῖτο] ἀνεσκοπεῖτο. [17] Ἡ δὲ εὔνοια παρὰ πολὺ ἐποίει τῶν ἀνθρ.] παρεσκεύαζε, ἀντὶ τοῦ εὐνοϊκῶς εἶχον τοῖς λακεδαιμονίοις. [18] Τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον] τῶν ἀθηναίων. [19] Ἔρρωτό τε πᾶς] ἀντὶ τοῦ προεθυμεῖτο. οὐ γὰρ ἐπὶ ἰσχύος κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ σπουδῆς. [20] Ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις. [21] Ἐδόκει ἑκάστῳ] ἕκαστος, φησὶν, ᾤετο ἐμποδισθήσεσθαι τῶν λακεδαιμονίων τὸ ἔργον (τουτέστι τὸν πόλεμον) ἐὰν μὴ παραγένηται αὐτὸς. δηλοῖ δὲ τὸ μέγιστον προθυμίας αὐτῶν. [22] Ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς ἀθηναίους] ὠργίζοντο τοῖς ἀθηναίοις.

His enim amicitia cum vtrisque intercedebat. Soli autem ex Achæis Pellenenses primùm [*Lacedæmonios*] in bello gerendo adiuuerunt, postea verò & cæteri omnes [*idem fecerunt.*] At extra Peloponnesum, Megarẽses, Locri, Bœoti, Phocenses, Ambraciotæ, Leucadij, Anactorij. Ex his Corinthij, Megarenses, Sicyonij, Pellenenses, Elei, Ambraciotæ, Leucadij classem [*illis*] præbuerunt. equitatum Bœoti, Phocenses, & Locri. cæteræ verò ciuitates peditatum suppeditarunt. Atque hi quidem fuêre Lacedæmoniorum socij. Atheniensium verò, Chij, Lesbij, Platæenses, Messenij, qui Naupactum incolunt, Acarnanum plerique, Corcyræi, Zacynthij, & aliæ ciuitates, quæ inter tot nationes [*Atheniensibus*] erant vectigales. Caria, quæ ad mare est sita, Dorienses Caribus finitimi, Ionia, Hellespontus, Thraciæ vrbes, & insulæ, quotquot intra Peloponnesum, & Cretam ad solem orientem vergunt, & cæteræ omnes Cyclades, exceptis Melo, & Thera. Ex his naues præbuerunt Chij, Lesbij, Corcyræi, cæteri verò peditatum, & pecunias [*suppeditarunt.*] Atque hi fuerunt vtrorumq; socij, & apparatus ad bellum. Lacedæmonij verò post res, quæ ad Platæas gestæ sunt, statim nuntiis dimissis circum Peloponnesum, & agrum socialem, qui extra [*Peloponnesum*] erat, imperarunt ciuitatibus, vt pararent exercitum, & res [*ad bellum*] necessarias, quemadmodum parare decebat ad expeditionem faciendam extra [*Peloponnesi*] fines, vt irruptionem in Atticam facturi. Postquam autem [*hæc omnia*] singulis ad præstitutam diem parata fuerunt, ex singulis ciuitatibus duæ partes ad Isthmum conuenerunt. Omnibusque copiis iam in vnum locum coactis, Archidamus Lacedęmoniorum Rex, huius expeditionis Dux conuocatis omnium ciuitatum prætoribus, & qui maxima dignitate prædìti forent, maximeque digni, qui adessent, in hunc modum est loquutus:

ARCHIDAMI CONCIO.

Nostri quoq; maiores, viri Pelopõnesij, & socij, multas expeditiones tum in ipsa Pelopõneso, tum extra [*Peloponnesum*] fecerunt,

A τούτοις δ' ἐς ἀμφοτέρους φιλία ἦν. [1] πελληνῆς δὲ ἀχαιῶν μόνοι [2] ξυνεπολέμουν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ ὕστεροι καὶ ἅπαντες. ἔξω δὲ πελοποννήσου, μεγαρῆς, λοκροί, βοιωτοί, φωκῆς, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι, ἀνακτόριοι. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο κορίνθιοι, μεγαρῆς, σικυώνιοι, πελληνῆς, ἠλεῖοι, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι· ἱππέας δὲ, βοιωτοί, φωκῆς, λοκροί. αἱ δ' ἄλλαι πόλεις πεζὸν παρεῖχον. αὕτη μὲν λακεδαιμονίων ξυμμαχία.

B ἀθηναίων δὲ, χῖοι, λέσβιοι, πλαταιῆς, μεσσήνιοι οἱ ἐν ναυπάκτῳ, ἀκαρνάνων οἱ πλείους, κερκυραῖοι, ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις [3] αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε· καρία [4] ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ, [5] δωριῆς καρσὶ πρόσοικοι, ἰωνία, ἑλλήσποντος, [6] τὰ ἐπὶ θρᾴκης, [7] νῆσοι ὅσαι ἐντὸς πελοποννήσου, καὶ κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα· πᾶσαι αἱ ἄλλαι κυκλάδες, πλὴν μήλου, καὶ θήρας. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο χῖοι, λέσβιοι, κερκυραῖοι, οἱ δ'

C ἄλλοι πεζὸν καὶ χρήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἑκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς τὸν πόλεμον ἦν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν πλαταιαῖς εὐθὺς περιήγγελλον κατὰ τὴν πελοπόννησον [8] καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίδα στρατιὰν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι, τά τε ἐπιτήδεια, οἷα εἰκὸς ἐπὶ ἔξοδον [9] ἔκδημον ἔχειν, ὡς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν ἀττικήν. ἐπειδὴ δὲ ἑκάστοις ἑτοῖμα γίγνοιτο [10] κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον, ξυνῇσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλε-

D ως ἑκάστης ἐς τὸν ἰσθμόν. καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν, [11] καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει, [12] καὶ ἀξιολογωτάτους παρῄνει, τοιάδε ἔλεξεν, [13] Ἄνδρες πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο,

γρ. πελληνῶν

γρ. δωριεῖς

γρ. ἀξιωτάτους

[1] Πελληνῆς δὲ] δώδεκα πόλεις εἶχεν ἡ ἀχαΐα, ὧν μία ἦν ἡ πελλήνη. [2] Ξυνεπολέμουν] τοῖς λακεδαιμονίοις οἱ ἀχαιοί. τὸ γὰρ ἀρχαῖον. [3] Αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ] ἡ παραθαλασσία. [5] Δωριῆς καρσὶ πρόσοικοι] δωριεῖς... [6] Τὰ ἐπὶ θρᾴκης] οἷον, βυζάντιον, πέρινθος. [7] Νῆσοι ὅσαι τε ἐντὸς πελοποννήσου] οὐ λέγει ἐντὸς κρήτης καὶ πελοποννήσου, πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον. ἀλλὰ δεῖ στίξαι εἰς τὸ πελοποννήσου, καὶ ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὅσαι λαβεῖν. ... καὶ ὅσαι τῆς κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. οἷον, κάρπαθος, κάσος, χάλκη, καὶ ... [8] Καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίδα] τῆς πελοποννήσου.

[9] Ἔκδημον ἔχειν] ὑπερόριον. [10] Κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον] μακρὸν πόλεμον. ὡς τῶν λακεδαιμονίων ὁρισάντων τὴν προθεσμίαν τῆς συντάξεως. [11] Καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει] τέλη, τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ ἄρχοντες. [12] Καὶ ἀξιολογωτάτους παρῄνει] ἵνα ἑκάστη πόλις τὸ μὲν δίμοιρον στρατεύσῃ, τὸ δὲ τρίτον ἑαυτῆς καταλείπῃ πρὸς φυλακήν. αὐτοὶ γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι τὰς πόλεις ἐμέριζον εἰς τρία μέρη, καὶ τὸ τρίτον εἶχον ἐν ταῖς πόλεσιν· ἵνα μή, πάντων ἐξελθόντων εἰς τὸν πόλεμον, ἐρήμους εὑρόντες οἱ ἀθηναῖοι τὰς πόλεις χειρώσωνται. [13] Ἄνδρες πελοποννήσιοι] ἡ στάσις πραγματική, ἄχαρος, συμβουλευτικοῦ εἴδους, κεφάλαιον ἔχουσα τὸ συμφέρον.

καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὅμως δὲ τῆσδε οὔπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα, καὶ αὐτοὶ [1] πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα [2] τῇδε τῇ ὁρμῇ ἐπῆρται, καὶ προσέχει τὴν γνώμην, [3] [4] εὔνοιαν ἔχουσα, διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος, πρᾶξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν. [5] οὔκουν χρή, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἕνεκα ἀμελέστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἑκάστης ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὑτὸν ἀεὶ προσδέχεσθαι [6] ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν. ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, [7] καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλά, καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίγνονται. πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλῆθος δεδιός, ἄμεινον ἠμύνατο τοὺς πλέονας, διὰ τὸ καταφρονοῦντας ἀπαρασκεύους γενέσθαι. χρὴ δὲ ἀεὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ, τῇ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ δ' ἔργῳ, δεδιότας παρεσκευάσθαι. οὕτω γὰρ πρός τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις εὐψυχότατοι ἂν εἶεν, πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι. ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐπὶ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην. ὥστε χρὴ [8] καὶ πάνυ ἐλπίζειν διὰ μάχης ἰέναι αὐτούς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὥρμηνται, [9] ἐν ᾧ οὔπω πάρεσμεν, ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ γῇ ὁρῶσιν ἡμᾶς δῃοῦντάς τε [10] καὶ τἀκείνων φθείροντας. πᾶσι γὰρ ἐν τοῖς ὄμμασι καὶ ἐν τῷ παραυτίκα [11] ὁρᾶν πάσχοντάς τι ἄηθες, ὀργὴ προσπίπτει· καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι, θυμῷ πλεῖστα ἐς ἔργον καθίστανται. Ἀθηναίους δὲ καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δρᾶσαι, οἳ ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι, καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δῃοῦν μᾶλλον ἢ τὴν ἑαυτῶν ὁρᾶν.

& qui de nobis ipsis ætate sunt prouectiore, rerum bellicarum nō sunt imperiti. Veruntamen nunquam cum apparatu, qui esset hoc maior, [*ex nostris finibus*] sumus egressi, quinetiam aduersus potentissimam ciuitatem nunc proficiscimur, & nos ipsi cū maximo, & robustissimo exercitu bellum illi inferimus. Æquum igitur est nos neq; maioribus deteriores esse, neq; inferiores gloria, [*famaq;*] quæ de nobis passim circumfertur. Nam vniuersa Græcia hoc motu mentes expectatione erectas habet, ac animum aduertit, speratq;, propter odium, quo Athenienses persequitur, nos ex animi sententia rem gesturos. Quamuis igitur alicui videamur vel maximo cū exercitu cōtra [*hostes*] proficisci, quāuis etiam illud propemodū pro comperto videatur habendum eos nobiscum manus conserere non ausuros, nō tamen ideo oportet nos negligentius instructos cum illis manus cōserere: sed & vnius cuiusq; ciuitatis tam ducem, quàm militem, in suo agmine semper expectare aliquem in discrimen esse venturum. Nam cōditio bellorum est anceps, & plerumq; parua manus magno animi ardore, [*ac impetu, acrius*] confligit, [*quàm magnus exercitus.*] sæpe etiam minor manus, quæ timet, maiorē fortius propulsauit, quòd propter [*hostis*] cōtemptionem esset imparata. Oportet autem in hostili [*agro*] milites animis quidem semper esse confidentibus: at ad rem gerendam, cum metu paratos esse. sic enim & ad inuadendos hostes animis erunt paratissimi, & aduersus hostium conatus, ac impetum munitissimi. Nos verò aduersus ciuitatē proficiscimur, quæ nō est adeò infirma, vt bellum illatum propulsare nequeat: sed quæ rebus omnibus est optimè instructa. Quare omnino credendum est illos pugnā nobiscum esse cōmissuros, licet iam sese non moueant, quum nondum [*in ipsorum agro*] sumus: at quum res suas in agro [*suo*] à nobis cædi, ac vastari videbūt. Ita enim inuadit omnes, qui suarum rerum aliquam repentinam, ac insolitam cladem in suo conspectu cernunt: & qui ratione minimum vtuntur, summo animi impetu rem aggrediuntur, [*& ad certamen feruntur.*] Verisimile autem est Athenienses omnium maximè hoc facturos, qui censent se dignos esse, qui aliis imperent, & armis infestis aliorum agros vastent potius q̄ suum [*ab aliis vastari*] cernant.

---

[1] Καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι] αὐτοὶ τὸ ἡμᾶς δηλοῦσι. [2] Τῇδε τῇ ὁρμῇ] τῇ ἡμετέρᾳ. [3] Εὔνοιαν ἔχουσα] τὸν σκοπόν. *[4] Εὔνοιαν ἔχουσα] τ. εὔνοιαν ἔχουσα. ἤγουν ἐλπίζουσα. F.P. [5] Οὔκουν χρὴ] τὸ ἑξῆς. οὔκουν χρὴ ἀμελέστερον χωρεῖν. τὰ δὲ ἄλλα, διὰ μέσου. [6] Ες κίνδυνόν τινα ἥξειν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρή. [7] Καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ] Ομηρος, Ητ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται. τοῦτο δέ φησι, ὅτι [illegible] ὀργισθέντες οἱ ἀθηναῖοι πάντως ἐξελεύσονται. [8] Καὶ πάνυ ἐλπίζειν] φοβεῖσθαι. [9] Εν ᾧ οὔπω πάρεσμεν] ἐν ᾧ τόπῳ δηλονότι. [10] Καὶ τἀκείνων φθείροντας] ὁρμηθήσονται. [11] Ορᾶν πάσχοντάς τι] καὶ οἱ ὀργιζόμενοι, ἔτι δὲ ἥκιστα λογιζόμενοι, μᾶλλον θυμούμενοι εἰς τὸ πολεμεῖν [illegible] ῥιψοκινδύνως. Σημαίνουσι τὸ σχῆμα, πᾶσι πάσχοντας, ἀντὶ τοῦ πάσχουσιν.

Cùm

Cùm igitur tantæ ciuitati bellum inferamus, & maximam gloriam tam nostris maioribus, quam nobis ipsis allaturi simus, in vtranque euentus partem, sequimini quocunque vos aliquis duxerit, ordinis conseruationem, & custodiam, [*quæ vobis ab hoste caueatis,*] plurimi facientes, & imperata celeriter excipientes, [*ac exequentes.*] Hoc enim est & pulcherrimum, & tutissimum, si quum magnus est militum numerus, omnes tamen eandem militarem disciplinam seruantes cernantur. Archidamus hæc tantùm loquutus, & dimisso concilio, primum, & ante omnia Melesippum Diacriti [*filium,*] virum Spartanum, Athenas misit, [*vt explorares*] si fortè Athenienses] *de sua pertinacia*] aliquid magis, [*quàm antè,*] remitterent, quum se in itinere iam viderent. Illi verò nec in vrbem, nec in publicum [*ciuitatis consilium*] eum admiserunt. Periclis enim sententia iam antè obtinuerat, vt [*Athenienses*] neque caduceatorem, neque legatum Lacedæmoniorum admitterent, si [*Lacedæmonij*] exercitum [*ex suis finibus*] eduxissent. Illum igitur remiserunt antequam [*eum*] audirent, & illo ipso die finibus excedere, & [*hæc suis renuntiare,*] iusserunt: si quid posterum vellent, in sua prius regressi, legatos mitterent. Huic etiam addiderunt, qui eum deducerent, ne eum quoquam colloqueretur. Ille verò cùm ad [*Atticæ*] fines peruenisset, & iam iam discessurus esset [*ab iis, à quibus deducebatur,*] hoc tantum loquutus abiit: Hic dies ingentium malorum Græcis erit initium. Cum autem [*Melesippus*] ad castra rediisset, & Archidamus cognouisset Athenienses [*de sua pertinacia*] nihil amplius remissuros, ita demum motis castris, cum exercitu in ipsorum agrum est profectus. Bœoti verò suam quidem [*militum*] partem, & equites Peloponnesiis dederunt, vt illos ad bellum sequerentur. cum reliquis verò [*copiis*] ad Platæam profecti, agrum [*eius*] vastare cœperunt. Dum autem Peloponnesiorum copiæ in Isthmum adhuc cogerentur, & in ipso itinere essent, antequam in Atticum irrumperent, Pericles Xanthippi [*filius,*] Atheniensium dux, decimus ipse, [*id est, cum nouem aliis collegis.*]

A [1] ὡς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες, καὶ μεγίστην δόξαν οἰσόμενοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, ἐπ' ἀμφότερα ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, ἕπεσθ' [2] ὅποι ἄν τις ἡγῆται, κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντὸς ποιούμενοι, καὶ τὰ παραγγελλόμενα [3] ὀξέως δεχόμενοι. κάλλιστον γὰρ τόδε, καὶ ἀσφαλέστατον, πολλοὺς ὄντας ἑνὶ κόσμῳ χρωμένους φαίνεσθαι. Τοσαῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ Ἀρχίδαμος, Μελήσιππον πρῶτον B ἀποστέλλει ἐς τὰς Ἀθήνας τὸν Διακρίτου, ἄνδρα Σπαρτιάτην, εἴ τι ἄρα μᾶλλον ἐνδοῖεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὁρῶντες ἤδη σφᾶς ἐν ὁδῷ ὄντας. οἱ δὲ οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν, [4] οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινόν. ἦν γὰρ Περικλέους [5] γνώμη [6] πρότερον νενικηκυῖα, κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι Λακεδαιμονίων [7] ἐξεστρατευμένων. ἀποπέμπουσιν οὖν αὐτὸν [8] πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ ἐκέλευον ἐκτὸς ὅρων εἶναι αὐθημερόν· τό, τε λοιπὸν C ἀναχωρήσαντας ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἤν τι βούλωνται, πρεσβεύεσθαι. ξυμπέμπουσί τε τῷ Μελησίππῳ [9] ἀγωγούς, ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. ὁ δέ, ἐπειδὴ [10] ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἐγένετο, [11] καὶ ἔμελλε διαλύεσθαι, τοσόνδε εἰπὼν ἐπορεύετο, ὅτι ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων [12] κακῶν ἄρξει. ὡς δὲ ἀφίκετο [13] ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδέν πω [14] ἐνδώσουσιν, οὕτω δὴ ἄρας, τῷ στρατῷ προὐχώρει D ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ [15] μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἱππέας παρείχοντο Πελοποννησίοις ξυστρατεύειν· τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες, [16] τὴν γῆν ἐδῄουν. ἔτι δὲ τῶν Πελοποννησίων ξυλλεγομένων τε ἐς τὸν ἰσθμόν, [17] καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικήν, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, δέκατος αὐτός,

γρ. ἐπὶ τὴν ἄλλων πόλιν

γρ. ὅπῃ

[1] Ὡς οὖν ἐπὶ τὴν ἄλλων πόλιν] οἱ ἐπίλογοι ἐνθεν. [2] Ὅπῃ ἄν τις ἡγῆται] στρατηγὸς δηλονότι. [3] Ὀξέως] συντόμως. [4] Οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινόν] ἐκκλησίαν δηλονότι. [5] Γνώμη] βουλή. [6] Πρότερον] πρὸ τῆς πρεσβείας. [7] Ἐξεστρατευμένων] [illegible]. [8] Πρὶν ἀκοῦσαι] μὴ ἀκούσαντες αὐτὰ ἃ ἔλεγε. [9] Ἀγωγοὺς] ὁδηγούς. [10] Ἐπὶ τοῖς ὁρίοις] [illegible] λέγει τῆς χώρας τῆς Βοιωτίας. [11] Καὶ ἔμελλε διαλύεσθαι] ἀφίστασθαι τῶν ἀγωγῶν. [12] Κακῶν ἄρξει] ἀρχὴ γενήσεται. [13] Ἐς τὸ στρατόπεδον] τῶν Λακεδαιμονίων. [14] Ἐνδώσουσιν] [illegible]. [15] Μέρος μὲν τὸ σφέτερον] τὸ δίκαιον, ὡς καὶ πρότερον ὥριστο. [16] Τὴν γῆν ἐδῄουν] [illegible]. [17] Καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων] [illegible].

ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑποτοπήσας, ὅτι Ἀρχίδαμος αὐτῷ ξένος ὢν ἐτύγχανε, μὴ πολλάκις ἢ αὐτὸς [1] ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι, τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπῃ, καὶ μὴ δηώσῃ, ἢ καὶ, Λακεδαιμονίων κελευσάντων, ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἑαυτοῦ γένηται τοῦτο, ὥσπερ καὶ τὰ ἄγη ἐλαύνειν προεῖπον ἕνεκα ἐκείνου· προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι Ἀρχίδαμος μέν οἱ ξένος εἴη, οὐ μέντοι ἐπὶ κακῷ γε [2] τῆς πόλεως γένοιτο· τοὺς δὲ ἀγροὺς τοὺς ἑαυτοῦ καὶ οἰκίας ἢν ἄρα μὴ δηώσωσιν οἱ πολέμιοι, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφίησιν αὐτὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ [3] ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. παρῄνει δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων ἅπερ καὶ πρότερον, παρασκευάζεσθαί τε ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι, ἔς τε τὴν μάχην μὴ ἐπεξιέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσσειν, καὶ τὸ ναυτικὸν, [4] ᾗπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρτύεσθαι, τά τε τῶν ξυμμάχων [5] διὰ χειρὸς ἔχειν· λέγων [6] τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς ἀπὸ τούτων εἶναι τῶν χρημάτων τῆς προσόδου, τὰ δὲ πολλὰ [7] τοῦ πολέμου, [8] γνώμῃ καὶ χρημάτων περιουσίᾳ [9] κρατεῖσθαι. θαρσεῖν τε ἐκέλευε, προσιόντων μὲν ἑξακοσίων ταλάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρου κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει, [10] ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρείου [11] ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων. τὰ γὰρ πλεῖστα, [12] τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο, ἀφ' ὧν ἔς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τἆλλα οἰκοδομήματα, καὶ ἐς Ποτίδαιαν, ἀπανηλώθη. χωρὶς δὲ, [13] χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρείου, ἔν τε ἀναθήμασιν ἰδίοις καὶ δημοσίοις, καὶ ὅσα ἱερὰ σκεύη περί τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, [14] καὶ σκῦλα Μηδικὰ, καὶ εἴ τι τοιουτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος ἦν [15] ἢ πεντακοσίων ταλάντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν προσετίθει χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς χρήσεσθαι αὐτοὺς, καὶ, ἢν πάνυ ἐξείργωνται πάντων,

Avt cognouit irruptionem [*ab hostibus in Atticam*] factum iri, suspicatus fore, vt Archidamus, qui ipsius erat hospes, aut ipse priuatim. [*& sua sponte,*] quòd [*amico*] gratificari vellet, suos agros sæpius præteriret, ac intactos relinqueret, aut etiã Lacedæmoniorum iussu, ad inuidiam sibi cõflandam, hoc faceret, (quemadmodum eiusdẽ quoque causa piacula tolli antè iusserat) Atheniensibus in concione prædixit Archidamum quidem sibi hospitem fuisse, non tamen Reipubl. malo fuisse. Nisi autem fundi, villæque suæ, vt & cæterorum [*ciuium,*] ab hostibus vastarentur, se hæc Reipubl. relinquere, [*& dono dare,*] nec propterea se in vllam suspicionem vocandum esse [*dixit.*] Quod autem ad res præsentes attinebat, eadem, quæ & antè, suasit, vt & se ad bellum pararent, & omnem supellectilem ex agris [*in vrbem*] comportarent, neq; ad prœlium [*cum hoste committendum ex vrbe*] egrederentur: sed in vrbem ingressi [*eam custodiis*] tuerentur, & classem, qua pollebant, instruerent, & sociorum res manu tenerent, [*ipsosq. in officio, ac fide continerent:*] docens eorum potentiam sitam esse in vectigalibus, [*& stipendiis,*] quæ à sociis pendebantur, & plerasque belli partes, [*ipsamque victoriam*] consilio, & pecuniarũ copia obtineri: eosq; confidere iubebat, tũ quod propemodum sexcenta talenta quotannis à sociis pro tributo Reip. penderẽtur, præter alios prouentus, tum etiã quòd vel tunc sex millia talentorum argenti signati in arce adhuc essent. Nam maxima [*pecunia summa, quæ fuerat in ærario,*] fuerant decem millia talentorum, trecentis minus, vnde pars detracta est, quæ in arcis propylæa, & alia ædificia, & in Potidæam, [*ac in stipendium eorum, qui eam obsidebant,*] fuit insumpta. Præterea verò auri, & argenti non signati, cùm in priuatis, tum in publicis donariis, & sacra vasa, quotquot vel pompis, vel certaminibus seruiebant, & Medica spolia, & siquid aliud huiusmodi erat, [*hæc omnia,*] non minoris erant [*pretij,*] quam quingentorum talentorum. Præterea addebat etiam ex aliis templis non exiguas pecunias, quibus eos vsuros [*dicebat,*] &, si harum omnium [*pecuniarum*] vsu omnino prohiberentur, aureis etiam ornamentis,

[1] Ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι] ἀντὶ τοῦ, ἐξ ἰδίας προαιρέσεως. [2] Τῆς πόλεως γένοιτο] ἀντὶ τοῦ ἐγένοιτο. [3] Ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι] δεῖ τι μὴ δηῶσαι. [4] Ἧπερ ἰσχύουσιν] ἐν ᾧ. [5] Διὰ χειρὸς ἔχειν] δι' ἐπιμελείας, ἵνα μὴ ἀποστῶσι. [6] Τὴν ἰσχὺν] τὸ ἑξῆς, τὴν ἰσχὺν ἀπὸ τῶν χρημάτων τῆς προσόδου. [7] Τοῦ πολέμου] λέγων δηλονότι. [8] Γνώμῃ] γνώσει. [9] Κρατεῖσθαι] νικᾶσθαι. [10] Ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου] τουτέστι, τῆς εὐφορείας τῆς γῆς, τῶν κατα- δικαζομένων, τῶν λιμένων, καὶ μετάλλων, τῶν ἀγρῶν. [11] Ἐπισήμου] τουτέστι, σημεῖον ἔχοντος βασιλικόν. [12] Τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο] τουτέστιν, ἐννακισχίλια ἑπτακόσια. [13] Χρυσίου ἀσήμου] μὴ ἔχοντος σημεῖον· τουτέστι, μάζια τινά. [14] Καὶ σκῦλα Μηδικὰ] τὸν ἀργυρόποδα θρόνον, καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν χρυσοῦν. [15] Ἢ πεντακοσίων] ἢ ὁ ἀριθμὸς.

quibus ipsius Deæ simulachrum circundatum erat, [*ipsos vti posse demonstrabat.*] demonstrabat autem illud simulachrum habere auri purissimi pōdus quadraginta talentorum, totumq; inde tollendū. & postquam [*eo publicæ*] salutis causa vsi fuissent, dicebat oportere [*eos*] non minus auri pondus [*Deæ*] restituere. Quod igitur ad pecunias attinet, illos hoc modo confidere iubebat. Pręterea [*dicebat*] esse tredecim millia grauis armaturæ militum, præter illos, qui in præsidiis, & in propugnaculis erant, qui numero erant sexdecim millia. (Tot enim initio excubabant, quum hostes irruptionem [*in agrum Atticum*] fecerunt, cùm ex senioribus, tum ex iunioribus, & inquilinis, quotquot erant armati. nā Phalerici muri lōgitudo erat triginta, & quinque stadiorum vsque ad vrbis ambitum, & ipsius ambitus ea pars, quæ custodiebatur, erat trium, & quadraginta stadiorum. Nā & quędam eius pars nullis custodiis seruabatur [*illa videlicet,*] quę inter longum [*murum,*] & Phalericum erat media. Longi verò muri ad Piræum vsq;, quadraginta stadiorum longitudinem habebant, quorum [*murorum*] externæ partes custodiebantur. Ex ipsius quidē Piræi vnà cum Munychia vniuersus ambitus erat sexaginta stadiorum: pars verò, quæ custodiebatur, huius erat dimidium) demonstrabat etiam esse mille, & ducentos equites cum hippotoxotis, [*qui sunt equestres sagittarij, qui ex equo sagittas mittunt:*] prætereà mille, & sexcentos sagittarios, & trecentas triremes, quæ ad nauigationem aptæ essent. Athenienses enim hæc habebant, & horum singula nō pauciora, [*quàm à me sunt dicta,*] quo tempore Peloponnesij primùm irruptionem [*in Atticam*] erant facturi, & [*quum*] bellum susceperunt. Alia quoque Pericles recensebat, quemadmodum consueuerat, vt [*Athenienses*] bello superiores fore demonstraret. Athenienses verò his auditis, eius sententiam sequuti sunt, & in vrbem ex agris comportarunt liberos, coniuges, & reliquam supellectilem, quibus domi vtebantur, quinetiam ipsam ædificiorum destructorum materiam absportarunt. Pecora quoque, & iumenta in Eubœam, & circumiacentes insulas transmiserunt. hæc autem migratio ipsis permolesta accidit, propterea quòd [*eorum*] plerique in agris semper degere consueuerant.

A καὶ [1] αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμένοις χρυσίοις. ἀπέφαινε δ' ἔχον [2] τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου [3] ἀπέφθου, [4] καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν. χρησαμένους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ, [5] ἔφη χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικαταστῆσαι πάλιν. [6] * χρήμασι μὲν οὖν οὕτως ἐθάρσυνεν αὐτούς. ὁπλίτας δὲ τρισχιλίους καὶ μυρίους εἶναι, ἄνευ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις, καὶ τῶν παρ' ἔπαλξιν ἑξακισχιλίων καὶ μυρίων. (τοσοῦτοι γὰρ ἐφύλασσον τὸ πρῶτον, [7] ὁπότε οἱ πολέμιοι ἐσβάλλοιεν, B [8] ἀπό τε τῶν πρεσβυτάτων καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μετοίκων, ὅσοι ὁπλῖται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ τείχους στάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα [9] πρὸς τὸν κύκλον τοῦ ἄστεως, καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλασσόμενον τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα. [10] ἔστι δὲ αὐτοῦ [11] ὃ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ τε μακροῦ καὶ τοῦ Φαληρικοῦ. τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πειραιᾶ, τεσσαράκοντα σταδίων, [12] ὧν τὸ ἔξωθεν ἐτηρεῖτο. καὶ τοῦ Πειραιέως ξὺν Μουνυχίᾳ, ἑξήκοντα C μὲν σταδίων ὁ ἅπας περίβολος, [13] τὸ δ' ἐν φυλακῇ ὂν, ἥμισυ τούτου) ἱππέας δ' ἀπέφαινε διακοσίους καὶ χιλίους, ξὺν ἱπποτοξόταις, ἑξακοσίους δὲ καὶ χιλίους τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς πλωίμους τριακοσίας. ταῦτα γὰρ ὑπῆρχεν Ἀθηναίοις, καὶ οὐκ ἐλάσσω ἕκαστα τούτων, ὅτε ἡ ἐσβολὴ τὸ πρῶτον ἔμελλε Πελοποννησίων ἔσεσθαι, καὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα οἷάπερ εἰώθει Περικλῆς, ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀ- D κούσαντες ἀνεπείθοντό τε, καὶ ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ᾗ κατ' οἶκον ἐχρῶντο, καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν καθαιροῦντες [14] τὴν ξύλωσιν. πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εὔβοιαν διεπέμψαντο, καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. χαλεπῶς δὲ αὐτοῖς, διὰ τὸ ἀεὶ εἰωθέναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτᾶσθαι, [15] ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο.

γρ. ἐσβάλλοιεν

γρ. παρασκευήν

[1] Καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ] τῆς Ἀθηνᾶς. [2] Τὸ ἄγαλμα] ὅπερ ὁ Φειδίας κατεσκεύασε μετὰ τὰ Μηδικά. [3] Ἀπέφθου] πολλάκις ἑψηθέντος, ὅτι [illegible] [illegible]. [4] Καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν] τὸν κόσμον τοῦ ἀγάλματος. [5] Ἔφη χρῆναι] χρεὼν εἶναι. [6] * Χρήμασι] ἀντὶ τοῦ, διὰ μὲν οὖν τῶν χρημάτων, αὐτοὺς οὕτως ἐθάρσυνεν. ✠P. [7] Ὁπότε οἱ πολέμιοι ἐσβάλλοιεν] ἀντὶ τοῦ, ἐσέβαλον οἱ Λακεδαιμόνιοι. [8] Ἀπό τε τῶν πρεσβυτάτων] οἱ γὰρ ἐν τοῖς φρουρίοις, γέροντες καὶ νέοι ἦσαν ἅμα. [9] Πρὸς τὸν κύκλον] ἕως τοῦ κύκλου. [10] Ἔστι δὲ αὐτοῦ] τοῦ κύκλου. [11] Ὃ καὶ ἀφύλακτον] μέρος δηλονότι. τουτέστι, στάδιοι δεκαεπτά. ὁ γὰρ ὅλος κύκλος σταδίων ἦν ἑξήκοντα. [12] Ὧν τὸ ἔξωθεν] τῶν μακρῶν τειχῶν. [13] Τὸ δὲ ἐν φυλακῇ ὂν] τοῦ Πειραιέως. [14] Τὴν ξύλωσιν] τὴν ἀπὸ ξύλων κατασκευήν. ἰδία λέξις τοῦ Θουκυδίδου αὕτη. [15] Ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο] ἡ μετοίκησις.

ξυνεβεβήκει δ' [1] ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου [2] ἑτέρων μᾶλλον Ἀθηναίοις [3] τοῦτο. ἐπὶ γὰρ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων βασιλέων ἡ Ἀττικὴ [4] ἐς Θησέα [5] ἀεὶ κατὰ πόλεις ᾠκεῖτο, [6] πρυτανεῖά τε ἔχουσα καὶ ἄρχοντας· [7] καὶ ὁπότε μή τι δείσειαν, οὐ ξυνῄεσαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα, [8] ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολιτεύοντο καὶ ἐβουλεύοντο. καί τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αὐτῶν, ὥσπερ καὶ Ἐλευσίνιοι [9] μετ' Εὐμόλπου πρὸς Ἐρεχθέα. ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γενόμενος μετὰ τοῦ ξυνετοῦ καὶ δυνατός, τά τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων πόλεων τά τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχάς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἓν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον, [10] ξυνῴκισε πάντας· καὶ νεμομένους τὰ αὑτῶν ἑκάστους, ἅπερ καὶ πρὸ τοῦ, ἠνάγκασε μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι, ἥ, ἁπάντων ἤδη ξυντελούντων ἐς αὐτήν, μεγάλη γενομένη, παρεδόθη ὑπὸ Θησέως τοῖς ἔπειτα. καὶ ξυνοίκια [11] ἐξ ἐκείνου Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν [12] τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιοῦσι. τὸ δὲ πρὸ τούτου, ἡ ἀκρόπολις ἡ νῦν οὖσα, πόλις ἦν, καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δέ· τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστι, καὶ τὰ ἔξω [13] πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἵδρυται, τό τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, καὶ τὸ Πύθιον, [14] καὶ τὸ τῆς Γῆς, [15] καὶ τὸ ἐν Λίμναις Διονύσου, [16] ᾧ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ [17] καὶ οἱ ἀπ' Ἀθηναίων Ἴωνες ἔτι [18] καὶ νῦν νομίζουσιν. ἵδρυται δὲ καὶ ἄλλα ἱερὰ ἀρχαῖα ταύτῃ. καὶ τῇ κρήνῃ, τῇ νῦν μὲν, [19] τῶν τυράννων οὕτω σκευασάντων, Ἐννεακρούνῳ καλουμένῃ,

γρ. μέχρι καί

γρ. καλυψάντων,

Hæc autem [*in agris viuendi*] consuetudo vel a peruetustis vsque temporibus, Athenientibus magis, quam [*vllis*] aliis [*Græcia populis*] erat familiaris, [*& vsu longo confirmata.*] Nã sub Cecrope, illisq; priscis ad Theseum vsque Regibus, Attica semper oppidatim incolebatur, curias, & Magistratus habens. Et quum nihil timebant, ad Regé non conueniebant [*de Republica*] consultaturi: sed per se quique suam Rempubl. administrabant, & consultabant. Quinetiam eorum nonnulli, vt Eleusinij, cum Eumolpo bellum aduersus Erechtheũ olim gessérũt. Theseus verò, postquam regnare cœpit, cùm esset vir non solùm prudens: sed etiam potens, cùm aliis in rebus hanc regionem excoluit, tum etiam cæterorum oppidorum curias, & Magistratus sustulit, & vna curia, vnoq; concilio, [*ac Magistratu omnibus assignato, &*] constituto, in eam ciuitatem, quæ nunc est, omnes coëgit. Et singulos, res suas, vt antè, possidentes, vti coegit hac vna ciuitate, quam (cùm omnes in eam iam conuenirent, & pecuniam ad vsus publicos conferrent) Theseus magnis opibus auctam [*suis*] posteris tradidit. Et ab illo [*tempore*] Athenienses nunc etiam dié festum, [*nomine*] Συνοίκια, in Deæ honorem [*solenniter, ac*] publicè agunt, [*vt Mineruæ gratias agant quòd se in vnam ciuitatem, vnumq́ concilium coëgerit.*] Antè enim illa, quæ nunc est arx, erat vrbs, & potissimùm ea pars, quæ sub ipsa ad Austrum spectat. [*Huius*] autem [*rei*] manifestum argumentum [*hoc est.*] Nam in ipsa arce sunt & aliorum Deorum delubra, & quæ sunt extra, ab hac vrbis parte potissimùm sita visuntur, Iouis Olympij, & Apollinis Pythij, Telluris, & Bacchi in Limnis, in cuius honorem vetustiora Bacchanalia celebrabantur duodecimo die mensis Anthesterionis, quemadmodum nunc quoq; Iones ab Atheniensibus oriundi, ex recepto ritu celebrare solent. Sunt etiam alia vetusta templa hic ædificata. Fonte etiam, qu[i] nũc quidem ἐννεάκρουνος [*id est, nouem fistulas habens*] appellatur, tyrannorum iussu sic extructus,

[1] Ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου] ἐξ ἀρχῆς. [2] Ἑτέρων μᾶλλον] ἑκαλλιόνων. [3] Τοῦτο] τοῦτο τὸ ἐν ἀγροῖς δίαιταν ἔχειν. [4] Ἐς Θησέα] ἀντὶ τοῦ, ἕως Θησέως. [5] Ἀεὶ κατὰ πόλεις] ἀδιαστάτως. [6] Πρυτανεῖά τε ἔχουσα] πρυτανεῖον, ἐστὶν οἶκος μέγας, ἔνθα αἱ σιτήσεις ἐδίδοντο τοῖς πολιτευομένοις. ἐκαλεῖτο δὲ οὕτως ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐκάθηντο οἱ πρυτάνεις, οἱ τῶν ὅλων πραγμάτων διοικηταί. ἄλλοι δέ φασιν ὅτι τὸ πρυτανεῖον πυρὸς ἦν ταμεῖον, ἔνθα καὶ ἦν ἄσβεστον πῦρ, καὶ ηὔχοντο. [7] Καὶ ὁπότε μή τι δείσειαν] ἀντὶ τοῦ, ὅτε μὴ εἰς φόβον τινὰ ἔλθοιεν καὶ κίνδυνον, οὐκ ἤρχοντο πρὸς τὸν βασιλέα. [8] Ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι] καθ' ἑαυτούς. [9] Μετ' Εὐμόλπου] ἀφ' οὗ Εὐμολπίδαι φυλὴ ἐν τῇ Ἀττικῇ. [10] Ξυνῴκισε] τὸ ξυνῴκισεν οὐκ ἔστιν ἀντὶ τοῦ ὁμοῦ ξυνοικισθῆναι ἐποίησεν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ μίαν πόλιν, τουτέστι μητρόπολιν, ἔχειν αὐτήν. [11] Ἐξ ἐκείνου] ὁ δὲ μὲν ἐκεῖνος ὀνομάσθη μεταγειτνιών. [12] Τῇ θεῷ] τῇ Ἀθηνᾷ. [illegible] γὰρ οὕ φασιν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ὁμοίως. [13] Πρὸς τοῦτο τὸ μέρος] τὸ νότιον. [14] Καὶ τὸ τῆς Γῆς] τῆς Δήμητρος. [15] Καὶ τὸ ἐν λίμναις] λίμναι, τόπος ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν. [16] Ὧι τὰ ἀρχαιότερα] ἀρχαιότερα εἶπε, διότι εἰσὶ καινότερα ἄλλα. [17] Καὶ οἱ ἀπ' Ἀθην.] καὶ οἱ ἄποικοι τῶν Ἀθηναίων. [18] Καὶ νῦν νομίζουσι] κατὰ νόμον ποιοῦσι. [19] Τῶν τυράννων] τῶν Πεισιστρατιδῶν.

olim

olim verò Calliroë vocabatur, quum ipsius venæ & scaturigines extarent, quòd arci vicinus esset, in maximis quibusque rebus vtebantur. Et nunc etiam ab antiquis [*vsque temporibus, apud Athenienses*] moribus est receptum, vt ante nuptias, & in aliis rebus sacris hac aqua vtantur. Et nunc etiam propter antiquam hanc habitationem, ipsa quoque vrbis arx ab Atheniensibus vrbs appellatur. Athenienses igitur & antè diu in agris suo iure, ac liberi vixerant, & postea, quamuis [*à Theseo coacti*] in vnam vrbem conuenissent, tamen ob illum in agris agendi morem, plerique tam priorum, quam posteriorum, qui ad hoc vsque bellum cum tota familia in agris fuerant, & habitarant, non facilè [*inde*] migrabant, præcipuè verò quòd post bellum Medicum suam supellectilem nuper refecissent. Grauiter etiam, & iniquo animo ferebant, tum quòd penates, & sacra deserturi essent, quæ perpetuò ipsis patria fuerant a priscis vsque temporibus, & à statu suæ quorumque ciuitatis, tum etiam quòd vitæ genus essent mutaturi, & nihil [*aliud facturi,*] quam suam quique vrbem relicturi. Postquam autem in vrbem migrarunt, exiguo quidem quorundam numero domus fuerût, & locus apud aliquos amicos, vel necessarios, quò se reciperent: at [*illorum*] plerique deserta vrbis [*loca*] habitarût, & templa, & omnia heroum sacella, præter arcem, & Eleusinium, & si quis alius [*locus*] bene clausus erat: & [*templum,*] quod Pelasgicum appellatur, quod sub arcem [*est extructum,*] & in quo propter diras hominum execrationes habitare non licebat, quinetiam quoddam oraculi Pythici carmen in extrema sui parte [*hoc ipsum*] his verbis vetabat, --,, satiúsque Pelasgicon haud habitari. Veruntamen ob repentinam necessitatem habitatum fuit. Et oraculum illud mihi videtur cecidisse contra quam [*Athenienses*] expectabant. nec enim propter impiam habitationem calamitates Reipublicæ [*videntur*] accidisse: sed propter bellum ipsa inhabitandi necessitas [*videtur accidisse.*] Ora-

A λουμένη, τὸ δὲ πάλαι, [1] φανερῶν τῶν πηγῶν οὐσῶν, καλλιρόη ὠνομασμένη, [2] ἐκείνῃ τε ἐγγὺς οὔσῃ, [3] τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο. καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πρό τε γαμικῶν [4] καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν νομίζεται τῷ ὕδατι χρῆσθαι. καλεῖται δὲ [5] διὰ τὴν παλαιὰν ταύτῃ κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπὸ ἀθηναίων πόλις. [6] τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν [7] αὐτονόμῳ οἰκήσει μετεῖχον οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ [8] ξυνῳκίσθησαν, διὰ τὸ ἔθος ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅμως B οἱ πλείους τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου [9] πανοικησίᾳ γενόμενοί τε καὶ οἰκήσαντες, οὐ ῥᾳδίως τὰς μεταναστάσεις ἐποιοῦντο, ἄλλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ μηδικά. [10] ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλιπόντες, καὶ ἱερὰ, ἃ διὰ παντὸς ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας πάτρια· δίαιτάν τε μέλλοντες μεταβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ πόλιν τὴν αὑτοῦ ἀπολείπων ἕκαστος. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο ἐς τὸ ἄστυ, C [11] ὀλίγοις μέν τισιν ὑπῆρχον οἰκήσεις, καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οἰκείων καταφυγή· οἱ δὲ πολλοὶ [12] τά τε ἐρῆμα τῆς πόλεως ᾤκησαν, καὶ τὰ ἱερὰ, καὶ τὰ ἡρῷα πάντα, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ ἐλευσινίου, καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως [13] κληϊστὸν ἦν· [14] τό, τε πελασγικὸν καλούμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν, καί τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου [15] ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε, λέγον ὡς -- τὸ πελασγικὸν, ἀργὸν ἄμεινον. ὅμως ὑπὸ D τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξῳκήθη. καί μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοὐναντίον ξυμβῆναι [16] ἢ προσεδέχοντο. οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομον ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως· * [17] ὃν

γρ. οἴκησιν

---

[1] Φανερῶν τῶν πηγῶν] τῶν ἀναδόσεων τοῦ ὕδατος. [2] Ἐκείνῃ τε ἐγγὺς οὔσῃ] ὡς ἐγγὺς οὔσῃ δηλονότι. [3] Τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο] λείπει περὶ, ὡς τὰ πλείστου ἄξια, τὸ δὲ ἑξῆς, τῇ κρήνῃ ἐκείνῃ πλείστου ἀξίᾳ ἐχρῶντο. [4] Καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν] καὶ γὰρ ὁ γάμος ἱερός. [5] Διὰ τὴν παλαιὰν ταύτῃ] τὴν εἰρημένην δηλονότι. [6] Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ] ἀντὶ τοῦ ἐπιπολὺ, αὐτὶ τοῦ τῆς τε οὖν. [7] Αὐτονόμῳ οἰκήσει] αὐτονόμου οἰκήσεως. [8] Ξυνῳκίσθησαν] ὡς μίαν πόλιν συνῆλθον. [9] Πανοικησίᾳ] πανοικεσία καὶ οὐ πανοικία λέγεται. [10] Ἐβαρύνοντο δὲ] καλῶς εἶπεν ἐβαρύνοντο. οὐ δεῖ γὰρ λέγειν ὅτι ἐβαρύνοντο, ἢ βαροῦμαι, ἢ βαρούμενος, οὐδὲ ἄλλην τινὰ κλίσιν ποιεῖσθαι τοῦ βαροῦμαι ῥήματος· ἀλλὰ βαρύνομαι, καὶ βαρυνόμενος, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως κλινόμενα. [11] Ὀλίγοις μέν τισι] τοῖς πλουσιωτέροις ἰδίᾳ δηλονότι. [12] Τά τε ἐρῆμα] τὰ ὀλιγάνθρωπα. [13] Κληϊστὸν ἦν] πανταχόθεν κλείεσθαι ἠδύνατο. [14] Τό, τε πελασγικὸν καλούμενον] οἱ γὰρ πελασγοὶ αὐτὸ οἰκήσαντες, ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀθηναίοις· οὓς διώξαντες πάλαι οἱ ἀθηναῖοι, κατηράσαντο τὸν τόπον μὴ οἰκεῖσθαι. [15] Ἀκροτελεύτιον τοιόνδε] καλῶς τὸ ἀκροτελεύτιον, αὐτὶ τοῦ, ἄκρον τοῦ τέλους, τοῦ στίχου. καλεῖται γὰρ καὶ ἄκρον ἡ ἀρχὴ τοῦ στίχου. [16] Ἢ προσεδέχοντο] ἐνόμιζον. [17] Ὃν] πόλεμον. αὐτὸ, τὸ πελασγικὸν ἱερόν. Æ. P.

οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προῄδει μὴ ἐπ' ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθησόμενον. [1] κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ὡς ἕκαστός που ἐδύνατο. οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς ἡ πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τά τε μακρὰ τείχη ᾤκησαν κατανειμάμενοι, καὶ τοῦ Πειραιέως τὰ πολλά. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἥπτοντο, ξυμμάχους τε ἀγείροντες, καὶ τῇ Πελοποννήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προϊὼν ἀφίκετο τῆς Ἀττικῆς [2] ἐς Οἰνόην πρῶτον, ᾗπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν. καὶ ὡς ἐκαθέζοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο [3] τῷ τείχει ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ἡ γὰρ Οἰνόη οὖσα ἐν μεθορίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἐτετείχιστο, καὶ αὐτῷ φρουρίῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὁπότε πόλεμος καταλάβοι. τάς τε οὖν προσβολὰς ηὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν [4] ἀπ' αὐτοῦ, [5] δοκῶν καὶ [6] ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμως πολεμεῖν. ἐπειδή τε ξυνελέγετο ὁ στρατὸς, ἥ τε ἐν τῷ Ἰσθμῷ [7] ἐπιμονὴ γενομένη, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἡ σχολαιότης [8] διέβαλεν αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ Οἰνόῃ [9] ἐπίσχεσις. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο [10] ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν οἱ Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τάχους, πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ [11] διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον [12] ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δὲ, προσδεχόμενος (ὡς λέγεται) τοὺς Ἀθηναίους τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίου οὔσης ἐνδώσειν τι, καὶ κατοκνήσειν περιιδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν, [13] ἀνεῖχεν. ἐπειδὴ μέντοι προσβαλόντες τῇ Οἰνόῃ, [14] καὶ πᾶσαν ἰδέαν πειράσαντες, οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, οἵ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐπεκηρυκεύοντο, οὕτω δὴ ὁρμή-

A culum autem, quamuis hoc [*bellum*] nominatim non indicasset, [*tamen*] præuiderat ipsum [*templum*] haud fauste aliquádo habitatum iri. Multi etiam in ipsis murorum turribus domicilia sibi pararunt, denique [*in quouis alio loco*,] prout quisque poterat. nec enim vrbs omnes, qui eò conuenerát, capere potuit: sed postea longos muros incoluerunt, eos inter se partiti, magnamque Piræi [*partem*.] Simul etiam res ad bellum necessarias parare cœperunt, tum sociorũ auxilia cogentes, & instruentes centũ na-B uium classem, quam in Peloponnesum mitterent. Ac Athenienses quidem in hoc apparatu erant occupati. Lacedæmoniorũ verò exercitus progressus ad Oenoen Atticæ [*castellum*] primum peruenit, quà in [*Atticam*] erant irrupturi. Cùm autẽ [*ibi*] castra posuissent, ad [*illius*] muros machinis, & quouis alio modo oppugnandos sese parabant. Nam Oenoë, quæ est in Atticæ, & Bœotiæ finibus, [*alteram ab altera determinans*,] muris erat cincta, & Athenienses hoc propugnaculo, [*præsidioq́*;] vtebantur, quoties bellum ingrueret. Huius igitur C oppugnationem parabant: sed ibi circum ipsam [*Oenoën*] tempus frustrà triuerunt. Et Archidamus propterea in maximam suspicionem incidit, [*& pessimè audiuit*.] quòd vel in ipsis auxiliis ad bellum gerendum euocandis lentus, & Atheniensium studiosus esse videretur, qui [*suos ciues, sociosq́*;] ad bellum alacriter gerendum non adhortaretur. Et postquam copiæ in vnum coactæ fuerunt, cùm ipsa cõmoratio, qua ad Isthmum fuerat vsus, tum [*eiusdem*] in reliquo itinere faciendo tarditas, tum etiam præci-D puè ad Oenoën cunctatio, magnam ei suspicionem, [*& criminationis materiam*] conflauit. Atheniẽses enim hoc temporis spacio [*res suas ex agris in vrbem*] importarunt, & Peloponnesij, si celeriter [*eò*] iuissent, res omnes, quæ extra [*vrbem*] adhuc erant, occupare potuisse videbantur, nisi propter illius cũctationẽ [*hoc facere prohibiti fuissent*.] Exercitus igitur Archidamo propter huiusmodi morãm, [*& longam Oenoes obsidionem*,] grauiter erat iratus. Ille verò (vt fertur) ideo se sustinebat, [*istaq́; cunctatione vtebatur*,] quòd speraret Atheniẽses, agro adhuc intacto, aliquid [*de sua pertinacia*] remissuros, eiusq́; vastationẽ iniquo animo visuros, nec eã facilè passuros. Postquam tamẽ Oenoẽ adorti, omniq́; [*oppugnationis*] genere tentato, expugnare nõ potuerunt, & Atheniẽses nullũ caduceatorem [*ad eos*] miserunt, ita demũ

[1] Κατεσκευάσαντο δὲ] κατασκευὰς ἐποιήσαντο. [2] Ἐς Οἰνόην πρῶτον] πρῶτον, δῆλον τῆς Ἀττικῆς, ὅριον οὖσα Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν. [3] Τῷ τείχει] τῷ τείχει τῆς Οἰνόης. [4] Ἀπ' αὐτοῦ] τοῦ βραδέως. [5] Δοκῶν] νομιζόμενος. [6] Ἐν τῇ ξυναγωγῇ] ὅτι ἀπέτρεπε πολεμεῖν. [7] Ἐπιμονὴ] ἀργία. [8] Διέβαλεν αὐτὸν] ὅτι τὸν μέλλοντα ἐσήμηνεν. [9] Ἐπίσχεσις] ἀργία. [10] Ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ] τῆς βραδυτῆτος δηλονότι. [11] Διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν] ἐβράδυνεν δηλονότι. ἄλ. πάντα ποιεῖν ἐκωλύθησαν. Æ.P. [12] Ἐν τῇ καθέδρᾳ] τῇ ἀργίᾳ τῆς πολιορκίας δηλονότι. [13] Ἀνεῖχεν] αὐτοὺς δηλονότι. [14] Καὶ πᾶσαν ἰδέαν] πάσης ἰδέας πολεμικῆς πεῖραν ἐπαγαγόντες.

castris

castris inde motis, circiter octogesimum A diem a rebus, quæ ad Platæam a Thebanis eam ingressis sunt gestæ, vigente iam æstate, maturisq; frumentis, in Atticam irruperunt. Archidamus verò Zeuxidami [*filius*,] Lacedemoniorum Rex, [*illos*] ducebat. castrisq; [*in ea*] positis, primum quidem agrũ Eleusinum, & Thriasium campum vastare [*ac populari*] cœperunt, & nonnullos Atheniensium equites, ad illos [*aquarum alueos*,] qui Reiti vocantur, in fugam verterunt. Deinde verò ad dextram habentes Ægaleon montem per Cecropiam processerunt, donec ad Acharnas peruenerũt, B maximum [*totius*] Atticæ oppidum, ex iis, quæ δῆμοι [*id est, Vici*] vocantur. Castrisque ad hoc [*oppidum*] positis, copias vallo muniuerunt, & diu illic commorati agrũ vastarunt. Hoc autem consilio Archidamus circum Acharnas cum exercitu ad pugnã committendam instructo mansisse, nec illo anno, quo irruptionem [*in Atticam*] fecit, in planitiem descendisse fertur, quòd speraret Athenienses, qui multa iuuentute florebant, & ad bellum vt nunquam antè instructi erant, fortasse obuiam sibi [*ex vrbe*] prodituros, nec in suo cõspectu agrum C vastari passuros. At cùm nec ad Eleusinen, nec ad Thriasium campum ipsi occurrissent, castris ad Acharnas positis tẽtare statuit, an contra [*se*] prodire auderent. Simul enim hic locus statiuis habendis opportunus ipsi videbatur, simul etiam Acharnenses, qui magna ciuitatis pars erant (erant enim tria militum armatorum millia) non videbantur rerum suarum vastationẽ neglecturi: sed & cæteros omnes ad prœlium committendum impulsuri. Quòd si Athe- D nienses contra suas copias tunc in ipsorum agrum irruptionem facientes non prodiissent, iam minore cum metu, [*ac tutius*] in posterum se & planitiem vastaturum, & ad ipsam vrbem accessurum [*sperabat.*] Acharnenses enim suis [*rebus*] priuatos, non ita promptos fore ad pericula pro aliis subeundum, idéoque discordias in [*ciuium*] animis futuras, [*& seditionem in vrbe excitaturum iri.*] Hoc igitur consilio Archidamus ad Acharnas manebat. Athenienses verò, quandiu quidem [*Peloponnesiorum*] exercitus circum Eleusinem, & Thriasium campum subsedit, quandiu etiam aliquam spem habuerunt eos non propius progressuros, memoria tenentes & ipsum Plistoanactem Pausaniæ [*filium*,] Lacedæmonio-

A σαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν Πλαταίᾳ τῶν ἐσελθόντων Θηβαίων γενόμενα ἡμέρᾳ ὀγδοηκοστῇ μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. [1] καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον, πρῶτον μὲν Ἐλευσῖνα, καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον. καὶ τροπήν τινα τῶν Ἀθηναίων ἱππέων [2] περὶ τοὺς ῥείτους καλουμένους ἐποιήσαντο. ἔπειτα προὐχώρουν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ [3] Αἰγάλεων ὄρος, διὰ Κεκροπίας, ἕως ἀφίκοντο B ἐς Ἀχαρνάς, χωρίον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς, τῶν δήμων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτό, στρατόπεδόν τε ἐποιήσαντο, χρόνον τε πολὺν ἐμμείναντες ἔτεμνον. γνώμῃ δὲ τοιᾷδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περί τε τὰς Ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μεῖναι, καὶ ἐς τὸ πεδίον [4] ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους ἤλπιζεν ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὔπω πρότερον, [5] ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἂν περιιδεῖν C τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πεῖραν ἐποιεῖτο, περὶ τὰς Ἀχαρνὰς καθήμενος, [6] εἰ ἐπεξίασιν. ἅμα μὲν γὰρ [7] αὐτῷ ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ Ἀχαρνῆς μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως (τρισχίλιοι γὰρ ὁπλῖται ἐγένοντο) οὐ περιόψεσθαι [8] ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὁρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην. εἴ τε καὶ μὴ ἐπεξέλθοιεν [9] ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδεέστερον ἤδη D ἐς τὸ ὕστερον τό, τε πεδίον τεμεῖν, καὶ ἐς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσεσθαι. τοὺς γὰρ Ἀχαρνέας, ἐστερημένους [10] τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως [11] προθύμους ἔσεσθαι [12] ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲ ἐνέσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτῃ μὲν διανοίᾳ ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τὰς Ἀχαρνὰς ἦν. Ἀθηναῖοι δέ, μέχρι μὲν οὗ περὶ Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καί τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἐγγυτέρω αὐτοὺς μὴ προϊέναι, [13] μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Παυσανίου Λα-

τῶν μέρος

[1] Καθεζόμενοι ἔτεμνον] τὰ δένδρα δηλονότι. [2] Περὶ τοὺς ῥείτους καλουμένους] ῥείτους, ὡς ποταμοὺς ῥεῖν. ῥ. ῥεῖθρα, ῥεῖτοι. F.P. [3] Αἰγάλεων ὄρος] φασὶ ποιεῖσθαι αἰγάλεως, ὡς μαντιλεως· ἄλλοι δὲ ὑ- ... φασίν. [4] Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ] τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ, ἣν ἐποιήσαντο ... οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ἴσως ἂν περιιδεῖν] ... [6] Εἰ ἐπεξίασιν] εἰ ἐπεξελεύσονται οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς πόλεμον. [7] Αὐτῷ ὁ χῶρος] τῷ Ἀρχιδάμῳ. [8] Ἐδόκουν] ἐνομίζοντο. [9] Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ] τῇ πρώτῃ. [10] Τῶν σφετέρων] κτημάτων. [11] Προθύμους ἔσεσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐδόκουν. [12] Ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων] γῆς δηλονότι. [13] Μεμνημένοι] τῆς προσόδου τοῦ ἐν πλαταιαῖς στρατοῦ.

κεδαιμονίων βασιλέα,* [1] ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσῖνα καὶ Θριῶζε στρατῷ Πελοποννησίων, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνεχώρησε πάλιν, [2] ἐς τὸ πλέον [3] οὐκέτι προελθών. δι᾽ ὃ δὴ καὶ ἡ φυγὴ [4] αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι [5] χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν. ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἑξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο· ἀλλ᾽ αὐτοῖς, [6] ὡς εἰκός, τῆς γῆς τεμνομένης [7] ἐν τῷ ἐμφανεῖ (ὃ οὔπω ἑωράκεσαν οἵ γε νεώτεροι, οὐδ᾽ οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν τὰ Μηδικὰ) δεινὸν ἐφαίνετο· καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα [8] τῇ νεότητι, [9] ἐπεξιέναι, καὶ μὴ περιορᾶν. [10] κατὰ ξυστάσεις τε γιγνόμενοι, ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν, κελεύοντες ἐπεξιέναι, οἱ δέ τινες, οὐκ ἐῶντες. χρησμολόγοι τε ᾖδον χρησμοὺς παντοίους, ὧν ἠκροᾶτο [11] ὡς ἕκαστος ὥρμητο. οἵ τε Ἀχαρνῆς, οἰόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι ἀθηναίων, ὡς αὐτῶν [12] ἡ γῆ ἐτέμνετο, [13] ἐνῆγον τὴν ἔξοδον μάλιστα. παντί τε τρόπῳ [14] ἀνηρέθιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον· καὶ ὧν παρῄνεσε πρότερον, ἐμέμνηντο οὐδὲν, ἀλλ᾽ ἐκάκιζον [15] ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι. αἴτιόν τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον. Περικλῆς δὲ, ὁρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπαίνοντας, καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονοῦντας, πιστεύων δὲ [16] ὀρθῶς γιγνώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξιέναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν, οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ [17] ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν· τήν τε πόλιν ἐφύλασσε, [18] καὶ δι᾽ ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἠδύνατο εἶχεν. ἱππέας μέντοι ἐξέπεμπεν ἀεὶ, τοῦ μὴ, [19] προδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐσπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως, [20] κακουργεῖν· καὶ ἱππομαχία τις ἐγένετο βραχεῖα [21] ἐν Φρυγίοις, τῶν τε ἀθηναίων [22] τέλει ἑνὶ τῶν ἱπ-

γρ. ὧν ἀκροᾶσθαι ἕκαστος

A rum Regem, cum quatuordecim ante hoc bellum annis, cum Peloponnesiorum copiis in Atticam irrupisset, ad Eleusinem, & Thriasium campum, nec vlterius progressum, rediisse. Quamobrē etiam Sparta relegatus est, quod pecuniis inductus reuertisse visus esset. Sed cùm exercitum circum Acharnās vidissent, sexaginta stadiis ab vrbe distantem, rem non ampliùs ferendam censuerūt. Sed cùm in ipsorum conspectu (vt est verisimile) ager vastaretur (quod saltem iuniores, imò ne seniores B quidem adhuc viderant, nisi in bello Medico) res ipsis grauis [*ac intolerabilis*] videbatur. Et cùm aliis, tum verò præcipuè iuuentuti copiæ in hostem educendæ, nec agri vastatio per negligentiam ferenda videbatur. Et cùm in conciliabulis essent, inter se grauiter altercabantur, alij quidem copias in hostem educendas censentes, alij verò, quorum numerus erat perexiguus, hoc fieri non sinentes. Vates quoque multifaria vaticinia canebant, quæ quisque audiebat, [*ac interpretabatur*,] vt animo erat affectus. Et Acharnenses, quòd existima- C rent nō minimam Atheniensium portionem apud se esse, postquàm ipsorum ager vastari cœpit, ad eruptionem in hostes faciēdam maximè vrgebant omniq; modo ciuitas erat concitata, & Pericli [*ciues*] erāt irati, nec memores erant vllarum rerum, quas ille priùs suaserat: sed eū vocibus carpebant, quòd cùm imperator esset, tamen copias in hostem nō educeret, omniumq; malorum, quæ patiebantur, eum autorem sibi esse existimabant. Pericles verò, cùm eos ob præsentem rerum statū grauiter in- D dignari, nec optimè de rebus sentire videret, cumq; persuasum haberet se de eruptione in hostem non facienda rectè sentire, eos ad nullam concionem, nullumq; cœtum conuocabat, nequid animi impetu potiùs, quàm recto consilio congregati peccarent, & vrbem [*præsidiis*] tuebatur, & quàm maximè poterat tranquillam regebat. Semper tamen equites emittebat, ne [*hostium*] antecursores ab exercitu irruentes in agros vrbi vicinos, eos maleficiis afficerent, & leue quoddam equestre prœlium inter vnam Atheniensium equitum tur-

*[1] Ὅτι ἐσβαλὼν] *Legitima constructio hac esset*, βασιλέα, ὅτι ἐσέβαλε τῆς... & ἀνεχώρησε, & οὐκέτι προελθόντα. *sed mutata constructio. Æ. P.* [2] Ἐς τὸ πλέον] ἐς τὸ περαιτέρω. [3] Οὐκέτι προελθὼν] σημείωσαι τὴν σύνταξιν, ὃ Θουκυδίδῃ ἴδιον. [4] Αὐτῷ] τῷ Πλειστοάνακτι. [5] Χρήμασι πεισθῆναι] μετὰ τὸ πεισθῆναι χρήμασι ποιῆσαι τὴν ἀναχώρησιν. [6] Ὡς εἰκὸς] ὡς εἰκὸς ἦν. [7] Ἐν τῷ ἐμφανεῖ] φανερῶς. [8] Τῇ νεότητι] τῷ πλήθει τῶν νέων. [9] Ἐπεξιέναι] κατὰ τῶν πολεμίων δηλονότι. [10] Κατὰ ξυστάσεις] ἤγουν, κατὰ συστήματα καὶ συνόδους γινόμενοι οἱ ἀθηναῖοι. [11] Ὡς ἕκαστος ὥρμητο] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [12] Ἡ γῆ ἐτέμνετο] ἠφανίζετο. [13] Ἐνῆγον τὴν ἔξοδον] παρεκίνουν. [14] Ἀνηρέθιστο] διηγείρετο. [15] Ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι] οὐκ ἐπιφέροι τὸ στράτευμα κατὰ τῶν πολεμίων. [16] Ὀρθῶς γιγνώσκειν] κρίνειν. [17] Ξυνελθόντας] συνιόντας. [18] Καὶ δι᾽ ἡσυχίας εἶχεν] ἡσύχαζε. [19] Προδρόμους] τῶν λακεδαιμονίων. [20] Κακουργεῖν] λῃστεύειν. [21] Ἐν Φρυγίοις] τόπος τῆς ἀττικῆς. [22] Τέλει ἑνὶ] τάγματι ἑνί. οἱ γὰρ Θεσσαλοί, σύμμαχοι πάλαι ἐγένοντο τοῖς ἀθηναίοις.

mam, quibus & Thessali erant adiuncti, & Bœotorum equites, in Phrygiis est commissum, in quo Athenienses & Thessali non fuerunt inferiores, donec armaturæ grauioris agmen Bœotis subsidio venit. tunc vero illi in fugam sunt versi, & Athenientium, ac Thessalorum plerique sunt desiderati. Verùm tamen illo ipso die sine sequestra pace illos susceperunt, [*ac in vrbē tulerunt.*] Et Peloponnesij postero die trophæum statuerunt. Hoc autem auxilium Thessali Atheniensibus ex vetusto societatis fœdere miserunt. ad illos etiam venerunt Larissæi, Pharsalij, Parasij, Cranonij, Piraij, Gyrtonij, Pheræi. Ipsis verò præerant, ex Larissa quidem, Polymedes, & Aristonous, diuersæ vterque factionis. ex Pharsalo verò, Menon. erant & cæteris [*deinceps*] ex singulis ciuitatibus sui quique præfecti. Peloponnesij verò cùm Athenienses ad prœlium cum ipsis committendū prodire noluissent, motis castris ab Acharnis, nonnullos alios vicos, [*siue pagos,*] vastarunt, qui sunt inter Parnethum, & Brilessum montes. Dum autem isti in Attica essent, Athenienses centum naues, quas instruxerant, & in his mille grauis armaturæ milites, & quadringentos sagittarios circa Peloponnesum miserunt. His autem præerant Carcinus Xenotimi, Proteas Epiclis, & Socrates Antigenis [*filius.*] atq; hi quidem cum hoc apparatu soluētes è portu vela fecerunt. Peloponnesij verò tandiu in Attica morati, quādiu commeatus ipsis suppeditauit, per Bœotiā, non quâ [*in agrū Atticum*] irruptionem fecerant, [*domum*] reuerterunt. & dum Oropum præterirent, regionem nomine Piraicen, quam Oropij Atheniensium imperio subiecti colunt, vastarunt. In Peloponnesum verò regressi, in suas quique vrbes discesserunt. Athenienses autem post horum discessum [*custodias, &*] præsidia terra, marique, [*varijs in locis*] dispoluerunt, quæ toto belli tempore [*agrum Atticum*] erant tutatura. quinetiam ipsis placuit ex pecuniis, quæ in arce erant, mille talenta eximere, & seponere, nec impendere: sed ex aliis ad bellum gerendum sumere. Quòd si quis dixisset, aut decretum fecisset,

A πέων, καὶ Θεσσαλοῖς [1] μετ' αὐτῶν, [2] πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἱππέας, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλοὶ μέχρις οὗ προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὁπλιτῶν, [3] τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων οὐ πολλοί. ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθημερὸν [4] ἀσπόνδους. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ ἀφίκοντο [5] παρ' αὐτοὺς Λαρισαῖοι, Φαρ-

B σάλιοι, [6] Παράσιοι, Κρανώνιοι, Πειράσιοι, Γυρτώνιοι, Φεραῖοι. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν, [7] ἐκ μὲν Λαρίσης, Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνους, ἀπὸ τῆς στάσεως ἑκάτερος. ἐκ δὲ Φαρσάλου, Μένων. ἦσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξῄεσαν αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν, ἐδῄουν τῶν δήμων τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ Πάρνηθος, καὶ Βριλησσοῦ ὄρους. [8] ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς

C περὶ Πελοπόννησον, ἅσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν, καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ Καρκῖνός τε ὁ Ξενοτίμου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους, [9] καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένους. [10] καὶ οἱ μὲν, [11] ἄραντες, [12] τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, [13] οὐχ ᾗπερ ἐσέβαλον, παριόντες δὲ Ὠρωπὸν, τὴν γῆν τὴν Πειραϊκὴν καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρώπιοι Ἀ-

D θηναίων ὑπήκοοι, ἐδῄωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον, διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι φύλακας κατεστήσαντο κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἔμελλον διὰ παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξειν. καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς, [14] ἐξαίρετα ποιησαμένοις, χωρὶς θέσθαι, καὶ μὴ ἀναλοῦν, [15] ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν. ἢν δέ τις εἴπῃ ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν

Marginal notes: γρ. οἱ πολλοί. — γρ. ἑκατέρου. — γρ. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Καρκ. — γρ. φυλακάς

[1] Μετ' αὐτῶν,] τῶν ἀθηναίων. [2] Πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἱππέας] κατὰ τῶν ἱππέων. [3] Τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [4] Ἀσπόνδους] [illegible] πελοποννησίων. [illegible] [5] Παρ' αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. [6] Παράσιοι] [illegible] [7] Ἐκ μὲν Λαρίσης] [illegible] ἑκατέρα στάσις δύναμιν ἀθηναίοις ἀπέστειλεν. οἱ μὲν γὰρ δημοκρατίαν ἦγαγον, οἱ δὲ ὀλιγαρχίαν. [8] Ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [9] Καὶ Σωκράτης] ἄλλος Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου. [10] Καὶ οἱ μὲν] οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων. [11] Ἄραντες] τὰς ναῦς δηλονότι. [12] Τῇ παρασκευῇ ταύτῃ] τῇ τῶν ἑκατὸν νεῶν δηλονότι. [13] Οὐχ ᾗπερ ἐσέβαλον] οὐ τῇ ὁδῷ ἐσέβαλον, εἰς τὴν ἀττικὴν δηλονότι. [14] Ἐξαίρετα] ἀποκεκριμένα. [15] Ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν] ταλάντων δηλονότι.

τὰ χρήματα ταῦτα [1] ἐς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι [2] νηίτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον τὴν ζημίαν ἐπέθεντο. [3] τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἐξαιρέτους ἑκατὸν ἐποιήσαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς. ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἢν δέῃ. οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ Πελοπόννησον ἀθηναῖοι, καὶ κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἐκάκουν περιπλέοντες, καὶ ἐς μεθώνην τῆς λακωνικῆς ἀποβάντες, τῷ τείχει προσέβαλον ὄντι ἀσθενεῖ, [4] καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. ἔτυχε [5] δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδας ὁ Τέλλιδος, ἀνὴρ σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος, ἐβοήθει τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὁπλιτῶν ἑκατόν. [6] διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν μεθώνην, καὶ ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τήν τε πόλιν [7] περιεποίησε, [8] καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπῃνέθη ἐν σπάρτῃ. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, [9] ἄραντες παρέπλεον· καὶ σχόντες [10] τῆς ἠλείας ἐς φειάν, ἐδῄουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας. καὶ προσβοηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίλης ἤλιδος τριακοσίους λογάδας, καὶ τῶν αὐτόθεν [11] ἐκ τῆς περιοικίδος ἠλείων, μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος μεγάλου, χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν ἰχθῦν καλούμενον τὴν ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ φειᾷ λιμένα. [12] οἱ δὲ μεσσήνιοι [13] ἐν τούτῳ, καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι [14] ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν χωρήσαντες, [15] τὴν φειὰν αἱροῦσι. καὶ ὕστερον αἵ τε νῆες περιπλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτούς, καὶ ἐξανάγονται ἐκλιπόντες φειάν· καὶ τῶν ἠλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβεβοηθήκει.

A quo pecunias istas suo loco mouendas, & in alios vsus impendendas censuisset, nisi si hostes classe vrbem inuasissent, & propulsandi essent, pœnam capitalem ei proposuerunt. Centum etiam triremes vnà cum illis [*mille talentis*] seposuerunt quotãnis omnium præstantissimas, & præfectos ipsis [*assignarunt:*] quarum nulla ad aliud quicquam, nisi cum his ipsis pecuniis, ob idem periculum, si foret opus, vtendũ esse [*decreuerunt.*] Athenienses autem, qui cum centũ nauibus circa Peloponnesum erant, B & cum ipsis Corcyræi, qui cum quinquaginta nauibus auxilio ipsis venerant, & nõnulli alij socij, qui in illis regionibus habitabant, cùm aliis maleficiis [*agrum hostilem*] præternauigantes affecerunt, tum etiam ad agri Laconici Methonem exscensu ex nauibus in terram facto, adorti sunt muros eius, qui erant infirmi, & intra quos non [*multi*] homines erant. sed fortè Brasidas Tellidis [*filius,*] vir Spartanus, circum illa loca cum præsidio erat, cumq; [*rem*] C sensisset illis, qui in ea vrbe erant, cum centum grauis armaturæ militibus auxilio venit cumq; per medias Atheniensiũ copias per agrum sparsas, & ad [*vrbis*] muros conuersas, cursu transisset, Methonem irrupit, & paucis quibusdam de suis militibus in ipsa irruptione amissis, & ipsam vrbem seruauit, & primus omnium, qui illi bello administrando interfuerũt, propter hoc forte facinus Spartæ collaudatus est, Athenienses verò [*inde*] soluẽtes abierunt. & cùm ad Phiam Elidis [*vrbem*] appulissent, [*eius*] agrum per biduum vastarunt. & trecentos D [*viros*] delectos, qui ex inferiori Elide [*suis*] auxilio venerant, aliósque Eleos, qui circumcirca illi regioni erant finitimi, pugna [*commissa*] vicerunt. Cæterum exorto ingenti vento, cùm in loco importuoso tempestate iactarentur, plerique quidem [*eorum*] naues conscenderunt, & promontorium, quod Piscis appellatur, circumuecti, in portum, qui est Phiæ peruenerunt. Interea verò Messenij & alij nonnulli, qui naues conscendere nequirant, terrestri itinere profecti, Phiam ceperunt. Postea verò naues, quæ circumuehebantur, eos receperunt, atque illinc relictâ Phiâ in altum vela fecerunt. nam magna militum Eleorum manus iam [*suis*] subsidio venerat.

[1] Ἐς ἄλλο τι] εἰς ἄλλην χρείαν περὶ χρημάτων. [2] Νηίτῃ στρατῷ] δηλονότι ὡς μεγάλου κινδύνου κρεμαμένου. οὐ γὰρ ἂν ναυτικῷ στρατῷ οἱ λακεδαιμόνιοι ἐσέβαλον εἰς τὴν ἀττικὴν διὰ τοῦ πειραιῶς, εἰ μὴ κατὰ κράτος ἤδη ἐνίκων τῷ πεζῷ τοὺς ἀθηναίους· οὕτω γὰρ κατὰ θάλασσαν πολὺ προεῖχον τῶν λακώνων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. [3] Τριήρεις τε μετ' αὐτῶν] τῶν ταλάντων. [4] Καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων] λείπει πολλῶν. [5] Περὶ τοὺς χώρους τούτους] τῆς μεθώνης. [6] Διαδραμὼν] ἀντὶ τοῦ, διὰ μέσου αὐτῶν δραμών. [7] Περιεποίησεν] ἐφύλαξε. [8] Καὶ ἀπὸ τούτου] ἀπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς. [9] Ἄραντες παρέπλεον] τὸ ἄραντες, κυρίως ἐπὶ θαλάσσης εἴρηται· ἔστι δ' ὅτι καὶ ἐπὶ γῆς. [10] Τῆς ἠλείας] εἰς δύο διῄρηται ἦλις, εἰς ὀρεινὴν καὶ κοίλην. [11] Ἐκ τῆς περιοικίδος] τῆς περιχώρου. [12] Οἱ δὲ μεσσήνιοι] οἱ ἐν ναυπάκτῳ δηλονότι. [13] Ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ. [14] Ἐπιβῆναι] ἐπὶ τὰς ναῦς. [15] Τὴν φειὰν αἱροῦσι] τὴν πόλιν αὐτὴν πορθοῦσι.

Athe-

Athenienses autem in alia loca nauibus A delati, obiter [ea] vastarunt. Atque sub hoc ipsum tempus Athenienses triginta naues emiserunt, vt Locridem obirent, [*ac eius oram maritimam popularentur,*] simul etiam vt Eubœam tuerentur. his autem præerat Cleopompus Cliniæ [*filius,*] & excensu ex nauibus in terram facto, cum nõnulla maritima loca vastauit, tum etiam Thronium cepit, & obsides ab illis accepit, & apud Alopen Locros, qui [*suis*] auxiliũ tulerant, prælio superauit. Hac eadem æstate Athenienses Æginetas ex Ægina, cùm ipsos, B tum etiam [*ipsorum*] liberos, & coniuges eiecerunt, ipsis crimini dantes, quòd huius belli cõtra se moti, præcipui autores essent. Simul etiam [*hoc ideo fecerunt, quia*] tutius fore videbatur, si Æginam Peloponneso adiacentem, colonia de suis [*eò*] missa, ipsi tenerent. nec multo pòst colonos in eam miserunt. Æginetis autem eiectis Lacedæmonij Thyream incolendam, & [*eius*] agrum possidendum dederunt, tum ob odium, quo Athenienses prosequebantur, tum etiam quòd de se bene meriti essent terræmotus tempore, & bello seruili, [*quũ* C *Helotes a Lacedæmonijs dessecerunt seruiq; facta coniuratione dominos inuaserunt.*] Thyreaticus vero ager est medius inter Argiuum, & Laconicum, & ad mare pertinet. Atque alij quidem eorum hic habitauerunt, alij vero per reliquam Græciam dissipati sunt. Eadem etiam æstate, Calendis Lunaribus, quæ naturali Lunæ cursu cõtingunt, (quo solo etiam tẽpore hoc fieri posse videtur) sol defecit pòst meridiem, & ex lunata figura, qua tunc apparuit, cùm nonnullæ etiam stellæ conspicuè apparuissent, rursus D ad pristinam sui orbis plenitudinẽ, ac splẽdorem redijt. Eadem etiã æstate Nymphodorũ Pythei [*filium,*] Abderiten, cuius sororẽ Sitalces [*matrimonio cõiunctam*] habebat, virũ, qui magna autoritate apud ipsum valebat, Atheniẽses, licet eũ prius [*Respub.*] hostẽ esse iudicassent, tamẽ hospitẽ publice fecerunt, eumq; accersiuerunt, quòd [*eius opera*] Sitalcẽ Teræ [*filium*] Thracum Regẽ sibi adiungere, [*& amicitiam,*] ac societatẽ cum eo coire cuperent. Hic autem Teres, Sitalcis pater, primus regnum Odrysarũ adeò amplificauit, vt cæteros Thracum Reges potentia superarit. nam magna Thracum pars est sui iuris, suisque legibus viuit.

A παραπλεύσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία, ἐδῄουν. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἀθηναῖοι τριάκοντα ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν λοκρίδα, καὶ εὐβοίας ἅμα φυλακήν. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος, τῆς τε παραθαλασσίου ἔστιν ἃ ἐδῄωσε, καὶ θρόνιον εἷλεν· ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν ἀλόπῃ τοὺς βοηθήσαντας λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν. [1] Ἀνέστησαν δὲ καὶ αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ αἰγίνης B ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, [2] ἐπικαλέσαντες οὐχ ἥκιστα τοῦ πολέμου σφίσιν αἰτίους εἶναι. καὶ τὴν αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ πελοποννήσῳ ἐπικειμένην, αὐτῶν [3] πέμψαντας ἐποίκους, ἔχειν· καὶ ἐξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. [4] Ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς αἰγινήταις οἱ λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατά τε τὸ ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφῶν [5] εὐεργέται ἦσαν [6] ὑπὸ τὸν σεισμὸν, C καὶ τῶν εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν. ἡ δὲ θυρεᾶτις γῆ, [7] μεθορία τῆς ἀργείας καὶ λακωνικῆς ἐστὶν, ἐπὶ θάλασσαν [8] καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν [9] ἐνταῦθα ᾤκησαν, οἱ δὲ ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην ἑλλάδα. τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην (ὥσπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατὸν) ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνοειδὴς, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφό- D δωρον [10] τὸν Πύθεω, ἄνδρα ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν [11] Σιτάλκης, δυνάμενον [12] παρ᾽ αὐτῷ μέγα, οἱ ἀθηναῖοι, πρότερον πολέμιον νομίζοντες, [13] πρόξενον ἐποιήσαντο, καὶ μετεπέμψαντο. βουλόμενοι Σιτάλκην [14] σφίσι [15] τὸν Τήρεω θρακῶν βασιλέα ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ δὲ Τήρης οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλκου πατὴρ, πρῶτος [16] ὀδρύσαις τὴν μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλέον τῆς ἄλλης θρᾴκης ἐποίησε. πολὺ γὰρ μέρος καὶ [17] αὐτόνομόν ἐστι θρᾳκῶν.

τῶν λακεδαιμονίων

[1] Ἀνέστησαν δὲ] ματωκισαν [illegible] τὸ εὔνους εἶναι τοῖς λακεδαιμονίοις. [2] Ἐπικαλέσαντες] ἐγκαλέσαντες αὐτοῖς τοῦ πολέμου μάλιστα αἰτίους εἶναι. [3] Πέμψαντας ἐποίκους] ἄποικοι μὲν, οἱ ἐν ἐρήμῳ τόπῳ [illegible]· ἔποικοι δὲ, οἱ εἰς πόλεις, ὥσπερ νῦν. [4] Ἐκπεσοῦσι δὲ] ἐκβληθεῖσι. [5] Εὐεργέται ἦσαν] συμμαχήσαντες [illegible]. [6] Ὑπὸ τὸν σεισμὸν] κατὰ τὸν καιρόν. [7] Μεθορία] μέση. [8] Καθήκουσα] παρατεινομένη. [9] Ἐνταῦθα] ἐν τῇ θυρεάτιδι γῇ. [10] Τὸν Πύθεω] ὁ Πύθης, τοῦ Πύθου, ἰωνικῶς. [11] Σιτάλκης] βασιλεὺς θρᾴκης. [12] Παρ᾽ αὐτῷ] τῷ Σιτάλκῃ. [13] Πρόξενον] φίλον. [14] Σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. [15] Τὸν Τήρεω] Τήρης, Τήρεω. [16] Ὀδρύσαις] ὀδρύσαι, ἔθνος θρᾳκῶν. [17] Αὐτόνομον] ἰδίοις νόμοις χρώμενον.

[1] Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος ἀπ' ἀθηνῶν σχόντι γυναῖκα, [2] προσήκει ὁ Τήρης οὗτος οὐδέν. [3] οὐδὲ τῆς αὐτῆς θρᾴκης ἐγένοντο. [4] ἀλλ' ὁ μὲν ἐν * [5] δαυλίᾳ τῆς φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ Τηρεὺς ᾤκει, τότε ὑπὸ θρᾳκῶν οἰκουμένης (καὶ τὸ ἔργον [6] τὸ περὶ τὸν Ἴτυν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἔπραξαν. πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ποιητῶν [6] ἐν ἀηδόνος μνήμῃ δαυλιὰς ἡ ὄρνις ἐπωνόμασται. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίονα ξυνάψασθαι τῆς θυγατρὸς [7] διὰ τοσούτου, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐς ὀδρύσας ὁδοῦ.) Τήρης δὲ, οὔτε [8] τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεύς τε πρῶτος ἐν κράτει ὀδρυσῶν ἐγένετο. [9] οὗ δὴ ὄντα τὸν Σιτάλκην οἱ ἀθηναῖοι ξύμμαχον ἐποιήσαντο, βουλόμενοι σφίσι [10] τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία καὶ Περδίκκαν [11] * [11] ξυνελεῖν αὐτόν. ἐλθών τε ἐς τὰς ἀθήνας ὁ Νυμφόδωρος τήν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε, [12] καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, [13] ἀθηναῖον. τόν τε ἐπὶ θρᾴκης πόλεμον [14] ὑπεδέχετο καταλύσειν. πείσειν γὰρ Σιτάλκην πέμπειν στρατιὰν θρᾳκίαν ἀθηναίοις ἱππέων τε [15] καὶ πελταστῶν. [16] ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς ἀθηναίοις, [17] καὶ θέρμην αὐτῷ ἔπεισεν ἀποδοῦναι. ξυνεστράτευσέ τ' εὐθὺς Περδίκκας ἐπὶ χαλκιδέας μετ' ἀθηναίων, καὶ Φορμίωνος. οὕτω μὲν Σιτάλκης τε ὁ Τήρεω, θρᾳκῶν βασιλεὺς, ξύμμαχος ἐγένετο ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου, μακεδόνων βασιλεύς. οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν ἀθηναῖοι, ἔτι ὄντες περὶ πελοπόννησον, [19] σόλλιόν τε κορινθίων πόλισμα αἱροῦσι, καὶ παραδιδόασι παλιρεῦσιν ἀκαρνάνων μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι. [20] καὶ ἀστακὸν, ἧς Εὔαρχος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ κράτος, καὶ [21] ἐξελάσαντες αὐτὸν, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο. ἐπί τε κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαντ-

τῷ Τήρει

A Cum illo autem Tereo, qui Procnem Pādionis filiam ex Athenarum vrbe vxorem duxerat, Teres iste nullo propinquitatis vinculo coniunctus erat. nec [*ambo*] ex eadem Thracia fuerunt. Sed ille quidē, Tereus inquam, habitabat in [*vrbe*] Daulia, quę est in agro, qui nunc Phocensis appellatur, quem Thraces tunc incolebant. (& in hoc agro mulieres illæ [*poetarum fabulis celebres*] facinus illud in Ityn perpetrarunt. quinetiā a multis poëtis: qui lusciniç mentionem fecerunt, hæc auis Daulias cognomento est appellata. B Verisimile autem est Pandionem [*cum hoc Tereo, qui ab ipso*] tam paruo [*locorum interuallo distabat,*] filiæ affinitatem contraxisse, mutui auxilij causa, potius quàm [*cum altero Tere, qui*] multorum dierum itinere ad Odrysas vsque [*ab ipso remotus erat.*]) Sed Teres nec idem nomē habuit, & Odrysarum regnum primus per vim est adeptus. Huius igitur filiū Sitalcem Athenienses in societatem asciuerunt, Thraciæ oppida, & Perdiccam huius opera sibi adiungere cupientes. Nymphodorus autē Athenas profectus Sitalcis societatem ipsis conciliauit, C & Sadocū ipsius [*Sitalcis*] filium Atheniensem ciuem fecit, & promisit fore, vt bellum, quod in Thracia gerebatur, sedaret. se enim Sitalcæ persuasurum, vt exercitum equitum Thracū, & Peltastarum Atheniensibus mitteret. Perdiccam etiam Atheniensibus conciliauit, & [*ipsis*] persuasit, vt ei Thermē redderent. Et cōfestim Perdiccas cū Atheniēsibus, & Phormione arma Chalcidensibus intulit. Sic igitur & Sitalces Teræ [*filius,*] Thracū Rex, & Perdiccas Alexādri [*filius,*] D Macedonū Rex, societatis fœdus cum Atheniensibus fecerunt. Athenienses verò, qui cū centum nauib. circa Peloponēsum adhuc versabātur, Solium Corinthiorum oppidum ceperūt, idq; cū agro solis Acarnanū Palirensibus incolendū tradiderunt. Astacum quoque, in qua Euarchus tyrannus erat, per vim ceperunt, eóque [*illinc*] eiecto, vrbem in societatem asciuerunt, & in insulam Cephalleniam nauibus pro-

---

[1] Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος] Ἰστέον ὅτι ἐν ταύτῃ μόνον μῦθον εἰσάγει ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τοῦτον διστάζων. [3] Οὐδὲ τῆς αὐτῆς θρᾴκης] εἰς τὸν αὐτὸν χῶρον ἵνα τόπον τῆς θρᾴκης. [4] Ἀλλ' ὁ μὲν] ὁ Τηρεὺς ὁ ἀρχαῖος. [5] Ἐν δαυλίᾳ] ἡ χώρα, ἡ πόλις αὐτὴ ἦν, ἐν Δαυλίδι Δαυλὶς δὲ, τῆς Φωκίδος πόλις. Æ. P. [5] Τὸ περὶ τὸν Ἴτυν] τὸ περὶ τοὺς Ἰτυλόν καλοῦσιν. [6] Ἐν ἀηδόνος μνήμῃ] ὅσοι τε μεμνημένοι τῆς ἀηδόνος τῆς ὄρνιθ. [7] Διὰ τοσούτου] δι' ὀλίγου διαστήματος. [8] Τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων] τῷ Τηρεῖ. [9] Οὗ δὴ ὄντα] ὅπου. [10] Τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία] χαλκιδέας. Βοττιαίους. [11] Ξυνελεῖν] προσαποιήσασθαι.

* [11] Ξυνελεῖν] αὐτὸ τὸ, πρὶν συλλαβέσθαι πρὸς τὸ ἑλεῖν, ἢ προσαποιήσασθαι, ἢ καὶ καταστρέψασθαι καὶ δουλώσασθαι. Æ. P. [12] Καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ] τὸν υἱὸν τοῦ Σιτάλκου ἐποίησαν ἐκ πατρίδος ἀθηναῖον. [13] Ἀθηναῖον] ἀθηναίων πολίτην ἐποίησαν. [14] Ὑπεδέχετο] ὑπέσχετο. [15] Καὶ πελταστῶν] πέλτη, ἀσπὶς παράμηκες. [16] Ξυνεβίβασε δὲ] φίλον ἐποίησεν αὐτοῖς τὸν Περδίκκαν. [17] Καὶ θέρμην αὐτῷ] εἶχον γὰρ αὐτὴν ἀθηναῖοι, ἐκ πολιορκίας κρατήσαντες. [19] Σόλλιόν τε κορινθίων] τὸ σόλλιον, πόλισμα τῆς ἠπείρου ἐστὶν ἐν τῇ ἀκαρνανίᾳ. [20] Καὶ ἀστακὸν] πόλις ἀκαρνανίας. [21] Ἐξελάσαντες αὐτὸν] τὸν τύραννον.

fecti,

fecti, [*eam*] sine pugna in suam potestatem redegerunt. Cephallenia autem sita est è regione Acarnaniæ, & Leucadis, & in ea sunt quatuor ciuitates, Pallenses, Cranij, Samæi, Pronæi, nec multo pòst hæ naues reuersæ sunt Athenas. Sub huius æstatis autumnũ, Athenienses, cum ipsi, tum etiam inquilini cũ vniuersi populi copiis, duce Pericle Xanthippi [*filio*] in agrũ Megarensem irruptionem fecerunt. Et Athenienses, qui circa Peloponnesum cum centum nauibus erant (iam enim in Ægina erant) domum repetentes, cùm audissent suos ciues cũ vniuersi populi copiis ex vrbe profectos, & ad Megara esse, ad eos nauigarunt, seq; cum ipsis iunxerunt. Atque hic Atheniensium exercitus in vnum collectus [*omnium*] maximus fuit, quòd Resp. adhuc floreret, nec dum morbo laborasset. nam ipsi Athenienses non pauciores erant, quam decem millia grauis armaturæ militum. Præterea verò ipsis etiam apud Potidæam erant tria militũ millia. Inquilini etiã non pauciores tribus millibus grauis armaturæ militum, cum ipsis ad illam expeditionem iuerant. Præterea erat alia non parua militum leuiter armatorũ turba. magna autem illius agri parte vastata se receperunt. Quotannis verò Athenienses alias quoque multas irruptiones in agrum Megarensem fecerunt, modò cũ equitatu, modo etiam cum vniuersi populi copiis, donec Nisæam ceperunt. Athenienses etiã sub finem huius æstatis Atalãtem, insulam apud Locros Opuntios, quæ prius erat deserta, muris cinxerũt, vt esset [*belli*] propugnaculum, ne prædones ex [*vrbe*] Opunte & aliis Locrorum oppidis nauigantes Eubœam maleficiis afficerent. Atq; hæc quidẽ hac æstate post Peloponesiorũ ex Attica discessũ gesta sunt. sequẽte autẽ hyeme, Euarchus Acarnan, Astacũ redire cupiẽs, Corinthiis persuasit, vt cum quadraginta nauibus, & mille & quingẽtis grauis armaturæ militibus [*eo*] profecti se reducerent. Ipse quoq; nonnullos alios milites mercenarios cõduxerat. Præerãt autẽ his copiis, Euphamidas Aristonymi, & Timoxenus Timocratis, & Eumachus Chrysidis [*filius*] & [*illuc*] profecti, [*hominẽ*] reduxerũt. Cum

A τες, [1] προσηγάγοντο ἄνευ μάχης. κεῖται δὲ ἡ κεφαλληνία κατὰ ἀκαρνανίαν καὶ λευκάδα τετράπολις οὖσα, παλῆς, κράνιοι, [2] σαμαῖοι, πρoναῖοι. ὕστερον δ' οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς ἀθήνας. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου, ἀθηναῖοι πανδημεὶ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. [3] καὶ οἱ περὶ πελοπόννησον ἀθηναῖοι ἐν ταῖς [4] ἑκατὸν ναυσὶν ([5] ἔτυχον γὰρ ἤδη ἐν αἰγίνῃ ὄντες) ἐπ' οἴ-
B κου ἀνακομιζόμενοι, ὡς ᾔσθοντο [6] τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν μεγάροις ὄντας. [7] ἔπλευσαν παρ' αὐτοὺς, καὶ ξυνεμίχθησαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον δὴ τοῦτο ἁθρόον ἀθηναίων ἐγένετο, [8] ἀκμαζούσης ἔτι τῆς πόλεως, καὶ οὔπω νενοσηκυίας. μυρίων γὰρ ὁπλιτῶν οὐκ ἐλάσσους ἦσαν αὐτοὶ ἀθηναῖοι, χωρὶς δὲ, αὐτοῖς [9] οἱ ἐν ποτιδαίᾳ τρισχίλιοι ἦσαν. μέτοικοι δὲ ξυνεσέβαλον οὐκ ἐλάσσους τρισχιλίων ὁπλιτῶν. χωρὶς δὲ, ὁ ἄλλος ὅμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. δῃ-
C ώσαντες δὲ [10] τὰ πολλὰ τῆς γῆς, ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐσβολαὶ ἀθηναίων ἐς τὴν μεγαρίδα, καὶ ἱππέων, καὶ πανστρατιᾷ, [11] μέχρις οὗ νίσαια ἑάλω ὑπ' ἀθηναίων. ἐτειχίσθη δὲ καὶ ἀταλάντη ὑπ' ἀθηναίων φρούριον, τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος, ἡ ἐπὶ λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις νῆσος ἐρήμη πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ λῃστὰς ἐκπλέοντας ἐξ ὀποῦντος καὶ τῆς ἄλλης λοκρίδος, κακουργεῖν τὴν εὔβοιαν. ταῦτα μὲν
D ἐν τῷ θέρει τούτῳ μετὰ τὴν πελοποννησίων ἐκ τῆς ἀττικῆς ἀναχώρησιν ἐγένετο. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, [12] Εὔαρχος ὁ ἀκαρνὰν, βουλόμενος ἐς τὴν ἀστακὸν κατελθεῖν, πείθει κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσὶ καὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἑαυτὸν κατάγειν, πλεύσαντας. καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινὰς προσεμισθώσατο. [13] ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφαμίδας τε ὁ Ἀριστωνύμου καὶ Τιμόξενος ὁ Τιμοκράτους, καὶ Εὔμαχος ὁ Χρύσιδος. καὶ πλεύσαντες, κατήγαγον [14] καὶ τὴν

γρ. ἐμισθώσατο

[1] Προσηγάγοντο] ἐχειρώσαντο. [2] Σαμαῖοι] σάμιοι, ὁ ἀπὸ σάμου σαμαῖος, ὁ ἀπὸ σάμης. [3] Καὶ οἱ περὶ πελοπόννησον] οἱ ἀθηναῖοι κατὰ τὴν πελοπόννησον. [4] Ἑκατὸν ναυσὶν] ὄντες δηλονότι. [5] Ἔτυχον γὰρ ἐν αἰγίνῃ] μεταξυλογία. [6] Τοὺς ἐκ τῆς πόλεως, πανστρατιᾷ] τοὺς συμπολίτας αὐτῶν μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς. [7] Ἔπλευσαν παρ' αὐτοὺς] πλεύσαντες ἦλθον εἰς αὐτούς. [8] Ἀκμαζούσης] ἀκμὴν καὶ αὔξησιν ἐχούσης τῆς πόλεως, καὶ οὔπω ὑπὸ νόσου ἐλαττωθείσης. [9] Οἱ ἐν ποτιδαίᾳ] οἱ ἀκρατοῦντες καὶ οὐ ξένοι. [10] Τὰ πολλὰ τῆς γῆς] τὰ πολλὰ μέρη δηλονότι τῆς γῆς τῆς μεγαρίδος. [11] Μέχρις οὗ νίσαια] ἐπίνειον μεγάρων. [12] Εὔαρχος] ὁ τύραννος ἀστακοῦ. [13] Ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς] τῶν κορινθίων δηλονότι. [14] Κατήγαγον] τὸν Εὔαρχον δηλονότι.

A ἄλλης Ἀκαρνανίας τῆς περὶ θάλασσαν ἔστιν ἃ χωρία βουλόμενοι [1]προσαποιήσασθαι, καὶ [2]πειραθέντες, [3]ὡς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέπλεον ἐπ' οἴκου. σχόντες δ' ἐν τῷ περίπλῳ ἐς Κεφαλληνίαν, καὶ ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς τὴν Κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες [4]ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὁμολογίας τινὸς, ἄνδρας τε [5]ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων ἀπροσδοκήτως τῶν Κρανίων. καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι, ἐκομίσθησαν ἐπ' οἴκου. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι, οἱ Ἀθηναῖοι [6]τῷ B πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι, δημοσίᾳ ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων, [7]τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὀστᾶ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων, [8]πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες, καὶ [9]ἐπιφέρει τῷ αὑτοῦ ἕκαστος ἤν τι βούλη. ἐπειδὰν δὲ ἡ ἐκφορὰ ᾖ, λάρνακας [10]κυπαρισσίνας ἄγουσιν ἅμαξαι, φυλῆς ἑκάστης μίαν. [11]ἔνεστι δὲ καὶ τὰ ὀστᾶ ἧς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὑρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων. καὶ γυ- C ναῖκες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον, ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν [12]ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὅ ἐστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως. (καὶ ἀεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι. ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες, αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν.) ἐπειδὰν δὲ κρύψωσι γῇ, ἀνὴρ ᾑρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ ἀξιώματι προήκῃ, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα. μετὰ δὲ τοῦτο D ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὁπότε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ᾑρέθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὁμίλου, ἔλεγε τοιάδε.

τῷ ἀξιώματι

autem nonnulla etiam reliquæ Acarnaniæ oppida maritima sibi adiungere vellent, cumq; rem tentassent, postquam [*voti compotes fieri*] nõ potuerũt, domum reuerti cœperunt. Et cùm prǽternauigãtes ad Cephalleniam appulissent, atq; exscensum ex nauibus in Craniorum agrum fecissent, ab illis per quandam deditionis faciendę speciem decepti, nonnullos de suis militibus amiserunt, quòd Cranij eos ex inopinato inuasissent: & duriore conditione [*inde*] recedere coacti, domum se receperunt. Eadem hyeme, Athenienses patrio instituto publicè humarũt eos, qui in hoc bello primi mortem obierunt. Hic autẽ fuit humationis, ac sepulturæ modus. Triduo antequàm funus efferatur, tabernaculũ faciũt, & sub eo defunctorũ ossa [*omnibus spectanda*] proponunt, & vnusquisq; suo [*cadaueri munera funebria, &*] inferias affert, si quas [*afferre*] velit. quum autẽ funeris efferendi dies venit, plaustra adducuntur, quæ arcas ex cupresso factas ex singulis Tribubus singulas portant. In his autem insunt ossa singularum Tribuum, ex quibus singuli sunt. Vnus autem lectus, inanis, stratus, fertur illorum causa, qui non extant, & quorũ cadauera inter alia cæsorum corpora reperiri, suscipiq; non potuerunt. Quilibet autẽ tam de ciuibus, quàm de peregrinis funus prosequitur: & mulieres, quæ cũ illis propinquitatis vinculo sunt coniunctæ, ad sepulchrum adsunt eiulantes. Hæc autem in publico monumẽto condunt, quod est in pulcherrimis vrbis suburbiis. (atque hîc semper sepeliunt eos, qui in bello ceciderũt: illis exceptis, qui in cãpis Marathoniis obierunt. nam cùm illorum virtutem insignem esse iudicassent, in illo ipso loco, [*in quo ceciderunt,*] sepulchrum etiam fecerũt.) Postquàm autem [*eos*] humarunt, vir aliquis ab ipsa ciuitate delectus, qui & prudentia, & dignitate [*cæteris*] præstare videatur, orationem illorum laudibus conuenientem super ipsis habet. Postea verò discedunt. Hoc igitur modo [*Athenienses suorum in bello cæsorum corpora*] sepeliunt. Et toto belli tempore, quoties [*hoc ipsis*] accidebat, hoc ritu vtebantur. Pericles autem Xanthippi [*filius*] ad hos, qui primi [*tunc*] obierunt, oratione [*funebri*] cohonestãdos delectus est; & postquàm tempus [*orationis habendæ*] venit, à sepulchro in suggestum, quod excelsum erat, vt quàm longissimè per circunstantem hominum multitudinem exaudiretur, progressus, hæc verba fecit:

---

[1] Προσαποιήσασθαι] οἰκειοποιήσασθαι. [2] Πειραθέντες] πεῖραν σχόντες. [3] Ὡς οὐκ ἠδύναντο] λαβεῖν δηλονότι. [4] Ὑπ' αὐτῶν] τῶν Κρανίων δηλονότι. [5] Ἀποβάλλουσι] ζημιοῦνται. [6] Τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι] τὸ πάτριον νόμον πληροῦντες περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ταφῆς. δηλονότι καινὸν ... ἐν σώματι. ὅπως γὰρ ἦν νόμος Ἀθηναίοις, καὶ πᾶσιν Ἕλλησι. [7] Τρόπῳ τοιῷδε] τῷ ῥηθησομένῳ. [8] Πρότριτα] πρὸ τρίτης ἡμέρας τῆς ἐκκομιδῆς· ἢ ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς. ἄμεινον δὲ τὸ πρότερον. [9] Ἐπιφέρει] ἐναγίζει. [10] Κυπαρισσίνας] διὰ τὸ ἄσηπτον εἶναι. [11] Ἔνεστι δὲ τὰ ὀστᾶ] τῇ λάρνακι δηλονότι. [12] Ἐς τὸ δημόσιον σῆμα] τὸ καλούμενον κεραμεικόν.

ORATIO FVNEBRIS.

Multi quidem eorum, qui ex hoc loco verba iam fecerunt, cum laudant, qui hanc orationē [*funebrem*] legi addidit, [*censens*] præclarum esse eos, qui in bellis ceciderunt, hac oratione decorari. Ego verò satis esse iudicarē, virorum, qui re ipsa, [*factisq;*] fortes extiterunt, honores etiam re ipsa [*factisq;*] declarari, quemadmodum nunc etiam hanc sepulturam, & funus publicè curatum videtis. nec in vno viro multorū virtutes periclitari, vt perinde ac ipse dixerit, siue bene, siue malè, ita etiam ei fides habeatur. Difficile enim est modum in dicendo tenere, [*ita vt auditori satisfacias.*] in quo vel ipsa veritatis opinio vix stabiliri potest. Nam auditor, qui rei est gnarus, & qui [*defuncto*] est beneuolus, fortasse existimabit aliquid parcius declaratum, quàm ipse velit, ac norit, & rei ignarus, nonnulla etiam largius [*defuncto*] tribui putabit, propter inuidiam, si quid supra [*vires, ac*] ingenium suum audiat. Eatenus enim laudes, quæ aliis tribuuntur, sunt intolerabiles, quatenus vnusquisque se quoque aliquid eorum, quæ audiuit, facere posse putat. Sed quum [*auditores*] exuperantiæ [*virtutis*] ipsorum [*defunctorum*] inuident, tunc verò non credunt [*quæ de illis dicuntur.*] Quoniam autem maiores nostri sic iudicarunt, & hæc præclare se habere censuerunt, oportet me quoque hunc morem sequi, & operam dare, vt quàm maximè potero vniuscuiusque vestrum voluntati, ac opinioni satisfaciam. Initium autem [*orationis*] a maioribus ducam. Æquum enim est, simul etiam decorum, in hac laudatione hunc honorem cōmemorationis ipsis tribui, [*& honorificam eorum mentionem fieri.*] Nam regionem istam iidem semper incolentes, succedentibus posteris ad hoc vsque tempus liberam sua virtute tradiderunt. Et illi quidem laude sunt digni: sed patres nostri laudem multò maiorem merentur. Nam præter res, quas [*à maioribus*] acceperunt, [*tantum*] imperium, quantum habemus, non sine labore [*partum,*] nobis, qui nunc sumus, præterea reliquerunt. Maiorem verò huius [*imperij*] partem nos ipsi, qui hic adsumus, præcipuè verò nos, qui nunc etiam sumus integra, & matura

A [1]Οἱ μὲν πολλοὶ [2]τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι [3]τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾶτε· καὶ μὴ ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι, εὖ τε καὶ χεῖρον [4]εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ [5]τὸ μετρίως εἰ-B πεῖν, ἐν ᾧ μόλις [6]καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. [7]ὅ, τε γὰρ ξυνειδὼς καὶ εὔνους ἀκροατὴς τάχ᾽ ἄν τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἃ βούλεταί τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι· [8]ὅ, τε ἄπειρος, [9]ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, [10]ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι ὧν ἤκουσε. [11]τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες, [12]ἤδη καὶ C ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως [13]ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἑπόμενον τῷ νόμῳ, πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἑκάστου [14]βουλήσεώς τε καὶ δόξης [15]τυχεῖν [16]ὡς ἐπὶ πλεῖστον. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον. δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα [17]ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν ἀεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες, διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι᾽ ἀρετὴν παρέδοσαν. [18]καὶ ἐκεῖνοί τε ἄ-D ξιοι ἐπαίνου, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν. κτησάμενοι γὰρ [19]πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν * ἀρχήν, [20]οὐκ ἀπόνως ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. [21]τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἵδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα [22]ἐν τῇ καθε-

* ἀρ. Ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν

[1] Οἱ μὲν πολλοὶ ἢ νῦν πολλοί, φησί, τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων, ἐπαινοῦσι τὸν νομοθέτην τὸν προσθέντα ἐν τῷ αὐτοῦ νόμῳ τὸν λόγον τὸν ... λέγεσθαι τὸν ἐπιτάφιον ἐπὶ τοῖς θαπτομένοις δημοσίᾳ. [2] Τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων] τῶν ῥητόρων δηλονότι. [3] Τὸν προσθέντα] τὸν νομοθέτην, δηλονότι τὸν Σόλωνα. [4] Εἰπόντι πιστευθῆναι] ἀντὶ τοῦ ... ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει, ἀντὶ τοῦ, καὶ μὴ ἐν κινδύνῳ γίνεσθαι ... [5] Τὸ μετρίως εἰπεῖν] συμμέτρως. ἀξίως. [6] Καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας] ... ἡ ἀλήθεια. [7] Ὅ, τε ξυνειδὼς] ... [8] Ὅ, τε ἄπειρος] ... [9] Ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι] κατὰ κοινοῦ τὸ, ... [10] Ἐς ὅσον ἂν] ἕως οὗ. [11] Τῷ δ᾽ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν] τῶν ἐπαίνων δηλονότι. [12] Ἤδη ἂν ἀπιστοῦσι] λείπει ἕκαστος. ἔστι δὲ σχῆμα. [13] Ἐδοκιμάσθη] ἐκρίθη. [14] Βουλήσεώς τε] βουλήσεως μὲν, πρὸς τὸν εὔνοιαν, δόξης δὲ, πρὸς τὸν ἄπειρον. [15] Τυχεῖν] τυχεῖν εἴρηκεν ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν τοξευόντων κατὰ τοῦ σκοποῦ. [16] Ὡς ἐπὶ πλεῖστον] τὸ ἐπὶ πλεῖστον καλῶς. οὐ γὰρ δυνατὸν πᾶσιν ὁμοίως ἀρέσκοντα λέγειν, ἀλλὰ τὸ μέσον πως, ἵνα μήτε φθόνον, μήτε ψεύδους δόξῃ λέγειν. [17] Ἐν τῷ τοιῷδε] τῷ ἐπαίνῳ. [18] Καὶ ἐκεῖνοί τε] οἱ πρόγονοι. [19] Πρὸς οἷς] μεθ᾽ ὧν. [20] Οὐκ ἀπόνως] τινὲς εἰς τὸ οὐκ ἀπόνως ὑποστίζουσι. [21] Τὰ δὲ πλείω αὐτῆς] τῆς ἀρχῆς δηλονότι. [22] Ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ] ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς διὰ τὴν ἀκμὴν καὶ εὐδαιμονίαν, ἣν αὐτὸς τοῖς Ἀθηναίοις προσεκτήσατο.

σηκίᾳ ἡλικίᾳ, ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην.[1] ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτήθη, ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἕλληνα πόλεμον ἐπιόντα προθύμως[2] * ἠμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος,[3] ἐάσω. ἀπὸ δὲ οἵας τε[4] ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐπ' αὐτὰ, καὶ μεθ' οἵας πολιτείας, καὶ τρόπων ἐξ οἵων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον, εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπί τε τῷ παρόντι[5] οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ,[6] καὶ τὸν πάντα ὅμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι ἐπακοῦσαι. χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ[7] οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους,[8] παράδειγμα δὲ αὐτοὶ μᾶλλον ὄντες τισὶν, ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν,[9] διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν, δημοκρατία κέκληται. μέτεστι δὲ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους,[10] πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ,[11] οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλέον ἐς τὰ κοινὰ[12] ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν,[13] ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται.[14] ἐλευθέρως δὲ τά τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν[15] ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονήν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν,[16] λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας * προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει, καὶ τῶν νόμων,[17] καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφε-

Marginalia: γρ. ἀμυ… / γρ. δὲ μᾶλλον ὄντες αὐτοὶ, ἢ μιμ. / γρ. ἐν τῳ / γρ. εἰ καθ' ἡδονήν τι δρᾷ. * γρ. προτιθέμενοι. F.P.

A ætate propagauimus, vrbemq́; rebus omnibus, & ad bellum, & ad pacem pertinentibus instructissimã, ac ornatissimam reddidimus, ita vt bonis, opibusq́; domesticis contẽta, externis subsidiis quam minime indigeat. Quorum [*maiorum*] præclara facinora in bellis edita, quibus [*hæc*] omnia sunt parta, aut si quid nos ipsi, aut patres nostri, bellum à barbaris, aut à Græcis illatum alacriter propulsantes fecimus, quia apud vos rerum gnaros prolixiore oratione vti nolo, [*hæc*] omittã. Sed quibus B studiis ad hoc imperium peruenerimus, & quo Reipubl. administrandæ genere, quáve disciplina sit auctum, vbi prius hæc declarauero, tũc & ad istorum laudationem accedam, tum quòd existimem hanc orationem nõ indecoram fore institutæ huic laudationi, tum etiam quòd vniuerso tam ciuiũ, quàm peregrinorum cœtui conducere [*iudicem*,] harum [*rerum*] commemorationẽ audire. Nos enim ea Reipub. administratione vtimur, quæ aliarum ciuitatum leges non æmulatur [*neque sectatur*,] imò verò nos ipsi nonnullis potius exẽplo C sumus, quàm alios imitamur. Et nomine quidem vocatur Δημοκρατία, [*id est, status, siue dominatus popularis*,] propterea quòd non ad paucorum: sed ad communem vtilitatem, [*Rempub. gerimus, ac*] administramus. Omnes verò ex legũ præscripto in priuatis controuersiis fruuntur iuris æquabilitate, & pro dignitate, vt quisque aliqua in re excellit, ita etiam non [*quod sit*] ex [*aliqua ciuium*] parte, potius quam virtutis gratiâ, in Repub. [*aliis*] anteponitur, neque etiam propter paupertatem, ac dignitatis obscu- D ritatẽ, dũmodo aliqua in re ciuitati prodesse possit, [*à Reipub. administratione*] arcetur. Eadem etiam libertate fruimur cùm in Reipub. administratione, tum in mutua quotidianæ vitæ suspicione, non succensentes aliis, si quid ad suam voluntatem agant, neque dolores pœna quidem carentes, sed tamen acerbos, aliorum oculis proponentes. sed priuata negotia [*inter nos*] sine molestia agentes, ea, quæ ad Rempublicam pertinent, nullo modo propter metum violamus, illisq́; qui sunt in Magistratu, semper obtemperamus, & leges, eas potissimùm, quæ latæ sunt, vt auxilio sint homini-

[1] Ὧν ἐγὼ τὰ μὲν] ὧν πατέρων, ἢ πραγμάτων τῶν κατὰ πόλεμον μὲν παρεσκευασμένων ἢ εἰρήνην. [2] Ἠμυνάμεθα] ἀντὶ τοῦ, ἀμυνόμενοι ἐποιήσαμεν. Æ.P. [3] Ἐάσω] ἴσθι ὅτι διὰ τοῦτο αὐτὰ παραιτεῖται λέγειν, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ καὶ τὰ τῶν προγεγενημένων νεκρῶν εἰπεῖν ὡς ἀξιόλογα ὄντα. [4] Ἐπιτηδεύσεως] πράξεως. [5] Οὐκ ἂν ἀπρεπῆ] οὐκ ἂν ἔξω τοῦ πρέποντος λεχθῆναι. [6] Καὶ τὸν πάντα ὅμιλον] χρήσιμόν ἐστι, ἀντὶ τοῦ παντὶ ὁμίλῳ. [7] Οὐ ζηλούσῃ] οὐ μιμουμένῃ. [8] Παράδειγμα δὲ] αἰνίττεται τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, οὓς Λυκοῦργος ἔγραψε, μιμησάμενος τοὺς Κρητῶν καὶ Αἰγυπτίων νόμους. [9] Διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους] ἐπειδὴ φαῦλον δοκεῖ ἡ δημοκρατία, καὶ ὁρᾷ τοὺς λέγοντας ἐπαινουμένους ἐπὶ τῇ ἀριστοκρατίᾳ, ἐπάγει, λέγων ὅτι τῷ μὲν ὀνόματι δημοκρατία, τῷ δὲ ἔργῳ ἀριστοκρατία ἐστὶν ἡμῶν ἡ πολιτεία. [10] Πρὸς τὰ ἴδια διάφορα] τὰ διαφέροντα τοῖς ἰδιώταις. [11] Οὐκ ἀπὸ μέρους] τοῦτο λέγει διὰ τοὺς Ἡρακλείδας, βασιλεῖς τῶν Λακώνων, οἵτινες ἀπὸ μέρους ἦρχον, διὰ μόνην τὴν εὐγένειαν, κἂν μὴ εἶχον ἀρετήν. [12] Ἢ ἀρετῆς] ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. τὸ δὲ ἢ, ἀντὶ τοῦ μᾶλλον. [13] Ἔχων δέ τι ἀγαθὸν] ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ μὲν κεῖται. [14] Ἐλευθέρως δὲ] ὥσπερ εἰ ἔλεγεν, οὐκ ἐσμὲν ἀλλήλοις ὕποπτοι. [15] Ἐπιτηδευμάτων] κατὰ κοινόν τι, πολιτευόμεθα. [16] Λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας] τοῦτο λέγει ἐπειδὴ τοῦτο οἱ Λακεδαιμόνιοι Λακωνικοὶ ἐν προσκηνίῳ … τοὺς … κακῶς ἐχρήσαντο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι σκυθρωποί εἰσι, διὰ παντὸς ἐπιείκειαν ὑποκρινόμενοι, καὶ τοὺς ἁβροτέρους κολάζουσι. τὸ γὰρ τερπνὸν τοῦ βίου, κώλυμα νομίζουσι τῶν ἀνδρείων. [17] Καὶ μάλιστα αὐτῶν] τῶν νόμων δηλονότι.

bus,

bus, qui iniuria afficiũtur, atque adeò illas, quæ licet non sint scriptæ, certã tamen, [*& minime dubiam*] ignominiam afferunt [*iis, à quibus negliguntur, diligentissimè obseruamus.*] Quinetiam ad animos [*relaxandos, &*] a laboribus recreandos plurimas rationes excogitauimus, certaminibus, & sacrificiis anniuersariis, quæ moribus, ac institutis patriis sunt recepta, nos recreãtes, & decoro priuatorum apparatu, cuius quotidiana voluptas dolores expellit. Huc autẽ ex omnibus orbis terrarũ partibus omnia propter vrbis magnitudinem importantur, acciditq; nobis vt non magis hic natis, ac domesticis, quam externis etiam aliorum mortalium bonis perfruamur. Quinetiam rerum bellicarum studiis prçstantiores sumus nostris aduersariis, [*vt ex*] his, [*quæ dicam, patebit.*] Nam & vrbẽ [*nostram*] omnibus communem exhibemus, nec vllis peregrinorum expulsionibus vtentes, quenquam vnquam a rebus, quæ hic geruntur, aut discendis, aut spectandis arcemus, ex quibus non occultatis, aliquis de hostium numero, si eas viderit, vtilitatem percipere possit, quia insidiosis apparatuũ conatibus, & fraudibus non magis confidimus, quam nostra ipsorum in rebus gerendis fortitudine, [*& animorũ præstantia.*] Atque in disciplinis, hi quidem [*Lacedæmonij,*] statim ab ineunte ætate virtutem exercitatione laboriosa sectantur, [*& discunt.*] Nos verò, quamuis remisso vitæ genere vtamur, nihilo tamen segnius eadem, nec minus ardua pericula subimus. Huius autẽ rei hoc est argumentum. Neq; enim Lacedæmonii per se, [*& cum solis agri Laconici incolis:*] sed cum omnibus [*suæ ditionis populis, & externis auxiliis*] nostrũ agrum inuadunt. Nos verò [*sine externis auxiliis*] aliorũ [*agrum*] inuadentes, in alieno [*agro*] eos, qui domi sua tuentur, pugna, quam cum illis cõmittimus, haud difficulter plerunque superamus. Nec vllus hostis in nostras copias frequentes adhuc incidit, simul, cùm propter nostrum rerum nauticarum studium, tum etiam propter copias, quas ex nostrorum ciuium, & subiectorum numero collectas in diuersa terrarum loca dimittimus. Quòd si vspiam cum aliqua [*nostrarum copiarum*] particula manus conseruerint, & quum aliquos de nostris superarunt, omnes [*à se*] pulsos glorian-

λεία τῶν ἀδικουμένων ἀδικοῦνται), [1]καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι. καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας [2]τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις [3]διετησίοις *[4] νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν [5]ἡ τέρψις [6]τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεισέρχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα· καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι, ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. διαφέρομεν δὲ [7]καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις [8]τῶν ἐναντίων [9]τοῖσδε. τήν τε γὰρ πόλιν [10]κοινὴν παρέχομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε [11]ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος, ἢ θεάματος, [12]ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθείη· πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλέον [13]καὶ ἀπάταις, ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ. καὶ ἐν ταῖς παιδείαις, οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει, [14]εὐθὺς νέοι ὄντες, [15]τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται· ἡμεῖς δὲ, ἀνειμένως διαιτώμενοι, οὐδὲν ἧσσον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑκάστους, μετὰ πάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι· τήν τε [16]τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες, οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν. ἀθρόᾳ τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πολέμιος ἐνέτυχε, διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα [17]ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν [18]ἐπίπεμψιν. ἢν δέ που [19]μορίῳ τινὶ προσμίξωσι, [20]κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν, πάντας αὐχοῦσιν

[1] Καὶ ὅσοι ἄγραφοι] ἄγραφοι νόμοι τὰ ἔθη εἰσί. [2] Τῇ γνώμῃ] [illegible]. [3] Διετησίοις] δι' ὅλου τοῦ ἔτους θύοντες καὶ [illegible], πλὴν μιᾶς ἡμέρας. * [4] Νομίζοντες] [illegible] ἡμᾶς [illegible], καὶ τέρποντες, καὶ [illegible]. Æ. P. [5] Ἡ τέρψις] ἡ ψυχαγωγία. [6] Τὸ λυπηρὸν] [illegible] καὶ εὐτελεῖς Λακεδαιμονίους. [7] Καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις] [illegible] τὰ ἐν εἰρήνῃ γενόμενα ἀγαθὰ, [illegible] ἐπὶ τὰ ἐν πολέμῳ. [8] Τῶν ἐναντίων] τῶν Λακεδαιμονίων φησί. [9] Τοῖσδε] τοῖς [illegible]. [10] Κοινὴν] [illegible], καὶ [illegible] πᾶσιν ἀνθρώποις. [11] Ξενηλασίαις] [illegible] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [12] Ὃ μὴ κρυφθὲν ἂν] [illegible], ἰδὼν μὴ κρυφθέν. [13] Καὶ ἀπάταις] [illegible] Λακεδαιμονίους αἰνίττεται), οἳ [illegible] ἀπάτῃ καὶ γνώμης ἐκράτουν ἐν τοῖς πολεμικοῖς. [14] Εὐθὺς νέοι ὄντες] καὶ ταῦτα πρὸς Λακεδαιμονίους. ἐκεῖνοι γὰρ ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας [illegible] καὶ εὐθὺς ὡς ἐτίκτετο τὸ παιδίον [illegible] αὐτὸ, καὶ δόρυ πλησίον, καὶ [illegible], ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς [illegible] μετ' αὐτοῦ [illegible]. οἱ δὲ [illegible] ὡς μηδὲ [illegible], ἀλλ' [illegible] πρὸς τὸ [illegible]. [illegible] ἐγίνοντο κατά [illegible] καιρὸν, ἐν αἷς οἱ [illegible] ἀνδρειότεροι ὀνομάζοντο. [15] Τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται] τὸ τοῖς ἀνδράσι πρέπον. [16] Τῶν πέλας αὐτοὶ] ἡμεῖς δηλονότι. [17] Ἐπιμέλειαν] μεμερισμένοι γὰρ αὐτῶν τὸ στράτευμα εἰς δύο, εἰς Θρᾴκην καὶ Ἰωνίαν. [18] Ἐπίπεμψιν] εἰς στρατείαν. [19] Μορίῳ τινὶ] μέρει τινὶ ἐξ ἡμῶν. [20] Κρατήσαντές τε] αἰνίττεται [illegible] αὐτῶν τὰς [illegible].

„ [1] ἀπεῶσθαι, καὶ νικηθέντες, ὑφ' ἁπάντων ἡσσῆσθαι.
„ [2] καίτοι εἰ ῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ,
„ καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεῖον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐ-
„ θέλοιμεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς
„ τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, [3] καὶ ἐς
„ αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέρους [4] τῶν ἀεὶ μο-
„ χθούντων φαίνεσθαι. [5] καὶ ἔν τε τούτοις τὴν πόλιν
„ ἀξίαν εἶναι [6] θαυμάζεσθαι, καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.
„ [7] φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ [8] μετ' εὐτελείας, [9] καὶ
„ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· [10] πλούτῳ τε
„ ἔργου μᾶλλον ἐν καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώ-
„ μεθα· [11] καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινι αἰ-
„ σχρὸν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ, αἴσχιον. [12] ἔ-
„ νι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπι-
„ μέλεια, καὶ ἑτέροις πρὸς ἔργα τετραμμένοις,
„ τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι. μόνοι γὰρ τόν
„ τε μηδὲν [13] τῶνδε μετέχοντα, οὐκ ἀπράγμο-
„ να, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν. καὶ αὐτοὶ ἤτοι κρί-
„ νομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πρά-
„ γματα, [14] οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡ-
„ γούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον
„ λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν.
„ διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν, ὥστε
„ τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα, καὶ περὶ ὧν ἐπι-
„ χειρήσομεν, ἐκλογίζεσθαι· ὃ τοῖς ἄλλοις
„ ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέ-
„ ρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κρι-
„ θεῖεν οἱ τά τε [15] δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστα-
„ τα γιγνώσκοντες, καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀπο-
„ τρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. [16] καὶ τὰ ἐς
„ ἀρετὴν ἠναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς. οὐ γὰρ πά-
„ σχοντες εὖ ἀλλὰ δρῶντες, κτώμεθα τοὺς φί-
„ λους. [17] βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν,

A tur, & quum victi fuerunt, se ab vniuersis victos fuisse [*dicunt.*] Quanquam si otio potius, quam laborum meditatione, nec legibus magis, quam generosis moribus pericula subire velimus, nobis contingit, vt & ærumnis, ante quam veniant, non defatigemur: & quum in ipsas iam venerimus, nō minus audaces simus [*in his tolerandis,*] quam qui perpetuo se macerāt laboribus: hinc etiam accidit, vt cum in hisce rebus [*antè declaratis,*] tū etiam in aliis nostra ciuitas admiratione sit digna. Nam elegātiæ B quidem studemus: [*sed*] cum frugalitate, [*& sine luxu.*] & philosophamur; [*sed*] sine mollitie, [*nec propter huius studiū molles euadimus.*] Et diuitiis in rerum gerendarū opportunitate potius vtimur, quàm ad inanē verborum iactationem. neq; turpe cuiquā [*est*] suam paupertatē fateri: sed turpe [*est,*] non [*conari eam*] re ipsa vitare. Et in iisdem [*hominibus*] simul & priuatarū, & publicarum [*rerum*] cura inest. quinetiam aliis, qui agriculturæ dant operam, [*hoc adest,*] vt Reipublicæ administrandi non minus, [*quàm cæteri,*] sint periti. Nos enim soli C eum, qui rerum istarum nullam habet notitiam, non otiosum: at nullius vsus [*hominem*] esse ducimus. Iidem etiam res rectè iudicamus, & animo concipimus, non existimantes orationem rebus nocere: sed potius oratione non prius doceri, quàm ad res, quæ sunt gerendæ, exequendum accedas, [*hoc detrimentosum ducētes.*] Nam hoc quoque præ cæteris eximium habemus, quòd & iidem maximè audeamus, & quæ [*audemus, ac*] aggredimur, [*ea maximè*] consideremus. quod aliis [*obesse solet. nam*] imperitia quidem, audaciā; con- D sideratio verò [*difficultatum ac periculorum,*] cunctationē, [*& metum*] affert. Illi autē iure fortissimi sunt habendi, qui dura, & mollia manifestissimè cognoscunt, nec tamen propterea à periculis adeundis deterrentur. In iis etiam, quæ ad beneficentiā pertinent, à multis discrepamus. nā non accipientes: sed dantes beneficiū, amicos nobis cōparamus. Is autem, qui dat beneficiū, amicus est con-

---

[1] Ἀπεῶσθαι] ἀποδεδιωχέναι. [2] Καίτοι εἰ ῥᾳθυμίᾳ] ταῦτα συνάγει τὰ εἰρημένα, ὥσπερ αἰσχύνην αὐτῶν ποιεῖται, ἀνακεφαλαιούμενος. αἰνίττεται δὲ πρὸς λακεδαιμονίους. [3] Καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι] τὰ ἀλγεινὰ δηλονότι. [4] Τῶν ἀεὶ μοχθούντων] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. [5] Καὶ ἔν τε τούτοις] τοῖς εἰρημένοις δηλονότι. [6] Θαυμάζεσθαι] κατὰ κοινοῦ τὸ, περιγίγνεται. [7] Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ] ἐπειδὴ διεβάλλοντο οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ μαλακίᾳ, καὶ τρυφῇ βίου, καὶ χλιδῇ πολλῇ, τοῦτο λέγει, ὅτι φιλοκαλοῦμεν μετ' εὐτελείας καὶ ταπεινότητος. τοῦ γὰρ φιλοκαλίᾳ τὸ ἄσωτον ἕπεται. [8] Μετ' εὐτελείας] σμικροπρεπείας. [9] Καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας] τὰ δέοντα πράττομεν [illegible]. [10] Πλούτῳ τε ἔργου] τὸ ἑξῆς, τῷ πλούτῳ χρώμεθα ἐν τῷ καιρῷ, τοῦ ἔργου, καὶ οὐ κόμπῳ λόγου. [11] Καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινι αἰσχρὸν] γνώμας ἀρίστης τὸ μήτε πενίαν ὀνειδίζειν τοῖς ἔχουσι, καὶ παροῦσαν ζητεῖν ἐκ παντὸς τρόπου φυγεῖν. [12] Ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς] οἷον, τοῖς δημιουργοῖς, καὶ γεωργοῖς, καὶ ναυτικοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἰδιώταις καὶ χειροτέχναις. τοῦτο δὲ πρὸς λακεδαιμονίους. ἐπειδὴ ὀλίγοι ἦσαν αὐτῶν οἱ τὰ πολιτικὰ σπουδάζοντες, οἱ δὲ τὰ πολέμια, πάντες. [13] Τῶνδε μετέχοντα] τῶν πολιτικῶν. [14] Οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις] διεβάλλοντο γὰρ ὡς λόγων μόνων ἀντιποιούμενοι ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων. [15] Δεινὰ καὶ ἡδέα] δεινὰ, τὰ πολέμια· ἡδέα, τὰ τῆς εἰρήνης. [16] Καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν] ἀρετὴν λέγει νῦν τὴν φιλίαν, καὶ εὐεργεσίαν. [17] Βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν] ὁ ἀρξάμενος χαρίζεσθαι.

stantior,

stantior, vt debitam [*sibi gratiam, in eo*] tueatur, cui [*beneficium*] beneuolentiæ causa dedit. Sed qui pro beneficio [*accepto gratiam referre*] debet, est obtusior, [*& in amore minùs vehemens,*] quia scit se beneficium non daturum, pro quo gratia sibi sit referenda: sed rem debitam persoluturum. Nos etiam soli non magis habita quæstus ratione, quam certa liberalitate freti, quoslibet sine metu iuuamus. Atque vt rem paucis expediam, dico & totam istam ciuitatem esse Græciæ magisterium, & singulos eius ciues, atque eosdem homines apud nos mihi videri ad plurima rerum genera, & cum maxima gratia, maximaq; venustate [*totum*] corpus idoneum, [*& artibus ad hæc exercenda necessariis instructum*] exhibere. Quòd autem hæc, quæ in præsentia [*à me*] dicuntur, non magis verborum inani iactatione, quam rerum veritate nitantur, hæc Reipublicæ potentia, quam his studiis parauimus, [*facilè*] indicat. Sola enim [*omnium*] earum, quæ nunc extant, famam superans, dato documento cognoscitur, solaque ne hostibus quidem sibi bellum inferentibus indignationem affert, quasi clades accipiant à ciuitate, quæ minorem & potentiam, & dignitatem habeat, neque populis subiectis conquerendi materiam præbet, quasi viris imperio indignis pareant. Declarata verò nostra potentia non obscuris signis: sed clarissimis testimoniis, ingentem excitabimus admirationem cùm apud nostræ ætatis homines, tum etiam apud posteros, ita vt nec Homerum præconem simus desideraturi, nec alium quempiam, qui suis quidem carminibus animos in præsentia demulceat, rerum verò gestarum opinione veritatem lædat: sed omnia maria, omnésque terras nostrâ audaciâ nobis patère coegimus, & malorum, [*quibus nostros aduersarios,*] & bonorum, [*quibus amicos affecimus,*] sempiterna monumēta à nobis vbiq; collocata visuntur. Pro tali igitur ciuitate & isti, quod se hac priuari iniquum ducerēt, fortiter pugnantes occubuerunt, & quemlibet eorum, qui sunt reliqui, pro ipsa labores alacri animo subire decet. Quamobrem etiam orationem de Republica perduxi, vt docerem non de re pari nobis certamen esse, & [*aliis*] qui nihil horum æquè, [*atque nos,*] habent: simul etiam, vt signis manifestis demonstrarem laudem eorum, quos oratione cohonestandos mihi iam proposui.

A [1] ὥστε ὀφειλομένην δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σώζειν· « [2] ὁ δ' ἀντοφείλων, [3] ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς « χάριν ἀλλ' ἐς ὀφείλημα [4] τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων. [5] καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ, ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ [6] ἀδεῶς τινὰ ὠφελοῦμεν. ξυνελών τε λέγω, τήν τε πᾶσαν πόλιν, τῆς Ἑλλάδος [7] παίδευσιν εἶναι, καὶ καθ' ἕκαστον « δοκεῖν ἄν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν [8] ἐπὶ « πλεῖστ' εἴδη, καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν [9] εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὔταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς « B οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ « ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, « ἣν [10] ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. « μόνη γὰρ τῶν νῦν [11] ἀκοῆς κρείσσων ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει [12] ὑφ' οἵων κακοπαθεῖ, [13] οὔτε τῷ « ὑπηκόῳ κατάμεμψιν [14] ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων « ἄρχεται. μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δή τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι, τοῖς τε « νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα· καὶ οὐδὲν « C προσδεόμενοι [15] οὔτε Ὁμήρου ἐπαινέτου, οὔτε « ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν « ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν « μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρᾳ « τόλμῃ καταναγκάσαντες [16] γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ « μνημεῖα [17] κακῶν τε κἀγαθῶν ἀΐδια ξυγκατοικίσαντες. περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως « [18] οἵδε τε γενναίως, δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι « αὐτὴν, μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς « D κάμνειν. δι' ὃ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου « ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα [19] καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν « ὑπάρχει ὁμοίως, [20] καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' « οἷς νῦν λέγω φανερὰν [21] σημείοις καθιστάς. «

[1] Ὥστε ὀφειλομένην] ἡ σύνταξις οὕτως, ὥστε ὀφειλομένην σώζειν, ᾧ δι' εὐνοίας δέδωκεν. [2] Ὁ δ' ἀντοφείλων] ὁ δὲ λαβών. [3] Ἀμβλύτερος] ἀσθενέστερος. [4] Τὴν ἀρετὴν] τὴν εὐεργεσίαν. [5] Καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος] οὐ τῇ ἐλπίδι τοῦ κέρδους, ἀλλὰ τῷ εὐεργετεῖν, [illegible]. [6] Ἀδεῶς] ἀντὶ τοῦ μεγάλως. [7] Παίδευσιν εἶναι] εἰς πολλὰ πράγματα. [8] Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη] εἰς πλεῖστα πράγματα. [9] Εὐτραπέλως] εὐκινήτως, ἐνδεξίως. [10] Ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων] ὧν προεῖπεν. [11] Ἀκοῆς κρείσσων] ὑπὲρ ἀκοὴν ἀνθρώπου. [12] Ὑφ' οἵων] ὑπὸ ἀγενναίων. [13] Οὔτε τῷ ὑπηκόῳ] τῷ Ναξίῳ, καὶ Σαμίῳ, καὶ Βυζαντίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι ὑπήκοοι αὐτῶν. [14] Ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων] πολυσχιδέστατος ἐστὶν ὁ Θουκυδίδης μᾶλλον ἢ πάντες οἱ ἄλλοι. [15] Οὔτε Ὁμήρου] ἀπὸ μέρους, τῶν ποιητῶν. [16] Γενέσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ θαυμασθησόμεθα. [17] Κακῶν τε κἀγαθῶν] κακῶν, [illegible]. λέγει δὲ τὰ τρόπαια. [18] Οἵ τε γενναίως] οἱ κείμενοι. [19] Καὶ οἷς] τοῖς Πελοποννησίοις. [20] Καὶ τὴν εὐλογίαν] τὸν ἔπαινον. [21] Σημείοις καθιστάς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐμήκυνα.

γρ. αὐτοῖς

καὶ εἴρηται[1] αὐτῆς τὰ μέγιστα.[2] ἃ γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν. καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόρροπος,[3] ὥσπερ τῶνδε, ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετήν,[4] πρώτη τε μηνύουσα, καὶ τελευταία βεβαιοῦσα,[5] ἡ νῦν τῶνδε[6] καταστροφή.[7] καὶ γὰρ τοῖς τἆλλα χείροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν[8] προτίθεσθαι. ἀγαθῷ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες, κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν, ἢ[9] ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλαψαν. τῶνδε δὲ οὔτε πλούτου τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη, οὔτε πενίας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐτὴν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο. τὴν δὲ τῶν[10] ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες, καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες, ἐβουλήθησαν[11] μετ᾽ αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι,[12] τῶν δὲ ἐφίεσθαι.[13] ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν[14] ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὁρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι,[15] καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀμύνεσθαι καὶ παθεῖν, μᾶλλον[16] ἡγησάμενοι, ἢ τὸ ἐνδόντες σώζεσθαι,[17] τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δὲ ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν,[18] καὶ δι᾽ ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον[19] ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν. καὶ οἵδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοίδε ἐγένοντο. τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν ὠφελίαν, ἣν ἄν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν. ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ᾽ ἡ-

γρ. αὐτῷ

A quanquam maxima pars ipsius [*laudationis, quae res ab ipsis fortiter gestas ornare statueram, a me*] iam est explicata. Nam istorum, & his similium [*virorum*] virtutes ciuitatem [*rebus illis*] ornarunt, quas ego iam laudaui. Neque multi Graecorum reperiantur, quibus rerum gestarum laudatio tribui possit, quae sit horum laudationi aequalis. Nā praesens istorum mors virtutem [*vniuscuiusq;*] viri declarare, & prima indicare, & postrema cōfirmare mihi videtur. Etenim aequū est illorum, qui caeteris in rebus fuerunt B deteriores, [*quàm alij,*] bellicam pro patria fortitudinem primo loco poni, [*vt a vis hac in re saltem caeteris anteponantur.*] Nam benefacto malefacti memoriam delentes, publicè plus vtilitatis vniuersae ciuitati attulerunt, quàm priuatim suis vitiis eam laeserūt. Horum verò nullus diuitiarum fructum, quem se in posterum ex ipsis percepturum speraret, [*virtuti*] anteponēs, mollis, [*ac ignauus*] fuit, neq; spe paupertatis [*vitandae,*] quasi hac vitata diues vel posthac C esset futurus, pericula alacriter subire recusauit: sed hostes vlcisci flagrantiùs cupientes, quàm illis bonis perfrui, simul etiam hoc omnium pulcherrimū periculum existimantes, hoc subeuntes, illos quidem vlcisci, haec verò assequi voluerūt. incertum quidem rei feliciter gerendae euētum spei committentes, id verò quod iam cernebatur, in sua ipsorū virtute, eiusq; fiducia ponendum censentes. Et [*pulcherrimum esse*] existimātes in hoste propulsādo vel ipsam mortē potius obire, quàm cedēdo, salutem sibi parere: verborum quidem dedecus, [*& infamiam*] vitarunt, rē verò ipsam [*mortemq;*] fortiter tulerunt, & breuissimo temD poris spatio, breuissimaq; fortunae inclinatione, summa potius cum gloria, quàm [*summo*] cum timore de vita decesserunt. Et isti quidem ex ipsius Reipublicae dignitate tales fuerunt, [*& quales eos esse oportuerat, tales etiam in patriam extiterunt.*] Reliquos verò tutiorem quidem, [*ac fortunae iniquitati minus obnoxium*] optare: sed nequaquam minus audacem in hostes animum habere velle oportet, non oratione sola vtilitatem spectantes, quam apud vos rerum non minus gnaros, [*quàm ego sum,*] aliquis dicendo amplificare posset, recensens quot bona insint in hostium propulsatione: sed potius huius Reipublicae potentiam ex rebus, quas

---

[1] Καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα] ἐπιτήδευσις δηλονότι. [2] Ἃ γὰρ τὴν πόλιν] λείπει ἡ διά. [3] Ἰσόρροπος] ἰσοστάσιος μὴ ὑπερβάλλων τὰ πράγματα. [4] Πρώτη τε μηνύουσα] τὸ πρῶτον. [5] Ἡ νῦν τῶνδε] τῶν ἀνθρώπων. [6] Καταστροφή] ὁ θάνατος. [7] Καὶ γὰρ τοῖς τἆλλα χείροσι] οἷον, κλοπὴν, μοιχείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. [8] Προτίθεσθαι] προτιμᾶσθαι. [9] Ἐκ τῶν ἰδίων] ἁμαρτημάτων δηλονότι. [10] Ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο] τὸ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἐναντίους. [11] Μετ᾽ αὐτοῦ] τοῦ κινδύνου. [12] Τῶν δὲ] τῆς ἀρετῆς. [13] Ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς] τουτέστιν, εὐέλπιδες γενόμενοι ὅτι νικήσουσιν. [14] Ἐπιτρέψαντες] δόντες. [15] Καὶ ἐν αὐτῷ] τῷ ἔργῳ. [16] Ἡγησάμενοι] ἀντὶ κοινοῦ τὸ κάλλιστον. [17] Τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου] τὸ ὀνειδίζεσθαι ὡς δειλοί· τὸ δὲ ἔργον, τὸ ἀποθανεῖν. [18] Καὶ δι᾽ ἐλαχίστου καιροῦ τύχης] τύχην ἀεὶ ὁ Θουκυδίδης καλεῖ τὸν πόλεμον. ἀκμάζοντες, φησίν, ἐν εὐδοξίᾳ καὶ οὐχὶ δειλίᾳ ἀπέθανον. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀπηλλάγησαν. [19] Ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν] καὶ ἐν βραχεῖ καιρῷ, φησίν, ἀπηλλάγησαν, τὴν σφαγὴν δεξάμενοι, ἀκμαζούσης ἐν αὐτοῖς ἔτι τῆς δόξης, καὶ ἐλπίδος τοῦ νικῆσαι μᾶλλον ἤπερ τοῦ δέους, καὶ τοῦ φυγεῖν, ἀντὶ κοινοῦ δὲ τὸ ἀκμάζοντος.

quoti-

quotidie gerit, contemplantes, ita vt ipsius etiam amatores efficiamini. Et quum hæc [*vrbs*] vobis magna esse videbitur, illud cogitate, viros fortes, & qui norant quid facere deceret, quiq; in ipsis rebus gerẽdis erubescebant, istam rerum potentiã comparasse: & qui, quoties à rei alicuius tẽtatæ adeptione aberrarunt, non propterea etiam Rempub. sua virtute fraudandam cẽsuerunt; sed ipsi pulcherrimam collectam prolixo, & libenti animo dederunt. publicè enim corpora dantes, [*& pro Reipub. salute vitam profundentes,*] priuatim gloriam non senescentem, [*at immortalem*] acceperunt, & honorificentissimam sepulturam [*sunt adepti,*] non [*eam*] potius, in qua ipsi siti sunt: quam [*eam*] in qua ipsorum gloria, in qualibet rerum vel dicendarum, vel agẽdarum occasione, quæ sese offeret, perpetuò celebranda relinquitur. Nam illustrium virorũ omnis tellus est sepulchrũ, neque sola cipporum in [*agro*] domestico [*erectorum*] inscriptio [*virtutem eorum*] testatur: sed etiam in alieno [*solo*] memoria nullis mandata scriptis, magis apud animũ cuiusque, quàm apud sepulchrum [*in illorũ honorem ab hominibus*] extructum perpetuò manet. Quos ipsi nunc imitandos vobis proponentes, & felicitatem existimantes esse libertatem, & libertatem esse animi generositatem, bellica pericula subire ne recusetis. Nec enim homines calamitosi, quibus nulla boni spes adest, vitam potius profundere debent, quàm illi, quibus, si durius viuant, fortunæ ex secunda in aduersam periculosa, & incerta commutatio est extimescenda; & [*illi præcipuè,*] quorum potissimum maximè interest, si quid offenderint. Nam vexatio cum mollitie coniuncta, viro saltem magnanimo est acerbior, quàm mors sensu carens, quæ cum fortitudine, simul & cum publica spe ipsi contingit. Quamobrem etiam

A μέραν ἔργῳ θεωμένους, [1] καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς. καὶ ὅταν ὑμῖν [2] μεγάλη δόξῃ εἶναι, [3] ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες, καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι [3] ἄνδρες [4] αὐτὰ ἐκτήσαντο· καὶ ὁπότε καὶ πείρᾳ του [6] σφαλεῖεν, οὔκουν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, [7] κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ [8] προϊέμενοι. [9] κοινῇ γὰρ [10] τὰ σώματα διδόντες, ἰδίᾳ τὸν ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον, καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν B ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι ἀεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλείπεται. ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ [11] σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ [12] καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἑκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται. οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες, [13] καὶ τὸ εὔδαιμον, τὸ ἐλεύθερον, τὸ δὲ ἐλεύθερον, τὸ εὔψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κιν-C δύνους. [14] οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλπὶς οὐκ ἔστ' ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται, καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἤν τι πταίσωσιν. ἀλγεινοτέρα γὰρ ἀνδρί γε φρόνημα ἔχοντι ἡ ἐν τῷ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις, ἢ ὁ μετὰ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγνόμενος [15] ἀναίσθητος θάνατος. δι' ὅπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἢ παραμυθήσομαι. D ἐν πολυτρόποις γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες. [16] τὸ δ' εὐτυχές, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἵδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης· καὶ οἷς [17] ἐνευδαιμονῆσαί τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη.

γρ. ἐνθυμουμένους

γρ. μᾶλλον ἢ ἐν

γρ. μόνον

γρ. ὥσπερ νῦν οἵδε μὲν τελ.

nunc istorum parentes, quotquot adestis, non magis deflebo; quàm consolabor. Hominum enim vitam variis fortunæ casibus obnoxiam esse sciunt. Illi autem felicitatem [*sunt adepti,*] quibus honestissimus vitæ finis, vt nunc istis, vobis verò mœror obtigit. & quibus datum est, vt [*eorum*] vita feliciter acta pariter & finita censeatur.

[1] Καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐπολμῶτιεργῳ ξμαθεῖν ἀξιοῦν. [2] Μεγάλη δόξῃ εἶναι] ἡ πόλις δηλονότι. [3] Ἄνδρες] ἀνδρεῖοι. [4] Αὐτὰ ἐκτήσαντο] τὰ μεγάλα δηλονότι. [5] Καὶ πείρᾳ του] δηλαδὴ πολέμου. [6] Σφαλεῖεν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐνθυμούμενοι. [7] Κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ] καλλίστην συνεισφοράν. [8] Προϊέμενοι] διδόντες. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκτήσαντο. [9] Κοινῇ γὰρ] γνώμῃ δηλονότι. [10] Τὰ σώματα] εἰς πόλεμον δηλονότι. [11] Σημαίνει] μαρτυρεῖ. [12] Καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ] γῇ δηλονότι. [13] Καὶ τὸ εὔδαιμον] ἐπειδὴ γὰρ εὐψυχία μὲν ἡ ἀνδρεία, ταύτης δὲ ἡ εὐδαιμονία, καὶ ὁ μακάριος βίος, καὶ ὁ ἔπαινος. [14] Οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες] τὸ νόημα παράδοξον, καὶ ἐναντίον τῇ κοινῇ συνηθείᾳ. Θέογνις γὰρ ὁ ποιήσας τὰς ὑποθήκας, φησί, Χρὴ πενίην φεύγοντα, καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον Ῥιπτεῖν, καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων. Τοῦτο οὖν ὁ Περικλῆς ἀποφαίνεται. καὶ σκόπει τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἑρμηνείας, ὅτι καὶ τῆς εἰρημένης τῆς Θεόγνιδος ὑποθήκης λανθανόντως ἐμνήσθη, καὶ ἠνίξατο, εἰπὼν τὸ δικαιότερον. τὸ γὰρ δικαιότερον, συγκριτικῶς ἔμφασιν ἔχει. [15] Ἀναίσθητος] προσέθηκε τὸ ἀναίσθητος, ἐπαινῶν εἰργόμενον καὶ ἄπονον τὸν θάνατον. [16] Τὸ δ' εὐτυχές] οὐχ οἱ πλουτήσαντες, ἀλλ' οἱ περιόντες αὐτῶν γονεῖς. [17] Ἐνευδαιμονῆσαί τε] τουτέστιν, ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ ζῆσαι καὶ τελευτῆσαι.

χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα πείθειν ὄν, ὧν καὶ πολλάκις ἕξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων [1] εὐτυχίαις, αἷς ποτὲ καὶ αὐτοὶ ἠγάλλεσθε· καὶ λύπη οὐχ ὧν ἄν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκηται, ἀλλ' οὗ ἂν [2] ἐθὰς γενόμενος ἀφαιρεθείη. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παίδων ἐλπίδι, οἷς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι. ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν [3] οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται· καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἔκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι, καὶ ἀσφαλείᾳ ξυνοίσειν. οὐ γὰρ οἷόν τε ἴσον τι ἢ δίκαιον βουλεύεσθαι οἳ ἂν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου [4] παραβαλλόμενοι κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ [5] παρηβήκατε, τόν τε πλείονα, κέρδος ὃν, εὐτυχεῖτε βίον, ἡγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον· καὶ οὐκ [6] ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσπερ τινές φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι. παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε, ἢ ἀδελφοῖς, ὁρῶ μέγαν τὸν ἀγῶνα, [7] τὸν γὰρ οὐκ ὄντα ἅπας εἴωθεν ἐπαινεῖν· καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὁμοῖοι, [8] ἀλλ' ὀλίγῳ χείρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸν ἀντίπαλον. [9] τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν [10] ἀνανταγωνίστῳ εὐνοίᾳ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ [11] καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται, μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἅπαν σημανῶ. [12] τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χείροσι γενέσθαι, ὑμῖν μεγάλη ἡ δόξα, καὶ ἧς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ᾖ. εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶχον πρόσφορα, καὶ ἔργῳ, οἱ θαπτόμενοι, τὰ μὲν, ἤδη κεκόσμηνται· τὰ δὲ, αὐτῶν τοὺς παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἡ πόλις [13] μέχρις ἥβης θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λειπομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγώνων προτιθεῖσα. [14] ἆθλα γὰρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα.

A Scio autem difficile esse persuadere vobis, [*vt à mœrore, lachrymisq́, temperetis, in morte istorum,*] quorum monumenta vel sæpius in aliorum rebus secundis habebitis, quibus vos quoque quondam exultabatis. nec dolor [*contingit*] quum quis bonis, quæ nunquam est expertus, priuatur: sed quum quis [*eo bono*] spoliatur, quo frui consueuerat. Hoc tamen spe aliorum quoque liberorum tolerandum est illis, qui per ætatem liberos adhuc suscipere possunt. Nam futura soboles & priuatim defunctorũ obliuionem nõnullis afferet, & B Reipublicæ bifariam [*proderit,*] tum quia [*ad vrbis frequẽtiam,*] ne deserta relinquatur, tum etiam quia ad [*eius*] præsidium proderit. Fieri enim non potest vt, qui liberos non habent, quos [*pro patria*] periculis obiiciant, perinde [*atq; isti fecerunt,*] recta, tutaq; consilia in publicis consultationibus Reipublicæ æquè præbeant. Quotquot verò ætate iam prouecta estis, vitam actam, quæ fuit longior, & in qua floruistis, loco lucri ducite, & reliquam, breuem fore existimate, & istorum gloriâ dolorem leuate. solum enim C honoris, [*& vera gloriæ*] studium non senescit. Neque in ea ætatis infirmitate, quæ hominem reddit inutilem, quæstus, vt nõnulli dicunt, magis delectat, quàm ipse honor, quo quis ornatur. Liberis autẽ, & fratrib. istorũ, quotquot hic adestis, magnũ certamẽ [*propositum esse*] video. Eum enim, qui fato functus est, quilibet laudare solet. Et vix vestræ virtutis exuperantia [*hoc assequi poteritis, vt*] non pares illis: sed paulo inferiores iudicemini. Nam liuor est inter æmulos, [*& pares,*] quandiu viuũt. Sed id, D quod nullis est impedimento, [*& is, qui iam obiit, nec vllum aduersarium amplius habet,*] beneuolentia non æmula colitur. si quam autem & de virtute mulierũ, quæ in viduitate nũc erunt, mentionẽ me facere oportet, breui adhortatione rem totã complectar. Nã gloriam magnã adipiscemini, si à pristina vestra natura, [*sexuq́,*] nõ desciueritis & si operã dederitis, vt quàm minimũ rumoris siue in bonã, siue in malam partẽ de vobis inter mares disseminetur. Exposui ego quoq; oratione, ex legis præscripto, quæcunq; ad rem præsentẽ facere iudicaui. & re ipsa, qui sepeliuntur, partim quidẽ iam sunt ornati, partim verò illorũ liberos ciuitas publicè alet ad pubertatem vsque, vtilem profectò & istis, & posteris coronam huiusmodi [*bellicorum*] certaminũ proponens. Nã apud quos maxima virtutis præmia proponũtur,

[1] Εὐτυχίαις] τουτέστι τοῖς τέκνοις. [2] Ἐθὰς γενόμενος] ἐξ ἔθους ἀπολαύων. [3] Οὐκ ὄντων λήθη] τῶν τεθνηκότων. [4] Παραβαλλόμενοι] εἰσφέροντες. [5] Παρηβήκατε] γεγηράκατε. [6] Ἐν τῷ ἀχρείῳ] τῷ γήρᾳ δηλονότι. φιλάργυροι γὰρ οἱ γέροντες. [7] Τὸν γὰρ οὐκ ὄντα] τὸν τεθνηκότα. [8] Ἀλλ' ὀλίγῳ] μέτρῳ δηλονότι. [9] Τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν] τὸ δὲ μηδὲν ἔχον ἐναντίον. [10] Ἀνανταγωνίστῳ] ἀναμφιβόλῳ. [11] Καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς] ἀρετὴ γυναικὸς σιωπωμένη πρέπει. [12] Τῆς τε γὰρ] τῆς σωφροσύνης. μόνη γὰρ αὕτη ἀρετὴ ταῖς γυναιξὶν ἔνεστιν. οὐ γὰρ ἀνδρεία, ἢ δικαιοσύνη, ἢ φρόνησις. [13] Μέχρις ἥβης θρέψει] μέχρι ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν. [14] Ἆθλα γὰρ οἷς κεῖται] κεῖται τὰ ἆθλα, ἐν οἷς, παρ' οἷς.

in ho-

in horum etiam ciuitate viri præstantissimi versantur. Iam verò, postquam, vestros quique necessarios deploraueritis, abite. Huiusmodi igitur funus hac hyeme factum est. hac autem exacta primus huius belli annus est absolutus. Æstate autem statim ineunte, Peloponnesij, eorúmque socij cum duabus [*copiarum*] partibus, vt & antè, in Atticam irruperunt, (Archidamus verò Zeuxidami [*filius*,] Lacedæmoniorum Rex, illis præerat) castrísque in ea positis agrum vastabant. cúmque nondum multos dies in agro Attico mansissent, morbus Atheniéses primùm aggredi cœpit, quanquam & antè cùm in multas regiones inuasisse ferebatur, tum etiam in Lemnum, & alia loca. veruntamen neque tanta pestilentia, neque tot hominum interitus vspiam accidisse memorabatur: nec enim medici propter [*morbi*] ignorantiam initiò [*ægrotis*] mederi, [*eósque sanare*] poterant: sed ipsi potissimùm [*eò*] magis interibant, quò magis [*ad ægrotos*] accedebant, nec vlla alia hominum ars [*illis opem, ac salutem ferre poterat.*] Omnes etiam supplicationes ad [*Deorum*] templa factæ, & omnis opera, qua aut in oraculis sciscitandis, aut in aliis huiusmodi rebus vsi fuerant, [*hæc*] omnia nullius erant vsus, tandemque victi magnitudine mali, hæc missa fecerunt. Primùm autem [*hic morbus*,] (vt fertur) initium duxit ex Æthiopia, quæ est supra Ægyptũ, deinde verò & in Ægyptum, & Africam descẽdit, & in magnam partem regionis Regis [*Persarum*,] Athenas verò repentè inuasit, ac primùm [*quidem*] in Piræo homines tentauit, ita vt ab his etiam rumor disseminatus fuerit, venena a Peloponnesiis in puteos deiecta fuisse: nondum enim fontes illic erant. Deinde verò & in superiorem vrbem processit. & longè plures tunc moriebantur. Pronunciet autem de eo [*morbo*,] vt quisque sentit, tam artis medicæ peritus, quàm imperitus, vnde verisimile videtur eum extitisse, & quas causas fuisse putet, quæ tantæ mutationis faciendæ vim habuerint. Ego verò, & cuiusmodi fuerit, dicam, & quæ sibi quisque proponens, si quando rursus etiam [*hic morbus*] ingruat,

A [1] τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι [2] πολιτεύουσι. νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἑκάστῳ, ἄπιτε. Τοιόσδε μὲν ὁ τάφος ἐγένετο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ· καὶ διελθόντος αὐτοῦ, πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου τοῦδε ἐτελεύτα. Τοῦ δὲ θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν, (ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς) καὶ καθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. B καὶ ὄντων αὐτῶν οὐ πολλάς πω ἡμέρας ἐν τῇ Ἀττικῇ, [3] ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐγκατασκῆψαι, καὶ περὶ Λῆμνον καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις· οὐ μέντοι τοσοῦτός γε λοιμὸς, οὐδὲ φθορὰ οὕτως ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἰατροὶ [4] ἤρκουν τὸ πρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, ἀλλ᾽ αὐτοὶ μάλιστα ἔθνησκον [5] ὅσῳ καὶ μάλιστα προσῄεσαν, οὔτε ἄλλη [6] ἀνθρωπεία τέχνη C οὐδεμία. ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν, ἢ μαντείοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο, πάντα ἀνωφελῆ ἦν. τελευτῶντές τε [7] αὐτῶν ἀπέστησαν, ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἤρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως [8] γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε· καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ ἥψατο τῶν ἀνθρώπων, D ὥστε καὶ ἐλέχθη [9] ὑπ᾽ αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα. κρῆναι γὰρ οὔπω ἦσαν αὐτόθι. ὕστερον δὲ [10] καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο, καὶ ἔθνησκον πολλῷ μᾶλλον ἤδη. λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἕκαστος γιγνώσκει, καὶ ἰατρὸς, καὶ ἰδιώτης, [11] ἀφ᾽ ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτὸ, καὶ τὰς αἰτίας ἅστινας νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανὰς εἶναι δύναμιν [12] ἐς τὸ μεταστῆσαι [13] σχεῖν· ἐγὼ δὲ οἷόν τε ἐγίγνετο λέξω, καὶ ἀφ᾽ ὧν ἄν τις σκοπῶν, εἴ ποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι,

γρ. ἱκέτας ἀποχωρεῖτε

γρ. λεγομένη

γρ. μαντείαις

[1] Τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες] παρ᾽ οἷς δέ. [2] Πολιτεύουσι] κατὰ πολιτείαν ἐνεργοῦσιν. [3] Ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο] θηλυκῶς ἡ νόσος· τὸ δὲ λεγόμενον, ὡς πρὸς τὸ νόσημα ἀπήντησεν. Ὅμηρος, Νιόβη δὲ μετ᾽ ἀμφοτέροισι Κυανέη. τὸ μὲν οὕτως. ὡς πρὸς [illegible] ἀπήντησεν. [4] Ἤρκουν τὸ πρῶτον] οὐ γὰρ ἥδιστον ἀπορίας ἦν, [illegible] ἐπιχείρησιν, ἀλλὰ τὸ μεταδοτικόν.

[5] Ὅσῳ καὶ μάλιστα] μάλιστα τῶν μὴ προσιόντων. [6] Ἀνθρωπεία τέχνη] ἡ μαντική, ἐπῳδή. [7] Αὐτῶν ἀπέστησαν] τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων. [8] Γῆν τὴν πολλήν] τὴν περσίδα. [9] Ὑπ᾽ αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [10] Καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο] τὸ δεινὸν δηλονότι. [11] Ἀφ᾽ ὅτου εἰκὸς ἦν] ἀφ᾽ ἧς αἰτίας. [12] Ἐς τὸ μεταστῆσαι] μεταβαλεῖν. [13] Σχεῖν] λαβεῖν.

μάλιστ' ἂν ἔχοι τι [1]προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω, αὐτός τε νοσήσας, καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας. τὸ μὲν γὰρ ἔτος, ὡς ὡμολογεῖτο, ἐκ πάντων μάλιστα δὴ ἐκεῖνο ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν. εἰ δέ τις [2]καὶ προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα [3]ἀπεκρίθη. τοὺς δ' ἄλλους ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως, [4]ἀλλ' ἐξαίφνης, ὑγιεῖς ὄντας, πρῶτον μὲν τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἰσχυραὶ, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθήματα καὶ φλόγωσις ἐλάμβανε. [5]καὶ τὰ ἐντός, ἥ τε φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα, εὐθὺς αἱματώδη ἦν, καὶ πνεῦμα ἄτοπον καὶ δυσῶδες ἠφίει. ἔπειτα [6]ἐξ αὐτῶν πταρμὸς καὶ βράγχος ἐπεγίγνετο. καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ κατέβαινεν ἐς τὰ στήθη [7]ὁ πόνος, μετὰ βηχὸς ἰσχυροῦ. καὶ ὁπότε ἐς τὴν καρδίαν στηρίξαι, ἀνέστρεφέ τε αὐτήν, [8]καὶ ἀποκαθάρσεις χολῆς πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὠνομασμέναι εἰσίν, ἐπῄεσαν, καὶ αὗται [9]μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης. [10]λύγξ τε τοῖς πλέοσιν ἐνέπιπτε κενή, σπασμὸν ἐνδιδοῦσα ἰσχυρόν, τοῖς μέν, [11]μετὰ ταῦτα [12]λωφήσαντα, τοῖς δέ, καὶ πολλῷ ὕστερον. καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν ἁπτομένῳ σῶμα, οὐκ ἄγαν θερμὸν ἦν, οὔτε χλωρόν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, [13]πελιδνόν, φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἕλκεσιν ἐξηνθηκός. [14]τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκάετο ὥστε μήτε τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολάς, μήτ' ἄλλο τι [15]ἢ γυμνὸν ἀνέχεσθαι, [16]ἥδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν. καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἠμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα, ἀπαύστῳ τῇ δίψῃ ξυνεχόμενοι. καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει [17]τό, τε πλέον καὶ ἔλασσον ποτόν. [18]καὶ ἡ ἀπορία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐπέκειτο διὰ παντός. καὶ τὸ σῶμα, ὅσονπερ χρόνον καὶ ἡ νόσος ἀκμάζοι, [19]οὐκ ἐμαραίνετο, ἀλλ' ἀντεῖχε [20]παρὰ δόξαν τῇ ταλαιπωρίᾳ. ὥστε ἢ διεφθείροντο οἱ πλεῖστοι ἐναταῖοι καὶ ἑβδομαῖοι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος,

(margin: γρ. αὐταί) (margin: γρ. γυμνοί)

A iam prędoctus, aliquid habeat, ex quo pręcipuè [*eum*] cognoscat, hęc declarabo, tum quia ego ipse hoc morbo laboraui, tum etiam quia alios hoc laborantes ipse vidi. Nam annus ille (vt vel omnium confessione constabat) omnium [*superiorum*] saluberrimus, & aliorum morborum maximè immunis erat. quod si quis & antè aliquo alio morbo laborabat, omnes [*hi morbi*] in istum conuertebātur. Alios verò, qui corpore sano erant, nulla certa manifestáq; causa apparente; sed ex improuiso primum B quidē acres capitis feruores, & oculorum rubores, & inflammatio corripiebat. Et intestina, & fauces, & lingua cōtinuò cruenta erant, & halitum tetrum, & graueolentem emittebant. Deinde verò ex his sternutatio, & raucitas sequebatur: nec multo pòst hic dolor cum vehementi tussi in pectus descendebat. Vbi verò in corde hæserat, cùm ipsum subuertebat, tum etiam omnes bilis eiectiones, quæ à medicis nominantur, cum ingenti & ipsæ cruciatu, sequebantur. Et inanis singultus plerosque C inuadebat, vehementem afferens conuulsionem, qui in nonnullis quidem statim, in nonnullis verò, vel multo pòst sedabatur. Et corpus quidem externum tāgenti, non erat admodū calidum, neq; pallidum, sed subrubrum, liuidū, paruis pustulis, & vlceribus efflorescens. Internæ verò corporis partes adeò flagrabant, vt ne subtilissima quidē stragula, vel lintea eiecta, nec aliud quippiam nisi nuditatem ferre possent, & libentissimè in aquas gelidas se coniicere cuperent. Et multi eorum, quibus nullus erat custos, hoc ipsum etiam fecerunt, & D in puteos se deiecerunt, siti insedabili obsessi. Et largior potus perinde erat ac parcior. Et corporis vexatio, quæ quiescendi facultatem adimebat, & perpetuæ vigiliæ [*eos*] vrgebant. Corpus etiam ipsum quandiu morbus vigebat, non languebat: sed præter [*omnem hominum*] opinionem cruciatui resistebat. Itaque plerique intra nonum, aut etiam septimum diem, propter internum ardorem interibant,

[1] Προειδὼς] προμαθών. [2] Καὶ προέκαμνέ τι] προενόσει. [3] Ἀπεκρίθη] ἐχωρίσθη. [4] Ἀλλ' ἐξαίφνης] ἀπροφασίστως. [5] Καὶ τὰ ἐντὸς] τοῦ σώματος δηλονότι.
[6] Ἐξ αὐτῶν] τῶν συμπτωμάτων, ὧν εἶπεν. [7] Ὁ πόνος] πόνον λέγει τὴν ἐκ τοῦ νοσήματος ταλαιπωρίαν. οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ τὸν στόμαχον καρδίαν ἐκάλουν, καὶ καρδιωγμὸν τὸν πόνον τοῦ στομάχου. [8] Καὶ ἀποκαθάρσεις] ἀποκρίσεις. κενώσεις.
[9] Μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης] τῆς δυσπαθείας δηλονότι.
[10] Λύγξ τε τοῖς πλέοσιν ἐνέπιπτε κενή] ἔστι γὰρ καὶ λύγξ πλήρης, ὡς καὶ Ἱπποκράτης διδάσκει. [11] Μετὰ ταῦτα] αὐτίκα. [12] Λωφήσαντα] τὸν σπασμὸν παυσάμενον. [13] Πελιδνόν] πελιδνόν ἐστι τὸ μετέχον ὠχρότητος καὶ μελανίας, οἷον μολυβδοειδές. [14] Τὰ δὲ ἐντὸς] τοῦ σώματος δηλονότι.
[15] Ἢ γυμνὸν ἀνέχεσθαι] τὸ ἀνέχεσθαι καὶ πρὸς ἀμφότερα λέγεται. [16] Ἥδιστά τε ἂν] ἡ σύνταξις οὕτως, ἥδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν, τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ συνεχόμενοι, ἐὰν εἶχόν τι. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ ἐὰν εἶχόν τι. τὸ δὲ ἄλλο, μεταξύ.
[17] Τό, τε πλέον καὶ ἔλασσον] καὶ γὰρ ὁ πίνων ὀλίγον καὶ πολύ, ἀπέθνησκεν. [18] Καὶ ἡ ἀπορία] ἡ ἀδυναμία. [19] Οὐκ ἐμαραίνετο] οὐχ ὑπείκετο. [20] Παρὰ δόξαν] παρ' ἐλπίδα.

aliquid

aliquid virium adhuc retinentes, aut, si [*hoc temporis spacio praeterito mortem*] vitassent, [*tamen*] quia morbus in ventrem inferiorem descendebat, & exulceratio vehemens in ipso nascebatur, simul etiã quia immoderatum alui profluuium [*aegrotos*] inuadebat, plerique postea propter debilitaté interibant. Morbus enim, qui primas in capite sedes collocarat, per totum corpus, initio a summis partibus ducto, peruadebat. Et si quis ex maximis illis [*periculis*] euasisset, extremae tamen corporis partes, quae captae, laesaeq; remanebant, eum hoc morbo laborasse testabantur. Nam [*morbus iste*] in ipsa quoque pudenda, & in summas manus, summosq; pedes prorumpebat. multiq; his membris capti [*mortem*] vitarunt, nonnulli etiam oculis [*amissis euaserunt.*] Nonnullos etiam simul ac ex morbo conualuerunt, statim omnium rerũ obliuio pariter cepit, ita vt neque se ipsos, neq; necessarios agnoscerent. Cùm enim hoc morbi genus multo fuerit atrocius, quàm quod oratione possit exprimi, cùm aliis in rebus grauius, quàm vt humana natura ferre possit, singulos inuasit, [*ac pressit,*] tũ etiam hoc [*indicio*] maximè declarauit se aliquid aliud esse, quam aliquod familiarium, [*& consuetorum morborum genus.*] Nã alites, & quadrupes, quotquot humanis cadaueribus vesci solent, cùm multa iacerent insepulta, [*tamen*] aut [*ad haec*] non accedebant, aut, si gustassent, interibant. Huius autem rei est argumentum. nam huiusmodi auium manifestus fuit defectus, nec vspiam alibi, nec circum vlla huiusmodi [*cadauera*] visebantur. Canes verò, propter consuetudinem, quam cum hominibus habebant, maiorem euentus significationem dabant. Hic igitur morbus (vt omittam multa alia inusitatae atrocitatis [*genera,*] prout vnicuique aliquid accidebat diuersum ab eo, quod alteri contingebat,) omnino specie talis fuit. Et tunc temporis nullus alius [*morbus*] ex consuetis [*Atheniensis*] infestabat. quòd si quis exoriretur, in hunc desinebat. Peribant autem, alij quidem, penuria eorum, à quibus curarentur, alij verò, vel diligentissimè curati. Nec vllum prorsus remedium, vt ita loquar, repertum est, quod adhibitum prodesset. Quod enim alteri profuerat, hoc ipsum alteri nocebat: nullúmque corpus, siue firmae, siue infirmae valetudinis esset, tanti mali violentiae resistere potuit:

A ἔτι [1] ἔχοντές τι δυνάμεως, ἤ, εἰ διαφύγοιεν, ἐπικατιόντος [2] τοῦ νοσήματος ἐς τὴν κοιλίαν, καὶ ἑλκώσεώς τε αὐτῇ ἰσχυρᾶς ἐγγιγνομένης, καὶ διαρροίας ἅμα ἀκράτου ἐπιπιπτούσης, οἱ πολλοὶ ὕστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν διεφθείροντο. καὶ διεξῄει γὰρ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἄνωθεν ἀρξάμενον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ πρῶτον ἱδρυθὲν κακόν, καὶ εἴ τις [3] ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο, τῶν γε ἀκρωτηρίων [4] ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπεσήμαινε. κατέσκηπτε γὰρ καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα, B καὶ ἐς ἄκρας χεῖρας, καὶ πόδας, καὶ πολλοὶ στερισκόμενοι τούτων [5] διέφευγον· εἰσὶ δ' οἳ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. τοὺς δὲ καὶ λήθη ἐλάμβανε παραυτίκα [6] ἀναστάντας τῶν πάντων ὁμοίως, καὶ ἠγνόησαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους. γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου, τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἑκάστῳ, [7] καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε μάλιστα ἄλλο τι ὂν ἢ τῶν ξυντρόφων τι. τὰ γὰρ ὄρνεα καὶ τετράποδα ὅσα ἀνθρώπων C ἅπτεται, πολλῶν ἀτάφων γιγνομένων, [8] ἢ οὐ προσῄει, ἢ γευσάμενα διεφθείρετο. [9] τεκμήριον δέ, τῶν μὲν τοιούτων ὀρνίθων ἐπίλειψις σαφὴς ἐγένετο, καὶ οὐχ ἑωρῶντο οὔτε ἄλλως, [10] οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν. οἱ δὲ κύνες μᾶλλον αἴσθησιν παρεῖχον τοῦ ἀποβαίνοντος, διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. τὸ μὲν οὖν νόσημα, πολλὰ καὶ ἄλλα παραλιπόντι ἀτοπίας, ὡς ἑκάστῳ ἐτύγχανέ τι διαφερόντως ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον γιγνόμενον, [11] τοιοῦτον ἦν ἐπίπαν [12] τὴν ἰδέαν. [13] καὶ D ἄλλο παρελύπει κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον [14] οὐδὲν τῶν εἰωθότων· ὃ δὲ καὶ γένοιτο, ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἔθνησκον δέ, οἱ μέν, ἀμελείᾳ. οἱ δέ, καὶ πάνυ θεραπευόμενοι. [15] ἕν τε οὐδὲν κατέστη ἴαμα, ὡς εἰπεῖν, ὅ, τι χρῆν προσφέροντας ὠφελεῖν. τὸ γάρ τῳ [16] ξυνενεγκὸν ἄλλον τοῦτο ἔβλαπτε, σῶμά τε αὔταρκες ὂν οὐδὲν διεφάνη [17] πρὸς αὐτό, ἰσχύος πέρι ἢ ἀσθενείας,

γρ. ἀκρατοῦς

γρ. ἐνδεῖν

[1] Ἔχοντες τι δυνάμεως] μεγάλην δύναμιν. [2] Τοῦ νοσήματος] τῆς δυσεντερίας. [3] Ἐκ τῶν μεγίστων] κινδύνων δηλονότι. [4] Ἀντίληψις] ἐπίσκηψις. [5] Διέφευγον] τὸν θάνατον δηλονότι. [6] Ἀναστάντας] ὑγιάναντας. [7] Καὶ ἐν τῷ δὲ ἐδήλωσε] τῷ ῥηθησομένῳ δηλονότι. [8] Ἢ οὐ προσῄει] ὥστε ἀπὸ τῆς ὀσφρήσεως γνώσεσθαι ὅτι κακῶς ἔχει τὰ σώματα. [9] Τεκμήριον δὲ] τοῦ λόγου μου. [10] Οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδὲν] περὶ τὸ σαρκοβορεῖν. [11] Τοιοῦτον ἦν ἐπίπαν] καθόλου. [12] Τὴν ἰδέαν] τὴν φύσιν. [13] Καὶ ἄλλο] νόσημα. [14] Οὐδὲν τῶν εἰωθότων] ἄλλο ἀηθὲς, καὶ ἄτοπον. [15] Ἓν δὲ οὐδὲν κατέστη ἴαμα] τὸ χρῆμα καινοπρεπές. [16] Ξυνενεγκὸν] λυσιτελῆσαν. [17] Πρὸς αὐτό] νόσημα.

ἀλλὰ πάντα [1] ξυνῄρει, καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ, ἥ τε ἀθυμία, ὁπότε τις αἴσθοιτο κάμνων, [2] (πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον [3] προΐεντο σφᾶς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀντεῖχον) [4] καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου, θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι, [5] ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον· καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον [6] τοῦτο ἐνεποίει. εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν δεδιότες ἀλλήλοις προσιέναι, [7] ἀπώλλυντο ἔρημοι, καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορίᾳ τοῦ θεραπεύσοντος· εἴτε προσίοιεν, διεφθείροντο· καὶ μάλιστα [8] οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι. αἰσχύνῃ γὰρ ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν, ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπεὶ [9] καὶ τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ οἱ οἰκεῖοι ἐξέκαμνον, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἐπὶ πλέον δὲ ὅμως οἱ διαπεφευγότες [10] τόν τε θνήσκοντα [11] καὶ τὸν πονούμενον ᾠκτίζοντο, διὰ τὸ προειδέναι τε, καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι. δὶς γὰρ τὸν αὐτὸν, ὥστε καὶ κτείνειν, οὐκ ἐπελάμβανε. καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ τῷ παραχρῆμα [12] περιχαρεῖ, καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον [13] ἐλπίδος τι εἶχον κούφης, μηδ' ἂν ὑπ' ἄλλου νοσήματός ποτε ἔτι διαφθαρῆναι. [14] ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπελθόντας. οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς [15] ὥρᾳ ἔτους διαιτωμένων, ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο, καὶ περὶ τὰς κρήνας ἁπάσας, ἡμιθνῆτες, τῇ τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ. τά τε ἱερὰ, ἐν οἷς ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων. ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ, οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχοντες ὅ,τι γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο, [16] καὶ

A sed omnia pariter, vel ea, quæ omni victus ratione curabantur, corripiebat, [*ac absumebat.*] Illud vero in toto hoc malo grauissimum erat, tum quod, simul ac quis se morbo correptum sensisset, animo consternaretur, (statim enim animo ad salutis desperationem conuersi, multo magis se ipsos proiiciebant, [*ac deserebant,*] neque [*morbo*] resistebant: (tum etiam, quod propter mali contagionem, quam alter ex alterius curatione hauriebat, adeò vt ex ea oppleretur) tanquam pecudes morerentur. atque hæc fuit præcipua maximæ B stragis causa. siue enim noluissent metu deterriti mutuò se inuisere, deserti interibant, multæq; familiæ propter inopiam hominum, qui ægrotos curarent, exhaustæ sunt. siue [*alteri ad alteros*] adiissent, interibant. præcipue verò qui aliquam virtutis partem sibi vendicabant, [*quiq; virtutis aliquo studio tenebantur.*] nam præ pudore sibi ipsis non parcebant, dum in amicorum ædes ingrediebantur, vt eos inuiserent, si quidem vel ipsi domestici tandem lamentationibus eorum, qui moriebantur, defatigati, non amplius commouebantur, mali C violentia superati. Illi tamen, qui [*ex morbi violentia, mortisq; periculo*] euaserant, & eum, qui moriebatur, & eum, qui laborabat, magis miserebantur, tum quòd hoc malum prius experti, cognoscerent, tum etiã quòd ipsi in tuto iam essent. Hic enim morbus eundem bis non corripiebat, ita vt eum etiam interimeret. Et ab aliis beati censebantur, ipsiq; propter præsentem salutis insperatæ lætitiam exultantes, quandam etiam leuem spem habebant, se ne a- D lio quidem [*vllo*] morbo in posterum amplius vnquam absumptum iri. Ipsos autem, præter laborem, quo iam vexabantur, ipsa quoque [*rerum*] ex agris [*in vrbem*] comportatio, præcipuè verò [*rusticos,*] qui [*in eam*] confluxerãt, grauius pressit. Cum enim non essent ædes, [*quæ omnes recipere possent:*] sed in tuguriolis æstuosis ob anni tẽpus habitarent, strages edebatur, nullo ordine: quinetiam alij super alios morientes, mortui iacebant, & in viis, & circa fontes omnes, aquæ desiderio, semimortui volutabantur. Et templa, in quibus tabernacula habitandi causa fecerant, cadaueribus hominũ, qui ibi in ipsis moriebantur, erant referta. Malo enim supra modũ vrgẽte, homines nõ habentes quid agerẽt, aut quo se verterent,

---

[1] Ξυνῄρει] συναγαγὼν ἠφάνιζε. [2] Πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον] ἡ ἀνελπιστία τῆς ὑγιείας. [3] Προΐεντο] ἀπέλυον. [4] Καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου] ἡ σύνταξις δὲ οὕτω, δεινότατον ἦν ἥ τε ἀθυμία, καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου. [5] Ὥσπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον] ὅτι τὰ πρόβατα μεταληπτικὰ καὶ μεταδοτικὰ τῆς νόσου. [6] Τοῦτο ἐνεποίει] ἡ ἀπόγνωσις δηλονότι. [7] Ἀπώλλυντο ἔρημοι] τοῦ θεραπεύοντος. [8] Οἱ ἀρετῆς τι] φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης. [9] Καὶ τὰς ὀλοφύρσεις] λείπει περί. ἢ, περὶ τὰς ὀλοφύρσεις, καὶ ἐπιλύως. [10] Τόν τε θνήσκοντα] τὸν θανόντα. [11] Καὶ τὸν πονούμενον] τὸν ἀσθενῆ. [12] Περιχαρεῖ] τῇ παραχρῆμα χαρᾷ. [13] Ἐλπίδος τι εἶχον κούφης] τοῦ κουφίζοντος αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης. [14] Ἐπίεσε] αὐτοὺς ἐθλίβε. [15] Ὥρᾳ ἔτους] τῷ θέρει δηλονότι. [16] Καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως] ἐν ἴσῳ ἐποιοῦντο, τοῦ ὁσίου ἐπιλυτικῶς. Οὐχ ὅσιον κατὰ ῥᾳθυμίαν ἀλλήλοις.

sacra

sacra, ac profana æquè negligere cœperũt. omnesq; leges [*ac ritus*,] quibus antè in sepultura [*& funeribus*] vtebantur, pariter sunt conturbati. nam vnusquisque [*suum cadauer*] sepeliebat, vt poterat. Multiq; propter crebram domesticorum iam defunctorum stragem, rerum [*ad funus, & sepulturam*] necessariarum penuria, ad impudentia sepulchra se conuerterunt, [*& suorum cadauera in alienis sepulchris impudenter sepelire non dubitarunt*.] Nam alij quidem in alienos rogos, anteuertentes illos, qui eos extruxerant, suum cadauer imponebant, igneq; subiecto eos accendebant: alij verò, dum alterius cadauer arderet, suo cadauere, quod ipsi ferebant, superiecto, discedebant. Hic autem morbus [*non solùm hac in re, sed*] alijs etiam in rebus ciuitati maioris improbitatis fuit initium. faciliùs enim quilibet audebat [*palàm*] facere, quæ prius [*pudore impeditus*] occultabat, ita vt ex animi libidine non patraret, quòd [*maximam, ac*] repentinam rerum mutationem fieri viderent, & homines quidem fortunatos, repente mori, illos verò, qui nihil antè possidebant, statim illorum bona possidere [*animaduerterent*.] Itaque bonis illis celeriter perfruendum, operamq; voluptatibus dandam censebant, quòd pariter & corpora, & bona [*non diuturna: sed vnius tantùm diei, &*] caduca esse ducerent. Nemoq; promptus erat ad labores tolerandos rei causa quæ honesta videretur incertum existimans an esset interiturus priusquam ad illam perueniret, [*eamq; adipisceretur*.] Quod autem vnusquisq; iucundum, & vndiq; sibi quæstuosum fore nouerat, hoc etiã honestum, & vtile censebatur, [*atq; adeo vt honestum, & vtile in morem ab omnibus recipiebatur*.] nec vllus deorum metus, aut hominum lex [*eos à voluptatibus, & quæstibus nefarijs*] arcebat, partim quidem, quia [*Deos*] colere, perinde esse iudicabant, ac nõ colere, quòd omnes pariter mori viderent: partim verò, quia nullus se tandiu superstitem futurum sperabat, dum instituto iudicio pœnas suorum delictorum daret. Multoq; maiorem [*pœnam, futuram iudicio*] iam decretam sibi impendere [*existimabant*,] ante cuius aduentum, aliquibus vitæ voluptatibus sibi perfruẽdũ esse [*censebant*.] Athenieñses igitur in huiusmodi morbũ inciderunt, eoq; grauiter premebantur, tũ quòd homines intra muros morerentur, tum etiã quòd foris ager [*ab hostibus*] vastaretur. Dũ autem hoc malo vexarentur, vt verisimile est, hoc etiã carmen in memoriã reuocarunt, quod seniores olim decantatũ dicebant,

A [1]* ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως. [2] νόμοι τε πάντες συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς. ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος ἠδύνατο. καὶ πολλοὶ ἐς [3] ἀναισχύντους θήκας ἐτράποντο, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, διὰ τὸ συχνοὺς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν. ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας, φθάσαντες τοὺς νήσαντας, οἱ μὲν, ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν ὑφῆπτον, οἱ δὲ, καιομένου ἄλλου, ἄνωθεν ἐπιβάλλοντες ὃν φέροιεν, ἀπῄεσαν. [4] πρῶτόν τε ἦρξε καὶ ἐς τἆλλα τῇ πόλει ἐπὶ B πλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, [5] ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες τῶν τ' εὐδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων, καὶ τῶν [6] οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων. ὥστε ταχείας [7] τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν ἠξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν [8] τῷ δόξαντι καλῷ, οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομί-C ζων εἰ πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν, διαφθαρήσεται. ὅ, τι δὲ ἤδη τε ἡδὺ καὶ πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸ [9] κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. θεῶν δὲ φόβος, [10] ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς [11] ἀπεῖργε * [12] τὸ μὲν, κρίνοντες [13] ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾷν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους· τῶν δὲ ἁμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι, βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι. πολὺ δὲ μείζω [14] τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι τοῦ D βίου τι ἀπολαῦσαι. Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι, [15] περιπεσόντες ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τε ἔνδον θνησκόντων, καὶ γῆς ἔξω δῃουμένης. ἐν δὲ τῷ κακῷ, οἷα εἰκὸς, ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ᾄδεσθαι,

τῶν ἱερῶν

τῶν νήσαντας

[1] Ἱερῶν, θείων ἱερῶν τοὺς θείους αὐτοῖς. τὰ δὲ ὅσια αὐτῶν ... ἀνθρώποις. [2] Νόμοι τε πάντες] ... [3] Ἀναισχύντους] ἀλλοτρίας. [4] Πρῶτόν τε ἦρξε] ἀρχὴ γέγονεν. [5] Ἀγχίστροφον] ... [6] Οὐδὲν πρότερον κεκτημένων] τῶν ... [7] Τὰς ἐπαυρέσεις] τὰς ἀπολαύσεις ἢ ἡδυπαθείας.

[8] Τῷ δόξαντι καλῷ] τουτέστι τῇ ἀρετῇ. αὕτη γὰρ μετὰ ταλαιπωρίας γίγνεται. [9] Κερδαλέον] ἐπωφελές. [10] Ἡ ἀνθρώπων νόμος] αἱ ἀνθρώπων εὐνομία. [11] Ἀπεῖργε] τὸ ... δηλονότι. * ... [12] Τὸ μὲν] τὸ ... δηλονότι. [13] Ἐν ὁμοίῳ] ... δηλονότι. [14] Τὴν ἤδη κατεψηφισμένην] ἀπὸ κοινοῦ τι, δίκην. λέγει δὲ τὴν νόσον. ἀπὸ κοινοῦ δὲ καὶ τὸ ἐλπίζων. [15] Περιπεσόντες ἐπιέζοντο] Ὅμηρος, Εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιούς.

Ἥξει δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ. A Ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι ἐν τῷ ἔπει ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λιμόν. ἐνίκησε δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως, λοιμὸν εἰρῆσθαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον, τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. ἢν δέ γε, οἶμαι, ποτὲ ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ δωρικὸς τοῦδε ὕστερος, καὶ ξυμβῇ γενέσθαι λιμὸν, κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ᾄσονται. μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν εἰ χρὴ πολεμεῖν, ἀνεῖλε B κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι. περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου, τὰ γιγνόμενα εἴκαζον ὅμοια εἶναι. ἐσβεβληκότων δὲ τῶν πελοποννησίων, ἡ νόσος ἤρξατο εὐθύς. καὶ ἐς μὲν πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, [1] ὅ,τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, [2] ἐπενείματο δὲ ἀθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον γενόμενα. Οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδίον, παρῆλθον ἐς [3] τὴν πάραλον γῆν κα- C λουμένην, μέχρι λαυρείου ὄρους, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλα ἐστὶν ἀθηναίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἔτεμον ταύτην ἣ πρὸς πελοπόννησον ὁρᾷ, ἔπειτα δὲ τὴν πρὸς εὔβοιάν τε καὶ ἄνδρον τετραμμένην. Περικλῆς δὲ, [4] στρατηγὸς ὢν καὶ τότε, περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς ἀθηναίους, [5] τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν ὥσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐσβολῇ. [6] ἔτι δ' αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὄντων, πρὶν ἐς τὴν παραλίαν γῆν ἐλθεῖν, ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν τῇ πελοποννήσῳ [7] παρεσκευάζετο, καὶ D ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν, ἀνήγετο. ἦγε δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ὁπλίτας ἀθηναίων τετρακισχιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους, ἐν ναυσὶν ἱππαγωγοῖς πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν νεῶν ποιηθείσαις. ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ χῖοι καὶ λέσβιοι πεντήκοντα ναυσίν. ὅτε δὲ ἀνήγετο ἡ στρατιὰ αὕτη ἀθηναίων, πελοποννησίους κατέλιπον τῆς ἀττικῆς ὄντας ἐν τῇ παραλίᾳ.

Doriacum veniet loimo comitante duellum. Inter homines autem altercatio erat, non λοιμὸν, [*id est, pestilentiam,*] in isto carmine ab antiquis nominatã: sed λιμὸν, [*id est, famem.*] Sed in præsentia illud meritò euicit, pestilentiam [*isto carmine*] significatam fuisse. Homines enim ad mala, quæ patiebantur, [*carminis*] mentionem accommodabant. Quòd si vnquam aliud Doricum bellum post hoc [*eos*] inuaserit, & λιμὸν, [*id est, famẽ*] esse cõtigerit, [*eidem (vt opinor, &*] vt est verisimile) ita canent, [*& eundem versum canentes, non amplius* λοιμὸν, *sed* λιμὸν *pronuntiabunt.*] Oraculũ etiam Lacedæmoniis redditum, ab illis, qui hoc nouerant, memorabatur, quum ipsis oraculum consulentibus, an bellum esset mouendum; Deus respondit, ipsos fore victores, si bellum totis viribus gererent, seq; ipsis opem laturum dixit. Quod igitur attinet ad oraculum, ea, quæ [*tunc*] fiebant, cum ipso cõuenire coniiciebant. Cùm autem Peloponnesij [*in Atticam*] irrupissent, hic morbus statim grassari cœpit. Nec ipsam Peloponnesum inuasit, [*nec vllo malo eam affecit,*] quod sit relatu dignum: sed Athenis quidem potissimum est grassatus, deinde verò & in aliis locis, prout quæque maximâ populi frequentiâ erant referta. Atque hæc quidem sunt [*mala,*] quæ morbus iste [*Atheniensibus*] attulit. Peloponnesij verò, postquam [*Atticæ*] planitiem vastarunt, in agrũ, qui Πάραλος, [*id est, mari-vicinus,*] appellatur, processerunt vsque ad montem Laurium, vbi sunt argenti secturæ, quas Athenienses possident. ac primùm quidem eam [*agri*] partem vastarunt, quæ Pelopõnesum spectat, deinde verò eam, quæ ad Eubœam, & Andrum vergit. Pericles autem, qui tunc quoque dux erat in eadem sententia perseuerabat, quemadmodum & in superiore [*Lacedæmoniorum*] expeditione [*fecerat,*] non oportere Athenienses [*ex vrbe*] contra [*hostem*] exire. Cùm autem [*Lacedæmonij*] in [*Attica*] planitie adhuc essent, antequam ad agrum Paralium, [*id est, ad oram maritimã,*] venirent, [*ipse*] centum nauiũ classem Peloponneso bellum illaturus instruebat, & postquam [*omnia*] parata fuerunt, soluit. Ducebat autem in nauibus quatuor millia grauis armaturæ militum Atheniensium, & trecentos equites, in [*aliis*] nauibus, quæ equis vehendis erant aptæ, quæ ex vetustis nauigiis tunc primùm factæ fuerant. ad eandem autem expeditionem & Chij & Lesbij cum quinquaginta nauibus proficiscebantur. Cùm autem hic Atheniensium exercitus soluit, Peloponnesios in Atticæ ora maritima versantes reliquerunt.

---

[1] Ὅ,τι ἄξιον καὶ εἰπεῖν] ὅπερ ἐστὶν ἄξιον διηγήσεως. [2] Ἐπενείματο] κατέφαγε. [3] Τὴν πάραλον] τὴν παραθαλάσσιον. [4] Στρατηγὸς ὢν καὶ τότε] τινὲς εἰς τὸ ὢν, τινὲς εἰς τὸ καὶ τότε στίζουσι. [5] Τὴν αὐτὴν γνώμην] προαίρεσιν. [6] Ἔτι δ' αὐτῶν] τῶν λακεδαιμονίων. [7] Παρεσκευάζετο] ἡτοίμαζε.

cumq;

cumq; ad Epidaurum Peloponnesi [*vrbē*] peruenissent, magnam agri [*partem*] vastarunt, & adorti vrbem, in spem quidem eius expugnandæ venerunt, res tamen ipsis nō successit. cùm autem ab Epidauro soluissent Trœzenium, Haliensem & Hermionensem agrum vastarunt: hæc autem omnia loca sunt in maritima Peloponnesi ora. Hinc verò soluentes, ad Prasias agri Laconi oppidum maritimum peruenerunt, eiusq; agrum vastarunt, & ipsum oppidum ceperunt, ac diripuerunt. His autem actis, domum redierunt. Peloponnesios verò non ampliùs in Attica versantes: sed domum reuersos nacti sunt. Quamdiu autem Peloponnesij in Attica fuerunt, & Athenienses cum classe nauigarunt, hic morbus & militiæ, & domi Athenienses absumpsit. Quamobrem etiam aiunt Peloponnesios morbi metu, cùm ex transfugis eum in vrbe grassari intellexissent, simul etiam cùm [*ipsos Athenienses suorum cadauera*] sepelientes viderent, citius, [*quam statuerant*] inde discessisse. Hac autem expeditione [*Peloponnesij*] in agro hostili diutissimè sunt commorati, totumq; vastarunt. nam quadraginta fermè dies in Attica manserunt. Eadem æstate Agnon Niciæ, & Cleopompus Cliniæ [*filius*,] Periclis in prætura collegæ, sumptis copiis, quibus ille fuerat vsus, Chalcidensibus, qui sunt in Thracia, & Potidææ adhuc obsessæ, bellum statim intulerunt. Cùm autē [*adeā*] venissent, machinas ei admouerūt, omniq; ope, [*eam*] expugnare conabantur. Sed neque vrbis expugnatio, neque cætera pro apparatus magnitudine ipsis succedebant. Nam morbus iste superueniens, hic Athenienses tum grauiter afflixit, absumens exercitum, adeò vt & priores Atheniensium milites, [*qui ad vrbem obsidendam antè missi fuerant*,] morbum contraxerint ex cōtagio copiarū, quæ cum Agnone venerant, quamuis antea rectè valerent. Phormion verò, & mille, ac sexcenti milites [*quos secum duxerat*,] apud Chalcidenses non amplius erant. Agnon igitur cum nauibus Athenas rediit, ex quatuor millibus militum, mille, & quinquaginta morbo amissis, intra dies circiter quadraginta.

A ἀφικόμενοι δ' ἐς Ἐπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου, ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλὴν, καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλόντες, ἐς ἐλπίδα μὲν ἦλθον τοῦ ἑλεῖν, οὐ μέντοι [1] προεχώρησέ γε. [2] ἀναγαγόμενοι δὲ ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου, ἔτεμον τήν τε Τροιζηνίδα γῆν καὶ τὴν Ἁλιάδα, καὶ τὴν Ἑρμιονίδα. ἔστι δὲ πάντα ταῦτα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου. ἄραντες δὲ ἀπ' αὐτῶν, ἀφίκοντο ἐς Πρασιὰς, τῆς Λακωνικῆς [3] πόλισμα ἐπιθαλάσσιον, καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον καὶ

B αὐτὸ πόλισμα εἷλον, καὶ [*] ἐπόρθησαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. τοὺς δὲ Πελοποννησίους οὐκέτι κατέλαβον ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντας, ἀλλ' ἀνακεχωρηκότας. ὅσον δὲ χρόνον οἵ τε Πελοποννήσιοι ἦσαν ἐν τῇ γῇ τῶν Ἀθηναίων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, ἡ νόσος [4] ἔν τε τῇ στρατιᾷ τοὺς Ἀθηναίους ἔφθειρε καὶ ἐν τῇ πόλει. ὥστε καὶ ἐλέχθη, τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας τὸ νόσημα, ὡς ἐπυνθάνοντο τῶν αὐτομόλων ὅτι ἐν τῇ πόλει εἴη, καὶ

C θάπτοντας ἅμα ᾐσθάνοντο, [5] θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν. [6] τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ πλεῖστόν τε χρόνον ἐνέμειναν, καὶ τὴν γῆν πᾶσαν ἔτεμον. ἡμέρας γὰρ τεσσαράκοντα μάλιστα ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀττικῇ ἐγένοντο. [7] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, Ἅγνων ὁ Νικίου καὶ Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου, ξυστρατηγοὶ ὄντες Περικλέους, λαβόντες τὴν στρατιὰν ἧπερ ἐκεῖνος ἐχρήσατο, ἐστράτευσαν εὐθὺς ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Ποτίδαιαν [8] ἔτι πολιορκουμένην. ἀφικόμενοι δὲ, μηχανάς

D τε τῇ Ποτιδαίᾳ προσέφερον, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπειρῶντο ἑλεῖν. [9] προυχώρει δὲ [10] αὐτοῖς οὔτε [11] ἡ αἵρεσις τῆς πόλεως, οὔτε τἆλλα τῆς παρασκευῆς ἀξίως. ἐπιγενομένη γὰρ ἡ νόσος, [12] ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους, φθείρουσα τὴν στρατιὰν, ὥστε καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσῆσαι τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς ξὺν Ἅγνωνι στρατιᾶς, ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ὑγιαίνοντας. Φορμίων δὲ, καὶ οἱ ἑξακόσιοι καὶ χίλιοι οὐκ ἔτι ἦσαν περὶ Χαλκιδέας. ὁ μὲν οὖν Ἅγνων ταῖς ναυσὶν

E ἀνεχώρησεν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τετρακισχιλίων ὁπλιτῶν χιλίους καὶ πεντήκοντα τῇ νόσῳ ἀπολέσας, ἐν τεσσαράκοντα μάλιστα ἡμέραις.

[*] γρ. ἐξεπόρθησαν.

---

[1] Προεχώρησέ γε] ἐλήλυθεν εἰς τὸ ἑλεῖν τὴν πόλιν. [2] Αναγαγόμενοι] ἀναχθέντες. [3] Πόλισμα ἐπιθαλάσσιον] μέρος. [4] Εν τε τῇ στρατιᾷ] τῇ περὶ τὴν Πελοπόννησον. [5] Θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν] οἱ δέ τινες οὕτως, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἐκ φόνου; λέγομεν ἐπὶ ἀπιοῦσιν τότε ἐνόμιζον.

[6] Τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ] τῇ δευτέρᾳ δηλονότι. [7] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] μετάβασις. [8] Ετι πολιορκουμένην] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [9] Προυχώρει] προεκόπτεν. [10] Αὐτοῖς] τοῖς πολιορκοῦσιν. [11] Η αἵρεσις] ἡ πόρθησις. [12] Ενταῦθα δὴ πάνυ] εἰς τὴν Ποτίδαιαν.

[1] οἱ δὲ πρότεροι στρατιῶται κατὰ χώραν μένοντες ἐπολιόρκουν τὴν Ποτίδαιαν. μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἥ τε γῆ αὐτῶν ἐτέτμητο τὸ δεύτερον, καὶ ἡ νόσος ἐπέκειτο ἅμα καὶ ὁ πόλεμος, [2] ἠλλοίωντο τὰς γνώμας. καὶ τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον, ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν, καὶ δι' ἐκεῖνον ταῖς ξυμφοραῖς περιπεπτωκότες· πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ὥρμηντο [3] ξυγχωρεῖν, καὶ πρέσβεις τινὰς πέμψαντες ὡς αὐτοὺς, ἄπρακτοι ἐγένοντο. πανταχόθεν τε τῇ γνώμῃ ἄποροι καθεστῶτες, ἐνέκειντο τῷ Περικλεῖ. ὁ δὲ, ὁρῶν αὐτοὺς πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας καὶ πάντα ποιοῦντας ἅπερ αὐτὸς ἤλπιζε, ξύλλογον ποιήσας (ἔτι δ' ἐστρατήγει) ἐβούλετο θαρσῦναί τε, [4] καὶ ἀπαγαγὼν τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης, πρὸς τὸ ἠπιώτερον καὶ ἀδεέστερον καταστῆσαι. καὶ παρελθὼν ἔλεξε τοιάδε,

» [5] Καὶ προσδεχομένῳ μοι τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἔς με γεγένηται (αἰσθάνομαι γὰρ τὰς αἰτίας) καὶ ἐκκλησίαν τούτου ἕνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω, καὶ μέμψωμαι εἴ τι μὴ ὀρθῶς ἢ ἐμοὶ χαλεπαίνετε, ἢ ταῖς ξυμφοραῖς εἴκετε. [6] ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι πόλιν πλέω ξύμπασαν ὀρθουμένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην. καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνὴρ τὸ καθ' ἑαυτὸν, διαφθειρομένης τῆς πατρίδος, οὐδὲν ἧσσον ξυναπόλλυται· κακοτυχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ, πολλῷ μᾶλλον διασώζεται. ὁπότε οὖν [7] πόλις μὲν τὰς ἰδίας ξυμφορὰς οἵα τε φέρειν, εἷς δ' ἕκαστος τὰς ἐκείνης ἀδύνατος, πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ; καὶ μὴ (ὃ νῦν ὑμεῖς δρᾶτε, [8] ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις [9] ἐκπεπληγμένοι) τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας [10] ἀφίεσθε, καὶ ἐμέ τε τὸν παραινέσαντα πολεμεῖν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, [11] οἳ ξυνέγνωτε, δι' αἰτίας ἔχετε. [12] καίτοι ἐμοὶ [13] τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε,

γρ. πεπληγμένοι

A Priores verò milites in suo loco remanentes Potidæam obsidebant. Post secundam verò Peloponnesiorum irruptionem [*in agrum Atticum factam.*] Athenienses cum ager ipsorum iterū esset vastatus, & morbus, simul & bellum ipsos premeret, sententiam mutarunt: & Periclē culpare cœperunt, tum quòd sibi suasisset, vt bellum hoc susciperent, tum etiam quòd propter ipsum in has calamitates incidissent, & ad compositionē cum Lacedæmoniis faciēdam, animis inclinabāt. cumq; nonnullos B legatos ad ipsos misissent, nihil impetrare potuerunt. Tunc autem in maxima dubitatione constituti, omnisq; consilij inopes, in Periclem inuehebantur. Ille verò cum ipsos ob præsentem rerū statum indignari videret, omniaq; facere, quæ ipse sperauerat, coacta concione, (adhuc enim erat exercitus prætor) illos ad fiduciam adhortari, & ira sedata animos illorum mitigare, omnemq; metum illis adimere volebat. Quamobrem in medium progressus hanc orationem habuit.

C PERICLIS CONCIO.

Vestra in me indignatio mihi [*iampridem hoc*] expectanti contigit. (eius enim causas intelligo) atque propterea concionem coēgi, vt vos commonefacerē, & vobiscum expostularem, si quid vos haud rectè vel mihi succensetis, vel rebus aduersis ceditis. Ego enim existimo ciuitatem, cuius vniuersus status manet erectus, maiorem vtilitatem priuatis hominibus afferre, quam si singulorum ciuium felicitate priuatim floreat, ipsa verò vniuersa iaceat afflicta. Qui enim priuatim rem feliciter D gerit, si patria euertatur, ipse quoq; nihilominus vnâ cum ea perit. Qui verò in Repub. florente rem infeliciter gerit, is longè facilius conseruatur. Quum igitur Respublica quidem priuatas [*singulorum*] calamitates sustinere potest, singuli verò [*publicas*] ipsius [*calamitates ferre*] nequeunt, quomodo non conuenit vniuersos opem ipsi ferre? nec [*oportet facere*] id, quod vos nunc facitis, [*qui*] domesticis iacturis attoniti, Reipublicæ salutem deseritis, & me, qui vobis suasi, vt bellum hoc susciperitis, atque adeo vos ipsos, qui mihi assensi estis, accusatis. Atque mihi tali viro irascimini,

---

[1] Οἱ δὲ πρότεροι] οἱ μετὰ Καλλίου δηλονότι. [2] Ἠλλοίωντο] μετεβλήθησαν. [3] Ξυγχωρεῖν] ἐνδιδόναι. [4] Καὶ ἀπαγαγὼν] χαλάσας. [5] Καὶ προσδεχομένῳ μοι] τὸ προσδοκήσαντί μοι γεγένηται εἰς ἐμὲ τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν, οὐκ ἀνέλπιστα εἰς ἐμὲ τὰ παρόντα γεγένηται αἰτιάματα, ἀλλὰ καὶ ἤδη ταῦτα προσεδεχόμην, ἀφ' οὗ τολμηρῶς συνεβούλευσα Λακεδαιμονίοις, γεγένηται. τὸ δὲ τὴν συνήγαγον ἐκκλησίαν, ὅπως ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐμοὶ χαλεπαίνετε, ἢ τῇ τύχῃ εἴκετε, ὑπομνήσω. [6] Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι] κατασκευὴ τοῦ προοιμίου. [7] Πόλις μὲν τὰς ἰδίας] ἰδίας τινὰς, οὐχὶ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὰς τῶν καθ' ἕκαστον ἀνθρώπων καὶ μερικὰς δυστυχίας. [8] Ταῖς κατ' οἶκον] ταῖς ἰδίαις, καὶ μερικαῖς. [9] Πεπληγμένοι] ταραττόμενοι. [10] Ἀφίεσθε] ἀμελεῖτε. [11] Οἳ ξυνέγνωτε] μετὰ τὸ παραινέσαι, συγγνόντες. [12] Καίτοι ἐμοὶ] προσχαριστικὸν ἐν δρόμῳ. τέσσαρα δεῖ, κατὰ Θουκυδίδην, τὸν ἀγαθὸν ἔχειν ἄνδρα, νοεῖν μὲν τὰ δέοντα, φράζειν δὲ δυνάμενον ταῦτα καλῶς. φιλόπολίν τε εἶναι, καὶ τὸ τέταρτον, κρείσσω χρημάτων. τὸ γὰρ νικᾶσθαι χρήμασι, πάντας καὶ ῥήτορας, καὶ πολίτας, καὶ ἰδιώτας καὶ ἄρχοντας ἀρετὴν ἀφανίζει. [13] Τοιούτῳ ἀνδρὶ] ἤγουν μεγάλῳ.

qui

qui me nulli secundum esse puto, aut in cognoscendis rebus, quæ sunt faciendæ, aut etiam in his explicandis, aut in amanda ciuitate, aut etiam in superanda pecuniarum cupiditate. Nam qui nouit [*res Reipub. necessarias, ac salutares,*] neq; apertè docet, perinde est ac si nunquam [*eas*] cogitasset. Et qui vtrumque habet, sed Reipublicæ est maleuolus, is pariter nullum amicum consilium ipsi dabit: sed si hoc etiam illi adfuerit, sed pecuniis vincatur, hoc vno [*vitio*] cuncta vendentur. Quare si mihi vel mediocriter hæc præter cæteros adesse existimantes, me autorem in hoc bello suscipiendo, sequuti estis, nullo meo merito nunc saltem iniuriæ culpam sustineam. Quibus enim dum cæteris in rebus fortuna secunda vtuntur, optio datur [*vtrum pacem, an bellum malint,*] magna est stultitia, si bellum gerant. Sed si necesse erat, aut cedentes, finitimis statim parere, [*& imperata facere.*] aut periculum subeuntes hoste superato seruari, is qui periculum subterfugit, maiorem reprehensionem meretur, quam ille, qui hoc fortiter sustinuit. Atque ego quidem [*nunc etiam*] idem sum, [*qui & ante,*] nec a sententia discedo. Vos vero [*sententiam*] mutatis, postquam vobis accidit, vt rebus quidē integris bellum susciperetis autoritatē meam sequuti, calamitatibus vero afflicti, pœnitentia ducamini, meiq; consilij ratio propter vestri iudicii imbecillitatem, non recta videatur. quia id quidem, quod molestiam affert, ab vno quoque vestrum iam sentitur, communis vero vtilitas, quæ adhuc est remota, nondum patet. Animusq; vester ingenti, eaq; repentina rerum mutatione quæ vobis contigit, humilis, [*ac deiectus*] in suscepto consilio constanter permanere non potuit. Repentinus enim & inexpectatus casus, & qui maximè præter opinionem accidit, animum deiicit. Id, quod cùm aliis in rebus, tum vero præcipuè in hoc morbo vobis accidit. Tamen cùm ciuitatem magnam incolatis, & in institutis ipsi paribus

A [1] ὃς οὐδενὸς ἥσσων οἴομαι εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα· φιλόπολίς τε, καὶ χρημάτων κρείσσων. ὅ,τε γὰρ γνοὺς, καὶ μὴ σαφῶς διδάξας, ἐν ἴσῳ εἰ καὶ μὴ ἐνεθυμήθη· ὅ,τ' ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύσνους, οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι· προσόντος δὲ [2] καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν πωλοῖτο. ὥστ' εἴ μοι [3] καὶ μέσως ἡγούμενοι [4] μᾶλλον ἑτέρων προσεῖναι αὐτὰ, πολεμεῖν ἐπείσθητε, οὐκ B ἂν εἰκότως νῦν γε τοῦ ἀδικεῖν αἰτίαν φεροίμην. [5] καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις γεγένηται τἆλλα εὐτυχοῦσι, πολλὴ ἄνοια πολεμῆσαι· εἰ δ' ἀναγκαῖον ἦν, ἢ εἴξαντας, εὐθὺς [6] τοῖς πέλας ὑπακοῦσαι, ἢ κινδυνεύσαντας [7] περιγενέσθαι, ὁ φυγὼν τὸν κίνδυνον, τοῦ ὑποστάντος μεμπτότερος. καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, [8] καὶ οὐκ ἐξίσταμαι. ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ἐπειδὴ ξυνέβη ὑμῖν πεισθῆναι μὲν [9] ἀκεραίοις, μεταμέλειν δὲ κακουμένοις· καὶ τὸν ἐ- C μὸν λόγον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης [10] μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι· διότι τὸ μὲν λυποῦν [11] ἔχει ἤδη τὴν αἴσθησιν ἑκάστῳ, τῆς δὲ ὠφελείας ἄπεστιν ἔτι ἡ δήλωσις ἅπασι· καὶ μεταβολῆς μεγάλης, καὶ ταύτης ἐξ ὀλίγου ἐμπεσούσης, ταπεινὴ ὑμῶν ἡ διάνοια ἐγκαρτερεῖν ἃ ἔγνωτε. δουλοῖ γὰρ φρόνημα, τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον, καὶ τὸ πλείστῳ παραλό- D γῳ ξυμβαῖνον. ὃ ὑμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται. ὅμως δὲ, πόλιν μεγάλην οἰκοῦντας, [12] καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τεθραμμένους, χρεὼν καὶ ξυμφοραῖς ταῖς μεγίσταις ἐθέλειν [13] ὑφίστασθαι, [14] καὶ τὴν ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν. ([15] ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦσι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης αἰτιᾶσθαι ὅστις μαλακίᾳ ἐλλείπει, καὶ τῆς μὴ προσηκούσης μισεῖν τὸν θρασύτητι ὀρεγόμενον.)

ὃ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κατὰ τὴν νόσον οὐχ ἥκιστα γεγένηται.

sitis educati, vos etiam decet animis excelsis grauissimas quasque calamitates sustinere, nec [*pristinam Reipub.*] dignitatem delere: (Perinde enim homines damnare solēt eū, qui per ignauiā deserit suā gloriā, ac eū odisse, qui per confidentiā, [*gloriam*] alienā affe-

[1] Οὐδενὸς ἥσσων εἶναι] ἐμπειρίαν ἑαυτῷ μαρτυρεῖ.
[2] Καὶ τοῦδε] τοῦ τῆς εὐνοίας. [3] Καὶ μέσως] μετρίως.
[4] Μᾶλλον ἑτέρων] λείπει δὲ [illegible], ἢ ἦ, μᾶλλον δὲ ἑτέρων. μέσως δὲ ἀντὶ [illegible]. καὶ οὐ σφόδρα, ἀλλὰ τὸ φορτικόν.
[5] Καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις] [illegible] τὸ πολεμῆσαι. ὁ δὲ νοῦς. φησὶν [illegible] οἱ ἐν εὐτυχίᾳ ὄντες, καὶ πολεμεῖν αἱρούμενοι. [6] Τοῖς πέλας] τοῖς Λακεδαιμονίοις. [7] Περιγενέσθαι] [illegible]. [8] Καὶ οὐκ ἐξίσταμαι] [illegible]. [9] Ἀκεραίοις] ἀζημίοις. [10] Μὴ ὀρθὸν] ἀληθῆ.
[11] Ἔχει ἤδη] παρέχει. [12] Καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις] ἀντὶ τοῦ παραπλησίοις, τῷ μεγέθει τῆς πόλεως ἴσοις. δεῖ γὰρ πρὸς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρονήματα ἔχειν. [13] Ὑφίστασθαι] ἀμετακινήτους εἶναι. [14] Καὶ τὴν ἀξίωσιν] τὸ ἀξίωμα. τὴν ἡγεμονίαν.
[15] Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι] ὁμοίως οἱ ἄνθρωποι ἀξιοῦσιν αἰτιᾶσθαι ὅστις ἐν μαλακίᾳ ἐλλείπει τῆς ἐνυπαρχούσης δόξης, καὶ μισεῖν τὸν ἐν θρασύτητι ὀρεγόμενον τῆς μὴ προσηκούσης.

[1] ἀπαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια, τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι. τὸν δὲ πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον, μὴ γένηταί τε πολὺς, καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα, ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ ἀπέδειξα [2] οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ὑποπτευόμενον. δηλώσω δὲ [3] καὶ τόδε, ὅ μοι δοκεῖτε οὔτ' αὐτοὶ πώποτε ἐνθυμηθῆναι ὑπάρχον ὑμῖν μεγέθους πέρι ἐς τὴν ἀρχὴν, οὔτ' ἐγὼ ἐν τοῖς πρὶν λόγοις. οὐδ' ἂν νῦν ἐχρησάμην κομπωδεστέραν ἔχοντι [4] τὴν προσποίησιν, εἰ μὴ [5] καταπεπληγμένους ὑμᾶς παρὰ τὸ εἰκὸς ἑώρων. οἴεσθε μὲν γὰρ τῶν ξυμμάχων μόνον ἄρχειν· ἐγὼ δὲ ἀποφαίνω, δύο μερῶν [6] τῶν ἐς χρῆσιν [7] φανερῶν, γῆς, καὶ θαλάσσης, τοῦ ἑτέρου ἡμᾶς παντὸς κυριωτάτους ὄντας, ἐφ' ὅσον τε νῦν νέμεσθε, καὶ ἢν ἐπὶ πλέον βουληθῆτε· [8] καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέοντας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς κωλύσει, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔθνος τῶν [9] ἐν τῷ παρόντι. ὥστε οὐ κατὰ τὴν τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν (ὧν μεγάλων νομίζετε ἐστερῆσθαι) [10] αὕτη ἡ δύναμις φαίνεται· οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς φέρειν * [11] αὐτῶν μᾶλλον, [12] ἢ οὐ κηπίον, καὶ ἐγκαλλώπισμα πλούτου πρὸς ταύτην νομίσαντας, ὀλιγωρῆσαι· καὶ γνῶναι ἐλευθερίαν μὲν, ἢν ἀντιλαμβανόμενοι αὐτῆς διασώσωμεν, ῥᾳδίως ταῦτα ἀναληψομένην, [13] ἄλλων δὲ ὑπακούσασι, καὶ τὰ προκεκτημένα φιλεῖν ἐλασσοῦσθαι. τῶν τε πατέρων μὴ χείρους καὶ ἀμφότερα [14] φανῆναι, οἳ μετὰ πόνων καὶ οὐ παρ' ἄλλων δεξάμενοι κατέσχον τε καὶ προσέτι διασώσαντες παρέδοσαν ἡμῖν αὐτά. αἴσχιον δὲ ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι, ἢ κτωμένους ἀτυχῆσαι. ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε, μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι. [15] αὔχημα μὲν γὰρ καὶ [16] ἀπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς καὶ δειλῷ τινὶ ἐγγίγνεται· [17] καταφρόνησις δὲ, ὃς ἂν καὶ γνώμῃ

A ctat. Sed deplorata re priuata, Reipub. succurrere, eiusq; salutem tueri. Quod autem attinet ad belli laborem, [*& ad vestram opinionem, qua adducti veremini*] ne sit diuturnus, nec tamen [*ideo*] magis victoriam obtineamus, vobis & illa sufficiant, in quibus iam sæpe aliàs demõstraui ipsum [*laborem, de diuturnitate vobis*] non rectè suspectum esse. Declarabo autem hoc quoque, quòd neque vos ipsi vnquam ante hac cogitasse mihi videmini, licet vobis adsit, de magnitudine (inquam) imperij: neque ego in superioribus meis orationibus [*declaraui.*] Et
B ne nunc quidem [*hac oratione*] vterer, quæ quandã iactationis speciem habet, nisi vos præter rationem animis cõsternatos viderẽ. Existimatis enim vos socijs tantum imperare. Ego verò pronuntio duarum orbis terrarum partium, terrę (inquam) & maris, quarum vsus est manifestus, alterã totam in vestra potissimum potestate esse, vosq; potissimùm cùm eius portionis, quã nunc tenetis, dominos esse, tum etiã [*amplioris,*]
C si ampliorẽ [*habere*] cupiatis, [*dominos fore.*] Nec [*enim*] vllus est Rex, nec vlla alia gens earum, quæ nunc viuunt, quæ vos cũ præsenti classis apparatu nauigantes prohibere possit. Itaque constat istam potentiã non esse cõferendam cum vsu, [*commodiuę,*] vel ædificiorum, vel agri, quibus quasi magnis quibusdam rebus vos priuatos putatis, neque vos decet iniquo potius, [*quàm sedato*] animo rerum istarum [*iacturam*] ferre: sed leue quoddam diuitiarum decus, & ornamentum [*hæc*] existimare, & negligere, & vobis persuadere libertatẽ quidem, si eam
D fortiter retineamus, & conseruemus, hæc facilè recuperaturam: sed si aliorum imperio pareamus, reliquas etiã fortunas, quas iam possidemus, imminutum iri, quod [*illis qui suam libertatem produnt,*] accidere solet. Et neutra in re nos à nostris maioribus degenerare [*decet,*] qui res istas non ab aliis acceptas: sed suis laboribus partas retinuerunt, & præterea conseruatas nobis tradiderũt. Turpius autem est rebus, quas possidemus, priuari, quàm [*vinci &*] rem infeliciter gerere, dum [*eas*] quærimus. [*Decet*] etiam nos aduersus hostes ire non solùm cum fidentia, [*& animo excelso:*] sed etiam cum [*confidentia ac eorum*] contemptione. Gloriatio enim etiam ex felici imperitia vel cuilibet ignauo innascitur. At contemptio [*ei innascitur,*] qui vel consilio [*ne*

[1] Ἀπαλγήσαντας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρεών. τὸ δὲ ἀπαλγήσαντας, ἀντὶ τοῦ παυσαμένους ἀλγεῖν ὥσπερ τὸ ἀπελπισθέντας [illegible]. [2] Οὐκ ὀρθῶς:] ἀληθῶς. [3] Καὶ τόδε] τὸ ἐνθυμηθῆναι. [4] Τὴν προσποίησιν] τὴν ἀπαγγελίαν. [5] Καταπεπληγμένους] καταπεπληχότας τῷ φόβῳ. [6] Τῶν ἐς χρῆσιν] τὸ γὰρ τοῦ ἀέρος οὐ τοσοῦτον εἰσιν εἰς χρῆσιν φανερά· κοινὰ γὰρ πᾶσι. [7] Φανερῶν] ὄντων δηλονότι. [8] Καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις] οὐδεὶς. [9] Εν τῷ παρόντι] ἤγουν τὰ νῦν παρόντων. [10] Αὕτη ἡ δύναμις] τῆς πόλεως ἡ θαλασσοκρατία· ἀλλὰ μείζων δηλονότι. [11] * Αὐτῶν] τῇ στερήσει δηλονότι. ÆP. [12] Η οὐ κήπιον] τὸ ἢ οὐ, ἀντὶ τοῦ ἀλλά. οὐ, ἀλλὰ κῆπον, καὶ ἐγκαλλώπισμα πλούτου, ὡς πρὸς τὴν κτῆσιν τῆς θαλάσσης. ἄλλοι δὲ τὸ κήπιον εἶδος κανέας φασὶν, οὕτως ὀνομαζομένης. κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ, εἰκός ἐστιν. [13] Ἄλλων δὲ ὑπακούσασιν] ἀντὶ τοῦ ἄλλοις. [14] Φανῆναι] μετέρχεται ἐπὶ τὸ δίκαιον. [15] Αὔχημα μὲν γὰρ] τὸ φρόνημα, αὔχημα φησίν. [16] Ἀπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς] ἀπὸ ἀλόγου εὐτυχίας. [17] Καταφρόνησις δὲ] λείπει ἐγγίνεται.

dum

dum fortuna] se aduersariis superiorem esse confidit. Id, quod nobis adest. Et prudentia, si fortunæ conditio sit æqualis, propter animi celsitudinem, audaciam reddit tutiorem, & spei minus fidit, cuius vires sunt in dubio: sed consilio [*fidit*,] cuius prouidentia ex præsentibus copiis est exploratior. Decet etiam vos dignitati, quam Respublica propter imperium habet, (qua vos omnes lætamini) opem ferre, nec labores subterfugere, aut ne honores quidem cōsectari, neque existimare de vna tantùm re, de libertate videlicet in seruitutem commutanda, certamen esse: sed & de imperio amittendo, & de periculo inimicitiarum, quas ob res in imperio gestas vobis contraxistis, a quo ne discedere quidem vobis amplius licet: si quis hoc etiam in præsentia [*non*] metuens, vitæ tranquillitate, [*quam se adepturum sperat, si hostibus imperio cedatur, confidens,*] se fortem præstat. nam vt tyrannidem hoc [*imperium*] iam tenetis; quod occupare quidem videtur iniustum; deponere vero, periculosum. Nam huiusmodi homines, [*qui pacis, & otij sunt cupidi,*] si cæteris quoque [*idem*] persuaderent, & si forte liberi, [*& arbitratu suo viuentes,*] per se, [*& seorsum ab aliis*] ciuitatem incolerent, [*eam*] protinus perderēt. Etenim [*quies, &*] tranquillitas, nisi cum agendi studio sit cōiuncta, seruari non potest, nec in ciuitate, quę principatum obtinet, [*hominibus*] conducit: sed in ea, quæ alterius imperio paret, vt bona fide seruitutem toleret. Vos verò neque ab huiusmodi ciuibus decipiamini, neque mihi succenseatis, (cui vos etiam de bello gerendo assenti estis) licet hostes, qui nobis bellum intulerunt, fecerint ea, quæ illos facturos esse verisimile erat, quia vos [*illis*] parere noluistis. quandoquidē morbus iste præter omnem nostrā expectationem accidit (res profectò, quæ vna omniū spem [*ac opinionem*] superauit) eiusq; causa magna ex parte me in longè maiora vestrū odia incurrisse scio. [*sed*] immeritò, nisi etiam quū aliquid præter vestram expectatione feliciter gesseritis, [*huius felicitatis insperatæ causam*] mihi tribuatis. Mala enim,

A πιστεύῃ τῶν ἐναντίων προέχειν ὃ ἡμῖν ὑπάρχει· [1] καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης ἡ ξύνεσις ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ἐχυρωτέραν παρέχεται· ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύει, ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς· γνώμῃ δὲ ἀπὸ τῶν [2] ὑπαρχόντων, ἧς βεβαιοτέρα [3] ἡ πρόνοια. τῆς τε πόλεως ὑμᾶς εἰκὸς [4] τῷ τιμωμένῳ ἀπὸ τοῦ ἄρχειν ([5] ᾧπερ ἅπαντες ἀγάλλεσθε) βοηθεῖν, καὶ μὴ φεύγειν τοὺς πόνους, ἢ μηδὲ τὰς τιμὰς διώκειν· μηδὲ νομίσαι περὶ ἑνὸς μόνου δουλείας ἀντ' ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, B ἀλλὰ καὶ ἀρχῆς στερήσεως, καὶ κινδύνου ὧν [6] ἐν τῇ ἀρχῇ [7] ἀπήχθεσθε. ἧς οὐδ' ἐκστῆναι ἔτι ὑμῖν ἔστιν, εἴ τις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιὼς ἀπραγμοσύνῃ ἀνδραγαθίζεται. ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν· ἣν λαβεῖν μὲν, ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀφεῖναι δὲ, ἐπικίνδυνον. τάχιστ' ἄν τε πόλιν [8] οἱ τοιοῦτοι ἑτέρους τε πείσαντες ἀπολέσειαν, καὶ εἴ που ἐπὶ σφῶν αὐτόνομοι οἰκήσειαν. τὸ γὰρ ἄπραγμον οὐ σῴζεται, μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον, οὐδὲ ἐν ἀρ- C χούσῃ πόλει ξυμφέρει, ἀλλ' ἐν ὑπηκόῳ, ἀσφαλῶς δουλεύειν. ὑμεῖς δὲ μήτε [9] ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν [10] παράγεσθε, μήτε ἐμὲ δι' ὀργῆς ἔχετε, (ᾧ καὶ αὐτοὶ ξυνδιέγνωτε πολεμεῖν) εἰ καὶ ἐπελθόντες οἱ ἐναντίοι ἔδρασαν ἅπερ εἰκὸς ἦν, μὴ ἐθελησάντων ὑμῶν ὑπακούειν. ἐπεὶ γεγένηταί τε πέρα ὧν προσεδεχόμεθα ἡ νόσος ἥδε (πρᾶγμα μόνον δὴ τῶν πάντων [11] ἐλπίδος κρεῖσσον γεγενημένον) καὶ D δι' αὐτὴν οἶδ' ὅτι μέρος τι μᾶλλον ἔτι μισοῦμαι οὐ δικαίως, εἰ μὴ καὶ ὅταν παρὰ λόγον τι εὖ πράξητε, ἐμοὶ ἀναθήσετε. φέρειν τε χρὴ τά τε δαιμόνια ἀναγκαίως, τά τε ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνδρείως. ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει τῇδε τῇ πόλει πρότερόν τε ἦν, νῦν τε μὴ ἐν ὑμῖν κωλυθῇ. γνῶτε δὲ ὄνομα μέγιστον αὐτὴν ἔχουσαν ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις, διὰ τὸ ταῖς ξυμφοραῖς μὴ εἴκειν· πλεῖστα δὲ σώματα καὶ πόνους

γρ. ἐπιγεγένηται

γρ. παράλογόν τι

quæ diuinitus accidunt, necessariò, quæ ab hostibus proficiscuntur, fortiter sunt ferēda. hęc enim & antea in huius ciuitatis more posita erāt, nunc verò [*cauete*] ne in vobis prohibeantur, [*neue à vobis ipsis aboleantur.*] Sciatis autem eam maximū nomen apud omnes mortales adeptam, quòd rebus aduersis minimè cedat, & plurimos milites, ac labores

[1] Καὶ τὴν τόλμαν] ἡ σύνταξις. ἡ τὴν τόλμαν ἡ ξύνεσις παρέχεται ἐκ τῆς ὁμοίας τύχης. [2] Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων] ἀπὸ τῶν παρόντων. [3] Ἡ πρόνοια] ἡ προέγνωσις. [4] Τῷ τιμωμένῳ] τῇ τιμῇ τῆς πόλεως. [5] Ὧπερ ἅπαντες] ᾧ τινι τῷ τιμωμένῳ τῆς πόλεως, τουτέστι, τῷ ἡγεμόνι. Ἄλλως. τῇ δόξῃ τῆς πόλεως ἀγάλλεσθε, καὶ βοηθεῖν ὑμᾶς εἰκός. [6] Ἐν τῇ ἀρχῇ] ὅτις δηλονότι. [7] Ἀπήχθεσθε] τοῖς ἄλλοις δηλονότι. [8] Οἱ τοιοῦτοι] οἱ ἀπράγμονες. [9] Ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν] τῶν συμβουλευόντων τὸ ἀπράγμον. [10] Παράγεσθε] ἀπατᾶσθε. [11] Ἐλπίδος κρεῖσσον] ὑπὲρ ἐλπίδα.

" [1] ἀναλωκέναι πολέμῳ, καὶ δύναμιν μεγίστην A
" δὴ μέχρι τοῦδε κεκτημένην, [2] ἧς ἐς ἀΐδιον τοῖς
" ἐπιγιγνομένοις, [3] ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν πο-
" τε (πάντα γὰρ πέφυκε καὶ ἐλασσοῦσθαι) μνήμη
" καταλελείψεται· ἑλλήνων τε, ὅτι ἕλληνες πλεί-
" στων δὴ ἤρξαμεν, καὶ πολέμοις μεγίστοις ἀντέ-
" σχομεν, πρός τε ξύμπαντας, καὶ καθ' ἑκάστους·
" πόλιν τε τοῖς πᾶσιν εὐπορωτάτην καὶ μεγίστην
" ᾠκήσαμεν. [4] καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων
" μέμψαιτ' ἄν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος, καὶ αὐτὸς
" ζηλώσει· εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει. [5] τὸ δὲ B
" μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶναι ἐν τῷ παρόντι,
" πᾶσι μὲν ὑπῆρξε δὴ ὅσοι ἕτεροι ἑτέρων ἠ-
" ξίωσαν ἄρχειν· ὅς τις δὲ ἐπὶ μεγίστοις [5] τὸ ἐπί-
" φθονον λαμβάνει, ὀρθῶς βουλεύεται. [6] μῖσος
" μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀντέχει· ἡ δὲ παραυτίκα
" τε λαμπρότης, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα δόξα ἀείμνη-
" στος καταλείπεται. ὑμεῖς δὲ ἔς τε τὸ μέλλον κα-
" λὸν προγνόντες, ἔς τε [7] * τὸ αὐτίκα μὴ αἰ-
" σχρὸν, τῷ ἤδη προθύμῳ [8] * ἀμφότερα κτή-
" σασθε· καὶ λακεδαιμονίοις μήτε ἐπικηρυκεύε- C
" σθε, μήτε ἔνδηλοι ἔστε τοῖς παροῦσι πόνοις βαρυ-
" νόμενοι. [9] ὡς οἵτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώ-
" μῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀν-
" τέχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί
εἰσι. Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων, ἐπειρᾶτο
τοὺς ἀθηναίους τῆς τε [10] ἐπ' αὐτὸν ὀργῆς πα-
ραλύειν, καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν
[11] τὴν γνώμην. οἱ δὲ δημοσίᾳ μὲν τοῖς λόγοις ἀν-
επείθοντο, καὶ οὔτε πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους ἔ-
τι ἔπεμπον, ἔς τε τὸν πόλεμον μᾶλλον ὥρ- D
μηντο· ἰδίᾳ δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο·
γρ. δῆμος ὁ μὲν πένης, ὅτι ἀπ' ἐλασσόνων ὁρμώμενος,
ἐστέρητο καὶ τούτων· [12] οἱ δὲ δυνατοὶ, καλὰ κτή-
ματα κατὰ τὴν χώραν οἰκοδομίαις τε καὶ πολυτε-
λέσι κατασκευαῖς ἀπολωλεκότες· τὸ δὲ μέ-
γιστον, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ἔχοντες. οὐ μέντοι
πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὀρ-
γῇ ἔχοντες αὐτὸν πρὶν ἐζημίωσαν χρήμασιν.

A in bello consumpsisse, maximamq; potentiam ad hoc vsque tēpus habuisse, cuius apud posteros in æternum, etiam si tādem aliquādo succūbamus (natura enim comparatū est, vt omnia [*orta, & aucta,*] decrescant, [*ac tandem occidant.*]) memoria relinquetur: quòd videlicet nos Græci plurimorum Græcorum imperiū iam obtinuerimus, & grauissima bella tum aduersus vniuersos, tum aduersus singulos [*populos*] sustinuerimus, præterea quod vrbem rerū omnium copia instructissimā, & frequentissimam incoluerimus. Quāquam is qui-B dē, qui segnis est, hæc vituperabit: sed qui est agendi studiosus, ipse quoque æmulabitur. si quis verò [*res huiusmodi*] non possideat, inuidebit. Cæterùm [*alijs*] inuisos, & graues esse in præsentia [*hoc minime curandum. nam*] hoc omnibus accidit, quotquot alteri alteris imperare voluerunt. Qui verò maximarum rerum gratia suscipit inuidiā, is rectè sibi consulit. Odium enim non diu durat. Sed & præsens splendor, & gloria in posterum perpetuò celebranda relinquitur. Vos igitur [*hæc duo*] prospicien-C tes, & futurum decus, & præsens dedecus, præsenti animorum alacritate vtrumque quæratis, [*ipsam videlicet decoris adeptionem, & dedecoris vitationem,*] neq; vllum caduceatorem ad Lacedæmonios mittatis, neque significationem detis vos præsentibus incommodis premi. Nam qui in calamitatibus animo minimùm affliguntur, & re ipsa plurimum [*ipsis*] resistunt, isti & publicè & priuatim omniū sunt præstantissimi. His verbis Pericles Atheniensium iram in se conceptam mitigare, animosq; [*illorum*] D à præsentibus malis abducere conabatur. Illi verò publicè quidem eius oratione flectebantur, [*eiq; morem gerebant,*] nec [*vllos legatos*] ad Lacedæmonios amplius mittebant, & in bellum animis impensius incūbebant: sed priuatim calamitates, quibus premebantur, ægrè ferebant. Pauper quidem, quòd tenuiores facultates habens, bellum ingressus esset, & tamen his ipsis priuatus esset. Illi verò qui opibus pollebant quòd egregia in agris prædia, villasq; magnificè ædificatas, & sumptuosa supellectile instructas amisissent. Sed, quod omnium erat grauissimum, quòd pro pace bellum haberent. Nec prius vniuersi iram, quam in eum conceperant, deposuerunt, quàm eum pecunia mulctarunt.

[1] Ἀναλωκέναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ γνῶτε. [2] Ἧς ἐς ἀΐδιον] τῆς ἧς πρὸς τὸ μνήμη καταλείψεται. τὰ γὰρ ἄλλα διὰ μέσου. [3] Ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε] ἐὰν ποτε καὶ ὑποχαλάσωμεν, καὶ ἡττώμεθα. [4] Καίτοι ταῦτα] πρὸς κριτὰς ἀποδίδοται τῶν πραγμάτων. [5] Τὸ ἐπίφθονον] τὸ ἐπίζηλον. [6] Μῖσος μὲν γὰρ] διαλύεται γὰρ ἢ θανάτῳ, ἢ ἄλλῳ τινί. [7] * Τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχρὸν] ἴσως χρηστόν, τὸ αὐτίκα αἰσχρὸν ἤγουν τὸ παραυτίκα αἰσχύνειν (τὸ καλόν. τὸ γὰρ καλόν, καὶ τὸ μὴ αἰσχρόν, ταυτὸν δοκεῖ. ὃ τὸ μὴ αἰσχρόν. αἰτεῖ τὸ τιμὴν τὸ αἰσχροῦ ἔκκλισιν, καὶ ἀποφυγήν. ἀλλὰ τὸ βιαιότερον, καὶ ἐμφαντικώτερον. Æ. P. [8] * Ἀμφότερα] δηλονότι τὴν τοῦ καλοῦ ἐπίτευξιν, ἢ ἀπόλαυσιν, ἢ τὴν τοῦ αἰσχροῦ ἔκκλισιν, εἴτ' ἀποφυγήν. Æ. P. [9] Ὡς εἰπόντες] τὸ ὡς ἀντὶ τοῦ ἐπεί. [10] Ἐπ' αὐτὸν] κατ' αὐτοῦ. [11] Τὴν γνώμην] τὸ νοῦν τὸν διάνοιαν. [12] Οἱ δὲ δυνατοὶ] οἱ τῷ πλούτῳ δυνάμενοι.

Rursus

Rursus tamen nō multo pòst (id quod vulgus facere solet) [*ipsum*] belli ducem elegerunt, eiq; rerum omnium administrationem commiserūt, quòd domestici quidem luctus, & iacturæ, quam singuli priuatim fecerant, dolorem iam minus sentirēt, ipsum verò in rebus, quibus vniuersa ciuitas indigebat, administrandis, plurimi faciendum esse iudicarent. Quandiu enim Reipub. præfuit in pace, eam moderatè rexit, eamq; bona fide tutatus est, eiusq; potentiam maximè auxit. Postquam autem hoc bellum susceptum est, in hoc etiam ille Reipubl. vires videtur præuidisse. Duos autem annos, & sex menses [*à bello moto*] præterea vixit. Et post eius mortem, eius prouidentia in bello magis cognita est. Ille enim dicebat [*Athenienses*] victores euasuros, si quiescerent, [*& à cæteris bellis abstinerent,*] rebusq; nauticis operam darent, neque nouum imperium quærerent, dum hoc bellum gererent, neque Rempublicam in discrimen vocarent. Illi verò & hæc omnia contra egerunt, & alia, quæ ad hoc bellum pertinere non videbantur, ob priuatam ambitionem, & priuatos quæstus, in suam, sociorumq; perniciem administrarunt. Nam quum ea, [*quæ gerenda susceperant,*] feliciter succedebant, honor, & fructus ad priuatos potius, [*quam ad Rempublicam*] redibat: quū verò infeliciter succedebant, Reipublicæ detrimentum in hoc bello afferebant. Huius autem rei hæc fuit causa, quòd cùm ille & dignitate, & consilio polleret, & manifestè omnium ciuium integerrimus esset, vt nullis pecuniæ muneribus se corrumpi pateretur, plebem in officio liberaliter contineret, nec ab ea magis regeretur, quàm ipse eam regeret. Nam cùm non malis: [*sed bonis*] artibus potentiam adeptus esset, ad multitudinis voluntatem nihil dicebat: sed eam pro sua autoritate castigare, quinetiam nonnullis in rebus [*ei palàm*] aduersari poterat. Quoties igitur eos aliquid intempestiue, ac petulantiæ confidentia pullos audere animaduertebat, [*eos*] incusso metu, dicendo reprimebat. Contrà verò, eos temerè formidantes ad fiduciam reducebat, [*animosq; ipsis restituebat.*] Quare verbo quidem erat dominatus popularis; sed re ipsa penes primarium [*populi*] virum principatus erat. Qui verò eum sunt sequuti, cùm potius inter se dignitate pares essent, & eorum singuli principem in Republica locum, affectarent, omnia ad populi voluntatem dicere, eiúsque libidini Rempublicam permittere cœperunt.

A ὕστερον δ᾽ αὖθις οὐ πολλῷ (ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν) στρατηγὸν εἵλοντο, καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν· ὧν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἤλγει, ἀμβλύτεροι ἤδη ὄντες, ὧν δὲ ἡ ξύμπασα πόλις [1] προσεδεῖτο, πλείστου ἄξιον νομίζοντες εἶναι. ὅσον τε γὰρ χρόνον προὔστη τῆς πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως ἐξηγεῖτο, καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτήν, καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐκείνου μεγίστη· ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ * φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς [2] τὴν δύ- B ναμιν. ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη, καὶ ἓξ μῆνας· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν, [3] ἐπὶ πλέον ἔτι ἐγνώσθη [4] ἡ πρόνοια αὐτοῦ ἡ ἐς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν γὰρ, ἡσυχάζοντάς τε καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας, καὶ ἀρχὴν μὴ ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ, μηδὲ τῇ πόλει κινδυνεύοντας, ἔφη περιέσεσθαι. οἱ δὲ ταῦτά τε πάντα ἐς τοὐναντίον ἔπραξαν, καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ πολέμου δοκοῦντα εἶναι, κατὰ τὰς ἰδίας φιλοτιμίας, καὶ ἴδια κέρδη, κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν· C [5] ἃ κατορθούμενα μὲν, [6] τοῖς ἰδιώταις τιμὴ καὶ ὠφέλεια μᾶλλον ἦν· [7] σφαλέντα δὲ, τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβη καθίστατο. αἴτιον δ᾽ ἦν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς ὢν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ, χρημάτων τε διαφανῶς [8] ἀδωρότατος γενόμενος, κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ᾽ αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἦγε, διὰ τὸ μὴ, κτώμενος ἐξ οὐ προσηκόντων τὴν δύναμιν, πρὸς ἡδονήν τι λέγειν, ἀλλ᾽ ἔχων ἐπ᾽ ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργήν τι ἀντειπεῖν. D ὁπότε γοῦν αἴσθοιτό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν [9] ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι· καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως, ἀντικαθίστη πάλιν ἐπὶ τὸ θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν, δημοκρατία, ἔργῳ δὲ, ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή. οἱ δὲ ὕστερον, ἴσοι αὐτοὶ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους ὄντες, καὶ ὀρεγόμενοι τοῦ πρῶτος ἕκαστος γίγνεσθαι, ἐτράποντο καθ᾽ ἡδονὰς τῷ δήμῳ καὶ τὰ πράγματα ἐνδιδόναι.

* ἰδ. Æ.P.

[1] Προσεδεῖτο] χρείαν εἶχε. [2] Τὴν δύναμιν] τὴν ἰσχὺν τοῦ πολέμου. [3] Ἐπεβίω ἔτη] μετὰ τὸ καταστῆναι τὸν πόλεμον. [4] Ἡ πρόνοια αὐτοῦ] ἡ περίνοια. [5] Ἃ κατορθούμενα] εἰς τέλος ἰόντα. [6] Τοῖς ἰδιώταις] ἰδιώτας καλεῖ τοὺς ῥήτορας, καὶ τοὺς δημαγωγούς, οὐχ ὅτι ἰδιῶταί εἰσι κατὰ τὸ ἀληθές, ἀλλ᾽ ὡς πρὸς [illegible] τοῦ κοινοῦ καὶ τῆς πόλεως εἴρηκε. [7] Σφαλέντα δὲ] αἰνίττεται τὰ κατὰ τὸν Ἀλκιβιάδην. [8] Ἀδωρότατος] ἀδωρόληπτος. [9] Ὕβρει θαρσοῦντας] ἀλόγως τι θαρροῦντας.

ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλά, ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἐχούσῃ, ἡμαρτήθη, καὶ ὁ ἐς Σικελίαν πλοῦς· ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης [1] ἁμάρτημα ἦν πρὸς οὓς ἐπῄεσαν, [2] ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες, οὐ τὰ [3] πρόσφορα τοῖς οἰχομένοις ἐπιγιγνώσκοντες, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας, τά τε [4] ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἐταράχθησαν. σφαλέντες δὲ ἐν Σικελίᾳ ἄλλῃ τε παρασκευῇ καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ πλέονι μορίῳ, καὶ κατὰ τὴν πόλιν ἤδη ἐν στάσει ὄντες, ὅμως τρία μὲν ἔτη ἀντεῖχον τοῖς τε πρότερον ὑπάρχουσι [5] πολεμίοις, καὶ τοῖς ἀπὸ Σικελίας [6] μετ' αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων [7] ἔτι τοῖς πλέοσιν ἀφεστηκόσι· Κύρῳ τε ὕστερον [8] βασιλέως παιδὶ [9] προσγενομένῳ, ὃς παρεῖχε χρήματα Πελοποννησίοις ἐς τὸ ναυτικόν. καὶ οὐ πρότερον [10] ἐνέδοσαν ἢ αὐτοὶ ἐν σφίσι κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περιπεσόντες ἐσφάλησαν. [11] τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευε τότε, [12] ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω, καὶ πάνυ ἂν ῥᾳδίως [13] * περιγενέσθαι τὴν πόλιν τῶν Πελοποννησίων αὐτῶν τῷ πολέμῳ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑκατὸν ἐς Ζάκυνθον τὴν νῆσον, ἣ κεῖται ἀντιπέρας Ἤλιδος· εἰσὶ δὲ Ἀχαιῶν τῶν ἐκ Πελοποννήσου ἄποικοι, καὶ Ἀθηναίοις ξυνεμάχουν. ἐπέπλεον δὲ Λακεδαιμονίων χίλιοι ὁπλῖται, καὶ Κνῆμος Σπαρτιάτης ναύαρχος. ἀποβάντες δὲ ἐς τὴν γῆν, ἐδῄωσαν τὰ πολλά. [14] καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, Ἀριστεὺς Κορίνθιος, καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις, Ἀνήριστος, καὶ Νικόλαος, καὶ Πρατόδημος, καὶ Τεγεάτης Τιμαγόρας, [15] καὶ Ἀργεῖος ἰδίᾳ, Πόλις, πορευόμενοι ἐς τὴν Ἀσίαν ὡς βασιλέα, εἴ πως πείσειαν αὐτὸν χρήματά τε παρέχειν

γρ. ἀντιπέρας

γρ. ἰδιώτης. γρ. ἰδίᾳ πομπαῖς

A Vnde cùm multis aliis in rebus peccatum est, (vt in ampla ciuitate, & quæ principatum obtinet, [*accidere plerunque solet*,] tum etiam in expeditione in Siciliã facta, quæ suscepta est non tam peccato iudicii, [*& culpa*] eorum, aduersus quos [*ipsi Athenienses*] iuerunt, quàm illorum, qui [*classem illam*] emiserunt, qui non cognoscebãt ea, quæ [*suis illuc*] profectis conducebant: sed propter priuatas simultates, de populi principatu contendentes, & res, quæ militiæ gerebantur, debilitarunt; & [*domi*] totũ B Reipublicæ statum mutuis discordiis tunc primùm conturbarunt. Quamuis autem in Sicilia rem infeliciter gessissent, & cum alium apparatum, tum etiam maiorẽ classis partem amisissent, & in ipsa vrbe seditione iam laborarent, tamẽ tres annos restiterunt: & prioribus hostibus, & Siculis, qui se illis adiunxerant, quinetiam plerisque sociorum, qui [*ab ipsis*] defecerãt: mox etiam Cyro, Regis Persarum filio, qui se [*Lacedæmoniis*] adiunxerat, & pecunias Pe- C loponnesiis ad classem [*parandam*] dederat. Nec prius [*hostibus imperio*] cesserunt, [*ac succubuerunt*,] quàm ipsi mutuis discordiis collisi conciderunt. Tanta prudentia tunc in Pericle fuit, qua cęteros ciues longè superans, ciuitatem Peloponnesiis eo bello vel facillimè superiorem fore præuiderat. Lacedæmonij verò, eorumq; socij, eadem æstate cum centum nauibus profecti sunt in insulam Zacynthum, quæ iacet è regione Elidis. Zacynthij autem sunt Achæorum ex Peloponneso coloni, & Atheniensium erant socij. Illa autem classe aduersus [*illos*] vehebantur mille grauis armaturę milites Spartani, & Cnemus Spar- D tanus, classis præfectus; exscẽsuq; ex nauibus in terram facto, magnam illius agri partem vastarunt. cumq; illi deditionem facere nollent, domum redierunt. Eadem iam extrema, Aristæus Corinthius, & Lacedæmoniorum Legati, Aneristus, Nicolaus, Pratodemus, & Timagoras Tegeates, & Polis Argiuus, [*non publicè missus: at sua sponte cum cæteris profectus*, &] priuatim, dum iter facerent in Asiam ad [*Persarum*] Regem, si qua ratione ei persuadere possent, vt sibi pecuniam daret,

[1] Ἁμάρτημα ἦν] λείπει τὸ τῶν λεοντίνων. τοὺς λεοντίνους λέγει. οὗτοι γὰρ μετακαλέσαντο πρὸς συμμαχίαν ἀθηναίους, συρακουσίοις διαφερόμενοι. [2] Ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες] ἀθηναῖοι οἱ προσήκοντες. [3] Τοῖς οἰχομένοις] τοῖς πορευθεῖσιν εἰς σικελίαν. [4] Ἐν τῷ στρατοπέδῳ] τῷ σικελικῷ. [5] Πολεμίοις] τοῖς λακεδαιμονίοις. [6] Μετ' αὐτῶν] τῶν λακεδαιμονίων. [7] Ἔτι τοῖς πλέοσιν] ἀντεῖχον δηλονότι. [8] Βασιλέως παιδὶ] βασιλέως λέγει τοῦ Δαρείου υἱοῦ Ἀρταξέρξου. οὗτος Κύρου καὶ ὁ Ξέρξης ... τὰς ἀναβάσεις ἔγραψε. [9] Προσγενομένῳ] τοῖς λακεδαιμονίοις δηλονότι. [10] Ἐνέδοσαν] ἐμαλακίσθησαν. [11] Τοσοῦτον] φρονήσεως δηλονότι. [12] Ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω] ἀφ' ὧν προεμάνθανεν, ὥστε μήτε κατὰ γῆν πολεμῆσαι, μήτε εἰς σικελίαν πέμψαι. [13] Περιγενέσθαι] τὸ οὕτω ... τῆς τοῦ Περικλέους γνώμης, καὶ ... ἡσυχάζειν, τὸ ναυτικὸν θεραπεύειν, ἀρχὴν μὴ ἐπικτᾶσθαι ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ, μηδὲ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβουλήθησαν, ὡς ἐν τοῖς ἄνω δεδήλωται. Æ. P. [14] Καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν] ἐνεδίδουν οἱ ζακύνθιοι. [15] Καὶ ἀργεῖος ἰδίᾳ πομπαῖς] γράφεται, ἰδίᾳ, Πόλις. ὄνομα κύριον. αὐτὸ τὸ κοινόν. οἱ γὰρ ἀργεῖοι φίλοι ἦσαν ἀθηναίοις.

belliq;

belliq; societatem secum iniret, primùm in Thraciam ad Sitalcem Teræ filium ierunt, quòd vellent, si possent, ei persuadere, vt relicta Atheniensium societate ad suam transiret, & coniunctis armis secum Potidæam iret, vbi erat Atheniensium exercitus, qui [*urbem*] obsidebat, vtque eos suis auxiliis iuuādi finem faceret, sibiq; adesset, vt illo adiuuante, quò proficiscebantur, ire possent trans Hellespontum ad Pharnacem Pharnabazi filium, qui eos ad Regem erat deducturus. Sed cum forte Atheniensium Legati, Learchus Callimachi, & Ameniades Philemonis [*filius*,] apud Sitalcem tunc adessent: Sadoco Sitalcæ filio, qui ciuis Atheniensis factus fuerat, persuaserunt, vt eos sibi traderet, ne, si ad Regem transiuissent, quantum in ipso situm esset, illi suæ ciuitati nocerent. Ille verò eorum verbis adductus, illos, dum per Thraciam iter facerent ad nauigium, quo Hellespontum erant traiecturi, antequàm [*id*] conscenderent, comprehendit, missis aliis quibusdam cum Learcho, & Ameniade: illósque his tradi iussit. Hi verò [*eos*] acceptos Athenas detulerunt. Qui cùm eò peruenissent, Athenienses veriti ne Aristeus, si euasisset, longè pluribus maleficiis [*se*] afficeret, quia eum & antè rerum omnium, quæ ad Potidæam, & in Thracia gestæ fuerant, autorem fuisse constabat, omnes eodem die, indemnatos, & quædam dicere volentes, interfecerunt, & in profundas fossas deiecerunt, æquum esse censentes parem gratiam Lacedæmoniis referre, eosq; eodem modo tractare, quo ipsi suos antè tractarant, qui negotiatores Atheniensium, & sociorum, quos ceperant in onerariis nauibus circa Peloponnesum nauigantes, interfecerant, & in profundas fossas deiecerant. Lacedæmonij enim huius belli initio omnes, quos in mari cepissent, vt hostes trucidabant, tam Atheniensium socios, quàm eos, qui neutrorum partes sequebantur. Sub idem tempus, extrema iam æstate, & Ambraciotæ, cùm ipsi, tum etiam multi barbari, quos ex suis sedibus excitarant, [*& ad belli societatem asciuerant*,]

A καὶ ξυμπολεμεῖν, ἀφικνοῦνται ὡς Σιτάλκην πρῶτον τὸν Τήρεω ἐς Θρᾴκην, βουλόμενοι πεῖσαί τε αὐτὸν, εἰ δύναιντο, μεταστάντα τῆς Ἀθηναίων ξυμμαχίας, στρατεῦσαι ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν, οὗ ἦν στράτευμα τῶν Ἀθηναίων πολιορκοῦν· καὶ παῦσαι βοηθεῖν τε αὐτοῖς, καὶ ἧπερ ὥρμηντο, δι' ἐκείνου πορευθῆναι πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου ὡς Φαρνάκην τὸν Φαρναβάζου, ὃς αὐτοὺς ἔμελλεν ὡς βασιλέα ἀναπέμψειν. παρατυχόντες δὲ Ἀθηναίων πρέσβεις, Λέαρχός ὁ B Καλλιμάχου, καὶ Ἀμεινιάδης ὁ Φιλήμονος παρὰ τῷ Σιτάλκῃ, πείθουσι τὸν Σάδοκον[1] τὸν γεγενημένον Ἀθηναῖον, Σιτάλκου υἱὸν, τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφίσιν, ὅπως μὴ διαβάντες ὡς βασιλέα,[2] *[3] τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος βλάψωσιν.[4] ὁ δὲ, πεισθεὶς, πορευομένους αὐτοὺς διὰ τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ᾧ ἔμελλον τὸν Ἑλλήσποντον περαιώσειν, πρὶν ἐσβαίνειν, ξυλλαμβάνει, ἄλλους ξυμπέμψας μετὰ τοῦ Λεάρχου καὶ Ἀμεινιάδου· καὶ ἐκέλευσεν ἐκείC νοις παραδοῦναι.[5] οἱ δὲ,[6] λαβόντες, ἐκόμισαν ἐς τὰς Ἀθήνας. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, δείσαντες οἱ Ἀθηναῖοι[7] τὸν Ἀριστέα, μὴ[8] αὖθις σφᾶς ἔτι πλείω[9] κακουργῇ διαφυγών, ὅτι καὶ πρὸ τούτων τὰ τῆς Ποτιδαίας καὶ τῶν ἐπὶ Θρᾴκης πάντ' ἐφαίνετο πράξας, ἀκρίτους καὶ βουλομένους ἔστιν ἃ εἰπεῖν, αὐθημερὸν ἀπέκτειναν πάντας, καὶ ἐς φάραγγας ἐσέβαλον·[10] δικαιοῦντες[11] τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι[12] οἷσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι[13] ὑπῆρξαν, τοὺς ἐμπόρους οὓς ἔD λαβον Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, ἐν ὁλκάσι περὶ Πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες, καὶ ἐς φάραγγας ἐσβαλόντες. πάντας γὰρ δὴ κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅσους λάβοιεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὡς πολεμίους διέφθειρον, καὶ τοὺς μετὰ Ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας, καὶ τοὺς μηδὲ μεθ' ἑτέρων.

[14] Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ θέρους τελευτῶντος, καὶ Ἀμπρακιῶται, αὐτοί τε καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἀναστήσαντες,

---

[1] Τὸν γεγενημένον] τὸν ἐγχειρίσαντα. [2] Τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος] ἴσον ἀπὸ τοῦ μέρους αὐτοῦ. * [3] Τὴν ἐκείνου] ἡ σύνταξις ... τὸ ἐκείνου μέρος, τουτέστι, ὅπως μὴ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις διαβαίνοντες πρὸς τὸν βασιλέα, τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν βλάψωσι ... τὸ ἐκείνου, τοῦ Σαδόκου δηλονότι, μέρος ... ὅτι αὐτοὺς δυνάμενος κωλύειν, οὐκ ἐκώλυεν ὡς βασιλέα διαβῆναι. ... τὴν ἐκείνου πόλιν, τουτέστι τὰς Ἀθήνας, ὧν ἐκεῖνος ὁ Σάδοκος ἦν πολίτης, Ἀθηναῖος γεγενημένος. Æ. P.

[4] Ὁ δὲ] ἤγουν ὁ Σάδοκος. [5] Ἐκείνοις] τοῖς πρέσβεσι τῶν Ἀθηναίων. [6] Οἱ δὲ] οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων. [7] Τὸν Ἀριστέα] τὸν Κορίνθιον. [8] Αὖθις] εἰς τὸ μέλλον. [9] Κακουργῇ] κακουργήσῃ. [10] Δικαιοῦντες] δίκαιον κρίνοντες. [11] Τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι] τὴν ἴσην τιμωρίαν δοῦναι. [12] Οἷσπερ] αὐτὶ τοῦ ἅπερ. [13] Ὑπῆρξαν] αὐτὶ τοῦ προκατήρξαντο. [14] Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] μετάβασις.

γρ. ἐπὶ ἄργος

ἐστράτευσαν.[1] ἐπὶ τὸ ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν, καὶ τὴν ἄλλην ἀμφιλοχίαν. ἔχθρα δὲ πρὸς τοὺς ἀργείους ἀπὸ τοῦδε[2] αὐτοῖς ἤρξατο πρῶτον γενέσθαι. ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν καὶ ἀμφιλοχίαν τὴν ἄλλην ἔκτισε μετὰ τὰ τρωϊκὰ οἴκαδε ἀναχωρήσας,[3] καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος[4] τῇ ἐν ἄργει καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ ἀμπρακικῷ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι ἄργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη[5] τῆς ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας. ὑπὸ ξυμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι, ἀμπρακιώτας ὁμόρους ὄντας τῇ ἀμφιλοχικῇ ξυνοίκους[6] ἐπηγάγοντο·[7] καὶ ἑλληνίσθησαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων. οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι, βάρβαροί εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν[9] τοὺς ἀργείους οἱ ἀμπρακιῶται[10] χρόνῳ, καὶ αὐτοὶ ἴσχουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' ἀμφίλοχοι, γενομένου τούτου, διδόασιν ἑαυτοὺς[11] ἀκαρνᾶσι, καὶ προσεπικαλέσαντο ἀμφότεροι ἀθηναίους· οἳ αὐτοῖς Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἔπεμψαν, καὶ ναῦς τριάκοντα. ἀφικομένου δὲ τοῦ Φορμίωνος, αἱροῦσι κατὰ κράτος ἄργος, καὶ τοὺς ἀμπρακιώτας ἠνδραπόδισαν. κοινῇ τε[12] ᾤκησαν αὐτὸ ἀμφίλοχοι καὶ ἀκαρνᾶνες.[13] μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον ἀθηναίοις καὶ ἀκαρνᾶσιν. οἱ δὲ ἀμπρακιῶται τὴν μὲν ἔχθραν[14] ἐς τοὺς ἀργείους ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποιήσαντο, ὕστερον δὲ[15] ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατιὰν ποιοῦνται αὐτῶν τε καὶ χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ ἄργος, τῆς μὲν χώρας ἐκράτουν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀθηναῖοι ναῦς ἔστειλαν εἴκοσι μὲν περὶ πελοπόννησον, καὶ Φορμίωνα στρατηγόν·

γρ. προσπαρακαλέσαντες.

γρ. ἐ, προσεπικαλέσαντες

γρ. στρατείαν

expeditionem fecerunt aduersus Argos Amphilochicum, cæteramq; Amphilochiam. Inimicitiæ autem, quæ ipsis cũ Argiuis intercesserunt, hinc initium duxerant. Argos Amphilochicum, & reliquam Amphilochiam, Amphilochus Amphiarai [*filius*,] post bellum Troianum, domum reuersus, cum rerum status, qui Argis erat, ei non placeret, condidit in sinu Ambracico, [*vrbem*] de eodem patriæ suæ nomine Argos, [*cognomine vero Amphilochicum*] appellans. Hęc autem vrbs omniũ in Amphilochia sitarum maxima erat, & potentissimos quosque [*illius regionis homines*] habebat incolas. Sed [*eius incolæ*] multis pòst seculis, calamitatibus afflicti, Ambraciotas agro Amphilochico finitimos, in ciuitatis societatem accersiuerunt. Linguamq; Græcam, quæ nunc est in vsu, tunc primùm didicerunt ex Ambraciotis, qui in eadem vrbe cum ipsis habitarant. At reliqui Amphilochi barbari sunt. Ambraciotæ igitur progressu temporis Argiuos [*Amphilochicos, à quibus in ciuitatis communionem recepti fuerant*,] vrbe pellunt, ipsiq; retinent vrbem. Amphilochi verò vrbe pulsi sese Acarnanibus dediderunt, & vtrique Athenienses in auxilium aduocarunt, qui Phormionem ducem, & triginta naues ipsis miserunt. Cùm autem Phormio [*eò*] peruenisset, Argos per vim ceperunt, & Ambraciotas in seruitutem abstraxerunt, vrbemq; Amphilochi, & Acarnanes communiter incoluerunt. Postea verò societas inter Athenienses, & Acarnanes tunc primùm est inita. Ambraciotæ igitur tunc primùm inimicitias cum Argiuis propter suos in seruitutem ab illis abstractos susceperunt, posteaquam in hoc bello hanc expeditionem fecerunt, exercitu ex suis militibus, & Chanibus, & aliis quibusdam finitimis barbaris collecto. Et ad Argos profecti, agrum quidem in suam potestatem redegerunt: sed cùm vrbem aggressi expugnare non potuissent, domum redierunt, & alij ab aliis dirempti ad suam quique gentem reuerterũt. Atque hæc quidem ęstate ista sunt gesta. Ineũte autem hyeme, Athenienses viginti naues, & Phormionẽ ducem circa Peloponnesum miserunt:

[1] Ἐπὶ τὸ ἄργος] κατὰ τὸ ἄργους. [2] Αὐτοῖς] τοῖς ἀμπρακιώταις. [3] Καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος] εὗρε γὰρ τὴν μητέρα Ἐριφύλην ἀναιρεθεῖσαν ὑπὸ Ἀλκμαίωνος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. [4] Τῇ ἐν ἄργει καταστάσει] τῇ οἰκήσει. [5] Τῆς ἀμφιλοχίας] γῆς δηλονότι. [6] Ἐπηγάγοντο] ἐφειλκύσαντο. [7] Καὶ ἑλληνίσθησαν] ἕλληνες κατὰ τὴν νῦν διάλεκτον ἐγένοντο. [8] Οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι] οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι, βάρβαροι· οἱ δὲ ἀμπρακιῶται, ἕλληνες, κορινθίων ἄποικοι. [9] Τοὺς ἀργείους] τοὺς ἀμφιλοχικοὺς, τοὺς δεξαμένους. [10] Χρόνῳ] ἀντὶ τοῦ μόλις. [11] Ἀκαρνᾶσι] φίλοις οὖσι δηλονότι ἀθηναίων. [12] Ὤκησαν αὐτὸ] αὐτὸ τὸ ἄργος. [13] Μετὰ δὲ τοῦτο] ἀντὶ τοῦ ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας. [14] Ες τοὺς ἀργείους] κατὰ τῶν ἀργείων. [15] Εν τῷ πολέμῳ] τῷ πελοποννησιακῷ δηλονότι.

qui ex

qui ex belli sede, quam Naupacti habebat, proficiscēs, diligenter obseruabat, ne quis Corintho, & ex sinu Crisæo enauigaret, néve [eo] intraret. alias etiā sex in Cariam, & Lyciam, & Melesandrum ducem [miserunt,] vt pecunias ab istarum regionum incolis exigerent, neque oneraria nauigia ex [vrbe] Phaselide, & Phœnice, & ex illa continente proficiscentia, à Peloponnesiis latronibus, qui ex ipsa Pelopōneso veniebant, infestari sinerēt. Melesander autem cum exercitu Atheniensium, & sociorum, qui nauibus simul vehebātur, in Lyciam ingressus, prœlio superatus occidit, & quandam copiarum partem amisit. Eadem hyeme Potidæatæ, cùm diutius obsidionem tolerare non possent, & Peloponnesiorum irruptiones in Atticam factæ nihilo magis Athenienses [ab vrbis obsidione] remouerent, & res frumentaria defecisset, & alia multa præterea pro necessario victu illic iam accidissent, quinetiam nonnulli mutuo se gustassent, ita demum in colloquium de deditione venerunt cum Atheniensiū ducibus, quibus ea vrbis obsidendæ cura mandata fuerat, Xenophonte Euripidis, Hestiodoro Aristoclidę, & Phanomacho Callimachi [filio.] Illi verò [cōditiones oblatas] acceperunt, tū quòd exercitum in loco frigido magna incommoda ferre animaduerterent, tum etiam quòd Respubl. duo talentorum millia in illam obsidionem iam impendisset. His igitur conditionibus [Potidæatæ] deditionem fecerunt, vt ipsi exirent, & liberi, & vxores, & milites auxiliarij, [& mares quidem] cū singulis vestimentis, fœminæ verò, cum binis, cumque certa singuli ad viaticum pecunia. Atque hi quidem interposita fide publica egressi abierunt & in agrum Chalcidicum, & quò quisq; potuit. Athenienses verò ducibus crimini dederunt, quòd populi iniussu [cum hoste] compositionem [huiusmodi] fecissent. Existimabant enim [illos] vrbem expugnare potuisse; [si voluissent, vt de eius incolis arbitratu suo statuerent, eosque tractarent] quemadmodum volebant. Postea verò colonos ex suo corpore Potidæam miserunt, eamque incoluerunt. Atque hæc quidem hac hyeme sunt gesta. & secundus huius belli annus finitus est, quod Thucydides conscripsit. Ineunte æstate, Peloponnesij, eorumque socij in Atticam quidem nullam irruptionem fecerunt: sed cum copiis aduersus Platæam iuerunt. Archidamus verò Zeuxidami [filius,] Lacedæmoniorum Rex, illis præerat,

A ὃς ὁρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου, φυλακὴν εἶχε μήτ' ἐκπλεῖν ἐκ Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μηδένα, μήτ' ἐσπλεῖν· ἑτέρας δὲ ἓξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας, καὶ Μελήσανδρον στρατηγόν, ὅπως ταῦτά τε [1] ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ λῃστικὸν τῶν Πελοποννησίων μὴ ἐῶσιν, [2] αὐτόθεν ὁρμώμενον, βλάπτειν τὸν πλοῦν τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἠπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελήσανδρος, ἀποθνήσκει, καὶ τῆς B στρατιᾶς μέρος τι διέφθειρε, νικηθεὶς μάχῃ. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδαιᾶται, ἐπειδὴ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἵ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπανίστασαν τοὺς Ἀθηναίους, ὅ τε σῖτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἐπεγεγένητο αὐτόθι ἤδη βρώσεως πέρι ἀναγκαίας, καί τινες καὶ ἀλλήλων ἐγεύοντο, οὕτω δὴ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντί τε τῷ Εὐ- C ριπίδου, καὶ Ἑστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. [4] οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀνηλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως δισχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελθεῖν αὐτούς, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς ἐπικούρους, ξὺν ἑνὶ ἱματίῳ, γυναῖκας δέ, ξὺν δυοῖν καὶ ἀργύριόν τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μέν, ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἔς τε τὴν Χαλκιδικήν, [5] καὶ ἕκαστος ᾗ ἐδύνατο. Ἀθη- D ναῖοι δὲ τούς τε στρατηγοὺς ἐπῃτιάσαντο ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν ([6] ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ᾗ ἐβούλοντο) καὶ ὕστερον ἐποίκους ἑαυτῶν ἔπεμψαν ἐς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ κατῴκισαν. Ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ Πλάταιαν. ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδα- E μος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς,

γρ. ἰσχυρῶς

γρ. ἔτους

[1] Ἀργυρολογῶσι] ἀργύριον ἀπαιτῶσιν. [2] Αὐτόθεν] ἐξ αὐτῆς τῆς Πελοποννήσου. Æ.P. [3] Ἀπὸ Φασήλιδος] Φάσηλις, πόλις Παμφυλίας. μέμνηται ταύτης καὶ Διονύσιος ὁ περιηγητής. [4] Οἱ δὲ] οἱ στρατηγοί. [5] Καὶ ἕκαστος ᾗ ἐδύνατο] τὰς τεσσαράκοντα δύο πόλεις. [6] Ἐνόμιζον γὰρ ἂν] ἀνδραποδίσαι γὰρ τοὺς ἄνδρας ἐβούλοντο.

καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ πλαταιῆς, εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, ἔλεγον τοιάδε, Ἀρχίδαμε, καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ᾽ ἄξια οὔτε ὑμῶν, οὔτε πατέρων ὧν ἐστε, ἐς γῆν τὴν πλαταιέων στρατεύοντες. Παυσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν ἑλλάδα ἀπὸ τῶν μήδων, μετὰ ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ᾽ ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ πλαταιέων ἀγορᾷ Διὶ ἐλευθερίῳ ἱερὰ, καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους, ἀπεδίδου πλαταιεῦσι, γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας [1] αὐτονόμους οἰκεῖν· στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ᾽ αὐτοὺς, μηδ᾽ ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης· ὑμεῖς δὲ τἀναντία δρᾶτε. μετὰ γὰρ θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε. μάρτυρας δὲ θεοὺς τούς τε ὁρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρῴους, καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν τὴν γῆν τὴν πλαταιίδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, ἐᾶν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Παυσανίας ἐδικαίωσε. Τοσαῦτα εἰπόντων πλαταιέων, Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπε, Δίκαια λέγετε ὦ ἄνδρες πλαταιῆς, ἢν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Παυσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, [2] αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων, ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ᾽ ἀθηναίοις· παρασκευή τε τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἧς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις· εἰ δὲ μὴ (ἅπερ καὶ πρότερον ἤδη προυκαλεσάμεθα) ἡσυχίαν ἄγετε, νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν· καὶ ἔστε μηδὲ μεθ᾽ ἑτέρων· δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ, μηδ᾽ ἑτέρους. καὶ τάδε ἡμῖν ἀρέσκει. Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ πλαταιέων πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα, ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες,

(Margin: ἐγχωρίοις; παρ᾽ ὑμῶν ἀρέσκει)

A & castris [*adeam*] positis agrum vastaturus erat. Sed Platæenses legatis statim ad ipsum missis, hæc dixerunt: Archidame, & Lacedæmonij, neque iustè, neque ex dignitate vestra, patrumque vestrorum facitis, qui agrum Platæensem hostiliter inuaditis. Pausanias enim Cleombroti [*filius*,] Lacedæmonius qui Græciam Medorum dominatu liberauit, cum Græcis, qui pugnæ apud nos commissæ idem periculum subire voluerunt, cùm victimas Ioui Liberatori in Platæensi foro immo- B lasset omnesq; socios conuocasset, Platæensibus & agrũ, & vrbem reddidit, [*ipsisq; permisit*,] vt sua possidentes, [*hic*] suis legibus viuerent, & dixit, nullum vnquam iniustè, ne seruitutis quidem imponẽdæ gratia, bellum ipsis illaturũ; alioqui socios, qui aderant, pro viribus vim ab ipsis propulsaturos. Hæc igitur patres vestri propter virtutem, & animi alacritatem, quam in illis periculis demonstrauimus, nobis tradiderunt. Vos vero cõtrà facitis. Nam cũ Thebanis, qui nobis sunt inimicissimi, huc venitis, vt nos in seruitutẽ redigatis. Deos autem contestati, & eos, qui iurisiurãdi testes C tunc fuerunt, & vestros patrios, & nostros indigenas, vos rogamus ne agrũ Platæensem lædatis, néve iusiurãdum violetis: sed iure nostro [*nos*] viuere sinatis, quẽadmodum Pausanias statuit. Cùm autem Platæenses hæc dixissent, Archidamus illorum orationem excipiens, hæc respõdit: Æqua est vestra oratio, Viri Platæenses, si verbis facta respondeãt. Quemadmodum igitur Pausanias vobis præstitit, cùm vos ipsi vestro iure viuatis, tum etiam alios pro vestra virili parte in libertatem vindicetis, quot- D quot eadem pericula tunc vobiscum subierunt, & eiusdem fœderis, ac iurisiurandi participes fuerunt, & qui nunc Atheniensibus seruiunt. Nam vestri ipsorum causa, & aliorum in libertatem asserendorum gratia tantus apparatus [*tunc*] factus fuit, tantumque bellum fuit susceptum. cuius [*libertatis*] cùm vos quoque maximè participes fueritis, iusiurandum etiam seruetis: sin minus (ad quæ vel antè [*vos*] iam inuitauimus, [*& hortati sumus*]) quiescatis, res vestras possidentes, ac neutrorum par- E tes sequamini, & vtrosque quidem amicitiæ causa, neutros verò belli gratia recipiatis. Atque hæc quidem nobis placent. Archidamus igitur hæc dixit. Platæensium verò legati his auditis in vrbem redierunt, cumque rem ad populum retulissent, Archi-

[1] Αὐτονόμους] τοὺς πλαταιεῖς δηλονότι. [2] Αὐτοί τε αὐτονο- μεῖσθε] τοῖς οἰκείοις νόμοις [illegible] χρῆσθε.

damo

damo responderunt, à se sine Atheniensibus, fieri non posse, quæ ab ipso petebātur. suos enim liberos, & coniuges apud illos esse, seque toti ciuitati timere, ne post ipsorum discessum, Athenienses venirent, & impedirent [*ne promissis starent,*] aut etiam Thebani, propterea quòd cautum esset de vtrisq; recipiendis, suam vrbem rursus occupare conarētur. Ille verò illos bene sperare iubens, ad hæc respondit. Vos igitur vrbem, & ædificia nobis Lacedæmoniis tradite, & fines agri demōstrate, & numerum vestrarum arborū, & quicquid aliud in numerum cadere potest. vos verò abite quocunque vultis, quandiu bellum durarit. vbi autem hoc fuerit confectum, reddemus, [*quicquid à vobis acceperimus.*] Interea verò vt depositum seruabimus, agrum colentes, & tributum pendentes, quod vobis, [*vitaq; sustentandæ*] suppetere possit. Illi vero his auditis, in vrbem redierunt. cumque his de rebus cum multitudine consultassent, responderunt se velle conditiones sibi ab eo oblatas cum Atheniēsibus prius cōmunicare, & si illis persuadere possent, [*vt has probarent,*] se ad hæc [*quæ petebantur,*] faciendum paratos esse. Interea verò petierunt, vt inducias secum faceret, & ab agro vastando sibi temperaret. Ille verò inducias fecit tot dierum, intra quot verisimile videbatur, responsum Athenis afferri posse, & ab agro vastando sibi temperauit. Platæenses verò legati ad Athenienses profecti, & agitato cum illis consilio, redierunt, hæcq; ciuitati retulerunt. Neque in superiore tempore, viri Platæenses, ex quo societatem iniuimus, Athenienses dicunt se passos esse nobis iniuriam fieri, neque nunc passuros: at pro viribus opem [*nobis*] laturos, vobisque mandant, [*vosq; obtestantur*] per iusiurādum, quod vestri patres iurarunt, nequid noui in societate moliamini. Cum legati hęc renuntiassent, Platęenses decreuerunt non deserere Atheniēses: sed pati & agrum ante suos oculos vastari, si necesse esset, & perferre quicquid aliud contingere posset, nec quenq̄ amplius emittere; sed ex muris respōdere se nō posse facere ea, quæ à Lacedæmoniis petebātur. Cùm autem hoc respōsum [*illis*] dedissent, tunc verò Rex Archidamus primū Deos, & heroës indigenas contestari cœpit, his

A ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν ἃ προκαλεῖται, [1] ἄνευ ἀθηναίων. παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες [2] παρ' ἐκείνοις εἶεν. δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει, μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων, ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν [3] οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ θηβαῖοι ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτοὺς, πρὸς ταῦτα ἔφη, Ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας παράδοτε ἡμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὅρους ἀποδείB ξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα, καὶ ἄλλο [4] εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν. αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ᾖ. ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀποδώσομεν. [5] μέχρι δὲ τοῦ δὲ ἕξομεν παρακαταθήκην, [6] ἐργαζόμενοι, καὶ φορὰν φέροντες ἣ ἂν ὑμῖν μέλλῃ [7] ἱκανὴ ἔσεσθαι. Οἱ δ' ἀκούσαντες, ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν. [8] καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους, ἔλεξαν ὅτι βούλονται ἃ προκαλεῖται, ἀθηναίοις κοινῶσαι πρῶτον. καὶ, ἢν πείθωσιν αὐτοὺς, ποιεῖν ταῦτα. μέχρι C δὲ τούτου, σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ δῃοῦν. ὁ δὲ, ἡμέρας τε ἐσπείσατο ἐν αἷς εἰκὸς ἦν [9] κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν [10] οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δὲ οἱ πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον [11] ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοιάδε, Οὔτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ, ὦ ἄνδρες πλαταιῆς, ἀφ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, ἀθηναῖοι φασὶν ἐν οὐδενὶ ἡμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους, οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ D δύναμιν. [12] ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν, πρὸς τῶν ὅρκων οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν. Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων, οἱ πλαταιῆς ἐβουλεύσαντο ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὁρῶντας, καὶ ἄλλο πάσχοντας ὅ, τι ἂν ξυμβαίνῃ. ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστὶν ἃ λακεδαιμόνιοι [13] προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶE τον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρίων Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων

---

[1] Ἄνευ ἀθηναίων] τῆς γνώμης δηλονότι. [2] Παρ' ἐκείνοις] τοῖς ἀθηναίοις. [3] Οὐκ ἐπιτρέπωσιν] οὐ δῶσιν τὴν ἄδειαν τοῖς πλαταιεῦσιν ἐμμένειν τοῖς δόξασιν. [4] Εἴ τι δυνατὸν] λείπει τὸ ἐστί. [5] Μέχρι δὲ τοῦδε] τοῦ καιροῦ τοῦ πολέμου. [6] Ἐργαζόμενοι] τὴν γῆν δηλονότι. [7] Ἱκανὴ ἔσεσθαι] εἰς τροφὴν δηλονότι. [8] Καὶ βουλευσάμενοι] προσβεύσασθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. [9] Κομισθῆναι] ἀναστρέψαι. [10] Οὐκ ἔτεμνε] σημείωσαι ὅτι τὸ τεμεῖν ἐκφόρως καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ τὸ δηῶσαι, τίθεται. [11] Ἀπαγγέλλοντες] οἱ πλαταιεῖς δηλονότι. [12] Ἐπισκήπτουσί τι] παρακαλοῦνται. [13] Προκαλοῦνται] ἐπιτάσσουσι.

„ ὧδε, Θεοὶ ὅσοι γῆν τὴν πλαταιΐδα ἔχετε, A
„ καὶ ἥρωες, ξυνίστορές ἐστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν
„ ἀδίκως ἐκλιπόντων τῶνδε πρότερον τὸ ξυν-
„ ώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε ἤλθομεν, ἐν ᾗ οἱ πα-
„ τέρες ἡμῶν [1] εὐξάμενοι ὑμῖν μήδων ἐκράτη-
„ σαν, καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ [2] ἐναγωνί-
„ σασθαι τοῖς ἕλλησιν· οὔτε νῦν, ἤν τι ποιῶ-
„ μεν, ἀδικήσομεν. προκαλεσάμενοι γὰρ πολ-
„ λὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δὲ
„ ἔστε, τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρ-
„ χουσι προτέροις, [3] τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν B
„ τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως. Τοσαῦτα ἐπιθει-
άσας, καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν· καὶ πρῶ-
τον μὲν [4] περιεσταύρωσεν αὐτοὺς [5] τοῖς δένδρεσιν ἃ
ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι· ἔπειτα [6] χῶ-
μα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχί-
στην [7] αἵρεσιν ἔσεσθαι [8] αὐτῶν, στρατεύματος
τοσούτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνον-
τες ἐκ τοῦ κιθαιρῶνος, παρῳκοδόμουν ἑκατέ-
ρωθεν, [9] φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ
διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφόρουν δὲ ὕ-
λην ἐς αὐτὸ, καὶ λίθους, καὶ γῆν, [10] καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύ- C
τειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἑ-
βδομήκοντα καὶ νύκτας [11] ξυνεχῶς, διῃρημένοι
κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν, φέρειν, τοὺς δὲ,
ὕπνον τε [12] καὶ σῖτον [13] αἱρεῖσθαι. λακεδαιμονίων τε
[14] οἱ ξεναγοὶ ἑκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠ-
νάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ πλαταιῆς, ὁρῶντες τὸ
χῶμα αἰρόμενον, ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες, καὶ
ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ᾗ προσεχοῦτο,
ἐσῳκοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους, ἐκ τῶν ἐγγὺς
οἰκιῶν καθαιροῦντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς D
τὰ ξύλα, τοῦ μὴ, ὑψηλὸν γιγνόμενον, ἀσθενὲς
εἶναι τὸ οἰκοδόμημα. καὶ προκαλύμματα εἶχε
δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ
ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι, ἐν ἀ-
σφαλείᾳ τε εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέ-
γα, καὶ τὸ χῶμα οὐ σχολαίτερον [15] ἀντανῄει αὐτῷ.

[Margin: τὸ χῶμα]

A verbis, Dij, quotquot agri Platæensis præsides estis, & heroes testes estote, neq; primùm, cùm isti societatis iusiurãdum prius violarint, nos in hunc agrum iniustè venisse, in quo patres nostri post vota vobis nũcupata, Medos superarunt, & quem Græcis benignum præbuistis, vt in eo dimicarent. Neq; nunc, si quid faciamus, nos iniustè facturos. nam cùm multas, æquasq; conditiones [*illis*] obtulerimus, [*eas omnes recusarũt, &*] nihil ab illis impetrare potuimus. Testes igitur estote, illos quidem, qui nos iniuriis prouocarũt, pro iniuriis illatis B pœnas nobis daturos: nos verò, qui bellum ipsis iure inferimus, [*meritò*] pœnas de illis sumpturos. His verbis Deos affatus, aciem ad prœlium instruxit. ac primùm quidem ipsos, nequis amplius exiret, circumuallauit arboribus, quas ceciderant. Deinde verò aggerem ad vrbem aggesserunt, illam [*à se*] propediem expugnatum iri sperantes, tanta militũ manu in opere occupata. Itaq; cæsam è Citherone materiã aggeri vtrinq; adhibebãt, storearum instar, murorũ loco admouentes, ne humus aggesta latiùs diffunderetur. In hunc autem aggerem ingerebant ligna, lapides, humũ, & siquid aliud C iniectum, ad opus absoluendum facere videbatur. In hoc autẽ aggeris opere septuaginta dies cum totidem noctibus coniunctos continenter consumpserunt, ita inter se opus quietis gratia partiti, vt alij quidem materiam congererent, alij verò somnum, cibumque caperent. Et Lacedæmonij, qui peregrinis singularum ciuitatum militibus præerant, operi præpositi, [*milites*] ad opus [*celeritèr faciendum*] vrgebant. Platæenses verò hunc aggerem extolli cernentes, murum ligneum composuerunt, suisque muris imposuerunt ab illa [*vrbis*] par- D te, qua agger [*ab hostibus*] excitabatur, alterumq; murum lateritium intra ligneum ędificarunt, materiã ex vicinis ædibus, quas demoliebantur, detrahentes, [*eoq; comportantes.*] Lignis autem internexis materiam colligabant, ne succrescens ædificium infirmum esset. Habebat autem [*hic murus*] munimenta obiecta, quibus protegeretur, coria, & centones, vt & [*milites,*] qui in opere erant occupati, & ligna ipsa nullis igniferis missilibus peterentur, [*ac læderentur:*] vtque in tuto essent. Murus autem in magnam altitudinem extollebatur, & agger non segnius ex aduerso contra ipsum surgebat.

---

[1] Καὶ παρέσχετε αὐτὴν] οἱ θεοὶ δηλονότι. [2] Ἐναγωνίσασθαι] ἐν αὐτῇ τὸν ἀγῶνα ποιῆσαι. [3] Τῆς δὲ τιμωρίας] τῶν ἀδικηθέντων. [4] Περιεσταύρωσεν αὐτοὺς] ὁ Ἀρχίδαμος δηλονότι. τὰ ὀρθὰ ξύλα ἐκάλουν σταυρούς. [5] Τοῖς δένδρεσι] σημείωσαι τὸ δένδρος οὐδέτερον. [6] Χῶμα ἔχουν] σωρὸν ἐκόμιζον. [7] Αἵρεσιν] πόρθησιν. [8] Αὐτῶν] τῶν Πλαταιέων δηλονότι, αὐτῶν, αὐτῆς τῆς πόλεως. Æ. P. [9] Φορμηδὸν] ψιαθηδόν. φορμὸς γὰρ ψίαθος, ὡς τὸ ἀνάλογον ἔχων τῷ πλέγματι. [10] Καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι] πλεονεκτεῖν πρὸς ὕψος. οἱ ἀττικοὶ τὸ ἀνύτειν, ἀνύτειν φασί. [11] Ξυνεχῶς] ἀδιαστάτως. [12] Καὶ σῖτον] τὸ σιτεῖν, ἐσθίειν. [13] Αἱρεῖσθαι] λαμβάνειν. [14] Οἱ ξεναγοὶ] οἱ τῶν μισθοφόρων ἄρχοντες. ξένους γὰρ ἐκάλουν τοὺς μισθοφόρους. [15] Ἀντανῄει αὐτῷ] ἀνήρχετο.

Platæenses verò tale quiddam excogitant. Intercisò muro, quà ager contra [*urbem*] extruebatur, illius humum [*in eam*] importabant. At Peloponnesij hac re cognita, cœnum in cratibus arundineis inuoluentes, [*earumque rimas obstruentes.*] in aggeris partem humo subtracta diuisam coniecerunt, ne [*cœnum,*] sicut humus, diffluens, [*in urbem*] portaretur. Illi verò isto conatu exclusi, ab hoc quidem abstinuerunt: sed cuniculos egerunt, eosque coniectura ab vrbe sub ipsum aggerem dirigentes, humum ad se rursus subducere cœperunt, diuque illos, qui foris erant, latuerunt, adeò vt illis humum etiam atque etiam aggerentibus, minus tamen opus absoluerent, [*molemq; augerent,*] quòd ipsorum agger deorsum subduceretur, & in partem, quæ euacuabatur, semper subsidens caderet. Sed veriti se ne sic quidē paucos multis resistere posse, hoc quoque excogitarunt: magnum quidem ædificium, quod aggeri oppositum extruebatur, ædificare desierunt: at ab vtroque eius latere ducto initio, quà muro humiliori, cum altero vrbis muro coniungebatur, murum lunata forma vrbem versus ducere cœperunt, vt si magnus caperetur, hic hostibus resisteret, eosq; nouum aggerem ad eum rursus aggerere, & vlterius procedentes, duplicem laborem sustinere, & in maiore periculo constitui cogeret. Peloponnesij verò dum aggerem iacerent, simul etiam vrbi machinas admouerunt, vnam quidem, quæ per aggerem admota, magnā ingentis illius ædificij partem conquassauit, & Platæēses perterrefecit. Alias verò ab alia muri parte [*admouerunt,*] quas ipsi Platæenses laqueis circumiectis reflectebant, [*& auertebant.*] & trabes ingentes, quas ab vtroq; capite longis ferreis catenis suspenderant, ex binis antennis supra murum inclinatis, ac prominentibus trāsuersas sursum trahebant, & quoties [*hostilis*] machina aliquam muri partem petitura erat, [*illi*] trabem laxatis catenis, atq; è manu remissis, cū impetu demittebant. Illa verò cum impetu [*in machinam*] delata, prominens [*machinæ*] rostrum refringebat. Postea verò Peloponnesij, cum machinæ nihil proficerent, & aduersus aggerem munitio erigeretur, existi-

A καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπιτεχνῶνται. διελόντες τοῦ τείχους ᾗ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφόρουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, [1] ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν [2] ἐνείλλοντες ἐσέβαλλον ἐς τὸ διῃρημένον, ὅπως μὴ * [3] διαχεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ δὲ, ταύτῃ ἀποκληόμενοι, τοῦτο μὲν ἐπέσχον· [4] ὑπόνομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες, καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑφεῖλκον αὖθις παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστ' ἐπιβάλλοντας B ἧσσον ἀνύτειν, [5] ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος, καὶ ἱζάνοντος ἀεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὕτω δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξηῦρον τόδε· τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι, ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς ἐς τὴν πόλιν μηνοειδὲς προσῳκοδόμουν, ὅπως εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἁλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὖ- C θις [6] πρὸς αὐτὸ χοῦν· καὶ προχωροῦντας εἴσω, [7] διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν, καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ [8] μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χώσει καὶ μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοποννήσιοι· [9] μίαν μὲν, [10] ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα, ἐπὶ μέγα τε [11] κατέσεισε, καὶ τοὺς Πλαταιῆς ἐφόβησεν· [12] ἄλλας δὲ ἄλλῃ [13] τοῦ τείχους, [14] ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἁλύσεσι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν, ἀπὸ D κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων, καὶ [15] ὑπερτεινουσῶν, ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνελκύσαντες ἐγκαρσίους, ὁπότε προσπεσεῖσθαί πῃ μέλλοι [16] ἡ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἁλύσεσι, καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες. ἡ δὲ, ῥύμῃ ἐμπίπτουσα, ἀπεκαύλιζε [17] τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἵ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν, καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο,

γρ. ἐγκαρσίας.

[1] Ἐν ταρσοῖς] πλέγμασιν ἀπὸ καλάμου πεποιημένοις. [2] Ἐνείλλοντες] [illegible]. [3] Διαχεόμενον] ὁ πρὸς τὸ χῶμα, [illegible] πρὸς τὸ [illegible], ἤγουν πρὸς τὸν πηλὸν ἀναφέρει [illegible] ὁ πηλὸς διαχεόμενος, ὥσπερ ἡ γῆ εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν ἔνδον φοροῖτο. Æ. P. [4] Ὑπόνομον δὲ] κεκρυμμένον ὄρυγμα. [5] Ὑπαγομένου] ὑποδιδόντος. [6] Πρὸς αὐτὸ χοῦν] [illegible] τεῖχος τοῦτο. [7] Διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν] [illegible] βούλεσθαι. [8] Μᾶλλον γίγνεσθαι] [illegible] δηλονότι. [9] Μίαν μὲν] μηχανήν. [10] Ἡ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος] τῶν Πλαταιέων δηλονότι. [11] Κατέσεισε] τὸ τεῖχος δηλονότι. [12] Ἄλλας δὲ] μηχανὰς δηλονότι. [13] Τοῦ τείχους] προσέφερον. [14] Ἃς βρόχους τε] σημείωσαι τὴν σύνταξιν, ἃς βρόχοις περιβάλλοντες. [15] Καὶ ὑπερτεινουσῶν] ὑψουμένων. [16] Ἡ μηχανή] τῶν Πελοποννησίων δηλονότι. [17] Τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς] τὸ προβεβλημένον.

νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἑλεῖν τὴν πόλιν, πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου, ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν, οὖσαν οὐ μεγάλην. [1] πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, εἴ πως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλους, παρέβαλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως. [2] ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν, [3] ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν. ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ καὶ πίσσῃ, ἧψαν τὴν ὕλην, καὶ ἐγένετο φλὸξ τοσαύτη ὅσην οὐδείς πω ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον [4] χειροποίητον εἶδεν. [5] ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ᾽ ἀνέμων πρὸς * αὑτὴν, ἀπὸ ταυτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν, καὶ τοὺς Πλαταιέας [6] τἆλλα διαφυγόντας, [7] ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι. * [8] ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι· πνεῦμά τε εἰ ἐπεγένετο [9] αὐτῇ ἐπίφορον (ὅπερ καὶ ἤλπιζον οἱ ἐναντίοι) οὐκ ἂν [10] διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν φλόγα, καὶ οὕτω παυσθῆναι τὸν κίνδυνον. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μέν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἀφέντες, περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ, διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον. τάφρος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο [11] περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολὰς, καταλιπόντες φύλακας τοῦ ἡμίσεος τείχους (τὸ δὲ ἥμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσον) ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε, καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον [12] ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας.

* τ. αὐτὸ ἀπὸ ταυτομάτου, πῦρ. Æ. P.

τὸ πλέον

A mātes præsentibus [*huius oppugnationis*] terroribus vrbem capi non posse, se ad eā muro cingendam parabant. Ipsis tamē vrbem prius igne tentare placuit, si possent coorto vento eam incendere, quòd spatiosa nō esset. Nullum enim oppugnationis genus intentatum prætermittebant, si fortè sine [*magno*] sumptu, & [*sine longa*] obsidione [*eam*] in suam potestatem redigere possent. comportatos igitur materiæ, [*ac virgultorum*] fasciculos primùm quidē in eam partem, quæ erat inter [*vrbis*] murum, & B aggerem, ex ipso aggere coniecerūt. Cùm autem propter tantam hominum manum [*illa pars*] celeriter fuisset repleta, [*tunc verò*] in alias etiam vrbis partes, quam plurimas de loco superiore occupare potuerūt, materiam congesserunt, eamq́; iniecto igne, cum sulphure, & pice, incenderunt, tantaq́; flamma [*inde*] excitata est, quātam nullus nunquam ad illud vsq; tempus saltem manu excitatam viderat. Iam enim [*& alias*] arbores, quę sunt in montium syluis, casu, vi ventorum, mutuo cōcursu collisæ, ignem, flammamq́; ex hoc [*mutui concursus, & collisionis impetu*] conceptam emiC serunt. Hoc verò incendium & magnum extitit, & Platæenses, qui cætera [*mala*] vitarant, propemodum absumpsit. Nam intra magnum vrbis spatium [*ad muros*] accedere non dabatur, [*quòd exiguus vrbis tractus relictus esset, quò flamma non pertingeret.*] Quòd si ventus secūdus (vt aduersarij sperauerant) ad ipsam [*flammam*] accessisset, [*imminens incendij, mortisq́. periculum*] effugere non potuissent. Nunc verò hoc etiam accidisse fertur, magnam vim aquę de cœlo cum tonitruis effusæ flammam restinD xisse, & [*Platæenses*] ita periculo liberasse. Peloponnesij verò, cùm hoc quoq; conatu frustrati fuissent, quadam copiarum parte ibi relicta, & cæteris dimissis muro vrbem vndiq; cingere cœperūt, ambitus loco inter singulas ciuitates distributo. Fossa autem [*duplex*] erat, & interna, & externa, ex qua lateres fecerunt. Postquam autem totum opus absolutū fuit sub Arcturi ortum, præsidio ad dimidij muri custodiā relicto (nam alterum dimidium Bœoti custodiebant) cum exercitu redierunt, & alij ab aliis digressi, in suas quique vrbes se receperunt. Platæenses verò liberos, & vxores, & maximos quosque natu, & hominum nullius vsus multitudinem iam antè Athenas exportarant.

[1] Πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν] ἐπινοίας δηλονότι. [2] Ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου] τοῦ διαστήματος. [3] Ἐπιπαρένησαν] συνῆξαν. [4] Χειροποίητον] ὑπὸ γὰρ αὐτομάτου. [5] Ἤδη γὰρ] πάλαι ποτέ. [6] Τἆλλα διαφυγ.] δεινὰ δηλονότι. [7] Ἐλαχίστου] ὀλίγου καιροῦ δηλονότι. * [8] Ἐντὸς γὰρ] ὁ νοῦς οὗτος· ἐντὸς γὰρ τῆς πόλεως οὐκ ἦν μέγα χωρίον ἀπόλοιπον, τὸ πέραν τῆς φλογὸς ὄν, ἀλλὰ μικρὸν ἦν τὸ διάστημα, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν πελάσαι τῷ τείχει, πρὸς ὃ ἡ φλὸξ ὑπὸ πῦρ ἔρχεται. Æ. P. [9] Αὐτῇ ἐπίφορον] τῇ φλογί. [10] Διέφυγον] τὸν κίνδυνον. [11] Περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολὰς] κατὰ τὸ ἀνατελλόμενον. [12] Ἐκκεκομισμένοι ἦσαν] ἐξήγαγον.

Ipsi verò, qui [*in vrbe*] relicti obsidebantur, erant numero quadringenti, & Athenienses octoginta, & centum ac decem mulieres, quæ panem faciebant. Tot erant vniuersi, quum obsidionẽ tolerare cœperunt. nec vllus alius aut seruus, aut liber in vrbe erat. Huiusmodi igitur fuit obsidio contra Platæëses [*à Lacedæmoniis*] instituta. Eadem autem æstate, simul atque expeditio contra Platæenses [*à Lacedæmoniis*] est suscepta, Athenienses cum duobus millibus sui corporis militum grauiter armatorum, & ducentis equitibus bellum intulerunt Chalcidensibus, qui sunt in Thracia & Bottiæis, frumento iam maturo. His verò præerat Xenophon Euripidis [*filius*,] cum duobus aliis ducibus. Cùm autem ad Spartolum Botticam copias duxissent, frumentum corruperunt. Hæc autem ciuitas quorundam ciuium opera, qui hoc moliebantur, deditionem factura, [*& Atheniensibus sese iunctura*] videbatur. Sed cùm [*aduersæ factionis homines*,] qui hæc [*pati*] nolebant, Olynthum [*nuncios auxilium petituros*] antè misissent, exercitus militum grauis armaturæ ad vrbis custodiam venit. Qui cùm Spartolo aduersus hostẽ prodiisset, Athenienses prœlium ad ipsam vrbem [*cum eo*] commiserunt. Et Chalcidẽsium grauis armatura & cum illis nonnulli auxiliarij milites ab Atheniensibus vincuntur, & in vrbem sese recipiunt. Chalcidensium verò equitatus, ac leuis armatura vincit Atheniensium equitatum, & leuem armaturam. [*Chalcidenses*] autem habebãt aliquot, non multos [*tamen*,] cetratos ex agro, qui Crusis appellatur, [*profectos*,] cumq; nõ multo ante prœlium commissum fuisset, alia cetratorum manus Olyntho [*missa*, *suis*] subsidio venit. Tunc verò leuis armaturæ milites, qui Spartoli erant, cùm [*nouum subsidium*] vidissent, tum recẽtium copiarum accessione magis cõfirmati, tum etiam quòd antea victi non fuissent, cum Chalcidensium equitatu, & subsidiariis Athenienses iterum inuadunt. Illi verò se recipiunt ad duas cohortes, quas ad impedimenta reliquerant. Quoties autem Athenienses armis infestis eos petebant, illi recedebant, quoties verò recedebant, [*Chalcidenses, eorumq; socij*] eos vrgebant, & tela in eos iaculabantur. Et Chalcidensium equites adequitantes, quà [*locus ad hostes inuadendum opportunus*] videbatur, impressionẽ [*in eos*] faciebant, & Atheniẽses maximè perculsos in fugã verterunt,

A αὐτοὶ δ᾽ ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο· καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει, οὔτε δοῦλος, οὔτε ἐλεύθερος. [1] τοιαύτη μὲν ἡ [a] Πλαταιέων πολιορκία κατεσκευάσθη. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους, καὶ ἅμα τῇ τῶν Πλαταιέων ἐπιστρατείᾳ, Ἀθηναῖοι δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν καὶ ἱππεῦσι διακοσίοις ἐστράτευσαν ἐπὶ
B ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Βοττιαίους, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου. ἐστρατήγει δὲ Ξενοφῶν ὁ Εὐριπίδου, τρίτος αὐτός. ἐλθόντες δὲ [2] ὑπὸ Σπάρτωλον [3] τὴν Βοττικήν, τὸν σῖτον διέφθειραν. ἐδόκει δὲ [4] καὶ προσχωρήσειν ἡ πόλις ὑπό τινων ἔνδοθεν πρασσόντων. προσπεμψάντων δὲ ἐς Ὄλυνθον [b] τῶν μὴ ταῦτα βουλομένων, ὁπλῖταί τε ἦλθον καὶ στρατιὰ ἐς φυλακήν. ἧς ἐπεξελθούσης ἐκ τῆς Σπαρτώλου, ἐς μάχην καθίστανται Ἀθηναῖοι ὑπ᾽ αὐτῇ τῇ πόλει. καὶ οἱ μὲν
C ὁπλῖται τῶν Χαλκιδέων, καὶ ἐπίκουροί τινες [5] μετ᾽ αὐτῶν, νικῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐς τὴν Σπάρτωλον· οἱ δὲ ἱππῆς τῶν Χαλκιδέων καὶ ψιλοὶ νικῶσι τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἱππέας καὶ ψιλούς. εἶχον δέ τινας οὐ πολλοὺς πελταστὰς ἐκ τῆς Κρουσίδος γῆς καλουμένης. ἄρτι δὲ τῆς μάχης γεγενημένης, ἐπιβοηθοῦσιν ἄλλοι πελτασταὶ ἐκ τῆς Ὀλύνθου. καὶ οἱ ἐκ τῆς Σπαρτώλου ψιλοί, ὡς εἶδον, θαρσήσαντες τοῖς τε [c] προσγιγνομένοις, καὶ ὅτι πρότερον οὐχ ἥσσηντο, ἐπιτίθεν-
D ται αὖθις μετὰ τῶν Χαλκιδέων ἱππέων, καὶ τῶν προσβοηθησάντων τοῖς Ἀθηναίοις. [6] καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς δύο τάξεις, ἃς κατέλιπον παρὰ τοῖς σκευοφόροις. καὶ ὁπότε μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν, [7] * [8] ἀποχωροῦσι δὲ ἐνέκειντο, καὶ ἐσηκόντιζον. οἵ τε ἱππῆς τῶν Χαλκιδέων προσιππεύοντες ᾗ δοκοίη ἐσέβαλλον, καὶ οὐχ ἥκιστα φοβήσαντες ἔτρεψαν τοὺς Ἀθηναίους,

[a] τῆς πλαταιέων
[b] τῶν οὐ ταῦτα
[c] τοῖς ἐπιγενομένοις

[1] Τοιαύτη μὲν ἡ] διαλύσας ταύτην τὴν [illegible] γραφὴν εἰς τελευταίαν [illegible] ... καὶ ἀρχὴν τοῦ τρίτης. [2] Υπὸ Σπάρτωλον] ἡ Σπάρτωλος [illegible]. [3] Τὴν Βοττικήν] ἐν Βοττιαίοις ... Μακεδόνων ... ἐν Χαλκιδεῦσιν. [4] Καὶ προσχωρήσειν] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [5] Μετ᾽ αὐτῶν] τῶν μὴ θελόντων [illegible] δηλονότι. ἡ δὲ Ὄλυνθος, μία τῶν πόλεων Χαλκιδέων. [6] Καὶ ἀναχωροῦσι] οἱ Ἀθηναῖοι. [7] Ἀποχωροῦσι δὲ] ὑπεχώρουν οἱ Χαλκιδεῖς δηλονότι, καὶ οἱ Σπαρτώλιοι. [8] Ἀποχωροῦσι δὲ] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. ἐνέκειντο δὲ οἱ Χαλκιδεῖς. καὶ οἱ αὐτοῖς προσβοηθοῦντες. Æ. P. [9] Καὶ ἐσηκόντιζον] καθ᾽ ὃ μέρος ἱππάζεσθαι αὐτοῖς συμφέρειν. τὸ δὲ δοκοίη, τρίτης συζυγίας.

καὶ ἐπεδίωξαν [1] ἐπὶ πολύ. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐς τὴν ποτίδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους κομισάμενοι, ἐς τὰς ἀθήνας ἀναχωροῦσι τῷ περιόντι τοῦ στρατοῦ. ἀπέθανον δὲ αὐτῶν τριάκοντα καὶ τετρακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἅπαντες. οἱ δὲ χαλκιδῆς καὶ οἱ βοττιαῖοι τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὑτῶν ἀνελόμενοι, [2] διελύθησαν κατὰ πόλεις. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων, ἀμπρακιῶται καὶ χάονες βουλόμενοι ἀκαρνανίαν πᾶσαν [3] καταστρέψασθαι, καὶ ἀθηναίων ἀποστῆσαι, πείθουσι λακεδαιμονίους ναυτικόν τε παρασκευάσαι [4] ἐκ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ ὁπλίτας χιλίους πέμψαι ἐς ἀκαρνανίαν· λέγοντες ὅτι ἢν ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων ξυμβοηθεῖν τῶν ἀπὸ [5] θαλάσσης ἀκαρνάνων, ῥᾳδίως ἀκαρνανίαν σχόντες, καὶ τῆς ζακύνθου καὶ κεφαλληνίας κρατήσουσι, καὶ ὁ περίπλους οὐκέτι ἔσοιτο ἀθηναίοις ὅμοιος περὶ πελοπόννησον. ἐλπίδα δ' εἶναι καὶ ναύπακτον λαβεῖν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι πεισθέντες Κνῆμον μὲν, ναύαρχον ἔτι ὄντα, καὶ τοὺς ὁπλίτας ἐπὶ ναυσὶν ὀλίγαις εὐθὺς πέμπουσι· τῷ δὲ ναυτικῷ [6] περιήγγειλαν παρασκευασαμένῳ ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς λευκάδα. ἦσαν δὲ κορίνθιοι ξυμπροθυμούμενοι μάλιστα τοῖς ἀμπρακιώταις, [7] ἀποίκοις οὖσι, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἔκ τε κορίνθου καὶ σικυῶνος καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων, ἐν παρασκευῇ ἦν. τὸ δ' ἐκ λευκάδος καὶ ἀνακτορίου καὶ ἀμπρακίας πρότερον ἀφικόμενον, ἐν λευκάδι περιέμενε. Κνῆμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ χίλιοι ὁπλῖται, ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαθόντες Φορμίωνα, ὃς ἦρχε τῶν εἴκοσι νεῶν τῶν ἀττικῶν, αἳ περὶ ναύπακτον ἐφρούρουν, εὐθὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν· [8] καὶ αὐτῷ παρῆσαν ἑλλήνων μὲν ἀμπρακιῶται καὶ λευκάδιοι καὶ ἀνακτόριοι, καὶ οὓς αὐτὸς ἔχων ἦλθε, χίλιοι πελοποννησίων·

A & longè sunt persequuti. Atq; Athenienses quidem fuga Potidæam se receperunt, postea que [*suorum*] cadaueribus fide publica interposita receptis, cum copiarum reliquiis Athenas reuerterunt. Ex eorum autem numero quadringenti, & triginta, omnesq; [*ipsorum*] duces obierunt. Chalcidenses verò, & Bottiæi trophæum statuerunt, susceptisque suorum cadaueribus, in suas quiq; vrbes discesserunt. Eadem æstate, non multo post hæc, Ambraciotæ, & Chaones, cupientes totam Acarnaniā subigere, & ab Atheniensibus alienare, Lace-B dæmoniis persuaserūt, vt classem ex sociis ciuitatibus pararent, & mille grauis armaturæ milites in Acarnaniam mitterēt. Dicebant enim illos, si cum nauibus, simul & peditatu secum venirent, (quòd Acarnanes, qui maritimam oram incolebant, copiis coactis opem [*suis laborantibus*] ferre non possent) Acarnania facilè potitos, Zacynthum etiam, & Cephalleniam in suam potestatem redacturos, & Athenienses non amplius eodem modo, [*quo antè*] Pelopon-C nesum classe circunducta vexaturos: quinetiam Naupacti capiendæ spem esse. Lacedæmonij verò illorum verbis adducti Cnemum, qui classis Prætor adhuc erat, & grauis armaturæ milites [*eò*] cum aliquot nauibus e uestigio mittunt. Nuntiis autem circummissis imperarunt sociis, vt classem expedirent, & primo quoq; tempore Leucadem venirent. Corinthij autem potissimùm, Ambraciotis suis colonis, [*in hoc bello suscipiendo,*] studiosè fauebant, & classis quidem Corinthiorum, Sicyoniorum, & oppidorum in illa regione sitorum instru-D ebatur. Nam Leucadiorū, Anactoriorum, & Ambraciotarū [*classis*] iam antè [*eò*] profecta ad Leucada [*reliquas sociorum naues*] præstolabatur. Cnemus verò & mille grauis armaturę milites, quos secum ducebat, postquam mare traiecerunt clam Phormione, qui viginti nauibus Atticis præerat, quæ circa Naupactum in præsidio erant, se confestim ad expeditionem itinere terrestri faciendam parare cœperunt. eique præstò fuerunt ex Græcis quidem, Ambraciotæ, Leucadij, & Anactorij, & mille Peloponnesij, quos ipse secum ducebat.

[1] Ἐπὶ πολὺ] διάστημα δηλονότι. [2] Διελύθησαν κατὰ πόλεις] ἕκαστος ἦλθον εἰς τὴν οἰκείαν πόλιν. [3] Καταστρέψασθαι] ἀφανίσαι. [4] Ἐκ τῆς ξυμμαχίδος] γῆς δηλονότι. [5] Τῶν ἀπὸ θαλάσσης] ἀντὶ τοῦ, τῶν περὶ τὴν θάλασσαν οἰκούντων. ἤγουν τῶν παραθαλασσίων.) (οἱ ἀπὸ θαλάσσης, ἤγουν οἱ πόρρω θαλάσσης οἰκοῦντες, οἱ ἐν μεσογείᾳ, οἱ ἄνω καθοικοῦντες. ὡς ἐν τῷ κάτω δηλοῦται, ὅπου λέγεται, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἀκαρνᾶνες. ἀντὶ τοῦ, οἱ παραθαλάσσιοι τοῖς ἄνω, καὶ μεσογείοις. δυνάμεις ξυναγαγόντες βοηθῶσιν. Æ.P. vide paulo post pag. ab hac 3. & 4. [6] Περιήγγειλαν] [illegible]. [7] Ἀποίκοις οὖσι] τοῖς κορινθίοις δηλονότι. [8] Καὶ παρῆσαν] τῷ αὐτῷ Κνήμῳ.

Ex barba-

Ex barbaris verò, mille Chaones, qui regio dominatu non regebantur, quibus præerat annuum Magistratum gerentes Photius, & Nicanor, ex familia, cui ad Magistratus patebat aditus. Cum Chaonibus verò militabant & Thesproti, qui & ipsi dominatu regio non gubernabantur. Molossos verò ducebat, & Antitanas Sabylinthus, Tharypis Regis adhuc pupilli tutelam gerens. Et Parauæos, Orædus Rex. Mille etiam Orestæ, permissu Antiochi, qui Rex ipsorum erat, cum Parauæis, & Orœdo ad eandem militiam proficiscebātur. Perdiccas etiam clam Athenienfibus mille Macedones misit, qui postea superuenerūt. Cum hoc exercitu Cnemus non expectata Corinthiorum classe discessit, & per agrum Argiuum iter facientes, Limnæam pagum nullis cinctum muris diripuerunt. Et ad Stratū peruenerunt, maximam Acarnaniæ vrbem, existimantes, si hāc primam cepissent, cæteras etiam haud ægrè in suam potestatem venturas. Acarnanes verò, cùm intellexissent & terra magnas copias [*in agrum suum*] irruptionem fecisse, & mari simul hostes cum classe [*contra se*] venturos, copias non coegerunt, vt suis laborantibus opem ferrent; sed sua quique custodiebant. Et ad Phormionem [*nuntios*] miserunt, per quos eum rogarunt, vt auxilium [*sibi*] ferret. Ille vero respondit se non posse, quòd classis Corintho esset ventura. Naupactum præsidio nudatam relinquere. Peloponnesij verò, eorumque socij suas copias in tres acies partiti, ad vrbem Stratiorum iuerunt, vt castris prope illam positis, nisi verbis [*eos ad deditionem faciendam*] inducere possent, re ipsa muros tentarent. Atque dum [*ad vrbem*] accederent, medium quidem agmen tenebant Chaones, & cæteri barbari. ad dextram verò ipsorum erant Leucadij, Anactorij, & qui cum ipsis veniebant: ad læuam, Cnemus, Peloponnesij, & Ambraciotæ. magno autem interuallo alij ab aliis distabant, quinetiam interdum à mutuo conspectu remoti erant. Et Græci quidem seruatis ordinibus, & cautè, [*ac exploratis itineribus*] procedebāt, donec in opportuno [*loco*] castra posuerūt. Chaones verò, qđ suis ipsorū viribus confiderent, & ab illius cōtinentis incolis bellicosissimi esse iudicarentur, castris ponendis locum diligere non sustinuerunt, impetuq; cū cæteris barbaris lati,

A βάρβαροι δὲ, χάονες χίλιοι, [1]ἀβασίλευτοι, ὧν ἡγοῦντο ἐπ' ἐτησίῳ προστασίᾳ ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γένους Φώτιος καὶ Νικάνωρ. ξυνεστρατεύοντο δὲ μετὰ χαόνων καὶ θεσπρωτοὶ ἀβασίλευτοι. μολοσσοὺς δὲ ἦγε καὶ ἀντιτᾶνας Σαβύλινθος, ἐπίτροπος ὢν Θάρυπος τοῦ βασιλέως, ἔτι παιδὸς ὄντος· καὶ παραυαίους Ὄροιδος, βασιλεύων. ὀρέσται δὲ χίλιοι, ὧν ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὀροίδῳ, [2]Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περδίκκας κρύφα τῶν
B ἀθηναίων χιλίους μακεδόνων, οἳ ὕστερον ἦλθον. τούτῳ τῷ στρατῷ ἐπορεύετο Κνῆμος, οὐ περιμείνας τὸ ἀπὸ κορίνθου ναυτικόν· [3]καὶ διὰ τῆς ἀργείας ἰόντες, λιμναίαν κώμην ἀτείχιστον ἐπόρθησαν. ἀφικνοῦνταί τε [4]ἐπὶ στράτον, πόλιν μεγίστην τῆς ἀκαρνανίας, νομίζοντες, εἰ πρώτην ταύτην λάβοιεν, ῥᾳδίως ἂν σφίσι τἄλλα προσχωρήσειν. ἀκαρνᾶνες δὲ, αἰσθόμενοι κατά τε γῆν πολλὴν στρατιὰν ἐσβεβληκυῖαν, ἔκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἅμα τοὺς πολεμίους παρεσομένους, οὔτε
C [5]ξυνεβοήθουν, ἐφύλασσόν τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι· παρά τε Φορμίωνα ἔπεμπον, κελεύοντες ἀμύνειν. ὁ δὲ ἀδύνατος ἔφη εἶναι, ναυτικοῦ ἐκ κορίνθου μέλλοντος ἐκπλεῖν, [6]ναύπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τρία τέλη ποιήσαντες σφῶν αὐτῶν, ἐχώρουν πρὸς τὴν τῶν στρατίων πόλιν, ὅπως ἐγγὺς στρατοπεδευσάμενοι, εἰ μὴ λόγῳ πείθοιεν, ἔργῳ πειρῷντο τοῦ τείχους. καὶ τὸ μέσον μὲν ἔχοντες προσῄεσαν χάονες, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι. ἐκ δεξιᾶς
D δ' αὐτῶν, λευκάδιοι καὶ ἀνακτόριοι, καὶ οἱ μετὰ τούτων· ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνῆμος, καὶ οἱ πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ἀμπρακιῶται. [7]διεῖχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἑωρῶντο. καὶ οἱ μὲν ἕλληνες [8]τεταγμένοι τε προσῄεσαν, [9]καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο [10]ἐν ἐπιτηδείῳ. οἱ δὲ χάονες, σφίσι τε αὐτοῖς [11]πιστεύοντες, [12]καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνῃ ἠπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, [13]οὔτ' ἐπέσχον τὸ στρατόπεδον καταλαβεῖν, χωρήσαντές τε ῥύμῃ μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων,

[1] Ἀβασίλευτοι] μὴ νομίζοντες ἔχειν βασιλεῖς, ἀλλὰ μόνον ἡγεμόνας ἔχοντες. [2] Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος] τὸ ἀρχὴν δηλοῖ, ἔστιν αὐτοκράτορα τὸν Ὀροίδον ἀμφοῖν ποιήσαντος. [3] Καὶ διὰ τῆς ἀργείας] τῆς ἀμφιλοχικῆς. [4] Ἐπὶ στράτον] θηλυκῶς ἡ στράτος. [5] Κελεύοντες] παρακαλοῦντες. [6] Ναύπακτον ἐρήμην] ἔρημον φυλάκων. [7] Διεῖχον δὲ πολὺ] διίστατο. [8] Τεταγμένοι τε] εὐτάκτως. [9] Καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες] ἑαυτοὺς δηλονότι. [10] Ἐν ἐπιτηδείῳ] χώρᾳ δηλονότι. [11] Πιστεύοντες] θαρροῦντες. [12] Καὶ ἀξιούμενοι] ἄξιοι κρινόμενοι. [13] Οὔτ' ἐπέσχον] οὐκ ἐκαρτέρησαν.

* v. ἐπιτησίῳ. F.P. γρ. προστασία γρ. ἀντιτᾶνας. γρ. ἀντιτᾶνας γρ. βασιλεύων

* παρὰ ... τὰ φύλακα ... ξυμ... Corinth ... etc. ... παρὰ δὲ ... ἐκπ. ... μὴ ξυμ... Corinth. ... F.P. γρ. λόγοις

γρ. ῥώμῃ

ἐνόμισαν [1] καὶ αὐτοβοεὶ ἂν τὴν πόλιν ἑλεῖν, καὶ αὐτῶν τὸ ἔργον γενέσθαι. γνόντες δ' αὐτοὺς οἱ Στράτιοι ἔτι προσιόντας, καὶ ἡγησάμενοι, [2] μεμονωμένων εἰ κρατήσειαν, οὐκ ἂν ἔτι σφίσι τοὺς Ἕλληνας ὁμοίως προσελθεῖν, προλοχίζουσι τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐνέδραις· καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, ἔκ τε τῆς πόλεως ὁμόσε χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν, προσπίπτουσι. [3] καὶ ἐς φόβον καταστάντων, διαφθείρονταί τε πολλοὶ τῶν Χαόνων· καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν. B τῶν δὲ ἑλληνικῶν στρατοπέδων οὐδέτερον ᾔσθετο τῆς μάχης, διὰ τὸ πολὺ [4] προελθεῖν αὐτούς, καὶ στρατόπεδον οἰηθῆναι καταληψομένους ἐπείγεσθαι. [5] ἐπεὶ δ' ἐνέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, [6] ἀνελάμβανόν τε αὐτούς, καὶ ξυναγαγόντες τὰ στρατόπεδα, ἡσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν, ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἰόντων σφίσι τῶν Στρατίων, διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους Ἀκαρνᾶνας ξυμβεβοηθηκέναι, ἄπωθεν δὲ σφενδονώντων, καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων. C οὐ γὰρ ἦν ἄνευ ὅπλων κινηθῆναι. δοκοῦσι δ' οἱ Ἀκαρνᾶνες κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν. ἐπειδὴ δὲ νὺξ ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ Κνῆμος τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ἐπὶ τὸν Ἄναπον ποταμόν, ὃς ἀπέχει σταδίους ὀγδοήκοντα Στράτου, τούς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ ὑστεραίᾳ ὑποσπόνδους· καὶ Οἰνιαδῶν ξυμπαραγενομένων κατὰ φιλίαν, ἀναχωρεῖ παρ' αὐτούς, πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν. κἀκεῖθεν ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ Στράτιοι τροπαῖον ἔστησαν τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους. D τὸ δ' ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ Κρισαίου κόλπου ναυτικόν, ὃ ἔδει παραγενέσθαι τῷ Κνήμῳ, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω Ἀκαρνᾶνες, οὐ παραγίγνεται, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῇ ἐν Στράτῳ μάχῃ ναυμαχῆσαι πρὸς Φορμίωνα, καὶ τὰς εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐφρούρουν ἐν Ναυπάκτῳ. ὁ γὰρ Φορμίων παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου ἐτήρει, βουλόμενος ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ ἐπιθέσθαι. E οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔπλεον μέν, ὡς οὐκ ἐπὶ ναυμαχίᾳ

Vide supra pag. ab hac 2. & 3.

[illegible]

Avrbem vel ipso clamore tantùm se capturos, atq; hoc [*praclarum vrbis expugnata*] facinus sibi tributum iri existimarunt. Stratij verò cùm eos propius accedere vidissent, & existimassent, si eos a cæteris se iunctos, [*illorumq́; auxilio nudatos*] superassent, Græcos non amplius pariter ad se accessuros, in locis vrbi circumcirca vicinis insidias antè collocant. Postquā autem illi propius accesserunt, ex vrbe pariter, & ex insidiis prosilientes impressionem [*in eos*] faciunt. Illisque timore perculsis, multi Chaones B cæduntur, cæteriq; barbari, postquam eos cedētes animaduerterunt, ne ipsi quidem [*hostium impetum*] amplius sustinuerūt, sed in fugam se coniecerunt. neutrum autem Græcorum agmen hanc pugnam sensit, quod illi longiùs processissent, eosq; [*Graci*] properare crederent, vt locum castris faciendis opportunum occuparent. Sed cùm effusa fuga barbari ferrentur, eos ad se recipiebant, castrisq; iunctis, ibi per diem quieuerunt, quod Stratij cum ipsis ad manus venire nollent, quia cæterorum Acarnanum auxilia ad ipsos nondum conuenerant: sed C hostē fundis eminus lacesserent, & ad inopiam consilij compellerent. nec enim sine grauis armaturę militibus loco sese mouere, [*& ad ipsos propius accedere*] audebant. Acarnanes autem hoc pugnæ genere excellere existimantur. Vbi verò nox aduenit, Cnemus cum exercitu celeriter sese recipiens ad fluuium Anapum, octoginta stadiis Strato distātem, postero die, impetrata fide pública, [*suorum*] cadauera recepit cūque Oeniadę per amicitiam se illi adiūxissent, ad eos concessit, antequā cæterorum D [*Acarnanum*] auxilia in vnum conuenirēt, atq; illinc omnes domum redierunt. Stratij verò trophæum statuerunt prœlij cum barbaris cōmissi. Classis autem, quam Corintho, & ab aliis sociis ex sinu Crisæo ad Cnemū venire oportuerat, ne Acarnanes, qui maritimā oram incolebant, illis, qui in superioribus, [*ac mediterraneis Acarnania*] locis habitabāt, copiis vndiq; collectis auxilium ferrēt, non venit: sed [*qui in illa classe vehebantur,*] per illos ipsos dies prœlij ad Stratū facti, coacti sunt naualem pugnam E cōmittere cū Phormione, & viginti nauib. Atheniensium, quæ Naupacti in statione pręsidij causa manebant, Phormio enim ipsos terram legentes extra sinum obseruabat, eo consilio, vt [*ipsos*] in apertum, & patens mare progressos aggrederetur. Corinthij verò, eorumq; socij nō vt ad nauale prœlium:

[1] Αὐτοβοεὶ ἂν] βοῇ μόνῃ χρησάμενοι. [2] Μεμονωμένων] διεζευγμένων τῆς τῶν ἑλλήνων συμμαχίας. [3] Καὶ ἐς φόβον καταστάντων] ἤγουν, φυγόντων. [4] Προελθεῖν αὐτούς] τοὺς χάονας.

[5] Ἐπεὶ δ' ἐνέκειντο φεύγοντες] ἤγουν, κατὰ κράτος ἔφευγον. [6] Ἀνελάμβανόν τε αὐτούς] οἱ ἕλληνες τοὺς βαρβάρους.

sed

sed potius [*vt ad terrestrem pugnam*] more peditum instructi in Acarnaniam nauigabant. Simul etiam quia putabant Athenienses, qui viginti tantùm naues habebant, cum suis septem & quadraginta nauibus pugnam committere non ausuros. Veruntamen postquam ipsos infesta classe cōtra se nauigantes viderunt, dū ipsi maritimam oram legerent, postquàm etiam dum è Patris Achaiæ [*oppido*] ad oppositā continentem, in Acarnaniam traiicerent, animaduerterūt Athenienses ex Chalcide, & Eueno fluuio contra se tendentes (quāuis enim [*Athenienses*] prope illos portum noctu cepissent, [*Peloponnesios tamen*] nō latuerunt.) ita demum in medio freto nauale prœliū committere cogūtur. Duces autem & oppidatim omnium erant, qui se [*ad pugnam*] parabant. Corinthiorum verò, Machon, Isocrates, & Agatharchidas. Ac Peloponnesij quidē aciem instruxerunt, facto suarum nauium orbe quàm maximo potuerunt, non permittentes, vt hostium naues per mediam suam classem transcurrerent, & proras quidem, extra; puppes verò, intro [*verterunt*,] paruaq; nauigia, quæ simul nauigabant, intra [*nauiū orbem*] receperūt, & quinque naues celeritate prǽstantes, vt, si qua hostes [*in suam aciem*] irruerent, per interuallum, quod exiguum erat, ipsæ prǽsto essent ad eruptionem in eos faciēdam. Athenienses verò cum suas naues in longiorem seriem disposuissent, ita vt singulæ singulas deinceps sequerentur, eos vndiq; circumuehi, & in angustū contrahere cœperunt, [*hostilium nauium*] proras semp cursu propemodum radentes; & impressionis iamiam faciendæ opinionem præbentes. Sed Phormio ipsis antè præceperat ne hostem prius aggrederentur, q̄ ipse signū dedisset. Sperabat enim hunc ipsorum ordinem in eodem statu, vt in pedestri pugna, quæ in terra cōmittitur, non permanturū: sed naues inter se cōcursuras, & [*parua*] nauigia perturbationem [*illis*] allatura. Præterea ventum ex sinu [*Crisao*] spiraturum, qui sub auroram [*quotidie*] flare consueuerat, quem ille expectans nauibus circumuehebatur, [*&*] ne momento quidem temporis ipsos quieturos, [*ac in acie firmiter staturos.*] Existimabat etiam ipsum hostis inuadendi tempus in sua potestate fore, ita vt eos arbitratu suo aggrederetur, ob maiorem suarum nauium celeritatem, qua longè prǽstabat. & tūc [*quum ventus spirare cœpisset*,] pulcherrimam [*hostis adoriendi*] occasionem fore.

A ἀλλὰ στρατιωτικώτερον παρεσκευασμένοι, ἐς τὴν ἀκαρνανίαν· καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας τολμῆσαι τοὺς ἀθηναίους εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιήσασθαι· ἐπειδὴ μέντοι [1] ἀντιπαραπλέοντάς τε [2] ἑώρων αὐτοὺς, παρὰ γῆν [3] σφῶν κομιζομένων, καὶ ἐκ πατρῶν τῆς ἀχαΐας πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον διαβαλλόντων ἐπὶ ἀκαρνανίας, [4] κατεῖδον τοὺς ἀθηναίους ἀπὸ τῆς χαλκίδος καὶ τοῦ εὐήνου ποταμοῦ προσπλέοντας σφίσι, καὶ B οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ὑφορμισάμενοι· οὕτω δὴ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν [5] κατὰ μέσον τὸν πορθμόν, στρατηγοὶ δὲ ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, οἳ παρεσκευάζοντο· κορινθίων δὲ, Μάχων, καὶ Ισοκράτης, καὶ Αγαθαρχίδας. καὶ οἱ μὲν πελοποννήσιοι ἐτάξαντο, κύκλον τῶν νεῶν ποιήσαντες ὡς μέγιστον οἷοί τ' ἦσαν, μὴ διδόντες διέκπλουν, τὰς πρῴρας μὲν ἔξω, εἴσω δὲ τὰς πρύμνας. [6] καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα ἃ ξυνέπλει, ἐντὸς ποιοῦνται, καὶ πέντε ναῦς τὰς ἄ- C ριστα πλεούσας, ὅπως ἐκπλέοιεν διὰ βραχέος παραγιγνόμενοι, εἴ πῃ προσπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, [7] κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι, περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ. καὶ ξυνῆγον ἐς ὀλίγον, [8] ἐν χρῷ ἀεὶ παραπλέοντες, [9] καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα [10] ἐμβαλεῖν. προείρητο δὲ αὐτοῖς ὑπὸ Φορμίωνος [11] μὴ ἐπιχειρεῖν πρὶν ἂν [12] αὐτὸς σημήνῃ. ἤλπιζε γὰρ αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν, ὥσπερ ἐν γῇ πεζὴν, ἀλλὰ ξυμπεσεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς, καὶ τὰ πλοῖα D ταραχὴν παρέξειν· εἴτ' ἐκπνεύσειεν ἐκ τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τε περιέπλει, καὶ εἰώθει γίγνεσθαι ἐπὶ τὴν ἕω. οὐδένα χρόνον [13] ἡσυχάσειν αὐτούς. καὶ τὴν ἐπιχείρησιν [14] ἐφ' ἑαυτῷ τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὁπόταν βούληται, τῶν νεῶν ἄμεινον πλευσουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γίγνεσθαι.

γρ. ἐφορμισάμενοι

γρ. Μαχάων,

γρ. παρέχειν

[1] Ἀντιπαραπλέοντας] αὐτὶ τοῦ εἰς ἀντιπαράταξιν. [2] Ἑώρων αὐτοὺς] οἱ πελοποννήσιοι. [3] Σφῶν κομιζομένων] τῶν πελοποννησίων. [4] Καὶ κατεῖδον] οἱ ἀθηναῖοι. [5] Κατὰ μέσον τὸν πορθμὸν] τὸ κρισαῖον φησί. [6] Καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα] τὰς λέμβους. [7] Κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι] μίαν τῇ χώρᾳ ὀπίσω τῆς ἑτέρας. [8] Ἐν χρῷ ἀεὶ παραπλέοντες] ἐν χρῷ αὐτὶ τοῦ πλησίον. ὅτι [illegible]. [illegible] γὰρ καὶ ἐν χρῷ κουρά· εἴρηται δὲ ἀπὸ [illegible] ἄχρι τοῦ χρωτὸς γιγνομένης. [9] Καὶ δόκησιν] δόξαν. [10] Ἐμβαλεῖν] προσπεσεῖν. [11] Μὴ ἐπιχειρεῖν] τοῖς πολεμίοις. [12] Αὐτὸς σημήνῃ] σημεῖον δῷ. [13] Ἡσυχάσειν αὐτοὺς] τοὺς πελοποννησίους. [14] Ἐφ' ἑαυτῷ] ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ.

A ὡς δὲ τό, τε πνεῦμα κατῄει, καὶ αἱ νῆες ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὖσαι ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου, τῶν τε πλοίων ἅμα προσκειμένων, ἐταράσσοντο, καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε, καὶ τοῖς κοντοῖς διεωθοῦντο, βοῇ τε χρώμενοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφυλακῇ τε καὶ λοιδορίᾳ, οὐδὲν κατήκουον [1] οὔτε τῶν παραγγελλομένων, [2] οὔτε τῶν κελευστῶν· καὶ τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλυδωνίῳ ἀναφέρειν ἄνθρωποι ἄπειροι, τοῖς κυβερνήταις ἀπειθεστέρας τὰς ναῦς παρεῖχον· τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον [3] σημαίνει, καὶ οἱ ἀθηναῖοι προσπεσόντες, πρῶτον μὲν καταδύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς ἄλλας, [4] ᾗ χωρήσειαν, διέφθειρον· καὶ κατέστησαν [5] ἐς ἀλκὴν μὲν μηδένα τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δὲ ἐς πάτρας καὶ δύμην, τῆς ἀχαΐας. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, καταδιώξαντες, καὶ ναῦς δώδεκα λαβόντες, τούς τε ἄνδρας ἐξ αὐτῶν τοὺς πλείστους ἀνελόμενοι, ἐς μολύκρειον ἀπέπλεον· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῷ ῥίῳ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι, [6] ἀνεχώρησαν ἐς ναύπακτον. παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ πελοποννήσιοι εὐθὺς ταῖς περιλοίποις τῶν νεῶν ἐκ τῆς δύμης καὶ πατρῶν ἐς κυλλήνην, [7] τὸ ἠλείων ἐπίνειον· καὶ ἀπὸ λευκάδος, Κνῆμος, καὶ αἱ ἐκεῖθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις ξυμμῖξαι, ἀφικνοῦνται μετὰ τὴν ἐν στράτῳ μάχην ἐς τὴν κυλλήνην. πέμπουσι δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι τῷ Κνήμῳ ξυμβούλους ἐπὶ τὰς ναῦς, Τιμοκράτην καὶ Βρασίδαν καὶ Λυκόφρονα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βελτίω κατασκευάζεσθαι, [8] καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν εἴργεσθαι τῆς θαλάσσης. D ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ πρῶτον [9] ναυμαχίας πειρασαμένοις, [10] πολὺς ὁ παράλογος εἶναι· καὶ οὐ τοσούτῳ ᾤοντο σφῶν [11] τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι, γεγενῆσθαι δέ τινα μαλακίαν· [12] οὐκ ἀντιτιθέντες τὴν ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρας δι' ὀλίγου μελέτης. [13] ὀργῇ οὖν ἀπέστελλον. οἱ δέ,

γρ. μηδὲ μίαν

γρ. δέκα

γρ. οἱ δὲ, ἀφικομένου μετὰ Κνήμου ναῦς π. F. P.

A Vbi autem & ventus flare cœpit, & naues iam in arctum redactæ duabus de causis, cùm ob ventum, tum etiam quòd [*parua*] nauigia simul ipsis incumberent, [*easq́ premerent*,] turbari cœperunt, & nauis cũ naui concurrebat, & viri [*naues alienas*] contis [*à suis*] repellebant, &, quia clamores edebãt, & vicissim alij aliorum naues, earumque mutuum concursum vitare conabantur, & conuiciis vtebantur, nec ea, quæ præcipiebantur, nec hortatorum voces exaudire poterãt. Quoniam autem homines [*re-* B *rum nauticarum*] imperiti remos in maris agitati fluctibus attollere non poterant, naues gubernatoribus minus obtemperãtes præbebant. Tunc verò [*Phormio*] hoc ipso temporis articulo [*suis*] dat signũ, & Atheniẽses facta [*in hostes*] impressione, primùm quidem vnam ex prætoriis nauibus deprimunt. deinde verò & alias, quacunq; trãsibant, [& *quascunq́ adoriebantur*,] corrumpebant. Et effecerunt, vt nullus ipsorum, propter perturbationem, ad resistendum se converteret: sed [*omnes*,] Patras versus, & Dymen Achaiæ fugerent. Athenienses verò illos persequuti, captisq; duodecim C nauibus, & occisa maxima parte hominũ, qui in illis erant, ad Molycricum nauigarunt, & trophæum in [*promontorio*] Rhio statuerunt, nauique Neptuno consecrata, Naupactum redierunt. Pelopõnesij quoq; cum reliquis nauibus ex Dyme, & Patris ad Cyllenen Eleorum nauale, confestim preteruecti peruenerunt. Huc etiam Cnemus ex Leucade, & naues Leucadiæ quas cum his antea coniunctas oportuerat, post pugnam ad Stratum commissam, venerũt. Lacedæmonij verò Cnemo miserunt Ti- D mocratem, Brasidam, & Lycophronem, quorum consilio in rebus nauticis vteretur, imperãtes vt alterum nauale prœlium [*superiore*] melius pararet, nec à paucis nauibus maris vsu prohiberetur. Ipsis enim videbatur (præcipuè verò quia tunc primũ naualis prœlij periculum fecerat) hæc res admodum præter rationem, [*ac expectationem*] accidisse. neque adeò classem suam [*classe Atheniensium*] inferiorem esse: sed [*potius*] quandam ignauiam [*in suis militibus*] fuisse existimabant: non considerantes quantum esset discrimen inter Atheniensium peritiam longo vsu confirmatam, & suum rei nauticæ tyrocinium, cui non ita pridem operam dare cœperant. Quare cum indignatione [*hos ad Cnemum*] miserunt. Hi autem,

---

[1] Οὔτε τῶν παραγγελλομένων] συμβουλευόντων. [2] Οὔτε τῶν κελευστῶν] τῶν στρατηγῶν, ἢ τῶν κυβερνητῶν. [3] Σημαίνει] σημεῖον ποιεῖ. [4] Ἡ χωρήσειαν] ὁρμήσειαν. [5] Ἐς ἀλκὴν μὲν] εἰς μάχην πάλιν. [6] Ἀνεχώρησαν] ὑπέστρεψαν. [7] Τὸ ἠλείων ἐπίνειον] ἐπίνειον καλεῖται τὸ ἐμπόριον, ἢ παρὰ τὸ ἐπιτρέχεσθαι αὐτὸ τῇ θαλάσσῃ· ἢ παρὰ τὸ ἐν αὐτῷ τοὺς ὁλκάδας [illegible] ὀκέλλειν. [8] Καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν] τῶν ἀθηναίων. [9] Ναυμαχίας πειρασαμένοις] ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέμῳ δηλονότι. [10] Πολὺς ὁ παράλογος] τὸ παρὰ τὸ ἐνδεχόμενον συμβάν. [11] Τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι] ἡ κατὰ ἐμπειρίαν τῶν πολεμίων λείπεσθαι. [12] Οὐκ ἀντιτιθέντες] οὐκ ἀντιπαραβάλλοντες. [13] Ὀργῇ οὖν ἀπέστελλον] ὀργιζόμενοι ἀπέστελλον εἰς συμβουλίαν.

cùm

cùm ad Cnemum peruenissent, de communi cõsilio nuntiis circummissis certum nauium numerum singulis [*sociorum*] ciuitatibus imperarunt, & quas iam habebant, ad nauale prœlium committendum reficiebant. Phormio & ipse [*nuntios*] Athenas mittit, qui Lacedæmoniorum apparatum indicarent, & prœlij naualis victoriam à se partam significarent. petiitq; vt quam plurimas naues primo quoque tempore ad se mitterent, quòd quotidie prœlij naualis committendi spes esset. Illi verò viginti naues ad eum mittunt. Ei autem, qui eas adducebat, præterea mandant, vt primùm in Cretam nauigaret. Nicias enim Cretensis Gortynius, qui erat [*Atheniensium*] hospes, ipsis persuasit vt in Cydoniam nauigarent, dicens fore vt eam, quæ ipsis erat inimica, in ipsorum potestatem redigeret. Illos autem [*ad hoc faciendum*] induxit, Polichnitis, qui Cydoniatis erant finitimi, gratificari cupiens. Atque ille quidem cum nauibus, quas acceperat, in Cretam abiit, & cum Polychnitis Cydoniatarum agrum vastauit. Ibiq; cum propter ventos, tum etiã propter nauigandi difficultatem tempus non exiguum consumpsit. Peloponnesij verò, qui ad Cyllenen erant, interea dum Athenienses circa Cretam detinebantur, ad nauale prœlium instructi, ad Panormum Achaicum nauigarunt, vbi erant terrestres Peloponnesiorum copiæ in vnum coactæ, vt ipsis auxilium ferrent. Ipse quoq; Phormio ad Rhium Molycricum iuit, ac extra ipsum cum viginti nauibus stationem habuit, quibus etiã in prœlio nauali est vsus. Hoc autem Rhium Atheniensibus erat amicum. Alterum verò Rhium, quod est in Peloponeso, est e regione: maris autem interuallo stadiorum ferè septem alterum ab altero distat. hoc verò est Crisæi sinus os. Peloponnesij igitur ad Rhium Achaicum, quod à Panormo non multum aberat, in quo erant pedestres ipsorum copiæ, & ipsi, postquam & Athenienses conspexerunt, cum septem & septuaginta nauibus appulsi castra posuerunt. Et per sex, septémve dies aduersas stationes, [*& castra opposita*] habuerunt, prœlium nauale meditantes, ac præparantes. Eo consilio, quidem, quod extra hæc Rhia in latum, [*ac patens*] mare progredi non auderent, superiore clade territi. Illi verò, quod in [*maris*] angustias ingredi nollent, quia existimabant pro illis facere, prœlium in angustiis committi. De-

A ἀφικόμενοι μετὰ Κνήμου, ναῦς τε περιήγγελον κατὰ πόλεις, καὶ τὰς προϋπαρχούσας ἐξηρτύοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. πέμπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς Ἀθήνας τήν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας ἣν ἐνίκησε φράσοντας, καὶ κελεύων αὐτῷ ναῦς ὅτι πλείστας διὰ τάχους ἀποστεῖλαι, ὡς καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐλπίδος οὔσης ἀεὶ ναυμαχήσειν. οἱ δὲ ἀποπέμπουσιν εἴκοσι ναῦς αὐτῷ· τῷ δὲ κομίζοντι αὐτὰς προσεπέστειλαν ἐς Κρήτην πρῶτον ἀφι-B κέσθαι. Νικίας γὰρ Κρὴς [1] Γορτύνιος, πρόξενος ὤν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Κυδωνίαν πλεῦσαι, φάσκων [2] προσποιήσειν αὐτὴν οὖσαν πολεμίαν. ἐπῆγε δὲ, Πολιχνίταις χαριζόμενος ὁμόροις τῶν Κυδωνιατῶν. καὶ ὁ μὲν, λαβὼν τὰς ναῦς, ᾤχετο ἐς Κρήτην, καὶ μετὰ τῶν Πολιχνιτῶν ἐδῄου τὴν γῆν τῶν Κυδωνιατῶν· καὶ ὑπὸ ἀνέμων καὶ ὑπὸ ἀπλοΐας ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον. οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι, [3] ἐν τούτῳ ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὴν Κρήτην κατ-C είχοντο παρεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, παρέπλευσαν ἐς Πάνορμον τὸν Ἀχαϊκόν· οὗπερ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προσεβεβοηθήκει. παρέπλευσε δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐπὶ τὸ Ῥίον τὸ Μολυκρικὸν, καὶ ὡρμίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν εἴκοσιν, αἷσπερ καὶ ἐναυμάχησεν. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ Ῥίον φίλιον τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον Ῥίον ἐστὶν ἀντιπέρας, τὸ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· [4] διέχετον δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἑπτὰ τῆς θαλάσσης. τοῦ δὲ Κρισαίου κόλ-D που στόμα τοῦτό ἐστιν. ἐπὶ οὖν τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι οὐ πολὺ τοῦ Πανόρμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ πεζὸς ἦν, ὡρμίσαντο καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἶδον. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ ἡμέρας ἀνθώρμουν ἀλλήλοις, μελετῶντές τε καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν· [5] γνώμην ἔχοντες, [6] οἱ μὲν μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν Ῥίων ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον E πάθος· [7] οἱ δὲ, μὴ ἐσπλεῖν ἐς τὰ στενὰ, νομίζοντες πρὸς * [8] ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὀλίγῳ ναυμαχίαν.

[1] Γορτύνιος, πρόξενος ὤν] ἰστέον ὅτι ἡ Γόρτυς πόλις ἐστὶ Κρήτης, ἀπέχουσα Κυδωνίας σχεδὸν σταδίους χιλίους· καὶ ἦσαν ἀντίθετοι [illegible] αἱ πόλεις. φησὶν οὖν ὅτι πολεμίαν [illegible] τῇ Πολίχνῃ ὡς ἐκεῖνος χαριζόμενος κατὰ φιλίαν τῶν Νικίαν. [2] Προσποιήσειν αὐτὴν] οἰκείαν ποιήσειν. [3] Ἐν τούτῳ] τῷ χρόνῳ. [4] Διείχετον] κεχώριστο. [5] Γνώμην ἔχοντες] σκοπόν. [6] Οἱ μὲν, μὴ ἐκπλεῖν] οἱ Πελοποννήσιοι. [7] Οἱ δὲ, μὴ ἐσπλεῖν] οἱ Ἀθηναῖοι. * [8] Ἐκείνων] τῶν Πελοποννησίων. Æ. P.

ἔπειτα ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Πελοποννησίων στρατηγοί,[2] βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι, πρίν τι καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβοηθῆσαι, ξυνεκάλεσαν τοὺς στρατιώτας πρῶτον, καὶ ὁρῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἧσσαν φοβουμένους, καὶ οὐ προθύμους ὄντας, παρεκελεύσαντο, καὶ ἔλεξαν τοιάδε,

» [1]Η ΜΕΝ γενομένη ναυμαχία, ὦ ἄνδρες
» Πελοποννήσιοι, εἴ τις ἄρα δι' αὐτὴν ὑμῶν φο-
» βεῖται[2] τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν[3] ἔχει τέ-
» κμαρσιν * [4] τὸ ἐκφοβῆσαι. τῇ τε γὰρ παρα-
» σκευῇ ἐνδεὴς ἐγένετο, ὥσπερ ἴστε, καὶ οὐχὶ ἐς
» ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐπλέο-
» μεν. ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης [5] οὐκ
» ὀλίγα ἐναντιωθῆναι. καί πού τι καὶ ἡ ἀπει-
» ρία πρῶτον ναυμαχοῦντας [6] ἔσφηλεν. ὥσ-
» τε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἡσσῆσθαι
» προσεγένετο. [7] οὐδὲ δίκαιον, τῆς γνώμης τὸ
» μὴ κατὰ κράτος νικηθέν, ἔχον δέ τινα ἐν αὑτῷ
» ἀντιλογίαν,[8] τῆς γε ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάν-
» τι [9] ἀμβλύνεσθαι· νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύ-
» χαις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώ-
» πους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς αἰεὶ ἀνδρείους
» [10] ὀρθῶς εἶναι, καὶ μὴ ἀπειρίαν, τοῦ ἀνδρείου πα-
» ρόντος, προβαλλομένους, εἰκότως ἂν ἔν τι-
» νι [11] κακοὺς γενέσθαι. ὑμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπει-
» ρία τοσοῦτο λείπεται [12] ὅσον τόλμῃ προέχε-
» τε· τῶνδε δὲ [13] ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβεῖ-
» σθε, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἕξει
» [14] ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἃ ἔμαθεν, ἄνευ δὲ
» εὐψυχίας οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύ-
» νους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην [15] ἐκπλήσσει,
» τέχνη δὲ ἄνευ ἀλκῆς οὐδὲν ὠφελεῖ. πρὸς μὲν
» οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν, τὸ τολμηρότε-
» ρον ἀντιτάξασθε· πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἧσ-
» σαν δεδιέναι, τὸ ἀπαράσκευοι τότε τυχεῖν.

A inde Cnemus, Brasidas, cæteriq; Peloponnesiorum duces, cùm prœlium nauale primo quoque tempore committere vellent, prius quam noua classis Athenis missa, istis subsidio veniret, primùm milites conuocarunt, cumq; multos ipsorum propter superiorem cladem territos, nec alacres animaduerterent, vt animos illis adderent, hæc verba fecerunt.

CNEMI, ET CAETERORVM PEloponnesiorum Ducum concio.

Si quis vestrum, Viri Peloponnesij, propter superiorem naualem pugnam, futuram etiam reformidat, is non iustam formidinis coniecturam habet. nam & apparatu fuit inferior, quemadmodum scitis, nec ad nauale prœliũ potiùs, quam ad terrestrem expeditionẽ nauigabamus. Quinetiam non paucæ res aduersæ, fortuna ita volente, nobis acciderunt. Nõnihil etiam ipsa rerum nauticarum imperitia nos, qui tunc primùm prœlij naualis periculum fecimus, labefactauit. Itaq; non propter nostram ignauiam accidit, vt superaremur. neque conuenit animos, qui per vim superati non fuerũt, & qui rationes aliquas habent, quas aduersariis obiiciant, [*vt suam causam probent,*] calamitatis euentu, [*& malis, quæ acciderunt,*] debilitari: sed existimare, vsu venire, vt rebus quidem fortuitis homines fallãtur: sed iidem, si animos fortes habeant, semper stent erecti. neq: [*decet ipsos*] imperitiam prętendentes, cùm animi virtus adsit, aliqua in re meritò ignauos esse. Vos autem non tam propter imperitiam [*hostib.*] estis inferiores, quam propter audaciam, [*animiq; præsentiam illis*] superiores. Horum verò scientia, quam maximè formidatis, si cum fortitudine sit coniũcta, memor etiam erit in periculis peragere ea, quæ didicit: sed sine animi generositate, nulla ars aduersus pericula valet. Metus enim memoriã excutit, ars verò sine fortitudine nihil prodest. Ergo maiori illorum experientiæ maiorem audaciam opponite. Timori verò, quo propter cladem acceptam perculsi estis, [*opponite præsentem in instruenda acie diligentiam, qua prius neglecta superati fuistis,*] quòd imparati tunc essetis.

---

[1] Ἡ μὲν γενομένη ναυμαχία] ἡ στάσις πραγματική, ἄγραφος, εἴδους συμβουλευτικοῦ. [2] Τὴν μέλλουσαν] ναυμαχίαν. [3] Ἔχει τέκμαρσιν] στοχασμόν. * [4] Τὸ ἐκφοβῆσαι] πρὸς τὸ ἐκφοβῆσαι, τουτέστι πρὸς τὸ ἐκφοβεῖσθαι. τὸ γὰρ σχῆμα αἰτιατικόν· ὁ δὲ νοῦς οὗτος, οὐχὶ δικαίαν τοῦ ἐκφοβεῖσθαι, ὃ φόβου τέκμαρσιν, ἤτοι στοχασμὸν ἔχει. Æ.P. [5] Οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι] ὁ ἄνεμος, καὶ ἡ ἐν κύκλῳ τάξις τῶν νεῶν, καὶ τὸ μὴ ταχέως αὐτοὺς ἐπιχειρῆσαι τῇ ναυμαχίᾳ, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ Φορμίωνος ἀναμένειν διὰ τὸ ἄνεμον στρατηγίαν. [6] Ἔσφηλε] σφαλῆναι ἐποίησε. [7] Οὐδὲ δίκαιον, τῆς γνώμης] τὸ ἑξῆς, οὐ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ νικηθέντας κατὰ κράτος, ἀμβλύνεσθαι. [8] Τῆς ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι] τῇ ἀποβάσῃ συμφορᾷ. [9] Ἀμβλύνεσθαι] ἀποπίπτειν. [10] Ὀρθῶς εἶναι] ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους ἱστάναι τὴν γνώμην, καὶ μὴ ὑποπίπτειν τοῖς δεινοῖς. [11] Κακοὺς γενέσθαι] ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δίκαιον. [12] Ὅσον τόλμῃ προέχετε] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [13] Ἡ ἐπιστήμη] ἡ γυμνασία, ἡ μάθησις. [14] Ἐν τῷ δεινῷ] τῷ πολέμῳ. [15] Ἐκπλήσσει] ἐξωθοῦσα ἐκκρούει.

Vobis

Vobis etiam insuper adest nauium multitudo, & [*loci opportunitas*,] quòd præsentibus grauis armaturæ militib. nauale prælium prope regionem vestram sitis commissuri. Plerumque verò victoria penes illos est, qui sunt & numero superiores, & melius instructi. Quamobrem nihil prorsus reperimus, cur meritò simus offensuri, [*& cladem aliquam accepturi.*] Quinetiam quæcunq; ante peccauimus, nunc hęc ipsa adiuncta disciplinam præbebunt, [*& documento nobis erunt.*] Fidenti igitur animo & gubernatores, & nautę suum quiq; ducem sequamini, non deserentes locum, qui vnicuique vestrum assignatus fuerit. Nos verò non deterius, quàm superiores duces, [*hostis*] inuadendi commoditatem parabimus, neq; cuiquam occasionem præbebimus, vt sit ignauus. Quòd si quis fortè [*rem ignauiter gerere*] voluerit, is debitis pœnis afficietur. At [*viri*] fortes præmiis virtute dignis ornabuntur. His igitur verbis duces Peloponnesiorum suis militibus animos addiderunt. Phormio verò timens & ipse suorum militum formidinem, & animaduertens eos concilia seorsum habētes, classis hostilis multitudinem formidare, voluit illis conuocatis animos addere, & in præsentia [*ad fidentiam eos*] adhortari. Nam ante quidem illis semper dicebat, (vt illorum animos [*ad rem fortiter gerendam*] præpararet) nullum esse tantum nauium numerum, cuius, si contra ipsos veniret, impetus ipsis non esset sustinēdus. Et ipsi milites iampridem hanc opinionem animis conceperant, nullam quantumuis ingentem Peloponnesiorum classem Atheniensibus extimescendam, ita vt ei cederent. Tunc verò cernens ipsos, propter præsentiam hostis, qui erat in ipsorum conspectu, animo debilitatos, eos commonefacere voluit, vt fidentem animum haberent. illisq; conuocatis, hanc orationem habuit.

PHORMIONIS CONCIO.

Cùm vos animaduertam, viri milites, hostium multitudinē pertimescere, [*vos*] conuocaui, quia non censeo vobis extimescenda esse, quæ minimè sunt horrēda. Hi enim primùm quidem, quòd à nobis antè victi fuerint, sibiq; sint conscij se nobis non esse pares, hunc nauium numerum, nec æqualem [*nostro: sed longè maiorem sibi*] cōpararunt.

A προσγίγνεται δὲ ὑμῖν πλῆθός τε νεῶν, καὶ πρὸς τῇ γῇ οἰκείᾳ οὔσῃ, ὁπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν.[1] τὰ δὲ πολλὰ, τῶν πλεόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ καθ' ἓν εὑρίσκομεν εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα[2] προσγενόμενα διδασκαλίαν παρέξει. θαρσοῦντες οὖν καὶ κυβερνῆται, καὶ ναῦται, τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἕπεσθε, χώραν μὴ λείποντες ᾗ ἄν τις προσταχθῇ.[3] B τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον[4] τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν, καὶ οὐκ ἐνδώσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι· ἢν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ·[5] οἱ δὲ ἀγαθοὶ[6] τιμήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς. Τοιαῦτα μὲν τοῖς πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων, δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀρρωδίαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν C κατὰ σφᾶς αὐτοὺς[7] ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ξυγκαλέσας θαρσῦναί τε, καὶ παραίνεσιν ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι. πρότερον μὲν γὰρ ἀεὶ αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ προπαρεσκεύαζε τὰς γνώμας, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν τοσοῦτον, ἢν ἐπιπλέῃ, ὅ, τι οὐχ ὑπομενετέον αὐτοῖς ἐστί. καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ ἐν σφίσιν αὐτοῖς[8] τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφεσαν, μηδένα ὄχλον ἀθηναῖοι ὄντες πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρεῖν. τότε D δὲ πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν ὁρῶν αὐτοὺς ἀθυμοῦντας, ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν, καὶ ξυγκαλέσας τοὺς ἀθηναίους, ἔλεξε τοιάδε,

Margin: γρ. ἐσού-μενον

ΟΡΩΝ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, πεφοβημένους τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων,[10] ξυνεκάλεσα, οὐκ ἀξιῶν τὰ μὴ δεινὰ ἐν ὀρρωδίᾳ ἔχειν.[11] οὗτοι γὰρ πρῶτον μὲν, διὰ τὸ προνενικῆσθαι, καὶ μηδὲ αὐτοὶ οἴεσθαι ὅμοιοι ἡμῖν εἶναι, τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου παρεσκευάσαντο.

[1] Τὰ δὲ πολλὰ] αἰτίᾳ τῆς ἀριστείας. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀλλ' οὐ ἄδηλον ἐστί. [2] Προσγενόμενα] προσειρημένα. [3] Τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων] τῶν στρατηγησάντων ὑπὸ Φορμίωνος. λέγει δὲ ὑπὲρ Μάχαονα Κνήμου... [4] Τὴν ἐπιχείρησιν] τὸ παρασκευάσειν. [5] Οἱ δὲ ἀγαθοὶ] οἱ ἀνδρεῖοι. [6] Τιμήσονται] ἀπὸ τοῦ ζημιωθήσονται. [7] Ξυνιστάμενοι] συναθροιζόμενοι. [8] Τὴν ἀξίωσιν] τὴν πεῖραν. [9] Τὸ πλῆθος τῶν νεῶν] χάριν τῶν ἐναντίων. [10] Ξυνεκάλεσα] εἰς ταὐτὸ συνήγαγον. [11] Οὗτοι γὰρ] οἱ λακεδαιμόνιοι.

[1] ἔπειτα, ᾧ μάλιστα πιστεύοντες προσέρχονται, A
ὡς προσῆκον σφίσιν ἀνδρείοις εἶναι, οὐ δι' ἄλλό
τι θαρσοῦσιν ἢ διὰ τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν,
τὰ πλείω κατορθοῦντες, καὶ οἴονται σφίσι καὶ ἐν
τῷ ναυτικῷ ποιήσειν τὸ αὐτό. τὸ δ' ἐκ τοῦ δικαίου
ἡμῖν μᾶλλον νῦν περιέσται, εἴπερ [2] καὶ τούτοις ἐν
ἐκείνῳ. ἐπεὶ εὐψυχίᾳ γε [3] οὐδὲν προφέρουσι·
τῷ δὲ ἑκάτεροί τι ἐμπειρότεροι εἶναι, θρασύ-
τεροί ἐσμεν. Λακεδαιμόνιοί τε ἡγούμενοι τῶν
ξυμμάχων, διὰ τὴν σφετέραν δόξαν, ἄκοντας
προσάγουσι τοὺς πολλοὺς ἐς τὸν κίνδυνον. ἐπεὶ B
οὐκ ἄν ποτε ἐνεχείρησαν ἡσσηθέντες [4] παρὰ πο-
λὺ, αὖθις ναυμαχεῖν. μὴ δὴ αὐτῶν τὴν τόλμαν
δείσητε. πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις πλέω φόβον
παρέχετε καὶ πιστότερον, κατά τε τὸ προνενική-
κέναι, [5] καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἡγοῦνται μὴ μέλλοντάς
τι * [6] ἄξιον τοῦ παρὰ πολὺ πράξειν, ἀνθίστασθαι
ὑμᾶς. [7] ἀντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους, ὥσπερ οὗ-
τοι, τῇ δυνάμει τὸ πλέον πίσυνοι ἢ τῇ γνώμῃ
ἐπέρχονται· [8] οἱ δ' ἐκ πολλῷ ὑποδεεστέρων, [9] καὶ
ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι, μέγα τι τῆς διανοίας
τὸ βέβαιον ἔχοντες ἀντιτολμῶσιν. ἃ λογιζόμε- C
νοι οὗτοι, τῷ οὐκ εἰκότι πλέον πεφόβηνται ἡ-
μᾶς ἢ τῇ κατὰ λόγον παρασκευῇ. πολλὰ δὲ καὶ
στρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ὑπ' ἐλασσόνων τῇ ἀ-
πειρίᾳ, ἔστι δὲ ἃ καὶ τῇ ἀτολμίᾳ· ὧν οὐδετέρου
ἡμεῖς νῦν μετέχομεν. τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ
κόλπῳ [10] ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι, οὐδὲ πλεύσο-
μαι ἐς αὐτόν. ὁρῶ γὰρ ὅτι πρὸς πολλὰς ναῦς
ἀνεπιστήμονας ὀλίγαις ναυσὶν ἐμπείρως καὶ ἄ-
μεινον πλεούσαις ἡ στενοχωρία οὐ ξυμφέρει.
οὔτε γὰρ ἂν [11] ἐπιπλεύσειέ τις ὡς χρὴ ἐς ἐμ- D
βολὴν, [12] μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολε-
μίων [13] ἐκ πολλοῦ, οὔτε ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέ-
οντι, πιεζόμενος. [14] διέκπλοι τε οὐκ εἰσὶν, οὐδὲ ἀνα-
στροφαὶ, ἅπερ νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν ἔργα ἐστίν·

γρ. αὐτῶν ξυμμάχων

γρ. πολλῶν

γρ. οὐδὲ ἐκπλεύσομαι

γρ. ἐμπείροις

Deinde [*verò, quod ad illorũ fiduciam attinet,*] qua potiſſimùm freti contra [*nos*] tendunt, [*& propter quam ſe fortes eſſe oportere cẽſent,*] quaſi fortitudo ad ipſos [*ſolos*] pertineat, nullam aliam ob cauſam, niſi ob pugnę pedeſtris peritiam ſibi compararunt, qua fit, vt pleraque bella feliciter gerant, & in rebus etiam nauticis ſe idem ſuo cum commodo facturos putent. Sed hoc meritò nobis nunc magis, [*quàm illis,*] aderit, ſi & illis in illo [*altero pedeſtris pugnæ genere maior peritia adeſt.*] Siquidem animi præſtantia nequaquam excellunt. Quòd autem vtrique maiorem alicuius rei peritiam habeamus, [*ideo*] ſumus audaciores. Pręterea Lacedęmonij, qui ſociis præſunt, propter opinionem veſtram, [*quam de veſtra rerum nauticarum peritia conceperunt, eorum*] pleroſque in hoc periculum inuitos adducunt. Cùm enim Marte minimè dubio ſuperati fuerint, [*profectò niſi cogerentur,*] nouum nauale prœlium nunquam tentarent. Illorum igitur audaciam ne formidetis. Vos enim longè maiorem, atq; certiorem terrorem illis incutitis, tũ quia eos iam antè viciſtis, tum etiam quia putant vos contra ſe [*cum tam exiguo nauium numero*] non ſtaturos, niſi facinus aliquod maximè memorabile facere decreueritis. Nam aduerſarij, qui numero ſunt ſuperiores, vt iſti, viribus magis, quàm conſilio freti [*hoſtem*] inuadunt. Qui verò ſunt longè inferiores, ſimul etiam qui [*præter voluntatem pugnare*] non coguntur, magnam quãdam animi fiduciam habentes, aduerſus [*hoſtem ire*] audent. Quæ cùm iſti conſiderent, magis nos formidant ob non iuſtum, quàm ob iuſtum [*rerum bellicarum*] apparatum. Multi autem exercitus [*maiores*] a minoribus, propter imperitiam, nõnulli etiam propter ignauiam iam profligati fuerunt. à quo vtroque [*vitio*] nos nunc alieni ſumus. Prœlium verò in ſinu mea ſponte non committam, nec in eũ nauigabo. Video enim [*maris*] anguſtias non conducere paucis nauibus, quæ ſub peritis gubernatoribus aguntur, & quæ ſunt agiliores, aduerſus multas naues, in quibus homines rerum nauticarũ imperiti vehuntur. Nec enim quiſquam hoſtem inuaſerit, ita vt roſtro nauis impreſſionem in eum faciat, quemadmodum oportet, niſi è longinquo eum in conſpectu habeat, neque, ſi [*ab eo*] prematur, commodè ſe ſubducere queat. neque per mediam claſſem percurrendi, aut recurrendi, [*ac irruptionis repetendæ*] facultas vlla datur, quæ nauium agiliorum ſunt opera. Sed pro

[1] Ἔπειτα, ᾧ] τοῦτο ἀνταπόδοσιν. οὕτως. ἔπειτα δέ, περὶ δ' αὐτῶν θάρσους, ᾧ καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [2] Καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ] ἐν τῇ πεζομαχίᾳ. [3] Οὐδὲν προφέρουσι] κατὰ τὴν ναυμαχίαν. [4] Παρὰ πολύ] ὑπερβαλλόντως. [5] Καὶ ὅτι οὐκ ἂν] ὁ νοῦς οὕτως, ἡγοῦνται οἱ ἐχθροὶ μὴ ἂν ἀνθίστασθαι ἡμᾶς μὴ μέλλοντάς τι σπουδαῖον πράξειν. [6] Ἄξιον τοῦ παρὰ πολύ] ἀντὶ τοῦ ἀξιολογώτατον. Æ. P. [7] Ἀντίπαλοι μὲν γὰρ] θαρροῦντες ἀντιπαλαίειν. [8] Οἱ δ' ἐκ πολλῷ] τῷ μέτρῳ. [9] Καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι] ἡμεῖς δυνάμενοι ἀθλεῦσαι. [10] Ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι] τὸ εἶναι παρέλκει ἀττικῶς. οὐδὲν γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ στενοχωρίᾳ δυνατόν. [11] Ἐπιπλεύσειέ τις] κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλθοι. [12] Μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολεμίων] μὴ ὁρῶν τοὺς πολεμίους. [13] Ἐκ πολλοῦ] λείπει διαστήματος. [14] Διέκπλοι τε οὐκ εἰσί] τὸ ἐμβάλλειν, καὶ διεκχωρεῖν διὰ τῶν ἐναντίων νεῶν. αἱ ἀναστροφαὶ δέ, αἱ εἰς τοὐπίσω ὑποχωρήσεις.

nauali

nauali prœlio pedeſtre fieri neceſſe fuerit. Hoc autem modo maior nauiũ numerus meliore cõditione pugnat. Sed harum rerum curam ego pro virili prouidè geram. Vos verò apud naues veſtrum quiq; ordinem ſeruantes, imperata celeriter accipite, [*& celeriter facite,*] præſertim cùm hoſtiũ ſtationes non longè abſint, & in ipſo prœlio militarem diſciplinam, & ſilẽtium plurimi facite (hæc enim cum multis aliis in rebus bellicis, tum verò præcipuè in naualibus conducunt) hosq; pro eo, ac res à vobis ante geſtas decet, propulſate. Magnum autem certamẽ vobis [*eſt propoſitum. oportet enim vos*] aut omnem claſſis ſpem Peloponneſiis eripere, [*cuius opera ſe maris imperium adepturos ſperãt*] aut propiorem maris metum Athenienſibus afferre, *ita vt eos de maris imperio ne iam partum amittãt, ſolicitos eſſe cogatis.*]Illud etiam iterum vobis in memoriam reuoco, permultos eorum à vobis ſuperatos fuiſſe. Virorũ verò, qui [*ſemel*] victi fuerunt, animi eadem pericula [*iterum*] pari audacia ſubire non ſolent. Huiuſmodi verbis & ipſe Phormio ſuos eſt adhortatus. Peloponneſij verò, quoniã Athenienſes in ſinũ, & [*maris*] anguſtias contra ipſos non tendebant, cum eos inuitos in ſinum producere vellent, ſtatim primo diluculo inſtructa claſſe in ordines, quorum ſinguli quaternas naues habebant, portu ſoluentes, in ſuum agrum, intra [*Criſæum*] ſinum nauigare cœperunt, dextro cornu procedente, ſicut etiam in ſtatione ſteterant. In hoc autem [*cornu,*] viginti naues maxima celeritate præditas conſtituerunt, vt, ſi fortè Phormio ratus ipſos Naupactum verſus tendere, ipſe quoq; hac iter faceret, opem [*oppido*] laturus, Athenienſes ſuarum nauium impreſſionem extra ſuum cornu vitare nõ poſſent: ſed hæ ipſæ naues [*eos*] intercluderent. Ille verò (id, quod illi expectabant) metuens oppido præſidiis nudato, poſtq̃ vidit eos nauigantes, inuitus, & feſtinãter militibus in naues impoſitis orã maritimam legere cœpit. Simul etiam Meſſeniorum peditatus oram maritimam ſequutus aderat, vt ſuis opem ferret. Peloponneſij verò cùm eos vnico cornu longa nauium ſerie, ita vt ſingulæ ſingulas ſequerentur, & iam intra ſinũ, & prope terrã nauigantes vidiſſent

A ἀλλ' ἀνάγκη ἂν εἴη ἀπὸ τῆς ναυμαχίας, πεζομαχίαν "
καθίστασθαι. καὶ [1] ἐν τούτῳ αἱ πλείους νῆες κρείσ- "
σους γίγνονται). [2] τούτων μὲν οὖν ἐγὼ ἕξω τὴν πρό- "
νοιαν κατὰ τὸ δυνατόν· ὑμεῖς δὲ, εὔτακτοι παρὰ ταῖς "
ναυσὶ μένοντες, [3] τά τε παραγγελλόμενα [4] ὀξέως "
δέχεσθε, ἄλλως τε καὶ δι' ὀλίγου [5] τῆς ἐφορμήσεως "
οὔσης, [6] καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλεί- "
στου ἡγεῖσθε (ὥστε τὰ πολλὰ τῶν πολεμικῶν "
ξυμφέρει, καὶ ναυμαχίᾳ οὐχ ἥκιστα) ἀμύνεσθέ "
τε τούσδε ἀξίως τῶν προειργασμένων. ὁ δὲ ἀγὼν "
B μέγας ὑμῖν, ἢ καταλῦσαι Πελοποννησίων τὴν ἐλ- "
πίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἢ ἐγγυτέρω καταστῆσαι Ἀθη- "
ναίοις τὸν φόβον περὶ τῆς θαλάσσης. ἀναμιμνή- "
σκω δ' αὖ ὑμᾶς ὅτι νενικήκατε αὐτῶν τοὺς πολ- "
λούς· ἡσσημένων δὲ ἀνδρῶν οὐκ ἐθέλουσιν αἱ γνώ- "
μαι πρὸς τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὅμοιαι εἶναι). "
Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ Φορμίων παρεκελεύσατο. οἱ
δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ
ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενά, βουλόμενοι
ἄκοντας ἔσω προαγαγεῖν αὐτούς, ἀναγόμενοι
C ἅμα ἕῳ, ἔπλεον, [7] ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι
τὰς ναῦς, [8] ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν [9] ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλ-
που, δεξιῷ κέρᾳ ἡγούμενοι, ὥσπερ καὶ ὥρμουν.
[10] ἐπὶ δ' αὐτῷ εἴκοσι ναῦς ἔταξαν τὰς ἄριστα
πλεούσας, ὅπως εἰ ἄρα νομίσας [11] ἐπὶ τὴν Ναύπα-
κτον αὐτοὺς πλεῖν ὁ Φορμίων, καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν
[12] ταύτῃ παραπλέοι, μὴ διαφύγοιεν πλέον-
τα τὸν ἐπίπλουν σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἔξω τοῦ ἑαυ-
τῶν κέρως, ἀλλ' * αὗται αἱ νῆες περικλείσειαν.
[13] ὁ δὲ (ὅπερ ἐκεῖνοι [14] προσεδέχοντο) φοβηθεὶς
D [15] περὶ τῷ χωρίῳ [16] ἐρήμῳ ὄντι, ὡς ἑώρα ἀνα-
γομένους αὐτούς, ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβι-
βάσας, [17] ἔπλει παρὰ τὴν γῆν καὶ ὁ πεζὸς ἅμα
τῶν Μεσσηνίων παρεβοήθει. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοπον-
νήσιοι [18] κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας, καὶ
ἤδη ὄντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε καὶ πρὸς τῇ γῇ,

[Margin: γρ. πει-θε. γρ. ναυ-μαχίας]

[Margin: γρ. πρὸς. γρ. ἡγου-μένῳ]

[Margin: * π. αὗται αἱ. Æ. P.]

---

[1] Ἐν τούτῳ] ἐν τῷ πεζομαχεῖν. [2] Τούτων μὲν οὖν ἐγὼ] τὸ ἐπιχείρημα ὡς τὸ συμφέρον. [3] Τά τε παραγγελλόμενα] τὰ τῷ στρατηγῷ ἔργα. [4] Ὀξέως] σπουδαίως. [5] Τῆς ἐφορμήσεως οὔσης] τῆς ναυμαχίας. [6] Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ] καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον ἤγουν ἐν τῷ πολέμῳ κόσμον ἔχετε, καὶ σιγὴν, καὶ συμφέρει τοῖς μάλιστα ἐπὶ πολὺ τὰ πολεμικὰ, καὶ μάλιστα τοῖς ναυμαχοῦσι. [7] Ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι] ἀντὶ τοῦ, κατὰ τέσσαρας ταξάμενοι. [8] Ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν] ἀντὶ τοῦ παρὰ τὴν. [9] Ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου] ἐσωτέρω τῆς θαλάσσης, ἐν τῷ κρισαίῳ κόλπῳ. [10] Ἐπὶ δ' αὐτῷ] τῷ κέρατι. [11] Ἐπὶ τὴν Ναύπακτον] ἔσω γὰρ ἐν τῷ κόλπῳ ἔκειτο ἡ Ναύπακτος. [12] Ταύτῃ παραπλέοι] τῇ ὁδῷ. [13] Ὁ δὲ] ὁ δὲ Φορμίων ὡς εἶδε τοὺς Πελοποννησίους, ἄκων κατὰ σπουδὴν τοὺς στρατιώτας ἐμβιβάσας εἰς τὰς ναῦς ἔπλει. [14] Προσεδέχοντο] ἤλπιζον. [15] Περὶ τῷ χωρίῳ] τῆς Ναυπάκτου δηλονότι. [16] Ἐρήμῳ ὄντι] βοηθείας δηλονότι. [17] Ἔπλει παρὰ τὴν γῆν] τὴν οἰκείαν δηλονότι. [18] Κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως] ὥσπερ εἰ ἔλεγε, μίαν κατακολουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ. τοῦτο γὰρ τὸ ἐπὶ κέρως δηλοῖ.

(ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα) [1] ἀπὸ σημείου ἑνὸς ἄφνω [2] ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς, μετωπηδὸν ἔπλεον, ὡς εἶχε τάχους ἕκαστος, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους· καὶ ἤλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψεσθαι· [3] τῶν δὲ, ἕνδεκα μέν τινες, αἵπερ ἡγοῦντο, ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρας τῶν Πελοποννησίων, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· τὰς δὲ ἄλλας ἐπικαταλαβόντες, [4] ἐξέωσαί τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας, [5] καὶ διέφθειραν. ἄνδρας τε τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν ὅσοι μὴ [6] ἐξένευσαν αὐτῶν· καὶ τῶν νεῶν τινὰς ἀναδούμενοι εἷλκον κενὰς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἷλον ἤδη· τὰς δέ τινας οἱ Μεσσήνιοι παραβοηθήσαντες, καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπιβάντες, ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μαχόμενοι ἀφείλοντο ἑλκομένας ἤδη. [7] Ταύτῃ μὲν οὖν οἱ Πελοποννήσιοι ἐκράτουν τε καὶ ᵃ ἔφθειραν τὰς ἀττικὰς ναῦς. αἱ δὲ εἴκοσι νῆες αὐτῶν αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐδίωκον τὰς ἕνδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἵπερ ὑπεξέφυγον τὴν ᵇ ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· καὶ φθάνουσιν αὐτοὺς, πλὴν μιᾶς νεὼς, προκαταφυγοῦσαι ἐς τὴν ναύπακτον. [8] καὶ ἴσχουσαι [9] ἀντίπρῳροι [10] κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον, παρεσκευάζοντο ἀμυνούμενοι, ἢν ἐς τὴν γῆν ἐπὶ σφᾶς ἐπιπλέωσιν. [11] οἱ δὲ, παραγενόμενοι ὕστερον, ἐπαιώνιζόν τε ἅμα πλέοντες, ὡς νενικηκότες, καὶ τὴν μίαν ναῦν τῶν Ἀθηναίων [12] τὴν ὑπόλοιπον ἐδίωκε λευκαδία ναῦς μία πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. [13] ἔτυχε δὲ ὁλκὰς ὁρμοῦσα μετέωρος, περὶ ἣν ἡ ἀττικὴ ναῦς φθάσασα καὶ περιπλεύσασα, τῇ διωκούσῃ λευκαδίᾳ ἐμβάλλει μέσῃ, καὶ καταδύει. τοῖς μὲν οὖν πελοποννησίοις, γενομένου τούτου τοῦ ἀπροσδοκήτου τε καὶ παραλόγου, φόβος ἐμπίπτει· καὶ ἅμα ἀτάκτως διώκοντες, διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μέν τινες τῶν νεῶν καθεῖσαι τὰς κώπας,

ᵃ γρ. διέφθειρον

ᵇ γρ. ὑποστροφήν

ᶜ γρ. ἐπαιάνιζον

A (id, quod maximè cupiebant) vno signo repente dato, nauibus conuersis, proris aduersis in Athenienses ferri cœperũt, quanta maxima celeritate quisq; poterat omnesq; [*illorum*] naues à se interceptum iri sperabant. At illorum vndecim quidem naues, quæ præcedebant, Peloponnesiorum cornu, & conuersionem vitantes in apertum mare fugerunt: sed alias [*Peloponnesij*] assequuti sunt, & fugientes, ad terram compulerunt, & corruperunt. Et Athenienses, quotquot ex illis non enatauerunt, interB fecerunt. Nonnullas etiam naues, quas ex suis religauerant, inanes trahebant, & vnã ipsarum cum ipsis viris iam ceperãt. Nonnullas verò Messenij subsidio suis profecti, & cum ipsis armis in mare ingressi, cõscenderunt, & ex earum tabulatis pugnantes, hostibus qui eas iam trahebant, eripuerunt. Hac igitur parte Pelopõnesij victores erant, & Atticas naues corruperũt. Sed viginti ipsorum naues, quæ in dextro cornu collocatæ fuerant, vndecim Atheniensium naues persequebantur, quæ nauium [*Peloponnesiacarum*] conuersionem vitantes C in apertum mare fugerãt. Et præter vnam, [*cæteræ omnes*] hostẽ præuerterant, & Naupactum fuga se receperant cumque ad Apollinis fanum appulissent, proris contra hostes versis sese ad vim propulsandum accingebant, si illi ad terram contra se venirent. Illi verò cùm paulò pòst aduenissent, inter nauigandum pæana canebant, tanquam victores, & vnam Atheniensium nauem, quæ reliqua erat, vna Leucadia nauis, quæ cæteras longè antecedebat, insequebatur. Fortè autem nauis oneraria aliquantum procul à portu stabat ad anD choras, ad quam Attica nauis, cùm prior peruenisset, & circum eã se egisset, in mediam Leucadiam persequentem incurrit, eamq; demergit. Cùm autẽ hæc res ex improuiso, & præter omnem expectationem accidisset, metus Pelopõnesios inuasit. Simul etiam, quia nõ seruatis ordinibus [*hostem*] persequebantur, quòd [*iam*] victores essent, nonnullæ naues, dum illi plurium aduentum expectare volunt, demissis remis

---

[1] Ἀπὸ σημείου ἑνὸς] ὥσπερεὶ ἔλεγε, μὴ πολλῶν παρακελευσάντων ... ἀλλ' εὐθὺς ... τὸ δὲ σημεῖον, αὐτὸ δὲ μόνον δύναται δὲ λέγειν καὶ τὸ σύνθημα. [2] Ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς μετωπηδὸν ἔπλεον] τὸ μὲν ἐπιστρέψαντες εἶπεν ὅτι ... κατ' εὐθεῖαν ἔπλεον ... τὸ δὲ μετωπηδὸν, πάλιν τὸ κατ' εὐθεῖαν πλέειν δεῖ. τὸ γὰρ μέτωπον τῆς νεὼς, ἡ πρῷρα δεῖ. λέγει οὖν ὅτι τὰ μέτωπα, ὃ δεῖ τὰ πρόσωπα τῶν νεῶν, παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις. [3] Τῶν δὲ] τῶν νεῶν τῶν ἀθηναίων. [4] Ἐξέωσαί τε] πρὸς τὴν γῆν ὀκεῖλαι ἐποίησαν. [5] Καὶ διέφθειραν] τὸ διέφθειραν, αὐτὸ τὸ ἐκεῖλαι αὐτὰς ἐποίησαν. [6] Ἐξένευσαν] ἐξεκολύμβησαν ἐξέκλιναν τὸ προκειμένης ὁδοῦ. [7] Ταύτῃ μὲν οὖν] ταύτῃ, ἤτοι ... κατὰ τὸ μέρος. [8] Καὶ ἴσχουσαι] ἐπιμένουσαι ἄλλην ἀρχὴν, ... ἴσχουσαι τὰς πρῴρας πρὸς τὸ πέλαγος ὁρώσας. ... φυγὴν ... [9] Ἀντίπρῳροι] γενναίως ... [10] Κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον] ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἐν τῷ λιμένι. [11] Οἱ δὲ παραγενόμενοι] οἱ πελοποννήσιοι. [12] Τὴν ὑπόλοιπον] τὴν ὑστερήσασαν. [13] Ἔτυχε δὲ ὁλκὰς] ὁλκὰς, ἡ ἐμπορικὴ ναῦς.

nauiga-

nauigationis cursum inhibuerat, rem [*si-bi*] inutilem, [*ac perniciosam*] facientes, propter incursionem, quam hostis ex breui [*interuallo*] in ipsas erat facturus. Nonnullæ etiam propter imperitiam in breuia impegerant. Athenienses autem, cùm hæc fieri vidissent, audacia subiit, signoq; simul omnibus dato, & clamore sublato in eos impressionem fecerunt. Illi verò cùm propter superiora peccata, tum etiam propter præsentem rerum omnium confusionem, paulisper quidem hostium impetum sustinuerunt, deinde verò terga dantes in Panormum redierunt, vnde soluerant. Athenienses verò eos insequuti, ceperunt sex naues, quæ maximè propinquæ erant, & suas abstulerunt, quas illi ad terram corruptas, tunc primum religauerant. Hostium autem alios quidem interfecerunt, alios verò, quorum exiguus erat numerus, viuos ceperunt. Timocrates verò Lacedæmonius, qui in Leucadia naui vehebatur, quæ circum onerariam est depressa, quum nauis est fracta, gladio se transegit, & in Naupactiorum portum est delatus. Athenienses autem reuersi trophæum [*ibi*] statuerunt, vnde profecti vicerunt. Et cadauera nauiumq; fractarum tabulas, quæ ad ipsorum oram delatæ fuerant, susceperũt, suaque hostibus interposita fide publica reddiderunt. Peloponnesij autem & ipsi trophæum statuerunt, tanquam victores, ob naues fugatas, quas ad terram corruperant, & nauem, quam ceperant, in Achaico Rhio iuxta tropheum [*Neptuno*] consecrarunt. Postea verò veriti ne auxilia ab Atheniensibus missa superuenirent, noctu in Crisæum, Corinthiumq; sinum omnes præter Leucadios vela fecerunt. Nec multo post [*Peloponnesiacarum*] nauium discessum, Athenienses ex Creta venientes cum viginti nauibus, quas ante pugnam Phormioni adesse oportuerat, Naupactum appulerunt. Atque hæc æstas [*sic*] exacta est. Prius tamen quam classis dimitteretur, & Corinthum Crisæumque sinum repeteret, Cnemus, Brasidas, & cæteri Peloponnesiorum duces, ineunte hyeme, à Megarensibus edocti, Piræum Atheniensiũ portum (nullo enim præsidio custodiebatur, nullisque catenis claudebatur, idque non sine causa, quòd [*Athenienses cæteris*] classe longè superiores essent) tentare voluerunt.

A [1]ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου [2]ἀντεξόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι· αἱ δὲ καὶ ἐς βράχεα, χωρίων ἀπειρίᾳ, ὤκειλαν. τοὺς δ' ἀθηναίους ἰδόντας ταῦτα γιγνόμενα θάρσος τε ἔλαβε, καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες, ἐπ' αὐτοὺς ὥρμησαν. οἱ δέ, διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἁμαρτήματα, καὶ τὴν παροῦσαν ἀταξίαν, [3]ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὲ ἐτράποντο ἐς τὸν πάνορμον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. ἐπιδιώκοντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι

B τάς τε ἐγγὺς οὔσας μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἕξ, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀφείλοντο, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς τῇ γῇ διαφθείραντες, τὸ πρῶτον ἀνεδήσαντο· ἄνδρας τε τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ καὶ ἐζώγρησαν. ἐπὶ δὲ τῆς λευκαδίας νεώς, [3]ἣ περὶ τὴν ὁλκάδα κατέδυ, Τιμοκράτης ὁ λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναῦς διεφθείρετο, [4]ἔσφαξεν ἑαυτόν, καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν ναυπακτίων λιμένα. ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, ὅθεν ἀναγόμενοι ἐκράτησαν· καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ

C ναυάγια ὅσα πρὸς τῇ ἑαυτῶν ἦν, ἀνείλοντο, καὶ τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑποσπονδα ἀπέδοσαν. ἔστησαν δὲ καὶ οἱ πελοποννήσιοι τροπαῖον, ὡς νενικηκότες, [5]τῆς τροπῆς [6]ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς διέφθειραν· καὶ ἥνπερ ἔλαβον ναῦν, ἀνέθεσαν ἐπὶ τὸ ῥίον τὸ ἀχαϊκὸν παρὰ τὸ τροπαῖον. μετὰ δὲ ταῦτα, φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν, [7]ὑπὸ νύκτα ἐσέπλευσαν ἐς τὸν κόλπον τὸν κρισαῖον καὶ κόρινθον, πάντες πλὴν λευκαδίων. καὶ οἱ ἐκ τῆς κρήτης ἀθηναῖοι ταῖς

D εἴκοσι ναυσίν, *[8]αἷς ἔδει πρὸ τῆς ναυμαχίας τῷ Φορμίωνι παραγενέσθαι, [9]οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ναύπακτον· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. πρὶν δὲ διαλῦσαι τὸ ἐς κόρινθόν τε καὶ τὸν κρισαῖον κόλπον ἀναχωρῆσαν ναυτικόν, ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῶν πελοποννησίων, ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος, ἐβούλοντο, διδαξάντων τῶν μεγαρέων, ἀποπειρᾶσαι τοῦ πειραιῶς τοῦ λιμένος τῶν ἀθηναίων. (ἦν δὲ ἀφύλακτος καὶ ἄκληστος)

E εἰκότως, διὰ τὸ [10]ἐπικρατεῖν πολὺ τῷ ναυτικῷ.

γρ. ἀντεξόρμησιν

γρ. ἀ

γρ. ἀπέσφαξεν ἑ. ἐξέπ. ἐς τὸν ναυπάκτιον

[1] Ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ] διὰ τὸ ἐγγύθεν ἀντιπλεῖν τοὺς ἀθηναίους. [2] Ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν] ἐδέξαντο τὸ ἐμβόλιμον τῶν ἀθηναίων. [3] Ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα] ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα καταδῦσα. [4] Ἔσφαξεν ἑαυτόν] λακωνικὸν τὸ σχῆμα τοῦτο, μὴ ὑπ' ἐχθρῶν ἀναιρεθῆναι. [5] Τῆς τροπῆς] αἰτία τοῦ τροπῆς.

[6] Ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς] ἀντὶ τοῦ διὰ τὰς ναῦς. [7] Ὑπὸ νύκτα] ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν νύκτα. [8] Αἷς ἔδει] ἀντὶ τοῦ αἷς ἔδει. Æ. [9] Οὐ πολλῷ ὕστερον] μετ' ὀλίγον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν τῶν ἐναντίων. [10] Ἐπικρατεῖν] ἰσχύειν τοὺς ἀθηναίους.

ἐδόκει δὲ, λαβόντα τῶν ναυτῶν ἕκαστον τὴν κώπην, [1]καὶ τὸ ὑπηρέσιον, καὶ τὸν τροπωτῆρα, πεζῇ ἰέναι ἐκ Κορίνθου ἐπὶ τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν· καὶ ἀφικομένους κατὰ τάχος ἐς Μέγαρα, καθελκύσαντας ἐκ Νισαίας τοῦ νεωρίου αὐτῶν τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον αὐτόθι οὖσαι, [2]πλεῦσαι εὐθὺς ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. οὔτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσον ἐν αὐτῷ οὐδὲν, οὔτε προσδοκία οὐδεμία μὴ ἄν ποτε οἱ πολέμιοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεῦσαι. ἐπεὶ οὐδ' ἀπὸ τοῦ προφανοῦς τολμῆσαι ἂν καθ' ἡσυχίαν, οὐδ', εἰ διενοοῦντο, μὴ οὐκ ἂν προαισθέσθαι. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὐθὺς· καὶ [3]ἀφικόμενοι νυκτὸς, καὶ καθελκύσαντες ἐκ τῆς Νισαίας τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐπὶ μὲν τὸν Πειραιᾶ οὐκέτι, ὥσπερ διενοοῦντο, καταδείσαντες τὸν κίνδυνον (καί τις καὶ ἄνεμος αὐτοὺς λέγεται κωλῦσαι) ἐπὶ δὲ τῆς Σαλαμῖνος [4]τὸ ἀκρωτήριον τὸ πρὸς Μέγαρα ὁρῶν (καὶ φρούριον ἐπ' αὐτοῦ ἦν, καὶ νεῶν τριῶν φυλακὴ, τοῦ μὴ ἐσπλεῖν Μεγαρεῦσι μηδ' ἐκπλεῖν μηδέν) τῷ τε φρουρίῳ προσέβαλον, καὶ τὰς τριήρεις [5]ἀφείλκυσαν κενὰς, τήν τε ἄλλην Σαλαμῖνα ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες ἐπόρθουν. ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας [6]φρυκτοί τε ᾔροντο πολέμιοι, καὶ [7]ἔκπληξις ἐγένετο οὐδεμιᾶς τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐλάσσων. [8]οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει, ἐς τὸν Πειραιᾶ ᾤοντο τοὺς πολεμίους ἐσπεπλευκέναι ἤδη· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ, τήν τε τῶν Σαλαμινίων πόλιν [9]ᾑρῆσθαι, καὶ παρὰ σφᾶς [10]ὅσον οὐκ [11]ἐσπλεῖν αὐτούς. ὅπερ ἂν, εἰ ἐβουλήθησαν μὴ κατοκνῆσαι, ῥᾳδίως ἂν ἐγένετο, καὶ οὐκ ἂν ἄνεμος ἐκώλυσε. [12]βοηθήσαντες δὲ ἅμ' ἡμέρᾳ πανδημεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν Πειραιᾶ, ναῦς τε καθεῖλκον, καὶ ἐσβάντες κατὰ σπουδὴν καὶ πολλῷ θορύβῳ, ταῖς μὲν ναυσὶν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα ἔπλεον, τῷ πεζῷ δὲ φυλακὰς τοῦ Πειραιῶς καθίσταντο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ὡς ᾔσθοντο τὴν βοήθειαν,

γρ. τήν τε σαλαμῖνα ᾑρῆσθαι ἐνόμιζον, καὶ παρὰ σφᾶς. γρ. τὸ, ἑαλωκέναι ἐνόμιζον,

Illis autem placitum est, vt singuli nautæ cū singulis remis, & singulis puluinis, quos sibi remigantibus substernerent, & cū singulis scalmis, Corintho pedibus irent ad mare, quod Athenas spectat, atque illinc Megara quā celerrimè profecti, deductis ex Nisæa, illorum nauali, quadraginta nauibus, quæ illic erant, cōfestim in Piræum nauigarēt. Nec enim in eo vlla classis erat, quæ pro portu in statione manēs excubias ageret, nec vlla prorsus erat suspicio de hostium aduentu, quasi aliquādo repentè sic infesta classe [*eò*] venturi essent. Siquidem [*Athenienses existimabāt illos*] ne apertè quidem [*vnquam*] per otium hoc ausuros, neque, si [*tale quid illi*] in animum induxissent, se non præsensuros. Postquàm autem hoc ipsis placitum est, statim etiā discesserunt. cumq; noctu [*Megara*] peruenissent, & naues ex Nisæa deduxissent, in Piræum quidem non amplius nauigarūt, quemadmodum in animo habebāt, periculum formidantes: (quanquam quidam etiam ventus eos impediuisse fertur) sed ad Salaminis promontorium; quod Megara spectat. (ibi autem erat propugnaculum, triumq; nauium præsidium, ne quid Megarensibus importaretur, néve quid illinc exportaretur.) Hoc autem propugnaculum illi adorti sunt, & triremes vacuas deduxerunt, & cæteram Salaminem, [*incolas eius*] ex improuiso aggressi, diripuerunt. Sed ignes, quibus hostium aduentus significabatur, [*à Salaminiis*] Athenas versus in aërem sunt sublati, vnde tantus pauor [*Atheniensium*] animos inuasit, vt in eo bello nullus maior extiterit. Nam qui in vrbe erant, hostes in Piræum iam ingressos putabant. Qui verò in Piræo erant, & Salaminem iam captam, & hostes tantum contra se venturos existimabant quod profectò facilè accidisset, si illi cunctari noluissent, neq; vētus eos prohibuisset. Athenienses verò simul ac dies illuxit, cum frequentibus copiis ex omni ordine, atq; ætate collectis subsidio [*Salaminiis*] iuerunt, nauesq; deduxerunt, easq; festinanter, magnoq; cū tumultu conscenderunt, & cum nauibus quidem Salaminem petierunt, peditatū verò in Pireo reliquerunt, vt ei esset præsidio. Peloponnesij verò postq̄ eos [*Salaminiis*] subsidio venire senserunt,

[1] Καὶ τὸ ὑπηρέσιον] ὑπηρέσιόν ἐστι τὸ κῶας ᾧ ἐπικάθηνται οἱ ἐρέσσοντες, διὰ τὸ μὴ συντρίβεσθαι αὐτῶν τὰς πυγάς. [2] Πλεῦσαι εὐθὺς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐδόκει. [3] Ἀφικόμενοι νυκτὸς] εἰς τὰ Μέγαρα δηλονότι. [4] Τὸ ἀκρωτήριον] τὸ Βούδορον καλούμενον. [5] Ἀφείλκυσαν κενὰς] τῶν ἀνδρῶν δηλονότι. [6] Φρυκτοί τε ᾔροντο] φρυκτοί εἰσι λαμπάδες τινὲς ἀπὸ ξύλων γενόμεναι, ἃς τινὲς βαστάζοντες ἄνωθεν τῶν τειχῶν, ἐσήμαινον τοῖς πλησιοχώροις ἢ τοῖς συμμάχοις, ὅταν τινὰς ἑώρων πολεμίους ἐπιόντας, ὡς ὅτι δεῖ προφυλάξασθαι. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ πολεμίων τοῦτο ἐποίουν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φίλων, ὅταν ἑώρων βοήθειαν αὐτοῖς ἐρχομένην, ἐσήμαινον πάλιν τῷ τῶν φρυκτῶν ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι. καὶ ὅταν μὲν φίλους ἐδήλουν, ἐβάσταζον τοὺς φρυκτοὺς ἠρεμοῦντες· ὅταν δὲ πολεμίους, ἐκίνουν τοὺς φρυκτοὺς, δηλοῦντες τὸν φόβον. [7] Ἔκπληξις ἐγένετο] τοῖς Ἀθηναίοις. [8] Οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει] ὄντες δηλονότι. [9] Ἡρῆσθαι] ἑαλωκέναι. [10] Ὅσον οὐκ] ἀντὶ τοῦ χωρὶς ὀλίγου, ὡς τὸ μονονουχί. [11] Ἐσπλεῖν αὐτοὺς] ἀντὶ τοῦ, μέλλουσιν ἐσπλεῖν. [12] Βοηθήσαντες δὲ] μετὰ βοῆς συνδραμόντες.

magnam

magnam Salaminis partem excursionibus A populati, captis hominibus, prędaq; & tribus illis nauibus, [*quas*] ex propugnaculo Budoro [*deduxerãt inanes,*] celeriter in Nisæam se receperunt. nonnihil enim & ipsæ naues, quæ longo temporis interuallo in mare deductæ fuerant, nec aquarum vim ferre poterant, eos tunc terrebant. cumq; Megara peruenissent, Corinthum itinere pedestri redierunt. Athenienses verò, cùm eos ad Salaminem non amplius nacti fuissent, & ipsi [*domum*] discesserunt. atq; ab eo tempore Piræum iam accuratius in posterum B custodire cœperunt, cùm portuum clausis, tum etiam aliis accuratę custodię generibus. Per idẽ tempus sub huius hyemis initio, Sitalces Odryses, Teræ [*filius,*] Thracum Rex, expeditionem fecit aduersus Perdiccam, Alexandri [*filium,*] Macedonum Regem, & Chalcidenses, qui sunt in Thracia, ob duo promissa, quorum alterum quidem reposcere, alterum verò ipse persoluere volebat. Nã Perdiccas, cùm ei [*nescio quę*] promisisset, si se Atheniẽsibus reconciliasset, a quibus initiò bello premé- C batur, nec Philippum fratrem suum, eundemque hostem in regnum restituisset, tamen quæ promiserat nõ præstabat. Et ipse [*Sitalces*] Atheniensibus promiserat, cùm societatem [*cum ipsis*] iniit, se bello Chalcidensi finem impositurum. Vtraque igitur de causa [*Sitalces Perdiccæ*] bellum inferebat, & Amyntam Philippi filiũ in regnum Macedonum ducebat, & [*cum eo*] Legatos Atheniensium, qui huius rei causa tunc aderant, & Agnonem ducem. Oportebat enim Athenienses quoq; cum nauibus, & quam maximo exercitu aduersus Chalci- D denses prestò esse. Ab Odrysis igitur initio ducto, primum quidẽ ex suis sedibus euocat Thraces, qui intra montem Æmum, & Rhodopen habitabant, quibus vsque ad Pontum Euxinum, & Hellespontum imperabat. Deinde verò Getas, qui superato Æmo monte in viterioribus partibus habitabãt, & quotquot alij populi cis Istrum fluuium ad Pontum Euxinum magis vergentes incolebant. Getæ autem, & qui regionem illam accolunt, Scythis sunt finitimi, & cultu similes, omnesque hippoto- E xotæ, [*id est, ex equis sagittarij.*] Præterea Thracum montanorum, qui suis legibus viuunt, & qui sunt Machærophori, [*id est, ensigeri,*] qui Dij vocãtur, permultos euocauit,

A καταδραμόντες τῆς σαλαμῖνος τὰ πολλά, καὶ ἀνθρώπους καὶ λείαν λαβόντες, καὶ τὰς τρεῖς ναῦς ἐκ τοῦ βουδόρου τοῦ φρουρίου, κατὰ τάχος ἐπὶ τῆς νισαίας ἔπλεον. ἔστι γὰρ ὅτι καὶ αἱ νῆες αὐτοὺς διὰ χρόνου καθελκυσθεῖσαι,[1] καὶ οὐδὲν στέγουσαι, ἐφόβουν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰ μέγαρα, πάλιν ἐπὶ τῆς κορίνθου ἀπεχώρησαν πεζοί. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι, οὐκέτι καταλαβόντες πρὸς τῇ σαλαμῖνι, ἀπέπλευσαν καὶ αὐτοί. καὶ μετὰ τοῦτο φυλακὴν ἤδη τοῦ πειραιῶς μᾶλλον τὸ λοιπὸν ἐποιοῦντο, B λιμένων τε κλείσει, καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ χειμῶνος τούτου ἀρχομένου, Σιτάλκης ὁ Τήρεω ὀδρύσης, θρᾳκῶν βασιλεὺς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου, μακεδονίας βασιλέα, καὶ ἐπὶ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θρᾴκης· διὰ δύο ὑποσχέσεις, τὴν μὲν[2] βουλόμενος ἀναπρᾶξαι, τὴν δὲ[3] αὐτὸς ἀποδοῦναι. ὅ,τε γὰρ Περδίκκας,[4] αὐτῷ ὑποσχόμενος εἰ ἀθηναίοις τε[5] διαλλάξειεν ἑαυτὸν κατ᾽ ἀρχὰς τῷ πολέμῳ πιεζό- C μενον, καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολέμιον ὄντα μὴ καταγάγοι ἐπὶ βασιλείᾳ,[6] ἃ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλει· τοῖς τε ἀθηναίοις αὐτὸς ὡμολογήκει, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο, τὸν ἐπὶ θρᾴκης χαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. ἀμφοτέρων οὖν ἕνεκα τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο, καὶ τόν τε Φιλίππου υἱὸν Ἀμύνταν ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν μακεδόνων ἦγε, καὶ τῶν ἀθηναίων πρέσβεις,[7] οἳ ἔτυχον παρόντες τούτων ἕνεκα,[8] καὶ ἡγεμόνα Ἅγνωνα. ἔδει γὰρ καὶ τοὺς ἀθηναίους ναυσί τε καὶ στρα- D τιᾷ ὡς πλείστῃ ἐπὶ τοὺς χαλκιδέας παραγενέσθαι.[9] ἀνίστησιν οὖν, ἐκ τῶν ὀδρυσῶν ὁρμώμενος, πρῶτον μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ αἵμου τε ὄρους καὶ τῆς ῥοδόπης θρᾷκας, ὅσων ἦρχε[10] μέχρι θαλάσσης τῆς ἐς τὸν εὔξεινόν τε πόντον καὶ τὸν ἑλλήσποντον· ἔπειτα τοὺς ὑπερβάντι αἷμον γέτας,[11] καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐντὸς τοῦ ἴστρου ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν μᾶλλον τὴν τοῦ εὐξείνου πόντου κατῴκητο. εἰσὶ δὲ οἱ γέται, καὶ οἱ ταύτῃ, ὅμοροί τε τοῖς σκύθαις καὶ ὁμόσκευοι, πάντες ἱπποτοξόται. παρεκά- E λει δὲ καὶ τῶν ὀρεινῶν θρᾳκῶν πολλοὺς τῶν αὐτονόμων, καὶ μαχαιροφόρων, οἳ δῖοι καλοῦνται,

γρ. πεζ. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι αὐτοὶ ὕστερ.

γρ. ἐτύγχανον

[1] Καὶ οὐδὲν στέγουσαι] ὕδωρ δηλονότι. [2] Βουλόμενος ἀναπρᾶξαι] ἀπαιτῆσαι. [3] Αὐτὸς ἀποδοῦναι] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Αὐτῷ ὑποσχόμενος] τῷ Σιτάλκῃ. [5] Διαλλάξειεν] εἰρηνοποιήσειεν. [6] Ἃ ὑπεδέξατο] ὑπέσχετο. [7] Οἳ ἔτυχον παρόντες] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἦγε. [8] Καὶ ἡγεμόνα Ἅγνωνα] [illegible] ἀμφίβολον. [9] Ἀνίστησιν οὖν] στράτευμα δηλονότι. [10] Μέχρι θαλάσσης] ἕως τοῦ εὐξείνου πόντου, καὶ τοῦ ἑλλησπόντου. [11] Καὶ ὅσα ἄλλα μέρη] ἔθνη δηλονότι.

τῆς ῥοδόπης οἱ πλεῖστοι οἰκοῦντες. καὶ τοὺς μὲν μισθῷ ἔπειθεν, οἱ δ' ἐθελονταὶ ξυνηκολούθουν. ἀνίστη δὲ καὶ ἀγριάνας, καὶ λεαίους, καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη παιονικὰ, ὧν ἦρχε. καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν. μέχρι γρααίων καὶ λεαίων παιόνων,[1] καὶ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ σκομίου ὄρους διὰ γρααίων καὶ λεαίων ῥεῖ,[2] οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ τὰ πρὸς παίονας αὐτονόμους ἤδη. τὰ δὲ πρὸς τριβαλλούς, καὶ τούτους αὐτονόμους, τρῆρες ὥριζον, καὶ τιλαταῖοι. οἰκοῦσι δ' οὗτοι πρὸς βορέαν τοῦ σκομίου ὄρους, καὶ[3] παρήκουσι πρὸς ἡλίου δύσιν μέχρι τοῦ ὀσκίου B ποταμοῦ. ῥεῖ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὅθενπερ καὶ ὁ νέστος καὶ ὁ ἕβρος.[4] ἔστι δὲ ἐρῆμον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς ῥοδόπης. ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ ὀδρυσῶν, μέγεθος, ἐπὶ μὲν θάλασσαν καθήκουσα, ἀπὸ ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν εὔξεινον πόντον, τὸν μέχρι ἴστρου ποταμοῦ.[5] αὕτη περίπλους ἐστὶν ἡ γῆ τὰ ξυντομώτατα, ἢν αἰεὶ κατὰ πρύμναν ἱστῆται τὸ πνεῦμα[6] νηὶ στρογγύλῃ, τεσσάρων ἡμερῶν, καὶ ἴσων νυκτῶν.[7] ὁδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα ἐξ ἀβδήρων ἐς ἴστρον[8] ἀνὴρ εὔζωνος ἑνδεκαταῖος τε- C λεῖ. τὰ μὲν πρὸς θάλασσαν[9] τοσαύτη ἦν. ἐς ἤπειρον δὲ, ἀπὸ βυζαντίου ἐς λεαίους, καὶ ἐπὶ τὸν στρυμόνα (ταύτῃ γὰρ διὰ πλείστου ἀπὸ θαλάσσης ἄνω) ἐγίγνετο ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνῳ τριῶν καὶ δέκα ἀνύσαι. φόρος δὲ ἐκ πάσης τῆς βαρβάρου καὶ τῶν ἑλληνίδων πόλεων[10] ὅσον προσῆξαν ἐπὶ σεύθου, (ὃς ὕστερον σιτάλκου βασιλεύσας, πλεῖστον δὴ ἐποίησε) τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις· ἃ χρυσὸς καὶ ἄργυρος εἴη. καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων χρυσοῦ τε D καὶ ἀργύρου προσεφέρετο[11] χωρὶς δὲ,[12] ὅσα ὑφαντά τε[13] καὶ λεῖα, καὶ ἡ ἄλλη κατασκευή· καὶ οὐ μόνον αὐτῷ ἀλλὰ καὶ τοῖς παραδυναστεύουσί τε καὶ γενναίοις[14] ὀδρυσῶν. κατεστήσαντο γὰρ τοὐναντίον[15] τῆς τῶν περσῶν βασιλείας τὸν νόμον, ὄντα μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις θρᾳξί, λαμβάνειν μᾶλλον ἢ διδόναι.

Aquorum maxima pars Rhodopen incolit. atque alios quidem mercede induxit, alij verò voluntarij erant, qui [*Sitalcen*] vltrò sequebantur. Euocauit etiam Agrianes, & Leæos, & cæteras gentes Pæonicas, quibus imperabat. atque hi [*Agrianes totius*] imperij erant vltimi, vsque ad Cræos, & Leæos Pæonas, & Strymonem fluuium, qui ex Scomio monte per Græos, & Leæos fluit. vbi erat terminus imperij ab ea parte, quæ spectat Pæonas; qui iam sunt sui iuris. at ab ea parte, quæ Triballos spectat, qui & ipsi sunt sui iuris, sunt Treres, & Tilatæi, qui terminant [*imperium.*] Hi autem ad septentrionales Scomij montis partes habitant, & à Solis occidẽtis partibus pertingunt vsque ad Oscium flumen. hoc autem fluit ex eodem monte, ex quo Nestus, & Ebrus. hic autem mons est & desertus & magnus, & Rhodopæ iunctus. Fuit autem Odrysarum imperiũ magnitudine, ad mare quidem pertingens, ab vrbe Abderis ad Pontum Euxinum, ad eam vsq; partẽ, quà Ister fluuius in ipsum influit. Hæc ora, quà cursus compendiosissimus datur, naui rotunda potest ambiri, si ventus à puppi semper spiret, quatuor dierum, & totidem noctiũ spatio. Itinere verò terrestri, quà compendiosissimum est iter, ab Abderis ad Istrũ vir expeditus intra vndecim dies peruenire potest. atq; eius quidem longitudo mare versus hæc erat. Per loca verò mediterranea, à Byzantio ad Leæos, & ad Strymonem (hinc enim longissimus est à mari tractus in loca mediterranea) viator expeditus intra tredecim dies iter cõficere potest. Tributum quoq;, quod colligebatur ex toto barbarorum agro, & ex Græcis ciuitatibus Seuthe regnante, (qui post Sitalcem regno potitus, id maxime auxit) omni auri, argentiq; pretio ad æstimationem pecuniariam reuocato, quadringenta fermè talẽta valebat. nec his pauciora auri, argentiq; munera [*ipsi*] offerebãtur. Præterea verò & opera textilia, & læuia, aliaq; supellex [*ei offerebatur.*] neq; verò ipsi soli: sed & aliis Odrysarum viris, qui apud ipsum autoritate pollebant, ac nobiles erãt, [*huiusmodi munera dabantur.*] Legem enim longè aliam condiderunt, quàm quæ est apud Persas, & quæ apud alios quoq; Thraces moribus est recepta, vt videlicet potius accipiant, quàm dent.

[1] Καὶ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ] στρυμὼν, ποταμὸς θρᾴκης, παρὰ τὴν ἀμφίπολιν. ὄρος ὅθεν ἄρχεται ὁ στρυμὼν ποταμός. καὶ ποῦ λήγει· καὶ ἔτι ὁ ὄσκιος ποταμὸς, καὶ ὁ νέστος, οὕτως ἐστὶ καλεῖ· ἔτι γε μὴν καὶ ὁ ἕβρος. [2] Οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ] τὸ τέλος εἶχε. [3] Καὶ παρήκουσι] παρεκτείνονται. [4] Ἐστι δὲ ἐρῆμον τὸ ὄρος] τὸ σκόμιον δηλονότι. [5] Αὕτη περίπλους ἐστὶ] δυνατὴ περιπλευσθῆναι. [6] Νηὶ στρογγύλῃ] ἐμπορικῇ, διὰ τὰ πολεμικὰ μακρότερα ὄντα. [7] Ὁδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα] διὰ ξηρᾶς. [8] Ἀνὴρ εὔζωνος] εὔζωνος, εὐσταλὴς, καὶ κοῦφος, καὶ μηδὲν ἔχων ἐμποδίζον. [9] Διὰ πλείστου] διαστήματος δηλονότι. [10] Ὅσον προσῆξαν] φόρον δηλονότι. [11] Χωρὶς δὲ] τούτων δηλονότι. [12] Ὅσα] προσεφέρετο. [13] Καὶ λεῖα] λεῖα, τὰ λιτὰ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ὑφαντῶν καὶ ποικιλμάτων. [14] Ὀδρυσῶν] προσεφέροντο δηλονότι. [15] Τῆς περσῶν βασιλείας] οἱ γὰρ πέρσαι παρέχουσι μᾶλλον ἤπερ παρὰ τῶν ἄλλων λαμβάνουσιν· οἱ δὲ θρᾷκες, τοὐναντίον. καὶ οὐκ ἦν τι πρᾶξαι παρ' αὐτοῖς τὸν μὴ παρέχοντα χρήματα. ἴσως καὶ νῦν ἐν ῥωμαίοις.

Et turpius erat, si quis rogatus non dedisset, quam si quis non impetrasset id, quod petiisset. Veruntamē hac lege diutius sunt vsi, propter potentiam, qua valebāt. Nihil enim a quoquam [*apud Regem, eiusq́; nobilitatem,*] sine muneribus transigi poterat. Itaq; regnum illud ad magnam potentiam peruenit. nam omnium, quæ sunt in Europa intra sinum Ionium, & Pontum Euxinum, maximū fuit prouentu pecuniarum, & cæterarum rerum copia, quæ homines beatiores facit. Sed certandi viribus, & copiarum numero, Scytharum potentiā longè fuit inferius. Nam huic [*Scytharum potentiæ*] non solùm gentes, quæ sunt in Europa, sed illæ etiam, quæ sunt in Asia, si gēs vna cum vna gente conferatur, æquari nequeunt: imò verò nulla earū est, quæ Scythis vniuersis, si concordes inter se fuerint, resistere valeat. Quinetiam ne in alia quidem solertia, & prudentia, quæ in rebus ad præsentem vitam necessariis requiritur, [*Thraces*] cæteris nationibus sunt similes. Sitalces igitur, cùm tātæ regionis regnum obtineret, exercitum parabat. Postquam autem [*res omnes ad expeditionem necessaria iam*] ipsi paratæ fuerunt, [*copiis inde*] motis, in Macedoniam iuit, primùm quidem per suum regnum, deinde verò per Cercinen, montem desertum, qui inter Sintos, & Pęones est medius, [*& qui vtrorumque fines committit.*] Iter autem per eum faciebat [*eadem*] via, quā ipse succisa materia prius fecerat, quum bellum Pæonibus intulit. Hunc autem montem ex Odrysis pertrāseuntes, ad dextram quidem habebant Pęones; ad sinistram verò, Sintos, & Medos. Quem cùm pertransissent, ad Doberum Pęonicam [*vrbem*] peruenerunt. Ei autem iter facienti nulla quidē exercitus pars decessit, nisi si qua morbo correpta periit: sed [*potius semper aliqua militum manus ad eius copias*] accedebat. Multi enim ex illis Thracibus, qui suis legibus viuebāt, ad prædam vltro [*eum*] sequebantur. Quare tota multitudo non minor centum quinquaginta millibus exstitisse fertur. Atq; huius quidē maior pars erat pedestris, tertia verò fermè pars erat equestris. maximā verò huius equitatus partem ipsi Odrysæ, & post eos Getæ præbuerunt. Machærophori verò, qui suis legibus viuebant, & ex Rhodope descenderant, erāt totius peditatus bellicosissimi.

A καὶ αἴσχιον ἦν, αἰτηθέντα μὴ δοῦναι, ἢ αἰτήσαντα μὴ τυχεῖν. ὅμως δὲ [1] κατὰ τὸ δύνασθαι, [2] ἐπὶ πλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο. οὐ γὰρ ἦν πρᾶξαι οὐδὲν μὴ διδόντα δῶρα. ὥστε ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος. τῶν γὰρ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὅσαι μεταξὺ τοῦ ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ εὐξείνου πόντου, μεγίστη ἐγένετο χρημάτων προσόδῳ καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ. ἰσχύϊ δὲ μάχης, καὶ στρατοῦ πλήθει, πολὺ δευτέρα μετὰ τὴν σκυθῶν. [3] Ταύτῃ δὲ ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι [4] οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, B ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ ἀσίᾳ ἔθνος ἓν πρὸς ἓν οὐκ ἔστιν ὅ, τι δυνατὸν σκύθαις ὁμογνωμονοῦσι πᾶσιν ἀντιστῆναι. [5] οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται. Σιτάλκης μὲν οὖν χώρας τοσαύτης βασιλεύων, παρεσκευάζετο τὸν στρατόν· καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἑτοῖμα ἦν, ἄρας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, πρῶτον μὲν διὰ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, C ἔπειτα διὰ κερκίνης, ἐρήμου ὄρους, ὅ ἐστι μεθόριον [6] σίντων καὶ παιόνων. ἐπορεύετο δὲ δι' αὐτοῦ τῇ ὁδῷ ἣν πρότερον αὐτὸς ἐποιήσατο, τεμὼν τὴν ὕλην, ὅτε ἐπὶ παίονας ἐστράτευσε. [7] τὸ δὲ ὄρος ἐξ ὀδρυσῶν διιόντες, ἐν δεξιᾷ μὲν εἶχον παίονας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ σίντους καὶ μαίδους. διελθόντες δὲ αὐτό, ἀφίκοντο ἐς δόβηρον τὴν παιονικήν. πορευομένῳ δὲ αὐτῷ [8] ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τοῦ στρατοῦ, εἰ μή τι νόσῳ· [9] προσεγίγνετο δέ. πολ- D λοὶ γὰρ τῶν αὐτονόμων [10] θρακῶν ἀπαράκλητοι ἐφ' ἁρπαγὴν ἠκολούθουν. ὥστε τὸ πᾶν πλῆθος λέγεται οὐκ ἔλασσον πεντεκαίδεκα μυριάδων γενέσθαι. καὶ τούτου τὸ μὲν πλέον πεζὸν ἦν· τριτημόριον δὲ μάλιστα, ἱππικόν. τοῦ δ' ἱππικοῦ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ ὀδρύσαι παρείχοντο, καὶ μετ' αὐτοὺς γέται. τοῦ δὲ πεζοῦ, οἱ μαχαιροφόροι μαχιμώτατοι μὲν ἦσαν, οἱ ἐκ τῆς ῥοδόπης αὐτόνομοι καταβάντες·

[1] Κατὰ τὸ δύνασθαι] διὰ τὴν δύναμιν. [2] Ἐπὶ πλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο] αὐτοὶ τῷ νόμῳ πλέον τῶν ἄλλων θρᾳκῶν οἱ ὀδρύσαι ἐχρῶντο, λαβεῖν μᾶλλον ἢ περ δοῦναι. [3] Ταύτῃ δὲ] τῇ τῶν σκυθῶν. [4] Οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ] οὐχ ὅτι, ἀντὶ τοῦ μὴ ὅτι. [5] Οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην] ἀντὶ τοῦ ἔξω βάλλοντες δηλονότι.

[6] Σίντων, καὶ παιόνων] σίντιοι ἐλέγοντο οἱ ἐν λήμνῳ οἰκοῦντες· εἰς δὲ τὴν θρᾴκην ἐλθόντες, μετωνομάσθησαν σίντοι. [7] Τὸ δὲ ὄρος] τὸ κερκίνην δηλονότι. [8] Ἀπεγίγνετο μὲν] ἀπώλλυτο. [9] Προσεγίγνετο δὲ] ηὔξανε τὸ κατὰ προσθήκην. [10] Θρᾳκῶν ἀπαράκλητοι] ἑκόντες.

ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, ξύμμικτος, πλήθει φοβερώτατος, ἠκολούθει. ξυνηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ, καὶ παρεσκευάζοντο ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς [1] τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἧς ὁ Περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσὶ καὶ Λυγκησταὶ, καὶ Ἐλιμιῶται, καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μέν ἐστι τούτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὑτά. τὴν δὲ παρὰ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατὴρ, καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἄργους, [2] πρῶτοι ἐκτήσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχῃ ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας (οἳ ὕστερον ὑπὸ τὸ Πάγγαιον πέραν Στρυμόνος ᾤκησαν Φάγρητα, καὶ ἄλλα χωρία· καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἡ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ) ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης, Βοττιαίους, οἳ νῦν ὅμοροι Χαλκιδέων οἰκοῦσι· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν, στενήν τινα καθήκουσαν ἄνωθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης ἐκτήσαντο. καὶ πέραν Ἀξιοῦ, μέχρι Στρυμόνος, τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, [3] Ἠδῶνας ἐξελάσαντες, νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἐορδίας καλουμένης Ἐορδοὺς ([4] ὧν οἱ μὲν πολλοὶ διεφθάρησαν, βραχὺ δέ τι αὐτῶν περὶ Φύσκαν κατῴκηται) καὶ ἐξ Ἀλμωπίας, Ἄλμωπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν [5] οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, τόν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρηστωνίαν καὶ Βισαλτίαν, [6] καὶ Μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν, Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου, βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε Σιτάλκης ἐπῄει. καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἔς τε τὰ καρτερὰ καὶ τὰ τείχη ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσεκομίσθησαν. [7] ἦν δὲ οὐ πολλὰ, ἀλλὰ ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος, [8] τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ᾠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε, καὶ τἄλλα διεκόσμησε τά τε κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὅπλοις, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσονι ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλῆς ὀκτὼ οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι.

A Cætera verò turba, ex variis, diuersisque gentibus permixta, multitudine maximè formidabilis [*exercitum*] sequebatur. Doberum igitur omnes cōuenerunt, & se pararunt ad irruptionem faciendam ex superiore in inferiorem Macedoniā, quæ Perdiccæ imperio parebat. Nam inter Macedones sunt & Lyncestæ, & Helmiotæ, & aliæ gentes in locis mediterraneis, quę illis quidem sunt sociæ, & subiectæ: sed tamen regna singulæ separatim habent. Illam verò Macedoniam, quæ nunc est maritima, B Alexander Perdiccæ pater, & Temenidæ eius maiores, olim ex vrbe Argis oriundi, primi possederunt, & [*in ea*] regnarunt, vbi prius prœlio superatos expulissent ex Pieria quidem, Pieres, (qui postea sub Pangęo trans Strymonem incoluerūt Phagretem, & alia oppida. Vnde vel ad hoc vsq; tempus regio, quæ sub Pangæo iacens ad mare vergit, sinus Piericus appellatur) ex ea verò, quæ Bottia vocatur, Bottiæos, qui nunc agrum Chalcidensibus finitimū incolunt. Quinetiam angustam quandam Pæoniæ regionem iuxta Axium fluuiū à locis mon- C tanis ad Pellam vsque, & mare pertingentem possederunt. & trans Axium, ad Strymonem vsque, eam, quę Mygdonia nominatur, eiectis Edonis, possident. Ex illa etiā, quæ nunc Eordia vocatur, eiecerunt Eordos, (quorum pleriq; perierunt: sed exigua quædam ipsorum pars circa Physcam habitat) & ex Almopia, Almopas. Hi Macedones, [*qui maritimam oram incolunt,*] alias etiam gentes in suam potestatem redegerunt, quas nunc etiam in sua potestate habent, Anthemuntem, Grestoniam, Bisal- D tiam, magnamq; [*superioris Macedoniæ*] partem; quæ ad ipsos Macedonas pertinebat, [*qui loca mediterranea incolebāt.*] Hęc autem vniuersa, Macedonia vocantur, & Perdiccas Alexandri [*filius*] horum erat Rex, quo tempore Sitalces [*ipsi*] bellum intulit. Atq; hi quidem Macedones, cùm ingēs exercitus illos inuasisset, q. ei resistere nō possent, se receperunt in loca natura, situq; munita, & in munitiones manu factas, quæ in eo agro erant. Harum autem nō magnus erat numerus. Sed postea Archelaus Perdiccæ filius, regno potitus, eas, quæ nunc in ea regione extant, ædificauit, & vias rectas secuit, [*easq; direxit,*] & cùm alia digessit, tū etiam rem militarē equis, armis, & reliquo belli apparatu longè melius, q̄ cęteri omnes octo Reges, qui eū antecesserāt, [*instruxit ac ornauit.*]

---

[1] Τὴν κάτω Μακεδονίαν] τῆς Μακεδονίας τὸ μὲν, ἐπὶ μεσόγειον· τὸ δὲ, παράλιον, ὃ καλεῖ τὴν κάτω Μακεδονίαν. [2] Πρῶτοι ἐκτήσαντο] ὥσπερ Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἐνάτῃ ἱστορίᾳ κατὰ διέξοδον. [3] Ἠδῶνας ἐξελάσαντες] Ἠδωνοί, ἐν μεταπλασμῷ Ἠδῶνες, καὶ Ἠδῶνας. οὕτως Ἡρόδοτος. [4] Ὧν οἱ μὲν πολλοὶ] τῶν Ἐορδῶν. [5] Οἱ Μακεδόνες οὗτοι] οἱ κάτω Μακεδόνες. [6] Καὶ Μακεδόνων αὐτῶν] τῶν ἄνω. [7] Ἦν δὲ οὐ πολλά] τὰ καρτερὰ δηλονότι. [8] Τὰ νῦν ὄντα] τείχη δηλονότι.

Exercitus

Exercitus verò Thracum Dobero profe-ctus, primum quidem irrupit in regnum, quod Philippi priùs erat, & Idomenē quidem per vim cepit, Gortyniam verò, & Atalantam, & alia quædam oppida, in deditionem, ac sidem recepit, quæ se ipsi adiūxerunt ob amicitiam Amyntæ, qui erat Philippi filius, & qui [*tunc ibi*] aderat. Europum autem oppugnarunt: sed expugnare non potuerunt. Deinde verò & in reliquam Macedoniam processit, quę ad Pellæ, Cyrrhiq; dextram iacet. Sed intra hæc, in Bottiæam & Pieriam non intrarunt: at Migdoniam, Grestoniam, & Anthemuntem diripuerunt. Macedones verò ne cogitarunt quidem peditatu [*hostibus*] resistere: sed accito equitatu a sociis, qui loca mediterranea incolebant, vbi videbatur [*commodum*,] pauci multos adorti, in ipsum Thracum exercitum impetu ferebantur: & quà impressionem faciebant, nullus illorum, vtpotè equitum egregiorum, & loricatorum impetum sustinebat: sed hostiū multitudine circumuenti, in discrimen se conniciebāt propter eorum multitudinem longe numerosiorem. Quare tandem hostes lacessere desierunt, quòd existimarēt se longe maiori militum numero sine periculo resistere non posse. Sitalces verò & ad Perdiccam verba facere cœpit de rebus, quarum causa bellum ipsi intulerat: & & quoniam Athenienses cum classe non aderant (eum enim [*illuc*] iturum non credebant) quoniam etiam dona & legatos ad ipsum miserant, quandam suarum copiarum partem in Chalcidenses, & Bottiæos misit, cumq; illos intra muros compulisset, agrum eorum vastauit. Dum autem castra statiua haberet in his locis, Thessali, qui Austrum versus habitant, & Magnates, & cæteri, qui Thessalorum imperio parent, & Græci ad Thermopylas vsq; timuerunt ne exercitus iste contra se quoque veniret, & in armis erant. Thraces etiam, qui trans Strymonem, Boream versus, loca campestria incolebant, Panæi præterea, & Odomanti, & Droi, & Dersæi, territi sunt. omnes autem suis legibus vtentes liberi viuebant. Præbuit etiam [*idem Sitalces*] occasionem rumoris inter Græcos Atheniensium hostes, [*periculum esse*] ne, qui ab ipsis [*Atheniensibus*] per societatis speciem adducebantur, ipsos etiam inuaderent. Ille verò & Chalcidicum, & Botticum, & Macedonicum [*agrum*] simul [*ibi*] substistens vastabat.

A ὁ δὲ στρατὸς τῶν θρακῶν ἐκ τῆς δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν[1] ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον οὖσαν ἀρχήν, καὶ εἷλεν εἰδομενὴν μὲν κατὰ κράτος, γορτυνίαν δὲ, καὶ ἀταλάντην, καὶ ἄλλα ἄττα χωρία, ὁμολογίᾳ, διὰ τὴν Αμύντου φιλίαν προσχωροῦντα, τοῦ Φιλίππου υἱέος παρόντος. εὔρωπον δὲ ἐπολιόρκησαν μὲν, ἑλεῖν δὲ οὐκ ἠδύναντο. ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην μακεδονίαν προυχώρει τὴν ἐν ἀριστερᾷ πέλλης καὶ κύρρου. ἔσω δὲ τούτων ἐς τὴν βοττιαίαν καὶ πιερί-B αν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τήν τε μυγδονίαν καὶ γρηστωνίαν καὶ ἀνθεμοῦντα ἐδῄουν. οἱ δὲ μακεδόνες πεζῷ μὲν οὐδὲ διενοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπεμψάμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων, ὅπῃ δοκοίη ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐσέβαλλον ἐς τὸ στράτευμα τῶν θρακῶν. καὶ ᾗ μὲν προσπέσοιεν, οὐδεὶς ὑπέμενεν ἄνδρας ἱππέας τε ἀγαθοὺς καὶ τεθωρακισμένους.[2] ὑπὸ δὲ πλήθους περικληόμενοι, αὐτοὺς πολλαπλασίῳ τῷ ὁμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίστασαν. ὥστε τέ-C λος ἡσυχίαν ἦγον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶναι πρὸς τὸ πλέον κινδυνεύειν. ὁ δὲ Σιτάλκης πρός τε τὸν Περδίκκαν λόγους ἐποιεῖτο ὧν ἕνεκα ἐστράτευσε, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσὶν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἥξειν, δῶρα τε καὶ πρέσβεις[3] ἔπεμψαν αὐτῷ, ἔς τε τοὺς χαλκιδέας καὶ βοττιαίους μέρος τι τοῦ στρατοῦ πέμπει. καὶ τειχήρεις ποιήσας, ἐδῄου τὴν γῆν. D καθημένου δ' αὐτοῦ περὶ τοὺς χώρους τούτους, οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες θεσσαλοὶ καὶ μάγνητες, καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι θεσσαλῶν, καὶ οἱ μέχρι θερμοπυλῶν ἕλληνες ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν στρυμόνος πρὸς βορέαν θρᾷκες, ὅσοι πεδία εἶχον, παναῖοι, καὶ ὀδόμαντοι, καὶ δρῶοι, καὶ δερσαῖοι· αὐτόνομοι δ' εἰσὶ πάντες.[4] παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς τῶν E ἀθηναίων πολεμίους ἕλληνας,[5] μὴ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐπὶ σφᾶς χωρήσωσιν. ὁ δὲ, τήν τε χαλκιδικὴν καὶ βοττικὴν καὶ μακεδονίαν ἅμα[6] ἐπέχων, ἔφθειρε.

[1] Ἐς τὴν Φιλίππου] τὴν ἀδικηθέντος ὑπὸ Περδίκκου.
[2] Ὑπὸ δὲ πλήθους περικληόμενοι] ἀντὶ τοῦ περικλειόμενοι. οἱ θρᾷκες δηλονότι.
[3] Ἔπεμψαν αὐτῷ] τῷ Σιτάλκῃ οἱ ἀθηναῖοι.
[4] Παρέσχε δὲ λόγον] ὁ Σιτάλκης.
[5] Μὴ ὑπ' αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων.
[6] Ἐπέχων] ἐπικείμενος.

καὶ ἐπειδὴ [1] αὐτῷ οὐδὲν ἐπεραίνετο [2] ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε, καὶ ἡ στρατιὰ σῖτόν τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐταλαιπώρει, ἀναπείθεται ὑπὸ Σεύθου τοῦ Σπαρδόκου, ἀδελφιδοῦ ὄντος, καὶ μέγιστον μετ' αὐτὸν δυναμένου, ὥστ' ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην κρύφα Περδίκκας, ὑποσχόμενος ἀδελφὴν ἑαυτοῦ δώσειν, καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ, προσποιεῖται. καὶ ὁ μὲν, πεισθεὶς, καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτὼ ἐν χαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου. Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατείαν οὕτως ἐγένετο. Οἱ δὲ ἐν ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου, ἐστράτευσαν παραπλεύσαντες ἐπ' ἀστακοῦ. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν μεσόγειαν τῆς ἀκαρνανίας, τετρακοσίοις μὲν ὁπλίταις ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ μεσσηνίων, καὶ ἔκ τε στράτου, καὶ κορόντων, καὶ ἄλλων χωρίων, ἄνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἐξήλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου [3] ἐς κόροντα καταγαγόντες, ἀνεχώρησαν πάλιν ἐπὶ τὰς ναῦς. [4] ἐς γὰρ οἰνιάδας, ἀεί ποτε πολεμίους ὄντας μόνους ἀκαρνάνων, οὐκ ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, χειμῶνος ὄντος, στρατεύειν. ὁ γὰρ ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ πίνδου ὄρους [5] διὰ δολοπίας, καὶ ἀγραίων, καὶ ἀμφιλόχων, καὶ διὰ τοῦ ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἄνωθεν μὲν παρὰ στράτον πόλιν, ἐς θάλασσαν δ' ἐξιεὶς παρ' οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν [6] αὐτοῖς [7] περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν. κεῖνται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντικρὺ οἰνιαδῶν, τοῦ ἀχελῴου τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι. ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς [8] προσχοῖ ἀεὶ, καὶ εἰσὶ τῶν νήσων [9] αἳ ἠπείρωνται· ἐλπὶς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῷ τινι ἂν χρόνῳ

A Et cùm nihil eorum, quorum causa infestis armis [*eo*] profectus fuerat, ipsi feliciter succederet, cumq; ipsius exercitus commeatu careret, & hyemis incommodis vexaretur, a Seuthe Spardoci [*filio*] qui ipsi patruelis, quiq; apud ipsum potētia secundus erat, ad celeriter abeūdum inducitur. Seuthen autem Perdiccas sibi clàm conciliauerat, pollicitus se in matrimonium ipsi sororem daturum, & præter ipsam, pecunias etiā [*donaturum.*] Itaque Sitalces [*Seuthæ verbis*] inductus, & xxx vniuersos dies B [*militia*] commoratus, & horum octo apud Chalcidenses [*consumptis,*] cum exercitu domum celeriter se recepit. Perdiccas verò postea Stratonicen sororem suam Seuthæ vxorem dedit, vt ei promiserat. Hæc igitur Sitalcis expeditio hunc habuit exitum. Atheniēses verò, qui Naupacti erant, eadem hyeme, post [*dimissam, ac*] dissolutam Peloponnesiorū classem, duce Phormione, maritimam oram legentes Astaco bellum intulerunt, exscensuq; ex nauibus in terram facto mediterranea Acarnaniæ loca petierunt, cum quadringentis suo- C rum grauis armaturæ militum classiariorum, & cum totidem Messeniis; & ex Strato, & Corontis, aliisq; oppidis eos, qui videbantur dubiæ fidei homines, eiecerunt: & cùm Cynetem Theolyti [*filium,*] in oppidum Coronta reduxissent, ad suas naues redierūt. Nam Oeniadis, (qui soli omnium Acarnanum Atheniensibus perpetuò erant hostes,) propter hybernum anni tempus, bellum nullo modo inferri posse videbatur. Nam Achelous fluuius ex monte Pindo per Dolopiam, Agraos, Amphilo- D chos, & per Acarnanicam planitiem fluens, supernè quidem iuxta vrbem Stratum, & Oeniadas, per spatium, quod inter has duas vrbes est medium, in mare defertur, & ipsorum [*Oeniadarum*] vrbem restagnans paludibus circundat, & facit, vt propter aquarum copiam ei bellum hyeme non possit inferri. Iacent autem & pleræque Echinadum insularum è regione Oeniadarum, ab Acheloi ostio non procul distantes. Quamobrē hic fluuius, quoniam est magnus, limum semper aggerit, [*ob cuius congeriem*] nonnullæ etiam illarum insularum factæ sunt continens, [*& cum continente sunt coniunctæ.*] Et credibile est cæteris quoque nō admodū longo temporis progressu

---

[1] Αὐτῷ] ὑπ' αὐτοῦ. [2] Ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε] τὴν ἔφοδον ἐποίησεν. [3] Ἐς κόροντα] τὰ κόροντα ἡ εὐθεῖα. [4] Ἐς γὰρ οἰνιάδας] οἰνιαί, πόλις ἐστὶν ἐν τῷ στομίῳ τοῦ ἀχελῴου, ἡ καὶ νῦν δραγαμέστη λεγομένη. [5] Διὰ δολοπίας] δολοπία, ἡ νῦν καλουμένη [illegible]· ἐξ αἰτωλῶν γὰρ αὐτῆς ὁ [illegible] ποταμός, ὃν δὲ νῦν ὁ ἀχελῷος ἐστὶ ποταμὸς ῥεῖ.

[6] Αὐτοῖς] τοῖς οἰνιάδαις. [7] Περιλιμνάζων] περὶ τὴν πόλιν πλημμύρας ὑδάτων ποιῶν. [8] Προσχοῖ ἀεί] ὕλην συμφορεῖ. [9] Αἳ ἠπείρωνται] ταῦτα πολλὰ εἰ καὶ [illegible] ἡμῶν, παραδιδόντες ἀναγράφουσιν· [illegible] ἐν τῇ πρὸς αἴγυπτον φάρῳ τῇ νήσῳ ξυνέβη. ὁ γὰρ Ὅμηρος πελαγίαν αὐτὴν ἀναγράφει· νῦν δὲ σχεδὸν ἠπείρωται.

idem

idem euenturũ. Nã & fluuij cursus est rapidus, & multus, & turbidus, & ipsæ insulæ sunt crebræ, & limo congesto aliæ cũ aliis coniunguntur, ita vt limus diffundi nequeat, quod insulæ sint gradatim, [*ac ordine transuersæ,*] non autem serie directa sitæ, nec rectum aquis exitum in pelagus præbeant. Sunt autẽ desertæ, nec magnæ. Fertur etiã Alcmæoni Amphiarai [*filio,*] quo tempore propter matris cædem vagabatur, Apollo oraculum reddidisse, quo hanc terram ei habitandam significauit, obscurè significans cum terroribus, [*quibus agitabatur,*] liberatum non iri, prius quam locum habitandum reperisset in ea regione, quæ, quum matrem interfecit, a sole nondum conspecta fuisset, nec tellus esset, quod omnem aliam terram ipse [*sui parricidij piaculo*] polluisset. Ille verò consilij inops (vt aiunt) vix tandem animaduertit hanc Acheloi fluminis alluuionem [*ab oraculo fuisse designatam.*] Illudq; solum, quod limo congesto consolidatum fuerat, ipsi videbatur extitisse ab eo tempore, quo matre cæsa non paucos annos errauerat, & ad sedes in eo sui corporis causa ponendas satis amplum esse [*videbatur.*] Quare cùm in locis circum Oeniadas sitis sedes collocasset, [*ibi*] regnauit, & ab Acarnane filio suo nomen regioni impositum reliquit. Quæ igitur de Alcmæone traduntur, hæc sunt, quæ [*fama*] accepimus. Athenienses verò, & Phormio castris ex Acarnania motis, & Naupactum profecti, ineunte verè Athenas redierunt, secumque duxerunt eos, quos in prœliis naualibus ceperant, quos facta capitum permutatione, ita vt singula pro singulis darentur, liberos dimiserunt. naues etiam [*duxerunt,*] quas ceperant. atque hæc hyems est finita, [*huiusq; belli,*] quod Thucydides conscripsit, tertius annus est exactus.

τὸ πάθειν.[1] τό, τε γὰρ ῥεῦμά ἐστι μέγα καὶ πολὺ καὶ θολερόν, αἵ τε νῆσοι πυκναί, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως,[2] τῷ μὴ σκεδάννυσθαι, ξύνδεσμοι γίγνονται, παραλλὰξ καὶ οὐ κατὰ στοῖχον κείμεναι, οὐδ' ἔχουσαι εὐθείας διόδους τοῦ ὕδατος ἐς τὸ πέλαγος. ἐρῆμοι δ' εἰσί, καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίωνι τῷ Ἀμφιάρεω ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον[3] τῆς μητρός, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν, ὑπειπόντα οὐκ εἶναι λύσιν τῶν δειμάτων, πρὶν ἂν εὑρὼν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ κατοικίσηται, ἥτις, ὅτε ἔκτεινε τὴν μητέρα, μήπω ὑπὸ ἡλίου ἑωρᾶτο, μηδὲ γῆ ἦν, ὡς τῆς γε ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης. ὁ δ' ἀπορῶν, ὥς φασι, μόλις κατενόησε τὴν πρόσχωσιν ταύτην τοῦ Ἀχελῴου.[4] καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ ἂν κεχῶσθαι δίαιτα τῷ σώματι, ἀφ' οὗπερ κτείνας τὴν μητέρα, οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ Οἰνιάδας τόπους,[5] ἐδυνάστευσέ τε, καὶ ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ, τῆς χώρας[6] τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν οὖν περὶ Ἀλκμαίωνα, τοιαῦτα λεγόμενα[7] παρελάβομεν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων, ἄραντες ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν Ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς Ἀθήνας, τούς τε[8] * ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, οἳ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς[9] ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς ἃς εἷλον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τρίτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

γρ. ὅτι

[1] Τὴν πρόσχωσιν] τοῦ Ἀχελῴου. [2] Τῷ μὴ σκεδάννυσθαι] [illegible]. [3] Τῆς μητρός] τῆς Ἐριφύλης. [4] Κεχῶσθαι ἱκανὴ ἂν] τὸ ἑξῆς, δίαιτα ἱκανὴ τῷ σώματι [illegible], δυναμένη εἰς χρείαν τοῦ σώματος. [5] Ἐδυνάστευσέ τε] τὴν βασιλείαν ἔσχε. [6] Τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε] πρότερον γὰρ Κουρῆτις ἐκαλεῖτο. Ὅμηρος, Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο, καὶ Αἰτωλοὶ μενεχάρμαι. [7] Παρελάβομεν] ἀκηκόαμεν. [8] Τούς τε ἐλευθέρους] ἀντὶ τοῦ, τούς τε αἰχμαλώτους τοὺς ἐν ταῖς ναυμαχίαις πρότερον μὲν ἁλόντας, ὕστερον δὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων οἴκαδε ἐπανελθόντων ἐλευθερωθέντας πῶς; οἵπερ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν. ἄλλως. τοὺς αἰχμαλώτους τοὺς πρότερον μὲν ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἁλόντας, τότε δὲ ἐλευθέρους ὄντας, ὅτι πάντες ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς τοὺς τῶν πολεμίων αἰχμαλώτους ἀναφέρεσθαι δύναται, οἵπερ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ ἠλευθερώθησαν, καὶ πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτους ὑπὸ τῶν πολεμίων οὕτω λυθέντας, καὶ ἐλευθερωθέντας Æ.P. [9] Ἐλύθησαν] ἐλυτρώθησαν. εἰς λύτρον ἐδόθησαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER tertius.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἐστράτευσαν [1] ἐς τὴν Ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. [2] καὶ ἐγκαθεζόμενοι [3] ἐδῄουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἱππέων, [4] ὅπῃ παρείκοι· καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον [5] τῶν ψιλῶν εἶργον, [6] τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων, τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως [7] κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον [8] οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, εὐθὺς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων· βουληθέντες μὲν [9] καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι [10] οὐ προσεδέξαντο, [11] ἀναγκασθέντες δὲ [12] καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν [13] πρότερον ἢ διενοοῦντο, ποιήσασθαι. [14] τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν, καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε, καὶ σῖτον, [15] καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες [16] αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν πρόξενοι Ἀθηναίων

A

B

C

SEQVENTE autem æstate, Peloponnesij, eorumq; socij, frumento iam adulto, cum infesto exercitu in Atticam iuerunt, Archidamusq; Zeuxidami [*filius*,] Lacedæmoniorum Rex, ipsis præerat, castrisque [*in ea*] positis, agrum vastabant. Atheniensium vero equites, (vt consueuerant) impressionem faciebant [*in hostium agmē*,] qua cedebat, & plurimam militum leuiter armatorum turbam prohibebant, ne a cæterarum copiarum corpore longiùs progressi loca suburbana vastarent. Ibiq; tandiu commorati, quandiu commeatus ipsis suppeditauit, [*domum*] redierūt, & in suam quisque ciuitatem se receperunt. Post hanc autem Peloponnesiorum irruptionem [*in agrum Atticum factam*,] statim Lesbus, præter Methymnam, ab Atheniensibus defecit. [*Lesbij*] autem voluerāt illi quidem vel ante hoc bellum motum, [*facere defectionem:*] sed Lacedæmonij [*illos in deditionem, fidemq; suam*] recipere noluerant. Sed [*tūc*] vi necessitatis coacti, maturiùs, quam secum ipsi constituerant, hanc defectionem fecerūt. Expectabant enim donec potius aggeribus essent obstructi, & murorum ædificium, nauiumq; fabricatio ad suum finem esset perducta, item donec ex Ponto venissent, quæcunque venire oportebat, sagittarij, & frumentum, & quæcunque accersiuerant. Tenedij enim, qui ipsis erant inimici, & Methymnæis, quinetiam quidam ex ipsis Mitylæneis homines priuati, quibus propter factionem publicum erat cum Atheniensibus hospitium,

---

[1] Ἐς τὴν Ἀττικήν] αὐτὴ ἡ δὲ κατὰ τῆς Ἀττικῆς. [2] Καὶ ἐγκαθεζόμενοι] ἐνδιατρίψαντες. οὐχ ἁπλῶς πορείαν ποιούμενοι, ἀλλ' ἐμβραδύνοντες, διὰ τὸ σῖτον. [3] Ἐδῄουν τὴν γῆν] τῶν Ἀθηναίων. [4] Ὅπῃ παρείκοι] ὅπου ἐνδέχοιτο, καὶ συγχωρεῖ. [5] Τῶν ψιλῶν] τῶν Λακεδαιμονίων. [6] Τὸ μὴ προεξιόντας] λείπει ἡ διά. διὰ τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων. [7] Κακουργεῖν] λῃστεύειν. [8] Οὗ εἶχον τὰ σιτία] ἀντὶ τοῦ, ἕως οὗ εἶχον τροφήν. [9] Καὶ πρὸ τοῦ πολέμου] τοῦ Πελοποννησιακοῦ. [10] Οὐ προσεδέξαντο] ἵνα μὴ λύσωσι τὰς τριακοντούτεις σπονδάς. [11] Ἀναγκασθέντες δὲ] διὰ τὸ ἠναγκάσθησαν ἀποστῆναι διὰ τὸ διαβληθῆναι. [12] Καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν] οὐχ ὡς ἄλλην αὐτῶν πεποιημένων ἀπόστασιν· ἀλλὰ τὸ ταύτην αὐτὴ τῷ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τίθησι. [13] Πρότερον ἢ διενοοῦντο] πρὶν εὐτρεπισθῆναι, ἐπεὶ εἴρηται διὰ τὸ ἀναγκασθέντες. οὕπω γὰρ ἐκ παντὸς βουλόμενοι ἀποστῆναι, ἀλλὰ νῦν μή πω εὐτρεπισθέντες ἀπέστησαν.
[14] Τῶν τε γὰρ λιμένων] οἱ προσδεχόμενοι πολεμίους κατὰ θάλασσαν ἰσχυροτέρους αὐτῶν, χῶμα ἔχουσιν ἐπὶ τοῖς στόμασι τῶν λιμένων, ὅπως διακωλύωσι τοὺς πολεμίους εἴσω. [15] Καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν] καὶ ἃ μετέπεμπον. [16] Αὐτοῖς διάφοροι] τοῖς Μυτιληναίοις.

Athe-

Atheniensibus indicarunt omnes Lesbios [*i. Lesbios*] Mitylenen per vim commigrare cogi, omnemq; apparatum cum Lacedæmoniis, & Bœotis, qui gentis eiusdem erãt, defectionis faciendæ causa [*ab illis*] vrgeri, &, nisi quis [*illos*] iam anteuertat, ipsos Lesbo priuatum iri [*dixerunt.*] Athenienses verò (nam morbo, belloq; recens suscepto, & vigente debilitati erant) rem quidem arduam esse duxerunt Lesbum, quæ classem, & vires integras haberet, à se alienare, & nouas nouorum hostium inimicitias sibi conciliare, & criminationes istas imo non admittebant, [*neq. delatoribus fidem habebant,*] quod [*hæc defectionis indicia ab illis ad se allata,*] non vera: [*sed falsa*] esse mallent. Postquam tamen ne per Legatos quidem [*Mitylenem*] missos, Mitylenæis persuadere potuerunt, vt & copias dimitterent, quas in vrbem commigrare cogebant, & reliquum [*belli*] apparatum dissoluerent, [*tunc rebus suis*] metuentes, eos anteuertere voluerunt. & confestim miserunt quadraginta naues, quæ fortè circa Peloponnesum erant, ad nauigandum paratæ. Cleippides verò Diniæ [*filius,*] cum duobus aliis collegis, his nauibus præerat. Ipsis enim renuntiatum fuerat diem festum in Apollinis Maloëntis honorem extra vrbem celebrari, ad quem celebrandum Mitylenæi frequentes erant conuenturi, & spem esse, si properarent, ex improuiso ipsos impressionem in illos esse facturos, [*& vrbem in suam potestatem redacturos.*] Et si conatus iste feliciter ipsis successisset, [*Athenienses præclarè secum actum iri putabant.*] sin minus: [*classis ducibus imperauerant,*] vt Mitylenæos naues tradere, murósque demoliri iuberent, &, nisi imperata facerent, bellum ipsis inferrent. Atque illæ quidem [*Atheniensium 40 naues*] abierunt. Athenienses verò retinuerunt decem Mitylenæorum triremes, quæ ex fœderis pacto tunc apud ipsos auxilij ferendi causa fortè aderant, virosq; qui in illis erant, in custodiam tradiderunt. Quidam verò cùm Athenis in Eubœam traiecisset, & pe-

A [1] μηνυταὶ γίγνονται τοῖς ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν λέσβον [2] ἐς τὴν μιτυλήνην βίᾳ, [3] καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν, μετὰ λακεδαιμονίων καὶ βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων, ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἤδη, στερήσεσθαι [4] αὐτοὺς λέσβου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ [5] τεταλαιπωρημένοι ὑπό τε τῆς νόσου, καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου, καὶ ἀκμάζοντος) μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι λέσβον [6] προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν, B καὶ δύναμιν [7] ἀκέραιον· καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, [8] μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς μιτυληναίους [9] τήν τε * [10] ξυνοίκησιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλειππίδης δὲ ὁ Δεινίου, τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγ- C γέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Ἀπόλλωνος μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ μιτυληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· [11] καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα· εἰ δὲ μή, μιτυληναίοις εἰπεῖν, [12] ναῦς τε παραδοῦναι, καὶ τείχη καθελεῖν· μὴ πειθομένων δὲ, πολεμεῖν. [13] καὶ αἱ μὲν νῆες ᾤχοντο. τὰς δὲ τῶν μιτυληναίων δέκα τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ [14] παρὰ σφᾶς [15] κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ ἀθη- D ναῖοι, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ μιτυληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν ἀθηνῶν διαβὰς ἐς εὔβοιαν, καὶ πεζῇ

ἢ προκαταλαμβάνει.

---

[1] Μηνυταὶ γίγνονται] οἱ μηνυταὶ γίγνονται, τὸ κατὰ στάσιν συμβαῖνον. [illegible] (δηλονότι πρὸς ἀλλήλους) [illegible], ἵνα [illegible] αὐτῶν τὴν ἀπόστασιν τοῖς ἀθηναίοις. [2] Ἐς τὴν μιτυλήνην βίᾳ] ἄκοντας τοὺς λεσβίους ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν μιτυλήνην οἰκῆσαι. [3] Καὶ τὴν παρασκευὴν] [illegible] μετὰ ἐπιδείξεως, ὥστε ἀποστῆναι, συλλαμβανόντων αὐτοῖς λακεδαιμονίων καὶ βοιωτῶν. τὸ δὲ συγγενῶν ὄντων, [illegible] ἐπεὶ γὰρ κατὰ τὸ αἰολικὸν συγγενεῖς [illegible]. [4] Αὐτοὺς λέσβου] τοὺς ἀθηναίους. [5] Μέγα μὲν ἔργον] [illegible]. [6] Προσπολεμώσασθαι] αὐτὸ τοῦτο, πρὸς [illegible] αὐτὴν πολεμίαν ποιῆσαι. [7] Ακέραιον] [illegible]. [8] Μεῖζον μέρος νέμοντες] τοῖς πελοποννησίοις δηλονότι. [9] Τήν τε ξυνοίκησιν] τῆς λέσβου εἰς τὴν [illegible].

* [10] Ξυνοίκησιν] ἴσως χάριεν, ξυνοικισιν. καὶ γὰρ ἄνω εἴρηται, ὅτι ξυνοικίζουσι τὴν λέσβον ἐς τὴν Μιτυλήνην βίᾳ. ξυνοικίζειν, καὶ ξυνοίκισις, μεταβατικῶς. ξυνοικεῖν δὲ, καὶ ξυνοίκησις, ἀμεταβάτως λέγεται. Æ. P.

[11] Καὶ ἢν μὲν] τὸ σχῆμα καλεῖται ἀνανταπόδοτον. Ὅμηρος, Ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας. Ὁ νοῦς οὕτω, καὶ εἰ μὲν κατορθωθῇ τὸ ἐλπιζόμενον, καὶ τῇ πείρᾳ αὐτῇ καταλάβωσιν αὐτοὺς ἔξω, καλῶς ἂν ἔσται τοῖς ἀθηναίοις τὰ πράγματα. [12] Ναῦς τε παραδοῦναι] τοῖς ἀθηναίοις. [13] Καὶ αἱ μὲν νῆες] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [14] Παρὰ σφᾶς] τοὺς ἀθηναίους. [15] Κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν] διὰ τὴν ξυμμαχίαν.

[1]ἐπὶ γεραιστὸν ἐλθὼν, ὁλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχὼν, [2]πλῷ χρησάμενος, [3]καὶ τριταῖος ἐκ τῶν ἀθηνῶν ἐς μυτιλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει [4]τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν μαλόεντα ἐξῆλθον, τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ [marg.] ἡμιτέλεστα φραξάμενοι, ἐφύλασσον. [5]καὶ οἱ ἀθηναῖοι οὐ πολλῷ ὕστερον καταπλεύσαντες, [6]ὡς ἑώρων, [7]ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ [8]τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν μυτιληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ μυτιληναῖοι, καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν, ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος· ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἀττικῶν νεῶν, λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, [9]ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὦσι λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι, πέμπουσιν ἐς τὰς ἀθήνας οἱ μυτιληναῖοι, τῶν τε διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν [10]τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν ἀθηναίων ναυτικὸν, οἳ ὥρμουν [11]ἐν τῇ μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες, αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως τις βοήθεια ἥξει. οἱ δ' ἐκ τῶν ἀθηνῶν πρέσβεις, ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ μυτιληναῖοι, [12]καὶ ἡ ἄλλη λέσβος, πλὴν μηθύμνης. οὗτοι δὲ τοῖς ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ ἴμβριοι, καὶ λήμνιοι, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ μυτιληναῖοι [13]ἐπὶ τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον·

γρ. ἡμιτέλεστα

A dibus Geræstum iuiſſet, [*ibi*] nauim onerariam nactus, ſecunda nauigatione vſus, & triduò poſtquam Athenis diſceſſit, Mitylenem delatus, Mitylenæis infeſtum Atticæ claſſis aduentum nuntiauit. Illi verò nec ad Maloentem exiuerunt, & cæteras murorum, portuumque partes, quæ ſemiperfectæ erant, præſidiis circumſeptas cuſtodiuerunt. Nec multo pòſt Athenienſes cum claſſe [*eo*] appulſi, poſtquam [*ſuum aduentum illis antè ſignificatum*] viderunt, ipſi quidem duces [*Mitylenæis*] denuntiarunt quæ [*ab Athenienſibus*] im- B perata fuerant: ſed cùm Mitylenæi dicto audientes eſſe nollent, bellum illis facere cœperũt. At Mitylenæi imparati, & ex improuiſo coacti bellum gerere, prodierunt illi quidem cum quodam nauium numero aliquantum ante portum, vt prœlium nauale committerẽt: ſed poſtea ab Atticis nauibus inſequentibus fugati, cum Atticæ claſſis prætoribus in colloquium tunc venerunt, eo conſilio, vt, ſi poſſent, naues illorum aliqua æqua conditione è veſtigio dimitterent. Athenienſium verò duces C [*conditiones ab illis oblatas*] acceperũt, quod ipſi quoque metuerent ne nõ ſatis virium haberent ad bellũ vniuerſæ Lesbo faciendum. Induciisq; factis Mitylenæi mittunt Athenas cum alios, tum etiam vnum ex illis, qui detulerant indicium, quem facti iam pœnitebat, ſi fortè [*Athenienſibus*] perſuadere poſſent, vt naues [*iſſe*,] vt nihil rerum nouarum molituris, recederent. Interea verò & Lacedæmonem legatos triremi vectos mittunt, clàm Athenienſium claſſe, qui ad ſeptentrionalem vrbis partem, in Malea ſtationem habebant, nec e- E nim quod Athenienſibus impetrare cupiebant, id ex voto ſibi ceſſurum confidebant. Atque hi quidem aſpera vſi nauigatione, per pelagus Lacedæmonem delati, cum ipſis [*Lacedæmoniis*] agere cœperunt, vt aliquod auxilium [*Mitylenæis*] veniret. Sed poſtquam [*alij*] legati re infecta Athenis redierunt, Mitylenæi ad bellum ſe accingere cœperunt, & cætera Lesbos, præter Methymnam. Hi enim Athenienſibus opem tulerant, & Imbrij, & Lemnij, & quædã exigua reliquorum ſociorũ manus. Mitylenæi verò copiis ex omni totius populi ætate, ac ordine collectis quandam eruptionem in Athenienſium caſtra fecerunt. præ-

---

[1] Ἐπὶ γεραιστὸν] γεραιστός, ἀκρωτήριον εὐβοίας, ἔχον λιμένα.
[2] Πλῷ χρησάμενος] ἀντὶ τοῦ εὐπλοίᾳ. [3] Καὶ τριταῖος] δι' ἡμερῶν τριῶν. [4] Τὸν ἐπίπλουν] τῶν ἀθηναίων. [5] Καὶ οἱ ἀθηναῖοι] αἱ νῆες, ἀντὶ τοῦ τῶν ἀθηναίων. Ὅμηρος. Οἱ δὲ δύο σκόπελοι, ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει. [6] Ὡς ἑώρων] ὡς ἔγνωσαν ὅτι ἔμαθον τὸν ἐπίπλουν καὶ περιεφυλάξαντο οἱ μυτιληναῖοι. [7] Ἀπήγγειλαν μὲν] τοῖς μυτιληναίοις. [8] Τὰ ἐπεσταλμένα] τὰ προσταχθέντα. [9] Ὁμολογίᾳ τινὶ] συνθήκῃ τινὶ φιλανθρώπῳ. ἴσοι δὲ, ἐπιεικεῖ. εὐπρεπεῖ. [10] Τὰς ναῦς ἀπελθεῖν] τῆς μυτιλήνης δηλονότι. [11] Ἐν τῇ μαλέᾳ] μαλέα, ἀκρωτήριον λέσβου. [12] Καὶ ἡ ἄλλη λέσβος] καθίσταντο εἰς μάχην δηλονότι. [13] Ἐπὶ τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον] τὸ ὁρμοῦν ἐν τῇ μαλέᾳ.

lium

lium etiam commissum fuit, in quo Mitylenæi, licet hostibus inferiores non extitissent, tamen nec [*extra vrbem,*] prope [*hostem*] pernoctare, nec suis viribus confidere sunt ausi: sed [*in vrbem*] se receperūt: Deinde verò quieuerunt, quia si quid [*auxilij*] ex Peloponneso præterea venisset, & cum reliquo apparatu, [*belli fortunam iterum tentare ac*] periclitari volebant. Etenim Meleas Lacon, & Hermæondas Thebanus ad ipsos venerant, qui missi quidem fuerant ante defectionem: sed cùm Atticæ classis infestum aduentum anteuertere non potuissent, post prœlium commissum [*in vrbem*] triremi clam ingressi sunt: hortatiq; sunt [*Mitylenæos,*] vt alteram triremem, & legatos secum [*Spartam*] mitterent, illiq; miserunt. Athenienses verò propter Mitylenæorum quietem, [*quod ab armis abstinerent,*] multo magis confirmati, socios accersiunt, qui longè citius, [*quàm quis existimare potuisset,*] affuerūt, quòd nihil virium apud Lesbios esse animaduerterēt. & cùm australem vrbis partem classe circundedissent, bina castra ad vrbem, hinc & illinc fecerunt, quę muris cinxerūt, & ad vtrumque portū stationes vrbi proximas, ac infestas habebant, & maris quidem vsu Mitylenæos prohibebant: Mitylenæi verò, aliiq; Lesbij qui [*suis subsidio*] iam venerant, cætera quidem terra potiebantur: at illam terræ partem non magnam, quæ circū castra erat, Athenienses in sua potestate habebant. Sed Malea [*promontorium*] ipsis erat potius nauium statio, & locus mercatus. Atque bellum ad Mitylenen ita gerebatur. Per idem huius æstatis tempus, Athenienses in Pelopōnesum etiam triginta naues, & Asopium Phormionis [*filium eorum*] ducem miserunt. Acarnanes enim [*eos*] orauerant, vt aliquem Phormionis vel filium, vel cognatum, ducem ad se mitterent. Hæ autem naues oram maritimam legentes, agri Laconici oppida diripuerūt. Deinde vero Asopius maiorem harum nauium partem domum remisit, & ipse cum duodecim Naupactum iuit. Postea verò cùm frequētes Acarnanū copias euocasset,

A καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μυτιληναῖοι, [1] οὔτε ἐπηυλίσαντο, οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, [2] ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου, καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς, [3] βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. [4] καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται, καὶ Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσ- B πλέουσι τριήρει. καὶ παρῄνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην, καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι [5] πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μυτιληναίων ἡσυχίαν, ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν, ὁρῶντες [6] οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων· καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως, ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως, [7] καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφο- C τέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. [8] καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μυτιληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι, [9] προσβεβοηθηκότες ἤδη. τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα [10] οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον [11] ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μυτιλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον [12] τοῦ θέρους τούτου, Ἀθηναῖοι [13] καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστει- D λαν τριάκοντα, καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγόν, κελευσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορμίωνος τινὰ σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ, ἄρχοντα. καὶ παραπλέουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς [14] τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν [15] ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον· καὶ ὕστερον Ἀκαρνᾶνας [16] ἀναστήσας πανδημεί,

γρ' περὶ

[1] Οὔτε ἐπηυλίσαντο] [illegible] ἐπὶ τὸ πλησίον τῶν πολεμίων [illegible] αὐλισθῆναι, [illegible] αὐτῶν. [2] Ἀλλ' ἀνεχώρησαν] εἰς τὴν πόλιν δηλονότι. [3] Βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν] τὸ ἑξῆς, βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι καὶ ἐκ Πελοποννήσου μετ' ἄλλης παρασκευῆς, κινδυνεύειν. [4] Καὶ γὰρ αὐτοῖς] τοῖς Μυτιληναίοις. [5] Πολὺ ἐπιρρωσθέντες] πολὺ [illegible]. [6] Οὐδὲν ἰσχυρὸν] οὐδεμίαν ἰσχυρὰν βοήθειαν. [7] Καὶ τοὺς ἐφόρμους] τὰς ναυτικὰς ἐφόδους. [8] Καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι] αὐτὸ τὸ εἶργον μὴ χρῆσθαι ἔνιοι δὲ τὴν μὴ ἀπόφασιν [illegible] φασί. τὸ γὰρ λεγόμενον, τοιοῦτόν ἐστι, καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον χρῆσθαι τοὺς Μυτιληναίους, ὥρμουν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσι τῶν Μυτιληναίων, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκπλεῖν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ μὴ χρῆσθαι τῇ θαλάττῃ. [9] Προσβεβοηθηκότες] πρὸς βοήθειαν δραμόντες. [10] Οὐ πολὺ] μέρος γῆς δηλονότι. [11] Ἦν αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις. [12] Τοῦ θέρους] ἐπὶ τοῦ θέρους. [13] Καὶ ἐς Πελοπόννησον] ἢ ἐς αὐτὴν τὴν περὶ. [14] Τὰ ἐπιθαλάσσια] ἢ ἐπὶ αὐτὴν τὴν [illegible]. [15] Ἐπ' οἴκου] ἐπ' Ἀθήνας. [16] Ἀναστήσας] [illegible], ἐγείρας, καὶ κινήσας· οὐκ ἐκβαλών.

στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας. καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἔπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδῄου τὴν χώραν.[1] ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς Λευκάδα, καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος, [2] ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος, ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων, καὶ φρουρῶν τινων ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς * [3] ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο. οἱ δ' ἐπὶ τῆς πρώτης νεὼς ἐκπεμφθέντες Μυτιληναίων πρέσβεις, [4] ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν. ἦν δ' Ὀλυμπιὰς ᾗ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ [5] μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε, [6] ΤΟ μὲν καθεστὼς τοῖς Ἕλλησι νόμιμον, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν.[7] τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας, οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, [8] ἐν ἡδονῇ ἔχουσι· νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων, [9] χείρους ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος [10] αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν [11] διακρίνοιντο,[12] ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε [13] ἐπιεικὴς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν τε καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν.[14] μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ [15] τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα.[16] περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον,

γρ. αὐτόθι

A Oeniadis bellum intulit. Et cum nauibus per Acheloum nauigauit, & pedeſtres copiæ agrũ vaſtabant. Sed cùm [*Oeniadæ*] ſe ipſi non dederent peditatum quidem dimiſit, ipſe verò in Leucadem nauigauit, ſuisq; copiis in terram ex nauibus ad Nericum expoſitis, dum ſe recipit, cùm ipſe, tum etiam pars quædam eius copiarum ab illius regionis incolis, qui ad opem ſuis ferendam vndique conuenerant, & a paucis quibuſdam militibus præſidiariis cęditur. Poſtea verò Athenienſes, cum ſuorum cadauera à Leucadiis fide publica interpoſita recepiſſent, diſceſſerunt. B Legati verò Mitylenæorum, qui in prima naui [*Spartam*] miſſi fuerant, quemadmodum ipſis Lacedæmonij dixerant, vt Olympiam venirent, vt cæteri quoque ſocij illis auditis conſultarẽt, Olympiam iuerunt, [*ibiq́; præſto fuerunt.*] Erat autem Olympias, qua Dorieus, Rhodiis [*in ludis Olympiacis*] iterum vicerat. cumq; poſt ſolennem illius feſti celebrationem in colloquium veniſſent, in hunc modum verba fecerunt.

C

MITYLENÆORVM CONCIO.

Inſtitutum, quod apud Græcos moribus eſt receptum. Viri Lacedæmonij, ſociiq;, nos [*probè*] quidem nouimus. Qui enim recipiunt illos, qui in bellis deficiũt, & priorem ſocietatem relinquunt, quatenus quidem aliquã vtilitatem ex illis percipiunt, [*eatenus illos*] charos habent. Sed cùm ſuperiorum amicorũ proditores eſſe exiſtiment, [*eoſdem*] improbos [*eſſe*] ducunt, [*odioq́; perſequuntur.*] D Atque hæc opinio non eſt iniqua, [*nec à ratione abhorrens,*] ſi & illi, qui deficiunt, & illi, à quibus defectionem faciunt inter ſe ſint voluntate, beneuolentiaq; pares, & [*bellico*] apparatu, ac viribus æquales, nec vlla iuſta defectionis cauſa ſubſit. Quod in nobis, & Athenienſibus non fuit. Quamobrem ne cuiquam improbi, [*ac proditores*] eſſe videamur, ſi, cùm pacis tempore ab ipſis honorificè tractaremur, in [*huius belli*] periculis [*nunc ab ipſis*] deficimus. Primum enim de iure, & virtute,

[1] Ὡς δ' οὐ προσεχώρουν] προσήρχοντο οἱ Οἰνιάδαι. [2] Ἀναχωρῶν] ὑποστρέφων. [3] * Ἀποπλεύσαντες] καθ' ὑπαλλαγὴν εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἀντὶ τοῦ, κομισάμενοι, ἀπέπλευσαν. Æ. P.
[4] Ὡς αὐτοῖς] τοῖς πρέσβεσι. [5] Μετὰ τὴν ἑορτὴν] μετὰ τὸ πανηγυρικὸν τὸ Ὀλύμπια. [6] Τὸ μὲν καθεστὼς] διαιρεῖται ἡ δημηγορία αὕτη κεφαλαίοις· τῷ δικαίῳ, οἷον, ὅτι δικαίως ἀφίσταμεν· τῷ δυνατῷ, ὅτι δυνατὰ παρακαλοῦμεν. ἐφθαρμένοι γάρ εἰσι τῇ νόσῳ, καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς πολλὰ διῄρηται· τῷ συμφέροντι, ὅτι λοιπὸν πλείω δύναμιν καταδέξασθαι πόρρωθεν ἰσχύουσαν, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν συμμάχων Ἀθηναίοις παραπεμπομένας προσόδους δύναμιν κωλύεται. ἔπειτα δὲ τελευταῖς, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου παροξυσμὸς, καὶ παράκλησις, ποικίλως δυσωποῦσα. Καθεστὼς δὲ νόμιμον, τὸ ἔθος λέγει. [7] Τοὺς γὰρ ἀφισ.] πρὸς τό, τοὺς γὰρ ἀφισταμένους, λείπει τὸ ἑτέρων. [8] Ἐν ἡδονῇ ἔχουσιν] ἥδονται ἢ εὐφραίνονται. [9] Χείρους ἡγοῦνται] τὸ χείρους, οὐκ ἔστι συγκριτικὸν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ κακούς. ὑποπτεύουσι διὰ τούτου οἱ Μυτιληναῖοι τὴν ὑπόνοιαν τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπως εὐμενεῖς αὐτοὺς παρασκευάσωσιν ἀκροατάς.
[10] Αὕτη ἡ ἀξίωσις] ἡ δόξα. ἡ κρίσις. ὁ λογισμός. [11] Διακρίνοιντο] ἀφίσταιντο. [12] Ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες] ὁμονοοῦντες μὲν ὄντες ταῖς γνώμαις, ἰσοσθενεῖς δὲ ταῖς δυνάμεσιν. οἷον, ἰσόπαλοι καὶ ἰσοδύναμοι τῇ γνώμῃ καὶ φιλίᾳ, ἴσους εἶναι καὶ ἀντιπάλους τῇ δυνάμει. [13] Ἐπιεικὴς] εὔλογος. εὐπρεπής. [14] Μηδέ τῳ χείρους] μηδεὶς ἡμῶν προκαταγνῷ, πρὶν ἀκοῦσαι ὑπὲρ τῆς ζητήσεως ταύτης ἀπολογουμένων ἡμῶν. [15] Τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [16] Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου] ἡ διάνοια. περὶ γὰρ τοῦ δικαίως αὐτῶν ἀφίστασθαι, καὶ μὴ διὰ κακίαν τε καὶ πονηρίαν, ἀλλὰ δι' ἁπλότητα (ἀρετὴν γὰρ τὴν ἁπλότητα λέγει) πρῶτον ποιησόμεθα τοὺς λόγους· καὶ μάλιστα ἐπειδὴ δεόμεθα τυχεῖν τῆς παρ' ὑμῶν συμμαχίας.

præsertim cùm petamus, vt in vestram societatem nos recipiatis, verba faciemus. quia scimus nullam amicitiam constãtem inter priuatos conciliari, nullamq́; societatem [*firmam*] inter ciuitates vlla in re fieri, nisi [*qui amicitiam, & societatem inter se ineunt, amici, sociiq́,*] sint inter se cũ manifesta, [*veraq́,*] virtute, & in cæteris [*rebus,*] morũ similitudine consentiant. Nam in animorum discordia factorum etiam diuersitas existit. Etenim societas inter nos, & Athenienses primùm est inita, quum vos quidẽ à belli Medici administratione discessistis, illi verò ad illius belli reliquias persequendas permanserunt, societatem tamen [*cum illis*] fecimus, non vt Græcos in Atheniensium potestatem redigeremus: at vt Græcos à Medorum dominatu liberaremus. Et quandiuquidem [*illi*] ex æquo rebus præfuerunt, [*illos*] alacriter sequuti sumus: sed postquam animaduertimus ipsos illam quidem cum Medo simultatem remissiùs exercere, sociis verò iugum seruitutis imponere, tunc non ampliùs sine timore fuimus. Sed cùm propter multitudinem eorum, qui hac de re consultaturi, & sententiam laturi erant, in vnum coëuntes [*ipsis*] resistere nõ possemus, [*omnes*] socij, præter nos, & Chios, in seruitutem [*ab ipsis*] sunt redacti. Nos verò, qui nostri iuris eramus, & liberi nomine [*duntaxat,*] ad bellum vnà cum ipsis profecti sumus Nec amplius pro ducibus fidelibus Atheniẽses habebamus, quia rerum [*ab ipsis*] antè gestarum exemplis vtebamur. Nec enim verisimile videbatur, ipsos illis quidem seruitutis iugum imposuisse, quos in eandem fœderis societatem nobiscum receperant, cæteris verò, si forte rei peragẽdæ facultas ipsis aliquando offerretur, idẽ non esse facturos. Quod si omnes adhuc liberi, nostrique iuris essemus, de ipsorum fide nobis minus esset dubitandum, ipsosq́; nihil noui molituros faciliùs crederemus. Sed cùm plerosque [*socios*] in suam potestatem redegerint, si æquo iure nobiscum agerent, grauius nimirum ferrent,

A ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα· εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδὲν, εἰ μὴ [1] μετ᾽ ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιτο, καὶ τἆλλα ὁμοιότροποι εἶεν. [2] ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. [3] ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον, ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν [4] ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, [5] παραμεινάντων δὲ ἐκείνων [6] πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. B ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἕλλησι. καὶ μέχρι μὲν [7] ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἱπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἑωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου [8] ἔχθραν ἀνιέντας, [9] τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. [10] ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ᾽ ἓν γενόμενοι [11] διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι, οἱ C ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων. ἡμεῖς δὲ [12] αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκ ἔτι εἴχομεν ἡγεμόνας Ἀθηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι. [13] οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς, οὓς μὲν μεθ᾽ ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο, καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο. [14] καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, [15] βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν D νεωτεριεῖν· [16] ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες [17] τοὺς πλείους, [18] ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον οἴσειν,

---

[1] Μετ᾽ ἀρετῆς δοκούσης] αἰτία τῆς δοκουμένης καὶ νομιζομένης ἀρετῆς [illegible] ἐν τῇ [illegible] λέγει. [illegible] ὁ [illegible] [2] Ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι] ἐν γὰρ τῷ [illegible] δοκεῖν, αἱ διαφοραὶ γίνονται.
[3] Ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις] ἀρχὴ τῶν ἀγώνων. κεφάλαιον τὸ δίκαιον. [4] Ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου] μετὰ τὸν μηδικὸν πόλεμον.
[5] Παραμεινάντων δὲ ἐκείνων] τῷ πολέμῳ δηλονότι.
[6] Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα] πρὸς τὸ τέλος. [7] Ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο] [illegible]. [8] Ἔχθραν ἀνιέντας] ἐνδιδόντας. [illegible]. [9] Τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους] [illegible] ἐπάγοντας. τὸ ἐπαγομένους [illegible] μετάκειται δὲ ἀμφότερα ἀπὸ τῶν τῆς [illegible] ἄρχοντας [illegible] τῆς [illegible], [illegible] οὐκ ἀδίκως [illegible]. [10] Ἀδύνατοι δὲ ὄντες] [illegible] δηλονότι.
[11] Διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι] ἐγενόμεθα (φησὶ) διὰ πολυ[illegible], καὶ τὸ μὴ τὰ αὐτὰ πᾶσι δοκεῖν, [illegible] ἕκαστος. ἰδίᾳ δὲ ἕκαστοι [illegible], ἀδύνατοι ἦμεν Ἀθηναίοις [illegible].
[12] Αὐτόνομοι δὴ ὄντες] ἐμφαντικῶς τὸ δὴ εἶπεν, ἀντὶ τοῦ δῆθεν, καὶ μόνοι ὀνόματι μέχρι ἐλεύθεροι, οὐκ αὐτῇ ἀληθείᾳ.
[13] Οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς] αὐτοὺς Ἀθηναίους δηλονότι. [14] Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν] τοῖς οἰκείοις νόμοις χρώμενοι ἕως τοῦ νῦν. [15] Βεβαιότεροι] ἤτοι [illegible] αὐτοῖς βεβαίως μηδὲν [illegible] εἰς ἡμᾶς. [16] Ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες] ἡ διάνοια, τοὺς πλείστους τῶν συμμάχων ἔχοντες ὑπηκόους, ἡμῶν δὲ ἰσοτίμως προσφερομένων, εἰκότως ἤχθοντο, τῶν μὲν πλειόνων συμμάχων εἰκόντων, καὶ ὑποτεταγμένων, ἡμῶν δὲ μόνων ἰσοτίμων ὄντων πρὸς αὐτούς. [17] Τοὺς πλείους] τῶν ἐλλειπόντων δηλονότι [illegible], [illegible], [illegible], καὶ τοὺς λοιπούς. [18] Ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες] τὴν ἴσην ἡμῖν δίαιταν διδόντας.

" [1] καὶ πρὸς τὸ πλέον ἤδη εἶκον, τοῦ ἡμετέρου ἔτι
" μόνου ἀντισουμένου· ἄλλως τε [2] καὶ ὅσῳ δυνα-
" τώτεροι [3] αὐτοὶ αὑτῶν ἐγίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρη-
" μότεροι. [4] τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος, μόνον πιστὸν
" ἐς ξυμμαχίαν. [5] * [6] ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βου-
" λόμενος, τῷ μὴ προύχων ἂν ἐπελθεῖν [7] ἀπο-
" τρέπεται. αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν οὐ δι' ἄλ-
" λό τι ἢ ὅσον αὐτοῖς [8] ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπείᾳ
" τε λόγου, καὶ γνώμης μᾶλλον [9] ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος,
" τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. [10] ἅ-
" μα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ [11] ἐχρῶντο, μὴ ἂν τούς
" γε ἰσοψήφους * ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδίκουν οἷς
" ἐπῇσαν, ξυστρατεύειν. [12] ἐν τῷ αὐτῷ δὲ [13] καὶ
" τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώ-
" τους ξυνεπῆγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόν-
" τες, τοῦ ἄλλου [14] περιῃρημένου, ἀσθενέστε-
" ρα ἔμελλον ἕξειν. εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαν-
" το, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων, αὐτῶν τε ἰσχὺν,
" [15] καὶ πρὸς ὅ,τι χρὴ στῆναι, οὐκ ἂν ὁμοίως
" ἐχειρώσαντο. τό, τε ναυτικὸν ἡμῶν παρεῖχέ τι-
" να φόβον μήποτε καθ' ἓν γενόμενον, ἢ ὑμῖν,
" ἢ ἄλλῳ τῳ [16] προσθέμενον κίνδυνον σφί-
" σι παράσχῃ· τὰ δὲ, [17] καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ

* π. ἑκόντας.

A &, cùm plerique [*socij*] iam [*ipsis*] cedant, [*& eorum imperio pareant*,] si nos soli pari iure cum ipsis agere vellemus, [*profectò vt verisimile videtur*] hoc ipsis esset lōgè molestius.] prętertim quia, quo magis ipsorum potentia quotidie crescit, nos etiam eo magis ab aliis deserimur, [*& ad maiorem solitudinem redigimur.*] Sed mutui metus æqualitas societatem sola facit fidelem, [*firmamq; conseruat.*] Qui enim [*societatem violare, &*] aliquid præter ius facere vult, [*is tamen*,] quia viribus non præstat, ab altero inuadendo B deterretur. Nos verò nulla alia de causa [*ab Atheniensibus*] liberi relicti sumus, nisi quatenus ad imperium [*quærēdum*,] & specioso verborum prætextu, & consilij aggressione, [*doloq;*] potius quam virium [*conatu*] res obtineri posse [*ipsis*] videbantur. Simul enim [*cæteri socij*] hoc etiam nostri testimonij argumento nitebantur, socios, qui idem iuris, ac autoritatis habebant, ad eandem militiam cum ipsis [*Atheniensibus*] nunquam vltrò profecturos fuisse, nisi illi, quibus [*Athenienses*] bellum inferebant, aliquod grauius peccatum commi- C sissent. Simul etiam firmissimos quosque socios contra infirmiores primum secum adducebant, & cæterorum sociorū potentia circuncisa, [*ac diminuta*,] reliquos, quos postremos reliquerant, oppressu faciliores erant habituri. Quòd si à nobis initium duxissent, quoniam omnes socij suas domesticas vires adhuc habebant, quoniam etiam [*habebant ad quos confugere, &*] apud quos cōsistere poterāt, haud pariter [*eos*] subegissent. Quinetiam nostra classis metū aliquem ipsis incutiebat, ne fortè in vnum coacta, & aut vobis, aut alicui alij adiuncta, periculum ipsis crearet. Partim etiā [*ex summinentis seruitutis*

---

[1] Καὶ πρὸς τὸ πλέον] τὸ πλέον τοῦ συμμαχικοῦ πλήθους κεκλιμένον, ἡμῶν δὲ μόνων ἔτι ἀδουλώτων ὄντων, χαλεπῶς ἔφερον Ἀθηναῖοι. [2] Καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι] καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο ἔμελλον ἡμῖν προσφέρεσθαι χαλεπῶς, καθὸ αὐτοὶ μὲν, μείζους ἐγίγνοντο, διὰ τὸ πολλοὺς καταστρέφεσθαι, ἡμᾶς δὲ ὁρῶντες ἀεὶ ἀσθενεστέρους καταλειπομένους, ἅτε δὴ μονουμένους τῶν συμμάχων. [3] Αὐτοὶ αὑτῶν] οἱ Ἀθηναῖοι. διὰ τὸ κρατύνειν. [4] Τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον] τὸ μένειν τὴν συμμαχίαν, μία πίστις ἰσχυρὰ, τὸ ἀλλήλους ἐπίσης δεδιέναι. [5] Ὁ γὰρ παραβαίνειν] τὴν συμμαχίας (φησὶν) ὁ παρ' ἡμῶν τι παραβῆναι, ἀποτρέπεται, λογιζόμενος ὅτι ἰσοδυνάμους ὢν οὐκ ἂν νικήσει. τὸ ἑξῆς, ὁ γὰρ βουλόμενος λύειν τὴν συμμαχίαν, ... διὰ τὸ ἀντίπαλον εἶναι τὴν δι' ἑκατέρας παρασκευὴν, ἀποτρέπεται τοῦ παραβαίνειν τὰς συνθήκας. [6] * Ὁ γὰρ παραβαίνειν] ἐν τούτῳ ἔννοια αὕτη. ὁ γὰρ τὴν ξυμμαχίαν παραβαίνειν, καὶ παρὰ τὸ δίκαιον ποιεῖν τι βουλόμενος, διὰ τὸ μὴ προέχειν τοῦ ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. ἄλλως. ὁ γὰρ τῆς ξυμμαχίας τὰς ξυνθήκας παραβαίνειν βουλόμενος, διὰ τὸ μὴ ἄν τι περιέχειν τῶν ξυμμάχων, τοῖς ἴσοις ἐπελθεῖν, καὶ αὐτοὺς βλάπτειν ἀποτρέπεται. Æ.P. [7] Ἀποτρέπεται] ἀπείργεται. [8] Ἐς τὴν ἀρχὴν] ἀρχὴν, τὴν δούλωσιν τῶν ἑλλήνων. αὐτονόμους (φησὶ) κατέλιπον ἡμᾶς οἱ Ἀθηναῖοι οὐ κατ' εὔνοιαν, οὐδὲ δι' ἄλλό τι ἢ ἵνα τὰ πράγματα αὐτοῖς γίγνηται δι' ἡμῶν καταληπτά, καὶ τοὺς ὅλους χειρώσωνται ἕλληνας, χρώμενοι λόγῳ εὐπρεπεῖ, ἡμᾶς ὡς παράδειγμα. καὶ ἵνα ἔχωσιν ἡμᾶς ἐφόδιον τῆς τε γνώμης καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, τουτέστι συνεργοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς γνώμης, ὡς δέλεαρ καὶ ἀπάτην. [9] Ἐφόδῳ] μεθόδῳ. [10] Ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ] τεκμηρίῳ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι καταπορευόμενοι τὰς πόλεις ... τὸ ἡμετέραν αὐτονομίαν λέγοντες, οὐκ ἂν Μιτυληναίους μεθ' ἡμῶν ἰσοψήφους γε ὄντας καὶ ἐλευθέρους, ἑκόντας, εἰ μὴ δικαίως ἐπεστρατεύομεν καὶ ἀδικοῦσι τὴν μάχην. [11] Ἐχρῶντο] οἱ λοιποὶ σύμμαχοι (φησὶ) τεκμηρίῳ ... ἔμελλον χρῆσθαι τῷ * ἀκουσίῳ ἡμῶν μετ' Ἀθηναίων ξυστρατεύειν, ὅτι ἀδικοῦσιν οἷς ἐπέρχονται Ἀθηναῖοι. οἱ μὲν γὰρ ... οὐκ ἂν * ἄκοντας ... ξυστρατεύειν αὐτοῖς τοὺς ἰσοψήφους Μιτυληναίους. [12] Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ] τῷ λοιπῷ ἐλευθέρους ἡμᾶς. [13] Καὶ τὰ κράτιστα] καὶ τοὺς κρατίστους ἡμᾶς ἐπὶ τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν ἑλλήνων πρώτους παρελάμβανον· ἵνα τῶν ἄλλων ἑλλήνων περιῃρημένων (ἤδη δεδουλωμένων) μόνους ἡμᾶς τελευταίους καταλιπόντες, ἀσθενεστέρους ἕξουσι πρὸς τὸ ἀντιπολεμεῖν αὐτοῖς δύνασθαι. [14] Περιῃρημένου] κεκρατημένου. ἡ δὲ σύνταξις, καὶ ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν τὰ τελευταῖα τοῦ ἄλλου περιῃρημένου. [15] Καὶ πρὸς ὅ,τι χρὴ στῆναι] καὶ ἡμᾶς τοὺς δυναμένους ἀντιστῆναι αὐτοῖς. [16] Προσθέμενον] εἰς ἓν συνελθόν. [17] Καὶ ἀπὸ θεραπείας] ... δι' ἃ συνίστατο ἡ συμμαχία οὐ διὰ δικαιοσύνην μέχρι δεῦρο ἀνέσχοντο ἡμῶν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ διὰ πανουργίαν ἐκείνων. τὸ κατὰ τῆς εὐπρεπείας τοῦ λόγου· δεύτερον, τὸ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύϊ τὰ πράγματα φαίνεσθαι καταληπτά· τρίτον, τὸ φοβεῖσθαι τὸ ναυτικὸν τῶν Μιτυληναίων· τέταρτον, τὸ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Μιτυληναίων, κολακείᾳ μὲν, κατὰ τοὺς Ἀθηναίους, δώροις δὲ, τῶν προεστώτων ἑκάστου.

* π. ἐκουσίῳ
* π. ἑκόντας

pericu-

periculo] euasimus, quia ipsorum populum, & Reipublicæ principes, qui perpetuis vicibus in honoribus constituuntur, [*semper colimus, &*] obseruamus: nec tamen diu videbamur posse [*in eodem libertatis statu permanere*,] nisi hoc bellum conflatum esset, [*quod conterebamus*,] vtentes exemplis rerũ, quas aliis fecerunt. Quænam igitur erat hæc fidelis amicitia. aut [*firma*] libertas, in qua alteri alteros alienis animis recipiebamus: Et illi quidem in bello præ metu nobis blandiebantur, nos verò rebus pacatis idem vicissim ipsis faciebamus? Et quod aliis fidem, [*ac amicitiam*] confirmat, beneuolentia, inquam, hoc ipsum timor firmũ nobis præstabat: metuq; magis, quàm amicitia retenti, in societate perstitimus. Et vtris immunitas periculi [*& immunitatis spes*] audaciam citius erat præbitura, hi etiã priores [*fœdus violaturi, &*] aliquid præter ius facturi erant. Quare si cui iniustè facere videmur, quod antè defecerimus, propter dilationem malorum, quibus illi nos erãt affecturi, nec vicissim tantisper expectare voluerimus, dum nos ipsi planè cognosceremus an aliquid eorum fieret, [*quæ formidabamus*,] is non rectè sentit. Nam si pari potentia prædití & insidias ipsis mutuo struere, & vicissim in aliud tẽpus [*eas*] differre possemus, quid opus esset nos, qui potentia pares essemus, in ipsorum potestate esse? Cum verò inuadendi facultas penes illos semper sit, decet etiam penes nos esse periculi maturè vitandi facultatem. Cum igitur, Lacedæmonij, ac socij, has [*defectionis faciendæ*] rationes, & causas haberemus, defecimus, quæ manifestæ quidem sunt auditoribus, ita vt cognoscere possint, nos [*hoc*] meritò fecisse; validæ verò ad terrorem nobis incutiendum, & ad efficiẽdum, vt ad aliquod salutis nostræ præsidium nos conuertamus, qui vel iampridẽ [*hoc ipsum facere*] volebamus, quo tẽpore rebus adhuc pacatis legatos ad vos misimus, qui de defectione vobiscũ agerent: sed [*eam facere*] prohibiti fuimus, quia vos [*in societatẽ, fidemq; vestram nos*] recipere noluistis. Iã verò, quia Bœoti [*nos ad hoc faciendum*] prouocarunt, confestim [*ipsis*] obtẽperauimus. Duplicemq; defectionẽ nos facturos existimaba-

A τε χοινοῦ αὐτῆς καὶ τῷ ἀεὶ προεστῶτι περιεγιγνόμεθα. οὐ μέντοι ἐπὶ πολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν[1] δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους. Τίς οὖν αὕτη ἡ φιλία ἐγίγνετο, ἢ ἐλευθερία πιστὴ, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα; καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποιοῦμεν;[2] ὅ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια πίστιν βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος B ἐχυρὸν παρεῖχε, δέει τε τὸ πλέον ἢ φιλίᾳ κατεχόμενοι, ξύμμαχοι ἦμεν·[3] καὶ ὁποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια θράσος, οὗτοι πρότεροί τι καὶ παραβήσεσθαι ἔμελλον.[4] ὥς τε εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν, προαποστάντες[5] διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν,[6] αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι[7] καὶ C ἀντεπιμελλῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς[8] ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι; ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι. Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν,[9] σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γνῶναι[10] ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν,[11] ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι· βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ D οὐ προσδεξαμένων, κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὐκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν· καὶ ἐνομίζομεν[12] ἀποστήσεσθαι

τὰ κοινοῦ αὐτῶν (margin note)

[1] Ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι] ἐδυνήθημεν [illegible] [illegible] ὁ πόλεμος τῶν Πελοποννησίων. [illegible] πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπ' Ἀθηναίων γινόμενα. [2] Ὅ, τε τοῖς ἄλλοις] [illegible] τοῖς ἄλλοις ἐξ εὐνοίας (φησί) τὸ [illegible] ἀλλήλους βέβαιον, τοῦτο ἡμῖν ὁ φόβος παρεῖχε βέβαιον, [illegible] πρὸς ἀλλήλους πίστις διὰ τὸν φόβον. [3] Καὶ [illegible] αὐτῶν [illegible] ἀπαλλαγῶσι τοῦ φόβου, [illegible], οὕτω καὶ λύσειν [illegible]. [4] Ὥστε εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν] [illegible] αὐτῶν, καὶ μὴ [illegible] [illegible], [illegible] λογίζεται. [illegible] (φησιν) αὐτοῖς ὑπάρχομεν [illegible] [illegible] ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς ἀντεπιβουλεύσαι, καὶ [illegible] [illegible] αὐτῶν [illegible] μελλόντων, ἀντιμελλῆσαι [illegible], τί ἔδει ἡμᾶς ὑπ' ἐκείνοις [illegible], [illegible] αὐτοῖς; [illegible] ἀλλ' ἐπ' ἐκείνοις [illegible] τὸ ἐπιχειρεῖν καθ' ἡμῶν ὅτε [illegible], ἔδει καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ ἀποστῆναι αὐτῶν πρίν τι παρ' αὐτῶν παθεῖν. [5] Διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν] τῶν Ἀθηναίων. [6] Αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες] ἡμεῖς οἱ Μιτυληναῖοι. [7] Ἀντεπιμελλῆσαι] [illegible] αὐτὴν ἐπιμέλλησιν δεῖξαι. [8] Ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι] [illegible], [illegible] ἐκείνων κεῖσθαι [illegible] ἡμᾶς. [9] Σαφεῖς μὲν] σαφῶς τοῖς ἀκούουσι διδάξαι δυναμένας. [10] Ὡς εἰκότως] [illegible]. [11] Ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς] τὰς αἰτίας δηλονότι. [12] Ἀποστήσεσθαι] κατὰ δύο τρόπους (φησὶν) ἀφιστάμεθα τῶν Ἀθηναίων· τὸ [illegible] [illegible] Ἀθηναίους [illegible] τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ [illegible] ἐλευθερῶσαι αὐτούς· τὸ δὲ [illegible] [illegible] τοὺς Ἀθηναίους, [illegible] πρότερον τι [illegible], τὸ [illegible].

διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν· ἀπό τε Ἀθηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων [1] ἐν ὑστέρῳ, ἀλλὰ προποιῆσαι. [2] ἡ μέντοι [3] ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον γεγένηται, καὶ ἀπαράσκευος· [4] ᾗ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς, διὰ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπτοντες. καιρὸς δὲ ὡς οὔπω πρότερον. νόσῳ τε γὰρ [5] ἐφθάρεαται Ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνῃ· νῆές τε αὐτοῖς, αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσίν, [6] αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν [7] τετάχαται. ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἢν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ πεζῷ ἅμα ἐπεσβάλητε τὸ δεύτερον. ἀλλ' ἢ ἡμᾶς οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας, [8] ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονται. νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι οἰκεῖον κίνδυνον ἕξειν. ᾧ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἡ Λέσβος, τὴν ὠφελίαν αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. [9] οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὥς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' ἣν ἡ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων [10] ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται εἰ ἡμᾶς [11] καταστρέψονται. οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται. πάθοιμέν τ' ἂν δεινότερα [12] ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. [13] βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως, πόλιν τε [14] προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, (οὗπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ) καὶ Ἀθηναίους ῥᾷον [15] καθαιρήσετε, [16] ὑφαιροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους. [17] θρασύτερον γὰρ πᾶς τις [18] προσχωρήσεται. τήν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν εἴχετε μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀ-

ἣν εἶχεν

A mus, vnam quidem à Græcis, ne vnà cum Atheniensibus ipsos maleficiis afficeremus: sed vnà [*vobiscum ipsos*] in libertatem vindicaremus. alteram verò ab Atheniensibus, ne nos ipsi postea ab illis profligaremur: sed [*defectionem*] prius faceremus, [*quàm ab illis perderemur.*] Nostra tamen defectio citius, [*quàm voluissemus,*] facta est, eaq; imparata, [*quia res ad bellum necessarias nondum parauimus.*] Quo etiam magis oportet [*vos*] nobis in societatem receptis, auxilium quam celerrimè mittere, vt constet vos & illis succurrere, quibus est suc-B currendum, & simul hostibus nocere. Opportunitas autem [*ad hoc peragendum talis se vobis nunc offert,*] qualis nunquam antè [*se vobis obtulit.*] Athenienses enim & morbo, & pecuniarum impensis sunt attriti. Ipsorum verò naues partim quidem sunt circa vestram [*regionem,*] partim verò contra nos sunt constitutæ. quare verisimile est eos nauium copiam non habituros, si vos hac æstate cum naualibus, pedestribusque copiis simul [*in ipsorum agrum*] iterum irruptionem faciatis. Sed aut vos cōtra se cum C infesta classe venientes propulsare nō poterunt, aut ab vtrisque discedent. Neque verò quispiam existimet se domesticum periculum pro alieni agri defensione subiturum. Cui enim Lesbos procul abesse videtur, [*hac tamen*] vtilitatem ei ex propinquo præbebit. Nec enim (quemadmodum quis existimat) bellum in Attica geretur: sed [*in Lesbo,*] vnde Attica vtilitatem percipit. Est autem [*illis*] pecuniarum prouentus à sociis, & longè maior erit, si [*Athenienses*] in suam potestatem nos redegerint. nec enim alius deficiet: sed etiam præ-D terea res nostræ illorum fient. Et acerbiora mala patiemur, quàm illi, qui, antequam vllam defectionem facerent, ipsis seruiebant. sed si vos [*nobis*] alacriter succurratis, cùm ciuitatem vobis adiungetis, quæ magnam classem habet, (cuius in primis vos indigetis) tum etiam Atheniensium imperium faciliùs euertetis, subtrahentes eorum socios. Quilibet enim se [*vobis*] confidentiùs adiunget. Et sinistram opinionem de vobis conceptam vitabitis, quam sustinetis, [*& propter quam malè audistis,*] quòd illis, qui [*ad vos*] deficiunt, opem non fera-

[1] Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι. [2] Ἡ μέντοι ἀπόσ.] σφόδρα τι χρικῶς ἐπὶ τὴν συμμαχίαν προτρέπουσι τοὺς λακεδαιμονίους· ὅτι ἀπαρασκεύαστοι ἐσμὲν, ὡς ταχέως ἀποστάντες. [3] Ἀπόστασις] ἀπὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [4] Ἡ καὶ μᾶλλον χρὴ] τὸ ἑξῆς, ξυμμάχους ἡμᾶς δεξαμένους ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. τὸ γὰρ δεξαμένους, ἀντὶ τοῦ δέξασθαι. [5] Ἐφθάρεαται] ἐφθάρησαν. [6] Αἱ δὲ ἐφ' ἡμῖν] καθ' ἡμῶν. [7] Τετάχαται] τεταγμέναι εἰσίν. [8] Ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων] ἀπό τε ἡμῶν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τῶν μιτυληναίων. [9] Οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται] οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ἐν δὲ τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ, δι' ἣν ὠφελοῦνται οἱ ἀθηναῖοι, χρήματα λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν συμμάχων. καὶ πλείονά γε ἔσται αὐτοῖς, εἰ ἡμᾶς καταστρέψονται. τά τε γὰρ ἡμέτερα προσγενήσονται, περὶ πρότερον οὐ φορολογοῦντες ἡμᾶς, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων βεβαίως ἕξουσιν. καὶ γὰρ οὐδεὶς ἀποστήσεται, γνοὺς μιτυληναίους δεδουλωμένους. [10] Ἡ πρόσοδος] ἡ πρόσοδος τῶν χρημάτων τοῖς ἀθηναίοις. ὅρα τὴν σύνταξιν. [11] Καταστρέψονται] δουλώσονται. [12] Ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες] τὸ, ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες, οὐκ ἐπὶ τῶν πρότερον ἡμῶν δουλευόντων, νοητέον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πρὶν ἀποστῆναι δηλονότι, δουλευόντων, καὶ οὐ μετὰ τὸ ἀποστῆναι. [13] Βοηθησάντων δὲ ὑμῶν] τῶν λακεδαιμονίων. [14] Προσλήψεσθε] κτήσεσθε. [15] Καθαιρήσετε] καταβαλεῖτε. [16] Ὑφαιροῦντες αὐτῶν] κατ' ὀλίγον ἀποσπῶντες. [17] Θρασύτερον] θαρραλεώτερον. [18] Προσχωρήσεται] προσχωρήσει, ὑμῖν δηλονότι.

tis. Sed

tis. Sed si cõstet illos à nobis in libertatem vindicari, robur belli firmius habebitis. Græcorũ igitur spes, quas in vobis ponunt, ipsumq; Iouem Olympiũ erubescentes, in cuius tẽplo supplicibus similes sumus, Mitylenæis in vestrã societatem receptis opẽ feratis, neq; nos deseratis, qui priuato quidẽ periculo corpora [*nunc*] obiicimus: sed communem vtilitatem, si rem feliciter geramus, omnibus allaturi sumus: & damnũ longe communius, si, vobis non exoratis, labamur. Estote igitur viri, quales & ipsi Græci vos esse iudicant, & noster metus desiderat. Atque Mitylenæi quidem hæc dixerunt. Lacedæmonij verò, eorumq; socij cũ hęc audissent, eorũq; postulata comprobassent, Lesbios in societatem receperunt, & irruptionem in agrum Atticum faciendam censuerunt. Et sociis, qui [*ibi*] aderant, edixerunt vt primo quoque tempore cum duabus suarum copiarum partibus in Isthmum irent, vt [*irruptionem in agrum Atticum*] facturi. Ipsiq; primi [*eo*] iuerunt, & instrumenta, quibus naues trahuntur, ac subducuntur, in Isthmo pararunt, vt eas Corintho subductas in mare, quod Athenas spectat, transportarent, & cum naualibus, pedestribusq; copiis simul [*Atticam*] inuaderent. Et hi quidem alacriter hæc faciebant. Cęteri verò socij lentè conueniebant, & in frugibus colligendis erant occupati, militiæque tædio erant affecti. Athenienses verò, cùm eos propter [*falsam*] suæ imbecillitatis opinionem se instruere intellexissent, cumque declarare vellent eos non rectè sentire: sed se licet classem, quæ ad Lesbum erat, suo loco non mouerent, tamen & classem, quæ ex Peloponneso contra se veniebat, facilè propulsare posse, centum naues [*rebus omnibus ad bellum necessariis*] instruxerunt, & cùm ipsi, cum etiam inquilini, exceptis illis, qui erãt equestris ordinis, illis etiam exceptis, qui erant ex ordine Pentacosiomedimnorum,

A φισαμένοις. ἢν δὴ ἐλευθερώσαντες φαίνησθε, " [1] τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἕξετε. αἰσχυνθέντες δ' αὖ τάς τε τῶν ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς " ἐλπίδας, καὶ Δία τὸν ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ ἱερῷ [2] ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμὲν, ἐπαμύνατε, μιτυληναίοις " ξύμμαχοι γενόμενοι [3] καὶ μὴ προῆσθε ἡμᾶς ἴδιον μὲν [4] τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφελίαν [5] ἅπασι [6] διδόντας, ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν " βλάβην, εἰ, μὴ πεισθέντων ὑμῶν, σφαλησόμεθα. B γίγνεσθε δὲ [6] ἄνδρες, οἵους περ ὑμᾶς οἵ τε " ἕλληνες ἀξιοῦσι, καὶ τὸ ἡμέτερον δέος βούλεται. "

Τοιαῦτα μὲν οἱ μιτυληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν, [7] προσδεξάμενοι τοὺς λόγους, ξυμμάχους τε τοὺς λεσβίους ἐποιήσαντο, καὶ τὴν ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβολήν. τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι [8] ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν, [9] ὡς ποιησόμενοι. καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, [10] καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ C ἰσθμῷ, ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς κορίνθου ἐς τὴν πρὸς ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ [11] ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν [12] προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο, καὶ ἐν καρποῦ [13] ξυγκομιδῇ ἦσαν, καὶ ἀρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν. αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς [14] ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε [15] εἰσὶ, μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ λέσβῳ ναυτικὸν, καὶ τὸ D ἀπὸ πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσβάντες αὐτοί τε, [16] πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων, καὶ οἱ μέτοικοι. καὶ παρὰ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες, [17] ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο, καὶ ἀποβάσεις τῆς πελοποννήσου [18] ᾗ δοκοῖ αὐτοῖς·

Margin: γρ. δώσοντας.

eas conscenderunt. Et in altũ prouecti circum Isthmũ nauigabant, suæq; potentiæ vires ostentabãt, & in quamcunq; Peloponnesi partẽ ipsis placebat, ex nauibus descẽdebant.

[1] Τὸ κράτος τοῦ πολέμου] τὴν δύναμιν δηλονότι [illegible] ἐν τῷ πολέμῳ. [2] Ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμέν] ὅμοιοι καὶ ἴσοι ἱκέταις ἐσμέν. τὸ ἴσα καὶ ἱκέται εἰσίν, τοῦτο, ἐπειδὴ καὶ συμμαχίαν αὐτοῖς προσαιτοῦσιν. ὅτι καθ' ὃ μὲν κινδυνεύουσιν, ἱκέται εἰσί· καθ' ὃ δὲ συμμαχίαν διδόασιν, οὐ παντάπασιν ἱκέται, ἀλλ' ὥσπερ ἱκέται. [3] Καὶ μὴ προῆσθε ἡμᾶς] ἀπολύσητε. [4] Τὸν κίνδυνον] τοῦτο ἐπὶ τὸ [illegible] ἀκρίβειαν, καὶ τὸ ἀναλωμάτων. [5] Ἅπασι διδόντας] δώσοντας. [6] Ἄνδρες] οἱ ἰσχυροὶ [illegible] πρόθυμοι. [7] Προσδεξάμενοι τοὺς λόγους] τῶν μιτυληναίων. [8] Ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν] ἵνα τὸ μὲν τρίτον [illegible] φυλάττῃ τὴν πόλιν ἑκάστων· τὸ δὲ δίμοιρον ἐπὶ τὸν πόλεμον ἴῃ. [9] Ὡς ποιησόμενοι] τὴν ἐσβολὴν δηλονότι. [10] Καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον] οἱ ὁλκοί, ὄργανά εἰσιν οἷς αἱ νῆες ἕλκονται. [11] Ἅμα ἐπιόντες] κατὰ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [12] Προθύμως ταῦτα ἔπρασσον] ἀντὶ τοῦ [illegible], ἀντὶ τοῦ, οἱ προθύμως ἐστράτευον. [13] Ξυγκομιδῇ] συλλογῇ. [14] Ἐγνώκασιν] οἱ πελοποννήσιοι. [15] Εἰσί, μὴ κινοῦντες] οἱ ἀθηναῖοι. [16] Πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων] ἦσαν ἀθήνησι πολιτικὰ συντάγματα, δι' ὧν τὸ εὔπορον [illegible], πεντακοσιομέδιμνοι· τὸ δὲ δεύτερον, ἱππεῖς· τὸ δὲ τρίτον, ζυγῖται· τὸ δὲ τέταρτον, θῆτες. οἱ μὲν οὖν πεντακοσιομέδιμνοι οὐκ ἠναγκάσθησαν εἰσπλεῖν εἰς τὰς ναῦς, ὡς μέγιστα τιμὴν ἔχοντες ἐν τῇ πόλει, διὰ τὸ πολλὰ τελεῖν· οἱ δὲ ἱππεῖς, ὅτι οὐκ ἦν τούτων χρεία. [17] Ἐπίδειξίν τε] δεῖξιν φανεράν. [18] Ἡ δοκοῖ] ἔδοξε.

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγούμενοι οὐκ ἀληθῆ, καὶ [3] ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅ,τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον· καὶ κατὰ πόλεις [4] ἐπήγγελλον * τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος, καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσίν, ἐπειδὴ [5] καὶ ἐκείνους εἶδον. καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, [6] ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ [1] νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσιαι δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τήν τε γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὔβοιαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν· χωρὶς δέ, αἱ περὶ Ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις. ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίγνοντο ἐν ἑνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ Ποτιδαίας. τήν τε γὰρ Ποτίδαιαν δίδραχμοι ὁπλῖται ἐφρούρουν (αὑτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας) [8] τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν· [7] ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἳ προαπῆλθον. νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν [8] ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη τὸ πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλεῖσται [9] ἐπληρώθησαν. Μυτιληναῖοι δέ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι. καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει ᾗ προσεδέχοντο,

* Infra p.187. Thucy. δύο. & τεσσαράκοντα ναῦς dicit. at p.189. idem est numerus, qui & hoc loco.

A Lacedæmonij verò, cùm viderēt rei euentum longè alium, quam ipsi expectabant, cùm ea, quæ à Lesbiis dicta fuerant, falsa esse ducebant, tum etiam existimātes rem esse factu difficilem, [*Atheniensium imperium à Lacedamoniis euerti*,] simul etiam quia socij non aderant, & triginta Atheniensium naues, quæ circa Peloponnesum erant, agrum ipsorum vrbi finitimum circumcirca vastare nuntiabantur, domum redierunt. Postea verò classem parare cœperunt, quam in Lesbum mitterent. Et ciuitatibus, quadraginta naues imperarunt, B vt singulæ pro rata parte naues ad hūc numerum explendum suppeditarent. & classis præfectum destinarūt Alcidam, qui [*eo*] profecturus erat. Athenienses verò & ipsi cum suis centum nauibus domum se receperunt, postquam illos quoque [*domum redisse*] cognouerunt. Atque eo tempore, quo naues istæ nauigabant, in his [*rebus, quas tunc gerebant*,] maxima, simul & ornatissima, rebusq; omnibus ad nauigationē necessariis instructissima classis ipsis fuit, C & altera huic similis, atque adeò lōgè maior, huius belli initio. Nam centum naues Atticam, Eubœam, & Salaminem custodiebant, & aliæ centum circa Peloponnesum erant, præter illas, quæ ad Potidæam, & aliis in locis erant. Quare vniuersarum nauium vna æstate instructarum summa fuit ducentarum, & quinquaginta. atque hoc potissimùm vnà cum Potidæa pecunias absumpsit. Nā milites, qui Potidæam obsidebant (qui autem primi ad eam obsidendam missi fuerant, erant ter mille, nec pauciores, qui in eius obsidione perman- D serunt, donec eā expugnarūt) binas drachmas accipiebant, eorum enim vnus quisque vnam suo, alterā famuli nomine singulis diebus accipiebat. Illi quoque mille, & sexcenti milites, qui cum Phormione erant, quique ante vrbis expugnationē discesserunt, & vniuersæ naues idem stipendium accipiebant. Pecuniæ igitur ita primùm consumptæ sunt, & tantus nauium, maximus, inquam, numerus, [*rebus omnibus ad bellum necessariis*] est instructus. Mitylenęi verò eodem tempore, quo Lacedęmonij circum Isthmum erant, cū ipsi, tum etiam auxiliarij milites ad Methymnā, cuius per proditionem capiendæ spē conceperāt, terrâ cum exercitu sunt profecti: & vrbem adorti, cùm res ipsis non succederet, quemadmo-

[3] Καὶ ἄπορα νομίζοντες] αἰτία τοῦ, ἢ διὰ τοῦτο ἀπήγεσαν.
[4] Ἐπήγγελλον] ἐζήτουν. [5] Καὶ ἐκείνους εἶδον] ἀναχωρήσαντας δηλονότι. [6] Ἐν τοῖς] ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις, ἢ τοῖς Ἀθηναίοις.
[1] Νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ] αἱ τὸ ἔργον ποιοῦσαι τῶν νεῶν. τουτέστι, πλώϊμοι καὶ χρησταί. [8] Τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι] ἐπέμφθησαν γὰρ ἐκεῖ πρῶτοι, καὶ δισχίλιοι. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ἔμειναν ἕως ἁλώσεως τῆς πόλεως, πολιορκοῦντες· οἱ δὲ δισχίλιοι, οἱ μετὰ Φορμίωνος, πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀνεχώρησαν. [7] Ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι] δῆλον (φησὶ) μέχρι τῆς πολιορκίας ὑπέμεινεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπλιτῶν.
[8] Ἔφερον] ἐλάμβανον. [9] Ἐπληρώθησαν] ἠθροίσθησαν δηλονότι.

dum

dum expectabant, Antissam, Pyram, & Eresum petierunt. Et stabilitis harum ciuitatum rebus, murisq; firmatis, domum celeriter se receperunt. Methymnæi verò & ipsi post illorum discessum cum copiis aduersus Antissam iuerunt. Sed accepta clade ab Antissæis, & auxiliariis quibusdam militibus, qui subsidio ipsis venerant, multos amiserunt, ceterique celeriter domum reuerterunt. Athenienses verò, cùm hæc audissent, & Mitylenæos terra potiri, & suos milites non satis virium ad illos prohibendum habere, iam circiter autumni initium mittût Pachetem Epicuri [*filium*,] ducem, cû mille sui corporis militibus. Hi verò & militum, & remigum officium in nauibus facientes ad Mitylenem perueniunt, eamq; simplici muro cingunt. Nonnullis etiam in locis naturâ munitis castella ædificarunt. Et Mitylene quidem vtrinque, & terra, & mari acriter obsidebatur, & hyems appetebat. Cæterùm Athenienses pecuniis ad obsidionem indigentes, cùm ipsi pecunias tûc primùm [*in vsus publicos*] contulerunt, & 200 talenta emiserût, tum etiam duodecim naues pecuniæ colligendæ gratia, & Lysiclem cum quatuor collegis ad socios [*miserunt.*] Ille verò cùm ex aliis locis pecunias classe circûuectus exigebat, tû etiam ex [*vrbe*] Myunte per Mæandrum Cariæ campum vsq; ad Sandium collem ascendit, & a Caribus, ac Anæitis, qui ipsum inuaserant, & ipse, & magnus aliarum ipsius copiarû numerus cæsus est. Eadem hyeme Platæenses (adhuc enim à Peloponnesiis, & Bœotis obsidebantur) cum & penuria rei frumentariæ grauiter laborarent, nec vllam subsidij Athenis ad se venturi spem amplius haberent, nec vlla alia salutis parandæ ratio appareret, cùm ipsi, tum Athenienses, qui cum ipsis obsidebantur, primùm quidem inito consilio statuunt omnes exire, hostiúmque muros superare, si modò per vim hoc facere possent, huius conatus, autoribus Theæneto Timidæ [*filio,*] qui vates erat, & Eupolpida Daimachi [*filio,*] qui & ipse dux erat. Deinde verò dimidia ipsorum pars, quòd periculum ingens esse duceret, metu quodam territa destitit incœpto.

A το, ἐπ' ἀντίσσης, καὶ πύῤῥας, καὶ ἐρέσου. καὶ καταστησάμενοι[1] τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα, καὶ τείχη κρατύναντες, διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν, ἐπ' ἄντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης, πληγέντες[2] ὑπό τε τῶν ἀντισσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων, ἀπέθανόν τε πολλοὶ, καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι ταῦτα, τούς τε μιτυληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἴργειν[3], πέμπουσι, περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον, Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ, αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνοῦνται, καὶ περιτειχίζουσι μιτυλήνην ἐν κύκλῳ ἁπλῷ τείχει. φρούρια δὲ ἔστιν ᾗ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν μιτυλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς[4] καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ C χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι. προσδεόμενοι δὲ οἱ ἀθηναῖοι χρημάτων[5] ἐς τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες, τότε πρῶτον εἰσφορὰν διακόσια τάλαντα ἐξέπεμψαν, καὶ ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα, καὶ Λυσικλέα, πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἠργυρολόγει, καὶ περιέπλει, καὶ τῆς καρίας ἐκ μυοῦντος ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν καρῶν καὶ ἀναιιτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται, D καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, [6] οἱ πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν πελοποννησίων καὶ τῶν βοιωτῶν) ἐπεὶ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν ἀθηνῶν οὐδεμία ἦν ἐλπὶς τιμωρίας[7], οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοί τε καὶ ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι, πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν, καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων [8] τὴν πεῖραν αὐτοῖς, Θεαινέτου τε τοῦ Τιμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπολπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει. ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις [9] ἀπώκνησάν πως, τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι.

Margin notes: π. πύῤῥας, vt inf. pag. 187. — π. καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον εἰσφορὰν, διακόσια τ. ℞ F.P. — γρ. Εὐπαμίδου. γρ. Εὐμολπίδου

[1] Κρατύναντες] ἰσχυρὰ ποιήσαντες. [2] Πληγέντες] μεγάλως πταίσαντες οἱ μηθυμναῖοι. πληγὴ γὰρ κατὰ πόλεμον, καὶ τραῦμα, ὁ ἰσχυρὰ ἧττα. [3] Εἴργειν] τοὺς μιτυληναίους. [4] Καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο] ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. [5] Ἐς τὴν πολιορκίαν] τῶν μιτυληναίων. [6] Οἱ πλαταιῆς] τὸ ἑξῆς οὕτως, οἱ πλαταιῆς ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ. τὰ γὰρ ἄλλα διὰ μέσου. [7] Τιμωρίας] ὡς βοηθείας. [8] Τὴν πεῖραν αὐτοῖς] τὴν πρᾶξιν. [9] Ἀπώκνησάν πως] ἀνεβάλοντο.

ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταί, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων. [2]ξυνεμετρήσαντο δὲ [1]ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ᾗ ἔτυχε [4]πρὸς σφᾶς [5]οὐκ ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς, καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥᾳδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο [6]τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων [7]οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρός τε Πλαταιῶν, καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι. διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἑκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα ᾠκοδόμητο. [8]καὶ ἦν ξυνεχῆ, ὥστε ἓν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. [9]διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι, καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐς τὸ ἔξω· ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, [10]ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῇσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμὼν εἴη [11]νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων ὄντων [12]δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν [13]στεγανῶν τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν. [14]οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ, καὶ ἅμα ἀσέληνον, ἐξῇσαν. ἡγοῦντο δὲ οἵπερ [15]καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν, καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν ἣ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν, οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ, τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς, ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου,

τῶν πλαταιέων

τῷ ψόφῳ

Sed ducenti, & viginti circiter in eadem eruptionis faciendæ sententia vltro permanserunt, in hunc modum. Scalas hostilium murorum altitudini pares fecerunt. Hanc autem emensi sunt, cõtemplantes laterum coagmentatorum commissuras, qua parte murus ipsorum ad eos spectãs tectorio carebat. Multiq; simul has laterum coagmẽtatorum commissuras numerabãt. Et horum quidem nonnulli à vera ratiocinatione aberraturi erant, plerique verò eam assequuturi erant. preterim quia sępius [*eas*] numerabant, simul etiam quia non procul aberant: sed ea muri pars, ad quam [*scalas admouere*] volebant, facilè conspiciebatur. Scalarum igitur mensuram, & proceritatem hoc modo sunt assequuti, ex laterum crassitudinę eam coniectantes. Peloponnesiorum autem murus hac erat structura. Duplicem ambitũ habebat, alterum quidem, Platæas versus, [*contra Plataensium eruptiones*] alterum verò exteriorem, [*contra Athenienses,*] si quis fortè Athenis [*ad opem Plataensibus ferendam*] contra [*ipsos*] venisset. Hi autem ambitus alter ab altero sexdecim ferme pedum interuallo distabant. In hoc verò sexdecim pedum spatio tabernacula distincta, custodibus erant ædificata, eaq; perpetua, [*& contigua,*] ita vt vnicus, solidusq; murus esse videretur, vtrinque pinnas habens. & ad decimam quamque pinnam turres ingentes, & eiusdem, qua murus, crassitudinis, extabant & eædem ad interiorem, & exteriorẽ eius frontem pertingebant, ita vt transitus prope turrim non esset: sed per eas medias transirent. Noctu verò, quoties tempestas humida, [*tempusq; pluuium*] erat, pinnas quidem relinquebant, è turribus verò, quæ parum remotæ, ac supernè tectæ erant, excubias agebant. Murus igitur, quo Platæenses ab hostium præsidiis cingebantur, huiusmodi erat. Platæenses autem rebus [*ad eruptionem faciendam*] paratis, obseruata nocte, quæ & pluuia, & vento turbida erat, simul etiam quæ lunæ lumine carebat, exierunt. Illis autem præerant, qui & conatus huius autores [*ipsis*] fuerant. Ac primùm quidẽ transiuerunt fossam, quæ ipsos ambibat. Deinde verò hostium muro successerunt, clam illorum custodibus, quia propter tenebras quidem custodes prospicere non potuerunt [*eos, qui veniebant,*] strepitũ verò, quem ipsi [*Plataenses*] edebãt, dum [*ad hostium murum*] accederent, propter ventũ obstrepentem

[1] Τῶν πολεμίων] τῶν πελοποννησίων. [2] Ξυνεμετρήσαντο] ἔλαβον ὕψος τοῦ τείχους καὶ πρὸς τὸ ἡρμόσαντο τὰς κλίμακας. ἔλαβον δὲ ἐκ τῶν πλίνθων, τῶν ἐποικοδομημένων ἀλλήλαις, τὸ πλῆθος αὐτῶν ἀριθμήσαντες, καὶ τὸ πάχος συντεκμηράμενοι. [3] Ταῖς ἐπιβολαῖς] τῶν συνθέσεσι. [4] Πρὸς σφᾶς] τοὺς πλαταιεῖς. [5] Οὐκ ἐξαληλιμμένον] οὐ κεχρισμένον. [6] Τοῦ τείχους] δηλονότι θεῖναι κλίμακας. [7] Οὕτως ἔλαβον] ἐποίησαν. [8] Καὶ ἦν ξυνεχῆ] τὰ οἰκήματα δηλονότι. [9] Διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων] μετὰ δέκα. [10] Ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων] θύρας τινὰς εἶχον ἴσως ἐν αὐτοῖς τοῖς πύργοις, ὥστε δι' αὐτῶν ἐξιέναι, εἴ τις ἀπὸ πύργου εἰς πύργον ἕτερον ἤθελεν ἀπελθεῖν. [11] Νοτερός] δίυγρος, καὶ ὑετὸν ἔχων. ἔστι γὰρ καὶ ἕτερος μὴ τοιοῦτος, ἀλλὰ κρυώδης καὶ καυσώδης. [12] Δι' ὀλίγου] ἀντὶ τοῦ ἐγγύθεν ἐπεὶ διὰ δέκα ἐπάλξεων μόνον ἦσαν οἱ πύργοι. [13] Στεγανῶν] στέγην ἐχόντων. [14] Οἱ δ' ἐπειδὴ] οἱ πλαταιεῖς τὰ κατὰ σκοπὸν ἐποίησαν. [15] Καὶ τῆς πείρας] εἰσηγηταὶ καὶ τοῦ πειραθῆναι τῆς ἐξόδου, αἴτιοι ἦσαν, ἐμφαίνει δὲ τὸν μάντιν, καὶ τὸν στρατηγόν.

exau-

exaudire non potuerant, simul etiam [*Platæenses ad hostes*] accedebant interuallo satis magno alij ab aliis distantes, ne arma collisa sonum ederent, reiq; significationem darent. Erant autem leuiter armati, [*& expediti*] & sinistro tantùm pede calceati, vt in luto firmius consisterent. Per illud igitur interuallum, quod erat inter turres ad murorum pinnas accesserunt, quòd eas desertas esse scirent, primùm quidem illi, qui scalas ferebant, qui etiam eas admouerunt. Deinde verò duodecim leuis armaturæ milites cum pugione, ac thorace ascendebant. Quibus præerat Ammeas Corœbi [*filius,*] qui etiam primus ascēdit. Post ipsum vero, sex, qui sequebantur, vtramq; turrim superant. Deinde post hos alij leuiter armati, cum iaculis succedunt. Quibus alij a tergo scuta ferebant, vt illi faciliùs ascenderent, quæ ipsis erāt tradituri, quum prope hostes ventum esset. Postquam autem [*eorum*] plerique muros superarunt, custodes, qui excubias in turribus agebāt, [*hoc*] senserunt. Quidam enim Platæensis dum ascenderet, tegulam manu apprehensam de pinnis deiecit, quæ lapsa strepitum edidit, statimq; clamor [*à custodibus*] est sublatus, exercitus verò ad muros concurrit. Nec enim sciebat quidnam esset periculi, quia nox erat obscura, & procellosa. simul etiam Platæēses, qui in vrbe relicti fuerant, egressi, Pelopōnesiorum murum inuaserunt, a parte, quæ opposita erat illi, qua sui [*murum*] superabant, vt [*hostes*] animum ad illos minimè aduerterent. In suo autem quique loco manentes tumultuabantur, nec vllus [*custodum*] ex sua custodia [*discedens*] opem aliis ferre audebat. Sed animo dubio erant, neque coniicere poterant quidnam accidisset. Et illi trecenti milites quos Peloponnesij ex omni suorum numero delegerant, quibus negotium datum fuerat, vt, si quid opus esset, ad opem ferendam præstò essent, è muro ad clamorem processerunt, facesq; hostilis aduentus indices, Thebas versus sublatæ sunt. Platæenses verò, qui in vrbe erant, & ipsi ex suo muro multas faces sustulerunt, quæ ad hoc ipsum præparatæ fuerāt, vt ignium signa hostibus essent incerta,

A οὐ κατακουσάντων. ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ᾔσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα αἴσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ [1] εὐσταλεῖς τε τῇ ὁπλίσει, [2] καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι, ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἐρημοί εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον· ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέ- γρ. ἦρχε

B ας ὁ Κοροίβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἑπόμενοι ἓξ ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους γρ. τούτων ξὺν δορατίοις ἐχώρουν· οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾷον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἴησαν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ᾔσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κατέβαλε γάρ τις τῶν πλαταιέων, [3] ἀντιλαμβα-

C νόμενος, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα· ἣ πεσοῦσα ψόφον ἐποίησε, [4] αὐτίκα βοὴ ἦν. [5] τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ᾔδει ὅ,τι ἦν τὸ δεινόν, σκοτεινῆς νυκτός, καὶ χειμῶνος ὄντος. καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν πλαταιέων ὑπολελειμμένοι, ἐξελθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν πελοποννησίων, ἐκ τοὔμπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπέρβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν [6] κατὰ χώραν

D μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα [7] ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς· [8] ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. [9] καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοί τε ᾔροντο ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι. [10] παρανῖσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους [11] φρυκτοὺς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ, [12] καὶ μὴ βοηθοῖεν,

[1] Εὐσταλεῖς τε] εὔζωνοι. [2] Καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον] ὑποδεδεμένοι τὸν μὲν ἕνα τῶν ποδῶν, δι' ἀσφάλειαν· τὸν δὲ ἕτερον γυμνὸν ἔχοντες, διὰ εὐστάθειαν. [3] Ἀντιλαμβανόμενος] ἀντιδραξάμενος. [4] Καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν] λείπει ἐν ἄλλοις τὸ ἦν. [5] Τὸ δὲ στρατόπεδον] τῶν πελοποννησίων. [6] Κατὰ χώραν μένοντες] ἀσφαλῶς. [7] Ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς] ἀντὶ τοῦ, καταλιπὼν τὴν ἑαυτοῦ φυλακήν. [8] Ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν] ἀπορίαν εἶχον μάχης καὶ εἰκασμοῦ. [9] Καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν] οὐδαμοῦ μὲν εἶπε περὶ τούτων τῶν τριακοσίων· δῆλον δὲ ὅτι κατὰ τὸ σιωπώμενον ἐπιχθησαν. οὐ γὰρ ἂν νῦν ἐμέμνητο αὐτῶν. [10] Παρανῖσχον δὲ] παρανέτελλον. [11] Φρυκτοὺς πολλοὺς] δηλονότι φίλιοι. οἱ γὰρ φίλιοι ἀνατείνοντο, καιόμενοι μὲν, ἱστάμενοι δέ· οἱ δὲ πολέμιοι, καιόμενοι μὲν καὶ αὐτοί, σειόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἀνατεινόντων. κίνησις γὰρ ὁ πόλεμος. [12] Καὶ μὴ βοηθοῖεν] οἱ Θηβαῖοι.

ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι ἢ τὸ ὄν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν, καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο. οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν πλαταιέων [1] ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀναβεβήκεσαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων αὐτοὶ [2] ἐνστάντες ἐφύλασσον, μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν· καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, [3] οἱ μὲν, ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες· [4] οἱ δ' ἐν τούτῳ, οἱ πλείους, πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις [5] ἀπώσαντες, διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ, [6] ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, [7] χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν πλαταιῆς ἐκείνους ἑώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους, ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον [8] ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες, ἧσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο. ὥστε φθάνουσι τῶν πλαταιέων καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως. κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ, [9] ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου, [10] ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον· καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονειφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ [11] ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος. ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ πλαταιῆς, ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδόν,

A ter; suspicati aliquid aliud esse, quàm quod res erat, opem non ferrent, priùs quam sui, qui exierant, euasissent, & in loca tuta se recepissent. Platæenses verò, qui muros interea conscendebant, postquam illi, qui suorum primi erant, murum conscenderunt, & vtramque turrim custodibus occisis in suam potestatem redegerunt, ipsi & turrium transitus hostibus resistentes custodiebant, ne quis per eas penetrans ad opem suis ferendam contra se veniret, & scalas è muro turribus admo- B uentes, suorum plerosque per scalas in loca superiora recipiebant, & eorum alij quidem ex turribus, & ex inferioribus, & ex superioribus [*earum*] partibus [*hostes,*] qui [*suis*] subsidio veniebant, missilibus arcebant. Alij verò interea, quorum maior erat numerus, cùm multas scalas simul admouissent, pinnasq; deiecissent, per spatium, quod erat inter turres, ascendebant, & subinde qui recipiebantur, in fossæ crepidine stabant, & sagittis, atque iaculis petebant [*hostes,*] si quis [*eorum suis*] subsidio veniens, [*fossæ*] transitum, ad C murum impedire vellet. Vbi autem omnes, qui in turribus erant, [*murum*] transierunt, illi, qui postremi [*de turribus*] descenderunt, ad fossam ægrè venerunt. Interea verò illi trecenti cum facibus, quas gestabant, in eos ferri cœperunt. Platæenses igitur eos ex tenebris faciliùs conspiciebant, stantes in fossæ crepidine, & sagittis, iaculisq; nudas [*corporis*] partes petebāt. Ipsi verò, quòd in tenebris essent, propter faces minùs conspiciebantur. Itaque & Platæenses, qui postremi erant, fossam quidem transiuerunt priùs, [*quàm ab* D *hostibus opprimerentur:*] sed ægrè, & per vim. Nam & glacies in ea concreuerat, quæ non erat solida, ita vt eos transeuntes sustinere posset, sed potius erat aquosa, qualis esse solet subsolano [*potiùs,*] quam Borea spirante. Et nox illa propter huiusmodi ventum niuibus conspersa aquam in ea vehementer auxerat, quā vix [*capitibus*] supra [*eam*] extantes transiuerunt. Et propter huius tempestatis magnitudinem potissimùm euadendi facultas ipsis oblata. Platæenses verò à fossa digressi, viam, quæ Thebas ferebat, iuerunt conferti,

---

[1] Ἐν τούτῳ] τῷ γιγνομένῳ δηλονότι. [2] Ἐνστάντες] ἐναντιωθέντες. [3] Οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων] οἱ πλαταιεῖς καὶ ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τοὺς βοηθοῦντας τῶν πελοποννησίων ἔβαλλον. [4] Οἱ δ' ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [5] Ἀπώσαντες] ῥίψαντες, ἵνα εὐχερὴς καὶ ἀκώλυτος ἡ ἀνάβασις γίνοιτο. [6] Ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους] τοῦ ἔξωθεν δηλονότι. ἤδη γὰρ εἶπε περὶ τοῦ ἔνδον.

[7] Χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι] οἱ τελευταῖοι τῶν καταβαινόντων ἀπὸ τῶν τῆς ὀροφῆς πύργων, χαλεπῶς ἀπεχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον, ἅτε ὄπισθεν αὐτοῖς ἐπαμυνόντας. [8] Ἐς τὰ γυμνὰ] μέρη δηλονότι. [9] Ὥστ' ἐπελθεῖν] διαδραμεῖν. [10] Ἢ βορέου] ὁ ἀπηλιώτης ἐστὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ἡλίου πνέων. βορέας γὰρ βέβαιον ποιεῖ κρύσταλλον, ἀπηλιώτης δὲ, ὑδατώδη. [11] Ἐν αὐτῇ] τῇ τάφρῳ.

ad dex-

ad dextram habentes Androcratis fanum. A existimabant enim illos, minimè suspicaturos esse, se conuersum iri ad illam viam, quæ ad hostes duceret. simul etiam videbant Peloponnesios cum facibus insequentes, ea via, quæ per Cithræonem, & Capita quercus, Athenas ducebat. Sex autem, septemve stadia Thebas versus ire perrexerunt, deinde diuertentes, viam, quæ ad montem fert, iuerunt, & Erythras, ac Hysias petierunt, nactiq; montes, Athenas perfugerunt, ducenti, & duodecim ex maiore numero. fuerunt enim eorum nonnulli, qui in vrbem reuerterunt, B antequam [*murum*] superarent. Vnus verò sagittarius in exteriore fossa captus est. Peloponnesij igitur, postquàm hostem insequi destiterunt, in suam quique stationem redierunt. At Platæenses, qui erant in vrbe, rerum omnium, quæ tunc acciderant, ignari: cum illi, qui in vrbem redierant, ipsis renuntiassent [*omnes ab hoste cæsos, &*] nullos esse superstites, simul ac dies illuxit, emisso caduceatore de induciis egerunt, vt suorum cadauera reciperent, [*& sepulturæ mandarent.*] Sed cognita rei veri- C tate, incepto destiterunt. Platæenses igitur, qui [*hostium munitiones*] superarunt, hoc modo salutem sibi pepererunt. Eadem hyeme iam abeunte, Salæthus Lacedæmonius Lacedæmone cum triremi Mitylenen est missus. Hic Pyrrham vectus, & illinc itinere pedestri per quendam torrentis alueum profectus, qua munitiones transiri poterant, occultè Mitylenen est ingressus. Et Mitylenæorum Magistratibus irruptionem in Atticam D factum iri, & illas quadraginta naues, quas ipsis subsidio venire oportebat, simul affuturas, séque vt hæc significaret, & cætera curaret, præmissum dixit. Tunc verò Mitylenæi confirmati sunt, & animos ad Athenienses minus aduertere cœperunt, & de compositione cum illis agere destiterunt. Atque hæc hyems exiit, & huius belli, quod Thucydides conscripsit, quartus annus excessit. Insequentis æstatis initio, Peloponnesij, postquam

A ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον, νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἑώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ᾖσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν, [1] ἐς Ἐρύθρας, καὶ Ὑσιάς. καὶ B λαβόμενοι τῶν ὀρῶν, διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβαίνειν· εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι [2] κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς, τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδὲν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων [3] ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα [4] ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ C ἡμέρα ἐγένετο, [5] ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν* τοῖς νεκροῖς. μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. [6] οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιέων ἄνδρες, οὕτως [7] ὑπερβάντες ἐσώθησαν. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μιτυλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν, καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινὰ, ᾗ ὑπερβατὸν ἦν τὸ *περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μιτυλήνην· καὶ ἔλεγε [8] τοῖς D προέδροις [9] ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς· προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα, καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μιτυληναῖοι [10] ἐθάρσουν τε, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἧσσον εἶχον [11] τὴν γνώμην, ὥστε [12] ξυμβαίνειν. ὅ, τε χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς Μιτυλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα

* al. τῶν νεκρῶν

* περιτείχισμα. vt supra p. 182.

[1] Ἐς ἐρύθρας καὶ ὑσιάς] δῆμοι Βοιωτίας. [2] Κατὰ χώραν ἐγένοντο] ἡσύχασαν. [3] Ὡς οὐδεὶς περίεστι] ἀντὶ τοῦ, πάντες ἀπώλοντο. [4] Ἐκπέμψαντες] ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν. [5] Ἐσπένδοντο] σπονδὰς ἐζήτουν ποιῆσαι ἐπὶ τὴν ἀνάληψιν τῶν νεκρῶν. [6] Οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιέων] μετάβασις. [7] Ὑπερβάντες ἐσώθησαν] ζῶντες ἐφυλάχθησαν. [8] Τοῖς προέδροις] τοῖς ἄρχουσι τῶν Μιτυληναίων. [9] Ὅτι ἐσβολὴ] ἔφοδος τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ τῆς Ἀττικῆς. [10] Ἐθάρσουν τε] θάρρος ἐλάμβανον. [11] Τὴν γνώμην] κατὰ τὴν προαίρεσιν. [12] Ξυμβαίνειν] συμφωνεῖν.

Ἀλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, * [1] προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον· ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι, ἧσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μυτιλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης [2] Κλεομένης, ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς ἀδελφὸς ὤν. ἐδῄωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς **B** παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. [3] ἐπιμένοντες γὰρ αἰεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον, ὡς ἤδη πεπεραιωμένων, [4] ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ᾽ οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. οἱ δὲ Μυτιληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἧκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, [5] ἀλλὰ **C** ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τάδε· ὁ Σάλαιθος, καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὁπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν ὄντα, [6] ὡς ἐπεξιὼν τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε [7] ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν, [8] καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ [9] ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν. **D** [10] γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, οὔτ᾽ ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴτ᾽ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν [11] ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ Μυτιληναίων ὁποῖον ἄν τι βούλωνται,

A Alcidam, qui claſſis ipſorum præfectus erat, cum quadraginta & duabus nauibus, quas [*ſociis ciuitatibus*] imperauerant, Mitylenen miſerunt, ipſi, eorumq; ſocij irruptionem in Atticam fecerunt. Vt Athenienſes vtrinque turbati, [*ac diſtricti*,] contra naues, quæ Mitylenen proficiſcebantur, non irent. Huic autem expeditioni [*in Atticam facta*] præerat pro Rege Pauſania, Pliſtoanactis filio, adhuc pupillo, Cleomenes patruus. Vaſtarunt autem in Attica, cùm alia, quæ prius cæſa fuerant, & ſi **B** quid repullulauerat, & quæcunque in ſuperioribus expeditionibus pretermiſſa fuerant. Atque hæc irruptio [*in agrum Atticum facta*] Athenienſibus poſt ſecundam fuit omnium acerbiſſima. Nam [*Peloponneſij*] cùm ſemper expectarent donec in Lesbo aliquid noui de ſua claſſe audirent, quaſi eò iam appuliſſet, paſſim diſcurrentes pleraque vaſtarunt. Sed cùm nihil eorum, quæ ſperauerant ipſis ſuccederet, cumq; res frumentaria eos defeciſſet, domum redierunt, & in ſuam quique ciuita- **C** tem ſe receperunt. Mitylenæi verò interea, cùm neque naues ex Peloponneſo ad ipſos venirent, ſed moras necterent, ſimul etiam cùm res frumentaria eos defeciſſet, compoſitionem cum Athenienſibus hac de cauſa facere ſunt coacti. Salæthus, ne ipſe quidem naues amplius expectans, populum armat, qui antè inermis erat, vt eruptionem in Athenienſes facturus. At oppidani, poſtquam arma ſumpſerunt, neque Magiſtratus amplius audire voluerunt, & habitis inter ſe conciliis, imperabant vt potentes frumenta ſuppreſſa in lu- **D** cem proferrent, eaq; viritim populo diuiderent. alioqui ſe compoſitionem cum Athenienſibus facturos, vrbemq; ipſis dedituros affirmarunt. Cùm autem illi, qui Reipublicæ præerant, hoc intellexiſſent, nec [*iſtorum conatus*] impedire poſſent, & ſi compoſitione excluderentur, ſe in periculum venturos animaduerterent, communiter paciſcuntur cum Pachete, eiúſque copiis, [*& ſe, vrbemq; his conditionibus dedunt*,] vt Athenienſibus arbitratu ſuo de Mitylenæis ſtatuere liceret,

[1] * Προστάξαντες] *ſupra pag. 183.* καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς &c. *προστάξαντες igitur erit* αἰτ. ... ἐν προσέταξαν *ſi* τὸ προστάξαντες *ad naues referas, locum ita accipies.* ἃς ναῦς κατὰ πόλεις προσέταξαν. *ſupra enim dixit* κατὰ πόλεις ἐπαγγέλλοντες τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος. *dicimus enim* φόρον προστάττειν, καὶ ναῦς προστάττειν, καὶ ἐπαγγέλλειν ταῖς πόλεσι καὶ κατὰ πόλεις. *Utraque interpretatio bonum habet ſenſum Æ. P.* [2] Κλεομένης] ἦν ὁ Κλεομένης, καὶ ὁ Πλειστοάναξ, παῖδες εἰσὶ Παυσανίου τοῦ ἐν Πλαταιαῖς ἀριστεύσαντος ἐπὶ τῶν Μήδων. [3] Ἐπιμένοντες] οἱ Λακεδαιμόνιοι (φησὶν) ἐπιμένοντες ἀκοῦσαι τὸ ἀποβησόμενον ἀπὸ τῆς Λέσβου ὑπὸ τοῦ Ἀλκίδα, ἔτεμον τὰ πολλὰ τῆς Ἀττικῆς. [4] Ἐπεξῆλθον] ἐπέδραμον. [5] Ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον] ἔν τινι τόπῳ πολὺν χρόνον μένοντες, διεβίβαζον. [6] Ὡς ἐπεξιὼν τοῖς Ἀθηναίοις] ὡς κινηθησόμενος κατὰ τῶν Ἀθηναίων. [7] Ἠκροῶντο] ὑπήκουον τοῖς ἄρχουσι. [8] Καὶ διανέμειν] μεμερισμένως διδόναι. [9] Ξυγχωρήσαντες] ὑποτάξαντες. [10] Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν] οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες. [11] Ἐξεῖναι βουλεῦσαι] βουλεύσασθαι.

νεῶ

uetq; ipsi Mitylenęi [*Pachetis*] exercitū in vrbem reciperēt, & legationē pro se ipsis Athenas mitterent. Interea verò dum [*legati*] redirent, Paches neminē Mitylenæorum in vincula coniiceret, aut in seruitutē redigeret, aut occideret. Atq; compositio quidem hæc fuit. At illi Mitylenæi, qui potissimum cū Lacedæmoniis egerant, [*& præcipui defectionis autores fuerant,*] sibi vehemēter metuentes, postquam exercitus, [*in vrbem*] est ingressus, [*has deditionis cōditiones*] non tulerūt: sed [*omnes*] pariter ad aras cōsederunt. Paches verò eos illinc excitatos, ne quid iniuriæ ipsis fieret, in Tenedū custodiendos trāsmittit, donec Athenienses aliquid [*de ipsis*] statuissent. Triremibus etiam Antissam missis, [*eam*] sibi adiunxit, & cætera, quæ ad exercitū, [*& rem militarem*] pertinebant, arbitratu suo constituit. Peloponnesij verò, qui quadraginta nauib. vehebantur, quos celeriter venisse oportuerat, cùm circa Peloponnesum ipsam nauigantes tempus triuerunt, tum etiā in reliquo nauigationis cursu lentè vecti Athenienses quidē, qui in vrbe erant, latuerunt, quoad ad Delū appulerunt. Illinc verò ad Icarum, & Myconū profecti, tunc primùm Mitylenen [*per deditionem ab hoste*] captam intellexerunt. Sed cùm rem exploratā habere vellent, ad Embatum Erythrææ nauigarunt. Die autem, a Mitylene capta, circiter septimo, ad Embatum sunt delati. Itaq; re explorat ac cognita, pro pręsenti rerum illarum statu, quid esset agendum, consultare cœperunt. Tunc Teutiaplus Eleus eos sic est alloquutus. Alcida, cæterique Peloponnesij, mei collegę, qui copiarum duces adsumus, mihi videtur Mitylenen nobis esse nauigandum, ita vt iam sumus, antequam aduentus noster diuulgetur. Nam (vt verisimile est) cùm homines vrbe recens sint potiti, magnam ipsorum in custodiis negligentiam offendemus, præcipuè verò a mari, qua ex parte cùm ipsi nullum hostem contra se venturū sperant, tum etiam nostræ vires sunt firmissimæ. Verisimile etiam est ipsorum peditatum, quip-

A καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς ἀθήνας μιτυληναίους περὶ ἑαυτῶν. ἐν ὅσῳ δ' ἂν [1] πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι μιτυληναίων μηδένα, μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. [2] οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν μιτυληναίων, [3] περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, [4] οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς * [5] ὅμως καθίζουσι. B Πάχης δ' [6] ἀναστήσας αὐτοὺς, ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς τένεδον, μέχρις οὗ τοῖς ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν ἄντισσαν τριήρεις, [7] προσεκτήσατο, καὶ τἄλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον [8] καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει. οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες, περί τε αὐτὴν τὴν πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, [9] καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες, τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως C ἀθηναίους λανθάνουσι, [10] πρὶν δὴ τῇ δήλῳ [11] προσέσχον· προσμίξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ ἰκάρῳ καὶ μυκόνῳ, πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ μιτυλήνη ἑάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι, κατέπλευσαν [12] ἐς ἔμβατον τῆς ἐρυθραίας. ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ μιτυλήνῃ ἑαλωκυίᾳ ἑπτὰ, ὅτ' ἐς τὸ ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς, ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ ἠλεῖος τάδε, ΑΛΚΙΔΑ, καὶ πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν D ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ μιτυλήνην, [13] πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, [14] ὥσπερ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς, ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων, πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν· κατὰ μὲν θάλασσαν [15] καὶ πάνυ, ᾗ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὖσα. εἰκὸς δὲ [16] καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστ-

---

[1] Πάλιν ἔλθωσι] ἐπανέλθωσι. [2] Οἱ δὲ πράξαντες] οἱ πρωτοστάται τῆς ἀποστάσεως τῶν λακεδαιμονίων. [3] Περιδεεῖς ὄντες] φοβούμενοι. [4] Οὐκ ἠνέσχοντο] μείναι ἐδυνήθη. * Ὅμως ... ὁμοίως ... οὐχ ... τὴν ὁμολογίαν, καὶ ξύμβασιν οὐδὲ αὐτοὶ ... ὅμως μείζονος ἀσφαλείας χάριν ἐπὶ βωμοὺς καθίζουσι. Æ. P.

[6] Ἀναστήσας αὐτοὺς] ἐγείρας ἀπὸ τῶν βωμῶν. [7] Προσεκτήσατο] προσεποιήσατο. [8] Καθίστατο] εὐτάκτει. [9] Καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν] τὸν ἀπὸ πελοποννήσου εἰς μιτυλήνην. [10] Πρὶν δὴ] ἕως οὗ. [11] Προσέσχον] προσωρμίσαντο. [12] Ἐς ἔμβατον] τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ χίου καὶ ἐρυθρᾶς. [13] Πρὶν ἐκπύστους] φανερούς. [14] Ὥσπερ ἔχομεν] αὐτίκα, ὡς νῦν ἐσμέν. [15] Καὶ πάνυ] εὑρήσομεν τὸ ἀφύλακτον δηλονότι. [16] Καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν] τὸ διὰ ξηρᾶς στράτευμα.

" ρον, ὡς κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσ-
" πέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτὸς, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔν-
" δον (εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστιν ὑπόλοιπος εὔνους)
" καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀπο-
" κνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο
" τι εἶναι [1] τὸ καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, [2] ὃ εἴ τις
" στρατηγὸς ἔν τε αὑτῷ φυλάσσοιτο, καὶ τοῖς πο-
" λεμίοις [3] ἐνορῶν ἐπιχειροίη, [4] πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο.
Ὁ μὲν, τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων, καὶ οἱ Λέσβιοι ξυμπλέοντες παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, [5] τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινὰ, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα· ὅπως ἐκ πόλεως [6] ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. [7] ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι. [8] καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἢν ὑφέλωσι, [9] καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶσιν * [10] αὐτοὺς σφίσι δαπάνη γίγνηται), πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. [11] ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα [12] ἐνεδέχετο, [13] ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μυτιλήνης ὑστερήκει, ὅτι τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμῖξαι. ἄρας δὲ ἐκ τῆς Ἐμβάτου παρέπλει· καὶ προσσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων, τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ, Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτὸν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους, οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπὸ ἀνάγκης ξυμμάχους.

γρ. κενὸν. γρ. ἐν τῷ αὑτοῦ.

γρ. οὐδενί.

γρ. ἐφορμῶσι σφίσιν αὐτοῖς δαπ.

A Ape quòd sint victores, per hospitia dispersum negligētius agere. Si igitur ex improuiso, & noctu impetū in ipsos faciamus, spero fore, vt cum illis, qui sunt in vrbe (siquis modò nobis beneuolus adhuc superest) res illas in potestatē nostram redigamus, neq; metu territi periculum subire recusemus, existimantes nouas belli rationes nullas alias esse, quàm istas, [cū videlicet pro Reip. ac sociorum salute pericula fortiter subeuntur, omnisq́; negligentia reiicitur] a quo [negligentiæ vitio] si quis dux sibi ipsi caueat, & [hoc ipsum] in hostibus animaduertēs illos B adoriatur, ex animi sententia res plurimas gerere poterit. Hic igitur ita loquutus, rem Alcidæ nō persuasit. Alij verò nonnulli ex Ionia exules, & Lesbij, qui cum ipso nauigabāt, ei suadebant, vt, quandoquidē hoc periculū formidabat, aliquā vrbem in Ionia, aut Cumam Æolicam occuparet, vt ex vrbe, [quam cepisset,] prodeūtes, Ioniam ad defectionem impellerēt. Spem autem [rei feliciter peragendæ] esse [dicebant.] Se enim præter nullius volūtatem [eò] venturos [affirmabant.] Et si prouentum istum, qui maximus erat, Atheniensibus eriperēt, simul C etiam si stationes ipsis oppositas haberent, [maximos] sumptus [ab hostibus] factum iri [dicebant. Dicebant] etiā se sperare Pisuthnen à se adductū iri, vt ad huius belli societatē se adiungeret. Sed Alcidas ne ista quidē admisit: sed ad eam sententiā animo potissimū inclinauit, vt quoniā non satis maturè Mitylenen peruenire potuisset, [eiusq́; seruandæ spe frustratus esset,] in Peloponnesum quam celerrimè se reciperet. Quamobrē cùm Embato soluisset, discessit. cumque ad Teiorū Myonesum appulisset, plerosq; captiuos, quos in suæ nauigationis cursu interceperat, trucidauit. Et cùm Ephesum appulisset, Samiorū, qui ex Anæis erant, Legati ad eum venerūt, nec bellè cùm Græciā in libertatem asserere dixerūt, si illos necaret, qui nec arma contra [Peloponnesios] tulissent, nec [ipsis] hostes essent: sed necessitate coacti societatem cū Atheniensibus fecissent.

[1] Οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου] τὸ καινὸν, οἱ μὲν διὰ διφθόγγου γράψαντες, οὕτως ἐνόησαν, τὸ παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ δόξαν ποιοῦν ἐν τοῖς πολεμίοις νικᾶν, τουτέστι, τὸ ἐπιτιθέναι ἀφυλάκτοις τοῖς ἐχθροῖς· οἱ δὲ διὰ τοῦ ἑψιλοῦ γράψαντες οὕτως ἐξηγοῦνται, τὸ διάκενον καὶ ἀργὸν τοῦ πολέμου. [2] Ὃ εἴ τις στρατηγὸς] τὸ ἀφύλακτον δηλονότι, καὶ ῥᾴθυμον· ὃ εἴ τις στρατηγὸς αὐτὸς μὲν ἐκκλίνοι, καὶ τοῖς πολεμίοις τηνικαῦτα ἐπιχειροίη ἡνίκα ἂν ἀφυλάκτους αὐτοὺς ὁρῴη, μάλιστ' ἂν ὀρθοῖτο. [3] Ἐνορῶν] προσέχων. [4] Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο] ἐπὶ πλεῖστον νικήσειεν ἄν. [5] Τῶν ἐν Ἰωνίᾳ] λείπει ἡ ἀπό. [6] Ὁρμώμενοι] ὁρμητήριον ἔχοντες. [7] Ἐλπίδα δ' εἶναι] ἔφασαν δηλονότι. [8] Καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην] ταύτην τὴν πρόσοδον τὴν ἀπὸ τῶν Ἰώνων ὑπάρχουσαν τοῖς Ἀθηναίοις, ἐὰν ἀφέλωσι, καὶ χρήσωνται αὐτοὶ τῇ Ἰωνίᾳ, μέλλουσιν ἔχειν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Ἰώνων ἀεὶ χρήματα καὶ τὴν ἐκεῖθεν Ἀθηναίων παρασκευήν.
[9] Καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶσιν] οἱ μὲν εἰς τὸ ἐφορμῶσι τὸν λόγον ἀναπαύουσι, καὶ τὴν στιγμὴν ἀναμάζουσιν, ἐπὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ ἐφορμῶσι λαμβάνοντες· οἱ δὲ τὸ ὅλον ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκδέχονται, καὶ νοοῦσιν οὕτω, καὶ ἐὰν ἐφορμῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι, δαπάνη αὐτοῖς γίνεται, ὅταν τὸ χωρίον ἡμεῖς ἐν τῇ Ἰωνίᾳ κατέχωμεν. Ἄλλως. καὶ ἐὰν ἐφορμοίντων σφῶν (τουτέστι τῶν Πελοποννησίων) δαπάνη αὐτοῖς γίγνηται, δηλονότι τοῖς Ἀθηναίοις. διόπερ τὸ σφίσιν αὐτοῖς οὐχ ἅμα ἀναγνωστέον, ἀλλὰ διαιρετέον, καὶ μετὰ τὸ σφίσιν ὑποστικτέον. [10] * Ἐφορμῶσιν] τοῦτο λιπὸν οὕτως· ἢν οἱ Πελοποννήσιοι σφίσιν αὐτοῖς, ἤγουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμῶσιν, ἔλεγον ὅτι δαπάνη γίγνεται, εἴτε, ἔλεγον μεγίστην δαπάνην ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ποιηθήσεσθαι. διὰ τί; ὅπως τὰς τῶν πολεμίων ὁρμὰς, καὶ καταδρομὰς, καὶ πάσας βλάβας κατὰ δύναμιν εἴργωσιν. ἀλλὰ τὸ σφίσιν αὐτοῖς, αὐτὶ τοῦ ἁπλῶς, αὐτοῖς, ὡς ποιητικώτερον, καὶ καρτερώτερον σημείωσαι. Ἄλλως. ἢν οἱ Ἀθηναῖοι ἐφορμῶσιν αὐτοῖς τοῖς Λακεδαιμονίοις δηλονότι, ἔλεγον σφίσιν, ἤγουν αὐτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις μεγίστην ἔσεσθαι δαπάνην. τὸ δὲ σφίσιν, αὐτὶ τοῦ, αὐτοῖς, ποιητικώτερον. Æ. P. [11] Ὁ δὲ] ὁ στρατηγὸς τοῦ βασιλέως περὶ τὴν Ἰωνίαν διατρίβων. [12] Ἐνεδέχετο] ἐν ἑαυτῷ ἐδέχετο. [13] Ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης] ὁ προκειμένος σκοπὸς ἦν αὐτοῦ.

Et ni-

Et nisi finem faceret, ipsum paucorũ quidem hostium amicitiã sibi conciliaturum, longè verò plures ex amicis hostes habiturum. Quorum verbis Alcidas adductus, quotquot de Chiis adhuc penes se habebat, & ex aliis nonnullos dimisit. Nam homines, licet [*Peloponnesiorum*] naues conspicerent, haud tamen fugiebant: sed potius vt ad Atticas accedebãt, & ne vel minimam quidem spem habebant, cùm Athenienses maris imperium obtinerent, Peloponnesiorũ naues in Ioniam vnquam traiecturas esse. Alcidas verò Epheso raptim discessit, & in fugam se dedit. Nam à Salaminia, & Paralo nauibus, dum adhuc in portu ad Claron esset, conspectus fuerat. Hæ autem ab Athenis cursum casu tenebant. ac hostis insequentis aduentũ metuẽs, per altum ferebatur, ad nullam aliam regionem vltrò, nisi ad Peloponnesum appulsurus. Pacheti verò cùm vndique, tum etiam ex Erythræa huius rei nuntius afferebatur. Cum enim Ionia nullis munitionibus esset munita, metus ingens erat ne Peloponnesij maritimam oram nauibus legentes, quamuis & sic in animo non haberent [*diutius ibi*] manere, tamen obiter prout in singulas vrbes incidissent, eas diriperent. Paralus verò, & Salaminia naues, cùm ipsæmet ipsum [*Alcidam*] ad Claron vidissent, [*rem Pacheti*] nuntiarunt. Ille verò eum magna festinationis contentione persequebatur. Et vsque ad insulam Latmon eum est persequutus, sed cùm [*Alcidas*] nusquã amplius appareret, ita vt eum assequi posset, [*Paches*] retro rediit. Cùm autem [*hostium naues*] in alto assequutus non fuisset, hoc in lucro posuit, quòd nusquam subsistere, neque castra munire, neque sibi eas præsidiis obsidendi, & stationes ipsis oppositas habendi materiam præbere coactæ fuissent. Dum autem [*ab hoste persequendo*] reuerteretur, maritimam [*Asiæ*] oram legens, ad Notium Colophoniorum vrbem appulit, vbi Colophonij habitabant, quòd [*Colophon ipsorum antiqua patria,*] vrbs à mari remotior, ab Itamane, & barbaris per domesticam seditionem [*ab altera factione*] accitis capta fuisset. Hæc autem capta fuit eo fermè tempore, quo Peloponnesij secundã irruptionem in Atticã fecerunt. In vrbe igitur Notio, cum seditio rursus orta fuisset inter illos, qui eò cõfugerat, & veteres vrbis colonos,

A εἰ δὲ μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἕξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε, καὶ χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τινάς. ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς ἀττικαῖς· καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων, ναῦς πελοποννησίων εἰς ἰωνίαν παραβαλεῖν. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει B κατὰ τάχος, καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο. ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς σαλαμινίας καὶ παράλου, ἔτι περὶ κλάρον ὁρμῶν. αἱ δ' ἀπ' ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι· καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν, ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὡς γῇ ἑκούσιος [1] οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο C μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. [2] αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ κλάρῳ ἥ τε πάραλος καὶ ἡ σαλαμινία [3] ἔφρασαν. [4] ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν λάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει [5] ἐφαίνετο, [6] ἐπανεχώρει. [7] κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι, καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρα- D σχεῖν. παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς νότιον τὸ κολοφωνίων, οὗ κατῴκηντο κολοφώνιοι, τῆς ἄνω πόλεως ἑαλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους [8] καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίαν [9] ἐπαχθέντων. ἑάλω δὲ μάλιστα αὕτη ὅτε ἡ δευτέρα πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ νοτίῳ, οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι, αὖθις στασιάσαντες,

---

[1] Οὐ σχήσων] οὐ προσορμισόμενος. [2] Αὐτάγγελοι δὲ αὐτὸν ἰδοῦσαι] οὐκ ἐξ ἀγγελίας πυθοῦσαι, ἀλλ' ἐξ ἄλλων χώρων. [3] Ἔφρασαν] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Ὁ δὲ] ἤγουν, ὁ Πάχης. [5] Ἐφαίνετο] ὁ Ἀλκίδας. [6] Ἐπανεχώρει] ὁ Πάχης. [7] Κέρδος δὲ ἐνόμισεν] κέρδος (φησὶν) ἐνόμισεν ὁ Πάχης ὅτι οὐ κατέλαβε τὰς Ἀλκίδου ναῦς, ἵνα μὴ ἀναγκάσωσιν αὐτὸν στρατόπεδον κατ' αὐτῶν ποιήσασθαι, ἢ φυλακὰς καὶ ἐφόρμησιν, μὴ ἄρα τι τυχηρὸν γένηται ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, ὃ ἤλπιζε. [8] Καὶ τῶν βαρβάρων] καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαχθέντων ὑπὸ μιᾶς τῶν στάσεων. [9] Ἐπαχθέντων] ἐπελθόντων.

οἱ μὲν, παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους¹ ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων ἐπαγόμενοι, ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες, ξυνεσελθόντες² ἐπολίτευον. οἱ δὲ, ³ὑπεξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυγάδες, τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ, προσκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἱππίαν τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἢν μηδὲν ἀρέσκον λέγῃ, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος⁴ σῶν καὶ ὑγιᾶ· ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν· ὁ δ' ἐκεῖνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως, ⁵καὶ οὐ προσδεχομένων, ⁶αἱρεῖ, τούς τε ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων ⁷ὅσοι ἐνῆσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἱππίαν ὕστερον ἐσαγαγὼν, ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξεύει. κολοφωνίοις δὲ νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατῴκισαν τὸ νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴ πού τις ἦν κολοφωνίων. ὁ δὲ Πάχης, ἀφικόμενος ἐς τὴν μιτυλήνην, τήν τε πύρραν καὶ ἔρεσσον παρεστήσατο· καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει ἐς τὰς ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς τενέδου μιτυληναίους ἄνδρας ἅμα,⁸ οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων⁹ καθίστατο τὰ περὶ τὴν μιτυλήνην καὶ τὴν ἄλλην λέσβον ᾗ αὐτῷ ἐδόκει. ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν,¹⁰ καὶ τοῦ Σαλαίθου, οἱ ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν,¹¹ ἔστιν ἃ παρεχόμενον, τά τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ πλαταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο) ἀπάξειν πελοποννησίους.¹² περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο· καὶ ὑπὸ ὀργῆς ¹³ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς¹⁴ παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ ¹⁵καὶ τοὺς ἅπαντας μιτυληναίους ὅσοι ἡβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι·

A alij quidem auxiliares copias, quas à Pissuthne, & ab Arcadibus, ac barbaris accersiuerant in munitionibus vrbem intersepientibus habebant, & illi de Colophoniis, qui profugerant ex [*antiqua patria*,] vrbe quæ à mari erat remotior, quiq; Medis fauerant, cum eiusdem factionis hominibus eò ingressi, Rempublicam administrabāt. alij verò, qui clàm istis aufugerant, & qui exules erant, Pachetē accersiuerunt. Cum autem Paches Hippiam, Arcadū ducem, qui in munitionibus illis vrbem intersepientibus erat, ad colloquium euocauisset, B ea conditione, vt, si nihil dixisset, quod sibi placeret, cum in suas munitiones rursus saluum, sanumq; restitueret, ille quidem ad ipsum processit. Ipse verò, cum eum in custodia sine vinculis seruari iussisset, [*hostium*] munitiones repentè adortus, illisq; nihil tale expectantibus, capit, & Arcadas, ac barbaros, quotquot intus erant, occidit. Et Hippiam postea introductum, sicuti factis induciis promiserat, postquam intus fuit, comprehendit, sagittisq; confodit. Et Colophoniis Notium restituit, illis excep- C tis, qui Medorum partibus fauerāt. Postea verò Atheniēses coloniis eò missis, eam ciuitatem ex legibus, institutisq; suis constituerunt, omnibus Colophoniis, si quis vsquam erat, ex ciuitatibus in vnum coactis. Paches autem Mitylenen reuersus, Pyrrham, & Eressum in deditionem redegit. captumq; Salæthum Lacedæmonium in vrbe latitantem, Athenas mittit, simul etiam illos Mitylenæos, quos in Tenedum asseruandos miserat, & si quis alius ipsi de- D fectionis autor fuisse videbatur. Maiorem etiam exercitus partē dimittit, & cum reliquis remansit, vt cùm Mitylenes, tum etiam cæteræ Lesbi res arbitratu suo constitueret. Cùm autem, qui à Pachete missi fuerant, Athenas peruenissent, Athenienses Salæthum quidem confestim interfecerunt, licet conditiones offerret cùm aliàs, tum etiam Peloponnesios à Platæis (adhuc enim obsidebantur) se abducturum. De reliquis verò consultare cœperunt. Et præ ira censuerunt interficiendos non solùm eos, qui aderant: sed etiam omnes Mitylenæos, quotquot puberes essent: impuberes verò, ac fœminas in seruitutem redigendas:

¹ Ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων] λείπει ἡ ἀπὸ, ἵν' ᾖ, ἀπὸ τῶν ἀρκάδων. ² Ἐπολίτευον] τὴν πολιτείαν εἶχον. ³ Ὑπεξελθόντες τούτους] λαθραίως φυγόντες. ⁴ Σῶν καὶ ὑγιᾶ] ἀκεραιότατον. ⁵ Καὶ οὐ προσδεχομένων] τῶν ἔνδον. ⁶ Αἱρεῖ] πορθεῖ. χειροῦται). ὅθεν καὶ [illegible]. ἐπεὶ γὰρ τὸ ὑψωμα, [illegible]. ⁷ Ὅσοι ἐνῆσαν] τῷ Πισσούθνου.

⁸ Οὓς κατέθετο] ἀποκτεῖναι. ⁹ Καθίστατο] συνέκτισε. ¹⁰ Καὶ τοῦ Σαλαίθου] εἰς τοὺς ἀθηναίους. ¹¹ Ἔστιν ἃ παρεχόμενον] ἔστιν ἃ πρᾶξαι ὑπισχνούμενον. ¹² Περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν] τῶν προειρημένων. ¹³ Ἔδοξεν αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. ¹⁴ Παρόντας μόνον] ἐν ἀθήναις. ¹⁵ Καὶ τοὺς ἅπαντας μιτυληναίους] ὅτι ἄλλως ἀπίστους.

dantes crimini cùm alteram defectionem, quam [*ab Atheniensibus*] fecerant, licet eorum imperio non premerentur, vt alij; tum etiam [*alteram, ad quam Iones solicitauerant,*] quod Peloponnesiorum classis, quæ auxilium ipsis [*Mitylenæis*] ferés, in Ioniam non sine periculo penetrare ausa fuerat, motū illam non minimum adiuuisset. nec enim paruo, leuiq; consilio defectionem fecisse videbantur. Triremem igitur ad Pachetem mittunt, quæ populi decretum nuntiet, imperantes, vt primo quoq; tempore Mitylenæos necet. Postero autem die confestim eos vehemēter pœnituit, & sæuum, ac immane decretū, quod fecerant, secum ipsi reputabant, quo totam ciuitatem, potius quam ipsos defectionis autores necari iubebant. Cum autem Mitylenæorum legati, qui [*tunc*] aderant, & quotquot Athenienses ipsis studebant, hoc animaduertissent, suaserunt illis, qui Reip. præerant, vt hac de re ad populum iterum referrent, & sententias rogarent. Quod facilè persuaserunt, quia & illis hoc erat perspectum, maiorem ciuium partē cupere hac de re iterum consultandi potestatē sibi per aliquos dari. Quamobrem cōcione statim coacta, cum aliæ sententiæ a singulis sunt dictæ tum etiam Cleon Clearneti filius, cuius etiā de [*Mitylenæis*] occidendis sententia pridie euicerat, qui & cæteris in rebus ciuis erat omnium violentissimus, & tunc temporis apud plebem longè gratiosissimus, ita vt ei, quicquid vellet dicendo facilè persuaderet, in medium progressus, hanc orationem habuit.

CLEONIS CONCIO.

Cùm sæpe aliâs ego statum popularem minimè aptum iudicaui ad imperium in alios obtinendum, tum verò præcipuè nunc in hac vestra de Mitylenæis pœnitētia, [*& sententia mutatione, hoc ipsum palàm perspicio.*] Nam quia vos in quotidiana, & mutua consuetudine hic securi estis, nec vllas insidias timetis, idem etiam de sociis sentitis, [*& eandem securitatem, animique tranquillitatem habetis, nec vllas ipsorum insidias timetis.*] Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel misericordia moti remiseritis, non

A [1] ἐπικαλοῦντες τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ [2] οἱ ἄλλοι ἐποιήσαντο, καὶ προσξυνελάβοντο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες, ἐς Ἰωνίαν [3] ἐκείνοις [4] βοηθοὶ τολμήσασαι [5] παρακινδυνεῦσαι. οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας [6] ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μυτιληναίους. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς, καὶ ἀναλογισμὸς, ὠμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον [7] ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ᾔσθοντο [8] τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις, καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει [9] [10] ὥστε αὖθις γνώμας [11] προθεῖναι. καὶ ἔπεισαν ῥᾷον, διότι [12] καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὖθίς τινας [13] σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε γνῶμαι ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ [14] καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα [15] βιαιότατος τῶν πολιτῶν, τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὖθις, ἔλεγε τοιάδε. [16] ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατός ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μυτιληναίων μεταμελείᾳ. διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐς τοὺς D ξυμμάχους [17] τὸ αὐτὸ ἔχετε. [18] καὶ ὅ, τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε, ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε,

---

[1] Ἐπικαλοῦντες] ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες. [2] Οἱ ἄλλοι ἐποιήσαντο] σύμμαχοι. [3] Ἐκείνοις] τοῖς Μυτιληναίοις. [4] Βοηθοὶ] οὖσαι δηλονότι. [5] Παρακινδυνεῦσαι] μετὰ κινδύνου ἐλθεῖν εἰς Ἰωνίαν. [6] Ἐδόκουν] ἐνομίζοντο. [7] Ἢ οὐ τοὺς αἰτίους] ἢ οὐ ἀπὸ [illegible]. [illegible] κἂν τῇ συνηθείᾳ δὲ πολλάκις παρακολουθοῦσαις ἀποφάσεσι χρώμεθα. [illegible] οὐ μὰ τὸν Δία. οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα. ὡς καὶ τὸ, ἀπαγορεύω σοι μὴ ποιεῖν. [8] Τοῦτο τῶν Μυτιληναίων] ὅτι μετενόησαν. [9] Τοὺς ἐν τέλει] [illegible] ἐν τέλει. [illegible] τῆς ἐκκλησίας. [10] Ὥστε αὖθις γνώμας] [illegible]. [11] Προθεῖναι] δηλονότι τοὺς ἐν τέλει. [12] Καὶ ἐκείνοις] καὶ γὰρ τοῖς ἐν τέλει γνώριμον ἦν [illegible] οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν αὖθις ἀποδοῦναι αὐτοῖς ἐκκλησίαν. [13] Σφίσιν] τοῖς πολίταις. [14] Καὶ τὴν προτέραν] βουλὴν δηλονότι. [15] Βιαιότατος] ἰσχυρός. [16] Πολλάκις μὲν ἤδη] ἡ στάσις [illegible] ἐκ τῆς δημηγορίας. διαιρεῖται δὲ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι. τὸ γὰρ εὐπρεπὲς οὐδετέρως [illegible]. ἦν γὰρ τὸ μὲν, παρὰ τὸ ἦθος τοῦ Κλέωνος· τὸ δὲ, παρὰ τὴν ὀργὴν τῶν ἀδικησάντων. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι πολλάκις ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν. ἐπεὶ γὰρ ἀλλήλους οἱ πολῖται οὔτε φοβοῦνται, οὔτε ἐπιβουλεύουσιν, οἴονται μηδὲ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἐπιβουλεύεσθαι. [17] Τὸ αὐτὸ ἔχετε] ἀδεὲς δηλονότι. [18] Καὶ ὅ, τι ἂν ἢ λόγῳ] [illegible], ὅτι ἂν τῷ λόγῳ [illegible] ὑπ' αὐτῶν, ἢ τῷ οἰκτείραντες αὐτοὺς, μαλακώτερον καὶ πρᾳότερον ἐνεχθῆτε, οὐκ ἐκείνοις τι χαρίζεσθε, ἀλλ' αὐτοί [illegible] [illegible] ἐκεῖνοι δὲ οὐκ [illegible] χάριν ὑμῖν.

οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν A ξυμμάχων χάριν [2] μαλακίζεσθαι· οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν, καὶ [3] πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτοὺς, καὶ ἄκοντας ἀρχομένους. οἳ [4] οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε [6] βλαπτόμενοι αὐτοὶ, ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. [7] πάντων δὲ δεινότατον, [8] εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν [9] καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι· μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροσι νόμοις [10] ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν, ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις· [11] ἀμαθία τε μετὰ σωφρο- B σύνης ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας· [12] οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων, [13] πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. [14] οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι, τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, [15] ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν [16] δηλώσαντες τὴν γνώμην· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις. [17] οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ αὑτῶν ξυνέσει, [18] ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς C εἰπόντος μέμψασθαι λόγον. [19] κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταὶ, ὀρθοῦνται τὰ πλείω.

existimatis vos magno cum Reip. periculo per vestram ignauiam hoc facere, non autem in sociorum gratiã, [*quam non propterea vobis conciliatis, licet hac ignauia indulgẽtia erga illos vtamini.*] Non considerantes, imperium, quod obtinetis, tyrannidem esse, ipsosq́; [*socios*] ad insidias vobis faciendas attentos esse, vestroq́ imperio inuitos parere: qui vobis dicto sunt audientes, non propter beneficia, quæ vos ipsi vestro cum detrimento in eos cõtuleritis: sed propter potentiam, quã superiores estis, [*&*] potius [*propter metum,*] quàm propter illorum erga vos beneuolentiã. Omnium verò perniciosissimũ erit, si nihil eorum, quæ a nobis decreta fuerint, certum, firmumq́; maneat: nec intelligamus illam Remp. quæ malis quidem: sed tamen immotis, [*ac perpetuò firmis*] legibus vtitur, præstantiorem esse, quàm illã, quæ bonis quidem legibus vtitur: sed tamen mobilibus, [*ac inconstantibus.*] Et imperitiã cum modestia coniunctam esse vtiliorem, q̃ peritiam cũ immodestia coniunctam; & imperitiores homines, si cum peritioribus conferantur, Resp. plerũq; meliùs administrare. Nã isti quidem, & legibus sapientiores videri, & in publicis cõsultationibus sententiã semper obtinere volunt, quasi in aliis maioribus rebus ingenij sui vim ostentare non possint, atque propterea plerunque Respubl. euertunt. Illi vero, quia suæ peritiæ diffidunt, se legibus imperitiores esse, & illius sententiam, qui rectè dixit, à se vituperari non posse, vltrò fatentur. Itaque Respubl. plerunque rectè administrant, quia sunt rerum æqui æstimatores, potiùs quàm concertatores.

---

[1] Οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε] [illegible] [2] Μαλακίζεσθαι] χαυνοῦσθαι. [3] Ἐπιβουλεύοντας αὐτούς] τοὺς συμμάχους δηλονότι. [4] Οὐκ ἐξ ὧν χαρίζησθε] [illegible] [5] Οὐκ ἐξ ὧν] [illegible] Æ. P. [6] Βλαπτόμενοι αὐτοί] [illegible] [7] Πάντων δὲ δεινότατον] [illegible] [8] Εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν] [illegible] [9] Καθεστήξει] ἔσται. [10] Ἀκινήτοις] ἀμεταθέτοις. [11] Ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης] [illegible] [12] Οἵ τε φαυλότεροι] ἀμαθέστεροι. [13] Πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους] συγκρινόμενοι δηλονότι. [14] Οἱ μὲν γὰρ] οἱ φρόνιμοι. [15] Ὡς ἐν ἄλλοις] [illegible] [16] Δηλώσαντες τὴν γνώμην] [illegible] [17] Οἱ δ' ἀπιστοῦντες] οἱ ἀμαθεῖς δηλονότι. [18] Ἀμαθέστεροι μὲν] [illegible] [19] Κριταὶ δὲ ὄντες] [illegible]

Sic

Sic igitur nos quoque facere, nec dicendi facultate, & solertiæ contentione elatos, vestræ multitudini aliter, quàm sentimus, suadere decet. Ego igitur in eadem sententia permaneo, atq; illos miror, qui de Mitylenæis ad vos iterum retulerunt, & moram interponunt, quod illis, qui iniuriam fecerunt, commodius est, [*quàm nobis:*] qui enim iniuriam accepit, [*si mora interponatur,*] ira languidiore persequitur [*illum qui fecit iniuriam.*] Vltio verò, quæ est iniuriæ illatæ aduersaria, si statim eam sequatur, maximas pœnas repetit. Illum etiam miror, (quisquis ille erit,) qui contra me dicet, & apertè pronuntiare non dubitabit: Mitylenæorum quidem iniurias esse nobis vtiles, nostros verò casus sociis detrimenta non afferre. Sed profectò cõstat hunc aut dicendi facultate fretum, cõcertationis studio daturũ operam, vt demonstret id non esse decretum, quod tamẽ maximè decretum est; aut quæstu inductum, speciosa, & exculta oratione vobis imponere conaturum. At Respubl. propter huiusmodi concertationes aliis quidem præmia dat, ipsa verò, pericula sustinet. Huius verò rei culpa penes vos est, qui huiusmodi certamina perperam instituitis, & verborum quidem spectatores, rerum verò auditores esse consueuistis. Res quidẽ futuras, si quis optimè dixerit, fieri posse cõiectantes. Res verò iam gestas, ex illorum oratione spectãtes, qui egregiè vos obiurgarint, & non id, quod vos ipsi vidistis, certius existimãtes esse, quàm quòd audistis. Et orationis quidem nouitate facilimè vobis imponi sinitis: spectatam verò, ac probatam orationẽ nullo modo sequi vultis.

A ὡς οὕτω χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας, μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους, [1] παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν. ἐγὼ μὲν οὖν [2] ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ, καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις περὶ μιτυληναίων λέγειν, [3] καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, [4] ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων μᾶλλον. [5] ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται. [6] ἀμύνεσθαι δὲ, τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον [7] ἀντίπαλον ὂν, μάλιστα B τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει. [8] θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν, καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν, τὰς μὲν μιτυληναίων [9] ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ [10] τῷ λέγειν πιστεύσας, [11] τὸ πάνυ δοκοῦν, ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἄν, [12] ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, [13] τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκποιήσας, [14] παράγειν πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων C [15] τὰ μὲν ἆθλα [16] ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους [17] ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς, [18] κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων· τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα [19] ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι. [20] τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ θεαθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθὲν, ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων. [21] καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου [22] ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, [23] μετὰ D δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν·

γρ. ξυμφορὰς ἐν τοῖς

γρ. δρασθὲν

---

[1] Παρὰ δόξαν] παρὰ τὸ δοκοῦν, καὶ φαινόμενον. ἐξ οὗ, παρὰ τὸ ἀληθές. [2] Ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ] ἤγουν τοῖς δεδογμένοις ἐμμένω. [3] Καὶ χρόνου διατριβὴν] ἀργίαν τῆς τιμωρίας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ τοῦ χρόνου διατριβὴ συμφέρει τοῖς προηδικηκόσι, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέρει. ὁ γὰρ τῷ χρόνῳ (φησὶν) ἀμβλύνεται ἡ τοῦ πάθους ὀργή. εἰ δὲ τὸ ἀμύνασθαι τῷ παθεῖν ἐγγὺς τεθείη (τουτέστιν, εἰ μὴ γένοιτο ἐν μέσῳ χρόνος πολύς) ἰσόπαλόν τι καὶ ἴσον τοῖς χαίρειν τὸ ἀμύνασθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἐναργεστέραν παραμένειν τοῦ πεπονθέναι. [4] Ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων] ὅπερ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσι. ὁ κέρδος ἐστὶ. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι, καὶ σκέψασθαι. ἐν τῷ [illegible] αἴτιαν λέγων ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἀδικηθείς. διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου πραΰνεσθαι, καὶ ὁ Εὐριπίδης. Χρόνος μαλάξει σε. [5] Ὁ γὰρ παθὼν] ὁ κακῶς δηλονότι. [6] Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθὼν τι ἀμύνεται. ᾧ ἕπεται δηλονότι ἡ τιμωρία. [7] Ἀντίπαλον ὂν] ἀντίπαλον, ἤγουν ἴσον. ὁ δὲ νοῦς οὕτω· τὸ ἀμύνεσθαι, ἴσον ἐστὶ τῷ τιμωρεῖν. [8] Θαυμάζω δὲ] ὁ εἰς τὴν [illegible] φησὶ, τῶν μιτυληναίων ἀντιλέγων. δυνάμει τοῦτο κατασκευάζει (κἂν ἐξ ἐνθείας ἔτι μὴ λέγῃ) ὅτι τὰ ὑπὸ μιτυληναίων εἰς ἀθηναίους ἀδικήματα ὠφέλιμα εἰσὶ τοῖς ἀθηναίοις. ἐπεὶ πῶς ἂν λέγοι, οὐκ ἀξιώσει κολασθῆναι αὐτούς; [9] Ἀδικίας ἡμῖν] ἃς ἠδίκησαν ἡμᾶς. [10] Τῷ λέγειν πιστεύσας] τῇ πιθανολογίᾳ θαρρήσας. θαρρήσας τῇ δυνάμει τοῦ ἑαυτοῦ λόγου. [11] Τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι] ἀποφῆναι ἐστὶ τὸ ἀείδηλον, καὶ φανερώτατον· τὸ δὲ οὐκ ἔγνωσται, ἐστὶ τὸ ἀσαφές. [12] Ἢ κέρδει] ἢ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ἢ κέρδους χάριν (φησὶ) καλεῖσθαι ταῦτα γὰρ πάντα παρὰ τὸ ἐναργὲς καὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἐστὶ, τὸ λέγειν ὡς εἴη τι. [13] Τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου] τὸν πιθανὸν λόγον. [14] Παράγειν πειράσεται] ἀπατᾶν. [15] Τὰ μὲν ἆθλα] τὰ κέρδη. [16] Ἑτέροις δίδωσι] τοῖς ῥήτορσιν. [17] Ἀναφέρει] ἀναλαμβάνει. ἀναδέχεται. [18] Κακῶς ἀγωνοθετοῦντες] ἀνοήτως τὸν ἀγῶνα διατιθέμενοι. [19] Ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων] πιθανῶς. [20] Τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη] οὐ σκοποῦντες. [21] καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου] ποικιλίας καὶ εὐπρεπείας. ταῦτα πρὸς τοὺς ἀθηναίους αἰνίττεται, οὐδὲν τι μελετῶντας πλὴν λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινόν. τῆς αὐτῆς δὲ διανοίας ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Ἀρχιδάμου δημηγορία, ἐν οἷς φησι, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, καὶ τὰ ἑξῆς. [22] Ἀπατᾶσθαι ἄριστοι] ἀντὶ τοῦ ἐπιτήδειοι, καὶ ἕτοιμοι μὴ δοκεῖν ὕστεροι ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ. [23] Μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ] ἀληθοῦς. ὁ γὰρ ψευδὴς, ἀδόκιμος.

[1] δοῦλοι ὄντες τῶν ἀεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ [2] τῶν εἰωθότων. [3] καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν [4] ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τὰ τοιαῦτα λέγουσι, μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι [5] δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι, καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα. [6] ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς. [7] ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις. [8] ὧν ἐγὼ πειρώμενος [9] ἀποτρέπειν ὑμᾶς, [10] ἀποφαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδικηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχήν, ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι [11] τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριηρῶν παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοι ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες, καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο· τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε, καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν; [12] (ἀπόστασις μέν γε, τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν) [13] ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ὑμᾶς στάντες διαφθεῖραι; [14] καίτοι δεινότερόν ἐστιν, ἢ εἰ καθ' αὑτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι [15] ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε [16] ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον [17] μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά.

Margin: ζητοῦντες

A rerum quidem inusitatarum semper serui, vsitatarum vero, contemptores. Et vnus quisq; vestrum potissimum quidē dicendi facultate præstare cupit, sin illis, qui hac eloquentiæ laude excellunt, resistitis, ne, si illorum sentētiam sequamini, illis inferiores esse videamini, & si quis aliquid acutè dixerit, ad illum laudādum prompti estis, vel antè quam hoc ipsum dixerit, prompti etiā estis ad significandū, ea, quę dicuntur, à vobis iā esse percepta, vel ante q̄ sint dicta: sed ad horum euēta prospicienda tardi estis. B Et aliquē alium rerū statum (vt ita loquar) quęritis, q̄ sit is, in quo viuimus, quāquam ne præsentē quidem rerū statum satis bene cognoscitis. Deniq;, vt rē paucis expediā, auriū voluptati seruitis, & potius similes estis spectatoribus, qui sedēt, & audiūt sophistas, q̄ viris, qui de Rep. consultāt, à quibus vitiis, ego vos auocare conās, pronūtio vnam Mitylenæorum ciuitatem vobis maximam iniuriam iam fecisse. Ego enim illis, qui vestrum imperium ferre nequeūt, aut qui ab hostibus coacti, defecerunt, veniam do. C Sed cùm illi, qui insulam tenebant, & vrbem muris cinctam incolebant, & qui à mari tantùm nostros hostes metuebāt, vbi & ipsi firmo classis apparatu aduersus eos erant muniti, suisque legibus vtentes, liberi viuebāt, & ante omnes a nobis honorabantur, talia facinora patrarint, quid aliud, q̄ insidias fecerunt, bellum potius inferentes, q̄ defectionem facientes? (defectio enim est illorū, qui vim aliquam patiuntur) & [*quid aliud egerunt, quàm*] iūctis opibus cū illis, qui nobis sunt hostes infensissimi, nos perdere studuerunt? Atqui hoc est atrocius, quam si per se, [*soliq;*] partis opibus bellum nobis intulissent. neq; calamitates aliorum, qui post defectionem a nobis factam, in seruitutem iam sunt redacti, documētum ipsis fuerunt, neq; præsens [*ipsorum*] felicitas ipsos à periculis adeūdis deterruit.

[1] Δοῦλοι ὄντες] δοῦλοι ὄντες ἀεὶ τῶν ἀτόπων καὶ παραδόξων, ὑπερόπται δὲ τῶν συνήθων καὶ εἰωθότων. τουτέστι καταφρονοῦντες τῶν συνήθων. Ἄλλως. τοῖς πράγμασι (φησὶ) καὶ τοῖς λόγοις τοῖς παραδόξοις καὶ μὴ εἰθισμένοις ἀεὶ χαίροντες, καὶ πιστεύοντες· καταφρονοῦντες δὲ τῶν δεδοκιμασμένων, καὶ εἰωθότων. [2] Τῶν εἰωθότων] τῶν προτέρων. [3] Καὶ μάλιστα μὲν] βούλεται δὲ εἰπεῖν, εἰ δὲ μή, πάντως ἀντειπεῖν τῷ λέγοντι, ὅπως μὴ δόξωσι πρὸς ἐκεῖνον συνεγνωκέναι τὸ συμφέρον. τὸ ἑξῆς, μὴ δοκεῖν ὕστεροι ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ. [4] Ἕκαστος βουλόμενος] τοῦτο [illegible] καὶ μάλιστα μὲν ἕκαστος ὑμῶν βουλόμενός ἐστι, βούλεται, ἐπιθυμεῖ αὐτὸς εἰπεῖν δύνασθαι, ἤγουν τῇ περὶ τοὺς λόγους δυνάμει, καὶ δεινότητι περιέχειν καὶ τῶν ἄλλων περιγίγνεσθαι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο τυχεῖν δύνασθε, ἀνταγωνιζόμενοί ἐστε, ἀνταγωνίζεσθε τοῖς· καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [5] Δοκεῖν τῇ γνώμῃ] κατὰ τὴν γνώμην. [6] Ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν] καινότερα (φησὶ) ζητοῦντες παρὰ τὰ εἰωθότα, καὶ ἐν οἷς πολιτευόμεθα. [7] Ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ] ἀκοῇ ῥητορικῶν λόγων καινότερα καὶ παράδοξα ὑμῖν εἰσηγουμένων. σοφιστὰς δὲ λέγει οὐ τοὺς σοφιζομένους τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένους, τοὺς διδασκάλους τῶν ῥητορικῶν προβλημάτων. θεατὰς δὲ αὐτοὺς τοὺς μαθητάς, καὶ ἀκροατάς. ὥσπερ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (φησὶ) τῶν σοφιστικῶν λόγων, ἡδονῆς γίγνονται κριταί, οὐ πραγμάτων· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑμεῖς τοὺς λόγους σκοπεῖτε, οὐ τὰ πράγματα. ἡδονῇ δέ, αἴτιον τῆς κολακείας. [8] Ὧν ἐγὼ πειρώμενος] ὧν ἐπιτηδευμάτων, ὧν οὐκ ἔστιν ἀρετὴ ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀδολεσχίαι εἰσίν. [9] Ἀποτρέπειν ὑμᾶς] ἀπείργειν. [10] Ἀποφαίνω] λέγω (φησὶν) ὅτι οὐ μία πόλις οἱ Μυτιληναῖοι σφόδρα ἠδικήκασιν ὑμᾶς τοὺς Ἀθηναίους. καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγει εὐθύς. [11] Τοὺς ἡμετέρους πολεμίους] ἤγουν τοὺς Λακεδαιμονίους. [12] Ἀπόστασις μέν γε] ἀπόστασίς ἐστιν ὅταν τινὲς κακῶς πάσχοντες ἀποστῶσιν· ἐπανάστασις δέ, ὅταν τινὲς τιμώμενοι, καὶ μηδὲν ἀδικούμενοι, στασιάσωσι καὶ ἐχθροὶ τοῖς μηδὲν ἀδικήσασιν. [13] Ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι;] ἤτοι, συμμαχήσαντες τοῖς πολεμίοις ἡμῶν; [14] Καίτοι δεινότερόν ἐστιν] εἰ ἕνεκα (φησὶν) ἰδίας δυνάμεως καὶ κέρδους ἀντεπολέμησαν ἡμῖν, οὐκ ἦν δεινὸν τοσοῦτον· νῦν δὲ ἄνευ ἐλπίδος τινός, ἐξ οἰκείας κακονοίας ὁρμώμενοι· ὅπερ δεινότερον. [15] Ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν] Αἰγινήτας λέγει, καὶ Ποτιδαιάτας, καὶ Ναξίους, καὶ τοὺς ἄλλους δεδουλωμένους. [16] Ἡ παροῦσα] αὐτοῖς δηλονότι. [17] Μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινὰ] εἰς τὴν ἀπόστασιν.

facti

facti autem audaces ad futura, & speratis rebus maioribus, quam quas præstare poterant, & minoribus, quam quas cupiebāt, bellum susceperunt, armis potius, quàm iure disceptandum censentes. Quo enim tempore se victores fore putarunt, nullis iniuriis à nobis affecti, nos inuaserunt. Vsu autem venire solet, vt [*fortunatæ, ac beatæ*] ciuitates, illæ præcipuè, quibus nuper, ac præter expectationem felicitas cōtigit, ad insolentiam se conuertant. Illa verò felicitas, quæ secundum rationem hominibus contingit, est plerunque stabilior, quàm quæ præter expectationem accidit. Et (vt ita loquar) [*ciuitates, quibus felicitas insperata contigit,*] aduersam fortunam faciliùs propulsant, quàm secundam tuentur. Decuerat autem iam pridem Mitylenæos nullo peculiari honore præter cæteros à nobis affici. nam eò petulantiæ progressi non essent. Hoc enim alioqui naturâ comparatum est, vt homo eum quidem cōtemnat, à quo colitur; eum verò admiretur, qui ipsi non cedit, [*& à quo nō obseruatur.*] Plectantur igitur vel nunc pro magnitudine iniuriæ, neq; paucis quidem [*ac nobilitati, defectionis*] culpa tribuatur, plebs verò à vobis absoluatur. Nam vniuersi pariter nos inuaserunt, quibus, si ad nos cōfugissent, nunc iterum in vrbe [*sua*] degere liceret. Sed tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum paucis [*& nobilitate,*] simul omnes à nobis defecerunt. Considerate autem, si easdem pœnas infligatis & sociis illis, qui ab hostibus coacti, & illis, qui vltro defecerunt, quem tandem fore putatis, quin leuissima de causa deficiat, si aut re feliciter gesta libertatem sit adeptus, aut re infeliciter gesta nihil grauius sit perpessurus? Nos verò in singulis ciuitatibus & fortunarum, & salutis periculum subibimus. Et, si re prosperè gesta vrbem iam profligatam [*& opibus exhaustam*] receperi-

A γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλ-[1]πίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, [2]ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· [3]* [4]ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. [5]εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, [6]ἐς ὕβριν τρέπειν. [7]τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα, ἢ παρὰ δόξαν. καὶ B κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥᾷον ἀπωθοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. χρῆν δὲ Μιτυληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφερόντως τῶν ἄλλων [8]ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι· καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν. (πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος [9]τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν) κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέ- C θεντο, [10]οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τρεπομένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον, ξυναπέστησαν. [11]τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε [12]εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν [13]ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ᾖ, ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον. ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκε- D κινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί· καὶ τυχόντες μὲν, [14]πόλιν ἐφθαρμένην, παραλα-

γρ. διαφέροντως τ. ἀ. ὑφ. ὑμ.

γρ. τραπομένοις

---

[1] Καὶ ἐλπίσαντες] ἤλπισαν (φησὶν) ἀποστῆναι ἡμῶν, ὅπερ μεῖζον μὲν ἦν τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἔλαττον δὲ τῆς βουλήσεως αὐτῶν. ἐβούλοντο γὰρ οὐ μόνον ἀποστῆναι ἡμῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ καθελεῖν τὴν δύναμιν τῆς πόλεως, ἵνα τὸ λοιπὸν ἀδεῶς βιοτεύειν. [2] Ἰσχὺν ἀξιώσαντες] προτιμῆσαι (φησὶν) ἀξιώσαντες τὴν δύναμιν τοῦ δικαίου. δίκαιον δὲ λέγει τὸ ἐμμεῖναι τῇ ἀρχῇ, καὶ μὴ ἀποστῆναι. [3] Ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν] ἀντὶ τοῦ, πρὸς καιρὸν ἴσως δυνηθέντες, καταφρονοῦντες καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας, καὶ τῆς παρ' ἡμῶν τιμῆς. [4] Ἐν ᾧ γὰρ] χρονοδηλωτικόν· τίνα δὲ χρόνον ἐνταῦθα νοεῖ; ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τῷ πολέμῳ, καὶ τῇ νόσῳ βαρέως ἐπιέζοντο. ὃ τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν προηγουμένων, καὶ ἐκ τῆς τῶν Μιτυληναίων δημηγορίας, ἣν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους λέγουσι, καιρὸς δὲ ὡς οὔπω πρότερον· νόσῳ τε γὰρ ἐφθάρησαν Ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνῃ ἐπιέζοντο. Æ. P. [5] Εἴωθε δὲ] εἴωθε δὲ πρὸς ὕβριν τρέπειν ἡ εὐπραγία τὰς πόλεις ἐκείνας αἷς ἂν αὕτη ἐξαίφνης ἐπέλθῃ, καὶ ἀπροσδόκητος. [6] Ἐς ὕβριν τρέπειν] τρέπεσθαι. [7] Τὰ δὲ πολλὰ] ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. [8] Ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι] μηδὲν τετιμῆσθαι ὑφ' ἡμῶν. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὸ μηδέν. ἢ μᾶλλον τὸ λεγόμενον, οὕτως, ἔδει τοὺς Μιτυληναίους οὕτω τιμᾶσθαι ὑφ' ἡμῶν, ὡς οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων. τουτέστιν, ἔδει αὐτοὺς δούλους εἶναι. [9] Τὸ μὲν θεραπεῦον] τὸ κολακεῦον. [10] Οἷς γ' ἐξῆν] τοῖς δημόταις, καὶ πολίταις. [11] Τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε] σκέψασθε δὲ, εἰ τοῖς ἀποστᾶσι τῶν ξυμμάχων ἑκουσίως καὶ τοῖς ἀναγκασθεῖσι τὰς ὁμοίας τιμωρίας προσθήσετε, καὶ μὴ μείζονας τοῖς ἑκουσίως ἀποστᾶσι, τίνα λοιπὸν οὐ νομίζετε εὐχερῶς τῶν συμμάχων, ἀφίστασθαι, ὅταν μέλλωσιν, ἢ, κατορθώσαντες τελείως τῆς ἀποστάσεως, ἐλεύθεροι εἶναι, ἢ, ἀποτυχόντες τῆς βουλήσεως, συγγνώμης ἀξιωθήσεσθαι. [12] Εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσι] τοῖς ἀκουσίως ἀποστᾶσι. [13] Ἡ κατορθώσαντι] τῆς ἀποστάσεως δηλονότι. [14] Πόλιν ἐφθαρμένην] συμμαχίδα.

βάντες, [1] τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δέ, πολεμίους [2] πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν· καὶ ὃν χρόνον [3] τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν. [4] Οὔκουν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστήν, οὔτε χρήμασιν [5] ὠνητήν, ὡς ξυγγνώμην ἁμαρτεῖν ἀνθρωπίνως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν. [6] ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν [7] καὶ τότε πρῶτον, καὶ νῦν διαμάχομαι, [8] μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς [9] τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ, καὶ ἡδονῇ λόγων, [10] καὶ ἐπιεικείᾳ, ἁμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ πρὸς [11] τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὔτ' [12] ἀντοικτιοῦντας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολεμίους. οἵ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἕξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις [13] βραχέα ἡσθεῖσα, μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν [14] τὸ εὖ παθεῖν ἀντιλήψονται. καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι, μᾶλλον δίδοται [15] ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε καὶ οὐδὲν ἧσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. ἓν δὲ ξυνελὼν λέγω, πειθόμενοι μὲν ἐμοί, τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους [16] καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε· ἄλλως δὲ γνόντες, [17] τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον [18] δικαιώσεσθε. [19] εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεὼν ἄρχοιτε.

A prouentibus, in quibus sita est nostra potentia, in posterum priuabimini. si vero labamur, [*nec vrbem receperimus,*] præter eos, quos iam habemus, nouos etiã hostes habebimus. Et quo tẽpore illis, qui nunc sunt hostes minimè dubij, resistendum erit, eo bellum nostris sociis erit faciendum. Non oportet igitur vllam spem ipsis relinquere, quâ sperent fore, vt vel oratione probabili nobis persuadeãt quod cupiunt, vel pecuniis peccata redimant, & quasi humanius peccarint, veniam à nobis impetrent. Nec enim inuiti deliquerunt: sed [*vltrò, &*] B scientes insidias [*nobis*] fecerũt. Quod autem præter volũtatem fit, id venia dignum est. Ego igitur & tunc primùm, & nunc quoque contendo, ne pristinam sentẽtiam mutantes decretum iam antè factum rescindatis, néve misericordia, & verborum illecebris, & lenitate, tribus rebus imperio perniciosissimis adducti peccetis. Nam misericordiam illis, qui sunt similes, [*& qui misericordia mouentur,*] vicissim tribui est æquũ: non autẽ illis, qui mutua miseratione non commouentur, & qui propter necessitatẽ, [*qua* C *nobis inuiti parere coguntur,*] se nobis hostes perpetuò prębent. Et oratores, qui sua oratione [*animos auditorum*] oblectant, in aliis minoribus rebus certamen, [*& amplam sua eloquentia ostentanda materiam*] habebunt: non autem [*in eare,*] in qua, ipsa quidem ciuitas pro minima voluptate, quam perceperit, maximam iacturam faciet; ipsi verò pro causa bene acta, beneficium, [*& sua facundia præmium*] accipiẽt. Et lenitas illis potius tribuitur, qui in posterum [*modesti, ac*] amici sunt futuri, quam illis, qui semper sui similes, & nihilo minus hostes sunt futuri, si [*superstites*] relinquantur. Atque (vt semel rem totam paucis expediam) si meam sententiam sequamini, ea facietis, quæ cùm erga Mitylenæos æqua, tum etiam [*vobis ipsis*] vtilia sunt futura. Sed si aliter statuatis, illis quidem nihil gratificabimini, vos verò ipsos vestro præiudicio magis damnabitis. Si enim isti meritò defecerunt, vos certè contra fas, & ius ipsis imperare dicemini.

---

[1] Τῆς ἔπειτα προσόδου] τῆς μετὰ ταῦτα κέρδους. [2] Πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι] ἡμῖν πολεμίοις δηλονότι. [3] Τοῖς νῦν καθεστηκόσι] τοῖς πελοποννησίοις. [4] Οὔκουν δεῖ προσθεῖναι] δοῦναι ἐλπίδα τοῖς συμμάχοις. ὁ νοῦς οὕτως, οὐκ ἔστιν ἐλπὶς ὡς συγγνώμην λήψονται, πλαίσαντες ἀνθρωπίνως. οὐ γὰρ ἀκούσιον τὸ ἁμάρτημα αὐτῶν. ἡ δὲ συγγνώμη, τῶν ἀκουσίων. [5] Ὠνητήν] ἔστι γάρ τις καὶ χρήμασιν ὠνητὴ τοῖς ἁμαρτάνουσι συγγνώμη. Ὅμηρος,— καὶ μέν τις τε κασιγνήτοιο φονῆος Ποινήν, ἢ οὗ παιδὸς ἐδέξατο τεθνηῶτος. Καί ῥ' ὁ μὲν ἐν δήμῳ μένει αὐτοῦ, πόλλ' ἀποτίσας. [6] Ξύγγνωμον δ' ἐστὶ] συγγνώμης ἄξιον. [7] Καὶ τότε πρῶτον] διεμαχεσάμην δηλονότι. [8] Μὴ μεταγνῶναι] μὴ μεταμελείᾳ χρῆσθαι. [9] Τὰ προδεδογμένα] τὰ προκεκυρωμένα. [10] Καὶ ἐπιεικείᾳ ἁμαρτάνειν] συγγνώμῃ. [11] Τοὺς ὁμοίους] τοὺς ἐλεήμονας. Æ. P. [12] Ἀντοικτιοῦντας] ἀντὶ τοῦ, ἀντοικτίσαντας, ἀντελεήσοντας. ὅτι δὲ κατὰ τῶν Μυτιληναίων λέγει, δῆλον, οἱ ἀποστάντες κατωρθώκεσαν, καὶ τοὺς ἀθηναίους νικῆσαι ἐδυνήθησαν, οὐκ ἔμελλον αὐτοὺς ἀντοικτίζειν, καὶ ἀντελεεῖν, καὶ ὅμως αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἀθηναίων οἰκτίζεσθαι, καὶ ἐλεεῖσθαι ἤθελον. Æ. P. [13] Βραχέα ἡσθεῖσα] ὀλίγ' ὅλως. [14] Τὸ εὖ παθεῖν] τὸ χρηματίσασθαι ὑπὸ τῶν μυτιληναίων. τὸ εὐεργετηθῆναι. [15] Ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε] τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ διαθέσει ὄντας. [16] Καὶ τὰ ξύμφορα] ἡμῖν δηλονότι. [17] Τοῖς μὲν] τοῖς μυτιληναίοις ἀχαρίστως ἔσεσθε χαριζόμενοι. καὶ ἡ παροιμία, Ὅμηρος,— οὐδέ τίς ἐστι χάρις μετόπισθ' εὐεργέων. [18] Δικαιώσεσθε] δικαίως καθ' ὑμῶν ἀποδείξετε ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε. [19] Εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς] ὁ νοῦς οὕτως, εἰ μὲν ἀδίκως ἀπέστησαν οἱ μυτιληναῖοι, κολασθήτωσαν· εἰ δὲ δικαίως, δῆλον ὅτι ὑμεῖς ἀδίκως ἄρχετε. ὡς ἐπειδὴ ὅτι τυραννεῖτε. καὶ κατὰ τοῦτο οὖν πάλιν κολασθήσονται) ὅτι τυράννους ὑμᾶς ἐλογίσαντο. ὁ δὲ τύραννος ἀποτίμιος αὐτὰ ἅπερ ποιεῖ ἄνευ τοῦ ποιεῖν. κατ' ἄμφω οὖν ὀφείλουσι κολασθῆναι, ὅτι ἀνόμως ἄρχομαι, ὅτι τυραννούμεθα.

Quod

Quod si vel contra fas, & ius, hoc tamẽ vobis faciendum censetis. oportet igitur hos etiam præter fas, & ius à vobis puniri, quia hoc vobis conducit, aut imperium à vobis deponi, operamq; dari, vt sine periculo viros bonos agatis, eademq; pœna illos afficere velitis, [*qua illi vos affecissẽt, si voti compotes facti fuissent;*] neq; vos, qui [*ex insidiarũ periculo recens*] euasistis, clementiores [*erga illos*] existere [*velitis,*] quàm illi, qui [*vobis*] insidias fecerunt, [*erga vos fuissent, si rem ex animi sententia gessissent:*] cogitãtes quæ verisimile est ipsos facturos fuisse, si vos vicissent, præsertim cùm vos iniuria lacessiuerint. Illi verò præcipuè, qui nulla de causa aliquem maleficio afficiunt, hũc etiam ad internecionem vsq; persequuntur, & funditus perdunt, quia periculum sibi impendẽs ab hoste, qui [*superstes*] relinquitur, suspectum habent, [*ac formidant.*] Qui enim iniuriam aliquam accepit à quo non oportuit, hic periculo vitato in eũ acerbior esse solet, quàm in iustum hostẽ. Nolite igitur vestri ipsorum proditores esse. Sed animo quam proximè accedentes ad mala, quæ passuri eratis, [*si victi fuissetis,*] & [*attentissimè considerãtes*] vos cæteris omnibus rebus antepositUros fuisse, eos in vestrã potestatem redigere, nunc parem gratiam ipsis referatis, nõ emolliti ob præsentem ipsorum fortunam, ac statum, in quo iam sunt, nec periculi, quod vobis nõ ita pridem impendebat, obliti. Hos igitur ꝑ meritis plectite, & insigne exemplũ sociis prębete, vt intelligãt eum, qui defectionem à vobis fecerit, morte mulctatũ iri. Hoc enim si cognouerint, vos, neglectis hostibus, cũ vestris sociis posthac minus pugnabitis. Atq; Cleon quidem hæc dixit. Post eũ verò Diodotus Eucratis filius, (q & in superiore cõcione ipsi maximè fuerat aduersatus, ne Mitylenęi necarentur) tunc etiã in mediũ ꝓgressus, hęc verba fecit.

A [1]εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον [2]ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοίνυν καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, [3]ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. [4]τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι, [5]καὶ μὴ ἀναλγητότεροι [6]οἱ διαφεύγοντες τῶν [7]ἐπιβουλευσάντων φανῆναι, ἐνθυμηθέντες [8]ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρξαντας ἀδικίας. [9]μάλιστα δὲ οἱ [10]μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται, [11]καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον B ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. [12]ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τι παθών, χαλεπώτερος διαφυγὼν [13]τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν. [14]γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, [15]μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, C ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τόδε γὰρ ἢν γνῶσιν, [16]ἧσσον, τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες, τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὐκράτους (ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι μιτυληναίους) παρελθὼν καὶ τότε, ἔλεγε τοιάδε,

---

[1] Εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον] εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον ὑμῖν ἄρχειν, ὅμως ἄρχετε, εἰκότως καὶ παρὰ τὸ προσῆκον οὗτοι κολασθήσονται, καὶ γενήσεται παρανόμως ἐκ παρανόμου προαιρέσεως παρανομία, τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς ἀρχῆς, εἰ δὲ μὴ θέλετε κολάζειν, χρὴ παύεσθαι ὑμᾶς τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀσκεῖν ἀνδραγαθίαν ἀκίνδυνον. [2] Ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν] τὸ ἄρχειν βιαίως. [3] Ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ δεῖ. [4] Τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ] τῇ αὐτῇ ζημίᾳ (φησὶ) σπουδάσατε ἀμύνασθαι τοὺς μιτυληναίους, ᾗ ἂν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ ὑμᾶς, περιγενόμενοι ὑμῶν. [5] Καὶ μὴ ἀναλγητότεροι] τοῦτο φησιν, εἰ ἐπεπόνθεσαν οἱ μιτυληναῖοι ὑφ' ὑμῶν τῶν ἀθηναίων κρατούμενοι, δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀλγῆσαι ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀποστάσει, καὶ μὴ ἀναλγητοτέρους ἐκείνων ἀξιοῦσθαι εἶναι, ἵνα μὴ καὶ ἀναίσθητοι δόξητε, οὐκ ἀλγοῦντες ἐφ' οἷς ἠδικήθητε. τὸ δὲ ἑξῆς οὕτως, [illegible] ἐπέρχονται καὶ διαφθείρουσί τινα ἀδίκως, οἱ μὴ σὺν αἰτίᾳ ποιοῦντες κακῶς, ὑφορώμενοι τὴν ἔχθραν τοῦ καταλειφθέντος ἐχθροῦ· ὑμεῖς δὲ οἱ ἀθηναῖοι, μὴ φοβεῖσθε τοῦτο. οὐ γὰρ ἄνευ αἰτίας αὐτοὺς κολάζετε. [6] Οἱ διαφεύγοντες] οἱ διαφυγόντες ἀθηναῖοι τῶν ἐπιβουλευσάντων μιτυληναίων. [7] Ἐπιβουλευσάντων] τῶν μιτυληναίων. [8] Ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι] ἡ ἀπόδειξις, ὅτι εἰ κρατήσαντες ἦσαν τῶν ἀθηναίων, κακῶς ἂν αὐτοὺς εἰργάσαντο. [9] Μάλιστα δὲ] οἱ ἀδικοῦντες (φησὶ) τινὰ χωρὶς αἰτίας, τουτέστιν, ἄνευ τοῦ προαδικηθῆναι, σπουδάζουσιν ἀπολέσθαι τοὺς δι' ἐκείνους εἰδότες ὅτι ὁ διαφυγὼν χαλεπώτερος ἐχθρὸς γίνεται τοῦ προπαθόντος, καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἀμύνασθαι. [10] Μὴ ξὺν προφάσει τινὰ] οἱ μὴ πρότερον ἀδικηθέντες, ἐπιχειρήσαντες δὲ ἀδικῆσαι πρότερον τινάς, ἐπιμένουσιν ἕως ἀπολέσωσιν αὐτούς· εἰδότες ὅτι ἐὰν σωθῶσιν οἱ ἀδικηθέντες, πικροὶ τοῖς ἠδικηκόσιν ἔσονται πολέμιοι, καὶ πάθωσιν ἂν κακῶς παρ' αὐτῶν, ἀμυνομένων αὐτούς. [11] Καὶ διόλλυνται] κοινὴ τῶν διαφθείρουσιν. [12] Ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ] ὁ γὰρ ἀδίκως τι καὶ πρῶτος παθών, ἐὰν διαφύγῃ, πικρότερος καὶ δεινότερός ἐστι τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. τὸν δὲ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθρὸν ὁρίζεται, τὸν μὴ προπαθόντα, ἀλλὰ προκατάρχοντα ἀδικίας. ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ὁ προπαθών, καὶ ὁ ἀμυνόμενος, χαλεπώτερός ἐστι τοῦ προκαταρχομένου ἀδικίας, μήπω τι παθόντος. [13] Τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ] μοίρας δηλονότι. [14] Γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ] ἐς ἔννοιαν ἐλθόντες ὧν ἐμέλλετε πάσχειν ὑπὸ λεσβίων. [15] Μὴ μαλακισθέντες] μὴ ἐνδόντες εἰς τὴν ἡδονὴν τὴν ἀπὸ τῶν λόγων, καὶ πρὸς τὸν οἶκτον, καὶ τὴν ἐπιείκειαν· μηδὲ ἀμνημονήσαντες τοῦ κινδύνου, ὃν ἂν [illegible] εἰ ἐκράτησαν ὑμῶν. [16] Ἧσσον τῶν πολεμίων] τὸ ἑξῆς, ἧσσον πολεμήσετε, ἀντὶ τοῦ, οὐδὲ ἧσσον. Ὅμηρος, Ἦ ὀλίγον οἷ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς. Τὸ δὲ, ἢν γνῶσιν, οἱ σύμμαχοι δηλονότι.

[γρ. ἡ] [γρ. ἀπόδειξιν]

» ΟΥΤΕ τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αὖθις περὶ Μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι, ἐπαινῶ.[2] νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν. ὧν τὸ μὲν, μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ,[3] μετὰ ἀπαιδευσίας,[4] καὶ βραχύτητος γνώμης.[5] τούς τε λόγους ὅστις[6] διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν,[7] ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ[8] διαφέρει. ἀξύνετος μὲν,[9] *[10] εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται[11] περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι.[12] διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι,[13] εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν, ἐκπλῆξαι ἂν τούς τε ἀντερεῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους.[14] χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες[15] ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γὰρ[16] ἀμαθίαν κατῃτιῶντο, ὁ μὴ πείσας, ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος,[17] ἀπεχώρει.[18] *[19] ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης, πείσας τε,[20] ὕποπτος γίγνεται,[21] καὶ μὴ τυχὼν, μετὰ ἀξυνεσίας, καὶ ἄδικος. ἥ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται[22] ἐν τῷ τοιῷδε.[23] φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβούλων.[24] καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν.[25] ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθείησαν ἁμαρτάνειν. χρὴ

A B C

DIODOTI CONCIO.

Neque illos, qui de Mitylenæis iterum ad consilium retulerunt, reprehendendos puto, neque illos, qui maximis de rebus sæpius consultandum esse negāt, laudandos censeo. Nam hæc duo, celeritatem, & iram, bonæ consultationi maximè contraria esse iudico. Quorum alterum quidem cum amentia coniunctum esse solet; alterum verò, cum imperitia, & consilij tenuitate. Et qui verba rerum doctores esse contentiosè negat, aut amens est, aut priuatim aliquid ipsius interest. Amēs quidem, si vlla alia ratione, [*quàm verbis,*] res futuras, easque obscuras declarari posse putat. Ipsius verò [*priuatim aliquid*] interest, si cupiens aliquid turpe persuadere, de hoc quidem, quod est turpe, se non bellè disserere posse putet: sed, si probè, [*ac strenuè*] vituperauerit [*alios,*] cùm illos, qui sententiam contra ipsum sunt dicturi, tum etiam auditores à se territum iri [*speret.*] Illi etiam sunt grauissimi, qui, vt suæ prudentiæ, ac eloquentiæ specimen edant, magnifica oratione corruptelam [*suis aduersariis*] obiectant, eoque hoc nomine accusant. Si enim imperitiam [*illis*] obiicerent, & ille, qui rem persuadere, [*& causam obtinere*] non posset, imperitus potius, quàm iniustus haberetur, victusq; discederet. Sed si [*præterea corruptelæ*] iniustitia [*ab hoc illis*] obiiciatur, & idem causam obtineat, est suspectus, & nisi obtineat, non solùm imperitus: sed etiam iniustus existimatur. Et Respubl. ex huiusmodi re detrimentum capit. Consultoribus enim propter metum destituitur. quanquam præclarè cum ea ageretur si tales ciues nulla dicendi facultate præditos haberet. minimè enim ad peccandum impellerentur [*sua eloquentia viribus freti.*] Atqui

---

[1] Οὔτε τοὺς προθέντας] εἰς μέσον θέντας τὴν δευτέραν διάσκεψιν. πρὸς τὸ, Καὶ θαυμάζομεν τῶν προθέντων αὖθις, καὶ τὰ ἑξῆς. Διοδότου δημηγορία αὕτη ὑπὲρ Μυτιληναίων. Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Κλέων τὸ δίκαιον προβάλλεται· ἐστὶ δὲ ὁ Διόδοτος τὸ συμφέρον. καὶ σκόπει τὸ τοῦ συγγραφέως ἔθος, χαίροντος ἀεὶ ταῖς ἀντιπάλοις δημηγορίαις. [2] Νομίζω δὲ δύο] πρὸς τὸ, Εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει, ὧν ἂν δόξῃ πέρι. [3] Μετὰ ἀπαιδευσίας] ἀπειρίας. [4] Καὶ βραχύτητος] ἀσθενείας. [5] Τούς τε λόγους] πρὸς τὸ, Εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίνεσθαι, καὶ τὰ ἑξῆς. [6] Διαμάχεται] ἐναντιοῦται. [7] Ἢ ἰδίᾳ] τουτέστι, διὰ τὸ ἴδιον τι κέρδος σκοπεῖν, καὶ συμφέρον. [8] Διαφέρει] ὠφελεῖ. [9] Εἰ ἄλλῳ] καὶ οὐχὶ λόγῳ δηλονότι. *[10] Εἰ ἄλλῳ τινὶ] ταῦτα οὕτω ληπτέον, εἰ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ τὰ μέλλοντα, καὶ τὰ μὴ ἐμφανῆ, ἤγουν τὰ ἀφανῆ, τὰ ἄδηλα δυνατὸν εἶναι ἡγεῖται φράζεσθαι, καὶ δηλοῦσθαι, ἄλλῳ τρόπῳ, λέγω, ἢ τοῖς λόγοις· οἱ γὰρ λόγοι τῶν πραγμάτων εἰσὶ διδάσκαλοι, τὰ πράγματα τοὺς ἀνθρώπους διδάσκουσι, τὰ πράγματα τοῖς ἀνθρώποις ἐξηγοῦνται, καὶ φανερῶς δηλοῦσι. τὸ δὲ φράσαι, ἀντὶ τοῦ φράζεσθαι, ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ ἐτέθη, ὃ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, καὶ τούτῳ τῷ ξυγγραφεῖ, ἐν χρήσει μάλιστα ἂν εὑρήσεις. τοῦτο δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις σεσημείωται. Æ. P. [11] Περὶ τοῦ μέλλοντος] τὸ ἑξῆς, περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἀφανοῦς δυνατὸν εἶναι φράσαι. [12] Διαφέρει δ' αὐτῷ] λυσιτελεῖ. [13] Εὖ μὲν εἰπεῖν] τὸ ἑξῆς, εὖ μὲν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ καλοῦ εἰπεῖν δύνασθαι. οὕτω συντακτέον, τὸ μὲν περὶ τοῦ καλοῦ δύνασθαι λέγειν καλῶς, οὐχ ἡγεῖται· (ἤγουν, οὐ φροντίδα περὶ τούτου ποιεῖται) ἡγεῖται δὲ μᾶλλον ἐκεῖνο εἶναι καλὸν, τὸ διαβαλόντα, καὶ ἀνατρέψαντα, ἐκπλῆξαι τοὺς ἀκουσομένους. ὃ δὴ καὶ διαφέρει τῷ οὕτω λέγοντι. κέρδους γὰρ ἕνεκα τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ λόγου μεταχειρίζεται. [14] Χαλεπώτατοι] πρὸς τὸ, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν, τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται. [15] Ἐπίδειξίν τινα] συμβουλίας. φιλοτιμίας. [16] Ἀμαθίαν] καὶ οὐ χρήματα δηλονότι. [17] Ἀπεχώρει] τοῦ δικαστηρίου δηλονότι. [18] Ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης] ἀδίκως κατηγορῶν. *[19] Ἀδ.] ἀδικίαν ἰδιωτικῶς καλεῖ τὸ ἐπὶ χρήμασι λέγειν, τὸ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν τὸ εὖ παθεῖν, ἀντιλαβεῖν, τὸ δωροδοκεῖσθαι, εἴτε δωροδοκεῖν, τὴν δωροδοκίαν. τοῦτο γὰρ ἄδικον. διὸ καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας λέγει, Οἱ δωροδοκοῦντες, καὶ χρήματα λαμβάνοντες, ἀδικοῦσιν. Æ. P. [20] Ὕποπτος] διὰ τὸ ἐπὶ χρήμασι λέγειν. [21] Καὶ μὴ τυχὼν] τοῦ σκοποῦ δηλονότι. [22] Ἐν τῷ τοιῷδε] πράγματι δηλονότι. [23] Φόβῳ γὰρ] ἐν τῷ τοὺς δυναμένους τὸ συμβουλεύειν, μὴ τολμᾶν λέγειν, ὡς δόξαι ἐπὶ χρήμασι ληψομένους. [24] Καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο] διοικοῖτο καὶ εὐδρομοίη ἡ πόλις. [25] Ἐλάχιστα γὰρ] ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐλάχιστον [illegible], χρὴ φαίνεσθαι μὴ ἐκφοβοῦντα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου ἄμεινον [illegible].

oportet

oportet bonum ciuem non terrentem aduersarios, qui sententiã contra ipsum sunt dicturi: sed pari dicẽdi potestate facta disputantem demonstrare se meliora dicere. Ciuitatem verò sapiẽtem [*oportet*] optimo consultori non addere [*nouum*] honorem: sed nec eum, quem iam habet, imminuere. Illum etiam, qui non est bonus consultor [*aquè, atque alius,*] non solùm nulla pœna, sed ne vlla quidẽ ignominia afficere. Ita enim & is, qui in dicendis sententiis præstat, nihil aliter ac sentit, neq; quidquam ad gratiam dicet, adductus spe longè maiorum honorum, quos adipisci cupit. Et qui [*propter suam imperitiam*] rectum cõsilium dare nonnouit, & ipse multitudinem sibi conciliare non studebit, eadem ratione ei in re aliqua gratificans. Quorum nos contraria facimus, & præterea, si quis in sordium, [*& corruptela*] suspicionem venerit, & tamen eum optimè dicere constet, inuidentes ei propter incertam sordium suspicionem, [*certam, ac*] manifestam vtilitatem Reipub. eripimus. Solet autem vsu venire, vt bonæ, [*ac salutares*] sententiæ, quę ex improuiso dicuntur, non minus sint suspectæ, quam malæ, [*& perniciosæ:*] adeò vt oporteat pariter, tam illum, qui Reipub. pessimum consilium est daturus, quàm illum, qui optimam sentẽtiam est dicturus, multitudinem dolo sibi conciliare, & mendacio suam causam probare. Et solam Remp. beneficiis apertè, & sine dolo nullus propter huiusmodi suspiciones afficere potest. Qui enim apertè beneficiũ ipsi dat, in quęstus obscuri suspicionem incidit, [*quasi pro beneficio Resp. dato, ipse beneficium aliquod longè maius ab ea clàm sit accepturus.*] Oportet autẽ in rebus maximis, & in tanta [*imperij*] dignitate nos, qui verba facimus, longiùs prospicere, quam vos, qui non longè prospicitis: [*sed tantum res proximas spectatis.*] præsertim cùm nos, qui consilium damus, rationem reddere cogamur vobis, qui nos auditis, & qui nullis rationibus reddendis, nulliq; iudicio obnoxij estis. Si enim & ille, qui aliquid persuasit, & ille, cui hoc persuasum fuit, æquè mulctaretur, profectò prudentius iudicaretis. Nunc verò ad quemlibet animi motum, quo repentè fueritis abrepti, licet nonnunquam in rebus iudicandis labamini, tamen illius, qui [*consilium dederit, & vobis aliquid*] persuaserit, vnam sententiam, nec vestras ipsorum plectitis, quamuis multæ sint, quæ simul peccarint.

A δεῖ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα. τὴν δὲ σώφρονα πόλιν, τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμήν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης· [1] καὶ μὴ τὸν τυχόντα γνώμης, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν, οὕτω γὰρ, ὅ, τε [2] κατορθῶν, ἥκιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι, [3] παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι· ὅ, τε [4] μὴ ἐπιτυχὼν, ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ B χαριζόμενός τι, καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος. ὧν ἡμεῖς τἀναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἤν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα, τὰ βέλτιστα δὲ ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν, τὴν φανερὰν ὠφελίαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ τἀγαθὰ, ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα, μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν. ὥστε δεῖν ὁμοίως τόν τε [5] τὰ δεινότατα [6] βουλόμενον πεῖσαι, ἀπάτῃ [6] προσάγεσθαι C τὸ πλῆθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα, ψευσάμενον, πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ [7] τὰς περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἐξαπατήσαντα, ἀδύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν, ἀνθυποπτεύεται [8] ἀφανῶς πῃ πλέον ἕξειν. [9] χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα [10] καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἡμᾶς περαιτέρω [11] προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν [12] τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύ- D θυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ, τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπόμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, [13] σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε. νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἥντινα τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε, καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον.

γρ. ἐυλαβουμένου (margin)

[1] Καὶ τὸν μὴ τυχόντα] τὸν μὴ ἄριστα συμβουλεύοντα. [2] Κατορθῶν] ὁ ὀρθῶς γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐπαινοῦνται ἀεὶ τοῦ ὀρέξει ἐπιχειρούμενοι. [3] Παρὰ γνώμην] τὴν ἑαυτοῦ. [4] Μὴ ἐπιτυχὼν] ὀρθῆς βουλῆς. [5] Τὰ δεινότατα] τὰ ψευδῆ, καὶ ἄδικα. [6] Προσάγεσθαι] ποιεῖσθαι ὑφ' ἑαυτῷ. [7] Τὰς περινοίας] περιεργίας. [8] Ἀφανῶς τι] κατὰ τινα τρόπον. [9] Χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα] ἀντὶ τοῦ χρὴ δὲ ἡμᾶς πρὸς τὰ μέγιστα προνοοῦντας, περαιτέρω λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων. τὸ δὲ, καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἀντὶ τοῦ, καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ὑμῶν ἀξιώμασι καὶ ἐπιτηδεύμασι. τουτέστι τοῖς ὑποπτεύουσι. [10] Καὶ ἐν τῷ τοιῷδε] ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποψίᾳ. [11] Προνοοῦντας] σκεπτομένους. [12] Τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων] τῶν αὐτοσχεδίως λεγόντων. [13] Σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε] μετὰ πλείονος φρονήσεως ἦν ἂν ἡ κρίσις ἡ ὑμετέρα.

ἐγὼ δὲ παρῆλθον [1] οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων, οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, [2] ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἤν τε γὰρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτοὺς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον· ἤν τε καὶ ἔχοντές τι ξυγγνώμης εἶεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος. * [3] καὶ τοῦτο ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι, [4] πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι, [5] θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος, τἀναντία γιγνώσκω· καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς [6] τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους, τάχα ἂν ἐπισπάσαιτο. [7] ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, [8] ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως [9] χρησίμως ἕξουσιν. [10] ἐν οὖν ταῖς πόλεσι [11] πολλῶν θανάτου ζημία πρόκειται, [12] καὶ οὐκ ἴσων τῷδε, ἀλλ᾽ ἐλασσόνων ἁμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι [13] κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι, ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη [14] τίς πω, ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκείαν, ἢ ἄλλων ξυμμαχίαν, τούτῳ ἐπεχείρησε. πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν. καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις [15] ἀπείρξει τούτου.

γρ. προσθεῖσι

γρ. ζημίαι πρόκειται,

γρ. ἢ οἰκείᾳ ἢ ἄλλων ξυμμαχίᾳ

A Ego verò in medium processi, neque pro Mitylenæis cuiquam sententiam contrariam dicturus, neq; quempiam accusaturus. Non enim de illorum facinore nobis est certamẽ, si sapimus; sed de vtilitate nostra, vt nobis rectè cōsulamus. Quamuis enim ipsos iniustissimū facinus fecisse pronuntiem, non tamen propterea eos etiam occidendos censuerim, nisi [*hoc Reip.*] conducat. neq; etiam, si qua venia sint digni, [*hanc ipsis dandam censeo,*] nisi [*hoc ipsum*] è Repub. fore constiterit. Nam de rebus futuris, potius quam de præsentibus nos cōsultare puto. Atq; in eo, quod Cleon præ- B cipuè contendit, ad socios in officio continendos, ne defectionem in posterum faciant, [*vobis*] vtile fore, si capitale suppliciū ipsis proponatis, [*in eo, inquam, à Cleone vehemẽter dissentio.*] & ego quoq; de eo quod in posterum vobis vtile est futurum, contra contendens, longè aliter sentio, [*quam ipse.*] Et à vobis peto, ne speciosa ipsius oratione, [*& verborum illecebris capti,*] meæ orationis vtilitatem repellatis. Nam eius oratio, quæ maiorem æquitatis speciem ha- C bet, propter vestram iram, quæ nūc in Mitylenæos est accensa, fortasse [*vos ad ipsius sententiam*] attrahet. Nos verò cum ipsis [*Mitylenæis*] iam non disceptamus, ita vt de iure nobis sit quærendum: at de ipsis consultamus, quonā modo nobis in posterum vtiles esse poterunt. In singulis enim ciuitatibus capitis pœna proposita est in multa peccata, non solū huic [*quod ab istis est commissum,*] paria: sed etiam minora. Homines tamen spe solicitati periculū subeunt, nec vllus adhuc in periculum venit, qui se ex eo non euasurum, neq; suum conatum sibi successurum existimās, de se ipso desperarit. Nec vlla ciuitas, quæ defectionem fecerit, ad hanc vsque diem extitit, quæ hoc aggredi, [*& periculum subire*] dubitauerit, licet aut suum, aut aliorum sociorum apparatum [*longè*] minorem haberet, quàm credebat. Omnibus enim natura insitum est, vt & priuatim, & publicè peccent. nec vlla lex est, quæ [*homines*] ab hoc [*naturæ vitio*] prohibere valeat.

---

[1] Οὔτε ἀντερῶν] τῷ Κλέωνι δηλονότι. [2] Ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας] εὐβουλή τοῦ συμφέροντος, καὶ προκατασκευὴ τοῦ προαιρεῖν τὰ λυποῦντα τῆς ὑποθέσεως. * [3] Καὶ τοῦτο, ὃ] τὸ πλήρες, κατὰ τοῦτο, ὃ, καὶ τὰ ἑξῆς. ἔστι δὲ ἀνακόλουθον. οὕτω γὰρ ἂν ἦν λεκτέον. καὶ περὶ τούτου, ὃ μ. κ. ἰσχ. ἐς τ. λ. ξ. ἐσ. π. τὸ ἧσσον ἀφ. θ. ζ. πρ. καὶ αὐτὸς περὶ τούτου, ὡς ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἕξει, (εἰ δηλονότι τῇ ἐμῇ γνώμῃ ἀκολουθήσετε,) ἀντισχυριζόμενος, τἀναντία γιγνώσκω. Ἄλλως. κατὰ τοῦτο, ὃ, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα, κατὰ τοῦτο, λέγω, τῷ Κλέωνι οὐδαμῶς συμφωνῶ. ἔσται δὲ καλὴ ἐπανάληψις, [illegible] πρὸς τὸ τῆς ἐννοίας πλήρωμα δεῖ ὑπακούειν. τὰ δὲ ἑξῆς ἔχει τῶν προηγουμένων ἐξήγησιν, καὶ σαφηνείας χάριν ἐπιφέρεται Æ. P. [4] Πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι] τὰς πόλεις. [5] Θάνατον ζημίαν προθεῖσι] πρὸς τὸ, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσετε, ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. [6] Τῷ εὐπρεπεῖ] τῇ πιθανολογίᾳ τοῦ Κλέωνος. [7] Ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς] οὐ δικαστήριον συνεκροτήσαμεν μετὰ τῶν Μυτιληναίων. [8] Ὥστε τῶν δικαίων] οὐ περὶ τοῦ δικαίου (φησὶ) συμβουλευόμεθα, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος. [9] Χρησίμως ἕξουσιν] ἡμῖν δηλονότι. [10] Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι] τοῦ Κλέωνος συμβουλεύσαντος ἀποκτεῖναι πάντας Μυτιληναίους, καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιῆσαι ἐκείνους, ἵνα μὴ ἀφιστῶνται ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὁ Διόδοτος τἀναντία συμβουλεύων, φησὶ πρὸς τοῦτο οὐκ [illegible] μᾶλλον. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι πολλῶν καὶ οὐ μειζόνων ἐγκλημάτων θάνατος ἡ ζημία πρόκειται, καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι, ῥιψοκινδυνεύουσιν, ἐγχειροῦσιν αὐτοῖς, καὶ οὐδεὶς δύναται κωλυτὴς γενέσθαι τῶν τηλικούτων ἔργων, ἀλλ᾽ ὁσημέραι πράττονται δηλονότι, καὶ τοὺς Μυτιληναίους ἀποκτείναιμεν, ζημιούμεθα μὲν, καὶ περὶ ἑαυτοὺς σφαλόμεθα, οὐ μὴν τοιγε φόβον τινὰ τοῖς ἄλλοις παρέξομεν· ἀλλ᾽ οὐδὲν ἧττον ἐσονται ἀποστήσονται, τῇ ἐλπίδι κουφιζόμενοι. [11] Πολλῶν θανάτου ζημία] οἷον, τυραννίδος, προδοσίας, καὶ φόνου, καὶ μοιχείας, καὶ ἄλλων. [12] Καὶ οὐκ ἴσων τῷδε] τῷδε τῷ τῶν Μυτιληναίων ἀδικήματι, τῇ ἀποστάσει. [13] Κινδυνεύουσι] ῥιψοκινδύνως πράττουσι. [14] Τίς πω] οὐδεμία. [15] Ἀπείρξει τούτου] τούτου, τοῦ ἁμαρτάνειν δηλονότι.

Siquidem homines per omnia pœnarũ genera iuerunt, [*eas paulatim*] augentes, siquo modo à facinorosis minus læderẽtur. Etenim verisimile est mitiores pœnas olim in maxima scelera cõstitutas fuisse. Sed cùm tẽporis progressu [*pœnarum leges*] violarentur, [*ipsaq́ pœnæ propter nimiam lenitatẽ negligerentur,*] ad mortem pleræq; processerũt. Et tamen hoc quoq; violatur, [*istaq́ mortis pœna contemnitur.*] aut igitur aliquis terror hoc vehementior est excogitandus, aut ne iste quidẽ [*homines*] coërcebit. Sed paupertas quidem, audaciam necessitati; opũ verò potentia, petulantię & superbię violentiam cũ perpetua pluris habẽdi cupiditate coniunctam præbet. Alij quoq; status, [*& cæteraque vitæ genera*] pro diuerso hominũ affectu, put singula constricta tenentur aliqua cupiditate vehementiori, q̃ quę refrænari possit, homines ad pericula impellunt. Et spes, & amor qualibet in re [*hoc ipsum faciunt.*] hic quidem, dux, illa verò, comes. atq; hic quidem, rei aggrediẽdæ rationẽ excogitans, illa verò, fortunæ prosperitatẽ suggerens, [*hominibus*] plurimum nocẽt. Atq; [*hæc naturæ vitia,*] quamuis sub aspectũ minimè cadãt, tamen maiorem vim habẽt, q̃ mala, quæ cernuntur. Et præter ista, [*spem scilicet & amorem,*] ipsa quoq; fortuna nihilo minus adiuuat ad [*homines ad periculum*] impellendos. Nã ex inopinato nonnunq̃ astans, [*ac sese offerens,*] aliquem [*priuatũ hominem*] vel infirmiorib. opibus instructũ impellit ad pericula, & ciuitates [*integras*] eo magis, quo de maiorib. rebus agitur, de libertate, aut de imperio in alios obtinẽdo. & quia cũ vniuersa ciuitate singuli ciues temerè de se plus æquo sentiũt. Deniq; (vt rẽ paucis cõplectar) hoc fieri nõ potest, & magnę est stultitię, si quis existimet se aliq̃ rationẽ habere, qua homines à peccatis deterreat, aut legũ vi, aut aliquo alio mali grauioris metu, cũ humana natura ad aliquid agendũ, [*ac ad peccandũ*] magno studio, magnoq́; impetu feratur.

A ἐπεὶ [1] διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες εἴ πως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας [2] κεῖσθαι αὐτάς, παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ [3] ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου [4] δέος εὑρετέον ἐστὶν, ἢ τόδε γε [5] οὐδὲν ἐπίσχει· [6] ἀλλ' ἡ μὲν πενία, [7] ἀνάγκῃ τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἐξουσία, ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι. [8] αἱ δ' ἄλλαι ξυντυ-

B χίαι, ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἑκάστη τις κατέχεται ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείσσονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. [9] ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως [10] ἐπὶ παντὶ ὁ μὲν, ἡγούμενος, ἡ δ', ἐφεπομένη· καὶ ὁ μὲν, [11] τὴν ἐπιβουλὴν [12] ἐκφροντίζων, ἡ δὲ, τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι· καὶ ὄντα ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὁρωμένων δεινῶν. [13] καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. [14] ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη, καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν [15] τινὰ προάγει,

C καὶ οὐχ ἧσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας, [16] ἢ ἄλλων ἀρχῆς· καὶ μετὰ πάντων [17] ἕκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὑτὸν ἐδόξασεν. [18] ἁπλῶς τε, ἀδύνατον, καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὁρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἔχειν, ἢ νόμων ἰσχύϊ, ἢ ἄλλῳ τῳ δεινῷ. οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ [19] ὡς ἐχεγγύῳ πιστεύσαντας, χεῖρον βουλεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι, [20] καὶ

D ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι.

[1] Διεξεληλύθασί γε] ἐπεξῆλθον πάσας (φησὶ) περὶ πάσης ἀδικίας [illegible] οἱ νομοθέται, [illegible] ποινάς. [2] Κεῖσθαι] εἶναι τὰς ζημίας. [3] Ἀνήκουσιν] ἀνήχθησαν. [4] Δέος τούτου] τοῦ θανάτου. [5] Οὐδὲν ἐπίσχει] οὐδὲν κωλύει (φησὶν) ὁ τοῦ θανάτου φόβος τοὺς βουλομένους ἐξαμαρτάνειν. [6] Ἀλλ' ἡ μὲν πενία] τὰς αἰτίας [illegible] ἀμφοτέρων, ἀφ' ὧν κινούμενοι ἄνθρωποι ἁμαρτάνουσι· καὶ φησὶν ὅτι οἱ μὲν, ὑπὸ πενίας ἀναγκαζόμενοι [illegible]· οἱ δὲ, ὑπὸ ἐξουσίας καὶ μεγαλοφροσύνης πλεονεκτοῦσιν· οἱ δὲ, ὁμοίως διά τινα κρείττονα ἀναγκαζόμενοι κινδυνεύουσι [illegible], [illegible] καὶ πόρνοι, [illegible]. καὶ [illegible] φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἠθικοῖς, ὅτι πᾶσα πρᾶξις καὶ προαίρεσις ἀγαθοῦ τινος ἐφίεσθαι δοκεῖ. [7] Ἀνάγκῃ] ἀντὶ τοῦ, ἡ μὲν πενία τῇ ἀνάγκῃ, καὶ [illegible] ἀνθρώποις τόλμαν παρέχει· ἡ δ' ἐξουσία, καὶ ἡ τοῦ πλούτου δύναμις τῇ ὕβρει καὶ τῷ φρονήματι, ἤγουν τῇ ἀκολασίᾳ καὶ τῇ ὑπερηφανίᾳ πλεονεξίαν παρέχει. τουτέστιν, ἡ μὲν πενία [illegible] τὴν [illegible] ἀνάγκην τοῖς ἀνθρώποις [illegible], καὶ [illegible] ὁ δὲ πλοῦτος, καὶ ἡ τούτου δύναμις τοὺς ἀνθρώπους ὑβριστάς, φρονηματίας, ἤγουν ὑπερηφάνους, καὶ πλεονέκτας ποιεῖ. [illegible] Οἱ γὰρ πένητες διὰ τὴν ἔνδειαν ἀνάγκην [illegible] [illegible] τὴν ἔνδειαν [illegible], καὶ θρασεῖς εἶναι ἀναγκάζονται. οἱ δὲ πλούσιοι, διὰ τὴν τῆς ἐξουσίας ἰσχὺν ὑβρισταί, μεγαλοφρόνες, εἴτε ὑπερήφανοι, καὶ πλεονέκται εἶναι φιλοῦσιν. Æ. P. [8] Αἱ δ' ἄλλαι ξυντ.] οἱ ξυντυχόντες τοῦ μέσου ὄντοι, μήτε πένητες, μήτε πλούσιοι ὄντες. [9] Ἡ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως] [illegible] τις ἐρᾷ, οὕτω ἐλπίζει, ὅ τι [illegible]. Ἡσίοδος, Μούνη δ' αὐτόθι ἐλπὶς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισιν ἔνδον ἔμιμνε, πίθου ὑπὸ χείλεσιν. καὶ τὰ λοιπά. [10] Ἐπὶ παντί] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. [11] Τὴν ἐπιβουλήν] τὴν ἐγχείρησιν, τὴν [illegible], τὴν αἰτίαν. [12] Ἐκφροντίζων] ἔξω φροντίδος τιθέμενος. [13] Καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς] μετὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ἐλπίδα. [14] Ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν] πολλάκις (φησὶν ἐγχειρήσας τις πράγματι, ἔτυχεν αὐτοῦ ἄλλος δὲ [illegible], [illegible] τὸ [illegible] αὐτοῦ πράγματος, καὶ ἀπὸ μικροτέρων ἀφορμῶν ἔστιν ὅτε, [illegible] καὶ τὸ ἄλλον ὁρᾶν ἐπιτυγχάνοντα. [15] Τινὰ προάγει] [illegible]. [16] Ἢ ἄλλων ἀρχῆς] [illegible], περὶ ἐλευθερίας ἀξιώσεις, περὶ ἄλλων ἀρχῆς, ἤτοι σικελίας, καὶ τῶν λοιπῶν. [17] Ἕκαστος ἀλογίστως] καὶ ἕκαστος (φησὶ) τῶν πολιτῶν μετὰ τοῦ κοινοῦ ἀλογίστως μείζονος ἐδόξαζε, καὶ ἐλπίζει [illegible]. [18] Ἁπλῶς τε] [illegible] πρὸς τὸν Κλέωνα. [19] Ὡς ἐχεγγύῳ] βεβαίῳ, ἰσχυρᾷ. ἐγγύησιν δυναμένῃ. [20] Καὶ ὅτι ἐν βρ.] [illegible] βραχυτάτῳ διαστήματι, τὸ ψήφισμα δύνασθαι μεταλλάξαι, ὡς ὁ Κλέων ἐξεῖν. τὸ δὲ οὐκ ἔχει, ἀντὶ [illegible] λείπει.

„ σκέψασθε γὰρ, ὅτι νῦν μὲν ἤν τις καὶ ἀπο-
„ στᾶσα πόλις [1] * [2] γνῷ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι
„ ἂν [3] ἐς ξύμβασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπά-
„ νην ἀποδοῦναι, καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· [4] ἐ-
„ κείνως δὲ, τίνα οἴεσθε ἥν τινα οὐκ ἄμεινον μὲν
„ ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ τε πα-
„ ρατενεῖσθαι ἐς * τοὔσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται
„ σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ
„ βλάβη δαπανᾶν καθημένοις [5] διὰ τὸ ἀξύμ-
„ βατον, καὶ ἢν ἕλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην
„ [6] παραλαβεῖν, [7] καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν
„ ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς
„ πολεμίους [8] τῷδε. ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ
„ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς
„ βλάπτεσθαι, ἢ ὁρᾶν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρό-
„ νον μετρίως κολάζοντες, ταῖς πόλεσιν ἕξομεν
„ ἐς χρημάτων [9] λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι· καὶ
„ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινό-
„ τητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων
„ τῆς ἐπιμελείας. οὗ νῦν τοὐναντίον [10] δρῶντες,
„ ἤν τινα ἐλεύθερον [11] καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκό-
„ τως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα, χειρωσώμε-
„ θα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι.
„ χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους [12] οὐκ ἀφισταμένους,
„ σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι,
„ σφόδρα φυλάσσειν, [13] καὶ προκαταλαμβά-
„ νειν ὅπως μηδ' εἰς ἐπίνοιαν [14] τούτου ἴωσι, κρα-
„ τήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐ-
„ πιφέρειν. ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν [15] καὶ τοῦτο
„ ἁμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ
„ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους

* πέρα-
τον, ἤ τὸ.
F.P.

A Quare non oportet nos aut mortis pœna, tanquam locuplete fideiussore fretos, aliquid grauius de Mitylenæis statuere, aut omnem spem tollere illis, qui defecerint, fore vt nullus ipsorum pœnitentiæ locus detur, neq; suum peccatum quam leuissima pœna ipsis eluere liceat. Considerate enim nunc quidem, si qua ciuitas præterea, quæ defectionem fecerit, & quę adhuc habuerit, vnde [*belli*] impensas [*victoribus*] restituere, & tributum in posterum persoluere possit, se superstitem fore cognouerit, ad cõpositionem veniet: at illo B modo, [*quem Cleon præscribit,*] quam tandem fore putatis, quæ non melius, quàm nunc [*ista fecit, ad bellum*] se instruat, & diuturnã obsidionem ad extremum vsque perferat? An idem valet serò, & citò cõpositionem facere. Nobis verò quomodo detrimentosum non erit, si propter sublatam compositionis faciendæ spem, in longam obsidionem sumptus facere cogamur, &, si vrbem capiamus, [*eam opibus exhaustam, ac*] profligatã recipiamus, & vectigalibus, quę inde habebamus, in posterum priuemur? C Atqui hac re aduersus hostes valemus. Quapropter nobis non est cõmittendum, vt, dum illorum, qui deliquerunt, iudices sumus [*nimium*] seueri, [*ex hac nimia nostri iudicij seueritate*] detrimẽtum potius capiamus, quàm videamus, quonam modo [*eos*] moderatè mulctantes, ciuitatibus, quę pecuniarum vi pollent, in posterum vti possimus. Et [*oportet nos*] existimare, non legum atrocitate: sed officij nostri sedulitate [*eas*] custodiendas, [*& in officio, fideq; continendas.*] Nos tamen longè aliter nunc faD cimus. Nam si quem liberũ hominem subegerimus, qui alterius imperio coactus pareret, ac meritò defecerit, vt se in pristinam libertatem vindicaret, eum atrocibus suppliciis afficiendum censemus. Atqui liberos homines acriter punire non oportet, si defectionem fecerint, sed [*eos*] diligenter custodire, [*antè quàm defectionem faciant,*] & anteuertere, vt ne in cogitationem quidem huius rei veniant, &, si eos in nostram potestatem redegerimus, [*delicti*] culpam quàm minimè ipsis tribuere, [*& quàm leuissimè in ipsos animaduertere oportet.*] Vos igitur considerate quantopere hac etiam re peccaturi sitis, si Cleoni assentiamini. Nunc enim plebs in omnibus ciuitatibus est vobis beneuo-

---

[1] Γνῷ μὴ περιεσομένη] αἰσθομένη, μὴ ἐλπίζουσα τὸ περιεῖναι καὶ σωθῆναι. ὁ δὲ νοῦς, τοιοῦτος, ὅτι ἐάν τις ἀποστῇ ἀφ' ἡμῶν πόλις, πάλιν αὐτὴν ἀναληψόμεθα, καὶ τὰς δαπάνας οὐκ ἀπολέσομεν, διὰ τὸ ἐλπίδα αὐτοῖς ζωῆς νομοθετῆσαι ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλέωνα, εἰ πάντα, ἡμῶν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκινδυνευούσης τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. * [2] Γνῷ μὴ περιεσομένη] οἱ καλῶς ἢ γραφὴ ἔχει, τὸ περιεσομένη, καὶ παρὰ τὴν τοῦ κοινοῦ φράσεως συνήθειαν. λείπει δὲ κατὰ τὸ παλαιὸν χρόνια. ἀλλ' ἴσως βέλτιον γράφειν γνῷ μὴ περιεσομένη, ἤγουν αὐτὴν περιέσεσθαι, καὶ συνήσεσθαι. (ὅμως δὲ οἱ ἀληθεῖς γνῷ μὴ περιεσομένη. οὕτω γὰρ τὸ μὴ καλῶς ἔχει. Æ.P. [3] Ες ξύμβασιν] φιλίαν. [4] Εκείνως δὲ] ἀλλοτρόπως. [5] Διὰ τὸ ἀξύμβατον] διὰ τὸ ἀσυγχώρητον. [6] Παραλαβεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, πῶς οὐ βλάβη ἡμῖν; [7] Καὶ τῆς προσόδου] τοῦ κέρδους. [8] Τῷδε] τῇ προσόδῳ, καὶ φορολογίᾳ. [9] Λόγον ἰσχυούσαις] ἀπαιτήσιμον. πρὸς τὸν Κλέωνα καὶ ταῦτα. [10] Δρῶντες] ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι. τὸ ἑξῆς τοῦ λόγου, ἤν τινα ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. [11] Καὶ βίᾳ] ἀκουσίως. [12] Οὐκ ἀφισταμένους] τὸ ἄρχεσθαι. τὸ ἑξῆς, ἀφισταμένους οὐ σφόδρα κολάζειν. [13] Καὶ προκαταλαμβάνειν] πρὸς τὸ, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύοιτε. καὶ τὸ ἑξῆς. [14] Τούτου] τοῦ ἀποστῆναι. [15] Καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε] λείπει ἡ κατά.

la, & aut non deficit cum nobilibus, aut, si deficere cogatur, statim se illorum hostem declarat, a quibus ad defectionem impulsa fuit. Et cum aduersariæ ciuitatis multitudinem vestri studiosam habeatis, ad bellum pergitis. Quod si Mitylenæorum plebem occidatis, quæ neq; defectionis particeps fuit, & quæ, postquam arma penes se habuit, vrbē vltro [*vobis*] tradidit: primùm quidem iniustè facietis, quia bene de vobis meritos occidetis. Deinde verò constituetis, [*ac in morem, & consuetudinem inducetis id,*] quod homines potētes maximè cupiunt. Nam cum ciuitates ad defectionem impulerint, plebē statim [*suæ factionis fautricem, ac*] sociam habebunt: quia vos ipsi eãdem pœnam omnibus pariter, tam illis, qui deliquerint, quam illis, qui non deliquerint, propositam esse prius demonstraueritis. Quamuis autē [*Mitylenæi*] deliquerint, hoc tamen erat dissimulandum, vt ea [*ciuitatis*] pars, quæ sola adhuc rebus nostris fauet, a nobis nō alienetur. Hoc enim ad imperium retinēdum longè vtilius existimo, iniuriam nobis volentibus fieri, [*ita vt eam nō vindicemus: at dissimulemus:*] quam à nobis summo iure agentibus eos occidi, quos nō oportet. Atq; id, quod est in Cleonis sententia, vltionem iustam, eandemq; vtilem esse, in eadē re simul fieri posse non reperitur. Vos igitur, cū intellexeritis hãc meam sententiam [*Cleonis sententia*] meliorem esse, neq; misericordia, neq; lenitate adducti (quibus ne ego quidem vos adductos sino,) sed ex ipsis rebus, quæ vobis suadentur, [*factaq; sententiarum collatione,*] mihi assentiamini, & de illis, quos Paches vt sontes [*huc*] misit, quæstionem per otium habeatis, cæteros verò [*in suis pristinis sedibus*] habitare permittatis. Hæc enim & in posterum bona sunt futura, & hostibus timorem iam sunt iniectura. Quisquis enim rectè deliberat, is contra hostes magis pollet, quam qui temeraria virium ferocitate fretus in eos fertur, & factis aggreditur. Atque Diodotus quidem hæc dixit. Quamuis autem hæ sententiæ inter se maximè contrariæ dictæ fuissent, res tamen propter opinionum varietatē, apud Athenienses in controuersiam est vocata, & quū ad suffragia ventū est, parem penè numerū vtraq; sententia tulit.

A ἐστί, καὶ ἢ οὐ ξυναφίσταται [1] τοῖς ὀλίγοις, ἤ, [2] ἐὰν βιασθῇ, ὑπάρχει [3] τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς· καὶ τῆς [4] ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες, [5] ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τὸν Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε [6] ὅπλων ἐκράτησεν, ἑκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν· πρῶτον μὲν ἀδικήσετε, τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα. ἀφιστάντες γὰρ [7] τὰς πόλεις, τὸν B δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἕξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν [8] ὁμοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς μή. δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, [9] μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι [10] ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, [11] ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ διαφθεῖραι. καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὂν ἅμα γίγνε- C σθαι. ὑμεῖς δέ, γνόντες [12] ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες, μήτ' ἐπιεικείᾳ, ([13] οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι) ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν [14] παραινουμένων πείθεσθέ μοι, Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας, κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐᾶν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθά, καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά. ὅστις γὰρ εὖ βουλεύεται, πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστίν, [15] ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών. [16] Τοι- D αῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων [17] μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ, [18] ἀγχώμαλοι·

[1] Τοῖς ὀλίγοις] τοῖς δυνατοῖς. [2] Ἐὰν βιασθῇ] συναποστῆναι δηλονότι. [3] Τοῖς ἀποστήσασιν] ἤγουν, τοῖς ἄρχουσιν. [4] Ἀντικαθισταμένης] ἀνθισταμένης. [5] Ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε] τῇ πόλει ἐπέρχεσθε. [6] Ὅπλων ἐκράτησεν] ἤγουν, [illegible]. [7] Τὰς πόλεις] ἡμῶν δηλονότι. [8] Ὁμοίως κεῖσθαι] ὡρίσθαι. [9] Μὴ προσποιεῖσθαι] μήτοι γε δείκνυσθαι τὸ γνῶναι. ἀλλὰ μηδὲ μέχρι γνώσεως δεικνύειν τὴν ἀδικίαν ἐκείνων. [10] Ἐς τὴν κάθεξιν] τὴν ἀσφάλειαν, καὶ κατοχήν, καὶ κράτησιν. [11] Ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ] πρός τε, πειθόμενοι μὲν ἐμοί, τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους, καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε. [12] Ἀμείνω τάδε εἶναι] τῶν βουλευμάτων τοῦ Κλέωνος δηλονότι. [13] Οἷς οὐδὲ ἐγὼ] οἷς οἴκτῳ καὶ ἐπιεικείᾳ. [14] Παραινουμένων] τῆς ἐμῆς παραινέσεως. [15] Ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών] ἢ ἀβούλως, δηλονότι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει ἐργαζόμενος. [16] Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε] τινὲς λέγουσιν ὅτι τοιαῦτα δέ, ὤφειλεν εἰπεῖν, ἐπειδὴ ὀπίσω εἶπε, τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων. ἀλλ' ἡμεῖς φαμὲν ὅτι ἱκανῶς τὸ δὲ ἀπέδωκεν, εἰπών, μετὰ ταῦτα δέ. [17] Μάλιστα ἀντιπάλων] ἀμφιβόλως ἔχον καὶ ἐνδοιαστικῶς περὶ τὴν δόξαν. οὕτω γὰρ δικαίως καὶ καλῶς εἰρήκασιν ἀμφότεροι ὥστε ἀμφιβάλλειν αὐτούς τινι προσθῶσιν αὐ. [18] Ἀγχώμαλοι] ἐγγύς. ἰσοπαλεῖς, ἰσοδυνάμεις.

ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη δὴ εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδήν, * [1] ὅπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. [2] προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιτα, καὶ μεγάλα [3] ὑποσχομένων εἰ φθάσειεν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη ὥστε ἤσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυρμένα· καὶ οἱ μὲν ὕπνον ᾑροῦντο [4] κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην B δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, καὶ τῆς μὲν προτέρας νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα, καὶ μέλλειν δράσειν [5] τὰ δεδογμένα· ἡ δ᾽ ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. [6] παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου. τοὺς δ᾽ ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς C ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων. καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον, καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, [7] κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς, [8] πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς [9] ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἑκάστου τοῦ ἐνι- D αυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν. καὶ ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο. [10] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν Λέσβου ἅλωσιν, Ἀθηναῖοι,

A Diodoti tamen sententia superior fuit. Quare confestim alteram triremem magna festinatione miserunt, ne, si forte posterior [*priorem non*] anteuertisset, ciuitatem iam extinctam offenderent. vno autem ferme die, & nocte [*prior posteriorem*] antecesserat. cum autem Mitylenæorum legati vinum, & panem hordeaceum in ipsa naui præparassent, & magna præmia se [*illis, qui Mitylenen proficiscebantur,*] daturos promisissent, si [*alteram nauem*] anteuertissent, tanto studio, [*tantaq; contentione*] cursum nauigationis confecerunt, vt vno eodemque tempore & remigarent, & panem vino, oleoque maceratum comederent, & per vices, alij quidem somnum caperent, alij verò remigarent. cùm autem B quodam fortunæ beneficio tunc nullus ventus contrarius spirasset, & prior quidem nauis haud magna festinatione nauigaret, quòd ad triste ministerium proficisceretur, hæc verò hunc in modum adeò properaret, illa quidem tantisper præcessit, dum Paches decretum legeret, & ad imperata faciendum se præpararet. Hæc C verò posterior, eam proximè subsequens, ad portum appulit, & impediuit [*Pachetem,*] ne ciuitatem perderet. In tantum igitur discrimen Mitylene venit. Cæteros verò, quos Paches vt præcipuos defectionis autores miserat, Athenienses ex Cleonis sententia morte mulctarunt. Erant autem numero paulo plures mille. Et Mitylenes muros demoliti sunt, & naues [*ab illis traditas*] acceperunt. Postea verò nullum quidem tributum Lesbiis imposuerunt: sed agro (excepto Methymnæorum) in tria millia partium diuiso, trecentas quidem exi- D mias Diis consecrarunt, in reliquas verò, colonos de suis facta sortitione miserunt, [*& vnicuique portionem, quæ ipsi sorte obtigit, assignarunt.*] Quibus Lesbij certam pecuniæ summam, nempe duas minas, in singulas portiones ex pacto, & conuento quotannis persoluentes agrum ipsi colebant. Oppida etiam, quotquot Mitylenæi in sua potestate habebant, Athenienses per deditionem cœperunt, quæ postea Atheniensium imperio paruerunt. Eadem æstate, post receptam Lesbum, Athenienses,

* [1] Ὅπως μὴ] ταῦτα οὕτω ληπτέον. ὅπως μὴ εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν πῶς; τῆς δευτέρας μὴ φθασάσης τὴν προτέραν. ἄλλως δὲ ληκτέον αὖ οὕτω, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς προτέρας, τῆς δευτέρας δηλονότι, τὴν πόλιν ἤδη διεφθαρμένην εὕρωσι. Æ. P. [2] Προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ] ἡ πρώτη ναῦς δηλονότι. [3] Ὑποσχομένων] ἐλάμβανον. [4] Κατὰ μέρος δὲ] κατὰ διαδοχὴν μερικήν. [5] Τὰ δεδογμένα] τῇ βουλῇ δηλονότι. [6] Παρὰ τοσοῦτον μὲν] αὐτὶ δὲ, εἰς τοσοῦτον ἦλθε κινδύνου ὥστε [illegible] ἀναγνωσθῆναι [illegible] Ἀθηναίων ψήφισμα [illegible] ἔμελλε γὰρ εὐθὺς πράξειν τὰ ἐπεσταλμένα ὁ Πάχης. [7] Κλήρους δὲ] μερίδας. [8] Πλὴν τῆς Μηθυμναίων] οὗτοι γὰρ οὐκ ἀπέστησαν. [9] Ἐξεῖλον] ἐξαιρέτους ἀνέθηκαν. [10] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει] μετάβασις.

duce

duce Nicia Nicerati filio, cũ classe aduersus Minoam insulam Megaris adiacentem iuerunt. Megarenses enim in ea turrim extruxerant, eaq; pro propugnaculo vtebantur. Nicias autem volebat Athenienses illic, breuiore loci spatio, non autem in Budoro, aut Salamine, suæ præsidiariæ classis stationem habere, [*& ex loco propinquiore diligenter obseruare*] Peloponnesios, [*& cauere*] ne clam eruptiones illinc facerẽt, triremibus, (quemadmodũ & antè fecerant) & prædonibus emissis, simul etiã ne quicquam [*in vrbem*] Megarensibus importaretur. Cum igitur primùm duas turres in extremo maris littore sitas, & à Nisæa prominentes, machinis expugnasset, & accessum ad insulam expedisset, ita vt Athenienses eò liberè nauigare possent, illud spatium, quod inter insulam, & continentem erat, quà põte per loca palustria auxilium insulæ à continente nõ ita multum distanti ferri poterat, munitionibus intersepsit. cùm autem hoc opus intra paucos dies confecisset, & munitionem in ipsa quoq; insula extruxisset, ac præsidium in ea reliquisset, cum exercitu domum rediit. Per eadem autem huius æstatis tempora, Platæenses quoque, quòd nullum commeatum amplius haberent, nec obsidionem diutius ferre possent, hunc in modũ compositione facta Peloponesiis se dediderũt. [*Peloponnesij*] muros vrbis oppugnare cœperant, illi verò ipsos propulsare non poterant. Quare dux Lacedæmonius, cùm eorũ imbecillitatem cognouisset, per vim quidem eos capere noluit, (hoc enim à Lacedæmoniorum Magistratibus ei fuerat interdictum, vt, si fortè [*pax, &*] fœdus aliquando cum Atheniensibus fieret, & vtrique oppida bello capta, quæ in sua potestatẽ haberent, reddenda consentirent, Platæa non redderetur, quòd ipsi [*Platæenses*] sua sponte se dedissent) sed caduceatorem ad eos misit, qui diceret, nunquid se, & vrbem vltro Lacedæmoniis dedere, eorumque iudicio stare vellent, ea conditione vt de sontibus supplicium sumerẽt, nullum verò indicta causa damnarent, ac punirent. Atque caduceator quidem hæc tantùm dixit. Illi verò (iam enim in extrema imbecillitate constituti erant) vrbem ipsis dediderunt. Peloponnesij verò, Platæenses per aliquot dies aluerunt, donec Lacedæmone quinque Iudices aduenerunt. Cùm au-

A Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ μίνωαν τὴν νῆσον ἣ κεῖται πρὸ μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ μεγαρῆς φρουρίῳ. ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν [1]αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς ἀθηναίοις, καὶ μὴ [2]ἀπὸ τοῦ βουδόρου καὶ τῆς σαλαμῖνος [εἶ]) τούς τε πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται [3]ἔκπλους αὐτόθεν λανθάνοντες, [4]τριήρων τε, (οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον) καὶ λῃστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν. B ἑλὼν οὖν ἀπὸ τῆς νισαίας πρῶτον δύο πύργω προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς τὸ [5]μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου, [6]ᾗ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, οὐ πολὺ διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὡς δὲ τοῦτο *ἐξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρουρὰν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ πλαταιῆς, οὐκέτι ἔχοντες σῖ- C τον, οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ. προσέβαλλον [7]αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἠδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν [8](εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ [9]ἐκ λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς ἀθηναίους, καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδοσθαι, [10]μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ πλάταια, ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων) D [11]προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόντες τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ, οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς πλαταιέας ἔτρεφον οἱ πελοποννήσιοι ἡμέρας τινὰς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς λακεδαίμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. ἐλ-

* γρ. ἐξειργάσαντο. F.P.

[1] Αὐτόθεν] ἀπὸ τῆς μινώας. [2] Ἀπὸ τοῦ βουδόρου] ἀκρωτήριον τῆς σαλαμῖνος. [3] Ἔκπλους αὐτόθεν] ἀπὸ τῆς μινώας. [4] Τριήρων] ὅ,τι Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας οἱ στρατηγοῦντες μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐποιήσαντο ἀπὸ νισαίας ἐξαπίνης προσέπεσον τῷ βουδόρῳ, ὡς φανερὸν ἐγχειρὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ. [5] Μεταξὺ τῆς νήσου] τῆς μινώας. [6] Ἡ κατὰ γέφυραν] ὅπου. [7] Αὐτῶν τῷ τείχει] τῷ πλαταιέων. [8] Εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ] αἱ ἐντολαὶ, ὅτι αἱ παλαιαὶ αὐτὰ γραφικῆς. αὐτὸ δὲ, εἰρημένον γὰρ αὐτῷ, ἀντὶ τοῦ. [9] Ἐκ λακεδαίμονος] ἐκ τῆς βουλῆς τῶν λακεδαιμονίων. [10] Μὴ ἀνάδοτος ἂν] μὴ ἀποδοθῆ δηλονότι ὀπίσω. μὴ ἀποδόσιμος γένοιτο. [11] Προσπέμπει δὲ] ἐντεῦθεν ὁ δὲ πρὸς τὸ μέν. προσῆκεν γὰρ ἐπὶ βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν.

θόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία προὐτέθη· ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμενοι, τοσοῦτον μόνον, εἴ τι λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ δ' ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου, καὶ Λάκωνα τὸν Αἰειμνήστου, πρόξενον ὄντα λακεδαιμονίων· καὶ * [1] ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε,

[2] ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὦ λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν, ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι· καὶ ἐν δικασταῖς [3] οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι (ὥσπερ καὶ ἐσμὲν) γενέσθαι, [4] ἢ ὑμῖν ἡγούμενοι [5] τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν [6] φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τόν τε γὰρ ἀγῶνα [7] περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς, [8] μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε· [9] τεκμαιρόμενοι, προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης, ᾗ χρὴ ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ᾐτησάμεθα· τό, τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, [10] ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι, ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ, ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἄποροι καθεστῶτες, ἀναγκαζόμεθα, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόντας τι κινδυνεύειν. [11] καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη, [12] σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν [13] πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, [14] ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἄπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων,

tem illi adfuissent, nullam quidem accusationē ipsis proposuerunt, [*nec ullos accusatores constituerūt, qui cum ipsis iure disceptarent:*] sed illos accersitos hoc tantum interrogabant, nunquid in hoc bello, ex quo susceptum esset, de Lacedæmoniis, eorumque sociis aliquo modo bene meriti essent. Illi verò, cùm petiissent vt suam causam oratione prolixiore sibi agere liceret, [*impetrata dicendi potestate*] responderunt, suæq; causæ patronos constituerunt Astymachū Asopolai, & Laconem Aimnesti filiū, cui publicum erat cum Lacedęmoniis hospitium, atque in medium progressi in hunc modum verba fecerunt.

PLATÆENSIVM CONCIO.

Vrbis deditionem, ô Lacedæmonij, vestra æquitate freti fecimus, non existimantes nos tale iudicium subituros: at æquius aliquod fore sperantes, & conditionem nobis oblatam accepimus, vt non apud alios: sed apud vos Iudices causam diceremus, quemadmodum etiam dicimus. sic enim potissimùm nos nostrum ius obtenturos arbitrabamur. Iam verò veremur ne ab vtroque simul aberrauerimus. Nam & de capite nostro certamen esse, [*iudiciumque fieri,*] & vos non æquos iudices fore, meritò suspicamur: coniecturam inde facientes, tum quia nullus accusator antè constitutus est, cuius criminationem refellamus: sed nos ipsi petiimus, vt dicendi potestas nobis fieret. tū etiam quia vestra interrogatio perbreuis, ad quam si vera respondeamus, hoc nostram causam euertit, sin falsa, mendacij facilè argui possumus. Quamuis autem maximis difficultatibus vndique premamur, & in ancipiti fortuna constituti simus, cogimur tamen, & tutius esse ducimus, aliquid dicēdo periclitari. Quod enim dici potuit ab illis, qui in tali discrimine versantur, nisi dictum fuerit, hominibus præbet occasionem existimandi, hoc ipsum, si dictum fuisset, salutem illis dare potuisse. Sed præter alia incommoda, illud etiam nobis est valde molestum, quòd persuadendi ratio nobis sit ardua. Nam si ignoti inter nos essēmus, allatis testimoniis rerum illarum, quas ignoraretis, causam nostram fortasse iuuāremus. Iam verò apud eos, qui rerum sunt gnari, omnia dicentur. Nec illud pertimescimus, ne crimini nobis detis, & propterea nos damnetis,

---

* [1] Ἐπελθόντες] νῦν ἀντὶ τοῦ παρελθόντες ληπτέον. ἢ, τὸ ἐπελθόντα λέγειν, δηλοῖ τὸ παρέρχεσθαι τῶν ἄλλων κατηγορήσοντα. ἤγουν ὥστε κατηγορεῖν τῶν ἄλλων. Æ. P. [2] Τὴν μὲν παράδοσιν] ἡ δημηγορία τῶν πλαταιέων δικανικωτέρα ἐστί· τὸ δὲ προοίμιον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, καὶ οὐκ προσοχῆς. [3] Οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι] οὐκ ἐν ἄλλοις ἢ ὑμῖν. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι γενέσθαι, ὥσπερ καὶ ἐσμὲν ἄρτι κρινόμενοι ὑφ' ὑμῶν. [4] Ἢ ὑμῖν] κατὰ δύο (φησὶ) τρόπους περιεθυμήθημεν ἐλπίσαντες ὑμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις τὴν πόλιν, κατά τε τὸ μὴ περὶ θανάτου κριθῆναι, ἀλλὰ περί τινος μαλακωτέρας ζημίας, καὶ καθὸ δικαίους ὑμᾶς κριτὰς ἡγησάμεθα γενέσθαι. νῦν δὲ (φησὶ) φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἐπιφέρει. τόν τε. γὰρ ἀγῶνα, φησί, καὶ τὰ ἑξῆς. [5] Τὸ ἴσον] τὸ δίκαιον. [6] Φέρεσθαι] ἀποφέρεσθαι. [7] Περὶ τῶν δεινοτάτων] περὶ τοῦ θανάτου. [8] Μὴ οὐ κοινοὶ] μὴ οὐκ ἴσοι, μὴ οὐ δίκαιοι, ἀλλ' ἐπὶ σφαλερὰ τὴν νίκην ποιήσητε. [9] Τεκμαιρόμενοι] ἡμεῖς δηλονότι. [10] Ὧ τὰ μὲν] τῷ ἐρωτήματι. [11] Καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος] ὁ ἄνθρωπος ὁ σιωπήσας, καὶ μὴ εἰπών. [12] Σωτήριος ἂν ἦν] πρόξενος σωτηρίας. [13] Πρὸς τοῖς ἄλλοις] τοῖς συμβᾶσιν ἐξ ἀπορίας. [14] Ἐπεσενεγκάμενοι] ἡμεῖς δηλονότι.

quòd

quòd virtute vobis inferiores simus, sed ne hoc ipsum in aliorum gratiam faciatis; nos verò iudicium iam peractum, vestroque præiudicio confirmatum subeamus. Veruntamen ius nostrum aduersus Thebanorum simultates tuebimur, & quicquid ad iustam nostræ causæ defensionem facit, proferemus, nostraque beneficia cùm in vos, tum etiam in cæteros Græcos collata commemorabimus, & flectere vos conabimur. Sic enim respondemus ad vestram illam perbreuem interrogationem, nunquid in hoc bello de Lacedæmoniis, eorumque sociis aliquo modo bene meriti simus, si nos, vt hostes interrogatis, vos nullam iniuriam à nobis accepisse, qui nullis beneficiis à nobis affecti fueritis. sin vt eos, quos amicos esse ducitis, vos potius peccare, qui bellum nobis intuleritis. Quod autem ad pacem attinet, & ad bellum contra Medos gestum, bonorum, [ac fortium] virorum officium fecimus, quia illam quidem, nunc non violauimus priores, illos verò, tũc soli ex omnibus Bœotis vnà vobiscum pro libertate Græcorum aggressi sumus. Nam, quamuis in locis mediterraneis habitaremus, tamẽ nauale prœlium ad Artemisium commisimus, & quum in agro nostro pugna commissa est, in ea vobis, & Pausaniæ adfuimus. Et si quæ aliæ res cum periculo coniunctæ per id tempus à Græcis gestæ fuerunt, omnium participes supra vires extitimus. Vobis etiam, Lacedæmonij, priuatim, quum maximus terror Spartam circunstetit, post terræmotum, quo tempore Helotes defectione à vobis facta in Ithomen se receperunt, tertiam nostræ ciuitatis partem vobis auxilio misimus. quarum rerum memoriam vos deponere non decet. Ac olim quidem in maximis, grauissimisque rebus tales esse non dubitauimus. postea verò fuimus hostes: sed vos in culpa fuistis. Cum enim à vobis petiissemus vt in vestram societatẽ nos reciperetis, quum Thebani vim nobis intulerunt, nos reiecistis, & imperastis, vt ad Athenienses confugeremus, quòd illi quidẽ essent vicini, vos verò in loco valde remoto habitaretis. In bello tamen nullam insignem iniuriam à nobis accepistis, nec accepturi eratis. Quòd si ab Atheniẽsibus vestro iussu deficere noluimus, nullam iniuriam propterea vobis fecimus.

A ἔγκλημα αὐτοῦ ποιῆτε,[1] ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες, ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα. παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια, πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα, καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἕλληνας, τῶν [2] εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχύ, εἴ τι λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς,[3] μὴ B εὖ παθόντας·[4] φίλους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἁμαρτάνειν μᾶλλον, τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ᾽ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν μῆδον, ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν, οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι,[5] τῷ δὲ, ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς ἑλλάδος μόνοι βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἠπειρῶταί τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ᾽ ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ [6] ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ, παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ. εἴ τέ τι ἄλλο κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς ἕλλη- C σι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος [7] περιέστη τὴν σπάρτην, μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς ἰθώμην εἱλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν.[8] ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν. καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι· πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον. ὑμεῖς δὲ, αἴτιοι. δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε, καὶ πρὸς ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέ- D σθαι, ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι [9] τῷ πολέμῳ οὐδὲν [10] ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε, οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ᾽ ἀποστῆναι ἀθηναίων οὐκ ἠθελήσαμεν,[11] ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν.

[1] Ἀλλὰ μὴ ἄλλοις] τοῖς Θηβαίοις φησίν. [2] Εὖ δεδρασμένων] ὑφ᾽ ἡμῶν μετὰ ὡς πολεμίους. τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα λύσις ἐστὶ τοῦ λακεδαιμονικοῦ διλημμάτου ἐρωτήματος, τοῦ λέγοντος ὅτι, ἠδικήσατε ἡμᾶς, ὦ πλαταιεῖς, ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ, ἢ οὐχ ἧττον οἱ μετὰ ἐναντίων ἠδικήσατε, ὡς ἀδίκους αὐτοὺς καταλύσωμεν)· εἰ δὲ μή, ὡς φειδομένους, εἴπερ ἀγαθὸν τι ποιῆσαι λακεδαιμονίους ἢ τοὺς συμμάχους εἴπομεν. φασὶν οὖν οἱ πλαταιεῖς, ἀπολογούμενοι ἐπὶ τοῦτο, εἰ μετὰ ὡς πολεμίους ἡμᾶς περὶ τούτου πυνθάνεσθε, φαμὲν μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς λακεδαιμονίους ὑμᾶς ὑφ᾽ ἡμῶν, ἐπεὶ μὴ καλὸν ἐν πολέμῳ πεπόνθατε, ὧνπερ ἦμεν ἐχθροί· εἰ δὲ ὡς φίλους καταιτιᾶσθαι βούλεσθε, ἑαυτοὺς αἰτιᾶσθε. ὑμεῖς γὰρ πρότεροι ἠδικήσατε, καθ᾽ ἡμῶν μετὰ τῶν συμμάχων Θηβαίων ἐπιστρατεύσαντες.
[3] Μὴ εὖ παθόντας] αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς λάκωνας. [4] Φίλους δὲ νομίζοντας] ἡμᾶς δηλονότι. [5] Τῷ δὲ] τῷ μήδῳ. [6] Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ] ἐν τῇ πλαταιᾷ. [7] Περιέστη τὴν σπάρτην] ἐκύκλωσεν. [8] Ὧν οὐκ εἰκὸς] οὐ δίκαιον. [9] Τῷ πολέμῳ] τῷ νῦν δηλονότι. [10] Ἐκπρεπέστερον] ἔξω τοῦ πρέποντος. [11] Ὑμῶν κελευσάντων] τῶν λακεδαιμονίων.

„ καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν [1] ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε
„ ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδοῦναι αὐτοὺς [2] οὐκέτι ἦν
„ καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δε-
„ όμενος προσηγάγετο ξυμμάχους, [3] καὶ πολιτείας
„ μετέλαβεν· ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς
„ ἦν προθύμως. [4] ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς
„ ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι εἴ τι μὴ
„ καλῶς ἐδρᾶτε, ἀλλ' οἱ ἄγοντες [5] ἐπὶ τὰ μὴ ὀρ-
„ θῶς ἔχοντα. Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς
„ ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον, αὐτοὶ ξύνιστε, δι' ὅπερ καὶ
„ τάδε πάσχομεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν
„ [6] καταλαμβάνοντας [7] ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι
„ ἱερομηνίᾳ, ὀρθῶς τε ἐτιμωρησάμεθα, [8] κατὰ τὸν
„ πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον [9] ὅ-
„ σιον εἶναι ἀμύνεσθαι· καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐ-
„ τοὺς [10] βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ [11] αὐτίκα χρησί-
„ μῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων [12] πολεμίῳ τὸ δίκαιον λή-
„ ψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄν-
„ τες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καί-
„ τοι εἰ νῦν ὑμῖν [13] ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, [14] πολὺ
„ καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τότε [15] ὅτε ἐν
„ μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς
„ ἐπέρχεσθε [16] δεινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ [17] ὅτε
„ πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, [18] οἵδε
„ μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἁμαρτίας
„ (εἰ ἄρα ἡμάρτηταί τι) [19] ἀντιθεῖναι τὴν τότε προ-
„ θυμίαν· [20] καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε,
„ καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ [21] ἀ-
„ ρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι· [22] ἐπῃ-
„ νοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν
„ ἔφοδον αὑτοῖς [23] ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, [24] ἐθέ-
„ λοντες δὲ [25] τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα.
„ ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα,

γρ. εἰ μὴ

A Illi enim cōtra Thebanos auxilium nobis tulerunt, quum vos [*hoc ipsum facere*] pigebat. Nec amplius honestū erat eos prodere, præsertim homines de nobis bene meritos, quos in societatem precibus adduximus, & a quibus ciuitate donati fuimus. Imò verò nos decebat ad illorum imperata alacriter facienda ire. Sed quæ vtriq; peccastis, dum sociis imperaretis, si quid non honeste fecistis, horum culpa non penes illos est, qui secuti sunt: sed penes illos, qui vos ad res prauas agendum duxerūt. B Thebani verò cum alias multas iniurias nobis intulerunt, tum etiam hanc postremā, quę (vt vos ipsi nostis) horum, quæ patimur, est causa. Cùm enim fœderum, [*pacisq;*] tempore, præterea in sacris, quę primo cuiusq; mensis die celebrantur, vrbem nostrā occupassent, eos merito sumus vlti, secūdum legem ab omnibus receptam, quæ fas esse docet, hostē, qui nos inuadit, propulsare. Quare ipsorum gratia nunc immeritò plectemur. Nam si ex præsenti vtilitate, quam ex illorum societate percipitis, & ex hostili illorum odio, quo nos prosequuntur, iudi- C cium faciatis, [*nosq́; plectatis,*] vos non religiosos iuris Iudices esse: sed potius vtilitati seruire constabit. Quòd si nunc isti vobis vtiles videntur esse, profectò nos, cæteriq; Græci tunc, quum in maiori periculo essetis constituti, vobis multo magis vtiles extitimus. Vos enim nūc quidem alios inuaditis, [*ipsis*] formidolosi. Sed illo tempore, quo barbarus iugum seruitutis omnibus Græcis imponebat, isti cum ipso fuerunt, [*& ipsum adiuuerunt.*] Quare æquum est, vt huic nostro peccato (si modò pecca- D tum aliquodà nobis est commissum) iam opponatis illud nostrum animi studium, quo tunc erga vos fuimus. Et si vtriusque collationem faciatis, studium quidem maius, peccatum verò minus reperietis: idq; eo tempore, quo inter Græcos rarissimi reperiebantur, qui suam fortitudinem illi [*formidandæ*] Xerxis potentiæ opponerent: & [*eo tempore, quo*] ij magis laudabantur, qui aduersus impetum barbarorum, qui ipsos inuadebant, nullam vtilitatis, salutisque suæ rationem habuerunt, sed vel maximo cum periculo res optimas, [*& pulcherrimas*] alacriter, & fortiter agere voluerunt, ex quorum numero licet nos fuerimus, licet etiam [*propterea*] honores præcipui nobis habiti fuerint,

---

[1] Ἐναντία Θηβαίοις] μαχόμενοι τοῖς Θηβαίοις. [2] Οὐκέτι ἦν καλόν] καλόν, δίκαιον. οὐ καλὸν προδοῦναι, δηλονότι εἰς τὰ πρασσόμενα ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. [3] Καὶ πολιτείας μετέλαβον] ἐπολιτογραφήθη. [4] Ἃ δὲ ἑκάτεροι] οἵ τε ἀθηναῖοι καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα] ἐπὶ τὰ ἄδικα. [6] Καταλαμβάνοντας] ληστρικῶς ἐπερχομένους. [7] Ἐν σπονδαῖς] σπονδῶν τῶν εἰρηνικῶν. [8] Κατὰ τὸν πᾶσι νόμον] τοῖς ἕλλησιν. [9] Ὅσιον εἶναι] δίκαιον. [10] Βλαπτοίμεθα] ἀδικοίμεθα. [11] Αὐτίκα] ἐν τῷ ἐνεστῶτι. [12] Πολεμίῳ] ἐν τῷ πολέμῳ. [13] Ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι] οἱ Θηβαῖοι δηλονότι. [14] Πολὺ καὶ ὑμεῖς] καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες, ἐφάνημεν εἶναι οἱ ἀθηναῖοι, δηλ. τὸ φορτικόν. [15] Ὅτι ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε] ἐπὶ τῶν μακεδόνων, ἤτοι τῶν μηδικῶν. [16] Δεινοί] μετὰ δεινότητος. [17] Ὅτι πᾶσι] τοῖς ἕλλησιν. [18] Οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν] ἤγουν, οἱ Θηβαῖοι συνεμάχουν αὐτῷ. [19] Ἀντιθεῖναι] ἐναντίαν θεῖναι. [20] Καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω] μείζω προθυμίαν πρὸς ἐλάσσω ἁμαρτίαν. [21] Ἀρετὴν] ἀνδρείαν. [22] Ἐπῃνοῦντό τε μᾶλλον] ὑπερβαλλόντως εἶχον τὸν ἔπαινον. [23] Ἀσφαλείᾳ] τῇ ἑαυτῶν δηλονότι. [24] Ἐθέλοντες δὲ] ὥσπερ οἱ ἀθηναῖοι ἐποίησαν, τὴν πόλιν αὐτῶν ἐρημώσαντες, καὶ ναυσὶ κινδυνεύσαντες. [25] Τολμᾶν] σὺν τόλμῃ πράττειν.

nunc

nunc tamen veremur, ne hac ipsa de causa A [*potissimum*] perdamur, quòd Athenienses iustè potius sequi voluerimus, quam vos [*iniustè, &*] nostrę vtilitati consulentes. Atqui de rebus iisdem idem pariter, [*& semper*] vos sentire decet, & existimare vtilitatem nihil aliud esse, quam, quũ sociis, qui strenuè se gesserunt, semper certam fortitudinis gratiam rependimus, & simul prę sentia negotia ex vsu nostro constituimus. Illud etiam maturè considerate, vos nunc quidem probitatis, & æquitatis exemplar à plerisque Gręcis existimari. Sed si de nobis iniquam sentētiam tuleritis (nec enim B hoc iudicium, quod de nostra causa facietis, erit obscurum; sed vos, qui bene auditis, de nobis, qui non malè audimus, sententiam feretis) cauete ne [*omnes*] factum vestrum improbent, quòd de bonis viris, quãuis vos ipsi meliores sitis, aliquid præter decorum, [*& dignitatem vestram*] statueritis, néve [*rē ab humanitatis officio alienam inducent,*] si spolia de nobis, qui de Græcis vniuersis bene meriti sumus, in publicis templis suspendãtur. Facinus autem atrox esse videbitur, si Lacedæmonij Platæas diripiant. Et [*omnes iniquo ferent animo,*] quòd C patres quidem, [*maioresq́; vestri*] nomē huius ciuitatis in tripode Delphico virtutis ergo insculpserint, vos verò ex vniuersa Græcia propter Thebanos hoc ipsum deleatis. Nam eò calamitatis iam progressi sumus, quippe qui & antè periissemus, si Medi vicissent, & nunc apud vos, qui nobis olim eratis amicissimi, à Thebanis superamur, & duo grauissima certamina subiimus: vnum quidem, tũc, ne fame necaremur, nisi vrbem dedissemus; alterum D verò, nunc, quod capitis causam dicamus, [*& in salutis discrimen vocemur.*] Et nos illi Platæenses, qui supra vires optimè meriti sumus de Gręcis vniuersis, deserti, omniq́; auxilio destituti, ab omnibus reiicimur. nec eorum quisquã, qui tunc [*eiusdem periculi*] socij fuerunt, [*nunc nobis*] opem fert. quinetiam, Lacedæmonij, veremur ne nos, vnica spes nostra, parum constantes sitis. Sed vos oramus, & per Deos, qui nostræ societatis, fœderisq́; præsides, ac testes quondã fuerunt,

A νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι [1] γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι * [2] ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς, ὅταν ἀεὶ βέβαιον [3] τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ παραυτίκα που ἡμῖν ὠφέλιμον καθίστηται. προσσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε [4] μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, [5] ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν) ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται, [6] ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι, [7] αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας, ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος [8] ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι· καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι [9] ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπολλύμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλτάτοις [10] Θηβαίων ἡσσώμεθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μέν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, [11] νῦν δέ, θανάτου δίκῃ κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἐρῆμοι [12] καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδείς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπίς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε. καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα [13] τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων,

* ἡ τῶν ὑμῶν

[1] Γιγνώσκοντας] ὑμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους. * [2] Ἢ τῶν ξυμμάχων] τὸ δὲ σύνταξις ἀσαφέστατον φαίνεται. ἔστι δὲ ταῦτα τι θαυμαστῶς ... καίτοι χρὴ ὑμᾶς ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως, ἀεὶ φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ μὴ νομίσαι τὸ ξυμφέρον ἄλλο τι εἶναι, ἢ ὅταν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ξυμμάχων αἰεὶ τὴν τῆς ἀρετῆς χάριν βεβαίως περιέχωμεν, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τὸ παραυτίκα πῃ ἡμῖν ὠφέλιμον καθιστῶμεν. Ἄλλως. ἢ ὅτε παρ' ἡμῶν ἀεὶ τὴν τῆς ἀρετῆς χ. β. περιεχόντων τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τὸ π. π. ἡ. ὠφέλιμον ἅμα καθίστηται. Ἄλλως. καίτοι χρὴ τοὺς ἀνθρώπους τ. π. τ. αὐτῶν ὁ. φ. γ. καὶ τὸ ξ. μ. ἄ. τ. ν. ἢ ὅταν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ξυμμάχων τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς βέβαιον ἀεὶ περιέχωσι, καὶ ἅμα τὸ παραυτίκα πῃ αὐτοῖς ὠφέλιμον καθίστηται. ... ἀκριβεστέρας συντάξεως ὑπὸ τοῦ ξυγγραφέως ἠμελῆσθαι δοκεῖ, ἵνα ἐν τῇ δεινώσει πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τῇ τῶν ἀπολογουμένων δικαιολογίᾳ θᾶσσον ἐπανέλθῃ. Æ. P. [3] Τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι.] περιέχωσι. [4] Μὴ τὰ εἰκότα] οὐχὶ δίκαια. [5] Ἐπαινούμενοι δὲ] ὑμεῖς δηλονότι. [6] Ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι] ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἡμῶν δηλονότι τῶν Πλαταιέων. [7] Αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας] εἰ καί τι, ὑμᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους. ὅρα δὲ πῶς κολακικῶς λανθανόντως τοὺς Λάκωνας. [8] Ἀνατεθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀποδέξωνται. [9] Ἐς τὸν τρίποδα] τὸν ἐκ τῶν Μηδικῶν σκύλων, ὃν ὁ Παυσανίας ἐποίησεν. [10] Θηβαίων ἡσσώμεθα] διὰ τοὺς Θηβαίους καταδικαζόμεθα. [11] Νῦν δὲ] κινδυνεύομεν δηλονότι. [12] Καὶ ἀτιμώρητοι] οὐδεμίαν βοήθειαν ἔχοντες ὑπό τινος. [13] Τῶν ξυμμαχικῶν] τῶν ἐφόρων τῆς ξυμμαχίας τῆς ἡμετέρας.

γρ. γναμφθῆναι

„ [1] καὶ τῆς ἀρετῆς [2] τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας, [3] καμφθῆ- A
„ ναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων
„ ἐπείσθητε· τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι, αὐτοὺς
„ μὴ κτείνειν, [3] οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει· σώφρονά τε
„ ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μή, ἡδονὴν
„ [4] δόντας ἄλλοις, [5] κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν. βρα-
„ χὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπί-
„ πονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς
„ γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, [6] ἀλλ' εὔνους,
„ κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. [7] ὥστε καὶ τῶν σωμάτων
„ ἄδειαν ποιοῦντες, ὅσια ἂν δικάζοιτε, καὶ προ- B
„ νοοῦντες ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε, [8] καὶ χεῖρας προ-
„ ϊσχομένους (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν [9] τού-
„ τους) ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διαπαν-
„ τός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέ-
„ ρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων, καὶ
„ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος
„ ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νο-
„ μίμοις· ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάν-
„ των ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φι-
„ λίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαιχμίοις ποτὲ γε- C
„ νομένοις. ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε, μὴ
„ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθε δέ· Παυσανίας μὲν
„ γὰρ ἔθαπτεν αὐτούς, νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τι-
„ θέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δέ, εἰ κτενεῖτε
„ ἡμᾶς, καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιή-
„ σετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ [10] παρὰ τοῖς αὐ-
„ θένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς, ἀ-
„ τίμους γερῶν ὧν νῦν ἴσχουσι, καταλείψετε; [11] πρὸς
„ δέ, καὶ γῆν, ἐν ᾗ ἠλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δου-
„ λώσετε; ἱερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐ- D
„ κράτησαν, ἐρημοῦτε; καὶ θυσίας τὰς πατρίους
„ [12] τῶν ἑσσαμένων καὶ κτισάντων [13] ἀφαιρήσε-
„ σθε; [14]* [15] οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ὦ Λα-
„ κεδαιμόνιοι τάδε, [16] οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλή-
„ νων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἁμαρτάνειν,

& per virtutem, quam erga Græcos demonstrauimus, vt flectamini, & sentētiam mutetis, si quid fortè vobis à Thebanis persuasum fuerit: vtq; hanc gratiam vicissim ab illis reposcatis, ne ipsi illos occidăt, quos à vobis occidi non decet: & honestum beneficium pro turpi [*ab illis*] reportetis, néve, vt aliis gratificemini, infamiam ipsi pro beneficio in eos collato subeatis. Nā corpora nostra morte mulctare vobis est in promptu: sed huius facinoris infamiā delere est difficilimum. nec enim iure nos afficietis supplicio, quia nō inimici: sed amici sumus, qui necessitate compulsi bellum vobis fecimus. Itaq; si [*nobis impunitatē concedatis, &*] mortis metu nos liberetis, sententiam religiosè, [*sanctéq;*] tuleritis, illud in primis cogitantes, nos volentes in vestram venisse potestatem, & more supplicum manus tendentes, (huiusmodi autem homines ipse Græcorum ritus occidi vetat.) præterea nos perpetuò de vobis bene meritos esse. Aspicite enim sepulchra patrum vestrorum, quos à Medis cæsos, & in agro nostro sepultos, quotannis publicè cohonestabamus & indumētis, & aliis inferiis, quæ defunctis afferri solēt, & primitiis fructuum, quos quatuor anni tempora in nostro solo producunt, quas amici, [*ad amicos,*] ex amico agro, & socij, ad illos, qui quondam socij nobis fuerăt, ferre solebamus. Vos verò lōgè aliter, quàm illi, facietis, si nos iniquo iudicio dānaueritis. Rem enim considerate. Pausanias quidem eos humauit, existimans illos à se in agro amico, & apud amicos humari. Vos verò, si nos occideritis, & agrum Platęensem, Thebanum feceritis, quid aliud [*facietis,*] quàm patres, cognatosque vestros, honoribus, quibus nunc afficiuntur, exutos, in hostili solo, & apud ipsos eorum interfectores relinquetis? Præterea verò, & agrum, in quo Græci in libertatem vindicati fuerunt, in seruitutem redigetis? delubra etiam deorum, ad quæ votis conceptis illi Medos superarunt, deserta patiemini? Et patria sacrificia illorū, qui [*templa*] fundarunt, & condiderunt, tolletis? [*Quòd si feceritis,*] profectò, Lacedæmonij, rem facietis indignā vestra gloria, indignam maiorum vestrorū memoria,

[1] Καὶ τῆς ἀρετῆς] τῆς ἡμετέρας. [2] Τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἕνεκα. τὸ ἑξῆς, ἀξιοῦμεν καμφθῆναι. καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ πρέποντος. [3] Οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει] ἀξιοῦμεν, ἀπὸ κοινοῦ. [4] Δόντας ἄλλοις] τοῖς Θηβαίοις. [5] Κακίαν αὐτούς] ὑμᾶς τοὺς λάκωνας. [6] Ἀλλ' εὔνους] ὄντας δηλονότι. [7] Ὥστε καὶ τῶν σωμάτων] ἀντὶ τοῦ μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἠγωνίζετο· νῦν δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν σωμάτων. [8] Καὶ χεῖρας προϊσχομένους] ἱκετεύοντας. [9] Τούτους] τοὺς αὐτομόλους. [10] Παρὰ τοῖς αὐθένταις] τοῖς φονεῦσιν. αὐθένται κυρίως οἱ αὐτόχειρες, καὶ οἱ πολέμιοι· οἱ δὲ νῦν, αὐθέντας τοὺς κυρίους καὶ δεσπότας. αὐθένται δὲ τοὺς Θηβαίους ὧδε φησί. [11] Πρὸς δέ, καὶ γῆν] πρὸς τοῖς εἰρημένοις. [12] Τῶν ἑσσαμένων] ἱδρυσαμένων. [13] Ἀφαιρήσεσθε] ζημιώσετε. [14] Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης] οὐχ ἁρμόττει τῆς ὑμετέρας δόξης. ὅρα πάλιν πῶς καλαπαύει. [15]* Οὐ πρὸς τῆς] ὁ λόγος τοιοῦτος, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη. τάδε οὐκ ἔστι πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, οὔτε τὸ ἁμαρτάνειν ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα, καὶ ἐς τοὺς προγόνους, οὔτε τὸ ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας διαφθεῖραι, πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ἐστί. τὸ ἔστι γὰρ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐπαναληπτέον. Æ. P. [16] Οὔτε ἐς τὰ κοινὰ] ἀπὸ τοῦ ἀδόξου καὶ ἀδίκου τὸ πάχος τὸ ἐπιχείρημα, ἐν ᾧ καὶ εἰσβολὴ αἰδοῦς καὶ ἐλέου.

indignam

indignam nobis, qui de vobis bene meriti sumus, quia in hæc omnia grauissimè peccabitis, si propter alienas inimicitias, cùm vos ipsi nullam iniuriam à nobis acceperitis, nos occidatis. Sed [*rem vestra gloria dignam facietis.*] si nobis parcatis, animoque frangamini, modesta misericordia tacti: considerantes nō solùm atrocitatem supplicij, quo plectemur: sed etiam quales simus nos, qui hoc ipsum patiemur: [*considerantes*] etiam quam sit incertum cuinam calamitas vel immerenti sit euentura. Nos igitur vt nos decet, vtq; necessitas ipsa nos cogit, Deos imploramus, qui in iisdem aris à nobis æquè colūtur, quiq; Græcis omnibus sunt communes, & ab illis petimus, vt [*vobis*] persuadeant hæc, [*quæ dicimus,*] proferentes iusiurandum, quod patres vestri iurarunt, cuius vos obliuisci non oportet. Et patrum vestrorum sepulchra suppliciter oramus, & vita defunctos imploramus, ne in Thebanorū potestatem redigamur, néve nos, qui vobis amicissimi sumus, inimicissimis tradamur, illumq; diem in memoriam vobis redigimus, quo præclarissima facinora, cū patribus vestris edidimus, nos, qui nunc, hoc ipso die, in grauissimo capitis periculo versamur. Quod autem & necessarium, & acerbissimum est hominibus in huiusmodi fortuna constitutis, dicendi finē facere, q cum ipso dicendi fine, vitæ quoq; finiendæ periculum sit proximum, finem dicendi facientes, illud iam dicimus nos non dedidisse vrbem Thebanis. (nam fame, turpissimo necis genere necari, quàm hoc facere maluissemus) sed vobis, ad quos vestra æquitate freti accessimus. Et æquum est, nisi vis exorare possimus, nos a vobis hoc saltem impetrare, vt in eundem locum, vnde processimus, nos restituatis, & periculum, quodcunq; sors tulerit, nos ipsos eligere sinatis. Simul etiam vobis mādamus, [*& vos oramus,*] Lacedæmonij, ne nos, qui Platæenses sumus & qui maximam animi alacritatem pro communi Græcorum salute olim demōstrauimus, ex vestris manibus, & ex vestra fide, [*quam sequuti deditionem fecimus,*] cùm simus vestri supplices, Thebanis, qui nobis sunt hostes, infensissimi, tradamur: & [*vos oramus,*] vt nostri seruatores sitis, néve, qui cęteros Gręcos in libertatē vindicatis, iidē nos funditus pdatis.

A οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλοτρίας [1] ἕνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας, διαφθεῖραι· φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ, οἴκτον σώφρονα λαβόντας· μὴ ὧν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας, ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, ᾧ τινι ποτ' ἂν καὶ ἀναξίως ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν, καὶ ὡς [2] ἡ χρεία προσάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, [3] θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινοὺς τῶν ἑλλήνων ἐπιβο- B ώμενοι, πεῖσαι τάδε, [4] προφερόμενοι ὅρκους οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν. ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν [5,6] τῶν πατρῴων τάφων, καὶ ἐπικαλούμεθα [7] τοὺς κεκμηκότας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, μηδὲ τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. ἡμέρας τε ἀναμιμνήσκομεν ἐκείνης, ᾗ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες, νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ [8] ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, [9] λό- C γου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι, λέγομεν ἤδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἱλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου, [10] τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ τελευτῆσαι) ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας, τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἑλέσθαι. ἐπισκήπτομέν τε ἅμα μὴ, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς ἕλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐ- D χθίστοις, ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι· γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν, καὶ μὴ, τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἐλευθεροῦντας, ἡμᾶς διολέσαι.

γρ. οἴκτῳ σώφρονι

γρ. ἀναξίῳ

γρ. προφερόμενοι

γρ. κεκμηκότας

γρ. μεθ' ἑαυτῶν

γρ. καταστήσαντες

---

[1] Ἀλλ' εἵνεκά πο] ἕνεκεν, εὐεργέτας τῆς ἑλλάδος, καὶ ὑμῶν αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἀδικηθέντας. [2] Η χρεία] ἡ ἀνάγκη. [3] Θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους] τοὺς ἱδρυμένους ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ ὁμοίοις βωμοῖς. *[4] Προφερόμενοι] ἡ τούτων σύνταξις αὕτη. ἡμεῖς τε (ὡς πρέπει ἡμῖν, καὶ ὡς ἡ χρεία ἡμᾶς προσάγει) αἰτούμεθα τοὺς θεοὺς ὁμοβωμίους, καὶ κοινοὺς τῶν ἑλλήνων. πῶς αἰτούμεθα; ἐπιβοώμενοι πεῖσαι ὑμᾶς λακεδαιμονίους τάδε, ἃ δηλονότι λέγομεν, προφερόμενοι ὅρκους, οὓς οἱ π. ὑ. ὤ. μ. ἀ. αὐτὶ τοῦ ὥστε τούτων μὴ ἀμνημονεῖν, τοὺς θεοὺς ἐπιβοώμενοι αἰτούμεθα αὐτούς, εἴτε παρ' αὐτῶν, πεῖσαι ὑμᾶς τάδε, αἰτούμεθα λέγω, προφερόμενοι δ' ὑμῶν π. ὑ. ὤ. ὧν ὑμᾶς ἀμνημονεῖν, ἤγουν τὴν μνήμην καταπαῦσαι οὐ δεῖ. Æ. P. [5] Τῶν πατρῴων τάφων] ἕνεκα δηλονότι.
*[6] Τῶν πατρῴων τάφων] ὑπὸ λείπει οὕτω. τοὺς τάφους τῶν ὑμετέρων πατέρων ἱκετεύομεν, καὶ ἐπιβοώμεθα. ἡ δὲ τούτου τοῦ χωρίου ἐξήγησις ἐν τῷ τῶν Θηβαίων λόγῳ ἐν τοῖς κάτω κεῖται. pag. 218. μηδὲ ὀλοφυρμῷ, καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθωσαν, πατέρων τάφοις τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι. Æ. P. [7] Τοὺς κεκμηκότας] τοὺς νεκρούς. [8] Ἀναγκαῖόν τι] χρήσιμον. [9] Λόγου τελ.] ἤγουν, κατὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου εἰπεῖν. [10] Τῷ αἰσχίστῳ] τῷ αἰσχίστῳ, καὶ ὀλέθρῳ, τῷ λιμῷ. Ὅμηρος, Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.

Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, A δείσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶσι, παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν,[1] ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην[2] τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως.[3] ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε,[4] ΤΟΥΣ μὲν λόγους οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν,[5] εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο,[6] καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο,[7] καὶ περὶ αὑτῶν, ἔξω τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα B οὐδὲ ᾐτιασμένων, *[8] πολλὴν τὴν ἀπολογίαν, καὶ ἔπαινον,[9] ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ[10] *[11] πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, *[12] τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι·[13] ἵνα μήτε *[14] ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία[15] ὠφελῇ,[16] μήτε *[17] ἡ τούτων δόξα, τὸ δὲ ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες, κρίνητε. ἡμεῖς δὲ[18] αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα τὸ πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν[19] ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν,[20] οὐκ ἠξίουν C οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν,[21] ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια,[22] ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον. ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται),[23] καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὔ φαμεν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους·[24] τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον Ἀθηναίων D ἰόντων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, μόνους αὖ Βοιωτῶν[25] ἀττι-

γρ. αὐτοί

Atque Platæenses quidem hæc dixerunt. Thebani verò, veriti ne Lacedæmonij illorũ verbis adducti aliquid [*de supplicij seueritate*] remitterẽt, ipsi quoq; in medium progressi se verba facere velle dixerunt, quia illis quoque, preter suam opinionem, facta fuisset potestas oratione prolixiore respondendi ad propositam quæstionem. Cum autem [*Lacedæmonij eos verba facere*] iussissent, hanc orationem habuerunt.

THEBANORVM CONCIO.

Nunquam à vobis postulassemus, vt nobis dicendi potestatem faceretis, si & ipsi [*Platæẽses*] breuiter ad interrogata respondissent, nec in nos conuersi, crimina nobis obiecissent, nec extra propositũ, præcipuè verò cùm ne ab vllo quidem fuerint accusati, oratione prolixa se ipsos excusassent, nec pluribus laudassẽt res à se gestas, quas nullus vituperauit. Nunc igitur oportet nos, partim quidem, ad crimina nobis obiecta respondere; partim verò, ipsorũ laudationem refutare, vt neq; nostra improbitas, neque ipsorum gloria ipsis prosit: sed audita de vtrisq; veritate, iudicium faciatis. Nos enim primùm ipsis inimici facti sumus, quia, cùm Platæam omnium vrbium, quæ sunt in Bœotia, postremam condidissemus, & alias vrbes cum ea, quas expulsa hominum colluuie tenuimus, isti (vt primùm fuerat constitutum) imperio nostro parere nolebãt, & cùm soli præter cæteros Bœotos patria instituta violarent, postquam [*hæc obseruare*] cogi cœperunt, à nobis ad Athenienses defecerunt, & illis adiuncti multa damna nobis dederũt, pro quibus & ipsi vicissim multa à nobis acceperunt. Postq̃ verò barbarus in Græciã venit, aiunt se solos ex omnibus Bœotis cum Medis non sensisse, atq; hoc potissimũ nomine cùm ipsi gloriantur, tum etiam nobis conuiciantur. nos verò fatemur quidẽ illos cũ Medis non sensisse, quia nec Athenienses: verùm cùm postea Athenienses eadem ratione aduersus Græcos irent, contrà, eos solos ex omnibus Bœotis ab Atheniensibus ste-

[1] Ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις] τοῖς Πλαταιεῦσι. [2] Τὴν αὐτῶν] τῶν Θηβαίων. [3] Ὡς δ' ἐκέλευσαν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [4] Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἂν ᾐτησ.] οὓς μέλλομεν ἐρεῖν δηλονότι. [5] Εἰ καὶ αὐτοὶ] οἱ Πλαταιεῖς. [6] Καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς] καθ' ἡμῶν. [7] Καὶ περὶ αὑτῶν] ἑαυτῶν τῶν Πλαταιέων. *[8] Πολλὴν τὴν ἀπολογίαν] ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τὸ ἐποιήσαντο. ἤγουν εἰ μὴ διὰ πολλῶν ἀπελογήσαντο ἐκεῖνα, ἃ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἤ, εἰ μὴ πολλὴν ἀπολογίαν ἐποιήσαντο ἑαυτῶν, ἄλλως τε ... ὑπ' οὐδενὸς ᾐτιασμένων, ... οὐδεὶς ᾐτιάσατο. καὶ εἰ μὴ πολὺν ἔπαινον ἐποιήσαντο ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ὧν, εἴτε ἃ οὐδεὶς ἐμέμψατο καὶ ἔψεξε κατηγορία) (ἀπολογία ἔπαινος) (μέμψις, εἴτε ψόγος. Æ. P. [9] Ὧν οὐδεὶς] τῶν μηδικῶν. [10] Πρὸς μὲν τὰ] πρός τινα. *[11] Πρὸς μὲν τὰ] δηλονότι τὰ κατηγορήματα, τὴν κατηγορίαν. *[12] Τῶν δὲ] τῶν ἐπαίνων, τῶν πραγμάτων, ὧν οἱ Πλαταιῆς πολὺν ἔπαινον ἐποιήσαντο. Æ. P. [13] Ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα] οὕτω εἰρωνικῶς λέγει ὁ Θηβαῖος· οὐ γὰρ εἶχε τοιοῦτον φρόνημα, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων ἐστὶ δῆλον. ὡς καὶ Ὅμηρος ποιεῖ τὸν Ἕκτορα λέγειν τὰ πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, Οἶδα δ' ὅτι σὺ μὲν ἐσθλός, ἐγὼ δὲ σέθεν πολὺ χείρων. *[14] Ἡ ἡμετέρα κακία] ἡ κακία, ἣν οὗτοι ἐν ἡμῖν εἶναι εἶπον. Æ. P. [15] Ὠφελῇ] πρὸς τὰ ἡμῶν κατηγορηθέντα. [16] Μήτε ἡ τούτων δόξα] ἡ δοκοῦσα παρ' αὐτοῖς κακία. *[17] Ἡ τούτων δόξα] ἡ τούτων τῶν Πλαταιέων δόξα. ἡ δόξα, ἧς οὗτοι διὰ τὴν εἰκαίαν ἀρετὴν αὐτοὺς ἀξίους εἶναι ἔλεξαν. Æ. P. [18] Αὐτοῖς διάφοροι] τοῖς Πλαταιεῦσι. [19] Ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας] μετὰ τὴν συνοίκησιν τῆς ἄλλης Βοιωτίας. [20] Οὐκ ἠξίουν οὗτοι] οἱ Πλαταιεῖς. [21] Ἔξω δὲ] αὐτὸ τὸ αἴτιον. [22] Ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο] ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ἔθεσι. [23] Καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσι] μηδίσαντας δηλονότι. [24] Τῇ αὐτῇ ἰδέᾳ] τῷ αὐτῷ τρόπῳ. [25] Ἀττικίσαι] τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονῆσαι. ὥσπερ ἡμᾶς μόνοι ἐμηδίσαμεν, οὕτω καὶ οὗτοι μόνοι ἠττίκισαν.

tisse

isse [*dicimus*.] Atque considerate in quo Reip. genere vtrique versantes hoc fecerint. Nam nostra quidem ciuitas tūc temporis neq; legitimo paucorum dominatu, neq; populari statu gubernabatur: sed (q̄d legibus, & modestiæ maximè contrarium est, & quod ad tyrannidem proximè accedit) paucorum virorum potentia Reipubl. gubernacula tenebat. Hi autem, quia sperauerant fore, vt suas opes longè firmius fundatas retinerēt, si Medi vicissent, vi plebem coercentes, ipsos accitos [*in vrbem*] introduxerunt. Et vniuersa ciuitas, quæ sui iuris nō erat, hoc fecit, nec decet ei exprobrare ea, quæ non saluis legibus peccauit. At postquam & Medus discessit, & [*nostra ciuitas*] leges recepit, considerare oportet, cùm postea Athenienses aduersus Græcos venissent, & cùm reliquam Græciam, tum etiam nostram regionem in suam potestatem redigere conarentur, & propter intestinas discordias bonam eius partem iam occupassent, nunquid pugna ad Coronæam commissa, ipsisque superatis, Bœotiam in libertatem vindicauerimus, & nunc alacriter Græciam cum cæteris liberemus, tantum equitatum, tantumq; rerum bellicarum apparatum præbentes, quantum nulli alij de sociis. Atque hæc quidem respondemus ad crimen obiectū, quod cum Medis senserimus. Quòd autem vos maiorem iniuriam Græciæ feceritis, & quolibet supplicio digniores sitis, demonstrare conabimur. Societatem (vt aitis) cum Atheniensibus iniistis, & ciuitate ab illis donati fuistis, vt nos vlcisceremini. Oportebat igitur vos aduersus nos tantum ducere ipsos [*Athenienses*,] neq; vnà cum ipsis alios [*Græcos*] inuadere, præsertim cùm (si quò inuiti ad alios subigendos ab Atheniensibus ducebamini) horum Lacedæmoniorum societas contra Medum cōtracta, vobis esset præstò, quam vos ipsi tantopere iactatis. nam & vim nostrā à vobis arcere, & (quod maximū est) sine metu deliberandi facultatem vobis præbere potuisset. Sed profectò volentes, non autem coacti Atheniensium partes sequi maluistis. Et tamen dictitatis turpe fuisse bene de vobis meritos prodere. Imò verò longè turpius, & iniquius

A κίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε [1] κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα, οὔτε κατὰ δημοκρατίαν. ὅπερ δέ ἐστι [2] νόμοις μὲν [3] καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία [4] ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, [5] κατέχοντες ἰσχύι τὸ πλῆθος, [6] ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ B οὖσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἔπραξεν, οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν. ἐπειδὴ γοῦν ὅ, τε Μῆδος ἀπῆλθε, [7] καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, [8] σκέψασθαι χρή, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων, τήν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὑτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ στάσιν ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ, [9] καὶ νικήσαντες αὐτούς, ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, [10] καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες, καὶ παρασκευὴν C ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα. ὡς δὲ ὑμεῖς [11] μᾶλλόν τε ἠδικήκατε τοὺς Ἕλληνας, [12] καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς [13] ὑπάγεσθαι αὐτούς, καὶ μὴ ξυνιέναι [14] μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, [15] εἴ τι καὶ ἄκοντες [16] προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶν- D δε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης. ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καί, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἑκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἵλεσθε μᾶλλον τὰ τῶν Ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· [17] πολὺ δέ γε αἴσχιον καὶ ἀδικώτερον

[1] Κατ' ὀλιγαρχίαν] ἤγουν, κατὰ ἀριστοκρατίαν. [2] Νόμοις] τοῖς ἰσονομίαις, ἢ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι, καὶ τοῖς σωφρονεστάτοις ἐναντιώτατον ἦν, ἐγγυτάτω δὲ τῆς τυραννίδος. Æ. P. [3] Καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ] ἤγουν, τοῖς σώφροσιν ἀνθρώποις. [4] Ὀλίγων ἀνδρῶν] ἀθαγένε, ὃ τῶν ἄλλων τῶν μηδισάντων. [5] Κατέχοντες ἰσχύι] βίᾳ. [6] Ἐπηγάγοντο αὐτόν] τὸν βάρβαρον. [7] Καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε] ἡ πόλις ἡμῶν. [8] Σκέψασθαι χρή] τὸ ἑξῆς, σκέψασθαι χρή, εἰ μαχόμενοι ἠλευθερώσαμεν, νῦν προθύμως συνελευθεροῦμεν. [9] Καὶ νικήσαντες αὐτούς] τοὺς Ἀθηναίους. [10] Καὶ τοὺς ἄλλους] Ἕλληνας δηλονότι. [11] Μᾶλλόν τε] ἡμῶν δηλονότι. [12] Καὶ ἀξιώτεροι] ἄξιοι πᾶσαν ζημίαν παθεῖν. [13] Ὑπάγεσθαι αὐτούς] τοὺς Ἀθηναίους. [14] Μετ' αὐτῶν ἄλλοις] Ἕλλησι δηλονότι. [15] Εἴ τι καὶ ἄκοντες] ὁ νοῦς τοιοῦτος, εἰ ἀκούσιοι τοῖς Ἀθηναίοις συνεμαχεῖτε, καὶ κατεδουλοῦτε τοὺς Ἕλληνας, ἔδει ὑμᾶς προσδραμεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ ἡ κοινὴ ἡ ἐπὶ τῷ Μήδῳ συμμαχία ὑμῶν ἐν προθυμίαν (ἣν ἀεὶ προβάλλεσθε καὶ καυχᾶσθε) οὐκ ἂν ὑμᾶς παρεχώρησαν ὑπὸ ἡμῶν παθεῖν. [16] Προσήγεσθε] ἐδουλοῦσθε. [17] Πολὺ δέ γε αἴσχιον] λείπει ἡ λύσις τῆς ἀντιθέσεως. αἱ ἀντιστροφαὶ κῶλον.

τοὺς πάντας ἕλληνας καταπροδοῦναι, *[1] οἷς ξυνωμόσατε, ἢ ἀθηναίους μόνους· [2] τοὺς μὲν, καταδουλουμένους τὴν ἑλλάδα, [3] τοὺς δὲ, ἐλευθεροῦντας. [4] καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. [5] ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὥς φατε, [6] ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι [7] αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας. δῆλόν τε ἐποιήσατε, οὐδὲ τότε τῶν ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' ἀθηναῖοι. [8] ὑμεῖς δὲ, [9] τοῖς μὲν ταὐτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τἀναντία, καὶ νῦν ἀξιοῦτε, [10] ἀφ' ὧν [11] δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ [12] ἀθηναίους εἵλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. ἀπελείπετε γὰρ αὐτὴν, καὶ παραβάντες, ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον αἰγινήτας, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε· καὶ ταῦτα, οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους οὕσπερ [13] μέχρι τοῦ δεῦρο, [14] καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, [15] ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε, πρὶν περιτειχίζεσθαι, πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ὑμῶν, [16] ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. [17] τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιότερον [18] πᾶσι τοῖς ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες [19] ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; [20] καὶ ἃ μὲν ποτὲ χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατὲ, [21] οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε. [22] ἃ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές. μετὰ γὰρ ἀθηναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε.

A erat vniuersos Græcos, cum quibus iureiurando adhibito societatem feceratis, quàm solos Athenienses prodere. hos quidem, quia Græciam in seruitutem redigebant, illos verò, quia eam in libertatem vindicabant. nec parem, nec dedecoris expertem gratiam ipsis retulistis. Vos enim (vt dicitis) eos asciuistis, quòd iniuriam pateremini; sed iisdem in iniuria aliis facienda vos socios præstitistis. Atqui turpius est nõ referre similem gratiam, quàm referre eam, quæ iustè quidem debetur: sed tamen iniustè B refertur. Et [*hoc modo*] declarastis vos ne tunc quidẽ solos [*ex Bœotis,*] Græcorum causa à Medis non stetisse: sed, quia ne Athenienses quidem [*ab illis steterant:*] vos verò, quia eadem, quæ illi, facere volebatis, istis verò contraria, [*vt in Atheniensium gratiam eos oppugnaretis,*] nũc tamen postulastis, vt ea vobis prosint, quæ aliorũ causa fortiter egistis. Sed hoc nequaquam est æquum. Sed quemadmodum Athenienses elegistis, sic etiã vnà cum illis certate, [*eorũq; vestri periculi socios habete, eorũq; opem implorate, vt præsens infortunium à vobis auertant.*] C neq; societatis tunc factæ ius præferte, vt capitis periculo vos hoc nomine nunc liberandos esse demõstretis, eam enim deseruistis, eiusq; iure violato, cũ Æginetas, tum etiam nonnullos alios ex illis, quibuscum fœdus, ac societatem interposito iureiurando feceratis, vnà cum Atheniensibus, quibus vestram operã nauastis, in seruitutem potius redegistis, quàm impediuistis, [*ne, in seruitutem ab illis redigerentur:*] idque non inuiti, quippe qui leges saluas haberetis, quas adhuc [*habetis,*] neque (sicuti nos) D ab vllo coacti: nouissimam etiam adhortationem, qua (antequàm circumuallaremini) ad pacem inuitabamini, &c, vt neutris opem ferretis: [*at ab vtrorumq; partibus abstineretis,*] admonebamini, admittere noluistis. Quos igitur omnes Græci odiis prosequantur iustius, quàm vos, qui honesto quodam probitatis, ac fortitudinis prætextu illos funditus euertere studuistis? Et præclara illa facinora, quæ quondã à vobis fortiter edita gloriamini, ad vos non pertinere, [*nec vestra virtutis esse propria,*] nunc demonstrastis. Ea verò, quę vestrũ ingeniũ semper expetebat, iam apertissimè patefacta redarguuntur. Atheniens. enim iniquũ iter ingressos sequuti estis.

*[1] Οἷς ξυνωμόσατε] ἀντὶ τοῦ, πρὸς οὓς ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε ξυνομόσαντες, ἤγουν ὁμοῦ ὀμόσαντες. οὕτω καὶ ξυνωμοσία ἐν τοῖς κάτω λαμβάνεται, ἀντὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅτι οἱ ξυμμαχίαν ποιούμενοι ἐν ἀλλήλοις, καὶ ὁμοῦ ὀμόσαι εἰώθασιν, ὅπως τὴν τῆς ξυμμαχίας πίστιν τοῖς ἑαυτῶν ὅρκοις μᾶλλον βεβαιῶσιν. Æ. P.
[2] Τοὺς μὲν] τοὺς ἀθηναίους. [3] Τοὺς δὲ] τοὺς ἄλλους ἕλληνας.
[4] Καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [5] Ὑμεῖς μὲν γὰρ] οἱ πλαταιεῖς. [6] Ἐπηγάγεσθε] ἐφελκύσατε, εἰς τὸ βοηθῆσαι δηλονότι. [7] Αἰσχρὸν μᾶλλον] αἰσχρὸν μᾶλλον τὰς ὀφειληθείσας χάριτας μετὰ δικαιοσύνης, εἰς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας, ἢ τὰς ὁμοίας χάριτας ἀντιδιδόναι. λείπει ἡ οὐ. ἢ οὕτω, καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι οὐκ αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ, καὶ ἑξῆς. [8] Ὑμεῖς δὲ] οἱ πλαταιεῖς. [9] Τοῖς δὲ] τοῖς ἕλλησιν.
[10] Ἀφ' ὧν [illegible]] ἀπὸ τῆς προθυμίας, καὶ ἀνδρείας. [11] Δι' ἑτέρους] τοὺς ἀθηναίους. [12] Ἀθηναίους εἵλεσθε] προτιμοτέρους ἐποιήσασθε εἰς τὸ ξυμμαχεῖν αὐτοῖς. [13] Μέχρι τοῦ δεῦρο] ἔχετε δηλονότι. [14] Καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου] ἡμεῖς γὰρ ὑπὸ ὀλίγων αὐτοκρατόρων ἐτυραννούμεθα. [15] Ὥσπερ ἡμᾶς] ἐβιάσατο δηλονότι. [16] Ὥστε μηδετέροις] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. [17] Τίνες ἂν οὖν ὑμῶν] ἀντὶ τοῦ, οὐδεὶς δηλονότι. [18] Πᾶσι τοῖς ἕλλησι] λείπει ἡ ὑπό. [19] Ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ] τουτέστι, τῇ ἑλλήνων τῇ δουλείᾳ. [20] Καὶ ἃ μὲν ποτὲ] ποτὲ, ὅτε τῶν μηδικῶν δηλοῖ. [21] Οὐ προσήκοντα νῦν] τῇ αὐτῶν φύσει δηλονότι. [22] Ἃ δὲ ἡ φύσις] ἡ ὑμετέρα.

Quod

Quod igitur attinet ad nostrũ inuitũ Medismum, & vestrum voluntarium Atticismum, hoc modo vobis respondemus, [*vt nos quidem præter nostram voluntatem cum Medis sensisse, vos verò spõte vestra cum Atheniensibus stetisse demonstremus.*] Quod verò attinet ad iniuriam, quam vobis nouissimè factum dicitis (nos enim stantibus adhuc fœderibus, & primo mensis die, quo solennia sacra celebrabatis, in vestram vrbẽ nefariè venisse dicitis) ne hac quidem in re nos grauius peccasse ducimus, quàm vos. Si enim nos ipsi [*nostra sponte*] ad vestram vrbem profecti vos oppugnassemus, & agrum hostili more vastassemus, iniuriam profectò vobis fecissemus. sed si vestræ ciuitatis cum opibus, tum genere viri primarij, qui vos & ab externa societate auertere, & ad patria omnium Bœotorum iura reducere volebant, sua sponte nos accersiuerunt, quid tãdem iniuriæ vobis facimus? Qui enim [*aliquos ad aliquod facinus faciendum*] ducũt, potius peccãt, quàm qui [*ipsos*] sequũtur. Sed nec illi (vt nostra fert opinio) [*vllo modo peccarũt,*] nec nos. cùm enim ciues essent, vt vos, & lõgè maiores opes periculis obijcerent, suæ vrbis portas aperuerunt, & in suam vrbem nos amicè, non hostiliter introduxerũt. quòd eos, qui de vobis, improbiores erant, non amplius improbos esse, nec peiores fieri: & illos, qui meliores erant, suam dignitatem obtinere vellent, [*quod eo consilio fecerunt,*] vt animi [*vestri*] moderatores essent, [*vestramq́; libidinem refrænarent,*] ciuitatem ciuibus non orbantes: sed in pristinam cum necessariis gratiam reducentes, nullius inimicitias, omnium verò pariter amicitias, ac societatem vobis conciliantes. Quòd autem non hostiliter hoc fecerimus, hinc apertè patet, nam nec vlli vim attulimus, & maturè ediximus, vt, quisquis ex patriis Bœotorum institutis viuere vellet, ad nos transiret. vos verò, cùm libenter ad nos transissetis, & cõpositionem fecissetis, primùm quidem quieuistis, postea verò, cùm nostrorum militum paucitatem animaduertissetis (si fortè iniquius aliquid egisse videbamur, quòd præter vestræ plebis volũtatem [*in vrbem*] ingressi fuissemus,) parẽ gratiam nobis non retulistis, vt neq; factis quicquã innouaretis, & verbis nos ad exeundũ induceretis

A [1] Τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμὸν, καὶ τὸν ὑμέτερον ἑκούσιον ἀττικισμὸν, τοιαῦτα ἀποφαινόμεθα. ἃ δὲ τελευταῖα φατὲ ἀδικηθῆναι (παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν) [2] οὐ νομίζομεν οὐδ᾽ ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἁμαρτάνειν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ [3] πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα, [4] καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν ὡς πολέμιοι ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια B καταστῆσαι, [5] ἐπεκαλέσαντο ἑκόντες, τί ἀδικοῦμεν; [6] οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομένων. [7] ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἐκεῖνοι (ὡς ἡμεῖς κρίνομεν) [8] οὔθ᾽ ἡμεῖς. πολῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ ὑμεῖς, [9] καὶ πλείω [10] παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες, καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσαντες, ἐβούλοντο [11] τούς τε ὑμῶν χείρους, μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, C τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν [12] σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῶν σωμάτων [13] τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ᾽ ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες [14] ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ᾽ ὁμοίως ἐνσπόνδους. [15] τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν. οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε, τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν, ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες, καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, D ὕστερον δὲ, [16] κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας (εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι [17] ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι, οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν εἰσελθόντες) τὰ μὲν ὅμοια οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσειν ἔργῳ, λόγοις τε πείσειν ὥστε ἐξελθεῖν·

γρ. ἱερομηνία
γρ. ἁμαρτεῖν
γρ. τὴν ὑμετέραν πόλιν

[1] Τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερον] τὸ δεύτερον αἰτιατικὸν τῶν πλαγίων σπονδαλέων. [2] Οὐ νομίζομεν] οὐ βεβαίως δοξάζομεν. [3] Πρός τε τὴν ὑμετέραν πόλιν] κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως. [4] Καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν] μεταφορικόν. οἱ περὶ Ναυπάκτου. [5] Ἐπεκαλέσαντο] προσήγαγον. ἐφελκύσαντο. [6] Οἱ ἄγοντες] οἱ ἄξαντες. [7] Ἀλλ᾽ οὔτ᾽ ἐκεῖνοι] τὸ ἑξῆς, ἀλλ᾽ οὔτε ἐκεῖνοι, οὔτε ἡμεῖς ἀδικοῦμεν δηλονότι. τὸ δὲ, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, διὰ μέσου. [8] Οὔθ᾽ ἡμεῖς] ἀδικοῦμεν δηλονότι. [9] Καὶ πλείω] μᾶλλον πλείονα. [10] Παραβαλλόμενοι] ῥιψοκινδυνοῦντες. [11] Τούς τε ὑμῶν χείρους] ἀδίκους μᾶλλον γενέσθαι. χείρους δηλονότι. [12] Σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης] ὠφελοῦντες καὶ τὰς γνώμας, καὶ τὰ σώματα. τὰς μὲν γνώμας, ἵνα μὴ κακῶς βουλεύωνται· τὰ δὲ σώματα, ἵνα μὴ διαρπάζωσιν ἀλλήλους, μηδ᾽ ἐξελαύνωσι, μηδὲ κακῶς ποιῶσι πολῖται πολίτας. ἵνα λάβωμεν τὸ σωφρονεῖν ἀντὶ τῆς ὠφελείας. [13] Τὴν πόλιν] τὴν τῶν Βοιωτῶν. [14] Ἐχθροὺς οὐδενὶ] τῶν ἐκβαλόντων. [15] Τεκμήριον δὲ] τὸ ῥηθησόμενον. [16] Κατανοήσαντες] καταμαθόντες. [17] Ἀνεπιεικέστερον] ἀπανθρωπότερον.

T

ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε, οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν (κατὰ νόμον γὰρ δή τινα ἔπασχον) οὓς δὲ χεῖρας[1] προϊσχομένους, καὶ ζωγρήσαντες, ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα, τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἢν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν. ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι, καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην. οὔκ, ἤν γε [2] οὗτοι τὰ ὀρθὰ γιγνώσκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε. καὶ ταῦτα ὦ Λακεδαιμόνιοι τούτου ἕνεκα ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὁσιώτερον [4] τετιμωρημένοι καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς, [5] εἴ τινες ἄρα καὶ ἐγένοντο, ἀκούοντες, [6] ἐπικλασθῆτε, [6] ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι, διπλασίας ζημίας, ὅτι [7] οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι· μηδὲ ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθωσαν, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι, καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, * [8] ὧν πατέρες, οἱ μέν, πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δέ, πρεσβῦται λελειμμένοι, καὶ * [9] οἰκίαι ἔρημοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦνται, τούσδε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων. [10] οἱ δὲ δικαίως (ὥσπερ οἵδε) τὰ ἐναντία, [11] ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἑκόντες ἀπεώσαντο·

γρ. τούτων

γρ. εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο

γρ. ἡμῶν

A Sed contra compositionem nos inuasistis, ac illorum quidem, quos congressi trucidastis, vicem non ita dolemus. (hoc enim illi quodam belli iure sunt passi:) sed [*inuitos*:] qui manus vobis tendebant, & quos viuos cepistis, & quos a vobis interfectum non iri postea nobis promisistis, & tamen nefariè interfecistis, quomodo atrocia facinora non patrastis? præsertim cum tres insignes iniurias exiguo temporis interuallo nobis feceritis? nam & fœderis pacta fregistis, & ciues nostros postea trucidastis, & de illis non occidendis (si ab omni rerum vestrarum, quæ in agris erant, B iniuria & maleficio temperaremus) fidem nobis datam fefellistis. Et tamen dicitis nos iura violasse, vos verò dignos esse censetis, qui pro vestris sceleribus nullas pœnas vicissim luatis. sed profectò non naerit, si modò isti sententiam sanctè, ac religiosè tulerint: sed horum omnium scelerum causa supplicio afficiemini. Hæc autem, ô Lacedæmonij, longa oratione persequuti sumus, cùm vestri, tum nostri causa: & vestri quidem causa, vt hos a vobis C iustè damnatum iri cognoscatis; nostri verò causa, vt longè æquiores pœnas a nobis experitas [*sciatis*.] neque priscas illorum virtutes, (si modò aliquæ fuerunt) audientes frangamini. quas illis quidem præsidio esse oportet, qui patiuntur iniuriam: illis verò, qui facinus aliquod turpe faciunt, duplam irrogare pœnam: quia peccata pristinæ suæ virtuti non cōuenientia committunt. neque lamentis, ac miseratione quicquam proficiant, implorantes patrum vestrorum sepulchra, suamq́ solitudinem D deplorantes. Nos enim contra affirmamus nostram iuuentutem quæ ab istis trucidata fuit, mala longè grauiora passam, cuius patres, partim, dum Bœotiam ad vos adducerent, [*eiusq́ societatem vobis conciliarent*,] ad Coronæam obierūt, partim verò, in senio filiis orbati, & in ædibus desolatis relicti, vos precibus multo iustioribus obsecrant, vt de istis supplicium sumatis. Homines enim, qui malum aliquod immerito patiuntur, misericordia sunt digniores, at qui merito (sicut isti) contrà [*digniores sunt*,] quorum malis omnes gaudeant. Et præsentem solitudinem sua ipsorum culpa habent. nam sua sponte meliores socios reiecerunt.

[1] Χεῖρας προϊσχομένους] ἤγουν ἱκέτας γενομένους. [2] Οὗτοι τὰ ὀρθὰ] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [3] Ἵνα ὑμεῖς μὲν] κεφάλαιον τὸ δίκαιον ὥστε τήκειν τὴν ὀκνηρὰν τῆς αἰδοῦς εἰς ἡ ἀρχῆς. Ἔτι μὴ παλαιὰς ἀρετάς. [4] Τετιμωρημένοι] κολάσαντες αὐτούς. [5] Ἐπικλασθῆτε] κατευνασθῆτε. [6] Ἃς χρὴ] τὰς ἀρετάς. [7] Οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι] ὅτι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν κακοὶ γεγόνασι, οὐ προσήκοντος αὐτοῖς τὸ ἁμαρτάνειν διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀνδραγαθίαν. [8] Ὧν πατέρες] πρὸς τὸ σημαινόμενον. ἧς ἡμετέρας ἡλικίας, ὧν ἡμετέρων στρατιωτῶν. οἱ νεώτεροι ἦσαν. Æ.P. [9] Καὶ οἰκίαι ἔρημοι] ἀνακόλουθον. ἀντὶ τοῦ, πρεσβῦται ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς ἐρήμοις λελειμμένοι ἢ, πρεσβῦται λελειμμένοι, καὶ τῶν οἰκιῶν ἐρήμων. ἐν τούτοις δὲ τὸ περὶ ὀνομάτων, καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων. Æ.P. [10] Οἱ δὲ δικαίως] ἐπικαλεῖ τῷ αἰτιολόγημα τῆς. [11] Ἐπίχαρτοι εἶναι] ὧν τῷ ὀλέθρῳ ὀφείλουσι πάντας ἀνθρώπους ἐπιχαίρειν.

Et nos

Et nos contra ius violarunt, quamuis nullis iniurijs a nobis fuerint lacelliti, odio potius, quam iure [*de nobis*] iudicium facientes, neque parē [*suis sceleribus*] pœnam iam rependentes. nam iustum supplicium patientur, nec ex prœlio manus vobis tendentes, vt aiunt: sed ex compositione se ipsos ad causam dicendam dedentes. Succurrite igitur, Lacedæmonij, & legi Græcorum ab istis violatæ, & nobis, qui præter ius iniuriam passi sumus, debitā gratiam referte pro studio, & animi alacritate, quam erga vos demonstrauimus. Neque propter istorum orationem apud vos repulsam feramus. Græcis autem exemplum præbete, quo declaretis vos non verborum: sed factorum certamina ipsis proposituros. Quæ si bona sunt, breuis [*eorum*] cōmemoratio satis est. Sed si propter peccati vitium sunt mala, lōga oratio verborum ornatu exculta, ipsis velamenta prætēdit. Verùm si vos, penes quos arbitrium, & potestas nūc est, breui interrogatione vsi, rebus cognitis sententiam aduersus omnes [*istos*] tuleritis, homines [*facinorosi*] orationem speciosam, quā sua multa facinora velēt, [*posthac*] minus quærēt. Atq; Thebani quidem hæc dixerunt. Lacedæmonij verò Iudices existimātes suam interrogationē sibi rectè processuri, [*si Plataeenses interrogarent,*] an [*Lacedæmonij*] beneficium aliquod ab ipsis in hoc bello accepissent (quoniā & superiori tempore ipsos rogauerāt, vt ex veteri Pausaniæ, post bellum Medicum, fœdere, quiescerent, [*& ab armis abstinerent, nec tamen hæc ab ipsis impetrare potuerant,*] quoniam etiam conditiones, quas postea, antequā circumuallarentur, ipsis obtulerant, vt videlicet ex illius fœderis formula cōmunes essent, [*& neutrorum partes sequerentur,*] accipere noluerant) [*tunc Lacedæmonij*] existimātes se propter sua iusta postulata [*ab illis neglecta,*] iā vt hostes fœderis expertes ab illis violatos: singulos [*eorum*] productos, & eodem modo rursus interrogatos, an aliquo beneficio Lacedæmonios, eorumq; socios in hoc bello affecissent, cùm illi responderent nullum beneficium à se in ipsos collatum, illinc abductos interficiebant: & nullum supplicij immunem fecerunt.

A παρῳνόμησάν τε, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκῃ κρίναντες, καὶ * [1] οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν. ἔννομα γὰρ πείσονται, καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὥσπερ φασίν, [2] ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν ὦ Λακεδαιμόνιοι [3] καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε [4] παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν [5] ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα·
B καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις [6] περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν. ποιήσατε δὲ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα, οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες, ἀλλ' ἔργων· ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία ἀρκεῖ· [6] ἁμαρτανομένων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἧσσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει. Τοιαῦτα μὲν οἱ
C Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ, νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἕξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθόν τι πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου [7] μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν. καὶ ὅτε ὕστερον, ἃ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι [8] προΐσχοντο αὐτοῖς, [9] κοινοὺς εἶναι [10] κατ' ἐκεῖνα· ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πε-
D πονθέναι, [11] αὖθις * [12] τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, ὁπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον [13] καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα.

γρ. εἰς ἀπρόθ.

γρ. μετὰ τὸν μήδου

γρ. προέχοντα

γρ. παραγαγόντες

[1] Οὐκ ἀνταποδόντες νῦν] ἀντὶ τοῦ νῦν, ἔτι αὐτίκα, τιμωρίαν τῆς ἑαυτῶν ἀδικίας ἴσην ἀνταποδώσοντες ὑμῖν, ὅταν αὐτοὺς κτείνητε. ἐπὶ τίνος χρόνου ἐναλλαγή, καὶ περὶ τῆς μετ' ὀλίγον ἐσομένης τιμωρίας οἱ λόγοι ποιοῦνται, ὡς περὶ τῆς ἐν τῷ παρόντι ἀνταποδιδομένης, ἣν τῇ ἑλαμφισβητεῖν οὐκ ἔδει. ὁ δὲ τοῦτο νοῦς ἐστιν. τὴν τιμωρίαν πολλῷ ἐλάσσω τῆς ἰδίαν ἀδικίας αὐτίκα ἀνταποδώσουσιν. ἔννομα γὰρ πείσονται, καὶ ποιήσαντι οὐχὶ ἐκ μάχης, ὥσπερ φασίν, ὑμῖν τὰς χεῖρας προτείνοντες, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ σφᾶς αὐτοὺς ἐς δίκην παρέδωκαν. Æ. P. [2] Ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως] ὁμολογίας. [3] Καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ] τῷ κελεύοντι παρὰ τὰς σπονδὰς μηδένα ἀναιρεῖν. [4] Παραβαθέντι] ἀθετηθέντι. [5] Περιωσθῶμεν] ἀπωσθῶμεν. [6] Ἁμαρτανομένων δὲ] ἐσφαλμένων δὲ τῶν ἔργων. [7] Μετὰ τὸν μῆδον] μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ μήδου. [8] Προΐσχοντο] προεβάλλοντο. [9] Κοινοὺς εἶναι] τουτέστιν, Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων, κατὰ τὸν Ἀρχιδάμου πρὸς αὐτοὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ λόγον. [10] Κατ' ἐκεῖνα] τὰ τοῦ Παυσανίου δηλονότι. [11] Αὖθις τὸ αὐτὸ] ἐρώτημα δηλονότι. [12] Τὸ αὐτὸ] τὸ ἑξῆς. παραγαγόντες ἕνα ἕκαστον, καὶ τὸ αὐτὸ αὖθις ἐρωτῶντες. Æ. P. [13] Καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα] ἐκβεβλημένον τοῦ φόνου.

A διέφθειραν δὲ πλαταιέων μὲν αὐτῶν, οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, ἀθηναίων δὲ, πέντε καὶ εἴκοσιν, οἳ ξυνεπολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα θηβαῖοι μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι, [1] καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες πλαταιέων περιῆσαν, ἔδοσαν ἐνοικεῖν. ὕστερον δὲ, καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων, ᾠκοδόμησαν [2] πρὸς τῷ ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν, πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔ- B χον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν· καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν πλαταιέων ἐχρήσαντο· καὶ τοῖς ἄλλοις ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεὼν ἑκατόμποδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες, [3] ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ πλαταιῶν οἱ λακεδαιμόνιοι οὕτως [4] ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο, θηβαίων C ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ πλάταιαν, ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ [5] ἐπειδὴ ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησαν. αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν πελοποννησίων, αἱ λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους, ἔκ τε τῶν * ἀθηναίων ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ κρήτῃ [6] χειμασθεῖσαι, [7] καὶ ἀπ' αὐτῆς σποράδες πρὸς τὴν πελοπόννησον D κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ κυλλήνῃ τρεισκαίδεκα τριήρεις λευκαδίων καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδᾳ ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες, ἐς τὴν κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις, παρόντων ἀθηναίων περὶ ναύπακτον· πρὶν δὲ πλέον τι E ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν ἀθηνῶν ναυτικὸν, ὅπως προφθάσωσι· [8] καὶ παρεσκευάζοντο ὅ, τε Βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας πρὸς ταῦτα. οἱ γὰρ κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰ-

γρ. ἑκατομπέδον

* γρ. ἀθηναίων. F.P.

A Et Platæensium quidem non pauciores ducentis necarunt: Atheniensium verò, viginti & quinque: qui vna obsessi fuerant: fœminas autem in seruitutem abduxerunt: & vrbem Megarensibus, qui propter seditionem domo profugerant, & Platæensibus, qui supererant, quiq; secum senserant, per integrum annum Thebani, dederunt incolendam. Postea verò cùm eam totam funditus euertissent, & solo æquassent, prope Iunonis templum extruxerunt diuersorium quoquo versus B ducenûm pedum, domiciliis infra, supraque circundatum. Et [*ad hoc opus faciendum*] vsi sunt ipsis Platæensium tectis, & ianuis. Ex reliqua verò supellectile, quæ in mœnibus erat, ex ære, inquam, & ferro lectos construxerũt, quos Iunoni cõsecrarunt, templumq; lapideum centũ pedum eidem ædificarũt. Agrũ verò publicatum, & ad decem annos locatum Thebani coluerũt. Propemodum autem, imò verò omnino Lacedæmonij à Platæensibus adeò fuerunt auersi, Thebanorum gratia, quòd C ipsos in bello, quod iam tum susceptũ erat, sibi perutiles fore putarent. Res igitur, quæ ad Platæam gestæ sunt, nonagesimo tertio anno à societate, quam Platæenses cum Atheniensibus inierant, hũc exitum habuerunt. Quadraginta verò Peloponesiorum naues, quæ Lesbiis subsidio profectæ fuerant, cùm tunc per pelagus aufugissent, vt persequentem Atheniensium classem vitarẽt, & tempestate prope Cretam iactatæ fuissent, & illinc ad Peloponesum palantes appulissent, tredecim triremes Leucadiorum, & Ambraciotarum, & Brasidam D Tellidis filium, qui aduenerat, vt Alcidæ consiliarius esset, ad Cyllenen offendunt. Lacedæmonij enim in animo habebant, quoniam Lesbi conseruandæ spes eos fefellerat, parata maiori classe, in Corcyram seditione laborantem nauigare, quòd Athenienses cum duodecim duntaxat nauibus ad Naupactũ essent. antequàm autem Athenis maior aliquis nauium numerus [*aliũ*] subsidio veniret, vt præuerterent [*nouæ classis aduentum, hoc facere statuerant.*] E atque Brasidas, & Alcidas in his parandis erant occupati. Nam Corcyræi discordiis intestinis laborare cœperũt, ex quo illi, qui

[1] Καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα] ἢ τὰ τῶν θηβαίων. [2] Πρὸς τῷ ἡραίῳ] πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας. [3] Ἀπεμίσθωσαν] ἐπὶ μισθῷ δεδώκασιν. [4] Ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο] ἀπὸ τῆς φιλίας ὁμοίως ἀπέστησαν. [5] Ἐπειδὴ ἀθηναίων] ἀφ' οὗ. [6] Χειμασθεῖσαι] τὸν χειμῶνα διαβιβάσασαι. [7] Καὶ ἀπ' αὐτῆς] προσεχῶς ὁ καί. [8] Καὶ παρεσκευάζοντο] πρὸς τὸ ἐπιπλεῦσαι κατὰ τῶν κερκυραίων στασιαζόντων.

ad Epidamnum in prœliis nauvalibus capti fuerant, ad ipsos redierant, à Corinthiis dimissi, verbo quidem, talentis octingentis redempti, datis idoneis fideiussoribus, hospitibus suis: re verò ipsa, [*gratis dimissi,*] quod Corinthiorum verbis adducti promisissent fore, vt Corcyram in ipsorũ potestatem redigerent. Hi autem singulos ciues solicitabant, ac id agebãt, vt ciuitatem ad defectionem ab Atheniensibus faciendam impellerent. Cùm autem Attica nauis, item & Corinthia venisset, vtraque cũ legatis quos vehebat: cumq; ventum esset in colloquium, Corcyræi decreuerunt, vt Atheniensibus quidem, ex pacto socij, Peloponnesiis vero, quemadmodum & prius, amici essent. Et Pythiam (hic enim erat voluntarius Atheniensium hospes, & tunc ciuitatis princeps) isti viri in iudicium vocant, crimini dantes quòd Corcyram in Atheniensium potestatem redigere moliretur. Hic vero absolutus, vicissim reos facit quinque ex illis omnium ditissimos, crimini dans quod ex Iouis, & Alcini fano vallos præciderent. Pro singulis autem vallis singuli stateres erat mulcta constituta. Cùm autem illi damnati fuissent, & mulctam persoluere deberent, ac propter eius magnitudinem ad templa consedissent supplices, vt compositione facta, certis pensionibus mulctam irrogatam persoluerent, Pythias (erat enim & senator) [*Corcyræis*] persuasit, vt lege [*in eos*] agerent. Illi verò, cum propter hanc legem [*ab honoribus, & Curia*] prohiberentur, simul etiam audirẽt, Pythiam, quandiu senator esset, multitudini persuasurum, vt eosdem amicos, hostésque duceret, quos Athenienses, facta coniuratorum manu, cum pugionibus in Senatum ex improuiso irrumpunt, & cùm ipsum Pythiam, tum etiam alios tam senatorũ, quàm priuatorũ hominum ad sexaginta, interficiunt. Pauci verò quidam, qui cum Pythia senserant, ad Atticam triremem, quæ adhuc aderat, confugiunt. Hoc facinore perpetrato, & conuocatis Corcyræis, dixerunt hæc optima esse, atque hoc modo [*Corcyraeos*] in seruitutem ab Atheniensibus minimè redactum iri. ac in posterum neutros, nisi cum singulis nauibus venirent, à Corcyræis pacatis recipiendos: si verò cum pluribus eos in hostium numero, locóque ducendos. Cùm

A αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ ἐπιδάμνον [1] ναυμαχιῶν ὑπὸ κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ, ὀκτακοσίων ταλάντων [2] τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ, πεπεισμένοι κορινθίοις κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν [3] μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης ἀττικῆς τε νεὼς καὶ κορινθίας, πρέσβεις ἀγουσῶν, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο κερκυραῖοι ἀθηναίοις

B μὲν ξύμμαχοι εἶναι, [4] κατὰ τὰ ξυγκείμενα, πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ καὶ πρότερον. [5] καὶ ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν ἀθηναίων, καὶ τοῦ δήμου προειστήκει, ὑπάγουσιν αὐτὸν [6] οὗτοι οἱ ἄνδρες εἰς δίκην, λέγοντες ἀθηναίοις τὴν κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου. ζημία δὲ καθ' ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο στα-

C τήρ. ὀφλόντων δὲ αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ [7] καὶ βουλῆς ὤν) [8] πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. [9] οἱ δ', ἐπεὶ τῷ τε νόμῳ [10] ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσαντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια, ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες, τόν τε

D Πειθίαν κτείνουσι, καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν, ἐς ἑξήκοντα. [11] οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὀλίγοι ἐς τὴν ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παροῦσαν. δράσαντες δὲ τοῦτο, καὶ ξυγκαλέσαντες κερκυραίους, εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη, καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' ἀθηναίων· τό, τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας. [12] τὸ δὲ πλέον, πολέμιον ἡγεῖσθαι. ὡς

γρ. ἐπειδὴ

[1] Ναυμαχιῶν] [illegible] ἐν ἐπιδάμνῳ ναυμαχίας, ἀλλὰ [illegible] ἐν τοῖς πλοίοις, ὅτε [illegible] κερκυραίων. [2] Τοῖς προξένοις διηγγυημένοι] [illegible] τῶν προξένων. [3] Μετιόντες] ὑποποιούμενοι. [4] Κατὰ τὰ ξυγκείμενα] τὰ συμπεφωνημένα. [5] Καὶ ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενος] ἀφ' ἑαυτοῦ γενόμενος, καὶ μὴ κελευσθεὶς ἐκ τῆς πόλεως. οἱ γὰρ πρόξενοι, κελευόμενοι ἐκ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἐγίνοντο. [6] Οὗτοι οἱ ἄνδρες] οὗτοι οἱ ἀπὸ κορίνθου ἐπανελθόντες, οἱ προδόται. [7] Καὶ βουλῆς ὤν] βουλῆς, ὁ βουλευτής· ἡ γενική, βουλευτής. [8] Πείθει] τοὺς κερκυραίους. [9] Οἱ δ' ἐπειδὴ] οἱ πέντε ἄνδρες. [10] Ἐξείργοντο] ἐξέπιπτον τῆς βουλήσεως αὐτῶν. [11] Οἱ δέ τινες] οἱ [illegible] ἄνδρες. [12] Τὸ δὲ πλέον] πλῆθος δηλοῦν.

δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις, περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας,[1] ὡς ξυνέφερε, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας[2] πείσοντας[3] μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται. ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν.[4] ἐν δὲ τούτῳ, τῶν τε Κερκυραίων[5] οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα, ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας, καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ· καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης δὲ νυκτὸς, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς[6] ἱδρύθη· καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν[7] λιμένα εἶχον.[8] οἱ δὲ, τήν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε, καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον,[9] τοῖς δ' ἑτέροις, ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.[10] διαλιπούσης δ' ἡμέρας, μάχη αὖθις γίγνεται· καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχύϊ[11] καὶ πλήθει προέχων· αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς[12] ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν[13] τῷ κεράμῳ,[14] καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον.[15] γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ[16] αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν[17] ἐπελθών,[18] καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾖ[19] ἔφοδος,[20] φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε ἀλλοτρίας. ὥστε[21] καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις[22] ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι,

A autem hæc dixissent, populum in suã sententiam decretum facere coegerunt, statimq́; legatos Athenas miserunt, qui & res gestas nuntiarent, & ita facto opus fuisse demonstrarent, & illis, qui eo confugerãt, persuaderent, vt nihil, quod a rationibus, commodisq́; ciuitatis esset alienum, molirentur, ne qua rerum turbatio, mutatioq́; fieret. Cùm autem legati Athenas peruenissent, Athenienses cum eos, vt res nouas moliẽtes, tum etiam [*alios*,] quibus persuaserant [*id, cuius causa eo missi fuerant*,] corripuerunt, & in Ægina custodiendos deposuerunt. B Interea verò Corcyræi, qui Reipub. principes erant, Corinthiacæ triremis, & Spartanæ legationis aduentu, plebem adoriuntur, pugnaq́; commissa vicerunt: sed noctis interuentu, plebs quidem in arcem, & editiora vrbis loca confugit, ibiq́; castra frequens posuit, & Hyllaicum portum tenebat. Victores verò, forum occuparunt, vbi permulti ipsorum habitabant, & portum, qui in forum, & in continentem spectat. Postridie verò leue certamen inter se missilibus commiserunt, & in C agros vtrique nuntios dimiserunt, seruitia solicitantes, spe libertatis proposita. Et plebi quidem seruitiorum multitudo se sociam adiunxit. alteris verò octingenti milites ex continente subsidio venerunt. Vno autem die interiecto, pugna rursus est cõmissa, & plebs vicit, quod & locorum munitione, & hominum numero superior esset. mulieres etiam eos viriliter adiuuerũt, hostem tegulis è summis ædium culminibus ferientes, & tumultum supra muliebrem sexum sustinentes. Cùm autem sub D crepusculum vespertinum nobiles, ac diuites, quorum exiguus erat numerus, in fugam versi fuissent, & metuerẽt ne plebs eodem impetu, sublato clamore, in se irruens, & naualibus potiretur, & se interficeret, ædes, quæ in foro circuncirca erant, & illis contiguas domos incẽdunt, ne qua illinc in se fieret impressio, neque suis, neque alienis parcentes. quamobrem & multæ mercatorũ pecuniæ crematæ sunt, & parũ abfuit quin vrbs tota penitus peri-

[1] Ὡς ξυνέφερε] αὐτοῖς δηλονότι. [2] Πείσοντας] πείσοντας οὐ τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ τοὺς τῷ Πειθίᾳ τῆς αὐτῆς γνώμης, οὓς προεῖπε. [3] Μηδὲν ἀνεπιτήδειον] ἀνεπιτήδειον τῇ Κερκύρᾳ. [4] Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [5] Οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα] οἱ δυνατοί, οἱ πλούσιοι. [6] Ἱδρύθη] ἐκαθίσθη ἐν ἀσφαλείᾳ. [7] Λιμένα εἶχον] εἰς ἀσφάλειαν ἑαυτῶν δηλονότι. [8] Οἱ δὲ, τήν τε ἀγορὰν] οἱ δυνατοὶ καὶ ἔχοντες τὰ πράγματα. [9] Τοῖς δ' ἑτέροις] τοῖς πλουσίοις. [10] Διαλιπούσης δ' ἡμέρας] παρελθούσης ἡμέρας μιᾶς. [11] Καὶ πλήθει] λαοῦ δηλονότι. [12] Ξυνεπελάβοντο] ἐβοήθησαν συνεφήψαντο. [13] Τῷ κεράμῳ] ἤγουν ταῖς κεραμίσι. [14] Καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι] ἤγουν ὑπομένουσαι παρὰ φύσιν. [15] Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς] ἤγουν τοῦ ἡλίου περὶ δυσμαῖς ὄντος. [16] Αὐτοβοεὶ] ἤγουν ἀπὸ μιᾶς βοῆς. [17] Ἐπελθὼν] ἐπιθετικῶς ἐλθών. [18] Καὶ σφᾶς] τοὺς ὀλίγους. [19] Ἔφοδος] ἐπέλευσις τοῦ δήμου κατὰ τῶν ὀλίγων. [20] Φειδόμενοι οὔτε] ἢ ἀπεχόμενοι. [21] Καὶ χρήματα πολλὰ] πράγματα. [22] Ἐκινδύνευσε πᾶσα] ἐν χρῷ τοῦ κινδύνου ἐγένετο.

ret, si

ret, si ventus ingruisset, qui flammam in ipsam sparsisset. Atq; illi quidem facto pugnandi fine, quieuerũt, & vtrique noctem illam dispositis custodiis transegerunt. Et Corinthiaca nauis: quia plebs vicerat, clam discessit: & militum auxiliarium plerique hostem latentes in continentẽ se receperunt. sequenti verò die, Nicostratus, Diotrephis filius, Atheniensium dux, cum duodecim nauibus, & quingentis grauis armaturæ militibus Messeniis, Naupacto ad opem [*Corcyræis*] ferendam venit. & de compositione inter illos faciẽda agere cœpit: illisq; persuasit (vt in mutuæ concordiæ gratiam redirent) vt decem quidem homines, qui præcipui malorum autores fuerãt, in iudicium vocarent, qui diutius [*ibi*] non manserunt: [*sed statim se subduxerunt*:] reliqui verò [*Corcyram*] incolerent, icto inter se, & cum Atheniẽsibus fœdere, vt eosdem hostes, & eosdem amicos ducerent. Atque ille quidem his rebus gestis discessurus erat. sed plebis principes ei persuaserunt, vt sibi quinque de suis nauibus relinqueret, vt aduersarij minus se cõmouerent, se verò totidem de suis rebus omnibus ad nauigationem necessariis instructas, cum eo missuros [*dixerunt.*] atq; ille quidem [*hoc ipsis*] concessit. Illi verò suos quique aduersarios delegerunt, quos naues conscendere iusserunt. Sed illi veriti, ne Athenas mitterentur, ad Castoris, & Pollucis fanum supplices consederunt. At Nicostratus illos illinc excitare, & consolari cœpit. Sed cùm illis persuadere nõ posset, [*vt illinc discederent,*] populus armis hac de causa sumptis, quòd existimaret eos nihil sani in animo habere, qui propter suam diffidentiam cum Nicostrato nauigare nollent, & eorũ arma ex ædibus abstportauit, & nonnullos ipsorum, in quos inciderat, interfecisset, nisi Nicostratus [*eum*] impediuisset. Alij verò, cùm hæc fieri viderent, ad Iunonis templũ supplices consederunt, erantq; non pauciores quadringentis. Populus verò, veritus ne quid noui molirentur, verbis adductos illinc excitauit, & in insulam Iunonis tẽplo oppositam transportauit; & quæ ad vitam sustentandã erant necessaria, illuc ad ipsos transmittebat. Cùm autem seditio in hoc statu esset, quarto, quintóve ab istis in insulã transportatis die, tres, & quinquaginta Peloponnesiorũ naues ex Cyllene, vbi, post reditũ ex Ionia, stationẽ habebant, aduenerũt.

A εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. καὶ οἱ μὲν, παυσάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες, τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ κορινθία ναῦς, τοῦ δήμου κεκρατηκότος, [1] ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. τῇ δ' ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους, ἀθηναίων στρατηγὸς, παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ, καὶ μεσσηνίων πεντακοσίοις ὁπλίταις. ξύμ-B βασίν τε ἔπρασσε, καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν· τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν, σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα πράξας, ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς [2] τῶν αὑτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, [3] ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐ-C τοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν, ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ, τοὺς ἐχθροὺς [4] κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, [5] καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. [6] ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὁπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν [7] ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐ-D κώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα, καθίζουσιν ἐς τὸ ἥραιον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος, δείσας μή τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας, [8] καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια [9] ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο. [10] τῆς δὲ στάσεως [11] ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον [12] διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς κυλλήνης [13] πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς ἰωνίας πλοῦν, ἐφορμοῦσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα.

[1] Ὑπεξανήγετο] ἀπεχώρησε τῆς κερκύρας. [2] Τῶν αὑτοῦ] ἑαυτοῦ νεῶν. [3] Ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσι] [illegible]. [4] Κατέλεγον] καταλέγοντες ἐνέβαλλον. [5] Καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερὸν] ἱκέται [illegible]. [6] Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν] [illegible]. [7] Ὑγιὲς διαν.] ὀρθὸν ἀληθές. [8] Καὶ διακομίζει] διαπερᾷ. [9] Ἐκεῖσε αὐτοῖς] εἰς τὴν νῆσον. [10] Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης] οὕτω [illegible]. [11] Ἐν τούτῳ] τῷ πράγματι τῷ δεινῷ. [12] Διακομιδὴν] διαπεραίωσιν. [13] Πελοποννησίων νῆες] αἱ [illegible] ὧν Ἀλκίδας ἐστρατήγει καὶ αἱ λοιπαὶ λευκαδίων, ὡς [illegible].

ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ [1] ἐς σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου, ἅμα ἕῳ [2] ἐπέπλεον τῇ κερκύρᾳ. [3] οἱ δὲ, πολλῷ θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς, καὶ τὰς αἰεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων ἀθηναίων [4] σφᾶς τε ἐάσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς [5] πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς [6] ηὐτομόλησαν, [7] ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο. ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος [8] τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἱ πελοποννήσιοι [9] τὴν ταραχὴν, εἴκοσι μὲν ναυσὶ [10] πρὸς τοὺς κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς [11] πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν ἀθηναίων· ὧν ἦσαν αἱ δύο, σαλαμινία καὶ πάραλος. καὶ οἱ μὲν κερκυραῖοι, [12] κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες, ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὑτούς· οἱ δ' ἀθηναῖοι, [13] φοβούμενοι τὸ πλῆθος [14] καὶ τὴν περικύκλωσιν, [15] ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον, οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις· προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας, καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν, περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς κερκυραίοις, [16] καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. [17] οἱ δ' ὑπεχώρουν, ἤδη πρύμναν κρουόμενοι· καὶ ἅμα τὰς τῶν κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία, τοιαύτη γενομένη, ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν. καὶ οἱ κερκυραῖοι,

γρ. ἑαυτοῖς

A His autem præerat Alcidas, vt & prius, & Brasidas consiliorum socius cum eo nauigabat. cum autem appulissent ad Sibota portum, qui est in continente, primo diluculo aduersus Corcyram nauigarũt. Corcyræi verò magno cum tumultu, cum res vrbanas, [*ac intestinos inimicorum conatus,*] tum etiam classis hostilis aduentum formidantes, sexaginta naues simul instruere cœperunt, & prout vnam quanque rebus omnibus ad prœlium committendum necessariis explebant, eam aduersus hostem emittebant. Athenienses enim ipsis suaserant, vt se primos exire, [*& hostibus obuiam ire*] sinerent, ipsi verò postea cum tota classe simul subsequerentur. B Sed cum ipsorum naues dispersæ ad hostes accederent, duæ quidem protinus ad eos trāsfugerunt: qui verò in aliis vehebantur, inter se prœliabātur. nihil autē rite, nihil ordine fiebat. Peloponnesij verò [*hoc hostium*] tumultu animaduerso, cum viginti quidem nauibus se Corcyræis opposuerunt, cum reliquis verò, duodecim Atticis nauibus, quarū duæ erant Salaminia, & Paralus [*obuiam processerunt.*] C Atque Corcyræi quidem, quia male, [*nulloq; rei militaris ordine seruato,*] nauibusq; raris [*in aduersarios*] impetum faciebant, soli grauiter laborabant. Athenienses verò, quia multitudinem [*hostium*] metuebāt, [*& verebantur,*] ne [*ab illis*] circumuenirentur, in cōfertas [*illorum naues*] non irruebant, nec in eas, quæ in medio agmine contra se instructæ erant. Sed in extremum cornu irruentes, vnam nauem demergũt. Postea verò [*Peloponnesij*] sua classe in orbem digesta, hostem circumeuntes turbare conabantur. D at qui aduersus Corcyræos in acie stabant, hac re cognita, & veriti ne [*suis*] idem accideret, quod ad Naupactum [*contigerat ipsis*] auxilium ferunt: Tunc verò naues confertæ simul in Athenienses impressionem fecerunt. Illi verò se subducere cœperunt, iam in puppim remigantes. simul etiam volebant Corcyræorum naues maturè fugere, dum ipsi quam lentissimè retrocederent, & hostium sibi oppositorum impetum sustinerent. Hoc igitur nauale prœlium, quod huiusmodi fuit, sub solis occasum finitum est. Et Corcyræi,

[1] Ες σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου] τὸν ἔρημον, οὗ μέμνηται ἐν τῇ πρώτῃ. [2] Επέπλεον τῇ κερκύρᾳ] κατὰ τῆς κερκύρας ἔπλεον. [3] Οἱ δὲ, πολλῷ] οἱ κερκυραῖοι. [4] Σφᾶς τε ἐάσαι] τοὺς ἀθηναίους. [5] Πρὸς τοῖς πολεμίοις] πλησίον τῶν πολεμίων. [6] Ηὐτομόλησαν] πρὸς τοὺς ἐναντίους. [7] Εν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις] οὐχὶ τοῖς ἐναντίοις. [8] Τῶν ποιουμένων] τῶν γινομένων πραγμάτων. [9] Τὴν ταραχὴν] τῶν κερκυραίων τὴν ἀσυνταξίαν. [10] Πρὸς τοὺς κερκυραίους ἐτάξαντο] κατὰ τῶν κερκυραίων παρετάξαντο. [11] Πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν ἀθηναίων] παρετάξαντο δηλονότι. [12] Κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας] ἀτάκτως, καὶ μετὰ ὀλίγων νηῶν. [13] Φοβούμενοι τὸ πλῆθος] τῶν νηῶν τῶν κερκυραίων. [14] Καὶ τὴν περικύκλωσιν] τὸ περικυκλωθῆναι ὑπὸ τῶν πελοποννησίων. [15] Αθρόαις μὲν] ταῖς ἐναντίαις ναυσί. [16] Καὶ δείσαντες] οἱ πελοποννήσιοι. [17] Οἱ δ' ὑπεχώρουν] οἱ ἀθηναῖοι.

veriti

veriti ne hostes, vt pote victores, infesta A classe contra se venirent, & vrbem inuaderent, aut ex insula eos exportarent, quos ipsi in eam transportarant, aut aliud quippiam noui molirentur, eos, quos eò transmiserant, illinc in Iunonis templum rursus reportarunt, & vrbem custodiebant. Hostes vero, quamuis eos nauali prœlio superassent, ad vrbē tamen accedere non sunt ausi: sed cum tredecim Corcyræorum nauibus: quas ceperant, in continentem nauigarunt, vnde venerant. Postridie verò nihilo magis vrbem infesta classe petiere B rūt, licet omnes eius incolæ in magna perturbatione, & trepidatione essent, licet etiam Brasidas (vt fertur) Alcidā ad hoc adhortaretur; quamuis numero suffragiorū esset inferior: sed in promontorium Leucimnam ex nauibus egressi, agros vastarunt. Interea verò Corcyræorum populus vehementer metuens ne Peloponnesiorum classis vrbem inuaderet, cum supplicibus, aliisq; in colloquium de ciuitate cōseruanda venit: & eorū nonnullis persuasuasit, vt naues conscenderent. Nam [*Corcyræi, quamuis in hoc rerum statu essent constituti,*] tamen triginta naues rebus ad prœlium necessariis expleuerunt, hostis aduentum opperientes. At Peloponnesij ad meridiem vsque agrum eorum populati, discesserunt. sub noctem autē ignibus accensis significatum fuit ipsis sexaginta naues Atticas a Leucade venire, quas Athenienses miserant, cum Eurymedonte Theuclis filio, qui ipsis præerat, quia de Corcyræorū seditione certiores facti fuerant, & naues, quæ cum Alcida erāt, aduersus Corcyram ituras intellexerant. Peloponnesij igitur D eadem nocte statim, magna celeritate domum redierunt terram legentes. cùm autem naues per Leucadium Isthmum [*in alterum latus huic oppositum*] transportassent, ne circumeuntes [*ab hoste*] conspicerentur, [*ita demum*] sic receperunt. Corcyræi verò, cum & Atticas naues aduentare, & hostiles discessisse intellexissent, Messenios receperunt, & in vrbem introduxerunt, qui prius erant extra: & naues, quas rebus ad prœlium necessariis expleuerant, circumuehi, & in portum Hyllaicum venire iusserunt,

A δείσαντες μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς [1] κρατοῦντες οἱ πολέμιοι, ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλό τι νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου * [2] πάλιν ἐς τὸ ἥραιον διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. οἱ δ' [3] ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι, κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρεῖς δὲ καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν κερκυραίων, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν B [4] οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες, ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς. ὁ δὲ δῆμος τῶν κερκυραίων ἐν τούτῳ περιδεὴς γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἱκέταις ᾖεσαν ἐς λόγους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καί τινας αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐμβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως C τριάκοντα, προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δῃώσαντες τὴν γῆν, ἀπέπλευσαν. [5] καὶ ὑπὸ νύκτα αὖθις ἐφρυκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες ἀθηναίων, προσπλέουσαι ἀπὸ λευκάδος. ἃς οἱ ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι τὴν στάσιν, καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ κέρκυραν μελλούσας πλεῖν, ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν. οἱ μὲν οὖν πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθὺς κατὰ D τάχος [6] ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· [7] καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, [8] ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, [9] ἀποκομίζονται. κερκυραῖοι δὲ, αἰσθόμενοι τάς τε ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας, τάς τε τῶν πολεμίων [10] οἰχομένας λαβόντες [11] τούς τε μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες [12] ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν ὑλλαϊκὸν λιμένα,

---

[1] Κρατοῦντες] τῇ ναυμαχίᾳ οἱ πελοποννήσιοι. [2] Πάλαι] [illegible] ἐπὶ τῆς πόλεως. [illegible] [4] Οὐδὲν μᾶλλον] [illegible] [5] Καὶ ὑπὸ νύκτα αὖθις ἐφρυκτωρήθησαν] [illegible] [6] Ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου] [illegible] [7] Καὶ ὑπερενεγκόντες] ὑπερβιβάσαντες. [8] Ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν] ὅπως μὴ περιπλέοντες ἔξωθεν τὴν λακεδαιμονίαν καὶ τὸν ἰσθμὸν, θεαθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. [9] Ἀποκομίζονται] ἀποπλέουσιν. [10] Οἰχομένας] ἀποπλευσάσας. [11] Τούς τε μεσσηνίους] οὓς ὁ Νικόστρατος ἐν ταῖς [illegible] πεντακοσίους ἤγαγεν. [12] Ἃς ἐπλήρωσαν] ἀνδρῶν δηλονότι.

[1] ἐν ὅσῳ [2] περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν [3] εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι [4] ἐκβιβάζοντες, ἀπεχώρησαν· ἐς δὲ τὸ Ἡραῖον πελθόντες, τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν, καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειραν αὐτοῦ [5] ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, [6] καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο· οἱ δ', ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο, ἀνηλοῦντο. [7] ἡμέρας τε ἑπτά, ἃς ἀφικόμενος Εὐρυμέδων ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ παρέμεινεν, οἱ Κερκυραῖοι [8] σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, [9] τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες * [10] τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν· ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα, [11] καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων [12] ὑπὸ τῶν λαβόντων. [13] πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, [14] καὶ, οἷα φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, [15] οὐδὲν ὅ,τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δέ τινες [16] καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. [17] οὕτως ὠμὴ στάσις προυχώρησε· καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι [18] * [19] ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο. [20] ἐπεὶ ὕστερόν γε [21] καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν * [22] ἑκασταχοῦ, τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις [23] τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς [24] Λακεδαιμονίους· καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ [25] οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν,

A & dum illæ circumueherentur, si quem de suis inimicis cepissent, eum interficiebant. quinetiam eos omnes, quibus persuaserât, vt naues conscenderent, ex nauibus eduxerunt, illisq; cæsis discesserût. Et ad Iunonis templum profecti, ex supplicibus circiter quinquaginta ad iudicium subeūdum, verbis adduxerût, omnesq; capite damnatos morte mulctarunt. Sed pleriq; supplicum, qui verbis illorum adduci nō potuerant, vt iudicium subirēt, cum viderent ea, quæ gerebantur, ibidem, in templo se mutuò interfecerunt, & nonnulli eorū ex arboribus se ipsos laqueis suspenderunt. reliqui verò, prout quisque potuit, se ipsos absumpserunt. Et per septem dies, per quos B Eurymedon cū sexaginta nauibus [*eo*] profectus, [*ibi*] manserat, Corcyræi eos interfecerūt, quos inimicos esse ducebant: crimini quidem illis dantes, quòd popularem statum euerterent. sed nonnulli etiam ob inimicitias priuatas, alij etiam propter pecunias, quæ ipsis debebantur, à debitoribus, qui eas acceperant, interfecti fuerunt. omneq; mortis genus [*tunc excogitatum*] C visebatur: & (quemadmodū in huiusmodi rerum statu solet accidere) nihil est, quod non contigerit, atque adeò longè plura, [*quàm à me sunt dicta.*] Etenim pater filium occidebat. Et homines à templis abstrahebantur, & prope ipsa cædebantur. quinetiā nonnulli muro circūsepti in Bacchi templo, [*fame necati*] perierunt. Eò sæuitiæ progressa est seditio, atq; ideò maior est visa, quòd hæc apud eos prima extitisset. Nam postea propemodum & vniuersa Græcia commota est, quòd vbiq; discordiæ essent inter plebis patronos, qui Athenienses; & optimates, qui Lacedęmonios accersere volebant. ac in pace quidem nullā [*huius rei peragendæ*] speciosam causam habuissent: nec ad

---

[1] Ἐν ὅσῳ] χρόνῳ δηλονότι. [2] Περιεκομίζοντο] περιέπλεον. [3] Εἴ τινα λάβοιεν] ἀντὶ τοῦ ἔλαβον. * [4] Ἐκβιβάζοντες] χρόνου ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ ἐκβιβάσαντες. ὁ δὲ νοῦς οὗτος, ἐκβιβάσαντες, καὶ ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν. ἤ, ἀποκτανθέντας, ὅτι φονευθέντας ἐκβεβληκότες, ἀπεχώρησαν. ἢ καί, ἐκβιβάσαντες, ἀντὶ τοῦ, εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβεβληκότες, ἵνα καταποντισθέντες ἀποθάνωσιν, ἀπεχώρησαν. Æ. P. [5] Ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους] κοινῶς ἀντὶ τοῦ ἑαυτούς. [6] Καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς] κατακρεμασάμενοι δηλονότι. [7] Ἡμέρας τε ἑπτά] ἤγουν, καθ' ἡμέρας τε ἑπτά. [8] Σφῶν αὐτῶν] ἤγουν ἑαυτῶν. [9] Τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες] τὸ ἔγκλημα. ἤγουν ἐγκαλοῦντες ἔγκλημα κοινὸν τὴν κατάλυσιν τοῦ δήμου. * [10] Τοῖς] αὐτοῖς φονευομένοις. οὕτω καὶ ἐν τοῖς κάτω, ἐν τοῖς πρώτη, ἀντὶ τοῦ, ἐν αὐτοῖς πρώτη. Æ. P. [11] Καὶ ἄλλοι χρημάτων] ἀπέθανον δηλονότι. [12] Ὑπὸ τῶν λαβόντων] τὰ χρήματα. [13] Πᾶσά τε ἰδέα] πάντα δηλαδὴ τὰ εἰωθότα ἐν ταῖς στάσεσι γίνεσθαι, τότε συνέβη· καὶ ἄλλα δὲ περαιτέρω ἐν ταύτῃ τῇ στάσει. [illegible] [14] Καὶ οἷα φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ] καὶ οἷα ἔθος εἶναι ἐν τοιαύτῃ στάσει. [15] Οὐδὲν ὅ,τι οὐ ξυνέβη] ἀντὶ τοῦ πᾶν. [16] Καὶ περιοικοδομηθέντες] κύκλῳ τείχεσι περιληφθέντες. [17] Οὕτως ὠμὴ στάσις] ἀντὶ τοῦ, εἰς ὠμότητα πολλὴν ἡ στάσις προεχώρησε, καὶ μᾶλλον (φησὶν) ὠμὴ ἔδοξεν ἤπερ ἐγένετο· ἐπειδὴ πρώτως ἐν τῷ πολέμῳ [illegible] αὐτούς, παρὰ τὸ εἰωθὸς γενομένη. [18] Ἐν τοῖς] ἤγουν τοῖς κερκυραίοις. * [19] Ἐν τοῖς] ἐν αὐτοῖς κερκυραίοις δηλονότι, ἢ (ὃ καὶ πιθανώτερον) ἐν αὐτοῖς τοῖς ἕλλησι. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν κάτω λεγομένων δῆλον. Æ. P. [20] Ἐπεὶ ὕστερόν γε] ἤγουν μετ' ἐκείνην. [21] Καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ ἑλληνικὸν] ἀντὶ τοῦ, πάντες οἱ ἕλληνες. * [22] Ἑκασταχοῦ] ἐν ἑκάσταις ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι διαφορῶν οὐσῶν, τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις τοὺς ἀθηναίους ἐπάγεσθαι βουλομένοις, καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς λακεδαιμονίους ἐπάγεσθαι ἀξιοῦσιν. ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς τῶν δ. π. καὶ τοῖς ὀλίγοις. ἤ, τοῖς τῶν δήμων προστάταις πρὸς τοὺς ὀλίγους. ἐκείνων μὲν, τοὺς ἀθηναίους, τούτων δὲ, τοὺς λακεδαιμονίους ἐπάγεσθαι ἀξιούντων. Æ. P. [23] Τοὺς ἀθηναίους ἐπάγεσθαι] λείπει τὸ [illegible]. [24] Λακεδαιμονίους] εἰκότως οἱ ὀλιγαρχικοὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, [illegible]. [25] Οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν] ἀντὶ τοῦ, αἰτίαν οὐκ ἐχόντων τοῦ πολέμου καλεῖν αὐτοὺς [illegible], νῦν δὲ λαβόντων ἀφορμὴν διὰ τὸ ἐχθροὺς εἶναι ἀλλήλοις λακεδαιμονίους καὶ ἀθηναίους.

ipsos

ipsos accersendos adeò prompti fuissent. Sed cum in bello iam premerentur, & vtrique se sociorum auxiliis indigere simularent, vt simul & aduersam factionem opprimerent, & ex eadem sociorum euocatorum ratione potentiam sibi ipsis adiungerent: [*tunc verò*] illis, qui reru nouarum erant cupidi, facilè dabatur facultas accersendi socios, [*quibus se indigere vtrique simulabant.*] Et multæ exq; graues calamitates propter seditionem ciuitatibus acciderũt, quæ accidere solent, & semper accident, quoad eadem hominum natura fuerit: sed tamẽ vel grauiores, vel leuiores, & genere diuersæ, prout singulæ rerum, fortunæq; mutationes contigerint. nam in pace quidem & rerum secudarum affluentia, cùm ipsæ ciuitates, tum etiam homines priuati mentes habent meliores, quod in odiosas necessitates non incidant. Bellũ verò subducta paulatim rerum copia ad quotidianũ vitæ vsum necessaria, violentus est magister, & ad præsentem rerum statum multorum mores effingit. Ciuitates igitur seditionibus agitabãtur, & illæ, in quibus seditiones serius excitabantur, res, quas alibi iam accidisse, fama acceperant, longè superare studebant, vt propter rerum a se inuentarum nouitatem, ingenij laudẽ quærerent, quòd nouas inimicorum adoriendorum rationes magna cum solertia inuenissent, & noua suppliciorũ genera excogitassent. Quinetiam vsitatam vocabulorum significationem in rebus arbitratu suo immutarunt. Nam inconsiderata quidem audacia fortitudo amicorum studiosa existimata est: considerata verò cunctatio, timiditas: speciosa modestia verò ignauiæ prætextus. Et adhibere prudentiam ad rem omnem quæ gerenda suscipitur, in re qualibet cessatio, & segnities [*existimabatur.*]

A οὐδ' ἑτοίμων παρακαλεῖν αὐτοὺς· πολεμουμένων δέ,[1] καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει,[2] καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ [3] προσποιήσει, ῥᾳδίως αἱ *[4] ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο.[5] καὶ ἐπέπεσε[6] πολλὰ[7] καὶ χαλεπὰ[8] κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι,[9] γιγνόμενα μὲν, καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν[10] ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾖ,[11] μᾶλλον δὲ[12] καὶ ἡσυχαίτερα,[13] καὶ τοῖς εἴδεσι διηλλαγμένα,[14] ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. B ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις[15] καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι,[16] διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν[17] τοῦ καθ' ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος,[18] καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ.[19] ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων,[20] καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που πύστει τῶν προγενομένων, πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν[21] τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας,[22] τῶν τ' C ἐπιχειρήσεων[23] περιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν[24] ἀτοπίᾳ.[25] καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει.[26] τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρία φιλέταιρος ἐνομίσθη·[27] μέλλησις δὲ προμηθὴς, δειλία εὐπρεπής· τὸ δὲ σῶφρον, τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα.[28] καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν, ἐπὶ πᾶν ἀργόν.

ἢ ὁρμάς

[1] Καὶ ξυμμαχίας ἅμα] [illegible] Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις [illegible] συμμαχίας [illegible] τῶν Ἀθηναίων [illegible] τῶν Λακεδαιμονίων, ὁμοίως τοῖς ὀλιγαρχικοῖς [illegible]. [3] Καὶ σφίσιν αὐτοῖς] ἤγουν ἑαυτοῖς. [illegible] [4] * Αἱ ἐπαγωγαὶ] αἱ τῶν ἐπαγωγῶν τοὺς ξυμμάχους ἀφορμαί. αὐτὶ τοῦ, τότε δὲ ῥᾳδίως ἑκάτεροι ἀφορμὰς εἶχον [illegible] ἀφορμὰς τοῦ ἐπάγεσθαι τοὺς ξυμμάχους [illegible]. Æ. P. [5] Καὶ ἐπέπεσε] [illegible]. [6] Πολλὰ] κακὰ δηλονότι. [7] Καὶ χαλεπὰ] ἤγουν [illegible] τοὺς πάσχοντας. [8] Κατὰ στάσιν] αὐτὶ τοῦ διὰ στάσιν. [9] Γιγνόμενα μὲν] [illegible] ἐσόμενα. [10] Ἡ αὐτὴ φύσις] ἤγουν [illegible]. [11] Μᾶλλον δὲ] μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον. [illegible] [12] Καὶ ἡσυχαίτερα] ἤγουν [illegible]. [13] Καὶ τοῖς εἴδεσι] τρόποις. [14] Ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ] ὡς ἂν αἱ τύχαι καὶ αἱ μεταβολαὶ [illegible]. [15] Καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσιν] οἱ ἰδιῶται [illegible] ἔχουσι τὰς γνώμας. [16] Διὰ τὸ μὴ ἀκουσίους [illegible] πίπτειν [illegible]. [17] Τοῦ καθ' ἡμέραν] [illegible]. [18] Καὶ πρὸς τὰ παρόντα] πρὸς τὴν [illegible]

[illegible] [20] Καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που] τὰ ὕστερον γινόμενα. [21] Τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας] καινοτομεῖν [illegible]. [22] Τῶν τε ἐπιχειρήσεων] τοῖς τρόποις τῶν ἐπιχειρήσεων καινοῖς [illegible], καὶ τῇ [illegible] τῶν τιμωριῶν. [23] Περιτεχνήσει] [illegible]. [24] Ἀτοπίᾳ] [illegible]. [25] Καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν] [illegible] [26] Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος] τὸ τολμᾶν ἀλογίστως. [27] Μέλλησις δὲ] [illegible] [28] Καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν] καὶ τὸ μετὰ συνέσεως ἔρχεσθαι εἰς πᾶν ἔργον.

[1] τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξὺ, [2] ἀνδρὸς μοίρᾳ προσετέθη.* [4] ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων, πιστὸς ἀεὶ, [5] ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ, ὕποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ τις τυχὼν, ξυνετὸς, [6] καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος. [7] προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσοι, τῆς τε ἑταιρείας διαλυτὴς, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. [8] ἁπλῶς δὲ, [9] ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν, ἐπῃνεῖτο, [10] καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. [11] καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ B ἀλλοτριώτερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν. οὐ γὰρ [12] μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, [13] ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ. [14] καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο, [15] ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ εἰ προύχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τέ τινα [16] περὶ πλείονος ἦν, ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. C [17] καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. [18] ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι,

A At vesana celeritas, [*qua quis ad res aggrediendas praeceps fertur,*] viri [*fortis*] officio tribuebatur. Cautio verò in iteranda deliberatione, speciosa negotij detrectādi materia. Et qui iracūdus erat, is fide dignus semper habebatur: at qui verbis ei resistebat, huius fides erat suspecta. Qui verò insidias aliis parauerat, si res ipsi ex animi sententia successisset, prudens [*habebatur,*] & si aliorū insidias sibi paratas prouidisset, longe prudētior [*existimabatur.*] Qui verò prospexisset ne vllis huiusmodi rebus ipse indigeret, is amicitiæ dissolutor, & aduersariorum timens [*vocabatur.*] In summa, is laudabatur, qui alterū in iniuria facienda præuertisset, & qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ipsum impulisset. Quinetiam sodales cognatis, [*ac necessariis*] anteponebantur, quòd [*sodales*] ad audendum sine vlla tergiuersatione promptiores essent, [*quàm ipsi cognati, ac necessarij.*] Nam huiusmodi sodalitiorum cœtus non vtilitatis causa, ex legum latarum præscripto: sed auaritiæ gratia, contra leges vsu longo stabilitas, fiebant. nec tam iurisiurandi interpositi religione, quàm scelerum, quæ simul patrabant, communicatione, fidem inter se cōfirmabant. Et quæ ab aduersariis probè dicebantur, ea admittebant, si opibus præstarent ita, vt illorū insidias cauere possent, nō autem generositate; [*animiq́ simplicitate.*] Et vnusquisq; hoc pluris faciebat, si alium pro iniuria illata vlcisci posset, quam si ipse nulla iniuria ab alio lacesseretur. Et si fortè reconciliandæ gratiæ causa iusiurandum inter vtramq; partem aliquando interponebatur, id in præsentia valebat, propter difficultatem, [*qua tunc vtriq; premebantur, quòd aduersarios opprimere non possent,*] quia vires aliunde non habebant: sed ad quālibet rei peragendę occasionē oblatam, qui prior fidere cœ-

[1] Τὸ δ' ἐμπλήκτως] μανιωδῶς. [2] Ἀνδρὸς μοίρᾳ] τῆς ἀνδρείας. [3] Ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι] τὸ ἐπὶ πολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν πρόφασις ἀποτροπῆς ἐνομίζετο. * [4] Ἀσφαλείᾳ δὲ] ἀσφαλείᾳ δὲ κατὰ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. τουτέστιν, ἀσφαλείας δὲ, ἤτοι ἀσφαλείας χάριν, ἤτοι διὰ τὴν ἀσφάλειαν περὶ τῶν αὐτῶν αὖθις, καὶ πάλιν, ἢ πολλάκις βουλεύσασθαι. Æ. P.
[5] Ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ] τῷ χαλεπαίνοντι. [6] Καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος ἐπιβουλεύσασθαι] δηλονότι, ξυνετώτερος ἐνομίζετο. [7] Προβουλεύσας δὲ] ὁ δὲ προσκοπῶν δηλονότι ὅπως μήτε ἐπιβουλεύσῃ, μήτ' ἐπιβουλευθῇ, ἵνα μὴ χρεία τις αὐτῷ γένηται, διαλύειν τὴν ἑταιρείαν ὑπωπτεύετο. [8] Ἁπλῶς δὲ] καθολικῶς φάναι. [9] Ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα] ἀντὶ τοῦ, ὁ πρὶν παθεῖν ὑπὸ τῶν πολεμίων, αὐτὸς προλαβὼν, καὶ ποιήσας τοὺς πολεμίους, ἐθαυμάζετο. Ἡ οὕτως, ὁ τὴν ἑαυτοῦ ἑταιρείαν, καὶ πρό τινος τὸν πολέμιον δράσας κακῶς, ἐπῃνεῖτο. [10] Καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον] ὁ παρακελευσάμενος τοῖς μὴ διανοουμένοις κακόν τι δρᾶσαι, ἐπῃνεῖτο. ὁ παρακινήσας φθάσαι δηλονότι τὸν μὴ διανοούμενον. [11] Καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ] καὶ μὴν καὶ οἱ συγγενεῖς (φησὶ) τῶν φίλων ἀλλοτριώτεροι ἐνομίζοντο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον τολμᾶν ὑπὸ τῶν φίλων τοὺς φίλους ἢ τοὺς συγγενεῖς. [12] Μετὰ τῶν κειμένων νόμων] οὐ γὰρ κατὰ τοὺς κειμένους (φησὶ) νόμους ὠφελεῖσθαι θέλοντες, τοιαύτας ἐποιοῦντο συνόδους καὶ ἑταιρείας, ἀλλὰ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, διὰ πλεονεξίαν, τοῖς ὀρθοῖς, φησὶν, ὑπὸ τῶν ἐξ ἐναντίας λεγομένοις ἐπείθοντο, οὐ δι' εὐγνωμοσύνην, οὐδὲ δι' ἁπλότητα, ἀλλὰ εἰ ἔργῳ κρείττους ἦσαν αὐτοὶ τῶν ἐναντίων, ἵν' ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστήκωσιν. [13] Ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας] νόμους δηλονότι. [14] Καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις] πιστοὶ (φησὶν) ἦσαν ἀλλήλοις, οὐχ ὅρκους διδόντες, ἀλλὰ κοινῇ τι παράνομον πράξαντες. [15] Ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι] τῇ κοινῇ παρανομίᾳ. [16] Περὶ πλείονος] περὶ πλείονος ἐποιοῦντο δρᾶσαί τι κακὸν τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ μὴ παθεῖν. ἀντὶ τῶν ἁπλῶν γὰρ, τὸ ἀντιτιμωρήσασθαι, καὶ τὸ μὴ προπαθεῖν. [17] Καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο] καὶ ὁπότε (φησὶν) ὅρκους παράσχοιεν ἀλλήλοις περὶ διαλλαγῆς, παραυτίκα μόνον ἴσχυον οἱ ὅρκοι, καὶ μέχρι τούτου ἐπίστευον αὐτοῖς ἕως ἐν ἀπορίᾳ τοῦ ἄλλως ποιῆσαι καθεστήκεσαν. ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, εἰ ἦσαν ἐν ἀπορίᾳ τοῦ ποιῆσαι τῇ ἑαυτῶν δυνάμει, καὶ ἐπιθέσθαι τῇ ἑτέρων δυνάμει, ἴσχυον ἐν αὐτοῖς οἱ ὅρκοι· εἰ δὲ συνέβη τινὰ αὐτῶν δυνηθῆναι, παρ' οὐδὲν θέμενος τοὺς ὅρκους ἐπετίθετο. [18] Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι] ἐν δὲ τῷ συμφέροντι, καὶ τῷ μετὰ ταύτης χρόνῳ, ὁ ἀπὸ τύχης ἱκανὸς πρῶτος θαρρῆσαι δυνηθῆναι, ἥδιον μᾶλλον διὰ τὴν πίστιν ἐπετίθετο ἤπερ ἐκ τοῦ προφανοῦς μαχομένοις. καὶ τό τε μέλλον ἀσφαλὲς ἐνόμιζε τὸ ἐπιτίθεσθαι, διὰ τὸ ἀφύλακτον εἶναι τὸν ἐναντίον, τῷ ὅρκου τῷ θάρρει. καὶ διὰ τοῦτο δὲ ἥδιον μετὰ τὸν ὅρκον ἐτιμωρεῖτο, ὅτι δόξαν φρονήσεως ἐλάμβανε, τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὅρκου καὶ τέχνῃ περιγενόμενος.

pisset,

pisset, is, si [*aduersarium*] minus munitum animaduertisset, propter fidem, [*qua ille fretus nullas insidias, nullamq́ vim timebat, illum per fraudem*] lubentiùs vlciscebatur, quam [*si*] aperte [*rem gessisset.*] Nam & tutum hoc esse reputabat, &, quòd fraude superasset [*aduersarium*] prudentiæ præmium, [*laudemq́*] præterea consequebatur. faciliùs enim multi, qui sunt fraudulenti, solertes appellantur, quam tardi, boni. atque hoc quidem erubescunt: illo verò gloriantur. Horum autem omnium [*malorum*] causa fuit principatus, qui propter auaritiam, & ambitionem appetebatur. His autem quasi fundamentis iactis, alacritas etiam animorum ad contentionis studium accedebat. Nam singularum ciuitatum principes, honesta vtrique nominis præscriptione, ciuilem iuris æquabilitatem, qua multitudo vtitur, [*id est, statum popularem,*] & moderatam optimatum dominationem [*cæteris administrandæ Reipub. generibus*] anteponentes Rempub. verbo quidem curabant: sed re ipsa tanquã suorum certaminũ præmium eam sibi proponebãt, [*& quæstus habebant:*] & cùm alij alios omni modo superare contenderent, atrocissima quęque facinora sunt ausi, & [*inimicitias hostiis more*] sunt persequuti, pœnas, non quantũ æquitas, & vtilitas publica postulabat, sed longè grauiores [*inimicis*] irrogantes, & pro sua vtrique libidine semper eas in qualibet re statuentes, & vel iniquis suffragiis [*inimicum quisque suum*] damnantes, vel manibus, [*& vi*] potentiam sibi parãtes; ad præsentis contentionis libidinem explẽdam erant parati. Itaq; neutri [*quicquam transigere*] consueuerunt, habita ratione religionis, [*ac iurisiurandi:*] sed quibus speciosa oratione aliquid commodè transigere licuisset, illi melius audiebant. Ciues verò, quotquot inter vtrosq; erãt medij, [*& qui neutris fauebant, nec in partibus erant,*] hi, vel quòd illos non adiuuarent, vel propter inuidiã, quòd ipsi calamitatum essent immunes, ab vtraq; factione penitus perdebantur. Adeò omne facinorum genus in Græcia passim propter seditiones extitit,

A ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς· καὶ τό, τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ ὅτι ἀπάτῃ περιγενόμενος, ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾷον δ' οἱ πολλοί, κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί· [1] καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, [2] ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. [3] πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον, ἡ ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν. [4] ἐκ δ' αὐτῶν, καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. [5] οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες, μετ' ὀνόματος ἑκά-
B τεροι [6] εὐπρεποῦς, [7] πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες [8] ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι, ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῄεσάν τε, [9] τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως, ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρα-
C τεῖν, ἑτοῖμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐμπιμπλάναι· [10] ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου, οἷς ξυμβαίη [11] ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι, [12] ἄμεινον ἤκουον. [13] * [14] τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο. οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ ἑλληνικῷ·

---

[1] Καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται] ἐπὶ τῷ ἀμαθεῖς καλεῖσθαι. [2] Ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται] ἐπὶ τῷ πανοῦργοι καλεῖσθαι. [3] Πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον] πάντων δὲ τῶν εἰρημένων κακῶν αἰτία ἦν ἡ ἐπιθυμία τοῦ βούλεσθαι ἄρχειν τῆς γῆς, διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν. ἐκ τούτων δὲ ἡ στάσις ἀρχὴν λαμβάνουσα (φημὶ δὲ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πλεονεξίας, καὶ φιλοτιμίας) ὕστερον λαμβάνει ἑτέραν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν τῶν στασιαζόντων προθυμίαν, ὥσπερ εἰς ἔθος ἐγκειμένων αὐτῶν τοῦ περιγενέσθαι καὶ μὴ ἡττηθῆναι τῶν ἐναντίων. [4] Ἐκ δ' αὐτῶν] ἤγουν, δι' αὐτά. [5] Οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες] οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προϊστάμενοι, τὴν δημοκρατίαν τε καὶ ὀλιγαρχίαν μετ' ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς [illegible], λέγοντες προΐστασθαι τῆς δημοκρατίας τῆς ἐλευθέρας, οἱ δὲ τῆς ἀριστοκρατίας λέγοντες ἀντιποιεῖσθαι τῆς σώφρονος· τὰ μὲν δημόσια [illegible], καὶ οὐ μέχρι τοῦ δικαίου [illegible] τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. [illegible] [6] Εὐπρεποῦς] πιθανοῦ. εὐσχήμονος. [7] Πλήθους τε ἰσονομίας] ἤγουν, δημοκρατίας. [8] Ἆθλα ἐποιοῦντο] ἔπαθλα, αὐτὰ τὰ κέρδη. [9] Τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους] ἤγουν, τιμωρούμενοι, ἐπιτεταμένας ἐποίουν. [10] Ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν] ὥστε μετ' εὐσεβείας μὲν πρᾶξαί τι οὐδέτεροι [illegible] ἐπιτηδεύουσι. τὸ δὲ εὐηθες τὸ ἁπλοῦν καὶ τὸ ἀπόνηρον δηλοῖ. [11] Ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι] αὐτὶ τοῦ ἐπίφθονον καὶ μέγα. τὰ γὰρ μεγάλα καὶ φθονεῖται. [12] Ἄμεινον ἤκουον] ἤγουν, ἐπῃνοῦντο. [13] Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν] ἤγουν, οἱ μέσοι πολῖται, ἤγουν, οἱ μετὰ τοὺς προστάντας. οἱ δὲ μέσοι (φησὶ) τῶν πολιτῶν (τουτέστιν, οἱ μηδετέρῳ μέρει προστιθέμενοι, μήτε τῷ τῶν δημοτικῶν, μήτε τῷ τῶν ὀλιγαρχικῶν, ἀλλ' ἡσυχάζοντες, καὶ μὴ θέλοντες στασιάζειν) ὑπ' ἀμφοτέρων ἐφθείροντο. ἢ ὅτι οὐ συνηγωνίζοντο τοῖς στρατεύουσι [illegible], ἢ φθονούμενοι ὑπὸ τῶν στασιαζόντων, ὡς ἀπαθεῖς [illegible] θέλοντες. [14] * Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων,] οὕτω, διεφθείροντο. Æ.P.

[1] καὶ τὸ εὔηθες (οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει) καταγελασθὲν ἠφανίσθη. [2] τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως, [3] ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν [4] ὁ διαλύσων, οὔτε λόγος ἐχυρὸς, [5] οὔτε ὅρκος φοβερός. [6] κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. [7] καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην, [8] ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο. [9] τῷ γὰρ δεδιέναι [10] τό, τε αὑτῶν ἐνδεὲς, καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετὸν, μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι, [11] καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. [12] οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, [13] ἄφαρκτοι μᾶλλον διεφθείροντο. ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρᾳ τὰ πολλὰ αὐτῶν προετολμήθη, καὶ ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλέον ἢ σωφροσύνῃ, * [14] ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων, οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν· πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξείοντές τινες, * [15] μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν· οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι, ὠμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν.

* π. αὐτῶν. Æ. P.

A Et simplicitas (cuius ipsa generositas est maxime particeps) cum irrisione funditus est deleta. Animis verò infestis inter sese, & nullam alteri fidem habere, longè præstitit. nam nec vlla sermonis autoritas, nec vllus iurisiurandi terror illas inimicitias dirimere poterat. Sed cùm omnes animis essent propensiores ad desperãdum de alterius fide, & constantia, illud potius prospiciebant, quomodo malum impendens vitarent, quam, vt cuiquam fiderent, adduci poterant. Et qui prudentia minus valebant, plerunque superiores erant. B Quòd enim & suam imprudentiam, & aduersariorum prudentiam metuerent, veriti ne vel illorum eloquentia superarentur, vel propter illorum ingenij calliditatem præuenirentur, ac insidiis priores appeterentur, audacter ad quælibet facinora suscipienda ferebantur. Qui verò [*hac*] negligebant, & [*sua prudentia freti, aduersariorum insidias*] se præsensuros [*existimabant,*] nec sibi factis vllis opus esse [*ducebant*] in anteuertendis illorum insidiis, quas consilio vitare possent [*isti*] non muniti, [*nec tecti: sed imparati,*] facilius opprimebantur. C Pleraque igitur huiusmodi audaciæ facinora Corcyræ prius, [*quàm in aliis Græciæ ciuitatibus,*] patrata fuerunt, & alia, quæcunque facere possent, qui suas iniurias vlciscuntur, in eos, qui damnum datum, iniuriamque sibi factam sunt vlti, à quibus, dum illorum imperio parêrent, insolenter potius, quàm modestè tractati fuerunt. Et [*quacunque facere possent pauperes*] aliqui, qui consueta, [*ac diuturna*] rerum inopia se liberari cuperent, præcipuè verò, qui per auaritiam fortunas alienas occupare studerent, & se has præter ius consequi posse confiderent. Et [*quacunque patrare possent,*] qui non auaritiæ causa: sed primùm [*quidem*] æquo iure [*suos inimicos*] inuaderent, [*deinde verò*] immani indignatione longissimè prouecti, crudeliter [*eos,*] & animo inexorabili persequerentur.

---

[1] Καὶ τὸ εὔηθες] τὸ ἁπλοῦν τὸ ἀπόνηρον. σημαίνει γὰρ τὸ εὔηθες ἐπὶ καλοῦ. καὶ οἱ ἁπλοῖ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπόνηροι (οὗτοι δέ εἰσιν οἱ μεγαλοψυχίας μάλιστα καὶ εὐγενείας μετέχοντες) καταγελώμενοι ὑπὸ τῶν στασιαζόντων, ἀπώλλυντο· οἱ δὲ ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, καὶ παρατεταγμένοι ἐχθρῶς κατ' ἀλλήλων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὗτοι διεσώζοντο, διὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς παρασκευῆς. [2] Τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις] τὸ ἀπιστεῖν ἀλλήλοις. τὸ ἀντιπαρατετάχθαι. [3] Ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν] κρεῖττον ἐγένετο. [4] Ὁ διαλύσων] ὁ φιλιώσων. [5] Οὔτε ὅρκος φοβερός] θεῖος. [6] Κρείσσους δὲ ὄντες] ῥέποντες δὲ οἱ ἄνθρωποι τοῖς λογισμοῖς πρὸς τὸ μὴ ἐλπίζειν τινὰ πίστιν καὶ βεβαιότητα, προεσκόπουν μᾶλλον ἵνα μὴ πάθωσιν αὐτοὶ κακῶς, πιστεῦσαι δὲ οὐκ ἐδύναντο· καὶ οἱ ἀσυνετώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἥττους ἐνίκων. [7] Καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην] οἱ ἀσυνετώτεροι. [8] Ὡς τὰ πλείω] ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. [9] Τῷ γὰρ δεδιέναι] φοβούμενοι γὰρ (φησὶν) οἱ ἀσυνετώτεροι μὴ διὰ συνέσεως πλεονεκτῶσιν οἱ ἀντίπαλοι [illegible] αὐτῶν. καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου τῆς γνώμης αὐτῶν νικηθέντες διαφθαρῶσι, τολμηρότερον πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν, τόλμῃ μᾶλλον πεποιθότες ἢ φρονήσει, καὶ μαθόντες διανοίας. [10] Τό, τε αὑτῶν ἐνδεὲς] τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώσεως. [11] Καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν] τῶν φρονίμων. [12] Οἱ δὲ καταφρονοῦντες] οἱ δὲ δοκοῦντες εἶναι συνετοὶ καὶ νομίζοντες ἐπιβουλευόμενοι, πάντως ἂν διὰ τῆς συνέσεως προαισθέσθαι, καὶ οὐδὲν νομίζοντες ἔργου δεῖν, ἄφαρκτοι διεφθείροντο. [13] Ἄφαρκτοι] λείπει τὸ ὄντες. * [14] Ὑπὸ τῶν τ. τ. π.] ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν αὐτοὺς τιμωρησαμένων, καὶ ἐν τῇ τιμωρίᾳ, καὶ τῇ τῆς ἀδικίας, καὶ βλάβης ἐκδικήσει χαλεπῶς, καὶ ὑβριστικῶς αὐτοῖς χρησαμένων. Æ. P. * [15] Μάλιστα] μάλιστα δὲ ὁπόσα οἱ διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν παρὰ δίκην ἂν γιγνώσκοιεν. ἀλλως. μάλιστα δὲ, ὁπόσα ἐκεῖνοι δράσειαν, οἳ διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην ἂν ἔχειν, ἤγουν ἕξειν ἂν γιγνώσκοιεν, ἐλπίζοιεν, θαρροῖεν. πάθος δὲ νῦν καλεῖται, ἡ πλεονεξία συνωνύμως ἐν τοῖς ἑξῆς ὀνομάζεται. παρὰ δίκην δὲ, ἀδίκως, τουτέστιν ἀπάτῃ, ἢ βίᾳ. Æ. P.

Cùm

Cùm autem vitæ disciplina tunc temporis Corcyræ fuisset perturbata, ipsa quoque humana natura, quę vel præter leges, [*dum adhuc stant & vigent,*] iniustè facere cõsueuit, legibus superatis, se iræ quidem impotentem: at iure potentiorem, omnisque superioris dignitatis hostem esse lubenter declarauit. Nam [*nisi res se ita habuisset, homines profectò*] pietati vindictam non antepoluissent, neque innocentiæ, quæstum, in quo inuidia potentiam non nocentem habebat. sed homines tum alios vlciscuntur, communes leges de rebus illis latas, in quibus spes omnibus est reposita, fore, vt, si ipsi in calamitates aliquas inciderint, saltem ipsæ [*leges*] conseruentur, euertere mature volunt, nec [*vllum subsidium aliis*] relinquere, si quis fortè in periculum vocatus, aliqua illarum indigeat. Corcyræi igitur, qui in vrbe erant, primi [*Græcorum omnium*] tales iras inter se [*tunc*] exercuerunt. Et Eurymedon, & Athenienses cum classe [*illinc*] discessērũt. Postea verò Corcyræorum exules (nam ad quingentos illorum euaserant) occupatis quibusdam munitionibus, quæ in continente erant, suo vltenore agro potiti sunt, atque illinc, [*vt ex arce belli*] erumpentes, populabantur agros illorum, qui erant in insula, magnisque detrimentis illos afficiebant. Et [*propterea*] in vrbe fames ingens est exorta. Iidem etiam legatos de suo [*in patriam*] reditu acturos Lacedæmonem, & Corinthum miserunt. Sed cùm nihil proficerẽt, postea paratis nauibus, & militibus auxiliaris, in insulam traiecerunt, numero vniuersi circiter sexcenti. atq; nauibus incensis, vt nulla spes alia relinqueretur, quam agri occupandi, montem Istonem conscenderunt, & munitione illic extructa, eos, qui in vrbe erant, grauissimè vexabãt, agroque potiebantur. Hac eadem æstate extrema, Athenienses viginti naues in Siciliam miserunt, & Lachetem Melanopi, & Charœadam Euphileti filium, harũ præfectos. Nã Syracusani, & Leontini bellum inter se gerebant. Syracusanorum autẽ sociæ erãt, exceptis Camarinæis, cæteræ Dorienses ciuitates, quæ in Lacedæmoniorum societatem huius belli initio concesserunt, eos tamen in bello nõ adiuuerant: Leontinorũ verò, Chalcidicæ ciuitates, &

A ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, [1] ἀσμένη ἐδήλωσεν ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι [2] προυτίθεσαν, [3] τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσί τε τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ᾽ ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑ-

B πόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς διασῴζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας, τινὸς δεήσεται αὐτῶν. οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν κερκυραῖοι, τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις [4] ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο. καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν κερκυραίων (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους) τείχη τε λαβόντες ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν

C οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι, ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα καὶ κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι, [5] διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, [6] ὅπως ἀπόνοια ᾖ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν ἰστώνην,

D τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς σικελίαν, καὶ Λάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν, καὶ Χαρειάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ συρακούσιοι καὶ λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν συρακουσίοις ἦσαν, πλὴν καμαριναίων, αἱ ἄλλαι δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν λακεδαιμονίων τὸ

E πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ λεοντίνοις αἱ χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ

---

[1] Ἀσμένη] μεθ᾽ ἡδονῆς. [2] Προυτίθεσαν] πρότερον ἔκριναν. [3] Τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν] ἤγουν, τοῦ δικαίου. [4] Ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο] ἤγουν, κατ᾽ ἀλλήλων. [5] Διέβησαν ἐς τὴν νῆσον] τὴν κέρκυραν. [6] Ὅπως ἀπόνοια ᾖ] ὅπως ἀπόγνωσις ᾖ τοῦ ὑποστρέψαι, ἢ ἀποπλεῦσαι, ἢ ἄλλο τι πρᾶξαι πλὴν τοῦ κρατῆσαι τῆς κερκύρας.

καμαρίνα. τῆς δὲ ἰταλίας, λοκροὶ μὲν συρακοσίων ἦσαν, ῥηγῖνοι δὲ, κατὰ τὸ ξυγγενὲς, λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν λεοντίνων ξύμμαχοι, κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν συρακοσίων [1] τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ [2] ἔπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι, τῇ μὲν οἰκειότητι προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐς τὴν πελοπόννησον ἄγεσθαι [3] αὐτόθεν, [4] * [5] πρόπειράν τε ποιούμενοι [6] εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν ἐς ῥήγιον τῆς ἰταλίας, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο [7] μετὰ τῶν ξυμμάχων καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς ἀθηναίοις, [8] ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον [9] τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δέ τις [10] ὅμως διακωχή. [11] παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον, οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ· τὸ δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη. ὥστε ἀθηναίους τε μὴ εἶναι [12] ὅ, τι μᾶλλον τούτου ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους, ἀπέθανον [13] ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἱππέων· τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου ἀνεξεύρετος ἀριθμός. ἐγένοντο δὲ τότε καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ τῆς γῆς, ἔντε ἀθήναις, καὶ ἐν εὐβοίᾳ, καὶ ἐν βοιωτοῖς, [14] καὶ μάλιστα ἐν ὀρχομενῷ τῷ βοιωτίῳ. Καὶ οἱ μὲν ἐν σικελίᾳ ἀθηναῖοι καὶ ῥηγῖνοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας. θέρους γὰρ [15] δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν [16] ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ λιπαραῖοι αὐτὰς, κνιδίων ἄποικοι ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ, [17] καλεῖται δὲ λιπάρα. τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, διδύμην, καὶ στρογγύλην, καὶ ἱεράν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι,

(Margin: κατ' ἀθηναίους γε μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον ἐπίεσεν)

Camarina. Sed ex Italia, Locri quidem Syracusanis, Rhegini verò, propter cognationem Leontinis fauebant. Leontinorum igitur socij, cùm propter antiquam societatem, [*quæ ipsis cum Atheniensibus intercedebat.*] tum etiam, quòd Iones essent, legatis Athenas missis, Atheniensibus persuaserunt, vt naues ad se mitterent. nam & terræ, & maris vsu a Syracusanis prohibebantur. Athenienses verò naues miserunt, per speciem quidem necessitudinis, sed [*re ipsa,*] eo consilio, vt neque frumentum illinc in Peloponnesum exportaretur, vtq; tentarent an res Siculas in suam potestatem redigere possent. Cum igitur Rhegium Italiç [*oppidum*] appulissent, cum sociis bellum gerere cœperunt. atque hæc æstas excessit. At hyeme ineunte morbus Athenienses iterum inuasit, qui nunquam ille quidem omnino sedatus fuerat: sed tamen quædam eius quiescentis intermissio facta fuerat: quum autem eos rursus est aggressus, non minus anno integro [*eo pacto*] est immoratus. prius verò, vel per biennium [*est grassatus.*] adeò vt nihil fuerit, quòd Athenienses magis, quàm morbus iste presserit, eorumque vires afflixerit. Nam ex legionariis militibus obierunt non pauciores, quam quatuor millia, & quadringenti, & trecenti equites. Nam cæteræ turbæ numerus iniri non potest. tunc verò præterea frequentes terræmotus extiterunt & Athenis, & in Eubœa, & cùm inter Bœotos, tum verò præcipuè in Bœotiæ oppido Orchomeno. Et Athenienses, ac Rhegini, qui in Sicilia erant, insulis, quæ Æoli vocantur, eadem hyeme bellum cum triginta nauibus intulerunt. Nam æstate propter aquarum inopiam bellum ipsis inferri nequit. Liparæi autem, qui sunt Cnidiorum coloni, eas possident: habitantque in vna ex istis insulis non magna, quæ Lipara vocatur. hinc autem proficiscentes, alias, Didymen scilicet, Strongylen, & Hieram, colunt. Homines autem, qui sunt in illa regione,

---

[1] Τῆς τε γῆς εἴργοντο] εἴργοντο οἱ λεοντῖνοι, ὥστε μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν ἐμπορεύεσθαι. [2] Καὶ ἔπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι] συμμαχίαν δηλονότι. [3] Αὐτόθεν] ἤγουν, ἀπὸ τῆς σικελίας. [4] Πρόπειράν τε] δοκιμασίαν. [5] Πρόπειραν ποιούμενοι] πεῖραν λαμβάνοντες πρὸ τῶν ἔργων, ἢ τοῦ σικελικοῦ πολέμου ἐπιχειρεῖν. Æ. P. [6] Εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη] εἰ δύνανται ὡς ... ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι σικελιώτας. [7] Μετὰ τῶν ξυμμάχων] τῶν λεοντίνων. ἢ τῶν ἄλλων. [8] Ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον] οὐ διαλιποῦσα τὸ παντάπασι. [9] Τὸ παντάπασι] τὸ σύνολον. [10] Ὅμως διοκωχή] διάλειψις. ἀναβολή. [11] Παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον] ἤγουν, κατὰ τὸ δεύτερον παρέμεινεν εἰς ἐνιαυτόν. [12] Ὅ, τι μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν] ὡς εἰ τῷ, μηδὲν εἶναι ὅπερ τούτου μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. ἐν ἄλλῳ δὲ κεῖται, ὥστε ἀθηναίους γε μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον τούτου ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. [13] Ἐκ τῶν τάξεων] ἐκ τῶν συντάξεων τῶν πολεμικῶν δηλονότι. [14] Καὶ μάλιστα ἐν ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ] δύο γὰρ ὀρχομενοί, ὁ μὲν, τῆς ἀρκαδίας, ὃν Ὅμηρος καλεῖ πολύμηλον· ὁ δὲ τῆς Βοιωτίας, ὃν Ὅμηρος καλεῖ μινύειον. [15] Δι' ἀνυδρίαν] τῶν νήσων δηλονότι. [16] Ἐπιστρατεύειν] ταῖς νήσοις. [17] Καλεῖται δὲ λιπάρα] αὕτη τὸ παλαιὸν λιπάρα ... μελιγουνὶς ἐκαλεῖτο, ὥς φησιν ὁ Καλλίμαχος.

Vulca-

Vulcanum in Hiera fabrilem artem exercere putant, quia noctu quidem, magnum ignem, interdiu verò, fumū emittere cernitur. Hæ autem insulæ sitæ sunt è regione Siculi, & Messani agri: erantq; Syracusanorum sociæ. Athenienses vero vastato illorum agro, cùm illæ se [*ipsis*] dedere nollent, Rhegium redierunt. atq; hæc hyems exiit, & belli, quod Thucydides cōscripsit, quintus annus excessit. Sequente verò æstate Peloponnesij, eorumq; socij, duce Agide, Archidami filio, Lacedæmoniorum Rege, ad Isthmum vsq; processerunt, vt irruptionem in Atticam facerent. Sed cùm crebri terræmotus fierent, retrò se receperunt, nec irruptionem in Atticam fecerunt. Per hæc tempora terræmotib. Eubœam apud Orobias agitantibus, mare ab ea, quæ tunc erat tellus, magno cum fluctuum impetu veniens, quandā vrbis partem inuasit. Atq; vna quidem [*maris*] pars [*illam vrbis partem*] demersit; altera verò, se [*in suum pristinum alueum*] recepit. Et quod antea tellus fuerat, id nunc est mare. omnesq; mortales perdidit, quotquot in editiora loca ocius cursu se conferre non potuerant. Huic autem similis alluuio extitit circa Atalantam insulam apud Locros Opuntios, quæ ab Atheniēsium castello partem abstraxit, & duarū nauium, quæ subductæ erant, alteram diffregit. In Peparętho quoque fuit quædam maris restagnatio, quæ tamen [*urbem*] non inundauit. Et terræmotus muri partem, & Prytaneum, & aliquot alias domos diruit. Huius autem rei ego causam fuisse puto, quòd terræmotus, qua parte vehementissimus extitit, ab hac mare longè amandarit, hoc verò repentè rursus retractum inundationem violentiorem fecerit. nam sine terræmotu non videtur mihi contingere, vt hoc fiat.

A ἐν τῇ ἱερᾷ ὡς ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολὺ, καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν σικελῶν καὶ μεσσηνίων γῆν· ξύμμαχοι δ' ἦσαν συρακοσίων. [1] τεμόντες δ' οἱ ἀθηναῖοι [2] τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, [3] ἀπέπλευσαν ἐς τὸ ῥήγιον· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν B τοῦ ἰσθμοῦ ἦλθον, ὡς ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, λακεδαιμονίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν, ἀπετράποντο πάλιν, [4] καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς εὐβοίας ἐν ὀροβίαις, [5] ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς, καὶ κυματωθεῖσα, ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι· [6] καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόστησε· καὶ θάλασσα νῦν ἐστι πρότερον οὖσα C γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν [7] ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ ἀταλάντην [8] τὴν ἐπὶ λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις νῆσον παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν ἀθηναίων [9] παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν [10] ἀνελκυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ [11] καὶ ἐν πεπαρήθῳ [12] κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε, καὶ τὸ πρυτανεῖον, καὶ ἄλλας οἰ- D κίας ὀλίγας. [13] αἴτιον δ' ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω, ᾗ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν, [14] καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην, βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν. ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

---

[1] Τεμόντες δ' οἱ ἀθηναῖοι] ἡ αἰτία τῆς ἐπιστρατείας τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν λεοντίνων. [2] τὴν γῆν] ἐκείνων τῶν νησιωτῶν δηλονότι. [3] Ἀπέπλευσαν] ἀποπλεύσαντες ἐπανῆλθον. [4] Καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή] ἔφοδος. [5] Η θάλασσα ἐπελθοῦσα] ἐπανελθοῦσα ἡ θάλασσα μέρος ἀπὸ τῆς ποτὲ οὔσης γῆς ἐπῆλθε, καὶ κατέλαβε. καλῶς δὲ εἶπε, τῆς ποτὲ οὔσης γῆς, ὡς νῦν θαλάσσης οὔσης δηλονότι, διὰ τὸν σεισμόν. Ἄλλοι δὲ οὕτως, ἡ θάλασσα εἰς ἑαυτὴν ἐπαναχωρήσασα, καὶ ὑποστρέψασα ἀπὸ [illegible] καὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τὰ κυματώδη. (τότε γὰρ μάλιστα κυματοῦται ὅταν εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρήσῃ) αὖθις δ' ἐλθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν, κατέλαβε μέρος τι ἕτερον τῆς γῆς, ὅπερ πρότερον κατεῖχε. [6] Καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε] καὶ τὸ μὲν κῦμα (φησὶ) κατέκλυσε τὴν γῆν, τὸ δὲ μέρος τῆς γῆς ἐκεῖνο ὑπενόστησε καὶ ὑπεκαθίσθη, καὶ ταπεινότερον ἐγένετο. [7] Ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι] προλαβεῖν. [8] Τὴν ἐπὶ λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις] τρεῖς λοκρίδες εἰσίν. αὕτη τε ἡ τῶν ὀπουντίων, καὶ ἡ τῶν ἐπιζεφυρίων, καὶ ἡ τῶν ὀζολῶν. [9] Παρεῖλε] μέρος παρέκοψεν. [10] Ἀνελκυσμένων] ἐπὶ τῆς ξηρᾶς οὐσῶν. [11] Καὶ ἐν πεπαρήθῳ] ἡ πεπάρηθος, νῆσός ἐστι μία τῶν κυκλάδων. [12] Κύματος ἐπαναχώρησίς τις] ἀντὶ τοῦ, ἐγένετο κύματος ἐξόρμησίς τις ἐπὶ τὴν γῆν. [13] Αἴτιον δ' ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω] τὸ γένημα τοιοῦτόν ἐστι, νομίζω, τὴν γῆν σειομένην, τῇ κινήσει τὴν θάλασσαν ἀνατρέπειν· τὴν δὲ θάλασσαν ἀνατραπεῖσαν, καὶ μετὰ ταῦτα κυματωθεῖσαν, καὶ μετὰ μείζονος ἐπελθοῦσαν ὁρμῆς, πλέον τι μέρος ἐπικλύσαι τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐκεῖνο μόνον ὅπερ εἶχε τὸ πρότερον. [14] Καὶ ἐξαπίνης πάλιν] καὶ τὸν σεισμὸν νομίζω (φησὶ) τὴν θάλασσαν αἰφνίδιον ἐπισπώμενον, τῇ ἐπὶ θάτερα κινήσει βιαιοτέραν τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι,[1] ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ σικελιῶται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν, ἢ πρὸς τοὺς ἀθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ συρακοσίων πολέμῳ, Λάχης ἅπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν, ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ B μυλὰς τὰς τῶν μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς μυλαῖς τῶν μεσσηνίων φρουροῦσαι, καί τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι[2] τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τούς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλούς·[3] καὶ τῷ ἐρύματι[4] προσβαλόντες, ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τήν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ἐπὶ μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπελθόντων οἱ μεσσήνιοι τῶν τε ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, C προσεχώρησαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες, καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ πελοπόννησον, (ὧν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους, καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου) ἑξήκοντα δὲ ἐς μῆλον, καὶ δισχιλίους ὁπλίτας· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ μηλίους ὄντας νησιώτας,[5] καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν,[6] οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο D προσαγαγέσθαι.[7] ὡς δὲ αὐτοῖς δῃουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς μήλου, αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν ἐς ὠρωπὸν τῆς πέραν γῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ[8] σχόντες, εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς τάναγραν τῆς βοιωτίας.[9] *[10] οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ ἀθηναῖοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος, καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους,[11] ἀπὸ σημείου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ *[12] στρατοπεδευσάμενοι. ταύ-

A Eadem æstate, cùm alij, vt quibusque contigit, in Sicilia, bellum inter se gesserunt, tum etiam ipsi Sicilienses, alij aliis arma inferentes, & Athenienses, cum suis sociis. Quæ autem maximè digna memoratu, vel socij cum Atheniensibus, vel hostes aduersus Athenienses gesserunt, horum mentionem faciam. Cum enim Charœades Atheniensium dux a Syracusanis in prœlio cæsus fuisset, Laches totum classis imperium penes se habens, cum sociis Mylis Messeniorum oppido bellum intulit. Mylis autem præsidio erant duæ B Messeniorum cohortes, quæ nonnullas etiam insidias struxerant [*Atheniensium*] militibus, qui in nauibus erant: sed Athenienses, eorumque socij illos, qui in insidiis collocati fuerant, in fugam vertunt, multosque cædunt. Et munitionem adorti, eos compositione facta & arcem dedere, & secum aduersus Messanam militare coëgerunt. Postea verò Messanij, cum Athenienses, eorumque socij [*eos*] inuasissent, ipsi quoque deditionem fecerunt, datis obsidibus, aliisque fidei pignoribus C præbitis. Eadem æstate, Athenienses triginta quidem naues circa Peloponnesum miserunt (quibus præerant Demosthenes Alcisthenis, & Procles Theodori filius:) sexaginta verò in Melum, cum duobus millibus grauis armaturæ militum, Nicias autem Nicerati filius ipsis præerat. Melios enim, quòd insulam incolerent, nec imperio parere, neque societatem secum inire vellent, subigere volebant. Sed cùm illi, agro [*ab hostibus*] vastato, se ipsis minimè dederent, [*Athenienses*] castris ex Me- D lo motis, ipsi quidem ad Oropum, quod est è regione, nauigarunt, cumque sub noctem [*eò*] appulissent, grauis armaturæ milites ex nauibus egressi, ad Tanagram Bœotiæ [*vrbem*] itinere pedestri protinus ire cœperunt. Athenienses verò, qui Athenis erant, ex omni vniuersi populi ordine coactis frequentibus copiis, Hipponico Calliæ, & Eurymedonte Theuclis filio, ducibus, dato signo in eundem locum terrâ suis obuiam iuerunt: castrisque

[1] Ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν] ὡς ἑκάστοις ποιεῖν αἰτία τοῦ στασιάζειν ἢ πολεμεῖν ἐγίγνετο. [2] Τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν] τῶν ἀθηναίων. [3] Καὶ τῷ ἐρύματι] τῷ φρουρίῳ. [4] Προσβαλόντες] σφοδρῶς ἐπελθόντες. [5] Καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. [6] Οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι] ἤγουν, ξυμμαχεῖν. [7] Ὡς δὲ αὐτοῖς] αὐτοῖς τοῖς ἀθηναίοις. [8] Σχόντες] ἐλλιμενίσαντες. [9] Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. *[10] Οἱ ἐκ τῆς πόλεως] οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες, ἤγουν οἱ ἐν ἀθήναις ὄντες, καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντες. Æ. P. [11] Ἀπὸ σημείου] ἀπὸ συνθήματος. σημεῖα ἀνατείναντες ἀλλήλοις. *[12] Καὶ στρατοπεδευσάμενοι] ἐστρατοπεδευσάμενοι ἐν τῇ Τανάγρᾳ. ἤγουν παρὰ τῇ Τανάγρᾳ, ταύτην τῇ ἡμέρᾳ τὸν αὐτῆς ἀγρὸν ἐδῄουν. καὶ [illegible], ὅπου ἐστρατοπεδεύσαντο, [illegible]. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. καὶ γὰρ ἐπιφέρεται, τῇ ὑστεραίᾳ [illegible] τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταν. νοεῖ γὰρ τοὺς ἐκ τῆς Τανάγρας [illegible] τοῖς ἀθηναίοις ἐπεξελθόντας. Æ. P.

que

que illo die apud Tanagram positis, agrum populabantur, & noctem illic egerunt. Ac postridie, cùm Tanagræos, qui eruptionẽ [*ex vrbe*] in ipsos fecerāt, & Thebanos aliquot, qui auxilio [*Tanagræis*] venerāt, prœlio superassent, & arma illis abstulissent, & trophæum statuissent, hi quidẽ, in vrbem, illi vero, ad naues redierunt. Nicias autem cum sexaginta nauib. terram legēs, maritimam Locridis oram vastauit, domumq́; rediit. Sub hoc ipsum tempus Lacedæmonij Heracleam, quæ est in agro Trachinio, missa colonia condiderunt, hac de causa. Nam vniuersi Melienses in tres partes distinguuntur, in Paralios, Hierenses, & Trachinios. Ex his autem Trachinij ab OEtæis finitimis bello attriti, initio quidẽ se ipsos Atheniensib. adiungere statuerant: sed veriti ne illi parũ fideles sibi essent, Tisamenum legatũ elegerunt, quem Lacedæmonem miserunt. cum ipsis autem & Dorienses, quæ est Lacedæmoniorũ metropolis, legatos miserunt, vt idem peterent. Nam ipsi quoq; ab OEtæis grauissimè vexabantur. Lacedæmonij autẽ his auditis, in animo habebant coloniã emittere, quòd & Trachiniis, & Doriensibus opem ferre vellēt. Simul etiã quòd hæc vrbs ad bellũ aduersus Athenienses gerendũ in loco opportuno sita esse ipsis videretur. nã & aduersus Eubœã [*ibi*] classem paratũ iri, vt traiectus breuis esset, & ad transitum in Thraciam [*sibi*] vsui futuram [*putabant.*] Et omnino oppidũ illud [*colonia eò missa*] cõdere studebant. Primùm igitur Deũ, qui Delphis est, cõsuluerunt [*an hoc facere deberent.*] Cũ autẽ ille [*eos hoc facere*] iussisset, colonos cùm de suis, tũ de populis circuncirca finitimis [*eo*] emiserunt. quinetiam aliorum Græcorũ quisquis vellet, sequi iusserunt, exceptis Ionibus & Achæis, & nonnullis aliis gentibus. Tres autem ex Lacedæmoniis Leon, Alcidas, & Damagon, coloniæ duces, & conditores fuerunt. cùm autẽ eò peruenissent, vrbẽ à fundamentis denuò excitatam muro cinxerunt, quæ nũc Heraclea vocatur, quadraginta fermè stadiorum spatio à Thermopylis, & viginti, à mari distans. naualiaque præparauerunt, eaque iuxta Thermopylas, ad ipsas earũ angustias facere cœperunt, vt ea facilè tueri possent.

A τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρᾳ ἐδῄουν, καὶ ἐνηυλίσαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβοηθηκότας, καὶ ὅπλα λαβόντες, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν, * [1] οἱ μὲν, ἐς τὴν πόλιν [2] οἱ δὲ, ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ, τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίαις, ἀποικίαν καθίσαντο, ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης.

B Μηλιῆς οἱ ξύμπαντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες [3] Ἀθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς αὐτούς, δείσαντες δὲ [4] μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα, ἑλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ πολέμῳ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ

C Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. [5] καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι. [6] ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἄν, [7] ὥστ' ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θρᾴκης παρόδου χρησίμως ἕξειν. τό, τε ξύμπαν, ὥρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο κελεύοντος δὲ, ἐξέπεμψαν τοὺς

D οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἕπεσθαι, πλὴν Ἰώνων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων, καὶ Ἀλκίδας, καὶ Δαμάγων. καταστάντες δὲ [8] ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους [9] μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης, εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, [10] καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας,

E κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

γρ. Τραχι-νίᾳ

[1] Οἱ μὲν] οἱ ἐκ τῆς πόλεως, οἱ ἐξ Ἀθηνῶν, ἤτοι Ἀθήνηθεν ἐλθόντες. ἐς τὴν πόλιν, εἰς τὰς Ἀθήνας, δηλονότι. οἱ δὲ, οἱ ἐς τὸν ... πλεύσαντες, ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν ναῦς καταλιπόντες. Æ. P. [2] Οἱ δὲ, ἐπὶ τὰς ναῦς] ἤτοι, οἱ ὁπλῖται. [3] Ἀθηναίοις προσθεῖναι] κατὰ προσθήκην δοῦναι. παραδοῦναι, ὥστε συμμάχους εἶναι. [4] Μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. [5] Καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου] καὶ ἅμα διὰ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον. [6] Ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ] κατὰ τῆς Εὐβοίας. [7] Ὥστ' ἐκ βραχέος] τουτέστι, ῥᾳδίως τὴν διάβασιν εἶναι, στενῆς οὔσης τῆς ἐν μέσῳ θαλάσσης. [8] Ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς] δηλονότι κρηπῖδος. [9] Μάλιστα] ἀντὶ τοῦ κατὰ ἀκρίβειαν. [10] Καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας] ἤρξαντο (φησὶ) κατ' αὐτὸ τὸ στενόν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς γένηται. τὸ γὰρ ἐν στενῷ ὂν τόπῳ ἀσφαλές ἐστι.

οἱ δ' ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης, τὸ πρῶτον ἔδεισάν τε,[1] καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ κήναιον τῆς εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη. οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δ' ἦν· οἵ τε θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων,[2] καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλῃ ἰσχύϊ[3] παροικῶσιν, ἔφθειρον, καὶ διὰ παντὸς ἐπολέμουν ἀνθρώποις[4] νεοκαταστάτοις, ἕως[5] ἐξετρύχωσαν,[6] γενομένους τὸ πρῶτον καὶ πάνυ πολλούς. πᾶς γάρ τις, λακεδαιμονίων οἰκιζόντων, θαρσαλέως ᾔει, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν.[7] οὐ μέντοι ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλούς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξηγούμενοι. ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτῶν[8] οἱ πρόσοικοι ἐπεκράτουν. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον[9] ὃν ἐν τῇ μήλῳ οἱ ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν ἀθηναῖοι, περὶ πελοπόννησον ὄντες, πρῶτον ἐν ἐλλομενῷ τῆς λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες διέφθειραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἳ πανδημεὶ, πλὴν οἰνιαδῶν, ξυνέσποντο, καὶ ζακυνθίοις, καὶ κεφαλλῆσι, καὶ κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν λευκάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δῃουμένης, καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ (ἐν ᾗ καὶ ἡ λευκάς ἐστι, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος) πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον. οἱ δ' ἀκαρνᾶνες ἠξίουν Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν ἀθηναίων *[10] ἀποτειχίζειν αὐτούς· νομίζοντες ῥᾳδίως γ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεώς τε αἰεὶ[11] σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης, αἰτωλοῖς

τῆς λευκαδίας

Athenienſes autem, cùm hæc vrbs à colonis vndique coactis conderetur, primum quidem timuerũt, hancq; potiſſimum aduerſus Eubœã condi putarunt, quòd illinc ad Cenæum Eubœæ [*promontorium*] breuis eſſet traiectus. poſtea verò præter opinionẽ, [*res*] ipſis ceſſit. nihil enim mali inde [*Athenieñſibus*] euenit. Cuius rei hæc fuit cauſa: quia Theſſali, qui rerũ illarum potiebantur, & quorũ in agro [*hæc vrbs*] condebatur, veriti ne præpotentes accolas haberent, aſſiduo bello nouos colonos premebant, donec eos attritos in pauciſſimos redegerunt, quamuis initio permulti fuiſſent. Quilibet enim hanc vrbem, quã Lacedæmonij condebant, ſtabilem fore ſperans, [*eo*] confidenter ibat. Veruntamen vel ipſi Lacedæmonij magiſtratus, qui [*illuc*] proficiſcebãtur, [*illius ciuitatis*] res maximè labefactarunt, & vrbem infrequentem reddiderũt, quod plurimos deterruiſſent, aſperius, quinetiam nonnullis iniquè, [*ipſis*] imperantes. quamobrem populi finitimi faciliùs eos iam ſuperabãt. Eadem æſtate, & ſub idem tempus, quo Athenienſes in Melo detinebãtur, illi quoque Athenienſes, qui cum triginta nauibus circa Peloponneſum erant, primùm quidem ad Ellomenum Leucadiæ quoſdam ex præſidiariis per inſidias interfecerunt, deinde verò cum maiore claſſis apparatu, & cum omnibus Acarnanibus, qui cum frequentibus copiis, quas ex omnib. ſuæ gentis ciuitatibus coëgerant, exceptis OEniadis, eos comitabãtur, præterea cum Zacynthiis, & Cephalleniis, & quindecim Corcyræorũ nauibus, aduerſus Leucadem iuerunt. Atq; Leucadij quidem, cùm ipſorum ager tam extra, quam intra Iſthmum (vbi & ipſa Leucas eſt ſita, & Apollinis tẽplum) vaſtaretur, quod militũ numero lõgè inferiores eſſent, [*nec hoſtiũ impreſſionem ſuſtinere poſſent,*] quieſcebant, [*& intra ſua mœnia ſe continebant, nec vllam eruptionem in illos faciebant.*] Acarnanes verò Demoſthenem Athenienſium ducẽ rogabant, vt eos circunuallaret. hãc enim vrbem facilè expugnari poſſe, ſeq; ciuitate ſibi ſemper inimica liberatũ iri putabant. Sed Demoſthenes hoc ipſo tempore verbis Meſſeniorum adductus eſt, vt crederet è dignitate ſua eſſe, cùm tantus exercitus eſſet coactus, Ætolis

---

[1] Καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ εὐβοίᾳ] κατὰ τῆς εὐβοίας. [2] Καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο] κώλυμα ἐκεῖνοι ἦσαν τοῦ αὐξηθῆναι τὴν πόλιν. [3] Παροικῶσιν] ἐγγὺς γείτονες ὦσι. [4] Νεοκαταστάτοις] νεωστὶ οἰκισθεῖσιν. [5] Ἐξετρύχωσαν] ἐδάμασαν. [6] Γενομένους τὸ πρῶτον] ἤγουν, κατὰ τὴν πρώτην οἴκησιν. [7] Οὐ μέντοι ἥκιστα] οὐχ ἧσσον δὲ οἱ ἄρχοντες οἱ πεμπόμενοι ἐκεῖ ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐξετρύχωσαν τὴν πόλιν, καὶ κώλυμα ἐγένοντο τοῦ αὐξηθῆναι αὐτὴν εἰς ἴδια πράγματα, οὐ καλῶς διοικοῦντες. [8] Οἱ πρόσοικοι] οἱ θεσσαλοί, καὶ οἱ τῇδε. [9] Ὃν ἐν τῇ μήλῳ] ὃν κατείχοντο καὶ διέτριβον χρόνον ἐν τῇ μήλῳ. * [10] Ἀποτειχίζειν] περιτειχίζειν. τοῦτο ἐκ τοῦ αὐτοῦ δῆλον· ἀλλὰ τοὺς Λευκάδας τὴν οὐ περιτειχίζειν. Æ. P. [11] Σφίσι πολεμίας] τοῖς ἀκαρνᾶσι δηλονότι.

bellum inferre, quod & Naupacto hostes essent. Et [*iidem Messenij dicebant illi*,] si hos superasset, reliquas quoq; ciuitates, quæ in illis Epiri partibus erant, in Athenienfium potestatem facilè redacturum. Ætolorum enim gentem magnam illam quidem, & bellicosam esse: quia tamen in vicis nullo muro cinctis, idq; longe interuallo inter se distantib. habitabat, & leui armatura vtebatur, eam nō difficulter ab eo subigi posse demonstrabant, [*si celeriter eam inuasisset*,] antequam ipsa copiis omnium suarū ciuitatum in vnum coactis obuiam ipsi prodiret, vt saluti fortunisq; communib. opem ferret. Suadebant autē vt primum quidem inuaderet Apodotos, deinde verò Ophionenses, post hos Eurytanes, (quæ est maxima Ætolorum pars. Sermone autē vtuntur ignotissimo, & carnibus crudis vescuntur, quamobrem etiam ὠμοφάγοι vocantur.) His enim captis, cæteros etiam [*Ætolorum*] populos deditionem facile facturos [*affirmabant*.] Ille vero Messeniorum, qui in gratia apud eum erāt, verbis adductus, præcipuè verò quia credidit se sine Atheniensiū copiis, [*cum solis*] Epiroticis sociis, [*&*] cū Ætolis posse itinere terrestri proficisci cōtra Bœotos, per Locros Ozolas, ad Cytinium Doricum, quod Parnassum ad dextrā habet, donec descenderet ad Phocenses, qui propter amicitiam, quæ ipsis cum Atheniensibus perpetuò quondam intercesserat, ad eandem militiam alacriter venturi, vel etiam per vim, qua cogerentur, profecturi videbātur. Iam verò Bœotia Phocensibus est finitima. cum omnib. igitur copiis, inuitis Acarnanibus, à Leucade soluēs oram maritimam legens, ad Sollium nauigauit. Consilio autem cum Acarnanibus communicato, cùm illi hoc non admisissent, [*neq; probassent*,] quòd Leucadem circumuallare noluisset, ipse cum reliquis copiis Cephalleniorum, Messeniorum, Zacynthiorum, & trecentorum ex suis classiariis Atheniensium (nam quindecim Corcyræorum naues abierant) Ætolis bellum intulit. Ex OEnone autem Locridis profectus est. Isti autem Locri Ozolæ erant [*Atheniensium*] socij, eosque cum omnibus suis copiis in loca mediterranea proficisci oportebat, vt illic Atheniensibus præstò essent.

A ἐπιθέσθαι, ναυπακτίοις τε πολεμίοις οὖσι· καὶ ἢν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥᾳδίως καὶ τὸ ἄλλο ἠπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ ἀθηναίοις προσποιήσειν. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν αἰτωλῶν, καὶ μάχιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους,[1] καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ,[2] καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον,[3] οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, *[4] πρὶν ξυμβοηθῆσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν ἀποδώτοις, ἔπειτα δὲ ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους, εὐρυτᾶσιν ([5] ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν αἰτωλῶν· [6] ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσὶν, ὡς λέγονται) B τούτων γὰρ ληφθέντων,[7] ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν. [8] ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν ἀθηναίων δυνάμεως[9] τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις μετὰ τῶν αἰτωλῶν δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ βοιωτοὺς διὰ λοκρῶν τῶν ὀζολῶν ἐς κυτίνιον τὸ δωρικὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν παρνασσὸν, ἕως καταβαίη ἐς φωκέας, οἳ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν ἀθηναίων αἰεί C ποτε φιλίαν ξυστρατεύειν, ἢ κἂν βίᾳ προσαχθῆναι·[10] καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν.[11] ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς λευκάδος, ἀκόντων τῶν ἀκαρνάνων, παρέπλευσεν ἐς σόλλιον.[12] κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς ἀκαρνᾶσιν,[13] ὡς οὐ προσεδέξαντο, διὰ τῆς λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, κεφαλλῆσι, καὶ μεσσηνίοις, καὶ ζακυνθίοις, καὶ ἀθηναίων τριακοσίοις [14] τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ D πεντεκαίδεκα τῶν κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες) ἐστράτευσεν ἐπ' αἰτωλούς. ὡρμᾶτο δὲ ἐξ οἰνεῶνος τῆς λοκρίδος. οἱ δὲ ὀζόλαι οὗτοι λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειον.

γρ. ἀπο- δόταις

[1] Καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ] ἐξ ἀποστήματος διεστώσας. [2] Καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον] εὐτελεῖ ὁπλισμῷ [illegible] σιδήρῳ. [3] Οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον] ἀπεδείκνυον (φησὶ) ῥᾳδίως δυνάμενον καταστραφῆναι, πρὶν ἅπαντας ἐπιβοηθῆσαι, καὶ συνελθεῖν πάσας τὰς πόλεις. *[4] Πρὶν ξυμβοηθῆσαι] [illegible] ἐν τοῖς κάτω [illegible]), ἔτι λέγει [illegible] ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν [illegible] Æ P. [5] Ὅπερ μέγιστον μέρος] οἱ Εὐρυτᾶνες. [6] Ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν] [illegible]. [7] Ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν] [illegible]. [8] Ὁ δὲ, τῶν Μεσσηνίων] [illegible] ἄρας ἀπὸ τῆς Λευκάδος, παρέπλευσε. τὸ γὰρ [illegible]. [9] Τοῖς ἠπειρώταις] [illegible] μόνοις δηλονότι τοῖς ἠπειρώταις συμμάχοις, καὶ Αἰτωλοῖς. [10] Καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν] [illegible] ἀπὸ δὲ τούτου Φωκεῦσιν ὅμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν. [11] Ἄρας οὖν] ὁ οὖν σύνδεσμος, περιττός ἐστι. πρὸς γὰρ τὸ ἄνω ἐστὶν, ὁ δὲ, τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, ἄρας. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ μακροῦ ἀνταπέδωκε, διὰ τοῦτο τὸν σύνδεσμον παρέλαβεν. Ἄλλως. ὁ οὖν σύνδεσμος, [illegible] Ἀντίμαχ[illegible] ἐγὼ [illegible] λέγω προσκεῖσθαι αὐτόν. τὴν βουλὴν γὰρ εἰπὼν, ἐπήγαγε τὴν πρᾶξιν· [illegible] ἐνθυμηθεὶς ἐπέραξεν ὅπερ ἐνεθυμήθη. [12] Κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν] εἰς κοινὴν γνώμην προθεὶς τὸ ἐνθύμημα. [13] Ὡς οὐ προσεδέξαντο] διὰ τὸ (φησὶ) βουλομένων Ἀκαρνάνων, οὐ περιετείχισε. [14] Τοῖς ἐπιβάταις] τοῖς ἐρέταις.

ὄντες γὰρ ὅμοροι τοῖς αἰτωλοῖς [1] καὶ ὁμόσκευοι, μεγάλη ὠφέλεια ἐδόκει εἶναι) ξυστρατεύοντες, μάχης τε ἐμπειρίᾳ τῇ ἐκείνων, καὶ χωρίων. αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ νεμείου τῷ ἱερῷ (ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται [2] ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν) ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ποτιδανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ κροκύλιον, καὶ τῇ τρίτῃ τείχιον· ἔμενέ τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς εὐπόλιον τῆς λοκρίδος ἀπέπεμψε. [3] τὴν γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεψάμενος, οὕτως ἐπὶ ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευή, οὔτε ὅτε [4] τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες· [5] ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι ὀφιονέων οἱ πρὸς τὸν μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, βωμιῆς καὶ καλλιῆς, ἐβοήθησαν. [6] τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ μεσσήνιοι παρῄνουν ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν αἰτωλῶν [7] ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις, ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες [8] ἀντιτάξωνται), τὴν δὲ ἐν ποσὶν αἰεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. ὁ δὲ, [9] τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ [10] ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας [11] οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα) ἐχώρει ἐπὶ αἰγιτίου, [12] καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών. [13] ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων [14] τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἦν γὰρ ἐφ᾽ ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον

A quod enim Ætolis essent finitimi, & armorum genere similes, cum propter peritiam pugnæ, qua illi vtebantur, tum etiam propter locorum notitiam, corũ auxilium in hac expeditione magno vsui fore videbatur. Cum autem in Iouis Nemeæi templo (in quo ab illius regionis incolis Hesiodus obiisse dicitur, cum oraculum accepisset, hoc sibi in Nemea euenturum) cum toto exercitu pernoctasset, sub auroram castris inde motis in AEtoliam est profectus. primoq; die Potidaniam cepit; secũdo, Crocylium; tertio, Tichion. ibiq; subsitit: & B prædam in Eupolion Locridis misit. nam in animo habebat, vbi cætera loca prius in suam potestatem redegisset, ita demum postea aduersus Ophionẽses Naupactum reuersus, nisi se dedere voluissent, cũ suis copiis proficisci. Sed hic apparatus AEtolos non latuit, imò ne tunc quidem quum primùm [*à Demosthene de AEtolis inuadẽdis*] consilium inibatur:& postquam [*eius*] exercitus [*in AEtoliam*] irrupit, omnes [*AEtoli*] ingenti manu ei obuiam iuerũt. nam vel illi, qui Ophionẽsium sunt extremi, qui ad C Meliacum sinum pertingunt, Bomienses, & Callienses, opem [*suis*] tulerunt. Messenij verò [*tunc etiam*] idem, quod & initio, Demostheni suadebant. [*Nam*] cum docentes Ætolorum debellationem facilem esse, hortabantur vt quam celerrimè vicos [*illorum*] inuaderet, nec expectaret donec vniuersi copiis in vnum cõtractis ei occurrerent: sed in quemcunq; [*vicum*] incideret, [*eum*] expugnare semper conaretur. Ille verò his verbis adductus, & fortuna fretus, quòd nulla in re ei aduersaretur, Lo- D cros, quos ipsi auxiliũ ferre oportebat, non præstolatus (velitum enim, & leuis armaturæ opera potissimũ indigebat) aduersus Ægitium cõtendit, & aggressus expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi fuerant, & tumulos oppido imminentes occupauerant. nam in locis excelsis erat situm, a mari distans octoginta fermè stadiis. AEtoli verò (iam enim ad Ægitium venerant, vt ei ferrent opem) Athenienses, eorumq; socios inuaserunt, & alij ex his, alij ex aliis tumulis decurrentes, missilia [*in eos*] ingerebant.

---

[1] Καὶ ὁμόσκευοι] τῇ αὐτῇ σκευῇ χρώμενοι [illegible]. [2] Ὑπὸ τῶν ταύτῃ] [illegible], ὑπὸ τῶν [illegible] ἐν ταύτῃ τῇ γῇ. [3] Τὴν γὰρ γνώμην] [illegible] γνώμην (φησὶν) εἶχεν, [illegible] ἐπὶ τοὺς ὀφιονέας στρατεῦσαι, εἰ μὴ βούλοιντο [illegible] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο] [illegible]. [5] Ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι ὀφιονέων] [illegible]. [6] Τῷ δὲ Δημοσθένει] [illegible] ῥᾳδία [illegible] αἵρεσις [illegible], ἐπιτιθέμενοι [illegible]. [7] Ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις] ἡ κατάληψις. [8] Ἀντιτάξωνται] οἱ αἰτωλοὶ [illegible]. [9] Τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ] τῇ ἑαυτοῦ [illegible], ὅτι οὐδὲν [illegible] αὐτῷ, [illegible] τὸ λεχθέν. [10] Ἐλπίσας ὅτι οὐδὲν] θαρρήσας [illegible]. [11] Οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι] [illegible] βοήθειαν λαβεῖν [illegible]. [12] Καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών] [illegible], μετ᾽ ἰσχύος καὶ δυνάμεως. [13] Ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι] [illegible], λανθάνοντες. [14] Τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως] [illegible] τῆς πόλεως.

Et quo-

Et quoties Atheniensium exercitus [*ipsos*] inuadebat, ipsi pedem referebant. illis verò pedem referentibus instabāt. Et huiusmodi pugna diu est commissa, dum alij alios mutuò insequerētur, & vicissim se reciperent, & in vtroque, [*videlicet tam in ipsa insequutione, quàm in receptu,*] Athenienses erant inferiores. Quoad igitur illorum sagittariis tela suppeditarunt, hisque vti potuerunt hi [*AEtolis*] restiterunt. (Nam AEtoli, quòd leuiter armati essent, dum sagittis peterentur, reprimebantur) at cum sagittariorum præfectus occubuisset, & isti dissipati fuissent, & iidem eodem labore continenter, diuque tolerato iam defessi essent, & AEtoli ipsis instarent, & missilibus ipsos peterent, ita demum terga verterunt, fugæque se dederunt. & incidentes in torrentium alueos exitu carentes, & in loca, quorum erant ignari, perdebantur. Nam Chromon Messenius, qui viæ dux ipsis erat, iam obierat. AEtoli vero missilibus eos petentes, multos quidem eorum illic, in ipsa fuga pedibus assequuti, quòd essent homines pedum velocitate præstantes, & leuiter armati, perdiderunt. Sed longè plures, qui à viis aberrauerant, & in syluam non peruiam se contulerant, allato, [*iniectóq;*] igne concremarunt. Deniq; fugæ, & interitus omne genus in Atheniēsium exercitu cernebatur. Et qui superfuerunt, ad mare, & OEneonem Locridis (vnde profecti fuerant) ægre fuga se recipere potuerunt. Perierunt autem cùm ex sociis multi, tum etiam ex ipsorum Atheniensium militibus grauiter armatis ad summum circiter centum & viginti. Atque tot quidem numero [*fuerunt,*] & eadem ætas [*militaris omnibus erat.*] Isti igitur, qui Reipubl. Atheniensis ciues, viriq; fortissimi erant, in hoc bello perierunt. periit etiam alter ex ducibus Procles. Cum autem suorum militum cadauera fide publica interposita ab Ætolis recepissent, & Naupactum rediissent, postea cum nauibus Athenas delati sunt. Demosthenes verò apud Naupactum, & in illius regionis locis remāsit, quòd ob res à se [*malè*] gestas Athenienses formidaret. Per

A καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, [1] ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δ' ἐπέκειντο· [2] καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ [3] ὑπαγωγαί, [4] ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἥσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι. [5] μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι, [6] οἱ δὲ ἀντεῖχον (τοξευόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ ἄνθρωποι ψιλοὶ [7] ἀνεστέλλοντο) ἐπειδὴ δὲ τοῦ τε τοξάρχου ἀποθανόντος [8] οὗτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, B καὶ ἐπὶ πολὺ [9] τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον· καὶ ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους, καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὁδῶν Χρόμων ὁ Μεσσήνιος ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες, πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ [10] κατὰ πόδας αἱροῦντες, ἄνθρωποι ποδώκεις καὶ ψιλοί, διέφθειρον· τοὺς δὲ πλείους, C τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας, [11] καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῷ στρατοπέδῳ τῶν Ἀθηναίων. μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος (ὅθεν περ καὶ ὡρμήθησαν) οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοί, καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὁπλῖται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν. [12] τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή. οὗτοι D βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα [13] ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους. Κατὰ δὲ

---

[1] Ὑπεχώρουν] ἐπὶ πόδα ἤρχοντο. [2] Καὶ ἦν ἐπὶ πολὺ] σχῆμα χρόνου δηλοῦν. [3] Καὶ ὑπαγωγαὶ] ἀναχωρήσεις. [4] Ἐν οἷς ἀμφοτέροις] ἤγουν, τῇ τε διώξει καὶ ἀναχωρήσει. [5] Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται] μέχρι μὲν οὖν αὐτοῖς εἶχον οἱ τοξόται βέλη. ἀντὶ τοῦ οἱ τοξόται αὐτῶν. ἰδίωμα δὲ Ἀττικῶν ἡ τοιαύτη σύνταξις. [6] Οἱ δὲ ἀντεῖχον] οὗτοι οἱ Ἀθηναῖοι. [7] Ἀνεστέλλοντο] ἀνεκρούοντο. ἀνεχώρουν. [8] Οὗτοι διεσκεδάσθησαν] καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, οὐχ οἱ τοξόται, ἀλλ' οἱ ὁπλῖται. [9] Τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι] ἀντὶ τοῦ διώκοντες, ἢ ὑποχωροῦντες. [10] Κατὰ πόδας αἱροῦντες] ἀντὶ τοῦ συντόμως. [11] Καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους] εἰς δυσμενεῖς. κρυπτομένους. [12] Τοσοῦτοι μὲν] ὁ μὲν, ἀντὶ τοῦ δή. [13] Ὑπελείφθη τοῖς πεπραγμένοις] λείπει ἡ ἐπί.

τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, [1] ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περιπόλιον αἱροῦσιν, [2] ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἄληκι ποταμῷ. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ προπέμψαντες πρότερον ἔς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτᾶνα, καὶ Τείσανδρον τὸν Ἀποδωτόν, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον, [3] διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγήν. καὶ ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισχιλίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχῖνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης. Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ *Μασσάριος καὶ Μενέδατος οἱ Σπαρτιᾶται. ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφούς, [4] ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀζόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος δεδιότες. καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὁμήρους, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβουμένους [5] τὸν ἐπιόντα στρατόν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας (ταύτῃ γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρίς) ἔπειτα Ἰπνέας, καὶ Μεσσαπίους, καὶ Τριταιέας, καὶ Χαλλαίους, καὶ Τολοφονίους, καὶ Ἡσσίους, καὶ Οἰανθέας· οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. Ὀλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὔ. καὶ Ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἷλον κώμην, Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ τοὺς ὁμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον, διὰ τῶν Λοκρῶν. καὶ πορευόμενος, Οἰνεῶνα αἱρεῖ αὐτῶν, καὶ Εὐπόλιον. οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοηθηκότες, [6] ἐδῄουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον ἀτείχιστον ὂν εἷλον. ἐπί τε Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἱροῦσι.

τῶ Μακάριος
* ἢ Μακάριος, ἢ Μενεδάϊος, ὡς ἐν τοῖς κάτω. pag. 246. F.P.

τῶ ἑσσίους

A eadem tēpora, Athenienſes etiam, qui circa Siciliam erant, cum in Locridē nauigaſſent, in quodam exſcenſu è nauibus in terrā facto, Locros, qui [*loco*] auxilium ferebant, ſuperarunt, & Peripolium ceperunt, quod ſitū erat ad flumē Halecem. Eadem æſtate, Ætoli, qui iam antea Corinthum, & Lacedęmonem legatos miſerant, Tolophū Ophionenſem, & Boriadem Eurytanē, ac Tiſandrum Apodotū, [*illarum ciuitatum Magiſtratibus,*] perſuaſerunt, vt ſibi copias contra Naupactum mitterēt, propter B Athenienſes [*à Naupactiis*] accerſitos, & in oppidum introductos. Lacedæmonij verò ſub autumnum tria millia grauis armaturę ſociorū emiſerunt. Horum in numero fuerunt quingenti ex Heraclea vrbe in agro Trachinio tunc recens condita. His autem copiis præerat Eurylochus Spartanus, eūq; Maſſarius, & Menedatus Spartani comitabantur. Exercitu autē Delphis coacto Eurylochus caduceatorem ad Locros Ozolas pręmiſit. nam per illorum regionem ad Naupactum iter erat, ſimul etiā eos ab A- C thenienſium ſocietate abducere volebat. Amphiſſenſes autem omnium Locrorum maximè cū adiuuabant, quia propter Phocenſium odium ſibi timebant. & cùm ipſi primi dederūt obſides, tum etiam alios ad idem faciendum induxerunt, qui hoſtilis exercitus aduentum metuebant. Primùm igitur Myonenſes ſibi finitimos (hac enim ager Locrenſis aditū habet difficillimum) deinde Ipnenſes, Meſſapios, Tritæenſes, Challæos, Tolophonios, Heſſios, & OEāthenſes. Iſti omnès etiam ad eādem expeditionē profecti ſunt. at Olpęi obſides qui- D dem dederunt: ſed tamen alios ſequi noluerunt. Hyæi verò ne obſides quidem dederūt, priuſquàm vicus eorū nomine Polis ab hoſtibus eſt captus. Poſtquàm autem res omnes ad expeditionem neceſſariæ comparatæ fuerunt, [*Eurylochus*] obſidibus in Cytinio Dorico depoſitis, cum exercitu per Locrorum agrum Naupactum verſus contendit. Et dum iter faceret, Oeneonem ipſorum [*Locrorum oppidum,*] & Eupolium cepit. Nam [*Eurylocho*] ſe adiungere noluerant, cùm in agrū Naupactium perueniſ- E ſent, & AEtoli ſimul auxilium ei iam tuliſſent, agrum vaſtarunt, & ſuburbia nullis cincta muris ceperunt. Et Molycricū profecti, quæ Corinthiorū quidem colonia erat: ſed Athenienſiū imperio parebat, ceperūt,

[1] Ἐν ἀποβάσει τέ τινι] ἤγουν, ἐν τόπῳ τινὶ ἀποβάσεως. [2] Ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἄληκι ποταμῷ] ὃ ἐπὶ, αὐτὸ τὸ περιβολ. [3] Διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴν] [illegible] τὸ ἐπαγαγεῖν αὐτοὺς προσβολὴν τοὺς Ἀθηναίους. [4] Ἐπεκηρυκεύετο] δι' ἐπικηρυκείας ἐμήνυε. [5] Τὸν ἐπιόντα στρατὸν] τῶν Λακεδαιμονίων. [6] Ἐδῄουν τὴν γῆν] τὴν Ναυπακτίαν δηλονότι.

Demo-

Demosthenis verò Atheniensis (adhuc enim post reditum ex AEtolia, vbi cladem acceperat, circa Naupactum agebat) cùm hostilis exercitus aduentum præsensisset, & de ipsa [*Naupacto*] timeret, ad Acarnanes profectus, ipsis ægrè (propter discessum ex Leucade) persuasit, vt Naupacto subsidio venirent. Et cum eo mille grauis armaturæ milites nauibus vectos miserũt: qui vrbem ingressi, eam sunt tutati. Metus enim vehemens erat, ne, cùm magnus esset murorum ambitus, & pauci propugnatores, [*vrbis incolæ hostibus*] resistere non possent. Eurylochus verò, & qui cum eo erant, cùm intellexissent [*Atheniensium*] copias in vrbem ingressas, eamq́; [*propterea*] expugnari non posse, se receperunt nõ in Peloponnesum: sed in AEolidem, quæ nunc Calydon vocatur, & Pleuronem & in alia illius regionis loca, nec non in Proschion AEtoliæ. Nam Ambraciotæ ad eos profecti, ipsis persuaserũt, vt secum Argos Amphilochicum, & cæteram Amphilochiam, & Acarnaniam aggrederentur. Simul etiam ipsis dixerunt fore vt, si hęc in suam potestatem redegissent, tota Epirotica gẽs societatem cum Lacedæmoniis contraheret. Eurylochus igitur horum verbis adductus, & omissis AEtolis, circùm illa loca cum exercitu conquieuit, donec Ambraciotis ad militiam profectis, ad Argos subsidio venire oporteret. atque hæc æstas excessit. Sequente autem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum sociis Græcis, & [*aliis*] Siculis, quotquot violẽto Syracusanorum imperio premebantur, & qui cùm [*eorum*] essent socij, defectione à Syracusanis [*ad Athenienses*] facta ipsos in hôc bello iuuabãt, aduersus Nessam Siciliæ oppidum, cuius arcem Syracusani tenebant, iuerunt, & oppugnarunt. quum autem hoc expugnare non potuissent, abierunt. In ipso autem receptu, Syracusani, qui in arce erant, Atheniensium socios, qui eos nouissimi sequebantur, dum se reciperent, inuaserunt. & impressione in illos facta, magnã exercitus partem in fugam vertunt, & non paucos occidunt. Postea verò Laches, & Athenienses exscensu è nauibus in nonnulla Locridis loca facto, ad Caicinum fluuium, Locros, qui cum Proxeno Capatonis filio ad vim arcendam occurrerant,

A Δημοσθένης δὲ ὁ ἀθηναῖος, (ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τὰ ἐκ τῆς αἰτωλίας περὶ ναύπακτον) [1]προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν, πείθει ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι ναυπάκτῳ. [3]καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὁπλίτας· οἳ ἐσελθόντες, περιεποίησαν τὸ χωρίον. [4]δεινὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς ᾔσθοντο

B τήν τε στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν πόλιν βίᾳ ἑλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην καλυδῶνα, καὶ πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ ἐς πρόσχιον τῆς αἰτωλίας. οἱ γὰρ ἀμπρακιῶται ἐλθόντες [5]πρὸς αὐτοὺς, πείθουσιν [6]ὥστε μετὰ σφῶν ἄργει τε τῷ ἀμφιλοχικῷ καὶ ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ ἀκαρνανίᾳ ἅμα. λέγοντες ὅτι ἢν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ ἠπειρωτικὸν λακεδαιμονίοις ξύμμαχον

C καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος, πεισθεὶς, καὶ τοὺς αἰτωλοὺς ἀφεὶς, ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ ἄργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Οἱ δ' ἐν τῇ σικελίᾳ ἀθηναῖοι, τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ συρακοσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες, ἀποστάντες αὐτοῖς ἀπὸ συρακοσίων, [7]ξυνεπολέμουν,

D ἐπὶ ἴνησσαν, τὸ σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν συρακούσιοι εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῄεσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει [8]ὑστέροις ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος συρακούσιοι· καὶ προσπεσόντες, τρέπουσί τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. [9]καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὴν λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ

E τὸν καϊκινὸν ποταμὸν, τοὺς προσβοηθοῦντας λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος,

[1] Προαισθόμενος] αἴσθησιν λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἐρχομένου.
[2] Ἐλθὼν, πείθει ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς] ἔπεισεν αὐτοὺς δυσχερῶς· δυσχερῶς δὲ, διότι καὶ ἐπειδὴ αὐτοῖς οὐ ξυνεπεχείρησαν τὴν λευκάδα.
[3] Καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ] τοῦ Δημοσθένους.
[4] Δεινὸν γὰρ ἦν] δεινὸν γὰρ ἦν μὴ, ὄντος τοῦ τείχους μεγάλου ὄντος, καὶ ἑξῆς.
[5] Πρὸς αὐτοὺς] πρὸς τοὺς μετ' Εὐρυλόχου.
[6] Ὥστε μετὰ σφῶν] τῶν ἀμπρακιωτῶν.
[7] Ξυνεπολέμουν] αὐτοῖς δηλονότι τοῖς ἀθηναίοις.
[8] Ὑστέροις ἀθηναίων] ἤγουν, μετὰ τοὺς ἀθηναίους.
[9] Καὶ μετὰ τοῦτο] μετὰ τὸ ἡττηθῆναι.

ὡς διακοσίους, μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ὅπλα λαβόντες ἀπεχώρησε. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι, [1] κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιῷδε τρόπῳ. [2] θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας, καὶ τὴν Ῥήνειαν ἑλών, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, [3] ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰώνων τε [4] καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν [5] ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν [6] ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες, καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικός. [7] χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν [8] ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος,

> [9] Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ Φοῖβε μάλις' ἐπιτέρπεαι ἦτορ,
> Ἔνθα τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες [10] ἠγερέθοντο,
> Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι, καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
> Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
> Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.

Ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, [11] ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν [12] ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη,

> Ἀλλ' ἄγεθ', ἱλήκοι μὲν Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ξύν·
> Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε

Τὰ ἐνταῦθα διαφόρως γραφαί ζεται ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου. Latinam horum versuum interpretationem oratione soluta scripsi, ubi res melius comprimuntur, vide in Apollinis hymno. Æ.P.

A circiter trecentos, prœlio superarunt, armisq; detractis abierunt. Eadem hyeme, Athenienses Delum etiam ex oraculo quodam lustrarūt. Nam & antè Pisistratus tyrannus eam quidem lustrauerat: sed non totam: at tantum insulæ spatium, quantum à templo prospici poterat. tunc verò tota hoc modo fuit expiata. Quęcunq; in Delo defunctorū monumenta erant, omnia sustulerunt, & edixerunt nequis in posterum in insula moreretur, neq; [*mulier*] in ea pareret: sed [*iam morituri*] in [*insulam*] Rheneam transportarentur. B Rhenea autem tam paruo interuallo à Delo distat, vt Polycrates Samiorum tyrannus, qui quondam ad aliquod tempus & classe polluit, & aliis insulis imperauit, Rheneam etiam captam, Apollini Delio consecrauerit, ad Delum catena religatam. Tunc quoq; primùm Athenienses post lustrationem, festa lustralia, ludosq; Deliacos, qui quinto quoq; anno celebrabantur, instituerunt, [*atque celebrarunt.*] Fuit autem & priscis temporibus in Delo frequens Ionum, & accolarum in insulis circumiacentibus habitātium C conuentus. nam cū vxoribus, & liberis ad spectacula cōueniebant, vt nunc Iones ad ludos in Dianę Ephesiæ honorem institutos [*confluere solent.*] Illic autem gymnicū, musicumq; certamen fiębat. Et ciuitates [*eo*] saltatorum choros mittebāt. Quòd autem hæc ita se habuerint, Homerus in primis declarat, his versibus, qui sunt ex hymno Apollinis:

> *Tunc tibi magnoperè in Delo mēs gestit Apollo,*
> *Cum natis quot its cum coniugibusq; frequētes*
> *Iones in fluxa celebrant tua compita veste:*
> D *Cestibus & variis certamina sacra choreis*
> *Oblectant, referuntque tuas modulamine laudes.*

Quòd autem Musices etiam certamen [*ibi*] fieret, & [*musici proposito certamine illuc*] certaturi se conferrent, his quoq; versibus indicat, qui sunt ex eodem Apollinis hymno. nam postquam Deliacum mulierum chorum celebrauit, suam laudationem his versibus finiuit, in quibus & sui ipsius mentionem fecit:

> *Verùm agedum, nobis adsis cum Phœbe Diana.*
> *Vos etiam cuncta me discedente valete:*

---

[1] Κατὰ χρησμὸν δή τινα] κατὰ θεσμοὺς χρησμοῦ. [2] Θῆκαι ὅσαι ἦσαν] τάφοι. [3] Ἁλύσει δήσας] ἐξάψας τῇ ἁλύσει τὴν Δῆλον. [4] Καὶ περικτιόνων νησιωτῶν] περικτίονές εἰσι, καὶ ἀμφικτύονες, οἱ περιοικοῦντες. Ὅμηρος, Ἄλλοις τ' αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώποις, Οἳ περιναιετάουσιν. οὐχ ἥμαρτεν δὲ, τὸ καλῶς οἰκούμενον. [5] Ἐθεώρουν] τῆς θεωρίας καὶ πανηγύρεως μετεῖχον. [6] Ἐς τὰ Ἐφέσια] εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. [7] Χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις] τῷ Ἀπόλλωνι. [8] Ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος] ἐξ ὕμνου. ὕμνους γὰρ τὰ προοίμια ἐκάλουν. [9] Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ] ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνῳ γέγραπται, Ἀλλ' ἄγε δὴ Λητὼ μὲν, Ἀπόλλων τ' Ἀρτέμιδι ξύν. καὶ οὕτω καὶ ἐνταῦθα γράφειν δεῖ. Æ.P. [10] Ἠγερέθοντο] συναθροίζονται. [11] Ἐν τοῖσδε αὖ] τοῖς ῥηθησομένοις. [12] Ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου] τοῦ εἰρημένου.

Et

Et memores estote mei posthac, homo siquis
Venerit huc alius peregrè, dicatq́; Puellæ,
Quis vir in his versans vnquam lepidissimus
erit
Pectora præcipuè demulsit vestra canendo?
Vos vno assensu sic respondete fauentes,
Vir qui luminibus captus Chion incolit altã.

His igitur argumentis Homerus manifestè probauit vel priscis temporibus ingentem conuentũ, & celebritatem in Delo fieri cõsueuisse. Postea verò Athenienses, & insularum incolę, cœtus quidem saltatorum cum sacris [*eo*] mittebãt. Sed certamina, & cętera pleraque, vt credibile est, aduersis casibus exoleuerũt, donec Athenienses certamen tunc instaurarunt, & equorum cursum addiderunt, quod antè non fuerat. Eadem hyeme, Ambraciotæ, quemadmodum Eurylocho promiserant, quum eius exercitum retinuerunt, expeditionem aduersus Argos Amphilochicum suscipiunt cum tribus millibus grauis armaturæ militum. & irruptione in agrum Argiuum facta, Olpas occupant, castellum in colle munitum, ad mare situm. quod Acarnanes quondam condiderant, eoq; munito, loco communi ad conuentum agendum, & ad ius dicendum vtebantur. ab Argiuorum autem vrbe, quę est maritima, fere quinque, & viginti stadiis distat. Acarnanes verò, partim quidẽ, copiis coactis Argos suppetias ferebant, partim verò, castra posuerunt in eo Amphilochiæ loco, qui Fontes vocatur, obseruãtes Peloponnesios, qui cum Eurylocho erant, ne clam ad Ambraciotas transirent. Mittunt præterea cùm ad Demosthenem, qui Atheniẽsium copias in Ætoliam [*antè*] duxerat, vt sibi dux esset: tum etiam ad viginti Atheniẽsium naues, quæ circa Peloponnesum erant, quibus præerat Aristoteles Timocratis, & Hieron Antimnesti filius. Ambraciotæ verò, qui apud Olpas erant, mittunt & ipsi nuntium in vrbem [*Ambraciam,*] rogantes vt populus frequentibus copiis auxilium sibi ferret: quia verebãtur ne Eurylochus, & qui cum eo erant, Acarnaniam pertransire non possent, atque [*ita*] sibi vel aliorum præsidio nudatis prœlium esset committendum, vel si domum redire voluissent, minimè tutum esset. Eu-

A Μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἐνθάδ' ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθών,
Ὦ κοῦραι, τίς δ' ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
Ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;
Ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθ' [1] ἀφήμως,
Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ [2] ἔνι παιπαλοέσσῃ.

Τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος [3] ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἦν καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δή-B λῳ· ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον. τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κατελύθη [4] ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκός, [5] πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν, καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, Ἀμπρακιῶται, [6] ὥσπερ ὑποσχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρατεύονται ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὁπλίταις. καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργείαν, καταλαμβάνουσιν Ὄλπας, C τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ· ὅ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι, κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως ἐπιθαλασσίας οὔσης, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν, ἐς Ἄργος ξυνεβοήθουν, οἱ δὲ, τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὃ Κρῆναι καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου Πελοποννησίους, μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθέ-D νην τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται. καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὖσαι· ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον [7] οἱ περὶ τὰς Ὄλπας Ἀμπρακιῶται [8] * [9] ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί· δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνᾶνας, καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχη γένηται, E ἢ ἀναχωρεῖν βουλομένοις οὐκ ᾖ ἀσφαλές. οἱ

γρ. ταλαπείριος ἄλλος ἐπελθών,

γρ. ἀφ' ἡμέων. Æ.P. π. ἀφ' ὑμέων. F.P.

---

[1] Ἀφήμως] στγ. ἡσύχα. ἀθρόως. [2] Ἐνὶ παιπαλοέσσῃ] κατὰ βίαν. [3] Ἐτεκμηρίωσεν] διὰ τεκμηρίου ἐδήλωσεν. [4] Ὑπὸ ξυμφορῶν] διὰ τὸ συμβεβηκότων. [5] Πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι] πρὶν ποιῆσαι τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἀγῶνα. [6] Ὥσπερ ὑποσχόμενοι] αὐτὸν, ἐφ' ᾧ κατέσχον. ὑπέρβασις ὁ τρόπος. [7] Οἱ περὶ τὰς Ὄλπας] οἱ περὶ τὰς Ὄλπας ἀμπρακιῶται, μή ποτε ἄρα οἱ ἐν τῇ πόλει τῇ ἀμπρακίᾳ ἀμπρακιῶται οὐ δυνηθῶσι διελθεῖν τοὺς ἐν ταῖς κρήναις ἀκαρνᾶνας φυλάττοντας, καὶ τοὺς μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννησίους, ἱδρύοντας ἐν τῇ μεσογείᾳ. [8] Ἐς τὴν πόλιν] τὴν ἑαυτῶν δηλονότι. * [9] Τὴν πόλιν] ἤγουν τὴν ἀμπρακίαν. ἔστι γὰρ καὶ πόλις ἐν τοῖς κάτω. pag. 249. 250. σημείωσαι δὲ πῶς ποτὲ μὲν συγγράφων γράφει ἀμπρακία καὶ ἀμπρακιώτης. Æ.P.

μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννήσιοι, ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώτας ἥκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ Προσχίου, ἐβοήθουν κατὰ τάχος· καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῷον, ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, οὔσης ἐρήμου, διὰ τὴν ἐς Ἄργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν, καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν, ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας, καὶ αὖθις Μεδεῶνος παρ' ἔσχατα· ἔπειτα διὰ Λιμναίας. καὶ ἐπέβησαν τῆς Ἀ- B γραίων οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὅ ἐστιν Ἀγραϊκόν, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργείαν νυκτὸς ἤδη.[1] καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνάνων φυλακῆς, ἔλαθον, καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώταις. γενόμενοι δὲ ἀθρόοι, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Ἀ- C θηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῷ ὕστερον παραγίγνονται ἐς τὸν Ἀμπρακικὸν κόλπον, βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις· καὶ Δημοσθένης, Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὁπλίτας, ἑξήκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων.[2] καὶ αἱ μὲν νῆες *[3] περὶ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφόρμουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, καὶ Ἀμφιλόχων ὀλίγοι (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν [4]βίᾳ κατείχοντο) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες, παρεσκευάζοντο D ὡς μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις. καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἱροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ, προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὄλπης, ἐστρατοπεδεύσατο.[5] χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε [6]ἡσύχαζον, τῇ δ' ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ὡς ἐς μάχην.[7] καὶ μεῖζον γὰρ ἐγένετο,[8] καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πε-

Eurylochus igitur, ac Peloponnesij, qui cum eo erant, simul atque Ambraciotas, qui apud Olpas erant, venire intellexerunt, castris è Proschio motis, ad opem ipsis ferendam confestim proficiscuntur. Et Acheloo transmisso, iter per Acarnaniam faciebant, quæ propter subsidium Argos missum, præsidiis erat nudata, ad dextram quidem habentes Stratiorum vrbem, & ipsorum præsidium, ad sinistram verò, reliquam Acarnaniam. Cùm autem Stratiorum agrum pertransissent, iuerunt per Phytiam, & rursus per extremos Medeonis fines, deinde per Limnæam. [*illinc*] ingressi sunt in Agræorum agrum, qui non Acarnaniæ iam: sed ipsis amicus erat. Et Thyamum montem nacti, qui est incultus, per eum transiuerunt, & in Argiuum descenderunt cùm iam nox esset. cumq; inter Argiuorum vrbem & Acarnanum præsidium, quod erat ad Fontes clam träsissent, cum Ambraciotis, qui apud Olpas erant, se coniunxerunt. Iunctis autem castris, simul atque illuxit, consistunt ante vrbem, quæ Metropolis appellatur, ibique castra fecerunt. Athenienses verò non multò pòst cum viginti nauibus ad sinum Ambracicum aduenerunt opem Argiuis laturi. Et Demosthenes cum ducentis grauis armaturæ militibus Messeniis, & sexaginta sagittariis Atheniensibus. Atque naues quidem ad Olpas in colle sitas, à mari stationem habebant. Acarnanes verò, & Amphilochorum aliquot (nam eorum plerique ab Ambraciotis per vim distinebantur) cùm Argos iam conuenissent, ad prœlium cum aduersariis committendum se præparabant. Et Demosthenem totius socialis exercitus ducem cum suis prætoribus elegerunt. Ille verò copiis ad Olpas adductis, castra prope eas posuit. Ingens autem terræ vorago vtraq; castra dirimebat. Et per quinque dies quieuerunt: at sexto vtriq; ad prœlium se instruxerunt. Sed enim Peloponnesiorum acies maior,

[1] Καὶ διεξελθόντες μεταξὺ] οἱ μετ' Εὐρυλόχου, φοβούμενοι παρὰ τὴν θάλατταν ὁδοιπορεῖν, διὰ τοὺς Ἀργείους, οἰκοῦντας ἐπὶ θαλάττῃ· καὶ διὰ μεσογείας, διὰ τὴν ἐν Κρήναις κωλύουσαν φυλακήν· μέσον τι τῆς Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς φυλακῆς ἐχώρουν.

[2] Καὶ αἱ μὲν νῆες] ὑπερβατόν. ἡ γὰρ σύνταξις οὕτω, καὶ αἱ μὲν νῆες ἐκ θαλάσσης ἐφόρμουν περὶ τὸν λόφον τὰς Ὄλπας. ὁ γὰρ λόφος Ὄλπαι ἐκαλεῖτο. [3] Περὶ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον] αἰτιατικῇ, περὶ τὰς Ὄλπας ἐπὶ λόφου κειμένας. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν προηγουμένων [illegible] τὰ παλαιὰ βιβλία, περὶ τὸν λόφον τὸν Ὄλπας καλούμενον. ἀλλὰ [illegible] πιθανόν. [illegible] ὁ συγγραφεὺς Ὄλπας [illegible] καλεῖ, [illegible] ἐν τοῖς κάτω pag. 246. 248. Ὄλπην [illegible] ὀνομάζει. τὸ δὲ ἐφόρμουν, ἀντὶ τοῦ, ἐφώρμουν, ὡς [illegible] φησί. [illegible] μηδὲν κινητέον τὴν χρονικὴν αὔξησιν [illegible] λέξεις. Æ. P.

[4] Βίᾳ κατείχοντο] ἀντὶ τοῦ ἐκωλύοντο. [5] Χαράδρα δ' αὐτοὺς] [illegible] ἀντιταξαμένους. [6] Ἡσύχαζον] ἀπράκτοι ἦσαν. [7] Καὶ μεῖζον γὰρ ἐγένετο] καὶ φοβηθεὶς ὁ Δημοσθένης μή ποτε κυκλωθῇ τὸ δεξιὸν μέρος τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ εὐωνύμου τῶν Πελοποννησίων (καὶ γὰρ μεῖζον ἐγένετο τῶν Πελοποννησίων τὸ εὐώνυμον, καὶ ὑπερέτεινε) λοχίζει ὁπλίτας. [8] Καὶ περιέσχε] [illegible].

&[*nd-*

& [*militum numero*] longè superior erat. A Demosthenes igitur veritus ne [*ab illa*] circumueniretur, in insidiis in via quadam caua, & dumosa collocat tam ex graui, quam ex leui armatura promiscuè ad quadringentos milites, vt ab ea parte, qua hostis numero superior erat, isti in ipso congressu surgentes ex insidiis eum à tergo aggrederentur. Vbi verò acies vtrinq; fuit instructa, ad manus venerunt. Demosthenes autem cum Messeniis, & paucis Atheniẽsibus dextrum cornu tenebat: alterum verò, Acarnanes, vt cuique locus in acie obtigerat, & Amphilochorum iaculatores, qui aderant, obtinebant. Peloponnesij verò, & Ambraciotæ promiscuè instructi erant, exceptis Mantinensibus. hi enim in læuo potius, nec eo extremo cornu confertì stabant. Sed Eurylochus, & qui cum eo erant, è regione Messeniorum, & Demosthenis, extremum læuum cornu tenebant. Cum autem manus inter se iam conſererent, & Peloponnesij [*suo sinistro*] cornu superiores essent, & dextrum aduersariorum circumueniirẽt, Acarnanes, qui in insidiis collocati fuerant, illos à tergo adoriuntur, factaq; impressione in fugam vertũt, ita vt ne primum quidem ipsorum impetum sustinuerint; sed territi maiorem exercitus partem in fugam coniecerint. Postquam enim cornu, cui præerat Eurylochus, quod erat firmissimum, [*ab hoste*] cædi viderunt, multo magis metuere cœperunt. Et Messenij, qui cum Demosthene ab ea parte in acie stabant, rem magna ex parte confecerunt. At Ambraciotæ, & qui in dextro cornu collocati erant, hostilem aciem sibi oppo[illegible] vicerunt, & ad Argos vsq; sunt persequuti. Etenim omnium, qui circum illa loca habitant, sunt pugnacissimi. Sed cũ se reciperẽt, cùm maiorem suarum copiarum partem victam viderẽt, & cæteros Acarnanes sibi [*cedentibus*] instantes, ad Olpas ęgrè cõfugerunt. Et multi eorũ obierunt, dum [*in Olpas*] perturbatis ordinibus, & nulla rei militaris disciplina seruata irruerent, pręter Mantineos. Isti enim totius exercitus maximè cõpositi se rece-

λοποννησίων στρατόπεδον. ὁ δὲ Δημοσθένης, δείσας μὴ κυκλωθῇ, [1] λοχίζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην [2] καὶ λοχμώδη ὁπλίτας [3] καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νώτου γίγνωνται). [4] ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, [5] ᾔεσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο Ἀκαρνᾶνες ὡς ἕκαστοι [6] τεταγμένοι ἐπεῖχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ B παρόντες ἀκοντισταί. Πελοποννήσιοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμὶξ τεταγμένοι, πλὴν Μαντινέων. [7] οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν. ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην. [8] ὡς δ' * [9] ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες [10] περιέσχον τῷ κέρᾳ οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες, ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νώτου, [11] προσ- C πίπτουσί τε, καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι, φοβηθέντας τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι. ἐπειδὴ γὰρ εἶδον [12] τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῷ μᾶλλον [13] ἐφοβοῦντο. [14] καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, [15] τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται, καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, [16] ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν. καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ D χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. [17] ἐπαναχωροῦντες δὲ, ὡς ἑώρων [18] τὸ πλέον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι [19] προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὄλπας. καὶ πολλοὶ [20] ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ [21] προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων. οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνε-

κτ φοβηθέντες

[1] Λοχίζει] ἐνέδρας καθίζει. [2] Καὶ λοχμώδη] δασεῖ. [3] Καὶ ψιλοὺς] πεζοφόρους. [4] Ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις] ἕτοιμα ἦν τὰ τοῦ πολέμου. [5] Ἤεσαν ἐς χεῖρας] συνέβαλον. [6] Τεταγμένοι ἐπεῖχον] ἐκράτουν. [7] Οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον] οἱ μαντινεῖς, κατὰ μεσσηνίους. ἤγουν, κατὰ τὸ μέρος τῶν μεσσηνίων. [8] Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες] [illegible]. [9] Ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες] ἐν αὐτῇ τῇ ξυνόδῳ. ὡς ἄνω. Æ. P. [10] Περιέσχον τῷ κέρᾳ] ὑπερεῖχον τῷ εὐωνύμῳ κέρατι. [illegible]. [11] Προσπίπτουσι τε] τοῖς πελοποννησίοις. [12] Τὸ κατ' Εὐρύλοχον] οὗ ἦρχεν ὁ Εὐρύλοχος. [13] Ἐφοβοῦντο] εἰς φυγὴν ἐτράπησαν. [14] Καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες] καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, τὸ πολὺ τοῦ ἔργου διεπράξαντο, ἢ ἐπὶ πολὺ τοῖς ἐναντίοις [illegible]. [15] Τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον] ἐπεξελθόντες ἔπραξαν. [16] Ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς] ἤγουν τὸ πρὸς αὐτοὺς ὁρῶν στράτευμα. [17] Ἐπαναχωροῦντες δὲ] οἱ ἀμπρακιῶται. [18] Τὸ πλέον νενικημένον] τὸ στρατεύματος αὐτῶν. [19] Προσέκειντο] ἀντὶ τοῦ ἐπέκειντο. [20] Ἀπέθανον αὐτῶν] τῶν ἀμπρακιωτῶν. [21] Προσπίπτοντες] τοῖς ἐναντίοις [illegible].

πρὸς ὀψέ.

χώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη [1] ἐτελεύτα ἐς ὀψέ. Μενεδάϊος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίου, αὐτὸς [2] παρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν, μεγάλης ἥσσης γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλῃσμένος, [3] ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, [4] προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς [5] οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατηγῶν ἀκαρνάνων * [6] σπένδονται Μαντινεῦσι, καὶ Μενεδαΐῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος [7] ψιλῶσαι τοὺς ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρων ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ λακεδαιμονίους [8] καὶ πελοποννησίους διαβαλεῖν [9] ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρήζων ἕλληνας, [10] ὡς καταπροδόντες, τὸ ἑαυτῶν [11] προυργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, [12] ὥσπερ ὑπῆρχε· [13] καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα οἷς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον. τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς ἀμπρακιώτας τοὺς [14] ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν ὄλπαις ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι τὰς ὁδοὺς [15] προλοχιοῦντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληψομένους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

A perunt. pugnæq; finis sub vesperum est factus. Postridie verò Menedæus, defuncto Eurylocho, & Macario, ipse imperium adeptus, & ob ingentem cladem acceptam dubitans, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, quòd terra, marique nauium Atticarum præsidiis esset circunseptus, aut etiam euaderet, si eruptionem tentasset, Demostheni, & Acarnanum ducibus sermonem infert de fœdere, & de discessu suo, & de recipiendis suis militibus in acie cæsis. Illi verò milites quidem B cæsos reddiderunt, ipsique trophæum statuerunt, & suos fermè ad trecentos, qui in prœlio ceciderant, susceperunt, [*& sepulturæ mandarunt.*] Abeūdi verò facultatem non palam omnibus facto fœdere dederunt: sed Demosthenes cum Acarnanibus prætoribus, suis collegis, clam fœdere facto cum Mantinensibus, & Menedæo, & aliis Peloponnesiorũ ducibus, & quicunq; inter illos dignitate maximè præstabant, quamprimùm abeūdi potestatem ipsis fecit, eo consilio, vt Ambraciotas, turbamq; militum mercede conductorum, [*Peloponnesiorum præsidio*] nudaret, C præcipuè verò, quòd Lacedæmonios, & Peloponnesios apud illius regionis Græcos in inuidiam rapere cuperet, quòd illos fœdè prodidissent, suæq; priuatæ potius, quàm communi sociorum saluti consuluissent. Atque hi quidem suorum cadauera receperunt, & pro præsenti rerum copia festinabundi ea sepelierunt. Et illi, quibus abeundi facultas clam data fuerat, [*clàm*] abire deliberabant. Demostheni autem, & Acarnanibus nuntiatur Ambraciotas, qui in vrbe D [*Ambraciæ*] era[illegible] primo illo nuntio, quem ex Olpis acceperant, excitos frequentibus copiis per Amphilochiam ad opem suis ferendam venire, quia cum illis, qui in Olpis erant, se coniungere volebant, rerum ante gestarum prorsus ignari. Quamobrem quādam copiarum partem ad vias insidiis obsidendas, & ad munitissima quæq; loca præoccupanda confestim mittit. Simul autem cum reliquis copiis ad opem suis contra illos ferendã se pręparabat.

---

[1] Ἐτελεύτα ἐς ὀψέ] ἤγουν ἑσπέρας. σημείωσαι νῦν ἐπὶ ἑσπέρας μόνον τὸ ὀψέ. [2] Παρειληφὼς] δεξάμενος. [3] Ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀπορῶν. [4] Προσφέρει λόγον] ἤγουν ἰκέτευεν. [5] Οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι] οὐκ ἔδωκαν ἄδειαν μετὰ σπονδῶν. * [6] Σπένδονται] τοῦτο πρὸς τὸ Δημοσθένην. καὶ τοὺς ξυστρατηγοὺς ἀκαρνᾶνας, τὸ δὲ βουλόμενος, πρὸς μόνον τὸν Δημοσθένην δεῖ ἀναφέρειν. ὅμως οὖν λείπει ἂν, σπένδεται, καὶ, βουλόμενος. ἢ, σπένδονται, καὶ βουλόμενοι. Æ. P. [7] Ψιλῶσαι τοὺς ἀμπρακιώτας τε] μονῶσαι. ψιλοὺς τῶν συμμάχων ποιῆσαι. [8] Καὶ πελοποννησίους] ἐβούλετο διαβαλεῖν τοὺς λακεδαιμονίους καὶ πελοποννησίους τοῖς ἀμπρακιώταις ὡς προδόντας, καὶ τὸ ἑαυτῶν συμφέρον προτιμήσαντας. [9] Ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρήζων ἕλληνας] ἤγουν τοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ γῇ. [10] Ὡς καταπροδόντες] τοὺς ἕλληνας δηλονότι. [11] Προυργιαίτερον] προτιμότερον. [12] Ὥσπερ ὑπῆρχεν] ὡς ἦν αὐτοῖς δυνατόν. ὡς ἐκ τῶν παρόντων δυνατὸν ἦν. [13] Καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον] καὶ οἷς σπεισάμενος Δημοσθένης μαντινεῦσι καὶ † Μενεδαΐῳ, συνεχώρησεν ἀναχωρῆσαι, οὗτοι κρύφα ἐβούλοντο ἀναχωρεῖν, ἵνα μή τι οἱ ἀκαρνᾶνες κωλύσωσι. ταύτας (τὰς γὰρ ἐσπείσαντο) μὴ τὸ μὲν ἀμπρακιώταις μάθῃ [illegible]. * [14] Ἐκ τῆς πόλεως] τῆς ἀμπρακίας δηλονότι. Æ. P. [15] Προλοχιοῦντας] περὶ τὸ καταλαβεῖν ἐκείνους.

† γρ. Μενεδαΐῳ. τοῦτο ἐκ τῶν αὐτοῦ διανοιῶν. Æ. P.

Interea

Intereà verò Mantinenses, & cæteri, quibus abeundi potestas pactis induciis data fuerat, per speciosam olerum, & cremiorum colligendorum causam egressi, rari clam abibant, & inter abeundum colligebant ea, quorum causa se exisse simulabāt. Cùm autem ab Olpa iam longè progressi essent, tunc se ocius proripiebant. Ambraciotæ verò, & alij, qui sic [*ad olera, & cremia legenda, pastorum ignari*] frequentes conuenerant, cùm [*suos*] abire animaduertissent, ipsi quoq; magna contentione, cursuque concitato currere cœperunt, quòd [*eos*] assequi vellent. Acarnanes verò, [*clàm quibus Demosthenes, ac ipsorum duces Mantinensibus, alijsq; Peloponnesijs abeundi potestatem fide dată fecerăt,*] primùm quidem vel omnes pariter nullis induciis impetratis abire existimarunt, & [*ideo*] Peloponnesios persequebantur, quinetiam quidam, qui existimabant se prodi, in quosdam è suis ducibus, insequi vetantes, ac dicentes illos data fide abire, tela iaculati sunt. Deinde tamē Mantinenses quidem, & Peloponnesios dimittebant, Ambraciotas verò cædebāt. Eratq; magna contentio, & ignoratio, quis Ambraciota, quisve Peloponnesius esset. & ex illis ad ducentos interfecerunt. Cæteri verò in Agraidem, quę finitima erat, diffugerunt. Et Salynthius Agræorum Rex, quippe quòd eorum amicus esset, eos excepit. Ambraciotæ verò, qui ex vrbe [*Ambracia ad opem suis ferendam*] venibant, ad Idomenen perueniunt. Idomene verò sunt duo excelsi tumuli. Horum alterum, qui maior est, noctis aduentu, milites ex castris à Demosthene præmissi, clam hostibus iter facientes celeriter præoccuparunt. alterum verò, qui minor est, Ambraciotæ priores ascenderant, & [*in eo*] pernoctarāt. Demosthenes verò à cœna, primoque crepusculo, statim cū reliquo exercitu viam ingreditur, & dimidium quidē eius secū habens ad illā tumuli partem substitit, quâ illis aditus patebat. alterum verò dimidium per Amphilochicos montes iuit. Et sub auroræ ortum inuadit Ambraciotas in cubilibus adhuc iacētes, rerumq; gestarū penitus ignaros,

A ἐν τούτῳ δ' οἱ μαντινῆς, καὶ οἷς ἐσπείσατο, προφάσει [1] ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπῄεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ [2] ἐξῆλθον δῆθεν· [3] προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς ὄλπης, [4] θᾶσσον ἀπεχώρουν. οἱ δ' ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπιόντας, [5] ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθεον δρόμῳ, [6] ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶ-
B τον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἐπεδίωκον, [7] καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας [8] ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν μαντινέας, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ' ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. [9] καὶ ἦν πολλὴ ἔρις, καὶ ἄγνοια εἴτε ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν, εἴτε πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διέ-
C φυγον ἐς τὴν ἀγραΐδα, ὅμορον οὖσαν· καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγραίων φίλος ὢν ὑπεδέξατο. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' ἰδομενήν. ἐστὸν δὲ δύω λόφω * [10] ἡ ἰδομενὴ ὑψηλώ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ
D Δημοσθένης, δειπνήσας ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθὺς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων [11] ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προῃσθημένοις τὰ γεγενημένα,

[1] Ἐπὶ λαχανισμὸν] λαχάνων συνάθροισιν. [2] Ἐξῆλθον δῆθεν] [illegible] ὡς ἐν προςποιήσει κεῖται. [illegible], ἐφ' ἃ [illegible] ἐξῆλθον, καὶ ἅμα ἀπιέναι. [3] Προκεχωρηκότες] πόρρω γεγονότες. [4] Θᾶσσον ἀπεχώρουν] ταχυτέρῳ δρόμῳ ἐχρῶντο. [5] Ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ] ἀναχωρεῖν δηλονότι. [6] Καταλαβεῖν βουλόμενοι] φθάσαι. [7] Καί τινας αὐτῶν] ζητεῖται πῶς [illegible] στρατηγοὺς [illegible]. [illegible], καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, [illegible] ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ, [illegible] κοντίσαι τῶν στρατηγῶν. δυνατὸν δὲ τὸ ἠκόντισέ τις καὶ ἐπὶ πλήθους λαμβάνεσθαι. [illegible], καὶ ἄλλος, καὶ ἄλλος ἠκόντισεν. [8] Ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς] τοῖς πελοποννησίοις. [9] Καὶ ἦν πολλὴ ἔρις] ἀμφισβήτησις, καὶ ἄγνοια. καί τινας τῶν ἰδίων στρατηγῶν κατηκόντισαν οἱ ἀκαρνᾶνες, κωλύοντας καὶ φάσκοντας γεγενῆσθαι αὐτοῖς σπονδὰς, καὶ ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῖς ὑπὸ Δημοσθένους. [illegible] τις, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον. [illegible] πολλοὺς ἀκοντίσαντας σημαίνων, εἰς ἑνικὸν [illegible] συνέταξεν. * [10] Η ἰδομένη] ἐν τοῖς κάτω, pag. 249. [illegible] ἰδομένας ὁ συγγραφεὺς καλεῖ. Æ. P. [11] Ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς] ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς [illegible].

περὶ ὀψέ.

χώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη [1]ἐτελεύτα ἐς ὀψέ. Μενεδάϊος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίου, αὐτὸς [2]παρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν, μεγάλης ἥσσης γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλῃσμένος, [3]ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, [4]προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς [5]οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατηγῶν Ἀκαρνάνων * [6]σπένδονται Μαντινεῦσι, καὶ Μενεδαΐῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος [7]ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρων ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους [8]καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν [9]ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρῄζων Ἕλληνας, [10]ὡς καταπροδόντες, τὸ ἑαυτῶν [11]προυργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον, [12]ὥσπερ ὑπῆρχε· [13]καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα οἷς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον. τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς *[14]ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὄλπαις ξυμμῖξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι τὰς ὁδοὺς [15]προλοχιοῦντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληψομένους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

A perunt. pugnæq; finis sub vesperum est factus. Postridie verò Menedæus, defuncto Eurylocho, & Macario, ipse imperium adeptus, & ob ingentem cladem acceptam dubitans, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, quòd terra, marique nauium Atticarum præsidiis esset circunseptus, aut etiam euaderet, si eruptionem tentasset, Demostheni, & Acarnanum ducibus sermonem infert de fœdere, & de discessu suo, & de recipiendis suis militibus in acie cæsis. Illi verò milites quidem B cæsos reddiderunt, ipsique trophæum statuerunt, & suos fermè ad trecentos, qui in prœlio ceciderant, susceperunt, [*& sepulturæ mandarunt.*] Abeūdi verò facultatem non palam omnibus facto fœdere dederunt: sed Demosthenes cum Acarnanibus prætoribus, suis collegis, clam fœdere facto cum Mantinensibus, & Menedæo, & aliis Peloponnesiorū ducibus, & quicunque inter illos dignitate maximè præstabant, quamprimùm abeūdi potestatem ipsis fecit, eo consilio, vt Ambraciotas, turbamque militum mercede conductorum, [*Peloponnesiorum præsidio*] nudaret, præcipuè verò, C quòd Lacedæmonios, & Peloponnesios apud illius regionis Græcos in inuidiam rapere cuperet, quòd illos fœdè prodidissent, suæq; priuatæ potius, quam communi sociorum saluti consuluissent. Atque hi quidem suorum cadauera receperunt, & pro præsenti rerum copia festinabundi ea sepelierunt. Et illi, quibus abeundi facultas clam data fuerat, [*clàm*] abire deliberabant. Demostheni autem, & Acarnanibus nunciatur Ambraciotas, qui in vrbe D [*Ambraciæ*] er[illegible] primo illo nuntio, quem ex Olpis acceperant, excitos frequentibus copiis per Amphilochiam ad opem suis ferendam venire, quia cum illis, qui in Olpis erant, se coniungere volebant, rerum ante gestarum prorsus ignari. Quamobrem quādam copiarum partem ad vias insidiis obsidendas, & ad munitissima quæq; loca præoccupanda confestim mittit. Simul autem cum reliquis copiis ad opem suis contra illos ferendā se preparabat.

---

[1] Ἐτελεύτα ἐς ὀψέ] ἤγουν ἑσπέρας. σημείωσαι νῦν ἐπὶ ἑσπέρας μόνον τὸ ὀψέ. [2] Παρειληφὼς] δεξάμενος. [3] Ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀπορῶν. [4] Προσφέρει λόγον] ἤγουν ἱκέτευεν. [5] Οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασιν] οὐκ ἔδωκαν ἄδειαν μετὰ σπονδῶν. *[6] Σπένδονται] τοῦτο ἀπὸ κοινοῦ πρὸς τὸ Δημοσθένης καὶ τοὺς ξυστρατηγοὺς Ἀκαρνᾶνας, τὸ δὲ βουλόμενος, πρὸς μόνον τὸν Δημοσθένην δεῖ ἀναφέρειν. ὅμως οὖν λεκτέον ἤτοι, σπένδεται, καί, βουλόμενος. ἤ, σπένδονται, καὶ βουλόμενοι. Æ. P. [7] Ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε] μονῶσαι. ψιλοὺς τῶν συμμάχων ποιῆσαι. [8] Καὶ Πελοποννησίους] ἐβούλετο διαβαλεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους τοῖς Ἀμπρακιώταις ὡς προδόντας, καὶ τὸ ἑαυτῶν συμφέρον προτιμήσαντας. [9] Ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρῄζων Ἕλληνας] ἤγουν τοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ γῇ. [10] Ὡς καταπροδόντες] τοὺς Ἕλληνας δηλονότι. [11] Προυργιαίτερον] προτιμότερον. [12] Ὥσπερ ὑπῆρχεν] ὡς ἦν αὐτοῖς δυνατόν. ὡς ἐκ τῶν ὄντων δυνατὸν ἦν. [13] Καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον] καὶ οἷς συνθέμενος Δημοσθένης Μαντινεῦσι καὶ †Μενεδαΐῳ, συνεχώρησεν ἀναχωρῆσαι, οὗτοι κρύφα ἐβουλεύοντο ἀναχωρεῖν, ἵνα μήτι οἱ Ἀκαρνᾶνες κωλύσωσιν αὐτοὺς (οὐ γὰρ ἐσπείσαντο) μήτε μὴν Ἀμπρακιῶται μένειν ἀναγκάσωσι. *[14] Ἐκ τῆς πόλεως] τῆς Ἀμπρακίας δηλονότι. Æ. P. [15] Προλοχιοῦντας] περὶ τὸ καταλαβεῖν ἐκείνους.

† π. Μενεδαΐῳ. τοῦτο ἐκ τῶν αὐτῶν δῆλον. Æ. P.

Interea

Interea verò Mantinenses, & cæteri, quibus abeundi potestas pactis induciis data fuerat, per speciosam olerum, & cremiorum colligendorum causam egressi, rari clam abibant, & inter abeundum colligebant ea, quorum causa se exisse simulabāt. Cùm autem ab Olpa iam longè progressi essent, tunc se ocius proripiebant. Ambraciotæ verò, & alij, qui sic [*ad olera, & cremia legenda, pactorum ignari*] frequentes conuenerant, cùm [*suos*] abire animaduertissent, ipsi quoq; magna contentione, cursuque concitato currere cœperunt, quòd [*eos*] assequi vellent. Acarnanes verò, [*clàm quibus Demosthenes, ac ipsorum duces Mantinensibus, alijsq; Peloponnesiis abeundi potestatem fide dataseceràt,*] primùm quidem vel omnes pariter nullis induciis impetratis abire existimarunt, & [*ideo*] Peloponnesios persequebantur, quinetiam quidam, qui existimabant se prodi, in quosdam è suis ducibus, insequi vetantes, ac dicentes illos data fide abire, tela iaculati sunt. Deinde tamē Mantinenses quidem, & Peloponnesios dimittebant, Ambraciotas verò cædebāt. Eratq; magna contentio, & ignoratio, quis Ambraciota, quisve Peloponnesius esset. & ex illis ad ducentos interfecerunt. Cæteri verò in Agraidem, quę finitima erat, diffugerunt. Et Salynthius Agræorum Rex, quippe quòd eorum amicus esset, eos excepit. Ambraciotæ verò, qui ex vrbe [*Ambracia ad opem suis ferendam*] venibant, ad Idomenen perueniunt. Idomene verò sunt duo excelsi tumuli. Horum alterum, qui maior est, noctis aduentu, milites ex castris à Demosthene præmissi, clam hostibus iter facientes celeriter præoccuparunt. alterum verò, qui minor est, Ambraciotæ priores ascenderant, & [*in eo*] pernoctarāt. Demosthenes verò à cœna, primoque crepusculo, statim cū reliquo exercitu viam ingreditur, & dimidium quidē eius secū habens ad illā tumuli partem substitit, quâ illis aditus patebat. alterum verò dimidium per Amphilochicos montes iuit. Et sub auroræ ortum inuadit Ambraciotas in cubilibus adhuc iacētes, rerumq; gestarū penitus ignaros,

A ἐν τούτῳ δὴ οἱ μαντινῆς, καὶ οἷς ἐσπένδοντο, προφάσει [1] ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπῄεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ [2] ἐξῆλθον δῆθεν· [3] προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς ὄλπης, [4] θᾶσσον ἀπεχώρουν. οἱ δ' ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπιόντας, [5] ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθεον δρόμῳ, [6] ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶ-
B τον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἐπεδίωκον, [7] καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας [8] ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν μαντινέας, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ' ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. [9] καὶ ἦν πολλὴ ἔρις, καὶ ἄγνοια εἴτε ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν, εἴτε πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι διέ-
C φυγον ἐς τὴν ἀγραΐδα, ὅμορον οὖσαν· καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγραίων φίλος ὢν ὑπεδέξατο. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' ἰδομενήν. ἐστὸν δὲ δύω λόφω * [10] ἡ ἰδομενὴ ὑψηλώ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ
D Δημοσθένης, δειπνήσας ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθὺς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων [11] ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προῃσθημένοις τὰ γεγενημένα,

[1] Ἐπὶ λαχανισμὸν] λαχάνων συνάθροισιν. [2] Ἐξῆλθον δῆθεν] ἤγουν ἐπὶ τὸ δῆθεν τοῦτο, ὡς ἐν προσχήματος κεῖται. αὐτὶ τοῦ, ἐφ' ἃ προσεποιοῦντο ἐξιέναι, καὶ ἅμα ἀπιέναι. [3] Προκεχωρηκότες] ὑπογεγονότες. [4] Θᾶσσον ἀπεχώρουν] ταχυτέρῳ δρόμῳ ἐχρῶντο. [5] Ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ] εἰς ἀναχωρεῖν δηλονότι. [6] Καταλαβεῖν βουλόμενοι] φθάσαι. [7] Καί τινας αὐτῶν] ζητεῖται πῶς ἐς πολλὴν στρατηγῶν [illegible]. τινὲς μὲν οὖν μετέστρεψαν οὕτω, καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, τῇ ἀρχαικῇ πτώσει τὴν [illegible] συντασσομένην εἰπόντες, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ, τοὺς μὲν ἔπειτ' ἀπιόντας ἀκόντισεν [illegible] [illegible] ἀδύνατον [illegible], [illegible] [illegible] ἔχοντα, [illegible] [illegible] κωλύοντας τῶν στρατηγῶν. δυνατὸν δὲ τὸ ἠκόντισέ τις [illegible] ἐπὶ κοινότητος λαμβάνεσθαι, καὶ δῆλος, καὶ δῆλος ἠκόντισεν. [8] Ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς] τοῖς πελοποννησίοις. [9] Καὶ ἦν πολλὴ ἔρις] ἀμφισβήτησις, καὶ ἄγνοια καί τινας τῶν ἰδίων στρατηγῶν κατηκόντισαν οἱ ἀκαρνᾶνες, κωλύοντας καὶ φάσκοντας γεγενῆσθαι αὐτοῖς σπονδάς, καὶ ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῖς ὑπὸ Δημοσθένους. οὐκ εἶπε δὲ τινὲς, ἀλλά τις, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον. κἀκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἀκοντίσαντας σημαίνων, εἰς ἑνικὴν πτῶσιν συνέταξεν. [10] Ἡ ἰδομενὴ] ἐν τοῖς κάτω, pag. 249. πληθυντικῶς ἰδομενὰς ὁ συγγραφεὺς καλεῖ. Æ. P. [11] Ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς] ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς τῶν ὀρῶν.

ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. A καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρώτους [1]ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης [2]προσέταξε, καὶ προσαγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ἱέντας, καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ, κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. προκατειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ ψιλῶν πρὸς B ὁπλίτας, τῶν δὲ, ἀπείρων, καὶ ἀνεπιστημόνων ὅποι τράπωνται, ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, [3]ἐτράποντό τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν. καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας, [4]ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, [5]προσένευσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἤδη διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ ἐχθίστων C Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρνᾶνες δὲ, σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς, καὶ τροπαῖα στήσαντες, ἀπεχώρησαν [6]ἐς Ἄργος. [7]καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ ἀπὸ τῶν ἐς Ἀγραίους καταφυγόντων ἀπὸ τῆς Ὄλπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῄεσαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ D κῆρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν, ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος. οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, [8]ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. [9]καί τις αὐτὸν ἤρετο ὅ,τι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν· οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν [10]ἐν Ἰδομεναῖς.

Imò verò potius opinantes, [*eos qui veniebāt*,] ex suis esse. Demosthenes enim Messenios de industria primos, & ante cæteros omnes in acie collocarat, & imperauerat, vt [*Ambraciotas*] Doricè alloquerentur, & illis, qui pro castris erant in statione, fidem facerent, [*omnemq́ periculi suspicionem, metumque prariperent*,] præcipuè verò, quòd eorum facies cerni nō posset. adhuc enim nox erat. cùm igitur [*Demosthenes*] illorum copias inuasisset, [*eius milites*] eas fugarunt, & magnam illorum partem illic interfecerunt. Reliqui verò in fugam versi, cursu montes petere cœperunt. Sed cùm itinera iam præoccupata essent, simul etiam cùm Amphilochi quidē suæ regionis notitiam haberent, & leuiter armati essent aduersus homines armis graues: hi verò locorum essent imperiti, nec scirent quò se verterent, incidentes aut in loca confragosa, aut in vias insidiis iam incessas, profligabātur. Et cùm omne fugæ genus tentassent, nonnulli ad mare etiam non longè distans se conuerterunt. Et cùm vidissent naues Atticas, quæ terram legebant, interea dum ipsi fortè fugerent, [*ad eas*] annatarunt, existimantes in præsenti metu sibi satius esse iam ab illis, qui in nauibus erant, quàm à barbaris, & Amphilochis infensissimis hostibus trucidari. Ambraciotæ igitur hoc modo profligati, è multis pauci in vrbem [*Ambraciam*] euaserunt. Acarnanes verò spoliatis cadaueribus, & trophæis erectis, Argos redierunt. Et ad eos postero die venit caduceator missus ab Ambraciotis, qui ex Olpa ad Agræos confugerant, petiturus vt sibi liceret suscipere, [*& sepelire*] cadauera suorū, quos post primū prœlium [*Acarnanes*] interfecerant, quum vnà cum Mantinensibus, & cæteris, quibus abeundi potestas pactis induciis facta fuerat, ipsi nulla fide data egressi fuerant. Caduceator autē intuitus arma Ambraciotarū, qui ex vrbe prodierant, multitudinē admirabatur. cladis enim acceptæ ignarus erat: sed ea sociorum suorū esse arbitrabatur. Tunc verò quidam eū interrogat, quidnam admiraretur, & quod ex ipsis putaret periisse. Nā qui eum interrogabat, existimabat istum caduceatorē ab illis missum, qui apud Idomenen erant.

[1] Ἐπίτηδες] ἐσκεμμένως. [2] Προσέταξεν] προτεταγμένους ἐποίησε. [3] Ἐτράποντό τινες] φεύγειν δηλονότι. [4] Ἅμα δὲ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ] τῷ ξυμβεβηκότι τῆς διαφορᾶς κατὰ τύχην, τοιαῦτα ποίκα ὄντων. [5] Προσένευσαν] προσένευσαν.

[6] Ἐς Ἄργος] τὸ Ἀμφιλοχικόν. [7] Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ] ἐξημμένον τὸ, αἰτήσοντος, εἰς τὸ, ἦλθε κῆρυξ. δυνάμει δὲ τοῦτό ἐστιν, οἱ εἰς Ἀγραίους καταφυγόντες, κήρυκα ἔπεμψαν, αἰτήσοντες ἀναίρεσιν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν Ἀκαρνᾶνες ὕστερον τῆς πρώτης μάχης. πρώτη μὲν γὰρ μάχη ἐγένετο εἰς τὸν Εὐρύλοχον, καὶ τοὺς Πελοποννησίους· δευτέρα δὲ, ἡ ἐν τῇ γῇ, κατὰ τοὺς Ἀμπρακιώτας· τρίτη δὲ, ἡ κατὰ τοὺς ἐν Ἰδομένῃ. ὁ οὖν κῆρυξ τὴν ἀναίρεσιν τούτων τῶν ἐν δευτέρᾳ μάχῃ τεθνηκότων· οὐκ εἰδὼς ὅτι τρίτη γέγονε μάχη, ἐν ᾗ πολλοὶ ἀπώλοντο. [8] Ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι] ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μάχῃ τεθνηκότων εἶναι τὰ ὅπλα. [9] Καί τις αὐτὸν ἤρετο] δύο ἐρωτᾷ, ἓν μὲν, τί χάριν θαυμάζει· ἕτερον δὲ, πόσοι εἶσιν τῶν ἰδίων τεθνηκότες. ὡς γὰρ δὴ ὁ κῆρυξ οὐκ ᾔδει περὶ τῆς τρίτης μάχης, οὕτως ὁ ἐρωτῶν οὐκ ἠπίστατο περὶ τῶν ἐν πρώτῃ μάχῃ πεπτωκότων ὁ κῆρυξ ἥκει, ἀλλ' ᾤετο ὅμως περὶ τῶν ἐν τῇ τρίτῃ μάχῃ τεθνηκότων ἐληλυθέναι. [10] Ἐν Ἰδομέναις] Ἡ ἄνω, ἡ κάτω Ἰδομένην ἑνικῶς ὁ συγγραφεὺς λέγει. διὸ ὅρα μὴ κἀνταῦθα ἴσως ἐν Ἰδομένῃ λεκτέον. ἢ ἑνικῶς, καὶ πληθυντικῶς ταυτὸ λεχθείη. Æ. P.

Ille verò respondit ad ducentos. Ille verò, qui eum interrogabat, eius orationem excipiens subiecit, atqui nō [*ducentorum*] hæc arma videtur esse: sed plusquam mille militum interfectorum. Et ille rursus: non ergo sunt eorum, qui nobiscum in acie steterunt. Cui idem respondit [*imò verò hæc arma sunt vestrorum militum,*] siquidem vos apud Idomenen heri pugnastis. Atqui nos (inquit ille) heri cū nemine pugnauimus: at nudius tertius dum nos reciperemus. Et hic subiecit, nos tamen cum istis, qui ex Ambraciotarum vrbe ad opem suis ferendam venerunt, heri pugnauimus. Cùm autem caduceator hoc audisset, & auxilium vrbanum [*ab hoste*] profligatum cognouisset, edito gemitu, & ob præsentium malorum magnitudinem attonitus, confestim re infecta discessit, nec vlterius suorum cadauera flagitauit. Hæc enim clades, quam vna Græca ciuitas accepit intra tot dies, [*quot dixi*] extitit maxima omnium, quæ in hoc bello contigerunt. neque cæsorum numerum scripsi, quia multitudo, quæ dicitur interiisse, fidem superat, pro magnitudine ciuitatis. Ambraciam autē (sat scio) Acarnanes, & Amphilochi, si Atheniensibus, ac Demostheni morem gerentes expugnare voluissent, primo statim clamore expugnassent. Iam verò timuerunt ne Athenienses, si eā tenuissent, accolę sibi molestiores essent. Postea verò tertia spoliorum parte Atheniēsibus attributa, reliqua inter ciuitates diuiserunt. Atq; Atheniensium quidem spolia, in ipso nauigationis cursu fuerunt intercepta. nam illæ trecentæ solidæ armaturæ, quæ nunc in templis Atticis affixę visuntur, Demostheni priuatim honoris causa datæ fuerunt, quas ille secum in nauibus absportauit. Simul etiam post cladem in Ætolia acceptam, ob has res gestas reditus in patriam ei tutior fuit. Athenienses quoque, qui in viginti nauibus erant, Naupactum redierunt. Acarnanes verò, & Amphilochi post Atheniensium, & Demosthenis discessū, Ambraciotis, & Peloponnesiis, qui ad Salynthium, & Agræos confugerant, fide publica interposita ex Oeniadis abeundi potestatem dederunt: qui etiam ad Salynthium, & Agręos transiuerūt. Postea verò Acarnanes, & Amphilochi fœdus: & societatem ad centum annos cum Ambraciotis coiuerunt;

A ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα. [1] ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον ἢ χιλίων. αὖθις δ' εἶπεν ἐκεῖνος, οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. [2] ὁ δ' ἀπεκρίνατο, εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομενῇ χθὲς ἐμάχεσθε. [3] ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρῴην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. [4] καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κῆρυξ ὡς ἤκουσε, καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς B πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν, ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μιᾷ πόλει ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα, ὅτι εἰ ἐβουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι, Ἀθηναίοις καὶ C Δημοσθένει πειθόμενοι, ἐξελεῖν, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν, χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι. μετὰ δὲ ταῦτα, τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις, τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων, πλέοντα ἑάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς, Δημοσθένει ἐξῃρέθησαν, τριακόσιαι πανοπλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν Αἰτωλίᾳ ξυμφορὰν ἀπὸ ταύ- D της τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον· Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων Ἀθηναίων, καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ Οἰνιαδῶν· οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους. καὶ *[5] τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶ- E νες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας,

[1] Οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται] λείπει τὸ, τριακοσίων μόνων.
[2] Ὁ δ' ἀπεκρίνατο] τὰ ὅπλα εἰσὶν ὑμέτερα δηλονότι.
[3] Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς] ὁ κῆρυξ εἶπεν, ἀπὸ κοινοῦ.
[4] Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς] ἀπὸ κοινοῦ, ὁ ἐρωτῶν εἶπε.
*[5] Ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον] ἀντὶ τοῦ, ἔπειτα. ἢ σπονδὰς, καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐσομένην, εἰς ἑκατὸν ἔτη δηλονότι. ἢ τὸ μὲν, ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀορίστως, τὸ δὲ, ἑκατὸν ἔτη, ὁριστικῶς, ἐπεξηγήσεως χάριν λεχθέν. Æ. P.

ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους· βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία, ἢ [1] ὁμόρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι· καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὂν Ἀκαρνᾶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι, διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, Κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἳ κομιζόμενοι, χα- B λεπῶς διὰ τῆς ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἔς τε τὴν Ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν, μετὰ τῶν Σικελιωτῶν ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς Ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου Ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι C πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακούσιοι ἐκράτουν, [2] τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι, παρεσκευάζοντο, τὸ ναυτικὸν ξυναγείροντες, ὡς οὐ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἀποστελοῦντες αὐτοῖς. ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, [3] ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθό- D δωρον ὀλίγαις ναυσί. Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους, ἐπὶ τῶν πλεόνων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχήν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἷλε. καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν, ἀνεχώρησεν. ἐρρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον, καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν Καταναίων, E οἳ ὑπὸ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα·

A his conditionibus, vt neque Ambraciotæ cum Acarnanibus bellum Peloponnesiis inferrent, neque cum Ambraciotis Acarnanes Atheniensibus: sed mutuo sibi forent auxilio, vtque Ambraciotæ [*Acarnanibus*] redderēt quicquid aut oppidorum, aut agrorum Amphilochis finitimorum tenerent: neq; subsidium mitterent Anactoriũ, quòd Acarnanibus erat infestum. Cùm autem hoc modo inter eos conuenisset, bellum deposuerunt. Post hæc Corinthij præsidium ex suis ad trecentos grauis armaturæ milites, cum Xenoclide Euthyclis [*filio,*] eorũ duce, Ambraciam B miserunt: qui itinere per Epirum facto [*eo*] ægrè peruenerũt. Res igitur ad Ambraciam gestæ hunc exitum habuerunt. Eadem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum Siciliensibus qui ex locis mediterraneis in extremos agri Himeræi fines irruptionem fecerant, exscensum ex nauibus in agrum Himeræum fecerunt, & in AEoli insulas nauigarunt. cum autem Rhegium se recepissent, Pythodorum Isolochi [*filium,*] Atheniensium ducē, Lachetis in classis præ- C fectura successorem offendunt. Nam Sicilienses socij ad Athenieſes nauibus profecti, ipsis persuaserunt, vt maiore nauiũ numero opē sibi ferrēt. Syracusani enim eorũ agro potiebātur. cùm autē paucis [*illorum*] nauibus maris vsu prohiberentur, classem cogebant, & se ad vim arcendam parabāt, quòd hanc iniuriam ferre nollent. Athenienses igitur sexaginta naues instruxerũt, quas ad ipsos mittere statuerũt, tum quòd bellum illic celeriùs confectum iri sperarent, tum etiam quòd suos in rebus naualibus D exercere cuperent. Vnum igitur è ducibus Pythodorum cum paucis nauibus [*eò*] miserunt. Sophoclem verò Sostratidę, & Eurymedontem Theuclis [*filium*] cum maiore nauium numero [*postea*] mittere decreuerāt. Pythodorus verò, accepta iam pręfectura classis, cui Laches antè pręerat, sub extremam hyemem profectus est ad Locrorum castellum, quod Laches antè ceperat, prœlioq; victus à Locris, discessit. Per idem ver ignis riuus ex AEtna effluxit, quemadmodum & aliâs, & vastauit par- E tem agri Catanæorũ, qui sub AEtna monte incolunt, qui omnium Siciliæ montium est maximus. hæc autem flammarum eructatio quinquagesimo post primum ignis eructationem anno contigisse fertur.

[1] Ὁμόρους Ἀμφιλόχων] ἀγροὺς δηλονότι. τὸ ἑξῆς, ἀγροὺς ὁμόρους Ἀμφιλόχων, ἤγουν ὁμοτέρμονας, ἢ πλησιοχώρους. Æ. P.

[2] Τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι] οἱ Συρακούσιοι τῆς θαλάσσης ὑπὸ ὀλίγων νεῶν εἰργόμενοι, δηλαδὴ τῶν Ἀθηναίων.

[3] Ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην] ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἀσκεῖσθαι τὸ ναυτικὸν διαφερόντως.

Ex quo

Ex quo autem Sicilia à Græcis habitatur, ad summum ter exstitisse traditur. Atque hæc quidem hac hyeme gesta sunt. huiusque belli, quod Thucydides conscripsit, sextus annus excessit.

A τὸ δὲ ξύμπαν, τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ' οὗ σικελία ὑπὸ ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο. καὶ ἕκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

THVCYDIDIS OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER quartus.

SEQVENTE vere, cùm segetes iam spicas emittere inciperent, decem Syracusanorum naues, & totidem Locrorum profectæ, Messanã, quę est in Sicilia, occuparũt, ab ipsis [*oppidanis*] accitæ. Et Messana ab Atheniensibus defecit. Hoc autem potissimum fecerunt, Syracusani quidem, quòd viderent id oppidum ad inuadendam Siciliam opportunũ esse, & Athenienses metuerent, ne illinc [*vt ex belli sede*] excurrentes, maiori apparatu se inuaderent. Locri verò, propter odium, quo Rheginos prosequebantur, quia eos vtrinque, [*terra mari*] bello premere volebant. simul autem Locri cum frequentibus copiis in Rheginorum agrum irruptionem fecerunt, ne [*Rhegini*] Messeniis auxilium ferrẽt. simul etiam inducti ab exulibus Rheginis, qui apud ipsos erãt. Rhegium enim iampridem seditionibus agitabatur, nec in præsentia Locros arcere poterat. quò etiam magis [*ipsum Locri*] premebant. Locri autem vastato [*Rheginorum*] agro, cum peditatu quidem, domum redierunt: naues verò, Mes-

A ΤΟΥ δὲ ἐπιγιγνομένου * [1] θέρους [2] περὶ σίτου ἐκβολὴν, συρακοσίων δέκα νῆες [3] πλεύσασαι καὶ λοκρίδες ἴσαι μεσσήνην τὴν ἐν σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν [3] ἐπαγαγομένων· καὶ ἀπέστη μεσσήνη ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν συρακούσιοι, [4] ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον [5] τὸ χωρίον τῆς σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς ἀ-
B θηναίους, [6] μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε, [7] σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν· οἱ δὲ λοκροὶ, κατὰ ἔχθος τὸ ῥηγίνων, [8] βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν. καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἅμα ἐς τὴν ῥηγίνων οἱ λοκροὶ πανστρατιᾷ, [9] ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς μεσσηνίοις· ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων ῥηγίνων φυγάδων, οἳ ἦσαν παρ' αὐτοῖς. τὸ γὰρ ῥήγιον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε, καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς λοκροὺς ἀμύνεσθαι· ᾗ καὶ μᾶλλον [10] καὶ
C ἐπετίθεντο. [11] δῃώσαντες δὲ, οἱ μὲν λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες μεσσήνην

* γρ. ἐπιπλεύσασαι

* γρ. ἐπαγομένων

[1] Θέρους] σημαίνουσι νῦν (ὥσπερ [illegible]) τὸ θέρος αὐτὸ τὸ ἔαρ [illegible] φανερὸς ἐν τοῖς κάτω [illegible], ὅπου λέγει [illegible] ἀπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος, πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι. καὶ ἅμα δὲ [illegible], τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος. Æ. P.
[2] Περὶ σίτου ἐκβολ.] σίτου ἐκβολὴν, τὴν τῶν ἀσταχύων ἐκ τῶν [illegible]. [illegible], ἀπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος. [illegible] ἤγουν, ὅτε ὁ στάχυς [illegible], καὶ [illegible] ἤγουν ἐκβάλλεται, ἔχων τὸν [illegible], οὔπω δὲ εἰς ἀκμὴν [illegible].
[3] Ἐπαγομένων] ἤγουν τῶν μεσσηνίων. [4] Ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον] ἤγουν τόπον [illegible], ἀφ' οὗ [illegible] ἐξορμᾶν κατὰ τῆς σικελίας. Η προσβολὴ, αὐτὴ ἡ προσόρμισις, καὶ ἔφοδος τῆς σικελίας, ἢ πρὸς τὴν σικελίαν. [5] Τὸ χωρίον] ἤγουν τὴν μεσσήνην. [6] Μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοι] ἤγουν ὁρμητηρίῳ χρώμενοι. [7] Σφίσι μείζονι παρασκευῇ] τοῖς συρακουσίοις. [8] Βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν] δηλονότι οἱ λοκροὶ ἀμφοτέρωθεν καταπολεμεῖν. ἀμφοτέρωθεν δὲ λέγει, ἔκ τε τῆς γῆς ἑαυτῶν τῆς λοκρίδος, καὶ ἐκ θαλάσσης. [9] Ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσιν] οἱ ῥηγῖνοι δηλονότι. [10] Καὶ ἐπετίθεντο] οἱ λοκροὶ τοῖς ῥηγίνοις διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὅτι ἐστασίαζον. [11] Δῃώσαντες δὲ] τὴν γῆν τῶν ῥηγίνων.

ἐφρούρουν καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἔμελλον, [1] αὐτόσε ἐγκαθορμισάμεναι, [2] τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι. [3] Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος, πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. Ἀθηναῖοι δὲ τάς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν, [4] ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπολοίπους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφῖκτο ἐς Σικελίαν. [5] εἶπον δὲ τούτοις [6] καὶ Κερκυραίων ἅμα [7] παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἳ ἐλῃστεύοντο ὑπὸ τῶν [8] ἐν τῷ ὄρει φυγάδων. καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἑξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροί. καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῇ πόλει, νομίζοντες κατασχήσειν ῥᾳδίως τὰ πράγματα. [9] Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας αὐτῷ δεηθέντι, εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἢν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον. [10] Καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικήν, καὶ ἐπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρᾳ ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἠπείγοντο ἐς τὴν Κέρκυραν. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας αὐτοὺς, καὶ πράξαντας ἃ δεῖ, τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι. [11] ἀντιλεγόντων δὲ, [12] κατὰ τύχην χειμὼν ἐπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναῦς ἐς τὴν Πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἠξίου τειχίζεσθαι [13] τὸ χωρίον. [14] ἐπὶ τούτῳ γὰρ ξυνεκπλεῦσαι. καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερὸν ὂν, καὶ ἐρῆμον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας. ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον.

γρ. ἐγκα-θεζό-μενοι

γρ. ἂν βού-ληται

A sariæ præsidio remanserunt. & aliæ, quæ instruebantur, eò venturæ, ibiq; castra statiua habituræ, & bellum illinc gesturæ erant. Sub eadem veris tempora antequam frumenta essent matura, Peloponnesij, eorumq; socij irruptionem in Atticam fecerunt. Illis autem præerat Agis Archidami [*filius*,] Lacedæmoniorum Rex. Et statiua [*ibi*] habentes agrum populabantur. Athenienses verò illas quadraginta naues, quas instruxerant, in Siciliam miserunt, & reliquos duces, Eurymedontem, & Sophoclem. B Nam Pythodorus, qui cum illis tertius erat dux, in Siciliã iam antè profectus fuerat. His autem imperarũt, vt obiter curarent res Corcyræorum, qui in vrbe erãt, qui latrociniis ab exulibus in monte degentibus infestabantur. Et Peloponnesiorum sexaginta naues illuc nauigauerant, vt opem illis ferrent, qui in monte erãt: simul etiam quòd propter ingẽtem famem, qua [*Corcyræorum*] ciuitas laborabat, resillas in suam potestatem facilè redactum iri sperarẽt. Mandarunt etiam Demostheni, C qui, post suum ex Acarnania reditum, vitam priuatã degebat, hoc ipsum flagitanti, vt his nauibus, si vellet, circa Pelopõnesum vteretur. Cùm autem inter nauigandum è regione agri Laconici fuissent, & accepissent Pelopõnesiorum naues ad Corcyram iam appulisse, Eurymedon quidem, & Sophocles ad Corcyram tendere properabant. Demosthenes verò eos hortabatur vt primùm Pylum appellerẽt, deinde peractis rebus, quæ peragendæ essent, nauigationis cursum conficerent. Illis verò contradicentibus, forte fortuna tempestas exorta D classem Pylum detulit. Demosthenes autem postulauit vt locus ille confestim muniretur. Hac enim de causa se cum illis nauigasse [*dicebat*.] Demonstrabat autem magnam esse lignorum, lapidumq; copiã, & locũ natura munitũ esse, & cùm ipsum, tum etiam magnum illius agri tractum circumcirca desertũ esse. Pylus enim à Sparta distat stadia circiter quadringenta, & sita est in eo agro, qui olim erat Messenius, quem Lacedæmonij Coryphasion vocant.

---

[1] Αὐτόσε ἐγκαθορμισάμεναι] αὐτοῦ τῷ αὐτόσε, εἴτε ἐκεῖσε κατενεχθεῖσαι, καὶ αὐτόθι, ἤγουν ἐκεῖ ἐγκαθορμισθεῖσαι, τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσασθαι ἔμελλον. Æ. P. [2] Τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσασθαι] ἀπὸ τῆς Μεσσήνης. [3] Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] ἤγουν, κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον χρόνον. [4] Ὥσπερ] οὕτω παρεσκευασμένας, ὥσπερ παρεσκευάζοντο. ἢ, ὥσπερ, ἀντὶ τοῦ ἅσπερ. ἢ καὶ ἅσπερ χαλεπῶς. [illegible] ἀρχῇ [illegible] ξυνεχῶς τοῦτο [illegible] φράσεως [illegible] τοῦ πολέμου, ὡς ἐπολέμησε, ἤγουν [illegible] ὥσπερ, ὅθεν ἐπολέμησαν. Æ. P. [5] Εἶπον δὲ τούτοις] τοῖς στρατηγοῖς. [6] Καὶ Κερκυραίων ἅμα] περιττὸς ὁ καί. [7] Παραπλέοντας] τὸ ἑξῆς, [illegible] παραπλέουσιν· ἀλλὰ μεταβάσει ἐχρήσατο ἀπὸ δοτικῆς ἐπὶ αἰτιατικήν. [8] Ἐν τῷ ὄρει τιμωροὶ] οἱ Πελοποννήσιοι δηλονότι. [9] Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ] ἤγουν, ἔξω ὄντι ἀρχῆς. [10] Καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες] ἤγουν, παρεγένοντο οἱ Ἀθηναῖοι. [11] Ἀντιλεγόντων δὲ] τῶν στρατηγῶν δηλονότι. [12] Κατὰ τύχην] κατά τι συμβεβηκὸς [illegible]. [13] Τὸ χωρίον] τὸ περίμετρον τῆς Πύλου. [14] Ἐπὶ τούτῳ γὰρ] ἤγουν, ἕνεκα τοῦ τειχισθῆναι.

Illi

Illi verò dicebant multa esse Peloponnesi promontoria deserta, si in iis occupandis ciuitatem exhaurire velit. Cæterùm huic locus iste longè commodior, quàm vllus alius, esse videbatur, tū quod ei portus adiaceret, tum etiā quòd Messenij, qui olim cognatione cum illius loci incolis coniuncti fuerant, & eadem, qua Lacedæmonij, lingua vtebantur, illinc prodeuntes plurima damna [*Lacedæmoniis*] daturi essent, simul etiam illius loci fideles custodes futuri essent. Sed cùm neque ducibus, neq; militibus rem persuadere posset, quam etiam postea cum ipsis præfectis communicarat, propter nauigandi difficultatem quieuit, donec ipsos milites otium agentes, ex contentione inter eos orta, loci muniendi cupiditas inuasit. Itaque manus ad opus faciendum admouerunt, & cùm nulla ferramenta ad lapides cædendos haberent: sed eos cum delectu ferrent, coagmentabant vbi quisque aptè quadrare poterat. & lutum, sicubi opus illo esset, ob vasorum penuriam, humeris portabant, ita procumbentes, vt commodissimè in dorso permanere posset, quinetiam manus à tergo conserebant, ne decideret. Omniq́ue ratione properabant Lacedæmonios anteuertere, & illas munitionum partes, quę oppugnationi maximæ opportunæ erant, prius absoluere, quam illi ad opem loco ferendam venirent. nam maior illius loci pars suopte situ munita erat, muroq; nō indigebat. Lacedęmonij verò tunc fortè diem festum agebant, & licet interea hoc audissent, tamen contemnebant, quòd, simul ac exercitum eduxissent, aut hostes suum aduentum nō expectaturos, aut oppidum à se per vim facilè receptum iri putarent. nonnihil etiā [*ipsorum*] exercitus, qui in agro Attico adhuc erat, ipsos retardauit. Athenienses verò communito intra sex dies loco, qui continentem versus erat, & vbi maximè oportebat, Demosthenem quidem cum quinque nauibus ibi reliquerunt, vt ei præsidio esset:

A οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους τῆς Πελοποννήσου, ἢν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν. [1] τῷ δὲ [2] * [3] διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον * [4] ἑτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος, [5] * [6] καὶ τοὺς Μεσσηνίους οἰκείους ὄντας * [7] αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον, καὶ ὁμοφώνους τοῖς Λακεδαιμονίοις, πλεῖστ' ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους, καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὔτε τοὺς στρατηγοὺς, οὔτε τοὺς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς B ταξιάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν ὑπὸ ἀπλοίας, μέχρις αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐπέπεσε περιστᾶσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. [8] καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν [9] λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες, [10] λογάδην δὲ φέροντες λίθους, [11] καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι. [12] καὶ τὸν πηλὸν, εἴ που δέοι χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ, ἐπὶ τοῦ νώτου ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι. παντί C τε τρόπῳ ἠπείγοντο φθῆναι τοὺς Λακεδαιμονίους, [13] τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι. τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους. [14] οἱ δὲ ἑορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι, ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς ὅταν ἐξέλθωσιν, [15] ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, ἢ ῥᾳδίως ληψόμενοι βίᾳ. καί τι αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς * [16] Ἀθήναις ὢν ἐπέσχε. τειχίσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἤπειρον, καὶ ἃ D μάλιστα ἔδει, ἐν ἡμέραις ἕξ, τὸν μὲν Δημοσθένην μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι,

* [1] Τῷ δὲ] τῷ Δημοσθένει. [2] Διάφορόν τι ἐδόκει] ἐπιτήδειον. χρήσιμον. * [3] Διάφορόν τι] αἰτία δὲ, πολὺ ἐπιτηδειότερος. πρὸς τί; πρὸς τὸ τοὺς πολεμίους βλάπτειν. πῶς ἐπιτηδειότερος; λιμένος τε προσόντος αὐτῷ. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. * [4] Ἑτέρου] δηλονότι χωρίου τῆς Πελοποννήσου. Æ. P. [5] Καὶ τοὺς Μεσσηνίους οἰκείους ὄντας] [illegible] Μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τῷ Δημοσθένει· ἄμεινον δὲ, αὐτῷ τῷ χωρίῳ. οἱ γὰρ μετὰ τοῦ Δημοσθένους ἐλθόντες ἐκ Ναυπάκτου Μεσσήνιοι, συγγενεῖς ὄντες τοῖς περὶ τὴν Πύλον [illegible] Μεσσηνίοις, καὶ ὁμόφωνοι τοῖς Λακεδαιμονίοις τυγχάνοντες, [illegible], ὁρμώμενοι ἐκ τῆς Πύλου, πάντα βλάπτειν τὴν Λακωνικὴν, [illegible] διὰ τὴν ὁμοφωνίαν, ὅτι πολέμιοί εἰσιν, ὅτι [illegible]. * [6] Καὶ τοὺς Μεσσηνίους] ἀνακόλουθον, αἰτία δὲ, καὶ τῶν Μεσσηνίων οἰκείων ὄντων αὐτοῦ τὸ ἀρχαῖον, καὶ ὁμοφώνων τοῖς Λακεδαιμονίοις. ἐνόμιζεν γὰρ ὁ Δημοσθένης αὐτοὺς τοὺς Μεσσηνίους τοῦτο [illegible] ἂν βλάπτειν, ἤγουν βλάψειν τοὺς Λακεδαιμονίους, [illegible] ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἄλλως. ἀνακόλουθον, αἰτία δὲ, καὶ ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐνόμιζε τοὺς Μεσσηνίους. καὶ τὰ ἑξῆς. οὕτω πιθανώτερον, καὶ ἁπλούστερον εἶναι δοκεῖ. τὸ δὲ τῆς συντάξεως σχῆμα καινῶς ἐνηλλαγμένον. Æ. P. * [7] Αὐτῷ] τῷ χωρίῳ, τῇ Πύλῳ δηλονότι, καὶ τοῖς τὴν Πύλον οἰκοῦσιν, ὅτι τοῖς Πυλίοις. Æ. P. [8] Καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο] χεῖρας ἐνθέντες τῇ πράξει. [9] Λιθουργὰ] λαξευτήρια. [10] Λογάδην δὲ φέροντες λίθους] ἐπιλέκτους. ἤγουν, ἐκλελεγμένους λίθους. [11] Καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι] [illegible] ἄμεινον δὲ, [illegible] ἑκάστῳ ἔμελλε συναρμόσασθαι καὶ συμφωνῆσαι πρὸς ἀλλήλους. [12] Καὶ τὸν πηλὸν εἴ που δέοι] [illegible] ἐπὶ τοῦτο. [13] Τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι] τὰ εὐεπιχείρητα τοῖς πολεμίοις. [14] Οἱ δὲ ἑορτήν τινα] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [15] Ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς] ἐνήλλακται, αἰτία [illegible], οὐχ ὑπομενόντων. * [16] Ἐν ταῖς Ἀθήναις] ἐν τῇ Ἀττικῇ. [illegible] ἐκ τῶν ἑξῆς. οἱ δὴ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι. Æ. P.

ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπείγοντο. οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι, [1] ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου. νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἆγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι [2] τὸ περὶ τὴν Πύλον. [3] ἅμα δὲ πρῲ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος, [4] ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων [5] παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν, ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς, [6] καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην. ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης Ἀθηναίων στρατηγὸς, Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων, [7] καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος, προδιδομένην κατέλαβε. καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων, ἐξεκρούσθη τε, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πελοποννησίων, οἱ Σπαρτιᾶται, αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα [8] τῶν περιοίκων, εὐθὺς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν Πύλον· τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ' ἑτέρας *στρατείας. περιήγγελλον δὲ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον. καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύρᾳ ναῦς σφῶν τὰς ἑξήκοντα ἔπεμψαν, αἳ ὑπερενεχθεῖσαι τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν, καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναῦς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ Πύλον. παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δὲ, προσπλεόντων ἔτι τῶν Πελοποννησίων, ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίοις, παρεῖναι, [9] ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. [10] καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον, κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν,

τὸ καὶ

* τ στρατείας. Æ.P.

A at cum cæteris, quorum numerus erat maior, cursum in Corcyram, & Siciliam vrgebant. At Peloponnesij, qui in Attica erant, accepto nuntio de Pylo capta, domum celeriter se receperunt. Lacedæmonij enim, & Agis ipsorum Rex, id quod Pylo contigerat, ad se potissimum pertinere, [*suamq́ rem agi*] ducebant. simul etiam quia præmature irruptionem [*in Atticam*] fecerant, & frumento adhuc viridi, [*ac immaturo,*] multis commeatus deerat. Preterea frigus acrius, quam illud anni tempus ferret, exercitũ pressit. B Quare multis de causis contigit, vt illi celerius se receperint, & in hac expeditione minimum commorati fuerint. nam quindecim dies in Attica manserunt. Per idem tempus Simonides Atheniensium dux, coacta paucorum Atheniensium, qui in presidiis erant, & magna sociorum illic habitantium manu, Eionem, quæ est in Thracia, Mendæorum coloniam: sed [*Atheniensium*] hostem per proditionem occupauit. cùm autẽ Chalcidenses, & Bottiæi confestim opem [*oppido*] tulissent, expulsus est, multosq́; milites amisit. C Cùm autem Pelopõnesij ex Attica domum rediissent, Spartani quidem, cùm ipsi, tum finitimorum populorum proximi quique ad opem Pylo celeriter ferendam iuerunt. cæterorum verò Lacedæmoniorum aduersus hostem profectio tardior extitit, quòd ex altera expeditione modò reuersi essent. sed nuntiis per [*totam*] Peloponnesum circummissis imperarunt, vt [*omnes*] ad opem Pylo ferendam primo quoque tempore concurrerent. ad suas etiam sexaginta naues, quæ apud Corcyram erant, D nuntium miserunt, quæ per Leucadium Isthmum transportatæ, cùm Atticam classem, quæ ad Zacynthum erat, latuissent, ad Pylum peruenerunt. copiæ verò pedestres & ipsæ iam præstò erant. Demosthenes verò, cùm Peloponnesij nauigationis cursum eò adhuc tenerent, duas naues clàm, ocius emisit, quæ nuntiarent Eurymedonti, & cæteris Atheniensibus, qui cum classe ad Zacynthum erant, vt celeriter venirent, quòd locus in discrimine versaretur. Et illæ quidem [*duæ*] naues, E prout Demosthenes mandarat, magnam in nauigando celeritatem adhibuerũt. Lacedæmonij verò se ad illius loci munitionem terra, mariq́; oppugnandam parabant,

---

[1] Ὡς ἐπύθοντο τῆς πύλου] ἀντὶ τοῦ περί. [2] Τὸ περὶ τὴν πύλον] πάθος δηλονότι. [3] Ἅμα δὲ πρῲ] ἅμα δὲ πρωῒ ἐσβαλόντες πρὸ τοῦ δέοντος καιροῦ. [4] Ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς] ἐνδεεῖς ἦσαν, οἱ πολλοὶ αὐτῶν οὐχ ἱκανὴν εἶχον τροφήν. [5] Περὶ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν] παρὰ τὸ ἐνεστῶσαν. [6] Καὶ βραχυτάτην γενέσθαι] ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. [7] Καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων] ἐκ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων. [8] Τῶν περιοίκων] αὐτῶν τῶν περὶ τὴν πόλιν οἰκούντων. [9] Ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος] τῆς πύλου. [10] Καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος] αἱ δύο.

quòd

quòd opus properanter factum, & in quo pauci propugnatores essent, à se facilè expugnatum iri sperarêt. Cæterùm, cùm Atticarum nauium è Zacyntho auxilia [*ad Demosthenem breui ventura*] expectarent, in animo habebant, nisi fortè prius [*munitionem*] expugnassent, ipsas etiam portus fauces obstruere, ne Atheniensibus ad eũ appellere liceret. Insula enim nomine Sphacteria ante portum porrecta, & propè adiacens, efficit & portum tutum, & introitus angustos. vt hac quidem, quâ ad Atheniensium munitionem, & Pylum vergit, bina nauigia: illac verò, quâ vergit ad reliquam continentem, octona, nouenaque [*frontibus æquatu simul*] transire possint. totaq; syluestris, & propter solitudinẽ inuia, & quindecim fermè stadiorum magnitudine erat. Portus igitur ostia nauibus confertim collocatis, ita vt proras [*altum versus, & hostibus*] aduersas haberent, obstruere statuerât. Quinetiam in hanc ipsam insulam, timentes ne [*hostes*] ex ea [*prodeuntes*] bellum sibi facerent, grauis armaturæ milites transportarunt, & alios in cõtinente collocarunt. Ita enim [*existimabant*] & ipsam insulam Atheniensibus hostẽ fore, & continentẽ, quæ nullum haberet locum, in quem Athenienses è nauibus exscensum facerent. Nam illam ipsius Pyli oram, quæ extra portus ostium erat, & quę altum spectabat, quòd esset importuosa, [*sciebant*] non habituram [*vllum locum, in quo Athenienses consisterent, &*] vnde proficiscerentur ad suos adiuuandos: se verò, & sine prœlio nauali, & sine periculo locum expugnaturos [*sperabant,*] vt erat verisimile. tum quòd nullus in eo commeatus esset, tum etiam quod ab exiguo apparatu, [*paucisque militibus*] occupatus fuisset. Cùm autem hanc sententiam comprobassent, milites in insulam transportarũt, ex omnibus cohortibus sortiti, aliisque prius, subinde, per vices [*eo*] traiecerunt. Postremi verò,

A ἐλπίζοντες ῥᾳδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δ' ἤδη καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ζακύνθου τῶν ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν, ἐν νῷ εἶχον, ἢν ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι,[1] ὅπως μὴ ᾖ τοῖς ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν.[2] ἡ γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία καλουμένη, τόν τε λιμένα παραλείνουσα,[3] καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη, ἐχυρὸν ποιεῖ, καὶ τοὺς ἔσπλους στενούς, τῇ μὲν, δυοῖν νεοῖν διά-

B πλουν, κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ἀθηναίων, καὶ τὴν πύλον· τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον, ὀκτὼ ἢ ἐννέα. ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις[4] βύζην κλῄσειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν εἰς αὐτὴν, καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν. οὕτω γὰρ τοῖς ἀθηναίοις τήν τε νῆσον πο-

C λεμίαν ἔσεσθαι, τήν τε ἤπειρον,[5] ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν.[6] τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου, ἔξω τοῦ ἔσπλου, πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα, οὐχ ἕξειν ὅθεν ὁρμώμενοι ὠφελήσουσι τοὺς αὐτῶν. σφεῖς δὲ, ἄνευ τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου, ἐκπολιορκήσειν τὸ χωρίον, κατὰ τὸ εἰκὸς, σίτου τε οὐκ ἐνόντος,*[7] καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένου. ὡς δ' ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν νῆσον τοὺς ὁπλίτας, ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων τῶν λόχων, καὶ διέβησαν

D μὲν καὶ ἄλλοι πρότερον κατὰ διαδοχήν·[8] οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες, εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν, καὶ εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου. Δημοσθένης δὲ, ὁρῶν τοὺς λακεδαιμονίους[9] μέλλοντας προσβαλεῖν[10] ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ,

qui etiam illic relicti fuerunt, erant quadringenti, & viginti, præter Helotas, qui circum ipsos erant. Illis autem præerat Epitadas Molobri [*filius.*] Demosthenes verò, cernens Lacedæmonios cum naualibus, simul & pedestribus copiis [*Pylum mox*] aggressuros,

[1] Ὅπως μὴ ᾖ τοῖς ἀθηναίοις] ὅπως μὴ δυνατὸν ᾖ [illegible].
[2] Ἡ γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία] παρὰ τὸ λιμένος τῆς πύλου παρέκειται νῆσος σφακτηρία λεγ., καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴν ἐπικειμένην λέγει. διὰ δὲ τῆς νήσου γίνεται στόματα τοῦ λιμένος, ἃ διέκπλους ὀνόμασε. ἐν αὐτῷ, τὸ μὲν ἐγγὺς αὐτῆς τῆς πύλου, στενὸν ὄντα, ὥστε μόλις δύο τριήρεις ἅμα πλεῖν· τὸ δ' ἕτερον, πλατύτερον, ὥστε ὀκτὼ δύνασθαι τριήρεις ἅμα διαπλεῖν. [3] Καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη] τῆς πύλου [illegible]. [4] Βύζην κλῄσειν ἔμελλον] ἀθρόως. [illegible] ταῖς ναυσὶ τοὺς ἔσπλους. [5] Ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν] λείπει, [illegible] τὴν νῆσον, [illegible] τὴν ἤπειρον. [6] Τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου] τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου ἔξω, τὰ ἀλίμενα, τουτέστι, τὰ ἔξω τοῦ ἔσπλου, οὐ παρέξειν προσόρμισιν τοῖς ἀθηναίοις. * [7] Καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς] καὶ τὸ χωρίον κατειλημμένον δι' ὀλίγης παρασκευῆς, αὐτὶ τοῦ, ὑπ' ὀλίγων ἀνθρώπων. οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἄνω. ἐλπίζοντες ῥᾳδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. Æ. P. [8] Οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες] [illegible]. [9] Μέλλοντας προσβάλλειν] τῇ πύλῳ δηλονότι. [10] Ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ] [illegible], ἀπό τε τῶν νεῶν καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς.

[1]παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις, A [2]αἵπερ ἦσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν * [3]καταλειφθεισῶν, [4]ἀνασπάσας, ὑπὸ τὸ τείχισμα [5]προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν [6]ἀσπίσι τε φαύλαις, καὶ οἰσυΐναις ταῖς πολλαῖς. [7]οὐ γὰρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ πορίσασθαι. ἀλλὰ καὶ ταῦτα [8]ἐκ λῃστρικῆς μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον οἱ ἔτυχον παραγενόμενοι. ὁπλῖταί τε τῶν μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἷς ἐχρῆτο μετὰ τῶν ἄλλων. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς B τῶν τε ἀόπλων καὶ ὡπλισμένων, ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἤπειρον ἔταξε· προειπὼν [9]ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν, ἢν προσβάλλῃ. [10]αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἑξήκοντα ὁπλίτας, καὶ τοξότας ὀλίγους, ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ᾗ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν· ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους ταύτῃ ἀσθενεστάτου ὄντος, C [11]ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς ἡγεῖτο προθυμήσεσθαι. [12]οὔτε γὰρ αὐτοὶ [13]ἐλπίζοντες ποτὲ ναυσὶ κρατήσεσθαι, οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον, [14]ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν, [15]ἁλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν [16]*[17]χωρήσας ἔταξε τοὺς ὁπλίτας, ὡς εἴρξων, ἢν δύνηται· καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε. [18]ΑΝΔΡΕΣ [19]οἱ ξυναράμενοι [20]τοῦδε τοῦ κινδύνου, μηδεὶς ὑμῶν [21]ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ ξυνετὸς βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, D ἐκλογιζόμενος ἅπαν τὸ περιεστὸς ἡμᾶς δε-

A ipse quoq; se [*ad vim propulsandam*] præparabat, & [*quinq;*] naues, quæ [*ex totius classis numero*] ipsi relictæ fuerant, subduxit, easq; transuersas pro vallo ante oppidum collocauit, & earū nautas scutis infirmis, & plerisque vimineis armauit. nec enim in loco deserto arma sibi cōparare poterāt. Quinetiam hæc ipsa ceperāt ex piratica triremi, & actuario nauigio Messeniorum, qui fortè [*eò*] appulerant. Et inter istos Messenios fuerunt ad quadraginta grauis armaturæ milites, quibus Demosthenes vnà cum aliis vsus est. Is igitur cùm multos & inermium, & armatorum super maximè B munitas, & firmas oppidi partes, continētem versus collocasset, præcepit vt [*hostium*] peditarum propulsarent, si [*partes illas*] aggrederetur. Ipse verò, cùm ex omnibus sexaginta grauis armaturæ milites, & aliquot sagittarios delegisset, cū istis extra murum ad mare profectus est, quà potissimùm illos ex nauibus in terram exscensum facere conaturos existimabat. Nam ipsos ad loca quidem aspera, & saxosa, & ad mare conuersa [*venturos opinabatur:*] sed tamen quia C ab hac parte suæ munitionis murus infirmissimus erat, ipsos [*ideo*] putabat allectum iri, magnoq; studio daturos operam, [*vt in hanc partem exscenderent.*] Neq; ipsi [*Athenienses*] sperabant fore vnquam, vt classe [*Lacedæmoniis*] inferiores essent, & [*propterea*] eam muri partem nulla firma munitione muniuerant, &, si illi per vim in terram exscendere conarentur, oppidū facilè capi posse [*credebant.*] In hac igitur parte, quæ ipsum mare spectabat, milites collocauit, atque disposuit, vt [*hostes*] arceret, si posset. D eosq; his verbis [*ad rem fortiter gerendam*] est adhortatus.

DEMOSTHENIS CONCIO. Viri, qui mihi eiusdem periculi nunc estis socij, nemo vestrum, reputans omnes difficultates, quæ nos circunstant, prudens videri velit,

[1] Παρεσκευάζετο] [illegible]. [2] Αἵπερ ἦσαν αὐτῷ] ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ πάσας, ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε. [illegible], ὀρθὰς περὶ τοῦ τείχους ἱστάναι. [illegible] ξύλοις ὀρθοῖς [illegible]. *[3] Καταλειφθεισῶν] [illegible]· οὕτω γὰρ ἐν τοῖς [illegible] Δημοσθένην μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι. Æ. P. [4] Ἀνασπάσας] ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ [illegible]. [5] Προσεσταύρωσεν] ὀρθὰς ἔστησεν. [6] Ἀσπίσι τε φαύλαις] τοῖς τυχούσαις, τοῖς ἐπιτυχούσαις, καὶ ἐν πλείοσι. [7] Οὐ γὰρ ἦν ὅπλα] [illegible], καὶ τὰ ἑξῆς. [8] Ἐκ λῃστρικῆς] [illegible] τριακοντόρου λῃστρικῆς καὶ κέλητος ὑπὸ [illegible], τὰ ὅπλα [illegible] ἔλαβον οἱ παρόντες τῷ Δημοσθένει μεσσήνιοι. [illegible] ἐκ λῃστρικῆς τῆς τριακοντόρου ἔλαβον οἱ ἔτυχον παραγενόμενοι τῶν μεσσηνίων. [illegible] κέλης [illegible]. [9] Ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν ἢν προσβάλλῃ] [illegible]. [10] Αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων] [illegible] τοῦ τείχους. [11] Ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς] [illegible] τὸ μέρος ἀσθενὲς [illegible] τοῖς λακεδαιμονίοις, ὥστε ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὁρμῆσαι [illegible]. [illegible] ἐκεῖνο τὸ μέρος. [12] Οὔτε γὰρ αὐτοὶ] οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην. [13] Ἐλπίζοντες ποτὲ ναυσὶ κρατήσεσθαι] οἱ ἀθηναῖοι [illegible] τὸ πρὸς θάλασσαν ἐτείχισαν τὴν πόλιν, [illegible] τοὺς ἐναντίους, ἅτε δὴ θαλασσοκρατοῦντες ἀθηναῖοι. [14] Ἐκείνοις τε βιαζομένοις] βιαίως ποιοῦσι. [15] Ἁλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι] ἐλπὶς ἦν δηλονότι. [16] Χωρήσας] τοὺς ὁπλίτας δηλονότι. *[17] Χωρήσας] τ. χωρίσας. καὶ γὰρ [illegible], ἐχώρει ἐπὶ τὴν θάλασσαν. F. P. [18] Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι] δημηγορία Δημοσθένους, [illegible] μόνον. [19] Οἱ ξυναράμενοι] οἱ [illegible]. [20] Τοῦδε τοῦ κινδύνου] [illegible] τοῦ κινδύνου [illegible] βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, [illegible]. [21] Ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ] ἐν τῇ [illegible].

potius quàm has nullo modo considerans, bonæq; spei plenus aduersarios inuadere, propter hæc incolumis euasurus. nā quæcunque res (vt istæ) ad necessitatem sunt redactæ, minimum prudentiæ desiderant, sed indigent animi præsentia ad periculum celerrime subeundum. Quanquam ego pleraque nobiscum facere video, si & impetum hostium sustinere, neque potiora commoda, quæ nobis ad rem feliciter gerendam adsunt, illorum multitudine deterriti, fœdè prodere velimus. quòd enim locus accessu sit difficilis, hoc pro nobis facere duco: quippe qui nobis quidem illorum impetum sustinentibus socius erit, [*& iuuabit*:] sed si recedamus, quamuis alioqui sit accessu difficilis, tamen accessu facilis erit, quia nullus [*hostem*] prohibebit. Et [*si recedamus*,] hostem acrius nos vrgētem habebimus, quia nō facilè se recipere poterit, si nos etiā ipsum vrgeamus. Dum enim [*hostes*] sunt in nauibus, facilimè propulsari possunt: sed si in terram exscenderint, tunc verò nobiscum æqua conditione pugnabunt. Et ipsorum multitudo non admodum est extimescenda: quamuis enim sit ingens, tamē propter difficultatem loci, quo appellere conabitur, exigua manu pugnabit. Quamuis enim [*hostium*] exercitus [*nostro*] sit maior, tamen nō est in terra, perinde atq; [*noster*:] sed ex nauib. [*pugnabit*,] quibus multę [*rerum gerendarum*] opportunitates in mari cōtingat est necesse. Quare difficultates istorum nostræ paucitati pares esse duco. Præterea è dignitate vestra esse duco, vos, qui Athenienses estis, & qui experientia nauticum in alios exscensum nouistis, (si quis hostium impetum fortiter sustineat, nec graui fluctuum illisorū strepitu, & minaci nauium incurrentium impetu territus recedat, [*hunc*] nunq̄ per vim summoueri

A ἰόν, μᾶλλον ἢ ἀπερισκέπτως εὔελπις ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος. [1] ὅσα γὰρ [2] ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται, [3] ὥσπερ τάδε, λογισμὸν ἥκιστα ἐνδεχόμενα, κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω ὁρῶ [4] πρὸς ἡμῶν ὄντα, ἢν ἐθέλωμέν τε μεῖναι, [5] καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες, [6] τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν κρείσσω καταπροδοῦναι. τοῦ τε γὰρ χωρίου τὸ δυσέμβατον, [7] ἡμέτερον νομίζω, ὃ μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον γί-
B γνεται, [8] ὑποχωρήσασι δέ, [9] καίπερ χαλεπὸν ὄν, [10] εὔπορον ἔσται, μηδενὸς κωλύοντος. [11] καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν, μὴ ῥᾳδίας αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως, ἢν καὶ ὑφ' ἡμῶν βιάζηται. ἐπὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι· [12] ἀποβάντες δέ, [13] * ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη τότε πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ φοβεῖσθαι. κατ' ὀλίγον γὰρ μαχεῖται, καίπερ πολὺ ὄν, ἀπορίᾳ τῆς προσορμίσεως. [14] καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστιν ἐκ τοῦ ὁμοίου μείζων, ἀλλ' ἀπὸ νεῶν, [15] αἷς
C πολλὰ τὰ καίρια [16] δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ ξυμβῆναι. [17] ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντιπάλους ἡγοῦμαι [18] τῷ ἡμετέρῳ πλήθει· καὶ ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς, [19] Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν [20] ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν (ὅτι εἴ τις ὑπομένοι, καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἄν ποτε

Marginal notes: περὶ χωρήσας. — * π. ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη. τό τε πλῆθος. F.P.

---

[1] Ὅσα γὰρ ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται] τοῦτο ἐξηγητικόν ἐστι τοῦ προτέρου. οἱ γὰρ ἀναγκαίως προσιόντες κίνδυνοι οὐ διὰ λογισμοῦ χρῄζουσιν ἀναιρεῖσθαι, ἀλλὰ τοῦ διακινδυνεύειν ἀόκνως καὶ προθύμως. τὸ δὲ ἥκιστα, οὐκ ἔστι τὸ ὀλίγον, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὅλως κεῖται. [2] Ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται] ἤγουν ἀναγκαῖά εἰσι καὶ βίαια. [3] Ὥσπερ τάδε] τὰ παρόντα. [4] Πρὸς ἡμῶν ὄντα] πρὸς ἡμῶν, καὶ ἡμῖν σύμμαχα καὶ συμφέροντα. [5] Καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν] τῶν ἐναντίων. [6] Τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν] τὰ παρόντα ἡμῖν πλεονεκτήματα. [7] Ἡμέτερον νομίζω] εἰς ἡμετέραν βοήθειαν. [8] Ὑποχωρήσασι δέ] ὑποχωρησάντων δέ, καίπερ δυσέμβατον ὄν, εὐεπίβατον γίνεται τοῖς Λακεδαιμονίοις. [9] Καίπερ χαλεπὸν ὂν] εἰς ἐπίβασιν δηλονότι. [10] Εὔπορον ἔσται] εὐεπίβατον. [11] Καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν] ἡ διάνοια τοιαύτη, οἱ πολέμιοι (φησὶν) ὑποχωρησάντων ἡμῶν, ἀποβάντες τῶν νεῶν, καὶ ἐπελθόντες τῷ χωρίῳ, χαλεπώτεροι ἡμῖν ἔσονται. εἰδότες γὰρ ὅτι, ἂν μὴ κατισχύσωσιν, οὐ ῥᾳδίως ἀποχωρῆσαι δυνήσονται ὀπίσω, διὰ τὴν χαλεπότητα τοῦ χωρίου, μετὰ ἀπονοίας ἡμῖν μαχοῦνται, ἢ ἀπολέσθαι ἐθέλοντες, ἢ κρατῆσαι τοῦ χωρίου. ῥᾷστον γὰρ (φησὶν) ἐστὶν ἔτι αὐτοὺς ὄντας ἐπὶ τῶν νεῶν ἀμύνασθαι. [12] Ἀποβάντες δέ] ἀποβάντες δέ (φησὶ) τῶν νεῶν, ἴσοι γίνονται ἡμῖν. κατασκευάζει δὲ διὰ τούτων ὅτι οὐδ' ὅλως δεῖ αὐτοῖς συγχωρῆσαι καταπλεῦσαι εἰς τὴν γῆν. [13] Ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη τότε] ἀπὸ κοινοῦ, ἡμῖν ἴσοι δηλονότι εἰσὶν εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τὸ ἄπορον τοῦ χρὴ ἐξορμισθῆναι μετὰ ἀσφαλείας, διὰ τὸ δυσέμβατον.
[14] Καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστι] εἰ μείζων μέν ἐστιν ὁ στρατὸς αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς ὁρμώμενος, οὐδὲ ἐν γῇ παραταττόμενος, καὶ ἀπὸ τοῦ κλυδωνίου, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνέμων, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν. [15] Αἷς πολλὰ τὰ καίρια] αἷς εἰσι πολλῶν χρεία τῶν ἐπιτηδείων, ὡς εἰπεῖν, ἀνέμου, καὶ χωρίου φιλανθρώπου, καὶ εἰρεσίας εὐκαίρου, ἵνα δυνηθῶσιν ἀντιταχθῆναι τοῖς ἐν γῇ. [16] Δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ] τὸ δεῖ ἀντὶ τοῦ εἴωθεν. [17] Ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐπεὶ πλείονες ἡμῶν εἰσιν, ἡμεῖς δέ, ἐλάχιστοι, ὥσπερ ἐξισοῖ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ ἡμέτερον, τὸ πολὺ τῆς ἀπορίας ἣν ἔχουσι. [18] Τῷ ἡμετέρῳ πλήθει] ἔξεστι λέγειν πλῆθος καὶ ἐπὶ ὀλίγων. Ὅμηρος, πλήθει πρωτέρῳ, καὶ ὑπέρβια δῆμον ἔχοντες. [19] Ἀθηναίους ὄντας] ὥσπερ διὰ τῆς προσηκούσης ἐμφαίνων αὐτῶν τὸ ἀξίωμα τῆς κατὰ θάλασσαν ἐπιστήμης. [20] Ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν] τὴν κατ' ἄλλων ἀπόβασιν εἰδότας] τό, ἐάν τις καρτερήσας, προσδέχηται θαρρῶν, καὶ μὴ φύγῃ καταπλαγεὶς τῷ φόβῳ τῆς δεινότητος τοῦ κατάπλου, πάντα κατορθοῖ. ῥόθιον δέ ἐστιν ὁ ἦχος τῆς εἰρεσίας.

βιάζοιτο) καὶ αὐτοὺς νῦν μεῖναί τε, καὶ ἀμυνομένους [1] παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν, σώζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον. Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου, οἱ Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον, καὶ ἐπικαταβάντες [2] ἐτάξαντο παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι, [3] καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα, οὔσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί. ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας, ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ [4] ᾗπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἠμύνοντο· οἱ δὲ, κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, [5] διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμίᾳ τε πάσῃ χρώμενοι καὶ [6] παρακελευσμῷ, [7] εἴπως ὠσάμενοι ἕλοιεν τὸ τείχισμα. [8] πάντων δὲ φανερώτατος ὁ Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ, καὶ ὁρῶν, τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος, τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴπου καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι [9] σχεῖν, ἀποκνοῦντας, καὶ φυλασσομένους [10] τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα, λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη ξύλων φειδομένους, τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιιδεῖν τεῖχος πεποιημένους· ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς, [11] βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν, καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι [12] ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι· [13] ὀκείλαντας δὲ, καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας, τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι. καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα [14] ἐπέσπερχε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας [15] ὀκεῖλαι τὴν ναῦν, ἐχώρει [16] * [17] ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν.

A posse) cùm vos ipsos nunc manere, & arcentes hostem ad ipsum littoris salebrosi dorsum, & nos ipsos, & locum conseruare. Cùm autem Demosthenes his tantùm Athenienses [*ad rem strenuè gerendam*] adhortatus fuisset, illi maiorem fiduciam animo conceperunt, & cùm ad ipsum mare descendissent, ibi se ad hostes propulsandum acie instructa pararunt. Lacedæmonij verò motis castris, & terrestri exercitu, simul & quadraginta & tribus nauibus munitiones [*Atheniensium*] aggressi sunt. Illo- B rum autem classis præfectus erat Thrasymelidas Cratesiclis [*filius*] Spartanus. Easque ab ea parte inuasit, qua Demosthenes [*illos venturos*] sperabat. Athenienses verò & ipsi vtrinque à terra, & à mari hostem propulsabant. Illi verò classem partiti, cum exiguo nauium numero, quòd cum maiore ad littus appellere non possent, & [*cæteras naues interea*] quiescere iubentes, pervices impetum [*in hostes*] faciebant, omnique animi contentione, & adhortatione vtentes, si quo modo reiectis [*hostibus*] munitionem capere posset. Brasidas autẽ omnium C maximè conspicuus extitit. cùm enim esset vnus è Trierarchis, & videret propter loci, & accessus difficultatẽ Trierarchos, & gubernatores, si quam etiam ad partem accedi posse videbatur, formidantes, & cauentes ne naues confringerent, vociferabatur, dicens non debere ipsos, dum lignis parcũt munitionem in [*suo*] agro ab hostibus extructam pati. quinimò iubebat ipsos ex nauibus in littus per vim exscẽdere, nauesque cõfringere, & socios [*hortabatur,*] ne pro magnis beneficiis, [*quæ acceperãt,*] suas D naues in præsentia Lacedæmoniis largiri dubitarẽt. Sed nauibus [*in littus*] impactis, & quauis ratione exscẽsu ex illis in terram facto & viros, & locũ in suam potestatem redigerent. Atque ipse quidem his verbis alios [*ad hoc faciendum*] instigabat, & cum suum gubernatorem nauem [*in littus*] impingere coëgisset, ad nauis pontem perrexit.

---

[1] Παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν] ῥαχία δέ εἰσι τραχεῖς τόποι, περὶ οὓς περιρρήγνυται ἡ θάλασσα, καὶ ὁ κλύδων, καὶ ἡ τῆς θαλάσσης ὁρμή. ὅθεν τὸ νῶτον ἐστὶ δὲ, ῥάχις καλεῖται, ὡς ἀπὸ τῆς ῥαχίας τῆς πέτρας. [2] Ἐτάξαντο] ἀντὶ τοῦ παρετάξαντο, ἢ ἐπεχείρησαν, καὶ ηὐτρεπίσθησαν. [3] Καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα] οὐ ταῖς τῶν πολεμίων, ἀλλὰ ταῖς ἑαυτῶν. [4] Ἧπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο] κατὰ τὸ μέρος τὸ νεῶν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου καὶ προσεδόκα ὁ Δημοσθένης. [5] Διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν] ἐπειδὴ οὐ δυνατὸν ἦν πλείοσι προσορμίσασθαι διὰ τὸ πετρῶδες, διὰ τοῦτο ὀλίγαις ὁρμῶσι ναυσίν, ἢ τὰς ναῦς ἀναπαύοντες, ἢ αὐτοὶ ἀναπαυόμενοι. [6] Καὶ παρακελευσμῷ] παρακλήσει. [7] Εἴπως ὠσάμενοι] τοὺς ἐναντίους δηλονότι. [8] Πάντων δὲ φανερώτατος] σπουδαιότατος καὶ ἐπίδηλος ὑπὲρ πάντας ὁ Βρασίδας ἐγένετο ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔργῳ εἰς προθυμίαν· καὶ ὁρῶν τοὺς τριηράρχους ὀκνοῦντας διὰ τὸ χαλεπὸν τοῦ χωρίου, περὶ τῶν νεῶν φυλαττομένους, ὅπως μὴ συντρίψωσιν αὐτάς. [9] Δυνατὸν εἶναι σχεῖν] προσσχεῖν.
[10] Τῶν νεῶν] ὑπὲρ, ἕνεκα τῶν νεῶν. [11] Βιαζομένους] διὰ βίας ποιοῦντας. [12] Ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν] ἀντὶ τοῦ τὰ ἡμῖν λοιπὰ, ὧν μέλλουσιν ὕστερον εὐεργετηθῆναι αὐτοὶ οἱ σύμμαχοι, καὶ ἠμυνθῆναι. Ἢ εὐεργεσιῶν, ὧν αὐτοὺς εὐηργέτησαν ἤδη οἱ Λακεδαιμόνιοι. [13] Ὀκείλαντας δὲ] προσπλεύσαντας, καὶ προσερείσαντας. [14] Ἐπέσπερχε] ἐπεσπούδαζεν. [15] Ὀκεῖλαι τὴν ναῦν] προσοκεῖλαι. ἐλλιμενίσαι. [16] Ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν] ἡ ἀπὸ τῶν νεῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἔξοδος, ἀποβάθρα καλεῖται.
* [17] Ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν] ἀποβάθρα καλεῖται γέφυρα, δι' ἧς ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰς ναῦς εἰσερχόμεθα, καὶ ἀναβαίνομεν, καὶ ἐκ τῶν νεῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἐξερχόμεθα, καὶ ἀποβαίνομεν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀποβαίνειν ἀποβάθρα κέκληται. Æ. P.

& descen-

& descendere conatus, ab Atheniensibus A est reiectus, multisq; vulneribus sauciatus, animi deliquium passus est, coq; collapso in illud spatium, quod est inter ipsos remiges, & proram, clypeus eius in mare decidit. cùm autem in terram delatus fuisset, Athenienses eum susceperunt, & postea in trophæo sunt vsi, quod propter victoriam ex hac [*hostium*] oppugnatione partam erexerunt. Cæteri verò [*Lacedæmonij*] magna quidem animi alacritate [*in littus ex nauibus*] exscendere conabantur: sed non poterant, cùm propter locorum, [*& accessus*] B difficultatem, tum etiam propter Atheniensium præsentiam, qui hostium impressionem sustinebant, neque loco cedebant. Tunc autem tantæ fortunæ commutatio facta est, vt Athenienses quidem, ex terra, eaque Laconica, Lacedæmonios nauibus infestis contra se venientes, [*& ad littus appellere studentes,*] propulsarent; Lacedæmonij verò, ex nauibus, & in suum agrum, tūc hostilem, contra Athenienses descendere conarentur. Ingens enim gloriæ accessio eo tempore facta est, his quidē, quòd maximè mediterranei, & pedestribus prœliis præstantissimi visi fuissent; illis verò, quòd marini esse rerumq; nauticarum peritia longè præstare visi fuissent. Hoc igitur die, & sequentis parte, cùm [*Lacedæmonij*] aliquoties hostis munitionem adorti fuissēt, C [*nec expugnare potuissent,*] eius oppugnandæ finem fecerunt. Tertio die naues aliquot Asinam dimiserunt ad comparandam materiam ad machinas faciendas, quod eam muri partem, quæ portum spectabat, & quæ alta quidem erat: sed tamen præcipuè locum exscensioni in terram fa- D ciendæ opportunum habebat, machinis à se captum iri sperarent. Interea verò sexaginta Atheniensium naues ex Zacyntho aduenerunt. nam accesserant illis auxilio aliquot præsidiariæ, quæ Naupacti erant, & quatuor Chiæ. Sed cùm [*Athenienses*] vidissent & ipsam continentem, & insulam militibus armatis refertam, & naues, quæ in portu erant,

A καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν, ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν ἀθηναίων· καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ, ἐλιποψύχησέ τε, καὶ πεσόντος αὐτοῦ [1] ἐς τὴν παρεξειρεσίαν, ἡ ἀσπὶς περιερρύη εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ἐξενεχθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν, οἱ ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι, ὕστερον [2] πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο, ὃ ἔστησαν [3] τῆς προσβολῆς ταύτης. [4] οἱ δ' ἄλλοι προυθυμοῦντο μὲν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι, [5] καὶ τῶν ἀθηναίων μενόντων, καὶ οὐδὲν B ὑποχωρούντων. [6] ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη ὥστε ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε καὶ ταύτης λακωνικῆς ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, λακεδαιμονίους δὲ, ἐκ νεῶν τε καὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὖσαν ἐπ' ἀθηναίους ἀποβαίνειν. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, * [7] τοῖς μὲν, ἠπειρώταις μάλιστα εἶναι, καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς τε, θαλασσίοις τε, καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσ- C βολὰς ποιησάμενοι, ἐπέπαυντο. [8] καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινας ἐς ἀσίνην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης, ἑλεῖν μηχαναῖς. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς ζακύνθου νῆες τῶν ἀθηναίων παραγίγνονται τεσσαράκοντα. προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ ναυπάκτου, καὶ χῖαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τήν τε ἤπειρον ὁπλιτῶν περίπλεων, [9] τήν τε νῆσον, [10] ἔν τε τῷ λι- D μένι οὔσας τὰς ναῦς, καὶ οὐκ ἐκπλεούσας,

(margin: τῷ ἐπεὶ)

---

[1] Ἐς τὴν παρεξειρεσίαν] παρεξειρεσία ἐστὶν ὁ ἔξω τῆς εἰρεσίας τῆς νηὸς τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκέτι κῶπαις κέχρηνται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρώρας. [2] Πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο] εἰς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο αὐτῇ, ἢ ἀπὸ τροπαίου· καὶ αὐτὴν ἔστησαν κόσμου ἕνεκα καὶ δόξης. [3] Τῆς προσβολῆς] αὐτὸ τῆς μάχης. [4] Οἱ δ' ἄλλοι] λακεδαιμόνιοι δηλονότι. [5] Καὶ τῶν ἀθηναίων μενόντων] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἀμυνομένων ἀεὶ τοῦ φρουρίου ἐπιμένοντων, καὶ μὴ ἐώντων μηδένα τῶν λακεδαιμονίων ἀποβῆναι ἀπὸ τῶν νεῶν ἐς τὴν γῆν. τὸ δὲ, καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων, ἀντὶ τοῦ κατ' οὐδὲν ὑποχωρούντων. [6] Ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, εἰς τοῦτο περιέστη ἡ τύχη ἀθηναίους καὶ λακεδαιμονίους, ὥστε ἀθηναίους μὲν ἐκ τῆς λακωνικῆς αὐτῆς ἀμύνεσθαι λακεδαιμονίους· λακεδαιμονίους δὲ, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἑαυτῶν ἐκ νεῶν ἀποβαίνειν, καὶ τοῦτο πειρᾶσθαι. καὶ πολὺ γὰρ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἔρρεπε τὰ τῆς δόξης· τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις εἰς τὰ πεζὰ μαχίμοις εἶναι ἀεὶ, νῦν δὲ καὶ εἰς τὴν ναυμαχίαν κρατίστοις εἶναι. τοῖς δὲ ἀθηναίοις, εἰς τὰ ναυτικὰ πρώτοις εἶναι ἀεὶ, νῦν δὲ ἀρίστοις εἶναι τὰ πεζά. * [7] Τοῖς μὲν] ὁ δὲ τούτων νοῦς, οὗτος. ἐν τῷ τότε χρόνῳ μεγίστη τῆς δόξης ἐπίδοσις ἀμφοτέροις ἐγένετο. τοῖς μὲν, δηλονότι τοῖς ἀθηναίοις, ὅτι ἠπειρῶται, καὶ τὰ πεζὰ κράτιστοι γενέσθαι ἐδόκουν ἐν τῇ κατὰ τῶν λακεδαιμονίων μάχῃ. τοῖς δὲ, ἤγουν τοῖς λακεδαιμονίοις, ὅτι θαλάσσιοι, καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν ἐν τῇ κατὰ τῶν ἀθηναίων μάχῃ ἐδόκουν. ἄλλως. ἐν τῷ τότε χρόνῳ μεγίστην ἀμφότεροι τῆς δόξης ἐπίδοσιν ἐποιήσαντο. καὶ γὰρ οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν τῇ τότε μάχῃ κατὰ τῶν λακεδαιμονίων συναφθείσῃ, ὄντες θαλάσσιοι, καὶ τὰ ναυτικὰ κράτιστοι, ὅμως ἠπειρῶται μάλιστα, καὶ τὰ πεζὰ κράτιστοι γενέσθαι ἐφάνησαν. πάλιν δὲ, οἱ λακεδαιμόνιοι, οἱ ὄντες ἠπειρῶται μάλιστα, καὶ τὰ πεζὰ κράτιστοι νομιζόμενοι, θαλάσσιοι, καὶ τῇ ναυσὶ πλεῖστον προέχειν ἐφάνησαν. Æ. P. [8] Καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα] ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ ξύλα ἐπιτήδεια πρὸς μηχανὰς, ποιηθησομένας εἰς καθαίρεσιν τειχῶν. ἡ δὲ ἀσίνη, πόλις ἐστὶ λακωνική. [9] Τήν τε νῆσον] τὴν σφακτηρίαν. [10] Ἔν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς ναῦς] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι.

ἀπορήσαντες ὅπῃ καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς A Πρωτὴν τὴν νῆσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει, ἐρῆμος οὖσα, ἔπλευσαν, καὶ ηὐλίσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀνήγοντο,[1] ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· εἰ δὲ μή, ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσόμενοι.[2] καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο, οὔτε ἃ διενοήθησαν, φάρξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες· ἡσυχάζοντες δ' ἐν τῇ γῇ, τάς τε ναῦς ἐπλήρουν, καὶ παρεσκευάζοντο, ἢν ἐσπλέῃ τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμι B κρῷ ναυμαχήσοντες.[3] οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες,[4] καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς· καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρῴρους προσπεσόντες ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες, ὡς διὰ βραχέος, ἔθραυσαν μὲν πολλάς, πέντε δὲ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις ἐνέβαλλον. αἱ δὲ, καὶ πληρούμεναι ἔτι, πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι, C κενὰς εἷλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὡρμημένων. ἃ ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ περιαλγοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβοήθουν· καὶ ἐπεσβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθεῖλκον, ἀντιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν.[5] καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος, ᾧ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς. οἵ τε γὰρ D Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ὡς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν. οἵ τε Ἀθηναῖοι, κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ[6] ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις, καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς, πλὴν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν, διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἑκά-

A ambigentes quonam appellerent, tūc quidem ad Proten insulam, quæ non multum distabat, & deserta erat, contenderunt, ibique castris positis pernoctarunt. Postero die vt ad nauale prœlium instructi, in altum vela fecerunt, [*eo consilio, vt cum hostibus pugnarent,*] si contra se in apertum mare venire voluissent. Sin minus, vt ipsi [*in portum*] ingrederentur. Illi verò nec obuiam ipsis in altum processerunt, neque, quemadmodum constituerant, portus ostia obstruxerunt. Sed in terra se continentes, naues nautis, remigibus, cæterisque rebus necessariis explebant, seque ad B nauale prœlium in portu non paruo committendum parabant, siquis ingredi voluisset. Athenienses verò hac re cognita ab vtroque portus ostio impressionem in ipsos fecerunt & inuecti in complures ipsorum naues a terra iam remotas, & aduersis proris venientes, in fugam verterunt, & insequuti, quòd breue spatium inter eos esset, multas quidem fregerunt, quinque verò ceperunt, & harum vnam cum ipsis viris. In cæteras verò, quæ ad C terram confugerant, impressionem fecerunt. aliæ verò, dum adhuc instruerentur, antequam in altum prouherēntur, [*ab Atheniensibus*] lacerabantur. Nonnullas etiam, ex quibus homines aufugerant, [*suis nauibus*] alligarunt, & vacuas traxerūt. Quę conspicientes Lacedæmonij, & cladem istam ægerrimè ferentes, quòd ipsorum ciues [*ab hostibus*] in insula interciperentur, ad opem illis ferendam veniebant. & armati in mare ingredientes, suas naues manibus apprehendebant, & ad se retrahe- D bant. Et in eo vnusquisque existimabat res impeditas fuisse, quibus gerendis & ipse non interfuisset, & ingens tumultus, & ab vtrorumque moribus diuersus circa naues extitit. Nam & Lacedæmonij præ studio, & formidine nihil aliud (vt ita loquar) quàm nauale prœlium è terra faciebant. Et Athenienses, qui victores erant, & qui præsenti [*victoria*] fortuna quàm longissimè progredi volebant, ex nauibus pedestrem pugnam committebant. cùm autem multo labore se ipsos mutuò fatigassent, & multa vulnera vltro, citroque intulissent, & accepissent, dirempti sunt. Et Lacedæmonij naues inanes, illis exceptis, quæ initiò captæ fuerant, seruarunt. cùm autem

---

[1] Ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσι] τὸ σχῆμα ἀνανταπόδοτον. καὶ Ὅμηρος, Ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, Ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται· Εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι. [2] Καὶ οἱ μὲν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [3] Οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες] τὴν βουλὴν ἐκείνων δηλονότι. [4] Καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν] ἤγουν, τό τε στενὸν καὶ τὸ πλατύ. [5] Καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι] ἐν τούτῳ ἐδόκει κεκωλῦσθαι ἕκαστος τὰ πράγματα, ἐν ᾧ ἕκαστοι μὴ εὑρεθεῖεν. [6] Ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν] πλέον ἐργάσασθαι.

vtrique in sua castra se recepissent, illi quidem trophæum erexerunt, & cæsorum cadauera restituerunt, nauiumque fractarum tabulis sunt potiti: insulamque protinus classe circumire cœperunt, eamque custodiebant, quòd viri in ea intercepti essent. Peloponnesij verò, qui in cõtinente erant, & qui ex omnibus [*mediterraneis Peloponnesi regionibus*] ad opem [*suis*] ferendam iam conuenerant: castris ad Pylum positis se in suo loco continebant. cùm autem rerum ad Pylum gestarum nuntius Spartam allatus fuisset, placuit ipsis] *Lacedæmonijs*,]quippe quòd Respub. magnam cladem accepisset, vt summi Magistratus in castra se conferrent, & rebus inspectis, ex tempore constituerent quicquid agendum videretur. Illis verò, cùm animaduertissent nulla ratione suis succurri posse, nec in discrimen illos adducere vellent, ne vel fame premerentur, vel [*hostium*] multitudine opprimerentur, vel in eorum potestatem redigerentur, placuit, induciis factis cum Atheniensium ducibus (si vellẽt) de rebus ad Pylum spectantibus, legatos Athenas de compositione acturos mittere, & operã dare, vt suos ciues primo quoque tempore reciperent. Cùm autem [*Athenienses*] duces conditionẽ [*ab illis oblatam*] accepissent, has inducias fecerunt, vt Lacedæmonij quidem naues, in quibus pugnauerant, omnesq; quotquot in ora Laconica longæ erant, Pylum delatas Atheniensibus traderẽt, nec arma munitionibus inferrẽt, neq; à terra, neq; à mari. Athenienses verò permitterent Lacedæmoniis, qui in continente erant, vt suis ciuibus in insula interceptis afferrent frumentum præscriptum, ac molitum; binas videlicet farinæ chœnicas Atticas, totidem vini cotylas, & carnis frustum, viritim. seruis vero, dimidium horum. vtq; hæc ipsa [*in insulam*] Atheniensibus inspectantibus mitterent, néve nauigium vllum furtim illuc ingrederetur; & nihilominus Athenienses insulam custodirent, ita tamen vt in eam non descenderent, nec Peloponnesiorum copiis vel terra, vel mari arma inferrent. quicquid autem horum vel tantillum alterutri transgrederentur, tunc induciæ ruptæ censerentur. hæ autem ratæ essent donec Lacedæmoniorum legati redissent.

A τρεψάμενοι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν, καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν· καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, [1] καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων. [2] οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ πελοποννήσιοι, καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες, ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῇ πύλῳ. ἐς δὲ τὴν σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ, [3] τὰ τέλη καταβαίνοντας ἐς τὸ στρατόπεδον, βουλεύειν B πρὸς τὸ χρῆμα ὁρῶντας ὅ, τι ἂν δοκῇ. καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο, ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς, ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας, ἢ κρατηθέντας, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν ἀθηναίων, ἢν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους [4] τὰ περὶ πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι. δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν C τὸν λόγον, ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἐναυμάχησαν, καὶ τὰς ἐν τῇ λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς πύλον ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ [5] ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι, [6] μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν τακτὸν, καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ ἀττικὰς ἀλφίτων, καὶ δύο κο-D τύλας οἴνου, καὶ κρέας· θεράποντι δὲ, τούτων ἡμίσεα· ταῦτα δὲ, ὁρώντων τῶν ἀθηναίων ἐσπέμπειν· καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρα. φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον, ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας· καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ πελοποννησίων στρατῷ, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρις οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ E ἐκ τῶν ἀθηνῶν λακεδαιμονίων πρέσβεις.

γρ. παραχρῆμα

γρ. ἐνούσας

---

[1] Καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον] τὴν νῆσον δηλονότι. [2] Οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ πελοποννήσιοι] οἵ τε ἐκ τῆς πελοποννήσου, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων αὐτοῖς παραγενόμενοι. [3] Τὰ τέλη καταβαίνοντας] τοὺς ἄρχοντας τῶν σπαρτιατῶν. [4] Τὰ περὶ πύλον] καλῶς ἡ προσθήκη· δηλοῖ γὰρ ὅτι οὐ περὶ παντὸς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν κατὰ πύλον. ἵνα νοήσωμεν, ὡς τὰ κατὰ πύλον μόνα. [5] Μὴ ἐπιφέρειν] ἀντὶ τοῦ προσφέρειν, καὶ ἄγειν. [6] Μήτε κατὰ γῆν] μήτε τοῖς ἐν τῇ πύλῳ, μήτε τοῖς ἐν τῇ στρατείᾳ.

[1] ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει Ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ, τάς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι [2] Ἀθηναίους ὁμοίας οἵασπερ ἂν παραλάβωσιν. αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὖσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν· ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεξαν τοιάδε. [3] ΕΠΕΜΨΑΝ ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅ,τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τὸ αὐτὸ * [4] πείθωμεν, [5] καὶ ἡμῖν ἐς τὴν B ξυμφορὰν, ὡς ἐκ τῶν παρόντων, κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. [6] τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ' ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν, οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, πλείοσι δὲ, [7] ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ διδάσκοντάς τι [8] τῶν προὔργου λόγοις τὸ δέον πράσσειν. [9] λάβετε δὲ αὐτοὺς [10] μὴ πολεμίως, μηδ' ὡς ἀξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν C ἔξεστι [11] καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν καὶ δόξαν. [12] καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων· [13] ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται, [14] διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι. [15] οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ ἐπ' ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, [16] δίκαιοί εἰσι [17] καὶ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. [18] ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει, [19] δι' ἐμπειρίαν, καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ εἰκότος προσείη. γνῶτε δὲ καὶ D ἐς * [20] τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες.

A Athenienses autem eos [*Athenas*] portarent, & [*inde*] reportarent. Illis verò reuersis hæ induciæ irritæ essent, vtq; Athenienses [*Lacedæmoniis*] naues eiusmodi restituerent, cuiusmodi [*ab ipsis*] accepissent. His igitur conditionibus induciæ factæ, nauesque circiter sexaginta traditæ, legatique missi fuerũt. Hi autem, cùm Athenas peruenissent, hæc verba fecerunt.

LACEDÆMONIORVM LEGAtorum concio.

Lacedæmonij nos huc miserunt, Athenienses, ad transigendum de viris illis, qui B sunt in insula, & ad persuadendum quicquid & vobis vtile est futurum, & nobis idem in hoc calamitoso casu, vt in præsenti rerum statu, decus maximè est allaturum. Neque verò longiorem orationem præter [*nostram*] consuetudinem habebimus: sed quia patrium nobis est institutũ, vbi pauca verba sufficiunt, non vti multis, rursus verò pluribus vti, quoties tempus postulat, vt verbis doceamus aliquid eorũ, quæ operæ pretium est facere. Hæc autem non hostili animo accipite, neq; quasi rerum ignaros C vos doceri: sed quasi gnaros admoneri, vt rectè consultetis, existimate. Vobis enim præsentem prosperitatem præclarè administrare licet, cùm penes vos habeatis [*ea loca*] quæ [*iam*] tenetis, & honorem, & gloriam præterea sitis consequuturi. nec admittere quod accidere solet hominibus, qui præter consuetudinẽ aliquid boni sunt adepti. semper enim spe elati maiora appetunt, quòd & in præsentia præter opinionẽ res ipsis feliciter cesserit. At quibus crebræ alternãtis fortunæ vicissitudines con- D tigerunt, eos secundis rerum successibus minimè confidere æquum est. Id, quod præcipuè & vestræ ciuitati, propter experientiã, & nostræ meritò adesse debet. Hoc autẽ cognoscatis, nostros casus iã intuentes.

---

[1] Ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς] ἤγουν, τοὺς πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων. [2] Ἀθηναίους ὁμοίας] ἤγουν, ἀκεραίους ἀποδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. [3] Ἔπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι] τὸ προοίμιον ἐκ προσοχῆς, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. τίθενται δὲ πολλοὶ τὸ συμφέρον. ἔτι δ' ὅτι ἔχει καὶ τὸ δυνατὸν περιλαμβανόμενον. *[4] Τὸ αὐτὸ πείθωμεν] αὐτὶ τοῦ, πράξοντας, καὶ πείσοντας ὑμᾶς ὅ,τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τύχῃ, καὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἡμῖν. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [5] Καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν] καὶ ὃ ἂν ὑμῖν ὠφέλιμον ἐσόμενον ὑποδείξωμεν, καὶ ὁμοῦ ἡμῖν εὐπρεπὲς ἐν τῇ παρούσῃ συμφορᾷ. [6] Τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους] περιττὸν τὸ μακροτέρους· ἤρκει γὰρ εἰπεῖν, τοὺς δὲ λόγους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν. [7] Ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ, διδάσκοντάς τι] διδάσκοντας λόγοις τὸ δέον, τῶν προὔργου τι πράσσειν. ἵνα ᾖ τοιοῦτον, πείθοντας λόγῳ δεόντως διαπράττεσθαι τὰ προσήκοντα. παραίτησις δὲ ἡ λέξις προελέγχει τῆς ἐσομένης μακρολογίας, οὐκ ὄντος Λακωνικοῦ τοῦ μακρολογεῖν. [8] Τῶν προὔργου] τῶν σπουδαίων. [9] Λάβετε δὲ αὐτοὺς] ἀκούσατε δὲ τῶν λόγων μήτε δυσμενῶς, ὡς πολεμίων ἀκούοντες, μήτε ἀσυνέτως· ἀλλ' οἷα δὴ συνετοὶ, ὑπομνήσεως μόνης ἕνεκεν αὐτοὺς νομίσατε λέγεσθαι πρὸς εἰδότας ὑμᾶς ἤδη. [10] Μὴ πολεμίως] ἤγουν, μὴ διαθέσει πολεμικῇ. [11] Καλῶς θέσθαι] ἐπαινετῶς διοικῆσαι. [12] Καὶ μὴ παθεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔξεστι. τὸ δὲ, ἀγαθὸν τι λαμβάνοντες, ἐπὶ τοῦ εὐπραγοῦντες κεῖται. [13] Ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται] ἀεὶ γὰρ ὀρέγονται τοῦ πλείονος, ἐλπίζοντες αὐτοῦ τεύξεσθαι. προσυπακουστέον δὲ δεῖ ἔξωθεν τὸ, καὶ διὰ τοῦτο ἀποπίπτουσι τῆς εὐτυχίας. [14] Διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι] ἤγουν, μετ' εὐτυχίας λαβεῖν τὰ παρόντα. [15] Οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ] οἷς τισι δὲ ἐπ' ἀμφότερα, ἐπί τε δηλονότι τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακά. [16] Δίκαιοί εἰσι] οὗτοι (φησὶ) μὴ πιστεύειν τῇ εὐπραγίᾳ προσήκει. [17] Καὶ ἀπιστότατοι] περιττὸς ὁ καί. [18] Ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει] τὸ μὴ πιστεύειν δηλονότι τῇ εὐπραγίᾳ. [19] Δι' ἐμπειρίαν] τοῦ πράγματος. *[20] Τὰς ἡμετέρας νῦν ξ. ἀπ. ἰδόντες] αὐτὶ τοῦ, τὰς ξυμφορὰς ἡμῶν, ἰδόντες. ἄλλως. τὰς ἡ. ν. ξ. ἀπ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀξίωμα, καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P.

Quam-

Quamuis enim simus summæ apud Græcos dignitatis, tamen ad vos venimus, nos, qui prius (vt existimamus) plus potestatis, [*a uris*] habebamus [*aliis*] concedendi ea, quorum causa nunc [*huc*] profecti vos rogamus. neque tamen, vel quòd defuerit nobis potentia, vel quòd ob eius incrementum insolentes facti simus, hæc nobis acciderunt: sed cùm pristinam potentiam obtineremus, opinione tamen decepti sumus, qua in re omnibus idem pariter contingere potest. Quare non oportet vos nunc præsentibus ciuitatis vestræ viribus, & aliarum rerum accessione fretos, opinari fortunam etiam [*eandem*] vobiscum perpetuo futuram. Illi autem sunt viri sapientes, qui tutò res secundas in ambiguo ponunt, & aduersas iidem sapientius, [*ac moderatius*] ferre possunt, & qui existimant bellum non sequi eam partem quam belli partem quis tractare velit: sed eam, ad quam ipsa fortuna eum ducere voluerit. Et huiusmodi homines minimùm labantur, & de summo secundæ fortunæ gradu deturbentur, quòd ipsius [*belli*] successibus rei non efferantur. Quod si nunc, Athenienses, erga nos feceritis, præclarè vobiscum agetur. Et [*cauebitis*] ne fortè posthac, si vos a nobis non exorati cladem aliquam acceperitis, (id, quod, vt alia multa, contingere potest) vel istos rerum progressus, [*ac præsentem felicitatem*] fortunæ fauore consequuti esse existimemini: cùm liceat vobis non periculosam, [*nec dubiam: ac certam*] potentiæ, atque prudentiæ opinionem posteris relinquere. Lacedæmonij

A οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες ἥκομεν παρ' ὑμᾶς, πρότερον αὐτοὶ [1] κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι [2] ἐφ' ἃ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. [3] καίτοι οὔτε δυνάμεως ἐνδείᾳ [4] ἐπάθομεν αὐτό, οὔτε μείζονος [5] προσγενομένης ὑβρίσαντες, [6] ἀπὸ δὲ τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων γνώμῃ σφαλέντες, [7] ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσγεγενημένων, καὶ τὸ B τῆς τύχης οἴεσθαι αἰεὶ μεθ' ὑμῶν ἔσεσθαι. [8] σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο, [9] καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιντο, [10] τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον ἄν τις * [11] αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. [12] καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες, διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι, [13] ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα [14] καταλύοιντο. C [15] ὃ νῦν ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι. [16] καὶ μή ποτε ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε, (ἃ πολλὰ ἐνδέχεται) [17] νομισθῆναι τύχῃ, καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι. ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν. [18] Λακεδαιμόνιοι

---

[1] Κυριώτεροι] δικαιότεροι. [2] Ἐφ' ἃ νῦν] τὰς σπονδὰς λέγει. [3] Καίτοι οὔτε δυνάμεως] ἥττων, ὡς ἀδύνατοι ὄντες. [4] Ἐπάθομεν αὐτὸ] τὰς νῦν δηλονότι συμφοράς. [5] Προσγενομένης] δυνάμεως, ἀπὸ κοινοῦ. [6] Ἀπὸ δὲ τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων] τῆς συνήθους δυνάμεως τῶν ὄντων αἰεὶ τοῖς ἀνθρώποις. [7] Ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει] ἐν τῷ δύνασθαι γνώμῃ σφαλῆναι. [8] Σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν] σώφρονές εἰσιν, οἵτινες, ἄδηλον ὄντος τοῦ ἀποβησομένου, ἐκ τῆς παρούσης εὐπραγίας ἐπὶ ἀσφαλέστερον ἔθεντο, καὶ ἐπ' εὐλαβείας, ὡς παραμενούσης αὐτοῖς αἰεὶ τῆς εὐπραγίας, ἀλλὰ συμβαίνειν τὰ ἐναντία. [9] Καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ] καὶ γὰρ τὰς συμφορὰς οὗτοι δεξιώτερον ἂν καὶ ὡς συνετοὶ προσδέχοιντό τε καὶ εἴσονται. [10] Τόν τε πόλεμον νομίσωσιν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, σώφρονες δὲ εἰσιν, οἵτινες ἂν μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς. ὁ δὲ διάνοια, σώφρονές εἰσιν οἵτινες εἰδῶσι τὰ ἐκ τῶν πολέμων μὴ κατὰ προαίρεσιν ἐκείνων ἀποβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τύχην. ἔνιοι δὲ τὸν δὲ τρόπον ἐξηγοῦνται, σώφρονές εἰσιν οἱ νομίζοντες τὸν πόλεμον, ὅταν τὸ ἐκ τοῦ πολέμου νίκην, μὴ καθ' ὃ μέρος ἄν τις αὐτοῦ μεταχειρίζειν, ἐθέλοι μαχεῖν, κατὰ τοῦτο συντυγχάνειν, ἀλλ' ὡς ἂν ἡ τύχη ἡγῆται τοῦ πολέμου. * [11] Αὐτοῦ] τοῦ πολέμου. οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς. τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ, ἐν τοῖς κατορθώμασιν αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Æ. P. [12] Καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες] οἱ μὴ πιστεύοντες τῇ κατὰ πόλεμον εὐπραγίᾳ. τὸ γὰρ ὀρθούμενον τὴν εὐπραγίαν λέγει. ὅτι (φησὶ) ἐλάχιστα πταίοιεν ἂν οἱ τὸν πόλεμον ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν αὐτοὶ καταπαυόμενοι. ἐξηγητικὸν δὲ ἐστι τοῦ τό τε, σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες τὰ ἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο.

[13] Ἐν τῷ εὐτυχεῖν] ἀντὶ τοῦ εὐτυχοῦντες. [14] Καταλύοιντο] ἀναπαύοιντο. [15] Ὃ νῦν ὑμῖν] ἐν εὐπραγίᾳ καταλύσασθαι, καὶ καταθέσθαι τὸν πόλεμον. [16] Καὶ μή ποτε ὕστερον] ἵνα μὴ, ἐάν ποτε σφαλῆτε ὕστερον, ἀπειθήσαντες ἡμῖν (ἐνδέχεται γὰρ) νομισθῆτε καὶ τὰ νῦν ἄλλως ηὐτυχηκέναι, καὶ χωρὶς συνέσεως. ἐξουσίας ὑμῖν οὔσης, εἰρήνης γενομένης ἄνευ κινδύνων, εὐβουλίας τε καὶ ἀνδρείας δόξαν τοῖς μετὰ ταῦτα ἀνθρώποις καταλιπεῖν· ἰσχύος μὲν, διὰ τὸ μεῖναι ὑμῖν τὴν εὐτυχίαν, καὶ μὴ μεταβληθῆναι· εὐβουλίας δὲ, ὅτι ἐπαύσασθε ἐν τῷ εὐτυχεῖν, εἰδότες τὸ τῆς τύχης ἄστατον. * [17] Νομισθῆναι] καὶ καλῶς ἔχει ὑμῖν, καλῶς ὑμῖν ἔχει πρὸς τὸ μή ποτε ὑμᾶς ὕστερον νομισθῆναι τύχῃ καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι. τὰ δ' ἄλλα, διὰ μέσου κεῖται. ἢ, ὃ καὶ βέλτιον, καὶ ἁπλούστερον. καὶ φυλάξεσθε. τί; τὸ μή ποτε ὕστερον νομισθῆναι. πῶς; ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε. καὶ γὰρ πολλὰ τοιαῦτα ἐνδέχεται. ἢ, καὶ γὰρ τοῦτο, ὡς ἄλλα πολλὰ, συμβαίνειν δύναται. νομισθῆναι λέγω, καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι τύχῃ. τουτέστι καὶ νῦν εὐτυχῆσαι, καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον κατορθῶσαι οὐ διὰ τὴν ὑμῶν ἀρετὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν τύχην τὴν ὑμῖν συναγωνισαμένην. Æ. P. [18] Λακεδαιμόνιοι δὲ] κατὰ τὸ φρόνημα τῶν λακεδαιμονίων τά τε ἄλλα καὶ μάλιστα ὅτι εἰρηνεύει. οὐ γὰρ κολακεύουσι τοὺς ἀθηναίους, καίτοι γε πταίσαντες, ἀλλὰ μένουσιν ἐπὶ τοῦ φρονήματος· καὶ λέγουσιν ὅτι, λακεδαιμόνιοι ὑμῖν εἰρήνην διδόασιν, ὡς ὄντες οὐκ κύριοι αἰτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας δηλονότι. καὶ ὥσπερ ἄρτι κύριοι νομίζουσιν εἶναι τοῦ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην οἱ λακεδαιμόνιοι, οὐ γε, ὡς ἂν τὶ διδόντες αὐτὴν, ἀντ' αὐτῆς αἰτοῦσι τοὺς ἄνδρας.

" δ' ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διά-
" λυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ ξυμ-
" μαχίαν, καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν καὶ οἰκειό-
" τητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦντες δὲ
" τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας· [1] καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι
" ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, [2] εἴτε
" βίᾳ διαφύγοιεν, [3] παρατυχούσης τινὸς σω-
" τηρίας, εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες, μᾶλλον
" ἂν χειρωθεῖεν. [4] νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔ-
" χθρας μάλιστ' ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ
" ἢν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ
" πλέω τοῦ πολέμου, κατ' ἀνάγκην ὅρκοις ἐγ-
" καταλαμβάνων, μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ·
" [5] ἀλλ' ἢν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι πρὸς τὸ ἐπι-
" εικὲς, καὶ ἀρετῇ αὐτὸν νικήσας παρὰ ἃ προσ-
" εδέχετο, [6] μετρίως ξυναλλαγῇ. [7] ὀφείλων
" γὰρ ἤδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς
" βιασθεὶς, ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετὴν, ἑτοι-
" μότερός ἐστιν αἰσχύνῃ ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο.
" [8] καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦ-
" το δρῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέ-
" τρια διενεχθέντας· [9] πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἑ-
" κουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι μεθ' ἡδονῆς,
" πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην
" διακινδυνεύειν. [10] ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ,
" ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγὴ, πρίν τι ἀνήκε-
" στον διὰ μέσου γενόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν,

A enim vos ad fœdera, & ad bellum finiendum prouocant, offerentes pacem, societatem, aliamq́; magnam amicitiam & necessitudinem mutuò futuram, & [*probi*] poscentes viros, qui sunt in insula, & vtrisque satius fore ducentes belli fortunā non periclitari, siue illi per vim effugiant, oblata aliqua salutis occasione, siue etiam potius expugnati capiātur. Graues enim inimicitias ita demum omnino dissolui putamus, non si quis bellum illatum propulsans, & in eo longè superior, [*hostem*] per B vim ad iusiurandum adigens, compositionem iniquis conditionibus cum eo faciat: sed si, cùm ipsi liceat hoc ipsum facere, [*& vi vti,*] quāuis ipse victoriam virtute præter suam expectationem sit adeptus, tamē animi æquitate adductus, moderatis, [*ac æquis*] conditionibus [*cum hoste*] reconcilietur. Cùm enim aduersarius [*propter beneficium*] iam [*acceptum*] non debeat [*aduersarium*] vlcisci, quasi vim passus fuerit, [*& iniquas conditiones ab eo oblatas inuitus, & coactus acceperit:*] sed [*pro beneficio accepto*] gratiam [*ei*] referre, præ pudore ad standum con- C uentis promptior est, [*quàm ille, qui præter animi sententiam aliquid necessitate compulsus fecerit.*] Homines autē hoc agunt erga maiores hostes potius, quàm erga mediocres inimicos. natura enim ita cōparatum habent, vt iis, qui sponte sua [*de inimicitiis*] remiserint, libenter & ipsi viciſſim cedant: illis verò, qui sunt superbi, vel præter hominum opinionem cum periculo resistant.

Nobis verò vtrisque, si vnquam aliâs, nunc profectò gratiæ reconciliatio est peropportuna, priusquam grauissimum aliquod, [*ac insanabile malum*] interea nos opprimat,

---

[1] Καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις] ἡμῖν καὶ ὑμῖν, ὡς Αντύλλος φησὶν, ἵνα δοκῶσι λακεδαιμόνιοι καὶ τὸ τῶν ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέρον. Η ἀμφοτέρων λέξις ἐν ἀμφοτέροις, ἢ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας, ἢ ἐκπολιορκηθῆναι. ὃ καὶ μᾶλλον εἰκός ἐστιν. [2] Εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν] τὸ διακινδυνεύεσθαι ἐξηγεῖται, πῶς μέλλει διακινδυνεύεσθαι αὐτοῖς ἡ δόξα. εἴτε (φησὶ) βίᾳ διαφύγοιεν οἱ ἄνδρες, παραπεσούσης τινὸς διὰ τῆς τύχης σωτηρίας, καὶ γενησόμεθα πάλιν ἴσοι ὑμῖν. εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες παρ' ὑμῶν, τουτέστιν, ἀπολόμενοι διὰ τῆς πολιορκίας, παρασκευάσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐφελκύσουσι, πρὸς τῇ κοινῇ ἔχθρᾳ, καὶ ἑτέραν ἔχειν ἰδίαν λακεδαιμονίους καὶ ἀθηναίους. [3] Παρατυχούσης] παραπεσούσης. [4] Νομίζομέν τε τὰς] νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας παύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἐπειδὰν κατὰ πόλεμόν τις πλεονεκτήσας τὸν ἐναντίον, δι' ἀνάγκην δι' ὅρκων αὐτοὺς ἄκοντας συμβῆναι, καὶ μὴ δικαίως, (τουτέστι, συνθήκας ποιῆσαι πλεονεκτικὰς καὶ ἀδίκους καὶ ἀνίσους, καὶ ὡς ἂν συμφέρῃ τῷ νενικηκότι) ἀλλ' ἐὰν δυνάμενος αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν τὸ ἡττηθέντι τὰ ἄδικα καὶ πλεονεκτικὰ συνθέσθαι, μηδὲν τούτων ἀπαιτήσῃ αὐτὸν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσου διαλλαγῇ, καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτὸ τὸ πλεονεκτικὸν καταχρατήσῃ, παρὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ κεκρατημένου. δῆλον γὰρ ὅτι ὁ κεκρατημένος ἐλπίζει παρὰ τοῦ κρατήσαντος ἀδικεῖσθαι καὶ πλεονεκτεῖσθαι. οὐδεὶς γὰρ νικήσας ἀνέχεται ὁμοίως καὶ ἐν ἴσῃ τάξει συνίστασθαι τῷ νενικημένῳ, ἀλλ' αἰεὶ τὸ πλέον ἐθέλει ἔχειν. [5] Αλλ' ἢν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι] ἤγουν τὸ νικῆσαι. [6] Μετρίως] μετὰ σωφροσύνης. [7] Οφείλων γὰρ ἤδη] ὁ ἐναντίος. ὁ γὰρ ἐξ ἐναντίας, ὡς ἂν μὴ βιασθεὶς, ἀλλ' ἐπιεικείᾳ ταπεινωθεὶς, οἶδεν τὸ οὐκ ἀμύνεσθαι δίκαιον, ἀλλ' ἀμείβεσθαι τὴν ἀρετὴν, ἑτοιμός ἐστιν ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις, αἰσχυνόμενος τὸ παραβῆναι. οὐ δὲ ἑτοιμότερος προσεισηνέχθησαν τὸ ἐκεῖνο. ἤτοι τῷ μὴ πεισθέντες, ἀλλὰ βιασθέντες ἀνίστασθαι. [8] Καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μείζονας ἐχθροὺς] καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μείζονας ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσι, τὸ εὐγνωμονῆσαι, ἤτοι προθύμως ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις. ὡς γὰρ ἐκ μεγάλων ἐχθρῶν ἐκφυγόντες καὶ σωθέντες, ἀσμένως φέρουσι τὸ ἡσυχάζειν, κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ πάλιν κινδυνεύειν πρὸς μείζω μαχόμενοι, ἤπερ πρὸς ἐκείνους τοὺς περὶ ὀλίγων καὶ μετρίων αὐτοῖς διενεχθέντας. ἔστι δὲ ἀντίθεσις. αὕτη γὰρ ἡ περὶ μετρίων ὑπερ τὰ μέτρια. [9] Πεφύκασί τε] πεφύκασί τε οἱ ἄνθρωποι τοῖς μὲν εὐγνωμόνως συνθεμένοις μαλακώτεροι γίνεσθαι πρὸς τὸ ἐκείνοις ἀνθίστασθαι, πρὸς δὲ τοὺς ὑπερηφανευομένους, παρὰ προαίρεσιν διακινδυνεύειν. [10] Ημῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ, ἔχει] ἡμῖν δὲ καλῶς ἔχει (φησὶ) διαλλαγῆναι πρὸ τοῦ, ἀνήκεστόν τι παρ' ὑποπτευθὲν γενόμενον, εἰς ἀνάγκας ἡμᾶς καταστῆσαι ἀΐδιον ἔχθρας. τὸ δὲ πρὸς τὴν κοινὴν καὶ ἰδίαν ἔχειν, τοῦτό ἐστι. νῦν μὲν κοινὴν ἔχομεν ἔχθραν πρὸς ὑμᾶς· εἰ δὲ μὴ εἴξετε τοῖς λόγοις ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ λακεδαιμόνιοι ἐχθροὶ ὑμῶν ἐσόμεθα.

cuius

cuius causa necesse erit nos [*quidem*] praeter publicas, priuatas etiam inimicitias, easque sempiternas vobiscum gerere: vos verò rebus priuari, ad quas nunc vos prouocamus, [*& quas à vobis flagitamus.*] Quare dum belli euentus adhuc est anceps, vos quidem, cum gloriae, nostraeque amicitiae accessione; nos verò, antequàm dedecus aliquod nobis accidat, cum mediocri, [*tolerabilique*] iactura, in gratiam redeamus. Et cum ipsi bello pacem anteponamus, tum etiam caeteris Graecis malorum requiem demus, qui huius quoque rei vos praecipuos authores existimabunt. Bello enim vexantur, nescientes vtri nostrum belli fuerint authores. sed si bello deposito gratiae reconciliatio fiat (cuius nunc penes vos maior est potestas) hoc beneficium vobis acceptum referent. Et si [*rem*] perspiciatis, facultas vobis adest Lacedaemonios firmos vobis amicos efficiendi, cùm & ipsi ad hoc [*vos*] prouocauerint, & [*vos*] ipsis gratificaturi potius, quam [*ipsos*] per vim compulsuri sitis. Hac autem in re quot bona inesse credibile sit considerate. Nobis enim, vobisque eadem dicentibus, [*& foedere interposito consentientibus,*] scitis caeteros Graecos, quod [*opibus, & autoritate nobis longè*] sint inferiores, maximum honorem [*nobis*] habituros. Haec igitur Lacedaemonij dixerunt, existimantes Athenienses superiore tempore foederum quidem cupidos fuisse: sed se resistentibus impeditos fuisse: oblatam verò pacem libenter accepturos, virosque [*sibi*] reddituros. Illi verò, quòd viros in insula tenerent interceptos, existimabant, sibi iam in promptu esse foedera cum ipsis facere, quotiescunque vellent: sed maiora affectabant.

A ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀΐδιον ὑμῖν ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ἡμᾶς δὲ στερηθῆναι ὧν νῦν προκαλούμεθα. [1] ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φιλίας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ τινος, ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης, διαλλαγῶμεν· καὶ αὐτοί τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἑλώμεθα, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀνάπαυσιν κακῶν ποιήσωμεν· [2] οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέρους ἡγήσονται. [3] πολεμοῦνται γὰρ ἀ-B σαφῶς ὁποτέρων ἀρξάντων· καταλύσεως δὲ γενομένης (ἧς νῦν ὑμεῖς τὸ πλέον κύριοί ἐστε) τὴν χάριν ὑμῖν προσθήσουσιν. [4] * [5] ἤν τε γνῶτε, Λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως, [6] αὐτῶν τε προκαλεσαμένων, χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βιασαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σκοπεῖτε [7] ὅσα εἰκὸς εἶναι. [8] ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ λεγόντων, τό γε ἄλλο Ἑλληνικὸν ἴστε ὅτι ὑποδεέστερον ὂν τὰ μέγιστα τιμή-C σει. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων, κωλύεσθαι. διδομένης δὲ εἰρήνης, δέξεσθαί τε ἀσμένως, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. [9] οἱ δὲ, τὰς μὲν σπονδὰς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶναι ὁπόταν βούλωνται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλέονος ὠρέγοντο.

Marginal notes: π. ὑμῖν — π. ὑμᾶς — [illegible] — [illegible] ὑποδεέστερον ὂν

[1] Ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων] ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων καὶ ἀμφιβόλων πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν σφακτηρίαν, ὅτι ἁλίσκονται οἱ ἄνδρες, ὅτι [illegible], καὶ ὑμῖν μὲν δόξης προσγινομένης καὶ φιλίας παρ' ἡμῶν, ἐὰν σπεισώμεθα ὥσπερ νῦν ἔχομεν· ἡμῖν δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις, πρὶν αἰσχροῦ τινος πειραθῆναι (ἀντὶ τοῦ, πρὶν ἁλῶναι τοὺς ἄνδρας) τῆς συμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης, διαλλαγῶμεν. [2] Οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς] οἱ τῷ αὐτοὺς γενέσθαι δυνατὸν τὴν εἰρήνην, ὑμᾶς νομιοῦσιν αἰτιωτέρους. ἀντὶ τοῦ, μᾶλλον τῶν Λακεδαιμονίων, ὑμῖν τὴν χάριν τῆς εἰρήνης ὁμολογήσουσιν. ὁ δὲ καὶ αἰτιωτέρους οὐ φαύλως κεῖται, ἀλλ' ἀναγκαίως. λέγει γὰρ ὅτι τὸ τι νομίσαι ὑμᾶς νενικηκέναι, καὶ τὴν χάριν τῆς εἰρήνης ὑμᾶς μᾶλλον αἰτιάσεσθαι. [3] Πολεμοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς] πολεμοῦνται γὰρ, ἀδήλου ὄντος τοῦ πράγματος ὅς ἐστιν ὁ προκατάρξάμενος τοῦ πολέμου, ὅτι ὁ Λακεδαιμόνιος, ὅτι ὁ Ἀθηναῖος, καὶ τὰ ἑξῆς. [4] Ἤν τε γνῶτε, Λακεδαιμονίοις] ἐάν τι πεισθῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν Λακεδαιμονίους φίλους γενέσθαι, χάριν δοῦσιν μᾶλλον ἤπερ βιασθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν. [5] Ἤν τε γνῶτε] ἐὰν τι καλῶς τὸ πρᾶγμα [illegible], καὶ γνῶτε, τουτέστι, ἐὰν σωφρονῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν τοὺς Λακεδαιμονίους φίλους ἔχειν βεβαίους, ἔτι αὐτοὶ μὲν ὑμᾶς πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν, καὶ διαλλαγὴν προκαλοῦνται, ὑμεῖς δὲ αὐτοῖς χαρίσασθε μᾶλλον ἢ αὐτοὺς βιάσασθε. Ἄλλως. ἐὰν ὑφ' ἡμῶν πεισθῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίους τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑμᾶς ἐπὶ ταῦτα προσκαλεσαμένοις, καὶ χαρισαμένοις μᾶλλον, ἢ βιασαμένοις, ἤγουν ὑμῖν χάριν δοῦσι μᾶλλον, ἢ βιασαμένοις ὑμᾶς. χάριν δὲ λέγει τὴν διαλλαγὴν, τὴν εἰρήνην, τὴν ξυμμαχίαν, τὴν πολλὴν φιλίαν, καὶ οἰκειότητα, ἃ πάντα οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοῖς Ἀθηναίοις ἑκόντες μᾶλλον, καὶ λόγοις πεισθέντες, ἢ αὐτοὺς βιαζόμενοι, ἢ καὶ αὐτοὶ ὑπ' ἐκείνων βιασθέντες, καὶ βίᾳ ἀναγκασθέντες ἐδίδοσαν. ἀλλὰ τὸ τῆς συντάξεως ἀσαφέστερον σχῆμα καὶ τὴν ἔννοιαν ἀσαφεστέραν ποιεῖ. ἐν τούτοις δὲ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις τὸ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἀξίωμα, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν σεμνοπρεπῶς τηροῦσιν. Æ. P. [6] Αὐτῶν τε προκαλεσαμένων] θελησάντων καὶ προτρεψάντων ὑμᾶς ἐπὶ ταῦτα. [7] Ὅσα εἰκὸς εἶναι] ἀντὶ τοῦ συμβήσεσθαι. [8] Ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ λεγόντων] ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ σπενδομένων καὶ ὁμονοούντων, τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὑπήκοον ὂν, μεγάλως ὑμᾶς τιμήσει. [9] Οἱ δὲ, τὰς μὲν σπονδὰς] τὸ ἑξῆς τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι.

[1] μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὢν, καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον, κομισθῆναι Ἀθήναζε· ἐλθόντων δὲ, ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν, καὶ Πηγὰς, καὶ Τροιζῆνα, καὶ Ἀχαΐαν (ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, [2] Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς, [3] καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον σπονδῶν) κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας, καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις. [4] οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν ἀντεῖπον, [5] ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἑλέσθαι, οἵτινες λέγοντες καὶ ἀκούοντες περὶ ἑκάστου, [6] ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν ὅ, τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχοντας δίκαιον αὐτοὺς, σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν· οἵτινες τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι. ἀλλὰ εἴ τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν. ὁρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσιν οἷόν τε ὂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴτε καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους [7] διαβληθῶσιν, εἰπόντες, καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἃ προὐκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελύοντο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον· καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπῄτουν, [8] καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, [9] ἐγκλήματα ἔχοντες, ἐπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι [10] παράσπονδον, [11] καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι, οὐκ ἀπεδίδοσαν, [12] ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἴρητο, [13] ἐὰν καὶ ὁποιονοῦν παραβαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς.

A Illos autem maximè instigabat Cleon Clearneti filius, qui tunc temporis vir popularis, & in dicendo multitudini acceptissimus erat. Hic [*Atheniensibus*] persuasit, vt [*Lacedæmoniorum legatis*] responderent. Oportere primùm [*quidem,*] eos, qui in insula essent, & armis, & se ipsis traditis, Athenas portari. [*Deinde*] verò, [*illis eò*] profectis, vbi Lacedæmonij reddidissent Nisæam, & Pegas, & Trœzeña, & Achaiam, (quæ bello non cepissent: sed ex superiore compositione ab Atheniensibus accepissent, qui propter clades B acceptas, & quòd fœderibus tunc multo magis indigerent, ipsis ea concessissent:) [*ita demum*] suos ciues recipere, & fœdera [*tam diuturna*] facere, quam diuturna vtrisque placuisset. Lacedæmonij verò ad hoc responsum nihil contradixerunt: sed petierunt, vt sibi darentur viri delecti, quibuscum rem conferrent, ac disceptarent, qui dicentes, & audientes, [*id est, colloquentes, ac disputantes*] de singulis rebus, pacatè conuenirent in iis, quæ alteri alteris persuasissent. Tunc verò Cleon C vehementer instare cœpit, dicens se vel ante cognouisse ipsos nihil æqui, [*nihil sinceri*] in animo habere; & nunc etiam [*hoc*] manifestum esse, quippe qui apud multitudinem nihil dicere: sed cum paucis viris concilium habere vellent. quòd si quid sani cogitarent, eos apud vniuersos [*Athenienses*] verba facere iussit. Lacedæmonij verò cernentes neque sibi fas esse apud multitudinem loqui, quamuis propter cladem acceptam, ipsis [*postulata*] concedere placeret, [*veriti*] ne apud socios malè au- D dirent, si dixissent [*quæ dicere volebant,*] nec impetrassent, neque Athenienses moderatè se gesturos in iis, ad quæ prouocarentur, infecto negotio Athenis discesserunt. Quibus reuersis induciæ de Pylo factæ confestim solutæ sunt. Lacedæmonij verò naues repetebant, quemadmodum [*inter ipsos, & Athenienses*] conuenerat. Sed Athenienses eas reddere noluerunt, [*illis*] crimini dantes, quòd præter induciarum pacta incursionem in munitionem fecissent aliaque, quæ non magni momenti esse videbantur. hac ratione nixi, quòd in conuentis dictum esset, si vel minima eorum pars violata fuisset, inducias ruptas fore.

[1] Μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε] κατέπειθε. [2] Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων] Ἀθηναίων τὰ προειρημένα χωρία Λακεδαιμονίοις συγχωρησάντων ἐν ταῖς προτέραις σπονδαῖς, διὰ τὸ ἐν συμφοραῖς εἶναι. [illegible] ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων [illegible]. [3] Καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων] τῶν Λακεδαιμονίων. [4] Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [5] Ξυνέδρους δὲ] τοὺς διαλεξομένους περὶ τούτων, καὶ συνδιασκεψομένους. [6] Ξυμβήσονται] φιλωθήσονται. [7] Διαβληθῶσιν] ψεχθῶσι. [illegible]. [8] Καθάπερ ξυνέκειτο] ὡς ἦν ἐν ταῖς συνθήκαις [illegible]. [9] Ἐγκλήματα ἔχοντες] [illegible] ἐγκλήματα ἐπιφέροντες κατὰ Λακεδαιμονίων. [10] Παράσπονδον] [illegible] ἐν ταῖς σπονδαῖς [illegible]. [11] Καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα] [illegible]. [12] Ἰσχυριζόμενοι] [illegible]. [13] Ἐὰν καὶ ὁποιονοῦν παραβαθῇ] [illegible].

Lacedæ-

Lacedæmonij verò contradicebant, & A [*Athenienses*] accusabant, quòd præter ius, [*& pacta, suas*] naues retinerent, atque digressi, bellum [*denuo*] gerere cœperunt: (bellumque totis viribus ab vtrisque ad Pylum administrabatur:) Athenienses quidem, binis nauibus aduersus insulam interdiu semper circumeuntes, noctu verò [*eam custodientes*] omnibus etiam [*nauibus*] manentibus in statione circumcirca, [*in cæteris partibus,*] excepta illa, quæ pelagus spectabat, [*idque*] quoties ventus B spirabat: (& viginti [*alia*] naues ad ipsos Athenis ad [*insulæ*] custodiam venerunt, ita vt vniuersæ numero essent septuaginta) Peloponnesij verò, in continente castra habentes, & [*Atheniensium*] munitionem subinde oppugnantes, [*&*] obseruantes occasionem, si qua forte sese ipsis offerret, vt suos ciues liberarent. Interea verò Syracusani, eorumque socij, qui in Sicilia erant, præter naues præsidiarias, quæ apud Messanam erant, aduecta cætera classe, quam parauerant, bellum è Messana gerebant. Eosque [*ad hoc*] Locri maxime solicitabant, ob odium, quo C Rheginos prosequebantur. Ipsique cum frequentibus copiis, quas ex omni totius populi ordine coëgerant, in illorum agrum irruptionem fecerant. Volebant autem nauale prœlium experiri, quòd naues, quæ tunc Atheniensibus aderant, paucas esse animaduerterent, maiore autem illarum parte, & illis, quæ venturæ erant, insulam [*Sphacteriam*] obsideri audirent. Si enim classe vicissent, Rhegium terra, marique obsessum in suam potestatem redactum iri, suasque res ita demum firmiores fore sperabant. Cùm e-

A οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε, [1] καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, [2] ἀπελθόντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο· [3] ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν *[4] ἐναντίαιν ἀεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν, πλὴν *[5] τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, *[6] ὁπότε ἄνεμος εἴη· (καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν· B ὥστε αἱ πᾶσαι, ἑβδομήκοντα ἐγένοντο) *[7] πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατοπεδευόμενοι, [8] καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκοποῦντες καιρὸν, εἴ τις παραπέσοι, ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ σικελίᾳ συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρὸς ταῖς ἐν μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ, τὸ ἄλλο ναυτικὸν, ὃ παρεσκευάζοντο, προσκομίσαντες, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς μεσσήνης. καὶ μάλιστα ἐνῆγον οἱ λοκροὶ, τῶν C ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν· [9] καὶ αὐτοὶ δὲ ἐσβεβλήκεσαν πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τοῖς ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ μελλούσαις ἥξειν πυνθανόμενοι [10] *[11] τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. [12] εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ, τὸ ῥήγιον ἤλπιζον πεζῇ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥᾳδίως χειρώσασθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα γίγνεσθαι· ξυνέβ-

---

[1] Καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες] καὶ ἐγκαλοῦντες ὡς ἀδικηθέντες, διὰ τὸ τὰς ναῦς μὴ ἀποδοθῆναι. [2] Ἀπελθόντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο] [illegible] ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, ἀναχωρήσαντες ἐπὶ [illegible], παρεσκευάζοντο ἐπὶ τὸν πόλεμον. [3] Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν] ἀντὶ τοῦ, ἀθηναῖοι μὲν δύο ναυσὶν ἐναντίαις περιέπλεον τὴν νῆσον, τοῦτ' ἔστιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ μέσῳ διὰ τὸ [illegible] ἐν τῇ σφακτηρίᾳ ἐξελθεῖν. *[4] Ἐναντίαιν] ἀλλήλαις δηλονότι. [illegible] ἀντιπεριφόρους [illegible], καὶ ὁρμᾶν ἐναντία [illegible] ἡ μὲν, [illegible], ἡ δὲ, ἐπαναχωροῦσα, ἵνα ῥᾷον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ κατειλημμένους φυλάττωσι, μὴ λαθόντες διαφύγοιεν. [illegible], τοὺς πολεμίους δηλονότι, ἵνα μὴ διαφύγωσιν [illegible] τῶν ἀθηναίων ναυσὶν ἀντιπλεούσαις, καὶ ἀντιπεριφόροις [illegible]. τοῦτο δὲ πρὸς τὰς [illegible] ἐσχάτας δεῖ ἀναφέρειν [illegible] τῆς σφακτηρίας δύο ἐσχάτας [illegible] ἔχειν. τῇ μὲν, [illegible] τὸ τείχισμα τῶν ἀθηναίων, καὶ τὴν πύλον. τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἀντίαν ἤπειρον, [illegible]. Æ.P. *[5] Τὰ πρὸς τὸ πέλαγος] μέρη δηλονότι. [illegible] (ὡς ἄνω δεδήλωται) [illegible] πύλον, [illegible], πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενον [illegible]. [illegible] μᾶλλον [illegible] ἀλίμενα, ὁπότε ἄνεμος εἴη, [illegible]. Æ.P. [6] Ὁπότε ἄνεμος εἴη] τότε γὰρ καὶ διὰ τὸ τῶν χω- ρίων ἀλίμενον, καὶ διὰ τὴν τοῦ ἀνέμου βίαν αἱ νῆες ἐν τούτοις τοῖς μέρεσιν ὁρμεῖν οὐκ ἠδύναντο. ὁπότε δὲ ὁ ἄνεμος οὐ πνέοι, τότε καὶ κατὰ πάντα τὰ τῆς νήσου μέρη περιώρμουν. Æ.P. *[7] Πελοποννήσιοι δὲ] τὸ ἑξῆς τοῦτο. ἐς πόλεμον καθίσταντο (καὶ τὰ περὶ π. ὑπ' ἀμφ. κ. κρ. ἐπολεμεῖτο) ἀθηναῖοι μὲν, καὶ τὰ ἑξῆς. οἱ δὲ, πελοποννήσιοι δέ. Æ.P. [8] Καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐς πόλεμον καθίσταντο. [9] Καὶ αὐτοὶ δὲ] οἱ λοκροί. [10] Τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι] [illegible]. *[11] Τὴν νῆσον] τῆς Σφακτηρίας, ἣν οἱ ἀθηναῖοι (ὡς ἐν τοῖς ἄνω λέλεκται) ταῖς ἑαυτῶν ναυσὶν ἐφορμοῦντες, καὶ περιορμοῦντες ἡμέρας, καὶ νυκτὸς ἐφύλασσον. [illegible] δὲ οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰς πλείους ἀθηναίων ναῦς ἥξειν ἐπυνθάνοντο. πότε; μετὰ τὴν τῶν ἐν τῇ νήσῳ πολιορκουμένων ἅλωσιν. τὰ δὲ παλαιὰ σχόλια τὴν Σικελίαν ἐνταῦθα νοεῖσθαι λέγουσιν. ὅπερ ἀπίθανον, καὶ ὑπὸ τοῦ ξυγγραφέως οὐ δηλωθέν. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον, ὅπου λέγεται, τοῖς ἀθηναίοις μὴ ἐνεῖναι ἐφορμεῖν. πῶς οὖν οἱ ὕστερον ἐκ τῆς Σφακτηρίας ἐλθόντες, καὶ τῇ Σικελίᾳ οὔπω ἐφορμοῦντες αὐτὴν ἐπολιόρκουν; Æ.P. [12] Εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ] οἱ λοκροὶ δηλονότι.

γὰρ κειμένου τοῦ τε ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς ἰταλίας, τῆς τε μεσσήνης τῆς σικελίας, τοῖς ἀθηναίοις τε οὐκ εἶναι ἐφορμεῖν, καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς, [1] ἡ μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα καὶ μεσσήνης, ᾗπερ βραχύτατον σικελία τῆς ἠπείρου ἀπέχει· καὶ ἔστιν ἡ χάρυβδις [2] κληθεῖσα τοῦτο, ᾗ ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν τοῦ τε τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα * [3] ἐς αὐτὸ, καὶ ῥοώδης οὖσα, [4] εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη. ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῳ πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἠναγκάσθησαν ὀψὲ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ πλοίου διαπλέοντος, ἀντεπαναγόμενοι πρός τε ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα, καὶ ῥηγίνας ὀκτώ. καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, διὰ τάχους ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι ἔτυχον εἰς τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα τότε, ἐν τῇ μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ ῥηγίῳ, [5] μίαν ναῦν ἀπολέσαντες. [6] καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς τῶν ῥηγίνων. [7] ἐπὶ δὲ τὴν πελωρίδα τῆς μεσσήνης συλλεγεῖσαι αἱ τῶν συρακουσίων καὶ ξυμμάχων νῆες ὥρμουν, καὶ ὁ πεζὸς αὖθις παρῆν. προσπλεύσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι καὶ ῥηγῖνοι, ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς, ἐνέβαλον· [8] καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ μίαν ναῦν αὖθις ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων. καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν συρακουσίων ἐμβάντων ἐς τὰς ναῦς, καὶ παραπλεόντων [9] ἀπὸ κάλω ἐς τὴν μεσσήνην, αὖθις [10] προσβαλόντες οἱ ἀθηναῖοι, [11] ἀποσιμωσάντων ἐκείνων, [12] καὶ προεμβαλόντων, * [13] ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένῃ, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ συρακούσιοι παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ μεσσήνῃ λιμένα

γρ. περὶ

γρ. εἰσβαίντων

A nim Rhegium Italiæ promontorium proximum esset [*Messanæ*,] & Messana, quæ est in Sicilia, [*Rhegio vicissim proxima esset, existimabant se*] nõ permissuros, vt Athenienses [*ad insulam*] appellerent, fretoq́; potirẽtur. Hoc autẽ fretum est mare inter Rhegium, & Messanam, quà breuissimo interuallo Sicilia distat a cõtinente. atq; hæc est [*illa Siculi maris pars*,] quæ Charybdis appellata fuit, quà Vlysses transisse fertur. Hoc autẽ mare propter loci angustias, & ingentium mariũ, Tyrrheni, & Siculi concursum, in ipsum [*fretum*] irrumpens, & æstuosum existens, iure sæuum est appellatum. In hoc igitur [*tam angusto*] spatio Syracusani, eorumq́; socij, cum nauibus paulo pluribus, quàm triginta, sub serũ diei prœlium nauale cõmittere coacti fuerunt, pro nauigio cursum illac tenente, obuiam [*hostibus*] prodeuntes, aduersus sexdecim Atticas, & octo Rheginas naues. Et ab Atheniensibus victi, tunc in sua castra celeriter se receperũt, vt singulis licuit, vna ad Messanam, & Rhegium naui amissa. noxq́; suo interuentu prœlium diremit. Postea verò Locri quidẽ ex Rheginorum agro discesserunt. Syracusanorũ verò, sociorumq́; naues ad Peloridem, quæ est agri Messanẽsis, coactæ stationẽ habebãt, ipsisq́; peditatus aderat. Athenienses verò, & Rhegini, cùm naues vacuas animaduertissent, impressionem in eas fecerunt, manuq́; ferrea iniecta vnam ipsorum depresserũt, viris [*ex ea*] natando elapsis. Postea verò, cùm Syracusani naues ingressi fuissent, & Messanã remulco tracti præterueherentur, Athenienses impetu rursus in eos facto, illis ex littore, oraque caua in altum prouectis, & prius [*hostem*] aggressis, alteram nauem amiserunt. Syracusani autem, cùm in hac præteruectione, prœlioq́; nauali, quod huiusmodi fuit, rem non deteriore conditionẽ gessissent, in Messanæ portũ se receperunt.

[1] Ἡ μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα καὶ μεσσήνης] ἡ εἰς τὸν μεταξὺ ῥηγίου καὶ μεσσήνης πορθμὸν ῥέουσα. [2] Κληθεῖσα τοῦτο] τὸ μέρος τοῦ, θαλάσσης. * [3] Ἐς αὐτὸ] πρὸς τὸ σημαινόμενον. αὐτὸ τοῦ, ἐς αὐτὸν τὸν πορθμόν. Æ. P. [4] Εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη] εἰς τὸ πλεῦσαι δηλονότι. [5] Μίαν ναῦν ἀπολέσαντες] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [6] Καὶ νὺξ ἐπεγένετο] ἤγουν, γενομένη γὰρ νὺξ ἔπαυσε τὸ ἔργον. [7] Ἐπὶ δὲ τὴν πελωρίδα] πελωρὶς, ἀκρωτήριον σικελίας τὸ βορειότατον.
[8] Καὶ χειρὶ σιδηρᾷ] δηλονότι ὑπὸ τῶν συρακουσίων ἐπιβληθείσῃ [illegible] μίαν ναῦν ἀπώλεσαν οἱ ἀθηναῖοι. [9] Ἀπὸ κάλω] τῷ λεγομένῳ παρόλκῳ. οἱ γὰρ παρ' αὐτὴν τὴν γῆν πλέοντες οὐ δύνανται ἐρέσσειν. [10] Προσβαλόντες] τοῖς συρακουσίοις δηλονότι. [11] Ἀποσιμωσάντων] ὑποχωρησάντων, καὶ μετεωρισάντων τὰς ναῦς, ἵνα ἐκ πολλοῦ διαστήματος δυνηθῶσι μετὰ μείζονος ὁρμῆς ἐμβάλλειν τοῖς ἀθηναίοις.
[12] Καὶ προεμβαλόντων] τῶν συρακουσίων πρὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι ἐμβαλόντων. * [13] Ἑτέραν] οἱ μὲν γὰρ συρακούσιοι μίαν τῶν οἰκείων νεῶν ὑπ' ἀθηναίων καταποντωθεῖσαν ἀπώλεσαν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι καὶ αὐτοὶ ἑτέραν ἀπώλεσαν ὑπὸ τῶν πολεμίων καταφθαρεῖσαν. οὕτως οὖν ἡ ναῦς ἀντὶ νεὼς, καὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ. διὸ καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιφέρεται, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ συρακούσιοι. διὰ τί; διὰ τὴν ἀμοιβὴν, καὶ τὴν τοῦ κακοῦ ἀνταπόδοσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ νομίζουσι καὶ τὴν μίαν καὶ τὴν ἑτέραν ναῦν πρὸς τοὺς συρακουσίους δεῖν ἀναφέρειν· ὅπερ ἐκ τῶν τοῦ ξυγγραφέως λόγων ἀπίθανον εἶναι φαίνεται. Æ. P.

Atque

Atq; Athenienses quidem, cùm per nuntios intellexissent Camarinam Syracusanis ab Archia, eiusq; sociis prodi, eò nauigarunt. Interea verò Messanenses cum omnibus totius populi copiis terra, mariq; simul expeditionem susceperunt aduersus Naxum Chalcidicam, quæ finitima erat. Primoq; die Naxiis intra mœnia conclusis, agrum vastabant. Postero verò die, classe circumuecti per fluuium Acesinen, agrum vastabant, at cum peditatu ad vrbem oppugnandam accesserunt. Interea verò Siculi multi, qui in montibus habitabant, ad opem Naxiis contra Messanenses ferendam descenderunt. Quos vt conspexere Naxij, sumptis animis, & inter se cohortati, quòd Leontini, cæteriq; socij Græci ad opem ipsis ferendam aduentarent, ex vrbe subitò erumpentes, impetum in Messanenses fecerunt. illisq; in fugam versis, supra mille interfecerunt, cæterique domum ægrè se receperunt. nam barbari maximam eorum partem in viis aggressi perdiderunt. Et naues, quæ ad Messanam appulerant, aliæ ab aliis separatæ domum se receperunt, statimq; Leontini, sociique cum Atheniensibus Messanam, vt bello attritam, oppugnatum iuerunt. Et Athenienses quidem, cum classe, à portu; peditatus verò, à terra, vrbem oppugnantes, [*expugnare*] conabantur. Sed Messanenses, & ex Locris aliquot cum Demotele, qui post cladem acceptam, vrbis præsidio relicti fuerant; eruptione facta, [*hostemq;*] repentè adorti, exercitus Leontinorum magnam partem in fugam verterunt, multosq; interfecerunt. quod cùm vidissent Athenienses, & ex nauibus escensum in terram fecissent, opem [*ipsis*] tulerunt, & Messanenses insequuti intra vrbis muros concluserunt, eos perturbatos aggressi; erectoque trophæo Rhegium reuerterunt. Post hæc, Græci, qui erant in Sicilia, sine Atheniensibus, alij alios mutuo bello terrâ infestabant. Athenienses verò, qui ad Pylum erant, Lacedæmonios in insula interceptos adhuc obsidebant; at Peloponnesij, qui in continente statiua habebant,

A καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι, καμαριναίους ἀγγελθέντας προδίδοσθαι συρακουσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε. μεσσήνιοι δ' ἐν τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ νάξον τὴν χαλκιδικὴν ὅμορον οὖσαν· καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ [1] τειχήρεις ποιήσαντες τοὺς ναξίους, ἐδῄουν τὴν γῆν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν ἀκεσίνην ποταμὸν, τὴν γῆν ἐδῄουν, τῷ δὲ πεζῷ [2] πρὸς τὴν πόλιν B ἐσέβαλλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ σικελοὶ [3] ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον [4] βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς μεσσηνίους. καὶ οἱ νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσήσαντες, καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς, ὡς οἱ λεοντῖνοι σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως, προσπίπτουσι τοῖς μεσσηνίοις. καὶ τρέψαντες, ἀπέκτειναν τε ὑπὲρ χιλίους, καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁ- C δοῖς ἐπιπεσόντες, τοὺς πλείστους διέφθειραν. [5] καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν μεσσήνην, ὕστερον [6] ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν. λεοντῖνοι δὲ εὐθὺς καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ ἀθηναίων ἐς τὴν μεσσήνην, [7] ὡς κεκακωμένην, ἐστράτευον, καὶ προσβάλλοντες, οἱ μὲν ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα [8] ταῖς ναυσὶν ἐπειρῶντο, ὁ δὲ πεζὸς, πρὸς τὴν πόλιν. ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ μεσσήνιοι, καὶ λοκρῶν τινες μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἳ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρου- D ροὶ, ἐξαπιναίως προσπεσόντες, τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν λεοντίνων τὸ πολὺ, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν, ἐβοήθουν, [9] καὶ κατεδίωξαν τοὺς μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, [10] τεταραγμένοις [11] ἐπιγενόμενοι. καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν ἐν τῇ σικελίᾳ ἕλληνες, ἄνευ τῶν ἀθηναίων, κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους. ἐν δὲ τῇ πύλῳ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ λακεδαιμονίους οἱ ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον τῶν πελοποννησίων

γρ. ἐστράτευον

γρ. ἐπείρων

[1] Τειχήρεις ποιήσαντες] εἴσω δηλονότι τῶν τειχῶν ἀποκλείσαντες. [2] Πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλλον] τὴν νάξον. [3] Ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ] αὐτόθι, οἱ ἐπὶ τῶν ἄκρων ὄντες, καὶ τὰ ὄρη, ὡς ἐκεῖ οἰκοῦντες αὐτῶν. [4] Βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς μεσσηνίους] τοῖς ναξίοις δηλονότι βοηθοῦντες κατὰ τῶν μεσσηνίων. [5] Καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι] αἱ συμμαχικαί. [6] Ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν] ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου διαχωρισθεῖσαι. [7] Ὡς κεκακωμένην] κακῶς πάσχουσαν. δεδυστυχηκυῖαν. [8] Ταῖς ναυσὶν ἐπειρῶντο] [illegible] ἐπείρων. τὴν μεσσήνην δηλονότι. [9] Καὶ κατεδίωξαν τοὺς μεσσηνίους] ἐδίωξαν, διώξαντες ἐσέβαλον. [10] Τεταραγμένοις] τοῖς μεσσηνίοις. [11] Ἐπιγενόμενοι] ἐπελθόντες.

[1] κατὰ χώραν ἔμενον. ἐπίπονος δὲ ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακή, σίτου τε ἀπορίᾳ καὶ ὕδατος. οὐ γὰρ ἦν κρήνη [2] ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· [3] ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδωρ. [4] στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ [5] ᾑροῦντο κατὰ μέρος, [6] αἱ δὲ, μετέωροι ὥρμουν. ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρεῖχε, [7] παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ᾤοντο [8] ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσειν, [9] ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ἐς τὴν νῆσον ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεσμένον, καὶ οἶνον, καὶ τυρὸν, καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα, οἷον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ· [10] τάξαντες [11] ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν εἱλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες, καὶ μάλιστα οἱ εἵλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς [12] ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ [13] καταφέρεσθαι. ῥᾷον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον ὁπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· [14] ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν. τοῖς δὲ [15] ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθεστήκει. [16] ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα τετιμημένα χρημάτων, καὶ οἱ ὁπλῖται [17] περὶ τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύσειαν, ἡλίσκοντο. [18] ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ ὕφυδροι, καλῳδίῳ ἐν ἀσκοῖς

A in suo loco se continebant. Atheniensibus autem [*Pyli*] custodia admodum laboriosa erat, cùm propter cõmeatus, tum propter aquæ inopiam. nullus enim fons, præter vnum, eumq; non magnũ, in ipsa Pyli arce erat. sed pleriq; glaream ad mare suffodiẽtes, qualem credibile est aquam potabant. Erãt præterea loci angustiæ, propter quas in exiguo, [*& angusto spatio*] castra habebãt. Et quia naues nullam stationem habebãt, harum quidem aliæ per vices cibũ in terra sumebãt, aliæ verò in anchoris stabant. Et B mora, quæ præter opinionem accidebat, maximum animi angorẽ [*ipsis*] afferebat, q; homines in insula deserta, [*interceptos,*] & aqua salsa vtentes intra paucos dies a se expugnatum iri putarent. Cuius rei causa erant Lacedæmonij, qui edixerãt, vt quisquis vellet, frumentum molitum, vinũ, caseum, & si quid aliud esculentũ esset, quod ad obsidionem tolerandam vtile esset, in insulam importaret, hoc ingenti pretio æstimantes, & Helotibus, qui [*aliquid horum illuc*] importasset, libertatem promittẽtes. Quare cũ alij [*res esculentas in insulam*] non C sine graui periculo comportabãt, tum verò præcipuè Helotes, soluentes ex qualibet Peloponnesi parte, in qua eos esse contigisset, & dum nox adhuc esset, appellentes ad eam insulæ partem, quę pelagus spectabat. Ventum autem potissimùm obseruabant, quo [*ad insulam*] deferrentur. facilius enim triremium custodiam latebant, quoties ventus à mari spirabat. Nam [*Attica naues tunc*] stationem circum insulam habere non poterant. Illis verò cursus ad littora non parcus esse consueuerat. Nam D [*sua*] nauigia pecuniis æstimata [*in littus*] impingebant, [*quòd pro illorum iactura pretium in singula statutum sibi, promissum, à Lacedæmoniis se accepturos confiderent.*] Et [*Lacedæmoniorum*] milites, [*qui in insula ab Atheniensibus obsidebantur,*] ad illas insulæ partes, ad quas commodè naues appellere poterant, excubias agebant, [*vt commeatus allatos statim reciperent.*] Quotquot verò mari tranquillo periculum subissent, [*ab Atheniensibus*] intercipiebantur. Illuc etiam per portum adnatabant vrinatores sub aquis

[1] Κατὰ χώραν ἔμενον] ἤρεμουν ἡσύχαζον. [2] Ὅτι μὴ μία] ἤγουν, εἰ μὴ μία. [3] Ἀλλὰ διαμώμενοι] αὐτὶ τοῦ διασκάπτοντες. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἄμη, ὅ ἐστι σκαφίου πλατύ. βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι διασείοντες τὸν κάχληκα, καὶ βόθρους ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ποιοῦντες, ηὕρισκον ὕδωρ, διὰ τὸ ἐς αὐτὸν ἀναθλίβεσθαι πόσιν δι' ἄκραν δίψαν. [4] Στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ] διὰ στρατιάν ἐν ὀλίγῳ δηλονότι τῆς γῆς. [5] Ἡροῦντο κατὰ μέρος] ἀντὶ τοῦ κατὰ διαδοχήν. [6] Αἱ δὲ, μετέωροι] ἤγουν ἐπ' ἀγκυρῶν. [7] Παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος] παρὰ προσδοκίαν συμβαίνων. [8] Ἡμερῶν ὀλίγων] ἐντὸς δηλονότι. [9] Ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ] ὄντας δηλονότι. [10] Τάξαντες] τὸ εἰσάξαι. [11] Ἀργυρίου] ὠνίου δηλονότι. [12] Ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος] ἐς τὰ ἀφορῶντα. [13] Καταφέρεσθαι] καταγίνεσθαι. [14] Ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν] ἄπορον γὰρ ἦν δηλονότι ταῖς ναυσὶ περιορμεῖν τὴν νῆσον. [15] Ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθειστήκει] ἤγουν, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν κατέπλεον. [16] Ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα] ἐξεδίδοσαν (φησὶ) τῇ πέτρᾳ τὰ πλοῖα ὠνηθέντα χρημάτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων. ὑπέσχοντο γὰρ τοῖς ναυκλήροις δώσειν τὰς τιμὰς, εἰ ἀπόλλυνται τὰ αὐτῶν πλοῖα. [17] Περὶ τὰς κατάρσεις] καθόρσεις λέγει τοὺς ἐπιτηδείους εἰς καθελκυσμὸν τόπους ἢ εἰς τὸ προσορμίζεσθαι. τὸ δὲ ἐφύλασσον, ἀντὶ τοῦ, φρουροὶ ἦσαν αὐτοὺς τῶν πολιορκουμένων, ἵνα εὐθὺς ἀπολάβωσι τὰς τροφάς. [18] Ἐσένεον δὲ] ἀπεκολύμβων. εἰσήρχοντο.

natantes, funiculo papauer mellitum linique semen contusum, in vtribus attrahentes, qui cùm initio [*custodes Athenienses*] fefellissent, postea obseruari cœpti sunt. Et quauis ratione vtrique conabantur, hi quidem, commeatus [*in insulam*] transmittere, hi verò, cauere ne [*hoc*] se lateret. Athenienses verò, qui in vrbe erant, cùm intellexissent suum exercitum variis incommodis affligi, & commeatus ad illos, qui in insula erant, transportari, consilij inopes erant, & verebantur ne hyems suum præsidium opprimeret, tum quia videbant suum exercitum res ad victum necessarias, circa Peloponnesum, vt pote in loco deserto, sibi comparandi facultatem non habiturum, tum etiam quia ne æstate quidem satis commeatuum [*ad varios exercitum*] circummittere poterant. præterea [*videbant*] stationem [*sua classis illic*] non futuram, quòd [*illa insula*] loca essent importuosa: sed aut custodia à se remissa, hostes incolumes euasuros, aut nauigiis, quæ commeatus [*ad eos in insulam*] importabant, erupturos [*putabant.*] Sed quod omnium maximè formidabant, illud erat, quòd Lacedæmonios aliquo firmo virium præsidio fretos, nullum caduceatorem de pace acturum ad se posthac missuros arbitrarentur, eosque pœnitebat quòd fœdera nõ admisissent. Cleon verò, cum intelligeret eos suspicari se impedimento fuisse ne pacis conditiones acciperentur, negabat verum dicere eos, qui nuntios [*de rebus illis*] afferebant. Cùm autem illi, qui nuntios attulerant, [*Athenienses*] hortarentur, vt, si fidem sibi nõ haberent, aliquos exploratores [*eò*] mitterent, [*qui res explorent, & verum illarum statum renuntiarent,*] ipse cum Theogene explorator ab Atheniensibus electus est. Ille verò, cùm intelligeret se coactum iri vel eadem dicere, quæ illi, quos criminabatur, [*& mendacij insimulabat,*] vel, si contraria dixisset, se mendacem visum iri, Atheniensibus suadebat, quòd eos ad bellum gerendum animis magis propensis esse videret, vt nullos quidem exploratores [*eò*] mitterent, neque cunctando [*rei gerendæ*] occasionem prætermitterent: sed, si vera ipsis viderentur ea, quæ nuntiabantur, cum classe [*illuc*] proficiscerentur, vt viros illos expugnarent: & Niciam Nicerati [*filium,*] qui tunc dux erat, innuebat, [*& subobscurè designabat,*] & cum exprobratione dicebat,

A [1] ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην, [2] καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον· ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο. παντί τε τρόπῳ ἑκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν, ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ, μὴ λανθάνειν σφᾶς. ἐν δὲ ταῖς ἀθήναις πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς, ὅτι ταλαιπωρεῖται, καὶ σῖτος τοῖς [3] ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἠπόρουν, καὶ ἐδεδοίκεσαν μὴ σφῶν χειμὼν [4] τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὁρῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν B Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ' ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες ἱκανὰ περιπέμπειν· τόν τε ἔφορμον, χωρίων ἀλιμένων ὄντων, οὐκ ἐσόμενον. ἀλλ' ἢ σφῶν ἀνέντων τὴν φυλακὴν [5] περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις ἃ τὸν σῖτον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. τούτων τε ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς λακεδαιμονίους, [6] ὅτι ἔχοντάς τε ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον, οὐκέτι σφίσιν [7] ἐπικηρυκεύεσθαι· καὶ C μετεμέλοντο, τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ, γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς κωλύμης τῆς ξυμβάσεως, οὐ τἀληθῆ ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παραινούντων δὲ τῶν ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινὰς πέμψαι, ᾑρέθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ Θεογένους ὑπὸ ἀθηναίων. καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταὐτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ τἀναντία εἰπὼν, ψευδὴς φανήσεσθαι· παρῄνει τοῖς ἀθηναίοις, D ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ὡρμημένους τι τὸ πλέον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους μὲν μὴ πέμπειν, μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας· εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου, στρατηγὸν ὄντα, [8] ἀπεσήμαινεν, [9] ἐχθρὸς ὢν, [10] καὶ ἐπιτιμῶν,

γρ. σῖτα

γρ. Θεαγένους

γρ. ὡρμημένους τι πλέον τι

γρ. μηδὲ μέλλειν

[1] Ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην] εἶδος βοτάνης ἡ μήκων, ἧς ὁ μὲν ὀπὸς ὑπνώτικος, ὡς λέγεται· τὸ δὲ σπέρμα, γλυκύ πως. ἐμίγνυτο δὲ τούτῳ ἀπαλλάττον μεμιγμένη μέλιτι.
[2] Καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον] τοῦτο δίψης ἀπαλλάττει. διαρκεῖ γὰρ αὐτὴν ἐπὶ ὀλίγον τινὰ καιρόν. ὅθεν καὶ τῷ περιόδοι τροφὴ αὐτὴν τῶν ἰατρῶν. τὸ δὲ κεκομμένον, ἀλλασσόμενον.
[3] Ἐν τῇ νήσῳ] τῇ σφακτηρίᾳ.
[4] Τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι] κωλύσῃ.
[5] Περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας] ἀντὶ τοῦ περισωθήσεσθαι. σωθῆναι.
[6] Ὅτι ἔχοντάς τε ἰσχυρὸν] ἤγουν, ἔχοντας πολλὴν δύναμιν.
[7] Ἐπικηρυκεύεσθαι] πρεσβείας πέμπειν.
[8] Ἀπεσήμαινεν] ὑποσημαίνων ἐδήλου.
[9] Ἐχθρὸς ὢν] τῷ Νικίᾳ δηλονότι.
[10] Καὶ ἐπιτιμῶν] ἐλέγχων. ἐπιμεμφόμενος. ὀνειδίζων.

ῥᾴδιον εἶναι παρασκευῇ, εἰ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοί, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ· καὶ αὐτός γ' ἄν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο. ὁ δὲ Νικίας, τῶν τε Ἀθηναίων τι [1] ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅτι οὐ καὶ νῦν πλεῖ, εἰ ῥᾴδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα [2] τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δέ, τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι, ἑτοῖμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι [3]* [4] παραδωσείοντα, [5] ἀνεχώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτός, [6] ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν· δεδιὼς ἤδη, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι. αὖθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, [7] καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δὲ (οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν) ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν, [8] καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ, παραδιδόναι τὴν ἀρχήν, καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν. ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν· καὶ παρελθών, οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβών, ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστὰς οἳ ἦσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους. *[9] Ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη πρὸς τοὺς ἐν Πύλῳ στρατιώτας, ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας, ἢ *[10] αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος, τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ' ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἑτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (ὃ μᾶλλον ἤλπιζον) ἢ σφαλεῖσι γνώμης, Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι.

ᾗ νόον

facile esse parata classe, si duces viri essent fortes, [*eo*] proficisci, virosq; in insula interceptos expugnare: hocq; se facturum, si gereret præturam. At Nicias, cùm Athenienses aliquãtulum tumultuati essent aduersus Cleonem, quod ne tunc quidem, si res facilis ipsi videretur, [*aduersus hostes*] nauigaret, simul etiam, cùm videret ipsum [*Cleonem*] ignauiam sibi exprobãtem, iussit ipsum assumptis, quibus vellet copiis, quod ad se [*duces*] attineret, [*suoq; permissu, rem*] aggredi. Hic verò primò quidem existimans eum [*non ex animo: sed*] verbo tenus [*sibi præturam, & negotium hoc*] relinquere, [*ad expeditionem suscipiendam*] paratus erat. Sed vbi cognouit ipsum reuera cupere [*præturam*] tradere, tergiuersari cœpit, & illum, non se, prætoria dignitate præditum esse dixit: timore iam perculsus, & ratus eum sibi [*prætura*] cedere non ausurum. Nicias verò rursus [*idem*] iubebat, & prætura ad Pylum [*gerenda ei*] cedebat, & Athenienses testabatur. Illi verò (quemadmodum vulgus facere solet) quo magis Cleon nauigationem subterfugiebat, ac tergiuersabatur, promissis stare recusans, eo magis Niciæ imperabant, vt præturam [*illi*] traderet, illique acclamabant, vt nauigaret. Quamobrẽ [*Cleon,*] cùm non posset amplius se expedire ex iis, quæ dixerat, expeditionem suscipit. Et in mediam concionem progressus, dixit se non timere Lacedæmonios, & se nauigaturum, nullo de ciuium numero secum ducto: sed Lemniis, & Imbriis, qui aderant, assumptis etiam peltatis, qui ex Æno venerant auxilio, & aliunde sagittariis quadringentis. Cum his copiis dixit [*se iturum*] ad milites, qui ad Pylum erant, [*&*] intra viginti dies, aut Lacedæmonios viuos adducturum, aut illic interfecturum. Tunc autem leuitas hominis, & inanis eius oratio risum aliquomodo mouit, iucunda tamẽ accidit viris prudentibus, considerantib. se alterum è duobus bonis adepturos, aut se Cleonis importunitate liberatũ iri (quod magis sperabant,) aut, si opinione sua frustrati fuissent, [*illũ*] Lacedæmonios in suã potestatem redacturũ.

---

[1] Ὑποθορυβησάντων] μετὰ θορύβου εἰπόντων. [2] Τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν] ὅσον ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ στρατηγίᾳ· ἢ, μέρος τὸ ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. τὸ δὲ εἶναι, παρέλκει ἀττικῶς. ἢ, ὡς Ἀντώνιος, ἐπὶ σφίσι τοῖς στρατηγοῖς δηλονότι. [3] Παραδωσείοντα] ἐφιέμενον παραδοῦναι τῷ Νικίᾳ. *[4] Παραδωσείοντα] τὸν Νικίαν τὴν ἀρχήν, ὅτι τῆς στρατηγίας αὐτοῦ τῷ Κλέωνι παραδοῦναι ἐφιέμενον. Æ. P. [5] Ἀνεχώρει] ἀντὶ τοῦ ἀνεδύετο. [6] Ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν] ἀλλ' ἐκεῖνον δεῖν στρατηγεῖν. [7] Καὶ ἐξίστατο] παρεχώρει. [8] Καὶ ἐξανεχώρει] ἀντὶ τοῦ, ἀνεδύετο πάντα ἃ ὑπέσχετο. ἀπέφευγεν. *[9] Ταῦτα δὲ ἔχων] ταύτην δὲ τὴν δύναμιν ἔχων, ἔφη αὐτὸς πρὸς τοὺς ἐν Πύλῳ στρατιώτας ἐκπλεύσας, ἐντὸς καὶ τὰ ἑξῆς. ἄλλως. ταύτην δὲ τ. δ. ἔ. ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις. οὕτω γὰρ συνεχέστερον εἶναι. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τοῦ κάτω λεγομένου. Κλέωνι ἐκείνῳ τῷ Δημοσθένει δηλονότι, προπέμψας ἄγγελον ὡς ἥξων, καὶ ἔχων στρατιάν, ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. Æ. P. *[10] Αὐτοῦ] ἐκεῖ. ἐν τῇ νήσῳ τῇ Σφακτηρίᾳ. Æ. P.

Cùm

Cùm autem res omnes ad expeditionem necessarias in concione peregisset, & Athenienses expeditionem suis suffragiis ipsi decreuissent, ipseque Demosthenem, vnum ex ducibus, qui ad Pylum erant, sibi collegam adiunxisset, euestigio discessit. Demosthenem autem [*ideo*] collegam sibi adiunxit, quòd audiret ipsum in animo habere exscensum ex nauibus in insulam facere. Milites enim loci [*angustiis ac*] inopia grauiter pressi, & obsessi potius, quam obsidentes, ad periclitandam belli fortunam animis erant propensi. Præterea ipsa insula incendium passa ipsi vires, [*& animum*] addidit. nam cùm prius esset magna ex parte syluosa, & inuia, propter perpetuam solitudinem, [*eam*] formidabat, atque [*hoc*] pro hostibus magis facere putabat. nam in magnas copias ex nauibus in terram egressas illos ex locis abditis irruptionem facturos, & multa detrimenta sibi daturos [*intelligebat.*] sibi verò illorum errata, & apparatum, propter syluam, non perinde perspicua fore: suarum verò copiarum omnia peccata [*hostibus*] manifesta fore. quamobrem illos ex improuiso, quacunque voluerint, impressionem in se facturos. nam hostem inuadendi arbitrium penes illos futurum. Quòd si manus in locis densis per vim conserere contenderet, illos, qui essent pauciores, sed locorum peritiores, longè meliore conditione rem gesturos arbitrabatur, quàm illos, qui numero superiores essent: at locorum imperitiores. Præterea suum exercitum, qui numerosus erat, clàm profligatum iri, suis erepta facultate prospiciendi, qua parte alij aliis mutuam opem ferre possent. Hæc autem potissimum ob cladem in Ætolia acceptam (quam magna ex parte propter syluam acceperat) in mentem ipsi veniebant. Cùm autem milites propter insulæ angustias, ad extremas eius oras, prandij parandi causa, adhibita custodia, [*dispositisque speculatoribus, qui prospicerent, & obseruarent hostis aduentum, ne incauti opprimerentur,*] accedere coacti fuissent, & quidam [*ex illorum numero*] syluam paulatim incendisset inuitus, posteaque ventus excitatus fuisset, magna eius pars hostibus insciis est cremata.

A Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψηφισαμένων ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε, πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. [1] οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες * [2] τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες, ὥρμηντο [3] διακινδυνεῦσαι. [4] καὶ αὐτῷ ἔτι B ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχε. πρότερον μὲν γὰρ οὔσης αὐτῆς ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἀτριβοῦς, διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον, εἶναι. πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας [5] αὐτοὺς βλάπτειν. [6] σφίσι μὲν γὰρ τὰς [7] ἐκείνων ἁμαρτίας, καὶ παρασκευὴν, ὑπὸ τῆς ὕλης, οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι· [8] τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἂν εἶναι C πάντα τὰ ἁμαρτήματα, [9] ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοὺς ἀπροσδοκήτως ᾗ, βούλοιντο. [10] ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι ἂν τὴν ἐπιχείρησιν. εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο [11] ὁμόσε ἰέναι, τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείσσους ἐνόμιζε [12] τῶν πλεόνων ἀπείρων· λανθάνειν τε ἂν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὂν διαφθειρόμενον, [13] οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως ᾗ χρῆν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰτωλικοῦ πάθους [14] (ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι D ἐγένετο) οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα ἐσῄει. [15] τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου, τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου, τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν.

γρ. ῥώμη

γρ. βλάπτειν

---

[1] Οἱ γὰρ στρατιῶται] τῶν ἀθηναίων. *[2] Τοῦ χωρίου ἀπορίᾳ] καλῶς· καὶ γὰρ ἐξηγήσατο ὅς αὐτὸ εἶπεν· ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς ἀθηναίοις ἡ φυλακή, σίτου τε ἀπορίᾳ, καὶ ὕδατος. καὶ, στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο. Æ. P. [3] Διακινδυνεῦσαι] παρέβαλον τὰ διαπραξάμενοι. [4] Καὶ αὐτῷ ἔτι] αὐτῷ τῷ Δημοσθένει προθυμίαν ἐνέθηκεν, ἐξέλιπεν. [5] Αὐτοὺς βλάπτειν] τοὺς λάκωνας δηλοῖ. [6] Σφίσι μὲν γὰρ] σφίσι τοῖς ἀθηναίοις. [7] Ἐκείνων ἁμαρτίας] ἐκείνων τῶν λακεδαιμονίων. [8] Τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου] αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. [9] Ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτούς] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι προσπίπτειν τοὺς λακεδαιμονίους. [10] Ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι ἂν] αὐτοὺς τοὺς λάκωνας ἐπ' ἐκείνοις τοῖς λακεδαιμονίοις. [11] Ὁμόσε ἰέναι] αἰτὶ τοῦ, εἰς χεῖρας, ἢ πλησίον, ὥστε συστάδην μάχεσθαι. [12] Τῶν πλεόνων ἀπείρων] τῶν ἀθηναίων. [13] Οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως] τῆς θεωρίας. [14] Ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος] τὸ πάθος δηλονότι. [15] Τῶν δὲ στρατιωτῶν] τῶν ἀθηναίων στρατιωτῶν.

οὕτω δὴ [1] τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι [2] τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐσπέμπειν, τότε ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι, τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων, καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων. [3] Κλέων δὲ ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον ὡς ἥξων, καὶ ἔχων στρατιὰν ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. [4] καὶ ἅμα γενόμενοι, πέμπουσι πρῶτον [5] ἐς (B) τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εἰ βούλοιντο ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, [6] ἐφ' ᾧ φυλακῇ [7] τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἕως ἄν τι [8] περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ. οὐ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν, μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέσχον, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀνηγάγοντο μὲν, νυκτὸς ἐπ' ὀλίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες· πρὸ δὲ τῆς ἕω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς (C) νήσου ἑκατέρωθεν ἔκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλῖται· [9] καὶ ἐχώρουν δρόμῳ [10] ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. [11] ὧδε γὰρ διετετάχατο. [12] ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὁπλῖται, [13] μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε· μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τὸ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν Πύλον, [14] ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης ἀ- (D) πόκρημνον, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον. [15] καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιόν, λίθων [16] λογάδην πεποιημένον· ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βεβαιοτέρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

ἢ αὖ

(A) Sic igitur [*Demosthenes*] facilius conspicatus Lacedæmonios, qui plures erãt, [*quam arbitrabatur*,] cùm prius commeatum ad pauciores illuc transmitti suspicaretur, tũc [*adhortatus est*] Athenienses ad maiorem diligentiam adhibendam, vt pote aduersus [*copias*] minimè contemnendas, & in insulam ex nauibus facilius descendi posse [*demonstrabat*,] & ad eam inuadendam se præparabat, sociales copias ex locis vicinis accersens, & cætera præparãs. Cleon igitur nuntio ad illum præmisso, per quem illi significaret se venturum, cum copiis, quas petierat, Pylum peruenit. Et cum in vnum locum conuenissent, [*& consiliam inter se de bello gerendo communicassent*,] ante omnia caduceatorem ad hostium castra in continente posita, vt illos prouocarent, si vellent imperare suis militibus in insula interceptis, vt sine periculo & arma, & se ipsos sibi traderent, ea conditione, vt custodia tolerabili seruarentur, donec aliquid de rerum summa transactum esset. sed cùm illi conditionem istam non accepissent, vnum quidem diem supersederunt: postridie verò, noctu quidem discesserunt, omnibus militibus in paucas naues impositis: at paulo ante auroram, ab vtraque insulæ parte, & à pelago, & à portu, ex nauibus in terram descenderunt, milites circiter octingenti. cursuq; ad primum hostium præsidium in insula collocatum contenderunt. Sic enim [*Lacedæmoniorum milites*] erant dispositi. In hoc primo præsidio milites erant circiter triginta. Præsidium verò in media, & planissima [*totius insulæ*] parte, & prope aquam collocatum, illorum plerique cum Epitada duce tenebant. Quædam verò ipsius [*Epitadæ*] nõ magna manus custodiebat extremam insulæ partem, quæ Pylum spectabat, quæ [*pars*] & à mari prærupta erat, & à terra minimè oppugnari poterat. nam & castellum quoddam vetustum ex saxis passim lectis constructum illic erat, quod sibi profuturum putabant, si qua maiore vi [*in loca tutiora*] se recipere cogerentur.

---

[1] Τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν] ὁ Δημοσθένης δηλαδή. [2] Τὸν σῖτον αὐτοῦ] τὸ αὐτοῦ, τοπικὸν ἐπίρρημα. καὶ Ὅμηρος, αὐτοῦ ἐρητυέσθω. [3] Κλέων δὲ ἐκείνῳ] τῷ Δημοσθένει. [4] Καὶ ἅμα γενόμενοι] ἤγουν, συνελθόντες ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης. [5] Ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα] τῶν Λακεδαιμονίων. [6] Ἐφ' ᾧ] ἀντὶ τῷ. ἐπὶ χάριν. [7] Τῇ μετρίᾳ] ἤγουν φιλανθρώπῳ. [8] Περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ] ἤγουν περὶ σπονδῶν σύμβασις γένηται, ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ περὶ τῶν ὅλων συμφέροντος, ἕως τελείας σπονδαὶ γένωνται, καὶ παντὸς τοῦ πολέμου ἀπαλλαγῇ. [9] Καὶ ἐχώρουν δρόμῳ] ἤγουν ἔτρεχον. [10] Ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου] δραμόντες ἐπῆλθον τοῖς πρώτοις φυλάκεσιν. [11] Ὧδε γὰρ διετετάχατο] διατεταγμένοι καὶ μεμερισμένοι ἦσαν οἱ ἐν τῇ νήσῳ. [12] Ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ] πρώτην φυλακὴν φησὶν αὐτοὺς τοὺς φύλακας. ἐπιφέρει γὰρ ὅτι τρία τάγματα ἦσαν Λακεδαιμονίων τὰ φυλάττοντα τὴν νῆσον. ἓν μὲν, ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς νήσου, πρὸς τὸ πέλαγος· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ ἄκρῳ τῷ πρὸς τὸν λιμένα· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου, ὅπου τὸ ὕδωρ. πρώτην δὲ φυλακὴν λέγει τὴν πρὸς τὸ πέλαγος. [13] Μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε] ἔνθα (φησὶν) ἦν τὸ ὁμαλὸν καὶ ἰσόπεδον καὶ οὐκ ἐν ὕψει κείμενον τῆς νήσου μέρος. [14] Ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης] ὅπερ (φησὶ) μέρος τὸ ἔσχατον, καὶ προέχον ἐπὶ τὸ πέλαγος, τραχὺ ἦν καὶ δύσβατον. [15] Καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν] φρούριον. [16] Λογάδην πεποιημένον] ἐπιλεκτῶς.

Athe-

Athenienses verò, custodes, quos in prima statione collocatos cursu inuaserunt, confestim interfecerunt, [*eos*] in cubilibus [*iacentes*,] & adhuc arma capientes [*nactis*.] Nam in terrã ex nauibus clam descenderant, illis opinantib. naues ex consuetudine ad stationem noctu commeasse. Sed simul atq; dies illuxit, reliquus etiam exercitus in terram descendit, & ex nauib. paulo pluribus quàm septuaginta, omnes, præter Thalamios, armati [*prodierũt*,] & octingenti sagittarij, & peltastæ his non pauciores, & Messenij, qui auxiliũ [*Demostheni*] tulerãt, & cæteri omnes, quotquot circa Pylum [*aliqua loca*] tenebãt, exceptis custodibus, qui in munitionib. erant. Hi autem a Demosthene variis in partib. instructi fuerunt, ita vt in singulis duceni, & plures, in nõnullis etiã pauciores essent. Cum autem locorum cacumina occupassent, vt hostes quammaxima dubitatione vndiq; circumuenti premerentur, nec haberent aduersus quam partem instructi in aciem prodirẽt: sed vndiq; telis a multitudine peterentur, &, si illos quidẽ, qui in fronte stabant, inuasissent, ab illis, qui a tergo stabãt, telis peterentur: sin eos, qui ad alterum latus erant, petiissent, ab illis, qui ab vtroque latere instructi imminebãt, ferirentur. denique leuis hostiũ armatura, & qui maximè inermes erãt, ipsis, quocunq; se vertissent, à tergo semper hæsuri erant, sagittis, iaculis, lapidibus, & fundis [*eos petentes, & non cominus: at*] eminus rem strenuè gerentes, quos ne persequi quidem licebat. Nam & dum fugerent, [*aduersarios*] vincebant, & cedentibus instabant. Hoc igitur consilio Demosthenes & antè copias in insulã exponere cogitarat, & in acie instruẽda, & re gerenda, [*eodem tunc*] est vsus. At Epitadas, & qui cum eo erant, & illa militum in insula interceptorum manus, quæ maxima erat, cùm vidissent & primum præsidium profligatum, & exercitum contra se venientem, aciem instruxerunt, & in grauem Atheniensium armaturam ire contenderunt, eo cõsilio, vt ad manus venirent. hæc enim à fronte fuerat collocata: sed leuis armatura, ab vtroq; latere, & à tergo instructa stabat.

A οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, [1] οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν, ἔν τε ταῖς εὐναῖς, ἔτι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα. [2] καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος εἰς ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. ἅμα δὲ ἕῳ γιγνομένῃ, καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινεν, ἐκ μὲν νεῶν ἑβδομήκοντα, καὶ ὀλίγῳ πλειόνων, * [3] πάντες, πλὴν θαλαμιῶν, [4] ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι· τοξόται τε ὀκτακόσιοι, καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων. [5] Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες, B καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι * [6] περὶ Πύλον κατεῖχον πάντες, πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ τάξαντος, [7] διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους. ἔστι δ᾽ ᾗ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορία ᾖ τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μὴ ἔχωσι πρὸς ὅ,τι ἀντιτάξωνται, [8] ἀλλ᾽ ἀμφίβολοι γίγνωνται [9] τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν C παρατεταγμένων. κατὰ νώτου τε αἰεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ᾗ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοί, [10] καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναις, [11] ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν. οἷς μηδὲ ἐπελθεῖν οἷόν τε ἦν. φεύγοντές τε γὰρ ἐκράτουν, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἶδον τό, τε D πρῶτον φυλακτήριον διεφθαρμένον, καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο, καὶ τοῖς ὁπλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπῇσαν, βουλόμενοι [12] ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. [13] ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθειστήκεσαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ψιλοί, καὶ κατὰ νώτου.

Margin: τῶν πολεμίοις

Margin: π. τ., το πρῶτον τὴν. Æ. P.

---

[1] Οἷς ἐπέδραμον] ἐφ᾽ οὓς ἦλθον. [2] Καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν] λαθραίως ποιήσαντες. *[3] Πάντες] ὅτι τὸ στρατὸς [illegible]. πλήρεις στρατιωτῶν [illegible], διὰ τοῦτο τὸ πάντες καλῶς [illegible]. [illegible], ἢ [illegible], καὶ [illegible]. Æ. P. [4] Ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι] [illegible]. [5] Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες] οἱ [illegible] τῷ Δημοσθένει [illegible] εἰς βοήθειαν. *[6] Περὶ Πύλον κατεῖχον] [illegible], ἵνα χώραν, ἢ ἵνα χρεία κατεῖχε. [illegible], καὶ [illegible] λέγεται, ἡ Πύλος [illegible] Μεσσηνίων [illegible] γῆς. καὶ οἱ Μεσσήνιοι περὶ [illegible] [illegible], ὑπὸ λακεδαιμονίων οὐ κατεχόμενα. Æ. P. [7] Διέστησαν] [illegible] μεμερισμένως.

[8] Ἀλλ᾽ ἀμφίβολοι] ἑκατέρωθεν βαλλόμενοι. πανταχόθεν. [9] Τῷ πλήθει] ὑπὸ τοῦ πλήθους. [10] Καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασιν] οἱ μὲ [illegible], οἱ ἄποροι ὅπλων, καὶ τοξεύμασι μόνοις χρώμενοι· οἱ δὲ λέγουσιν, οἱ εἰς ἀπορίαν καθιστάντες τοὺς [illegible] τοῖς τοξεύμασιν. ὃ καὶ βέλτιον. καὶ γὰρ καὶ Ὅμηρος ἐχρήσατο τῇ τοιαύτῃ λέξει. χλωρὸν [illegible], ὡς [illegible] τὴν χλωρότητα, ἀλλ᾽ ἑτέροις αὐτὴν ἐμποιοῦν. καὶ τὸν Διόνυσον φασὶ μαινόμενον, οὐχ ὅτι αὐτὸς μαίνεται, ἀλλ᾽ ὅτι ποιεῖ μαίνεσθαι. [11] Ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐκ πολλοῦ διαστήματος τὴν δύναμιν ἔχοντες. πόρρωθεν γὰρ τὸ τόξον ἰσχύει. [12] Ἐς χεῖρας ἐλθεῖν] συμπλακῆναι. [13] Ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι] οἱ Ἀθηναῖοι.

A [1]τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις οὐκ ἠδύναντο προσμῖξαι,[2] οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ [3]ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι. οἱ γὰρ ψιλοὶ ἑκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπῄεσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον. τοὺς δὲ ψιλοὺς, ᾗ μάλιστα αὐτοῖς [4]προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον,[4] καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο,[5] ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι,[6] καὶ προλαμβάνοντες ῥᾳδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι, καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδύναντο διώκειν, ὅπλα ἔχοντες. χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους[7] ἠκροβολίσαντο. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν[8] ᾗ προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνασθαι,[9] καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι, καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι,[10] ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια[11] τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον[12] τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες, καὶ ἐμβοήσαντες, ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχε. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ, ἔκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω. ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὑτοῦ, ὑπὸ τῶν D τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φερομένων. τό, τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο.[13] οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναπεκέκλαστο βαλλομένων.

B

C

sed neque cum grauis armaturæ militibus manus conserere, neque sua [*pugnæ stataria*] peritia vti potuerunt. nam milites leuiter armati [*eos*] vtrinque [*telis*] petentes prohibebant, simul etiam illi contra [*eos*] non procurrebant: sed in suo loco se continebant. Leuem autem armaturam fugabant, quacunque impetu facto eos maximè infestabat. Hæc verò iterum conuersa [*eos*] propulsabat, quòd homines essent leuiter armati, & qui facile fugam capessebant, antequam hostis eos assequeretur, [*idq̃.*] cùm ob locorum difficultatem, tum etiam ob [*eorundem*] asperitatem a pristina solitudine manantem. Per quæ Lacedæmonij, quòd arma gestarent, [*& grauiter armati essent, eos*] persequi nō poterant. Sic igitur illi aliquantisper inter se leui certamine pugnarunt, sed cum Lacedæmonij non amplius celeriter [*in hostes*] procurrere possent, quà impetum fecissent, milites leuiter armati, cùm ipsos propter assiduū hostis propulsandi laborem iam defatigatos esse animaduertissent, & ipsi spectaculo [*paucitatis hostium, quam videbāt*] animis multo magis confirmati, quòd [*illis*] longè plures essent, & iam assueti minus illos formidare, quòd non amplius adeò formidabiles, [*vt antè,*] ipsis viderentur, quia non continuò tam grauia mala perpessi fuerāt, quàm sperauerant, quum primùm in terram egressi sunt, animis seruilē in morem deiecti, quippe qui contra Lacedæmonios irent, [*his itaquam de causis,*] cùm [*illos*] contempsissent, & clamorem sustulissent, impetum in ipsos conferti fecerunt. Et lapidibus, sagittis, iaculis, telisque, quæ quisque ad manum habebat, [*eos*] petebant. Clamore autem sublato, & impetu simul facto, pauor homines huiusmodi pugnæ insuetos inuasit, & syluæ nuper incensæ multus puluis in sublime ferebatur. Et ꝑpter sagittas, ac lapides, qui ab ingenti hominū multitudine iaciebantur, & vnà cum puluere ferebantur, vnusquisq; spatium ante suos pedes positum ægrè prospicere poterat. Tunc verò prœlium Lacedæmoniis asperius esse cœpit. Nā neq; [*ipsorum*] armatura sagittis amplius resistere poterat, & hastæ, quibus petebantur, in ea fractæ inhærebāt.

[1] Τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις] [illegible]. [2] Οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ] [illegible]. [3] Ἐμπειρίᾳ] [illegible]. [4] Καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο] οἱ ψιλοὶ [illegible]. [5] Ἄνθρωποι κούφως [illegible]. [6] Καὶ προλαμβάνοντες] φθάνοντες [illegible]. [7] Ἠκροβολίσαντο] [illegible]. [8] Ἐπεκθεῖν] [illegible]. [9] Καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει] [illegible] [illegible]. [10] Ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια] (φησίν) [illegible] εὐθὺς, [illegible]. [11] Τῆς προσδοκίας] [illegible]. [12] Τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι] [illegible] ὡς ἔτι σφόδρα εἰσὶ [illegible]. [13] Οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι] [illegible].

neque

neq; sua pristina virtute vti poterant, tum quod eorum oculis erepta esset omnis facultas prospiciendi, quæ ante pedes erant; tum quòd propter maiorem clamorem ab hostibus sublatum exaudire non possent, quæ ipsis [*à ducibus*] præciperentur; tum etiam quòd periculum [*ipsos*] vndique circumsisteret, nec vllam spem haberent excogitandæ rationis, qua hostem propulsando seruarentur. Tandem verò, cùm multi iam sauciati essent, quòd semper in eodem loci spatio versarentur, [*sese*] conglobantes ad extremam insulæ munitionem, non multum distantem, & ad suum præsidium, [*quod illic erat,*] iuerunt. cùm autem cessissent, tunc verò milites leuiter armati longè confidentius, clamore sublato [*illis*] instare cœperunt, & quotquot de Lacedæmoniis, dum se reciperent, intercipiebantur, [*ab hoste*] cædebantur. sed pleriq; ad [*suam*] munitionem elapsi, cum custodibus, qui illic erant, se instruxerunt ad omnem [*munitionis partem,*] vt [*hostem*] propulsarent, quà parte [*munitio*] oppugnari poterat. Athenienses verò [*ab ipsis*] attracti, [*ipsosque insequuti,*] ipsos quidem circumuenire, & circumdare non poterant, propter loci situm, qui natura munitus erat: sed ab aduersa fronte aggressi, [*eos*] propellere conabantur. Diuque, & ad maximam diei partem vtrique pugna, siti, & sole grauiter fatigati [*tamen malis*] resistebant, & conabantur, hi quidem [*illos*] ex superiore loco detrudere, illi verò non cedere: [*sed munitionem tueri.*] facilius autem, quàm antè Lacedæmonij [*tunc hostem*] propulsabant, quòd ab vtroque latere circumueniri non possent. sed cùm res nullum haberet exitum, Messeniorum dux ad Cleonem, & Demosthenem accedens, eos frustra laborare dixit. sed si sagittariorum; & leuis armaturæ aliquam partem sibi dare vellent, ad illos à tergo circumueniendum [*ea*] via, quamcunque ipse inuenisset, [*dixit se*] putare irruptionem [*in munitionem*] per vim fieri posse. cùm autem accepisset quæ petierat, iter clàm ingressus, ne ab illis conspiceretur, accedens quà paulatim insulæ partes præruptæ aliquem aditum dabant, & ad eam partem, qua Lacedæmonij, loci natura muniti situ freti, non custodiebant, ægrè, & vix illis insciis [*munitionem*] circumiit.

A εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλῃμένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων, τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες· κινδύνου τε πολλαχόθεν περιεστῶτος, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὅτι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι. τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν, διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, [1] ξυγκλήσαντες, ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖ-B χε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. [2] ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῇ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο, καὶ τῶν λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνησκον· οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, [3] μετὰ τῶν ταύτῃ φυλάκων [4] ἐτάξαντο παρὰ πᾶν, ὡς ἀμυνούμενοι ᾗπερ ἦν ἐπίμαχον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπισπώμενοι, περίοδον μὲν αὐτῶν [5] καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύϊ οὐκ εἶχον, προσ-C ιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας, ὤσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου, ἀντεῖχον, πειρώμενοι, οἱ μὲν, ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ, μὴ ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ' οἱ λακεδαιμόνιοι ἠμύνοντο ἢ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως [6] ἐς τὰ πλάγια. [7] ἐπεὶ δὲ ἀπέραντον ἦν, προσελθὼν ὁ τῶν μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ Δη-D μοσθένει, [8] ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν, περιϊέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ ᾗ ἂν αὐτὸς εὕρῃ, δοκεῖν βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. λαβὼν δὲ ἃ ᾐτήσατο, [9] ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας, ὥστε μὴ ἰδεῖν [10] ἐκείνους, [11] κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προσβαίνων, καὶ ᾗ οἱ λακεδαιμόνιοι, χωρίου ἰσχύϊ πιστεύσαντες, οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθε.

γρ. δίψους

[1] ξυγκλήσαντες] συνασπίσαντες. πυκνώσαντες. συναχθέντες.
[2] Ὡς δὲ ἐνέδοσαν] ἔκλιναν. ἐχαυνώθησαν. [3] Μετὰ τῶν ταύτῃ φυλάκων] ἐν τῷ ἐρύματι. [4] Ἐτάξαντο παρὰ πᾶν] παρὰ πᾶν μέρος τοῦ ἐρύματος, ὅσον ἦν μέρος ἐπίμαχον. τουτέστι, καθ' ὃ ἐδύναντο οἱ ἀθηναῖοι προσελθόντες μάχεσθαι.
[5] Καὶ κύκλωσιν] λείπει τὸ ποιήσασθαι. [6] Ἐς τὰ πλάγια] ἀντὶ τοῦ ἐκ τῶν πλαγίων. [7] Ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν] τὸ ἔργον τοῦ πολέμου. [8] Ἄλλως ἔφη πονεῖν] ματαίως.
[9] Ἐκ τοῦ ἀφανοῦς] ἀντὶ τοῦ, ἐκ τοῦ μὴ βλεπομένου τῶν λακεδαιμονίων. [10] Ἐκείνους] ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους.
[11] Κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆκον] τουτέστι, κατὰ τὸ ἐνδιδοῦν, καὶ ἀνάβασιν παρέχον.

καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν, τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, [1] τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο ἰδόντας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσε. καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη, καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι) τῷ ἐν Θερμοπύλαις. ἐκεῖνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν περσῶν, διεφθάρησαν. οὗτοί τε, ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες, οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι, καὶ ἀσθενείᾳ σωμάτων, διὰ τὴν σιτοδείαν, B ὑπεχώρουν· καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων. γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης * [2] ὅτι εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην, καὶ [3] τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς ἀθηναίοις ζῶντας, [4] εἴ πως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες [5] ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ τὰ ὅπλα παραδοῦναι, καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ. ἐκήρυξάν τε, εἰ βούλοιντο C τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀθηναίοις, ὥστε βουλεῦσαι ὅ, τι ἂν ἐκείνοις δοκῇ. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, [6] παρῆκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλεῖστοι, καὶ τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς ἀνακωχῆς, ξυνῆλθον ἐς λόγους, ὅ, τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ ἐκείνων, Στύφων ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων, τοῦ μὲν πρώτου τεθνηκότος Ἐπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν [7] Ἱππαγρέτου D ἐφῃρημένου, ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι ζῶντος κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφῃρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον, [8] εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν. ἔλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὅτι βούλονται [9] διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ λακεδαιμονίους [10] ὅ, τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν. [11] καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆς ἠπείρου κήρυκας,

A Et ex improuiso, & repente in loco superiore a tergo hostium cōspectus: illos quidem ob inopinatum casum metu consternauit; hos verò, qui cernebant, quod expectabant, multo magis cōfirmauit. Quare Lacedæmonij, cùm vtrinq; telis iam peterentur, & in eadem fortuna cōstituti essent, (vt parua magnis conferam) in qua ad Thermopylas [*olim Spartani cum duce Leonida fuerant.*] nam illi in semita a Persis circumuenti, perierunt. Et isti, cùm vndiq; telis iam peterentur, [*hosti*] diutius resistere non potuerūt: sed pauci cum multis dimicantes, & ob inediam corpore languentes, cedere cœperūt. Et Athenienses omni accessu iam potiebātur. Cùm autem Cleon, & Demosthenes animaduerterent illos, quo magis cederent, [*eo magis*] a suis copiis interfectum iri, pugnam sedarunt, suosq; [*pugnare*] prohibuerunt, quòd illos viuos ad Athenienses ducere cuperent, si fortè audita caduceatoris voce, frangerentur animis ad arma tradenda, & præsenti calamitatis grauitate vincerentur. Et per præconem edixerūt, nunquid arma, & se ipsos C Atheniensibus dedere vellēt, ea conditione vt Athenienses arbitratu suo de ipsis statuerent. Illi verò audito hoc edicto, pleriq; clypeos deposuerūnt, & manus quassarūt, significantes se accipere conditiones sibi per præconis vocem oblatas. Postea verò factis induciis, in colloquium venerunt Cleon, & Demosthenes, & ex illis, Styphon Pharacis [*filius,*] quòd Epitadas, qui erat prior ex superiorib. ducibus, iam defunctus esset, & Hippagretes, qui in eius locum fuerat suffectus, adhuc superstes inter defunctos tanquam mortuus iaceret, D ipse tertius designatus, qui legitimum imperium obtineret, si quid humanitus ipsis accidisset. Styphon autem, & qui cum eo erant, dixerunt se velle per præcones, [*& internuntios*] agere cū Lacedæmoniis, qui in continente erant, [*vt ex ipsis intelligerent*] quid sibi faciēdum esset. Cùm autem Athenienses nullum quidem illorum [*in continentem*] proficisci permisissent: sed ipsi ex cōtinente caduceatores euocassent,

[1] Τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο] ἤγουν, ἀθηναίους. * [2] Ὅτι εἰ καὶ] ἡ τῆς συντάξεως ἀκολουθία, ὅτι, εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρήσονται αὐτοὶ ὑπὸ τῆς στρ. στρ. ἄλλως λεκτέον, γνοὺς, εἰ καὶ ὁπ. μ. ἐνδ. διαφθαρησομένους ὑπὸ τῆς στρ. στρ. ἀλλὰ ἡ σύνταξις ἐνήλλακται. ὁ δὲ νοῦς οὗτος, ὅσῳ μᾶλλον ἐνδώσουσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, τόσῳ μᾶλλον ὑπὸ τῆς στρ. στρ. διαφθαρησομένους, τὴν μάχην ἔπαυσαν. [3] Καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν] τῆς μάχης δηλονότι. [4] Εἴ πως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες] οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ] χαυνωθεῖεν. [6] Παρῆκαν] ἀφῆκαν. [7] Ἱππαγρέτου ἐφῃρημένου] αὐτοῦ τοῦ, μετ' ἐκεῖνον ᾑρημένου καὶ χειροτονηθέντος. [8] Εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν] ἤγουν, ἀποθάνοιεν. [9] Διακηρυκεύσασθαι] ἐν ἴσῳ μέν πως ἐστὶ τῷ ἐπικηρυκεύεσθαι. ἀλλὰ μή τις εἴποι τὸ μὲν διακηρυκεύεσθαι, πρὸς φίλους, τὸ δὲ ἐπικηρυκεύεσθαι, πρὸς πολεμίους. [10] Ὅ, τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν] κρεῖττον εἶναι ὅτι ἔδοξεν αὐτοῖς παραδοῦναι τὰ ὅπλα, καὶ προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. διὰ λεγόμενον ὅτι ἐκεῖ μὲν ἔλεγε περὶ τῶν στρατιωτῶν, ἐνταῦθα δὲ, περὶ τῶν αὐτῶν στρατηγῶν. [11] Καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων] τῶν λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ στρατοπέδῳ ἀφέντων δὲ λέγει, ὥστε ἐξελθεῖν διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ πύλῳ.

& bis,

& bis, térve [*Lacedæmonij suos*] interrogassent: postremus, qui à Lacedæmoniis ex continente missus ad eos nauigauit, [*illorum nomine hac*] renuntiauit, Lacedæmonij iubent vos ita vobis ipsis cõsulere, vt nullũ dedecus admittatis. Illi verò, consilio inter se inito arma & se ipsos dediderunt. Illum autem diem, & noctem insequentẽ Athenienses eos in custodia tenuerũt. Postridie vero, Athenienses quidẽ trophæo in insula statuto, cætera ad nauigationem [*necessaria*] pararũt, & captiuos trierarchis asseruãdos distribuerũt. Lacedæmonij verò, misso caduceatore, suorum cadauera receperunt. Tot autem in insula partim obierunt, partim viui capti fuerũt. Vniuersi quidem, qui in insulam transierant, erant quadringenti, & viginti grauis armaturæ milites. Ex hoc numero [*Athenas*] viui delati fuerunt trecenti minus octo, cæteri cæsi fuerunt. Inter hos autẽ, qui viui capti fuerant, erant Spartani ad centum, & viginti. Ex Atheniensibus verò, nõ multi perierunt. Pugna enim non fuit stataria. Tempus autem vniuersum, quo illi in insula fuerũt obsessi, à pugna nauali vsq; ad prœlium in insula commissum, fuerũt duo, & septuaginta dies. Et spatio dierum circiter viginti, quib. legati fœderũ causa [*Athenas*] abierant, [*Lacedæmonij in insula obsessi*] frumẽtum, [*& cæteras res ad victum necessarias, Atheniensium permissu à suis ciuibus*] acceperunt. reliquis verò [*diebus,*] ab illis, qui clàm [*in insulam*] nauigabant, nutriti fuerunt. Et frumẽti, ac aliorum esculentorũ reliquiæ in insula relictæ fuerunt. nam Epitadas dux vnicuiq; parcius hæc quàm pro copia præbebat. Athenienses igitur, & Pelopõnesij cum suis vtriq; copiis è Pylo domum redierunt. Et Cleonis promissio, quamuis fuisset insana, tamen effectum est consequuta. nam intra viginti dies (quemadmodum promiserat) hostes [*Athenas*] adduxit. Hoc autem omnium, quæ in hoc bello contigerunt, maximè præter opinionẽ Græcis accidit.

A καὶ ἠρωμένης ἐπερωτήσεως δὶς ἢ τρίς, ὁ τελευταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς ἠπείρου λακεδαιμονίων ἀνὴρ, ἀπήγγειλεν ὅτι, οἱ λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν αὐτῶν βουλεύεσθαι, [1] μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας. οἱ δὲ, καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν, καὶ σφᾶς αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν ἀθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ, τὰ ἄλλα

B διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς τριηράρχοις διέδοσαν ἐς φυλακήν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, κήρυκα πέμψαντες, τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. ἀθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ

C σταδία ἦν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἑβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπῇσαν, * [2] ἐσιτοδοτοῦντο· τὰς δὲ ἄλλας * [3] τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελείφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστῳ παρεῖχε [4] πρὸς τὴν ἐξουσίαν. οἱ μὲν

D δὴ ἀθηναῖοι καὶ οἱ πελοποννήσιοι [5] ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ * [6] ἐκ τῆς πύλου ἑκάτεροι ἐπ' οἴκου. καὶ τοῦ Κλέωνος [7] καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη. ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, [8] ὥσπερ ὑπέστη. [9] παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς ἕλλησιν ἐγένετο.

περὶ ἠρωμένων ἐπερωτήσεων. * ἠρωμένων ἐπερωτήσεως. Æ. P.

---

[1] Μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας] αἰνίττεται ὡς ὅτι μᾶλλον βέλτιον ἐστι πεσεῖν, ἢ αἰχμαλώτους ληφθῆναι, ὡς νόμος λακεδαιμονίοις. * [2] Ἐσιτοδοτοῦντο] οἱ λακεδαιμόνιοι οἱ ἐν τῇ νήσῳ πολιορκηθέντες. σιτοδοτεῖν, τὸ σῖτον διδόναι, ἢ μετρεῖν τινι· σιτοδοτεῖσθαι, τὸ σῖτον παρ' ἄλλου λαμβάνειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τοὺς στρατιώτας σιτοδοτοῦσιν, οἱ δὲ στρατιῶται ὑπὸ τῶν στρατηγῶν σιτοδοτεῖσθαι λέγονται. σιτοδοτεῖν αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα βρώματα, καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδεια διδόναι, σημαίνει. καὶ οὐ μόνοι οἱ στρατηγοί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι σιτοδοτεῖν λέγονται, ὡς ἐπὶ τῶν δικαστῶν. Æ. P. * [3] Τοῖς ἐσπλέουσι] τοῖς εἰς τὴν νῆσον λάθρα ἐσπλέουσιν αὐτόθι, ὑπὸ τῶν ἐς τὴν νῆσον λάθρα ἐσπλεόντων διετρέφοντο, ἤτοι τῷ σίτῳ, καὶ τοῖς βρώμασιν, ἃ οἱ λάθρα ἐσπλέοντες, πρὸς αὐτοὺς ἐκόμιζον. ἦν γὰρ ἱμέρα Æ. P. [4] Πρὸς τὴν ἐξουσίαν] τὴν ἰδίαν δύναμιν. ἐξουσίαν γὰρ αὐτῷ καὶ πλείω παρέχειν, ὡς ἐγένετο δῆλον ἐκ τῶν εὑρεθέντων σιτίων. [5] Ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ] σὺν παντὶ δηλονότι. * [6] Ἐκ τῆς πύλου] οἱ μὲν ἀθηναῖοι, ἐκ τῆς πύλου, ἐν ᾗ ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας εἶχον, καὶ ἐν ᾗ φυλακὴν ἐξεπέλιπον. οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἐκ τῶν περὶ τὴν πύλον χωρίων· οὐ γὰρ ἐνῆσαν ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἔξω αὐτῆς, καὶ αὐτὴν ἐπολιόρκουν, ὡς ἐν τοῖς ἄνω φανερόν. νῦν δὲ, διὰ τὴν ξυμφορὰν, καὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ταύτην ἐκπολιορκεῖν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Æ. P. [7] Καίπερ μανιώδης οὖσα] αὐτὴ γε, περὶ τὸ μέγεθος τῆς ἐπαγγελίας ἀπόφασις. [8] Ὥσπερ ὑπέστη] ὑπεσχέθη. [9] Παρὰ γνώμην] αὐτὸ δὲ, παρὰ τὴν οἴησιν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν, καὶ παρὰ προσδοκίαν· διὰ τὸ δόξαι τοὺς πρὸ τοῦ προσδόκα ἀτιμία καὶ λακεδαιμονίους εἴξαντας, παραδοῦναι τὰ ὅπλα.

τοὺς γὰρ λακεδαιμονίους οὔτε λιμῷ, οὔτ᾽ ἀνάγκῃ οὐδεμιᾷ ἠξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ἀλλὰ ἔχοντας, καὶ μαχομένους[1] ὡς ἐδύναντο, ἀποθνήσκειν· [2] ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι [3] τοὺς παραδόντας τοῖς τεθνεῶσιν ὁμοίους. καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν ἀθηναίων ξυμμάχων[4] * [5] δι᾽ ἀχθηδόνα ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοί, [6] ἀπεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τὸν οἰστὸν) εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε· δήλωσιν ποιούμενος [7] ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι, διεφθείρετο. κομισθέντων δὲ [8] τῶν ἀνδρῶν, οἱ ἀθηναῖοι ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν, μέχρις οὗ τι ξυμβῶσιν· ἢν δ᾽ οἱ πελοποννήσιοι [9] πρὸ τούτου ἐς τὴν γῆν ἐσβάλωσιν, ἐξαγαγόντες ἀποκτεῖναι. τῆς δὲ πύλου φυλακὴν κατεστήσαντο· καὶ οἱ ἐκ τῆς ναυπάκτου μεσσήνιοι, ὡς ἐς πατρίδα ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ πύλος τῆς μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης γῆς) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ἐλῄζοντό τε τὴν λακωνικὴν καὶ πλεῖστα ἔβλαπτον, ὁμόφωνοι ὄντες. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λῃστείας, καὶ τοῦ τοιούτου πολέμου, τῶν τε εἱλώτων [10] αὐτομολούντων, καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ῥᾳδίως ἔφερον, ἀλλά, καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι τοῖς ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο παρ᾽ αὐτούς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οἱ δὲ μειζόνων τε ὠρέγοντο, [11] καὶ πολλάκις φοιτώντων, αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περὶ πύλον γενόμενα. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα εὐθὺς ἀθηναῖοι ἐς τὴν κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν ὀγδοήκοντα, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν, καὶ ἐν ἱππαγωγοῖς ναυσὶ διακοσίοις ἱππεῦσιν. ἠκολούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων μιλήσιοι, καὶ ἄνδριοι, καὶ καρύστιοι.

γρ. ἀπαθεῖς

γρ. κέρσον

A Existimabāt enim Lacedæmonios nec fame, nec vlla necessitate compulsos, arma tradituros: at hæc retinétes, & quoad possent dimicantes, mortem oppetituros. nec adduci poterant, vt crederent illos, qui [*se ipsos, & arma*] tradidissent, illis esse similes, qui [*fortiter pugnando*] cecidissent. Postea verò, cùm quidam Atheniensium socius quendam ex captiuis ex insula [*Athenas delatis.*] vt ei cum insultatione dolorem inureret, interrogasset, nũquid illi, qui ex ipsis mortem oppetiissent, honesti, fortesq; viri fuissent: [*hic*] ipsi respõdit, magni profectò B faciendum esse atracton (sagittam intelligens) si viros fortes [*ab ignauis*] dignosceret: [*his verbis*] indicans eos, qui in lapides, ac sagittas incidissent, occubuisse. Cũ autem captiui [*Athenas*] delati fuissent, Athenienses eos in vinculis asseruare decreuerunt, donec aliquam compositionem [*cum Peloponnesiis*] facerent: sed si Peloponnesij [*in suum Atticum*] agrum prius irrupissent, eos [*ex carcere*] eductos occidere [*statuerunt.*] In Pylo autem præsidium collocarunt. Et Messenij, qui Naupacti erant, huc, vt in pa- C triam suam (Pylus enim est in eo agro, qui quondam Messeniorum fuit) ex suorũ ciuium numero missis, qui [*ad rem gerendam*] maximè idonei erant, agrum Laconicum latrociniis infestabant, maximisque maleficiis afficiebant, quòd eadem lingua vterentur. Lacedæmonij verò, quod superiore tempore latrociniorum exercẽdorum, & huiusmodi belli imperiti essent, simul etiam quòd sui serui ad hostem transfugerent, veriti ne grauior aliqua rerum nouarum molitio contra se, in suo agro fieret, D [*hæc*] non facilè ferebant, sed, quamuis Atheniensibus manifesti esse nollent, [*tamen*] legatos ad eos mittebant, & Pylum, & captiuos recipere conabantur. At illi maiora affectabant, & cùm sæpius [*ad eos*] proficiscerentur, ipsos re infecta remittebant. Atque hæc quidem circa Pylum gesta sunt. Eadem æstate statim post hæc, Athenienses in agrum Corinthium profecti sunt cum octoginta nauibus, & duobus millib. grauis armaturæ militum nominis Attici, & cum ducentis equitibus, qui in hippaginibus vehebãtur. Eos autem comitabantur ex sociis Milesij, Andrij & Carystij.

---

[1] Ὡς ἐδύναντο] ἤγουν, ἕως δυνάμεις παρεῖχεν αὐτοῖς. [2] Ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι] ἀπιστοῦντες οἱ ἀθηναῖοι. ἡ δὲ ἀπόφασις, περιττή. [3] Τοὺς παραδόντας] ἑαυτοὺς καὶ τὰ ὅπλα. [4] Δι᾽ ἀχθηδόνα] διὰ λύπην. ἡ διάνοια, ἀθηναίων σύμμαχός τις ἀχθόμενος, ἤτοι τοῖς ἀθηναίοις ὡς φορτικῶς ἄρχουσιν· ἢ ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῶν λακεδαιμονίων συμφορᾷ, ἤρετο ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου. * [5] Δι᾽ ἀχθηδόνα] διὰ λύπην, ἵνα τὸν αἰχμάλωτον ποιῶν τῷ ὀνειδισμῷ, καὶ ἐπηρεασμῷ μᾶλλον λυπῇ. Æ. P. [6] Ἀπεκρίνατο αὐτῷ] τῷ ἐρωτήσαντι. [7] Ὅτι ὁ ἐντυγχάνων] ὁ τυχὼν εἴτε κακός, εἴτε ἀγαθός. [8] Τῶν ἀνδρῶν] τῶν αἰχμαλώτων. [9] Πρὸ τούτου] τοῦ συμβῆναι. [10] Αὐτομολούντων] εἰς τὴν πύλον. [11] Καὶ πολλάκις φοιτώντων] τῶν πρέσβεων.

His au-

His autem præerat Nicias Nicerati [*filius*] cum duobus collegis. Primo autem diluculo nauigantes inter Cherronesum, & Rheutum appulerunt ad littus loci, super quem situs est Solygius collis. In quo Dorienses olim sedibus positis, bellum faciebant Corinthiis, qui in vrbe habitabant, & Æolenses erant. Et super ipsum nunc extat castellum nomine Solygia. ab hoc autem littore, ad quod naues appulerunt, hoc castellum distat duodecim stadiis. Corinthus verò, sexaginta. Isthmus verò, viginti. Corinthij verò, cùm multo ante de classis Atticæ aduentu nuntios Argis allatos accepissent, omnes, præter illos, qui sunt extra Isthmum, ad Isthmum tutandum conuenerunt, & ex eorum numero quingenti præsidiarij milites in Ambraciam, & Leucadiam abierunt. Cæteri verò frequentibus copiis obseruabant, quonam Athenienses essent appulsuri. Sed cùm illi noctu clam [*ad littus*] appulissent, & signa [*de hostium aduentu*] ipsis [*Corinthiis, ab amicis, ex locis excelsis*] sublata fuissent, relicta suorum dimidia parte ad Cenchream, si fortè Athenienses aduersus Crommyonem irent, [*suis*] auxilium properè tulerunt. Et Battus quidem, alter è ducibus (duo enim prælio interfuerunt) assumpta cohorte contendit ad Solygiam castellum, quod nullis muris erat cinctum. cum reliquis verò Lycophron manus cum hoste conseruit. Et primùm quidem, Corinthij in dextrum Atheniensium cornu, quod statim ante Cherronesum in terram descenderat, impetum fecerunt. Deinde verò, & in reliquas [*eorum*] copias: asperumque prœlium, totumque cominus est commissum. Et dextrum quidem Atheniensium, & Carystiorum cornu (hi enim in acie postremi erant) Corinthios excepit, ægreque repulit. Illi verò, cùm ad maceriam se recepissent, (totus enim ille locus accliuis erat) supernè lapidibus hostem inferius existentem petebant, cúmque pæana cecinissent, [*eum*] rursus inuaserunt. cùm autem Athenienses [*eos*] excepissent, pugna iterum cominus committi cœpta est.

A ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, τρίτος αὐτός. πλέοντες δὲ ἅμα ἕῳ, [1] ἔσχον μεταξὺ χερσονήσου τε καὶ ῥείτου, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου ὑπὲρ οὗ ὁ σολύγιος λόφος ἐστίν· [2] ἐφ' ὃν δωριῆς τὸ πάλαι ἱδρυθέντες, τοῖς ἐν τῇ πόλει κορινθίοις ἐπολέμουν, οὖσιν αἰολεῦσι. [3] καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη δώδεκα σταδίους ἀπέχει· ἡ δὲ κορινθίων πόλις, ἑξήκοντα· ὁ δὲ
B ἰσθμὸς, εἴκοσι. προπυθόμενοι δὲ κορίνθιοι ἐξ ἄργους ὅτι ἡ στρατιὰ ἥξει τῶν ἀθηναίων, ἐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς ἰσθμὸν πάντες, [4] πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ, καὶ ἐν ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν [5] πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δ' ἄλλοι πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς ἀθηναίους [6] οἷ κατασχήσουσιν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες, [7] καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν κεγχρειᾷ, ἢν ἄρα οἱ ἀθηναῖοι ἐ-
C πὶ τὸν κρομμυῶνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος. καὶ Βάττος μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν (δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες) λαβὼν λόχον, ἦλθεν ἐπὶ τὴν σολύγειαν κώμην, φυλάξων ἀτείχιστον οὖσαν. Λυκόφρων δὲ [8] τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε· καὶ πρῶτα μὲν τῷ δεξιῷ κέρᾳ τῶν ἀθηναίων εὐθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς χερρονήσου, οἱ κορίνθιοι ἐπέκειντο· ἔπειτα δὲ [9] καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ, καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν
D κέρας τῶν ἀθηναίων καὶ καρυστίων (οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν ἔσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς κορινθίους, [10] καὶ ἐώσαντο μόλις· οἱ δὲ, ὑποχωρήσαντες πρὸς αἱμασιὰν (ἦν γὰρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν) βάλλοντες τοῖς λίθοις καθύπερθεν ὄντες, [11] καὶ παιανίσαντες, ἐπῆσαν αὖθις. δεξαμένων δὲ τῶν ἀθηναίων, ἐν χερσὶν πάλιν ἦν ἡ μάχη.

---

[1] Ἔσχον μεταξὺ χερσονήσου] προσέσχον. [2] Ἐφ' ὃν δωριεῖς τὸ πάλαι ἱδρυθέντες] ὅτι τὸ παλαιὸν περὶ τῶν δωριέων αἰτιατέον [illegible]. [3] Καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ σολύγεια] αὐτὴ [illegible] τοῦ λόφου. [4] Πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ] αἰτία τοῦ [illegible] ὅτι ἀπῆσαν προσβοηθῆσαι τοῖς συμμάχοις [illegible] τοῖς οὖσιν ἔξω τούτου τοῦ ἰσθμοῦ [illegible]. [5] Πεντακόσιοι φρουροί] ἰσόμαχοι δηλονότι. [6] Οἷ κατασχήσουσιν] [illegible], ὅπου προσπλεύσονται αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι. [7] Καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη] αὐτοῖς (φησὶ) τοῖς κορινθίοις ἤρθη τὰ σημεῖα παρὰ τῶν φίλων αὐτῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, σημαινόντων αὐτοῖς ὅτι πολέμιοι ἐπῆλθον. δεῖ δὲ προσυπακούειν τὸ, ἡμέρας γενομένης. [8] Τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε] σὺν τοῖς ἄλλοις ἀθηναίοις. [9] Καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι] τῶν ἀθηναίων. [10] Καὶ ἐώσαντο μόλις] τοὺς κορινθίους δηλονότι. [11] Καὶ παιανίσαντες] δύο παιᾶνες ἦσαν· ἐνυάλιος, ὅτε ἦρχον, ὁ καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐλέγετο· ὁ ἕτερος, ὅτε ἐνίκων.

λόχος δέ τις τῶν κορινθίων ἐπιβοηθήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ ἑαυτῶν, ἔτρεψε τῶν ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν. πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵ τε ἀθηναῖοι καὶ οἱ καρύστιοι. [1] τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο συνεχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν κορινθίων, ἐφ' ᾧ ὁ Λυκόφρων ὢν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν ἀθηναίων ἠμύνετο. [2] ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν σολύγειαν κώμην [3] πειράσειν. χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον, οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς ἀθηναίοις οἱ ἱππεῖς ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, [4] τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους) ἐτράποντο οἱ κορίνθιοι, καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον· [5] καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ' ἡσύχαζον. ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ, κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοί τε [6] ἀπέθανον αὐτῶν, [7] καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός· [8] ἡ δὲ ἄλλη στρατιά, [9] τούτῳ τῷ τρόπῳ· [10] οὐ κατὰ δίωξιν πολλήν, οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενομένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ μετέωρα ἱδρύθη. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ὡς οὐκ ἔτι αὐτοῖς ἐπῄεσαν ἐς μάχην, τούς τε ἀλλοτρίους νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνῃροῦντο· τροπαῖόν τε εὐθέως ἔστησαν. τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν κορινθίων, οἳ ἐν τῇ κεγχρειᾷ ἐκάθηντο φύλακες, μὴ ἐπὶ τὸν κρομμυῶνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ καταδήλως ἡ μάχη ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ ὀνείου· κονιορτὸν δὲ ὡς εἶδον, καὶ ὡς ἔγνωσαν, [11] ἐβοήθουν εὐθύς. ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας, καὶ νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων πελοποννησίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα, καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, πλὴν δυοῖν, οὓς ἐγκατέλιπον, μὴ δυνάμενοι εὑρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς, ἐπεραιώθησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους. ἐκ δ' αὐτῶν ἐπικηρυκευσάμενοι, τοὺς νεκρούς, οὓς ἐγκατέλιπον, ὑποσπόνδους ἀνείλοντο.

A Quædam autem Corinthiorum cohors ſiniſtro ſuorũ cornu ſubſidio profecta, dextrum Athenienſium cornu in fugam vertit, & ad mare vſque perſequuta eſt. Rurſus autem & Athenienſes, & Caryſtij a nauibus ſunt reuerſi. Reliquus verò exercitus vtrinq; continenter dimicabat, præcipuè vero dextrum Corinthiorum cornu, in quo ſtãs Lycophron ſiniſtro Athenienſium reſiſtebat. ſuſpicabatur enim eos Solygiam caſtellũ tentaturos. Diu igitur pugnæ labores ſuſtinuerũt, neutri alteris ce- B dentes. Tandẽ verò (Athenienſibus enim equites, qui in ipſa pugna eos iuuabãt, magno vſui erant, cùm alteri nullum equitatum haberent) Corinthij in fugam verſi ſunt, & in collem ſe receperunt. Et [*in eo*] caſtra poſuerunt, nec amplius deſcendebant: ſed quieſcebant, [*& in ſuo loco ſe continebant.*] In hac autẽ fuga, in dextro cornu, pleriq; ipſorum [*Corinthiorum,*] & Lycophron dux, obierunt. Reliquus verò exercitus, hoc modo, neq; hoſte vehementer inſequente, neq; effuſa fuga, poſtquam per vim [*loco cedere*] fuit coactus, in excel- C ſa loca ſe recepit, ibiq; caſtra poſuit. Athenienſes verò, cum [*hoſtes*] ad prœlium contra ipſos non amplius prodirent, aliena cadauera ſpoliarunt, & ſuorum ſuſceperunt, & trophæum continuò ſtatuerunt. Porrò illi dimidiæ Corinthiorum parti, quæ in Cenchrea præſidij cauſa manebat, ne [*Athenienſes*] aduerſus Crommyonem nauigarent, hoc prœlium nõ erat manifeſtum, propter montem Oneum, [*qui ſuo interpoſitu pugnæ ſpectaculũ eripiebat.*] Sed vbi puluerem conſpexit, & [*rem*] cognouit, opem D [*ſuis*] confeſtim tulit. Venerunt etiam auxilio ex vrbe Corinthij ſenes, cùm intellexiſſent id, quod acciderat. Quos vniuerſos conſpicati Athenienſes in ſe tendẽtes, ratiq; auxilium à vicinis Pelopõneſiorum ciuitatibus miſſum contra ſe venire, celeriter ad naues ſe receperunt, habentes ſpolia, & ſuorum cadauera, duobus exceptis, quæ [*in hoſtili agro*] reliquerũt, quòd ea reperire non potuiſſent. Cùm autem naues conſcendiſſent, ad inſulas adiacentes traiecerunt. Hinc autem miſſo caduceatore, E ſuorũ cadauera, quæ [*apud hoſtes*] reliquerant, fide publica interpoſita receperunt.

[1] Τὸ δ' ἄλλο στρατόπεδον] ἤγουν τὸ δεξιὸν κέρας τῶν κορινθίων, καὶ τὸ εὐώνυμον τῶν ἀθηναίων. [2] Ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς] οἱ κορίνθιοι. [3] Πειράσειν] [illegible] τὸ, ἐλθεῖν. [4] Τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους] τῶν κορινθίων. [5] Καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα] ἀπέθεντο. [6] Ἀπέθανον αὐτῶν] τῶν κορινθίων. [7] Καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγὸς] τῶν κορινθίων δηλονότι. [8] Ἡ δ' ἄλλη στρατιὰ] τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων, καὶ τὸ ἀριστερὸν τῶν κορινθίων. [9] Τούτῳ τῷ τρόπῳ] τῆς ἀναχωρήσεως δηλονότι. [10] Οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν] οὐ φυγούσης ταχέως, διωκόντων τῶν ἀθηναίων. [11] Ἐβοήθουν εὐθὺς] ἔσπευδον εἰς βοήθειαν.

In hoc autē prœlio, ex Corinthiis quidem, A ceciderunt ducenti, & duodecim; ex Atheníenſibus verò, paulo minus quinquaginta. Athenienſes autē ex iſtis inſulis profecti eodem die ad agri Corinthij Crommyonem nauigarunt. (Abeſt autem ab vrbe centum & viginti ſtadiis.) & cùm [eò] appuliſſent, agrum vaſtarunt, ibiq; caſtris poſitis pernoctarunt. Poſtridie verò maritimam oram legentes primùm in Epidaurium agrum iuerunt, & ex deſcenſu ex nauibus in nōnullas eius partes facto, Methonem venerunt, quæ inter Epidaurum, & Trœzenē eſt ſita. & Cherroneſi Iſthmum, B in quo eſt Methone, ab vtraq; littoris parte complexi, muro cingere cœperunt: impoſitoq; præſidio, poſtea Trœzenium, & Halienſem, & Epidaurium agrum latrocinijs infeſtabant. Poſtquàm autem abſoluto muro locum illum muniuerunt, nauib. domum redierunt. Per idem tempus, quo hæc gerebantur, Eurymedon etiam, & Sophocles, qui è Pylo cum Athenienſiū claſſe in Siciliam proficiſcebantur, cùm Corcyram perueniſſent, vnâ cum vrbis incolis bellum intulerunt Corcyræis, qui ſedes in C Iſtone monte poſuerant, qui tunc, poſt ſeditionem [eò] profecti, agro potiebātur, & [aduerſæ factioni] multa damna dabāt. Illos igitur adorti, munitionem quidem ceperunt: homines verò, [qui in ea erant,] vno agmine in editum quēdam locum fuga ſe receperunt, & [cum Athenienſibus] compoſitionem hac conditione fecerunt, vt auxiliarios quidem milites [ipſis] traderent, de ſe verò, poſt arma tradita, Athenienſis populus arbitratu ſuo ſtatueret. Duces autē D [Athenienſium] ipſos fide publica interpoſita in inſulam Ptychiam aſſeruādos tranſportarunt, donec Athenas mitterentur, ita tamen, vt, ſi quis [eorum] aufugiens deprehēſus fuiſſet, fides, quæ data fuerat, omnibus eſſet irrita. Verùm primores populi Corcyræi, veriti ne Atheniēſes, hos [Athenas] profectos non interficerēt, huiuſmodi fraudem moliuntur. Nōnullis illorum, qui in inſula [Ptychia] ſeruabantur, perſuadent, [vt aufugiant: quod illis perſuaſerunt,] aliquot ex amicis [ad illos] ſubmiſſis, & monitis, vt, quaſi beneuolentia [ſuorum ciuium E adducti illuc profecti fuiſſent,] dicerent è re ipſorum maximè eſſe, vt primo quoq; tempore fugam capeſſerent, ſe verò nauigium aliquod præparaturos. Athenienſiū enim duces, ipſos populo Corcyræo tradere ſtatuiſſe:

A ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα. ἄραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐς Κρομμυῶνα τῆς Κορινθίας. ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους, καὶ καθορμισάμενοι τήν τε γῆν ἐδῄωσαν, καὶ τὴν νύκτα ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον, καὶ ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος· [1] καὶ B ἀπολαβόντες τὸν τῆς Χεῤῥονήσου ἰσθμὸν, ἐτείχισαν, ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστὶ καὶ φρούριον καταστησάμενοι, ἐλῄστευον τὸν ἔπειτα χρόνον τήν τε Τροιζηνίαν γῆν, καὶ Ἁλιάδα, καὶ Ἐπιδαυρίαν. ταῖς δὲ ναυσὶν (ἐπειδὴ [2] ἐξετείχισαν τὸ χωρίον) ἀπέπλευσαν ἐπ᾽ οἴκου. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ᾽ ὃν ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Πύλου ἀπῆραν ἐς τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κέρκυραν, ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ C τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ἰστώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἳ τότε μετὰ τὴν στάσιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. προσβαλόντες δὲ, [3] τὸ μὲν τείχισμα εἷλον· οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες ἀθρόοι πρὸς μετέωρόν τι, [4] ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν ἐπικούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὅπλα παραδόντων τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πτυχίαν ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους, μέχρις οὗ Ἀθή- D ναζε πεμφθῶσιν· ὥστε ἄν τις ἁλῷ ἀποδιδράσκων, ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες [5] μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιόνδε τι· [6] τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί τινας, ὀλίγους ὑποπέμψαντες φίλους, [7] καὶ διδάξαντες, ὡς κατ᾽ εὔνοιαν δῆθεν, λέγειν ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδιδρᾶναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἑτοιμάσειν. μέλλειν γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων E παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν Κερκυραίων.

[1] Καὶ ἀπολαβόντες] περιτειχίσαντες. [2] Ἐξετείχισαν] εἰς τέλος ἤγαγον τὸ τεῖχος τοῦ χωρίου. [3] Τὸ μὲν τείχισμα] τὸ ἐπὶ τῆς Ἰστώνης. [4] Ξυνέβησαν] συνεβιβάσθησαν. [5] Μὴ οἱ Ἀθηναῖοι] οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις. [6] Τῶν ἐν τῇ νήσῳ] τῇ Πτυχίᾳ. [7] Καὶ διδάξαντες] τοὺς ὑποπέμπτους. τὸ ἑξῆς, καὶ διδάξαντες τοὺς ὑποπέμπτους λέγειν, ὡς δῆθεν ἀπὸ εὐνοίας.

ὡς δὲ ἔπεισαν, [1] * [2] καὶ μηχανησαμένων [3] τὸ πλοῖον, * [4] ἐκπλέοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαί, καὶ τοῖς Κερκυραίοις παρεδίδοντο οἱ πάντες. [5] ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, [6] ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι, καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ᾽ ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ ἐς Σικελίαν ἔπλεον, τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσποιῆσαι. παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐς οἴκημα μέγα καθεῖρξαν· καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατ᾽ εἴκοσιν ἄνδρας, [7] διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν, ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ παιομένους, καὶ κεντουμένους [8] ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ πού τίς τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες [9] ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας. καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἑξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες, καὶ διαφθείραντες. [10] ᾤοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσαι ποι, ἄλλοσε ἄγειν. ὡς δὲ ᾔσθοντο, καί τις αὐτοῖς ἐδήλωσε, τούς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκέλευον σφᾶς εἰ βούλονται αὐτοὺς διαφθείρειν. ἔκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἤθελον ἐξιέναι, οὐδ᾽ ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα. οἱ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲν τὰς θύρας οὐδ᾽ αὐτοὶ [11] διενοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος τοῦ οἰκήματος, καὶ διελόντες τὴν ὀροφήν, ἔβαλλον τῷ κεράμῳ, καὶ ἐτόξευον κάτω. [12] οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἠδύναντο, καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον, οἰστούς τε, οὓς ἀφεῖσαν ἐκεῖνοι, [13] ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες, καὶ ἐκ κλινῶν τινῶν, αἳ ἔτυχον αὐτοῖς ἐνοῦσαι, τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων [14] παραιρήματα ποιοῦντες,

A Cùm autem [*hoc illis*] persuasissent, & nauigiũ per insidias parassent, [*illi illinc*] discedẽtes, intercepti sunt, atq; fides data, [*tunc*] irrita fuit, & vniuersi populo Corcyræo traditi fuerunt. Ad hanc autem rem peragendam [*Corcyraeos*] in primis adiuuerunt ipsi Atheniensium duces, vt certa, minimeq; dubia causa videretur [*illis, qui in insula erant,*] & qui fraudem commenti fuerant, eã confidentius aggrederentur, quippe qui apertè præ se ferrent se nolle viros istos [*captiuos*] ab aliis [*Athenas*] delatos (ipsi enim in Siciliam nauigabant) decus, & B gloriam illis comparare, qui [*eos illuc*] deportassent. Hos autem acceptos Corcyræi in magno carcere cõcluserunt. Postea verò eos eductos vicenos traducebant per medios binos ordines militũ armatorum, qui hinc inde instructi erant, & qui ipsos inter se colligatos, cæsim, punctimq; vulnerabãt, sicubi quis suum inimicum aspexisset. Et lictores prosequentes eos vrgebant, qui tardius progrederentur. Atque hunc in modum eductos trucidarunt ad sexaginta, quod illos latebat, qui in carcere C reliqui erant. Existimabant enim suos socios ab inimicis ex carcere eductos aliò traduci. Cùm autem [*hoc*] resciuissent, & ex quodam intellexissent, [*tunc*] Athenienses implorare, ac orare cœperunt, vt, si voluntas eorum ferret, ipsi, se occiderẽt, nec amplius ex carcere exire volebant, & dicebãt se pro virib. non permissuros, vt quisquam [*illuc*] ingrederetur. Corcyræi verò ne ipsi quidem per fores [*in carcerem*] irrumpere in animo habebant: sed cùm carceris tectum conscendissent, & lacunar reuulsis- D sent, tegulis, & sagittis eos petebant, qui infra erant. Illi verò, [*qui in carcere erant,*] se protegebant, vt poterant, quinetiam ipsorum multi sibi manus violẽtas attulerunt, partim sagittas ab hoste missas iugulis imprimentes, partim lectorum suorum, qui illic ipsis erant, funibus, partim restibus, quas ex suis vestibus a se laceratis fecerant,

---

[1] Καὶ μηχανησαμένων] ἀντὶ τοῦ εὐτρεπισάντων [illegible]. *[2] Μηχανησαμένων] δολίως, καὶ μετ᾽ ἀπάτης παρασκευασαμένων τὸ πλοῖον. τοῦτο δὲ πρὸς τοὺς κατ᾽ εὔνοιαν ἐς τὴν νῆσον ἐλθεῖν προσποιουμένους δεῖ ἀναφέρειν, οἳ καὶ αὐτοὶ τὸ πλοῖον [illegible]. Æ. P. [3] Τὸ πλοῖον] αὐτῶν τῶν ἐν τῇ πόλει Κερκυραίων. *[4] Ἐκπλέοντες] οἱ ἐν τῇ νήσῳ φυλασσόμενοι, καὶ [illegible]. Æ. P. [5] Ξυνελάβοντο δὲ] συνελάβοντο δὲ τῷ τοιούτῳ οὐχ ἥκιστα, ὥστε πιθανὴν καὶ [illegible] γενέσθαι τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι τὴν ἀπάτην, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων. εἶπε τὴν αἰτίαν λέγων, ἐπειδὴ (φησὶν) αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐπὶ τὴν Σικελίαν, οὐκ ἐβούλοντο δι᾽ ἄλλων ξένων κομισθέντων αὐτοὺς ἐς τὰς Ἀθήνας, [illegible] τὴν δόξαν. [6] Ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν] πιθανὴν καὶ πιστὴν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι [illegible]. [7] Διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν] διεβίβαζον. [8] Ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων] ἑκατέρωθεν δηλονότι. [9] Ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ] εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ὁδοῦ. [10] Ὤοντο γὰρ αὐτοὺς] τοὺς Κερκυραίους. [11] Διενοοῦντο βιάζεσθαι] μετὰ βίας εἰσέρχεσθαι. [12] Οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε] οἱ ἐν τῷ οἰκήματι. [13] Ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες] ἤγουν, εἰς τὸ μέρος τοῦ σώματος ἔνθα σφάττονται τὰ ζῷα. σφαγὴν καλοῦσι τὸ κατὰ τὴν κλεῖδα τοῦ ἀνθρώπου μέρος, δι᾽ οὗ καθιᾶσι τὰ σιδήρια, οἱ θέλοντες ἑαυτοὺς ἀνελεῖν. [14] Παραιρήματα ποιοῦντες] ὡς ἂν εἴποι, πλαμῶνας τινὰς ἀποσχίζοντες τῶν ἱματίων, ὥσπερ ζώνας ἐποίουν· καὶ πλέκοντες αὐτά, καὶ ποιοῦντες ὥσπερ σχοινία, οὕτως αὐτοὺς ἦγχον πρὸς τὸ ἀπάγχεσθαι. [illegible] τὸ σπάρτον.

se ipsos

seipsos strangulantes, omni denique ratione magnam partem noctis (nox enim huic cladi interuenit) se ipsos laqueis suffocantes, [*& quouis modo necantes,*] & ab illis, qui in superiore tecti parte stabant, telis petiti, penitus perierunt. Cùm autem dies illuxisset, Corcyræi eos aceruatim in plaustra conicctos extra vrbem portarũt. Ipsorum verò vxores, quotquot in [*montis*] munitione captæ fuerunt, in seruitutem redegerunt. Hoc igitur modo Corcyræi, qui sedes in monte posuerant, à populo funditus perditi fuerunt. Hæc autem seditio, quæ magna fuit, hunc habuit exitum, quatenus ad hoc bellum pertinet. nihil enim ex aliis [*seditionibus*] adhuc reliquum erat, quod etiã memoratu dignum esset. Athenienses autem, cùm in Siciliam, quo primum nauigationem instituerant, peruenissent, cum illius loci sociis bellum [*aduersus hostem*] administrabant. Athenienses verò, qui Naupacti erant, & Acarnanes, æstate iam extrema, cum exercitu profecti, Anactorium, Corinthiorum vrbem in ipso Ambracij sinus ostio sitam, per proditionem ceperunt. Corinthiis autem illinc eiectis ipsi Acarnanes locum tenuerunt, colonis ex omnibus Acarnaniæ partibus eò missis. Et hæc æstas exiit. Sequente hyeme, Aristides Archippi [*filius,*] vnus e ducibus Atticæ classis ad socios pecuniæ cogendæ causa missæ, Artaphernem virum Persam, qui à [*Persarum*] Rege missus, Lacedæmonem proficiscebatur, ad Eionem, quæ ad Strymonem est sita, comprehendit. Quo [*Athenas*] deducto, Athenienses epistolas ex Assyriis literis [*in Græcum sermonem*] conuersas legerunt. Quarum, cùm alia multa ad Lacedæmonios scriberentur, summa hæc erat: Nescire se quid [*illi*] vellent. nam cùm multi legati venirent, nullum eadem dicere. Si quid igitur apertè dicere vellent, cum hoc Persa viros ad se mitterent. Postea verò Athenienses vnà cum legatis triremi vectum Ephesum miserunt. Qui, cùm illic intellexissent Artaxerxẽ Xerxis filium nuper obiisse (nam per id tempus decesserat) domum redierũt. Eadem hyeme, Chij

A ἀπαγχόμενοι, παντί τε τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς ([1] ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι) ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω, διεφθάρησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, [2] φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας ἐπιβαλόντες, ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἑάλωσαν, [3] ἠνδραποδίσαντο. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν. καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε. οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπόλοιπον τῶν ἑτέρων ὅ, τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἐς τὴν σικελίαν, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὥρμηντο, ἀποπλεύσαντες, μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἐπολέμουν. Καὶ οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι, καὶ ἀκαρνᾶνες, ἅμα τελευτῶντος τοῦ θέρους, στρατευσάμενοι, ἀνακτόριον, κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίᾳ· [4] καὶ ἐκπέμψαντες κορινθίους [5] αὐτοὶ ἀκαρνᾶνες * [6] οἰκήτορας ἀπὸ C πάντων, ἔσχον τὸ χωρίον· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Ἀριστείδης ὁ Ἀρχίππου, εἷς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν ἀθηναίων στρατηγὸς αἳ ἐξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς ξυμμάχους, Ἀρταφέρνην ἄνδρα πέρσην παρὰ βασιλέως πορευόμενον ἐς λακεδαίμονα ξυλλαμβάνει ἐν ἠιόνι τῇ ἐπὶ στρυμόνι. [7] καὶ αὐτοῦ κομισθέντος, οἱ ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολὰς [8] μεταγραψάμενοι ἐκ τῶν ἀσσυρίων γραμμάτων, ἀνέγνωσαν ἐν αἷς, πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων, D κεφάλαιον ἦν πρὸς λακεδαιμονίους, οὐ γιγνώσκειν ὅ, τι βούλονται. πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβεων, οὐδένα ταὐτὰ λέγειν. εἰ οὖν τι βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι μετὰ τοῦ πέρσου ἄνδρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀρταφέρνην ὕστερον οἱ ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει ἐς ἔφεσον, καὶ πρέσβεις ἅμα· οἱ πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα (κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ χῖοι

[1] Ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι] ἐπειδὴ ἐστὶ τὸ πολὺ τῆς νυκτός, ἵνα μή τις εἴπῃ, καίτοι ἐν ἡμέρᾳ ταῦτα ἐγένετο, λέγει ἐν τῷ μέσῳ, ἐπεγένετο γὰρ νύξ. [2] Φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας] ὡς ἐάν τις εἴπῃ φορμοὺς, τοὺς καλουμένους ψιάθους, τοὺς μὲν κατὰ μῆκος αὐτῶν ἔθηκε, τοὺς δὲ ὀρθοὺς πλαγίως ἐπιβάλλουσι κατ' αὐτῶν. ἐμφαίνει δὲ ὑπὸ τῶν κερκυραίων τὴν ὠμότητα ἐς τοὺς ἀποθανόντας, ὅτι οὐδὲ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν θάψαντο τι πρὸς ἐκείνους μόνους ἐπαύσαντο.

[3] Ἠνδραποδίσαντο] ὡς ἀνδραπόδοις ἐχρήσαντο. [4] Καὶ ἐκπέμψαντες] ἀντὶ τοῦ, καὶ ἐκβαλόντες τοὺς ὄντας ἐκεῖ κορινθίους. [5] Αὐτοὶ ἀκαρνᾶνες οἰκήτορες] ἀφ' ἑκάστης γὰρ ἀκαρνανίας ἀπέστειλαν τοὺς οἰκήσοντας. * [6] Οἰκήτορες] π. οἰκήτορες. F.P. ἢ, οἰκήτορας ἀπὸ πάντων τῆς ἀκαρνανίας μερῶν ἀποστείλαντες ἔσχον τὸ χωρίον. Æ.P. [7] Καὶ αὐτοῦ κομισθέντος] ἀχθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου. [8] Μεταγραψάμενοι] μεθερμηνεύσαντες.

[1] τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινὸν, κελευσάντων Ἀθηναίων, καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν· ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιότητα, [2] ἐκ τῶν δυνατῶν, μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς τοῦ τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν· καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου ἔσεισε· καὶ οἱ Μυτιληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὁρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου, καὶ μισθωσάμενοι ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικὸν, [3] καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες, αἱροῦσι Ῥοίτειον· καὶ λαβόντες δισχιλίους στατῆρας Φωκαΐτας, ἀπέδοσαν πάλιν, μηδὲν ἀδικήσαντες· καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπὶ Ἄντανδρον στρατεύσαντες, προδοσίας γενομένης λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια, τάς τε ἄλλας πόλεις τὰς Ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον Μυτιληναίων νεμομένων Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, [4] καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον. καὶ κρατυνάμενοι αὐτὴν (ναῦς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν, ξύλων ὑπαρχόντων, καὶ τῆς Ἴδης ἐπικειμένης) καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ ῥᾳδίως ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενοι, τήν τε Λέσβον ἐγγὺς οὖσαν κακώσειν, καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰολικὰ πολίσματα χειρώσασθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, ἑξήκοντα ναυσὶ, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις, ἱππεῦσί τε ὀλίγοις, καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρέφους, καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα, νῆσός ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατ' ἔτος, ὁπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον ἀεὶ, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. ἦν γὰρ αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὁλκάδων [5] προσβολή· καὶ λησταὶ ἅμα τὴν Λακωνικὴν [6] ἧσσον ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης,

A nouum murum Atheniēsium iussu demoliti sunt, quòd [*Athenienses*] eos aliquid noui contra se moliri suspicarentur. hoc tamen fecerunt adhibita firma cautione, quantum fieri poterat, ne Athenienses quicquam de pristino [*sua*] ciuitatis statu innouarent, [*néve quicquam noui de se statuerent.*] Atque hæc hyems exiit, simul etiam belli, quod Thucydides conscripsit, septimus annus excessit. Æstatis autem insequentis initio statim circa nouilunium sol ex parte defecit, eiusdemque mensis initio terræmotus extitit. Et Mitylenæi, B aliique Lesbij exules, quorum plerique ex continente venerant, auxiliis ex Peloponneso mercede conductis, & manu illinc collecta, Rhœtium occupāt. Et acceptis duobus Phocaïcorum staterum millibus, [*ipsum incolis*] rursus reddiderunt. nulla iniuria [*præterea illis*] facta. Postea verò, cùm copias aduersus Antandrum duxissent, vrbem interueniente proditione ceperunt. Eorum autem propositum erat, cùm alias ciuitates, quæ Actææ vocantur, quas prius possidentibus Mityle- C næis Athenienses tenebant, in libertatem vindicare, tum verò omnium maximè Antandrum. Vbi autem eam munissent, (nam ædificādarum nauium facultas, propter lignorum copiam, & Idam impendentem, illic ipsis erat) cum reliquo etiam apparatu inde proficiscentes, Lesbum vicinam infestare, & in suam potestatem redigere Æolica oppida, quæ in continente erant. Et hi quidem hæc facere constituerant. Athenienses verò, eadem æstate, cum L X nauibus, & duobus militum D millibus, & aliquot equitibus, & cum Milesiis, & aliis quibusdam ex sociis, quos secum ducebant, bellum Cytheris intulerunt. Illis autem præerat Nicias Nicerati, & Nicostratus Diotrophis, & Autocles Tolmæi [*filius.*] Cythera autem est insula, quæ agro Laconico adiacet è regione Maleæ [*promontorij.*] Lacedæmonij verò sunt accolæ circuncirca. Et Cytherodices magistratus ad ius dicendum Sparta quotannis eo transibat, & [*Lacedæmonij*] militum grauiter armatorum præsidium E [*in eam*] semper transmittebant, eiusq; curam ingentem gerebant. Ipsis enim erat portus, ad quem appellebant onerariæ naues, quæ ex Ægypto, & Africa veniebant. Simul etiam piratæ Laconicam oram à mari

[1] Τὸ τεῖχος περιεῖλον] καθεῖλον. [2] Ἐκ τῶν δυνατῶν] αἱ ἐκ τῶν πιθανῶν, καὶ ὡς ἐνεδέχετο. [3] Καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες] ἀπὸ τῆς ἠπείρου. [4] Καὶ πάντων μάλιστα] σημείωσαι ὅτι πάντων λέγει, καὶ οὐ πασῶν. [5] Προσβολή] αἱ ἀπὸ τοῦ προσόρμισις, καὶ καταγωγή. ἐπίθεσις. [6] Ἧσσον ἐλύπουν] αἱ ἀπὸ τοῦ οὐδαμοῦ.

(quā

(quà tantùm infestari poterat) minus infestabant. Tota enim [*hac insula*] consurgens ad Siculum, & Creticum mare porrigitur. Athenienses igitur, cùm [*huc*] appulissent cum suis copiis, cum decē nauibus, & duobus Milesiorum millibus vrbem maritimam, nomine Scandeam capiunt. cum reliquo exercitu in insulæ partes, quæ Maleam spectabant, exscensu ex nauibus facto, ad maritimam Cytheriorum vrbem iuerunt, eiusque incolas omnes sub armis stantes offenderunt. Prœlioq; commisso, Cytherij paulisper [*illorum*] impetum sustinuerunt, deinde in fugam versi, in arcem confugerūt. Postea cum Nicia, eiusq; collegis compositionem fecerūt ea conditione, vt omne de se statuēdi arbitrium Atheniensibus permitterent nisi mortis. Quædam autē colloquia & antè inter Niciam, & Cytherios habita fuerant. Quamobrem etiam citiùs, & commodiùs & in præsentia, & in posterum, quæ ad cōpositionem, [*& deditionem*] pertinebant, ab ipsis transacta sunt. Athenienses enim Cytherios ex suis sedibus in alias transtulerunt, tū quòd essent Lacedæmonij, tum etiā quòd [*ipsorum*] insula agro Laconico adeò vicina esset. Post compositionem Athenienses accepta Scandea, vrbe ad portū sita, & præsidio Cytheris imposito, nauigarunt ad Asinen, & Helos, & ad plurima loca maritima. Et exscensu nauib. in ea facto, & commorantes vbicunq; opportunum videbatur, regionem per dies circiter septem vastarunt. Lacedæmonij verò, quamuis Cythera ab Atheniensibus teneri viderent, & expectarent illos in suum etiam agrum exscensiones huiusmodi facturos, nunquam tamen cum frequentib. copiis, acie instructa obuiam ipsis iuerunt: sed militum grauiter armatorum magnam manum in varias agri sui partes, prout vnusquisq; locus postulabat, præsidij causa miserunt. Et cæteris in rebus sibi diligenter cauebant, metuentes nequid in rerum suarum statu nouaretur, propter insperatam, ac ingentem cladem in insula [*recens*] acceptam, & propter Pylum, & Cythera [*iam ab Atheniensibus*] occupata, & propter repentinum, ac improuisum bellum, quod ipsos vndique circumstabat, [*& à quo sibi vix cauere poterant.*]

A ἧπερ μόνον οἷόν τ' ἦν [1] κακουργεῖσθαι. [2] πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ Σικελικὸν καὶ Κρητικὸν πέλαγος. [3] κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχιλίοις Μιλησίων ὁπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν Σκάνδειαν καλουμένην αἱροῦσι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ ηὗρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. καὶ μάχης γενομένης, ὀλίγον μέν τινα B χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι, κατέφυγον ἐς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν, καὶ τοὺς ξυνάρχοντας, Ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν, πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρός τινας τῶν Κυθηρίων. διὸ καὶ θᾶσσον καὶ [4] ἐπιτηδειότερον τό, τε παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολογίας [5] ἐπράχθη αὐτοῖς. [6] ἀνέστησαν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι Κυθηρίους, Λακεδαιμονίους τε ὄντας, καὶ ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ τῆς C νήσου οὕτως ἐπικειμένης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβασιν, οἱ Ἀθηναῖοι τήν τε Σκάνδειαν τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα παραλαβόντες, καὶ τῶν Κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι, ἔπλευσαν ἔς τε Ἀσίνην καὶ Ἕλος, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασσαν. καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι, [7] καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη, ἐδῄουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτά. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἰδόντες μὲν τοὺς Ἀθηναίους τὰ Κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν [8] ἀποβάσεις ποιή- D σεσθαι τοιαύτας, ἁθρόᾳ μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς [9] διέπεμψαν, ὁπλιτῶν πλῆθος, [10] ὡς ἑκασταχόσε ἔδει. καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται [11] τῶν περὶ τὴν κατάστασιν, γεγενημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους ἀνελπίστου καὶ μεγάλου, Πύλου δὲ ἐχομένης, καὶ Κυθήρων, καὶ πανταχόθεν σφᾶς [12] περιεστῶτος πολέμου ταχέος, καὶ ἀπροφυλάκτου.

γρ. ταχέοι

---

[1] Κακουργεῖσθαι] ἤγουν, λῃστεύεσθαι. [2] Πᾶσα γὰρ ἀνέχει] ἀνατείνει, καὶ ἀνεκτείνεται. [3] Κατασχόντες οὖν] ἀντὶ τοῦ προσορμίσαντες ἐν αὐτοῖς τοῖς Κυθήροις. Ἰστέον δὲ ὅτι δύο πόλεις ἦσαν αὐτῶν τῶν Κυθήρων, μία μὲν, ὁμώνυμος· ἑτέρα δὲ, ἡ Σκάνδεια καλεῖται, ἡ πρὸς τῇ Κυθήρων παρὰ θάλασσαν κειμένη. [4] Ἐπιτηδειότερον] ἀντὶ τοῦ συμφερόντως τοῖς Κυθηρίοις. [5] Ἐπράχθη αὐτοῖς] τοῖς Κυθηρίοις. [6] Ἀνέστησαν γὰρ] ἤγουν μετῴκισαν.

[7] Καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη] στρατοπεδεύοντες εἰς τὰ ἐπικαιρότατα τῶν χωρίων. [8] Ἀποβάσεις τοιαύτας ποιήσεσθαι] ἤγουν πολεμικάς. [9] Διέπεμψαν] διαμερίσαντες ἔπεμψαν. [10] Ὡς ἑκασταχόσε ἔδει] εἰς τὰ ἐν ἑκάστοις τόποις φρούρια. [11] Τῶν περὶ τὴν κατάστασιν] ἤγουν, τῶν περὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν καὶ τὴν χώραν. [12] Περιεστῶτος πολέμου] προσπεσόντων αἰφνίδιον τῶν πολεμίων, καὶ οὐκ ὄντος δυνατοῦ προφυλάξασθαι.

ὥστε παρὰ τὸ εἰωθὸς ἱππέας τετρακοσίους κατεστήσαντο, καὶ τοξότας· ἔς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες, παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς, ναυτικῷ ἀγῶνι, καὶ τούτῳ πρὸς ἀθηναίους, [2] οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον αἰεὶ ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πράξειν. [3] καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλά, καὶ ἐν ὀλίγῳ ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς, ἔκπληξιν μεγίστην παρεῖχε· καὶ ἐδέδισαν μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις αὐτοῖς περιτύχῃ, οἵα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. [4] ἀτολμότεροι δὲ δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν, [5] καὶ πᾶν ὅ, τι κινήσειαν, ᾤοντο ἁμαρτήσεσθαι, διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι, ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας τοῦ κακοπραγεῖν. τοῖς δὲ ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον δῃοῦσι τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασαν, ὡς καθ' ἑκάστην φρουρὰν γίγνοιτό τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσους ἕκαστοι ἡγούμενοι εἶναι, καὶ ἐν τοιούτῳ· μία δὲ φρουρά, ἥπερ καὶ ἠμύνατο περὶ κορτύτην καὶ ἀφροδισίαν, [6] τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐσκεδασμένον [7] ἐφόβησεν [8] ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὁπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν, καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι, καὶ ὅπλα ἐλήφθη. τροπαῖόν τε στήσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ἐς κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν περιέπλευσαν [8] ἐς ἐπίδαυρον [9] τὴν λιμηράν· καὶ δῃώσαντες μέρος τι τῆς γῆς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ θυρέαν, ἥ ἐστι μὲν τῆς κυνουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς ἀργείας καὶ λακωνικῆς. νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν λακεδαιμόνιοι αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν, διά τε [10] τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι γενομένας καὶ τῶν εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι ἀθηναίων ὑπακούοντες, ὅμως [11] πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἕστασαν. προσπλεόντων οὖν ἔτι τῶν ἀθηναίων, οἱ αἰγινῆται [12] τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες, τεῖχος ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν,

Marginal note: τὸ ἑστῶτα αἰεὶ

A Quare præter suam consuetudinem quadringentos equites, & sagittarios cõstituerunt. Et ad res bellicas, si vnquã antè, tunc potissimùm segniores redditi sunt, quòd præter visitatã sibi formã apparatus, cum nauticis copiis certare cogerentur, idq; contra Athenienses, qui, quicquid intentatũ relinquebant, id semper spei deesse putabant, quã de felici rerum successu conceperant. Præterea varij casus, multæq; res, quæ breui temporis spatio præter omnẽ expectationem ipsis acciderãt, maximum metum B [*ipsis*] incutiebant. Et verebantur ne fortè rursus aliqua calamitas sibi cõtingeret, qualis erat, quam & in insula [*Sphacteria nuper*] acceperant. Et propterea ad pugnandum erant timidiores, & quicquid aggressi fuissent, id infelicem exitũ putabant habiturũ, propter animi diffidẽtiam, quòd prius aduersa fortuna premi nõ cõsueuissent. Cùm igitur Athenienses tunc oram maritimam vastarẽt, pleraq; [*Lacedæmoniorum præsidia*] quiescebãt, [*nec hostibus obuiam ire audebant: sed in suo loco se cõtinebant,*] quum ad singula præsidia exscensus aliquis è nauib. [*in ter-* C *ram ab illis*] fiebat, tum quòd singuli [*præsidiarij milites*] se numero inferiores esse ducerent, tũ etiam quòd in eo rerũ statu constituti essent. Vna verò præsidiaria cohors, quæ etiam ad Cortytam, & Aphrodisiã hostes propulsauit, ipsam quidem leuis armaturæ turbã palatam impetu in eã facto, terruit: sed cùm grauis armaturæ milites ipsam excepissent, rursus se recepit, & aliquot ex ipsius numero ceciderũt, armaq; capta fuerunt. Athenienses autem erecto trophæo in Cythera, abierunt. Hinc verò ad Epi- D daurum Limeram, classe circunuecti profecti sunt. agriq; parte vastata, peruenerunt ad Thyream, quæ est illa quidem agri, qui Cynurius appellatur, sed Argiuum, & Laconicum agrum suo interiectu disterminat. Lacedæmonij autem, quòd eam possiderent, Æginetis patria pulsis incolendam dederunt, tum ob beneficia, quæ & terræmotus tempore, & quum Helotes in dominos insurrexerant, [*& ab ipsis defectionem fecerant,*] in se contulerant, tum etiam quòd, licet Atheniensium imperio subiecti essent, tamen secum perpetuò sensissent, [*suisque partibus fauissent.*] Atheniensibus igitur, cum classe aduentantibus, Æginetæ murum, quem ad mare ædificabant, reliquerunt, & in superiorem vrbem, stadiis circiter decem à mari distantem,

[2] Οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον] οἷς παρὰ ἀθηναίοις τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν ἀεὶ ἡ πρᾶξιν καιρόν, ἡ εἴρηνεις ἰδοκεῖ τῆς προσδοκηθέντων. [3] Καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ] διὰ τὸ μὴ πιστεύειν αὐτοὺς μηκέτι μηδενί. κακοπραγήσαντες γὰρ παρ' ἐλπίδα, ὡς ἀήθεις ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ἀτυχεῖν, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδα βεβαίαν εἶχον. [4] Ἀτολμότεροι δὲ] ὀκνηρότεροι. [5] Καὶ πᾶν ὅ, τι κινήσειαν] ὑφ' ἑαυτοῦ δηλονότι. [6] Τὸν μὲν ὄχλον] τὸ πλῆθος. [7] Ἐφόβησεν] εἰς φυγὴν ἔτρεψε. [8] Ἐπιδρομῇ] ἐξ ἐπιδρομῆς. δι' αἰφνιδίας ἐφόδου. [8] Ἐς ἐπίδαυρον] ἀλλὰ ὅτι ἐπίδαυρος ἐν τῷ ἰσθμῷ. [9] Τὴν λιμηρὰν] οὐχ ὅτι λιμὴν οὕτως ὠνόμασται, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας. αὕτη ἡ λιμηρά. [10] Τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι] τοῖς λακεδαιμονίοις ὑπὸ τῶν εἱλώτων. [11] Πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἕστασαν] ὁμόφρονες καὶ φίλοι τοῖς λακεδαιμονίοις ὄντες. [12] Τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ] εἶχεν τὸ παραθαλάσσιον.

quam

quam incolebant, se receperũt. Et vna Lacedæmoniorum præsidiaria cohors, quæ agri tutandi causa illic erat, quę etiam [*AEginetas*] in illo muro ædificãdo adiuuabat, cum ipsis in vrbem ingredi noluit, licet Æginetæ eam rogarent, quòd ipsis [*præsidiariis Lacedæmoniorum militibus*] periculosum esse videretur intra muros concludi. Quare cum in editiora loca se recepisset, quod se ad hosti pugna resistendum impares esse iudicarent, quiescebãt. Interea verò Athenienses, cùm [*ad littus*] appulissent, & cum omnibus copiis ad Thyream confestim iuissent, eam ceperunt: & vrbem incenderunt, & res, quæ in ea erant, diripuerunt, & AEginetas, quotquot in ipso cõgressu non occubuerãt, & Tantalum Patroclis [*filiũ*,] qui apud illos pro Lacedæmoniis dux fuerat, (cum enim vulneratus fuisset, viuus captus est) abduxerunt, & cum his Athenas peruenerũt. nonnullos etiam ex Cytheris abduxerunt, quos periculi vitandi causa, [*ne quid rerum nouarum molirẽtur*,] suis sedibus motos, aliò transferendos censuerunt. Athenienses autem hos quidem in insulis collocare decreuerũt, & cæteris Cytheriis [*permittere, vt*] suum agrum colentes, tributum, quaterna talenta penderent. AEginetas verò omnes, quotquot capti fuerãt, interficere [*statuerunt*,] propter priorem, perpetuamq; simultatem. Tantalum verò præter cæteros Lacedæmonios in insula [*Sphacteria captos*] in vincula cõiiciendum [*censuerunt*.] Eadem æstate in Sicilia induciæ inter Camarinæos, & Geloos primùm initæ sunt. Mox etiam cæteri [*Siculi, &*] Sicilienses Gelam conuenerunt, & legatis ex omnibus [*Siciliæ*] ciuitatibus eò missis, in colloquium venerunt, & inter se agere cœperunt, si quo modo in pristinã gratiam redire possent. Et cùm multæ aliæ sententiæ in vtranque partem dictæ sunt ab illis, qui dissentiebant, & petebant ea, quibus se quisque [*ab altero*] fraudatum existimabat: tum etiam Hermocrates Hermonis filius Syracusanus, qui etiam præcipuè ipsos mouit, ad legatos à Siciliæ Communi missos, hu-

A ἐν ᾗ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ [1]καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησεν, δεομένων τῶν Αἰγινητῶν, ἀλλ' *[2] αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλείεσθαι. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα, ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχαζον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι [3]κατασχόντες, καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ στρατιᾷ, αἱροῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τήν τε πόλιν B κατέκαυσαν, καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν. τούς τε Αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες, ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον τὸν Πατροκλέους. ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἕνεκα [4]μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους, *[5] καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους, οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν· C Αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας ὅσοι ἑάλωσαν, διὰ τὴν προτέραν ἀεί ποτε ἔχθραν· Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους [6]τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταδῆσαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελῴοις [7]ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους. εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι *[8] Σικελιῶται ξυνελθόντες ἐς Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴπως ξυναλλαγεῖεν· καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομέ- D νων, [9]καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοί τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον· καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος Συρακούσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτοὺς *[10] ἐς τὸ κοινόν,

γρ. αὐτοῖς

* τ. αὐτοὺς, ἐς τὸ κοινὸν πέμποντας ἄλλους ἔπεμψαν. F. P.

---

[1] Καὶ ξυνετείχιζε] συναντελαμβάνετο τοῦ τειχίσματος. *[2] Ἀλλ' αὐτοῖς] χαρίεν ἴσως, ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος. αὐτοῖς δέ, τοῖς Λακεδαιμονίοις τοῖς φρουρᾶς χάριν περὶ τὴν χώραν οὖσιν. ὁ δὲ νοῦς ἐστί. [illegible] καὶ γὰρ αὐτοῖς κινδυνῶδες ἐφαίνετο. Æ. P. [3] Κατασχόντες] ἀντὶ τοῦ προσορμίσαντες τῇ Θυρέᾳ. οὐ γὰρ λέγει κατασχόντες αὐτὴν τὴν [illegible]. [4] Μεταστῆσαι] μετοικίσαι [illegible]. *[5] Καὶ τοὺς ἄλλους [illegible], ἐστί, ὥστε τὸ ἑξῆς εἶναι. ἐβουλεύσαντο ἐᾶν δὲ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους, οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φ. τ. τ. φ. ἐν δὲ τῷ ἀποκτεῖναι καὶ ἐν τῷ καταδῆσαι, τὸ ἐβουλεύσαντο ἀπὸ κοινοῦ ὑπακουστέον, [illegible]. Æ. P. [6] Τοὺς ἐν τῇ νήσῳ] τῇ Σφακτηρίᾳ. [7] Ἐκεχειρία γίγνεται] διάλυσις τοῦ πολέμου. *[8] Σικελιῶται] [illegible] Σικελοὶ [illegible], οἱ αὐτόχθονες, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Σικελίᾳ [illegible]. Σικελιῶται δέ, οἱ ἐξ ἄλλης γῆς ἐς τὴν Σικελίαν οἰκήσοντες [illegible], καὶ ἐν αὐτῇ ἱδρυθέντες. νῦν δὲ Σικελιῶται [illegible] φαίνονται οὐ μόνον οἱ [illegible], καὶ [illegible] ἐκεῖσε [illegible] τηρηθέντες, ὅπως ἐνοικῶσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ Σικελοί· οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἑρμοκράτους λόγῳ. ὅτι δὲ [illegible] ἐστιν [illegible]. οὐ καὶ Σικελιῶται αὐτὶ τοῦ Σικελοὶ [illegible], ὅπερ οὐκ [illegible]. καὶ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ τῷ Ἑρμοκράτους λόγῳ φανερῶς λέγει ξύμπαντας τοὺς τὴν Σικελίαν οἰκήσοντας, καίπερ ἐκ διαφόρων ἐθνῶν ὄντας, ὅμως ἑνὶ ὀνόματι κεκλημένους Σικελιώτας. εἶτα ὁ ξυγγραφεὺς [illegible], [illegible] οἱ Σικελιῶται. Æ. P. [9] Καὶ ἀξιούντων] ἀντὶ τοῦ, δικαιούντων καὶ [illegible] ἕκαστος [illegible] ἐπλεονεκτήθη. *[10] Ἐς τὸ κοινὸν] οἱ μὲν, ὅτι λαμβάνουσιν ἀντὶ τοῦ, ἐς τὸ κοινὸν ἁπάντων τῶν Σικελῶν, καὶ Σικελιωτῶν ἀγαθόν. οἱ δέ, ἀντὶ τοῦ [illegible] τὸ κοινόν, ἤγουν πρὸς ἅπαντας τοὺς πρέσβεις ἀπὸ πασῶν τῶν τῆς Σικελίας πόλεων (ὡς προείρηται) κοινῇ ἐκεῖσε πεμφθέντας, καὶ ἐς λόγους περὶ ξυναλλαγῶν καταστάντας. τὸ κοινὸν ἂν πασῶν τῶν πόλεων [illegible], ὧν οἱ πρέσβεις παρῆσαν. Æ. P.

τοιούτους δὴ λόγους εἶπεν, ¹ Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης, ὦ Σικελιῶται, τοὺς λόγους ποιήσομαι, ³ οὔτε πονουμένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ ⁴ τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνώμην εἶναι ἀποφαινόμενος τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. ⁵ καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν, ὡς χαλεπόν, ⁶ τί ἄν τις πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρηγοροίη; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθίᾳ ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔτε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον σχήσειν, ἀποτρέπεται. ⁷ ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν, τὰ κέρδη μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν· ⁸ οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι ἐλασσοῦσθαι· ⁹ αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν ¹⁰ ἑκάτεροι πράσσοντες, ¹¹ αἱ παραινέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ὠφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πειθομένοις πλείστου ἂν ἄξιον γένοιτο. ¹² τὰ γὰρ ἴδια ¹³ ἕκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ ¹⁴ θέσθαι, τό τε πρῶτον ἐπολεμήσαμεν, ¹⁵ καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι· καὶ ἢν ἄρα μὴ προχωρήσῃ ¹⁶ ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι ἀπελθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν. καίτοι γνῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ¹⁷ ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ' εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶσαν Σικελίαν, ὡς ἐγὼ κρίνω, ὑπ' Ἀθηναίων, δυνησόμεθα ἔτι διασῶσαι·

A iusmodi verba tunc fecit.

HERMOCRATIS CONCIO.

Non ex ea ciuitate, viri Sicilienses, quæ aut minima sit, aut bello maximè laboret, ego ortus, verba faciam: sed sententiam dicam, quæ in totius Siciliæ cõmune bonum optima esse mihi videtur. At bellum quidem gerere, quàm tristis sit res, curnã quis omnia [*mala,*] quę in eo contingere solent, apud homines rerum gnaros colligens, [*ac recensens,*] oratione prolixa vtatur? Nemo enim aut propter [*bellicorum incõmodorum*] B imperitiam hoc agere, [*bellumq́; gerere*] cogitur, aut metu [*ab hoc agendo, & bello gerendo*] deterretur, si quid amplius se adepturũ speret. sed vsu venit vt his quidẽ lucra maiora, quàm pericula esse videantur. illi verò quoduis discrimen adire, quàm vllam iacturam in præsentia facere malint. Sed quum hæc ipsa neutri opportunè faciunt, [*tunc*] admonitiones de facienda gratię recõciliatione sunt vtiles. Id, quod nobis etiam in præsentia plurimi faciendum erit, si [*monitoribus nos opportunè monentibus*] pareamus. Quòd enim vnusquisque [*nostrum*] C suis rebus priuatim bene consulere vellet, bellum tunc primum suscepimus: nunc verò inter nos disceptando operã demus, vt in pristinam gratiam redeamus. Et nisi successerit, vt vnus quisq; nostrum suum ius obtineat, atque ita hinc discedat, iterũm ad arma redibimus. Quanquam hoc nobis est sciendum, non solùm de priuatis rebus (si sapimus) coactum esse concilium: sed etiam vt consultemus an vniuersam Siciliam, quæ (vt ego iudico) Atheniensium insidiis appetitur, adhuc conseruare possimus.

¹ Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης] δημηγορία Ἑρμοκράτους συγκροτεῖ τὸ προοίμιον ἐκ συστάσεως τοῦ ἰδίου προσώπου. τέμνεται ἡ δημηγορία αὕτη τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ συμφέροντι, καὶ τῷ δυνατῷ, οὕτω. δίκαιον μὲν γὰρ (φησὶ) πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους αἱρεῖσθαι πόλεμον, οὕτω δὲ καὶ συμφέρον μὴ ἐᾶν καταδουλωθῆναι Σικελίαν. τὸ δὲ δυνατὸν, ὅτι ἐὰν ὁμονοήσωμεν, ῥᾳδίως τὴν ἐναντίαν περιεσόμεθα. ² Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης, ὦ Σικελιῶται] οἱ περὶ καταλύσεως πολέμου παραινοῦντες, ἂν ὑποπτεύωνται, διὰ φόβον καὶ μαλακίαν τὸν πόλεμον ἀποφεύγοντες, ταῦτα παραινεῖν. διὸ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης τοῦτο ποιεῖ. ἅμα δὲ καὶ αὔξει τὸ ὄνομα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν αὐτῷ οἱ λόγοι, μετὰ παρρησίας φρονήματος προερχόμενοι. τὸ δὲ οὔτε πονουμένης προσέθηκεν, ἵνα μή τις εἴπῃ ὡς ὅτι διὰ τοῦτο ἐρᾷ τῆς εἰρήνης ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν καταπονεῖται. ³ Οὔτε πονουμένης] κατ' ἀμφότερα συνιστᾷ ἑαυτὸν ὁ Ἑρμοκράτης, καὶ κατὰ τὸ εἶναι ἐνδόξου πόλεως, καὶ κατὰ τὸ μὴ πονεῖν τῷ πολέμῳ τὴν πόλιν αὐτοῦ. δι' ἃ μάλιστα εἰώθασιν ἀπιστεῖν πρὸς τοὺς λέγοντας. ⁴ Τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην] διὰ δύο αἰτίας εἰώθαμεν ἀπιστεῖν τοῖς συμβουλεύουσιν· ἢ διὰ τὸ εἶναι ἄδοξον τὸ πρόσωπον, ἢ διὰ τὸ οἰκείου ἕνεκα χρείου λέγειν. τὸ πρῶτόν που παράδειγμα, Ὅμηρος, Δαιμόνι' ἀτρέμας ἧσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε, Οἳ σέο φέρτεροί εἰσι. τὸ δεύτερον, Σῷ οἴκῳ δῶρον ποτιδέγμενος αἴ κε πόρῃσιν. καὶ τὰ ἑξῆς. ἀμφότερα μαρτυρεῖ ἑαυτῷ ὁ Ἑρμοκράτης μὴ ὑπάρχειν. ⁵ Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν] συμπέρασμα. τὸ γὰρ προοίμιον, ὁμολογούμενον. ⁶ Τί ἄν τις πᾶν τὸ ἐνὸν] τὸ μὲν, πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων, πάντα ὅσα ἔνεστι πολέμῳ κακὰ, φησὶν, ἐπιλεγόμενος. ἡ δὲ διάνοια, περὶ τὸν ἐν εἰδόσι διηγεῖσθαι ὡς χαλεπόν ἐστι πόλεμος. οὔτε γὰρ ἐφίεταί τις αὐτοῦ δι' ἄγνοιαν ὡς ἡμῶν, οὔτε ἀποτρέπεται διὰ φόβον, ἄν γε δὴ χρήσειν πλέον ἐλπίσῃ. ⁷ Ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν] συμβαίνει δὲ τοῖς μὲν ἐρῶσι τῆς χρείας, τὰ κέρδη ποιεῖν αὐτὰ καταφρονεῖν τῶν δεινῶν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ. τοῖς δὲ, ὑφ' ὧν μὴ πάλιν ἐκτιθῆναι προσεῖναι τῶν ἄλλων, καὶ δουλεῦσαί ποτε. ⁸ Οἱ δὲ τοὺς κινδύνους] οἱ πλεονεκτοῦντες. ⁹ Αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ] εἰ δὲ μὴ ἐν καιρῷ ἑκάτεροι πολεμεῖν ἐθέλοιεν, οἵτε τῶν κερδῶν δηλονότι ἐφιέμενοι, καὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι μὴ ἐλαττωθῆναι, ὠφελιμώτεραι αἱ διαλλαγαί. ἐπιτείνει δὲ διὰ τούτων ὅτι οὐ δεῖ τῶν περὶ εἰρήνης συμβουλευόντων, πολέμου κατηγορεῖν (ἔοικε γὰρ) ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κατ' αὐτὸν ἀκαιρίας. ¹⁰ Ἑκάτεροι πράσσοντες] οἵ τε διὰ κέρδος ἴδιον πολεμοῦντες δηλονότι, καὶ οἱ διὰ τὸ μὴ ἀφαιρεθῆναί τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς. ¹¹ Αἱ παραινέσεις] γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. ¹² Τὰ γὰρ ἴδια] τὸ ἑξῆς, τὰ ἴδια εὖ θέσθαι. ¹³ Ἕκαστοι] τῶν Σικελιωτῶν. ¹⁴ Θέσθαι] οἰκονομήσασθαι. ¹⁵ Καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους] τὸ μὲν δι' ἀντιλογιῶν, τὸ δι' ἀντιρρήσεων καὶ λόγων, δηλοῖ· τὸ δὲ καταλλαγῆναι, τὸ διαλλαγῆναι. ἴσον δὲ φησι τὸ προσῆκον ἑκάστῳ, καὶ δίκαιον. τὸ δὲ, ὡς ἐγὼ κρίνω, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἡ δὲ διάνοια νῦν (φησὶν) ἐὰν μὴ προχωρήσῃ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, τὸ νομίζειν ἕκαστον ἔχοντα τὸ ἴδιον ἀπελθεῖν, ἀλλὰ βιαίως ἤ ἀδίκως, ὕστερον πάλιν πολεμήσομεν, ἂν δόξῃ, μετὰ τὸ ἀπελθεῖν. πρὸς Ἀθηναίους τέως δὲ νῦν βέλτιόν ἐστι τὸ διαλλαγῆναι, ἐν ὅσῳ ἐπιχειροῦσιν ἡμῖν οἱ Ἀθηναῖοι. ¹⁶ Ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι] Ὅμηρος, Μή τις μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης. ¹⁷ Ἡ ξύνοδος ἔσται] ἡ συναγωγὴ ἡ ἐνθάδε.

Et

Et [*oportet*] existimare Athenienses (qui, cum maximam [*omnium*] Græcorũ potentiam obtineant, cũ paucis nauibus hic præsto sunt ad obseruanda nostra peccata, & legitimo societatis, [*& cognationis*] nomine, innatum sibi [*aduersus omnes Siculos*] odium, speciosa rerum appellatione suum consilium velantes, ad suam vtilitatem accommodant, [*& dum hoc in nos exercent, interim sui rebus consulunt:*]) harum [*nostrarum discordiarum*] pacificatores esse multo magis necessarios, [*ac vrgentes,*] q̃ mea verba. Cùm enim bellũ susceperimus, & hos viros accersiuerimus, qui vel illis, qui ipsos nõ accersunt, bellum inferunt, cumq; nos ipsos domesticis sumptibus [*exhauriamus, &*] vexemus, simul etiam cum nos ipsi paulatim aditum illis ad hoc imperium occupãdum patefaciamus, verisimile est ipsos sua sponte, [*nec à nobis accersitos,*] vbi nos afflictos cognouerint, olim cum maiore classe venturos, & hæc omnia in suam potestatem redigere conaturos. Atqui (si sapimus) oportet vnumquemq; nostrũ potius, vt suo [*imperio*] res alienas adiungat, q̃ vt suas lædat, socios accersere, & pericula subire. Et existimare [*oportet*] seditionẽ maximè perniciosam esse cum singulis ciuitatibus, tũ etiam vniuersæ Siciliæ, cuius nos incolæ vniuersi insidiis [*Athenensium*] appetimur, & tamẽ mutuis singularum ciuitatum dissensionibus laborãtes alij ab aliis diuisi sumus. Quibus rebus cognitis oportet & priuatũ cum priuato, & ciuitatẽ cum ciuitate in gratiam redire, & operam dare, vt omnes simul vniuersam Siciliam seruemus. Nec in mentem venire cuipiã oportet, eos quidem, qui de nobis sunt Dorienses, Athenensium hostes esse, Chalcidẽses verò, propter cognationem Ionicam, à periculis tutos esse. Neque enim [*Athenienses*] partium odio, bellum [*nostris*] gentibus inferunt, quòd sint diuisæ:

A [1] καὶ διαλλακτὰς πολὺ τῷ ἐμῷ λόγῳ ἀναγκαιοτέρως περὶ τῶνδε ἀθηναίους νομίσαι, [2] οἳ δύναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν ἑλλήνων, τάς τε ἁμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, [3] ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες, [4] καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας, τὸ φύσει πολέμιον [5] εὐπρεπῶς [6] ἐς τὸ ξυμφέρον καθίσταν[τ]). πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς [7] τοὺς ἄνδρας οἳ καὶ τοῖς μὴ ἐπικαλουμένοις αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς [8] ποιούντων [9] τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρ-

B χῆς [10] ἅμα προκοπτόντων [11] ἐκείνοις, εἰκὸς, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλέονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς, τάδε πάντα πειράσεσθαι ὑπὸ σφᾶς ποιεῖσθαι. [12] καίτοι * [13] τῇ ἑαυτῶν ἑκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρὴ [14] τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους, μᾶλλον ἢ τὰ ἑτοῖμα [15] βλάπτοντας, ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν· νομίσαι τε στάσιν μάλιστα φθείρειν [16] τὰς πόλεις, καὶ τὴν σικελίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν [17] ἐπιβουλευόμεθα,

C [18] κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. ἃ χρὴ γνόντας, καὶ ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι, καὶ πόλιν πόλει, [19] καὶ πειρᾶσθαι [20] κοινῇ σώζειν τὴν πᾶσαν σικελίαν. [21] παρεστάναι δὲ μηδενὶ ὡς οἱ μὲν δωριεῖς ἡμῶν, πολέμιοι τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δὲ χαλκιδικὸν, [22] τῇ ἰάδι ξυγγενείᾳ [23] ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν [24] ὅτι δίχα * πέφυκε τοῦ ἑτέρου, [25] ἔχθει ἐπί-

* π. πέφυκε τ̃ ἑτέρου ἔχθει ἐπίασιν. F. P.

[1] Καὶ διαλλακτὰς] λείπει τὸ χρή. βούλε(ται) γὰρ εἰπεῖν ὅτι καὶ χρὴ διαλλακτὰς [illegible] δὲ ἀκούσιον τὸ ὡς ἐγὼ κρίνω. [2] Οἳ δύναμιν ἔχοντες] ἤγουν δυνατώτατοι ὄντες. [3] Ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες] [illegible] τὸ ὀλίγαις ναυσὶν οὐκ ἔχουσι. [4] Καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ] σχῆμα [illegible] τῆς πρὸς τοὺς χαλκιδεῖς συμμαχίας, [illegible] τὸ φύσει πολέμιον [illegible] τὸ ἴδιον συμφέρον διὰ τῆς πρὸς τὸ συμμαχεῖν [illegible] κατασκευάζειν). [illegible]. [5] Εὐπρεπῶς] [illegible]. [6] Ἐς τὸ ξυμφέρον καθίσταν] εἰς τὸ ἑαυτοῖς [illegible]. [7] Τοὺς ἄνδρας] τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. [8] Ποιούντων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἡμῶν. [9] Τέλεσι τοῖς οἰκείοις] τέλεσι, ταῖς δαπάναις. ὅθεν εὐτελὴς καὶ πολυτελής. [10] Ἅμα προκοπτόντων] [illegible]. [11] Ἐκείνοις] ἐκείνοις τοῖς ἀθηναίοις. τὸ δὲ [illegible] προσοδοποιούντων καὶ εὐθετιζόντων. ἤγουν [illegible] καὶ ἐπίδοσιν ποιούντων ἡμῶν τῆς ἀρχῆς ἐκείνων. [12] Καίτοι [illegible] λεγομένων [illegible], χρὴ, εἰ σωφρονοῦμεν, ἑκάστους ἡμῶν τῶν σικελιωτῶν, τὰ ἀλλότρια ἐπικτωμένους καὶ [illegible], μᾶλλον τοὺς συμμάχους ἐπάγεσθαι, [illegible], ὅταν τὰ ἴδια ἡμῶν καλῶς ἐχόντων καὶ [illegible], καὶ τοὺς κινδύνους ὑφίστασθαι, καὶ μὴ ὅτε ὁ κίνδυνος περὶ τῶν οἰκείων ἡμῶν γίγνηται.

* [13] Τῇ ἑαυτοῦ] ἀρχῇ δηλονότι. Æ. P. [14] Τὰ μὴ προσήκοντα] τὰ ἀλλότρια. [15] Βλάπτοντας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρή. [16] Τὰς πόλεις καὶ τὴν σικελίαν] τὴν σικελίαν, ὡς μίαν πόλιν ἔλαβε· καὶ φησὶν ὅτι εἰ πόλεμον ἕξομεν, διὰ [illegible]. ὅπερ ἐπὶ μιᾶς πόλεως ξυμβαίνει. ἡ δὲ διάνοια, τῶν σικελιωτῶν ἡμῶν αὐτοὺς κακῶς αὐτοὺς διατιθέντων τοῖς οἰκείοις δαπανήμασι, καὶ [illegible] καὶ [illegible] τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς πρὸς τὸ ἐκείνοις συμφέρον, εἰκὸς τοὺς ἀθηναίους, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς [illegible], ἐπελθόντας πλείονι στρατῷ, καταδουλώσεσθαι τὰ ἐνταῦθα. [17] Ἐπιβουλευόμεθα] ἐξ ἐπιβουλῆς πάσχομεν. [18] Κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν] διῃρημένως κατοικοῦμεν. [19] Καὶ πειρᾶσθαι] μὴ νομιζέτω τις διὰ τὸ συγγενεῖς (φησὶν) εἶναι τοῖς ἀθηναίοις οἱ χαλκιδεῖς, ἐν ἀσφαλείᾳ καθεστάναι. οὐ γὰρ διότι πολέμιόν ἐστι τὸ δωρικὸν γένος τῷ ἰωνικῷ, διὰ τὸ ἐχθροὶ εἶναι οἱ ἀθηναῖοι τοῖς δωριεῦσιν ἐπίασιν, ἀλλ' ἐφιέμενοι τῶν ἐν τῇ σικελίᾳ ἀγαθῶν. τὸ δὲ, αἰτεῖ τὸ δίκαιον μᾶλλον τὸ ξυγγενὲς [illegible], [illegible] ἔχειν, κατὰ συμμαχίαν [illegible]. [20] Κοινῇ] γνώμῃ δηλονότι. [21] Παρεστάναι δὲ] δόξαι [illegible]. [22] Τῇ ἰάδι ξυγγενείᾳ] ὡς ἀσφαλὲς δηλονότι τὸ γένος ὡς τοὺς ἀθηναίους τοὺς ἴωνας. [23] Ἀσφαλὲς] ἀκίνδυνον. ἐπιτήδειον [illegible]. [24] Ὅτι δίχα πέφυκε] ἡ σικελία δηλονότι. [25] Ἔχθει ἐπίασιν] οἱ ἀθηναῖοι.

„ ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, [1] ἃ κοινῇ κεκτήμεθα. δηλοῦσι δὲ νῦν ἐν τῇ τῶν Χαλκιδέων ἐπαγωγῇ. τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε [2] σφίσι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δίκαιον [3] μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέχονται. καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε [4] καὶ προνοεῖσθαι, πολλὴ ξυγγνώμη, καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν [5] ἑτοιμοτέροις οὖσι. [6] πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ παντὸς ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ [7] τὸ ἐπιόν. [8] ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ, μὴ ὀρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις [9] πρεσβύτατον ἥκει κρίνας, τὸ κοινῶς [10] φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι, ἁμαρτάνομεν. [11] τάχιστα δ' ἂν [12] ἀπαλλαγὴ [13] αὐτοῦ γένοιτο εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν ὁρμῶνται Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐκ τῆς [14] τῶν ἐπικαλεσαμένων. [15] καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφορὰ ἀπραγμόνως παύονται. [16] οἵ τ' ἐπίκλητοι [17] εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες, [18] εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασι. καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τοσοῦτον ἀγαθὸν, εὖ βουλευομένοις εὑρίσκεται. τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εἶναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι; ἢ δοκεῖτε, εἴ τῳ τι ἔστιν ἀγαθὸν, ἢ εἴ τῳ τὰ ἐναντία, [19] οὐχ ἡσυχία μᾶλλον, ἢ πόλεμος, τὸ μὲν, [20] παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ,

Marg.: γρ. ἅπαντας

sed cupiditate bonorum, quæ communiter in Sicilia possidemus. hoc autem nunc declararunt in ista Chalcidensium euocatione, [*quæ ab ipsis Chalcidensibus sunt euocati.*] Illis enim, qui ex fœderis societate nullum auxilium ipsis vnquam tulerunt, ipsi fœderis ius libentius præstiterunt. Atque Atheniensibus quidem hæc affectantibus & prouidè perficere conantibus multam veniam dandam esse censeo. nec eos, qui imperium affectant: sed eos, qui ad imperata faciendum sunt propensiores, vituperandos puto. Homines enim ita nati sunt, vt semper illos quidem imperio premant, qui cedunt [*ipsis.*] ab illis verò sibi caueant, qui arma ipsis inferunt. Nos verò peccamus, quotquot, cùm hæc habeamus perspecta, [*rebus nostris,*] non rectè prospicimus, neque singuli hoc antiquissimum esse iudicamus, ipsam scilicet rationem, qua omnes communi periculo bene consulamus, [*hostemque communem, cuius vires adeo sunt formidandæ opibus, armisq́; coniunctis propulsemus.*] Hoc autē [*graui metu, periculoq́;*] celerrimè liberabimur, si compositionem inter nos faciamus, [*& in gratiā redeamus.*] Athenienses enim non ex agri sui finibus profecti nos inuadunt: sed ex illorum agro, qui ipsos accersiuerunt. Atque ita non bellum bello: sed pace discordia nullo negotio sedabitur. Et [*Athenienses,*] qui euocati fuerunt, & qui infesto animo, specioso tamen prætextu huc venerunt, iure optimo re infecta abibunt. Atque commodum quidem, quod ad Athenienses attinet, tantum esse comperitur, si [*rebus nostris*] rectè consulamus. Pacem verò, quam omnium confessione summum bonum esse constat, cur etiam inter nos ipsos facere nō oporteat? An existimatis, si quid boni alicui adest, aut si cui contraria [*adsunt, viriq́;*] non potiorem esse pacem, quam bellum tum ad liberandum vtrumq; his [*malis, quæ bono sunt contraria,*]

[1] Ἃ κοινῇ κεκτήμεθα] [illegible] [2] Τοῖς γὰρ οὐδεπώποτε σφίσι] [illegible] [3] Μᾶλλον] [illegible] ... Æ. P. [4] Καὶ προνοεῖσθαι] [illegible] [5] Ἑτοιμοτέροις οὖσι] [illegible] [6] Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον] [illegible] [7] Τὸ ἐπιὸν] ἤγουν τὸ κρεῖττον. [8] Ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ] ὅσοι (φησὶ) γιγνώσκοντες αὐτὰ, [illegible] [9] Πρεσβύτατον ἥκει κρίνας] [illegible] [10] Φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι] [illegible] [11] Τάχιστα δ' ἂν ἀπαλλαγὴ] [illegible] [12] Ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ] [illegible] Æ. P. [13] Αὐτοῦ] [illegible] [14] Τῶν ἐπικαλεσαμένων] ἤγουν τῶν χαλκιδέων. [15] Καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ] [illegible] εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν. [16] Οἵ τ' ἐπίκλητοι] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [17] Εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες] [illegible] [18] Εὐλόγως ἄπρακτοι] εὐλόγως φησὶ διὰ τὸ ξυμβῆναι. [19] Τὰ ἐναντία] [illegible] Æ. P. [20] Παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ] [illegible] Æ. P.

tum

tum etiam ad illud [*bonum vtrique*] conferuãdum: Et [*nunquid animaduertitis*] pacem habere honores, & dignitates à periculo remotiores, [*ac proinde tutiores, & certiores,*] & alia, quæcunq; quis oratione longa persequi posset, quemadmodũ de bello [*multam contrariam partem dici possunt?*] Quibus rebus consideratis non oportet [*vos*] contemnere mea verba: sed potius vnũ quemque [*vestrum*] his admonitũ suæ saluti prospicere. Et si quis vel suæ causæ æquitate, vel sua potentia fretus, certam de rei alicuius successu spẽ concepit, is caueat ne præter spem grauiter labatur, illud animaduertens multos iã fuisse, qui suas iniurias persequi, & illos vlcisci volebant, à quibus eas acceperant, alios etiam fuisse, qui spẽ conceperant se suas facultates aliqua potẽtia, [*& alterum opibus*] amplificaturos: sed illis quidem contigisse, vt non solùm suas iniurias vlti nõ fuerint: sed nè salutem quidem suam retinere potuerint: his verò, vt pro rerum suarum amplificatione, [*quam ex alienis opibus se consequuturos sperauerant,*] suarum etiam iacturã fecerint. Vltio enim nõ pronius alicui meritò succedit, quòd iniuriam ab altero acceperit, neq; etiã potentia ideo est certa, [*& minimè fallax,*] quòd homines bona spe compleat. sed fortuna rerum exitũ in sua potestate plerunq; tenet. Quamuis autẽ [*fortuna*] sit res omniũ maximè lubrica, tamen vtilissima videtur. Cũ enim vtriq; pariter timemus, circũspectiùs alij alios inuadimus. Quare nos etiam nũc vtraq; de causa, cùm ob inexploratũ huius incerti rerum euentus metũ, tum ob Atheniensium presentiam, qui formidolosi iam adsunt, territi, tũ etiam existimãtes nostrã consilij imbecillitatem istis difficultatibus satis impeditã fuisse, ne perageremus ea, quæ vnus quisq; nostrum se peracturum putabat, hostes [*nobis*] imminentes, ex [*nostra*] regione amandemus. Et in primis quidem ipsi fœdus æternum inter nos ineamus, sin minus, induciis in longissimum tempus factis, discordias priuatas in aliud tempus differamus.

A τὸ δὲ ξυνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνοτέρας ἔχει τὴν εἰρήνην, ἄλλα τε ὅσα ἐν μήκει λόγων ἄν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν; ἃ χρὴ σκεψαμένους μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὑτοῦ τινὰ σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προϊδεῖν. [1] καὶ εἴ τις βεβαίως τι ἢ τῷ δικαίῳ [2] ἢ βίᾳ πράξειν οἴεται, τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, γνοὺς ὅτι πλείους ἤδη καὶ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀ-

B δικοῦντας, καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι δυνάμει τινὶ πλεονεκτήσειν, [3] οἱ μὲν [4] οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν· τοὺς δ', ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν, [5] προσκαταλιπεῖν τὰ αὑτῶν ξυνέβη. [6] τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως ὅτι καὶ ἀδικεῖται, οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον, διότι καὶ εὔελπι. [7] τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος [8] ὡς ἐπιπλεῖστον κρατεῖ· πάντων τε σφαλερώτατον ὄν, ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται. ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες, [9] προμηθίᾳ

C μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα. [10] καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος, καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους κατ' ἀμφότερα ἐκπλαγέντες, [11] καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, ὧν ἕκαστός τις ᾠήθημεν πράξειν ταῖς κωλύμαις ταύταις ἱκανῶς νομίσαντες εἰρχθῆναι, τοὺς ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀποπέμπωμεν· καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς ἀΐδιον ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μή, χρόνον ὡς πλεῖστον σπεισάμενοι,

D τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς αὖθις ἀναβαλώμεθα.

---

[1] Καὶ εἴ τις βεβαίως] ἡ διάνοια, εἴ τις βεβαίως τι καὶ πάντως πέποιθε πράξειν, καὶ κρατήσειν τῶν ἐναντίων, ἤτοι διὰ τὸ δικαίως αὐτὸς ἀδικεῖσθαι νομίζειν, ἢ διὰ τὸ ἰσχυρὸς οἴεσθαι τυγχάνειν, μὴ χαλεπαινέτω [illegible] τῆς οἰκείας οἰήσεως τε καὶ ἐλπίδος σφαλλόμενος [illegible] ἐνθυμηθεὶς ὅτι πολλοὶ δικαίως τιμωρήσασθαι τοὺς ἀδικοῦντας διανοηθέντες, οὐ μόνον οὐχ ἠμύναντο αὐτούς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ προσαπώλοντο. καὶ ἕτεροι δὲ ἰσχὺν ἐλπίσαντες [illegible] τῶν πέλας, πρὸς τῷ μὴ σχεῖν πλέον, καὶ τὰ ἑαυτῶν [illegible] διὰ τοῦτο δέ, τὸ μὴ δεῖν αὐτοὺς ἐλεγχομένους χαλεπαίνειν [illegible]. [2] Ἢ βίᾳ] ἰσχύϊ. [3] Οἱ μὲν] οἱ μετιόντες τοὺς [illegible] ἀδικοῦντας. [4] Οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο] ἤγουν, οὐ μόνον οὐκ ἠμύναντο. [5] Προσκαταλιπεῖν] προσζημιωθῆναι. [6] Τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως] οὐχ ὅτι ἀδικεῖται, εὐτυχεῖ [illegible] ὁ τιμωρούμενος [illegible], διὰ [illegible] εὐτυχεῖ. [illegible] οὐδὲ ἡ ἰσχὺς (φησὶ) διὰ τὸ ἐλπίζειν ὅτι τῇ δυνάμει κρατήσει, διὰ τοῦτο καὶ τὸ βέβαιον ἔχει. [7] Τὸ δὲ ἀστάθμητον] τὸ δὲ ἄστατον τῆς τύχης, καὶ τὸ ἄδηλον, ὡς ἐπιπλεῖστον πέφυκε κρατεῖν. ἔστι γὰρ πολλάκις νικῆσαι καὶ ἀπὸ ἰδίας ἀρετῆς, ἐκτὸς τύχης. [8] Ὡς ἐπιπλεῖστον κρατεῖ] τὴν ἰσχὺν ἔχει. [9] Προμηθίᾳ] προνοίᾳ, σκέψει. [10] Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου] καὶ νῦν τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς ἐπιλαθώμεθα δι' ἀμφότερα, διά τε δηλαδὴ τὸ ἄδηλον τυγχάνειν ὃ πεισόμεθά τε ὑπ' ἀλλήλων, καὶ διὰ τὸ τοὺς Ἀθηναίους ἤδη φοβεροὺς ἡμῖν [illegible] παρόντας, ἱκανὰ νομίσαντες αἴτια τῆς ἀποστροφῆς ταύτης. [11] Καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης] καὶ ὅτι (φησὶν) ἐνθυμηθέντες, ὅτι ἃ προσεδοκήσαμεν πράξαι (τουτέστι, κρατῆσαι κατὰ τὸν πόλεμον) ἐλλιπῶς ἐξέβη, καὶ οὐ κατὰ τὰς ἡμετέρας γνώμας ἀπέβη. ταῦτα οὖν αὐτὰ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην γενόμενα, ἱκανὰ κωλύματα ἡμῖν καὶ ἐμπόδια γεγενῆσθαι νομίσωμεν· καὶ οὕτως εἰρχθέντες εἰς τὸ μὴ προβῆναι ἡμῖν τὰ πράγματα ὡς ἠβουλόμεθα, τοὺς ἐπικειμένους ἡμῖν πολεμίους ἀπὸ τῆς χώρας ἀποπεμψώμεθα.

[1] τὸ ξύμπαν τε δὴ, γνῶμεν, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, [2] πόλιν ἕξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, [3] ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες ὄντες, τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ ἴσου ἀρετῇ [4] ἀμυνούμεθα, [5] ἢν δ' [6] ἀπιστήσαντες, ἄλλοις ὑπακούσωμεν, [7] οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα, ἀλλὰ καὶ ἄγαν [8] εἰ τύχοιμεν, φίλοι μὲν ἂν [9] τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ [10] οἷς οὐ χρὴ, κατ' ἀνάγκην γιγνοίμεθα. καὶ ἐγὼ μὲν, ἅπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, [11] πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος, [12] καὶ ἐπιὼν τῳ μᾶλλον, ἢ ἀμυνούμενος, [13] ἀξιῶ προϊδομένους αὐτῶν ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακῶς δρᾶν ὥστε αὐτοὺς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, [14] μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ ἧς οὐκ ἄρχω τύχης, ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡσσᾶσθαι. καὶ τοὺς ἄλλους δικαιῶ ταυτό μοι ποιῆσαι ὑφ' ὑμῶν αὐτῶν, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων [15] τοῦτο παθεῖν. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἢ Δωριέα τινὰ, Δωριέως, ἢ Χαλκιδέα, τῶν ξυγγενῶν. τὸ δὲ ξύμπαν, γείτονας ὄντας, καὶ ξυνοίκους μιᾶς χώρας, [16] καὶ περιρρύτου, καὶ ὄνομα ἓν κεκλημένους Σικελιώτας· οἳ πολεμήσομέν τε, οἶμαι, [17] ὅταν ξυμβῇ, [18] καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, [19] λόγοις κοινοῖς χρώμενοι. [20] τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπελθόντας ἀθρόοι, ἢν σωφρονῶμεν, ἀμυνούμεθα, [21] εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι, ξύμπαντες κινδυνεύομεν·

A In summa verò, cognoscamus, si mihi assentiamini, futurum vt vnus quisq; nostrũ suam ciuitatem liberam obtineat, vnde, quum nostri iuris, ac arbitrij erimus, illis, qui aut benè, aut malè de nobis meriti fuerint, gratiam pro meritis iure referemus. At si mihi non assentiamini: sed aliorum autoritatem sequamur, [*non solùm*] nõ [*erit nobis certamen*] de vlciscẽdo aliquo: sed etiam, si res ita tulerit, amicissimi inimicissimis, & inimici, quibus nõ conuenit [*nos esse inimicos.*] propter necessitatem fiemus. Atque ego quidem (vt meæ orationis initio B dixi) qui demonstraui me ex maxima ciuitate ortum, & qui bellũ aliis inferre, quam illatum propulsare malo, suadeo, vt nobis ipsis prospicientes compositionem faciamus, néve sic aduersarios maleficiis afficiamus, vt nos ipsi longè pluribus detrimentis afficiamur. neq; stultè contendens existimare [*volo,*] me summam potestatem æquè habere in meam voluntatem, atque in fortunam, in quam nullum imperium habeo: sed vinci, [*& de meo iure decedere volo,*] quatenus par est. Et æquum esse censeo C [*vos*] cæteros vestra spõte idẽ facere, quod ego, neq; ad hoc [*ipsum*] faciendum, ab hostibus compelli. nec enim turpe est domesticos à domesticis, aut Doriẽsem aliquem à Doriensi, aut Chalcidensem à suo gentili superari. Denique, vt rem totam paucis expediam, [*compositionem, gratiaq; reconciliationem nobis faciẽdam censeo.*] quòd [*omnes*] vicini simus, & eiusdem regionis incolæ, idq; [*regionis,*] quæ mari vndique alluitur, & [*omnes*] vno, [*eodemq; communi*] Siculorum nomine vocemur: qui (vt opinor) bellum geremus, quum res ita tulerit, [*& tempus ipsum hoc flagitarit, nisi inter nos conuenerit,*] & in mutuam gratiam rursus redibimus, colloquiis communibus inter nos ipsos habitis. Alienigenas verò cõtra nos [*huc*] profectos, simul omnes, [*animis, armisq; coniunctis,*] si sapimus, propulsabimus, siquidem vel quum singuli [*Siciliæ populi*] lędũtur, vniuersi periclitamur:

[1] Τὸ ξύμπαν τε δὴ, γνῶμεν] τὸ σύνολον δὲ, εἰδέναι (φησὶ) χρὴ, ὅτι πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ τὰς πατρίδας ἐλευθέρας οἰκήσομεν· ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι, καὶ τὰ ἑξῆς. [2] Πόλιν ἕξοντες ἕκαστος] τὴν ἰδίαν. [3] Ἀφ' ἧς αὐτοκρ.] δεσπόται τῆς ἑαυτοῦ πόλεως. [4] Ἀμυνούμεθα] τὸ ἀμυνούμεθα, ἐπὶ καλοῦ. ἐνταῦθα γὰρ ἐπὶ τῶν δύο σημαινομένων ἔλαβεν αὐτὸ, καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ. [5] Ἢν καὶ ἀπιστήσαντες] τοῖς ἐμοῖς λόγοις δηλονότι. [6] Ἀπιστήσαντες] ἀπειθήσαντες ἐμοὶ, ἐμοὶ οὐ πειθόμενοι. ὁ δὲ νοῦς οὗτος· ἐὰν δὲ τοῖς ἐμοῖς λόγοις ἀπειθήσαντες, ἄλλοις ὑπακούσητε, καὶ τῇ ἐκείνων γνώμῃ ἀκολουθήσητε, οὐ μόνον ἡμῖν ἀγὼν οὐκ ἔσται περὶ τοῦ τιμωρεῖσθαί τινα, ἀλλὰ καὶ δι' αὐθάδειαν [illegible] φίλοι, τουτέστι φίλοι, ὅτι [illegible] τοῖς ἐχθίστοις, ἐχθροὶ δὲ, ὅτι πολέμιοι τοῖς ἡμετέροις ἔθνεσι, τοῖς Σικελιώταις, οἷς οὐ χρὴ ἡμᾶς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους εἶναι, [illegible], ἀλλὰ [illegible] [illegible] ὑπακούσωμεν, καὶ [illegible]. Æ. P. [7] Οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα] λείπει τὸ, ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τοῦ [illegible]. [illegible] [8] Εἰ τύχοιμεν] τιμωρήσασθαί τινα δηλονότι. [9] Τοῖς ἐχθίστοις] τοῖς Ἀθηναίοις. [10] Οἷς οὐ χρὴ κατ' ἀνάγκην] τοῖς Σικελιώταις. [11] Πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος] αὐτὸς [illegible] μεγίστης πόλεως ὁρμώμενος δηλαδή. [12] Καὶ ἐπιὼν τῳ μᾶλλον] καὶ δυνάμενος δηλονότι ἄλλοις ἐπιέναι. δηλοῖ δὲ ὡς οὐχ ἁπλῶς περὶ ἑαυτοῦ μόνον λέγει τοῦτο, ἀλλὰ κοινῶς περὶ τῆς πόλεως τῶν Συρακουσίων. [13] Ἀξιῶ προϊδομένους αὐτῶν] ὅτι προορῶντας τὰ πράγματα. ὅτι [illegible] ἑαυτῶν. ὁ δὲ νοῦς οὗτος, συμβαίνειν προνοήσαντας ἡμῶν αὐτῶν. [14] Μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν ἡγεῖσθαι] οὐδὲ ἀξιῶ διὰ μωρίας φιλονεικῶν, ἡγεῖσθαι καὶ νομίζειν τῆς τε ἰδίας γνώμης αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ αὐτεξούσιος, καὶ τῆς τύχης, [illegible] οὐκ ἄρχω ἄνθρωπος ὤν. [15] Τοῦτο παθεῖν] ὑπὸ τῶν πολεμίων [illegible] [illegible] τὸ εἰκὸς ἡσσᾶσθαι, καὶ ξύμβασιν [illegible] ἀλλήλοις ποιεῖσθαι. Æ. P. [16] Καὶ περιρρύτου] τοῦτο οὐ [illegible] [illegible], ἀλλ' ἐμφαίνειν βουλόμενος ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν εἰς [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [17] Ὅταν ξυμβῇ] ὅταν καιρὸς ᾖ. [18] Καὶ ξυγχωρησόμεθά γε] φιλιωθησόμεθα. [19] Λόγοις κοινοῖς χρώμενοι] λόγοις συμβατικοῖς. [20] Τοὺς δὲ ἀλλοφύλους] τοὺς Ἀθηναίους. καὶ ἐν τῷ [illegible], ἀλλοφύλους ἀμυνόμενοι. [21] Εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους] εἴπερ καὶ [illegible] [illegible] ἐν [illegible], [illegible] ἔθνος [illegible] γινόμενον [illegible].

nec

nec socios, nec pacificatores vnquã post-hac accersemus. Si igitur hæc faciamus & in præsentia duobus bonis Siciliam non fraudabimus: vt Atheniensibus, belloque domestico liberetur: & in posterum, nos soli, [*dimissis alienigenis,*] liberam & aliorum insidiis minus obnoxiam incolemus. Cum Hermocrates hæc dixisset, Siculi quidem eius verbis adducti, inter se consenserunt hac conditione, vt ab armis discederetur, & sua quique retinerent, quæ iam possidebant, Camarinæis verò Morgantina concederetur, si certam pecuniæ summam Syracusanis penderent. Atheniensium verò socij conuocatis illorum ducibus, [*ac primoribus,*] dixerunt se quoque pacem facturos, & [*sua*] fœdera cum illis quoque communia fore. Quòd cùm illi approbassent, compositionem, [*pacemq;*] fecerunt. Postea verò Atheniensium naues [*ex Sicilia*] discesserunt. Earum autem duces domum reuersos populus Atheniensis mulctauit, exilio quidem duos, Pythodorum, & Sophoclem: pecunia verò, tertium, Eurymedontem, quasi penes eos fuisset res Siculas in suam potestatem redigere, sed muneribus adducti discessissent. Adeo freti præsenti rerum successu, nihil sibi præter animi sententiam succedere; sed æquè difficillima, atque facilima, siue magnos, siue paruos apparatus haberent, pariter conficere volebant. Cuius rei causa erat inopinata felicitas, quæ in plerisque rebus ipsis contigerat, quæ spei vires ipsis subministrabat. Eadem æstate, Megarenses, qui in vrbe erant, cùm & ab Atheniensibus, bello semper premerētur, quia quotannis cū frequentibus copiis irruptionem in ipsorum agrum bis faciebant, & à suis exulibus, qui ex Pegis, [*excursiones faciebant, &*] qui propter ciuium seditionem à populo expulsi, latrociniis vrbanos grauiter infestabant, in colloquium venerunt, in quo censebāt exules [*in vrbem*] recipiendos, nevtrinq; ciuitatem perderent.

A ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε τὸ λοιπὸν ἐπαξόμεθα, οὐδὲ διαλλακτάς. τάδε γὰρ ποιοῦντες, ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι, [1] καὶ οἰκείου πολέμου. καὶ ἐς τὸ ἔπειτα, καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ ἄλλων ἧσσον ἐπιβουλευομένην. Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος, [2] πειθόμενοι οἱ Σικελιῶται, [3] αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς [4] ξυνηνέχθησαν γνώμῃ ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου, ἔχοντες ἃ ἕκαστοι ἔχουσι·
B τοῖς δὲ Καμαριναίοις [5] Μοργαντίνην εἶναι, ἀργύριον [6] τακτὸν τοῖς Συρακοσίοις [7] ἀποδοῦσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ξύμμαχοι, [8] παρακαλέσαντες αὐτῶν [9] τοὺς ἐν τέλει ὄντας, [10] εἶπον ὅτι ξυμβήσονται, [11] καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται [12] κἀκείνοις κοιναί. [13] ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν, ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν· καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι, τοὺς μὲν, φυγῇ ἐζημίωσαν, Πυθόδωρον καὶ Σοφοκλέα· τὸν δὲ
C τρίτον Εὐρυμέδοντα χρήματα ἐπράξαντο, ὡς, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ [14] καταστρέψασθαι, δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕτω τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι, ἠξίουν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ [15] καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τε ὁμοίως καὶ ἐνδεεστέρᾳ παρασκευῇ [16] κατεργάζεσθαι. [17] αἰτία δ' ἦν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλεόνων εὐπραγία, αὐτοῖς ὑποτιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος. [18] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει, πιεζόμενοι
D ὑπό τε Ἀθηναίων, τῷ πολέμῳ ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δὶς ἐμβαλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων [19] τῶν ἐκ Πηγῶν, οἳ στασιασάντων, ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους, χαλεποὶ ἦσαν λῃστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις [20] ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας, μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθείρειν.

γρ. ἀπορώτερα

γρ. ἐσβαλόντων
π. ἐσβαλόντων.
Æ. P.

[1] Καὶ οἰκείου πολέμου] συγγενικοῦ. [2] Πειθόμενοι οἱ Σικελιῶται] πεισθέντες. [3] Αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς] ὡμονόησαν ἀλλήλοις καὶ ἑαυτοῖς, μὴ [illegible] τοὺς λόγους τοῖς Ἀθηναίοις. [4] Ξυνηνέχθησαν γνώμῃ] συνέβη. [5] Μοργαντίνην εἶναι] Σικελικὸν πόλισμα. [6] Τακτὸν τοῖς Συρακοσίοις] ὡρισμένον. [7] Ἀποδοῦσιν] αὐτὶ τοῦ ἀποδοθῆναι. [8] Παρακαλέσαντες αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [9] Τοὺς ἐν τέλει ὄντας] τοὺς περὶ Πυθόδωρον. [10] Εἶπον ὅτι ξυμβήσονται] ὡς ἂν εἰ ἔλεγον, ὅτι οὐδὲν δύναται αὐτῶν εἰς ξυμμαχίαν ἔτι, καθὸ [illegible] εἰς ἑαυτοὺς πάντας οἱ Σικελιῶται. τὸ δὲ παρακαλέσαντες, αὐτὶ τοῦ εἰς ἑαυτοὺς καλέσαντες. [11] Καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται] [illegible] τοῖς Ἀθηναίοις, ἵνα [illegible] ἀπὸ Σικελίας [illegible] κατ' αὐτῶν, συμβουλεύοντες [illegible], κωλύουσιν αὐτούς. [12] Κἀκείνοις κοιναί] τοῖς συμμάχοις. [13] Ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν] τῶν στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων. [14] Καταστρέψασθαι] δουλῶσαι. [15] Καὶ τὰ ἀπορώτερα] ἀδύνατα. [16] Κατεργάζεσθαι] νικᾶν. [17] Αἰτία δ' ἦν] αἰτία δ' ἦν τοῦ ταῦτα νομίζειν, ἡ ἐν τοῖς πλείστοις πράγμασιν εὐπραγία παρὰ προσδοκίαν τοῖς Ἀθηναίοις, ἡ ἐλπίδας ἰσχυρὰς παρεῖχε [illegible] κατεργάζεσθαι δύνασθαι. [18] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] μετάβασις. [19] Τῶν ἐκ Πηγῶν] ὁρμωμένων δηλονότι. Æ. P. [20] Ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας] [illegible]

[1] οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, [2] τοῦ θροῦ αἰσθόμενοι, φανερῶς μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ ἠξίουν τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν, ποιοῦνται λόγους δείσαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγούς, Ἱπποκράτη τε τὸν Ἀρίφρονος, καὶ Δημοσθένη τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι [3] ἐνδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι τὸν κίνδυνον ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν. ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν, τὰ μακρὰ τείχη ἑλεῖν Ἀθηναίους, ([4] ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα αὐτῶν) ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς Νισαίας οἱ Πελοποννήσιοι, [5] ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν, βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων· ἔπειτα δὲ [6] καὶ τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ' ἤδη ἔμελλον προσχωρήσειν, τούτου γεγενημένου. οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπό τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐς Μινῴαν τὴν Μεγαρέων νῆσον ὁπλίταις ἑξακοσίοις, ὧν Ἱπποκράτης ἦρχεν, ἐν ὀρύγματι ἐκαθέζοντο, [7] ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη, [8] καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολύ· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ, Πλαταιῆς τε ψιλοὶ, καὶ ἕτεροι [9] περίπολοι ἐνήδρευσαν ἐς τὸ Ἐνυάλιον, [10] ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν. [11] καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι τὴν νύκτα ταύτην. [12] καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε γίγνεσθαι, [13] οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν· [14] ἀκάτιον ἀμφηρικὸν, ὡς λῃσταὶ, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν

Exulum verò amici, cùm istum rumorem sensissent, ipsi quoq; [*tunc*] apertiùs, quàm antè postulare cœperũt, vt [*sui ciues*] in isto colloquio perseuerarent [*& de exulibus in vrbem reducendis serio agerent.*] sed cùm populi principes animaduertissent populum [*superioribus*] malis [*iam*] afflictum secum nullo modo posse [*noua mala*] tolerare, [*& aduersæ factioni resistere,*] metu cõpulsi, cum Hippocrate Ariphronis, & Demosthene Alcisthenis [*filio,*] Atheniensium ducibus, in colloquium venerũt, quia vrbem [*ipsis*] dedere volebant, & existimabant minus periculum sibi [*sic*] impendere, quàm si illi, qui ab ipsis eiecti fuerãt, [*in vrbem*] redissent. Inter eos autem ita primùm conuenit, vt Athenienses caperent muros lõgos, (erat autem octo fermè stadiorum [*spatiũ*] ab vrbe ad Nisæam ipsorum [*Megarensium*] portum) ne [*Megarensibus*] Peloponnesij opem ex Nisæa ferrent, in qua ipsi soli [*sine sociis, & Megarensibus*] præsidium habebãt, vt Megara firmiùs tenerent, [*& faciliùs tutarentur.*] Deinde verò & vrbis arcem in loco edito sitam [*Megarenses Atheniensibus*] dedere conarentur. si enim hoc factũ fuisset, iam faciliùs [*Megarẽses*] deditionem fecissent. Athenienses igitur, postquã omnia & facta, & dicta vtrinq; fuerũt, quæ ad negotium conficiendum erãt necessaria, rebus omnibus iam paratis, sub noctem ad Minoam Megarensium insulam profecti cum sexcentis grauis armaturæ militibus quibus Hippocrates præerat, in fossa consederunt, quæ non multum illinc distabat: vnde [*Megarenses*] lateres ad muros extruẽdos sumebant. Platæenses verò leuiter armati, alijq; Circuitores, qui cũ Demosthene altero duce erãt ad Martis [*templum,*] q̃ minus remotum erat [*ab vrbe, quàm insula Minoa,*] in insidiis consederũt. Et nullus [*Megarensium,*] præter illos, quibus [*rem*] scire curæ erat, hanc noctem nouerat. Et cùm crepusculum matutinum aduẽtaret, isti Megarenses, qui proditionẽ moliebantur, huiusmodi fraudem excogitarunt. Nauigiolum, quod vtrinq; binis remis agebatur, veluti latrones, cùm iam pridem à [*suo*] Magistratu, cuius gratiam sibi conciliauerant, impetrassent,

[1] Οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω] τῶν φυγάδων. [2] Τοῦ θροῦ αἰσθόμενοι] τοῦ λόγου, τοῦ γιγνομένου περὶ τῶν φυγάδων, ὅτι δεῖ δέχεσθαι αὐτούς. [3] Ἐνδοῦναι τὴν πόλιν] αὐτοῖς δηλονότι. [4] Ἦν δὲ σταδίων] τὰ δὲ μακρὰ τείχη ἦν σταδίων μ.ὀ.ἀ.τ.π.ἐ.τ.ν.τ.λ. αὐτῶν, τῶν Μεγαρέων δηλονότι. ἢ ὃ καὶ πιθανώτερον, καὶ ἁπλούστερον, ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ διάστημα ἀπὸ καὶ τὰ ἑξῆς. Æ.P. [5] Ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν] ἤτοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ξυμμάχων, οὓς εἶχον ἔξωθεν τῆς Πελοποννήσου. ἢ μόνοι λέγει αὐτὸ τὸ ἐκτὸς τῶν Μεγαρέων. ἄνω δὲ πόλιν αὐτὰ τὰ Μέγαρα καλεῖ. [6] Καὶ τὴν ἄνω πόλιν] τὴν ἀκρόπολιν. [7] Ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη] πλίνθους λαμβάνοντες ἐτείχιζον. [8] Καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολὺ] οὐκ ἀπεῖχε (φησὶ) τῶν Μεγάρων ἡ Μινῴα, ἢ αὐτὸ τὸ ὄρυγμα τὸ ἐν τῇ Μινῴᾳ. [9] Περίπολοι ἐς τὸ Ἐνυάλιον] τῶν φυλάκων οἱ μὲν, ἱδρυμένοι καλοῦνται· οἱ δὲ, περίπολοι. ἱδρυμένοι μὲν οὖν εἰσὶν οἱ ἀεὶ προσκαθεζόμενοι, τὸ πολιορκοῦντες· περίπολοι δὲ, οἱ περιερχόμενοι, καὶ περιπολοῦντες τὰ φρούρια, ἐν τῷ φυλάττειν. [10] Ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν] ἔλασσον ἀπέχοντες ἤπερ οἱ ἐν τῷ ὀρύγματι καθήμενοι. πρὸς τὸ, ἀπεῖχεν οὐ πολὺ, τὸ ἔλασσον ἄπωθεν. [11] Καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς] τῶν Μεγαρέων δηλονότι. [12] Καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε. [13] Οἱ προδιδόντες] οἱ προδιδόντες δηλαδὴ τοῖς Ἀθηναίοις τὰ Μέγαρα, πλοῖον καταφέροντες ἑκάστης νυκτὸς ἐπὶ θάλατταν, τεθεραπευκότες τὸν ἐπὶ τῶν πυλῶν ἄρχοντα ὅπως αὐτοὺς μὴ κωλύῃ, ὡς δῆθεν ἐπὶ λῃστείας ἐκπλέοντας τῶν Ἀθηναίων τῶν ἐν τῇ Μινῴᾳ φυλαττόντων· καὶ αὖθις πρὸ ἡμέρας ἀνέφερον αὐτὸ εἰς τὸ τεῖχος, ὅπως ἀφανὲς δῆθεν ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις ἃ χρῆν φυλάττεσθαι. οὐ γὰρ ὄντος οὐδενὸς ἐν τῷ Μεγαρικῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ, διὰ τὸ ἐντὸς τειχῶν μεθ' ἡμέρας κρύπτεσθαι τὸ ἀκάτιον, ἄπορον ἦν γνῶναι τοῖς Ἀθηναίοις ὑφ' ὧν εἶναι λῃστεύοιντο). [14] Ἀκάτιον ἀμφηρικὸν] πλοιάριον ἑκατέρωθεν ἐρεσσόμενον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν ἐλαυνόντων δικωπίας ἐρέττει.

vt [*sibi exire volentibus*] portas aperiret, hoc plaustro impositum, noctu per fossam ad mare transportare, & enauigare consueuerant. Et antè quam dies illucesceret, idem plaustro vectum in vrbem per portas rursus importabant, vt Atheniensium præsidium, quod erat in Minoa, sibi minus caueret, quod nullum in portu nauigium prorsus appareret. Tunc autem hoc plaustrum ad portas iam erat. Et cùm hæ ex more nauigiolo [*recipiendo*] apertæ fuissent, (hoc enim ex composito fiebat) Athenienses hoc animaduerso, ex insidiis cursu [*ad vrbem*] contenderunt, quòd [*eò*] ocius peruenire vellent, antequam portæ rursus clauderentur, & donec ipsum plaustrum in ipsis adhuc esset, & impediret ne clauderentur, & Megarenses, qui ipsorum partibus fauebant, vnâ cum ipsis interfecerunt custodes, qui ad portas erãt. Et primum quidem Platæenses, & Circuitores, qui circa Demosthenem erant, irruperunt [*in eum locum,*] vbi trophæum nunc extat, & statim intra portas (Peloponnesij enim, qui proximè erant, rem senserunt) Platæenses pugnando superarunt eos [*Peloponnesios,*] qui ad opem [*vrbi*] ferendam veniebant, & graui Atheniensium armaturæ aduenienti portas tutas præstiterunt. Deinde verò iam Atheniensium vnus quisque, prout deinceps intrabat, ad murum contendebat. Et Peloponnesij præsidiarij, primò quidem pauci resistentes vim propulsarunt, & illorum nonnulli ceciderunt. At plerique in fugam se coniecerunt, tum quòd hostium noctu irrumpentium impetum metuerent, tum etiam quòd à Megarensibus proditoribus oppugnarentur. se enim ab vniuersis Megarensibus proditos existimabant. Accidit enim vt Atheniensium preco sua sponte ediceret, vt quisquis vellet Megarensium ad Athenienses transiret, arma depositurus. Cùm autem Peloponnesij hoc audissent, nullam moram amplius interposuerunt, sed re vera se ab vtrisq; oppugnari existimantes, in Nisęam fuga se receperũt.

A τὴν πυλίδα, εἰώθεσαν ἐπὶ ἁμάξῃ, πείθοντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατακομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκπλεῖν. καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι, πάλιν αὐτὸ τῇ ἁμάξῃ κομίσαντες ἐς τὸ τεῖχος, κατὰ τὰς πύλας ἐσῆγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς μινώας ἀθηναίοις ἀφανὴς δὴ εἴη ἡ φυλακή, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ μηδενός. [1] καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἦν ἤδη ἡ ἅμαξα· καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς, [2] ὡς τῷ ἀκατίῳ, οἱ ἀθη-B ναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ [3] ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες, ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλῃσθῆναι πάλιν τὰς πύλας· καὶ ἕως ἔτι ἡ ἅμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, [4] κώλυμα οὖσα * [5] προσθεῖναι, καὶ αὐτοὶ ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες μεγαρῆς τοὺς κατὰ πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐσέδραμον οὗ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι, [6] καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύ-C τατα πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ πλαταιῆς ἐκράτησαν, καὶ τοῖς τῶν ἀθηναίων ὁπλίταις [7] ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον. ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἀθηναίων ἤδη ὁ αἰεὶ ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ πελοποννήσιοι φρουροί, τὸ μὲν πρῶτον [8] ἀντισχόντες ἠμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν· οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπτωκότων, καὶ τῶν D προδιδόντων μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες [9] τοὺς ἅπαντας σφᾶς μεγαρέας προδεδωκέναι. [10] ξυνέπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν ἀθηναίων κήρυκα ἀφ᾽ ἑαυτοῦ γνώμης κηρύξαι, τὸν βουλόμενον ἰέναι μεγαρέων μετὰ ἀθηναίων [11] θησόμενον τὰ ὅπλα. [12] οἱ δ᾽ ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμεῖσθαι, κατέφυγον ἐς τὴν νίσαιαν.

γρ. τὰς πύλας

γρ. ἐχώρει

[1] Καὶ τότε πρὸς τὰς πύλας] ὅτε προεδίδοντο τὰ μέγαρα. [2] Ὡς τῷ ἀκατίῳ] ὡς τὸ ἀκάτιον μέλλοντες εἰσκομίζειν. [3] Ἀπὸ ξυνθήματος] τῶν μεγαρέων δηλονότι. [4] Κώλυμα οὖσα προσθεῖναι] ὥστε, κωλύουσα συγκλεισθῆναι. *[5] Προσθεῖναι] οὕτω παρὰ τῷ Ἡροδότῳ προσθεῖναι τὰς θύρας, ἤ, πύλας, ὑγιῶς ἀποκλείειν, ἤτοι συγκλείειν. ἡ δὲ σύνταξις αὕτη, κώλυμα οὖσα, τοῖς μεγαρεῦσι δηλονότι, προσθεῖναι τὰς πύλας, τουτέστι τοὺς μεγαρεῖς κωλύουσα τὰς πύλας συγκλείειν. σημειωτέον δὲ παρὰ τοῖς ποιηταῖς λέγεσθαι τὰς πύλας, ἢ τὰς θύρας ἐπιθεῖναι. Μουσαῖος, Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ᾽ ἐπίθεσθε βέβηλοι. καὶ Ὅμηρος, Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι, Τῇς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς, οὔλυμπός τε, Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ᾽ ἐπιθεῖναι. Æ. P. [6] Καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν] ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν μαχόμενοι, τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ πλαταιῆς ἐκράτησαν. τοὺς δὲ προσβοηθοῦντας λέγει περὶ ὧν ἔφη διὰ μέσου, ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα πελοποννήσιοι. [7] Ἐπιφερομένοις] τοῖς ἐπερχομένοις. [8] Ἀντισχόντες] ἤγουν ἀντιστάντες. [9] Τοὺς ἅπαντας σφᾶς] ἤγουν τοὺς πελοποννησίους. [10] Ξυνέπεσε γὰρ] συνέβη. [11] Θησόμενον τὰ ὅπλα] ἤγουν ἀποθησόμενον. [12] Οἱ δ᾽ ὡς ἤκουσαν] ἤγουν οἱ πελοποννήσιοι.

ἅμα δὲ ἕῳ ἑαλωκότων ἤδη τῶν τειχῶν, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει μεγαρέων θορυβουμένων, [1]οἱ πρὸς τοὺς ἀθηναίους πράξαντες, καὶ ἄλλοι μετ᾽ αὐτῶν, πλῆθος ὃ ξυνῄδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν τὰς πύλας, καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην. [2]ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς, τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν, [3]ἐσπίπτειν τοὺς ἀθηναίους· αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι. λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι, [4]ὅπως μὴ ἀδικῶνται. [5]ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως. καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς ἐλευσῖνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὁπλῖται τῶν ἀθηναίων, καὶ ἱππεῖς ἑξακόσιοι, οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι, παρῆσαν. [6]ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν, καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας, [7]καταγορεύει τις ξυνειδὼς [8]τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα. [9]καὶ οἱ ξυστραφέντες, ἀθρόοι ἦλθον, καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι [10]οὔτε ἐπεξιέναι (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πω τοῦτο, ἰσχύοντες μᾶλλον, τολμῆσαι) οὔτε εἰς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν. [11]εἴ τε μὴ πείσεταί τις, [12]αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. [13]ἐδήλουν δὲ οὐδὲν ὅτι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ᾽ ὡς τὰ βέλτιστα βουλεύοντες, ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες. ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πρᾶξαι ὃ ἔμελλον. γνόντες δὲ [14]οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον, νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαί τινας, ἐξέλοιεν, θᾶσσον ἂν καὶ τὰ μέγαρα προσχωρῆσαι. παρεγένετο δὲ [15]σίδηρός τε ἐκ τῶν ἀθηνῶν ταχὺ, καὶ λιθουργοὶ, καὶ τἆλλα ἐπιτήδεια. ἀρξάμενοι δ᾽ ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς μεγαρέας, ἀπ᾽ ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς νισαίας, τάφρον τε καὶ τείχη διελομένη ἡ στρατιά, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ [16]δένδρα καὶ ὕλην, [17]ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι·

γρ. πλινθουργοί

A Prima autem luce muris iam captis, & Megarensibus, qui in vrbe erant, metu trepidantibus, illi, qui Atheniensibus fauerant, & alij cũ ipsis [*totaq;*] multitudo, quæ [*proditionis*] erat conscia portas aperiendas, & ad prœlium aduersus hostem prodeũdum dicebant. Inter ipsos autem conuenerat, vt portis apertis Atheniẽses [*in vrbem*] irrumperẽt. futurum autem erat vt ipsi facile internoscerentur. nam oleo se vncturi erant, ne læderentur. Erant autem futuri magis in tuto, si portæ apertæ fuissent. nam (vt inter B ipsos conuenerat) quatuor millia peditum grauis armaturæ; & sexcenti equites Atheniensium, qui noctu iter fecerant, ab Eleusine aduenerant. Et cùm illi inuncti iã ad portas essent, quidam ex consciis insidias, [*& consilium de vrbis proditione initum,*] alteris, [*qui diuersæ factionis erant, & quirem ignorabant,*] indicat. Illi verò facto agmine frequentes venerunt, & dixerunt [*nec portas aperiendas,*] nec aduersus hostes excundum, (nam ne antè quidem, quamuis essẽt potentiores, hoc facere se ausos fuisse,) nec ciuitatem in manifestũ periculum addu- C cendam. Et nisi quis [*rectè monentibus*] pareret, ibi, [*ad ipsas portas*] pugnam commissum iri [*dicebant.*] nullo autem modo significabãt se scire quę gererẽtur, [*& quid contrariæ factionis homines molirentur,*] sed vt qui, quod factu optimum esset, consulerẽt, in eadem sententia perseuerabant, & simul ad portas permanebant, easq; custodiebant. Itaque non licuit insidiatoribus ea peragere, quæ statuerant. Atheniẽsium autem duces animaduertẽtes aliquid impedimenti accidisse, nec vrbem à se per D vim capi posse, Nisæam protinus circumuallare cœperunt. Existimantes, si, priùs quàm aliqui opem [*ei*] ferrent, [*eam*] expugnassent, Megara etiam citius in deditionem ventura. Celeriter autem Athenis allata sunt ferramẽta, lapicidæ, & cæteræ res [*ad opus faciendum*] necessariæ. Initio autem facto ab illo muro, quem ipsi tenebãt, muroq; transuerso Megara versus extructo, ab illo vtrinq; [*vsq;*] ad mare Nisææ, copiæ [*opus inter se*] partitæ, & fossam [*fodiebant,*] & muros [*ædificabant,*] & lapidibus, atq; lateribus ex suburbano sumptis vtentes, & arbores, & materiam [*aliam*] cædentes, [*Nisæam*] vallo claudebãt. si qua pars alicubi munitione egebat.

[1] Οἱ πρὸς τοὺς ἀθηναίους πράξαντες] ἤγουν, οἱ σπενδόμενοι τοῖς ἀθηναίοις. [2] Ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς] ἤγουν συμφωνία ἦν. [3] Ἐσπίπτειν] μετὰ βάρους εἰσέρχεσθαι. [4] Ὅπως μὴ ἀδικῶνται] ἤγουν, μὴ βλάπτωνται. [5] Ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο] ἀντὶ τοῦ, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ μᾶλλον ἔμελλον ἔσεσθαι ἀνοίξαντες τὰς πύλας. [6] Ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν] ἤγουν τῶν προδοτῶν. [7] Καταγορεύει τις] καταγγέλλει. [8] Τοῖς ἑτέροις] τοῖς μὴ εἰδόσι. [9] Καὶ οἱ ξυστραφέντες] συστραφέντες. [10] Οὔτε ἐπεξιέναι] κατὰ τῶν ἀθηναίων. [11] Εἴ τε μὴ πείσεταί τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι] ὅτι μὴ πείσονται, οἱ ἀντιστασιῶται, τὴν μάχην ἔσεσθαι οὐ πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλους τοῖς μεγαρεῦσιν. [12] Αὐτοῦ] αὐτόθι, περὶ τὰς πύλας, ὅπου οἱ ἀληλιμμένοι ἤδη ἦσαν, ὡς προείρηται καὶ μετ᾽ ὀλίγον λέγεται, καὶ περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες. Æ. P. [13] Ἐδήλουν δὲ οὐδὲν] οὐκ ἐδήλουν. [14] Οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοί] οἱ ὄντες ἐν ἄντει τῶν μεγάρων, καὶ μήπω εἰσελθόντες. [15] Σίδηρός τι] λιθουργός. [16] Δένδρα καὶ ὕλην] ἄξυλον δηλονότι. [17] Ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι] χαρακώματα ἐποίουν.

Ædes etiam, quæ erant in suburbano, pinnis impositis, vsum munitionis præbebant. Et hunc quidem diem totum in opus faciendum incubuerunt. Postridie verò circa vesperam murus propemodum absolutus erat. Quare, qui in Nisæa erant, metu perculsi, cum ob commeatus inopiam (eo enim ex vrbe, quæ in loco superiore, nec multum à mari distans erat deuecto, in diem vtentes viuebant) tum quòd existimarent Peloponnesios haud celeriter opem sibi laturos, tum etiam quòd Megarenses hostes esse ducerent, cum Atheniensibus compositionem fecerunt, his conditionibus: Vt singuli quidem traditis armis; certa pecuniæ summa persoluta dimitterentur: de Lacedæmoniis verò, & [*eorum*] duce, & si quis alius intus esset, Athenienses arbitratu suo statuerent. Hac igitur compositione his conditionibus facta exierunt. Athenienses autem, cùm longos muros ab vrbe Megarensium abrupissent, & Nisæam [*per deditionem*] accepissent, ad alia se præparabant. Brasidas verò Tellidis filius, Lacedæmonius, per idem tempus fortè circa Sicyonem & Corinthum agebat, exercitum comparans, quem in Thraciam duceret. cumque muros [*ab Atheniensibus*] captos intellexisset, metuens & Peloponnesiis, qui erant in Nisæa, & [*veritus*] ne Megara caperentur, [*nuntium*] mittit ad Bœotos, iubens [*eos*] cum [*suis*] copiis ad Tripodiscum [*sibi*] obuiam venire. (Est autem vicus agri Megarensis hoc nomen habens, sub monte Geranêâ situs) & ipse [*eo*] venit cum duobus millibus, & septingentis Corinthiorum militibus, Phliasiorum quadringentis, Sicyoniorum sexcentis, & cum iis, quos iam collectos secum habebat, quod existimaret se Nisæam adhuc inuenturum inexpugnatam. Sed cùm [*rem*] audisset (noctu enim egressus ad Tripodiscum contendebat) cum delecta trecentorum manu, antequã rumor de ipsius aduentu ad hostium aures peruenisset, ad Megarensium vrbẽ accessit, clam Atheniensibus, qui ad mare erãt, cupiens experiri an, vt ipse prædicabat, simul etiam vt re ipsa præstare cupiebat, Nisæã recuperare posset:

A καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι, αὐταὶ ὑπῆρχον ἔρυμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο· τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ περὶ δείλην τὸ τεῖχος [1] ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο, [2] καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ δείσαντες, σίτου τε ἀπορίᾳ (ἐφ᾽ ἡμέραν γὰρ [3] [4] ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο) καὶ τοὺς Πελοποννησίους, οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν, τούς τε Μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις, ῥητοῦ μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπο-B λυθῆναι, ὅπλα παραδόντας, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις, [5] τῷ τε ἄρχοντι, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι Ἀθηναίους ὅ, τι ἂν βούλωνται. [6] ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες ἐξῆλθον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ τὴν Νίσαιαν παραλαβόντες, τἆλλα παρεσκευάζοντο. Βρασίδας δὲ ὁ Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὤν, ἐπὶ Θρᾴκης *[7] στρατιὰν παρασκευαζό-C μενος. καὶ ὡς ᾔσθετο τῶν τειχῶν τὴν ἅλωσιν, δείσας περί τε τοῖς ἐν τῇ Νισαίᾳ Πελοποννησίοις, καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῇ, πέμπει ἔς τε τοὺς Βοιωτοὺς, κελεύων κατὰ τάχος *[8] στρατιᾷ ἀπαντῆσαι ἐπὶ Τριποδίσκον (ἔστι δὲ κώμη τῆς Μεγαρίδος ὄνομα τοῦτο ἔχουσα, ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Γερανείᾳ) καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ δισχιλίους Κορινθίων ὁπλίτας, Φλιασίων δὲ τετρακοσίους, Σικυωνίων δὲ ἑξακοσίους, καὶ τοὺς μεθ᾽ αὐτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυνειλε-D γμένοι ἦσαν. οἰόμενος τὴν Νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον. ὡς δὲ ἐπύθετο (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἐξελθὼν) ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει, λαθὼν τοὺς Ἀθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν· [9] βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ, καὶ ἅμα, εἰ δύναιτο, ἔργῳ τῆς Νισαίας πειρᾶσαι·

Τριπο- δίσκου

[1] Ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο] ἀντὶ τοῦ, παρὰ μικρὸν ἀπετελέσθη. [2] Καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ] οἱ Πελοποννήσιοι δηλονότι. [3] Ἐκ τῆς ἄνω [illegible]] [illegible] δηλονότι. *[4] Ἐκ τῆς ἄνω πόλεως] τὴν [illegible] ἀκρόπολιν τῆς ἄνω [illegible], ὡς ἐν τοῖς [illegible], ἵνα τὴν ἄνω πόλιν χρῆσθαι ἐνδύνωνται. οὕτω [illegible] ἡρμήνευσεν. ἀλλ᾽ ἴσως [illegible] καὶ [illegible] τὴν ἄνω πόλιν ἐνταῦθα, καὶ ἐν [illegible], [illegible] λέξεις, ὅτι ἡ μὲν Νίσαια, ἐν ᾗ [illegible] φρουροὶ ἦσαν, κάτω, ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἐτύγχανεν οὖσα. ἡ δὲ τῶν Μεγαρέων πόλις, ἄνω. καὶ διάστημα σταδίων [illegible] ὀκτὼ ἀπὸ τῆς Νισαίας ἀπεῖχε. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν αὐτῶν χωρίων [illegible], ἄνω δὲ πόλιν αὐτὰ τὰ Μέγαρα καλεῖ. Æ. P. [5] Τῷ τε ἄρχοντι] ἤγουν, τῷ ἄρχοντι τῶν Λακεδαιμονίων. [6] Ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες] ἤγουν συμφωνήσαντες. *[7] Στρατιὰν] στρατείαν. ὡς κάτω. pag. 502. [illegible] ἐπὶ Θρᾴκης στρατιὰν παρεσκεύαζεν, ἵνα [illegible] ὁρμήσῃ. Æ. P. *[8] Στρατιᾷ] ἴσως πανστρατιᾷ, ὡς ἐν τοῖς κάτω. Æ. P. [9] Βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ] ἀντὶ τοῦ τῇ φήμῃ.

τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν μεγαρέων πόλιν εἰσελθὼν βεβαιώσασθαι·[1] καὶ *[2]ἠξίου δέξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν νίσαιαν. [3]αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν, [4]μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν, αὐτοὺς ἐκβάλῃ, οἱ δὲ, μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας ἐπίθηται σφίσι, καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὑτὴν οὖσα, ἐγγὺς ἐφεδρευόντων ἀθηναίων ἀπόληται, [5]οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' *[6]ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι [7]τὸ μέλλον περιιδεῖν. ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἑκάτεροι ἔσεσθαι τῶν τε ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοηθησάντων·[8] καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλεστέρως ἔχειν, ὅστις εἴη εὔνους κρατήσασι προσχωρῆσαι. ὁ δὲ Βρασίδας, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ οἱ Βοιωτοὶ παρῆσαν, [9]διανενοημένοι μὲν, [10]καὶ πρὶν Βρασίδαν *[11]πέμψαι, βοηθεῖν ἐπὶ τὰ μέγαρα, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανστρατιᾷ πλαταιᾶσιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον ἐρρώσθησαν· καὶ ἀποστείλαντες διακοσίους καὶ δισχιλίους ὁπλίτας, καὶ ἱππέας ἑξακοσίους, [12]τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. παρόντος δὲ ἤδη ξύμπαντος τοῦ στρατεύματος ὁπλιτῶν οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, καὶ τῶν ἀθηναίων τῶν μὲν ὁπλιτῶν περὶ τὴν νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει, [13]τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδασμένων, οἱ ἱππῆς οἱ τῶν Βοιωτῶν ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες τοῖς ψιλοῖς, ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς μεγαρεῦσιν [14]οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν. [15]ἀντεπεξελάσαντες δὲ καὶ οἱ τῶν ἀθηναίων [16]ἐς χεῖρας ἤεσαν· καὶ ἐγένετο ἱππομαχία [17]*ἐπὶ πολὺ, ἐν ᾗ ἀξιοῦσιν ἑκάτεροι οὐχ ἥσσους γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν Βοιωτῶν, καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς, πρὸς αὐτὴν τὴν νίσαιαν *[18]προσελάσαντες οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἀποκλείναντες, ἐσκύλευσαν· καὶ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες,

τοῦ ἐπὶ πολὺ

sed in primis Megarensium vrbem ingressus confirmare, [*& aduersus hostes tutari cupiens.* Quare [*Megarenses*] rogabat vt se reciperent, dicens se de Nisæa recipienda [*bonam*] spem habere. sed Megarensiũ factiones veritæ: illa quidem, ne [*Brasidas*] exulibus [*in vrbẽ*] cõtra se reductis, se ipsum expelleret; hæc verò, ne populus hoc ipsum metuens in se faceret impetum, & ciuitas bello domestico pressa, Atheniensibus è propinquo insidiantibus, periret, [*eũ*] non receperũt: sed vtrisq; placuit, vt quiescentes euentum rei circunspicerent, [*ac expectarent.*] Sperabant enim vtrique pugnam commissum iri inter Athenienses, & illos, qui ad opem [*vrbi*] ferendam venerant. atque ita sibi fore tutius partes sequi victorum, qui sibi beneuoli essent. Brasidas verò, cùm [*rem ipsis*] persuadere nõ posset, ad reliquum exercitũ retro rediit. Ac primo statim diluculo Bœoti affuerunt, qui in animo quidem habebant, vel antequã Brasidas [*nuntium ad ipsos*] mitteret, Megaris succurrere, tum quòd hoc periculum a se non alienum esse ducerent, tum etiã quòd cum frequentibus copiis ad Platæas iam essent. Sed cùm nuntius etiã venisset, multò magis animati sunt. Quare duobus millibus grauis armaturæ militum, & ducentis præterea, equitibusq; sexcentis [*ad Brasidam*] missis, cum maiore copiarum parte [*domum*] reuerterunt. Cùm autem omnes copiæ militum grauis armaturæ nõ minus sex millium iam adessent, & Athenienses suorum grauis armaturæ militum aciem instructam haberent ad Nisæam, & ad mare; & leuis eorum armatura per campos vagaretur, Bœotorũ equitatus impressione in eam ex improuiso facta, in fugã vertit, & ad mare repulit. nã ante diem illum nulla auxilia ex vllo loco Megarensibus venerant. sed cùm & ipse Atheniensium equitatus ei obuiam procurrisset, ad manus venerunt, & equestre prœlium ad multum diei spatiũ [*inter illos*] est cõmissum, in quo vtriq; se non inferiores fuisse putant. nam equitatus Bœoti præfectũ, & aliquot alios ad ipsam Nisæam prouectos, Athenienses [*interfecerunt, &*] interfectos spoliarunt. Et istorum cadauera, quibus potiti fuerant,

[1] Καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς] ἤγουν τοὺς περὶ αὐτόν. * [2] Ἠξίου] τοὺς μεγαρέας. Æ.P. [3] Αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσεις] οἱ στασιάσαντες. [4] Μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσι] τοῖς μεγαρεῦσιν. [5] Οὐκ ἐδέξαντο] τὸν Βρασίδαν. * [6] Ἀμφοτέροις] ἀμφοτέραις ταῖς τῶν μεγαρέων στάσ. Æ.P. [7] Τὸ μέλλον περιιδεῖν] περισκοπῆσαι. [8] Καὶ οὕτω σφίσιν] τοῖς μεγαρεῦσι. [9] Διανενοημένοι] σκοπὸν ἔχοντες. [10] Καὶ πρὶν Βρασίδαν πέμψαι] ἄγγελον δηλονότι. * [11] Πέμψαι] ἄγγελον δηλονότι. ὡς ἐκ τοῦ ἑξῆς δῆλον, ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν ὁ ἄγγελος. οὕτω καὶ αὐτῷ λεκτέον. Æ.P. [12] Τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν] ἤγουν, ἐπανέστρεψαν εἰς τὰς Θήβας. [13] Τῶν δὲ ψιλῶν] τῶν ἀθηναίων. [14] Οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν] ἤγουν ἀπὸ οὐδενὸς τόπου. [15] Ἀντεπεξελάσαντες δὲ] ἤγουν, διὰ ἵππους κινήσαντες. [16] Εἰς χεῖρας ἤεσαν] συνεπλάκησαν. [17] Ἐπὶ πολὺ] διάστημα χρόνου δηλονότι. * [18] Προσελάσαντες] π. προσελάσαντας, οἱ ἀθηναῖοι, ἀποκτείναντες, ἐσκύλευσαν. Æ.P.

fide

fide publica interposita [*Bœotis*] reddiderunt, & trophæū statuerunt. Neutri tamen in hoc toto prœlio certum, minimeq; dubium pugnæ euentū adepti, dirempti sunt. Sed Bœoti quidem, ad suos, Athenienses verò, ad Nisæam [*se receperunt.*] Postea verò Brasidas, eiusq; copiæ propius mare, & Megara accesserūt. Et occupato loco idoneo, acie instructa quiescebāt, existimantes fore vt Athenienses cōtra se venirent, & scientes Megarenses circunspicere vtrorum esset futura victoria. Vtrunq; autem opportunè sibi casurum, [*& è re sua futurum*] existimabant, simul quidem, si [*ipsi hostem*] priores nō aggrederētur, nec prœlij periculosi initium sua sponte facerent. siquidem apertè demonstrauerant se ad hostem propulsandum paratos esse, sibiq; quodammodo sine puluere, [*& labore*] victoriam meritò tributum iri. simul etiam, quod ad Megarēses attineret, rem [*sibi*] feliciter cessuram. Nisi enim in [*illorum*] conspectum venissent, rem nullo modo in dubium à se vocatum iri; sed proculdubio se [*Megarensium*] vrbe quasi victos, protinus priuatum iri [*putabant.*] Iā verò illud etiam fortasse euenturum [*existimabant,*] vt ipsi Athenienses prœlium detrectarent, atque ita res eas, quarum causa venerant, sibi sine prœlio conseruatū iri [*credebant.*] Quod etiam euenit. Megarenses enim, cùm Athenienses [*ex Nisæa*] egressi, aciem quidem ad longos muros instruxissent, sed tamen ipsi quoque quiescerent, [*Peloponnesiis ipsis*] non inuadentibus, quòd ipsorum etiam [*Atheniensium*] duces reputarent sibi, [*& hostibus*] periculum non esse par. nam cùm pleraque feliciter ipsis iam successissent, [*existimabant se,*] si priores prœlium aduersus copias suis maiores inirent, aut victores Megara capturos, aut victos, amissa præstātissima [*totius*] exercitus parte cladem [*grauissimam*] accepturos. Illos verò,

A [1] ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. οὐ μέντοι ἔν γε [2] τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελευτήσαντες ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ, [3] πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ, ἐπὶ τὴν νίσαιαν. μετὰ δὲ τοῦτο, Βρασίδας καὶ τὸ στράτευμα ἐχώρουν ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν μεγαρέων πόλεως· καὶ καταλαβόντες χωρίον ἐπιτήδειον, παραταξάμενοι, ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσιν ἐπιέναι τοὺς ἀθηναίους, καὶ τοὺς μεγαρέας ἐπιστάμενοι [4] πε-

B ριορωμένους [5] ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται. καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν, ἅμα μὲν, τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους, μηδὲ μάχης καὶ κινδύνου ἑκόντας ἄρξαι. ἐπειδή γε ἐν φανερῷ ἔδειξαν ἕτοιμοι ὄντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκονιτὶ δικαίως ἂν τὴν νίκην τίθεσθαι. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μεγαρέας [6] ὀρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, [7] οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν, ὥσπερ ἡσσηθέντων, στερη-

C θῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως· νῦν δὲ κἂν τυχεῖν αὐτοὺς ἀθηναίους μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχητὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς ὧν ἕνεκα ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ μεγαρῆς, ὡς οἱ ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ [8] μὴ ἐπιόντων, [9] λογιζόμενοι [10] καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προκεχωρήκει, ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν,

D ἢ λαβεῖν νικήσαντας μέγαρα, ἢ σφαλέντας, τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαφθῆναι. [11] τοῖς δὲ

---

[1] Ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν] τοῖς Βοιωτοῖς. [2] Τῷ παντὶ ἔργῳ] τῇ ὅλῃ μάχῃ. [3] Πρὸς τοὺς ἑαυτῶν] ἐχώρησαν δηλονότι. [4] Περιορωμένους] ἀντὶ τοῦ περιορῶντας. [5] Ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται] εἴτε τῶν ἀθηναίων, εἴτε τῶν λακεδαιμονίων. [6] Ὀρθῶς ξυμβαίνειν] εἰ μὴ γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, αἰσθόμενοι τῆς τῶν μεγαρέων, μὴ βοηθήσοντες παρεγένοντο, οὐκ ἂν ἔμελλον οἱ μεγαρεῖς ἐν τῇ τύχῃ σκοπεῖν, [illegible] ἀλλ' εὐθὺς ὡς σαφῶς λακεδαιμονίων ἡσσηθέντων, ἀ[illegible] ἔμελλον ἑαυτοὺς παραδιδόναι· νῦν δὲ πρὸς τοῦτο, καὶ ἀ[illegible] ἂν τυχεῖν πολεμίους μὴ βουληθέντας. [7] Οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν] οὐκ ἂν ἐπὶ τῇ τύχῃ δίδοσθαι τοὺς μεγαρεῖς τὸ μένειν, καὶ περιμένειν ὁπότεροι κρατήσουσιν. ἡ δὲ διάνοια, εἰ μὴ ὤφθησαν [illegible] ὑπὸ τῶν μεγαρέων ἐλθόντες, οὐκ ἂν οἱ μεγαρεῖς ἐν [illegible] ἐγένοντο, ἀλλὰ, καθάπερ ἡσσηθέντων λακεδαιμονίων, καὶ διὰ τοῦτο μὴ παραγενομένων, ὡς οὐκ ὄντος αὐτοῖς [illegible], τοὺς ἀθηναίους ὡς νενικηκότας παρέδωκαν τὴν πόλιν· ὥστε σαφῶς στερηθῆναι τοὺς λακεδαιμονίους τῶν μεγαρέων· νῦν δὲ ἐλθόντες οἱ λακεδαιμόνιοι, ἐν ἐλπίδι ἐγένοντο κρατήσειν τῶν μεγαρέων, εἰ μὴ οἱ ἀθηναῖοι μὴ βούλοιντο διαγωνίζεσθαι. [8] Μὴ ἐπιόντων] τῶν λακεδαιμονίων. [9] Λογιζόμενοι] ἐνήλλακται ἡ πτῶσις, ἀντὶ τοῦ, λογιζομένων καὶ τῶν ἐκείνων στρατηγῶν. ἐκείνων, τῶν ἀθηναίων. ἡ δὲ διάνοια, τῶν ἀθηναίων οἱ στρατηγοὶ παρετάξαντο μὲν ὡς εἰς μάχην, ἡσύχαζον δὲ, λογιζόμενοι μὴ ἴσον εἶναι τὸν κίνδυνον αὐτοῖς τε καὶ τοῖς πελοποννησίοις. ἀναλογιζόμενοι ὅτι νικήσαντες μὲν, μικρὰ κερδαίνουσι, μέγαρα λαβόντες· νικηθέντες δὲ, τὸ κράτιστον τῆς πόλεως ἀπολέσουσι. τὸ γὰρ μαχιμώτερον καὶ κράτιστον ἦν αὐτόθι τῶν ἀθηναίων. [10] Καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ] τῶν ἀθηναίων. [11] Τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως] οἱ δὲ πελοποννήσιοι, πολλὴν μὲν ἔχοντες δύναμιν αὐτόθι, ἀφ' ἑκάστης δὲ πόλεως αὐτοῖς ὀλίγου μέρους παρόντος, οὐκ ἐφοβοῦντο τὴν ἧτταν· νομίζοντες, εἰ καὶ κατὰ κράτος ἡττηθεῖεν, οὐ μεγάλως βλάψειν τὰς πατρίδας.

* [1] ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἕκαστοι κινδυνεύειν, εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν. [2] χρόνον δὲ ἐπισχόντες, καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἑκατέρων ἐπεχειρεῖτο, [3] ἀπῆλθον πρότερον οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὴν νίσαιαν, καὶ αὖθις οἱ πελοποννήσιοι [4] ὅθεν περ ὡρμήθησαν. οὕτω δὴ τῷ μὲν Βρασίδᾳ αὐτῷ [5] καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι μεγαρῆς, * [6] ὡς ἐπικρατήσασι, καὶ τῶν ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελησάντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον, ἀνοίγουσί τε τὰς πύλας, [7] καὶ δεξάμενοι, καταπεπληγμένων ἤδη [8] τῶν πρὸς τοὺς ἀθηναίους πραξάντων, ἐς λόγους ἔρχονται. καὶ ὕστερον ὁ μὲν, διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις, ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς τὴν κόρινθον, * τὴν ἐπὶ θρᾴκης στρατείαν παρεσκεύαζεν, ἵνα περ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο· οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν ἀθηναίων ἐπ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, [9] εἰδότες ὅτι ὤφθησαν, εὐθὺς ὑπεξῆλθον. οἱ δὲ ἄλλοι, κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις, κατάγουσι τοὺς ἐκ πηγῶν, [10] ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις μηδὲν μνησικακήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. [11] οἱ δὲ, [12] ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο, καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους, ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἳ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπρᾶξαι τὰ πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἄνδρας ὡς ἑκατόν· καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν, ὡς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν· καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον αὕτη ὑπ' ἐλαχίστων νεμομένη ἐκ στάσεως μετάστασις ξυνέμεινε. [13] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, τῆς ἀντάνδρου ὑπὸ τῶν μιτυληναίων,

Supra pag. 299

γρ. γενομένη

A quòd exercitum ex omnibus Peloponnesi ciuitatibus collectum haberent, cum singulis etiam singularum ciuitatum partibus merito velle belli fortunam periclitari, & [*quodlibet facinus*] audere. Cùm autem aliquandiu in armis commorati fuissent, & neutra acies alteram aggrederetur, [*vtriq.*] discesserunt, prius [*quidem*] Athenienses in Nisçam, deinde verò Peloponnesij [*eo*] vnde venerant. Sic igitur Megarẽses, exulum amici, cùm ipsi Brasidæ, vt victori, tum etiam [*cæteris*] ducibus ex [*singulis Peloponẽsi*] B ciuitatibus [*ad illam expeditionẽ cum ipso profectis,*] animo magis cõfirmati, quòd Athenienses tunc pugnare noluissent, portas aperiũt, & cum eo [*in vrbem*] recepto in colloquium veniunt, illis iam timore perculsis, qui Atheniensium partes sequuti fuerant, [*& cum illis de vrbe prodenda egerant.*] Postea verò hic quidẽ, sociis in vrbes suas dilapsis, & ipse Corinthum reuersus, expeditionem in Thraciam parabat, quò & antè cogitabat. Megarenses verò, qui in vrbe erant, cùm Athenienses quoque domum redijssent, quotquot rebus Atheniensium C studuerunt, & consiliorum [*de vrbe prodenda initorum*] maximè participes fuerant, quia sciebant se conspectos [*atq. in ipso facinore deprehensos*] fuisse, confestim [*ex vrbe*] se subduxerunt: cæteri verò, colloquio cum exulum amicis habito, eos, qui apud Pegas erant, reduxerunt, cùm eos religiosissimo, sanctissimoque iureiurando obstrinxissent, eos omnem præteritarum iniuriarum memoriã deposituros, optimaq; consilia Reipub. daturos. At illi, postquam Magistratus gerere cœperunt, armaque D lustrarunt, dispositis cohortibus, delegerunt ex inimicis, & iis, qui Atheniensium partibus maximè fauisse videbantur, ad centum viros. Cùm autem populum de his suffragia apertè ferre coëgissent, postquàm [*ab eo*] damnati fuerunt, [*eos*] interfecerunt: & Reip. statum in Oligarchiam, [*id est, in paucorum dominatum*] maxima ex parte commutarunt, atque hæc status commutatio, quæ propter seditionem accidit, sub paucissimis diutissimè durauit. Eadem autem æstate, cum Antandrus à Mitylenæis,

* [1] Ξυμπάσης.] ἡ σύνταξις, καὶ ὁ νοῦς οὗτος. ἐπεὶ δὲ Πελοποννήσιοι τῆς παρούσης δυνάμεως ἐκ ξυμπάσης τῆς Πελοποννήσου, ἤγουν ἐκ πασῶν τῶν τῆς Πελοποννήσου πόλεων, οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐνόμιζον τῶν παρόντων μέρος ἕκαστον εἰκότως ἐθέλειν κινδυνεύειν, καὶ πάντα τολμᾶν. αἰτία τις, τοὺς δὲ πελοποννησίους, ὅτι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως ἐκ πασῶν τῶν τῆς πελοποννήσου πόλεων συνειλεγμένην εἶχον, οἱ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐνόμιζον σὺν ἑκάστῳ τῶν ἀφ' ἑκάστης πόλεως παρόντων, καὶ [illegible] μέρη πρὸς τοὺς πολεμίους εἰκότως ἐθέλειν κινδυνεύειν, καὶ τοῦ ἀγῶνος τῆς νίκης, καὶ δόξης χάριν ἀνδρείως τολμᾶν. Æ. P. [2] Χρόνον δὲ ἐπ.] ἑκάτεροι δηλονότι. [3] Ἀπῆλθον πρ.] οἱ ἀθηναῖοι πρὸ τοῦ ἀπελθεῖν τοὺς λακεδαιμονίους. [4] Ὅθεν περ ὡρμ.] ἦλθον. [5] Καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν] τοῖς συμμάχοις τοῦ Βρασίδου. * [6] Ὡς ἐπικρατήσασι] [illegible] τῷ Βρασίδᾳ δεῖ ἀναφέρειν. αὐτῷ δὲ μόνῳ μετρίως ποιεῖται, ὅτι Βρασίδας ξυμπάσης τῆς δυνάμεως ἦν στρατηγός, καὶ μὴν [illegible] τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχοντας [illegible]. Æ. P. [7] Καὶ δεξάμενοι] τὸν Βρασίδαν δηλονότι. [8] Τῶν πρὸς τοὺς ἀθηναίους πραξάντων] ἤγουν τῶν προδοτῶν. [9] Εἰδότες ὅτι ὤφθησαν] ἐφωράθησαν. [10] Ὁρκώσαντες] ὅρκοις ἐμβαλόντες. [11] Οἱ δὲ] οἱ φυγάδες. [12] Ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο] ἀντὶ τοῦ, ἐπειδὴ ἄρχοντες ἐγένοντο. [13] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] μετάβασις.

quem-

quemadmodum constituerant, esset munienda, Atheniensium duces, qui classi ad pecuniam legendam missæ præerant, Demodocus, & Aristides, qui circum Hellespontum erant (nam Lamachus tertius eorum, cum decem nauibus in Pontum abierat) cum audissent locum illum muniri, ipsisque res periculosa videretur esse, ne [*Antandri munitio,*] vt Anæa contra Samum esset, vbi Samiorum exules positis sedibus, Peloponnesios in rebus nauticis adiuuabant, gubernatores [*ad ipsos*] mittendo, & Samios, qui in vrbe erant, perturbabant, & [*illos,*] qui vrbe pellebantur, recipiebant. Hac igitur de causa [*Athenienses*] exercitu ex sociis collecto, Antandrum petunt, illisque prœlio superatis, qui inde contra se prodierant, locum illum iterum recipiunt. Nec multo pòst Lamachus, qui in Pontum nauigauerat, cùm in agro Heracleensi classem ad Calecis fluuij ripam appulisset, [*& in statione collocasset,*] eam amisit, aquis cœlitus delapsis, & subita vi torrentis deuoluti. Quare cùm ipse, tum eius exercitus itinere pedestri per Bithynos Thraces (qui sunt trans mare in Asia) peruenit Chalcedonem, Megarensium coloniam, in Ponti faucibus sitam. Eadem ætate Demosthenes Atheniensium dux cum quadraginta nauibus Naupactum se contulit statim à discessu ex agro Megarensi. Nam quidam [*Bœoti,*] qui in ciuitatibus erant, [*illarum*] statum commutare, & in popularem, qualis erat is, quo Atheniensium Respubl. regebatur, conuertere cupientes, cum Hippocrate, & illo de reb. Bœotiis innouandis egerant. Ptœodoro autem exule Thebano potissimùm autore, hunc in modum res præparauerãt. Quidam Siphas per proditionem tradere statuerãt. Siphæ autem sunt oppidum agri Thespici maritimũ, in sinu Crisæo situm. Chæroneam verò (quę accensetur Orchomeno, qui prius [*quidem*] Minyæus, nunc verò Bœotius appellatur) alij ex Orchomeno dedituri erant. Et Orchomenij exules præcipuè [*eos ad rem peragendam*] adiuuabant, & homines ex Peloponneso mercede conducebant. Chæronea autem est oppidũ in extremis Bœotiæ finibus situm, Phanotidem versus, quæ est in agro Phocensi. & nonnulli Phocenses cum cæteris colonis in ea habitabãt. Oportebat autem

A ὥσπερ διενοοῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων ἀθηναίων στρατηγοὶ, Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ ἑλλήσποντον (ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν πόντον ἐσεπεπλεύκει) ὡς ᾐσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου, καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι μὴ ὥσπερ τὰ ἄναια ἐπὶ τῇ σάμῳ γένηται, * [1] ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν σαμίων καταστάντες, τούς τε πελοποννησίους ὠφέλουν ἐς τὰ ναυτικὰ, κυβερνήτας πέμποντες, καὶ

γρ. Δημόδοκος

B τοὺς ἐν τῇ πόλει σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν, καὶ τοὺς ἐξιόντας ἐδέχοντο. οὕτω δὴ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν, καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἐς τὸν πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ ἡρακλεώτιδι ὁρμίσας ἐς τὸν κάλληκα ποταμὸν, ἀπόλλυσι τὰς ναῦς, ὕδατος ἄνωθεν γενομένου, καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος. αὐτός τε καὶ ἡ στρα-

C τιὰ πεζῇ διὰ [2] βιθυνῶν θρᾳκῶν (οἵ εἰσι πέραν ἐν τῇ ἀσίᾳ) ἀφικνεῖται ἐς χαλκηδόνα, [3] τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου, μεγαρέων ἀποικίαν. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς ναύπακτον, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἱπποκράτει καὶ ἐκείνῳ τὰ βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν [4] ἐπράσσετο, βουλομένων [5] μεταστῆσαι τὸν κόσμον, καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὥσ-

γρ. ὁ τῶν ἀθηναίων

D περ οἱ ἀθηναῖοι, τρέψαι· καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ' ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ θηβῶν ἐσηγουμένου, τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη· σίφας μὲν ἔμελλόν τινες προδώσειν· αἱ δὲ σῖφαι, εἰσὶ τῆς θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίδιοι. χαιρώνειαν δὲ (ἣ ἐς ὀρχομενὸν τὸν μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ βοιώτιον, ξυντελεῖ) ἄλλοι ἐξ ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν· καὶ οἱ ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα, καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ πελο-

E ποννήσου. ἔστι δὲ ἡ χαιρώνεια ἔσχατον τῆς βοιωτίας, πρὸς τῇ φανότιδι τῆς φωκίδος· καὶ φωκέων * [6] μετεῖχόν τινες. τοὺς δὲ ἀθηναίους ἔδει

* [1] Ἔνθα [illegible] Æ.P. [2] Βιθυνῶν θρᾳκῶν] σημείωσαι [illegible] βιθυνῶν, θρᾳκῶν. [3] Τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου] [illegible] [4] Ἐπράσσετο] ἀντὶ τοῦ προεδίδοτο. [5] Μεταστῆσαι τὸν κόσμον] ἤγουν τὴν πολιτείαν. * [6] Μετεῖχόν τινες] αὐτῆς τῆς χαιρωνείας, ἐπεὶ ἡ πόλις πρὸς τοῖς ὅροις τῆς φωκίδος. διὸ καὶ φωκέων τινὲς αὐτῆς μετεῖχον, ἤγουν ἐν αὐτῇ μετὰ τῶν βοιωτῶν οἰκήτορες ἦσαν. Æ.P.

δήλιον καταλαβεῖν, [1] τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὔβοιαν τετραμμένον Ἀπόλλωνος ἱερόν· ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δήλιον οἱ Βοιωτοὶ [2] ἀθρόοι, ἀλλ' [3] ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἕκαστοι κινούμενοι. καὶ εἰ κατορθοῖτο [4] ἡ πεῖρα, καὶ τὸ Δήλιον τειχισθείη, ῥᾳδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ παραυτίκα νεωτερίζοιτό τι τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων, καὶ λῃστευομένης τῆς γῆς, καὶ [5] οὔσης ἑκάστοις διὰ βραχέος ἀποστροφῆς, [6] οὐ μενεῖν κατὰ χώραν τὰ πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ, τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόντων τοῖς ἀφεστηκόσι, [7] τοῖς δὲ οὐκ οὔσης ἀθρόας τῆς δυνάμεως, [8] καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ [9] ἐπιτήδειον. ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ, τοιαύτη παρεσκευάζετο. ὁ δὲ Ἱπποκράτης, αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως δύναμιν ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιωτούς. τὸν δὲ Δημοσθένην προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν ξυλλέξας Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας, ὡς προδοθησομένας. [10] ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο ᾗ ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπό τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον, καὶ προσποιησάμενος τἆλλα, ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς Σίφας, ὅταν δέῃ, ἀπαντησόμενος. [11] Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ [12] τῇ ἐν Τραχῖνι, καὶ προπέμψαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον [13] παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους, ἀξιοῦντος [14] διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς Μελιτίαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρός τε καὶ Δῶρος, καὶ Ἱππολοχίδας, καὶ Τορύλαος, καὶ Στρόφακος πρόξενος ὢν Χαλκιδέων, [15] τότε δὴ ἐπορεύετο. [16] ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτόν, καὶ ἐκ Λαρίσσης Νικονίδας Περδίκκᾳ [17] ἐπιτήδειος ὤν. τῆς γὰρ Θεσσαλίας

τῶν δὲ (margin)

A Athenienses occupare Delium, Apollinis templum, in agro Tanagræo situm, Eubœã versus. Simul etiã hæc ipsa fieri [*oportebat*] condicta die, ne Bœoti frequẽtibus copiis ad opem Delio ferendã vndiq; concurrerẽt: sed de suis ipsorũ rebus quiq; soliciti ad eas tutandas proficiscerẽtur. Et, si conatus iste feliciter successisset, & Delium muro clausum fuisset, facile sperabãt, etiam si nõ protinus aliquid innouaretur in Rerump. Bœotiarũ statu, si hæc loca occupata fuissent, & ager latrociniis infestaretur, & B singulis breui locorũ spatio perfugiũ esset, res in eodem statu non permansuras: sed temporis progressu, Athenienses, si se adiunxissent iis, qui defecissent, illi verò [*Bœoti*] non frequentes, [*vt antè,*] copias haberent, res illas in statum [*sibi*] commodũ, [*suaq; democratiæ conuenientem*] adducturos. Hæc igitur consilia inita fuerant. Hippocrates autem cũ vrbanis copiis, quum tempus opportunũ afforet, ipse quidẽ bellum Bœotis illaturus erat. Demosthenem verò cũ quadraginta nauibus Naupactum pręmisit, vt coacto ex illis locis exercitu Acarnanum, & C cęterorum sociorum, ad Siphas nauigaret, vt [*à proditoribus*] prodendas. Dies autẽ inter eos constituta fuerat, qua die hæc confici oportebat. Demosthenes autem, cùm [*eò*] peruenisset, & Oeniadas ab vniuersis Acarnanibus in Atheniensium societatem adactos nactus, [*& cõplexus*] fuisset, & ipse omnia sociorum, qui in illa regione erant, auxilia euocasset, aduersus Salynthium, & Agræos primùm cum exercitu profectus, cæterisq; rebus in suam potestatem redactis, sese pręparabat, vt, quando opus esset, D ad Siphas [*suis*] occurreret. Brasidas autem per hoc ipsum æstatis tempus, cum mille, & septingentis grauis armaturæ militibus ad obeundas res Thraciæ pergẽs, vbi peruenit Heracleam, quæ est in agro Trachinio, vbi etiã Panærus, Dorus, Hippolochidas, Torylaus, & Strophacus Chalcidensium hospes, [*ad eum*] ad Melitiam Achaiæ [*oppidum*] venerunt, (ipse enim nuntium ad suos necessarios Pharsalum pręmiserat, [*eos*] rogãs, vt se, suasq; copias [*per Thessaliã*] deducerent) ita demum tunc ire perrexit.

[1] Τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ] ὂν δηλονότι. [2] Ἀθρόοι] ἤγουν πανδημεί. *[3] Ἐπὶ τὰ σφέτερα] ὑπακουστέον χωρία, ἢ πράγματα. ὁ δὲ νοῦς [illegible] ὅπως ἕκαστοι [illegible] τῶν πολεμίων πεῖρα, [illegible] [illegible] [illegible] μᾶλλον ἢ τῷ [illegible], ἐπὶ [illegible] φυλακὴν [illegible]. Æ. P. [4] Ἡ πεῖρα] ἤγουν ἡ πρᾶξις. [5] Καὶ οὔσης ἑκάστοις] [illegible] [illegible] τοῖς τῶν Ἀθηναίων [illegible], [illegible] τὰ [illegible] στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων, [illegible] αὐτοῖς βοηθεῖν αὐτοῖς [illegible] ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν. [6] Οὐ μενεῖν κατὰ χώραν] [illegible] κατὰ τὴν [illegible] τάξιν. [7] Τοῖς δὲ οὐκ οὔσης] ἤγουν τοῖς Βοιωτοῖς. [8] Καταστήσειν αὐτὰ] οἱ Ἀθηναῖοι [illegible] δημοκρατίαν. [9] Ἐς τὸ ἐπιτήδειον] αὐτοῖς δηλονότι. [10] Ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο] συνεφώνητο. [11] Βρασίδας δὲ] [illegible] [illegible] τέλος [illegible] ἀρχὴ τοῦ ἑβδόμου. *[12] Τῇ ἐν Τραχῖνι] [illegible] [illegible]. Æ. P. [13] Παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους] [illegible]. [14] Διάγειν ἑαυτὸν] διαβιβάζειν. [15] Τότε δὴ ἐπορεύετο] ὁ Βρασίδας. [16] Ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι] [illegible]. [17] Ἐπιτήδειος ὢν] φίλος.

alioqui

alioqui enim Thessaliam sine duce, præcipuè verò cum armis pertransire difficile erat. Atque adeò pariter omnibus Græcis res erat suspecta, per finitimorum regionem venia non impetrata transire. Perpetuoque Thessalorum plebs Atheniensibus erat beneuola. Quare nisi Thessali patrio instituto, [*Regulorum*] dominatu potius, quàm iuris æquabilitate vsi fuissent, [*Brasidas profectò*] nunquam vlterius progressus fuisset. Siquidem vel tūc aliæ contrariæ factionis [*Thessali*] ei iter facienti, ad flumen Enipeum obuiam iuerunt, eumque [*transire*] prohibebant, & [*illos*] iniustè facere dicebant, quòd [*Brasidas*] sine publicatotius gentis autoritate transiret. Illi verò, qui [*Brasidam*] deducebant, dixerunt se nec ipsis inuitis eum traducturos: sed, cùm ad se repentè aduenisset, se pro hospitij necessitudine, quæ sibi cum eo intercederet, eū deducere. Quinetiam ipse quoque Brasidas dicebat se Thessalorum agro, ipsisque amicum [*illac*] transire, & Atheniensibus hostibus suis, nō autem ipsis [*Thessalis*] bellum inferre: nec vllas scire inter Thessalos, & Lacedæmonios inimicitias, quæ impedirent ne alteri alterorum solo vterentur. seq; ipsis inuitis nunc [*vlterius*] non progressurum. nec enim posse. veruntamē [*se ipsos*] orare ne [*transitu*] prohiberetur. Illi verò his auditis abierūt. Brasidas autem, hortatu ductorum, antequam plures [*ad ipsius iter*] prohibendum conuenirent, nusquam subsistens cursu perrexit. Et eodē die, quo Melitia discesserat, Pharsalum peruenit, & ad flumen Apidanum castra posuit. Illinc verò ad Phacium, & inde in Peræbiam [*iuit.*] Illincq; iam Thessalorum quidam ductores [*domum*] reuerterunt. Peræbi verò, qui ipsorum Thessalorum imperio parent, ad Dion vsque ipsum deduxerunt, quod oppidum in Perdiccæ ditione, sub Olympo Macedoniæ monte, Thessaliam versus, est situm. Hoc igitur modo Brasidas Thessaliam cursu celeriter transiuit, antequam vllus ad [*ipsius iter*] impediendum paratus esset. & ad Perdiccam, & in agrum Chalcidensem peruenit. Nam qui in Thracia ab Atheniēsibus defecerant, & Perdiccas, quoniam res Atheniensium secundæ, [*& florentes*] erant, sibi me-

A ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν [1] διιέναι αὐτὴν ἀγωγοῦ, καὶ μετὰ ὅπλων γε δή. [2] καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν ὕποπτον καθεστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ πείσαντας διιέναι. τοῖς τε Ἀθηναίοις ἀεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν. [3] ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο τὸ ἐγχώριον οἱ Θεσσαλοί, οὐκ ἄν ποτε προῆλθεν. ἐπεὶ καὶ τότε [4] πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τἀναντία [5] τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ, ἐκώ-

B λυον, * [6] καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἄνευ τοῦ πάντων κοινοῦ πορευόμενον. [7] οἱ δὲ ἄγοντες, οὔτε ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνίδιόν τε παραγενόμενον [8] ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδας τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς φίλος ὢν ἰέναι, καὶ Ἀθηναίοις πολεμίοις οὖσι, καὶ οὐκ ἐκείνοις ὅπλα ἐπιφέρειν. Θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὖσαν, ὥστε τῇ ἀλλήλων γῇ μὴ χρῆσθαι. νῦν τε ἀκόντων ἐκείνων [9] οὐκ ἂν προελθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι. οὐ

C μέντοι ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ἀκούσαντες ταῦτα, ἀπῆλθον· ὁ δὲ, κελευόντων τῶν ἀγωγῶν, πρίν τι πλέον [10] ξυστῆναι τὸ κωλῦσον, ἐχώρει οὐδὲν ἐπισχὼν δρόμῳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐκ τῆς Μελιτίας ἀφόρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ Ἀπιδανῷ ποταμῷ. ἐκεῖθεν δὲ, ἐς Φάκιον· καὶ ἐξ αὐτοῦ, ἐς Περραιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἤδη μὲν τῶν Θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον· οἱ δὲ Περραιβοὶ, αὐτὸν ὑπήκοοι ὄν-

D τες Θεσσαλῶν, κατέστησαν ἐς Δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα κεῖται. τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε, πρίν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι, καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν, καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων ηὐτύχει, δείσαντες

γρ. ἀφώρμησεν

γρ. Φάκιον

---

[1] Διιέναι] διαδιδόναι. [2] Καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν] ἄλλως λέγει τὰς περὶ τὰ Φάρσαλα, οἱ ἀγροὶ λέγονται. [3] Ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον] ὅτι μᾶλλον δυναστείᾳ ὑπὲρ ἰσονομίᾳ [illegible] ἐχρῶντο οἱ Θεσσαλοί. [4] Πορευομένῳ αὐτῷ] τῷ Βρασίδᾳ. [5] Τούτοις] ἤγουν, τοῖς ἐάσασι τὸν Βρασίδαν διιέναι. [6] Καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν] τοὺς τοῦ Βρασίδου ἄγοντας ἀδικεῖν ἔφασαν, ὅτι ὁ Βρασίδας ἄνευ τοῦ κοινοῦ πάντων τῶν Θεσσαλῶν πορεύεται. [illegible] πορευόμενον ἀδικεῖν [illegible], πορευομένου. [illegible] τῆς ἐναντίας γνώμης Θεσσαλοὶ ἔφασαν τὸν Βρασίδαν, [illegible] μετ' αὐτοῦ ἀδικεῖν, ὅτι τὸν Βρασίδαν ἄνευ τῆς κοινῆς ξυμπάντων τῶν Θεσσαλῶν γνώμης διὰ τῆς Θεσσαλίας διῆγον. ἄλλως, ἀδικεῖν αὐτοὺς ἔφασαν, ὅτι ὁ Βρασίδας διὰ τῆς Θεσσαλίας [illegible] [illegible] μόνον, ἄνευ τῆς κοινῆς ξυμπάντων τοῦ Θεσσαλικοῦ ἔθνους γνώμης ἐνομίζετο, καὶ διῆγον. Æ. P. [7] Οἱ δὲ ἄγοντες] οἱ περὶ τὸν [illegible]. [8] Ξένοι ὄντες] φίλοι. [9] Οὐκ ἂν προελθεῖν] ἤγουν, [illegible] οὐκ ἂν προελθεῖν. [10] Ξυστῆναι τὸ κωλῦσον] συνκεφαλαιῶσαι τοὺς κωλύσοντας.

τες οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ἀφεστῶτες ἀθηναίων, καὶ Περδίκκας, [1] * [2] ἐξήγαγον τὸν στρατόν· οἱ μὲν χαλκιδεῖς, νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἅμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν, αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι, ξυνεπῆγον κρύφα. Περδίκκας δὲ, [3] πολέμιος μὲν οὐκ ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀρριβαῖον τὸν Λυγκηστῶν βασιλέα παραστήσασθαι. [4] ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾷον ἐκ τῆς πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἡ τῶν λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία. τῶν γὰρ ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ πελοποννήσῳ, καὶ οὐχ ἥκιστα [5] τῇ * [6] ἐκείνων γῇ, ἤλπιζον ἀποτρέψαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντιπαραλυποῖεν, πέμψαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιάν· ἄλλως τε καὶ [7] ἑτοίμων ὄντων τρέφειν τε, καὶ ἐπὶ τῇ ἀποστάσει σφᾶς [8] ἐπικαλουμένων. [9] καὶ ἅμα τῶν * [10] εἱλώτων [11] βουλομένοις ἦν [12] ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι, μή τι [13] πρὸς τὰ παρόντα τῆς πύλου ἐχομένης νεωτερίσωσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν, φοβούμενοι αὐτῶν τὴν νεότητα καὶ τὸ πλῆθος (αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς εἵλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθειστήκει) προεῖπον, αὐτῶν ὅσοι ἀξιοῦσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεγενῆσθαι [14] σφίσιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς * [15] ἐλευθερώσοντες· πεῖραν ποιούμενοι, καὶ ἡγούμενοι τούτους σφίσιν ὑπὸ φρονήματος, οἵπερ καὶ ἠξίωσαν πρῶτος ἕκαστος ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιθέσθαι.

γρ. προεῖπον. αὐτοῖς; ὅσοι

A tuentes, exercitum ex Peloponneso eduxerant: Et Chalcidenses quidem [*Peloponnesios ad opem sibi ferendam euocauerant,*] quòd Athenienses primum contra se venturos suspicarentur. Simul autem & finitimæ ipsorum ciuitates, quæ non defecerant, [*Athenienses aduersus ipsos*] clàm concitabant. Perdiccas verò [*copias ex Peloponneso euocauerat,*] non quòd apertè [*Atheniensium*] hostis esset: verùm quòd & ipse pristinas cum Atheniensibus discordias reformidaret, præcipuè verò, quòd Arrhibæum Lyncestarum Regem in suam potestatem redigere cuperet. B Præsens autem Lacedæmoniorum calamitas ipsis opportunè cecidit ad exercitum ex Peloponneso faciliùs educendum. Quòd enim Athenienses cùm cæteræ Peloponneso, tum verò potissimùm ipsorum [*Lacedæmoniorum*] agro [*semper*] imminerent, [*Lacedæmonij*] sperabant fore vt præcipuè [*hoc modo*] ipsos [*à sua regione infestanda*] auerterent, si vicissim [*ipsi quoque ipsos*] infestarent, copiis ad ipsorum socios missis. Præsertim [*cùm Perdiccas & Chalcidenses*] parati essent ad [*hunc exercitum*] alendum, ipsosque [*Lacedæmonios*] ad defectionem [*ab Atheniensibus*] faciendam accerserent. C Simul etiam [*Lacedæmonij magnam*] Helotum, [*ac seruorum suorum partem,*] per speciosam [*auxilij mittendi*] causam [*ex agro Laconico*] emittere cupiebant, ne propter præsentem rerum statum, Pylo [*ab Atheniensibus*] occupata, aliquid noui molirentur. nam hoc quoque patrarunt, quòd ipsorum iuuentutem, & multitudinem reformidarent, (semper enim apud Lacedæmonios multa erant instituta, vt sibi ab Helotum insidiis cauerent) ipsis præceperunt, vt, quotquot ex ipsis se fortissimè contra hostes pugnasse persuasum haberent, ij secernerentur, quòd eos libertate donare statuissent, [*hoc modo*] mentem illorum explorantes, & existimantes prout vnus quisque primus se libertate dignum esse censuisset, sic etiam hos ipsos potissimùm, præ animi elatione, impetum in se facturos. Qua-

---

[1] Ἐξήγαγον τὸν στρατόν] οἱ ἐκ τῆς πελοποννήσου δηλονότι. * [2] Ἐξήγαγον] οἱ ἐπὶ θρᾴκης ἀθηναίων ἀφεστῶτες, καὶ ὁ Περδίκκας. διὰ τὸ ἐξήγαγον δηλοῦσιν ὅτι τοὺς ἀθηναίους εὐπετῶς ἐφοβοῦντο, καὶ αὐτοὶ διὰ τὴν ἀπόστασιν οὐ [illegible] ἐνόμιζον. ἐξήγαγον δὲ, ἐπηγάγοντο, μετεπέμψαντο, ἐπεκαλέσαντο, παρεκάλεσαν, ὅτι ἐκάλεσαν, πρὸς ἑαυτοὺς ἐλθεῖν ἠξίωσαν. [illegible] δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. καὶ τὰ παλαιὰ χρῆται εἰς ταῦτα τὰ [illegible] ῥήματα, ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, [illegible], ἤγουν τῷ Περδίκκᾳ καὶ τοῖς ἐπὶ θρᾴκης ἀφεστῶσι τῶν ἀθηναίων. Æ. P. [3] Πολέμιος μὲν οὐκ ὢν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. [4] Ξυνέβη δὲ αὐτοῖς] ἤγουν τῷ Περδίκκᾳ καὶ τοῖς ἐπὶ θρᾴκης ἀφεστῶσι τῶν ἀθηναίων. [5] Τῇ ἐκείνων γῇ] ἤγουν τῇ λακωνικῇ. * [6] Ἐκείνων] τῶν λακεδαιμονίων. ἤλπιζον, οἱ λακεδαιμόνιοι. ἀποτρέψαι, δηλονότι ἀπὸ τῆς κακώσεως τῆς λακωνικῆς. αὐτοὺς, τοὺς ἀθηναίους. ἀντιπαραλυποῖεν, αὐτοὶ ἀντὶ τῶν κακῶν, οἷς τοὺς λακεδαιμονίους ἐλύπουν, καὶ αὐτοὶ λυποῖεν τὴν ἴσην χάριν αὐτοῖς διδόντες. Æ. P. [7] Ἑτοίμων ὄντων] τῶν χαλκιδέων καὶ τοῦ Περδίκκου. [8] Ἐπικαλουμένων] ἀντὶ τοῦ προσκαλουμένων. [9] Καὶ ἅμα τῶν εἱλώτων] [illegible] τὸ λακωνικὸν ἔργον εἰς [illegible], καὶ ὅπως αὐτοὺς λαθραίως διαφθείρωσι. * [10] Τῶν εἱλώτων] [illegible] μέρος, ἢ τὸ πλεῖστον, ἢ τὸ πλεῖον μέρος. Æ. P. [11] Βουλομένοις ἦν] ἤγουν τοῖς λακεδαιμονίοις. * [12] Ἐπὶ προφάσει] τῆς ἐπικουρίας, τῆς βοηθείας, ἣν τῷ Περδίκκᾳ, καὶ τοῖς χαλκιδεῦσι πέμπειν ἐβούλοντο. Æ. P. * [13] Πρὸς τὰ παρόντα] διὰ τὰ παρόντα. διὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι κακοπραγίαν, εἰς ἣν περιῆλθον, καὶ διὰ τὴν τῆς πύλου ὑπ' ἀθηναίων κατάσχεσιν [illegible] ξυμφορὰν νεωτερίσωσι δὴ, οἱ εἵλωτες. Æ. P. * [14] Σφίσιν] αὐτοὶ αὐτοῖς ἄριστοι γεγενῆσθαι ἐδόκουν. ὅσοι αὐτοὶ κατὰ τὴν ἑαυτῶν γνώμην ἀρίστους κατὰ τῶν πολεμίων γεγενῆσθαι [illegible] ἐνόμιζον. Æ. P. * [15] Ἐλευθερώσοντες] οἱ λακεδαιμόνιοι δηλαδὴ, [illegible], τοὺς εἵλωτας. Æ. P.

re cum

te cùm ad duo millia [*delegissent, & cæteris Helotibus*] antepoſuiſſent, hi quidem templa coronati circũiuerunt, vt libertate donati. Illi verò non multo pòſt, ipſos ex hominum conſpectu ſuſtulerunt, nec dum quiſquam nouit quonam modo eorum vnuſquiſque perierit. Tunc autem ſeptingentos ex ipſis armatos cum Braſida libenter dimiſerunt: cæteros verò [*Braſidas*] ex Peloponneſo mercede conductos eduxit, Lacedæmonij autẽ ipſum Braſidam [*eundem*] maximè cupidum [*eò*] miſerunt. Quin etiam ipſi quoque Chalcidenſes eum propenſis animis expetiuerũt, [*ſummoq́; ſtudio efflagitarunt,*] tũ quòd vir conſilio, manuq́; ad omnia promptus Spartę haberetur, tum etiam quòd, ex quo [*illinc*] egreſſus eſſet, [*propter egregiam operã varijs in rebus patriæ ſtrenuè nauatam*] Lacedæmoniis commendatiſſimum ſe reddidiſſet. Quòd enim ſtatim ab initio ſe iuſtum, & moderatum erga ciuitates præbuiſſet, multa loca ad defectionẽ impulit, alia verò per proditionem cepit. Ex quo Lacedæmoniis euenit, vt, ſi compoſitionem facere vellent (quod fecerunt) facta locorum permutatione, ea reſtituerent, quæ cepiſſent, & reciperẽt, quæ amiſiſſent, vtq́; Peloponneſus bello leuaretur. Atq; multo pòſt in bello, quod res in Sicilia geſtas eſt inſequutum, illa Braſidæ virtus, & prudẽtia, qua tunc eſt vſus, quòd alij quidem, re ipſâ [*virtutes eius*] experti fuiſſent, alij verò fama [*de virtutibus eius ſparſa permoti, talem eum eſſe*] iudicarent, Athenienſium ſocios, amicitiæ Lacedæmoniorũ maximè cupidos effecit. Nam cùm primus illinc prodiſſet, ac omnibus in rebus vir bonus viſus fuiſſet, firmam opinionem [*in omnium animis*] reliquit, cæteros quoque [*Lacedæmonios*] eius eſſe ſimiles. Tunc igitur Athenienſes, poſtquàm eum in Thraciam perueniſſe intellexerũt, cùm ipſum Perdiccam [*ſuæ Reipub.*] hoſtem eſſe iudicarunt, quòd eũ huius [*hoſtilis*] aduentus autorem eſſe ducerẽt, tum etiam apud ſocios, qui in illa regione erant, firmiora præſidia collocarunt, [*vt eos in officio, fideq́; continerent.*] Perdiccas autem Braſida, eiuſque copiis ſtatim aſſumptis, cum ſuo exercitu bellum Arrhibæo Bromeri [*filio,*] Lynceſtarum Macedonum Regi, ſibi finitimo, intulit, cùm propter controuerſiam, quæ ipſi cum eo intercedebat, tum etiã quòd eum in ſuam poteſtatem redigere cuperet. Cùm autem cũ ſuis copiis, & Braſida ad Lyncũ ingreſſum perueniſſet, tũc Braſidas dixit ſe velle, priuſq̃ bellũm Arrhibæo inferretur,

A [1] καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον, ὡς ἠλευθερωμένοι. [2] οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἠφάνισάν τε αὐτοὺς, καὶ οὐδεὶς ᾔσθετο ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη. καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδᾳ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὁπλίτας, τοὺς δ' ἄλλους ἐκ τῆς πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν. αὐτόν τε Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα, λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν. προεθυμήθησαν δὲ καὶ οἱ χαλ- B κιδῆς ἄνδρα ἔν τε τῇ σπάρτῃ δοκοῦντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε, [3] πλείστου ἄξιον λακεδαιμονίοις γενόμενον. τό, τε γὰρ παραυτίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον [4] καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις, ἀπέστησε τὰ πολλὰ, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἷλε τῶν χωρίων· ὥστε τοῖς λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι, ξυμβαίνειν τε βουλομένοις (ὅπερ ἐποίησαν) ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων, καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς πελοποννήσου λώφησιν. ἔστε C τὸν χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ σικελίας πόλεμον, ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν, πείρᾳ αἰσθομένων, τῶν δὲ, ἀκοῇ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν, καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς, ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι. τότε δ' οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης, οἱ ἀθηναῖοι πυθόμενοι, τόν τε Περδίκκαν πολέμιον D ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιοι εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλέονα κατεστήσαντο. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ἐπὶ Ἀρράβαιον τὸν Βρομεροῦ, λυγκηστῶν μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῷ οὔσης, καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς λύγκου, Βρασίδας λόγοις ἔφη βούλε- E σθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρράβαιον,

[1] Καὶ στεφανώσαντες] αὐτὸ τὸ περιεχ... [2] Οἱ δὲ] ἤγουν λακεδαιμόνιοι. [3] Πλείστου ἄξιον] ἤγουν, ὠφελιμώτατον. [4] Καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις] ἐπιεικῆ.

ξύμμαχοι Λακεδαιμονίων, ἢν δύνηται, ποιῆσαι. καὶ γάρ τι καὶ Ἀρριβαῖος ἐπεκηρυκεύετο, ἑτοῖμος ὢν [1] Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν. καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελεῖν τῷ Περδίκκᾳ τὰ δεινά, ἵνα * [2] προθυμοτέρῳ ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν [3] τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα * [4] ποιήσοι. ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδας τὰ τοῦ Ἀρριβαίου ἠξίου πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν αὐτὸς ἀποφαίνῃ πολεμίων· ἀδικήσειν τε εἰ αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, ξυνέσται Ἀρριβαίῳ. [5] ὁ δὲ, ἄκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται. [6] καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθ' ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι. [7] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, εὐθὺς ὁ Βρασίδας, ἔχων καὶ Χαλκιδέας, ἐπὶ Ἄκανθον τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ * [8] τρυγήτου ἐστράτευσεν. οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες, καὶ ὁ δῆμος. ὅμως δὲ διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος, πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαί τε αὐτὸν μόνον, καὶ ἀκούσαντας βουλεύσασθαι, [10] δέχεται· καὶ καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, [11] ὡς Λακε-
„ δαιμόνιος, εἰπεῖν) ἔλεγε τοιάδε. [12] Ἡ μὲν
„ ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ Λακε-
„ δαιμονίων, ὦ Ἀκάνθιοι, γεγένηται [13] τὴν αἰτίαν
„ ἐπαληθεύουσα ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου
„ [14] προείπομεν Ἀθηναίοις, ἐλευθεροῦντες
„ τὴν Ἑλλάδα πολεμήσειν. [15] εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλ-
„ θομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης,

A eum conuenire, verbisq; (si posset) ad societatem cum Lacedęmoniis faciendam inducere. nam & ipse Arrhibæus per caduceatorem [*Lacedæmoniis*] nútiauerat, se paratum esse ad [*rem*] Brasidæ arbitrio cõmittendam. Et Chalcidensium legati, qui vnà aderant, ipsum commonefaciebant ne in Perdiccæ gratiam pericula subiret, vt ad suas etiam res constituendas eius opera promptiore vti possent. Quinetiã Perdiccæ legati Lacedæmonem missi tale quiddam iactauerant, multa [*ipsum*] ex sibi finitimis circa locis ad illorum societatem ad-
B ductururum. Hac igitur de causa Brasidas ex publica vtilitate reb. Arrhibæi fauere malebat. Perdiccas verò negabat se eo consilio Brasidam adduxisse, vt suarum controuersiarum arbiter esset: sed potius hostium destructor, quos ipse denuntiasset. eumq; iniustè facturum [*dicebat,*] si se dimidium eius exercitus alente, in colloquium cum Arrhibæo veniret. Brasidas tamen [*Perdicca*] inuito, ac repugnante conuenit [*Arrhibæum*] eiusq; verbis adductus, exercitũ abduxit, priusquã in eius agrum irruptionem
C fecisset. Perdiccas verò ab eo tempore pro dimidia tertiam stipendij partem [*eius exercitui*] dedit, quòd iniuriam sibi ab eo fieri putaret. Eadem æstate, continuò Brasidas, secum ducens & Chalcidenses, paulo antè vindemiæ tempus, Acantho Andriorum coloniæ bellum intulit. Acãthij verò, cùm illi, qui Chalcidẽsibus fauentes eum euocatum adducebant, tum etiam ipsa plebs, inter se contendebant, vtrum eum recipere deberent, néc ne. Veruntamen propter metum fructuum, qui foris adhuc erant,
D multitudo Brasidæ verbis ad eum solum [*in vrbem*] recipiendum inducta, ea conditione vt eo audito consultaret, eum recepit. Cùm autem [*Brasidas*] concionem adisset (erat autem non indisertus, vt Lacedæmonius) hæc verba fecit:

BRASIDÆ CONCIO.

Quòd ego, atq; exercitus, viri Acanthij, à Lacedęmoniis [*huc*] emissi fuerimus, apertè declarat verã esse causam, quam belli initio prædiximus, nos, vt Græciã in libertatem vindicemus, bellum Atheniensibus esse facturos. Sed si serò venimus, decepti opinione

[1] Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ] αὐτῷ τῷ μεσίτῃ, καὶ διαιτητῇ.
* [2] Προθυμοτέρῳ] τῷ Βρασίδᾳ, ὃς μετὰ στρατοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ὑπὸ τοῦ Περδίκκου, καὶ τῶν Χαλκιδέων ἐπικληθεὶς, καὶ μεταπεμφθεὶς ἦλθεν. ἢ κατ' ἄλλους, τῷ Περδίκκᾳ. Æ. P. [3] Τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων] τὸν Περδίκκαν. * [4] Ποιήσοι] ὁ Περδίκκας. Æ. P. [5] Ὁ δὲ, ἄκοντος] τοῦ Περδίκκου δηλονότι.
[6] Καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις] τοῦ Ἀρριβαίου. [7] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει] μετέβαινεν. * [8] Τρυγήτου] Σουΐδας, τρύγητος, προπαροξυτόνως ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ δεῖ τρυγᾶν. τρυγητὸς δὲ, ὁ τρυγώμενος βότρυς ἤτοι ὁ ἄμητος, ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ δεῖ ἀμᾶν, καὶ θερίζειν. ἀμητὸς δὲ, ὀξυτόνως, ὁ θεριζόμενος, ὁ ἀμητὸς στάχυς. Æ. P. [9] Οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι] οἱ Ἀκάνθιοι. [10] Δέχεται] τὸ πλῆθος τὸν Βρασίδαν. [11] Ὡς Λακεδαιμόνιος] οἱ γὰρ Λάκωνες, βραχυλόγοι. Ὅμηρος, Ἤτοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε, Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως. [12] Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου] ἀποστολή. [13] Τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα] βεβαιοῦσα, κυροῦσα. [14] Προείπομεν Ἀθηναίοις] τὸ ἑξῆς, Ἀθηναίοις πολεμήσειν. [15] Εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν] εἰ δὲ βραδέως παρεγενόμεθα, μηδεὶς ἡμῖν μεμφέσθω. ἐνομίσαμεν γὰρ καὶ Ἀθηναίους ταχέως καταλύσειν, καὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτόθι πόλεμον παρόντων ῥᾳδίως, οὐ δυνάμενοι ἐσφάλημεν.

belli,

belli, quod in illis regionibus geritur, qua ſperabamus fore, vt ſine veſtro periculo Athenienſes debellaremus, nemo [*nos*] reprehendat. Nunc enim, quum facultas eſt data, venimus, & vobiſcum operam dabimus, vt eos debellemus. Miror verò q. portas mihi clauſeritis, & ſi meus aduētus vobis ingratus acciderit. Nos enim Lacedæmonij, exiſtimantes nos venturos ad eos, qui vel priuſquā ad ipſos re ipſa perueniſſemus, animo ſaltē ſocij eſſent, & [*noſtrum aduentum*] vobis gratum fore, tantum periculum ſubiimus, per alienum agrum iter multorum dierum facientes, ſummumq; ſtudium exhibētes. Vos verò, ſi quid aliud in animo habetis, aut ſi veſtræ ipſorum, & cæterorum Græcorum libertati obſiſtatis, [*hoc profectò*] graue fuerit. nā non ſolū quia vos ipſi obſiſtitis: verùm etiam quia cæteri [*Græci*] quos adibo, [*vt eos in libertatē vindicem,*] ſe mihi minus adiungent: [*cùm aliis de cauſis,*] tum etiā hac difficultate permoti; quòd vos, ad quos primùm acceſſi, & qui vrbem opibus, & autoritate florentem obtinetis, & qui prudentes habemini, [*me*] non receperitis. neq; [*huius veſtri facti*] vllā probabilem cauſam afferre potero, ſed [*videbor*] aut falſam libertatē [*Græcis*] afferre, aut [*hoc*] veniſſe imbecillis, ac inualidus ad propulſandum Athenienſium vim, ſi [*vos*] inuaſerint. Atqui Athenienſes, quamuis copias maiores haberent, tamen cum hoc exercitu, quem nunc habeo, quum ad Niſęam profectus ſum, vt opem ei ferrē, confligere non ſunt auſi. Quamobrem haud veriſimile videtur ipſos tantum copiarum contra vós eſſe miſſuros, quantus eſt claſſiarius exercitus, qui eſt ad Niſęam. Et ipſe huc veni non vt vllo maleficio vos afficiā: ſed vt Græcos in libertatem vindicem. Et Lacedæmoniorum Magiſtratus religioſiſſimo iureiurando obſtrinxi fore, vt ſocios, quos ego ſaltem ipſis adiunxero, liberos eſſe, [*ſuiſq́; legibus viuere*] ſinãt. ſimul etiam [*hæc ab ipſis ſum emiſſus,*] non vt vos ſocios habeamus, aut per vim, aut per fraudem [*nobis*] adiunctos: ſed contrà, vt vobis ab Athenienſibus in ſeruitutem redactis, in bello contra illos gerēdo ſocij ſimus. Quapropter æquū eſſe cenſeo, vt neq; ſuſpectus ſim [*vobis,*] prę- ſertim cùm maximā [*ac inuiolabilem*] fidē [*vobis*] dem, neq; vindex infirmus exiſtimer, [*qui vim hoſtilem, ſi qua vobis inferatur, propulſare nequeam:*] vtq́; confidenter vos [*mihi*] dedatis.

A [1] ἢ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἠλπίσαμεν ἀθηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς μεμφθῇ. [2] νῦν γὰρ ὅτε παρέσχεν ἀφιγμένοι, καὶ μετὰ ὑμῶν πειρασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. θαυμάζω δὲ, τῇ τε ἀποκλείσει μου τῶν πυλῶν, καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις ὑμῖν ἀφῖγμαι. [3] ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, οἰόμενοί τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν, καὶ [4] βουλομένοις ἔσεσθαι. κίνδυνόν τε τοσόνδε ἀνερρίψαμεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας πολλῶν ἡμερῶν ὁ- B δὸν ἰόντες, καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι. ὑμεῖς δὲ, εἴ τι ἄλλο ἐν νῷ ἔχετε, ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ τε ὑμετέρᾳ αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, δεινὸν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ ἀνθίστασθε, ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω, ἧσσόν τις ἐμοὶ πρόσεισι, δυσχερὲς ποιούμενοι, εἰ ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχομένους, καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε. [5] καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν ἀποδεικνύναι, ἀλλ' ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν, ἢ ἀσθενὴς καὶ C ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς ἀθηναίους, ἢν ἐπίωσιν, ἀφῖχθαι. καίτοι στρατιᾷ γε τῇδ' ἣν νῦν ἐγὼ ἔχω, ἐπὶ νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν ἀθηναῖοι πλέονες ὄντες προσμῖξαι. ὥστε οὐκ εἰκὸς νηίτῃ γε αὐτοὺς τῷ ἐν νισαίᾳ στρατῷ ἴσον πλῆθος ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι. αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ' ἐλευθερώσει δὲ τῶν ἑλλήνων παρελήλυθα. [6] ὅρκοις τε λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις, ἦ μὴν οὓς ἂν ἔγωγε προσαγάγωμαι ξυμμάχους, ἔσεσθαι αὐτονόμους. D καὶ ἅμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν, ἢ βίᾳ ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὑμῖν δεδουλωμένοις ὑπὸ ἀθηναίων ξυμμαχήσοντες. οὔκουν ἀξιῶ οὔτ' αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, πίστεις τε διδοὺς τὰς μεγίστας, οὔτε τιμωρὸς ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσήσαντας.

γρ. ἀπερ-ρίψαμεν

[1] Ἡ διὰ τάχους] τῆς ἡμετέρας συμμαχίας. [2] Νῦν γὰρ ὅτε παρέσχε] νῦν γὰρ ὅτε τὸ πρᾶγμα τῆς παρουσίας ἡμῖν ἐξουσίαν παρέσχεν.
[3] Ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι] ἡμεῖς μὲν γὰρ οἷς κίνδυνον τοσοῦτον κατέστημεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας ὁδὸν ποιήσαντες καὶ προθυμίαν πᾶσαν ἐνδειξάμεθα, ἐλπίσαντες τῆς παρουσίας ἡμῶν ἀσμένους ὑμᾶς ἀκούσεσθαι, εἰ καὶ μὴ πρὶν ἀφικέσθαι, τῷ γοῦν προαιρέσει φίλους τῶν ἔργῳ ὄντων βουλόμεθα, ὡς πρὸς φίλους ἀφικέσθαι. [4] Βουλομένοις ἔσεσθαι] αὐτοῖς δοκοῦσι τοῖς ξυμμάχοις. ἡ δὲ σύνταξις, Θουκυδίδειος. [5] Καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν] τὴν αἰτίαν τῆς ὑμῶν ἐξόδου λέγων, οὐ πιστευθήσομαι, διὰ τὸ προφασίζεσθαι δεῖξαι ἐλευθερῶν ὑποσχόμενος τοὺς ἕλληνας ἐπὶ τῷ ἀδικεῖν αὐτούς· ἢ ἀδύνατος τῶν βοηθῶν πρὸς ἀθηναίους, ἂν ἐπίωσι τοῖς συμμάχοις.
[6] Ὅρκοις τε λακεδαιμονίων] τὸ ἑξῆς, ὅρκοις μεγίστοις τὰ τῶν λακεδαιμονίων τέλη καταλαβών. αὐτὸ τοῦτο, πείσας ὀμόσαι τοὺς ἄρχοντας τῶν λακεδαιμονίων.

καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα μὴ ἐγώ τισι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα πιστευσάτω. οὐ γὰρ ξυστασιάσων ἥκω, οὐδὲ [1] ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον παρεὶς, τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι δουλώσαιμι. χαλεπωτέρα γὰρ ἂν [2] τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη, καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης, αἰτία μᾶλλον· [3] οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, * [4] αὐτοὶ ἂν φαινοίμεθα ἐχθίονα [5] ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας [6] ἀρετὴν [7] κατακτώμενοι· [8] ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ αἴσχιον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἢ βίᾳ ἐμφανεῖ. [9] τὸ μὲν γὰρ, ἰσχύος δικαιώσει, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται. [10] τὸ δὲ, γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ. οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῖν ἐς ἃ μάλιστα [11] [12] διαφορῶν ποιούμεθα. καὶ οὐκ ἂν μείζω [13] πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν λάβοιτε, ἢ οἷς * [14] τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων [15] ἀναθεώμενα, δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέρει ὁμοίως ὡς εἶπον. [16] εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προϊσχομένου, [17] ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι δ' ὄντες, ἀξιώσετε [18] μὴ κακούμενοι [19] διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι,

A Quòd si quis fortè priuatim sibi ab aliquo metuēs, [veretur] ne ego ciuitatem aliquibus tradam, [& ideo ad deditionem faciendā] minimè promptus est, [is] omniū maximè [suspicione, metuq; deposito] confidat. neq; enim [huc] venio, vt factiones alam, neq; existimo me [vobis] certam libertatem afferre, si patrio instituto neglecto, aut plebem nobilitati, aut nobilitatem plebi addicam. Nā [huiusmodi libertas] grauior esset, quam externum hominum alienigenarum imperium, nobisq; Lacedæmoniis pro labo- B ribus susceptis nulla gratia haberetur, sed potius pro honore, & gloria, culpa [tribueretur, & infamia nota inureretur.] Et nos ipsi [grauius ac] odiosius [imperium] quærere videremur, q̃ qui virtutem non profitetur, propter quæ crimina, [id est, quo nomine] Athenienses bello persequimur. Nam illis saltem, qui [ampla] dignitate sunt præditi, turpius est fraude speciosa res domesticas amplificare, [& imperiū quærere,] q̃ vi aperta. Nam vis quidem, iure potentiæ, quam fortuna dedit, infertur. Fraus verò, ab insi- C diis iniusti propositi grassatur. Adeò magnā circunspectionē adhibemus in iis, quę nostra maximè intersunt. Neq; verò præter iusiurandū, maiorem fidē accipere possitis, q̃ ipsa facta, quæ si ex verbis perpēdantur, [& cum ipsis conferantur.] necessariā opinionem [vobis] præbent, [& cogunt vos credere, hæc] è re vestra etiam esse, vt dixi. Quòd si me [vobis] ista proponente, [& conditiones istas offerente,] dicatis vos non posse quidem [deditionem facere:] sed tamen, q̃ nobis beneuoli sitis, existimetis [nos] reiiciendos, ita vt nullo maleficio à nobis afficiamini, & [dicatis] libertatem, [quam vobis offero,] vobis videri cum periculo coniunctam esse, & ęquum esse,

[1] Ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν] ἤγουν ἀσφαλῆ. καὶ ὁ νοῦς ἔχει ὧδε, οὐδὲ γὰρ φανερὰν ἐπιφέρειν νομίζω τὴν ἐλευθερίαν, εἰ καταλείψας τὸ πάτριον (ἤγουν τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν) δουλώσω τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις, [illegible] ἢ τὸ ἔλασσον, [illegible] τοῖς πᾶσιν, ἤγουν τοῖς Μακεδόσιν, ἢ [illegible] τυχὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις. [illegible] Ἀκάνθιοι, [illegible] Μακεδόνας τυχὸν καὶ Λακεδαιμονίους, [illegible]. [2] Τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη] τῶν Ἀθηναίων. [3] Οἷς τε] ἤγουν ἐφ' οἷς. * [4] Αὐτοὶ φαινοίμεθα] τὸ τῆς συντάξεως ἀσαφέστερον, καὶ σκληρότερον. οὕτω δὲ σαφέστερον ἂν λεχθείη· καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἂν φαινοίμεθα κατακτώμενοι, ἤγουν ἔχοντες ἐγκλήματα ἐχθίονα ἐκείνων τῶν ἐγκλημάτων, οἷς ἐγκλήμασιν, ἤγουν δι' ἃ, ἢ [illegible] τοὺς Ἀθηναίους καταπολεμοῦμεν, εἰ [illegible] ἀρετὴν οὐχ ὑπέδειξαν. [illegible] ἡμεῖς γὰρ αὐτοὶ φαινοίμεθα ἂν ἀρχὴν ἐχθίονα κατακτώμενοι, ἢ οἱ Ἀθηναῖοι οἱ μὴ ὑποδείξαντες ἀρετὴν, δι' ἃ ἐγκλήματα αὐτοὺς καταπολεμοῦμεν. ἀρετὴν δὲ λέγει [illegible] δικαίως [illegible] ἀρετὴν αὐτοῖς [illegible]. Æ. P.

[5] Ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας] ὁ μὴ [illegible]. τῶν Ἀθηναίων [illegible]. [6] Ἀρετὴν] [illegible]. [7] Κατακτώμενοι] [illegible].

[8] Ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ] τοῖς γὰρ δυνάμει (φησὶν) [illegible] ἡμεῖς, αἴσχιόν ἐστι μετ' ἀπάτης εὐπρεποῦς κτήσασθαι ἢ [illegible] ἐκ τοῦ φανεροῦ. τὸ μὲν γὰρ βιάσασθαι, [illegible] ἰσχύος δικαίῳ γίνεται, καὶ ὡς [illegible] ἡ τύχη· τὸ δὲ ἀπατῆσαι, ἀπὸ γνώμης ἀδίκου γίνεται. [9] Τὸ μὲν γὰρ] τὸ, βίᾳ ἐμφανεῖ. [10] Τὸ δὲ] τὸ, ἀπάτῃ εὐπρεπεῖ. [11] Διαφορῶν ποιούμεθα] [illegible]. * [12] Διαφορῶν] ἴσως διαφέρον. τὰ διάφορα, τὰ διαφέροντα. Æ. P. [13] Πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν] πρὸς τοῖς ὅρκοις (φησὶν) [illegible] [illegible] πίστιν βεβαιοτέραν λαβεῖν, [illegible] τὰ ἔργα, [illegible] λόγοις [illegible] πίστιν βεβαίαν [illegible]. * [14] Οἷς τὰ ἔργα] ἢ αὐτὰ τὰ ἔργα, [illegible]. Æ. P. [15] Ἀναθεώμενα] [illegible]. [16] Εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα] εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα [illegible] [illegible] [17] Ἀδύνατοι μὲν [illegible]. [18] Μὴ κακούμενοι] [illegible]. [19] Διωθεῖσθαι] ἡμᾶς [illegible].

cam

tam illis offerre, qui etiam eam accipere possunt, nullum verò inuitū cogere: Deos, & Heroas indigenas testabor, me bono vestro venientem nihil verbis proficere. Quare vestrum agrum vastans, vos cogere conabor. nec amplius existimabo me iniustè facere: sed vel duabus de causis necessariis æquitatem a me stare [*cēsebo.*] partim quidem, propter Lacedæmonios, ne hac vestra beneuolentia, nisi deditionem feceritis, [*à vobis*] lædantur, [*ac oppugnentur*] pecuniis, quas Atheniensibus penditis: partim verò, ne [*cæteri*] Græci a vobis impediantur, ne seruitute liberentur. nec enim decenter hæc faceremus. ac ne debemus quidem [*nos*] Lacedæmonij [*Græcos*] inuitos in libertatem asserere, nisi alicuius boni publici causâ. Neque verò dominatum affectamus: sed potius cùm alios, [*qui dominatum affectāt,*] coercere studeamus, plerisque [*Græcis*] iniuriam faceremus, si nos, qui libertatem vniuersis afferimus, vos [*huic*] resistentes tolerare-mus. Quamobrem rectè consulteris, operamque serio detis, vt [*cæteris*] Græcis primi libertatis capessendæ autores existatis, & sempiternam gloriā [*vobis*] paretis, & cùm ipsi vestrarum priuatarum rerum nullam iacturam faciatis, tum etiam vniuersæ ciuitati pulcherrimum [*libertatis*] nomē imponatis. Atque Brasidas quidem hæc verba fecit. Acanthij verò, multis prius in vtranque partem dictis, cùm propter Brasidæ verba ad persuadendum apposita, tum etiam propter fructuum amittendorum metum, suffragiis clàm latis, plerique defectionem ab Atheniensibus faciēdam censuerunt. Et cùm ipsum ad illud iusiurandum adegissent, quod summi Lacedæmoniorum Magistratus iurauerant, quum ipsum emiserant, nimirum fore vt socij, quos [*Lacedæmonis*] adiūgeret, suis legibus vterentur, [*liberique viuerent,*] ita demum [*eius*] exercitū receperunt. Nec multo post Stagirus etiam Andriorum colonia defecit. Sequētis autem hyemis initio statim, quòd Hippocrati, & Demostheni Atheniēsium Imperatoribus res Bœotorū essent tradendæ,

A οἷς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτὴν, [1] τούτοις καὶ ἐπιφέρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν. μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιήσομαι ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἥκων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δῃῶν, πειράσομαι βιάζεσθαι· καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ, προσεῖναι δέ τι μοι [2] καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὔλογον· [3] τῶν μὲν λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ, [4] εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, [5] τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ' ἀθηναίους βλάπτωνται· οἱ δὲ ἕλληνες, ἵνα μὴ κω-

B λύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. [6] οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πράσσοιμεν· οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ λακεδαιμόνιοι μὴ κοινοῦ τινὸς ἀγαθοῦ αἰτίᾳ τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν· οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι δὲ μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες, [7] τοὺς πλείους ἂν ἀδικοῖμεν, εἰ ξύμπασιν [8] αὐτονομίαν ἐπιφέροντες, ὑμᾶς τοὺς [9] ἐναντιουμένους περιίδοιμεν. * [10] πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε τοῖς τε ἕλλησιν ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας, καὶ ἀΐδιον δόξαν

C [11] καταθέσθαι, καὶ αὐτοὶ τά τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι, καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει [12] τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι. Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ ἀκάνθιοι, [13] πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφότερα, [14] κρύφα ψηφισάμενοι, διά τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν, καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ, ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι ἀθηναίων. [15] καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, οὓς τὰ τέλη τῶν λακεδαιμονίων [16] ὀμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἦ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους οὓς ἂν

D προσαγάγηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ στάγειρος, ἀνδρίων [17] ἀποικία, ξυναπέστη. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο. [18] Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει στρατηγοῖς οὖσιν ἀθηναίων τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο,

γρ. δια-ψηφισά-μενοι.

γρ. πολλ

[1] Προσαναγκάζειν] ἐλευθεροῦσθαι δηλονότι. [2] Καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας] δύο αἰτίας. [3] Τῶν μὲν λακεδαιμονίων] λείπει τὸ ἕνεκα. [4] Εἰ μὴ προσαχθήσεσθε] ὑμῶν δηλονότι. [5] Τοῖς ἀπὸ ὑμῶν] αἰτία [illegible]. [6] Οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν] οὐ γὰρ ἂν [illegible] ἐλευθεροῦν τοὺς ἕλληνας, οὐδ' ἂν δικαίως τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦσθαι, ἐλευθεροῦν ἐπιχειροῦμεν, εἰ μὴ [illegible]. [7] Τοὺς πλείους ἂν] [illegible]. [8] Αὐτονομίαν] ἰσονομίαν. [9] Πρὸς ταῦτα] [illegible] δηλονότι. [10] Πρὸς ταῦτα] διὰ ταῦτα. διὸ: διὰ τὰ [illegible]. Æ. P. [11] Καταθέσθαι] ἑαυτοῖς δηλονότι. [12] Τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι] τὸ τῆς ἐλευθερίας. [13] Πολλῶν λεχθέντων] [illegible] λόγων λεχθέντων. [14] Κρύφα ψηφισάμενοι] κατὰ [illegible] ποιήσαντες. [15] Καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις] αὐτὶ τοῦ, ὅρκον ἐξ αὐτοῦ λαβόντες. ὅτι γὰρ λέγομεν, πιστῶ σε ὅρκῳ, ἀντὶ τοῦ ὅρκον ἐκ σοῦ λαμβάνω· πιστοῦμαι δὲ ὅρκῳ, ἀντὶ τοῦ ὅρκον σοὶ δίδωμι. * [16] Ὀμόσαντα] οὐ πρὸς τὸ αὐτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὰ τέλη δεῖ ἀναφέρειν, [illegible] τοὺς ὅρκους, αὐτὸν ἐξέπεμψαν. [illegible] δῆλον ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ Βρασίδας [illegible] εἶπεν. ὅρκοις τε καταλαβὼν τὰ λακεδαιμονίων τέλη τοῖς μεγίστοις. Ἐν τῇ ἑξῆς. ὁ γὰρ Βρασίδας τὰ τῶν λακεδαιμονίων τέλη τοῖς μεγίστοις ὅρκοις κατέλαβεν, ἀλλ' οὐ τὰ τέλη αὐτὸν τὸν Βρασίδαν. Æ. P. [17] Ἀποικία ξυναπέστη] τῶν ἀθηναίων. [18] Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] μετάβασις.

καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένην ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι,[1] τὸν δ' ἐπὶ τὸ δήλιον, γενομένης [2]διαμαρτίας [3]τῶν ἡμερῶν [4]εἰς ἃς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς σίφας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν ἀκαρνᾶνας, καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται, μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανοτέως, ὃς λακεδαιμονίοις εἶπεν, [5]ἐκεῖνοι δὲ, βοιωτοῖς. καὶ βοηθείας γενομένης [6]πάντων βοιωτῶν (οὐ γάρ πω Ἱπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ γῇ ὤν) [7]προκαταλαμβάνονται αἵ τε σῖφαι καὶ ἡ χαιρώνεια. ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ πράσσοντες [8]τὸ ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἀναστήσας ἀθηναίους πανδημεί, αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους, καὶ ξένων ὅσοι παρῆσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ δήλιον, ἤδη τῶν βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, δήλιον ἐτείχιζε τοιῷδε τρόπῳ, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος [9]ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν. [10]καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες, ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν, ἐσέβαλλον. καὶ λίθους ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν [11]ᾗ καιρὸς ἦν, καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν. ᾗπερ γὰρ ἦν στοὰ, κατεπεπτώκει. ἡμέρᾳ δὲ ἀρξάμενοι τρίτῃ ὡς οἴκοθεν ὥρμησαν, ταύτην τε εἰργάζοντο, καὶ τὴν τετάρτην, καὶ τῆς πέμπτης [12]μέχρις ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ δηλίου οἷον δέκα σταδίους, ὡς ἐπ' οἴκου πορευόμενον· καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς ἐχώρουν, οἱ δ' ὁπλῖται θέμενοι τὰ ὅπλα ἡσύχαζον.[13] Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι, καθίστατο φυλακάς τε, καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι. οἱ δὲ βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνηλέγοντο ἐς τὴν τάναγραν.

& oporteret Demosthenem quidem cum classe ad Siphas [*es*] occurrere, illum verò ad Delium [*proficisci,*] facta aberratione à diebus [*condictis,*] quibus vtrunq; cum suis copiis [*ad locum destinatum*] ire oportebat, Demosthenes quidē, cùm prius ad Siphas appulisset, & Acarnanas, & multos ex illis locis socios in sua classe haberet, voti sui compos fieri non potuit, insidiis per Nicomachum, virū Phocensem, ex Phanoteo, detectis, qui [*rem*] Lacedæmoniis indicauit: illi verò, Bœotis. cumq; omnes Bœoti ad opem [*Siphis*] ferendam vndiq; cōcurrissent, (nondum enim Hippocrates in [*eorum*] regione erat, ita vt [*eos*] infestare posset) Siphæ, & Chæronea [*a Bœotis ante illius aduentum*] occupata sunt. Cùm autem illi, qui res nouas moliebātur, erratū animaduertissent, in ciuitatibus nihil innouarunt. Hippocrates verò excitato, [*secumq; educto*] omni Atheniensi populo, ciuibus, incolis, & peregrinis, quotquot aderant, posterior ad Delium peruenit, cùm Bœoti à Siphis iā reuersi essent. ibiq; positis castris, Delium, Apollinis templū, hoc modo munire cœperunt. Fossam circa templum, & fanum ducebant; & humum ex ipsa fossa egestam pro muro aggerebāt, & vallos [*in eam*] defigebant; & vineæ, quæ circa templum erat, materiā excisam interferebant; lapides etiam, & lateres ex proximis ædificiis, quæ diruta erant, detrahebant; omni deniq; ratione munitionē illam excitare, [*& ad iustam altitudinem erigere*] conabātur: turresq; ligneas posuerūt, vbi locus opportunus esse videbatur: faniq; nullum erat ædificium, nam vbi porticus erat, cōciderat. cùm autem tertio die ex quo domo discesserant, opus aggressi fuissent, cùm hunc ipsum diem, tum etiam quartū & quintum vsq; ad prandij tempus in opere faciendo consumpserūt. Deinde cùm maxima [*munitionū*] pars fuisset absoluta exercitus quidem à Delio decē fermè stadia recessit, vt domum reuertens, statimq; leuis armaturę milites (qui erant maxima totius exercitus pars) discesserunt. at grauis armaturę milites castris [*ibi*] positis quiescebant, [*nec vlterius progrediebātur.*] Hippocrates verò [*in Delio*] adhuc subsistens, & custodias, & quicquid reliquum erat, quod circa propugnacula cōficiendum esset, cōstituebat. Per hos autem dies Bœoti Tanagrā conueniebant.

[1] Τὸν δ' ἐπὶ τὸ δήλιον] δηλονότι ἀπαντῆσαι. [2] Διαμαρτίας] ἀστοχίας. [3] Τῶν ἡμερῶν] τῶν συμπεφωνημένων. [4] Εἰς ἃς ἔδει] ἤγουν ἐν αἷς. [5] Ἐκεῖνοι δὲ, βοιωτοῖς] ἐξεῖπον. [6] Πάντων βοιωτῶν] ἤγουν πάντων τῶν βοιωτῶν συνδραμόντων εἰς τὸ βοηθῆσαι. [7] Προκαταλαμβάνονται] ὑπὸ τῶν βοιωτῶν. [8] Τὸ ἁμάρτημα] τὴν προδοσίαν. [9] Ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν] ἀναρρίπτοντες ἐτίθουν. [10] Καὶ σταυρούς] οἱ ξύλα. [11] Ἡ καιρὸς ἦν] ἤγουν, ἐν ᾧ ἦν ἐπικαιρότατον καὶ ἁρμοδιώτατον. [12] Μέχρις ἀρίστου] ἄριστον τὸ νῦν λεγόμενον τῇ κοινῇ συνηθείᾳ. οὐ γὰρ δυνάμεθα ἐπὶ ἑσπέρας λαβεῖν αὐτό, ἐπεὶ ἔλεγε τὴν πέμπτην, ὡς καὶ τὰς ἄλλας. [13] Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων] ἤγουν, ὑπολειφθεὶς ἐν τῷ δηλίῳ.

Et postquam ex omnib. ciuitatibus affuerunt, & cognouerũt Athenienses accedere, vt domum se reciperent, cæteris Bœotarchis (qui sunt vndecim) prœlium dissuadentibus, quòd [*Athenienses*] in Bœotia non amplius essent: (Athenienses enim, quum castra posuerunt, erãt ferè in Oropiæ confinus) Pagondas Æoladi [*filius*,] vnus ex Bœotarchis Thebanis, cũ Arianthide Lysimachi [*filio*,] quòd imperiũ [*tunc*] penes ipsum esset, prœlium [*ibi*] committere cupiens, & existimans satius esse belli fortunam periclitari, singulas cohortes adhortatus, ne frequentes aciem instructam desererẽt, Bœotis persuasit, vt aduersus Athenienses irent, & prœlium committerẽt, his verbis: Ne in mentem quidem cuiquam nostrum, qui magistratum gerimus, viri Bœoti, venire oportuerat, non esse rationi consentaneum, nos cum Atheniensibus confligere, nisi ipsos in Bœotia adhuc deprehenderimus. Bœotiam enim, munitionibus in ea extructis, ex agro finitimo profecti, sunt vastaturi. Ergo sunt hostes, quocunq; in loco deprehensi fuerint, & vndecunq; profecti hostilia facinora patrarint. Iam verò si cui [*non pugnare*] tutius esse videbatur, is mutet sententiã. Nec enim prouidentia considerationem æquè patitur in iis, quos alius inuadit, & quorũ ager [*cum omnibus bonis, quæ in eo sunt*,] in discrimen vocatur, atq. [*in eo*,] qui sua quidem possidet: sed plura affectans, vltro bellum aliis infert. Vobisq; patrium est institutum, externum exercitum vos inuadentem, pariter & in vestro, & in alieno solo propulsare. Quamobrem Athenienses, eosq; præterea [*vobis*] finitimos, multo magis [*propulsare*] decet. Nam ita demum cuiusq; ciuitatis libertas firmè retinetur, si adsit potentia, quæ finitimis populis resistere valeat. cum iis verò, qui nõ solùm finitimos: sed etiam remotos in seruitutem redigere conantur, quo modo vel summo cum periculo certandum non fuerit? Exemplum autem ob oculos propositum habemus, cum Euboenses trans fretum sitos, tum etiam cæteræ Græciæ magnam partem,

A Καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρῆσαν, καὶ ἠσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους [1] προχωροῦντας ἐπ' οἴκου, τῶν ἄλλων [2] βοιωταρχῶν, οἵ εἰσιν ἕνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσί (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὅπλα,) Παγώνδας ὁ Αἰολάδου βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ, βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι, καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι [3] κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἑκάστους κατὰ λόχους,

B ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὅπλα, ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιάδε, [4] ΧΡΗΝ μὲν ὦ ἄνδρες Βοιωτοί, μηδ' εἰς ἐπίνοιάν τινα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων, ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀθηναίοις, ἢν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτοὺς, διὰ μάχης ἐλθεῖν. τὴν γὰρ Βοιωτίαν, ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν. καὶ εἰσὶ

C δήπου πολέμιοι, ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταληφθῶσι, καὶ ὅθεν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. [5] νυνὶ δ' εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω. [6] οὐ γὰρ τὸ προμηθὲς [7] οἷς ἂν ἄλλος ἐπίῃ, περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ δὲ πλείονος ὀρεγόμενος, ἑκὼν τινι ἐπέρχεται. [8] πάτριόν τε ὑμῖν, στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα, καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ, καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὁμοίως ἀμύνεσθαι. [9] Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι ὁμόρους ὄντας, πολλῷ

D μάλιστα δεῖ. πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον [10] καὶ ἐλεύθερον καθίσταται. [11] καὶ πρὸς τούτους γε δὴ, οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν πειρῶνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ [12] χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν; παράδειγμα δὲ ἔχομεν τούς τε ἀντιπέρας Εὐβοέας, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τὸ πολὺ,

---

[1] Προχωροῦντας ἐπ' οἴκου] ἤγουν, ἀπομακρύναντας τὸ [illegible].
[2] Βοιωταρχῶν] [illegible] βοιωτάρχας. [3] Κινδυνεῦσαι] [illegible].
[4] Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες Βοιωτοί] [illegible] ἐκ τῆς ταύτης χώρας ἐξορμῆ.
[5] Νυνὶ δ' εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον] [illegible]. [6] Οὐ γὰρ [illegible]. Ὅμηρος, [illegible]. [7] Οἷς ἂν ἄλλος ἐπίῃ] [illegible], ἄλλος ἄλλον [illegible], ἄλλος δ' [illegible] ἐκ κακοῦ [illegible] οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον προμηθητέον. τὸ συμβαῖνον [illegible]. [8] Πάτριόν τε ὑμῖν] ἀπὸ τοῦ ἔθνους ἢ ἐργασία [illegible] ἀποδεῖξαι. [9] Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι] τὸ συμφέρον [illegible] ἀπὸ [illegible]. [10] Καὶ ἐλεύθερον καθίσταται] ἤγουν, οἱ γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἀντιπαλαίοντες, καὶ ἀντιμαχόμενοι καὶ ἐλεύθεροι εἰσι. [11] Καὶ πρὸς τούτους γε δὴ] τοῖς εἰρημένοις. [12] Καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν] ἤγουν ἀγωνίσασθαι μέχρι θανάτου.

„ [1] * [2] ὡς αὐτοῖς διάκειται. καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ γῆς ὅρων τὰς μάχας ποιοῦνται· ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἢν νικηθῶμεν, εἷς ὅρος [3] οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται. εἰσελθόντες γὰρ, βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἕξουσι. τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέραν ἑτέρων τὴν παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε [4] οἱ ἰσχύος που θράσει τοῖς πέλας (ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν) ἐπιόντες, τὸν μὲν ἡσυχάζοντα, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον, ἀδεέστερον ἐπιστρατεύειν· [5] τὸν δὲ ἔξω ὅρων προαπαντῶντα, καὶ, ἢν καιρὸς ᾖ, πολέμου ἄρχοντα, ἧσσον ἑτοίμως κατέχειν. πεῖραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοὶ ἐς τούσδε. νικήσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτοὺς, ὅτε τὴν γῆν, ἡμῶν στασιαζόντων, κατέσχον, [6] πολλὴν ἄδειαν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. ὧν χρὴ μνησθέντας ἡμᾶς, τούς τε πρεσβυτέρους ὁμοιωθῆναι [7] τοῖς πρὶν ἔργοις, τούς τε νεωτέρους, πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων παῖδας, [8] πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς· [9] πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι, οὗ τὸ ἱερὸν ἀνόμως τειχίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς ἃ ἡμῖν θυσαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι τοῖσδε, καὶ δεῖξαι ὅτι ὧν μὲν ἐφίενται, πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες κτάσθωσαν· [10] οἷς δὲ γενναῖον τήν τε αὑτῶν αἰεὶ ἐλευθεροῦν μάχῃ, [11] καὶ τὴν ἄλλων μὴ δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀνανταγώνιστοι ἀπ᾽ αὐτῶν οὐκ ἀπίασι. Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παραινέσας, ἔπεισεν ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας ἦγε τὸν στρατόν. [12] ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, [13] καὶ ἐπειδὴ προσέμιξεν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν,

A [quo modo ab ipsis tractetur, &] quo modo erga ipsos sit affecta. Et [oportet] scire, cæteros quidem de agri finibus cum gentibus finitimis dimicare. nobis verò si vincamur, vnicum minimè dubium finem in vniuersa [nostra regione] statutum iri. nam [in eam] ingressi, rebus nostris per vim potientur. Adeò istorum accolarum propinquitas nobis magis, quam aliis est periculosa? Qui enim potentiæ confidentia (vt nunc Athenienses) arma vicinis inferunt, illum quidem, qui est quietus, [& pacis studiosus,] & qui in suo agro tantum se defendit, confidentius inuadere consueuerunt. B At eum, qui extra [sui agri] fines [hosti fortiter] occurrit, & qui, si occasio fuerit, belli facit initium, minus promptè bello premere [solent.] Huius autem rei documentum aduersus istos habemus. cùm enim eos ad Coronæam vicissemus, quo tempore propter nostras seditiones agrum [nostrum] occupatum tenebāt, magnam Bœotiæ securitatem ad hoc vsque tempus præstitimus. Quorum nos memores operam dare oportet, vt & maiores natu, C [nostri similes simus, & præclara] facinora [à nobis] prius edita, [nunc] imitemur: & minores natu, qui filij sumus patrum illorum, qui tunc viri fortes fuerunt, ne domesticas virtutes, [laudesque] dedecoremus: sed persuasum habentes Deum à nobis staturum, cuius fanū isti nefariè muro septum tenent, & sacrificiis freti, quæ nobis immolātibus lætum, ac felicem rerum euentum promittunt, aduersus hos tendamus, [& manus cum ipsis conseramus,] & demonstremus [ipsis, ipsos] obtinere posse ea, D quæ concupiscunt, si bellum [ignauis, & vim hostilem] non propulsantibus inferant. Illos verò, quorum patria, ac innata generositas fert, vt & suum ipsorum [agrum] pugna semper liberent, [eiúsque libertatem fortiter tueantur,] nec alienum in seruitutem iniustè redigant, non permissuros, vt [isti] è suis finibus sine certamine discedant. Pagondas his verbis Bœotos adhortatus, persuasit [ipsis,] vt irent aduersus Athenienses. Confestímque motis castris exercitum eduxit. Iam enim erat serum diei. Et cùm ad ipsorum [hostium] castra prope accessisset,

γρ. ἐπειδὴ ἃ

---

[1] Ὡς αὐτοῖς διάκειται] ὑπόκειται. * [2] Ὡς αὐτοῖς διάκειται] ὡς αὐτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις διάκειται, ἤγουν πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους. ὡς κακῶς διάκειται. ἢ, πῶς ὑπ᾽ αὐτῶν διάκειται, τουτέστιν ὡς αὐτοὶ τούτῳ τῷ τῆς Ἑλλάδος πολλῷ μέρει χρῶνται. ἢ, ὡς τοῦτο μετεχειρίζοντο. εἰ δὲ δεινὸν, ποιῶν, καὶ παθεῖν ὑπό τινος καλῶς λέγεται, τάχα οὐδὲ τοῦτο, τὸ διακεῖσθαί πως ὑπό τινος, λέγω, ἄγαν τολμηρὸν, καὶ τὸ Θουκυδίδειον φράσεως ἀλλότριον ἂν δόξειεν. τὸ δὲ τὴν διάνοιαν, αὐτὴ ἡ φυσικὴ, μετὰ τοῦ προσθήκης ὑπὸ, λαμβάνειν, ὃν χρὴ μάλιστα ἂν εὕροις. Æ. P. [3] Οὐκ ἀντίλεκτος] αὐτὶ τοῦ ἀναμφίβολος. [4] Οἱ ἰσχύος που θράσει] ἤγουν μετὰ θρασείας ἰσχύος. [5] Τὸν δὲ ἔξω ὅρων] τῶν ἑαυτοῦ. [6] Πολλὴν ἄδειαν τῇ Βοιωτίᾳ] ἤγουν, ἄφοβον πεποιήκαμεν τὴν Βοιωτίαν. [7] Τοῖς πρὶν ἔργοις] τοῖς ἑαυτοῦ. [8] Πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς] ἤγουν τὰς συγγενικάς. Ὅμηρος, Μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν. [9] Πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι] ἤγουν, βοηθήσειν ἡμῖν τὸν θεόν. [10] Οἷς δὲ γενναῖον] ἤγουν τέλειον, καὶ ἀπὸ γένους. [11] Καὶ τὴν ἄλλων] δουλοῦν γῆν. [12] Ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν] ἤγουν ἑσπέρα, ἦν κλίναντος ἡλίου. [13] Καὶ ἐπειδὴ προσέμιξεν ἐγγὺς] ἐπλησίασεν.

in loco.

in loco subsistens, vnde colle interiecto, alteri alteros conspicere non poterant, aciem instruxit, & ad prœlium se præparauit. Hippocrates autem, qui apud Delium erat, cùm ei nuntiatum fuisset Bœotos aduersus [*Athenienses*] venire, mittit ad exercitum, imperans vt in suos quisque ordines se reciperent, nec multo pòst ipsi adfuit, relictis fermè trecentis equitibus circa Delium, tum ad loci custodiam, si qua manus ipsum adoriretur, tum etiam vt, occasione obseruata, Bœotos in ipso prœlio a tergo aggrederentur. Bœoti verò his [*milites*] opposuerunt, qui vim ipsorum propulsarent. cùm autem omnes ipsorum res rectè haberent, in summo colle [*hostibus*] apparuerunt, & cum armis [*ibi*] substiterunt, acie instructa, vt pugnaturi erant: septem fermè grauis armaturæ millia, leuis verò, supra decem millia, equites mille, & peltati quingenti. Dextrum autem cornu tenebant Thebani, eorumque socij. Medij verò [*erant*] Haliartij, Coronæi, & Copæenses, cæterique stagni accolæ. Sinistrum verò tenebant Thespienses, Tanagræi, & Orchomenij. In vtroque autem cornu erat equitatus, & leuis armatura. Et Thebani quidem, milites in quinos, & vicenos in longitudinem digesserant. reliqui verò [*instructi erant,*] vt cuique contigit. Atque hic quidem erat Bœotorum apparatus, hæcque aciei instructæ ratio. Athenienses verò, quamuis hostibus numero pares essent, tamen totum grauis armaturæ exercitum in octonos tantùm milites in longitudinem digesserunt. Equitatus vero in vtroque cornu erat. sed leuis armatura, consultò quidem instructa, nec vlla tunc aderat, nec in vrbe erat. Sed & illa, quæ [*cum Hippocrate*] ad istam expeditionem exierat, quamuis hostes numero longè superaret, tamen magna ex parte inermis erat, quippe quòd totus exercitus ex peregrinis promiscuè, & ciuibus, qui [*tūc*] aderant, collectus esset. Quare vt primùm domum ire cœperunt, non affuerunt nisi pauci. Cùm autem in acie iam starent, & mox concursuri essent, Hippocrates dux ad Atheniensium exercitum aduenit, hisque verbis [*eum ad rem fortiter gerendam*] est adhortatus.

A [1] ἐς χωρίον καθίσας ὅθεν, λόφου ὄντος μεταξὺ, οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔτασσέ τε καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μάχην. Τῷ δὲ Ἱπποκράτει ὄντι περὶ τὸ δήλιον, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει ἐς τὸ στράτευμα, κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι· καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἱππέας περὶ τὸ δήλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν, [2] εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ, [3] καὶ τοῖς Βοιωτοῖς, καιρὸν φυ-

B λάξαντες, ἐπιγένοιντο ἐν τῇ μάχῃ. Βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνουμένους. [4] καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου, [5] καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, τεταγμένοι [6] ὥσπερ ἔμελλον, ὁπλῖται ἑπτακισχίλιοι μάλιστα, καὶ ψιλοὶ ὑπὲρ μυρίους, ἱππῆς τε χίλιοι, καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας Θηβαῖοι, καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς· μέσοι δὲ, ἁλιάρτιοι, καὶ κορωναῖοι, καὶ κωπαιῆς, καὶ οἱ

C ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον θεσπιῆς, καὶ ταναγραῖοι, καὶ ὀρχομένιοι· ἐπὶ δὲ τῷ κέρᾳ ἑκατέρῳ οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπ' ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσιν οἱ Θηβαῖοι ἐτάξαντο· οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν. [7] ἀθηναῖοι δὲ, οἱ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ ὀκτὼ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις· ἱππῆς δὲ ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ· ψιλοὶ δὲ, ἐκ

D παρασκευῆς μὲν ὡπλισμένοι, οὔτε τότε παρῆσαν, οὔτε ἐγένοντο ἐν τῇ πόλει· οἵπερ δὲ ξυνεσέβαλον, ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης· καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὥρμησαν ἐπ' οἴκου, οὐ παρεγένοντο, ὅτι μὴ ὀλίγοι. καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν ἤδη, [8] καὶ μελλόντων ξυνιέναι, Ἱπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαριὼν τὸ στρατόπεδον τῶν ἀθηναίων, παρεκελεύετό τε,

E καὶ ἔλεγε τοιάδε.

Marginalia: γρ. ἀπῆλθε · γρ. ὅπως · γρ. ἀθηναῖοι μὲν οἱ δὲ ὁπλῖται

[1] Ἐς χωρίον καθίσας] τὸ στράτευμα δηλονότι. [2] Εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ] τῷ δηλίῳ. [3] Καὶ τοῖς Βοιωτοῖς] κατὰ τῶν Βοιωτῶν. [4] Καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχε] τοῖς Βοιωτοῖς τὰ τῆς παρατάξεως. [5] Καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα] ἐστάθησαν. [6] Ὥσπερ ἔμελλον] μαχέσασθαι. [7] Ἀθηναῖοι μὲν οἱ δὲ ὁπλῖται] σχῆμα Ὁμηρικόν. [8] Καὶ μελλόντων ξυνιέναι] ἑκατέρων τῶν στρατῶν.

Ὦ ΑΘΗΝΑΙΟΙ, [1] δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρός τε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δύναται, καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπικέλευσιν. παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν ὡς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ οὐ προσήκοντα τοσόνδε κίνδυνον [2] ἀναρριπτοῦμεν· [3] ἐν γὰρ τῇ * [4] τούτων, ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται· καὶ ἢν νικήσωμεν, οὐ μή ποτε ὑμῖν Πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵππου ἐσβάλωσιν· ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε προσκτᾶσθε, καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. [5] χωρήσατε οὖν ἀξίως B [6] ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἣν ἕκαστος πατρίδα ἔχων πρώτην ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἀγάλλεται, [7] καὶ τῶν πατέρων, οἳ τούσδε μάχῃ κρατοῦντες μετὰ Μυρωνίδου ἐν Οἰνοφύτοις, τὴν Βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον. Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους παρακελευομένου, καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελθόντος, [8] τὸ δὲ πλέον [9] οὐκ ἔτι φθάσαντος, οἱ Βοιωτοί, παρακελευσαμένου καὶ σφίσιν ὡς διὰ ταχέων, καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου, παιανίσαντες, ἐπήεσαν ἀπὸ τοῦ λόφου. ἀντεπήεσαν δὲ C καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, [10] καὶ προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα [11] οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, [12] ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε. [13] ῥύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο καρτερᾷ μάχῃ καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνειστήκει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι τοῦ μέσου, ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, [14] καὶ ἐπήεσαν τούς τε ἄλλους ταύτῃ, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Θεσπιέας. [15] ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων, [16] καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ διεφθάρησαν D Θεσπιέων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατεκόπησαν. καί τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὴν κύκλωσιν ταραχθέντες, ἠγνόησάν τε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. τὸ μὲν οὖν ταύτῃ ἡσσᾶτο τῶν Βοιωτῶν, [17] καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε.

A HIPPOCRATIS AD MILITES ADHORTATIO.

Breuis quidem erit, ô Athenienses, hæc adhortatio: sed apud viros fortes idem valet [*breuis, ac longa oratio, hac q; adhortatione vtar*] potius vt vos cōmonefaciam, quam vt [*quicquam vobis*] imperē. Nemini autem vestrum in mentem veniat, nos in alieno [*solo,*] quasi res nostra non agatur, tantum periculum subire. Nam in istorum [*agro*] pro vestro certamen est futurum. Et, si vicerimus, Peloponnesij sine istorum equitatu in vestrum agrum nunquam irrumpent. Vno autem prœlio & istum [*vestro*] adiūgatis, & illum in maiorem libertatem vindicetis. In eos igitur impetum faciatis è dignitate ciuitatis, quam vnusquisque [*vestrum*] patriam habet, & quam inter Græcas ciuitates principem esse gloriatur, & [*è dignitate*] vestrorum maiorum, qui duce Myronide, istis ad OEnophyta prœlio superatis, Bœotiam quondam tenuerunt. Cùm autem Hippocrates his verbis [*suos milites*] adhortaretur, & ad mediam vsque exercitus aciem iam progressus esset, nec maiorem eius partem ocius adire amplius posset, Bœoti, ipsi quoque, cùm Pagondas eos celeriter adhortatus fuisset, illicque pæana cecinisset, de colle [*in Athenienses*] signis infestis ferri cœperunt. Athenienses verò & ipsi in eos è diuerso prodierunt, cursuque consixerunt. sed vtriusque exercitus extremæ partes ad manus non venerunt: at idem [*incommodum vtraque*] sunt passæ. nam aquarum riui, [*aluei- que torrentium eas*] impediuerunt. Cætera verò acies constitit pugnans acriter, & clypeis, [*ac vmbonibus aduersarium*] repellere connitens. Et sinistrum quidem Bœotorum cornu, vel ad mediam vsque ipsius partem, ab Atheniensibus victum est, & [*Athenienses*] cùm alios, qui in ea parte collocati fuerant, tum verò præcipuè Thespienses insequuti sunt. Nam cùm milites, qui prope ipsos [*Thespienses*] fuerant instructi, se recepissent, & [*reliqui*] in angusto [*loci spatio ab Atheniensibus*] circumuenti fuissent; qui ex ipsis Thespientibus perierunt, in ipso conflictu se defendentes concisi fuerunt. Quinetiam nonnulli Athenienses, in hoste circumueniendo perturbati, [*& permisti,*] se mutuis vulneribus interfecerunt, quòd se non internoscerent. Ab hac igitur parte Bœotorum exercitus superatus est, & ad eam, quæ pugnabat, confugit:

[1] Δι' ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις] λόγῳ δηλονότι. [2] Ἀναρριπτοῦμεν] ῥιψοκινδύνως λαμβάνομεν. [3] Ἐν γὰρ τῇ τούτων] γῇ δηλονότι. * [4] Τούτων] τῶν Βοιωτῶν. τῆς ὑμετέρας, τῆς ἀθηναίας. ἐς τὴν χώραν τὴν ὑμετέραν. τῶνδε, τῶν Βοιωτῶν. τήνδε, τὴν Βοιωτίαν. ἐκείνην, τὴν ὑμετέραν Æ. P. [5] Χωρήσατε οὖν] τὸ ἑξῆς, χωρήσατε οὖν ἐς αὐτοὺς ἀξίως τῆς πόλεως. [6] Ἐς αὐτοὺς] τοὺς ἐναντίους. [7] Καὶ τῶν πατέρων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀξίως. [8] Τὸ δὲ πλέον] τοῦ στρατοῦ. [9] Οὐκ ἔτι φθάσαντος] [illegible] τοῦ καταλαβόντος. [10] Καὶ προσέμιξαν δρόμῳ] αὐτοῖς δηλονότι προστρέχοντες. [11] Οὐκ ἦλθον ἐς χεῖρας] ἤγουν οὐ συνέμιξεν. [12] Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθον] ἑκατέρων δηλονότι τὰ ἔσχατα. [13] Ῥύακες] ῥεύματα ὑδρηρά. [14] Καὶ ἐπίεσαν τούς τε ἄλλους] οἱ ἀθηναῖοι. [15] Ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [16] Καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ] ὑπὸ τῶν ἀθηναίων ἐν ὀλίγῳ τόπῳ. [17] Καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον] μέρος τῶν Βοιωτῶν τὸ ἔτι τῇ μάχῃ ἐνεχόμενον.

Dextrum verò, in quo ipsi Thebani erant, Athenienses superauit. & cùm [*Thebani*] paulatim [*ipsos*] repulissent, primùm insequebantur. Accidit autem vt, cùm duæ equitum turmæ à Pagonda circum collem clam circummissæ fuissent (cùm sinistrum ipsorum cornu laboraret) eoque superato [*hostibus*] repentè apparuissent, Atheniensium cornu, quod vincebat, existimans alium exercitum contra se venire, grauiter timere cœperit. Quare cùm Athenienses vtrinque iam premerentur, cùm ab his, [*qui præter eorum expectationem aduenerant,*] B tum à Thebanis insequentibus, & [*eorum ordines*] dissoluentibus, vniuersus ipsorum exercitus in fugam se coniecit. Et alij quidem ad Delium, & mare cursu contenderunt, alij verò ad Oropum, alij ad Parnetha montem, alij verò aliò, vt quibusque salutis spes ostendebatur. Bœoti vero [*eos*] insequentes cædebant, & præcipue ipsorum equites, & Locri, qui illis dudum in fugam versis, [*Bœotis*] auxilio venerant. Sed cùm nox suo interuentu prœlium impedisset, fugientium turba facilius dilapsa salutem sibi peperit. Postri- C die verò, cùm ij, qui erant Oropi, tum etiam ij, qui erant in Delio, præsidio [*ibi*] relicto (nam, [*quamuis ab hoste victi fuissent,*] id tamen adhuc tenebant) domum mari se receperunt. Et Bœoti, erecto trophæo, suorumq; cadaueribus susceptis, hostiumque [*cadaueribus*] spoliatis, & præsidio relicto, Tanagram redierunt. Et consilia de oppugnando Delio inibant. Caduceator vero, qui ab Atheniensibus missus fuerat, vt ipsorum cadauera [*à Bœotis*] repeteret, iter faciens, obuiam fit Bœotorum cadu- D ceatori, qui cùm ipsum reuocasset, & dixisset eum nihil acturum, priusquam ipse domum reuertisset, cùm coram Atheniensibus stetisset, exposuit mandata Bœotorum, [*demonstrans*] eos nefariè fecisse, qui iura Græcorum violarint. Omnium enim esse institutum, vt, quum alienum agrum inuadunt, à templis, [*locisq; sacris,*] quæ in eo sunt, abstineant. Athenienses vero Delium communisse, ac incolere, & quæcunq; in profano [*loco*] homines facere solet, hæc omnia in illo fano [*ab his*] fieri.

A τὸ δὲ δεξιὸν, ᾗ οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, [1] ἐκράτει τῶν ἀθηναίων. [2] καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχὺ, τὸ πρῶτον ἐπηκολούθουν. [3] καὶ ξυνέβη, Παγώνδου περιπέμψαντος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, [4] καὶ ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν ἀθηναίων κέρας, νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φόβον καταστῆναι. καὶ ἀμφοτέρωθεν ἤδη, ὑπό τε τοῦ τοιούτου καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐ- B φεπομένων καὶ παραρρηγνύντων, φυγὴ καθεστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν ἀθηναίων. [5] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν· οἱ δὲ, ἐπὶ τοῦ ὠρωποῦ· ἄλλοι δὲ, πρὸς πάρνηθα τὸ ὄρος· οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. Βοιωτοὶ δὲ ἐφεπόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα [6] οἵ τε ἱππῆς αὐτῶν, καὶ οἱ λοκροὶ, βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης. νυκτὸς δὲ [7] ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, ῥᾷον τὸ πλῆθος τῶν φευ- C γόντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἵ τε ἐκ τοῦ ὠρωποῦ καὶ οἱ ἐκ τοῦ δηλίου [8] φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες (εἶχον γὰρ αὐτὸ * [9] ὅμως ἔτι) ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπ᾽ οἴκου. καὶ οἱ Βοιωτοὶ, τροπαῖον στήσαντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν [10] ἀνελόμενοι νεκροὺς, τούς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν τάναγραν. καὶ τῷ δηλίῳ [11] ἐπεβούλευον, ὡς προσβαλοῦντες. ἐκ δὲ τῶν ἀθηναίων κῆρυξ πορευόμε- D νος [12] ἐπὶ τοὺς νεκροὺς, ἀπαντᾷ κήρυκι Βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πράξει πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν· καταστὰς ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν, [13] ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν [14] παραβαίνοντες [15] τὰ νόμιμα τῶν ἑλλήνων. πᾶσι γὰρ εἶναι [16] καθεστηκὸς, [17] ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων, ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι· ἀθηναίους δὲ δήλιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι, πάντα γίγνεσθαι [18] αὐτόθι·

---

[1] Ἐκράτει τῶν ἀθηναίων] κρείττων ἦν. [2] Καὶ ὠσάμενοι] τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. [3] Καὶ ξυνέβη, Παγώνδου] τὸ ἑξῆς, ξυνέβη ἐς φόβον καταστῆναι. [4] Καὶ ὑπερφανέντων] τῶν ἱππέων τῶν ἑαυτῶν δηλονότι. [5] Καὶ οἱ μὲν] τινὲς τῶν ἀθηναίων. [6] Οἵ τε ἱππῆς αὐτῶν] τῶν Βοιωτῶν. [7] Ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον] κωλυσάσης τὸν πόλεμον. [8] Φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες] ἐν τῷ δηλίῳ. * [9] Ὅμως] καίπερ νικηθέντες, ὅμως ἔτι κατεῖχον αὐτοὶ τὸ δήλιον. Æ. P. [10] Ἀνελόμενοι νεκροὺς] ἀνελόντες. [11] Ἐπεβούλευον] ἐσκέπτοντο. [12] Ἐπὶ τοὺς νεκροὺς] ἐπὶ τῇ αἱρέσει τῶν νεκρῶν. [13] Ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν] ἔδρασαν. [14] Παραβαίνοντες] ἀθετοῦντες. [15] Τὰ νόμιμα τῶν ἑλλήνων] ἤγουν τοὺς νόμους. [16] Καθεστηκὸς] ἔννομον. [17] Ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων] ἤγουν, εἰσβάλλοντας πολεμικῶς κατὰ τῆς ἀλλήλων γῆς. [18] Αὐτόθι] ἐν τῷ ἱερῷ.

ὕδωρ τε, ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι, [1] πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ [2] χέρνιβι χρῆσθαι, [3] ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι. ὥστε ὑπέρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς ἐπικαλουμένους [4] τοὺς ὁμωχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλω, [5] προαγορεύειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ [6] ἀπιόντας ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν. τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος, οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα, τοῦ μὲν ἱεροῦ [7] οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν, οὔτε τοῦ λοιποῦ ἑκόντες βλάψειν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν [8] ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ [9] τοὺς ἀδικοῦντας [10] μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἕλλησιν εἶναι, ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος τῆς γῆς ἑκάστης, ἤν τε πλέονος, ἤν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ αἰεὶ γίγνεσθαι, τρόποις θεραπευόμενα οἷς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ δύνωνται. καὶ γὰρ Βοιωτοὺς, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι [11] ἐξαναστήσαντές τινα βίᾳ νέμονται γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῖς τοπρῶτον ἐπελθόντας, οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοὶ εἰ μὲν ἐπὶ πλέον δυνηθῆναι τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν· * [12] νῦν δὲ ἐν ᾧ μέρει εἰσὶν ἑκόντες εἶναι, ὡς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι. [13] ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἣν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, [14] ἀλλ' ἐκείνους προτέρους [15] ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. πᾶν δ' εἰκὸς εἶναι τὸ πολέμῳ καὶ δεινῷ τινι κατειργόμενον, [16] ξύγγνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμοὺς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς [17] ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι [18] τολμήσασι.

τι ἵνα

A aquam etiam, quam sibi [*Thebanis*] attrectare nefas esset, nisi in sacrificiorum vsu, ad manus abluendas, haurire, [*& ad alios profanos vsus ea abuti.*] Quare cùm Dei, tum sua ipsorum causa Bœotos, inuocãtes Dæmones, communes agri sui præsides, & Apollinem, edicere, vt è templo excedant, sua secum absportantes. Cùm caduceator hæc dixisset, Athenienses suo caduceatore ad Bœotos misso, negarunt se vllam iniuriam templo fecisse, nec in posterum sua sponte se vllo modo id læsuros. B nam ne initio quidem se hac de causa id ingressos esse [*dicebant:*] sed potius, vt illinc eos, qui iniuriam sibi facerent, vlciscerentur. Esse autem Græcorum institutum, vt penes quos fuerit imperium cuiusque regionis, siue magnæ, siue paruæ, semper etiam penes eosdem sint & ipsa templa, iis ceremoniis culta, quibus coli possunt, præter eas, quæ moribus iam sunt receptæ. Etenim Bœotos, aliosque permultos, quotquot agrum aliquem pristinis colonis per vim expulsis incolunt, aliena templa primum inuasisse, & nunc ea C pro suis possidere. Quare se quoque, si ampliorem illorum agri partem in suam potestatem redigere possent, eam retenturos [*dicebant.*] Iam verò se ex ea parte, in qua erãt, vtpote ex suo [*agro,*] nequaquam sua sponte discessuros. Aquam etiam se necessitate coactos mouisse, ad quam [*necessitatem*] se non per insolentiam impulsos fuisse: sed, dum illos vlciscuntur, qui priores in suum agrum irruperant ea vti coactos fuisse. Consentaneum autem esse, veniam aliquam vel ab ipso Deo dari omniD bus, qui bello, aut aliqua alia periculi necessitate coacti aliquid admittunt. Etenim delictis non voluntariis aras [*Deorum*] esse refugium, scelerisq́; nomẽ impositum illis flagitiis, quæ quis nulla necessitatis vi cõpulsus admittit, non autem illis, quæ homines reb. aduersis coacti committere audent.

---

[1] Πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ] ἄνευ τοῦ χρῆσθαι. [2] Χέρνιβι χρῆσθαι] ἤγουν, οὗ οὐκ ἦν θέμιτον ψαῦσαι αὐτοὺς, ἤγουν τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ ὅτι τὰς χεῖρας καθαίρουσι δι' αὐτοῦ δηλονότι τοῦ ὕδατος, μέλλοντες τῶν θυμάτων ἅψασθαι. [3] Ἀνασπάσαντας] ἀναμανθανομένους ὑδρεύεσθαι. ἤγουν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀντλουμένους πρὸς τὰς κοινὰς χρείας χρῆσθαι. [4] Τοὺς ὁμωχέτας] ὁμωχέται οἱ συμμετέχοντες τῶν αὐτῶν ναῶν, καὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν. [5] Προαγορεύειν αὐτοὺς] τοὺς Βοιωτούς. [6] Ἀπιόντας] τοὺς Ἀθηναίους. [7] Οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν] ἤγουν, οὐδὲν παρανομῆσαι. [8] Ἐπὶ τούτῳ] ἐπὶ τῷ ἀδικῆσαι τὸ ἱερόν. [9] Τοὺς ἀδικοῦντας] ἤγουν τοὺς Θηβαίους. [10] Μᾶλλον σφᾶς] τοὺς Ἀθηναίους. [11] Ἐξαναστήσαντες] ἀπελάσαντες, μετοικίσαντες. *[12] Νῦν δὲ] τὸ ἑξῆς οὕτω. νῦν δὲ ἔφασαν οὐκ ἀπιέναι ἑκόντες εἶναι, ὡς ἐκ σφετέρου μέρους, ἐν ᾧ μέρει εἰσίν. αὐτὶ τοῦ, ἔφασαν δὲ αὐτοὺς οὐχ ἑκόντας ἀπελεύσεσθαι ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους, ὡς σφετεριζομένους, ἐν ᾧ μέρει νῦν εἰσι. τὸ δὲ εἶναι ἀττικῶς παρέλκει· ἢ καὶ, ἔλεγον ἑαυτοὺς οὐκ ἀπελεύσεσθαι ἑκόντας ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους, ἐν ᾧ μέρει τότε ἦσαν, ὡς ἐκ σφετέρου χωρίου, ἢ τόπου, ἢ ἀγροῦ, ἢ κτήματος· πόθεν δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι σαφῶς λέγουσιν. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο. Æ. P. [13] Ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ] ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ καιροῦ. [14] Ἀλλ' ἐκείνους] τοὺς Θηβαίους. [15] Ἐπὶ τὴν σφετέραν] τὴν τῶν Ἀθηναίων. [16] Ξύγγνωμόν τινα γίγνεσθαι] ἤγουν ξυγγνώμην λαμβάνειν. [17] Ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν] ἀπὸ τῶν ἐπιφερόντων δεινῶν. [18] Τολμήσασι] πλημμελῶς πράξασι περί τι παρανόμως.

Ipsosq́;

ipsosque multo magis impiè facere, qui pro templis, [*locisque sacris*] militum cadauera restituere vellent, quàm eos, qui templis, [*eorumque restitutione*] nollent recuperare ea, quæ deceret. Planè autem iubebant [*suum caduceatorem*] illis declarare, se non recessuros ex Bœotorum agro. Se enim non amplius in illorum agro esse: sed in eo, quem armis quæsiissent. Sed tamen ex patriis institutis, [*se postulare, vt*] factis inducijs, [*& fide publica interposita, sibi per eos, suorum*] cadauera suscipere [*liceret.*] Bœoti verò respôderunt, siquidem [*Athenienses*] in Bœotia essent, vt ex suo agro discedentes, res suas absportarent. Sin in illorum, se scire quid faciendum esset. Existimantes agrum Oropium (in quo contigerat, vt illorum milites, pugna in confinijs commissa, cæsi iacerent) Atheniensium quidem esse, quòd illorum imperio subiectus esset: sed tamen ipsos nunquam se inuitis, suorum cadaueribus potituros. Pro illorum autem agro nullas inducias faciēdas, [*nec vllam fidem publicam ipsis dandam*] censebāt. Illud verò responsum, [*quo dicebant,*] vt [*Athenienses*] ex suo [*Bœotio agro*] abirent, & reciperent ea, quæ repetebant, honestum esse [*ducebant.*] Atheniensium autem caduceator his auditis re infecta discessit. Et Bœoti protinus accersitis ex sinu Meliaco iaculatoribus, & funditoribus, cùm duo quoque grauis armaturæ militum Corinthiorum millia, post prœlium commissum, auxilio ipsis venissent, & præsidiarij Peloponnesiorum milites, qui ex Nisæa [*ab Atheniensibus per deditionem capta*] discesserant, & Megarenses vnà cum ipsis, aduersus Delium castra mouerunt, & munitionem oppugnare cœperunt: & cùm alio oppugnationis genere [*eam*] tentarunt, tum etiam machinam, quæ eam cepit, admouerunt, hunc in modum factam. Cùm ingentem antennam in duas partes secuissent, omnem excauarunt, eamque rursus vt fistulam aptè commiserunt, & in ipsa extrema lebetem catenis appenderūt, & fistula tota ferrea ad flatum ciendum, ex antenna prominens, in ipsum [*lebetem*] demittebatur, & [*antenna*] magnam etiam reliqui ligni partem ferro præmunitam habebat. Hanc autem machinam ex longinquo spatio carris aduectam admouerunt muro, qua parte potissimùm vitibus, lignisque constructus erat. Et cùm propè [*murum*] esset, grandibus follib. ad antennæ caput, quod ad ipsos spectabat, applicitis, flatum ciebant.

A τούς τε νεκροὺς πολὺ μειζόνως [1] ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι, ἀσεβεῖν, ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσιν εἰπεῖν, [2] μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο· ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδοντας ἀναιρεῖσθαι. οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσὶν, ἀπιόντας ἐκ * [3] τῆς ἑαυτῶν, ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα· εἰ δὲ ἐν * [4] τῇ ἐκείνων, B αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον. νομίζοντες τὴν μὲν Ὠρωπίαν, ἐν ᾗ τοὺς νεκροὺς ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης κεῖσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων * [5] κατὰ τὸ ὑπήκοον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν * [6] αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων. τὸ δὲ ἐκ τῆς ἑαυτῶν, εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀπιόντας, καὶ ἀπολαβεῖν ἃ ἀπαιτοῦσιν. ὁ δὲ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος. καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι ἔκ τε τοῦ Μηλιέως C κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην, Κορινθίων τε δισχιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν, καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δήλιον, καὶ προσέβαλον τῷ τειχίσματι. ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες, καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἥπερ εἷλεν αὐτὸ, τοιάνδε. κεραίαν μεγάλην δίχα πρίσαντες, ἐκοίλαναν ἅπασαν, καὶ ξυνήρμοσαν [7] πάλιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλόν. καὶ ἐπ' ἄκραν D λέβητά τε ἤρτησαν ἁλύσεσι, καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νεῦον καθεῖτο, καὶ ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. προσῆγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἁμάξαις τῷ τείχει, ᾗ μάλιστα τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ᾠκοδόμητο· καὶ ὁπότε εἴη ἐγγὺς, φύσας μεγάλας * [8] ἐσθέντες ἐς τὸ πρὸς ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας, ἐφύσων.

---

[1] Ἐκείνους] τοὺς Βοιωτούς. [2] Μὴ ἀπιοῦσιν] αὐτὶ τοῦ μὴ ἀπιόντας. * [3] Τῆς ἑαυτῶν] τῶν Βοιωτῶν· ἐκ τῆς Βοιωτίας. * [4] Τῇ ἐκείνων] τῇ Ἀθηναίων. Æ. P. * [5] Κατὰ τὸ ὑπήκοον] ἤγουν τὸ ὑπήκοον, ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις ὑπήκοος ἦν. Æ. P. * [6] Αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίους· σφῶν, τῶν Βοιωτῶν. αὐτῶν, τῶν νεκρῶν. Æ. P. [7] Πάλιν ἀκριβῶς] κατὰ φύσιν. * [8] Ἐσθέντες] οὐκ αὐτὰς τὰς φύσας ὅλας, ἀλλὰ τῶν φυσῶν τὸ ἄκρον, ἤγουν τὸ σιδηροῦν ἀκροφύσιον, τὸ πρὸς ἕτερον τῆς κεραίας μέρος ὄν, τὸ πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας τουτέστι τὸν αὐλὸν, καὶ τὸ ἔμβολον τὸ σιδηροῦν, ὃ ἐς τὸ πεπρισμένον, καὶ κοίλην κεραίαν ἐσέβαλλετο ἀφ' ἑτέρου τῆς κεραίας μέρους τοῦ πρὸς τοὺς πολιορκουμένους τετραμμένου, ὅθεν ἡ πνοὴ ἐς τὸν λέβητα σφοδρῶς ἐφέρετο. Æ. P.

ἡ δὲ πνοὴ, ἰοῦσα [1] στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακάς τε ἡμμένους καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει μεγάλην. καὶ ἧψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα ἐπ' αὐτοῦ ἐπιμεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας, ἐς φυγὴν καταστῆναι, καὶ τὸ τείχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ ἁλῶναι. τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἐλήφθησαν. τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος ἐς τὰς ναῦς ἐμβάν, ἀπεκομίσθησαν ἐπ' οἴκου. τοῦ δὲ δηλίου ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην, καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γεγενημένων, ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὖθις περὶ τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ βοιωτοὶ, καὶ οὐκέτι ταὐτὰ ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ βοιωτῶν μὲν ἐν τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων· ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων, καὶ Ἱπποκράτης ὁ στρατηγός. ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς ἀριθμός. μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην, καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὕστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλεύσαντι τὰ περὶ τὰς σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προὐχώρησαν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, τῶν τε ἀκαρνάνων καὶ ἀγραίων καὶ ἀθηναίων τετρακοσίους ὁπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐς τὴν σικυωνίαν· καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι, βοηθήσαντες οἱ σικυώνιοι τοὺς ἀποβεβηκότας ἔτρεψαν, καὶ κατεδίωξαν ἐς τὰς ναῦς. καὶ τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν· τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον. τροπαῖον δὲ στήσαντες, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης ὀδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς ἐπὶ δηλίῳ, στρατεύσας ἐπὶ τριβαλλοὺς, καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπαραδόκου, [2] ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ὀδρυσῶν τε, καὶ τῆς ἄλλης θράκης ἧσπερ καὶ ἐκεῖνος. [3] Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, Βρασίδας ἔχων τοὺς ἐπὶ θράκης ξυμμάχους, ἐστράτευσεν ἐς ἀμφίπολιν τὴν ἐπὶ στρυμόνι ποταμῷ, ἀθηναίων ἀποικίαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο [4] ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας ὁ μιλήσιος, φεύγων βασιλέα Δαρεῖον, κατοικίσαι, ἀλλὰ ὑπὸ ἠδώνων ἐξεκρούσθη.

flatus autem, qui per [*arctam antennæ bene commissæ*] foramen, in lebetem, habentem prunas, & sulphur, & picem, [*conferti us rectâ*] ferebatur, ingentem flammam excitauit, & murum incendit, ita vt nullus super eum amplius consistere poterit: sed [*omnes eo*] deserto in fugam sese dederint, & munitio hoc modo capta fuerit. Præsidiariorum autem alij quidem ceciderunt, ducenti verò capti fuerunt. Cæterorum verò multitudo naues conscendit, domumq; se recepit. Cùm autem decimoseptimo die à pugna commissa Delium receptum fuisset, & caduceator, qui ab Atheniensibus [*ad Bœotos antè*] missus fuerat, rerum gestarum prorsus ignarus, [*ad eosdem*] non multo pòst iterum venisset cæsorum [*recipiendorum*] causa, Bœoti [*eos*] reddiderunt, nec amplius idem, [*quod antè*] responderunt. In illa autem pugna perierunt, ex Bœotis quidem, paulo pauciores quam quingenti, ex Atheniensibus verò paulo pauciores quam mille, & Hippocrates [*eorum*] imperator. At militum leuiter armatorum, & lixarum magnus numerus. Post hanc pugnam, Demosthenes etiam paulo pòst (cùm ipsi tūc ad Siphas per proditionem occupandas profecto res non successisset) cum copiis Acarnanum, & Agræorum, & Atheniensium quadringentis grauis armaturæ militibus, quos in sua classe habebat, egressus est in agrum Sicyonium. Et priusquam omnes [*eius*] naues [*eò*] appellerent, Sicyonij ad sua tutanda celeriter profecti, eos, qui in terram egressi fuerant, fugauerunt, & ad naues vsque persequuti sunt: & [*eorum*] alios quidem interfecerunt, alios verò viuos ceperunt. Et trophæo erecto, cæsos suis pace sequestra reddiderunt. Sub eosdem dies, quibus res ad Delium gesta est, Sitalces etiam Odrysarum Rex, cùm bellum Triballis intulisset, & prœlio victus fuisset, excessit vita. Seuthes verò Sparadoci [*filius,*] qui erat ipsius ex fratre nepos, [*ei successit, ac*] Odrysarum, & cæteræ Thraciæ, cui & ille imperauerat, regnum obtinuit. Eadem hyeme, Brasidas cum sociis, quos habebat in Thracia, Amphipoli ad Strymonem fluuiū sitæ, Atheniensium coloniæ, bellum intulit. Hunc autem locum, in quo nūc vrbs est sita, primùm quidem & Aristagoras Milesius, quū Regem Darium fugeret, colonia [*huc*] deducta condere tentauit: se ab Edonis expulsus fuit.

---

[1] Στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα] ταυτὸν ἐστιν, ὡς ἐς στεγανοῦ [?] [illegible].
[2] Ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ] τοῦ Σιτάλκου.
[3] Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος] μετάβασις.
[4] Ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶν] ἡ ἀμφίπολις.

Deinde

Deinde verò & Athenienses, duobus, & triginta pòst annis, [*huc*] missis decem millibus incolarum, tum suorū, tum aliorum, quotquot ire voluerant, qui apud Drabescum a Thracibus interfecti fuerunt, [*eundem locum condere sunt conati.*] Rursus etiam [*idem*] Athenienses vndetricesimo anno [*huc*] reuersi, Agnone Niciæ [*filio,*] coloniæ duce emisso, expulsis Edonis, hanc vrbem condiderunt, quæ prius Nouem viæ vocabatur. Eionem autem belli sedem fecerāt, vnde proficiscebantur, quam ipsi maritimum emporium in fluuij ostio situm tenebant, quinque, & viginti stadiis distans ab vrbe, quæ nūc est, quam Agnon [*ideo*] vocauit Amphipolim, quòd à Strymone hinc inde allueretur, & ab vtroq; latere cingeretur, muroq; longo à fluuio ad fluuiū ductocircunseptam, conspicuam mare versus & continentem, coloniam condidit. Brasidas igitur castris ex Arnis agri Chalcidensis [*vrbe*] motis, cum suis copiis aduersus hāc [*vrbem*] proficiscebatur. Et cùm circa solis occasum ad Aulonem peruenisset, & Bromiscum, qua Bolbe stagnum in mare ingreditur, cœnatusq;, noctu ire perrexit. cœlum autem erat turbidum, & subningebat, quo etiam lubētiùs iter susceperat, quod Amphipolitanos, qui in vrbe erant, præter proditores, latere vellet. Nā in ea erant cùm Argiliorum nonnulli (Argilij autē sunt Andriorum coloni) domicilium illic habentes, tum etiam alij, qui proditionis huius erant socij. partim quidem à Perdicca, partim verò a Chalcidēsibus, [*ad hoc faciendum*] inducti. Sed potissimùm Argilij, tum quòd proximè habitarent, tum quòd Atheniensibus semper essent suspecti, & huic vrbi insidiarentur, postquam occasio oblata est, & Brasidas aduenit, qui vel multo antè egerat cum illis [*Argiliis,*] qui illic degebant, vt vrbs [*Amphipolis*] dederetur, tunc in [*Argilum, suam*] vrbē eum receperunt, & cùm illa nocte defectionem ab Atheniensibus fecissent, [*Brasidæ*] copias ad fluuij pontem deduxerunt. Vrbs autem [*à ponte*] distat amplius, quàm [*ripa fluminis ab opposita ripa, quà per pontem erat*] transitus. nec [*vlli*] muri [*tunc*] erant erecti, quemadmodum nunc: sed quoddam modicum præsidium ibi collocatum erat. Quod cùm facilè Brasidas repulisset, simul proditionis,

ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποίκους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν βουλόμενοι πέμψαντες, οἳ διεφθάρησαν ἐν δραβήσκῳ ὑπὸ θρακῶν. καὶ αὖθις ἑνὸς δέοντος τριακοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ ἀθηναῖοι, Ἅγνωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, ἠδῶνας ἐξελάσαντες, ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο ὅπερ πρότερον ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. ὡρμῶντο δὲ ἐκ τῆς ἠιόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν ἀμφίπολιν Ἅγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ' ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ στρυμόνος, [1] διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν, τείχει μακρῷ [2] ἀπολαβὼν *[3] ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν, περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν. ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας ἄρας ἐξ ἀρνῶν τῆς χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ. καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν αὐλῶνα, καὶ βρομίσκον, ᾗ ἡ βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος, ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμὼν δὲ ἦν, καὶ ὑπένειφεν. ᾗ καὶ μᾶλλον ὥρμησε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ ἀμφιπόλει, πλὴν τῶν προδιδόντων. ἦσαν γὰρ ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες (εἰσὶ δὲ οἱ ἀργίλιοι, ἀνδρίων ἄποικοι) καὶ ἄλλοι, οἳ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν, Περδίκκᾳ πειθόμενοι, οἱ δὲ, χαλκιδεῦσι. μάλιστα δὲ οἱ ἀργίλιοι, [4] ἐγγύς τε προσοικοῦντες, καὶ αἰεί ποτε τοῖς ἀθηναίοις ὄντες ὕποπτοι, καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ, [5] ἐπεὶ παρέτυχεν ὁ καιρὸς, καὶ Βρασίδας ἦλθεν, ἔπραξάν τε [6] ἐκ πλείονος [7] πρὸς *[8] τοὺς ἐμπολιτευομένους σφῶν ἐκεῖ, ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις. [9] καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν [10] τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες τῶν ἀθηναίων ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρὸ ἕω ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. [11] ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλέον [12] τῆς διαβάσεως. καὶ οὐ καθεῖτο τείχη ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις βραχεῖα καθειστήκει. ἣν βιασάμενος ῥᾳδίως ὁ Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὔσης,

τῷ δραβήσκῳ

π. ἔ ἄλλοι. F. P.

[1] Διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν] ὁ στρυμών. [2] Ἀπολαβὼν] χωρίσας. [3] Ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν] ἐξ ἑτέρου τοῦ ποταμοῦ μέρους εἰς ἕτερον τοῦ ποταμοῦ μέρος. Æ. P. [4] Ἐγγύς τε προσοικοῦντες] τῇ ἀμφιπόλει. [5] Ἐπειδὴ παρέτυχε] συνέβη. [6] Ἐκ πλείονος] χρόνου δηλονότι. [7] Πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας] μετὰ τῆς πολιτείας τῆς ἀμφιπόλεως. [8] Τοὺς ἐμπολιτευομένους] τοὺς ἐν τῇ ἀμφιπόλει πολιτευομένους, ἤγουν ἀργίλιοι. [9] ἡ πόλις, ἡ ἀμφίπολις. τῇ πόλει, τῇ ἀργίλῳ. Æ. P. [10] Καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν] οἱ ἀργίλιοι. [11] Τῇ πόλει] τῇ εἰσιείᾳ. [12] Ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα] ἡ ἀμφίπολις. [13] Τῆς διαβάσεως] τῆς γεφύρας.

ἅμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἀπροσδοκήτοις [1] προσπεσών, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον εὐθὺς εἶχε. [2] τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ τῶν ἔξω, πολλῶν μὲν ἁλισκομένων, τῶν δὲ καὶ καταφυγόντων ἐς τὸ τεῖχος, οἱ Ἀμφιπολῖται ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες. καὶ λέγεται τὸν Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ᾽ ἁρπαγὴν [3] τῷ στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ᾽ εὐθὺς B χωρῆσαι πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἂν ἑλεῖν. νῦν δὲ, ὁ μὲν ἱδρύσας τὸν στρατὸν, [4] ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε, καὶ ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο ἀπέβαινεν, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι, κρατοῦντες τῷ πλήθει, ὥστε μὴ αὐτίκα [5] τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν Ἀθηναίων [6] παρῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τὸν ἐπὶ Θρᾴκης, Θουκυδίδην τὸν Ὀ- C λόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὄντα περὶ Θάσον, (ἔστι δὲ ἡ νῆσος, Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμίσεος ἡμέρας μάλιστα πλοῦν) [7] κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἀκούσας, κατὰ τάχος ἑπτὰ ναυσὶν, αἳ ἔτυχον παροῦσαι, ἔπλει· καὶ ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφίπολιν, πρίν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, τὴν Ἠιόνα προκαταλαβεῖν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδας, δεδιὼς καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν, καὶ πυνθανόμενος τὸν Θου- D κυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θρᾴκῃ, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἠπειρωτῶν, ἠπείγετο προκατασχεῖν εἰ δύναιτο τὴν πόλιν, [8] μὴ, ἀφικνουμένου αὐτοῦ, τὸ πλῆθος τῶν Ἀμφιπολιτῶν ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης ξυμμαχικὸν, καὶ ἀπὸ τῆς Θρᾴκης [9] ἀγείραντα αὐτὸν [10] περιποιήσειν σφᾶς, οὐκέτι προσχωροῖ. καὶ τὴν ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε E

A simul tempestatis, simul etiam aduentus repentini beneficio, pontem transiuit, & Amphipolitanorum extra [*vrbem*] habitantium res, quæ in toto illo loco erant, statim in suam potestatem redegit. Cum autem eius transitus illis, qui in vrbe erant, inopinatus accidisset, & eorum, qui extra erant, multi caperentur, alij verò ad muros, [*vrbémque*] fuga se reciperent, Amphipolitani in magna trepidatione constituti fuerunt, præsertim quod mutuò suspecti essent. Ferunt autem Brasidam, si cum suis copiis ad prædam se conuertere noluisset: sed ad vrbem subitò contendisset, omnium opinione eam fuisse capturum. Iam verò ille castris [*ibi*] positis, in ea, quæ extra erant, excursiones fecit, & cùm per eos, qui intus erant, nihil ipsi succederet, quemadmodum expectabat, quieuit, [*& incœpto destitit.*] Qui verò proditoribus erant aduersarij, cùm numero longè superiores essent, ita vt impedirent ne [*vrbis*] portæ aperirentur, [*nuntios*] miserunt cum Eucleo duce, qui ab Atheniensibus [*missus*] ad vrbis præsidium apud ipsos erat, ad alterum ducem, qui erat in Thracia, Thucydidem Olori [*filium,*] qui hæc conscripsit, in Thaso agentem, (est autem insula, Pariorum colonia, ab Amphipoli distans fere dimidiati diei nauigatione) [*eum*] rogantes, vt opem sibi ferret. Ille verò hac re audita, cum septem nauibus, quæ fortè [*tunc illic*] aderant, [*ad opem ipsis ferendam*] iuit. Volebat autem potissimùm quidem Amphipolin, antequam vlla deditio fieret; sin minus, Eïonē præoccupare. Interea verò Brasidas, tum quòd metueret nauium auxilium è Thaso [*venturum,*] tum quòd audiret Thucydidem in illa Thraciæ parte secturas aureas, & officinas aurarias possidere, atq; hinc opibus valere inter primores eorū, qui continentem incolebant, vrbem, si posset, anticipare festinanter conabatur, ne, si ipse [*Thucydides eò*] perueniret, plebs Amphipolitana, sperans ipsum & classe, & sociorum auxiliis ex Thracia coactis se, [*vrbémque suam periculo liberaturum, &*] conseruaturum, iam sese dedere recusaret. Quare deditionis conditiones æquas [*Amphipolitanis*] offerebat, edicto per præconem

---

[1] Προσπεσὼν] ἤγουν ἐπιπεσών. [2] Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ] διαπεραιώσεως. [3] Τῷ στρατῷ τραπέσθαι] σὺν τῷ στρατῷ. [4] Ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμεν] ἤγουν, ἐληίσατο τὰ ἐκτός. [5] Τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι] τῆς Ἀμφιπόλεως.

[6] Παρῆν αὐτοῖς φύλαξ] τοῖς Ἀμφιπολίταις. [7] Κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν] τὸν Θουκυδίδην. [8] Μὴ, ἀφικνουμένου αὐτοῦ] τοῦ Θουκυδίδου. [9] Ἀγείραντα αὐτὸν] τὸν Θουκυδίδην. [10] Περιποιήσειν] σώσειν.

in hæc verba facto, vt Amphipolitanorum, ac Atheniensium, qui in vrbe erant, quisquis vellet, pari, eodemq; ciuitatis iure fruens, in suis bonis maneret: qui nollet, is abiret, suas fortunas exportans, intra quinq; dies. Plebs verò [hoc] audito, sententiã mutauit, præsertim quòd Atheniensium quidem in vrbe habitãtium exiguus esset numerus, maior verò [incolarum] pars esset [turba] promiscua, [quæ ex diuersis ciuitatib. eo confluxerat.] Quinetiam multi, qui intus erant, erant propinqui illorũ, qui extra capti fuerant, & præ metu edictum æquum esse existimabant: Athenienses quidem, quod [illinc] exire vehementer cuperent, tum quia nõ paria pericula sibi imminere ducebant, tum etiam, quia nullũ auxilium sibi celeriter latum iri putabãt. Cætera verò multitudo, tum quòd æquabili ciuitatis iure nõ priuarentur: tum etiam quòd præter opinionem periculo liberarẽtur. Quare cùm illi, qui cum Brasida [de vrbis deditione] egerant, iam vel palam affirmarent, æquas esse conditiones, [quas ille offerebat,] postquam animaduerterunt ipsam quoq; plebem mutasse sententiã, neq; Atheniensiũ duci, qui aderat, aures amplius præbere, [ita demum] facta est conuentio, & [Brasidam in vrbem] receperũt illis conditionibus, quas per præconem edixerat. Atq; illi quidem hoc modo vrbem [Brasidæ] dediderunt. Thucydides verò, eiusq; naues eodem die serò, [post solis occasum] Eïonem appulerunt. Et Amphipolin quidem Brasidas modò occupauerat, Eïonẽ verò quin occuparet, per vnam duntaxat noctem stetit. Nisi enim naues ad opem [ei] ferẽdam celeriter venissent, simul atque dies illuxisset in eius potestatem redacta fuisset. Postea verò, Thucydides quidem res Eïone constituebat, vt & in præsentia, si Brasidas [eam] inuaderet, & in posterum quoque tuta esset, receptis iis, qui ex fœdere, [& deditionis conditionibus] ex superioribus, [ac mediterraneis locis] abscedere voluerant. Ille verò, cùm ad Eïonem secundo flumine cum multis nauigiis repentè vectus fuisset, si fortè lingula, quæ [mare versus] à muris excurrit, occupata, fluminis ostio poriretur, quinetiam, cùm [eam] simul a terra tentasset, vtrinque [pariter] est repulsus.

A [1]ἀνειπὼν, ἀμφιπολιτῶν καὶ ἀθηναίων τῶν ἐνόντων τὸν μὲν βουλόμενον, [2]ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, τῆς ἴσης [3]καὶ ὁμοίας μετέχοντα, μένειν. τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα, ἀπιέναι, τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον, πέντε ἡμερῶν. οἱ δὲ πολλοὶ, ἀκούσαντες, [4]ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν ἀθηναίων * [5]ἐμπολιτεῦον, [6]τὸ δὲ πλέον, ξύμμικτον. καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων συχνοῖς οἰκεῖοι ἔνδον ἦσαν, καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τὸν φόβον, δίκαιον εἶναι ἐλάμβανον, οἱ μὲν ἀθηναῖοι, B διὰ τὸ ἄσμενοι ἂν ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσιν εἶναι τὰ δεινὰ, καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ στερισκόμενοι, καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφιέμενοι. [7]ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ [8]διαδικαιούντων αὐτὰ, ἐπειδὴ καὶ τὸ πλῆθος ἑώρων [9]τετραμμένον, καὶ τοῦ παρόντος ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώμενον ἐγένετο ἡ ὁμολογία, [10]καὶ προσεδέξαντο ἐφ' οἷς ἐ- C κήρυξε. καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ τρόπῳ παρέδοσαν· ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆες ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ [11]ὀψὲ κατέπλεον ἐς τὴν ἠιόνα. καὶ τὴν μὲν ἀμφίπολιν ὁ Βρασίδας ἄρτι εἶχε, τὴν δὲ ἠιόνα παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν. εἰ γὰρ μὴ ἐβοήθησαν αἱ νῆες διὰ τάχους, ἅμα ἕῳ ἂν εἴχετο. [12]μετὰ δὲ τοῦτο, ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ ἠιόνι καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ παραυτίκα, ἢν ἐπίῃ ὁ Βρασίδας, καὶ τὸ ἔπειτα ἀσφαλῶς ἕξει, [13]δεξάμενος τοὺς ἐθελήσαντας ἀποχωρῆσαι [14]ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδάς. [15]ὁ D δὲ, πρὸς μὲν τὴν ἠιόνα [16]κατά τε τὸν ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴ πως τὴν προύχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους λαβὼν, κρατοίη τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀποπειράσας ἅμα, [17]ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη.

γρ. ἐπιχωρῆσαι

[1] Ἀνειπὼν] ἀνακηρύξας. [2] Ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ] κτήμασι, δηλονότι. [3] Καὶ ὁμοίας μετέχοντα] πολιτείας. [4] Ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας] ἤγουν μετεβλήθησαν τὴν προαίρεσιν.
[5] Ἐμπολιτεῦον] τὸ ἐμπολιτεύειν, [illegible] ... φθὲν ἀδιαφόρως εὑρήσεις. Æ. P. [6] Τὸ δὲ πλέον, ξύμμικτον] οἱ πλείους οἰκήτορες σύμμικτοί τινες ἦσαν. ἤγουν ἐκ διαφόρων [illegible]. [7] Ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ] ὥστε συμφρονούντων εἰς τὴν προδοσίαν. [8] Διαδικαιούντων αὐτὰ] δίκαια κρινόντων τὰ τοῦ Βρασίδα. [9] Τετραμμένον] μεταβληθὲν τὴν γνώμην. [10] Καὶ προσεδέξαντο] τὸν Βρασίδαν. [11] Ὀψὲ κατέπλεον] μετὰ δυσμὰς ἡλίου. [12] Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν] ὁ Θουκυδίδης. [13] Δεξάμενος] ὁ Θουκυδίδης. [14] Ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδὰς] ἤγουν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. [15] Ὁ δὲ] ὁ Βρασίδας. [16] Κατά τε τὸν ποταμὸν] ἤγουν διὰ τοῦ ποταμοῦ. [17] Ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη] ἤγουν ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης.

τὰ δὲ περὶ τὴν ἀμφίπολιν ἐξηρτύετο. καὶ μύρκινός τε [1] αὐτῷ προσεχώρησεν, ἠδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ ἠδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοάξιος παίδων, καὶ Βραυροῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ γάληψος οὐ πολλῷ ὕστερον, [2] καὶ οἰσύμη· εἰσὶ δὲ αὗται θασίων ἀποικίαι. παρὼν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν, [3] ξυγκαθίστη ταῦτα. ἐχομένης δὲ τῆς ἀμφιπόλεως, οἱ ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις ἦν αὐτοῖς ὠφέλιμος. ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ, καὶ χρημάτων προσόδῳ· καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ στρυμόνος ἦν πάροδος, θεσσαλῶν [4] διαγόντων [5] ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν, [6] τοῖς λακεδαιμονίοις· τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων, ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὔσης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς ἠιόνα [7] τριήρεσι τηρουμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι προσελθεῖν· τότε δὲ * [8] ῥᾳδία ἤδη ἐνομίζετο γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδας ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου ὡς ἐλευθερώσων τὴν ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι αἱ τῶν ἀθηναίων ὑπήκοοι, τήν τε ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν, καὶ ἃ παρέχεται, τήν τε ἐκείνου πρᾳότητα, μάλιστα δὴ ἐπήρθησαν εἰς τὸ νεωτερίζειν. καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι τε κελεύοντες, καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ, ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ. * [9] εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι, οὗ μὲν [10] ἐπιθυμοῦσιν, [10] ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι· ὃ δὲ μὴ προσίενται, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν ἀθηναίων ἐν τοῖς βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου [11] ἐφολκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος,

γρ. προσελθεῖν [illegible]

Quare ad res Amphipolitanas instruēdas, [& componendas] se contulit. Et ad eum defecit Myrcinus ciuitas Edonensis, Pittaco Edonorū Rege, à Goaxis liberis, & Braure ipsius vxore cæso. nec multo pòst & Gampselus, & OEsyme [idem fecerunt:] sunt autem istæ [ciuitates] Thasiorū coloniæ. Perdiccas autem, qui statim post [Amphipolim] captam adfuerat, [Brasidam] in his rebus constituendis adiuuabat. Amphipoli autem capta, Athenienses vehementer trepidare cœperunt, præsertim quòd hæc ciuitas ipsis esset perutilis, tum propter materiam ad naues ædificādas aptam, quæ illinc mittebatur, tum propter pecuniarum prouentum, [& vectigalia, quæ inde pendebantur,] tum etiam quòd aduersus ipsorum socios ad Strymonem vsque, Thessalis deducentibus, accessus Lacedæmoniis [tum] pateret. Nam nisi [Lacedæmonij] pontem in sua potestate habuissent, quòd a superiore quidem [pontis] parte, [quæ loca mediterranea spectabat,] ingens, longeq; patēs fluminis palus esset, ab illa verò parte, quæ Eionem spectabat, [Athenienses] cum sua classe [transitum] seruarent, [illos] haudquaquā vlterius progredi posse [existimabant.] Tūc verò facilis [accessus] iam esse existimabatur. Et [ideo] verebantur ne socij deficerēt. Nā Brasidas cùm in cæteris [rebus] se moderatum præbebat, tum verò verbis vbiq; declarabat se [à Lacedæmoniis] ad Græciam liberandam emissum. Quare cùm ciuitates, quæ Atheniensium imperio parebant, audirent & Amphipolim captam, & quæ [vir ille] præstabat, illiusque mansuetudinem, tunc ad res nouandas maximè erectæ fuerunt. Et caduceatores ad eum clam mittebant, rogantes vt [ad se] accederet, & pro se quique ad illum primi deficere cupientes. nam impunitas ipsis [fore] videbatur, [& sine periculo se defectionem facturos sperabant,] partim quidem, quòd falso putassent Atheniensium potentiam non esse tantam, quantam postea manifestè fuisse constitit: partim verò, quòd incerta voluntate magis, quàm certa prouidentia [sua] iudicarent. Homines enim id quidem, quod cupiunt, inconsideratæ spei permittere; quod verò non cupiunt, id rationis pertinacia reiicere consueuerunt. Præterea tum quòd Athenienses cladem in Bœotia recens accepissent, tum quòd Brasidas verbis ad animos hominum alliciendos appositis vteretur, nec vera referret,

[1] Αὐτῷ προσεχώρησεν] τῷ Βρασίδᾳ. [2] Καὶ οἰσύμη] ἀπὸ κοινοῦ τὸ προσεχώρησεν. [3] Ξυγκαθίστη ταῦτα] συνεβίβαζεν. [4] Διαγόντων] [illegible]. [5] Ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν] τῶν ἀθηναίων. [6] Τοῖς λακεδαιμονίοις] τοῖς ἑξῆς, [illegible] τοὺς λακεδαιμονίους. [7] Τριήρεσι τηρουμένων] ἀντὶ τοῦ, [illegible] φρουμένων τῶν ἀθηναίων. [8] Ῥᾳδία] πάροδος. Æ. P. [9] Εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι] ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ, εἰωθότων τῶν ἀνθρώπων. Æ. P. [10] Ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι] [illegible] τῆς [illegible]. [11] Ἐφολκὰ] [illegible].

Athenienses non ausos esse confligere secum apud Nisæam, vbi suum exercitum solum haberet, confidebant, & nullū contra se venturum credebant. Potissimùm verò, propter rerum nouarum studium, quod in præsentia voluptatem [*ipsis*] afferebat, simul quòd [*tunc*] primum Lacedæmoniorum, qui [*belli gerendi*] cupiditate flagrabant, periculum essent facturi, ad quoduis discrimen adeundū erant parati. Quæ cum [*Brasidas & Athenienses*] intellexissent, Atheniēses quidē, vt in illis temporum angustiis, & hyeme licebat, [*præsidia*] in vrbes dimiserūt. Ille verò, cum nuntiū Lacedæmonem misisset, [*alias*] copias, [*præterea, quas iam habebat, ad se*] mitti iubebat: & ipse ad Strymonem ad naues cōpingendas se accingebat. Lacedæmonij verò, partim quidem propter inuidiam, qua ciuitatis principes eius gloriæ inuidebant; partim verò, quia suos ciues in insula [*Sphacteria*] captos recuperare, bellumq; finire malebant, [*copias quas petebat,*] ipsi non suppeditarunt. Eadē hyeme, Megarenses, cum lōgos muros, quos Athenienses ipsis ereptos tenebant, recuperassent, eos æquarunt solo. Brasidas verò post Amphipolin captam, cum sociorum exercitu, quē habebat, profectus est in Acten, q̄ sic vocatur. Hæc autē à fossa, quam Rex [*Persarum*] fecerat introrsus prominet, & Athos ipsius mons excelsus ad Ægæū pelagus terminatur. Vrbes verò continet, Sanen, Andriorum coloniam, ad ipsam fossam, mare versus, quod Eubœam spectat, & alias, Thyssum, & Cleonas, & Acrothoos, & Olophyxum, & Dion, quæ à promiscuis barbarorum bilinguium gentibus habitantur. Quin etiam exigua quædam gentis Chalcidicæ pars [*illic*] inest: sed maxima [*gentium illarum*] pars est Pelasgica, ex illis Tyrrhenis, qui Lemnū & Athenas quondam incoluerunt, & Bisaltica, & Crestonica, & Edonica. Habitant autē in paruis oppidulis. Harum pleræq; ad Brasidam defecerunt: sed Sane, & Dion [*ipsi*] restitit. Et [*ideo Brasidas*] illic habēs statiua, regionem ipsarū, vastabat.

A ὡς αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἠθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρρουν, καὶ ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι. τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι *[1] τὸ πρῶτον Λακεδαιμονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἕτοιμοι ἦσαν. ὧν αἰσθανόμενοι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι φυλακάς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις· ὁ δέ, *[2] ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐφιέμενος, στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων
B παρεσκευάζετο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τὰ μὲν καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ, τὰ δέ, καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς τε ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι, καὶ τὸν πόλεμον καταλῦσαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, Μεγαρῆς τά τε μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἑλόντες ἐς ἔδαφος· καὶ Βρασίδας μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἅλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους, στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην.
C ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προύχουσα, καὶ ὁ Ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει, Σάνην μέν, Ἀνδρίων ἀποικίαν, παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὔβοιαν πέλαγος τετραμμένην· τὰς δὲ ἄλλας, Θύσσον, καὶ Κλεωνάς, καὶ Ἀκροθώους, καὶ Ὀλόφυξον, καὶ Δῖον· αἳ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων. καί τι *[3] καὶ Χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον, Πελασγικόν, τῶν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας
D Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικόν, καὶ Κρηστωνικόν, καὶ Ἠδῶνες. *[4] κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασίδᾳ, Σάνη δὲ καὶ Δῖον ἀντέστη· καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἐδῄου.

---

*[1] Τὸ πρῶτον] τούτων ὁ νοῦς δῆλός ἐστιν· ἡ γὰρ οὕτω ταῦτα πρᾶξιν, καὶ εἰ τοῖς τοῦ Βρασίδου λόγοις πεισθέντες, τὸ πρῶτον, ἤτοι πρῶτον, ἔμελλον πειράσεσθαι, ἤγουν πεῖραν λήψεσθαι τῶν Λακεδαιμονίων ὀργώντων, ἤγουν πολεμεῖν ἄγαν ἐπιθυμούντων, καὶ διὰ τοῦτο κινδυνεύειν π. τ. ἕ. ἦσαν· καὶ γὰρ τὰ καινὰ πράγματα ὁ πολλοὺς γλυκεῖς φαίνεται, μάλιστα δὲ τοῖς νεωτερίζειν βουλομένοις, καὶ μείζονα ὀργωμένοις, καὶ τὰ πράγματα καλῶς αὐτοῖς προχωρήσειν ἐλπίζουσιν. ὁ δὲ κατωτέρω ἱστορικὸς λέγει, ταῦτα βεβαιοῖ. οὐδ' αὖ σφῶν, τῶν Λακεδαιμονίων, πειρασαμένους αὐτούς· καὶ τὰ ἑξῆς. pag. 328. ἤτοι, ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ πρῶτον ἤγουν πρῶτον, ὄντες πρότεροι ἀόργητοι, τουτέστι πολεμεῖν ἄγαν ἐπιθυμοῦντες, καὶ μεγάλην δύναμιν ἔχειν, καὶ πολεμικοὶ εἶναι ἐφαίνοντο, διὰ τοῦτο καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι τοῖς τοῦ Βρασίδου λόγοις μᾶλλον πειθόμενοι ἔμελλον τῆς τύχης τῆς πολεμικῆς πειράσεσθαι, καὶ π. τ. κινδυνεύειν ἕτοιμοι ἦσαν. ÆE. P.

*[2] Ες τὴν Λακεδαίμονα ἐφιέμενος] ἀντὶ τοῦ, ἄγγελον εἰς τ. Λ. πέμψας, καὶ ἐφιέμενος ἐκέλευε τοὺς Λακεδαιμονίους ἑτέραν στρατιὰν αὐτῷ ἀποστέλλειν πρὸς ἐκείνην, ἣν ἤδη μεθ' ἑαυτοῦ εἶχε. ÆE. P. [3] Καὶ χαλκιδικὸν ἔνι] ἔθνος δηλονότι. [4] Κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα] ἤγουν ἐν μικροῖς πολίσμασι.

ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, αὐτὸς στρατεύει ἐπὶ Τορώνην τὴν Χαλκιδικὴν, κατεχομένην ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἑτοῖμοι ὄντες [1] τὴν πόλιν παραδοῦναι. καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον, [2] τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο πρὸς τὸ Διοσκούρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν Τορωναίων, καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· [3] οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ, εἰδότες ὅτι ἥξοι, καὶ προσελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον· καὶ ὡς ᾔσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ' αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλοὺς ἑπτά. τοσοῦτοι γὰρ μόνοι, ἀνδρῶν εἴκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων, οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος Ὀλύνθιος) οἳ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους, καὶ λαθόντες, τούς τε ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτω φυλακτηρίου φρουρούς, οὔσης τῆς πόλεως πρὸς τὸν λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν, καὶ τὴν κατὰ Καναστραῖον πυλίδα διήρουν. ὁ δὲ Βρασίδας τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν, ὀλίγον προελθών· ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως ὁπότε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν, καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. [4] καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγιγνομένου, καὶ θαυμάζοντες, κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες. οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθότων, ὡς * [5] αὐτοῖς ἥ τε πυλὶς διήρητο, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι, τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος, ἀνεῴγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκομίσαντο, ὅπως κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει οὐδὲν εἰδότας ἐξαπίνης φοβήσειαν· ἔπειτα τὸ σημεῖόν τε τοῦ πυρὸς, ὡς εἴρητο, ἀνέσχον, καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο. καὶ ὁ Βρασίδας, ἰδὼν τὸ ξύνθημα, ἔθει δρόμῳ, ἀναστήσας τὸν στρατὸν, ἐμβοήσαντάς τε ἀθρόον, καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντας.

γρ. καὶ τὸ μὲν ἄλλην

γρ. ἀνωτάτω

sed cùm imperata facere nollet, continuò castra mouit aduersus Toronam Chalcidicam, quam Athenienses tenebant. Ipsúmque pauci quidã, qui vrbem dedere parati erant, [*ad eo veniendum*] solicitabant. Et cùm [*eo*] peruenisset dum adhuc nox esset, iam circa primum diluculum, cum exercitu consedit ad Castoris, & Pollucis templum, quod ab vrbe tribus fermè stadiis distat. Atque cæteris quidem Toronæis, qui in vrbe erant, & Atheniensibus, qui ibi præsidio erant, eius aduentus erat ignotus, sed qui cum eo de vrbis proditione egerant, cùm eum venturum scirent: & aliquot ex ipsis ad eum clam accessissent, ipsius aduentum obseruabant. Cum autem eum iam adesse sensissent, ad se deduxerunt septem viros, qui nulla alia arma præter pugiones habebant. Tot enim duntaxat ex viginti viris, quibus primum negotiũ fuerat, ingredi nõ dubitarunt: Lysistratus verò Olynthius ipsos ducebat; qui cùm per murum ad mare vergentem, [*in vrbem*] clam penetrassent, & in summam arcem ascendissent, milites præsidiarios, qui in ea erant (vrbs enim in colle sita erat) interfecerunt, & portulam, quæ Canastræum versus erat, perfregerunt. Brasidas verò cum cæteris quidem copiis aliquantulũ progressus, quiescebat: sed centum peltatos præmisit, vt, simul ac portæ aliquæ apertæ fuissent: & signum, de quo inter eos conuenerat, sublatũ fuisset, primi irrumperent. Atque hi quidem, cùm mora fieret, & mirarentur [*quænã esset huius moræ causa,*] paulatim ad vrbem accedebant. Toronæi verò, qui cum [*Brasidæ militibus iam*] ingressis, in vrbe rem adornabant, cùm portulã perfregissent: & portas, quæ ad forum ducebant, diffracto vecte aperuissent, primùm quidem quosdam per portulã circunductos introduxerũt, vt oppidanos rerũ quæ gerebãtur, prorsus ignaros, & à tergo, & ab vtroq; latere repentè aggressi terrerẽt. Deinde verò ignis signũ, quod condictum fuerat, sustulerũt, & per portas, quæ ad forum ducebant, iam reliquos peltatos [*in vrbem*] receperunt. Brasidas autem signo, de quo inter ipsos conuenerat, conspecto, cursu cõtendit, cum suis copiis excitatis, quę clamore simul sublato metum ingentem oppidanis incusserunt.

[1] Τὴν πόλιν παραδοῦναι] τὴν πρώτην. [2] Τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο] σὺν τῷ στρατῷ. [3] Οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ] ἤγουν συνεργοῦντες τὰ τῆς προδοσίας. [4] Καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγιγνομένου] οἱ πελτασταί. * [5] Αὐτοῖς διήρητο] ... καὶ γὰρ ἄνω εἶπε, τὴν πυλίδα διήρουν. Æ. P.

Atque

Atq; alij quidem protinus per portas irruperunt, alij verò per trabes quadrangulares, quæ muro collapso, qui reficiebatur, ad saxa tollenda erant appositæ. Brasidas igitur, totaq; multitudo confestim ad superiorem, ac eminentiorem vrbis partem se conuertit, quod eã à summo, & prorsus occupare vellet, [*vt eius arce, locisq; superioribus occupatis eam in sua potestate firmius teneret.*] Reliqua verò multitudo per omnes [*vrbis*] partes nullo discrimine discurrebat. At Toronæorum, dũ vrbs caperetur, maior quidem pars rerum ignara tumultuabatur, [*& vehementer trepidabat.*] proditionis verò autores, & quibus hæc placebant, statim se coniunxerunt cum iis, qui ingressi erant. Athenienses verò (erant enim grauis armaturæ milites ad quinquaginta, qui in foro dormiebant) cùm hoc sensissent, aliquot quidem ipsorum, qui in eorum manus inciderant, cæsi sunt, reliqui verò, partim itinere pedestri, partim ad duas naues, quæ excubias agebant, fuga se recipientes, euaserunt in Lecythum, præsidium, quod ipsi tenebant, occupata arce, quæ angusto Isthmo ad mare interceptà erat. Confugerunt autem ad eos, & Toronæorum, quotquot eorum erant studiosi. Cum autem dies iam illuxisset, & vrbs cõstanter teneretur, Brasidas Toronæis quidem, qui ad Athenienses confugerant, & cum ipsis erant, per caduceatorem edixit, vt quisquis vellet, ad sua egressus, sine metu, [*liberéq;*] in ciuitate ex patriis institutis viueret. Athenienses verò, caduceatore ad eos misso, accepta fide, & sua absportantes, Lecytho, quippe quòd Chalcidensium esset, exire iussit. Illi verò se quidem [*locum*] non deserturos dixerũt: sed tamen postularunt, vt sibi per vnius diei spatium ad suorum cadauera suscipiẽda fidem daret. Hic verò fide publica interposita duos [*dies ipsis*] concessit. His autem [*diebus*] & ipse vicina ædificia firmauit, & Athenienses sua. Et consilio Toronæorum coacto, iisdem verbis apud ipsos, quibus & apud Acanthios, est vsus: Non esse æquum, eos, qui secum de vrbe dedenda trãsegissent, existimari aut [*ceteris*] deteriores, aut proditores esse. nec enim pecuniis inductos hoc fecisse, vt ciuitatem in seruitutem redigerent, sed publici commodi causa, vt eam in libertatem vindicarent:

A καὶ οἱ μὲν, κατὰ τὰς πύλας εὐθὺς ἐσέπιπτον· οἱ δὲ, κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἳ ἔτυχον τῷ τείχει πεπτωκότι καὶ οἰκοδομουμένῳ, πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. Βρασίδας μὲν οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὐθὺς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ᾽ ἄκρας καὶ βεβαίως ἑλεῖν αὐτήν. ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο. τῶν δὲ τορωναίων, γιγνομένης τῆς ἁλώσεως, τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἰδὸς ἐθορυβεῖτο, [1] οἱ δὲ πράσσον-
B τες, καὶ οἷς ταῦτα ἤρεσκε, μετὰ τῶν εἰσελθόντων εὐθὺς ἦσαν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁπλῖται καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα) ἐπειδὴ ᾔσθοντο, οἱ μέν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται [2] ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν, οἱ μὲν, πεζῇ, οἱ δὲ, ἐς τὰς ναῦς αἳ ἐφρούρουν δύο καταφυγόντες, διασῴζονται ἐς τὴν λήκυθον τὸ φρούριον ὃ εἶχον αὐτοὶ, καταλαβόντες [3] ἄκρον τῆς πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ
C καὶ τῶν τορωναίων ἐς αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν [4] σφίσιν ἐπιτήδειοι. γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη, καὶ βεβαίως τῆς πόλεως ἐχομένης, ὁ Βρασίδας τοῖς μὲν μετὰ τῶν ἀθηναίων τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα ἐποιήσατο, τὸν βουλόμενον, [5] ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα, [6] ἀδεῶς πολιτεύειν. τοῖς δὲ ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμψας, ἐξιέναι ἐκέλευεν ἐκ τῆς ληκύθου ὑποσπόνδους, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας, ὡς οὔσης χαλκιδέων. οἱ δὲ, ἐκλείψειν μὲν οὐκ
D ἔφασαν, σπείσασθαι δὲ σφίσιν [7] ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι. ὁ δὲ, ἐσπείσατο δύο. [8] ἐν ταύταις δὲ αὐτός τε τὰς ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο, καὶ ἀθηναῖοι *[9] τὰ σφέτερα. καὶ ξύλλογον τῶν τορωναίων ποιήσας, ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ ἀκάνθῳ παραπλήσια· ὅτι οὐ δίκαιον εἴη οὔτε τοὺς πράξαντας [10] πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως, χείρους, οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι. [11] οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ, οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας δρᾶσαι τοῦτο,
E ἀλλ᾽ ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως·

[1] Οἱ δὲ πράσσοντες] οἱ τῆς προδοσίας. [2] Ἐν χερσὶν αὐτῶν] τῶν περὶ τὸν Βρασίδαν. [3] Ἄκρον τῆς πόλεως] ἤγουν, τῆς τορώνης. [4] Σφίσιν ἐπιτήδειοι] φίλοι. [5] Ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα] τῆς ληκύθου. [6] Ἀδεῶς πολιτεύειν] πράττειν κατὰ τὸ ἔθος τῆς πολιτείας. [7] Ἐκέλευον ἡμέραν] μίαν δηλονότι. [8] Ἐν ταύταις δὲ] ταῖς ἡμέραις δηλονότι. *[9] Τὰ σφέτερα] οἰκοδομήματα, ὅτε οἰκήματα Æ. P. [10] Πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν] ἤγουν τὴν χείρωσιν. [11] Οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ] τῆς πόλεως δηλονότι.

οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἴεσθαι [1] μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. ἀφῖχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὔτε πόλιν οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίους καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· * [2] οὐδ' αὖ σφῶν πειρασαμένους αὐτοὺς, τῶν Λακεδαιμονίων δοκεῖν ἧσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιότερα πράσσουσιν, εὔνους ἂν σφίσι γενέσθαι· ἀπειρίᾳ δὲ νῦν πεφοβῆσθαι. τούς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευεν ὡς βεβαίους τε [3] ἐσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη ὅ,τι ἂν ἁμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἕξοντας. τὰ δὲ πρότερα οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρεισσόνων· καὶ ξυγγνώμην εἶναι εἴ τι ἠναντιοῦντο. καὶ ὁ μὲν, τοιαῦτα εἰπὼν, καὶ παραθαρσύνας, [4] διελθουσῶν τῶν σπονδῶν τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο τῇ Ληκύθῳ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἠμύνοντό τε [5] ἐκ φαύλου τειχίσματος, καὶ ἀπ' οἰκιῶν ἐπάλξεις ἐχουσῶν. καὶ μίαν μὲν ἡμέραν [6] ἀπεκρούσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὖθις ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος ᾗ ᾤοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν, καὶ ἦν * [7] ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους [8] ἀνεφόρησαν, καὶ λίθους μεγάλους· ἄνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ οἴκημα, λαβὸν μεῖζον ἄχθος, ἐξαπίνης κατερράγη· καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου, τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὁρῶντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν· οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, νομίσαντες ταύτῃ ἑαλωκέναι ἤδη * [9] τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὥρμησαν.

nec [*aequũ esse,*] eos qui [*eorundem consiliorum de vrbe deditione initorum*] participes non extitissent, existimare [*se*] non iisdẽ [*bonis*] fruituros, [*quibus illi, quorum opera vrbs dedita fuisset.*] se enim [*eo*] venisse [*dicebat*] non ad perdẽdam ciuitatem, aut aliquẽ priuatum. Idcirco autem se edictũ proposuisse illis, qui ad Athenienses cõfugerant, quòd [*eos cæteris*] haud deteriores censeret, ob amicitiã, quæ ipsis cũ illis intercessisset. neque se existimare ipsos, vbi periculum fecerint ipsorum Lacedæmoniorũ, minus beneuolos ipsis fore: sed multò magis [*beneuolos ipsis fore,*] quando magis [*Lacedæmonij, quàm Athenienses,*] se viros æquos præstant. Iam verò [*illos*] propter imperitiam, [*quòd Lacedæmoniorum, ipsorumq; fidei nullum periculum adhuc fecissent,*] territos fuisse [*dicebat.*] Omnes autem hortabatur, vt [*animis*] se pararent ad societatem, [*quam cum Lacedæmoniis inirent,*] constanter tuendam, & ad omnium eorum, quæ iam posthac peccarent, culpam sustinendam. nã quod ad res præteritas attineret, nulla iniuria se affectos esse: sed illos potiùs ab aliis potentioribus, & si quid [*sibi*] fuissent aduersati, veniam [*ipsis*] esse dandam. Hic igitur, cùm hæc dixisset, eosque bono animo esse iussisset: vbi [*induciarum. &*] fidei datæ tempus præteriit, Lecythum oppugnare cœpit. Athenienses verò è munitione parũ firma, & ex ædificiis pinnas habentibus sese defendebant. Et vnum quidem diem [*vim hostilem*] propulsarunt. Postridie verò, cùm aduersarij machinam ipsis essent admoturi, ex qua ignẽ in ligneas munitiones iniicere in animo habebant, cumq; exercitus iam accessisset ad eã partem ad quam potissimũ [*Athenienses,*] machinam ab ipsis admotum iri putabant, & quã [*munitio*] maximè expugnari poterat, ligneã turrim ædificio impositam [*ei*] opposuerũt, & multas aquæ amphoras, & dolia, & ingentia saxa [*eò*] comportarunt. multiq; mortales [*illuc*] ascenderunt. Ædificium autem, q, onus suscepisset grauius, quam quod sustinere posset, repentè disruptũ est: editoq; ingenti fragore, Athenienses quidem, qui prope erãt, & rem cernebant, maiore dolore, quã metu affecit. Qui verò procul aberant, præcipuè verò remotissimi quiq;, existimantes munitionem ab illa parte iam esse captã, fuga ad mare, & ad naues cõtenderunt.

---

[1] Μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι] τοῖς προδόταις. *[2] Οὐδ' αὖ σφῶν πειρασαμένους αὐτούς] ἐκ τούτων δῆλον πῶς καὶ τὰ ἐναντία νοητέον ὄντα τὰ ἐν τοῖς ἄνω λεγόμενα, Λακεδαιμονίων ὀργήν τινα ἔμελλον πειρᾶσθαι. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ τὸ πλῆρες τῆς ἐννοίας τοῦτο· οὐδ' ἔφη αὐτὸς δοκεῖν, ἤγουν νομίζειν, αὐτοὺς τοὺς Τορωναίους ἧσσον ἂν χρήσασθαι εὔνους σφίσιν, ἤγουν αὐτοῖς τοῖς Λακεδαιμονίοις, πειρασαμένους σφῶν τῶν Λακεδαιμονίων, πεῖραν αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων λαβόντας, ἐὰν αὐτῶν τῶν Λακ. πεῖραν λάβωσι, καὶ τῆς αὐτῶν πίστεως πρὸς τοὺς ξυμμάχους γνῶσιν, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον αὐτοὺς αὐτοῖς εὔνους ἔσεσθαι, ὅσῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι δικαιότερα τῶν Ἀθηναίων πράσσουσιν. Æ. P. [3] Ἐσομένους ξυμμάχους] τῶν Λακεδαιμονίων. [4] Διελθουσῶν τῶν σπονδῶν] τῶν ἡμερῶν τῶν σπονδῶν. [5] Ἐκ φαύλου τειχίσματος] μικροῦ. [6] Ἀπεκρούσαντο] οἱ ἐν τῇ Ληκύθῳ Ἀθηναῖοι. *[7] Ἐπιμαχώτατον] καὶ ᾗ τὸ τείχισμα ἦν ἐπιμαχώτατον. Æ. P. [8] Ἀνεφόρησαν] ἀνεβίβασαν. *[9] Τὸ χωρίον] τὸ τείχισμα, τὸ τῆς Ληκύθου φρούριον. Æ. P.

Brasidas

Brasidas verò, cùm animaduertisset ipsos A [*propugnaculi*] pinnas deseruisse, & videretid, quod acciderat, cum suis copiis irruens, munitionem confestim capit. & quotquot in ea deprehendit, interfecit. Tunc Athenienses quidem, cum hoc modo locum illum deseruissent, nauigiis, nauibusque, Pallenen se receperunt. Brasidas verò (nam in Lecytho erat Palladis templum, &, cùm eam esset oppugnaturus, per præconis vocem edixerat, se triginta argenti minas ei daturum, qui primus murum conscendisset) ratus illum locum aliqua alia, quàm humana ratione captum, cùm illas triginta minas Deæ, ad templum [*ædificandum*] dedit, tum etiam euersa Lecytho, eaque refecta, totum eius solum [*illi*] dicauit. Atque hic quidem reliquum hyemis tempus consumpsit tum in locis, quæ tenebat, stabiliendis, tū in clandestinis consiliis ineundis, quibus alia in suam potestatē redigeret. Hac autem hyeme exacta, octauus belli annus excessit. Ineunte autem sequentis æstatis vere, Lacedæmonij, & Athenienses statim annuas inducias fecerunt: Athenienses quidem, quod existimarent Brasidam nullam, præterea suorum [*sociorum*] ciuitatem ad defectionem faciendam amplius impulsurum, priusquam ad bellum se per otium comparassent, simul etiam, si res sibi feliciter succederet, se compositionem, [*pacemque*] diuturniorem facturos. Lacedæmonij verò, quòd putarent Athenienses ea metuere, quæ reapse metuebant, datoque malorum, ac miseriarum laxamento, vbi [*pacis*] periculum fecissent, [*pacisque commoda gustassent*] maiore compositionis, [*paciś*] faciendæ desiderio flagraturos, sibiq; restitutis viris, [*quos in insula Sphacteria ceperant, & Athenas transportarant,*] ad pacem vel diuturniorem faciendam promptiores futuros. Plurimi enim faciebant suos ciues recuperare, dū Brasidas adhuc rem feliciter gereret. Nam si ipse [*Brasidas*] maiores progressus [*in bello singulos in dies*] fecisset, & res æquasset, futurum erat, vt his quidem [*suis ciuibus*] priuarentur, cùm illis verò [*Atheniensibus,*] æquis viribus certantes, belli fortunam periclitarentur, illosq; fortasse vincerent. Induciæ igitur inter ipsos, ipsorumq; socios factæ sunt, in hæc verba: Quod ad templum, atq; oraculū Apollinis Py-

A καὶ ὁ Βρασίδας ὡς ᾔσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις, καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, [1] ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ, εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει· καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε, διέφθειρε. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον, ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν. ὁ δὲ Βρασίδας (ἔστι γὰρ ἐν τῇ Ληκύθῳ Ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ ἔτυχε κηρύξας ὅτε ἔμελλε προσβάλλειν, τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τοῦ τείχους, τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν) νομίσας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ ἀνθρωπείῳ τὴν ἅλωσιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερὸν, [2] καὶ τὴν Λήκυθον καθελὼν, [3] καὶ ἀνασκευάσας, τέμενος ἀνῆκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἅ τε εἶχε τῶν χωρίων καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε. καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος, ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς [4] ἐκεχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες, Ἀθηναῖοι μὲν, οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν [5] προσαποστῆσαι οὐδὲν, πρὶν παρασκευάσαιντο καθ' ἡσυχίαν, [6] καὶ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ πλείω· Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι ἅπερ ἔδεισαν φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης [7] ἀνακωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας, [8] μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασαμένους, ξυναλλαγῆναί τε, καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας, σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν πλείω D χρόνον. τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι, [9] ὡς ἔτι Βρασίδας εὐτύχει· [10] καὶ ἔμελλον, ἐπὶ μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ, καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνόμενοι, κινδυνεύσειν καὶ κρατήσειν. [11] γίγνεται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἥδε· ΠΕΡΙ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυ-

---

[1] Ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ] ἐπελθόμενος σὺν τῷ στρατῷ.
[2] Καὶ τὴν Λήκυθον καθελὼν] τὸ τεῖχος τῆς Ληκύθου.
[3] Καὶ ἀνασκευάσας] ἀνοικοδομήσας.
[4] Ἐκεχειρίαν] ἀργίαν τοῦ πολέμου.
[5] Προσαποστῆσαι] ἤγουν, πρὸς τὸ εἰς ἀπόστασιν.
[6] Καὶ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι] ἤγουν, σὺν τούτῳ, εἰ συμφέρει αὐτοῖς ἡ ἐκεχειρία.
[7] Ἀνακωχῆς] ἤγουν διαλύσεως.
[8] Μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς] ἡγούμενοι δηλονότι ἐπιθυμήσειν τοὺς Ἀθηναίους.
[9] Ὡς ἔτι Βρασίδας εὐτύχει] ἤγουν καὶ κατὰ τὸν πόλεμον εὐωδοῦτο.
[10] Καὶ ἔμελλον] ἐν ἀδήλῳ ἦσαν εἰ κρατήσουσιν αὐτῶν. Ἄλλως. ἔμελλον γὰρ, ἰσορρόπως ἀγωνιζόμενοι, κρατήσειν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ ἄνδρας ἀπολέσειν.
[11] Γίγνεται οὖν ἐκεχειρία] ὁμολογία Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων.

θεοῦ, δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς [1] κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις [2] ταῦτα δοκεῖ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παροῦσι· Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν [3] προσκηρυκευόμενοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ [4] ἐπιμελεῖσθαι [5] ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας [6] ἐξευρήσομεν, [7] ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, καὶ τῶν ἄλλων οἱ βουλόμενοι, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες. περὶ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν [8] μένειν ἑκατέρους, ἔχοντας ἅπερ νῦν ἔχομεν· τοὺς μὲν, ἐν τῷ Κορυφασίῳ, ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως μένοντας· τοὺς δὲ, ἐν Κυθήροις, μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε [9] ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς, μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς· τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ Μινῴᾳ, μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν Πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου, εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μινῴαν· μηδὲ Μεγαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην, καὶ τὴν νῆσον ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντας, μήτε ἐπιμισγομένους [10] μηδετέρους μηδετέρωσε· καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι ὅσαπερ νῦν ἔχουσι, καὶ οἷα ξυνέθεντο πρὸς Ἀθηναίους. καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν. Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηί, ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ, ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. κήρυκι δὲ, [11] καὶ πρεσβείᾳ, [12] καὶ ἀκολούθοις ὁπόσοις ἂν δοκῇ περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου, καὶ δικῶν, ἐς Πελοπόννησον καὶ Ἀθήναζε σπονδὰς εἶναι ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δέχεσθαι [13] ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον, μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς, μήτε ἡμᾶς. δίκας τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν, καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, [14] τὰ ἀμφίλογα δίκῃ διαλύοντας ἄνευ πολέμου.

thi attinet, nobis placet, vt qui velit, sine fraude, & sine metu ex patriis institutis [eo] vtatur. Atq; Lacedæmoniis quidem, eorumq; sociis, qui adsunt, hæc placent. Dixerũt autem se Bæotis, & Phocensib. [hoc] ꝓ virili parte persuasuros, caduceatore [ad ipsos] misso. Quod verò attinet ad Dei pecuniam, operã dare [placet] vt sontes comperiamus, patriis institutis vtentes [vtriq.] & nos, & vos, & ex aliis, quicunq; voluerint omnes [eodem modo,] patriis institutis vtentes. De his igitur placuit Lacedæmoniis, cæterisq; eorum sociis (si Athenienses pacem [cum Lacedæmoniis] faciant) vt vtriq; in suo [agro] maneant, retinentes [ea] quæ nũc habemus. hi quidem [Lacedæmonij] intra Coryphasium, [&] intra Buphradem, & Tomeum manẽtes. hi verò [Athenienses] intra Cythera, ita vt neutri cum alteris societate sese permisceant, neque nos cum ipsis, neq; ipsi nobiscũ commercium habeant. Qui verò sunt in Nisæa & Minoa, ne transeant viã, quæ est a Pylis ad Nisi [sacellum, &] ad Neptuni delubrũ, & a Neptuni delubro statim ad põtem, qui Minoam spectat. Neque Megarenses, eorumq; socij hanc viam transeant, & insulam, quam Athenienses ceperũt, neutriq; cum alteris vltrò, citroq; commercium habeant: eaq; [Megarenses] retineant, quæcunq; in Trœzene nunc habent, & de quibuscunq; inter ipsos, & Athenienses conuenit. vtque mari vtantur [liberè euntes] cùm per omnes agri sui partes, tum per eas, quæ ad ipsorum socios pertinent. Item vt Lacedæmonij, eorumque socij nauigent naui non longa: sed alio nauigio, quod remis agatur, & ad quingentorum talentorum pondus vehat. Item vt caduceatori, & legatis, eorumque comitibus, quotcunque [ipsis] placuerit [secum adductis vti] belli finiendi, & controuersiarum [dirimendarum] causa, in Peloponnesum, aut Athenas euntibus ac redeuntibus, terra, marique fœdera sint. Interea verò neutri transfugas, aut liberum, aut seruum recipiant. Item vt & a vobis apud nos & à nobis apud vos causa dicatur ex patriis institutis, vt controuersiæ iure, sine bello dirimantur.

[1] Κατὰ τοὺς πατρίους νόμους] ἤγουν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν πατρίων νόμων. [2] Ταῦτα δοκεῖ] ἀρεστὰ φαίνεται. [3] Προσκηρυκευόμενοι] ἤγουν διὰ κηρύκων. [4] Ἐπιμελεῖσθαι] ἐ-δόξε δηλονότι. [5] Ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας] ἤγουν πῶς. [6] Ἐξευρήσομεν] ἢ ἐξευρεῖν. [7] Ὀρθῶς] ἀληθῶς. [8] Μένειν ἑκατέρους] τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς Ἀθηναίους μετὰ τῶν συμμάχων. [9] Ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς] ἤγουν τοὺς Λακεδαιμονίους. [10] Μηδετέρους] ἤγουν, Ἀθηναίους καὶ Μεγαρέας. [11] Καὶ πρεσβείᾳ] ἤγουν πρεσβευταῖς. [12] Καὶ ἀκολούθοις] τῶν πρέσβεων καὶ τῶν κηρύκων. [13] Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ] τῆς ἐκεχειρίας δηλονότι. [14] Τὰ ἀμφίλογα] ἤτοι τὰ ἀμφίβολα.

Atque

γρ. ἐξευρήσομεν

γρ. καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι ἔχοντας, ὅσαπερ. F.P.

Atque Lacedæmoniis quidem, eorumq; sociis hæc placent. Quod si quid aut honestius, aut iustius his esse vobis videtur, Lacedæmonē profecti docete. nihil enim eorum, quæ iusta esse demonstraritis, aut Lacedæmonij, aut eorum socij recusabūt. Qui autem [eo] proficiscentur, proficiscātur cum [*libera, ac absoluta rei arbitratu sua transigendæ potestate, ac*] autoritate, quemadmodum vos quoq; nos [*facere*] iubetis. Hæc autem fœdera ad [*integrum*] annum durabunt. [*ita*] placuit populo. Acamantis magistratū Prytaneum gerebat, Phænippus scriba erat, Niciades erat Epistates, [*id est, vnus tantùm diei magistratū gerens Decēuris præerat.*] Laches pronuntiauit, Quod felix, faustumque sit Atheniensi populo, inducias fieri, prout Lacedæmonij, eorūque socij consentiunt. Et [*magistratus*] inducias annuas esse coram populo spoponderunt. Harum autē initium fieri ab hoc die, qui est decimus quartus Elaphebolionis, [*idest, Februarij*] mensis. Hoc interim tempore vtrorunque legatos, atque caduceatores, inuicem adeuntes, tractare qua ratione bellum sedari, [*paxq; fieri possit.*] Concione autem ab Imperatoribus, & Prætoribus aduocata, primùm, [*& ante omnia*] populum Atheniēsem de pace consultare, prout [*ad ipsum*] legatio de bello sedando venerit. Et primo quoque tempore legatos, qui aderunt, factis induciis apud populum spondere, se annum integrum induciarum cōuentis staturos. Atque hæc sunt pacta, & conuenta, quæ inter Lacedæmonios, & Athenienses, ac vtrorumq; socios facta, ac de communi vtrorunque, sententia iurata fuerunt Gerastij apud Lacedæmonios mensis die duodecimo. Horum autem pactorum, & cōuentorum autores, [*ac sponsores*] exstiterunt, ex Lacedæmoniis isti, Taurus Echetimidæ, Athenæus Pericleidæ, Philocharidas Eryxidaidæ. Ex Corinthiis, AEneas Ocytæ, Euphamidas Aristonymi. Ex Sicyoniis, Damotimus Naucratis, Onasimus Megaclis. Ex Megarēsibus, Nicasus Cecali, Menecrates Amphidori. Ex Epidauriis, Amphias Eupæidæ. Ex Atheniensibus, Imperatores Nicostratus Diotrephis, Nicias Nicerati, Autocles Tolmæi [*filius.*] Atque hæ quidem induciæ factæ sunt,

A τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· εἰ δέ τι ὑμῖν εἴτε [1] κάλλιον εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ἰόντες ἐς λακεδαίμονα διδάσκετε. οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ λακεδαιμόνιοι, οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ ἰόντες, [2] τέλος ἔχοντες * [3] ἰόντων, ᾗπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. [4] ἔδοξε τῷ δήμῳ. [5] Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε, Φαίνιππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. [6] Λάχης εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν, καθὰ ξυγχωροῦσι λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν· καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν. ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἰόντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας, ποιεῖσθαι τοὺς λόγους καθ' ὅτι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. * [7] ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς, καὶ τοὺς πρυτάνεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλεύσασθαι ἀθηναίους, καθ' ὅτι ἂν εἰσίῃ ἡ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτίκα μάλα [8] τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας, ἦ μὴν ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν. Ταῦτα ξυνέθεντο λακεδαιμόνιοι, [9] καὶ ὡμολόγησαν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις, μηνὸς ἐν λακεδαίμονι γεραστίου δωδεκάτῃ. ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντο λακεδαιμονίων μὲν οἵδε, Ταῦρος Ἐχετιμίδα, Ἀθήναιος Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ἐρυξιδαΐδα· κορινθίων δὲ, Αἰνέας Ὠκύτου, Εὐφαμίδας Ἀριστωνύμου· σικυωνίων δὲ, Δαμότιμος Ναυκράτους, Ὀνάσιμος Μεγακλέους· μεγαρέων δὲ, Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδώρου· ἐπιδαυρίων δὲ, Ἀμφίας Εὐπαΐδα· ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοὶ, Νικόστρατος Διιτρέφους, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολμαίου. [10] Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία, αὕτη ἐγένετο, καὶ ξυνῄεσαν,

(Marginal notes: γρ. ἢ κάλλιον. — γρ. καὶ ὡμολόγησαν λακεδ. καὶ οἱ ξύμμ.)

[1] Ἢ καλλίονα ἢ] τῶν παρ' ἡμῶν λεγομένων δηλονότι. [2] Τέλος ἔχοντες ἰόντων] ἤγουν, κύριοι συμβῆναι αὐτοῦ τῶν πραγμάτων. [3] Ἰόντων] ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἰέτωσαν, ἐλθέτωσαν. Æ. P. [4] Ἔδοξε τῷ δήμῳ] τῶν λακεδαιμονίων. [5] Ἀκαμαντὶς ἐπρυτάνευε] τὴν πρυτανείας ἀρχήν. πρυτανεία δὲ ἡμέρα κατὰ [illegible] τῆς ἐξουσίας. [6] Λάχης εἶπε] ἀπεφήνατο. [7] Ἐκκλησίαν] ὡς τὶ τοῦ, ἐκκλησίαν δὲ ποιησάντων, καὶ συναγαγόντων τῶν στρατηγῶν, καὶ τῶν πρυτάνεων. Æ. P. [8] Τὰς πρεσβείας] ἤγουν, τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς παρόντας. [9] Καὶ ὡμολόγησαν] συνεφώνησαν. [10] Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία] ἡ ἀνακωχὴ τοῦ πολέμου.

ἐν αὐτῇ *[1] περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐς λόγους. [2] Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας [3] αἷς ἐπήρχοντο, Σκιώνη *[4] ἐν τῇ Παλλήνῃ πόλις ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν. Φασὶ δὲ οἱ Σκιωναῖοι Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ Πελοποννήσου, πλέοντας δ' ἀπὸ Τροίας [5] σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο, τῷ χειμῶνι ᾧ ἐχρήσαντο Ἀχαιοί, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς ὁ Βρασίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σκιώνην, τριήρει μὲν φιλίᾳ προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ ἄπωθεν ἐφεπόμενος, ὅπως εἰ μέν τινι τοῦ κέλητος μείζονι πλοίῳ περιτυγχάνοι, ἡ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ· ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης, οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν. περαιωθεὶς δέ, καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν Σκιωναίων, ἔλεγεν ἅ, τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώνῃ· καὶ προσέτι φάσκων ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες, τῆς Παλλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ Ἀθηναίων Ποτίδαιαν ἐχόντων, καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οὐκ ἀνέμειναν [6] ἀτολμίᾳ [7] ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερῶς οἰκείου ἀγαθοῦ. σημεῖόν τ' εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς [8] τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπομεῖναι, εἰ τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα· πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς Λακεδαιμονίων φίλους, καὶ τἆλλα τιμήσειν. καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι [9] ἐπήρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσήσαντες πάντες ὁμοίως, [10] καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, [11] τόν τε πόλεμον διενοοῦντο προθύμως οἴσειν, καὶ τὸν Βρασίδαν τά τ' ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο, καὶ δημοσίᾳ μέν, χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν, ὡς ἐλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ δέ, ἐταινίουν τε, καὶ προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῇ.

& quandiu durarunt, [*vtrique*] in colloquium de rerum maiorum fœderibus perpetuò venerunt. Per hos autem dies, quibus [*alteri ad alteros*] adibant, Scione apud Pellenen ciuitas ab Atheniensibus ad Brasidam defecit. Scionæi autem se Pellenenses quidem esse dicunt, ex Peloponneso [*oriundos*;] sed suos maiores, cùm a Troia nauigarent, tempestate, qua Achiui iactati fuerunt, in eum locum delatos fuisse, ibique sedes posuisse. Cùm autem illi defecissent, Brasidas noctu Scionem traiecit, triremi quidem præeunte, ipse verò scapha vectus eminus [*eam*] sequens, vt, si fortè in aliquod nauigium [*sua*] scapha maius incideret, triremis opem ipsi ferret. Si verò alia pari magnitudine triremis aduenisset, [*quæ ipsum insequeretur*,] existimabat [*illam*] non recta venturam contra minus [*nauigium*,] sed contra triremem, & se interea saluti suæ consulturum. Cùm autem [*eo*] traiecisset, & Scionæorum cōcionem aduocasset, eadem [*ibi*] dixit, quæ & Achanti, & Toronæ. Addebat præterea ipsos maxima laude dignos esse, qui, cùm Pellene in Isthmo ab Atheniensibus Potidæam tenentibus sit intercepta, [*& quodammodo ab illis obsideatur*,] cumq́; nihil aliud sint, quàm insulani, tamen sua sponte ad libertatem transierint, neque per ignauiam expectarint, vt sibi necessitas imponeretur, qua manifestum domesticum bonum sequi cogerentur. Hoc autem argumēto esse, ipsos vel ad quoduis aliud summum discrimen fortiter subeundum paratos fore, vt res ex animi sententia constituantur: ac re vera se fidelissimos Lacedæmoniorum amicos illos existimaturum esse, & aliis honoribus affecturum. Scionæi autem huius verbis elati sunt, omnesq́; pariter animis confirmati, vel illi, quibus antè res, quæ gerebantur, minime placebant, & bellum alacriter ferre constituerunt, & Brasidam cùm aliis rebus honorificè acceperunt, tum etiam publicè quidem aurea corona redimierunt, vt Græciæ liberatorem, priuatim verò tæniis coronabant, & ad [*ipsum*] vt ad athletā [*victorem*] accedebant.

---

*[1] Περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν] τουτέστι περὶ σπονδῶν τῶν μειζόνων πραγμάτων. ἢ καί, περὶ σπονδῶν τῶν ἐς τὸν πλείω χρόνον ἐσομένων. οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἄνω εἴρηται. Æ. P. pag. 329. [2] Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας] ἢ περὶ αὐτὸν τὸν καιρόν. [3] Αἷς ἐπήρχοντο] εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι. *[4] Ἐν τῇ Παλλήνῃ] ἢ παρὰ τῇ Παλλήνῃ· ἢ (ὃ καὶ πιθανώτερον) ὡς τῆς Παλλήνης [illegible] οὖσα πόλις. καὶ γὰρ οἱ Σκιωναῖοι (ὡς εὐθὺς ἐπιφέρεται) Πελληνῆς ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἦσαν. ἢ καὶ ἴσως, ἐν τῇ Παλλήνῃ [illegible], ἤγουν ἐν τῇ τῆς Παλλήνης χερρονήσῳ, ἢ ἐν τῷ τῆς Παλλήνης ἰσθμῷ, ἐν ᾧ καὶ ἡ Μένδη, καὶ ἡ Ποτίδαια κατὰ τοὺς γεωγράφους πόλεις ἦσαν. Παλλήνη δέ, πόλις Θρᾴκης, καὶ χερρόνησος ἦν. Πελλήνη δέ, πόλις Ἀχαΐας. Æ. P. [5] Σφῶν] ἤγουν τῶν Πελληνέων. [6] Ἀτολμίᾳ] δι' ἀτολμίας. [7] Ἀνάγκην σφίσι] τοῖς Σκιωναίοις. [8] Τῶν μεγίστων] ἤγουν τῶν ἀναγκαιοτάτων, δεινῶν δηλονότι. [9] Ἐπήρθησάν τε] ἐθάρρησαν. [10] Καὶ οἷς πρότερον] ἤγουν, θάρσους καὶ ἀγαθῶν ἐλπίδων. [11] Τόν τε πόλεμον] τὸν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων.

Ille verò confestim, quodam [*non magno*] præsidio apud ipsos relicto, retro abiit. Nec multo pòst exercitum maiorem [*eò*] traiecit, quòd Mendam & Potidæam cum ipsis tentare vellet: existimãs & Athenienses ad opem ipsis ferendam vẽturos, quippe quòd insulam incolerent, eosque antevertere cupiens. Quin etiam nonnullos in his ciuitatibus ad proditionem solicitabat. Atque ille quidẽ has ciuitates aggressurus erat. Sed interea ad eum veniunt cũ triremi qui inducias renuntiarẽt, ex Atheniensibus, Aristonymus, ex Lacedæmoniis, Athenæus. Atque exercitus quidem Toronam reuersus est. Legati verò [*inducias, &*] conuenta Brasidæ renunciarunt. Vniuersi autem Lacedæmoniorum socij, qui in Thracia erant, res gestas, [*& conuenta*] comprobarunt. Aristonymus autem cæteris quidem assentiebatur: [*& in fœdus eos recipere non recusabat*:] sed Scionæos, quos ex dierum supputatione post initas inducias defecisse animaduertebat, fœderis participes fore negabat. Brasidas verò cõtra multis verbis affirmabat [*Scionem*] prius [*defectionem fecisse*,] nec vrbem dimittere volebat. Cum autem Aristonymus [*hac*] de ipsis [*Scionæis*] Athenas renunciasset, Athenienses ad bellum Scionæ confestim inferendum [*animis*] erant parati. Lacedæmonij vero, legatis [*ad Athenienses*] missis, dicebant ipsos fœdera violaturos, [*si bellum Scionæis inferrent*,] vrbemque [*Scionem*] sibi vendicabant, fidẽ Brasidę habentes. Et parati erant ad iudicio de ipsa disceptandum. Illi verò iudicio quidem [*controuersiam committere, & rem in discrimen adducere, ac*] periclitari nolebãt, sed primo quoque tempore bellum [*Scionæ*] inferre [*volebant*:] irati quod iam vel insularum incolæ a se defectionem sibi faciendam censerent, terrestri Lacedæmoniorum potentia nihil [*ipsis in rebus maritimis*] profutura freti. Et profectò quod de defectione dicebatur, magis verum erat, quàm vel ipsi Athenienses cẽserent. Nam Scionæi duobus post [*factas inducias*] diebus defecerant. Cõfestim autem in Cleonis sententiã decretũ fecerunt de expugnandis, occidẽdisq; Scionæis, & a cæteris [*belli partib.*] abstinentes, [*ad hanc vnam se conuerterunt, &*] ad hoc [*peragendum*] se præparare cœperunt.

A ὁ δέ, τό, τε περὶ αὐτὴν φυλακήν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπών, [1] διέβη πάλιν. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω [2] ἐπεραίωσε, βουλόμενος [3] μετ' αὐτῶν τῆς τε Μένδης καὶ τῆς Ποτιδαίας ἀποπειρᾶσαι· [4] ἡγούμενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν ὡς ἐς νῆσον, καὶ βουλόμενος [5] φθάσαι. καί τι καὶ αὐτῷ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι. καὶ ὁ μὲν [6] ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς πόλεσι ταύταις· ἐν τούτῳ δέ, τριήρει οἱ τὴν

B ἐκεχειρίαν περιαγγέλλοντες [7] ἀφικνοῦνται παρ' αὐτόν, Ἀθηναίων μέν, Ἀριστώνυμος, Λακεδαιμονίων δέ, Ἀθήναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ [8] πάλιν διέβη ἐς Τορώνην· οἱ δὲ τῷ Βρασίδᾳ ἀνήγγελλον τὴν ξυνθήκην· καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι Λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. Ἀριστώνυμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις [9] κατῄνει, Σκιωναίους δὲ αἰσθόμενος ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι.

C Βρασίδας δὲ ἀντέλεγε πολλά, ὡς πρότερον, καὶ οὐκ ἀφίει τὴν πόλιν. ὡς δ' ἀπήγγελλεν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι εὐθὺς ἕτοιμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Σκιώνην· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες, παραβήσεσθαι [10] ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδάς, [11] καὶ τῆς πόλεως ἀντεποιοῦντο, Βρασίδᾳ πιστεύοντες· δίκῃ τε ἕτοιμοι ἦσαν [12] περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. οἱ δέ, δίκῃ μὲν οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν

D δὲ ὡς τάχιστα· ὀργὴν ποιούμενοι εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες ἀξιοῦσι [13] σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων [14] ἰσχύι ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἢ οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν. [15] δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι. ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, Σκιωναίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι· καὶ τἆλλα ἡσυχάζοντες, ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο.

γρ' ἀφικνῶντο

---

[1] Διέβη πάλιν] εἰς τὴν Τορώνην δηλονότι. [2] Ἐπεραίωσε] διεβίβασε διὰ πλοῦ εἰς τὴν Σκιώνην. [3] Μετ' αὐτῶν] τῶν Σκιωναίων. [4] Ἡγούμενος καὶ τοὺς Ἀθηναίους] ἤγουν, ὡς ταχέως ἂν ἐλθεῖν εἰς βοήθειαν. [5] Φθάσαι] ἤγουν, προλαβεῖν ἐκείνους. [6] Ἔμελλεν ἐγχειρήσειν] ἐπιθήσειν. [7] Ἀφικνοῦντο παρ' αὐτόν] τὸν Βρασίδαν. [8] Πάλιν διέβη] ἀπὸ τῆς Σκιώνης. [9] Κατῄνει] συνετίθετο, κατένευσε συναινῶν. [10] Ἔφασαν αὐτούς] τοὺς Ἀθηναίους. [11] Καὶ τῆς πόλεως] τῆς Σκιώνης. [12] Περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι] τῆς Σκιώνης. [13] Σφῶν ἀφίστασθαι] τῶν Ἀθηναίων. [14] Ἰσχύι ἀνωφελεῖ] ἀδυνάτῳ, ἐν θαλάσσῃ. [15] Δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον] ἤγουν, μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν.

ἐν τούτῳ δὲ μένδη ἀφίσαται αὐτῶν, πόλις *[1] ἐν τῇ παλλήνῃ, ἐρετριέων ἀποικία. καὶ *[2] αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδας, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ [3] φανερῶς προσεχώρησαν. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς ἀθηναίοις παραβαίνειν τὰς σπονδάς. διὸ καὶ οἱ μενδαῖοι [4] μᾶλλον ἐτόλμησαν, τήν τε τοῦ Βρασίδου [5] γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς σκιώνης, [6] ὅτι οὐ προὐδίδου· καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων σφίσιν ὀλίγων τε ὄντων, καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβουμένων τὸ κατάδηλον, καὶ καταβιασαμένων παρὰ γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, εὐθὺς πυθόμενοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, παρεσκευάζοντο [7] ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. καὶ Βρασίδας, προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, ὑπεκκομίζει ἐς ὄλυνθον τὴν χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν σκιωναίων καὶ μενδαίων· καὶ τῶν πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὁπλίτας διέπεμψε, καὶ πελταστὰς τριακοσίους χαλκιδέων· ἄρχοντά τε τῶν ἁπάντων Πολυδαμίδαν. [8] καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν ἀθηναίων, κοινῇ ηὐτρεπίζοντο. Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρρίβαιον τὸ δεύτερον ἐς λύγκον. [9] καὶ ἦγον, ὁ μὲν, ὧν ἐκράτει μακεδόνων τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ἐνοικούντων ἑλλήνων ὁπλίτας· ὁ δὲ, πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν πελοποννησίων, χαλκιδέας, καὶ ἀκανθίους, καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἑκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ ὁπλιτικὸν τῶν ἑλλήνων, τρισχίλιοι μάλιστα· ἱππῆς δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν μακεδόνων ξὺν χαλκιδεῦσιν ὀλίγου ἐς χιλίους, καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν βαρβάρων πολύς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρριβαίου, καὶ εὑρόντες ἀντεστρατοπεδευμένους *[10] αὐτοῖς

γρ. τ' αὐτ' αὐτῶν Γ.

A Interea verò Menda vrbs, quæ erat sita in Palline, Eretriēsium colonia, defecit. Brasidas autē ipsos [*Mendaeos in fidem suam*] recepit, nō existimās se iniustè facere, quia Mēdæi induciarum factarū tempore apertè, [*& sine proditione*] deditionē fecerant. Habebat enim & ipse, q̄ vicissim crimini daret Atheniensibus de fœderibus violatis. Quamobrem etiā Mendæi [*hoc facere*] magis sunt ausi, tum quia propensum Brasidæ animū videbāt: & ex ipsa Scione coniecturā facientes, quia [*Brasidas eam*] non prode- B bat. tum etiā quia qui [*proditionem*] cū ipsis moliebantur, quamuis pauci essent, tamen (quia rem semel susceptam, quam tūc peracturi erant, amplius intermittere nolebant: sed sibi ipsis metuebāt, ne patefierēt) plebē præter [*omnium*] opinionem superauerant. Athenienses autem, cùm protinus [*hæc*] accepissent, multò magis irritati, se aduersus vtranque ciuitatē instruebant. Brasidas verò, cum infestum ipsorum classis C aduentum expectaret, Scionæorum, & Mendæorum liberos, & coniuges in Chalcidicam Olynthum subduxit. Et ad ipsos [*præsidij causa*] misit quingentos grauis armaturæ milites Peloponnesios, & trecentos peltatos Chalcidenses, cū Polydamida [*ipsorum*] vniuersorum præfecto. Atq; si quidem, quòd Atheniēses propediē affuturos expectarēt, res suas communiter adornabant. Brasidas verò & Perdiccas interea copiis coniunctis bellum Arrhibæo rursus ad Lyncum intulerunt. Et duxerūt, D hic quidem, copias Macedonum, quibus imperabat, & Græcorū [*in Macedonia*] habitantium milites. Ille verò, præter Peloponnesiorum reliquias, quas illic habebat, Chalcidenses, & Acanthios, & ex aliis [*populis*,] pro cuiusq; facultate, [*ac potentia*.] Vniuersarum autē Græcarum copiarum erant fere tria millia. Equites verò vniuersi, qui sequebātur, Macedonū cum Chalcidensibus, erāt paulo pauciores quā mille. Et barbarorum alia manus permulta. Cùm autē in Arrhibæi [*regionem*] irrupissent, & Lyncestas castra sibi opposita haben-

*[1] Ἐν τῇ παλλήνῃ] παλλήνη, πόλις Θράκης, καὶ χερρόνησος πελώριον τὴν βάσιν ἔχουσα, κατὰ στέφανον· ἐν ταύτῃ οὖν τῇ χερρονήσῳ καὶ ἡ παλλήνη πόλις, καὶ ἡ μένδη οὐ πολὺ τῆς παλλήνης ἀπέχουσα ἦν. διὸ καὶ ἐν τοῖς κάτω ὁ Βρασίδας περὶ τῆς μένδης ὑπὸ τῶν ἀθηναίων ἤδη κατεχομένης ἔλεγεν ἀδύνατος εἶναι δέξασθαι ἐς τὴν παλλήνην αὐτῇ ἐπιμορεῖν, ἤγουν βοηθεῖν. Πελλήνη δὲ, πόλις ἦν ἀχαΐας. ἴσως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄνω λεκτέον τὴν σκιώνην, ἥτις ἦν Θράκης πόλις, ἐν ταύτῃ τῇ παλλήνῃ τῇ θρακικῇ, ἤγουν ἐν τῇ τῆς παλλήνης χερρονήσῳ, ὅτι ἐν τῷ τῆς παλλήνης ἰσθμῷ κεῖσθαι. ÆE. P.

*[2] Αὐτοὺς] δηλονότι τοὺς μενδαίους. πρὸς τὸ σημαινόμενον, οὐ πρὸς τὴν μένδην τοῦτο δεῖ ἀναφέρειν. ÆE. P.

[3] Φανερῶς προσεχώρησαν] ἀντὶ τοῦ ἑκουσίως. ἄνευ προδοσίας. [4] Μᾶλλον ἐτόλμησαν] ἐθάρρησαν προσιέναι τῷ Βρασίδᾳ. [5] Γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην] ὡς τὸ βοηθῆσαι. [6] Οὐκ οὐ προὐδίδου] ὁ Βρασίδας. [7] Ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις] τὴν μένδην καὶ σκιώνην. [8] Καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς] οἱ ὑπολειφθέντες ἐν σκιώνῃ καὶ μένδῃ. [9] Καὶ ἦγον, ὁ μὲν] ἦγεν ὁ Περδίκκας. *[10] Αὐτοῖς] τοῖς περὶ τὸν Περδίκκαν, καὶ Βρασίδαν. καὶ τὰ παλαιὰ χέλια οὕτω χαπλῶν, καὶ φανερὸν σφάλμα διορθωτέον. ÆE. P.

tes in-

tes inuenissent, ipsi quoque castra [*illis*] oppolita fecerunt. Cum autẽ pedites quidem vtrinq; collem haberent, [*in quo consederant*,] planities verò [*inter vtraque castra*] interiaceret, equites in eam decurrentes, vtrinq; primum equestre prœlium commiserũt. Deinde verò Brasidas & Perdiccas, cum Lyncestarum grauis armaturæ milites, cum equitibus ex [*suo*] colle priores processissent, & ad prœlium committendũ essent parati, & ipsi vicissim suas copias aduersus [*eos*] produxissent, confli-xerunt, & Lyncestas fugarunt. Et multos quidem interfecerunt, cæteri verò in editiora loca diffugientes, [*ibi*] quiescebant, [*& ab armis abstinebant.*] Postea verò, [*Brasidas & Perdiccas*] erecto trophæo, biduum, triduumve substiterunt, opperientes Illyrios, qui à Perdicca mercede conducti, venturi erant. Deinde Perdiccas [*quidem*] aduersus Arrhibæi pagos progredi, neque subsidere, [*tempusq; terere*] volebat. Brasidas verò de Mende solicitus, tũ ne, si prius, [*quàm ipse eo peruenisset*,] Atheniẽses infesta classe [*illuc*] appulissent, aliquam cladem acciperet, tum etiam quòd Illvrij non adessent, non [*ad progrediendum:*] sed ad regrediẽdum potius erat animo paratus. Interea verò dum ipsi inter se contenderent, nunciatum est Illvrios etiam prodito Perdicca cum Arrhibæo se cõiunxisse. Quare cùm vtriq;, propter ipsorum metum, quòd essent homines bellicosi, recedere iã placeret: sed propter cõtentionem nihil certi constitutum esset, quando inde discedendum esset, cumq; nox interuenisset, Macedones quidem & barbarorum multitudo, subito timore perculsi (id quod magnis exercitibus contingere consueuit, qui incertis de causis [*sæpe*] animis consternantur) & existimantes longè plures [*hostes*] contra se venire, quàm [*reapse*] veniebant, ac iamiam adfore, se in repentinam fugam coniicientes, domum tendebant. Et Perdiccam, qui [*fugam ipsorum*] initiò non senserat, vbi resciuit, antequam Brasidam videret, [*& rem cum ipso communicaret*,] (alter enim ab altero castra valde procul habebat) [*illinc*] ociùs abire coëgerunt.

A [1] τοὺς λυγκηστὰς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων τῶν μὲν πεζῶν λόφον ἑκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες, ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων· ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασίδας καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων προτέρων. [2] ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν λυγκηστῶν ὁπλιτῶν, καὶ ἑτοίμων ὄντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον, καὶ ἔτρεψαν τοὺς λυγκηστάς· καὶ πολλοὺς μὲν διέ-B φθειραν, [3] οἱ δὲ λοιποὶ διαφυγόντες πρὸς τὰ μετέωρα, ἡσύχαζον. μετὰ δὲ τοῦτο, [4] τροπαῖον στήσαντες, [5] δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς ἰλλυριοὺς μένοντες, [6] οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν· ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προϊέναι [7] ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρριβαίου κώμας, [8] καὶ μὴ καθῆσθαι. Βρασίδας δὲ [9] τῆς τε μένδης περιορώμενος, μὴ τῶν ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τι πάθῃ, καὶ ἅμα τῶν ἰλλυριῶν C οὐ παρόντων, [10] οὐ πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον. καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἠγγέλθη ὅτι καὶ οἱ ἰλλυριοὶ μετ᾽ Ἀρριβαίου προδόντες Περδίκκαν γεγένηνται· ὥστε ἤδη * [11] [12] ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν, [13] διὰ τὸ δέος αὐτῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων· [14] κυρωθὲν δὲ οὐδὲν, [15] ἐκ τῆς διαφορᾶς, ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι, νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν μακεδόνες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὐθὺς φοβηθέντες D (ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα [16] σαφῶς ἐκπλήγνυσθαι) καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὐδέπω παρεῖναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν, ἐχώρουν ἐπ᾽ οἴκου. καὶ τὸν Περδίκκαν τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν, [17] πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἄπωθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο) προαπελθεῖν.

γρ. ἀσαφῶς

[1] Τοὺς λυγκηστὰς] τοὺς περὶ τὸν Περδίκκαν καὶ Βρασίδαν. [2] Ἀπὸ τοῦ λόφου] τοῦ οἰκείου. [3] Οἱ δὲ λοιποὶ] λυγκησταί. [4] Τροπαῖον στήσαντες] οἱ περὶ τὸν Βρασίδαν. [5] Δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον] αὐτοὺς δηλονότι κατὰ τὸν πόλεμον. [6] Οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ] ἤγουν, οἳ ἔμελλον ἥξειν. [7] Ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρριβαίου κώμας] ἀντὶ τοῦ, κατὰ τὰς Ἀρριβαίου κώμας. [8] Καὶ μὴ καθῆσθαι] ἀργὸς εἶναι. [9] Τῆς τε μένδης περιορώμενος] ὑπεκλαβούμενος, περὶ αὐτῆς κηδόμενος. [10] Οὐ πρόθυμος ἦν] προϊέναι δηλονότι. * [11] Ἀμφοτέροις] τῷ Βρασίδᾳ, καὶ τῷ Περδίκκᾳ. ΛΕ. Ρ. [12] Ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν] ἀντὶ τοῦ, δοκοῦντος. [13] Διὰ τὸ δέος αὐτῶν] τῶν ἰλλυριῶν. [14] Κυρωθὲν δὲ οὐδὲν] ἐκλαθὲν, ἀντὶ τοῦ κυρωθέντος οὐδενός. [15] Ἐκ τῆς διαφορᾶς] ἤγουν, διὰ τὸ ἔχθραν. [16] Ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι] ἀντὶ τοῦ ἀδήλως ἐκπλήττεσθαι ἄνευ αἰτίας φανερᾶς. [17] Πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν] πρὶν διαλεχθῆναι τῷ Βρασίδᾳ. οὕτω γὰρ οἱ ἀττικοὶ λέγουσι, ὡς τὸ, ἰδεῖν σε ἐβουλόμην, ἀντὶ τοῦ, διαλεχθῆναί σοι.

Βρασίδας δ' ἅμα τῇ ἕῳ ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προκεχωρηκότας, τούς τε Ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρριβαῖον [1] μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τάξιν τοὺς ὁπλίτας, καὶ τὸν ψιλὸν ὅμιλον [2] ἐς μέσον λαβὼν, διενοεῖτο ἀναχωρεῖν· ἐκδρόμους δὲ, [3] εἴπῃ προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους· καὶ αὐτὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους, [4] τελευταῖος γνώμην εἶχεν, ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις, ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι· καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ ταχέων, παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιάδε.

A Brasidas verò simul ac dies illuxit, cùm animaduertisset Macedones iam discessisse, & Illyrios, ac Arrhibæum contra se venturos, ipse quoque grauis armaturæ militibus in agmen quadratũ coactis, & leuis armatura militibus in medium [*agmen*] receptis, [*illinc*] recedere cogitabat. Iuniores autem disposuit ad excursiones faciẽdas, siquà [*hostes*,] ipsos inuaderent. Ipse verò cum delecta trecentorum manu in animo habebat, postremus, [*& in nouissimo agmine subsistens*,] primis quibusque aduersariorum impressionem [*in suos*] facturis resistere, eosque propulsando, se subducere: B & antequam hostes appropinquarẽt, pro facultate, quam ipsi tẽporis angustiæ dabant, suos milites [*ad rem fortiter gerendam*] adhortatus est, his verbis:

[5] ΕΙ ΜΕΝ μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ὑμᾶς [6] τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες, καὶ πολλοὶ, ἔκπληξιν ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πείθειν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια, οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἑκάστοτε, ἀλλὰ δι' οἰκείαν ἀρετήν· [7] καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων. οἵγε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἥκετε ἐν αἷς οὐ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους· οὐκ ἄλλῳ τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν, ἢ τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. βαρβάρους δὲ, οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε, μαθεῖν χρὴ ἐξ ὧν τε [8] προηγώνισθε * [9] τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν, καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε, καὶ ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι, [10] οὐ δεινοὺς ἐσομένους. [11] καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι

BRASIDÆ CONCIO.

Nisi ego suspicarer, viri Peloponnesij, terrore vos esse perculsos, tum quòd derelicti sumus, tum etiam quòd barbari, iiq; magno numero contra nos veniant, nõ ita vos docerem pariter ac adhortarer. iã verò, quod ad nostrorum desertionẽ, & ad C hostium multitudinem attinet, vobis quæ maxima sunt, breui ãdmonitione, & adhortatione persuadere conabor. Vos enim in rebus bellicis strenuos esse conuenit, non semper propter sociorum præsentiam: sed propter virtutem vobis insitam: nec aliorum multitudinem extimescere: quippe qui venitis ex eiusmodi Rebuspublicis, in quibus non multi paucis: sed potius pauciores pluribus imperant, qui nulla alia ratione principatum sunt adepti, quàm quòd [*hostes*] prœliando superarint. D Barbaros autem (quos propter imperitiam, [*quòd eorum nullum periculum adhuc feceritis*,] nunc formidatis) cùm ex iis, quæ in Macedonum gratiam, in prœlio antè cum ipsis commisso fecistis, tum ex iis, quæ ego partim coniectura, partim fama intelligo, scire debetis non fore formidabiles, [*ac proinde nequaquam extimescendos.*] Quotquot enim hostes re vera sunt infir-

[1] Μέλλοντας ἐπιέναι] αὐτοῖς δηλονότι. [2] Ἐς μέσον λαβὼν] αὐτὶ τοῦ, περιλαβὼν τοῖς ὁπλίταις. [3] Εἴπῃ προσβάλλοιεν] οἱ μετὰ τοῦ Ἀρριβαίου. [4] Τελευταῖος γνώμην εἶχε] τῆς συντάξεως. [5] Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες] προοιμιακὴ ἔννοιά ἐστι, καὶ ὑποκατασκευὴν ἔχει, ὅτι συμπεφράσομεν. [6] Τῷ τε μεμονῶσθαι] τῆς συμμαχίας τοῦ Περδίκκου. [7] Καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων] περὶ τῆς δημοκρατίας φησί. [8] Προηγώνισθε] προεπολεμήσατε. [9] Τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ἐξ ὧν τε προηγώνισθε αὐτῶν τοῖς Μακεδόσιν. ὁ δὲ νοῦς, καὶ σύνταξις σαφεστέρα, τοιαύτη. ἐξ ὧν, αὐτὶ τοῦ ἐξ ἐκείνων τῶν ἀγώνων, οὓς πρότερον κατ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ἠγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν, ἤγουν πρὸ τῶν Μακεδόνων, τῶν Μακεδόνων χάριν. ὁ γὰρ Περδίκκας (ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον) τοὺς Μακεδόνας ἄγων, μετὰ τοῦ Βρασίδου, καὶ τῶν Πελοποννησίων, οὓς ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐπηγάγετο, περὶ Ἀρριβαίου, καὶ τοῖς Λυγκησταῖς πόλεμον πολύ[illegible] ἐπολέμησε. καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ στρατείᾳ μετὰ τῶν προειρημένων ξυμμάχων τοὺς Λυγκησταὶ ἔτρεψε, καὶ πολλοὺς αὐτῶν διέφθειραν ἄλλως. ἐξ ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ἅπερ τῶν Μακεδόνων χάριν ἐν τῇ κατ' αὐτῶν ἀγῶνι πρότερον ἐποιήσατε. αὐτὶ τοῦ, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μάχης τῆς κατ' αὐτῶν συναφθείσης. ἀλλὰ περὶ ἐναντίως καὶ ὁ Βρασίδας ἐξεπίτηδες ἐχρήσατο, αὐξήσαι χάριν, ὅπως τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας, τὰ πρότερον αὐτῶν ἀνδραγαθήματα, καὶ κατορθώματα προσθεὶς, μᾶλλον θαρσοίη. οὐ καὶ γνωμικῶς πάσας τὰς κατὰ τῶν βαρβάρων μάχας τε καὶ περὶ τῶν γεγενημένων συναλλάσσοφιστικῶς, καὶ παραλογιστικῶς τοῦτο εἴρηται· οἱ γὰρ Λυγκησταὶ μόνοι ὑπ' αὐτῶν ἐτράπησαν, καὶ πολλοὶ διεφθάρησαν· τῶν δ' ἄλλων, οἱ Πελοποννήσιοι οὔπω πεῖραν ἔλαβον, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἀπειρίαν αὐτοὺς ἐφοβοῦντο *Æ. P.* [10] Οὐ δεινοὺς ἐσομένους] τὰ πολέμια. [11] Καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ἐστι] ὅσοι πολέμιοι ἀσθενεῖς ὄντες, δόκησιν ἰσχύος παρέχουσι τοῖς ἐναντίοις, περὶ τούτων τἀληθῆ μαθόντες οἱ δι' ἐναντίας, θαρροῦσι] μᾶλλον· ὅσοι δὲ τῷ ὄντι εἰσὶν ἰσχυροὶ, τούτοις εἰ μή τις ἐμπροσθεν μάθοι, τολμηρότερον καὶ οὐκ ὀρθῶς αὐτοῖς προσενεχθείη τις.

mi, &c

mi, & tamen roboris speciem habet, si vera de illis experientia accedat, [*& ipsorum infirmitas exploratè, facto periculo, cognoscatur*,] aduersarios magis confirmant. Quibus vero aliqua fortitudo constàter adest, si quis [*eam*] antè non nouerit, in eos audacius feratur. Isti verò antequam prœlium ineant, illis sunt formidabiles, qui ipsos nódum sunt experti. Nam ipso multitudinis aspectu sunt terribiles, & vociferationis magnitudine sunt intolerabiles. Et inanis illa armorum concussio quandam minarum significationem habet. Sed [*huiusmodi homines*] in ipso cóflictu aduersus eos, qui res istas [*fortiter*] sustinent, haud tales se præstant, [*quales ante congressum esse videbantur.*] Cum enim nullum ordinem habeant, [*nullamq; militarē disciplinam seruent,*] haudquaquam eos pudebit locum deserere, si [*ab hostibus*] premantur. Et cùm fuga æquè honesta, & gloriosa ipsis videatur, atque [*hostium*] aggressio, nullum etiam fortitudinis examē [*apud ipsos*] habetur. Pugna autem, in qua vnus quisque rem arbitratu suo gerit, cuiuis etiā salutis seruato decoro quærendæ occasionem facilimè præbeat. Tutius autem existimant nos [*eminus, &*] sine periculo terrefacere, quàm nobiscum ad manus venire. Nam [*si manus nobiscum conserere tutius esse duxissent, quàm eminus nos terrere, profectò tā*] illa potius, quàm ista ratione vsi essent. Denique quicquid terroris hactenus [*vobis*] ab ipsis incussum est, manifestè videtis re quidem ipsa leue esse: sed aspectu [*tantùm,*] & auditu terrorem [*vobis*] incutere. Quem [*inanem terrorem, ac impressionem*] ingruētem si sustinueritis, &, quum tempus fuerit, seruata militari disciplina, ordinibusq; seruatis, retro vos subduxeritis, & in loca tuta citius peruenietis, & cognoscetis in posterum huiusmodi turbas, illis quidem, qui primum [*ipsarum*] impetum sustinuerint, inani minarum strepitu fortitudinem ante conflictum eminus ostentare. Illis verò, qui ipsis cesserint, animi strenuitatem extra periculū positas, præcipites demōstrare, [*cedentium*] tergis instantes, [*ipsorumq; vestigia persequentes.*] Brasidas [*suos*] his verbis adhortatus, exercitū pedetentim reducebat.

A [1] ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων, δόκησιν ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ ἀληθὴς προσγενομένη περὶ αὐτῶν, ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους· [2] οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθὸν, μὴ προειδώς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέροιτο. [3] οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις φοβεράν. [4] καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοί, καὶ βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι. ἥ τε διακενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων ἔχει τινὰ δήλωσιν ἀπειλῆς· προσμῖξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν * [5] αὐτὰ οὐχ B ὅμοιοι. οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες, [6] αἰσχυνθεῖεν ἂν λιπεῖν τινὰ χώραν βιαζόμενοι· [7] ἥ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν, ἴσην ἔχουσα δόξαν τοῦ καλοῦ, ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἔχει. [8] αὐτοκράτωρ δὲ μάχη μάλιστ' ἂν καὶ πρόφασιν τοῦ σώζεσθαί τινι πρεπόντως πορίσειε. τοῦ τε εἰς χεῖρας ἐλθεῖν πιστότερον τὸ ἐκφοβῆσαι ἡμᾶς ἀκινδύνως ἡγοῦνται. [9] ἐκείνῳ γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινὸν [10] ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶτε ἔργῳ μὲν C βραχὺ ὄν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ [11] κατασπέρχον. ὃ ὑπομείναντες ἐπιφερόμενον, καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ, κόσμῳ καὶ τάξει αὖθις ὑπαγαγόντες, ἔς τε τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθε, καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπὸν [12] ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἔφοδον δεξαμένοις, ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον [13] * [14] μελλήσει ἐπικομποῦσιν· οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς κατὰ πόδας, τὸ εὔψυχον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξεῖς ἐνδείκνυνται. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας παραινέσας, [15] ὑπῆγε τὸ στράτευμα.

γρ. ὁρᾶται

[1] Ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος] ὥσπερ τὰ τῶν ἐναντίων βαρβάρων. [2] Οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθὸν] ὥσπερ ἡμῖν. ἤγουν, οἵτινές εἰσι τῇ ἀληθείᾳ ἀνδρεῖοι. [3] Οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν] τὸ ἐπιέναι δηλονότι. ἤγουν, ἐκφοβοῦσι μέλλοντες ἐπιέναι. εἰ δὲ λυθήσαι, φοβεροί εἰσι, μέλλοντες, οὐκ ἐν χερσὶν ὄντες. [4] Καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ] δέος ἐμποιοῦσι. * [5] Αὐτὰ] τὸ δεινὸν τοῦ πλήθους ὄψιν, τὸ ἀφόρητον τοῖς ἀπείροις βοῆς, καὶ τὴν ἐπανάσεισιν τῶν ὅπλων. Æ. P. [6] Αἰσχυνθεῖεν ἂν] ὥσπερ ἡμεῖς οἱ λακεδαιμόνιοι δηλονότι. [7] Η τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν] ἐν ἴσῳ καὶ τὸ φυγεῖν καὶ τὸ διώκειν καλὸν φαίνεται τοῖς βαρβάροις. καὶ οὐκ ἐξετάζεται πότεροί εἰσιν ἀνδρειότεροι, οἱ φεύγοντες, ἢ οἱ διώκοντες. [8] Αὐτοκράτωρ δὲ μάχη] μάχη δὲ αὐτεξούσιος, ὅ ἐστιν ὅπου βούλεταί τις πράττει, παρέχει πρόφασιν φεύγειν τοῖς [illegible] βουλομένοις σώζεσθαι. [9] Ἐκείνῳ γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο] τῷ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. [10] Ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶται] ὁρᾶται δὲ σαφῶς ὅτι τὸ ἀπ' αὐτῶν δοκοῦν δεινὸν, ὄψει μὲν καὶ ἀκοῇ καταπλήττει, δυνάμει δὲ οὐδέν ἐστι. τοῦτο οὖν ὑπομείναντες (τὴν φωνὴν αὐτῶν φημὶ, καὶ τὴν ἀπειλὴν) καὶ εὐκόσμως ἐν καιρῷ τοῦ ἀναχωρεῖν ὑποχωρήσαντες, ἀσφαλῶς ὑποστρέψετε, καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπὸν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστῶτες. [11] Κατασπέρχον] κινοῦν εἰς δειλίαν. ἐκπλῆττον. [12] Ὅτι οἱ τοιοῦτοι] τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν δεξαμένοις, ἄπωθεν ἐστι φοβερὸν, καὶ ἀνδρείας [illegible] μέλλουσαν ἀπειλοῦν· τοῖς δὲ μὴ δεξαμένοις, ἀλλὰ φεύγουσι, τὸ διώκειν εὔψυχος, ὀξέως ἐπιφέρεται, ἅτε δὴ ἐν ἀσφαλεῖ καθεστὼς, ὡς ἂν τῶν φευγόντων οὐ μαχομένων. [13] Μελλήσει ἐπικομποῦσι] προσδοκίᾳ. [14] Μελλήσει] τῇ προσφέρεσθαι δηλονότι. οὕτω καὶ αἶνος τὴν μέλλησιν ληπτέον. τουτέστι πρὸ τῆς μάχης, ὅτι μάχην συνάψειν μέλλουσιν. Æ. P. [15] Ὑπῆγε τὸ στράτευμα] ἠρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἦγε.

οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες, πολλῇ βοῇ καὶ θορύβῳ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγοντά τε αὐτὸν, καὶ καταλαβόντες διαφθείρειν. καὶ ὡς αὐτοῖς αἵ τε [1] ἐκδρομαί, ὅπῃ προσπίπτοιεν, ἀπήντων, καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας [3] ἐπιφερομένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὁρμῇ [2] παρὰ γνώμην ἀντέστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιφερομένους μὲν δεχόμενοι ἠμύνοντο, ἡσυχαζόντων δὲ αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος δέ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, B [4] οἱ λοιποὶ χωρήσαντες δρόμῳ, ἐπί τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων, οἷς ἐντύχοιεν, ἔκτεινον, [5] καὶ τὴν ἐσβολήν, ἥ ἐστι μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενή, ἐς τὴν Ἀρριβαίου [6] φθάσαντες προκατέλαβον, [7] εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ [8] ἀναχώρησιν. [9] καὶ προσιόντος αὐτοῦ, ἐς αὐτὸ ἤδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ [10] κυκλοῦνται ὡς [11] ἀποληψόμενοι. ὁ δὲ γνούς, προεῖπε τοῖς μεθ' αὑτοῦ τριακοσίοις, ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἑλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ, ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται ἄνευ τάξεως, C πειρᾶσαι ἀπ' αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἤδη ἐπιόντας βαρβάρους. [12] πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν [13] σφῶν αὐτόσε προσμῖξαι. καὶ οἱ μὲν, προσπεσόντες, ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ῥᾷον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου. καὶ ἐς τὸ πλέον οὐκέτ' ἐπηκολούθουν, νομίζοντες [14] καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη, καὶ διαπεφευγέναι. Βρασίδας δέ, ὡς ἀντελάβετο τῶν D μετεώρων, κατ' ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰών, αὐθημερὸν ἀφικνεῖται εἰς Ἄρνισαν πρῶτον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχοι κατὰ τὴν ὁδὸν ζεύγεσιν [15] αὐτῶν βοεικοῖς,

A Barbari autem hoc animaduerso, magna vociferatione, ac tumultu ingruebant, existimantes eum fugere, & a se, vbi ipsum assequuti fuissent, interfectum iri [*sperantes.*] Sed cùm & excursores, quacunque [*barbari*] impressionem facerent, ipsis occurrerent, [*ac resisterent,*] & ipse cum delecta [*trecentorum*] manu [*ipsos*] inuadentes sustineret, ac præter [*ipsorum*] opinionem, aduersus primum impetum restitissent, & cùm deinceps ipsorum quidem irruentium impetum exceptum propulsarent, ipsis verò cessantibus, [*nec vllam impressionem facientibus*] pedem referrent, tunc vero plerique barbarorum a Græcis, qui cum Brasida in locis patentibus erant [*vlterius persequendi*] abstinuerunt: sed cum quandam [*suarum copiarum non magnam*] partem reliquissent, quæ ipsos [*abeuntes*] insequeretur, ac aggrederetur, cæteri cursu contenderunt in fugientes Macedones, quorum vt in quenque incidebant, [*eum*] trucidabant. Et angustas fauces inter duos colles sitas, quà patet aditus in Arrhibæi [*fines,*] ocius præoccuparunt, quia sciebant nullam aliam esse viam, qua Brasidas [*domum cum suis copiis*] se recipere posset. Ipsumque iam appropinquantem in ipsis transitus angustiis, vt intercepturi, circunsistunt. Ille verò hac re cognita, trecentis illis, quos secum ducebat, præcepit, vt in eum collem, quem facilius à se captum iri putabat, cursu contendentes, quanta maxima quisque celeritate posset, nullo ordine seruato, barbaros iam contra se venientes, illinc deturbare conarentur, priusquam maior numerus [*barbarorum,*] qui suos circumuenire statuerant, eò conflueret. Atque illi quidem eos, qui in colle erant, impressione [*in eos*] facta superarunt, atque reliquus Græcorum exercitus in eum [*collem*] iam faciliùs ibat. Nam barbari territi sunt, suis illic in fugam versis, & ex editiore loco pulsis. nec vlterius [*Græcos*] sunt persequuti, quòd eos in [*agri amici*] confiniis iam esse, & euasisse arbitrarentur. Brasidas autem, vbi loca superiora nactus est, iter tutiùs faciens, eodem die primum peruenit Arnissam, quæ Perdiccæ imperio paret. Ipsiq; milites irati, q; Macedones priores recessissent, vt in queq; incidebant inter eundũ, vel plaustra boũ quę ad ipsos [*Macedones*] pertinebãt,

[1] Αἵ τε ἐκδρομαί] οἱ τεταγμένοι ἐκτρέχειν πρὸς τὸ ἐκτρέχειν. [2] Παρὰ γνώμην ἀντέστησαν] παρ' ἐλπίδα τῶν λυπούντων ἀντέστησαν οἱ λακεδαιμόνιοι. [3] Ἐπιφερομένους μὲν] τοὺς βαρβάρους. [4] Οἱ λοιποὶ χωρήσαντες] τῶν βαρβάρων. [5] καὶ τὴν ἐσβολὴν] εἴσοδον. [6] Φθάσαντες προκατέλαβον] προλαβόντες οἱ βάρβαροι. [7] Εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην] καθ' ἣν οὐκ ἦν πόρος ἐξελθεῖν. [8] Ἀναχώρησιν] φυγήν. [9] καὶ προσιόντος αὐτοῦ] τοῦ Βρασίδα. [10] κυκλοῦνται] ἤγουν, κυκλοῦσιν οἱ βάρβαροι. [11] Ἀποληψόμενοι] ἀποκόψοντες. [12] Πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν] πρὶν τοὺς πολλοὺς τῶν κυκλούντων τοὺς λακεδαιμονίους μέλλοντας χωρῆσαι. [13] Σφῶν αὐτόσε] τῶν βαρβάρων. [14] καὶ ἐν μεθορίοις] τῷ τόπῳ τῷ Περδίκκα. [15] Αὐτῶν] τῶν μακεδόνων. ζεύγη δὲ βοεικὰ νῦν καλοῦνται, ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον, ἅμαξαι αἱ βουσὶν ἐζευγμέναι ἤλαυνον. τὰ μὲν, τὰ ζεύγη, τουτέστιν αὐτὰς τὰς ἁμάξας κατέκοπτον, ἀπολύοντες τοὺς αὐτοῖς προσεζευγμένους βοῦς οἳ ἀπήλαυνον. ἀλλὰ κατά τι σιωπώμενον τὸ ἐναντίον. τὰ δὲ σκευάσαντες, οἰκείωσιν ἐποιοῦντο, τὰ σκεύη ἰδιοποιοῦντο, ἐσφετερίζοντο. Æ. P.

vel

vel ſarcinas, ſi quæ [*ipſis*] deciderant, (vt in nocturno, & pauoris pleno receptu contigiſſe credibile erat) illa quidem [*plauſtra*] concidebant, ſoluentes [*iumenta, quæ ſecum abducebant,*] illas verò [*ſarcinas*] ſibi vendicabant. Atq; hinc primùm Perdiccas Braſidam hoſtem iudicauit, & in poſterum animo concepit odium in Peloponneſios, non conſuetum illud quidem, propter Athenienſes, [*quos oderat:*] ſed propter ſua neceſſaria cõmoda [*ab ipſis*] alienatus, operam dabat, vt quoquo modo quamprimũ cum illis quidem cõpoſitionem faceret, ab his vero diſſociaretur. Braſidas verò ex Macedonia Toronen reuerſus, offendit Mẽden ab Athenienſibus iam occupatam. Ibique ſubſidens, in Pallenen quidem propter virium imbecillitatem ad opem [*Mendæ*] ferendam tunc ſe traiicere non poſſe ducebat: ſed Toronen præſidio tuebatur. Nam ſub idem tempus, quo res apud Lyncum geſtæ fuerũt, Athenienſes naualem expeditionem aduerſus Menden, & Scionen ſuſceperunt, ad quam ſe priùs accingebãt, cum quinquaginta nauibus, quarũ decem erant Chiæ, & cum mille grauis armaturæ militibus de ſuis popularibus, & ſexcentis ſagittariis, & mille Thracibus mercede cõductis, aliisq; peltatis, quos illinc ex ſuis ſociis collegerant. Illis autem præerat Nicias Nicerati, & Nicoſtratus Diotrephis [*filius.*] Cùm autem a Potidæa cum claſſe ſoluiſſent, & ad eã partem appuliſſent, vbi erat Neptuni templũ, aduerſus Mendæos contenderũt. Ipſi autem [*Mendæi,*] & Scionæorum trecenti qui [*Mendæis*] opem tulerant, & Pelopõneſiorum auxiliarij milites, qui vniuerſi erãt ſeptingenti grauis armaturę milites, & Polydamidas ipſorum dux, extra vrbem in colle natura munito caſtra poſuerant. Et Nicias quidem cum cẽtum, & viginti Methonęis leuiter armatis, & delectis ſexaginta grauis armaturæ militibus Atheniẽſibus, omnibusq; ſagittariis, quos ſecum ducebat, per quandam collis ſemitam ad ipſos accedere conatus, & ab ipſis vulneratus, [*ipſos illinc*] deturbare non potuit. Nicoſtratus verò, cùm alio itinere, quod [*à ſemita, qua Nicias inerat,*] longo diſtabat interuallo, cum omni reliquo exercitu

A ἢ εἴ τινι σκεῦος ἐκπεπτωκότι, (οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν ξυμβῆναι) [1] τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν δὲ οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε, [2] καὶ ἐς τὸ λοιπὸν, πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι' ἀθηναίους οὐ ξύνηθες μῖσος εἶχε, [3] τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστὰς, ἔπρασσεν ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα· [4] τοῖς μὲν ξυμβήσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται. Βρασίδας δὲ,

B ἀναχωρήσας ἐκ μακεδονίας ἐς τορώνην, καταλαμβάνει ἀθηναίους μένδην ἤδη ἔχοντας. καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων,* [5] ἐς μὲν τὴν παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβὰς τιμωρεῖν, τὴν δὲ τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπί τε τὴν μένδην καὶ τὴν σκιώνην οἱ ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα χῖαι, [6] ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν, καὶ τοξόταις ἑ-

C ξακοσίοις, καὶ θρᾳξὶ μισθωτοῖς χιλίοις, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς. ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διιτρεφοῦς. [7] ἄραντες δὲ ἐκ ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ, καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον, ἐχώρουν ἐς τοὺς μενδαίους. [8] οἱ δὲ αὐτοί τε, καὶ σκιωναίων τριακόσιοι, βεβοηθηκότες, πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες δὲ, ἑπτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἐξεστρα-

D τοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν, μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν ψιλοὺς, καὶ λογάδας τῶν ἀθηναίων ὁπλιτῶν ἑξήκοντα, καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι, [9] καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν, [10] οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρατος δὲ, [11] ἄλλῃ ἐφόδῳ [12] ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ,

---

[1] Τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον] τὰ ζεύγη δηλονότι. [2] Καὶ ἐς τὸ λοιπὸν, πελοποννησίων] τοῖς πελοποννησίοις ἐμίσει οὐ κατὰ γνώμας ἀνταίρειν, οὐδὲ ἦθος ἔχων. τοῖς ἀθηναίοις μᾶλλον γὰρ πρὶν ἐμίσει. [3] Τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων] ἕνεκεν τῶν ἀναγκαίων συμφερόντως. ἀλλὰ τὴν ἀναγκαίαν συμφέρον νομίσας μισεῖν τοὺς λακεδαιμονίους, ὅπως καὶ διεπράττετο πῶς ἀθηναίοις μὲν φίλος ἔσται, λακεδαιμονίων δὲ ἀπαλλάξεται. * [4] Τοῖς μὲν] τοῖς ἀθηναίοις. τῶν δὲ, τῶν πελοποννησίων. Æ.P. * [5] Ἐς μὲν τὴν παλλήνην] ἐν ᾗ ἡ μένδη ἦν. Æ.P. [6] Ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν] τῶν ἀθηναίων. [7] Ἄραντες δὲ ἐκ ποτιδαίας] οἱ ἀθηναῖοι. [8] Οἱ δὲ αὐτοί τε] ἤγουν, αὐτοὶ δὲ οἱ μενδαῖοι. [9] Καὶ τραυματιζόμενος] βαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν. ἔνιοι δὲ ἀναφέρουσιν ἐπὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. [10] Οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι] βίαν προσαγαγεῖν αὐτοῖς. [11] Ἄλλῃ ἐφόδῳ] μακροτέρᾳ ὁδῷ κατ' ἐκείνων. [12] Ἐκ πλείονος] διαστήματος δηλονότι.

τῇ δυσπροσβάτῳ

ἐπιὼν τῷ λόφῳ ὄντι [1] δυσβάτῳ, καὶ πάνυ [2] ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ [3] ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ ἀθηναῖοι [4] ἀναχωρήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο. [5] καὶ οἱ μενδαῖοι νυκτὸς ἐπελθούσης [6] ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς σκιώνης, τό, τε προάστειον εἷλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν [7] ἐδῄουν τὴν γῆν, [8] οὐδενὸς ἐπεξιόντος. [9] ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προϊὼν * [10] ἅμα ἐς τὰ μεθόρια, τῶν σκιωναίων τὴν γῆν ἐδῄου. Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ᾗ ἐπὶ ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἔτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς μενδαίοις καὶ ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα) διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην, καὶ παρῄνει τοῖς μενδαίοις ἐπεξιέναι. [11] καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικόν, ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν, οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν· [12] καὶ ὡς ἀντεῖπεν, ἐπισπασθέντος τε τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος εὐθὺς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα, [13] περὶ ὀργῆς ἐχώρει ἐπί τε πελοποννησίους, καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πράξαντας. καὶ προσπεσόντες, τρέπουσιν ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἅμα δὲ τοῖς ἀθηναίοις [14] τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων φοβηθέντων. ᾠήθησαν γὰρ [15] ἀπὸ προειρημένου τινὸς αὐτοῖς [16] τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἥνπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοὶ εἶχον. οἱ δὲ ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας * [17] ἐπαναστρέψας πρὸς τῇ πόλει ἦν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν μένδην πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ, [18] ὡς κατὰ κράτος ἑλόντες διήρπασαν

περὶ ὀργῆς

φοβηθέντες

A collem accessu difficilem subiisset, vehementissime trepidauit, parumque abfuit quin totus Atheniensium exercitus vinceretur. Atque eo quidem die, quod Mendæi, eorumque socij loco non cessissent, Athenienses [*illinc*] digressi, castrametati sunt. Mendæi vero, cum nox aduenisset, in vrbem abierunt. Postridie verò Athenienses quidem classe circumuecti ad eam partem, quæ Scionen spectabat, & suburbana ceperunt, totumque diem illum in [*eius*] agro vastando consumpserunt, B nemine contrà prodeunte. Erat enim & nonnihil seditionis intra vrbem. Illi verò trecenti Scionæi proxima nocte domum abierunt. Postridie verò Nicias quidem vno, eodemque tempore cum dimidio copiarum ad confinia progressus, Scionæorum agrum vastauit. Nicostratus verò cum reliquis [*copiis*,] à superioribus portis, quà Potidæam itur, vrbem obsedit. Polydamidas verò (forte enim ad vrbis partem erat militum armatorum agmen) [*eos*] vt ad prœlium instruebat, & Mendæis suadebat, vt eruptionem [*in hostes*] facerent. C Et cùm quidam è populo seditiosè ipsi contradixisset, nec eruptionem faciendam, nec prœlio opus esse [*affirmasset*:] cumque, simul ac [*ipsi*] contradixisset, ab ipso manu pertractus ac perturbatus fuisset, populus ira protinus incensus, sumptis armis tendit cùm in Peloponnesios, tum in eos, qui cum ipsis contra se egerant, [*suamq́; factionem oppugnauerant, atque superauerant.*] Impetuq́; [*in eos*] facto, in fugam vertit, tum ob repentinum certamen, tum ob metum Atheniensium, quibus D portæ fuerant apertæ. Existimabant enim [*Peloponnesij*] ex aliquo compacto hanc impressionem [*ab illis*] in se factam esse. Atque illi quidem, quotquot statim cæsi non fuerunt, in arcem confugerunt, quam ipsi vel antea tenebant. Athenienses verò (iam enim Nicias reuersus, ad vrbem erat) cum omnibus copiis irruentes in vrbem Menden, quippe quæ non ex conuentu aperta fuisset, [*eam*] vt expugnatam diripuerunt.

[1] Δυσπροσβάτῳ] δυσαναβάτῳ. [2] Ἐθορυβήθη] ἐδειλίασεν. [3] Ὡς οὐκ ἐνέδοσαν] οὐχ ὑπεῖξαν. [4] Ἀναχωρήσαντες] ἐπὶ τὰ ὀπίσω ἐλθόντες. [5] Καὶ οἱ μενδαῖοι] οἱ ἐπὶ τοῦ λόφου. [6] Ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον] τὴν μένδην. [7] Ἐδῄουν τὴν γῆν] τὴν σκιώνην. [8] Οὐδενὸς ἐπεξιόντος] τῶν σκιωναίων. [9] Ἦν γάρ τι στασιασμοῦ] ἦσαν ποσῶς στασιάζοντες. * [10] Ἅμα] ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ὁ μὲν ἐπορεύθη τὴν γῆν ἐδῄου, ὁ δὲ ἑτέρωθεν τῇ πόλει προσεκάθητο. ΑΕ.Ρ. [11] Καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος] ἤγουν, δημότου ἀντιλέγοντος, κατὰ τὸ ἔθος τῶν στασιαζόντων, οἱ πλέον ἀντιλογίᾳ. [12] Καὶ ὡς ἀντεῖπεν] ὁ δημότης. [13] Περὶ ὀργῆς ἐχώρει] ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ὀργῆς. [14] Τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, φοβηθέντων] ἀντὶ τοῦ φοβηθέντες. ἐφοβήθησαν δὲ ὅτι ᾠήθησαν ἀπὸ τῶν πρὸς τοὺς ἀθηναίους συνθήκας αὐτοὺς ἐπιθέσθαι. [15] Ἀπὸ προειρημένου τινὸς] συμφώνου. [16] Τὴν ἐπιχείρησιν] ἀντὶ τοῦ, τὴν προδοσίαν. * [17] Ἐπαναστρέψας] ἐκ τῆς πολιορκίας τῆς σκιώνης, ὡς ἐκ τῶν ἄνω φανερόν. τῇ πόλει δὲ, τῇ μένδῃ. ΑΕ.Ρ. [18] Ὡς κατὰ κράτος ἑλόντες, διήρπασαν] τὰ ὄντα αὐτῶν.

Et du-

Et duces vix cohibere potuerunt [*suos milites*,] quin homines etiam trucidarent. Postea iusserunt Mendæos eodem Reipublicæ statu vti, quo consueuerant, ita tamen vt ipsi inter se quæstionem haberent de illis, quos defectionis autores fuisse censuissent. Illos verò, qui in arce erant, muro vtrinque vsque ad mare ducto circumuallarunt, & præsidium [*in eo*] imposuerũt. Postquam autem Menden in suam potestatem redegerunt, aduersus Scionen iuerunt. Oppidani verò cùm ipsi, tum Peloponnesij obuiam [*illis*] progressi, in colle natura munito, ante vrbem sito consederunt: quem nisi hostes occupassent, ipsos circumuallare non potuissent: sed Athenienses eum strenuè aggressi, prœlioque reiectis iis, qui aduersus [*ipsos*] venerant, [*ibi*] castra posuerunt, & erecto trophæo, se ad vrbem circumuallandam parabant. Nec multò pòst auxiliarij [*Peloponnesiorum*] milites qui in arce obsidebantur, superatis [*hostium*] custodibus, qui ad mare erant, noctu [*Scionen*] peruenerunt. Et [*ipsorum*] plerique per media [*Atheniensium*] castra ad Scionen posita euadentes, in eam sunt ingressi. Dum autem Scione circumuallaretur, Perdiccas per caduceatores, quos misit ad Atheniensium duces, compositionem cum Atheniensibus fecit, odio contra Brasidam concepto, propter discessum ex Lynco, quod iam tunc tentare cœperat. Tunc enim Ischagoras Lacedæmonius exercitum ad Brasidam itinere pedestri deducturus erat. Perdiccas verò, partim quidem, Nicia iubente, vt quando cõpositionem fecerat, manifestam aliquam constantiæ, [*fideiq; suæ*] significationem Atheniensibus daret, partim verò, quòd Peloponnesios in suum [*agrum*] amplius venire nollet, cùm rem Thessalis hospitibus persuasisset, quòd primorum hospitio semper vteretur, [*Peloponnesiorum*] copias, & [*bellicum*] apparatum impediuit, ita vt Thessalos ne tentare quidem voluerint. Ischagoras tamen, & Amenias, & Aristeus, cùm ipsi ad Brasidam peruenerunt, à Lacedæmoniis ad res inspiciendas missi, tum etiam adolescentes ex ipsis [*Lacedæmoniis*] contra leges Sparta [*secum*] eduxerũt,

A καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθείρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους μετὰ ταῦτα [1] πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν, αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς εἴ τινας ἡγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως. τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπικαθίσαντο. ἐπειδὴ δὲ [2] τὰ περὶ τὴν μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν σκιώνην ἐχώρουν. οἱ δὲ, ἀντεπεξελθόντες, αὐτοὶ καὶ πελοποννήσιοι, ἱδρύθησαν ἐπὶ καρτεροῦ λόφου πρὸ τῆς πόλεως· ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν οἱ

B ἐναντίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. [3] προσβαλόντες δ' αὐτῷ κατὰ κράτος οἱ ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπιόντας, ἐστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περιτειχισμόν, τροπαῖον στήσαντες, παρεσκευάζοντο. [4] καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων, οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ μένδῃ [5] πολιορκούμενοι ἐπίκουροι, βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται. καὶ διαφυγόντες οἱ πλεῖστοι [6] τὸ ἐπὶ τῇ σκιώνῃ στρατόπεδον, ἐσῆλ-

C θον ἐς αὐτήν. περιτειχιζομένης δὲ τῆς σκιώνης, Περδίκκας τοῖς τῶν ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυκευσάμενος, [7] ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς ἀθηναίους, διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς ἐκ τοῦ λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξάμενος πράσσειν. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγόρας ὁ λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πεζῇ πορεύσειν ὡς Βρασίδαν. ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει, ἔνδηλόν τι ποιεῖν τοῖς ἀθηναίοις βεβαι-

D ότητος πέρι, [8] ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν θεσσαλίᾳ ξένους, [9] χρώμενος [10] αἰεὶ τοῖς πρώτοις, [11] διεκώλυσε τὸ στράτευμα καὶ τὴν παρασκευὴν, ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι θεσσαλῶν. Ἰσχαγόρας μέντοι, καὶ Ἀμεινίας, καὶ Ἀριστεὺς, αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμψάντων λακεδαιμονίων τὰ πράγματα, [12] καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν

E [13] παρανόμως ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ σπάρτης,

[1] Πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν] τὴν οἰκείαν πολιτείαν ἔχειν. [2] Τὰ περὶ τὴν μένδην κατέσχον] ἐκυρίευσαν τῆς μένδης. [3] Προσβαλόντες δ' αὐτῷ] τῷ λόφῳ. [4] Καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ] τῶν ἀθηναίων. [5] Πολιορκούμενοι] βιασάμενοι τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται πρὸς θάλασσαν. [6] Τὸ ἐπὶ τῇ σκιώνῃ στρατόπεδον] διαφυλάξαντες τὴν σκιώνην. [7] Ὁμολογίαν ποιεῖται] ξύμβασιν. [8] Ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος] ὁ Περδίκκας δηλονότι. [9] Χρώμενος αἰεὶ τοῖς πρώτοις] δηλονότι ξένοις καὶ φίλοις. [10] Αἰεὶ τοῖς πρώτοις] ἤγουν, τοὺς πρώτους, φίλους ποιήσας. [11] Διεκώλυσε τὸ στράτευμα] τῶν πελοποννησίων. [12] Καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως] ὡς οὐκ ὄντος νομικοῦ ἐξάγειν τοὺς ἡβῶντας. οὐκ ὄντος νομικοῦ, ἄρχοντας καθιστάναι τῶν πόλεων τοὺς ἡβῶντας, ἀλλὰ διὰ προβεβηκότας καθ' ἡλικίαν. [13] Παρανόμως] ἔθος, παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἔθος.

ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντας καθιστάναι, καὶ μὴ τοῖς [1] ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου * [2] καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Ἐπιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου, ἐν Τορώνῃ. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος περιεῖλον, [3] ἐπικαλέσαντες ἀττικισμόν, βουλόμενοι μὲν καὶ ἀεί, [4] παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον, ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ [5] ὅ,τι ἦν αὐτῶν [6] ἄνθος ἀπολώλει. καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐν Ἄργει κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ἱερείας λύχνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα, καὶ ἐπικαταδαρθούσης. ὥστε ἔλαθεν ἁφθέντα πάντα, καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτός, δείσασα τοὺς Ἀργείους, ἐς Φλειοῦντα φεύγει. [7] οἱ δέ, ἄλλην ἱέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαεινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ Χρυσὶς τοῦ πολέμου τοῦδε [8] ἐπέλαβεν ὀκτώ, [9] καὶ ἔνατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφεύγει. καὶ ἡ Σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος περιετετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἡσύχαζε, διὰ τὴν ἐκεχειρίαν· Μαντινῆς δέ, καὶ Τεγεᾶται, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Ὀρεστίδος. καὶ νίκη [10] ἀμφιδήριτος ἐγένετο. κέρας γὰρ ἑκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὑτούς, τροπαῖά τε ἀμφότεροι ἔστησαν, καὶ σκῦλα ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἑκατέροις, [11] καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης, καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον, οἱ Τεγεᾶται μὲν [12] ἐπηυλίσαντό τε, καὶ εὐθὺς ἔστησαν τροπαῖον· Μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολιῶνα, καὶ ὕστερον ἀντέστησαν. Ἀπεπείρασε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ Βρασίδας τελευτῶντος, καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη, Ποτιδαίας. προσελθὼν γὰρ νυκτός, καὶ κλίμακα προσθείς, [13] μέχρι μὲν τούτου ἔλαθε·

γρ. εὐτυχοῦσι

γρ. διεφθάρη

A vt [*eos*] ciuitatibus præficerent, neque [*illarum administrationem*] quibuslibet permitterent. Et Clearidam quidem Cleonymi [*filium*,] Amphipoli præfecerunt, Epitelidam verò Hegesandri [*filium*,] Toronæ. Eadem æstate Thebani muros Thespiensium diruerunt, crimini dantes quòd cum Atheniensibus sentirent. Id, quod semper quidem [*facere*] voluerant: sed [*tunc*] oblata occasione facilius [*fecerunt*,] quòd in pugna cum Atheniensibus commissa omnis ipsorũ iuuentutis flos periisset. Templum quoque Iunonis eadem æstate Argis crematum est, quòd Chrysis sacerdos lucernam quandam vittis admouisset, & interim somno correpta fuisset. Vnde accidit vt omnia per eius imprudentiam accensa conflagrarint. Chrysis verò, metuẽs Argiuos, protinus noctu Phliuntem confugit. Illi verò aliam sacerdotem, nomine Phaenidem, ex ciuitatis instituto constituerunt. Chrysis autem octauum huius belli annum, & noni sextum mensem attigerat, quum profugit. Et Scione æstate iam extrema penitus circumuallata fuit, & Athenienses præsidio [*illic*] aduersus eam relicto, cum reliquis copiis domum abierunt. Insequenti hyeme Athenienses quidem, & Lacedæmonij quieuerunt, [*ac ab armis abstinuerunt*,] propter inducias. sed Mantinęi, & Tegeatæ, & vtrorunque socij ad Laodiceam, quæ est in Orestide, conflixerunt, & victoria anceps extitit. Nam vtrique, cùm cornu sibi oppositum in fugam vertissent, trophęum erexerunt. Cùm tamen vtrinque multi cæsi fuissent, & æquo marte pugnatum fuisset, noxque prœlium diremisset: Tegeatæ quidem [*in eo loco*] pernoctarunt, statimque trophæum excitarunt; Mantinæi verò ad Bucolionem discesserunt, & postea vicissim [*& ipsi trophaeum*] statuerunt. Eadem hyeme abeunte, & vere iam appropinquante, Brasidas Potidæam tentauit. Cùm enim noctu [*ad eam*] accessisset, & scalas [*muris*] admouisset, hactenus quidem [*custodes*] latuit. Nam

[1] Καὶ μὴ τοῖς εὐτυχοῦσι] γρ. ἐντυχοῦσι. Τὰς πόλεις μὴ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, ἀλλὰ λακεδαιμονίοις ἐγχειρίζειν. * [2] Καθίστησιν] ὁ Ἰσαγόρας δηλονότι, ὡς κατὰ τὸ εἰκὸς τὴν ἀρχὴν ἦν ἔχων τότε, ὃ μέγιστον εἶχεν ἀξίωμα. Ἄλλως καθίστασαν κάλλιον ἂν εἴη. Æ. P. [3] Ἐπικαλέσαντες] ἐγκαλοῦντες, ἐγκαλέσαντες. [4] Παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον] ἐξεγένετο δὲ αὐτοῖς ῥᾳδίως περιελεῖν τὸ τεῖχος, ἐπειδὴ τῶν Θεσπιέων ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ τὸ ἀκμαιότατον ἀπολώλει.

[5] Ὅ,τι ἦν αὐτῶν ἄνθος] τῶν Θεσπιέων. [6] Ἄνθος διεφθάρη] γρ. ἀπολώλει. [7] Οἱ δέ, ἄλλην ἱέρειαν] οἱ ἀργεῖοι. [8] Ἐπέλαβεν ὀκτὼ] κατέσχε. [9] Καὶ ἔνατον ἐκ μέσου] τὸ ὄγδοον ἐπλήρωσε, τὸ δὲ ἔνατον, ἡμιτελὲς ἦν. [10] Ἀμφιδήριτος ἐγένετο] ἀμφισβητήσιμος. [11] Καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης] ἴσης. [12] Ἐπηυλίσαντό τε] κατεσκήνωσαν. [13] Μέχρι μὲν τούτου] τοῦ προσθεῖναι τὴν κλίμακα.

cùm

cùm tintinabulum preteriisset, ita demum ad inane [*murorum spatium*, *custodibus vacuum*,] antequam ille, qui ipsum [*tintinnabulum alteri*] traditurus erat, rediisset [*eò, vnde digressus fuerat*,] scalæ admotæ fuerūt. Deinde tamen, cùm [*custodes*] statim [*strepitum*] sensissent, exercitum celeriter retrò reduxit, nec expectauit donec dies illucesceret. Atque hæc hyems exiuit: huiusque belli, quod Thucydides conscripsit, nonus annus excessit.

A [1] τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, [2] οὕτως ἐς τὸ διάκενον, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτόν, [3] ἡ προσέθεσις ἐγένετο. ἔπειτα μέντοι διὰ τοῦ αἰσθομένων [*] [4] πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιάν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἔνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

[1] Τοῦ γὰρ κώδωνος] τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, ἀφανισμοῦ. Σοφοκλῆς δὲ, χαλκοστόμου κώδωνος ὡς Τυρσηνικῆς, ὅτι ἠχητικῶς. [2] Οὕτως ἐς τὸ διάκενον] τῆς κλίμακος δηλονότι. διάκενον μὲν, τὸ ἀφύλακτον λέγει. ἐλαθε γὰρ ὁ Βρασίδας [*] προσθεῖναι τὴν κλίμακα. ἐν γὰρ ὀλίγῳ μετὰ τοῦ κώδωνος, ἄλλῳ παραδιδόναι τὸν κώδωνα, χρόνον ἐγγινομένου, ἔλαθε προσθεὶς τὴν κλίμακα. [3] Ἡ προσθεσις ἐγένετο] ἐπεβλήθη. τοῦ κώδωνος (φησί) παρενεχθέντος ἐς τὸ διάκενον, οὕτως ἡ προσθεσις ἐγένετο. [*] [4] Πρὶν προσβῆναι] τῷ τείχει δηλονότι, μετὰ τάχους τὴν στρατιάν. Æ. P.

[*] π. προσθεὶς τὴν κλίμακα. Æ. P.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER quintus.

SEQVENTI æstate, induciæ, quæ in spatium, ad Pythia vsque, factæ fuerant, solutæ sunt. Ac per illud induciarum tempus, Athenienses è Delo Delios summouerunt, quòd existimarent ipsos, quamuis ob quoddam vetus [*piaculi*] crimen polluti essent, Deo tamen esse consecratos. Simul etiam sibi restare hanc partem expiationis, quæ à me superius est declarata, qua sublatis defunctorum monumentis, se rectè fecisse, [*& insulam rectè lustrasse*] censue-

A ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, αἱ μὲν [1] ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ [2] ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ, Ἀθηναῖοι Δηλίους [3] ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας [4] [*] [5] ἱερῶσθαι· [6] καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ᾗ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς B θήκας τῶν τεθνεώτων, ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιῆ-

[1] Ἐνιαύσιοι σπονδαὶ] ἡ ἐφ' ἑνὸς χρόνου γενομένη ἐκεχειρία. [2] Ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ] ἡ πρὸς ὀλίγον χρόνον τοῦ πολέμου ἀναβολή ὠνόμασται διὰ τὸ ἴσχειν τὰς χεῖρας, οἱονεὶ ἰσχεχεία. [3] Ἀνέστησαν ἐκ Δήλου] μεταστάσας ἐποίησαν ἐξοικίσαντες. [4] Ἱερῶσθαι] τοῦτο ἱεροὺς ἀνακεῖσθαι τῷ θεῷ. [*] [5] Ἱερῶσθαι] Σουΐδας τοῦτο τὸ χρῆμα μόνον, τὸ ἀφιερωμένους ἱεροὺς νενομίσθαι, καὶ ὅτι καθιερῶσθαι. τοῦτο δὲ οὐχ ἁμοιβολογίας. τὸ γὰρ οὕτω τὸ πρᾶγμα λαμβάνεσθαι δύναται, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν τοὺς Δηλίους διὰ παλαιάν τινα ἄγος, ὅτι μιάσματος αἰτίαν οὐ καθαροὺς εἶναι, ἤγουν ἐναγεῖς εἶναι. καὶ ἱερὰς ἱερᾶσθαι, καὶ ἱερωσύνη, ἵνα μὴ ἐν τῷ ἱερῷ τοῖς αὐτῶν μιάσμασι μιαίνωσιν, αὐτοὺς ἐκ τῆς Δήλου ἀνέστησαν· ἢ, ὅτι ἀντὶ τοῦ ἱερᾶσθαι νόμιμον, διὰ τὸ οὐ καθαροὺς εἶναι κατὰ παλαιάν τινα μιάσματος αἰτίαν, διὰ τοῦτο αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἀνέστησαν.

νομίζοντες, ὡς καθάρματα. οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐπὶ καθάρσει, καὶ κακῶν ἀποτροπῇ ἀνθρώπους τινὰς μετὰ ἀνθρώπων ἀφοσιοῦντες θεῷ τινι ἱερουργοῦντες, καὶ θύειν εἰώθεσαν, καὶ τούτους ἱεροὺς, καὶ ἱερωμένους τῷ θεῷ, ἵνα ἱερείων δίκην αὐτοῦ θύοιντο, καὶ καθάρματα καινῶς ἐκάλουν, ὅτι τῷ τούτων θανάτῳ τὰ τῶν ἄλλων μιάσματα καθαίρεσθαι, καὶ εἰς τὴν τούτων κεφαλὴν ῥίπτεσθαι, καὶ τὰ παρόντα, ἢ τὰ προσδοκώμενα κακὰ ἀποτρίπτεσθαι ἐνομίζοντο. ὅτι δὲ ἡ τοῦ μιάσματος αἰτία παλαιὰ ἦν, διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Δηλίους ἐκ τῆς Δήλου ἀνέστησαν μόνον, καὶ οὐδὲν ἄλλο δεινότερον κακὸν αὐτοὺς ἔδρασαν. Æ. P.
[6] Καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι] μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν τοὺς ζῶντας, δοκοῦντας ἐλλείπειν τῇ καθάρσει, τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ἀνῄρουν ἐκ τῆς νήσου.

σαν. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι [1]Ἀτραμύττιον, Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς, ἐν τῇ Ἀσίᾳ [2]ᾤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο. Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας, ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία ἐξέπλευσε [3]μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων, πλείους· ναῦς δὲ τριάκοντα. [4]σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κωφὸν λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. [5]ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὔτε Βρασίδας [6]ἐν τῇ Τορώνῃ, οὔτε οἱ ἐνόντες [7]ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ πεζῇ [8]ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα [9]τὸν λιμένα περιπλεῖν. [10]καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, [11]ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον [12]καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους, μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακή, * [13]προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἠμύνοντο. [14]καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆμον τὴν πόλιν, καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτό, [15]δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος [16]αὐτοβοεί, κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί· τοὺς δέ, ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑαλωκυῖαν, ἀνεχώρησεν, ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών.

*τῶν λακεδαιμονίων

runt. Atque Delij quidem Atramyttium in Asia situm, quod Pharnaces ipsis dedit, incoluerunt, prout vnus quisque [eò] proficiscebatur. Cleon verò post exactas inducias, cùm rem Atheniensibus persuasisset, in Thraciam nauigauit, secum ducens mille, & ducentos grauis armaturæ milites Athenienses, & trecentos equites, & ex sociis [longè] plures, & triginta naues. Cùm autē primùm ad Scionem appulisset, quæ adhuc obsidebatur, & cùm illinc grauis armaturæ milites ex præsidiariis assumpsisset, in Colophoniorum portum, à Toronæorum vrbe non multum distantem nauigauit. Cùm autē illic intellexisset ex transfugis neque Brasidam Toronæ esse, neque eos, qui intus erant, ad resistendum pares esse, cum exercitu quidem ad vrbem itinere pedestri cōtendit; decem verò naues circummisit, vt [Toronis] portum circumueherentur. Ac primùm quidem iuit ad munitionem, quam Brasidas vrbi circundederat, quòd suburbana includere vellet. & diruta veteris muri parte, vnam vrbem effecit. Cùm autem Atheniēses [eam] adorti fuissent, Pasitelidas Lacedæmonius dux, & præsidium, quod [illic] aderat, [ei] succurrens, [hostibus] resistebat. sed cùm repelleretur, & simul naues, quæ circummissæ fuerant, in portum circumueherentur, Pasitelidas veritus ne naues vrbem desertā præoccuparent, & munitione capta, [ipse quoque in ea] caperetur ea relicta, cursu ad vrbē contendit. Sed & Athenienses, qui nauibus vehebantur, Toronem præoccuparunt, & peditatus cū vociferatione è vestigio insequutus, [&] simul irrumpēs per illam veteris muri partem, quæ diruta fuerat. Et Peloponnesios quidem, ac Toronæos, qui repugnabant, statim interfecerunt: alios verò viuos ceperunt, [inter quos] & Pasitelidam ducem. Brasidas verò profectus est ille quidem ad opem Toronæ ferendam: sed cùm in itinere [eam ab hoste] captam intellexisset, se [illinc] recepit, quòd quadraginta circiter stadiis [ab ea] abesset, ita vt [hostem] præuenire nō posset.

---

[1] Ἀτραμύττιον] ὅρον. ἀδραμύττειον, Εὔπολις ἀτραμύττιον, Θουκυδίδης. [2] Ὤκησαν οὕτως] λείπει τό, ἐνταῦθα. [3] Μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν] μετὰ τὴν λύσιν αὐτῶν τῶν σπονδῶν. [4] Σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην] ἐλλιμενίσας. [5] Ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος] τοῦ λιμένος. [6] Ἐν τῇ Τορώνῃ] ἐστὶ δηλονότι. [7] Ἀξιόμαχοι εἶεν] ἱκανοὶ πρὸς μάχην. [8] Ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν] τὴν Τορώνην. [9] Τὸν λιμένα περιπλεῖν] τῆς Τορώνης. [10] Καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα] βουλόμενος ἐντὸς τοῦ τείχους ποιῆσαι τὸ τῶν Τορωναίων προάστειον, τὸ παλαιὸν τείχους μέρος διελὼν καθ' ὃ ἦν τὸ προάστειον, ἕτερον τεῖχος καινὸν προσῳκοδόμησεν, ὃ περιέβαλε τὸ πρότερον, καὶ συνῆψε κατὰ τὴν διαίρεσιν τὸ καινὸν πρὸς τὸ παλαιόν, ὥστε ἓν τὸ τοῦ χωρίου. [11] Ἐντὸς βουλόμενος] τῆς πόλεως δηλονότι. [12] Καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους] τὸ μέρος δηλονότι. *[13] Προσβαλόντων] τῷ περιτειχίσματι. Æ.P. [14] Καὶ ὡς ἐβιάζοντο] ἤγουν ὑπὸ βίας τῶν Ἀθηναίων ἐθλίβοντο οἱ περὶ τὸν Πασιτελίδαν. [15] Δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν] πῶς ἐντὸς τείχους ὢν ὁ Πασιτελίδας, δείσας ἀνεχώρει πρὸς τὴν πόλιν; μή ποτε ἦν μὲν ἐν τῷ καινῷ τείχει τῷ περιέχοντι τὸ προάστειον, δείσας δὲ μὴ ἡ πόλις ἁλῷ, ἥτις ἦν ἐν τῷ παλαιῷ τείχει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ καινῷ ἐγκαταληφθῇ, καταλιπὼν τὸ προάστειον, ἐς τὴν πόλιν ἐχώρει, οἱ δὲ φθάνουσιν αὐτόν. [16] Αὐτοβοεὶ] [illegible].

At Cleon,

At Cleon, & Athenienſes duo trophæa erexerunt, vnum quidem, in portu, alterum verò, ad munitionem. Et Toronæorum quidem vxores, & liberos in ſeruitutē abſtraxerunt, ipſos verò, & Peloponneſios, & ſi quis alius Chalcidenſium [*illic*] aderat, cunctos ad ſeptingentos numero, Athenas miſerunt. Atq; Peloponneſij quidem poſtea, quum fœdus initum eſt, ab ipſis dimiſſi fuerunt. cæteri verò facta capitum permutatione, vt ſingula pro ſingulis darentur ab Olynthiis redempti fuerūt. Sub idem tempus Bœoti Panactum Athenienſium caſtellum per proditionem ceperūt. Cleon autem præſidio Toronæ impoſito, motis [*inde*] caſtris, [*montem*] Atho claſſe circumuectus, aduerſus Amphipolin iuit. Phæax verò Eraſiſtrati [*filius*] cum duobus collegis, ab Athenienſibus miſſus, in Italiam, atque Siciliam legatus ſub idem tempus cum duabus nauibus tranſmiſit. Cum enim Athenienſes poſt compoſitionem [*inter Siculos factam,*] ex Sicilia diſceſſiſſent, Leontini multos ad ciuitatis ius [*vndique*] aſcitos admiſerunt, & plebs agrum viritim diuidere in animo habebat: ſed potētes, [*ac nobiles*] cùm hoc ſenſiſſent, Syracuſanos accerſunt, plebemque expellunt. Et illi quidem errantes, quò quemque ſors tulit, ſe receperunt. At potentes inito cū Syracuſanis fœdere, & vrbe [*ſua*] relicta, & vaſtata, Syracuſas [*migrarunt, quam*] ciuitate donati incoluerunt. Poſtea verò rurſus ipſorum nonnulli, quòd præſentem rerum ſtatum non probarent, relictis Syracuſis, locum quendam Leontinorum vrbis nomine Phoceas occuparunt, & Bricinnias, arcem in agro Leontino munitam. Et plebis tunc exulantis permulti ad ipſos iuerunt. Et cùm in loca munita ſeſe recepiſſent, illinc bellum gerere cœperunt. Quibus auditis Athenienſes, Phæacem miſerunt, ſi quo modo (adductis ſuis ſociis, qui illic erant, aliiſq; Sicilienſibus, ſi poſſent, ad bellum communiter inferendum Syracuſanis, qui potentiam ſibi comparabant) populum Leontinum cōſeruārent.

A ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν, κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχίσματι. καὶ τῶν τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ πελοποννησίους, καὶ εἴ τις ἄλλος χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς ἀθήνας. καὶ * [1] αὐτοῖς τὸ μὲν πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς [2] λυθείς. εἷλον δὲ καὶ πάνακτον ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος βοιωτοὶ ὑπὸ B τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων, φυλακὴν καταστησάμενος τῆς τορώνης, ἄρας περιέπλει τὸν ἄθω, ὡς ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν. Φαίαξ δὲ ὁ Ερασιστράτου, [3] τρίτος αὐτὸς, ἀθηναίων πεμπόντων, ναυσὶ δύο ἐς ἰταλίαν καὶ σικελίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. λεοντῖνοι γὰρ, ἀπελθόντων ἀθηναίων ἐκ σικελίας [4] μετὰ τὴν ξύμβασιν, [5] πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς, καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν [6] ἐπενόει [7] ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ, αἰσθόμενοι, [8] συρακοσίους τε ἐπάγον(ται), C καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν [9] ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ δυνατοὶ [10] ὁμολογήσαντες συρακοσίοις, καὶ * [11] τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, [12] καὶ * [13] ἐρημώσαντες συρακούσας, [14] ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι, ἀπολιπόντες ἐκ τῶν συρακουσῶν, [15] φωκέας τε τῆς πόλεώς τι τῆς λεοντίνων χωρίον καλούμενον [16] καταλαμβάνουσι, καὶ βρικιννίας, ὂν ἔρυμα ἐν τῇ λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτούς· καὶ * [17] καταστάν- D τες, ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ ἀθηναῖοι, [18] τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴ πως πείσαντες [19] τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους, καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, σικελιώτας κοινῇ, ὡς συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν λεοντίνων.

γρ. ἄθων

γρ. ᾤκισαν

---

* [1] Αὐτοῖς ἀπῆλθε] ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀθηναίων ἀπῆλθεν. ἤγουν οἱ [illegible] πελοποννήσιοι ὑπ' αὐτῶν ἀπελύθησαν, καὶ ἀπεπέμφθησαν. Æ. P. [2] Λυθεὶς] ἀπολυθεὶς. [3] Τρίτος αὐτὸς] τουτέστι, μετ' ἄλλων δύο. [4] Μετὰ τὴν ξύμβασιν] τὴν κοινὴν τῶν σικελιωτῶν. [5] Πολίτας ἐπεγράψαντο πολλοὺς] [illegible] ἑτέρους ἐπὶ τοῖς οὖσιν [illegible] τὴν πόλιν. [6] Ἐπενόει] προεθυμεῖτο. ἠξίου. [7] Ἀναδάσασθαι] ἐξ ὑπαρχῆς δασμὸν καὶ μερισμὸν ποιῆσαι τῆς [illegible]. [8] Συρακοσίους τε ἐπάγον(ται)] εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως. [9] Ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι] πλανηθέντες διέστησαν. [10] Ὁμολογήσαντες] [illegible]. * [11] Τὴν πόλιν] τὴν οἰκείαν, τὴν [illegible] πατρίδα. Æ. P. [12] Καὶ ἐρημώσαντες] καταλιπόντες [illegible]. * [13] Ἐρημώσαντες] συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. F. P. [14] Ἐπὶ πολιτείᾳ] ἐπ' ἴσῃ πολιτείᾳ τῶν συρακοσίων. [15] Φωκέας τε τῆς πόλεως] οἱ μὲν [illegible] ἀναγινώσκουσιν, ὡς [illegible] οἱ δὲ, [illegible]. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ βρικιννίας. [16] Καταλαμβάνουσιν] ἤγουν, λαμβάνοντες εἰς κατοίκησιν. * [17] Καταστάντες] [illegible] καὶ ἐς τὰ τείχη, ἤγουν ἐς τὰ τειχίσματα, καὶ ἐρύματα, ἅτε χωρία καρτερὰ, καὶ τετειχισμένα καταστάντες, ἐκ τούτων ἐπολέμουν. Æ. P. [18] Τὸν Φαίακα πέμπουσι] πρὸς τοὺς συρακουσίους. τὸ ἑξῆς, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἐπιστρατεῦσαι, ὅπως κοινῇ ἐπιστρατεύσαντες συρακουσίοις ὡς δύναμιν περιποιουμένοις, διασώσειαν τοὺς λεοντίνους. [19] Τοὺς σφίσιν ὄντας] τοὺς ἀθηναίους.

ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος, τοὺς μὲν καμαριναίοις πείθει καὶ ἀκραγαντίνοις· ἐν δὲ γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς. ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν σικελῶν ἐς κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς βρικιννίας ἐλθὼν, καὶ [1] παραθαρσύνας, ἀπέπλει. ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν σικελίαν, καὶ πάλιν ἀναχωρήσει, καὶ ἐν τῇ ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν [1] ἐχρημάτισε [2] περὶ φιλίας τοῖς ἀθηναίοις. καὶ λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, [3] οἳ μετὰ τὴν τῶν σικελιωτῶν [4] ὁμολογίαν, στασιασάντων μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἑτέρων λοκρούς, ἔποικοι * [5] ἐξεπέμφθησαν. καὶ ἐγένετο μεσσήνη λοκρῶν τινὰ χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις, οὐκ ἠδίκησεν. ἐγεγένητο γὰρ τοῖς λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε σικελιῶται [6] ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο ἀθηναίοις· οὐδ' ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς ἰτωνέας καὶ μελαίους πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας [7] καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο. ὁ δὲ Κλέων, ὡς ἀπὸ τῆς τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς ἠιόνος, σταγείρῳ μὲν προσβάλλει, ἀνδρίων ἀποικίᾳ, καὶ οὐχ εἷλε· γαληψὸν δὲ τὴν θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐς τὴν θρᾴκην ἄλλους παρὰ Πόλλην τὸν ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντας μισθοῦ θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ ἠιόνι. Βρασίδας δὲ, πυνθανόμενος ταῦτα, ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ κερδυλίῳ. ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς ἀμφιπόλεως. καὶ κατεφαίνετο [8] πάντα αὐτόθεν· ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· [9] ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν [10] αὐτὸν, ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν,

γρ. διαθρασύνας

Phæax autem, cùm [eò] peruenisset, Camarinæis quidem, & Acragantinis rem persuasit. Sed cùm ad Gelam res ei non successisset, ad cæteros nequaquam perrexit, quòd intelligeret se rem ipsis non persuasurum. Quare per Siculos Catanã reuersus, simul etiam obiter ad Bricinnias profectus, & adhortatus eos, [*qui illic erant,*] vt bono essent animo, discessit. Dum autem in Siciliam præteruéheretur, & rursus [*inde*] reuerteretur, egit etiam cum nonnullis Italiæ ciuitatibus de amicitia cum Atheniensibus ineunda. Incidit etiã in Locros, qui Messana, quã incoluerant, expulsi fuerãt, [*in illos nimirum*] qui post compositionem inter Siculos factam, cùm Messanenses seditione laborarent, & eorum altera factio Locros acciuisset, [*eò profecti fuerãt,* &] cùm illic habitarent, expulsi tamẽ fuerant. Messana autem in Locrorũ potestate aliquandiu fuit. Cùm igitur Phæax in hos [*demum*] redeũtes incidisset, [*eos*] nulla iniuria affecit. Locri enim cum ipso egerant de compositione cum Atheniẽsibus facienda. Soli enim omnium sociorum, quo tempore Siculi gratiæ reconciliationem inter se fecerunt, cum Atheniensibus fœdus inire noluerũt. Imò verò ne tunc quidem [*vllam compositionem, fœdusq́; cum ipsis fecissent,*] nisi bellum, quod cum Itonensibus, & Melæis finitimis, & colonis suis gerebãt, ipsos tenuisset occupatos. Et Phæax quidem postea Athenas rediit. Cleon verò, qui tunc à Torone soluens aduersus Amphipolin classe circumuectus fuerat, motis castris ab Eione, quam belli sedem delegerat; Stagirum Andriorũ coloniam inuasit, nec cepit, sed Gampselum Thasiorum coloniã expugnauit. missisq́; ad Perdiccam legatis, vt ex societatis iure cũ copiis ad se veniret, aliis etiam in Thraciam missis ad Pollen Odomãtum Regem, qui quamplurimos Thraces mercede conduxerat, ipse ad Eionem subsidens hos expectabat. Brasidas autẽ his auditis, ipse quoque ad Cerdylium castra hostibus opposita fecit. Hic autẽ locus est Argiliorum trãs flumen editus, ab Amphipoli non procul distãs. vnde omnia prospici poterãt. Quare Cleon cũ suis copiis clã illinc discedere non potuisset aduersus Amphipolin, quod [*tamen Brasidas*] ipsum expectabat facturũ,

[1] Ἐχρημάτισεν] ὡμίλησεν. [2] Περὶ φιλίας τοῖς ἀθηναίοις] λόγους προσηνέγκατο. [3] Οἱ μετὰ τὴν σικελιωτῶν] ἰστέον δὲ ὅτι οἱ μὲν ἕλληνες οἱ ἐν σικελίᾳ, σικελιῶται λέγονται· οἱ δὲ βάρβαροι οἱ ἐν αὐτῇ, σικελοί. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ ἰταλιωτῶν. [4] Ὁμολογίαν] τὴν κοινὴν δηλονότι. *[5] Ἐξεπέμφθησαν] ἐκπεπτωκότες ἦσαν ἔποικοι πρότερον ὄντες. ἐξεβλήθησαν. Æ. P. [6] Ξυνηλλάσσοντο] αἱ καὶ συνῄεσαν. [7] Καὶ ἀποίκους ἑαυτῶν] τῶν λοκρῶν. [8] Πάντα αὐτόθεν] ἔνθεν, πάντα τὰ τοῦ Κλέωνος δηλονότι ἐφαίνετο τῷ Βρασίδᾳ ἀπὸ τοῦ κερδυλίου. [9] Ὅπερ προσεδέχετο] ὁ Βρασίδας. [10] Αὐτὸν] τὸν Κλέωνα.

[&] con-

[*&*] contempta suorum paucitate, cũ præsentibus copiis] *contra se*] ascẽsurum. Simul autem se [*ad rem gerendam*] apparabat, mille, & quingentos Thraces mercede conductos, & Edones omnes, peltatos, ac equites euocans. Habebat præterea Myrciniorum & Chalcidensium, præter eos, qui apud Amphipolin erant, mille peltatos. Vniuersorum autem militum grauiter armatorũ summa erat ad duo millia, & trecentos Græcorum equites. Brasidas igitur cum mille & quingentis ex horum numero ad Cerdylium castra posuit. Cæteri verò intra Amphipolin cum Clearida [*duce*] instructi fuerũt. Cleon verò primùm quidem quieuit, [*& à prælio manus abstinuit,*] deinde verò coactus est facere, quod Brasidas expectabat. Cùm enim milites diuturnum illud otium molestè ferrent, & reputarent quale futurum esset illius imperium, quanta cũ imperitia, & ignauia coniunctum, aduersus tantam [*Brasidæ*] peritiam, & audaciam, præterea [*cùm considerarent*] se domo inuitos discessisse, vt ipsum sequerentur: [*Cleon,*] cùm rumorem istum sensisset, ipsosq́; quòd in eodem [*loco*] desiderent, grauari nollet, motis castris [*copias Amphipolin versus*] duxit. Et vsus est eadem ratione, qua & apud Pylum [*olim vsus*] rem feliciter gesserat, ita vt se aliquid sapere putaret. Neminem enim cõtra se ad pugnam proditurum sperabat; sed potius se ascendere dicebat, vt locum inspiceret, & maiorem apparatum expectabat, non vt firmissimo copiarum præsidio, [*si prælium cõmittere*] cogeretur, [*hostẽ*] superaret: sed vt vrbem [*maximis copiis*] vndiq; circundatam expugnaret. Profectus igitur, castrisque in colle natura munito, ante Amphipolin sito, positis, ipse contemplabatur Strymonis stagna, & qualis esset vrbis situs Thraciam versus. Existimabat autẽ se, quotiescunq; voluisset, sine certamine [*illinc*] discessurũ. Nullus enim vel supra muros conspiciebatur, vel portis exibat: omnesque clausæ erant. Quamobrem etiam existimabat se peccasse, quòd sine machinis [*eò*] venisset:

A περιϊδόντα [1] σφῶν τὸ πλῆθος, [2] τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. [3] ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο, Θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρακαλῶν πελταστὰς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δὲ ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη δισχίλιοι μάλιστα, καὶ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους· οἱ δ' ἄλλοι B ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ Κλέων, τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. [4] τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν [5] τῇ ἕδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν, πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν [6] καὶ τόλμαν μετὰ οἵας [7] ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο, καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ [8] καθημένους [9] βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἦγε. [10] καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ C ᾧπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμενεν, [11] οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, [12] περισχήσων, ἀλλ' ὡς, κύκλῳ περιστὰς, βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τοῦ Στρυμόνος, καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν D Θρᾴκην, ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, [13] ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς, οὔτε κατὰ πύλας ἐξῄει· κεκλῃσμέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ * [14] κατῆλθεν ἔχων, ἁμαρτεῖν ἐδόκει.

[1] Σφῶν τὸ πλῆθος] τῶν λακεδαιμονίων. [2] Τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι] τὸ ἑξῆς, ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν ἀναβήσεσθαι τὸν Κλέωνα μετὰ τῆς παρούσης στρατιᾶς. αὐτὶ τοῦ, μὴ περιμείναντα πάντας. [3] Ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο] ὁ Βρασίδας δηλονότι. [4] Τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων ἀναλογιζομένων τε ἀνανεωμένων τοῦ θροῦ] ὁ Κλέων δηλονότι. [5] Τῇ ἕδρᾳ] τῇ προσεδρείᾳ, τῇ διατριβῇ, καὶ τῇ ἀργίᾳ. [6] Καὶ τόλμαν] τὴν τοῦ Βρασίδου. [7] Ἀνεπιστημοσύνης] δηλονότι τοῦ Κλέωνος. [8] Καθημένους] ἀνάμιξιν, ἀντὶ τοῦ καθημένους, αὐτὶ τοῦ καθεῖσθαι. [9] Βαρύνεσθαι] ἤγουν ἄχθεσθαι. [10] Καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ] ὁ αὐτῷ τρόπῳ ἐπῆλθεν ὁ Κλέων τῇ ἀμφιπόλει, ᾧ καὶ πρότερον ἐπὶ τὴν Πύλον, ἐνόμισεν, ἀναλογίζομενος εὐτυχήσας ἐν τῇ Πύλῳ, αὐτὸς φρόνιμος εἶναι. [11] Οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται] οὐχ ὡς τῷ πλήθει τῶν ἐναντίων κρατήσων, εἰ ἀναγκάζοιτο πολεμεῖν (ὡς οὐδὲ τῇ παρούσῃ στρατιᾷ τοὺς πολεμίους ᾤετο ἀντιτάξεσθαι) ἀλλ' ὡς μετὰ τῶν ἐπελευσομένων αὐτῷ συμμάχων πάσῃ ἐν κύκλῳ περιστήσων τὴν στρατιὰν, καὶ βίᾳ ἐκπολιορκήσων τὴν ἀμφίπολιν. [12] Περισχήσων] ἀντὶ τοῦ ὑπερσχήσων, καὶ νικήσων. [13] Ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί] λείπει τὸ, δυνατὸν εἶναι. * [14] Κατῆλθεν] τὸ κατῆλθεν ἀντὶ τοῦ ἀνῆλθεν [illegible] δηλοῖ τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ ὁ Κλέων περιέμενε, ὅθεν κατῆλθεν, ὅτε κατεῖδε, πρὶν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως τὸν αὐτοῦ στρατὸν καθίσαι. ἢ τὸ δεῖ ἀναφέρειν πρὸς τὴν τοῦ Κλέωνος γνώμην, ὃς ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν ἐκ τῶν ἄνω κατελθεῖν ἔμελλεν. ἢ καὶ κατῆλθεν ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ ἦλθεν εἴρηται. Æ. P.

ἔλπιζε γὰρ ἂν τὴν πόλιν, διὰ τὸ ἔρημον. ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς[1] ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου, εἰσέρχεται ἐς τὴν ἀμφίπολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς ἀθηναίους, [2]δεδιὼς τὴν αὑτοῦ παρασκευὴν, καὶ νομίζων [3]ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει ([4]ἀντίπαλα γάρ πως ἦν) [5]ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι (τῶν γὰρ ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε, [6]καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ λημνίων καὶ ἰμβρίων τὸ κράτιστον) [7]τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό, τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν [8]ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ᾽ ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι [9]ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. [10]ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους [11]Κλεαρίδᾳ προστάξας, ἐβούλετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς ἀθηναίους, οὐκ ἂν ὁμοίως αὐτοὺς νομίζων ἀπολαβεῖν [12]αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναί τε, καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιάδε,

" Ἄνδρες πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας
" ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ
" ὅτι δωριῆς μέλλετε ἴωσι μάχεσθαι, [13]ὧν εἰώθατε
" κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμέ-
" νον. [14]τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ὅτῳ τρόπῳ διανοοῦμαι
" ποιεῖσθαι, διδάξω· ἵνα μὴ τό, τε κατ᾽ ὀλίγον
" [15]καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν, ἐνδεὲς φαινό-
" μενον, [16]ἀτολμίαν παράσχῃ. [17]τοὺς γὰρ ἐναν-
" τίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν, καὶ οὐκ

A Vrbē enim, quòd esset deserta, à se captum iri [*credebat*.] Brasidas verò, simul ac Atheniēses castra mouisse cognouit, & ipse descendēs è Cerdylio, Amphipolin intrauit. Et nullam quidem eruptionem [*apertè*] fecit, neq; copias [*palàm*] instruxit, quas aduersus Atheniēses educeret, tum quòd apparatui suo diffideret, tū etiam quod suos impares hosti putaret, non numero (nam propemodum pares erant) sed dignitate, [*& præstantia*.] (Nā in illa expeditione militabat Atheniensium flos, & Lemniorum, ac Imbriorū robur) sed se parabat ad [*eos*] B dolo aggrediendos. Si enim suorum paucitatem, & vilem armaturam, quam ipsa necessitas [*pro temporis angustiis*] ministrarat, hostibus ostēdisset, existimabat se non faciliùs victorem fore, quam si ab ipsis ante conflictum conspectus non fuisset, neq; propter id, quod erat, [*id est, propter suorum paucitatem, & vilem armaturam,*] in ipsorum contemptionem venisset. Brasidas igitur, cùm centū, & quinquaginta grauis armaturæ milites delegisset, & reliquos Clearidæ ducendos commisisset, Athenienses, C priusquàm abirent, adoriri cōstituit, quòd existimaret illos non pariter, [*sociorum auxiliis*] nudatos, à se iterum interceptum iri si auxilia ad ipsos venissent. Cōuocatis autem omnibus militibus, quòd ipsorum animos confirmare, suumq; consilium ipsis aperire vellet, hæc verba fecit:

BRASIDÆ CONCIO.

Viri Peloponnesij, quòd ex eo agro profecti simus, qui propter animi generositatem, [*ac fortitudinem, qua eius incolæ sunt præditi,*] perpetuò liber est, quòd etiam [*vos*] D Doriēses cum Ionibus prœlium commissuri sitis, quibus superiores esse consueuistis, paucis [*à me*] declaratum esse sufficiat. Quonam autem modo [*hostes*] aggredi statuerim [*hoc verò sane vos*] docebo: ne [*rei nouitas,*] quòd cum paucis, non autem cum omnibus, belli fortunam sim periclitaturus, quod virium imbecillitatem videtur indicare, timorem [*vobis*] incutiat. Coniicio enim hostes, tum contemptione nostri, tum etiam

[1] Ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους] παραγινομένους ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν. [2] Δεδιὼς τὴν αὑτοῦ παρασκευὴν] οὐ θαρρῶν τῇ ἰδίᾳ παρασκευῇ. [3] Ὑποδεεστέρους εἶναι] τοὺς ἑαυτοῦ δηλονότι.
[4] Ἀντίπαλα γάρ πως ἦν] ἰσοστάσια ἑκάτερα τὰ στρατεύματα τῶν ἐναντίων. [5] Ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι] τῇ δυνάμει. [6] Καθαρὸν ἐξῆλθε] οὐχὶ συγκλύδων, οὐδὲ ἐπικούρων, ἀλλ᾽ αὐτῶν τῶν πολιτῶν. [7] Τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο] δόλῳ. [8] Ἀναγκαίαν οὖσαν] εὐτελῆ, καὶ οὐκ ἐκ παρασκευῆς. [9] Η ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν] ἤγουν, οὕτως ᾤετο περιγενέσθαι Κλέωνος καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπιθησόμενος κρύφα. ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄνευ προόψεως, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ φανεροῦ. ὅπερ ἐστὶ τὸ καταφρονήσεως τοῦ ὄντος. Η, ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν, ἄνευ τοῦ μὴ ἐπιδεῖξαι τοῖς ἐναντίοις τὸ ἴδιον πλῆθος, καὶ τὴν ὅπλισιν αὐτῶν. τοῦτο γάρ ἐστιν ἄνευ προόψεως. καταφρονηθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ ἀθηναίων ᾤετο εἰ τὴν ὕλην αὐτοῖς ἐπιδείξει παρασκευήν. [10] Ἀπολεξάμενος οὖν] ἀποκρίνας ἐπιλεκτικῶς.

[11] Κλεαρίδᾳ προστάξας] μετὰ Κλεαρίδου τάξας. [12] Αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι] τῆς συμμαχίας δηλονότι. ἄνευ τῶν ἀγαθῶν λαβεῖν συμμάχων, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς βοήθεια ἡ παρὰ τοῦ Περδίκκου καὶ τοῦ Πόλλη. [13] Ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι] ἀεὶ δὲ, οὓς εἰώθατε νικᾶν. [14] Τὴν δὲ ἐπιχείρησιν] τὴν ἐπίθεσιν τὴν κατὰ τῶν πολεμίων. [15] Καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν] ἵνα μηδεὶς ὑμῶν, διὰ τὸ κατ᾽ ὀλίγους ὑμᾶς μέλλειν ἐξιέναι τῆς πόλεως, καὶ μὴ ἅπαντας ἀθρόους κινδυνεύειν πρὸς ἀθηναίους, οὐκ ἀξιομάχους νομίσας τὴν παρασκευὴν, ἀτολμότερος γένηται. [16] Ἀτολμίαν παράσχῃ] ὑμῖν δηλονότι. [17] Τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω] εἰκάζω δὲ τοὺς ἐναντίους, καταφρονοῦντας ἡμῶν, καὶ οὐ προσδοκῶντας ὅτι ἐπεξελευσόμεθα αὐτοῖς, ἀναβῆναι πρὸς τὴν ὑψηλὴν κατὰ θέαν, καὶ νῦν διὰ τὴν θέαν ἀτάκτως ἐσκεδασμένους, ὀλιγωρεῖν τινα ῥᾳθυμεῖν.

quòd

quòd non sperauerint quenquam [*de nobis*] ad prœlium contra se prodituru, locum illum conscendisse, & nunc nullis ordinibus seruatis ad [*locorum*] cõtemplationem se conuertisse, & securos esse. Quisquis autem hæc hostium peccata optimè animaduertit, & simul pro viribus [*eos*] aggreditur, non magis apertè, & acie [*palàm*] contra [*ipsos*] instructa, quàm pro eo, quod præsens rerum status, ac vtilitas flagitat, is vt plurimum ex animi sententia rem gerat. Hæc autem belli furta pulcherrimam gloriam habent, quibus quis hostem maximè fallens, amicis maximè prosit. Dum igitur adhuc imparati confidunt, & se subducere potius, (quantum ego coniicere possum ex iis, quæ video) quàm remanere cogitant, dum [*adhuc*] sunt remissis, [*& languentibus*] animis, & priusquam animos magis [*colligant, &*] componant, ego quidem cum iis, quos mecum habeo, [*eorum discessum*] anteuertẽs, si possim, in medium eorum agmen cursu citato irruam. Tu verò Clearida, mox vbi me iam [*in eos*] impressionem fecisse conspexeris, atque (vt credibile est) eos terrentem, cum tuis, & Amphipolitanis, aliisque sociis, quos tecum duces, repente portis apertis eruptionem facias, operamque des, vt quàm celerrimè prœlio intersis. (Spes enim est ipsos sic maximè territum iri. Qui enim [*pugnæ*] superueniunt, sunt hostibus formidabiliores, quàm qui [*iam*] adsunt, & pugnant.) Et cùm ipse te virũ fortem præbeas, sicuti Spartanum decet; tum etiam vos socij [*ipsum*] fortiter sequamini, & existimetis boni militis esse, velle, & erubescere, & ducibus obtemperare: atque hodierno die fore, vt aut [*vestram*] libertatem conseruetis, [*& stabiliatis,*] si rem fortiter gesseritis, & socij Lacedæmoniorum appellemini, aut Atheniensium serui [*vocemini,*] &, quamuis optima conditione vobiscum actum fuerit, ita vt in seruitutem [*ex vestris pristinis sedibus in alias, easq; hostiles abducti*] non abstrahamini, aut capitali supplicio afficiamini, seruitutem [*tamen longè*] duriorem [*experiamini,*] quàm antè tuleritis,

A ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν. [1] ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος, ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖτο. καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην [2] δόξαν ἔχει, [3] ἃ τὸν πολέμιον μά-B λιστ᾽ ἄν τις ἀπατήσας, τοὺς φίλους μέγιστ᾽ ἂν ὠφελήσειεν. [4] ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι, καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν ξυνταθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ᾽ ἐμαυτοῦ, καὶ φθάσας, ἢν δύνωμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ δὲ Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον, καὶ C κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτοὺς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ, τούς τ᾽ Ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους ἄγων, αἰφνιδίως [5] τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμμῖξαι. ([6] ἐλπὶς γὰρ [7] μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι. [8] τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον, δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου) καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς, ὄντα Σπαρτιάτην· καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίσατε εἶναι [9] τοῦ καλῶς D πολεμεῖν, τὸ ἐθέλειν, καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι, καὶ τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι· καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν, [10] καὶ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις * [11] κεκλῆσθαι, ἢ Ἀθηναίων τε δούλοις, ἢν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξητε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε·

[1] Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας] ὅστις δὲ τὰ τῶν πολεμίων ἁμαρτήματα ἰδὼν, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν ἐπιχειρῶν, μὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀντιτάττηται, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἁρμοζομένου, ὀρθῶς ἂν πράττοι. [2] Δόξαν ἔχει] παρέχει. [3] Ἃ τὸν πολέμιον] ἀντὶ τοῦ, δι᾽ ὧν ἄν τις τὸν πολέμιον. [4] Ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι] ἕως ἔτι διὰ τὸ θαρρεῖν ἀπαράσκευοι εἰσί, ἀπιέναι τε διανοοῦνται μᾶλλον ἢ μένειν, ῥαθυμοῦσι ἐν τοῖς διανοήμασι· καὶ πρὸ τοῦ συστῆναι, ἐγὼ μὲν ἔχων. [5] Τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν] ἐξελθεῖν δηλονότι. [6] Ἐλπὶς γὰρ] ἡμῶν δηλονότι. [7] Μάλιστα αὐτοὺς οὕτω] δηλονότι ποιησάντων ἡμῶν. [8] Τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον] οἱ γὰρ ὕστερον ἐπιόντες φοβερώτεροι φαίνονται. [9] Τοῦ καλῶς πολεμεῖν] ἐκ τούτων γίνεται τὸ καλῶς πολεμεῖν. Ὅμηρος· Αἰδομένων ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται. [10] Καὶ Λακεδαιμονίων] ἂν γὰρ νικήσητε, οὐ μὴ θανάτῳ ζημιωθήσεσθε ὑπ᾽ αὐτῶν, ἀλλὰ εὐτυχήσετε καὶ ἄριστα πράξετε. δοῦλοι ἔσεσθε Ἀθηναίων καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε. [11] Κεκλῆσθαι] οὐ μόνον κεκλῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῷ ὄντι εἶναι. ἀλλὰ τὸ εἶναι προϋπάρχει· τὸ δὲ κεκλῆσθαι τούτῳ ἀκολουθεῖ. ἐκ δὲ τοῦ ἑπομένου τὸ προηγούμενον νοεῖται. οὕτω καὶ τὸ βοᾶσθαι λαμβάνεται. τοῦτο δὲ τὸ φράσεως εἶδος παρὰ πολλοῖς καὶ τῶν λογογράφων, & τῶν ξυγγραφέων, & τῶν ποιητῶν ἐν χρήσει μάλιστα ὂν εὑρήσεις. Æ. P.

" τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλλησι, κωλυταῖς γενέσθαι ἐ-
" λευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆ-
" τε, ὁρῶντες[1] περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν· ἐγώ τε δεί-
" ξω οὐ παραινέσαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέ-
" λας, ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν. Ὁ μὲν Βρα-
σίδας, τοσαῦτα εἰπὼν, τήν τε ἔξοδον παρε-
σκευάζετο αὐτὸς, καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλε-
αρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμέ-
νας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν.
[2] Τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ
τοῦ Κερδυλίου καταβάντος, καὶ ἐν τῇ πόλει
ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς
θυομένου,[3] καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλε-
ται (προὐκεχωρήκει γὰρ τότε[4] κατὰ τὴν θέαν)
ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολε-
μίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων
τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων
ὑποφαίνονται. ὁ δὲ,[5] ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ
ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσα-
σθαι πρὶν οἱ[6] καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν, καὶ οἰόμε-
νος *φθήσεσθαι, ἀπελθὼν σημαίνειν τε ἅμα
ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγελλε τοῖς ἀπι-
οῦσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν
τ' ἦν, ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἠιόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐ-
δόκει[7] σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ
δεξιὸν, καὶ τὰ *[8] γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους
δοὺς, ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασί-
δας, ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν, καὶ τὸ στράτευμα τῶν
" Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ
" τοῖς ἄλλοις, ὅτι οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι.* δῆ-
" λοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφα-
" λῶν.[9] οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται,[10] οὐκ εἰώθασι μέ-
" νειν τοὺς ἐπιόντας. ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοι-
" γέτω ἐμοὶ *[11] ἃς εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τά-
" χιστα θαρσοῦντες. καὶ ὁ μὲν, κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύ-
ρωμα πύλας, καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ
τείχους τότε ὄντος[12] ἐξελθὼν, ἔθει δρόμῳ[13] τὴν
ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν, ᾗπερ νῦν κατὰ τὸ καρ-
τερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε·

* τ. ἐφθήσεσθαι ἀπελθὼν, σημαίνειν. Æ.P.

* γ. δῆλοι δὲ. F.P.

A cæterisq; Græcis impedimento sitis, quominus in libertatem asserantur. Quamobrem & vos rem non ignauiter: [*sed fortiter*] geratis, animaduertentes quantis de rebus certamen sit. Et ego ostendam me eum esse, qui non magis alios officij sui moneam, quam ipse factis præstem eadem, ad quæ verbis illos adhortor. Brasidas autem, cùm hæc tantùm dixisset, tũ sese ad eruptionem cum suis faciendam parauit, tum etiam reliquos, qui cum Clearida erant, ad portas, quæ Thraciæ vocantur, collocauit, vt, B quemadmodum constitutum fuerat, eruptionem [*& ipsi*] facerent. Verùm cùm ipse [*Brasidas*] conspectus fuisset, dum de Cerdylio descenderet, & victimas immolaret circa Palladis templum, quod erat in vrbe, quæ extrinsecus manifestè conspici poterat, & [*dum*] hęc ageret, [*id est, aciem instrueret,*] Cleoni nuntiatur (tunc enim ad [*loci, situsq;*] contemplationem processerat) & omnem hostium exercitum in vrbe manifestè perspici posse, & sub portis multa equorum, hominumq; tanquam exeuntium vestigia apparere. Ille verò, cùm [*hæc*] C audisset, [*eò*] perrexit. atque vbi [*rem*] vidit, quia prœlio decernere nolebat, quamuis se abeuntem [*ab hoste*] visum iri putaret, [*tamen*] vno, eodemq; tempore & signum receptui dari iussit, & abeuntibus præcepit, vt ita abirent, vt sinistrum cornu præiret, [*dextrumq, sequeretur,*] qua sola ratione Eïonem versus [*ipsis sese*] subducere licebat. Sed cùm hoc ipsi lentius fieri videretur, ipse dextro cornu conuerso, & nudato latere, tergoque hostibus dato, exercitum abducere cœpit. Interea verò Brasi- D das, cùm opportunitatem adesse, & Atheniensium castra moueri animaduertisset, militibus, quos secum ducebat, aliisq;, [*qui Claridam sequebantur,*] dixit, Isti nos nõ expectant. Hoc autem ex lancearum, capitũq; motu perspicuè patet. Qui enim hoc faciunt, ij, [*hostes*] inuadẽtes expectare non consueuerunt. Quare nunc aliquis mihi portas aperiat, quas [*aperiendas esse*] dictum est, & quam celerrimè eruptionem confidenter faciamus. Atque ipse quidem, per illas portas, quę ad vallum ducebant, perq; primas longi muri, qui tunc extabat, egressus, cursu contendit rectà per illam viam, vbi nunc per firmissimam illius loci munitionem iter facienti trophæum erectum visitur.

[1] Περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν] ἔπαθλον. [2] Τῷ δὲ Κλέωνι] τὸ ἑξῆς, τῷ δὲ Κλέωνι ἀγγέλλεται, φανεροῦ γενομένου τοῦ Βρασίδου. [3] Καὶ ταῦτα πράσσοντος] ἀγγέλλε(ται). [4] Κατὰ τὴν θέαν] διὰ τὴν θέαν. [5] Ἀκούσας ἐπῆλθεν] ὁ Κλέων δηλονότι. [6] Καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν] τοὺς ἀπὸ τοῦ Περδίκκου. [7] Σχολὴ γίγνεσθαι] χρόνος ἱκανὸς γίγνεσθαι. *[8] Γυμνὰ] νῶτα δηλονότι. ἢ πλευρά. Æ.P. [9] Οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται] ὅπερ πάσχουσιν αὐτοί. [10] Οὐκ εἰώθασι μένειν] οἱ κινοῦντες τὰς κεφαλὰς καὶ τὰ δόρατα, καὶ μὴ ἡσυχῶς ἀπιόντες, καὶ τὸ ὅλον, ἀτρέμως οὐκ εἰώθασιν ὑπομένειν τοὺς πολεμίους. *[11] Ἃς εἴρηται] δηλονότι δεῖν ἀνοιγῆναι, ὅπως ὁ χρησμός ... Æ.P. [12] Ἐξελθὼν, ἔθει δρόμῳ] ὁ Βρασίδας. [13] Τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν] ἤγουν εὐθέως.

Athe-

Athenienses autem simul & sua confusione territos, & ipsius audaciam extimescētes, per medium agmen aggressus, in fugam vertit. Et Clearidas (vt constitutum fuerat) eodem tempore per Thracias portas eruptione facta, cū exercitu in [*hostem*] ferebatur. Accidit autem vt hac inopinata, & repentina eruptione Athenienses vtrinque perturbati trepidarent. Ac sinistrum quidem ipsorum cornu, quod erat Eionem versus, quod etiam iam processerat, statim [*à reliquo exercitu*] diuulsum fugere cœpit. Brasidas verò, hoc iam fugiente, cum in dextrum impressionem faceret, vulneratus est. Atque Athenienses quidem ipsum cadentem non animaduerterunt: sed qui proximi stabant, sublatum abportarunt. At dextrum Atheniensium [*cornu*] magis manebat, [*quàm alterum, nec tam praecipiti fuga fugiebat.*] Et Cleon quidem, ita vt principiò non manere, [*nec pugnare*] constituerat, statim fugiens, & [*in ipsa fuga*] a Myrcinio peltato exceptus, [*ab eo*] interfectus est. Eius verò grauis armaturæ milites, cum facto globo in colle substitissent, Clearidam bis, térve irruentem propulsarunt, nec prius cesserunt, quàm Myrciniorum, & Chalcidensium equitatus, & peltati, circunsistentes, atque iaculis petentes, in fugam ipsos verterunt. Cum autem sic vniuersus Atheniensium exercitus iam ægrè diffugeret, & [*ipsorum*] multi per montes ad varias vias se conuertissent, quotquot non perierunt aut statim in ipso congressu, aut a Chalcidensium equitatu, ac peltatis [*postea excepti, ac interfecti,*] reliqui Eionem se receperunt. Brasidæ verò milites, cùm Brasidam ex prœlio exportassent, & seruassent, adhuc spirantem in vrbem importarunt. Et cognouit ille quidem suos vicisse: sed non multo [*temporis spatio*] interiecto animam efflauit. Reliquus autem exercitus, qui cum Clearida erat, cùm à persequendis hostibus rediisset, cadauera spoliauit, & trophæum erexit. Postea verò vniuersi socij Brasidam cum armis prosequuti, publicè sepelierūt in vrbe, ante forum, quod nunc est. Deinde Amphipolitani, cùm ipsius monumētum septo circundedissent,

A καὶ προσβαλὼν τοῖς ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς θρακίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἀθηναίους θορυβηθῆναι. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν ἠόνα, ὅπερ δὴ καὶ προκεχωρήκει, [1] εὐθὺς ἀπορραγὲν [2] ἔφυγε. καὶ B ὁ Βρασίδας, ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ, [4] ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ, τιτρώσκεται· καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, [5] οἱ δὲ πλησίον, ἄραντες [6] ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον, καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς φεύγων, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ, ἀποθνήσκει. [7] οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον, τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο, καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλ- C λόντα, [8] καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἥ τε μυρκινία καὶ ἡ χαλκιδικὴ ἵππος, καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὴ τὸ στράτευμα πᾶν ἤδη τῶν ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς, καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν, [9] ἢ ὑπὸ τῆς χαλκιδικῆς ἵππου, καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ [10] ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν ἠόνα. οἱ δὲ, τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης, καὶ διασώσαν- D τες, ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν. καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, * [11] οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως, νεκρούς τε ἐσκύλευσε, καὶ τροπαῖον ἔστησε. μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι, δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης. καὶ τὸ λοιπὸν οἱ ἀμφιπολῖται, [12] περιείρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον,

[1] Καὶ προκεχωρήκει] [illegible]. [2] Εὐθὺς ἀπορραγὲν] ἀποσπασθὲν τῆς ἄλλης τάξεως. [3] Ἔφυγε] [illegible] ὁ Βρασίδας [illegible] μέσους, ὁρμήσας πρὸς [illegible], καὶ [illegible] αὐτὸ, μετέβη πάλιν πρὸς τὸ δεξιὸν τῶν ἀθηναίων. [4] Ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ] [illegible] τῷ δεξιῷ. [5] Οἱ δὲ πλησίον] τῆς Βρασίδου δυνάμεως. [6] Ἀπήνεγκαν] ἤνεγκαν εἰς τὴν πόλιν. [7] Οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες ὁπλῖται] ἤγουν αὐτοῦ τοῦ Κλέωνος. [illegible]. [8] Καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν] [illegible] καί. [9] Ἢ ὑπὸ τῆς χαλκιδικῆς] ἤγουν, ὕστερον μετὰ τὴν μάχην φεύγοντες. [10] Ἀπεκομίσθησαν] διεσώθησαν. *.[11] Οὐ πολὺ διαλιπὼν] χρόνου μέρος, ἢ διάστημα. [illegible] μετ᾽ ὀλίγον. Æ. P. [12] Περιείρξαντες] ἤγουν [illegible].

ὡς ἥρωΐ τε [1] ἐντέμνουσι, καὶ τιμὰς δεδώκασιν, [2] ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας· καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβαλόντες [3] τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως [4] περιέσεσθαι· νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι, καὶ [5] ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες· [6] τὸν δὲ Ἅγνωνα, κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων, οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως οὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν, περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων, ἑπτά· διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν [7] οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου, τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος, Ῥαμφίας, καὶ Αὐτοχαρίδας, καὶ Ἐπικυδίδας, Λακεδαιμόνιοι, ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν. καὶ ἀφικόμενοι [8] ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι, καθίσταντο ὅ, τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν, ἔτυχεν ἡ [9] μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, εὐθὺς μέχρι μὲν *[10] πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν· κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιὰν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου, νομίσαντες [11] οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι, [12] τῶν τε Ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπεληλυθότων, καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῇσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας. Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην,

A ut heroi parentarunt, & honores tribuerunt, certamina, & sacrificia anniuersaria. Coloniam etiam ipsi, ut eius conditori attribuerunt, deiectis Agnonis ædificiis, omniq; monumento deleto, si quid fortè supererat, quod coloniæ ab eo deductæ memoriam conseruare posset. existimantes Brasidam quidem suum seruatorem extitisse, simul etiam in præsentia, propter Atheniensium metum, Lacedæmoniorum societatem ambientes. Agnonē verò, propter Atheniensiū hostium inimicitias, non B æquè ex vsu suo his honoribus [*a se*] affectū iri, nec [*hos ipsi ut ab hostibus habitos,*] gratos fore. Mortuos tamen Atheniensibus reddiderunt. Obierunt autem, ex Atheniensibus quidem, ad sexcentos, ex aduersariis verò, septē. quia non acie instructa iustum prœlium commissum fuerat: sed potius eiusmodi casu, metuq; prius incusso. Cum autem Athenienses suorum cadauera sustulissent, ipsi quidem domum classe vecti redierunt. At qui cum Clearida erant, res Amphipolitanas constituebant, [*atque stabiliebant.*] Sub eadem æstatis extremæ tempora, C Rhamphias, & Autocharidas, & Epicydidas, Lacedæmonij, nongentorum grauis armaturæ militum supplementum in Thraciam ducere cœperāt. Et cùm Heracleam, quæ est in agro Trachinio, peruenissent, quicquid ipsis non rectè se habere videbatur, constituerunt. Sed cùm [*ibi*] morarētur, hoc prœlium [*interea*] commissum est, & hæc æstas excessit. Insequutæ autem hyemis initio statim, Rhamphias, & qui cum eo erant, ad Pierium vsque Thessaliæ [*montem*] progressi sunt. sed cum D Thessali [*eos transire*] prohiberent, simul etiam cùm Brasidas obiisset, ad quem has copias ducebant, domum reuerterunt, existimantes haudquaquam amplius [*huius supplementi longius ducendi*] tempus opportunum esse, tum quòd Athenienses prœlio victi [*iam*] discessissent, tum quod ipsi idonei non essent ad peragendum aliquid [*eorum,*] quæ Brasidas animo conceperat. Præcipuè verò discesserunt, quòd scirent, quum domo exissent, Lacedæmonios ad pacem magis, [*quàm ad bellum,*] animos habuisse propensos. Accidit etiam ut statim post prœlium ad Amphipolin commissum,

---

[1] Ἐντέμνουσιν] ἐναγίζουσιν. ἐναγίσματα προσφέρουσι. θύουσι. [2] Ἀγῶνας, καὶ ἐτησίους θυσίας] ἤγουν, δι' ἧς θυσιάζειν καὶ ἀγωνίζονται. [3] Τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα] Ἁγνώνεια, τὰ τοῦ Ἅγνωνος· ἐκεῖνος ὁ Ἅγνων Ἀθηναῖος ἦν, ὁ οἰκιστὴς τῆς Ἀμφιπόλεως. [4] Περιέσεσθαι] φυλαχθήσεσθαι. [5] Καὶ ἐν τῷ παρόντι] πρὸς τὸ παρόν. [6] Τὸν δὲ Ἅγνωνα] ὁ τοῦτο λέγει ὅτι ὁ Ἅγνων οὐχ ἡδέως τὰς τιμὰς, ἀλλὰ οὔτε συμφέρειν τοῖς Ἀμφιπολίταις τιμᾶν αὐτοὺς τὸν Ἅγνωνα, διὰ τὸ κολακεύειν τοὺς Λακεδαιμονίους, οὔτε ἡδὺ ἦν τοῖς Ἀμφιπολίταις τὸ τιμᾶν αὐτόν. [7] Οἱ μὲν ἐπ' οἴκου ἀπέπλευσαν] οἱ Ἀθηναῖοι. [8] Ἐς Ἡράκλειαν] Ἡράκλεια ἡ ἐν Τραχῖνι τῆς Θρᾴκης. [9] Μάχη αὕτη] ἡ κατὰ τὴν Ἀμφίπολιν τοῦ Βρασίδου. *[10] Πιερίου] δηλονότι ὄρους. ὄρος δὲ Πίερον, αἰτιατικῶς, Πίερος. οὕτω γὰρ τοῦτο τὸ ὄρος ἐκαλεῖτο· ἢ πιερὸν, χωρίον, ἤγουν τῆς Πιερίας, ἥπερ ἦν Θεσσαλίας χώρα. Æ. P. [11] Οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι] οὐκ ἐν καιρῷ ἔτι εἶναι. [12] Τῶν δὲ Ἀθηναίων] τῶν μὲν Ἀθηναίων, διὰ τὸ ἡττηθῆναι, ἀποκεχωρηκότων· τῶν δὲ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, οὐκ ὄντων δυνατῶν δρᾶσαι ὧν ὁ Βρασίδας ἐνενόει.

& Rhamphiæ ex Thessalia reuersionem, neutri vllam belli partem amplius attingerent: sed animos ad pacem potius propensos haberent. Athenienses quidem, quòd & apud Delium, & paulo pòst rursus ad Amphipolin, cladem accepissent, nec certam virium spem amplius haberent, qua freti fœdera prius admittere noluerãt, existimãtes se propter præsentem felicitatem [*Lacedæmoniis*] superiores euasuros. Præterea suos socios reformidabãt, ne propter [*sua*] belli offensiones elati, magis [*à se*] deficerent. Eosque pœnitebat, quòd post res ad Pylum gestas, idoneam occasionem nacti, compositionem, [*fœdusq́ cum Lacedæmoniis*] non fecissent. Lacedæmonij verò vicissim, quòd bellum ipsis præter opinionem eueniret, in quo, intra paucos annos Atheniensium potentiam [*à se*] euersum iri putarant, si [*ipsorum*] agrum vastarent. Sed cum in illam calamitatem incidissent, quam in insula [*Sphacteria*] acceperant, [*quæ talis fuerat,*] qualis nunquam antè Spartæ contigerat, cumque [*ipsorum*] ager latrociniis infestaretur ab illis, qui è Pylo, & Cytheris prodibant, & Helotes ad hostes transfugerent, & suspicio, [*metusq́,*] semper esset, ne & illi, qui [*domi*] remanebant, confisi iis, qui extra erant, pro præsenti rerum suarum statu, sicut & prius, aliquas res nouas molirentur. Huc accedebat quòd tricennale fœdus cum Argiuis ictum iam exibat. nec aliud Argiui facere volebant, nisi quis agrum Cynurium ipsis restitueret. Iraque putabant se non posse simul bellum cum Argiuis, & Atheniensibus gerere. Quinetiam nonnullas Peloponnesi ciuitates à se ad Argiuos defectionem facturas suspicabantur. quod etiam accidit. Hæc igitur vtrisque reputantibus compositio facienda videbatur: nec minus Lacedæmoniis, virorum, qui in insula capti fuerant, recipiendorũ desiderio. Nonnulli enim ipsorum erant & Spartani, & viri [*ciuitatis*] primarij, & propter parem dignitatem cum ipsis [*primariis*] cognatione coniuncti. Quamobrem etiam statim post ipsos captos [*de compositione*] agere cœperant:

A καὶ τὴν Ραμφίου ἀναχώρησιν ἐκ θετταλίας, ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι [1] ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον. [2] οἱ μὲν ἀθηναῖοι, πληγέντες ἐπί τε τῷ δηλίῳ, [3] καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδὰς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ [4] καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδοίκεσαν σφῶν, μὴ διὰ τὰ
B σφάλματα [5] ἐπαιρόμενοι, [6] ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι. [7] μετεμέλοντό τε, ὅτι [8] μετὰ τὰ ἐν πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν. [9] οἱ δ' αὖ λακεδαιμόνιοι, παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ [10] ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ [11] τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω γεγένητο τῇ σπάρτῃ, καὶ λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς πύλου καὶ κυθήρων, [12] αὐτομολούντων τε τῶν εἱλώτων·
C καὶ ἀεὶ προσδοκίας οὔσης μή τι [13] καὶ οἱ ὑπομένοντες, [14] τοῖς ἔξω πίσυνοι, πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον, νεωτερίσωσι. ξυνέβαινε δὲ καὶ [15] πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς [16] ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι· καὶ ἄλλας [17] οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει. ὥστ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο ἀργείοις καὶ ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς ἀργείους, ὅπερ καὶ ἐγένετο.
D [18] ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι. [19] ἦσαν γὰρ οἱ σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε, καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς [20] μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν·

[1] Ἅψασθαι μηδετέρους] ἀθηναίους καὶ πελοποννησίους. [2] Οἱ μὲν ἀθηναῖοι, πληγέντες] ζημιωθέντες. [3] Καὶ δι' ὀλίγου αὖθις] αὖθις δὲ, μετ' ὀλίγον. καὶ οὐκέτι πιστεύοντες τῇ ἰσχύϊ τῇ αὐτῶν, δι' ἣν πρότερον οὐ προσεδέχοντο τὰς σπονδάς. [4] Καθυπέρτεροι γενήσεσθαι] τῶν λακεδαιμονίων. [5] Ἐπαιρόμενοι] κινούμενοι. [6] Ἐπὶ πλέον ἀποστῶσι] τῶν ἀθηναίων. [7] Μετεμέλοντό τε] μετεμέλοντό τε, ἐξὸν, καλῶς καιροῦ ἐπιτηδείου παραγενομένου τῷ ἀτυχήματος, [illegible] τοῖς λακεδαιμονίοις. [8] Μετὰ τὰ ἐν πύλῳ] κατορθώματα. [9] Οἱ δ' αὖ λακεδαιμόνιοι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ μετεμέλοντο. [10] Ὤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν] ἤγουν, δι' ὀλίγων ἐτῶν καταλύσειν. [11] Τῇ ἐν τῇ νήσῳ] τῇ σφακτηρίᾳ. [12] Αὐτομολούντων τε] παρὰ τοὺς ἐν πύλῳ δηλαδὴ ἀθηναίους μήπως αὐτομολήσωσιν οἱ εἵλωτες οἱ ὑπομένοντες παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις, πιστεύοντες τοῖς ἔξω, τουτέστι τοῖς ηὐτομοληκόσι διὰ τὰ συμβεβηκότα τοῖς λακεδαιμονίοις. [13] Καὶ οἱ ὑπομένοντες] οἱ ὑπόλοιποι. [14] Τοῖς ἔξω πίσυνοι] αὐτομολήσασι δηλαδή. [15] Πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις. [16] Ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι] λήξει. [17] Οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι] ἤγουν μετὰ σπονδῶν ποιεῖσθαι. [18] Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς] λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις δηλονότι. [19] Ἦσαν γὰρ οἱ σπαρτιᾶται] [illegible] ἦσαν γὰρ [illegible] αὐτῶν σπαρτιᾶταί τε καὶ πρῶτοι καὶ τοῖς πρώτοις ξυγγενεῖς. ὡς τὸ εἰκὸς οὖν, οἱ ξυγγενεῖς αὐτῶν σπουδὴν ἐποιοῦντο. [20] Μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν] τὴν εἰρήνην δηλονότι.

ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι [1] οὔπως ἤθελον, [2] εὖ φερόμενοι, [3] ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ, παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν [4] ἐνδεξαμένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο, καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ * [5] ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ ([6] ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, [7] ὁ δὲ, γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος B νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν, καὶ ἀπιστότερος [8] διαβάλλων) τότε δὴ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν, Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, [9] πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο. Νικίας μὲν βουλόμενος, * [10] ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν, καὶ ἠξιοῦτο διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα C ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο· νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν, [11] καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον, [12] τὴν εἰρήνην παρέχειν. Πλειστοάναξ δὲ, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν [13] διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις [14] αἰεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον [15] παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνοι. [16] τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ, ὥστε D χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις, [17] Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα [18] ἐκ τῆς ἀλλοτρίας εἰς τὴν ἑαυτῶν [19] ἀναφέρειν.

A sed Athenienses, quòd rem feliciter gererent, bellum æquis conditionibus nódum deponere volebant. Sed cùm ipsi cladem ad Delium accepissent, côfestim Lacedæmonij, quòd scirent [*ipsos pacem*] tunc facilius admissuros, annuas inducias fecerunt, per quarum tempus oportebat [*vtrosq; convenientes, &*] colloquia habentes de longiore [*pacis*] tempore côsultare. Postea verò quam & ad Amphipolin Athenienses cladem acceperunt, & Cleon, & Brasidas mortem oppetierunt, qui vtrinq; paci maximè aduersabantur (hic quidê, quod rem B in bello feliciter gereret, ac honores ideo consequeretur: ille verò, quòd rebus pacatis sua flagitia manifestiora fore, suamque autoritatem in obtrectando imminutum iri putaret.) tunc verò in vtraque ciuitate, duo, qui ad principatum maximè properabant, Plistoanax Pausaniæ [*filius,*] Lacedæmoniorum Rex; & Nicias Niccrati [*filius,*] qui eorum, qui tunc [*in Atheniensi Remp.*] viuebant, in re militari longè felicissimus erat, multo magis, [*quã cæteri, ad pacem*] animis erant propêsis. Ac Nicias quidem, C quòd interea, dum nullam cladem accepisset, & autoritatem [*inter suos*] obtineret, [*suam*] felicitatem conseruare, & cùm in præsentia tam se ipsum, quàm [*cæteros*] ciues [*bellicis*] laboribus liberare, tum etiam posteritati nomen relinquere vellet, quòd Rempubl. in nullum discrimen vnquam adduxisset. Existimabat autem hoc ita demum contingere posse, si nullum periculum adiretur, & [*ei,*] qui se ipsum fortunæ minimè committeret. hanc verò periculorum vitationem à pace [*mortalibus*] præ- D beri [*putabat.*] Plistoanax verò, quòd propter [*suum in patriam ab exilio*] reditum, ab inimicis per obtrectationem accusaretur, & Lacedæmoniorum animis, quotiescunque cladem aliquam accepissent, ab illis quasi religio semper obiiceretur, quòd propter ipsius reditum contra leges ipsi concessum hæc acciderent. Criminabantur enim ipsum cum fratre Aristocle vatem, quæ Delphis erat, induxisse, vt Lacedęmoniis Theoris, qui ad oracula petenda eò proficiscebantur, hæc diu responderet; vt Ioue sati semidei prolem ex alieno solo in suum reducerent.

---

[1] Οὔπως ἤθελον] οὐδὲ ὅλως ἤθελον. [2] Εὖ φερόμενοι] ἤγουν εὐτυχοῦντες. [3] Ἐπὶ τῇ ἴσῃ] ὥστε τὸ περιεχόμενον αὐτοῖς μόνον ἔχειν, ἀλλὰ δηλονότι καὶ περιττότερον. [4] Ἐνδεξαμένους] ἤτοι προσδεξαμένους, δηλονότι τὴν εἰρήνην. * [5] Ἀμφοτέρωθεν] ἐξ ἀμφοτέρας πόλεως, ὁ μὲν ἐκ Σπάρτης· ὁ δὲ, ἐξ Ἀθηνῶν. Æ. P. [6] Ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν] ὁ Βρασίδας. [7] Ὁ δὲ] ὁ Κλέων. [8] Διαβάλλων] προσδεξαμένους, λοιπὸν τὴν εἰρήνην. [9] Πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος] ἤτοι ὁ πλείστοις προσχήμασι. * [10] Ἐν ᾧ] χρόνῳ δηλονότι. [11] Καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδιδῶσι] τῇ ἀλόγῳ φορᾷ τῆς τύχης. [12] Τὴν εἰρήνην παρέχειν] οὕτω δηλονότι. [13] Διαβαλλόμενος] ἤγουν ὑβριζόμενος. [14] Ἀεὶ προβαλλόμενος] ἤγουν κατηγορούμενος. [15] Παρανομηθεῖσαν] ἤγουν, παρανόμως δοθεῖσαν αὐτῷ. [16] Τὴν γὰρ πρόμαντιν] ἤγουν, τὴν προσαγορεύουσαν ὁμαντείας. [17] Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα] ἡμιθέου μὲν, τοῦ Ἡρακλέους λέγει· σπέρμα δὲ, τὸν ἀπόγονον. τοῦτο δὲ ἦν ὁ Πλειστοάναξ. ἀναφέρειν δὲ, τὸ κατάγειν. εὐλάκαν δὲ, τὴν ὕνιν Λακεδαιμόνιοι λέγουσιν. ὕνις δὲ, τὴν σίδηρον, ἀπὸ τοῦ λακαίρειν, ἤτοι σχάζειν. εὐλάξειν δὲ, ἀροτριᾶν. ὥστε ὁ λέγει, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν. τουτέστι, λιμὸν ἔσεσθαι, καὶ πολλοῦ πρίασθαι τὸν σῖτον ὠνήσασθαι, ὥσπερ ἀργυροῖς ἐργαλείοις χρωμένους. ἢ ἐπεὶ οὐ λίαν πλοῦτον φασὶν αὐτοῖς τὴν γῆν γεωργεῖν, ὥσπερ οἱ ἀργυροῖς ἐργαλείοις ἔχουσιν. [18] Ἐκ τῆς ἀλλοτρίας] ἤγουν ὑπερορίας. [19] Ἀναφέρειν] ἀνακαλεῖσθαι.

aliòqui [*ceteram*] argenteo vomere araturos. Tandem vero [*eandem vatem*] Lacedæmonios impulisse ad eũ, qui in Lycæum confugerat, propter suspicionẽ munerum quondam [*ab hostibus*] acceptorũ, vt ex Attica, [*ea non vsitata, domum*] rediret, & qui dimidiatas ædes templi Iouis, Lacedæmoniorum metu, tunc incolebat, vndeuicesimo [*post illud oraculum editũ*] anno, eiusmodi choris, atq; sacrificiis [*in patriam*] reducendum, quibus, quum primùm Lacedæmonem condiderunt, Reges creatos prosequi instituerant. Plistoanax igitur hanc [*inimicorum*] criminationẽ grauiter ferens, & existimans, in pace quidem, si nulla belli offensio [*Reipub.*] cõtingeret, simul etiam si Lacedæmonij suos reciperent, se quoq; inimicorum criminationibus, [*ac obtrectationibus*] minus obnoxium fore: sed belli tẽpore semper necesse esse ciuitatis principes, propter calamitates, [*quas bellum afferre solet,*] criminationibus, [*& calumniis*] obnoxios esse. [*idcirco*] ad compositionem animo erat propenso. Atque per illam hyemem in colloquium iuerunt. Et vere iam instante, apparatus a Lacedæmoniis [*hosti*] palam intentatus fuit, & nuntiis per ciuitates circummissis significatus, vt ad munitiones [*in agro Attico*] extruendas [*se præpararent,*] vt Athenienses [*his intellectis*] dicto faciliùs audientes essent. Cùm autem in conciliis, post multa postulata vltrò, citroque ab vtrisque in medium prolata, conueniret, vt pax fieret ea conditione, vt vtrique redderent ea, quæ bello cepissent: sed Athenienses Nisæam retinerent. Nam cùm Platæam vicissim repeterent, Thebani responderunt se hanc vrbem tenere neque vi, neque proditione: sed deditione ab ipsis [*Platæensibus*] facta. Quamobrem Athenienses quoque eodem modo Nisæam [*à se teneri dixerunt.*] Tunc igitur Lacedæmonij, cùm suos socios aduocassent, & cæteri omnes, præter Bœotos, & Corinthios, & Eleos, & Megarenses (his enim quæ fiebant haud placebant) decretum de bello finiendo fecissent, compositionem fecerũt, & fœdus cum Atheniensibus percusserunt,

A εἰ δὲ μὴ, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν. χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς λακεδαιμονίους φυγάδα αὐτὸν ἐς λύκαιον, διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀττικῆς ποτὲ [1] μετὰ δώρων δοκοῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς [2] οἰκοῦντα, φόβῳ τῷ λακεδαιμονίων, [3] *ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ, τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν, ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον λακεδαίμονα κτίζοντες, τοὺς βασιλέας καθίσταντο. ἀχθόμενος οὖν [4] τῇ διαβολῇ ταύτῃ, καὶ νομίζων, ἐν εἰρήνῃ μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων, κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς [5] ἀνεπίληπτος εἶναι, πολέμου δὲ καθεστῶτος, ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προυθυμήθη τὴν ξύμβασιν. καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον [6] ᾖσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη [7] παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν λακεδαιμονίων περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις [8] ὡς ἐπιτειχισμὸν, ὅπως οἱ ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν· καὶ ἐπεὶ [9] ἐκ τῶν συνόδων, ἅμα πολλὰς [10] δικαιώσεις [11] προενεγκόντων ἀλλήλοις, ξυνεχωρεῖτο, ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας, τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, νίσαιαν δ᾽ ἔχειν ἀθηναίους. [12] ἀνταπαιτούντων γὰρ πλάταιαν, οἱ θηβαῖοι ἔφασαν, οὐ βίᾳ [13] ἀλλ᾽ ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων, καὶ οὐ προδόντων, [14] ἔχειν τὸ χωρίον· καὶ οἱ ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ [15] τὴν νίσαιαν. τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν βοιωτῶν, καὶ κορινθίων, καὶ ἠλείων, καὶ μεγαρέων, τῶν ἄλλων, ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα) ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς ἀθηναίους.

τῷ δίκαιον

* π. ἔτη. F. P.

[1] Μετὰ δώρων δ.] εἰ μὲ. τῷ δίκαιον αἰτίᾳ [illegible] ἀναχώρησιν [illegible] ἀττικῆς ποτὲ μετὰ δώρων δοκούσης ἀναχωρήσεως. οἱ [illegible] ἀναχώρησιν μᾶλλον, ἀντὶ ἀναχωρήσεως [illegible] δίκαιον ἐπὶ τῇ λήψει τῶν δώρων [illegible] ἐκ τῆς ἀττικῆς ποτὲ μετὰ δώρων [illegible] ἀναχώρησιν. [illegible] [2] Οἰκοῦντα, φόβῳ τῷ λακεδαιμονίων] ὁ Πλειστοάναξ διαφυγὼν, ᾤκησεν ἐν * λυκαίῳ. τὸ δὲ [illegible] τὴν οἰκίαν, τὸ μὲν ἥμισυ ἦν ἱερὸν, τὸ δὲ [illegible]. [3] Ἔτει ἑνὸς δέοντι] τῷ [illegible] τοῦ χρόνου. [illegible] μετὰ τὸ χρόνον [illegible] τὴν μαντείαν, προτρέψαι τοὺς [illegible] χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς λακεδαιμονίους, [illegible]. [4] Τῇ διαβολῇ] τῇ ὕβρει τῶν ἐχθρῶν. [5] Ἀνεπίληπτος εἶναι] μὴ ἂν αὐτὸς παρέξειν κατηγορίας ἀφορμὴν, προὐθυμήθη τὴν ξύμβασιν. [6] Ἤισαν ἐς λόγους] ἀλλήλοις διελέγοντο. [7] Παρασκευή τε προεπανεσείσθη] ἡ πολεμικὴ παρασκευὴ προεπηγγέλθη. [8] Ὡς ἐπιτειχισμὸν] ὡς μελλόντων φρούρια ἐπιτειχίσειν ἐν τῇ ἀττικῇ τῶν λακεδαιμονίων. [9] Ἐκ τῶν συνόδων] ἐπειδὴ συνερχόμενοι οἱ ἀθηναῖοι καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐπιζητοῦντες κατὰ τὸ δίκαιον παρ᾽ ἀλλήλων εἶναι συνέβη. [10] Δικαιώσεις] αἰτήματα δίκαια. [11] Προενεγκόντων] προβαλόντων. [12] Ἀνταπαιτούντων γὰρ] τῶν ἀθηναίων. [13] Ἀλλ᾽ ὁμολογίᾳ] ἑκουσίως δεδωκότων. [14] Ἔχειν τὸ χωρίον] τὴν πλάταιαν. [15] Τὴν νίσαιαν] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ ἔχειν [illegible] μὴ ἄλλους [illegible].

* π. λυκαίῳ. Æ. P.

* ἐ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε κ.τ.λ. τάδε, Σπονδὰς. F.P.

καὶ *ὤμοσαν*[1] ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τάδε, Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλεις, Περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν, καὶ ἰέναι, καὶ μαντεύεσθαι,[2] καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλόμενον, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν, καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ Δελφοὺς, [3]αὐτονόμους εἶναι, καὶ αὐτοτελεῖς, [4]καὶ αὐτοδίκους καὶ αὑτῶν, καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν, κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ, μήτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ, μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι [5]διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους,[6] δικαίῳ χρήσθων, καὶ ὅρκοις, καθ' ὅτι ἂν ξυνθῶνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις,[7] φερούσας τὸν φόρον [8]τὸν ἐπ' Ἀριστείδου, αὐτονόμους εἶναι.[9] ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους, μηδὲ τοὺς ξυμμάχους,[10] ἐπὶ κακῷ,[11] ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ, αἵδε, Ἄργιλος, Στάγειρος, Ἄκανθος, Σκῶλος, Ὄλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων, μήτε Ἀθηναίων. ἢν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι *[12]αὐτοὺς Ἀθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους, καὶ Σιγγαίους, οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον. ἀπο-

κατὰ δίκαις

A & iureiurando confirmarunt, & [*viciſsim*] illi apud Lacedæmonios hæc, [*quæ ſequuntur, iureiurando confirmarunt.*] Fœdera fecerunt Athenienſes, & Lacedæmonij, & [*vtrorunq.*] ſocij, iſtis conditionibus, & in ſingulis ciuitatibus [*hæc*] iureiurando rata habuerunt, Quod attinet ad publica templa, licere cuilibet tutò, terra, mariq́; [*eo*] proficiſci, & immolare, & oracula conſulere, & ſacrorum procuratores ad ea conſulendum mittere, patrio inſtituto. Fanum verò, templū́q; Apollinis, quod eſt Delphis, B ipſoſq; Delphos liberos eſſe, ita vt vtantur ſuis legibus, ſuis vectigalibus, ſuiſq; iudiciis in decidendis controuerſiis tū eorum, qui in vrbe habitant, tum eorum, quos in ſua ditione habent, [*idq́.*] patrio inſtituto. Eſſe porrò fœdera annos quinquaginta Athenienſibus, ac Lacedæmoniis, & vtrorunque ſociis, ſyncera, & innoxia, terra, marique. Item neque Lacedæmoniis, neque Athenienſibus, eorúmve ſociis, arma ſibi inuicem inferre, damni dandi cauſa, vlla vel arte, vel machinatione, liceat. Si C qua controuerſia inter eos oriatur, iure agant, & iureiurando, prout inter eos conuenerit. Lacedæmonij verò, eorumq́; ſocij Amphipolin Athenienſibus reddant. Incolis verò ciuitatum, quaſcunq; Lacedæmonij Athenienſibus tradiderūt, cum ſuis facultatibus abire liceat, quocunq; voluerint. Ipſæ verò ciuitates liberæ ſint, ita tamen, vt pendant tributum, quod Ariſtidis tempore impoſitum pendebāt. Quoniam autem fœdera facta ſunt, Athenienſibus, eorumq́; ſociis ius ne ſit arma, nocēdi cauſa, illis inferre, ſi tributum pendāt. Illarum D autem ciuitatū hæc ſunt nomina, Argilus, Stagirus, Acāthus, Scolus, Olynthus, Spartolus. Neutrorum verò, aut Lacedæmoniorum, aut Athenienſiū, ſociæ ſint. Quod ſi Athenienſes his ciuitatibus perſuadere poſſint, [*vt ſocietatem ſecum inire velint,*] Athenienſibus ſocietatem cum ipſis volentibus facere liceat. Mecybernæi verò, & Sanæi, & Singæi, ſuas ipſorum vrbes incolant, quemadmodum Olynthij, & Acanthij. Lacedæmonij verò, eorumque ſocij Panactum Athenienſibus reddant. Et vi-

*[1] Ἐκεῖνοι] οἱ Ἀθηναῖοι. κἀνταῦθα ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τὸ προειρημένον ὤμοσαν ἐπαναληπτέον. Æ.P. [2] Καὶ θεωρεῖν] θεωροὺς πέμπειν. [3] Αὐτονόμους εἶναι] ἤγουν, τοῖς καθ' αὑτοὺς νόμοις χρωμένους. [4] Καὶ αὐτοδίκους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἔχειν αὐτοτελεῖς αὐτοὺς καὶ μὴ ἄλλοις συντελοῦντας. αὐτόδικοι ἄνθρωποι, οἱ ἐν αὐτοῖς τὴν διαφορὰν δίκῃ λύοντες, καὶ μὴ μετάγοντες αὐτὴν εἰς ἑτέρους ἀνθρώπους. [5] Διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους] ἤτοι, Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους. [6] Δίκαις χρήσθων] ἤγουν κρίσεσι δικαίαις. [7] Φερούσας τὸν φόρον] διδούσας τὸ ἐτήσιον τέλος. [8] Τὸν ἐπ' Ἀριστείδου] ταχθέντα δηλονότι. [9] Ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω] ἐὰν ἀποδιδῶσι τὸν φόρον οἱ σύμμαχοι τοῖς Ἀθηναίοις, ὅπλα μὴ ἐπιφερέτωσαν αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὰς σπονδάς. [10] Ἐπὶ κακῷ] τῶν πόλεων. [11] Ἀποδιδόντων τὸν φόρον] τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι. *[12] Αὐτοὺς] πρὸς τὸ σημαινόμενον δεῖ ἀναφέρειν, ἤγουν πρὸς τοὺς πολίτας. Æ.P.

ciſſim

uicissim Athenienses reddant Lacedæmoniis A Coryphasium, & Cythera, & Methonem, & Pteleum, & Atalantem, & quoscunque Lacedæmoniorum captiuos in carcere, vel Athenis, vel alibi intra suæ ditionis fines habent. Item dimittant Peloponesios, qui Scionæ obsidentur, cæterosque Lacedæmoniorum socios, quotquot sunt Scionæ, & quotquot Brasidas eò misit. si quis deniq; Lacedæmoniorum socius vel Athenis, vel alibi, intra fines imperij, quod Athenienses habent, in carcere detinetur, [*eum missum faciant.*] Vicissim etiam Lacedæmonij, eorumque socij [*Atheniensibus*] eodem modo reddant quoscunque Atheniensium, sociorumve penes se habent. De Scionæis verò, & Toronæis, & Sermylæis, & si quam aliam ciuitatem habent Athenienses, Athenienses de ipsis, & de aliis ciuitatibus arbitratu suo statuant. Iidem etiam apud Lacedæmonios, eorumque socios, in singulis ciuitatibus iusiurandum iurent. Vtrique autem iusiurandum more patrio receptum, quod in vtraque ciuitate maximũ, [*ac religiosissimum*] habetur, iurẽt. Iusiurandum autem in hæc verba iuretur: Stabo his pactis, atq; his fœderibus, syncerè, & sine dolo. Lacedæmonij autem, eorumq; socij iusiurandum eodẽ modo apud Athenienses iurent. Hoc autẽ vtriq; quotannis renouent, & cippos erigãt Olympię, Pythone, in Isthmo, & Athenis, in arce: & Lacedæmone, in Amyclæo. Si quid autem alterutri per obliuionem pręterierint, & si quid rectis rationibus [*vtrinque*] allatis discussum, [*mutandum vtrisq; visum fuerit, id*] in iis locis, [*tabulisve*] mutare fas sit, eo modo, quo vtrisq; Atheniensibus, & Lacedæmoniis, visum fuerit. Quum autem fœdera percussa fuerunt, Plistolas Ephorus [*Spartæ*] magistratum gerebat, Artemisij mensis quarto ante finem die; Athenis verò, Archon erat Alcæus, Elaphebolionis mensis sexto ante finem die. Iurarũt autem, fœdusque percusserunt, ex Lacedæmoniis quidem, isti, Plistolas: Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Telles, Alcinidas, Empedias, Menas, Lamphilus. Ex Atheniensibus verò isti, Lampon, Isthmionicus,

A ἀποδόντων δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίοις [1] Κορυφάσιον, καὶ Κύθηρα, καὶ Μεθώνην, καὶ Πτελεὸν, καὶ Ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λακεδαιμονίων [2] ἐν τῷ δημοσίῳ τῷ Ἀθηναίων, ἢ ἄλλοθί που ὅσης Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν [3] ἐν δημοσίῳ. καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορκουμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν Σκιώνῃ εἰσὶ, καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψε· καὶ εἴ τις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ἀθήναις ἐστὶν ἐν B τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθί που ἧς Ἀθηναῖοι ἄρχουσιν ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὕς τινας ἔχουσιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, [4] κατὰ ταὐτά. Σκιωναίων δὲ, καὶ Τορωναίων, καὶ Σερμυλίων, καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι, Ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ, τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Ἀθηναίους πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι [5] τὸν μέγιστον C ἐξ ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος, ἔστω ὅδε, * Ἐμμενῶ ταῖς ξυνθήκαις. καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσδε, δικαίως καὶ ἀδόλως. ἔστω δὲ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις * κατὰ ταὐτὰ ὅρκος πρὸς Ἀθηναίους. τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆσαι Ὀλυμπίασι, καὶ Πυθοῖ, καὶ * [6] Ἰσθμῷ, καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν πόλει, καὶ ἐν Λακεδαίμονι * [7] ἐν Ἀμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁποτεροιοῦν, καὶ ὅτου πέρι, λόγοις δικαίοις χρωμένοις, εὔορ D κον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι [8] ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις. Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος Πλειστόλας, Ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ φθίνοντος· ἐν δὲ Ἀθήναις, ἄρχων Ἀλκαῖος, Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε, καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄνθιππος, * [9] Τέλλης, E Ἀλκινίδας, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάμφιλος· Ἀθηναίων δὲ, οἵδε, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος,

* γρ. ἐμμενῶ. F.P.

* κατὰ [illegible] αἰ [illegible] Æ.P.

---

[1] Κορυφάσιον] τὴν πύλον λέγει. [2] Εν τῷ δημοσίῳ] ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. [3] Εν δημοσίῳ] ἀποδότωσαν. [4] Κατὰ ταὐτὰ] [illegible] συμφωνίαν. [5] Τὸν μέγιστον] ἤγουν, [illegible]. * [6] Ισθμῷ] ἐν ἰσθμῷ. ἰσθμοῖ. Æ.P. * [7] Εν ἀμυκλαίῳ] [illegible] ἀμυκλαίῳ [illegible] ἱερῷ, [illegible] περὶ ἐν τοῖς κάτω [illegible] φανερῶς ῥηθήσεται. Æ.P.

[8] Οπῃ ἂν δοκῇ] ἤγουν, ὡς ἂν δοκῇ. * [9] Τέλλης] [illegible] Τέλλης. [illegible] ἀμφοτέρων [illegible] ὁμοίως, [illegible] τοὺς ἄνδρας, [illegible] λέξεις. Æ.P.

" Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεογένης, Ἀριστοκοίτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, [1] ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, [2] αὐτοδεκαετῶν διελθόντων, καὶ ἡμερῶν ὀλίγων [3] παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων, ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα [4] σημαινόντων, πιστεύσας μᾶλλον. [5] οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, [6] οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. [7] κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου, τοῦ [8] ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης πρέσβεις, Ἰσχαγόραν, καὶ Μηνᾶν, καὶ Φιλοχαρίδαν, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, [9] καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς [10] ὡς εἴρητο ἑκάστοις δέχεσθαι. [11] οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας [12] παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἴη [13] βίᾳ ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων [14] αὐτόθεν, ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο· καὶ

A Nicias, Laches, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theagenes, Aristocœtes, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Hæc fœdera facta sunt extrema iam hyeme, simul & sub veris initium, statim ab vrbanis Dionysiis, integro decennio exacto, & aliquot diebus elapsis, à prima irruptione in Atticam facta, & ab huius belli principio. Quilibet autem [*qui hanc historiam legit, bellum, eiusq́; annos*] spectet ex temporibus, [*vt à me suprà demonstratum:*] nō autem B [*spectet*] enumerationem, [*seriemque*] nominum, eorum, qui in singulis ciuitatibus magistratum gesserunt, aut [*nominum tempora*] significantium, propter aliquem honorem, [*ac dignitatem, qua quis alicubi praditus fuerit,*] vt hoc modo plus fidei rebus antè gestis habeat. Illa enim ratio non est certa, quibúsnam vel ineuntibus, vel gerentibus medium magistratū, vel qualibet alia ratione, res quæq; gesta sit. Sed si [*tempora*] per æstates, & hyemes numeret, (vt [*à me iam*] est demonstratum) ex his ambabus dimidiatis [*anni*] partibus, quæ [*coniunctæ*] C *vnum integrum*] annum cōficiunt, hoc primum bellum decem æstates, ac totidem hyemes habuisse, [*id est, decem annos durasse*] comperiet. Lacedæmonij verò (ipsis enim forte obtigit, vt priores redderent ea, quæ haberent) confestim omnes captiuos, quos penes se habebant, dimiserunt: & legatis in Thraciam missis, Ischagora, & Mena, & Philocharida, iusserunt Clearidam Amphipolin tradere Atheniensibus, & cæteros fœdera, vt ex conuento singulis concessum fuerat, admittere, [*& D rata habere.*] Illi verò [*has*] admittere noluerunt, quòd nequaquam commoda esse ducerent. Et ne Clearidas quidem vrbem [*illis*] tradidit, Chalcidensibus gratificari volens, dicens se non posse illis inuitis [*eam Atheniensibus*] tradere. Verùm ipse celeriter cum [*Chalcidensium*] legatis illinc Lacedæmonem profectus, vt se purgaret, si ab Ischagora, eiusque collegis accusaretur, quòd [*magistratibus*] non paruisset: simul

---

[1] Ἐκ Διονυσίων] ἤγουν, μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου. [2] Αὐτοδεκαετῶν] ὁλοκλήρων. [3] Παρενεγκουσῶν] παρελθουσῶν. [4] Σημαινόντων] σημασίαν καὶ δήλωσιν διδόντων. [5] Οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν] ἤγουν, ἀκριβὴς ἡ ἀλήθεια ἐστιν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἷς καὶ ἀρχομένοις (ἤγουν, ἐν τῇ ἀρχῇ οὖσι τοῦ πολέμου) καὶ μεσοῦσιν (ἤγουν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολέμου οὖσιν) ἐπεγένετό τι. [6] Οἷς καὶ] αὐτὶ τοῦ, ὧν καὶ ἀρχομένων, καὶ μεσούντων. ἀρχομένων δὲ νῦν δηλοῖ τὸ ἀρχὴν τοῦ ἄρχειν ποιεῖσθαι.) (πλευτᾶν, παύειν, ἀποθέσθαι τὴν ἀρχήν. μεσοῦν δὲ, τὴν ἀρχὴν δηλονότι, ἤγουν μέσην ἀρχὴν ἄγειν, καὶ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἀρχῆς μέσῳ χρόνῳ ἤδη εἶναι). ἡ δὲ σύνταξις αὕτη, οἷς ἐπεγένετό τι, ἐφ' οἷς ἐγένετό τι. αὐτὶ τοῦ, ἐφ' ὧν ἐγένετό τι, ἐφ' ὧν ἢ ἀρχὴν ἀρχομένων, ἢ μέσην ἀρχὴν ἀρχόντων ἕκαστα ἐγένετο. Æ. P. [7] Κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας] κατὰ θέρη (φησὶ) καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἔτη σκοπείτω τις, καὶ μὴ ἐξαριθμείσθω μήτε τοὺς ἄρχοντας, μήτε τοὺς ἀπὸ τιμῆς ἐπωνύμους τοῖς ἔτεσι γεγενημένους. οὐ γὰρ ἀκριβὲς ἐστὶ διὰ τοὺς χρόνους τῶν πράξεων λαμβάνειν, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν ἀρχόντων, καὶ κατὰ τοὺς μέσους, καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους, πολλὰ ἐγένετο. τὸ αἴτιον δὲ τοῦ Θουκυδίδου κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας τὸν χρόνον διῃρηκέναι, καὶ μὴ κατ' ἐνιαυτόν. [8] Ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος] ὅτι δέκα ἔτη ἐπολέμησαν Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι. [9] Καὶ τοὺς ἄλλους] συμμάχους. [10] Ὡς εἴρητο ἑκάστοις] συνεφωνήθη. [11] Οἱ δ' οὐκ ἤθελον] δέξασθαι τοὺς Ἀθηναίους. [12] Παρέδωκε τὴν πόλιν] τὴν Ἀμφίπολιν. [13] Βίᾳ ἐκείνων] τῶν Χαλκιδέων. [14] Αὐτόθεν] ἤγουν, ἀπὸ τῆς Ἀμφιπόλεως.

etiam

etiam eo consilio, vt tentaret si fortè pacis cõditiones adhuc immutari possent: cùm [*eas*] cõfirmatas comperisset, ipse quidem [*eo*] celeriter rediit, à Lacedæmoniis remissus, qui iubebant ipsum, præcipuè quidem vrbem [*Atheniensibus*] tradere, sin minus, omnes Peloponnesios, quotquot illic essent, educere. Socij verò [*Lacedæmoniorum,*] cùm Lacedæmone essent, & Lacedæmonij eos, qui fœdera non admisissent, [*ea*] facere, [*& quæ facta erant, admittere, ratáque habere*] iuberent, eadem de causa, qua prius [*ea*] reiecerant, responderunt se non admissuros, nisi aliqua [*fœdera*] his æquiora facerent. Sed [*Lacedæmonij,*] cùm ipsos audire nollent, ipsos quidem [*domum*] remiserunt, ipsi verò societatem cum Atheniensibus fecerunt, quod existimarent Argiuos, quando per Ampelidam, & Licham, qui [*Lacedæmonem ab ipsis missi*] venerant, fœdus renouare noluerant, quòd (inquam) ipsos sine Atheniensibus nõ formidabiles [*sibi*] fore, cæteramque Peloponnesum maximè quieturam, [*& ab armis sibi temperaturam*] existimarent. Nam [*Argiuos*] ad Athenienses accessuros, [*seque cum illis coniuncturos putabant,*] si [*tunc ipsis hoc facere*] licuisset. Præsentibus igitur Atheniensium legatis, habitisque colloquiis compositionem fecerunt, & adhibito iureiurando societatem istam his conditionibus inierunt: Socij erunt Lacedæmonij, [*& Athenienses,*] annos quinquaginta. Quòd si qui hostes in Lacedæmoniorum agrum inuaserint, & Lacedæmonios maleficiis afficiant, Athenienses ratione quam poterunt acerrima Lacedæmoniis opem pro virili parte ferant. Quòd si [*hostes*] agro vastato discesserint, hæc [*illorum*] ciuitas à Lacedæmoniis & Atheniensibus pro hoste habeatur, & ab vtrisq; bello petatur, & ambæ ciuitates [*bellum hostibus illatum, de communi sententia,*] simul deponant. Hæc autẽ iustè, & alacriter, & sine dolo fiant.

A ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι [1] μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία· ἐπειδὴ δὲ εὗρε [2] * [3] κατειλημμένας, αὐτὸς μὲν, πάλιν πεμπόντων τῶν λακεδαιμονίων, καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μή, ὁπόσοι πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο. [4] οἱ δὲ ξύμμαχοι, ἐν τῇ λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες, [5] καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει ᾗπερ B καὶ * [6] τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας [7] δικαιοτέρας [8] τούτων ποιῶνται. [9] ὡς δ' αὐτῶν [10] οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς τε ἀργείους, [11] ἐπειδὴ οὐκ * [12] ἤθελον, Ἀμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων, ἐπισπένδεσθαι, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην πελοπόννησον μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν. πρὸς γὰρ ἂν τοὺς C ἀθηναίους, [13] εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, [14] καὶ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν· καὶ ἐγένοντο ὅρκοι, καὶ ξυμμαχία ἥδε, κατὰ τάδε, [15] "Ξύμμαχοι ἔσονται λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν λακεδαιμονίων, καὶ κακῶς ποιῶσι λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν ἀθηναίους λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, [16] πολεμίαν D εἶναι ταύτην τὴν πόλιν λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα [17] * [18] ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως."

[1] Μετακινητὴ] ἤγουν, δυνατὴ κινηθῆναι. [2] Κατειλημμένας] ἰσχυράς. * [3] Κατειλημμένας] τὰς σπονδὰς δηλονότι. Æ.P. [4] Οἱ δὲ ξύμμαχοι] τῶν λακεδαιμονίων. [5] Καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ] ἐξ αὐτῶν τῶν συμμάχων. * [6] Τὸ πρῶτον] ὅτι ἔφασαν αὐτὰς οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον δέχεσθαι. οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἄνω εἴρηται. Æ.P. [7] Δικαιοτέρας] ἰσχυροτέρας τοῦ δικαίου. [8] Τούτων] τῶν γενομένων. [9] Ὡς δ' αὐτῶν] τῶν συμμάχων. [10] Οὐκ ἐσήκουον] οἱ λακεδαιμόνιοι. [11] Ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον] οὐ βουλομένων (φησὶ) τῶν ἄλλων συμμάχων σπένδεσθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους, οἱ λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοὺς ἐσπείσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν οὕτω πρὸς ἀθηναίους χωρῆσαι τοὺς ἀργείους προσαχθησομένους αὐτοῖς. πεποιημένοι γὰρ ἦσαν πρόσθεν πρὸς λακεδαιμονίους σπονδὰς, ἄνευ τῶν ἀθηναίων οὐ φερομένων, οὐκ ἐβούλοντο πρὸς λακεδαιμονίους ἐπισπένδεσθαι, ἐλθόντων Ἀμπελίδου καὶ Λίχου. οὐκ ἐβούλοντο δὲ ἐπισπένδεσθαι οἱ ἀργεῖοι, νομίζοντες χωρὶς ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι λακεδαιμονίοις. πρὸς τούτῳ δὲ, καὶ τὴν ἄλλην πελοπόννησον οἱ λακεδαιμόνιοι ᾤοντο ἡσυχάζειν. γενομένων τῶν σπονδῶν. οἱ γὰρ μὴ ἡσυχάζοντες, ἀλλ' εἰ ἐξῆν προσχωρεῖν τοῖς ἀθηναίοις, οὗτοι ἀργεῖοι καὶ οἱ ἀχαιοὶ πρὸς ἀθηναίους ἂν ἀποστῆναι. * [12] Ἤθελον] οἱ ἀργεῖοι ἐπισπένδεσθαι, καινὰς σπονδὰς ἐπὶ, εἴ τι πρὸς τὰς προτέρας πιεσθῇ, ἤγουν ταῖς σπονδαῖς ἀνανεοῦσθαι αὐτὰς δὲ, τοὺς ἀργείους δεινοὺς εἶναι, δεινοὺς, καὶ φοβεροὺς ἔσεσθαι τοῖς λακεδαιμονίοις. Æ.P. [13] Εἰ ἐξῆν χωρεῖν] τοὺς πελοποννησίους. [14] Καὶ γενομένων λόγων] συμβατικῶν. [15] Ξύμμαχοι ἔσονται] ξυμμαχία ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [16] Πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν] τῶν κακῶς ποιησάντων τοὺς λακεδαιμονίους. [17] Ἄμφω τὼ πόλεε] λείπει, τὴν ἐπελθοῦσαν πόλιν. * [18] Ἄμφω τὼ πόλεε] ἡ τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἡ τῶν ἀθηναίων πόλις καταλύειν δὲ, τὸν πόλεμον, ὃν ἂν κατὰ οἱ τι λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ταύτῃ τῇ πολεμίᾳ πόλει ἐπενηνόχασι. Æ.P.

καὶ ἤν τινες ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων ἴωσι πολέμιοι, καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. [1]ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανιστῆται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις [2]παντὶ σθένει, κατὰ τὸ δυνατόν. Ὀμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ ταῦτα κατ' ἐνιαυτὸν, Λακεδαιμονίους μὲν, ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια· Ἀθηναίους δὲ, ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Ὑακίνθια. στήλην δὲ ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν, ἐν Λακεδαίμονι, [3]παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ· τὴν δὲ, ἐν Ἀθήναις, ἐν πόλει, [4]παρ' Ἀθηνᾷ. ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ, τι ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι. Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν, οἵδε, Πλειστοάναξ, Ἆγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄνθιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ [5]τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον. καὶ τοὺς ἄνδρας [6]τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος [7]ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται. Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκέτη πόλεμον,

(margin: τ. Ζευξίλας,)

Et [*vicißim*] si qui hostes in Atheniensium agrum inuaserint, & Athenienses maleficio afficiant, Lacedæmonij ratione quam poterunt acerrima Atheniensibus opem pro virili parte ferant. Quòd si [*hostes*] agro vastato discesserint, hæc [*illorum*] ciuitas à Lacedæmoniis, & Atheniensibus pro hoste habeatur, & ab vtrisque bello petatur, & ambæ ciuitates [*bellum hostibus illatum de communi sententia,*] simul deponant. Hæc autem iustè, & alacriter, & sine dolo fiant. Quòd si seruitia [*Lacedæmoniorum in ipsos dominos*] insurgant, Athenienses Lacedæmoniis opem totis viribus, pro virili parte ferant. Hæc autem fœdera iurabũt iidem, qui & superiora vtrinque iurarunt. Et [*vtrique*] quotannis hæc renouabunt, Lacedæmonij quidẽ, Athenas ad Dionysia proficiscẽtes; Athenienses verò, Lacedęmonẽ ad Hiacynthia proficiscentes. Cippos autẽ vtriq; statuent, vnum quidem, Lacedęmone, iuxta Apollinem in Amyclæo; alterum verò, Athenis, in arce, iuxta Minervã. Qđ autem attinet ad hanc societatem, si quid visum fuerit Lacedæmoniis, ac Atheniẽsibus, vel [*huic*] addẽdum, vel [*hinc*] demendum, quicquid visum fuerit, [*hoc vel addere vel demere*] vtrisque liceat. Hoc autem iusiurandum iurarũt, ex Lacedæmoniis quidem, isti, Plistoanax, Agis, Plistolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Alcinadas, Tellis, Empedias, Menas, Laphilos. Ex Atheniensibus verò, isti, Lampon, Isthmionicus, Laches, Nicias, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theagenes, Aristocrates, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Hæc societas inita fuit non multò pòst fœdera. Atheniẽses autẽ Lacedæmoniis reddiderunt captiuos, quos in insula [*Sphacteria*] ceperãt. Æstasq; vndecimi anni cœpit. Quæ igitur primo bello per decem annos continenter gesta fuerunt, hactenus [*à me*] conscripta sunt. Post fœdera autem, & societatem, quæ post decenne bellum inter Lacedæmonios, & Athenienses inita fuit,

[1] Ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανίστηται] ἀντὶ τοῦ, ἢν δὲ οἱ εἵλωτες ἐπανίστωνται. ἤγουν, τὸ πλῆθος τῶν δούλων. [2] Παντὶ σθένει, κατὰ τὸ δυνατόν] ἤγουν, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. [3] Παρ' Ἀπόλλωνι] ἐν τῷ ἱερῷ τῷ Ἀμυκλαίῳ καλουμένῳ, παρὰ τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀμυκλαίου εἰδώλῳ. ἦν γὰρ ἐν Λακεδαίμονι ἱερὸν κατὰ τὸ εἰκὸς (ὡς ἔστιν ἐκ τοῦ αἴνου, καὶ ἐντεῦθεν φανερῶς εἰκάσαι) Ἀπόλλωνος Ἀμυκλαίου ἐπικαλουμένου, ὃς οὐ μόνον ἐν ταῖς Ἀμύκλαις, Λακωνικῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν Λακεδαίμονι, ἤγουν ἐν αὐτῇ τῇ Σπάρτῃ, οὕτως ἐπικαλούμενος ἀπὸ τοῦ ἐπιχωρείου ἐτιμᾶτο. ΑΕ.Ρ. [4] Παρ' Ἀθηνᾷ] παρὰ τῷ τῆς Ἀθηνᾶς εἰδώλῳ, ὅπερ ἀπ' αὐτῆς Παλλάδι ἐπωνύμως, καὶ συνωνύμως καλουμένης Πολιάδος ἐλέγετο, εἰ τὰ πολλὰ ἀξιομνημόνευτα παρὰ τοῖς ἱεροῖς, ἃ ποιηταῖς παραδίδονται. ΑΕ.Ρ. [5] Μετὰ τὰς σπονδὰς] τὰς κοινὰς δηλονότι, ὧν μετεῖχον καὶ οἱ σύμμαχοι. [6] Τοὺς ἐκ τῆς νήσου] Σφακτηρίας δηλονότι. [7] Ξυνεχῶς γενόμενος] ἀδιαλείπτως πεπραγμένος.

cùm

cùm Pliſtolas Lacedæmone Ephorus eſſet, & Alcæus Athenis Archon, apud illos quidem, qui hæc [*fœdera*] admiſerant, pax erat. Corinthij, & quædam Peloponneſi ciuitates, quæ acta fuerant, concutiebant, [*& labefactare conabantur,*] & confeſtim alius ſociorum motus aduerſus Lacedæmonios extitit. Quin etiã præterea Lacedæmonij, progreſſu temporis, Athenienſibus in ſuſpicionem venerunt, quòd quædã non præſtarent ex conuentis, quæ in fœderum conditionib. continebantur. Et ad ſex quidem annos, decemq; menſes [*vtrique*] ſibi temperarunt, ne alteri in alterorum agrum cum exercitu infeſto proficiſcerentur: ſed extra [*vtriuſque agri fines*] propter inducias minimè firmas, & [*ob ſuſpectum, dubiumq́; fœdus*] ſe mutuò maximis detrimentis afficiebant. Deinde verò etiam illa poſt decem annos fœdera rumpere coacti, rurſus ad apertum bellum venerunt. Atque hæc quoque idem Thucydides Athenienſis, prout ſingula quæque geſta ſunt, per æſtates, ac hyemes, ordine conſcripſit: eò vſque, donec Lacedæmonij, eorumque ſocij Athenienſibus imperium eripuerunt, & longos muros, & Piræum ceperunt. Anni autem iſtius belli huc vſque fuerunt in ſumma ſeptem & viginti. Quòd ſi quis compoſitionem, quæ interceſſit, belli ſpacio non adſcribendam putarit, is haud rectè iudicauerit. Hoc enim ex rebus geſtis, vt diſtinctè [*à nobis*] eſt declaratum, ſpectet, & comperiet non eſſe conſentaneum eam iudicari pacem, in qua [*vtriq;*] neque receperunt omnia de quibus [*inter ipſos*] conuenerat. Et præter hæc vtrique peccarunt, [*fœderisq́; conditiones violarunt,*] in Mantinenſi, & Epidaurio bello, & in aliis [*rebus.*] Et ſocij, qui erant in Thracia, nihilominus, [*hi quidem, Athenienſibus; illi verò, Lacedæmoniis,*] hoſtes erant. Et Bœoti decemdiales induciis agebant. Itaque ſi quis & ex primo decenni bello, & ex ſuſpectis poſt illud induciis, & ex inſequuto has poſteriore bello temporum ineat rationem, tot annos, [*quot dixi*] & paucos præterea dies elapſos, & ex iis, qui aliquid ab oraculis

ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρου, Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν· οἱ δὲ Κορίνθιοι, καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινὲς [1] διεκίνουν τὰ πεπραγμένα. καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. [2] καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι, προϊόντος τοῦ χρόνου, [3] ὕποπτοι ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων [4] ἃ εἴρητο. [5] καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ [6] ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνακωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα. ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδάς, αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρις οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ [7] ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, [8] οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω, καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα, οὔτ' ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο. [9] ἔξω τε τούτων, πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον, καὶ *[10] ἐς ἄλλα, ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένετο· καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι, [11] οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν. [12] Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ [13] τῷ δεκετεῖ, καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακωχῇ, καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ, εὑρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι

---

[1] Διεκίνουν τὰ πεπραγμένα] κατέλυον τὰ κατὰ τὰς σπονδάς. [2] Καὶ ἅμα] σὺν τούτῳ. [3] Ὕποπτοι ἐγένοντο] ἤγουν ἐξεφοβοῦντο. [4] Ἃ εἴρητο] ἐν ταῖς σπονδαῖς. [5] Καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας] ἓξ ἔτη καὶ δέκα μῆνας ἡ ἀβέβαιος εἰρήνη Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δεκάτου ἔτους, [illegible]. [6] Ἐπὶ τὴν ἑκατέρων] μὴ ἐπὶ τὴν ἀλλήλων. [7] Ἑπτὰ καὶ εἴκοσι] εἰκοσιεπτὰ ἔτη ὁ πόλεμος τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων κατέτεινε. [8] Οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει] ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἀληθῶς καὶ δικαίως κρινεῖ. [9] Ἔξω τε τούτων] ἄνευ τούτων. *[10] Ἐς ἄλλα] πράγματα δηλονότι, ἀντὶ τοῦ καὶ ἐν ἄλλοις πράγμασιν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν κάτω λεγομένων, ὅπου ὁ ξυγγραφεὺς οὕτω γράφει. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τὰ ἑξῆς. ἔπειτα, τά τε ἄλλα ἐσκόπουν, ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [11] Οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν] καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην δηλονότι. [12] Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον] Βοιωτοί τε πρὸς δέκα ἡμέρας ἐκεχειρίαν ἐσπένδοντο πρὸς Ἀθηναίους. [13] Τῷ δεκετεῖ] τῷ προειρημένῳ.

[1] ἰσχυρισαμένοις [2] μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. αἰεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου, καὶ μέχρι οὗ ἐτελεύτησε, [3] προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν, [4] ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. [5] ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, [6] αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ προσέχων τὴν γνώμην ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι. καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ [7] ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν. καὶ γενομένῳ [8] παρ' * [9] ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων, διὰ τὴν φυγὴν, καθ' ἡσυχίαν τι [10] αὐτῶν μᾶλλον [11] αἰσθέσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα [12] ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι. ἐπειδὴ γὰρ [13] αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο, καὶ ὕστερον [14] αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν * [15] ἐς αὐτὰ, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον· Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος [16] τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται [17] πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὡς χρὴ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι [18] οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, [19] καὶ ψηφίσασθαι, τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τέ ἐστι, καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, [20] ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν. [21] ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν [22] αὐτοκράτορας, καὶ [23] μὴ πρὸς τὸν δῆμον λόγους εἶναι, [24] τοῦ μὴ καταφανεῖς [25] γίγνεσθαι

A reportatum affirmarunt, hoc solum constanter euenisse, [*certúmque fuisse*] comperiet. Etenim ego memini, vel ab ipso huius belli initio vsque ad eius finem, vulgò prædicari solitum, hoc bellum ter nouenos annos gestum iri. Quandiu autem hoc durauit, ego sensibus integris, [*vegetisq́*] perpetuò vixi, animumque diligenter aduerti, vt aliquid certi cognoscerem. Accidit autem mihi, vt post præturam ad Amphipolin gestam, patria annos viginti exularim: & quòd apud vtrosque fuerim, nec minus apud Peloponnesios, propter B exilium, per otium, aliquid ipsarum [*rerum in hoc bello gestarum*] facilius cognouerim. Ergo controuersias, quæ post decennale bellum extiterunt, & fœderum perturbationem, & res deinceps in bello gestas, prout gestæ fuerunt, enarrabo. Postquam enim quinquaginta annorum fœdera percussa fuerunt, & mox societates, & legationes, quæ ex Peloponneso ad hæc accitæ fuerãt, Lacedæmone discesserunt, & alij domum abierũt, Corinthij primum Argos profecti, cum quibusdam Argiuo- C rum principibus egerunt ac dixerũt, quandoquidem Lacedæmonij, non propter vtilitatem Peloponnesi: sed vt eam in seruitutem redigerent: fœdera, societatemque fecerant cũ Atheniensibus, qui prius ipsis erãt inimicissimi, Argiuis prouidè operam esse dãdam, vt Peloponnesi Resp. seruaretur, & decretum faciendum, vt quæcunq; Græca ciuitas vellet, quæ suis legib. viueret, & pari iure frueretur, ei societatẽ cum Argiuis facere liceret, ita vt alteri alteris auxilium mutuò ferrẽt, si quis eos infestaret. D Paucos autẽ viros cũ summa potestate deligendos quorũ arbitrio res tota permitteretur, neq; verba [*hac de re*] apud populũ faciẽda, ne ij, qui multitudinem in suã sentẽ-

---

[1] Ἰσχυρισαμένοις] προτείνουσί τι ἰσχυρόν. [2] Μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν] ὅτι μόνον δὴ τοῦτο ἰσχυρῶς μαρτυρῆσαι. [3] Προφερόμενον] προλεγόμενον. [4] Ὅτι τρὶς ἐννέα] περὶ τοῦ χρησμοῦ, ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη ὁ πόλεμος παρέτεινεν. [5] Ἐπεβίων δὲ] ἤγουν, μετὰ τὴν κίνησιν τοῦ πολέμου. [6] Αἰσθανόμενός τι] αἰσθ. τῶν ἀκμαζόντων, διὰ τὸ μὴ παρηβηκέναι τῆς ἡλικίας, παρακολουθῶν πᾶσι. [7] Ἔτη εἴκοσιν] ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἴκοσιν ἔτη ἔφυγε τὴν πατρίδα, καὶ περὶ Πελοπόννησον διέτριβε. [8] Παρ' ἀμφοτέροις] τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων. * [9] Ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι] αἱ τῶν παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ ἀρχὴν ἔχουσιν ἐν ἀμφοτέρων ἀρχῇ. ἐν ἀμφοτέρων χώρᾳ, ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπιχωρίων. ξυνέβη μοι μᾶλλον αἰσθέσθαι αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῶν ἐν τῷ πολέμῳ γεγενημένων, ἤγουν πολὺ μεῖζον, καὶ ἀκριβέστερον τούτων γνῶσιν καθ' ἡσυχίαν ἔχειν. διὰ τὴν ἐμὴν φυγήν. οὐ γὰρ ἅμα, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ παρὰ τοῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων πράγμασι τοῖς ἑκασταχοῦ γιγνομένοις παρεῖναι ἐδυνάμην ἀλλὰ τὰ μὲν, αὐτὸς παραγενόμενος, οἶδα, τὰ δὲ, μαθὼν ἐκ τῶν ἑκατέρας τῆς χώρας αὐτοπτῶν, ξυνέγραψα. Æ. P. [10] Αὐτῶν μᾶλλον] τῶν πραγμάτων. [11] Αἰσθέσθαι] διὰ τὸ ἡσυχάζειν καὶ μὴ πολεμεῖν αὐτόν, μᾶλλον παρακολουθῆσαι τοῖς γινομένοις. [12] Ὡς ἐπολεμήθη] μετὰ τὸ πολέμου κατέστη. [13] Αἱ πεντηκοντούτεις] αἱ κοιναί. [14] Αἱ ξυμμαχίαι] ἤγουν αἱ ἰδικαί, ἃς πρὸς Ἀθηναίους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἀνάπαλιν. * [15] Ἐς αὐτὰ] ἐς τὰ τῶν σπονδῶν πράγματα. ἐς αὐτὰς τὰς σπονδάς Æ. P. [16] Τραπόμενοι πρῶτον] ἀπελθόντες. [17] Πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων] ἤγουν, πρός τινας ἄρχοντας τῶν Ἀργείων. [18] Οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ] οὐκ ἐπὶ συμφέροντι. [19] Καὶ ψηφίσασθαι] τοὺς Ἀργείους. [20] Ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν] ἀμύνειν ἀλλήλοις ὄντα, καὶ καταπολεμουμένην ὑπὸ τῶν ἐναντίων. [21] Ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους] ἤγουν, γνωρίμους καταστῆσαι ὑμῖν. [22] Αὐτοκράτορας] αὐθεντίαν τῶν ὅλων πραγμάτων ἔχοντας. [23] Μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι] τοὺς σπενδομένους τοῖς Ἀργείοις, μὴ τῷ δήμῳ διαλέγεσθαι, ἀλλὰ τοῖς αὐτοκράτορσιν ἔχουσι τὴν ἀρχήν. [24] Τοῦ μὴ καταφανεῖς] ἵνα μὴ φανερωθῶσιν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ συντιθέμενοι τοῖς Ἀργείοις, ἤγουν σπενδόμενοι. [25] Γίγνεσθαι] τοὺς μὴ πείσαντας, ἢ ἅπαντας.

tiam

tiam pertrahere nō potuiſſent, detegerentur. Multos autem odio Lacedæmoniorum [*ad Argiuos*] acceſſuros, [*& ſeipſis adiuncturos*] dixerunt. Atque Corinthij quidem cùm hæc demonſtraſſent, domum redierunt. Illi autem Argiuorum viri, [*quibuſcum Corinthij egerant,*] cùm [*hæc*] audiſſent, & [*Corinthiorum*] verba ad magiſtratum, populumque retuliſſent, Argiui decretum fecerunt, & duodecim viros delegerunt, cum quibus ſocietatem facere liceret, ei de Græcis, quiſquis vellet, præter Athenienſes, & Lacedæmonios. Nā [*decreuerunt, vt*] cum horum neutris iniuſſu populi Argiui fœdus facere liceret. Argiui autem hæc eò facilius admiſerunt, tum quòd ſibi Lacedæmoniorum bellum impendere viderent (nam fœdera cum illis inita iam exibant) tum etiam quòd ſe Peloponneſi principatum adepturos ſperarent. Nam tunc temporis Lacedæmonij peſſimè audiebant, & propter acceptas clades contemnebantur: at Argiui omnibus in rebus optimè ſe habebant, [*opibuſque florebant,*] quòd cum cæteris bellū Atticum non ſuſcepiſſent, ſed potius, quòd fœdere cum vtriſque coniuncti eſſent, ſua vectigalia percepiſſent, [*ac ita res ſuas amplificaſſent.*] Sic igitur Argiui Græcos quicunque [*ſe illis adiungere*] volebant, in ſocietatem recipiebant. Mantinei verò, eorūque ſocij, quia Lacedæmonios metuebant, primi ſe ipſis adiunxerunt. Mantinei, dum bellum [*à Lacedæmoniis*] cum Athenienſibus adhuc gereretur, quandam Arcadiæ partem ſubegerant, & in ſuam ditionem redegerant, & exiſtimabant Lacedæmonios præſertim otioſos, [*nec vllis bellis occupatos,*] ſibi nō permiſſuros, vt [*rerum ſubactarum*] imperio potirētur. Libenter igitur ad Argiuos ſe conuerterunt, [*ac eorum amicitiam, & ſocietatē ſequuti, ſunt*] quòd [*illorum*] ciuitatem potētem eſſe ducerent, & Lacedæmoniis ſemper inimicam, & popularis ſtatus adminiſtratione vti, quemadmodū & ipſi [*vtebantur.*] Cùm autē Mantinei defeciſſent, cæteri etiam Peloponneſij mūſſare, [*ſermoneſq́; clàm agitare*] cœperunt,

A [1] τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς [2] προσχωρήσεσθαι, μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι, διδάξαντες ταῦτα, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ τῶν Ἀργείων [3] ἄνδρες, ἀκούσαντες, ἐπειδὴ [4] ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους [5] ἔς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν * [6] ποιεῖσθαι, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. [7] τούτων δὲ μηδετέροις * [8] ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τῶν Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό B τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς [9] αἱ σπονδαὶ ἦσαν) καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου [10] ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ [11] τὸν χρόνον τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων [12] μάλιστα δὴ [13] κακῶς ἤκουσε, [14] καὶ ὑπερώφθη, [15] διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι [16] ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, [17] ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες, [18] ἐκ- C καρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων. [19] Μαντινῆς δ' [20] αὐτοῖς [21] καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας [22] κατέστραπτο [23] ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον [24] οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ [25] καὶ σχολὴν ἦγον. [26] ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο, D [27] πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες, καὶ Λακεδαιμονίοις αἰεὶ [28] διάφορον, [29] δημοκρατουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ * [30] ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο [31] ὡς καὶ

---

[1] Τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος] τῶν ἀργείων. [2] Προσχωρήσεσθαι] τοῖς ἀργείοις. [3] Ἄνδρες ἀκούσαντες] τῶν κορινθίων. [4] Ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους] τῶν κορινθίων. [5] Ἔς τε τὰς ἀρχὰς] εἰς τε τὰς [illegible]. * [6] Ποιεῖσθαι] ὀφείλουσιν. ἢ ἐπιτρέπουσιν. ἢ [illegible]. ἢ [illegible]. Æ. P. [7] Τούτων δὲ μηδετέροις] [illegible] τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. * [8] Ἐξεῖναι] [illegible]. Æ. P. [9] Αἱ σπονδαὶ ἦσαν] τῶν λακεδαιμονίων. [10] Ἡγήσεσθαι] ἡγεμόνες ἔσεσθαι. [11] Τὸν χρόνον τοῦτον] [illegible]. [12] Μάλιστα δὴ] ὑπερβαλλόντως. [13] Κακῶς ἤκουσε] [illegible]. [14] Καὶ ὑπερώφθη] ἐξουδενώθη. [15] Διὰ τὰς ξυμφοράς] διὰ τὰς [illegible] ἃς ἔπαθον οἱ [illegible]. [16] Ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσι] [illegible]. [17] Ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. [18] Ἐκκαρπωσάμενοι] τοὺς καρποὺς καὶ τὰς προσόδους λαβόντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀκεραίους, διὰ τὸ μὴ πολεμεῖν. [19] Μαντινῆς δ' αὐτοῖς] μαντινέων καὶ ἀργείων συμμαχία. [20] Αὐτοῖς] τοῖς ἀργείοις. [21] Καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν] τῶν μαντινέων. [22] Κατέστραπτο] δεδούλωτο. [23] Ὑπήκοον] τῶν λακεδαιμονίων. [24] Οὐ περιόψεσθαι σφᾶς] οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς μαντινεῦσι τοὺς λακεδαιμονίους ἄρχειν τῶν κατεστραμμένων, καὶ ταῦτα σχολὴν ἄγοντας τοὺς λακεδαιμονίους. [25] Καὶ σχολὴν ἦγον] οἱ λακεδαιμόνιοι. [26] Ὥστε ἄσμενοι] οἱ μαντινῆς. [27] Πόλιν τε μεγάλην] ἰσχυράν. [28] Διάφορον] μαχομένην. [29] Δημοκρατουμένην] εὐνομουμένην. * [30] Ἡ ἄλλη Πελοπόννησος] οἱ ἄλλοι πελοποννήσιοι. Æ. P. [31] Ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο] ἤγουν, τὸ προσελθεῖν τοῖς ἀργείοις.

σφίσι ποιητέον τοῦτο· [1] νομίσαντες πλέον τι [2] εἰδότας [3] μεταστῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε, καὶ ὅτι [4] ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο, εὔορκον εἶναι, προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ, τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πόλεοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα [5] τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ Ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται Λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι. [6] δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. [7] ὥστε φοβούμενοι οἱ B πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς Ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τοὺς Ἀργείους, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι [8] προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ᾐτιῶντο [9] τήν τε ἐσήγησιν [10] τοῦ παντὸς, καὶ εἰ Ἀργείοις, [11] σφῶν ἀποστάντες, ξύμμαχοι ἔσονται. παραβήσεσθαί τε C ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς. [12] εἰρημένον, [13] κύριον εἶναι ὅ, τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. [14] Κορίνθιοι δὲ, παρόντων σφίσι τῶν [15] ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ [16] ἐδέξαντο τὰς σπονδάς ([17] παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς [19] αὐτοὶ πρότερον) [20] ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι [21] οὔτε Σόλλιον σφίσιν [22] ἀπέλαβον παρ' Ἀθηναίων, οὔτε Ἀνακτόριον, εἴ τέ τι D ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι· πρόσχημα δὲ ποιούμενοι, τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης μὴ προδώσειν. [23] ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, [24] ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν

A idem sibi quoque faciendum esse: quippe quòd existimarẽt ipsos [*Mantineos*] aliquid acrius, [*prudentiúsq́ue quàm cæteros Peloponnesios*] animaduertisse, quo impulsi [*ad Argiuos*] cõcessissent, simul etiã quòd Lacedæmoniis essent infensi, cũ aliis de causis, tum etiam quòd in fœderibus Atticis scriptum esset, fas esse addere, & demere quicquid vtriq; ciuitati visum esset, Lacedæmoniis [*videlicet,*] & Atheniẽsibus. Hæc enim cõditio [*fœderibus*] adscripta Peloponnesios maximè perturbabat, & in suspicionẽ adducebat, Lacedæmonios cum Atheniẽsi- B bus se in seruitutẽ redigere velle. Æquum enim fuisse, vt hæc immutãdarum conditionum facultas omnib. sociis [*æquè daretur, ac fœderibus*] adscriberetur. quãobrem multi [*Peloponesii populi*] metuẽtes, animum ad Argiuos appulerunt, vt & ipsi singuli societatem [*cum illis*] facerẽt. Lacedæmonij verò, cùm hũc rumorem, qui per Peloponnesum dissipatus erat, sensissent, & Corinthios [*huius motus*] autores fuisse, ipsósque cum Argiuis fœdus facere statuisse [*cognouissent,*] legatos Corinthum miserunt, C quòd [*illorum fœdus ac motum*] futurum anteuertere vellent. Et expostulabant cùm de eo, quòd totius [*huius motus*] autores fuissent, tum de eo, quòd à se deficere, & cum Argiuis societatem facere statuissent. Eos iusiurandum violaturos dicebant, atq; iam iniustè facere, quòd fœdera cũ Atheniensibus percussa non admitterent: cum [*in ipsis*] illa conditio disertissimis verbis cõtineatur, id ratum esse opportere, quod maior sociorum pars decreuerit: nisi vel Deorum, vel heroũ aliquod impedimen- D tum intercesserit. Corinthij verò, præsentibus sociis, quos [*in consilium*] sibi adhibuerant, quotquot & ipsi fœdera [*cũ Atheniensibus percussa*] non admiserant (ipsos enim ipsi prius aduocauerant) Lacedæmoniis contradicebant, iniurias quidem, quibus affecti fuerant, palàm non declarantes, quòd [*videlicet*] neque suum Solium, neque Anactorium, ab Atheniensibus recepissent, neque [*ullam aliam rem*] si qua alia re se fraudari putabant: sed speciosam causam prætendentes, [*dicebant*] se non prodituros eos, qui erant in Thracia. se enim & priuatim iureiurando interposito suam fidem ipsis dedisse, quo tempore primùm vnà cum Pontidæatis

[1] Νομίσαντες] οἱ πελοποννήσιοι. [2] Εἰδότας] τοὺς μαντινεῖς. [3] Μεταστῆναι αὐτοὺς] τοὺς μαντινέας. [4] Ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς ἀττικαῖς] αἳ ἦσαν ἐπὶ τοὺς ἀττικούς. [5] Τὴν πελοπόννησον διεθορύβει] εἰς ταραχὴν τὴν πελοπόννησον καθίστη. [6] Δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις] ἤγουν σὺν πᾶσιν. [7] Ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ] τῶν πελοποννησίων. [8] Προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον] τοὺς κορινθίους προσχωρεῖν τοῖς ἀργείοις. [9] Τήν τε ἐσήγησιν] τὸ εἰσηγήσασθαι δηλονότι προσχωρῆσαι τοῖς ἀργείοις τοὺς ἄλλους. [10] Τοῦ παντὸς] δηλονότι. ἤγουν ἡ πάντων. [11] Σφῶν ἀποστάντες] τῶν λακεδαιμονίων. [12] Εἰρημένον] αἳ ἦσαν τῶν ἀθηναίων πε. [13] Κύριον εἶναι] κεκυρωμένον. βέβαιον εἶναι. [14] Κορίνθιοι] τὸ ἑξῆς, κορίνθιοι δὲ ἀντέλεγον. [15] Ξυμμάχων] αὐτῶν δηλονότι. [16] Ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς] τὰς πρὸς ἀθηναίους. τὰς τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [17] Παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς] αὐτοὺς τοὺς ξυμμάχους αὐτοὶ οἱ κορίνθιοι. [18] Παρεκάλεσαν] λείπει τὸ παρεῖναι. [19] Αὐτοὶ πρότερον] ἤγουν πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τοὺς πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. [20] Ἀντέλεγον τοῖς λακεδαιμονίοις] τὸ ἑξῆς, κορίνθιοι δὲ ἀντέλεγον. [21] Οὔτε Σόλλιον σφίσιν] αὐτὸ τῶν αὐτῶν. [22] Ἀπέλαβον] οἱ κορίνθιοι. [23] Ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους] τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης. [24] Ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν] ἀποστάντων.

[*ab Athe-*

[*ab Atheniensibus*] defecerunt, & iterũ postea. Negabant igitur se societatis initæ iusiurãdum violaturos, quòd fœdera cum Atheniensibus inire nollẽt. Cùm enim iureiurando interposito, cuius Dij testes fuissent, illis [*qui erant in Thracia,*] fidẽ dedissent, [*dicebant*] se Deorum numina suo periurio læsuros, si ipsos proderent. Nam [*in federum conditionib. apertè*] dictum esse, nisi vel Deorum, vel heroum, [*aliquod*] impedimentum intercederet. Hoc autem sibi diuinum impedimentum videri. Atque de veteri quidem iureiurãdo hæc tantùm responderunt. Quod autem ad societatem cum Argiuis ineundam attineret, se cum amicis deliberaturos, & quicquid æquiesset, facturos. Et Lacedæmoniorum quidem legati domum redierunt. Corinthi verò præsentes erant & Argiuorum legati, qui Corinthios ad societatem [*secum*] ineundam, & ad omnem cunctationẽ abiiciendam adhortabantur. Illi verò ipsis edixerunt, vt ad proximum conciliũ apud se, [*Corinthi,*] habendum venirent. Confestim autem & Eleorum legatio [*Corinthum*] venit, ac primùm cum Corinthiis societatem fecit. Deinde illinc Argos profecti, quemadmodum edictum fuerat, societatem cum Argiuis inierũt. Fortè enim [*Elei*] cum Lacedæmoniis de Lepreo cõtendebant. Nã cùm Lepreatæ bellũ quondam cum quibusdã Arcadibus gessissent, & Elei ad illius belli societatem a Lepreatis acciti fuissent, ea conditione, vt dimidiam partem agri, [*de quo contendebatur,*] obtinerent, finito bello, Elei ipsis Lepreatis [*totum*] agrum colentibus talentũ imposuerunt, quod Olympio Ioui [*quotannis*] penderent. Et [*Lepreatæ hoc*] ad bellum vsq; Atticum persoluerunt. Deinde cùm [*hoc persoluere*] desiissent, causati bellũ, Elei [*illos*] vrgebant. Illi verò ad Lacedæmonios se conuerterunt, [*eorumque fidem implorarunt.*] Cùm autem huius controuersiæ cognitio, decisioq; Lacedæmoniis commissa fuisset, Elei suspicati se suum ius [*apud Lacedæmonios arbitros*] non obtenturos, omisso arbitrio, Lepreatarum agrum vastarunt.

A [1] τὸ πρῶτον * [2] ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὐκ οὖν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν, οὐκ εἰσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς. [3] θεοὺς γὰρ πίστεις ὀμόσαντες, ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν [4] προδιδόντες αὐτούς. [5] εἰρῆσθαι δ᾽ ὅτι ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. [6] καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον. περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι, ποιήσειν ὅ, τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων
B πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, * [7] καὶ μὴ μέλλειν. [8] οἱ δ᾽ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν [9] παρὰ σφίσι [10] προεῖπον ἥκειν. ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθύς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον. [11] ἔπειτα ἐκεῖθεν [12] ἐς Ἄργος * [13] ἐλθόντες, καθάπερ * [14] προείρητο, Ἀργείων [15] ξύμμαχοι ἐγένοντο. [16] διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς
C Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν [17] ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον. [18] ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ἠλεῖοι [19] ἐπηνάγκαζον. [20] οἱ δ᾽
D ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις [21] ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλεῖοι μὴ [22] ἴσον ἕξειν, [23] ἀνέντες τὴν ἐπιτροπήν, Λεπρεατῶν [24] τὴν γῆν ἔτεμον.

Al. καταλυσάντων. Al. πάλαι. Al. θ, πάλαι

[1] Τὸ πρῶτον ἀφίσταντο] οἱ ἐπὶ τῆς Θρᾴκης. * [2] Ἀφίσταντο] τῶν Ἀθηναίων. πρώτην δὲ τῶν Ποτιδαιατῶν, ὡς τῶν ἐπὶ Θρᾴκης ξυμμάχων τῶν Ἀθηναίων ἀποστάντων ὁ ξυγγραφεὺς ἐν τῇ α. ξυγγραφῇ διηγεῖται. Æ.P. [3] Θεοὺς γὰρ πίστεις ὀμόσαντες] ἤγουν, θεοὺς ὅρκους ἐπὶ πίστει. [4] Προδιδόντες αὐτούς] τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης. [5] Εἰρῆσθαι δ᾽ ὅτι ἢν μὴ θεῶν] ἔφασαν δὲ εἰρῆσθαι ἐν ταῖς σπονδαῖς δηλονότι. [6] Καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων] τῶν πρὸς τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης. * [7] Καὶ μὴ μέλλειν] ἐς τὴν ξυμμαχίαν ἄνευ μελλήσεως, ἤγουν εὐθὺς ἰέναι. Æ.P. [8] Οἱ δ᾽ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον] οἱ Κορίνθιοι. [9] Παρὰ σφίσι] τοῖς Κορινθίοις. [10] Προεῖπον ἥκειν] τοῖς Ἀργείοις. [11] Ἔπειτα ἐκεῖθεν] ἀπὸ τῆς Κορίνθου. [12] Ἐς Ἄργος ἐλθόντες] οἱ Ἠλεῖοι. * [13] Ἐλθόντες] πρὸς τὸ σημαινόμενον· οἱ τῶν Ἠλείων πρέσβεις. Æ.P. * [14] Προείρητο] ὡς γὰρ ἄνω προείρηται, ὅτι οἱ Ἀργεῖοι ἐψηφίσαντο, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ἐξεῖναι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, πλὴν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων. Æ.P. [15] Ξύμμαχοι ἐγένοντο] οἱ Ἠλεῖοι δηλονότι. [16] Διαφερόμενοι γὰρ] ἐχθροί. [17] Ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς] ἤγουν ἐπὶ τῷ καρποῦσθαι τὸ ἥμισυ τῆς γῆς. [18] Ἔπειτα παυσαμένων] τοῦ ἀποφέρειν δηλονότι. [19] Ἐπηνάγκαζον] ἀποφέρειν δηλονότι. [20] Οἱ δ᾽ ἐτράποντο] οἱ Λεπρεᾶται. [21] Ἐπιτραπείσης] δοθείσης. [22] Ἴσον ἕξειν] ἀντὶ τοῦ, μὴ ἕξειν τὸ δίκαιον. [23] Ἀνέντες τὴν ἐπιτροπήν] ἀντὶ τοῦ, παυσάμενοι τοῦ ἐπιτρέψαι τὴν δίκην Λακεδαιμονίοις. [24] Τὴν γῆν ἔτεμον] ἔδῃουν.

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι [1] οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν [2] αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· [3] καί, ὡς οὐκ ἐμμενόντων τῇ ἐπιτροπῇ, φρουρὰν ὁπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλεῖοι, [4] νομίζοντες πόλιν [5] σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, [6] καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες, ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας [7] καὶ ἐξελθεῖν, [8] ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους. καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. B [9] ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι [10] εὐθὺς μετ᾽ ἐκείνους, καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδῆς, Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς [11] τὸ αὐτὸ λέγοντες, ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι [12] ἐκπολιορκήσαντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖ- C κας ἠνδραπόδισαν· καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι. * [13] Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφοράς, καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ [14] χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ [15] ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τεγέαν, ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, [16] ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ [17] εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. [18] ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφα- D σαν [19] ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, [20] ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῇ.

γρ. ἰδίαν

γρ. ἀποστήσοντες αὐτὴν Λακ.

A Lacedæmonij verò multo magis Lepreatas liberos esse, & Eleos iniuste facere pronunciarũt. Et quòd [*Elei*] arbitrio stare noluissent, præsidium grauis armaturæ militum Lepreum miserunt. Elei verò existimantes vrbem, quæ a se defecisset, Lacedæmonios recepisse, & pacis conditionem proferentes in qua disertis verbis erat, vt singuli [*sociorum*] quæ belli Attici initio possidebant, hæc retinerent, & [*ab illo bello*] discederent, vt iniquo arbitrio damnati, quod suum ius non obtinuissent, ad Argiuos defecerunt, societatemq; [*cum illis,*] sicut prædictum fuerat, hi quoque fecerunt statim autem post illos & Corinthij, & Chalcidentes, qui sunt in Thracia, societatem cum Argiuis inierunt. Bœoti verò, & Megarenses, quamuis idem [*se facturos*] dicerent, quod a Lacedæmonijs contemnerentur, tamen quiescebant, [*nec vllam societatẽ cum Argiuis inibant,*] quod popularem Argiuorum statum sibi, qui paucorum dominatu regerẽtur, minus, quam Lacedæmoniorum Rempub. putarẽt profuturum. Per eadem huius æstatis tempora Athenienses, cùm Scionæos expugnassent, puberes interfecerunt, & pueros ac mulieres in seruitutem redegerũt, agrumque Platæensibus colendum dederunt. Delios etiam rursus in Delum reduxerunt reputãtes & clades in prœliis [*post eos pulsos*] acceptas, & Dei, qui Delphis colebatur, oraculum, [*quo Delios in suas pristinas sedes reducere iubebantur.*] Et Phocẽses, & Locri bellũ [*inter se*] gerere cœperunt. Corinthij verò, & Argiui cũ iam essent socij Tegeam iuerũt, vt eam à Lacedæmoniorũ societate auerterent, q̃ [*eam*] magnam [*Peloponnesi*] portionẽ esse cernerẽt, ac, si ea sibi accessisset, se totã Pelopõnesum habituros sperarent. Sed cùm Tegeatæ respondissent se Lacedæmoniis nõ aduersaturos, Corinthij, qui hactenus in eam rẽ acerrimè incubuerant, de cõtentione remiserũt, & veriti sunt ne nullus ex aliis ad se posthac accederet.

[1] Οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν] ἀντὶ τοῦ ἐπίσης. [2] Αὐτονόμους εἶναι] τῆς δίκης δηλονότι. [3] Καί, ὡς οὐκ ἐμμενόντων] τῶν Ἠλείων δηλονότι. [4] Νομίζοντες πόλιν] τὸ Λέπρεον. [5] Σφῶν ἀφεστηκυῖαν] τῶν Ἠλείων. [6] Καὶ τὴν ξυνθήκην] ξύμβασιν. [7] Καὶ ἐξελθεῖν] τοῦ πολέμου. [8] Ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες] τὸ δίκαιον. [9] Ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι] ξύμμαχοι δηλονότι. [10] Εὐθὺς μετ᾽ ἐκείνους] τοὺς Ἠλείους δηλονότι. [11] Τὸ αὐτὸ λέγοντες] τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες. [12] Ἐκπολιορκήσαντες] ἤγουν, ἑλόντες, καὶ δουλώσαντες ἐκ πολιορκίας. * [13] Δηλίους] [illegible] Δήλου τὸ αἴτιον λεγόμενον περὶ τῶν Δηλίων πρὸς τὰς ἱερωσύνας, καὶ ἱερουργίας δεῖν ἀναφέρειν. τούτων γὰρ χάριν τῷ Ἀπόλλωνι ἱερωμένο, καὶ ἱεροὶ ἀνέκειντο, ὅτι ἐκαθήραντο, ὅπως τὰ ἱερὰ μετέχοιεν σωσι, καὶ τὰς θυσίας αὐτοὶ ποιῶσι, καὶ ἱερουργῶσιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίσαντες αὐτοὺς διὰ τὴν παλαιὰν μιαρότητα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερᾶσθαι, ἤγουν, καὶ μὴ ὄντας καθαροὺς ὅμως ἱερουργεῖν, καὶ τὰς αὐτῶν ἱερουργίας τῷ θεῷ οὐχ ὁσίας, ἵνα τὴν νῆσον παντελῶς καθαίρωσιν, ἐκεῖθεν αὐτοὺς [illegible], ἀλλ᾽ οὐ καλῶς τοῦτ᾽ ἐποίησαν, ὡς ἐκ τῶν ἐπειδὴ [illegible] δῆλον. ΑΕ. Ρ. [14] Χρήσαντος] τὸ κατάγειν δηλονότι Δηλίους. [15] Ἤρξαντο πολεμεῖν] πρὸς ἀλλήλους δηλονότι. [16] Ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν] τῆς Πελοποννήσου. [17] Εἰ σφίσι προσγένοιτο] προσκτηθείη. [18] Ὡς δὲ οὐδὲν ἂν] ἤγουν, ὡς ἄν. [19] Ἐναντιωθῆναι] ἐναντίοι γενέσθαι. [20] Ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας] ἀπέστησαν τῆς μάχης.

Veruntamen

Veruntamē ad Bœotos profecti, [eos] orarunt vt secum, & cum Argiuis societatem inirent cæteraque communiter administrarent. Ad hæc illas decem dierum inducias, quæ non multò post ista quinquaginta annorum fœdera inter Athenienses, & Bœotos mutuò factæ fuerant, Corinthij suadebant Bœotis, vt se Athenas sequuti, sibi quoque impetrarent eodem modo factas, quo Bœoti [eas] habebant. Quòd si Athenienses [has sibi quoque concedere] recusarent, inducias [ipsis] renunciarent, & in posterum cum [ipsis] absque se nullum fœdus facerent. Bœoti verò, rogantibus Corinthiis, quod ad societatem quidem Argiuorum attineret, eos supersedere iusserunt. Athenas verò cum Corinthiis profecti decem dierum inducias [ab Atheniensibus] non impetrarunt. Sed Athenienses responderunt, Corinthiis esse fœdera, si modo Lacedæmoniorum erãt socij. Bœoti verò non magis propterea decē dierum induciis renunciare voluerunt, quamuis Corinthij hoc flagitarent, & cum expostulatione dicerent ita inter se conuenisse, [illos tamen promissis non stare.] Corinthiis autem induciæ sine fœdere cum Atheniensibus extiterunt. Eadem æstate Lacedæmonij cum frequentibus copiis, quas omni totius populi ordine collegerant, duce Plistoanacte Pausaniæ filio, Lacedæmoniorum rege, expeditionem susceperunt aduersus Parrhasios, qui sunt in Arcadia, &, qui Mantineorum imperio parent, ab ipsis seditione laborantibus acciti, simul etiam euersuri, si possent, munitionem, quam Mantinei in Cypselis extruxerant, & in agro Parrhasio sitam ipsi suo præsidio tenebant, prope Sciritidem, quæ est agri Laconici. Et Lacedæmonij quidem agrum Parrhasium vastabant: Mantinei verò vrbis custodia Argiuis tradita, ipsi socios suo presidio tutabantur. Cùm autem & munitionem in Cypselis extructam, & vrbes in agro Parrhasio sitas conseruare non possent, abierunt. Lacedæmonij verò, cùm Parrhasios in libertatem asseruissent, & munitionem illam euertissent, domum redierunt. Eadem æstate Lacedæmonij, cùm ad ipsos iam ex Thracia rediissent milites, qui cum Brasida [illuc] profecti fuerant, quos post inita fœdera Clearidas reduxerat, decreuerunt,

A [1] ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς, ἐδέοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους καὶ τἄλλα κοινῇ πράσσειν. τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδὰς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε, [2] καὶ σφίσι ποιῆσαι ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον. μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ B σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν Κορινθίων, περὶ μὲν τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον· ἐλθόντες δὲ Ἀθήναζε μετὰ Κορινθίων, οὐχ ηὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς· ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Ἀθηναῖοι, Κορινθίοις εἶναι σπονδὰς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, [3] ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι. Κορινθίοις δὲ ἀνακωχὴ ἄσπονδος C ἦν πρὸς Ἀθηναίους. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου, τῆς Ἀρκαδίας ἐς Παρρασίους, Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν [4] ἐπικαλεσαμένων [5] σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ [6] τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς, [7] καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν ἐν τῇ Παρρασικῇ κείμενον, ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν D τῶν Παρρασίων ἐδῄουν· οἱ δὲ Μαντινῆς, τὴν πόλιν Ἀργείοις φύλαξι παραδόντες, αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν. ἀδύνατοι δ' ὄντες διασῶσαι τό, τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παρρασίοις πόλεις, ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ, τούς τε Παρρασίους αὐτονόμους ποιήσαντες, καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θρᾴκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονE δὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο,

[1] Ὅμως δὲ ἐλθόντες] οἱ Κορίνθιοι. [2] Καὶ σφίσι ποιῆσαι] λείπεται ἠξίουν. [3] Ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων Κορινθίων] ἠ-[illegible] οἱ Κορίνθιοι δηλονότι τοὺς Βοιωτοὺς ὅτι συνέθεντο αὐτοῖς [illegible] πρὸς Ἀθηναίους σπονδάς. [4] Ἐπικαλεσαμένων] τῶν Παρρασίων. [5] Σφᾶς] τοὺς Λακεδαιμονίους. [6] Τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος] ἐπιτετειχισμένον ὥστε [illegible] τὴν Σκιρῖτιν. [7] Καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν] οἱ Μαντινεῖς.

τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου εἵλωτας μαχεσαμένους [1] ἐλευθέρους εἶναι, καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμώδων ἐς Λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς λακωνικῆς καὶ τῆς ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι ἠλείοις· [2] τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν, καὶ [3] τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι, καὶ ὄντες ἐπίτιμοι, νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν· ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε, [4] ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας, κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ [5] ἐπίτιμοι ἐγένοντο. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θυσσὸν τὴν [6] ἐν τῇ ἄθῳ Δικτιδιῆς εἷλον, ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις· ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε ἀθηναῖοι καὶ λακεδαιμόνιοι, [7] κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ ἀμφίπολιν, πρότεροι λαχόντες οἱ λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι, καὶ τὰ ἄλλα, οὐκ ἀποδεδώκεσαν· οὐδὲ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους, οὐδὲ βοιωτοὺς, οὐδὲ κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι. [8] χρόνους τε προὔθεντο [9] ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν [10] τοὺς μὴ ἐσιόντας, ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ ἀθηναῖοι [11] οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον τοὺς λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι. ὥστε οὔτε πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες· τά τε [12] ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ [13] εἰρημένα. λακεδαιμόνιοι δὲ, τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι. τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας ἀθηναίων ἀποδοῦναι,

A seruos quidem, qui cum Brasida prælio interfuerant, liberos esse, & habitare vbicunque vellent. Nec multo pòst ipsos cum iis, quos recenter in ciuium ius asciuerant, in Lepreo collocarũt, quod in Laconico, ac Eleo agro, [*in ipsis videlicet vtriusque agri confiniis*] situm erat, cùm iam Eleorum hostes essent. Suos verò [*ciues,*] qui in insula [*Sphacteria*] capti fuerãt, & qui arma [*hosti*] tradiderant, veriti ne aliquid rerũ nouarum molirentur, existimãtes se propter cladem acceptam deteriore, [*quã cæteros,*] B conditione futuros, quamuis integra fama, & existimatione forent, quamuis etiam [*ipsorum*] nonnulli magistratus iã gererent, ignominia notarunt. Hac autem ignominia notarunt, vt nullum magistratum gererent, vtque nullam haberent potestatem earum rerum, quas aut emissent, aut vendidissent. Postea tamẽ in integrum restituti fuerunt. Eadẽ æstate Dictidienses Thysson [*in monte*] Atho sitam, Atheniensium sociam [*ciuitatem*] ceperunt. Atque hac tota æstate inter Athenienses, & Peloponnesios commercium fuit. Sed statim post inita fœdera Atheniẽses, & La- C cedæmonij inter se suspecti esse cœperunt, quòd neutri loca, [*quæ tenebant,*] alteris restituissent. Nam Lacedæmonij, quib. sortitò obtigerat, vt [*loca quæ tenebãt, Atheniensibus*] priores redderent, nec Amphipolin, nec cætera reddiderant, nec socios, qui erant in Thracia, ad fœdera recipienda adegerant, ac ne Bœotos quidem, neque Corinthios, quamuis perpetuò dicerẽt se, nisi [*fœdera recipere*] vellent, vna cum Atheniensibus eos coacturos: tempusq; sine D syngrapha præstituerãt, intra quod qui fœdera [*secum*] non iniissent, vtrique hostes esse [*pronunciarant.*] Cùm igitur Athenienses nihil horum [*ab illis*] re ipsa præstari viderent, Lacedæmonios nihil æquianimo agitare suspicabantur. Quamobrem ipsis Pylum repetentibus reddere noluerunt, quin etiam eos pœnitebat, quod captiuos ex insula [*Athenas delatos ipsis iam*] reddidissent. Cæteraq; [*Lacedæmoniorum*] loca retinebant, expectantes donèc & illi præstarent, quæ promiserant. Lacedæmonij verò dicebant se præstitisse, quæ poterant. Se enim Atheniensibus reddidisse omnes, quos ex ipsis apud se in vinculis habebant,

---

[1] Ἐλευθέρους εἶναι] μετὰ τῶν ἐκ τῶν εἱλώτων ἐλευθέρων. [2] Τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου] τῆς πύλου. [3] Τὰ ὅπλα παραδόντας] τὰ ἐν τῇ μάχῃ πρὸς ἀθηναίους. [4] Ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι, ἢ πωλοῦντας] ἤγουν, μὴ εἶναι κυρίους ἢ πρίασθαι, ἢ πωλεῖν. [5] Ἐπίτιμοι] ἤγουν ἔντιμοι. [6] Ἐν τῇ ἄθῳ] σημείωσαι, ὅτι καλῶς ἡ γραφὴ νῦν ἔχει, θηλυκῶς ἄθω καλεῖσθαι, ὃς ἀρσενικῶς καλεῖσθαι φιλεῖ. Æ. P. [7] Κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλ.] διὰ τὸ ἀλλήλοις μὴ ἀποδιδόναι τὰ χωρία. [8] Χρόνους τε προὔθεντο] ἔταξαν. [9] Ἄνευ ξυγγραφῆς] συμφωνίας γεγραμμένης. [10] Τοὺς μὴ ἐσιόντας] εἰς τὰς σπονδάς. [11] Οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον] αὐτὸ τὸ ἐναντίον. [12] Ἄλλα χωρία εἶχον] τῶν λακεδαιμονίων οἱ ἀθηναῖοι. [13] Εἰρημένα] τεταγμένα.

& mi-

& milites, qui erant in Thacia, adduxisse, A & si quid aliud in sua potestate habebant, [*hoc ipsis reddidisse.*] Sed Amphipolin in sua potestate non esse dicebant, ita vt [*eam ipsis*] traderent. Operam verò daturos, vt & Bœotos, & Corinthios in fœdera adducerent, vtque Panactum reciperent, & & Athenienses, quotquot apud Bœotos erant captiui, recuperarent. Postulabant autem vt [*Athenienses*] Pylum sibi restituerent: sin minus, Messenios, & seruitia [*illinc*] educerent, quemadmodum & ipsi ex Thracia [*suos abduxerant:*] vtque locum illum Athenienses ipsi, si vellent, custodirent. Sæpe autem, multisque sermonibus per hanc æstatem habitis, [*tandem*] Atheniensibus persuaserunt, vt è Pylo educerent Messenios, cæterosque [*Lacedæmoniorum*] seruos, & quotquot ex agro Laconico [*ad ipsos*] transfugerāt. Ipsosque in Cranus Cephalleniæ [*insula vrbe*] collocarunt. Hac igitur æstate à bello [*vtrinque*] cessatum est, & vltro, citroque ad vtrosque commeatum. In sequenti hyeme (iam enim alij Ephori magistratum gerebāt: nec erant ij, quibus magistratum gerentibus fœdera percussa fuerant: quin etiam horum nonnulli fœderibus erant aduersarij) cùm legati ex sociorum agro [*Lacedæmonem*] venissent, & Athenienses, & Bœoti, & Corinthij præsentes adessent, & vltrò, citroque multa verba facta fuissent, necquicquam inter eos conueniret, postquam [*Athenienses*] domum redierunt, Cleobulus, & Xenares (illi, qui ex Ephoris fœdera frangere potissimùm volebant) cum Bœotis, & Corinthiis priuatim sermones habuerunt, admonentes vt harum D rerum statum accuratissimè cognitū perpenderent, operamque darent, vt Bœoti, vbi prius ipsi societatem cum Argiuis inissent, postea cum Bœotis, Argiuos Lacedæmoniis socios adiūngerent. Sic enim Bœotos fœdus cum Atheniensibus inire minimè coactum iri [*putabant.*] Lacedæmonios enim Atheniensium inimicitiis, ac fœderū cum ipsis initorū violationi amicitiā, & societatem Argiuorū antepositutos.

καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε παραδοῦναι. Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν, καὶ Πάνακτον * [1] ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι. εἰ δὲ μή, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θρᾴκης· Ἀθηναίους B δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους, καὶ τοὺς ἄλλους Εἵλωτάς τε, καὶ ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο [2] ἡσυχία ἦν, [3] καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι, καὶ οὐκ C ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καί τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) [4] ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, [5] καὶ οὐδὲν ξυμβάντων, [6] ὡς * [7] ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, [8] λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα [9] ταὐτά τε γιγνώσκειν, καὶ D πειρᾶσθαι Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ Βοιωτῶν, Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους. οὕτω γὰρ ἥκιστ' ἂν ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν. ἑλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους, πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας, καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν, Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι.

---

* [1] Ἀπολαβεῖν] ἀπὸ τῶν Βοιωτῶν, οἳ παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τείχος [illegible] εἷλον, ὡς ἐν ἀρχῇ ταύτης τῆς πέμπτης ξυγγραφῆς δεδήλωται. Λακεδαιμόνιοι οὖν ἔφασαν πειράσεσθαι τοῦτο ἀπολαβεῖν, ὅπως τοῖς Ἀθηναίοις ἀποδῶσιν. ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν τοῖς κάτω διὰ πλειόνων, καὶ σαφέστερον ὑπὸ τοῦ ξυγγραφέως ῥηθήσεται. Æ. P. [2] Ἡσυχία ἦν] ἀπραξία πολέμου. [3] Καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους] ἐπιμιξία. [4] Ἐλθουσῶν πρεσβειῶν] εἰς τὴν Λακεδαίμονα.

[5] Καὶ οὐδὲν ξυμβάντων] ἤγουν κατ' οὐδέν. [6] Ὡς ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου] οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Κορίνθιοι. * [7] Ἀπῄεσαν] οἱ Ἀθηναῖοι. καὶ γὰρ οἱ Βοιωτοὶ, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐκεῖ ἔμειναν, ὅπως τοὺς ἰδίους τοῦ Κλεοβούλου, καὶ Ξενάρους λόγους ἀκούσωσιν. ὕστερον δὲ ἑκάτεροι ἀνεχώρησαν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς δηλοῦται. Æ. P. [8] Λόγους ποιοῦνται ἰδίους] ἰδίᾳ διειλέχθησαν αὐτοῖς τοῦ λῦσαι τὰς σπονδάς. [9] ταὐτά τε γιγνώσκειν] εἰς νοῦν ἔχειν.

τὸ γὰρ Ἄργος αἰεὶ * [1] ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους [2] καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, [3] ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς [4] ὅπως * [5] παραδῶσι [6] Λακεδαιμονίοις, ἵν' ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἢν δύνωνται, ἀπολαβόντες, ῥᾷον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον. καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ οἱ Κορίνθιοι [7] ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι [8] ἐπὶ τὰ κοινά, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης, ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν. [9] καὶ ξυγγενόμενοι, [10] ἐς λόγους ἦλθον, εἴ πως οἱ Βοιωτοὶ [11] σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο, ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς. νομίζειν γὰρ ἄν, τούτου προχωρήσαντος, * [12] ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, [13] κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκε. κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧνπερ [14] καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος * [15] αὐτοῖς φίλοι [16] ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες, ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτούς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς Βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων. καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς [17] τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι, καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὁμοῖα σπεύδειν.

* π. παραδώσουσι. ἢ παραδῶσι. Æ.P.

A Habebant enim exploratum Lacedæmonios perpetuò cupere ciuitatē Argiuorum opportunè sibi amicam esse, quòd bellum extra Peloponnesum leuius [*sibi*] fore ducerent, [*si Argiuos sinceros, & constantes amicos haberent.*] Bœotos verò rogabant vt Panactum Lacedæmoniis traderent, vt pro hoc recepta, si possent, Pylo, ad bellum aduersus Athenienses cōmodius descenderent. Atque Bœoti, & Corinthij cū his mandatis, quæ acceperant à Xenare, & Cleobulo, & [*ab aliis*] quotquot ex Lace- B dæmoniis erant ipsis amici, vt ad suas Resp. referrent, vtrique abierunt. Quos abeuntes duo è summo Argiuorum magistratu viri in ipso itinere obseruauerunt cōgressique cum eis in colloquiū venerunt, si quo pacto Bœoti societatem secū inire possent, quemadmodū Corinthij, & Elei, & Mantinei. Se enim existimare [*dicebant,*] si res ista [*sibi feliciter*] successisset, facile iam sibi fore ad bellum gerere, & pacem facere & cum Lacedæmoniis, si vellent, & cum quibuscunque aliis opus esset, palam, & publicè hac de re agentibus. Hæc Bœo- C torum legatis audita placuerūt. Nam fortè accidit, vt [*hi duo Argiui*] ea peterent, quæ vel ipsi amici, qui Lacedæmone erant, ipsis mandarant. Cùm autem illi [*duo*] Argiui suum sermonem ab ipsis admissum animaduertissent, & dixissent se legatos in Bœotiā missuros, abierunt. Bœoti verò [*domum*] reuersi, ad Bœotarchas, [*id est, Bœotorum Magistratus,*] detulerūt cùm ea, quæ Lacedæmone, tum ea, quæ ex Argiuis in congressu audissent. Bœotarchæ verò id acceptum habuerunt, & multo prōptio- D res fuerunt, quòd ipsis vtrinque contigisset, vt & illi ex Lacedæmoniis, quos sibi amicos habebant, eadem peterēt, & Argiui ad eadē properarent, [*eademq; cuperent.*]

* [1] Ἠπίσταντο] ὁ Κλεόβουλος, καὶ Ξενάρης. καὶ πρὸς τούτοις τὰ ἑξῆς ἡγούμενοι διαφέρει. Æ.P. [2] Καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι] βεβαίως φίλιον τοῖς Λακεδαιμονίοις γενέσθαι, ἢ αὐτοῖς βεβαίως ἠπίσταντο. ὁ καὶ μᾶλλον. [3] Ἡγούμενοι τὸν ἔξω] τὸ ἡγούμενοι, οὐκ ἔστιν ἀκατάλληλον πρὸς τὸ ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἐσχημάτισαι αὐτὸ τοῦ ἡγουμένου. [4] Ὅπως παραδώσουσιν] οἱ Βοιωτοὶ δηλονότι. * [5] Παραδώσουσι] χαριέστερον ἴσως κατὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνας παραδώσουσι. καὶ γὰρ τὸ παρέδωσα ἐν τῷ α. ἀορίστῳ οὐκ ἐν χρήσει, ἀλλὰ τὸ παρέδωκα· ὅθεν ἐν τῷ ὑποτακτικῷ παραδώκωσι λεκτέον εἴη ἢ παραδῶσιν, ἵνα εἴη τοῦ β. α. εἰ δὲ μηδὲν κοπτέον, τοῦτο ὡς καινότατον, καὶ σπανιώτατον σημειώσασθαι δεῖ. οὕτω καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ξυγγραφῇ λέγεται, ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν. ἀλλ' ἴσως φαίη τις ταῦτα ἐν τῷ ὑποτακτικῷ τοῦ α. μέλλοντος εἰρῆσθαι. ἀλλ' οὐδὲ ἐν χρήσει. Æ.P. [6] Λακεδαιμονίοις] τὸ μὲν Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσωσι Λακεδαιμονίοις. [7] Ταῦτα ἐπεσταλμένοι] αὐτὰ τοῦ, τούτων ἐντολὰς παρ' αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἐφόρων. [8] Ἐπὶ τὰ κοινὰ] βουλευτήρια δηλονότι. [9] Καὶ ξυγγενόμενοι] ἤγουν συναφθέντες. [10] Ἐς λόγους ἦλθον] εἰς κατάλογον. [11] Σφίσι ξύμμαχοι] τοῖς Ἀργείοις. * [12] Ῥᾳδίως] αὐτὸ τοῦ ῥᾴδιον ἤδη ἔσεσθαι σφίσιν αὐτοῖς ξύμπασι κοινὴν ξυμμαχίαν ποιήσασιν ἐν ἀλλήλοις, πολεμεῖν, καὶ σπένδεσθαι, καὶ π. Λ. εἰ β. καὶ εἴ τινα π. α. δ. κοινῷ λόγῳ περὶ τούτων φανερῶς χρωμένοις. Æ.P. [13] Κοινῷ λόγῳ χρωμένους] ὁμοφρονοῦντάς φησι, δηλονότι Ἀργείους τε καὶ Κορινθίους, καὶ Βοιωτούς. [14] Καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος] οἱ περὶ τὸν Κλεόβουλον δηλονότι. * [15] Αὐτοῖς] τοῖς τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσι, καὶ τοῖς Κορινθίοις. Æ.P. [16] Ἐπεστάλκεσαν] προσετετάχεσαν. [17] Τούς τε φίλους] τοὺς ἐκ Λακεδαίμονος δηλονότι αὐτοῖς φίλους.

Nec multo pòst Argiuorum legati venerunt, vt eos solicitarent ad transigenda ea, quæ promiserant. Bœotarchæ verò probatis ipsorum postulatis, ipsos remiserunt, polliciti se legationem Argos de societate missuros. Interea verò Bœotarchis, & Corinthiis, & Megarēsibus, & legatis ex Thracia [*missis*] primùm placuit, vt iureiurando interposito fidē sibi mutuò darent, [*& fœdus inter se facerent,*] ea conditione, vt, quotiescunque res hoc flagitaret, opem ei ferrent, qui ope indigeret, & cum nullo bellum gererent, aut compositionem, [*pacemq;*] facerent, nisi de communi [*omnium sociorum*] sententia. Et ita Bœotos, & Megarenses (idem enim faciebant) cum Argiuis um fœdus facere [*docebant.*] Verùm antequam [*huius fœderis*] iusiurandum iuraretur, Bœotarchę rem cōmunicarunt cum quatuor Bœotorum consiliis, quæ summā rerum Bœotiarum potestatem habent: & suadebant, vt iureiurando interposito fœdus auxilij mutui gratia cum illis ciuitatibus iniretur, quæcunque secum fœdus adhibito iureiurādo facere vellent. At Bœoti, qui in illis cōsiliis erant, [*eorum*] cōsilium non probarunt, veriti ne Lacedæmoniis aduersarentur, si cum Corinthiis, qui [*ab illis*] defecerant, interposito iureiurando fœdus facerent. Neque enim Bœotarchæ ipsis declarauerant ea, quæ Lacedæmone Cleobulus, & Xenares Ephori, & [*alij*] amici suaserant, vt prius cum Argiuis, & Corinthiis societatem inirēt, deinde cum Lacedæmoniis eandem facerent, [*& Argiuos Lacedæmoniis socios adiungerent.*] Nam [*Bœotarchæ*] existimabant illos, qui erant in consilio, quamuis [*hæc ipsis*] non dixissent, tamen nihil decreturos, quàm quod ipsi a se prius deliberatum [*ipsis*] suasissent: sed cùm rēs [*ipsis*] non successisset, Corinthij quidem, & legati ex Thracia [*missi*] infecto negotio abierunt: Bœotarchæ verò, qui, si [*quatuor Bœotorum consiliis hæc*] persuadere potuissent, operam dare statuerant, vt etiam cum Argiuis societatem inirent, nec de Argiuis quicquam amplius ad illa [*quatuor*] consilia retulerunt, nec legatos, quos [*se missuros*] promiserant, Argos miserunt: sed incuria quædam, & rerum omnium procrastinatio erat. Hac eadem hyeme Mecybernam, vbi erat Atheniensium præsidium, Olynthij subitò adorti ceperunt.

A καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων, [1] τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι. καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος. [2] ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις, καὶ Κορινθίοις, καὶ Μεγαρεῦσι, καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεσιν, ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις, ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμυνεῖν τῷ δεομένῳ, καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ μηδὲ ξυμβήσεσθαι B ἄνευ κοινῆς γνώμης· καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας ([3] τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι. καὶ παρῄνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν ὅσαι βούλονται [4] ἐπ' ὠφελίᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναν-C τία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες. οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν, Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους, ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι· οἰόμενοι [5] τὴν βουλήν, [6] κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. [7] ὡς δὲ ἀντέστη τὸ D πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσεσθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἷλον.

γρ. ἀξιοῦντες

---

[1] Τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι] γράφεται ἀξιοῦντες. [2] Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ καιρῷ. [3] Τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν] ἤγουν, τὴν ὁμοίαν πρᾶξιν ἐποίουν. [4] Ἐπ' ὠφελίᾳ σφίσι] συμμαχίᾳ. [5] Τὴν βουλὴν] τοὺς βουλευτάς. [6] Κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι] αὐτὶ τοῦ οἱ Βοιωτάρχαι, ἕκαστος ἐπὶ τὴν ἰδίαν βουλήν, κἂν μὴ μάθωσι τὰ ὑπὸ τῶν ἐφόρων εἰρημένα, μηδὲν ἄλλο ψηφίσασθαι ἢ ὅπερ ταῦτα ἅπερ οἱ μαθόντες ἐκ Λακεδαίμονος παραινοῦσιν. [7] Ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα] αὐτὶ τοῦ ἄλλως ἀπέβη.

Μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Ἀθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, [1] ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι, καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τοὺς Ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται, ὥσπερ Ἀθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δέ, εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους, εἰρημένον, ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ, μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ [2] τὸ Πάνακτον παραλαβεῖν, ὡς τὴν Πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδάς, προθυμουμένων τὰ ἐς Βοιωτούς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη, καὶ πρὸς ἔαρ. καὶ τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. [3] Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, [4] οὓς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἵκοντο, τό, τε Πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον, [5] καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔδεισαν [6] μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς Λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ Βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό, τε Πάνακτον καθελεῖν, καὶ ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, [7] τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα. ὥστε οὐδὲ πρὸς Ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες, ἐκ τῶν διαφορῶν, εἰ μὴ μείνειαν * [8] αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν Ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδάς, [9] ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι,

γρ. πρεσβευόμενοι

A Posthæc Lacedæmonij (nam inter ipsos, & Athenienses assidua colloquia fiebant de locis, quæ inuicem tenebant) existimantes si Athenienses Panactum a Bœotis recepissent, fore vt ipsi Pylum reciperent, Bœotos per legationem adierunt, & orarunt vt Panactum, & quotquot ex Atheniensibus in vinculis haberent, sibi traderent, vt pro his ipsi Pylum reciperent. Bœoti verò negarunt se [*hæc*] reddituros, nisi secum, quemadmodum cum Atheniensibus, societatem priuatim coirēt. B Lacedæmonij verò, quamuis scirent se Atheniensibus iniuriam facturos, quòd [*in fœderis conditionibus*] cautum esset, ne sine communi consensu vel fœdus cum quoquam fieret, vel bellum gereretur: quia tamen Panactum recipere cupiebant, vt Pylum pro ipso recuperarent, simul etiam quòd illi, qui fœdera cōfundere properabant, ad fœdus cum Bœotis ineundū propensiores erant, societatem [*cum ipsis*] fecerunt, hyeme iam extrema, & sub ver: statimque Panactum euersum est. Et vndecimus huius belli annus, exiit ineunte C statim vere insequētis æstatis Argiui, cùm Bœotorum legati, quos [*Bœoti*] se missuros dixerunt, non venissent, & Panactum [*ab illis*] euersum intellexissent, & societatem inter Bœotos, & Lacedæmonios priuatim factam, extimuerūt, ne [*omnium fœdere exclusi*] soli relinquerentur, omnesq; socij se Lacedæmoniis adiungerent. Existimabāt enim Bœotos à Lacedæmoniis inductos fuisse & ad Panactum euertendū, & ad ineundam cum Atheniensibus societatem, & Athenienses harum rerum conscios esse D [*credebant.*] Itaque ne cum Atheniensibus quidem societatem facere sibi amplius integrū esse [*ducebant,*] cùm antea sperassent, si, propter controuersias, ea fœdera, quæ cum Lacedæmoniis inierāt, frangerentur, futurum saltem, vt cum Atheniensibus societatē inirent. Argiui igitur, cum his difficultatibus premerentur, & vererētur ne simul cū Lacedæmoniis, & Tegeatis, & Bœotis, & Athiensib. bellum sibi gerēdum esset, quòd Lacedæmoniorū fœdera prius non accepissent: sed animis elati Peloponnesi principatum se adepturos sperassent,

[1] Ἦλθον ἐς τοὺς Βοιωτοὺς] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [2] Τὸ Πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο] ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν. [3] Ἅμα δὲ τῷ ἦρι] ἀρχομένῳ. [4] Οὓς ἔφασαν πέμψειν] οἱ Βοιωτοί. [5] Καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν] μονομερῆ. [6] Μὴ μονωθῶσι] τῆς συμμαχίας. [7] Τούς τε Ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα] ὥστε δηλονότι. [8] Αὐτοῖς] τοῖς Ἀργείοις. διαφορὰ δὲ λέξις τῆς περὶ κοινωνίας γῆς διαφορᾶς, ἧς πέρι οἱ Ἀργεῖοι μεθορίας ὄντες ἀεὶ διεφέροντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὡς μετ' ὀλίγον λέγεται. περὶ δὲ τῶν σπονδῶν τῶν τοῖς Ἀργείοις πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους γεγενημένων, ὅτι [illegible] ἐδέξαντο ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι, ὁρῶντες τὸν Λακεδαιμονίων πόλεμον ἐσόμενον. ἐν ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν. ΛΕ. Ρ. [9] Ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες] διανοίᾳ ἐπηρμένοι. ἀλλ' ἐλπίζοντες. ἤτοι φροντίζοντες.

quam-

quamprimum potuerūt legatos Lacedæmonem miserunt, Eustrophum, & Æsonem, qui ipsis charissimi, [& gratiosissimi] esse videbantur existimantes, vbi quàm cōmodissima fœdera pro præsenti rerum statu cū Lacedæmoniis fecissent, quomodocunq; res caderet, se quietos futuros. Ipsorum autem legati [Lacedæmonem] profecti, sermonem habuerunt cum Lacedæmoniis, quibus conditionibus fœdera facienda essent. Ac primùm quidem Argiui postulabant, vt vel ciuitatis, vel priuati alicuius arbitrio, permitteretur controuersia de agro Cynurio, de quo in confiniis posito semper [vtriq; inter se] contendebāt (hic autem ager continet Thyream, & Antheнam vrbem, eumq; Lacedæmonij possident.) Deinde verò, quamuis Lacedæmonij nullam de eo mentionem fieri sinerent: at se, si vellent illi fœdus ex pristina formula facere, ad hoc paratos esse [dicerent:] Lacedæmonios tamen Argiui legati ad hæc sibi concedenda induxerunt, vt [videlicet] in præsentia quidem fœdus annorū quinquaginta facerent, quotiescunq; verò vtrilibet [alteros ad prœliū] prouocassent, dummodo, neque morbo, neq; bello vel Lacedæmoniorum, vel Argiuorum ciuitas implicita esset, de hoc agro armis decernere liceret, quemadmodum & antè quondam [factum esset,] quum vtriq; se victores discessisse iudicarunt. Sed [tamen alteris alteros] persequi non liceret vlterius, quàm vel ad Argorum, vel ad Lacedæmonis terminos. Lacedæmoniis verò primùm quidem hæc [Argiuorum postulata] stultitiæ plena esse videbantur, deinde [tamen] (Argos enim quauis ratione amicum habere cupiebant) assensi sunt iis conditionibus, quibus [fœdus fieri] postulabant, & syngrapham fecerunt. Lacedæmonij autem [legatis Argiuorum] hortati sunt, vt, priusquam quicquam eorum, [de quibus inter eos tunc actum fuerat,] conficeretur, Argos reuersi populo [fœderis conditiones scriptis mandatas] ostenderent, quas si probasset, tunc verò ad Hyacinthia, [Lacedæmonem] redirent, vt [fœderis] iusiurandum præstarent. Et illi quidem abierunt. Interea verò dum Argiui hæc tractarent, Lacedæmoniorum legati, Andromenes, Phædimus, & Antimenidas, quibus mandatum fuerat, vt Panactum, & captiuos à Bœotis receptos Atheniensibus redderent, Panactum quidem ab ipsis Bœotis euersum offenderunt,

A ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις, Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι· [1] ἡγούμενοι, [2] ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, [3] ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἕξειν. καὶ οἱ πρέσβεις [4] ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ᾽ ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν [5] δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ, ἢ ἐς ἰδιώτην, περὶ τῆς Κυνουρίας B γῆς, ἧς αἰεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας οὔσης· (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν, καὶ Ἀνθήνην πόλιν· [6] νέμονται δ᾽ αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι) ἔπειτα δ᾽ οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ᾽ εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἑτοῖμοι εἶναι· οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ᾽ * [7] ὁποτεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης, μήτε πολέμου, Λακεδαίμονι C καὶ Ἄργει διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν· διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος [8] πάντως φίλον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ᾽ οἷς ἠξίουν, [9] καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ᾽ οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἄργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς, [10] δεῖξαι τῷ πλήθει, D καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν [11] ἐς τὰ Ὑακίνθια, τοὺς ὅρκους ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, Ἀνδρομένης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον εὗρον,

Τῇ Βου-λοντο

[1] Ἡγούμενοι, ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα] ὡς ἐν τῷ παρόντι (φασὶ) [illegible] πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιήσασθαι, [illegible] ἡσυχάζειν. [2] Ἐκ τῶν παρόντων] ἤγουν ἐκ [illegible]. [3] Ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ] ἤγουν [illegible] ἂν συγχωρῇ [illegible]. [4] Ἀφικόμενοι αὐτῶν] τῶν Ἀργείων. [5] Δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι] [illegible]. [6] Νέμονται δ᾽ αὐτὴν [illegible] [illegible] ἤγουν, [illegible]. [7] Ὁποτεροισοῦν] [illegible] προσκαλεσαμένων, ἤγουν [illegible] προσκαλεσαμένων. ΛΕ. Ρ. [8] Πάντως φίλον ἔχειν] [illegible]. [9] Καὶ ξυνεγράψαντο] συνθήκην [illegible] [illegible]. [10] Δεῖξαι τῷ πλήθει] [illegible] συγγραφὴν, ὡς [illegible]. [11] Ἐς τὰ Ὑακίνθια] εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Ὑακίνθου.

ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε ἀθηναίοις καὶ βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοί, [1] μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, [2] ἀλλὰ κοινῇ νέμειν. τοὺς δ' ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους οἱ βοιωτοὶ ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένην ἐκόμισαν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ ἀπέδοσαν· τοῦ τε πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι. πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων, οἱ ἀθηναῖοι [3] δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ λακεδαιμονίων, τοῦ τε πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι [4] ὅτι καὶ βοιωτοῖς * ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. [5] τά τε ἄλλα ἐσκόπουν [6] ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι· [7] ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς, [8] εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, * ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, [9] ἀξιώματι δὲ προγόνων * [10] τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς ἀργείους [11] μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι [12] ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδὰς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες, [13] καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος, αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων, [14] διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων [15] ἐλασσοῦσθαι, * τότε πρῶτον ἀντέλεγεν,

* ἰδίαν

* π. ὡς ἐν ἄλλῃ πόλ. ἀξ. π. τ. ἤ, ὡς ἐν ἄλλῃ δὲ π. οὐδεὶς ἀξ. τ. F.P.

* ἤ, π. F.P.

A eo prætextu, quòd olim inter Bœotos, & Athenienses orta de illo castello cõtrouersia, iureiurando interposito conuenisset, vt neutri [*soli*] id incolerẽt: sed Atheniensium viros, quos [*Bœoti*] captiuos habebãt, Andromenes, eiusque collegæ receptos ad Athenienses deduxerunt, ac reddiderunt, & Panacti euersionem ipsis significarunt, existimantes se hoc etiam ipsis reddituros, [*sed hanc eius euersionem vtilem ipsis fore dicebant.*] nullum enim Atheniensium hostem in eo amplius habitaturum. Cùm B autem hæc dicerentur, Athenienses grauiter indignabantur, quòd a Lacedæmoniis iniuriam sibi fieri putarent, cùm ob euersionem Panacti, quod erectũ, [*& stans*] traditum oportuerat, tum quòd audirent [*eos*] cum Bœotis quoque societatem priuatim fecisse, cùm tamen antea dicerent se communiter adacturos [*ad fœdus recipiendum*] eos, qui fœdus recipere noluissent. [*Hæc igitur,*] & alia considerabant, quæcunque [*Lacedæmonij*] ex pacto non seruauerant, & se fraude circumuentos existimabant. Quare [*Lacedæmoniorum*] legatos C cum asperiore responso dimiserunt. Cùm igitur inter Lacedæmonios, & Athenienses huiusmodi dissidium esset, statim & illi, qui Athenis fœdera soluere cupiebant, in hanc rẽ incumbere cœperunt. Erãt autem cùm alij, tum etiam Alcibiades Cliniæ filius, qui quamuis ætate tũc esset adhuc iuuenis, tamen propter maiorum dignitatem honorabatur, vt [*nullus alius*] in alia ciuitate [*magis hoc nomine queat honorari,*] cui vel satius esse videbatur ad Argiuos potius accedere, [*& societatem cum illis inire.*] quin D etiam contentionis studio, quòd elato esset animo, [*fœderibus*] aduersabatur, quòd Lacedæmonij per Niciam, & Lachetem fœdera fecissent, ipso propter adolescentiam contempto, nec habito ei honore ex vetusti hospitij iure: quod, cùm [*ipsius*] auus [*Lacedæmoniis*] renuntiasset, ipse illorum captiuos ex insula [*Athenas delatos*] officiis prosequens, renouare cogitabat. vndique igitur sibi de suo iure detrahi putans, & initiò Lacedæmoniis intercessit,

---

[1] Μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον] ἀθηναίους, καὶ βοιωτούς. [2] Ἀλλὰ κοινῇ νέμειν] ἤγουν, κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ. [3] Δεινὰ ἐποίουν] ἐδεινοπάθουν. [4] Ὅτι καὶ βοιωτοῖς ἰδίᾳ] ἄνευ τῶν ἀθηναίων. [5] Τά τε ἄλλα ἐσκόπουν] ἐπιμελῶς ἀνελογίζοντο. [6] Ὅσα ἐξελελοίπεσαν] ὅσα ἐπλήρωσαν ἐν ἑαυτοῖς τὴν συνθήκην. [7] Ὥστε χαλεπῶς] σὺν ὀργῇ. [8] Εὐθὺς ἐνέκειντο] ἤγουν, πιστοὶ ἦσαν. [9] Ἀξιώματι δὲ προγόνων] [illegible] καὶ ἤχθετο ὅτι οἱ λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου τὰς σπονδὰς ἐποιήσαντο, αὐτὸν δὲ [illegible] ὑπερεῖδον καὶ ἠτίμασαν. [10] Τιμώμενος] [illegible] ὁ Ἀλκιβιάδης [illegible] ὅμως διὰ τὸ τῶν προγόνων ἀξίωμα [illegible], ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐν ἄλλῃ πόλει διὰ τοιοῦτον ἀξίωμα προγόνων μᾶλλον τιμᾶσθαι δύναιτο· ἤ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐν [illegible] ἤ, ὡς τινὲς ἄλλος ἐν [illegible] ἀξίωμα τιμᾶσθαι φασί. F.P. [11] Μᾶλλον χωρεῖν] τοὺς ἀθηναίους. [12] Ἀλλὰ [illegible]] [illegible]. [13] Καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν] ἤγουν διὰ τὴν παλαιὰν [illegible]. [14] Διενοεῖτο] [illegible]. [15] Ἐλασσοῦσθαι] [illegible].

affirmans

affirmans illos non esse constantes: sed, vt, inito cum Argiuis fœdere, eos sibi eximant, [*sibiq́ lectos socios adiungant*,] & postea Athenienses solos, [*omniq́ sociorum auxilio nudatos*] adoriantur, hac de causa fœdus cum ipsis facere velle. Et tunc, quum hoc dissidium exortum est, confestim Argos [*nuncium*] priuatim mittit, hortans [*Argiuos*,] vt quamcelerrimè cum Mantineis, & Eleis [*Athenas*] venirent, [*eos*] ad societatem [*cum Atheniensibus ineundam*] prouocantes, quòd tempus esset, opportunum, seque studiosissimè ipsis adfuturum [*pollicebatur*.] Argiui autem, cùm hunc nuntium audissent, simul etiam cùm cognouissent societatem a Bœotis cũ Atheniensibus nõ esse factam: sed magnam dissensionem inter ipsos [*Athenienses*] & Lacedæmonios esse natã, suos quidem legatos, qui [*tunc*] aberant, quos de fœderibus acturos Lacedæmonem miserant, non curabant: sed ad Athenienses potius animum aduertebant, existimantes ciuitatem: cum qua sibi vetus amicitia intercederet, & quæ populari statu, quemadmodum & sua ciuitas, regeretur, & quæ magnã in mari potentiam haberet, sibi, si bellum susciperẽt in hoc auxilium esse laturam. Confestim igitur legatos de societate acturos ad Athenienses miserunt. Illos autem Eleorum, & Mantineorum legati comitabantur. Confestim etiam & Lacedæmoniorum legati, Philocharidas, Leon, & Endius, qui [*apud Atheniẽses*] gratiosi esse videbãtur, [*eò*] profecti sunt, veriti ne [*Athenienses Lacedæmoniis*] irati societatem cum Argiuis facerent, simul etiam Pylum pro Panacto repetituri, & de societate cũ Bœotis inita [*Lacedæmonios*] purgaturi, [*& demonstraturi illos hãc societatem*] non fecisse, vt Atheniensibus malum, [*damnumq́*] darent. Cùm autem hisce de reb. in senatu verba facerent, & se cum summa potestate de componẽdis omnib. controuersiis [*eo*] venisse dicerẽt, Alcibiadi metum incutiebãt, ne, si ad populũ hæc [*ipsi*] retulissent, plebem allicerent, & Argiuorum societas respueretur. Sed Alcibiades huiusmodi fraudẽ aduersus ipsos machinatur. Lacedæmoniis, fide ipsis data, persuadet, ne coram populo fateantur se cũ summa potestate venisse, quod si fecerint, se Pylum ipsis redditurum, (se enim hoc Atheniensibus persuasurum, quemadmodum & tunc se [*Lacedæmoniis*] auersari dicebat) & cæteras controuersias compositurum.

A οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι λακεδαιμονίους, [1] ἀλλ' ἵνα ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ αὖθις ἐπ' ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτοῖς. καὶ τότε ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προσκαλουμένους ἥκειν μετὰ μαντινέων καὶ ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα. οἱ δὲ ἀργεῖοι, ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν βοιωτῶν

B ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην [2] καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν λακεδαίμονι πρέσβεων, οἵ [3] σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον· νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέ-

C σβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἠλεῖοι, καὶ μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας, καὶ Λέων, καὶ Ἔνδιος· δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν [4] ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ πανάκτου, καὶ περὶ τῆς βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν ἀθηναίων ἐποιήσαντο. καὶ

D λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων, [5] καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν, μὴ καί, ἢν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, [6] ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος, [7] καὶ ἀπωσθῇ ἡ ἀργείων ξυμμαχία· μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς λακεδαιμονίους πείθει, [8] πίστιν αὐτοῖς δούς, [9] ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν. πείσειν γὰρ αὐτὸς ἀθηναίους ὥσ-

E περ καὶ νῦν ἀντιλέγειν, καὶ τἆλλα ξυναλλάξειν.

τὴν προκαλουμένους

τὴν ἀπωσθῆ

[1] Ἀλλ' ἵνα ἀργείους σφ. κ.] τοὺς ἀθηναίους. [2] Καθεστῶτας αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους. [3] Σφίσι] τοῖς ἀργείοις. [4] Οργιζόμενοι] τοῖς λακεδαιμονίοις. [5] Καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι [illegible]] ἐξουσίαν ἔχοντες περὶ τῶν ὅλων, ὡς ὅ,τι ἂν οὗτοι καταπείσωσιν, ἀρέσκον ἂν γένοιτο τοῖς λακεδαιμονίοις. [6] Ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος] καταπείσωσι. [7] Καὶ ἀπωσθῇ ἡ ἀργείων] γράφεται ἀπόσχῃ. [8] Πίστιν αὐτοῖς δούς] ὅρκον βέβαιον. [9] Ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν] ἐὰν μὴ φανερῶς εἴπωσι.

βουλόμενος δὲ αὐτοὺς[1] Νικίου τε ἀποστῆσαι, ταῦτα ἔπρασσε, καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ[2] διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν, οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταὐτὰ, τοὺς ἀργείους καὶ ἠλείους καὶ μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ[3] ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες, καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν (ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ) αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο· ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν λακεδαιμονίων,[4] ἐσήκουόν τε καὶ ἕτοιμοι ἦσαν[5] εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων, καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι,[6] καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς ἀργείους,[7] πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς, καὶ εἰδέναι ὅ,τι διανοοῦνται,[8] λέγων, ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι.[9] σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν· ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν, ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις,[10] ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, πάνακτόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι, καὶ ἀμφίπολιν· καὶ τὴν βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο,[11] ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον, ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι·[12] ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα.

γρ. [illegible] γ' αὐτοὺς

Hæc autem [*Alcibiades*] eo consilio agebat, vt [*Lacedæmonios*] à Nicia alienaret, vtque apud populum ipsos criminatus, quòd nihil sinceri in animo haberent, nec eadem vnquam dicerent, Argiuorum, & Eleorum, & Mantineorum societatem, [*Atheniensibus*] conciliaret. Et ita euenit. Nam cùm [*legati*] ad populum processissent, & interrogati non dixissent (vt in senatu) se cum summa potestate venisse, tūc verò Athenienses haud amplius [*illorum inconstantiam, ac perfidiam*] tulerūt. Sed Alcibiadem multo vehementioribus, quàm antè, clamoribus Lacedæmonios insectantem audiebant, [*eiq́ morem gerebant*,] animisque propensis erant, Argiuis, illorumque comitibus [*in concionem*] introductis, ad societatem cum ipsis statim ineundam. Sed facto terræmotu, priusquam quicquam constitueretur, [*populisque suffragiis ratum fieret*] hæc concio dilata est. In concione verò, quæ postridie conuocata fuit, Nicias, quamuis ipsi Lacedæmonij [*ab Alcibiade*] decepti fuissent, quamuis etiam ipse quoque deceptus fuisset, quòd [*Lacedæmonij verbis eiusdem Alcibiadis adducti, coram populo*] negassent se cum summa potestate venisse, tamen dixit oportere [*Athenienses*] cū Lacedæmoniis potius, [*quàm cum Argiuis*] societatem inire, & societate, quam cum Argiuis facere volebant, supersedere, & [*legatos*] ad ipsos [*Lacedæmonios*] iterum mittere, & explorare quidnam in animo haberent. Hanc enim belli dilationem sibi quidem honestam, illis verò turpem fore dicebat. Nam sibi quidem maximè expedire, florente iam Republica fortunam hanc florentem quam diutissimè conseruare. Illis verò in afflicta fortuna versantibus, loco lucri fore, primo quoque tempore belli fortunam periclitari. Persuasit autem [*Atheniensibus*,] vt legatos [*Lacedæmonem*] mitterent (in quorum numero & ipse erat) qui iuberent Lacedæmonios, si quid sinceri in animo haberent, Panactum erectum, [*ac integrum*,] & Amphipolin restituere, & Bœotorum societatem missam facere, nisi fœdera [*secum*] inire vellent, quemadmodum [*in fœderibus apertissimè*] cautum fuerat, vt neutri sine mutuo consensu cum vllo paciscerentur. Imperarunt etiam, [*legatis*,] vt [*Lacedæmoniis*] dicerent, se quoque, si [*Lacedæmonii*] iniuriam facere voluissent, societatem cum Argiuis iam facturos fuisse: quòd ipsi [*Argiui*] hac ipsa de causa [*Athenis*] adessent.

[1] Νικίου τε ἀποστῆσαι] ἤγουν, τῆς φιλίας τοῦ Νικίου ἀποστῆσαι τοὺς λακεδαιμονίους. [2] Διαβαλὼν αὐτοὺς] ὑβρίσας. [3] Ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες] οἱ πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. [4] Ἐσήκουόν τε] οἱ ἀθηναῖοι. [5] Εὐθὺς παραγαγόντες] ἤγουν εἰσαγαγόντες. [6] Καὶ ἐπισχόντας τὰ περὶ ἀργείους] ἤγουν, τὴν συμμαχίαν τῶν ἀργείων. [7] Πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς] τοὺς λακεδαιμονίους. [8] Λέγων, ἐν μὲν] ὁ Νικίας. [9] Σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων] καλῶς φερομένων. [10] Ὧν καὶ αὐτὸς ἦν] εἷς δηλονότι. [11] Ἄνευ ἀλλήλων] τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [12] Ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς] χάριτι, ὥστε παρεῖ γ' αὐτούς.

Et si quid

Et si quid aliud [*Lacedæmoniis*] crimini dabant, Niciam, eiusq; collegas cum mandatis de omnibus, [*ad illos*] miserunt. Cùm autem legati [*Lacedæmonem*] peruenissent, & cùm alia denunciassent, tum etiam ad extremum dixissent, nisi [*Lacedæmonij*] societatem cum Bœotis initam dirimerent, qui fœdus [*secum*] inire noluerant, se quoque cum Argiuis, eorumque sociis societatem facturos: Lacedæmonij responderũt, se societatem cum Bœotis initam non dirempturos (nam Xenares Ephorus & alij, quotquot eiusdem factionis erant, euicerant, vt hæc fierent, [*vtq; hoc responsum Atheniensibus daretur:*]) fœderis tamen iusiurandum Nicia rogante renouarunt. Verebatur enim [*Nicias*] ne rebus omnibus prorsus infectis abiret, ac malè audiret, (quod etiam accidit) quòd fœderum cum Lacedæmoniis faciendorum autor esse videretur. Cùm autem ipse rediisset, & Athenienses audissent nihil à Lacedæmoniis impetratum fuisse, confestim indignari cœperunt, & iniuriam [*ab illis*] sibi fieri putantes, cum Argiuis eorumque sociis (aderant enim illi, ab Alcibiade introducti) fœdera, ac societatem fecerunt, his verbis: Fœdera fecerunt Athenienses, & Argiui, & Mantinei, & Elei, in annos centum, pro se ipsis, & pro sociis, quibus vtrique præsunt, sincera, & commoda, tam terra, quàm mari. Nefas autem sit Argiuos, & Eleos, & Mantineos, eorumque socios, Atheniensibus, ac sociis, quibus Athenienses imperant, arma detrimenti causa inferre. Et [*vicißim*] nefas sit Athenienses, eorumque socios, Argiuis & Eleis, & Mantineis, eorumq; sociis [*arma detrimenti causa inferre,*] vlla vel fraude, vel machinatione. His conditionibus Athenienses & Argiui, & Elei, & Mantinei sint socij centũ annos. Et si hostes in Atheniensium agrum inuaserint, Argiui, & Elei, & Mantinei Athenas ad opem ferendam veniant, prout Athenienses [*ipsis*] denunciauerint, ratione quàm acerrima poterunt, pro viribus. Quod si [*hostes agro Attico*] vastato discesserint, hæc [*hostium*] ciuitas ab Argiuis, & Mantineis, & Eleis, & Atheniensibus pro hoste habeatur, & à cunctis his ciuitatibus [*bello petatur, ac*] vexetur.

A εἴ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες, ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων, ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδὰς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους· τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ * [1] τὸν Ξενάρητον ἔφορον ταῦτα γίγνε-B σθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. τοὺς δὲ ὅρκους, δεομένου Νικίου, ἀνενεώσαντο. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ (ὅπερ καὶ ἐγένετο) * [2] αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον· καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου, ἐ-C ποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε, ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ Μαντινῆς, καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους, καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, [3] ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς D ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους, καὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, ἑκατὸν ἔτη. καὶ ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν, Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας Ἀθήναζε, [4] καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, (τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται) ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, [5] πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις, καὶ E Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων.

γρ. ἐφόρον

γρ. τοιάδε

γρ. γῆν

---

* [1] Τὸν Ξενάρητον] γρ. τὸν Ξενάρην. οὗτος γὰρ αὐτὸς Ξενάρης, οὐ Ξενάρητος πολλαχῶς καλεῖται. Æ. P. ** [2] Αἴτιος δοκῶν εἶναι] [illegible] ὁ Νικίας [illegible] τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Λακεδαιμονίοις φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι. εἰ δέ τι δεῖ αὐτὶ τοῦ [illegible] λέγειν, [illegible] ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι (ὡς προείρηται) διὰ Νικίου καὶ Λάχητος τὰς σπονδὰς ἔπραξαν. Æ. P. [3] Ἐπὶ Ἀθηναίους] τὸ, ἐπὶ Ἀθηναίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἕως τοῦ, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐν ἄλλοις οὐ κεῖται. [4] Καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι] ζητοῦσι. [5] Πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν] ἐξ ἧς οἱ πολέμιοι ὡρμήθησαν.

» καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος, καὶ Μαντίνειαν, καὶ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων, ἢ τὴν Μαντινέων, ἢ τὴν Ἀργείων, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις, καὶ Ἀργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. [1]ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν, * τὴν δίοδον εἶναι Ἀθηναίων, καὶ Ἀργείων, καὶ Μαντινέων, καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν, σῖτον, * [2]ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν [3]τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι, κατὰ ταὐτά. ἢν δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ, καὶ ψιλῷ, καὶ τοξότῃ, τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δὲ ἱππεῖ, δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη, τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ. ἢν δέ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ ° τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν, ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων· Ἀργεῖοι δὲ, καὶ Μαντινῆς, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων, κατὰ πόλεις ὀμνυόντων. ὀμνυόντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον * [4]κατὰ τῶν ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε, Ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα, δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως· καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ὀμνυόντων δὲ Ἀθήνησι μὲν [5]ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί·

* γρ. τὴν δίοδον εἶναι. ἀθηναίων. F. P.

° κατὰ τὰς σπονδάς

* γρ. τῶν μυνδ. F. P.

Nulli verò harum ciuitatum bellum [*communiter susceptum*] aduersus [*hostium*] ciuitatem deponere liceat, nisi cunctis, [*idem*] videatur. Vicissim autē Athenienses quoque Argos, Mantineam, & Elin ad opem ferendam proficiscantur, si hostes inuaserint in agrū Eleorum, aut Mantineorum, aut Argiuorum, prout hæ ciuitates [*ipsi*] significauerint, ratione quam acerrima poterunt pro viribus. Quod si [*hostes agro istarum ciuitatum*] vastato discesserint, hæc [*hostium*] ciuitas ab Atheniensibus, & Argiuis, & Mantineis, & Eleis pro hoste habeatur, & à cunctis his ciuitatibus [*bello petatur, ac*] vexetur. Bellum autem aduersus hanc ciuitatem [*susceptum*] deponere nefas sit, nisi cunctis ciuitatibus [*idem*] videatur. Præterea nulla [*harum ciuitatum fœderatarum*] per agrum suū, aut sociorum, quibus singulæ ciuitates imperant, aut per mare, homines armatos, inferendi belli gratia, trāsire sinat, nisi vniuersæ ciuitates, Atheniensis, Argiua, Mantinea, & Elea, de communi sententia trāsitum [*illis dandum*] esse decreuerint. Illis autem, qui opem ferent, ciuitas, quæ [*illos*] mittet, commeatum præbeat ad dies triginta, ab eo die, quo [*auxilia*] in eam ciuitatem ingressa fuerint, quæ opem sibi ferendā significauerit, & [*iisdem auxiliis*] abeuntibus eodem modo [*commeatum præbeat.*] Quòd si copiis [*accitis*] diutius vti velint, illa ciuitas, quæ [*copias*] acciuerit, stipēdium det, singulis quidem grauis, ac leuis armaturæ militibus, atq; sagittariis, quotidie ternos obolos Æginæos. Equiti verò, singulas drachmas Æginæas. Eadem ciuitas, quę [*copias*] acciuerit, imperij summam obtineat, si bellum in eius finibus geratur. At, si quò vniuersis ciuitatibus, cōiunctis copiis proficisci visum fuerit, omnes ciuitates [*in hac expeditione*] par imperium participent. Hæc autem fœdera, Athenienses quidem pro se ipsis, & pro sociis, iurent. Argiui verò, & Mantinei, & Elei, eorūq; socij in suis quippe ciuitatibus iurent. Singulæ autē ciuitates supra lectas hostias iusiurandū, quod moribus patriis est receptū, & quod religiosissimum apud singulas habetur, iurent. Iusiurandum autem in hæc verba iuretur: Perstabo in societate ex pactis, & cōuentis, iustè, & innocuè, & sincerè, nec [*eam*] vlla vel fallacia, vel machinatione violabo. Iurent autem Athenis quidem, Senatus & Tribuni plebis.

[1] Ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας] ἀντί. [2] Ἐπὴν ἔλθῃ] ἡ βοήθεια δηλονότι. ποῖ δὲ; εἰς τὴν πόλιν. ὡς γνήσια οὐ μανθάνεται. λεκτέον γὰρ ἢν, ἐπὴν ἔλθωσιν οἱ βοηθοῦντες, διὸ καὶ ἐπιφέρει, καὶ ἀπιοῦσιν. Æ. P. [3] Τὴν ἐπαγγείλασαν] ζήτησον. [4] Κατὰ τῶν ἱερῶν] κατὰ τῶν ἱερῶν τελείων. ἱερὰ τέλεια. τὰ ἱερεῖα τὰ ἐκλεκτά, καὶ μηδὲν λελωβημένα, ὥσπερ ὁ ποιητὴς τεληέσσας ἑκατόμβας καλεῖν φιλεῖ. Æ. P. [5] Ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί] οἱ ἐπιδημοῦντες ἄρχοντες, ἐν Ἀθήναις, ἡ βουλή. ἐν Ἄργει, ἡ βουλὴ. ἐν Μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοί. ἐν Ἤλιδι, οἱ δημιουργοί. αἱ ἔνδημοι ἀρχαί. οἱ ὀγδοήκοντα. ἡ βουλή. αἱ ἄλλαι ἀρχαί. οἱ τὰ τέλη ἔχοντες. οἱ πρυτάνεις. αἱ ἀρτῦναι. οἱ θεωροί. οἱ * πολέμαρχοι. οἱ ἄλλοι. οἱ θεσμοφύλακες.

* γρ. πολέμαρχοι Æ. P.

Pryta-

Prytanes autem [*id est, Praetores, & summi Atheniensium magistratus*] ad iusiurandum [*alios*] adigant. Archis verò, Senatus, & Octoginta viri, & Artinae. Et Octogintaviri [*alios*] ad iusiurandum adigant. Mantinei verò, Demiourgi, & Senatus, & caeteri Magistratus. Theori verò, & Tribuni militum [*alios*] ad iusiurandum adigant. Elide verò, Demiurgi, & Quaestores aerarij, & sexcenti viri. Demiurgi verò, & Thesmophylaces, [*id est, legum custodes*] ad iusiurandum [*alios*] adigant. Hoc autem iusiurandum renouent, Athenienses quidem, euntes Elin, & Mantineam, & Argos, triginta diebus ante Olympia. Argiui verò, & Elei, & Mantinei, euntes Athenas, decem dieb. ante magna Panathenaea. Haec autē foederum, & iurisiurandi, & societatis pacta in lapideo cippo inscribāt, Athenienses quidem, in arce: Argiui verò, in foro, in Apollinis templo: Mantinei verò, in Iouis templo [*quod est*] in foro. Cippum etiam aeneum communi sumptu factum statuant Olympiae, in ludis Olympiacis, qui nunc fiunt. Quòd si quid his ciuitatibus videatur melius esse, [*hoc*] addant pactis, & conuentis. Quicquid autem his vniuersis ciuitatibus consilio vnà communicato visum fuerit, id ratum sit. Haec igitur foedera, & societates hunc in modum initę sunt. illa tamen, quae inter Lacedaemonios, & Athenienses inita fuerant, neutri propterea alteris renuntiarunt. Corinthij verò, quamuis essent Argiuorum socij, haec tamen [*cum aliis*] inire noluerunt: quinetiam cùm paulo antè [*foedus, &*] societas inter Eleos, Argiuos, & Mantineos inita fuisset, ea conditione, vt cum iisdem bellum gererent, & [*cum iisdem*] pacem facerent, [*huius societatis*] participes esse noluerūt, [*nec eam iureiurando ratā habere voluerunt.*] Dixerunt enim sufficere sibi superiorem illam subsidiariam societatem, quam inter se inierāt, vt alteri alteris mutuam opē ferrent, at nulli bellum communiter inferrēt. Atque ita Corinthij ab illorum societate recesserūt, & animum ad Lacedaemonios iterū conuerterunt. Hac autem aestate Olympia exstiterūt, in quibus Androsthenes Arcas, tūc primùm in pācratij certamine victor fuit: & Lacedaemonij aditu ad templū ab Eleis prohibiti fuerunt, ne sacrificium facerent, neuè certarent, quòd ipsis non persoluerent multam quam Elei ipsis ex lege Olympiaca damnatis irrogauerant. dicebant enim illos in munitionem Phyrcum arma intulisse,

A ἐξορκωσόντων δὲ οἱ πρυτάνεις. ἐν ἄργει δὲ, ἡ βουλὴ, καὶ οἱ ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ ἀρτῦναι· ἐξορκωσόντων δὲ, οἱ ὀγδοήκοντα. ἐν δὲ μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοὶ, καὶ ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί· ἐξορκωσόντων δὲ οἱ θεωροὶ, καὶ οἱ πολέμαρχοι. ἐν δὲ ἤλιδι, οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες, καὶ * οἱ ἑξακόσιοι· ἐξορκωσόντων δὲ οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους, ἀθηναίους μὲν, ἰόντας ἐς ἦλιν, καὶ ἐς μαντίνειαν, καὶ ἐς ἄργος, τριάκοντα ἡμέραις πρὸ ὀλυμπίων· B ἀργείους δὲ, καὶ ἠλείους, καὶ μαντινέας, ἰόντας ἀθήναζε, δέκα ἡμέραις πρὸ παναθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν, καὶ τῶν ὅρκων, καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ· ἀθηναίους μὲν, ἐν πόλει· ἀργείους δὲ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ· μαντινέας δὲ, ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ ὀλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προσθεῖναι πρὸς C τοῖς ξυγκειμένοις. ὅ,τι δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευσαμέναις, τοῦτο κύριον εἶναι. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο. καὶ αἱ τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων [1] οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα * [2] οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. κορίνθιοι δὲ, ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι, οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου ἠλείοις καὶ ἀργείοις καὶ μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν· ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν D πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν κορίνθιοι [3] οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων, καὶ πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ ἠλείων εἴρχθησαν, ὥστε μὴ θύειν, μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς * [4] ἣν ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ νόμῳ E ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν,

* ἢ οἱ ἑξακόσιοι. οὕτω γὰρ ἦσαν χα... πλέον οἱ ... Æ.P.

γρ. ἐν τῷ ὀλυμπικῷ.

[1] Οὐκ ἀπείρηντο] id est ἀπηγορεύθησαν. * [2] Οὐδ' ὑφ' ἑτέρων] οὔτε ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων, οὔτε ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. Æ.P.

[3] Οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων] ἤγουν τῆς ἀρχαίας. * [4] Ην ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ] γράφεται, ἣν ἐκ τῷ ὀλυμπικῷ.

καὶ εἰς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη, δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πρέσβεις πέμψαντες, ἀντέλεγον [1] μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ᾽ ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ᾽ αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι. πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς * [2] ἐπαγγέλλουσι, [3] καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν, [4] καὶ οὐ προσδεχομένων, ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. [5] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον, οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι, μὴ ἂν πεισθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό, τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, [6] καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται), αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. [7] ὡς δ᾽ οὐκ ἐσήκουον, [8] αὖθις τάδε ἠξίουν, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται· ἀναβάντες δ᾽ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, [9] ἐπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δ᾽ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας, καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον· οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες [10] ἐθεώρουν, πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι, δεδιότες [11] μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. [12] ἦλθον δ᾽ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, [13] χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Ἀθηναίων ἱππῆς, οἳ ἐν Ἄργει [14] ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δέος δ᾽ ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα.

γρ. ἀπαγγέλλουσι

* γρ. ὑπελάμβανον. χρεὼν ἦν. Æ. P.

A & milites ex suis armatos Lepreum immisisse, Olympiaci fœderis tempore, [*dum ludi, & Olympiaca sacrificia fierent.*] Multa autem erant duo millia minarum, in singulos milites armatos binæ minæ, quemadmodum lege continetur. Lacedæmonij verò, missis [*ad eos*] legatis, contradicebant, negantes se iustè cōdemnatos, quippe quòd fœdus Lacedæmoniis nondum denuntiatum fuisset, quum suos milites armatos [*illuc*] immiserunt. Elei verò dicebant inducias, [*quæ ludorum, ac sacrificiorum Olympiacorum causa indici solebant,*] apud B se iam fuisse. Sibi enim ipsis, [*& sui agri incolis*] primis [*has inducias*] indixerant, & se quiescentibus, neque [*tale quid*] expectantibus, vtpote fœderis tempore, ipsos Lacedæmonios clàm iniuriam [*sibi*] fecisse [*dicebant.*] Lacedæmonij verò excipiebant, [*atque illis respondebant, non solis agri Elei incolis has inducias indicendas fuisse: sed*] opportuisse etiam ipsos [*Eleos*] Lacedæmoniis denunciare, si tunc iniuriam sibi ab ipsis [*Lacedæmoniis*] fieri putabant, non autem, quòd [*iniuriam ab illis sibi factam*] C arbitrarentur, hoc facere, [*& Lacedæmoniis multam irrogare,*] & [*Lacedæmonij promittebant se*] nulla arma in posterum ipsis illaturos. Elei verò in eadem sententia perstabant, dicentes se nunquam adductum iri, vt sibi nullam iniuriam [*à Lacedæmoniis*] factam esse crederent. Sed si [*Lacedæmonij*] Lepreum sibi restituere vellent, [*dicebant se ipsis*] suam multæ partem remissuros, & [*partem*] quæ Deo deberetur, se pro ipsis persoluturos. Sed cùm [*Lacedæmonij Eleos*] audire, [*moremq; ipsis gerere*] nollent, [*Elei*] rursus hæc postularunt, D vt Lepreum quidem, si nollent, non restituerent, verùm ascenderent ad Iouis Olympij aram quandoquidem templo vti exoptarent, vt coram Græcis iurarent se multam in posterum persoluturos. Sed cùm [*Lacedæmonij*] ne ista quidem [*facere*] vellent, Lacedæmonij quidem à templo, sacrificiis, & certaminibus prohibiti fuerunt, domique sacrificium fecerunt: cæteri verò Græci, præter Lepreatas [*certamina*] spectauerunt. Elei tamen veriti ne [*Lacedæmonij*] per vim sacrificium facerent, cum iuuentute armata excubias egerunt. Ad ipsos autem venerunt, & Argiui, & Mantinæi ex vtrisque mille, & Atheniensium equites, qui dierum festorum celebrationem Argis præstolabantur. Nam omnem illius cœtus frequentiam ingens timor inuaserat.

[1] Μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι] ἤγουν, καταδικάσαι τοὺς Ἠλείους εἰς τὸ Λέπρεον. * [2] Ἐπαγγέλλουσιν] ἀντὶ τοῦ ἐπήγγειλαν, ἤγουν ἐπαγγεῖλαι ἔφασαν. ἡ οὕτω τὸ τοῦ ἐπαγγέλλειν ἔθος δηλοῦται. Æ. P. [3] Καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν] τῶν Ἠλείων. [4] Καὶ οὐ προσδεχομένων] πόλεμον δηλονότι. [5] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον] ἀντὶ τοῦ ἀντέλεγον. ἐκ διαδοχῆς ἀπεκρίνοντο. [6] Καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται] ὀφείλεται. [7] Ὡς δ᾽ οὐκ ἐσήκουον] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [8] Αὖθις τάδε ἠξίουν] οἱ Ἠλεῖοι. [9] Ἀπομόσαι ἐναντίον] παρέχειν δι᾽ ὅρκου ὑπόσχεσιν. [10] Ἐθεώρουν] τῆς θεωρίας μετεῖχον. [11] Μὴ βίᾳ θύσωσιν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [12] Ἦλθον δ᾽ αὐτοῖς] τοῖς Ἠλείοις. [13] Χίλιοι ἑκατέρων] τουτέστι δισχίλιοι. [14] Ὑπέμενον τὴν ἑορτὴν] περιέμενον τὴν ἑορτὴν τῶν ὀλυμπίων.

ne Lace-

ne Lacedæmonij armati [eò] venirēt, præsertim posteaquā Lichas Arcesilai [filius] Lacedæmonius virgis à lictoribus in stadio cæsus fuerat, quòd cùm ipsius bigæ vicissent, & per præconis vocem pronunciatum fuisset publicas Bœotorum [bigas vicisse,] quòd [Lacedæmoniis] interdictū fuisset certaminibus, [ipse] in stadium progressus, aurigam coronasset, cupiens indicare currum illum suum fuisse. Quamobrem multo magis omnes tunc timuerunt, & aliquid noui fore videbatur. Lacedæmonij tamen quieuerunt, atque illa dierum festorum celebratio sic ipsis præteriit. Post Olympia autem Argiui, eorumque socij Corinthum iuerunt, Corinthios oraturi, vt ad se transirent, [secumq́; fœdus facerent.] Aderant autem & Lacedęmoniorū legati. & quamuis multi sermones habiti fuissent, ad extremum tamen nihil peractū est: sed facto terræmotu in suam quique vrbem discesserunt, atque hæc æstas excessit. Ineunte autem hyeme Heracleotæ, qui sunt in agro Trachinio, cū Ænianibus, & Dolopibus, & Meliensibus, & nōnullis Thessalis prœlium commiserūt. Nam hæ gentes, quæ huic [Heracleotarum] vrbi finitimę erant, ei hostes erāt. Hæc enim vrbs non aduersus vllum alium, quàm istarū [gentiū] agrum condita fuerat, [vt ipsæ credebant.] Et simul atque condi cœpta est, statim ei aduersari cœperunt, eam pro viribus atterentes, & tunc Heracleotas prœlio superarūt, & Xenares Lacedæmonius ipsorum dux, [in eo] cecidit, & [multi] alij Heracleotæ perierunt. atq; illa hyems exiit, & duodecimus huius belli annus excessit. Insequentis autem æstatis initio statim, Heracleam, quòd post prœlium grauiter infestaretur, Bœoti [in fidem suā] receperunt, & Hegesippidam Lacedęmonium, vt perperam res illas administrantem expulerunt. Hanc autem vrbem [in fidem suam] receperunt, veriti ne, Lacedęmoniis Peloponnesi tumultu turbatis, [ac impeditis,] Atheniēses [eam] occuparent. Lacedęmonij tamen ipsis erant irati. Eadem æstate Alcibiades Cliniæ [filius,] Atheniēsium dux, Argiuis, ac socijs [eum] adiuuantibus, in Peloponnesum profectus cū paucis grauis armaturæ militibus Atheniensibus, & sagittariis,

A μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ καὶ Λείχας ὁ Ἀρκεσιλάου λακεδαιμόνιος ἐν τῷ * [1] ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος [2] τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους, καὶ ἀνακηρυχθέντος βοιωτῶν δημοσίου [3] κατὰ τὴν ἐκ ἐξουσίας τῆς ἀγωνίσεως, προσελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα, ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα. ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες, καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε,

B [4] καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ κόρινθον μετὰ τὰ ὀλύμπια ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες· καὶ πολλῶν λόγων γενομένων, τέλος οὐδὲν ἐπεράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου, διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἡρακλεώταις τοῖς ἐν τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς αἰνιᾶνας, καὶ δόλοπας, καὶ μηλιέας, καὶ θεσσαλῶν τινάς.

C προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταῦτα * [5] τῇ πόλει πολέμια ἦν. [6] οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων [7] τὸ χωρίον ἐτειχίσθη· καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς ἡρακλεώτας, καὶ * Ξενάρης ὁ κνίδιος λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε· διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου

D θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, τὴν ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν λακεδαιμόνιον, [8] ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ, παρέλαβον τὸ χωρίον, μὴ λακεδαιμονίων τὰ κατὰ πελοπόννησον θορυβουμένων, ἀθηναῖοι λάβωσι. λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν ἀθηναίων, ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων

E ξυμπρασσόντων, ἐλθὼν ἐς πελοπόννησον μετ' ὀλίγων ἀθηναίων ὁπλιτῶν, καὶ τοξοτῶν,

* ἢ Ξενάρης λακεδαιμόνιος. F. P.

[1] Ἀγῶνι] τῷ ἀγῶνι σημαίνει αὐτὸν τὸν τοῦ ἀγῶνος τόπον, ἤγουν τὸ στάδιον, ἐν ᾧ οἱ ἀγῶνες ἐποιοῦντο. τοῦτο δὲ καὶ σὲ δίον συνωνύμως καλεῖται Æ. P. [2] Τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους] τοῦ ἅρματος. [3] Κατὰ τὴν ἐκ ἐξουσίας τῆς ἀγωνίσεως] διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι λακεδαιμονίοις ἀγωνίζεσθαι. [4] Καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθε] τοῖς λακεδαιμονίοις οὕτω παρῆλθεν. [5] Τῇ πόλει] τῇ ἡρακλείᾳ, ἐν ᾗ ᾤκουν οἱ ἡρακλεῶται Æ. P. [6] Οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ] ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ ἄλλης τινὸς γῆς. [7] Τὸ χωρίον] ἡ ἡράκλεια. [8] Ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν] ἐξεδίωξαν οἱ βοιωτοί.

[1] καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, [2] καὶ παραλαβών, [3] τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διὰ πορευόμενος Πελοποννήσου τῇ στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθέν, [4] βοηθήσαντες διεκώλυσαν. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν, περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθέως, ὃ δέον A ἀπαγαγεῖν, οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαύριοι. κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι. ἐδόκει δὲ, [5] καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας, τὴν Ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης [6] βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν, ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι, ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας, πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου. ᾔδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, [7] οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις [8] οὐ προυχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν [9] μετὰ τὸν μέλλοντα ([10] * [11] Καρνεῖος δ' ἦν μήν) [12] ἱερομηνία Δωριεῦσι παρασκευάζεσθαι, ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ' ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνοντος, [13] καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάντα τὸν χρόνον ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν, καὶ ἐδῄουν.

τῶν παρα-ποταμίων

A & sociis, quos illinc assumpserat, tùm alia quæ ad societatem pertinebant, cōstituit, per mediam Peloponnesum cum copiis iter faciens, tum etiam Patrensibus persuasit, vt muros ad mare vsque perducerent, & ipse alteros Rhium Achaicum versus extruere in animo habebat. Sed Corinthij, & Sicyonij, & [*alij*,] quibus [*hi muri*] extructi damnum daturi erant, [*illuc*] accurrentes impediuerunt, [*ne Alcibiades hos extrueret.*] Eadem æstate bellum inter Epidaurios, & Argiuos gestum est, prætextu quidē hostiæ, quam ad Apollinem Pythium Epidauri pascuorum nomine adducere debuerant, nec tamē miserant. Ipsium B autem templum erat potissimùm in Argiuorum potestate. Sed vel sine ista [*speciosa*] causa Alcibiades, & Argiui Epidaurum, si possent, occupare statuerant, tum vt Corinthus esset pacata, [*neq; quicquam aduersus ipsos moueret, quod ipsorum res turbaret:*] tum etiam quòd Athenienses auxilium ex Ægina [*Argiuis*] itinere compendiosiore latum iri [*putarent*,] quàm si Scyllæum circumuecti suppetias illis ferrent. C Argiui igitur se præparabant ad irruptionem in Epidaurum faciendam, vt ipsimet hostiam exigerent. Per eadem autē tempora Lacedæmonij quoq; cum frequentibus copiis, quas ex omnibus [*agri Laconici*] populis collegerant, ad leuctra in agri sui confiniis sita, ad Lycæum, duce Agide Archidami [*filio*,] Rege suo, profecti sunt. Nullus autē sciebat quónam illi proficiscerentur. Imò ne ipsæ quidem ciuitates, vnde [*milites*] emissi fuerāt. Sed cùm pro transitu sacrificia facientes, litare nō potuissent, D cùm ipsi domum redierunt, tum etiam per nuncios circummissos sociis edixèrunt, vt post insequentem mēsem (Iulius autem erat, [*quem Lacedæmonij significabant*,] in quo stata sacra, apud Dorienses celebrantur) se præpararent vt ad militiam profecturi. Illis autem domum reuersis, Argiui, [*Iunij*] exeuntis quarto die ante Calen. mēsis Iulij, [*ex suis finibus*] egressi, quamuis illos dies festos agerent, tamen per totū illud tempus in agrum Epidaurium irruperunt, eumq; vastarūt.

---

[1] Καὶ τῶν αὐτόθεν] ἀπὸ Πελοποννήσου. [2] Καὶ παραλαβών] ἐκεῖ δηλονότι. [3] Τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη] βεβαιοτέρους ἐποίει. [4] Βοηθήσαντες διεκώλυσαν] μετὰ βοηθείας δραμόντες. [5] Καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας] ταύτης δηλονότι. [6] Βραχυτέραν ἔσεσθαι] διὰ βραχέος διαστήματος. [7] Οὐδὲ αἱ πόλεις] αἱ Λακωνικαί. [8] Οὐ προυχώρει] ἤγουν, οὐ καλὰ ἐφαίνετο. [9] Μετὰ τὸν μέλλοντα] μῆνα δηλονότι. [10] Καρνεῖος δ' ἦν μήν] τὸν γὰρ Καρνείου πολλὰς ἔχοντος ἱερὰς ἡμέρας, ἢ καὶ πάσας ἱερὰς μᾶλλον, οὐκ ἐστρατεύοντο. * [11] Καρνεῖος] οὕτω κατὰ Λάκωνας ὁ Μάιος καλεῖται. ἀλλὰ βέλτιον εἰ τὸν Ἰούλιον, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, νοεῖσθαι λέξεις, ὃς καὶ ὑπὸ τῶν Συρακουσίων οὕτως ὀνομάζετο, καὶ τὰ ἱερά, κάρνεια. τότε δὲ ἦν θέρος, ὡς ὁ αὐτὸς δῆλον. ὁ δὲ Μάιος ἐν τῷ ἔαρι μᾶλλον ἔρχεται, καὶ τελευταῖος τοῦ ἦρος μὴν νομίζεται. περὶ δὲ τούτους, τὰ τῆς ξυγγραφῆς οὕτως ἐπιτηδειότερον τάχα χωροίη. (Καρνεῖος δ' ἦν μὴν ἱερομηνία Δωριεῦσι) παρασκευάζεσθαι. ἤγουν, ἐν δὲ τούτῳ τῷ μηνὶ ἱερομηνία τοῖς Δωριεῦσιν οὔσης, εἴη, ὑπὸ τῶν Δωριέων ἐπλανεῖτο. ὁ δὲ νοῦς οὗτος· μετὰ τὸν μέλλοντα μῆνα, τουτέστι μετὰ τὸν Καρνεῖον μῆνα, ὃς ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐσημαίνετο, ἐν ᾧ ἱερομηνία παρὰ Δωριεῦσιν ἐπλανεῖτο. τίς ἦν ὁ μέλλων μήν; ὁ Καρνεῖος. Æ. P. [12] Ἱερομηνία] ἡ ἑορτώδης ἡμέρα. [13] Καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην] ἐπιτηροῦντες. χειροτονοῦντες. ἔστι δὲ, ἑορτάζοντες διὰ παντὸς τὴν ἡμέραν ταύτην, προσδοκῶντες τοῖς Ἐπιδαυρίοις ἐπέπεσον.

Epidaurij verò sociorum auxilium implorabant. Horum verò nonnulli quidē hunc mensem causabantur, [*dicebant sibi per eum mensem, qui Apollini sacer esset, ad militiam exire fas esse.*] nonnulli verò, vel ad ipsa agri Epidaurij confinia profecti, quieuerunt, [*& à prælio abstinuerunt.*] Dum autem Argiui in agro Epidaurio essent, legationes ex [*socijs*] ciuitatibus ab Atheniensibus excitæ Mantineam venerunt. Et cùm in colloquium ventum esset, Ephamidas Corinthius verba cum factis congruere negauit. Nam ipsos quidem de pace acturos, [*Mantineam conuenisse, & ibi*] consedisse: Epidaurios verò, eorumque socios, & Argiuos armatos castra opposita habere. Primum igitur exercitus, qui ab vtrisque missi fuerant, dimittendos, atque ita demum de pace verba rursus facienda [*censebat.*] His autem verbis adducti [*Atheniensium legati,*] abierūt, & Argiuos ex agro Epidaurio abduxerunt. Postea verò, cùm in eundem locum [*rursus*] conuenissent, ne sic quidem quicquam communiter trāsigere potuerunt: sed Argiui rursus in agrum Epidaurium irruperunt eumq; vastarunt. Lacedæmonij quoque cū suis copiis aduersus Caryas profecti sunt. Sed cùm ne hîc quidem sacrificia pro transitu facientes litare potuissent, domum redierunt. Argiui verò tertia ferè agri Epidaurij parte vastata, domum reuerterunt. Ipsis autem mille grauis armaturæ milites Athenienses, duce Alcibiade auxilium tulerant, tùm Lacedæmonios cum copiis ex suis finibus egressos audissent: sed cùm ipsorum opera non amplius opus esset, abierunt. Atque hæc æstas ita exacta est. Sequentis hyemis initio Lacedæmonij clàm Atheniensibus præsidium trecentorū militum, & Agesippidam [*ipsorum*] ducem, mari Epidaurum immiserunt. Argiui verò ad Athenienses profecti, cum ipsis expostularunt, quòd, cùm in fœderibus scriptum esset, vt nulli [*de socijs*] hostes per [*agrum*] suum trāsire sinerent, [*ipsi tamen Lacedæmonios*] per [*suum*] mare transire permisissent. Et nisi ipsi quoq; Messenios, & seruitia aduersus Lacedæmonios Pylum reduxissent se [*ab ipsis*] iniuria affectum iri [*dicebant.*]

A Ἐπιδαύριοι δὲ [1] τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· [2] ὧν τινές, οἱ μὲν, [3] τὸν μῆνα προυφασίσαντο, οἱ δὲ, καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες, ἡσύχαζον. καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων, *Ἐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους [4] τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους, καὶ τοὺς ξυμμά-B χους, καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι· διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων * [5] ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. [6] καὶ πεισθέντες ᾤχοντο, καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ [7] ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες, οὐδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα [8] τὰ διαβατή-C ρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ, τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι [9] ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Ἀλκιβιάδης *στρατηγός. πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι λαθόντες Ἀθηναίους, φρουρούς τε τριακοσίους, καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θά-D λασσαν [10] ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους, ἐπεκάλουν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς, διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστους μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, [11] ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· [12] καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ Εἵλωτας, [13] ἀδικήσεσθαι αὐτοί.

τὸ προφασίσασθαι

* ἄλ. Εὐφαμίδας F. P.
τοῖς ἔργοις

* στρατηγός, πυθόμενοι τοὺς Λακ. F. P.

[1] Τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο] εἰς βοήθειαν δηλονότι. [2] Ὧν τινές, οἱ μὲν] ἀφ' ὧν. [3] Τὸν μῆνα προυφασίσαντο] τὸ μὴ ἐκστρατεῦσαι δηλονότι. αἰτιώμενοι τὸν, λέγοντες εἶναι ἱερομηνίαν. [4] Τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν] χάριν ὁμολογεῖν. [5] Ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα] [illegible] ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας ἐς τὰ στρατόπεδα. [illegible] ἑκατέρων ἐλθόντας, τὰ στρατόπεδα λέγω. [illegible] στρατόπεδα. F. P. [6] Καὶ πεισθέντες ᾤχοντο] οἱ [illegible] δηλονότι. [7] Ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες] ἑνωθέντες. [8] Τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο] καλὰ δηλονότι. [9] Ἐβοήθησαν] μετὰ βοηθείας ἦλθον. [10] Ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν] εἰσέβαλον πέμψαντες. [11] Ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν] οἱ Ἀθηναῖοι. [12] Καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον] οἱ Ἀργεῖοι τοῖς Ἀθηναίοις ἔλεγον ὅτι ἐὰν μὴ [illegible] πάλιν ἐς Πύλον τοὺς εἵλωτας καὶ Μεσσηνίους, [illegible] ἀδικήσεσθαι αὐτοὶ οἱ Ἀργεῖοι. ἔνιοι δὲ, αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, [illegible]. [13] Ἀδικήσεσθαι αὐτοί] [illegible] οἱ Ἀργεῖοι.

Ἀθηναῖοι δὲ, Ἀλκιβιάδου πείσαντος, [1] τῇ μὲν λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ κρανίων [2] εἵλωτας λῄζεσθαι· [3] τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τοῦ δὲ χειμῶνος τούτου, πολεμούντων ἀργείων καὶ ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν [4] οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, [5] ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαὶ, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη, κλίμακας ἔχοντες οἱ ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον, [6] ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν, [7] καὶ τἆλλα ἐν τῇ πελοποννήσῳ, [8] τὰ μὲν ἀφειστήκει, [9] τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε· νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, [10] ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' ἄργος. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς τεγεᾶταί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀρκάδων λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης πελοποννήσου ξύμμαχοι, [11] καὶ οἱ ἔξωθεν, ἐς φλιοῦντα ξυνελέγοντο· βοιωτοὶ μὲν, πεντακισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ, καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι, καὶ [12] ἅμιπποι ἴσοι· κορίνθιοι δὲ, δισχίλιοι ὁπλῖται· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι. φλιάσιοι δὲ, πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα. [13] ἀργεῖοι δὲ, προαισθόμενοι τότε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμῖξαι [14] ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. [15] ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς

Athenienses verò autore Alcibiade, cippo quidem Laconico subscripserunt, Lacedæmonios [*in fœderis conditionibus non perstitisse: sed*] fœdus violasse: Pylum verò è Craniis seruitia [*Lacedæmoniorum*] reduxerunt, vt latrocinarentur. cæteris verò in rebus quieuerũt, [*& ab armis abstinuerunt.*] Per hanc autem hyemem, quamuis Argiui, & Epidaurij bellum [*inter se*] gererent, tamen nullum quidem prœlium acie palam instructa commissum est: sed insidiæ, & incursiones [*tantùm*] factæ sunt, in quibus, prout casus tulit, ex vtrisque nonnulli ceciderunt. atque extrema hyeme, & ad ver iam accedẽte, Argiui cum scalis, quas sumpserunt, aduersus Epidaurum iuerunt, vt propter bellum defensoribus denudatam expugnaturi. Sed infecto negotio discesserunt. Et hyems, illa exijt, & decimus tertius huius belli annus excessit. Insequẽte æstate iam media Lacedæmonij, cũ Epidaurij ipsorum socij grauiter vexarentur, & aliæ Peloponnesi [*ciuitates,*] partim quidem, [*ab ipsis iam*] defecissent, partim verò, laborarent, existimantes nisi celeriter [*ipsas*] præoccuparẽt, ipsas vlterius progressuras esse, [*& plures præterea defectionem facturas,*] cum ipsi, tũ ipsorum seruitia cum maximis copiis ex omni suæ ditionis populo collectis aduersus Argos iuerũt. Illis autem præerat Agis Archidami [*filius*] Lacedæmoniorum Rex. Cum ipsis autem ad hanc militiam profecti sunt Tegeatæ, & alij Arcades, quotquot erant Lacedæmoniorum socij. Nam cæteri socij, qui in Peloponneso, & extra [*Peloponnesum*] erant, ad Phliuntem cogebantur. Bœotorũ quidem, quinq; millia grauis armaturæ militum, & totidẽ leuis armaturæ, & quingenti equites, & totidem alij, quorum tanta erat exercitatione celeritas, vt iubis equorum subleuati, cursum illorum adæquarẽt. Corinthiorũ verò, duo grauis armaturæ millia. cæterorũ verò, pro cuiusq; copia, viribusq; numerus erat. Sed Phliasij cũ omnibus suis copiis [*ad hanc expeditionẽ iuerunt,*] q; [*sociorum*] exercitus in ipsorũ [*agro*] esset. Argiui autem, cum tũc primum Lacedæmoniorũ apparatum præsensissent, & posteaquã [*Lacedæmonij*] Phliuntem iuerunt, vt cũ aliis se coniungerent, tũc demum & ipsi cũ exercitu prodierunt. Ipsis autẽ auxilium tulerunt

[1] Τῇ μὲ λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν] [illegible] καὶ λακωνικὰς σπονδάς. [2] Εἵλωτας λῄζεσθαι] [illegible] [3] Τὰ δ' ἄλλα] [illegible] [4] Οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς] [illegible]
[5] Ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαὶ] [illegible] [6] Ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον] [illegible] [7] Καὶ τἆλλα ἐν τῇ πελοποννήσῳ] [illegible] [8] Τὰ μὲ ἀφειστήκει] [illegible] [9] Τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε] [illegible]
[10] Ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ] [illegible] [11] Καὶ οἱ ἔξωθεν] [illegible] [12] Ἀργεῖοι δὲ, [illegible] [13] [illegible] [14] Ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς] τοῖς ἀργείοις.

&Man-

& Mantinei cum suis sociis, & Eleorum tria grauis armaturæ millia. Et progressi Lacedæmoniis ad Methydrium Arcadiæ [*oppidum*] occurrunt. Et vtriq; collem occupāt. Et Argiui quidem ad prœlium cum Lacedæmoniis vt sociorum auxilio nudatis committendum sese, præparabant. Sed Agis castris noctu motis, idq; clàm [*Argiuis*,] Phliuntem ad alios socios contendit. Quod cùm Argiui cognouissent, primo diluculo statim abierūt, primùm quidem Argos, deinde verò ad illam viam, quæ ad Nemeam ducit, quà Lacedæmonios cum sociis descensuros expectabant. Sed Agis non conuertit se ad illud iter, quâ [*illi ipsum transiturum*] expectabāt: at re Lacedæmoniis, & Arcadibus, & Epidauriis denuntiata, aliud asperum iniuit, & in Argiuorum planitiem descendit. Et Corinthij, & Pellenenses, & Phliasij alia ardua [*via*] iter fecerunt. Bœotis verò, & Megarensibus, & Sicyoniis præceptū fuerat, vt via, quæ ducit ad Nemeam, descenderent, vbi consederant Argiui, vt, si Argiui cōtra ipsos [*Lacedæmonios*] in planitiem ad vim arcendam venirent, ipsi equis vterentur eos à tergo insequentes. Atque Agis quidem acie sic instructa, & irruptione in planitiem facta, Saminthum, & alia [*illius agri loca*] vastabat. Argiui verò hac re cognita, cùm dies iam illuxisset, ex Nemea ad opem [*agro suo*] ferendam venerunt, & cùm in Phliasiorum, & Corinthiorum exercitum incidissent, paucos quidem ex Phliasiis interfecerunt: ipsi verò non multo plures ex suis à Corinthiis cæsos amiserunt. Et Bœoti, & Megarenses, & Sicyonij, vt pręceptum fuerat, ad Nemeam perrexerunt, nec Argiuos amplius [*illic*] inuenerunt: sed [*Argiui*] cùm [*in planitiem*] descendissent, & res suas vastari animaduertissent, ad pugnam sese præparabant. Vicissim verò & Lacedæmonij aciem aduersus illos instruebāt. Cæterùm Argiui vndique circumuenti erant: nam à planitiei quidem parte, Lacedæmonij, eorumq; socij [*ipsos*] ab vrbe prohibebant. Ex locis verò superioribus, Corinthij, & Phliasij, & Pellenenses: ab illa verò parte, quæ Nemeam spectabat, Bœoti, & Sicyonij, & Megarenses. Ipsis verò [*Argiuis*] nulli equites præstò erant: soli nanque ex sociis Athenienses nondum aduenerant. Argiuorum autem, & sociorum [*reliquus*] exercitus præsentem rerum statum non adeò periculosum, [*vt reapse erat*,] esse ducebat,

A καὶ μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους συμμάχους, καὶ ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς λακεδαιμονίοις ἐν μεθυδρίῳ τῆς ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι [1] ὡς μεμονωμένοις τοῖς λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι· ὁ δὲ Ἆγις, τῆς νυκτὸς [2] ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν, ἐπορεύετο ἐς φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ ἀργεῖοι αἰσθόμενοι, ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν, ἐς ἄργος, ἔπειτα δὲ ᾗ B προσεδέχοντο τοὺς λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ νεμέαν ὁδόν· Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ ἀρκάσι καὶ ἐπιδαυρίοις, [3] ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν, καὶ κατέβη ἐς τὸ ἀργείων πεδίον· καὶ κορίνθιοι καὶ πελληνῆς καὶ φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο. τοῖς δὲ βοιωτοῖς καὶ μεγαρεῦσι καὶ σικυωνίοις [4] εἴρητο τὴν ἐπὶ νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως εἰ οἱ ἀρ- C γεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες εἰς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο. καὶ ὁ μὲν, οὕτω διατάξας, καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον, ἐδῄου σάμινθόν τε καὶ ἄλλα. οἱ δὲ ἀργεῖοι, γνόντες, ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ φλιασίων καὶ κορινθίων στρατοπέδῳ, τῶν μὲν φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ βοιωτοὶ καὶ οἱ μεγαρῆς καὶ οἱ σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο D αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς νεμέας, καὶ τοὺς ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον. [5] ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, [6] ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ [7] οἱ λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ ἀργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου, οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον ἀπὸ [8] τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν· καθύπερθε δὲ, κορίνθιοι καὶ φλιάσιοι καὶ πελληνῆς· τὸ δὲ πρὸς νεμέας, βοιωτοὶ καὶ σικυώνιοι καὶ μεγαρῆς. [9] ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν. οὐ E γάρ πω οἱ ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἧκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον,

γρ. ὄρθιον.

[1] Ὡς μεμονωμένοις] ἐρήμοις συμμάχων. [2] Ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν] οὐκ ἀργείους δηλονότι. [3] Ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν] δύσοδον. [4] Εἴρητο] ὥριστο. [5] Ἀλλὰ καταβάντες] οἱ ἀργεῖοι. [6] Ἐς μάχην παρετάσσοντο] [illegible] δηλονότι. [7] Οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον] ὥστε μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. [8] Τῆς πόλεως] τοῦ ἄργους. [9] Ἵπποι δὲ αὐτοῖς] ἱππεῖς τοῖς ἀργείοις.

ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκίφρων, [2] πρόξενος λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων [3] ὅσον οὐ ξυνιόντων, προσελθόντες Ἄγιδι, διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην. ἑτοίμους γὰρ εἶναι ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν ἀργείοις λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν, σπονδὰς ποιησαμένους. καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν ἀργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος, εἶπον. καὶ ὁ Ἆγις, δεξάμενος τοὺς λόγους, αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων, οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. [4] καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθὺς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι [5] εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο, διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες, [6] ἐν καλῷ παρατυχὸν [7] σφίσι ξυμβαλεῖν, [8] καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃσμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες [9] ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον ἑλληνικὸν [10] τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. [11] ὤφθη δὲ μάλιστα [12] ἕως ἔτι ἦν ἁθρόον ἐν νεμέᾳ, ἐν ᾧ λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ ἀρκάδες, καὶ βοιωτοὶ, καὶ κορίνθιοι, καὶ σικυώνιοι, καὶ πελληνῆς, καὶ φλιάσιοι, καὶ μεγαρῆς. [13] καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ [14] ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν, ἀνεχώρουν τε καὶ [15] διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι.

A ſed in [*loco*] opportuno, [*ipſiſque commodo, rectè*] prœlium commiſſum iri videbatur, & Lacedæmonios in ſuo [*agro*] & prope [*ſuam*] vrbem [*à ſe putabant*] circumuentos. At cùm exercitus iamiam eſſent concurſuri, duo ex Argiuis, Thraſyllus, è quinque ducibus vnus, & Alciphron Lacedæmoniorum hoſpes, ad Agidem acceſſerunt, & cum eo ſermonem habuerunt, ne prœlium faceret. Argiuos enim, ſiquid Argiuis Lacedæmonij crimini darent, æquo ſtare iudicio, pacemque fœderibus ictis in poſterum colere paratos eſſe [*dixerunt.*] B Atque hi quidem Argiui ſua ſponte, non autem [*Argiui*] populi iuſſu hæc dixerunt. Cùm autem Agis, ipſe [*ſolus*] has conditiones accepiſſet, & ne ipſe quidem cum pluribus [*de his*] conſultaſſet: ſed cum vno tantùm, qui inter illius militiæ ſocios præturam gerebat, [*has*] communicaſſet, quatuor menſium fœdus cum ipſis fecit, intra quos oportebat ipſos [*ea*] conficere, quæ dixerant: exercitumque confeſtim abduxit, nulli cæterorum ſociorum [*re*] declarata. Lacedæmonij verò, ſociique C [*eum*] quidem propter [*militarem*] legem ſequebantur, prout [*ipſis*] ducebat: ſed tamen inter ſe grauiter eũ incuſabant quòd, cùm ipſis opportunè cecidiſſet, vt poſſent [*cum hoſtibus*] confligere, qui vndique & ab equitatu, & peditatu circumuenti eſſent, nulla re geſta [*tanto*] apparatu digna, ſe diſcedere putarent. Hi enim Græcorum exercitus omnium, qui ad eam vſq; diem extitiſſent, pulcherrimus conuenerat. maximè autem ſpectatus fuit, dum adhuc totus in Nemea eſſet, quo tempore & Lace- D dæmonij cum copiis ex omni ſuæ ditionis populo coactis aderant, & Arcades, & Bœoti, & Corinthij, & Sicyonij, & Pellenenſes, & Phliaſij, & Megarenſes: atque hi omnes ex ſingulis [*ciuitatibus*] delecti, qui non ſolùm Argiuis, eorumque ſociis: ſed & aliis præterea copiis, quæ ſe ipſis adiunxiſſent, virtute pares eſſe videbantur. Hic igitur exercitus ſic Agidi ſuccenſens abiit, & ſinguli domum redierunt, & in ſuam quique patriam ſe receperunt.

---

[1] Ἀλλ' ἐν καλῷ] ἐπὶ συμφέροντι. [2] Πρόξενος] φίλος. [3] Ὅσον οὐ ξυνιόντων] ἤγουν, ὅσον οὐκ ἤδη μελλόντων. [4] Καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν] ἔστρεψεν. [5] Εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο] ἤγουν προηγεῖτο. [6] Ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν] τοῖς ἀργείοις τῆς τύχης δούσης ἐπὶ συμφέροντι συμβαλεῖν. [7] Σφίσι] τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς αὐτῶν ξυμμάχοις. ξυμβαλεῖν δὲ, τοῖς ἀργείοις. αὐτῶν, τῶν ἀργείων. Æ. P. [8] Καὶ πανταχόθεν αὐτῶν] τῶν ἀργείων. [9] Ἄξιον τῆς παρασκευῆς] οὕτως μεγάλης δηλονότι. [10] Τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθε] τῶν στρατοπέδων. [11] Ὤφθη δὲ μάλιστα] ἀκριβῶς. [12] Ἕως ἔτι ἦν ἁθρόον ἐν νεμέᾳ] ζητεῖται πῶς πρὸ τέχνῃ διαιρεθέντος τοῦ τῶν πελοποννησίων στρατεύματος εἰς φλειοῦντα, καὶ ἑνὸς μόνου μέρους τοῦ ἐπὶ νεμέαν ἰόντος, τῶν δὲ ἄλλων ἄλλαις χρησαμένων ὁδοῖς καὶ οὐδαμοῦ συμμιξάντων, ἔφη ἁθρόους αὐτοὺς ὀφθῆναι περὶ νεμέαν. μόνον δὲ μετὰ τὰς σπονδὰς ἀναχωροῦντα τὰ τρία μέρη ὅπου ἐπὶ ἐκεῖνο ἦν, ἐν νεμέᾳ πάντα ἐγένετο. εὔπορος γὰρ ἤδη ἡ ὁδός· καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀργεῖοι ἐγγύθεν πάντας ἔχειν ἐπὶ τὴν μάχην προσεδέχοντο, [illegible] εἰς τὴν νεμέαν. [13] Καὶ οὗτοι πάντες λογάδες] ἐκλελεγμένοι. [14] Ἔτι προσγενομένη] προστεθεῖσα. [15] Διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι] μεμερισμένοι εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα.

Argiui

Argiui verò & ipsi multo magis succensebant illis, qui populi iniussu fœdus [*cum Agide*] fecerant, existimantes illi quoq; Lacedæmonios [*ex suis manibus*] euasisse, ea [*illos profligandi*] occasione sibi oblata, qua nullam aliam commodiorem sibi vnquam oblatum iri putabāt. Nam & prope [*suam*] vrbem & cum multis, iisq; fortibus sociis [*aduersus illos sibi*] certamen fore [*credebāt.*] Itaque [*domum*] reuersi, Thrasyllum apud Charadrum (quo in loco, antequam [*milites*] e militia [*reuersi, vrbem*] ingrediantur, de causis militaribus iudicāt) lapidare cœperunt. Ille verò ad aram confugiens euasit. Eius tamen bona publicauerūt. Postea verò cùm Athenienses auxilium ipsis tulissent adductis mille grauis armaturæ militibus, & trecentis equitibus, quibus Laches, & Nicostratus præerāt, Argiui (nam, [*quamuis improbarent ea, quæ iniussu suo facta fuerant,*] tamen fœdera cum Lacedæmoniis inita rumpere non audebant) ipsos abire iusserunt, nec [*ipsos*] cum populo agere volentes produxerunt, priusquam Mantinei, & Elei (adhuc enim [*illic*] aderant) precibus [*hoc ab illis*] extorserunt. Athenienses autem apud Argiuos, eorumq; socios, coram Alcibiade legato, hæc dixerunt: non rectè fœdera sine cæteris sociis facta fuisse, & nunc (se enim opportunè adesse) bellum suscipiendum esse. Cùm autem hac oratione rem sociis persuasissent, confestim omnes, præter Argiuos, aduersus Orchomenum Arcadicum contenderunt. Isti enim, quamuis [*Atheniensium verbis ad fœdus frangendum*] adducti fuissent, tamen primùm [*quidem*] remanserunt, deinde verò mox & ipsi [*illuc*] iuerunt. Castrisque ad Orchomenum positis vniuersi [*ipsum*] obsidebant, & oppugnabant, [*vrbem illam*] in suam potestatem redigere cupientes, cùm aliis de causis, tum verò quòd Arcadum obsides illic essent à Lacedæmoniis depositi. Orchomenij verò, quòd & murorum infirmitatem, & [*hostilis*] exercitus multitudinem metuerent, simul etiam cùm nullus opem ipsis ferret, [*veriti*] ne prius perirent, [*quàm sibi subueniretur,*] deditionem ea conditione fecerunt, vt in societatem reciperentur, & obsides ex suorum numero [*ipsis*] darent, & Mantineis illos etiam traderent, quos Lacedæmonij [*in vrbe sua custodiendos*] deposuissent. Postea verò cùm Orchomenum iam tenerent, socij cōsultare cœperunt aduersus quamnam ex reliquis [*hostium vrbibus*] primùm ire oporteret.

A Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, [1]νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἄν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι. [2]πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον, [3]ἀναχωρήσαντες, ἐν τῷ χαράδρῳ (οὗπερ τὰς ἀπὸ *στρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν) ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ, καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν, [4]περιγίγνεται· τὰ B μέντοι χρήματα [5]ἐδήμευσαν αὐτοῦ. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν δὴ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἔν τε C τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις, ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους, εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ὀρχομενὸν [6]τὸν Ἀρκαδικὸν πάντες, πλὴν Ἀργείων. οὗτοι δὲ ὅμως καὶ πεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν Ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλό- D μενοι ἄλλως τε [7]προσγενέσθαι σφίσι, καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς Ἀρκαδίας [8]ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ὀρχομένιοι, δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν, καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ οὓς κατέθεντο Λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρχομενὸν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμα- E χοι ἐφ' ὅ,τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν.

* τ. στρατείας. Æ.P.

[1] Νομίζοντες κἀκεῖνοι] οἱ ἀργεῖοι. [2] Πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει] πλησίον. [3] Ἀναχωρήσαντες] εἰς τὴν πόλιν δηλονότι. [4] Περιγίγνεται] σώζεται. [5] Ἐδήμευσαν] δημόσια ἐποίησαν.
[6] Τὸν ἀρκαδικὸν πάντες] τὸν παρ' Ὁμήρῳ πολύμηλον. [7] Προσγενέσθαι σφίσι] προσκτήσασθαι. [8] Ἦσαν αὐτόθι] ἐν τῷ ὀρχομενῷ.

ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοί, [1] μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, [2] ἀλλὰ κοινῇ νέμειν. τοὺς δ᾽ ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους οἱ Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομέδην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀπέδοσαν· τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι. πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι [3] δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων, τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι [4] ὅτι καὶ Βοιωτοῖς * ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες * πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. [5] τά τε ἄλλα ἐσκόπουν [6] ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι, [7] ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδάς, [8] εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, * ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, [9] ἀξιώματι δὲ προγόνων * [10] τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους [11] μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι [12] ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες, [13] καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες· ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος, αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων, [14] διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων [15] ἐλασσοῦσθαι, * τότε πρῶτον ἀντέλεγεν,

* ἰδίᾳ

* γρ. ὡς ἐν ἄλλῃ πόλ. ἀξ. πρ. τ. ἢ, ὡς ἐν ἄλλῃ δὲ γρ. οὐδεὶς ἀξ. τ. F. P.

* ἤ, τι πρ. F. P.

A eo prætextu, quòd olim inter Bœotos, & Athenienses orta de illo castello cótrouersia, iureiurando interposito conuenisset, vt neutri [*soli*] id incolerét: sed Atheniensium viros, quos [*Bœoti*] captiuos habebát, Andromenes, eiusque collegæ receptos ad Athenienses deduxerunt, ac reddiderunt, & Panacti euersionem ipsis significarunt, existimantes se hoc etiam ipsis reddituros, [*sed hanc eius euersionem vtilem ipsis fore dicebant.*] nullum enim Atheniensium hostem in eo amplius habitaturum. Cum B autem hæc dicerentur, Athenienses grauiter indignabantur, quòd a Lacedæmoniis iniuriam sibi fieri putarent, cùm ob euersionem Panacti, quod erectū, [*& stans*] traditum oportuerat, tum quòd audirent [*eos*] cum Bœotis quoque societatem priuatim fecisse, cum tamen antea dicerent se communiter adacturos [*ad fœdus recipiendum*] eos, qui fœdus recipere noluissent. [*Hæc igitur,*] & alia considerabant, quæcunque [*Lacedæmonij*] ex pacto non seruauerant, & se fraude circumuentos existimabant. Quare [*Lacedæmoniorum*] legatos C cum asperiore responso dimiserunt. Cum igitur inter Lacedæmonios, & Athenienses huiusmodi dissidium esset, statim & illi, qui Athenis fœdera soluere cupiebant, in hanc rē incumbere cœperunt. Erāt autem cùm alij, tum etiam Alcibiades Cliniæ filius, qui quamuis ætate tūc esset adhuc iuuenis, tamen propter maiorum dignitatem honorabatur, vt [*nullus alius*] in alia ciuitate [*magis hoc nomine queat honorari,*] cui vel satius esse videbatur ad Argiuos potius accedere, [*& societatem cum illis inire.*] quin D etiam contentionis studio, quòd elato esset animo, [*fœderibus*] aduersabatur, quòd Lacedæmonij per Niciam, & Lachetem fœdera fecissent, ipso propter adolescentiam contempto, nec habito ei honore ex vetusti hospitij iure: quod, cùm [*ipsius*] auus [*Lacedæmoniis*] renuntiasset, ipse illorum captiuos ex insula [*Athenas delatos*] officiis prosequens, renouare cogitabat. vndique igitur sibi de suo iure detrahi putans, & initiò Lacedæmoniis intercessit,

[1] Μηδετέροις οἰκεῖν τὸ χωρίον] Ἀθηναίους, καὶ Βοιωτούς. [2] Ἀλλὰ κοινῇ νέμειν] ἤγουν, κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ. [3] Δεινὰ ἐποίουν] ἐδεινοπάθουν. [4] Ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ἰδίᾳ] ἄνευ τῶν Ἀθηναίων. [5] Τά τε ἄλλα ἐσκόπουν] ἐπιμελῶς ἀνελογίζοντο. [6] Ὅσα ἐξελελοίπεσαν] ὅσα ἐπελίποντο [illegible] τὴν συνθήκην. [7] Ὥστε χαλεπῶς] μετὰ ὀργῆς. [8] Εὐθὺς ἐνέκειντο] ἤγουν, [illegible]. [9] Ἀξιώματι δὲ προγόνων] εὐγένεια. [illegible] τῶν τε Ἀλκιβιάδου προγόνων προξενίαν [illegible] Λακεδαιμονίων· ὁ δὲ πάππος ὁ τοῦ Ἀλκιβιάδου [illegible] τὴν προξενίαν. [illegible] ὁ Ἀλκιβιάδης [illegible], καὶ ἤχθετο ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου τὰς σπονδὰς ἐποιήσαντο, αὐτὸν δὲ πρόξενον ὄντα ὑπερεῖδον καὶ ἠτίμασαν. [10] Τιμώμενος] ὁ τούτων νοῦς οὗτος. ὁ Ἀλκιβιάδης [illegible] ὅμως διὰ τὸ τῶν προγόνων ἀξίωμα Ἀθήνησιν ἐτιμᾶτο, ὥστε οὐδεὶς ἄλλος ἐν ἄλλῃ πόλει διὰ ταυτὸν ἀξίωμα προγόνων μᾶλλον τιμᾶσθαι δύναιτο. ἤ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐν α. π. ἐτιμᾶτο. ἤ, ὡς [illegible] ἄλλος ἐν ἄλλῃ πόλει [illegible] ἔχων ἀξίωμα [illegible]. F. P. [11] Μᾶλλον χωρεῖν] τοὺς Ἀθηναίους. [12] Ἀλλὰ [illegible]] [illegible]. [13] Καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν] ἤγουν διὰ τὴν παλαιάν. [14] Διενοεῖτο] σκοπὸν εἶχεν. [15] Ἐλασσοῦσθαι] ἀδικεῖσθαι.

affirmans

affirmans illos non esse constantes: sed, vt, inito cum Argiuis fœdere, eos sibi eximant, [sibiq; lectos socios adiungant,] & postea Athenienses solos, [omniq; sociorum auxilio nudatos] adoriantur, hac de causa fœdus cum ipsis facere velle. Et tunc, quum hoc dissidium exortum est, confestim Argos [nuncium] priuatim misit, hortans [Argiuos,] vt quamcelerrimè cum Mantineis, & Eleis [Athenas] venirent, [eos] ad societatem [cum Atheniensibus ineundam] prouocantes, quòd tempus esset, opportunum, seque studiosissimè ipsis adfuturum [pollicebatur.] Argiui autem, cùm hunc nuntium audissent, simul etiam cùm cognouissent societatem a Bœotis cũ Atheniensibus nó esse factam: sed magnam dissensionem inter ipsos [Athenienses] & Lacedæmonios esse natã, suos quidem legatos, qui [tunc] aberant, quos de fœderibus acturos Lacedæmonem miserant, non curabant: sed ad Athenienses potius animum aduertebant, existimantes ciuitatem: cum qua sibi vetus amicitia intercederet, & quæ populari statu, quemadmodum & sua ciuitas, regeretur, & quæ magnã in mari potentiam haberet, sibi, si bellum susciperẽt in hoc auxilium esse laturam. Confestim igitur legatos de societate acturos ad Athenienses miserunt. Illos autem Eleorum, & Mantineorum legati comitabantur. Confestim etiam & Lacedæmoniorum legati, Philocharidas, Leon, & Endius, qui [apud Athenienses] gratiosi esse videbãtur, [eò] profecti sunt, veriti ne [Athenienses Lacedæmoniis] irati societatem cum Argiuis facerent, simul etiam Pylum pro Panacto repetituri, & de societate cũ Bœotis inita [Lacedæmonios] purgaturi, [& demonstraturi illos hãc societatem] non fecisse, vt Atheniensibus malum, [damnumq;] darent. Cùm autem hisce de reb. in senatu verba facerent, & se cum summa potestate de componẽdis omnib. controuersiis [eò] venisse dicerẽt, Alcibiadi metum incutiebãt, ne, si ad populũ hæc [ipsi] retulissent, plebem allicerent, & Argiuorum societas respueretur. Sed Alcibiades huiusmodi fraudẽ aduersus ipsos machinatur. Lacedæmoniis, fide ipsis data, persuadet, ne coram populo fateantur se cũ summa potestate venisse, quod si fecerint, se Pylum ipsis redditurum, (se enim hoc Atheniensibus persuasurum, quemadmodum & tunc se [Lacedæmoniis] auersari dicebat) & cæteras controuersias compositurum.

A οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι λακεδαιμονίους, [1] ἀλλ' ἵνα ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ αὖθις ἐπ' ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς. καὶ τότε ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ μαντινέων καὶ ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα. οἱ δὲ ἀργεῖοι, ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν βοιω- B τῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην [2] καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ [3] σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον· νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέ- C σβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἠλεῖοι, καὶ μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας, καὶ Λέων, καὶ Ἔνδιος· δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν [4] ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ πανάκτου, καὶ περὶ τῆς βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν ἀθηναίων ἐποιήσαντο. καὶ D λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων, [5] καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν, μὴ καί, ἢν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, [6] ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος, [7] καὶ ἀπωσθῇ ἡ ἀργείων ξυμμαχία. μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς λακεδαιμονίους πείθει, [8] πίστιν αὐτοῖς δούς, [9] ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν. πείσειν γὰρ αὐτὸς ἀθηναίους ὥσ- E περ καὶ νῦν ἀντιλέγειν, καὶ τἆλλα ξυναλλάξειν.

τῷ προκαλουμένους

τῷ ἀπωσθῇ

[1] Ἀλλ' ἵνα ἀργείους σφ.σ.] τοῖς ἀθηναίοις. [2] Καθεστῶτας αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους. [3] Σφίσι] τοῖς ἀργείοις. [4] Ὀργιζόμενοι] τοῖς λακεδαιμονίοις. [5] Καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι ξυμβῆναι] ἐξουσίαν ἔχοντες περὶ τῶν ὅλων, ὡς ὅ,τι ἂν οὗτοι καταπείσωσιν, ἀρέσκον ἂν εἴη τοῖς λακεδαιμονίοις. [6] Ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος] καταπείσωσι. [7] Καὶ ἀπωσθῇ ἡ ἀργείων] χαλᾶται ἀπωσθῇ. [8] Πίστιν αὐτοῖς δούς] ὅρκον βέβαιον. [9] Ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν] ἐὰν μὴ φανερῶς εἴπωσι.

βουλόμενος δὲ αὐτοὺς [1] Νικίου τε ἀποστῆσαι, ταῦτα ἔπρασσε, καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ [2] διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν, οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταυτὰ, τοὺς ἀργείους καὶ ἠλείους καὶ μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ [3] ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες, καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν (ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ) αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο· ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν λακεδαιμονίων, [4] ἐσήκουόν τε καὶ ἕτοιμοι ἦσαν [5] εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς ἀργείους, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτῶν, ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων, καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, [6] καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς ἀργείους, [7] πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς, καὶ εἰδέναι ὅ, τι διανοοῦνται, [8] λέγων, ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. [9] σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν· ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν, ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, [10] ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, πάνακτόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι, καὶ ἀμφίπολιν, καὶ τὴν βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο, [11] ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον, ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι. [12] ὡς παρεῖναί γ᾽ αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα.

γρ. ὡς πα-ρεῖ γ' αὐ-τοὺς

A Hæc autem [*Alcibiades*] eo consilio agebat, vt [*Lacedamonios*] a Nicia alienaret, vtque apud populum ipsos criminatus, quòd nihil sinceri in animo haberent, nec eadem vnquam dicerent, Argiuorum, & Eleorum, & Mantineorum societatem, [*Athenensibus*] conciliaret. Et ita euenit. Nam cùm [*legati*] ad populum processissent, & interrogati non dixissent (vt in senatu) se cum summa potestate venisse, tūc verò Athenienses haud amplius [*illorum inconstantiam, ac perfidiam*] tulerūt. Sed Alcibiadem B multo vehementioribus, quàm antè, clamoribus Lacedæmonios insectantem audiebant, [*eiq́ morem gerebant*,] animisque propensis erant, Argiuis, illorumque comitibus [*in concionem*] introductis, ad societatem cum ipsis statim ineundam. Sed facto terræmotu, priusquam quicquam constitueretur, [*populisque suffragiis ratum fieret*] hæc concio dilata est. In concione verò, quæ postridie conuocata fuit, Nicias, quamuis ipsi Lacedæmonij [*ab Alcibiade*] decepti fuissent, quamuis etiam ipse quoque deceptus fuisset, quòd [*Lace*-C*damonij verbis eiusdem Alcibiadis adducti, coram populo*] negassent se cum summa potestate venisse, tamen dixit oportere [*Athenienses*] cū Lacedæmoniis potius, [*quàm cum Argiuis*] societatem inire, & societate, quam cum Argiuis facere volebant, supersedere, & [*legatos*] ad ipsos [*Lacedamonios*] iterum mittere, & explorare quidnam in animo haberent. Hanc enim belli dilationem sibi quidem honestam, illis verò turpem fore dicebat. Nam sibi quidem maximè expedire, florente iam Re-D publica fortunam hanc florentem quam diutissimè conseruare. Illis verò in afflicta fortuna versantibus, loco lucri fore, primo quoque tempore belli fortunam periclitari. Persuasit autem [*Atheniensibus*,] vt legatos [*Lacedamonem*] mitterent (in quorum numero & ipse erat) qui iuberent Lacedæmonios, si quid sinceri in animo haberent, Panactum erectum, [*ac integrum*,] & Amphipolin restituere, & Bœotorum societatem missam facere, nisi fœdera [*secum*] inire vellent, quemadmodum [*in fœderibus apertißimè*] cautum fuerat, vt neutri sine mutuo consensu cum vllo paciscerentur. Imperarunt etiam, [*legatis*,] vt [*Lacedamoniis*] dicerent, se quoque, si [*Lacedamonii*] iniuriam facere voluissent, societatem cum Argiuis iam facturos fuisse: quòd ipsi [*Argiui*] hac ipsa de causa [*Athenis*] adessent.

[1] Νικίου τε ἀποστῆσαι] ἤγουν, τῆς φιλίας τοῦ Νικίου ἀποστῆσαι τοὺς λακεδαιμονίους. [2] Διαβαλὼν αὐτοὺς] ὑβρίσας. [3] Ες τὸν δῆμον παρελθόντες] οἱ πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. [4] Εσήκουόν τε] οἱ ἀθηναῖοι. [5] Εὐθὺς παραγαγόντες] ἤγουν εἰσαγαγόντες. [6] Καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς ἀργείους] ἤγουν, τὴν συμμαχίαν τῶν ἀργείων. [7] Πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς] τοὺς λακεδαιμονίους. [8] Λέγων, ἐν μὲν] ὁ Νικίας. [9] Σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων] καλῶς φερομένων. [10] Ὧν καὶ αὐτὸς ἦν] εἷς δηλονότι. [11] Ἄνευ ἀλλήλων] τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [12] Ὡς παρεῖναί γ᾽ αὐτοὺς] χάριτι, ὑπὲρ γ᾽ αὐτούς.

Etsi quid aliud [*Lacedamoniis*] crimini dabant, Niciam, eiusq; collegas cum mandatis de omnibus, [*ad illos*] miserunt. Cùm autem legati [*Lacedæmonem*] peruenissent, & cùm alia denunciassent, tum etiam ad extremum dixissent, nisi [*Lacedæmonij*] societatem cum Bœotis initam dirimerent, qui fœdus [*secum*] inire noluerant, se quoque cum Argiuis, eorumque sociis societatem facturos: Lacedæmonij responderũt, se societatem cum Bœotis initam non dirempturos (nam Xenares Ephorus & alij, quotquot eiusdem factionis erant, euicerant, vt hæc fierent, [*vtq; hoc responsum Atheniensibus daretur:*]) fœderis tamen iusiurandum Nicia rogante renouarunt. Verebatur enim [*Nicias*] ne rebus omnibus prorsus infectis abiret, ac malè audiret, (quod etiam accidit) quòd fœderum cum Lacedæmoniis faciendorum autor esse videretur. Cùm autem ipse rediisset, & Athenienses audissent nihil à Lacedæmoniis impetratum fuisse, confestim indignari cœperunt, & iniuriam [*ab illis*] sibi fieri putantes, cum Argiuis eorumque sociis (aderant enim illi, ab Alcibiade introducti) fœdera, ac societatem fecerunt, his verbis: Fœdera fecerunt Athenienses, & Argiui, & Mantinei, & Elei, in annos centum, pro seipsis, & pro sociis, quibus vtrique præsunt, sincera, & commoda, tam terra, quàm mari. Nefas autem sit Argiuos, & Eleos, & Mantineos, eorumque socios, Atheniensibus, ac sociis, quibus Athenienses imperant, arma detrimenti causa inferre. Et [*vicissim*] nefas sit Athenienses, eorumque socios, Argiuis & Eleis, & Mantineis, eorumq; sociis [*arma detrimenti causa inferre,*] vlla vel fraude, vel machinatione. His conditionibus Athenienses & Argiui, & Elei, & Mantinei sint socij centũ annos. Et si hostes in Atheniensium agrũm inuaserint, Argiui, & Elei, & Mantinei Athenas ad opem ferendam veniant, prout Athenienses [*ipsis*] denunciauerint, ratione quàm acerrima poterunt, pro viribus. Quod si [*hostes agro Attico*] vastato discesserint, hæc [*hostium*] ciuitas ab Argiuis, & Mantineis, & Eleis, & Atheniensibus pro hoste habeatur, & à cunctis his ciuitatibus [*bello petatur, ac*] vexetur.

A εἴ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες, ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων, ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδὰς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους· τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ *[1] τὸν Ξενάρητον ἔφορον ταῦτα γίγνε- B σθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. τοὺς δὲ ὅρκους, δεομένου Νικίου, ἀνενεώσαντο. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ (ὅπερ καὶ ἐγένετο) *[2] αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον· καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου, ἐ- C ποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε, « ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο « ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ Μαντινῆς, « καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων « ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους, καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. « ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε [3] Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν « ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς « D ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ « μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους, « καὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, ἑκατὸν « ἔτη. καὶ ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, « βοηθεῖν, Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας Ἀθήναζε, [4] καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, (τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται) ἰσχυροτάτῳ, « κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, « [5] πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις, καὶ « E Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ Ἀθηναίοις, καὶ « κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων. «

γρ. ἐφόρων

γρ. τοιαίδε

γρ. τὴν

*[1] Τὸν Ξενάρητον] ἤ. τὸν Ξενάρην. οὗτος γὰρ αὐτὸς Ξενάρης, οὐ Ξενάρητος πολλάκις καλεῖται. Æ. P. *[2] Αἴτιος δοκῶν εἶναι] ὁ γὰρ αὐτὸς ἐστὶν ὁ Νικίας χειρώσας τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Λακεδαιμονίοις φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι. ἡ δὲ τῶν εἶναι αἰτία τῶν σπονδῶν λάβης, ἅτε ῥηθήσεται ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι (ὡς προείρηται) διὰ Νικίου καὶ Λάχητος τὰς σπονδὰς ἔπραξαν. Æ. P. [3] Ἐπὶ Ἀθηναίους] τὸ, ἐπὶ Ἀθηναίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἴσως ἢ, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐν ἄλλοις οὐ κεῖται. [4] Καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι] ζητοῦσι. [5] Πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν] ἐξ ἧς οἱ πολέμιοι ὡρμήθησαν.

» καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος, καὶ Μαντίνειαν, καὶ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων, ἢ τὴν Μαντινέων, ἢ τὴν Ἀργείων, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις, καὶ Ἀργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον B πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. [1]ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν, * τὴν δίοδον εἶναι Ἀθηναίων, καὶ Ἀργείων, καὶ Μαντινέων, καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν σῖτον, *[2] ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι κατὰ ταὐτά. ἢν δὲ C πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ καὶ ψιλῷ καὶ τοξότῃ, τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δ᾽ ἱππεῖ, δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη, τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω, ὅταν ἐν τῇ αὐτῆς ὁ πόλεμος ᾖ. ἢν δέ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν, ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων. Ἀργεῖοι δὲ, D καὶ Μαντινῆς, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων, κατὰ πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον * [4] κατὰ τῶν ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε, Ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα, δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως, καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν [5] ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί.

* γρ. τὴν δίοδον εἶναι. ἀθηναίων. F. P.

γρ. ταῖς σπονδαῖς

* γρ. τῶν μ... F. P.

* γρ. πολέμαρχοι Æ. P.

A Nulli verò harum ciuitatum bellum [*communiter susceptum*] aduersus [*hostium*] ciuitatem deponere liceat, nisi cunctis, [*idem*] videatur. Vicissim autẽ Athenienses quoque Argos, Mantineam, & Elin ad opem ferendam proficiscantur, si hostes inuaserint in agrũ Eleorum, aut Mantineorum, aut Argiuorum, prout hæ ciuitates [*ipsi*] significauerint, ratione quam acerrima poterunt pro viribus. Quod si [*hostes agro istarum ciuitatum*] vastato discesserint, hæc [*hostium*] ciuitas ab Atheniensibus, & Argiuis, & Mantineis, & Eleis pro hoste ha-B beatur, & à cunctis his ciuitatibus [*bello petatur, ac*] vexetur. Bellum autem aduersus hanc ciuitatem [*susceptum*] deponere nefas sit, nisi cunctis ciuitatibus [*idem*] videatur. Præterea nulla [*harum ciuitatum fœderatarum*] per agrum suũ, aut sociorum, quibus singulæ ciuitates imperant, aut per mare, homines armatos, inferendi belli gratia, trãsire sinat, nisi vniuersæ ciuitates, Atheniensis, Argiua, Mantinea, & Elea, de communi sententia trãsitum [*illis dandum*] esse decreuerint. Illis autem, qui opem fe-C rent, ciuitas, quæ [*illos*] mittet, commeatum prębeat ad dies triginta, ab eo die, quo [*auxilia*] in eam ciuitatem ingressa fuerint, quæ opem sibi ferendã significauerit, & [*iisdem auxiliis*] abeuntibus eodem modo [*commeatum prabeat.*] Quòd si copiis [*accitis*] diutius vti velint, illa ciuitas, quæ [*copias*] acciuerit, stipẽdium det, singulis quidem grauis, ac leuis armaturæ militibus, atq; sagittariis, quotidie ternos obolos Æginæos. Equiti verò, singulas drachmas Æginæas. Eadem ciuitas, quę [*copias*] acciuerit, imperij summam obtineat, si bellum in D eius finibus geratur. At, si quò vniuersis ciuitatibus, cõiunctis copiis proficisci visum fuerit, omnes ciuitates [*in hac expeditione*] par imperium participent. Hæc autem fœdera, Athenienses quidem pro se ipsis, & pro sociis, iurent. Argiui verò, & Mantinei, & Elei, eorũq; socij in suis quippe ciuitatibus iurent. Singulæ autẽ ciuitates supra lectas hostias iusiurandũ, quod moribus patriis est receptũ, & quod religiosissimum apud singulas habetur, iurent. Iusiurandum autem in hæc verba iuretur: Perstabo in societate ex pactis, & cõuentis, iustè, & innocuè, & sincerè, nec [*eam*] vllá vel fallacia, vel machinatione violabo. Iurent autem Athenis quidem, Senatus & Tribuni plebis.

---

[1] Ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας] [illegible]. *[2] Ἐπὴν ἔλθῃ] ἡ βοήθεια [illegible] ... Æ. P.

[3] Τὴν ἐπαγγείλασαν] [illegible]. *[4] Κατὰ τῶν ἱερῶν] [illegible] ... Æ. P.

[5] Ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί] [illegible] ... οἱ θεσμοφύλακες.

Pryta-

Pritanes autem [*idest, Prætores, & summi Atheniensium magistratus*] ad iusiurandum [*alios*] adigant. Archis verò, Senatus, & Octoginta viri, & Artinæ. Et Octoginta viri [*alios*] ad iusiurandum adigant. Mantinei verò, Demiourgi, & Senatus, & cæteri Magistratus. Theori verò, & Tribuni militum [*alios*] ad iusiurandum adigant. Elide verò, Demiurgi, & Quæstores ærarij, & sexcenti viri. Demiurgi verò, & Thesmophylaces, [*idest, legum custodes*] ad iusiurandum [*alios*] adigant. Hoc autem iusiurandum renouent, Athenienses quidem, euntes Elin, & Mantineam, & Argos, triginta diebus ante Olympia. Argiui verò, & Elei, & Mantinei, euntes Athenas, decem dieb. ante magna Panathenæa. Hæc autē fœderum, & iurisiurandi, & societatis pacta in lapideo cippo inscribāt, Athenienses quidem, in arce: Argiui verò, in foro, in Apollinis templo: Mantinei verò, in Iouis templo [*quod est*] in foro. Cippum etiam æneum communi sumptu factum statuant Olympiæ, in ludis Olympiacis, qui nunc fiunt. Quòd si quid his ciuitatibus videatur melius esse, [*hoc*] addant pactis, & conuentis. Quicquid autem his vniuersis ciuitatibus consilio vnà communicato visum fuerit, id ratum sit. Hæc igitur fœdera, & societates hunc in modum initę sunt. illa tamen, quæ inter Lacedæmonios, & Athenienses inita fuerant, neutri propterea alteris renuntiarunt. Corinthij verò, quamuis essent Argiuorum socij, hæc tamen [*cum aliis*] inire noluerunt: quinetiam cùm paulo antè [*fœdus, &*] societas inter Eleos, Argiuos, & Mantineos inita fuisset, ea conditione, vt cum iisdem bellum gererent, & [*cum iisdem*] pacem facerent, [*huius societatis*] participes esse noluerūt, [*nec eam iureiurando ratā habere voluerunt.*] Dixerunt enim sufficere sibi superiorem illam subsidiariam societatem, quam inter se inierāt, vt alteri alteris mutuam opē ferrent, at nulli bellum communiter inferrēt. Atque ita Corinthij ab illorum societate recesserūt, & animum ad Lacedæmonios iterū conuerterunt. Hac autem æstate Olympia extiterūt, in quibus Androsthenes Arcas, tūc primùm in pācratij certamine victor fuit: & Lacedæmonij aditu ad templū ab Eleis prohibiti fuerunt, ne sacrificium facerent, neuè certarent, quòd ipsis non persoluerent multam quam Elei ipsis ex lege Olympiaca damnatis irrogauerant. dicebant enim illos in munitionem Phyrcum arma intulisse,

A ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις. ἐν ἄργει δὲ, ἡ βουλὴ, καὶ οἱ ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ ἀρτῦναι· ἐξορκούντων δὲ, οἱ ὀγδοήκοντα. ἐν δὲ μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοὶ, καὶ ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί· ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ, καὶ οἱ πολέμαρχοι. ἐν δὲ ἤλιδι, οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες, καὶ * οἱ ἑξακόσιοι· ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους, ἀθηναίους μὲν, ἰόντας ἐς ἦλιν, καὶ ἐς μαντίνειαν, καὶ ἐς ἄργος, τριάκοντα ἡμέραις πρὸ ὀλυμπίων·
B ἀργείους δὲ, καὶ ἠλείους, καὶ μαντινέας, ἰόντας ἀθήναζε, δέκα ἡμέραις πρὸ παναθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ· ἀθηναίους μὲν, ἐν πόλει· ἀργείους δὲ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ· μαντινέας δὲ, ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ ὀλυμπιάσι στήλην χαλκῆν κοινῇ ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προσθεῖναι πρὸς
C τοῖς ξυγκειμένοις. ὅτι δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευσαμέναις, τοῦτο κύριον εἶναι. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο. καὶ αἱ τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων [1] οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα * [2] οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. κορίνθιοι δὲ, ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι, οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου ἠλείοις καὶ ἀργείοις καὶ μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν· ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν
D πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν κορίνθιοι [3] οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων, καὶ πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ ἠλείων εἴρχθησαν, ὥστε μὴ θύειν, μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς [4] ἣν ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ νόμῳ
E ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν,

* οἱ ἑξήκοντα. οὕτω τινὲς χα- πλέον οἴονται. Æ.P.

γρ. ἣν ἔκτῳ ὀλυμπικῷ.

[1] Οὐκ ἀπείρηντο] οὐκ ἀπηγορευμέναι. *[2] Οὐδ' ὑφ' ἑτέρων] οὔτε ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων, οὔτε ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. Æ.P.

[3] Οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων] ἤγουν τῶν ἀργείων. [4] Ἣν ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ] γράφεται, ἣν ἔκτῳ ὀλυμπικῷ.

καὶ εἰς λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη, δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. λακεδαιμόνιοι δὲ, πρέσβεις πέμψαντες, ἀντέλεγον [1] μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ᾽ ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ᾽ αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι. πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς * [2] ἐπαγγέλλουσι, [3] καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν, [4] καὶ οὐ προσδεχομένων, ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. [5] οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι * ὑπελάμβανον, οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι, μὴ ἂν πεισθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι λέπρεον ἀποδοῦναι, τό, τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, [6] καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. [7] ὡς δ᾽ οὐκ ἐσήκουον, [8] αὖθις τάδε ἠξίουν, λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται· ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, [9] ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν ἑλλήνων, ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας, καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον· οἱ δὲ ἄλλοι ἕλληνες [10] ἐθεώρουν, πλὴν λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ ἠλεῖοι, δεδιότες [11] μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. [12] ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ ἀργεῖοι καὶ μαντινῆς, [13] χίλιοι ἑκατέρων, καὶ ἀθηναίων ἱππῆς, οἱ ἐν ἄργει [14] ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δέος δ᾽ ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα.

γρ. ἀπαγγέλλουσι

* ὑπελάμβανον. χρεὼν ἦν. Æ. P.

& milites ex suis armatos Lepreum immisisse, Olympiaci fœderis tempore, [*dum ludi, & Olympiaca sacrificia fierent.*] Multa autem erant duo millia minarum, in singulos milites armatos binæ minæ, quemadmodum lege continetur. Lacedæmonij verò, missis [*ad eos*] legatis, contradicebant, negantes se iustè cōdemnatos, quippe quòd fœdus Lacedæmoniis nondum denunciatum fuisset, quum suos milites armatos [*illuc*] immiserunt. Elei verò dicebant inducias, [*quæ ludorum, ac sacrificiorum Olympiacorum causa indici solebant,*] apud se iam fuisse. Sibi enim ipsis, [*& sui agri incolis*] primis [*has inducias*] indixerant, & se quiescentibus, neque [*tale quid*] expectantibus, vtpote fœderis tempore, ipsos Lacedæmonios clàm iniuriam [*sibi*] fecisse [*dicebant.*] Lacedæmonij verò excipiebant, [*atque illis respondebant, non solis agri Elei incolis has inducias indicendas fuisse: sed*] opportuisse etiam ipsos [*Eleos*] Lacedæmoniis denunciare, si tunc iniuriam sibi ab ipsis [*Lacedæmoniis*] fieri putabant, non autem, quòd [*iniuriam ab illis sibi factam*] arbitrarentur, hoc facere, [*& Lacedæmoniis multam irrogare,*] & [*Lacedæmonij promittebant se*] nulla arma in posterum ipsis illaturos. Elei verò in eadem sententia perstabant, dicentes se nunquam, adductum iri, vt sibi nullam iniuriam [*à Lacedæmoniis*] factam esse crederent. Sed si [*Lacedæmonij*] Lepreum sibi restituere vellent, [*dicebant se ipsis*] suam multæ partem remissuros, & [*partem*] quæ Deo deberetur, se pro ipsis persoluturos. Sed cùm [*Lacedæmonij Eleos*] audire, [*moremq. ipsis gerere*] nollent, [*Elei*] rursus hæc postularunt, vt Lepreum quidem, si nollent, non restituerent, verùm ascenderent ad Iouis Olympij aram quandoquidem templo vti exoptarent, vt coram Græcis iurarent se multam in posterum persoluturos. Sed cùm [*Lacedæmonij*] ne ista quidem [*facere*] vellent, Lacedæmonij quidem à templo, sacrificiis, & certaminibus prohibiti fuerunt, domique sacrificium fecerunt: cæteri verò Græci, præter Lepreatas [*certamina*] spectauerunt. Elei tamen veriti ne [*Lacedæmonij*] per vim sacrificium facerent, cum iuuentute armata excubias egerunt. Ad ipsos autem venerunt, & Argiui, & Mantinæi ex vtrisque mille, & Atheniensium equites, qui dierum festorum celebrationem Argis præstolabantur. Nam omnem illius cœtus frequentiam ingens timor inuaserat.

[1] Μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι] ἤγουν, καταδικάσαι τοὺς ἠλείους εἰς τὸ λέπρεον. * [2] Ἐπαγγέλλουσιν] ἀντὶ τοῦ ἐπήγγειλαν, ἤγουν ἐπαγγεῖλαι ἔφασαν. ὁ οὕτω τὸ τοῦ ἐπαγγέλλειν ἔθος δηλοῦται. Æ. P. [3] Καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν] τῶν ἠλείων. [4] Καὶ οὐ προσδεχομένων] πόλεμον δηλονότι. [5] Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον] ἀντὶ τοῦ ἀντέλεγον. ἐκ διαδοχῆς ἀπεκρίνοντο. [6] Καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται] ὀφείλεται. [7] Ὡς δ᾽ οὐκ ἐσήκουον] οἱ λακεδαιμόνιοι. [8] Αὖθις τάδε ἠξίουν] οἱ ἠλεῖοι. [9] Ἀπομόσαι ἐναντίον] ὅρκον δι᾽ ὅρκου εἰπεῖν. [10] Ἐθεώρουν] τῆς θεωρίας μετεῖχον. [11] Μὴ βίᾳ θύσωσιν] οἱ λακεδαιμόνιοι. [12] Ἦλθον δὲ αὐτοῖς] τοῖς ἠλείοις. [13] Χίλιοι ἑκατέρων] τουτέστι δισχίλιοι. [14] Ὑπέμενον τὴν ἑορτήν] προσεδέχοντο τὴν ἑορτὴν τῶν ὀλυμπίων.

ne Lace-

ne Lacedæmonij armati [eò] venirẽt, præsertim posteaquã Lichas Arcesilai [filius] Lacedæmonius virgis à lictoribus in stadio cæsus fuerat, quòd cùm ipsius bigæ vicissent, & per præconis vocem pronunciatum fuisset publicas Bœotorum [bigas vicisse,] quòd [Lacedæmoniis] interdictũ fuisset certaminibus, [ipse] in stadium progressus, aurigam coronasset, cupiens indicare currum illum suum fuisse. Quamobrem multo magis omnes tunc timuerunt, & aliquid noui fore videbatur. Lacedæmonij tamen quieuerunt, atque illa dierum festorum celebratio sic ipsis præteriit. Post Olympia autem Argiui, eorumque socij Corinthum iuerunt, Corinthios oraturi, vt ad se transirent, [secumq; fœdus facerent.] Aderant autem & Lacedæmoniorũ legati. & quamuis multi sermones habiti fuissent, ad extremum tamen nihil peractũ est: sed facto terræmotu in suam quique vrbem discesserunt, atque hæc æstas excessit. Ineunte autem hyeme Heracleotæ, qui sunt in agro Trachinio, cũ Ænianibus, & Dolopibus, & Meliensibus, & nõnullis Thessalis prœlium commiserũt. Nam hæ gentes, quæ huic [Heracleotarum] vrbi finitimę erant, ei hostes erãt. Hæc enim vrbs non aduersus vllum alium, quàm istarũ [gentiũ] agrum condita fuerat, [vt ipsa credebant.] Et simul atque condi cœpta est, statim ei aduersari cœperunt, eam pro viribus atterentes, & tunc Heracleotas prœlio superarũt, & Xenares Lacedæmonius ipsorum dux, [in eo] cecidit, & [multi] alij Heracleotæ perierunt. atq; illa hyems exiit, & duodecimus huius belli annus excessit. Insequentis autem æstatis initio statim, Heracleam, quòd post prœlium grauiter infestaretur, Bœoti [in fidem suã] receperunt, & Hegesippidam Lacedęmonium, vt perperam res illas administrantem expulerunt. Hanc autem vrbem [in fidem suam] receperunt, veriti ne, Lacedęmoniis Peloponnesi tumultu turbatis, [ac impeditis,] Atheniẽses [eam] occuparent. Lacedęmonij tamen ipsis erant irati. Eadem æstate Alcibiades Cliniæ [filius,] Atheniẽsium dux, Argiuis, ac sociis [eum] adiuuantibus, in Peloponnesium profectus cũ paucis grauis armatu ræ militibus Atheniensibus, & sagittariis,

A μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ καὶ Λείχας ὁ Ἀρκεσιλάου λακεδαιμόνιος ἐν τῷ * [1] ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος [2] τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους, καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίου [3] κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προσελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα, ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα. ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες, καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε,

B [4] καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ κόρινθον μετὰ τὰ ὀλύμπια ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες καὶ πολλῶν λόγων γιγνομένων, τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου, διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ᾽ οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἡρακλεώταις τοῖς ἐν τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς αἰνιᾶνας, καὶ δόλοπας, καὶ μηλιέας, καὶ θεσσαλῶν τινας.

C προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταύτῃ * [5] τῇ πόλει πολέμια ἦν. [6] οὐ γὰρ ἐπ᾽ ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων [7] τὸ χωρίον ἐτειχίσθη. καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ κνίδιος λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε· διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου

D θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, τὴν ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν λακεδαιμόνιον, [8] ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ, παρέλαβον τὸ χωρίον, μὴ λακεδαιμονίων τὰ κατὰ πελοπόννησον θορυβουμένων, ἀθηναῖοι λάβωσι. λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν ἀθηναίων, ἀργείων καὶ τῶν ξυμμά-

E χων ξυμπρασσόντων, ἐλθὼν ἐς πελοπόννησον μετ᾽ ὀλίγων ἀθηναίων ὁπλιτῶν, καὶ τοξοτῶν,

* τῷ. Ξενάρης λακεδαιμόνιος. F. P.

*[1] Ἀγῶνι] νῦν ἀγῶν σημαίνει οὐ τὸν τοῦ ἀγῶνος τόπον, ἤγουν τὸν τόπον, ἐν ᾧ οἱ ἀγῶνες ἐποιοῦντο. τοῦτο δὲ καὶ στάδιον συνωνύμως καλεῖται. Æ. P. [2] Τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους] τοῦ ἅρματος. [3] Κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως] διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι λακεδαιμονίοις ἀγωνίζεσθαι. [4] Καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθε] τοῖς λακεδαιμονίοις οὕτω παρῆλθεν. *[5] Τῇ πόλει] τῇ ἡρακλείᾳ, ἐν ᾗ ἦσαν οἱ ἡρακλεῶται. Æ. P. [6] Οὐ γὰρ ἐπ᾽ ἄλλῃ τινὶ γῇ] αὐτῶν, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ ἄλλης τινὸς γῆς. [7] Τὸ χωρίον] ἡ ἡράκλεια. [8] Ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν] ἐξεδίωξαν οἱ βοιωτοί.

[1] καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, [2] καὶ παραλαβὼν, [3] τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ Πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν, [4] βοηθήσαντες διεκώλυσαν. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν, περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν, οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βοταμίων Ἐπιδαύριοι. κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Ἀργεῖοι. ἐδόκει δὲ, [5] καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας, τὴν Ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς Ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, καὶ ἐκ τῆς Αἰγίνης [6] βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν, ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Ἀργεῖοι, ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἐσπραξιν ἐσβαλοῦντες. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας, πρὸς τὸ Λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου. ᾔδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, [7] οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις [8] οὐ προυχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν [9] μετὰ τὸν μέλλοντα ([10] * [11] Καρνεῖος δ' ἦν μὴν) [12] ἱερομηνία Δωριεῦσι παρασκευάζεσθαι, ὡς στρατευσομένους. Ἀργεῖοι δ' ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ Καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνοντος, [13] καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάντα τὸν χρόνον ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν, καὶ ἐδῄουν.

γρ. παρα-ποταμίων

A & sociis, quos illinc assumpserat, tùm alia, quæ ad societatem pertinebant, cōstituit, per mediam Peloponnesum cum copiis iter faciens, tum etiam Patrensibus persuasit, vt muros ad mare vsque perducerent, & ipse alteros Rhium Achaicum versus extruere in animo habebat. Sed Corinthij, & Sicyonij, & [*alij*,] quibus [*hi muri*] extructi damnum daturi erant, [*illuc*] accurrentes impediuerunt, [*ne Alcibiades hos extrueret.*] Eadem æstate bellum inter Epidaurios, & Argiuos gestum est, prætextu quidē hostiæ, quam ad Apollinem Pythium Epidauri pascuorum nomine adducere debuerant, nec tamē miserant. B Ipsum autem templum erat potissimùm in Argiuorum potestate. Sed vel sine ista [*speciosa*] causa Alcibiades, & Argiui Epidaurum, si possent, occupare statuerant, tum vt Corinthus esset pacata, [*neq; quicquam aduersus ipsos moueret, quod ipsorum res turbaret:*] tum etiam quòd Athenienses auxilium ex Ægina [*Argiuis*] itinere compendiosiore latum iri [*putarent*,] quàm si Scyllæum circumuecti suppetias illis ferrent. C Argiui igitur se præparabant ad irruptionem in Epidaurum faciendam, vt ipsimet hostiam exigerent. Per eadem autē tempora Lacedæmonij quoq; cum frequentibus copiis, quas ex omnibus [*agri Laconici*] populis collegerant, ad leuctra in agri sui confiniis sita, ad Lycæum, duce Agide Archidami [*filio*,] Rege suo, profecti sunt. Nullus autē sciebat quónam illi proficiscerentur. Imò ne ipsæ quidem ciuitates, vnde [*milites*] emissi fuerāt. Sed cùm pro transitu sacrificia facientes, litare nō potuissent, D cùm ipsi domum redierunt, tum etiam per nuncios circummissos sociis edixerunt, vt post insequentem mēsem (Iulius autem erat, [*quem Lacedæmonij significabant*,] in quo stata sacra, apud Dorienses celebrantur) se præpararent vt ad militiam profecturi. Illis autem domum reuersis, Argiui, [*Iunij*] exeuntis quarto die ante Calen. mēsis Iulij, [*ex suis finibus*] egressi, quamuis illos dies festos agerent, tamen per totū illud tempus in agrum Epidaurium irruperunt, eumq; vastarūt.

---

[1] Καὶ τῶν αὐτόθεν] ἀπὸ Πελοποννήσου. [2] Καὶ παραλαβὼν] ἐκείνους δηλονότι. [3] Τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη] βεβαιοτέρους ἐποίει. [4] Βοηθήσαντες διεκώλυσαν] μετὰ βοηθείας δραμόντες. [5] Καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας] ταύτης δηλονότι. [6] Βραχυτέραν ἔσεσθαι] διὰ βραχέος διαστήματος. [7] Οὐδὲ αἱ πόλεις] αἱ Λακωνικαί. [8] Οὐ προυχώρει] ἤγουν, οὐ καλὰ ἐφαίνετο. [9] Μετὰ τὸν μέλλοντα] μῆνα δηλονότι. [10] Καρνεῖος δ' ἦν μὴν] τῷ γὰρ Καρνείου πολλὰς ἔχοντες ἱερὰς ἡμέρας, ἢ καὶ πάσας ἱερὰς μᾶλλον, οὐκ ἐστρατεύοντο. * [11] Καρνεῖος] οὕτω κατὰ Ἰωνας ὁ Μαῖος καλεῖται. ἀλλὰ βέλτιον ὁ τὸν Ἰούλιον, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, τοιαύτης λέξεως, ὃς καὶ ὑπὸ τῶν Συρακουσίων οὕτως ὀνομάζεται, καὶ τὰ ἱερὰ, Κάρνεια. ὅτι δὲ ἦν θέρος, ὡς ὁ αὐτὸς δηλοῖ. ὁ δὲ Μαῖος ἐν τῷ ἔαρι μᾶλλον ἄρχεται, καὶ τελευταῖος τῆς πρὸς μῆνα νομίζεται. πρὸς δὲ τούτοις, τὰ τῆς ξυγγραφῆς οὕτως ἐπιτηδειότερον τάχα χωρεῖν. (Καρνεῖος δ' ἦν μὴν ἱερομηνία Δωριεῦσι) παρασκευάζεσθαι. ἤγουν, ἐν δὲ τούτῳ τῷ μηνὶ ἱερομηνία τοῖς Δωριεῦσιν ἦσαν, εἶτα, ὑπὸ τῶν Δωριέων ἐπλουτοῦντο. ὁ δὲ νοῦς οὗτος· μετὰ τὸν μέλλοντα μῆνα, τουτέστι μετὰ τὸν Καρνεῖον μῆνα, ὃς ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐσημαίνετο, ἐν ᾧ ἱερομηνία παρὰ Δωριεῦσιν ἐπλουτοῦντο. τίς ἦν ὁ μέλλων μήν; ὁ Καρνεῖος. *Æ. P.* [12] Ἱερομηνία] ἡ ἑορτώδης ἡμέρα. [13] Καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην] ἐπιτηροῦντες. καιροφυλακοῦντες. ἔστι δὲ, ἑορτάζοντες διὰ παντὸς τὰς ἡμέρας ταύτας, ἃ προσδοκῶντες τοῖς Ἐπιδαυρίοις ἐπῄεσαν.

Epidaurij

Epidaurij verò sociorum auxilium implorabant. Horum verò nonnulli quidē hunc mensem causabantur, [*dicebant sibi per eum mensem, qui Apollini sacer esset, ad militiam ire nefas esse.*] nonnulli verò, vel ad ipsa agri Epidaurij confinia profecti, quieuerunt, [*& à prælio abstinuerunt.*] Dum autem Argiui in agro Epidaurio essent, legationes ex [*sociis*] ciuitatibus ab Atheniensibus excitæ Mantineam venerunt. Et cùm in colloquium ventum esset, Ephamidas Corinthius verba cum factis congruere negauit. Nam ipsos quidem de pace acturos, [*Mantineam conuenisse, & ibi*] consedisse: Epidaurios verò, eorumque socios, & Argiuos armatos castra opposita habere. Primùm igitur exercitus, qui ab vtrisque missi fuerant, dimittendos, atque ita demum de pace verba rursus facienda [*censebat.*] His autem verbis adducti [*Atheniensium legati,*] abierūt, & Argiuos ex agro Epidaurio abduxerunt. Postea verò, cùm in eundem locum [*rursus*] conuenissent, ne sic quidem quicquam communiter trāsigere potuerunt: sed Argiui rursus in agrum Epidaurium irruperunt eumq; vastarunt. Lacedæmonij quoque cū suis copiis aduersus Caryas profecti sunt. Sed cùm ne hic quidem sacrificia pro transitu facientes litare potuissent, domum redierunt. Argiui verò tertia ferè agri Epidaurij parte vastata, domum reuerterunt. Ipsis autem mille grauis armaturæ milites Athenienses, duce Alcibiade auxilium tulerant, tùm Lacedæmonios cum copiis ex suis finibus egressos audissent: sed cùm ipsorum opera non amplius opus esset, abierunt. Atque hæc æstas ita exacta est. Sequentis hyemis initio Lacedæmonij clam Atheniensibus præsidium trecentorū militum, & Agesippidam [*ipsorum*] ducem, mari Epidaurum immiserunt. Argiui verò ad Athenienses profecti, cum ipsis expostularunt, quòd, cùm in fœderibus scriptum esset, vt nulli [*de sociis*] hostes per [*agrum*] suum trāsire sinerent, [*ipsi tamen Lacedæmonios*] per [*suum*] mare transire permisissent. Et nisi ipsi quoq; Messenios, & seruitia aduersus Lacedæmonios Pylum reduxissent se [*ab ipsis*] iniuria affectum iri [*dicebant.*]

A ἐπιδαύριοι δὲ [1] τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· [2] ὧν τινές, οἱ μὲν, [3] τὸν μῆνα προὐφασίσαντο, οἱ δὲ, καὶ ἐς μεθορίαν τῆς ἐπιδαυρίας ἐλθόντες, ἡσύχαζον. καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ ἐπιδαύρῳ ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων, Ἐφαμίδας ὁ κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους [4] τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δὲ ἐπιδαυρίους, καὶ τοὺς ξυμμάB χους, καὶ τοὺς ἀργείους μετ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι. διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων * [5] ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. [6] καὶ πεισθέντες ᾤχοντο, καὶ τοὺς ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ [7] ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες, οὐδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι ἐς καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα [8] τὰ διαβατήC ρια αὖθις ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. ἀργεῖοι δὲ, τεμόντες τῆς ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ ἀθηναίων αὖθις χίλιοι [9] ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Ἀλκιβιάδης * στρατηγός. πυθόμενοι δὲ τοὺς λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθε. Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, λακεδαιμόνιοι λαθόντες ἀθηναίους, φρουρούς τε τριακοσίους, καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θάD λασσαν [10] ἐς ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. ἀργεῖοι δὲ ἐλθόντες παρ' ἀθηναίους, ἐπεκάλουν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς, διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστοις μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, [11] ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· [12] καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ λακεδαιμονίους τοὺς μεσσηνίους καὶ εἵλωτας, [13] ἀδικήσεσθαι αὐτοί.

* [illegible] Εὐφαμίδας F. P. περὶ εἰρήνης

* στρατηγός, πυθόμενοι τοὺς λακ. F. P.

[1] Τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο] εἰς βοήθειαν δηλονότι. [2] Ὧν τινές, οἱ μὲν] ἀφ' ὧν. [3] Τὸν μῆνα προὐφασίσαντο] τὸ μὴ [illegible] δηλονότι. αἰτίαν, λέγοντες [illegible] ἱερομηνίαν. [4] Τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν] [illegible] ὁμολογεῖν. [5] Ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα] [illegible] ἔφη χρῆναι ἄνδρας ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας ἐς τὰ στρατόπεδα, διαλῦσαι αὐτά. ἢ, ἔφη χρῆναι διαλῦσαι τοὺς ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας. τὰ στρατόπεδα λέγω. τοῦτο δ' ἴσως [illegible], ἢ χαριέστερον, τὰ ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντα στρατόπεδα. Æ. P. [6] Καὶ πεισθέντες ᾤχοντο] οἱ πρέσβεις δηλονότι. [7] Ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες] [illegible]. [8] Τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο] καλὰ δηλονότι. [9] Ἐβοήθησαν] μετὰ βοηθείας ἦλθον. [10] Ἐς ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν] εἰσέβαλον πέμψαντες. [11] Ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν] οἱ ἀθηναῖοι. [12] Καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς πύλον] οἱ ἀργεῖοι τοῖς ἀθηναίοις ἔλεγον ὅτι ἐὰν μὴ εἰσαγάγωσι πάλιν ἐς πύλον τοὺς εἵλωτας καὶ μεσσηνίους, οὓς ἐξήγαγον ἐκ πύλου διὰ τὰς [illegible] συνθήκας, ἀδικήσεσθαι αὐτοὶ οἱ ἀργεῖοι. ἔνιοι δὲ, αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἤκουσαν. [13] Ἀδικήσεσθαι αὐτοί] ἤγουν ἀδικηθήσεσθαι οἱ ἀργεῖοι.

Ἀθηναῖοι δὲ, Ἀλκιβιάδου πείσαντος, τῇ μὲν λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ κρανίων εἵλωτας λῄζεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον, πολεμούντων ἀργείων καὶ ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαὶ, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη, κλίμακας ἔχοντες οἱ ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν, καὶ τἆλλα ἐν τῇ πελοποννήσῳ, τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε· νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' ἄργος. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς τεγεᾶταί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀρκάδων λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης πελοποννήσου ξύμμαχοι, καὶ οἱ ἔξωθεν, ἐς φλιοῦντα ξυνελέγοντο· βοιωτοὶ μὲν, πεντακισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ, καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι, καὶ ἅμιπποι ἴσοι· κορίνθιοι δὲ, δισχίλιοι ὁπλῖται· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι. φλιάσιοι δὲ, πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα. ἀργεῖοι δὲ, προαισθόμενοι τό τε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς

Athenienses verò autore Alcibiade, cippo quidem Laconico subscripserunt, Lacedæmonios [*in fœderis conditionibus non perstitisse: sed*] fœdus violasse: Pylum verò è Cranijs seruitia [*Lacedæmoniorum*] reduxerant, vt latrocinarentur. cæteris verò in rebus quieuerūt, [*& ab armis abstinuerunt.*] Per hanc autem hyemem, quamuis Argiui, & Epidaurij bellum [*inter se*] gererent, tamen nullum quidem prœlium acie palam instructa commissum est: sed insidiæ, & incursiones [*tantùm*] factæ sunt, in quibus, prout casus tulit, ex vtrisque nonnulli ceciderunt. atque extrema hyeme, & ad ver iam accedēte, Argiui cum scalis, quas sumpserunt, aduersus Epidaurum iuerunt, vt propter bellum defensoribus denudatam expugnaturi. Sed infecto negotio discesserunt. Et hyems illa exiit, & decimus tertius huius belli annus excessit. Insequēte æstate iam media Lacedæmonij, cū Epidaurij ipsorum socij grauiter vexarentur, & aliæ Peloponnesi [*ciuitates,*] partim quidem, [*ab ipsis iam*] defecissent, partim verò, laborarent, existimantes nisi celeriter [*ipsas*] præoccuparent, ipsas vlterius progressuras esse, [*& plures præterea defectionem facturas,*] cùm ipsi, tū ipsorum seruitia cum maximis copiis ex omni suæ ditionis populo collectis aduersus Argos iuerūt. Illis autem præerat Agis Archidami [*filius*] Lacedæmoniorum Rex. Cum ipsis autem ad hanc militiam profecti sunt Tegeatæ, & alij Arcades, quotquot erant Lacedæmoniorum socij. Nam cæteri socij, qui in Peloponneso, & extra [*Peloponnesum*] erant, ad Phliuntem cogebantur. Bœotorū quidem, quinq; millia grauis armaturæ militum, & totidē leuis armaturæ, & quingenti equites, & totidem alij, quorum tanta erat exercitatione celeritas, vt iubis equorum subleuati, cursum illorum adæquarēt. Corinthiorū verò, duo grauis armaturæ millia. cæterorū verò, pro cuiusq; copia, viribusq; numerus erat. Sed Phliasij cū omnibus suis copiis [*ad hanc expeditionē iuerunt,*] q. [*sociorum*] exercitus in ipsorū [*agro*] esset. Argiui autem, cum tūc primum Lacedæmoniorū apparatum præsensissent, & postea quā [*Lacedæmonij*] Phliuntem iuerunt, vt cū aliis se coniungerent, tūc demum & ipsi cū exercitu prodierunt. Ipsis autē auxilium tulerunt

[1] Τῇ μὲ λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν] [illegible] ... [2] Εἵλωτας λῄζεσθαι] [illegible] [3] Τὰ δ' ἄλλα] [illegible] [4] Οὐδεμία] [illegible]
[5] Ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαὶ] [illegible] [6] Ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον] [illegible] [7] Καὶ τἆλλα ἐν τῇ πελοποννήσῳ] [illegible] [8] Τὰ μὲν ἀφειστήκει] [illegible] [9] Τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε] [illegible]

[10] Ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ] [illegible] [11] Καὶ οἱ ἔξωθεν] [illegible] [12] Ἀργεῖοι δὲ] [illegible] [13] Ἐχώρουν] [illegible] [14] Ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς] τοῖς ἀργείοις.

&c Man-

A & Mantinei cum suis sociis, & Eleorum tria grauis armaturæ millia. Et progressi Lacedæmoniis ad Methydrium Arcadiæ [*oppidum*] occurrunt. Et vtriq; collem occupāt. Et Argiui quidem ad prœlium cum Lacedæmoniis vt sociorum auxilio nudatis committendum sese, præparabant. Sed Agis castris noctu motis, idq; clàm [*Argiuis*] Phliuntem ad alios socios contendit. Quod cùm Argiui cognouissent, primo diluculo statim abierūt, primùm quidem Argos, deinde verò ad illam viam, quæ ad Nemeam ducit, quà Lacedæmonios cum sociis descensuros expectabant. Sed Agis non conuertit se ad illud iter, quà [*illi ipsum transiturum*] expectabāt: at re Lacedæmoniis, & Arcadibus, & Epidauriis denuntiata, aliud asperum iniuit, & in Argiuorum planitiem descendit. Et Corinthij, & Pellenenses, & Phliasij alia ardua [*via*] iter fecerunt. Bœotis verò, & Megarensibus, & Sicyoniis præceptū fuerat, vt via, quæ ducit ad Nemeam, descenderent, vbi consederant Argiui, vt, si Argiui cōtra ipsos [*Lacedæmonios*] in planitiem ad vim arcendam venirent, ipsi equis vterentur eos à tergo insequentes. Atque Agis quidem acie sic instructa, & irruptione in planitiem facta, Saminthum, & alia [*illius agri loca*] vastabat. Argiui verò hac re cognita, cùm dies iam illuxisset, ex Nemea ad opem [*agro suo*] ferendam venerunt, & cùm in Phliasiorum, & Corinthiorum exercitum incidissent, paucos quidem ex Phliasiis interfecerunt: ipsi verò non multo plures ex suis à Corinthiis cæsos amiserunt. Et Bœoti, & Megarenses, & Sicyonij, vt præceptum fuerat, ad Nemeam perrexerunt, nec Argiuos amplius [*illic*] inuenerunt: sed [*Argiui*] cùm [*in planitiem*] descendissent, & res suas vastari animaduertissent, ad pugnam sese præparabant. Vicissim verò & Lacedæmonij aciem aduersus illos instruebāt. Cæterùm Argiui vndique circumuenti erant: nam à planitiei quidem parte, Lacedæmonij, eorumq; socij [*ipsos*] ab vrbe prohibebant. Ex locis verò superioribus, Corinthij, & Phliasij, & Pellenenses: ab illa verò parte, quæ Nemeam spectabat, Bœoti, & Sicyonij, & Megarenses. Ipsis verò [*Argiuis*] nulli equites præstò erant: soli nanque ex sociis Athenienses nondum aduenerant. Argiuorum autem, & sociorum [*reliquum*] exercitus præsentem rerum statum non adeò periculosum, [*vt reapse erat,*] esse ducebat,

A καὶ μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους συμμάχους, καὶ ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προσιόντες ἀπαντῶσι τοῖς λακεδαιμονίοις ἐν μεθυδρίῳ τῆς ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον. καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι [1] ὡς μεμονωμένοις τοῖς λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι. ὁ δὲ Ἆγις, τῆς νυκτὸς [2] ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν, ἐπορεύετο ἐς φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ ἀργεῖοι αἰσθόμενοι, ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν, ἐς ἄργος, ἔπειτα δὲ, ᾗ B προσεδέχοντο τοὺς λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ νεμέαν ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ ἀρκάσι καὶ ἐπιδαυρείοις, [3] ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν, καὶ κατέβη ἐς τὸ ἀργείων πεδίον· καὶ κορίνθιοι καὶ πελληνῆς καὶ φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο. τοῖς δὲ βοιωτοῖς καὶ μεγαρεῦσι καὶ σικυωνίοις [4] εἴρητο τὴν ἐπὶ νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως εἰ οἱ ἀρ- C γεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες εἰς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῶντο. καὶ ὁ μὲν, οὕτω διατάξας, καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον, ἐδῄου σάμινθόν τε καὶ ἄλλα. οἱ δὲ ἀργεῖοι, γνόντες, ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ φλιασίων καὶ κορινθίων στρατοπέδῳ, τῶν μὲν φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ βοιωτοὶ καὶ οἱ μεγαρῆς καὶ οἱ σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο D αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς νεμέας, καὶ τοὺς ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον. [5] ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, [6] ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ [7] οἱ λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ ἀργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου, οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον ἀπὸ [8] τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτῶν· καθύπερθε δὲ, κορίνθιοι καὶ φλιάσιοι καὶ πελληνῆς· τὸ δὲ πρὸς νεμέας, βοιωτοὶ καὶ σικυώνιοι καὶ μεγαρῆς. [9] ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν. οὐ E γάρ πω οἱ ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἧκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον,

(margin: ἢ ὄρθριον.)

[1] Ὡς μεμονωμένοις] ἐρήμοις συμμάχων. [2] Ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν] ὡς ἀργείους διαλαθών. [3] Ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν] δύσοδον. [4] Εἴρητο] ὥριστο. [5] Ἀλλὰ καταβάντες] οἱ ἀργεῖοι. [6] Ἐς μάχην παρετάσσοντο] φανερῶς [illegible]. [7] Οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον] ὥστε μὴ ἔρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν. [8] Τῆς πόλεως] τοῦ ἄργους. [9] Ἵπποι δὲ αὐτοῖς] ἵππεις τοῖς ἀργείοις.

ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκίφρων, [2] πρόξενος λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων [3] ὅσον οὐ ξυνιόντων, προσελθόντες Ἄγιδι, διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην. ἑτοίμους γὰρ εἶναι ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν ἀργείοις λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν, σπονδὰς ποιησαμένους. καὶ οἱ μὲν ταῦτα (B) εἰπόντες τῶν ἀργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος, εἶπον. καὶ ὁ Ἆγις, δεξάμενος τοὺς λόγους, αὐτός, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλεόνων, οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. [4] καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθύς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι [5] εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο, διὰ τὸν νόμον, (C) ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες, [6] ἐν καλῷ παρατυχὸν [7] σφίσι ξυμβαλεῖν, [8] καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες [9] ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον ἑλληνικὸν [10] τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. [11] ὤφθη δὲ μάλιστα [12] ἕως ἔτι ἦν ἁθρόον ἐν νεμέᾳ, ἐν ᾧ λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ ἀρκάδες, καὶ βοιωτοί, καὶ κορίνθιοι, καὶ σικυώνιοι, καὶ πελληνῆς, (D) καὶ φλιάσιοι, καὶ μεγαρῆς· [13] καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ [14] ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν, ἀνεχώρουν τε καὶ [15] διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι.

A sed in [*loco*] opportuno, [*ipsisque commodo, rectè*] prœlium commissum iri videbatur, & Lacedæmonios in suo [*agro*] & prope [*suam*] vrbem [*à se putabant*] circumuentos. At cùm exercitus iamiam essent concursuri, duo ex Argiuis, Thrasyllus, è quinque ducibus vnus, & Alciphron Lacedæmoniorum hospes, ad Agidem accesserunt, & cum eo sermonem habuerunt, ne prœlium faceret. Argiuos enim, siquid Argiuis Lacedæmonij crimini darent, æquo stare iudicio, pacemque fœderibus ictis in posterum colere paratos esse [*dixerunt.*] B Atque hi quidem Argiui sua sponte, non autem [*Argiui*] populi iussu hæc dixerunt. Cùm autem Agis, ipse [*solus*] has conditiones accepisset, & ne ipse quidem cum pluribus [*de his*] consultasset: sed cum vno tantùm, qui inter illius militiæ socios præturam gerebat, [*has*] communicasset, quatuor mensium fœdus cum ipsis fecit, intra quos oportebat ipsos [*ea*] conficere, quæ dixerant: exercitumque confestim abduxit, nulli cæterorum sociorum [*re*] declarata. Lacedæmonij verò, sociique C [*eum*] quidem propter [*militarem*] legem sequebantur, prout [*ipsos*] ducebat: sed tamen inter se grauiter eũ incusabant quòd, cùm ipsis opportunè cecidisset, vt possent [*cum hostibus*] confligere, qui vndique & ab equitatu, & peditatu circumuenti essent, nulla re gesta [*tanto*] apparatu digna, se discedere putarent. Hi enim Græcorum exercitus omnium, qui ad eam vsq; diem extitissent, pulcherrimus conuenerat. maximè autem spectatus fuit, dum adhuc totus in Nemea esset, quo tempore & Lace- D dæmonij cum copiis ex omni suæ ditionis populo coactis aderant, & Arcades, & Bœoti, & Corinthij, & Sicyonij, & Pellenenses, & Phliasij, & Megarenses: atque hi omnes ex singulis [*ciuitatibus*] delecti, qui non solùm Argiuis, eorumque sociis sed & aliis præterea copiis, quæ se ipsis adiunxissent, virtute pares esse videbantur. Hic igitur exercitus sic Agidi succensens abiit, & singuli domum redierunt, & in suam quique patriam se receperunt.

---

[1] Ἀλλ' ἐν καλῷ] ἐπὶ συμφέροντι. [2] Πρόξενος] φίλος. [3] Ὅσον οὐ ξυνιόντων] ἤγουν, ὅσον οὐκ ἤδη μελλόντων. [4] Καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν] ἔστρεψεν. [5] Εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο] ἤγουν προσηγεῖτο. [6] Ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν] τοῖς ἀργείοις τῆς τύχης δούσης ἐπὶ συμφέροντι συμβαλεῖν. [7] Σφίσι] τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς αὐτῶν ξυμμάχοις. ξυμβαλεῖν δὲ, τοῖς ἀργείοις. αὐτῶν, τῶν ἀργείων. Æ. P. [8] Καὶ πανταχόθεν αὐτῶν] τῶν ἀργείων. [9] Ἄξιον τῆς παρασκευῆς] οὔσης μεγάλης δηλονότι. [10] Τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθε] τῶν στρατοπέδων. [11] Ὤφθη δὲ μάλιστα] ἀκριβῶς. [12] Ἕως ἔτι ἦν ἁθρόον ἐν νεμέᾳ] ζητεῖται πῶς πρὸ χρόνου διαιρεθέντος τοῦ τῶν πελοποννησίων στρατεύματος εἰς φλιοῦντα, καὶ ἑνὸς μόνου μέρους τοῦ ἐπὶ νεμέαν ἰόντος, τῶν δὲ ἄλλων ἄλλαις χρησαμένων ὁδοῖς, καὶ οὐδαμοῦ συμμιξάντων, ἔφη ἀθρόους αὐτοὺς ὦφθαι περὶ νεμέαν. μήποτε δὲ μετὰ τὰς σπονδὰς ἀναχωροῦντα τὰ τρία μέρη ὅπου ἐπὶ φλιοῦντα, ἐν νεμέᾳ πάντα ἐχώρει. εὔπορος γὰρ ἤδη ἡ ὁδός· καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀργεῖοι ἐγγύθεν πάντας ἔχειν ἐπὶ τὴν μάχην προσδεχόμενοι, ἀποστελοῦντες εἰς τὴν νεμέαν. [13] Καὶ οὗτοι πάντες λογάδες] ἐκλελεγμένοι. [14] Ἔτι προσγενομένῃ] προστεθεῖσαν. [15] Διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι] μερισθέντες εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα.

Argiui

A Argiui verò & ipsi multo magis succensebant illis, qui populi iniussu fœdus [*cum Agide*] fecerant, existimantes illi quoq; Lacedæmonios [*ex suis manibus*] euasisse, ea [*illos profligandi*] occasione sibi oblata, qua nullam aliam commodiorem sibi vnquam oblatum iri putabāt. Nam & prope [*suam*] vrbem & cum multis, iisq; fortibus sociis [*aduersus illos sibi*] certamen fore [*credebāt.*] Itaque [*domum*] reuersi, Thrasyllum apud Charadrum (quo in loco, antequam [*milites*] e militia [*reuersi, vrbem*] ingrediantur, de causis militaribus iudicāt) lapidare cœperunt. Ille verò ad aram confugiens euasit. Eius tamen bona publicauerūt. Postea verò cùm Athenienses auxilium ipsis tulissent adductis mille grauis armaturæ militibus, & trecentis equitibus, quibus Laches, & Nicostratus præerāt, Argiui (nam, [*quamuis improbarent ea, quæ iniussu suo facta fuerant,*] tamen fœdera cum Lacedæmoniis inita rumpere non audebant) ipsos abire iusserunt, nec [*ipsos*] cum populo agere volentes produxerunt, priusquam Mantinei, & Elei (adhuc enim [*illic*] aderant) precibus [*hoc ab illis*] extorserunt. Athenienses autem apud Argiuos, eorumq; socios, coram Alcibiade legato, hæc dixerunt: non recte fœdera sine cæteris sociis facta fuisse, & nunc (se enim opportunè adesse) bellum suscipiendum esse. Cùm autem hac oratione rem sociis persuasissent, confestim omnes, præter Argiuos, aduersus Orchomenum Arcadicum contenderunt. Isti enim, quamuis [*Atheniensium verbis ad fœdus frangendum*] adducti fuissent, tamen primùm [*quidem*] remanserunt, deinde verò mox & ipsi [*illuc*] iuerunt. Castrisque ad Orchomenum positis vniuersi [*ipsum*] obsidebant, & oppugnabant, [*vrbem illam*] in suam potestatem redigere cupientes, cùm aliis de causis, tum verò quòd Arcadum obsides illic essent à Lacedæmoniis depositi. Orchomenij verò, quòd & murorum infirmitatem, & [*hostilis*] exercitus multitudinem metuerent, simul etiam cùm nullus opem ipsis ferret, [*veriti*] ne prius perirent, [*quàm sibi subueniretur,*] deditionem ea conditione fecerunt, vt in societatem reciperentur, & obsides ex suorum numero [*ipsis*] darent, & Mantineis illos etiam traderent, quos Lacedæmonij [*in vrbe sua custodiendos*] deposuissent. Postea verò cùm Orchomenum iam tenerent, socij cōsultare cœperunt aduersus quamnam ex reliquis [*hostium vrbibus*] primùm ire oporteret.

Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, [1]νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἄν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι. [2]πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον, [3]ἀναχωρήσαντες, ἐν τῷ χαράδρῳ (οὗπερ τὰς ἀπὸ *στρατείας δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσι) ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ, καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν, [4]περιγίγνεται· τὰ B μέντοι χρήματα [5]ἐδήμευσαν αὐτοῦ. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ Ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν δὴ Μαντινῆς καὶ Ἠλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἔν τε C τοῖς Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις, ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους, εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ ὀρχομενὸν [6]τὸν ἀρκαδικὸν πάντες, πλὴν ἀργείων. οὗτοι δὲ, ὅμως καὶ πεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν· καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλό- D μενοι ἄλλως τε [7]προσγενέσθαι σφίσι, καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς ἀρκαδίας [8]ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ ὀρχομένιοι, δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν, καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι, καὶ μαντινεῦσι, καὶ οὓς κατέθεντο λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν ὀρχομενὸν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμα- E χοι ἐφ' ὅ,τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν.

*π. στρατιᾶς. Æ.P.

[1] Νομίζοντες κἀκεῖνοι] οἱ ἀργεῖοι. [2] Πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πό- [illegible]. [3] Ἀναχωρήσαντες] εἰς τὴν πόλιν δηλονότι. [4] Περιγίγνεται] σώζεται. [5] Ἐδήμευσαν] δημόσια ἐποίησαν. [6] Τὸν ἀρκαδικὸν πάντες] τὸν παρ' Ὁμήρῳ πολύμηλον. [7] Προσγενέσθαι σφίσι] προσκτηθῆναι. [8] Ἦσαν αὐτόθι] ἐν τῷ ὀρχομενῷ.

καὶ Ἠλεῖοι μὲν ἐπὶ Λέπρεον ἐκέλευον, Μαντινῆς δὲ ἐπὶ Τεγέαν. [1] καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι. καὶ οἱ μὲν Ἠλεῖοι, ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ, ὡς ἐπὶ Τεγέαν ἰόντες· καί τινες αὐτοῖς καὶ αὐτῶν τῶν Τεγεατῶν [2] ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα. Λακεδαιμόνιοι δέ, ἐπεὶ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄργους, τὰς τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἆγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον, οὐ χειρωσάμενον [3] σφίσιν Ἄργος, [4] παρασχὸν καλῶς, ὡς οὔπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· [5] ἀθρόους γὰρ τοσούτους ξυμμάχους [6] καὶ τοιούτους [7] οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ Ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς, παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν, ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι, καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. [8] ὁ δὲ παρῃτεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν. ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ [9] ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος, ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ,τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον, νόμον δὲ ἔθεντο [10] ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς. δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν [11] μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως. ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία [12] παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας, [13] ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τεγέα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, [14] καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα, [15] καὶ ὡς οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δ' ἐς [16] Ὀρέσθειον τῆς Μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν [17] Ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τεγέαν· αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ Ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες,

γρ. οἷα οὔπω
γρ. ἐς Ὀρέσθιον

A Et Elei quidem suadebant, [*vt iretur*] aduersus Lepreum. Mantinei verò, aduersus Tegeam. Et Argiui, & Athenienses in Mantineorum sententiam iuerunt. Elei vero indignati quòd decretum nō fuisset, [*vt iretur*] aduersus Lepreum, domum redierūt. Cæteri verò socij se Mantineæ præparabant ad Tegeam armis infestis petendam. Quinetiam nonnulli ex ipsis Tegeatis, qui in vrbe erant, res [*vrbanas, ac vrbem ipsam*] ipsis dedere statuerant. Lacedæmonij verò, posteaquā ex agro Argiuo [*domum*] redierunt, initis in quatuor mēses fœderibus, B Agin vehementer incusabant, quod Argos in suam potestatem nō redegisset, cùm [*eius subigendi*] occasio tam idonea sese ipsis obtulisset, quātam nunquam ante sibi oblatam putarent. Tot enim, talesque socios vnum in locum congregatos reperire non facile esse [*dicebant.*] Cum autem nuntius de Orchomeno capto allatus fuisset, tunc verò multo vehementius indignari cœperunt. Et præ ira protinus præter suum morem & de ipsius domo diruenda, & de ipso centum millibus drachmarum mul- C tando deliberabant. Ille verò deprecabatur ne quid horum facerent. se enim expeditione suscepta, forti aliquo facinore crimina sibi obiecta diluturum, aut, [*nisi præstitisset, quæ promittebat,*] tūc ipsos, quicquid vellent, facturos, [*& de se arbitratu suo statuturos dicebat.*] Illi vero à mulcta quidem irrogāda, & ab ædibus diruēdis abstinuerunt, legem verò tunc, quæ nunquam antè apud ipsos fuerat, tulerunt. Decem enim viros Spartanos præterea elegerunt, quos ipsi consiliarios dederunt, sine qui- D bus ipsi exercitum ex vrbe educere non liceret. Interea verò nuntius ab amicis Tegeatis ad ipsos allatus est, nisi celeriter adessent, Tegeam ab ipsis ad Argiuos, eorumque socios defecturam, & propemodum iam defecisse. Tunc verò Lacedæmonij, tam ipsi, quàm Helotes, cum frequentissimis copiis ex omni suæ ditionis populo congregatis, citissimè, si vnquam antè, opem [*Tegeatis*] tulerunt. Iuerunt autem ad Orestium Mænaliæ. Et Arcadibus quidem [*suarum partium fautoribus, ac*] suis sociis præceperunt, vt congregati se Tegeam obsequerentur. Ipsi verò, cùm vniuersi ad Orestium vsque profecti fuissent,

[1] Καὶ προσέθεντο οἱ ἀργεῖοι] συνῆλθον τῇ γνώμῃ. [2] Ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα] ὑπέκυψαν τ̃ κ(ατὰ) τὴν πόλιν πράξεων. [3] Σφίσιν ἄργος] τοῖς λακεδαιμονίοις. [4] Παρασχὸν καλῶς] αὐτὸ δ', συμβαίνοντος καλῶς τοῦ χειρώσασθαι αὐτούς. [5] Ἀθρόους γὰρ τοσούτους] ἤγουν πολλούς. [6] Καὶ τοιούτους] ἤγουν ἀνδρείους. [7] Οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν] ἀντὶ τοῦ συλλαβεῖν. [8] Ὁ δὲ παρῃτεῖτο] ὁ Ἆγις. [9] Ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας] ἀπολύσειν.

[10] Ἐν τῷ παρόντι] τῷ τότε καιρῷ ὅτι ὠργίζοντο. [11] Μὴ κύριον] ἢ Ἆγιν. [12] Παρὰ τῶν ἐπιτηδείων] τῶν ἐν τῇ Τεγέᾳ. [13] Ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει] οἱ λακεδαιμόνιοι. [14] Καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν] ἡ στρατιὰ βοηθήσουσα. [15] Καὶ οἷα οὔπω πρότερον] γρ. καὶ ὡς οὔπω. [16] Ἐχώρουν δ' ἐς Ὀρέσθειον] οἱ βοηθήσοντες. γρ. ἐς Ὀρέσθιον. [17] Ἀρκάδων] ἤγουν ἐκ τῶν Ἀρκάδων.

& illinc

& illinc sextam suarum copiarum partem domum remisissent (in qua parte seniores, ac iuniores erant) vt res domesticas tuerentur, cum reliquis copiis Tegeam peruenerunt. nec multò pòst socij ab Arcadibus missi aduenerunt. Miserunt etiam [*nuntios*] & Corinthum, & ad Bœotos, & Phocenses, & Locros, imperantes, vt celeriter ad Mantineam, ad opem [*sociis laborantibus*] ferendam venirent. Sed his quidem ob nimias temporis angustias [*illuc tam celeriter*] proficisci non dabatur, nec facile erat nisi frequētibus copiis, & se inuicem præstolantibus [*agrum*] hostilem trāsire: (nam in medio [*situs transitum illis*] præcludebat) nihilo tamen minus ire properabant. Lacedæmonij verò cum Arcadibus sociis, qui aderant, & quos secum assumpserant, irruptionem in [*agrum*] Mantinicum fecerunt. castrisque ad Herculis templum positis agrum vastabant. Argiui verò, & socij, qui locum natura munitum, & accessu difficilem occuparant, cùm ipsos vidissent, ad pugnam sese instruxerunt. Lacedæmonij verò confestim obuiam illis iuerunt, & vsq; ad lapidis, iaculive iactum processerunt: tunc verò quidam ex senioribus ad Agidem exclamauit, cùm suos ad locum natura munitum tendere videret, Agis malum malo sanare cogitat, innuens ex agro Argiuo receptum, qui ipsi dabatur crimini, cui tunc mederi volebat hoc intempestiuo studio. Ille verò siue propter illam inclamationem, siue etiam quòd repentè sententiam mutasset, copias celeriter, antequam manus [*cum hoste*] consererent, abduxit. Et cùm in agrum Tegeaticum peruenisset, aquam in agrum Mantinicum [*à Tegeatico*] auertere cœpit, cuius causa, quòd magna damna daret [*vtriusque agri incolis*,] vtram in partem cursu deferretur, Mantinei, & Tegeatæ bellum [*inter se*] gerebant. Argiuos enim, eorumque socios, vbi [*rem*] intellexissent, de colle, in quo consederāt, deducere, accurrentes ad prohibendum cursum aquæ, quæ [*à Tegeatico in Mantinicum agrum*] auertebatur,

A ἐχείθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν [1] ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, (ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν) ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν κόρινθον, καὶ βοιωτοὺς, καὶ φωκέας, καὶ λοκροὺς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν [2] ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις, καὶ ἀλλήλους

B περιμείνασι, διελθεῖν τὴν πολεμίαν ([3] ξυνέκλῃε γὰρ διὰ μέσου) ὅμως δὲ ἠπείγοντο λακεδαιμόνιοι δὲ, [4] ἀναλαβόντες [5] τοὺς παρόντας ἀρκάδων ξυμμάχους, ἐσέβαλον ἐς τὴν μαντινικήν. καὶ στρατοπεδευσάμενοι [6] πρὸς τῷ Ηρακλείῳ, ἐδῄουν τὴν γῆν. οἱ δὲ ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς εἶδον αὐτοὺς, καταλαβόντες [7] * [8] χωρίον ἐρυμνὸν [9] καὶ δυσπρόσοδον, παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι εὐθὺς [10] αὐτοῖς ἐπῄεσαν, καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ

C ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν, [11] ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις [12] Αγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, [13] ὅτι διανοεῖται [14] κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι· δηλῶν, [15] τῆς ἐξ ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν [16] ἀνάληψιν βουλόμενον εἶναι. ὁ δὲ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε καὶ αὐτῷ [17] ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ, δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος, πρὶν ξυμμῖξαι, [18] ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν τεγεάτιν,

D [19] τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε πρὸς τὴν μαντινικὴν, περὶ οὗπερ, ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος [20] ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ, μαντινῆς καὶ τεγεᾶται [21] πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου [22] βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπὴν, ἐπειδὰν πύθωνται, [23] καταβιβάσαι τοὺς ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους,

[a] τ. ἀπὸ τ. λόφου. βοηθεῖν ἐκτροπὴν. 5. βοηθοῦντας: F.P.

[1] Αποπέμψαντες ἐπ' οἴκου] ἤγουν εἰς τὴν λακεδαίμονα. [2] Ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο] ἐξαίφνης. [3] Ξυνέκλῃε γὰρ διὰ μέσου] ἀντὶ τοῦ, ἐν μέσῳ γὰρ οὖσα ἡ πολεμία γῆ ἐφυλάττετο αὐτοῖς. ἤ, ὁ μᾶλλον, ἀπέκλειε τοὺς ἐξ ἄργους. [4] Αναλαβόντες] ἤγουν, ἀναστήσαντες, καὶ λαβόντες. [5] Τοὺς παρόντας ἀρκάδων] ἤγουν ἐκ τῶν ἀρκάδων. [6] Πρὸς τῷ Ηρακλείῳ] ναῷ δηλονότι. [7] Χωρίον ἐρυμνὸν] ὀχυρόν. *[8] Χωρίον] λόφον, ὡς ἐν τοῖς κάτω δηλον. Æ. P. [9] Καὶ δυσπρόσοδον] δυσέμβατον. [10] Αὐτοῖς ἐπῄεσαν] τοῖς ἀργείοις δηλονότι. [11] Επειτα τῶν πρεσβυτέρων] λακεδαιμονίων. [12] Αγιδι ἐπεβόησεν] ἤγουν, ἐκραύγασεν. [13] Οτι διανοεῖται] ὁ Αγις. [14] Κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι] τὸ παροιμιῶδες τῷ ... δηλονότι. τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν ἐξ Ορέστου τοῦ Αγαμέμνονος ῥηθεῖσαν, ὅστις τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον τῷ τῆς μητρὸς φόνῳ ἐθεράπευσεν. [15] Τῆς ἐξ ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως] διὰ τὴν ἐξ ἄργους δηλονότι ἀναχώρησιν, ἐν αἰτίᾳ γενομένην, νῦν ἀκαίρως αὐτὴν προθυμεῖται ἀναλαβεῖν, καὶ ἐπανορθῶσαι τὴν τότε γενομένην ἁμαρτίαν. [16] Ανάληψιν] θεραπείαν. [17] Αλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ] ἀντὶ τοῦ, ἄλλο τι δόξαν ἢ κατὰ τὸ αὐτό. ἤγουν, ὥσπερ αὐτό. [18] Απῆγε] εἰς τοὐπίσω ἀνέστρεψε. [19] Τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε] μετοχέτευσε. [20] Οποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ] εἰς ὁποτέραν πόλιν ῥέῃ. [21] Πολεμοῦσιν] ἀλλήλοις δηλονότι. [22] Βοηθοῦντας] βοηθήσοντας. [23] Καταβιβάσαι] ἀντὶ τοῦ, ἀναγκάσαι αὐτοὺς τοῦ καταβῆναι ...

καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν, τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ [1] περὶ τὸ ὕδωρ, ἐξέτρεπεν· οἱ δ᾽ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες [2] τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅ,τι εἰκάσωσιν· εἶτα [3] ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες, ἐκεῖνοί τε [4] ἀπέκρυψαν, καὶ [5] σφεῖς ἡσύχαζον, καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐν τούτῳ τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς [6] αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον, τό, τε πρότερον [7] καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι, καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν [8] οἱ μὲν σῴζονται, [9] σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν, ἐστρατοπεδεύσαντο, ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, [10] ἢν περιτύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες, [11] ὁρῶσι δι᾽ ὀλίγου τοὺς ἐναντίους [12] ἐν τάξει τε ἤδη πάντας, καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι, ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. [13] διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως [14] ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο [15] ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως [16] ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. [17] βασιλέως γὰρ ἄρχοντος, ὑπ᾽ ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον· οἱ δὲ, τοῖς λοχαγοῖς· ἐκεῖνοι δὲ, τοῖς πεντηκοντῆρσιν· αὖθις δ᾽ οὗτοι, τοῖς ἐνωμοτάρχαις· καὶ οὗτοι, τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἤν τι βούλωνται, [18] κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [19] σχεδὸν γάρ τι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί, [20] καὶ τὸ ἐπιμελὲς [21] τοῦ δρωμένου, πολλοῖς προσήκει. τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον [22] Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο,

& prœlium in planitie facere volebat. Atque ille quidem, cùm diem illum illic, ad aquam mansisset, [*eam*] auertit. Argiui verò, eorumq; socij, primùm quidem obstupefacti repentino illorum receptu è propinquo [*loco*,] non habebant quid cõiectarent. Deinde verò cùm & illi sese recepissent, ac abdidissent, ipsi verò quiescerent, nec [*illos*] insequerentur, tunc verò suos duces rursus incusare cœperunt, quòd & prius Lacedæmonij, qui prope Argos opportunè erant intercepti, [*ab ipsis*] dimissi fuissent, & nunc aufugientes nullus insequeretur: sed per otium, [*& nemine insequente*] illi quidem incolumes euaderent, ipsi verò [*à suis ducibus*] proderentur. Duces verò primùm quidem [*hac militum incusatione*] turbati sunt, deinde verò ipsos à colle abduxerunt, & in planitiem progressi, castra [*illic*] posuerunt, vt in hostem ituri. Postridie autem Argiui, eorumq; socij aciem instruxerunt, vt [*cum hoste*] pugnaturi, si [*in eum*] incidissent. Lacedæmonij verò, dum ab aqua rursus ad Herculis templum in eadem castra reuerterētur, aduersarios breui [*interuallo à se distantes*,] omnesq; iam in acie stantes, & ex colle progressos conspiciunt. Tunc igitur Lacedæmonij tanto timore perculsi fuerunt, quanto nunquam antè, quod ipsi meminissent. nam perexiguum temporis spatium ipsis ad aciem instruendam dabatur, & præ festinatione in suum quiq; ordinem confestim se receperunt, Agide omnia Imperatoris munia obeunte, vt lex iubet. Quum enim Rex [*exercitum*] ducit, omnia ab illo reguntur, & ipse quidem Tribunis militum indicat ea, quæ sunt facienda. Illi verò, Centurionibus. At Centuriones dimidiæ Centuriæ præfectis. Rursus isti, decanis. Decani verò, [*sua*] decuriæ. Et imperia, si quid [*Reges fieri*] velint, eodem ordine progrediuntur, citoq; [*per omnem exercitum*] permeant. Nam propemodum totus Lacedæmoniorũ exercitus, exceptis paucis, sunt duces ducum, [*& alij aliis imperant*,] & rerum gerendarum cura ad multos pertinet. Tunc autem in sinistro quidem ipsorũ cornu collocati erant Sciritæ,

[1] Περὶ τὸ ὕδωρ] πρὸς τῷ ὕδατι. [2] Τῇ ἐξ ὀλίγου] καιροῦ δηλονότι. [3] Ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες] οἱ λακεδαιμόνιοι. [4] Ἀπέκρυψαν] ἑαυτοὺς δηλονότι. ἀφανεῖς ἐγένοντο. ἰδίως μὲν ἐπὶ τῆς ὁπισ... καὶ οὕτω ὁρωμένων, λέγεται τὸ ἀπέκρυψαν. [5] Καὶ σφεῖς ἡσύχαζον] οἱ ἀργεῖοι. [6] Αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον] ἐμέμφοντο. [7] Καλῶς ληφθέντας] εὐκαίρως καὶ βεβαίως ἀποληφθέντας. [8] Οἱ μὲν σῴζονται] οἱ λακεδαιμόνιοι. [9] Σφεῖς δὲ προδίδονται] οἱ ἀργεῖοι. [10] Ἢν περιτύχωσιν] τοῖς λακεδαιμονίοις. [11] Ὁρῶσι δι᾽ ὀλίγου] ἐξαίφνης. [12] Ἐν τάξει τε ἤδη πάντας] παρατεταγμένους. [13] Διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως] χωρὶς ἀναβολῆς καὶ μελλήσεως. [14] Ἡ παρασκευὴ] ἡ ἑτοιμασία. [15] Ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν] εἰς τὴν σύνταξιν. [16] Ἕκαστα ἐξηγουμένου] αὐτὸ ... ἐπιτελοῦντος. [17] Βασιλέως γὰρ ἄρχοντος] ἡγεμονεύοντος τῆς ἀρχῆς. πρῶτος, βασιλεύς. δεύτερος, πολέμαρχος. τρίτος, λοχαγός. τέταρτος, πεντηκοντήρ. πέμπτος, ἐνωμοτάρχης. ἕκτη, ἐνωμοτία. [18] Κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι] διὰ τῶν αὐτῶν χωροῦσι, καὶ ταχέως διέρχονται. [19] Σχεδὸν γάρ τι πᾶν] σχεδὸν ἅπαν τὸ τῶν λακεδαιμονίων στρατόπεδον, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί. [20] Καὶ τὸ ἐπιμελὲς] ἡ ἐπιμέλεια τοῦ πράγματος. [21] Τοῦ δρωμένου] ἤτοι τοῦ ἐπιτελουμένου. [22] Σκιρῖται] λόχος λακωνικὸς οὕτω λεγόμενος.

qui

qui soli ex Lacedæmoniis hunc ordinem A per se, [*non permixti aliis*,] semper obtinēt. Iuxta hos, Brasidiani milites ex Thracia reuersi, cū illis [*Helotibus*,] qui ciuitate nuper donati fuerant. Deinde iam ipsi Lacedæmonij deinceps centurias constituebāt, [*ut inter collocati erant*,] & iuxta ipsos, ex Arcadibus [*ij, qui vocantur*] Heræenses. Post hos, Mænalij. Sed in dextro cornu [*erant*] Tegeatæ, & pauci Lacedæmoniorum, qui extremā [*eius partem*] tenebant, & ipsorum equitatus in vtroq; cornu collocatus erat. Atque Lacedæmonij quidem sic erant instructi. Hostium verò ipsis oppositorum dextrum quidem cornu Mantinei tenebant, quòd in ipsorum [*agro*] res gereretur. Iuxta ipsos erant socij ex Arcadia profecti. Deinde mille ex Argiuis delecti, quibus iampridem ciuitas [*in rebus bellicis*] sese exercendi facultatem præbebat. Prope ipsos erant cæteri Argiui, post eos, ipsorum socij, Cleonæi, & Orneatæ. Postea Athenienses postremi, sinistrum cornu tenebant, & domesticus ipsorum equitatus cum ipsis erat. Atque hic quidem ordo, & hic apparatus vtrorunque erat. Sed Lacedæmoniorum exercitus [*altero*] maior esse visus est. Quantus autem vtrorumque, vel singulorum populorum, vel vniuersorum numerus extiterit, accuratè scribere non potui. Nam Lacedæmoniorum quidem numerus ignorabatur propter institutum illius ciuitatis, quæ res suas occultat: horum verò [*numerus*] propter iactationem, qua homines in efferenda suorum multitudine vti consueuerunt, credibilis non erat. Ex ista tamen ratiocinatione cuilibet licet inire numerum Lacedæmoniorum, qui tunc [*illic*] adfuerunt. Nam agmina septem

ἀεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ἀπὸ Θρᾴκης [1] Βρασίδειοι στρατιῶται, καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν. ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, [2] καὶ παρ' αὐτοὺς, Ἀρκάδων [3] Ἡραιῆς. μετὰ δὲ τούτους, Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ, Τεγεᾶται, καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο. [4] οἱ B δ' ἐναντίοι [5] αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο. παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν. ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν [6] τῶν ἐς τὸν πόλεμον [7] δημοσίᾳ παρεῖχε. καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται. ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι, [8] τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι. τάξις μὲν ἥδε καὶ C παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν. τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους [9] ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς. τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος [10] διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ, [11] διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη, ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε [12] παραγενόμενον πλῆθος. [13] λόχοι μὲν γὰρ ἐμά-

[1] Βρασίδειοι] οἱ μετὰ Βρασίδου. [2] Καὶ παρ' αὐτοὺς] πλησίον. [3] Ἡραιῆς] λεγόμενοι δηλονότι. [4] Οἱ δ' ἐναντίοι] οἱ ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν. [5] Αὐτοῖς] τοῖς Λακεδαιμονίοις. [6] Τῶν ἐς τὸν πόλεμον] τῶν πολεμικῶν. [7] Δημοσίᾳ παρεῖχε] ἤτοι, δημοσίᾳ [illegible] αὐτοῖς. ἢ, ὥς τινες, ἐξουσίαν παρεῖχε τοῦ ἀσκεῖν αὐτούς. [8] Τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες] τῶν ἀριστερῶν συντάξεων δηλονότι. [9] Ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας] τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀργείων. [10] Διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν, ἠγνοεῖτο] διὰ τὸ ἔθος τῶν Λακεδαιμονίων πάντα κρύφα πράττειν. [11] Διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες] διὰ τὸ ἀεὶ τῶν οἰκείων καὶ μάλιστα περὶ τοῦ ἰδίου πλήθους [illegible] τοὺς ἀνθρώπους. [12] Παραγενόμενον πλῆθος] ἡ πεντηκοστὺς [illegible] ἀπὸ ἀνδρῶν ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. ὁ δὲ λόχος, τούτων [illegible], γίνεται ἀνδρῶν πεντακοσίων καὶ δυοκαίδεκα. οἱ δὲ [illegible], ἄνδρες τετρακισχίλιοι πεντακόσιοι ἑξήκοντα τέσσαρες. ὡς [illegible] ἄνδρες οἱ πάντες Λακεδαιμονίων, [illegible] [illegible]. [illegible] λόχος, [illegible] λόχοι, γίνονται [illegible].

[13] Λόχοι μὲν] Sunt qui centuriam sic appellari putent. quod non reiiciēdum. quamuis enim centuriæ nomen centum tantum milites propriè significet, sæpe tamen & pro maiore numero sumitur, quod vel ipse Varro de lingua Latina libro 4 confirmat, his verbis, Centuria primò a centū iugeribus dicta. postea tamen duplicata retinuit nomē, vt tribus multiplicata idem tenēt nomen. Idem etiā & de Decuriis dici potest, vt maior numerus intelligatur sub his appellationibus, quod & hac nostra ætate factitari videmus. nam Centuriones, & Decuriones dicuntur non tantum ij qui centum, aut decem hominibus præsunt: sed & pluribus. hoc ipsum & apud Græcos videmus vsurpatum. πεντηκοστὺς enim propriè quidem quinquaginta militum numerū significat. sed tamen & pro longè maiore sumitur, vt ex Thucydide, & scholiis Græcis apertè patet. nam cōtinebat quatuor ἐνωμοτίας, quæ singulæ triginta duos milites habebāt, vnde summa 128 militum efficiebatur. Vel igitur vocabula Græca sunt retinenda, vel, vt vertimus, accipienda, vel etiam, si nihil commodius occurrat, vertendum vt Laurentius Valla vertit. Ego tamen hoc loco, propter maximam vocum obscuritatem, ac interpretationis varietatem, consultò λόχους agmina vocaui, reliquas voces Græcas retinui, donec aliquod Latinum nomen inueniatur, quod eas & commodè, & verè interpretari queat. Æ. P.

χωρὶς ἑπτὰ, αὐτῶν Σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων. [1] ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ, πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύι, ἐνωμοτίαι τέσσαρες· τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες. ἐπὶ δὲ βάθος ἐπέξαντο μὲν οὐ πάντας ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο· ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες, ἡ πρώτη τάξις ἦν. [2] ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο· Μαντινεῦσι μὲν, ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, [3] τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, [4] τῆς δὲ, μὴ αὖθις πειρᾶσθαι· Ἀργείοις δὲ, ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας, καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι, μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους, μηδενὸς λείπεσθαι. καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες, τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα παρῃνέθη. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καθ' ἑκάστους τε, [5] καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων, ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο, τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο· [6] εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σῴζουσαν, ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν. [7] καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν. Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι,

γρ. ἐτάξαντο

γρ. πάντες

A pugnabant, præter Sciritas, qui erant sexcenti. In singulis autem agminibus erant quatuor πεντηκοστύες, [id est, quingenti & duodecim milites,] & in vna quaque πεντηκοστύι erant quatuor ἐνωμοτίαι, [id est, centum & vigintiocto milites.] In vno autem cuiusq; ἐνωμοτίας primo iugo, [id est, primo ordine in transuersum porrecto,] quaterni [milites] pugnabát. Neque verò omnium in acie collocatorum vbiq; æqualis erat densitas: sed pro arbitrio cuiusq; qui agmini suo præerat. In vniuersum autem acies octonis militibus in altitudinem erat densata. In latitudinem verò, B prima acies, [& totius exercitus frons porrecta] quadringētos, & duodequinquaginta milites, præter Sciritas, continebat. Cum autē acies iamiam essent concursuræ, tunc verò singulorum populorum duces his verbis suos sunt cohortati. Et Mantinei quidem [suos ad rem fortiter gerendam adhortati sunt, docentes,] prœlium cōmissum iri & pro patria, simul & pro principatu, & pro seruitute, vt illo quidem, cuius periculum ante fecissent, [& cuius commoda iam gustassent,] minimè spoliarentur: hāc verò, ne rursus experirētur. Argiui verò, & pro pristino prin- C cipatu, & pro pari dignitate, quam in Peloponneso quondā obtinuissent, ne se perpetuò [his] priuari paterentur; simul etiam vt hostes, eosq; finitimos, pro multis iniuriis, [quas ab illis acceperant,] vlciscerentur. Athenienses verò, pulchrum esse, cū multis, iisq; fortibus sociis in prœlio nullis [virtute] cedere. Illud etiam addebant, si Lacedæmonios in Peloponneso vicissent, se [suum] imperium & magis stabilituros, & amplificaturos, nec vllum alium posthac D in [suum] agrum venturum. Atq; Argiuis quidem, eorumq; sociis tales cohortationes propositæ fuerunt. Lacedæmonij verò, partim per se ipsos, partim ob militarem disciplinam, se mutuò hortabantur, vt memores essent virtutum, quas in se viris fortibus esse nouerant: persuasum habentes diuturnū rerum [bellicarum] studium ad salutem parādam plus valere, quàm breuem verborum præclarè factorū cohortationem. Atq; post hæc [vtrinq; signis infestis] concursus factus est. Et Argiui quidē, eorumq; socij

---

[1] Ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν δ.] Εἶχε ἕκαστος λόχος πεντηκοστύας δ, ὥστε γίνονται τῶν ζ λόχων πεντηκοστύες κη. εἶχε ἑκάστη πεντηκοστὺς ἐνωμοτίας δ, καὶ γίνονται τῶν ζ λόχων ἐνωμοτίαι ρις. εἶχε ἑκάστη ἐνωμοτία ἄνδρας λβ· ὡς γίνεσθαι τὸ πᾶν στρατὸν, ἄνδρας τρισχιλίους, πεντακοσίους, ὀγδοήκοντα τέσσαρας.

Λόχοι ζ	α	β	γ	δ	ε	ς	ζ
Πεντηκοστύες κη.	δδδδ	δδδδ	δδδδ	δδδδ	δδδδ	δδδδ	δδδδ
Ἐνωμοτίαι ρις.	ις	ις	ις	ις	ις	ις	ις

[2] Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη] ἀλλήλοις δηλονότι τὰ στρατεύματα. [3] Τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις] δηλονότι, τὴν ἀρχήν. [4] Τῆς δὲ, μὴ αὖθις] τῆς δουλείας. [5] Καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων] τίνας πολεμικοὺς λέγει; τὰ ᾄσματα, ἃ ᾖδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι, ἃ γράφει [illegible]. ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. ἢ δὲ [illegible], ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς παρακελεύοντο, ἀγαθοῖς οὖσι, μαρτυροῦντες ὧν μεμαθήκασιν, ἃ ἠπίσταντο. ἐποίουν δὲ τοῦτο ᾄδοντες. [6] Εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σῴζουσαν] εἰδότες ὅτι τὰ πλείω σῴζεται ὑπὸ τῆς ἐν τοῖς ἔργοις μελέτης ἐκ πολλοῦ γενομένης. [7] Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν] ἡ ξυνέλευσις τῶν στρατευμάτων.

magno

magno impetu, iraq; concitati [*in hostem*] ferebantur: Lacedæmonij verò cunctabātur, & ad cantum multorum tibicinum, qui ex lege, [*institutoq; patrio*] inter ipsos erant interpositi, non rei diuinæ gratia: sed vt ad numerum æquabili gradu incedētes progrederentur, néve acies distraheretur, id, quod magni exercitus in ipso concursu facere solēt. Interea verò dum acies adhuc concurrerent, Rex Agis huiusmodi stratagemate vti constituerat, quo omnes exercitus vti consueuerunt: nam in ipso conflictu acies vtrorunq; in [*suum*] dextrum cornu latius exporriguntur, & vtriq; [*suo*] dextro [*cornu*] sinistrum hostiū sibi oppositum circumueniunt: quia singuli [*milites sibi*] metuentes, sui corporis partes armis nudatas, clypeo illius, qui ad dextram suam in acie collocatus est, protegere maximè student, & existimant istam coniunctionis, [*& aciei conferta*] densitatem aduersus hostium irruptionem esse tutissimam. Atque huius rei caput est is, qui primus stat in dextro cornu, assiduè studens nudam sui corporis partem ab hostibus subducere, & propter eundem metum cæteri quoque eum sequūtur. Tunc autem Mantinei quidem [*suo dextro*] cornu, [*sinistrum*] Sciritarum multum circumuenerunt: Lacedæmonij verò, & Tegeatæ multo magis [*sinistrum*] Atheniensium [*cornu circumuenerunt*,] quo maiorem exercitum habebant. Agis igitur veritus ne sinistrum suorum cornu [*ab hoste*] circundaretur, & existimans Mantineos aciem valde exporrectam habere ad suos circumueniendum, Sciritis, & Brasidianis imperauit, vt aliqua suorum manu subducta [*suum cornu*] Mantineis exæquarent. Hipponoidæ verò, & Aristocli Tribunis militum præcepit, vt duas cohortes ex dextro cornu detraherent, & cum his in illud vacuum spatium transirent, & ingressi [*locum, vnde altera militum manus subducta esset*,] explerent, existimans & dextrū suorum cornu vel sic satis magnam militum copiam habiturum, & [*sinistrum*,] quod Mantineis erat oppositum, [*hoc duarum cohortium subsidio confirmatum*,] in acie constantiùs persiturum. Contigit autem ipsi, (quippe quòd in ipso concursu, ac repentè [*hæc illis*,

A [1] ἐντόνως καὶ ὀργῇ * [2] χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ, βραδέως, [3] καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων· [4] οὐ τοῦ θείου χάριν, [5] ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες [6] προσέλθοιεν, καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις· ὅπερ φιλεῖ τὰ μέγιστα στρατόπεδα [7] ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν. ξυνιόντων δ' ἔτι, Ἆγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο, ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν, ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖ-
B ται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ· διὰ τὸ φοβουμένους [8] προστέλλειν * [9] τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα [10] τῆς ξυγκλείσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι. καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, [11] προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. [12] καὶ τότε περιέσχον
C μὲν οἱ Μαντινῆς τῷ κέρᾳ πολὺ τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεάται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν, ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν, ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν· [13] εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελ-
D θεῖν, [14] καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, [15] νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι, καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας, βεβαιότερον τετάξεσθαι. ξυνέβη οὖν αὐτῷ, ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ • [16] ἐξ ὀλίγου

γρ. μεγάλα

γρ. προσόδοις

[1] Ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες] ἰσχυρῶς, καὶ σὺν ὀργῇ. • [2] Χωροῦντες] [illegible] ... Æ.P.
[3] Καὶ ὑπὸ αὐλητῶν] ἤγουν μετὰ. [4] Οὐ τοῦ θείου χάριν] ὕμνου [illegible]. [5] Ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς] ἠρεμαίως. [6] Προσέλθοιεν] [illegible] ... μὴ διασπασθείη αὐτῶν ἡ τάξις.
[7] Ἐν ταῖς προσόδοις] ἐν τῇ προσβολαῖς, ἐν ταῖς ἐνόδοις.
[8] Προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον] [illegible] ... Æ.P.
[9] Τὰ γυμνὰ] [illegible] ... Æ.P.
[10] Τῆς ξυγκλείσεως] [illegible] ... φράχθαι, εὐσκεπαστότερον ἤπερ τὸ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων.
[11] Προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεί] μὴ κατὰ δόρυ τοῦ ἐναντίου ἔχειν τὰ γυμνὰ τοῦ σώματος, τουτέστι, τὰ δεξιά. [12] Καὶ τότε περιέσχον μὲν] ἐκυκλώσαντο ὑπερκέρασαντες. [13] Εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο] τὸ μέσον κενόν. [14] Καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι] τὸ διάκενον δηλονότι. [15] Νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ] νομίζων τε, τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων ἔτι περιέχειν τῶν ἐναντίων, καὶ τὸ εὐώνυμον τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας [illegible] ... κυκλωθῆναι. • [16] Ἐξ ὀλίγου] χρόνου δηλονότι. [illegible] ... ὅτι ὁ Ἆγις ἐξ ὀλίγου χρόνου ταῦτα παρήγγελλεν αὐτοῖς, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ, [illegible] ... χρόνω. Æ.P.

παραγγείλαντι, τόν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν [1] μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα [2] ὕστερον φεύγειν ἐκ σπάρτης, δόξαντας [3] μαλακισθῆναι· [4] καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει· [5] καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς σκιρίτας, [6] ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμῖξαι, μὴ δυνηθῆναι ἔτι, μηδὲ τούτους ξυγκλῇσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. [7] ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδείους· καὶ ἐσπεσόντες οἱ μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλῃσθὲν, τοὺς λακεδαιμονίους διέφθειρον. [8] καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἁμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτειναν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ λακεδαιμόνιοι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασιλεὺς Ἆγις ἦν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν τε ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις, [10] καὶ πεντελόχοις ὠνομασμένοις, καὶ κλεωναίοις, καὶ ὀρνεάταις, καὶ ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν, [11] οὐδὲ εἰς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῆσαν οἱ λακεδαιμόνιοι, [12] εὐθὺς ἐνδόντας, καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν. ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν ἀργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τεγεατῶν [13] ἐκυκλοῦτο [14] τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς ἀθηναίους. καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν, κυκλουμένους, τῇ δὲ, ἤδη ἡσσημένους. καὶ μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἆγιν, ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς μαν-

γρ. ἐπὶ τῶν ξυμμάχων

imperasset) vt Aristocles, & Hipponoïdes [*eo*] transire nollent: quinetiam hac ipsa de causa postea Sparta eiecti fuerint, quia per ignauiā hoc admisisse videbantur. Et [*contigit, vt*] hostes [*cum Lacedæmoniis*] manus ocius consererēt: &, cùm ipsius [*Regis*] iussu cohortes ad Sciritas non accessissent, cū ipsis se rursus coniungere, nec hostium agmen claudere amplius posset. Sed Lacedęmonij, quamuis omnibus in rebus tunc peritia longè inferiores [*hostibus*] fuissent, nihilominus virtute [*suas se*] illis superiores fuisse demonstrarunt. Nam vbi ad manus venerūt, dextrum quidem Mantineorum [*cornu*] in fugam vertit ipsorum Sciritas, ac Brasidianos. Et Mantinei, ipsorumq; socij, & illi mille Argiuorū delecti Lacedæmonios, impressione per vacuum, ac apertum latus [*in eos*] facta, cædebant. Eosq; circundatos in fugam verterūt, & ad plaustra repulerunt, & aliquot de senioribus, qui impedimentis præsidio relicti fuerant, interfecerunt. Atq; hac quidem in parte Lacedæmonij superati fuerunt. At cum reliquo exercitu, & præcipuè medio [*agmine,*] vbi Rex Agis erat, & circa eū illi trecenti equites, qui [*sic*] vocantur, impetu facto in Argiuorum seniores, & illos, qui quinque cohortes appellantur, & in Cleonæos, & Orneatas, & Atheniēses, qui iuxta illos in acie collocati erant, in fugam verterunt, ita vt [*eorum*] pleriq; ne ad manus quidem venire, [*primumq́; impetum sustinere*] ausi fuerint: sed simul atq; Lacedæmonij [*in eos*] inuaserunt, statim cesserint, quinetiam nonnulli [*eorum in ipsa fuga*] cōculcati fuerint, [*metuentes*] ne prius [*ab hostibus*] interciperentur, [*quàm elaberētur.*] Cùm autem hac in parte Argiuorum, & sociorum copiæ cessissent, tūc verò simul & ab vtraq; [*extrema*] parte distractę sunt, simul etiam Lacedęmoniorum, ac Tegeatarum dextrum [*cornu*] superante suorum copia Atheniēses circundabat. Et periculum ipsos vtrinq; circūsteterat, quòd hinc quidem [*ab hoste*] circumuenirētur, illinc verò iam essent victi. Et præter cæteros omnes, qui erāt in exercitu, maximam cladem accepissent, nisi equites, qui aderāt, ipsis auxilio fuissent. Accidit etiam vt Agis, cùm sinistrum suorū [*cornu*] Man-

[1] Μὴ θελῆσαι παρελθεῖν] καὶ οἱ πολέμαρχοι οὐκ ἠθέλησαν ἐς τὸ διάκενον ἀγαγεῖν τοὺς λόχους. [2] Ὕστερον φεύγειν] ἐξωρίσθη δηλονότι. [3] Μαλακισθῆναι] χαύνως [illegible]. [4] Καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι] καὶ φθάσαι τοὺς πολεμίους τοῖς λακεδαιμονίοις προσμῖξαι, πρὶν εἰς τὸ διάκενον παρελθεῖν τοὺς δύο λόχους. [5] Καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ] τοῦ Ἄγιδος. [6] Ὡς οὐ παρῆλθον] ἤγουν ἐπὶ τὸ μέρος τῶν σκιριτῶν. [7] Ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο] οἱ λακεδαιμόνιοι δηλονότι. [8] Καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν] τοὺς λακεδαιμονίους. [9] Ἐς τὰς ἁμάξας] [illegible] τῶν ἁμαξῶν. [10] Καὶ πεντελόχοις] ἅμα ἀναγνωστέον πεντελόχοις. [11] Οὐδὲ εἰς χεῖρας τοὺς πολλοὺς] ἐλθεῖν δηλονότι. [12] Εὐθὺς ἐνδόντας] τραπέντας. [13] Ἐκυκλοῦτο] ἐκύκλου. [14] Τῷ περιέχοντι] τῷ ἰσχυρῷ.

tineis

tineis, & Argiuorum mille [*delectis*] oppositum laborare cognouisset, vniuerso exercitui præciperet, vt tenderet ad [*suorum cornu,*] quod [*ab hoste*] vincebatur. Hoc autem facto, Athenienses quidē interea, cùm [*Lacedæmoniorum*] exercitus prætermisset, ac ab ipsis declinasset, per otium: [*& nullo eos infestante*] euaserunt, & vnà cum ipsis Argiui, qui victi fuerant. Mantinei verò, eorumq; socij, & mille Argiuorum delecti non amplius de persequendis hostibus cogitabāt: sed cum & suos [*iam*] profligatos, & Lacedæmonios cōtra se tendentes animaduerterent, in fugam se coniecerunt. Et Mantineorum quidem plerique cæsi fuerunt: Argiuorum verò delectorum magna [*pars*] euasit. Hæc tamen [*Argiuorum*] fuga; & [*Atheniensium*] receptus, nec præceps, nec in longum spatium fuit. Nam Lacedæmonij diu quidem, & acriter, in acie perstantes pugnant, donec hostem in fugam verterint, vbi verò eum in fugam verterunt, [*eum*] neque diu, neq; procul persequuntur. Ac prœlium quidem istud huiusmodi fuit, & quam proximè ad hæc, [*quæ à me commemorata sunt,*] accedens, & maximum omnium, quæ inter Græcos iam à longissimo tempore gesta fuerant, & in quo maximi nominis ciuitates inter se concurrerūt. Lacedæmonij verò cæsorum hostium armis in patente, conspicuoq; loco positis, trophæum statim erexerunt, ipsaque cadauera spoliarunt, & suorum [*cadauera*] sustulerunt, & Tegeam absportarunt, vbi sepulta fuerunt. hostiumque [*cadauera*] fide publica interposita [*ipsis repetentibus*] reddiderunt. Occubuerunt autem ex Argiuis quidem, & Orneatis, & Cleonæis, septingenti. Ex Mantineis verò, ducenti, totidem etiam ex Atheniensibus cum Æginetis, & [*ipsorum Atheniensium*] vterque dux. Lacedæmoniorum verò socij ab hoste non adeò pressi fuerunt, vt eorum numerus aliquis memoratu dignus desideratus fuerit. Ex ipsis verò [*Lacedæmoniis quot in eo prœlio ceciderint,*] verum dicere difficile est, ad trecentos tamen obiisse dicebant. Cæterùm cùm prœlium iam esset committendum, Plistoanax etiam Regum alter, cum senioribus, ac iunioribus subsidio [*suis*] iuit. Et ad Tegeam vsq; profectus est: sed cùm [*illic suorum*] victoriam audisset, [*domum*] rediit. Iidē Lacedęmonij auxilia & ab [*aliis*] sociis, qui extra Isthmū erant, veniētia per nuntios [*domum*] remiserunt. Cùm autem ipsi sociis dimissis reuersi fuissent, Carneorum dies festos agere cœperunt. Eorū enim celebrandorū tempus apud ipsos [*tunc*] erat.

τινέας καὶ τῶν Ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι [1]ἐπὶ τὸ νικώμενον. καὶ γενομένου τούτου, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ ὡς παρῆλθε, καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν Ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν. οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημένους, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους, ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ Ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις οὐ βίαιος [2]οὐδὲ μακρὰ ἦν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι, χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ, βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις. καὶ ἡ μὲν μάχη, τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγένετο, [3]πλείστου δὲ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα, τροπαῖον εὐθὺς ἵστασαν, καὶ [4]τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο, καὶ ἀπήγαγον ἐς Τεγέαν, οὗπερ ἐτάφησαν· καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀργείων μὲν καὶ Ὀρνεατῶν καὶ Κλεωναίων, ἑπτακόσιοι· Μαντινέων δὲ, διακόσιοι. καὶ Ἀθηναίων ξὺν Αἰγινήταις, διακόσιοι, [5]καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι [6]οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι [7]ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν. τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι, καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς, ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους ἐβοήθησε. καὶ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην, ἀπεχώρησε. καὶ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου καὶ ἔξω Ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέτρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι. καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες [8](Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα) τὴν ἑορτὴν ἦγον.

Τῶν μαντινέων δὲ πλείους

[1] Ἐπὶ τὸ νικώμενον] μέρος ἡσσώμενον. [2] Οὐδὲ μακρὰ ἦν] ἐπὶ πολὺ διώξαντες. [3] Πλείστου δὴ χρόνου] ἤγουν διὰ πλείστου. [4] Τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον] ἀπεγύμνουν. [5] Καὶ οἱ στρατηγοὶ] τῶν Ἀθηναίων. [6] Οὐκ ἐταλαιπώρησαν] οὐ κακῶς ἔσχον ἐν τῷ πολέμῳ. [7] Ἀπογενέσθαι] ἀποθανεῖν. [8] Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς] τὴν ἐπὶ τῷ Ἀπόλλωνι ἑορτὴν λέγει.

καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν, διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν, καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα, ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο. τύχῃ μὲν, ὡς ἐδόκουν, κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ, οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες. τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ συνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν, [1] ὡς ἐρῆμον οὖσαν, καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας, τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων, διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ἠλείων τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης, καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι κάρνεια ἦγον. καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι [2] ἐξεπαύσαντο, Ἀθηναῖοι δὲ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν, ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου, εὐθὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι [3] ἐπειδὴ τὰ κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τεγέαν, λόγους προὔπεμπον ἐς τὸ Ἄργος ξυμβατηρίους. [4] ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες [5] ἐπιτήδειοι, καὶ βουλόμενοι [6] τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι. καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον [7] ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ, πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων ἐς τὸ Ἄργος· * [8] τὸν μὲν, καθότι εἰ βούλονται πολεμεῖν· τὸν δ᾽, ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. [9] καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας, (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρὼν) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις [10] πράσσοντες

(Margin: * τῶν ἐξελθόντων, αὐτοὶ διαφθ.)

A Atq; hoc vno prœlio deleuerunt infamiæ notam sibi ab vniuersa Græcia tunc inustam, cùm ignauiæ nomine, propter cladem in insula [*Sphacteria*] acceptam, tum etiam propter consilij inopiam, & tarditatem aliis in rebus demonstratam: cùm tamẽ fortunæ quidem iniquitate ignaui haberentur, animo verò iidem adhuc essent. Pridie autem quàm hoc prœlium committeretur, accidit, vt & Epidaurij cum omnibus suorũ copiis in [*agrum*] Argiuum, quasi præsidio nudatum, irruptionem facerent, & illorum, qui ad [*agri*] custodiam B relicti fuerant, [*cæteris*] Argiuis ad bellum profectis, multos occiderent. Cùm autem Eleorum armatorum tria millia, & Atheniensium mille, præter [*alios*] priores, post prœlium commissum, Mantineis subsidio venissent, hi socij vniuersi confestim aduersus Epidaurum contẽderunt, dum Lacedæmonij Carnea celebrarent. Et vrbem circumuallare cœperunt, [*opus*] inter se partiti. Et cæteri quidem [*opus facere*] cessarunt, Athenienses verò, vt ipsis ea pars operis attributa fuerat, arcem, in qua Iu C nonis templum erat, absoluerunt: atque in hac arce præsidio, quod ex omnium [*sociorum*] copiis collectum fuerat, relicto, in suam quique vrbem abierunt. Atque hæc æstas excessit. Hyemis autem insequentis initio, statim Lacedæmonij, postea quam Carnea celebrarunt, in expeditionem exierunt. Cùm autem Tegeam peruenissent, Argos præmiserunt [*legatum,*] qui de compositione ageret. Erãt enim vel iampridem [*Argis*] nonnulli [*Lacedæmoniorum*] studiosi, qui popularẽ Argiuorum D dominatum abolere cupiebant. Hoc autem prœlio commisso, multò faciliùs populum ad compositionem faciendam inducere poterant: sed volebãt primum quidem fœdera, deinde verò & societatem cum Lacedæmoniis inire, atq; ita demum populum aggredi. Lichas autem Arcesilai [*filius*] quòd Argiuorum hospes esset, à Lacedæmoniis [*missus,*] Argos iuit, duas conditiones ferens, [*quas Argiuis proponeret,*] vnam quidem, de bello, si bellum gerere vellent; alteram verò, de pace, si pacem colere mallẽt. Cùm autem [*Argis*] magna extitisset altercatio (nam & Alcibiades aderat) illi, qui Lacedæmoniorum partibus faue-

[1] Ὡς ἐρῆμον οὖσαν] ὡς στρατευμάτων. [2] Ἐξεπαύσαντο] ἐπαύσαντο περιτειχίζειν. [3] Ἐπειδὴ τὰ κάρνεια ἤγαγον] ἑώρτασαν. [4] Ἦσαν δὲ αὐτοῖς] ἐν τῷ Ἄργει. [5] Ἐπιτήδειοι] φίλοι. [6] Τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι] τὴν δημοκρατίαν. [7] Ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς [illegible], κατα[illegible], ὁμολογῆσαι καὶ σπονδάσαι. [8] Τὸν μὲν, καθότι] τὸ [illegible], τὸ μὲν, καθότι δεῖ πολεμεῖν, εἰ πολεμεῖν βούλονται· τὸ δὲ, ὡς δεῖ εἰρήνην ἄγειν, εἰ εἰρήνην ἄγειν βούλονται. [illegible] δὲ, [illegible], τὸ μὲν, περὶ τοῦ πολέμου, εἰ πολεμεῖν βούλονται. τὸ δὲ, περὶ τῆς εἰρήνης, εἰ εἰρήνην ἄγειν βούλοιντο). Æ. P. [9] Καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας] ἐν τῷ Ἄργει. [10] Πράσσοντες ἤδη] τὰ τῶν ἐναντίων.

bant,

bant, iam vel palàm [*de compositione agere*] audentes, Argiuis persuaserunt, vt compositionis formulam admitterent, cuius hæc sunt verba: Placet cõcilio Lacedæmoniorum, his conditionibus compositionẽ facere cum Argiuis, vt [*Argiui*] liberos Orchomeniis reddant, & viros Menaliis, & illos, qui sunt Mantineæ, Lacedæmoniis, vtque ex agro Epidaurio excedãt, & munitionem, [*quàm illic aduersus Epidaurios extruxerunt*,] euertant. Et, nisi Athenienses ex agro Epidaurio excesserint, pro hostibus habeantur ab Argiuis, & Lacedæmoniis, & ab vtrorunque sociis. Et si quem puerum Lacedæmonij penes se habẽt, eum suæ ciuitati restituant. Quod autẽ attinet ad Deum, [*quem Epidaurij debitis victimis fraudant, Lacedæmonij dicunt se*] velle [*ipsos Argiuos*] compositionẽ facere cum Epidauriis, [*de controuersia, quã hoc nomine cum illis habent*] ipsosque [*Argiuos*] iurisiurandi formulam [*Epidauriis*] offerre, ex qua iurent [*se posthac officiũ facturos, debitasq́ Deo victimas missuros*.] Item vt tam paruæ, quam magnæ ciuitates, quæ sunt in Peloponneso, omnes liberæ suis patriis institutis vtẽtes. Si quis verò illorum, qui sunt extra Peloponnesum, in agrum Peloponnesiacum maleficij causa veniat, [*Argiui cum Lacedæmoniis*] ad arcendam vim hostilem accurrant, initis vnà consiliis, ea ratione, quæ Peloponnesiis rectissima videbitur. Quotquot autem extra Peloponnesum sunt socij Lacedæmoniorum, eadem conditione erunt, qua sunt & Lacedæmoniorum, & Argiuorum socij, suum [*agrum*] obtinentes. Vbi verò [*Argiui & Lacedæmonij pacis conditiones*] sociis ostenderint, [*itidemum*] cõpositionem [*pacemq́*] faciant. Quod si quid aliud præterea [*pacis conditionibus vel addendum, vel demendum, Argiuis, & Lacedæmoniis*] visum fuerit, [*hoc etiam*] sociis domum mittant. Hanc igitur conditionem Argiui primum admiserunt, & Lacedæmoniorum exercitus a Tegea domum reuertit. Postea verò cum mutuum cõmercium inter illos iam esset, non multo pòst iidem viri, [*qui Lacedæmoniorũ partibus fauebant*]

A ἤδη τι καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπειθον τοὺς ἀργείους, προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε, Καττάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι ποττὼς ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς ὀρχομενίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν μαντινείᾳ τοῖς λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ * [1] ἐπιδαύρω ἐκβῶντας, καὶ * [4] τὸ τεῖχος ἀναιρεῦντας. αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ ἀθηναῖοι [1] ἐξ ἐπιδαύρω, πολεμίως ἦμεν τοῖς ἀρ-
B γείοις καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς τῶν λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ τοῖς τῶν ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἴ τινα τοὶ λακεδαιμόνιοι * [6] παῖδα ἔχωντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσσι πάσαις. [7] περὶ δὲ τῶ σιῶ, συμβατίον λῆν τοῖς ἐπιδαυρίοις ὅρκον, δόμεν δὲ αὐτεὺς ὀμόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμως ἦμεν πάσας καττὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν ἐκτὸς πελοποννάσου τις ἐπὶ τὰν πελοπόννασον γᾶν [8] ἴῃ ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἁμόθι βουλευσαμένως
C ὅπα καὶ δικαιότατα δοκῇ τοῖς πελοποννασίοις. ὅσσοι δ' ἐκτὸς πελοποννάσω τῶν λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐντί, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν λακεδαιμονίων καὶ τοὶ τῶν ἀργείων ξύμμαχοί ἐντι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις, [9] οἴκαδ' ἀπιάλλειν. Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ ἀργεῖοι, καὶ τῶν λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς τεγέας ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ
D τοῦτο, ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες

---

[1] Καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες] ἤδη, ἀναφανδὸν, καὶ εἰς τὸ φανερὸν... [2] Καττάδε δοκεῖ] δοκεῖ, αἰτία ... τάδε. [3] Ἐξ ἐπιδαύρω] ἐξ ἐπιδαύρου, τουτέστιν ἐκ τῆς ἐπιδαυρίας ... οἱ γὰρ ἀργεῖοι ... τὸ ... ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον ἐστράτευσαν ... ἐπὶ ... ἐξ ... ἐπιδαυρίας ἀπῆλθον. ... εἰς τὴν ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, ... τὸ τρίτον μέρος ... ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. οἱ ... ἔχοντες ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον ... ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπιδαυρίας ... ἀπῆλθον. ... μετὰ τῶν ξυμμάχων περιετείχισαν, καὶ τὴν ἄκραν ἐξειργασάμενοι, ... τῷ τειχίσματι φρουρὰν ... ἀνεχώρησαν. ... ἐξ ... τοὺς ἀργείους καὶ τοὺς ἀθηναίους ... ἀλλ' ... τὴν πόλιν, ... Α.Ε.Ρ. [4] Τὸ τεῖχος] τὴν ἄκραν, τὸ τείχισμα. Α.Ε.Ρ. [5] Ἐξ ἐπιδαύρω] ... δηλονότι. [6] Παῖδα] παῖδας καὶ ... ὁ συγγραφεὺς καλεῖν δοκεῖ τὰ τέκνα, ἢ τοὺς ὁμήρους, ἢ τοὺς ... τοὺς κατεχομένους, ὥσπερ ... ἐκ τῶν λεγομένων τοὺς παῖδας τοῖς ὀρχομενίοις, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς μαιναλίοις. Α.Ε.Ρ. [7] Περὶ δὲ τῶ σιῶ] ... περὶ δὲ τοῦ σιοῦ, συμβατήριον ... τοῖς ἐπιδαυρίοις, ὅρκον δὲ αὐτοὺς ... ὀμόσαι. ὁ δὲ νοῦς ... οἱ λακεδαιμόνιοι ... αὐτοὺς ... τοὺς ἀργείους ξυμβαίνειν ... ξυμβατήριον ... ξυμβαίνειν τοῖς ἐπιδαυρίοις, ... περὶ τοῦ σιοῦ. περὶ τοῦ θεοῦ, αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀργείους ... τοῖς ἐπιδαυρίοις ὅρκον ... τῷ θεῷ τὸ ὀφειλόμενον θῦμα ἀποδώσειν. Α.Ε.Ρ. [8] Ἴῃ ἐπὶ κακῷ] ... τῆς γῆς δηλονότι. [9] Οἴκαδ' ἀπιάλλειν] ἐπιπέμπειν. οἴκαδε.

ὥστε τὴν Μαντινέων καὶ Ἠλείων καὶ τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας Ἀργείους, σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε, Κατὰ τάδε ἔδοξε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἦμεν πεντηκονταετῆ, ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόντας κατὰ τὰ πάτρια· ταὶ δ' ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ, κοινανεόντων τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶς ξυμμαχίας, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐτῶν [1] ἔχοντες, κατὰ τὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πελοποννάσου Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοί ἐντι, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσσοῦνται τοῖσπερ καὶ τοὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται τῷπερ καὶ τοὶ Ἀργεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἰ δέ ποι στρατιᾶς δέῃ κοινᾶς, βουλεύεσθαι Λακεδαιμονίους καὶ Ἀργείους, ὅπᾳ κα δικαιότατα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις. αἰ δέ τινι τᾶν πολίων ᾖ ἀμφίλογα, ἢ τᾶν ἐντὸς ἢ τᾶν ἐκτὸς Πελοποννάσου, αἴτε περὶ ὅρων, αἴτε περὶ ἄλλου τινός, διακριθῆμεν. αἰ δέ τις τῶν ξυμμάχων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν [2] ἐλθῆν, ἅντινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσι δοκοίη. [3] τοὺς δὲ ἔτας κατὰ τὰ πάτρια δικάζεσθαι. Αἱ μὲν σπονδαὶ, καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο, καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ δὲ ἤδη [4] τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐψηφίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ' Ἀθηναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελοποννήσου ἐξίωσι, [5] * [6] τὰ τείχη ἐκλιπόντες· καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῳ, μηδὲ πολεμεῖν, ἀλλ' ἢ ἅμα. [7] καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον, καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία καὶ ὡς Περδίκκαν ἔπεμψαν [8] ἀμφότεροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι [9] καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα, ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους, καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τούς τε παλαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο, καὶ ἄλλους ὤμοσαν.

στρα-τιᾶς. ÆE.P.

ἴσαν. F.P.

A rursus effecerũt vt Argiui relicta Mantineorũ, & Eleorũ, & Atheniensium societate, fœdera, societatemq́; cum Lacedęmoniis inirent in hæc verba; Lacedæmoniis & Argiuis placuit fœdera, & societatẽ [inter se] esse in annos quinquaginta, his cõditionibus: Vt æquo, & pari iure iudiciũ patriis moribus, [ac institutis vtriq;] subeãt. Cęteræ verò ciuitates, q̃ sunt in Peloponneso, quia hęc fœdera, atq; hę societates [ipsis omnibus] sunt cõmunes, liberæ suiq; iuris [sint] suum [agrũ] obtinẽtes, [&] patriis institutis iudiciũ ęquo, pariq; iure subeuntes. B Quotquot verò extra Peloponnesum socij sunt Lacedæmoniorũ, iisdẽ erunt cõditionibus, quibus & Lacedęmonij. Et Argiuorũ socij, eodẽ iure erũt, quo & Argiui, suũ [agrum] obtinentes. Si quò autẽ cõmunis expeditio sit faciẽda, Lacedęmonij, & Argiui [inter se de ea cõmuniter cõsulrẽt,] de sociorũ causa, quam æquissimè fieri poterit, iudicantes. Si quæ verò cõtrouersiæ ortæ fuerint inter aliquas [socias] ciuitates vel earũ, quæ sunt intra Peloponesum, vel earũ, quæ sunt extra, aut de [agri] finibus, aut aliqua alia de re, discepC tetur, [& ista cõtrouersia iudicio dirimantur.] si qua autẽ socialis ciuitas cũ alia cõtendat, [ei liceat] ad ciuitatẽ [aliquã] ire, [eiusq́; arbitrio suã cõtrouersiam permittere] quamcunq; vtrisq; ciuitatibus æquam esse iudicauerit. Ciuibus autẽ [singularũ ciuitatũ] ius patrio ritu dicatur. Hęc igitur fœdera, atque hæc societas [tũc inter Argiuos, & Lacedæmonios] finita fuit, & quæcunq; alteri alterorũ, bello [occupauerant alteri alteris restituerent,] aut si quid aliud habebant; [quod sibi inuicem crimini darent, id] diluerent. Iamq; communiD ter res administrantes, decreuerunt caduceatorem, & legationem ab Atheniẽsibus [missam] non recipiẽdam, nisi ex Peloponneso excederẽt, relictis munitionibus [quas in agro Epidaurio fecerãt:] neq; cũ vllo compositionẽ faciendã, aut bellum gerendum, nisi communiter. Et cùm alia impetu quodam animi administrabant, tũ etiam vtriq; Legatos in Thraciam, & ad Perdiccam miserunt, eiq; persuaserunt, vt societatẽ iureiurando interposito secum iniret. Non tamen statim ab Atheniẽsibus defecit: sed [ab illis deficere] in animo habebat, q̃ & Argiuos [iã defecisse] videret. Erat autẽ & ipse antiquitus ex Argiuorũ vrbe ꝓfectus, [& ab illis oriundus.] Præterea vetustũ iusiurandũ, [fœdusq́;] cũ Chalcidensibus renouarunt, & aliud iurarunt,

[1] Ἔχοντες] ἀττικῶς, αὐτὶ τοῦ ἔχουσι. οὕτω καὶ διδόντες, αὐτὶ τοῦ διδοῦσι. ἢ πρὸς τὸ σημαινόμενον, εἶτα πρὸς τὰς πολίτας δεῖ ἀναφέρειν. Æ. P. [2] Ἐλθῆν] ἐξέστω ἐλθεῖν. ἢ αὐτὶ τοῦ ἐλθέτω. οὕτω καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις λεκτέον. ἢ πρὸς τὸ τῆς συντάξεως πλήρωμα [illegible] Æ. P. [3] Τοὺς δὲ ἔτας κατὰ τὰ πάτρια δικάζεσθαι] τοὺς δὲ πολίτας [illegible] μιᾶς ἑκάστης πόλεως, [illegible] [4] Τὰ πράγματα τιθέμενοι] [illegible] [5] Τὰ τείχη ἐκλιπόντες] τὸ Ἐπιδαύρου. [6] Τὰ τείχη] [illegible] ἐξ Ἐπιδαύρου τείχος [illegible] Æ. P. [7] Καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον] ἔφερον. [8] Ἀμφότεροι πρέσβεις] Ἀργεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι. [9] Καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα] ἀποστάντας.

Argiui etiam legatos ad Athenienses miserunt, imperátes, vt munitioné in agro Epidaurio factam relinquerent, [*& illinc excederét.*] Illi verò, cùm animaduerterét, suos [*milites*] paucos esse præ cæteris præsidiariis militibus qui in eodem loco erát quorum numerus maior erat, Demosthenem [*eo*] miserunt, vt suos [*illinc*] educeret. Ille verò, cum [*illuc*] peruenisset, & quoddam gymnicum certamen extra munitioné illam se editurũ simulasset, simul ac alterum præsidium egressum est, portas clausit. Postea vero Atheniéses ipsi, fœdere [*cum Argiuis*] renouato, munitioné illam Epidauriis restituerunt. Post Argiuorum defectionem ab [*Atheniensium*] societate factá, Mátinei quoq;, quamuis primò quidem [*compositioni, pacique restitissent,*] deinde tamen, quòd [*Lacedæmoniis*] sine Argiuis, [*resistere*] non possent, & ipsi compositioné cum Lacedæmoniis fecerunt, & ciuitatum, [*quas in sua potestate habebant,*] imperiũ dimiserunt, [*easq; liberas esse, suisq; legibus viuere permiserunt.*] Lacedæmonij autem, & Argiui cum mille [*de suis*] vtriq; cõmunem expeditionem susceperũt, & Sicyone statum popularem ipsi Lacedæmonij [*eò*] profecti, in paucorum dominatũ magna ex parte conuerterunt, & post hæc vtriq;, [*Lacedæmonij, & Argiui,*] popularem dominatum, qui Argis erat, sustulerũt: & paucorum dominatus Lacedæmoniorum Reipub. congruẽs [*ibi*] constitutus fuit. Atq; hæc sub extremam hyemem, vere iam appropinquante gesta sunt & decimus quartus huius belli annus excessit. Insequenti vere, Dictidienses, qui in [*monte*] Atho habitant, ab Atheniensibus ad Chalcidenses desciuerũt, & Lacedæmonij in Achaia res, quæ prius [*ipsis*] amicæ non erant, constituerunt. Et Argiua plebs concilia paulatim habens, & animis resumptis, paucos, [*qui res administrabant,*] aggressa est, obseruato illo ipso tempore, quo Lacedæmonij gymnicos puerorum ludos faciebãt. prœlioq; intra vrbem commisso plebs vicit: & [*aduersariorum*] alios quidem interfecit, alios verò [*ex vrbe*] expulit. Lacedæmonij verò, cùm multo ante, [*quàm prælium committeretur,*] amici, [*qui Argis erant,*] ipsos accersiuissent, [*ad eos tamen tunc*] nõ iuerunt: sed [*postea*] dilato certamine puerorũ, quos nudos exercebant, in viam se dederũt, vt opem ipsis ferrent: at cùm Tegeæ audissent paucorũ statum [*à plebe*] superatũ, vlterius progredi noluerũt, quamuis illi, qui [*ex vrbe*] effugerát, [*ipsos*] orarent:

A ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δὲ ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντας τοὺς ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην, τοὺς σφετέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ, ἀφικόμενος, καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε [1] τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλῃσε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα. μετὰ

B δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν [2] ἐκ τῆς ξυμμαχίας, καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι χίλιοι ἑκάτεροι ξυστρατεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα [*] ξυναμφότεροι, ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν· καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις

C κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶνος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Διῆς [*] τε οἱ ἐν Ἄθῳ ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ, [3] οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα, καθίσταντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε, [4] καὶ ἀναθαρσήσας, [5] ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, [6] τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης

D [7] ἐν τῇ πόλει, ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς [8] μετεπέμποντο οἱ φίλοι, [9] οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος· ἀναβαλλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας, ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, [10] δεομένων τῶν διαπεφευγότων·

[Marginal notes: γρ. φρουριον · * γρ. ξυναμφότεροι. F.P. · γρ. Δικτιδιῆς γρ. Διῆς]

[1] Τὸ ἄλλο φρούριον] ἡ ἄλλη φρουρὰ τῶν ξυμφυλάκων, οἳ σὺν Ἀθηναίοις τὸ φρούριον, ἤγουν τὸ τεῖχος ἐφύλαττον, οἱ πλείους ὄντες ἢ οἱ Ἀθηναῖοι. Æ. P. [2] Ἐκ τῆς ξυμμαχίας] τῆς Ἀθηναίων. [3] Οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον] συμφερόντως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἁρμόζοντας. [4] Καὶ ἀναθαρσήσας] ἀναλαβόντες αὖθις ἐλπίδας ἀγαθάς. [5] Ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις] τοῖς ἀντιπάλοις ὀλιγαρχικοῖς. [6] Τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας] ἑορτὴ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐν ᾗ γυμνοὶ ἠγωνίζοντο. [7] Ἐν τῇ πόλει] τῶν Ἀργείων. [8] Μετεπέμποντο οἱ φίλοι] οἱ ἐν τῷ Ἄργει. [9] Οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος] ἤτοι πρὸ πλείονος χρόνου. [10] Δεομένων τῶν διαπεφευγότων] ἤγουν, καίτοι ταῦτα δεομένων.

ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ' οἴκου, τὰς [1] γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθουσῶν πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ * πόλει ἀγγέλων, καὶ τῶν ἔξω Ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμάχων, καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' * [2] ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Ἄργος· διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀργείων ἐν τούτῳ φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν [3] πάλιν προσαγόμενός τε, καὶ νομίζων μέγιστον ἂν [4] σφᾶς ὠφελήσειν, τειχίζει μακρὰ τείχη [5] ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς εἴργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνῄδεσαν δὲ τὸν [6] τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι πανδημεὶ καὶ αὐτοί, καὶ γυναῖκες, καὶ οἰκέται ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες, καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι ὡς ᾔσθοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Ἄργος, αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίων. [7] ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Ἄργους [8] αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν, οὐ προυχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ Ὑσιὰς χωρίον τῆς Ἀργείας λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, [9] καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Ἀργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν· καὶ δῃώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ἀπεδέχοντο. [10] οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. [11] κατέκλῃσαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Μακεδονίας Ἀθηναῖοι Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Ἀργείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην [12] ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Ἀμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἔψευσε τὴν ξυμμαχίαν,

* τ. πόλ, ἐ τ̃ ἔξω: F.P.

A sed domum reuersi, gymnicum puerorum certamen peregerunt. Postea verò, cùm legati tam ab Argiuis, qui in vrbe erant, quam ab illis, qui exulabant, [missi] venissent, cumque præsentibus sociis multa ab vtrisque dicta fuissent, [Lacedæmonij] pronuntiarunt quidem illos, qui in vrbe erãt, iniustè fecisse, & cum exercitu Argos sibi petendum censuerunt: sed moræ, & cunctationes interpositæ fuerunt. Interea verò populus Argiuus Lacedæmonios metuens, & Atheniensium societatem rursus sibi concilians, & existimans se maximam vtilitatem ex ea percepturum, B longos ad mare vsque muros duxit, vt, si terrâ prohiberentur, Atheniensium auxiliis adiuuarentur ad commeatus [in vrbem] mari inuehendos. Horum autem murorum [ab Argiuis] extructorum nonnullæ etiam Peloponnesi ciuitates consciæ fuerunt. Quicquid autem hominum Argis erat, viri, mulieres, & serui, in his extruendis occupatum fuit. Et fabri, & lapicidæ Athenis [missi] ad ipsos venerunt. Et hæc æstas excessit. In sequenti hyeme Lacedæmonij cùm muros [ab Argiuis] extrui C intellexissent, expeditionem aduersus Argiuos susceperunt, cùm ipsi, tum socij, præter Corinthios. Nam nescio quid ipsis iam pridem Argis, in ipsa vrbe struebatur. Agis verò Archidami [filius] Lacedæmoniorum rex exercitum ducebat. Verùm illæ quidem res, quæ in vrbe iam præparatæ esse videbantur, nequaquam [ipsis] successerunt: sed muros, qui adhuc ædificabantur, ceperunt, & diruerunt. Item Hysias [agri] Argiui oppidum ceperunt, & D ingenuis omnibus, quos ceperunt, interfectis abierunt, & in suam quique ciuitatem se receperunt. Post hæc & Argiui copias in [agrum] Phliasium duxerunt, eoque vastato abierunt, quia [Phliasij] suos exules receperant. Illic enim eorum plerique domicilium habebant. Eadem hyeme Athenienses Perdiccam vsu maris in Macedonia intercluserunt, crimini dantes tum quòd cum Argiuis, atque Lacedæmoniis societatem iureiurando interposito fecissent, tum quòd exercitu ab ipsis præparato, quem ducerent aduersus Chalcidẽes, E qui sunt in Thracia, & Amphipolin, Nicia Nicerati [filio] duce societatem fefellisset,

[1] Γυμνοπαιδίας ἦγον] ἑώρταζον. [2] Ἑκατέρων] τῶν τε ἐν τῇ πόλει Ἀργείων, καὶ τῶν ἔξω. F.P. [3] Πάλιν προσαγόμενός τε] οἰκειούμενος. [4] Σφᾶς ὠφελήσειν] τοὺς Ἀργείους δηλονότι τοὺς Ἀθηναίους. [5] Ἐς θάλασσαν] ἕως τῆς θαλάσσης. [6] Τειχισμὸν] τὴν οἰκοδομίαν. [7] Ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς] τοῖς Λακεδαιμονίοις.

[8] Αὐτόθεν πρασσόμενον] ἐκ τοῦ Ἄργους. [9] Καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [10] Οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν] τῶν φυγάδων τῶν Ἀργείων ἐν τῇ Φλιασίᾳ κατῴκηντο. [11] Κατέκλῃσαν δὲ] ἔκλεισαν, [illegible] * αὐτῆς [illegible]. [12] Ξυνωμοσίαν] ἱερὰν ξυμμαχίαν.

* τ. αὐτῆς

tum

tum etiam quòd exercitus ille potissimùm propter ipsum, qui discesserat [*sociosque deseruerat,*] dissipatus fuisset. His igitur de causis erat [*Atheniensium*] hostis. Atq; hæc hyems sic exiit: & quintusdecimus huius belli annus excessit. Insequētis æstatis initio Alcibiades cum viginti nauibus Argos traiiciens, trecentos Argiuos, qui suspecti erant, & cum Lacedæmoniis sentire videbantur, comprehendit. Athenienses autem ipsos deposuerunt in proximis insulis, quibus imperabant. Iidem aduersus Melum insulam nauigauerunt cum triginta suis nauibus, & sex Chiis, & duabus Lesbiis & cùm mille, & ducentis grauis armaturæ militibus, & trecentis sagittariis, & viginti hippotoxotis, [*id est, equitibus sagittariis,*] qui omnes erant nominis Attici, & cum sociorum, ac illorum, qui insulas incolebant, ferme mille, & quingentorum armatorum manu. Melij autē sunt illi quidem Lacedæmoniorum coloni: sed Atheniensibus parere nolebant, vt cæteri insularum incolæ. Verùm initio quidem, quòd in partibus non essent, quiescebant, [*& ab armis abstinebant,*] postea verò, cùm Athenienses ipsos coegissent, quòd agrum [*ipsorum*] vastarent, bellum apertè gerere cœperunt. Cum igitur [*Atheniensium*] duces Cleomedes Lycomedis, & Tisias Tisimachi cum hoc apparatu castra in ipsorum agro posuissent, antequam vllo maleficio agrum afficerent, legatos ad colloquia [*cum Meliis*] habenda miserunt. Quos Melij ad populum quidem non produxerunt: sed apud Magistratus, & apud paucos ea dicere iusserunt, quorum causa venissent. ATHENIENSIUM verò legati hæc verba fecerunt: Quoniam non apud populum verba [*à nobis*] fiunt, ne multitudo, si nos perpetua oratione vtamur, & verba ad animos alliciendos apta, & quæ à nemine refelli queant, faciamus, nobis semel auditis decipiatur (intelligimus enim nos ad paucos eo consilio [*nunc*] à vobis adductos fuisse,) vos [*igitur*] qui estis in isto consessu, [*hoc vestrum consilium*] tutius reddite, [*magisq; constabilite:*] & ne vos quidem perpetua oratione vtamini: sed ad singula, quæ non opportunè [*à nobis*] dici videbuntur, continuò iudicantes respondete; ac primùm quidem declarate an [*vobis*] placeat [*facere,*] vt dicimus.

A καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα δι' ἐκεῖνον ἀπῆρεν ἐκ Μαντινείας ἐς τὴν ἀλλὰ διελύθη [1]ἐκεῖνος ἀπάραντος· πολέμιος ὢν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν, Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι [2]ὑπόπτους εἶναι, καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν, ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας· καὶ κατέθεντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους, ὧν ἦρχον. καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσίν, ἑαυτῶν μὲν, τριάκοντα, Χίαις B δὲ, ἓξ, Λεσβίαιν δὲ, δυοῖν· καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν μὲν, διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ τοξόταις τριακοσίοις, καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι· τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν, ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μήλιοι, Λακεδαιμονίων μέν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οὐδετέρων ὄντες, ἡσύχαζον, ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι δῃοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν C αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου, [3]πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς [4]καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε, [5]Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ [6]ἀκούσαντες ἡμῶν, ἀπατηθῶσι D ([7]γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ὑμῶν [8]ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγὴ) ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες, κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν, εἴπατε.

---

[1] Ἐκείνου ἀπάραντος] αὐτοῦ δ' ἀναχωρήσαντος. [2] Οὐδετέρων ὄντες] χ". μὴ ἑτέρων, τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων. [3] Πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς] βλάπτειν. [4] Καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν] δυνατωτέροις καὶ ἀρίστοις. [5] Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος] ἐπειδὴ οὐ παρὰ τῷ δήμῳ κελεύετε ἡμᾶς ποιῆσαι τοὺς λόγους, ἵνα μὴ συνεχεῖ ῥήσει χρωμένων, καὶ ἀνατεινομένων λόγους, ὑποθέλξειεν τὸ πλῆθος ὑμῶν ἀπατηθῆναι, οἱ ἂν ἅπαξ ἀκούσαντες [illegible] λόγων, ἐλέγχους δὲ οὐ παρεχομένων, οὐδ' ἀποδείξεις. γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι ταῦτα ὑπονοήσαντες, πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὑμῶν μόνους ἠγάγετε ἡμᾶς. ὁ ὑμεῖς οἱ προεστῶτες ἀσφαλέστερον ποιήσατε. ἕκαστον γὰρ ὧν λέγομεν δοκιμάζοντες, πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως ἔχειν ἀποκρίνεσθε. τουτέστι, διὰ πλειόνων λόγων κρίνετε. Ἐντεῦθεν ὁ Θουκυδίδης ἔστησε τὴν συνήθειαν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν ταύτῃ. αὕτη γὰρ δημηγορίας διάλογόν τινα τῶν Μηλίων καὶ Ἀθηναίων ἐπιλέγει συνθεῖναι. [6] Ἀκούσαντες ἡμῶν] τῶν Ἀθηναίων. [7] Γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ] βούλεται. τοῦτο δέ, σκοπεῖ, τὸ εἰς τοὺς ὀλίγους προσαγωγῆς. [8] Ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγὴ] προσαγωγή.

" οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξυνέδροι ἀπεκρίναντο,

ΜΗΛ. " [1] Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν
" ἀλλήλους, οὐ ψέγεται· τὰ δὲ τοῦ πολέμου, πα-
" ρόντα ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντα, διαφέροντα αὐ-
" τοῦ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς
" ἥκοντας ὑμᾶς [2] τῶν λεχθησομένων, [3] καὶ τὴν
" τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς, περιγιγνομένοις
" μὲν τῷ δικαίῳ, καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι, πόλε-
" μον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ, δουλείαν.

ΑΘ. " [4] Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λο-
" γιούμενοι, [5] ἢ ἄλλο τι, ξυνήκετε, ἢ ἐκ τῶν πα-
" ρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε, περὶ σωτηρίας βουλεύ-
" σοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο,
" λέγοιμεν ἄν.

ΜΗΛ. " [6] Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη, ἐν
" τῷ τοιῷδε καθεστῶτας, ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγον-
" τας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνο-
" δος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος,
" ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

ΑΘ. " Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ [7] μετ' ὀνομάτων κα-
" λῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες
" ἄρχομεν, ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα,
" λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν· οὔθ' ὑμᾶς
" ἀξιοῦμεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄν-
" τες οὐ ξυνεστρατεύσατε, ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠ-
" δικήκατε, λέγοντας, οἴεσθαι πείσειν· τὰ δυνα-
" τὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν
" διαπράσσεσθαι, [8] ἐπισταμένους πρὸς εἰ-
" δότας, ὅτι δίκαια μὲν [9] ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λό-
" γῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνα-
" τὰ δὲ οἱ προύχοντες πράσσουσι, καὶ οἱ ἀ-
" σθενεῖς ξυγχωροῦσι.

ΜΗΛ. " [10] Ἧι μὲν δὴ νομίζο-

A Meliorum verò consessus respondit. MEL. Æquitas quidem, qua homines se mutuò verbis pacificis docent, [*& sui officij admonent à nobis*] non vituperatur: sed bellum, quod iam præsens est, nō autem futurum, ab hac re videtur differre. Videmus enim vos eorum, quæ dicentur, iudices venisse, & (vt verisimile est) huius colloquij exitū, si iure quidem [*vobis*] superiores fuerimus, & propterea [*vobis*] non cesserimus, bellum nobis allaturum: si verò [*verbis vestris ad imperata faciendū*] adducti fuerimus, seruitutem [*nobis allaturum videmus.*] ATH. Si igitur rerum futurarum suspiciones, aut aliquid aliud enumeraturi conuenistis [*potius,*] quam propter ea, quæ sunt præsentia, & quæ cernitis, de [*vestra*] ciuitatis salute consultaturi, finem dicēdi faciemus. MEL. Rationi quidem consentaneum, veniaque dignū est, homines, qui in huiusmodi rerum statu sunt constituti, in varias partes se vertere, & multa dicere, atque suspicari. Hic tamen conuentus institutus est de salute [*nostræ ciuitatis.*] Quare colloquium [*eo*] modò, quò [*nos ipsi*] prouocastis, si placet, fiat. ATH. Neque igitur nos ipsi speciosis nominibus vtentes longam, ac incredibilē orationem afferemus, vt probemus vel imperium iure partum à nobis obtineri, quòd Medum debellarimus, vel [*nos à vobis*] iniustè lacessitos, [*nostras iniurias*] nunc persequi. Neq; censemus vobis existimandum fore, vt dicendo nobis persuadeatis, vel vos nobiscū non militasse, quod essetis Lacedæmoniorum coloni, vel vos nullam iniuriam nobis fecisse. Sed [*potius petimus à vobis,*] vt ex ea opinione, quam vtrinq; animo verè concepimus [*inter nos*] ea transigantur, quæ fieri possunt, quia & vos, & nos æquè scimus, de iure quidem inter homines oratione tunc disceptari, quum par est necessitas, [*& quum certamen est inter homines conditione pares:*] illos verò, qui sunt potentiores, [*per vim*] facere quicquid possunt, & infirmiores concedere [*quicquid illi volunt, & imperata facere.*] MEL. Atqui vti-

[1] Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχ.] ἡ μὲν πρᾳότης τῶν λόγων οὐ ψέγεται ἐκ ταύτης ἡμῶν· μέμφονται αὐτοὺς ἡμῖν ἄριστα· τὰ δὲ καθ' ὅλου ἀλλήλοις ἄξιον τὰ πολέμου, τὰ δὲ πολεμικὰ πρὸς ἡμᾶς, οὐκ ἔτι συγγνωμονεῖται, καὶ δὲ ὅμοια οἷς λέγεται ποιεῖται. κριτὰς γὰρ ἥκειν τῶν λόγων ὧν λέγεται αὐτοί, καὶ γνώριμον ἡμῖν τὸ τέλος ἐκ τῆς κρίσεως, ὅτι νικῶντες μὲν ὑμᾶς τοῖς δικαίοις, καὶ διὰ τοῦτο μὴ θέλοντες προσχωρεῖν, εἰς πόλεμον εὐθὺς καταστησόμεθα· πεισθέντες δὲ ἴσως δικαιολογοῦσι ἡμῶν λεγόντων δουλείαν κατ' αὐτῶν καταψηφιούμεθα. [2] Τῶν λεχθησομένων] ὑπό τε ὑμῶν καὶ ἡμῶν δηλονότι. [3] Καὶ τὴν τελ.] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὁρῶμεν ἡμῖν δηλονότι. [4] Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων] εἰ μὲν ὑπονοήσοντες περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, συνεληλύθατε, ἢ ἄλλο τι σκεψόμενοι, καὶ μὴ περὶ σωτηρίας τῆς βουλευσόμενοι ἐκ τῶν παρόντων, παυσαίμεθα ἄν· εἰ δὲ περὶ τῆς δι-καιοσύνης συνεληλύθατε, λέγοιμεν ἄν. [5] Ἢ ἄλλο τι, ξυνήκετε] τὸ ἢ, ἀντὶ τοῦ ἀλλ'. [6] Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη] εἰκὸς ὑμᾶς, ἐν τοιούτῳ καθεστῶτας, ὅτι πολλὰ καὶ ἐπινοοῦντας καὶ λέγοντας τρέ-πεσθαι. ἐν τῷ συγγνωστῷ πρὸς ἡμᾶς ὑποπτεύουσιν. [7] Μετ' ὀνομ.] καλῶν] λέξεων εὐπρεπῶν. [8] Ἐπισταμένους πρὸς εἰδ.] ἐπιστα-μένους καὶ ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς. [9] Ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ] αἱ τοιαῦται λογισμοὶ (φασὶ) ὅτι τὸ δίκαιον ἐξετάζεται ὅταν ἴσοι ἰσχύϊ ὦσιν οἱ κρινόμενοι· ὅταν δὲ οἱ ἕτεροι περιέχωσι ἰσχύϊ, περιγίγνονται ταῦτα τὸ δυνατὸν, καὶ οἱ ἥττους ἐκ ἀνάγκης εἴκουσι. [10] Ἧι μὲν δὴ νομίζομέν γε] ἐπειδὴ ὑμεῖς ὦ Ἀθηναῖοι τὸ συμφέρον μᾶλλον ἀξιοῦτε σκοπεῖσθαι, νομίζομεν ἡμῖν συμφέρειν μὴ καταλύειν τὸ κοινὸν ἀγαθόν. τουτέστι, τὸ χρῆσθαι τοῖς ἐπιεικέσι χρηστῶς. δεῖ γὰρ τὸν κινδυνεύοντα καὶ προσήκοντα καὶ τὰ δίκαια νέμεσθαι, καὶ μᾶλλον τῆς φιλανθρωπίας, ἢ ὑπὸ τὸ πρὸς ἀκρίβειαν δικαίου τυγχάνειν τοὺς ἥττονας. ὃ δὴ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν, ὦ Ἀθηναῖοι. εἰ γὰρ δὴ μὴ προσδέχοιτο ἡμῖν, αὐτοί ποτε σφαλέντες ποτὲ παράδειγμα ταύτης τῆς δίκης γενήσεσθε. μεγάλως γὰρ ὑμᾶς οἱ νικήσαντες τιμωρήσονται καὶ αὐτοί, τοὺς περὶ ἡμᾶς χαλεποὺς γενομένους.

le censemus (necesse enim est [*nos quoque vtilitatis mentionem facere*,] quandoquidem vos ita præterita æquitate, sermonem de vtilitate instituistis) bonum, quod [*omnibus*] est commune, à nobis non euerti: sed [*oportet*] ei, qui semper in periculo versatur, res rationi consentaneas, & æquas esse, quin etiam [*oportet*] quemlibet, si quid [*alteri*] persuaserit, omisso summo iure, [*ex hac ratione, quam sequutus, cum altero ex æquo & bono egerit*,] fructum aliquem percipere. Hoc autem eò magis è re vestra futurum est, quo etiam maior, [*grauiorque*] pœna vos manet, si offenderitis, quæ cæteris [*mortalibus*] exemplo eritis. ATH. Nos verò nostri imperij etiam si deletum fuerit, finem non extimescimus. Neque enim qui aliis imperant, vt Lacedæmonij, ij [*sunt*] formidabiles victis. sed [*in præsentia*] cum Lacedæmoniis nullum nobis est certamen. at [*nunc illud scire volumus*,] an illi, qui aliquo in loco aliorum imperio [*antè*] paruerint, cùm ipsi [*eos postea*] aggressi fuerint, victoriam ab iis sint reportaturi, [*ac imperium in eos habituri*.] Sed hac quidem de re periclitari nobis permittatur. Illud verò declarabimus nos iam [*hic*] adesse tum propagandi nostri imperij gratia, tum vt de vestræ ciuitatis salute verba faciamus. Nam vobis quidē sine molestia, [*nullumq; negotium vobis facessentes*,] imperare volumus: sed tamen vos è vestra, nostraque re saluos esse [*cupimus*.] MEL. Sed qui fieri potest, vt ita nobis ex vsu sit, seruire, vt vobis, imperare? ATH. Quia vobis quidē côtinget, vt antequam [*malis*] extrema patiamini, imperata faciatis; nos verò vobis non interfectis, quæstum faciemus. MEL. Verùm nónne nos [*in vestram fidem ea conditione*] recipietis, vt ab armis abstineamus & pro hostibus, amici [*vtriúq;*] simus: neutris verò socij, [*ita vt neutros nostris auxiliis iuuemus*?] ATH. *Minimè*.] Neq; enim vestra inimicitia tantum detrimentū nobis affert quantū [*vestra amicitia. Nam*] amicitia quidem [*vestra*,] imbecillitatis [*nostræ*,] odium verò [*vestrum*] potentiæ [*nostræ*] manifestum argumentum [*erit*] illis, qui nostro imperio parent.

A μὴ γε χρήσιμον (ἀνάγκη γὰρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον λέγειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα καὶ δίκαια, καί τι καὶ [1]ἐντὸς τοῦ ἀκριβοῦς *πείσοντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἥσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ σφαλέντες ἂν, τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε. [2]Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυμοῦ-

B μεν τὴν τελευτήν. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσιν. ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγὼν, ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοί που [3]τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι. [4]ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν: [5]βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑ-

C μῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς [6]ἀμφοτέροις σωθῆναι. [7]Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι; [8]Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν, ὑπακοῦσαι ἂν γένοιτο· ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς, κερδαίνοιμεν ἄν. Ὥστε δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς, φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξοισθε; [9]Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν, ὅσον ἡ φιλία μὲν, ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος, δυνά-

D μεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον.

Marginalia: MEL. — ATH. — MEL. — ATH. — ATH.; [1] ἐκτὸς τοῦ ἀκριβοῦς. F.P.

[1] Σφαλέντες ἂν] τοῦ δικαίου. [2] Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας] ἀντὶ τοῦ καταλυθῆ (φασιν) οὐκ ἔτι τῆς ἡγεμονίας, οὐκ ἀθυμοῦμεν περὶ τῆς καθαιρέσεως. Λακεδαιμόνιοι γὰρ, καὶ πάντες οἱ ἄρχειν εἰωθότες ἑτέρων, οὐ χαλεπῶς τοῖς νικηθεῖσι προσφέρονται. ὥστε οὐ Λακεδαιμονίους δέδιμεν, ἀλλὰ τοὺς ὑπηκόους. οὗτοι γὰρ οὐκ εἰωθότες ἑτέρων ἄρχειν, ἐπειδὰν κρατήσωσι τῶν ἀρχόντων, ὠμότατα αὐτοῖς χρῶνται. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου ἐν ἀδήλῳ κείσθω ὅπως ποτὲ ἕξει. [3] Τῶν ἀρξάντων] τοῦ πολέμου δηλονότι. [4] Ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ] ὅτι δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ πάρεσμεν, τοῦτο δηλώσομεν. βουλόμεθα γὰρ ἄνευ πραγμάτων αὐτοὶ τῶν ὑμῶν ἄρξαι, καὶ ὑμᾶς σωθῆναι συμφερόντως καὶ ἡμῖν καὶ ὑμῖν. [5] Βουλόμενοι ἀπόνως μὲν] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι ἀποκρίνονται. [6] Ἀμφοτέροις] καὶ ἡμῖν καὶ ὑμῖν. [7] Καὶ πῶς χρήσιμον] πῶς (φασὶν) ὁμοίως χρήσιμον ὥσπερ ὑμῖν, ἄρξαι, οὕτως ἡμῖν, δουλεῦσαι; [8] Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα] ὅτι ὑμεῖς μὲν, ἂν εὐθὺς ὑπακούσητε, οὐδὲν δεινὸν πείσεσθε· ἡμεῖς δὲ, εἰ μὴ διαφθείρωμεν ὑμᾶς, ἕξομεν ὑμᾶς εἰς δέον χρῆσθαι. [9] Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς] ἐχθροὺς μὲν ὑμᾶς ἔχοντες, οὐδὲν βλαβησόμεθα, μᾶλλον δὲ ὠφελησόμεθα, τεκμήριον τῆς ἰσχύος ἡμῶν καὶ δυνάμεως τοῖς ἀρχομένοις παρέχοντες, τὸ ὑμᾶς καταδουλώσασθαι· εἰ δὲ φίλους ποιησόμεθα, διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ὑπὸ δρᾶσαι νομισθησόμεθα, ὡς φοβούμενοι ὑμᾶς.

ΜΗΛ. [1] Σκοπεῖσθε δ᾽ ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκὸς, ὥστε τούς τε μὴ προσήκοντας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ, καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασι; ΑΘ. [2] Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύναμιν δὲ, τοὺς μὲν, περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δὲ, φόβῳ οὐκ ἐπιέναι. ὥστε, ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἄρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, ἄλλως τε καὶ * [4] νησιῶται [3] ναυκρατόρων, καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες, εἰ μὴ περιγένοισθε. ΜΗΛ. [5] Ἐν δ᾽ ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες, τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνει καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. [6] ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, [7] πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, [8] ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες, ἡγήσωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; * [9] κἀν τούτῳ, τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι, ἄκοντας ἐπάγεσθε; ΑΘ. [10] Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡ-

Marg.: τῶν ναυκρατόρων

A MEL. Itane verò qui vestro imperio sunt subiecti perpendunt æquitatem, vt eodem loco habeant eos, qui nihil ad vos attinent, [*& in quos nullum habetis ius*,] quo eos, qui, cùm magna ex parte vestri coloni essent, & [*eorum*] nonnulli, [*à vobis*] defecissent, subacti fuerunt? ATH. [*Quidni?*] Neutris enim deesse putãt rationes, quibus suam causam tueantur: sed illos quidem, propter potentiam, [*quam habent*,] superstites, [*ac incolumes*] esse: nos verò, præ metu [*illos*] non aggredi. Quare præterquam quod imperium in plures obtinebimus, incolumitatem etiam [*maiorem*] nobis præbebitis, [*imperiũq; nostrum tutius præstabitis*,] si subacti fueritis, B præsertim cùm sitis insulani, & aliis, qui classe pollent, infirmiores, nisi [*seruitutis iugum, quod vobis imponere statuerunt, à vestris ceruicibus repellatis, atque*] superiores [*illis*] euadatis. MEL. In illa verò ratione, [*qua vobis suademus, vt ab illis subigẽdis abstineatis, in quos nullum ius habetis*,] nihil præsidij [*vobis ad res vestras firmius tutandas*] esse putatis? Oportet enim vicissim hic etiam (quemadmodum vos, qui ex iuris disceptatione nos extrusistis, [*nobis non permittentes, vt vobiscum iure disceptaremus, nobis*] suadetis, vt vestræ vtilitati morem geramus, [*vestrisq; cõ-* C *modis inseruiamus*,) *sic*] nos quoque, docendo vos id, quod nobis est vtile, si vobis etiam idem vtile esse contingat, operam dare, vt [*vobis*] persuadeamus, [*quod nobis vtile, commodumq; iudicamus, vt scilicet nullum negotiũ nobis facessatis.*] Quomodo enim hostes vobis nõ reddetis illos, quotquot in hoc bello neutras partes sequuntur, quum hæc, [*quæ per vim contra nos facitis*,] intuentes, [*atq; considerantes*] vos contra se quoque aliquando venturos existimabunt? Hac verò ratione, quid aliud [*facitis*,] quàm pristinos quidem hostes augetis, [*ac potentiores efficitis*] illos verò, qui ne vnquam quidem [*vobis hostes*] esse statuerãt, inuitos [*ad inimicitias suscipiendas*] impellitis? ATH. [*Hoc non timemus.*] Neque enim magis

---

[1] Σκοπεῖσθε δ᾽ ὑμῶν οὕτως] [illegible] τῶν ἀθηναίων ὅτι οἱ σύμμαχοι [illegible] ἡμῶν καταγνῶσιν), εἰ μήποτε ὑποφέροντες φασιν, οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν τῷ κρίνεσθαι εὔλογον εἶναι [illegible] καὶ ὁμοίως ἀξιοῦν καταδουλοῦσθαι τοὺς τὸ μηδὲν προσήκοντας ὑμῖν, ὥσπερ ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἀποίκους μὲν ὑμῶν ὄντας, ἀποστάντας δὲ, καὶ διὰ τοῦτο χειρωθέντας. [2] Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται] οἱ ὑπήκοοι ἡμῶν δικαιολογίας μὲν ὑπὸ τοὺς ἀμφοτέρους ἀποίκους ἀποστάντας οὔτε τοὺς μὴ προσήκοντας ἀπορεῖν ἡγοῦνται· τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ὑπὸ ἡμῶν, οὐχὶ διὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δι᾽ ἰσχὺν μένειν ἐλευθέρους, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς μὴ ἐπιέναι, οὐ διὰ δικαιοσύνην, ἀλλὰ φοβουμένους. ὥστε εἰ καταστραφείητε, οὐ μόνον ἡμῖν περιέσται τὸ πλεόνων ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλεια περιέσται, ὡς αἰεὶ μὴ καταφρονουμένοις ὑπὸ τῶν συμμάχων.
[3] Ἄλλως τε καὶ νησιῶται, ἰσχύοντες τῷ ναυτικῷ μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἤπειρον. [4] Νησιῶται] ἡ σύνταξις αὕτη, νησιῶται ὄντες, καὶ ἑτέρων ναυκρατόρων (οὕτω γὰρ χαρίεν δοκεῖ) ἀσθενέστεροι. τοῦτο δὲ περὶ τῶν ἀθηναίων [illegible] εἰρῆσθαι. καὶ γὰρ [illegible] αὐτοὶ περὶ σφᾶς αὐτῶν πρὸς τοὺς αὐτοὺς μηλίους λέγουσιν, οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς, τοὺς λακεδαιμονίους, ἐς νῆσον γε ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι. ναυκράτωρ δὲ, ὁ ναῦν κρατῶν, ὁ τῶν νεῶν κύριος ὤν. τοῦτο δὲ, ὅτι οἱ ἀθηναῖοι πάντων τῶν ἑλλήνων μάλιστα θαλαττοκράτορες ἦσαν. Æ. P.
[5] Ἐν δ᾽ ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν] ἐν δ᾽ ἐκείνῳ οὐχ ἡγεῖσθε ἀσφάλειαν εἶναι, ἐν τῷ μὴ καταστρέψασθαι τοὺς μὴ προσήκοντας καταστραφῆ[illegible] [illegible] δὲ γὰρ, ὡς περ ὑμεῖς, ἐκκρούσαντες ἡμᾶς τῆς δικαιολογίας, ἀξιοῦτε πείθειν ὑπακούειν ὑμῖν, [illegible] ὑμῶν αὐτῶν συμφέροντος, οὕτω καὶ ἡμᾶς περὶ τοῦ ἡμῖν αὐτοῖς λυσιτελοῦς πειρᾶσθαι διδάσκειν ὅτι καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ συμφέρει. τοῦτο δὲ, τὸ μὴ καταδουλώσασθαι τοὺς μὴ προσήκοντας. τοὺς γὰρ μηδετέροις ξυμμαχοῦντας πῶς οὐ ποιήσετε πολεμίους, ἐπειδὰν ἀποβλέψαντες εἰς τὴν γνώμην ὑμῶν, ὑποπτεύωσι καὶ αὐτοῖς ἐπιστρατεύσειν; κἀν τούτῳ τί ἄλλο ἢ καὶ τοὺς προόντας πολεμίους αὐξήσετε, καὶ τοὺς μὴ διανοηθέντας ὑμῖν τὴν ἀρχὴν πολεμεῖν, ἄκοντας αὐτὸ ποιεῖν αἰτιάσεσθε; [6] Ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι] μήτε τοῖς ἀθηναίοις, μήτε τοῖς λακεδαιμονίοις. [7] Πῶς οὐ πολεμώσεσθε] εἰς πόλεμον ἐμβαλεῖτε. [8] Ὅταν ἐς τάδε] τὰ ἡμέτερα [illegible]. [9] Κἀν τούτῳ] ἐν χρόνῳ, ἢ πράγματι, ἢ τόπῳ. ἀντὶ τοῦ, ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἢ ἐν δὲ τούτῳ τῷ τόπῳ. τούτῳ τῷ τρόπῳ. ἔστω δὲ τοιοῦτος, τί ἄλλο ποιεῖτε, ἢ τοὺς. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [10] Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τ.] οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἠπειρωτῶν ἡμῖν ἔσεσθαι πολεμίους. μὴ δεδιότες γὰρ ἡμᾶς, ὡς ἂν κατὰ γῆν οὐ μάχοιντο αὐτοῖς ἐπιστρατεύουσι, πολλὴν μέλλησιν τοῦ φυλάττεσθαι τε ἡμᾶς καὶ πολεμεῖν ποιήσουσι. τοὺς δὲ ἐν ταῖς νήσοις ἐλευθέρους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ὑπακούοντας μὲν ἤδη, διὰ δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης καὶ μὴ ἑκόντι ὑπακούειν, παροξυνομένους καὶ ταραττομένους, τούτους ἡγούμεθα, οἱ [illegible] ὑμᾶς ἐλευθέρους, ἐπαρθέντες ἀλογίστως, καὶ [illegible], αὐτούς τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον καταστήσειν.

pertimescen-

pertimescendos nobis existimamus illos, quicunq; vsquam continentem incolentes, propter libertatem, [*qua iampridem constanter fruuntur,*] à nobis accuratè sibi cauebunt. [*& à bello nobis inferendo abstinebūt, nullóq; bello à nobis lacessiti, libertatis studio, pacis commodis indulgebunt.*] Sed cùm insularum incolas, qui vsquam sunt, & qui nullius imperio parent, quemadmodum vos; [*qui insulam incolitis, & nullius imperio paretis,*] tum etiam illos, qui iam irritantur propter imperij necessitatem, [*qua à rerum dominis premuntur.*] Isti enim inconsultis affectibus plurimum indulgētes, & se ipsos, & nos in apertum periculum adducunt. MEL. Si igitur & vos, ne imperio spoliemini, & illi, qui [*vestro imperio*] seruiūt, vt [*seruitute*] liberentur, tantū discrimen adeunt; profectò nobis, qui adhuc liberi sumus, magno vitio, & ignauiæ detur, nisi prius omnia experiamur, quàm seruiamus. ATH. Nequaquam [*hoc facietis,*] si rectè consultaritis, [*rebusq; vestris prudēter prospexeritis.*] Neq; enim vobis ex æquo [*nobiscum*] est de strenuitate certamē, ne in dedecus incurratis, [*si nobis cesseritis:*] sed potius de salute [*vestra nunc instituta est*] cōsultatio, ne multo potentioribus resistatis. MEL. Sed [*probè*] scimus res bellicas interdum exitus habere magis communes, q̄ pro diuersa vtrorumq; multitudine. Et nobis, si statim quidem [*vobis*] cedamus, [*& deditionem faciamus,*] nullam [*salutis*] spem superesse, sed si tem [*strenuè*] geramus, [*vobisq; pro virili resistamus,*] spes [*est,*] fore, vt adhuc rectè stemus, [*nostraq; ciuitatis statum adhuc erectum, ac stantem retineamus.*] ATH. Spes verò, quæ periculi est solatium, illos quidem, qui in magna opum abundantia, ipsa vtuntur, [*ac nituntur,*] quamuis damno afficiat, non [*tamen funditus*] euertit. Ab illis verò, qui de summa suarum fortunarum aleam iaciunt, (nam [*spes*] naturâ est detrimētosa,) simul ac [*illi*] lapsi sunt, [*& cladem aliquam acceperunt,*] cognoscitur [*qualis sit, & quàm detrimentosa,*] nec [*vllum locum*] amplius relinquit, in quo quis [*sese continens*] ab ipsa cognita sibi caueat.

A μὲν τούτοις δεινοτέρους, ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες, [1] τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη [2] τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προῦπτον κίνδυνον καταστήσαιεν.

[3] Ἦ που ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε, μὴ παυθῆναι ἀρχῆς, καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη, ἀπαλλαγῆναι, τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται,
B ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία, μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι [4] ἐπεξελθεῖν.

[5] Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε. οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλή, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.

[6] Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν
C εἶξαι εὐθὺς, ἀνέλπιστον· μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

[7] Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων, καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν, οὐκ ἐλλείπει.

MEL.
A. Θ.
MEL.
A. Θ.
τῷ κιν- δύνῳ

[1] Τῷ ἐλευθέρῳ] ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῶν. [2] Τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ] τῇ ἀνάγκῃ τῆς ἀρχῆς. ἤγουν τῇ δουλείᾳ. [3] Ἦ που ἄρα, εἰ τοσαύτην] εἰ ὑμεῖς τε, ὦ Ἀθηναῖοι, σπουδὴν ποιεῖσθε πολλὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀφαιρεθῆναι τῆς ἡγεμονίας, καὶ οἱ δουλεύοντες ὑμῖν, ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς διακινδυνεύουσι. πῶς ἡμεῖς, οἱ ἔτι ἐλεύθεροι ὄντες, οὐκ ἂν κάκιστοι καὶ δειλότατοι εἴημεν, μὴ πάντα κίνδυνον ὑπομείναντες πρὸ τοῦ δουλεῦσαι; [4] Ἐπεξελθεῖν] εἰς τέλος ἐργάσασθαι. [5] Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε] ἐὰν σωφρόνως βουλεύησθε, οὐ καταστήσετε ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον. οὐ γὰρ περὶ ἀρετῆς ἀγωνίζεσθε. καὶ γὰρ ἥσσονες ἡμῶν ὄντες αἰσχρὸν ἡγήσεσθε τὸ αἰσχύνην ὀφλεῖν. περὶ δὲ σωτηρίας ὑμῖν ἡ βουλὴ πρόκειται· διὸ χρὴ μὴ ἀνθίστασθαι τοῖς πολλῷ κρείττοσιν. [6] Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων] ὀρθῶς ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων τύχῃ μᾶλλον ἢ πλήθους ὑπεροχῇ κρινόμενα πολλάκις ἤ, καὶ ὅτι γιγνώσκομεν, ὅτι τὸ μὲν εὐθὺς εἶξαι, οὐδεμίαν ἐλπίδα ἐλευθερίας ἔχει· ἐν δὲ τῷ ἀνθίστασθαι, ἐλπίς τις ὑπολείπεται τοῦ κατορθῶσαι ὀρθῶς. [7] Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα] τοὺς ἐν κινδύνῳ καθεστῶτας αὐτὸ μόνον παραμυθεῖν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν δυνάμει τυγχάνοντας, κἂν σφαλῇ ποτε ἡ ἐλπίς, οὐ καταλύει παντελῶς, διὰ τὸ ὑπολείπεσθαι δύναμιν αὐτοῖς· οἱ δὲ περὶ πάντων ὧν ἔχουσιν ἀγωνιζόμενοι ἐπ' ἀδήλῳ ἐλπίδι, ἐπειδὰν ἡ ἐλπὶς σφαλῇ, ἅμα τε ἔγνωσαν ὅτι ἐσφάλησαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὑπολείπεται ἐν ᾧ γνωρίσαντες τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐλπίδος, ἐπιφυλάξονται. ὑμεῖς, ὦ Μήλιοι, ἀσθενεῖς ὄντες, καὶ μηδεμιᾷ μάχῃ ἐξαρκέσαι δυνάμενοι, μὴ πάθητε, τῇ ἐλπίδι πιστεύσαντες μηδὲ τοῖς πολλοῖς ὁμοιωθῆτε, οἳ δυνάμενοι σώζεσθαι, ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν φανερῶν ἐλπίδων καταλειφθῶσιν, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καταφεύγουσι, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς δηλαδή, καὶ ὅσα τοιαῦτα λυμαίνεται ἀνθρώπους, ἐν ἐλπίδι ποιοῦντες. Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα. τὸ ἐλπὶς κινδύνῳ παραμύθιον, σφόδρα βραχέως εἴρηται. τὸ δέ, δάπανος γὰρ (τουτέστι δαπανηρὸν) ἡ ἐλπίς, καὶ αὐτὸ μὲν βραχύ, δύναται δὲ τοιοῦτόν τι, ὅτι οἱ ἐλπίζοντες τινὸς τεύξεσθαι, πολλὰ προσδαπανῶσι καὶ προσαναλίσκουσι. τὸ δὲ ἐπὶ ῥοπῆς, καθὰ καὶ τὸ παροιμιακὸν Ὁμηρικὸν δηλοῦν, – ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς: τουτέστι, μιᾷ μάχῃ μόγις ἐξαρκεῖν δυνάμενοι. ἔνιοι δὲ ἀπὸ τοῦ ῥοπῇ καὶ [illegible] αἰτιολογοῦσι τὸ ὄνομα φασὶ ποιεῖσθαι.

" ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, A
" μὴ βούλησθε παθεῖν· [1] μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς
" πολλοῖς, [2] οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζε-
" σθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλείπω-
" σιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς κα-
" θίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς, καὶ ὅσα
" τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται. [3] Χα- ΜΗΛ.
" λεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς (εὖ ἴστε) νομίζομεν πρὸς
" δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην,
" εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ
" πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐ- B
" λασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστά-
" μεθα· τῆς δὲ δυνάμεως [4] τῷ ἐλλείποντι, τὴν
" Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσε-
" σθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν καὶ εἰ μὴ τοῦ ἄλλου, τῆς
" γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οὐ
" παντάπασιν οὕτως ἀλόγως [5] θρασυνόμεθα.
ΑΘ. " Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ'
" ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω
" τῆς ἀνθρωπείας. * τῶν μὲν, [6] ἐς τὸ θεῖον νομί-
" σεως, τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως, δι- C
" καιοῦμεν ἢ πράσσομεν. [7] ἡγούμεθα γὰρ τό,
" τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ
" παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας οὗ ἂν κρα-
" τῇ ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον, οὔ-
" τε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι, ὄντα δὲ παρα-
" λαβόντες, καὶ ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες,
" χρώμεθα αὐτῷ· εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν, καὶ ἄλ-
" λους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους,
" δρῶντας ἂν ταὐτό. [8] καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον, οὕτως
" ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι. D

Margin: * τ. τῶν μὲ ἐς τό. F.P. — γρ. τῷ

Quare vos, qui infirmi estis, & in vnico [*rerum*] momento, [*summoq; discrimine*] positi, hoc ne vobis accidat diligẽter cauete. Neque plerisq; similes esse [*velitis*,] qui, cùm humanis subsidiis conseruandæ salutis facultas adhuc ipsis detur, postquam certa spes ipsos [*ab hoste*] pressos destituit, ad incertam cõfugiunt, [*ad*] diuinationem [*videlicet*,] ac oracula, & [*ad alia*] huiusmodi, quæ [*mortales inani fretos*] spe perdũt. MEL. Nos etiam (hoc probè sciatis) arduum quidem esse ducimus & cum vestra potentia, & cum fortuna certare, si nõ ex æquo [*certamen nobis vobiscum*] est futurum. Veruntamen, quod ad fortunam quidem attinet, nos non inferiores futuros, Deo fauente, confidimus: quia insontes [*vobis*] haud iustè nos inuadẽtibus obsistimus. Quod verò attinet ad [*nostra*] potentiæ tenuitatem, [*confidimus*] Lacedæmoniorũ societatem nobis adfuturam, quæ si nulla alia re, saltem cognatione, & pudore adducta [*nobis*] opem ferre cogetur. Quare non penitus temerè, [*ac inconsultè*] sic audaces sumus. ATHEN. Ne nos quidem beneuolentiam deorum nobis defuturam arbitramur. Nihil enim facimus præter ritus, quibus homines in cultu Deorum vti solẽt, aut [*quicquam à vobis*] postulamus [*præter ipsorum hominum*] voluntatem erga se ipsos: [*sed à vobis petimus, quod quilibet alij homines potentiores ab infirmioribus petere, sibique præstari volunt.*] Nam opinione [*iam recepta*] existimamus & Deos, & homines naturæ necessitate haud dubiè semper illi imperare, quem in sua potestate tenent. Hanc autem legem nos neque tulimus, neque ea lata primi vsi sumus: sed iam receptam, [*à maioribus*] accepimus, ac vsurpamus, perpetuam futuram, [*posteris*] relicturi. Nam persuasum habemus vos quoque, cæterosque, si eadem, qua nos, potentia præditi essetis, idem esse facturos. Quod igitur ad Deos quidem attinet, sic, vt est verisimile, non extimescimus, ne [*vobis*] inferiores futuri simus.

---

[1] Μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς] τοῖς ἀπαιδεύτοις. [2] Οἷς παρὸν ἀνθρωπείως] κατὰ τὸ ἐφικόμενον τῆς ἀνθρωπείας φύσεως. [3] Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς] τὸ ἑξῆς, πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην ἀγωνίζεσθαι. τὸ δὲ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ὅτι πρὸς ἀνίσους τε καὶ τύχην καὶ δύναμιν τὴν ὑμετέραν ἀγωνιζόμεθα. [4] Τῷ ἐλλείποντι] τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. [5] Θρασυνόμεθα] ἤγουν αὐθαδιαζόμεθα. [6] Ἐς τὸ θεῖον νομίσεως] νομίσεως μὲν ἐστι διὰ τὰ νενομισμένα· εἰς σφᾶς δὲ αὐτοὺς βουλήσεως, τῆς εἰς ἀνθρώπους δηλονότι προαιρέσεως. [7] Ἡγούμεθα γὰρ τό, τε θεῖον] ὁ νοῦς, οὐκ ἐλαττωθησόμεθα εὐμενεῖς ἡμῖν ἔσεσθαι τοὺς θεοὺς ἤπερ ὑμῖν. οὐδὲν γὰρ ἔξω πράττομεν τῶν νενομισμένων περὶ τοὺς θεούς, οὔτε τῶν πρὸς ἀνθρώπους δικαίων. τό, τε γὰρ θεῖον θεραπεύομεν κατὰ τὸ κοινὸν πάντων ἀνθρώπων ἔθος, τούς τε ἀνθρώπους ἡγούμεθα φύσει γεγενῆσθαι πρὸς τὸ ἄρχειν ὧν κρατοῦσιν. ὥστε οὔτε αὐτοὶ νομοθετήσαντες περὶ τοῦ ἄρχειν, οὔτε κειμένῳ νόμῳ πρῶτοι χρησάμενοι, παραλαβόντες δὲ τοῦτο, καὶ ὡς ἔτι καταλείψοντες, ἄρχομεν ὧν ἂν κρατήσωμεν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς, καὶ ἄλλος ὁστισοῦν ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει γενόμενος ἡμῖν, τὸ αὐτὸ ἂν ἐπράξατε. [8] Καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον, οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι] ὥστε οὐ διὰ ταῦτα φοβούμεθα ἔλαττον ὑμῶν εὐμενὲς ἕξειν τὸ θεῖον. ὅτι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους δοκεῖτε βοηθήσειν ὑμῖν, αἰσχρὸν νομίζοντας περιιδεῖν τοὺς ἀποίκους πολεμουμένους, τὸ μὲν ὑμῶν μακαρίζομεν ἀπειρόκακον, τὸ δὲ ἄφρον οὐ ζηλοῦμεν. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς μὲν ἀλλήλους καὶ τὴν κοινὴν πολιτείαν, τὰ πλεῖστα μετ' ἀρετῆς πράττουσι· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὅπως ἔχουσι, μάλιστα ἄν τις ὑμῖν ἐν βραχεῖ δηλώσειεν. καίτοι πολλὰ εἰπεῖν ἔχοι, ὅτι πάντων ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν ἐπιφανέστατα, Λακεδαιμόνιοι ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ξυναλλαγῇ, τὰ μὲν ἑαυτοῖς ἡδέα, ταῦτα καὶ καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ συμφέροντα αὐτοῖς, καὶ μὴ δίκαια. ὥστε οὐκ ἔστιν ἀλόγως διαγινώσκειν περὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν, προσδεχομένων τὴν παρ' ἐκείνων βοήθειαν.

Quod verò pertinet ad opinionem, quam de Lacedæmoniis habetis, qua freti confiditis eos pudore adductos opem vobis laturos, vestram quidem simplicitatem laudamus: sed [*vestram*] stultitiam non probamus. Lacedæmonij enim erga se quidem ipsos, & in domesticis institutis, virtute plurimum vtuntur. erga alios verò quales se præstent, quamuis multa quis commemorare possit: illud tamé in summa paucis declarare poterit, eos omnium, quos nouerimus, res quidem iucũdas pro honestis, res verò vtiles pro iustis habere, [*& honestatẽ in voluptate, æquitatem in vtilitate ponere.*] Quamobrẽ huiusmodi mẽs, [*& consiliũ*] pro vestra inconsulta salute nõ facit. MEL. Nos verò ob hoc ipsum iam vel maximè ipsos propter suam vtilitatem confidimus nolle proditis Meliis, qui sunt [*ipsorum*] coloni, à Græcis quidem amicis infidos haberi, hostibus verò vtiles esse. ATH. Ergo vtilitatẽ quidem à periculis abesse, æquitatem verò, & honestatẽ, si ei opera detur, cum periculis coniunctam esse putatis. Quod [*id est, quæ pericula,*] Lacedæmonij [*omnium*] minimè [*pro aliis adire*] plerunque audent. MEL. Imò verò existimamus ipsos nostri causa [*ea*] facilius pericula suscepturos, & existimaturos [*nos esse amicos erga se*] constãtiores, quam erga alios, quoad bella quidem gerenda, Peloponeso propinquiores sumus, ob animorum verò cõiunctionem à [*nostra*] cognatione manantem, fideliores, quam alij, [*erga ipsos*] sumus. ATH. At illi, qui suppetias laturi sunt, non in beneuolentia eorum à quibus euocati fuerint, sed in ea potentia, qua quis ad res gerendas [*cæteris*] est instructior, suæ salutis præsidium collocant. Quod Lacedæmonij vel multo magis quã cæteri spectare solent. Nam propter apparatus domestici diffidentiam, vel finitimos cum magnis sociorum copiis inuadunt. Quare non est verisimile ipsos in insulam saltem, nobis maris imperium obtinentibus, traiecturos.

A τῆς δὲ ἐς λακεδαιμονίους δόξης, * [1]ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον, οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα, πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλιστ' ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν, τὰ μὲν ἡδέα, καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα, δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς B ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας *[2]ἡ τοιαύτη διάνοια. [3]Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, μηλίους ἀποίκους ὄντας, μὴ βουλήσεσθαι προδόντας, τοῖς μὲν εὔνοις τῶν ἑλλήνων, ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους. [4]Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν, μετ' ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν, μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· ὃ λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

C [5]Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ' ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτοὺς, καὶ βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν, *[6]ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα, τῆς πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑτέρων ἐσμέν.

[7]Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ. ὃ λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι. τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ, D καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται. ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν **ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.

ΜΗΛ.

ΑΘ. ἢ Οὔκουν

ΜΗΛ.

ΑΘ.

γρ. ναυκρατόρων

* [1]Ἣν διὰ τὸ, δι' ἣν, ἢ. Æ. P. * [2]Ἡ τοιαύτη διάνοια] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. Æ. P. [3]Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο] [illegible] [4]Οὐκοῦν [illegible] [5]Ἀλλὰ καὶ [illegible]

* [6]Ὅσῳ] [illegible] Æ. P.
[7]Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις] [illegible]

ΜΗΛ. [1] Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· [2] πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων, ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπῆλθε. καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

ΑΘ. [3] * [4] Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν, ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσεσθαι, οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι· ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα, ἐλπιζόμενα μέλλεται· τὰ δ' ὑπάρχοντα, βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς, ἄλλο τι τῶνδε [5] σωφρονέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. [6] [7] πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται, τὸ αἰσχρὸν καλούμενον, ὀνόματος [8] ἐπαγωγοῦ δυνάμει, ἐπεσπάσατο ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας περιπεσεῖν, καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἢ τύχης προσλαβεῖν.

MEL. Atqui Lacedæmonij vel alios mittere potuerunt, [*nisi ipsimet auxilio nobis venire voluerint.*] Ingens autem est Creticum pelagus, in quo illi, qui maris imperium tenēt, difficilius [*eos, qui subsidio nobis veniunt,*] intercipere, quam illi, qui clàm [*ad opem nobis ferendam*] venire voluerint, saluti suæ consulere poterunt. Et, si hoc assequi nequeant, arma conuertent in vestrū agrum, & in reliquos [*vestros*] socios, quos Bratidas non inuasit. Itaque non pro alieno potius, quàm pro vestro ipsorum, ac sociorum agro labor vobis erit subeundus. ATH. Vbi verò aliquid horum, [*quæ vrbibus obsessis, ac expugnatis accidere solent,*] vobis quoq; contigerit, tūc vestro malo docti cognoscetis, Athenieñses propter aliorum metum a nulla obsidione vnquam recessisse. Animaduertimus autem vos, quamuis de salute vestra vos consultaturos dixeritis, nullam tamen in tanto sermone mentionem vllius rei fecisse, qua homines freti se seruatum iri arbitrentur. Sed ea quidem, in quibus firmissimum vestræ salutis præsidium collocatis, sperantur fore, [*& incerta spe nituntur.*] Opes verò præsentes, [*quas habetis,*] sunt paruæ ad vos tutandos aduersus opes iam [*vobis*] oppositas. Quapropter magnā declaratis amentiā, nisi, nobis semotis, aliquid aliud his prudētius adhuc decernatis. Nam ad vereccūdiā, quę in fœdis, ac apertis periculis homines plerunq; perdit, nequaquā iam vos cōuertetis. Multos enim, quāuis adhuc manifestè cernerent [*mala,*] in quæ ferebantur, tamen ea, quæ turpitudo vocatur, vi nominis animos allicientis, verbo superatos, [*& speciosis, ac fallacibus nominum lenociniis captos, ad se sic*] attraxit, vt re ipsa [*illi*] sua spōte in grauissimas calamitates inciderint, & dedecus turpius propter [*suā*] stultitiā [*potius,*] quam [*propter*] fortunā acceperint,

---

[1] Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι] ἀλλὰ εἰ καὶ αὐτοὶ [illegible], ἔχουσί γε συμμάχους ἄλλους ἡμῖν πέμψαι βοηθούς.
[2] Πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος] μεγάλου τε ὄντος τοῦ Κρητικοῦ πελάγους, δι' οὗ πέμψονται τὴν βοήθειαν. μᾶλλον γὰρ οἱ πεμφθέντες δυνήσονται, λαθόντες ὑμᾶς θαλασσοκρατοῦντας, σωθῆναι πρὸς ἡμᾶς, ἤπερ ὑμεῖς οἱ κρατοῦντες τῆς θαλάσσης, συλλαβεῖν αὐτούς. εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, τὴν γῆν ὑμῶν δῃώσουσι, καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ὅσους Βρασίδας οὐκ ἐπῆλθε, χειρώσονται· ὥστε ὑμῖν οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων καὶ τῆς ὑμετέρας. [3] Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις] τούτων μὲν καὶ ὑμεῖς πεπείρασθε, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμονές ἐστε ὅτι οὐδέποτε Ἀθηναῖοι, πολιορκοῦντές τινας, ἀπεχώρησαν διὰ τὸ φοβηθῆναι περὶ τῶν συμμάχων, ἢ περὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. ἐκεῖνο δὲ ἐνθυμούμεθα, ὅτι περὶ σωτηρίας βουλευόμενοι, οὐδὲν ἐν τοσούτοις λόγοις εἰρήκατε σωτήριον, [illegible] ὅτι δύνασθε σώζεσθαι. ἀλλὰ τὰ μὲν ἰσχυρότερα ὑμῶν, ἐλπίδες εἰσὶ μόνον· [illegible]

[illegible] τῆς ἀπατηλῆς τοῦ ὀνόματος (τουτέστι τὸ [illegible]) καλουμένης αἰσχύνης. [illegible] συμφοραῖς μεγίσταις περιέπεσον, καὶ αἰσχύνην μείζονα προσέλαβον [illegible] ὑμεῖς οὖν φυλάξασθε [illegible] αἰσχύνην [illegible] βουλεύσεσθε· καὶ μὴ ἀπρεπὲς ἡγήσασθε [illegible] καὶ προκαλουμένῃ ὑμᾶς ἐπὶ μετρίοις, ὥστε συμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμετέραν γῆν ὑποτελῆ· [illegible] πολεμεῖν, ἢ ζῆν ἀσφαλῶς, μὴ τὸ χεῖρον [illegible]. ὅσοι γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἴσοις μὴ [illegible], τοῖς δὲ κρείττοσιν [illegible], τοῖς δὲ ἥττοσι μετρίως προσφέρονται, οὗτοι μάλιστα [illegible]. βουλεύσασθε οὖν [illegible] καὶ πολλάκις [illegible] λάβετε ὅτι περὶ [illegible], μιᾶς οὔσης, [illegible] ἐν μιᾷ βουλῇ [illegible]. * [4] Τούτων] τῶν κακῶν δηλονότι, τῶν τῆς [illegible]. ΑΕ. Ρ.
[5] Σωφρονέστερον] φρονιμώτερον. [6] Πολλοῖς γὰρ προορωμένοις] φανερῶς βλέπουσιν. * [7] Πολλοῖς γὰρ] [illegible]. ΑΕ. Ρ. [8] Ἐπαγωγοῦ] ἐπισπαστικοῦ.

Quod

Quod vos, si rectè consultaueritis, cauebitis. Nec indecorum censebitis potentissimæ ciuitati cedere, quæ commodis conditionibus [*vos ad deditionem faciendam prouocat,*] vt socij sitis, & vestrum [*agrum*] retinentes, tributum pendatis, neve, belli, & incolumitatis optione [*vobis*] data, contentionis studio deteriora sequamini. Nā qui paribus quidem non cedunt, erga superiores verò rectè se gerunt, [*iisq; cedunt,*] & inferiorib. se moderatos præbent, ij diutissimè stare, [*& rem felicißimè gerere*] possunt. Considerate igitur nobis etiam semotis, & sæpius vobiscum cogitate vos de patria consultare, quæ in hac vna, & ex hac vna consultatione vel felix vel infelix est futura. Posthæc Athenienses quidem ex colloquio discesserūt. MELII verò cum [*secreto*] soli remansissent, postquam ipsis eadem, quæ [*antè*] dixerant, visa sunt, hæc [*ipsi*] responderūt: Nobis verò, Athenienses, neque aliud, quàm paulo antè [*visum est, nunc*] videtur: neq; breui temporis spatio vrbi, quæ iam per septingentos annos habitatur, libertatem eripiemus: sed tum fortuna, quæ diuinitus eam huc vsque cōseruauit, tum humanis auxiliis, & Lacedæmoniorum [*ope*] freti, nostram salutem tueri conabimur. Vos tamen [*his conditionibus*] prouocamus, vt amici quidē [*vtrisque*] simus, hostes verò neutris; vtque fœderibus initis, quæ vtrisque commoda videbuntur, ex agro nostro discedatis. Melij igitur hæc responsa dederunt. ATHENIENSES verò, cùm è colloquio iam digrederentur, dixerunt: Enimuerò vos soli [*omnium,*] vt nobis videmini, his [*vestris*] consiliis, res quidem futuras, [*quarum exitus est incertus,*] certiores [*esse*] iudicatis, quam quæ cernuntur, [*& quæ certa sunt,*] res verò occultas, [*quarum euentus est incertus,*] quòd [*eas*] cupiatis, vt præsentes iam spectatis. Et quia Lacedæmoniis, & fortunæ, & spei iam plurimum vos ipsos permisistis, & [*bis nimium*] confiditis plurimum etiam labemini, [*grauißimamque cladem accipietis.*] Atque Atheniensium quidem legati ad castra redierunt. Ipsorum verò duces cùm Melij nullo modo morem ipsis gerere vellent, ad bellum continuò se conuerterunt, & [*opus*] inter ciuitates partiti, Melios vallo circumdederunt.

A ὃ ὑμεῖς, ἢν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε. καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι, μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελῆ· καὶ δοθείσης αἱρέσεως πολέμου πέρι, καὶ ἀσφαλείας, μὴ τὰ χείρω φιλονεικῆσαι. ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς [1] προσφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους [2] μέτριοί εἰσι, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν, καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, *[3] ἣν μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν, τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν, ἔσται. Καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων· οἱ δὲ μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς *[4] παραπλήσια, καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε, Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ ἀθηναῖοι. [5] οὔτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως, ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης, τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε μέχρι τοῦδε σωζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ λακεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες, πειρασόμεθα σώζεσθαι. προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι, σπονδὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις. Οἱ μὲν δὴ μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο, οἱ δὲ ἀθηναῖοι, διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων, ἔφασαν, Ἀλλ' οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν D βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων σαφέστερα κρίνετε, [6] τὰ δὲ ἀφανῆ, τῷ βούλεσθαι, [7] ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε· καὶ λακεδαιμονίοις, καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεῖστον δὴ [8] παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες, πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε. Καὶ οἱ μὲν ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στράτευμα. οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτράποντο, καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς μηλίους.

γρ. ὑποτελεῖς.

MHΛ.

AΘ.

[1] Προσφέρονται] ὁμιλοῦσι. [2] Μέτριοί εἰσι] δίκαιοι. [3] Ἣν μιᾶς] * γρ. ἡ μιᾶς πέρι, καὶ ἐς μίαν βουλὴν, τυχοῦσά τε, καὶ μὴ κατορθώσασα, ἔσται. F.P. [4] Παραπλήσια] * γρ. παραπλήσια, καὶ ἔλεγον. αἱ ἢ τῶν γρ. ὡς ἔλεγον. F.P. [5] Οὔτε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια] ὅτι ἔτη ἑπτακόσια Μῆλος ἡ νῆσος ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐλευθέρως οἰκηθεῖσα, ὕστερον ὑπὸ ἀθηναίων ἐπὶ δουλείᾳ ἐξεπολιορκήθη. [6] Τὰ δὲ ἀφανῆ. τῷ βούλεσθαι] τὰ δὲ ἄδηλα, διὰ τὸ βούλεσθαι, οὕτως ἔχειν ἐστὲ καθορᾶν τὰ παρόντα καὶ γιγνόμενα θεᾶσθε. [7] Ὡς γιγνόμενα] ὁρώμενα. ἐνεργούμενα. [8] Παραβεβλημένοι] προβέβλημα αὐτοὺς καὶ ἔρυμα ἔχοντες.

καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι, παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον. Καὶ Ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ λοχισθέντες ὑπό τε τῶν Φλιασίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ Λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ, τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ' ὡς ἀφέντες, ἐπολέμουν B αὐτοῖς· ἐκήρυξαν δὲ, εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν Ἀθηναίους λήιζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσύχαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες νυκτὸς, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν, καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήσιμα, ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι [1] ἄμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. C

γρ. ἐπεσενεγκάμενοι

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, μελλήσαντες ἐς τὴν Ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ Ἀργεῖοι * [2] διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν, τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες, τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ' αὐτοὺς καὶ διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον τῶν Ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα D ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ * [4] προδοσίας τινὸς, ἀφ' ἑαυτῶν ξυνεχώρησαν τοῖς Ἀθηναίοις, [5] ὥστ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν· τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ᾤκησαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

A Posthęc Athenienses pręsidio cùm ex suis, tum ex sociorum copiis, & a mari, & a terra, [*illic*] relicto, cum maiore copiarũ parte domum redierunt. Sub idem tempus Argiui irruptione in [*agrum*] Phliasium facta, & à Phliasiis, & à suis exulibus per insidias excepti, circiter octoginta perierunt. Et Athenienses, qui Pyli erant, magnam Lacedæmoniorum prædam ceperunt. Lacedæmonij verò, ne sic quidem propterea solutis fœderibus, bellum ipsis fecerunt. Edicto autem permiserunt cuilibet de suis, vt prædam ex Atheniensium finib. ageret. Et Corinthij quidem priuatarum quarundam controuersiarum causa bellum Atheniensibus intulerũt. Cæteri verò Peloponnesij quiescebant, [*& ab armis abstinebant.*] Melij quoq; munitionis ab Atheniensibus extructę partem, quæ forum spectabat, ceperunt, [*eam*] aggressi noctu, & [*nonnullos*] viros interfecerũt, & frumentum, aliumq; commeatũ pecunia comparatũ quam plurimum potuerunt [*in vrbem*] importarunt, & cùm [*in eam*] se recepissent, quiescebãt, [*& ab eruptionibus in hostem faciẽdis sibi temperabant.*] Et Athenienses postea diligentiùs excubias agebant. Et hæc æstas excessit. Insequentis hyemis initio, Lacedæmonij copias in [*agrum*] Argiuum educere statuerãt: sed cùm in ipsis finibus sacrificium pro transitu fecissent, nec litare potuissent, [*domum*] reuerterũt. Argiui verò quòd illi in suum agrũ inuadere statuissent, nonnullos, qui in vrbe erant, suspectos habuerunt. & eorum alios quidem comprehenderunt, alij verò ex ipsorum manibus elapsi profugerunt. Sub idem quoque tempus Melij rursus Atheniensium munitionem ab alia parte aggressi, vbi non multi custodes aderant, [*eam partem*] ceperunt. Cùm autem mox, post has res gestas, alius exercitus Athenis venisset, cui præerat Philocrates Demeæ [*filius,*] cumq; [*Melij*] graui obsidione iã premerentur, quadam etiam proditione à quibusdam ipsorum ciuibus facta, Atheniensibus sese dediderunt, ea conditione vt ipsi [*Athenienses*] de se [*arbitratu suo*] statuerent. Illi verò, Meliorum quoscunq; puberes ceperunt, [*omnes*] interfecerunt, pueros, & fœminas in seruitutem abstraxerunt, & vrbem ipsi incoluerunt, postea quingentis colonis [*eò*] missis.

---

[1] Ἄμεινον τὴν φυλακὴν] τὴν μᾶλλον. * [2] Διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν] τῆς στρατείας δηλονότι. τουτέστιν, ὅτι ἐς τὴν Ἀργείαν γῆν στρατεύειν ἔμελλον, φρουρεῖν διενοοῦντο. Æ. P. [3] Ἤδη πολιορκούμενοι] οἱ Μήλιοι. * [4] Προδοσίας τινὸς, ἀφ' ἑαυτῶν] [illegible] καλῶς κεῖται μετὰ τὸ τινὸς, ὁ νοῦς οὗτος ἐστιν, οἱ Μήλιοι [illegible] ἑκόντες ξυνεχώρησαν, ἐλπίζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἑαυτοῖς πρᾳοτέρους [illegible] ἑαυτῶν, [illegible] Μηλίων, ὑπὸ τινῶν τῶν Μηλίων γενομένης προδοσίας τινὸς [illegible] δὴ ἅπαντες [illegible] ξυνεχώρησαν, [illegible] Æ. P. [5] Ὥστ' ἐκείνους] τοὺς Ἀθηναίους.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΕΚΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER sextus.

Hac eadem hyeme Athenienses cum maiori apparatu, quam [erat is, quem] cū Lachete, & Eurymedonte [miserant,] rursus in Siciliā nauigare, eamque, si possent, subigere decreuerunt. Nam ipsorum pleriq; ignari erant, & magnitudinis illius insulæ, & multitudinis tum Græcorum, tum barbarorum in [ea] habitātium. Et [ignorabant] se suscipere bellū haud multo minus, quam [erat illud,] quod aduersus Peloponnesios [susceperant.] Nam Siciliæ ambitus est non multo minor, quàm octo dierum, naui onerariæ circumuectæ. Quamuis autē tanta sit, [tamen tantum] viginti stadiorum ad summū maritimo spacio [à continente] discluditur, ne sit continens. Sic autem antiquitus habitata fuit, ac tot gētes in vniuersum [eam] tenuerunt, [quot hic commemorabo.] Antiquissimi quidem in quadam illius regionis parte ferūtur habitasse Cyclopes, atque Læstrygones: quorum ego neq; genus, neq; [locum,] vnde venerint, neq; quò abierint dicere habeo. Sufficiant autē ea, quæ a poëtis dicta sunt, & quæ vnusquisq; de ipsis sentit. Sicani verò post ipsos primi sedes [hic] posuisse putantur, & (vt ipsi quidē prædicant) vel priores, [& ante Cyclopes, & Læstrygonas hîc habitauerūt,] quòd essent indigenæ. Sed (vt veritas comperitur) cùm Iberi essent, & à Sicano Iberiæ flumine, [cuius erant accolæ,] à Ligybus expulsi, [in Siciliam iuerunt.] Et hæc insula tunc ab ipsis Sicania vocabatur, cùm prius Trinacria nominaretur. Et nunc etiam Siciliæ partes ad occasum vergentes incolunt. Ilio autem capto quidam Troiani, qui Achæos effugerant, nauibus ad Siciliam appulerunt:

A Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος, ἐπὶ σικελίαν πλεύσαντες, καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο· ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου, καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι [1] ὑποδεέστερον πόλεμον αἰρήσοιντο ἢ τὸν πρὸς B πελοποννησίους. σικελίας γὰρ περίπλους μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ πολλῷ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν. καὶ τοσαύτη οὖσα, [2] ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται, τὸ μὴ ἤπειρος οὖσα. ᾠκίσθη δὲ ὧδε τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας κύκλωπες καὶ λαιστρυγόνες οἰκῆσαι. ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὁπόθεν εἰσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν. [3] ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται, καὶ C ὡς ἕκαστός πῃ γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, [4] καὶ πρότεροι, διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι· ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, [5] ἴβηρες ὄντες, καὶ ἀπὸ τοῦ σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν ἰβηρίᾳ [6] ὑπὸ λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον τρινακρία καλουμένη. οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν [7] τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς σικελίας. ἰλίου δὲ ἁλισκομένου, τῶν τρώων τινὲς διαφυγόντες ἀχαιοὺς, D πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν σικελίαν·

τῷ ἐν εἰκοσι σταδίοις τῆς θαλ.

[1] Ὑποδεέστερον πόλεμον αἰρήσοιντο] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἄπειροι ὄντες. [2] Ἐν εἴκοσι σταδίοις] γράφεται, ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ. [illegible] [3] Ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται] περὶ τῶν παρ' Ὁμήρῳ κυκλώπων καὶ λαιστρυγόνων, ἐν τῇ σικελίας φασί. [4] Καὶ πρότεροι] τῶν λαιστρυγόνων. [5] Ἴβηρες ὄντες] ἰβήρων ἄποικοι οἱ σικανοί. [6] Ὑπὸ λιγύων ἀναστάντες] ἤγουν, μεταναστάντες [illegible] γεγονότες. [7] Τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς σικ.] ἤγουν, πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς σικελίας.

καὶ ὅμοροι τοῖς σικανοῖς οἰκήσαντες, ξύμπαντες μὲν ἔλυμοι ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν ἔρυξ τε καὶ ἔγεστα. προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ τροίας, τότε χειμῶνι ἐς λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. σικελοὶ δ' ἐξ ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ᾤκουν) διέβησαν ἐς σικελίαν, φεύγοντες ὀπικούς, ὡς μὲν εἰκὸς, καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν τηρήσαντες τὸν πορθμὸν, κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ ἰταλίᾳ σικελοὶ, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς ἀρκάδων τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν σικελίαν [1] στρατὸς πολὺς, τούς τε σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ, ἀπέστειλαν [2] πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια αὐτῆς, καὶ ἀντὶ σικανίας σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες, [3] ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν ἕλληνας ἐς σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν σικελίαν, ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ [4] ἀπολαβόντες, καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια, ἐμπορίας ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς σικελούς. [5] ἐπειδὴ δὲ οἱ ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεισέπλεον, ἐκλιπόντες * [6] τὰ πλείω, μοτύην καὶ σολόεντα καὶ πάνορμον [7] ἐγγὺς τῶν ἐλύμων * [8] συνοικίσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν ἐλύμων, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν καρχηδὼν σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν. ἑλλήνων δὲ πρῶτοι χαλκιδῆς ἐξ εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ, νάξον ᾤκησαν, καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμὸν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἱδρύσαντο. ἐφ' ᾧ ὅταν ἐκ σικελίας θεωροὶ πλεύσωσι, πρῶτον θύουσι. Συρακούσας δὲ [9] τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας [10] τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ κορίνθου ᾤκισε,

A sedibusq; positis in Sicanorum finibus, vniuersi vocati sunt Elymi, & vrbes ipsorum erant, Eryx, & Egesta. His autem accolæ accesserunt & nonnulli Phocenses, ex eorum numero, qui a Troia tunc in Libyam tempestate delati primùm, deinde ex Libya in Siciliam transmisere. Siculi verò ex Italia (illic enim habitabant) in Siciliã traiecerunt, fugientes Opicos, vt & credibile est, & famâ fertur, ratibus, obseruato freto, quum ventus secundus flabat: fortasse etiam aliqua alia ratione [eo] nauigantes. B Sunt autem nunc etiam in Italia Siculi, & illa regio à quodam Italo Arcadum Rege, qui nomen hoc habebat, sic, Italia, cognominata fuit. Cùm autem ingentes [*Siculorum*] copiæ in Siciliam traiecissent, & Sicanos prœlio vicissent, in meridionales, & occidentales insulæ partes amandarunt, & autores fuerunt, vt hæc insula pro Sicania vocaretur Sicilia, & feracissimas quasque illius agri partes, postquam [eo] traiecerũt, retinentes incoluerũt, annis propè trecentis ante Græcorum in Siciliam aduentum. C Et nũc quoque tenent mediterraneas eius insulæ partes, & eas, quæ ad Aquilonẽ vergunt. Phœnices præterea per eandem passim habitauerunt, occupatis ad mare promontoriis, & paruis insulis adiacẽtibus vt cũ Siculis negotiarẽtur. At postquam permulti Græcorum cum nauibus [eo] traiecerunt, relictis plerisq; [*insulæ partibus*,] Motyam, & Soloentem, & Panormum, oppida Elymis finitima, in vnum coeuntes incoluerunt, tum societate Elymorum freti, tum quòd Carthago perexiguo traiectu illinc à Sicilia distaret. Tot igitur numero D barbari, atq; hoc modo Siciliam habitauerunt. Græcorum autem primi Chalcidenses, ex Eubœa nauigantes cũ Theucle coloniæ duce, Naxum condiderunt, & Apollinis Archegetæ [*id est, ducis, cuius auspiciis, ductuq; eo peruenissent*,] aram, quæ nunc extra vrbem extat, extruxerunt: supra quam rerum diuinarum curatores, quoties è Sicilia soluunt, primùm sacrificiũ faciunt. Insequenti anno Archias Heraclidarũ [*vnus*] Corintho [*profectus*,] Syracusas condidit.

Marginalia: τῶν σικελῶν. — τῶν ἀπολαβόντες. — * π. συνοικ. Æ. P. — τῶν παίων. τῶν ἐχομένου τοῦ. τῶν καὶ. τῶν ἐρχομένου.

[1] Στρατὸς πολὺς] τῶν σικελῶν δηλονότι. [2] Πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια] περὶ τὸ λιλύβαιον, καὶ ἀκρότερον τῆς νήσου. [3] Ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια] διέβησαν οἱ ἀπὸ τῆς ἰταλίας δηλονότι. [4] Ἀπολαβόντες] ἀντὶ τοῦ ἀποτειχίσαντες. χωρὶς [illegible] ἀναλαβόντες. [5] Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἕλληνες] ἤτοι οἱ φοίνικες. [6] Τὰ πλείω] δηλονότι τὰ τῆς γῆς μέρη. Æ. P. [7] Ἐγγὺς τῶν ἐλύμων συνοικίσαντες] ὁμοῦ μὲν διὰ τὰς ἐλύμους ὄντας φίλους, καὶ ἐνοικοῦντας αὐτόθι, ὅπως συμμαχῶσιν· ὁμοῦ δὲ διὰ καρχηδονίους, οἵτινες ἐκ φοινίκης ὄντες τεταγμένοι, τοῖς μεσημβρινοῖς τῆς σικελίας. [8] Συνοικίσαντες] ταύτας τὰς πόλεις δηλονότι, ἤγουν ὁμοῦ πάντες, καὶ κοινῇ οἰκήσαντες, καὶ [illegible]. ἀλλὰ τοῦτο ἄδηλον. ἢ, συνοικίσαντες ἀττικῶς, [illegible] καὶ ἅμα πάντες ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις [illegible] τοῦτο [illegible] ὅπως [illegible] λαβεῖν, τὸ τῆς [illegible] καλεῖ. Æ. P. [10] Τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ κορίνθου] ἐκ [illegible].

Siculis

A Siculis ex insula [*Ortygia*] prius expulsis, in qua nunc vrbs interior, mari non amplius circuncirca alluitur. Postea verò & [*vrbs*] ea, quæ est extra [*hanc insulam,*] muro [*alteri vrbi*] adiuncta, populo frequens facta est. Theucles autem, & Chalcidenses Naxo profecti, anno quinto post Syracusas conditas, Leontinos, eiectis bello Siculis, condiderunt, & post ipsos, Catanam. Ipsi verò Catanæi Euarchum coloniæ deducendæ ducem crearunt. Per idem verò tempus & Lamis coloniã Megaris ducens, in Siciliam peruenit, & super Pantacium
B flumen, locum quendam nomine Trotilum condidit, [*& colonos in eo collocauit,*] & illinc postea [*digressus,*] cùm apud Leontinos aliquandiu Rempub. vna cum Chalcidensibus administrasset, & ab ipsis [*Leontinis*] eiectus fuisset, & Thapsum condidisset, ipse quidem obiit, cæteri verò Thapso expulsi, duce Hyblone Rege Siculo, qui regionem prodiderat, Megara, quæ Hyblæa vocabantur, condiderunt. Et cùm [*hanc vrbem*] ducentos, & quadraginta quinque annos habitassent, à Gelone Syracusanorum Rege ex vrbe, & agro expulsi fuerũt.
C Sed antequam expellerentur, anno centesimo post vrbem ab ipsis conditam, Selinuntem Pammilo [*illuc*] misso condiderũt. Hic autem è Megaris ipsorũ metropoli [*eò*] profectus, [*vrbem illam*] cum cæteris [*eiusdem coloniæ sociis*] cõdidit. Gelam verò Antiphemus è Rhodo, & Entimus ex Creta [*profecti,*] suam vterque coloniam ducentes, cõmuniter condiderunt, anno quadragesimo quinto post Syracusas habitari cœptas. Atq; huic quidẽ vrbi à Gela flumine nomen impositũ fuit: locus verò, vbi nunc
D vrbs est sita, & qui primus muro munitus fuit, Lindij vocatur. Iura autem Dorica ipsis constituta fuerunt. Anno autem propemodum centesimo octauo ab vrbe sua condita Geloi Acragantem condiderunt, vrbemque ab Acragante fluuio nominarunt, & coloniæ deducendæ, & collocandæ duces sibi delegerunt Aristonoum, & Pystilũ, suaq; Iura [*noua vrbis incolis*] dederũt. Zancle verò initiò quidem à latronib., qui è Cumis vrbe Chalcidica in agro Opico sita, venerant, condita fuit. Postea verò

σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστιν. [1] ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω, προστειχισθεῖσα, πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ χαλκιδεῖς *[2] ἐκ νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ συρακούσας οἰκισθείσας, λεοντίνους τε, πολέμῳ τοὺς σικελοὺς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς κατάνην. [3] οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ μεγάρων ἀποικίαν ἄγων, ἐς σικελίαν ἀφίκετο, [4] καὶ ὑπὲρ παντακύου τε ποταμοῦ τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς χαλκιδεῦσιν ἐς λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν, καὶ θάψον οἰκίσας, αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει, οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐκ τῆς θάψου ἀναστάντες, Ὕβλωνος βασιλέως σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν, καὶ καθηγησαμένου, μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια, ὑπὸ Γέλωνος τυράννου συρακουσίων ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμμιλον πέμψαντες ἐς σελινοῦντα κτίζουσι· καὶ ἐκ μεγάρων [5] τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν, ξυγκατῴκισε. γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ ῥόδου καὶ Ἔντιμος ἐκ κρήτης, ἐποίκους ἀγαγόντες, κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ τὴν συρακουσῶν *[7] οἴκησιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη, λίνδιοι καλεῖται. νόμιμα δὲ δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκησιν γελῷοι ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ γελῴων δόντες. [8] ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ κύμης τῆς ἐν ὀπικίᾳ χαλκιδικῆς πόλεως λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ ἀπὸ

* πρ. Ζάγκλην. F. P.

* πρ. οἴκισιν. Æ. P.

[1] Ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω, προστειχισθεῖσα] πρῶτον οἱ συρακούσιοι τὴν νησίδιον ᾤκισαν μόνον, αὖθις δὲ, καὶ χωροῦντες αὐτὴν, συνάψαντες αὐτὴν τῇ σικελίᾳ διὰ χώματος, κατῴκησαν καὶ ἐν τῇ σικελίᾳ. ἐκάλεῖτο δὲ ἡ σικελία, ἔξω πόλις. [2] Ἐκ νάξου] νάξον ἐν ταῦθα οὐ τὴν σικελίας πόλιν, τὴν ὑπὸ τῶν χαλκιδέων οἰκισθεῖσαν, ὡς ἄνω, δεδήλωται· ἔστι δὲ ἡ νάξος νῆσος μία τῶν κυκλάδων. Æ. P. [3] Οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ καταναῖοι] ὅτι οἱ λεοντῖνοι, καὶ καταναῖοι, χαλκιδεῖς εἰσὶν ἐξ εὐβοίας. [4] Καὶ ὑπὲρ παντακύου] ὑπεράνω. [5] Ἀντίφημος] ἰδιοὺ ὄνομα. [6] Τῆς μητροπόλεως] τῆς ἰδίας μητροπόλεως. [7] Οἴκησιν] πρ. οἴκισιν. ὅ ἐστι μετὰ τὰς συρακούσας οἰκισθείσας. ὡς ἐν ἄνω. Æ. P. [8] Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν] οἱ ζαγκλαῖοι ἀπὸ κύμης χαλκιδικῆς πόλεως ἐν τῇ ἄλλῃ εὐβοίᾳ.

χαλκιδέων καὶ τῆς ἄλλης εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν· καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν, ἀπὸ κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὸ χωρίον τὴν ἰδέαν ἐστι, τὸ δὲ δρέπανον οἱ σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δὲ, αὐτοὶ μὲν ὑπὸ σαμίων καὶ ἄλλων ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἳ μήδους φεύγοντες προσέβαλον σικελίᾳ. τοὺς δὲ σαμίους Ἀναξίλας ῥηγίνων τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν, καὶ τὴν πόλιν αὐτὸς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασε καὶ ἱμέρα *1 ἀπὸ ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου, καὶ Σίμου, καὶ Σάκωνος. καὶ χαλκιδῆς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον *2 ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ συρακουσῶν φυγάδες, στάσει νικηθέντες, οἱ μυλητίδαι καλούμενοι. καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε χαλκιδέων καὶ δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. ἄκραι δὲ καὶ κάσμεναι ὑπὸ συρακοσίων ᾠκίσθησαν. ἄκραι μὲν, ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ συρακούσας, κάσμεναι δὲ, ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ ἄκρας. καὶ καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ συρακουσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ συρακουσῶν κτίσιν. οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ συρακοσίων δι᾽ ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν, τὴν γῆν τὴν καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος, κατῴκισε καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη, τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γέλωνος. τοσαῦτα ἔθνη ἑλλήνων καὶ βαρβάρων σικελίαν ᾤκει. καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν, τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει, τῆς πάσης ἄρχειν,

A multitudo, quæ ex Chalcide, & ex reliqua Eubœa venerat, agrum in varias portiones diuisum cõmuniter possedit. Eiusque coloniæ illuc deductæ, ibique collocatæ duces fuerunt Perieres, atque Cratæmenes, quorum alter è Cumis, alter è Chalcide [*venerat.*] Hæc autem vrbs primò quidem à Siculis Zancle vocata fuit, quòd locus ille speciem falcis habeat: falcem autem Siculi Zanclon appellãt. Postea verò ipsi quidem à Samiis, & aliis Ionibus, qui Medos fugientes, ad Siciliam B appulerant, expulsi fuerunt. Anaxilas verò Rheginorum tyrannus, non multo pòst Samiis [*illinc*] eiectis, vrbem hominibus, quos cum ipsis miscuit, frequentem reddidit, & nomine mutato Messenen a sua antiqua patria nominauit, [*cùm antè Zancle vocaretur.*] Post Zanclen autem [*conditam*] Himera ab Euclide, & Simo, & Sacone [*coloniæ ducibus*] cõdita fuit. Et Chalcidẽses pleriq; in istam coloniã venerunt, & cum ipsis habitauerunt & Syracusani exules, à contraria factione superati, qui Mylетidæ vocantur. Et lingua quidẽ [*istorum*] est me- C dium quoddam genus ex Chalcidica, & Dorica mixtum, leges verò Chacidenses victoriam obtinuerunt. Acræ verò, & Casmenæ à Syracusanis conditæ fuerunt. Et Acræ quidem, septuaginta annis post Syracusas [*conditas,*] Casmenæ verò, viginti circiter [*annis*] post Acras [*conditas.*] Et Camarina primum à Syracusanis cõdita fuit, fermè centum & triginta quinque annis post Syracusas conditas. Ipsius verò conditores, [*& coloniæ illuc deductæ, ibiq; collocatæ duces*] fuerũt Dascon, & Menecolus. Cùm D autẽ Camarinæi à Syracusanis propter defectionem [*ab ipsis factam,*] bello ex suis sedibus expulsi fuissent, nõ multo pòst Hippocrates Gelæ tyrannus, cùm pro Syracusanorum captiuorũ redemptione Camarineum agrum accepisset, ipse coloniæ dux fuit eamq; in vrbe Camarina collocauit. & rursus, cùm è Gelone suis sedibus, expulsi fuissent, ab eodem Gelone tertiò in eadem vrbe collocatæ fuerunt. Tot igitur gentes partim Græcæ, partim barbaræ Siciliam incolebant. Quamuis autem hæc insula tanta esset, [*ac tot populis referta,*] huic tamen Athenienses impetu quodam animi bellum inferre statuerunt, cupientes quidem, quæ verissima erat causa, totius imperio potiri,

*1 Ἀπὸ ζάγκλης] αὐτὴ ἡ ἱμέρα, μετὰ τὴν ζάγκλην οἰκισθεῖσα. ἢ, αὐτὴ ἡ ζάγκλη, ἤγουν ὑπὸ ζαγκλαίων. τινὲς δὲ ἤγουν οἱ πρῶτον τὴν πόλιν οἰκήσαντες, καὶ τὴν ἀποικίαν ἐκεῖσε ἀπαγαγόντες, ὁ εὐκλείδης, ὁ σίμος, ὁ σάκων. ἀλλὰ ἡ προτέρα ἐξήγησις πολλῷ ἀληθεστέρα, καὶ ἀκριβεστέρα. Æ. P. *2 Ἐς τὴν ἀποικίαν] ἐκ τούτου, καὶ πολλῶν ἄλλων τόπων δῆλον τὸ τῆς ἀποικίας ὄνομα, οὐ μόνον τὸ τῶν ἀποίκων πλῆθος, ἀλλὰ καὶ τὸ χωρίον, εἰς ὅπερ οἱ ἄποικοι ὑπὸ τῶν οἰκιστῶν ἄγονται, σημαίνειν. οἰκιστὰς δὲ καλοῦσι τοὺς τὰς ἀποικίας ἄγοντας, εἴτε τοὺς τῶν ἀποίκων ἡγεμόνας, οἳ τοὺς ἀποίκους ἄγουσι, καὶ ἐν ξένῳ τόπῳ ἱδρύουσιν, οἳ τὰ χωρία τοῖς ἀποίκοις οἰκίζουσι, καὶ κτίζουσιν, εἴτε αὐτοί, εἴτε σὺν ἄλλοις, εἴτε ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀποίκων μένουσιν, εἴτε εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτῶν πατρίδας ἐπανέλθωσιν. Æ. P. 1 Καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτήν] ἤγουν μεγάλην, καὶ πολυάνθρωπον.

simul

simul verò quodã honesto prętextu, [*Chalcidensibus,*] suis cognatis, pristinisque sociis opem ferre volentes. Ipsos autem potissimùm, [*ad hoc*] impulerunt Egestæorum legati, qui [*illic*] aderant, & alacrius auxilium implorabãt. Cùm enim Selinuntiis essent finitimi, bellum [*aduersus eos*] susceperant, propter quasdã res quæ ad nuptias spectabant, & [*propter*] agrum controuersum. Et Selinuntij accitis Syracusanis sociis, ipsos bello terra, marique premebant. Quamobrem Egestæi Atheniensibus in memoriam reducebant societatem [*cum ipsis factam*] Lachetis, & superioris Leontinorum belli tempore, [*quum Lachetem ad opem Leontinis aduersus Syracusanos ferendam in Siciliam miserant,*] & ipsos orabãt, vt sibi missa classe succurrerẽt, & cùm alia multa dicebant, tum verò (quod caput erat) si Syracusani impunè ferrent, quòd Leontinos suis sedibus expulissent, & cæteris ipsorum [*Atheniensium*] sociis præterea corruptis, [*ac attritis,*] ipsi omnem Siciliæ potentiam, [*ac opes*] in suam potestatem redigerẽt, periculum esse, ne fortè aliquanto cum magno apparatu Dorienses Doriẽsibus, propter cognationem, simul etiam quòd essent [*Peloponnesiorum*] coloni, Peloponnesiis, a quibus [*in coloniam*] essent emissi, auxilium ferentes, ipsorum etiam [*Atheniensium*] imperiũ vnà demolirentur. Prudẽtium autem esse, cum reliquis adhuc sociis obsistere Syracusanis, præsertim cùm ipsi [*Egestæi*] satis pecuniæ ad bellum essent collaturi. Quæ cùm audirent sæpenumero Athenienses in concionibus tum ex Egestæorum, tum ex illorum, qui ipsis patrocinabantur, ore, decreuerunt, legatis primùm Egestam missis, explorare an tantum pecuniæ, quantum iactabant, in ærario, & in templis haberent, & simul cognoscere quo in statu esset bellum, quod cum Selinuntiis gerebant. Et legati quidem Atheniensium in Siciliam missi fuerunt. Lacedæmonij verò, eorumq; socij, præter Corinthios, cum exercitu in [*agrum*] Argiuum profecti, non magnam agri partẽ vastarunt, & frumenta absportarunt imposita quibusdã plaustris, quæ secum adduxerant, & Argiuos exules Orneis collocarũt, & paucos ex reliquo exercitu [*præsidij causa*] apud ipsos reliquerunt:

A βοηθεῖν δὲ ἅμα ¹ εὐπρεπῶς βουλόμενοι ² τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι, καὶ τοῖς προσγεγενημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν ἐγεσταίων τε πρέσβεις παρόντες, καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς σελινουντίοις, ἐς πόλεμον καθέστασαν, ³ περί τε γαμικῶν τινων, καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου· καὶ οἱ σελινούντιοι συρακουσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους, κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὥσ-
B τε τὴν γενομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου λεοντίνων οἱ ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντες ἐπαμῦναι· λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ, καὶ κεφάλαιον, εἰ συρακούσιοι λεοντίνους τε ἀναστήσαντες, ἀτιμώρητοι γενήσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν * διαφθείροντες, αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μήποτε μεγάλῃ παρασκευῇ ⁴ δω-
C ριεῖς τε δωριεῦσι, κατὰ τὸ ξυγγενὲς, καὶ ἅμα ἄποικοι ⁵ τοῖς ἐκπέμψασι πελοποννησίοις βοηθήσαντες, ⁶ καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι. σῶφρον δ' εἶναι, μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς συρακουσίοις, ἄλλως τε ⁷ καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων ⁸ ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων, ⁹ καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο, πρέσβεις πέμψαντες πρῶ-
D τον ἐς τὴν ἔγεσταν, περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους, εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασιν, ἐν τῷ κοινῷ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς σελινουντίους, ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς τὴν σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν κορινθίων, στρατεύσαντες ἐς τὴν ἀργείαν, τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν, καὶ σῖτον ἀνεκόμισαν, τινὰ ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς ὀρνεὰς
E κατοικίσαντες τοὺς ἀργείων φυγάδας, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους·

* αι. δια- [illegible] λίπ.

[illegible] ἐστὶν

---

¹ Εὐπρεπῶς] εὐπροφασίστως. ² Τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι] τοῖς χαλκιδεῦσι. ³ Περί τε γαμικῶν τινῶν] συναλλαγμάτων. ⁴ Δωριεῖς τε δωριεῦσιν] οἱ συρακούσιοι τοῖς πελοποννησίοις. ⁵ Τοῖς ἐκπέμψασι] τοῖς κορινθίοις. ⁶ Καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν] τῶν ἀθηναίων. ⁷ Καὶ χρήματα σφῶν] τῶν ἐγεσταίων. ⁸ Ες τὸν πόλεμον ἱκανά] τὸν μέλλοντα. ⁹ Καὶ τῶν ξυναγορευόντων] τῶν ῥητόρων.

καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν ὀρνεάτας καὶ ἀργείους τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα, καὶ ἑξακοσίοις ὁπλίταις, οἱ ἀργεῖοι μετὰ τῶν ἀθηναίων πανστρατιᾷ * ἐξελθόντες, τοὺς μὲν ἐν ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν. ὑπὸ δὲ νύκτα αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος [1] ἄπωθεν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ ἀργεῖοι ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς ὀρνεὰς, ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν [2] ἐπ' οἴκου. καὶ ἐς μεθώνην τὴν ὅμορον μακεδονίᾳ ἱππέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες ἀθηναῖοι, σφῶν τε αὐτῶν, καὶ μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας, ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. λακεδαιμόνιοι δὲ, πέμψαντες παρὰ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θρᾴκης, ἄγοντας πρὸς ἀθηναίους δεχημέρους σπονδὰς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ. [3] οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, ἅμα ἦρι, οἱ τῶν ἀθηναίων πρέσβεις ἧκον ἐκ τῆς σικελίας, καὶ οἱ ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν, ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου, ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθὸν, ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐκκλησίαν ποιήσαντες, καὶ ἀκούσαντες τῶν τε ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων [4] τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν χρημάτων, ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς σικελίαν, καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας, Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου, καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου, καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν ἐγεσταίοις πρὸς σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ λεοντίνους, [5] ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα ἀθηναίοις. [6] μετὰ δὲ τοῦτο ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθ' ὅτι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ-

* π. ἐξελθόντες, Æ.P.

γρ. τι τῇ

initisque fœderibus ad certum tempus, vt [*perid*] Orneatæ & Argiui, alteri ab altero-rum agro vastando abstinerent, cum reliquis copiis domum redierunt. Cùm autem non multo post Athenienses cum triginta nauibus, & sexcentis grauis armaturæ militibus venissent, Argiui cum Atheniensibus, omni [*suorum, qui per ætatem arma ferre poterant,*] exercitu educto, vnum quidem diem Orneas oppugnauerūt: sed cùm illi noctu procul [*ab Orneis*] castra haberent, qui Orneis erant, [*illinc*] effugerunt. Quod vbi sensere postero die Argiui, Orneis solo æquatis, [*domum*] redierunt, & mox Athenienses etiam cum classe domum reuerterunt. Iidem, cùm Methonen Macedoniæ finitimā equites mari transportassent, partim ex suis, partim ex Macedonibus apud se exulantibus Perdiccę [*regionem*] maleficiis infestabant. Lacedæmonij verò missis [*nunciis*] ad Chalcidenses, qui erant in Thracia, qui decem dierum inducias cum Atheniensibus habebant, [*eos suis auxiliis*] Perdiccam in bello [*contra Athenienses*] adiuuare iubebant. At illi [*hoc facere*] noluerunt. Atque hæc hyems exiit. Et huius belli, quod Thucydides conscripsit, decimus sextus annus excessit. Insequenti æstate, vere statim ineunte, Atheniensium legati ex Sicilia redierunt, & Egestæi cum ipsis, ferentes sexaginta talenta argenti non signati, menstruum sexaginta nauium stipendium, quæ vt mitterentur erant oraturi. Athenienses autē aduocata concione, auditisque & Egestæis, & suis legatis, cum alia dicentibus ad persuadēdum apposita, & falsa, tum verò de pecunia renuntiantibus, multam & in templis, & in ærario paratam esse, decreuerunt sexaginta naues in Siciliam esse mittendas, & duces summa potestate præditos, Alcibiadem Cliniæ, & Niciam Nicerati, & Lamachum Xenophanis [*filium,*] qui opem quidem Egestæis contra Selinuntios ferent: sed & Leontinos in suis [*pristinis*] sedibus collocarent, si quod tēporis spacium [*ad hoc peragendum*] ipsis in bello superesset, atque res cęteras in Sicilia perinde gererent, ac Reipubl. Atheniensium maximè expedire iudicarent. Quinto post hæc die concio rursus aduocata fuit, [*vt in ea consultaretur*] qua ratione oporteret quàm celerrime classem apparare, & decernere, si qua reducibus

[1] Ἄπωθεν] τῶν ὀρνεῶν δηλονότι. [2] Ἐπ' οἴκου] ἀνεχώρησαν δηλονότι. [3] Οἱ δ' οὐκ ἤθελον] οἱ χαλκιδεῖς. [4] Τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ] ψευδῆ μὲν, ἱκανὰ δέ. [5] Ἤν τι περιγίγνηται] περιουσία γίγνηται. [6] Μετὰ δὲ τοῦτο] ἤγουν, μετὰ τὸ ψήφισμα.

ad hanc

ad hanc expeditionem opus esset. Nicias autem, cùm se quidē ducem electum audisset; sed [*suam*] ciuitatē non rectè decreuisse [*neq; bonum consilium cepisse*] duceret, sed exigua, & speciosa de causa Siciliæ totius imperium, rem arduam affectare, [*in medium concionem*] progressus, [*Athenienses à proposito, susceptoq; consilio*] reuocare voluit, atq; Atheniensibus hæc suasit.

NICIÆ CONCIO.

Hæc quidē concio de nostræ classis apparatu est coacta, quónam modo in Siciliam nauigare oporteat. Mihi verò de hoc ipso rursus consultandum videtur, vtrum satius sit classem emittere necne, nec tam breui consultatione, de rebus magnis fide viris alienigenis habita bellum suscipiendum, quod ad nos nihil pertineat. Atqui ego quidem ex huiusmodi re, [*& imperio, quod mihi defertur,*] honorem consequor, & meo ipsius corpori minimè omnium timeo. quamquam existimo pariter [*illum quoque*] bonum esse ciuem, qui & sibi ipsi, & suis fortunis prospicit, [*ita vt temerè sese periculis non obiiciat.*] Nam huiusmodi [*vir, qui suam rem priuatam saluam cupit, idem*] & Rempubl. [*quæ ex priuatorum rebus constat,*] sua opera saluam esse volet. Verùm, vt nec vnquā antè propter honores mihi delatos quicquam aliter, quàm sentiebam, dixi, sic ne nunc quidem alia dicam, quàm quæ optima esse sentio. Quamuis autē apud vestra ingenia parum pōderis, [*ac autoritatis*] oratio mea sit habitura, si [*vobis*] suadeam, vt & res præsentes, [*quas nunc possidetis,*] conseruetis, neve rebus iis, quæ sunt certæ, de iis, quæ incertæ, dubiæque sunt, periclitemini: quòd tamen neque tempestiuè festinetis, neque facilè obtineri possint ea, ad quæ contenditis, hæc docebo. Etenim dico vos, multis hostibus hic relictis, alios etiam, [*præter istos,*] illuc traiicientes cupere huc attrahere. Sed fortasse putatis

A του προσδέοιντο, ψηφισθῆναι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας, ἀκούσας μὲν ἠρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν [1] οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ, τῆς Σικελίας ἁπάσης, [2] μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν, ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις τάδε.

[3] Η ΜΕΝ ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἥδε ξυνελέγη, [4] καθ' ὅτι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ δὲ περὶ αὐ-
B τοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ, περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν [5] ἀλλοφύλοις πειθομένους, πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ἧσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ· [6] νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι, ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματος τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται. μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος [7] καὶ τὰ τῆς πόλεως [8] δι' ἑαυτὸν βούλοι-
C το ὀρθοῦσθαι. ὅμως δὲ, οὔτε ἐν τῷ πρότερῳ χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον [9] παρὰ γνώμην, οὔτε νῦν, ἀλλὰ ᾗ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους, [10] ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα [11] σώζειν παραινοίην, καὶ μὴ τοῖς ἑτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν. ὡς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε, [12] οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, [13] ταῦτα διδάξω· φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους
D πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας, καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. [14] καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν

---

[1] Οὐκ ὀρθῶς] οὐκ ἀσφαλῶς. [2] Μεγάλου ἔργου ἐφίεσθαι] Ὅμηρος, Ἦ μάλα τοι μεγάλων δώρων ἐπεμαίετο θυμός. [3] Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς] αὕτη ἡ νῦν, πῶς χρὴ ἡμῖν τῆς στρατιᾶς τὴν παρασκευὴν ἀθροισθῆναι. [4] Καθ' ὅτι χρὴ εἰς Σικελίαν] ὅπως. [5] Ἀλλοφύλοις] τοῖς ἑτέροις. [6] Νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι] ἀγαθὸν πολίτην ἡγοῦμαι τόν τ' ἀφειδοῦντα τοῦ σώματος, καὶ τὸν προνοούμενον ἐν καιρῷ, ὁμοίως ἑκατέρου [illegible] τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις. [7] Καὶ τὰ τῆς πόλεως] διὰ τὸ προνοεῖν τοῦ τε σώματος καὶ τῆς κτήσεως, ἐθέλοι ἂν καὶ τὴν πόλιν [illegible] ὁ τοιοῦτος. [illegible] ἀποτρέπει τοὺς Ἀθηναίους, ἐμφαίνων ὅτι οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ σκοπεῖ. [8] Δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι] διὰ τὴν οἰκείαν ζωὴν [illegible]. [9] Παρὰ γνώμην] παρὰ τὴν προαίρεσιν. [10] Ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη] ταῦτα [illegible], [illegible]. ὡς γὰρ τῶν Ἀθηναίων ἀμελούντων τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ πλεόνων ὀρέγεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἂν πεισομένων τῷ λόγῳ, φησὶν [illegible] τῇ γνώμῃ.

[11] Σώζειν παραινοίην] ὑμᾶς δηλονότι. [12] Οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν] κτήσασθαι. [13] Ταῦτα διδάξω] γράφεται [illegible]. [14] Καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας] καὶ ἴσως μὲν οἴεσθε τὰς σπονδὰς εἶναι βεβαίους, καὶ δι' αὐτὰς μηδένα ἐνταῦθα ὑπολειφθήσεσθαι πολέμιον. οὐκ ἔστι δέ. ἄχρι σπονδαὶ μενόντων μὲν ὑμῶν κατὰ χώραν, ἔσονται μέχρι ὀνόματος, [illegible] οὐ βέβαιοι. ἐπειδὴ καὶ οἱ ἡμέτεροι ἄνδρες εἰργάσαντο μὴ βεβαίους αὐτὰς εἶναι. οὐ τοῦτο δὲ λέγει ὅτι συνθέμενοι περὶ τῶν σπονδῶν, οὕτως ἐποιήσαντο ὥστε μὴ βεβαίους αὐτὰς τυγχάνειν (ἐπεὶ δόξειεν ἂν καὶ αὐτὸν διαβάλλειν. αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ πράξας τὰς σπονδάς) ἀλλ' ἀποτείνεται πρὸς Ἀλκιβιάδην τε καὶ Κλεόβουλον καὶ Ξεναγόραν. οὗτοι γὰρ ἠναντιοῦντο ταῖς σπονδαῖς, καὶ οὕτως ἔπραξαν ὥστε μὴ μένειν αὐτάς. τὸ δέ, ἐκ τῶν ἐναντίων σφαλέντων, ἀντὶ τοῦ, μεγάλως πταισάντων, καὶ μεγάλῃ δυνάμει σφαλέντων ἡμῶν, ταχέως οἱ ἐναντίοι ἐπιχειρήσουσι.

σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον, αἳ ἡσυχαζόντων μὲν ὑμῶν, ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται. οὕτω γὰρ ἐνθένδε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰς, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων σφαλέντων που ἀξιόχρεῳ δυνάμει, ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσονται, οἷς πρῶτον μὲν [1] διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμβασις, [2] καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν, κατ' ἀνάγκην ἐγένετο· ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύτην πω [3] τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθενέστατοι, ἀλλ' οἱ μὲν ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ, B καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν, δεχημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ ἔτι κατέχονται. [4] * [5] τάχα δ' ἂν ἴσως εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν λάβοιεν (ὅπερ νῦν σπεύδομεν) καὶ πάνυ ἂν ξυνεπίθοιντο μετὰ Σικελιωτῶν, [6] οὓς πρὸ πολλῶν ἂν ἐτιμήσαντο ξυμμάχους σφίσι γενέσθαι ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. ὥστε χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτὰ, καὶ μὴ μετεώρῳ τε πόλει [7] ἀξιοῦν κινδυνεύειν, καὶ ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι, πρὶν ἣν ἔχομεν βεβαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδεῖς γε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης C ἔτη τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰσι, καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους, [8] ἐνδοιαστῶς ἀκροῶνται. [9] ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμμάχοις, ὡς ἀδικουμένοις ὀξέως βοηθοῦμεν· ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν πάλαι ἀφεστώτων ἀδικούμεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι. καίτοι τοὺς μὲν, [10] κατεργασάμενοι, κἂν κατάσχοιμεν, [11] τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν, [12] διὰ πολλοῦ γε καὶ πολλῶν ὄντων, χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμεθα. ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι, ὧν κρατήσας D τε μὴ κατασχήσει τις, [13] καὶ μὴ κατορθώσας,

* α. ἐναντίων. σφαλέντων δέ που. F. P. [illegible]

A fœdera quæ [*cum Lacedæmoniis*] iniftis, aliquid firmitudinis habitura, quæ, fi vos ab armis quidem abftineatis, nomine duntaxat erunt fœdera (fic enim quidam ex noftris, atque ex aduerfariis re tranfacta, ea fecerunt) fed fi quis iuftus exercitus nofter aliquam cladem accipiat, hoftes celeriter nos inuadent. Nam primùm quidem propter clades, [*quas à nobis acceperũt*] vi neceffitatis coacti, cum maiore, quam nos, dedecore, cõpofitionem, [*pacemq́ nobifcum*] fecerunt. Deinde verò in hac ipfa compofitione [*& fœderibus*] multas controuerfias B habemus. Præterea funt etiam qui ne has quidẽ [*iftorum fœderum*] pactiones admittere voluerunt, iique non infirmiffimi: fed [*eorum*] alij quidem palam bellum gerunt: alij verò, quod Lacedæmonij adhuc quiefcant, [*nec ruptis fœderibus arma nobis inferant,*] ipfi quoque decem dierum induciis, [*quas ipfis fuorum negotiorum conficiendorum caufa concefsimus, in officio*] adhuc continentur, [*& à nobis bello petendis abftinent.*] Sed fortaffe, fi noftras opes diftractas acceperint (id, quod nunc vrgemus) vel libentiffi-C mè nos adorientur vnà cum Siculienfibus, quorum focietatem fibi adiunctam antea, plurimi æftimaffent. Quamobrẽ hæc nobis funt perpendenda, neq; cõmittendum, Vt fufpenfis [*ac incertis*] noftræ Reip. rebus pericula fubeamus, & aliud imperiũ affectemus priufquàm id, quod habemus, ftabilierimus. Siquidẽ Chalcidenfes, qui funt in Thracia, quãuis tot annos à nobis iã defecerint, tamen in noftrã poteftatem nondum funt redacti, & alij nonnulli in variis continentis partibus, dubiè [*nobis*] parent. D Nos verò nunc Egefteis fociis, vt iniuriam paffis, præcipitanter fuccurrimus. A quib. autẽ, propter defectionem iampridẽ à nobis factam, violamur; illos verò vlcifci adhuc cũctamur. Atqui hos quidem [*Chalcidenfes*] fi [*eos*] in noftram poteftatem redegerimus, facile retinere poterimus. His verò [*Siculis,*] quamuis eos fubegerimus, quia tamẽ longo [*locorum interuallo à nobis*] diftant, fimul etiam quia permulti funt, ægrè poterimus imperare. Amẽtia verò fuerit bellũ illis inferre, quos, fi viceris, in poteftate tua retinere nequeas, & nifi rem feliciter gefferis [*eosq́ fubegeris,*]

[1] Διὰ ξυμφορῶν] διὰ συμφορῶν ἡ σύμβασις ἐγένετο τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τὰ ἐν Σφακτηρίᾳ. [2] Καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος] τὸ, ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, ὑπερβατόν ἐστι· καὶ κατ' ἀνάγκην ἐγένετο ἐκ τοῦ αἰσχίονος ὑπὲρ ἡμῶν. ἐξ ἀνάγκης γὰρ συνέβησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, βουλόμενοι τοὺς ἄνδρας κομίσασθαι καὶ αἰσχρῶς. αὐτοὶ γὰρ ἐδεήθησαν διὰ τὸ [illegible] τὴν δὲ ὁμολογίαν πω οὐκ ἐδέξαντο Κορίνθιοι, οἳ καὶ ἄντικρυς πολεμοῦσι· δεχημέροις δὲ σπονδαῖς οἱ Θηβαῖοι δεξάμενοι ἡσυχάζουσι. [3] Τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο] τὰς σπονδὰς δηλονότι. [4] Τάχα δ' ἂν ἴσως] εἰ διῃρημένην εἰς δύο μέρη (φησί) λάβοιεν ἡμῶν τὴν δύναμιν, τῇ μὲν ἐνταῦθα οἱ Πελοποννήσιοι, τῇ δὲ ἐκεῖ οἱ Σικελιῶται ἐπιθήσονται. [5] Τάχα] τὸ τάχα, καὶ τὸ ἴσως νῦν ἐκ παραλλήλου, καὶ συνωνύμως κεῖται. ὡς καὶ πολλαχοῦ ἐν τοῖς ἑξῆς. Æ. P. [6] Οὓς πρὸ πολλῶν] οὓς οἱ Πελοποννήσιοι ἐτιμήσαντο ἂν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων συμμάχους ἔχειν, τούτους ἡμεῖς σπεύδομεν, πλεύσαντες ἐπὶ Σικελίαν, πολεμίους ποιῆσαι. [7] Ἀξιοῦν κινδυνεύειν] καὶ μὴ ἀξιοῦν κινδυνεύειν τῇ πόλει [illegible] ἐν [illegible] ἀσφαλεῖ ὁρμιζούσης. μετέωρον) δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ πλοίου τοῦ μὴ [illegible] ὁρμισθέντος. [8] Ἐνδοιαστῶς] οὐ βεβαίως ὑπακούουσι. [9] Ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις] ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δῆθεν ἀδικουμένοις. ὅ ἐστι δῆθεν ξυμμάχοις οὖσι. [10] Κατεργασάμενοι] καταπονήσαντες. [11] Τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν] τῶν Σικελιωτῶν. [12] Διὰ πολλοῦ] διαστήματος. [13] Καὶ μὴ κατορθώσας] πρότερον μὲν γὰρ μὴ ἐπιχειρήσαντας Ἀθηναίους Σικελιῶται [illegible], οὐκ εἶχον αὐτοὺς πολεμίους· ἐπιχειρήσαντας δὲ, καὶ μὴ ἑλόντας, οὐκ ἐν τῷ ἴσῳ ἔχουσιν, ἀλλὰ πολεμίους αὐτοὺς ἕξουσι.

eandem

tandem illos inuadendi facultatem, quam A prius [*habebas, in posterum*] non sis habitutus. Sicilienses enim, vt nunc saltem [*se*] habent, mihi videntur [*parum formidabiles,*] multoque minus nobis formidabiles fore, si Syracusani ipsis [*subactis*] imperent, qua re potissimùm Egestæi nos territant. Nunc enim fortasse singuli [*Siciliensium popul.*] facilè veniant, vt Lacedæmoniorum gratiam sibi concilient, at illo modo, [*si videlicet à Syracusanis subacti fuerint,*] verisimile non est fore vt imperium [*recens partum, needum stabilitum,*] imperio [*Reipub. quæ floret opibus,*] bellum inferat. Quo enim mo- B do cum Peloponnesiis [*ipsi*] nostrum [*imperium nobis eripuerint,*] verisimile est ab iisdē [*Peloponnesiis*] ipsorum etiam [*imperium*] eodem [*modo*] euersum iri. Porrò Græci, qui illic sunt, primùm quidē maximè nos extimescent, si [*eò*] non transmiserimus, deinde verò, si ostentatis nostris opibus, statim [*illinc*] discesserimus. sed si quā cladem acceperimus, [*illi*] celerrimè [*nobis*] contemptis, vnà cum illis [*Græcis,*] qui hîc sunt, [*nos*] adorientur. Quæ enim à nobis C longissimè distant, & quæ opinionis, [*quam homines de ipsorum virtute conceperunt,*] nullum specimen dederunt, omnes [*hæc*] admirationi esse scimus. Id, quod nunc vobis Athenienses, erga Lacedęmonios, eorumq; socios accidit, qui, quoniam præter [*vestram*] opinionem ipsos superastis, [*in illis rebus bellicis scilicet,*] in quibus [*ipsos*] antea formidabatis, iam [*illis*] contemptis, Siciliam etiam, [*ac ipsius imperium*] affectatis. Atqui propter aduersariorum casus, [*ac infelicitatem*] animos extollere non oportet: sed animos cohibendo, confidere: neque [*oportet*] existimare Lacedæmonios aliud quicquam [*facere.*] quam propter [*acceptæ cladis*] ignominiam speculari quanam ratione vel nunc quoque si possint, labefactatis nobis, suam ignominiam deleant. Quo autem studiosius, & quo diutius virtutis laudem sese exercentes venantur, [*eò etiam magis existimandum est eos id agere, atque moliri.*]

A μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. σικελιῶται δ' ἄν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, [1] καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν συρακούσιοι· ὅπερ οἱ ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως λακεδαιμονίων [2] ἕκαστοι χάριτι, [3] ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι. ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς [4] ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν [5] διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. B ἡμᾶς δ' ἂν οἱ ἐκεῖ ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἶεν, εἰ μὴ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύναμιν, [6] δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν· εἰ δὲ σφαλείημέν τι, [7] τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες, μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπιθοῖντο. τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, [8] καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. [9] ὅπερ νῦν ὑμεῖς ὦ ἀθηναῖοι ἐς λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε, [10] διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν * [11] πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον, C περιγεγενῆσθαι, καταφρονήσαντες, ἤδη καὶ σικελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς * [12] τὰς τύχας τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι, [13] ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας, θαρσεῖν. [14] μηδὲ λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἡγήσασθαι, ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸν σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν ἢν δύνωνται σφήλαντες ἡμᾶς, τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται· ὅσῳ δὲ καὶ * [15] περὶ πλείστου, καὶ διὰ πλείστου, δόξαν ἀρετῆς μελετῶσι.

[1] Καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ] οὔτε νῦν εἰσὶ δεινοί, καὶ ἔτι ἧττον ἔσονται δεινοὶ ἂν ὑπὸ συρακουσίοις πάντες γένωνται, ὡς δηλ... ὑπὸ τοῦ πολέμου. [2] Ἕκαστοι χάριτι] τῶν σικελιωτῶν ἕκαστοι. [3] Ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς] ἤγουν, εἰ ἀρχθεῖεν ὑπὸ συρακουσίων, οὐκ εἰκὸς ἐπὶ τὴν τῶν ἀθηναίων ἀρχὴν στρατεῦσαι τοὺς συρακουσίους, σικελιωτῶν ἄρξαντας. [4] Ὑπὸ τῶν αὐτῶν πελοποννησίων δηλονότι. [5] Διὰ τοῦ αὐτοῦ] τρόπου. [6] Δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν] ταχέως ἀπέλθοιμεν. [7] Τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες] τάχιστ' ἂν ἐπιθοῖντο μετὰ τῶν ἐνθάδε, ὑπεριδόντες. [illegible], καταφρονήσαντες ἡμῶν. [8] Καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα] [illegible] ἐς πεῖραν οὐκ ἔρχεται. τουτέστιν, ὅσα ἀκούεται μᾶλλον ἢ ὁρᾶται. [9] Ὅπερ νῦν ὑμεῖς ὦ ἀθηναῖοι] τὸ αὐτὸ (φησὶν) ἐπάθομεν τοῖς συρακουσίοις, πρὸς ἡμᾶς ὅπερ νῦν ὑμεῖς [illegible] πρὸς λακεδαιμονίους. φοβούμενοι γὰρ αὐτοὺς αἰεὶ δή ποτε, ἐπειδὴ παρὰ τὴν οἴησιν τοσοῦτον αὐτῶν ὑπερετίσατε, καταφρονήσαντες, ἤδη καὶ σικελίας ἐφίεσθε. ἐμφαίνει δὲ ὅτι καὶ [illegible] καταφρονήσαντες ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε ὀρέξονται. [10] Διὰ τὸ παρὰ γνώμην] παρ' ἐλπίδα. * [11] Πρὸς ἃ] τὸ κατὰ πρὸς ἔδει τό, πρὸς ὅσα πρὸς τὰ πράγματα, τὰ πολεμικὰ δηλονότι, πρὸς ἃ τὸ πρῶτον αὐτοὺς ἐφοβεῖσθε. ἐν τούτοις, ἐν ἐκείνοις τοῖς πολεμικοῖς πράγμασιν. ἐν οἷς αὐτοὺς [illegible]. ÆE. P. * [12] Τὰς τύχας] τὰς δυστυχίας, τὰς ξυμφοράς. ÆE. P. [13] Ἀλλὰ τὰς διανοίας] δηλονότι τῶν πολεμίων. [14] Μηδὲ λακεδαιμονίους] μὴ νομίζετε λακεδαιμονίους (φησὶν) ἄλλο τι σκοπεῖν, ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸς ἰσοῦσθαι, σπουδάζειν ὅτῳ τρόπῳ δύνανται ἔτι νῦν σφήλαντες ἡμᾶς, ἀνακαλέσασθαι τὴν [illegible] ἀδοξίαν, ὅτι ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα τὴν ἀπ' ἀρετῆς δόξαν θηρεύονται, καὶ ἐν πλείστῳ χρόνῳ μελετῶσιν αὐτήν. * [15] Περὶ πλείστου] τὸ πάρεργον τοῦτο. ὅσῳ δὲ περὶ πλείστου ποιούμενοι, αὐτὸ ποιοῦμενοι, ἤγουν, ὅσῳ προθυμότερον. καὶ διὰ πλείστου χρόνου τουτέστιν ὅσῳ πολυχρονιώτερον τὴν ἀρετῆς δόξαν μελετῶσιν, ἤγουν τὴν ἀρετὴν μελετῶντες, ἢ ἀσκοῦντες δόξαν κτᾶσθαι ζητοῦσι, τόσῳ καὶ μᾶλλον εἰκὸς ἡγήσασθαι αὐτοὺς σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ τὴν σφετέραν ἐκ τῶν ξυμφορῶν ἀδοξίαν, καὶ αἰσχύνην ἀνακαλέσωνται, καὶ κατορθώσωσι νῦν ἀφανίζωσι. ÆE. P.

ὥστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν ἀνδρῶν βαρβάρων ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας [1] ἐπιβουλεύουσαν, ὀξέως φυλαξόμεθα. καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ηὐξῆσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον [2] ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε, ἐπικουρίας δεομένων, [3] οἷς τό, τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτοὺς λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας, χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι, ἢ πταίσαντάς που, τοὺς φίλους ξυναπολέσθαι. [4] εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς, παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ὢν ἔτι [5] ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν [6] ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν, καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς· μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε, τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ [7] ἐλλαμπρύνεσθαι. νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν. καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι, καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ [8] βουλεύσασθαί τε, καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι. οὓς ὁρῶν ἐγὼ νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ [9] παρακελευστοὺς καθημένους, φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι, μὴ καταισχυνθῆναι, εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξῃ, ἂν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι· μηδ', ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμίᾳ μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοίᾳ δὲ πλεῖστα· ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν, καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας [10] οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς ὑμᾶς οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ παρὰ γῆν, ἤν τις πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους, καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι.

A Quare non de Egestæis, viris barbaris, qui sunt in Sicilia, nobis est certamen, si sapimus: sed [*hac de re,*] vt ciuitatem, quæ per oligarchiam, [*id est, paucorum dominatum, nostræ Reipub. quæ populari statu regitur,*] insidiatur, celeriter caueamus. Debemus autem meminisse nos nuper è graui morbo, belloque paululum esse recreatos, ita vt & pecuniæ vi, & hominum numero aucti simus: & æquum esse hæc pro nobis [*ipsis*] hîc impendi, non autem pro istis viris exulibus, qui [*nostrum*] auxilium implorāt, quibus & pulchrè mentiri conducit, & B aliorum periculo (cùm ipsi nihil nisi verba tantùm afferant) aut re feliciter gesta, meritam gratiam [*nobis*] non habere, aut aliqua clade accepta, amicos in perniciem secum trahere. Quod si quis lubens, creatus imperator, vos ad hanc naualem expeditionem hortatur, suarum tantum rerum rationem habēs, præsertim si propter iuniorem ætatem imperio gerēdo sit adhuc impar, vt propter sumptus quidem, quos in alendos equos facit, [*ab omnibus*] suspiciatur, propter magnitudinē verò sumptuum C aliquem fructū ex hoc imperio percipiat: ne huic quidem permittatis, vt Reipubl. periculo priuatim fiat illustris. Existimate verò huiusmodi [*ciues*] rem quidem publicam lædere, rem verò priuatam absumere. Præterea hoc [*belli administrandi*] negotium arduum esse, nec de quo adolescens consultare, quodque facilè tractare possit. Quos cùm ego nunc hîc eidē viro aduocatos assidere videam, metuo, & vicissim ipse quoque seniores hortor, ne, si quis [*ipsorum,*] alicui horum assidet, [*à sen-* D *tentia liberè dicenda,*] pudore deterreatur, ne videatur ignauus esse: nisi bellum suo suffragio comprobarit. Ac [*eosdem hortor*] ne eodem morbo laborent, quo ipsi [*adolescentes,*] vt absentes perditè ament, (cùm sciant cupiditate quidem, res paucissimas, prouidentia verò, plurimas feliciter geri,) sed pro patria, quæ maximum omnium superiorum periculum iam subit, sententias [*aliorum sententiis*] contrarias ferant, ac decernant, vt Sicilienses quidem iisdem finibus vtentes, quibus tunc [*vtuntur,*] de quibus non est quòd apud vos querantur, [*quasi non satis ampli sint,*] Ionico [*videlicet*] sinu, si quis nauigando terram legat, & Siculo, si quis per altum feratur, sua possidentes, res item suas inter se componant.

[1] Ἐπιβουλεύουσαν] ἡμῖν δηλονότι. [2] Ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν] ἐνταῦθα εἶναι ἀναλίσκειν τά τε χρήματα καὶ τὰ σώματα. [3] Οἷς τό, τε ψεύσασθαι καλῶς] τοῖς Ἐγεσταίοις τὸ καλῶς πρόσκειται, διὰ τὸ πιθανὰ φαίνεσθαι ψευδόμενοι ἤτοι πιθανῶς. [4] Εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος] ταῦτα διὰ τὸν στρατηγὸν Ἀλκιβιάδην. [5] Ἐς τὸ ἄρχειν] τὸ ἐς τὸ αἰτεῖ τοῦ ἤ, ἤ ὥστε. [6] Ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας] ἤγουν, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἵππων. [7] Ἐλλαμπρύνεσθαι] ἀλαζονεύεσθαι. [8] Βουλεύσασθαί τε] λείπει τό, περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. [9] Παρακελευστούς] παρακεκλημένους. [10] Οἷς περ νῦν ὅροις χρωμένους] Ὅμηρος,

— ἐπεὶ μάλα πολλὰ μεταξύ,
Οὔρεά τε σκιόεντα.

Item

Item [*hortor*] vt Egestæis separatim respondeamus, vt, quandoquidem sine Atheniensibus primum bellum ipsi sua sponte contra Selinuntios susceperunt, [*id*] etiam ipsi sua sponte deponant. Nec posthac societatem (quemadmodum consueuimus) cum iis faciamus, quibus calamitate quidem pressis auxilium feramus, sed si [*nos*] ipsi auxilio indigeamus, [*auxilium ab ipsis*] impetraturi non simus. Tu verò Prytani [*Senatus præses,*] (si modò hoc ad munus, [*officiumque*] tuum pertinere ducis, curare ne quid Respub. detrimenti capiat, & [*si*] bonus ciuis esse vis) hæc [*quæ dico,*] de consilij sententia confirma, & Athenienses [*debis*] iterum sententias roga, persuasum habens, si [*plebiscitum rescindere, & rem ad suffragia reuocare, atque*] sententias iterum rogare reformidas, si leges quidem soluantur, in tanta testium frequentia, tibi rem istam crimini datum non iri: sed te ciuitatis, quæ malum consilium ceperit, medicum fore, atque id demum esse, rectè magistratu fungi, si patriã quàm plurimis beneficiis affeceris, aut saltem opera dedita nullum detrimentum [*ei*] attuleris. Atque Nicias quidem hæc verba fecit. Atheniensium verò plerique; qui [*post Niciam in medium*] processerunt, hanc expeditionem suscipiendam censebant, nec ea rescindenda, quæ decreta essent. Nonnulli etiam contradicebant, [*eamq́; dissuadebant.*] Hanc autem expeditionem summo studio vrgebat Alcibiades Cliniæ [*filius,*] quòd Niciæ aduersari cuperet, tum quòd ei alis etiam in rebus ad Reipub. administrationem pertinẽtibus aduersarius esset, tum quòd [*Nicias*] sui mentionẽ criminosè fecisset, tum etiam præcipuè quòd imperator esse cuperet, & se, si imperium gereret, Siciliam, atque Carthaginem capturum [*& in Atheniensis populi potestatem redacturum*] speraret. simul etiam, se si rem feliciter gessisset, rem priuatam & pecunia, & gloria amplificaturum. Cùm enim autoritate inter [*suos*] ciues emineret, maiora appetebat, quam ferre possent eius facultates, cùm in alendis equis, tum in aliis sumptibus [*faciendis.*] Quod etiam postea Rempub. Atheniensium potissimùm euertit. Multi enim metuentes eum propter corporis cultum, victusque lautitiam, qua præter modum, & præter patrium institutum vtebatur, [*metuentes*] etiam animi [*magnitudinem*] in singulis rebus, quascunque gerendas suscepisset, ab eo, vt tyrannidem affectante, prorsus alienati sunt. Quamuis autem publicè res bellicas præclarissimè administrasset,

A τοῖς δ᾽ ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπεὶ ἄνευ ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς σελινουντίους τὸν πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι. καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι (ὥσπερ εἰώθαμεν) οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελείας δ᾽ αὐτοὶ δεηθέντες, οὐ τευξόμεθα. καὶ σύ, ὦ πρύτανι, ταῦτα (εἴπερ ἡγῇ σοι προσήκειν [1] κήδεσθαί τε τῆς πόλεως, καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθὸς) [2] ἐπιψήφιζε, καὶ γνώμας προτίθει αὖθις ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρωδεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους, μὴ B μετὰ τοσῶνδ᾽ ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως κακῶς βουλευσαμένης [3] ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ᾽ εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα, ἢ ἑκὼν εἶναι μηδὲν βλάψῃ. Ο μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε. τῶν δὲ ἀθηναίων παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι, στρατεύειν παρῄνουν, καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν· οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε C Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ* πολιτικά, [4] καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν, καὶ ἐλπίζων σικελίαν τε δι᾽ αὐτοῦ [5] καὶ καρχηδόνα λήψεσθαι· καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας, χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρῆτο, ἔς τε τὰς ἱπποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥ- D κιστα. φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας [6] ἐς τὴν δίαιταν, καὶ τῆς διανοίας, ὧν καθ᾽ ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμιοι καθέστασαν· καὶ δημοσίᾳ κράτιστα *[7] διαθέντα τὰ τοῦ πολέμου,

* κατὰ πολιτικά.

[1] Κήδεσθαί τε τῆς πόλεως] τὸ ἑξῆς, ταῦτα ἐπιψήφιζε. [2] Ἐπιψήφιζε] δευτέρας ψήφους ἄγε. [3] Ἰατρὸς ἂν γενέσθαι] ἡ διάνοια, μὴ ὀκλάζουμεθα [illegible] τὰ ἐψηφισμένα. λύσας γὰρ αὐτὰ μετὰ τοσούτων μαρτύρων, αἰτίαν τε οὐχ ἕξεις, καὶ τῆς πόλεως ἰατρὸς ἔσῃ, κακῶς βουλευσαμένης. [4] Καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη] ὕβριν, ἐπὶ διαβολῇ ἢ κατηγορίᾳ. [5] Καὶ καρχηδόνα λήψεσθαι] τοὺς ἀθηναίους. [6] Ες τὴν δίαιταν ἢ τῆς διανοίας] τὸ παρανόμως διαιτᾶσθαι, ἢ τὸ παρανόμως τῷ ἑαυτοῦ σώματι χρῆσθαι κατὰ τὰς διατριβάς. [7] Διαθέντα] ἀντὶ τοῦ διαθέντος. ἀττικὸν σχῆμα. Æ. P.

ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν, τοῖς Ἀθηναίοις παρῄνει τοιάδε,

A

ΚΑΙ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὦ Ἀθηναῖοι, ἄρχειν (ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο) καὶ ἄξιος ἅμα νομίζω εἶναι. [1] ὧν γὰρ πέρι [2] * [3] ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφέλειαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες [4] καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν, [5] τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς Ὀλυμπίαζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι, διότι ἅρματα μὲν ἑπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης πρότερον, [6] ἐνίκησα δὲ, καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην, καὶ τἆλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. [7] νόμῳ μὲν γὰρ, τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου, καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὖ [8] ἐν τῇ πόλει χορηγίαις, ἢ ἄλλῳ τῳ λαμπρύνομαι, * [9] τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὕτη ἰσχὺς φαίνεται· [10] καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια, ὃς ἂν [11] τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ. οὐδέ γε ἄδικον, ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι. * [12] ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων, [13] πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ. ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος, [14] ἢ τὰ ἴσα νέμων, τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω.

γρ. περι-βόητος

A priuatim tamen singuli studiis eius infensi, aliisque [*rerum bellicarum administratione*] commissa, non multo pòst Rempub. euerterunt. Tunc igitur [*Alcibiades in medium*] progressus, hæc Atheniensib. suasit.

B C D

ALCIBIADIS CONCIO.

Ego verò Athenienses, aio & imperium ad me magis, quàm ad [*vllos*] alios pertinere (hinc enim me dicendi initium facere est necesse, quia Nicias me perstrinxit) & simul me dignum [*hoc*] esse censeo. Nam ea, propter quæ sum celebris, maioribus quidem meis, & mihi [*ipsi*] gloriam: patriæ verò, vtilitatē etiam afferunt. Græci enim propter apparatus splendorē, quo ego ad ludos Olympiacos adij, nostram Rempub. vel longè potentiorem, quam sit re ipsa, esse iudicarunt, cùm ipsam prius debellatam esse crederent: quia septē currus [*in stadium*] demisi, quos nullus priuatus vnquam antè [*in curule certamen misit,*] & victor exiti, & secunda, & quarta præmia tuli, & cætera apparaui pro victoriæ dignitate. Hæc enim & legitimum habent honorem, & ex iis, quæ [*in huiusmodi magnificis apparatibus*] fiunt, simul etiam [*nostra Reipublica*] potentia suspicione, [*&* *conectura*] cognoscitur. Reliquus etiam meus domesticus splēdor in publicis sumptibus, aliisve rebus, mihi quidem apud [*meos*] ciues inuidiam naturā parit: sed apud exteras gentes & ipse potentiæ opinionem parit. Neque verò incommodum est hoc hominis propositum, quisquis suis sumptibus non solùm de se ipso: sed etiam de sua patria bene meretur. Neq; etiā iniquum est, si quis propter se ipsum, [*ac propter suas virtutes, de seipso*] magnificè sentiens, cæteris par esse nolit, siquidem & is, qui premitur aduersa fortuna, nullū habet suæ calamitatis socium, sed quemadmodum, quum calamitatibus premimur, [*ab aliis*] ne salutamur quidem: [*sed ab omnibus contemnimur:*] sic etiam quilibet [*de illis*] à fortunatis, [*beatisq;*] viris se [*vicißim*] contemni patiatur, aut idē [*aliis*] tribuēs, idem [*ab illis*] repetat. [*id est, petat vt sibi vicißim idē ab illis tribuatur.*]

---

[1] Ω'ν γὰρ πέρι] περὶ ὧν τινὶ αἰτίᾳ αὐτῶν ἐπιστρεφὲς ἐλέγετο.
[2] Ἐπιβόητός εἰμι] γράφεται περιβόητός εἰμι. * [3] Ἐπιβόητος] περιβόητος. ἐν τοῖς κάτω ὁ αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λέγει, ἐπιβοώμενος. αἰτία τοῦ ἐπιβοῆσθαι, καὶ ἐπιφημιζόμενος. Æ. P.
[4] Καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω] ἑαυτῆς. [5] Τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς ὀλυμπίαζε θεωρίας] ἤτοι, ἐν τῷ διαπρέψαι ἐμὲ τῇ ὀλυμπιακῇ θεωρίᾳ. [6] Ἐνίκησα δὲ, καὶ δεύτερος] ἐνίκησα δὲ τὰ τε πρῶτα, καὶ τὰ δεύτερα, καὶ τὰ τέταρτα. [7] Νόμῳ μὲν γὰρ, τιμὴ τὰ τοιαῦτα] ἤγουν, νόμιμος ἐστι τιμὴ εἶναι τὰ τοιαῦτα.
[8] Ἐν τῇ πόλει χορηγίαις, ἢ ἄλλῳ τῳ] ἑκουσίοις ἐπιτιμίαις ἀναλώμασι. * [9] Τοῖς ἀστοῖς φθονεῖται] ὑπὸ τῶν ἀστῶν φθονεῖται. οὕτω καὶ ἀεὶ, εἴρηται τοῖς ποιηταῖς, ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν ποιητῶν. Æ. P. [10] Καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια] εἰρωνεύεται ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων ὅτι, εἰ καὶ ἀνόητος φαίνομαι ὑμῖν, ἀλλ' οὖν τῇ πόλει οὐκ ἄχρηστός μου ἐστὶν ἡ ἄνοια, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος. [11] Τοῖς ἰδίοις τέλεσι] δαπάναις. * [12] Ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς] ὁ νοῦς οὗτος· ἐπεὶ καὶ ὥσπερ οἱ δυστυχεῖς, [illegible] ὄντες κακοὶς [illegible], καὶ δυστυχοῦντες, οὐδεὶς τῶν [illegible] τῆς ξυμφορᾶς μοῖραν ἔχειν ἐθέλει, [illegible] αὐτοῖς. οὐδεὶς δ' αὖ τῶν δυστυχίας [illegible] τοῖς μοῖραν ἔχει ἐθέλει. Æ. P.
[13] Πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ] [illegible].
[14] Η τὰ ἴσα νέμων] ὥσπερ τῶν δυστυχούντων καταφρονεῖ, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀνεχέσθω ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων ὡς μὴ [illegible] νέμονος· ἤ, εἰ βούλεται μὴ ὑπερορᾶσθαι [illegible], μηδὲ αὐτὸς τῶν ἀτυχούντων καταφρονείτω.

Scio

A Scio autem huiuſmodi [*homines, qui propter ſuas virtutes, ac dignitatem magnificè de ſe ſentiunt,*] & [*alios,*] quotquot in alicuius [*rei*] ſplendore [*cæteris*] antecellunt, quandiu quidem viuunt, inuidia premi, præcipuè quidem à paribus: deinde verò & ab aliis, quibuſcum verſantur, [*ac viuunt.*] Poſteris verò ſummam admirationem relinquere, ita vt eorum nonnulli ius cognationis ſibi vendicent, licet nulla cognatione cum illis ſint coniuncti, [*& ſe cognatos illorum eſſe glorientur, ac prædicent, quamuis verè non ſint illorum cognati,*] & patriæ, vnde ſunt oriundi, gloriationem, non quaſi de alienigenis, aut iis, qui flagitioſè vixerint: ſed vt de ſuis, & qui res præclaras geſſerint. Quarum rerum cùm ego ſim deſiderio captus, & propter has res priuatas ſim celebris, videte [*ſum*] an deterius vllo alio Rempub. adminiſtrem. Cùm enim potentiſſimarum Peloponneſi ciuitatum amicitiam, [*atque ſocietatem*] ſine magno aut periculo, aut ſumptu vobis conciliarim, Lacedæmonios vno die de ſumma rerũ ſuarum ad Mantineam decernere coegi. Quo ex prœlio licet victores diſceſſerint, tamẽ ne nunc quidem ſuis rebus planè confidunt. Hæc autẽ mea iuuentus, & amentia, quæ præter naturam [*eſſe*] videtur eſſe, apud potẽtiſſimas Peloponneſiorũ ciuitates verbis decentibus vtens, & familiariter cum ipſis agens, hæc tranſegit, & animi impetu fidem faciens, [*atque factis verba confirmans*] effecit, vt ne nunc quidem hæc [*mea iuuentutis amentia vobis*] ſit extimeſcenda. Verùm quandiu cũ hac [*mea iuuentutis amentia*] ego floreo, & Nicias [*in reb. gerendis*] felix videtur eſſe, vtriuſq; noſtrum commodo liberè, [*ac abundè*] vtamini: neq; ſententiam de expeditione in Siciliam facienda reuocetis, quaſi aduerſus magnam potentiam ſit futura. Nam [*illius inſulæ*] vrbes varia aduenarum coluuie ſunt frequentes, & ſuum ſtatum facilè mutant, & [*peregrinos aduenientes, facilè*] recipiunt. Atque hac ipſa de cauſa nullus [*ipſorum*] tanquam pro ſua patria, aut armis ad [*ſuum*] corpus protegendum [*neceſſariis*] eſt inſtructus,

[1] οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, [2] καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμπρότητι προέσχον, [3] ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ [4] λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ, [5] καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας· τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων [6] προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶ, καὶ μὴ οὖσαν, καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος, ταύτῃ αὔχησιν, ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων, οὐδ' ἁμαρτόντων, ἀλλ' ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων. * [7] ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος, καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια [8] ἐπιβοώμενος, τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον μεταχειρίζω. B Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα [9] ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης, Λακεδαιμονίους [10] ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι. [11] ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ, οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσι. [12] καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι, ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὡμίλησε, καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη, C ἔπεισε καὶ νῦν [13] μὴ πεφοβῆσθαι αὐτήν. ἀλλ' ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ' αὐτῆς, καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελείᾳ. καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν [14] μὴ μεταγιγνώσκετε, ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ξυμμίκτοις πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις, καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτῶν τὰς μεταβολὰς, [15] καὶ ἐπιδοχάς. καὶ [16] οὐδεὶς δι' αὐτὸ, ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος, * [17] οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται,

---

[1] Οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους] ἤγουν τοὺς τοιούτους φησὶν ἐν λαμπρότητι. [2] Καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμπρότητι προέσχον] καὶ ὅσοι ἔν τινι πράγματος λαμπροῦ κατορθώματι κρείττους ἐγένοντο. [3] Ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ] ἤγουν, καθ' ὃν χρόνον ζῶσι. [4] Λυπηροὺς ὄντας] λυπηροὺς τοὺς ἐπιφθόνους ἤκουσα· ἐπειδὴ ὁ φθόνος λύπη κατὰ τὸ γένος ἐστί. [5] Καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας] τοῖς ξυνοῦσιν ἀπὸ κοινοῦ τὸ λυπηροὺς ἀκουστέον. [6] Προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶν] εἴ τινες ἄνθρωποι τοὺς τοιούτους, προγόνους αὐτῶν καὶ συγγενεῖς αὐχοῦσι, κἂν μὴ ὦσι πρόγονοι. * [7] Ὧν ἐγὼ] [illegible] τοῦτο εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἀντὶ τοῦ, ὧν ἐγὼ δ' ὀρεγόμενος, καὶ δ. τ. τ. ἰ. ἐπιβοώμενος, σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον τὰ δημόσια μεταχειρίζω. ÆP. [8] Ἐπιβοώμενος] ἀντὶ τοῦ καταλαλούμενος, ἢ περιβόητος ὤν. ἐπιφημιζόμενος κατὰ τὰ ἴδια. [9] Ξυστήσας] μεθ' ὑμῶν στήσας, καὶ φίλα ὑμῖν ποιήσας. [10] Ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα] ἀντὶ τοῦ, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ [illegible]. [11] Ἐξ οὗ περιγενόμενοι] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [12] Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης] καὶ ταῦτα ἐγένετο δι' ἐμὲ τὸν [illegible], καὶ παρὰ φύσιν ἀνόητον λογιζόμενον, λόγοις τε χρησάμενον πρέπουσι πρὸς Ἀργείους καὶ Μαντινέας, καὶ ἀπειλήσαντα μετ' ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν προσχωρεῖν ὑμῖν. [13] Μὴ πεφοβῆσθαι αὐτήν] [illegible] ἄνοιαν. [illegible] μᾶλλον δῆλον [illegible] φερομένου. τὸ γὰρ ἀκμάζω μετ' αὐτῆς, ἕως ἔτι νέος εἰμὶ (φησὶ) μετὰ τῆς λεγομένης ἀνοίας. [14] Μὴ μεταγιγνώσκετε] μὴ διὰ τοῦτο μεταγνῶτε, ὅτι δοκεῖτε ἐπὶ μεγάλην δύναμιν στρατεύειν. [15] Καὶ ἐπιδοχάς] τὸ εἰσδέχεσθαι ῥᾳδίως τῆς πολιτείας ξένους τε καὶ φυγάδας. [16] Καὶ οὐδεὶς δι' αὐτό] διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχὰς τῆς πολιτείας. * [17] Οὔτε τὰ περὶ] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ὅτι ἐξήρτυται ὅπλοις τὰ περὶ τὸ σῶμα, ἀντὶ τοῦ, κατὰ τὰ μέρη τὰ περὶ τὸ σῶμα, τουτέστιν, ὅτι ὅπλοις ἐξήρτυται τοῖς πρὸς τὸ σῶμα σκεπάζειν ἐπιτηδείοις, καὶ ἀναγκαίοις. ὅτι νομίμοις παρασκευαῖς κατὰ τὴν ἐν τῇ χώρᾳ χρείαν δηλονότι. [illegible] ἠρτυται [illegible]. ÆP.

[1] οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς· [2] ὅ, τι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν οἴεται, ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν, ἄλλην γῆν μὴ κατορθώσας οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὅμιλον [3] οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν· ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζουσιν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοιπερ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες [4] ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν, ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς, μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ, ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, τοιαῦτα, [5] καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται. βαρβάρους τε γὰρ πολλοὺς ἕξομεν, οἳ Συρακοσίων μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς, καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικωλύσει, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλεύησθε. [6] οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους [7] οὕσπερ νῦν φασὶ πολεμίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν, καὶ προσέτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες, [8] τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. [9] καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴτε καὶ πάνυ ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοί εἰσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν. ὑπόλοιπον γὰρ ἡμῖν ἐστιν ἀντίπαλον ναυτικόν. ὥστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς, ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους [10] σκηπτόμενοι, μὴ βοηθοῖμεν; οἷς χρεὼν, ἐπειδή γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν,

γρ. δ' αὐτοὺς

γρ. αὐτοῖς

A aut in ipsa regione vsitatis apparatibus [*ad hostium vim propulsandā est instructus.*] Quicquid autem vnus quisque sperat se vel dicendo, ac persuadendo impetraturum, vel seditione a se excitata ex ærario rapturum, &, nisi rem feliciter gesserit, se solum esse versurum, hoc [*sibi*] comparat. Neque verisimile est huiusmodi turbam aut vnanimi consensu, verba [*rectè monentium*] audire, aut communiter ad res gerendas se conuertere. Celeriter autem singuli [*Siciliæ populi*,] si quid dicatur, quod ipsis sit gratum, se [*nobis*] dedent, præsertim si se- B ditione laborant, quemadmodum audimus. Quin etiam neque [*tot*] grauis armaturæ milites illis [*sunt*,] quot insolentius [*ab ipsis*] prędicantur, neq; etiam cæteros Græcos tot esse constat, quot singuli se ipsos esse iactabāt. Sed Græcia, quæ plurimum ipsos [*barbaros falsa sua multitudinis prædicatione*] iam fefellit, vix [*tandem*] in hoc bello iustum militum grauiter armatorū numerum habere cœpit. Rerum igitur illarum status, quantum ego sentio ex iis, quæ audiui, talis est, quin etiam longe facilior C erit. Nam & barbaros multos habebimus, qui propter odium, quo Syracusanos prosequuntur, nobiscum ipsos inuadent, neque [*res, quas illic geremus*] res istas domesticas impediēt, si vos rectè cōsultaritis. Nam maiores nostri, quamuis hos ipsos hostes, quibus [*hic*] nunc relictis, [*Nicias eiusq; fautores*,] nos [*in Siciliam*] nauigaturos prædicant, & præterea Medos hostes haberent, tamen imperium [*quod iam obtinemus*,] cōparauerunt, nulla alia re quàm magnitudine classis, qua pollebant. Et pro præsenti D rerum statu Peloponnesij nunquam antè minus spei de nobis superandis habuerunt, quòd si etiam valde firmi, [*magnisq; viribus præditi*] sint, irruptionem quidem in agrum nostrum facere possunt, quamuis hanc nauałem expeditionem non suscipiamus, sed classe nihil nobis nocere queant. nam reliqua nostra classis, [*quæ domi remanebit*,] est [*illorum classi*] par; [*& facilè ipsi resistere poterit.*] Quid igitur rationi consentaneum afferemus, cur aut nos ipsi desidia quadam [*hanc expeditionem*] recusemus, aut tergiuersantes, sociis, qui illic sunt, non succurramus? quibus (quandoquidem vel iureiurando interposito fœdus, ac societatem cum illis fecimus) opem ferre oportet,

---

[1] Οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς] οὐ ταῖς νομιζομέναις ἀλλὰ ταῖς ἱκαναῖς. οὕτω καὶ νόμιμον εἴρηκε τὸν ἱκανὸν ἀθλητὴν φασίν. [2] Ὅ, τι δὲ ἕκαστος] ὁ νοῦς· τὸ δημαγωγεῖν [illegible] ἕκαστος οὐ τῷ κοινῷ συμφέροντι σχολάζεται, ἀλλ' [illegible] ἢ ἐκ τοῦ λόγου πείθειν [illegible] ἢ ἐκ τοῦ στασιάζειν. οὐ χαλεπὸν γὰρ νομίζεται [illegible] τῆς πατρίδος, καὶ ἄλλην γῆν οἰκῆσαι. ἐμφαίνεται γὰρ καὶ ἀπὸ τούτου οὐδεὶς [illegible] τῆς ἰδίας πόλεως [illegible].
[3] Οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι] οὔτε ὁμονοοῦντας ἑνὸς ἀκούειν λόγου, οὔτε ὁμοφρονοῦντας κοινῇ ἐπὶ τὰ ἔργα [illegible]γενέσθαι. [4] Ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς] ὅσοι ἕκαστοι [illegible] ἠρίθμουν. [5] Καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται] [illegible]. [6] Οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους] τοὺς Λακεδαιμονίους. [7] Οὕσπερ νῦν φασὶ πολεμίους] φασὶν οἱ περὶ τὸν Νικίαν. πολεμίους δὲ, τοὺς Πελοποννησίους. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Νικίαν λέγονται, φησὶ γὰρ ἡμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας. [8] Τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο] τὴν Ἑλλήνων [illegible]. [9] Καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω] οὐδὲν μᾶλλον [illegible] Πελοποννήσιοι [illegible] ἡμᾶς. [10] Σκηπτόμενοι] προφασιζόμενοι.

nec obli-

nec obiicere, [*auxilium ipsis non esse mittendum*,] quod ne ipsi quidem nobis [*auxilium vicissim mittere possint.*] Neque enim ipsos [*nobis socios*] adiunximus, vt huc vicissim opē [*nobis*] ferant, sed vt illis hostibus, quos illic habemus, negotium facessentes, eos impediant, ne contra [*nos*] huc veniant. Sic enim imperiū parauimus, & nos, & quotquot alij rerum potiti sunt impigrè succurrendo semper iis, qui nostrum auxilium implorarunt, siue barbari, siue Græci essent. Nam si omnes quiescant, [*& periculorum metu otio indulgeant*,] aut delectū habeant [*illorum*,] quibus auxilium sit ferendum, exiguam quandam [*agri alieni portionem*] ipsi [*nostro imperio*] adiungentes, de hoc ipso [*imperio*] magis periclitabimur. Quilibet enim eum, qui præpotens est, non solum contra [*se*] venientem propulsare solet: sed etiam anteuertere, ne contra [*se aliquando*] veniat. Neque nobis licet imperium arbitratu nostro moderari: sed necesse est, quando in hoc [*loco*] constituti sumus, [*& imperium habemus*,] aliis quidē, [*qui nobis iam non parent*,] insidiari, [*vt illos in nostram potestatem redigamus*,] alios vero, [*qui nobis parent*,] nos missos facere: [*sed eos coërcere, ne defectionem à nobis faciant*:] quod periculum [*nobis*] ipsis immineat, ne aliorum imperio pareamus, nisi [*nos*] ipsi aliis imperemus. Neq; eodem modo nobis, quo cæteris, ratio quietis est habenda, nisi etiam mutato vitæ genere, studiis iisdem, quæ cæteri [*sequuntur*,] operam detis. Considerantes igitur fore vt has [*res*] magis augeamus, [*imperiumq; nostrum propagemus*,] si ad illas [*res, & ad opem sociis ferendam*] proficiscamur hanc naualem expeditionem suscipiamus, vt Peloponnesiorum spiritus deprimamus, si contemptis [*ipsis*,] neque præsenti quiete, [*qua fruimur*,] contenti, in Siciliam etiam traiicere videamur. Simul etiam, aut Græciæ totius (vt credibile videtur) imperium obtinebimus, rebus illis in nostram potestatem redactis, aut saltem malo Syracusanos afficiemus. vnde tùm [*nos*] ipsi, tum etiam socij [*nostri*] vtilitatem percipient. Tutò autem & manendi, si quis se nobis dedat, & abeundi, [*si nullus se dedere velit*,] facultatem naues [*nobis*] præbebunt. Nam & apud vniuer-

A καὶ μὴ ἀντιπέμπειν, ὅτι οὐδ' ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ " γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι [1] προσεθέμεθα " αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπη- " ροὶ ὄντες, [2] δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. " τήν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡ- " μεῖς, καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παραγιγνόμε- " νοι προθύμως τοῖς αἰεὶ ἢ βαρβάροις ἢ Ἕλλη- " σιν ἐπικαλουμένοις. ἐπεὶ εἴγε ἡσυχάζοιεν " πάντες, [3] ἢ φυλοκρινοῖεν, οἷς χρεὼν βοηθεῖν, " βραχὺ ἄν τι [4] προσκτώμενοι αὐτῇ, περὶ αὐ- " B τῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. [5] τὸν γὰρ " προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, " * [6] ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπεισι προκαταλαμ- " βάνει. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βου- " λόμεθα ἄρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπειδήπερ [7] ἐν " τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς " δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέ- " ρων, [8] αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων " ἄρχοιμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ [9] ἐπισκεπτέον " * ἡμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπι- " C τηδεύματα ἐς τὸ ὅμοιον μεταλήψεσθε. [10] λο- " γισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐπ' ἐ- " κεῖνα ἢν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα Πελο- " ποννησίων τε [11] στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ δόξο- " μεν ὑπεριδόντες καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες τὴν " ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν, καὶ ἐπὶ Σικελίαν πλεῦ- " σαι. καὶ ἅμα ἢ τῆς Ἑλλάδος τῶν ἐκεῖ προσγενο- " μένων πάσης τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώ- " σομέν γε Συρακοσίους [12] ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ " ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. [13] τὸ δὲ ἀσφαλὲς καὶ " D μένειν, ἤν τι προχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρ- " έξουσιν. [14] * [15] αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα καὶ ξυμ- "

* *al.* ἡμῖν ἐ τοῖς ἄλλοις. *Æ. P.*

[1] Προσεθέμεθα αὐτοὺς] ξυμμάχους ἐποιησάμεθα αὐτούς. [2] Δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς] οἱ ἐγεσταῖοι. [3] Η φυλοκρινοῖεν] ἐξετάζοιεν. [4] Προσκτώμενοι αὐτῇ] ἤτοι τῇ ἀρχῇ. [5] Τὸν γὰρ προύχοντα] τοῦτο λέγει ὅτι οὐ μόνον ἡμᾶς ἐπιόντας ἀμύνονται οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ ἐπιστρατεύσωμεν αὐτοῖς προφθάνουσι, καὶ ἐπιχειροῦσιν. * [6] Ἀλλὰ καὶ] τὸ ἑξῆς τοῦτο. ἀλλὰ καὶ προκαταλαμβάνει, ὅπως μὴ ἔπεισιν. ἤγουν αὐτὸν προκαταλαμβάνειν, καὶ πρὶν ἢ ἐπελθεῖν αὐτὸν καταλαμβάνειν, καὶ καθαιρεῖν φιλεῖ, ὅπως αὐτοῖς αὐτὸς μὴ ἐπίῃ, καὶ αὐτὴν καθέλῃ. *Æ. P.* [7] Εν τῷδε] ἤγουν ἐν τῷ ἄρχειν. [8] Αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι] διὰ τὸ κινδυνεύειν ἂν ἀρχθῆναι ἡμᾶς ὑφ' ἑτέρων. [9] Επισκεπτέον ἡμῖν] καὶ οὐχ ὁμοίως [illegible] τοῖς ἄλλοις ἡσυχίαν ἡμῖν ἐπιτηδευτέον, (τὸ γὰρ ἐπισκεπτέον [illegible] τὸ ἐπιτηδευτέον τίθησιν) εἰ μὴ καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τοῖς ἄλλοις (φησὶν) ἐξομοιωθήσεσθε. [10] Λογισάμενοι οὖν τάδε] τὰ ἐνταῦθα πράγματα. [11] Στορέσωμεν τὸ φρόνημα] τὸ παρὰ Θουκυδίδῃ ποιητικῶν ὀνομάτων τὸ σκληρότατον τοῦτό ἐστιν· ἀλλὰ κατὰ Ἀλκιβιάδην φησίν. [12] Εν ᾧ καὶ αὐτοὶ] ὠφεληθῶσι συρακούσιοι. [13] Τὸ δὲ ἀσφαλὲς] ἀσφάλειαν δὲ, καὶ μετ' ἀσφαλείας. [14] Αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα] ἵνα ἐπὶ τῷ αὐτεξουσίῳ τίθησι τὸ αὐτοκράτορες. ἐπεὶ [illegible] αὐτοῖ, καὶ ξυμπάντων Σικελιωτῶν [illegible] ἐκ θαλασσίας κρατήσομεν. ἔνιοι δὲ αὐτοκράτορες ἀντὶ τοῦ μόνοι φασί. * [15] Αὐτοκράτορες] κατὰ τῆς θαλάσσης δηλονότι. οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ παντελῶς τοῦτο ληπτέον, ἀλλὰ κατά τι. [illegible] γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι θαλασσοκράτορες, καὶ ναυτικοὶ μάλιστα πάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ δὴ καὶ [illegible] τῶν ἠπειρωτῶν βαρβάρων [illegible]. *Æ. P.*

„ πάντων Σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν A
„ λόγων ἀπραγμοσύνη [1] καὶ διάστασις τοῖς
„ νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποτρέψῃ. τῷ δὲ
„ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ἅμα
„ νέοι γεραιτέροις βουλεύοντες, ἐς τάδε ἦραν αὐ-
„ τά, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγα-
„ γεῖν τὴν πόλιν. καὶ νομίσατε, νεότητα μὲν καὶ γῆ-
„ ρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι· ὁμοῦ δὲ, τό,
„ τε φαῦλον, καὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς ἂν
„ ξυγκραθὲν, [2] μάλιστ' ἂν ἰσχύειν. καὶ τὴν πόλιν, ἂν
„ μὲν ἡσυχάζῃ, [3] τρίψεσθαί τε αὐτὴν περὶ ἑ- B
„ αυτὴν, [4] ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, [5] καὶ πάντων τὴν ἐπι-
„ στήμην ἐγγηράσεσθαι· ἀγωνιζομένην δὲ, ἀεὶ
„ προσλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν, [6] καὶ τὸ ἀ-
„ μύνεσθαι, οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξυνήθες
„ ἕξειν. παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀ-
„ πράγμονα τάχιστ' ἄν μοι δοκεῖν ἀπραγμο-
„ σύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι· καὶ τῶν ἀν-
„ θρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς
„ παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἢν καὶ χείρω ᾖ, [7] ἥκι-
„ στα διαφόρως πολιτεύωσι. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλ- C
κιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, [8] ἀκούσαντες
ἐκείνου τε καὶ τῶν Ἐγεσταίων καὶ Λεοντίνων φυ-
γάδων, οἳ παρελθόντες ἐδέοντό τε, καὶ τῶν ὁρκίων
ὑπομιμνήσκοντες, ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι,
πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμηντο στρα-
τεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς [9] ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν
λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειε, παρασκευῆς δὲ
πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μετα-
στήσειεν αὐτοὺς, παρελθὼν αὐτοῖς ἔλεγε τοιάδε,
„ ΕΠΕΙΔΗ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, D
„ ὡρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς
„ βουλόμεθα· ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἃ γιγνώσκω σημα-
„ νῶ. [10] ἐπὶ γὰρ πόλεις, [11] ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι,

γρ. ξυνή-θεσι

A sos Sicilienses merum [*maris*] imperiũ obtinebimus. Neq; verò Niciæ oratio, quæ quietem [*vobis*] suadet, & dissidium inter iuuenes, & senes excitat, vos [*ab hac expeditione suscipienda*] auertat. Sed solita modestia, quemadmodũ & maiores nostri [*res*] ipsas [*imperiumq; nostrum*] in hunc [*amplitudinis ac potentiæ*] statum extulerunt, dũ [*maximo consensu*] iuniores vnà cum senioribus [*de Repub.*] consultarent, nũc etiam eadem ratione Rẽpub. amplificare conemini: & existimetis iuuentutem, ac senectutem alterã sine altera nihil posse. Sed si infimus, B & medius, & summus [*ciuitatis*] ordo [*concordia*] sit simul permixtus, [*omnisq; ciuiũ fortuna consentiat, hunc omnium ordinum consensum,*] maximas vires habere. Et Rempubl. si quiescat, [*otioq; præter decorum indulgeat,*] ipsam suis ipsius opibus attritũ iri, vt quælibet alia, [*quæ otio facilè corrumpuntur, ac pereunt,*] & futurum, vt [*rerum*] omnium disciplina in ipsa consenescat: sed si bella gerat, [*maiorem rei militaris*] peritiam sibi semper adiuncturam, & vsum adepturã, quo non verbis: at factis potius [*hostem*] propul- C sare possit. In summa vobiscum ita sentio, ciuitatem negotiosam, si negotium cum otio commutet, meo iudicio confestim euerti: & illos homines tutissimè degere vitam, qui præsentibus, [*ac patriis*] institutis, legibusq;, quamuis sint deteriores, in ciuitatibus minimè discordes viuunt. Atq; Alcibiades quidem hæc dixit. Athenienses verò, cùm audissent & illũ, & Egestæos, & Leontinos exules, qui [*in medium*] prodierant, & orabant, & [*fœderis*] iusiurandum in memoriam [*Atheniensibus*] reuocã- D tes, precibus supplicibus [*ab ipsis*] petebant, vt opem sibi ferrent, longè maiore, quàm antè, studio ad hanc expeditionem suscipiendam ferebantur. Nicias verò, cùm animaduertisset fore, vt non amplius iisdem rationibus [*allatis, quas prius attulerat, ipsos à proposito, susceptoq; consilio*] reuocaret: sed apparatus magnitudine, si magnum [*apparatum ipsis*] imperaret, fortasse [*ipsos*] de sententia deduceret, [*rursus in mediam concionem*] progressus, hũc in modum apud ipsos est loquutus.

NICIÆ CONCIO.

Quoniam vos ad hanc militiam obeundam, Athenienses, prorsus animatos video, vtinam hæc eum exitum habeant, quem cupimus. In præsentia tamen meam sententiam [*vobis*] exponam. Etenim aduersus ciuitates, quantum ego audiendo didici, ma-

[1] Καὶ διάστασις] ἤτοι ἀντίστασις. [2] Μάλιστ' ἂν ἰσχύειν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ νομίσατε. [3] Τρίψεσθαί τε αὐτὴν] δαπανήσεσθαι ὑφ' ἑαυτῆς καὶ φθαρήσεσθαι, ὥσπερ φθείρεσθαι πέφυκε καὶ τὰ σώματα τὰ πολλὰ ὑπὸ τῆς ἀργίας. [4] Ὥσπερ καὶ ἄλλο τι] ἀργὸν κείμενον δηλονότι. [5] Καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην] ἤτοι πάντων τῶν πολιτῶν τὴν ἐπιστήμην ἐκλυθήσεσθαι. ἢ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων. [6] Καὶ τὸ ἀμύνεσθαι] καὶ τὸ δύνασθαι ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους, οὐ λόγῳ κομπάζοντας, ἀλλ' ἔργῳ ἕξει, καὶ μελέτῃ. [7] Ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσι] ἥκιστα μεταθῶσι τὴν πολιτείαν, φησίν. [8] Ἀκούσαντες ἐκείνου] τοῦ Ἀλκιβιάδου. [9] Οὐκ ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων] ἀντὶ τοῦ, τοῖς αὐτοῖς χρώμενον λόγοις. [10] Ἐπὶ γὰρ πόλεις] καθ' ὑπέρβατον. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας, τό, τε πλῆθος ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ πολλὰς καὶ ἐνδεεῖς. [11] Ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι] ἀκριβῆ κατάληψιν ἔχω ἀπὸ φήμης.

gnas

[in] quas ituri sumus, quę aliarum imperio non parent, ita vt aliæ aliis subiectæ sint, neque mutationē desiderant, qua aliqua ipsarum ex dura seruitute in meliorem rerū statum transeat, & quas verisimile est suam libertatem cum nostro seruitio nō esse commutaturas, & quæ, vt in vna insula, sunt numero multæ, [eæq;] Græcæ [ciuitates.] Nam præter Naxum, & Catanam (quas propter Leotinorum cognationem ad nostras partes spero transituras) sunt aliæ septem, quę rebus omnibus sunt instructæ prorsus eodem modo, quo noster exercitus, pręcipuè vero illæ, Selinus, & Syracusæ, aduersus quas potissimùm tendimus. Nam in [illis] sunt & multi grauis armaturæ milites, & sagittarij, & iaculatores, & multæ triremes, & hominum multitudo, quæ illas implebit. Habent etiam pecuniam, partim priuatam, partim [publicam,] quam [cùm alij, tum] etiam Selinuntij in templis seruant, quin etiā Syracusanis tributum a nonnullis barbaris penditur. Et (quo nobis præcipuè præstant) magnam equorum copiam habent, & frumento domi nato, nec [aliunde] importato vtuntur. Aduersus igitur talem potentiam nō solùm naualibus, & infirmis copiis est opus; sed etiam multum equitatum nobiscum nauigare [oportet] si modo aliquid cogitatis, [incæptisq; nostris] dignum agere volumus, nec a magno [hostium] equitatu terra [Sicula] prohiberi: præsertim si ciuitates nostri metu conspirent, nec vlli alij, quam Egestæi, amici nobis facti, equitatum, quo [hostibus] resistamus, vicissim suppeditent. Turpe enim est nos vi repulsos discedere, aut postea nouas copias accersere, quòd primo consilium prudens nō inierimus. Sed [oportet nos] ex hoc ipso loco cum firmissimo apparatu bellum [illis] inferre, & illud scire, nos ab [agri] nostri finibus procul esse nauigaturos, neque copias [hinc] educturos eodem modo, [quo consueuistis] inter ciuitates quæ sunt in his regionibus, & quæ vestro imperio parent, quum iure societatis alicui bellum infertis,

A μέλλομεν ἰέναι [1] μεγάλας, [2] καὶ οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων, [3] οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥάω μετάστασιν χωροίη· οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξομένας, τό, τε πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ νάξου καὶ κατάνης (ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ λεοντίνων ξυγγενὲς προσέσεσθαι) ἄλλαι εἰσὶν ἑπτά, καὶ παρεσκευασμέναι [4] τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μά-B λιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα [5] ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν, σελινοῦς καὶ συράκουσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ ὁπλῖται ἔνεισι, καὶ τοξόται, καὶ ἀκοντισταί, πολλαὶ δὲ τριήρεις, καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ' ἔχουσι, τὰ μὲν, ἴδια, [6] τὰ δὲ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστι σελινουντίοις. συρακοσίοις δὲ [7] καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ εἰσφέρεται. [8] ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται, [9] καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ [10] ἐπακτῷ C χρῶνται. [11] πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς [12] καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ [13] καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα [14] ἄξιόν τι τῆς διανοίας δρᾷν, καὶ μὴ [15] ὑπὸ ἱππέων πολλῶν [16] εἴργεσθαι τῆς γῆς. ἄλλως τε [17] καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις [18] φοβηθεῖσαι, [19] καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἢ ἐγεσταῖοι ᾧ ἀμυνούμεθα ἱππικόν. [20] αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν, ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους. [21] αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ [22] ἀ-D ξιοχρέῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε [23] ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν, καὶ οὐκ * ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι. καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἤλθετε ἐπί τινα,

Marginal notes: ᾧ δὲ] παρ' ὧν ἀπαρχὰς. — * τῷ ὁμοίῳ, καὶ ὅτι στρατευσόμενοι ἐν τοῖς τῇδε ὑπ. ξ. ἤλ. ἐ. τ. F. P.

---

[1] Μεγάλας] ἤγουν, ἰσχυράς. [2] Καὶ οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων] ἤγουν, δεδουλωμένας ἀλλήλαις. [3] Οὔτε δεομένας μεταβολῆς] αἱ ἐν σικελίᾳ πόλεις οὐ δέονται μεταβολῆς, ὥσπερ αἱ πρὸς βίαν δουλεύουσαι. [4] Τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως] πράγμασι δηλονότι. [5] Ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν] συρακοῦσαι, σελινοῦς, γέλα, ἀκράγας, μεσσήνη, ἱμέρα, καμαρίνα· ταύτας φησὶ τὰς [illegible] τοῖς ἀθηναίοις. [6] Τὰ δὲ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς] ἤγουν τὰ κοινά. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ κοινὰ χρήματα ἐν τοῖς ναοῖς ἀποκεῖσθαι. [7] Καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ] ἤγουν, ἔχουσι φόρον καὶ ἄρχοντες βαρβάρων τινῶν. [8] Ὧ δὲ μάλιστα] ἤγουν ἐν ᾧ. [9] Καὶ σίτῳ οἰκείῳ] ἤγουν, ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. [10] Ἐπακτῷ] ξένῳ. [11] Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν] τῶν σικελῶν. [12] Καὶ φαύλου] μικρᾶς. φαῦλον, τὸ ἁπλοῦν, καὶ μονοειδές. [13] Καὶ πεζὸν πολὺν] χρήσιμον εἰς τὸν ἠπείρου στρατὸν δηλονότι. [14] Ἄξιόν τι τῆς διανοίας] τοῦ ἡμετέρου σκοποῦ. [15] Ὑπὸ ἱππέων πολλῶν] τῶν σικελικῶν δηλονότι. [16] Εἴργεσθαι τῆς γῆς] τῆς σικελικῆς. [17] Καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις] συνέλθωσιν αἱ πόλεις εἰς κοινὴν βοήθειαν. [18] Φοβηθεῖσαι] ἡμᾶς δηλονότι. [19] Καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν] ἐὰν μὴ παράσχωσί τινες ἡμῖν ἱππικὸν φίλοι γενόμενοι, ἔξωθεν ἐγεσταίων. [20] Αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν] ἐκκρουσθέντας δηλονότι ἡμᾶς τῆς σικελίας ἀπελθεῖν. [21] Αὐτόθεν δὲ] ἤγουν, ἐκ τοῦ ἡμετέρου τρόπου. [22] Ἀξιόχρεῳ] ἀσφαλεῖ. [23] Ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν] ἤγουν, ἐκ τῆς αὐτῶν.

* πρὸς ἀπαρτήσοντας καὶ γὰρ [illegible], στρατευσόμεθα. Æ. P.

» ὅθεν ῥᾴδιαι [1] αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν A
» προσέδει, ἀλλ' ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν [2] ἀπαρ-
» τήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν
» χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν. ὁπλίτας τε
» οὖν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ
» ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπη-
» κόων, καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμε-
» θα ἢ πεῖσαι, ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι· καὶ
» τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς
» τὸ ἐκείνων ἱππικὸν [3] ἀντέχωσι· ναυσί τε καὶ
» πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾷον B
» ἐσκομιζώμεθα. τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλ-
» κάσι πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθὰς ἄγειν,
» καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέ-
» ρος ἠναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα ἤν που ὑ-
» πὸ ἀπλοίας [4] ἀπολαμβανώμεθα, ἔχῃ ἡ στρα-
» τιὰ [5] τὰ ἐπιτήδεια. [6] * [7] πολλὴ γὰρ οὖσα, οὐ πά-
» σης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι. τά τε ἄλλα
» ὅσον δυνατὸν ἑτοιμάσασθαι, [8] καὶ μὴ ἐπὶ ἑ-
» τέροις γίγνεσθαι· μάλιστα δὲ χρήματα [9] αὐ-
» τόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ' Ἐγεσταίων, ἃ C
» λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα, [10] νομίσατε καὶ λόγῳ
» ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι. ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν
» [11] ἐνθένδε μὴ * [12] ἀντίπαλον μόνον παρασκευα-
» σάμενοι, [13] πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐ-
» τῶν τὸ ὁπλιτικὸν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες
» τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως οἷοί τε ἐσόμεθα [14] τῶν μὲν
» κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασῶσαι. πόλιν τε νομίσαι
» χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οἰκιοῦντας
» ἰέναι, [15] οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν κα-
» τάσχωσιν, εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς· ἢ εἰδέναι ὅτι ἢν D
» σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἕξουσιν. ὅπερ ἐ-
» γὼ φοβούμενος, καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον
» εὖ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι

A vnde res necessarias ex [*agro*] amico facilè potestis comportare: sed in [*agrum*] totum alienum, [*ac inimicum nobis, grauissimo cum periculo, nos*] procul à domo protecturos, vnde ne quatuor quidē hybernorum mēsium spacio nuntius [*huc*] facilè venire possit. Ego igitur censeo [*ad hanc expeditionem*] nobiscum ducendos esse multos grauis armaturæ milites, cùm ex nostris ciuibus, tum ex [*nostris*] sociis, tum etiam ex iis, qui nostro imperio parent, & si quem aliū aut verbis aut mercede adductū nobis adiungere possumus. Præterea multos sagittarios, & funditores, vt illorum equitatui resistant. Item [*hostes*] nauium numero longè B superādos [*censeo,*] vt res ad victum necessarias [*illuc*] faciliùs importemus. frumentum etiam, triticum inquam, & hordeum tostum, hinc nauibus onerariis [*eo*] conuehendum, & pistores ex pistrinis mercede conductos, qui vicissim [*operam pistrinæ dare*] cogantur, [*adducendos censeo,*] vt, si quo in loco tempestatibus intercepti teneamur, exercitus res ad victum necessarias habeat. Cùm enim hic exercitus fu- C turus sit ingens, [*eum*] non quælibet ciuitas excipere poterit. Cæterasque res pro viribus præparandas, neque nostræ salutis præsidium in aliorum auxilio collocandum [*censeo,*] in primis verò pecuniā quam plurimam hinc afferendam. nam quæ ab Egestæis prædicatur illic in promptu esse, eam verbo tenus in promptu fore putetis. Nam si nos hinc discedamus cum exercitu, quem non solùm [*hostili*] parem præparauerimus (nisi bellicoso grauis armaturæ robori, quod habent) sed etiam cum D eo, qui rebus omnibus longè sit instructior, [*quàm hostilis exercitus,*] tamen & sic vix illas quidem [*hostium res*] in nostram potestatem redigere, has verò [*sociorum ac amicorum res*] conseruare poterimus. Existimandum autem est [*nostros milites in Siciliam*] proficisci, vt vrbem [*aliquam*] inter alienigenas, ac hostes [*in suam potestatem redigant, &*] sibi vendicent, quos primo die, quo [*ad insulam*] appulerint, confestim agro potiri oportet: aut persuasum habere, nisi voti compotes fiant, fore vt omnia habeant hostilia. Quod ego formidans & compertum habens oportere nos [*de rebus istis*] sæpius, & rectè consultare, ac multo magis rem feliciter gerere

[1] Αἱ κομιδαὶ] αἱ πορεῖαι. οὐχ ὁμοίας ἔμελλεν στρατεύεσθαι ἐπὶ Σικελίαν, ὥσπερ ἐνταῦθα ὑπηκόοις συμμαχοῦντας στρατεύεσθαι ἐπί τινας, οὐ πολὺ ἀπέχοντας ὥστε ῥᾳδίαν εἶναι τὴν τῶν ἀναγκαίων παρακομιδὴν ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. [2] Ἀπαρτήσαντες] αὐτὶ τοῦ, ἀποστάντες, ἀπελθόντες, καὶ πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες. [3] Ἀντέχωσι] ἀντιμάχωνται. [4] Ἀπολαμβανώμεθα] κρατηθῶμεν. [5] Τὰ ἐπιτήδεια] ἤγουν ἐφόδια. ἤγουν, βρώσιμα καὶ πόσιμα. [6] Πολλὴ γὰρ οὖσα] αὐτὶ πλοῦσα, αὐτὶ τοῦ, πολλῆς γὰρ οὔσης. * [7] Πολλὴ γὰρ οὖσα] αὐτὶ τοῦ πολλῆς ἐσομένης. οὐ τρόπῳ ἢν πενιχρὰ σημαίνει ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τὸ παρασκευῆς, καὶ τὸ πλήθους αὐτῆς ἐσομένης οἱ λόγοι, καὶ ἡ συμβουλὴ ἐν τῇ ὁλκάδι [illegible] σία ἐποιεῖτο. Æ. P. [8] Καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι] αὐτὶ τοῦ, μὴ ἐν ἄλλοις ἔχειν τὰς ἐλπίδας. [9] Αὐτόθεν] ἤγουν, ἐκ τοῦ ἡμετέρου τόπου. [10] Νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν] λόγῳ (φασὶν) ἑτοῖμα εἶναι, τῇ δ' ἀληθείᾳ οὔ. [11] Ἐνθένδε] ἤγουν, ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν. * [12] Ἀντίπαλον] στράτευμα δηλονότι. Æ. P. [13] Πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον] πρὸς μὲν τὸ μάχιμον αὐτῶν καὶ τὸ ὁπλιτικὸν [illegible] ὅλως δυνάμεθα ἀντιτάξασθαι· πρὸς δὲ τὰ ἄλλα μὴ μόνον ἴσοι ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ μείζονας παρασκευαζόμεθα. ὅμως γὰρ δυνησόμεθα τὰ μὲν οἰκεῖα διασῶσαι, τῶν δὲ ἐκεῖ [illegible] κρατῆσαι. [14] Τῶν μὲν κρατεῖν] ἤγουν τῶν πολεμίων. [15] Οὓς πρέπει τῇ] δεῖ, ἤγουν τοὺς καθ' ἡμᾶς πλέοντας.

(quod

(quod arduum est, quia sumus homines) ad hanc expeditionẽ proficisci volo, quam minimũ memet fortunæ committens: sed [firmissimo] apparatu munitus, vt rationi consentaneũ videtur, [hinc] discedere [volo.] Hæc enim & vniuersæ Reipub. tutissima, & nobis ad militiam profecturis salutaria fore duco. Quod si quis aliter sentit, huic ego magistratu, [imperioq́] cedo. Atque Nicias quidem hæc dixit, sperans [se] vel rerum multitudine, [& apparatus magnitudine Athenienses] de sententia deducturum, vel si ad hanc expeditionem [ipse] proficisci cogeretur, sic saltẽ [se] tutò profecturum. Illi verò hanc huius expeditionis cupiditatem ex animis non expulerũt, quamuis tanti apparatus difficultas ipsis proponeretur: sed multo magis [ad eam suscipiendam] incitati sunt. Et res ipsi cessit aliter ac sperabat. Nam & [ipse] bonum consilium [Reipub. tunc] dedisse, & res hoc modo tutissima fore videbatur. Et nauigandi desiderium omnes pariter inuasit. Ac seniores quidem, quòd vel in suam potestatem se redacturos sperarent ea, ad quæ pergerent, vel [saltem] exercitum, qui tantus esset, nullam cladem accepturum: Illos vero, qui erant ætate [integra, ac militari,] quòd peregrinam regionem visere, & spectare cuperent, & bonam spem animo conciperent, fore vt [domum] incolumes, saluique reuerterentur. Ingens verò militum turba [ad illam expeditionem proficisci cupiebat, sperans se] & in præsentia pecuniam [à ducibus] accepturam, & imperium amplificaturam, vnde perpetuum stipendium [sibi] suppeditaturum [credebat.] Quamobrem propter nimiam pluris habendi cupiditatem, si cui fortè [res ista] minus placebat, veritus ne [cæteris] refragando, Reipubl. maleuolus, [eiusque commodis aduersarius] esse videretur, silentium agebat. Tandem verò quidam ex Atheniensibus [in medium] progressus, & Niciam adhortatus, dixit non oportere amplius [eum] tergiuersari, atque cunctari: sed in omnium conspectu iam declarare, quemnam apparatum ab Atheniẽsibus sibi decerni vellet. Ille verò inuitus dixit se cum collegis per otiũ [hac de re] accuratius consultaturum. Quantum tamen iudicare poterat,

A (*[1] χαλεπὸν δὲ, ἀνθρώπους ὄντας) ὅτι[2] ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῇ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλὴς ἐκπλεῦσαι. ταῦτα γὰρ τῇ τε ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι, καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευσομένοις σωτήρια. εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ, παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν. Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν,[3] ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, B μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. οἱ δὲ,[4] τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ[5] οὐκ ἐξῃρέθησαν[6] ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο. καὶ τοὐναντίον[7] περιέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε, καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι. τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις, ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ᾽ ἃ ἔπλεον, ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν·[8] τοῖς δ᾽ ἐν τῇ C ἡλικίᾳ, τῆς τε ἀπούσης[9] πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος,[10] καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι[11] ἀργύριον οἴσειν, καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν ὅθεν ἀίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. ὥστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλεόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν, κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει, ἡσυχίαν ἦγε. καὶ τέλος παρελθών τις τῶν Ἀθηναίων[12] καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν, οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι, οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ᾽ ἐναντίον ἁπάντων ἤδη D λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσωνται.[13] ὁ δὲ, ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ᾽ ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο· ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ,

---

*[1] Χαλεπὸν δὲ] δηλονότι [illegible] ἐστί· ἢ, ἀνθρώπους ὄντας. τὸ ἐξῆς δὲ, τοῦτο. χαλεπὸν ἡμᾶς ἀνθρώπους ὄντας τυχεῖν, ΛΕ. Ρ. [2] Ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς] τύχην [illegible] λέγει. βούλομαι γάρ (φησὶν) οὐκ ἐλπίσιν ἀλλὰ παρασκευῇ θαρρεῖν. [3] Ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι] [illegible] ἀναγκάζοιτο δηλονότι ὁ Νικίας. [4] Τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ] ἤγουν τὴν ἐπιθυμίαν. [5] Οὐκ ἐξῃρέθησαν] ἐξέβαλον. [6] Ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς] ὀχλῶδες δέ, ὅτι τὸ [illegible] καὶ ὀχληρὸν, ἢ τὸ πολύ. λέγει δὲ ὅτι τῆς τοῦ πλοῦ ἐπιθυμίας οὐκ ἔπαυσεν αὐτοὺς τὸ ὀχληρὸν τῆς παρασκευῆς. [7] Περιέστη αὐτῷ] τῷ Νικίᾳ. [8] Τοῖς δ᾽ ἐν τῇ ἡλικίᾳ] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἔρως ἐνέπεσεν ἐκπλεῦσαι. [9] Πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας] τὸ θεωρίας ἀντὶ τοῦ ἱστορίας κεῖται [illegible] [illegible] τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ ἰδεῖν καὶ ἱστορῆσαι. [10] Καὶ στρατιώτης] ἤγουν, τὸ στρατιωτικὸν πλῆθος. [11] Ἀργύριον οἴσειν] ἀντὶ τοῦ, λήψεσθαι καὶ λήψεσθαι. [12] Καὶ παρακαλέσας] ἀντὶ τοῦ, ἐπικαλεσάμενος αὐτόν. [13] Ὁ δὲ ἄκων μὲν εἶπεν] [illegible] ὁ μὲν [illegible]. [illegible] δὲ ὁ μὲν [illegible] τοῦ [illegible].

τριήρεσι μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι. αὐτῶν δ' Ἀθηναίων ἔσεσθαι ὁπλιταγωγοὺς ὅσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι. ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν, ἢν δέ τι δύνωνται, καὶ πλείοσι. τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν *[1] αὐτόθεν, καὶ ἐκ Κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἤν τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι, ἑτοιμασάμενοι ἄξειν. ἀκούσαντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι, ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι, καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγοὺς πράσσειν ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι Ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο· καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον, καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο. [2] ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν [3] ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου, ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης, καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν, [4] διὰ τὴν ἐκεχειρίαν. ὥστε ῥᾷον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

[5] Ἐν δὲ τούτῳ [6] ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ Ἀθηναίων (εἰσὶ δὲ, [7] κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς) μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι [8] περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ᾔδει οὐδεὶς, [9] ἀλλὰ *[10] μεγάλοις μηνύτροις δημοσίᾳ [11] οὗτοί τε ἐζητοῦντο, [12] καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν [13] ἀσέβημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα [14] μειζόνως ἐλάμβανον. τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πρα-

A non paucioribus, quàm centum triremibus in præsentia nauigandū [*censebat.*] Nauium autem Atticarum milites vehentium numerum [*tantum*] fore, quantus [*ipsis Atheniensibus*] videretur, aliasque [*præterea*] ex sociis accersendas [*dicebat, quæ reliquas copias veherent.*] Vniuersorum autem grauis armaturæ militum tam Atheniensium, quam sociorum numerum non minorem quidem, quàm quinque millium, sed ampliorem etiam, si possent, [*mittendum censebat.*] Reliquum verò apparatum, pro ex-B ercitus magnitudine, & sagittariorum illinc, & ex Creta [*assumptorum*] funditorū, & si quid aliud opportunum esse videretur, [*se suosq; collegas communiter*] præparaturos, & [*secum*] ducturos, [*dicebat.*] Cùm autem Athenienses [*hæc*] audissent, confestim ipsis imperatoribus summam imperij potestatem facto decreto dederunt, vt arbitratu suo & de copiarum numero, & de vniuersę nauigationis ratione transigerent, [*atq; statuerent,*] prout ipsis ex vsu Reipub. Atheniensis maximè fore videretur. Post hæc autē hic apparatus parari cœpit. C Et cùm ad socios mittebant [*nuncios, qui copias & auxilium illorum accerserent,*] tum etiam ex suo ipsorum agro milites cōscribebāt. Iam etiam ciuitas & à morbo, & ab assiduo bello se recreauerat, ita vt & ciuium ætate militari prędìtorū, post [*morbum*] natorum, numero floreret, & pecunia [*ex vectigalibus*] coacta abundaret, propter inducias. Quamobrem omnia facilius suppeditabantur. Atq; hi quidem in [*hoc*] apparatu [*parando occupati*] erant. Interea verò quotquot lapidea Mercurij simulachra A-D thenis erant (ritu autē patrio multa cùm in priuatarum ædium vestibulis, tum in templis erant, opus ex lapide quadrato) vna, eademque nocte pleraque vultu circuncisa fuerunt. Cuius facinoris autores nullus sciebat: sed isti magnis præmiis pro indicio publicè propositis quærebantur: præterea [*Athenienses*] decreuerunt, [*ac edixerunt*] vt, si quis aliquod aliud piaculum admissum sciret, quilibet, siue ciuis, siue peregrinus, siue seruus, [*hoc*] sine timore indicaret: hoc autem facinus atrocius esse iudicabant. Huius enim expeditionis [*malum*] omen esse videbatur, simul etiam [*hoc*] per coniurationem factum fuisse [*videbatur,*] rerum nouan-

---

*[1] Αὐτόθεν] ἐκ τῆς Ἀττικῆς. Æ. P. [2] Ἄρτι δ' ἀνειλήφει] ἤγουν τότε ἤδη. [3] Ἀπὸ τῆς νόσου] ἤγουν τῆς λοιμώδους. [4] Διὰ τὴν ἐκεχειρίαν] ἤτοι τὴν ἀνοχὴν τοῦ πολέμου. [5] Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [6] Ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν] περὶ τῶν Ἑρμῶν. [illegible] Ἑρμαῖον λόγου καὶ ἀληθείας ἔφορον εἶναι [illegible] καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ τετραγώνους καὶ κυβοειδεῖς κατεσκεύαζον· [illegible] μέρει [illegible] [illegible] Βάσιμον καὶ ὀρθὸν [illegible]· οὕτω καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ ἀλήθεια ὁμοία [illegible] τετραγώνῳ αὐτῷ· τὸ ψεῦδος δὲ, πολύχρουν καὶ ποικίλον. [7] Κατὰ τὸ ἐπιχώριον] ὃ ἐστιν ἔθος. [8] Περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα] Ἰστέον ὅτι Γαυστείας ἐν τῇ [illegible] [illegible] τῶν Ἀττικῶν [illegible] συναγωγῇ, τοὺς [illegible] καὶ [illegible] τοὺς Ἑρμᾶς περικόψαντας φησί, καὶ τοὺς [illegible], Ἑρμοκοπίδας καλεῖσθαι. [9] Ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις] μεγάλοις δώροις ἐπὶ μηνύσει. *[10] Μεγάλοις μηνύτροις] περὶ τῶν τοὺς Ἑρμᾶς περικοψάντων, καὶ περὶ τῶν τούτους μηνυσάντων, καὶ περὶ τῶν μηνύτρων, καὶ τῶν χρημάτων, τούτων ἕνεκα δοθέντων, καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, καὶ Ἀνδοκίδης ἐν τῷ περὶ μυστηρίων πολλὰ σαφέστερον γράφουσι. Æ. P. [11] Οὗτοί τε ἐζητοῦντο] οἱ ποιήσαντες. [12] Καὶ προσέτι] ἐπὶ τούτοις. [13] Ἀσέβημα] ἤγουν, ὕβριν εἰς τοὺς θεούς. [14] Μειζόνως ἐλάμβανον] αὐτὸ, [illegible] ἐμεγάλυνον.

darum,

datum statusq; popularis euertendi causa. A quibusdam igitur inquilinis, & famulis, de Mercurij quidem simulachris nihil indicatum est: sed de quibusdã aliis statuis ab adolescentibus per lusum, ac temulentiam iampridem concisis, simul etiam de sacris arcanis, quæ per contemptionẽ domi fiebant [*indicia quædam ad Magistratus allata sunt.*] In quorum numero Alcibiadem etiam ponentes accusabant. Qui autem Alcibiadi maximè infensi erãt, quòd ipsis impedimento esset, quo minus in administranda Republica principem locum constanter obtinerent, hæc [*indicia ac crimina*] excipientes, & existimantes, si eum expulissent, [*se Reipub.*] principes futuros, [*rem*] exaggerabant, & vociferabãtur, hæc ad popularis status euersionem spectare, tum quòd illa mystica, [*& arcana sacra domi per Deorum contemptionem*] facta fuissent, tum etiam quòd Mercurij simulachra cõcisa fuissent. Et nihil horum [*impiorum facinorum*] sine illo factum esse [*dicebant*] addentes argumenta, [*quibus probarent hoc facinus ab eo perpetratum,*] reliquam vitæ licẽtiam, quam victu, cultuq;, corporis præter patrium, & populare institutum vtebatur. Ille verò & in præsentia aduersus indicia se purgabat, & antequam discederet, [*ad causam dicendam, &*] ad iudicium subeundum paratus erat, si quid horum admisisset. (Iam enim quæ ad illum apparatum spectabant, collata, [*& præparata*] erant) & si quid horum commisisset, ad pœnas dandas [*erat paratus:*] sin absolutus fuisset, ad imperium gerendum, [*quod ipsi decretum fuerat.*] Et obtestabatur ne de se absente crimina reciperent: sed iam, si deliquisset, morte mulctarent. Et sapientius esse [*dicebat,*] ne se talis criminis reum, priusquam causam cognouissent, tanti exercitus imperatorem mitterent. Sed [*eius*] inimici, veriti ne, si iam certaret, [*ac iudicium subiret,*] exercitum [*sibi*] beneuolum haberet, néve plebs eius habens rationem, [*eique morem gerens*] animo remissiore esset, [*ac languidius de ipsius causa cognosceret,*] quòd propter ipsum, & Argiui, & ex Mantineis nonnulli ad hanc expeditionem cum eo proficiscerentur, [*hoc*] dissuadebant, & [*ab iudicij in præsentia faciendi contentione, studióque populum Atheniensem*] deterrebant, submissis aliis oratoribus, qui dicebant tunc quidem ipsi nauigandum esse, neque profectionem retardandam: sed reuersum, ad diem dictam iudicium subiturum:

A γμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γενέσθαι. μηνύεται [1] οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων [2] καὶ ἀκολούθων, περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδὲν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες [3] πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει. ὧν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο, καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι, ἐμποδὼν ὄντι σφίσιν αὖθις μὴ τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι, καὶ νομί- B σαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι, [4] ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε μυστικὰ καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο· καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὅ, τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη· [5] ἐπιλέγοντες τεκμήρια, τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα [6] οὐ δημοτικὴν παρανομίαν. ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο, καὶ ἑτοῖμος ἦν, πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν· (ἤδη γὰρ [7] καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς [8] ἐ- C πεπόριστο) καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι· [9] εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν. [10] καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ [11] διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ· καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι. [12] οἱ δ' ἐχθροὶ, δεδιότες, τό, τε στράτευμα μὴ εὔνοιαν ἔχῃ, ἢν ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ, τε δῆμος μὴ μαλακίζηται θεραπεύων, ὅτι δι' ἐκεῖνον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνε- D στράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινὲς, ἀπέτρεπον καὶ [13] ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες, οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτὸν, καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγὴν, ἐλθόντα δὲ, κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς·

γρ. ἀγω-γὴν

[1] Καὶ ἀκολούθων] ἤγουν δούλων. [2] Πρότερον ὑπὸ] ἤτοι τὸ πεποιημένον, ἢ τῶν πεποιηκότων νέων. [3] Καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες] ἤγουν, λαμβάνοντες ἐν τῷ νῷ, καὶ προσδεχόμενοι ταῦτα, ὡς πιστά. [4] Ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων] ἤγουν, ὡς μεῖζον ὄντα τὸ ἔγκλημα. [5] Ἐπιλέγοντες τεκμήρια] ἤγουν, ἐπάγοντες ἐκείνῳ. [6] Οὐ δημοτικὴν] ἤγουν, τὴν ἔξω τοῦ ἤθους τῆς δημοκρατίας. [7] Καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς] τὰ πολεμικὰ ἐκεῖνα. [8] Ἐπεπόριστο] ἐτετέλεστο ὡς τὸ πορισθῆναι.

[9] Εἰ δ' ἀπολυθείη] τὸ ἔγκλημα δηλονότι. [10] Καὶ ἐπεμαρτύρετο] καὶ διεμαρτύρετο. [11] Διαβολὰς ἀποδέχεσθαι] ἤγουν, δέχεσθαι ὡς βεβαίας. [12] Οἱ δ' ἐχθροὶ, δεδιότες] φοβούμενοι τὸ στράτευμα ὡς οὐκ εὔνουν αὐτοῖς. χάριται δὲ ἂν ᾖσι, μὴ εὔνοιαν ἔχῃ. καὶ ἀκουσίως μὴ ἄρα εὔνουν ᾖ τὸ στράτευμα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. [13] Ἀπέσπευδον] ἤγουν, ἀπέτρεπον μετὰ σπουδῆς.

βουλόμενοι [1] ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποριεῖν, μεταπεμφθέντα κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. μετὰ δὲ ταῦτα, θέρους [2] μεσοῦντος ἤδη, ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν [3] οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις, καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὁλκάσι, καὶ τοῖς πλοίοις, καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο, πρότερον εἴρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι, [4] ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον [5] διαβαλοῦσιν. αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων [*] παρῆσαν B ἐς τὸν Πειραιᾶ, καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν τὰς ναῦς, [6] ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος [7] ὅμιλος ἅπας, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων· οἱ μὲν ἐπιχώριοι, τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν, ἑταίρους, οἱ δὲ, ξυγγενεῖς, οἱ δὲ, υἱεῖς· καὶ μετ᾽ ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν, [8] τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ᾽ εἴ ποτε ὄψοιντο· ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο. καὶ ἐν τῷ παρόντι C καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον [9] μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων, τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι, καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἧκεν, [10] ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη * [11] τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν, καὶ D ὁπλιτῶν, καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους, καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτίδαιαν μετὰ Ἅγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν. [12] τετράκις γὰρ χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων, καὶ τριακόσιοι ἱππεῖς,

[*] ἀν. παρῆσαν, ἀντὶ παρόντες καταβάντες. Æ. P.

A volebāt enim eum maiore cum inuidia, quam ipsi absenti faciliùs conflaturi erant, reuocatum, & reuersum, iudicio contendere. Quare placuit vt Alcibiades abiret. Postea verò æstate iam media classis portu soluens in Siciliam nauigare cœpit. Plerisque autem sociis, & onerariis nauibus commeatum vectaris, & [*aliis minoribus*] nauigiis, & quicunque præterea apparatus comitabatur, antè præceptum fuerat, vt Corcyram conuenirent vt illinc omnes simul Ionium [*mare*] ad Iapygiam promōtorium transmitterent. Ipsi autem Athe- B nienses, & si qui sociorum aderant, cum ad dictam diem in Piræum descendissent, primo diluculo naues implere cœperunt, vt in altū ferrentur, [*& vela facerent.*] cum quibus vnà descendit omnis (prope dixerim) turba quæ in vrbe erat, tum ciuium, tum peregrinorum. Et ipsi quidem [*Atticæ*] regionis incolæ, vt suos quique prosequerentur, alij quidem sodales; alij verò, cognatos; alij verò filios. Et cum spe pariter ac lamentis [*eos prosequebantur:*] spe quidem, quòd res illas [*Siculas*] in su- C am potestatem redactum iri sperarent: lamētis verò, quòd dubitarent an vnquam [*amplius suos illuc euntes*] essent visuri: quia secum ipsi reputabant quàm procul ab [*agri*] sui finibus mitterentur. Et in præsentia, cùm alij alios cum periculis iam mutuò relicturi essent, pericula tunc in mentem ipsis magis veniebāt, quàm quum hanc expeditionē decernebant, veruntamen propter præsentem potentiam, & multitudinem rerum singularum, quas [*in hoc apparatu præparatas*] cernebāt: [*harum*] specta- D culo animos recolligebant, [*ac recreabantur.*] Peregrini verò, & cętera multitudo ad spectaculum perrexit, vt ad rem visu dignam, ac opinione maiorem. Hic enim [*huius classis*] apparatus, qui primus ex vna ciuitate cum Græcorum copiis profectus est, sumtuosissimus, atque magnificentissimus fuit omnium, qui ad illam diem [*ex Græcis ciuitatibus emissi fuerunt.*] Nam nauium, & grauis armaturæ militum numero, & ille [*apparatus,*] qui cum Pericle in agrum Epidaurium [*missus est,*] & [*alter,*] ille, qui cum Agnone ad Potidæam [*missus est,*] non erat inferior [*hoc apparatu.*] Nam [*in illo*] erant ex ipsis Atheniensibus quatuor millia militum grauiter armatorum, & trecenti equites,

---

[1] Ἐκ μείζονος διαβολῆς] βουλόμενοι μεγάλως αὐτὸν διαβαλεῖν, ἤγουν αὐξῆσαι τὴν διαβολὴν, ἀπόντος αὐτοῦ. ἐμηχανῶντο δὴ μεταπεμφθέντα αὐτὸν εἰς ἀπολογίαν καταστῆσαι. [2] Μεσοῦντος ἤδη] τοῦ μεσουμένου, τελείας ἐπὶ συζυγίας. Εὐριπίδης ἐν Μηδείᾳ, Ζηλῶ σ᾽. ἐν ἀρχῇ πῆμα, κοὐδέπω μεσοῖ. [3] Καὶ τοῖς πλείστοις] τοῖς μικροῖς, ἃ δὴ καὶ λεπτὰ ἄλλοι λέγουσι. [4] Ὡς ἐκεῖθεν] ἤγουν, ἐκ τῆς Κερκύρας. [5] Διαβαλοῦσι] διαπεραιώσουσι. διαπεραιωσομένους. [6] Ὡς ἀναξόμενοι] ἤγουν, μέλλοντες ἀναπλεύσειν. [7] Ὅμιλος ἅπας] ὁ μὴ ἐκστρατευόμενος. [8] Τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο] τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν. [9] Μετὰ κινδύνων] οἱ τε ἀπιόντες δηλονότι τοὺς μένοντας, καὶ οἱ μένοντες ἐκείνους. [10] Ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων] ἄξιον μεγάλην. * [11] Τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον] ἐκπεμφθεισῶν δηλονότι. ἤγουν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἐκπεμφθεισῶν. ÆE. P. [12] Τετράκις γὰρ χίλιοι] οἱ μετὰ Περικλέους, ἢ οἱ μετὰ Ἅγνωνος.

& cen-

& centum triremes, & Lesbiorum, atque Chiorum quinquaginta, præterea multi socij ad eandem expeditionem cum illis proficiscebātur. Sed [*illi, Pericles, & Agnon*] in breuem, [*& exigui temporis*] expeditionem, & cum tenui apparatu profecti sunt. Sed hæc expeditio, quippe quòd diuturna futura esset, vtraque ratione, vtra opus [*et*] fuisset, & nauibus, simul & peditatu erat instructa. Et classis quidem magnis trierarchorum, & Reipubl. sumptibus erat laboriosè parata. Nam Respub. quidem singulas drachmas singulis nautis quotidie dabat, & naues inanes sexaginta quidem veloces, quadraginta verò ad grauis armaturæ milites vehendos suppeditarat. Trierarchi verò præstantissimos ministros his [*nauibus assignarant,*] & præter publicū stipendium etiam extraordinariū [*de suis priuatis fortunis*] dabāt illis nautis, qui thranitæ vocantur, & [*præstantissimis quibusq; suarum nauium*] ministris. Et cæteris etiā in rebus [*suas naues*] signis, & artificiis, [*ac ornamētis*] sumptuosis instruxerant, & [*eorum*] vnus quisq; summum studiū [*ad hoc*] adhibuerat, vt sua nauis inter cæteras & aliquo decore, & celeritate lōgè præstaret. Peditatus verò conscriptus fuerat delectu accuratissimè habito, & [*delecti milites,*] magno studio inter se certauerant armorum, & vestitus elegantia. Contigit autem vt simul & illi inter se certarent [*de illare,*] quæ vnicuiq; fuerat assignata, & apud cæteros Græcos [*hoc*] potentiæ potius, ac magnarum opum ostentatio videretur, quàm aduersus hostem apparatus. Si quis enim rationem iniisset & sumptuum, quos ciuitas publicè & vnus quisque militum priuatim fecerat: [*computando*] tum ea, quæ ciuitas iam antè erogauerat, tum ea, quæ imperatoribus, quos [*ad hanc expeditionem*] mittebat, secum absportanda dederat: tum etiā ea, quę vnusquisq; priuatorum in corporis cultū, & Trierarchus in [*suam*] nauem [*iam*] impēderat, aut quæ præterea in posterum erat impensurus. Præterea ea, quæ verisimile erat vnum quenque, præter publicum stipendiū, pręparasse viatici causa, quippe quòd ad diuturnam militiam iturus esset, item quæcunque vel miles, vel mercator permutationis, [*atque negotiationis*] gratia secum tulit: [*is profectò*]

A καὶ τριήρεις ἑκατὸν, καὶ λεσβίων καὶ χίων πεντήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν. ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ πλῷ ὡρμήθησαν, καὶ παρασκευῇ φαύλῃ. οὗτος δὲ ὁ στόλος, ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος, καὶ κατ' ἀμφότερα, οὗ ἂν δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα [1]ἐξαρτυθεὶς τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως [2]ἐκπονηθὲν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἑκάστῳ διδόντος, καὶ ναῦς παρασχόντος B κενὰς, ἑξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγοὺς, καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας τῶν τριηράρχων, [3]ἐπιφοράς τε, πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ, διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν, καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, [4]καὶ τἄλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, [5]καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου, ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξει, καὶ τῷ ταχυναυτεῖν. τὸ δὲ πεζὸν [6]κατα- C λόγοις τε [7]χρηστοῖς ἐκκριθὲν, καὶ ὅπλων καὶ [8]τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον [9]εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως [10]καὶ ἐξουσίας, ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. εἰ γάρ τις ἐλογίσατο τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν, καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, [11]ὅσα τε D ἤδη προετετελέκει, καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστελλε, τῶν δὲ ἰδιωτῶν, ἅ, τε περὶ τὸ σῶμά τις, καὶ τριήραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνηλώκει, καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν ἀναλώσειν[*] χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν, καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ δημοσίου μισθοῦ, πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον, ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν, καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει·

[1] Ἐξαρτυθεὶς] παρεσκευασθεὶς. ἡτοιμασθεὶς. [2] Ἐκπονηθὲν] ἡτοιμασθὲν. μετὰ πολλοῦ ἐργασθὲν. [3] Ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ] ἔξωθεν τοῦ δημοσίου μισθοῦ, ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιδόσεις παρεῖχον. [illegible] [4] Καὶ τἄλλα σημείοις] [illegible] [5] Καὶ ἐς τὰ μακρότατα] [ἤτοι ἐπιπλεῖστον. [6] Καταλόγοις τε] καταλόγοις ἀκριβέσι δοκιμασθὲν καὶ προκριθέν. [7] Χρηστοῖς] ἀληθέσι. βεβασανισμένοις. [8] Τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν] [illegible] [9] Εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως] εἰκασθῆναι δύναμιν. [10] Καὶ ἐξουσίας] [illegible] [11] Ὅσα τε ἤδη προετετελέκει] [illegible]

πολλὰ ἂν τάλαντα ηὑρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἧσσον [1] τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο, ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῄεσαν ὑπερβολῇ, [2] καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας, [3] καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων, πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη. ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν, [4] καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξεσθαι, [5] τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς, οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο. κρατῆράς τε κεράσαντες [6] παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα, καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ τε ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπηύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς, τῶν τε πολιτῶν, καὶ εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσι. παιωνίσαντες δέ, καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδάς, ἀνήγοντο. καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες, ἅμιλλαν ἤδη μέχρι αἰγίνης ἐποιοῦντο. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι· ἐς δὲ τὰς συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν. ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας, ἐλέχθησαν τοιοίδε λόγοι ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν, πιστευόντων *[7] τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν ἀθηναίων, τῶν δὲ, τὰ ἐναντία λεγόντων· καὶ Ερμοκράτης ὁ Ερμωνος παρελθὼν, αὐτοῖς, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε, καὶ παρῄνει τοιάδε, ΑΓΙΣΤΑ μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, δόξω ὑμῖν [8] περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν. καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι [9] ἢ λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι. [10] ὅμως δὲ

γρ. ἐπι- καίρως

γρ. τῶν ἀ- θηναίων

per multorum talentorum summam ex vrbe [tunc] exportatam fuisse cōperiretur. Hęc igitur expeditio non minus ob admirandā audaciam, & spectaculi splendorem, quam ob exercitus magnitudinem celebris fuit [apud eos,] aduersus quos [ipsi Athenienses] proficiscebantur: præterea, quòd hæc nauigatio ab [agro] domestico longissimè, & rerum adipiscēdarum proposita spe longè maiori, quàm præsentes [ipsorum] opes ferrent, tūc suscepta fuisset. Quum autem naues [viris] impletæ fuerunt, omniaque iam imposita, quæ secū erant laturi, tuba silentium indictum est, & ante profectionē, non in singulis nauibus: sed vniuersi per præconis vocem vota solennia nuncuparunt. Et crateras, [vinumq́; quod in illis erat,] miscentes, in aureis, argenteisq́; poculis, cùm nauium defensores, tum [ipsi] duces libarunt. simul autem vota faciebat & cætera turba, quæ erat in terra, tam ciuiū, quam aliorum etiam, si quis beneuolus ipsis aderat. Cum autē pæana cecinissent, & libationes peregissent, è portu soluentes in altum vela fecerunt. Atq; primum longa nauium serie, [non exporrecta aciei fronte] nauigantes, iam ad Æginam vsq; cursum certatim tenuerunt. Atque hi quidem Corcyram, quò & reliquus sociorum exercitus conueniebat, peruenire properabant. Syracusas verò ex variis quidem locis nuntij de infesto huius classis aduentu afferebātur: sed tamen diu nihil horum creditū est. Quinetiam conuocata concione, huiusmodi sententiæ dictæ fuerunt cùm ab aliis (quorum alij quidem credebant [vera esse,] quæ de Atheniensium expeditione [nuntiabantur,] alij verò, contraria dicebant, [neq; nuntios istos veros esse credebant.]) tum etiam ab Hermocrate Hermonis [filio,] qui [in medium] progressus, quippe persuasum haberet se plenè scire quæ de illis [rebus ferebantur,] ipsis hæc dixit, ac suasit.

HERMOCRATIS CONCIO.

Incredibilia quidem, quemadmodum & alij nonnulli forsitan & ego apud vos de certissimo classis hostilis aduentu dicere videbor. Illud autem probè noui eos, qui vel dicunt, vel nuntiant res, quæ fidem superant, non solùm non persuadere: verùm etiam amentes videri. Veruntamen, cum

---

[1] Τόλμης τε θάμβει] ἐκπλήξει τε [illegible] διὰ τὴν τόλμαν πλέον ἤπερ καὶ κατὰ πλῆθος ὑπερέχειν τῶν ἐναντίων. [2] Καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους] ὁ χρόνῳ, ἀλλὰ τόπῳ. [3] Καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι] μείζονα ἐλπίσαντες δηλονότι τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως. [4] Καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη] ἐσεβλήθη. [5] Τῇ μὲν σάλπιγγι] διὰ τῆς σάλπιγγος. [6] Παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα] ἤγουν, διὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος. *[7] Τὰ περὶ τῆς] τὸ πλῆρες, ἀγγελλόμενα. Æ. P. [8] Περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν] ἤγουν, περὶ τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν ἐπιπλεύσεως. [9] Η λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες] ἤγουν, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν λέγοντες καὶ λογοποιοῦντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, ἐξ ἑτέρων ἀκούσαντες πάλιν εἰπόντων. [10] Ομως δὲ ἢ καταφοβηθεὶς] ἤγουν, ὅμως οὖν καὶ δόξαν ἐμαυτῷ ὅδε ποιοῦμαι [illegible] κινδυνευούσης τῆς πόλεως, καὶ καταφοβηθεὶς τὸ δόξαι ἄπιστα φθέγγεσθαι, καὶ οὐ [illegible] ἄφρονα ὑπολαμβάνεσθαι. Οὐ καταφοβηθεὶς ἢ φοβηθεὶς [illegible] διὰ τὸ ἀφρονέστερος δόξαι, καὶ διὰ τοῦτο σιωπήσω.

Reipub. periculum impendeat, non [*ideirco*] deterritus, [*à sententia liberè dicenda nunc,*] abstinebo. quia persuasum habeo me aliquid exploratius dicturum, quàm quemuis alium, quòd hoc sciã. Athenienses enim aduersus nos (id, quod vehementer admiramini) cum ingenti exercitu & nauali, & pedestri veniunt. Hoc quidem prætextu, vt Egesteis sociis auxilium ferant, & Leotinos in suas sedes restituant: sed re vera, Siciliæ, præcipuè verò nostræ vrbis [*in suam potestatem redigendæ*] cupiditate, existimantes, si hanc [*vrbem*] obtineant, [*se*] cæteras etiam [*Siciliæ partes, vrbesque*] facilè obtenturos. Quoniam igitur [*Athenienses*] propediem [*huc*] sunt appulsuri, videte qua ratione pro viribus [*opibusq́ vestris*] ipsos honestissimè propulsaturi sitis, & [*cauete*] ne per [*hostium*] contemptionem, [*ab ipsis*] imparati opprimamini, néue, [*rumoribus, ac nuntiis allatis*] fidem non habentes, rerum summam negligans. Quòd si cui etiam res credibiles [*dicere videbor*] illorum audaciam, ac potentiam [*is*] ne reformidet, nam non magis nos lædere, quam à nobis lædi poterunt. Quod autem cum magna classe [*contra nos*] veniunt [*hoc modo nobis*] non inutiles [*erunt.*] Imò verò etiam apud cæteros Sicilienses [*hoc nobis erit*] longè melius, [*ac vtilius*] facilius enim [*illorum aduentu*] territi se nobis socios [*ad illos propulsandos*] adiungere volent. Et si forte vel subegerimus ipsos, vel ea, quæ cupiunt, non adeptos repulerimus (non enim vereor ne consequantur quod expectant) præclarissimi facinoris gloria nobis continget, neque, mihi saltem, [*de felici rerum successu*] desperandum [*videtur.*] Paucæ enim aut Græcorum, aut barbarorum magnæ classes, procul ab [*agro*] domestico profectæ, rem feliciter gesserũt. Nam neque veniunt numero superiores [*huius loci*] incolis, & vicinis (omnes enim præ metu congregabuntur [*& hostem conspiratione facta communiter propulsabunt:*]) & si propter inopiã rerum [*ad victum*] necessariarũ in alieno solo rem malè gesserint, quamuis ipsimet magna ex parte sibi cladẽ inuexerint, tamen nomeñ, [*& victoriæ gloriam*] illis relinquent, quibus insidiati fuerint. Qua ratione etiã hi ipsi Athenienses creuerũt. [*ac imperium suũ auxerunt,*] quòd Medus præter opinionem [*suã*] sæpius offenderit, [*variasq́ clades acceperit,*]

A οὐ καταφοβηθεὶς [1] ἐπισχήσω, κινδυνευούσης τῆς πόλεως πείθων γε ἐμαυτόν, [2] σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς, λέγειν. ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς (ὃ πάνυ θαυμάζετε) πολλῇ στρατιᾷ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζικῇ· πρόφασιν μὲν, ἐγεσταίων ξυμμαχίᾳ, καὶ λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δ' ἀληθὲς, σικελίας ἐπιθυμίᾳ, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳδίως καὶ [3] τἆλλα ἕξειν. ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε [4] ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων [5] ὅ-
B τῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτοὺς, καὶ μήτε καταφρονήσαντες, [6] ἄφαρκτοι ληφθήσεσθε, μήτε ἀπιστήσαντες, τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. [7] εἰ δέ τῳ καὶ πιστὰ, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν· οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἔρχονται, ἀνωφελεῖς· ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους σικελιώτας πολὺ ἄμεινον· μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν. καὶ ἢν ἄρα [8] ἢ κατεργα-
C σώμεθα αὐτοὺς, ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπώσωμεν ([9] οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι) κάλλιστον δὴ ἔργον ἡμῖν ξυμβήσεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. [10] ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ ἑλλήνων, ἢ βαρβάρων, πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες, [11] κατώρθωσαν: οὔτε γὰρ πλείους [12] τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται ([13] πάντα γὰρ δὴ ὑπὸ δέους ξυνίσταται) [14] ἤν τε δι' ἀπορίαν [15] τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ
D σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. [16] ὅπερ καὶ ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ μήδου [17] παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος

[1] Ἐπισχήσω] ἐμαυτὸν [illegible]. [2] Σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς] [illegible] τῶν ἄλλων ἐπιστάμενος. ἀληθέστερον. [3] Τἆλλα] [illegible] σικελίας μέρη, χώρια, ἢ πολίσματα. Æ. P. [4] Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων] δυνατῶν. [5] Ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα] ἤγουν, [illegible]. [6] Ἄφαρκτοι ληφθήσεσθε] ἤγουν [illegible]. [7] Εἰ δέ τῳ καὶ πιστὰ] τὰ τῆς ἐφόδου τῶν ἀθηναίων. [8] Ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς] [illegible] νικήσωμεν. [9] Οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι] οὐ γὰρ φοβοῦμαι (φησὶ) μὴ ἐπιτύχωσι τοῦ ἑλεῖν ἡμᾶς. [10] Ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι] [illegible] ὀλίγοι. [11] Κατώρθωσαν] ἤγουν [illegible]. [12] Τῶν ἐνοικούντων] ἤγουν, τῶν ἐνοικούντων [illegible] (ἵνα ἀστυγείτονας τοὺς ἄλλους ἀκούσωμεν σικελιώτας) ἢ τοὺς μὲν ἐνοικοῦντας [illegible] τοὺς σικελιώτας, ἀστυγείτονας δὲ, καρχηδονίους τε [illegible]. [13] Πάντα γὰρ δὴ ὑπὸ δέους] ὁ γὰρ φόβος ὁμοφρονεῖν ἀναγκάζει καὶ τοὺς στασιάζοντας. [14] Ἤν τε δι' ἀπορίαν] ἂν ἄρα (φησὶ) δι' ἀπορίαν ἐπιτηδείων περὶ αὐτοὺς σφαλῶσι, δόξαν ἡμῖν [illegible] ὡς ὑφ' ἡμῶν νενικημένοι. [15] Τῶν ἐπιτηδείων] τῶν [illegible]. [16] Ὅπερ καὶ ἀθηναῖοι] [illegible] [illegible], ἐν ἐλπίσι ποιῆσαι τοὺς [illegible] τῆς νίκης· [illegible], τὸ μόνον [illegible]. [illegible] τοὺς ἀθηναίους [illegible], ἀπαλλάξαι δὲ φόβου τοὺς [illegible]. [17] Παρὰ λόγον] [illegible] δόξαν.

" ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπ' ἀθήνας ᾔει, ηὐξήθη-
" σαν. καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμ-
" βῆναι. θαρσοῦντες οὖν [1] τά τε αὐτοῦ παρασκευ-
" αζώμεθα, καὶ ἐς τοὺς σικελοὺς πέμποντες, τοὺς
" μὲν, μᾶλλον [2] βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν
" [3] καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι. [4] ἔς τε
" τὴν ἄλλην σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δη-
" λοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν ἰ-
" ταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιῶνται ἡμῖν,
" ἢ μὴ δέχωνται ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς
" καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. [5] οὐ γὰρ
" ἀνέλπιστοι αὐτοῖς, ἀλλ' ἀεὶ [6] διὰ φόβου εἰσὶ
" μή ποτε ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλ-
" θωσιν. ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, [7] εἰ τάδε
" προήσονται, [8] καὶ ἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελή-
" σειαν ἡμῖν [9] ἤτοι κρύφα γε, ἢ φανερῶς, ἢ ἐξ ἑνός
" γέ του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δέ εἰσι μάλι-
" στα τῶν νῦν, βουληθέντες. χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον
" πλεῖστον κέκτηνται, [10] ὅθεν ὅ, τε πόλεμος [11] καὶ τἄλ-
" λα εὐπορεῖ. πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμο-
" να καὶ ἐς κόρινθον, δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος
" βοηθεῖν, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα
" ἐγώ τε νομίζω ἐπίκαιρον, ὑμεῖς τε, [12] διὰ τὸ
" ξυνήθες ἥσυχον, ἥκιστ' ἂν ὀξέως πείθοισθε, ὅ-
" μως εἰρήσεται. σικελιῶται γὰρ εἰ ἐθέλοιμεν ξύμ-
" παντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι πλεῖστοι μεθ' ἡμῶν, καθελ-
" κύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ
" δυοῖν μηνοῖν τροφῆς, ἀπαντῆσαι ἀθηναίοις
" ἐς τάραντα καὶ ἄκραν ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποι-
" ῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς σικελίας πρότερον
" ἔσται ὁ ἀγὼν, ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν ἰό-
" νιον. μάλιστ' ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν, [13] καὶ
" *[14] ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν ὅτι ὁρμώμεθα
" μὲν ἐκ * φιλίας [15] χώρας φύλακες) ὑποδέχε-
" ται γὰρ ἡμᾶς τάρας) τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πο-
" λὺ περαιοῦσθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς, χα-
" λεπὸν δὲ, διὰ πλοῦ μῆκος, ἐν τάξει μεῖναι·

* τ. φιλί-
ας, χώρας
φ. F.P.

A dum prædicaret se vnam ciuitatem, Athenas videlicet, bello petere. Cui rei simile quiddam nobis etiam euenturum non est desperandum. Confidenter igitur & res in hoc ipso loco præparemus, & [*nuntiis*] ad Siculos missis, hos quidem, [*pristinos amicos, sociosq;*] magis confirmemus, cum aliis verò [*nouam*] amicitiam, atque societatem inire conemur. Et in reliquas Siciliæ partes legatos mittamus, & hoc periculum commune esse demonstremus, & in Italiam, vt aut [*illius incolæ*] societatē nobiscum B faciant, aut [*saltem*] ne recipiant Athenienses. Existimo autem satius esse Carthaginem etiam [*legatos*] mittere. Nam ne ipsis quidem [*Carthaginensibus de communi periculo*] est dubitandum: sed in perpetuo metu degunt, nequando Athenienses contra suam vrbem veniant. Quamobrem fortasse existimātes, si res istas neglexerint, se quoque laboraturos, [*& in eadem periculum venturos,*] aut clam, aut palam, aut quouis alio modo nobis opem ferre volent. Et profectò, si [*nobis opem ferre*] velint, [*hoc facere*] poterunt vel maximè omnium, qui nunc C [*rerum potiuntur.*] nam maximam auri, argentique vim possident, vnde & bellum, & cætera commodè administrantur. Lacedæmonem etiam, & Corinthum [*legatos*] mittamus ac oremus, vt celeriter auxilium huc mittant, & bellum illic [*aduersus Athenienses*] moueāt. Quod autem ego maximè opportunum arbitror, & [*quod*] vos propter solitam desidiam minimè celeriter probabitis, tamē [*à me*] dicetur. Si enim vniuersi Sicilienses, sin minus, quam plurimi nobiscum, omnem præsentem classem D cum duorum mensium cibariis deducere velimus, & Atheniensibus ad Tarentum, & ad Iapygiam promontorium occurrere, ipsisque demonstrare non de Sicilia prius [*ipsis*] certamen fore, quàm de Ionio mari ab ipsis traiiciendo, ipsos maximè terrebimus, & cogemus [*ipsos hoc*] considerare, nos quidem ex [*agro*] amico, regionis [*nostræ*] custodes, [*vt hostem ab ea propulsemus*] proficisci (Tarentum enim nos excipiet) ipsis verò cum toto [*classis*] apparatu pelagus ingens esse transeundum, & propter nauigationis longitudinem difficile esse ordinem seruare.

---

[1] Τά τε αὐτοῦ] ἐνθάδε, τὰ ἐν τῇδε τῇ νήσῳ. [2] Βεβαιωσώμεθα] βεβαίους φίλους ποιήσωμεν. [3] Καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι] ἐχθροῖς οὖσι δηλονότι. [4] Ἔς τε τὴν ἄλλην σικελίαν] οὐχὶ ταύτην, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἑλλήνων οἰκουμένην. [illegible] τῶν βαρβάρων. [5] Οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς] ἄφοβον. τὸ κακὸν δηλονότι. προσδοκῶσι γάρ. [6] Διὰ φόβου εἰσί] φοβοῦνται καρχηδόνιοι μὴ αὐτοῖς ἐπέλθωσιν ἀθηναῖοι. [7] Εἰ τάδε προήσονται] τὰ καθ' ἡμᾶς. [8] Καὶ ἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι] ἐν ταλαιπωρίᾳ. [9] Ἤτοι κρύφα γε] κρύφα μὲν χρήματα ἡμῖν λάθρα τῶν ἀθηναίων πέμψαντες. [10] Ὅθεν ὅ, τε πόλεμος] καὶ ὁ πόλεμος δύναμιν ἔχει μεγίστην ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις πράγμασι τὰ χρήματα. [11] Καὶ τἄλλα] τὰ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους. [12] Διὰ τὸ ξυνήθες ἥσυχον] διὰ τὸ σύνηθες ὑμῖν εἶναι τὸ ἡσυχάζειν. [13] Καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν] καὶ ποιήσαιμεν αὐτοὺς ἐν φροντίδι καὶ διαλογισμῷ γενέσθαι. * [14] Ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν] [illegible] τοῦτο λογίζεσθαι ἀναγκάσαιμεν. Æ. P. [15] Χώρας φύλακες] λείπει τῆς σικελίας.

nobis

nobis verò facile fore [*ipsorum classem*] lentè nauigantem & ordine, [*nec frequētem*] contra [*nos*] venientem inuadere. Quòd si cum ea parte classis, quę celeritate præstat, nauibus exoneratis, atque confertis [*nos*] adoriantur, & remis vtantur, [*ipsos remigio iam*] defessos aggrediemur. sin [*eos inuadere*] non placuerit, Tarentum etiā nos recipere nobis licebit. Illi verò, si cum exiguo cōmeatu, tāquam ad nauale prœlium, mare transierint, [*profectò commeatus*] inopia laborabunt in locis desertis, &c, aut [*in iis*] manentes obsidebūtur, aut præteruehi conantes, & cæterum apparatum relinquent, & incertum an aliquæ ciuitates [*suam classem*] sint recepturę, animis cōsternabuntur. Quamobrem ego saltem arbitror eos hac ratiocinatione [*à nobis bello petēdis*] deterritos, ne soluturos quidem ex [*insula*] Corcyra: sed aut dum [*ibi*] consultabunt, & dum mittent qui explorent quot numero simus, & quo in loco [*ipsorum aduentum*] anni tempestate in hyemem extractum iri, aut [*ipsos*] inopinata repercussos nauigationem desituros; [*nec vlterius progressuros.*] Præcipuè verò quòd (quantum ego audio) peritissimus [*illorum*] dux [*exercitum*] inuitus ducat, & lubenter occasionem sit arrepturus, si quæ copiæ pares ad resistendum à nobis ostendantur. Illud autem certò scio rumorem de nostris viribus, vt longè maioribus, [*quàm re vera sint,*] emanaturum. Quales autem sunt ipsi rumores, qui circunferantur, tales etiam sunt hominum opiniones, & [*homines*] magis horrent eos, qui priores [*ex improuiso hostem*] inuadunt, quàm eos, qui maturè [*hostibus*] aggressuris significant ad vim [*ipsorum*] propulsandam paratos esse, quòd [*eos*] in pari discrimine futuros putent. Id, quod Atheniensibus nunc accidet. Nos enim vt non repugnaturos inuadunt, meritò [*nos*] cōtemnentes, quòd ipsos cum Lacedæmoniis coniuncti non profligarimus. Quòd si præter [*suam*] opinionem nos audere viderint, hoc inopinato [*nostro conatu*] magis terrebuntur, quàm verò nostræ potentiæ apparatu. Mihi igitur assentiamini potissimum quidem audentes hæc, [*quæ vobis suadeo,*] sin minus; [*hac saltem in re meam sententiam sequamini,*] vt cæteras res ad bellū necessarias primo quoq; tēpore præparetis.

A καὶ ἡμῖν ἂν [1] εὐεπίθετος εἴη, * [2] βραδεῖά τε καὶ κατ' ὀλίγον προσπίπτουσα. εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι, [3] ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθοίμεθ' ἂν κεκμηκόσιν. [4] εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα. οἱ δὲ, μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ [5] περαιωθέντες, [6] ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἐρῆμα, καὶ ἢ μένοντες πολιορκοῖντο ἂν, ἢ πειρώμενοι [7] παραπλεῖν, τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ἀπολείποιεν ἄν,

B [8] καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστε ἔγωγε τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκλῃομένους αὐτοὺς, οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμένους, καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους ὁπόσοι τέ ἐσμεν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, [9] ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκήτῳ, καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν· ἄλλως τε [10] καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν (ὡς ἐγὼ ἀκούω) ἄκοντος ἡγουμένου, καὶ ἀσμένου ἂν πρόφασιν λαβόντος,

C [11] εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν εὖ οἶδ' ἐπὶ τὸ πλέον. τῶν δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γνῶμαι ἵστανται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας, ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται, μᾶλλον πεφόβηνται, [12] ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνουμένοις, [13] δικαίως κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείρομεν. εἰ

D δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκήτῳ [14] μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει. πείθεσθε οὖν, μάλιστα μὲν [15] ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι τάχιστα τἆλλα ἐς τὸν πόλεμον ἑτοιμάζειν,

κατὰ [illegible] διάνοιαν

[1] Εὐεπίθετος ἂν] εὐεπιχείρητος ἡμῖν ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν· βραδέως τι πλέουσα διὰ τὸ ἐν τῷ πλάτει κάμπτειν, καὶ οὐκ ἀθρόα. [2] Βραδεῖα] ἡ τῶν πολεμίων παρασκευὴ, αὕτη δὲ τῶν πολεμίων παρέσται μετὰ παρασκευῆς βραδέως πλέον. βραδέως δὲ, διὰ τὸ μῆκος τοῦ πλοῦ, καὶ τὸ κάμπτειν, προσέτι καὶ ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι πλοῖα χρόνῳ ὕδατι μένουσι, πῶς καὶ βραδύτερον πλέουσι, διὰ τὸ τὴν ὕλην τι τοῦ ὕδατος ὑγρὸν ἐφέλκειν, ὃ βάρος καὶ βραδυτῆτα ταῖς ναυσὶν ἐμποιεῖ. Æ. P. [3] Ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες] ἤτοι κοῦφοι ὄντες, ἢ καταλιπόντες ὀπίσω τὴν παρασκευήν. [4] Εἰ δὲ μὴ δοκοίη] προσβαλεῖν δηλονότι. [5] Περαιωθέντες] εἰς τὸ πέραν δηλονότι. [6] Ἀποροῖεν ἂν] εἰς ἀπορίαν καταστήσονται τῶν [illegible]

[7] Παραπλεῖν] τὸ παραπλεῖν δηλονότι. [8] Καὶ τὰ τῶν πόλεων] καὶ οὐκ εἰδότες βεβαίως εἰ αἱ πόλεις ὑποδέξονται αὐτοὺς, ἀθυμοῖεν ἄν. [9] Ἐξωσθῆναι ἂν] ἐκπεσεῖν εἰς καιρὸν τοῦ πλοῦ εἰς χειμῶνας. [10] Καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν] τὸν Νικίαν λέγει. [11] Εἴ τι ἀξιόχρεων] ἀξιόμαχον. βέβαιον. πιστὸν εἰς ἀξιομαχίαν. [12] Ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι] ἤτοι ἐν ὁμοίῳ κινδύνῳ καταστήσοντας αὐτοὺς, ἢ ἰσοπαλεῖς. [13] Δικαίως κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς] τὸ δικαίως. [illegible] λαμβάνεσθαι, δικαίως [illegible] πρὸς τὸ κατεγνωκότες. [14] Μᾶλλον ἂν] μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν τῷ ἀπροσδοκήτως ἡμᾶς αὐτοῖς ἀντιτάξασθαι, ἤπερ τῇ δυνάμει ἡμῶν. [15] Ταῦτα τολμ.] τὸ ἀντιτάξασθαι τοῖς Ἀθηναίοις.

[1] καὶ τὸ θαρσεῖν παραστῆναι, [2] τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας, ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, [3] τὸ δ' ἤδη τοὺς μετὰ φόβου παρασκευασαμένους ἀσφαλεστάτους νομίσαντας ὡς ἐπὶ κινδύνου πράσσειν, χρησιμώτατον ἂν ξυμβῆναι. οἱ δ' ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται, καὶ ἐν πλῷ εὖ οἶδ' ὅτι ἤδη εἰσί, καὶ ὅσον οὔπω πάρεισι. Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν, ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι * [4] οὐ δή, ἀληθῆ ἐστὶν ἃ λέγει. * [5] τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτοὺς, [6] ὅ,τι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν. ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες, ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ' ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει, καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ' αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν, καὶ ἐν τῷ παρόντι [7] πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε. ΤΟΥΣ μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται [8] οὕτω κακῶς φρονῆσαι, καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλός ἐστιν, ἢ τῇ πόλει οὐκ εὔνους. τοὺς δ' ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα, καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας, τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω, [9] τῆς δ' ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι, βούλονται τὴν πόλιν [10] ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸ σφέτερον [11] ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν αὗται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται. [12] οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ ἀεὶ [13] τάδε κινοῦσι, ξύγκεινται. ὑμεῖς δὲ, ἢν εὖ βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες, λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, [14] ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι [15] δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι (ὥσπερ ἐγὼ [16] Ἀθηναίους ἀξιῶ) δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας,

ἢ οὐ δή

Cuilibet autem [*vestrum hoc*] in mentẽ venire [*oportet*,] cõtemptionem quidem [*hostium*] inuadentium, in ipso prœliorum ardore, dum fortiter certatur, demonstrari: illud verò maximam vtilitatem [*nobis*] allaturũ, si iam, [*antequam hostes huc appellant*,] cum metu, tutissimos apparatus præparemus, ita vt eos periculosos existimemus, [*nostrisq́; viribus diffidentes, aduersus vim hostilem nos melius, tutiusq́; muniamus, ne præter expectationem, imparati opprimamur.*] Nam hostes & contra [*nos*] veniunt, & in ipso itinere (quòd probè scio) iam sunt, quinetiam propemodum [*iam*] adsunt. Atq; Hermocrates quidem hæc dixit. At inter Syracusanos, qui in vrbe erant, ingens altercatio exorta est, quòd alij quidem, Athenienses nullo modo vẽturos dicerent, & quæ [*Hermocrates*] dixerat, vera esse negarẽt. alij verò, dicerent, quid nobis facient, [*quodnam adeo magnum damnum nobis dabunt*,] quin & ipsi vicissim [*aliud hoc ipso*] grauius à nobis sint accepturi? Quinetiam alij rem istam prorsus contemnebãt, & in risum conuertebant. Pauci verò erant, qui Hermocrati fidẽ haberent, & futurum [*rerum euentum, ac periculum imminens*] formidarent. Athenagoras autem, qui populi princeps, & tũc temporis propter popularem facundiam, apud plebem gratiosissimus erat, [*in medium*] progressus hæc ipsis dixit.

ATHENAGORAE CONCIO.

Quisquis non cupit, Athenienses eò dementię progredi, vt huc profecti, in nostram potestatem redigantur, is aut timidus est, aut Reip. non beneuolus. Illorum vero, qui res huiusmodi nuntiãt, magnumq; metum vobis incutiunt, audaciam quidem nõ miror: sed imprudẽtiam [*miror*] si sua consilia, [*dolosq́;*] nõ patẽre putant. Qui enim priuatim aliquid formidãt, Rẽp. in magno timore constituere volũt, vt publico metu suum occultent & nunc isti rumores eò spectant. neque [*enim*] sua spõte, [*casuq́; disseminantur*:] sed ab hominibus cõponuntur, [*& consultò sparguntur*] qui semper tales motus moliuntur. Vos verò, si rectè cõsultaueritis, non ex rerũ, quas isti nuntiant, consideratione, deliberabitis de rebus, quas facere decet: sed ex iis, quę viri prudentes, & multarũ rerũ periti (quales ego Athenienses esse puto) facerẽt. Non est enim credibile ipsos Peloponẽsiis relictis,

[1] Καὶ τὸ θαρσεῖν παστῆ] δόξαι εἶναι παντὶ ἀνθρώπῳ. [2] Τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας] δεῖ τοὺς καταφρονοῦντας τῶν ἐπιόντων, ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν ἀνδρείᾳ φαίνεσθαι καταφρονοῦντας τῶν ἐναντίων. ἔργον γὰρ καὶ τὰ αὐτὰ καὶ τὴν μάχην τὸν πόλεμον λέγει. [3] Τὸ δ' ἤδη τοὺς μετὰ φόβου] τὸ δὲ, ὡς φοβουμένους κίνδυνον, ἀσφαλέστατα παρασκευάζεσθαι, χρησιμώτατον.

[4] Οὐ δή, ἀληθῆ] χαριέστερον ἦν, οἱ δὲ, ὡς ἀληθῆ. ἢ, οὐ δή, ἀληθῆ· ἀντὶ τοῦ διαστολῆς μετὰ τὸ οὐδέ. Æ. P. * [5] Τοῖς δὲ] ἢ τὸ σχῆμα ἐνήλλακται. ἢ ὑπακουστέον, ἐδόκει, ἢ τὸ ὅμοιον. ἢ, ὃ ἐστι πιθανώτερον, χαριέστερον, εἰ δέ. καὶ γὰρ προηγεῖται τὸ, οἱ μέν. Æ. P. [6] Ὅ,τι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν] μείζονα ἀντιπαθεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἢ δρᾶσαι. [7] Πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς] δυνάμενος πείθειν τοὺς πολλούς. [8] Οὕτω κακῶς φρονῆσαι] μωροὺς εἶναι. [9] Τῆς δ' ἀξυνεσίας] θαυμάζω δηλονότι. [10] Ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι] ἄγειν, εἰς φόβον ἐμβαλεῖν. [11] Ἐπηλυγάζωνται] ἐπηλυγάζονται, ἐπικρύπτωνται ὅπως (φησὶ) κοινῷ φοβοῦντες ἅπαντας, τὸν ἴδιον φόβον ἀποκρύψωνται. [12] Οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου] ἐξ ἀλόγου συμπτώματος. [13] Τάδε κινοῦσι, ξύγκεινται] ἐποίησαν τὰ ἀγγελίας. [14] Ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι] ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν δράσειαν ἄνθρωποι δεινοί. [15] Δεινοὶ] ἀντὶ τοῦ συνετοί. φρόνιμοι. [16] Ἀθηναίους ἀξιῶ] ἀξιοῖ εἶναι ἐγὼ εἶναι.

belloque

belloque nondum illic planè finito, ad alterum bellum [*illo*] non minus vltrò venire. Siquidem ego existimo ipsos putare secum præclarè agi, quòd nos, qui tot, atque tam magnas ciuitates habemus, bellum ipsis nõ inferamus. Quinetiam si venerint (vt fertur) existimo Siciliam plus virium habituram ad eos debellandos, quàm Peloponnesum, quo est omnis generis apparatu instructior, [*quàm Peloponnesus*] nostramq; ciuitatem solam, hoc exercitu, qui (vt [*isti*] dicunt) nunc contra [*nos*] venit. atque adeò bis tanto, longè superiorem esse [*duco*] quippe quòd sciam ipsos nullum equitatum secum adducturos, qui [*copias ipsorum*] sequatur, neq; ex hac ipsa regione comparaturos, nisi perexiguum quendam ab Egestanis, neque grauis armaturæ militum numerum nostro parē, quia nauibus vehentur. Arduum enim fuerit vel solis nauibus expeditis, [*nullisq; copias vehentibus*] tantum nauigationis cursum huc [*vsq;*] cõficere, & cæterum apparatum [*ferre*] quantum aduersus tantam ciuitatem suppetere oportet qui [*profectò*] paruus esse non debet. [*Quamobrem*] ab hac [*istorum qui rumores istos disseminant,*] opinione ego adeò dissentio, vt, si Athenienses aliam vrbem tantam, quantæ sunt Syracusæ, [*in Sicilia*] obtinerent, & contra [*nos illinc*] venirent, & [*vrbem Syracusis*] finitimam incolerent, & [*ex ea prodeuntes, nobis*] bellum facerent, vix totius exercitus internecionem vitare posse videantur. Iam verò multo minus [*hanc vitare poterunt,*] si tota Sicilia sit ipsorum hostis. Nam [*illorum exercitus*] in castris, quę ex nauibus fient, consistet, [*& se continebit,*] & [*illorum milites*] ex paruis tabernaculis, & apparatu necessario, non longè, [*lateq;*] prodeuntes [*vagabuntur,*] à nostris equitibus [*prohibiti.*] In summa ne terra quidem ipsos potituros puto. Adeò nostrum apparatum [*hostili*] præstantiorem duco. Quamobrem Athenienses, quòd hæc, quæ ego dico, cognoscant, res suas (quod probè noui) conseruant, & quidam huius ciuitatis homines, ea, quæ neque sunt, neque futura sunt, comminiscuntur, [*& spargunt :*] quos ego non nunc primùm : sed semper scio,

A καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως [1] καταλελυμένους, ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἑκόντας ἐλθεῖν. ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἴομαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται, καὶ οὕτω μεγάλαι. εἰ δὲ δή, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου [2] διαπολεμῆσαι, ὅσῳ κατὰ πάντα [3] ἄμεινον ἐξήρτυται· τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν, τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δὶς τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω B εἶναι. οἷς γ' ἐπίσταμαι οὔθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας, [4] οὐδ' αὐτόθεν πορισθησομένους, εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρ' Ἐγεσταίων, οὐδ' ὁπλίτας ἰσοπληθεῖς τοῖς ἡμετέροις, ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας. μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὖσαν. [5] ὥστε παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, μόλις ἄν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαι Συράκουσαί εἰσιν, ἔλ- C θοιεν ἔχοντες, καὶ ὅμορον οἰκήσαντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι. [6] ἦπου γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ. * [7] ξυστήσεται γὰρ [8] στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι, καὶ ἐκ σκηνιδίων, [9] καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς, [10] οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τό τε ξύμπαν, [11] οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι. τοσούτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω. ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε Ἀθηναῖοι γιγνώσκοντες, τὰ σφέτερα D αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σῴζουσι, [12] καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα, [13] οὔτε ἂν γενόμενα [14] λογοποιοῦσιν. οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλ' αἰεὶ ἐπίσταμαι,

[1] Καταλελυμένους] ἀντὶ τοῦ καταλελυκότας. [2] Διαπολεμῆσαι] διανύσαι τὸν πόλεμον. δηλονότι περιγενέσθαι διὰ πολέμου. [3] Ἄμεινον ἐξ.] τῆς Πελοποννήσου δηλονότι. [4] Οὐδ' αὐτ.] ἐκ τῆς Σικελίας. [5] Ὥστε παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω] τὸ μὲν παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς τὰ ἕτερα διαγγέλλουσι. τὸ δὲ ὥστε, ὑπερβέβαται, ἵνα μὴ συλλείπηται ὁ [illegible] σχῆμα, καὶ οὕτω συντάξαι. παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, ὥστε μόλις ἄν μοι δοκοῦσιν οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι οἱ Ἀθηναῖοι. [6] Ἤπου γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ γε] μάλιστα γε ἐν Σικελίᾳ πάσῃ πολεμίᾳ καθεστώσῃ. * [7] Ξυστήσεται γὰρ] ἡ σύνταξις, καὶ ὁ νοῦς οὗτος. ἡ γὰρ ἑκάστου στρατιὰ ξυστήσεται. ἤγουν ὁμοῦ στήσεται, μόνοι ἐν στρατοπέδῳ ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι, ὅτι αἱ νῆες αὐτοῖς τῶν χαρακωμάτων, καὶ χαρακωμάτων ἀσφαλείας χάριν κύκλῳ ἱδρυθήσονται, καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ σκηνιδίων, καὶ παρασκευῆς, ἣν ἐξ ἀνάγκης, καὶ παρὰ γνώμην ἀναγκασθέντες, κατὰ δύναμιν πρὸς τὰ παρόντα, παρασκευάσουσιν, ἤγουν ἐκ μικρῶν σκηνῶν, ἃ κατ' ἀνάγκην, ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν, ποιήσονται, οὐκ ἐπὶ πολὺ χώρας διάστημα, οὐ πόρρω τῶν ὅπλων, ἐξιόντες πλανήσονται, ἢ πορεύσονται, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων κωλυθῆναι. *ΑΕ.Ρ.* [8] Στρατοπέδῳ τε] λείπει χρώμενοι. [9] Καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς] οὐ τῆς ἐκ περιουσίας, ἀλλὰ τῆς οὐδὲ αὐτάρκους. [10] Οὐκ ἐπὶ πολὺ] εἰργόμενοι τῆς γῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων. [11] Οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι] οὐδ' ἂν ἀποβῆναι αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν νομίζω δυνήσεσθαι. [12] Καὶ ἐνθένδε ἄνδρες] ἀπὸ τῆς πόλεως. [13] Οὔτε ἂν γενόμενα] οὐχ οἷά τε γενέσθαι. [14] Λογοποιοῦσι] ψευδέσι λόγοις συντιθέασι.

ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων [1] κακουργοτέροις, ἢ ἔργοις βουλόμενοι καταπλήξαντες τὸ ὑμέτερον πλῆθος, αὐτοὶ τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν. [2] ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαί τε, καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὑτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ [3] ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἤν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μήποτε ἐφ' ὑμῶν τι περιϊδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ [4] τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους [5] κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους, (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυγχάνειν) ἀλλὰ [6] καὶ ὧν βούλονται μὲν, δύνανται δ' οὔ. τὸν γὰρ ἐχθρὸν [7] οὐχ ὧν δρᾷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή, [8] εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται). τοὺς δ' αὖ ὀλίγους [9] τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ, φυλάσσων, τὰ δὲ, καὶ διδάσκων. μάλιστα γὰρ δοκῶ ἄν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα (ὃ πολλάκις [10] ἐσκεψάμην) [11] τί καὶ βούλεσθε ὦ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον. [12] ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν [13] ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι; φήσει τις, δημοκρατίαν οὔτε ξυνετὸν, [14] οὔτ' ἴσον εἶναι, τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα, καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους. ἐγὼ δέ φημι, πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι, [15] ὀλιγαρχίαν δὲ, μέρος·

huiuscemodi rumoribus, quinetiam aliis, qui sunt istis longè maligniores. vel factis, vestræ multitudini terrore incusso, ipsos ciuitatis imperio potiri velle. Vereor autem ne sæpius [*idem*] conantes, hoc etiam aliquando consequantur. Nos verò ignaui sumus tum ad præcauendas istorum insidias, antequam [*ab ipsis*] opprimamur, tum ad sumendum de istis suppliciũ, postquam ipsorum insidias cognouimus. His autem de causis nostra ciuitas rarò quidem quiescit, sæpe verò seditione laborat, & longè plura certamina contra suos ipsius ciues, quàm contra hostes suscipit. quinetiam interdum tyrannidem, ac iniquum dominatum [*sustinet, ac pati cogitur.*] Quarum rerum (si modò vos meam sententiam sequi velitis) ego nullam vnquam nostra ætate fieri sinam vestram quidẽ multitudinem verbis in meam sententiam adducens, de illis verò, qui talia machinantur, suppliciũ sumens, non solùm in ipso facinore deprehensis (arduum enim fuerit ipsos deprehẽdere) sed etiam ob ea, quæ volunt quidem [*peragere*] sed tamen non possunt. Hostis enim non solùm pro maleficiis: sed etiam pro consiliis est prius vlciscendus, [*quam nos opprimat,*] si modò quis illius insidias ita præcauere possit, vt ab eo prior non opprimatur. Paucos verò, contrà, partim quidẽ, [*vt hostes in facinore deprehensos,*] coarguens, partim verò, obseruans, [*& cauens ne detrimentum Reip. dent.*] partim etiam, [*vt ciues officij sui monens, ac*] docẽs. Sic enim potissimùm existimo fore, vt [*hos*] à maleficio deterream. Sed agite (quod sæpe mecum ipse consideraui) quidnam vultis adolescentes? vtrum rerũ potiri, [*& Remp. administrare?*] at [*hoc*] non est legitimum. Lex enim, [*quæ vetat ne iuniores imperium, ac magistratus gerant,*] lata potius est, quòd [*iuniores imperium, ac magistratus gerere*] nequeant, quam vt [*eos*] ignominia afficiat, *& ab honoribus adipiscendis repellat;*] quum [*per ætatem, præturam gerere, & Remp. administrare*] possunt. An verò [*vultis*] non pari iure cũ plebe viuere? At quo pacto iustum fuerit eosdem [*eiusdem ciuitatis ciues, quos eodem iure præditos esse oportet,*] non iisdem [*honoribus, nec eodem iure*] dignos cẽseri? [*Sed fortasse*] dixerit quis, popularem statum rem esse neque consultam, neq; æquabilẽ sed eos, qui magnam pecuniæ vim possident, optimos etiam esse ad optimè imperandũ. Ego vero respondeo, primùm quidem, vniuersam Rempub. populi, [*statusq́ popularis, qui δημοκρατία vocatur,*] nomen obtinuisse: ὀλιγαρχίαν vero, [*& paucos. qui propter suas opes, rerum potiuntur, & Rempub. administrant, Reipub. esse*] partem.

[1] Κακουργοτέροις] πονηροτέροις. [2] Ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθ.] ἡμεῖς δὲ διὰ κακίαν ἀδύνατοι ἐσμὲν καὶ προφυλάσσεσθαι τοὺς πονηροὺς καὶ αἰσθανόμενοι ἐπεξελθεῖν αὐτοῖς. [3] Ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀναιρεῖται. [4] Τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους] ἤγουν τοὺς κακούργους. [5] Κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους] ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβάνων. χαλεπὸν γὰρ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἔχειν αὐτούς. [6] Καὶ ὧν βούλονται μὲν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ κολάζων. [7] Οὐχ ὧν δρᾷ μόνον] ἕνεκα δηλονότι. [8] Εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται] εἴπερ ὁ μὴ φυλάξας κακῶς πρὶν αἰσθάνεται αὐ. [9] Τὰ μὲν, ἐλέγχων] ἤγουν, φανεροὺς δεικνύων. [10] Ἐσκεψάμην] ἤγουν, κατ' ἐμαυτὸν ἐπὶ σκοπιᾶς ἔχων. [11] Τί καὶ βούλεσθε ὦ νεώτεροι] πρὸς τὸν Ἑρμοκράτην ἀποτείνει τὸν λόγον. [12] Ὁ δὲ νόμος, ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι] ὁ δὲ νόμος κωλύων ἐτέθη διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς ἄρχειν, μᾶλλον ἢ ὡς δυναμένους ἀτιμάζων. λέγει δὲ περὶ τῶν νέων, ὅτι εἴργονται τῆς ἀρχῆς διὰ νόμον, οὐκ ἀτιμαζόμενοι, ἀλλὰ κωλυόμενοι διὰ τὴν ἡλικίαν. τουτέστι, τὴν [illegible]. [13] Ἰσονομεῖσθαι] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ πολλάκις ἐσκεψάμην τί καὶ βούλεσθε. [14] Οὔτ' ἴσον εἶναι] δίκαιον. [15] Ὀλιγαρχίαν δὲ, μέρος] λέγω τῆς πόλεως.

Deinde

Deinde [*verò,*] locupletes quidem, pecuniarum [*priuatarum, quas habent*] optimos esse custodes, sed [*viros*] prudentes, præstantissimos esse cōsultores: multitudinem verò, postquàm [*res propositas*] audierit, optimum esse iudicem. Atque hos ciuium diuersos ordines & per partes, & simul vniuersos in statu populari iuris æquabilitate frui. Sed paucorum dominatus pericula quidem multitudini impertit, commodorum vero non solùm maiorem partem habet: verùm etiam vniuersa, [*sua portione ceteris erepta,*] retinet, [*sibiq; vendicat.*] Quas res illi, qui inter vos sunt & potentes, & iuuenes, obtinere student: quas [*tamen*] in ampla, [*liberaq;*] ciuitate non poterunt [*obtinere*]. Sed nunc etiam omnium estis stultissimi, nisi animaduertitis vos rem perniciosam affectare, aut omnium Græcorum, quos ego noui, [*estis*] imperitissimi, aut iniustissimi, si, cum [*hoc*] sciatis, [*hoc tamen*] audetis. Verùm aut [*à me*] edocti, aut mutata sententia, quod ad vniuersæ Reip. bonum spectat, id augeatis, sperātes fore, vt illi, qui de vobis boni [*sunt ciues*] horum Reipub. commodorum parem, atque [*adeo*] maiorem partem obtineant, quàm [*cætera*] Reip. multitudo. Quòd si alia [*his maiora*] affectatis, [*sciatis*] vos in periculum venturos, ne & rebus omnibus priuemini. Quamobrem huiusmodi nuntios [*ac rumores*] missos faciatis, quia [*vestra consilia conatusq;*] præsensimus, neque [*vos hac ad exitum perducere*] sinemus. Hæc enim ciuitas, vt etiam veniant Athenienses, ipsos [*tamen*] pro sua dignitate propulsabit. Sunt autem nobis imperatores qui hæc videbunt, [*& inquirent vtrū vera sint, an falsa, quæ nuntiātur.*] Quòd si nihil horum, verum fuerit (prout ego suspicor) nequaquam vestris nuntiis exterrita [*ciuitas,*] vobisque ducibus electis, sua sponte [*sibi*] seruituris iugum imponet. Sed ipsa per se, [*libereq;*] consultans, & de rumoribus, quos vos [*ipsi*] disseminatis, quasi idem valeāt ac [*ipsa*] facta, quæstionem habebit, & præsentem libertatem non propter rumores, quos [*à vobis sparsos*] audit, amittet: sed factis ita sibi cauens, vt non permittat [*vobis ea peragere, quæ cupitis,*] conseruare conabitur.

A ὕπαρχα φύλακας μὲν ἀρίστους εἶ) χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολλούς· * [1] καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει. [4] ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν μεγάλῃ πόλει κατασχεῖν. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάντων

B ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ σπεύδοντες, ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε. ἀλλ' ἤτοι μαθόντες γε, ἢ μεταγνόντες, τὸ τῆς πόλεως ξύμπασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν [5] ἴσον καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἤπερ [6] τὸ τῆς πόλεως πλῆθος μετασχεῖν. [7] εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε, κἂν τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν, [8] * [9] ὡς αἰσθανομένους, καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας, ἀπαλλάγητε. ἡ

C γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὑτῆς. καὶ στρατηγοί εἰσιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ [10] εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν (ὥσπερ οὐκ οἴομαι,) οὐ πρὸς τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα, καὶ ἑλομένη ὑμᾶς ἄρχοντας, αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται· αὐτὴ δ' ἐφ' ἑαυτῆς σκοποῦσα, [11] τοὺς [12] * λόγους ἀφ' ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους κρινεῖ, καὶ τὴν [13] ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, [14] ἐκ δὲ τῶν ἔργων

D φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν, πειράσεται σώζειν.

Marg.: [8] ἢ προαισθομένους · ἢ ἀπαλλαγῶσι · [12] ἢ ἀφ'

[*][1] Ταῦτα] δηλονότι τα διάφορα τῶν πολιτῶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει συνιστάμενα τάγματα, τὸ τῶν ξυνετῶν, τῶν πλουσίων, καὶ τῶν πολλῶν. ÆE.P. [2] Ἰσομοιρεῖν] ἰσομοιρίας ἀξιοῦνται ἐν δημοκρατίᾳ οἵ τε πλούσιοι καὶ οἱ συνετοί. [3] Καὶ ξύμπαν ἀφελομένη ἔχει] τὸ ὠφελείας δηλαδή. [4] Ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι] ἅπερ ὑμῶν οἵ τε ὀλιγαρχικοὶ καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται ταῦτα ἔχειν, ἀδύνατά εἰσιν ὄντας ἐν μεγάλῃ πόλει ταῦτα σώσαι ἔχειν. [5] Καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν] οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἡγείσθωσαν τῶν [illegible] ἴσον ἢ καὶ πλέον τοῦ ἴσου. τὸ τῶν αὐτῶν μετασχεῖν ὧν καὶ πᾶσα ἡ πόλις. [6] Τὸ τῆς πόλεως] τὸ πᾶσι κοινὸς ὠφέλιμον τῆς πόλεως, τοῦτο αὔξετε. [7] Εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε] εἰ δὲ μείζονα [illegible], παντὸς στερηθήσεσθε. [8] Ὡς αἰσθανομένους] αὐτὸ τῶν, αἰσθανομένων μὲν ἡμῶν καὶ μὴ ἐπιτρεψόντων ὑμῖν. [9] Ὡς αἰσθανομένους] ὡς ὄντων τοὺς δῆλα ὑμῶν ἤδη τοὺς ὑμῶν ἐπιβουλὰς, καὶ ἐπιχειρήσεις προαισθανομένων, καὶ οὐκ ἐπιτρεψόντων ὑμῖν ταῦτα διαπράξασθαι. αὐτὸ τὸ, ὅτι τὰς ὑμετέρας διανοίας καὶ ἐπιχειρήσεις ἤδη προῃσθόμεθα, καὶ οὐκ ἐπιτρέψομεν ὑμῖν τυχεῖν ὧν ἐφίεσθε. ÆE.P. [10] Εἰ μή τι αὐτῶν] ἢ οὐ αἱ ταπινοῦ δίδονται πρὸς ἐκεῖνο, ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται· καὶ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, οὐ διὰ τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας αὐθαίρετον δουλείαν ἑλεῖται. ὅτι γὰρ δεῖ τό, αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται. [11] Τοὺς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὐκ οἴομαι. οὐκ οἴομαι γὰρ (φησίν) ὅτι τοὺς λόγους ὑμῶν ἴσα ἔργοις δυνάμενους ἡ πόλις κρινεῖ. * [12] Λόγους ἀφ' ὑμῶν] διασπειρομένους δηλονότι. ÆE.P. [13] Ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν] οὐχὶ διὰ τὸ ἀκούειν καταπλαγεῖς ἀφαιρεθήσεται. [14] Ἐκ δὲ τῶν ἔργων φυλασσομένη] τὴν ἐλευθερίαν πειράσεται σώζειν ἐκ τοῦ δι' ἔργων μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀφαιρουμένοις αὐτήν.

Τοιαῦτα Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν A εἷς ἀναστὰς, ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε· Διαβολὰς μὲν οὐ σώφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους, οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι· πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾷν, ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευαζόμεθα ἀμύνεσθαι. [1] καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ, οὐδεμία βλάβη οὐ τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις [2] οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται. τῆς δὲ ἐπιμελείας B καὶ ἐξετάσεως αὐτῶν ἡμεῖς ἕξομεν, καὶ τῆς πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῆς ἅμα ἔς τε κατασκοπὴν, καὶ ἤν τι ἄλλο φαίνηται [3] ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη, καὶ ὅ, τι ἂν αἰσθώμεθα, [4] ἐς ὑμᾶς οἴσομεν. Καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ, διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ἤδη ἐν τῇ κερκύρᾳ αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος, καὶ ξύνταξιν, ὥσπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατοπεδεύ- C σεσθαι, οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο· καὶ τρία μέρη νείμαντες, ἐν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἐπιτηδείων [5] ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός τε τἄλλα * [6] εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, κατὰ τέλη [7] στρατηγῷ προστεταγμένοι. ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν καὶ ἐς τὴν ἰταλίαν καὶ σικελίαν τρεῖς ναῦς, [8] εἰσομένας αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. [9] καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾷν, ὅπως ἐπιστάμενοι καταπλέωσι. μετὰ δὲ D ταῦτα, τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς κερκύρας, ἐς τὴν σικελίαν ἐπεραιοῦντο, [10] τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις, τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ δυοῖν ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν. τούτων ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατὸν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα, ταχεῖαι, αἱ δὲ ἄλλαι, στρατιώτιδες·

A Atq; Athenagoras hæc dixit. Tunc autem vnus è ducibus surgens, nullum quidem alium ad dicendũ prodire passus est: sed ipse pro pręsenti rerũ statu hęc verba fecit: Obtrectationes quidem vel ab aliis in alios mutuò proferri, vel ab audientibus admitti, nequaquam est prudẽtiæ, sed potius pro rebus, quæ nuntiãtur, [*oportet*] videre quanam ratione cùm priuatim, tum publicè ex [*nostra ciuitatis*] dignitate nos instruamus ad eos propulsandos, qui contra [*nos*] veniunt. Et, si fortè nihil opus fuerit, nulla iactura fiet, si Respub. instruatur & equis, & B armis, & cæteris [*rebus,*] quibus bellum exultat, [*& quæ ad bellum gerẽdum sunt necessaria*] Nos verò istarum curam geremus, easque recẽsebimus, simul etiam [*curabimus*] vt ad ciuitates quoquouersum mittantur, qui & explorent [*hostium aduentum, & consilium,*] & [*agant*] si quid aliud commodum esse videatur. Sunt etiam quæ iam curauimus, & quicquid senserimus, id ad vos referemus. Atque Syracusani quidem, cùm dux iste hæc verba fecisset, ex cõcilio discesserunt. Atheniẽses verò, cùm ipsi tum eorũ socij omnes C apud Corcyrã iam erãt. Atq; primùm quidem [*ipsorum*] duces copias iterum recensuerunt, & instruxerunt, eo ordine, quo portum capturi, castraq; posituri erant. & classe in tres partes distributa, in singulis sortitionem fecerunt, [*singulisq; partibus ducem sortitò præfecerũt,*] ne in altum nauigantes, aquæ, & portuum, & rerum ad victum necessariarum, in diuersoriis, ad quę appellerent, inopia laborarent, vtque cæteris etiam in [*rebus milites*] aptiùs instructi essent, & à ducibus faciliùs regi possent, in [*singulis D illis tribus*] agminibus attributi suo quique duci. Deinde verò præmiserunt & in Italiam, & in Siciliam tres naues vt explorarent quænam ciuitates se essent recepturæ. ipsisq; pręceptum fuerat, vt [*classi*] occurrerent, vt [*duces ab ipsis*] certiores facti [*ad illas ciuitates*] appellerẽt. Post hæc Athenienses, iam cum tanto apparatu è Corcyra soluentes, in Siciliam traiicere cœperunt, cum triremibus numero centum, & triginta quatuor, & duabus Rhodiis nauibus, quæ quinquaginta remis agebantur. Harum autem [*triremium*] erant Atticæ centũ, quarum sexaginta quidẽ [*erant*] veloces, cæteræ verò, [*tardiores erant, quia*] milites vehebant,

[1] Καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ] μάχης δηλονότι. [2] Οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται] οἷς χαίρει πόλεμος. ἀντὶ [illegible]. [3] Ἐπιτήδειον] ἁρμόδιον. [4] Ἐς ὑμᾶς οἴσομεν] ἤγουν μηνύσομεν ὑμῖν δηλονότι. [5] Ἐν ταῖς καταγωγαῖς] λιμέσι. [6] Εὐκοσμότεροι] οἱ στρατιῶται δηλονότι. τὸ δὲ ἄρχειν, ἀντὶ τοῦ ἄρχεσθαι, ἀττικῶς, τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ. ὁ δὲ νοῦς ἐστί. ἵνα οἱ στρατιῶται βέλτιον, καὶ εὐπρεπέστερον κοσμηθέντες ὦσι, ὁ τῇ τάξει, ὁ τὸν κόσμον ῥᾷον φυλάττῃ, ὁ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἄρχεσθαι, ὁ τὰ προστασσόμενα ποιεῖν δύνανται. Æ. P. [7] Στρατηγῷ προστεταγμένοι] ὁ τάξεις ὑπὸ στρατηγοῖς τεταγμένοι. [8] Εἰσομένας] γνωσομένας. [9] Καὶ εἴρητο αὐταῖς] ἐκέλευσε ταῖς ναυσί. [10] Τετρήρεσι μὲν ταῖς πάσαις] τριήρεις ταχεῖαι, τριήρεις στρατιώτιδες, [illegible]

reliqua

Reliqua verò classis [*erat*] Chiorum, & cæterorum sociorum. Vniuersi autem grauis armaturæ milites, [*qui in his triremibus, nauibusq; vehebantur,*] erant quinque millia, & centum [*præterea.*] (Atque inter hos, ex ipsis quidem Atheniensibus erant mille, & quingenti legionarij milites, & septingenti famuli, nauium defensores. Cæteri verò socij, qui cum ipsis ad hanc militiam proficiscebantur, partim quidem, erant ex populis ipsorũ imperio subiectis; partim verò, ex Argiuis, quingenti; & ex Mantineis, atq; mercenariis, ducenti & quinquaginta.) Vniuersi verò sagittarij, quadringenti, & octoginta (quorum Cretenses erant octoginta) & Rhodiorũ funditores septingenti, & Megarensium exulum leuiter armatorum centum viginti. Erat & vna hippagoga, quæ triginta equites vehebat. Primus [*igitur Atheniensium*] apparatus, qui ad bellum [*Siculis inferendum, in Siciliam tunc*] traiecit, tantus fuit. Hos autem [*sequebãtur*] triginta onerariæ naues, quæ commeatum, & res exercitui necessarias vehebãt, & quæ pistores, & lapidum structores, & fabros, omniaq; instrumenta, quæ ad munitiones extruendas erant necessaria, portabant. Item centum nauigia, quæ naues onerarias vi necessitatis coacta comitabantur, multa etiam alia nauigia, & naues onerariæ simul nauigantes exercitum vltro negotiationis causa sequebantur. Quæ omnes [*tam minores, quàm maiores naues*] è Corcyra tunc [*soluentes,*] sinum Ionium simul transmiserunt. Totiusque [*classis*] apparatus, partim ad promontorium Iapygiam, partim Tarentum appulsus, partim etiam [*aliò,*] prout cuique facultas [*ad aliquem locum appellendi*] data est, oram Italiæ legentes prætervehebantur, & ciuitates nec ad mercatum ipsos admittebant, nec in vrbem recipiebant: sed aquæ [*tantùm,*] & stationis vsu eos adiuuabant. Tarentum verò, Locriq; ne his quidem [*rebus eos adiuuare voluerunt:*] donec ad Rhegium, Italiæ promontorium peruenerunt, atque hic iam congregabantur: & extra vrbem (quia [*Rhegini*] ipsos intra muros non recipiebant) castra fecerunt ad Dianæ templum, vbi etiam [*Rhegini*] mercatum ipsis præbebant. Subductisque nauibus quieuerunt. Et apud Rheginos verba fecerunt, postulantes vt [*ipsi,*] qui Chalcidenses essent, Leontinis, qui [*& ipsi*] Chalcidenses essent, auxilium ferrent.

A [1] τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν, χίων, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων. [2] ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν, ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλίοις. (καὶ τούτων, ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ, θῆτες, ἐπιβάται τῶν νεῶν. ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν, τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' ἀργείων, πεντακόσιοι, καὶ μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι) τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν, ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις· (καὶ τούτων κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν) καὶ σφενδονήταις ῥοδίων ἑπτακοσίοις, καὶ μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἱππαγωγῷ μιᾷ τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. * [3] τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοί, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι, καὶ λιθολόγους, καὶ τέκτονας, καὶ * [4] ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα. πλοῖα δὲ ἑκατὸν, ἃ ἐξ ἀνάγκης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ, ἐμπορίας ἕνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς κερκύρας [5] ξυνδιέβαλε τὸν ἰόνιον κόλπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄκραν ἰαπυγίαν, καὶ πρὸς τάραντα, [6] καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν, [7] παρεκομίζοντο τὴν ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ· τάραντος δὲ καὶ λοκρῶν, οὐδὲ τούτοις· ἕως ἀφίκοντο ἐς ῥήγιον, τῆς ἰταλίας ἀκρωτήριον, [8] καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο. καὶ ἔξω τῆς πόλεως (ὡς αὐτοὺς ἔσω οὐκ ἐδέχοντο) στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς [9] καὶ ἀγορὰν παρεῖχον. καὶ τὰς ναῦς [10] ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν. καὶ πρός τε τοὺς ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες χαλκιδέας ὄντας χαλκιδεῦσιν οὖσι λεοντίνοις βοηθεῖν.

---

[1] Τὸ δ' ναυτικὸν] ἤγουν, αἱ ἄλλαι νῆες, αἱ ἔχουσαι τοὺς ναύτας. [2] Ὁπλίταις δ' οἷς ξύμπασι] στρατιώταις τοῖς πεζομαχοῦσιν ἅπασιν. * [3] Τούτοις δ'] [illegible] δηλονότι. Æ. P. * [4] Ὅσα] [illegible] ἐπιτήδεια δηλονότι. Æ. P. [5] Ξυνδιέβαλε τὸν ἰόνιον κόλπον] συνδιεπεραιοῦτο. [6] Καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν] αὐτὸ τὸ, ὡς ἕκαστοι εἶχον εὐπλοίας. [7] Παρεκομίζοντο] ἤγουν, παραπλέοντες ἐκομίζοντο. [8] Καὶ ἐνταῦθα] ἤγουν ἐν τῷ ῥηγίῳ. [9] Καὶ ἀγορὰν παρεῖχον] οἱ ῥηγῖνοι δηλονότι. [10] Ἀνελκύσαντες] ἤγουν, ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν.

[1] οἱ δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ,τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς προπλοῦς ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι. τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο, ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆες εἰσί, [2] καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ, καὶ οὐκέτι ἠπίστουν· καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, [3] ἔνθα μὲν, [4] φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς, πρέσβεις· [5] καὶ ἐς τὰ περίπλοια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον· τά τε ἐν τῇ πόλει, ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων, ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστι· [6] καὶ τἆλλα, ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι, καθίσαντο. αἱ δ' ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τἆλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον [7] ἀντεκεκρούκει, καὶ οἱ Ῥηγῖνοι, οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν, [8] καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας, καὶ σφίσιν ἀεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ περὶ τῶν Ἐγεσταίων, [9] τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι [10] ἐξετεχνήσαντο τότε, ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς, [11] ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε, καὶ οἰνοχόας, καὶ θυμιατήρια, καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην· ἃ ὄντα ἀργυρᾶ, πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν [12] ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο. [13] καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι [14] τῶν τριηριτῶν,

γρ. περιπόλια

γρ. ἀλογώτερα

γρ. ἐξετεχνήσαντο

A Rhegini verò dixerunt se neutris assumiros: sed quicquid cæteris Italis communiter placeret, id esse facturos. Isti verò animum ad res Siculas conuerterunt cōsiderātes quanam ratione in illis optime se gererent. Simul etiam præcursorias naues ab Egesta præstolabantur, quia scire cupiebant, an [*illic*] ea esset pecunia, quam [*Egestaeorum*] legati Athenis prędicassent. Interea verò Syracusanis cùm ex multis aliis locis, tum etiam ab exploratoribus iam certò nuntiabatur, naues [*hostium*] ad Rhegium B esse, & propterea omni studio se præparabant, nec amplius [*de hostium aduentu*] dubitabant. & ad Siculos mittebāt quoquo versus, ad hos quidem, præsidia; ad illos verò, legationes. Et in castella, quæ in regione circuncirca erant, præsidia immittebant. Et quæ intra vrbem erant, an absoluta, [*& integra*] essent, explorabant, recensentes arma, & equos, & cætera constituebant, vt imminenti, & propemodum iam præsenti bello. Illæ verò tres præcursoriæ naues ab Egesta ad Athenienses, ad Rhegium aduenerunt, & renūtiarunt cæteram quidem C pecuniam, quam [*Egestæi*] promiserāt, non extare: sed tantùm triginta talenta apparere. Confestim autē duces, animos despondere cœperunt, quòd hoc ipsis initiò præter expectationem incommodè cecidisset, quodque Rhegini [*ipsis restitissent*,] vnà secum militare recusantes, quibus primis suadere cœperant, [*vt ad istam militiam secum venirent*,] & maximè credibile videbatur, [*eos cum Atheniensibus ad hanc expeditionem ituros*,] quòd essent Leontinorum cognati, & ipsorum semper studiosi [*fuis*D *sent*.] Atque Niciæ quidem hæc, prout expectauerat, ab Egestæis contigerunt, duobus verò reliquis [*ducibus*] vel maximè preter opinionem. Egestæi enim huiusmodi fraudem excogitarunt tunc, quum primi Atheniensium legati eos adierunt ad explorandas [*ipsorum*] pecunias. Illis enim adductis in Veneris fanum, quod est in Eryce, ostenderunt donaria, phialas, trullas, thuribula, cæteramq; non paucam supellectilem. quæ, q; essent argētea, longè maiorem solidæ opulentiæ speciem præbebant, [*quàm re ipsa valebant*,] quòd essent parui pretii. Quinetiam priuatim exceptis hospitio illis, qui triremibus [*ad eos*] aduecti fuerant, cùm

---

[1] Οἱ δ', οὐδὲ μεθ' ἑτέρων] ὅτι μήτε τῶν ἀθηναίων, οὔτε μήτε τῶν συρακοσίων. [2] Καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο] καὶ πᾶσιν ἐδόκει παρασκευάζεσθαι, οὐδενὸς ἀμφιβάλλοντος. Ἐπὶ τούτοις. μετ' τούτων. [3] Ἔνθα μὲν] εἰς τινας. [4] Φύλακας] τοὺς διαφυλάξοντας τὰς φιλίας πόλεις. [5] Καὶ ἐς τὰ περίπλοια] γρ. περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ὀρύγια. ἃ περιπολέοντες, εἰσῆγον εἰς αὐτὰ φρουρούς. [6] Καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ] ὡς ἐν σωτηρίᾳ ἐσομένῳ. [7] Ἀντεκεκρούκει] πρὸς γνώμην ἀτυχηθῇ, ἀπέβη. [8] Καὶ εἰκὸς ἦν] συστρατεύειν δηλονότι τοῖς ἀθηναίοις. [9] Τοῖν δὲ ἑτέροιν] Ἀλκιβιάδῃ καὶ Λαμάχῳ. [10] Ἐξετεχνήσαντο τότε] μηχανήσαντο. Ἀλκιβιάδῃ καὶ Λαμάχῳ ἐξετεχνήσαντο. [11] Ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα] τὰ ὀφθῆναι. [12] Ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως] ὀλίγα τῷ δυνάμει ὄντα, μεγάλην φαντασίαν παρεῖχε. [13] Καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις] φιλοφρονήσεις. [14] Τῶν τριηριτῶν] τῶν ἐν τριήρεσιν ἀφιγμένων.

ex ipsa Egesta [*omnia*] tũ aurea, tum argentea pocula collecta, tũ etiam ex vicinis tam Phœnicum, quam Græcorũ vrbibus corrogata, [*& mutuo accepta,*] in conuiuiis vt suam quique domesticam supellectilem exhibuerant. Cùm autem omnes [*conuiuatores*] iisdem [*poculis, vasisq;*] plerunq; vterentur, & multa vbique conspicerentur, ingentem stuporem, [*ac admirationem hæc*] afferebant Atheniensibus, qui triremibus [*adeos*] aduecti fuerant. Quare Athenas reuersi diuulgarant se magnam pecunię vim conspexisse. Atque illi quidem, qui cùm ipsi decepti fuerant, tum etiam aliis tunc [*hoc*] persuaserant, postquam hic rumor dimanauit, pecunias illas, [*quæ promissæ fuerant,*] Egestæ non esse, grauiter à militibus accusabantur. Duces autem pro præsenti rerum statu consultare cœperunt. Et Niciæ quidem sententia [*hæc*] erat, vt cum omnibus copiis aduersus Selinuntem nauigaretur, cuius rei causa potissimùm missi fuissent. Et, si quidem Egestæi pecunias [*stipendij causa*] vniuerso exercitui suppeditarent, pro pecuniæ summa consilium caperetur. sin minus, ab ipsis postularetur, vt sexaginta nauibus, quas [*ipsi*] petiissent, cibaria suppeditarent, atque [*sic Athenienses ibi*] permanerent, donec Selinuntios ipsis [*Egestæis*] vel vi, vel pactione reconciliassent, & ita cæteras ciuitates obirent, & vbi Atheniensis Reipubl. potentiam [*ipsis*] ostendissent, & [*suum*] in amicos, sociosque studium demonstrassent, domum redirent, (nisi fortè breui [*temporis spatio,*] & ex inopinato aliqua facultas offerretur, qua oblata vel Leontinos iuuare, vel aliquam aliarum ciuitatum [*sibi*] adiungere possent,) neq; suas quique facultates Reipub. causa consumentes, [*Rempub.*] in periculum adducerent. Alcibiades verò dicebat non oportere [*se*] cum tantis copiis [*Athenis*] emissos, turpiter, ac infecto negotio abire: sed ad omnes ciuitates, præter Selinuntem, & Syracusas, legatos mittere, & operam dare, vt & Siculos, partim quidem, ad defectionem à Syracusanis faciendam solicitarent, partim verò, amicos [*sibi*] facerent, vt & commeatum, & copias haberent [*ab illis suppeditatas, quorum amicitiam sibi conciliassent.*] Ac primùm quidem Messanenses [*ad amicitiam secum ineundam*] adducendos [*censebat.*] (ipsos enim potissimùm in traiectu, & opportuno loco, quo ad Siciliam appelli posset, sitos esse [*dicebat,*])

A τά τε ἐξ αὐτῆς ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ ἑλληνίδων [1] αἰτησάμενοι, ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων, καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων, μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριηρῶν ἀθηναίοις παρεῖχε. καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς ἀθήνας, [2] διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν, αὐτοί τε ἀπατηθέντες, B καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ ἐγέστῃ τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο. καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ σελινοῦντα πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν· καὶ ἢν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι, εἰ δὲ μὴ, τῶν ἑξήκοντα ναυσὶν, ὅσασπερ ᾐτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφὴν, C [3] καὶ παραμείναντας σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ ξυμβάσει [4] διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἴκαδε, [5] ἢν μή τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι, ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, [6] καὶ * [7] τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν. Αλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι D τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας, αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτους ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι, πλὴν σελινοῦντος καὶ συρακουσῶν, τὰς ἄλλας. καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς σικελοὺς, τοὺς μὲν, ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν συρακοσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον [8] καὶ στρατιὰν ἔχωσι. πρῶτον δὲ πείθειν μεσσηνίους ([9] ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς σικελίας)

---

[1] Αἰτησάμενοι] χρησάμενοι. τὸ δὲ αἰτήσαντες, ἀντὶ τοῦ, λαβόντες αὐτὸ ὡς μέλλοντες ἀποδώσειν. [2] Διεθρόησαν] εἰπόντες διεπέραξαν. [3] Καὶ παραμείναντας] τοὺς ἀθηναίους. [4] Διαλλάξαι αὐτοῖς] τοῖς ἐγεσταίοις. [5] Ην μὴ δι' ὀλίγου] διὰ ταχέως, καὶ ἄνευ τοῦ προσδοκᾶσθαι. [6] Καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας] ἀντὶ τοῦ, καὶ μὴ δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα κινδυνεύειν ἐν τῇ πόλει. ἤγουν, κίνδυνον προξενεῖν τῇ πόλει. * [7] Τῇ πόλει] ὁ δὲ οὕτως νοεῖ ὅδε. καὶ μὴ ἑκάστους τὰ οἰκεῖα χρήματα τῆς πόλεως χάριν δαπανῶντας, τῇ πόλει κινδυνεύειν, τῇ πόλει κίνδυνον προξενεῖν, τὴν πόλιν ἐς κίνδυνον ἄγειν. ἢ, τὰ οἰκεῖα, καλῶς πρὸς τὰ τῆς πόλεως δημόσια χρήματα ἀναφέρεσθαι δύναται. Æ.P. [8] Καὶ στρατιὰν ἔχωσιν] ἀπὸ τούτων τῶν πόλεων. [9] Εν πόρῳ γὰρ] πορθμῷ.

καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῇ στρατιᾷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι. [1]προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, [2]εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσαις καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν· ἢν μὴ * [3]οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας, καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τε εἰσί, καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. [4]τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους, καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἢν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται, [5]μάλιστ' ἂν σφᾶς περιγενέσθαι, [6]καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει (πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ' ἂν [7]τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω, διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς [8]μὴ ἥξειν· [9]καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν, τὴν * στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἢν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοις [10]οὐ ξυμμαχήσειν, καὶ σφίσι προσιέναι, [11]καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ, ἐπαναχωρήσαντας, καὶ ἐφορμηθέντας, Μέγαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἔρημα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν [12]οὔτε πλοῦν πολὺν, οὔτε ὁδόν. Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν, ὅμως προσέθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης τῇ αὑτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐς Μεσσήνην, καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο, πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ,

* τὴν στρατιὰν μὴ ἀπορ.

& portum, atque stationem, quæ copias [*classemq;*] commodissimè caperet, [*illic*] fore [*demonstrabat.*] Ciuitatibus autem in amicitiam adductis, vbi nossent quos belli socios essent habituri, ita demum Syracusas & Selinuntem aggrediendas [*censebat:*] nisi hi quidē, compositionem, [*pacemq;*] cum Egestæis facerent, illi verò, Leontinos in suas pristinas sedes redire sinerent. Lamachus verò palàm dicebat aduersus Syracusas nauigandum esse, & primo quoq; tempore prœlium ad vrbem committendum, dum [*Syracusani*] adhuc imparati essent, & maximè perterriti. Omnem enim exercitum principiò maximum terrorem [*hostibus*] afferre: sed si moram interponat, antequam in [*ipsorum*] conspectum veniat, homines ex pauore se colligentes, & [*ipsum*] cernentes, magis contemnere. sed si repentè [*Syracusanos*] inuaserint, dum adhuc metu perculsi [*hostem*] expectarēt, [*affirmabat*] se superiores [*illis*] facilimè futuros, omnibusque rebus, terrorem [*illis*] incussuros, tum aspectu (plurimos enim tunc visum iri) tum expectatione cladium, quas essent accepturi, præcipuè verò subito prœlij [*committendi*] periculo. Verisimile autem esse in agris etiam multos extra [*vrbem*] intercipi posse, quòd minimè crederent se venturos. Quòd si isti [*ex agris in vrbem*] se reciperent, exercitum, si victor vrbem obsideret, satis pecuniarum, [*atque satis commeatus*] habiturum. Præterea reliquos Sicilienses sic iam & illorum societatem facilius deserturos, & ad se transituros, minimeque cunctaturos, circunspicientes vtri victores essent futuri. Sibi autem [*ab vrbis obsidione*] reuersis, & ad portum appulsis, nauium stationes obtinendas ad Megara, quæ deserta essent, & à Syracusis mari, terraque parum distarent. Lamachus autem, quamuis hæc dixisset, tamen & ipse in Alcibiadis sententiam iuit. Postea verò Alcibiades, cùm sua naui Messanam traiecisset, & de societate [*secum ineunda,*] apud Messanenses verba fecisset, neque [*rem ipsis*] persuadere potuisset: sed [*illi*] respondissent, in vrbem quidē se nequaq̄ recepturos [*Atheniensium copias:*] forum tamen rerum venalium [*ipsis*] præbituros, ad Rhegium rediit. Duces autē, cùm ex omni [*nauiū*] numero sexaginta naues cōfestim [*militibus*] impleuissent,

---

[1] Προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις] χειρωσαμένους. [2] Εἰδότας μεθ' ὧν τις] εἰδότας τίνας ἕξουσι συμμάχους. *[3] Οἱ μὲν] οἱ σελινούντιοι. οἱ δὲ, οἱ συρακούσιοι. κατοικίζειν δὲ, ἑαυτοὺς δηλονότι, ἤγουν εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐπανελθεῖν, καὶ αὐτοὺς ἐν αὐτῇ κατοικίζειν, ἱδρύειν, καὶ ἀδεῶς ἐκεῖ μένειν, οἰκεῖν. ἡ κατοικίζειν, ἀντὶ τοῦ, κατοικίζεσθαι ἀττικῶς. Æ. P. [4] Τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα] ἡ πρώτη προσβολὴ τοῦ στρατεύματος. [5] Μάλιστ' ἂν σφᾶς] τοὺς ἀθηναίους. [6] Καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι] τοὺς συρακουσίους δηλονότι τοὺς ἀθηναίους. [7] Τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης] ἀντὶ τοῦ, τὸ ἐκφοβῆσαι αὐτοὺς τῷ προσδοκᾶν αὐτοὺς ἐν κινδύνῳ διαμαχέσασθαι. [8] Μὴ ἥξειν] ἡ μὴ ἀπόφασις περιττή. [9] Καὶ ἐσκομιζομένων] καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν μεταφερόντων τῶν συρακουσίων, οὐκ ἀπορήσειν τοὺς ἀθηναίους χρημάτων, ἂν κρατοῦντες τῶν συρακουσίων, προσκαθίζωνται τῇ πόλει. [10] Οὐ ξυμμαχήσειν] τοῖς συρακουσίοις δηλονότι. [11] Καὶ οὐ διαμελλήσειν] ἤγουν οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας πότεροι κρατήσουσιν. [12] Οὔτε πλοῦν πολὺν, οὔτε ὁδόν] οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης πολὺ ἀπέχοντα.

& [com-

&[commeatum, atq; cæteras ad bellum] necessarias res assumpsissent. reliquo exercitu cum vno de suis [collegis] ad Rhegium relicto, classe præteruecti ad Naxum iuerunt. Cùm autem Naxij [eos] in vrbem recepissent, [illinc] oram legentes ad Catanam nauigarût. sed cùm Catanæi ipsos [in vrbem] non recepissent, (illic enim aderant quidam, qui Syracusanorum partibus fauebant) in flumen Teriam delati sunt. Cùm autem [illic] pernoctassent, postero die Syracusas versus nauigarunt, agmine longo cæteris nauibus instructis. Decē verò naues præmiserunt in magnum [Syracusarum] portum, vt & [illuc] nauigarent, & explorarent si quid nauium [à Syracusanis] deductum esset, vtq; [ad vrbem] accedentes, ex nauibus per præconis vocem [ipsis] significarent Athenienses venire, vt Leontinos in suas pristinas sedes restituerent, propter societatis atque cognationis ius. Leontinis igitur, quotquot Syracusis essent, [dicerēt,] vt intrepide transirent ad Athenienses, vt ad amicos, & [de ipsis] bene meritos. Postquam autē per præconis vocem [hoc ipsis] denuntiatum est, postquam etiam vrbis, portuumq; situm, omnemque circuncirca regionem, vnde ipsis ad bellum [hostibus] faciendum prodeundum esset, cōtemplati sunt, rursus Catanam redierunt. Catanæi verò conuocata concione, copias quidem [in vrbem] non receperunt, sed duces ingressos dicere iusserunt si quid vellēt. Cùm autem Alcibiades [apud ipsos] orationem haberet, & oppidani [animis, oculisq;] in illam concionem essent conuersi, milites [Athenienses] quādam [vrbis] portulam malè obstructam [nacti,] clam [custodibus] diruta ædificij materia aperuerunt. Et in vrbem ingressi, [res sibi necessarias] mercabantur. Catanæi verò, qui cū Syracusanis sentiebant, cùm exercitū in vrbe animaduertissent, confestim terrore perculsi, quorum numerus non magnus erat, clàm profugerunt. Cæteri verò decreuerunt societatem cum Atheniensibus faciendam, & reliquum exercitum à Rhegio acciri iusserūt. Postea verò Athenienses ad Rhegium reuersi, iam cum omnibus copiis [inde] soluentes Catanam [appulerunt, &] postquam [eo] peruenerunt, [ibi] castra fecerunt. Ad ipsos autem nuntij Camarina afferebantur, si [illuc] proficiscerētur, [Camarinaeos] deditionē facturos, & Syracusanos classem instruere.

A καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες, [1]παρέπλεον ἐς Νάξον, τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν Ῥηγίῳ καταλιπόντες, καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν. Ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει, παρέπλεον ἐς Κατάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ Καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο (ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες [2]τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι) ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν Τηρίαν ποταμόν. καὶ αὐλισάμενοι, τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ Συρακούσας ἔπλεον, [3]ἐπὶ κέρως ἔχοντες [4]τὰς ἄλλας ναῦς. δέκα δὲ τῶν νεῶν προύπεμψαν [5]ἐς τὸν μέγαν
B λιμένα, πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι [6]καθειλκυσμένον, καὶ κηρύξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἥκουσι, Λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες, κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν Συρακούσαις Λεοντίνων, ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκηρύχθη, καὶ κατεσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας, καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις [7]πολεμητέα
C ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς Κατάνην. [8]καὶ ἐκκλησίας γενομένης, τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ Καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον ὅ, τι βούλονται εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, [9]καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων, οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδομημένην [10]κακῶς ἔλαθον διελόντες· καὶ ἐσελθόντες [11]ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. τῶν δὲ Καταναίων, οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακοσίων φρονοῦντες, ὡς εἶδον τὸ
D στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον, οὐ πολλοί τινες· οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ Ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ Ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραντες ἐς τὴν Κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον. ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἔκ τε Καμαρίνης, ὡς, εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῖεν ἄν, καὶ ὅτι Συρακούσιοι [12]πληροῦσι ναυτικόν.

γρ. ἐπὶ κέρως

γρ. ἄν

[1] Παρέπλεον ἐς Νάξον] τὴν σικελικήν. [2] Τὰ Συρακοσίων βουλόμενοι] φρονοῦντες. [3] Ἐπὶ κέρως] συντόμως. πεπεζευμένως. [4] Τὰς ἄλλας ναῦς] ἐν μόνον τὰς ἑξήκοντα ... τὰς ἄλλας ... [5] Ἐς τὸν μέγαν λιμένα] τῶν Συρακουσῶν δηλονότι. [6] Καθειλκυσμένον] ἐμβληθὲν εἰς τὴν θάλασσαν. [7] Πολεμητέα ἦν] πολεμεῖν δυνατὸν ἦν. [8] Καὶ ἐκκλησίας γενομένης] τῶν Καταναίων δηλονότι. [9] Καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει] τῶν Καταναίων. [10] Κακῶς] ἀπήχως. σαθρῶς. [11] Ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν] αὐτί τοῦ, ἐν ἀγορᾷ διέτριβον. [12] Πληροῦσι ναυτικόν] ναῦς ναυτῶν πληροῦσιν.

γρ. ναῦς.

Æ.P.

ἀπάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν, πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας· καὶ ὡς οὐδὲν ηὗρον ναυτικὸν πληρούμενον, παρεκομίζοντο αὖθις ἐπὶ Καμαρίνης, καὶ σχόντες ἐς τὸν[1] αἰγιαλὸν, ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δ' οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι [2]τὰ ὅρκια εἶναι, μιᾷ νηὶ καταπλεόντων Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἢν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. [3]ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι, ἀπέπλεον· καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς Συρακοσίας, καὶ ἁρπαγὴν ποιησάμενοι, καὶ τῶν Συρακοσίων ἱππέων βοηθησάντων, [4]καὶ τῶν ψιλῶν τινας ἐσκεδασμένους διαφθειράντων, ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην. καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἥκουσαν ἐπί τε Ἀλκιβιάδην, ὡς *[5]κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ, μεμηνυμένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ, καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρασθέντων· [6]καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτὰς, ἀλλὰ πάντας ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, [7]διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν, πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον [8]ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν, ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν, τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι, αἰτιαθέντα, ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. [9]ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν [10]τελευτῶσαν γενομένην, καὶ προσέτι [11]οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν καὶ Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο ἀεὶ, καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε. τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα [12]δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν [13]ἐπε-

Primum igitur cum omnibus copiis aduersus Syracusas profecti sunt. Et cum nullam classem [ab illis] instrui comperissent, rursus Camarinam versus, oram legentes se receperunt, & ad [Camarinaeorum] littus appulsi, caduceatorem miserũt, [per quem eos rogarent, vt se reciperent.] Illi verò eos nõ receperunt, dicentes se iuriiurãdi religione obstrictos esse, vt Athenienses cum vna [tantùm] naui [ad suum littus] appellentes reciperent, nisi ipsi plures [ab illis] accersissent. Quamobrem [Athenienses] re infecta discesserunt. Cùm autem exscensum e nauibus in quãdam [agri] Syracusani partem fecissent, & prędas egissent, & Syracusanorum equites [ad hostem arcendum] accurrissent, & nonnullos leuis armaturæ milites [Athenienses,] palatos interfecissent, Catanam se receperunt. Illic autem offendũt Salaminiam nauem Athenis missam, tum aduersus Alcibiadem, vt qui ea vehebãtur iuberent [ipsum] redire [domum] ad respondendum criminibus, quorum publice insimulabatur, tum aduersus quosdam alios milites, qui cum eo erant. de quibus indicium [ad Magistratus] delatum fuerat, [partim quidem,] quòd impiè mysteria polluissent, partim verò, quod Mercurij simulachra violassent. Atheniẽses enim post classis discessum nihilominus quęstionem habebant de mysteriis pollutis, & de violatis Mercurij simulachris. Quoniam autẽ non explorabant indices, [nec vllum indiciorum delectum habebant,] sed omnes, [qui aliquod indicium ad eos afferebant,] suspiciosè admittebant, [propter tyrannidis affectatæ suspicionem, quæ eos sibi quauis ratione cauere cogebat,] ob fidem improbis hominibus [indicia afferentibus] habitam, [quosdam] ex ciuibus [viros] optimos comprehenderunt, & in vincula coniecerunt. Satius esse iudicãtes hac de re quęstionem habere, & [pollutæ religionis autores] reperire, quàm propter indicis improbitatem, aliquẽ, licet vir probus esse videretur, accusatũ, [indicta causa, et] nulla quęstione habita, [ex iudicio] euadere. Populus enim, qui famã acceperat Pisistrati, ac filiorũ tyrannidem extremis eius tẽporibus grauẽ fuisse, præterea neq; a se, neq; ab Harmodio: sed à Lacedæmoniis euersam, semper metuebat, & omnia [in deteriorẽ partem] suspiciosè accipiebat. Nã audax illud Aristogitonis, & Harmodij facinus, propter rei cuiusdã ad amores pertinẽtis casum, [ab illis] susceptum

---

[1] Ες τὸν αἰγιαλὸν] τῶν καμαριναίων. [2] Τὰ ὅρκια εἶναι] τοῖς καμαριναίοις. [3] Ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι] οἱ ἀθηναῖοι. [4] Καὶ τῶν ψιλῶν τινας] τῶν ἀθηναίων. [5] Κελεύσοντας] τὸ ῥῆμα ἐνηλλάκτ(αι). λείπει γὰρ τὴν, κελεύσοντας, ὡς καὶ ἥκουσαν εἶπε. ὅτι δὲ διὰ τὸ φέρειν πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐν τῇ σαλαμινίᾳ πλέοντας Æ. P. [6] Καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτὰς] οὐ διαγνόντες (φησὶ) τοὺς μηνυτάς, πότερον ψεύδονται, ἢ ἀληθεύουσιν, ἀλλ' ὁμοίως πᾶσι πιστεύοντες, διὰ τὸ προσέχειν τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς, οἴκους τῶν πολιτῶν χρηστοὺς ὄντας κατέδουν. [7] Διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν] πιστεύοντες πονηροῖς ἀνθρώποις μηνυταῖς. [8] Ἡγούμενοι εἶναι] κρεῖττον νομίζοντες βασανίσαι μᾶλλον τῶν χρηστῶν τινα, καὶ ἐξετάσαι [illegible], ἢ διὰ τὸ μὴ πιστεύειν τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς τοὺς ὄντας γενναίους ἀπολῦσαι ἀνεξετάστους. [9] Ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ] γνῶσιν ἔχοντες ἐξ ἀκοῆς. [10] Τελευτῶσαν] γενομένην ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις. [11] Οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν] ὅτι ὑπὸ ἀθηναίων, οὔτε ὑπὸ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. [12] Δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν] ἔρωτος σύμβασιν. [13] Ἐπεχειρήθη] ἐπεχειρήθη.

fuit.

fuit. Quam [*rem*] ego fusiùs narrans demonstrabo neq; alios, neque ipsos Athenienses de suis tyrãnis, aut de re gesta quicquam certi dicere. Cùm enim Pisistratus [*iam*] senex in tyrannide decessisset, non Hipparchus (vt vulgus arbitratur) sed Hippias, quòd esset natu maximus, obtinuit principatum. Cùm autem Harmodius ætatis flore [*formaq; conspicuus, ac*] insignis esset, Aristogiton, mediæ inter ciues conditionis vir, eum adamabat, atq; [*in sua potestate*] habebat, [*ita vt eo, arbitratu suo frueretur.*] Hic autem Harmodius ab Hipparcho Pisistrati [*filio*] tentatus, [*& appellatus de stupro,*] non solùm [*ab eo*] non expugnatus est: sed eam [*rem*] ad Aristogitonem detulit. Hic verò more amatorum ingenti dolore concepto, & Hipparchi potẽtiam extimescens, ne per vim ipsum [*Harmodium*] ad se pertraheret, protinus pro sua autoritate, [*& opibus, quas habebat,*] tyrannidem per insidias euertere conatur. Interea verò Hipparchus, cùm Harmodiũ rursus solicitasset, & nihilominus [*eum ad morem sibi gerendum*] inducere potuisset, nihil quidem per vim agere decreuerat: sed in aliquo secreto loco, quasi nõ propterea [*hoc faceret,*] ad eum contumelia afficiendum se accingebat. Nã ne superioribus quidẽ eius dominatus temporibus multitudini grauis, [*ac molestus*] erat: sed citra inuidiã se gesserat. Ac profectò hi tyranni virtutẽ, & prudentiam diutissimè coluerunt, & prouentuum vicesimam tantum ab Atheniensibus exigentes, & ipsorum vrbem egregiè exornarunt, & bella administrarunt, & in templis sacrificia fecerũt. In cæteris verò [*rebus*] ciuitas legibus antè latis vtebatur, præterquam quòd [*hi tyranni*] operam prouidè dabant, vt semper aliquis de suo ipsorum numero magistratum gereret. Et cùm alij ex ipsis annuũ imperium apud Athenienses obtinuerũt, tum Pisistratus Hippiæ [*filius,*] illius, qui tyrannus fuerat, aui nomen ferens: qui cùm esset Archon, [*& Archontis magistratum gereret,*] arã duodecim deorum in foro dedicauit, & illam, quæ est in Apollinis Pythij templo. Postea verò populus Atheniẽsis, cùm amplificasset aram, quæ erat in foro, epigrãma [*in ea inscriptum*] deleuit.

A χρήσομαι. [1] ἐπὶ πλέον διηγησάμενος, ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους, οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων, οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι, οὐχ Ἵππαρχος (ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται) ἀλλ' Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν ἔσχε τὴν ἀρχήν. [2] γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ, Ἀριστογείτων ἀνὴρ τῶν ἀστῶν, [3] μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὤν, εἶχεν αὐτόν. [4] πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος B ὑπὸ Ἱππάρχου [5] τοῦ Πεισιστράτου, [6] καὶ οὐ πεισθείς, [7] καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. [8] ὁ δέ, ἐρωτικῶς περιαλγήσας, καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππάρχου δύναμιν, μὴ βίᾳ [9] προσαγάγηται αὐτόν, ἐπιβουλεύει εὐθύς, [10] ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, κατάλυσιν τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἵππαρχος, ὡς αὖθις πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾶν, [11] ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ, ὡς οὐ διὰ τοῦτο δή, παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐ- C τόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλούς, ἀλλ' [12] ἀνεπιφθόνως [13] κατεστήσατο. καὶ ἐπετήδευσαν [14] ἐπὶ πλεῖστον δὴ τύραννοι [15] οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους [16] εἰκοστὴν μόνον [17] πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων, τήν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τοὺς πολέμους διέφερον, καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις [18] τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν καθ' ὅσον αἰεί τινα [19] ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνι- D αύσιον Ἀθηναίοις ἀρχήν, καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἱππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱός, τοῦ πάππου ἔχων τοὔνομα. ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε, καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν* [20] Πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ [21] προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος τοῦ βωμοῦ, ἠφάνισε τοὐπίγραμμα·

[1] Ἐπὶ πλέον διηγησάμενος] μακροτέρᾳ διηγήσει χρησάμενος. [2] Γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ] ἐπιφανεῖ ὄντος τῇ ἀκμῇ. [3] Μέσος πολίτης] οὔτε ἐπιφανὴς, οὔτε ἄδοξος. [4] Πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος] ἐρωτικῶς προσδεξάμενος. [5] Τοῦ Πεισιστράτου] υἱοῦ δηλονότι. [6] Καὶ οὐ πεισθεὶς] αὐτοῦ ἐρῶντι δηλονότι. [7] Καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι] μηνύει τῇ ἐραστῇ αὐτοῦ. [8] Ὁ δὲ, ἐρωτικῶς περιαλγήσας] ὑπεραλγήσας ὡς ἐραστὴς τοῦ ἐρωμένου. [9] Προσαγάγηται αὐτὸν] τὸν Ἁρμόδιον. [10] Ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως] ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν· ἦν γὰρ μέσος πολίτης. [11] Ἐν τρόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ] ἐμηχανᾶτο τρόπῳ προπηλακίσαι τὸν Ἁρμόδιον, ὡς δι' ἄλλην αἰτίαν τινά, οὐ διὰ τὸ μὴ τυχεῖν αὐτοῦ. [12] Ἀνεπιφθόνως] ἀμέμπτως. [13] Κατεστήσατο] ἐπράττετο. [14] Ἐπὶ πλεῖστον] χρόνον δηλονότι. [15] Οὗτοι ἀρετὴν] δικαιοσύνην. [16] Εἰκοστὴν μόνον] μοῖραν. [17] Πρασσόμενοι] ἀπαιτοῦντες. [18] Τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο] πολιτευομένοις. [19] Ἐπεμέλοντο] προενοοῦντο οἱ περὶ Πεισίστρατον ὥστε αἰεί τινα ἐξ αὐτῶν ἄρχειν. *[20] Πυθίου] π. Πυθίῳ. F. P. ἢ ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος Πυθίου τεμένει δηλονότι, ὡς πρότον, ἢ ἱερῷ. Æ. P. [21] Προσοικοδομήσας] ἐπαυξήσας.

τοῦ δ' ἐν Πυθίου, ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν, ἀμυδροῖς γράμμασι, λέγον τάδε,

Μνῆμα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱὸς

Θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

Ὅτι δὲ [1] πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, εἰδὼς μὲν καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων, ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἄν τις [2] καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι ὡς ὅ, τε βωμὸς σημαίνει, καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας, ἡ ἐν τῇ B Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα· ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἱππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ [3] αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου τοῦ Ὑπεροχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο. εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα. οὐδὲ τοῦτο ἀπεοικότως, [4] διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱππίας τὸ παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυ C ραννίδα, εἰ Ἵππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν ἀπέθανεν, [5] αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο. [6] ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες, τοῖς μὲν πολίταις φοβερόν, [7] ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές, πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε. [8] καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν * [9] ἠπόρησεν, [10] ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη, τοῦ πάθους [11] τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα, καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν. τὸν δ' D οὖν Ἁρμόδιον [12] ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο προυπηλάκισεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην [13] ἐπαγγείλαντες ἥκειν κανοῦν οἴσουσαν [14] ἐν πομπῇ τινι, ἀπήλασαν, λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχήν, διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἁρμοδίου,

A At illud, quod erat in [*Apollinis*] Pythij [*templo*,] nunc etiam apparet manifestè, quãuis subobscuris literis sit scriptũ, in hæc verba:

In Pythij Phœbi Pisistratus ade locauit

Imperij Hippiades hæc monumenta sui.

Hippiam igitur imperasse, quòd [*inter fratres*] natu maximus esset, asseuerare possum, partim scientia, partim fama. [*quod rei veritatem indagarim*] accuratius quam alij. verùm & ex hoc ipso, [*quod sum dicturus, ita rem habere*] quiuis cognoscat. Hunc enim solum inter legitimos fratres, liberos suscepisse constat: quemadmodum testatur & ara, & cippus in Athenarũ arce erectus cum inscriptione sceleris à tyrãnis perpetrati. In quo [*cippo*] nullus Thessali, aut Hipparchi filius est scriptus: sed quinque Hippiæ [*filij*,] quos ille ex Myrrhine Calliæ Hyperochidæ filia susceperat. Nam verisimile videtur, maximum natu [*inter fratres*] vxorem primum duxisse. Et in primo cippo primus post patrem erat adscriptus idq; verisimili de causa, quòd & ab eo natu maximus esset, & tyrannidem obtinuisset: Quinetiam Hippias nunquam ex tempore [*tam*] facilè tyrannidem retenturus fuisse mihi videtur, si Hipparchus in imperio decessisset, & ipse eodem die, [*quo tyrannus interfectus fuisset, res ad imperium pertinentes*] constituere cœpisset. Sed propter pristinũ, solitumq; ciuium metum, & diligentiam, qua in satellitum præsidio vtebatur, imperium nullo prorsus cum periculo retinuit: neq; dubitauit, vt frater natu minor, quòd imperium continenter antea non administrasset. Hipparcho autem contigit, vt propter calamitatem, in quam inciderat, nobilitatus, hanc etiam tyrannidis [*occupatæ*] famam apud posteros sibi prçterea conciliarit, [*adeò vt posteri tyrannum eum fuisse crediderint*.] Hic igitur Harmodium, quòd ipsi eum solicitanti morem gerere noluisset, vt in animo habebat, cõtumelia affecit. Nam [*Hipparchi iussu quidam*] ipsius [*Harmodij*] sororem virginem, cui denũtiarant, vt ad canistrum in quadam pompa ferẽdum veniret, reiecerunt, dicentes se ne principio quidem ei denuntiasse, [*vt ad hoc ministerium veniret*,] q̃ [*hoc honore*] digna non esset. Cùm autẽ Harmodius [*istã contumeliam*] ægrè ferret

[1] Πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας] πρῶτος τῶν ἄλλων υἱῶν τοῦ Πεισιστράτου. [2] Καὶ αὐτῷ τούτῳ] τῷ ῥηθησομένῳ. [3] Αὐτῷ] τῷ Ἱππίᾳ. [4] Διὰ τὸ πρεσβεύειν] διὰ τὸ τὰ ἐξ αὐτοῦ πρεσβύτατον εἶναι. [5] Αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο] καὶ τότε τὰ τῆς ἀρχῆς πράγματα. [6] Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον] ἀλλὰ διὰ τὸ ἐκ μακροῦ χρόνου τοῖς μὲν πολίταις συνήθως ἐμπεποιηκέναι τὸ φοβεῖσθαι αὐτόν, τοῖς δορυφόροις δέ, τῷ φυλάττεσθαι ἐπιμελῶς, ἐν πολλῷ τῷ περιόντι τῆς ἀσφαλείας ἐκράτησε. [7] Ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους] φύλακας. [8] Καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς] οὐχ ὡς νεώτερος ὤν, ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο τοῦ πῶς δεῖ κατασχεῖν τὴν ἀρχήν. [*] [9] Ἠπόρησεν] ὅπως δυνατὸν τῇ ἀρχῇ ὁμιλεῖν, τὴν ἀρχὴν μεθέξει, ἢ διοικεῖν δεῖν. [10] Ἐν ᾧ οὐ πρότερον] ... Ἐν ᾧ οὐ πρότερον] διὰ τὸ μὴ πρότερον ἄρξαι μεθ' ἡμῶν. [11] Τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα] διὰ τὴν συμπεσοῦσαν αὐτῷ δυστυχίαν ὀνομασθέντα, ὀνομαστὸν γενόμενον, ὑπολειφθῆναι ὅτι ἐτυράννησεν. [12] Ἀπαρνηθέντα] ἀρνησάμενον ὁμιλῆσαι τῷ ἐρῶντι. [13] Ἐπαγγείλαντες] αἰτίᾳ τῆς προσηκούσης. [14] Ἐν πομπῇ τινι] ἐν πανηγύρει.

propter

propter ipsum & Aristogiton multo magis A tunc irritatus est. Quamobrē cæteras quidem res constituerunt cum iis, [*cum quibus coniurauerant &*] qui facinus simul aggressuri erant: sed expectabant magna Panathenæa, [*festa, quæ sic vocantur,*] quo tantum die extra suspicionem erat, ciues eos, qui pompā prosequebantur, in armis frequentes esse. Oportebat autem ipsos quidem rem aggredi, statim verò illos, [*qui conspirationis erant socij*] simul opem ferre aduersus [*tyranni*] satellites, [*& impressionem in eos facere: quo facilius tyrannus, eiusq́; frater opprimi posset.*] Erant autem non multi coniurati, vt res tutiùs gereretur. Sperabāt enim B illos etiā, qui [*coniurationē*] prius ignorabāt, si [*ipsi*] vel quomodocunque [*hoc facinus*] ausi fuissent, repentè, præsertim cùm arma haberent, lubenter se ipsos in libertatem pariter asserturos. Cùm autem dies festus aduenisset, Hippias quidem extra [*vrbem*] in loco, qui Ceramicus vocatur, cum [*suis*] satellitibus res ad pompam spectantes ornabat, prout singulas procedere oportebat. Harmodius verò, & Aristogiton, cùm pugiones iam haberēt, ad facinus [*faciendum*] prodierant. Cùm autem quendam ex C cōiuratis cū Hippia familiariter colloquētē animaduertissent (aditus enim ad Hippiam omnibus erat facilis) extimuerunt, & existimarunt rem patefactam esse, seque iamiam comprehensum iri. Quamobrem illum, à quo læsi fuerant, & cuius causa de summa rerū suarum periclitabantur, primum vlcisci volebant, si possent. Atque eo corporis habitu, [*& cum iis armis, quæ habebant,*] impetu portas [*vrbis*] introiuerūt. Et Hipparchū nacti sunt in eo loco, qui Leo- D conum vocatur. Confestim autē non circumspectè, [*neq; considerata periculi magnitudine, in eum*] irruentes, & maxima ira impulsi, hic quidem propter amasium, ille verò propter contumeliam, qua fuerat affectus, ipsum feriunt, & occidūt. Et Aristogiton quidem satellites principiò deuitauit. Verū facto multitudinis concursu, & postea comprehensus, haud leniter tractatus fuit. Harmodius verò illic e uestigio occubuit. Cū autem [*huius cædis*] nūtius ad Hippiā in Ceramicū allatus fuisset, non ad id, q̄ acciderat, [*neq; ad locū, in quo frater cæsus iacebat:*] sed ad pōpę ductores armatos, priusq̄ [*rem*] rescirent (nā procul aberāt) confestim cōtendit,

A πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ Ἀριστογείτων [1]παρωξύνετο· καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιέμενον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον ἐγίγνετο, ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν * [2]πέμψαντας, ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς [3]τὰ πρὸς [4]τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες, ἀσφαλείας οὕνεκα. ἤλπιζον γὰρ [5]καὶ τοὺς μὴ προ- B ειδότας, εἰ καὶ ὁπωστιοῦν * [6]τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν. καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν [7]ἔξω ἐν τῷ κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προϊέναι· ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια, ἐς τὸ ἔργον προῄεσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον [8]οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος ὁ Ἱππίας) ἔδεισαν, καὶ ἐνό- C μισαν μεμηνῦσθαί τε, καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. [9]τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς, καὶ δι' ὅνπερ πάντα ἐκινδύνευον, ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσασθαι· καὶ ὥσπερ εἶχον, ὥρμησαν εἴσω τῶν πυλῶν· καὶ περιέτυχον τῷ Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ λεωκόρειον, * [10]καλούμενον εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες· καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους ταυτίκα διαφεύγει ὁ * Ἀρι- D στογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθείς, [11]οὐ ῥᾳδίως διετέθη· Ἁρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας, [12]πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε,

* ἡ. Ἀριστογείτων. ξυνδραμόντος δὲ τοῦ ὄχλου F.P.

[1] Παρωξύνετο] ἐθυμώθη. * [2] Πέμψαντας] ἀντὶ τοῦ προπέμψαντας, ἢ προπέμποντας. τοῦτο δηλονότι τῶν κάτω λεγομένων. μετὰ γὰρ ἀσπίδων, καὶ δόρατος εἰώθεισαν τὰς προπομπὰς ποιεῖν. αὐτοὺς δέ, τὸν Ἁρμόδιον, καὶ τὸν Ἀριστογείτονα: Æ.P. [3] Τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους] ἤγουν εἰς τό. * [4] Τοὺς δορυφόρους] τοὺς τοῦ τυράννου, τοὺς ἐπικούρους, τοὺς σωματοφύλακας: Æ.P. [5] Καὶ τοὺς μὴ προειδότας] τὴν ἐπιβουλὴν δηλονότι. * [6] Τολμήσειαν] οἱ ξυνομωμοκότες δηλονότι. Æ.P.

[7] Ἔξω ἐν τῷ κεραμεικῷ] ἔξω τῆς πόλεως. [8] Οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ] φιλικῶς. [9] Τὸν λυπήσαντα οὖν] τὸν Ἵππαρχον. * [10] Καλούμενον] γρ. καλούμενον. εὐθὺς δ' ἀπερισκέπτως προσπεσόντες, ὡς. F.P. [11] Οὐ ῥᾳδίως διετέθη] ἤτοι χαλεπῶς διετέθη· ἢ, οὐ ῥᾳδίως οὐδὲ εὐκόλως ἀνῃρέθη. ἤγουν, οὐ διὰ θανάτου ... ἐλάμβανον ῥᾳδίως ἀνελεῖν. [12] Πρότερον ἢ αἰσθέσθαι] ἤτοι, οὔπω ᾐσθημένους τὰ περὶ τὸν Ἵππαρχον ... τῆς πομπῆς ... ἄπωθεν ὄντας.

[1] καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς, δείξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ, τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα [2] ὑπολαβεῖν, [3] ἐξελέγετο εὐθὺς οὓς ἐπῃτιᾶτο, καὶ εἴ τις εὑρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων. μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν. Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα [4] ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη. καὶ ὁ Ἱππίας [5] διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν, τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, [6] εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἱπποκλου γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην (Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ) ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ ἐστὶν, ἐπίγραμμα ἔχον τόδε,

> Ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ,
> Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις·
> Ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς, ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων.
> Παίδων τ', οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

Τυραννεύσας δὲ [7] ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων, καὶ παυθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμεωνιδῶν τῶν φευγόντων, [8] ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε Σίγειον, καὶ παρ' Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον· ἐκεῖθεν δὲ, [9] ὡς βασιλέα Δαρεῖον. ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ, ἤδη γέρων ὢν, μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν. ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μιμνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, [10] χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα * [11] αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπρᾶχθαι.

A vultuq; ad [*præsentem*] calamitatē dissimulandam composito, ita vt nullam [*doloris*] significationem daret, eos in locum quendam, quē monstrauit, sine armis abire iussit. Et illi quidem [*eò*] se receperunt, existimantes illum aliquid dicturum. Ille verò satellitibus imperauit, vt arma subtraherent, & protinus eos delegit, quos insimulabat, & si quis cum pugione deprehensus esset. Nam cū scuto, & hasta pompas prosequi consueuerāt. Hoc igitur modo, propter amatoriam indignationem, & coniurationis initium factum est, & audax illud B facinus, propter repentinum metū ab Harmodio, & Aristogitone susceptū est. Postea verò tyrannis Atheniensibus asperior fuit. Et Hippias iam sibi metuēs vehementius, [*quàm antè,*] multos ciues interfecit, & simul ad externa [*auxilia*] respicere cœpit, siquid præsidij alicunde sibi paratum cerneret, mutato rerum statu. Post hæc igitur Æantidæ Hippocli Lampsacenorū tyranni filio Archedicen suam filiā, Atheniensis Lampsaceno collocauit, quòd ipsos apud Regem Darium autoritate multum pollere sciret. Cuius fœminæ monumentum C Lāpsaci extat, quod habet hoc epigrāma,

> *Hippiæ apud Græcos laudem virtutis adepti*
> *Hic puluis prolem contegit Archedicen,*
> *Quæ Reges habuit, patrem, fratresq́, virumq́,*
> *Et natos, haudq́, est facta superba tamen.*

Hippias autem cùm tres deinceps annos tyrannidem apud Athenienses obtinuisset, & quarto [*anno*] à Lacedæmoniis, & Alcmæonidis exulibus imperio spoliatus fuisset, fide publica [*à Lacedæmoniis, & ab Atheniensibus*] impetrata, Sigæum, & [*inde*] D Lampsacum ad Æantidem est profectus: illinc verò, ad Regem Darium. Vnde postea profectus anno vicesimo, iam senex, cum Medis ad Marathonem militauit. Quæ reputans populus Atheniensis, & memoria repetens quæcunque de illis famā acceperat, tunc sæuus erat, & suspiciosus in eos, qui [*de violatis Mercurij simulacris, &*] de mysteriis, [*ac religione polluta*] insimulati fuerant, atq; omnia ipsi videbantur eo consilio facta, vt dominatus paucorum, vel regum à coniuratis cōstitueretur.

[1] Καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος] ὑποκρινάμενος φανερῶς τῷ προσώπῳ. ἤγουν, ἀσύγχυτον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν τηρήσας, καὶ μὴ ὑποφαίνουσαν τεκμήριον τοῦ πάθους. [2] Ὑπολαβεῖν] ὑφαρπάσαι. [3] Ἐξελέγετο] κατ' ἐκλογὴν ἐλάμβανεν. [4] Ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς] ἐκ τοῦ αἰφνιδίου φόβου, καὶ τοῦ φοβηθῆναι αὐτοὺς ὡς μεμηνυμένους. ἀλόγιστος τόλμα ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον χωρῆσαι. [5] Διὰ φόβου ὤν] ἤγουν φοβούμενος. [6] Εἴ ποθεν ἀσφ.] εἴ πως αὐτῷ ἀσφάλεια γένοιτο ἰάσασθαι τὴν τυραννίδα.

[7] Ἔτη τρία Ἱππίας ἐπὶ Ἀθηναίων] ἦρξεν, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἱππάρχου. [8] Ἐχώρει ὑπόσπονδος] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [9] Ὡς βασιλέα Δαρεῖον ὁρμώμενος] ὡς Ἱππίας ὁ Ἀθηναῖος τύραννος πρὸς Δαρεῖον ἀπῆλθε. [10] Χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης] τοὺς ἰάμβους φασὶ πεπραγμένους ὑπόπτας λέγεσθαι. * [11] Αὐτοῖς] πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἤγουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἢ ὅτι τὸ δῆμος πλῆθος σημαίνει. οὕτω καὶ τὸ αὐτῶν λεκτέον, ἀντὶ τοῦ αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων, ἢ αὐτοῦ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. Æ.P.

Et cùm ipse [*populus*] ob hanc rem irasceretur, multos, eosq; claros, [*& autoritate præditos*] viros in carcerem iam cõiecerat. nec dum sedatus esse videbatur: sed in dies magis, ac magis in sæuitia proficiebat, & longè plures. [*quàm antè*] comprehẽdebat. Interea verò quidam ex iis, qui cum aliis, in vinculis erat, cuidã qui in carcere, & qui maximè affinis crimini esse videbatur, persuasit, vt rem indicaret, siue vera, siue non vera esset, (nam vtrinq; sunt coniecturę. Nihil enim certi de illius facinoris autoribus aut tunc, aut postea à quoquam afferri potuit.) Persuasit autem dicens oportere ipsum, quamuis [*hoc facinus*] non perpetrasset, [*tamen*] impetrata impunitate, cùm se ipsum seruare, tum etiam ciuitatem pręsenti suspicione liberare. Salutem enim ipsi tutiorem fore dicebat, si impunitate impetrata [*rem*] fassus fuisset, quam si negans, iudicium subiisset. Quamobrẽ hic & contra se, & contra alios indicium professus est de [*violatis*] Mercurij simulachris. Populus verò Atheniensis lubenter cognita (vt ipse putabat) [*rei*] veritate, cùm priùs indignissimè ferret, si eos, qui suæ multitudini insidiabantur, cognoscere non posset, confestim dimisit & ipsum indicem, & cæteros, qui cum ipso erant, & quos ille non accusasset. Illorum verò, qui [*tunc ab isto*] delati fuerunt, constitutis iudiciis, [*& causa cognita*] alios quidem occidit, quotquot comprehensi fuerant: alios verò fuga dilapsos, morte damnauit, & per præconis vocem præmia proposuit ei, qui [*damnatos*] interfecisset. Interea verò non constabat vtrum iij, qui capitali supplicio fuerant affecti, [*iure, an*] iniuria supplicio affecti fuissent. Reliqua tamen ciuitas in præsentia commodum [*ex hac re*] manifestè percepit. De Alcibiade verò, instigantibus inimicis [*iisdẽ,*] qui vel priusquã ille discederet, [*ipsum accusare*] aggressi fuerant, Athenienses [*delationem*] iratis animis accipiebãt. Postquàm autem de [*violatis*] Mercurij simulachris rem compertam se habere existimarunt, tunc verò multo magis etiam mysteria, de quibus [*pollutis*] accusabatur, ab illo polluta fuisse videbantur, eodem consilio, & cum coniuratis, aduersus statum popularem. Nam quidam non magnus Lacedæmoniorum exercitus per hoc ipsum tempus, quo [*Athenienses in vrbe*] propter istas res perturbabantur, ad Isthmum vsque progressus est, nescio quid aduersus Bœotos moliens.

A καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων, πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν. [1] καὶ οὐκ ἐν παύλῃ * [2] ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν. ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινός, * [3] εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι, εἴτε καὶ οὔ. (ἐπ' ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται· τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε, οὔτε B ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔργον) [4] λέγων δὲ [5] ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε [6] ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. βεβαιοτέραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας, ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν, αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἄσμενος λαβὼν, ὡς ᾤετο, τὸ σαφὲς, καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότερον C εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει, ἔλυσαν. τοὺς δὲ καταιτιαθέντας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες, [7] ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως [8] ἐτετιμώρηντο· ἡ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο. περὶ δὲ τοῦ Ἀλκι- D βιάδου, ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον· καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικὰ, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο, μέχρι ἰσθμοῦ παρελθοῦσα, πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες.

---

[1] Καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο] οὐδεμία ἦν ἀπόπαυσις τοῦ συλλαμβάνεσθαι τοὺς ἄνδρας, [illegible] τῶν ζητουμένων. [2] Ἐφαίνετο] ὁ δεινὸν ἐπεδίδοσαν, οἱ ἀθηναῖοι. τὸ ῥῆμα ἀντὶ [illegible]. Æ. P. [3] Εἴτε ἄρα] ταῦτα [illegible] ἀναπείθεται μηνῦσαι [illegible], εἴτε ἄρα οὕτως εἶχε, εἴτε καὶ οὔ. Æ. P. [4] Λέγων δὲ] ὁ συνδεσμώτης. [5] Ἔπεισεν αὐτὸν] κατειπόντα δηλονότι. [6] Ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι] ἀντὶ τοῦ, ἐν ἀδείᾳ γενόμενον σωθῆναι. [7] Ἐπανεῖπον] [illegible] καὶ ἐκήρυξαν. [8] Ἐτετιμώρηντο] [illegible]

ἐδόκει οὖν, ἐκείνου πράξαντος, καὶ οὐ Βοιωτῶν ἕνεκα, ἀπὸ ξυνθήματος ἥκειν, καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καί τινα μίαν νύκτα [1]καὶ κατέδαρθον ἐν Θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου οἱ ἐν Ἄργει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι, καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ Ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ Ἀργείων δήμῳ [2]διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιειστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην. ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐς τὴν Σικελίαν ἐπί τε ἐκεῖνον, καὶ ὧν πέρι ἄλλων ἐμεμήνυτο. εἴρητο δὲ, [3]προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ, θεραπεύοντες [4]τό, τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Μαντινέας καὶ Ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. καὶ ὁ μὲν, ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν, καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐκ τῆς Σικελίας ὡς ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν Θουρίοις, οὐκ ἔτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὼς, οὐ φανεροὶ ἦσαν, [5]δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς Σαλαμινίας, τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἤδη φυγὰς ὢν, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θουρίας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξὺν παντὶ ἐπὶ Σελινοῦντος καὶ Ἐγέστης·

γρ. ἐν τοῖς Θουρίοις

A Videbatur igitur illo solicitante, non autem Bœotorũ causa, ex composito venisse, &, nisi ipsi per indicium homines illos maturè comprehendissent, [*eiusq; conatum antevertissent*,] futurum fuisse, vt ciuitas proderetur. Vnde etiam vnam quandam noctem apud Thesei templum, quod est in vrbe sub armis pernoctarunt. Quin etiam Alcibiadis hospites, qui Argis erant, per idem tempus in suspicionem venerunt, fore vt populum aggrederentur. Argiuorum autem obsides, qui collocati fuerant in insulis, Athenienses tunc Argiuo populo his B de causis interficiendos tradiderunt. Denique suspiciones Alcibiadem vndiq; circunstabant. Quamobrem [*Athenienses*,] quòd eum adductum ad iudicium, morte mulctare vellent, ita demum mittunt Salaminiam nauem in Siciliam cùm ad illum [*reuocandum*.] tum ad alios, de quibus indicia delata fuerant. Mandatum autem fuerat [*illis, qui naui Salaminia vehebantur*,] vt ipsi [*Alcibiadi*] præciperent, vt [*ipsos*] sequeretur: non tamen [*ipsum*] comprehenderent, cauentes ne sui milites, qui erant in C Sicilia, tumultum aliquem excitarent, neve hostes [*hoc animaduerso animos sumerent, castra aggrederentur, & cladem aliquam Atheniensibus afferrent*,] præcipuè verò cupientes Mantineos, & Argiuos [*in illa expeditione*] permanere, quòd existimarent illos illius opera inductos ad hanc militiæ societem. Hic igitur habens suam nauem, itemque ij, qui vnà insimulati fuerant, ex Sicilia cum naui Salaminia, tanquam Athenas ituri, discesserunt. Et cum in Thuriis fuerunt, [*illos*] non amplius sunt sequuti: sed D ex naui egressi euanuerunt, post criminationem ad iudicium proficisci non ausi. Qui verò naui Salaminia vehebantur, aliquandiu quidem Alcibiadem, eiusque socios quæsiuerunt: sed cùm nusquam apparerent, nauigationis cursum cõficere perrexerunt. Alcibiades verò, cùm iam exul esset, non multò pòst ex [*agro*] Thurio in Peloponnesum nauigio vectus transmisit. Athenienses verò illum, & eos, qui cum illo erant, deserto iudicio, capite condemnarunt. Postea verò cæteri Atheniẽsium duces, qui erant in Sicilia, cùm exercitum in duas partes diuisissent, & vterque suam partem sortitò accepisset, cum omnibus copiis Selinuntem, ac Egestam versus nauigarunt:

[1] Καὶ κατέδαρθον] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἡ πόλις. [2] Διὰ ταῦτα] διὰ τὰ κατηγορημένα τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἢ διὰ τοὺς ξένους αὐτοῦ τοὺς ἐν Ἄργει, ὑποπτευθέντας ἐπιτίθεσθαι τῷ δήμῳ τῶν Ἀργείων, οἱ Ἀθηναῖοι παρέδωκαν τῷ δήμῳ τῶν Ἀργείων τοὺς ὁμήρους τοὺς ἐν ταῖς νήσοις ἀποκειμένους, ὡς οἰκείους ὄντας τῶν τοῦ Ἀλκιβιάδου ξένων.

[3] Προειπεῖν αὐτῷ] εἰρήκασιν δὲ ὥστε προειπεῖν αὐτῷ. [4] Τό, τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ] τὸ ποιεῖν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀλλ' ἀεὶ στρατιώτας οὕτω, θεραπεύοντες τὸ τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, ὥστε μηδένα θόρυβον ποιεῖν φθάντας τὸν Ἀλκιβιάδου, μήτε ἀπὸ τῶν ἀτίμων στρατιωτῶν ἀγανακτούντων γίνεσθαι, μήτε ἀπὸ τῶν πολεμίων καταφρονούντων.

[5] Δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ] φοβηθέντες διαβεβλημένοι ἐπὶ δίκην καταπλεῦσαι.

partim

partim quidem, quòd scire vellent an Egestæi pecunias [*exercitus promissas*] daturi essent, partim verò etiam, vt Selinuntiorum res explorarēt, & controuersias cognoscerent, quæ [*Selinuntiis*] cum Egestæis intercedebant. Siciliæ autem oram a sinistra legentes, ab ea parte, quæ ad sinum Tyrrhenum vergit, Himeram appulerunt, quæ sola, in hac Siciliæ parte, est Græca ciuitas. Cum autē [*Himeræi*] ipsos non recepissent, præteruecti sunt. Et dum præteruehrentur, ceperunt Hyccara, oppidum Sicanicū quidem: sed Egestæis hostile. Erat autem maritimum. cum autem [*oppidanos*] in seruitutem abstraxissent, oppidum Egestæis tradiderunt. Ipsorū enim equitatus [*Atheniensibus*] adfuerat. Ipsi verò rursus cum peditatu quidem per Siculorum agrum iter fecerunt, donec Catanam peruenerunt. Naues verò, quæ captiuos vehebant, circumuectæ sunt. Nicias autem ex Hyccaris Egestam confestim præteruectus, cùm de cæteris rebus [*cum Egestæis*] egisset, & triginta talenta [*ab illis*] accepisset, ad exercitum rediit, & captiuos vendidit, & ex ipsis confecta sunt centum, & viginti talenta. Illinc autem [*Nicias, eiusq; collegæ cum copiis*] circumuecti ad socios Siculos iuerunt, ac imperarunt, vt exercitum mitterent. Et cum dimidia sui exercitus parte aduersus Hyblam in agro Geleatino situm, quæ hostis erat, profecti sunt, nec expugnarunt. Et æstas excessit. Insequenti hyeme statim Athenienses sese præparare cœperunt ad inuadendas Syracusas. Syracusani verò & ipsi vicissim, vt aduersus illos irent [*se præparabant.*] Quòd enim ad primū [*ipsorum*] pauorem, & expectationem Athenienses non protinus ipsos inuasissent, quotidie, temporisque progressu magis, ac magis se ipsos colligebant, item quòd, dum illam Sicilię oram pręteruehrentur, valde procul ab ipsis proficisci visi fuissent, & ad Hyblam profecti, eam tentassent, nec expugnassent, multo magis [*eos*] contempserunt. Quare duces rogabāt (vt vulgus confidens facere solet) vt se Catanā versus ducerent, quandoquidem illi contra se non venirent. Quinetiam equites Syracusani, qui ad speculandū assiduè vsq; ad Atheniensium castra prouehebātur, cùm alia probra per contumeliā [*in eos*] ingerebant, tū verò illud [*percontabantur*] an potius ad secum in alieno [*agro*] habitandum venissent, quàm ad Leontinos in propria sede collocandos.

A βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ ἐγεσταῖοι, καὶ ἀσκέψασθαι, δὲ καὶ τῶν σελινουντίων τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς ἐγεσταίους. παραπλέοντες δὲ ἐν ἀριστερᾷ τὴν σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς ἱμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς σικελίας, ἑλλὰς πόλις ἐστί. καὶ ὡς [1]οὐκ ἐδέχοντο αὐτούς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν ὕκκαρα, πόλισμα σικανικὸν μὲν, ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλάσσιον.
B καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν ἐγεσταίοις. [2]παρεγένοντο γὰρ [3]αὐτῶν ἱππῆς. * [4]αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρουν διὰ τῆς σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς κατάνην· αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας δὲ εὐθὺς ἐξ ὑκκάρων ἐπὶ ἐγέστης παραπλεύσας, καὶ τἆλλα χρηματίσας, καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα, παρῆν ἐς τὸ στράτευμα. καὶ τἀνδράποδα [5,6]ἀπέδοντο, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν σικελῶν ξυμμάχους περιέ-
C πλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν. τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ ὕβλαν τὴν γελεᾶτιν πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἷλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ συρακούσας παρεσκευάζοντο· οἱ δὲ συρακούσιοι, καὶ αὐτοὶ, ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε τὴν ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλέοντες
D τά τε ἐπέκεινα τῆς σικελίας πολὺ * ἀπὸ σφῶν ἐφαίνετο, καὶ πρὸς τὴν ὕβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες, οὐχ εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν. καὶ ἠξίουν τοὺς στρατηγοὺς (οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν) ἄγειν σφᾶς ἐπὶ κατάνην, ἐπειδή γε οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται. ἱππῆς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν συρακουσίων πρὸς τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων, ἐφύβριζον ἄλλα τε, καὶ εἰ [7]ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ,
E ἢ λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες.

* τ. ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο F. P.

---

[1] Οὐκ ἐδέχοντο] οἱ ἱμεραῖοι. [2] Παρεγένοντο γὰρ] τοῖς ἀθηναίοις. [3] Αὐτῶν ἱππῆς] τῶν ἐγεσταίων. [4] Αὐτοὶ δὲ] οἱ ἀθηναῖοι. ἢ κατά τινας, οἱ ἐγεσταῖοι. A E. P. [5,6] Ἀπέδοντο] ὁ Νικίας, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ἢ, οἱ ἀθηναῖοι. A E. P. [7] Καὶ εἰ ξυνοικήσοντες] ἤγουν, οἱ γαμηθησόμενοι. τὸ δὲ εἰ αὐτὶ τοῦ πότερον κεῖται.

ἃ γιγνώσκοντες [1] οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαμβάνειν ἐν ἐπιτηδείῳ [2] καθ' ἡσυχίαν. εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες, καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους * [3] ἐκβιβάζοιεν, ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν. [4] τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς τοὺς σφῶν, καὶ τὸν ὄχλον, τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἱππέων, βλάπτειν ἂν μεγάλα· οὕτω δὲ, λήψεσθαι χωρίον ὅθεν [6] ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου. [7] ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον, Συρακοσίων φυγάδες, [8] οἳ ξυνείποντο. τοιόνδε τι οὖν [9] πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται. [10] πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστὸν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς [11] τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον. ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνήρ· καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἥκειν ἔφησεν ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἐγίγνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσιν εὔνων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίζεσθαι [12] *ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει, [13] καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπὶ τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ σφίσι, καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν· ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως τὸ στράτευμα προσβαλόντας [14] τῷ σταυρώματι αἱρήσειν. εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων, [15] καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα θαρσεῖν, [16] καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι παρεσκευάσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον, καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ᾗ παρέσονται, ἀπέστειλαν αὐτόν.

* ἀπ. Æ.P. — κατὰ σταυρώματι — ἢ καί

A Quæ cùm cognoſcerēt Athenienſium duces, & vellent ipſos [*Syracuſanos*] cum vniuerſo populo ab vrbe quam longiſſimè abducere, ipſi verò interea ſub noctem cum claſſe prætervecti, locum caſtris idoneum occupare, hoſte nullum negotium ſibi faceſſente. ſciebant enim futurum, vt nō pariter [*locum caſtris idoneum occupare*] poſſent, ſi [*aut*] ex nauibus aduerſus [*hoſtes iam*] preparatos deſcenderent, aut itinere terreſtri euntes [*ab illis*] animaduerterentur. Suæ enim leui armaturæ, & multitudini, quòd nullus equitatus adhuc ipſis adeſſet, Syra-B cuſanorum equitatum, qui magnus erat, magna detrimenta daturum. Ita verò, [*vt ipſi facere ſtatuerant, exiſtimabant ſe*] locum capturos, vnde ab [*hoſtium*] equitatu nullum memoratu dignum damnum eſſent accepturi. Ipſos autem [*Athenienſium duces*] de [*occupando*] loco ad Olympieum ſito, quem etiam occuparunt, Syracuſanorum exules, qui ipſos ſequebantur, admonuerunt. Duces igitur, vt voti compotes fierent, huiuſmodi commentum machinati ſunt. Mittunt quendam fidei ſibi proC batæ virum, & Syracuſanorum ducibus, non minus amicum, vt ipſi opinabantur, [*ad quos mittebatur.*] Erat autem Catanæus. Et à quibuſdam Catanæis [*miſſum*] ſe venire dicebat, quorum illi nomina cognoſcebant, & quos ſuæ factionis ſtudioſos in vrbe adhuc supereſſe ſciebant. Hic autem dicebat Athenienſes in vrbe procul à caſtris pernoctare, &, ſi illi certa die, primo diluculo ad exercitum cum vniuerſo populo venire vellent, ſe quidem excluſuros eos, qui eſſent apud ſe, & naues incenſuros, ilD los verò, ſi vallum adorti fuiſſent, exercitum [*Athenienſem*] facilè capturos, [*ac deleturos.*] Permultos autem Catanæorum ad rem gerendam adiutores fore, & iam paratos eſſe, à quibus ipſe [*miſſus*] veniret. Syracuſanorum autem duces (cùm alioqui & cæteris in rebus eſſent confidentiores, & in animo haberent vel ſine his [*nuntiis*] aduerſus Catanam cum apparatu proficiſci) longè inconſideratiſſimè fidem huic homini habuerunt: ſtatimque conſtituta die, ad quam [*ad Catanam*] adeſſent, ipſum remiſerunt.

---

[1] Οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων] οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, περισταλαμένων τῶν Συρακοσίων καὶ ἀνδριζόντων, ἀγανακτοῦντες, βουλόμενοί τε τοὺς Συρακοσίους ποιῆσαι προελθεῖν πόρρω τῆς πόλεως πανδημεὶ, ἅμα τε καὶ αὐτοὶ στρατόπεδον ἐπιτήδειον καθ' ἡσυχίαν καταλαβεῖν. [2] Καθ' ἡσυχίαν εἰδότες] ἀπὸ κοινοῦ τὸ στρατόπεδον. εἰδότες ὅτι οὐχ ὁμοίως οἱ Ἀθηναῖοι δυνήσονται στρατόπεδον καταλαβεῖν, οὔτ' εἰ κατὰ θάλασσαν φανεροὶ καὶ προσορμισθέντων τῶν Συρακοσίων ἐπιπλεῖεν (χαλεπὴ γὰρ ἦν ἡ ἀπόβασις, αἰσθανομένων τῶν ἐναντίων, καὶ οὐκ ἀπαρασκευάστων ὄντων) οὔτ' εἰ κατὰ γῆν ἐπίοιεν ἐκ τοῦ φανεροῦ. καὶ γὰρ καὶ οὕτως ἐδόκουν βλαβήσεσθαι. διὰ ταῦτα δὴ ἀπάτῃ ἐβούλοντο χρήσασθαι καὶ παραχεῖν δόκησιν τοῖς Συρακοσίοις ὡς κατὰ γῆν ἰόντες· ὅπως ἐπεξελθόντες ἐκεῖνοι, πανδημεὶ παρατάξωνται. [3] Ἐκβιβάζοιεν] τοὺς στρατιώτας δηλονότι, ἢ ἀθρόως αὐτοὶ τὸ ἐκβιβάζεσθαι, ἤγουν ἐκβαίνοιεν. Æ.P. [4] Τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς] τούς τε ψιλοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν ὄχλον ἑπόμενον ἔμελλόν τι βλαβήσεσθαι. [5] Τοὺς σφῶν] τῶν Ἀθηναίων. [6] Ὑπὸ τῶν ἱππέων] τῶν Συρακοσίων. [7] Ἐδίδασκον αὐτοὺς] τοὺς στρατηγούς. [8] Οἱ ξυνείποντο] τοῖς Ἀθηναίοις. [9] Πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ] πρὸς τὸ καταλαβεῖν τὸ στρατόπεδον. [10] Πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι] τοῖς Ἀθηναίοις. [11] Τῇ δοκήσει] δοκοῦντα οὐχ ἧσσον εἶναι φίλον ἐκείνοις ἤπερ κατ' ἀλήθειαν τοῖς Ἀθηναίοις ἦν φίλος. [12] Ἀπὸ τῶν ὅπλων] ἤγουν χωρὶς ὅπλων. [13] Καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι] οἱ Συρακούσιοι. [14] Τῷ σταυρώματι] κατὰ σταυρώματι. [15] Καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη] καὶ ἑτοίμους εἶναι τοὺς ἄνδρας παρ' ὧν αὐτὸς ἥκει. [16] Καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ] ἤγουν διανοεῖσθαι.

Ipsi verò (iam enim Selinuntij, & alij nonnulli ex sociis aderant) Syracusanis edixerunt, vt cũcti nullo delectu ad exeundum se expedirent. Cùm autem res omnes ad illam expeditionem necessarias iam præparassent, & dies aduentaret, ad quam se venturos cõstituerant, iter ingressi, vt Catanam versus proficiscerentur, ad Symæthum flumen, in agro Leontino castra posuerunt. Athenienses verò, cùm intellexissent ipsos aduentare, assumptis omnibus copiis & suorum, & Siculorum, quotquot ipsis [*aderant*,] & si quis alius ad ipsos accesserat, eisq; in naues, & nauigia impositis, sub noctem Syracusas versus cõtenderunt. Et Atheniensus, simul ac dies illuxit, egressi sunt in locũ, qui erat iuxta Olympieum, ibi castrametaturi, & Syracusanorum equites, qui primi ad Catanam accesserant, & qui cognouerant totum [*Atheniensium*] exercitum classe vectum discessisse, reuersi [*rem*] peditatui significarunt. Tunc verò cuncti regressi, ad suppetias vrbi ferendas accurrerunt. Interea verò Athenienses, quòd ipsis [*Syracusanis*] longum iter esset [*conficiendum*,] per otium, [*& nullo hoste opus impediente*,] castra posuerũt in opportuno loco, & in quo prœlij initium erãt facturi quotiescunq; vellent, & vel in ipso prœlio, vel ante prœliũ ab equitatu Syracusanorum minimè infestari poterãt. nam ab vna quidem parte munitiones, ędificia, arbores, & stagnum [*hostes*] prohibebant: ab altera verò, loca prerupta; cęsisq; vicinis arboribus, & ad mare delatis, iuxta naues, & Dasconem [*Siciliæ locum, vbi classis Atheniensium castra posuerat*,] vallum fixerunt, [*valloq; naues muniuerunt*.] ab ea verò parte, quæ aditu hostibus erat facillima, munitionem ex saxis electis, lignisq; cõstructam celeriter erexerunt, & Anapi pontem soluerunt. Dum autem hæ munitiones fierẽt, ex vrbe quidẽ nullus egressus [*earum opus*] impediuit: sed primi Syracusanorũ equites ad opẽ [*suis rebus*] ferendã procurrerũt, deinde verò mox & vniuersus peditatus cõuenit. Et primùm quidẽ ad Atheniensiũ castra propius accesserunt, deinde verò cùm [*illi*] contra ipsos nõ prodirẽt, regressi, ac via Helorina trãsmissa, castra posuerũt. Insequenti verò die Atheniẽses, eorumq;

A καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι συρακουσίοις. ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν, ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ κατάνης, ηὐλίσαντο ἐπὶ τῷ συμαίθῳ ποταμῷ, ἐν τῇ λεοντίνῃ. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν, καὶ ὅσοι σικελῶν B αὐτοῖς, ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει, καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς συρακούσας. καὶ οἵ τε ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον [1] ἐς τὸν κατὰ τὸ ὀλυμπιεῖον, ὡς στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ συρακουσίων, πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν [2] ἀνῆκται, [3] ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς. καὶ ξύμπαντες ἤδη [4] ἀποτρεπόμενοι, ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν τού- C τῳ δ' οἱ ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης [5] τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ' ἡσυχίαν ἐκάθισαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον [6] ἐπιτήδειον, καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλοιντο, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν συρακουσίων ἥκιστ' ἂν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν. τῇ μὲν γὰρ, τειχία τε καὶ οἰκίαι εἶργον, καὶ δένδρα, καὶ λίμνη· παρὰ δὲ τὸ, κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες, καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν, καὶ ἐπὶ τῷ δά- D σκωνι [7] ἔρυμά τε, [8] ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, [9] λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὤρθωσαν, καὶ τὴν τοῦ ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ, [10] ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν συρακουσίων προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ, ὡς οὐκ ἀντιπροῄεσαν αὐτοῖς, ἀναχωρήσαντες E καὶ διαβάντες τὴν ἐλωρίνην ὁδὸν, ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμα-

τῇ δ' διάρ- γον

[1] Ἐς τὸν κατὰ τὸ ὀλυμπιεῖον] τόπον ἐπιτήδειον ὡς στρατοπεδεύσασθαι. [2] Ἀνῆκται] ἀνέπλευσεν. [3] Ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι] εἰς τὰς συρακούσας κινηθέντες. [4] Ἀποτρεπόμενοι] ὀπίσω ὑποστρεφόμενοι. [5] Τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς] τοῖς συρακουσίοις. [6] Ἐπιτήδειον] ἁρμόδιον ὡς στρατοπεδεύσασθαι. [7] Ἔρυμα] φύλαγμα. [8] Ἡ εὐεφοδώτατον ἦν] προσβῆναι δηλονότι δυνατόν. [9] λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις] ὅτι λογάδας ἐν τῇ παρ' αὐτῷ λέγει λίθους τοὺς ἐπιλέκτους, καὶ οὐ τοὺς ἐπιτυχόντας, δη- [illegible]. [10] Ἐκ μὲν τῆς πόλεως] τῶν συρακουσίων.

χοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ ξυνετάξαντο ὧδε. δεξιὸν μὲν κέρας Ἀργεῖοι εἶχον καὶ Μαντινῆς, Ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο, οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ ταῖς εὐναῖς [1]ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον. οἷς εἴρητο, ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ, μάλιστα ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους [2]ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτακτῶν ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Συρακούσιοι B ἔταξαν τοὺς μὲν ὁπλίτας, ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ Συρακουσίους, καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆσαν. [3]ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς Σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ Γελῴων ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους· καὶ Καμαριναίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι, καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα. τοὺς δὲ ἱππέας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἐλάσσους ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους· παρὰ δ' αὐτούς, καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις προτέροις ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας, κατά τε ἔθνη ἐπιπα- C ριὼν ἕκαστα, καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο,

" ΠΟΛΛΗ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ " χρῆσθαι, οἳ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ " γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρ- " σος παρασχεῖν, ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι, μετὰ " ἀσθενοῦς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ Ἀργεῖοι, καὶ " Μαντινῆς, καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοι " ἐσμέν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμ- " μάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς " νίκης ἔχειν; ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδη- D " μεί τε ἀμυνομένους, [4]καὶ οὐκ ἀπολέκτους ὥσ- " περ καὶ ἡμᾶς· καὶ προσέτι Σικελιώτας, [5]οἳ " ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὔ, " διὰ τὸ τὴν [6]ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. " [7]παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡ- " μετέρας αὐτῶν εἶναι, καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ φι- " λίᾳ, ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ " τοὐναντίον ὑπομιμνῄσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμιοι " σφίσιν αὐτοῖς (εὖ οἶδ' ὅτι) παρακελεύονται.

A socij vt ad prœlium se prępararũt, & aciem hoc modo instruxerũt. Dextrum quidem cornu tenebãt Argiui, & Mantinei; Athenienses verò medium [*agmen*;] alterum verò [*cornu*] cæteri socij [*tenebant*.] Et dimidium quidem ipsorum exercitus sic erat instructum, vt in frõte octoni milites starent, [*quos reliqui longo ordine sequebantur*:] dimidium verò, quod erat ad tentoria, & ipsum octonis militibus erat instructum, ita tamen vt agminis lõgitudo latitudinem longè superaret. Quibus pręceptum fuerat, vt B qua parte [*reliquus*] exercitus laboraret, diligentissimè obseruantes, [*ad eam*] se conferrent. Atque intra hos, qui in subsidiis collocati fuerant, lixas posuerunt. Syracusani verò [*suos*] grauis armaturę milites, qui erant Syracusani ex omni totius populi ordine, atque ætate collecti, & socios, quotquot aderant, sic instruxerunt, vt deni seni [*in aciei fronte*] starent. Auxilium autem ipsis tulerunt in primis quidem Selinuntij, mox verò & Geloi equites, vniuersi ad ducentos. Et Camarinæorum equites ad viginti, & sagittarij circiter quinquaginta. Equites autem in dextro [*cornu*] collocarũt, C non pauciores, quàm mille & ducentos. Iuxta autem ipsos, & velites. Cùm autem Athenienses prœliũ priores inituri essent, Nicias & singulas gentes, vt quanque adibat, & vniuersas his verbis [*ad rem strenuè gerendam*] adhortabatur: Longa adhortatione, viri, quid opus est [*nos*] vti, qui ad idẽ certamen [*committendum*] adiuimus? Hic enim apparatus ad confidentiam vobis prębendam magis valere mihi videtur, quàm D verba præclarè facta, quæ copiarũ firmitate careant. Vbi enim sumus Argiui, & Mãtinei, & Athenienses, & præcipui inter insularũ incolas, quomodo nõ oportet quẽlibet [*de nobis*] cum talibus, totq; sociis magnã de victoria spẽ habere? præsertim aduersus homines, qui copias ex omni totius populi ordine, ac ętate raptim, & nullo delectu habito collectas ad nostrã vim propulsandã ducunt: non autẽ [*aduersus viros*] delectos, quales nos sumus. Præterea [*aduersus*] Sicilienses, qui nos quidem contemnunt: sed tamen impetum nostrum non sustinebunt, quòd plus audaciæ, quàm peritiæ [*rerum bellicarum*] habeãt. Illud etiam in mentem vnicuiq; veniat, nos & procul a nostræ patriæ finibus abesse, & in nullo amico solo, nisi quod [*vos*] ipsi pugnando quæsieritis. Atque ego vos admoneo contrà, ac hostes (quod probè scio) se ipsos adhortantur.

[1] Ἐν πλαισίῳ] ἐν τετραγώνῳ σχήματι. [2] Ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτακτῶν] τῶν ὁπλιτῶν ἐπιτεταγμένων παρὰ ταῖς εὐναῖς. [3] Ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς] τοῖς Συρακουσίοις. [4] Καὶ οὐκ ἀπολέκτους] ἐξῃρημένους. [5] Οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν] ἤγουν καταφρονοῦσι. παρ' οὐδὲν ἄγουσι. [6] Ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω] ἔχειν, διὰ τὸ τόλμαν μὲν ἔχειν αὐτούς, ἐπιστήμην δέ, οὔ. ἢ, διὰ τὸ εἶναι τὴν ἐκείνων ἐπιστήμην τῆς ἡμετέρας τόλμης. [7] Παραστήτω δέ τινι] διδάχθω.

Illi enim [*se ipsos ad rem fortiter gerendā adhortantur*,] quòd pro patria certamē [*ipsis*] sit futurum: at ego [*vos admoneo*] non in patrio solo, [*prælium à nobis cū hoste commissum iri*,] vnde oportet [*nos*] victoria potitos [*domum*] reuerti, aut [*certè nisi victoria potiamur, existimare nos in patriam*] non facilè reuerti [*posse*.] Nam permulti equites nobis instabūt. Vestræ igitur ipsorum dignitatis memores, hostes alacriter inuadatis, & præsentem necessitatem, atq; difficultatē, quàm aduersarios, terribiliorem esse ducatis. Nicias autem his [*suos*] adhortatus, copias confestim aduersus [*hostem*] duxit. Syracusani verò tunc quidem non expectabant sibi iam dimicādum esse. quinetiam ipsorum nonnulli in vrbem, quę vicina erat, abierant. Qui tamen festinabundi ad suos adiuuandos accurrentes, tardiùs illi quidem peruenie bant, veruntamen vt singuli ad aliquos exercitus ordines accedebant, in iis sese collocabant. Nam nec in isto prœlio, nec in aliis, aut alacritate, aut audacia [*hostibus*] inferiores fuerunt. Sed virtute quidē [*illis*] non fuerunt inferiores, quatenus [*rei militaris*] scientia suppetebat. Eius verò defectu, alacritatem etiam inuiti amittebant. Veruntamen, quòd non opinarentur Athenienses priores contra se venturos, quodque celeriter [*hostem inuadentem*] propulsare cogerentur, sumptis armis, confestim obuiam [*ipsi*] prodierunt. Ac primùm quidem vtriusque exercitus velites, qui lapides manu iaculabantur, & funditores, & sagittarij ante vtramque aciem pugnabant: & alij alios in fugam vicissim vertebant, vt verisimile est fieri inter leuis armaturæ milites. Deinde verò vates protulerunt, [*atque mactarunt*] hostias more receptas, [*quæ ante conflictum de more mactari solent*,] & tubicines classicum canentes, ad congressum milites accendebant. Illi vero [*in hostem*] tendebant, Syracusani quidem, pro patria pugnaturi, & vnusquisque in præsentia pro sua salute, & in posterum, [*pro sua*] libertate. Ex hostibus verò, Athenienses quidem pro alieno [*agro pugnaturi*,] vt [*eum*] proprium haberent, [*& in suam potestatem redactum possiderent*:] néve domesticū [*agrum, patriaq́ue suæ fines*] victi detrimēto afficerent. Argiui vero, & qui ex sociis liberi erāt, vt & illos [*Athenienses*] adiuuarent in quærendis [*rebus*] illis, quarū causa [*illuc*] venerant, vtq́ue suam quiq; patriam

A οἱ μὲν γὰρ, ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών· ἐγὼ δὲ, ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, [1] ἐξ ἧς [2] κρατεῖν δεῖ, ἢ μὴ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν. οἱ γὰρ ἱππῆς πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας μνησθέντες, ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως, [3] καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πολεμίων. Ὁ μὲν Νικίας, τοιαῦτα παρακελευσάμενος, [4] ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ Συρακούσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς B ἤδη μαχούμενοι, καί τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ * ἐπεληλύθεσαν· οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ, [5] ὑστέριζον μὲν, ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλείοσι προσμίξειε, καθίσταντο. οὐ γὰρ δὴ προθυμίᾳ [6] ἐλλιπεῖς ἦσαν, οὐδὲ τόλμῃ, οὔτ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ' ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν [7] ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους, ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι· τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς, καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς ἀ-C θηναίους προτέρους ἐπελθεῖν, καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, εὐθὺς ἀντεπῄεσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἵ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο· καὶ τροπὰς, οἵας εἰκὸς ψιλοὺς, ἀλλήλων ἐποίουν. ἔπειτα δὲ μάντεις τε [8] σφάγια προύφερον [9] τὰ νομιζόμενα, καὶ σαλπικταὶ [10] ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις. οἱ δ' ἐχώρουν, Συρακούσιοι μὲν περί τε πατρίδος μαχούμενοι, καὶ τῆς ἰδίας, ὡς D ἕκαστος, τὸ μὲν αὐτίκα, σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον, ἐλευθερίας. τῶν δὲ ἐναντίων, Ἀθηναῖοι μὲν, περί τε τῆς ἀλλοτρίας [11] οἰκείαν σχεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἡσσώμενοι· Ἀργεῖοι δὲ, καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι, ξυγκτήσασθαί τε [12] ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἦλθον, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα,

* γρ. ἀπεληλύθεσαν. F.P.

[1] Ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ] ἤτοι λείπει τὸ, ἐξ ἧς ὁρμωμένους· ἢ τὸ ἐξ ἧς, ἀντὶ τοῦ οὗ. * [2] Κρατεῖν] ἀντὶ τοῦ κρατοῦντας ἀποχωρεῖν. Æ.P. [3] Καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην, καὶ ἀπορίαν] τὸ ἐν ἀλλοδαπῇ εἶναι, καὶ πόρρω τῆς πατρίδος. [4] Ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον] ἐπὶ τῶν πολεμίων δηλονότι. [5] Ὑστέριζον μὲν] ἤγουν. ὑστέρουν ἤρχοντο. [6] Ἐλλιπεῖς ἦσαν] ἤγουν, ἧττους τῶν ἀθηναίων. [7] Ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους] ἀνδρείαν νῦν λέγει τὸ θάρσος. Συρακούσιοι μὲν (φησίν) οὐχ ἧττον τῶν ἀθηναίων ἐχώρουν εἰς τὴν μάχην, τῇ δὲ ἐπιστήμῃ λειπόμενοι, καὶ τὴν προθυμίαν ἄκοντες ἠλάττουν. [8] Σφάγια προύφερον] ἵνα πρὸ τῆς στρατηγίας ἐσφάζοντο. [9] Τὰ νομιζόμενα] τὰ κατ' ἔθος νόμιμον γινόμενα. [10] Ξύνοδον ἐπώτρυνον] παρώρμων πρὸς τὸ ξυμμίξαι. [11] Οἰκείαν σχεῖν] ὥστε κτήσασθαι τὴν ἀλλοτρίαν, καὶ διὰ τὸ ἡττηθῆναι μὴ κακῶσαι τὴν πατρίδα. [12] Ἐκείνοις ἐφ' ἃ ἦλθον] τοῖς ἀθηναίοις.

νικήσαντες, πάλιν ἐπιδεῖν. τὸ δὲ ὑπήκοον τῶν A ξυμμάχων, [1] μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον· ἔπειτα δὲ [2] ἐν παρέργῳ· [3] καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψαμένοις ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσεται. [4] γενομένης δὲ ἐν χερσὶ τῆς μάχης, ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις· καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπὰς, καὶ ὕδωρ πολύ. ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον [5] μαχομένοις, καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὡμιληκόσι, καὶ τοῦτο [6] ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου. [7] τοῖς δὲ ἐμπειροτέροις, τὰ γιγνόμενα, [8] καὶ ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν, [9] τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας, πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμένους παρέχειν. ὠσαμένων δὲ πρῶτον τῶν Ἀργείων τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Συρακοσίων, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, παρερρήγνυτο ἤδη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων, καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες [10] καὶ ἀήσσητοι εἶργον· καὶ ἐσβαλόντες C [11] ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον) [12] ἐπακολουθήσαντες δὲ ἁθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε, πάλιν ἐπανεχώρουν, καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακούσιοι, ἁθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρινὴν ὁδὸν, καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι, ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακὴν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι· καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. D

victores reuiserēt. Socij verò, qui aliorum imperio parebant, præcipuè quidem animum alacrem habebant propter præsentem salutem, de qua, nisi vicissent desperabant. Deinde verò, secūdo loco [*ad prælium committendum erant alacres,*] vt si quam etiam aliam [*gentem*] vnà cum Atheniensibus subegissēt, ipsis [*Atheniensibus*] facilius parerēt, [*& illorum imperio minus premerentur, quod eos in aliis populis, ac regionibus in ipsorum ditionem redigendis adiuuissent.*] Cùm autem [*post velitationes hinc, inde factas,*] ad pugnam, manusq́; ventum esset, ad multas horas alteri alteris restiterunt. Interea verò contigit vt & aliquot tonitrua, & fulgura, & ingens pluuia simul existeret. Quamobrem illis quidem, qui tunc primum pugnabāt, & qui in bellis minimè versati fuerant, hoc etiam maiorem terrorē incussit. Illis verò, qui [*rerum bellicarum*] peritiores erant, ea, quæ fiebāt, propter anni tempus fieri videbantur; sed illud ipsis maiorē terrorem incutiebat, quod aduersarij nō vincerentur: [*at in prælio tandiu committendo perseuerarent, neq; loco cederent.*] Cum autem primi [*omnium*] Argiui læuum Syracusanorum cornu [*loco*] pepulissent, & post ipsos [*Argiuos,*] Athenienses [*agmen*] sibi oppositum [*impreßione facta reiecissent,*] tūc & reliquus Syracusanorum exercitus perruptus est, & fugere cœpit. Sed [*eum fugientem*] Athenienses non longè persequuti sunt: (nam Syracusanorum equites, qui permulti, iiq́; inuicti erant, [*quòd ab hoste superati non fuissent ipsos persequentes*] prohibebant. Et impressione facta in grauem ipsorum armaturam, si quos longius insequentes animaduertissent, [*eos*] reprimebant) sed conferti, quoad tutò potuere, persequuti, retro se receperunt, & trophæum statuerunt. Syracusani verò in via Helorina congregati, pro præsenti rerum statu, & facultate, acie instructa, præsidium tamen è suorū numero ad Olympieum miserunt, veriti ne Athenienses pecunias quæ illic erant, amouerēt. cæteri verò in vrbem redierunt.

---

[1] Μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα] μάλιστα μὲν διὰ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν προθύμως ἐμάχοντο, ἥτις ἦν ἀνέλπιστος αὐτοῖς, εἰ μὴ κρατοῖεν. [2] Ἐν παρέργῳ, καὶ εἴ τι ἄλλο] οἱ ὑπήκοοι πρότερον μὲν διὰ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν προθύμως ἐμάχοντο, αὖθις δὲ οἱ καὶ ἄλλοι. καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ὅπως συγκαταστρεψαμένων αὐτῶν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναῖοι πρᾳότεροι τῶν συγκατεργασαμένων ἄρχοιεν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ ῥᾳδίως ὑπακούσονται.

* [3] Καὶ εἴ τι ἄλλο] ἡ σύνταξις, καὶ ὁ νοῦς οὕτως· καὶ τὸ πρόθυμον, τὴν προθυμίαν εἶχον, μάχεσθαι πρόθυμοι ἦσαν, ὅπως καὶ εἴ τι ἄλλο πρᾶγμα, ἢ χωρίον, ἢ ἔθνος ξυγκαταστρέψαιντο, ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ῥᾷον αὐτοῖς ξυγκαταστρεψαμένοις ὑπακούσεται τοῖς Ἀθηναίοις. ἀντὶ τοῦ, ὅπως ὑπ᾽ αὐτῶν ξυγκαταστρεψαμένων ἄλλο τι εἴτε χωρίον, εἴτε ἔθνος, τοῖς Ἀθηναίοις ῥᾷον ὑπακουσθῇ. τουτέστιν, ὅπως οἱ τῶν ξυμμάχων ὑπήκοοι, διὰ τὸ τοῖς Ἀθηναίοις συγκαταστρέψασθαι. ἄλλο τι ἔθνος, ἢ χώραν, διὰ τὸ συλλαβέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῷ καταστρέψασθαι ἄλλο τι ἔθνος, ἢ χώραν, τὴν ἐκείνων ἀρχὴν ῥᾴω, πρᾳοτέρας, καὶ εὐμενεστέρας ἔχωσιν Æ. P. [4] Γενομένης δὲ ἐν χερσὶ τῆς μάχης] ἤτοι συνελθόντες ὁμόσε, καὶ ἐκ χειρὸς μαχόμενοι, μετὰ τὸ παύσασθαι τοὺς λιθοβόλους καὶ τοὺς σφενδονήτας. ἢ (ὥς τινες) ἀρξαμένης δὲ τῆς μάχης. [5] Μαχομένοις] τοῖς Συρακουσίοις. [6] Ξυνεπιλαβέσθαι] αἴτιον φόβου γενέσθαι.
[7] Τοῖς δὲ ἐμπειροτέροις] τοῖς Ἀθηναίοις. [8] Καὶ ὥρᾳ ἔτους] κατὰ καιρὸν γενέσθαι. [9] Τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας] ἐκπλαγῆναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθεστώτων, μὴ νικωμένων. [10] Καὶ ἀήσσητοι] οὐχ ὡς, οὐ τὸ σύνολον, ἀλλ᾽ ὡς τότε οὐχ ἡττημένοι.
[11] Εἰς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων. [12] Ἐπακολουθήσαντες] οὐχ οἱ ἱππῆς, ἀλλ᾽ οἱ Ἀθηναῖοι.

Athe-

A Athenienses verò ad templũ quidẽ non iuerũt: sed cõgestis suorũ cadaueribus, ac pyræ impositis, ibi pernoctarũt. Postero verò die, Syracusanis quidem sua cadauera, fide publica ipsis data, reddiderunt. (Ipsorũ vero [*Syracusanorum*,] & sociorum, ad ducentos & sexaginta [*in eo prælio*] ceciderunt) suorum verò ossa collegerunt. Ipsorũ vero [*Atheniensium*,] & sociorum obierunt ad quinquaginta. Et cum hostium spoliis Catanam nauigarũt. Erat enim hyems, & bellum illinc nondum administrari posse videbatur, priusquam & Athenis equites B accerserent, & [*alios*] ex sociis, qui regionem illam incolebant, cogerent, ne prorsus equitatu superarentur. simul etiam vt illinc pecunias colligerẽt, vtq; [*alia*] Athenis afferentur. Quinetiam vt aliquas ciuitates sibi adiungerẽt, quas post pugnam sibi facilius obtemperaturas esse sperabant. Item vt cùm alia, tum etiam commeatum & cætera, quibus [*ad bellum administrandum*] opus esset, præpararent, quòd ineunte vere Syracusas aggredi statuissent. Atq; hi quidem hoc consilio Naxum & Catanam nauigarunt, vt [*illic*] hybernarent. Syracusani C verò, suis mortuis sepultis, cõcionem coẽgerunt. Tunc autem in mediam ipsorum multitudinem progressus Hermocrates Hermonis [*filius*,] vir cùm cæteris in rebus prudentia nulli secundus, tum etiã rerum bellicarum peritia, vsuq; potens, & fortitudine insignis, [*ipsos*] cõfirmabat, neq; propter id, quod acciderat, animum despõdere sinebat. Nõ ipsorum animum superatũ fuisse [*dicebat:*] sed ordinum confusionem, D [*& disciplinæ militaris peritiam ipsis*] nocuisse. neq; tamen [*ipsos*] adeò [*ab hoste*] superatos fuisse, vt verisimile erat, [*ipsos ab eo superatum iri*,] præsertim quòd [*ipsi Syracusani, homines*] idiotæ [*& rerum bellicarum imperiti, &*] propemodum artifices, [*qui sedentariam artem exercebant*,] cum iis pugnassent, qui [*rei militaris*] peritia primi Græcorum censebantur. Quinetiam ipsam ducũ multitudinem, & imperatorum turbã (erant enim ipsis quindecim duces) & confusam multorum manũ, quæ nullius imperio parebat, multũ [*ipsis*] offecisse [*dicebat.*] Quòd si pauci, iiq; [*rerum bellicarum*] periti imperatores essent, atq; per eam hyemem grauis armaturæ milites præpararent, & subministrarent quibus deessent arma, vt quàm maximus esset militũ grauiter armatorũ numerus, & in cæteris [*rei bellicæ*] studiis [*eos sese exercere*] cogerent, affirmabat ipsos (vt credibile videbatur) aduersariis superiores futu-

A οἱ δ' ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες, ηὐλίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς[1] (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους) τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν. ἀπέθανον δ' αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα. καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες, ἀπέπλευ- B σαν ἐς κατάνην. χειμών τε γὰρ ἦν, καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι, οὔπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν ἀθηνῶν, καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται· καὶ χρήματα δ' ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται, καὶ παρ' ἀθηναίων ἔλθῃ· τῶν τε πόλεων τινὰς προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι· τά τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι παρασκευάσωνται, ὡς εἰς τὸ ἔαρ ἐπι- C χειρήσοντες ταῖς συρακούσαις. καὶ οἱ μὲν, ταύτῃ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν νάξον καὶ κατάνην διαχειμάσοντες· συρακούσιοι δὲ, τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες, ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ερμοκράτης ὁ Ερμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τὰ ἄλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος, καὶ ἀνδρείᾳ ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε, καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι. τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἡσσῆσθαι, τὴν D δ' ἀταξίαν βλάψαι.[2] οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε [3]τοῖς πρώτοις τῶν ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ ἰδιώτας ὡς εἰπεῖν χειροτέχνας ἀνταγωνισαμένους. μέγα δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν, καὶ τὴν πολυαρχίαν (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς) τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ γένωνται ἔμπειροι, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ [4]παρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικὸν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες, ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναν-

[1] Ἀπέθανον δ' αὐτῶν] τῶν συρακουσίων. [2] Οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λ.] οὐχ ἡττῆσθαι ὡς εἰκὸς ἦν. [3] Τοῖς πρώτοις τῶν ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ] τὴν ἐμπειρίαν ἔχουσι ἐν γυμνασίᾳ περὶ τὰς μάχας. [4] Παρασκευάσωσιν] ἤγουν, παιδεύσωσιν εἰς παρασκευήν.

πείρων, ἀνδρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δ' ἐς τὰ ἔργα προσγενομένης. ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά, [1] τὴν μὲν, μετὰ κινδύνων μελετωμένην, [2] τὴν δ' εὐψυχίαν, αὐτὴν ἑαυτῆς, [3] μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης, θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τούς τε στρατηγοὺς, καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἑλέσθαι, καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκιον, ἦ μὴν ἐάσειν ἄρχειν [4] ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται. οὕτω γὰρ, [5] ἅ, τε κρύπτεσθαι δεῖ, [6] μᾶλλον ἂν στέγεσθαι, καὶ τἆλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι. Καὶ οἱ Συρακούσιοι, αὐτοῦ ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε, καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτην, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου, καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου. τούτους τρεῖς καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται, καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς, ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα [7] ἧσσον ὠφέλειαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι. τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἔπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην, ὡς προδοθησομένην. [8] καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγένετο. Ἀλκιβιάδης γὰρ, ὅτε ἀπῄει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος, [9] ἐπιστάμενος ὅτι [*] [10] φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακοσίων φίλοις τοῖς ἐν Μεσσήνῃ, [11] ξυνειδὼς τὸ μέλλον. [12] οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες, [13] ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους [14] οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρεῖς καὶ δέκα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἐχειμάζοντο, καὶ τὰ [15] ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον, [16] καὶ προυχώρει οὐδὲν

γρ. τὸ δρ-κον

* γρ. Ἐξηκέστου τούτου τρεῖς. καὶ ἐς τήν. F.P.

A ros, quòd fortitudo quidē ipsis iā adesset, ordinis verò conseruatio in rebus gerēdis esset accessura. Hæc enim ambo progressus esse factura, hāc quidem [*ordinis conseruationem,*] cum periculis excultam: animi verò præsentiam, cōiunctam cum fiducia scientiæ [*rei militaris,*] ipsam se ipsa confidentiorem, [*atq; firmiorem*] fore. Imperatores verò, & paucos, & cum summa potestate creandos, & religioso iureiurando promittendum ipsis, fore, vt [*Syracusanus populus ipsos suis copiis*] imperare sinat, pro ea B [*rerum bellicarum*] scientia, qua præditi fuerint. Sic enim & ea, quæ sunt celanda, facilius celatum iri, & cætera rectè, atque ordine, & sine vlla tergiuersatione præparatum iri. Syracusani verò, cùm eum audissent, omnia in eius sententiā decreuerunt, ipsumq; imperatorem crearunt, & Heraclidem Lysimachi, & Sicanum Execesti [*filium.*] Hos tres [*inquam, imperatores crearunt.*] Quinetiam Corinthum, & Lacedæmonem legatos miserunt, vt [*illinc*] auxilia sibi mitterentur, vtq; Lacedæmoniis persuaderent, vt bellum aduersus Athenien-C ses fortius, ex professo, [*palamq;*] pro se administrarent, vt ipsos [*Athenienses*] vel a Sicilia abducerent: vel [*idem*] ad exercitum, qui in Sicilia erat, aliud auxilium [*contra Syracusanos*] mittere minus possent. Classis autem Atheniensium, quæ ad Catanam erat, Messanam versus continuò nauigauit, quòd eam per proditionē captum iri sperarent. Sed quæ struebantur, non successerūt. Alcibiades enim, cùm iam [*Athenas*] reuocatus, imperium deposuisset, sciens se exulem fore, Syracusanorum amicis, qui D Messanæ erant, futuram [*vrbis*] proditionem, cuius erat conscius, indicauit. Illi verò, qui hæc volebant, [*& qui Syracusanorum partibus fauebant,*] & homines [*ab Alcibiade proditionis accusatos*] interfecerunt prius, [*quàm Athenienses ad vrbem accederent,*] & tunc, cùm ob seditionem ortam in armis essent, obtinuerunt, ne Athenienses [*in vrbem*] reciperentur. Athenienses verò statiuis [*illic*] tredecim circiter dies habitis, cùm tempestate iactarentur, neque commeatum, [*neq; res exercitui necessarias*] haberent, neq; quicquā [*eorum, quæ sperabant, ipsis*] succederet,

[1] Τὴν μὲν] τὴν εὐταξίαν. [2] Τὴν δ' εὐψυχίαν] τὴν ἀνδρείαν. ὁμοίως δὲ τοῦτο τῶν ἐν τῷ προοιμίῳ, κατὰ κινδύνων καὶ μελέτας ποιούμενοι. [3] Μετὰ τοῦ πιστοῦ] μετὰ τοῦ πεποιθέναι δηλονότι τῇ ἐπιστήμῃ. [4] Ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται] ὅπου ἂν ἄγειν ἡγῶνται συμφέρειν. [5] Ἅ, τε κρύπτεσθαι δεῖ] αἵ τινα, σιωπᾶσθαι. [6] Μᾶλλον ἂν στέγεσθαι] οὐδεὶς τὸ μέλλον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. [7] Ἧσσον ὠφέλειαν] ἤγουν συμμαχίαν. [8] Καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγένετο] τὰ τῆς προδοσίας δηλονότι διὰ Ἀλκιβιάδου τοῦ δηλώσαντος. [9] Ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο] ἤγουν, εἰδὼς τὸ μέλλον. *[10] Φεύξοιτο] φυγὰς ἔσοιτο. ὁ γὰρ Ἀλκιβιάδης ἐπ' ἀναχωρεῖν οὐκ ἤθελεν, ἐπιστάμενος ὅτι θανάτῳ ζημιωθήσεται, διὰ τὰς τῶν Ἑρμῶν περικοπὰς, καὶ τὰ μυστήρια τὰ μεμιμημένα. Æ.P. [11] Ξυνειδὼς τὸ μέλλον] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔσεσθαι. [12] Οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν] τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ὡς προδιδόντας. [13] Ἐπεκράτουν] βουλευομένων τῶν μὲν δέχεσθαι, τῶν δὲ μὴ, ἐπεκράτουν οἱ βουλόμενοι δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους. [14] Οἱ ταῦτα βουλόμενοι] οἱ τῶν Συρακουσίων. [15] Ἐπιτήδεια] τὰ χρήσιμα. [16] Καὶ προυχώρει οὐδὲν] οὐδὲν ἠνύετο ὑπ' αὐτῶν.

Naxum reuersi, & classe vallo munita, illic hybernarunt: & triremem Athenas miserunt pecuniarum, & equitatus gratia, vt [hæc] primo vere statim adessent. Per eam hyemem Syracusani quoq; murum excitauerunt prope vrbē à tota illa parte, quæ Epipolas spectat. Temenitem [*locum sic appellatum, eo muri ambitu*] cōplexi, ne, si fortè cladem aliquā accepissent, propter angustiorem vrbis ambitum facilè circumuallarētur. Et præsidium Megara miserūt, & alterū in Olympieo collocarunt. Quinetiam quacunque ex parte exscensus [*è nauibus in terrā*] fieri poterat, mare vallo præcluium muniuerunt. Et cùm scirent Athenienses apud Naxum hybernare, cum frequētibus copiis ex omni totius populi ordine collectis, expeditionē aduersus Catanam susceperunt. Et ipsorum [*Catanæorum*] agrum vastarunt, & Atheniensium tabernaculis, castrisq; incēsis, domū redierunt. Præterea cùm intellexissent Athenienses Camarinam legatos misisse pro iure societatis [*cum Camarinæis*] initæ, quo tempore Laches in Siciliam [*ab Atheniensibus cum classe missus*] iuit, si quo pacto ipsós sibi adiungere possent, ipsi quoq; vicissim legatos [*eò*] miserūt. Catanæi enim ipsis erant suspecti, ne non alacriter ea ipsis misissent, quæ ad superiorem pugnam miserant, & ne deinceps opem ferre recusarēt, quia videbant Athenienses in prœlio rem feliciter gessisse, sed veteris amicitiæ iure adducti se ipsis adiungerent. Cùm igitur Syracusis quidem, Hermocrates, aliique Camarinam peruenissent; ab Atheniensibus verò, Euphemus cum aliis [*collegis eò missi fuissent,*] Hermocrates, coacto Camarinæorum concilio, maiorem inuidiam Atheniensibus conflare volens, hanc habuit orationem:

HERMOCRATIS CONCIO.

Non ideo legati ad vos sumus, viri Camarinæi, quòd vereamur ne præsentibus Atheniēsium copiis terreamini: sed potius [*metuentes*] ne, priusquam aliquid a nobis quoque dictum audieritis, illi verbis, quæ sunt facturi, vobis [*rem*] persuadeant, [*vobisq́; fucum faciant.*] Veniunt enim in Siciliā, eo quidem prætextu, quē audistis, eo verò animo, quo omnes [*iam eos venire*] suspicamur.

A ἀπελθόντες ἐς νάξον καὶ θρᾷκας, σταύρωμα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι, αὐτοῦ διεχείμαζον. καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς ἀθήνας ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται. ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ συρακούσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει, τὸν [1] τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς ἐπιπολὰς ὁρῶν, ὅπως μὴ δι' [2] ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢν ἄρα σφάλλωνται. καὶ [3] τὰ μέγαρα φρούριον, καὶ ἐν τῷ ὀλυμπιείῳ ἄλλο. καὶ B τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν πανταχῇ ᾗ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν κατάνην καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ τὰς τῶν ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς ἀθηναίους ἐς τὴν καμάριναν, κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν, πρεσβεύεσθαι, εἴ πως προσαγάγοιντο αὐτοὺς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί. ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοῖς C οἱ καμαριναῖοι. μὴ προθύμως σφίσι μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν, ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, [4] προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς, κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν συρακουσῶν, Ἑρμοκράτους, καὶ ἄλλων ἐς τὴν καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν ἀθηναίων, Εὐφήμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης, ξυλλόγου γενομένου τῶν καμαριναίων, βουλόμενος προσ- D διαβαλεῖν τοὺς ἀθηναίους, ἔλεγε τοιάδε,

ΟΥ ΤΗΝ παροῦσαν δύναμιν τῶν ἀθηναίων, ὦ καμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε δείσαντες, ἐπρεσβευσάμεθα· ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρίν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, [5] μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν σικελίαν, προφάσει μὲν, ᾗ πυνθάνεσθε, διανοίᾳ δὲ, ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν.

* π. ἐν Νάξῳ, & σταύρωμα. F.P.

[1] Τὸν τεμενίτην] τὸ τέμενος, τόπον, ὃς Τέμενος καλεῖται. ἔστι δὲ ... ὑπὸ τὰς Ἐπιπολὰς πρὸς ταῖς συρακούσαις. Στέφανος. ὁ οἰκήτωρ, Τεμενίτης. ἔστι καὶ Τεμενίτης λόφος ἐν τῇ Θρᾴκῃ πρὸς τῷ Τριβανῷ. Θουκυδίδης ἐν τῇ ἑβδόμῃ ξυγγραφῇ τοῦτο τὸν τόπον, τὴν ἄκραν τὴν Τεμενίτην καλεῖσθαι λέγει. [2] Δι' ἐλάσσονος] βραχύματος διαλείμματος. Æ.P. [3] Τὰ Μέγαρα] ταῦτα ἀνάγνωθι οὕτω, τὸ φρούριον, ἤγουν φρουρὰν, τὸ φυλακὴν ἐς τὰ Μέγαρα ἔπεμψαν. τὸ ἐν Ὀλυμπιείῳ ἄλλο φρούριον καθίστασαν. Æ.P. [4] Προσχωρῶσι δ' αὐτοῖς] οἱ καμαριναῖοι τοῖς ἀθηναίοις. [5] Μὴ ὑμᾶς πείσωσιν] ἀπὸ κοινοῦ, δείσαντες. ἵνα ᾖ, δείσαντες τὴν τῶν ἀθηναίων περὶ οὓς λόγους δεινότητα.

» χρῆμα δοκοῦσί μοι οὐ λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλογον [1] τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δ' ἐνθάδε κατοικίζειν, καὶ λεοντίνων μὲν χαλκιδέων ὄντων, κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι, χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν εὐβοίᾳ (ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι) δουλωσαμένους ἔχειν. [2] τῇ δ' αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται. ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἑκόντων τῶν τε ἰώνων, [3] καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι, ὡς ἐπὶ τοῦ μήδου τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν, λιποστρατίαν, τοὺς δὲ, ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ' ὡς ἑκάστοις τινὰ εἶχον [4] αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες, κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν ἑλλήνων, οὔθ' οἱ ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν, τῷ μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δ' οἱ μὲν σφίσιν, ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως, [5] οἱ δ', ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ, οὐκ ἀξυνετωτέρου, [6] κακοξυνετωτέρου δέ. ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ. πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τε ἐκεῖ ἑλλήνων, ὡς ἐδουλώθησαν, οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα, λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις, καὶ ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, [7] οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἴωνες τάδε εἰσὶν, οὐδ' ἑλλησπόντιοι, καὶ νησιῶται, οἱ δεσπότην ἢ μῆδον, ἢ ἕνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες, δουλοῦνται· ἀλλὰ δωριεῖς, ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς πελοποννήσου τὴν σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, [8] εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν, καὶ ὁρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους, ὥστε τοὺς μὲν λό-

A Nam non Leōtinos in suas sedes restituere: sed potiùs nos ex nostris sedibus expellere velle mihi videntur. Nec enim rationi consentaneū videtur, eos, illas quidem vrbes, quæ illic sunt, [*in Græcia regionibus Atticæ vicinis,*] euertere: eas verò, quæ hic sūt, [*condere, &*] ciuium in pristinas sedes reductorum numero frequētes reddere, [*atque componere, & pacare.*] Et de Leontinis quidē, qui sunt Chalcidenses, propter cognationis ius solicitos esse, Chalcidenses verò, qui sunt in Eubœa (quorum isti sunt coloni) seruitute premere. Sed eadem ratione, B [*ac artificio*] & res illas [*iam*] occuparunt, & res istas nūc [*occupare*] conātur. Cùm enim & Iones, cæteriq; socij, quotquot ipsorum [*Atheniensium*] erant coloni, impetum ad eos vltro detulissēnt, vt Medū vlciscerentur, [*eorum*] alios quidem, desertæ militiæ crimen [*ipsis*] inferentes, alios verò, quòd inter se bellū gererent, [*accusantes, alios*] etiā, prout singulis aliquod speciosum, [*atq; probabile*] crimen obiicere poterát, [*criminantes,*] in seruitutem redegerūt. Itaque neque isti [*Athenienses*] pro Græcorum libertate [*conseruanda,*] neque [*cæteri*] Græci pro C sua ipsorū [*libertate retinenda,*] Medis restiterunt. Sed hi quidem, vt [*Græcos*] in suam, non autem in illius [*Medi*] potestatem redigerent: illi verò, vt dominū mutarent, [*& alium haberent*] non insipientiorem: sed astutiorem. Quanquam non propterea nūc [*huc*] venimus, vt accusationem in Atheniensiū ciuitatem, licet abundè criminum copia suppetat aduersus eā, apud [*vos*] instituamus, qui probè nostis omnes eius iniurias, [*quibus vniuersos Græcos afficiunt*] D sed multo magis, vt nos ipsos accusemus, qui, cùm habeamus exēpla Græcorū, qui illic sunt, quomodo in seruitutem [*ab ipsis*] redacti fuerint, quòd sibi ipsis opem non tulerint, [*neq; coniunctis opibus, armisq; vim illorum à se propulsarint,*] & nunc ista præsentia sophismata, [*& scita commenta*] aduersus nos, cùm Leontinorum cognatorum in suam ciuitatem restitutiones, & Egestæorum sociorum suppetias, [*quas se ipsis ferre simulant,*] nolimus conspirantes, [*& in vnum animis, viribusq; coeuntes*] alacriter ipsis ostendere nos non esse Iones, neq; Hellespontios, neq; insularum incolas, qui dominum aut Medum, aut quemlibet aliū semper commutantes, seruiūt. Sed Dorienses liberos ex libera Peloponneso [*profectos,*] Siciliā incolere. An expectamus donec oppidatim singuli capiamur? cū sciamus nos hac vna ratione capi posse, & animaduertamus eos ad hāc artem animos appellere, vt alios quidē de nobis

---

[1] Τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις] τὰς περὶ τὰς ἀθήνας. [2] Τῇ δ' αὐτῇ ἰδέᾳ] τρόπῳ, διανοίᾳ. [3] Καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν] καὶ ὅσοι ἄποικοι ἦσαν αὐτῶν. [4] Αἰτίαν εὐπρεπῆ] πιθανήν. [5] Οἱ μὲν σφίσιν] ἀθηναῖοι περὶ τοῦ ἑαυτοῖς, ἀλλὰ μὴ τῷ μήδῳ καταδουλῶσαι τοὺς ἕλληνας. [6] Οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ] οἱ δ' ἄλλοι ἕλληνες, ὑπὲρ τοῦ ἀλλάξαι δεσπότην, φησί. [7] Κακοξυνετωτέρου δέ] ἤγουν πανουργοτέρου. [8] Οὐ ξυστραφέντες] ἤγουν συστραφέντες. [9] Εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν] ὅτι κατὰ πόλεις διαιρεθέντες ληφθῆναι ἰδίᾳ ἕκαστοι.

oratione [*sua*] dissociet, alios verò spe [*sua*] societatis [*oblata*] ad mutuum bellum concitent, alios verò, prout possunt, singulis aliquid blandi dicentes, detrimento afficiant. Et existimamus, si vicinus, [*qui in hac ipsa insula cum cæteris eius incolis habitat, &*] qui remotior est [*ab aliis, qui eandem regionē incolunt,*] prius perierit, calamitatē ad quēlibet alium de nobis nō peruenturam: sed potius pro vno quoq; nostrum illum, qui in calamitatem inciderit, solum infelicem fore, [*ita vt in eo solo, qui fuerit oppressus, calamitas subsistat, nec vlterius progrediatur?*] Quòd si cui fortè in mētem venit, Syracusanum quidem, at non se ipsum Atheniensium esse hostem, & durum [*sibi*] putat esse pro mea [*patria*] periclitari, is cogitet se nō magis pro mea; sed pariter, atque simul pro sua ipsius in mea pugnaturū: & eo tutiùs, [*ac facilius hoc facturum,*] quod me nō prius euerso: sed me socium habens, nec ope destitutus, sit pugnaturus. Itē [*cogitet*] Atheniensem nolle Syracusanorum inimicitias vlcisci: sed hoc meo prætextu, [*quo simulat se mihi vt hosti bellum inferre,*] vestram amicitiam [*sibi conciliatam*] non minus confirmare velle. Verùm si quis inuidet [*nobis,*] aut etiam [*nos*] metuit (qui enim sunt potentiores, vtroque hoc incommodo premuntur) & propterea Syracusas damno quidem affici cupit, vt simus modestiores: superstites tamen esse, [*nec funditus euerti,*] propter suam ipsius incolumitatem, [*vt ipse tutius degat,*] is non humanarum virium spem concipit. Fieri enim non potest vt idem [*homo*] simul & pariter suæ voluntatis atque fortunæ sit arbiter, [*ita vt arbitratu suo æquè de fortuna, atque de sua ipsius voluntate statuat.*] Quare si frustretur opinione, ob sua ipsius mala deploratus, [*suoq́ damno doctus,*]

A γοῖς ἡμῶν διιστάναι, τοὺς δὲ, ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμῶσι πρὸς ἀλλήλους, [1]τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες, δύνανται κακουργεῖν. καὶ οἰόμεθα, τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου [2]προαπολλυμένου, οὐκ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινὸν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον [3]τὸν πάσχοντα, καθ' ἑαυτὸν δυστυχεῖν. καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε, τὸν μὲν Συρακόσιον, ἑαυτὸν δ' οὐ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς B μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος· τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον, ὅσῳ [4]οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ, καὶ οὐκ ἔρημος, ἀγωνιεῖται. τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει [5]τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον [6]βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. [7]εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν, ἢ καὶ φοβεῖται (*[8]ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω) διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μὲν, C [9]ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, [10]περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει. [11]οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας [12]καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι. [13]καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεὶς,

*[1] Τοῖς δὲ] τὸ ἑξῆς τοῦτο, τοῖς δὲ λέγοντές τι προσηνὲς, ὡς ἑκάστοις δύνανται, κακουργεῖν, αὐτοὺς δηλονότι. ἀντὶ τοῦ, τοὺς δὲ, κακουργοῦσι. τοῖς, λέγοντες, ὅτι λέγοντες ἑκάστοις προσηνές τι, ὡς δύνανται ἑκάστοις λέγειν. ἴσως δὲ τοῦτο βέλτιον οὕτω δι[illegible]ζοντες δύνανται κακουργεῖν. Æ.P. [2] Προαπολλυμένου] τοῦ συνοικοῦντος μὲν ἡμῖν ὡς ἐν τῇ Σικελίᾳ, πολὺ δὲ διεστῶτος. [3] Τὸν πάσχοντα καθ' ἑαυτὸν] ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ ἕκαστος ἡγεῖται τὸν ἰδίᾳ κακῶς πάσχοντα δυστυχεῖν. [4] Οὐ προδιεφθαρμένου] ἐμοῦ τοῦ Συρακουσίου δηλονότι. *[5] Τὴν ἐκείνου φιλίαν] ἐκείνου, ὅστις οὕτω φρονεῖ, καὶ τὸ δεινὸν οὐκ οἰκεῖον, ἀλλ' ἀλλότριον εἶναι νομίζει· ἀντὶ τοῦ, τὴν ἡμετέραν φιλίαν. Æ.P. [6] Βεβαιώσασθαι βούλεσθαι] βεβαιότητα ζητεῖν, ἢ ἀσφαλίσασθαι. [7] Εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν] εἴ τις ὁμοῦ μὲν φθονεῖ τοῖς Συρακουσίοις, ὁμοῦ δὲ δέδοικεν αὐτῶν τὸ μέγεθος, (φοβεροὶ γὰρ ἅμα καὶ ἐπίφθονοι καθεστᾶσιν οἱ μείζους) καὶ διὰ τοῦτο βούλεται μὲν κακωθῆναι Συρακουσίους, ὑπὲρ τοῦ σωφρονεστέρους γενέσθαι, καὶ μὴ φορτικοὺς τοῖς ἀτυχοῦσι, σωθῆναι μέντοι ὅμως διὰ τὴν οἰκείαν ἀσφάλειαν, ἵνα μὴ μονωθεὶς αὐτῶν, καὶ αὐτὸς καταδουλωθῇ, οὗτος ἴστω οὐ δυνατῶν ἀνθρώποις ὀρεγόμενος. δοκεῖ δέ πως ἀκαταλλήλως ἀπηρτηκέναι πρὸς τὴν πρόθεσιν. πρέπειν γὰρ, ὅτι ἢ φθονεῖ, ἢ φοβεῖται, ὃ βούλεται ὁ φθονῶν κακωθῆναι τοὺς Συρακουσίους, ὤφειλεν ἐπενεγκεῖν, ὅτι ὁ φοβούμενος αὐτοὺς μᾶλλον ἀπολέσαι σπουδάσει· ὁ δὲ αὐτῆς τοὐναντίον εἰρηκέναι δοκεῖ, ὅτι ὁ φοβούμενος βούλεται περιγενέσθαι τοὺς Συρακουσίους. οὐ μὴν δ' ἐστὶν ἀκατάλληλον. οὐ γὰρ ἄλλου μὲν φησὶν ὀρέγεσθαι τοὺς φθονοῦντας, ἄλλο δὲ τοὺς φοβουμένους, ἀλλ' ἑνὸς ἀμφοτέρους, τοῦ κακωθῆναι δηλονότι τοὺς Συρακουσίους· τοῦ μέντοι περιγενέσθαι αὐτοὺς ἐφίεσθαι, οὐ τοὺς φοβουμένους, ἀλλὰ τοὺς φροντίζοντας τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας. μᾶλλον οὖν προαιρετέον τὸ μὲν συνδέσμου ἐκ τοῦ κακωθῆναι μὲν, ἵνα σωφρονισθῶμεν. *[8] Ἀμφότερα] τὸν φθόνον, καὶ τὸν φόβον· εἰ γὰρ ἀσθενέστεροι τοῖς δυνατωτέροις τῆς δυνάμεως, καὶ τοῦ ἀξιώματος φθονοῦσι, καὶ αὐτοὺς φοβοῦνται. Æ.P. [9] Ἵνα σωφρονισθῶμεν] ταπεινωθῶμεν. [10] Περιγενέσθαι δὲ] τοὺς Συρακουσίους τοῦ πολέμου, ἵνα ὑπέρτεροι τῶν Ἀθηναίων γένωνται. [11] Οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα] οὐ γάρ οἷόν τε τυχεῖν πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ὁ Σικελιώτης, κακωθῆναι μὲν τοὺς Συρακουσίους, περιγενέσθαι δὲ ὅμως. [12] Καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν] ἤγουν, τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων. [13] Καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι] καὶ εἰ ὧν ἐπιθυμεῖ, τούτων διαμάρτοι δυστυχήσας, βουληθείη ἄν ποτε τοῖς νῦν ἡμετέροις ἀγαθοῖς φθονῆσαι αὐτὸς, ἐπὶ ταῖς ἰδίαις συμφοραῖς ὀλοφυρόμενος.

" τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτὲ [1] βου-
" ληθείη αὖθις φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προε-
" μένῳ, καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους οὐ περὶ τῶν
" ὀνομάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων ἐθελήσαντι προσ-
" λαβεῖν. λόγῳ μὲν γὰρ, τὴν ἡμετέραν δύναμιν
" σώζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ, τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν. καὶ μάλι-
" στα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ Καμαριναῖοι, ὁμόρους ὄν-
" τας, [2] καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας, προο-
" ρᾶσθαι αὐτὰ, καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν ξυμ-
" μαχεῖν, [3] αὐτοὺς δὲ, πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας,
" ἅπερ ἂν εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφί-
" κοντο οἱ Ἀθηναῖοι, [4] δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε,
" [5] ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομέ-
" νους, [6] ὅπως μηδὲν [a] ἐνδώσωμεν, φαίνεσθαι.
" ἀλλ' οὔθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω, οὔθ' οἱ ἄλλοι, ἐπὶ
" ταῦτα ὥρμησθε. [7] δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον
" πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας θερα-
" πεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς
" Ἀθηναίους [8] ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιή-
" σασθε, [9] τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ, καὶ τοῖς
" γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, [10] ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ
" αὐτοὶ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσιν. ἐπεὶ
" οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι ὄντες Χαλκιδεῖς, Χαλκιδέας ὄν-
" τας Λεοντίνους ἐθέλουσι [11] ξυγκατοικίζειν. καὶ δει-
" νὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν [12] τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώ-
" ματος ὑποπτεύοντες, [13] ἀλόγως σωφρονοῦ-
" σιν, ὑμεῖς δ' ἐν εὐλόγῳ προφάσει, [14] τοὺς
" μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν,
" τοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν
" ἐχθίστων διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον ἀμύ-

[a] α. ἐνδώσομεν. Æ.P.

A fortasse meis etiam bonis aliquando rursus [*vt prius*] inuidere cupiet. Sed hoc impossibile fuerit ei, qui [*nos*] deseruerit, & qui eadem nō de verbis: sed de rebus pericula [*nobiscum*] suscipere recusauerit. Qui enim nos tuebitur, is nomine quidem nostrā potentiā, [*atq; ciuitatem conseruabit:*] sed re ipsa sua ipsius salutem tuebitur. Et sanè, Camarinæi, decebat vos præcipuè, qui [*nobis*] estis finitimi, & qui secundo loco, [*post nos, belli fortunam*] estis periclitaturi, ista [*pericula nobis omnibus impendentia*] prospicere, neque B segniter, quemadmodum nūc [*fecistis, aduersus hostes*] auxiliū nobis ferre: sed potius [*vos*] ipsos, [*vestra sponte*] ad nos venire, & nos palam hortari, ne animo succumberemus, & nobis eadem nunc etiam proponere, quæ nobis proposuissetis, ope nostra indigentes, eamq; implorātes, si Athenienses [*vestrum agrum*] Camarinæū prius inuasissent. Sed neq; vos adhuc, neq; cæteri has cogitationes suscepistis. Fortasse verò propter [*vestram*] ignauiā, cùm erga nos, tum etiam erga illos, qui [*nos*] inuadūt, æquitatem coletis, vobis cum Atheniensibus so- C cietatem esse dicētes: quam profectò non aduersus amicos cōtraxistis: sed aduersus hostes, si quis cōtra vos veniret: vtq; Atheniēsibus succurreretis, quoties ab aliis [*iniuriam acciperent,*] nō autem quoties ipsi (vt nunc) iniuriam aliis facerēt. Nam ne Rhegini quidē, qui sunt Chalcidēses, vnà [*cum Atheniensibus*] Leontinos, qui sunt Chalcidenses, in suas sedes restituere volūt. Et sanè indignum est, si illi quidē hoc [*Atheniensium*] factū, quod honestæ petitionis specie velatur, suspectum habentes, præter id, quod rationi cōsentaneum videtur, sapiunt, [*& à societate cum Atheniensibus ineunda sibi temperant,*] vos verò, qui occasionem rationi consentaneam habetis, illos quidem, qui naturâ sunt hostes, iuuare vultis, illos verò, qui vel multò magis naturâ sunt cognati, vnà cum inimicissimis funditus perdere. Atqui [*hoc*] minimè æquum [*est.*] Sed [*potius*

[1] Βουληθείη αὖθις φθονῆσαι] βουλήσεται μὲν, οὐ δυνήσεται δὲ ἴσως τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτὲ φθονῆσαι, ὁ μὴ θελήσας τοὺς αὐτοὺς ἐμοὶ κινδύνους ἐπανελέσθαι. Τὸ δὲ, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων, διὰ μέσου κεῖται, ὡς ἄξιον ὂν αἱρεῖσθαι κινδύνους, οὐ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέποντας, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔργα. ἤγουν δὲ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ ἔργα. ἑξῆς ἐπιφέρει. [2] Καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας] αὐτίκα, καὶ μεθ' ἡμᾶς, εὐθὺς κινδυνεύσοντας. [3] Αὐτοὺς δὲ] ἤγουν ὑμᾶς. [4] Δεόμενοι ἂν] καὶ δεόμενοι ἡμῶν συμμαχεῖν. [5] Ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου] ἐπὶ ταῦτα τὰ εἰρημένα. τουτέστι, τῷ λόγῳ μὲν βοηθεῖν καὶ συμμαχεῖν τοῖς συρακουσίοις· ἔργῳ δὲ, ἑαυτοῖς καὶ μεθ' ἡμᾶς εὐθὺς κινδυνεύσοντας. τὸ ἑξῆς, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου φαίνεσθαι παρακελευομένους.
[6] Ὅπως μηδὲν ἐνδώσομεν] οὕτω (φησὶ) παρακελεύεσθαι αὐτοῖς μὴ μαλακίζεσθαι ὥσπερ ἂν ἡμῖν παρεκελεύσασθε εἰ ἐφ' ὑμᾶς ὥρμησαν οἱ ἀθηναῖοι. [7] Δειλίᾳ δὲ ἴσως] δειλίᾳ δὲ, προσχήματι χρήσεσθε τῷ δικαίῳ δῆθεν, ἀξιοῦντες ὁμοίως ἡμῖν τε καὶ ἀθηναίοις προσφέρεσθαι. [8] Ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις] ἤγουν, κατὰ τῶν φίλων. [9] Τῶν δὲ ἐχθρῶν] κατὰ δὲ τῶν ἐπιστρατευσάντων ὑμῖν ἐχθρῶν. τὸ ἑξῆς ἐστι τοῦ προτέρου. ὁ μὲν γὰρ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέπων, οἴεται σώζειν συμμαχῶν τὴν ἡμετέραν δύναμιν, τουτέστιν ἡμᾶς· ὁ δὲ πρὸς τὰ ἔργα ἀφορῶν, τῆς ἑαυτοῦ προνοεῖται σωτηρίας ἡγήσεται. ἀσφαλέστερον δὲ οὕτω τὴν σωτηρίαν σώζει. [10] Ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοὶ] λείπει τι, ἐπιόντων. ἀδικῶνται. [11] Ξυγκατοικίζειν] ἤγουν τοῖς ἀθηναίοις. [12] Τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικ.] ἔργον μὲν τὴν τῶν ἀθηναίων εἰς σικελίαν ἄφιξιν λέγει, ὃ ὑπὸ προφάσει τῆς ἀφίξεως· καλὸν δὲ δικαίωμα, τὸ φάσκειν διὰ τὸ συγγενὲς τοῖς χαλκιδεῦσι βοηθεῖν. [13] Ἀλόγως σωφρονοῦσι] αὐτὶ τοῦ, παρὰ λόγον. ἡ δὲ διάνοια, δεινὸν ἂν εἴη εἰ ἐκεῖνοι μὲν, καίτοι χαλκιδεῖς ὄντες, τὴν παρουσίαν τῶν ἀθηναίων εὔλογον δοκοῦσαν, ὡς ἂν ἐπὶ βοήθειαν τῶν συγγενῶν ἥκουσαν, ὅμως ὑποπτεύοντες, οὐ προσίενται αὐτοὺς, παρὰ τὸ φαινόμενον εὔλογον ἰδιοπραγοῦντες· ὑμεῖς δὲ διὰ πρόφασιν πιθανὴν, ἀθηναίους μὲν βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ συγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι.
[14] Τοὺς μὲν φύσει πολεμίους] ἤγουν τοὺς ἀθηναίους.

æquum est vos nobis] opem ferre, nec ipsorũ apparatũ formidare. Nec enim si cõiungamur omnes, est formidabilis: sed si (quod isti facere student) contrà disiũgamur. Siquidem, quamuis contra nos solos venerint, & prœlio superiores discesserint, tamen non peregerunt quæcunque cupiebant: sed celeriter abierunt. Quamobrem si omnes in vnum coëamus non decet nos animos deiicere: sed belli societatem alacriter inire. Præsertim cùm auxilium [*nobis*] ex Peloponneso sit venturum, [*vnde veniant homines*,] qui sunt istis in re bellica longè præstantiores. Neq; existimandum est illud studium [*esse studium*,] quod nobis quidem æquum, vobis verò tutũ sit, quòd videlicet neutris opem ferre velitis, quia vtrorumque socij estis. Neq; enim vt verbis, quibus vestram causam tuemini [*sic etiam*] re ipsa [*hæc vestra auxilij recusatio*] est æqua. Nam si propter vos, qui [*nobis*] auxilium ferre recusatis, is, qui oppugnatus fuerit euertatur, & is, qui [*eum*] expugnauerit, victor euadat, quid aliud [*feceritis*] nisi quòd his quidem, propter eandẽ [*vestram*] absentiam, nullum auxilium tuleritis, vt seruari possent; illos verò, ne mali essent, non prohibueritis, [*neque vim, ac improbitatem ipsorum refrænaritis?*] Atqui honestius [*est*,] illis, qui iniuriam patiuntur, & qui præterea sunt [*vestri*] cognati [*vos*] adiunctos, & commune Siciliæ cõmodum tueri, & Athenienses, qui iam sunt [*vobis*] amici, nõ sinere peccare. Sed, vt rem totã paucis cõprehẽsam expediamus, [*nos*] Syracusani dicimus, nullius esse negotij planè docere aut vos, aut alios, de rebus illis, quas vos ipsi non minus, [*quàm quiuis alius*] cognoscitis. Precamur verò, simul & testificamur, nisi [*vobis*] persuaserimus, [*vt nobis opẽ feratis*,] nos insidiis appeti ab Ionibus perpetuis hostibus, & a vobis prodi, Dorienses à Doriensibus.

A νῖν δὲ, καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, οὐ γὰρ ἢν ἡμεῖς [1] ξυστῶμεν πάντες, δεινή ἐστιν, [2] ἀλλ' ἢν (ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι) τἀναντία διαστῶμεν. ἐπεὶ [3] οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ [4] περιγενόμενοι ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο, ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους. ὥστε οὐχ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν, ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον. ἄλλως τε καὶ ἀπὸ Πελοποννήσου παρεσομένης ὠφελείας, οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν [5] τὰ πολέμια. [6] [7] καὶ B μὴ ἐκείνην τῆς προθυμίας δοκεῖν, τῷ ἡμῖν μὲν ἴσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ, ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας [8] ξυμμάχους, βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον [9] ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. [10] εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας [11] ὅ, τε παθὼν σφαλήσεται, [12] καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ, [13] τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι, [14] τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον, τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους, [15] τήν τε κοινὴν ὠφέ- C λειαν τῇ σικελίᾳ φυλάξαι, [16] καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ συρακούσιοι, ἐκδιδάσκειν μὲν [17] οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε· δεόμεθα δὲ, [18] καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ ἰώνων αἰεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν, δωριῆς δωριέων.

γρ. πείσομεν

[1] Ξυστῶμεν πάντες] ἤγουν, εἰς τὸ αὐτὸ ἔλθωμεν. [2] Ἀλλ' ἢν (ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι) τἀναντία διαστῶμεν] οὗτοι οἱ ἀθηναῖοι. Ὅμηρος, Ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος, Πριάμοιό τε παῖδες, Ἄλλοι τε [illegible] μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ, Εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν. [3] Οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους] ἐπὶ μόνους ἡμᾶς. [4] Περιγενόμενοι] ἡμῶν δηλονότι. [5] Τὰ πολέμια] κατὰ τὸν πόλεμον. [6] Καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προθυμίαν] τὸ ἴδιον, τὸ μηδετέροις συμμαχεῖν ὡς ἀμφοτέρων οὖσι φίλοις, δοκεῖτε προμηθὲς εἶναι, ὡς ὑμῶν μὲν ἀσφαλοῦς ὄντος, τοῦ δὲ ἡμῶν δικαίου [illegible]. [7] Καὶ μὴ ἐκείνην] τὸ πλῆρες, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη· καὶ μὴ δεῖ, οὐ δεῖ δοκεῖν, ἤγουν [illegible] ἐκείνην τὴν προθυμίαν, εἶναι προθυμίαν. καὶ τὰ ἑξῆς. προθυμίαν δὲ νοεῖ τὴν τῶν Καμαριναίων, ἤγουν ἣν οἱ Καμαριναῖοι ἐν αὐτοῖς [illegible] ἐπεδείξαντο αὐτοῖς τὰ τῶν Συρακουσίων φρονεῖν, καὶ τὴν γνώμην οὐ πρὸς αὐτοὺς [illegible], ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν [illegible] πρὸς ἀμφοτέρους ξυμμαχίαν μηδετέροις βοηθεῖν ἐθέλοντες. δηλονότι τὸ ὑφ' ὑμῶν λεγόμενον. Æ. P.
[8] Ξυμμάχους βοηθεῖν] ἡμᾶς δηλονότι. [9] Ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστι] ὅτι τὸ ἴσον ἐστὶ τοῦ δικαίου [illegible], δηλονότι. καὶ γὰρ ὡς τὸ λεγόμενον (φησὶ) δικαιοφανές ἐστιν, οὕτω καὶ τῆς ἀληθείας δίκαιον τυγχάνει. [10] Εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας] εἰ γὰρ διὰ τὸ ὑμᾶς μηδετέροις συμμαχεῖν, ἡμεῖς μὲν κακῶς πεισόμεθα, ἀθηναῖοι δὲ κρατήσουσι, τί ἄλλο ἢ ἐκποδὼν ἀμφοτέροις στάντες, ἡμῖν μὲν ὑπὲρ σωτηρίας ἀγωνιζομένοις οὐκ ἀμυνεῖτε, ἐκείνους δὲ οὐ κωλύσετε τῆς πλεονεξίας. [11] Ὅ, τε παθὼν σφαλήσεται] ἤγουν ὁ συρακούσιος. [12] Καὶ ὁ κρατῶν] ἤγουν ὁ ἀθηναῖος. [13] Τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι] τοῖς συρακουσίοις. [14] Τοὺς δὲ] τοὺς ἀθηναίους. [15] Τήν τε κοινὴν ὠφέλειαν] ἤτοι, τὴν ὁμοφροσύνην, κοινὴν ὠφέλειαν εἶπεν, ἢ τὴν ἐλευθερίαν τῆς σικελίας. [16] Καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας] προφασιζομένους εἶναι φίλους. [17] Οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς] οὐδὲν χαλεπὸν εἶναι. [18] Καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα] τὸ μὲν, δεόμεθα δὲ, καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, [illegible]. οὕτω γὰρ ἦν ἑξῆς, εἰ μὴ πείσομεν. ἅμα δεόμεθα καὶ μαρτυρόμεθα· [illegible] ἀποδίδοται δὲ πρὸς μὲν τὸ δεόμεθα, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα ὑπὸ ἰώνων· πρὸς δὲ τὸ μαρτυρόμεθα, τὸ προδιδόμεθα ὑφ' ὑμῶν.

* [illegible] Æ. P.

καὶ εἰ κατεστρέψονται ἡμᾶς ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι,[1] τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται·[2] καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται. καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων[3] οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε.[4] σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἱρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν, ἢ κἂν περιγενόμενοι μεθ' ἡμῶν,[5] τούς δε τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν[6] μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν. ὁ δ' Εὔφημος ὁ τῶν ἀθηναίων πρεσβευτὴς, μετ' αὐτὸν, τοιάδε,

ΑΦΙΚΟΜΕΘΑ μὲν ἐπὶ τῆς προτέρον οὔσης ξυμμαχίας[7] ἀνανεώσει· τοῦ δὲ συρακοσίου καθαψαμένου, ἀνάγκη καὶ[8] περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ὡς εἰκότως ἔχομεν.[9] τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι τοῖς δωριεῦσιν εἰσίν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως. ἡμεῖς γὰρ, ἴωνες ὄντες,[10] πελοποννησίοις δωριεῦσι, καὶ πλείοσιν οὖσι[11] καὶ παροικοῦσιν, ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα· καὶ μετὰ τὰ μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι, τῆς μὲν λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν,[12][13] οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθ' ὅσον[14] ἐν τῷ παρόντι μεῖζον ἴσχυον.[15] αὐτοὶ δὲ[16] τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ[17] προτέρον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἥκιστ' ἂν ὑπὸ πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμεινούμεθα.

γρ. μαρτυρίας

γρ. ἡμεῖς μὲν γὰρ.

γρ. ἀμυνούμεθα

Et si Athenienses nos subegerint, vestris quidē consiliis [*culpaq;*] victores euasuros, sed suo ipsorum nomine honorē habituros, [*omnemq; victoriæ laudem, & gloriam ipsos solos adepturos:*] & pro victoriæ præmio nullum alium, quam illum ipsum, qui victoriā [*ipsis*] subministrarit, accepturos. Quòd si cōtra victoria penes nos fuerit, vos ipsos, vt [*nostrorum*] periculorum autores, pœnas [*nobis*] daturos. Quare [*rem*] considerate, atque iam nunc eligite aut seruitutem quę nullum in præsentia periculum habet, aut [*nostram societatem,*] vt, si nobiscum viceritis, ne turpiter istos dominos habeatis, vtque nostras inimicitias non breues futuras deuitetis. Atque Hermocrates quidem hæc dixit. Euphemus verò Atheniensium legatus, post ipsum hæc verba fecit.

EVPHEMI CONCIO.

Veneramus quidem, [*Camerinei,*] vt pristinam societatem renouaremus, [*quæ nobis vobiscum intercedit:*] sed quoniam Syracusanus [*nos*] incessit, necessariū est etiam de imperio [*nostro*] verba facere, vt [*hoc*] à nobis iure obtineri demonstremus. Maximum igitur [*huius rei*] testimonium ipse perhibet [*qui*] dixit, Iones Doriensium hostes semper extitisse. Et [*profectò res*] ita se habet. Nos enim, qui sumus Iones, rationem iniimus, qua Peloponnesiis, qui sunt Dorienses, & plures, [*quàm nos,*] & iidem accolæ, minimè obediremus. Et post Medicum bellum, parata classe, Lacedæmoniorum imperio, & principatu liberati sumus, quia non magis decebat illos nobis, quàm etiam nos ipsos illis imperare, nisi quatenus tunc temporis [*nobis*] potentiores erant. Nos etiam [*Græcorum,*] qui Regis imperio prius parebant, duces creati, [*res, imperiumq; nostrum*] administramus, existimantes sic [*nos*] in Peloponnesiorum potestatem minimè venturos esse, si potentiam habeamus, qua vim [*ipsorum*] propulsemus.

---

[1] Τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται] τιμῆς δὲ καὶ δόξης αὐτοὶ μόνοι τεύξονται, ὅτι ἀθηναῖοι σικελίας ἐκράτησαν μόνοι. [2] Καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον] τὸ ἆθλον αὐτῆς ἐστιν οἷον ἐπινίκιον οὐδὲν ἄλλο ἢ ὑμᾶς γεγενῆσθαι αἴτιοι δουλωθέντες τῆς νίκης.
[3] Οἱ αὐτοὶ] αἴτιοι τοῦ κινδύνου γεγονότες. [4] Σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἱρεῖσθε ἤδη] σκεψάμενοι οὖν, ἕλεσθε ἢ δουλεύειν τοῖς ἀθηναίοις χωρὶς τῶν κινδύνων, ἢ μεθ' ἡμῶν ὄντες, καὶ κρατήσαντες, μήτε ὑπ' ἐκείνων ἀτίμως δουλωθῆναι, τήν τε πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἐκφυγεῖν, μὴ αὖ μικρὰν γενομένην εἰ ἀθηναίοις συμμαχήσετε.
[5] Τούς δε τε μὴ αἰσχρῶς] τοὺς ἀθηναίους. [6] Μὴ αὖ βραχεῖαν γενομένην] ἤγουν, ὀλιγοχρόνιον, ἀλλὰ μεγάλην δηλονότι.
[7] Ἀνανεώσει] ὑπὲρ τοῦ ἀνανεῶσαι περὶ τῆς πρότερον γενομένης ξυμμαχίας. [8] Περὶ τῆς ἀρχῆς] περὶ τῆς ἡγεμονίας. [9] Τὸ μὲν οὖν μέγιστον] κατὰ τὸ μέγιστον ὑποδεῖξαι χρὴ, ἵνα τὸ μέγιστον αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ληφθῇ· οὔσης τῆς δημηγορίας ταύτης κεφάλαιον μὲν δὴ μετὰ τὸν συγκρούσειν αὐτὸν μαρτυρῆσαι. ἔνιοι δὲ μεταγράψαντες τὸ μαρτυρίας, μαρτύριον αὐτὸ γεγονέναι, καὶ συνῆψαν, τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπε. [10] Πελοποννησίοις] τὸ σχῆμα ἐνήλλακται· λεκτέον γὰρ αὖ οὕτω. Πελοποννησίων Δωριέων, καὶ πλειόνων ὄντων, καὶ παροικούντων. Æ. P.
[11] Καὶ πλείοσιν οὖσιν] ἤτοι ἡμῶν τῶν ἰώνων, ἢ ὑμῶν τῶν σικελιωτῶν· ὃ καὶ μᾶλλον. δῆλον δὲ ὅτι τὸ ἐπιφερόμενον, τὸ, καὶ παροικοῦσιν. πλείοσι γὰρ οὖσιν ὑμῶν, καὶ γειτνιῶσιν ἡμῖν. [12] Οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐσκεψάμεθα. τὸ δὲ καὶ ἡμᾶς, αὐτὶ τοῦ, ἤπερ ἐστὶν ἡμᾶς. [13] Οὐδὲν προσῆκον] ἀντὶ τοῦ, οὐδὲν προσήκοντος. οὕτω ἐστὶ κάτω. Æ. P. [14] Ἐν τῷ παρόντι] ἐν τῷ τότε δηλονότι. [15] Αὐτοὶ δὲ] ἤγουν ἡμεῖς. [16] Τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ.] ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, αὐτοὶ δὲ οἰκοῦμεν, ἡγεμόνες καταστάντες τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων. λέγει τοὺς ἕλληνας. [17] Πρότερον ὄντων] ἤτοι τῶν ἰώνων ἐστὶ τῶν [illegible].

Atque

Atq; (vt verè dicam) [*imperium obtinemus,*] non iniuria in nostram potestatem redactis Ionibus, ac insularum incolis, quos Syracusani à nobis in seruitutem redactos aiũt, quamuis [*nostri*] cognati essent. Nam aduersus nos, metropolin suam, [*ac antiquam patriam,*] cum Medo venerãt, nec ausi sunt defectionem [*à Medo*] facere, & res domesticas profligare, quemadmodũ nos, qui [*nostram*] vrbem [*olim*] deseruimus, [*vt seruitutem quam barbari nobis imponere cupiebant, hoc modo vitaremus:*] sed & ipsi seruitutem [*pati,*] & nobis idem [*seruitutis iugum*] imponere volebant. Quamobrẽ hoc imperio potimur, simul quòd [*eò*] digni simus, tum quia maximum nauium numerum [*pro Graecorum salute tuenda*] suppeditauimus, tum quia [*maximum*] sine tergiuersatione studium erga Græcos [*contulimus,*] tum etiã quia isti idem [*studium*] alacriter Medo præstãtes, incommoda nobis afferebant. Simul etiam potentiam aduersus Peloponnesios [*nobis comparare*] cupiẽtes. nec alterius auspicia sequimur, quia vel soli barbarum profligauimus, vel prõ libertate istorum potius, quàm cæterorum omnium [*Graecorum,*] & nostra ipsorum pericula suscepimus. Non est autem cuiquam inuidendum, si salutẽ suam quærat, [*sibiq; parare studeat.*] Et nunc etiam cum nostræ incolumitatis, [*præsidijq; parandi gratia,*] huc venerimus, hæc [*ipsa, quæ Syracusani nobis inuidiosè obiiciunt,*] vobis etiam conducere videmus. Demonstramus autem [*hæc ipsa, quæ nobis expediunt, vobis etiam expedire, quod affirmamus nixi coniecturis, quas ducimus*] tum ex iis quæ isti criminantur, tum [*ex iis quæ*] vos [*ipsi*] potissimùm cum vehementiore metu suspicamini. Quia compertum habemus, eos, qui cum vehementi metu aliquid suspicantur, protinus quidem orationis illecebris capi: postea verò, quum ad rem gerendam veniũt, facere, quæ conducunt, [*ita vt suorum commodorum, ac salutis rationem habeant.*] Etenim & illic nos imperium propter metum obtinere diximus, & propter eundem [*metum, nos huc iam*] venisse, vt res, quæ hìc sunt, cum amicis tutò constituamus, non autem vt in seruitutem [*vos*] redigamus, imò potius, vt impediamus, ne [*hoc vobis*] accidat.

A καὶ, [1] ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν, οὐδὲ ἀδίκως καταστρεψάμενοι τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, [2] οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας ἡμᾶς Συρακούσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου, καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι, ὥς * παρ' ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν· δουλείαν δὲ αὐτοί τε ἐβούλοντο καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. ἀνθ' ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ B διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἑτοίμως τοῦτο δρῶντες [3] οὗτοι [4] ἡμᾶς ἔβλαπτον. ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἰσχύος ὀρεγόμενοι. [5] καὶ οὐκ ἄλλῳ * ἑπόμεθα, ὡς ἢ τὸν βάρβαρον μόνοι * καθελόντες, εἰκότως ἄρχομεν, ἢ [6] ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες, [7] ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν C ταὐτὰ ξυμφέροντα. ἀποφαίνομεν δὲ, ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλλουσι, [8] καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον [9] ὑπονοεῖτε εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι, λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ αὐτίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. [10] τήν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν, καὶ τὰ ἐνθάδε, [11] διὰ τὸ αὐτὸ, ἥκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ [12] μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.

γρ. ὥσπερ ἡμᾶς

γρ. ἰσόμεθα

* γρ. καθελόντες, ἢ ἐπ' ἐλευθερίᾳ. F.P.

[1] Ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν] ἀντὶ τοῦ, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν. [2] Οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας] ὡς συγγενῶν ὄντων φασὶ δικαιοῦσιν ἡμᾶς Συρακούσιοι. [3] Οὗτοι] οἱ νησιῶται. [4] Ἡμᾶς ἔβλαπτον] καὶ διότι τῷ Μήδῳ ἑτοίμως ναῦς τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρέχοντες, ἔβλαπτον ἡμᾶς. [5] Καὶ οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα] ὡς ἐξηγεῖσθαι δυνατόν. [6] Ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε] ἤτοι, τῇ τῶν νησιωτῶν, ἢ τῶν ἰώνων, τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων, καὶ μᾶλλον. τὸ δὲ, ἢ τῶν ξυμπάντων ἑλλήνων, ἤγουν τῶν συμπάντων ἑλλήνων ἐκινδυνεύομεν (φησὶν) ἐν τοῖς μηδικοῖς μᾶλλον ὑπὲρ τῆς ἰωνικῆς ἐλευθερίας, ἢ περὶ τῆς ἡμετέρας τε καὶ τῆς τῶν συμπάντων ἑλλήνων. [7] Ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταὐτὰ ξυμφέροντα] τὸ ἀποφαίνομεν δὲ, ἀπὸ κοινοῦ, ἄνω κείμενον ἀκουστέον. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες, καὶ ὑμῖν ταὐτὰ ξυμφέροντα ἀποφαίνομεν. ἀποφαίνομεν δὲ (φησὶν) ἡμῖν τε ἀσφαλῆ ὄντα, καὶ ὑμῖν συμφέροντα. ταῦτα δὲ ἐστὶν ἃ διαβολῇ καθ' ἡμῶν λέγουσι Συρακούσιοι. [8] Καὶ ὑμεῖς μάλιστα] ὑμεῖς δὲ ὑποπτεύοντες, ἐκφοβεῖσθε. ἴσμεν γὰρ ὅτι οἱ φοβερόν τι ὑποπτεύοντες, κἂν ἐν τῷ παρόντι ὑπὸ τοῦ τερπνοῦ λόγου ψυχαγωγηθῶσιν, ὅμως ὕστερον ἀκριβῶς ἐξετάζουσι καὶ ἀναλογίζονται ἕκαστα, ὑφ' ὧν τὰ συμφέροντα πράξουσιν. [9] Ὑπονοεῖτε] ἤγουν δεινότερον ἐξ ὑπονοίας. [10] Τήν τε γὰρ ἐκεῖ] τὴν ἐν πατρίδι. [11] Διὰ τὸ αὐτὸ] διὰ τὸ αὐτὸ δέος ἥκειν ὄντας μετὰ τῶν φίλων τὰ ἐνθάδε ἀσφαλῶς καταστησόμεθα. δέος δὲ λέγει τὸ περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας. ταύτης γὰρ ὀρεγόμενοι, ὡρμήσαμεν ἐπὶ τὸ ἄρχειν. [12] Μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες] ἡμᾶς ἀπόντας καταδουλωθῆναι. καὶ δοκεῖ τὸ ἐπιφερόμενον τούτῳ μᾶλλον συνᾴδειν.

ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς [1] οὐδὲν προσῆκον ὑμῶν κηδόμεθα, [2] γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακοσίοις, ἧσσον ἂν τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις, ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προσήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ καὶ τοὺς Λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν, [3] μὴ * [4] ὑπηκόους, ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, [5] ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους· [6] ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες, τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσι. [7] τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ, [8] καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, [9] καὶ ὁ Χαλκιδεύς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους, τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ξύμφορος ἡμῖν, [10] ἀπαράσκευος ὤν, καὶ χρήματα μόνον φέρων· τὰ δὲ ἐνθάδε, καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι, ὅτι μάλιστα αὐτονομούμενοι. ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ, ἢ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ, [11] οὐδὲν ἄλογον ὅ,τι ξυμφέρον, [12] οὐδ' οἰκεῖον, ὅ,τι μὴ πιστόν. πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ [13] ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἢν τοὺς φίλους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή. [14] καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι ἐξηγούμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους, νεῶν παροχῇ αὐτονόμους, [15] τοὺς δὲ πολλούς, χρημάτων βιαιότερον φορᾷ·

γρ. τοῖς ἐκεῖ τῶν ξυμμάχοις

A Neque verò quispiam opinetur nos de vobis, vt de viris nulla necessitudine nobiscum coniunctis esse solicitos, illud compertum habens, vobis saluis, & vires habentibus ad resistendum Syracusanis, nos minoribus incommodis affectum iri, quia isti [*Syracusani*] minus copiarum ad Peloponnesios mittẽt. Et ob istam causam maxima necessitudine iam nobiscũ estis coniuncti. Quamobrem etiam æquũ est Leontinos à nobis in suas sedes restitui, non [*vt imperio nostro*] subiectos, quemadmodum sunt ipsorum cognati, qui in Eubœa habi-B tant: sed vt potentissimos: vt ex suo [*agro,*] quia sunt finitimi [*Syracusanis,*] ipsis pro nobis sint infestĩ. Quod enim attinet ad res illas, [*& ad bellum domesticum,*] vel nos ipsi [*soli*] satis viriũ habemus ad hostes propulsandum, & Chalcidensis, [*qui est in Eubœa*] (quem [*Syracusanus iste*] dicit à nobis præter id, quod rationi consentaneum videtur, subactum esse, & tamen nos iam simulare, nos huc venisse, vt eos, qui hic sunt, in libertatem asseramus) vtilis est nobis, quod nullo bellico apparatu sit instru-C ctus, & pecuniam tantum pendat. Res verò istæ, & Leontini, & cæteri amici [*nobis vtiles sunt,*] in summa libertate degentes, [*ita vt quàm maximè sui iuris sint, suisq; legibus quàm liberrimè vtantur.*] Viro autem tyrannidem, aut ciuitati principatum obtinenti, nihil quod vtile sit, à ratione est alienum, nihil etiam [*ei est necessarium, ac*] amicum, nisi [*idem sit ei*] fidum. Pro singulis autem rebus, [*quæ gerentur,*] oportet vel inimicum, vel amicum opportunè fieri. Atq; hoc nobis hîc est commodum, non vt amicos maleficiis afficiamus: sed vt propter amicorum potentiam inimici reddantur infirmi [*ne nobis nocere possint.*] Non est autem de nostra fide dubitandum. Nam sociis, qui illic sunt, prout singuli [*nobis sunt*] vtiles [*ita*] imperamus. Chiis quidem, & Methymnæis, vt classem [*nobis*] præbeant, at [*cæteris in rebus*] liberi viuant. plerisque verò [*sic imperamus,*] vt tributum [*ab ipsis*] seueriùs exigamus.

[1] Οὐδὲν προσῆκον] ἤγουν, οὐδεμιᾶς συγγενείας οὔσης. [2] Γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν] σωζομένων ὑμῶν, καὶ ἐν δυνάμει ὄντων, ὥστε ἀντέχειν δύνασθαι Συρακουσίοις, ἧττον ἂν ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. οὐ γὰρ πέμψουσιν οἱ Συρακούσιοι Λακεδαιμονίοις δύναμιν, ἐνταῦθα πολεμούμενοι. διὸ καὶ χρὴ καθ' ὑπερβατὸν οὕτως ἀκούσαι, ἧττον ἂν ἡμεῖς βλαπτοίμεθα, τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις. τουτέστιν, οὐ πεμψάντων, οὐκ ἂν βλαπτοίμεθα. [4] Μὴ ὑπηκόους, ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς] μὴ οὕτως ὑπηκόους αὐτοὺς γενέσθαι ὥσπερ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν ὑπακούουσιν Εὐβοεῖς. ὕποπτος γὰρ ὢν ὁ Ἀθηναῖος ἐπὶ τῷ τοὺς Λεοντίνους [illegible] κατοικίζειν, φησὶν ὅτι οὐχ ὁμοίως αὐτοὺς καθυπηκόους ὡς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῦσιν, ἀλλ' ὡς ἐλευθέρους καὶ δυνατωτάτους. * [4] Υπηκόους] τὸ ἀντίθετον οὕτω, μὴ ὡς ὑπηκόους, ὥσπερ εἰσὶν οἱ ξυγγενεῖς αὐτῶν οἱ ἐν Εὐβοίᾳ ὄντες. ἀλλὰ τὸ [illegible] ἐνήλλακται διὰ τὸ προηγούμενον ὑπηκόους. Æ. P. [5] Ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους] ἤγουν ἐλευθερωτάτους. [6] Ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας, ὅμοροι ὄντες] ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας, ὅμοροι ὄντες, τοῖσδε λυπηροὶ ὦσιν ὑπὲρ ἡμῶν. [7] Τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ] τῷ Ἑρμοκράτους Ἀθηναίους διαβαλόντες ὡς οὐχ ὑγιῶς τοὺς μὲν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς καταδεδουλωμένους, τοῖς δὲ ἐν Σικελίᾳ ἐπαγγελλομένους ἐλευθερίαν, ὁ Ἀθηναῖος οὐκ ἀρνούμενος, ἀλλὰ [illegible], τεχνικῶς διαλύει τὸ ἐπιχείρημα. [8] Καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν] πρὸς μὲν γὰρ τὸν ἐκεῖ (φησὶ) πόλεμον αὐτοί τε ἀρκοῦμεν, καὶ οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς, οὕτως ἡμῖν δεδουλωμένοι, ὥστε καὶ δύναμιν μὲν καὶ παρασκευὴν οὐκ ἔχειν δι' ἧς ἐπιθήσονται ἡμῖν, χρήματα δὲ ἔχοντες, εἰσφέρειν εἰς τὸν πρὸς πολεμίους πόλεμον. οἱ δὲ ἐνθάδε, ἐλεύθεροί τε καὶ αὐτόνομοι ὄντες, καὶ δύναμιν ἔχοντες μάλιστα ἡμῖν εἰσιν ὠφέλιμοι. [9] Καὶ Χαλκιδεύς] ὁ ἐν Εὐβοίᾳ δηλονότι. [10] Ἀπαράσκευος ὤν] γεγυμνωμένος πολεμικῆς παρασκευῆς. [11] Οὐδὲν ἄλογον ὅ,τι ξυμφέρον] οὐκ ἔστιν ἄλογον τὸ ἐπὶ τῷ συμφέροντι πράττειν. [12] Οὐδ' οἰκεῖον ὅ,τι μὴ πιστόν] οὐδὲ φίλος τις, οὐδὲ ἐπιτήδειος, ἂν μὴ πιστὸς ᾖ. [13] Η ἐχθρὸν ἢ φίλον] ἐχθρὸν δὲ (φησὶ) καὶ φίλον δεῖ πρὸς ἕκαστα ἐν καιρῷ γίγνεσθαι, ἁρμοττόμενον τοῖς παροῦσι πράγμασι. [14] Καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους] ἀντὶ τοῦ, καὶ γὰρ τῶν ἐκεῖ συμμάχων. [15] Τοὺς δὲ πολλ. χρημ.] τοὺς δὲ πολλούς, χρήματα πραττομένους ἄκοντας.

Quinet-

Quinetiam aliis permittimus, vt summa A cum libertate nobis in bello ferant auxilium, quamuis sint insularum incolæ, & qui facile [*ab hoste*] subigi possunt, quia sunt in locis circa Peloponnesum opportunis. Quamobrem cõsentaneum est res etiam, quæ hic sunt, [*à nobis*] constitui, prout [*nobis*] conducit, idque propter metum, quem [*vobis*] significamus, quo Syracusanos metuimus, [*ne vobis periculum creent, & in suam potestatem vos redigant.*] Nam imperium in vos affectant & istis suspicionibus, quas contra nos spargunt, vos ad societatem secum ineundam solicitare volunt, vt [*vel*] per vim, vel propter solitudinem [*vestram, quòd nostris auxiliis eritis nudati*] si nos re infecta abierimus, ipsi [*totius*] Siciliæ principatum obtineant. Necesse est autem, [*hoc ita contingere, quemadmodum dicimus,*] si cum ipsis vos coniungatis. Nam neque nos tantas copias in vnum contrahere, atque [*huc*] facilè transportare posthac poterimus, neque isti [*Syracusani*] nobis absentibus erunt infirmi contra vos. Cui autem hæc non videntur [*ita se habere, vt dicimus, is malè sentit, quod enim hæc vera sint,*] ipsa res arguit. Prius enim nos accersistis, nullum alium metum [*nobis*] incutientes, nisi quòd, si per nostram negligẽtiam vos in Syracusanorum potestatem venire sineremus, nos quoque pericula subiremus. Quamobrẽ non est æquum vos nunc eidem rationi fidem habere nolle, quam tamen nobis etiam oratione [*vestra*] persuadere volebatis. neque [*æquum est nos apud vos*] in suspicionem venire, quòd cum maioribus copiis aduersus istorum potentiam [*huc*] venerimus, imò potius [*æquum est vos Syracusanis*] istis nullam habere fidem, [*nec ipsis vllo modo confidere.*] Nos enim ne consistere quidem [*hic*] possumus, nisi vobiscum. Quòd si etiam perfidi effecti, [*res istas*] subigeremus, [*eas tamen*] retinere non possemus propter nauigationis longitudinem, & difficultatem custodiendi vrbes magnas, & quæ mediterraneis copiis indigent, [*nituntur, & conseruantur.*] At isti non castris [*prope vestram vrbem positu:*]

A ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως ξυμμαχεῖν, νησιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον. ὥστε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν, [1] * [2] καὶ ὃ λέγομεν ἐς Συρακοσίους δέος, καθίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν, καὶ βούλονται [3] ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ, βίᾳ, ἢ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας· [4] ἀνάγκη δὲ, ἢν ξυστῆτε B πρὸς αὐτούς. οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, [5] οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν. καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε, [6] οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον, ἢ, εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ᾧπερ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν· οὐδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς C τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν, [7] ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μέν γε οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν, εἴ τε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν, διὰ μῆκός τε πλοῦ, [8] καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων μεγάλων, καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων. [9] οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ,

[1] Καὶ ὃ λέγομεν ἐς Συρακοσίους δέος] ὃ λέγομεν δέος ἡμῖν εἶναι ἀπὸ Συρακοσίων, πρὸς τὸ ἡμῖν λυσιτελοῦν καθίσταται.
* [2] Καὶ ὃ λέγομεν] καὶ πρὸς τὸ δέος ἐς Συρακοσίους, ὃ λέγομεν. ἤγουν πρὸς τὸ ἡμῖν λυσιτελοῦν, πρὸς τὸ ἡμῖν ξυμφέρον, καὶ διὰ τὸ δέος, διὰ τὸν φόβον, ὃν τοὺς Συρακοσίους φοβούμεθα, ὃ δέος, ὃν φόβον ὑμῖν δηλοῦμεν. ἄλλως· πρὸς δέος, αἰτιατ. καὶ οὕτω διὰ τὸ δέος τὸ ἐς Συρακοσίους, ὃ ὑμῖν λέγομεν, ὃ δέος ὑμᾶς ἀναγκάζει τὰ ἡμῶν, καὶ ὑμῖν λυσιτελοῦντα, καὶ ξυμφέροντα σκοπεῖν, καὶ ζητεῖν, καὶ πειρᾶσθαι τὰ ἐνθάδε πράγματα καθιστάναι, καὶ διοικεῖν κατὰ τὸ ἀμφοτέροις λυσιτελοῦν· ὅπως ὑμεῖς μὲν ὑπὸ τοῖς Συρακοσίοις μὴ γένησθε. ὑμῶν δὲ ὑφ' ἡμῶν σωζομένων, καὶ ἰσχυόντων, καὶ τοῖς Συρακοσίοις ἀντέχειν δυναμένων, ἥκιστα βλαπτοίμεθα ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, πρὸς οὓς οὐ ῥᾳδίως δυνάμεις πέμπειν δυνήσονται οἱ Συρακούσιοι, ὅτι αὐτοὶ ὑφ' ὑμῶν κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν κωλύσονται. ΑΕ. Ρ. [3] Ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες] καὶ βούλονται ὑπόπτους ὑμᾶς ποιήσαντες ὑμῖν, καὶ ἐξαβαλόντες, ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι τὴν Σικελίαν, ἤτοι βίᾳ κρατήσαντες ὑμῶν, ἢ μόνους ἀπολαβόντες, ἡμῶν ἀπράκτων ἀπελθόντων. [4] Ἀνάγκη δὲ, ἢν ξυστῆτε] ἀνάγκη τὸ ἄρξαι τοὺς Συρακουσίους τῆς ὅλης Σικελίας. [5] Οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἄν] οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἔτι τοσαύτην συνάγειν ἀθρόαν δύναμιν καὶ μεταχειρίσασθαι δυνησόμεθα, οὔτε Συρακούσιοι οὐκ ἂν εἶεν ἀσθενεῖς ὡς πρὸς ὑμᾶς, ἡμῶν μὴ συμμαχούντων ὑμῖν.
[6] Οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες] προσανασείοντες. ἐπανατεινόμενοι. [7] Ὑποπτεύεσθαι] ἤγουν, οὐδὲ δίκαιον ὑποπτεύεσθαι ὅτι καταδουλώσομεν. [8] Καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς] καὶ οὐ δυνάμενοι φυλάττειν πόλεις μεγάλας, καὶ παρασκευὴν ἠπειρωτικὴν παρεσκευασμένας, τουτέστιν, ἱππέας καὶ πεζοὺς ἐχούσας, αὐτοὶ ναυτικοὶ ὄντες. [9] Οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ] Συρακούσιοι δὲ ἐφεδρεύοντες ὑμῖν, (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐπικειμένως) οὐκ ἔστι στρατοπέδου, ἀλλὰ πόλεως μείζονος τοῦ ἡμετέρου στρατοπέδου.

" *¹πολὺ δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας
" ἐποικοῦντες ὑμῖν, ἀεί τε ἐπιβουλεύουσιν, ² καὶ
" ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἑκάστου, οὐκ ἀνιᾶσιν.
" ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη, καὶ τὰ ἐς Λεοντίνους·
" καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας,
" καὶ ἀνέχοντας τὴν Σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ'
" αὐτοὺς εἶναι, παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους.
" πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς
" ³ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι ⁴τὴν ὑπάρ-
" χουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προ-
" διδόναι· ⁵νομίσαι τε τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ ξυμ-
" μάχων, ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην διὰ τὸ πλῆ-
" θος εἶναι ὁδόν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρασχήσειν
" μετὰ τοσῆσδε ⁶ἐπικουρίας ἀμύνασθαι. ⁷ἣν
" εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον ἐάσετε ἀπελ-
" θεῖν, ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλο-
" στημόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ πα-
" ραγενόμενον ὑμῖν. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὦ Κα-
" μαριναῖοι, ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπεί-
" θεσθε, μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶ-
" σαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα, καὶ
" ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες, ἀξιώσο-
" μεν πείθειν. φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα
" μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθά-
" δε, ⁸ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα. ⁹πολλὰ
" δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ
" φυλασσόμεθα. ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον
" τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι,
" παρακληθέντες δὲ, ἥκειν. καὶ ὑμεῖς μήθ' ὡς δικα-
" σταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων, ¹⁰μήθ' ὡς σω-
" φρονισταί (ὃ χαλεπὸν ἤδη) ἀποτρέπειν πειρᾶσθε.

γρ. πολλο-στὸν μόριον

A sed in vrbe vobis finitima, [*vestrisque ceruicibus hostiliter imminente*] habitantes, cuius populus est maior his nostris copiis, quæ [*iam hic*] adsunt, assidue [*vobis*] insidiantur, & quamlibet occasionem [*sibi oblatam*] nacti, non omittent: [*sed eam arripient, & vos inuadent.*] Id, quod cum erga alios, tum etiam erga Leontinos iam declararunt. Et [*tamen*] nunc audent aduersus eos, qui hæc [*ipsorum consilia, & conatus*] impediunt, & qui ad hunc vsque diem Siciliam sustinent, [*& tuentes cauent,*] ne in ipsorum potestatem redigatur, nos vt stupidos, [*ac amentes*] adhortari, [*& ad societatem secum* B *aduersus eos ineundam solicitare.*] Nos verò contra ad salutem longè certiorem [*vos*] adhortamur, orantes ne [*salutem*] vtrisque nostrum ope mutua paratã, [*certamque*] prodatis: sed existimetis, istis quidem, vel sine sociorum auxiliis, propter [*populi*] multitudinem, viã aduersus vos semper expeditam esse, [*ita vt vos, quotiescunque ipsis placuerit, inuadere facilè possint.*] vobis verò non semper futuram facultatem cum tot auxiliaribus copiis [*eos*] propulsandi. Quas C si vel ob suspicionem, vel etiam accepta clade, infecto negotio discedere sinatis, optabitis profectò aliquãdo vel minimam ipsarum partem videre, quum eius ad vos aduẽtus nihil amplius [*vobis*] prodesse poterit. Sed neque vos Camarinæi, criminationibus istorum [*ad nos deserendum*] adducamini, neque cæteri [*verbis istorum moueantur, & à societate nobiscum ineunda deterreantur.*] Iam autem vobis declarauimus omnem veritatem [*rerum*] de quibus [*vobis*] sumus suspecti, & nunc etiam [*vbi eam*] D in vestram memoriam per capita reuocatis, postulabimus vt [*oratione nostra*] ducamini, [*nostrisque postulatis assentiamini.*] Dicimus enim nos illis quidem, qui illic sunt, [*& qui regiones vrbi nostræ vicinas incolunt,*] imperare, ne alterius imperio pareamus: hos verò, qui hic sunt, in libertatem asserere [*velle,*] ne ab ipsis [*in Syracusanorum potestatem redactis*] lædamur, multa autem nos facere cogi, quia sunt etiam multa, quæ nobis sunt cauenda. Socios verò & nunc, & prius [*huc*] venisse, non nostra sponte: sed accersitos, vt opem ferremus illis de vobis, qui hic iniuria afficiuntur. Quare vos neque tanquam facti iudices rerum, quæ à nobis geruntur, neque tanquam censores (quod factu iam est difficile) [*nos à bello vestra causa suscepto*] deterrere conemini:

*¹ Πόλει δὲ μείζονι] αὐτῇ τῇ πόλεως δυνάμει πολὺ μείζονι τῆς ἡμετέρας ἤδη παρούσης δυνάμεως. ἤ, μείζονι τῆς ἡμετέρας ἐνθάδε οὔσης [illegible] δυνάμεως. Æ. P. ² Ὅταν καιρὸν λάβωσι] καὶ λαβόμενοι καιροῦ, οὐκ ἀνιᾶσιν, ἀλλ' ἐπιθήσονται ὑμῖν. ³ Ἀντιπαρακαλοῦμεν] ἤγουν, εἰς ἐναντίαν παρακαλεῖν ἐπιχειροῦμεν. ⁴ Τὴν ὑπάρχουσαν] σωτηρίαν δηλονότι. ⁵ Νομίσαι τε] νομίσαι τε (φησί) [illegible] ἐφ' ὑμᾶς στρατεύειν, ὡς ἑτοίμου ὄντος, καὶ χωρὶς συμμάχων, [illegible] (καὶ γὰρ πολλοί) ὑμῖν δὲ οὐ πολλάκις [illegible] μετὰ τοσῆσδε παρασκευῆς [illegible] πρὸς αὐτούς, ὅση ἐστὶν ἡ ἡμετέρα. ἣν δυνάμεις [illegible], ἂν ὑποπτεύσαντες, ἢ ἄπρακτον ἐάσητε ἀπελθεῖν, ἢ [illegible], ἐθελήσετε αὖ ποτε καταδουλωθέντες, ὅτε οὐδὲν ὄφελος ἔσται βοηθείας, πολλοστημόριον τῆς ἡμετέρας δυνάμεως ἐλθεῖν ὑμῖν σύμμαχον. ⁶ Ἐπικουρίας] τῆς ἡμῶν, ἣν ἔχομεν. ⁷ Ἣν εἰ τῷ ὑπόπτῳ] τὴν σωτηρίαν. ⁸ Ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα] ἀπὸ κοινοῦ τὸ φαμέν. ⁹ Πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν] πολλαχοῦ δὲ στρατεύομεν κἀκεῖ καὶ ἐνταῦθα, διὰ τὸ καὶ πολλὰ φοβεῖσθαι. ¹⁰ Μήθ' ὡς σωφρονισταί] [illegible] μήτε (ὃ χαλεπὸν ἤδη) ὡς σωφρονισταὶ [illegible] χαλεπὸν δὲ ἤδη ἀποτρέψαι ἡμᾶς.

sed qua-

ſed quatenus aliqua noſtræ curioſitatis, ac A ingenij pars, qua tot res gerendas aggredimur, vobis quoque prodeſſe poteſt, ea recepta vtamini, & exiſtimetis hæc non omnib. æquè nocere: [*& non ſolùm non nocere:*] ſed etiam longè plurib. Græcis prodeſſe: [*quàm obeſſe.*] Quilibet enim in qualibet regione, vel in ea, in qua non imperamus, & is, qui ſibi ab iniuria timet, & is, qui [*alteri*] inſidiatur, quòd in promptu ſit ſpes, illi quidem fore, vt auxilium à nobis viciſſim impetret, huic verò, fore, vt, ſi venerimus, metu periculi non vacet, ambo coguntur: hic quidem, inuitus ab iniuria [*alteri*] facienda ſibi temperare; ille verò, nemine negotiũ ipſi faceſſente ſalutem, B conſequi. Hoc igitur ſalutis præſidiũ, quod omnibus, qui [*eo*] indigent, eſt commune, & quod vobis nunc præſtò eſt, ne reiiciatis; ſed idem facientes, quod cæteri mortales facere ſolent, nobiſcum [*iuncti,*] Syracuſanis, pro eo, quòd ipſorũ inſidias ſemper cauetis, vos etiam nũc tandem eodem modo, [*quo illi vobis inſidias tendunt,*] inſidias tendere viciſſim incipiatis. Atq; Euphemus quidem hæc dixit. Camarinæi verò ſic animis erant affecti. Athenienſibus C quidem erant beneuoli, niſi quatenus eos ad ſubigendã Siciliam veniſſe ſuſpicabantur. Syracuſanis verò, propter agri finitimi controuerſias ſemper erant inimici. Cum tamẽ Syracuſanos, quòd eſſent vicini, non minus formidarẽt: [*ſed propter hanc vicinitatem multo magis metuerent,*] ne vel ſine ſuis auxiliis ſuperiores euaderent & antè paucos illos equites ipſis miſerant: & in poſterum Syracuſanis quidem potius, [*quàm Athenienſibus,*] re ipſa, quàm [*tamen*] parciſſimè poſſent, operam ſuam nauare decreuerunt. In præſentia verò, ne Athenienſibus minus [*beneuoli eſſe*] viderentur, præſertim quòd ex prœlio [*cum Syracuſanis commiſſo*] victores diſceſſiſſent, verbis reſponſum par vtriſque dare [*ſtatuerunt.*] Cùm autem ſic [*inter ſe*] conſultaſſent [*vtrorumque legatis*] reſponderunt, quoniam bellum gerebatur inter illos, qui vtrique ſibi erant ſocij,

A καθόσον δέ τι ὑμῖν [1] τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε, καὶ νομίσατε [2] * [3] μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά, πολὺ δὲ πλείους τῶν Ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. [4] ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ, καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὅ, τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι, καὶ ὁ ἐπιβουλεύων, διὰ τὸ ἑτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα, τῷ μὲν, ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν, τῷ δέ, εἰ ἥξομεν, μὴ ἀδεεῖ εἶναι κινδυνεύειν ἀμφότεροι ἀναγκάζονται, ὁ μὲν, ἄκων σω- B φρονεῖν, ὁ δ', ἀπραγμόνως σῴζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀπώσησθε, [5] ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν, τοῖς Συρακοσίοις, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτούς, καὶ * [6] ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε. Τοιαῦτα μὲν ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ Καμαριναῖοι [7] ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε· τοῖς μὲν Ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν, [8] πλὴν καθόσον εἰ τὴν Σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον C διάφοροι. δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς Συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας, μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται, * τότε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἔπεμψαν· καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς Συρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα· ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσιν εἶναι, [9] ἐπεὶ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι D ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὤν,

* πρῶ. τι ap. F. P.

---

[1] Τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης] πολυπραγμονεῖν λέγει τὸ πολλοῖς ἐπιχειρεῖν, καὶ πολλάκις. ἐκ δὲ τῆς πολυπραγμοσύνης καὶ τοῦ τρόπου ἡμῶν ὅ, τι ἂν ὑμῖν συμφέρῃ, τούτῳ τῷ μέρει χρήσασθε. [2] Μὴ πάντας ἐν ἴσῳ] μὴ πάντας ὁμοίως δηλονότι βλάπτεσθαι ὑπὸ τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης, καὶ τοῦ τρόπου.

[3] Μὴ πάντας] ὁ νοῦς, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη· καὶ νομίσατε ταύτην τὴν ἡμετέραν πολυπραγμοσύνην, καὶ τρόπον οὐχ ὁμοίως πάντας τοὺς Ἕλληνας βλάπτειν, καὶ οὐ μόνον οὐ βλάπτειν, ἀλλὰ καὶ πολὺ πλείους τῶν Ἑλλήνων ὠφελεῖν, ἢ βλάπτειν. οὐκ ἐν ἴσῳ δὲ λέγει, ὅτι οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον τοιαύτῃ τῶν Ἀθηναίων πολυπραγμοσύνῃ, καὶ τρόπῳ ἐβλάπτοντο. Æ. P. [4] Ἐν παντὶ γὰρ πᾶς] ἐν πάσῃ γὰρ γῇ, καὶ ἧς οὐκ ἄρχομεν, οἵ τε ἐπιβουλεύοντες τοῖς πέλας, καὶ οἱ φοβούμενοι ἐκείνους, διὰ τὸ ἀμφότεροι προσδέχεσθαι τὴν ἡμετέραν διὰ τάχους παρουσίαν. οἵ τε ἐπιβουλεύοντες (διὰ τὸν ἀφ' ἡμῶν φόβον σωφρονέστεροι γίγνονται), καὶ οἱ ἐπιβουλευόμενοι, σῴζονται χωρὶς πόνου. [5] Ἀλλ' ἐξισώσαντες] ἀλλ' ἐξισωθέντες καὶ ὁμοιωθέντες τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τοῖς οὐ μόνον φυλάττεσθαι τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιβουλεύειν τοῖς προεπιβουλεύουσιν εἰθισμένοις, καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς Συρακοσίους μεθ' ἡμῶν στάντες, τὸ αὐτὸ μεταλάβετε. τουτέστι, ἀντεπιβουλεύσατε αὐτοῖς. * [6] Ἀντεπιβουλεῦσαι] τὸ ἀντεπιβουλεῦσαι μεταλάβετε, ἀντὶ τοῦ, αὐτοῖς ἀντεπιβουλεῦσαι ἄρξασθε. ἢ ἁπλῶς, ἀντεπιβουλεύσατε. ἐκ τοῦ ὁμοίου δέ, ἤγουν ὁμοίως. ὥσπερ ἐκεῖνοι ὑμῖν ἀεὶ μέχρι τοῦδε ἐπιβουλεύουσιν, οὕτω καὶ ὑμεῖς νῦν ποτε αὐτοῖς ἀντεπιβουλεύετε, ὅπως μὴ ἀεὶ τὰς ἐκείνων ἐπιβουλὰς μετὰ φόβου φυλάσσεσθαι ἀναγκάζησθε. Æ. P. [7] Ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε] ἤγουν, ἐπειδὴ κατὰ ψυχὴν διετέθησαν. [8] Πλὴν καθόσον] πλὴν εἰ καταδουλοῖντο οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Σικελίαν. [9] Ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι] τῶν Συρακοσίων δηλονότι.

εὔορκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐς τὸν πόλεμον· οἱ δ' ἀθηναῖοι, ἐν τῇ νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι, τὰ πρὸς τοὺς σικελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσουσι. [1] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν σικελῶν ὑπήκοοι ὄντες τῶν συρακοσίων, οἱ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὖσαι, καὶ πρότερον ἀεὶ οἰκήσεις εὐθύς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν ἀθηναίων ἦσαν. καὶ σῖτόν τε B κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι, καὶ εἰσὶν οἳ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ ἀθηναῖοι στρατεύοντες, τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δέ, καὶ ὑπὸ τῶν συρακοσίων [2] * [3] φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκώλυον. τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς νάξου ἐς τὴν κατάνην, καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν συρακοσίων, αὖθις ἀνορθώσαντες, διεχείμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι· ἔπεμψαν δὲ C καὶ ἐς τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς σικελοῖς, καὶ ἐς τὴν ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν. καὶ τἆλλα ἐς τὸν περιτειχισμόν, πλινθία καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ πολέμου. οἱ δ' ἐς τὴν κόρινθον καὶ τὴν λακεδαίμονα τῶν συρακοσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις, τούς τε ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ D γιγνόμενα ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, [4] ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα· καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο, ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις,

* ὑπ. ὑπὸ AE.F.P.

A videri sibi æquum esse, in præsentia neutris opem ferre. Atque vtrorumque legati [sic] abierunt. Et Syracusani quidem res suas ad bellum apparabant. Athenienses verò, qui apud Naxum statiua habebant, id apud Siculos agebant, vt quam plurimi ad se transirent, [suamq́ societatem sequerentur.] Et Siculorum quidem illorum præcipuè, qui campestria loca incolebant, & qui Syracusanorum imperio parebāt plerique [ab Atheniensium societate] recesserūt, [nec eam sequi voluerunt.] B Illorum verò, qui loca mediterranea tenebāt, [ciuitates,] quę liberæ erant, & quæ prius semper domicilia, [id est, parua oppida, libera, suiq́ iuris fuerant,] exceptis paucis [populis,] sese confestim Atheniensibus adiunxerunt, & commeatum ad [illorum] exercitū comportarunt. Sunt etiam qui pecuniam [ad eos attulerunt.] Athenienses verò bellum illis inferentes, qui suam societatem sequi recusabant, partim quidem [ad deditionem faciendam] compulerunt, partim verò a Syracusanis præsidia mittētibus & opem ferentibus arcebāt, [ita vt auxilia ab illis missa, C ad ipsos peruenire non possent.] Iidem per hyemem Naxo Catanā statione mutata se cōtulerunt, & castra, quæ a Syracusanis incensa fuerant, rursus excitarunt, & [illic] hyemarunt. Triremem autē amicitię conciliandæ causa Carthaginem miserunt, si quod auxilium [illinc] impetrare possent. Miserunt etiā in Hetruriam, quia nonnullæ ciuitates vltro se belli socias fore spopōderant. Nuntios etiam ad Siculos circummiserunt, miserunt & Egestam, ac imperarunt, vt sibi quàm plurimos equites mitterent. D Et lateres, & ferrum, & cætera, quæ ad [vrbis] circumuallationem erant, necessaria, præparauerunt, vt vere statim ineunte bellum inituri. Syracusanorum verò legati, qui Corinthum, & Lacedæmonem missi fuerant, dum [oram Italiæ] prætereuherētur, Italis persuadere sunt conati, ne paterentur ea, quæ ab Atheniensibus fierent, quòd & in illorum perniciem hæc [ab ipsis] pariter struerentur. Cum autem Corinthum peruenissent, [apud Corinthios] verba fecerūt, postulantes vt pro cognationis iure sibi auxilium ferrent. Corinthij verò confestim & ipsi [omnium] primi decreuerunt omni studio [Syracusanis] succurrendum, & cum ipsis legatos Lacedæmonem miserunt,

[1] Καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία] οὐ τῶν συρακοσίων ἀφεστήκεσαν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς πεδίοις οἰκοῦντες, ἀφεστήκεσαν, καὶ οὐ προσεχώρουν τοῖς ἀθηναίοις. [2] Φρουρούς τε πεμπόντων] ὡς τῶν ἀθηναίων τοὺς συρακοσίους φρουροὺς κωλυόντων βοηθεῖν τῇ πόλει. [3] Φρουρούς] ὁ νοῦς οὗτος. οἱ ἀθηναῖοι τοὺς μὴ προσχωρεῖν αὐτοῖς ἐθέλοντας ἀπεκώλυον ἀπὸ τῶν συρακοσίων φρουροὺς αὐτοῖς πεμπόντων, καὶ βοηθούντων. ἀλλὰ τοῦτο καινοπρεπέστερον, καὶ ἀσαφέστερον εἴρηται. οὕτω γὰρ σαφέστερον, καὶ καινότερον ἂν λεχθείη. καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς ὑπὸ τῶν συρακοσίων πεμπομένους, καὶ βοηθοῦντας ἐκώλυον ἀπὸ τῶν σφίσιν αὐτοῖς μὴ προσχωρεῖν βουλομένων. ἢ ἀντὶ τούτους πρὸς τοὺς μὴ προσχωρεῖν ἐθέλοντας, προσιόντας. AE. P. [4] Ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα] ἀντὶ τοῦ, ἐπικίνδυνα ἐξ ἐπιβουλῆς.

vt illos

vt illos quoq; [*Lacedæmonios*] & ad bellum apertius illic gerendũ aduersus Athenienses, & ad aliquod auxilium in Siciliam mittendum inducerent. Et cùm Corinthij legati Lacedæmonem venerunt, tum etiam Alcibiades cum exilij socijs tunc statim oneraria naui aduectus primùm ex agro Thurio ad Cyllenen agri Elei, mox deinde Lacedæmonem, ab ipsis Lacedæmoniis accitus, data publica fide profectus. Illos enim metuebat propter res ad Mãtineam gestas. Contigit autem vt in Lacedæmoniorum concione & Corinthij, & Syracusani, & Alcibiades eadem rogantes Lacedæmoniis persuaderent, [*quæ ab ipsis petebant.*] Cùm autẽ Ephori, & [*cæteri Lacedæmoniorum*] Magistratus in animo haberent legatos mittere Syracusas, vt impedirent ne cum Atheniensibus paciscerentur, nec tamen ad opem [*Syracusanis*] ferendam animo essent prompto, [*tunc*] Alcibiades in mediũ progressus Lacedæmonios huiusmodi verbis [*& ad auxilium Syracusanis mittendum, & ad bellum Atheniensibus fortiter inferendum*] exacuit, & excitauit.

ALCIBIADIS CONCIO.

Necesse est me de mea criminatione, [*& calumnia, qua premor,*] apud vos primùm verba facere, ne propter suspiciones de me conceptas, publicam causam alieniore animo audiatis. Quamuis mei maiores publicum vestræ ciuitatis hospitium ob quoddam crimen vobis renuntiassent, ego tamen ipse rursus [*hoc*] instaurans, vos colebam, [*& multis variisq; officiis prosequebar,*] cùm aliis [*in rebus,*] tum verò in clade, quam ad Pylum accepistis, & cùm ego in hoc studio perseuerarem, vos de compositione cum Atheniensibus agentes, [*& in gratiam cum illis redeuntes,*] inimicis quidem meis, re per ipsos tentata, [*& reconciliatione per ipsos facta,*] potentiam; mihi verò, ignominiam conciliastis. Et propterea, cum in eo, quòd ad Mantineorum, & Argiuorum partes transierim, tum etiam in cæteris rebus, in quibus ego vobis sum aduersatus, à me iure læsi fuistis. Quare si quis tunc, dum damnum acciperet, immeritò mihi irascebatur, nunc [*rem*] cum veritate, [*ac ratione in iudicium adhibita spectans, &*] examinans, sententiam mutet. Aut si quis, quòd factionem popularem potius, [*quàm paucorum factionem*] sectarer, me [*propterea*] deteriorem [*esse*] putabat, ne sic quidem [*iste*] se rectè [*mihi tũc*] infensum fuisse ducat. Semper enim tyrannis fuimus infesti,

A ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἐς τὴν σικελίαν ὠφέλειάν τινὰ πέμπειν. καὶ οἵ τε ἐκ τῆς κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἐς τὴν λακεδαίμονα, καὶ Ἀλκιβιάδης, μετὰ τῶν ξυμφυγάδων περαιωθεὶς τότ' εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς θουρίας ἐς κυλλήνην τῆς ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν λακεδαίμονα, αὐτῶν τῶν λακεδαιμονίων μεταπεμψάντων, ὑπόσπονδος ἐλθών. B ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν μαντινικῶν πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν λακεδαιμονίων τούς τε κορινθίους καὶ τοὺς συρακοσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς συρακούσας, κωλύσοντας μὴ ξυμβαίνειν ἀθηναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς λακεδαιμο- C νίους καὶ ἐξώρμησε, λέγων τοιάδε,

ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ [1] τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. τῶν δ' ἡμετέρων προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα ἀπειπόντων, αὐτὸς ἐγὼ πάλιν * [2] ἀναλαμβάνων, ἐθεράπευον ὑμᾶς, ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ πύλου ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός μου προθύμου, ὑμεῖς πρὸς ἀθηναίους καταλλασσόμενοι, τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς D δύναμιν δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ, πρός τε τὰ μαντινέων καὶ ἀργείων τραπομένου, καὶ ὅσα ἄλλα ἐνηντιούμην ὑμῖν, ἐβλάπτεσθε. καὶ νῦν εἴ τις [3] καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω. ἢ εἴ τις, [4] διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον, χείρω με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσηται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις ἀεί ποτε διάφοροί ἐσμεν

---

[1] Τῷ ὑπόπτῳ μου] ἤγουν διὰ τὸ ὑποπτεύεσθαί με. * [2] Ἀναλαμβάνων] ἀντὶ τοῦ, ἀναλαμβάνειν ἐπιθυμῶν, ἤτοι προθυμούμενος. ÆL.P. [3] Καὶ τότε ἐν τῷ πάσχ.] ὅστις πάσχων τότε οὐκ εἰκότως, τουτέστι, κακῶς ὀργιζόμενος, νῦν τὸ ἀληθὲς σκοπῶν, μεταπειθέσθω. [4] Διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην] ὅτι τὰ τοῦ δήμου μᾶλλον ἐφρόνουν, τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

» πᾶν δὲ τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι, δῆμος ὠνόμασται· καὶ ἀπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα δὲ καὶ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης, τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν οἳ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οἵπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιοῦντες, ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα, [1] καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασώζειν. [2] ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγιγνώσκομεν οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσον καὶ λοιδορήσαιμι. ἀλλὰ [3] περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν, οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι, ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς, τοιαῦτα ξυνέβη. περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον, καὶ ἐμοὶ, εἴ τι πλέον οἶδα, εἰσηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν, πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας· ἔπειτα [4] καὶ * τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν [5] ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα, ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι, καὶ Ἴβηρας, καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους· τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι (ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα) αἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ πολιορκοῦντες,

Marginalia: γρ. ἐπειδὴ — γρ. αἰτίας

A Quicquid enim tyrãnis aduersatur, id populus nominatur. Hinc autem factum est, vt popularis imperij tuendi studium in animo nostro permanserit. Præterea quod [*nostra*] ciuitas imperio populari regeretur, plerunque necesse [*nobis*] fuit res præsentes sequi, [*& in præsenti rerum statu acquiescere.*] Sed tamen in administrãda Repub. conati sumus nos moderatiùs gerere, quàm [*popularis*] intemperantiæ consuetudo ferat. Nam & maiorum, & nostra memoria alij erant, qui plebem ad deteriora B concitabant, qui me quoque eiecerunt. Nos verò Reipub. præfuimus, æquum esse censentes, in qua forma ciuitas maxima, atque liberrima fuisset, & quam quis accepisset, hanc [*etiam ab eo*] conseruari. Nam cùm [*nos omnes,*] qui aliqua prudentia præditi eramus, popularem statum cognoscebamus, [*& quanta sit eius leuitas, ac improbitas, probè sciebamus,*] tum verò ipse non deteriùs, [*quàm vllus alius hoc noueram: imò verò cæteris eò melius hoc sciebam,*] quo etiã [*grauiorem iniuriam ab eo accepi, propter quam ipsi liberius conuicium dicere, ipsumq́; iure*] obiur- C gare possem. Sed de minime dubia [*status popularis*] amẽtia nihil noui dici posset. Hũc autem [*statum*] immutare, non videbatur nobis esse tutũ, quòd vos hostes [*assiduè nostræ Reip. ceruicib. immineretis, eamq́; quodammodo semper*] obsideretis. Quod igitur attinet ad meas criminationes, [*& calumnias, quæ mihi inuidiam apud vos conflauerunt,*] hæc acciderunt, [*quæ dixi, atq; hæc fuit rerum à me contra vos gestarum causa, quæ mihi vestrum odium conciliauit, & quæ me vobis suspectum reddidit.*] Iã verò [*res,*] de quibus & vobis [*est*] consultandũ, & mihi (si quid melius, [*quàm* D *vos,*] noui) agendũ, cognoscite. In Siciliam eo animo traiecimus, primùm quidem, vt Siciliẽses, si possemus in nostram potestatem redigeremus, mox verò post illos, & Italos. Deinde vt etiam illos, qui Carthaginiensium imperio parent, atque adeò ipsos [*Charthaginienses*] tentaremus [*ac experiremur an eos quoque subigere possemus.*] Quod si hæc [*nobis*] successissent, aut omnia, aut etiam pleraq;, tunc verò Peloponnesum aggredi statueramus vniuersis Græcorũ copiis, quas nobis illinc adiunxissemus, adductis, multisq; barbaris mercede conductis, & Iberis, & aliis, qui [*omnium*] barbarorum in illis regionibus habitantium sine controuersia bellicosissimi nunc habentur: ædificatis etiam permultis triremibus, præter nostras (quod Italia magnam materiæ copiam habeat) quibus Peloponnesum circuncirca obsidentes,

[1] Καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις] ὅπερ ἐδέξατό τις σχῆμα· τουτέστιν, ἣν τινα πολιτείαν παρέλαβεν. [2] Ἐπεὶ δημοκρατίαν γε] ἐπεὶ οἱ γε φρόνιμοι ἴσασιν ὁποῖόν ἐστι δημοκρατία (τουτέστιν, ὡς πονηρόν) καὶ αὐτὸς ἂν ἐγὼ οὐδενὸς ἧττον λοιδορήσαιμι αὐτήν, ὅσῳ καὶ μέγιστα [illegible] αὐτῆς ἠδίκημαι. [3] Περὶ ὁμολογουμένης ἀνοίας] ὁμολογουμένην ἄνοιαν τὴν δημοκρατίαν λέγει. [4] Καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς] τοὺς ὑπηκόους τῶν Καρχηδονίων, καὶ αὐτοὺς, εἰ δυναίμεθα, καταστρεψόμενοι. [5] Τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν] δηλονότι τῶν Καρχηδονίων. ταῦτα δὲ [illegible] τοῖς παλαιοῖς σχολίοις δεδήλωται. τὸ σχῆμα λέξεως, ὁ [illegible] γραμματικοῖς ἐν δυσὶ δυοῖν καλεῖται, αὐτὸ δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Καρχηδονίων ἀποπειράσοντες. ἀμφότερα καλῶς ἔχει. ÆE. P. Ἀποπειράσοντες] πεῖραν ληψόμενοι.

& pedi-

& peditatu pariter à terra [*inuadentes, his*] subsidiis, vrbium aliis quidem per vim captis, aliis verò circumuallatis, sperabamus fore, vt [*eam*] facilè debellaremus, postea verò totius etiam Græciæ imperio potiremur. Pecuniam verò, & commeatum, vt res illas, [*quas animo conceperamus,*] commodius, perageremus, [*illa*] ipsa regionum illarum oppida [*nobis*] adiūcta, præter huius regionis prouentus, [*quibus sine negotio frui potuissemus nobis,*] erant abundè suppeditatura. Quæ igitur fuerint nostra consilia de classe nunc [*in Siciliam*] profecta, ex homine, qui res istas exploratissimas habet, audistis. Et [*quamuis illinc discesserim, tamen Atheniensium*] duces, quotquot [*illic sunt*] reliqui, æquè [*ac si ego quoque illic essem*] hæc, si possint, peragent. Quod autem & res illæ saluæ esse nequeant, nisi [*quamprimum ipsis*] succurratis, iam discite. Siciliēses enim, sunt illi quidem [*homines rei militaris*] imperiti: sed tamen si frequentes in vnum coeant, nunc etiam superstites esse poterunt. Syracusani verò, quòd & prœlio, ad quod maximas copias ex omni totius populi ordine, ac ętate collectas duxerant, [*ab Atheniensibus*] superati fuerint, & classe simul [*ab iisdem*] coërceātur, [*liberoq́ maris vsu prohibeantur,*] Atheniēsium [*bellico*] apparatui, qui nūc illic est, resistere nō poterūt. Quòd si hęc vrbs capiatur, reliqua etiā Sicilia, mox & Italia occupabitur. Atq; periculū, quod illinc [*vobis impendere*] modò prædixi, non multo pòst in vos irruet. Quare nemo de Sicilia tantùm: sed etiam de Peloponneso [*se*] consultare putet, nisi hæc, [*quæ suadeo,*] celeriter feceritis. Eum autem exercitum in naues impositum illuc mittetis, [*qui collectus erit ex iis,*] qui [*eò*] delati, iidem & remiges, & mox milites erunt. Et (quod ipso exercitu longè vtilius esse puto) virum Spartanum imperatorem vt & illos, qui [*in Sicilia iam*] adsunt, in officio contineat, & illos, [*qui adesse*] recusant, [*ad eò veniendum, & ad officium faciendum*] compellat. Sic enim & qui vobis amici sunt, maiorem habebunt fiduciam, & qui animo sunt dubio, minùs timidè [*ad vos*] accedent. Et quod attinet ad huius regionis loca, oportet [*vos*] simul hinc [*Atheniensibus*] apertiùs bellum inferre,

A καὶ τῷ πεζῷ ἅμα * [1] ἐκ γῆς ἀφορμαῖς, τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, [2] τὰς δ᾽ ἐντειχισάμενοι, ῥᾳδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον, [3] ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαί τινα αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε προσόδου παρέξειν. τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος, ὡς διενοήθη-

B μεν, ἀκηκόατε· [4] καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοὶ, ἢν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δὲ εἰ μὴ βοηθήσετε [5] οὐ περιέσται τἀκεῖ, μάθετε ἤδη. σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μέν εἰσιν, ὅμως δ᾽ ἂν ξυστραφέντες ἀθρόοι, καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο. συρακούσιοι δὲ μόνοι, μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι, καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι, ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται

C καὶ ἡ πᾶσα σικελία, καὶ εὐθὺς καὶ ἰταλία, καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς σικελίας τις οἰέσθω μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει. στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν * [6] πέμψατε τοιαύτην ἐκεῖσε, οἵτινες αὐτερέται κομισθέντες, καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς· καὶ (ὃ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω) ἄνδρα σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν [7] τούς τε παρόν-

D τας ξυντάξῃ, καὶ τοὺς μὴ ἐθέλοντας προσαναγκάσῃ. οὕτω γὰρ οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον, καὶ οἱ ἐνδοιάζοντες, ἀδεέστερον [8] προσίασι. καὶ τὰ [9] ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμεῖν,

[1] Ἐκ γῆς ἀφορμαῖς] οἱ μὲν δὴ ἐλλείπειν, ταῦτα νοητέον οὕτω, ἐκ τῆς χώρας. ἐκ γῆς αὐτῇ ἐπιχειροῦντες, καὶ ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς χρώμενοι, τῶν πόλεων καὶ τὰ ἑξῆς. ἀφορμαὶ δὲ λέγονται δυνάμεις, τὸ ναυτικὸν, τὸ πεζὸν, καὶ τἄλλα πάντα τὰ πρὸς τὴν τῶν πολεμίων καταστροφὴν. ἢ δεύλωσιν ἐπιτήδεια, [illegible]. Æ. P. [2] Τὰς δ᾽ ἐντειχισάμενοι] περιτειχίσαντες. ἢ ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἐπιτειχίσαντες. ὃ καὶ [illegible]. [3] Ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαι] ὥστε εὐπορώτερον ἂν σῖτον καὶ χρημάτων. [4] Καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοί] καὶ ὅσοι στρατηγοὶ ἐν σικελίᾳ ἀθηναῖοι εἰσὶν, ἂν δυνηθῶσιν, ὥσπερ εἶπον πράξουσιν. [5] Οὐ περιέσται τὰ ἐκεῖ] οὐ σωθήσεται. [6] Πέμψατε] ἐπιεικείας χάριν τοῦτο εἴρηται, ἀντὶ τοῦ, πέμψατε. οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ λέγομεν, ποιήσεις, γράψεις, οἴσεις, ἀντὶ τοῦ, ποίησον, γράψον, φέρε. ἵνα μὴ τοῖς μείζω ἀξίωμα ἔχουσιν ἐπιτάττειν δοκῶμεν. ἔστιν ὅτε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τῇ αὐτῇ φράσει χρώμεθα. τὸ δὲ σχῆμα τοῖς ἀττικοῖς γνωριμώτατον. Æ. P. [7] Τούς τε παρόντας] εἰς σικελίαν δηλονότι. [8] Προσίασιν] ἀντὶ τοῦ προσελεύσονται. [9] Ἐνθάδε] ἤγουν ἐν πελοποννήσῳ.

" [1] ἵνα Συρακούσιοί τε, νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμελεῖσθαι, μᾶλλον ἀντίσχωσι, καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσι. τειχίζειν δὲ χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἀεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ [2] οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα δ' ἄν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ ἃ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι. εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεὶς, τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. [3] οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς, τὰ μὲν, ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα ἥξει. καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους, [4] καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται, εὐθὺς ἀποστερήσονται. * [5] μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου [6] ἧσσον διαφερομένης, οἳ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι, ὀλιγωρήσουσι. γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότερον, ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὦ Λακεδαιμόνιοι. ἐπεὶ ὥς γε * [7] δυνατὰ, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης, πάνυ θαρσῶ. καὶ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων, φιλόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι, [8] νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι· * [10] οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου εἰς τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς τε γάρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πονηρίας, [11] καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας, ἢν πείθησθέ μοι, ὠφελείας.

A ut & Syracusani, existimantes vos [*de sua salute*] solicitos esse, magis [*& alacrius Atheniensibus*] resistant, & Athenienses aliud auxilium suis [*in Siciliam*] minus mittant. Deceleam autem, quæ est in Attica, oportet munire, quod Athenienses perpetuò præcipuè formidant, & hoc solum [*incommodum*] in bello se nō expertos esse putāt. Et sanè quis ita certissimis damnis hostes afficiat, si quæ maximè ipsos formidare senserit, hæc ipse planè comperta habēs, [*ipsis*] inferat. Verisimile enim est singulos B ipsorum sua ipsorum mala, vnde periculum aliquod impendeat, optimè cognoscere, ac formidare. Commoda autem, quæ ex hac munitione extructa [*vos*] ipsi percipietis, & [*quibus*] aduersarios [*frui*] prohibebitis, vt multa omittam, ea, quæ maxima sunt, summatim dicam. Nam & ea, quibus [*ipsorum*] ager est instructus, pleraque, partim quidem [*à vobis per vim*] capta, partim verò sua sponte in vestram potestatem venient. Et prouentibus, quos percipiunt ex argenti secturis, quæ sunt in Laurio [*monte*,] & commodis, quæcun- C que nunc ex agro, iudiciisque capiunt statim priuabuntur. præcipuè verò [*grauissimum detrimentum capient*,] si a sociis vectigalia non afferantur, qui existimantes bellum à vobis acriter iam administrari, [*vectigalia ad ipsos afferre*] negligent. Quarum rerum vt aliquid maturè, & impigrè fiat, in vobis est situm, Lacedæmonij. Nam [*hæc*] fieri posse (existimo fore, vt opinione minimè fallar) prorsus confido. Sed [*à vobis*] peto, ne cuiquam vestrum deterior esse videar, si cum infestissimus, [*meæ patriæ*] hostibus ego, qui quondam pa- D triæ amans habitus sum, iam contra meam ipsius [*patriam*] acerrimè tendam: néve oratio mea veniat in suspicionem studij, quo exules vti solent, [*vt hac sua animorum alacritate, quam oratione demonstrant, eorum, apud quos verba faciunt, beneuolentiam sibi concilient.*] Exul enim sum propter improbitatem illorum, qui [*vrbe me*] expulerunt: sed non vestra (si mihi credideritis) vtilitate [*exulo, verùm ad vos accessi, vt magnas vtilitates vobis afferam, si meam sententiam sequi velitis.*]

[1] Ἵνα Συρακούσιοί τε, νομίζοντες ὑμᾶς] ἵνα Συρακούσιοί τε, εἰδότες ὅτι ἀμύνοντας ὑμᾶς αὐτῶν, μὴ προσχωρήσωσιν Ἀθηναίοις, καὶ Ἀθηναῖοι, Δεκελείας ἐπιτειχισθείσης, [illegible], μὴ πέμπωσι βοήθειαν εἰς Σικελίαν. [2] Οὐ διαπεπειρᾶσθαι] ἤτοι, πεῖραν [illegible] εἰληφέναι. [3] Οἷς τε γὰρ ἡ χώρα] τῶν Ἀθηναίων.
[4] Καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν] ἐζήτηται πῶς Δεκελείας ἐπιτειχιζομένης [illegible] Ἀθηναῖοι τῶν ἀπὸ τῶν δικαστηρίων προσόδους [illegible]. [illegible] προσόδους ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, οἷα ἡ ἀπὸ τῶν [illegible] δωροδοκίας, ὕβρεως, συκοφαντίας, μοιχείας, ψευδογραφίας, παραπρεσβείας, λιποστρατίου. [illegible] ἀτιμία [illegible], ἢ θανάτῳ, ἀλλὰ πολλαῖς καὶ χρημάτων [illegible]. [illegible] προσόδου [illegible] Ἀθηναίους, πολεμίων αὐτοῖς [illegible] ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ [illegible] δικάζειν. [illegible] ἐν τῷ [illegible] χρήματα τῇ πόλει [illegible].
[5] Μάλιστα δὲ] ἀποστερήσονται δηλονότι. λέγομεν γὰρ [illegible] καὶ προσόδους, καὶ τῶν προσόδων. [illegible] πῶς; τῆς ἀπὸ τῶν ξ. πρ. ἧσσον διαφορουμένης. ÆΛ. P.
[6] Ἧσσον διαφορουμένης] [illegible]. [7] Δυνατὰ] [illegible] λεγόμενα, δυνατά ἐστι. [illegible] ÆΛ. P. [8] Νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι] [illegible] φανερῶς πολεμεῖν ἐπὶ Ἀθηναίους, [illegible]
[9] Οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου] [illegible] [10] Οὐδὲ [illegible] ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, ἀξιῶ. ÆΛ. P. [11] Καὶ οὐ τῆς [illegible]] [illegible] εἰμι φυγὰς τῆς ὑμετέρας ὠφελείας. [illegible] ὠφελῶν ὑμᾶς.

Neque

Neque verò vos, qui [*nobis*] hostibus aliquando nocuistis, mihi pro hostibus magis estis habendi, quàm qui amicos coëgerant hostes fieri. Et amorem in patriam retineo, non quum [*à meis ciuibus*] iniuriam accipio: sed [*hoc in patriam studium tunc retinebam*,] quum in Repub. tutò viuebam. Neq; existimo me bellum inferre ei, quæ adhuc patria [*mihi*] sit, imò verò potius eam, quæ [*mihi*] nulla est, recuperare. Atque is vere est patriæ amans, non qui suam, quam iniustè amisit, non inuadit: sed qui eam, propter illius desiderium quauis ratione recuperare conatur. Quamobrem, Lacedæmonij, à vobis peto, vt opera mea & in periculis [*suscipiendis*,] & in omnibus laboribus [*vestra Reipublicæ causa subeundis*,] intrepidè vtamini, & sciatis id, quod ab omnibus passim iactatur, si, dum hostis essem [*vobis*] vehementer nocui, me etiam si [*vobis*] amicus sim multum [*vobis*] prodesse posse, idque [*eò magis*] quo [*magis*] res quidem Atheniensium cognitas habeo: vestras verò coniecturis assequebar. A vobis etiam [*peto*,] vt, cùm nunc de maximi momenti rebus consultari sentiatis, ne expeditionem in Siciliam, atque in Atticam suscipere vos pigeat: vt exigua manu [*illuc*] vnà [*cum cæteris militiæ sociis*] profecti, res magnas, quæ illic sunt, conseruetis, & Atheniensium potentiam & præsentem, & futuram euertatis, & in posterum ipsi tutò [*in vestris sedibus*] habitetis, & vniuersæ Græciæ non inuitæ: sed voluntariæ, & per beneuolentiam, imperium obtineatis. Atque Alcibiades quidem hęc dixit. Lacedæmonij verò, cùm & ipsi iam ante bellum Athenis inferre cogitarent: sed adhuc cunctarentur, & occasionē obseruarent, [*tunc*] multò magis confirmati sunt postquàm ipse [*Alcibiades ipsos*] hæc singula docuit, quòd existimarent se [*hæc omnia*] audisse ab eo, qui [*hæc ipsa*] planissimè nosset. Quamobrem animum iā appulerunt ad muniendam Deceleam, & ad aliquod auxilium Siculis statim mittendum. Cùm autem Gylippum Cleandridæ [*filium*] Syracusanis ducem assignassent, [*ipsisq́ præfecissent*,] iusserunt, [*eum*] cum ipsis, & Corinthiis consultare, operamq́; dare, vt

A [1] καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες ὑμεῖς, ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. [2] τό, τε φιλόπολι, οὐκ * [3] ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ' ἐπὶ πατρίδα οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου, διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν, πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. B οὕτως ἔμοιγε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὦ Λακεδαιμόνιοι, γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ' ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον, ὡς εἰ πολέμιός γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, κἂν φίλος ὢν ἱκανῶς ὠφελοίην, ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα εἴκαζον. [4] καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι, μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν Σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν C στρατείαν. [5] ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ * [6] μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε, καὶ Ἀθηναίων τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε, καὶ τῆς ἁπάσης Ἑλλάδος ἑκούσης, καὶ οὐ βίᾳ, κατ' εὔνοιαν δὲ ἡγήσησθε. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, μέλλοντες δὲ ἔτι καὶ [7] περιορώμενοι, πολλῷ μᾶλλον D ἐπερρώσθησαν, διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ, καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι. ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς Δεκελείας [8] προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν, καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς Συρακοσίοις, ἐκέλευον [9] μετ' ἐκείνων, καὶ τῶν Κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ

[1] Καὶ πολεμιώτεροι] οὐχ οὕτως ὑμᾶς ἡγοῦμαι πολεμίους ὡς Ἀθηναίους. ὑμεῖς μὲν γάρ, ὅτι ἐβλάψατε, ἐχθροὶ ὄντες, ἐλυπήσατε· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φίλον ὄντα κατηνάγκασαν ἐχθρὸν γενέσθαι. [2] Τό, τε φιλόπολι] φιλόπολις (φησίν) οὐ νῦν εἰμί, ὅτε ἀδικοῦμαι, ἀλλὰ τότε ὅτε ἀσφαλῶς ἐπολιτευόμην. [3] Ἐν ᾧ] ἐν ὁποίῳ χρόνῳ, ἤγουν ὅτε. Æ. P. [4] Καὶ αὐτοὺς νῦν] ἤτοι ὑμᾶς. [5] Ἵνα τά τε ἐκεῖ] ἐν Σικελίᾳ δηλονότι. [6] Μορίῳ] τῶν ὑμετέρων στρατιωτῶν, τῶν Πελοποννησίων. ξυμπαραγενόμενοι δέ, ἤγουν ξὺν τοῖς ἄλλοις τῶν ξυμμάχων ἐκεῖσε παραγενόμενοι, καὶ μετ' αὐτῶν ἤδη ἐκεῖ παρόντες τὰ μεγάλα πράγματα τὰ ἐκεῖ οὕτω σώσητε. Æ. P. [7] Περιορώμενοι] περιορῶντες. καταφρονοῦντες. [8] Προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν] αὐτό τε, σκοπὸς ἦν αὐτοῖς καὶ διάνοια ἐπιτειχίσαι ταῦτα ἐν τῇ Δεκελείᾳ. [9] Μετ' ἐκείνων] ἤγουν τῶν Συρακοσίων.

ἐκ τῶν παρόντων *[1] μάλιστα καὶ τάχιστα τις ὠφέλεια ἥξει *[2] τοῖς ἐκεῖ. [3] ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευεν οἱ πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι, ὅσας διανοοῦνται πέμπειν, καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντο τήν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ, καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης, παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, *[4] οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου (ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται) ἀναστήσαντες Συρακούσιοι, αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδήωσαν [5] τούς τε ἀγρούς, καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακουσίων, καὶ οὐχ ἑλόντες, αὖθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρέαν ποταμόν, τό, τε πεδίον ἀναβάντες ἐδήουν, [6] καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν· καὶ τῶν Συρακουσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς, καὶ ἀποκτείναντές τε τινάς, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς· καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ [7] ἐπισιτισάμενοι, πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα Σικελῶν πόλισμα, [8] καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ, ἀπῄεσαν, πιμπράντες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν Ὑβλαίων· καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην, καταλαμβάνουσι τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ἄνευ τῶν ἵππων, μετὰ σκευῆς, ὡς αὐτόθεν ἵππων πορισθησομένων, καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα, καὶ τάλαντα ἀργυρείου τριακόσια. Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος, καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες Λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀπεχώρησαν.

A pro præſenti rerum facultate maximum aliquod auxilium Siculis, idq; primo quoq; tempore mitteretur. Ille verò Corinthiis imperauit, vt tunc quidem duas naues Aſinem ad ſe mitterent, reliquas verò præpararent, quaſcunq; mittere deſtinaſſent, vtque, quum tempus adeſſet, ad nauigandum eſſent paratæ. His autem conſtitutis, Lacedęmone diſceſſerunt. Athenienſium etiam triremis, quam duces ad pecunias, & equites [*adducendos*] miſerant, [*Athenas*] ex Sicilia peruenit. Athenienſes verò, cum B [*poſtulata ſuorum ducum*] audiſſent, & commeatum, & equitatum exercitui mittere decreuerunt. Atque hæc hyems exiit, & huius belli, quod Thucydides conſcripſit, decimus ſeptimus annus exceſſit. Inſequētis autem æſtatis vere ſtatim ineunte, Athenienſes, qui erant in Sicilia, *caſtris è* Catana motis, nauigarunt aduerſus Megara, quæ ſunt in Sicilia, vnde (quemadmodum & prius à me commemoratū eſt) Syracuſani, Gelone tyrannidem obtinente oppidanis expulſis, agrū ipſi [*occuparunt, quem etiam nunc*] habent. Exſceſu autem ex C nauibus in terram facto, & agros [*Megarenſium*] vaſtarunt, & ad quandam Syracuſanorum munitionem profecti cùm eam non expugnaſſent, rurſus & itinere pedeſtri, & nauibus ad Teream fluuium ſe receperunt, & cùm in [*loca mediterranea, atque*] campeſtria aſcendiſſent, [*ea*] vaſtarūt, & frumentum incenderunt. Et cùm incidiſſent in nōnullos Syracuſanos, quorum numerus non erat magnus, & [*eorum*] aliquot interfeciſſent, & trophæum erexiſſent, ad claſſem redierunt. Et Catanam re-D uerſi, & illinc aſſumptis cibariis [*ad profectionem neceſſariis,*] cū omnibus copiis aduerſus Centoripa Siculorum oppidum iuerunt, eoque per deditionem certis conditionibus factam in ſuam poteſtatem redactis, diſceſſerunt, & dum iter facerent, ſegetes Ineſſeorum, & Hylæorum incenderunt. Catanam autem reuerſi oſtendūt equites ducētos quinquaginta, ſine equis: ac cum illorum cultu, quòd ipſam Siciliam equos ſuppeditaturam putarent, & equeſtres ſagitarios triginta, & trecenta argenti talenta, Athenis aduecta. Eodem vere, Lacedæmonij expeditione aduerſus Argos ſuſcepta, progreſſi quidem ſunt ad Cleonas vſque: ſed facto terræmotu [*domum*] redierunt.

*[1] Μάλιστα καὶ τάχιστα] ἀντὶ τοῦ, μεγίστη τις ὠφέλεια, καὶ ταχίστη. ἢ, μεγίστη τις ὠφέλεια, καὶ τάχιστα. ἤ, καὶ τοῦτο τάχιστα. Æ. P.
*[2] Τοῖς ἐκεῖ] τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ, ὡς αὐτοῦ εἴρηται. ἤγουν τοῖς Σικελοῖς, καὶ Σικελιώταις. Æ. P. [3] Ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς] ὁ Γύλιππος. *[4] Οὓς] πρὸς τὸ σημαινόμενον, οὓς τῶν Μεγάρων οἰκήτορας, οὓς Μεγαρεῖς. ἀντὶ τοῦ, ἐξ ὧν Μεγάρων, ὅθεν οἱ Συρακούσιοι τοὺς οἰκήτορας ἀναστήσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔχουσι. Æ. P. [5] Τούς τε ἀγρούς] τῶν Μεγαρέων δηλονότι. [6] Καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν] ἤγουν τὸν σῖτον ἔκαιον. [7] Ἐπισιτισάμενοι] ἤγουν ἐφόδια λαβόντες. [8] Καὶ προσαγαγόμενοι] ἤγουν λαβόντες. ἐφελκυσάμενοι.

Poſtea

Postea verò Argiui irruptione in agrum Thyreaticum suo finitimũ facta, magnam Lacedæmoniorum prædam cæperũt, quæ talentis non minus viginti quinq; vendita fuit. Neque multo pòst, eadem æstate, populus Thespiensis impetum fecit in Magistratus: sed rerum non est potitus. Sed cum Athenienses opem [*ipsi populo suos Magistratus, ac potentiores, & nobiliores viros aggresso*] tulissent, partim quidem comprehensi fuerunt, partim verò Athenas confugerunt. Eadem æstate Syracusani cùm intellexissent equites, ad Athenienses venisse, & iam aduersus se venire statuisse, existimantes, si Athenienses non occupassent Epipolas, locum præruptum, & vrbi imminentem, se non facilè circumuallatum iri, ne si prœlio quidem superati fuissent, aditus, qui ad ipsas [*Epipolas*] patebãt, [*præsidio*] tueri constituerunt, ne per hos [*aditus in summũ illius collis verticem vrbi impendentem*] hostes clàm se ascenderẽt. nulla enim alia parte ipsos [*illuc ascendere*] posse [*persuasum habebant.*] Nam reliquæ illius collis partes sunt altę, [*& prærupta*] & ad vrbem vsque decliues, [*ac vrbi impendentes,*] & introrsus omninò patẽtes, [*& conspicuæ.*] Et [*locus iste*] a Syracusanis [*ideo*] vocatus est Ἐπιπολαί. quòd sit ἐπιπολῆς τῶν ἄλλων, [*id est, quòd supra cætera loca, campestria scilicet, emineat.*] Atque hi quidem cum vniuersis totius populi copiis, simulac dies illuxit, in pratum, iuxta Anapum fluuium, egressi (iam enim Hermocrates imperator, eiusq; collegæ imperium acceperant) exercitum recensuerunt: & prius ex* omni grauis armaturæ numero septingentos eximiæ virtutis viros delegerunt, quibus Diomilus Andrius exul præerat, vt & Epipolis essent præsidio, &, si ad aliquid aliud [*peragendum, ipsorum opera*] opus esset, in vnum congregati, celeriter adessent. Postridie autem huius noctis Atheniẽses exercitum lustrarunt, & iam cum vniuersis copiis è Catana profecti, ad locum nomine Leonem ab Epipolis sex septémve stadiis distantem clàm ipsis [*Syracusanis*] appulerunt, & peditatum in terram exposuerunt, & cum classe Thapsum subierunt, [*ibique stationem habuerunt.*] Est autem

A καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν Θυρεάτιν ὅμορον οὖσαν, λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλασσον πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, οὐ πολὺ ὕστερον ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν, οὐ κατέσχεν· ἀλλὰ * [1] βοηθησάντων Ἀθηναίων, οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, [2] οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε. Καὶ οἱ Συρακούσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπύθοντο τούς τε ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις, B καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως [3] σφᾶς, οὐδ' εἰ κρατοῖντο μάχῃ, ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο [4] τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ * [5] ταύτας λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι. οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. [6] ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπι- C κλινές τέ ἐστι, καὶ ἐπιφανὲς πᾶν ἔσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακουσίων, διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι, Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα, τὸν παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμόν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτην στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχήν) ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο, καὶ ἑξακοσίους λογάδας τῶν ὁπλιτῶν [7] ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος φυγὰς ἐξ Ἄνδρου. D ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἶησαν φύλακες, καὶ ἢν ἐς ἄλλο τι δέῃ, [8] ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ ἐξητάζοντο, καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, (ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους) καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι. ἔστι δὲ

* ἑπτακοσίους, ὡς καὶ τοῦ Λ.Ε.Ρ.

[1] Βοηθησάντων] τῷ δήμῳ δηλονότι κατὰ τῶν τὰς ἀρχὰς ἐχόντων. διὰ τί; ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δημοκρατούμενοι τοῖς δημοκρατίας ἐπιθυμοῦσι βοηθεῖν ἤθελον. Λ.Ε.Ρ. [2] Οἱ δ' ἐξέπεσον Ἀθήναζε] ἐξελθόντες ἔφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας. [3] Σφᾶς] τοὺς Συρακουσίους. [4] Τὰς προσβάσεις] ἤγουν ἐφόδους. [5] Ταύτας] δηλονότι τὰς τῶν Ἐπιπολῶν προσβάσεις· ἤγουν τὰς ὁδούς, δι' ὧν πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς προσιέναι δυνατὸν ἦν. Λ.Ε.Ρ. [6] Ἐξήρτηται γὰρ] μὴ ἐπὶ τοῦ ἐξηρτῆσθαι καὶ μετεωρῆσθαι ἀκουέσθω, ὅ ἐστι τῆς διανοίας ἐναντίον· τὸ γὰρ ἄλλο χωρίον, πλὴν τῶν προσβάσεων, ἅπαν ὑψηλόν ἐστι, καὶ κρημνῶδες καὶ ἐπικέκλιται πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε καταφανὲς εἶναι ἔσωθεν. [7] Ἐξέκριναν πρότερον] ἐκκρίτους καὶ ὁπλικοὺς ἐποιήσαντο. [8] Ταχὺ ξυνεστῶτες] ταχὺ παραγίνωνται διὰ τὸ συνειμένοι.

χερσόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ, προύχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ Συρακοσίων πόλεως οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Θάψῳ διασταυρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν, ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς, καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, πρὶν τοὺς Συρακοσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος τῆς ἐξετάσεως, παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι, ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον * ἑξακόσιοι. στάδιοι δὲ, πρὶν προσμίξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος, ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ ἐλάσσους ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον, καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ Συρακούσιοι ἐπὶ ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ ὅ, τε Διόμιλος ἀποθνήσκει, καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε στήσαντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς Συρακουσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῇσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ Λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν, ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν Ἐπιπολῶν, ὁρῶν πρὸς τὰ Μέγαρα, ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε * προσίοιεν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἔκ τε Ἐγέστης τριακόσιοι, καὶ Σικελῶν καὶ Ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς ἑκατόν. καὶ Ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἳ ἵππους τοὺς μὲν παρ' Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο. καὶ ξύμπαντες, πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππῆς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ Λαβδάλῳ φυλακὴν, ἐχώρουν πρὸς τὴν Συκῆν οἱ Ἀθηναῖοι, ἵναπερ καθεζόμενοι [1] ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς Συρακουσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας· καὶ ἐπεξελθόντες, μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις, οἱ τῶν Συρακουσίων στρατηγοὶ, ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥαδίως ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν, πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἱππέων.

* π. ἑξακόσιοι. ὡς αὐτοί. ἢ θ αὐτοὶ ἑξακόσιοι χωρίον. Æ. P.

* π. προσίοιεν. F. P.

τῶν οἷς

A peninsula, quæ angusto terræ limite in mare prominet, neque, siue mari, siue terra, multū à Syracusis distat. Nauticus autem Atheniēsium exercitus in hac Thapso, angusto [*eius*] terræ limite circūuallato, quieuit. Sed peditatus cursu confestim ad Epipolas contendit, & per Euryelum [*illuc*] ocius ascendit, [*& occupauit,*] priusquā Syracusani, qui suas copias in prato recensebāt, cognita [*re*] adessent. Accurrerunt autē ad opem [*Epipolis*] ferendam cùm alij, quanta maxima quisque celeritate poterat, tum B etiam illi sexcenti, quibus Diomilus præerat. Interiacebat autem inter pratum, & locum, vbi cum hoste manus conseruerunt, spatium non minus quinq;, ac viginti stadiorum. Hoc igitur modo, perturbatis ordinibus, Syracusani impressione in ipsos facta, & ad Epipolas prœlio victi, in vrbem redierunt: & cum Diomilus, tum etiam ex aliis, [*qui eum sequebantur, in ea pugna*] circiter trecenti ceciderunt. Postea verò Athenienses, cùm trophæum erexissent, & fide publica interposita Syracusanis mortuos reddidissent, postridie ad ipsam vrbē descenderunt: sed cum [*Syracusani*] aduersus C eos non prodissent, egressi, castellum ad Labdalum, in summa Epipolarum crepidine, Megara versus spectans, excitarunt, vt ipsis locus esset, in quo & instrumenta [*bellica, sarcinasq́, militares,*] & pecunias reponerent, quotiescunque vel ad pugnandum, vel ad aliquam munitionem extruēdam prodirēt. Nec multò pòst ad ipsos venerunt cùm Egesta trecenti [*equites,*] tū Siculorum, Naxiorum, & aliorum quorundam, circiter centum. Atheniensium verò D fuerunt, ducenti, & quinquaginta, qui ab Egestæis, & Catanæis equos acceperunt, reliquos verò emerunt. Vniuersorum autem equitum, qui collecti fuerūt, summa extitit sexcentorum, & quinquaginta. Athenienses igitur, cùm præsidium in Labdalo collocassent, aduersus Sycam iuerunt; vbi considentes, murorum ambitum [*ab ea parte, vbi castra posuerant,*] celeriter ædificarunt. Hac autem ædificationis celeritate terrorem Syracusanis incussērūt. Quamobrem aduersus [*hostem*] progressi, prœlium committere, neque [*rem*] E negligere in animo habebant. Sed cùm vtrinq; acies inter se aduersæ iā instruerentur, Syracusanorum duces animaduertentes suum exercitum esse dissipatum, nec in ordinem facilè redigi posse, [*eum*] in vrbem reduxerunt, excepta quadam equitum parte.

[1] Ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους] ἤτοι τὸν περὶ τὴν Λάβδαλον, ἢ τὸν περὶ τὸ τεῖχος τῶν Συρακουσίων, ᾧ ἀντιτείχιζον αὐτοῖς. ἴσως μᾶλλον.

Isti enim

Isti enim remanserunt, vt impedirent Athenienses, ne lapides [*ad ædificium extruendum*] ferrent, néve longius vagarentur. Sed Atheniensiũ vna grauis armaturæ cohors, & cum ea omnes equites impressione in Syracusanorum equitatum facta, [*eum*] in fugam verterunt, & nonnullos interfecerunt, huiusque prœlij equestris, [*ex quo victores discesserant*,] trophæum statuerunt. Postridie verò Atheniensium alij quidem, ambitum muri Boream versus spectantis extruebant, alij verò, lapides, & ligna comportabant, & in loco, qui Trogilus vocatur, semper deponebant, qua parte, à magno portu [*vsq;*] ad alterum mare, muri ædificatio ipsis erat breuissima. Syracusani verò potissimùm Hermocratis ducis suasu, cum omnibus totius populi viribus cum Atheniensibus pugnare, belliq; fortunam periclitari amplius nolebant: sed vísum est satius esse murum substruere, qua parte illi suum erant ducturi, & si, [*hostem*] anteuertissent, [*atque suum murum ante ipsius aduentum substruxissent, ipsum à se*] disclusum iri [*sperabant.*] Simul etiam, si interea [*dum opus facerent Athenienses*] contra [*se*] venissent [*ad opus impediendum, existimabant*] se aduersus [*ipsos,*] partem exercitus missuros, & aditus maturè præoccupaturos, vallisque munituros. Quòd si hostes suas omnes copias contra se conuertissent, [*hoc modo putabant*] illos opus facere cessaturos, [*& munitionum aduersus Syracusas extruendarum, ac earum circumuallandarum finem facturos.*] Egressi igitur, murum ædificare cœperunt, quem initio ab vrbe sua facto, sub ambitu muri ab Atheniensibus extructi, transuersum duxerunt, excisis oleis fani, & ligneis turribus [*in eo*] erectis. Athenienſium enim classis in magnum portum ex Thapso circumuecta nondum peruenerat: sed Syracusani, ma-

A οὗτοι δὲ ὑπομένοντες, ἐκώλυον τοὺς ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε [1] καὶ ἀποσκίδνασθαι μακρότερον. [2] καὶ τῶν ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν, καὶ οἱ ἱππεῖς μετ᾽ αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο τοὺς τῶν συρακουσίων ἱππέας προσβαλόντες· καὶ ἀπέκτειναν τέ τινας, καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος· οἱ δὲ, λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες, παρέβαλλον ἐπὶ τὸν B Τρωγίλον καλούμενον ἀεὶ [3] ἧπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς [4] ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ συρακούσιοι, οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου, μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς ἀθηναίους οὐκ ἔτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν, [5] ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος, καὶ εἰ * [6] φθάσειαν, * [7] ἀποκλείσεις γίγνεσθαι· καὶ ἅμα ἐν τούτῳ C εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς, καὶ φθάνειν αὖ τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους. * [8] ἐκείνους δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν ἀθηναίων, ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλαίας ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένους, καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν ἀθηναίων οὔπω D ἐκ τῆς Θάψου περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ᾽ ἔτι οἱ συρακούσιοι ἐκράτουν,

Marginal note: περὶ [illegible] στρατηγοῦ

---

[1] Καὶ ἀποσκίδνασθαι] καὶ κατασπείρειν αὐτοὺς τὴν χώραν, διὰ τὸ [illegible] περιϊέναι. [2] Καὶ τῶν ἀθηναίων φυλὴ μία] ἀντὶ τοῦ, ἓν τάγμα ἀπὸ φυλῆς μιᾶς. [3] Ηπερ βραχύτατον] καθ᾽ ὃ ἔμελλε βραχύτατον ἔσεσθαι τὸ διατείχισμα. [4] Εκ τοῦ μεγάλου λιμένος] ἐπὶ χερρόνησον ἡ πόλις τῶν συρακουσίων κειμένη, [illegible] ἰσθμώδους, τῇ μὲν, ὑπὸ τοῦ μεγάλου λιμένος, τῇ δὲ, ὑπὸ τῆς ἐπὶ θάτερον θαλάττης. [5] Υποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι] οἱ μὲν ἀθηναῖοι (φησὶν) ἐβούλοντο, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν τεῖχος οἰκοδομησάμενοι, συρακουσίους εἷρξαι τῆς [illegible], κατακλείσαντες εἰς τὴν χερρόνησον· οἱ δὲ συρακούσιοι, ἔνδοθεν τεῖχος διὰ μέσου τοῦ ἰσθμώδους ὑπετείχιζον, καὶ κώλυμα ἐποίουν τοῖς ἀθηναίοις τοῦ δύνασθαι διατειχίσαι. καὶ ἐνόμιζον, εἰ φθάσειαν περιτειχίσαντες αὐτοὶ, ἀποκλεῖσαι ἂν ἐκείνους τοῦ [illegible] διατειχίσαι δύνασθαι. οἱ γὰρ δὴ καὶ κυκλώσαι αὐτοὺς ἀποτειχίσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἐβούλοντο. μέχρι μὲν οὖν [illegible] τῆς αὐτῶν στρατιᾶς [illegible] τοῖς ἐπιοῦσι τῶν ἀθηναίων· οἱ λοιποὶ δὲ [illegible] τούτῳ προκατασκευάσειν τὰ βάσιμα τῶν ἀθηναίων. ἐφόδους γὰρ τὰ βάσιμα λέγει. ὀλίγα γὰρ ἐπιβαθῆναι δυνάμενα, διὰ τὸ τέλματώδες εἶναι τὸ χωρίον. * [6] Φθάσειαν] ὑποτειχίσαντες δηλονότι. ἢ, εἰ τοὺς πολεμίους φθάσειαν, καὶ πρὶν αὐτοὺς περαιωθῆναι, τὸ ὑποτείχισμα θᾶττον ἀποτελέσειαν. Æ. P.
* [7] Αποκλείσεις γίγνεσθαι] ἤλπιζον. ἤγουν ἤλπιζον τοὺς πολεμίους τῷ αὐτῶν ὑποτειχίσματι ἀποκλεισθήσεσθαι. Æ. P.
* [8] Εκείνους] τοὺς πολεμίους, τοὺς ἀθηναίους. σημείωσαι δὲ ταῦτα καθ᾽ ὑπαλλαγὴν εἰρῆσθαι, καὶ τοῦτο καινοπρεπέστερον, ἀντὶ τοῦ, ἐκείνους δὲ πάντας πρὸς σφᾶς τρεπομένους, παύεσθαι ἂν τοῦ ἔργου. ἤγουν, ἐκείνους δὲ, εἰ πάντες πρὸς σφᾶς τράποιντο, τοῦ ἔργου παύσεσθαι ἂν ἐνόμιζον. τὰς ἐφόδους δὲ, τὰς ὁδοὺς τὰς ἐπὶ τὰς συρακούσας ἀγούσας, τὰς ὁδοὺς, ἧπερ οἱ ἀθηναῖοι τὰς συρακούσας ἐφέρχεσθαι ἐδύναντο. τοῦ ἔργου δὲ, τοῦ τὰς συρακούσας περιτειχίσαι. σφᾶς δὲ, τοὺς συρακουσίους. Æ. P.

*[1] τῶν περὶ τὴν θάλασσαν· κατὰ γῆν δὲ ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, [2] φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾷον μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὑτοὺς [3] περιτείχισιν ἐπειγόμενοι· οἱ μὲν Συρακόσιοι, φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ B Ἀθηναῖοι τούς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν [4] ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ, καί τινας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας, καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας, καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτεί- C χισμα· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ [5] πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ, μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα, καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες, κατέφυγον, εἰς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὐτοῖς ξυνέπεσον οἱ διώκοντες. καὶ ἐντὸς γενόμενοι, [6] βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρα- D κοσίων. καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα [7] ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν· [8] καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν

A gis imperium [in locis vrbi sua vicinis] adhuc obtinebant. Athenienses vero [commeatum, &] res necessarias itinere terrestri ex Thapso [in sua castra] afferebant. Cum autem Syracusani vallum murique substructionem [ad hostium vim propulsandam] iam firmam esse iudicassent, nec Athenienses ad eos impediēdos venissent, veriti ne [Syracusani] se bifariā diuisos facilius oppugnarent, simul etiā suam circumuallationem, [qua Syracusas circūuallare cœperant, absoluere] properantes: Syracusani quidē, vna cohorte ad [sui] ædificij custodiā relicta in vrbem B redierūt. Athenienses verò ipsorum aquæ ductus fistulas, quæ per cuniculos aquam ad potandum in vrbem ducebant, interciderunt. Et cùm obseruassent Syracusanos, partim quidem meridianis horis intra tentoria se continentes, partim verò etiam in vrbem reuersos, & illos, qui intra vallum erant, negligenter [id] custodientes, trecentos ex suis electos, & nonnullos ex leui armatura delectos, & armatos præmiserunt, quibus imperarunt, vt ad subiectam [hostium] munitionem cursu repentè C currerent. Reliquus verò exercitus bifariam [est diuisus, eiusq;] vna quidē pars cum altero duce ad vrbem contendit, si [fortè Syracusani] contra [ipsos ad opem suæ munitioni ferendam] accurrerent: altera verò, cum altero [duce contendit] ad vallum portulæ vicinum. Hi autem trecenti vallum aggressi capiunt, & custodes eo deserto, in exteriorem [vrbis] munitionem, quæ erat in Temenite [loco sic appellato,] confugiunt. Et qui ipsos persequebātur, vnà cum ipsis [illuc] irruperunt, quamuis autem [il- D luc] ingressi fuissent, per vim tamen a Syracusanis illinc reiecti fuerunt, ibiq; nonnulli Argiui, & Athenienses non multi occisi fuerunt. Vniuersæ autem [Atheniensium] copiæ [illinc] reuersæ & munitionem [à Syracusanis sub Atheniensium munitione] substructam diruerunt, & vallum reuulserunt, & vallos apud se transportārunt, ac trophæum erexerunt. Postridiè verò eius diei Athenienses à [muri] ambitu, [quem iam absoluerant] rupem paludi imminētem munire cœperunt, quæ ab hac Epipola-

* [1] Τῶν περὶ τὴν θάλασσαν] χωρίων δηλονότι, τῶν τῆς πόλεως ἐγγὺς ὄντων. ἢ τὰ περὶ τὴν θάλασσαν λέγει αὐτὴν τὴν θάλασσαν τὴν ἐγγὺς, καὶ περὶ τῆς πόλεως οὖσαν, καὶ αὐτὴν τῆς θαλάσσης [illegible], καὶ κρείττων [illegible] A.E.P. [2] Φοβούμενοι μὴ σφίσι] κατὰ τὴν λεγομένην ἀνάληψιν, τὸ φοβούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι, εἴρηται. τὸ δὲ, σφίσι δίχα γιγνομένοις, μὴ [illegible] τειχιζόντων, τῶν δὲ μαχομένων. [3] Περιτείχισιν ἐπειγόμενοι] σπεύδοντες αὐτοὶ [illegible]. [4] Ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος] ὑπονομηδὸν, διὰ ὑπονόμων καὶ σωλήνων. [5] Πρὸς τὴν πόλιν] πρὸς τὴν Συρακουσῶν. [6] Βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν] ἀμφίβολον τὸ ποιον, βίᾳ εἰσῆλθον, ἢ βίᾳ ἐξεκρούσθησαν. [7] Ἡ πᾶσα στρατιὰ] τῶν Ἀθηναίων. [8] Καὶ διεφόρησαν] διεκόμισαν.

rum parte

tum parte magnum portum versus vergit, A & quà ipsis per [*locum*] planum, & paludem in portum descendētibus breuissimus muri ambitus erat futurus. Interea verò Syracusani egressi, rursus & ipsi vallum [*transuersum*] ducere cœperūt inchoatum ab vrbe, per mediam paludem. [*quâ propter cœnum congestum, ac duratum erat firmissima.*] simul etiam fossam prope [*vallum*] duxerūt, ne Atheniensibus murum ad mare vsque producere liceret. Illi verò, postquam munitionem in [*Epipolarum*] rupe cœptam absoluerūt. Syracusanorum vallum, fossamque rursus aggredi statuerūt. Quare clas- B sem quidem ex Thapso in magnum Syracusanorum portum circumuehi iusserunt, ipsi verò sub auroram, cùm ab Epipolis in planum descēdissent, & per paludem (quà cœnosa, & maximè solida erat) supra fores, asseresq; substratos transissent, sub ipsum diluculum capiunt & vallum, præter exiguam partem, & fossam, [*sed paulo post*] & illam partem, quæ reliqua erat, ceperunt. Et [*ibi*] prœlium commissum est, & Athenienses in eo victores extiterunt. Et Syra- C cusani, qui dextrum cornu tenebant, ad vrbem fugerunt, qui verò in sinistro [*collocati erant,*] ad fluuium [*fuga se receperunt.*] Cùm autem trecēti illi Atheniensium delecti milites transitum ipsis intercludere vellent, ad pontem cursu contenderunt. Quod veriti Syracusani (hic enim & plerique equites ipsis aderant) cum his trecentis manus conserunt, eosq; in fugam vertunt, & impressionem in dextrum Atheniensium cornu faciunt. cùm autem isti [*in hostes*] impetū fecissent, & prima illius cornu cohors perterrita est. Lamachus verò, D cùm [*hoc*] animaduertisset, à suo sinistro cornu cum nō multis sagittariis assumptis etiam Argiuis, ad opem [*suis*] ferēdam accurrit. Et fossam quandam transgressus, & cum paucis vnà trāsgressis desertus occubuit, & cū eo quinque, aut sex. Hos autem Syracusani maxima celeritate cōfestim arreptos trans fluuiū ante [*reliquarū copiarum aduentum*] in locum tutum transportarunt, sed cùm iam & reliquus Atheniensium exercitus aduersus ipsos veniret, abiecrūt. In- E terea verò illi de Syracusanis, qui initio ad vrbē confugerant, cùm hæc fieri viderent,

A ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ, [1] καὶ ἧπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ συρακούσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ, ἀπεσταύρουν αὖθις, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως, διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. [2] οἱ δ᾽, ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸν κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὖθις τῷ τῶν συρακουσίων B σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς Θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν συρακουσίων· αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν, καὶ διὰ τοῦ ἕλους, ᾗ πηλῶδες ἦν [3] καὶ στεριφώτατον, καὶ θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπιθέντες, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἅμα ἕῳ τό, τε σταύρωμα, πλὴν ὀλίγου, καὶ τὴν τάφρον, καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἷλον. καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ ἀθηναῖοι. καὶ τῶν συρακου- C σίων, οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες, πρὸς τὴν πόλιν ἔφυγον, οἱ δ᾽ ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, παρὰ τὸν ποταμόν· καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλείσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες, δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ οἱ συρακούσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα) ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων. καὶ D προσπεσόντων αὐτῶν, ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ Λάμαχος, παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν, καὶ τοὺς ἀργείους παραλαβών· καὶ ἐπιδιαβὰς [4] τάφρον τινὰ, καὶ μονωθεὶς μετ᾽ ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων, ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἓξ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ συρακούσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφα- E λές· αὐτοὶ δὲ, ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν ἀθηναίων, ἀπεχώρουν. ἐν τούτῳ δὲ, οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον καταφυγόντες, ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνόμενα,

[Margin: καὶ ἐπι- μονωθεὶς]

[1] Καὶ ἧπερ αὐτοῖς βραχύτατον] καθ᾽ ὃ μέρος βραχύτατον ἔμελλε τὸ περιτείχισμα ἔσεσθαι. [2] Οἱ δ᾽ ἐπειδὴ] οἱ ἀθηναῖοι. [3] Καὶ στεριφώτατον] ὡς καθὸ τὸ ἕλος ὑδατῶδες ἦν, ἀλλὰ πηλῶδες, καὶ στερεόν. [4] Τάφρον τινὰ μετ᾽ ὀλίγων] χωρὶς τοῦ, τάφρον τινὰ, καὶ μονωθεὶς μετ᾽ ὀλίγων.

αὖθίς τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς ἐπιπολαῖς, ἡγούμενοι ἔρημον αἱρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐτῶν αἱροῦσι, καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν. ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολελειμμένος. τὰς γὰρ μηχανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους αὐτοὺς ἐσομένους, ἐρημίᾳ ἀνδρῶν, ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως. οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ συρακούσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη *¹ κάτωθεν τῶν ἀθηναίων ἀποδιωξάντων *² τοὺς ἐκεῖ ἐπανῄει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς θάψου, ὥσπερ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα. ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν, ³ κατὰ τάχος ἀπῄεσαν, καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν συρακουσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς συρακουσίοις· καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι, ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῷ τοὺς συρακουσίους. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς ἰταλίας πανταχόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς ἀθηναίοις, οἳ πρότερον ⁴ περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς τυρσηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς. καὶ τἆλλα προυχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας· καὶ γὰρ οἱ συρακούσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς

A & ipsi sumptis animis, ab vrbe rursus aciem aduersus Athenienses sibi oppositos instruxerunt, & quandam suorum partem miserunt ad [*muri*] ambitum, qui Epipolas cingebat, existimantes fore, vt [*eum*] desertum, [*& præsidio nudatum*] caperent. Et [*qui missi sunt,*] ipsorum quidem [*Atheniensium*] exteriorem decem iugerum munitionem ceperunt, ac diripuerunt. Nicias verò impediuit ne ipsum etiam [*muri*] ambitum [*occuparent.*] Casu enim ob infirmam valetudinem in eo relictus B fuerat. Is enim machinas, omnemque materiam, quæ ante murum erat obiecta, à [*suis*] [ministris incendi iussit, postquàm animaduertit se propter virorum solitudinem, [*ac defensorum inopiam*] nullam [*periculi vitandi, atq;*] salutis conseruandæ facultatem alia ratione habituros. Atque res ita cecidit. Nam Syracusani propter incendium propius accedere non sunt ausi: sed se retro receperunt. Etenim ex locis inferioribus subsidium Atheniensium, qui Syracusanos, qui illic erant, insequuti fuerant, ad [*illius muri*] ambitum iam redibat, C & ipsorum classis ex Thapso simul (vt dictum est) in magnum portum nauigabat. Quæ cernentes illi Syracusani, qui in superioribus locis erant; celeriter [*illinc*] abierunt, & reliquus ipsorum exercitus in vrbem [*rediit,*] quòd existimarent non satis virium sibi iam adesse ad impediendum hostem, ne murum ad mare duceret. Postea verò Athenienses trophæum erexerunt: mortuosque Syracusanis interposita fide publica reddiderunt, & Lamachi comites, ipsumque receperunt. Cùm au- D tem omnis exercitus naualis pariter, & pedestris ipsis iam præstò esset Syracusanos duplici muro concluserunt, quem ab Epipolis, & præruptis [*earum*] partibus initio ducto ad mare perduxerunt. Commeatus autem ad [*ipsorum*] exercitum vndique ex Italia comportabantur. Ex Siculis etiam multi ad Athenienses accesserunt socij, qui prius cicumspiciebant, [*belli euentum expectantes, illorumque societatem sequi cunctantes:*] Ex Hetruria quoque [*venerunt*] tres naues, quæ singulæ quinquaginta remis agebantur. Deniq; cætera sic ipsis succedebant, vt [*magnam victoria*] spem ipsis ostenderent. Etenim Syracusani nō amplius existimabant se bello superiores euasuros,

*¹ Κάτωθεν] ἐκ τῶν κάτω χωρίων, ἐκ τῶν πεδινῶν χωρίων, καὶ τῶν περὶ τὴν θάλασσαν ὄντων. ἄνωθεν δὲ, ἐκ τῶν ἄνω χωρίων, τῶν περὶ τὸν κύκλον, καὶ περὶ τὰς ἐπιπολὰς ὄντων, πρὸς ἃ οἱ συρακούσιοι ἀνέβησαν ὡς ἔρημα καταληψόμενοι. τὸ δὲ κάτωθεν συνάπτε σὺν τῷ ἐπανῄει. ÆE. P. *² Τοὺς ἐκεῖ] τοὺς συρακουσίους τοὺς ἐκεῖ ὄντας, ἤγουν ἐν τοῖς κάτω χωρίοις, ὅθεν οἱ ἀθηναῖοι αὐτοὺς εἰς φυγὴν τρέψαντες ἀπεδίωξαν. ÆE. P. ³ Κατὰ τάχος ἀπῄεσαν] ἤτοι οἱ συρακούσιοι. ⁴ Περιεωρῶντο] ἤγουν κατεσκόπουν.

quòd

quòd ne ex Peloponneso quidem vllum auxilium ad ipsos veniret. Quare cùm inter se ipsos, tum etiam cum Nicia de compositione facienda agere cœperunt. Hic enim, defuncto Lamacho, [*totius exercitus*] imperium solus iam habebat. Et nihil quidem transigebatur: sed (vt fieri solet ab hominibus, qui sunt consilij inopes, & qui obsidione arctius, quam antea, premuntur) cùm apud illum multa proponebantur, tum etiam in vrbe longè plura [*dicebantur.*] Etenim & quædam mutua suspicio propter præsentia mala inter ipsos erat orta. Quamobrem ipsis etiam ducibus, quorum ductu hæc ipsis acciderant, quasi propter illorum vel infelicitatem, vel proditionem clades accepissent, imperiũ abrogarunt, & alios, Heraclidem, & Euclem, & Telliam, in illorum locum surrogarunt. Interea verò Gylippus Lacedæmonius, & naues Corinthiacę Leucadem iam appulerant, eo animo, vt quam celerrimè in Siciliam ad opem [*Syracusanis*] ferendam traiicerent. Cùm autem atroces nuntij ipsis afferrentur, omnesque in idem mendacium congruentes, Syracusas iam omnino circumuallatas esse, Gylippus Siciliæ quidem [*conseruandæ*] nullam spem amplius habebat: Italiam verò conseruare cupiens, ipse, & Pythen Corinthius, cum duabus Laconicis nauibus, totidemq; Corinthiacis, quàm velocissimè transmisso Ionio, Tarentum peruenerunt. Corinthij verò, præter suas decem, duabus Leucadiis, & tribus Ambraciotis instructis [*in Siciliam*] postea nauigare constituerant. Et Gylippus quidem Tarento primùm in agrum Thurium pro Legato profectus, ex ciuitatis iure, quo pater ipsius quondam [*à Thuriis*] donatus fuerat, cùm ipsos sibi socios adiungere non potuisset, [*illinc*] soluens, Italiæ oram prætereuehebatur; & in sinu Terinæo abreptus à vento (qui hac in parte oppositus Boreæ vehementer spirat) in altum defertur, & rursus acerrima tempestate iactatus, Tarentum appellit. Naues autem, quotquot tempestate quassatæ fuerant, subduxit, & refecit. Nicias verò, cùm eum [*in Siciliam*] venire audisset, nauium, [*quas ille secum ducebat,*] paucitatem contempsit. quod & Thurij fecerunt.

A πελοποννήσου ὠφέλεια οὐδεμία ἧκε. τοὺς δὲ λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικούς, καὶ πρὸς τὸν Νικίαν. οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. [1] καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων, καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο [2] πρός τε ἐκεῖνον, καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον· καὶ τοὺς στρατη-
B γούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν. ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς κορίνθου νῆες περὶ λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναί, καὶ πᾶσαι [3] ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι, ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ συράκουσαι εἰ-
C σί, τῆς μὲν σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ ἰταλίαν βουλόμενος [4] περιποιῆσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν ἰόνιον ἐς τάραντα· οἱ δὲ κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα λευκαδίας δύο καὶ ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες, ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ τάραντος ἐς τὴν θουρίαν πρῶ-
D τον πρεσβευσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ποτὲ πολιτείαν, καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν ἰταλίαν, καὶ ἀναρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου κατὰ τὸν τεριναῖον κόλπον (ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ [5] μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς) ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα, τῷ τάραντι [6] * [7] προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, ἀνελκύσας [8] ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας, πυθόμενος αὐτὸν πλέοντα, [9] ὑπερεῖδε τὸ
E πλῆθος τῶν νεῶν· ὅπερ καὶ οἱ θούριοι ἔπαθον·

γρ. ἐπὶ τὸ αὐτό

γρ. ἁρπασθεὶς
γρ. ἑστηκώς

[1] Καὶ κύρωσις μὲν] βεβαίωσις τῆς φιλιώσεως. [2] Πρός τε ἐκεῖνον] τὸν Νικίαν. [3] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐψευσμέναι] ψευδεῖς μὲν σύμφωνοι δέ. [4] Περιποιῆσαι] σῶσαι. [5] Μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς] ἤγουν κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ βορέου, οὐχ ὁ κόλπος, ἀλλ' ὁ ἄνεμος. τὸ δὲ ἑστηκώς, ἤτοι στάσιμος ὤν, καὶ διηνεκής· ὡς καὶ στάσιμον ἄνεμον λέγομεν. ἢ κατ' αὐτὸν βορρᾶν. [6] Προσμίσγει] ἐλλιμενίζει. * [7] Προσμίσγει] τὰς ναῦς δηλονότι. τοῦτο γὰρ τὸ πλήρωμα τῆς φράσεως. ἢ ἀπλῶς, αὐτὸς δὲ, προσμίσγεται, ἤγουν ἐς τὸν τάραντα καθορμίζεται. ΑΕ. Ρ. [8] Ἐπεσκεύαζεν] ἤγουν ἀνεκαίνιζεν. [9] Ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος] κατεφρόνησε.

καὶ λῃστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν, καὶ οὐδεμίαν φυλακὴν πω ἐποιεῖτο. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ Ἄργος ἐσέβαλον, αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ Ἀθηναῖοι Ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα πρὸς Λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ Πύλου, καὶ περὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀποβαίνοντες, μετά τε Ἀργείων καὶ Μαντινέων ἐπολέμουν. καὶ πολλάκις Ἀργείων κελευόντων, ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικήν, [1] καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἐπελθεῖν, οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων, [2] ἀποβάντες ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηρὰν καὶ Πρασιάς, καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδη [3] εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς Ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ Ἄργους ταῖς ναυσί, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ Ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ ἀπέκτειναν τινάς, καὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.

A Existimant enim [*ipsos*] prædonum ritu instructos nauigare, atq; [*propterea*] nullam custodiam adhuc adhibebat, [*vt ab eo sibi caueret.*] Per eadem huius æstatis tempora Lacedæmonij, cùm ipsi, tum [*ipsorum*] socij irruptionem [*vnà cum ipsis*] in agrũ Argiuum fecerunt, eiusque magnam partem vastarunt. Athenienses autem cum triginta nauibus, quæ fœdera, quæ ipsis cum Lacedæmoniis intercedebant, manifestissimè ruperunt; Argiuis auxilium tulerunt. Prius enim Pylo [*in agrum vicinum excurrẽtes,*] B & in cæteram Peloponnesum potius, quàm in Laconicam exscendentes, cum Argiuis & Mantineis Latrocinia potius exercebant, quàm [*iustum*] bellum gerebant. Quamuis enim Argiui [*ipsos*] sæpe rogassent, vt armata manu vel appellerẽt solum ad Laconicam; & minima [*illius*] parte secum vastata, discederent, [*illi tamen hoc facere*] noluerunt. Tunc verò Pythodoro, & Læspodio, & Demarato ducibus, exscensu ex nauibus facto in Epidauri Limeræ, & Prasiæ agrum, ac in alia quædam illius regionis loca, eorum agrum vastarũt, C & [*hoc modo*] effecerunt, vt Lacedæmonij multo honestiorẽ sese aduersus Athenienses tuẽdi occasionem iam haberent. Cùm autẽ Athenienses ex agro Argiuo [*domum*] cùm classe reuertissent, & Lacedæmonij [*cum suis copiis ex eodem se recepissent,*] Argiui irruptione in agrum Phliasium facta, eius partem vastarunt, & nonnullos Phliasiorum interfecerunt, domumque redierunt.

---

[1] Καὶ τὸ ἐλάχιστον] ἤγουν, καὶ ἐπ' ἐλάχιστον. [2] Ἀποβάντες] ἤγουν οἱ Ἀθηναῖοι. [3] Εὐπροφάσιστον] εὐάφορμον.

ΘΟΥΚΥ-

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ.

THUCYDIDIS OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER septimus.

GYLIPPUS autem, ac Pythé, postquam naues refecerũt, Tarento [*soluentes*,] ad Locros Epizephyrios nauigarunt: Iam autem certiores facti Syracusas nondum vndique circumuallatas: sed adhuc licere cum exercitu venientibus, per Epipolas introire: consultare cœperũt vtrum à dextro Siciliæ [*latere*] nauigãtes, introitum [*in vrbem*] periclitarentur, an verò dextrũ [*latus*] sequentes, Himeram primùm peterent, & cùm illis ipsis [*Himeræis*,] tum etiam aliis copiis assumptis, [*ex illorum numero*,] quos [*ad hanc expeditionem secum sequendam*] inducere potuissent, [*Syracusas*] itinere terrestri proficiscerentur. Ipsis autem placuit Himerã proficisci, præsertim quòd quatuor Atticæ naues nondum Rhegium appulerãt, quas Nicias, [*quamuis initiò classem hostilem propter nauium paucitatem contemneret*,] tamen [*ad eius aduentum obseruandum*] miserat, cùm eos apud Locros esse intellexisset. Sed [*Gylippus, & Pythen hunc istarum nauium aduentum, atque*] has excubias præuerterunt, ac per fretum [*in Siciliam ocius*] traiecerunt. Et cùm Rhegium, ac [*inde*] Messanam appulissent, Himeram iuerunt. Cùm autem illinc essent, Himeræos ad belli societatem, & ad se sequendum, & ad prębenda suarum nauium nautis, quibus deerant, arma, induxerunt. Naues enim Himeræ subduxerant. Præterea Selinuntios, missis [*ad eos nuntiis*,] ad quẽdam locum [*ipsis designatum*,] sibi cum omnibus copiis obuiam venire iusserunt. Nonnullas etiam copias non magnas se missuros ad ipsos promiserunt & Geloi, & Siculorum nonnulli, qui lõgè alacriùs, [*quàm antè*,] ad illorum societatem sequendam erant parati, tum quòd Argonides nuper decessisset,

Ὁ ΔΕ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθὴν, ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους. καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συράκουσαί εἰσιν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾷ ἀφικομένους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ' ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν [1] διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ' ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαντες, [2] καὶ αὐτούς τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πείθωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσι. [3] καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἱμέρας πλεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν [4] οὔπω παρουσῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ, [5] ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λοκροῖς εἶναι ἀπέστειλε. [6] φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ· καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ, ἀφικνοῦνται ἐς Ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες, τούς τε Ἱμεραίους ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἕπεσθαι, καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρέχειν. τὰς γὰρ ναῦς [7] ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ. καὶ τοὺς Σελινουντίους, πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ [8] ἔς τι χωρίον. πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῷοι καὶ τῶν Σικελῶν τινὲς, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἕτοιμοι ἦσαν, τοῦ Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος,

---

[1] Διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι] κινδυνεύσωσι διὰ κινδύνου εἰσπλεῦσαι. [2] Καὶ αὐτούς τε ἐκείνους] τοὺς Ἱμεραίους δηλονότι. [3] Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς] καλὸν ἐφάνη. [4] Οὔπω παρουσῶν] ἔτι, οὔπω οὐσῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ. ἢ, οὔπω παρουσῶν εἰς τὸ Ῥήγιον. [5] Ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος] τὸ ὅμως διὰ τοῦτο πρόσκειται, ὅτι ἐν τῷ ἔχειν ὀλιγωρεῖν ἔφη ὁ Νικίας τῆς φυλακῆς τοῦ κατάπλου πλοιαρίων. [6] Φθάσαντες δὲ] προλαβόντες. [7] Ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ] ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἱμέρας. [8] Ἔς τι χωρίον] εἰρημένον δηλονότι.

ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν βασιλεύων τινῶν, καὶ ὢν οὐκ ἀδύνατος, τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν· καὶ τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὡπλισμένους ἑπτακοσίους μάλιστα, Ἱμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους, καὶ ἱππέας ἑκατὸν, καὶ Σελινουντίων τινὰς ψιλοὺς, καὶ ἱππέας καὶ Γελῴων ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συρακούσας. οἱ δ᾽ ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν, καὶ Γογγύλος εἷς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων μιᾷ νηῒ τελευταῖος ὁρμηθεὶς, πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου. καὶ [1] καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν, διεκώλυσέ τε, καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προσπλέουσι, καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι ἐπερρώσθησάν τε, καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον. ἤδη γὰρ [2] καὶ ἐγγὺς ὄντα [3] ᾐσθάνοντο αὐτόν. ὁ δ᾽ Ἴεγας τό, τι τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἑλὼν, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακουσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο καιροῦ ἐλθὼν ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἀπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν [4] κατὰ βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο δ᾽ ἔτι ᾠκοδόμουν. [5] τῷ δὲ * [6] ἄλλῳ * [7] τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν, [8] λίθοι τε παραβεβλημένοι [9] τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν, καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα κατελέλειπτο.

γρ. ἰέγας τι τεῖχος

γρ. παραβεβλημένοι

A qui cùm in ea Siciliæ parte regnaret, nec parum potens esset, Atheniensibus amicus erat: cùm etiam quòd Gylippus Lacedæmone alacriter venire videretur. Gylippus autem assumptis è suorum nautarum, ac epibatarum, [*id est, classiariorum militum*] numero, quos armauerat, ad septingentos, & Himeræorum, tam grauis, quam leuis armaturæ, ex vtrisque promiscuè ad mille, & equitibus centum, & Selinuntiorum aliquot leuiter armatis, & equitibus, paucis etiam Geloorum, & Siculorum, v- B niuersis ad mille, Syracusas perrexit. Nec non Corinthij à Leucade soluentes, cum reliquis nauibus celeritate quanta maxima potuerunt ad opem [*Syracusanis*] ferendam venerunt. Et Gongylus vnus Corinthiorum dux, qui postremus cum vna naui profectus fuerat, primus quidem: sed tamen paulo ante Gylippum, Syracusas appulit. Nactus autem ipsos, [*Syracusanos,*] qui de bello sedando, & compositione facienda concionem erant habituri, [*hoc ne facerent,*] impediuit, ac eorum animos cōfirmauit, quòd dixisset alias etiam naues, C & Gylippum Cleandridæ [*filium,*] ducem à Lacedæmoniis missum aduentare. Quāobrem Syracusani animis confirmati sunt, & cōfestim Gylippo cum omnibus copiis obuiam ituri prodierunt. Iam enim ipsum aduentare audierant. Ille verò, cùm Iegas Siculorum munitionem obiter cepisset, & aciem vt ad prœlium instruxisset, ad Epipolas contendit, & cùm per Euryelum ascendisset, quâ & [*ipsi*] Athenienses prius [*ascenderant,*] cum Syracusanis aduersus Atheniensium munitionem perrexit. Fortè D autem id temporis [*eò*] venit, quo duplex murus septem, octóve stadiorum longitudine iam ab Atheniensibus ad magnum portū perfectus erat, excepta exigua quadam [*eius*] parte, quæ mare versus spectabat. nam [*Athenienses partem*] istam adhuc ædificabāt. Ab altera verò, eaq; maiore ambitus [*parte,*] Trogilum versus, ad alterum mare, lapides iam comportati iacebant, & opus alibi quidem semiperfectum, alibi verò etiam perfectum erat relictum.

---

[1] Καταλαβὼν αὐτοὺς] τοὺς Συρακουσίους. [2] Καὶ ἐγγὺς ὄντα] τῶν Συρακουσίων δηλονότι. [3] Ἠσθάνοντο αὐτὸν] ἀντὶ τοῦ ἤκουον. [4] Κατὰ βραχύ τι] βαρυτόνως τινὲς ἀναγιγνώσκουσιν· ἵνα μὴ τὸ ὀλίγον, ἀλλὰ τὸ τεναγῶδες δηλῶνται. [5] Τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου] κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τείχους τῶν Συρακουσίων. κύκλον δὲ τὸ τῶν Συρακουσίων τεῖχος νῦν λέγει. *[6] Ἄλλῳ] ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ μέρει, ἤγουν κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος. Æ.P. *[7] Τοῦ κύκλου] ἐν τῇ ἕκτῃ ξυγγραφῇ περὶ τούτου ταῦτα γέγραπται, ἃ τὸ παρὸν χωρίον φωτίζει, καὶ τὸ τῆς ἐννοίας σαφέστερον ποιεῖ. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος. οἱ δὲ, λίθους, καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες, παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρώγιλον καλούμενον αἰεὶ, ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. Τρώγιλος δὲ παροξυτόνως, ἢ Τρώγιλον προπαροξυτόνως ἀμφοτέρως χωρίον δηλοῖ. Æ.P. [8] Λίθοι τε παραβεβλημένοι] ἤγουν, παρερριμμένοι πρὸς οἰκοδομίαν. [9] Τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν] ἔτι, τῷ πλέονι μέρει τοῦ κύκλου.

Eò periculi Syracusę venerant. Athenienses verò propter repentinum, ac infestum Gylippi, & Syracusanorum aduētum, primum quidem turbati sunt, aciem tamen instruxerunt, [*vt hosti contra se venienti resisterent.*] Ille verò, iuxta [*ipsos*] agmen sistens, caduceatorē ad ipsos præmittit, qui diceret, si intra quinque dies ex Sicilia discedere vellent, sumptis suis rebus, se paratum esse ad fœdus cum ipsis faciendum. Illi verò, [*hæc*] parui faciebant, nulloque responso reddito [*caduceatorem*] remiserunt. Postea verò vtrique aciem aciei aduersam ad prœlium instruxerunt. Sed Gylippus animaduertēs Syracusanos perturbari, nec facilè in suos ordines redigi, copias in locum patentiorem reduxit. Nicias verò Athenienses aduersus [*hostem*] non duxit: sed prope suam munitionem se [*cum suis copiis*] continuit. Gylippus autem, cum animaduertisset ipsos cōtra se nō venientes, exercitum abduxit in verticem nomine Temeniten, ibiq; castris positis pernoctauit. Postridie verò maiorem [*suarum*] copiarum partem acie instructa ad Atheniensium muros duxit, ne alio ad opem [*suis*] ferendam irent. Quandam autem [*copiarum*] partem ad castellum Labdalum missa, [*id*] cepit, & quotquot in eo nactus est, omnes interfecit. Is enim locus à [*cæteris*] Atheniensibus conspici non poterat. Eodem die triremis etiam Atheniensium à Syracusanis capta est, dum ad [*magnum*] portum appelleret. Postea verò Syracusani, sociique murum extruere cœperunt, initio ab vrbe facto, cum per Epipolas sursum versus ducentes ad illum [*alterum*] transuersum, [*ac*] simplicem [*murum à Syracusanis iam extructum,*] vt Athenienses, nisi [*hanc noui muri ædificationem*] impedire possent, [*Syracusas*] circumuallare amplius non possent. Athenienses autem muro ad mare absoluto, in loca superiora iam se receperāt: sed Gylippus (erat enim quædam illius muri ab Atheniensibus extructi pars infirma) noctu copiis assumptis, ad illum contendit.

A παρὰ τοσοῦτον μὲν αἱ συράκουσαι ἦλθον κινδύνου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, αἰφνιδίως τοῦ τε Γιλίππου καὶ τῶν συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων ἐθορυβήθησαν μὲν πρῶτον, παρετάξαντο δέ. [1] ὁ δ', θέμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς, κήρυκα * προσπέμπει αὐτοῖς, λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς σικελίας, πέντε ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἕτοιμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ, ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι, ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρεσκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. B καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς συρακοσίους ταρασσομένους, καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν *[2] μᾶλλον καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς ἀθηναίους, ἀλλ' ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ' ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτοὺς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν τεμενῖτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ *[3] ἄγων τὴν μὲν πλείστην τῆς στρατιᾶς παρέταξε C πρὸς τὰ τείχη τῶν ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε· μέρος δέ τι πέμψας πρὸς *[4] τὸ φρούριον τὸ λάβδαλον, αἱρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ, πάντας ἀπέκτεινεν. ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἁλίσκεται τῶν ἀθηναίων ὑπὸ τῶν συρακοσίων, [5] ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι. [6] καὶ μετὰ ταῦτα *[7] ἐτείχιζον οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς D τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν· ὅπως οἱ ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἵ, τε ἀθηναῖοι [8] ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος (ἦν γάρ τι τοῖς ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθενὲς) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν, ἐπῄει πρὸς αὐτό.

* προσπέμπει. Æ.P.

γρ. ἀναβεβήκεσαν

γρ. (ἦν γάρ τι τοῦ τείχους τοῖς ἀθηναίοις ἀσθενές)

---

[1] Ὁ δ', θέμενος τὰ ὅπλα] ὁ Γύλιππος. *[2] Μᾶλλον] ἀντὶ τοῦ, μάλα. Æ.P. *[3] Ἄγων] παρέταξεν ἄγων, καθ' ὑπαλλαγὴν εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἀντὶ τοῦ, παρατάξας ἦγε. Æ.P. *[4] Τὸ φρούριον τὸ λάβδαλον] ἀντὶ τοῦ, τὸ φρούριον τὸ ἐπὶ λαβδάλῳ τειχισθέν. καὶ γὰρ ἄνω εἴρηται, ὑπαναχωρήσαντες, οἱ ἀθηναῖοι, φρούριον ἐπὶ τῷ λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν. καὶ τὰ ἑξῆς. ἢ καὶ, αὐτὸ τὸ φρούριον λάβδαλον ἐκαλεῖτο, ὡς τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ᾠκοδομήθη. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἄνω ὁ αὐτὸς ξυγγραφεὺς λέγει, καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ λαβδάλῳ φυλακὴν, ἐχώρουν πρὸς τὴν συκῆν οἱ ἀθηναῖοι. Æ.P. [5] Ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι] τῷ μεγάλῳ. [6] Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ συρακ.] ἐν τῇ ἕκτῃ διδάσκεται ἡμῖν τίνα τρόπον ὑπετείχιζον οἱ συρακούσιοι, περιτειχιζόντων τῶν ἀθηναίων. *[7] Ἐτείχιζον] ἐν τῇ ἕκτῃ ὁ τῶν τειχισμάτων τρόπος οὕτω δηλοῦται. Ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν ἀθηναίων, ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες. ἐγκάρσιον δὲ τεῖχος ἁπλοῦν λέγει τὸ ἤδη ὑπὸ τῶν συρακοσίων οἰκοδομηθὲν, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον. ἕτερον δὲ τεῖχος συρακούσιοι πρὸς τὸ πρότερον ἄλλο ἤρξαντο, ὅπερ ἐπ' ἔξω ἀπετέλεσαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν κάτω λεγομένων, ὅπου περὶ τῶν κορινθίων, καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ λευκαδίων λέγεται, ὅτι τοῖς συρακουσίοις ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. Æ.P. [8] Ἀναβεβήκεσαν] ἀνακεχωρήκεσαν.

οἱ δ' ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) ὡς ᾔσθοντο, ἀντεπήεσαν. ὁ δὲ γνοὺς, κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δ' αὐτὸ οἱ ἀθηναῖοι ὑψηλότερον, αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον, τοὺς δ' ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν ᾗπερ ἔμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν. τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ πλημμύριον καλούμενον τειχίσαι (ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προὔχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ) [1] καὶ εἰ τειχισθείη, ῥᾴων αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι. δι' ἐλάσσονος γὰρ [2] πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαναγωγὰς ποιήσεσθαι, [3] ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν, [4] ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς, ἐξετείχισε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο, καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει, καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. [5] ὥστε καὶ τοῦ πληρώματος οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι, καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν συρακουσίων, κρατούντων τῆς γῆς, διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἱππέων τοῖς συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ πλημμυρείῳ, ἵνα μὴ κακουργήσαντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ ὀλυμπιείῳ πολίχνῃ ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν κορινθίων ναῦς προσπλεούσας ὁ Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἴρητο περί τε λοκροὺς καὶ ῥήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς. ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν ἐπιπολῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ ἀθηναῖοι προσπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων ἀεὶ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς συρακοσίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γυλίππῳ καιρὸς εἶ, [6] ἦρχε τῆς ἐφόδου,

* πρ. κακουργήσοντες. Æ.P.

A Athenienses verò, (nam extra [vallum] stationem habebant) cum [hoc] sensissent, obuiam ei iuerunt. Ille verò, cùm [hoc] animaduertisset, suos celeriter reduxit. Athenienses autem hoc muro sublimius excitato, ipsi quidem hic excubias agebant, reliquos verò socios in reliquis illius munitionis partibus, vbi singuli excubias erant acturi, iam disposuerant. Niciæ verò videbatur muniendus esse locus, quē Plemmyrium vocant. (Est autē promontorium è regione vrbis, quod in magnum portum B prominens, eius fauces coarctat.) Hoc enim munito, commeatus [in castra] faciliùs importatum iri iudicabat. Breuiore enim interuallo prope Syracusanorum portū se stationē habituros, neq;, quemadmodum tūc [facere cogebantur,] ex intimo portus sinu, [atque longiore interuallo,] ituros, contra [hostes] si quid [illi] classe molirentur. Quamobrem animum ad bellum maritimum iam magis appellebat, quòd post aduentum Gylippi minorem spem de rebus terrestribus sibi concipiendā esse videret. Copiis igitur, & nauibus [eò] traductis, tria C propugnacula extruxit. In his autem pleraq; instrumenta reposita erant, & magna nauigia, nauesque veloces illic in statione iam manebant. Quamobrem etiam tunc primùm maxima classiariorum militum iactura facta est, nam aquæ penuria laborabāt, & procul [à munitionibus] aquari cogebantur. Præterea quoties nautæ lignatum prodibant, ab equitatu Syracusanorū, qui terram obtinebat, [excepti plerią;] interficiebantur. Nam tertia equitatus pars à Syracusanis in oppidulo, quod est in Olympieo, collocata fuerat, propter illos, qui D erant in Plemmyrio, ne ad agrum maleficiis infestandum [illinc] prodirent. Præterea Nicias reliquas etiam Corinthiorum naues aduentare audiebat. Quare viginti naues misit, vt illarum aduentum obseruarent, quibus mandatum fuerat, vt circa Locros, & Rhegium, & loca, per quæ accessus ad Siciliam patebat, stationē haberent. Gylippus verò simul quidem murum, quem per Epipolas ducebat, extruebat, vtens lapidibus, quos Athenienses in vsum suum aggesserant, simul etiam Syra- E cusanos, & socios, in aciem extra munitionem producebat. Et Athenienses [vicissim & ipsi suam] aciem illis oppositam instruebāt. Postquam autem Gylippo tempus oportunū adesse visum est, hostes prior aggressus est.

[1] Καὶ εἰ τειχισθείη] τειχισθέντος τοῦ πλημμυρείου, τὴν ἐφόρμησιν αὐτόθεν δι' ὀλίγου χωρίου ἰσασιν. [2] Πρὸς τῷ λιμένι] λιμένα μετὰ τῶν συρακουσίων πλησίον, τὸ μέγαν λέξι. [3] Ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται] ἤν τι κατὰ θάλασσαν προσπλέωσιν οἱ συρακούσιοι. [4] Ἀνελπιστότερα ὄντα] τὰ δυνάμενα δηλονότι νικῆσαι. [5] Ὥστε καὶ τοῦ πληρώματος] ἤγουν τῶν ναυτῶν. [6] Ἦρχε τῆς ἐφόδου] ἐπετίθετο τοῖς πολεμίοις.

Et cum

Et cùm ad manus venissent, pugnarunt in A eo spatio, quod inter [*vtrorunque*] munitiones erat, vbi nullus erat vsus equitatus Syracusanorum, atq; sociorum. Cùm autem Syracusani, sociique [*in ea pugna ab hoste*] victi fuissent, suorumque cadauera fide publica interposita sustulissent, [*ac recepissent*] & Athenienses trophæum erexissent, Gylippus conuocatis copiis, non illarum: sed suam culpam fuisse dixit. Se enim equitatus, ac velitum vsum [*ipsis*] eripuisse, quod B inter [*vtrorunque*] munitiones in loco nimis angusto aciem instruxissent. Nunc autem se rursus [*illos aduersus hostes*] eductu-rum. Quare iubebat illos ita secum cogitare, se quidem bellico apparatu [*hostibus*] inferiores non futuros, animis verò sic esse statuendum, minimè ferendum fore, nisi ipsi, qui Peloponnesii, & Dorienses essent, Iones, & insularum incolas, & conuenas homines, superatos, ex [*sua*] regione eiicere vellēt. Postea verò, cùm tempus opportunum venisset, eos in hostem rursus eduxit. Nicias verò, & Athenienses, existimantes C ipsi quoque, quamuis initium prœlij facere, [*hostemq; prælio lacessere*] nollēt, sibi tamen necessarium esse, non pati murū prope [*suas munitiones ab hostibus*] ædificari, (Iā enim murus, qui ab illis [*Syracusanis*] ædificabatur, propemodum vel vltra extremitatem muri ab Atheniensibus extructi processerat. Qui si processisset, iam duplex commodum ipsis [*Syracusanis*] attulisset, vt & pugnantes, assiduè vincerent, &c, [*simul-* D *lant*,] prœlio supersederent.) In aciem igitur contra Syracusanos prodierunt. Gylippus verò, grauis armaturæ militibus extra munitiones longiùs, quàm antè, productis, manus cum ipsis [*Atheniensibus*] conseruit. Equitatum verò, & velites à latere Atheniensium, in loco spatioso collocauerat vbi vtrarunq; munitionum opera desinebant. Hic autem equitatus in ipso prœlio impressione facta in sinistrum Atheniensium cornu, quòd ipsi erat oppositum, [*id*] in fugam vertit. Et propterea reliquus etiam [*illorum*] exercitus à Syracusanis victus

A καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμάτων, ᾗ τῆς ἵππου συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐδεμία χρῆσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων, καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων, καὶ τῶν ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα, οὐκ ἔφη * [1] τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων ἀλλ' αὐτοῦ γενέσθαι. τῆς γὰρ B ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν, * [2] τῇ τάξει ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας, ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν· καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτούς, ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἕξοντας, [4] τῇ δὲ γνώμῃ, οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσουσι, πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ δωριεῖς, ἰώνων καὶ νησιωτῶν [5] καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων, κρατήσαντες, ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ ἀθη- C ναῖοι, νομίζοντες [6] καὶ ἑκάτεροι, εἰ μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον [7] εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν [8] παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος· [9] ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχισις· [10] καὶ εἰ προέλθοι, ταὐτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς, νικᾶν τε μαχομένοις διὰ παντός, καὶ μηδὲ μάχεσθαι. ἀντεπῆσαν οὖν τοῖς συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ D πρότερον προεξαγαγών, ξυνέμισγεν αὐτοῖς· τοὺς δ' ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν ἀθηναίων, κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ᾗ τῶν τειχῶν * [11] ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον· καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππεῖς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν ἀθηναίων, [12] ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν συρακοσίων,

γρ. ποιούμενον,

γρ. ἐξελάσαι

γρ. προαγαγὼν

γρ. καὶ προσβαλόντων

* [1] Τὸ ἁμάρτημα] τὸ τῆς ξυμφορᾶς, καὶ ἥττης αἴτιον γενόμενον. *AE.P.* * [2] Τῇ τάξει] τοῦτο ἀντὶ τοῦ ὅτι, ποιήσας τὸ στράτευμα τῇ τάξει λίαν ἐντὸς τῶν τειχῶν. αὐτὶ δὲ, τὸ στράτευμα ἐντὸς τῶν τειχῶν, τῶν ἀμφοτέρωθεν τειχισμάτων, ἐν χωρίῳ λίαν, ἄγαν στενῷ παρατάξας. τοὺς γὰρ ἀκοντιστάς, καὶ τοὺς ἱππέας ἐν εὐρυχωρίᾳ δεῖ μάχεσθαι, ὅπως τε τοῖς πολεμίοις ῥᾷον ἐπέρχεσθαι, καὶ, ἐὰν δέῃ, ῥᾳδίως ἀναχωρεῖν εἶναί τι ὅσιν, ὅπερ ἐν στενοχωρίᾳ οὐχ ὁμοίως δύναται. *AE.P.* [3] Ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ] ἀμφίβολον πότερον ὡς παρασκευάσασθαι ὅπερ ἐν τῇ προτέρᾳ μάχῃ, ἢ οὐκ ἔλασσον τῶν ἀθηναίων παρασκευάσεσθαι. ὃ καὶ μᾶλλον. [4] Τῇ δὲ γνώμῃ] τῇ σκέψει. [5] Καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων] ἤγουν γυδαίων. [6] Καὶ ἑκάτεροι] οἱ τε Γυλίππου. [7] Εἶναι σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. [8] Παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος] ἤγουν πλησίον. [9] Ἤδη γὰρ καὶ ὅσον] ἤδη τι ἐγγὺς ἦν παρεληλυθέναι καὶ ὑπερβεβηκέναι τὸ τέλος τοῦ τῶν ἀθηναίων διατειχίσματος, τὸ τεῖχος τὸ ὑπὸ τῶν συρακοσίων ὑποτειχιζόμενον, ἐπὶ κωλύσει τοῦ τῶν ἀθηναίων τειχίσματος. [10] Καὶ εἰ προέλθοι] τὸ τῶν συρακοσίων * ὑποτείχισμα τῶς μὴ παραλλάξαντος τῇ οἰκοδομήσει, οὐδὲν ἔτι ὄφελος ἦν τοῦ τῶν ἀθηναίων διατειχίσματος. οἱ γὰρ συρακούσιοι ἐν ἀσφαλείᾳ ἔμελλον ἔσεσθαι μετὰ ταῦτα, εἴτε μάχοιεν, καὶ νικῷεν τοὺς ἀθηναίους, εἴτε καὶ ἡσυχάζοιεν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ. * [11] Ἀμφοτέρων] τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀθηναίων, τὰ δὲ, τῶν συρακοσίων ἦσαν. *AE.P.* [12] Ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν] ἤγουν τοὺς ἱππεῖς τῶν συρακοσίων.

* γ. ὑποτειχίσματος παραλλάξαντος: *AE.P.*

[1]κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες, καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε [2]αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ *[3]κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι. μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος· καὶ *[4]ξυνετείχισαν [5]τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις, μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ᾤχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν, ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφειστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ, τρόπῳ ᾧ ἂν ἐν ὁλκάσιν, ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἵ τε Συρακούσιοι [6]ναυτικὸν ἐπλήρουν, [7]καὶ ἀνεπειρῶντο, ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσοντες, [8]καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο. ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο, καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδοῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλους, πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι, καὶ ἢν μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψωσιν, ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστέλλωσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι, ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν, ἢ καὶ γνώμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι, ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες, οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγείλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὑτοῦ γνώμην,

γρ. ὅτι

γρ. ἀγγέλλων

γρ. ἀδυναμίαν

A in [*suas*] munitiones præceps est compulsus. Nocte autem insequenti [*Syracusani extructores*] murũ prope munitionem Atheniensiũ ocius ædificarunt, ac vltra [*eam*] perduxerunt, ita vt neque ipsi ab illis amplius impediri possent [*ne murum absoluerent,*] & [*ipsi*] vel omnem in posterum sui circumuallandi facultatem, quamuis [*Atheniensium copiæ suas*] vincerent, illis eriperent. Postea verò Corinthiorum, & Ambraciotarum, & Leucadiorum naues, quæ reliquæ B erant, numero duodecim, clam Atheniensium [*naualı*] custodia in [*Syracusarum portum*] nauigarunt [*& ad vrbem appulerunt.*] Illis autem præerat Erasinides Corinthius. Et in reliqua [*muri parte*] ædificanda, [*atque*] vsq; ad [*alterum*] transuersum murũ [*iam à Syracusanis absolutum perducẽda*] Syracusanos adiuuerunt. Gylippus autem cæteram Siciliã obiuit, vt nauales, pedestresque copias colligeret, simul etiam vt ciuitates ad societatem secum ineundam solicitaret, si qua aut propensa non erat [*ad bel-* C *lum,*] aut à bello prorsus adhuc [*abhorrens*] abstinebat. Alij quoque Syracusanorum, & Corinthiorum legati Lacedæmonem, & Corinthum missi fuerunt, vt nouus exercitus traiiceretur, quocunque modo [*hoc fieri posset,*] siue nauibus onerariis, siue nauigiis, siue quacunque alia ratione [*res commodè*] succedere posse videretur, quod & Athenienses [*præter eas, quas iam habebant alias etiam copias*] accerserent. Et Syracusani classem instruebant, [*& militibus, rebusque ad prælium nauale necessariis explebant.*] D & huius quoque rei periculum faciebant, quòd hanc quoq; rem aggredi, [*huicq; solam operam nauare*] statuissent, & in cæteras res totis viribus incumbebãt. Nicias verò, cùm hoc intellexisset, & hostium quidem potentiam, suam verò [*rerum omnium*] penuriam in dies crescere videret, nuntios & ipse Athenas misit, sępè quidem & alias, de singulis [*rebus,*] quæ gerebantur: sed tunc vel maximè, quòd res suas in maximũ discrimen adductas esse, & nisi primo quoq; tempore [*Athenienses*] aut se reuocarent, aut alios non paucos mitterent, nullam salutis spem superesse duceret. Veritus autem ne [*nuntij,*] qui mittebantur, vel propter facundię, vel propter consilij inopiam, vel etiam aliquid ad populi voluntatem dicentes, vera non renunciarẽt, epistolam scripsit, existimans fore,

[1] Κατηράχθη] μετ' αἰσχύνης καὶ σφοδρότητος εἰσέπεσεν. [2] Αὐτοὶ κωλ.] αὐτοὶ οἱ Συρακούσιοι ὑπ' αὐτῶν Ἀθηναίων. ἐκείνους δέ, τοὺς Ἀθηναίους. [3] Κρατοῖεν] οἱ Ἀθηναῖοι. σφᾶς δέ, τοὺς Συρακουσίους, ἤγουν αὐτοὺς τοὺς Συρακουσίους. ΛΕ.Ρ. [4] Ξυνετείχισαν] οἱ Κορίνθιοι, καὶ Ἀμπρακιῶται, καὶ Λευκάδιοι. ΛΕ.Ρ. [5] Τὸ λοιπὸν] τοῦ τείχους μέρος. ἕτερον δὲ τεῖχος τοῦ νῦν λεγομένου, ὃ μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου ἐτειχίσθη. τὸ γὰρ ἐγκάρσιον ἤδη ἐξειργασμένον ἦν. ἀλλὰ πρὸς τοῦτο καὶ ἕτερον τεῖχος οἱ Συρακούσιοι ἄγειν ἤρξαντο, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον, ὅπου ταῦτα λέγεται. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν τεῖχος, οὗ τῇ οἰκοδομίᾳ πρότερον ἐπεχείρησαν, καὶ ἀπηλλάγησαν. Æ. P. [6] Ναυτικὸν ἐπλήρουν] ὤρμων, ναῦς ἐπλήρουν ναυτῶν. [7] Καὶ ἀνεπειρῶντο] ἀπεπειρῶντο, ἐμελέτων. [8] Καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο] πολὺ κατὰ τὴν χεῖρον.

vt hoc

vt hoc modo potissimùm suam sententiam ab ipso nuncio minimè suppressam Athenienses cognoscerent, & de rebus veris deliberarent. Atque illi quidem, quos misit, cum literis, quas ferebant, & cum mandatis, quæ acceperant, quæ ipsos [*coram Atheniensibus*] exponere oportebat, abierunt. Nicias verò res castrenses iam custodiens, voluntariorum periculorum curam gerebat, [*eaq. pericula tantùm vltro subibat, quæ salutis publicæ causa subeunda iudicabat.*] Eadem autem æstate iam extrema Euetion etiam Atheniensium dux cum Perdicca, multisque Thracibus Amphipoli bellum intulit: sed eam non expugnauit: sed triremibus in Strymonem circunductis, ab ipso fluuio [*vrbem*] obsidebat, ex Imeræo, [*vbi belli sedem posuerat*] proficiscens. Atque hæc æstas excessit. Hyeme autem ineunte, qui à Nicia missi fuerant, Athenas peruenerunt, & omnia mandata, quæ ab illo acceperant, exposuerunt, & si quis aliquid percontabatur, respondebant: epistolamque reddiderunt. Ciuitatis autem scriba in medium progressus [*eam*] Atheniensibus recitauit, cuius hæc erant verba: Res quidem antè gestas, Athenienses, ex multis aliis [*meis*] epistolis, cognouistis. Iam verò tẽpus postulat lõgè magis, [*quàm antè*] vt in quo statu sint res nostræ cognoscatis, & [*pro eo, ac opus est,*] deliberetis. Cùm enim Syracusanos, aduersus quos missi fuimus, maiore præliorum parte superassemus, & munitiones extruxissemus, in quibus nunc sumus, venit Gylippus Lacedæmonius cum exercitu, quem ex Peloponeso duxit, & ex quibusdam Siciliæ ciuitatibus. Et primo quidem prœlio à nobis superatus est. Postridie verò ab equitum, velitumque multitudine per vim coacti, in [*nostras*] munitiones nos recepimus. Nũc igitur nos propter aduersariorum multitudinem omissa [*vrbis*] circumuallatione, quiescimus, [*& intra munitiones nos continemus.*] Nec enim omnibus [*nostris*] copiis vti possumus, quòd munitionum custodia magnam grauis armaturæ partem absumat, [*quia in variis munitionum partibus armatorum præsidia sunt collocanda, vt eas tueamur.*] Hostes verò murum simplicem iuxta nostrum excitauerunt, ita vt eos amplius circumuallare nequeamus,

A μηδὲν [1]ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν, μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους, βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. [2]καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες οὓς ἀπέστειλε τὰ γράμματα, καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν. ὁ δὲ, τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων, * [3]ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμελεῖτο. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι, καὶ Εὐετίων στρατηγὸς Ἀθηναίων, μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' Ἀμφίπολιν Θρᾳξὶ πολλοῖς, τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν· ἐς δὲ τὸν Στρυμόνα περικομίσας τριήρεις, ἐκ τοῦ
B ποταμοῦ ἐπολιόρκει, ὁρμώμενος ἐξ Ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα τοῦτο. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς εἶπον, καὶ εἴ τις τι ἠρώτα ἀπεκρίνοντο καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. [4]ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως, παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις, δηλοῦσαν τοιάδε, Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς [5]οὐχ ἧττον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν
C βουλεύσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλείοσι Συρακουσίους, [6]ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν, καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων, ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμὲν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος, στρατιὰν ἔχων ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων [7]ἔστιν ὧν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς [8]βιασθέντες, ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι [9]τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος
D τῶν ἐναντίων, ἡσυχάζομεν. οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι, [10]ἀπολωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ ὁπλιτικοῦ. οἱ δὲ παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτοὺς,

γρ. ἢ δι' ἑκουσίων

---

[1] Ἐν τῷ ἀγγέλῳ] ἐν τῇ ἀγγελίᾳ. [2] Καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες] οἱ ἄνδρες, καὶ οἱ μὲν οὓς ἀπέστειλεν, ᾤχοντο φέροντες τὰ γράμματα. [3] Ἑκουσίων κινδύνων] τοῦτο μεγίστην ἔχει ἀσάφειαν. οἱ μάντοι [illegible] ἔχει, τοῦτον ὁ νοῦς ἔσται· ὁ Νικίας τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον [illegible] διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων [illegible] φυλάσσων, τῶν ἑκουσίων κινδύνων μόνον ἐπεμελεῖτο, καὶ ἑκὼν ἐκείνους τοὺς κινδύνους μόνον [illegible], οὐ τῆς κοινῆς πάντων σωτηρίας χάριν [illegible]. τουτέστι προῃρεῖτο διὰ φυλακῆς ἔχειν τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ἐν εἰρηνῇ ὄντα, μᾶλλον ἢ τοὺς ἑκουσίους κινδύνους [illegible], ἀλλὰ [illegible] δυνάμεις μόνον ἱκανὸν [illegible], ἄλλως δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἐντὸς τῶν τειχῶν συνεῖχεν. ΑΕ. Ρ. [4] Ὁ δὲ γραμματεὺς] γραμματέα λέγει τὸν εἰωθότα ἐν τῷ κοινῷ τὰ τοῦ δήμου γράμματα ἀναγινώσκειν. [5] Οὐχ ἧττον μαθόντας] ἢ πρότερον δηλονότι. [6] Ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν] καθ' ὧν. [7] Ἔστιν ὧν] τινῶν καὶ ἀπὸ τινῶν. [8] Βιασθέντες] [illegible] [9] Τοῦ περιτειχισμοῦ] τῶν συρακουσίων δηλονότι. [10] Ἀπανηλωκυίας] τῶν γὰρ ὁπλιτῶν τινὲς περὶ τὸ φυλάττειν ἦσαν τὰ τείχη.

ἢν μή τις [2] τὸ παρατείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἕλῃ. ξυμβέβηκέ τε, [3] πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους, αὐτοὺς μᾶλλον ὅσα γε [4] κατὰ γῆν τοῦτο πάσχειν. οὐδὲ γὰρ [4] τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἱππέας ἐξερχόμεθα. πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις [5] ἐπ' ἄλλην στρατιάν, καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν, ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιὰν πεζὴν καὶ ναυτικοῦ παρασκευήν, ἢν δύνηται, ἄξων. διανοοῦνται γὰρ (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν, καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν [6] (ὅπερ κἀκεῖνοι πυνθάνονται) τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι, [7] καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἵ τε νῆες [8] διάβροχοι, τοσοῦτον χρόνον [9] ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἔφθαρται. τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας [10] διαψύξαι, [11] διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ πλήθει, καὶ ἐπὶ πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας, ἀεὶ προσδοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. * [12] Φανεραὶ δέ εἰσιν ἀποπειρώμεναι· καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις [13] ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία. οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν * [14] ἀλλήλοις. ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο ὑπῆρχε, καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις ὥσπερ νῦν πάσαις φυλάσσειν.

γρ. ὅπερ καὶ ἐκεῖνοι

γρ. ἔτι πλείους

A nisi quis hanc munitionẽ nostris vicinatẽ cum magnis copiis adortus expugnet. Cõtigit etiam vt nos, qui alios obsidere videbamur, ipsi potius, saltem quod ad terram attinet, hoc patiamur, [*& ab aliis obsideamur.*] Nec enim propter [*hostium*] equitatum procul [*à nostris munitionibus*] per [*hostilem*] regionem progredimur. Præterea legatos in Peloponnesum miserunt ad alias copias accersendas. Et Gylippus ad vrbes Siciliæ proficiscitur, vt earum alias quidem ad belli societatem pelliciat, quotquot nũc B quiescunt, [*& ab armis contra nos sumendis abstinent,*] ex aliis verò præterea, pedestres, naualesque copias, si possit, adducat. Nam (vt ego audio) peditatu [*à terra,*] pariter & classe à mari nostras munitiones tentare statuerunt. Neque cuiquam vestrum [*hoc*] arduum esse videatur, quòd etiam a mari [*nos aggredi statuerint.*] Nam nostra classis (quòd & illi cognitum habent) initio quidem & nauium siccitate, & hominum, qui in illis erant, incolumitate florebat. Iam verò & naues [*propter nimiam aquarum humiditatem, quam imbiberunt,*] quòd tandiu C iam [*sub dio, &*] in mari manserint, sunt putrefactæ, & viri, qui eas explebant sunt absumpti. Naues enim [*nobis*] subducere non licet, vt [*eas expurgemus, exsiccemus, atq; quodammodo*] recreemus, quòd hostium naues quę nostris sunt numero pares, atque adeò plures, perpetuò suspicionem [*nobis*] afferant, quòd [*iam iam nos*] sint inuasurę. Constat autem illos [*huius rei*] periculum facere, [*& in rebus naualibus se exercere, hisq; diligenter operam dare, vt classe quoq; nos aggrediantur.*] Et [*hostis*] inuadendi facultas penes illos est, & suas [*naues*] cõmodiùs exsiccare possunt. Nec enim stationes aduersus alios habent, [*vt ideò naues in mari paratas semper tenere cogantur, quemadmodum nos, qui Syracusas obsidemus.*] Nobis verò, quamuis magno nauium numero abundaremus, vix tamen hoc [*facere*] liceret, ne dum (vt nunc) excubias cum tota classe agere coactis:

---

[2] Τὸ παρατείχισμα τοῦτο] τὴν ἀντοικοδομίαν δηλονότι. [3] Πολιορκεῖν δοκοῦντας] τὸ πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ πολιορκεῖν, δηλωτικὸν καὶ τῆς κτίσεως, καὶ παρορμητικὸν τοῦ πέμψαι ταχεῖαν βοήθειαν, δι' ἧς συμβαίνει τὸ δὲ ἀποστεῖλαι πρέσβεις Πελοπόννησον ἑτέραν στρατιὰν εἰς ἐπικουρίας, καὶ τὸ τὸν Γύλιππον τὰς πόλεις ἀναπείθειν αὐτοῖς συμπολεμεῖν, τό τε αὐτοὺς πλείστην στρατιὰν πεζήν τε καὶ ναυτικὴν τὴν ταχίστην ἐξαποστεῖλαι. [4] Κατὰ γῆν τοῦτο πάσχειν] ἐν τῷ κατὰ γῆν μέρει ἡττᾶσθαι. ἐπεὶ ἔν γε τῷ κατὰ θάλασσαν ἐπικρατοῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι. [4] Τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ] διάστημα δηλονότι. [5] Ἐπ' ἄλλην στρατιὰν] ἤγουν δι' ἄλλην. [6] Ὅπερ κἀκεῖνοι] γρ. ὥσπερ καὶ ἐκεῖνοι. [7] Καὶ τῶν πληρωμάτων] τῶν ναυτῶν. [8] Διάβροχοι] σεσηπυῖαι. Ὅμηρος, Καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν. [9] Ἤδη θαλασσεύουσαι] ἤγουν, ἐν θαλάσσῃ οὖσαι. [10] Διαψύξαι] διαξηρᾶναι. [11] Διὰ τὸ ἀντιπάλους] γρ. διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ πλήθει, καὶ ὅτι πλείους. * [12] Φανεραί] τὸ ναυσὶ πειρᾶσθαι τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἐν αὐταῖς κομιζομένοις προσεῖχον, οὐ γὰρ φανερῶς ἀπεπειρῶντο, καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐπεμελοῦντο, καὶ ἐν τοῖς ναυτικοῖς αὐτοὺς συνεχῶς ἤσκουν, καὶ ταῦτα ἀκριβῶς ἐμάνθανον, ὡς καὶ τοῖς πολεμίοις τῷ ναυτικῷ ἐπιχειρήσοντες, ὡς ἐν τῷ ἑξῆς δηλοῦται. οἵ τε Συρακούσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπείρων, ὡς καὶ οὕτως ἐπιχειρήσοντες. πρὸ δὲ τούτων ἐν τοῖς κάτω ταῖς ξυγγραφαῖς ταῦτα γράφει, καὶ ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τοὺς Συρακουσίους, ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς, ὡς δυνατὸν πλείστας, καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [13] Ἐπ' ἐκείνοις] ἀπὸ κοινοῦ τὸ εἰσί. * [14] Ἀλλήλοις] ἴσως ἄλλοις γραπτέον, ὃ καὶ ἡ τοιαύτη γραφὴ ἀπαιτεῖν δοκεῖ. οὐ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἐφορμοῦντες, καὶ τῷ ναυτικῷ αὐτοῖς ἐπιχειρεῖν διακωλυόμενοι, ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ ὄντες, καὶ δυνατοὶ ... αὐτοῖς ἐπικειμένων, καὶ ἐφεδρευόντων, καὶ ἐπιχειρήσεις καιρὸν ἐπιτηρούντων, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἀδεῶς ἀνελκύουσι, καὶ ἀποξηραίνουσιν, ἀλλ' ἐν θαλάσσῃ ταύτας φυλάττειν ἀναγκάζονται, ὅπως, ἄν τι τοῖς πολεμίοις αἰφνιδίως ἐπιέναι δέῃ, ἢ ὅτι καὶ αὐτοῖς ἐπιτιθῶσι, τὰς ναῦς ἀεὶ πρὸς τὸ πλεῖν ἑτοίμους ἔχωσι. Æ. P.

Nam

Nam si vel modicam custodiæ partem detrahamus, [*& nauium excubias agentium numerum minuamus*,] nullos commeatus habebimus, quos nunc quoque iuxta illorum vrbem [*prætervecti*,] ægrè [*in castra*] importamus. Homines verò nautici, [*qui naues explebant*,] hac de causa & [*antè*] cum nostra iactura perierunt, & nunc etiam pereunt, quòd nautæ quidem, quia procul à castris lignari, prædari, & aquari coguntur, ab [*hostium*] equitatu excepti cædũtur. Seruitia verò, quia castra castris opposita, [*eaq. inter se vicina nunc*] habemus, [*ad hostem*] transfugiant. Peregrinorum quoque [*militum*] illi quidem, qui coacti naues conscenderunt, in vrbes continuò dilabuntur. Illi verò, qui mercedis magnitudine primùm allecti venerant, & qui se quæstum potius facturos, quàm pugnaturos arbitrabantur, vbi præter opinionem viderunt & hostium classem, & cæteras res iam [*nobis*] oppositas, [*atq. resistentes*,] partim quidem occasionem nacti ad hostes transfugiunt, partim verò, prout singulis [*abeundi*] facultas offertur, [*abeunt*.] (Sicilia autem est ampla) quidam etiam hic Hyccarica mancipia mercati, trierarchis persuaserunt, vt illa pro se in naues imponerent, atque hoc modo exactam rei nauticæ disciplinam sustulerunt. Vobis autem, qui [*hoc probè*] nostis, scribo non diuturnum esse classiariæ multitudinis vigorem, paucosque nautas reperiri, qui & nauem agere, & remigium moderari norint. Sed horum omnium [*incommodorum*] hoc est maximum, [*quod etiam me maximè solicitum reddit*,] tum quòd ego Imperator hæc [*mala*] prohibere non possim (nam vestra ingenia, [*Athenienses*] non facilè reguntur, [*ita vt alterius imperio facile pareant*.]) tum etiam quòd non habeamus vnde nauium supplementum parare possimus (id, quod hosti multis ex locis [*facere*] licet) sed necesse sit supplementum [*illinc*] parari, vnde, quando [*huc*] venimus, & ea quæ [*nunc*] supersunt, & ea, quæ [*iam*] absumpta sunt, accepimus. Ciuitates enim, quæ nunc [*nobis*] sunt sociæ, Naxus, & Catana, [*copias nobis supplementi causa suppeditare*] nequeunt.

A εἰ γὰρ ἀφαιρήσομέν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἕξομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν, καὶ ἔτι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν τῶν μὲν, διὰ φρυγανισμὸν, καὶ [1] ἁρπαγὴν μακρὰν, καὶ ὑδρείαν, ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι. καὶ οἱ ξένοι, οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες, εὐθὺς [2] κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν· οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου B μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες, καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τἆλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστῶτα ὁρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται, οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοι δύνανται· [3] (πολλὴ δ' ἡ σικελία) εἰσὶ δ' οἳ καὶ * [4] αὐτοὶ ἐμπορευόμενοι, [5] ἀνδράποδα ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβάσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους, [6] τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω [7] ὅτι βρα- C χεῖα ἀκμὴ πληρώματος, καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν, καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. [8] τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον, τό, τε μὴ οἷόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι τῷ στρατηγῷ, ([9] χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι) καὶ ὅτι οὐδ' ὁπόθεν [10] ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν· (ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει.) ἀλλ' ἀνάγκη * [11] ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν, * [12] τά τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὖσαι D πόλεις ξύμμαχοι, ἀδύνατοι, νάξος καὶ κατάνη.

ἢ μακράς, ἢ θεράποντες.

[1] Καὶ ἁρπαγὴν μακρὰν] καὶ διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ διαστήματος ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξιέναι. [2] Κατὰ τὰς πόλεις] τῶν σικελῶν δηλονότι. [3] Πολλὴ δ' ἡ σικελία] ἤγουν εὐρύχωρος. * [4] Αὐτοὶ] ἐν τῇ σικελίᾳ. Æ.P. [5] Ἀνδράποδα ὑκκαρικὰ] ἀπὸ * ὑκκάρων πόλεως σικελῶν, ὧν μέμνηται ἐν τῇ ἕκτῃ. [6] Τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται] ἤτοι, ἐλυμήναντο τὸ ἀκριβὲς τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. [7] Ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ] ἀντὶ τοῦ, οὐ πολλῷ χρόνῳ ἀκμάζει ἡ ναυτικὴ δύναμις. [8] Τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον] μείζονα πάντων τῶν εἰρημένων ἀπορίαν ἔχει τὸ μὴ δύνασθαι ἐμὲ κωλύειν τὰ ἁμαρτήματα. [9] Χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι] ἀντὶ παθητικοῦ ἐνεργητικὸν εἴληπται τὸ ἄρξαι. [10] Ἐπιπληρωσόμεθα] τὰ πληρώματα ἀναπληρώσομεν. * [11] Ἀφ' ὧν] ἀνάγκη τὰ πληρώματα τῶν νεῶν γίγνεσθαι ἀπ' ἐκείνων, ἀφ' ὧν τά τε ὄντα, καὶ τὰ ἀπαναλισκόμενα ἐλήφθη τε, ἅπερ ἔχοντες δεῦρο τὸ πρῶτον ἤλθομεν. δηλοῖ δὲ τὰς ἀθήνας, καὶ τὰς ἀθήνας. ἐκεῖθεν γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ τὸ ναυτικὸν, καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πολεμικὰς, καὶ τὰ πληρώματα, καὶ τἄλλα πάντα λαβόντες ᾤχοντο, καὶ νῦν ἔτι λαβεῖν ἠξίουν. ΑΕ.Ρ. * [12] Τά τε ὄντα] πράγματα δηλονότι, ἢ πληρώματα. καλῶς δὲ καὶ οὕτω ταῦτα λαμβάνεσθαι δύναται. ἀλλ' ἀνάγκη τά τε ὄντα, καὶ τὰ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι ἀπ' ἐκείνων, ἃ ἔχοντες δεῦρο ἤλθομεν, ἤγουν ἀνάγκη τὰς ἡμετέρας ναῦς ἐπιπληροῦσθαι ἀπ' ἐκείνων τῶν ναυτῶν, καὶ στρατιωτῶν, οὓς εἴχομεν ὅτε τὸ πρῶτον δεῦρο ἤλθομεν, ὧν οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν περίεισι, καὶ ζῶσιν, οἱ δὲ ἤδη ἐτελεύτησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων. οὐδενὶ γὰρ ἄλλῳ τρόπῳ ἐνταῦθα τὰς ναῦς ἐπιπληροῦσθαι δυνάμεθα. ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. τὰ ὄντα δὲ, καὶ τὰ ἀπαναλισκόμενα καλεῖ οὐ μόνον τὰς πολεμικὰς παρασκευάς, ἀλλὰ καὶ (ὃ καὶ μάλιστα νοητέον) αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, οὓς καὶ τὰ τῶν νεῶν συνεκτικὰ πληρώματα καλεῖ). ΑΕ.Ρ.

* π. ἀπὸ ὑκκάρων πολίσματος σικελικοῦ, ὧν μέμνηται ἐν τῇ ἕκτῃ. ΑΕ.Ρ.

εἰ δὲ προσγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τε ἐσμὲν, καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, [1] διαπολεμήσεται αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκπολιορκηθέντων ἡμῶν ὁ πόλεμος. τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς ὑμᾶς εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα, τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰτιωμένων δὲ ὕστερον, ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὁμοῖον ἐκβῇ, [2] ἀσφαλέστερον ἡγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι. καὶ νῦν [3] ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον, καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπειδὴ δὲ Σικελία τε [4] ἅπασα ξυνίσταται, καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος αὐτοῖς, βουλεύεσθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε [5] μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων, ἀλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον, ἢ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάσσω ἐπιπέμπειν, καὶ πεζὴν καὶ ναυτικὴν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα· ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι διὰ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. [6] ἀξιῶ δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν. καὶ γὰρ ὅτ' ἐρρώμην, πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅ τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράσσετε, ὡς τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ *[7] δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου, σχολαίτερον μὲν, ὅμως δ' ἢν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, [8] τὰ μὲν, λήσουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ πρότερον, [9] τὰ δὲ, φθήσονται. Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀκούσαντες αὐτῆς, τὸν μὲν Νικίαν [10] οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι αἱρεθέντες ξυνάρχοντες ἀφίκωνται, [11] τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο *[12] προσείλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον, ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ ταλαιπωροίη. στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν,

Quòd si hoc vnum præterea hostibus accesserit, vt Italiæ oppida, quæ nos alunt, cognito rerum statu, in quo sumus, vobisque nullum auxilium [*ad nos*] mittentibus, sese illis adiungant, profectò nobis sine prælio expugnatis bellum ab ipsis cõficietur. His autem ego iucundiora quidem vobis scribere potuissem: sed tamen non vtiliora, quia necesse est vos manifestè cognoscere rerum istarum statum, vt de his consultetis. simul etiam (quòd vestra ingenia probè nota habeam quia iucundissima quidem audire vultis: postea verò conquerimini, si quid ex his, [*quæ audieritis,*] vobis non contigerit perinde, [*ac optabatis*]) tutius esse duxi declarare quod verum est. Iam verò hoc quidem persuasum habeatis, & milites, & duces se ita gessisse [*aduersus eos,*] aduersus quos primùm venimus, vt a vobis reprehendi nequeant, [*quasi suum officium strenuè non fecerint.*] Verùm quia [*nunc*] & vniuersa Sicilia [*contra nos*] conspirat, & alius exercitus ex Peloponneso ab ipsis expectatur, decernatis iam aut eos, qui hic sunt, reuocandos esse, quod ne aduersus quidẽ præsentes [*hostes*] satis virium habeant, aut aliũ & pedestrem, & naualem exercitum [*huc*] non minorem [*huc*] præterea mittendum, pecuniam etiã non paucam. Mihi verò successorem aliquem, quia ex renibus laborans, [*in imperio*] permanere, [*& imperatoris munera diutius obire*] nequeo. Dignus autẽ sum qui veniam à vobis impetrẽ. Etenim cum rectè valerem, obeundis imperatoris muneribus, sæpe de vobis bene sum meritus. Quicquid autem facturi estis, id ineunte statim vere, nec vlla procrastinatione nectes faciatis. Quia hostes breui [*temporis spatio*] res quidem Siculas comparabunt, [*copiasq́ celeriter cogent.*] quæ verò ex Peloponneso [*sunt ventura*] tardiùs quidem: sed tamẽ nisi animum [*ad eas*] aduertatis, partim quidem (vt & antè) vos latebũt, partim verò, [*vos*] præuertẽt. Hæc igitur sunt, quæ in Niciæ epistola continebantur. Athenienses verò his auditis, ipsi quidem imperium non abrogarunt: sed, donec alij collegæ delecti [*ad eum*] peruenirent, duos eorum, qui illic cum ipso erant, delectos ipsi adiunxerunt, ne solus infirma valetudine vexaretur. Alium etiam exercitum censuere mittendum & nauticarum, & pedestrium copiarum

[1] Διαπολεμήσεται] ἀντὶ τοῦ, κατεργασθήσεται. [2] Ἀσφαλέστερον ἡγησάμην] συμφέρον κατὰ τὴν βούλησιν. [3] Ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν] ἀντὶ τοῦ, ὧν ἕνεκα ἤλθομεν. [4] Ἅπασα ξυνίσταται] ἤγουν συνάγεται, εἰς ὁμόνοιαν ἔρχεται. [5] Μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων] μηδὲ πρὸς τοὺς ἐνθάδε πολεμίους αὐτάρκων ὄντων. ἤτοι δυναμένων. [6] Ἀξιῶ δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν] ἀντὶ τοῦ, ἄξιός εἰμι συγγνώμης ἐπιτυχεῖν.

*[7] Δι' ὀλίγου] χρόνου δηλονότι. ταχέως. Æ.P. [8] Τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς] ἀκολούθως τῷ προειρημένῳ, τὸ, δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὸ, τὰ μὲν, λησομένων ὑμᾶς, τὰ δὲ, φθησομένων. [9] Τὰ δὲ, φθήσονται] ἤγουν, μέλλουσι προλαβεῖν. [10] Οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς] ἤγουν ἐξέβαλον. [11] Τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο] ἤγουν, ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ἤγουν τοῦ Νικίου. *[12] Δύο] ἵνα μὲν, ἀντὶ Λαμάχου, ἵνα δὲ, ἀντὶ Ἀλκιβιάδου. Æ.P.

tam ex Atheniensium legionariis militibus, quàm ex sociis. Et Demosthenem Alcisthenis, Eurymedontē Theuclis [*filium*,] collegas delectos ipsi miserunt. Atque Eurymedontem quidem statim circa solstitium hybernum in Siciliam miserunt cum decem nauibus, & cum viginti argenti talentis, quæ secum ferebat, simul etiam vt illis, qui illic erant, auxilium venturum, ipsosque ciuitati curæ futuros nuntiaret. Demosthenes verò ad apparandam profectionem remansit, vt primo statim vere discederet, & ad indicēdum sociis delectum, & ad comparandas illinc pecunias, naues, & grauis armaturę milites. Pręterea Athenienses mittunt circa Peloponnesum viginti naues, vt obseruarēt ne quis è Corintho, & ex Peloponneso traiiceret in Siciliam. Nam Corinthij, postquàm legati ad ipsos venerunt, & res in Sicilia meliore cōditione esse nunciauerunt, existimantes & priorem classem nō intempestiuè à se missam fuisse, multo magis animo confirmati sunt, & cum ipsi ad grauis armaturæ milites in onerariis nauibus in Siciliam mittendos sese accingebant, tum etiam Lacedæmonij ad [*copias*] eodem modo ex cætera Peloponneso mittēdas [*sese præparabant*.] Et Corinthij viginti quinque naues instruxerunt, vt pugnam naualem experirentur aduersus speculatorias illas, quę stabant ad Naupactum, vtque Athenienses, qui Naupacti erant, suarum onerariarum nauium profectionem minus impedirent, se ipsos tuentes aduersus suarum triremium præsidium [*Atticis nauibus*] oppositum. Lacedæmonij verò (prout etiam antè secum ipsi constituerant) expeditionem in Atticam apparabant, instigantibus, Syracusanis, atque Corinthiis, postquàm audierunt auxilium ab Atheniensibus in Siciliam mitti, vt irruptione [*à Lacedæmoniis in Atticam*] facta [*hæc auxilij missio*] impediretur. Quinetiam Alcibiades instans, [*illos*] docebat Deceleam muniēdam esse, nec bellum remittendum. Præcipuè verò quoddā [*animi*] robur Lacedæmoniis accessit, quòd existimarēt Athenienses, qui duplex bellū gerebant,

A ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου, καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένην τε τὸν Ἀλκισθένους καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους. καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν σικελίαν, μετὰ δέκα νεῶν, ἄγοντα εἴκοσι τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἥξει βοήθεια, καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται. ὁ δὲ Δημοσθένης, ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος· στρατιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς B ξυμμάχους, [1]καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὁπλίτας ἑτοιμάζων. πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν πελοπόννησον οἱ ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ κορίνθου καὶ τῆς πελοποννήσου ἐς τὴν σικελίαν περαιοῦσθαι. οἱ γὰρ κορίνθιοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις αὖθις ἧκον, καὶ τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον [2]ἐπέρρωντο, καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο, αὐτοί τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας *[3]ἐν τῇ C σικελίᾳ, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πελοποννήσου οἱ λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες. ναῦς τε οἱ κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ ναυπάκτῳ φυλακήν, [4]καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν [5]ἧσσον οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς *[6]τὴν σφετέραν *[7]ἀντίταξιν τῶν τριηρῶν τὴν φυλακὴν ποιούμενοι. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβολὴν οἱ λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ D τε [8]προυδέδοκτο αὖθις, καὶ τῶν συρακουσίων καὶ τῶν κορινθίων [9]ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν σικελίαν, ὅπως δὴ [10]ἐσβολῆς γενομένης [11]διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος, ἐδίδασκε τὴν δεκέλειαν τειχίζειν, καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας,

[1] Καὶ χρήματα αὐτόθεν, καὶ ναῦς] ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. [2] Ἐπέρρωντο] ἰσχυρίσθησαν. * [3] Ἐν τῇ σικελίᾳ] ἀντὶ τοῦ ἐς τὴν σικελίαν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ. καὶ τοῦτο μὲν κοινόν, ἐκεῖνο δὲ καινόν, ἀλλ' ὅμως καὶ παρὰ τούτῳ τῷ ξυγγραφεῖ, καὶ παρ' ἄλλοις πολλοῖς ἐστι, ὅτι τοιοῦτον τῶν φράσεων τρόπος. ΑΕ.Ρ. [4] Καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν] ὅπως τὰς ὁλκάδας, τῶν κορινθίων μὴ κωλύοιεν πλεῖν οἱ ἀθηναῖοι, ὁρμώμενοι ἐκ ναυπάκτου. [5] Ἧσσον οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ] ἀντὶ τοῦ οὐχ ὅλως. * [6] Τὴν σφετέραν] ἀντὶ τοῦ, σφᾶς αὐτοὺς φυλάσσοντες πρὸς τὰς αὐτῶν ἀντιταχθείσας ναυσὶν αὐτῶν τεταγμένας τριήρεις. ΑΕ.Ρ. * [7] Ἀντίταξιν] τὴν ὑπὸ τῶν κορινθίων πρὸς τοὺς ἀθηναίους ναυμαχίαν. φυλακὴν δὲ ποιούμενοι, ἀντὶ τοῦ φυλάσσοντες, οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. ταῦτα δὲ σαφέστερον ἐν τοῖς κάτω δηλοῦται διὰ τούτων. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι κορινθίων νῆες αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι, ἀνθώρμουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν ἀττικαῖς, ἕως πρὸ ὥρας οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς πελοποννήσου ἀπῆραν. οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρότερον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον, ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν. ΑΕ.Ρ. [8] Προὐδέδοκτο] προεκεκύρωτο. [9] Ἐναγόντων] ἐμβιβαζόντων, καὶ κινούντων εἰς τοῦτο. [10] Ἐσβολῆς γενομένης] τῶν λακεδαιμονίων ἐς τὴν ἀττικήν. [11] Διακωλυθῇ] ἡ βοήθεια δηλονότι.

πρός τε σφᾶς καὶ σικελιώτας, [1] εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι· καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο αὐτούς. ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι ἐς πλάταιαν ἦλθον θηβαῖοι [2] ἐν σπονδαῖς. [3] καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς προτέραις ξυνθήκαις, ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας θέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας [4] προκαλουμένων τῶν ἀθηναίων· [5] καὶ διὰ τοῦτο δυστυχεῖν τε εἰκότως ἐνόμιζον, καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ πύλον ξυμφορὰν, καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς γένοιτο. ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ὁρμώμενοι, ἐπιδαύρου τι καὶ πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδῄωσαν, καὶ ἐκ πύλου ἅμα ἐλῃστεύοντο. καὶ ὁσάκις περί του διαφοραὶ γένοιντο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν λακεδαιμονίων, οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν. τότε δὴ οἱ λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐς τοὺς ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτειχισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐπικουρίαν, αὐτοί τε * [6] ἐπόριζον, καὶ τοὺς ἄλλους πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, πρωϊαίτατα δὴ οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσέβαλον. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδῄωσαν, ἔπειτα δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατόν, παραπλήσιον δὲ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἀπὸ τῆς βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος,

Margin: γρ. ἐγγίγνοιτο. — γρ. διαφορὰ γένοιτο. — γρ. [illegible]

A [*unum*] contra se, & [*alterum contra*] Sicilienses, à se faciliùs debellatum iri. Præterea quòd ipsos priores fœdera fregisse ducerent. Nam in superiore bello à se potius, [*quàm ab Atheniensibus*] peccatum fuisse [*iudicabant*,] quòd Thebani fœderū tempore Platæam inuasissent. Et, cùm in prioribus pactionibus cautum fuisset, ne arma inferrentur [*illis, qui iniuriam alterius fecissent*:] si iudicium subire vellent, ipsi ad iudicium, ab Atheniensibus prouocati venire, [*iudicioq; stare*] noluissent. Et propterea se meritò B aduersa fortuna vsos existimabant, & cùm illam cladem, quam ad Pylum acceperant, tum etiam [*aliam*,] si qua alia ipsis contigerat, animo voluūtates religioni vertebant. At postquàm Athenienses cum triginta nauibus [*ex Attica*] profecti, agri Epidaurij partem, & Prasiarum, & alia loca vastarunt, quinetiam [*quia*] Pylo prodeuntes latrocinia exercebant, & quoties aliqua de re orta esset controuersia, de conditionibus, quæ in fœderibus erant dubiæ, ad iudicium à Lacedæmoniis prouocati, [*rem controuersam iudicio*] permittere nolebant: C tunc verò Lacedæmonij existimantes suum illud peccatum, quòd prius commiserant, idem in Athenienses [*iam*] recidisse, ad bellum animis erant propensis. Atque nuntiis ad socios hac hyeme circummissis ferrum [*ipsis*] imperarunt, & cætera instrumenta ad murorum extructionem [*necessaria ipsi interea*] præpararunt. Simul autem & ipsi [*res omnes ad expeditionem necessarias*] parabant, [*atque suppeditabant*.] & cæteros Peloponnesios [*ad idem faciendum*] adigebant, vt illis, qui erant in Sicilia, auxi- D lium in onerariis nauibus mitterēt. Atque hæc hyems exiit, & huius belli, quod Thucydides conscripsit, duodeuigesimus annus excessit. Veris autem insequentis initio statim, Lacedæmonij, sociiq; irruptionem in Atticam maturrimè fecerunt. Illos verò ducebat Agis Archidami, [*filius*] Lacedæmoniorum Rex. Ac primùm quidem agri planitiem circumiacentem vastarunt, deinde verò Deceleam munire cœperunt, id opus inter ciuitates partiti. Abest autem Decelea ab Athenis circiter cētum E ac viginti stadiis, tantundem etiam, nec multo plus à Bœotia. Hæc autem munitio,

[1] Εὐκαθαιρετωτέρους] εὐχειρωτέρους. [2] Ἐν σπονδαῖς] [illegible]. [3] Καὶ εἰρημένον] ἤγουν [illegible]. [4] Προκαλουμένων] κελευόντων. [5] Καὶ διὰ τοῦτο] [illegible]. [6] Ἐπόριζον] [illegible] ψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν [illegible] ἀποπέμψοντες; τοῖς ἐν σικελίᾳ [illegible]. αὐτοί τε καὶ [illegible], καὶ τὰ ἄλλα [illegible] ἐπιτήδεια παρεσκεύαζον, καὶ ἐχορήγουν, καὶ [illegible] ἄλλους πελοποννησίους [illegible] προσηνάγκαζον, [illegible] τοῖς ἐν σικελίᾳ, ἐν ὁλκάσιν ἀποπέμψοντες. Æ. P.

Athenas

Athenas vsque conspicua, in planitie, & illius regionis opportunissimis ad maleficia exercenda locis extruebatur. Atque Peloponnesij quidem, ac socij, qui in Attica erant, hanc munitionem extruebāt. Qui verò in Peloponneso erant, grauis armaturæ milites onerariis nauibus [*vectos,*] in Siciliam sub id tempus miserunt. Atque Lacedæmonij quidem prȩstantissimos quosque seruorum ac libertorum in ciuitatem nuper ascriptorum, ex vtrisq; promiscuè sexcentos grauis armaturæ milites delegerunt, & Eccritum ducem Spartanum, [*illuc miserunt.*] Bœoti verò, trecentos grauis armaturæ milites, quibus præerant Xenon, & Nicon, Thebani, & Hegesander Thespiensis. Isti igitur inter primos à Tænaro Laconicæ profecti, in altum vela fecerunt. Post horum autem discessum, Corinthij non multo pòst miserunt quingentos grauis armaturæ milites. partim quidem ex ipsa Corintho, partim verò ex Arcadibus mercede conductis, & Alexandrum Corinthium, quem ipsis ducem præfecerunt. Sicyonij quoque cum Corinthiis ducentos grauis armaturæ milites miserunt quibus præerat Sargeus Sicyonius. Illæ autem quinque & viginti Corinthiorum naues, quæ per hyemem instructæ fuerant, è regione viginti Atticarum nauium, quæ ad Naupactum stabant, in statione mãserunt, donec isti grauis armaturæ milites, qui nauibus onerariis ex Peloponneso vehebantur, transissent, cuius etiam rei causa [*triremes istæ*] prius fuerant instructȩ, ne Athenienses ad onerarias naues potius, quàm ad triremes animum aduerterent. Interea verò, dum Decelea muniretur, veris initio, statim, & ipsi Athenienses circa Peloponnesum triginta naues, duce Charicle Apollodori filio, miserunt. Cui mandatum fuerat, vt & Argos profectus, ex iure societatis Archiuos ad naues militibus armatis explendas hortaretur. Item Demosthenem (quemadmodũ statuerant) in Siciliam miserunt, cum sexaginta nauibus Atheniensium, & quinque Chiorum, quæ mille & ducentos legionarios Atheniensium milites armatos ferebant, & ex insularum incolis q̃ potuerant vndique plurimos contrahere: & ex aliis suę ditionis sociis, sicunde aliquid ad rem militarem idoneum comparare, [*secumque ducere*] potuerant. Ipsi autem præceptum fuerat, vt primum copiis cum Chariclis exercitu coniunctis, simul oram Laconicam circumuectus infestaret. Et Demosthenes quidem in Æginam profectus

A ἐπιφανὲς μέχρι τῆς τῶν ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ ἀττικῇ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον, οἱ δ' ἐν τῇ πελοποννήσῳ ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας ἐς τὴν σικελίαν. λακεδαιμόνιοι μὲν, τῶν εἱλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους, καὶ τῶν νεοδαμωδῶν ξυναμφοτέρων ἑξακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ἔκκριτον σπαρτιάτην ἄρχοντα. βοιωτοὶ δὲ, τριακοσίους ὁπλίτας, ὧν ἦρχον Ξένων τε καὶ Νίκων, θηβαῖοι, καὶ Ἡγήσανδρος θεσπιεύς. B οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρῶτοι ὁρμήσαντες ἀπὸ τοῦ ταινάρου τῆς λακωνικῆς, ἐς τὸ πέλαγος ἀφῆκαν. μετὰ δὲ τούτους κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον πεντακοσίους ὁπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς κορίνθου, τοὺς δὲ προσμισθωσάμενοι ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον κορίνθιον προστάξαντες, ἀπέπεμψαν. ἀπέστειλαν δὲ καὶ σικυώνιοι διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθώρμουν ταῖς C ἐν τῇ ναυπάκτῳ εἴκοσιν ἀττικαῖς, [1]ἕωσπερ αὐτοῖς οἱ ὁπλῖται τῆς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς πελοποννήσου ἀπῆραν· οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρότερον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἅμα τῆς δεκελείας τῷ τειχισμῷ, καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, περὶ πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν, καὶ Χαρικλέα τὸν Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα, [2]ᾧ εἴρητο, καὶ ἐς ἄργος ἀφικομένῳ, κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν ἀργείων D τε ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ τὸν Δημοσθένην ἐς τὴν σικελίαν (ὥσπερ ἔμελλον) ἀπέστελλον, ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν ἀθηναίων, καὶ πέντε χίαις, ὁπλίταις δ' [3]ἐκ καταλόγου ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκασταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον, [4]ξυμπορίσαντες. [5]εἴρητο δ' αὐτῷ, πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν λακωνικήν. καὶ ὁ E μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν αἴγιναν προσπλεύσας

[1] Ἕωσπερ] [illegible]. [2] Ὧ εἴρητο] ὥριστο. [3] Ἐκ καταλόγου] [illegible]. [4] Ξυμπορίσαντες] λαβόντες. [5] Εἴρητο δ' αὐτῷ] τῷ Δημοσθένει.

τοῦ στρατεύματός τι εἴη ὑπολελειμμένον περιέμενε, καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Ἀργείους [1] παραλαβεῖν. ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος τούτου, καὶ ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε, στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο· καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακοσίους, ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας, καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν. ἐλπίζειν γὰρ [2] ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσασθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ ἥκιστα τοῦ ταῖς ναυσὶ [3] μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρῆσαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδ' ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδ' ἀίδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρακοσίων ὄντας, καὶ ἀναγκασθέντας [4] ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι· [5] καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηρούς, οἵους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας, χαλεπωτάτους ἂν αὐτοῖς φαίνεσθαι. [6] ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προύχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες, καταφοβοῦσι, * [7] καὶ σφᾶς ἂν τῷ αὐτῷ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχειν. καὶ Συρακοσίους [8] εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι, πλέον διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιεσομένους, ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακοσίων ἀπειρίαν βλάψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μὴ ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι, τοῦ τε Γυλίππου καὶ τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ εἴ του ἄλλου, πειθόντων, ὥρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν. ὁ δὲ Γύλιππος, ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν * [9] ὑπὸ νύκτα πᾶσαν

γρ. τούτου ἦρος.

γρ. δύναιντο

γρ. ξυνανέπειθε δὲ ὁ Ἑρμοκράτης ταῖς ναυσὶν ἐπιχειρῆσαι μὴ ἀθυμοῦντας πρὸς τοὺς Ἀθ.

A [*ibi*] suarum copiarũ reliquias, si quę erant, & Chariclem, donec Argiuos assumpsisset, opperiebatur. In Sicilia verò, per eadem huius veris tempora, & Gylippus Syracusas rediit, adducens ex ciuitatibus, quibus persuaserat, [*vt auxilium Syracusanis mitterent,*] exercitum quam potuerat vndique maximum. Conuocatis autem Syracusanis, dicit quàm plurimas possent naues armandas esse, pugnęque naualis periculum esse faciendum. Se enim sperare, [*Syracusanos,*] si hoc [*pugnæ genus*] tentarent, in hoc B bello facinus aliquod isto periculo, [*memoriaq;*] dignum edituros. Quinetiam Hermocrates potissimùm, vna [*cum Gylippo Syracusanos*] hortabatur, ne res nauales aduersus Athenienses aggredi dubitarent: [*sed his operam sedulam nauarent, & exercitati classem Atheniensium fortiter inuaderent, belliq; fortunam periclitarentur.*] Dicebat enim ne illos quidem hanc rerum nauticarum peritiam hæreditariam, aut perpetuam habere: sed mediterraneos esse magis, quàm Syracusanos, & à Medis coactos, rebus nauticis operam dare cœpisse. Illos au-C tem, qui audax aliquod facinus auderent aduersus homines audaces, quales essent & Athenienses, ipsis asperrimos, [*atque maximè formidabiles*] visum iri [*dicebat.*] Qua enim ratione illi alios terrerent, interdum non propter maiorem potentiam: sed propter audaciam, quam in illis inuadendis præstarent, eadem etiam ratione ipsis quoque idem, quod [*ipsorum*] aduersariis, euenturum, [*& eodem modo ipsos ab aliis territum iri, quos alios ipsi terrere consueuissent.*] Dicebat etiam se illud probè scire, Syracu-D sanos, si Atheniensium classi ex improuiso obuiam ire auderent, propter huiusmodi [*repentinum audaciæ facinus,*] illis consternatis plus profecturos, quàm Athenienses propter [*suam rei nauticæ*] scientiam, Syracusanorum imperitiæ obfuturos. Hortabatur igitur [*Syracusanos,*] vt rei nauticæ periculum facerent, nec [*eam tentare*] reformidarent. His autem & Gylippi, & Hermocratis, & si cuius alterius, adhortationibus inducti Syracusani, animum ad nauale prœlium appulerũt, & naues instruere cœperunt. Gylippus verò, postquã classis instructa fuit, omnes

[1] Παραλαβεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ περιέμενεν. [2] Ἀπ' αὐτοῦ] τοῦ ναυμαχεῖν. [3] Μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρῆσαι] ὑπὲρ τοῦ μὴ ὀκνεῖν ἐπιχειρῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ θάλασσαν. ἤ, ὑπὲρ τοῦ μὴ δεδιέναι. [4] Ὑπὸ Μήδων] τῶν μετὰ Ξέρξου. [5] Καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς] ἔλεγεν, καὶ τοῖς οὕτω τολμηροῖς ὡς Ἀθηναῖοι εἰσί, τοὺς ἀντιτολμῶντας φοβεροὺς φαίνεσθαι. [6] Ὡ γὰρ ἐκεῖνοι] ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι (φησὶ) φοβοῦσι τοὺς πέλας, (τουτέστι, διὰ θράσος, καὶ οὐχὶ διὰ δυνάμεως ὑπεροχὴν) τούτῳ ἂν καὶ ὑπὸ Συρακοσίων ἐκφοβηθῆναι τοὺς Ἀθηναίους. * [7] Καὶ σφᾶς] ἡ σύνταξις αὕτη, ἔφη καὶ σφᾶς, ἤγουν αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, ὑπάρχειν ἄν, ὑπαρχθῆναι, ὑποστῆναι ἂν τὸ αὐτό, ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις. τουτέστιν, ὡς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ φοβοῦσι διὰ τὴν τῆς [illegible] δυνάμεως ὑπεροχήν, ὅσον διὰ τὸ θράσος, ᾧ τοὺς πέλας ἐπιχειροῦσιν, αὐτοὺς καταφοβοῦσι αὐτούς, οὕτω καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἂν παθεῖν, ἤγουν, καὶ τῷ τῶν ἐναντίων θράσει ὁμοίως καταφοβηθήσεσθαι. Æ. P. [8] Εὖ εἰδέναι ἔφη] εἰδέναι (φησὶν) ὅτι Συρακούσιοι τολμήσαντες ἀντιστῆναι πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, μᾶλλον αὐτοὺς τῷ ἀπροσδοκήτῳ καταπλήξαντες βλάψουσιν ἤπερ ἐκείνους οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ τὴν ἐμπειρίαν εἰς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ. * [9] Ὑπὸ νύκτα πᾶσαν] ταῦτα δισσῶς λαμβάνεσθαι δύναται, καὶ ἀντὶ τοῦ, κατὰ νύκτα πᾶσαν ἀγαγὼν τὴν στρατιάν, καὶ ὑπὸ νύκτα, ἀντὶ τοῦ, τῆς νυκτὸς ἤδη ἐπερχομένης, ὑπὸ τὴν τῆς νυκτὸς παρουσίαν ἀγαγὼν πᾶσαν τὴν στρατιάν. Æ. P.

pedestres copias sub noctem eduxit, & ipse quidē à terra munitiones in Plemmyrio extructas aggressurus erat. Syracusanorum verò triremes vno, eodemq; tempore ex composito, [*idem à mari facturæ erant, quæ*] aduersus [*hostem*] ex magno portu quinque, & triginta nauigabant. Ex minore vero (vbi etiam erant ipsorum naualia) quinque, & quadraginta [*veniebant.*] Circumuehebantur autem, eo consilio, vt se coniungerent cum illis [*nauibus*] quę intus, [*& in ipso magno portu*] erant, & simul Plemmyrium inuaderent, vt Athenienses vtrinque turbarentur. Sed Athenienses, cùm sexaginta naues aduersus [*hostilem classem*] celeriter instruxissent, [*& militibus armatis impleuissent, harum*] quinque, & viginti naualε prœlium cōmiserunt cum illis quinque, & triginta Syracusanorum [*nauibus,*] quæ erant in magno portu. Cum reliquis verò obuiam iuerunt illis, quæ ex naualibus circumuehebantur. Statim autem ante magni portus ostium confligere cœperunt, & diu alteri alteris restiterunt, quòd hi quidem [*in portum*] per vim ingredi conarentur, illi verò [*illorum introitum*] impedire [*niterentur.*] Interea verò, cùm Athenienses, qui erant in Plemmyrio, ad mare descendissent, & animos ad pugnam naualem intentos haberent, Gylippus prima luce [*illorum*] munitiones repente inuasit. Ac primum [*quidem è tribus*] maximam cepit, deinde verò & [*reliquas*] duas minores. custodes enim [*illarum,*] cùm maximam [*munitionem*] facilè captam animaduertissent, [*in illis remanere, ac hostis impetum*] sustinere non sunt ausi. Atque ex prima quidem munitione, quæ capta fuit, homines, quotquot & in nauigia, & in quandam onerariam nauem confugerant, ægrè in [*sua*] castra se receperunt. Cùm enim Syracusani cum suis nauibus, quas in magno portu habebant, nauali prœlio superiores essent, vna [*illorum*] velox triremis ipsos insequebatur. Dum autem hæ duæ munitiones caperentur, interea & Syracusani iam [*prælio nauali*] vincebantur, & qui ex his [*munitionibus*] fugiebant, facilius prætervecti sunt, [*& hostis insequentis manus, periculumque deuitarunt.*] Nam Syracusanorum naues, quæ ante [*magni portus*] ostium pugnabant,

A τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν, αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ πλημμυρείῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν· αἱ δὲ τριήρεις τῶν συρακουσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος, πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον· αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς.[1] καὶ περιέπλεον, βουλόμενοι[2] πρὸς τὰς ἐντὸς προσμῖξαι, καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ πλημμυρείῳ, ὅπως οἱ ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται). οἱ δ' ἀθηναῖοι, διὰ τάχους[3] ἀντιπλη-
B ρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς, ταῖς μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα τῶν συρακουσίων, τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ νεωρίου περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολύ,[4] οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ, κωλύειν.[5] ἐν τούτῳ δ' ὁ Γύλιππος,[6] τῶν ἐν τῷ πλημμυρείῳ ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικατα-
C βάντων, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ[7] τὴν γνώμην *[8] προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι καὶ αἱρεῖ[9] τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο· οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως ληφθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος, χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐξεκομίζοντο[10] ἐς τὸ στρατόπεδον. τῶν γὰρ συρακουσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούν-
D των τῇ ναυμαχίᾳ,[11] ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἡλίσκετο,[12] ἐν τούτῳ καὶ οἱ συρακούσιοι[13] ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι,[14] καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν συρακουσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι,

[1] Ἐκ τ' ἐλάσσονος] λιμένος δηλονότι. [2] Πρὸς τὰς ἐντὸς προσμῖξαι] ταῖς ἰδίαις ταῖς ἐντὸς τοῦ μεγάλου λιμένος συμμίξαι. [3] Ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς] εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν συρακουσίων. [4] Οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι] οἱ συρακούσιοι. [5] Ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [6] Τῶν ἐν τῷ πλημμυρείῳ ἀθηναίων ὄντων, ἐν τῷ φρουρίῳ τῷ ἐν τῷ πλημμυρείῳ. [7] Τὴν γνώμην προσεχόντων] τῇ ναυμ. [8] Προσεχόντων] ὅτι δηλοῦν [illegible] οἱ ἐν τῷ πλημμυρείῳ ὄντες, διὰ τὴν ἀπροσδόκητον [illegible] θαλάσσης ἐφόδου, πρὸς τὴν θαλάσσαν ἐπικαταβάντες, ὡς τριήρεις βοηθήσοντες, ὁ μετ' αὐτῶν ναυμαχοῦντες, διὸ καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεῖχον. ἢ καὶ μόνον πρὸς τὴν τῆς ναυμαχίας θέαν ἐπικαταβάντες ἐκεῖσε, ταύτῃ τὸν τῆς ναυμαχίας διὰ τὴν γνώμην προσεῖχον Æ. P. [9] Τὸ μέγιστον πρῶτον] φρούριον, κατὰ τὴν πρώτην εἰσβολήν. [10] Ἐς τὸ στρατόπεδον] τὸ ἑαυτῶν δηλονότι. [11] Ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο] οἱ ἐκ τοῦ πρώτου τείχους ἁλόντος διαφυγόντες δηλονότι. [12] Ἐν τούτῳ καὶ οἱ συρακούσιοι] οἱ ἐκ τῶν τειχῶν τῶν ἀθηναίων τῶν ἐπὶ τῷ πλημμυρείῳ. [13] Ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι] τῇ ναυμαχίᾳ. [14] Καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων.

[1] βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον, [2] καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας, παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. [3] ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν, καὶ ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. [4] καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὓς ἐζώγρησαν. [5] τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων, καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. οἱ δὲ Συρακόσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν [6] οὕτως ἐπεπράγεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῶν τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί· καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω. ὥστε γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι, πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ καὶ τῶν τριηράρχων. ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριήρων καὶ τἆλλα σκεύη ἐγκατελείφθη, καὶ τριήρεις ἀνελκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις. *[7] οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων, (οἱ γὰρ Συρακόσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον) καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο [8] αἱ ἐσκομιδαί· ἔς τε τὰ ἄλλα κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι. μετὰ δὲ τοῦτο, ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακόσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν Συρακόσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ᾤχετο, πρέσβεις ἄγουσα, οἵπερ τά τε σφέτερα φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί, καὶ [9] τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον [10] ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι. αἱ δ' ἕνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν,

γρ. οὐδὲ γὰρ

A cum Atheniensium naues per vim loco pepulissent, nullo ordine in [*portum*] nauigabant, &, quòd propter confusionem inter se colliderentur, victoriam Atheniensibus præbuerunt. Nam [*Athenienses*] & has in fugam verterunt, & illas, à quibus initio in ipso portu superati fuerant. Atq; vndecim quidem Syracusanorum naues depresserunt, & maiorem hominum partem interfecerunt, exceptis illis, qui erant in tribus nauibus, quos viuos ceperunt. Ipsorum verò [*Atheniensium*] tres naues profligatę fuerunt. B Cùm autem Syracusanorum naufragia subduxissent, & trophæum erexissent in parua insula ante Plemmyrium sita, in sua castra redierunt. Atque Syracusani in prœlio quidem nauali rem ita gesserunt: at munitiones in Plemmyrio sitas habebant [*in sua potestate*,] & tria ipsarum trophæa statuerunt. Et è duabus quidem munitionibus posteriùs captis alteram diruerunt, duas verò [*reliquas*] refecerunt, & imposito præsidio tuebantur. In hac autem illarum munitionum expugnatione multi perierunt, viuique [*multi*] capti fuerunt. Præterea & C vniuersa pecunia, quæ ingens erat, capta fuit. Quod enim Athenienses his munitionibus vt ærario vterentur, multa quidem negotiatorum pecunia, & frumentum inerat, multa etiam trierarcharum [*pecunia, aliaque res.*] siquidem & quadraginta triremium vela, & cætera [*nauium*] instrumenta illic relicta fuerant, & tres triremes subductæ. Hæc autem Plemmyrij expugnatio Atheniensium copias maximè, ac in primis afflixit. Nec enim commeatus [*in castra*] tutò amplius importari poterāt (nam D Syracusani, qui cum suis nauibus illic stationem aduersus [*ipsos*] habebant, [*eos illuc importari*] prohibebāt) iamq; importabantur prœlio commisso, [*& sine prælio nihil importari poterat.*] Atq; cæteris etiam in rebus [*hæc Plemmyrij expugnatio*] terrorem, animiq; demissionē exercitui attulit. Postea verò Syracusani naues duodecim cū Agatharcho Syracusano ipsarū præfecto miserunt. Atq; harū vna quidē in Peloponēsum iuit, legatos vehens, qui rerum suarum statum, & spem, q̃ [*de propulsandis hostibus*] cōcepissent, [*Peloponesiis*] declararēt, & [*ipsos*] ad bellū illic [*aduersus Athenienses*] multo acriùs [*quàm antè,*] administrandum incitarēt. Cęterę verò vndecim naues Italiam versus nauigarunt,

---

[1] Βιασάμεναι] νικήσασαι. [2] Καὶ ταραχθεῖσαι] ἤγουν, ὑπὸ ταραχῆς περιπίπτουσαι ἀλλήλαις. [3] Ταύτας γὰρ ἔτρεψαν] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. [4] Καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς] ἕνδεκα ναῦς τῶν Συρακουσίων κατέδυσαν οἱ Ἀθηναῖοι. [5] Τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες] ὅτι τρεῖς νῆες τῶν Ἀθηναίων διεφθάρησαν. [6] Οὕτως ἐπεπράγεσαν] οὕτως ἐδεδιήχεσαν. *[7] Οὐ γὰρ ἔτι] ἔτι οὐ... οὐ γὰρ ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον ἀσφαλῶς ἰσπλεῖν, καὶ τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἐπαγωγὴν ποιεῖσθαι, ἤγουν τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖ ἐπάγειν ἐδύναντο. Æ.P. [8] Αἱ ἐσκομιδαί] αἱ ἀγωγαὶ τῶν ἐπιτηδείων. [9] Τὸν ἐκεῖ πόλεμον] τὸν ἐν Πελοποννήσῳ. [10] Ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι] ἐπισπεύσωσι.

quòd

quòd audiissent naues pecunia onustas ad Athenienses cursum tenere. Has autē naues, [*Syracusanæ*] nactę, plerasque corruperunt, & materiam ad ædificandas naues idoneam, quæ Atheniensibus erat præparata, in Cauloniatide concremarunt. Postea verò ad Locros iuerunt. Et cùm [*illic*] in statione essent, vna oneraria nauis ex Peloponneso Thespiensium grauis armaturæ milites vehens, [*illuc*] appulit. Syracusani autem his in suas naues receptis, domū redire cœperunt. Sed Athenienses, qui cum viginti nauibus ad Megara stationem habebant, cùm ipsos obseruassent, vnam quidem [*illorum*] nauem cum ipsis viris interceperunt, cæteras verò [*capere*] non potuerunt: sed Syracusas elapsæ sunt. Quinetiam in ipso portu leue certamen cōmissum est pro vallis, quos Syracusani ante vetera naualia in mari defixerant, vt ipsorum naues intra [*hos*] statione haberent, vtq; Athenienses, si cōtra [*Syracusanos*] nauigarēt, [*ipsis*] nocere non possent, cùm [*in ipsos*] impressionem facerent. Athenienses enim cùm ad hos [*vallos*] admouissent ingentem nauem quæ decem millia sarcinarum ferre poterat, & ligneas turres habebat, & pluteis munita erat, vallos ex nauiculis religatos circumagebant, fractosq; conuellebant, & vrinantes educebāt quos serra secabant. Syracusani verò ex naualibus illos missilibus petebant, illi verò vicissim ex oneraria naui tela [*in ipsos*] iaciebant. Ad extremum autem Atheniēses magnam vallorum partem euulserūt. Sed omnium vallorum, qui [*in mari*] defixi erant, illi qui [*sub aquis*] latebant, maximum negotium [*Atheniensibus*] facessebāt. [*Syracusani*] nōnullos vallos supra aquā non eminētes defixerant. Quare periculosum erat [*illuc*] accedere, ne quis, re non præuisa, nauem [*in vallum*] vt in scopulum impingeret. Sed hos quoq; [*vallos,*] vrinatores mercede [*solicitati,*] aquā subeuntes, serra secabāt, sectosq; educebant. Syracusani tamen [*alios*] vallos rursus defixerūnt. Multas etiam alias nocendi rationes alteri aduersus alteros excogitabant, vt inter vicinos exercitus, & castra opposita habentes fieri credibile est, & leuia prœlia committebant, & nihil intētatum relinquebant.

A πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις [1]γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν, καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ Καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς Ἀθηναίοις [2]ἑτοῖμα ἦν. ἔς τε Λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον. καὶ ὁρμουσῶν αὐτῶν, κατέπλευσε μία τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου, ἄγουσα Θεσπιέων ὁπλίτας. καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ Συρακούσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς, παρέπλεον ἐπ᾽ οἴκου. [3]φυλάξαντες δ᾽ αὐτοὺς

B οἱ Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς Μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ᾽ ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ᾽ ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς Συρακούσας. ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὓς οἱ Συρακούσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμβάλλοντες. [4]προσαγαγόντες γὰρ [5]ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ Ἀ-

C θηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν [6]καὶ παραφράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκατίων [7]ὤνουν ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς, καὶ *[8]ἀνέκλων, καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ Συρακούσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον, οἱ δ᾽ ἐκ τῆς ὁλκάδος ἀντέβαλλον· καὶ τέλος, τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ Ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ᾽ ἦν τῆς σταυρώσεως [9]ἡ κρύφιος. ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπηξαν· ὥστε δεινὸν ἦν

D προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ περὶ ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ [10]τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ᾽ αὖθις οἱ Συρακούσιοι [11]ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους (οἷον εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων) ἐμηχανῶντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο.

τῶν ἀνάκλων
ἕρμα

---

[1] Γέμοντα χρημάτων] ἐπὶ τῶν τυχόντων πραγμάτων τὰ χρήματα λαμβάνεται, οὐχ ὥσπερ νῦν ἀδοκίμως ἐπὶ χρυσοῦ καὶ πολυτίμου εἰδῶν. [2] Ἑτοῖμα ἦν] πρὸς τὸ ναυπηγεῖν δηλονότι. [3] Φυλάξαντες δ᾽ αὐτοὺς] τηρήσαντες καιρὸν εἰς τὸ ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. [4] Προσαγαγόντες] τοῖς σταυρώμασι δηλονότι. [5] Ναῦν μυριοφόρον] μεγάλην, δυναμένην δέξασθαι μυρίων φόρτον. [6] Καὶ παραφράγματα] ἤτοι περιφράγματα. [7] Ὤνουν ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς] ὄνιος, μηχανή ἐστι πρὸς ἀγωγῆς, ἣν οἱ χρώμενοι, ὄνον λέγουσι). Ἄλλως. ὄνιος, ἔστι μηχανὴ ἐπ᾽ ἄκρον τῶν [illegible] ῥᾳδίως ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀνέλκουσι. ἔστι γὰρ ἡ μηχανὴ ἐπὶ [illegible] ἀσφαλεστάτη, ὥστε καὶ [illegible] βαρεῖαν ὑπὸ δύο ἀνδρῶν ἀπόνως ἑλκεσθαι. καλεῖται δὲ ἡ μηχανὴ οἱ τοὺς χαμαιλέοντας ἔχοντες ἀναγκαῖοι ἠλεκάτην. ἐρρωμενέστερον δὲ πρὸς τὴν ἀνέλκυσιν [illegible] ὅτι καὶ περὶ αὐτῆς τεθεῖται. ἐπ᾽ εὐθείας γὰρ ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀνελκομένου γίνεται). *[8] Ἀνέκλων] κεκλασμένους ἀνεῖλκον. ἐξέπριον δὲ, πεπρισμένους ἀνεῖλκον. Æ. P. [9] Ἡ κρύφιος] σταύρωσις δηλονότι. [10] Τούτους] τοὺς κρυφίους σταυρούς. [11] Ἐσταύρωσαν] τοὺς σταυροὺς κατέπηξαν.

ἔπεμψαν δὲ καὶ * [1] ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακούσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγελοῦντας τήν τε τοῦ Πλημμυρίου λῆψιν, καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι, ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύϊ μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν· τά τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας [2] ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί, καὶ ἀξιώσοντας [3] ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων [4] προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ, καὶ ἢν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες [5] τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπεπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ [6] ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, [7] ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης, καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον, τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων [8] ξυμμίσγει. καὶ [9] παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὁπλίτας τινὰς ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικήν· καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι [10] τῆς Λιμηρᾶς ἐδῄωσαν, ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδῄωσαν, [11] καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε εἵλωτες τῶν Λακεδαιμονίων [12] αὐτόσε αὐτομολῶσι, καὶ λῃσταὶ ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθύς, ἐπειδὴ * [13] ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον, ἔπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς, περιμείνας ἕως τὸ χωρίον [14] ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου, καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

A Præterea Syracuſani legatos ex Corinthiis, & Ambraciotis, & Lacedæmonus [*delectos*] in [*diuerſas Siciliæ*] ciuitates miſerunt, vt & de Plemmyrio capto, & de nauali pugna, in qua nõ tam hoſtium viribus, quam ſua confuſione ſuperati eſſent, nuntios afferrent. Simul etiam vt cæterarum rerum ſtatum declararent, & ſe [*de felici ſucceſſu bonam*] ſpem habere [*ſignificarent,*] vtque [*ciuitates illas*] rogarent, vt coniunctis viribus, claſſe pariter, ac peditatu, opem [*ſibi*] aduerſus ipſos [*Athenienſes*] ferrent, quod & B Athenienſes cum aliis copiis expectarentur, [*quas in Siciliã breui ducturi eſſent,*] quòd ſi ipſi præſentem illorum exercitum maturè, prius [*quàm alia copia venirent,*] profligarent, debellatum iri. Atque illi quidem, qui erant in Sicilia, hæc agebant. Demoſthenes verò, poſtquàm exercitum collegit, cum quo in Siciliam ad opem ſuis ferendam erat traiecturus, ex Ægina ſoluẽs, in Peloponneſum nauigauit, & cum Charicle, & triginta Athenienſium nauibus ſe coniunxit. Nonnullis etiam Argiuorum C militibus in naues aſſumptis, agrum Laconicum petierunt. Ac primum quidem Epidauri Limeræ agrum in quadam parte vaſtarunt, deinde [*verò*] appulſi ad agri Laconici oram, quæ eſt è regione Cytherorum, vbi eſt Apollinis templum, nonnulla illius agri loca vaſtarunt, & quendam locum Iſthmo ſimilem muniuerunt, vt & Lacedæmoniorum ſeruitia illuc transfugerent, & inde latrones, vt ex Pylo, prædatũ irent. Atq; Demoſthenes quidem, poſtquam eum locũ muro cõplexus muniuit, in Corcyram traiecit, vt aſſumptis illius regionis D ſociis, in Siciliã quàm celerrimè nauigaret. Charicles verò [*illic*] permanſit, donec [*Demoſthenes*] illũ locũ muniuiſſet, & præſidio illic relicto, poſtea & ipſe cũ triginta nauib. ſe domũ recepit, & Argiui ſimul [*abierunt.*]

---

[a] [1] Ἐς τὰς πόλ.] ταῦτα ἔχει ἀμφιβολογίαν. ἢ γὰρ οὕτω δύναται λαμβάνεσθαι, πρέσβεις ἐκ Κορινθίων, ἐξ Ἀμπρακιωτῶν, ἢ Λακεδαιμονίων αἱρεθέντας, ἐς τὰς τῆς Σικελίας πόλεις ἔπεμψαν. διὰ τί δὲ τούτους μᾶλλον ἢ Συρακουσίους ἄνδρας; διὰ τὸ μεῖζον ἀξίωμα, ἢ μείζω πιθανότητα. τούτοις γὰρ οἱ Σικελιῶται ῥᾷον ἂν ἢ αὐτοῖς τοῖς Συρακουσίοις [illegible], ἢ τὸ δεύτερον [illegible], καὶ διὰ τὸ ἴσως ψευδομένοις, τῷ νικῶν προσέχειν, καὶ πείθεσθαι [illegible]. ἢ οὕτως, οἱ Συρακούσιοι ἐς τὰς πόλεις τὰς Κορ. ἢ Ἀμ. ἢ Λακ. πρέσβεις ἔπεμψαν, αἰτοῦντες ἐς τὴν Κόρινθον, ἐς τὴν Ἀμπρακίαν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα. ἀλλὰ τοῦτο πιθανώτερον, ἢ τὸ πρότερον [illegible]. ἀλλά τι δεῖ [illegible]; [illegible] δῆλον ὅπως ταῦτα λυθείη, ὅπου [illegible] τῶν πρέσβεων ταῦτα γράφεται. οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσίων [illegible] τῷ Πλημμυρίῳ ἁλώσει πρέσβεις [illegible] ἐς τὰς πόλεις, ἢ τὰ ἑξῆς. [illegible], οἱ Σικελοί, καθάπερ [illegible] οἱ Ἀθηναῖοι, [illegible] τείχη ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε, ἢ [illegible] ἐπιτιθέμενοι, [illegible] ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα, καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας. ΛΕ.Ρ. [2] Ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί] ὅτι κρείττους εἰσί. [3] Ξυμβοηθεῖν] βοηθεῖν [illegible]. [4] Προσδοκίμων ὄντων] [illegible] στρατιᾷ [illegible] δηλονότι. [5] Τὸ παρὸν στράτευμα] τὸ τῶν Ἀθηναίων [illegible] στρατόπεδον. [6] Ξυνελέγη] συνηθροίσθη. [7] Ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης] τὰ ἱστία δηλονότι. [8] Ξυμμίσγει] ἑνοῦται. [9] Καὶ παραλαβόντες] ἀντὶ τοῦ ἀναλαβόντες. [illegible] ὁπλίτης [illegible] παραλαμβάνεται, ὁ δὲ ναύτης, ὡς [illegible] λαμβάνεται. [10] Τῆς Λιμηρᾶς] [illegible]. [11] Καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον] [illegible], ἢ μικρὰν ἀνάπαυσιν ἐκ τῆς οἰκοδομίας [illegible]. [12] Αὐτόσε αὐτομολῶσιν] [illegible], ὡς τὸ ἰσθμῶδες χωρίον [illegible]. [a] [13] Ξυγκατέλαβε] [illegible] τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις [illegible], [illegible] ἐπιτειχίσαι. ἢ (ὃ πολὺ πιθανώτερον [illegible]) τεῖχος ξυγκατέλαβε, ξυνετείχισε, [illegible] ἐπειδὴ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς, ὅτι τὸ χωρίον ἐξετείχισεν, [illegible] ἐξειργάσατο, [illegible] ἀπέπλευσεν. ΛΕ.Ρ. [14] Ἐξετείχισε] ὡς πλεῖς [illegible].

Hac eadem æstate, ex Thracibus etiã machærophoris, qui sunt ex Diaco genere, [*qui & Dij vocantur*,] mille, ac trecenti peltati Athenas venerunt, quos in Siciliam cum Demosthene nauigare oportuerat. Athenienses verò, quòd serius, [*& post Demosthenis discessum*] venissent, ipsos in Thraciam, vnde venerant, remittere statuerunt. Nam eos retinere illius belli causa, quod ex Decelea gerebatur, sumptuosum videbatur. Eorum enim singuli quotidie singulas drachmas accipiebãt. Decelea enim, postquam primùm quidem hac æstate ab vniuersis [*Lacedæmoniorum*] copiis munita est, deinde verò infessa est præsidiis, quę à ciuitatibus mittebantur, quæ certo temporum spatio alia aliis per vices succedētia agrum [*Atticum*] inuadebãt, [*ac infestabant*,] Athenienses magnis detrimētis affecit, & in primis res [*illorum*] afflixit & pecuniarum direptione, & hominum interitu. Nam antè quidem irruptiones, quæ [*ab hostibus in Atticam*] fiebãt, quòd non diuturnę essent, nõ impediebant [*Athenienses*] ne reliqua anni parte fructus ex agro suo perciperẽt. Tunc verò, quòd [*hostes agrum Atticum*] continenter obsiderent, & interdũ quidem cum magnis copiis [*eum*] inuaderẽt, interdum verò cogente necessitate par præsidium regioné incursionibus infestaret, & prædas ageret, & Agis Lacedæmoniorũ Rex adesset, (qui non negligẽter bellũ administrabat) Athenienses magnis detrimentis afficiebantur. Nam & vniuerso agro [*circum vrbẽ iacente*] priuati erant, & seruitiorum amplius, quàm viginti millia ad hostes trãsierant, horumq; magna pars manuarias artes exercebat. Oues etiam omnes amissę erant, & boues. Et equi quòd ab equitibus tũ ad Deceleã excursiones facientibus, tum [*omnem circumcirca*] regionem tutantibus, quotidie agitarentur, partim quidem claudi fiebãt, quòd in aspero solo, grauibusque laboribus assiduè vexarentur, partim verò sauciabãtur. Et commeatus, qui ex Eubœa cõportabantur, cùm prius ex Oropo, itinere terrestri,

A Ἀφίκοντο δὲ καὶ Θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων [1] τοῦ Διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, [2] οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, [3] ὡς ὕστεροι ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον ἐς Θρᾴκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον αὐτούς, [4] πολυτελὲς ἐφαίνετο. δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια, τὸ B μὲν πρῶτον [5] ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, [6] ὕστερον δὲ φρουραῖς ἀπὸ τῶν πόλεων, κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιούσαις τῇ χώρᾳ, ἐπῳκεῖτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρημάτων τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ ἐσβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον, τότε δὲ [7] ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὁτὲ μὲν C καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὁτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης [8] τῆς * [9] ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν, καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, ([10] ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο) μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. [11] τῆς τε γὰρ * [12] χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι· [13] πρόβατά τε πάντα ἀπολώλει, καὶ * [14] ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέ- D ων, πρός τε τὴν Δεκέλειαν [15] καταδρομὰς ποιουμένων, καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο, ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐπιτρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ κατὰ γῆς

γρ. τ Διακοῦ

γρ. ἐπιούσαις

[1] Τοῦ Διακοῦ γένους] γρ. τῶν Διακῶν. [2] Οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ξυμπλεῖν] χρεία ἦν. [illegible] [3] Ὡς ὕστεροι ἧκον] μετὰ τὸ [illegible] Δημοσθένην. [4] Πολυτελὲς ἐφαίνετο] [illegible] δαπανηρόν. [illegible] ἐξ οὗ καὶ πολυτελὲς [illegible]. [5] Ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς] τῶν Λακεδαιμονίων [illegible]. [6] Ὕστερον δὲ φρουραῖς] μετὰ τὸ τειχισθῆναι. [7] Ξυνεχῶς ἐπικαθημένων] [illegible] τῶν Λακεδαιμονίων. [8] Τῆς ἴσης φρουρᾶς] [illegible]. [9] [illegible] [illegible] τὸ πλῆθος [illegible], [illegible] κατὰ διαδοχήν, [illegible] [illegible]. ΔΕ. Ρ. [10] Ὃς οὐκ ἐκ π.] [illegible]. [11] Τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης] [illegible]. [12] Χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο] [illegible]. ΔΕ. Ρ. [13] Πρόβατά τε π.] [illegible] τῶν Ἀθηναίων. [14] Ὑποζύγια] [illegible] [illegible]. ΔΕ. Ρ. [15] Καταδρομὰς π.] τῶν Ἀθηναίων [illegible].

ἐκ τῆς Δεκελείας θᾶσσον ὄντα, περὶ Σούνιον, κατὰ θάλασσαν [1] πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων [2] ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶ(ναι), φρούριον κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, [3] τὴν δὲ νύκτα, καὶ ξύμπαντες, πλὴν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν, ἐφ᾽ ὅπλοις ποιούμενοι, οἱ δ᾽ ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρος καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ᾽ αὐτοὺς ἐπίεζεν [4] ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον, καὶ ἐς φιλονικίαν καθέστασαν τοιαύτην, ἣν, πρὶν γενέσθαι, ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας. [5] τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτειχισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων, μηδ᾽ ὣς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλὰ ἐκεῖ Συρακούσας τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν [6] οὐδὲν ἐλάσσονα αὐτήν τε καθ᾽ αὑτὴν τῆς Ἀθηναίων, [7] καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, * [8] ὅσον κατ᾽ ἀρχὰς τοῦ πολέμου, οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτοὺς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν * [9] ὥστε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ [10] μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο [11] τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. * [12] δι᾽ ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων [13] προσπιπτόντων, [14] ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι καὶ τὴν εἰκοστὴν [15] ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσιέναι·

A per Deceleam citius comportarentur, circum Suniũ, itinere maritimo magnis sumptibus [*in urbem*] importabantur. Et [*cæteris etiam*] omnibus rebus aduectitiis æquè, [*ac ipsis commeatibus*] ciuitas indigebat, & quæ prius vrbs erat, tunc in castellum cõmutata fuerat, [*ut non amplius urbs: at potius quoddam castellum ab hostibus obsessum esse videretur.*] Atheniẽses enim, quod interdiu quidem excubias ad murorum pinnas per vices agerent, noctu verò, & vniuersi, præter equites, partim quidem in statione, vbi arma in promptu habebant, partim verò, supra muros, æstate pariter, & hyeme, [*excubias*] agerent, ærumnis conficiebantur. Sed illud potissimũ ipsos premebat, quod duo bella simul sustinerent. Atq; eo pertinaciæ progressi sunt, quam nullus credidisset, si prius [*eam*] audisset, quàm ad eam illi deuenissent. Nã [*profectò nullus credidisset*] ipsos à Peloponnesiis munitione circumsessos, tamen ne sic quidem ex Sicilia decedere [*voluisse:*] sed illic eodem modo vicissim obsidere Syracusas, vrbem, ipsam per se Athenis non inferiorem, adeoque Græcorum opinionem fefellisse, quam huius belli initio de ipsorum potentia, & audacia conceperant. Nam alij quidem annum, alij verò biennium, alij etiam triennium, nullus verò diutius eos bellum toleraturos putabat, si Peloponnesij irruptionem in [*ipsorum*] agrum fecissent. [*Nullus verò credidisset ipsos tandiu bellum toleraturos, & adeo audaces futuros,*] vt anno decimo septimo post primam irruptionem [*in agrum Atticum factam,*] in Siciliam proficiscerentur; hoc bello [*domestico*] iam prorsus attriti, & alterum bellum præterea susciperent, non leuius priore, quòd à Peloponnesiis illatum iam sustinebant. Propter quæ [*bella,*] & multa detrimenta, quæ à Decelea tunc accipiebant, simul etiam propter alios magnos sumptus, quos pro variis occasionibus, quæ occurrebant, facere cogebantur, ad maximam pecuniæ inopiam redacti sunt. Et per id tempus tributi loco vicesimam mercium, quæ mari vehebantur, populis imperio suo subiectis imperarunt, sperantes se maiorem pecuniæ vim hac ratione confecturos.

[1] Πολυτελὴς] πολυδάπανος. [2] Ὁμοίως ἐπακτῶν] εἰσαγομένων ἔξωθεν δὲ τῆς. [3] Τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες] ὑπὸ κατὰ διαδοχὴν, ὡς τὰς ἡμέρας, ἀλλὰ πάντες. [4] Ὅτι δύο πολέμους] τόν τε πελοποννησιακὸν καὶ τὸν σικελικόν. [5] Τὸ αὐτοὺς πρὸς τῷ ἀντιπολιορκεῖν] ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας, ἀπὸ κοινοῦ. [6] Οὐδὲν ἐλάσσονα] οὐχ ἥττονα. [7] Καὶ τὸν παράλογον] τὸ παράδοξον. παράλογον δὲ τοῖς ἕλλησι τῆς ἐλπίδος τῆς δυνάμεως τῶν ἀθηναίων καὶ τόλμης. [8] Ὅσον] πρὸς τὸν παράλογον διαφέρει. ὁ πρῶτος αὐτὸς ὅσον παράλογον, καθ᾽ ὅσον καθ᾽ ὃν παράλογον, οἱ μὲν, οἱ δὲ ἐνόμιζον. ὁ δὲ νοῦς οὗτος, πάντας τοὺς ἕλληνας γνώμην, ὅτι περισσότερον ὑπόθετο. χρόνον τοῖς πολεμίοις, ὅτι τοῖς τοῦ πολέμου χρόνοις αὐτοὺς ἀντισχήσουσιν. καὶ διὰ τὴν ἀπιστίαν δυνάμεως, ὅτι πλῆθος ταύτης οἱ ἕλληνες κατ᾽ ἀρχὰς ὑπετίθεσαν τοῦ πολέμου οὕτως ἐγένοντο, οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ δύο. ὁ καὶ ἐξῆς ἢ τὸ ὅσον δηλοῖ τὸ ἐφ᾽ ὅσον, ἤγουν καθ᾽ ὃ, ὅντινα. ἐν. AE. P.

[9] Ὥστε] τὸ ἑξῆς οὕτω, παράλογον τοσοῦτον, ὥστε ἔτει. AE. P.

[10] Μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν] ἣν ἐσέβαλεν ὁ Ἀρχίδαμος ἐς τὴν ἀττικὴν, ἀρχὴ γενομένη τοῦ πολέμου. ὁ αὐτὸς τοῖς τοῦτον τὸν ἀναγκαζόμενοι τὸν πόλεμον αἰσθάνεται, καὶ ὡς ὑποδύεται τὴν παρεῖαν. [11] Τοῦ πρότερον ὑπάρχοντος] τοῦ ὑπὸ πελοποννησίων ἐπαγομένου. [12] Δι᾽ ἃ] ἅπερ τὸ προειρημένον δηλοῦσιν, αἱ τινες, δι᾽ οὓς πολέμους. AE. P.

[13] Προσπιπτόντων] συμβαινόντων. [14] Ἀδύνατοι ἐγένοντο] ἀσθενεῖς τοῖς χρήμασι] ἀντὶ τοῦ, ἐνέπιπτον εἰς χρημάτων ἀπορίαν, ἀπορούντες χρημάτων ἐγένοντο. [15] Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον] κατὰ τοῦτον.

Nam

Nam impensæ quidem non quales antè: sed longè maiores fiebant, quo etiam maius bellum existebat. Prouentus verò, [*& vectigalia quotidie*] amittebantur. Thraces igitur, qui ad Demosthenem non satis maturè venerant, propter præsentem inopiam pecuniæ, quam consumere nolebant, statim dimiserunt, eosq; deducendi negotium Diitrephi dederunt, eique præceperunt, vt in ipsa preteruectione (nam per Euripum transibant) hostibus etiam, si qua ratione [*Thraces illis nocere*] possent, illorum opera visus noceret. Hic autem ipsos ad Tanagram eduxit, & prædæ nonnihil raptim egit, & sub vesperum ex Chalcide Eubœæ traiecit Euripum. Ipsosq; in Bœotiam expositos aduersus Mycalessum duxit. Et illā quidem noctem ad Mercurij fanum clàm [*hostibus*] subsidens transegit. (Hoc autem a Mycalesso distat sexdecim circiter stadia.) Sed prima statim luce vrbē, quæ ampla erat, inuasit. Quòd autem homines custodum præsidio nudatos inuasisset, ac eos, qui non suspicabantur vllos vnquam tantum iter a mari in loca mediterranea facturos, vt se inuaderent, [*eam*] cepit, quòd murus infirmus esset, & partim quidem collapsus, partim verò humiliter ędificatus, simul etiam quòd portæ propter [*incolarum*] securitatem essent apertæ. Thraces igitur in hanc vrbem irruentes, & priuatas, & sacras ædes diripiebant, & ipsos homines interficiebant, non senili, non inuenili ętati parcentes: sed omnes, vt in vnum quenque deinceps incidebant, & pueros, & fœminas interficientes; quinetiam prætereà iumenta, & quascunque alias animantes vidissent. Nam Thracum gens, (quales esse solent nationes maximè barbaræ) quū fiduciam animo concepit, [*nec vllo modo sibi timet:*] cædis est auidissima. Quare cùm alia perturbatio non exigua tunc extitit [*in hac vrbe,*] tum etiam omne cædis genus. Nam irruentes etiam in puerorum ludum (qui maximus illic erat, & pueri [*mcū*] modò erant ingressi) omnes cōciderunt. Atq; ista clades vniuersę ciuitati adeò grauis adeoq; inopinata contigit, vt nullam aliam hac grauiorem, & magis inopinatam acceperit.

A αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρίν, ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο. τοὺς οὖν Θρᾷκας, [1] τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὑστερήσαντας [2] διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων, οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθὺς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διιτρέφει, καὶ εἰπόντες, ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ (ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους ἤν τι δύνωνται [3] ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἐς τὴν Τάναγραν [4] ἀπεβίβασεν B αὐτοὺς, καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον. καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν, ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν, πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίζετο (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ [5] ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους) ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ [6] τῇ πόλει προσέκειτο οὔσῃ μεγάλῃ· [7] καὶ αἱρεῖ, ἀφυλάκτοις τε [8] ἐπιπεσὼν, [9] καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἄν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάντα C ἐπιθέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος, καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πεπτωκότος, τοῦ δὲ, βραχέος ᾠκοδομημένου, [10] καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγμένων. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν, τάς τε οἰκίας [11] καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνευον, φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας οὔτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἑξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑποζύγια, καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρᾳκῶν, D [12] ὅμοιον τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ, [13] * [14] ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστι. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη, καὶ * [15] ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου· καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων (ὅπερ μέγιστον [16] ἦν αὐτόθι, καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες) κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἥσσων μᾶλλον ἑτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή.

γρ. ὅμοια
γρ. θαρσῇ

[1] Τοὺς οὖν Θρᾷκας] τοὺς κατὰ τὴν ἀπόπλουν τοῦ Δημοσθένους ἐλθόντας. [2] Τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὑστερήσαντας] ἀντὶ τοῦ, ὑστεροῦντας τοῦ Δημοσθένους. ἐλθόντας καὶ μὴ φθάσαντας τὸν Δημοσθένην. [3] Ἀπ' αὐτῶν βλάψαι] ἀντὶ τοῦ, δι' αὐτῶν. [4] Ἀπεβίβασεν] ἤγουν, ἀποβῆναι ἐποίησεν. [5] Ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους] ἀντὶ τοῦ κατ' ἀκρίβειαν. [6] Τῇ πόλει προσέκειτο] πολιορκίαν ἐπέκειτο. [7] Καὶ αἱρεῖ] πορθεῖ. [8] Ἐπιπεσὼν] ἐπιθέμενος. [9] Καὶ ἀπροσδοκήτοις] τὸ ἑξῆς, καὶ ἀπροσδοκήτοις, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος. [10] Καὶ πυλῶν ἅμα] πυλῶν. [11] Καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν] ἐπόρθουν. [12] Ὅμοια τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ] ἤγουν, ὁμοίως ἔχει τοῖς βαρβαρικωτάτοις. [13] Ἐν ᾧ ἂν θαρσῇ] ἤτοι, ἐν ᾧ ἂν πράγματι. ἢ ἐν ᾧ, ἀντὶ τοῦ, ἐξ οὗ. * [14] Ἐν ᾧ] χρόνῳ δηλονότι, ἤγουν ὅταν. Æ. P. * [15] Ἰδέα πᾶσα] ὅτι πάντες ὁμοίως ὑπὸ τούτων τῶν βαρβάρων ἐφονεύοντο ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, πρεσβύτεροι, καὶ νεώτεροι, ἐλεύθεροι, καὶ δοῦλοι, ἀστοί, καὶ ξένοι. καὶ οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὑποζύγια, καὶ πάντα τὰ ἔμψυχα ὄντα. ὅπερ σαφέστατον ἦν βαρβαρικῆς ὠμότητος τεκμήριον πᾶσαν ἀνθρώπειον πίστιν ὑπερβαῖνον. Æ. P. [16] Ἦν αὐτόθι] ἐν τῇ πόλει.

οἱ δὲ Θηβαῖοι, αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς Θρᾷκας οὐ πολὺ, τήν τε λείαν ἀφείλοντο, καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες, καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν Εὔριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα, [1] ἃ ἤγαγεν, ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν [2] ἐν τῇ ἐσβάσει *[3] τοὺς πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νεῖν, τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, [4] ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοῦ *[5] ζεύγματος τὰ πλοῖα. ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει [6] οὐκ ἀτόπως οἱ Θρᾷκες πρὸς τὸ τῶν Θηβαίων ἱππικὸν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντές τε καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο καὶ ὀλίγοι αὐτῶν *[7] ἐν τούτῳ διεφθάρησαν, μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν Θρᾳκῶν, πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων, ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἳ ξυνεβοήθησαν, ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ, καὶ Θηβαίων τῶν βοιωταρχῶν, Σκιρφώνδαν. τῶν δὲ Μυκαλησσίων [8] μέρος τι ἀπανηλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσὸν, [9] πάθει [10] χρησαμένην οὐδενὸς, [11] ὡς ἐπὶ μεγέθει, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ, τοιαῦτα ξυνέβη. ὁ δὲ Δημοσθένης, τότε ἀποπλέων ἐκ τῆς Κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς Λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ Ἠλείων λαβὼν, ἐν ᾗ οἱ Κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν Σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες, ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον.

A Thebani verò, cùm [*rem*] cognouissent, ad opem [*vrbi*] ferendam accurrerunt, & nacti Thraces iam non longè progressos, & prædam [*ipsis*] eripuerunt, ipsosque perterritos persequi cœperunt ad Euripum vsq;, & [*ad*] mare, vbi stabant ipsorum naues, quæ [*ipsos*] vexerant. Et ipsorum plurimos, dum [*naues*] conscenderent, neque natandi peritos, interfecerunt. Qui verò in nauibus erant, cùm vidissent ea, quæ in terra gerebantur, naues extra [*Euripi*] pontem, [*maris'q; fauces*] in altum eduxerũt. Nam in alio B receptu, [*& in cætero itinere, quod antè confecerãt, dũ ad suas naues sese reciperent,*] Thraces non incompositè aduersus Thebanorum equitatũ, qui primus [*ipsos*] inuaserat, procurrentes, & conglobati, ordinem patrio more seruantes, sese defendebant. Et pauci ipsorum propterea perierunt, quædã etiam [*ipsorum*] pars quæ in vrbe dum prædaretur, deprehensa fuerat, interiit. In summa verò, ex mille, & trecentis Thracibus, omnino ducenti, & quinquaginta ceciderunt. Ex Thebanis verò, & aliis, qui ad opem [*Mycalessiis*] ferendam cõuenerant, viginti circiter, tam equites, quàm simul C grauis armaturæ milites, vna cum Scirphonda Thebano, vno ex Bœotarchis, [*à Thracibus*] interfecti fuerunt. Mycalessiorum verò pars quædam absumpta fuit. Atq; hic quidem fuit exitus cladis, quàm Mycalessus accepit, quæ pro [*ciuitatis*] magnitudine nõ minus est deploranda quàm vlla alia, quæ in hoc bello acciderit. Demosthenes verò tunc Corcyra soluens, post illam [*Deceleæ*] munitionem in agro Laconico factam, onerariam nauem in agri Elei Phia, in statio- D ne nactus, in qua grauis armaturæ milites Corinthij in Siciliam erãt traiecturi, ipsam quidẽ corrupit, viri verò elapsi, & mox aliam [*onerariã nauem*] nacti, [*eò*] transmiserũt.

Marginal note: κατὰ τὴν ἑώρων ... τὴν φυγὴν, αἰσθ.

---

[1] Ἃ ἤγαγεν, ὥρμει] ἤγουν ἐν ὅρμῳ καὶ λιμένι ἦσαν. [2] Ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους] ἀμφίβολον πότερον οἱ πολλοὶ νεῖν οὐκ ἠπίσταντο, ἢ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον. *[3] Τοὺς πλείστους] ἡ τοῦτο ἀμφιβολία οὕτως λύεται. αὐτὶ τοῦ, πολλούς. καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν χιλίων καὶ τριακοσίων Θρᾳκῶν, πεντήκοντα, καὶ διακόσιοι μόνον ἀπέθανον, ὡς κάτω δηλοῦται. ἢ τοὺς πλείστους λέγει τοὺς ἐς τὰ πλοῖα ἐσβαίνειν θέλοντας καὶ ... καὶ νεῖν οὐκ ἐπισταμένους. τούτων οὖν τοὺς πλείστους ἀπέκτειναν. ἀλλ' οὐ τοὺς πλείστους τῶν ξυμπάντων, καὶ τῶν ἐς τὰς ναῦς ἤδη ἐσβάντων, καὶ ἐν αὐταῖς ἤδη ὄντων, ὅπερ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς ἢ καὶ τοὺς πλείστους τῶν Θρᾳκῶν ἀπέκτειναν, ὅτι καὶ οἱ Μυκαλήσσιοι καὶ αὐτοὶ πολλοὺς ἀπέκτειναν, τούς τε ἐν τῇ πόλει δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθέντας, καὶ τοὺς ἤδη ἀπελθόντας, οὓς καὶ τῇ μετὰ τῶν Θηβαίων κατεδίωξαν. διὸ ταῦτα ληπτέον οὕτως· οἱ μὲν Μυκαλήσσιοι πολλοὺς τῶν Θρᾳκῶν ἀπέκτειναν. οἱ δὲ Θηβαῖοι πολὺ πλείους, καὶ δὴ καὶ πλείστους. τοῦτο οὖν συγκριτικῶς ῥηθὲν ... ἡ δὲ σύγκρισις οὐ πρὸς τοὺς Θρᾷκας, ἀλλὰ πρὸς τοὺς Θηβαίους, καὶ Μυκαλησσίους ἐστίν. Æ. P. [4] Ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων] γράφεται, ὡς ἑώρων τὴν φυγὴν, ὁρμισάντων. *[5] Ζεύγματος] ἢ τὸ τοῦ Εὐρίπου ζεῦγμα, ἤγουν τὴν γέφυραν οὕτω καλεῖ, ἢ τὴν Εὔβοιαν τῇ Βοιωτίᾳ συνάπτουσαν τὸν στενὸν τοῦ πορθμόν· ἢ τὴν Εὐρίπου, καὶ τῆς ἐκεῖ θαλάσσης στενοχωρίαν, ὅπως ἔξω βελῶν, καὶ κινδύνου ῥᾷον ὦσιν. Æ. P. [6] Οὐκ ἀτόπως] οὐκ ἀκόσμως. *[7] Ἐν τούτῳ] ἀντὶ τοῦ, ἐν ταύτῃ τῇ εὐκόσμῳ ἀναχωρήσει. ἢ ἀντὶ τοῦ, διὰ τοῦτο, διὰ ταύτην τὴν εὔκοσμον ἀναχώρησιν, καὶ ἀκριβῆ φυλακὴν, ... Æ. P. [8] Μέρος τι ἀπανηλώθη] ὅτι, παῖδες μὲν πολλοὶ, τῶν ἀνδρῶν δὲ μέρος τι. [9] Πάθει χρησαμένην] ἄξιον (τοῦτο) ὀλοφύρασθαι τὸ κατὰ τοὺς Μυκαλησσίους ἐγένετο, οὐδενὸς ἧσσον τῶν ... ἧσσον τῶν κατὰ τὸν πόλεμον γενομένων. [10] Χρησαμένην] τῶν Μυκαλησσίων δηλονότι. [11] Ὡς ἐπὶ μεγέθει] ἤγουν ... ἢ ὡς ἐπὶ μεγέθει πόλεως.

Postea

Postea verò Demosthenes in Zacynthum profectus, & [*in*] Cephaleniã, [*illinc*] grauis armaturę milites assumpsit, & Messeniorum [*partem*] Naupacto accersiuit, atque in oppositam Acarnaniæ continentem traiecit, & Alyziam, & Anactorium, quòd ipsi [*Athenienses*] tenebant. Ipsi autem circum hæc loca agitanti occurrit Eurymedon ex Sicilia remeans, qui tunc, hyeme cum pecunia, quam ad exercitum ferebat [*illuc*] missus fuerat. Hic autem [*ipsi*] nuntiauit, cùm alia, [*quæ viderat,*] tum etiam se, dum iam esset in ipso nauigationis cursu, audisse Plemmyrium à Syracusanis receptũ. Præterea Conon etiam, qui Naupacto præerat, ad ipsos venit, nuntiaturus, quinque & viginti Corinthiorum naues, quæ in statione sibi opposita stabant, neque finito bello [*illinc*] discedere, & prœlium nauale cõmissuras esse. Ipsos igitur naues [*ad se*] mittere iubebat, quòd cùm suis duodeuiginti [*nauibus*] impares essent ad confligendum cum hostium quinque, & viginti [*nauibus.*] Demosthenes igitur, & Eurymedon, decẽ velocissimas ex iis, quas ipsi habebant, cum ipso Conone miserunt ad illas, quæ Naupacti erant. Ipsi verò res ad illam expeditionem necessarias apparabant, copiasque cogebant. Atque Eurymedon quidem in Corcyram profectus iussit ipsos [*Corcyræos*] instruere quindecim naues: & grauis armaturæ milites delegit. (nam auersus [*ab instituto nauigationis cursu, quo Athenas petebat, eoq; interrupto, ac represso,*] iam vna cum Demosthene imperium gerebat, [*bellumq; administrabat*] quemadmodũ etiã delectus fuerat, [*vt in hoc bello Siculo administrãdo ipsius collega esset.*]) Demosthenes verò ex locis, quæ circum Acarnaniã erant, funditores, & iaculatores coëgit. At Syracusanorũ legati qui tunc, post Plẽmyrium expugnatũ, [*varias Siciliæ*] ciuitates, adierant, cum [*quod petierant ipsis*] persuasissent, & copias, quas collegerãt, [*Syracusas*] essent ducturi, Nicias, qui [*rem*] præsenserat, mittit ad illos Siculos, qui transitũ tenebant, & cùm ad Cẽtoripas, & Alicycæos, tum etiam ad alios socios, ne patiantur hostes, per suos fines iter facere:

A καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν ζάκυνθον καὶ κεφαλληνίαν, ὁπλίτας τε παρέλαβε, καὶ ἐκ τῆς ναυπάκτου * [1] τῶν μεσσηνίων μετεπέμψατο· καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς ἀκαρνανίας διέβη, ἐς ἀλυζίαν τε καὶ ἀνακτόριον. [2] ὃ αὐτοὶ εἶχον. [3] ὄντι δ᾽ αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος [4] τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη. καὶ ἀγγέλλει [5] τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ πλημμύριον B ὑπὸ τῶν συρακοσίων ἑαλωκός. ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ᾽ αὐτούς, ὃς ἦρχε ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν κορινθίων, αἱ σφίσιν [6] ἀνθορμοῦσαι, οὔτε * [7] καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι. πέμπειν οὖν ἐκέλευεν [8] * αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας εἴκοσι τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας C ἀφ᾽ ὧν αὐτοὶ εἶχον, ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ ναυπάκτῳ. αὐτοὶ δὲ * [10] τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο. Εὐρυμέδων μὲν, ἐς τὴν κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτούς, καὶ ὁπλίτας καταλεγόμενος. (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει, [11] ἀποτραπόμενος, ὥσπερ καὶ ᾑρέθη) Δημοσθένης δ᾽ ἐκ τῶν περὶ τὴν ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων. οἱ δ᾽ ἐκ τῶν συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ πλημμυρίου ἅλωσιν D πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπεί τε ἔπεισάν τε, καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατόν, ὁ Νικίας προπυθόμενος, πέμπει ἐς τῶν σικελῶν τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας, καὶ ξυμμάχους κεντόριπάς τε καὶ ἀλικυαίους, καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφρήσωσι τοὺς πολεμίους,

---

* [1] Τῶν μεσσηνίων] μέρος δηλονότι. ἢ καὶ προσυπακουστέον ἄρτι τινάς, αὐτὶ τοῦ, τοὺς ἐν τῇ ναυπάκτῳ ὄντας μεσσηνίους. ÆE. P. [2] Ὃ αὐτοὶ εἶχον] ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. [3] Ὄντι δ᾽ αὐτῷ περὶ ταῦτα] ἤγουν, περὶ τὸ συλλέγειν δύναμιν. [4] Τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ] ἤτοι τὰ πρὸς τροφὴν χρήσιμα, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ συντείνοντα αὐτοῖς. [5] Τά τε ἄλλα] ὅσα εἶδε δηλονότι. [6] Ἀνθορμοῦσαι] ἐναντίαι οὖσαι ἐπὶ τοῦ ὅρμου. * [7] Καταλύουσι τὸν πόλεμον] αὐτὶ τοῦ, καταλύσασαι τὸν πόλεμον, ἐκεῖθεν οὐκ ἀποχωροῦσιν ἤ, τὸν πόλεμον ποιούμεναι οὐ παύονται, ἀλλ᾽ ἐκεῖ μένουσι ἀεὶ πολεμοῦσαι. ÆE. P. [8] Αὐτοὺς] ἤγουν τοὺς κερκυραίους. * [9] Αὐτοὺς] τὸν Δημοσθένη, καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα. ÆE. P. * [10] Τὰ περὶ τῆς στρ. τ. ξ.] τὸ ἑξῆς οὕτω. τὰ περὶ τὸν ξύλλογον περὶ τῆς στρατιᾶς. αὐτὶ τοῦ, τὰ πρὸς τὴν στρατείαν ἡτοιμάζοντο, καὶ στρατιώτας ξυνέλεγον. ÆE. P. [11] Ἀποτραπόμενος] τὸ μὲν ἀποτραπόμενος, καθ᾽ ὑπέρβατον, τῷ ὁ μὲν Εὐρυμέδων, ἐς τὴν κέρκυραν ἀποτραπόμενος· τὸ δέ, ὥσπερ καὶ ᾑρέθη, καὶ αὐτὸ καθ᾽ ὑπέρβατον, τῷ, ξυνῆρχεν ἤδη Δημοσθένης.

ἀλλὰ [1] ξυστραφέντες κωλύσωσι διελθεῖν. ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν. Ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν Σικελιωτῶν, οἱ Σικελοί, καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ τριχῇ ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι, διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα, καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας. οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐς τὰς Συρακούσας. καὶ [2] περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ Καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται, [3] αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, τριακόσιοι δὲ ἀκοντισταί, καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ Γελῷοι [4] * [5] ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς, καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους, καὶ ἱππέας διακοσίους. [6] σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντίνων· οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν· * [7] οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, μετὰ τῶν Συρακοσίων, οἱ πρότερον * [8] περιορώμενοι, ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς Σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως [9] τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἐκ τῆς Κερκύρας καὶ ἀπὸ τῆς ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ [10] τὸν Ἰόνιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν. [11] καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν, κατίσχουσιν ἐς τὰς Χοιράδας νήσους Ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τε τινὰς τῶν Ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ Μεσσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ τῷ Ἄρτᾳ (ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὢν παρέσχετο αὐτοῖς) ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν, ἀφικνοῦνται ἐς Μεταπόντιον τῆς Ἰταλίας· καὶ τοὺς Μεταποντίους πείσαντες [12] κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς Θουρίαν,

A sed [*eos*] congregati transire prohibeāt. nec enim eos alia via transire conaturos. Agrigentini enim iter [*ipsis*] per suum agrum dare nolebant. Cum autem Siciliēses iam iter facerent, Siculi, quemadmodum ab Atheniensibus orabantur, tribus in locis insidias collocarunt, & illos incautos, ac ex improuiso aggressi, ad octingentos ferme occiderunt, omnesq; legatos, prçter vnum Corinthium. Hic verò eos, qui elapsi sunt ad mille, & quingentos, Syracusas deduxit. Per eosdem dies, Camarinæi etiam, quiopem ipsis [*Syracusanis*] ferebant, quingenti B grauis armaturę milites, & trecenti iaculatores, totidemque sagittarij [*Syracusas*] peruenerunt. Miserunt & Geloi copias ad quinque naues explendas, & iaculatores quadringentos, & equites ducentos. Iam enim omnis propemodum Sicilia, prçter Agrigentinos (isti enim in partibus non erant) cæteri verò conspiratione facta, cum hactenus [*belli euentum*] circumspicientes expectassent, Syracusanis auxilium aduersus Athenienses ferebant. Atque Syracusani quidem, quòd cladem istam apud Siculos C accepissent, ab Atheniensibus protinus inuadendis abstinuerunt. Demosthenes verò, & Eurymedō, cùm exercitus ex Corcyra, & ex cōtinente collectus iam paratus esset, cùm vniuersis copiis Ioniū [*mare*] traiecerunt, [*& appulerunt*] ad promontorium Iapygiam. Hinc verò profecti, ad Chœradas Iapigiæ insulas appulerunt. Et paucos quosdam Iapygum iaculatores Messapiæ gentis, numero centū, & quinquaginta in naues imposuerunt. Et renouata vetusta quadam amicitia cum Artaillius loci principe, D qui etiam iaculatores istos ipsis præbuerat, ad Metapontium Italiæ [*vrbem*] appulerūt. Cùm autē Metapontinos induxissent ad secū mittēdos ex societatis iure trecentos iaculatores, & duas triremes, his in naues receptis, in agrū Thuriū prçteruecti

[1] Ξυστραφέντες] συναχθέντες. [2] Περὶ τὰς αὐτὰς] ἤγουν κατὰ τὰς αὐτάς. [3] Αὐτοῖς βοηθοῦντες] τοῖς Συρακουσίοις. [4] Ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς] ἤγουν, λαὸν πέντε νεῶν. * [5] Ναυτικὸν ἐς πέντε ναῦς] ταῦτα ληπτέον οὕτως, ἔπεμψαν στρατὸν, ὅ τι ἐστὶ ναυτικὸν πλῆθος τὸ πέντε ναῦς ἐκπληροῦν δυνάμενον. ἄλλως. ναυτικὸν στρατὸν ἐς πέντε ναῦς, ἤγουν ἱκανὸν πρὸς τὸ πέντε ναῦς ἐκπληροῦν. τίς δ' ἦν οὗτος ὁ στρατός; ἀκοντισταὶ τετρακόσιοι, καὶ ἱππεῖς διακόσιοι. καὶ τὰ ἑπόμενα τῶν προηγουμένων ἐξήγησιν ἔχει λέξεις, καὶ σχῆμα τὸ κοινῶς ἓν διὰ δυοῖν καλούμενον, ἀντὶ τοῦ, τετρακοσίους ἀκοντιστάς, καὶ διακοσίους ἱππεῖς, ὧν ξυμπάντων τὸ πλῆθος πέντε ναῦς ἐκπληροῦν ἐδύνατο, ἢ καί, πρὸς τῷ ναυτικῷ πλήθει τῷ πέντε ναῦς ἐκπληροῦν δυναμένῳ, καὶ τούτους τοὺς ἀκοντιστάς, καὶ ἱππεῖς ἔπεμψαν. Æ. P. [6] Σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ Σικελία] ὅτι πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν τῶν Ἀκραγαντίνων, τοῖς Ἀθηναίοις ἐπέθετο. * [7] Οἱ δ' ἄλλοι] τὸ ἑξῆς τοῦτο: πᾶσα ἡ Σικελία, πλὴν Ἀκραγαντίνων (οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν) οἱ δ' ἄλλοι οἱ πρότερον περιορώμενοι, ξυστάντες μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους αὐτοῖς ἐβοήθουν· ἀλλ' [illegible] καὶ σολοικοφανές. καὶ γὰρ οὕτως ἂν ἦν λεκτέον, πᾶσα ἡ Σικελία ξυνέστη μετὰ τῶν Συρακοσίων. σχεδὸν γὰρ πάντες πλὴν τῶν Ἀκραγαντίνων, τῶν μηδετέροις βοηθούντων, τοῖς Συρακοσίοις ἐβοήθουν μετ' αὐτῶν ξυστάντες ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, ἤγουν κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Æ. P. * [8] Περιορώμενοι] τὸ τῶν πελάγων [illegible], καὶ τὴν τοῦ πολέμου τελευτὴν περιμένοντες. καὶ διὰ τοῦτο τῆς βοηθείας μαλλόν [illegible] χρώμενοι. Æ. P. [9] Τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν] μάχεσθαι. [10] Τὸν Ἰόνιον ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν] τὸ τέλος τοῦ Ἰονίου, ἐφ' οὗ οἱ Ἰάπυγες οἰκοῦσι. [11] Καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν] ἤγουν ἐκ τῆς Ἰαπυγίας. [12] Καὶ τὸ ξυμμαχικὸν] συμφώνημα δηλοῖ ὅτι. ἤγουν, κατὰ τὴν [illegible] συμμαχία-

sunt.

sunt: ibiq; deprehenderunt Atheniensium A aduersarios per seditionem nuper eiectos. Quoniam autem volebant, omnibus copiis in vnum ibi contractis, recognoscere si quis relictus esset, simul etiam Thuriis persuadere, vt quàm alacerrimè ad eandem militiam secum proficiscerentur, & (quando eò fortunæ venissent) eosdem pro hostibus, & pro amicis haberent, quos Athenienses haberēt, in agro Thurio subsederūt, atque in harum rerum peragendarum curam incubuerunt. Pelopōnesij verò & qui in quinque, & viginti nauibus erant, qui o- B nerariarum nauium in Siciliam tendentium causa habebant stationes oppositas nauibus, quæ erant Naupacti, sub idem tempus sese ad nauale prœlium præpararunt, aliisque nauibus præter eas, quas iam paratas habebāt, instructis, adeò vt Atticis paulo pauciores essent, ad Erineum Achaiæ [*oppidum*] in agro Rhypico situm appulsi stationem habuerunt. Quoniam autem locus ille, in quo stationem habebant, in lunæ speciem curuatus erat, peditatus quidē tum Corinthiorum, tum sociorum indige- C narum, qui ad opem [*suis*] ferendam conuenerat, vtrinque in eminentibus promōtoriis dispositus erat. Naues verò medium [*spatium*] tenebant obstructum. Polyanthes autē Corinthius huius classis erat præfectus. Athenienses verò cum tribus, & triginta nauibus, quarum dux erat Diphilus, Naupacto soluentes: aduersus ipsos contenderunt. Et Corinthij principiò quidem quieuēre: postea [*verò,*] cùm ipsis signum datum fuisset, & tempus idoneum adesse visum esset, magno cum impetu Atheni- D ensibus obuiam iuerunt, & prœlium committere cœperunt. Et diu alteri alteris restiterunt. Et Corinthiorum quidem tres naues profligatæ fuerunt. Atheniensium verò nulla quidem prorsus est depressa: sed septem ad nauigandum inutiles factæ sunt, quod Corinthiarum nauium (quę hac ipsa de causa, crassiora ligna ab vtraque proræ parte aurium instar prominētia habebant) aduersis proris petitæ, & in ipsis frontibus, vbi nullum est remigiū, perruptæ fuissent. Cum autem prœlium cōmisissent ancipiti quidē marte, & ita, vt vtriq; victoriā sibi vendicarēt, quia tamē Athenięses naufragiis sunt potiti, tum q̄ ventus in altū ea propulisset,

A καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τοὺς ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας. καὶ βουλόμενοι, τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες, εἴ τις ὑπελέλειπτο ἐξετάσαι, καὶ τοὺς θουρίους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα, καί, ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τυγχάνουσι, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ θουρίᾳ, καὶ ἔπρασσον ταῦτα. Οἱ δὲ πελοποννήσιοι, καὶ οἱ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέν- B τε καὶ εἴκοσι ναυσίν, οἵπερ τῆς ὁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς σικελίαν κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, [1] καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι αὐτοὺς τῶν ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατ' ἐρινεὸν τῆς ἀχαΐας ἐν τῇ ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ' ᾧ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προσβεβοηθηκότος τῶν τε κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων [2] ἐπὶ ταῖς C ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφάρξασαι. ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης κορίνθιος. οἱ δ' ἀθηναῖοι ἐκ τῆς ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισὶν (ἦρχε δ' αὐτῶν Δίφιλος) ἐπέπλευσαν αὐτοῖς· καὶ οἱ κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου [3] ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἐναυμάχουν. [4] καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν κορινθίων τρεῖς νῆες δια- D φθείρονται, τῶν δ' ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ δέ τινες [5] ἄπλοι ἐγένοντο, [6] ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι, καὶ ἀναρραγεῖσαι [7] τὰς παρεξειρεσίας ὑπὸ τῶν κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας [8] τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ [9] ἀντίπαλα μέν, καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν ἀθηναίων, διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος,

---

[1] Καὶ προσπληρώσαντες] ἀντὶ τοῦ, καὶ προσθέντες ἄλλας πληρώσαντες. [2] Ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις] ὑψηλαῖς. ἀνεχούσαις ἐπὶ τὸ πολὺ τῷ ἀέρος. [3] Ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει] πολέμου δηλονότι. [4] Καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις] ἠγουν, κατὰ χρόνον πολὺν ἰσοπαλεῖς ἦσαν ἀνανταγωνιζόμενοι, καὶ χεῖρας ἀλλήλαις ἀντιφέροντες. [5] Ἄπλοι ἐγένοντο] ἀχρεῖοι πρὸς πλεῦσιν.

[6] Ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι] ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν πολεμίων νεῶν τυπτόμεναι. [7] Τὰς παρεξειρεσίας] παρεξειρεσία ἐστί τι κατὰ τὴν πρῴραν περὶ τὴν κωπῶν ὡς ἂν εἴπῃ τις τὸ παρὲξ τῆς εἰρεσίας. [8] Τὰς ἐπωτίδας] ἐπωτίδες εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρῴρης ἐξέχοντα ξύλα. [9] Ἀντίπαλα μέν] ἰσορρόπως.

καὶ διὰ τὴν τῶν Κορινθίων [2]οὐκέτι ἐπαναγωγὴν, διεκρίθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων· καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ᾽ ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλωσαν. οἱ μὲν γὰρ Κορίνθιοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες, ῥᾳδίως διεσώζοντο· τῶν δ᾽ Ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὴν Ναύπακτον, οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν. καὶ νομίσαντες δι᾽ αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι, δι᾽ ὅπερ οὐδ᾽ οἱ ἕτεροι νικᾶν. οἵ τε B γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ᾽ Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν Πελοποννησίων, καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν *τροπαῖον, καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες ἀπεῖχον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ Θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις C μὲν ὁπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα [3]ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ Συβάρει ποταμῷ, ἦγον διὰ τῆς Θουριάτιδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ Ὑλίᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς οἱ Κροτωνιᾶται *προσπέμψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ηὐλίσαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ὑλίου, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς * [4]ἐς D τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν Λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ Πέτραν τῆς Ῥηγίνης. οἱ δὲ Συρακούσιοι, ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν, αὖθις τῇ ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι, ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό, τε ἄλλο ναυτικόν, ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας [5]τι πλέον ἐνεῖδον σχόντες· E καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον, στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπ-

tum etiam quòd Corinthij suum agmen aduersus ipsos non amplius ducerent, alteri ab alteris dirempti sunt, & neutri alteros persequuti, nec vlli ex alterutris capti. Nã Corinthij, & Peloponnesij facile euadebant, quia prœlium prope terram committebant. Atheniensium verò nulla nauis est depressa. Cùm autem Athenienses se Naupactum recepissent, Corinthij statim trophæum vt victores erexerunt, quòd plures hostilium nauium ad nauigationem inutiles reddidissent. Se enim propter hoc non superatos putabant, propter quod neutri se victores fuisse [*ducebant.*] Nam & Corinthij se victores fuisse duxissent, nisi longè victi fuissent & Athenienses existimassent se victos fuisse, nisi longè vicissent. Cum autem Peloponnesij discessissent, & peditatus dilapsus esset, Athenienses & ipsi tanquam victores trophæum in Achaia statuerunt. Aberant autem ab Erineo, vbi Corinthij suæ classis stationem habebant, viginti ferme stadiis. Atque pugna quidem naualis hunc exitum habuit. Demosthenes verò, & Eurymedon postquam Thurij parati fuerunt ad illius militiæ societatem sequendam cum septingentis grauis armaturæ militibus, & trecentis iaculatoribus, classem quidem in oram Crotoniandem præteruehi iusserunt: ipsi verò peditatum omnem, quem prius ad fluuium Sybarin recensuerant, per agrum Thurium duxerunt. Cùm autem ad Hyliam fluuium peruenissent, & Crotoniatæ ad eos præmisissent, qui dicerent præter voluntatem suam fore si per suum agrum [*ipsorum*] exercitus transiret, ad mare descenderunt, & ad Hyliæ ostium pernoctarunt, & naues in eundem locum ipsis obuiam venerunt, [*vt ad ipsos recipiendos, vehendosq́ præsto essent.*] Postridie verò, cùm [*eas*] cõscendissent, abierunt, & ad vrbes, præterquàm Locrorum, appellebant, donec ad agri Rhegini Petram peruenerunt. Syracusani verò, cum interea ipsos contra se venire audissent, belli fortunã classe rursus experiri voluerunt, alioq́; peditatus apparatu, quẽ hac ipsa de causa collegerant, quòd ipsos, [*ac nouorum hostium aduentum*] præuertere cuperent. Instruxerunt autẽ classem cùm aliis rebus, ita vt ex superiore nauali prœlio didicerant se fore meliore conditione tũ etiam nauium proris, quas decurtarũt, & firmiores reddi-

* π. τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες· ἀπεῖχον δὲ τῷ. ΑΒ.Ρ. τῷ ἴπλευ τῷ.

* π. προσπέμψαντες

[1] Διὰ τὴν τῶν Κορινθίων] διὰ τὸ μὴ ἐπανάγεσθαι αὐτοῖς τοὺς Κορινθίους. [2] Οὐκέτι ἐπαναγωγὴν] οὐκ ἔτι δευτέραν ἀναγωγήν. [3] Ἐξετάσαντες] ἀκριβῶς ἀριθμήσαντες. * [4] Ἐς τὸ αὐτὸ] δηλονότι χωρίον, πρὸς τὸ αὐτοὺς ἐπαναλαβεῖν. Θ φησί. ΛΕ.Ρ. [5] Τι πλέον ἐνεῖδον σχόντες] ὡς εἶδον πλέον τι σχόντες. ὅπερ πλεονεκτήσοντες.

derunt,

derunt & proris imposuerunt crassas epotidas, [*id est, ligna, quæ ex proris vt quædam aures hinc, inde prominent, inter quæ rostrum est collocatum.*] iisque tigna iunxerunt & intus, & extra, quæ vsque ad nauium latera spatio fere senum cubitorũ pertingerent, ad maiorem eorum firmitudinem quo modo & Corinthij aduersus naues, quæ ad Naupactum erãt, suarum proris instructis pugnauerant. Existimarunt enim Syracusani aduersus Atheniensium naues (quæ non eodem modo aduersus [*Syracusanorum naues*] erant ędificatę: sed à prora [*partes*] graciles, [*ac infirmas*] habebant, quod ipsi [*Athenienses*] non tam aduersis proris, quam nauibus circumactis [*in hostilium nauium latera*] incurrere consueuissent) se non deteriore conditione futuros, & nauale prœliũ, quod in magno portu à multis nauibus in non magno [*spatio*] committendum erat, à se facturum [*putarunt.*] Se enim aduersis proris incurrentes, diffracturos ipsorum proras, quòd solidis, crassisque rostris in vacuas, ac infirmas [*ipsarum prorarum partes*] incursuri essent. Atheniensibus verò in angusto loci spatio nullam fore facultatem aut naues ad se circumueniẽdos circumagendi, aut eas per mediam suam classem educendi, qua arte ij parte potissimùm [*illi*] cõfidebant. Se enim pro viribus hoc quidem præstituros, vt nullam [*ipsis*] per mediam suam classem transeundi facultatem darẽt, illud verò ab ipsis loci angustiis præstitum iri, quæ [*illos*] impeditura essent ne naues circumagerent, [*iisque circumactis se circumuenirent, ac impressione vndiq. in suas naues facta, se profligarent.*] Quod autem prius gubernatorum inscitia contigisse videbatur, vt aduersis proris [*cum hostibus*] confligerẽt, [*quasi propter pugnæ naualis imperitiam suas naues circumagere hostiumq. classem à latere aggredi nescíuissent,*] se hoc ipso potissimùm, [*hocq. prœlij genere consulto sperabant*] vsuros. Hac enim ratione se optima conditione futuros. Atheniensibus enim, si [*à se*] propellerentur, non fore facultatem retrocedendi aliò, nisi ad terram, idque exiguo [*interuallo à mari distantem*] & in exiguum [*loci spatium,*] iuxta sua ipsorum castra. Cætero verò portu se potituros. at ipsos [*hostes,*] sicubi premerentur, confertos in exiguum [*spatium,*] & omnes in eundem [*locum*] inter se concurrentes perturbatum iri.

A ἐλάσσω τὰς πρῴρας παχείας· καὶ ἀντηρίδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους, ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν. ᾧπερ τρόπῳ καὶ οἱ κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ ναυπάκτῳ [1] ναῦς ἐπεσκευασμένοι [2] πρῴραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ συρακούσιοι, [3] πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως ἀντινεναυπηγημένας, [4] ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρῴραθεν ἐχούσας, [5] διὰ τὸ μὴ * [6] ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον
B σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν [7] οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, [8] πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι. ἀντιπρῴροις γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι, ἀναρρήξειν * [9] τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παρέχοντες τοῖς ἐμβόλοις· τοῖς δὲ ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι [10] σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περίπλουν, οὔτε διέκπλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον. [11] αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν, τὸ μὲν, [12] οὐ δώσειν διεκπλεῖν, [13] τὸ δὲ, τὴν στε-
C νοχωρίαν κωλύσειν ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι, τὸ ἀντιπρῴρους ξυγκροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι. πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν. τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν. τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν, καὶ ξυμφερομένους αὐτοὺς, [14] ἤν πῃ βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐ-
D τὸ προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι.

γρ. ἐπισκευασάμενοι

γρ. ξυγκροῦσαι

[1] Ναῦς ἐπεσκευασμένοι] γρ. ἐπισκευασάμενοι. ἤγουν, τὰ κατὰ τὰς πρῴρας ἐπισκευάσαντες. [2] Πρῴραθεν] τὰ κατὰ τὰς πρῴρας μέρη. ÆE. P. [3] Πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς] πρὸς τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς οὐκ ἔλασσον σχήσειν. [4] Ἀλλὰ λεπτὰ] ἤγουν ἀσθενῆ. [5] Διὰ τὸ μὴ ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς] οἱ ἀθηναῖοι ἐν τῇ ναυμαχίαις οὐκ ἀντίπρῳροι ἐνέβαλον ταῖς ἐναντίαις ναυσὶν, ἀλλὰ κατὰ τὰ πλάγια ὑποπεριπλέοντες. [6] Ἀντιπρῴροις] ἤγουν τὰς τῶν ἰδίων νεῶν πρῴρας τῇ τῶν πολεμίων πρῴραις ἐμβάλλειν. ÆE. P. [7] Οὐκ ἐν πολλῷ] διαστήματι δηλονότι. [8] Πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι] συνόμενον, ἀπὸ κοινοῦ. [9] Τὰ πρῴραθεν] μέρη δηλονότι. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦτο. ἐνόμισαν ἀναρρήξειν τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς, τὰς αὐτῶν πρῴρας, τὰ τῶν πρῳρῶν μέρη, παρέχοντες, ἑαυτοὺς δηλονότι, [illegible] ἰσχυρι-μένοι. πῶς; τοῖς τῶν στερεῶν νεῶν στερίφοις, καὶ παχέσιν ἐμβόλοις. πρὸς τίνας; πρὸς τὰ κοῖλα, ἤγουν κενά. καὶ ἀσθενῆ τῶν πολεμίων πρῳρῶν μέρη. ÆE. P. [10] Σφῶν] τῶν συρακουσίων. [11] Αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν] οἱ συρακούσιοι. [12] Οὐ δώσειν διεκπλεῖν] οὐ παρέξειν αὐτοῖς δηλονότι διέκπλουν. ἑρμηνεία τοῦ διεκπλεῖν καὶ περιπλεῖν. τὸ μὲν γὰρ περιπλεῖν, ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ καθίσταται, τῆς χωρευούσης καὶ ἀναστρεφομένης ἐφ' ὅπερ βούλεται τῆς νεώς. καὶ ἡ περίθεσις αὐτὸ τοῦτο δηλοῖ, τὸ κύκλῳ περιιέναι. τὸ δὲ διεκπλεῖν, τὸ τεμνόντων τὴν τάξιν τῶν ἐναντίων, εἰς τοὐπίσω χωρεῖν. [13] Τὸ δὲ τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν] ὑπὸ τῆς στενοχωρίας κωλυθήσεσθαι τοὺς ἀθηναίους τοῦ περιπλεῖν. περιττὴ δὲ πρὸς τὸ μὴ περιπλεῖν ἡ μία ἀπόφασις. [14] Ἤν πῃ βιάζωνται] αἰτία τοῦ, ἐάν ἐκεῖ ὠθῶνται.

(ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς ἀθηναίους ἐν ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις,[1] οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς συρακοσίοις) περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ τοῦ πλημμυρείου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου, καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος. Τοιαῦτα οἱ συρακούσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαρρηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας,[2] ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρότερον[3] τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν, προσῆγε τῷ τείχει τῶν ἀθηναίων, *[4] καθόσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα. καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππῆς καὶ ἡ γυμνητία τῶν συρακοσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξέπλεον τῶν συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ οἱ ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο· καὶ οἱ μὲν, ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο,[5] οἱ δὲ ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξῄεσαν.[6] ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοήθουν, καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς· καὶ αἱ τῶν συρακοσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες, καὶ ἀνακρουόμενοι, καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι[7] ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν ἀθηναίων οἱ συρακούσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν·

A (Quod etiã in omnibus naualibus prœliis plurimum Athenienſibus obfuit, quòd ipſis in omnẽ portum, vt Syracuſanis, retrocedere non liceret.) In apertum verò mare nauibus circumactis euadendi facultatem non habituros, quòd penes ſe futurum eſſet & à pelago incurſionem [*in illos*] facere, & [*illinc ad ſua caſtra*] retrocedere, præcipuè verò quòd Plemmyrium ipſis infeſtum eſſet futurum, ſimul etiam quòd portus oſtium non amplum eſſet. Syracuſani [*igitur*] cùm hæc excogitaſſent, & priſtinæ diſci- B plinæ, atq; virtuti addidiſſent, ſimul etiam cùm ex ſuperiore nauali prœlio maiorem fidentiam iam concepiſſent, pedeſtribus, ſimul & maritimis copiis [*Athenienſes*] aggrediuntur. Et peditatum quidem Gylippus paulo prius ex vrbe eductum admouit ad Athenienſium munitionem, ab ea parte, qua proſpectus in vrbem patebat. Item qui apud Olympieum erant, cum grauis armaturæ milites, qui illic erant, tum equites, & leuis armatura Syracuſanorum, ad [*eandem*] munitionem ab altera parte acceſſerunt. Poſtea verò confeſtim Syracu- C ſanorum, ſociorumque naues prodierunt. Atheniẽſes verò primùm quidem eos cum ſolo peditatu [*belli fortunam*] tentaturos exiſtimabant, ſed cùm naues quoque ſubitò contra [*ſe*] venientes vidiſſent, perturbati ſunt. Et alij quidem ſupra munitiones, & ante munitiones acię inſtructa ſteterũt aduerſus [*hoſtes*] accedentes. Athenienſiũ verò alij aduerſus equites, & iaculatores multos qui partim ex Olympieo, partim ex aliis locis extra [*Olympieum, vrbemq;*] ſitis, magna celeritate veniebant, prodierunt: alij D verò naues inſtruebant, ſimul etiam ad littus ad opem [*ſuis*] ferendam accurrebant. Poſtquàm autẽ inſtructæ fuerunt, quinq;, & ſeptuaginta naues aduerſus [*hoſtem*] in altum duxerũt. Syracuſanorũ verò [*naues*] erant circiter octoginta. Cùm autẽ ad multũ illius diei ſpatium [*vtriq;*] mutuis incurſionibus ſe petiiſſent, & [*alteri ab alteris viciſſim*] repulſi fuiſſent, & vtriq; virtutis hoſtilis periculum mutuò feciſſent, & neutri aliquo [*præclaro, ac*] memoratu digno facinore edito victoriam ab aduerſariis reportare potuiſſent, (niſi quòd Syracuſani vnam, aut alteram Athenienſium nauem depreſſerunt) [*alteri ab alteris*] dirempti diſceſſerunt.

---

[1] Οὐκ οὔσης αὐτοῖς] παρόσον ὅτι ὀλίγου μέρους ἐν τῷ λιμένι ἐκράτουν οἱ ἀθηναῖοι, οὐδ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν ἐδύναντο περιπλεῖν, τῶν συρακουσίων κρατούντων. [2] Ἐπεχείρουν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι σὺν τῷ πεζῷ. [3] Τὸν ἐκ τῆς πόλεως] τῶν συρακουσίων. * [4] Καθόσον] κατ' ἐκεῖνο τὸ τοῦ τείχους μέρος, καθ' ὅσον, καθ' ὅ, αὐτοῦ, αὐτόθι, αὐτόθεν ὁ Γύλιππος πρὸς τὴν πόλιν ἑώρα, τουτέστιν ὁρᾶν ἐδύνατο· ἢ (ὃ καὶ πολὺ πιθανώτερον καὶ ἁπλούστερον) καθ' ὅ, αὐτὸ τὸ τεῖχος, αὐτοῦ, αὐτόθι, πρὸς τὴν πόλιν ἑώρα, πρὸς τὴν πόλιν τετραμμένον ἦν. Æ. P. [5] Οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ ὀλυμπιείου] οἱ δὲ ἀθηναῖοι. [6] Ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν] δηλονότι εἰς ναυμαχίαν ἀθηναῖοι πρὸς συρακουσίους. [7] Ἄξιόν τι] ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν ἤγουν, κατορθῶσαι ἀξιόλογον.

Et pe-

Et peditatus ſimul à munitionibus [*Athenienſium*] abſceſſit. Poſtridie verò Syracuſani quidem quieuerunt, nullo modo declarantes quidnam eſſent acturi. Nicias verò cernens nauale prœlium æquo marte commiſſum fuiſſe, & exiſtimans ipſos rurſus [*idem*] tentaturos, trierarchos ad naues reficiendas adegit, ſi qua damnũ aliquod accepiſſet, & onerarias produxit, [*atq; collocauit*] ante ſuum vallũ, quod ab ipſis, portus concluſi loco, ante naues in mari defixum fuerat. onerarias verò binùm circiter iugerum ſpatio [*inter ſe*] diſtantes collocauit, vt, ſi qua nauis [*ab hoſte perſequente*] premeretur [*ipſi*] tutũ eſſet refugium, & rurſus per otium exeundi facultas. Athenienſes autem in his apparandis totum diẽ ad noctem vſq; conſumpſerunt. Poſtridie verò Syracuſani maturiùs quidem, [*quàm antè*] ſed tamen eodem & peditatus, & claſſis conatu cum Athenienſibus conflixerunt. Cùm autem aduerſis nauibus ſe mutuò oppugnare cœpiſſent, eodem modo rurſus magnam illius diei partem ſe inuicem laceſſendo conſumpſerunt, donec Ariſtô Pyrrhichi [*filius,*] Corinthius, omnium, qui cum Syracuſanis erant, optimus gubernator, ſuaſit [*primis*] ſuæ claſſis ducibus, vt mitterent ad eos, quibus in vrbe [*huius rei*] cura commiſſa erat, qui imperarent [*ipſis,*] vt quàm celerrimè rerum venalium forum mutarent, & [*res venales*] ad mare transferrent, & quæcunque quis eſculenta haberet, omnes cogerent [*hæc*] illuc ferre, & vendere, vt nautæ illic, [*in littus à ſuis ducibus*] expoſiti, ſtatim iuxta naues pranderent, & intra breue [*temporis ſpatium*] rurſus, idq; eodem die, Athenienſes nihil huiuſmodi expectantes aggrederentur. Atque hi quidem [*huius verbis*] adducti nuntium [*in vrbem*] miſerunt, & mercatus apparatus eſt. Et Syracuſani repentè in puppim remigantes, [*& ceſſim euntes,*] vrbem verſus nauigando ſe receperunt. Et ſtatim exſcenſu [*è nauibus in terram*] facto, ibi prandium ſumpſerunt.

A καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθε. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ μὲν συρακούσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι ὃ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας, [1] ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τούς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν [2] ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τίς τι [3] ἐπεπονήκει, καὶ ὁλκάδας προώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν [4] ἀντὶ λιμένος B κλειστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. [5] διαλειπούσας δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἀπ᾽ ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη καταφυγὴ ἀσφαλὴς, καὶ πάλιν καθ᾽ ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην ἡμέραν διετέλεσαν οἱ ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός. [6] τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ συρακούσιοι [7] τῆς μὲν ὥρας [8] πρωϊαίτερον, τῇ δ᾽ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς ἀθη- C ναίοις. [9] καὶ ἀντικαταστάντες ταῖς ναυσὶ, τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπὶ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων· πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ Πυρρίχου κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ συρακουσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελουμένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα [10] τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας, καὶ ὅσα τίς ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας D ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοῖς [11] ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας, εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται, καὶ δι᾽ ὀλίγου αὖθις καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσι. καὶ οἱ μὲν, πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη· καὶ οἱ συρακούσιοι ἐξαίφνης [12] πρύμναν κρουσάμενοι, πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν. καὶ εὐθὺς ἐκβάντες, αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο.

γρ. κλειστοῦ

γρ. τὸ πρότερον

γρ. μεταναστήσαντας, ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι

γρ. αὐτοῖς

* π. αὐτ. ἤγουν αὐτόθι. ἐ. καί.

[1] Ἰδὼν ἀντίπαλα] ἰσοστάσια. [2] Ἐπισκευάζειν] ἀνανεοῦν. [3] Ἐπεπονήκει] ἤγουν, ἐπεπόνθει κακοπαγῆ τι. [4] Ἀντὶ λιμένος κλειστοῦ] ἤγουν περιειργμένου. [5] Διαλειπούσας] ἤγουν διισταμένας. [6] Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ] ἤγουν, τῇ μετὰ τὴν προειρημένην ἡμέρᾳ. [7] Τῆς μὲν ὥρας] ἤγουν, τῆς ὁριζομένης ὥρας τοῦ πολέμου. [8] Πρωϊαίτερον] γράφεται τὸ πρότερον. [9] Καὶ ἀντικαταστάντες] ἤγουν, πλησιάζοντες ἀλλήλοις διὰ τῆς πλεύσεως. [10] Τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων] γράφεται, τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων μεταναστήσαντας, ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι. * [11] Ἐκβιβάσαντες] τὸ ἑξῆς, καὶ ὁ νοῦς οὕτως. ὅπως οἱ ἄρχοντες ἐκβιβάσαντες αὐτοὶ τοὺς ναύτας, οἱ ναῦται εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται. ἀντὶ τοῦ, ὅπως τῶν ἀρχόντων ἐκβιβασάντων αὐτοῖς τοὺς ναύτας, οἱ ναῦται εὐθὺς π. τ. ν. ἀρ. ἤ, ὅπως οἱ ναῦται ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, αὐτοῦ, ἤγουν αὐτόθι, ἐκεῖ ἐκβιβασθέντες, εὐθὺς π. τ. ν. ἀριστοποιήσωνται. ἐν δὲ τῷ κάτω ἡ τούτου ἐξήγησις, καὶ βεβαίωσις δηλοῦται. Θ εὐθὺς ἐκβάντες, αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο. Æ. P. [12] Πρύμναν κρουσάμενοι] ἀναφέντες ἀπὸ τῆς ναυμαχίας.

A οἱ δ' ἀθηναῖοι, νομίσαντες αὐτοὺς, ὡς ἡσσημένοις, σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες, τά τε ἄλλα διεπράσσοντο, καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ συρακούσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς, ἐπέπλεον αὖθις. [1] οἱ δὲ, διὰ πολλοῦ θορύβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες, [2] μόγις ποτὲ ἀντανήγοντο· καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι, ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς ἀθηναίοις, B αὐτοὺς ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἁλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα. καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως, ἐναυμάχουν. [3] οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι ἠμύνοντο, καὶ ταῖς τε ναυσὶν ἀντιπρῴροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνερρήγνυσαν τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας· καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων [4] [5] αὐτοῖς ἀκοντίζοντες, μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς ἀθηναίους· πολὺ δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς C λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν συρακουσίων, [6] καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες. τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ συρακούσιοι ἐνίκησαν· καὶ οἱ ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὁλκάδων τὴν καταφυγὴν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον. αἱ δὲ τῶν συρακουσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπεδίωκον, [7] ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι D ὑπὲρ τῶν ἔσπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν συρακουσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς, καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω. καταδύσαντες δὲ οἱ συρακούσιοι τῶν ἀθηναίων ἑπτὰ ναῦς, καὶ κατατραυματίσαντες πολλὰς, ἄνδρας τε τοὺς μὲν ζωγρήσαντες, τούς τε ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν· καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔ-

γρ. μείζω οἱ ἐν τοῖς λ. πλ. περιπλέοντες τῶν συρακοσίων

A Athenienses verò existimantes ipsos, vt [a se] victos ad suam vrbem in puppim remigantes sese recipere, per otium [*in littus ex nauibus*] egressi, cùm ad alia, tum ad prandium expediendum se contulerunt, quod nullum nauale prœlium amplius eo die se commissuros putarent. At Syracusani repentè nauibus instructis [*in eos*] rursus inuehuntur. Illi verò magno cum tumultu, & pleriq; ieiuni, nullo ordine [*naues*] conscenderunt, & ægrè tandē obuiā [*ipsis*] iuerunt. Et cùm aliquandiu sibi cauentes, a se B mutuò [*pugna lacessēdu*] abstinuissēt, postea placuit Atheniensibus non diutius ibi cūctari: sed quam celerrime [*hostes*] aggredi, ne sua ipsorum culpa, [*inedia, &*] lassitudine [*confecti ab ipsis superarentur, atq;*] caperentur. Quamobrem dato signo ingruentes pugnare cœperunt. Syracusani verò [*illorum impetum*] excipientes, [*eos*] propulsabant & aduersis [*suarum*] nauium proris vtentes, (quemadmodum [*facere*] statuerant) quas ita parauerant, vt ad incursiones [*in hostilem classem*] faciendas essent idoneæ, lacerabant Atheniensium naues C in magna prorarum parte, vbi nullum erat remigium. Et qui ex tabulatis ipsos iaculis petebant, Atheniensibus vehementer nocebant. Sed longè magis [*eos infestabant*] illi Syracusani, qui exiguis nauigiis circumuehebantur, & [*ordines, ac*] seriem remorum hostilium nauium subibant, & ad [*earum*] latera præteruehebantur, & ex ipsis [*nauigiis*] in [*Atheniensium*] nautas missilia iaciebant. Tandem autem Syracusani totis viribus hoc modo pugnantes vicerunt. Athenienses verò in fugam versi, per D onerariarum nauium præsidium in suam stationem confugerunt. Syracusanorum verò naues [*hostem*] insequutæ sunt vsque ad illas onerarias naues, deinde antennæ, quæ ex onerariis nauibus, in [*ipso hostilis stationis*] introitu, altius sublatæ stabant, vnde [*plumbei*] delphines [*ad demergendas subeuntes naues*] pendebant, ipsos [*vlterius progredi*] prohibuerunt. Duæ verò Syracusanorum naues, victoria feroces ad illas propius accesserunt, atque profligatæ fuerūt, & [*earum*] altera vnà cū ipsis viris capta fuit. At Syracusani, septem nauibus Atheniensium depressis, multisq; laceratis, virisque partim captis, partim occisis, abierunt, & vtriusque pugnæ naualis trophæa erexe-

---

[1] Οἱ δὲ] ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. [2] Μόγις ποτὲ ἀντανήγοντο] μέχρι τινός. [3] Οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι] τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. [4] Αὐτοῖς] ἀντὶ τοῦ ἐπ' αὐτοῖς, ἤγουν κατ' αὐτῶν, τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Æ.P. [5] Αὐτοῖς ἀκοντίζοντες] ἀντὶ τοῦ αὐτῶν. [6] Καὶ ἐς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες] ἀντὶ τοῦ, καὶ ὑποδυόμενοι ὑπὸ τοὺς ταρσούς. [7] Ἔπειτα αὐτοὺς αἱ κεραῖαι] [illegible] δελφῖνας [illegible] ἐμβάλλεσθαι ταῖς προσπλεούσαις πολεμίαις ναυσί. [illegible] ἐμπίπτοντας αὐτοῖς, διέσωζον [illegible] αὐτῶν, καὶ [illegible]

runt, certamq; spem animo iam conceperant se [*Atheniensibus*] classe longè superiores fore. Existimabant autem ipsum etiam [*Atheniensium*] peditatum à se subactũ iri. Atque hi quidem vt [*hostem*] vtrinque rursus aggressuri sese præparabant. Interea verò Demosthenes, & Eurymedon cum auxilio, quod ab Atheniensibus acceptum adducebant, aduenerunt, nauibus ferme tribus & septuaginta, vnà cum peregrinis, [*mercede conductis*,] & fere cum quinque millibus grauis armaturæ militum, quos tam ex suis popularibus, quàm ex sociis collegerant. Præterea cum non paucis iaculatoribus & barbaris, & Græcis, necnon funditoribus, & sagittariis, & reliquo apparatu, quanto opus erat. Quamobrem Syracusanorum, ac sociorum animos non exiguus pauor tunc inuasit. si nullus periculi deuitandi finis sibi futurus esset. Videbant enim, quamuis Decelea [*à Lacedæmoniis aduersus Athenienses*] fuisset munita, nihilo tamen minus [*nouum*] exercitũ parem, atq; similem priori contra [*se*] venisse, & Atheniensium vires vndique magnas apparere. Superiori verò Atheniensium exercitui, vt in malis, quoddã [*animi*] robur accessit. Demosthenes autem, cùm vidisset quo in statu res essent, & existimasset nullo modo [*sibi*] licere tẽpus terere, & committere, quod Nicias cõmiserat: (Nicias enim, cùm initiò formidabilis [*illuc*] appulisset, quia Syracusas non protinus est adortus, sed Catanæ hybernauit, in contẽptionẽ [*apud hostes*] venit, eumq; Gylippus, qui copias ex Peloponneso ducebat, anteuertit, [*& in vrbem prius est ingressus, quàm Nicias eam oppugnaret.*] Quas ne accersissẽt quidem Syracusani, si [*Syracusanos*] ille cõfestim inuasisset. Nã cùm ipsi se satis viriũ [*ad hosti resistendum*] habere putarent, vno, eodemq; tẽpore se [*illis*] inferiores esse cognouissent, & circũuallati fuissent. Quare ne si accersissent quidẽ [*illas copias, illarum aduentus*] ipsos amplius æquè, [*ac antè*] iuuare potuisset. Demosthenes igitur cùm hæc consideraret, & sciret se quoque in præsentia, primo [*sui aduentus*] die maximè formidabilem hostibus esse, præsenti [*suarum*] copiarum terrore, [*quo Syracusani, eorumq́; socij terrebantur,*] quàm celerrimè vti volebat.

A ϛῆσαι, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἐχυρὰν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸ πεζὸν χειρώσασθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἐπιθησόμενοι [*1] κατ' ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις. ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς, καὶ ὁπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ ἕλληνας οὐκ B ὀλίγους, καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου [*2] ὁρῶντες οὔτε διὰ τὴν δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, τήν τε τῶν ἀθηναίων δύναμιν [*3] πανταχόσε πολλὴν φαινομένην. τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν ἀθηναίων, ὡς ἐκ κακῶν, ῥώμη τις ἐγεγένη- C το. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν, οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν· ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερὸς, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς συρακούσαις, ἀλλ' ἐν κατάνῃ διεχείμαζεν, [4] ὑπερώφθη τε, καὶ ἔφθασεν αὐτὸν [5] ἐκ τῆς πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος. ἣν οὐδ' ἂν μετεπέμψαντο οἱ συρακούσιοι εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο. [7] ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι, ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄν- D τες, καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν. ὥστε μηδ' εἰ μετεπέμψαντο, ἔτι ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν. [*8] ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ γιγνώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι, [9] τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο [10] ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι, τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει.

[*1] Κατ' ἀμφότερα] τῷ τε πεζῷ, & τῷ ναυτικῷ. Æ. P. [2] Ορῶντες οὔτε διὰ τὴν δεκέλειαν] τὸ ὁρῶντες ἐσχημάτισται, συντασσόμενον πρὸς τοῖς συρακουσίοις & συμμάχοις ὁρῶσι. [*3] Πανταχόσε] κατὰ πάντα τὰ πολεμικὰ πράγματα· ἢ πανταχόσε, αὐτὶ τοῦ, πανταχόθεν, ἐκ πάντων τῶν χωρίων & τῶν ὑπηκόων, & τῶν ξυμμάχων. Æ. P. [4] Υπερώφθη τε] ἤγουν κατεφρονήθη. [5] Καὶ ἔφθασεν αὐτὸν] προέλαβεν. [6] Εκ τῆς πελοποννήσου στρατιᾶ] ἤγουν μετὰ πλήθους στρατοῦ. [7] Ικανοὶ γὰρ αὐτοὶ] ἱκανοὶ γὰρ οἱ συρακούσιοι νομίζοντες εἶναι πρὸς τὸ ἀντισχεῖν ἀθηναίοις κατ' ἰδίαν, ἅμα τε ἂν ἔγνωσαν ὅτι ἥττους εἰσί, & ἐν τούτῳ ἀπετειχίσθησαν. [*8] Ταῦτα οὖν] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ὁ δὲ Δημοσθένης, ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, & νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν, οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Ν. ἔπαθεν. ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν. τὰ δὲ ἄλλα κατὰ παρένθεσιν εἴρηται· ἔστι δὲ ἐπιμβολὴ, & μέσος λόγος & διὰ τὴν τῆς παρενθέσεως μακρότητα ταύτῃ τῇ ἐπαναλήψει ὁ ξυγγραφεὺς σαφηνείας χάριν κέχρηται, ἐν ᾗ ἅμα & ὁ τῶν προειρημένων ἐπίλογος ἔνεστι. Æ. P. [9] Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ] τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ δηλονότι. [10] Οτι τάχος] ἤγουν τάχιστα.

καὶ ὁρῶν [1] τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακουσίων, ᾧ ἐκώλυσαν [2] περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν τε ὄν, καὶ εἰ ἐπικρατήσειέ τις τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως, καὶ αὖθις [3] τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥᾳδίως ἂν [4] αὐτὸ [5] ληφθὲν, ([6] οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα) [7] ἠπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ, [8] καί οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμησιν. [9] ἢ γὰρ κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας, ἢ ἀπάξειν [10] τὴν στρατιὰν, καὶ οὐ τρίψεσθαι [11] ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν. B πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακουσίων [12] ἔτεμνον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἄναπον, καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν, ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς ναυσίν. οὐδὲ γὰρ καθ' [13] ἑκάτερα οἱ Συρακούσιοι ἀντεπεξῄεσαν, ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου. ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειρᾶσαι τοῦ ἀποτειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τεί- C χους ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες [14] ἀπεκρούοντο, οὐκέτι [15] ἐδόκει διατρίβειν· ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν [16] καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς [17] ἐπενόει τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα [18] ἐδόκει εἶναι λαθεῖν [19] προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας· παραγγείλας δὲ πέντε ἡμερῶν σιτία, καὶ τοὺς λιθολόγους, καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν, [20] καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε, καὶ ὅσα ἔδει, ἢν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν· αὐτὸς μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου ὕπνου, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Μένανδρος, ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιὰν, ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς. Νικίας δὲ [21] ἐν τοῖς τείχεσιν ὑπελέλειπτο.

γρ. ἑκα

γρ. ξυνάρχοντας, ἑτοίμως, ἢ τὴν ἐπιχείρησιν.

γρ. ἄλλους πείσας

A Cùm autem animaduerteret [*directum*] Syracusanorum murum prope [*suas munitiones*] extructum, quo se ab Atheniensibus circumuallari prohibuerant, simplicē esse, & si quis Epipolarum ascēsum occupasset, & castra, quæ in ipsis erant, hunc facilè captū iri, (Nullum enim fore [*putabat*,] qui suorum impetum auderet sustinere,) rem aggredi, periculumq; facere properabat; breuissimoq; temporis spatio bellum à se confectum iri sperabat. Aut enim re feliciter gesta Syracusas in suam potestatem B venturas [*existimabat*,] aut [*Atheniensium*] copias à se abductum iri, nec vniuersos Athenienses, tam eos, qui militiæ, quam eos, qui domi erant, frustra [*vexatum, ac*] attritum iri. Primùm igitur [*ex nauibus*] egressi Athenienses Syracusanorum agrum, qui circum Anapum erat, vastare cœperūt, & pedestribus, naualibusq; copiis, vt antè, superiores erant. Aduersus enim neutras [*copias*] Syracusani prodierunt, nisi cum equitibus, & iaculatoribus, qui ex Olympico venerāt. Deinde Demostheni prius, [*quam Epipolas aggrederetur*,] illam munitionem C machinis tentare placuit. Sed cùm machinæ ab ipso [*ad munitionem*] admotæ crematæ fuissent ab aduersariis, qui ex muris se defendebant, cùm etiam cæteræ eius copię, quę [*munitionem*] variis in partibus oppugnabant, [*ab hostibus*] repellerētur, tempus non amplius terendum esse censuit. Quare cùm rem Niciæ, cæterisq; collegis persuasisset, Epipolas, vt cogitarat, aggredi statuit. Cæterùm interdiu quidem nullo modo fieri posse videbatur, vt clàm [*hostibus Athenienses illuc*] accederēt & ascende- D rent. Cùm igitur edixisset [*militibus vt secum ferrent*] quinq; dierū cibaria, cùm etiam ædium structores, omnesq; fabros assumpsisset, & cęterum missilium apparatū, & [*omnia*,] quæcunq; ad munitiones extruendas necessaria futura erant, si [*eo loci*] potiti fuissent, ipse quidē à primo somno, & Eurymedō, & Menander, omnibus copiis assumptis, ad Epipolas cōtendit. Nicias verò in [*Atheniensiū*] munitionibus remāsit.

---

[1] Τὸ παρατείχισμα] ἤτοι τὸ ὀρθὸν διατείχισμα. [2] Περιτειχίσαι σφᾶς] οἱ Συρακούσιοι δηλονότι τοὺς Συρακουσίους. [3] Τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου] εἰ κρατήσειε δηλονότι. [4] Αὐτὸ ληφθὲν] τὸ παρατείχισμα. [5] Ληφθὲν] σημείωσαι τὸ χαριεντικὸν σχῆμα, ῥᾳδίως ἂν ληφθὲν, ἀντὶ τοῦ, ληφθήσεσθαι ἄν. Æ. P. [6] Οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς] τοὺς Ἀθηναίους. [7] Ἠπείγετο ἐπιθέσθαι] ἀντὶ τοῦ ἠπείγετο ἀποπειρᾶσθαι, ἤγουν ἐγχειρῆσαι. [8] Καί οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο] ἤγουν, ἡγεῖτο εὐχερῶς εὑρήσειν τὸ τέλος τοῦ πολέμου. [9] Ἢ γὰρ κατορθώσας] ἤγουν προπαρασχὼν. [10] Τὴν στρατιὰν] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [11] Ἄλλως] ἤγουν ἀπράκτως. [12] Ἔτεμνον] ἤγουν ἐδενδροτόμουν. [13] Καθ' ἑκάτερα] οὐ μόνον, ἢ στρατεύματι, ποτὲ οὐδὲ κατὰ γῆν, οὐδὲ κατὰ θάλασσαν. Æ. P. [14] Ἀπεκρούοντο] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. [15] Ἐδόκει διατρίβειν] ἀργεῖν. [16] Καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας] ὡς ἐπενόει τὴν ἐπιχείρησιν. γράφεται, ξυνάρχοντας, ἑτοίμως, ἢ τὴν ἐπιχείρησιν. [17] Ἐπενόει [illegible] τὴν δ' ἐπιχείρησιν ἐποιεῖτο. [illegible] Æ. P. [18] Ἐδόκει εἶναι λαθεῖν] τοὺς Συρακουσίους δηλονότι. [19] Προσελθόντας τε] τοὺς Ἀθηναίους. [20] Καὶ ἄλλην παρασκευὴν] ἑτοίμην. [21] Ἐν τοῖς τείχεσιν] τοῖς ἑαυτῶν δηλονότι.

Cùm autem ad ipsas [*Epipolas*] accessissent per Euryelum (quà etiam prior exercitus prius ascenderat) Syracusanorum custodes latuerunt, ipsorumq́ munitionem, quæ illic erat aggressi ceperunt, & nonnullos de custodibus interfecerunt. At [*ipsorum*] plerique, qui confestim diffugerant ad castra, (quæ in ipsis Epipolis erant terna, in [*vrbis*] propugnaculis, vna quidem Syracusanorum, altera verò cæterorum Siciliensium, & tertia aliorum sociorum,) hostium aduentum [*suis*] nuntiarunt. Et [*præcipuè*] sexcentis illis Syracusanis, qui etiam primi in hac Epipolarum parte excubabant, [*hostes introisse*] significarunt. Hi verò confestim ad opem [*suis*] ferendam accurrerunt; sed Demosthenes, & Athenienses eos nacti, quamuis strenuè resisterent, tamen fugarunt. Atque ipsi quidem confestim vlterius ire perrexerunt, ne præsens ille animorum ardor restingueretur, atque [*res*,] quarum causa venerant, non perficerentur. Alij verò munitionem Syracusanorum, quam initiò aggressi fuerant, à custodibus desertam ceperunt, pinnasq́; detrahebant. Syracusani verò, & socij, & Gylippus, eiusq́; milites [*suis laborantibus*] opem ex propugnaculis ferebant. Quoniam autem hoc audax [*hostium*] facinus ipsis inexpectatum noctu contigerat, Athenienses inuaserunt timore perculsi, & ab ipsis repulsi, primùm pedem retulerunt. Dum autem Athenienses quasi victores nullo ordine iam longiùs progrederentur, & omnes hostium munitiones nondum oppugnatas perrumpere quàm celerrimè vellent (ne, se de impressione [*aliquid*] remittentibus, [*Syracusani*] rursus conglobarentur) ipsis Bœoti primi restiterunt & aggressi fuderunt, ac in fugam conjecerunt. Hic verò Athenienses iam in magna perturbatione, & consilij inopia constituti sunt, quam vel ex alterutris intelligere non facile fuit, [*vt certò sciatur*,] quonam modo singula contigerint. Nam

A καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο [1] πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν Εὐρύηλον (ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη) λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακοσίων, καὶ προσβάντες, τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακοσίων, αἱροῦσι, καὶ ἄνδρας τινὰς τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν. οἱ δὲ πλείους, διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία ἐν προτειχίσμασιν, ἓν μὲν τῶν Συρακοσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, B ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον. καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρακοσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθύς, καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες, ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν, [2] ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ [3] τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται. ἄλλοι δὲ * [4] τὸ [5] ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα C τῶν Συρακοσίων, οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων, ᾕρουν τε, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ ὁ Γύλιππος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων. [6] καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος σφίσιν ἐν νυκτὶ γενομένου, προσέβαλλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι, [7] καὶ βιασθέντες ὑπ' αὐτῶν, τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων, καὶ βουλομένων διὰ D παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, (ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς ἐφόδου, αὖθις [8] ξυστραφῶσιν) οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντέσχον, καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ [9] ἐς φυγὴν κατέστησαν. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυθέσθαι ῥᾴδιον ἦν [10] οὐδ' ἀφ' ἑτέρων [11] ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν

---

[1] Πρὸς αὐταῖς] ταῖς Ἐπιπολαῖς. [2] Ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ] ὅπως μὴ διὰ ὑστερήσωσι τοῦ διαπράξασθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον. τὸ γὰρ, μὴ βραδεῖς γένωνται, ἀντὶ τοῦ μὴ ὑστερήσωσι, κεῖται. [3] Τοῦ περαίνεσθαι] ἤγουν τῆς πληρώσεως. * [4] Τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης] ὁδοῦ, ἢ ἐφόδου δηλονότι, τουτέστι τὸ πρῶτον παρατείχισμα, ᾧ πρότερον προσέβαλλον, ἤγουν ἐπεχείρησαν. οὗ πέρι προείρηται ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προσβάντες, τὸ τείχισμα αἱροῦσι, καὶ ἄνδρας τινὰς τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν. οἱ δὲ πλείους πρὸς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα διέφυγον, ὧν οὐχ ὑπομεναί τινα τὸ παρατείχισμα τοῦ [illegible] λέγει. τινὲς δὲ ἤγουν ἄλλο παρατείχισμα ἐνταῦθα νοητέον, καὶ ταῦτα ὑπὸ λαμβάνουσιν, ἄλλοι δὲ τὸ ἐγγὺς παρατείχισμα ἀπὸ τῆς πρώτης ὁρμῆς, ἤγουν τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ αἱροῦσιν. ἀλλ' ἡ προτέρα ἔννοια πολὺ πιθανωτέρα φαίνεται: [illegible] οὕτως ἐπάνοδον [illegible] λέξεις. Æ. P. [5] Ἀπὸ τῆς πρώτης] ὁρμῆς δηλονότι. [6] Καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος] ἤγουν αἰφνιδίου. [7] Καὶ βιασθέντες] οἱ Συρακούσιοι δηλονότι. [8] Ξυστραφῶσιν] οἱ Συρακούσιοι δηλονότι. [9] Ἐς φυγὴν κατέστησαν] τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι. [10] Οὐδ' ἀφ' ἑτέρων] οὔτε ἀπὸ Ἀθηναίων, οὔτε ἀπὸ Συρακουσίων, καὶ τῶν ἑκατέροις συμμάχων. [11] Ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη] ἤγουν, λεπτομερῶς, κατ' ἀκρίβειαν.

μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μέν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα, πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόλις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ (ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο) πῶς ἄν τις σαφῶς τι εἰδείη; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρά, ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀνεβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσανῄει· ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ,τι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα, [1] καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε, κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώμενοι, (ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι) καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἵ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτούς, [2] καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἴη, [3] τῶν ἤδη πάλιν *[4] φευγόντων πολέμιον ἐνόμιζον. καὶ τοῖς ἐρωτήμασι [5] τοῦ ξυνθήματος πυκνοῖς χρώμενοι, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῳ γνωρίσαι, σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν. [6] τὸ δ' ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους, ἧσσον ἀγνοεῖσθαι. [7] ὥστ' εἰ μὲν *[8] ἐντύχοιέν τισι, κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτούς, ἅτε ἐκείνων [9] ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα· εἰ δ' *[10] αὐτοὶ μὴ ἀποκρίνοιντο, διεφθείροντο.

γρ. μόλις

γρ. τὸ ἐναντίας

γρ. ἐπισταμένων γρ. ἐπιστάμενοι

A [*quæ contigerint*] interdiu, certiora quidem [*sunt, faciliusq́; cognosci possunt:*] sed tamē ne hæc quidem omnia [*nouerunt illi,*] qui [*rebus gerendis*] interfuerūt: sed vix vnus quisque nouit res in ea parte gestas, in qua ipse fuit. At in nocturna pugna (quæ sola in hoc bello inter magnos exercitus tunc est cōmissa) qua ratione quis aliquid certò scire possit? Nam luna quidem fulgebat: sed ita se inuicem conspiciebāt, vt ad lunam [*illos se mutuò conspicere potuisse*] credibile est. nā ipsam quidē corporis speciem prospiciebant: sed amicum [*ab hoste*] non discernebant. B Vtrorumq; verò non pauci grauis armaturæ milites in angusto loci spatio versabantur. Et Atheniensium alij quidem iam vincebantur, alij verò sua prima impressione adhuc inuicti pergebant. Multi etiam ex reliquo exercitu ad ipsos partim quidem iam ascenderant, partim verò iam aduentabant, adeò vt nescirent quonam tendere deberent. Nam propter fugam, in quam primùm [*ipsorum*] agmen [*ab hoste*] coniectum fuerat, omnia perturbata erāt, & propter [*ingentem*] clamorem difficilè C dignosci poterant. Nam & Syracusani, & socij, qui [*hostem*] vincebant, [*se inuicem ad rem fortiter gerendam*] adhortabantur, nec paruo clamore vtebantur, quòd alia ratione noctu [*quid opus esset facto*] significare nō possent, & simul eorum, qui se ferebāt obuiam, impetum sustinebant. Et Athenienses se ipsos quæritabāt, & quoslibet oppositos, [*in quos incidebant,*] quamuis essent amici, illorum, qui fuga se iam [*ad suos*] reciperent, hostes esse ducebant. Quoniā autē crebris interrogationibus tesseram sciscitabātur, quòd nulla alia ratione [*suos ab hostibus*] dignoscere possent, D sibi ipsis ingentē perturbationem præbebāt, dum omnes simul [*tesseram*] sciscitarentur, ipsamq; hostibus prodiderūt. At illorum [*tesseram ipsi*] non ita norant, quia illi vincentes, nec dissipati, minus ignoti erant. Quare si [*Athenienses*] in aliquos hostes incidissent, quamuis plus virium, [*quàm hostes,*] haberent, [*ipsi tamen hostes*] ipsos deuitabant, quòd ipsorū tesseram nossent. Sed si ipsi [*Athenienses Syracusanis interrogantibus, tesseramq́; sciscitantibus*] non respondissent, [*ab illis*] trucidabantur.

---

[1] Καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι] διὰ τὴν βοὴν οὐ ῥᾴδιον ἦν αὐτὰ γνῶναι. [2] Καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον] γράφεται, καὶ πᾶν τὸ ἐξ ἐναντίας. [3] Τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων] δηλαδὴ τῶν εἰς τοὐπίσω φευγόντων. ἤγουν τραπέντων. *[4] Φευγόντων] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι τῶν ἤδη τραπέντων. Æ. P. [5] Τοῦ ξυνθήματος] γνωρίσματος. συμφωνίας. [6] Τὸ δ' ἐκείνων] τῶν Συρακουσίων δηλονότι. [7] Ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι] τὸ ἑξῆς, ὥστε εἰ μέν τισιν ἐντύχοιεν τῶν πολεμίων, κρείσσονες ὄντες, διέφυγον αὐτοὺς πολέμιοι. *[8] Ἐντύχοιεν] οἱ Ἀθηναῖοι τῶν πολεμίων δηλ. τῶν Συρακουσίων. διέφυγον, οἱ πολέμιοι, οἱ Συρακούσιοι. αὐτούς, τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς κρείσσονας ὄντας· ἐκείνων, τῶν Ἀθηναίων ἐπιστάμενοι, οἱ Συρακούσιοι. Æ. P. [9] Ἐκείνων ἐπισταμένων τὸ ξύνθημα] γράφεται ἐκείνων ἐπισταμένων τὸ ξύνθημα. *[10] Αὐτοὶ] οἱ Ἀθηναῖοι ἀποκρίνοιντο δηλ. αὐτοί τε, ἀπεκρίνοντο. τοῖς Συρακουσίοις τὸ ξύνθημα ἐρωτῶσι. διεφθείροντο δή. ὑπὸ τῶν Συρακουσίων. ἔβλαψε δή, τοὺς Ἀθηναίους. ξυμπεσόντες δή, οἱ Ἀθηναῖοι. Æ. P.

Quod

Quod autem maximè, atque præcipuè [*ipsis*] nocuit, fuit pæanis modulatio. Quod enim vtrorumque similis esset, [*magnam animis*] dubitationem afferebat. Nam & Argiui, & Corcyræi, & quicquid Doricæ gentis cum Athenienlibus erat, quoties pæana cecinissent, [*hoc*] Atheniensibus timorem incutiebat, & hostes, [*quoties & ipsi paeanem cecinissent,*] pariter [*eos perterrefaciebant.*] Quamobrem ad extremum, postquàm semel perturbati fuerunt, in variis [*hostilium*] castrorum partibus inter se ipsos concurrentes, & amici cum amicis, & ciues cum ciuibus [*confligentes*] non solùm [*sibi mutuò*] metum incusserunt: sed etiam cùm ad manus inter se venissent, [*alteri ab alteris*] vix dirimi potuerunt. Hostibus autem insequentibus [*eorum*] multi se ipsos ex rupibus præcipitantes interemerunt, quòd arctus esset ex Epipolis ad regrediendum descensus. Et postquam ij, qui ex locis superioribus incolumes euaserant, in planitiem descenderunt, eorum plerique, & quotquot erant ex priore exercitu, propter maiorem regionis notitiã, in [*sua*] castra perfugerunt. Ex iis verò, qui posterius venerant, nonnulli [*propter locorum imperitiam*] ab itineribus aberrantes per agrum passim errarunt, quos, vbi dies illuxit, Syracusanorum equitatus circunfusus profligauit. Postridie verò Syracusani quidem duo trophæa statuerunt, [*vnum*] ad Epipolas, quà [*hostis*] ascẽderat, & [*alterum*] vbi primùm Bœoti [*Atheniensibus*] restiterant. Atheniẽses verò suorum cadauera fide publica interposita receperunt. Nõ pauci autem tam ipsorum, quàm sociorum perierunt. Arma tamen longè plura, quàm pro cæsorum numero capta fuerunt. Qui enim ex rupibus inermes, sine scutis desilire coacti fuerãt, partim quidẽ perierunt, partim verò euaserunt. Postea verò Syracusani quidem propter insperatum rei feliciter gestę successum, viribus iterum (vt & antè) collectis, Agrigentum, quod seditione laborabat, Sicanum cum quindecim nauibus miserũt, vt illã vrbem, si possent, in suã potestatẽ redigerent, Gylippus etiã itinere terrestri Siculorũ vrbes iterũ adiit, vt nouas copias [*illinc*] adduceret,

A μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψεν ὁ παιωνισμός. [1] ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὢν [2] ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι, καὶ ὅσον Δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Ἀθηναίοις, [3] οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες * αὐτοῖς κατὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν, [4] φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν, ἀλλὰ B καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες, μόλις ἀπελύοντο. [5] καὶ διωκόμενοι, κατά τε τῶν κρημνῶν οἱ πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς, ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως. καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σωζόμενοι [6] ἄνωθεν καταβαίνοιεν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας, ἐς τὸ στρατόπεδον διεφύγανον. [7] οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες, εἰσὶν οἳ διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν, κατὰ τὴν C χώραν ἐπλανήθησαν· οὓς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππῆς τῶν Συρακουσίων περιελάσαντες διέφθειραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακούσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς, ᾗ [8] ἡ πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ χωρίον ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι [9] ἀντέστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων· ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη. οἱ γὰρ κατὰ τῶν D κρημνῶν βιασθέντες ἅλλεσθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων, [10] οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δ' ἐσώθησαν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Συρακούσιοι, ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναρρωσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστελλον, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο. Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ᾤχετο αὖθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι

* φ. αὐτοῖς. ἤγουν ἑαυτοῖς. σφίσιν αὐτοῖς. Æ. P.

γρ. καταβαῖεν.

γρ. πρῶτον.

[1] Ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων] τῶν δύο στρατευμάτων. [2] Ἀπορίαν παρεῖχεν] τοῖς δυσὶ στρατεύμασι. [3] Οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρεῖχον. [4] Φίλοι τε φίλοις] ἡ τάξις, φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις οὐ μόνον εἰς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες ἀπελύοντο, ἀλλὰ καὶ εἰς φόβον ἐπιστάντες ἀπὸ τῆς τῶν Ἐπιπολῶν ὀπίσω ἀναχωρήσεως.
[5] Καὶ διωκόμενοι] ὑπὸ τῶν συρακουσίων. [6] Ἄνωθεν καταβαίνοιεν] λείπεται, ἄνωθεν καταβαίεν. [7] Οἱ δ' ὕστερον ἥκοντες] ἀπλοῦν τὸ σχῆμα. αὐτῶν τῶν δὲ ὕστερον ἡκόντων.
[8] Ἡ πρόσβασις] ὅτι πολεμίοις ἐγένετο δηλονότι. πεποίηκε τὴν οἱ πολέμιοι ταῖς Ἐπιπολαῖς προσέβαινον ἀνέβησαν. ἢ ἀπλῶς, ἧπερ οἱ πολέμιοι ταῖς Ἐπιπολαῖς προσέβησαν. Æ. P.
[9] Ἀνέστησαν] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [10] Οἱ μὲν ἀπώλλυντο] ἀπὸ τῆς κρημνίσεως δηλονότι.

ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν ἀθηναίων αἱρήσειν βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη. οἱ δὲ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων [1] οὐ κατορθοῦντες, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο κατ' ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο, ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν· [2] τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν· [3] ἀλλ' ἅπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς ἐπιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, [4] διεξιέναι ἐψηφίζετο, καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι, [5] καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. [6] καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον εἶναι ἔφη, πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἢ Συρακοσίοις, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ' αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας [7] εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν. ὁ δὲ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς [8] πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ' ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν, τοῖς πολεμίοις [9] καταγγέλτους γίγνεσθαι. [10] λαθεῖν γὰρ ἂν ὁπότε βούλοιντο τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ' ὧν ἐπιπλέον ἢ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τι ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι. χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπιπλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων.

γρ. ἐλπί-δας τι ἐν

A quòd spem concepisset, fore vt & munitiones Athieniensium expugnaret, quandoquidem apud Epipolas res ita contigisset. Interea verò Atheniensium duces, cum propter cladem, quam acceperant, tum etiam afflictam omnibus in rebus fortunam in qua totus exercitus tunc erat constitutus, [*quid faciendum esset.*] consultare cœperunt. Videbãt enim se [*suis*] conatibus rem feliciter non gerere, & milites [*diuturna*] mansione grauari. Nam duabus de causis morbo premebantur, tum quod id esset B anni tempus, quo potissimum homines ægrotant, tum etiam quòd locus, in quo castra habebant, palustris, ac molestus esset. Præterea [*consultabant inter se,*] quod de cæteris [*hostium rebus in suam potestatem redigendis*] nulla spes amplius ipsis ostenderetur. Demosthenes igitur non diutius [*illic*] manendum esse censebat. Sed cum spes illa, qua adductus belli fortunam apud Epipolas tentauerat, eum fefellisset, pertransire constituit, nec [*amplius*] morari, [*quod eundum esse duceret,*] dum mare foret adhuc idoneum ad traiiciẽdum, ac ipsi, saltē classis accessione, [*nauales hostium*] copias, [*C* *eorumq́ castra iam*] superare possent. Et Reipub. magis conducere dicebat, bellũ cum illis gerere, qui in suo agro munitiones aduersus [*ipsam*] extruerent, quam cum Syracusanis, quos expugnare nequaquã amplius facile esset. Quinetiam, rationi minimè consentaneum esse, magnam pecuniæ vim in [*illius vrbis*] obsidione frustra cõsumere. Atque Demosthenis quidem hæc erat sententia. Nicias verò sentiebat quidem & ipse res suas infirmas esse, [*ac male se* D *habere:*] sed tamē ipsarũ infirmitatem verbis declarare nolebat: nolebat etiam de recepto decretũ à se cum multis palàm fieri, ne [*sui discessus*] rumor ad hostes emanaret. Nã si [*multis testibus præsentibus*] hoc fecissent, se multò minus, quotiescunque voluissent, clàm [*hostibus*] discedere posse [*dicebat.*] Præterea hostium quoq; res (quòd earum maiorem, quàm cæteri [*collegæ*] notitiam [*Nicias*] haberet) nõnihil spei adhuc [*ipsi*] præbebant, fore vt deteriore conditione essent, quàm suæ si [*Athenienses*] in [*vrbis*] obsidione perseuerarent. Illos enim pecuniarum inopia à se exhaustum iri [*dicebat,*] præsertim quòd classem iam haberent, qua longè, latéque maris imperium obtinerent.

[1] Οὐ κατορθοῦντες] ἀντὶ τοῦ, ἠτυχοῦντες. [2] Τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο] καὶ ὅτι τὰ ἄλλα αὐτοῖς πάντα οὐδεμίαν ἐλπίδα νίκης παρεῖχεν. [3] Ἀλλ' ἅπερ διανοηθεὶς] διενοήθη (φησὶ) μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἀπάγειν τὴν στρατιάν. [4] Διεξιέναι] ταῦτα ἀναληπτέον οὕτως, οὐ διατρίβειν, ἀλλὰ διεξιέναι ἐψηφίζετο. ἕως ἔτι καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [5] Καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν] τὸ ἑξῆς, ἕως ἔτι οἷοί τε τοῦ πολεμίου στρατεύματος κρατεῖν, ἔμπροσθεν μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Συρακοσίων οἱ τοῦ Νικίου ἐν τῷ λιμένι [illegible] κρατούμενοι, διὰ δὲ τὰς ἐπελθούσας μετὰ Δημοσθένους ναῦς οἷοί τε ἦσαν κρατεῖν. [6] Καὶ τῇ πόλει] τῶν ἀθηναίων. [7] Εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι] τῇ Συρακουσίων [illegible]. [8] Πονηρὰ] ἀσθενῆ, ἐπισφαλῆ, ἐπικίνδυνα. [9] Καταγγέλτους] δήλους διὰ μηνυμάτων... [10] Λαθεῖν γὰρ ἂν] [illegible] βουλόμενοι, οὐ δυνήσεσθαι (φησὶ) λαθεῖν, ἐπιχειροῦντες [illegible].

Quin-

Quinetiãm(nam & Syracusanis erant nónulli, qui res, [*vrbemq;*] Atheniensibus dedere volebãt) [*qui partibus Atheniensium fauebant,*] nuncios ad ipsum mittebant, nec discedere sinebãt. Quæ cùm [*ille*] sciret, re quidem ipsa in vtramq; partem adhuc nutabat, & ancipitem cogitationem habens hærebat. Verbis verò, quibus tunc palam vtebatur, se copias abducturum negabat. Se enim probè scire [*dicebat*] hæc ab Atheniensibus minimè probatum iri, se sine ipsorum decreto discedere. Non enim qui rerum statum (sicut & ipsi) vidissent, non autem ex aliorum [*duces*] insectãtium verbis intellexissent, eosdem de se ipsis iudicaturos, atq; decreturos: sed ipsos [*Athenienses*] criminationibus alicuius, qui verbis ad persuadendum aptis vsus fuerit, fidem habituros, [*atq; his adductis sententiam de se laturos.*] Quinetiam multos, atq; adeò plerosque præsentium militum, qui tunc vociferarentur se in grauibus malis versari, illuc reuersos contraria vociferaturos, duces pecunia corruptos [*publicam causam*] prodidisse, atque discessisse. Quamobrem se saltem qui nosset Atheniẽsium ingenia, nolle [*dicebat,*] ob turpẽ causam, & iniquè ab Atheniensibus potius morte mulctari, quam ab hostibus, si opus esset, hoc ipsum priuato periculo pati. [*Quamuis autem res suas infirmas, & afflictas esse sciret,*] tamen dicebat res Syracusanorum longè deteriore cõditione esse, quàm suas. Illos enim, quòd [*sua*] pecunia mercenarios milites alerent, simul etiam quòd alios sumptus facerent in alenda præsidia in castellis circũ vrbem sitis disposita, præterea quòd magnã etiam classem iam per annum alerẽt, partim quidem [*rei pecuniaria*] inopia [*iam*] premi, partim vero in aliis etiam angustiis fore. Duo enim talentorum millia iam consumpsisse, præterea multa etiam [*talenta multis*] debere. Et, si vel minimum de præsenti apparatu detraherent, stipendiumq; [*militibus*] dare cessarent, res eorum perituras, quippe quòd copiis auxiliaribus niterentur potius,

A καὶ, ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς συρακούσαις [1] βουλόμενον τοῖς ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, [2] [3] ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν, καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος, τῷ μὲν ἔργῳ, ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων [4] καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε· τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ, οὐκ ἔφη [5] ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι οἱ ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ B τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας, καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις [6] εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, [7] ἐκεῖσε ἀφικομένους τὰ ἐναντία βοήσεσθαι, ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. [8] οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε, ἐπιστάμενος C τὰς ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδίκως ὑπ' ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε συρακοσίων ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι. χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας, [9] καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἄλλα ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμηχανήσειν. δισχίλια γὰρ τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι, καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν· ἤν D τε καὶ ὁτιοῦν ἐκλίπωσι [10] τῆς νῦν παρασκευῆς, τῷ μὴ διδόναι τροφὴν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, [11] ἐπικουρικὰ μᾶλ-

---

[1] Βουλόμενον τοῖς ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι] ἤγουν, βουλόμενον κυρίους γενέσθαι τοὺς ἀθηναίους τῶν κατὰ τὰς συρακούσας πραγμάτων. [2] Ἐπεκηρυκεύετο] διὰ κηρύκων ἐμελέτα. [*] [3] Ἐπεκηρυκεύετο] νῦν τὸ ἐπικηρυκεύεσθαι καταχρηστικῶς εἴρηται, ἀντὶ τοῦ ἀγγέλους πέμπειν, καὶ τοῦτο κρυφίους, ἵνα μὴ καταφανεῖς γενόμενοι ὑπὸ τῆς πόλεως ὡς αὐτῆς προδόται κολασθῶσι. τὸ γὰρ κήρυκας πέμπειν, καὶ διὰ κηρύκων τι διαπράττεσθαι οὐκ ἰδιωτῶν, ἀλλὰ τῶν ἐν τέλει, καὶ ξυμπάσης τῆς πόλεως ἔργον εἶναι. εἰ μὴ γὰρ κατὰ τὸ εἰκὸς καὶ ἐλέγει, καὶ ἰδιῶται ἦσαν. διὸ καὶ κήρυκας πρὸς τοὺς πολεμίους κατὰ τῆς πόλεως πέμπειν αὐτοὺς, ἵνα αὐτὸν [illegible], οὐδὲ πιθανὸν φαίνεται τοὺς δυνάμεως ὑπηρέτας [illegible] ἐνεπεπτο[illegible] αὐ [illegible], ἢ καὶ προδότας γενέσθαι φανῆς. [illegible] ἐν τοῖς κάτω περὶ τὸ τέλος ταυτησὶ τῆς ἑβδόμης ξυγγραφῆς ὁ ξυγγραφεὺς περὶ τῶν αὐτῶν ταῦτα λέγει, ὅπου γάρ τινες τοῦ Νικίου διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν. οὓς πίνω ἐκεῖ διαγγέλους καλεῖ, τούτους νῦν συνωνύμως κήρυκας γενέσθαι, καὶ ὡς κήρυκας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει ὄντων πρὸς τὸν Νικίαν πεμφθῆναι λέγει. Æ. P. [4] Καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχεν] ἤγουν, διστάζων εἴτε χρὴ μένειν, εἴτε ἀπιέναι, οὐδεμιᾷ προσετίθετο γνώμῃ. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ διασκοπῶν ἀνεῖχεν. [5] Ἀπάξειν τὴν στρατιάν] ἀπὸ τῶν συρακουσῶν δηλονότι. [6] [illegible] λέγων] ἤγουν, πιθανῶς λέγων. [7] Ἐκεῖσε ἀφικομένους] ἤγουν, εἰς τὰς ἀθήνας. [8] Οὔκουν βούλεσθαι] οὐ βούλεσθαι ἔφη ὁ Νικίας ὑπὸ τῶν ἀθηναίων ἀπολέσθαι μόνος αὐτὸς ἀδίκως, ἀλλὰ, εἰ δεῖ, πάντας ἀπολέσθαι ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. [9] Καὶ ἐν περιπολίοις] φρουρίοις. [10] Τῆς νῦν παρασκευῆς] τῆς πολεμικῆς οἰκονομίας. [11] Ἐπικουρικὰ μᾶλλον] μισθοφόρων τῶν συρακουσίων ὄντων, καὶ οὐχὶ δι' αὐτῶν στρατευομένων πολιτῶν, ὥσπερ ἀθηναίων.

illa seditio propter Syracusanos orta in [*mutuam*] amicitiam est conuersa [*atq; seditionis illius hic fuit exitus,*] vt ciues inter se reconciliati fuerint, & in pristinã concordiæ gratiam redierint.) Gylippus verò rediit secum adducens cùm alium magnum exercitum ex Sicilia [*collectum,*] tum etiam illos grauis armaturæ milites vere in onerariis nauibus ex Peloponneso missos, ex Africa Selinuntem profectos. Cùm enim in Africam delati fuissent, & duas triremes, & nauigationis duces à Cyrenæis datos accepissent, & in ipsa præteruectione Euesperitis, qui ab Afris obsidebantur, opem tulissent, Afrosq; superassent, & illinc præteruecti Neapolim petiissent, Carthaginiense emporium, vnde in Siciliam breuissimus est traiectus, duorum omnino dierum, & vnius noctis nauigatione, & illinc [*in Siciliam*] traiecissent, Selinuntem peruenerunt. Cùm autem isti [*illuc*] aduenissent, Syracusani quidem confestim sese præparare cœperũt ad Atheniẽses vtrinq;, & naualibus, & pedestribus copiis rursus inuadendos. Atheniensiũ verò duces, cùm alium etiam exercitũ ipsis [*Syracusanis*] accessisse viderent, & res suas non in melius progredi: sed quotidie ex omni parte [*in peiùs ruere, &*] peius se habere, præcipuè verò infirma hominũ valetudine premi, pœnitebat eos quòd antea motis [*inde*] castris non abiissent, & cùm ne Nicias quidem amplius æquè, [*ac antè ipsis*] aduersaretur: sed tantùm peteret ne saltem aperte [*profectio*] decerneretur, omnibus [*suis militibus*] abitionem ex castris edixerunt quam occultissimè potuerunt, vtq; expediti forent quum quis signum daret. Cùm autem [*res omnes iam*] essent paratæ, cumq; [*iam*] essent discessuri, luna defecit. Erat autem plenilunium. Atheniẽsiũ verò cùm [*alij*] pleriq; rem eam pro ominosa habentes, duces ad subsistendũ hortabantur, tum verò Nicias (erat enim alioqui rebus diuinis, [*ac religioni,*] & huiusmodi [*prodigiorum obseruationi*] nimiũ deditus) dixit se ne permissurum quidem amplius, vt de castris mouendis [*in concilio*] deliberaretur, prius quàm ter nouem dies [*ibi*] mansissent, quos vates præcepissent.

A [1] ἡ τοῖς συρακουσίοις στάσις ἐς φιλίαν ἐξεπεπτώκει) ὁ δὲ Γύλιππος, ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς σικελίας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς πελοποννήσου τοῦ ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς λιβύης ἐς σελινοῦντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς λιβύην, καὶ δόντων κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ λιβύων ξυμμαχήσαντες, καὶ νικήσαντες τοὺς λίβυς,
B καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς νέαν πόλιν, καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς ἀπέχει, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς σελινοῦντα. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ᾽ ἀμφότερα αὖθις τοῖς ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. οἱ δὲ τῶν ἀθηναίων στρατηγοί, ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην [2] προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ
C βέλτιον χωροῦντα, [3] ἀλλὰ καθ᾽ ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὖθις οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ᾽ ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τις σημήνῃ· καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ [4] ἕτοιμα ἦν, ἀποπλεῖν, ἡ σελήνη ἐκλείπει. ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα.
D καὶ οἱ ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγούς, [5] ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας (ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε καὶ τῷ τοιούτῳ [6] προσκείμενος) [7] οὐδ᾽ ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, [8] πρὶν ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθείη.

Marginal notes: γρ. ἀπηχθέντες; γρ. ὡς

[1] Ἡ τοῖς συρακουσίοις στάσις] ὁ τούτων νοῦς οὗτος. ἡ πρότερον [illegible] τοῖς συρακουσίοις ἐν τῇ πόλει γινομένη στάσις [illegible], ἐς φιλίαν [illegible]. εἰ γὰρ πολῖται οἱ πρότερον ἐν ἀλλήλοις [illegible] ἐπεὶ [illegible] τὰ τῶν Συρακουσίων ἐφρόνουν, [illegible] τοῖς πράγμασι αὐτοῖς [illegible], καὶ βοηθοῦν κατὰ τῶν Ἀθηναίων [illegible], [illegible] ἀλλήλοις [illegible]. Æ.P. [2] Προσγεγενημένην αὐτοῖς] [illegible] τοῖς συρακουσίοις. [3] Ἀλλὰ καθ᾽ ἡμέραν τοῖς πᾶσι] κατὰ πάντα. [4] Ἕτοιμα ἦν ἀποπλεῖν] ἕτοιμα ἦν τὰ κατὰ τὸν ἀπόπλουν. [5] Ἐνθύμιον ποιούμενοι] δεισιδαιμονήσαντες. ἢ ὀκλογισάμενοι, κατὰ τὸν λόγον τὸν τῆς σελήνης. [6] Καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος] τῷ τοιούτῳ (φησὶν) εἴδει τοῦ θειασμοῦ [illegible]. [illegible] τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ τοιαῦτα. [7] Οὐδ᾽ ἂν] τι ἔτι. [illegible] ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ [illegible] ὅπως πρότερον κινηθείη, [illegible] πρότερον, [illegible], ἢ τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. Ἄλλως [illegible] καὶ τὸν στρατὸν [illegible] ἢ ἐκεῖ μεῖναι τρὶς ἐννέα ἡμέρας ὡς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. Æ.P. [8] Πρὶν ὡς οἱ μάντεις] [illegible]

καὶ τοῖς μὲν ἀθηναίοις μελλήσασι, διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο. οἱ δὲ συρακούσιοι, καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐγηγερμένοι ἦσαν [1] μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων [2] εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ μήτε τῷ πεζῷ. οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι. καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς, ἄλλοσέ ποι τῆς σικελίας καθεζομένους, [3] χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. [4] τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν, [5] καὶ ἀνεπειρῶντο ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καιρὸς ἦν, [6] τῇ μὲν προτεραίᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, [7] ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινας, καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν. οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐφόδου, οἱ ἀθηναῖοι ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι, καὶ τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολλούς. καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν συρακουσίων. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν, οὔσαις ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα [8] πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ προσμίξαντες ἐναυμάχουν. καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων, καὶ βουλόμενον περικλείσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας. ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ναῦς ἤδη τῶν ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν. ὁ δὲ Γύλιππος, ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικωμένας, καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας,

γρ. ἐπηρμένοι

γρ. ἀνεπειρῶντο ἡμ.

γρ. προτέρα

γρ. ὁπλίτας τε οὐ πολ.

γρ. ἐξάγοντα

A Hac igitur de causa Athenienses mora interposita [*illic*] permanserunt. Syracusani verò, cùm hoc intellexissent, animis & ipsi multo magis erecti sunt ad Atheniensium fugam impediendam, quòd vel ipsi [*Athenienses*] iam agnoscerent se neq; classe, neque peditatu Syracusanis amplius superiores esse. Nec enim, [*si res aliter habuisset, eos vnquam*] furtiuam abitionem molituros fuisse [*credebant.*] Simul etiam quod nollent eos in aliquam aliam Siciliæ partem profectos, ibi considere, & oppugnatu difficiliores esse: sed illic primo quoque tempore, B & in loco sibi commodo, ipsos ad prœlium nauale committendum adigere [*vellent.*] Naues igitur instruere cœperũt, & aliquot dies, quot satis esse ipsis visi sunt, conquieuerunt. Postquam verò tempus opportunum aduenit, priore quidem die ad Atheniensium munitiones accesserunt, easque oppugnare cœperunt: cumq; quædam non magna manus [*Atheniensium,*] tam grauis armaturæ militum, quam equitum per quasdam [*munitionum Atticarum*] portas eruptionẽ in eos fecisset, [*Syracusa-* C *ni*] nõnullos [*illorum*] grauis armaturæ milites interceperunt, & [*cæteros*] in fugã versos persequuti sunt. Quoniam autem via, qua incursio [*à Syracusanis hostem fugientem insequentibus*] fiebat, erat angusta, Athenienses amiserunt septuaginta equites, & nonnullos grauis armaturæ milites. Atque hoc quidem die Syracusanorum exercitus [*illinc*] se recepit. Postero verò die, cum sex & septuaginta nauibus prodierunt, & cum peditatu simul ad [*Atheniensium*] munitiones iuerunt. Athenienses D verò cum sex & octoginta nauibus obuiã ipsis iuerunt, & cùm ad manus venissent prœlium nauale commiserunt. Et Eurymedontem, qui dextrum Atheniensium cornu tenebat, & aduersariorum naues circuncludere volebat, ac [*ideo*] nauium agmen longa serie extenuatum produxerat propius terram, Syacusani, sociique, cùm medium Atheniensium [*agmen*] primùm vicissent, ipsum quoque in ipso sinu, & intimo portus recessu interceperunt, & cùm ipsum, tum etiam naues, quæ ipsum sequebantur, profligarunt. Deinde verò reliquam etiam Atheniensium classem iam persequi, & ad terrã propellere cœperunt. Gylippus verò, cernens hostiũ classem iã superari, & extra vallum, & sua castra proferri,

[1] Μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν ἀθηναίων] ἀντὶ τοῦ, διὰ ἀθηναίους φεύγειν δηλονότι. [2] Εἶναι σφῶν] τῶν συρακουσίων. [3] Χαλεπωτέρους] δυσεπιχειρήτους. [4] Τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν] οἱ συρακούσιοι δηλονότι. [5] Καὶ ἀνεπειρῶντο] γράφεται ἀνεπαύοντο. [6] Τῇ μὲν προτεραίᾳ] καθ' ἣν ἐπεξελθόντες ἐκινδύνευσαν. [7] Ἀπολαμβάνουσι τε] ἤγουν ἀπέκλεισάν τινας τῶν ἱππέων τῶν ἀθηναίων. [8] Πρὸς τὰ τείχη] τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

cupiens

cupiens eos profligare, qui [*in terram*] egrederentur, & efficere, vt Syracusani naues [*hostium ad se*] faciliùs retraherent, quòd ab amicis terra teneretur, ad saxorum molem fluctibus frangendis ante portũ obiectam, cum quadam copiarum parte accurrit, vt [*suis*] auxiliũ ferret. Hetrusci verò (Isti enim Atheniensium causa [*illic*] excubabãt) cùm ipsos hâc incompositè contendentes animaduertissent, in eos eruptionem fecerunt, vt suis opem ferrent, & impressione in primos facta, [*eos*] in fugam coniecerunt, & in paludem nomine Lysimeliam deturbarunt. Postea verò, cùm maior Syracusanorum, sociorumque manus iam aduenisset, ipsi quoque Athenienses, qui [*suis*] subsidio venerant, & qui] *suis*] nauibus timebant, cum ipsis prœlium commiserunt, victosque persecuti sunt. Et grauis armaturæ milites non multos interfecerunt, & nauium [*suarum*] maiorem quidem partem conseruarunt, & in [*sua*] castra reduxerunt. Sed earum duodeuiginti Syracusani, sociique ceperunt, omnesque viros, [*qui in illis erant,*] interfecerunt. Et in cæteras, quas concremare cupiebãt, nauem onerariam, vetustam, quam sarmentis, ac tædis onerarant (erat autem vẽtus in Athenienses secundus) igne iniecto dimiserunt. Athenienses verò [*sua*] classi timentes, remedia ad ignem restinguendum idonea excogitarunt, restinctaque flamma, & impedito nauis onerariæ cursu ne propius [*ad suas naues*] accederet, hoc periculo sunt liberati. Postea verò Syracusani quidẽ trophæum erexerunt: cùm naualis victoriæ, tũ grauis armaturæ militum prius ante munitiones [*hostiles*] interceptorum, vnde etiam equos ceperunt. Athenienses verò, [*& ipsi trophæum erexerunt*] tum [*Syracusani*] peditatus ab Hetruscis fugati, & in paludem compulsi, tum [*reliquarum copiarum,*] quas ipsi cum [*suis*] reliquis copiis [*in fugam coniecerant.*] Cùm autem Syracusani iam insignem victoriam naualẽ adepti fuissent (prius enim reformidabãt classem quæ cum Demosthene aduenerat) Athenienses maximum animi mœrorem omnibus ex rebus conceperũt, quòd res longè aliter ipsis cecidisset, atque sperauerant. Sed eos multo magis huius expeditionis [*in Siciliam facta*] pœnitebat. Quòd enim illis solis ciuitatibus bellum iam intulissent, quæ iisdem institutis vterentur,

A βουλόμενος διαφθείρειν [1] τοὺς ἐκβαίνοντας, καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς συρακοσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλὴν, μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοὺς οἱ τυρσηνοὶ (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς ἀθηναίοις) ταύτῃ ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις, τρέπουσι, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν λίμνην τὴν λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ, πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος [2] παρόντος τῶν συρακοσίων καὶ B ξυμμάχων, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες, καὶ δείσαντες περὶ τῶν νεῶν, ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς, καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν· καὶ ὁπλίτας τε πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ τὰς ναῦς, τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, * δυοῖν δεούσας εἴκοσιν, ἃς οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν· καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς, ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δᾳδὸς γεμίσαντες (ἦν C γὰρ ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος) ἀφεῖσαν τὴν ναῦν, πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα, καὶ παύσαντες τὴν φλόγα, καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα, τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ συρακούσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως [4] τῶν ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον D ἀθηναῖοι δὲ, ἧς τε οἱ τυρσηνοὶ * [5] τροπῆς ἐποιήσαντο [6] τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην, * [7] καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ. γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς συρακοσίοις λαμπρᾶς ἤδη τοῦ ναυτικοῦ, ([8] πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας) οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν, καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν. πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς * στρατιᾶς ὁ μετάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόπως ἐπελθόντες,

γρ. ὑπὸ πολλῶν

* γρ. δυοῖν δὲ δεούσας εἴκοσιν οἱ συρακούσιοι. Æ. P.

γρ. ἦν ἤδη

* γρ. στρατείας. Æ. P.

* γρ. ὁμοιοτρόπους. F. P.

[1] Τοὺς ἐκβαίνοντας] ἀπὸ τῶν νεῶν δηλονότι. [2] Παρόντος] ἥκοντος προκεχωρημένου. [3] Ταύτῃ ἀτάκτως] οἱ συρακούσιοι δηλονότι. [4] Τῶν ὁπλιτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. * [5] Τροπῆς] ἐστὶν τῶν πεζῶν καλοῦ, ὅτε οἱ ἀθηναῖοι τοὺς τῶν συρακουσίων πεζοὺς ἐδίωξαν. Æ. P. [6] Τῶν πεζῶν] τῶν συρακουσίων. * [7] Καὶ ἧς αὐτοὶ] ἐκείνης τῆς τῶν ἄλλων συρακουσίων τροπῆς, ἣς, ἤγουν ἣν αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ τῷ ἑαυτῶν στρατοπέδῳ ἐποιήσαντο. Æ. P. [8] Πρότερον μὲν γὰρ] ὁ μὲν σύνδεσμος, περιττός.

δημοκρατουμέναις τε ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ ναῦς καὶ ἵπποις καὶ μεγέθη ἐχούσαις, [1] οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἂν, οὔτ' ἐκ παρασκευῆς, [2] πολλῷ κρείσσονος, σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τά τε *[3] πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν, καὶ ἐπειδή γε ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, (ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο) πολλῷ δὴ μᾶλλον ἠθύμουν. οἱ δὲ Συρακούσιοι τόν τε λιμένα εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλείσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ' εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι νομίζοντες (ὅπερ ἦν) ἀπό τε τῶν παρόντων πολὺ *[4] σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι. τούς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς, τοὺς μὲν ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ φόβου ἀπολύεσθαι. οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν [5] ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν [6] τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν· καὶ αὐτοὶ, δόξαντες [7] αὐτῶν αἴτιοι εἶναι, ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ *[8] ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα. καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων· καὶ οὐδ' αὖ αὐτοὶ αὖ μόνοι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαί τε, τοῦ καὶ ναυτικοῦ [9] μέγα μέρος προκόψαντες. ἔθνη γὰρ πλεῖστα δὴ [10] ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε,

γρ. ἐπειδὴ δὲ ταῖς γρ. μᾶλλον ἔτι ἠθ.

γρ. αὐτοὶ σωθῆναι γρ. θ. αὐτοὺς σωθῆναι

γρ. γενόμενοι

A & quæ populari dominatu, vt & ipsi regerentur, & quæ classem, & equitatum, & potentiam haberent, quòd etiam nullum dissidium ex mutato Reipublicæ statu inter ipsos excitare possent, quo [eos] sibi adiungerent, [ac in suam potestatem redigerent,] neque [bellico] apparatu, licet [illis] longè superiores [essent, eos subigere possent:] sed in plerisque rebus sui conatus infeliciter sibi cederent, cùm antea inopes erant consilij, tum verò postquam nauali prœlio superati sunt (quod [sibi euenturum] nun-B quam putassent) tunc multo magis animis consternatis esse cœperunt. At Syracusani statim intrepidè portum præteruehi cœperunt, & eius ostium claudere statuerunt, ne Athenienses etiam si vellent, clam ipsis [illinc] exirent. Nec enim ipsi iam de sua salute tuenda tantùm erāt soliciti: sed etiam de ratione, qua illos impedirent, [ne id latem sibi parere possent.] Existimabāt enim (id quod erat) præsentem rerum suarum statum longe meliorem esse, [quàm rerum hostilium statum,] &, si Athenienses, sociosque & terra, C & mari superare possent, præclarum sibi certamen hoc apud Græcos visum iri. Cæteros enim Græcos confestim, partim quidem seruitute, partim verò [seruitutis] metu liberatum iri. Reliquam enim Atheniensium potentiam nequaquam amplius satis virium habituram ad sustinēdum bellum, quod [ipsis] postea inferretur. Se autem, quòd horum [bonorum opera sua Græcis partorum] autores fuisse viderētur, cùm apud cæteros [illius seculi] mortales, tum etiam apud posteros magnæ admirationi futuros. Et profectò certamen illud præ-D clarum erat futurum, cùm his de causis, tum etiam quòd non solùm Athenienses sed etiā multos alios [eorum] socios superaturi essent. Neq; verò ipsi tantùm [Syracusani victoriam istā ab illis essent reportaturi,] sed etiam vnà cum iis, qui auxilio ipsis venissent, quippe quòd cum Corinthiis, & Lacedæmoniis coniuncti, duces [inter illos] se præstitissent, & suam vrbem pro [aliorum salute conseruanda,] periculis obiecissent, ac in nauali prœlio rem magna ex parte promouissent, [quòd ipsi soli longè plures naues, quàm cæteri omnes socij, ad classem aduersus hostes parandam contulissent.] Etenim plurimæ gentes aduersus hāc vnam vrbem tunc confluxerant,

[1] Οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν] οὐ δυνάμενοι αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, καὶ ὑποχειρίους ποιῆσαι, οὔτε διὰ τὸ μεταβάλλειν αὐτῶν τὴν πολιτείαν, διὰ στάσιν ἐμβαλόντες, ἢ ὀλιγαρχίαν παρ' αὐτοῖς ἐργασάμενοι. [2] Πολλῷ κρείσσονος] λείπει τὸ ὄντες. *[3] Πρὸ αὐτῶν] ὅπερ ἡ χρεία καλεῖ ἔχει, τοῦτο λαβεῖν οὕτω, καὶ διὰ τὰ περὶ ἑαυτῶν, ἀγνοίᾳ τῶν σφετέρων πραγμάτων χάριν, διὰ τὰ ἑαυτῶν πράγματα κακῶς ἔχοντα. Βέλτιον δ' ἴσως χάριν τὰ τε περὶ αὐτῶν, ἔχουσι τὰ τε περὶ τούτων τῶν πραγμάτων, κατὰ τὰ περὶ τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ ἐν τοῖς περὶ τ. τ. πρ. τουτέστι καὶ πρότερον, καὶ πρὶν ἢ ἐς τοῦτο δυσπραγίας ἐλθεῖν:)(καὶ ἐπειδή γε ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν. ÆE. P. *[4] Σφῶν] τῶν Ἀθηναίων. *[5] Σφῶν] τῶν Συρακουσίων ÆE. P. [6] Τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν] ὥστε ἀντέχειν πρὸς τὸν ὕστερον πόλεμον. δέξασθαι. [7] Αὐτῶν αἴτιοι] τουτέστι, τῆς τε ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων, καὶ τοῦ ἀπηλλάχθαι τοῦ φόβου. *[8] Ἄξιος] ἀξιόλογος. καλὸς, ὡς αὐτῷ. ÆE. P. [9] Μέγα μέρος προκόψαντες] αἴτιοι ὄντες, πολὺ μᾶλλον δυναμεῖν τὸ ναυτικὸν προαγαγόντες. τουτέστι, πολλὰς ναῦς ἐν τοῖς παρέχοντες εἰς τὰς ναυμαχίας. ἢ (ὥς τινες) ἐπὶ μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ προκόψαντες. [10] Ἐπὶ μίαν πόλιν] κατὰ μιᾶς πόλεως τῆς Συρακουσίων.

excepta tamen tota illa [*variarum gentium*] multitudine, quæ vel ad Lacedæmoniorum vrbem in hoc bello conuenerat. Vtrique enim cum tot gentium copiis vel contra Siciliam, vel pro Sicilia bellum ad Syracusas gesserunt, quorum alij quidem illuc se contulerunt, vt hos [*Athenienses*] in illa regione subigenda iuuarent, alij verò vt cum illis [*Syracusanis Siciliam*] conseruarēt, neque propter aliquod [*vel fœderis vel amicitia*] ius potiùs, [*quàm ob aliam causam*] neque propter cognationem vel has, vel illas partes sequuti sunt: sed vt singuli vel casu, vel vtilitate, vel necessitate [*ad illam expeditionem*] adducti fuerunt. Atque ipsi quidem Athenienses, qui erant Iones, Syracusanis, qui erant Dorienses, vltrò bellum intulerunt, & cum ipsis eadem lingua, & [*iisdem*] præterea institutis vtentes Lemnij, Imbrij, & Æginetæ, qui tunc Æginam tenebant, [*ad idem bellum aduersus Syracusanos sunt profecti.*] Præterea Hestiæenses, qui Hestiæam in Eubœa sitam incolunt, & qui [*Atheniensium*] sunt coloni, eiusdem militiæ socij fuerunt. Ad eandem etiam expeditionem cum illis iuerunt alij, partim subditi, partim socij, qui suis legibus viuebant, partim etiam mercede conducti. Atque ex subditis quidem, & tributariis, Eretrienses, & Chalcidenses, & Styrenses, & Caristij, ex Eubœa erant. Ex insulis verò, Cei, Andrij, & Teij. Ex Ionia verò, Milesij, Samij, & Chij. Inter hos autem Chij, qui tributorum immunes erant, sed tantùm nauibus suppeditandis obnoxij, illius belli societatem liberi sequebantur, atq; horum omnium pleriq;, præter Carystios, sunt ab Atheniensibus [*oriundi, & eorum coloni.*] Hi verò [*Caristij*] sunt Dryopes. Quamuis autem [*isti omnes exceptis Caristiis*] essent Iones, & [*Atheniensium imperio*] subiecti, tamen [*eos*] vel necessitate coacti contra Dorienses sequebantur. Præter hos autem, Æolenses; & Methymnæi quidem Atheniensibus parebāt: sed naues tantùm illis suppeditabant, nullum verò tributum pendebant.

A πλείω γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν Ἀθηναίων τε πόλιν καὶ Λακεδαιμονίων. [1] τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας, [2] τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν, [3] τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ Συρακούσας ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον, οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν [4] μετ' ἀλλήλων στάντες, ἀλλ' ὡς ἑκάστοις [5] τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον, ἢ ἀνάγκης ἔσχεν. Ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ Ἴωνες ἐπὶ Δω-B ριέας Συρακοσίους ἑκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι Λήμνιοι, καὶ Ἴμβριοι, καὶ Αἰγινῆται, οἳ τότε Αἴγιναν εἶχον· καὶ ἐπέστιαιεῖς, οἱ ἐν Εὐβοίᾳ * Ἑστίαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δ' οἳ καὶ * [6] μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν, Ἐρετριεῖς, καὶ Χαλκιδεῖς, καὶ Στυρεῖς, καὶ Καρύστιοι, ἀπ' Εὐβοίας ἦσαν· C ἀπὸ δὲ νήσων, Κεῖοι, καὶ Ἄνδριοι, καὶ Τήιοι· ἐκ δ' Ἰωνίας, Μιλήσιοι, καὶ Σάμιοι, καὶ Χῖοι. τούτων Χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες, αὐτόνομοι ξυνέσποντο, καὶ τὸ πλεῖστον Ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες, [7] καὶ ἀπ' Ἀθηναίων, πλὴν Καρυστίων. [8] οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες. * [9] ὑπήκοοι δ' ὄντες, καὶ ἀνάγκῃ ὅμως Ἴωνές τε ἐπὶ Δωριέας ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς Αἰολεῖς, Μηθυμναῖοι μὲν [10] ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι,

ἴσως κατὰ [illegible] στάντες

* al. ἰδίᾳ. al. ὑπὸ γὰρ τῆς ἑστιαίας οἱ ἑστιαιεῖς, ὑπὸ δὲ τῆς ἱστίας, ἱστιαιεῖς καλοῦνται. ÆE. P.

κατὰ εἰσὶ δὲ καὶ οἱ

[1] Τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι] ἤγουν, πολλοὶ γὰρ ἦσαν συμμαχοῦντες ἑκατέροις τοῖς μέρεσιν. οἵ τε γὰρ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Σικελίαν ἐλθόντες, εἶχον πολλούς τινας συμμάχους· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ Συρακούσιοι περὶ Σικελίας μαχόμενοι, ὡσαύτως ἐτύγχανον τοὺς μαχομένους ὑπὲρ τοῦ πολέμου, καὶ κινδυνεύσοντας ἐπὶ τῷ διασῶσαι τὴν τῶν Συρακουσίων πόλιν, ὥσπερ τοῖς συμμαχοῦσιν Ἀθηναίοις αὐτοῖς τὸ ὑποτάσσεσθαι χώραν. Κατάλογος τῶν ἐθνῶν τῶν συμμαχούντων Ἀθηναίοις κατὰ Συρακουσίων, Ἀθηναῖοι, Λήμνιοι, Ἴμβριοι, Αἰγινῆται, Ἑστιαιεῖς. οὗτοι πάντες Ἀθηναίων ἄποικοι ἦσαν, Ἐρετριεῖς, Χαλκιδεῖς, Στυρεῖς, Καρύστιοι, Κεῖοι, Ἄνδριοι, Τήιοι, Μιλήσιοι, Σάμιοι, Χῖοι, Μηθυμναῖοι, Τενέδιοι, Αἴνιοι, Πλαταιεῖς, Ῥόδιοι, Κυθήριοι, Κεφαλλῆνες, Ζακύνθιοι, Κερκυραῖοι, Μεσσήνιοι, ἐκ Ναυπάκτου, Μεγαρεῖς φυγάδες, Ἀργεῖοι, Μαντινεῖς, Κρῆτες, Αἰτωλοί, Ἀκαρνᾶνες, Θούριοι, Μεταπόντιοι, Νάξιοι, Καταναῖοι, Ἐγεσταῖοι, Τυρσηνοί, Ἰάπυγες. [2] Τοῖς μὲν] τοῖς Ἀθηναίοις. [3] Τοῖς δὲ] τοῖς Συρακουσίοις. [4] Μετ' ἀλλήλων στάντες] συμμαχήσαντες ἀλλήλοις. [5] Τῆς ξυντυχίας] ἀλλ' ὡς ἑκάστοις (φησὶ) συνέτυχεν, ἢ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ ἐξ ἀνάγκης στρατεύεσθαι. * [6] Μισθοφόροι] οὕτω καλεῖ τοὺς μισθωτούς, τοὺς ξένους, καὶ μισθοῦ χάριν ὁπλοφοροῦντας, καὶ στρατευόντας. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς ὅπου περὶ τῶν Ἀρκάδων λόγους ὁ ξυγγραφεὺς ποιεῖται, καὶ τούτους μισθοφόρους τοῖς Ἀθηναίοις ἀκολουθῆσαι λέγει, καὶ μισθῷ πεισθέντας, καὶ διὰ τὸ κέρδος ἐπὶ τοὺς ἄλλους Ἀρκάδας τοὺς μετὰ τῶν Κορινθίων ἐς Σικελίαν ἐλθόντας, ὡς ἐπὶ τοὺς σφίσι πολεμίους μετ' Ἀθηναίων στρατεῦσαι. Ξένοι μέντοι μισθοφόρους ἐνταῦθα τοὺς ἐν τοῖς Ἀθηναίοις μισθὸν φέροντας, καὶ τελοῦντας, ἤγουν τοὺς ὑποτελεῖς, ὥστε φόρου ὑποτελεῖς νοεῖσθαι νομίζουσιν, ὅπερ οὐ πιθανόν, ὡς ἐκ τῶν προγεγραμμένων δῆλον. ÆE. P. [7] Καὶ ἀπ' Ἀθηναίων] ἄποικοι δηλονότι. [8] Οὗτοι δ' εἰσὶ Δρύοπες] ἤγουν οἱ Καρύστιοι. * [9] Ὑπήκοοι] τὸ ἑξῆς τοῦτο. οὗτοι δὲ πάντες Ἴωνες ὄντες, καὶ ὑπήκοοι, ὅμως καὶ ἀνάγκῃ ἐπὶ Δωριέας ἠκολούθουν τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. ÆE. P. [10] Ναυσὶ] ἤγουν, σὺν ναυσί.

τενέδιοι δὲ καὶ αἴνιοι, ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ αἰολεῖς αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι βοιωτοῖς μετὰ συρακουσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο. πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ βοιωτοὶ βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. ῥόδιοι δὲ καὶ κυθήριοι, δωριῆς ἀμφότεροι. οἱ μὲν λακεδαιμονίων ἄποικοι κυθήριοι, ἐπὶ λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον. ῥόδιοι δὲ, ἀργεῖοι γένος, συρακουσίοις μὲν δωριεῦσι, γελῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι μετὰ συρακουσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ πελοπόννησον νησιωτῶν κεφαλλῆνες μὲν καὶ ζακύνθιοι, αὐτόνομοι μὲν, [1] κατὰ δὲ * [2] τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν ἀθηναῖοι, ξυνείποντο. κερκυραῖοι δὲ [3] οὐ μόνον δωριῆς, ἀλλὰ καὶ κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ κορινθίους τε καὶ συρακουσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες, τῶν δὲ ξυγγενεῖς, [4] ἀνάγκῃ μὲν, ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ, κατὰ ἔχθος τὸ κορινθίων, οὐχ ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν ναυπάκτῳ, καὶ ἐκ πύλου τότε ὑπ' ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ, μεγαρεῦσι σελινουντίοις οὖσι [5] κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. ἀργεῖοι μὲν οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς λακεδαιμονίων τε ἔχθρας, [6] καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας, δωριῆς ἐπὶ δωριέας μετὰ ἀθηναίων ἰώνων ἠκολούθουν. μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι ἀρκάδων μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς αἰεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους ἰέναι εἰωθότες, καὶ τότε τοὺς μετὰ τῶν κορινθίων ἐλθόντας ἀρκάδας, [7] οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι πολεμίους. κρῆτες δὲ καὶ αἰτωλοὶ,

A Tenedij verò, & Ænij vectigales erant. Isti verò Æolenses cum Bœotis Æolensibus, & suarum coloniarum conditoribus, qui cum Syracusanis se coniunxerant, necessitate coacti pugnarunt. Platæenses verò inter Bœotos soli cum Bœotis palam idque iure inimicitiarum [*confl. xerūt.*] Rhodij verò, & Cytherij, Dorienses vtrique, sed tamen Cytherij Lacedæmoniorum coloni, cum Atheniensibus contra Lacedæmonios, qui cum Gylippo erant, arma ferebant. Rhodij verò, qui ab Argiuis erant oriundi, Syracusanis, qui Dorienses B erant, quinetiam Gelois suis colonis, qui cum Syracusanis militabant, bellum facere cogebantur. Ex insularum verò incolis, qui circa Peloponnesum erant, Cephallenses, & Zacynthij, liberi illi quidem; quia tamen insulas incolebant, & [*ideo*] ab Atheniensibus, qui maris imperium [*tunc*] obtinebant, magis coercebantur, [*quàm qui sedes in locis mediterraneis habebant, illos inuiti*] sequebantur. At Corcyræi non solùm Dorienses: sed etiam Corinthij plane Corinthiis, atque Syracusanis, quãuis illorum quidem essent coloni, C horũ verò cognati, tamen necessitate quidem, quòd speciosam honestatis causam, [*quã prætendebant, quod Leontinos in suas sedes restituere vellent,*] sua verò sponte, propter odium, quo Corinthios prosequebantur, [*Athenienses*] non minus sequebantur, [*quàm alij.*] Messenij quoque, qui nunc sic appellantur, & qui Naupactum incolunt, & [*alij*] ex Pylo, quæ tunc ab Atheniensibus tenebatur, ad hoc bellum assumpti fuerunt. Item Megarensium e- D xules non multi, cum Selinuntiis, qui Megarenses erant, propter [*exilij*] calamitatem pugnarunt. Iam verò cæteri sua sponte potius, [*quàm necessitate coacti,*] hanc expeditionem sunt sequuti. Argiui quidem non magis societatis gratia, quàm propter suum in Lacedæmonios odium, & singuli propter priuatum, ac præsens [*in aliquos odium,*] Dorienses aduersus Dorienses, sequuti sunt Atheniẽses, qui sunt Iones. Mantinei etiam, & cæteri Arcades mercede conducti, qui semper [*aliàs*] hostibus, quicunque ipsis propositi fuissent bellum inferre consueuerant, tunc illos etiam Arcades, qui cum Corinthiis [*in Siciliam*] iuerant, nihilominus, [*quàm alios quoslibet,*] lucri gratia hostium loco habuerunt. Cretenses etiam, ac Ætoli,

[1] κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν] ἤγουν, νόμιμον ἔθος. * [2] Τὸ νησιωτικὸν] ὁ [illegible] νησιώτας εἶναι, καὶ τούτῳ χάριν μᾶλλον κατειργόμενοι ὑπὸ τῶν ἀθηναίων τότε θαλασσοκρατούντων, ξυνείποντο αὐτοῖς [illegible] μᾶλλον, ἢ οἱ ἠπειρῶται. [illegible] ξυνείποντο [illegible]. [illegible] ἀθηναίοις μᾶλλον, ἢ τοῖς λακεδαιμονίοις ξυνείποντο. ὅτι οἱ μὲν ἠπειρῶται ἦσαν, οἱ δὲ θαλάσσιοι, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον, ἢ τῆς ἠπείρου ἐκράτουν. αὐτοὶ δὲ νησιῶται ὄντες τοὺς θαλασσοκρατοῦντας μᾶλλον, ἢ τοὺς ἠπειρώτας ἐφοβοῦντο, καὶ διὰ τοῦτο τούτοις ξυνείποντο. ΑΕ. Ρ. [3] Οὐ μόνον δωριεῖς] ὄντες δηλονότι. [4] Ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς] ἔλεγον (φησὶν) ὅτι ἐξ ἀνάγκης [illegible] [illegible] ἀπολογισμὸς αὐτοῖς ἦν· οὐχ ἧσσον δὲ βουλόμενοι [illegible] ἐξ ἀνάγκης [illegible], διὰ τὴν [illegible] ἔχθραν [illegible]. [5] Κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο] ξυμφορὰν δὲ τὴν φυγὴν λέγει, ὅτι φυγάδες ὄντες τοῖς ξυγγενέσιν ἐμάχοντο. [6] Καὶ τῆς παραυτίκα] τῆς κατὰ τὸ ἐνεστώς. [7] Οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος] [illegible] ὁ [illegible] πρὸς ἀργύριον.

mercede

mercede & ipsi adducti, [*cum Atheniensibus ad hoc bellum sunt profecti.*] Accidit autem vt Cretéses, qui cum Rhodiis Gelam condiderant, nō a [*suis*] colonis starent: sed contra [*suos*] colonos, vltro, mercede allecti militarent. Acarnanū quoq; nonnulli cùm lucri causa, tum verò multò magis propter amorē, quo Demosthenem, & propter beneuolentiam, qua Athenienses prosequebantur, [*illis*] auxiliū tulerunt. Atq; hi quidē intra sinus Ionij fines habitabant. Ex Italicis verò populis, qui huiusmodi temporum angustiis, & Reip. seditione tūc intercepti fuerāt, & Thurij, Metapontini eādem militiam sunt sequuti. Ex Siciliēsibus verò, Naxij, & Catanæi. Ex barbaris Egestæi, qui etiam bonam Siciliēsium partem, & [*multos*] illorum, qui extra Siciliam [*habitabant,*] secum adduxerūt. Hetruscorum etiā nōnulli, propter inimicitias, quas cum Syracusanis gerebant, & Iapyges mercenarij [*ad eandem expeditionem cum Atheniensibus sunt profecti.*] Atque tot quidem gentes cum Atheniensibus militarunt. Vicissim autem [*aduersus Athenienses*] Syracusanis opem tulerunt, & Camarinæi, qui erant [*illis*] finitimi, & Geloi, qui post hos habitabant. Deinde Agrigentinis quiescentibus, [*& neutras partes sequentibus,*] Selinuntij qui sedes [*post istos Syracusanis proximas*] in illis [*Siciliæ*] partibus habent, [*ipsis subsidio venerunt.*] Atque hi quidem incolebant eam Siciliæ partē, quæ Africam versus spectat. Himeræi verò ab ea parte, in qua etiam soli ex [*omnibus*] Græcis habitabant, isti etiam, inquam, soli illinc [*Syracusanis*] auxilio venerunt. Atq; tot quidem nominis Græci gentes, quæ in Sicilia sedes habebant, & Dorienses, & omnes sui iuris, in hoc bello [*Syracusanos*] adiuuerunt. Ex barbaris verò soli Siculi, quotquot defectione [*à Syracusanis*] facta ad Athenienses non transierant, [*opem ipsis tulerunt.*] Ex Græcis verò, qui sunt extra Siciliam, Lacedæmonij quidem [*eos adiuuerunt, ipsis*] ducem Spartanum præbentes, & cæteros suos libertos, in ciuitatem nuper ascriptos, & Helotas, [*idest, sua seruitia.*] Isti autem νεοδαμώδεις iam liberi esse possunt,

A [1] μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες. ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τοὺς Γέλαν Ῥοδίοις [2] ξυγκτίσαντας, μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους * [3] ἄκοντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ, ξύμμαχοι ὄντες, ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι. Ἰταλιωτῶν δὲ, Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι [4] ἐν * [5] τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένοι ξυνεστράτευον, καὶ Σικελιωτῶν, Νάξιοι καὶ Καταναῖοι. βαρβάρων δὲ Ἐ- **B** γεσταῖοι [6] οἵπερ ἐπηγάγοντο καὶ Σικελιωτῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας. Τυρσηνῶν τέ τινες, [7] κατὰ διαφορὰν Συρακουσίων, καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. [8] τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον. Συρακουσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν καὶ Καμαριναῖοι μὲν, ὅμοροι ὄντες, καὶ Γελῷοι οἰκοῦντες μετ' αὐτούς. ἔπειτα, Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων, * [9] ἐν τῷ ἐπέκεινα ἱδρυμένοι Σελινούντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι. Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόν- **C** τον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν. οὗτοι δὲ καὶ μόνοι ἐξ αὐτοῦ ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ τοσάδε, Δωριεῖς τε [10] καὶ οἱ αὐτόνομοι πάντες, ξυνεμάχουν. βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι, [11] ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. τῶν δ' ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, [12] νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους, καὶ Εἵλωτας. * [13] δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι.

γρ. στασιωτικῶν καὶ στρατευόντων. * γρ. τὸ πλέον καὶ τῶν ἔξω σικελίας τυρσηνῶν τέ τινες. Ἀ.Ε.Ρ.

---

[1] Μισθῷ οὗτοι πεισθέντες] ἦλθον μετὰ τῶν Ἀθηναίων. [2] Ξυγκτίσαντας] ἀντὶ τοῦ ξυγκτίσαι. * [3] Ἄκοντας] βέλτιον ἴσως ἑκόντας γράφειν, ὡς ἑκουσίους, οὐκ ἀκουσίους. οἱ γὰρ μετὰ μισθοῦ, τουτέστι μισθῷ πεισθέντες ἐκεῖνοι ἐστράτευσαν, πῶς αὐτοὺς ἄκοντας τοῦτο ποιῆσαι λέξεις, τοῦ ἀπίθανον. Æ.P. [4] Ἐν τοιαύταις] ἤτοι τῶν μισθοφορικαῖς. * [5] Τοιαύταις ἀνάγκαις] τοιαύτας ἀνάγκας νοεῖ τὰς διὰ τὰς στάσεις τὰς ἐν ταῖς τῶν Ἰταλιωτῶν πόλεσι γεγενημένας, αἷς ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ἢ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἢ τῶν συγκλοισίων ἄκοντες, ἢ μισθοῦ χάριν στρατεύειν ἠναγκάζοντο. Æ.P. [6] Οἵπερ ἐπηγάγοντο] ἐπεκαλέσαντο. [7] Κατὰ διαφορὰν] ἔχθραν. [8] Τοσάδε μὲν] κατάλογος τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πόλεων τῶν συμμαχησάντων μετὰ τῶν Ἀθηναίων. * [9] Ἐν τῷ ἐπέκεινα] τὸ πλῆρες τοῦτο, ἐν τῷ ἐπέκεινα μέρει. οἱονεὶ, ἐν τῷ μέρει τῷ ἐπ' ἐκεῖνα τὰ χωρία, ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ὄντι. Æ.P. [10] Καὶ οἱ αὐτόνομοι] δημοκρατούμενοι. [11] Ὅσοι μὴ ἀφέστασαν] τῶν Συρακουσίων δηλονότι. [12] Νεοδαμώδεις δὲ] νεοδαμώδης ὁ ἐλεύθερος παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις. * [13] Δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες] ταῦτα οὐ τοῦ ξυγγραφέως, ἀλλά τινος ἄλλου ἐξήγησις εἶναι δοκεῖ. καὶ γάρ τις κατὰ τὸ εἰκὸς τὸ τοῦ νεοδαμώδους ὄνομα ἐξηγεῖσθαι βουλόμενος, ἐν τῷ τῆς σελίδος κρασπέδῳ ταῦτα σημειωσάμενος παρέγραψεν, ἅπερ ὕστερον ἐνετέθη εἰς αὐτὴν τῆς ἱστορίας γραφὴν διὰ τὴν τῶν ὑπογραφόντων ἀπειρίαν μετενεχθέντα. νεοδαμώδεις οὖν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐκαλοῦντο οἱ ἐκ τῶν εἱλώτων, καὶ δούλων πρότερον ὄντων, νεωστὶ ἐς τὸν δῆμον ἀποδεχθέντες, ἤγουν ἀπελευθερωθέντες, καὶ τῆς πολιτείας τῆς Λακωνικῆς μέτοχοι νεωστὶ ποιηθέντες, οἵπερ διὰ ταύτην τὴν ἀπελευθέρωσιν ὑπὸ τῶν δεσποτῶν πεποιημένην, οὐ μόνον τῶν Λακεδαιμονίων ἀπελεύθεροι, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθεροι ἤδη καὶ καλεῖσθαι, καὶ νομίζεσθαι ἐδύναντο. Æ.P.

Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι, καὶ Λευκάδιοι, καὶ Ἀμπρακιῶται, [1] κατὰ τὸ ξυγγενές. ἐκ δὲ Ἀρκαδίας, μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες, καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες· καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου, Βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες. καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, καὶ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακούσιοι αὐτοὶ πλείω ἐπορίσαντο B διὰ μέγεθος πόλεως, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν. καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι, τοσαίδε ξυνελέγησαν. καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν. οἵ τε οὖν Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν [2] καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας, ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ᾽ ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ θαλάσσης, C μήτε τῷ πεζῷ διαφυγεῖν. ἔκλειον οὖν τόν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις, καὶ πλοίοις, καὶ ἀκάτοις, ἐπ᾽ ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες. καὶ τἆλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο· καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τήν τε ἀπόκλῃσιν ὁρῶσι, καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις, βουλευτέα ἐδόκει. [3] καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπι- D τήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον, (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι, ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν) οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν· ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν [4] ἀπολαβόντες διατειχίσματί τι,

ξ

A [& quòd à Lacedæmoniis libertate sint nuper donati, & in ciuitatem nuper ascripti, iam liberi censeri possunt.] Corinthij verò & classe, & peditatu soli, & Leucadij & Ambraciotæ, propter cognationem, [illuc] profecti, [Syracusanis succurrerunt.] Ex Arcadia verò, mercenarij milites à Corinthiis missi, & Sicyonij coacti militiam illam sunt sequuti. Ex illis autem, qui sunt extra Peloponnesum, Bœoti. Sed præter istas aduentitias copias ipsi Sicilienses omnium rerum ad hoc bellum necessariarum multitudi- B nem [longè] maiorem [quàm cæteri,] suppeditauerunt, quippe qui magnas vrbes incolerent. Etenim & multi grauis armaturæ miles, & naues, & equi, & alia maxima [rerum bellicarum, hominumq́;] multitudo [ab ipsis] collecta, [& ad hoc bellum in Syracusanorum gratiam missa] fuit. Verum præ cæteris omnibus (vt ita loquar) ipsi Syracusani plus copiarum, [& aliarum rerũ ad bellum administrandum necessariarum] suppeditauerunt, [idq́;] propter vrbis, & periculi magnitudinem, in quo versabantur. Atque hæc C quidem fuerunt vtrorunque auxilia [vndique] collecta. Atque hæc omnia tunc vtrisque præstò fuerunt, nec vllum præterea auxilium amplius aut ad hos, aut ad illos venit. Syracusani igitur, sociique meritò præclarum certamen sibi propositum esse duxerũt, si præter naualem victoriam, quam adepti fuerant, vniuersum etiam Atheniensium exercitum, qui tantus esset, debellassent, & illos ab vtraque parte, & mari, & terra effugere prohibuissent. Itaque continuò magnum portum claudere cœperunt, qui octo ferme stadiorum D ostium habebat, transuersis triremibus, & nauigiis, & scaphis, [eas] anchoris stabilientes, [vt tanquam in statione firma starent, nec loco sese mouerent.] Et cætera, si Athenienses nauale prœlium adhuc committere auderent, præparabant. Et in nulla [illius belli parte] quicquam paruum animo agitabant. Athenienses autẽ, cùm hãc [portus] obstructionem viderẽt, & cæteras illorum cogitationes, [atque consilia] cognoscerent, consultandum esse censuerunt. Quare duces, & centuriones congregati, propter præsentes difficultates cùm aliarum rerum, tum verò [præcipuè] quòd nec in præsentia commeatus amplius haberent (nam [nuntiis] Catanam præmissis, quòd [illinc] discedere statuissent [Catanæis] interdixerant ne [commeatus vllos amplius ad se] aduehérent) nec in posterum habituri essent, nisi classe [Syracusanos] superarent, censuerunt superiores munitiones esse deserendas, & locum aliquem prope ipsas naues occupandum, & muro quàm minimo possent concludendum,

[1] Κατὰ τὸ ξυγγενές] τὴν συγγένειαν. [2] Καλὸν ἀγώνισμα] ἔνδοξον. συμφέρον. [3] Καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ] νῦν διὰ τὰ ἄπορα καὶ τοὺς ταξιάρχους οἱ στρατηγοὶ συνήγαγον, καθ᾽ αὑτοὺς πρότερον βουλευόμενοι. [4] Ἀπολαβόντες] ἰδίως τι. ἀποκόψαντες.

qui vten-

qui vtensilium, & ægrotorum capax esset, atque hanc quidem munitionem præsidio tuendam, reliquo verò peditatu naues omnes, tam eas, quæ ad nauigationem essent idoneæ, quàm eas, quæ non essent idoneæ ad nauigandum, explendas, ita vt quoslibet [*in eas*] imponerent, & nauali prœlio commisso, si vincerent, Catanam se reciperent; sin secus, incensa classe, pedestri itinere, acie instructa abirent, qua parte celerrimè locum aliquem aut barbaricum, aut Græcum, qui amicus esset, adipisci possent. Atque hi quidem, vt hæc ipsis [*fieri*] placuit, sic etiam [*illico*] fecerunt. Nam & ex superioribus munitionibus ad littus descenderunt, omnesque naues compleuerunt, cunctis [*eas*] ingredi coactis, quicunque per ætatem vel quoquomodo [*ad aliquem rei naualis vsum*] idonei esse videbantur. Vniuersę autem naues ad centum, ac decem completæ fuerunt. Multos autem sagittarios, & iaculatores & Acarnanum, & aliorũ peregrinorũ, [*militum*] in eas imposuerunt, & cætera, prout ipsis in eas [*rerũ omnium*] angustias cõpulsis, & huiusmodi cogitationes habentibus licebat, compararunt. Nicias autem, rebus magna ex parte iam paratis, videns milites animo consternatos esse, quòd præter solitum, nauali prœlio longè superati fuissent, & propter commeatuũ inopiã velle quàm celerrimè belli fortunã periclitari, omnes conuocatos, tunc primùm est adhortatus, & hæc verba fecit:

NICIÆ CONCIO.

Milites Athenienses, & [*vos*] alij socij certamen quidem, quod nobis est ineundum, omnibus pariter erit commune, & vnicuique [*nostrum*] de [*sua*] salute, & patria, non minus quam hostibus [*nostris*.] Nam si nauali prœlio nunc [*hostes*] vicerimus, suam cuique ciuitatem, vbicunque illa fuerit, reuisere licebit. Sed animum abiicere non oportet, nec idem pati, quod imperitissimis [*rerum bellicarum*] hominibus accidere solet, qui, si primis in prœliis rem infeliciter gesserint, deinde similes calamitates perpetuò formidant. Sed quotquot Athenienses [*hic*] adestis, qui multorum bellorum notitiam habetis, & quotquot socij qui [*nostri*] commilitones semper fuistis,

A ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν ἱκανὸν γενέσθαι, [1] τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς πάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ [2] καὶ ἀπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι. καὶ διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς, πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ᾗ ἂν τάχιστα μέλλωσι τινὸς χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μέν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦ-
B τα, καὶ ἐποίησαν. ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας· ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει [3] ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι, δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς τῶν τε ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον· καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας ἐπορίσαντο. [4] ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἑτοῖμα
C ἦν, ὁρῶν καὶ τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους [5] διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας, παρεκελεύσατό τε πρῶτον, καὶ ἔλεξε τοιάδε,

ΑΝΔΡΕΣ στρατιῶται ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις οὐχ ἧσσον ἢ τοῖς πολε-
D μίοις. ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν, [6] ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρή, οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες, [7] ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων ξυστρατευόμενοι ἀεί,

---

[1] Τοῦτο μὲν] τὸ διατείχισμα. [2] Καὶ ἀπλοώτεραι] ἀπλοωτέρας οὐ τὰς ἄπλους παντάπασι λέγει, ἀλλὰ τὰς διὰ πληρωμάτων ἔνδειαν, ἀπλόους ἱσταμένας. τὸ δὲ ἑξῆς ὁ λόγος ὑπαγορεύει, ταῦτα πάντα ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι. [3] Ἡλικίας μετέχων] νεότης. [4] Ὁ δὲ Νικίας ἐπειδὴ] τῷ Νικίᾳ τὴν προτέραν τὰς διαλέξεις δίδωσι, καὶ ὡς καθ' ἡλικίαν πρεσβυτέρῳ, καὶ ὡς μείζονι στρατηγῷ, καὶ ὡς πάλαι τοὺς συγκινδυνεύοντας νενικηκότι, καὶ ὡς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τόποις τοὺς ἐναντίους διαπολεμήσαντι. [5] Διακινδυνεύειν] διὰ κινδύνου ἰέναι. [6] Ἐστὶ τῳ] ἑνὶ ἀφ' ἡμῶν. [7] Ἔπειτα διὰ παντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν] ἔπειτα (φησὶ) πάντα τὸν χρόνον δυσέλπιδές εἰσι, καὶ προσδοκῶσιν ὁμοίας ταῖς γεγενημέναις συμφοραῖς τὰς μελλούσας.

» μνησθέντες[1] τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων,[2] καὶ τὸ τῆς τύχης[3] κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι, καὶ ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε. ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι, πρὸς τὸν μέλλοντα ἔχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευήν, οἷς πρότερον ἐβλαπτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν, ἐκ τῶν παρόντων, μετὰ τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται, καὶ * [4] ὄχλος, B ᾧ, ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει, οὐκ ἂν ἐχρώμεθα, διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν·[5] ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ * [6] πρόσφορα ἔσται.[7] εὕρηται δ' ἡμῖν[8] ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖται,[9] καὶ πρὸς τὰς τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας, ᾧπερ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν σιδηρῶν[10] ἐπιβολαί, αἳ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἢν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ C ἠναγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν. καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι, μήτ' ἐκείνους ἐᾶν, ὠφέλιμον φαίνεται·[11] ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ, πολεμίας οὔσης. ὧν χρὴ μεμνημένους, διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεώς, μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι, ἢν μὴ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος ὁπλίτας[12] ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα D τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι,[13] ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο. ὑπάρχει δ' ἡμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ,

Margin: χρὴ ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι

A estote memores bellorum exitus incertos esse, & fortunam à nobis quoque staturam sperantes, ad iterum pugnandum vos præparate, prout decet tantam vestrum multitudinem, quantam vos ipsi videtis. Quæ autem in his portus angustiis nobis profutura cognouimus, aduersus futuram nauium turbam & aduersus illorum apparatum, [ac milites] in nauium tabulatis [futuros,] vnde prius damno fuimus affecti, hæc etiam omnia nunc, pro præsenti rerum facultate, cum gubernatoribus excogitauimus, atq; parauimus. Nam sagittarii multi, B & iaculatores [in naues] ascendent, & [magna hominum] multitudo, qua si nauale prœlium in alto, [liberoq; mari] committeremus, non vteremur, quia nauium onus rei nauticæ disciplinam impediret. Sed hic in pedestri prœlio, quod ex nauibus committere cogemur vtilis erit. Præterea excogitauimus etiã [remedia,] quæ aduersus [naues hostiles] in nauibus ædificandis erat parãda & aduersus crassitudinem tignorum, quæ sunt in illorũ nauibus, & quæ aurium instar ex proris hinc, inde prominẽt, (quod C prçcipuè [nobis] obfuit) ferreas manus, quas [illorum nauibus] iniiciemus, quæ nauem [hostilem,] quum [aliquam de nostris] inuaserit, retinebunt, ne retro se recipiat, [& nouam incursionem faciat,] si modò vectores, [nauiumq; defensores] quæ postea requiruntur exequantur, [officioq; suo strenuè fungãtur.] In eam enim necessitatẽ iam sumus compulsi, vt pedestre prœlium ex nauibus cõmittere cogamur. Hoc autẽ [nobis] vtile esse constat, vt neq; ipsi [ab hostili classe] resiliamus, neq; illos [à nostra] resiliri permittamus. D præsertim quòd terra sit hostilis, præter eam, quam noster peditatus obtinuerit. Quorũ [vos] memores oportet totis viribus constanter pugnare, nec [sinere vos] ad eam propelli; sed quum nauis cum naui confligere cœperit, [existimare] non decere prius [ab hostibus] dirimi quàm de hostili tabulato milites deturbaritis. Atque ad hæc non minus milites, quàm nautas adhortor, [atque eo quidem magis] quo magis eorum, qui desuper, [& in ipsis tabulatis] pugnant: hoc officium est. Quinetiam in vobis situm est nunc quoq; magnam victorię partem peditatu consequi. Nautas verò adhortor,

---

[1] Τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων] Ὅμηρος, Ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα. [2] Καὶ τὸ τῆς τύχης] ἤγουν, εὐτυχίας. [3] Κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι] καὶ τὴν τύχην καὶ ἡμῖν συλλήψεσθαι ἐλπίσαντες. [4] Ὄχλος] ἐπιβήσονται δηλονότι. Æ. P. [5] Ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε] ἐν δὲ τῇ νῦν κατ' ἀνάγκην ἀπὸ νεῶν γενησομένῃ πεζομαχίᾳ ἐπιτήδεια ἔσται. [6] Πρόσφορα] ταῦτα δηλονότι, ἤγουν οἱ πολλοὶ τοξόται, καὶ ἀκοντισταί, καὶ ὁ ὄχλος ἡμῖν ἐπιτήδεια ἔσται. αἰτί τι· οὕτως ὁ ὄχλος ἡμῖν πρόσφορος ἔσται. Æ. P. [7] Εὕρηται δ' ἡμῖν] αἰτί τι, ἐξεύρηται ἡμῖν ἐπιβολὴ χειρῶν σιδηρῶν, αἷς προσιούσαις ταῖς ναῦς τὰς πολεμίας κρατήσομεν, ὥστε μὴ δύνασθαι ἐξ ἀνακρούσεως ἐμβάλλειν ἡμῖν. [8] Ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι] χρὴ ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι. [9] Τὰς ἐπωτίδας αὐτοῖς] αὐτῶν τῶν συρραγεισῶν. [10] Ἐπιβολαί] ἤγουν, ἀντιπαλαίουσαι ἡμῖν. [11] Ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς] διὰ τοῦτο (φησὶ) συμφέρει ἀνακρούεσθαι ἡμῖν, ὅτι ἄρα εἰς πολεμίαν γῆν ὑπὸ τῶν κρατούντων ἐξωσθησόμεθα. [12] Ἀπαράξητε] αἰτί τι καταβάλητε. ἤτοι μετὰ βίας ἢ συντρίβοντες ἀποσείσητε. [13] Ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον] τὸ μᾶλλον ἐνταῦθα ἐστὶ συνεκδοχικόν, ἀντὶ παρακελεύσεως. ὑπὸ γὰρ οἱ ναῦται τὸ ἀπαράττειν τοὺς πολεμίους συνωθοῦσι.

quinet-

quinetiam simul obsecro, ne propter clades acceptas animo nimis consternato sitis. tum quia firmiorem apparatum [*militum, qui pugnabunt,*] ex tabulatis, tum etiam qui plures naues nunc habetis. Prçterea [*oportet vos*] cōsiderare quàm operæ pretium sit illam voluptatem [*à vobis*] conseruari, quotquot de vobis antea pro Atheniensibus, quamuis nō essetis [*Athenienses*] habebamini, & cùm ob [*nostræ*] linguç peritiam, tum ob [*nostrorum morum, ac*] institutorum imitationem, apud [*omnem*] Græciam suspiciebamini, & quod attinet ad vtilitates, [*quæ ex imperio percipi solent,*] imperij nostri participes eratis non minus, [*quàm nos indigenæ,*] imò verò, multò magis, tū quòd populis imperio nostro subiectis terrorē incuteretis, tum etiam quòd [*ab aliis*] non læderemini. Itaque cùm soli, iique liberi, socij sitis imperij nostri, meritò nunc illud ne prodatis [*cauere debetis.*] Et contemptis Corinthiis, quos sæpe superastis, & Siciliensibus, quorum nullus, quandiu [*nostra*] classis vigebat, nobis resistere est ausus, eos propulsate, & declarate vestram [*rerum bellicarum*] scientiam vel cum [*copiarum*] imbecillitate, & calamitatibus coniunctam, aliorum robore, quod secunda fortuna vtitur, potentiorem esse. Rursus illis de vobis, qui sunt Athenienses, hæc in memoriam redigo, neque naues alias his similes in naualibus, neque [*aliam huic similem*] militum iuuentutem a vobis [*domi*] relictam esse. Et, si quid aliud, quàm victoria, vobis contingat, & hostes, qui hîc sunt, protinus illuc nauigaturos, & qui de nobis illic sunt reliqui, nequaquam satis virium habituros ad propulsandos & eos, qui illinc [*iam*] sunt, & eos, qui præterea [*huc aduersus ipsos*] venient. Et vos quidem, [*qui hîc estis*] in Syracusanorum potestatem confestim venietis, contra quos qua mente veneritis, vos ipsi [*probè*] nostis. Qui verò illic sunt, in Lacedæmoniorum [*potestatem venient.*] Quare cum in hoc vno certamine pro vtrisque [*tam pro vobis ipsis, qui hîc adestis, quàm pro cæteris, qui sunt domi,*] constituti sitis, fortiter, si vnquam aliàs, [*hosti,*] resistite, & singuli, vniuersi vobiscum reputate, ex vobis, qui naues mox conscendetis, Atheniensium [*omnem*] peditatum, & classem, & [*vrbem, &*] reliquā ciuitatem, & magnum illud Athenarum nomen omninò pendere.

A [1] καὶ * [2] ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε ἡ δέομαι, μὴ ἐκπεπλῆχθαι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας, [3] καὶ τὰς ναῦς πλείους. ἐκείνην τε [4] τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, [5] οἱ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι, καὶ μὴ ὄντες ἡμῶν, τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει, ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον [6] κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκόοις, καὶ B τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι, πολὺ πλέον μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως ἂν αὐτὴν νῦν μὴ * [7] καταπροδίδοιτε. καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐδεὶς, ἕως ἤκμαζε τὸ ναυτικὸν ἡμῖν ἠξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτούς, καὶ δείξατε ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω, C ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας ὁμοίας ταῖσδε, οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε. [8] εἴ τε ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, [9] τούς τε ἐνθάδε πολεμίους εὐθὺς * [10] ἐπ' ἐκεῖνα πλευσουμένους, καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ Συρακοσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε· οἱ δὲ ἐκεῖ, ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε [11] ὑπὲρ ἀμφο- D τέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴπερ ποτέ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι, καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες, καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις, καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν·

---

[1] Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε] καὶ ἐν τῷ παρόντι (φησὶ) δέομαι.
*[2] Ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε] αὐτίκα, καὶ ἅμα. Æ. P. [3] Καὶ τὰς ναῦς πλείους] ἤτοι τῶν πολεμίων νεῶν. ἤ, νῦν πλείους ἢ πρὸ [illegible]. [4] Τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι] ἐνθυμεῖσθαι τι ἄξιον ὅτι δεῖ διαφυλάξασθαι τὴν ἡδονήν. ἡδονὴν δὲ λέγει τὴν ἐπὶ τῷ [illegible], ἐπὶ τῷ θαυμάζεσθαί τι κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι· ἔν τε τῷ μὴ ἀδικεῖσθαι αὐτούς, καὶ ἐν τῷ φοβεροὶ τοῖς ὑπηκόοις φαίνεσθαι.
[5] Οἱ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι] τοὺς μετοίκους λέγει. [6] Κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι] ἤγουν κερδαίνειν. *[7] Καταπροδίδοιτε] ἤτοι καταπροδιδοίητε, ἤ, καταπροδοίητε. ἢ ὡς ἀπὸ τοῦ καταπροδίδω, ες. δ. βαρυτόνου, καὶ τοῦτο ἄχρηστον [illegible], ὃ σημειωτέον. Æ. P. [8] Εἴ τι ξυμβήσεταί τι ἄλλο] εὐφημότατα ἠνίξατο τὴν ἧτταν. [9] Τούς τε ἐνθάδε πολεμίους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπομιμνήσκω. *[10] Ἐπ' ἐκεῖνα] ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν μέρη, ἤγουν ἐκεῖσε, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν. Æ. P. [11] Ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες] ἤτοι, ὑπέρ τε τῶν ἐνταῦθα ὄντων ὑμῶν, καὶ τῶν ἐκεῖ ὄντων ἄλλων Ἀθηναίων.

περὶ οὖν εἴ τις καὶ ἕτερος ἑτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ, ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος, αὐτός τε αὑτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος. Ὁ μὲν Νικίας, τοσαῦτα παρακελευσάμενος, εὐθὺς [1] ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς συρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευὴν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ ἀθηναῖοι· προηγγέλθη δ' αὐτοῖς [2] καὶ ἡ * ἐπιβουλὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα, καὶ [3] πρὸς τοῦτο. τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἑτοῖμα ἦν, [4] παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, καὶ ἔλεξαν τοιάδε,

* ἄλ. ἐπιβολὴ, ὡς ἐν αὐ. χειρῶν σιδηρῶν ἐμβολαί, αἱ χεῖρες τὴν ναῦν ἀνάρπασαν. Æ. P.

„ ΟΤΙ μὲν καλὰ [5] τὰ προειργασμένα, καὶ „ ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, „ ὦ συρακούσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ „ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν „ προθύμως [6] ἀντελάβεσθε) καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ „ ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. ἀθηναίους „ γὰρ [7] ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας, πρῶ- „ τον μὲν ἐπὶ τῆς σικελίας καταδουλώσει, ἔ- „ πειτ', [8] εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς πελοπον- „ νήσου καὶ τῆς ἄλλης ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν „ τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν ἑλλήνων καὶ „ τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων „ ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα κα- „ τέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ναυμαχίας, τὴν „ δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. [9] ἄνδρες γὰρ „ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προὔχειν κολουθῶσι, τὸ „ ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐ- „ τὸ ἑαυτοῦ ἐστιν ἢ εἰ μηδ' ᾠήθησαν τὸ πρῶτον.

Pro quibus, si qua in re alius alij præstat, vel scientia, vel animi præstantia is nunquam aliâs opportuniùs, [*quàm hodie*] sese ostentauerit, & sibi ipsi vtilis fuerit, & vniuersis [*ciuibus*] salutaris. Nicias igitur his [*suos*] adhortatus, statim imperauit, vt naues cõscenderent. Gylippo autem, & Syracusanis, quippe quòd ipsum etiam [*hostium*] apparatum cernerent, præsentire quidem licebat, Athenienses nauale prœlium inituros esse: sed [*tamen à nonnullis præterea*] certiores facti sunt etiam de ferreis manibus, quas [*Athenienses Syracusanorum*] nauibus iniicere statuerant. Et cùm aduersus cætera omnia [*illorum inuenta,*] tum etiã aduersus hoc, remedia excogitata præpararunt. Nam proras, & superiores nauium partes coriis longè, latéque contexerunt, vt manus iniecta, laberetur, nec quicquam nancisceretur, quod apprehenderet. Postquam autem omnia præparata fuerunt, duces [*eorum,*] ac Gylippus eos adhortati sunt, & hanc orationem [*apud eos*] habuerunt.

SYRACVSANORVM, ET GYLIPPI CONCIO.

Quòd præclaræ sint res [*à nobis*] antè gestæ, quodq; de præclaris rebus mox etiam certamen [*nobis*] sit futurum, Syracusani, & socij plerique nobis cognoscere videmini (nec enim tanto studio res illas gerendas suscepissetis) si quis tamẽ quantum satis est non cognoscit, [*nos hoc ipsi*] declarabimus, [*eumq́; docebimus.*] Atheniẽses enim, qui in hanc regionem venerunt, primum quidem vt Siciliam subigerent, deinde verò, si rem feliciter gessissent, vt Pelopõnesum etiam, cæteramque Græciam [*in suam potestatem redigerent*] & qui omnium tam superioris, quàm nostræ memoriæ Græcorum imperium iampridem maximum obtinẽt, vos [*omnium*] mortalium primi sustinuistis classe (qua [*illi*] cuncta obtinuerũt) & cùm aliis naualibus prœliis [*iam*] superastis, tum etiam hoc (vt verisimile videtur) nunc vincetis. Homines enim, postquàm eorum vires in ea re, qua se cæteris præstare putant, fractæ fuerint, multo minorem in posterum de se ipsis opinionem concipiunt, quàm si nunquam antea [*quicquam de se tale*] sensissent.

---

[1] Ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς] ἀνδρῶν δηλονότι. [2] Καὶ ἡ ἐπιβουλὴ] ἡ ἀντίληψις. [3] Πρὸς τοῦτο] ἤγουν, πρὸς τὴν ἀντιλαβὴν τῶν σιδηρῶν χειρῶν. [4] Παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος] πάντες ὑπὸ θάρσους ἐν τούτοις παρεκελεύοντο. οἱ στρατηγοὶ τῶν συρακοσίων, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ὄντος τοῦ ἀγῶνος· οἱ τῶν βοηθῶν, ὡς ἀντιστάντες ἐν τῇ ἐφόδῳ τοῖς ἀθηναίοις· κορίνθιοι, ὡς ναυτικῇ καὶ πεζῇ δυνάμει βεβοηθηκότες μόνοι τῶν ἀπὸ πελοποννήσου· Γύλιππος, ὡς στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ αὐτοῖς παρὰ τῶν λακεδαιμονίων σταλείς. πάντας δὲ εἰκὸς ἠθροισμένους, καὶ ἀνὰ μέρος καὶ ἰδίᾳ [illegible] διάλεξιν ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς. [5] Τὰ προειργασμένα] ἤγουν, ἡ προγεγενημένη νίκη. [6] Ἀντελάβεσθε] ἀντὶ τοῦ [illegible]. [7] Ἐς τὴν χώραν τήνδε] ἤτοι, κατὰ τῆσδε τῆς χώρας. [8] Εἰ κατορθώσειαν] ἤγουν [illegible]. [9] Ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προὔχειν κολουθῶσι] ὅταν γὰρ [illegible] ἐν τούτῳ ἐν ᾧ δοκοῦσιν ὑπερέχειν τῶν πέλας, ὅτι τὸ λοιπὸν τοῦ φρονήματος ταπεινοῦται μᾶλλον ἢ εἰ οὐδὲ [illegible] κατ' ἀρχάς.

Etopi-

Et opinione ſua, propter quam animos elatos habebant præter ſpem fruſtrati, etiam infra vires virtute ſuccũbunt. Id, quod Athenienſibus nũc accidiſſe credibile eſt. Quod verò ad nos attinet, tum quia priſtina noſtra virtus, (qua, licet [*rerum nauticarum*] adhuc eſſemus imperiti, belli fortunam tentauimus) nunc validior eſt, tum quia ſummæ virtutis opinio [*iam*] ad eam acceſſit, quòd [*viros*] fortiſſimos vicerimus, ſpes vnius cuiuſque [*noſtrum*] duplo maior [*eſſe debet.*] Plerunque autem maxima ſpes maximam etiam animorum alacritatem [*hominibus*] affert in rebus, quas gerendas ſuſcipiunt. Quòd autem hoſtes noſtrum apparatum [*in ſuis nauibus inſtruendis*] æmulentur, [*magnamque propugnatorum copiam in eas impoſuerint,*] hæc ratio noſtræ quidem conſuetudini familiaris eſt, nec imparati aduerſus ſingulas illorum [*naues*] erimus. Illi verò, poſtquàm multi quidem grauis armaturæ milites preter [*ipſorũ*] conſuetudinem ſupra tabulata ſteterint, multi etiam terreſtres iaculatores, vt ita loquar, & Acarnanes, & alij qui naues conſcenderint, qui ne ſedentes quidem rationem inuenient, qua telũ [*ad certum ſcopum*] emittere poſſint, qui fieri poterit, vt ipſas naues in periculum nõ coniiciant, & omnes inter ſe ipſos perturbationem non excitent, dum non ſuo more [*in ipſis nauibus, vt in terra facere ſolent,*] ſeſe mouebunt? Siquidem ne multitudo quidem nauium ipſis proderit: ſi quis veſtrum hoc etiam [*fortaſſe*] formidat, quòd non cum pari: [*ſed longè maiori*] nauium numero ſit pugnaturus. Nam in exiguo [*loci ſpatio*] multæ [*naues*] erunt tardiores ad exequendum ea, quæ [*gubernatores*] volunt, opportuniſſimæ autem machinamentis, quæ præparauimus ad eas profligendas. Quod autem veriſſimum eſt, cognoſcite ex iis, quæ nos certò intellexiſſe arbitramur. Nam iſti malorum magnitudine fracti, & præſentibus difficultatibus ſuperati, ad deſperationem ſunt redacti, non apparatu, [*copiiſq́ ſuis*] freti potius, quàm temeritate fortunæ, quam quoquo modo poſſunt, periclitari volunt, vt vel per vim nauibus elabantur, vel vos poſtea, [*niſi hac ratione ex noſtris manibus elabi, & vela in altum facere poſſint,*]

A [1] καὶ οἱ παρ' ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι, καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν. ὃ νῦν ἀθηναίους εἰκὸς πεπονθέναι. ἡμῶν δὲ, τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, [2] καὶ τῆς δοκήσεως προσγεγενημένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, [3] διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὰ δὲ πολλὰ, πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. [4] τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν, τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς τὸ ἕκαστον αὐτῶν ἐσόμεθα· οἱ δ' ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι, [5] πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν, ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, [6] οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς, [7] καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες, [8] οὐκ ἐν τῷ αὑτῶν τρόπῳ κινούμενοι, ταράξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται· εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφόβηται. [9] ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ, ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι ὧν βούλονται ἔσονται, [10] ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γνῶτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι. ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας, ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν, [11] οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον, ἢ τύχης ἀποκινδυνεῦσαι οὕτως ὅπως δύνανται· ἵν' ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν, ἢ

[1] Καὶ οἱ παρ' ἐλπίδα] καὶ παρ' ἐλπίδα σφαλέντες ἐφ' οἷς μέγα ἐφρόνουν (φησὶν) αὖθις ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδιδόασιν, ταπεινότεροι καὶ χείρους γινόμενοι τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως αὐτῶν. [2] Καὶ τῆς δοκήσεως] τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος. [3] Διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς] οὐ ἡ διπλασία, ἀντὶ τοῦ πολλαπλασία. οὐχ ἑκάστου δὲ ἡ ἐλπὶς διπλασία, ἀλλ' ἐξ ἑκάστου τῶν εἰρημένων διπλασιάζεται, ἐκ τοῦ κατατολμῆσαι τοῖς ἀθηναίοις τοῖς φρονήμασι, κἀκ τοῦ δόκησιν ἔχειν [illegible] ἐκ τοῦ τοὺς κρείττους ἐνικήσαμεν. [4] Τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν] μιμούμενοι ἡμᾶς (φησὶν) οἱ ἀθηναῖοι, πολλοὺς ἐνθέντες ὁπλιτικοὺς ἐπὶ τὰ καταστρώματα, ὅπερ ἡμῖν μὲν σύνηθές ἐστι, καὶ οὐδὲ πάνυ τι ἀνάρμοστον, ἐκείνοις δὲ ἐναντίον, [illegible] [illegible]. [5] Πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν] [illegible] [illegible] ἀκοντισταὶ [illegible] ἔχοντας τὴν [illegible], οὕτως [illegible] χερσαίους οὐ τοὺς [illegible], ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους θαλασσῶν φησίν. [6] Οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους] οἱ οὐδὲ καθεζόμενοι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν δυνήσονται. μίαν δὲ ἀπόφασιν ἐγκτικὴν λέγει· ἵνα ἢ τὸ πλῆρες, οἱ δὲ οὐχ εὑρήσουσιν οὐδὲ ὅπως χρὴ τὸ βέλος καθεζομένους ἀφεῖναι. [7] Καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες] τὸ ἑξῆς, καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες ταράξονται. [8] Οὐκ ἐν τῷ αὑτῶν τρόπῳ κινούμενοι] οὐ κατὰ τὸ σύνηθες ἕκαστος ἐπὶ τῆς νεὼς κινούμενος. [9] Ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ] [illegible]. [10] Ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι] ῥᾳδίως (φησὶ) βλαβήσονται ὑπὸ τῶν ἡμῖν παρεσκευασμένων. [11] Οὐ παρασκευῆς μᾶλλον] οὐ τῇ παρασκευῇ δηλονότι πιστεύοντες, ἀλλὰ [illegible], ἐπὶ τῇ τύχῃ τὸ μᾶλλον ποιοῦνται.

κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιοῦνται, ὡς τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξοντες χεῖρον. πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην, [1] καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων, ὀργῇ προσομίξωμεν. [2] καὶ νομίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, * [3] οἳ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος δικαιώσωσιν, ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, [4] καὶ τὸ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι, B πάντες ἴστε, οἵ γε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δουλωσόμενοι. [5] ἐν ᾧ εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἂν τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ [6] τὰ ἀπρεπέστατα, πόλει δὲ τῇ πάσῃ [7] τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. ἀνθ' ὧν μὴ μαλακισθῆναί τινα πρέπει, μηδὲ τὸ * [8] ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς, κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως δράσουσι· τὸ δὲ, πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βουλόμεθα, τούσδε τε κολασθῆναι, καὶ τῇ πάσῃ C σικελίᾳ, * [9] καρπουμένῃ καὶ πρὶν, ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, [10] καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι, οἳ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες, πλεῖστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελοῦσι. Καὶ οἱ μὲν τῶν συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι, ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὐθὺς, [11] ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἀθηναίους ᾐσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας, ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπλη- D γμένος, καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος, καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη ἦν, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ [12] πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι,

A itinere terrestri [*aliquo*] se recipiant, quippe qui peiore conditione nunquam sint futuri, quàm nunc sunt. Aduersus igitur talem confusionem, & infestissimorum hominum fortunam, quæ se ipsam [*nobis*] tradidit, iratis animis contendentes pugnam conseramus: & existimemus simul quidem æquissimum esse, aduersariorum suppliciis iracundiam animi saturare, qui dicere audêt se iusta de causa huc venisse, vt nos suos hostes vlciscerentur, simul etiam in nobis, [*& penes nos*] futurum inimicos propulsare, & id, quod vulgò dicitur, B suauissimũ esse, [*suos inimicos vlcisci.*] Quòd autem [*isti sint nobis*] inimici, atque [*adeo*] inimicissimi, omnes [*hoc probè*] nostis, qui in nostram [*regionem*] nos in seruitutem redacturi venerunt. Quam rem si feliciter gessissent viros quidẽ acerbissimis cruciatibus: ac liberos, & vxores summa turpitudine affecissent, & vniuersæ Reipubl. turpissimum [*seruitutis*] cognomẽtum imposuissent. Quare nullum [*de nobis*] rem molliter gerere decet, neque pro lucro ducere, quòd illi sine [*nostro*] periculo ab- C eant. Nam parta etiam victoria hoc ipsum sunt facturi. Illud etiam præclarum certamen [*est futurum, quod nobis gloriam immortalem afferet,*] si faciamus ea, quæ facere debemus, & volumus, vt [*videlicet*] & istos puniamus, & vniuersæ Siciliæ firmiorem, [*quàm antè,*] libertatem restituamus, qua prius etiam fruebatur. Atq; ea pericula sunt rarissima, [*& maximè expetenda, & plurimi facienda,*] quæ, si offendas, minimum damnum, si rem, feliciter geras, maximas vtilitates afferunt. Atque Syracu- D sanorum quidem duces, & Gylippus, his verbis & ipsi suos milites adhortati, vicissim [*suas*] naues statim [*militibus*] implere cœperunt, postquàm animaduerterunt & [*ipsos*] Athenienses [*idem facere.*] Nicias verò propter præsentem rerum statum animo perculsus, & animaduertens quantum periculum, & quàm vicinum iam esset, quòd tantùm non iam [*obuiam hosti*] essent processuri, & existimans quod [*hominibus*] in maximis prœliis accidere solet [*ut*]

[1] Καὶ τύχην ἀνδρῶν] Ἐ πρὸς τύχην ἀνδρῶν πολεμίων ὑμῖν ἡττημένην. [2] Καὶ νομίσωμεν, ἅμα] νομιμώτατον δεῖ (φησὶν) ὀργῇ προσμῖξαι τοῖς ἐναντίοις· προσήκει γὰρ τοῖς τιμωρουμένοις τοὺς ἀδίκως ἐπιθέντας, παρέσκευαστο ... ἀποπλῆσαι τὸ θυμὸν ἐν τῇ τιμωρίᾳ τοῦ ἀδικήματος. * [3] Οἳ ἂν ὡς ἐπὶ] τὸ πλῆρες τοῦτο, οἳ δικαιώσωσιν ἂν δεῦρο ἐλθεῖν ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος· ὅ ἐστιν ὕβρις. οἵτινες δικαιοῦσι, Ἐ λέγουσι πολεμήσαντας τοὺς δεῦρο δικαίως ἐλθεῖν, ἵν' ἡμᾶς τοὺς αὐτοῖς προσπεσόντας, ἤγουν τοὺς αὐτοῖς ἐναντίους, Ἐ πολεμίους ὄντας τιμωρήσονται. Æ. P. [4] Καὶ τὸ λεγόμενόν που] τὸ ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι. [5] Ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν] ἐν ᾧ δουλώσασθαι ἡμᾶς. [6] Τὰ ἀπρεπέστατα] τοὺς ἀνδραποδισμούς. [7] Τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν] τῆς δουλείας. * [8] Ἀκινδύνως] ἄνευ τοῦ ἡμῶν κινδύνου· τοῦτο γὰρ δράσουσιν, ἤγουν ἀποπλεύσουσιν ἐκ τῆς ἡμετέρας χώρας. ... ἀκινδύνως, ἄνευ τῶν ἑαυτῶν κινδύνων· ... ἡμῶν ἐν τῷ διώξαι ... τοῦτο Ἐ πιθανώτερον, Ἐ βέλτιον. ... γὰρ ἐπιφέρει, τοῦτο μὲν γὰρ, Ἐ τὰ ἑξῆς. τουτέστι, Ἐ γὰρ, ἐὰν ἡμεῖς νικήσωσιν, ἀκινδύνως ἀποχωρήσουσιν. Æ. P. * [9] Καρπουμένῃ] τὴν ἐλευθερίαν δηλονότι. Æ. P. [10] Καλὸς ὁ ἀγὼν. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι.] ἡ διάνοια, καλὸς ἡμῖν ὁ ἀγών ἐστι. ... πραξάντων ἡμῶν ὅσα βουλόμεθα, οὗτοί τε κολασθήσονται, καὶ ἡ πᾶσα σικελία ἐλευθερωθήσεται. [11] Ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἀθηναίους ᾐσθάνοντο] πληροῦντας δηλαδὴ τὰς ναῦς. [12] Πάσχουσιν] οἱ ἄνθρωποι δηλονότι.

omnibus

omnibus reb. aliquid adhuc deesse, quòd A à se nondum præparatum esset, nec dum oratione satis ampla cum ipsis [*militibus*] à se actum esse, [*vt eos officij moneret, & ad rem fortiter gerendam adhortaretur,*] rursus vnum quemque trierarchorum vocabat, singulos & patrum, & tribuum, & propriis nominibus appellans. Et orabat vnũ quenque, in quo aliquid splendoris inerat, ne seipsum proderet, néve [*illi,*] quorum maiores illustres essent, paternas, [*ac auitas*] virtutes, [*ac illustria facinora*] delerent. Eosdem etiã admonebat patriæ, quę [*omnium*] liberrima esset, & in qua vnicuiq; arbitratu suo, citra præscriptum, ac imperium alterius vitam instituere liceret. Alia prætereà commemorabat, quæcunque homines in huiusmodi temporis articulo iam constituti, reseruare, ac dicere solent, non vt alicui res priscas, [*ac inanis garrulitatis plenas*] effutire videantur, & [*quæcunque alia his*] similia de vniuersis, [*vt*] & de vxoribus, & de liberis, & de Diis patriis proferri consueuerunt: sed quæ in pręsenti pauore vtilia [*dictu*] putãtes, alta voce pronũtiant. Atq; hic quidem non quantũ satis esset potius, quam quantũ sibi per temporis angustias cõcessum esset, se [*suos milites*] cohortatum ratus, [*ex concione*] digressus, peditatũ ad mare duxit, & instruxit aciẽ quàm latissimè potuit, vt sociis naualibus ad fiduciam animo concipiẽdam quàm maximo esset adiumẽto. Demosthenes verò, & Menander, & Euthydemus (hi enim duces in Atheniensiũ naues ascenderant) à suorum castrorũ statione soluẽtes, sine mora nauigarunt ad portus pontẽ, [*quem Syracusani iunctis triremib. transuersis, in ipso portus ostio collocatis fecerãt,*] & [*ad*] fauces relictas, [*& à Syracusanis nondum præclusas,*] quà eruptio fieri poterat, quòd [*illac*] per vim fores exire vellet. Syracusani verò, sociiq;, cùm [*suas & pedestres, & nauales copias*] prius, [*quàm hostilis classis illuc perueniret,*] eduxissent, nauibus tot numero,

A πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶναι, καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, [1] πατρόθεν τε ἐπονομάζων, καὶ αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ φυλήν. [2] ἀξιῶν τό, τε καθ᾽ ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινά, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, [3] ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν· πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων, [4] καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξουσίας· [5] ἄλλα τε λέ-

B γων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια, * [6] ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. [7] καὶ ὁ μέν, οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι, ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως

C ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφέλεια ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ * [8] Εὔδημος (οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου, εὐθὺς ἔπλεον [9] πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος, [10] καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι [11] βιάσασθαι εἰς τὸ ἔξω. προεξαναγόμενοι δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ * [12] παραπλησίαις τὸν ἀριθμόν,

---

[1] Πατρόθεν τε ἐπονομάζων] Ὅμηρος, Πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον. [2] Ἀξιῶν τό, τε καθ᾽ ἑαυτὸν] ἀξιῶν (φησὶ) μηδένα προδιδόναι τὴν οἰκείαν ἀρετήν. [3] Ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν] [illegible] καθ᾽ ὑπερβατόν. συνυπακτέον δὲ τῷ, πατρόθεν ἐπονομάζων. * [4] Καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου] καὶ τῆς ἐν τῇ πατρίδι δηλονότι αὐτεξουσίου βιοτῆς. [5] Ἄλλα τε λέγων] καθ᾽ ὑπερβατόν. συνυπακτέον δὲ τῷ παραπλήσια, ἵνα ᾖ τὸ ἑξῆς, ἄλλα τε λέγων, οἷα οἱ ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι εἴποιεν ἄν, καὶ παραπλήσια. [illegible] ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῇ τοιαύτῃ περιστάσει καθεστῶτες ἄνθρωποι λέξειεν ἄν, καὶ παραπλήσια ὑπέρ τε τῶν ὅλων πάντων, καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ θεῶν, οὐ φυλαττόμενοι τὸ αὐτῶν ὑπὲρ [illegible] μὴ δόξωσι τοῖς ἀκροαταῖς ἀρχαιολογεῖν, ἀλλὰ ὠφέλιμα πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν νομίζοντες. * [6] Ἔς τε γυναῖκας] ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ γυναικῶν, καὶ παίδων, καὶ θεῶν. ÆE. P. [7] Καὶ ὁ μὲν οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα] καὶ ὁ Νικίας ἀναγκαῖα μᾶλλον ἢ ἱκανά. * [8] Εὔδημος] ἴσως Εὐθύδημος, ὡς καὶ ἄνω, ὅπου ὁ συγγραφεὺς λέγει, τὸν μὲν Νικίαν οὐ παραλύσειν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ᾽ αὐτοῦ, ἕως ἂν ἕτεροι αἱρεθέντες ξυνάρχοντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσειλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον. διὸ καὶ ἐνταῦθα Εὐθύδημος γραπτέον, εἴπερ ὁ αὐτὸς ἐστι τῷ προτέρῳ στρατηγῷ, ἢ ἀμφοτέρωθι λεκτέον Εὔδημος, εἰ [illegible] οὐ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον, ἀλλ᾽ ἕτερον εἶναι φαίης. ÆE. P. [9] Πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος] ὃ δηλαδὴ ἔζευξαν οἱ Συρακούσιοι, ἀποφράττοντες τὸ στόμα τοῦ λιμένος. [10] Καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν] τὸν μὴ τὸ μέρος ὑπὸ ἐζευγμένον ἀλλ᾽ ἀνεῳγὸς τοῦ στόματος. τουτέστι, παρελέλειπτο ὥστε μὴ ἐξελθεῖν. [11] Βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω] μετὰ βίας ἐξελθεῖν. * [12] Παραπλησίαις] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμόν, καὶ πρότερον, ἐφύλασσον μέρος αὐτῶν, κατά τε τὸν ἔκπλουν, καὶ κατὰ τ.α.κ.λ. αὐτῶν, ναυσὶ τοσαύταις τὸν ἀριθμόν, ὅσας καὶ πρότερον εἶχον, ἢ, ὅσαι καὶ πρότερον ἦσαν. εἰσὶ δ᾽ οἳ καὶ ταῦτα οὕτω λαμβάνουσι, προεξαναγόμενοι πρὸ τοῦ τοὺς πολεμίους προσαχθῆναι, πρὶν ἢ τοὺς πολεμίους προσαχθῆναι ἐξαναγόμενοι τόν τε πεζόν, καὶ τὸ ναυτικόν, ναυσὶ σχεδὸν παραπλησίαις τὸν ἀριθμόν, ἤγουν σχεδὸν ἴσαις τῷ πλήθει τῶν πολεμίων νεῶν, ἐφύλασσον καὶ πρότερον. καὶ τὰ ἑξῆς· σχεδὸν δὲ ὑπακουστέον οἴονται, ὅτι τῷ ὄντι αἱ τῶν πολεμίων νῆες, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον, πλείους ἦσαν, καὶ τῶν [illegible]. ÆE. P.

καὶ πρότερον κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν A ἐφύλασσον, καὶ *[1] κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παραβοηθοίη ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακουσίοις, Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος [2] τοῦ παντὸς ἔχοι, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλῄσεις. B μετὰ δὲ τοῦτο, πανταχόθεν [3] σφίσι τῶν Συρακουσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων, οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο· καὶ ἦν καρτερά, καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα [4] τῶν προτέρων. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ καὶ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους. [5] οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηΐ, μὴ λείπεσθαι *[6] τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώ- C ματος τῆς ἄλλης τέχνης. πᾶς τέ τις, ἐν ᾧ προσετέτακτο, αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ [7] ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν, (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν. βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι) αἱ μὲν ἐμβολαί, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους, ὀλίγαι ἐγίγνοντο, [8] αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι ναῦς νηῒ προσπεσοῦσα, ἢ διὰ τὸ φεύγειν, ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον D [9] προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς *[10] ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως [11] ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν,

γρ. οἱ ἄλλοι ἀθηναῖοι.

γρ. προτέρων.

γρ. ἀκοντίοις.

quot & antè habebant, cum earum parte ad ipsas portus fauces, quâ eruptio fieri poterat, excubias agebant, & [*reliquam classem*] in reliquo portu circuncirca [*disperserant,*] vt vndique simul impressionem in Athenienses facerent, & peditatus simul ipsi subsidio veniret ad quancunque partem & ipsæ naues appulissent. Pręerant autem classi apud Syracusanos, Sicanus, & Agatharchus, vterque [*vnum*] totius [*naualis exercitus*] cornu tenens; Pythen verò, & Corinthij medium [*spacium, tenebant.*] Postquam autèm Athenienses ad pontem [*quem in portus faucibus Syracusani iunctis triremibus transuersis fecerant,*] accesserunt, primo quidem impetu naues ad ipsum [*præsidij causa*] collocatas, impressione facta superarunt, & [*portus*] claustra soluere conabantur. Postea verò, cùm Syracusani, socijque in ipsos vndiq; inueherentur, non amplius ad pontem, [*portusque fauces*] tantum: sed etiam in ipso portu prœlium fiebat. Erat autem atrox, & quale nullum superiorum [*fuerat.*] Magnum enim animorum alacritatem adhibebant vtriusq; classis nautæ ad impetum in aduersarios faciendum, quotiescunq; [*hoc facere*] iussi fuissent. Multa quoque certatim [*vtriusque classis*] gubernatores ad artem suam pertinentia alij contra alios excogitabant. Et [*milites,*] qui [*in nauibus*] vehebâtur, [*earumq́ defensores erant,*] quoties nauis impressionem in nauem fecisset, operam dabant ne ipsi, qui ex tabulatis pugnabant, cætero artificio, [*cæteris nautis, & gubernatoribus, qui varijs artibus ad hostem superandum vtebantur,*] inferiores essent. Et vnusquisq; in munere sibi assignato, primus apparere, [*cæterisq́ præstare*] conabatur. Quod autem in exiguo [*loci spatio*] multæ naues confligerent (nam hæ naues, quarum maximus erat numerus, in angustissimo [*spatio*] tunc pugnarunt. parum enim aberat, quin vniuersæ naues vtriusque classis ducentas efficerent) incursiones quidem paucæ fiebant, quia vel retrocedendi, vel perrumpendi, [*ac erumpendi*] nulla facultas dabatur: concursus verò frequentiores erant, prout quæque nauis in nauem incidisset, vel dum fugeret, vel dum impressionem in aliam faceret. Et quandiu quidem nauis [*aliam*] inuadebat, [*tandiu milites,*] qui ex tabulatis pugnabant, abundè iaculis, & sagittis, & lapidibus aduersus eam vtebâtur. Cùm autem [*naues*] iam confligerent, [*earum*]

---

*[1] Κατὰ τὸν ἄλλον] τὰς λοιπὰς ἐφύλασσον δηλονότι, ἢ διατεταγμέναι ἦσαν, αἱ ἐκ τῶν, καὶ αἱ λοιπαὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα διατεταγμένας εἶχον. Æ. P. [2] Τοῦ παντὸς ἔχων] στρατεύματος δηλονότι. [3] Σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Τῶν προτέρων] ναυμαχιῶν δηλονότι. [5] Οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον] οἱ ἐπιβάται (φησὶν) ἐπεμελοῦντο (τοῦτο γὰρ δὴ τὸ ἐθεράπευον) καὶ ἠγωνίζοντο ὅπως μὴ λείποιντο τῇ προθυμίᾳ οἱ ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων ὄντες [illegible] τῶν ναυτῶν καὶ κυβερνητῶν τέχνης.

*[6] Τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος] ἤγουν οἱ ἐπιβάται, οἱ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος μαχόμενοι. Æ. P. [7] Ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν] διαστήματι δηλονότι. [8] Αἱ δὲ προσβολαὶ] πυκνῶς (φησὶν) ἐγίγνοντο αἱ συμπλοκαὶ τῶν νεῶν. αἱ μὲν γὰρ [illegible] φεύγουσαι ἐνεχείρουν ἑτέραις, καὶ οὐ [illegible]· αἱ δὲ [illegible] κατὰ ἐπιπλέουσαι προσέβαλλον. [9] Προσφέροιτο ναῦς] ἀπὸ τοῦ προσπλεῖν. *[10] Τοῖς ἀκοντίοις] οἱ ἀκοντισταί, τοῖς τοξεύμασιν, οἱ τοξόται, τοῖς λίθοις, οἱ [illegible] λιθοβολοῦντες. Æ. P. [11] Ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο] [illegible], κατ' αὐτῆς.

propu-

propugnatores, qui manus conserebant, vtrinq; in alienas naues ingredi conabantur. Multis autem in partibus contigit, vt propter loci angustias, partim quidem [*ipsi*] impressionem in illos facerent, partim verò illi in istos incurrerent, & duæ, quinetiam alicubi plures naues vni necessariò adhærescerent. Contigit etiam, vt gubernatores, has quidem vitandi, illas verò per insidias inuadendi, non sigillatim: sed variis in partibus vndiq; cura circunsisteret, vtque strepitus ingens, qui à multis nauibus concurrentibus edebatur, simul & pauorem afferret [*iis, qui nauibus vehebantur,*] & auditum adimeret eorum, quæ ab hortatoribus, [*ac nautarum moderatoribus*] præcipiebantur. Multa enim hortatorum adhortatio vtrinque audiebatur, ex arte [*hortatoria,*] & propter præsens vincendi studium Atheniensium quidem, vt [*gubernatores, remiges, ac milites*] per vim eruptionem facerent, exclamantium vtque nunc, si vnquam aliàs, alacriter [*suam*] salutẽ conseruantes in patriam redire conarẽtur. Syracusanorum verò, & sociorum [*exclamantium,*] præclarum esse illorum fugã impedire, partaq; victoria suam quemq; patriam [*viris*] augere. Præterea vtriusq; classis duces, sicubi [*gubernatorem*] aliquem animaduertissent cum sua naui cessim ire accitum nominatim [*eius*] trierarchũ percontabantur, Athenienses quidẽ, nũ [*isti*] retrocederent, quòd infensissimorum hostiũ agrum, [*ipso*] mari, cuius imperium non exiguo [*labore, nec per exiguũ tempus*] obtinuissent, iam amiciorem putarẽt. Syracusani verò, num quos Athenienses planè scirent vehementer cupere quauis ratione effugere, hos fugientes, ipsi fugerent. Dum autem nauale prœlium [*ab illis*] ancipiti marte committetur, vtrorumque peditatus, qui in terra erat, magnum animi certamen sustinebat, & rei euentum admodum attentè expectabat. Ac Syracusanus quidem [*exercitus animus ad certamen admodum attentus erat.*] quòd iam pro maiore gloria sibi comparanda contenderet.

A οἱ ἐπιβάται εἰς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ, διὰ τὴν στενοχωρίαν, τὰ μὲν, ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ, αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην [1] ξυνηρτῆσθαι·[2] καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν, τῶν δ' ἐπιβουλὴν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν περιεστάναι. καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν τῶν νεῶν [3] ξυμπιπτουσῶν, ἔκπληξίν τε ἅμα [4] καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ B κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. [5] πολλὴ γὰρ δὴ παρακέλευσις καὶ [6] βοὴ ἀφ' ἑκατέρων * [6] τοῖς κελευσταῖς, [7] κατὰ τὴν τέχνην, καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν, ἐγίγνετο τοῖς μὲν Ἀθηναίοις [8] βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες, καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι· τοῖς δὲ Συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. [9] καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκα-C τέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον, ἠρώτων, [10] οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν, οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι' ὀλίγου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι, ἀποχωροῦσιν· οἱ δὲ Συρακούσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν. ὅ, τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, [11] ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, [12] πολὺν τὸν ἀγῶ-D να καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν [13] * ὁ [14] αὐτόθεν [15] περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ,

τῶν αὐτῶν

τῆς ἰδίας

---

[1] Ξυνηρτῆσθαι] συμπεπλέχθαι. [2] Καὶ τοῖς κυβερνήταις] τοὺς κυβερνήτας, ὅτε φυλάττεσθαι δέοι, ὅτε ἐπιβουλεύειν, μὴ καθ' ἓν μόνον, ἢ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν, τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ πανταχοῦ.
[3] Ξυμπιπτουσῶν] ἀλλήλαις δηλονότι. [4] Καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς] καὶ μὴ δύνασθαι τῶν κελευσμάτων ἀκούειν. [5] Πολλὴ γὰρ ἡ παρακέλευσις] τοῖς μὲν κελευσταῖς, ὑπὸ τῶν κελευστῶν. τὸ δὲ ἐπιβοῶντες, συντακτέον [illegible], πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς, ἐγίγνετο. [illegible] φύσει τὸ, πολλὰ γὰρ δὴ οἱ κελευσταὶ παρεκελεύοντο.
[6] Τοῖς κελευσταῖς] ἀντὶ τοῦ, τῶν κελευστῶν, ἢ ὑπὸ τῶν κελευστῶν [illegible]. ὅτι δὲ, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις, ἀντὶ τοῦ, τῶν μὲν Ἀθηναίων, ἢ ὑπὸ τῶν μὲν Ἀθηναίων ἐπιβοώντων, δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. ÆE. P.
[7] Κατὰ τὴν τέχνην] τέχνην λέγει τὴν ἰδίαν τὴν κελευστικήν. [8] Βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν] μετὰ βίας καὶ ἰσχύος ποιῆσαι. [9] Καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων] τῶν Συρακουσίων καὶ Ἀθηναίων. [10] Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι] οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο τῶν πρύμναν κρουομένων τριηράρχων, εἰ δὴ ὀκνοῦσι ἀποβαίνειν διανοουμένων εἰς τὴν γῆν τῶν Συρακουσίων, ἥτις ἐστὶ πολεμία, εἰ νομίζουσιν οἰκειοτέραν εἶναι τῆς μετὰ πόνου κεκτημένης θαλάσσης. τουτέστιν, ἧς ἄρχουσιν οὗτοι ἄρχοντες, μετὰ πολλῶν πόνων θαλασσοκρατήσαντες.
[11] Ἰσορρόπου] ἰσοπαλοῦς. [12] Πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε] ἀντὶ τοῦ, ἰσχυρῶς ἠγωνίων, καὶ τῇ διανοίᾳ συνειστήκεσαν.
[13] Ὁ αὐτόθεν] ὁ Συρακούσιος στρατηγός. * [14] Ὁ αὐτόθεν] ἀντὶ τοῦ, οἱ αὐτόθεν, οἱ ἐκείνης τῆς χώρας οἰκήτορες, ἤγουν οἱ Συρακούσιοι.) (ἐπελθόντες δὲ οἱ ἐπιλθόντες, τουτέστιν οἱ Ἀθηναῖοι οἱ τοῖς Συρακουσίοις ἐπελθόντες. δῆλος. ὁ αὐτόθεν, πεζὸς δηλονότι, ἤγουν ὁ Συρακούσιος πεζός. ἢ καὶ ὁ Συρακούσιος στρατὸς, ὁ πεζὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ γῇ ὤν. ÆE. P. [15] Περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ] ὑπὲρ τῆς νίκης δηλονότι καὶ τοῦ κράτους.

[1] δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες, μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. [2] πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ, τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικὼς, [3] καὶ * [4] διὰ τὸ, ἀνώμαλον καὶ * [5] τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς * [6] ἠναγκάζοντο ἔχειν. [7] δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, [8] ἀνεθάρσησάν τε ἂν, καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο· οἱ δ', ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες, ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. [9] ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, [10] διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον. αἰεὶ γὰρ * [11] παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον, ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως [12] ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, [13] ὀλοφυρμὸς, βοὴ, νικῶντες, κρατούμενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν * [14] αὐτοῖς ἔπασχον· πρίν γε δὴ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς, ἄλλος ἄλλῃ, [15] ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, [16] κατενεχθέντες,

γρ. ἀνώ-ματον

γρ. ἐπι-ψάντε

A Athenienses verò, qui [*Syracusanos*] inuaserant, quòd metuerent ne in fortunam præsenti longè deteriorem delaberentur. Athenienses enim, quòd omnes suas fortunas, [*omnemq́; spem*] in nauibus posuissent, de futuro [*prælij naualis euentu*] adeo timebant, vt nullus [*alius maiore metu percelli posset,*] atque hac ipsa de causa nauale prælium inæqualiter, [*ac impari conditione,*] ex terra [*vtrique*] spectare cogebantur. Nam cùm spectaculum esset è propinquo, nec omnes pariter eodem spectarent, si quis B suos alicubi vincentes aspexissent, se ipsos colligebant, [*& pristinas animi vires resumebant,*] & ad implorãdam Deorum fidem se conuertebant, ne se salute fraudarent. Alij verò, qui suos vinci vidissent, plãctu, simul & vociferatione vtebantur, & ex iis, quæ fieri cernebant, animis etiam multo magis frangebãtur, quàm qui in ipso prælio versabantur. Quinetiam alij, vbi oculos in aliquam partẽ conuertissent, in qua ancipiti marte pugnaretur, (propter permixtã, confusãq; certaminis continuationẽ [*quæ fiebat, vt dignosci non possent qui sui, qui hostes, qui vi-* C *cti, qui victores essent:*) ipsis etiã corporibus, prout animo erant affecti, cum vehementi metu simul nutantes in maxima animi anxietate versabantur. Semper enim parum aberat quin euaderent, aut perirent. In eodem autem Atheniensium exercitu, quãdiu [*classe*] æquo marte pugnarunt, licebat [*hæc*] omnia simul audire, lamenta, clamores, vincentes, victos, [*&*] alia, quæcunque magnus exercitus in magno discrimine [*positus,*] multiuariã proferre cogitur. Illorum etiã militibus, qui in nauibus, erant, iD dem, quod his, accidebat. Donec tandem Syracusani, socijq́;, (cùm nauale prœliũ ad multũ diem vtrinq; pertinaciter commissum fuisset) Athenienses in fugam verterũt, & minimè dubiè [*fugientibus*] instantes, magno clamore, & cohortatione vtentes, terram versus [*eos*] persequi cœperunt. Tunc verò nauticus quidem exercitus, alius alio, quotquot in alto capti fuerant, [*in terram*] delati,

[1] Δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες] οἱ Ἀθηναῖοι. [2] Πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς] ὅτι, πάσης τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς ἐν τῷ ναυτικῷ οὔσης. [3] Καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον] καὶ διὰ τὸ ἐν ναυσὶ μόναις δηλονότι πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀνωμάλως ἐκ τῆς γῆς ἑώρων τὴν ναυμαχίαν. *[4] Διὰ τὸ] διὰ τοῦτο. Æ. P. *[5] Τὴν ἔποψιν ἀνώμαλον τῆς ναυμαχίας ἔχειν] τὴν ναυμαχίαν ἀνωμάλως, οὐχ ὁμοίως ἐφορᾶν, ἠναγκάζοντο. Æ. P. *[6] Ἠναγκάζοντο] οἵ τε τῶν Συρακοσίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων στρατιῶται οἱ ἐπὶ γῆς περὶ αὐτὸν τὸν λιμένα ὄντες. Æ. P. [7] Δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας] σύνεγγυς γὰρ οὔσης τοῖς πεζοῖς τῆς ναυμαχίας εἰς τὸ πάντας ἐφορᾶν, καὶ οὐχ ἅμα [illegible] τῶν [illegible], οἱ μὲν νικῶντας ὁρῶντες τοὺς οἰκείους, ἀνεθάρσουν τε διὰ τοῦτο καὶ ἔχαιρον· οἱ δὲ ἡσσωμένους [illegible] κατ' ἄλλο μέρος, ἐταράττοντο· καὶ ὁρῶντες τὰ γινόμενα, ἀθυμότεροί τε οἱ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ [illegible] τῶν ἀθυμουμένων ἐν τῷ ναυτικῷ ἐγίνοντο. [8] Ἀνεθάρσησάν τε ἄν] εἶχον ἂν ἰσχυρὸν τὸ φρόνημα. [9] Ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι] ἄλλοι δὲ (φησὶ) τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἰδόντες ἰσόρροπόν που ναυμαχίαν, διὰ τὸ ἄκριτον εἶναι πότεροι νικῶσι, συνεξομοιοῦντες τὰ σώματα τῷ φόβῳ τῶν γινομένων [illegible], [illegible]. [10] Διὰ τὸ ἀκρίτως συνεχὲς τῆς ἁμίλλης] γινομένης δηλονότι ἀκρίτως τῆς ἁμίλλης. *[11] Παρ' ὀλίγον] οἱ [illegible] παρ' ὀλίγον διαφεύγοντες, ὅτι οὐ παντελῶς διέφυγον, ἀπώλλυντο, ὑπὸ τῶν πολεμίων καταληφθέντες· οἱ δὲ παρ' ὀλίγον ἀπολλύμενοι, ὅτι οὐ παντελῶς ἀπώλλυντο, διέφυγον, ὑπὸ τῶν [illegible] φθέντες, ὑπὸ φονευθέντες. Æ. P. [12] Ἀγχώμαλα] ἴσα. [13] Ὀλοφυρμὸς, βοὴ, νικῶντες, κρατούμενοι] Ὅμηρος, ἔνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν, ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων. *[14] Αὐτοῖς] τοῖς πεζοῖς τοῖς ἐν γῇ διατρίβουσι, τὴν ναυμαχίαν θεωμένοις. Æ. P. [15] Ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν] ἤγουν, ἐν τῷ πελάγει ὄντες. [16] Κατενεχθέντες] ἤγουν πρὸς τὴν γῆν ἐλθόντες.

in sua

in [*sua*] castra euaserunt. Peditatus verò, non amplius diuersam rationem sequens, [*vt aly hoc, aly illud facerent:*] sed vniuersi vno impetu cum ploratu, gemituque grauiter [*ac indignè*] ferentes ea, quæ fiebant, partim quidem ad opem nauibus ferendam accurrebant, partim verò ad reliquam munitionum partem, vt eam tutarentur, [*properabant.*] Alij verò (quæ maxima erat portio) se ipsos iam circumspiciebant, & quà sibi salutem pararent. Tunc autem [*in Athenensium castris*] tantus extitit pauor, vt nullus ex superiorib. hoc maior extiterit. Et cladem illi similem [*hic*] acceperunt, quàm ipsi [*Lacedæmoniis*] ad Pylum attulerunt. Cùm enim Lacedæmoniorum classis [*illic*] profligata fuisset, præterea ipsorum quoq; ciues, qui in insulam traiecerant, in ea [*plerique*] perierunt. Quàobrem Athenienses itinere terrestri (nisi quid inopinatum accideret) se seruatum iri desperabant. Post prœlium autem nauale, quod acerrimè cōmissum fuit, in quo multæ naues, multiq; mortales perierunt, Syracusani, socijq; victoriam adepti, nauium fractarum tabulas, ac reliquias, & cæsorum corpora sustulerunt, & in vrbem reuersi, trophæum statuerunt. Athenienses verò præ magnitudine præsentium malorū, ne cogitarunt quidem de suorum cadaueribus, nauiumque fragmentis repetendis, ac recipiendis: sed de noctu protinus abeundo consultabāt. Demosthenes autem, cùm Niciam adisset, censebat reliquas naues iterum instruendas, & sub auroram, si possent, eruptionem tentandam. Dicebat enim plures adhuc naues ad nauigationem idoneas sibi superesse, quàm hostibus. Atheniēsibus enim naues circiter sexaginta supererāt, hostibus verò, pauciores, quàm quinquaginta. Cùm autē Nicias ei assentiretur, & naues implere vellēt, nautæ illas cōscendere nolebāt, quòd aduerso prœlio perterriti essent, nec amplius se superiores fore sperarēt. Atq; hi quidem vniuersi iam itinere terrestri se [*aliquo*] recipere in animo habebāt. Sed Hermocrates Syracusanus suspicatus quid illi in animo haberent, & ratus atrocem rem fore, si tantus exercitus itinere terrestri sese [*illinc*] reciperet, & in aliqua Siciliæ parte subsideret, vnde rursus bellū sibi facere vellet, Magistratus adiit, eosq; monet hostibus per negligentiam minimè permittēdum esse, vt noctu abirent,

A διέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ πεζὸς, οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς, [1] οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν. οἱ δὲ, πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους, [2] ἐς φυλακήν. ἄλλοι [3] οἱ πλεῖστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν, ἦν τε ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ. διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν

B νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, * [4] προσαπώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες· καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παρὰ λόγον γίγνηται. γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες, τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο· καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν, τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι,

C ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νεκρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν [5] αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν, γνώμην ἐποιεῖτο, πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν, βιάσασθαι ἢν δύνωνται ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν· λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαί εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις (ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντή-

D κοντα) καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτὰς, οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν, διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ, καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ Συρακούσιος, ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν [6] εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ἀποχωρήσασα, καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας, βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, [7] ἐσ-

E φηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν,

[1] Οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ] Ὅμηρος, Κωκυτῷ τ' ἄχετο καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ. [2] Ἐς φυλακήν] ἀπὸ κοινοῦ, παρεβοήθουν.
[3] Ἐν τῷ παραυτίκα] ἤγουν ἐν τῷ ἐνεστῶτι τότε χρόνῳ.
[4] Προσαπώλλυντο] οὐ πάντες, ἀλλ' οἱ πλείους, ὡς ἐκ τῶν ἄλλων δῆλον. Æ. P. [5] Καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ] τὸ ἑξῆς, ὑπερβατόν, καὶ οἱ διαβεβληκότες αὐτοῖς προσαπώλλυντο ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες.
[6] Αἰτῆσαι ἀναίρεσιν] ἀνάληψιν.

Marginal notes: [6] τὸ, εἰ. — περὶ αὐτοῦ. — [7] τὸ ἐσηγεῖται.

Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι, ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς μετὰ Συρακουσίων κατ' ἀνάγκην ἐμάχοντο. Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ' ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι, Δωριῆς ἀμφότεροι. οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι, ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετ' Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον. Ῥόδιοι δέ, Ἀργεῖοι γένος, Συρακουσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι μετὰ Συρακουσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι, αὐτόνομοι μέν, [1] κατὰ δὲ * [2] τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο. Κερκυραῖοι δὲ [3] οὐ μόνον Δωριῆς, ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακουσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες, τῶν δὲ ξυγγενεῖς, [4] ἀνάγκῃ μέν, ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς, βουλήσει δέ, κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων, οὐχ ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν Ναυπάκτῳ, καὶ ἐκ Πύλου τότε ὑπ' Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοί, Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι [5] κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. Ἀργεῖοι μὲν οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας, [6] καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας, Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολούθουν. Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς ἀεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους ἰέναι εἰωθότες, καὶ τότε τοὺς μετὰ τῶν Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκάδας, [7] οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι πολεμίους· Κρῆτες δὲ καὶ Αἰτωλοί,

A Tenedij verò, & Ænij vectigales erant. Isti verò Æolenses cum Bœotis Æolensibus, & suarum coloniarum conditoribus, qui cum Syracusanis se coniunxerant, necessitate coacti pugnarunt. Platæenses verò inter Bœotos soli cum Bœotis palam idque iure inimicitiarum [*confl. xerūt.*] Rhodij verò, & Cytherij, Dorienses vtrique, sed tamen Cytherij Lacedæmoniorum coloni, cum Atheniensibus contra Lacedæmonios, qui cum Gylippo erant, arma ferebant. Rhodij verò, qui ab Argiuis e- B rant oriundi, Syracusanis, qui Dorienses erant, quinetiam Gelois suis colonis, qui cum Syracusanis militabant, bellum facere cogebantur. Ex insularum verò incolis, qui circa Peloponnesum erant, Cephallenses, & Zacynthij, liberi illi quidem; quia tamen insulas incolebant, & [*ideo*] ab Atheniensibus, qui maris imperium [*tunc*] obtinebant, magis coercebantur, [*quàm qui sedes in locis mediterraneis habebant, illos inuiti*] sequebantur. At Corcyræi non solùm Dorienses: sed etiam Corinthij plane Corinthiis, atque Syracusa- C nis, quãuis illorum quidem essent coloni, horũ verò cognati, tamen necessitate quidem, quòd speciosam honestatis caussam, [*quã prætendebant, quòd Leontinos in suas sedes restituere vellent,*] sua verò sponte, propter odium, quo Corinthios prosequebantur, [*Athenienses*] non minus sequebantur, [*quàm alij.*] Messenij quoque, qui nunc sic appellantur, & qui Naupactum incolunt, & [*alij*] ex Pylo, quæ tunc ab Atheniensibus tenebatur, ad hoc bellum assumpti fuerunt. Item Megarensium e- D xules non multi, cum Selinuntiis, qui Megarenses erant, propter [*exilij*] calamitatem pugnarunt. Iam verò cæteri sua sponte potius, [*quàm necessitate coacti,*] hanc expeditionem sunt sequuti. Argiui quidem non magis societatis gratia, quàm propter suum in Lacedæmonios odium, & singuli propter priuatum, ac præsens [*in aliquos odium,*] Dorienses aduersus Dorienses, sequuti sunt Atheniẽses, qui sunt Iones. Mantinei etiam, & cæteri Arcades mercede conducti, qui semper [*aliàs*] hostibus, quicunque ipsis propositi fuissent bellum inferre consueuerant, tunc illos etiam Arcades, qui cum Corinthiis [*in Siciliam*] iuerant, nihilominus, [*quàm alios quoslibet,*] lucri gratia hostium loco habuerunt. Cretenses etiam, ac Ætoli,

---

[1] Κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν] ἄλλως, νόμιμον ἔθος. [2] Τὸ νησιωτικὸν] ὁ νοῦς οὗτος. διὰ τὸ νησιώτας εἶναι, ἐν τούτῳ χάριν μᾶλλον κατείργοντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τότε θαλασσοκρατούντων, ξυνείποντο αὐτοῖς ἀναγκαιότερον μᾶλλον δέ, ἢ οἱ ἠπειρῶται. εἰσὶ δὲ οἱ ἐν τῷ μᾶλλον σύνδεσμον ξυνείποντο συνάπτουσιν. εἰ δὲ καλῶς ἔχει, ὁ νοῦς ἔσται, τοῖς Ἀθηναίοις μᾶλλον, ἢ τοῖς Λακεδαιμονίοις ξυνείποντο. ὅτι οἱ μὲν ἠπειρῶται ἦσαν, οἱ δὲ θαλάσσιοι, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον, ἢ τῆς ἠπείρου ἐκράτουν. αὐτοὶ δὲ νησιῶται ὄντες τοὺς θαλασσοκρατοῦντας μᾶλλον, ἢ τοὺς ἠπειρώτας ἐφοβοῦντο, καὶ διὰ τοῦτο τούτοις ξυνείποντο.

ΑΕ. Ρ. [3] Οὐ μόνον Δωριῆς] ὄντες δηλονότι. [4] Ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς] ἔλεγον (φησὶν) ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν, ἵν' εὐπρεπῆς ἀπολογισμὸς αὐτοῖς ᾖ· οὐχ ἧσσον δὲ βουλήσει οὐκ ἐξ ἀνάγκης εἵποντο, διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἔχθραν. [5] Κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο] ξυμφορὰν δὲ τὴν φυγὴν λέγει, ὅτι φυγάδες ὄντες τοῖς ξυγγενέσιν ἐμάχοντο. [6] Καὶ τῆς παραυτίκα] τῆς κατὰ τὸ παρόν. [7] Οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος] παρέργως γινώσκεται δ' ὁ καιρὸς πάντα πρὸς ἀργύριον.

mercede

mercede & ipsi adducti, [*cum Atheniensibus ad hoc bellum sunt profecti.*] Accidit autem vt Cretẽses, qui cum Rhodiis Gelam condiderant, nõ a [*suis*] colonis starent: sed contra [*suos*] colonos, vltro, mercede allecti militarent. Acarnanũ quoq; nonnulli cùm lucri causa, tum verò multò magis propter amorẽ, quo Demosthenem, & propter beneuolentiam, qua Athenienses prosequebantur, [*illis*] auxiliũ tulerunt. Atq; hi quidẽ intra sinus Ionij fines habitabant. Ex Italicis verò populis, qui huiusmodi temporum angustiis, & Reip. seditione tũc intercepti fuerãt, & Thurij, Metapontini eãdem militiam sunt sequuti. Ex Siciliẽsibus verò, Naxij, & Catanæi. Ex barbaris Egestæi, qui etiam bonam Siciliẽsium partem, & [*multos*] illorum, qui extra Siciliam [*habitabant,*] secum adduxerũt. Hetruscorum etiã nõnulli, propter inimicitias, quas cum Syracusanis gerebant, & Iapyges mercenarij [*ad eandem expeditionem cum Atheniensibus sunt profecti.*] Atque tot quidem gentes cum Atheniensibus militarunt. Vicissim autem [*aduersus Athenienses*] Syracusanis opem tulerunt, & Camarinæi, qui erant [*illis*] finitimi, & Geloi, qui post hos habitabant. Deinde Agrigentinis quiescentibus, [*& neutras partes sequentibus,*] Selinuntij qui sedes [*post istos Syracusanis proximas*] in illis [*Siciliæ*] partibus habent, [*ipsis subsidio venerunt.*] Atque hi quidem incolebant eam Siciliæ partẽ, quæ Africam versus spectat. Himeræi verò ab ea parte, in qua etiam soli ex [*omnibus*] Græcis habitabant, isti etiam, inquam, soli illinc [*Syracusanis*] auxilio venerunt. Atq; tot quidem nominis Græci gentes, quæ in Sicilia sedes habebant, & Dorienses, & omnes sui iuris, in hoc bello [*Syracusanos*] adiuuerunt. Ex barbaris verò soli Siculi, quotquot defectione [*à Syracusanis*] facta ad Athenienses non transierant, [*opem ipsis tulerunt.*] Ex Græcis verò, qui sunt extra Siciliam, Lacedæmonij quidem [*eos adiuuerunt, ipsis*] ducem Spartanum præbentes, & cæteros suos libertos, in ciuitatem nuper ascriptos, & Helotas, [*id est, sua seruitia.*] Isti autem νεοδαμώδεις iam liberi esse possunt,

A [1] μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες. ξυνέβη δὲ τοῖς κρησὶ τὴν γέλαν ῥοδίοις [2] ξυγκτίσαντας, μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους * [3] ἄκοντας, μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει. τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ ἀθηναίων εὐνοίᾳ, ξύμμαχοι ὄντες, ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν τῷ ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι. ἰταλιωτῶν δὲ, θούριοι καὶ μεταπόντιοι [4] ἐν * [5] τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένων ξυνεστράτευον, καὶ σικελιωτῶν, νάξιοι καὶ καταναῖοι. βαρβάρων δὲ ἐ-
B γεσταῖοι [6] οἵπερ ἐπηγάγοντο καὶ σικελιωτῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω σικελίας. τυρσηνῶν τέ τινες, [7] κατὰ διαφορὰν συρακουσίων, καὶ ἰάπυγες μισθοφόροι. [8] τοσάδε μὲν μετὰ ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον. συρακουσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν καὶ καμαριναῖοι μὲν, ὅμοροι ὄντες, καὶ γελῷοι οἰκοῦντες μετ' αὐτούς. ἔπειτα, ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων, * [9] ἐν τῷ ἐπέκεινα ἱδρυμένοι σελινούντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς σικελίας τὸ πρὸς λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι. ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν τυρσηνικὸν πόν-
C τον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι ἕλληνες οἰκοῦσιν. οὗτοι δὲ καὶ μόνοι ἐξ αὐτοῦ ἐβοήθησαν. καὶ ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν σικελίᾳ τοσάδε, δωριεῖς τε [10] καὶ οἱ αὐτόνομοι πάντες. ξυνεμάχουν. βαρβάρων δὲ σικελοὶ μόνοι, [11] ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς ἀθηναίους. τῶν δ' ἔξω σικελίας ἑλλήνων, λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα σπαρτιάτην παρεχόμενοι, [12] νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους, καὶ εἵλωτας. * [13] δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι.

τῶν στασιωτικῶν. γρ. καὶ στρατιωτικῶν. * πι. τὸ πλέον καὶ τῶν ἔξω σικελίας τυρσηνῶν τέ τινες κ. δ. ε. F. P.

[1] Μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες] ἦλθον μετὰ τῶν ἀθηναίων. [2] Ξυγκτίσαντας] ἀντὶ τοῦ ξυγκτίσαντες. * [3] Ἄκοντας] βέλτιον ἴσως ἑκόντας γράφειν, ἤγουν ἑκουσίως, ὅτι ἑκουσίως. οἱ γὰρ μετὰ μισθοῦ, τουτέστι μισθῷ πεισθέντες ἐστράτευσαν, πῶς αὐτοὺς ἄκοντας τοῦτο ποιῆσαι λέξεις. τῷ ἀπίθανον. ÆE. P. [4] Ἐν τοιαύταις] ἤτοι τῶν μισθοφορικαῖς. [5] Τοιαύταις ἀνάγκαις] τοιαύτας ἀνάγκας νοεῖ τὰς διὰ τὰς στάσεις τὰς ἐν τῇ τῶν ἰταλιωτῶν πόλεσι γεγενημένας, αἷς ἢ μετὰ τῶν ἀθηναίων, ἢ μετὰ τῶν λακεδαιμονίων, ἢ τῶν συρακουσίων ἄκοντες, ἢ μισθοῦ χάριν στρατεύεσθαι ἠναγκάζοντο. ÆE. P. [6] Οἵπερ ἐπηγάγοντο] ἐπισπάσαντο. [7] Κατὰ διαφορὰν] ἔχθραν. [8] Τοσάδε μὲν] κατάλογος τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πόλεων τῶν συμμάχων συστρατευσάντων μετὰ ἀθηναίων. * [9] Ἐν τῷ ἐπέκεινα] τὸ πλῆρες τοῦτο, ἐν τῷ ἐπέκεινα μέρει. οἱονεί, ἐν τῷ μέρει τῷ ἐπ' ἐκεῖνα τὰ χωρία, ἢ ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ὄντι. ÆE. P. [10] Καὶ οἱ αὐτόνομοι] δημοκρατούμενοι. [11] Ὅσοι μὴ ἀφέστασαν] τῶν συρακουσίων δηλονότι. [12] Νεοδαμώδεις δὲ] νεοδαμώδης ὁ ἐλεύθερος παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις. * [13] Δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες] ταῦτα οὐ τοῦ ξυγγραφέως, ἀλλά τινος ἄλλου ἐξήγησις εἶναι δοκεῖ. καὶ γάρ τις κατὰ τὸ εἰκὸς τὸ τοῦ νεοδαμώδους ὄνομα ἐξηγήσασθαι βουλόμενος, ἐν τῷ τῆς σελίδος κρασπέδῳ ταῦτα σημειωσάμενος παρέγραψεν, ἅπερ ὕστερον ἐκεῖθεν εἰς αὐτὴν τῆς ἱστορίας γραφὴν διὰ τὴν τῶν ὑπογραφόντων ἀπειρίαν μετηνέχθη. νεοδαμώδεις οὖν παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις ἐκαλοῦντο οἱ ἐκ τῶν εἱλώτων, καὶ δούλων πρότερον ὄντων, νεωστὶ ἐς τὸν δῆμον ἀποδεχθέντες, ἤγουν ἀπελευθερωθέντες, καὶ τῆς πολιτείας τῆς λακωνικῆς μέτοχοι νεωστὶ ποιηθέντες, εἴπερ διὰ ταύτην τὴν ἀπελευθέρωσιν ὑπὸ τῶν δεσποτῶν πεποιημένην, οὐ μόνον τῶν λακεδαιμονίων ἀπελεύθεροι, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθεροι ἤδη καὶ καλεῖσθαι, καὶ νομίζεσθαι ἐδύναντο. ÆE. P.

Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι, καὶ Λευκάδιοι, καὶ Ἀμπρακιῶται, ¹κατὰ τὸ ξυγγενές. ἐκ δὲ Ἀρκαδίας, μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες, καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες· καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου, Βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες. καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, καὶ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακούσιοι αὐτοὶ πλείω ἐπορίσαντο διὰ μέγεθος πόλεως, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν. καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι τοσαίδε ξυνελέγησαν. καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθεν. οἵ τε οὖν Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν ²καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας, ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ θαλάσσης, μήτε τῷ πεζῷ διαφυγεῖν. ἔκλειον οὖν τόν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις, καὶ πλοίοις, καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες. καὶ τἆλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο· καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τήν τε ἀπόκλῃσιν ὁρῶσι, καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις, βουλευτέα ἐδόκει. ³καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον, (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι, ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν) οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν· ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν ⁴ἀπολαβόντες διατείχισμά τι,

A [*& quod à Lacedæmoniis libertate sint nuper donati, & in ciuitatem nuper ascripti, iam liberi censeri possunt.*] Corinthij verò & classe, & peditatu soli, & Leucadij & Ambraciotæ, propter cognationem, [*illuc*] profecti, [*Syracusanis succurrerunt.*] Ex Arcadia verò, mercenarij milites à Corinthiis missi, & Sicyonij coacti militiam illam sunt sequuti. Ex illis autem, qui sunt extra Peloponnesum, Bœoti. Sed præter istas aduentitias copias ipsi Sicilienses omnium rerum ad hoc bellum necessariarum multitudi- B nem [*longè*] maiorem [*quàm cæteri,*] suppeditauerunt, quippe qui magnas vrbes incolerent. Etenim & multi grauis armaturæ miles, & naues, & equi, & alia maxima [*rerum bellicarum, hominumq́,*] multitudo [*ab ipsis*] collecta, [*& ad hoc bellum in Syracusanorum gratiam missa*] fuit. Verum præ cæteris omnibus (vt ita loquar) ipsi Syracusani plus copiarum, [*& aliarum rerũ ad bellum administrandum necessariarum*] suppeditauerunt, [*idq́,*] propter vrbis, & periculi magnitudinem, in quo versabantur. Atque hæc C quidem fuerunt vtrorunque auxilia [*vndique*] collecta. Atque hæc omnia tunc vtrisque præstò fuerunt, nec vllum præterea auxilium amplius aut ad hos, aut ad illos venit. Syracusani igitur, sociique meritò præclarum certamen sibi propositum esse duxerũt, si præter naualem victoriam, quam adepti fuerant, vniuersum etiam Atheniensium exercitum, qui tantus esset, debellassent, & illos ab vtraque parte, & mari, & terra effugere prohibuissent. Itaque continuò magnum portum claudere cœperunt, qui octo ferme stadiorum D ostium habebat, transuersis triremibus, & nauigiis, & scaphis, [*eas*] anchoris stabilientes, [*vt tanquam in statione firma starent, nec loco sese mouerent.*] Et cætera, si Athenienses nauale prœlium adhuc committere auderent, præparabant. Et in nulla [*illius belli parte*] quicquam paruum animo agitabant. Athenienses autẽ, cùm hanc [*portus*] obstructionem viderẽt, & cæteras illorum cogitationes, [*atque consilia*] cognoscerent, consultandum esse censuerunt. Quare duces, & centuriones congregati, propter præsentes difficultates cùm aliarum rerum, tum verò [*præcipuè*] quòd nec in præsentia commeatus amplius haberent (nam [*nuntiis*] Catanam præmissis, quòd [*illinc*] discedere statuissent [*Catanæis*] interdixerant ne [*commeatus vllos amplius ad se*] adueherent) nec in posterum habituri essent, nisi classe [*Syracusanos*] superarent, censuerunt superiores munitiones esse deserendas, & locum aliquem prope ipsas naues occupandum, & muro quàm minimo possent concludendum,

¹ Κατὰ τὸ ξυγγενὲς] τῶν Συρακουσίων. ² Καλὸν ἀγώνισμα] ἔνδοξον. συμφέρον. ³ Καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ] ὑπὸ δὲ τὸ ἄπορον καὶ τοὺς ταξιάρχους οἱ στρατηγοὶ συνήγαγον, καθ' αὑτοὺς πρότερον βουλευόμενοι. ⁴ Ἀπολαβόντες] ἰδίως. ἀποκόψαντες.

qui vten-

qui vtensilium, & ægrotorum capax esset, atque hanc quidem munitionem præsidio tuendam, reliquo verò peditatu naues omnes, tam eas, quæ ad nauigationem essent idoneæ, quàm eas, quæ non essent idoneæ ad nauigandum, explendas, ita vt quodlibet [*in eas*] imponerent, & nauali prœlio commisso, si vincerent, Catanam se reciperent; sin secus, incensa classe, pedestri itinere, acie instructa abirent, qua parte celerrimè locum aliquem aut barbaricum, aut Græcum, qui amicus esset, adipisci possent. Atque hi quidem, vt hæc ipsis [*fieri*] placuit, sic etiam [*illico*] fecerunt. Nam & ex superioribus munitionibus ad littus descenderunt, omnesque naues compleuerunt, cunctis [*eas*] ingredi coactis, quicunque per ætatem vel quoquomodo [*ad aliquem rei naualis vsum*] idonei esse videbantur. Vniuersæ autem naues ad centum, ac decem completæ fuerunt. Multos autem sagittarios, & iaculatores & Acarnanum, & aliorũ peregrinorũ, [*militum*] in eas imposuerunt, & cætera, prout ipsis in eas [*rerũ omnium*] angustias cõpulsis, & huiusmodi cogitationes habentibus licebat, compararunt. Nicias autem, rebus magna ex parte iam paratis, videns milites animo consternatos esse, quòd præter solitum, nauali prœlio longè superati fuissent, & propter commeatuũ inopiã velle quam celerrimè belli fortunã periclitari, omnes conuocatos, tunc primùm est adhortatus, & hæc verba fecit:

A ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν ἱκανὸν γενέσθαι, [1] τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς πάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ [2] καὶ ἀπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι, καὶ διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς, πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ᾗ ἂν τάχιστα μέλλωσι τινὸς χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μέν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, B καὶ ἐποίησαν. ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας· ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει [3] ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι, δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον· καὶ τἆλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας ἐποιήσαντο. [4] ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἑτοῖμα C ἦν, ὁρῶν καὶ τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους [5] διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας, παρεκελεύσατο τότε πρῶτον, καὶ ἔλεξε τοιάδε,

NICIÆ CONCIO.

Milites Athenienses, & [*vos*] alij socij certamen quidem, quod nobis est ineundum, omnibus pariter erit commune, & vnicuique [*nostrum*] de [*sua*] salute, & patria, non minus quam hostibus [*nostris*.] Nam si nauali prœlio nunc [*hostes*] vicerimus, suam cuique ciuitatem, vbicunque illa fuerit, reuisere licebit. Sed animum abiicere non oportet, nec idem pati, quod imperitissimis [*rerum bellicarum*] hominibus accidere solet, qui, si primis in prœliis rem infeliciter gesserint, deinde similes calamitates perpetuò formidant. Sed quotquot Athenienses [*hic*] adestis, qui multorum bellorum notitiam habetis, & quotquot socij qui [*nostri*] commilitones semper fuistis,

ΑΝΔΡΕΣ στρατιῶται ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις οὐχ ἧσσον ἢ τοῖς πολε- D μίοις. ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσίν, [6] ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρή, οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες, [7] ἔπειτα διαπαντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων ξυστρατευόμενοι αἰεί,

[1] Τοῦτο μὲν] τὸ διατείχισμα. [2] Καὶ ἀπλοώτεραι] ἀπλοωτέρας [illegible] τὰς ἄλλως παντάπασι λέγει, ἀλλὰ τὰς διὰ πληρωμάτων ἔνδειαν, ἀπλόους [illegible]. [illegible] [3] Ἡλικίας μετέχων] νέος. [4] Ὁ δὲ Νικίας ἐπειδὴ] τῷ Νικίᾳ τὴν προτροπὴν τῆς διαλέξεως δίδωσι, καὶ ὡς κατὰ ἡλικίαν πρεσβυτέρῳ, καὶ ὡς μείζονι στρατηγῷ, καὶ ὡς πάλαι τοὺς [illegible] νενικηκότι, καὶ ὡς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τόποις τοὺς ἐναντίους διαπολεμήσαντι. [5] Διακινδυνεύειν] διὰ κινδύνου ἰέναι. [6] Ἐστι τῳ] ἔνι ἀφ' ἡμῶν. [7] Ἔπειτα διαπαντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν] ἔπειτα (φησί) παντὶ τῷ χρόνῳ δύσελπιδές εἰσι, καὶ προσδοκῶσιν ὁμοίας ταῖς γεγενημέναις συμφοραῖς τὰ μέλλοντα.

μνήσθητε [1] τὸ ἐν τοῖς πολέμοις παράλογον, [2] καὶ τὸ τῆς τύχης [3] κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι, καὶ ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους ὅσον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζεσθε. ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος στενότητι, πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρασκευήν, οἷς πρότερον ἐβλαπτόμεθα, πάντα καὶ ἡμῖν νῦν, ἐκ τῶν παρόντων, μετὰ τῶν κυβερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται, καὶ * [4] ὄχλος, ᾧ, ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει, οὐκ ἂν ἐχρώμεθα, διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν· [5] ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἠναγκασμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ * [6] πρόσφορα ἔσται. [7] ηὕρηται δ' ἡμῖν [8] ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι, καὶ πρὸς τὰς [9] τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς παχύτητας, ᾧπερ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν σιδηρῶν [10] ἐπιβολαί, αἳ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἢν τὰ ἐπὶ τούτοις οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ἠναγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν. καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι, μήτ' ἐκείνους ἐᾶν, ὠφέλιμοι φαίνεται· [11] ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐπέχῃ, πολεμίας οὔσης. ὧν χρὴ μεμνημένους, διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσούσης νηὶ νεώς, μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύεσθαι, ἢν μὴ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου καταστρώματος ὁπλίτας [12] ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι, [13] ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦτο. ὑπάρχει δ' ὑμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ,

Margin: χρὴ ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι

A estote memores bellorum exitus incertos esse, & fortunam a nobis quoque staturam sperantes, ad iterum pugnandum vos preparate, prout decet tantam vestrum multitudinem, quantam vos ipsi videtis. Quæ autem in his portus angustiis nobis profutura cognouimus, aduersus futuram nauium turbam & aduersus illorum apparatum, [ac milites] in nauium tabulatis [futuros,] vnde prius damno fuimus affecti, hæc etiam omnia nunc, pro præsenti rerum facultate, cum gubernatoribus excogitauimus, atq; parauimus. Nam sagittarij multi, B & iaculatores [in naues] ascendent, & [magna hominum] multitudo, qua si nauale prœlium in alto, [liberoq́ mari] committeremus, non vteremur, quia nauium onus rei nauticæ disciplinam impediret. Sed hic in pedestri prœlio, quod ex nauibus committere cogemur vtilis erit. Preterea excogitauimus etiã [remedia,] quæ aduersus [naues hostiles] in nauibus ædificandis erat parãda & aduersus crassitudinem tignorum, quæ sunt in illorũ nauibus, & quæ aurium instar ex proris hinc, inde prominẽt, (quod C precipuè [nobis] obfuit) ferreas manus, quas [illorum nauibus] iniiciemus, quæ nauem [hostilem,] quum [aliquam de nostris] inuaserit, retinebunt, ne retro se recipiat, [& nouam incursionem faciat,] si modo vectores, [nauiumq́, defensores] quæ postea requiruntur exequantur, [officioq́, suo strenuè fungãtur.] In eam enim necessitatẽ iam sumus compulsi, vt pedestre prœlium ex nauibus cõmittere cogamur. Hoc autẽ [nobis] vtile esse constat, vt neq; ipsi [ab hostili classe] resiliamus, neq; illos [à nostra] resiliri permittamus. D præsertim quòd terra sit hostilis, preter eam, quam noster peditatus obtinuerit. Quorũ [vos] memores oportet totis viribus constanter pugnare, nec [sinere vos] ad eam propelli; sed quum nauis cum naui confligere cœperit, [existimare] non decere prius [ab hostibus] dirimi quàm de hostili tabulato milites deturbaritis. Atque ad hæc non minus milites, quàm nautas adhortor, [atque eo quidem magis] quo magis eorum, qui desuper, [& in ipsis tabulatis] pugnant: hoc officium est. Quinetiam in vobis situm est nunc quoq; magnam victoriç partem peditatu consequi. Nautas verò adhortor,

---

[1] Τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων] Ὅμηρος, Ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα. [2] Καὶ τὸ τῆς τύχης] ἤγουν, εὐτυχίας. [3] Κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες εἶναι] καὶ τὴν τύχην καὶ ἡμῖν συλλήψεσθαι ἐλπίσαντες. * [4] Ὄχλος] ἐπιβήσεται δηλονότι. Æ. P. [5] Ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε] ἐν δὲ τῇ νῦν κατ' ἀνάγκην ἀπὸ νεῶν γενησομένῃ πεζομαχίᾳ ἐπιτήδεια ἔσται. * [6] Πρόσφορα] ταῦτα δηλονότι, ἤγουν οἱ πολλοὶ τοξόται, καὶ ἀκοντισταί, καὶ ὁ ὄχλος ἡμῖν ἐπιτήδεια ἔσται. αἴτι πού οὗτος ὁ ὄχλος ἡμῖν πρόσφορος ἔσται. Æ. P. [7] Εὕρηται δ' ἡμῖν] αἴτι τῶ, ἐξεύρηται ἡμῖν ἐπιβολὴ χειρῶν σιδηρῶν, αἷς πρεσιούσαις ταῖς ναῦς τὰς πολεμίας κρατήσομεν, ὥστε μὴ δύνασθαι ἐξ ἀναχωρήσεως ἐμβάλλειν ἡμῖν. [8] Ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι] χρήσιμα, ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι. [9] Τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς] αὐτὶ τῶν ὑπερεχουσῶν. [10] Ἐπιβολαί] ἤγουν, αἱ ληβαὶ ἰσελθοῦσαι ἡμῖν. [11] Ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς] διὰ τοῦτο (φησὶ) οὐ συμφέρει ἀνακρούεσθαι ἡμῖν, ὅτι ἄρα εἰς πολεμίαν γῆν ὑπὸ τῆς ἀνακρούσεως ἐξωθησόμεθα. [12] Ἀπαράξητε] αἴτι τῆς καταβάλητε. ἤτοι μετ' ὁρμῆς καὶ συντελῶς ἀποσείσητε. [13] Ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον] τὸ μᾶλλον ἐκεῖ συνήφθεν, διὰ παραχώρησιν. οὐ γὰρ οἱ ναῦται τὸ ἀπαράττειν τοὺς πολεμίους συναίτει.

quinet-

quinetiam simul obsecro, ne propter clades acceptas animo nimis consternato sitis. tum quia firmiorem apparatum [*militum, qui pugnabunt,*] ex tabulatis, tum etiam qui plures naues nunc habetis. Preterea [*oportet vos*] cõsiderare quàm operæ pretium sit illam voluptatem [*à vobis*] conseruari, quotquot de vobis antea pro Atheniensibus, quamuis nõ essetis [*Athenienses*] habebamini, & cùm ob [*nostræ*] linguę peritiam, tum ob [*nostrorum morum, ac*] institutorum imitationem, apud [*omnem*] Græciam suspiciebamini, & quod attinet ad vtilitates, [*quæ ex imperio percipi solent,*] imperij nostri participes eratis non minus, [*quàm nos indigenæ,*] imò verò, multò magis, tũ quòd populis imperio nostro subiectis terrorẽ incuteretis, tum etiam quòd [*ab aliis*] non læderemini. Itaque cùm soli, iique liberi, socij sitis imperij nostri, meritò nunc illud ne prodatis [*cauere debetis.*] Et contemptis Corinthiis, quos sæpe superastis, & Siciliensibus, quorum nullus, quandiu [*nostra*] classis vigebat, nobis resistere est ausus, eos propulsate, & declarate vestram [*rerum bellicarum*] scientiam vel cum [*copiarum*] imbecillitate, & calamitatibus coniunctam, aliorum robore, quod secunda fortuna vtitur, potentiorem esse. Rursus illis de vobis, qui sunt Athenienses, hæc in memoriam redigo, neque naues alias his similes in naualibus, neque [*aliam huic similem*] militum iuuentutem a vobis [*domi*] relictam esse. Et, si quid aliud, quàm victoria, vobis contingat, & hostes, qui hic sunt, protinus illuc nauigaturos, & qui de nobis illic sunt reliqui, nequaquam satis virium habituros ad propulsandos & eos, qui illinc [*iam*] sunt, & eos, qui præterea [*hunc aduersus ipsos*] venient. Et vos quidem, [*qui hic estis*] in Syracusanorum potestatem confestim venietis, contra quos qua mente veneritis, vos ipsi [*probè*] nostis. Qui verò illic sunt, in Lacedæmoniorum [*potestatem venient.*] Quare cum in hoc vno certamine pro vtrisque [*tam pro vobis ipsis, qui hic adestis, quàm pro cæteris, qui sunt domi,*] constituti sitis, fortiter, si vnquam aliàs, [*hosti,*] resistite, & singuli, vniuersi vobiscum reputate, ex vobis, qui naues mox conscendetis, Atheniensium [*omnem*] peditatum, & classem, & [*vrbem, &*] reliquã ciuitatem, & magnum illud Athenarum nomen omninò pendere.

καὶ * ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι, μὴ ἐκπεπλῆχθαί τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας, καὶ τὰς ναῦς πλείους. ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι, καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν, τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει, ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκόοις, καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι, πολὺ πλέον μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως ἂν αὐτὴν νῦν μὴ * καταπροδίδοιτε. καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ᾽ ἀντιστῆναι οὐδεὶς, ἕως ἤκμαζε τὸ ναυτικὸν ἡμῖν, ἠξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτοὺς, καὶ δείξατε ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω, ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας ὁμοίας ταῖσδε, οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε. εἴτε ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, τούς τε ἐνθάδε πολεμίους εὐθὺς * ἐπ᾽ ἐκεῖνα πλευσουμένους, καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ Συρακοσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε· οἱ δ᾽ ἐκεῖ, ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴπερ ποτὲ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ᾽ ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι, καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες, καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις, καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν·

---

[1] Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε] & ἐν τῷ παρόντι (φησὶ) δέομαι. [2] Ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε] αἰτίῳ, & ἅμα. Æ. P. [3] Καὶ τὰς ναῦς πλείους] ἤτοι τῶν πολεμίων νεῶν. ἤ, νῦν πλείους ἢ πρότερον. [4] Τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι] ἐνθυμεῖσθαι τί ἄξιον ὅτι δεῖ διαφυλάξασθαι τὴν ἀρχὴν ἡδονὴν ἢ λύειν ἐπίστασθαι, ἐπὶ τῷ θαυμάζεσθαι κατὰ τὴν Ἑλλάδα, & κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι ἔν τε τῷ μὴ ἀδικεῖσθαι αὐτοὺς, & ἐν τῷ φοβεροὶ τοῖς ὑπηκόοις φαίνεσθαι. [5] Οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι] τοὺς μετοίκους λέγει. [6] Κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι] ἤγουν κερδαίνειν. [*7] Καταπροδίδοιτε] ἄλλ. καταπροδιδοίητε, ἤ, καταπροδοίητε. ἢ ὡς παρὰ τὸ καταπροδίδω, εἰς ς. Βαρύτονον, & τοῦτο ἄχρηστον ἐσχημάτισαι, ὃ σημειωτέον. Æ. P. [8] Εἴ τι ξυμβήσεταί τι ἄλλο] εὐφημότατα ᾐνίξατο τὴν ἧτταν. [9] Τούς τε ἐνθάδε πολεμίους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπομιμνήσκω. [*10] Ἐπ᾽ ἐκεῖνα] ἐπὶ τὰ ἡμέτερα χωρία μέρη, ἤγουν ἐκεῖσε, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν. Æ. P. [11] Ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες] ἤτοι, ὑπέρ τε τῶν ἐνταῦθα ὄντων ὑμῶν, & τῶν ἐκεῖ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων.

περὶ ὧν εἴ τις καὶ ἕτερος ἑτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ, ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος, αὐτός τε αὑτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος. A

Ὁ μὲν Νικίας, τοσαῦτα παρακελευσάμενος, εὐθὺς [1] ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς Συρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευήν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι· προηγγέλθη δ' αὐτοῖς [2] καὶ ἡ * ἐπιβουλὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα, καὶ [3] πρὸς τοῦτο. τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἑτοῖμα ἦν, [4] παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, καὶ ἔλεξαν τοιάδε, B

* π. ἐπιβολή, ὡς ἐν ἄλλ. χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἳ χεῖρες ταῖς ναυσὶν ἐπιρρίπτονται. Æ. P.

Pro quibus, si qua in re alius alij præstat, vel scientia, vel animi præstantia is nunquam aliàs opportuniùs, [*quàm hodie*] sese ostentauerit, & sibi ipsi vtilis fuerit, & vniuersis [*ciuibus*] salutaris. Nicias igitur his [*suis*] adhortatus, statim imperauit, vt naues cōscenderent. Gylippo autem, & Syracusanis, quippe quòd ipsum etiam [*hostium*] apparatum cernerent, præsentire quidem licebat, Athenienses nauale prœlium inituros esse: sed [*tamen à nonnullis præterea*] certiores facti sunt etiam de ferreis manibus, quas [*Athenienses Syracusanorum*] nauibus iniicere statuerant. Et cùm aduersus cætera omnia [*illorum inuenta,*] tum etiā aduersus hoc, remedia excogitata præpararunt. Nam proras, & superiores nauium partes coriis longè, latéque contexerunt, vt manus iniecta, laberetur, nec quicquam nancisceretur, quod apprehenderet. Postquam autem omnia præparata fuerunt, duces [*eorum,*] ac Gylippus eos adhortati sunt, & hanc orationem [*apud eos*] habuerunt.

" ΟΤΙ μὲν καλὰ [5] τὰ προειργασμένα, καὶ
" ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται,
" ὦ Συρακόσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ
" δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν C
" προθύμως [6] ἀντελάβεσθε) καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ
" ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους
" γὰρ [7] ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας, πρῶ-
" τον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἔ-
" πειτ', [8] εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοπον-
" νήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν
" τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ
" τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων
" ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα κα-
" τέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ναυμαχίας, τὴν D
" δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. [9] ἄνδρες γὰρ
" ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προύχειν κολουθῶσι, τὸ
" ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐ-
" τὸ ἑαυτοῦ ἐστιν ἢ εἰ μηδ' ᾠήθησαν τὸ πρῶτον.

SYRACVSANORVM, ET GYLIPPI CONCIO.

Quòd præclaræ sint res [*à nobis*] antè gestæ, quodq́; de præclaris rebus mox etiam certamen [*nobis*] sit futurum, Syracusani, & socij plerique nobis cognoscere videmini (nec enim tanto studio res illas gerendas suscepissetis) si quis tamē quantum satis est non cognoscit, [*nos hoc ipsi*] declarabimus, [*eumq́ docebimus.*] Atheniēses enim, qui in hanc regionem venerunt, primùm quidem vt Siciliam subigerent, deinde verò, si rem feliciter gessissent, vt Peloponnesum etiam, cæteramque Græciam [*in suam potestatem redigerent*] & qui omnium tam superioris, quàm nostræ memoriæ Græcorum imperium iampridem maximum obtinēt, vos [*omnium*] mortalium primi sustinuistis classe (qua [*illi*] cuncta obtinuerūt) & cùm aliis naualibus prœliis [*iam*] superastis, tum etiam hoc (vt verisimile videtur) nunc vincetis. Homines enim, postquàm eorum vires in ea re, qua se cæteris præstare putant, fractæ fuerint, multo minorem in posterum de se ipsis opinionem concipiunt, quàm si nunquam antea [*quicquam de se tale*] sensissent.

---

[1] Ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς] εἰσβαίνειν δηλονότι. [2] Καὶ ἡ ἐπιβουλὴ] ἡ ἐπίληψις. [3] Πρὸς τοῦτο] ἤγουν, πρὸς τὴν ἀντιλαβὴν τῶν σιδηρῶν χειρῶν. [4] Παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος] πάντες ὑπὸ θάρσους ἐν τούτοις παρακελεύονται. οἱ στρατηγοὶ τῶν Συρακουσίων, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ὄντος τοῦ ἀγῶνος· οἱ τῶν βοηθῶν, ὡς αἰσχυνθέντες ἐν τῇ ἐφόδῳ [illegible] Ἀθηναίους· Κορίνθιοι, ὡς ναυτικῇ καὶ πεζῇ δυνάμει βεβοηθηκότες μόνοι τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· Γύλιππος, ὡς στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ αὐτοῖς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκπεμφθείς. πάντας δὲ εἰκὸς ὁρμώμενος, καὶ οἱ ἀμφότεροι [illegible] ἔλεξαν πρὸς αὐτούς. [5] Τὰ προειργασμένα] ἔργα, ἃ προκατειργασμένα εἶναι. [6] Ἀντελάβεσθε] ἀντὶ τοῦ ἐφήψασθε. [7] Ἐς τὴν χώραν τήνδε] ἤτοι, κατὰ τῆσδε τῆς χώρας. [8] Εἰ κατορθώσειαν] ἤγουν ἐπιτυχοῦσιν. [9] Ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προύχειν κολουθῶσι] ὅταν γὰρ ἄνδρες ἐλαττωθῶσιν ἐν τούτῳ ἐν ᾧ δοκοῦσιν ὑπερέχειν τῶν ἄλλων, ὅτι τὸ λοιπὸν τοῦ φρονήματος ταπεινοῦνται μᾶλλον ἢ εἰ οὐδὲ ὅλως κατ' ἀρχάς.

Et opi-

&c opinione sua, propter quam animos elatos habebant præter spem frustrati, etiam infra vires virtute succūbunt. Id, quod Atheniensibus nūc accidisse credibile est. Quod verò ad nos attinet, tum quia pristina nostra virtus, (qua, licet [*rerum nauticarum*] adhuc essemus imperiti, belli fortunam tentauimus) nunc validior est, tum quia summæ virtutis opinio [*iam*] ad eam accessit, quòd [*viros*] fortissimos vicerimus, spes vnius cuiusque [*nostrum*] duplo maior [*esse debet.*] Plerunque autem maxima spes maximam etiam animorum alacritatem [*hominibus*] affert in rebus, quas gerendas suscipiunt. Quòd autem hostes nostrum apparatum [*in suis nauibus instruendis*] æmulentur, [*magnamque propugnatorum copiam in eas imposuerint,*] hæc ratio nostræ quidem consuetudini familiaris est, nec imparati aduersus singulas illorum [*naues*] erimus. Illi verò, postquàm multi quidem grauis armaturæ milites præter [*ipsorū*] consuetudinem supra tabulata steterint, multi etiam terrestres iaculatores, vt ita loquar, & Acarnanes, & alij qui naues conscenderint, qui ne sedentes quidem rationem inuenient, qua telū [*ad certum scopum*] emittere possint, qui fieri poterit, vt ipsas naues in periculum nō coniiciant, & omnes inter se ipsos perturbationem non excitent, dum non suo more [*in ipsis nauibus, vt in terra facere solent,*] sese mouebunt? Siquidem ne multitudo quidem nauium ipsis proderit: si quis vestrum hoc etiam [*fortasse*] formidat, quòd non cum pari: [*sed longè maiori*] nauium numero sit pugnaturus. Nam in exiguo [*loci spatio*] multæ [*naues*] erunt tardiores ad exequendum ea, quæ [*gubernatores*] volunt, opportunissimæ autem machinamentis, quæ præparauimus ad eas profligendas. Quod autem verissimum est, cognoscite ex iis, quæ nos certò intellexisse arbitramur. Nam isti malorum magnitudine fracti, & præsentibus difficultatibus superati, ad desperationem sunt redacti, non apparatu, [*copiisq́; suis*] freti potius, quàm temeritate fortunæ, quam quoquo modo possunt, periclitari volunt, vt vel per vim nauibus elabantur, vel vos postea, [*nisi hac ratione ex nostris manibus elabi, & vela in altum facere possint,*]

A [1] καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι, καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν. ὃ νῦν Ἀθηναίους εἰκὸς πεπονθέναι. ἡμῶν δὲ, τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, [2] καὶ τῆς δοκήσεως προσγενομένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, [3] διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὰ δὲ πολλὰ, πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. [4] τά τε τῆς ἀντιμιμήB σεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν, τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς τὸ ἕκαστον αὐτῶν ἐσόμεθα. οἱ δ' ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι, [5] πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν, ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, [6] οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς, [7] καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες, [8] οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι, ταράC ξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται· εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφόβηται. [9] ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ, ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι ὧν βούλονται ἔσονται, [10] ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γνῶτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι. ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας, ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν, [11] οὐ παρασκευῆς πίστει D μᾶλλον, ἢ τύχης ἀποκινδυνεῦσαι οὕτως ὅπως δύνανται· ἵν' ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν, ἢ

[1] Καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα] καὶ παρ' ἐλπίδα σφαλέντες ἐφ' οἷς μάλιστα ἐθάρρουν (φησὶν) αὖθις ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδιδόασιν, ταπεινότεροι γινόμενοι τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως αὐτῶν. [2] Καὶ τῆς δοκήσεως] τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος. [3] Διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς] τὸ μὲν διπλασία, ἀντὶ τοῦ πολλαπλασία. οὐχ ἑκάστου δὲ ἡ ἐλπὶς διπλασία, ἀλλ' ἐξ ἑκάστου τῶν εἰρημένων διπλασιάζεται, ἐκ τοῦ καθυπερτέρους γενέσθαι τῆς ἀθηναίων τοῖς φρονήμασι, καὶ ἐκ τοῦ δόκησιν ἔχειν ὅτι κρείττους ἐσμὲν οἱ τοὺς κρείττους ἐνικήσαμεν. [4] Τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν] μιμούμενοι ἡμᾶς (φησὶν) οἱ ἀθηναῖοι, πολλοὺς ὁπλίτας ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰ καταστρώματα, ὅπερ ἡμῖν μὲν σύνηθές ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀνάρμοστον, ἐκείνοις δὲ ἐναντίον, διὰ τὸ μὴ ἐπιτήδειον. [5] Πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν] οἱ ἐν τῇ ξηρᾷ θαλασσίους ἀντὶ τοῦ ἐμπειρίαν ἔχοντας τῆς ναυτικῶν, οὕτως ἀεὶ χερσαίους οὐ τοὺς ἀπειράτους, ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους θαλασσίων φησίν. [6] Οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους] οἳ οὐδὲ καθεζόμενοι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν δυνήσονται. μίαν δὲ ἀπόφασιν ἠγητέον λείπειν· ἵνα ᾖ τὸ πλῆρες, οἳ δὲ οὐχ εὑρήσουσιν οὐδὲ ὅπως χρὴ τὸ βέλος καθεζομένους ἀφεῖναι. [7] Καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες] τὸ ἑξῆς, καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες ταράξονται. [8] Οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι] οὐ κατὰ τὸ συνήθες ἕκαστος ἐπὶ τῆς νεὼς κινούμενος. [9] Ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαί] ἐξ ἐστίμαι. [10] Ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι] ῥᾳδίως (φησὶ) βλαβήσονται ὑπὸ τῶν ἡμῖν παρεσκευασμένων. [11] Οὐ παρασκευῆς μᾶλλον] οὐ τῇ παρασκευῇ δηλονότι πιστεύοντες, ἀλλὰ ἐξαποκινδυνεῦσαι σπεύδοντες, ἐπὶ τῇ τύχῃ τὸ μᾶλλον ποιοῦνται.

κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιοῦνται, ὡς τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξοντες χεῖρον. πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην, [1] καὶ τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πολεμιωτάτων, ὀργῇ προσμίξωμεν. [2] καὶ νομίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, * [3] οἳ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος δικαιώσωσιν, ἀποπλῆσαι τῆς γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀμύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, [4] καὶ τὸ λεγόμενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι, B πάντες ἴστε, οἵ γε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δουλωσόμενοι. [5] ἐν ᾧ εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι μὲν ἂν τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ γυναιξὶ [6] τὰ ἀπρεπέστατα, πόλει δὲ τῇ πάσῃ [7] τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. ἀνθ' ὧν μὴ μαλακισθῆναί τινα πρέπει, μηδὲ τὸ * [8] ἀκινδύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς, κέρδος νομίσαι. τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως δράσουσι· τὸ δὲ, πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βουλόμεθα, τούσδε τε κολασθῆναι, καὶ τῇ πά- C σῃ Σικελίᾳ, * [9] καρπουμένῃ καὶ πρὶν, ἐλευθερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, [10] καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι, οἳ ἂν ἐλάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες, πλεῖστα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελοῦσι. Καὶ οἱ μὲν τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις παρακελευσάμενοι, ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς εὐθὺς, [11] ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο. ὁ δὲ Νικίας, ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπλη- D γμένος, καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος, καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη ἦν, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νομίσας, ὅπερ [12] πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι,

A itinere terrestri [aliquo] se recipiant, quippe qui peiore conditione nunquam sint futuri, quam nunc sunt. Aduersus igitur talem confusionem, & infestissimorum hominum fortunam, quæ se ipsam [nobis] tradidit, iratis animis contendentes pugnam conseramus: & existimemus simul quidem æquissimum esse, aduersariorum suppliciis iracundiam animi saturare, qui dicere audēt se iusta de causa huc venisse, vt nos suos hostes vlciscerentur, simul etiam in nobis, [& penes nos] futurum inimicos propulsare, & id, quod vulgò dicitur, B suauissimū esse, [suos inimicos vlcisci.] Quòd autem [isti sint nobis] inimici, atque [adeo] inimicissimi, omnes [hoc probè] nostis, qui in nostram [regionem] nos in seruitutem redacturi venerunt. Quam rem si feliciter gessissent viros quidē acerbissimis cruciatibus: ac liberos, & vxores summa turpitudine affecissent, & vniuersæ Reipubl. turpissimum [seruitutis] cognomētum imposuissent. Quare nullum [de nobis] rem molliter gerere decet, neque pro lucro ducere, quòd illi sine [nostro] periculo ab- C eant. Nam parta etiam victoria hoc ipsum sunt facturi. Illud etiam præclarum certamen [est futurum, quod nobis gloriam immortalem afferet,] si faciamus ea, quæ facere debemus, & volumus, vt [videlicet] & istos puniamus, & vniuersæ Siciliæ firmiorem, [quàm antè,] libertatem restituamus, qua prius etiam fruebatur. Atq; ea pericula sunt rarissima, [& maximè expetenda, & plurimi facienda,] quæ, si offendas, minimum damnum, si rem, feliciter geras, maximas vtilitates afferunt. Atque Syracu- D sanorum quidem duces, & Gylippus, his verbis & ipsi suos milites adhortati, vicissim [suas] naues statim [militibus] implere cœperunt, postquàm animaduerterunt & [ipsos] Athenienses [idem facere.] Nicias verò propter præsentem rerum statum animo perculsus, & animaduertens quantum periculum, & quàm vicinum iam esset, quòd tantùm non iam [obuiam hosti] essent processuri, & existimans quod [hominibus] in maximis prœliis accidere solet [sui]

[1] Καὶ τύχην ἀνδρῶν] Καὶ πρὸς τύχην ἀνδρῶν πολεμίων ἡμῖν ἐντετυχηκυῖαν. [2] Καὶ νομίσωμεν, ἅμα] νομιμώτατον εἶναι (φησὶν) ὀργῇ προσμίξαι τοῖς ἐναντίοις· προσῆκει γὰρ τοῖς τιμωρουμένοις τοὺς ἀδίκως ἐπελθόντας, παρεσκευάσθαι, καὶ κρίνειν ὅτι δεῖ ἀποπλῆσαι τὸν θυμὸν ἐν τῇ τιμωρίᾳ τοῦ ἀδικήματος. * [3] Οἳ ἂν ὡς ἐπὶ] τὸ πλῆρες τοῦτο, οἱ δικαιώσωσιν ἂν δεῦρο ἐλθεῖν ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος· ὅ ἐστιν οὕτως. οἵπερ δικαιοῦσι, καὶ λέγειν τολμῶσιν αὐτοὺς δεῦρο δικαίως ἐλθεῖν, ὡς ἡμᾶς τοὺς αὐτοῖς προσπεσόντας, ἤγουν τοὺς αὐτοῖς ἐναντίους, καὶ πολεμίους ὄντας τιμωρησόμενοι. Æ. P. [4] Καὶ τὸ λεγόμενόν που] τὸ ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι. [5] Ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν] ἐν ᾧ δουλώσασθαι ἡμᾶς. [6] Τὰ ἀπρεπέστατα] τοὺς ἀνδραποδισμούς. [7] Τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν] τῆς δουλείας. * [8] Ἀκινδύνως] ἄνευ τοῦ ὑφ' ἡμῶν κινδύνου· τὸ δράσουσιν, ἤγουν ἀπελεύσονται ἐκ τῆς ἡμετέρας χώρας ἀκινδύνως· ἀκινδύνως, ἄνευ τοῦ ἰδεῖν ὑμᾶς κινδύνους· τοῦτ' ἔστιν ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ διώξει πάσχοντας. τοῦτο καὶ πιθανώτερον, καὶ βέλτιον. καὶ γὰρ ἐπιφέρει, τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ τὰ ἑξῆς. τοῦτ' ἔστι, καὶ γὰρ, ἐὰν ἡμᾶς νικήσωσιν, ἀκινδύνως ἀποχωρήσουσιν. Æ. P. * [9] Καρπουμένῃ] τὴν ἐλευθερίαν δηλονότι. Æ. P. [10] Καλὸς ὁ ἀγὼν καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι.] ἡ ἐξήγησις, καλὸς ἡμῖν ὁ ἀγὼν ἔσται. εἰ γὰρ πραξάντων ἡμῶν ἃ βουλόμεθα, οὗτοί τε κολασθήσονται, καὶ ἡ πᾶσα Σικελία ἐλευθερωθήσεται. [11] Ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο] πληροῦντας δηλονότι τὰς ναῦς. [12] Πάσχουσιν] οἱ ἄνθρωποι δηλονότι.

omnibus

[o]mnibus reb. aliquid adhuc deesse, quòd A [i]se nondum præparatum esset, nec dum [o]ratione satis ampla cum ipsis [*militibus*] à [s]e actum esse, [*vt eos officij moneret, & ad* [*re*]*m fortiter gerendam adhortaretur,*] rursus vnum quemque trierarchorum vocabat, singulos & patrum, & tribuum, & propriis nominibus appellans. Et orabat vnū quenque, in quo aliquid splendoris inerat, ne seipsum proderet, néve [*illi,*] quorum maiores illustres essent, paternas, [*ac auitas*] virtutes, [*ac illustria facinora*] delerent. Eosdem etiā admonebat patriæ, quę [*omnium*] liberrima esset, & in qua vnicuiq; arbitratu suo, citra præscriptum, ac imperium alterius vitam instituere liceret. Alia præterea commemorabat, quæcunque homines in huiusmodi temporis articulo iam constituti, reseruare, ac dicere solent, non vt alicui res priscas, [*ac inanis garrulitatis plenas*] effutire videantur, & [*quæcunque alia his*] similia de vniuersis, [*vt*] & de vxoribus, & de liberis, & de Diis patriis proferri consueuerunt: sed quæ in præsenti pauore vtilia [*dictu*] putātes, alta voce pronūtiant. Atq; hic quidem non quantū satis esset potius, quam quantū sibi per temporis angustias cōcessum esset, se [*suos milites*] cohortatum ratus, [*ex concione*] digressus, peditatū ad mare duxit, & instruxit aciē quàm latissimè potuit, vt sociis naualibus ad fiduciam animo concipiēdam quàm maximo esset adiumēto. Demosthenes verò, & Menander, & Euthydemus (hi enim duces in Atheniensiū naues ascenderant) à suorum castrorū statione soluētes, sine mora nauigarunt ad portus pontē, [*quem Syracusani iunctis triremib. transuersis, in ipso portus ostio collocatū fecerāt,*] & [*ad*] fauces relictas, [*& à Syracusanis nondum præclusas,*] quā eruptio fieri poterat, quòd [*illac*] per vim foras exire vellēt. Syracusani verò, sociiq;, cùm [*suas & pedestres, & nauales copias*] prius, [*quàm hostilis classis illuc perueniret,*] eduxissent, nauibus tot numero,

A πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶ(ναι), καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, [1] πατρόθεν τε ἐπονομάζων, καὶ αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ φυλήν. [2] ἀξιῶν τό, τε καθ' ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινά, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, [3] ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν· πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων, [4] καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξουσίας· [5] ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες B ἄνθρωποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια, * [6] ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. [7] καὶ ὁ μὲν, οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι, ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως C ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφέλεια ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ * [8] Εὔδημος (οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου, εὐθὺς ἔπλεον [9] πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος, [10] καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι [11] βιάσασθαι εἰς τὸ ἔξω. προεξαναγόμενοι δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ * [12] παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν,

ἀπονομάζειν / ἐπονομάζειν (margin)

ὑπομιμνήσκων (margin)

καταλειφθέντα (margin)

[1] Πατρόθεν τε ἐπονομάζων] Ὅμηρος, Πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον. [2] Ἀξιῶν τό, τε καθ' ἑαυτόν] ἀξιῶν (φησί) μηδένα προδιδόναι τὴν οἰκείαν ἀρετήν. [3] Ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν] [illegible] καθ' ὑπερβατόν. συντακτέον δὲ τῷ, πατρόθεν ἐπονομάζων. [4] Καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου] καὶ τῆς ἐν τῇ πατρίδι δηλονότι [illegible]. [5] Ἄλλα τε λέγων] καθ' ὑπερβατόν. συντακτέον δὲ τῷ παραπλήσια, ἵνα ᾖ τὸ ἑξῆς, ἄλλα τε λέγων, οἷα δὴ ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι εἴποιεν ἄν, καὶ παραπλήσια. [illegible], ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῷ [illegible] καιροῦ [illegible] ἄνθρωποι λέξειεν ἄν, καὶ παραπλήσια ὑπὲρ τῶν ἁπάντων, καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ θεῶν, οὐ φυλαττόμενοι [illegible] [illegible] δόξωσι [illegible] ἀρχαιολογεῖν, ἀλλὰ ὠφέλιμα [illegible] τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν νομίζοντες. * [6] Ἔς τε γυναῖκας] [illegible] ὑπὲρ [illegible] γυναικῶν, καὶ παίδων, καὶ θεῶν. AE. P. [7] Καὶ ὁ μὲν οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα] καὶ ὁ Νικίας ἀναγκαῖα μᾶλλον ἢ [illegible] ἱκανά. * [8] Εὔδημος] ἴσως Εὐθύδημος, ὡς καὶ [illegible], [illegible] ὁ Εὐρυμέδων [illegible], [illegible] Νικίας οὐ [illegible] ἀρχῆς, ἀλλ' [illegible] [illegible] δύο προσειλετο, Μένανδρον

καὶ Εὐθύδημον. διὸ καὶ ἐνταῦθα Εὐθύδημος γραπτέον, [illegible] αὐτὸς ἐπὶ τῆς [illegible] στρατηγός, ἢ ἀμφοτέρωθι λεκτέον Εὔδημος, ἢ [illegible] [illegible] αὐτὸν [illegible], ἀλλ' ἕτερον [illegible] φαίης. AE. P. [9] Πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος] ὃ δηλαδὴ ἔζευξαν οἱ Συρακούσιοι, ἀποφράττοντες τὸ στόμα τοῦ λιμένος. [10] Καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν] [illegible] τὸ μέρος [illegible] ἐζεύχθη ἀλλ' [illegible] τοῦ στόματος [illegible], παρελέλειπτο ὥστε μὴ ἐζεῦχθαι. [11] Βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω] μετὰ βίας ἐξελθεῖν. * [12] Παραπλησίαις] τὸ ἑξῆς οὕτω, ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν, καὶ πρότερον, ἐφύλασσον μέρος αὐτῶν, κατά τε τὸν ἔκπλουν, καὶ [illegible] [illegible] [illegible], ναυσὶ [illegible] τὸν ἀριθμὸν, ὅσας καὶ πρότερον εἶχον, ἢ, ὅσαις καὶ πρότερον ἦσαν. [illegible] [illegible] λαμβάνουσι, προεξαναγόμενοι πρὸ τοῦ τοὺς πολεμίους [illegible], πρὶν ἢ τοὺς πολεμίους [illegible] ἐξαναγόμενοι τόν τε πεζόν, καὶ τὸ ναυτικόν, ναυσὶ σχεδὸν παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν, ἤγουν σχεδὸν ἴσαις τῷ πλήθει τῶν πολεμίων νεῶν, ἐφύλασσον καὶ πρότερον. καὶ τὰ ἑξῆς· σχεδὸν δὲ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] πολεμίων [illegible], ὡς [illegible] [illegible] δηλοῖ, πλάνῃ [illegible], ἢ [illegible] [illegible]. AE. P.

καὶ πρότερον κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον, καὶ *[1] κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παραβοηθῇ ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακουσίοις, Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος [2] τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλῄσεις. B μετὰ δὲ τοῦτο, πανταχόθεν [3] σφίσι τῶν Συρακουσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων, οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο· καὶ ἦν καρτερά, καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα [4] τῶν προτέρων. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ καὶ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους. [5] οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηί, μὴ λείπεσθαι *[6] τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώ- C ματος τῆς ἄλλης τέχνης. πᾶς τέ τις, ἐν ᾧ προσετέτακτο, αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ [7] ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν, (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν. βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι) αἱ μὲν ἐμβολαί, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους, ὀλίγαι ἐγίγνοντο, [8] αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι ναῦς νηὶ προσπεσοῦσα, ἢ διὰ τὸ φεύγειν, ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον D [9] προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς *[10] ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως [11] ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν,

γρ. ἄλλοι ἀθηναῖοι.

γρ. [illegible]

γρ. [illegible]

A quot & antè habebant, cum earum parte ad ipsas portus fauces, quà eruptio fieri poterat, excubias agebant, & [*reliquam classem*] in reliquo portu circuncirca [*disposuerant*,] vt vndique simul impressionem in Athenienses facerent, & peditatus simul ipsi subsidio veniret ad quancunque partem & ipsæ naues appulissent. Præerant autem classi apud Syracusanos, Sicanus, & Agatharchus, vterque [*vnum*] totius [*naualis exercitus*] cornu tenens; Pythen verò, & Corinthij medium [*spacium, tenebant*.] Postquam autem Athenienses ad pontem B [*quem in portus faucibus Syracusani iunctis triremibus transuersis fecerant*,] accesserunt, primo quidem impetu naues ad ipsum [*præsidij causa*] collocatas, impressione facta superarunt, & [*portus*] claustra soluere conabantur. Postea verò, cùm Syracusani, socijque in ipsos vndiq; inueherentur, non amplius ad pontem, [*portusque fauces*] tantum: sed etiam in ipso portu prœlium fiebat. Erat autem atrox, & quale nullum superiorum [*fuerat*.] Magnum enim animorum alacritatem adhibebant vtriusq; classis nautæ C ad impetum in aduersarios faciendum, quotiescunq; [*hoc facere*] iussi fuissent. Multa quoque certatim [*vtriusque classis*] gubernatores ad artem suam pertinentia alij cōtra alios excogitabant. Et [*milites*,] qui [*nauibus*] vehebātur, [*earumq; defensores erant*,] quoties nauis impressionem in nauem fecisset, operam dabant ne ipsi, qui ex tabulatis pugnabant, cætero artificio, [*cæteriq; nautis, & gubernatoribus, quos varijs artibus ad hostem superandum vtebantur*,] inferiores essent. Et vnusquisq; in munere sibi assignato, primus apparere, [*cæterisq; præstare*] co- D nabatur. Quod autem in exiguo [*loci spatio*] multæ naues confligerent (nam hæ naues, quarum maximus erat numerus, in angustissimo [*spatio*] tunc pugnarunt. parum enim aberat, quin vniuersæ naues vtriusque classis ducentas efficerent) incursiones quidem paucæ fiebant, quia vel retrocedendi, vel perrumpendi, [*ac erumpendi*] nulla facultas dabatur: concursus verò frequentiores erant, prout quæque nauis in nauem incidisset, vel dum fugeret, vel dum impressionem in aliam faceret. Et quandiu quidem nauis [*aliam*] inuadebat, [*tandiu milites*,] qui ex tabulatis pugnabant, abundè iaculis, & sagittis, & lapidibus aduersus eam vtebātur. Cùm autem [*naues*] iam confligerent, [*earum*]

---

* [1] Κατὰ τὸν ἄλλον] ταῖς λοιπαῖς ἐφύλασσον δηλονότι, αἳ διατεταγμέναι ἦσαν, αἱ [illegible] καὶ ταῖς λοιπαῖς κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα διατεταγμένας εἶχον. Æ. P. [2] Τοῦ παντὸς ἔχων] στρατεύματος δηλονότι. [3] Σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Τῶν προτέρων] ναυμαχιῶν δηλονότι. [5] Οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον] οἱ ἐπιβάται (φησὶν) [illegible] (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐθεράπευον) καὶ ἠγωνίζοντο ὅπως μὴ λείποιντο τῇ προθυμίᾳ οἱ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὄντες [illegible] καὶ κυβερνητῶν τέχνας.

* [6] Τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος] [illegible] οἱ ἐπιβάται, οἱ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος μαχόμενοι. Æ. P. [7] Ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν] διαστήματι δηλονότι. [8] Αἱ δὲ προσβολαί] συνεχῶς (φησὶν) ἐγίγνοντο αἱ συμπλοκαὶ τῶν νεῶν. αἱ μὲν γὰρ [illegible] φεύγουσαι [illegible], καὶ [illegible]· αἱ δέ, [illegible] ἐπιπλέουσαι προσέβαλλον. [9] Προσφέροιτο ναῦς] [illegible] τοῦ προσπίπτειν. * [10] Τοῖς ἀκοντίοις] οἱ ἀκοντισταί, τοῖς τοξεύμασι, οἱ τοξόται, τοῖς λίθοις, οἱ σφενδονῆται, οἱ [illegible] λιθοβολοῦντες. Æ. P. [11] Ἐπ' αὐτὴν ἐχρῶντο] [illegible], κατ' αὐτῆς.

propu-

propugnatores, qui manus conserebant, A vtrinq; in alienas naues ingredi conabantur. Multis autem in partibus contigit, vt propter loci angustias, partim quidem [*isti*] impressionem in illos facerent, partim verò illi in istos incurrerent, & duæ, quinetiam alicubi plures naues vni necessariò adhærescerent. Contigit etiam, vt gubernatores, has quidem vitandi, illas verò per insidias inuadendi, non sigillatim: sed variis in partibus vndiq; cura circunsisteret, vtque strepitus ingens, qui à multis nauibus concurrentibus edebatur, simul & pauorem afferret [*iis, qui nauibus vehebantur,*] & auditum adimeret eorum, quæ ab hortatoribus, [*ac nautarum moderatoribus*] præcipiebantur. Multa enim hortatorum adhortatio vtrinque audiebatur, ex arte [*hortatoria,*] & propter præsens vincendi studium Atheniensium quidem, vt [*gubernatores, remiges, ac milites*] per vim eruptionem facerent, exclamantium vtque nunc, si vnquam aliás, alacriter [*suam*] salutē conseruantes in patriam redire conarētur. Syracusanorum verò, & sociorum [*exclamantium.*] præclarum esse illorum fugā impedire, partaq; victoria suam quemq; patriam [*illos*] augere. Præterea vtriusq; classis duces, sicubi [*gubernatorem*] aliquem animaduertissent cum sua naui cessim ire accitum nominatim [*eius*] trierarchū percontabantur, Athenienses quidē, nū [*isti*] retrocederent, quòd infensissimorum hostiū agrum, [*ipso*] mari, cuius imperium non exiguo [*labore, nec per exiguū tempus*] obtinuissent, iam amiciorem putarēt. Syracusani verò, num quos Athenienses planè scirent vehementer cupere quauis ratione effugere, hos fugientes, ipsi fugerent. Dum autem nauale prœlium [*ab illis*] ancipiti marte committeretur, vtrorumque peditatus, qui in terra erat, magnum animi certamen sustinebat, & rei euentum admodum attentè expectabat. Ac Syracusanus quidem [*exercitus animis ad certamen admodum attentus erat.*] quòd iam pro maiore gloria sibi comparanda contenderet,

οἱ ἐπιβάται εἰς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο τῇ ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ, διὰ τὴν στενοχωρίαν, τὰ μὲν, ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ, αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην [1] ξυνηρτῆσθαι. [2] καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακὴν, τῶν δ' ἐπιβουλὴν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν περιεστάναι. καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν τῶν νεῶν [3] ξυμπιπτουσῶν, ἔκπληξίν τε ἅμα [4] καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ B κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. [5] πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ' ἑκατέρων * [6] τοῖς κελευσταῖς, [7] κατὰ τὴν τέχνην, καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν, ἐγίγνετο τοῖς μὲν Ἀθηναίοις [8] βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες, καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι, τοῖς δὲ Συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. [9] καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκα- C τέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον, ἠρώτων, [10] οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν, οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι' ὀλίγου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι, ἀποχωροῦσιν· οἱ δὲ Συρακούσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν. ὅ, τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, [11] ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, [12] πολὺν τὸν ἀγῶ- D να καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν [13] * ὁ [14] αὐτόθεν [15] περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ,

τῶν ἀπ' αὐτῶν

τῆς οἰκείας

[1] Ξυνηρτῆσθαι] συμπεπλέχθαι. [2] Καὶ τοῖς κυβερνήταις] τοὺς κυβερνήτας, ὅτε φυλάττεσθαι δέοι, ὅτε ἐπιβουλεύειν, μὴ καθ' ἓν μόνον, ἢ δεξιὸν ἢ ἀριστερὸν, τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ πανταχοῦ. [3] Ξυμπιπτουσῶν] ἀλλήλαις [illegible]. [4] Καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς] καὶ μὴ δύνασθαι τῶν κελευσμάτων ἀκούειν. [5] Πολλὴ γὰρ ἡ παρακέλευσις] τοῖς μὲν κελευσταῖς, ὑπὸ τῶν κελευστῶν. τοῖς δὲ ἐπιβοῶντες, συντεταγμένον τῷ, πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις ἀφ' ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς, ἐσχημάτισται. ἣν τὴν κατὰ φύσιν τό, πολλὰ γὰρ δὴ οἱ κελευσταὶ παρεκελεύοντο. [6] Τοῖς κελευσταῖς] ἀντὶ τοῦ, τῶν κελευστῶν, ἢ ὑπὸ τῶν κελευστῶν γιγνομένη. ὅτι καὶ, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις, ἀντὶ τοῦ, τῶν μὲν Ἀθηναίων, ἢ, ὑπὸ τῶν μὲν Ἀθηναίων ἐπιβοώντων, καὶ τὰ ἑξῆς. ÆE. P. [7] Κατὰ τὴν τέχνην] τέχνην λέγει τὴν ἰδίαν τῆς κελευστικῆς. [8] Βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν] μετὰ βίας καὶ ἰσχύος ποιῆσαι. [9] Καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων] τῶν Συρακουσίων καὶ Ἀθηναίων. [10] Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι] οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο τῶν πρύμναν κρουομένων τριηράρχων, καὶ ὡς ἐκ γῆς ἀποβαίνειν ἐπειγομένων εἰς τὴν γῆν τῶν Συρακουσίων, ἥτις ἐστὶ πολεμία, εἰ νομίζουσιν οἰκειοτέραν εἶναι τῆς μετὰ πόνου κεκτημένης θαλάσσης. τουτέστιν, ἧς ἐκράτουν ἄρχοντες, μετὰ πολλοῦ πόνου θαλασσοκρατήσαντες. [11] Ἰσορρόπου] ἰσοπαλοῦς. [12] Πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε] ἀντὶ τοῦ ἰσχυρὰν ἀγωνίαν, καὶ τῆς διανοίας συνεστῶτα. [13] Ὁ αὐτόθεν] ὁ Συρακούσιος στρατηγός. * [14] Ὁ αὐτόθεν] ἀντὶ τοῦ, οἱ αὐτόθεν, οἱ ἐκείνης τῆς χώρας οἰκήτορες, ἤγουν οἱ Συρακούσιοι.) (δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες, τουτέστιν οἱ Ἀθηναῖοι οἱ τοῖς Συρακουσίοις ἐπελθόντες. δῆλος. ὁ αὐτόθεν, πεζὸς δηλονότι, ἤγουν ὁ Συρακούσιος πεζός. ἢ καὶ ὁ Συρακούσιος στρατὸς, ὁ πεζὸς, καὶ ἐν τῇ γῇ ὤν. ÆE. P. [15] Περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ] ὑπὲρ τοῦ νικῆσαι δηλονότι κατὰ κράτος.

[1] δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες, μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. [2] πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ, τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικώς, [3] καὶ * [4] διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ * [5] τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς * [6] ἠναγκάζοντο ἔχειν. [7] δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πη τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, [8] ἀνεθάρσησάν τε ἂν, καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο· οἱ δ', ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες, ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. [9] ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, [10] διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον. αἰεὶ γὰρ * [11] παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον, ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως [12] ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, [13] ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν * [14] αὐτοῖς ἔπασχον· πρίν γε δὴ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὴ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς, ἄλλος ἄλλῃ, [15] ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, [16] κατενεχθέντες,

Margin: τῷ ἀπό- ... ; τῷ ἰσορ- ψαντι τε

A Athenienses verò, qui [*Syracusanos*] inuas... ferant, quòd metuerent ne in fortunam præsenti longè deteriorem delaberentur. Athenienses enim, quòd omnes suas fortunas, [*omnemq́; spem*] in nauibus posuissent, de futuro [*prælij naualis euentu*] adeò timebant, vt nullus [*alius maiore metu percelli posset,*] atque hac ipsa de causa nauale prœlium inæqualiter, [*ac impari conditione,*] ex terra [*vtrique*] spectare cogebantur. Nam cùm spectaculum esset è propinquo, nec omnes pariter eodem spectarent, si quis B suos alicubi vincentes aspexissent, se ipsos colligebant, [*& pristinas animos vires resumebant,*] & ad implorādam Deorum fidem se conuertebant, ne se salute fraudarent. Alij verò, qui suos vinci vidissent, plāctu, simul & vociferatione vtebantur, & ex iis, quæ fieri cernebant, animis etiam multo magis frangebātur, quàm qui in ipso prœlio versabantur. Quinetiam alij, vbi oculos in aliquam partē conuertissent, in qua ancipitī marte pugnaretur, (propter permixtū, confusiq; certaminis continuationē [*qua fiebat, vt dignosci non possent qui sui, qui hostes qui vi-* C *cti, qui victores essent:*) ipsis etiā corporibus, prout animo erant affecti, cum vehementi metu simul nutantes in maxima animi anxietate versabantur. Semper enim parum aberat quin euaderent, aut perirent. In eodem autem Atheniensium exercitu, quādiu [*classe*] æquo marte pugnarunt, licebat [*hac*] omnia simul audire, lamenta, clamores, vincentes, victos, [*&*] alia, quæcunque magnus exercitus in magno discrimine [*positus,*] multiuariā proferre cogitur. Illorum etiā militibus, qui in nauibus, erant, iD dem, quod his, accidebat. Donec tandem Syracusani, socijq́, (cùm nauale prœliū ad multū diem vtrinq; pertinaciter commissum fuisset) Athenienses in fugam verterūt, & minimè dubiè [*fugientibus*] instantes, magno clamore, & cohortatione vtentes, terram versus [*eos*] persequi cœperunt. Tunc verò nauticus quidem exercitus, alius alio, quotquot in alto capti fuerant, [*in terram*] delati,

[1] Δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες] οἱ ἀθηναῖοι. [2] Πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς] ὅτι, πάσας τὰς ἐλπίδας ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον. [3] Καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον] διὰ τὸ ἐν ναυσὶ μόναις δηλονότι πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀνωμάλως δὲ ἐκ τῆς γῆς ἰδεῖν τῆς ναυμαχίας. * [4] Διὰ τὸ] διὰ τοῦτο Æ. P. * [5] Τὴν ἔποψιν ἀνώμαλον τῆς ναυμαχίας ἔχειν] τὴν ναυμαχίαν ἀνωμάλως, οὐχ ὁμοίως ἐφορᾶν, ἤγουν θεᾶσθαι. Æ. P. * [6] Ἠναγκάζοντο] οἱ τε συρακούσιοι, καὶ τὸ ἀθηναίων στρατόπεδον οἱ κατὰ γῆν περὶ αὐτὸν τὸν λιμένι ὄντες. Æ. P. [7] Δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας] συνεγγὺς γὰρ οὔσης τοῖς πεζοῖς τῆς ναυμαχίας εἰς τὸ πάντας ἐφορᾶν, καὶ ἰδεῖν διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτῆς θεωρεῖν, οἱ μὲν ... ὁρῶντες τοὺς οἰκείους, ἀνεθάρρουν τε διὰ τοῦτο καὶ ἔχαιρον· οἱ δὲ θεώμενοι ... κατ' ἄλλο μέρος, ἐπεστένοντο· καὶ ὁρῶντες τὰ γενόμενα, ἀθυμότεροί τε οἱ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ... τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἐγίνοντο. [8] Ἀνεθάρσησάν τε ἂν] ἦλθε, ... τὸ φρόνημα. [9] Ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι] ... δὲ (φησὶ) τῆς

[10] Διὰ τὸ ἀκρίτως συνεχὲς τῆς ἁμίλλης] ... ἀκρίτως τῆς ἁμίλλης. * [11] Παρ' ὀλίγον] ... ὀλίγον διαφεύγοντες, ὅτι οὐ παντελῶς διέφευγον, ἀπώλλυντο, ... τῶν πολεμίων καταληφθέντες. οἱ δὲ παρ' ὀλίγον ἀπολλύμενοι, ... οὐ παντελῶς ἀπώλλυντο, διέφευγον, ... φθέντες, ἢ τε φονευθέντες. Æ. P. [12] Ἀγχώμαλα] ... [13] Ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες, κρατούμενοι] Ὅμηρος, ... ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν, ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων. * [14] Αὐτοῖς] τοῖς πεζοῖς τοῖς ἐν γῇ ... τῆς ναυμαχίας θεωμένοις. Æ. P. [15] Ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν] ἤγουν, ἐν τῷ πελάγει ὄντες. [16] Κατενεχθέντες] ... πρὸς τὴν γῆν ἐλθόντες.

in sua

in [*sua*] castra euaserunt. Peditatus verò, non amplius diuersam rationem sequens, [*ut alij hoc, alij illud facerent:*] sed vniuersi vno impetu cum ploratu, gemituque grauiter [*ac indignè*] ferentes ea, quæ fiebant, partim quidem ad opem nauibus ferendam accurrebant, partim verò ad reliquam munitionum partem, vt eam tutarentur, [*properabant.*] Alij verò (quæ maxima erat portio) se ipsos iam circumspiciebant, & quà sibi salutem parerent. Tunc autem [*in Atheniensium castris*] tantus extitit pauor, vt nullus ex superiorib. hoc maior extiterit. Et cladem illi similem [*hic*] acceperunt, quàm ipsi [*Lacedæmoniis*] ad Pylum attulerunt. Cùm enim Lacedæmoniorum classis [*illic*] profligata fuisset, præterea ipsorum quoq; ciues, qui in insulam traiecerant, in ea [*plerique*] perierunt. Quàobrem Athenienses itinere terrestri (nisi quid inopinatum accideret) se seruatum iri desperabant. Post prœlium autem nauale, quod acerrimè cõmissum fuit, in quo multæ naues, multiq; mortales perierunt, Syracusani, sociijq; victoriam adepti, nauium fractarum tabulas, ac reliquias, & cæsorum corpora sustulerunt, & in vrbem reuersi, trophæum statuerunt. Athenienses verò præ magnitudine præsentium malorũ, ne cogitarunt quidem de suorum cadaueribus, nauiumque fragmentis repetendis, ac recipiendis: sed de noctu protinus abeundo consultabãt. Demosthenes autem, cùm Niciam adijsset, censebat reliquas naues iterum instruendas, & sub auroram, si possent, eruptionem tentandam. Dicebat enim plures adhuc naues ad nauigationem idoneas sibi superesse, quàm hostibus. Atheniẽsibus enim naues circiter sexaginta supererãt, hostibus verò, pauciores, quàm quinquaginta. Cùm autẽ Nicias ei assentiretur, & naues implere vellẽt, nautæ illas cõscendere nolebãt, quòd aduerso prœlio perterriti essent, nec amplius se superiores fore sperarẽt. Atq; hi quidem vniuersi iam itinere terrestri se [*aliquo*] recipere in animo habebãt. Sed Hermocrates Syracusanus suspicatus quid illi in animo haberent, & ratus atrocem rem fore, si tantus exercitus itinere terrestri sese [*illinc*] reciperet, & in aliqua Siciliæ parte subsideret, vnde rursus bellũ sibi facere vellet, Magistratus adit, eosq; monet hostibus per negligentiam minimè permittẽdum esse, vt noctu abirent,

A ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ πεζὸς, οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς, [1] οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν. οἱ δὲ, πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους, [2] ἐς φυλακήν. ἄλλοι [γρ. δέ, οἱ] οἱ πλεῖστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν, ἦν τε [3] ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ. διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν B νεῶν τοῖς λακεδαιμονίοις, * [4] προσαπώλλυντο αὐτοῖς [5] καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες· καὶ τότε τοῖς ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παρὰ λόγον γίγνηται. γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες, τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο· καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν, τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' ἀθηναῖοι, C ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νεκρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν [6] αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβουλεύοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν, γνώμην ἐποιεῖτο, πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν, βιάσασθαι ἢν δύνωνται ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν· λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαί εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις (ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντή- D κοντα) καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτὰς, οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν, διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ, καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ συρακούσιος, ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ὑποχωρήσασα, καὶ καθεζομένη ποι τῆς σικελίας, βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, [γρ. ἐσηγεῖται] ἐσ- E ηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν,

---

[1] Οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ] Ὅμηρος, Κωκυτῷ τ' εἴχοντο καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ. [2] Ἐς φυλακήν] ἀπὸ κοινοῦ, παρεβοήθουν. [3] Ἐν τῷ παραυτίκα] ἤγουν ἐν τῷ ἐνεστῶτι τότε χρόνῳ. [4] Προσαπώλλυντο] οὐ πάντες, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον. Æ. P. [5] Καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ] τὸ ἑξῆς, ὑπερβατόν, καὶ οἱ διαβεβηκότες αὐτοῖς προσαπώλλυντο ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες. [6] Αἰτῆσαι ἀναίρεσιν] ἀνάληψιν.

(λέγων ταῦτα ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει) ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας Συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς [2] ἀποικοδομῆσαι, καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ δὲ, [3] ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι· τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυμένους, [4] καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡρακλεῖα ταύτην τὴν ἡμέραν * [4] θυσία οὖσα) οὐ δοκεῖν ἂν ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι. ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης, πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, * [5] καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι αὐτοὺς, ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα, καὶ οὐκ ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τάδε μηχανᾶται· δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἡνίκα ξυνεσκόταζεν· οἱ προσπελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι, καὶ ἀνακαλεσάμενοι τινὰς, ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτήδειοι (ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ [6] διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν) ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα, ὡς Συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν, εἰπόντες ἀπῆλθον· καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα [7] ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὡς οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως συσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα· καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόν-

γρ. ταῦτα, καὶ ἃ

γρ. Ἡρακλεῖ

γρ. ἱκανῶς

γρ. προσελάσαντες

γρ. τῶν ἔνδοθεν

A (simul autem & hæc, & alia, quæ ipsi videbantur, dicebat) sed omnibus Syracusanis, sociisque iam exeundum, & vias obstruendas, & locorum angustias præoccupandas, atque custodiendas. Illi verò, & ipsi non minus, quam ille, idem sentiebant, & [*hæc*] facienda censebant. Sed [*addebant*] se non putare homines lætos, & ex nauali, eoque magno prœlio recens reuersos, & quiescentes, præterea quòd dies festus esset (fortè enim tunc apud ipsos dies festus Herculis erat) imperata facilè facturos. B Nam præ ingenti victoriæ gaudio, plerosque per eum diem festum sese ad potationem conuersuros, & se existimare illos sibi in quibuslibet [*aliis rebus*] obtemperaturos potius, quam in præsentia sumptis armis [*aduersus hostem*] exituros. Sed cum Magistratibus hæc reputantibus difficilia factu esse viderentur, & Hermocrates [*hæc*] ipsis persuadere non posset, postea ipse hæc commentus est, veritus ne Athenienses nemine prohibente, difficillima quæque loca noctu prius transirent, [*quàm ipsi ex vrbe egrederentur,*] C nonnullos è suis sodalibus cum equitibus, quum iam aduesperasceret, ad Atheniensium castra mittit. Qui [*eousque*] prouecti, vnde quis exaudiri posset, & quibusdam euocatis, quasi Atheniensium essent amici (erant enim nonnulli internuntij, qui Niciam de rebus vrbanis certiorem faciebant) imperarunt, vt Niciæ significarent, ne ea nocte copias abduceret, quòd Syracusani vias obsedissent: sed postridie copiis per otium instructis abiret. Atque illi quidem, [*qui illuc ab Hermocrate missi fuerant*] D cùm [*hæc*] dixissent, discesserunt. Hi verò ducibus Atheniensium renuntiarunt ea, quæ [*ex Syracusanis nuntiis*] audierant. Duces autem ob istum nuntium ea nocte supersederunt, nullam subesse fraudem rati. Cùm autem ne sic quidem statim discessissent, ipsis & insequẽtem diem [*illic*] remanere placuit, vt milites pro præsenti facultate conuasarent quàm commodissimè possent. & cætera quidẽ omnia relinquere: solis verò re-

---

[2] Ἀποικοδομῆσαι] ἀποφράξαι διά τινος οἰκοδομῆς. [3] Ξυνεγίγνωσκον] τὰ αὐτὰ ἐγίγνωσκον τουτέστιν, ὁμογνώμονες ἦσαν αὐτῷ. [4] Καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης] ἤγουν, ἀνειμένου ἡμέρας. * [4] Θυσία] εἰ γράψῃς, ἡράκλεια ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα, ταῦτα οὕτω λήψῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐτύγχανεν οὖσα θυσία, ἀντὶ τοῦ, ἑορτή, κατὰ παράθεσιν, ἡράκλεια, τουτέστιν ἑορτὴ ἡ καλουμένη ἡράκλεια, ἐν ᾗ ἑορτῇ θυσία τῷ ἡρακλεῖ ἐτελεῖτο. εἰ δὲ ἡρακλεῖ θυσία γράψῃς, οὐδεμία μὲν ἔσται παράθεσις, ὁ δὲ νοῦς τοῖς [illegible] αὐτοῖς ἔσται. Æ. P. * [5] Καὶ πάντα] τὸ ἑξῆς τόδε. καὶ ἔλεγον ἐλπίζειν αὐτοὺς, τοὺς στρατηγοὺς, πείθεσθαι ἂν ἤγουν πείσεσθαι, [illegible] σφῶν, ἑαυτῶν. [illegible] τελεῖ ὄντων, πάντα, κατὰ πάντα, κατ' ἄλλα πάντα, μᾶλλον ἢ τὸ ἑξῆς. τὸ δὲ πείθεσθαι μετὰ γενικῆς ἀντὶ τοῦ [illegible], ἢ πειθαρχεῖν, [illegible]. οὕτω μέντοι, καὶ ὁ ποιητὴς [illegible] Κείνου ἐγώ κε μάλιστα πιθοίμην. Æ. P. [6] Διάγγελοι τῶν ἔνδον] οἱ μηνυταὶ καὶ ἐξαγγέλλοντες τὰ τῶν πολιτῶν. [7] Ἐπέσχον τὴν νύκτα] τὸ στράτευμα δηλονότι.

bus,

bus, quotquot ad corporis victum, ac vestitum essent necessariæ, assumptis, abire. Syracusani verò, & Gylippus cum peditatu quidem prius egressi, [*quàm illi discederent,*] & vias per [*suam*] regionem, quá verisimile erat Athenienses iter facturos, obstruxerunt, & riuorum, ac fluuiorum transitus custodiebāt. Et in locis ad excipiēdum exercitum opportunis, quà [*transiturus*] videbatur, vt [*eius transitum*] impedirent, acie instructa stabāt. At cum classe profecti, Atheniensiū naues à littore abstraxerunt. Aliquot etiam concremarunt (quod vel ipsi Athenienses facere in animo habuerāt) cęteras verò per otium, nullo prohibēte, vt quæq; fortè aliquo delata fuerat, religatas in vrbem traxerunt. Postea verò, cùm Niciæ, & Demostheni [*res omnes ad profectionem necessaria*] satis pręparatæ esse visę sunt, iam tertio à nauali pugna die castra mouerunt. Hæc igitur res erat acerba, nō tantùm si quis singula spectet, quòd [*nimirum*] & amissa classe vniuersa discederēt, & pro magna spe, [*quam antè conceperant,*] cùm ipsi, tum etiam [*vniuersa*] ciuitas in [*salutis*] discrimen esset adducta: sed etiā quòd in castris deserendis vnicuiq; contingerēt, quæ nec spectari nec cogitari sine animi angore possent. Nā cùm mortui essent insepulti, quoties quis aliquem necessariorum iacētem cōspexisset, mœrore simul, & metu afficiebatur. Viui verò, qui [*à cæteris abeūtibus, illic*] relinquebantur & vulnerati, & ęgroti, multo maiorē mœrorem, quam mortui viuis afferebant, & [*multo*] miseriores, quàm defuncti, [*ipsis esse videbātur.*] Nam ad preces, & lamentationes conuersi [*cæteros*] ad dubitationem adigebant, [*& dubitare cogebant, quidnam faciendum esset, vtrum illis relictis abeundum, an cum illis remanendum,*] quòd [*illos*] orarent, vt se abducerent, & vniuscuiusq; fidem implorarēt, sicubi quis aliquem aut sodalium, aut familiarium animaduertisset, ac ex contubernalium iam abeuntiū ceruicibus penderent, & quousque possent, [*eos*] insequerentur. Quòd si quos corporis vires ante confectū iter defecissent, non sine multis obtestationibus, ac plorat ibus [*ab aliis*] deserebantur, adeò vt omnis exercitus lachrymis repletus, & huiusmodi dubitatione [*retardatus,*] non facilè discedere posset, quamuis ex hostico [*discedendum ipsis esset,*] tum iam vel maiora passis,

A τὰς δ' αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια, ἀφορμᾶσθαι. συρακούσιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ * προεξελθόντες, τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν, ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς ἀθηναίους ἰέναι, [1] ἀπεφράγνυσαν, καὶ τῶν ῥείθρων καὶ τῶν ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον· καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύσοντες, ᾗ ἐδόκει ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ προσπλεύσαντες, τὰς ναῦς τῶν ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον. ἐνέπρησαν B δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν, οὐδενὸς κωλύοντος, ὡς ἑκάστην ποι ἐκπεπτωκυῖαν [2] ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἱκανῶς [*] παρεσκευάσθαι, [3] καὶ * [4] ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν, καὶ C ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλγεινὰ [5] καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο. καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς, πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν, καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ [6] ἀντιβολίαν καὶ ὀλο- D φυρμὸν τραπόμενοι, ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά που τις ἴδοι ἢ ἑταίρων, ἢ οἰκείων· τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ὅσον δύναιντο. εἴ τῳ δὲ προλείποι * [7] ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων [8] ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ, μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε, καὶ μείζω,

* π. προεξελθόντες. Æ. P.

κατὰ ἀπεφράγνυσαν.

κατὰ παρεσκευάσθαι.

---

[1] Ἐπέσπασαν] παρεσπάσαντο. ἀνθείλκοντο. [2] Ἀναδησάμενοι] ἄγοντες, ἐξαρτήσαντες τῶν ἑαυτῶν νεῶν. [3] Καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη] ἰδὲ αὐτοῖς. * [4] Η ἀνάστασις ἐγίγνετο τοῦ στρατεύματος] τὸ στράτευμα ἀνέστησαν, ἀπήγαγον, ἤγουν ἀπιέναι ἤρξαντο. Æ. P. [5] Καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀλγεινά.

[6] Ἀντιβολίαν] παράκλησιν. ἀντιβολία, δέησις. ἱκεσία ἀντιβολία, δάκρυα, καὶ κλαυθμὸς, παρὰ τὸ ἀντιβολεῖν. * [7] Ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα] ἓν διὰ δυοῖν, ἀντὶ τοῦ, ἡ τοῦ σώματος ῥώμη. Æ. P. [8] Ἐπιθειασμῶν] θεῶν ἐπικλήσεων.

ἢ κατὰ δάκρυα, τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ [1] περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μή τι πάθωσι. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾷ. μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον, ὅ τι τις ἐδύνατο, κατὰ τὸ χρήσιμον, καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππῆς, παρὰ τὸ εἰωθὸς, αὐτοί τε καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία, ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν, ἀπορίᾳ ἀκολούθων, οἱ δὲ, ἀπιστίᾳ. ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε, [2] καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά. σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη [3] αἰκία, [4] καὶ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, [5] ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ᾽ ὡς ῥᾳδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο· ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἵαν τελευτὴν καὶ ταπεινότητα [6] ἀφῖκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο [7] τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, B C οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἥκειν, αὐτοὺς τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι· ἀντὶ δ᾽ εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ᾽ ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι· πεζούς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους, καὶ ὁπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο. ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν, καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριὼν, D [8] ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ᾽ οὓς γίγνοιτο, ὑπὸ προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν.

quàm quæ lachrymis [*vllis satis pro malorum magnitudine*] defleri possent tum etiam futura metuentibus, ne quid [*grauius in posterum*] paterentur. Magnusque mœror, simul & magna, eaque mutua inter ipsos incusatio erat. Nihil enim aliud, quam expugnatæ ciuitati, eiq; non paruæ, quæ profugeret, similes erant. Nam vniuersa multitudo simul proficiscentium non erat infra numerum quadraginta millium. Horum autem cum cæteri omnes, quod quisque poterat, prout vtile [*ac necessarium ipsi*] erat, tum etiam grauis armaturæ milites, & equites, præter consuetudinem, ipsi quoque sua etiam cibaria sub armis ferebant, alij quidem, propter seruorum inopiam, alij verò, propter diffidentiam. Transfugerant enim & iampridem [*multi eorum serui,*] & tunc temporis plerique. Atque ne hæc quidem, quæ ferebant, [*ipsis*] sufficiebant. Nullus enim commeatus in castris amplius erat. Quinetiam cætera ignominia, & æqualis malorum portio, quæ quoddam leuamentum [*aliàs*] habet, quum [*earundem malorum*] multos habemus [*socios,*] tamen ne sic quidem tunc facilis [*esse, nec vllum miseriarum solatium ipsis, quamuis multos earundem calamitatum socios haberent, afferre*] videbatur. Præsertim [*cogitantibus*] quanto ex splendore, & gloriæ dignitate, qua initiò prædititi fuissent, in quẽ exitum, & [*in quam*] humilem fortunam deuenissent. Hæc enim rerũ commutatio illi Græcorum exercitui maxima contigit. Quonim [*illuc*] iuerant, vt alios in seruitutem redigerent, illis accidit, vt ipsi hoc potius metuentes ne ab illis in seruitutem redigerentur, abscederent. Et pro votis, lætisque carminibus, cum quibus ad hanc expeditionem profecti fuissent, rursus cum ominis mali vocibus, quæ his erant contrariæ, discederent. Et ex nauticis facti pedestres iter facerent, animumque potius ad grauem armaturam, quàm ad classem instruendam appellerent. Hæc tamen omnia propter periculi adhuc impendentis magnitudinem ipsis ferenda videbantur. Nicias autem cernens exercitum animo costernatum, & in magna [*fortunæ*] commutatione constitutum, [*ad singulos ordines*] adiens, vt pro præsenti rerum statu [*eos*] confirmabat, consolabatur, & clamore longè maiore, [*quàm vnquam antè fecisset, tunc*] vtebatur, vt ad quosque accedebat, tum propter animi studium, [*ac ardorem*] tum etiam vociferationis fructum quàm longissimè [*per castra*] manare cuperet.

---

[1] Περὶ τῶν ἐν τῷ ἀφανεῖ] ἤτοι περὶ τῶν μηδέπω παθόντων. [2] Καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα] αὐτὴ τῶν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ νῦν παρόντι. [3] Αἰκία] κακώσις. [4] Καὶ ἡ ἰσομοιρία] καὶ τὸ κοινωνεῖν δηλαδὴ πάντας ἐπίσης τῶν κακῶν, καὶ τὸ ἴσον μέρος ἕκαστον αὐτῶν μετέχειν. [5] Ἔχουσά τινα ὅμως] ἔχουσά τινα κουφισμόν, δηλονότι ἡ ἰσομοιρία, τὸ μετὰ πολλῶν ἰσομοιρεῖν κακῶν. [6] Ἀφῖκτο] τὸ στράτευμα δηλονότι. [7] Τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι] ἐν τῷ τοιούτῳ προσλαμβάνεσθαι τὸ ἄρθρον ὁν τοῦ, τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, ὡς οὐδενὸς ἑλληνικοῦ στρατεύματος ἐν τοιαύτῃ μεταβολῇ γεγονότος. [8] Ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων] ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν.

NICIÆ CONCIO.

Vel in præsenti rerum statu, Athenienses, ac socij, spem oportet habere. Iam [*enim*] nonnulli vel ex asperioribus [*malis,*] quam sunt ista, [*in quibus versamur,*] incolumes euaserunt. neque supra modum vobismetipsis succensere vel propter clades [*acceptas,*] vel propter ærumnas, quæ præter dignitatem, [*ac vestra merita, vos*] nunc premunt. Nam & ego, quamuis neq; [*corporis*] viribus valentior sim, quàm vllus de vobis (vos enim ipsi iam videtis vt morbo sim affectus) neque felicitate cuiquam secundus [*antea*] fuisse videar, cùm in priuata vita, tum in cæteris rebus [*quæ ad Reipub. administrationem pertinent,*] nunc [*tamen*] in eodem periculo pendens versor, in quo vel abiectissimæ conditionis homines versantur. Quanquam multa quidem ex patriis institutis ad pietatẽ Diis præstandam perpetuò feci, multis etiam pietatis officiis, quæ debent inuidia carere, [*nec vitio verti*] mortales sum prosequutus. Quare [*quamuis nostra fortuna prorsus afflicta videatur,*] rerum tamen futurarum spes est audax: sed clades, quas nullo nostro merito accepimus, [*nos*] iam terrent. At fortasse cessabunt. Nam & satis feliciter cum hostibus est actum, & si cui Deorum inuisi bellum hoc suscepimus, satis pœnarum iam dedimus. Etenim & alij nonnulli iam bellum aliis intulerunt, qui cum humanitus peccassent, pœnas tamen tolerabiles dederunt. Quamobrem verisimile videtur nos quoq; nunc debere sperare Deum mitius nobiscum esse acturum. (Iam enim ipsorũ [*Deorum*] misericordia, quàm odio sumus digniores) & [*conuenit vos,*] cùm videatis vos ipsos, quales, & qui grauis armaturæ milites acie instructa pergitis, animis nõ nimis consternari. Quinetiam illud cogitate, vos ipsos, vbicunque consederitis, ibi protinus [*vobis ipsis*] esse ciuitatem, & fore, vt nulla alia Siciliensis [*ciuitas*] aut vestrum, si [*eam*] inuadatis, impetum facilè sustineat, aut si sedes alicubi fixeritis, [*facilè vos illinc*] expellat. Iter autem vt tutò, & seruatis ordinibus fiat, operam vos ipsi cautè dabitis, nihil aliud vnusquisque secum ipse reputans, nisi, quocunque in loco pugnare coactus fuerit, hunc si victoria potiatur, & patriam, & vrbem sibi futurum.

ἜΤΙ [1] καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὦ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρὴ ἔχειν. ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε ἐσώθησαν. μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς, μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέρων, ([2] ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου) οὔτ' εὐτυχίᾳ δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατά τε τὸν ἴδιον βίον, καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς [3] φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι [4] πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπὶς [5] ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ [6] οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσι. τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν. ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις [7] εὐτύχηται, καὶ εἴ τῳ θεῶν [8] ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα. ἦλθον γάρ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἤδη ἐφ' ἑτέρους, [9] καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες, ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τά τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἕξειν (οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν [10] ἢ φθόνου) καὶ * ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτοὺς, [11] οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπέπληχθε ἄγαν. λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὐθύς ἐστε, ὅποι ἂν καθέζησθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥᾳδίως, οὔτ' ἂν [12] ἱδρυθέντας που [13] ἐξαναστήσειε. τὴν δὲ πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι, αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενος ἕκαστος, ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῇ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατρίδα καὶ τεῖχος κρατήσας ἕξειν.

* πρ. ὁρῶντας. Æ. P. [illegible] καταπεπλῆχθαι

[1] Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων] [illegible] καὶ τὸ καί- [illegible] οὐδέ τι [illegible]. [2] Ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι] τὸ [illegible], ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου, [illegible]. φησὶ δὲ ὅτι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε σώματι ἰσχυρότερος ὢν (ὁρᾶτε γὰρ ὡς διάκειμαι) οὔτε εὐτυχίᾳ τινὸς ὕστερος κατά γε τὸν ἰδιωτικὸν βίον, καὶ κατὰ τὴν τῶν κοινῶν [illegible], νῦν ἐν ἴσῳ κινδύνῳ καθέστηκα ὥσπερ οἱ φαυλότατοι. [3] Τοῖς φαυλοτάτοις] [illegible] ἤγουν ἀνθρώποις. [4] Πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι] ἀντὶ τοῦ, πολλὰ εἰς θεοὺς [illegible]. [5] Ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος] ἀντὶ τοῦ θαρσαλέα. [illegible]. [6] Οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν] ἀλλὰ μειζόνως [illegible]. [7] Εὐτύχηται] ἤγουν, μετ' εὐτυχίας κατώρθωται. [8] Ἐπίφθονοι] μεμπτοί. [9] Καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες] ὅσα [illegible] τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει. [10] Ἢ φθόνου] μέμψεως. [11] Οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε] [illegible], τοὺς ὁπλίτας καὶ τοὺς συντεταγμένους χωροῦντας [illegible] [illegible]. [illegible]. [12] Ἱδρυθέντας] ἤγουν, [illegible]. [13] Ἐξαναστήσειεν] [illegible].

σπουδὴ δὲ ὁμοίως καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἔσται τῆς ὁδοῦ. τὰ γὰρ ἐπιτήδεια, βραχέα ἔχομεν· καὶ ἢν ἀντιλαβώμεθά του φιλίου χωρίου τῶν Σικελῶν, (οὗτοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ Συρακοσίων δέος ἔτι βέβαιοί εἰσιν) ἤδη νομίζετε ἐν τῷ [1] ἐχυρῷ εἶναι. προπέμπετε δ' ὡς αὐτούς, καὶ ἀπαντᾶν, *[2] εἰρημένον, καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. [3] ὅ γε ξύμπαν, γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὂν ὑμῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χωρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθείητε, καὶ ἢν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἵ τε ἄλλοι τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως, καίπερ πεπτωκυῖαν, ἐπανορθώσοντες. *[4] ἄνδρες γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη, οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί.

Ὁ μὲν Νικίας, τοιάδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπῄει τὸ στράτευμα, καὶ εἴ πῃ ὁρῴη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει χωροῦν, ξυνάγων καὶ καθιστάς· καὶ ὁ Δημοσθένης, οὐδὲν ἧσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά τε καὶ παραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον τὸ Νικίου, ἐφεπόμενον δὲ, τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδή τε ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ Ἀνάπου ποταμοῦ, ηὗρον ἐπ' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων, [5] καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου, ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν. οἱ δὲ Συρακόσιοι, παριππεύοντές τε προσέκειντο, καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, ηὐλίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῲ ἐπορεύοντο, καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ κατέβησαν [6] ἐς χωρίον ἄπεδόν τι, καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον (ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος) καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν. ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια, ᾗ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ Συρακόσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες, τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν [7] ἀπετείχιζον.

τῷ ἐχυρῷ

A Iter autem & noctu, & interdiu pariter magna festinatione faciendum erit. Exiguos enim commeatus habemus. Et si quodamicum oppidum Siculorum nacti fuerimus (isti enim propter Syracusanorũ metum adhuc erga nos in fide constanter perstant) iam verò existimate vos in loco tuto esse. Ad eos verò [*nuntium*] præmittite, qui iubeat [*eos nobis*] obuiam venire, & alios commeatus afferre. In summa [*hoc*] sciatis, milites, necessarium esse vobis, viuis esse fortibus, quòd nullus sit locus B propinquus, quò, si ignauè vos gesseritis, salui peruenire possitis, &, si nunc hostes deuitaritis, cæteros quidem [*de vobis*] ea consequuturos, quæ reuisere concupiscitis, Athenienses verò magnam [*vestræ*] ciuitatis potentiam, etsi collapsam, erecturos. Viri enim [*sunt*] ciuitas, non autem mœnia, neque naues viris vacuæ. His Nicias exercitum cohortans simul adibat, & sicubi disiunctum, nec ordine seruato procedentem videbat, cogebat & in ordinem redigebat. Demosthenes verò nihilominus eadem, aut [*his*] similia apud suos C dicebat. Et Niciæ quidem copiæ agmine quadrato ibant, Demosthenis verò [*copiæ*] sequebantur. Lixas verò, & plurimam turbam, grauis armaturæ milites intra medium suum agmen receperunt. Postquam autem ad Anapi fluminis transitum peruenerunt, Syracusanorum, ac sociorum manum illic instructam inuenerunt, quibus fugatis, & transitu in suam potestatem redacto, vltra processerunt. Et Syracusanorum equites obequitantes [*illis*] instabant, & leuis armaturæ milites iaculis [*eos*] D incessebant. Atque hac quidem die Athenienses stadia circiter quadraginta progressi, castris ad quendam collem positis pernoctarunt. Postridie verò, diluculo iter ingressi sunt, & viginti circiter stadia processerunt, & in quendam campestrem locum descenderunt, ibique castra posuerunt, tum quòd aliquid cibariorum sumere ex domibus illis (is enim locus habitabatur) tũ etiam quòd aquã secum illinc afferre vellent. Nam vltra locum illũ, ad multa stadia, quà transituri erant, non erat magna E aquæ copia. Interea verò Syracusani progressi, transitum vlteriorẽ muro cinxerũt.

[1] Ἐν τῷ ἐχυρῷ] ἀσφαλεῖ. *[2] Εἰρημένον] ἀντὶ τοῦ, ἐροῦντα, ἤγουν κελεύσοντα. Α.Ε.Ρ. [3] Τό γε ξύμπαν] τὸ σύνολον.
*[4] Ἄνδρες γὰρ πόλις] αἰσχύλος ἐν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις,
Ἔτ' ἆρ' Ἀθηνῶν ἔστ' ἀπόρθητος πόλις.
Ἀνδρῶν γὰρ ὄντων ἕρκος ἐστὶν ἀσφαλές. Θ ἀλκαῖος.
Ἄνδρες γὰρ πόλεως πύργος ἀρήϊος.
Θ σοφοκλῆς ἐν οἰδίπῳ τυράννῳ.
Ὡς οὐδέν ἐστιν οὔτε πύργος, οὔτε ναῦς,
Ἔρημος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω. Α.Ρ.
[5] Καὶ τρεψάμενοι] οἱ Ἀθηναῖοι. [6] Ἐς χωρίον ἄπεδον] ὁμαλόν, ὁμόπεδον. ὡς καὶ ἄλοχος, ἡ ὁμόλεχος. [7] Ἀπετείχιζον] σκέψαι πῶς κεῖται τῇ διὰ ἐπιτειχισμοῦ.

Erat

Erat autem collis natura munitus, & ab vtraque eius parte [*erat*] torrentis alueus rupibus præceps. Vocabatur autem Acræum lepas, [*id est, promontorium in quo sita est vrbs, cui nomen Acra.*] Postridie verò Athenienses progredi cœperunt, & Syracusanorum, ac sociorum equites, & iaculatores, qui vtrique multi erant, ipsos [*progredi*] prohibebant, & iaculis incessebant, & obequitantes infestabant. Et diu quidem Athenienses pugnarunt, tandem verò in eadem castra rursus se receperunt. Sed commeatus non æquè, [*ac prius,*] amplius habebant. Nam propter [*hostium*] equitatum non poterant amplius [*illinc*] recedere. Manè tamen motis castris, rursus ire perrexerunt, & ad collem muro cinctum, per vim peruenire, [*ac in eum irrumpere*] tentarunt, & ante suas copias inuenerunt pedestrem [*hostium*] exercitum, qui supra [*collis*] munitionem instructus stabat, acie non paucorum scutatorum in longitudinem exporrecta. Is enim locus erat arctus. Athenienses autem munitionem aggressi oppugnare cœperunt: sed cùm telis ex colle, qui erat accliuis, à multis peterentur (qui enim ex superiore loco [*tela iaculabantur, telis ad hostes*] faciliùs pertingebāt, [*ac eos assequebantur*]) nec [*eò*] possent perrumpere, retrò se receperunt, atq; quieuerunt. Quinetiam casu quædā tonitrua, simul & imbres [*tunc*] extiterunt, vt anni tempore, quod ad Autumnum iam accedebat, fieri solet. Quamobrem Athenienses longè vehementiùs animos abiicere cœperunt, quòd hæc etiam omnia in suum exitium fieri putarent. Ipsis autem quiescentibus, Gylippus, & Syracusani partem quandam copiarum miserūt, quæ ipsos muro intercluderent à tergo, quà venerant. Sed cùm ipsi quoq; vicissim quosdam de suis misissent, [*hoc fieri*] prohibuerunt. Postea verò Athenienses propius planitiem reuersi, [*castris ibi positis*] pernoctarūt. Postridiè verò progredi cœperunt. Ipsos autem Syracusani vndique circunfusi adoriebantur, multosque sauciabant. Et quoties Atheniēses impressionem in eos faciebant, ipsi se subducebant. Quoties verò recedebant, [*illi*] instabāt, præcipuè verò nouissimum agmen carpentes, si fortè [*ea parte*] paulatim in fugam versa, reliquum exercitū perterrefacerent. Et diu Athenienses hoc modo [*Syracusanis*] restiterunt.

A ἦν δὲ λόφος καρτερὸς, καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης· ἐκαλεῖτο δὲ *[1] ἀκραῖον λέπας. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ ἀθηναῖοι προῄεσαν, καὶ οἱ τῶν συρακουσίων καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππῆς καὶ ἀκοντισταὶ ὄντες πολλοὶ ἑκατέρωθεν ἐκώλυον, καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ ἀθηναῖοι, ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ὁμοίως εἶχον. [2] οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν οἷόν τ' ἦν ἀπὸ τῶν ἱππέων. B πρῲ δὲ ἄραντες, ἐπορεύοντο αὖθις, καὶ *[4] ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον· καὶ ηὗρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν παρατεταγμένην οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων. στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος, ([1] διικνοῦντο γὰρ ῥᾷον οἱ ἄνωθεν) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώρησαν πάλιν, καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ C βρονταί τινες ἅμα γενόμεναι, καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος [6] φιλεῖ γίγνεσθαι. ἀφ' ὧν οἱ ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν, καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δὲ αὐτῶν, ὁ Γύλιππος καὶ οἱ συρακούσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς, ἀποτειχιοῦντας ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐτοὺς ᾗ προεληλύθεσαν. ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν αὐτῶν τινὰς, διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ τῇ στρατιᾷ D ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ ἀθηναῖοι, ηὐλίσαντο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προὐχώρουν. καὶ οἱ συρακούσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ, καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον. καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν· εἰ δὲ ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴπως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι, πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ ἀθηναῖοι·

[marg.: γρ. ἱππέων.] [marg.: γρ. ἐπιγιγνόμεναι.] [marg.: γρ. περιελη-λύθεσαν.]

*[1] Ἀκραῖον λέπας] ἴσως οὕτω καλεῖται τὸ ἀκρωτήριον, ἐν ᾧ ἦσαν αἱ ἄκραι. Ἀκραι δὲ, σικελίας πόλις. Æ. P. [2] Οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν] ἀποσκίδνασθαι ἀπὸ τοῦ στρατεύματος. οὐκ ἦν ἐπιτήδειον ἀποχωρεῖν, κωλυόντων τῶν ἱππέων. [3] Γρ. ἐπάντους] ἀντὶ τοῦ κατάντους. *[4] ἐβιάσαντο ἐλθεῖν] ἀντὶ τοῦ, μετὰ βίας προσελθεῖν, καὶ εἰς αὐτὸν εἰσελθεῖν ἐπεχείρησαν. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς, καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώρησαν πάλιν. Æ. P. [5] Διικνοῦντο γὰρ] ἀντὶ τοῦ, ἐξικνοῦντο βάλλοντες. [6] Φιλεῖ γίγνεσθαι] ἐκ συνηθείας τοῦτο προσέρχεται.

ἐπ' ὀλίγα προελθόντες πέντε ἢ ἓξ σταδίους, ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἀπ' αὐτῶν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε, τῶν τε ἐπιτηδείων πάντων ἀπορίᾳ ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοὶ, ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντες ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιὰν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ᾗ διενοήθησαν, ἀλλὰ [1] τοὐναντίον ἢ οἱ Συρακούσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν B δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας, τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν, καὶ τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλὰ, ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς (οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας, καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν) ἐμπίπτει ταραχή. καὶ τὸ μὲν Νικίου στρά- C τευμα, ὥσπερ ἡγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ προὔλαβε πολλῷ· τὸ δὲ Δημοσθένους, [2] τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον ἀπεσπάσθη τε, καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ [3] ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἑλωρινὴν καλουμένην, ἐπορεύοντο, ὅπως ἐπειδὴ γένοιντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας. ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτῃ, οὓς μετέπεμψαν, ἀπαντήσεσθαι. ἐπειδὴ δ' ἐγένοντο ἐπὶ D τῷ ποταμῷ, εὗρον καὶ ἐνταῦθα φυλακήν τινα τῶν Συρακοσίων ἀποτειχίζουσαν καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. [4] καὶ βιασάμενοι αὐτὴν, διέβησάν τε τὸν ποταμὸν, καὶ ἐχώρουν αὖθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν. ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον. ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον, ἑκόντα ἀφεῖναι τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος E διώκοντες, [5] ᾗ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὥραν.

γρ. κακυπάρι

A Deinde quinque, sexve stadia progressi, in planitie conquieuerunt. Syracusani quoque ab illis digressi in sua castra redierunt. Noctu verò Niciæ, & Demostheni placuit, (quoniam ipsorum exercitus male se habebat, cùm ob omnis commeatus inopiã, qua iam premebatur, tum ob multitudinem eorum, qui in multis incursionibus ab hoste factis vulnerati fuerant,) quam plurimis ignibus accensis abducere copias, non tamen amplius eadem via, qua constituerant: sed alia ei contraria, quam Syracusani seruabant, mare versus. B Totum autem hoc iter, quod exercitus faciebat, non ad Catanam ducebat: sed in aliam Siciliæ partem, Camarinam versus, & Gelam, aliasque tum Græcas, tum barbaras vrbes in illa [*Siciliæ*] parte sitas. Accensis igitur multis ignibus, per noctem proficisci cœperunt. (vt vel in omnibus, præcipuè verò maximis exercitibus, præsertim & noctu, & per hosticum, & hoste non procul [*ab ipsis*] distante, iter facientibus, meatus, & pauor excitari solet) ipsos incessit trepidatio. Et Niciæ quidem co- C piæ, quemadmodum præibant, sic etiam [*in eodem ordine*] simul perstiterunt. At Demosthenicarum copiarum dimidia ferè, atque adeò maior pars [*à reliquo exercitus corpore*] districta est, & ordinibus non seruatis pergebat. Prima autem luce, [*quamuis iter solutis ordinibus, & incomposite facerent,*] tamen ad mare peruenerunt, & viam nomine Helorinam ingressi, ire pergebant, vt cùm ad Cacyparim fluuium deuenissent, secundum ipsum fluuium per mediterranea in superiora loca se confer- D rent. Sperabant enim hâc etiam Siculos, quos accersissent, obuiam sibi venturos. Sed cùm ad fluuium venissent, hic quoque quoddam Syracusanorum præsidium inuenerunt, quod muris, valloque transitum præcludebat; sed eo [*præsidio*] per vim [*illinc*] depulso, fluuium illum traiecerunt, & rursus ad alium fluuium nomine Erineum contenderunt. Hâc enim duces [*iter fieri*] iusserant. Interea verò Syracusani, ac socij, vbi dies illuxit. Et Athenienses abisse cognouerunt, plerique Gylippum E insimulabant, quòd Athenienses sciens, prudensq; dimisisset. Quare celeriter persequentes, quâ progressos nõ difficile norant, sub horam prandij [*eos*] adipiscuntur.

[1] Τοὐναντίον ἢ οἱ Συρακούσιοι] αὐτὴ δ', ἥπερ. [2] Τὸ ἥμισυ μάλιστα] δηλονότι τοῦ παντός. [3] Ἀφικνοῦνται ὅμως] ἦρχον οὖν. [4] Καὶ βιασάμενοι] σὺν βίᾳ ἀπωσάμενοι. [5] Ἡ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο] ἤγουν τῇ οὐ χαλεπῶς τῶν ἴχνων [illegible] ἐμάνθανον αὐτοὺς [illegible] κεχωρηκότας, ἵνα σημαίνῃ [illegible] ἐδόκουν αὐτοῖς [illegible] καὶ ῥᾳδίως κεχωρηκέναι οἱ Ἀθηναῖοι.

Cùm au-

Cùm autem aſſequuti fuiſſent Demoſthenis milites, qui poſtremi erant, & tardè, & incompoſitè iter faciebāt, quòd noctu tūc perturbati fuiſſent, confeſtim [*eos*] aggreſſi pugnare cœperūt. Syracuſanorum autem equitatus ipſos facilius circundedit, & in exiguum loci ſpatium cōtraxit, quòd tunc [*à Niciæ copiis*] eſſent ſeparati. Nam Niciæ exercitus vlterius progreſſus diſtabat [*illinc*] centum, & quinquaginta ſtadia. Nicias enim [*agmen*] ociùs ducebat, quòd exiſtimaret minimè ſalutare eſſe in huiuſmodi tempore cunctari vltrò & dimicare: ſed quam celerrimè ſeſe recipere, ita vt [*milites*] eatenus pugnarent, quatenus cogerētur. Demoſthenes verò multiplici, eoque aſſiduo labore magis, ac magis premebatur, quòd ipſum poſterius digreſſum, hoſtes priorem vrgerent. Cùm autem tunc Syracuſanos inſequentes animaduertiſſet, non tam progrediebatur, quàm ad prœliū aciem inſtruebat, donec cunctatus, ab ipſis eſt circumuētus, & cùm ipſe, tum Athenienſes, qui cum ipſo erant, in magna perturbatione ſunt conſtituti. Nam concluſi intra quendam locum, qui muro circundatus erat, & viam hinc & inde, & non paucas oleas habebat, [*à circunfuſa hoſtium multitudine telis, ac*] miſſilibus vndiq; petebantur. Huiuſmodi autem aſſultibus, non autem ſtataria pugna haud ab re Syracuſani vtebantur. Nam aduerſus homines deſperatos periculum ſubire, non amplius tam è re illorum, quàm Athenienſium erat. Simul etiam [*Syracuſani*] nonnihil ſibi parcebant, propter manifeſtum rei feliciter geſtæ ſucceſſum, quem iam adepti erant, ne prius, [*quàm hoſtes debellaſſent,*] aliqua [*ratione ipſi ab illis*] abſumerentur, [*& grauiorem aliquam cladem acciperent,*] & exiſtimabant, vel ſic, hoc ipſo [*pugnæ*] genere illos à ſe perdomitos, captum iri. Cùm igitur Gylippus, & Syracuſani, ſociique totum diem vndiq; telis [*hoſtem*] petentes, animaduertiſſent Athenienſes, ſociosque vulneribus, ac aliis ærumnis grauiter afflictos, per præconis vocem edixerunt, primùm quidem, ſi quis ex inſularum incolis ad ſe tranſire vellet, ea conditione, vt liber eſſet. Quædam autem, non multæ tamen ciuitates [*ad ipſos*] tranſierunt. Poſtea verò & cum cæteris omnibus, qui cum Demoſthene erant, compoſitio facta eſt ea lege, vt arma traderent, [*eorum*] nullus mortem obiret aut violētam, aut in vinculis, aut inopia rerum ad

A καὶ ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὖσι, καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο. καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτοὺς, [1] δίχα δὴ ὄντας, [2] καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους. θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν [3] ἐν τῷ τοιούτῳ ἑκόντας εἶναι, καὶ μάχεσθαι, σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ B ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ τε ξυνεχεστέρῳ ὤν, διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ ἐπικεῖσθαι τοὺς πολεμίους· καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώκοντας, οὐ προυχώρει μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἦσαν. [4] ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον, ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν, ὁδὸς δὲ C ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν, ἐλάας δὲ οὐκ ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντό τε περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς, [5] καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις, οἱ Συρακούσιοι εἰκότως ἐχρῶντο. τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους, οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναίων. [6] καὶ ἅμα φειδώ τε τις ἐγίγνετο ἐπ' εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ, [7] μὴ προαναλωθῆναί τῳ, καὶ ἐνόμιζον καὶ ὣς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς. ἐπεὶ δ' οὖν δι' ἡμέρας D βάλλοντες [8] πανταχόθεν, τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους ἑώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπ' ἐλευθερίᾳ [9] ὡς σφᾶς ἀπιέναι· καὶ ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται, ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι, καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα, μήτε βιαίως, μήτε δεσμοῖς, μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης

γρ. ξυμμένοντας.
γρ. προτέρῳ ὄντι.
γρ. ἐλαίας.

[1] Δίχα δὴ ὄντας] ἤγουν, κεχωρισμένους ἀπὸ τῶν μετὰ Νικίου. [2] Καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό] αὐτὸ τό, ἐκύκλουν ἐς ὀλίγον χωρίον. [3] Ἐν τῷ τοιούτῳ] καιρῷ δηλονότι. [4] Ἀνειληθέντες γὰρ] συστραφέντες. [5] Καὶ οὐ ξυσταδὸν] ἤγουν, ἐκ τοῦ πλησίον. [6] Καὶ ἅμα φειδώ τις ἐγ.] ὡς ἂν φανερᾶς οὔσης τῆς εὐπραγίας, οὐκ ἐβούλοντο ἀποκινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφείδοντο αὐτῆς ἑαυτῶν ὥστε μὴ προαναλωθῆναι. τουτέστιν, ἐνόμιζον καὶ οὕτω λήψεσθαι τοὺς Ἀθηναίους χωρὶς τοῦ αὐτοὶ προαναλωθῆναι, ἢ κινδυνεῦσαι. [7] Μὴ προαναλωθῆναί τῳ] ἤγουν, τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς μάχης. [8] Πανταχόθεν] ἤγουν κύκλωθεν. [9] Ὡς σφᾶς ἀπιέναι] ἤγουν εἰς τοὺς Συρακουσίους.

ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς A αὐτοὺς ἑξακισχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν, ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς ἀπεκόμισαν ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνοῦνται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν, καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι ἐκάθισε τὴν στρατιάν. οἱ δὲ Συρακούσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν, ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτούς, κελεύοντες B κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾶν. ὁ δ' ἀπιστῶν σπένδεται ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον. ὡς δ' οἰχόμενος ἀπήγγελλε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακουσίοις [1] εἶναι ἕτοιμος ὑπὲρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν χρήματα Συρακούσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς. μέχρις οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους, ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ δὲ Συρακού- C σιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες, καὶ περιστάντες πανταχόθεν, ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπορίᾳ. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς [1] φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον ἔμελλον πορεύεσθαι· καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα, καὶ οἱ Συρακούσιοι αἰσθάνονται, καὶ ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, κατέθεντο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα D ἀνδρῶν. [2] οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι, ἐχώρουν τῆς νυκτὸς ᾗ ἐδύναντο. Νικίας δέ, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἱππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι, E ἢν διαβῶσι τὸν ποταμόν· ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας, καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ. [3] ὡς δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι,

γρ. ἀπεκόμιζον

victũ necessariarum. Vniuersi autem, qui se ipsos dediderunt, erant numero sex hominum millia, omnemq; pecuniam, quam habebant deposuerũt, [eam] in supina scuta conijcientes, & quatuor scuta repleuerunt. Atque hos quidem [Syracusani] confestim in vrbem abduxerunt. Nicias verò, eiusq; milites eodem die ad fluuiũ Erineum peruenerunt, eoq; traiecto, in edito quodam loco copias, [& castra] collocauit. Postridie verò Syracusani eum adepti, dixerunt Demosthenis milites sese dedidisse, & ipsum quoque idem facere iusserunt. Ille verò, quòd his fidem non haberet, inducijs cum [hoste] factis equitem misit, qui [rem] exploraret. Cùm autem [eques] reuersus renunciasset [Demosthenis milites sese] dedidisse, [Nicias] per caduceatorem Gylippo, Syracusanisque respondit, se paratum esse ad transigendum pro Atheniensibus, vt, quos sumptus in bellum Syracusani fecissent, hos [omnes ipsis] restitueret, ea conditione, vt ipsi [se ipsum, &] suũ exercitum dimitterẽt. Donec autem pecunia persolueretur, se daturum obsides ex Atheniensibus, singulis talentis in singula obsidum capita taxatis. At Syracusani, & Gylippus his conditionibus non acceptis: sed impressione in eos facta, & vndique circunstantes, hos etiam ad vesperum vsque telis petierunt. Ob commeatus autem, & rerum aliarum inopiam hi quoque malè se habebant. Sed tamen obseruato noctis silẽtio discedere statuerant. Quamobrem arma sumpserunt: sed Syracusani [hoc] senserunt, & ad arma conclamarunt. Athenienses verò, cùm cognouissent se non latêre [hostem,] rursus [arma] deposuerunt, exceptis ferè trecẽtis. Isti enim per media [Syracusanorum] præsidia perrumpentes, per noctem contenderunt, quâ potuerunt. Nicias verò, cùm diesilluxisset, exercitum abducere cœpit. Syracusani verò; & socij [ipsos abeuntes] vrgebant eodem modo, [quo pridie,] telis, & iaculis vndique petentes. Sed Athenienses properabant ad flumen Asinarum, quamuis simul quidem vndique grauiter vrgerentur [assiduis] multorum equitum, ac alius multitudinis incursionibus, quòd aliquo modo meliùs secum actum iri putarent, si flumen illud traiecissent: simul etiam lassitudine, bibendique desiderio. Cùm autem ad ipsum peruenissent, nullo iam ordine [in ipsum] irrumpunt:

[1] Τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον] καθ' ὃ μάλιστα τῆς νυκτὸς ἡσύχαζον οἱ πολέμιοι ἡσυχάζειν. [2] Οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι] ἤγουν, διελθόντες τὰς φυλακὰς σὺν βίᾳ. [3] Ὡς δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῷ] ἤγουν παρ' αὐτῷ.

sed

sed vnus quisque primus [*id*] transire cupiens. At hostes [*illi*] instantes transitum iam difficilem reddebãt. Quòd enim iter conferti facere cogerentur, alij super alios cadebant, & [*alij alios*] conculcabant, & alij quidem in tela, & arma incidentes confestim peribant, alij verò se ipsi mutuò complectentes, secundo flumine ferebantur. In vlteriorem etiam fluminis ripam transgressi Syracusani (erat autem præceps) & dispositi, è superiore loco Athenienses telis conficiebant, multos etiam auidè potantes, & inter se ipsos in cauo fluminis alueo perturbatos. Peloponnesij verò [*illuc*] descendentes trucidarunt eos præcipuè, qui erant in fluuio. Et aqua confestim est corrupta. Sed quamuis & cœno, simul & sanguine esset polluta, nihilominus tamen bibebatur, & de ea multi inter se digladiabantur. Tandem verò cùm multa cadauera alia super alia in flumine iam iacerent, & exercitus profligatus esset, partim quidem apud amnem, partim verò, si quis etiam effugerat, ab equitibus. Nicias se Gylippo dedidit, quòd ipsi maiorem, quàm Syracusanis fidem haberet. Et cùm illi, tum etiam [*cæteris*] Lacedæmoniis permisit, vt arbitratu suo de se statuerent: sed [*hostes*] orauit, vt cæteros milites [*Athenienses*] occidere cessarent. Postea verò Gylippus imperauit, vt [*Athenienses*] iam viui caperentur, & cæteros quotquot [*à Syracusanis*] nondum occultati fuissent (horum autem numerus erat magnus) viuos [*in vrbem*] deduxerunt, quin etiam trecentos illos, qui noctu per media [*Syracusanorum*] præsidia transierant, missis, qui [*eos*] persequerentur comprehenderunt. Verum huius exercitus ea quidem pars, quæ in vnum publicè cõtracta fuit, haud magna fuit. ea verò, quę [*priuatis hominibus*] surrepta, [*ac suppressa*] fuit, magna fuit. Hisque tota Sicilia fuit repleta, quippe quòd [*isti Niciæ milites*] non ex pactione (quemadmodum illi, qui cum Demosthene erant) capti fuissent. Quædam etiam [*horum*] non exigua pars interiit. Hæc enim strages [*à Syracusanis, eorumque sociis tunc edita,*] maxima fuit nec vllâ minor earum [*omnium,*] quæ in hoc Siculo bello factæ fuerunt. Et in cæteris incursionibus [*ab hostibus in Athenienses factis,*] quæ,

A ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι πρῶτος βουλόμενος. καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν. ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν, ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις, καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, [1] οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ συρακούσιοι (ἦν δὲ κρημνώδες) ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους, καὶ ἐν κοί-
B λῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἵ τε πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο· ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ᾑματωμένον, [2] καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. τέλος δὲ, νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος, τοῦ μὲν, κατὰ τὸν ποταμὸν, τοῦ δὲ, καὶ εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἱππέων, ὁ Νι-
C κίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς συρακουσίοις. καὶ ἑαυτῷ μὲν χρήσασθαι ἐκέλευεν ἐκεῖνόν τε καὶ λακεδαιμονίους ὅ, τι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε, καὶ τούς τε λοιπούς, [3] ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο, (πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο) ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους οἳ τὴν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς νυκτὸς, πέμψαντες τοὺς δι-
D ωξομένους, ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν, οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν, πολύ· [4] καὶ κατεπλήσθη πᾶσα σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους, ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανε. [5] πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ σικελικῷ πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς

γρ. διεπλήσθη

[1] Οἱ δέ, ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον] ἀντὶ τοῦ, συμπλεκόμενοι κατέπιπτον. ἐπίμως ἔπιπτον. [2] Καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς] ἔργῳ ὡς σπουδαζόμενον. [3] Ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο] ὅσους δηλαδὴ μὴ διέκλεψαν οἱ συρακούσιοι. [4] Καὶ κατεπλήσθη πᾶσα σικελία αὐτῶν] γράφεται διεπλήσθη. [5] Πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος] ἀντὶ τοῦ πολὺ πλείων τῶν ἀκουσίων. οὐδὲ γὰρ ἐγγὺς ἐν τῷ σικελικῷ πολέμῳ τοιοῦτος ἄλλος φόνος ἐγένετο. ἐμοὶ δὲ φαίνεται γεγράφθαι, καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ πολέμῳ ἐγένετο. λέγει γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τέλει τῆσδε τῆς ἱστορίας, συνέβη τε τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἑλληνικῶν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἑλληνικῷ ἰσχύειν. ἔοικεν οὖν κἀνταῦθα μὴ μόνοις τοῖς σικελικοῖς, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἑλληνικοῖς αὐτὸ ἐξετάζειν τὴν συμφοράν.

κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γιγνομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν, καὶ παραυτίκα, οἱ δὲ, καὶ δουλεύσαντες, καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον.* [1] τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην. ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ὁπόσους ἔλαβον, κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, [2] ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν. Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζεν οἱ εἶναι, ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ, τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ. τὸν δὲ, διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον. [3] τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προὐθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. ἀνθ' ὧν οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς, κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συρακοσίων τινὲς (ὡς ἐλέγετο) οἱ μὲν, δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτον ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δὲ (καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι) μὴ χρήμασι πείσας τινὰς (ὅτι πλούσιος ἦν) ἀποδρᾷ, καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτῃ ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτίᾳ ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῶν γε ἐπ' ἐμοῦ Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι, [4] διὰ τὴν νενομισμένην ἐς τὸ θεῖον ἐπιτήδευσιν. τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακούσιοι [5] χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους [6] μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας πολλοὺς οἵ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνῖγος ἔτι ἐλύπει, διὰ τὸ ἀστέγαστον· [7] καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τοὐναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ, τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον.

γρ. ἢ Νικίας, διὰ

A dum iter fieret, frequentes fuerunt, non pauci obierunt. Multi tamen etiam euaserunt, partim quidem, vel statim, partim verò, vel post toleratam [*aliquandiu*] seruitutem, & postea fuga elapsi. His verò Catanam erat receptus. Syracusani autem, & socij congregati, ac assumptis quam plurimis potuerunt captiuis, & spoliis, in vrbem redierunt. Et cæteros quidem Atheniensium, ac sociorum, quoscunque ceperant, in lapicidinas demiserunt, eam custodiam tutissimam esse ducentes. Niciam vero, ac B Demosthenem inuido Gylippo necauerunt. Gylippus enim præclarum certamen, [*atque victoriæ præmium*] sibi fore putabat, si præter cætera, ipsos etiam hostium duces ad Lacedæmonios [*ex eo bello*] portaret. Accidit autem vt alter quidem, Demosthenes [*videlicet*,] esset ipsorum hostis acerrimus, propter res in insula [*Sphacteria*,] & ad Pylum gestas. Nicias vero, ob basipsas [*res*,] amicissimus, [*atq; gratissimus ipsis esset.*] Nicias enim inductis Atheniensibus ad fœdera cum Lacedæmoniis facienda, C magno studio contendit, vt Lacedæmoniorum ciues in insula capti dimitterentur. Quamobrẽ & Lacedæmonij in eius amorem erant propensi, & ipse maximam Gylippo fidem habens, se [*ipsi*] dedidit. Sed Syracusanorum quidam (vt ferebatur) partim quidem, veriti ne ille, quòd colloquia cum illo habuissent, propterea habita quæstione felicem rerum suarum statum perturbaret, partim verò (& præcipuè Corinthij) ne aliquibus pecunia adductis (quia diues erat) aufugeret, atq; rursus aliquid rerum nouarum in ipsos moliretur, sociis [*ad* D *hoc faciendum*] inductis, eum interfecerunt. Atque Nicias quidem ob hanc, aut [*aliam*] huic quã proximã causam morte mulctatus fuit, vir profectò omnium, mea saltem ætate, Græcorũ minimè dignus, qui eò infelicitatis deueniret, propter pietatis studiũ, quo Deos colere consueuerat. Captiuos autem, qui erãt in lapicidinis, Syracusani duriter initiò tractarunt. Eos enim, qui multi in loco depresso essent, primùm soles, & præterea graues æstus vehemẽter infestabant, quia nullo tecto tegebantur: [*sed semper sub dio manebant.*] & noctes cõtra autumnales, ac frigidæ superuenientes, propter mutationẽ nouos ipsis morbos afferebant.

*[1] Τούτοις δ' ἦν] αὐτὴ δὲ, οὗτοι δὲ ἐς Κατάνην ἀνεχώρουν. Æ.P.
[2] Ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν] ἤγουν φυλακήν.
[3] Τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας] τὸ ἑξῆς, προὐθυμήθη ὥστε ἀφεθῆναι, πείσας ταῖς σπονδαῖς τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι. [4] Διὰ τὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν] διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν, διὰ τὸ πᾶσαν ἀρετὴν νομίμως ἐπιτηδευκέναι. οὐ γὰρ δὴ τὴν νομιζομένην ἀρετὴν τὸ δοκοῦσαν φησι. [5] Χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχ.] ἤγουν, τοὺς πρώτους χρόνους χαλεπῶς μετεχείρισαν. [6] Μετεχείρισαν] ἤγουν ὠμίλησαν. [7] Καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι] ἀντὶ τοῦ αἱ νύκτες καὶ αἱ ἡμέραι ὁμαλῶς ἐργαζόμεναι τὸ ἀσθενεῖν, νόσου κατῆρχον.

Præcipuè

Præcipuè verò quòd propter loci angustias omnia in eodem [*loco*] facerēt, & præterea cadauera simul alia super alia iacerent coaceruata, [*eorum,*] qui propter vulnera, & propter mutationem, ac propter huiusmodi [*causas*] moriebantur. Erant etiam [*illic*] odores intolerabiles, prætereà fame, simul & siti premebantur. Nam per octo menses [*Syracusani*] singulis eorum vnam aquæ cotylam, & duas frumenti cotylas dederunt. Deniq; quæcunque alia mala credibile est homines in huiusmodi locū detrusos perpeti, nullum horum fuit, quin ipsis acciderit. Atque septuaginta quidem dies vitam sic [*omnes*] egerunt [*in angusto loco*] stipati. Deinde verò, præter Athenienses, & si qui Siciliēses, aut Itali cum illis militauerant, cæteros [*omnes*] diuendiderunt. Quot autem in vniuersum capti fuerint, arduum quidem est accuratè declarare. Veruntamen non pauciores fuerunt septē millibus. Hæc autem clades Græcis illata, earum [*omnium,*] quæ in hoc bello contigerunt, maxima fuit, atque adeò (vt mihi saltem videtur) vel [*omnium aliarum,*] quas Græcis illatas fuisse famâ accepimus, eademque victoribus splendidissima; victisque calamitosissima. Nam omnibus in rebus prorsus victi, nec vlla in re leuiter afflicti: sed funditus (vt dici solet) euersi fuerunt, & peditatus, & classis, denique nihil fuit, quin perierit. Et pauci è multis domū redierunt. Atque hæ quidem sunt res in Sicilia gestæ.

πάντα τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ' ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἳ ἔκ τε τῶν τραυμάτων, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον.[1] καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψῃ ἐπιέζοντο. ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου· ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινας οὕτω διῃτήθησαν ἁθρόοι· ἔπειτα, πλὴν ἀθηναίων, καὶ εἴ τινες σικελιωτῶν ἢ ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν,[2] τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι· δοκεῖν δ' ἔμοιγε, καὶ ὧν ἀκοῇ ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον, καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι δυστυχέστατον. κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες,[3] καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρίᾳ δή, *[4] τὸ λεγόμενον, καὶ πεζὸς καὶ νῆες, καὶ οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ἀπώλετο καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ' οἴκου ἀπενόστησαν. Ταῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς σικελίαν γενόμενα.

---

[1] Καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοὶ] διὰ τὸ δύσοσμον [illegible] αὐτῶν. βούλεται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, ἃ ἀφ' ἑαυτῶν [illegible] καὶ ἀποπατήματα [illegible] καλοῦσι. [2] Τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο] ἐπώλησαν. [3] Καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες] ἐν παντὶ πράγματι μεγάλως κακοπαθήσαντες. *[4] Τὸ λεγόμενον] κατὰ τὸ λεγόμενον, [illegible] A. P.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ.

Αἱ περὶ μέγιστα φανεραὶ [illegible],
Τὰ συνεχῆ τρόπαια καὶ [illegible].
Αἱ τῶν μεγάλων [illegible],
Ὑφ' ὧν [illegible]
Παρουσιάσατο [illegible] οἱ παλαιοὶ χρόνοι,
Πρὸς δυστυχίας τῆς πανωλεθρίας χάος
[illegible]
Τὰς δυστυχίας εἰς [illegible].

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΟΓΔΟΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER octauus.

ΕΣ δὲ τὰς ἀθήνας ἐπεὶ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι, καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι μὴ οὕτω γε ἂν πανσυδὶ διεφθάρθαι. ἐπεὶ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι, [1] καὶ ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται σικελίαν. [2] πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε, καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων, καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανάς, [3] οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ, οὐδ' ὑπηρεσίας ταῖς ναυσίν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι. τούς τε ἀπὸ τῆς σικελίας * [4] πολεμίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ * [5] τοὺς αὐτόθεν πολεμίους, τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους, κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, [6] καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ' αὐτῶν ἀποστάντας. ὅμως

γρ. ἐπειδὴ

γρ. ὥσπερ

γρ. οὐδὲ ἀπὸ ὑπηρεσίας

HOc autem [*tanta cladis*] nũtio Athenas allato, [*Athenienses*] diu ne præcipuis quidem militibus, qui ex ipso prœlio euaserant, & [*rem infelicissime gestã,*] apertè nuntiarant, fidem habuerunt, vt [*omnia*] sic, [*vt illi retulerant*] funditus euersa crederent. Sed postquam [*rei veritatem*] cognouerunt, oratoribus, qui cum aliis [*ciuibus*] hanc naualem expeditionem studiosè suaserant, erant infensi, quasi [*hanc*] ipsi non decreuissent, quinetiam irascebãtur & ariolis, & vatibus, & [*ceteris omnibus,*] quotquot aliquid afflatu diuino correpti dixerant, quo tunc ipsos in Siciliæ capiendæ spem induxerant. Vndiq; autem omnia ipsos mœrore afficiebant, & pauor, animique cõsternatio maxima profectò, propter id, quod acciderat, [*ipsos*] circunstabat. Simul enim affligebãtur, quod & priuatim, & publicè priuati essẽt & multo peditatu, & equitatu, & iuuentute, qualem alteram superesse non videbant. Simul etiam quòd viderent non satis esse nauium in naualibus, nec [*satis*] pecuniæ in ærario, [*nec satis ministrorum in vrbe,*] nec armamentorum ad nauticos vsus necessariorum, in præsentia de sua salute desperabant, & hostes ex Sicilia cum classe confestim in Piræum aduersus se venturos arbitrabantur, præsertim tanta victoria potitos, quinetiam hostes, qui in illa regione [*agro Attico finitima*] sedes habebant, tunc certè cum bellico rerum omnium apparatu duplo maiore, [*quàm antè,*] suosque socios defectione [*ab Atheniensibus facta,*] vnà cum ipsis iam totis viribus, terra, marique [*suam Rempublicam*] oppugnaturos. Veruntamen

[1] Καὶ ὁπόσοι τότε αὐτοὺς θειάσαντες] ἀντὶ τοῦ θεοφορηθέντες, δηλονότι ἐπήλπισαν. ἤτοι, θεῖά τινα ἐπιφθεγξάμενοι, εἰς ἐλπίδας ἐνέβαλον. [2] Πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε] δεινὰ δηλονότι. [3] Οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ] ταμιείῳ δηλονότι.

* [4] Πολεμίους] τοὺς συρακουσίους, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ σικελοὺς, καὶ σικελιώτας, τοὺς τοῖς συρακουσίοις ἢ συμμαχήσαντας ἢ ξυμμαχήσοντας. ΑΕ.Ρ. * [5] Τοὺς αὐτόθεν] τοὺς πελοποννησίους, τοὺς ἐν τῇ ἑλληνικῇ χώρᾳ, τῆς ἀθηναίων ἐγγὺς οὔσης. ΑΕ.Ρ. [6] Καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν] τῶν ἀθηναίων.

himen)(vt in præsenti rerum statu facultas **A** dabatur) visum est nō oportere succūbere: sed & classem parare, materia [*ad eam ædificandam,*] & pecunia, vnde possent comparata, & socios præsidiis firmare, [*tutari, ac in officio, & fide continere,*] & præcipuè Eubœam, & res vrbanas aliqua ex parte corrigere, sumptusque minuere: & creare aliquem Magistratum seniorum, qui de præsenti rerum statu, dum [*adhuc*] tempus opportunum esset, ante [*cæteros omnes*] consultarent. Denique (quod vulgus facere solet) propter præsentis metus magnitudinem ad omnia rectè administranda parati erant. **B** Vt autem hæc ipsis visa sunt, sic etiam fecerūt: atque hæc æstas excessit. Insequenti autem hyeme propter res ab Atheniensibus in Sicilia adeò malè gestas vniuersi Græci protinus animis erecti fuerunt. Et illi quidem, qui neutrorum erant socij, à bello nequaquam amplius abstinendum, vel si nullus ipsos rogaret: sed aduersus Athenienses vltrò eundum [*censebant.*] Singuli enim illos, si rem in Sicilia feliciter gessissent, etiam **C** aduersus se venturos fuisse existimabant, simul etiam reliquum bellum breue futurum ducebant, cuius se participes esse, præclarum [*sibi*] fore [*putabant.*] Qui verò Lacedæmoniorum erant socij, simul omnes longè maiore studio, quàm antè, multis ærumnis celeriter liberari cupiebant. Præcipuè verò qui Atheniensium imperio parebant, vel supra vires ad defectionem ab ipsis [*Atheniensibus*] faciendam erant parati, quòd animi impetu, [*ac libidine cæca*] de rebus iudicarent, nec vllum rationi locum amplius relinquerent, quippe qui putarent fore, vt insequenti æstate [*Athenienses*] **D** superarent. Lacedæmoniorum verò ciuitas cum propter hæc omnia fiduciam concipiebat, tum verò præcipuè quòd Siculi socij cum magnis copiis, classis accessione iam necessariò facta, ineunte statim vere, vt erat verisimile, ipsis præstò futuri essent. Itaque cùm vndique bonam spem haberent, abiecta omni cūctatione bellum capessere statuerunt, secum reputantes,

δέ, [1] ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν, ὅθεν ἂν δύνωνται ξύλα ξυμπορισαμένους, καὶ χρήματα, καὶ * [2] τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν Εὔβοιαν, [3] τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι· καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων [4] ὡς ἂν καιρὸς ᾖ * [5] προβουλεύσουσι. πάντα τε [6] πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεὲς (ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν) ἑτοῖμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, πρὸς τὴν ἐκ τῆς σικελίας τῶν ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθὺς οἱ ἕλληνες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν· [7] οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι, ὡς ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους. νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτοὺς, εἰ τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα ἡγούμενοι βραχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι· οἱ δ' αὖ τῶν λακεδαιμονίων ξύμμαχοι, ξυμπροθυμηθέντες ἐπὶ πλέον ἢ πρὶν ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα δὲ οἱ τῶν ἀθηναίων ὑπήκοοι ἑτοῖμοι ἦσαν [8] καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι, [9] διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, [10] καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς [11] ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν λακεδαιμονίων πόλις πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει, καὶ μάλιστα ὅτι οἱ ἐκ τῆς σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει, κατ' ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου, ἅμα τῷ ἦρι, ὡς εἰκὸς, παρέσεσθαι ἔμελλον. πανταχόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες, ἀπροφασίστως ἅπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ πολέμου· λογιζόμενοι,

[1] Ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων] κατὰ δύναμιν. * [2] Τὰ τῶν ξυμμάχων] χρεία δηλονότι. ἢ αὐτὶ τοῦ, τοὺς ξυμμάχους ἀσφαλίζεσθαι, ἀσφαλῶς φυλάσσειν, καὶ ἐν τῷ τῆς πίστεως βεβαιότητι συνέχειν. ÆE.P. [3] Τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι] τοὺς πολίτας εὐτελέστερον δεῖ βιοῦν. [4] Ὡς ἂν καιρὸς ᾖ] ἤγουν ἕως ἄν. * [5] Προβουλεύσουσι] περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων βουλεύσουσι πρὸ τοῦ ταῦτα πρὸς τὰς ἄλλας ἀρχὰς, ἢ πρὸς αὐτὸν τὸν δῆμον τὸν πάντων ὄντα κύριον ἀναφέρεσθαι. τουτέστι περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων βουλεύσουσι πρὶν ἢ ταῦτα τὰς ἄλλας ἀρχὰς, καὶ αὐτὸν τὸν δῆμον τὸν πάντων κύριον περιϊδεῖν. διὰ τοῦτο ὡς πάντα εὐλαβέστερον, καὶ ἀσφαλέστερον πράττωνται. ὅθεν οἱ τὰ προβουλεύειν οὕτω πρόβουλοι ἐκαλοῦντο. ÆE.P.

[6] Πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεὲς] διὰ τὸ ἐν τῷ παραχρῆμα περιδεῶς εἶναι. [7] Οἱ μὲν μηδετέρων] ἤγουν, ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων. [8] Καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν] ἤγουν, τῶν ἀθηναίων. [9] Διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα] ἤτοι, μετὰ πάσης προθυμίας. ἢ, ὥς τινες, διὰ τὸ αὐτοὺς ὀργίζεσθαι τοῖς ἀθηναίοις. [10] Καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς] μηδενὶ ἐπιτρέπειν λέγειν περὶ αὐτῶν. ἢ (ὡς ἐμοὶ φαίνεται) μὴ ὑπολείπεσθαι μηδεμίαν αἰτίαν τοῦ δυνήσεσθαι νικῆσαι τοὺς ἀθηναίους. [11] Ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος] αὐτὶ τοῦ τῷ ἐπιόντι θέρει.

καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῖς, κινδύνων τε τοιούτων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων περιέστη ἂν αὐτοὺς εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον· καὶ καθελόντες *[1] ἐκείνους, αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι. Εὐθὺς οὖν Ἆγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ τινὶ ἐκ Δεκελείας, *[2] τά τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικὸν, καὶ τραπόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιέως κόλπου, Οἰταίων τε, κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν, τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν, χρήματα ἐπράξατο, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους, [3] μεμφομένων καὶ ἀκόντων Θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα. καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ *[4] τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο· καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς, πεντεκαίδεκα, καὶ Κορινθίοις, πεντεκαίδεκα· Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι καὶ Σικυωνίοις, δέκα· Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι, δέκα. τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοήθησαν, ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου. καὶ τό, τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες, ὃ ἐνῳκοδόμησαν [5] παραπλέοντες ἐς Σικελίαν, καὶ τἆλλα, εἴ πού τι ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, [5] ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν. μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες [6] ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται. πρασσόντων δὲ ταῦτα [7] ἀμφοτέρων, καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο [8] ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν τῇ καταστάσει τοῦ πολέμου, πρῶτοι Εὐβοῆς ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως τῶν Ἀθηναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ, ὁ δὲ, προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν, μεταπέμπεται ἐκ Λακεδαίμονος

A si hoc [*bellum*] felicem exitum habuisset, se in posterum & huiusmodi periculis liberatum iri, cuiusmodi fuisset & illud, quod ipsis ab Atheniensibus creatum fuisset, si res Siculas in suam potestatẽ redegissent. Et illis euersis, futurum, vt totius Græciæ imperium tuto iam obtinerent. Confestim igitur Agis eorum Rex, hac hyeme cum quodam exercitu ex Decelea profectus, pecuniam à sociis ad classem comparandam exegit, & ad Maliacum sinum deflectens, ob vetustas inimicitias ingentem B Oetæorum prædam egit, & ex ea pecuniam collegit. Achæos quoque Phthiotas, aliosque populos, qui Thessalorum imperio in illa regione parebant, conquerentibus, ac inuitis Thessalis, obsides quosdam, ac pecuniam dare coëgit. Et obsides Corinthij deposuit, & [*Corinthios*] in societatem adducere conabatur. Lacedæmonij porrò, centum naues ædificandas [*sociis*] ciuitatibus imperarunt. Atque sibi quidem ipsis, ac Bœotis, quinas & vicenas vtrisque faciendas assignarunt; Phocensibus verò, & Locris, quindecim, & Corin- C thiis, quindecim; Arcadibus, & Pellenensibus, & Sicyoniis, decem; Megarensibus, & Trœzeniis, & Epidauriis, & Hermionensibus, decem. Cætera quoque comparabant, vt sub veris initium protinus in eo ri bellum. Per hanc ipsam hyemen Athenienses quoque, quemadmodum constituerant, ædificandis nauibus operam dederunt, materia [*ad opus faciendum*] comparata, & Sunio munito, vt naues, quæ commeatum ipsis subueherent, tutò circumueherentur, [*& Athenas sine periculo peruenirent.*] Et deserta munitione, quam in agro Laconico extruxerant, quum in Sici- D liam traiecerunt, cæterisque sumptibus contractis, si quis in res inutiles, *paramque necessarias*] fieri videbatur. Sed in primis prospiciebant ne socij à se deficerent. Dum autem hæc vtrique facerent, ipsoque [*renouandi*] belli apparatu nullam aliam speciem præberẽt, quàm eorum, [*qui tunc primum bellum*] inciperent, primi [*omnium*] Euboënses ad Agin hac hyeme legatos de defectione ab Atheniensibus [*ad Lacedæmonios*] facienda miserunt. Ille verò, cùm eorum orationem admisisset [*consiliumque collaudasset*,] Lacedæmone accersiuit

---

*[1] Ἐκείνους] ἤγουν τοὺς ἀθηναίους. αὐτοὶ, οἱ λακεδαιμόνιοι. Æ. P.
*[2] Τά τε τῶν ξυμμάχων] τοὺς ξυμμάχους. οὕτω ⁊ τὰ κάτω. Æ. P.
[3] Μεμφομένων καὶ ἀκόντων Θεσσαλῶν] μεμφομένων δηλαδὴ τοὺς λακεδαιμονίους.
*[4] Τὴν πρόσταξιν τῆς ναυπηγίας τῶν νεῶν ἐποιοῦντο] αὐτὶ τοῦ, ναῦς ναυπηγεῖσθαι προσέταξαν. Æ. P.
[5] Ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν] αὐτὶ τοῦ συνάγοντες.
[6] Ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται] ἤγουν, τῶν λακεδαιμονίων ⁊ ἀθηναίων.
*[7] Ἀμφοτέρων] τῶν λακεδαιμονίων, ⁊ τῶν ἀθηναίων. Æ. P.
[8] Ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν καταστάσει τοῦ πολέμου] αὐτὶ τοῦ, ὡς ἀρχῆς τοῦ πολέμου τότε ἐπιφερομένου.

Alcame-

Alcamenem Schenelaidæ [*filium*,] & Melanthum, [*duos ciuitatis*] principes, vt in Eubœam [*eos mitteret*.] Illi verò cum trecentis [*Laconicis*] libertis in ciuitatem nuper ascriptis venerunt, & [*Agis*] transitum [*in Eubœam*] ipsis præparabat. Interea etiam & Lesbij venerunt, quòd & ipsi defectionem [*ab Atheniensibus*] facere vellent. Bœotis autem eos adiuuātibus, Agis [*eorum verbis*] adductus est, vt res quidē Euboicas intermitteret, Lesbios verò in defectione facienda iuuaret, & res ad eam necessarias præpararet, & Alcamenem præfectum [*ipsis*] B daret, qui in Eubœā nauigaturus erat. Atq; Bœoti quidem decem naues polliciti sunt, Agis verò decem. Hæc autem ignara ciuitate Lacedæmoniorum transacta sunt. Agis enim quādiu cum suis copiis apud Deceleam egit, ius habuit & copias mittendi, siquò vellet, & contrahendi, & pecunias exigendi. Atque tunc temporis vel multo magis (vt ita loquar) ei, quàm [*cæteris*] Lacedæmoniis, qui in vrbe erāt, socij parebant. Quòd enim exercitum secū haberet, quocunque se contulisset formidabilis aderat. Et hic quidem Lesbiis operam dabat, [*ac* C *eos adiuuabat ad peragendum, quod cupiebant*.] Chij etiam, & Erythræi, cùm & ipsi ad defectionem faciendam essent parati, non ad Agin: sed ad ipsam Lacedæmoniorum ciuitatem se conuerterunt. Cum ipsis etiam [*illuc*] iuit legatus, [*missus*] à Tissapherne, qui Regis Darij Artaxerxis [*filij*,] prætor inferioris prouinciæ erat. Nam & Tissaphernes Peloponnesios [*ad bellum Atheniensibus acriter faciendum*] incitabat, & pollicebatur se [*copiis ipsorum*] stipendium præbiturum. Nuper enim à Rege impetrauerat tributa, D quę ex sua prouincia [*Regi debebantur*,] quę [*Regi*] debuerat, quòd [*ea*,] propter Athenienses, à Græcis ciuitatibus exigere non potuisset. Existimabat igitur se faciliùs [*in posterum*] tributa recepturum, si Athenienses [*bello*] vexasset, simul etiam se Lacedæmoniorum societatem Regi cōciliaturum & Armogen Pissuthnę filium nothum, qui defectionem [*à Rege*] circa Cariam fecerat,

A Ἀλκαμένην τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον, ἄρχοντας, ὡς ἐς τὴν εὔβοιαν. οἱ δὲ ἦλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν ὡς τριακοσίους, καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι. καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν βοιωτῶν, ἀναπείθεται Ἆγις ὥστε εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἀλκαμένη τε ἁρμοστὴν διδούς, ὃς ἐς εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε.[1] καὶ δέκα μὲν βοιωτοὶ ναῦς B ὑπέσχοντο, δέκα δὲ Ἆγις. καὶ ταῦτα *[3] ἄνευ τῆς λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο. ὁ γὰρ Ἆγις ὅσον χρόνον ἦν περὶ δεκέλειαν, ἔχων τὴν μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴ ποί τινα ἐβούλετο στρατιάν, καὶ ξυναγείρειν, καὶ χρήματα πράσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον[4] ἢ *[5] τῶν ἐν τῇ πόλει λακεδαιμονίων. δύναμιν γὰρ ἔχων αὐτὸς[6] ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν. καὶ ὁ μὲν[7] τοῖς λεσβίοις ἔπρασσε. C χῖοι δὲ καὶ ἐρυθραῖοι, ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἕτοιμοι ὄντες, πρὸς μὲν Ἆγιν οὐκ ἐτράποντο, ἐς δὲ τὴν λακεδαίμονα. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρταξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτὴς ἅμα μετ' αὐτῶν παρῆν. ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς πελοποννησίους, καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ *[8] ἐτύγχανε[9] πεπραγμένος τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι' ἀθηναίους ἀπὸ τῶν ἑλληνίδων πόλεων D[10] οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι, ἐπωφείλησε. τούς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι, κακώσας τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἅμα βασιλεῖ ξυμμάχους λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν, ἢ ἀποκτείνειν. οἱ μὲν οὖν χῖοι καὶ Τισσαφέρνης[11] κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον.

quemadmodū ipsi Rex imperauerat, aut viuum adducturū, aut interfecturum. Chij igitur, & Tissaphernes cōmuniter eadē contendebant, [*ac in eadem re peragenda elaborabant*.]

---

[1] Καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν] εἰς τὴν εὔβοιαν δηλονότι. [2] Καὶ δέκα μὲν βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο] τοῖς λεσβίοις δηλονότι. * [3] Ἄνευ] ἤγουν ἄνευ τοῦ κοινοῦ ψηφίσματος. Æ.P. * [4] Ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει λακεδαιμονίων] αἰτιατικὴ, ἢ οἱ ἐν τῇ πόλει λακεδαιμόνιοι. * [5] Τῶν ἐν τῇ πόλει] τὸ ἑξῆς οὕτω, ὑπήκοοι αὐτοῦ μᾶλλον, ἢ τῶν λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ πόλει ὄντων δηλονότι. τὸ δὲ παλαιὰ χεῖρα οὐ καλῶς ἔχει. Æ.P. [6] Ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν] αἰτιατικὴ, φοβερὸς τοῖς λεσβίοις. [7] Τοῖς λεσβίοις ἔπρασσε] ἤγουν συνέπραττε. * [8] Ἐτύγχανε πεπραγμένος] αἰτιατικὴ, αἰτήσας ἑαυτῷ ἀφεθῆναι τοὺς ὀφειλομένους τῷ βασιλεῖ φόρους, τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς τῷ βασιλεῖ φερομένους, οὐ πληρώσας εἰσενεγκεῖν, παρὰ τοῦ βασιλέως οὗ τινος ἔτυχεν, ἢ τούτου ἔτυχεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς τὰ ἑαυτῷ ὑπ' αὐτοῦ ὀφειλόμενα χρήματα δωρεὰν αὐτῷ ἀφῆκεν. Æ.P. [9] Πεπραγμένος] αἰτιατικὴ, ἀπῃτημένος. [10] Οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι] αἰτιατικὴ, οὐ δυνάμενος ἀναπράξασθαι αὐτοὺς, βασιλεῖ ὀφείλησεν. ἤγουν, ὀφειλέτης ἐγένετο. [11] Κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον] ἤγουν ὁμογνωμονοῦντες.

Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος, μεγαρεὺς, καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναγόρου, κυζικηνὸς, [1]φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι, παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρναβάκου κατοικοῦντες, ἀφικνοῦνται περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς τὴν λακεδαίμονα, πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν ἑλλήσποντον, [2]καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο (ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης προὐθυμεῖτο) τάς τε ἐν τῇ αὑτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν ἀθηναίων, διὰ τοὺς φόρους, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν λακεδαιμονίων ποιήσειε. πρασσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἅμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς τὴν ἰωνίαν καὶ χίον, οἱ δὲ ἐς τὸν ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν πείσουσι πέμπειν. οἱ μέντοι λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν χίων καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ προσεδέξαντο μᾶλλον. ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς [3]καὶ Ἀλκιβιάδης, Ενδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς [4]ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν· [5]ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν [6]κατὰ τὴν ξενίαν ἔσχεν. Ενδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. ὅμως δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι, πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν χίον πέμψαντες Φρύνιν, ἄνδρα περίοικον, [7]εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν ὅσασπερ ἔλεγον, καὶ τἆλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν, ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον, τούς τε χίους καὶ τοὺς ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς [8]ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, [9]ὡς ἐκεῖ οὐκ ἐλασσόνων ἢ ἑξήκοντα, [10]ἀφ' ὧν οἱ χῖοι ἔλεγον, ὑπαρχουσῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον πέμπειν, καὶ Μελαγχρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν· ἔπειτα, σεισμοῦ γενομένου, ἀντὶ τοῦ Μελαγχρίδου Χαλκιδέα ἔπεμπον, καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἐνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, [11]εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς,

(Margin: γρ. τὰ τῶν χίων)

A Sub idem autem tempus Calligetus Laophontis, Megarensis, & Timagoras Athenagorę [*filius*,] Cyzicenus, sua vterque [*patria*] extorris, qui apud Pharnabazũ Pharnabaci [*filium*] habitabãt, Lacedæmonem venerunt, a Pharnabazo missi, vt naues [*à Lacedæmoniis peterent, quas*] in Hellespontum transportarent, vtque ipse quoque, si posset, [*eadem impetraret*,] (quæ Tissaphernes cõtendebat) & ciuitates in sua prouincia sitas, ab Athenienſibus per defectionem alienaret, operaque sua Lacedæmoniorum societatem Regi celeriter conci-B liaret. Cùm autem vtriq; separatum hæc agerent, qui a Pharnabazo, & qui a Tissapherne missi fuerant, ingens concertatio inter Lacedæmonios extitit, his quidem, vt in Ioniã, & Chium; illis verò, vt in Hellespontum classis, & exercitus prius mitteretur, persuadere nitentibus. Lacedæmonij tamẽ Chiorum, & Tissaphernis postulata multo lubentiùs admiserunt. Nam & Alcibiades eos adiuuabat qui Endio [*tunc*] Ephori magistratum gerenti erat arctissimo hospitalis amicitiæ vinculo iunctus, C quæ à patre cœperat. Vnde propter hospitium, [*eiusq; consuetudinem, ac ius*,] illorum familia nomen etiam Laconicum obtinuit. Endius enim Alcibiadis [*filius*] appellabatur, Lacedæmonij tamen Phrynin hominem [*Chiis*] vicinum in Chium prius miserunt, vt exploraret an & naues tot ipsis essent, quot dicebant, & an cæteras facultates vrbs [*illorum*] haberet, quas fama eam habere. Cùm autem ille ipsis renuntiasset hęc vera esse, quę audierãt, confestim & Chios, & Erythræos in societatem rece-D perunt. Et quadraginta naues ipsis mittendas decreuerunt, quòd non minus, quàm sexaginta illic essent, ex illis [*sociis ciuitatibus contracta*,] quas Chii dicebant. Atque primùm quidem ex istis [*quadraginta nauibus, quas Chiis promiserant*,] decem erant missuri, & Melancridam, qui ipsorum nauarchus erat. Deinde [*vero*] cum terræmotus extitisset, pro Melãcrida Chalcideum miserunt, & pro decem nauibus quinque [*tantum*] in Laconica præpara-E runt. Et hæc hyems exiit, huiusque belli, quod Thucydides conscripsit, vndeuicesimus annus excessit. Ineunte autem vere, statim, Chiis instãtibus, vt naues [*sibi*] mitterẽtur,

---

[1] Φυγάδες τῆς ἑαυτῶν] πατρίδος δηλονότι. [2] Καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο] ἤθελεν ὁ Φαρνάβαζος. [3] Καὶ Ἀλκιβιάδης Ενδίῳ ἐφορεύοντι] ὁ Ενδιος. [4] Ες τὰ μάλιστα] ὑπερβαλλόντως. [5] Ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικὸν] Ἀλκιβιάδης λακωνικὸν ἦν ὄνομα, ὃς ἦν πατὴρ τοῦ Ενδίου. Κλεινίας δὲ ὁ ἀθηναῖος τῷ Ἀλκιβιάδῃ ξένος γενόμενος, τὸ ὄνομα τῷ ἰδίῳ παιδὶ ἔθετο. [6] Κατὰ τὴν ξενίαν] φιλίαν. [7] Εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν] τοῖς χίοις. [8] Εψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν] τοῖς χίοις. [9] Ὡς ἐκεῖ οὐκ ἐλασσόνων] ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ χίῳ. [10] Ἀφ' ὧν οἱ χῖοι] πλείονας συμμάχους λοιπῶν. [11] Εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν χίων] αἰτία τοῦ ἔαρος.

& me-

& metuentibus, ne Athenienses rescisce- A rent, quæ agitabātur, (nam omnes clam illis legatos [*Lacedæmonem*] miserant) Lacedæmonij miserūt tres viros Spartanos Corinthum, vt quàm celerrimè ab altero mari, in id, quod Athenas spectat, nauibus per Isthmum transuectis, omnes in Chium nauigare iuberent, tam eas, quas Agis præparauerat in Lesbum [*mittendas,*] quàm ceteras. Erant autē illic vniuersæ sociarum [*ciuitatum*] naues numero vndequadraginta. Calligetus autem, & Timagoras Pharnabazi legati huius classis in Chium proficis- B centis participes esse noluerunt, neq; pecunias dederunt, quas secum attulerant, vt classis mitteretur, quinq; & viginti talenta: sed postea per se cum alia classe nauigare statuerunt. Agis autem, cùm vidisset Lacedæmonios primùm in Chium [*classem mittere*] statuisse, ne ipse quidem aliud [*in præsentia faciendum esse*] censuit: sed socij, cùm Corinthum conuenissent, [*quid faciendum esset*] consultare cœperunt. Ipsis autem visum est primùm [*quidem,*] in Chiū esse nauigandū, duce Chalcideo, qui quinq; naues in Laconica præparauerat. Deinde [*vero,*] in Lesbū, duce Alcamene, quem etiam Agis [*eò mittere*] statuerat. Postremò verò, in Hellespontum proficisci. Clearchus autem Rhamphij [*filius*] classi illuc profecturæ præfectus fuerat. Primū autem dimidiam nauiū partem per Isthmū transportandā [*censuerunt,*] & confestim istas [*illuc*] proficisci [*voluerunt,*] ne Athenienses animum potius aduerterent ad eas, quæ [*tunc*] proficiscerentur, quàm ad eas, quæ postea [*illuc*] transportarentur. Etenim ab hac parte propalam nauigare statuerant, contempta A- D theniensium imbecillitate, quòd ipsorum nulla magna classis [*vsquam*] adhuc appareret. Cùm autem [*hoc*] ipsis placuisset, confestim etiam vnam & viginti naues transportarunt. Corinthij verò, quamuis ipsi [*Lacedæmonij*] nauigationem vrgerent, [*& ad celeriter abeundum illos solicitarent,*] cum illis tamen nauigare noluerunt, prius quàm omnes Isthmiorum dies festos, qui tunc erant, celebrassent. Agis verò paratus erat [*ad hoc ipsis concedendum,*] vt ipsi quidē Isthmica fœdera tunc minimè rumperent,

A καὶ δεδιότων μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν πρασσομένων αἴσθωνται, (πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο) ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄνδρας Σπαρτιάτας ἐς Κόρινθον τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν, κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον, καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ B Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ ἐκοινοῦντο τοῦ στόλου ἐς τὴν Χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν, ἃ ἦλθον ἔχοντες[1] ἐς τὴν ἀποστολὴν, πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ' ὕστερον[2] ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Ἆγις, ἐπειδὴ ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους ἐς τὴν Χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ' αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο. καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς Χίον αὐτοὺς πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε C ναῦς παρεσκεύαζεν· ἔπειτα ἐς Λέσβον, καὶ Ἀλκαμένην ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Ἆγις διενοεῖτο· τὸ τελευταῖον δὲ, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι. προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ῥαμφίου. διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν, ἢ τὰς ὕστερον[3] διαφερομένας.[4] καὶ γὰρ *[5] τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες τῶν Ἀθηναίων ἀδυ- D νασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολύ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς,[6] καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς.[7] οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τοῦ πλοῦ, οὐ προεθυμήθησαν ξυμπλεῖν πρὶν τὰ Ἴσθμια, ἃ τότε ἦν, *[8] διεορτάσωσι. Ἆγις δὲ αὐτοῖς ἕτοιμος ἦν, ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ *[9] τὰς ἰσθμιάδας σπονδὰς,

γρ. ναυτικὸν αὐτῶν πολὺ πω ἰδὸν ἐφ.

γρ. ἃ [illegible]

[1] Ἐς τὴν ἀποστολὴν] ἀπόπλευσιν. [2] Ἐφ' ἑαυτῶν διενοοῦντο] ἴδιον καθ' ἑαυτούς. [3] Ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας] μετὰ ταῦτα διακομιζομένας. [4] Καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ] τῇ θαλάσσῃ δηλονότι. *[5] Τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο] ἤγουν τὸν πλοῦν διενοοῦντο. ὅτι δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. AE.P.
[6] Καὶ διεκόμισαν εὐθὺς] περιττὸς ὁ καί. [7] Οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τοῦ πλοῦ] τῶν Λακεδαιμονίων. *[8] Διεορτάσωσι] διεορτάζειν, τὸ πάσας τῆς ἑορτῆς ἡμέρας διάγειν, ἤγουν πᾶσαν τὴν ἑορτὴν ἑορτάζειν. πάσας τὰς νενομισμένας τῆς ἑορτῆς ἡμέρας ἐς τὴν ἑορτὴν ἀναλίσκειν, καὶ πάντα τὸν τεταγμένον τῆς ἑορτῆς χρόνον ἐκπληροῦν. AE.P. *[9] Τὰς ἰσθμιάδας σπονδὰς] τὰς σπονδὰς τὰς τόσον χρόνον οὔσας, ὅσον τὰ Ἴσθμια ἦν ἐφίλουν. αἱ μετὰ τὴν τῶν Ἰσθμίων ἑορτὴν ἀποπιπτομένην ἔλυον. αἱ δὲ τοιαῦται σπονδαὶ γίγνεσθαι εἰώθεσαν, ὅπως πᾶσιν ἀδεῶς καὶ ἀσφαλῶς πρὸς τὰς ἑορτὰς προσελθεῖν, καὶ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἑορτάζειν, καὶ τοὺς ἀγῶνας θεωρεῖν ἐξείη. τοῦτο δὲ φανερῶς ἐν τοῖς ἑξῆς δηλοῦται, ὅπου καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Κορινθίοις πολεμιωτάτοις ὁ ξυγγραφεὺς πρὸς τὴν τῶν Ἰσθμίων θέαν ἐλθεῖν, καὶ αὐτὰ τὰ θεωρῆσαι λέγει. AE.P.

ἑαυτῶν δὲ τὸν σόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης, οἱ ἀθηναῖοι ᾔσθοντο τὰ τῶν χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀρισοκράτην, ἐπῃτιῶντο αὐτούς· καὶ ἀρνουμένων τῶν χίων, [1] τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον * [2] ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ' ἔπεμψαν ἑπτά. [3] αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν χίων, οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες, τό, τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω [4] πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον. ἐν δὲ τούτῳ τὰ ἴσθμια ἐγίγνετο· καὶ οἱ ἀθηναῖοι (* [5] ἐπηγγέλθησαν γάρ) [6] ἐθεώρουν ἐς αὐτά· καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν χίων ἐφάνη. [7] καὶ ἐπειδὴ * [8] ἀνεχώρησαν παρεσκευάζοντο εὐθὺς ὅπως μὴ λήσουσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. [9] οἱ δὲ, μετὰ τὴν ἑορτὴν, ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες, [10] * [11] ἐπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ' ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ πελοποννήσιοι, ἀλλ' ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ ἀθηναῖοι. τὰς γὰρ τῶν χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες, οὐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς πειραιὸν τῆς κορινθίας· (ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς ἐπιδαυρίας) καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες ὁρμίζουσι. καὶ προσβαλόντων τῶν ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσί, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος

(Margin notes beside the Greek column: γρ. πα-ραπλέοντας; γρ. ἐπιδαυ-ρίας)

A ipse verò classem suam faceret, [*ac suam esse simularet.*] Verùm cùm Corinthij [*hoc illi*] concedere nollent: sed mora interponeretur, Athenienses consilia Chiorum facilius senserunt, & Aristocrate, vno è ducibus, [*illuc*] misso, illos insimularunt. Chiis autem negantibus [*se quicquam rerum nouarum moliri, tunc Athenienses*] iusserunt eos ex societatis iure naues secum mittere ad fidem faciendam [*Chios nihil aduersus Athenienses moliri: sed in societatis officio constanter permanere.*] Illi verò, septem miserũt. Harum autem B nauium [*ad Athenienses*] mittẽdarum hęc fuit causa, quòd Chiorum quidẽ plebs ignoraret ea, quæ clàm agitabantur, pauci verò, qui horum erant conscij, plebem nõdum hostilem habere vellent, priusquam aliquod firmum præsidium adepti essent, & Peloponnesios nequaquam amplius venturos expectarent, quia diutius morabantur. Interea verò Isthmici ludi committebantur. Et Athenienses (nam [*Isthmicorum ludorum fœdera*] fuerant indicta) spectatum eos venerant. Et Chiorum consilia [*ad defectionem spectantia*] multo mani-C festiùs deprehenderunt. Et postquam [*[illegible]*] discesserunt, confestim sese præpararunt, vt [*cauerent,*] ne [*Corinthiorum*] naues clàm ipsis ex Cenchreis proficiscerentur. Illi verò, post ludos celebratos, cum vna & viginti nauibus, quibus præerat Alcamenes, portu soluentes Chium versus ire cœperunt. Cùm autem Athenienses primùm cum totidem nauibus aduersus eos processissent, [*eos*] in altum elicere conabantur. Sed cùm ad multas horas Peloponnesij [*classem hostilem in altum*] sequi D noluissent: sed retrocessissent, ipsi quoque Athenienses recesserunt. Nam septem Chiorũ naues, quas in eo numero secũ habebant, nequaquam fideles existimabant: sed postea aliis septẽ, & triginta instructis, eos terrã legentes persequuti sunt ad Piræũ [*agri*] Corinthij. (Est autẽ portus desertus, & extremus, ad [*agri*] Epidaurici cõfinia situs) atq; Peloponnesij vnã nauem, quę cursum in alto tenebat, amiserũt: cæteras verò contractas, in portũ deduxerũt. Cùm autẽ Athenienses & à mari nauibus [*eos*] adorti fuissent, & in terram descendissent, ingens tumultus, ac perturbatio [*inter hostes*] excitata est.

---

[1] Τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπ.] ὑπὲρ τοῦ πιστοὺς μεῖναι αὐτοὺς, ἐκέλευον οἱ ἀθηναῖοι ναῦς συμπέμπειν. [2] Ἐς τὸ ξυμμαχικὸν] κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, ἤγουν κατὰ τὸ τῆς ξυμμαχίας δίκαιον. ἢ, τὸ πιστὸν ἐς τὸ ξυμμαχικόν, ἀντὶ πρὸς τὸ πίστιν ποιῆσαι αὐτοὺς βεβαίους τοῖς ξυμμάχοις, ἢ τὰ τῆς ξυμμαχίας δίκαια βεβαίως τηρεῖν, καὶ τούτοις ἐμμένειν. Æ. P. [3] Αἴτιον δ' ἐγένετο] αἴτιον δ' ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, τὸ τοὺς πολλοὺς μὴ εἰδέναι τὰ πρασσόμενα. [4] Πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσιν] ἀντὶ τοῦ, πρὶν δύναμίν τινα προσλάβωσιν. [5] Ἐπηγγέλθησαν] αἱ ἰσθμιάδες σπονδαί. ἢ, ἁπλῶς, τὰ ἴσθμια. Æ. P. [6] Ἐθεώρουν] θεωροὶ ἐγίνοντο. [7] Καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν] οἱ θεωροὶ δηλονότι. [8] Ἀνεχώρησαν] οἱ ἀθηναῖοι. Æ. P. [9] Οἱ δὲ, μετὰ τὴν ἑορτὴν] οἱ κορίνθιοι. [10] Ἐπῆγον ἐς τὸ πέλαγος] ὑπεχώρουν, ὅπως εἰς τὸ πέλαγος προσκαλέσωσι. [11] Ἐπῆγον] ἐπικαλοῦντο ἐπιχειρεῖν. Æ. P.

Et

Et [*illorum*] plerasque naues Athenienses in terra lacerauerunt, & Alcamenem ducem interfecerunt. Sed ipsorum quoq; [*Atheniensium*] nonnulli obierunt. Cùm autem [*ab illis*] dirempti fuissent naues quidem, quot satis esse videbantur, disposuerunt, quæ stationem aduersus hostiles obtinerent, cum reliquis verò in paruulæ insulæ stationem se receperunt, in qua non multũ [*illinc*] distante, castra posuerunt, & [*nuntium*] Athenas ad subsidiũ [*accersendum*] miserunt. Nam & Peloponnesiis postero die & Corinthij ad opem [*ipsorum*] nauibus [*ab hoste obsessis*] ferendã aduenerunt, nec multo pòst & alij finitimi. Sed cùm animaduertissent hanc [*nauium*] custodiam in loco deserto [*sibi*] laboriosam fore, [*quid faciendum esset,*] dubitabant. Et [*primùm*] quidem naues illas incendere cogitarunt: deinde verò placuit ipsis [*eas*] subducere, & cum peditatu ad eas vndique collocato tutari, donec aliqua commoda effugiendi facultas offerretur. Agis etiã his cognitis Thermonem, virum Spartanum ipsis misit. Fuerant autem & Lacedæmonij iam antè certiores facti de nauium discessu ab Isthmo. Alcameni enim ab Ephoris imperatum fuerat, vt, quum hoc fieret, equitem mitteret, [*qui classis discessum ipsis significaret:*] & statim quinque naues, quas apud se habebant, & Chalcideum ducem, & Alcibiadem cum eo mittere volebant. Deinde verò cùm isti [*ad profectionem animis essent propensis, & Chium petere*] properarent, [*interea Lacedæmoniis*] allatus est nuntius de [*Peloponnesiacis*] nauibus, quę in Piręum fugâ se receperant. Quamobrem animis consternati, quòd in Ionico bello tunc primùm suscepto offendissent, classem, quam ex suo [*agro se missuros promiserãt*, haud amplius mittere, imò verò vel nonnullas [*naues,*] quę iam discesserant, reuocare statuerunt. Quod cùm intellexisset Alcibiades, rursus Endio, cæterisque Ephoris persuasit ne per metum à classe [*in Chium*] mittenda desisterent. Dicebat enim se prius [*illuc*] venturos, quàm Chij classis cladem sentirent, & se, vbi ad Ioniam appulisset, facile ciuitatibus [*Atheniensium amicis, ac sociis*] persuasurum, vt [*ab illis*] deficerent. Se enim Atheniensium imbecillitatem, & Lacedæmoniorum [*in illas*] studium [*ipsis*] cõmemoraturum. Maiorem enim [*sibi,*] quàm aliis fidem [*ab illis*] habitũ iri,

A [1] καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσι· καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον. διακριθέντες δὲ, πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ ἐς τὰς ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῷ ὕ-
B στερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν, ἠπόρουν. [2] καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι *[3] τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἀνελκύσαι, [4] καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδεία. ἔπεμψε δὲ αὐτοῖς καὶ Ἆγις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ
C (εἴρητο γὰρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἱππέα πέμψαι) καὶ εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ᾽ αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν. ἔπειτα *[5] ὡρμημένων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη. καὶ ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἁπτόμενοι τοῦ ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καί τινας προεξαναγμένας
D μετακαλεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὖθις Ἔνδιον καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθήσονται πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν νεῶν συμφορὰν χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτὸς ὅταν προσβάλῃ ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι τήν τε ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν λακεδαιμονίων προθυμίαν. πιστότερος γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι.

---

[1] Καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι.
[2] Καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς] οἱ πελοποννήσιοι τὰς σφετέρας. * [3] Τὰς ναῦς] τὰς ἐν τῷ ἐρήμῳ χωρίῳ οὔσας, ὧν τὴν φυλακὴν αὐτοῖς ἐπίπονον ἔσεσθαι ἐνόμιζον. AE.P. [4] Καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένους] διὰ τοῦ πεζοῦ. * [5] Ὡρμημένων] πρὸς τὸν πλοῦν δηλονότι. τουτέστιν αἱ ὁρμᾶσθαι, καὶ τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι προθυμουμένων, καὶ πρὸς τὸν ἔκπλουν ἤδη παρεσκευασμένων ὄντων. οὕτω γὰρ (ὡς ἐκ τῶν κάτω δῆλον) πρὸς τὴν χίον ἀπῄεσαν. αὐτῶν δὲ, τοῦ χαλκιδέως, καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου. εἰ δὲ πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους ἀναφέροις, ταῦτα ληπτέον οὕτως. αὐτῶν δὲ τῶν λακεδαιμονίων ὡρμημένων, καὶ προθυμουμένων τούτους ἐς τὴν χίον πέμπειν, ἐν τούτῳ ἡ τῶν νεῶν ξυμφορὰ αὐτοῖς ἠγγέλθη. AE.P.

Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἰωνίαν, καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι. ἐτύγχανε γὰρ [1] τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους ἐφόρους καὶ Ἔνδιον, ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ Λακεδαιμονίου καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο. Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας Πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες, αἱ μετὰ Γυλίππου ξυμπολεμήσασαι, καὶ περὶ τὴν Λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι, [2] καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς Σικελίας νεῶν· αἱ γὰρ λοιπαὶ, πλὴν μιᾶς, διαφυγοῦσαι τοὺς Ἀθηναίους, κατέπλευσαν ἐς τὴν Κόρινθον. ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες, ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τοῦ [3] μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι· καὶ προσβαλόντες πρῶτον Κωρύκῳ τῆς ἠπείρου, καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτοὺς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων Χίων τισὶ, καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς Χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει, τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκεύαστο ὥστε βουλήν τε τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ λεγομένων λόγων ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου, ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλέουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ Πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται Χῖοι καὶ αὖθις Ἐρυθραῖοι Ἀθηναίων. καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες, καὶ Κλαζομενὰς ἀφιστᾶσι. διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς εἰς τὴν ἤπειρον, τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησῖδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. [4] καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες ἐν τειχισμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου· ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἐθελήσειν τῆς [5] μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας ἡσυχάζειν,

γρ. καὶ αὖ.

A Quinetiam ipsi Endio priuatim dixit præclarum [*ipsi*] fore, si per ipsum & Ionia [*ab Atheniensibus*] deficeret, & Regis societas Lacedæmoniis conciliaretur, nec Agidis hoc præclarum facinus esset. Alcibiades enim Agidi erat inimicus. Hic igitur cum & cæteris Ephoris, & Endio [*rem*] persuasisset, cum quinque nauibus, & Chalcideo Lacedæmonio discessit: & nauigationis cursum celeriter confecerunt. Per hoc autem idem tempus, ex Sicilia se [*demum*] recipiebant & sexdecim illæ Peloponne- B siorum naues, quæ duce Gylippo [*Syracusanos*] in bello [*aduersus Athenienses*] gerendo adiuuerant, & quæ circa Leucadiam deprehensæ fuerant, & vexatæ à septem & viginti Atticis nauibus, quibus præerat Hippocles Menippi [*filius*,] qui classis ex Sicilia, redeūtis reditum obseruabat. Nam cæteræ, præter vnam, Atheniensibus deuitatis, Corinthum appulerant. Chalcideus autem, & Alcibiades inter nauigandum, [*omnes*,] in quos incidissent, comprehendebant, ne ipsorum nauigatio palàm fieret. Et cùm ad Corycum in conti- C nente situm appulissent, & ipsos hic dimisissent, ipsi quidem prius congressi cum nonnullis Chiorum, qui coniurationis erant socij, & qui iusserant ipsos [*re nondum*] prius declarata ad vrbem nauigare, ad Chios ex improuiso aduenerunt. Et Chiorum quidem plebs admirabunda, & attonita erat: pauci verò, [*nobilesq́;*] operam dederant, vt Senatus cogeretur. Cùm autem Chalcideus, & Alcibiades dixissent & multas alias naues aduentare, nec vllam de nauium apud Piræum obsidione mentio- D nem fecissent, Chij, & mox Erythræi ab Atheniensibus defecerunt. Postea verò cum tribus nauibus [*illinc*] profecti, & Clazomenas ad defectionem [*ab iisdem*] faciendam induxerunt. Clazomenij autem confestim in continentem transgressi, Polichnam [*agri Troiani vrbem*] munire cœperunt si forte ipsis opus foret aliquo loco, quo ex parua insula, quam incolebant, sese reciperent. Et omnes quidem, qui defectionem [*ab Atheniensibus*] fecerant, in mœnibus muniendis, ac in apparatu belli erant E occupati. Celeriter autem [*de defectione*] Chiorum nuntius Athenas peruenit. Tunc autem [*Athenienses*] existimantes magnum iam, ac manifestum periculum se circunstare, neque cæteros socios vltro quieturos post defectionem à maxima vrbe factam,

---

[1] Τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν] ὁ Ἀλκιβιάδης. [2] Καὶ κοπεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀττικῶν] ὅτι τὸ κακοπαθῆσαι, οἱονεὶ κοπιᾶσαι ἀρμόζει. [3] Μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι] ἤγουν δῆλοι. [4] Καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες] ὑπὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [5] Μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας] ἤγουν, τῆς χίου.

illa mille talenta, quæ per totum belli tempus intacta esse cupiebant, confestim propter præsentem pauorem abrogata lege, quę pœnas proponebat ei, qui vel de his tāgendis verba fecisset, vel aliorum sententiam suo suffragio confirmasset, mouenda, nauesq; non paucas instruendas decreuerunt. Illarumq; nauium, quæ in Pirço stationem aduersus [*hostium naues*] obtinebant, octo quidē iam mittendas [*censuerunt*,] quę relicta [*nauium in Piræo obsessarum*] custodia, [*naues*,] quas Chalcideus secum ducebat, insequutæ, nec assequutæ, [*in suā stationem*] sese receperant. His autem præerat Strombichides Diotimi filius. Nec multo pòst alias duodecim ad opem [*cæteris*] ferendā, quæ & ipsæ stationem reliquerāt, quam aduersus [*naues hostiles*] obtinebāt, duce Thrasycle mittendas. Septem etiam Chiorum nauibus abductis, quæ cum ipsis [*hostiles naues*] obsederant, quæ in Piræo erant, seruos quidē, qui in illis erant, libertate donarunt, liberos verò in vincula coniecerunt. Alias etiam in locum earum omniū, quæ ad obsidendam Peloponnesiorum classem profectæ fuerant, celeriter instructas miserūt, & alias triginta armare in animo habebāt. Et magnum erat [*illorum*] studium, & nihil parui moliebātur, vt [*suum*] auxilium aduersus Chium mitterent. Interea verò Strombichides cum octo nauibus in Samum peruenit, & [*illinc*] assumpta vna Samia, in Teum nauigauit, ipsosque [*Teios*,] vt quiescerent, rogauit. Ex Chio autem in Teum & Chalcideus cum tribus & viginti nauibus traiicere cœpit, & simul Clazomeniorum, & Erythræorum peditatus [*cum eo*] proficiscebatur. Sed Strombichides [*huius aduentum*] præsentiens, prius discessit, [*quàm ille veniret*.] Cùm autem in altum profectus multas [*hostium*] naues ex Chio [*contra se venientes*] prospexisset, in Samum fugâ se recepit. Illæ verò [*eum*] insequebantur. Illum autem peditatum Teij, cùm initiò [*in vrbem*] recipere noluissent, post Atheniensium fugam introduxerunt. Et [*huius peditatus*] plerique diu quidem se continuerunt expectantes donec & Chalcideus ab insequendis hostibus reuerteretur. Sed cùm ille diutius moraretur, ipsi muros demoliti sunt, quos Athenienses extruxerant, vrbis Teiæ, qua parte continentem respicit. Illos autem in his demoliendis adiuuerunt aliquot etiam barbari, qui superuenerāt, quibus præerat Tages Tissaphernis proprætor,

A τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι, ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναῦς πληροῦν μὴ ὀλίγας· τῶν τε ἐν τῷ Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμπειν, αἳ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀνακεχωρήκεσαν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου) ἄλλας δὲ οὐ B πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τάς τε τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ Πειραιῷ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἐπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων, διὰ τάχους πληρώσαντες, ἀντέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν προ- C θυμία, καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν Χίον. Ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Σάμον, καὶ προσλαβὼν Σαμίαν μίαν, ἔπλευσεν ἐς Τέων, καὶ ἡσυχάζειν ἠξίου αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς *τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα καὶ ὁ Κλαζομενίων καὶ Ἐρυθραίων παρῄει. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης, προανήγετο· καὶ μετέωρος γενόμενος ἐν τῷ πελάγει, D ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς Χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Σάμου. αἱ δὲ ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ Τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοί, καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες. ὡς δὲ ἐχρόνιζε, καθῄρουν αὐτοὶ τὸ τεῖχος ὃ ᾠκοδόμησαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς Τηίων πόλεως πρὸς ἤπειρον. ξυγκαθῄρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοί, E ὧν ἦρχεν ὁ Τάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους.

[illegible]

[illegible]

* π. τὴν [illegible]

---

¹ τά τε χίλια τάλαντα] αὐτὴ [illegible] ἐπικειμένας ζημίας. ² ἐς τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν χίον] [illegible] οἱ ἀθηναῖοι [illegible]

Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες, ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν· ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὢν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τάς τε ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγόμενος αὐτοὺς, καὶ Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ, καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι, [1] ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμεως καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. [2] λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ, καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τόν τε Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μίλητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾶς δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη, Μιλησίων εὐθὺς ἀποστάντων, διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε. Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρνην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει, καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα, ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι, μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων [3] βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. [4] ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· καὶ ἤν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν βασιλεῖ κατὰ ταὐτά. Ἡ μὲν ξυμμαχία, αὕτη ἐγένετο.

A Chalcideus verò, & Alcibiades, cum Strombichidē ad Samum vsque persequuti fuissent, nautas quidem ex Peloponneso nauibus aduectos armarunt, & in Chio [*præsidij causa*] reliquerūt, in has verò Chios nautas, in nautarum Pelopōnesiorum locum substitutos, imposuerunt, vt suas naues explerent, & aliis viginti [*nauibus præterea instructis*,] Miletum petierūt, vt ad defectionem [*ab Athemensibus ad se*] faciendam inducerent. Alcibiades enim, cui necessitudo cum Milesiorum primoribus intercedebat, il-B lorum societatē sibi prius conciliare, quam classis ex Peloponneso veniret, & Chiis, & sibi ipsi, & Chalcideo, & Endio, à quo missus fuerat, hoc præclarum facinus attribuere volebat, quemadmodum promiserat, quòd cum Chiorum copiis, & Chalcideo quam plurimas ciuitates ad defectionem [*ab Athemensibus ad Lacedæmonios faciendam*] induxisset. Cùm igitur maximam nauigationis partem clādestinè confecissent, nec multo ante Strombichidem, & Thrasyclem (qui cum duodecim nauibus tunc C Athenis veniens aderat, & cum [*suo collega illos*] persequebatur) Miletū peruenissent, eam ad defectionem faciendam induxerunt. Athenienses verò cum vndeuiginti nauibus è vestigio [*eos*] persequuti, cū Milesij eos recipere nollent, ad Ladam insulam [*Mileto*] adiacentem appulerunt, ibique stationem habuerunt. Prima autem societas per Tissaphernem, & Chalcideum inter Regem, & Lacedæmonios post Milesiorum defectionem statim inita, hæc fuit. Lacedæmonij, socijque societatem cum Rege, & Tissapherne his conditionibus D fecerunt: Quamcunq; regionem, & [*quascunque*] vrbes Rex habet, & Regis maiores habuerunt, [*hæc*] Regis sunto. Quicquid autem pecuniarum, aut quicquid aliud ex vrbibus istis ad Athenienses redibat, communiter Rex, & Lacedæmonij, socijque prohibento, ne quicquam pecuniarum, aut quicquam aliud Athenienses [*hinc*] accipiant. Item bellum aduersus Athenienses Rex, & Lacedæmonij, socijque communiter administrando. Bellumque, [*quod*] aduersus Atheniēses [*communiter susceptum fuerit*,] deponere ne liceat, nisi vtrique Regi ac Lacedæmoniis, sociisque visum fuerit. Quòd si qui defectionem à Rege fecerint, hostes Lacedæmoniis, sociisque sunto. Si qui etiam à Lacedæmoniis, sociisque defecerint, hostes eodem modo Regi sunto. Hunc igitur in modum hæc societas inita fuit.

[1] Ὅτι πλείστας τῶν πόλεων] [illegible]. [2] Λαθόντες οὖν τὸ [illegible]] [illegible]. [3] Καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι] [illegible]. [4] Ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται] [illegible], ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται, [illegible] τοῖς ξυμμάχοις, [illegible].

Posteà verò cõfestim Chij decem aliis nauibus instructis, ad Anæam nauigarunt, eo animo, vt & de rerum Milesiarũ statu certiores fierent, & simul [*illius regionis*] ciuitates ad defectionem solicitarent. Sed cùm nuntium à Chalcideo [*missum*] accepissent, quo redire iubebantur, ac monebantur fore, vt Amorges itinere terrestri cum [*suis*] copiis adesset, ad Iouis templum nauigarunt. Et [*illinc*] perspexerunt sexdecim naues, cum quibus Diomedon post Thrasyclẽ Athenis adhuc aduentabat. Cùm autẽ [*eas Chij*] vidissent, cum vna quidem naui Ephesum, cum reliquis verò in orã Teiam diffugerunt. Atheniẽses verò [*harum*] quatuor quidem vacuas ceperunt, hominibus in terram prius elapsis, reliquæ verò in Teiorum vrbem confugerunt. Chij autem cum reliquis nauibus in altum profecti, & peditatus cum ipsis, Lebedum ad defectionem induxerunt, & item Eras. Postea verò omnes, & pedestres, & nauales copiæ cum classe domum se receperunt. Sub eadem tempora viginti Peloponnesiorum naues, quas Athenienses pari [*nauium*] numero tunc insequuti fuerant, & in Piræum ingressas obsidebant, repentina eruptione [*in hostes*] facta, & nauali prœlio [*illis*] superatis, quatuor Atticas naues ceperunt, & [*illinc*] ad Cenchreas profectæ, rursus ad nauigationis cursum in Chium, & Ioniam conficiendum se præparare cœperunt. Astyochus autem Lacedæmone nauarchus ipsis futurus aduenit, penes quem totum illius classis imperium iam erat. Cùm autem peditatus ex Teo discessisset, ipse quoque Tissaphernes cum [*suis*] copiis [*illuc*] profectus, & si quid murorũ in [*vrbe*] Teo reliquum erat, demolitus, discessit. Nec multo post eius discessum Diomedon cum decem Atticis nauibus [*illuc*] profectus, cum Teiis pactionem fecit, vt se quoque reciperent. Et [*illinc*] aduersus Eras profectus, ac adortus, cùm vrbem expugnare non potuisset, discessit. Per idem etiam tempus apud Samum plebs vnà cum Atheniẽsibus, qui cum tribus nauibus [*illic*] aderant, aduersus potentes, [*ac nobiles*] arma sumpsit. Et Samiorũ plebs ad ducẽtos ex his ce potentibus ad summũ interfecit. Cùm autẽ [*Samij*] quadringẽtos [*horum nobilium*] exilio mulctasset, ipsiq; agros illorũ, & domos [*inter se*] distribuissẽt, & posthęc Athenienses ipsis vt iã fidis, [*& constantibus sociis*] libertatẽ decreuissent, [*ipsisq́ decreto facto permisissent, vt sui iuris essent, suisq́ legibus viuerẽt,*]

A Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι εὐθύς, δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς, ἔπλευσαν ἐς Ἀναίας, βουλόμενοι περί τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι, καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερόν· καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ' Ἀθηνῶν προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾷ μὲν νηὶ ἐς Ἔφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. B καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων, αἱ δ' ἄλλαι ἐς τὴν Τηίων πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ Χῖοι, ταῖς λοιπαῖς ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν, Λέβεδον ἀπέστησαν, καὶ αὖθις Ἔρας. καὶ μετὰ τοῦτο ἑκάτεροι ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ Πειραιῷ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων καταδιωχθεῖσαι τότε, καὶ ἐφορ- C μούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον, καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ, τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειάς, τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὖθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ, καὶ Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ [1] ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέῳ τεῖ- D χος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησε. καὶ Διομέδων, ἀπελθόντος αὐτοῦ, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος, ἐσπείσατο Τηίοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἔρας, καὶ προσβαλών, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ δήμου [2] τοῖς δυνατοῖς, μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν E δυνατῶν ἀπέκτεινε. τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισαμένων,

γρ. ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγόμενοι

[1] Καὶ ἐπικαθελὼν] ἤγουν ἐκ δευτέρου. [2] Τοῖς δυνατοῖς] κατὰ τῶν δυνατῶν.

τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς * [1] γεω-
μόροις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενὸς, οὔτε
* [2] ἐκδοῦναι, οὔτε ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων,
οὐδ' ἐς ἐκείνους, οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν.
Μετὰ δὲ ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ θέρους, οἱ χῖοι, ὥσπερ
ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ
τε πελοποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι
τὰς πόλεις, βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφί-
σι ξυγκινδυνεύειν, στρατεύονται αὐτοί τε τρισ-
καίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν λέσβον, (ὥσπερ εἴρητο
ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων, δεύτερον ἐπ' αὐ- B
τὴν ἰέναι) καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν ἑλλήσποντον· καὶ ὁ
πεζὸς ἅμα πελοποννησίων τε τῶν παρόντων
καὶ τῶν αὐτόθεν [3] ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ κλα-
ζομενῶν τε καὶ κύμης. ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας
σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν, Δεινιάδας περίοι-
κος. καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι μήθυ-
μναν * [4] πρῶτον ἀφιστᾶσιν. Ἀστύοχος δὲ ὁ λα-
κεδαιμόνιος ναύαρχος, τέσσαρσι ναυσὶν, * [5] ὥσ-
περ ὥρμητο, πλέων ἐκ τῶν κεγχρεῶν, ἀφι-
κνεῖται ἐς χίον· καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος, C
αἱ ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς λέ-
σβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων. Λέων γὰρ
* [6] ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν
ἀθηνῶν. ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐ-
τῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψὲ, καὶ προσλαβὼν χίαν ναῦν μί-
αν, ἔπλει ἐς τὴν λέσβον, ὅπως ὠφελοίη εἴ τι
δύναιτο. καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν πύρραν, ἐκεῖθεν δὲ
τῇ ὑστεραίᾳ ἐς ἔρεσον. ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ μυ-
τιλήνη ὑπὸ τῶν ἀθηναίων [7] αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν.

A in posterum [*ipsi per se suoq́ue arbitratu, suam*] Rempub. administrarunt, & cum rusticis nihil [*amplius*] cõmunicabant, nec vlli plebei amplius licebat aut [*suas filias*] apud illos elocare, [*illisq́ue in matrimonium dare,*] aut ab illis [*elocatas, vxores*] ducere, [*quod omne connubij, ac affinitatis cum rusticis contrahendæ ius plebi iam interdixissent.*] Posthæc autem eadem æstate, Chij (quemadmodum cœperant) nihil de suo studio remittentes, quo vel sine Peloponnesiis, cum copiis, quas secum tunc habebant, ciuitates ad defectio- B nem inducere conabantur, simul etiam cupientes quàm plurimos eiusdem periculi socios habere, cum tredecim nauibus ipsimet [*sine Peloponnesiis*] in expeditionem aduersus Lesbum sunt profecti, (quemadmodum à Lacedæmoniis dictum fuerat, secundo loco in eam eundum esse; & illinc in Hellespontum. Simul autem & Peloponnesiorum, qui aderant, & indigenarum sociorum peditatus, Clazomenas, & Cumam profectus est. Eius autem præfectus erat Eualas Spartanus, nauium verò, Diniadas ex finitimis [*vrbi subditis.*] Et na- C ues quidem [*Chiorum in Lesbum*] profectæ, Methymnã primùm ad defectionem impulerunt. [*Deinde Chij quatuor nauibus hic præsidij causâ relictis, cum reliquis Mitylenen petierunt, & ad defectionem impulerunt.*] Astyochus verò Lacedæmoniorum nauarchus, cum quatuor nauibus è Cenchreis nauigans, in Chium peruenit, quemadmodum [*illuc initio peruenire*] properabat. Tertio autẽ die quàm ille [*in Chium*] peruenit, quinque & viginti Atticæ naues ad Lesbum appulerunt, quibus præerat Leon & Diomedon. Leon enim cùm aliis decem nauibus, Athenis postea profectus, ad opem [*suis*] ferendam venerat. Sed & Astyochus eodem die iam aduesperascente, cùm portu soluisset, & vnam Chiam nauem assumpsisset, in Lesbum nauigare cœpit, vt, si quid posset, [*Lesbiis*] prodesset. Cùm autem Pyrrham, & illinc postero die Eressum peruenisset, hic intellexit Mitylenen ab Atheniensibus cum vociferatione primo impetu captam fuisse.

* [1] Γεωμόροις] γεωμόρος, ἢ γάμορος, κυρίως μὲν ὁ τὴν γῆν, ἤτοι γῆς μοῖραν, ἢ διανομὴν ἐν τῇ ταύτης διανομῇ τυχὼν, ὃ καὶ τοῖς ἀρότροις, ἢ τοῖς ἄλλοις γεωργικοῖς ἐργαλείοις ποιεῖσθαι φιλεῖ. οὗτοι δὲ ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς διάγων καὶ περὶ τὴν γῆν ἐκπονούμενος, ὃς ἢ ἀγροῖκος, καλεῖται. ἔστιν ὅτι δὲ ἢ γεωμόρος ὑπό τινων λέγεται ὁ τὴν γῆν ἴσοις μοίραις, ἤγουν νέμων, ἤτοι διανέμων. ἐνταῦθα δὲ ὁ ξυγγραφεὺς (ὡς ἐκ τῆς ἑξῆς, ἢ τῆς ἐννοίας δῆλον) καλεῖν δοκεῖ οὐ μόνον, οὐδ' ἁπλῶς πάντας τοὺς ἀγροίκους, ἀλλὰ καὶ μάλιστα τοὺς δυνατοὺς, τοὺς ἐν ἀγροῖς οἴκους ἢ κτήματα ἔχοντας, καθ' ὧν οἱ ἐν τῇ πόλει δῆμοι τὸ ψήφισμα ἐποιήσαντο, διὰ τὸν τούτων φόβον, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἐπιγαμίας πρὸς τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν σὺν χρόνῳ πάλιν προσέλθοιεν, ἢ τὴν ἐναντίαν πάλιν διαφθείρειεν, αὐτὴν αὐτοὶ τὴν πρότερον ἀδικημάτων τιμωρήσοντες. AE P. * [2] Ἐκδοῦναι] τὰς θυγατέρας δηλονότι. ἐκδοῦναι θυγατέρας ἐς ἐκείνους) (ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων. Æ. P. [3] Καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων] ἤγουν τῶν χίων. * [4] Πρῶτον ἀφιστᾶσιν] εἰσὶν οἳ τοῦτο τὸ χωρίον ἐσφαλμένως τεθῆναι νομίζουσιν, ὅπερ οὐκ αἰτιῶμαι. ἐν δὲ τῷ κάτω λεγομένῳ, καὶ τὴν ἐκ τῆς μηθύμνης μετ' ὀλίγον χίων νεῶν, αἳ ἔτι κατελείφθησαν, ὡς ἡ μυτιλήνη ἑάλω, φεύγουσαι περιέτυχον αὐταῖς [illegible] (μετὰ γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν ἀθηναίων) οὐκ ὅτι ἐπὶ τὴν μυτιλήνην ὥρμησαν ἐν τούτῳ λέγει, οὐκ αἴτιον [illegible] καλῶς διορθοῦσθαι, ἢ τὸ ἔλεγχος [illegible] δύνασθαι. ἔπειτα οἱ χῖοι τέσσαρας ναῦς ἐνταῦθα φυλακῆς χάριν καταλιπόντες, μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπὶ τὴν μυτιλήνην κατέπλευσαν, καὶ ἀφιστᾶσι ταύτην. ἢ ταῦτα τῶν προηγουμένων ἀνταπόδοσιν τῇ λέξει, ὥστε τὴν ἔννοιαν κατ' ἀνάγκην ἀπαιτεῖν δοκεῖ. Æ. P. * [5] Ὥσπερ ὥρμητο] [illegible], ὥσπερ ὥρμητο. τουτέστιν ἐν αἷς κεγχρεαῖς ὥρμει. ἀλλὰ καὶ μηδὲν κινεῖ. ἡ γὰρ κοινὴ γραφὴ καλῶς ἔχει, ὥσπερ ὥρμητο, ἀντὶ τοῦ ἐς τὴν χίον πλεῖν. ὥσπερ ἤδη πλεῖν προεθυμεῖτο. AE. P. * [6] Ὕστερον] μετὰ τὸν Διομέδοντα, ὃς δέκα ναῦς εἶχε. πρὸς δὲ ταύταις ἢ ἄλλας δέκα Λέων ὕστερον ἄγων ἦλθεν ὥστε τὰς ξυμπάσας τὰς μετὰ τούτων ἐς τὴν λέσβον τότε πλευσάσας εἴκοσι [illegible]. Æ. P. [7] Αὐτοβοεὶ] ἐκ μιᾶς βοῆς.

Nam

Nam Athenienses, vt ex improuiso venerant, ad portum appulsi, naues Chias superauerunt, & in terram egressi, iis, qui obstiterant, prœlio victis, vrbem in suam potestatem redegerunt. Quæ cum Astyochus intellexisset tum ex nauibus Eressiinis, tum ex tribus Chiis (nam [*ex quatuor*] vna ab Atheniensibus capta fuerat) quæ ex Methymna cum Eubulo veniebant, quæ tunc [*ab Atheniensibus*] interceptæ: sed, quum Mitylene capta est, elapsæ, in ipsum inciderant, haud amplius Mitylenen contendit: sed cùm Eressum ad defectionem faciendam impulisset, & suarum etiam nauium milites armasset, & Eteonico duce illis præposito, Antissam, & Methymnam versus itinere terrestri proficisci iussisset, ipse quoque cum suis nauibus, & tribus Chiis eodem oram legens contendit, sperans Methymneos, conspectis suis copiis, fiduciam animo concepturos, & in defectione permansuros. Sed cùm in Lesbo omnia ipsi aduersarētur, suis copiis [*in naues*] receptis, in Chium rediit. Peditatus etiam, qui nauibus vehebatur, & qui in Hellespontum traiecturus erat, rursus in oppida se recepit. Post hæc autem ex sociali Peloponnesiorum classe, quæ ad Cenchream stabat, sex naues in Chium ad ipsos venerunt. Athenienses verò, res in Lesbo rursus constituerant, & illinc profecti, Clazomeniorum [*vrbem nomine*] Polichnam, quam in continente muniebant, ceperunt, eosque rursus in vrbem in insula sitam tråsportarunt, præter defectionis autores. Isti enim Daphnuntem abierunt. Et denuo Clazomenæ in Atheniensium ditionem concesserunt. Eadem æstate, illi etiam Athenienses, qui cum viginti nauibus apud Ladam stationem aduersus Miletum habebant, copiis in terram expositis ad Panormum [*agri*] Milesij [*oppidum*,] Chalcideum Lacedæmonium ducem, cum paucis occurrentem ad vim arcendam, interfecerunt, & tertio pòst die, erecto trophæo, abierunt. Quod Milesij sustulerunt, vt ab illis erectum, qui [*Milesium*] agrum in suam potestatem nequaquam redegissent. Leon autem, & Diomedon cum Atheniensium nauibus, quas ex Lesbo secum duxerant, ex Oenussis insulis Chio adiacentibus, ex Sidussa quoque, & Pteleo (quas vrbes in [*agro*] Erythræo obtinebant) atque ex Lesbo proficiscentes, ex nauibus bellum aduersus Chios administrabant.

A οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι, [1] καταπλεύσαντες ἐς τὸν λιμένα, τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν, καὶ ἀποβάντες, τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσίων, καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἳ τότε καταληφθεῖσαι, καὶ ὡς ἡ Μυτιλήνη ἑάλω, φεύγουσαι [2] περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς (μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων) οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μυτιλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν Ἔρεσον ἀποστήσας, καὶ ὁπλίσας

B καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν [*] ὁπλίτας, πεζῇ παρέπεμψε ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας. καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει ἐπὶ Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἐλπίζων τοὺς Μηθυμναίους θαρσήσειν ἰδόντας σφᾶς, καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δ' αὐτῷ τὰ ἐν Λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε [3] τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν Χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν

C Ἑλλήσποντον ἔμελλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Κεγχρειᾷ ξυμμαχίδων Πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Χίον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τά τε ἐν τῇ Λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο, [4] καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς, Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ Πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες, διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὖθις Κλαζομεναὶ προσεχώρησαν Ἀθηναίοις.

D Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, οἵ τ' ἐπὶ Μιλήτῳ Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ Λάδῃ ἐφορμοῦντες, [5] ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς Πάνορμον τῆς Μιλησίας, Χαλκιδέα τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα ἀποκτείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον [*] διαπλεύσαντες ἔστησαν· ὃ οἱ Μιλήσιοι, ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθὲν, ἀνεῖλον. καὶ Λέων καὶ Διομέδων ἔχοντες τὰς ἐκ Λέσβου Ἀθηναίων ναῦς, ἔκ τε Οἰνουσσῶν τῶν πρὸ Χίου νήσων, καὶ ἐκ

E Σιδούσσης, καὶ ἐκ Πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς Λέσβου ὁρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς Χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο.

τῶν ἀντιστάντων

*τ. ἑαυτοῦ νεῶν πεζῇ παρέπεμψε F. P.

[1] Καταπλεύσαντες ἐς τὸν λιμένα] ἐμπλεύσαντες. [2] Περιέτυχον αὐτῷ] ἐνέτυχον. [3] Τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν] ἀναλαβὼν τὰς ναῦς. [4] Καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς] ἐκ Λέσβου. [5] Ἀπόβασιν ποιησάμενοι] ἀποβάντες ἐς γῆν. * Διαπλεύσαντες] καθ' ὑπαλλαγὴν εἴρηται ἀντὶ τοῦ, ἀποπλεύσαντες. F. P.

εἶχον δ' ἐπιβάτας τῶν ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἔν τε Καρδαμύλῃ ἀποβάντες, καὶ ἐν Βολίσσῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν χίων μάχῃ νικήσαντες, καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτῃ χωρία. καὶ ἐν Φαναῖς αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τρίτῃ ἐν λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῄεσαν, οἱ δὲ τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην, καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τῶν μηδικῶν μέχρι τότε, διεπόρθησαν. χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ λακεδαιμονίους, ὧν ἐγὼ ᾐσθόμην, εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώτερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν (εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι) πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύσειν, καὶ τοὺς ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι, μετὰ τὴν σικελικὴν ξυμφορὰν, ὡς οὐ πάνυ πονηρὰ σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη. [1] εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις * [2] τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν, οἷς ταῦτα ἔδοξε τὰ τῶν ἀθηναίων ταχὺ ξυναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. * [3] εἰργομένοις οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης, καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις, ἐνεχείρησάν τινες πρὸς ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὓς αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες, αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες, ἐσκόπουν ὅπως μετριώτατα ἢ ὁμήρων λήψει, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ καταπαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπρασσον. Ἐκ δὲ τῶν ἀθηνῶν, τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, χίλιοι ὁπλῖται τῶν ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι, καὶ χίλιοι ἀργείων (τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὥπλισαν οἱ ἀθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὁπλιταγωγοὶ, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούντων, κατέπλευσαν ἐς σάμον, καὶ διαβάντες ἐς μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο.

γρ. τὰ αὐτά

A Habebant autem grauis armaturæ milites legionarios, quos nauis conscendere coëgerant, vt earum essent defensores. Et ad Cardamylam expositis in terram copiis, & ad Bolissum Chiis prœlio victis, multisque cæsis, qui ad vim arcendam obuiã sibi processerant, oppida in hac [*regionis*] parte sita [*vastarunt, ac*] euerterunt. Et [*eosdem Chios*] ad Phanas rursus altero prœlio, & tertio ad Leuconium vicerunt. Postea vero Chij quidem iam aduersus [*Athenienses*] haud amplius prodire sunt ausi. Illi verò regionẽ B egregiè [*variis rebus*] instructam, & a bello Medico ad id vsque tempus illæsam, diripuerũt. Chij enim soli [*omnium,*] quos ego cognoui, post Lacedæmonios, simul & beati, & modesti extiterũt, & quo magis ipsorum ciuitas crescebat, eo magis etiam modestiæ operam dabant, vt magis essent muniti. Et ne ipsam quidem defectionem (si præter id, quòd [*ipsis*] tutum, [*ac salutare futurum*] erat, hoc fecisse videntur) facere prius sunt ausi, quàm vna cum multis, iisq; fortibus sociis se belli fortunam periclitaturos existimarunt, & [*priusquàm*] intelle- C xerunt ne ipsos quidem Athenienses amplius negare, post cladem in Sicilia acceptam, planè res suas pessimè se habere. Quòd si qua in re præter suam opinionem lapsi sunt, (vt humanitus contingere solet) cum multis hoc peccatum vltro commiserunt, [*& cum multis lapsi sunt,*] qui idem sentiebant, & qui res Atheniensium a multis celeriter euersum iri putabant. Cùm igitur illi maris vsu prohiberentur, & a terra diriperentur, quidam [*ex ipsorum ciuibus*] vrbem Atheniensibus tradere sunt conati. D Magistratus autem, quamuis horum consilia sensissent, ipsi tamen quieuerunt: sed Astyochum nauarchum, cum quatuor nauibus, quæ ipsi aderãt, Erythris [*accersitum, in vrbem*] adduxerunt, & [*cum eo*] consultare cœperunt, vt vel obsidibus acceptis, vel alio aliquo modo, quàm moderatissimè [*suorum ciuium*] insidias, [*conatusq;*] compescerẽt. Et Chij quidẽ hæc agebant. Eadẽ autẽ æstate extrema, mille, & quingẽti grauis armaturæ milites Atheniensiũ & mille Argiuorũ (Athenienses enim quingẽtos Ar- E giuorũ leuis Armaturæ milites iustis armis instruxerãt) & sociorũ, mille, cum nauibus duodequinquaginta, quarũ aliquot erant ad armatos portandos, ducibus Phrynicho, & Onomacle, & Scironida, Athenis in Samũ traiecerunt, & in Milerũ trãsgressi, castra po-

---

[1] Εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφαλ.] ὅτι (φησὶ) παρὰ λόγον ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν συνεξήμαρτον. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, ἁμαρτίαν συνέγνωσαν. * [2] Τοῦ βίου παραλόγοις] ἀντὶ τοῦ, ἐν τοῖς πράγμασι τοῖς ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ βίῳ παρὰ τὸν λόγον, παρὰ τὴν προσδοκίαν, καὶ παρ' ἐλπίδα συμβαίνουσιν. Æ.P. * [3] Εἰργομένοις] ἀντὶ τοῦ, εἰργομένοις αὐτοῖς, καὶ πορθουμένοις. Æ.P.

fuerũt.

fuerunt. Milesij verò [*aduersus eos*] egressi, cùm ipsi, [*qui erant*] octingenti grauis armaturę milites, tum Peloponnesij, qui cum Chalcideo venerant, tum etiam quædam peregrina, [*ac mercenaria*] Tissaphernis auxilia, quinetiam ipse Tissaphernes præsens, & ipsius equitatus prœlium cum Atheniensibus, sociisque commiserunt. Et Argiui quidem, qui suo cornu prœlij initium fecerant, & qui contemptis [*hostibus*,] vt aduersus Iones, & eos, qui suum impetum laturi non essent, ordinibus non seruatis pergebant, a Milesiis superati fuerunt, & paulo pauciores trecentis ex ipsis cæsi fuerunt. Athenienses verò, cùm initiò Peloponnesios vicissent, & barbaros, cæteramq; turbam [*loco*] pepulissent, cũ Milesiis non sunt congressi. Sed cum ipsi [*Milesij*] post fugatos Argiuos, in vrbem se recepissent, cum alterum suorum [*cornu*] superatum vidissent, [*Athenienses*] ad ipsam Milesiorum vrbem iam victores castra posuerunt. In hoc autem prœlio contigit, vt Iones, vtrinque Dorienses, vincerent. Nam & Athenienses vicerunt Peloponnesios in acie sibi oppositos, & Argiuos Milesij. Athenienses autem erecto tropheo, ad vrbem circumuallandam sese preparabant, quòd locus ille in Isthmi modum esset angustus. Existimabãt enim, si Miletum in suam potestatem redegissent, cætera quoque [*oppida*] in suam ditionem facilè ventura. Interea verò iam sub vespertinum crepusculũ, ipsis nuntiatur quinque, & quinquaginta Peloponnesiorũ, & Siculorum naues tantum nõ adesse. Nam Hermocrate Syracusano potissimum Sicilienses instigante ad belli reliquias [*cum Peloponnesiis*] persequẽdas, vt Atheniensium imperiũ euerterent, viginti naues Syracusanorum, & duæ Selinũtiæ veniebant. Et Peloponnesiorum naues, quæ instruebantur, iam paratæ erant. Therameni autem Lacedæmonio præceptum fuerat, vt has vtrasque classes ad Astyochum nauarchũ, deduceret, quæ primum in Eleum insulam Mileto adiacentem traiecerunt. Mox illinc, cum accepissent Athenienses in Mileto esse, in Iasicum sinum prius nauigarunt, quòd scire vellent quid rerum apud Miletum gereretur. Cum autẽ Alcibiades equo [*vectus*] ad Tichiussam [*agri*] Milesij [*castellum*] venisset,

A τ. μιλήσιοι δ' ἐξελθόντες, αὐτοί τε ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες πελοποννήσιοι, καὶ Τισσαφέρνους τι ξενικὸν ἐπικουρικὸν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρὼν, καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρᾳ *[1] περιεξάξαντες, καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ ἴωνάς τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν μιλησίων, καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους

B τριακοσίων ἄνδρες. ἀθηναῖοι δὲ τούς τε πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν μιλησίων κρατοῦντες [2] ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς ἴωνας ἀμφοτέρων τῶν δωριέων κρατῆσαι. τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς πελο-

C ποννησίους οἱ ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς ἀργείους οἱ μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον, τὸν περιτειχισμὸν, ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου, οἱ ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο, νομίζοντες, εἰ προσαγάγοιντο μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τἆλλα * προσχωρῆσαι. ἐν τούτῳ δὲ, περὶ δείλην ἤδη ὀψίαν, ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ πελοποννήσου καὶ σικελίας πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς [3] ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ σικελιωτῶν, (Ἑρμοκράτους τοῦ συρακοσίου μάλιστα [4] ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι τῆς ὑπολοίπου ἀ-

D θηναίων καταλύσεως) εἴκοσι νῆες συρακοσίων ἦλθον, καὶ σελινούντιαι δύο· αἵ τε ἐκ πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἕτοιμοι ἤδη οὖσαι, καὶ Θηριμένει τῷ λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι [5] ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς ἐλεὸν πρῶτον τὴν πρὸ μιλήτου νῆσον. ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ μιλήτῳ ὄντας ἀθηναίους, ἐς τὸν ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες,

E ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς μιλησίας,

γρ. περιεξάξαντες

γρ. προσχωρῆσαι

γρ. ἴσον ὅσον

* [1] Περιεξάξαντες] τὸ κέρας πρὸ τῶν ἄλλων, ἢ πόῤῥω ἐξάξαντες, ἤγουν ἄγαν [illegible], ἢ περιεξαγαγόντες, καὶ διὰ τοῦτο [illegible]. [illegible] περιεξάρξαντες, ἤγουν πρὸ τῶν ἄλλων τῶν αὐτοῦ στρατοῦ ξυμμάχων τῆς μάχης ἐξάρξαντες, τῆς μάχης ἄρξαντες. ΛΕ. Ρ. [2] Ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται] ἤγουν [illegible]. [3] Ὅσον οὐ παρεῖναι] ἤγουν, μετ' ὀλίγον. [4] Ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι] ἤγουν, πείθοντος συνεφάψασθαι, ὥστε ὑπόλοιπον [illegible] δύναμιν τῶν ἀθηναίων καταλῦσαι. [5] Ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι] προσταχθείσης τῷ Θηριμένει ἀγαγεῖν πρὸς Ἀστύοχον τὰς ναῦς.

ᾗ ἐπὶ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ὡρμίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης. παρῆν γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ ξυνεμάχετο τοῖς μιλησίοις καὶ Τισσαφέρνει· καὶ αὐτοῖς παρῄνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν μιλήτῳ, καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν. καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον βοηθήσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν ἀθηναίων στρατηγὸς, ὡς ἀπὸ τῆς Λέρου ἐπύθετο τὰ * τῶν νεῶν, σαφῶς βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὔτ᾽ αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο, οὔτ᾽ ἐκείνοις οὔτ᾽ ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. ὅπου γὰρ ἔξεστιν [1] ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδότας πρὸς ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας, καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἱκανῶς καὶ καθ᾽ ἡσυχίαν παρασκευασαμένους, [2] ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέ ποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι ἀθηναίους ναυτικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μεθ᾽ ὁτουοῦν τρόπου αἴσχιον ξυμβήσεσθαι, ἢν ἡσσηθῶσι· καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, [3] ᾗ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέχεσθαι [4] μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ᾽ ἑκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ προτέρᾳ ποι ἐπιχειρεῖν, ποῦ δὴ μὴ βιαζομένῃ γε, πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι; ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας ἀναλαβόντας, καὶ τὸν πεζὸν, καὶ τὴν σκευὴν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ᾽ ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι, καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς σάμον· κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς, τοὺς ἐπίπλους, ἤν που καιρὸς εἴη, ποιεῖσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα, καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἀφ᾽ ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς μιλήτου ἀνέστησαν.

* τ. τῶν νεῶν σαφῶς, al. F.P.

A ad quam sinus partem [*Peloponnesii cum suis nauibus*] appulsi stationē habebant, res in prœlio gestas intellexerunt. Nam & Alcibiades [*prœlio*] interfuerat, & cum Milesiis, & Tissapherne in acie aduersus hostes steterat. Hic autem ipsis suasit, vt, nisi & Ioniam, & cæteras omnes res amittere vellent, opem quam celerrimè Mileto ferrent, nève per suam negligentiam, illam [*ab hoste*] circumuallari paterentur. Atque illi quidem [*huic*] prima luce statim succurrere statuerunt. Phrynicus verò Atheniensium B dux, cùm ex Lero de classis hostilis aduentu certior factus fuisset, cùm [*ipsum*] collegæ [*eam*] expectare vellent, vt nauale prœlium committerent, negauit aut se hoc facturum, aut illis, aut alij cuiquam [*hoc facere*] permissurum. Cum enim aliquanto post (vbi planè cognouissent aduersus quot hostiles naues, & quo suarum sufficienter, & per otium instructarum numero aduersus eas certandum esset) [*sibi cum hoste iterum*] confligere liceret, se nunquam adductum iri [*dicebat,*] vt turpi [*fuga*] probro cedens, [*ac infamiæ metu superatus,*] belli fortunam C temerè periclitaretur. Nec enim turpe esse, Athenienses cum classe ad tempus cedere: sed longè turpius fore, si, quomodocunq; res contingeret, vincerētur, & Respub. non solùm in dedecus: sed etiā in maximum periculum incideret, cui propter clades acceptas vix licere [*dicebat*] cum firmo apparatu sua sponte, vel etiam lacessitæ, & magna necessitate coactæ aliquos aggredi, [*& bellum aliis inferre,*] iam verò quo modo ei non coactæ pericula sua spōto suscipere [*liceret?*] Itaque iubebat illos D assumptis sauciis, & peditatu, omnique instrumento, quod secum attulerant, cæteris verò rebus, quas ex hostico cepissent, relictis, vt naues leuarentur, in Samum quàm velocissimè nauigare. Illinc autem iam nauibus in vnum contractis, incursiones [*in hostem*] facere, sicubi tempus opportunum foret. Cùm autem Phrynicus [*suis collegis*] hæc persuasisset, ac fecisset, non magis in præsentia, quam in posterum, nec in hoc tantùm: sed etiam in omnibus aliis negotiis, quæ ipsi delegata fuerunt, non imprudēs est habitus. Hūc igitur in modū Athe- E nienses, statim sub vesperā, imperfecta victoria, castris motis à Mileto discesserunt.

1 Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι. 2 Ἔσται ἀγωνίσασθαι] ἢ ἔσται [illegible]. [illegible], οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν, ἀντὶ τοῦ, οὐδέποτε [illegible] ἀλόγως διακινδυνεύειν. 3 Ἡ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς] ἡ πόλις [illegible] μετὰ [illegible] παρασκευῆς καὶ ἀναγκαζομένη προεπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις, οὐχὶ δὲ ἑκουσίως, ταύτῃ πῶς προσήκει [illegible] πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι. 4 Μετὰ βεβαίου παρασκευῆς] ἤγουν, [illegible] παρασκευῆς.

Argi-

Argiui verò propter cladem acceptam irati, ex Samo domum celeriter abierunt. Peloponnesij autem ipso statim diluculo, castris è Tichiussa motis, post [*Atheniensium discessum, ad Miletum*] appellunt, & vnū diem [*illic*] morati, postridie assumptis etiam nauibus Chiis, quas cū Chalcideo venientes hostium classis antè fuerat insequuta, statuerunt ad Tichiussam redire, vt instrumentum, quòd ex [*nauibus*] exportatum, [*illuc*] reposuerant, assumerent. Cùm autem [*illuc*] peruenissent, Tissaphernes cum [*suo*] peditatu [*ad illos*] accessit, ipsisque persuasit, vt aduersus Iasum (vbi Amorges, qui [*Regis, à quo defecerat,*] hostis erat, [*se*] continebat) nauigarent. Iasum autem repente aggressi, & [*oppidanis*] non opinantibus alias esse, quam Atticas naues, ceperunt. In hoc autem opere præcipua fuit Syracusanorum laus. Cùm igitur Peloponnesij Amorgem, Pissuthnis filium nothum, qui à Rege defecerat, viuum cepissent, Tissapherni tradiderunt, vt [*eum*] (si vellet, ad Regem abduceret, quemadmodum ipsi [*Rex*] imperauerat. Iasumque diripuerunt, & exercitus maxima pecuniæ vi potitus est. Hoc enim oppidum à priscis vsque temporibus locuples erat. Cæterùm auxilia, quæ Amorges circa se habuerat, [*Peloponnesij*] ad se ipsos traducta, nulloque maleficio affecta, suis ordinibus admiscuerunt, quòd [*eorum*] plerique essent Peloponnesij. Cùm autem id oppidum Tissapherni tradidissent, omnesque captiuos, tam seruos, quàm liberos, pactione cum illo facta, vt in singula capita singulos stateres Daricos sibi numeraret, postea Miletum redierunt. Et [*illinc*] Pedaritum Leontis [*filium*,] quem Lacedæmonij Magistratum in Chium miserant, ad Erythras vsque itinere pedestri mittunt, cum iis copiis auxiliaribus, quas circa se Amorges habuerat, & Philippum illic Mileto præficiunt. Atq; hæc æstas excessit. Insequenti autem hyeme Tissaphernes, posteaquàm Iasum præsidio muniuit, Miletum aduenit, & (quemadmodum Lacedęmone promiserat) menstruū stipendium nauibus omnibus numerauit, singulas drachmas Atticas viritim. In reliquum verò tempus ternos obolos [*quotidie singulis remigibus*] persoluere volebat, donec Regem cōsuluisset. Dicebat autem se integras drachmas [*singulis*] persoluturum, si [*Rex*] iussisset. Verùm

A καὶ οἱ ἀργεῖοι κτ̀ τάχος [1] καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς σάμου ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς τειχιούσης ἄραντες, ἐπικατάγονται, καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν, τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως ὑπὸ τῶν ξυγκαταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἃ ἐξείλοντο ἐς τειχιοῦσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ ἴασον, ἐν ᾗ Αμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, B πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ ἰάσῳ αἰφνίδιοι, καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ' ἢ ἀττικὰς ναῦς εἶναι, αἱροῦσι. καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ συρακούσιοι ἐπῃνέθησαν, καὶ τόν τε Αμόργην ζῶντα λαβόντες Πισσούθνου νόθον υἱὸν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν (εἰ βούλεται) βασιλεῖ [2] ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε· καὶ τὴν ἴασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἡ C στρατιὰ ἔλαβε. παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τούς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Αμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες, καὶ οὐκ ἀδικήσαντες, [3] ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλεῖστοι ἐκ πελοποννήσου· τό, τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες, καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον στατῆρα δαρεικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν μίλητον. καὶ *Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν χίον ἄρχοντα λακεδαιμονίων πεμψάντων, ἀποστέλλουσι πεζῇ D μέχρι ἐρυθρῶν, ἔχοντα *τὸ παρὰ Αμόργου ἐπικουρικὸν, καὶ ἐς τὴν μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν ἴασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακὴν, παρῆλθεν ἐς τὴν μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφὴν (ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ λακεδαίμονι) ἐς δραχμὴν ἀττικὴν ἑκάστῳ [4] πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώ- E βολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται. ἢν δὲ κελεύῃ, ἔφη δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν.

* π. Παιδάειτον, ὡς κάτω πολλάκις. ἢ Παιδάριτον. Æ.P.

* π. τὸ περὶ τὸ Αμόργην ἐπικουρικόν ὅτω θ αὐτο ὑπ, τοὺς ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸ Αμόργην. Æ.P.

---

[1] Καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς] ὀργιζόμενοι διὰ τὴν συμβᾶσαν αὐτοῖς συμφορὰν περὶ μίλητον. [2] Ὥσπερ αὐτῷ προσέταξεν] ὁ βασιλεὺς δηλονότι. [3] Ξυνέταξαν] ἤγουν συνεπείθησαν. [4] Πάσαις ναυσὶ διέδωκε] ἀντὶ τοῦ, ἐν πάσαις ταῖς ναυσί.

Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ συρακοσίου στρατηγοῦ (ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὤν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδώσων τὰς ναῦς ξυνέπλει, [1] μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ) ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ [2] ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, τοῖς ἐν τῇ σάμῳ ἀθηναίοις, προσαφιγμέναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα, καὶ στρατηγοὶ, Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο, [3] διακληρωσάμενοι, ἐπὶ μὲν τῇ μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι· καὶ ἐποίησαν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων, τριάκοντα ναῦς ἔχοντες, καὶ τῶν ἐς μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἀγαγόντες ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς, ἐπὶ χίον λαχόντες ἔπλεον, οἱ δ' ἄλλοι ἐν σάμῳ μένοντες, τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν, καὶ ἐπίπλους τῇ μιλήτῳ ἐποιοῦντο. ὁ δ' Ἀστύοχος, ὡς τότε ἐν τῇ χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν [4] τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, [5] τούτου μὲν ἐπέσχεν, ἐπειδὴ ᾔσθετο τάς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἡκούσας, καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα· λαβὼν δὲ ναῦς, τάς τε πελοποννησίων δέκα, καὶ χίας δέκα, ἀνάγεται. καὶ προσβαλὼν πτελεῷ, καὶ οὐχ ἑλών, παρέπλευσεν ἐπὶ κλαζομενάς· καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα, καὶ προσχωρεῖν σφίσι. ξυνεκέλευε δὲ καὶ Τάμως, ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, προσβολὴν ποιησάμενος τῇ πόλει οὔσῃ ἀτειχίστῳ, καὶ οὐ δυνάμενος ἑλεῖν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς φώκαιαν καὶ κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς κλαζομεναῖς νήσους, μαραθοῦσσαν, καὶ πήλην, καὶ δριμοῦσσαν.

A Hermocrate Syracusanorũ duce contradicente (Theramenes enim, quod [*ipse*] nõ esset nauarchus: sed ad tradendam Astyocho classem cum illis nauigaret, in stipendij exactione remissior erat) tamen inter eos conuenit, vt præter quinq; naues, plusquam terni oboli viritim persoluerentur. Nam quinque, & quinquaginta nauibus terna talenta in singulos menses dabat: cæterisque nauibus, quæ vltra hũc numerum erant, ad hanc ipsam rationem [*pro rata portione stipendium*] soluebatur. Hac eadem B hyeme, Athenienses, qui apud Samum agebant (ad eos enim domo præterea venerant, & aliæ quinque & triginta naues, & [*earum*] duces, Charminus, & Strombichides, & Euctemon,) omnibus nauibus, tam illis, quæ ex Chio, quàm aliis, quæ aliunde venerant, in vnum contractis, [*belli prouincias*] inter se sortiti, Miletum quidem naualibus copiis oppugnare: sed aduersus Chium, & nauales, & pedestres copias mittere statuerunt. Quod etiam fecerunt. Nam Strombichides quidem & Onomacles, & Euctemon, cum triginta nauibus, quas habebant, C & cum parte grauis armaturæ militum ad Miletum profectorum, quos secũ ducebant in actuariis nauigiis in Chium sortitò nauigarunt. Cæteri verò [*ipsorum collegæ*] apud Samum remanẽtes, cum quatuor ac septuaginta nauibus mare obtinebant, & classis incursionibus Miletum infestabant. Astyochus verò, vt per id tempus apud Chium obsides propter proditionis metũ deligebat, ab hac quidem re abstinuit, postquã intellexit classem cum Theramene venire, & res sociorum, [*ipsamq; so-* D *cietatem*] in melius proficere. Assumptis autem decem Peloponnesiacis nauibus, totidemq; Chiis in altum vela fecit. Cùm autẽ Pteleum adortus fuisset, nec expugnasset, Clazomenas traiecit, & iussit eos, qui ex ipsis [*Clazomeniis*] cum Atheniensibus sentiebãt, [*& qui eorũ partibus fauebant,*] Daphnuntem, in loca mediterranea migrare, & [*cæteros, qui Lacedæmoniis erant amici,*] ad suas partes transire. Tamus etiam Ioniæ prætor idem iubebat. Sed cùm [*illi*] imperata facere nollẽt, vrbem nullis muris cin- E ctam adortus, cùm eam expugnare non posset, ipse quidem Phocæam, & Cumam ingenti vento delatus petiit. Cæteræ verò naues ad Marathusam, Pelen, & Drimyssam insulas Clazomenis adiacentes appulerunt.

---

[1] Μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ] ἤγουν, οὐκ ἀπῄτει οὐδὲ σφοδρῶς ἀπῄτει. [2] Ὡμολογήθησαν] συνεφωνήθη. [3] Διακληρωσάμενοι] [illegible] κλήρῳ. [4] Τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος] ἀπαριθμῶν. [5] Τούτου μὲν ἐπέσχεν] [illegible] λαμβάνειν ὁμήρους.

Cùm autem dies octo, propter [*contrarios*] vẽtos illic morati fuissent, [*res omnes*] quæcunq; [*illic*] erant expositæ, quæ ad Clazomenios pertinebant, partim quidem diripuerunt, & consumpserunt, partim verò [*in suas naues*] imposuerunt, & Phocæam, & Cumam ad Astyochum redierunt. Dum autem Astyochus hîc esset, Lesbiorum legati [*ad eum*] venerũt, qui defectionem [*ab Atheniensibus ad Lacedæmonios*] facere volebant. Et ei quidem [*rem*] persuaserunt: sed cùm & Corinthij, & cęteri socij propter superiorẽ cladem, [*ad hanc expeditionem illorum causa suscipiendam*] minus essent prompti, [*illinc*] soluens, in Chium nauigare cœpit. Quamuis autem naues tempestate disiectæ fuissent, postea tamen aliæ aliunde in Chiũ peruenerunt. Postea verò Pędaritus, qui fuerat apud Erythras, tũc itinere pedestri ex Mileto profectus, cùm ipse, tum [*ipsius*] exercitus in Chium traiecit. Habebat autem & ex quinque nauib. ad quingentos milites cum armis à Chalcidensibus relictos. Cùm autem quidam Lesbiorum se defectionem [*ab Atheniensib.*] facturos pollicerentur, Astyochus rem cum Pædarito, Chiisque communicauit, ac dixit in Lesbum cum classe [*sibi*] proficiscendum esse vt eam ad defectionem faciendam induceret. Nam fore [*dicebat,*] vt vel plus sociorum sibi compararẽt, vel certè (si quid minus succederet) Athenienses vexarent. Sed illi morem ipsi gerere noluerunt. Negauitque Pædaritus se Chiorum naues ipsi permissurum. Ille verò, assumptis quinq; Corinthiacis nauibus, & sexta Megarica, & vna Hermionica, & Laconicis illis, quas ipse secum duxerat, Miletum ad [*suam*] nauarchiam abiit, multa Chiis minatus, se videlicet nequaquam ipsis opem esse laturum, si quaopeindigerent. Cùm autem ad Corycum [*oræ*] Erythrææ appulisset, [*illic*] stationem habuit. Atheniẽses verò, qui cum copiis ex Samo in Chium nauigabant, ipsi quoq; ad alteram collis partem [*ab hoste, qui ad alteram partem erat,*] dirimebantur, & [*illic*] appulerũt, & alteri alteros latuerũt, [*quòd collis interiacens alteros ab alteris dirimeret, ita vt neutri alteros ex sua statione prospicere possent.*] Astyochus autem, cùm epistolam à Pædarito missam accepisset, [*qua significabat*] quosdam Erythræos captiuos ex Samo dimissos, Erythras ad moliendam proditionẽ venisse, confestim Erythras iterum est reuectus.

A καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν κλαζομενίων, ἡμέρας * [1] ἐμμείναντες, [2] διὰ τοὺς ἀνέμους ὀκτώ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς φώκαιαν καὶ κύμην, ὡς Ἀστυόχου ὄντος δ' αὐτοῦ ἐνταῦθα, λεσβίων πρέσβεις ἀφικνοῦνται, βουλόμενοι ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν, ὡς δ' οἵ τε κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς χίου· [3] καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν, ὕ-
B στερον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν χίον. καὶ μετὰ τοῦτο Παιδάριτος τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς μιλήτου, γενόμενος ἐν ἐρυθραῖς, διαπεραιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς χίον. ὑπῆρχον δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ χαλκιδέως ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε Παιδαρίτῳ καὶ τοῖς χίοις Ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους τῶν ναυσὶν, ἀποστῆσαι τὴν
C λέσβον. ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν, ἢ τοὺς ἀθηναίους, ἤν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ' οὐκ ἐσήκουον· οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ Παιδάριτος [4] ἔφη τῶν χίων αὐτῷ προήσειν. κἀκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν κορινθίων πέντε, καὶ ἕκτην μεγαρίδα, καὶ μίαν ἑρμιονίδα, καὶ ἃς αὐτὸς λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς χίοις, ἦ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν ἤν τι δέωνται. [5] καὶ προσβαλὼν κωρύκῳ τῆς ἐρυθραίας, ἐνηυλίσατο. οἱ δ' ἀπὸ τῆς σά-
D μου ἀθηναῖοι [6] ἐπὶ τὴν χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου * [7] διείργοντο, καὶ καθωρμίσαντο, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ παρὰ Παιδαρίτου ἐπιστολῆς, ὡς ἐρυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς ἐρυθρὰς ἥκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ Ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς ἐρυθρὰς πάλιν.

---

*[1] Ἐμμείναντες] [illegible] Æ. P. [2] Διὰ τοὺς ἀνέμους] ἐναντίους δηλονότι ὄντας. [3] Καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν] ἤγουν, διασπαρεισῶν ὑπὸ χειμῶνος. [4] Ἔφη τῶν χίων αὐτῷ προήσειν] ἤγουν, τῷ Ἀστυόχῳ. [5] Καὶ προσβαλὼν κωρύκῳ] ἤγουν ἐλλιμενίσας. [6] Ἐπὶ τὴν χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ] ἤγουν, σὺν τῇ στρατιᾷ. ἤτοι πανστρατιᾷ.

*[7] Διείργοντο, καὶ καθωρμίσαντο] [illegible] Æ. P.

καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτοῖς μὴ περιπεσεῖν τοῖς ἀθηναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Πεδάριτος * [1] παρ' αὐτὸν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς ηὗρον ἄπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς σάμου προφασισθὲν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας, ἀπέπλευσαν· ὁ μὲν ἐς τὴν χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ διενοεῖτο. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ κωρύκου περιπλέουσα κατ' ἀργῖνον, ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν χίων μακραῖς, καὶ ὡς εἶδον, ἰδόντες αὐτὰς ἐπεδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν χίων μόγις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν ἀθηναίων, αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται, καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν χίων, καὶ ἄνδρες, οἱ μὲν ἁλίσκονται, οἱ δ' ἀποθνήσκουσιν· αἱ δ' ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ μίμαντι λιμένα, φοινικοῦντα καλούμενον· ἐντεῦθεν δ' ὕστερον ἐς τὴν λέσβον καθορμισάμενοι, παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν. Ἐκ δὲ τῆς πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἱπποκράτης ὁ λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν θουρίαις ναυσὶν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου, τρίτος αὐτὸς, μιᾷ δὲ λακωνικῇ, μιᾷ δὲ συρακουσίᾳ, καταπλεῖ ἐς κνίδον· ἡ δ' ἀφειστήκει ἤδη ὑπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ μιλήτῳ, ὡς ᾔσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ τριόπιον οὔσαις * [2] τὰς ἀπ' αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν. ἔστι δὲ τὸ τριόπιον ἄκρα τῆς κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ ἀθηναῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς σάμου, λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ τριοπίῳ φρουρούσας ἓξ ναῦς. οἱ δ' ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν κνίδον καταπλεύσαντες, καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλλον

A Ac parum abfuit quin incideret in Athenienses. Pædaritus etiam ab ipsis [*Chiis, apud quos erat,*] digressus, [*ad Astyochum*] traiecit, & [*simul*] habita quæstione de iis, qui proditionem moliri videbantur, vbi compertum habuerunt rem totam à captiuis, qui ad Samum detinebãtur, confictã fuisse, vt [*hac speciosa proditionis moliendæ causa ex hostium manib. euaderent, ac suæ*] saluti consulerent, [*illis*] crimine liberatis, abierũt. [*Et*] alter quidem, in Chiũ, alter verò, Miletum se recepit, quemadmodũ destinarat. Interea verò & Atheniensium classis, quæ è Corico prope Arginum circumuehebatur, B incidit in tres naues lõgas Chiorum. Et simul ac eas conspexerũt, confestim insequi cœperunt, & ingens tempestas est exorta. Et Chiorum quidem [*naues*] in portum ægrè confugerunt. Atheniensium verò tres [*naues*] quę [*antè alias*] longissimè procurrerãt, [*ac hostem longissimè fuerant insequutæ,*] perierũt, & ad Chiorum vrbem fluctibus eiectæ fuerunt, viriq́; partim capti, partim interfecti fuerunt. Cæteræ verò, in portum Mimanti subiectũ, nomine Phœnicũtem, C fuga se receperũt. Postea verò [*Atheniẽses*] hinc ad Lesbũ appulsi, ad munitiones excitandas se præparabãt. Eadẽ hyeme Hippocrates Lacedæmonius ex Peloponneso profectus cum decem nauib. Thuriis, quibus præerat Dorieus Diagoræ [*filius,*] cum duob. aliis collegis, item cũ vna Laconica, & altera Syracusana, in Cnidum traiecit. Hæc autem à Tissapherne iam defecerat. Qui autem apud Miletum erant, cùm [*horum aduentum*] sensissent iusserunt dimidium classis Cnidũ tueri, eas verò [*naues,*] D quæ ad Triopium stabant, onerariis ex Ægypto venientibus, [*& rem frumentariã aduehentibus*] succurrere. Est autẽ Triopium, prominens [*ora*] Cnidiæ promontorium, Apollini sacrũ. Atheniẽses verò, cùm [*hoc*] audissent, & ex Samo venissent, sex naues quę pręsidij causa stationem ad Triopium habebant, ceperunt. At homines, [*qui vehebantur,*] ex ipsis [*in terrã*] aufugerũt. Postea verò [*Athenienses,*] cum ad Cnidũ appulissent, & vrbẽ nullis muris munitã adorti fuissent, parum abfuit quin [*eam*] caperent. Postridiè verò rursus [*eam*] oppugnarũt,

* [1] Παρ' αὐτὸν] τὸν χίον, παρ' οἷς ἦν, ἤγουν ἐκ τῆς χίου διαπλεύσας, ὅπου ἦν. ἢ (καθάπερ τινὲς γράφουσιν [illegible]) παρ' αὐτὸν, τουτέστιν ὡς, εἴτε πρὸς αὐτὸν, τὸν Ἀστύοχον δηλονότι. ÆE. P.

* [2] Τὰς ἀπ' αἰγύπτου] εἰ καλῶς ἡ γραφὴ ἔχει, οὕτως ἔσται, ἐκέλευον τοὺς ἐκ τῆς πελοποννήσου ἐλθόντας, τῇ περὶ τὸ τριόπιον ὁρμούσας ναυσὶ ταῖς τῶν πολεμίων ὁλκάδας, [illegible] ναῦς ἀπ' αἰγύπτου προσβαλλούσας, εἴτε προσοχομένας, καθορμιζομένας [illegible] ξυλλαμβάνειν, ὅπως τῇ τούτων ξυλλήψει τοὺς [illegible] πολεμίους βλάψωσι, [illegible] εἴτε στερήσωσι, τοὺς [illegible] [illegible] βέλτιον γράφειν, τὰς ἀπ' αἰγύπτου ὁλκάσι προσβαλλούσαις ξυλλαμβάνειν, ἤγουν βοηθεῖν, ὅπως μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων ξυλληφθῶσι. [illegible] τὸ πρᾶγμα [illegible], [illegible] ξυλλαμβάνειν σοι, ὡς φίλος φίλῳ [illegible] βοηθεῖν σοι, συνεργεῖν [illegible], [illegible] ξυλλαμβάνειν δέ τι, ὡς ἐχθρὸς ἐχθρὸν, καὶ κρατεῖν [illegible] βλάψαι. ÆE. P.

Verùm

Verùm cùm non amplius æquè, [*ac prius, Cnidus in oppugnatione*] nocere possent, quòd ipsi [*Cnidy*] per noctem melius [*urbem*] obsepissent, & præterea isti, qui ad Triopium ex nauibus diffugerant, ad eos ingressi venissent, Cnidiorum agrum percurrerunt, eoque vastato in Samum redierunt. Per idem tempus, cùm Astyochus Miletum ad classem venisset, res omnes, quæ ad copias alendas sunt necessariæ, Peloponnesiis adhuc abundè suppetebant. Nam stipendium, quantum satis erat, [*ipsis*] suppeditabatur, & preterea magna pecuniæ ex Iaso direptæ vis militib. supererat. Et Milesij alacriter onera belli sustinebant. Veruntamen illa superiora fœdera, quæ à Chalcideo cum Tissapherne [*Regis nomine*] facta fuerant, Peloponnesiis videbantur quibusdam rebus manca, nec magis pro ipsis, [*quàm pro Rege*] facere. Quamobrem alia Theramene præsente fecerunt in hæc verba: Pactiones inter Lacedæmonios, sociosque, & Regem Darium, Regisque filios, & Tissaphernem, vt fœdera sint, & amicitia his conditionibus: Quæcunque regio, & vrbes sunt Regis Darij, aut quæ patris, aut maiorum [*ipsius*] fuerũt, aduersus istas ne eãt, aut belli inferendi causa, aut quoquo modo nocendi gratia, vel Lacedæmonij, vel Lacedæmoniorum socij. Néve tributa exigant ex his vrbibus aut Lacedæmonij, aut Lacedæmoniorum socij. Neque vicissim Rex Darius, aut vllus eorum, quibus Rex imperat, aduersus Lacedæmonios, eorúmve socios eat, vt bellum illis inferat, aut vllo maleficio afficiat. Si qua autem in re Lacedæmonij, vel [*eorum*] socij, Regis opera indigeant, aut Rex, Lacedæmoniorum, vel sociorũ [*opera indigeat,*] quicquid alteri alteris mutuò persuaserint, hoc si fecerint, præclarum esse ducatur. Bellum autem, quod cum Atheniensibus, illorumq; sociis geretur, hoc vtriq; communiter administrent. Exercitui autẽ, qui in Regis ditione fuerit, si Rex [*eum*] accersiuerit, Rex stipendium præbeat. Si qua autem ciuitatum, quæ pactionem, [*fœdusq;*] cũ Rege fecerũt, in Regis ditionem inuaserit, cæteri prohibeant, Regique pro viribus opem ferant. Rursus si quis eorum, qui sunt in Regis agro, aut eo, cui Rex imperat, in Lacedæmoniorum, vel sociorum [*agrum*] inuaserit, Rex prohibeat, & pro viribus opem [*ipsis*] ferat.

A καὶ, ὡς ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα, καὶ ἐπεσελθόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἐπελθόντες καὶ δῃώσαντες τὴν τῶν κνιδίων γῆν, ἐς τὴν σάμον ἀπέπλευσαν. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ὡς τὴν μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικὸν, οἱ πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις, οἵ τε μιλήσιοι B προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρνην ἐδόκουν ὅμως τοῖς πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι, καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον· [1] καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους παρόντος ἐποίουν. καὶ εἰσὶν αἵδε. ΞΥΝΘΗΚΑΙ λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε· ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου, ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ C τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενὶ, μήτε λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς λακεδαιμονίων· μήτε φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε λακεδαιμονίους, μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα, μηδὲ ὧν ὁ βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τι δέωνται [2] λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι, βασιλέως, ἢ βα- D σιλεὺς, λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ, τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν· τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται, [3] κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ᾖ, μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων ὁπόσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ, ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν, τοὺς ἄλλους κωλύειν, καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἤν τις τῶν ἐν E τῇ βασιλέως χώρᾳ, ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ τὴν λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω, καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.

[1] Καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους] ὡσαύτως. [2] Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι] τῶν λακεδαιμονίων. [3] Κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι] κοινῇ γνώμῃ δηλονότι.

Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας, Θηραμένης μὲν, παραδοὺς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς, ἀποπλέων ἐν κέλητι, ἀφανίζεται. οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες ἐς τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατοῦντες τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν, καὶ λιμένας ἔχον, καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι, ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπ' ἀττικισμῷ τεθνεώτων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην [1] ἐς ὀλίγους κατεχομένης, ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἡσύχαζον· καὶ οὔτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα, οὔτε οἱ μετὰ Πεδαρίτου [2] ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο. ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν. ὡς δ' οὐχ ὑπήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις. αἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον. Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Φαρναβάζῳ ὑπὸ Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πραξάντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες, ἄρασαι ἔπλεον ἐπ' Ἰωνίας, περὶ ἡλίου τροπάς· καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἕνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου. καὶ εἴρητο αὐτοῖς, ἐς Μίλητον ἀφικομένους, τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμέλεσθαι ᾗ μέλλει ἄριστα ἕξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας, ἢ αὐτὰς, ἢ πλείους ἢ καὶ ἐλάσσους, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον (ἢν δοκῇ) ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας· καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα ἀνδράσι, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένην δὲ καθιστάναι. [3] πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτευον αὐτόν.

A Post has pactiones Theramenes quidem, traditis Astyocho nauibus, actuario nauigio discedens, ex hominum conspectu sublatus est. Athenienses verò e Lesbo ad Chium cum [*suis*] copiis appulsi, & terra, ac mari potiti. Delphinium muniuerunt, locum alioqui & à terra munitum, & portus habentem, nec procul à Chiorum vrbe distantem. Chij verò, tum quòd superioribus prœliis sæpius afflicti fuissent, tū quòd alioqui inter se ipsos animis nō admodum bene affecti essent: sed etiam, (quòd Tydeus Ion, eiusq; socij propter Atticismum, B [*quasi Atheniensium partibus fauissent,*] à Pædarito iam morte mulctati fuissent, & reliqua ciuitatis pars à paucorum dominatu coacta premeretur, [*& in officio per vim paucorum contineretur:*]) mutuò suspecti essent, quiescebant. His igitur de causis nec ipsi, nec illæ auxiliares copiæ, quæ cū Pædarito erant, satis firmæ videbantur ad prœlium cum ipsis [*Atheniensibus*] committendum. Miletum tamen miserunt, orantes Astyochum, vt sibi succurreret. Sed cùm ille morem ipsis gerere nollet, Pædaritus de illo, C vt Rempub. lædente, Lacedæmonem scribit. Atq; res quidem, quæ ab Atheniensib: in [*insula*] Chio gerebātur, in hoc erant statu. Sed naues ipsorum, quæ apud Samum stationem habebāt, incursionibus quidem infestabant eas, quę apud Miletum stabāt: sed cùm [*Milesij cum suis nauibus*] aduersus [*Athenienses, ad nauale prœlium*] prodire nollēt, [*Athenienses*] in Samum rursus sese recipientes quiescebant. Per eādem hyemem illæ septem, & viginti naues, quæ Pharnabazo à Lacedæmoniis præparatæ fuerant, D Calligeti Megarensis, & Timagoræ Cyziceni operá, ex Peloponneso profectę, circa solstitium in Ioniam traiecerunt. Illisque præerat Antisthenes Spartanus. Cum hoc autem Lacedæmonij miserunt etiam vndecim viros Spartanos (quorum vnus erat Lichas Arcesilai [*filius*]) vt Astyochus eorum consilio vteretur. Ipsis autē præceptum fuerat, vt Miletū profecti, simul cùm alia curarēt, vt quàm optimè haberēt, tum verò has ipsas naues, vel totidē, vel plures, vel etiam pauciores, in Hellespontum, ad E Pharnabazum (si videretur) mitterent, & Clearchū Ramphij [*filium*,] qui in eadem classe vehebatur, [*his*] ducē præficerent, & Astyochum (si vndecim viris placeret) amouerēt à nauarchia, & Antisthenem [*in eius locum*] substituerēt. Nam propter Pædariti epistolas ipsum [*Astyochum*] suspectū habebant.

[1] Ἐς ὀλίγους κατεχομένης] ἤτοι ἀναγκαζομένης ὀλιγαρχεῖσθαι. ἢ, ὑπ' ὀλίγων πεδουμένης, [illegible] ἐμοὶ μᾶλλον. [2] Ἐπικούρου] οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ [illegible]. [3] Πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς] [illegible] τοῦ Πεδαρίτου [illegible].

Cùm igi-

Cùm igitur hæ naues à Malea per altum A nauigarent, ad Melum appulerunt, & cum incidissent in decem Atheniensium naues, tres [*earum*] inanes ceperunt, & cremarunt. Postea verò, veriti ne [*reliquæ*] Atheniensiũ naues ex Melo elapsæ (quod accidit) Atheniensibus in insula [*Samo*] stationem habentibus suum aduentum notum facerẽt, Cretam versus nauigantes, & confecto longiore nauigationis cursu, vt tutiùs iter facerent, ad Caunum Asiæ appulerunt. Hinc verò, quasi in tuto [*iam*] essent, nuntium miserunt, ad classem, quæ ad Miletum stabat, vt eius præsidio muniti [*illuc*] deducerentur. Interea verò Chij, & Pædaritus Astyochum, etsi cunctantem, nihilo tamẽ minus per nuntios [*ad eum*] missos orabant, vt sibi obsessis opem cum tota classe ferret, nec maximam [*omnium*] socialium vrbium, quæ in Ionia essent, & à mari intercludi, [*ita vt eius vsu prohiberetur,*] & à terra latrociniis diripi pateretur. Chiorũ enim serui, quia magnus erat eorum numerus, atque adeò, vt in vnica vrbe, excepta Lacedæmone, maximus, simul etiam quia propter [*suam*] multitudinem, in delictis seueriùs [*à dominis*] plectebantur, postquàm Atheniensium exercitus munitionibus extructis, in loco tuto iam collocatus esse visus est, multi confestim ad ipsos transfugerunt, atque isti propter notitiam regionis plurima detrimenta [*Chiis*] attulerunt. Dicebant igitur Chij, oportere [*Astyochum*] sibi succurrere, dum adhuc spes, & facultas esset [*operis*] impediendi, quia Delphinium [*adhuc*] muniebatur, & munitio erat imperfecta, & dum alia maiore munitione [*vrbs Chiorum*] ab [*Atheniensium*] exercitu, nauibusque circumuallaretur. Astyochus verò, quamuis propter minas, quibus tunc apud ipsos vsus fuerat, [*opem ipsis ferre*] non statuisset, tamẽ cùm & ipsos socios [*ad opem illis ferendam*] propensos esse vidisset, ad succurrẽdum paratus erat. Interea verò nuntius ex Cauno venit, septem illas & viginti Lacedæmoniorũ naues, & consiliarios adesse. Quamobrem cùm existimasset cętera omnia posthabenda esse, & in hanc rẽ pręcipuè incumbendum, vt & tot naues illis obuiam mitteret, quæ illos [*Miletum*] suo pręsidio septos deducerent, vt maris imperium faciliùs obtinerent, & Lacedæmonij, qui ad ipsius actiones explorãdas veniebant, [*illuc*]

A πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγιαι, Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχόντες ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων, τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενάς, καὶ κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες (ὅπερ ἐγένετο) μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ νήσῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες, [1] καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατῆραν. ἐντεῦθεν δὴ, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγ-B γελίαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι. οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἧσσον, καίπερ διαμέλλοντα τὸν Ἀστύοχον, πέμποντες ἀγγέλους, ἠξίουν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσί, καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἔκ τε θαλάσσης εἰργομένην, καὶ κατὰ γῆν λῃστείαις πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, [2] καὶ μιᾷ γε πόλει, πλὴν Λακε-C δαιμονίων, πλεῖστοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἱδρῦσθαι, εὐθὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχώρησαν πολλοὶ πρὸς αὐτούς, καὶ τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου, καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλο-D μένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος, καίπερ οὐ διανοούμενος [3] διὰ τὴν τότε ἀπειλήν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν. ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισι. [4] καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τὰ ἄλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἧκον κατάσκοποι, αὐτοῦ

γρ. κατῆρον

---

[1] Καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι] τὸ μακρότερον τὸν πλοῦν ποιησάμενοι ὑπὲρ ἀσφαλείας. [2] Καὶ μιᾷ γε πόλει, πλὴν Λακεδαιμονίων, πλεῖστοι γενόμενοι] πλείονες οἰκέται ἦσαν ἐν Χίῳ [illegible] πόλει πλὴν Λακεδαιμονίων. [illegible] [3] Διὰ τὴν τότε ἀπειλήν] [illegible] τοῖς Χίοις. ἤτοι μὴ ἐπιβοηθήσειν αὐτοῖς. [4] Καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι] νομίσας (φησὶ) πάντα ἐν δευτέρῳ εἶναι τοῦ παρακομίσαι τὰς ναῦς ὑπὲρ τοῦ θαλασσοκρατεῖν.

ἀσφαλῶς περαιωθῶσιν, εὐθὺς ἀφεὶς τὸ ἐς τὴν Χίον, ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. [1] καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβὰς, τήν τε πόλιν, ἀτείχιστον οὖσαν, καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν, ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφευγότων, καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων. τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς, [2] ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε, πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς, ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ' ἅσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν. ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. ἐπέπλει οὖν, ὥσπερ εἶχε, πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτὸν ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχὴν παρέσχε. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσὶ, νομίσαντες ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου, ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες εὐθὺς, κατέδυσάν τε τρεῖς, καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρις οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν, καὶ πανταχόθεν ἀπεκλῄοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες, ἓξ μὲν ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τεύγλουσαν νῆσον. ἐντεῦθεν δὲ, ἐς Ἁλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, ἐς Κνίδον κατάραντες, καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες,

τῶν αἱ περιρρέ-[illegible]

A tutò traiicerent, confestim omissa in Chium nauigatione, in Caunum nauigauit. Inipsa autem præteruectione, copiis in Coum Meropidem expositis, & vrbem nullis cinctam muris, & terræmotu (qui maximus omnium, quos meminimus, illius insulæ incolis contigit) collapsam diripuit, oppidanis in montes dilapsis. Et agrum percurrens, prædam abegit, præter quam [*hominum*] liberorum. hos enim dimittebat. Ex Co autem in Cnidum noctu profectus, vehementibus Cnidiorum precibus addu-B ctus est, ne [*suos*] nautas [*in agrum Cnidum*] exponeret; sed, vt se habebat, confestim nauigaret aduersus viginti Atheniensium naues, cum quibus Charminus, vnus è ducibus, qui apud Samum agebant, obseruabat has septem, & viginti naues, ex Peloponneso venientes, ad quas & Astyochus nauigabat. Nam [*Athenienses*], qui in Samo erant, ex Mileto de huius classis aduentu certiores facti fuerant, & negotium Charmino datum fuerat, vt hanc obseruaret circa Symam & Chalcen, & Rhodū, & Lyciam. Iam enim [*Charminus*] eas in Cau-C no esse acceperat. Astyochus igitur, vt se habebat, ad Symam [*celeriter*] tendebat, aduentus sui famam præuertere cupiens, si fortè classem [*hostilem*] in alto nancisci posset. Sed imber, cœlumque nubilum perturbationem eius nauibus attulit, & effecit, vt in tenebris vagarentur. Et simul ac dies illuxit, cum eius classis esset dispersa, & sinistrum quidem cornu iam in Atheniensium conspectum veniret, alterū verò circum insulam adhuc vagaretur, confestim Charminus, & Athenienses cum nauibus, D quæ pauciores erant, quàm viginti, aduersus [*hostium naues*] tendunt, existimātes has esse naues illas, quas ex Cauno venientes obseruabant. Et impressione [*in eas*] statim facta, tres [*illarum*] depresserunt, aliasq; lacerarunt. Et in hoc prœlio victoriam obtinuerunt, donec pleræq; [*Lacedæmoniorum*] naues præter opinionem in ipsorum conspectum repētè venerunt, [*à quibus*] etiam vndiq; conclusi fuerunt. Tunc verò in fugam se coniecerunt, & sex naues amiserūt, ac cum cæteris in insulam Teuglussam cōfugerunt. Hinc verò, in Halicarnassum. E Postea verò, Peloponnesij quidem, cum ad Cnidum appulissent, & septem ac viginti naues ex Cauno profectas sibi adiunxissent, cum vniuersa classe Symam petierūt,

[1] Καὶ ἐς Κῶν τὴν μεροπίδα] τὴν μεροπίδα πρὸς [illegible]. οὐ γὰρ ἔστι καὶ ἄλλη, ἀλλὰ μόνη αὕτη. [2] Ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων] αἰτία πῶς, [illegible] παραινούντων.

ibique

ibique trophæo statuto, in Cnidi stationem redierunt. Athenienses verò cum omnibus nauibus, quæ ad Samum stabant, postquàm nauale prœlium commissum intellexerunt, in Symam iuerunt. Cùm autem nec ipsi classem, quæ ad Cnidum stabat, inuasissent, nec illi, [*qui illic erant,*] in ipsos [*impressionem fecissent,*] sed nauium armamenta, quæ erant in Syma, sumpsissent, & Loryma, quæ sunt in continente, oppugnassent, Samum redierunt. Cùm autem omnes Peloponnesiorum naues in Cnido iam essent, reficiebantur, si quid [*in illis refici*] oportebat. Et vndecim illi Lacedæmoniorum viri, cum Tissapherne (aderat enim) agebant cùm de rebus iam transactis, si qua [*illarum*] ipsis non placeret, tum etiam de futuro bello, qua ratione optimè, & maximè ex vtrorumque vtilitate gerendum esset. Præcipuè verò Lichas considerabat ea, quæ fiebant, & neutrum fœdus, [*aut à Chalcideo,*] aut à Theramene bene factum esse dicebat. Indignum enim profectò esse, si cuicunque prouinciæ Rex, eiusque maiores prius imperassent, huic nunc etiam, [*Rex*] imperare vellet. Oportuisset enim [*hoc modo*] & omnes insulas, & Thessaliam, & Locros, & regiones, quæ vsque ad Bœotorum fines pertinebant, in seruitutem rursus redigi, & Lacedæmonios pro libertate imperium Medorum Græciæ [*ceruicibus*] imponere. Alia igitur [*fœdera*] meliora fieri iubebat, aut istis se non vsurum, [*nec horum conditionibus staturum,*] nec ob has [*pactiones*] vllo stipendio opus esse. Tissaphernes autem indignatus, ab ipsis iratus, & infecto negotio abscessit. Illi verò in Rhodũ, à primoribus viris per præconem accersiti, nauigare in animo habebant, sperantes fore, vt insulam & naualibus, & pedestribus copiis instructam sibi adiungerent, simul etiam existimantes se præsentis societatis beneficio posse nauales copias alere, nullam pecuniam à Tissapherne petẽtes. Protinus igitur per eandẽ hyemem ex Cnido profecti, & ad Camirum [*oræ*] Rhodiæ primùm appulsi cũ quatuor & nonaginta nauibus, multis quidem terrorem iniecerũt, rerum, quæ tractabantur, ignaris, & [*ideo*] profugerãt, præsertim quòd vrbs nullis muris esset munita. Sed postea Lacedæmonij cùm & istos, & duarum ciuitatum Lindi, & Ielysi [*ciues*] Rhodios conuocassent, [*ipsis*] persuaserunt, vt ab Atheniensibus deficerent.

καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν Κνίδον καθωρμίσαντο. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ταῖς ἐκ τῆς Σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν Σύμην, καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ Κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὁρμήσαντες, οὐδ' ἐκεῖνοι ἐπ' ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ Σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν, καὶ Λωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Σάμον. ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Τισσαφέρνην (παρεγένετο γάρ) λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν Λακεδαιμονίων περί τε τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα [1] καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν. ἐνῆν γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν, καὶ Θεσσαλίαν, καὶ Λοκρούς, καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν, καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι. οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς, καὶ ἄπρακτος. [2] οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῷ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισσαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς Κνίδου, καὶ προσβαλόντες Καμείρῳ τῆς Ῥοδίας πρῶτον ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλούς, οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πόλεοιν Λίνδου καὶ Ἰηλυσοῦ Ῥοδίους, ἔπεισαν ἀποστῆναι Ἀθηναίων.

γρ. πολεμήσουσι

[1] Καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις] ἤτοι, τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τῷ Τισσαφέρνῃ. [2] Οἱ δ' ἐς τὴν Ῥόδον] ἤγουν, οἱ Λακεδαιμόνιοι.

[1] καὶ προσεχώρησε ῥόδος πελοποννησίοις. οἱ δὲ ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐκ τῆς σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μὲν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι· [2] ὑστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ, [3] τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς χάλκην, ἐντεῦθεν δὲ ἐς σάμον· ὕστερον δὲ ἐκ τῆς χάλκης καὶ ἐκ τῆς κῶ καὶ ἐκ τῆς σάμου τοὺς ἐπίπλους * ποιούμενοι, ἐπὶ τὴν ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν [4] ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ πελοποννήσιοι παρὰ τῶν ῥοδίων, τὰ δὲ ἄλλα ἡσύχαζον ἡμέρας ὀγδοήκοντα, [5] ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς. ἐν δὲ τούτῳ, καὶ ἔτι πρότερον πρὶν ἐς τὴν ῥόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, * [6] τάδε ἐπράσσετο. Αλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον, καὶ τὴν ἐν μιλήτῳ μάχην, τοῖς πελοποννησίοις ὕποπτος ὤν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ λακεδαίμονος ὥστ' ἀποκτεῖναι, (ἦν γὰρ τῷ Αγιδι ἐχθρὸς, καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνετο) [7] πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας παρὰ Τισσαφέρνην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα τῶν πελοποννησίων τὰ πράγματα· καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος, τήν τε μισθοφορὰν [8] ξυνέτεμεν, ἀντὶ δραχμῆς ἀττικῆς ὥστε τριώβολον (καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς) δίδοσθαι· λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς ὡς ἀθηναῖοι ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ, τριώβολον [9] τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν· οὐ τοσοῦτον πενίᾳ, ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται [10] ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες, [11] οἱ μὲν, τὰ σώματα χείρω ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνοι, * [12] οἱ δὲ, τὰς ναῦς ἀπολείποντες, ἐς ὁμηρείαν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν· καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν [13] ὥστε δόντα χρήματα,

Atque Rhodus se Peloponnesiis adiunxit. Athenienses verò, cum [*hoc*] intellexissent, sub idem tempus cum classe e Samo soluerunt, [*Rhodiorum defectionem*] anteuertere cupientes, & conspecti quidem sunt dum cursum in alto tenerēt. Sed cum tenus aliquanto venissent, tunc quidē in Chalcen, hinc verò in Samum celeriter abierūt. Postea verò & ex Chalce, & ex Co, & ex Samo incursiones in Rhodum faciētes, [*cum Rhodiis hoc modo*] bellum gerebant. Peloponnesii verò pecunias, ad duo, & triginta talenta a Rhodiis exegerunt, in ceteris verò rebus, subductis nauibus, [*dies*] per octoginta dies quieuerunt, [*nec vllam praeterea molestiam Rhodiis exhibuerunt.*] Interea verò, quinetiam multo ante quam ipsi [*Peloponnesij castra*] Rhodum versus mouissent, hæc, [*qua sequuntur,*] gesta sunt. Alcibiades post Chalcidei necem, & prælium commissum ad Miletum, in suspicionem Peloponnesiis venit. Cum autem epistola de eo interficiēdo ad Astyochum ab ipsis Lacedæmone missa fuisset (erat enim Agidi inimicus, & alioqui infidus videbatur) metuens, primum quidem ad Tissaphernem secessit. Deinde [*verò*] apud eum quàm maximè poterat Peloponnesiorum rebus nocebat. Et [*Tissaphernem*] omnia docens, [*qua Peloponnesiis nocere poterant,*] stipendium imminuit, ita vt pro drachma Attica terni oboli, nec ii assiduè, soluerentur. Tissaphernem hortans, vt illis diceret, Athenienses, qui longiore temporis spatio rei naualis peritiam haberēt, ternos duntaxat obolos suis [*classiariis*] numerare, non tam propter paupertatem, quam ne sui nautæ propter affluētiam [*stipendij,*] insolentiùs viuentes, partim quidē, corpora imbecilliora haberent, [*stipendium*] impendentes in ea, vnde [*corporum*] imbecillitas contingit, partim verò, classem [*imbecilliorem redderent, eam, ac*] reliquum stipendium [*ipsis*] debitum deserētes, [*ac trierarchis sui loco relinquentes*] vt obsidem. Idem ipsum [*Tissaphernem*] edocuit, vt trierarchos, & ciuitatum duces, pecunia [*ipsis*] data,

* τὰ ἐπίπλους ποιούμενοι ἐπὶ τὴν ῥόδον, ἐπολέμουν. AE. P.

* τῶν ἰδίων πελοποννησίων πράγματα. [illegible]

[1] Καὶ προσεχώρησε] ἤγουν ἐνεώθη. [2] Υστερίσαντες δὲ οὐ πολλῷ] ἤγουν, μετ' ὀλίγον ἐλθόντες. [3] Τὸ μὲν παραχρῆμα] ἀντὶ [illegible] ἐνεστός. [4] Εξέλεξαν] [illegible] ἀπῄτησαν. [5] Ανελκύσαντες τὰς ναῦς] εἰς τὴν γῆν [illegible]. * [6] Τάδε] τὰ [illegible], τὰ περὶ τὸν Αλκιβιάδην λεγόμενα. AE. P. [7] Πρῶτον μὲν ὑποχωρεῖ δείσας] ἤγουν, λάθρα ἐχώρησεν. [8] Ξυνέτεμεν] ἀντὶ [illegible] ὀλίγον συνέστειλε. [9] Τοῖς ἑαυτῶν διδόασι] ναύταις δηλονότι. [10] Εκ περιουσίας ὑβρίζοντες] ἤγουν [illegible]. [11] Οἱ μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι] ἤγουν, ἀσχοῦσιν ἐς μάχην, ἢ ἀσθενῆ. * [12] Οἱ δὲ, τὰς ναῦς] [illegible], καὶ τὸ τῆς ἐννοίας [illegible] δοκεῖ. οἱ δὲ, τὰς ναῦς χείρους ἔχωσι, καὶ τὸ ναυτικὸν χεῖρον [illegible]. [illegible] τὰς ναῦς διὰ τὴν τοῦ μισθοῦ περιουσίαν ἀπολιπόντες, καὶ τὸν προσοφειλόμενον μισθὸν, εἰς ὁμηρείαν, ἤγουν αὐτὸν ἑαυτῶν ὡς ὅμηρον τοῖς τριηράρχαις [illegible], τουτέστι τὰς ναῦς διὰ τὴν ἄδειαν τοῦ μισθοῦ περιουσίαν [illegible], καὶ τὸν προσοφειλόμενον αὐτοῖς μισθὸν [illegible], καὶ τοῦτον τοῖς τριηράρχαις ὡς [illegible] ὁμήρους [illegible], [illegible] τὴν [illegible] καὶ διὰ ταύτην τὴν [illegible] αἰτιώμενοι· [illegible] βλάπτουσιν. AE. P. [13] Ωστε δόντα χρήματα, αὐτὸν πεῖσαι] ἐπεισε, φησὶν ὁ Αλκιβιάδης τὸν Τισσαφέρνην δοῦναι χρήματα τοῖς τριηράρχαις τῶν πελοποννησίων, ἵνα ξυγχωρήσωσιν αὐτοῦ ἀντὶ τῆς δραχμῆς [illegible] τῷ στρατιώτῃ διδόναι.

ad hanc

ad hanc rem sibi concedendam induceret, exceptis Syracusanis. Horum enim [dux] Hermocrates, solus [omnium,] sociatis classis nomine [huic rei] aduersabatur. Ciuitates quoque quæ pecuniam postulabant, ipse Tissaphernis nomine, repulsam passas amandabat, dicens Chios quidem impudentes esse, qui, cùm essent [omnium] Græcorum ditissimi, & auxiliarium copiarum beneficio seruarentur, postularent tamen vt alij & corporibus, & pecuniis pro ipsorum libertate pericula subirent. Alias verò ciuitates iniustè facere dicebat, si, quæ pro Atheniensibus, antequàm [ab illis] defecissent, sumptus facere consueuissent, nunc etiam pro se ipsis tantundem, aut etiam plus conferre nollent. Dicebat etiam Tissaphernem, nunc quidem, quòd suis pecuniis bellum gereret, iure [suis pecuniis] parcere. Sed si quando stipendium à Rege mitteretur, se stipendium integrum ipsis redditurum, & ciuitates, vt par esset, subleuaturum. Idem [Alcibiades] Tissaphernis præterea suadebat ne nimium properaret bellū finire, néve vel accitis Phœnicum nauibus, quas instruere statuerat, vel maiore [Græcorum] classe conducta, iisdem [Græcis] & terræ, & maris imperium tradere vellet, sed sineret vtrosque separatim imperium habere. Fore enim dicebat, vt Regi liceret in eosdem [Græcos,] à quibus offenderetur, alteram partem immittere. Quòd si ad alteram tantùm partem deueniret terræ marisq; imperium, ipsum [Regem] destitutum iri sociis, quibuscum opprimeret eos, qui rerum potirentur: nisi vellet ipsemet aliquando copiis adductis cum ingenti & impensa, & periculo adire certamen. Illa autem pericula, quæ paruo sumptu subeuntur, leuiora esse [dicebat,] simul etiam [demonstrabat] fore, vt [Rex] sine vllo suo periculo, [suisq; rebus saluis] ipsos Græcos inter se [certantes] attereret. Addebat etiam, Athenienses imperij socios illi commodiores fore. Imperium enim terrestre minùs, [quàm Lacedæmonios] affectare, & belli gerendi rationem [Regi] maximè conuenientem, verbis, factisq; sequi. Nam hos quidem eius auxiliis munitos in suam ipsorum ditionem maris partem redacturos, illumque adiuturos in omnib. Græcis subigendis, qui Regis prouincias incolerent.

A αὐτὸν πεῖσαι ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συρακοσίων. τούτων δὲ Ἑρμοκράτης ἠναντιοῦτο μόνος ὑπὲρ τοῦ ξύμπαντος ξυμμαχικοῦ, τάς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν αὐτός, ἀντιλέγων ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνους, ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρίᾳ δὲ ὅμως σωζόμενοι, ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν. τὰς δὲ ἄλλας B πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθηναίους *[1] πρότερον πρὶν ἀποστῆναι ἀνήλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. τόν τε Τισσαφέρνην ἀπέφαινε, νῦν μὲν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, [2] εἰκότως φειδόμενον· ἢν δέ ποτε τροφὴ καταβῇ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθὸν, καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. παρῄνει δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνει μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι τὸν πόλεμον διαλῦσαι, μηδὲ βουλη- C θῆναι κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας, ἅσπερ παρεσκευάζετο * μᾶλλον ἢ Ἕλλησι πλείοσι μισθὸν πορίζοντα, τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δὲ *[3] ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι ἐπὶ τοὺς αὐτῷ λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν. γενομένης δ' ἂν [4] καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστὰς D ποτὲ διαγωνίσασθαι. [5] εὐτελέστερα δὲ τάδε, βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας [6] κατατρῖψαι. ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς. ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, [6] τόν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν. [7] τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος, καὶ ἐκείνῳ ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἕλληνες οἰκοῦσι.

---

*[1] Πρότερον πρὶν ἀποστῆναι] πρότερον ἢ ἀποστῆναι, πρὶν ἢ [illegible] Æ. P. [2] Εἰκότως φειδόμενον] εἰκότως φείδεσθαι [illegible]. *[3] Ἀμφοτέρους] τοὺς Λακεδαιμονίους, & τοὺς Ἀθηναίους. Æ. P. [4] Καθ' ἓν] μέρος δηλονότι. [5] Εὐτελέστερα δὲ τάδε] [illegible] [6] Τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον [illegible] τὸ ἔργον] τοὺς Ἀθηναίους [illegible] [7] Τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν] τοὺς γὰρ Ἀθηναίους [illegible] τοὺς Ἕλληνας, [illegible] βασιλέως [illegible].

τοὺς δὲ, τοὐναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν. καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, [1]*[2] ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, [3] καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι, προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τήν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴα· ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς φάσκων ἥξειν,[4] καὶ *[5] ἐκ τοῦ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι, ἔφθειρε τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυράν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως. ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ τῷ βασιλεῖ, ὢν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων, παρῄνει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα [6] ἐπιθεραπεύων, [7] εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν. [8] πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε, μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὤν. ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ [9] ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπ' ὀλιγαρχίᾳ βούλεται, καὶ οὐ πονηρίᾳ, οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ, κατελθὼν, καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν.

γρ. ἴσως

γρ. πέμψαντος

A Illos verò, contrà, ad [*Græcos*] in libertatem vindicandos venire. Nec verisimile esse Lacedæmonios, Græcos ab ipsis quidem Græcis nũc liberare, ab illis verò barbaris [*eosdem*] non esse liberaturos, si aliquando ipsos [*Athenienses*] euerterint. Suadebat igitur [*illi,*] vt vtrosq; priùs attereret, & vbi quam maximas [*res*] ab Atheniensib. resecuisset, [*ac eorum opes maximè iam imminuisset,*] tunc demũ Peloponnesios ex [*sua*] regione dimitteret. Atq; Tissaphernes hãc opinionẽ magna ex parte cõceperat, quãtum ex iis, quę [*ab ipso*] fiebant, coniicere licebat. B Alcibiadi enim ob hæc, vt de his bene monenti fidẽ habens, stipendium Pelopõnesiis parcè dabat, neq; nauale prœlium committere sinebat: sed etiam dicẽdo naues Phœnicum venturas, & ex abundanti certaturas, res [*illorum*] euertit. Et ipsorum classi, quę lõgè validissima fuerat, vires abstulit, & cætera [*faciebat*] apertius, quam vt se occultare posset ita, quin alacriter, [*&sciens, prudensq́, magnoq́, studio Peloponnesios aduersari, & quauis ratione illos oppugnare videretur.*] Alcibiades autẽ hæc Tissapherni, C Regique, dum apud illos esset, suadebat, simul quidem, quòd optima factu duceret, simul etiam, quòd suum in patriã reditum curaret, quia sciebat, si eam non euerteret, fore aliquando, vt [*ab Atheniensibus*] oratione sua adductis reditum [*in eam*] impetraret. Existimabat autem se hac ratione potissimùm hoc ab illis impetraturum, si Tissaphernem ipsi familiarem esse constaret. Quod etiã accidit. Nam postquàm milites Athenienses, qui apud Samum erant, eum apud ipsum [*Tissaphernem gratia*] D pollere senserunt, partim quidem quòd & ipse Alcibiades ad potentissimos illorũ viros literas antè misisset cum mandatis, vt apud optimos quosque viros de se [*in patriam reuocando*] mentionem facerent, [*& dicerent*] se velle [*in patriam*] redire, ea conditione, vt Respub. à paucis regeretur, non autem ab improbissimis quibusque, nec à populari statu, à quo fuisset eiectus, & Tissaphernis amicitia illis conciliata, vnà cum illis Rempubl. administrare.

---

[1] Ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι] ἀντὶ τοῦ, καταδουλώσωνται τοὺς Ἀθηναίους. *[2] Ἢν μή ποτε] τοῦτο ἀσαφέστερον. ἴσως δὲ βέλτιον γράφειν, ἤν ποτε αὐτούς, τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι, ἐξέλωσι. τουτέστιν ἐὰν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀρχὴν ἐξέλωσιν, [illegible] [illegible] ΛΕ. Ρ.
[3] Καὶ ἀποτεμόμενον] ἀποτεμόμενον (φησὶ) μεγίστην μοῖραν τῶν Ἀθηναίων. τουτέστι, μεγίστων αὐτοὺς στερήσαντα. [4] Καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι] ἤγουν, ἐκ τοῦ ὑπερβάλλοντος. *[5] Ἐκ τοῦ περιόντος] ὁ νοῦς οὗτος, ἔφη τοὺς Πελοποννησίους [illegible] ΛΕ. Ρ. [6] Ἐπιθεραπεύων] ἤγουν, μετὰ θεραπείας καὶ οἰκονομίας πραγματευόμενος. [7] Εἰδὼς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν] ἤ, [illegible] [8] Πεῖσαι δ' ἂν] τοὺς Ἀθηναίους. [9] Ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων] φρονιμωτάτους.

Partim

Partim verò, idque magis, sua sponte trierarchi Atheniensium, & potentissimi quique animis erant propensis ad euertendum statum popularem. Hæc autem res in castris prius agitata fuit, mox etiam illinc in vrbem [*est progressa.*] Quinetiã nonnulli ex Samo traiiciẽtes in colloquiũ cum Alcibiade venerunt. Illo autem [*hanc spem ipsis*] ostendente, se primum quidem Tissaphernis, deinde verò Regis etiam amicitiam [*ipsis*] conciliaturum, si modò populari statu in Reipubl. administratione non vterentur (sic etiam Regem magis confisurum) ciuitatis principes magnam spem concipiebant, fore vt & ad se ipsos, qui malis maximè premerentur, Reipub. administrationem transferrent, & hostes superarent. Hi Samum reuersi, [*coniurauerunt, &*] homines ad coniurationem idoneos, sibi socios adiungebãt, & apud multitudinem propalam dicebant Regem sibi amicum fore, & pecuniam prębiturum, si modo Alcibiades restitueretur, & popularis status tolleretur. Vulgus autẽ, & si statim, [*simul ac rem audiuit,*] nonnihil angebatur, quæ tractabantur, [*tamen*] ob magnam stipendij à Rege suppeditãdi spem, [*quam animo iam conceperat,*] quiescebat. Illi verò, qui paucorum statum [*in Repub.*] constituere cupiebant, postquam [*rem*] cum multitudine communicarunt, rursus etiam inter se ipsos, & maiorem sodalium partem illa Alcibiadis [*promissa, postulata, mentem & actiones*] expendebant. Et aliis quidem hæc factu facilia, & fide digna videbantur. Sed Phrynicho, qui adhuc erat dux, nihil [*horum*] placebat. Nam Alcibiades, (quod etiã erat) non magis paucorum dominatum, quàm popularem statũ affectare, ipsi videbatur, nec aliud quicquam spectare, nisi qua ratione, immutata præsenti ciuitatis disciplina à sodalibus accersitus, [*in patriam*] reuerti posset. Sibi verò hoc præcipuè prospiciẽdum esse [*operamq́; dãdam,*] vt nullo dissidio à Rege dissiderẽt. Nec enim facile factu esse dicebat, cùm Peloponẽsij iã ęquè, [*ac Athenienses*] in mari versarẽtur, & vrbes non minimas in illius [*Regũ*] imperio haberẽt, [*Regem*] Atheniẽsibus adiũctum, quibus dissideret, negotia habere, [*& in grauiores molestias incidere velle,*] cùm ei liceret amicitiã cum Peloponẽsiis inire, à quibus nullo maleficio fuisset affectus.

A τὸ δὲ πλέον, καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν ἀθηναίων, καὶ δυνατώτατοι, ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν. καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο, [1] καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς σάμου ἐς λόγους ἦλθον, [2] καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ, καὶ Τισσαφέρνην μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο. οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον B βασιλέα πολλὰς ἐλπίδας εἶχον, αὐτοί τε αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν, καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἔς τε τὴν σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο, καὶ χρήματα παρέξοι, Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος, καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, C εἰ καί τι παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ βασιλέως μισθοῦ, ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθίς καὶ * [3] σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά, Φρυνίχῳ δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκεν. ἀλλ' ὅ τε Ἀλκιβιάδης (ὅπερ καὶ ἦν) οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ἄλλό τι D σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ [4] ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας, ὑπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς κάτεισι· [5] σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσι· τῷ βασιλεῖ οὐκ εὔπορον εἶναι λέγων, [6] καὶ πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαχίστας, ἀθηναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν, ἐξὸν πελοποννησίους, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι.

γρ. ἑταίρων

[1] Καὶ ἐς τὴν πόλιν] καὶ ἀθηνῶν. [2] Καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ] ἐλπίδας ὑπονοοῦντι. [3] Σφίσιν αὐτοῖς] ἐν σφίσιν αὐτοῖς. & ἐν τῷ πλέονι τῆς ἑταιρικῆς μετὰ τῶν πλείονος τῶν ἑταίρων τῶν ξυνομοσάντων μάλιστα, τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου πραττόμενα, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπαγγελθέντα, τὰς αὐτοῦ ὑποσχέσεις, τὰ ἀξιώματα, τὴν διάνοιαν, τὰ ἐπιβουλάς, τὰς ἐπιχειρήσεις, & πάσας τὰς αὐτοῦ πράξεις ἐσκόπουν, & ἀκριβῶς ἐξήταζον. Æ. P. [4] Ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου] εὐταξίας. [5] Σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι] αὐτοῖς δὲ περιφροντιστέον εἶναι ὅπως μὴ στασιάσωσι. [6] Καὶ πελοποννησίων ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων] ὁμοίως ὥσπερ & ἀθηναίων κρατούντων τῆς θαλάσσης.

[1] Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχῆσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὔθ' αἱ ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσονται, οὔθ' αἱ ὑπάρχουσαι βεβαιότεραι ἔσονται. οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτου ἐλευθέρους εἶναι. [2] τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίσειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι. [3] καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον, σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι, καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν γε τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις [4] σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. [5] οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν. οἱ δὲ ξυλλεγέντες τῶν ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ, [6] ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε παρόντα ἐδέχοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν [7] καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν. γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος, [8] καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι * [9] ἐνδέξονται αὐτήν, [10] δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ' αὑτοῦ, μὴ ἢν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι.

* τὰς νομιζούσας οἰκεῖν, ἑαυτῷ γε

A Quod autem attineret ad socias ciuitates, (quib. à se iam promissum fuisse [*dicebat,*] fore vt paucorum dominatu regerentur, quòd ne ipsi quidem amplius in Reipubl. administratione populari statu essent vsuri,) dicebat se probè scire, nec illas, quæ defecissent, in suá potestatem magis [*propterea*] redituras, nec illas, quæ [*suo imperio adhuc subiecta*] essent, constantiores futuras, [*& in officio, ac fide constantius permansuras.*] Futurum enim [*aiebat,*] vt [*illarum*] ciues nollent sub paucorum dominatu, vel B in populari statu seruitutem potius pati, quam libertate frui, apud vtramcunque harum partiũ hanc adipisci possent. Quinetiam eos, qui honesti, probique viri, [*id est, optimates*] vocantur, existimaturos hos [*paucorum dominatus fautores*] non minus negotij, quàm ipsum popularem statum sibi exhibituros, qui duces, ac autores futuri essent calamitatum Reipub. ex quibus [*calamitatibus,*] ipsi, [*qui paucorum dominatus essent studiosi,*] plura commoda consequuturi essent. Præterea sub illorum quidem imperio, se vel indicta causa, & cru- C deliùs morte mulctatum iri: popularem verò statum, suum esse perfugium, & illorum moderatorem, [*qui illos in officio contineret, ac refrenarat.*] Seq; planè compertum habere [*dicebat,*] ciuitates ipsa experientia edoctas de his ita sentire. Nequaquam igitur quicquam eorum, quæ vel in præsentia ab Alcibiade gererentur, sibi placere. Sed qui ex coniurationis sociis [*in*] conuenerant, sicut & initiò secum ipsi constituerant, & præsentes [*conditiones ab Alcibiade oblatas*] acceperant, & legatos D cùm alios, tum etiam Pisandrum Athenas mittere parati erant, vt & de Alcibiade [*in patriam*] reducendo agerent, & de tollendo illius Reipubl. populari statu, vtque Tissaphernis amicitiam Atheniensibus conciliarent. Phrynichus autem, cùm sciret verba de Alcibiade reducendo factum iri, hæcque ab Atheniensibus admissum iri, veritus ne propter ea, quæ à se in contrariam sententiam dicta fuissent, si [*in patriam*] reuersus fuisset, [*se*] maleficio afficeret, quòd [*ipsius reditum*] impediuisset, quoddam huiusmodi stratagema comminiscitur:

---

[1] Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις] περὶ τῶν ξυμμαχίδων πόλεων, αἷς ὑπέσχοντο ὀλιγαρχίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ αὐτοὶ ὀλιγαρχησόμενοι, σαφῶς ἔφη εἰδέναι περὶ τούτων ὁ Φρύνιχος ὅτι οὔτε αἱ ἤδη ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσουσιν οὐδὲν μᾶλλον, οὔτε αἱ ὑπήκοοι βεβαιότεραι ἔσονται. [2] Τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς] ὑπερβατόν, τούς τε τοῦ δήμου καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὀνομαζομένους. ὁ δὲ νοῦς, οὐκ ἐλάττω παρέχειν πράγματα ἤπερ τὸν δῆμον, ποριστὰς ὄντας καὶ εἰσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, τοὺς ὀνόματι μόνον μὲν καλοὺς κἀγαθούς, τῶν δὲ κακῶν πάντων αἰτίους ὄντας τῷ δήμῳ, διὰ τὰ ἴδια κέρδη πράγματα παρέχοντας τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι. [3] Καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι] τὸ εἶναι, περιττόν. λέγει δὲ ὅτι ὅσον ἐπὶ τοῖς ὀλιγαρχικοῖς μᾶλλον ἢ ὅσον ἐπὶ τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς λεγομένοις, ἢ ἄλλοι ἂν, καὶ ἄκριτοι καὶ πρὸς βίαν ἀποθνήσκειν. [4] Σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι] καὶ αὐτὸς σαφῶς εἰδέναι ὅτι αἱ πόλεις ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων οὕτω φρονοῦσι. [5] Οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν] γράφεται ἐκείνων. [6] Ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει] ἐδόκει γὰρ (φησὶν) αὐτοῖς καὶ τὸ πρῶτον τὰ παρόντα δέχεσθαι. [7] Καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου] τοῦ ἐν ταῖς Ἀθήναις δηλονότι. καὶ γὰρ ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν ἐν τῇ Σάμῳ στρατός, τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἦν. [8] Καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτήν] ἤγουν, ἐνδεξάμενοι καὶ γενέσθαι δέξονται. [9] Ἐνδέξονται αὐτήν] τὴν κάθοδον. αἰτιατική, ἢ περὶ τῆς καθόδου λόγον εὐμενῶς δέξονται, καὶ τὴν κάθοδον αὐτοῦ συγχωρήσουσι. Ἄλ. δ. [10] Δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν] δείσας (φησὶ) μὴ ἐναντίως πρὸς τῇ γνώμῃ κατελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, κακώσῃ.

Mittit

Mittit ad Astyochum Lacedæmoniorum A nauarchum, circa Miletum adhuc agentem, clandestinas literas, quibus significabat Alcibiadem res illorum corrumpere, qui Tissaphernis amicitiam Atheniensibus conciliaret. Et alias [*multas res*] in [*his*] apertè scripserat. Veniam autem sibi dandam esse [*dicebat,*] qui vel cum incommodo [*suæ*] ciuitatis aliquid mali in hostis perniciem moliretur. Astyochus verò Alcibiadem quidem, præsertim cùm non amplius æquè, [*ac prius,*] in [*ipsius*] manus veniret ne vlcisci quidem statuit. Sed ad ipsum Magnesiam profectus, & ad B Tissaphernem, simul ipsis res ex Samo sibi scriptas dixit, ac ipsis [*eas certiùs*] indicauit. Et (vt ferebatur) quæstus priuati causa se Tissapherni adiunxerat cum in hac, tum in alijs [*rebus de quibus inter se communicabant.*] Quamobrem etiam integro stipendio efflagitando molliùs se gerebat. Alcibiades verò confestim literas Samum ad Magistratus aduersus Phrynichum mittit, [*declarans ea,*] quæ fecerat, & postulans vt capitis supplicio plecteretur. Phrynichus autem perturbatus, & in maximum omnino C discrimen adductus ob hoc indicium [*ad Magistratus allatum,*] rursus ad Astyochum scribit, cùm ob superius factum [*de eo*] conquerens, quòd [*ab eo*] non probè celatum fuisset, & nunc se paratum esse ipsis ad internecionem tradere omnem Atheniensium exercitum, qui apud Samum esset, expositis sigillatim omnibus modis, quibus hæc [*ipse Phrynichus*] peracturus esset, quòd Samus nullis munitionib. esset munita. Nec sibi iam inuidiosum esse, [*nec vitio vertendum,*] si propter ipsos in capitis pe D riculum adductus, & hoc, & aliud quiduis potius facturus esset, quàm [*passurum se*] ab inimicissimis funditus perdi. Astyochus verò hæc quoq; Alcibiadi indicauit. Phrynichus autem, cùm ipsum iniustè facere præsensisset, & de rebus istis epistolam ab Alcibiade missam tantum non adesse, ipse [*eam*] præuertens, indicium ad exercitum effert, hostes castra inuadere statuisse, quòd Samus nullis munitionib. esset munita, simul etiam quòd nō omnis classis intus stationem haberet. & se hęc pro cōpertis habere, & quam celerrimè Samum muniendam esse, & cætera [*loca*] præsidiis tuenda.

πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει, Τισσαφέρνην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν. καὶ τἆλλα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δ' εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου, [1] καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου, κακόν τι βουλεύειν. ὁ δὲ Ἀστύοχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὁμοίως [2] ἐς χεῖρας ἰόντα, οὐδὲ διενοεῖτο τιμωρεῖσθαι· ἀπελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν, καὶ παρὰ Τισσαφέρνην, ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου, καὶ γίγνεται αὐτοῖς μηνυτής. [3] προσέθηκέ τε (ὡς ἐλέγετο) ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν ἄλλων. διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης πέμπει εὐθὺς κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας, οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνῄσκειν. θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποστέλλει αὖθις πρὸς τὸν Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος [4] ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν, ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἑτοῖμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ * [5] πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη, περὶ τῆς ψυχῆς * [7] δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι, καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο τι ἂν δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. καὶ ὡς προῄσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα, [8] καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίγνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου, καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν * [9] ἔνδον ὁρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα, καὶ τἆλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν.

γρ. ἄλλο τι ἄν

[1] Καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου] [illegible] [2] Ἐς χεῖρας ἰόντα] ἤγουν, εἰς ὁμιλίαν [illegible] [3] Προσέθηκέ τε, ὡς ἐλέγετο] [illegible] [4] Ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη] [illegible] [5] [illegible] ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειεν] ἤγουν [illegible] * [6] Πράξειε] ὁ Φρύνιχος [illegible]. Æ. P. * [7] Δι' ἐκείνους] τὸν Τισσαφέρνην, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην [illegible] διὰ τὸ μήνυμα. Æ. P. [8] Καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν] ἤγουν, μετ' ὀλίγον [illegible]. * [9] Ἔνδον] ἐν τῷ [illegible], ἐν τῇ [illegible]. Æ. P.

* [illegible] Æ. P.

ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσειν ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν τε παρεσκευάζοντο, [1] καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ὡς * [2] μέλλουσα σάμος, θᾶσσον ἐτειχίσθη. αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον, ὅτι προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου, καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι. [3] δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδὼς, τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ᾽ ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε μᾶλλον, ταῦτα ἐξαγγείλας. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς ἀθηναίοις, [4] δεδιότα μὲν τοὺς πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηριμένους σπονδῶν ᾔσθετο τῶν πελοποννησίων. ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ ῥόδῳ ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο, * [5] ἐν ᾗ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν λακεδαιμονίους τὰς ἁπάσας πόλεις, ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, [6] οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι, κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. καὶ μὲν δὴ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τῷ Τισσαφέρνει θεραπεύων προσέκειτο. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν ἀθηναίων ἀποσταλέντες ἐκ τῆς σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ, [7] κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, [8] μάλιστα δὲ, ὡς ἐξείη αὖθις Ἀλκιβιάδην κατάγουσι, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις, βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν, καὶ πελοποννησίων περιγενέσθαι.

γρ. προδίδοται

γρ. πιστευθῆναι

γρ. ὄντων αὐτοῦ εἰ.

γρ. ἐν ᾗ δὴ Αλκ.

γρ. καταγαγοῦσι,

A Ipse autem dux erat, harumque rerum administrandarum potestatem habebat. Et hi quidem ad eam muniendam se præparare cœperunt, & propter huiusmodi occasionem, vel sic, [*raptim scilicet, ac festinanter*] Samus, quæ [*alioqui munienda*] erat, celeriùs munita fuit. At non multo pòst literæ ab Alcibiade [*missæ*] venerunt, exercitū [*Atheniensium*] a Phrynicho prodītum iri, & hostes [*eum*] inuasuros. Alcibiades autem, cùm dignus visus fuisset, cui nulla fides haberetur: at, quòd res ab hostibus faciēdas præuidisset, Phrynicho, B vt [*harum*] conscio, [*hæc*] propter inimicitias, [*quas cum eo gerebat,*] attribuere [*visus fuisset,*] ipsi nihil nocuit, imò verò, quod hæc indicasset, suo testimonio [*Phrynichi indicium*] magis confirmauit. Posteà verò Alcibiades quidem Tissaphernem monebat, ac inducebat, vt amicus esset Atheniensibus, timentem quidem Peloponnesios, quòd maiori cum classe, quam Athenienses, adessent, cupientem tamen, si qua ratione posset, sibi fidem haberi, præsertim postquàm sensit Peloponnesiorum C apud Cnidum de fœderibus per Theramenem [*cum Rege*] factis dissentionē. Nam tunc temporis, cum illi apud Rhodum essent [*hæc dissensio*] iā extiterat, in qua illum Alcibiadis sermonem [*à me*] antè commoratū, [*nimirum*] Lacedæmonios ciuitates omnes in libertatē asserere, Lichas verum esse demōstrauit, [*suisq́ verbis comprobauit,*] quia negauit hanc pactionē tolerādā esse, vt Rex eas ciuitates obtineret, quibus vel ipse, vel [*eius*] maiores prius aliquando imperassent. Et Alcibiades quidē, vt pote qui magnis de reb. contēdebat, Tissapher- D nem officiis studiosè demerebatur. Atheniensium verò legati, qui Pisandro ex Samo missi fuerant, cùm Athenas peruenissent, apud populum verba facere cœperūt, in summam multa colligentes, præcipuè verò [*demonstrantes*] ipsis licere & Regem socium habere, & Peloponnesios superare, si Alcibiadem restituerent, nec [*in posterum*] eodem modo [*quo tunc*] populari statu in Reipubl. administratione vterentur.

[1] Καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου] ἀντὶ τοῦ, διὰ τὸ τοιοῦτον. λέγει δὲ τὸ μελέτημα τὸ τοῦ Φρυνίχου. * [2] Μέλλουσα] τειχίζεσθαι δηλονότι. ÆE. P. [3] Δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης] τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου (φησὶ) γράμματα οὐδὲν ἔβλαψε τὸν Φρύνιχον, ἀλλὰ μᾶλλον ὠφέλησεν. ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἀθηναῖοι τὸν Ἀλκιβιάδην παρὰ μὲν τῶν πολεμίων μεμαθηκέναι ὅτι μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι σάμῳ, καταψεύδεσθαι δὲ ταῦτα Φρυνίχου, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν, ὅτι ἀνέπεισε τοὺς πολεμίους ἐπιθέσθαι Φρύνιχος. [4] Δεδιότα μὲν τοὺς πελοποννησίους] φησὶν ὅτι ἐδεδίει μὲν ὁ Τισσαφέρνης τὴν ἰσχὺν τῶν λακεδαιμονίων, ἐβούλετο δὲ ὅμως πεισθῆναι, εἰ δύναιτο, ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, μεταθέσθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους. * [5] Ἐν ᾗ] ἐν ᾗ διαφορᾷ. τὸ δὲ ἐν ᾗ δὴ, ποιητικώτερον. ÆE. P. [6] Οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι] ἀντὶ τοῦ, ἀνεκτὴν εἶναι συνθήκην. [7] Κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν] ἀντὶ τοῦ, ἐκ πολλῶν ἀποδεικνύντες. ἤγουν συλλαβόντες καὶ ξυντεταγμένως λέγοντες. [8] Μάλιστα δὲ, ὡς ἐξείη αὐτοῖς] ὁ δὲ συνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἐπιτιθῆναι· ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ. καθ᾽ ἑκάστου δὲ ὁ δὲ σύμμαχος.

Sed cùm

Sed cùm & alij multi pro populari statu contradicerent, & simul Alcibiadis inimici vociferarentur, indignum facinus esse, si violatis [patriæ] legibus [Alcibiades in eam] rediret, & Eumolpidæ, & Cerices de mysticis, [vel arcanis sacris ab eo pollutis,] propter quæ [in voluntarium exilium] profugerat, testimonium [aduersus eum] dicerent, & per [sacra, &] res diuinas [ipsos Athenienses] obtestarentur, ne [eum in vrbem] reducerent: Pisander progressus, ad illorum multitudinem, qui contradicebant, ac indignabantur, singulos illorum, qui contradicebant, [in medium] producens interrogabat, quamnam salutis publicæ spem haberent, cùm Peloponnesij non pauciores, quàm ipsi naues rostratas, easque [nauibus ipsorum] aduersas in mari haberent, & socias ciuitates plures, præterea cùm Rex, & Tissaphernes pecunias illis suppeditaret, ipsis verò nullæ amplius essent, nisi quis Regi persuaderet, vt ad ipsos transiret. Cùm igitur illi, qui [à Pisandro] interrogabantur, responderent nullam [aliam esse salutis publicæ spem, quàm illam, quam ipse Pisander ipsis proponebat,] tunc verò palàm subijciebat ipsis: Atqui hoc vobis contingere non licet, [nec rem istam, quam optatis, adipisci potestis,] nisi Rempub. modestiùs administremus, & Magistratus ad pauciores [viros] deferamus, vt Rex fidem nobis habeat: neque de Reipubl. administrandæ forma magis, quàm de [nostra] salute in præsentia consultemus. Nam & postea nobis licebit [hæc] mutare, si quid displicuerit. Alcibiademq; , qui solus omnium, qui nunc viuunt, hoc [negotium] conficere potest, [in vrbem] reducamus. Populus verò principio quidem [hæc] audiens, de paucorũ dominatu [mentionem à Pisandro factam,] grauiter ferebat. Sed cùm à Pisandro doceretur nullã aliã esse salutis conseruandæ rationem metuens, simul etiã sperans fore, vt & [hic ipse Reipub. nouus paucorũ status] immutaretur, cessit [nec diutius huic mutationi restitit.] Decretum autẽ fecit, vt Pisander cum decẽ collegis proficisceretur ad rem cum Tissapherne, & Alcibiade transigẽdam, vtè Repub. maxime fore ipsis videretur. Cum autem Pisander Phrynicum etiã criminatus fuisset, [populus eum,] & Scironidem [eius] collegam à præfectura amouit, & in eorum locum subrogauit Diomedontem, & Leontem, quos ad classem cum imperio miserunt.

ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ κηρύκων, περὶ τῶν μυστικῶν, δι' ἃ ἔφυγε, μαρτυρομένων, [1] καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν, * [2] πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν [3] καὶ σχετλιασμὸν, ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, εἴ τινα ἐλπίδα ἔχει σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρῴρους ἐχόντων, καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, [4] σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε δὲ μὴ * [5] φαῖεν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν * ὑμῖν γενέσθαι εἰ μὴ πολιτεύσομέν τε [6] σωφρονέστερον, καὶ ἐς ὀλίγους μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα πιστεύῃ ἡμῖν βασιλεύς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλέον βουλεύσωμεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας. ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι ἀρέσκῃ· Ἀλκιβιάδην τε * κατάξομεν, ὃς μόνος τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι. ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων, [7] χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι) * [8] ἄλλην σωτηρίαν, δείσας, καὶ ἅμα ἐλπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο, πλεύσαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ, πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν, τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρυνίχου τοῦ Πεισάνδρου, παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην. ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς, Διομέδοντα καὶ Λέοντα.

Marginalia: * περὶ. — * ὑμῖν ... φησὶν. ÆE. P. — * περὶ τῆς πολιτείας ... τὰ ἴσα ... λύσομεν — * κατάξομεν ÆE. P. — * περὶ ... — * ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς

---

[1] Καὶ ἐπιθειάζοντων] ἤγουν, θεῖά τινα ἐπιβοώμενοι.
[2] Πρὸς πολλὴν] πρὸς τοὺς πολλοὺς τοὺς ἐν πλήθει χρωμένους, τοὺς ἀντιλέγοντας, καὶ σχετλιάζοντας, καὶ δεινὸν ποιουμένους. ÆE. P.
[3] Καὶ σχετλιασμὸν] ἤγουν δεινοπαθεῖν.
[4] Σφίσι τε οὐκέτι ὄντων] χρημάτων δηλονότι.
[5] Μὴ φαῖεν] δηλονότι ἄλλην σωτηρίας εἶναι, ὡς καὶ κατωτέρω σαφῶς λέγεται. ÆE. P.
[6] Σωφρονέστερον] ἤγουν ταπεινότερον.
[7] Χαλεπῶς ἔφερε] ἤγουν δυσχεραίνεν ...
[8] Ἄλλην σωτηρίαν] ἄλλον σωτηρίας τρόπον, ἢ τὸν ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου λεγόμενον. ÆE. P.

τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος, φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην, διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος [1] τάς τε * [2] ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, [3] ἁπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι καταλύσουσι τὸν δῆμον, καὶ τἆλλα παρασκευάσας [4] ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται. Ὁ δὲ Λέων καὶ ὁ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων, [5] ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, καὶ τοὺς βοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ, ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην, καὶ τὸν πόλεμον * [6] ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο. [7] εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴποι ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν. ἦλθε δ' ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται, καὶ, εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα. [8] οἱ δὲ διενοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Πεδάριτος τό τε ὁ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων, καὶ τοὺς Χίους, πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῷ τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι, αἱρεῖ τέ τι αὐτοῦ, καὶ νεῶν τινων ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν. [9] ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους, νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει, καὶ τῶν Χίων πολλοὶ, καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά.

Pisander autem Phrynichũ criminatus est, quòd Iasum, & Amorgem ab eo proditum diceret, non existimans eum animo propensum esse ad ea, quæ cum Alcibiade transigebantur. Pisander autem cum adiisset omnes societates, [& collegia] quæ prius in vrbe erant, & quæ Iudiciis, & Magistratibus præerant, & adhortatus fuisset, vt conspiratione secum facta, & consilio communiter inito popularem statum tollerent, præterea cùm cæteras quoq; res ad præsentem vsum necessarias præparasset, vt nulla mora amplius interponeretur, ipse cum decem collegis ad Tissaphernem nauigauit. Leon autem, ac Diomedon per eandem hyemem, cùm ad Atheniensium classem iam peruenissent, Rhodum infesta classe petierunt. Cùm autem [ibi] Peloponnesiorum naues subductas nacti fuissent, & in quandam agri [Rhodij] partem descendissent, & Rhodios, qui ad arcendam vim accurrerant, prœlio superassent, in Chalcen se receperunt. Atque postea bellum acriùs ex Co gerere cœperunt. Nam [Rhodus hinc] commodiùs obseruari poterat, si quò Peloponnesiorũ classis proficisceretur. Xenophantidas autem Lacon in Rhodum ex Chio a Pædarito [missus] venit nuntiaturus Atheniensium murum, [quo Chiorum vrbs ab illis circumuallabatur,] ad finem iam esse perductum, & nisi [Peloponnesij Rhodijq;] cum tota classe [Chiis celerrimè] succurrerẽt, actum esse de tota Chio. Illi verò [Chiis] succerere statuerunt. Interea verò Pædaritus cum copiis auxiliaris, quas circa se habebat, & cum Chiis, cum toto exercitu adortus Atheniensium munitiones classi circundatas, quandam earum partem cepit, & aliquot nauibus subductis potitus est. Sed cùm Athenienses eruptionem [in eos] fecissent, & Chios in fugam primos vertissent, reliquus etiam exercitus, qui circa Pædaritum erat, victus fuit, & ipse [Pædaritus] occubuit, & Chiorum multi, multaque arma capta sunt.

[1] Τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον] ὅσαι δηλονότι αἱ ξυνωμοσίαι κατά τι τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν δικῶν. [2] Ξυνωμοσίας] [illegible] τὰ συστήματα τὰ ἐπὶ τῶν δίκαις, καὶ τῶν ἀρχαῖς [illegible], ὅπως ἐν ταῖς δίκαις, καὶ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἀρχαῖς [illegible] τῶν ἀρχόντων, καὶ [illegible] πάντα [illegible], καὶ [illegible] ποιῶνται. [illegible] τὰ συστήματα [illegible] τῶν δικῶν, καὶ τῶν ἀρχῶν, καὶ [illegible] [illegible] δικαστῶν καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τῇ πόλει ξυνωμόσαντας [illegible] δοκεῖ. Æ. P. [3] Ἁπάσας ἐπελθὼν καὶ παρακελευσάμενος] ὁ Πείσανδρος ἁπάσας τὰς συνωμοσίας ἐπελθὼν, παρακελεύσατο ὅπως πάντες [illegible] καταλύσωσι τὸν δῆμον. [4] Ἐπὶ τοῖς παροῦσι] [illegible] δημοκρατίας. [5] Ἐς δὲ τὴν γῆν] [illegible] [6] Ἐντεῦθεν] [illegible] Æ. P. [7] Εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο] [illegible] [8] Οἱ δὲ διενοοῦντο] [illegible] [9] Ἐπεκβοηθησάντων δὲ] [illegible]

Postea

Postea verò Chij & à terra, & à mari arctiùs obsidebantur, & ingens fames illic erat. At Pisander, eiusque collegæ, Athenienfium legati, cùm ad Tissaphernem peruenissent, de pactionib. faciendis verba fecerunt. Alcibiades verò (nec enim Tissaphernis fides spem admodũ certam ipsi afferebat, quia Peloponnesios magis, [*quàm Athenienses,*] formidabat, & vtrosq; adhuc atterere volebat, quemadmodum etiam ab Alcibiade edoctus fuerat) ad huiusmodi [*fraudis*] genus [*commmiscendum*] se conuertit, vt Tissaphernes, quippe quòd ab Atheniensib. res maximas peteret, nullam [*cum ipsis*] compositionem faceret. Videtur autẽ mihi & Tissaphernes idem voluisse, ipse quidem, propter metum; Alcibiades vero, postquam animaduertit illum vel sic, [*quod vtrosque magis atterere vellet,*] compositionis cupidum non esse, nolebat Atheniensib. videri inualidus ad hoc [*illi*] persuadendum: sed [*hoc ab hominibus existimari volebat,*] vt iam persuaso Tissapherni, & [*Atheniensibus*] se adiungere volenti, [*ipsos*] Athenienses non offerre quãtum satis esset. Alcibiades enim tot [*res ab Atheniensibus*] modum excedens postulabat (nam pro Tissapherne, qui præsens aderat, ipse verba faciebat) vt per Athenienses, quamuis magnã partem rerum, quas postulabat, [*ei*] concederent, tamen steterit, [*quominus inter eos compositio fieret.*] Nã postulabat, vt & omnis Ionia traderetur, & præterea insulæ [*Ioniæ*] adiacentes, & alia, quibus cùm Athenienses non aduersarentur, tandem in tertio congressu, veritus ne iam planè deprehenderetur præstare non posse, [*quæ Atheniensibus antè promisisset*] petiit vt sinerent Regem ædificare naues, & ipsorum agrum obire, [*&*] quocunque, & [*cum tot nauibus,*] quot libuisset, [*liberè proficisci permitterent.*] Tũc verò Athenienses nõ amplius [*cunctati, nec quicquam præterea concedere volentes:*] sed existimãtes [*hæc, quæ postulabantur,*] nulla ratione fieri posse, & se ab Alcibiade deceptos esse, cũ ira digressi, Samum se receperũt. Post hæc autem Tissaphernes statim, & eadem hyeme in Caunum se contulit, quia volebat Peloponnesios Miletum rursus reducere, aliisq; pactionibus, quascunq; [*facere*] posset, adhuc factis, & stipendium [*illis*] præbere, nec [*sibi*] prorsus hostes fieri. Veritus ne, si laborarent inopia stipendij, quod magnę classi dare possent,

A Μετὰ δὲ ταῦτα, οἱ μὲν Χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, [1] καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας. οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον Ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισσαφέρνην, λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δὲ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισσαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένου τοὺς Πελοποννησίους μᾶλλον, καὶ ἔτι βουλομένου, καθάπερ καὶ ὑπ᾽ ἐκείνου ἐδιδάσκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους) [2] τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος,

B ὥστε τὸν Τισσαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν Ἀθηναίων, μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ Τισσαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μὲν, διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, [3] ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον [4] καὶ ὣς οὐ ξυμβασείοντα, δοκεῖν τοῖς Ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πεῖσαι, ἀλλ᾽ ὡς πεπεισμένῳ Τισσαφέρνει καὶ βουλομένῳ προσχωρῆσαι τοὺς Ἀθηναίους [5] μὴ ἱκανὰ διδόναι. ᾔτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, (λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος τοῦ Τισ-

C σαφέρνους) [6] ὥστε τῶν Ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅ,τι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως * [7] αἴτιον γενέσθαι. Ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν * [8] ἠξίου δίδοσθαι, καὶ αὖθις νήσους τε [9] τὰς ἐπικειμένας, καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν Ἀθηναίων, τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὤν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι, καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτῶν γῆν ὅποι ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. [10] ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι, ἀλλ᾽ ἄπορα νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑπὸ τοῦ

D Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆσθαι, δι᾽ ὀργῆς ἀπελθόντες, κομίζονται ἐς τὴν Σάμον. Τισσαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι παρέρχεται ἐς τὴν Καῦνον, βουλόμενος τοὺς Πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν Μίλητον, καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν, [11] καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι· δεδιὼς μὴ, ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς,

γρ. φοβουμένου τοὺς πελ. μ. & ἔτι βυλομένου

γρ. τῆς ἀδυνάτους μὴ

γρ. πάντα

γρ. ἑαυτοῦ

γρ. νικᾷ

[1] Καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν] ἐν τῇ Χίῳ. [2] Τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος] τρόπον. μηχανήν. [3] Ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον] ἐπειδὴ ἑώρα τὸν Τισσαφέρνην, θέλοντα μέγιστα λαμβάνειν, μηδὲ οὕτω ξυμβαίνοντα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. [4] Καὶ ὣς οὐ ξυμβασείοντα] ἐφιέμενον ξυμβῆναι. [5] Μὴ ἱκανὰ διδόναι] τὰ αἰτήματα δηλονότι. [6] Ὥστε τῶν Ἀθηναίων] ὥστε τοὺς Ἀθηναίους αἰτίους γενέσθαι τοῦ μὴ ξυμβῆναι, καίπερ διδόντας τὰ αἰτήματα. * [7] Αἴτιον γενέσθαι] τοῦ μὴ ξυμβῆναι δηλονότι, εἴτε ξύμβασιν ποιεῖσθαι. Æ. P. * [8] Ἠξίου] ὁ Τισσαφέρνης, & ὁ Ἀλκιβιάδης. Æ. P. [9] Τὰς ἐπικειμένας] δηλονότι τῇ Ἰωνίᾳ. [10] Ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι] ὑπὸ κοινοῦ τὸ ξυγχωρούντων ἀκουστέον. [11] Καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῶσθαι] ἤτοι, ὡς τελείως ἔχθραν ἐλθεῖν τοῖς Πελοποννησίοις

ἢ τοῖς Ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν, ἢ κενωθεισῶν [1] τῶν νεῶν, ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται τοῖς Ἀθηναίοις ἃ βούλονται. ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθῶσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς Ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους, μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς Πελοποννησίους, τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι, καὶ σπονδὰς τρίτας τάσδε σπένδεται. ΤΡΙΤΩ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν Λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Ἱεραμένην, καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας, περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. χώραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων, ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τις Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρνην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα, μέχρις ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, [2] ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἢν βούλωνται τρέφειν, * [3] ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι. ἢν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνην παρέχειν. Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους * [4] τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε Λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων, καθ' ὅ,τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. [5] ἢν δὲ * [6] καταλύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.

Margin: γρ. πορθήσωσι. — γρ. ταῖς δὲ σπονδαῖς. — γρ. τοῖς ἀθηναίοις.

A aut coacti nauale prœlium cũ Atheniensibus committere, superarentur, aut classe [*propter inopiam stipendij, nautis, & defensoribus*] nudata, Atheniensib. sine se res ex animi sententia succederent. Præterea verò maximè metuebat ne [*illi*] stipẽdij quęrendi gratia continentẽ popularentur. Harum igitur omnium rerum rationẽ prouidè habens, vt (quemadmodum optabat) Græcos inter se coæquaret, Peloponnesiis accitis stipendium numerat, & fœdera [*cum ipsis*] tertiò facit, in hęc verba: Tertiodecimo regni Darij anno, Alexippida Lacedæmone B Ephoro, pactiones factæ fuerunt in Meandri planitie inter Lacedæmonios, & socios ac Tissapherñe, & Hieramenem, & Pharnaci liberos, de Regis & Lacedæmoniorum, sociorumq́; negotiis. Quęcunque regio Regis est in Asia, Regis esto. Deq; sua regio[n]e Rex arbitratu suo statuat. Lacedęmonij verò, sociive in Regis regionem ne eũto, vllius maleficij causa: Vicissim etiam ne Rex in Lacedęmoniorum, sociorumve regionẽ ito, vllius maleficij causa. Quodsi quis Lacedæmoniorum, aut sociorum in C Regis regionem nocendi gratia iuerit, Lacedæmonij, sociiq́; prohibẽto. Et quis e ditione Regis ad Lacedæmonios, aut socios ierit, Rex prohibeto. Classi autẽ, quę nunc adest, stipendium ex pacto Tissaphernes suppeditato, donec regia classis venerit. Vbi autem regia classis aduenerit, si Lacedæmonij sociique suam classem [*suis sumptibus*] alere velint, [*hoc*] ipsis liceat. Sin a Tissapherne stipendium accipere velint, Tissaphernes [*hoc illis*] præbeto. Lacedæmonij verò sociiq; finito bello pecunias Tissa- D pherni reddunto, quascunq; [*ab eo*] acceperint. Postquàm autẽ classis regia venerit, Lacedæmoniorum, & sociorum, & Regis naues communiter bellum gerunto prout Tissapherni, & Lacedæmoniis, & sociis videbitur. Quòd si [*bellum*] aduersus Athenienses [*susceptum*] deponere velint [*hoc*] pariter, [*& de communi sententia*] deponant.

[1] Ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν] ἀπολιπόντων αὐτὰς τῶν στρατιωτῶν, διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν μισθόν. [2] Ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται] εἰς τροφὴν δηλονότι τῶν νεῶν, καὶ εἰς ἄλλην δαπάνην. * [3] Ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι] ἀντὶ τοῦ ἐπ' αὐτοῖς, ὥστε ἐπ' ἐκείνοις εἶναι. ἤγουν τοῦτο αὐτοῖς ποιεῖν ἐξεῖναι· ἀλλ' ἴσως βέλτιον οὕτω ταῦτα διαστέλλειν, καὶ διαστίζειν, τρέφειν ἐφ' ἑαυτοῖς, εἶναι. τουτέστι κατ' ἰδίας αὐτούς, καὶ τοῖς ἰδίοις δαπανήμασιν, ὥστε, ταῖς ἑαυτῶν δαπάναις, τοῦτο αὐτοῖς ἐξεῖναι. ÆE. P. * [4] Τελευτῶντος] τελευτήσαντος, καὶ λήξαντος τοῦ πολέμου. οὕτω γὰρ αἰεί. ÆE. P. [5] Ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς Ἀθηναίους] γράφεται τοῖς Ἀθηναίοις. ἐὰν ἐθέλωσι (φησὶ) πρὸς Ἀθηναίους διαλύεσθαι, ἀμφότεροι διαλλαττέσθωσαν. * [6] Καταλύεσθαι] τὸν πόλεμον δηλονότι. ἐν ὁμοίῳ δέ, ὁμοίως, τουτέστι κοινῇ. ὥσπερ τὸν ἄλλον κοινῇ πολεμήσουσιν, οὕτω καὶ τὸν αὐτὸν πόλεμον, ἐὰν αὐτὸν καταλύειν βούλωνται, κοινῇ καταλύσουσιν. ÆE. P.

Atq; hæc

Atq; hæc sunt fœdera, quæ tunc facta fuerunt. Postea verò Tissaphernes operam dare cœpit, vt & naues Phœnissas (quemadmodum [*in fœderum conditionib.*] dictum fuerat) adduceret, & cætera [*præstaret*,] quæcunq; promiserat. Volebat autem saltem manifestè demonstrare se præparare [*ea, quæ promisisset.*] Iam autem sub extremam hyemem Bœoti Oropum, in quo erat Atheniensium præsidium, per proditionem ceperunt. Nonnulli autem Eretriensium, & ipsorum Oropiorum [*eos in eo capiendo*] adiuuerunt, qui operam clandestinè dabant, vt Eubœã ad defectionem inducerent. Fieri enim non poterat quin hoc oppidum, quod Eretriæ imminebat, [*& ab Atheniensibus aduersus eam munitum fuerat*,] Atheniensibus [*hoc*] tenentibus, magnis detrimentis, & Eretriam, & cæteram Eubœam afficeret. Eretrienses igitur Oropo iam potiti, in Rhodum iuerunt, vt Peloponnesios in Eubœam accirent. Illi verò Chio potius, quæ vexabatur, succurrere statuerunt, & cum omni classe è Rhodo soluentes [*eò*] nauigare cœperunt. Cùm autem ad Triopium peruenissent, Atheniensium classem, quæ ex Chalce veniebat, in alto nauigantem prospexerunt. Sed cùm neutri in alteros incursionẽ classe fecissent, hi quidem Samum, illi verò Miletum se receperunt. Videbant enim se non amplius in Chium ad opem [*Chiis obsessis*] ferendam, sine nauali prœlio proficisci posse. Atq; hæc hyems exiit, huiusque belli, quod Thucydides conscripsit, vicesimus annus excessit. Insequẽtis autem æstatis vere statim ineunte, Dercylidas vir Spartanus, cum non magna militum manu itinere pedestri in Hellespontum missus fuit, vt Abydum ad defectionem [*ab Atheniensibus*] faciẽdam solicitaret. Sunt autem [*Abydeni*] Milesiorum coloni. Interea verò Chij, dũ Astyochus dubitaret qua ratione [*ipsi*] opem ferret, cùm obsidione premerẽtur, nauale prœlium committere coacti fuerunt. Dum autem Astyochus apud Rhodum adhuc esset, [*Chij*] Leontem, virum Spartanum Mileto profectum, qui cum Antisthene illinc vector, [*nauisq́; defensor*] venerat, post Pædariti mortem, ducem acceperant, & duodecim naues, quæ præsidij causa Mileti stabant. Quarum erant quinque Thuriæ, & Syracusanæ quatuor, & vna Anæitis, vna Milesia, & Leontis vna.

A Αἱ μὲν σπονδαὶ αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς [1] ἄξειν ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἆλλα ὅσαπερ ὑπέσχετο, καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι. Βοιωτοὶ δὲ, τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, Ὠρωπὸν εἷλον προδοσίᾳ, Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ἐρετριέων τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὠρωπίων, [2] ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας. [3]* [4] ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ * [5] χωρίον ὂν, ἀδύνατα ἦν, Ἀθηναίων ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν καὶ Ἐρετρίαν καὶ τὴν ἄλλην Εὔβοιαν.
B ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπὸν, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς [6] ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ, πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὥρμηντο, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον, καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλεούσας. καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον. καὶ ἑώρων οὐκέτι
C ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, Δερκυλίδας τε ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιὰν ἔχων οὐ πολλὴν, παρεπέμφθη [7] πεζῇ ἐφ' Ἑλλησπόντου, [8] Ἄβυδον ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι) καὶ οἱ Χῖοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχῆσαι, πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ, ἠναγ-
D κάσθησαν. ἔτυχον δὲ, ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου, ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, [9] ὃς Ἀντισθένει [9] ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον, ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε, καὶ Συρακόσιαι τέσσαρες, καὶ μία Ἀναιῖτις, καὶ μία Μιλησία, καὶ Λέοντος μία.

Margin: γρ. αὐτοῦ.

Margin: γρ. ὃς ἐν τῷ στρατηγῷ ἐπιβάτης.

[1] Ἄξειν ὥσπερ εἴρητο] ἐν ταῖς σπονδαῖς δηλονότι. [2] Ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας] καθαρῶς ποιοῦντες τὸ ἀποστῆναι τὴν Εὔβοιαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. [3] Ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ χωρίον ὂν] αὐτὸ τὸ, ἐπικείμενον γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ. [4] Ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ] κατὰ τῆς Ἐρετρίας, ἐπὶ τῇ τῆς Ἐρετρίας κακώσει ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τειχισθὲν, ἢ τὸ ἐκ τῆς ἐξῆς δηλοῖ. Æ. P. [5] Τὸ χωρίον ὂν] ἢ, τῶν Ἀθηναίων ἐχόντων τὸ χωρίον ὂν, ἢ τὸ χωρίον ὄντος, ἤγουν τούτου τοῦ χωρίου ὄντος ἐπὶ τῇ Ἐρετρίᾳ, ἐπὶ τῷ ταύτης κακῷ, ἀδύνατον ἦν, τῶν Ἀθηναίων αὐτὸ ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα βλάπτειν. Æ. P. [6] Ἐπικαλούμενοι] ἤγουν ἐπὶ βοήθειαν καλοῦντες. [7] Πεζῇ ἐφ' Ἑλλησπόντου] ἤγουν, διὰ ξηρᾶς. [8] Ἄβυδον ἀποστήσων] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [9] Ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε] ὁ τριήραρχος, οὐχ ἅπλως ἀρχὴν ἔχων.

ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεί, καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγομένων, ἐναυμάχησαν. καὶ καρτερᾶς γενομένης ναυμαχίας, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ([1] ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο εὐθὺς τοῦ Δερκυλίδου πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλίδαν καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δὲ ἐκ τῆς Χίου πυθόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν (ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὁπλίτας ἄγουσαι) ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν, μάχῃ κρατήσας, καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον οὖσαν ἑλών, καὶ σκεύη μὲν καὶ ἀνδράποδα ἁρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν, οὔτε προσβάλλων ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας, σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου (ἥν ποτε οἱ Μῆδοι εἶχον) καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χῖοι θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, καὶ ὁ Ἀστύοχος πυθόμενος [2] τὰ περὶ τῆς ναυμαχίας, καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, [3] ἐθάρσησαν. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον, κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον. καὶ ὡς αὐτῷ, διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν, οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελέλυτο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προετρέψαντο τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, [4] καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται.

τῆς καταλύσεως

Cùm igitur Chij cum omnibus totius populi copiis eruptionē in hostem fecissent, & quendā locum natura munitū occupassent, & simul ipsorū sex & triginta aduersus duas & triginta Atheniensium [*naues*] in altū prodiissent, prœlium nauale commiserunt. Cùm autem atrox prœlium nauale commissum fuisset, Chij, sociiq; non deteriore conditione, [*quàm hostes,*] re in eo prœlio gesta (iam enim etiam vesper erat) in vrbem redierunt. Postea verò statim, cùm Dercylidas itinere pedestri Mileto discessisset, Abydus, quæ est in Hellesponto, ad Dercylidam, & Pharnabazum defecit, & Lampsacus duobus post diebus. Strombichides verò, cùm [*hoc*] ex Chio cognouisset, celeriter cum quatuor & viginti Atheniensium nauibus (inter quas erant etiam militares, quæ grauis armaturæ milites vehebant) ad opem [*suis*] ferendam accurrit. Cùm autem Lampsacenos, qui obuiam ei prodierant, prœlio superasset, & Lampsacum nullis muris cinctam primo impetu, sublato clamore cepisset, & vasa quidem, ac mancipia diripuisset, [*ac prædam abegisset,*] sed [*homines*] liberos in suas pristinas sedes restituisset, Abydum petiit. Sed cùm neque deditionem facerent [*Abydeni,*] neque [*Strombichides eorum vrbem*] aggressus expugnare posset, in vlteriorem regionem Abydo oppositam traiecit, & Sestum vrbem in Chersoneso sitam (quam olim Medi tenuerant) totius Hellesponti præsidium, & custodiam constituit. Interea verò & Chij mare magis obtinuerunt, [*eoq; liberius vtebantur,*] & qui Mileti erant, & Astyochus, cum audisset prœlium nauale commissum, & Strombichidem, & naues [*hostiles*] discessisse, fiduciam animo concepit. Quamobrem Astyochus cum duabus nauibus in Chium profectus, naues illinc deduxit, & iam cum tota classe aduersus Samum contendit. Cùm autem [*hostes*] quòd inter se suspecti essent, obuiā ei non prodirēt, Miletum rediit. Nam per id temporis, atq; etiam prius, popularis status Athenis est sublatus. Postquàm enim Pisander, eiusq; collegæ [*Atheniensium*] legati, à Tissapherne Samum redierunt, res in castris longè firmiùs obstrinxerunt, [*firmiusq; stabiliuerunt*] quòd vel ipsi Samij [*suæ ciuitatis viros*] potentes hortarentur, vt secum paucorum dominatum [*in vrbe*] constituere conarentur, quamuis ipsimet [*prius*] alij aduersus alios surrexissent, [*armisq; sumptis inter se contendissent,*] ne paucorum dominatu regerentur.

[1] Ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν] ὀψίως ἐγένετο ἤδη καὶ τὸν λαβοῦσι.
[2] Τὰ περὶ τῆς ναυμαχίας] τὴν γενομένην ναυμαχίαν περὶ τὴν Χίον.
[3] Ἐθάρσησαν] ἤγειρον, ἀγαθὰς εἶχον ἐλπίδας.
[4] Καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς] καίπερ ἐπαναστάντων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους τῶν δημοκρατιῶν ὑπὲρ τοῦ μὴ ὀλιγαρχεῖσθαι.

Quinct-

Quin etiam Athenienses, qui Sami erant, cum & ipsi colloquium inter se habuissent, & rem contulissent, statuerunt Alcibiadem quidem (quandoquidem hoc ei non esset cordi) missum facere. Etenim [*existimabant*] ipsum idoneum non esse, qui ad paucorum dominatum veniret, [*quod eius ingenium et Reipub. non conueniret, quæ paucorum dominatu regeretur.*] sed & ipsos, quòd etiam in periculo iam versarentur, per se dispicere [*oportere,*] quónam modo res istę non remitterentur, & simul res bellicæ sustinerentur, ipsiq; pecuniam ex suis priuatis ædibus alacriter conferrent, & si quid aliud opus esset, [*suppeditarent,*] quòd non amplius aliorum, quàm sua ipsorum causa labores, ac ærumnas perferret. Cùm igitur his [*verbis se mutuo*] adhortati fuissent, tunc statim Pisandrum, & dimidiam legatorum partem domum dimiserunt ad res ibi transigendas (ipsis autem negotium datum fuerat, vt in subditorum ciuitatibus, ad quas appellerent, paucorum dominatum constituerent) alteram verò dimidiam [*legatorum*] partem in alia subditorum oppida, alium alio dimiserũt. Et Diotrephem, qui circa Chium agebat, qui delectus fuerat, vt Thraciam gubernaret, ad [*suum*] magistratum gerendum miserunt. Hic autem Thasum profectus, statum popularem sustulit. Post eius autem discessum altero fere mense Thasij vrbem muris cingere cœperũt, quasi nequaquam iam indigerent optimatum statu, qui apud Athenienses esset: sed quotidie libertatem à Lacedęmoniis expectarent. Nam eorum etiam exules ab Atheniensibus [*ex vrbe*] pulsi, foris apud Lacedæmonios erant, atque isti cum necessariis, qui in vrbe erant, totis viribus operam dabant, vt & naues [*illuc Lacedæmone*] adducerent, & Thasum ad defectionem impellerent. ipsis igitur accidit, quod maximè cupiebant, vt & sine periculo ciuitas rem feliciter gereret, [*ac in libertatem assereretur,*] & popularis status tolleretur, qui [*paucorum dominatui, nisi ipsimet Athenienses illic eum constituissent*] aduersaturus fuisset. In Thaso igitur res cecidit contra vota illorum Atheniensium, qui paucorum dominatum constituere volebant. Quin etiam & apud multos alios, qui [*Atheniensium*] imperio parebant, [*idem accidisse*] mihi videtur. Ciuitates enim attentiores ad rem suam factæ,

A Καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων * κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο, Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν) αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα, καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπω-

B ροῦντας. παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα, τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστελλον ἐπ' οἴκου, [2] πράξοντας τἀκεῖ, ([3] καὶ εἴρητο αὐτοῖς, τῶν ὑπηκόων πόλεων [4] αἷς ἂν προσσχῶσιν, [5] ὀλιγαρχίαν καθιστάναι) τοὺς δ' ἡμίσεις ἐς τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλῃ διέπεμπον. καὶ Διοτρέφην ὄντα περὶ Χίον, ᾑρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον, τὸν

C δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ, οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὅσαι ἡμέραι προσδεχόμενοι. [6] καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, [7] καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε [8] ναῦς τε κομίσαι, καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα

D ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι, καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖν δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων. [9] σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις,

* [1] Κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο ἐᾶν] ἀντὶ τοῦ κοινολογούμενοι, καὶ σκεπτόμενοι, [illegible] Α.Ε.Ρ. [2] Πράξοντας τἀκεῖ] [illegible] [3] Καὶ εἴρητο αὐτοῖς] [illegible] [4] Αἷς ἂν προσσχῶσιν] [illegible] [5] Ὀλιγαρχίαν καθιστάναι] [illegible] [6] Καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν] [illegible] Ἀθηναίων. [7] Καὶ αὕτη] [illegible] [8] Ναῦς τε κομίσαι] [illegible] Α.Ε.Ρ. [9] Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις] [illegible]

καὶ ἀδεῶς τὰ πρασσόμενα, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον εὐνομίαν οὐ προτιμήσαντες. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον, παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους, ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέ τινα τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων, κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε· καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας ἕνεκα, καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον ποιήσοντι, χαριεῖσθαι, μᾶλλόν τι διέφθειραν· [1] καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνήλωσαν. [2] λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς, ὡς οὔτε * [3] μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, * [4] οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις οἳ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν. ἦν δὲ τοῦτο [5] εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἕξειν γε τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθιστάναι ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο. * [6] ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ,τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη· [7] ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προὐσκέπτετο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς [8] ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει.

Marg.: τῷ αὐτῷ τρόπῳ. — ἢ προείργαστο.

& excusso metu rerum, quas gerendas suscipiebant, ad apertam, [*certamq;*] libertatem progressæ sunt, illam [*speciosam, ac*] fallacem Reipubl. rectè administrandæ formam ab Atheniēsib. [*propositam, certæ libertati*] non anteponentes. At Pisander, eiusq; collegæ, dum præteruherentur, quemadmodū statutum fuerat, ex viribus, [*quas adibant,*] statum popularem tollebāt, quinetiam cum ex nōnullis virib. grauis armaturę milites sibi socios adiūxissent, quos secum ducebant, Athenas reuerterūt, & pleraq; a [*suis*] sodalibus ante [*suum reditum*] confecta deprehenderūt. Etenim Androclem quēdam acerrimum status popularis propugnatorem, qui etiā inter primos extiterat autor Alcibiadis expellēdi, quidam ex Iunioribus conspiratione facta, clam interfecerunt. Ipsum autem duab. de causis interfecerunt, tum quod populum suis cōcionibus ductaret, [*eiusq; beneuolentiam, gratiamq; sibi conciliaret,*] tum etiam, idq; multo magis, quòd eum Alcibiadi, tanquam [*in patriam*] reuersuro, & Tissaphernis amicitiam [*Atheniensibus*] cōciliaturo gratificaturum existimarent. Aliosq; nonnullos [*ad paucorum dominatum*] non aptos, eodē modo clam sustulerunt. Et orationem præmeditati fuerant, quam propalam habebant, stipendium non esse dandum vllis alis, nisi iis, qui militarēt, nec plures, quam quinque hominum millia, ad Reipub. administrationem admittendos esse, eosq; qui & pecuniis, & corporibus, [*Rempub.*] maximè iuuare possent. Hæc autem res apud plerosq; speciosum prætextū habebat, si quidem qui Reipub. statum erāt immutaturi, iidem ciuitatis administrationem erāt habituri. Veruntamen & populus, & Senatus adhuc de more cōgregabatur, [*ut suffragiorum ius retineret, in quib. ferendis uti solebat fabis.*] Sed nihil consultando statuebāt, quin coniuratis placeret. Quinetiam illi qui concionabātur, erant ex horū [*coniuratorum*] numero, & quę dicenda erant, prius [*quàm apud populum efferrentur*] ab ipsis perpendebantur, nec aliorū vllus amplius contradicebāt, quòd magnum coniuratorū numerum metueret, ac videret. Quòd si quis contradixisset, confestim aliquo idoneo modo necabatur.

---

[1] Καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους] [illegible]. [2] Λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς] [illegible]. [3] Οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους] [illegible] μισθοφορεῖν [illegible] πόλεως λαμβάνειν [illegible] μισθοφορεῖν [illegible] [illegible].

[illegible] Æ. P. [4] Οὔτε μεθεκτέον] [illegible] τῆς πόλεως [illegible] μετέχειν Æ. P. [5] Εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους] [illegible]. [6] Ἐβούλευον οὐδὲν] [illegible] Æ. P. [7] Ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν] [illegible]. [8] Ἐπιτηδείου] [illegible].

neque

neque de percussoribus inquirebatur, neque, si suspecti erant, supplicium sumebatur. Sed populus quiescebat, [*& ne hiscere quidem audebat*,] adeoque perterrefactus erat, vt si quis esset, cui nulla vis afferretur, is in lucro poneret, etiam si taceret. Cùm autem longè maiorem coniuratorum numerum esse ducerent, quam erat, animis succumbebant. Eum enim compertum habere non poterant tum propter ciuitatis magnitudinem, tum propter mutuam ignorationem. Quinetiam hac ipsa de causa non licebat cuiquam apud alium miserari, ac lamentari vicem suam, ita vt inito consilio [*aduersus inimicos, communiter eos*] vlcisceretur. Aut enim ignotum inuenisset, cui [*suum consilium*] dicturus esset, aut notum [*sed*] infidum. Nam singuli de populo ita se mutuò adibant, vt alij aliis essent suspecti, quasi [*eorum*] vnus quisque particeps esset rerum, quæ agebãtur. Nam [*in hoc coniuratorum numero*] inerant etiam [*nonnulli,*] quos nullus vnquam suspicatus fuisset se ad paucorum dominatum conuersuros [*eiq. constituendo operam daturos,*] & isti inprimis effecerunt, vt nulla fides populo haberetur, & plurimum contulerunt ad confirmandum paucorum dominatum, quòd populares ad mutuam, eamque minimè dubiam diffidentiam induxissent. Interea verò Pisander, eiusq; collegæ [*Athenas*] reuersi, confestim cæteris peragendis operam dare cœperũt. Ac primùm quidem populo coacto sententiam dixerunt, decem viros legum conscribendarum causa deligendos, qui summam [*huius rei*] potestatem haberent. Hi verò [*leges à se conditas, & conscriptas, atque*] rogationem conscriptam ad populum ad certam diem ferrent, qua ratione Respub. optimè administrari posset. Vbi autem [*dicta*] dies aduenit, concionem conuocarunt in Colonum. (est autem [*hic locus editus, &*] Neptuno sacer, extra vrbem, decem fermè stadiis [*ab ea*] distans.) Atque hi legislatores nihil quidem aliud promulgarunt: sed hoc ipsum, Cuiuis Atheniensium licere sententiam pronuntiare quancunque vellet. Si quis autem aut legum violatarum accusasset,

A καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις, οὔτ', εἰ ὑποπτεύοιντο, [1] δικαίωσις ἐγίγνετο· ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος, καὶ κατάπληξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος, [2] ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζε. [3] καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι ἢ * ἐτύγχανεν ὂν, ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις· καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες [4] διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. [5] κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαί τινι ἀγανακτήσαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα,

B ἀδύνατον ἦν. ἢ γὰρ ἀγνῶτα ἂν εὗρεν ᾧ ἐρεῖ, ἢ γνώριμον, ἄπιστον. [6] ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προσῄεσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι, [7] καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλεῖστα [8] ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ * [9] δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες. ἐν τούτῳ οὖν τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες,

C εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο· καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες, [10] εἶπον γνώμην, δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας. τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν, [11] καθ' ὅ,τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται. [12] ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, ξυνέκλεισαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν Κολωνὸν (* [13] ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω τῆς πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα) καὶ ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφῆς

D ἄλλο μὲν οὐδὲν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνειπεῖν γνώμην ἣν ἄν τις βούληται· ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται παρανόμων,

Margin notes: ἄλ. ὑποπτεύοιντο, — ἄλ. ἢ ὅσον ἐτύγχανεν. * πρ. ἐτύγχανεν ὂν, ἑαυτῶν. Æ. P. — ἄλ. ἐπενεγκεῖν — ἄλ. ξυνέκλεισαν. ἄλ. ξυνέκλησαν — ἄλ. ἐπήνεγκαν

---

[1] Δικαίωσις ἐγίγνετο] αἰτία τῆς κολάσεως, ὡς δίκην ἀπαιτούσης ἐπεκρίνετο. [2] Κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον] ὁ μηδὲν (φησὶ) πάσχων βίαιον, κέρδος ἡγεῖτο τὸ μηδὲν παθεῖν. [3] Καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγ.] τοὺς συνεστηκότας κατὰ τοῦ δήμου πλείονας νομίζοντες εἶναι ἢ ὅσοι ἦσαν, ἐταπεινοῦντο τὰς γνώμας. [4] Διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως] διὰ τὸ μέγεθος (φησὶ) τῆς πόλεως ἠγνόουν τοὺς συνεστῶτας, καὶ οὐκ ἐδύναντο αὐτοὺς ἐξευρεῖν· καὶ διὰ τὸ κρύφα δὲ ὁρμῆσαι πρὸς τὸ ..., οὐκ ἐδύναντο εὑρεῖν αὐτούς. [5] Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο] διὰ τὸ ἀγνοεῖν (φησί) τινας ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, οὐκ ἦν δυνατὸν (τουτέστιν ἀσφαλὲς) ἀγανακτήσαντά τινα ὡς προσολοφύρεσθαι περὶ τῆς πόλεως. [6] Ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες] τῶν μὲν ἀλλήλοις, αἰτία τὸ ἄδηλος ἄνθρωπος. τὸ δὲ, ὡς μετέχοντα, αἰτία τοῦ μετέχοντα. [7] Καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι] οἱ μὴ δοκοῦντες μετὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν εἶναι ὄντες δὲ ἐν τῇ συνωμοσίᾳ, μάλιστα ἐποίησαν ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις. ἡ ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἐποίησε ὅτι ὅλη συνωμοσία. [8] Ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν] ὠφέλησαν ὥστε ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι, ἀπιστεῖν ὅλως ποιήσαντες τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοις. ἐκείνων γὰρ τῶν μὴ ἄν ποτε νομισθέντων ὀλιγαρχίας κοινωνήσειν, μεταχθέντων τῆς συνωμοσίας, οὐδεὶς οὐδενὶ ἔτι ἐπίστευεν. [9] Τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν] τοῖς δημόταις πρὸς ἑαυτοὺς, πρὸς ἀλλήλους. Æ. P. [10] Εἶπον γνώμην] βουλήν. [11] Καθ' ὅ,τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται] ἤγουν ὠφελιμώτατα. [12] Ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκεν] αὐτὶ τοῦ, παρῆν ἡ ἡμέρα. [13] Ἔστι δὲ ἱερὸν] τοῦτο τὸ χωρίον δηλονότι τὸ καλούμενον Κολωνός.

ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ βλάψῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν *[1] ἄρχειν μηδεμίαν ἔτι [2] ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, μήτε *[3] μισθοφορεῖν. προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ, ἑλέσθαι ἑκατὸν, καὶ τῶν ἑκατὸν [4] ἕκαστον πρὸς ἑαυτοῦ τρεῖς. ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον, ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας· καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν, ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην B εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθεὶς, *[5] ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς, Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος, καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος, καὶ ἃ γνοίη, εἰπεῖν. καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριὼν, οὐδ᾽ ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ᾽ ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν [6] δεινότητος C διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους, καὶ ἐν δικαστηρίῳ [7] καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα, εἷς ἀνὴρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτός τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων *[8] ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρι ἐμοῦ [9] ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας, ὡς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δε- D διὼς τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ ἐπιστάμενος [10] εἰδότα αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε, νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπ᾽ ὀλιγαρχίας κατελθεῖν. πολύ τε πρὸς τὰ δεινὰ, ἐπειδήπερ ὑπέστη, [11] φερεγγυώτατος ἐφάνη.

γρ. πρὸς ἑαυτὸν

γρ. αἰτιαθεὶς

A aut quoquo alio modo læsisset eum, qui [*suam sententiam liberè*] pronuntiasset, ingentibus pœnis sanxerunt. Hic verò apertè dixerunt, iam nec vllum magistratum amplius ex pristino [*ciuitatis*] instituto gerendum, nec stipendium [*aliis, nisi illis, qui militarent,*] dandum esse: sed quinque præsides deligendos, a quibus rursus centum [*alij*] viri deligerentur, quorum singuli tres [*alios*] sibi cooptarent. Hi verò numero quadringenti in curiam ingressi, summa potestate prædíti, imperarent B prout optimum esse cognoscerēt, & quinque millia [*ciuium*] congregarent, quoties ipsis videretur. Qui autem hanc quidem sententiam dixit, fuit Pisander, qui etiam cæteris in rebus propalam, maximoque studio cum aliis eiusdem coniurationis sociis popularem statum euertit. Qui verò totum negotium composuerat, & iampridem premeditatus fuerat captionem, qua [*res*] in eum statum deuenit, fuit Antiphon, vir Atheniensium sui temporis nulli secundus, & in rebus excogitandis, & in iis, quæ sensisset, exprimendis, C præstantissimus: qui ad populum quidem, aut ad [*vllum*] aliud concilium, in quo aliquid sermonibus agitaretur, sua sponte non prodibat: sed propter eloquentiam multitudini suspectus erat. Eos tamen, qui vel in iudicio, vel apud populum certabant, [*& aliquam causam agebant,*] quisquis eum aliqua de re consuluisset, hic vnus vir, plurimum iuuare poterat. Atque hic ipse, postquàm quadringentorum status collapsus, a populo vexari, [*plecti*] cœpit, cùm in iudicium vocatus fuisset harum ipsarum [*rerum in paucorum dominatu D gestarum*] causa, quasi [*cum cæteris constituendis paucorum dominatum*] constituisset, optimè omnium, ad meam vsque memoriam capitis, causam dixisse videtur. Phrynichus etiam sese omnium lōgè studiosissimum præstitit in paucorum dominatu [*constituēdo,*] quòd Alcibiadem metueret, ac sciret eum scire quæcunque Sami cum Astyocho tractasset, existimans eum (vt credibile erat) nunquam [*in patriam*] reuersurum, [*vt*] sub paucorum dominatu [*viueret.*] In periculis autem sustinendis, postquàm [*semel ea*] suscepit, longè fortissimus est visus.

* [1] Ἀρχὴν] ἄρχειν δηλονότι. Æ.P. [2] Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου] ἤγουν, ἐκ παλαιᾶς καὶ δημοτικῆς καταστάσεως. ἤγουν, ἐκ τῆς δημοκρατίας. * [3] Μισθοφορεῖν] ἄλλους δεῖν δηλονότι, ἢ τοὺς στρατευομένους, ὡς προείρηται. Æ.P. [4] Ἕκαστον πρὸς ἑαυτοῦ τρεῖς] γράφεται καί, πρὸς ἑαυτόν. * [5] Ὅτῳ τρόπῳ] αἰτία τοῦ, καὶ τὸν τρόπον εὑρών, ᾧ τὸ πρᾶγμα ἐς τοῦτο, ἐς ταύτην τὴν κατάστασιν κατέστη. εἰσὶ δ᾽ οἳ ταῦτα οὕτω λαμβάνουσιν, ὅτῳ τρόπῳ τὸ πρᾶγμα ἐς τοῦτο καταστῆναι ἄν, ἤγουν καταστῆναι δύναιτο. τουτέστιν ὅπως ταῦτα οὕτω γενέσθαι, ὡς αὐτὸς ἐξεῦρεν, ἢ ὅπως τὰ πράγματα τὸ τέλος ἐς ταύτην κατάστασιν καταστῇ, οἵαν αὐτὸς ἐξεῦρεν. εἶτα καὶ ἐπιμεληθεὶς τῷ τρόπῳ, ὅτῳ τρόπῳ τοῦτο ἀποβήσεται, ἐκ πλείστου. Æ.P. [6] Δεινότητος] ῥητορείας. [7] Καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα] πλεῖστα εἷς ἀνὴρ δυνάμενος ὠφελεῖν ὃ ξυμβουλεύοιεν. * [8] Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι, τουτέστιν ὕστερον. Æ.P. [9] Ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας] ὑπὲρ τῆς αἰτίας τῆς τούτων. τουτέστι τῆς ὀλιγαρχίας, ὡς συγκαταστήσας. [10] Εἰδότα αὐτὸν] τὸν Ἀλκιβιάδην. [11] Φερεγγυώτατος ἐφάνη] ἱκανώτατος.

Thera-

Theramenes etiã Agnonis [*filius*,] vir nec infacundus, nec imprudens, inter illos, qui popularem statum euerterunt, primus fuit. Quamobrem opus à multis, & prudentibus viris tractatum, quamuis esset arduum, [*tamen*] haud immeritò successit. Arduum enim erat populum Atheniensem centesimo ferè ab exactis tyrannis anno libertate priuare, qui non solùm nullius imperio parebat: sed etiam plusquàm huius temporis dimidio ipse aliis imperare consueuerat. Postquàm autem concio nemine refragante hæc, [*quæ promulgata fuerant*,] rata habuit, & dimissa fuit, [*coniuratorum principes*] aliquanto pòst illos quadringentos [*Respub. administrandæ causa delectos*,] in curiam hoc modo introduxerunt. Athenienses omnes, partim quidem in muris, partim verò in stationibus, acie instructa assiduè stabant, propter hostes apud Deceleã agẽtes. Illo igitur die eos quidem, qui [*coniurationis*] conscij non erant, abire permiserunt, quemadmodum consueuerant. Illis vero qui coniurationis erant socij, clàm præceptum fuerat, ne in ipsis stationibus, in quibus armati excubias agere solebant, permanerent: sed procul [*ab his starent*,] &, si quis iis, quæ fierent, aduersaretur, [*ac sese opponeret*,] sumptis armis [*hoc ab eo fieri*] non permitterent. Quibus autem hæc præcepta fuerant, & qui ad hoc ipsum [*peragendum*,] cum suis armis [*Athenas*] venerant, fuerunt & Andrij, & Tenij, & Carystiorum trecenti, & ex Æginetis illi coloni, quos Athenienses [*in Æginam, illic*] habitaturos miserant. His autem ita dispositis, illi quadringenti viri cum occulto quique pugione profecti, comitantibus centum, & viginti Græcis adolescentibus (quibus vtebantur, sicubi manu illorum ad cædem aliquam faciendam opus erat) senatores, qui in curia erant, & qui in suffragiis ferendis vti solebant fabis, circunsteterunt, ipsosque sumpta [*sua*] mercede exire iusserunt. Attulerant autem ipsi [*mercedem*] reliqui totius [*superioris*] temporis, ipsisq; exeũtibus [*eam*] dederũt. Cùm igitur Senatus ex curia nihil refragatus hoc modo se subduxisset, & cęteri ciues nihil innouarent: sed quiescerent, illi quadringenti in curiã ingressi

A καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἅγνωνος, ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον, οὐκ ἀπεικότως, καίπερ μέγα ὄν, προὐχώρησε. χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἐπ' ἑκατοστῷ μάλιστα ἔτει, ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν, ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἥμισυ τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία, οὐδενὸς ἀντειπόντος, ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα

B διελύθη, τοὺς τετρακοσίους ἤδη τρόπῳ τοιῷδε ὕστερον ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν δ' [a] Ἀθηναῖοι πάντες αἰεί, οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δ' [b] ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα, * [c] ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἴασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν, * [d] τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ [e] εἴρητο ἡσυχῇ μὴ [f] ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, ἀλλ' ἄπωθεν περιμένειν, καὶ, ἤν τις ἐνίστηται τοῖς

C ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι, καὶ Τήνιοι, καὶ Καρυστίων τριακόσιοι, καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι * [g] ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προείρητο. τούτων δὲ [h] διατεταγμένων οὕτως, ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι, μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν Ἕλληνες νεανίσκοι (οἷς ἐχρῶντο [i] εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν) ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς, οὖ-

D σιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι, λαβοῦσι τὸν μισθόν. [7] ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοί, καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν. ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλ' ἡσύχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι, ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον,

γρ. Ἀθηναῖοι

γρ. ἐν αὐτοῖς

γρ. διατεταγμένων

ἀλλοι πολῖται. Æ.P. γρ. ἐσελθόντες

[b] Ἐν τάξει] [illegible]. * [c] Ἐφ' ὅπλοις] [illegible]. Æ.P.
* [d] Τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ] [illegible]. Æ.P. [e] Εἴρητο ἡσυχῇ] κρύφα (φησίν) εἴρητο, [illegible]. * [g] Ἐπεμψαν οἰκήσοντας] [illegible]. [illegible] Æ.P. [i] Εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν] [illegible]. [7] Ἔφερον δὲ αὐτοῖς] [illegible] τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς.

ὅτε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν [1]ἀπεκλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο. [2]ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον, τοῦ Ἀλκιβιάδου ἕνεκα· τὰ δὲ ἄλλα, [3]ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετεστήσαντο. πρός τε Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ, ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν. ὁ δέ, νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν, οὐδὲ εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι * [4]σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάζειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράσσεσθαι αὐτούς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλήν, οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, [5]ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ᾗ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἄν, διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον. τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν, διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν, λήψεως οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμιξέ τε ἐγγύς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες, καὶ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν, ἄνδρας κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν, καὶ ὅπλων τινῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον· τοὺς δ' ἐπελθόντας, ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας, ἀπέπεμψεν ἐπ' οἴκου.

A tunc quidem quæstores è suo corpore sortitò constituerunt, & quibuscunque votis, atque sacrificiis diuini cultus gratia magistratus iniri solent, vsi sunt. Postea verò valde immutata Reipub. administrandæ ratione, qua populus antè vtebatur, præterquam quòd exules, Alcibiadis gratia, non restituerunt, cęteris in rebus ciuitatem imperiosè regebant. Nonnullos etiam viros, haud multos tamen, interfecerunt, qui digni videbantur, qui clam de medio tollerentur, nonnullos etiam in vincu- B la coniecerunt, quinetiam nonnullos relegauerunt. Ad Agidem quoque Lacedæmoniorum Regem, qui erat apud Deceleam, caduceatorem miserunt, per quem significarunt [*se cum Lacedæmoniis*] in gratiam redire velle, & consentaneum esse ipsum sibi, non autem amplius infido populo, [*cuius dominatus sublatus esset, nunc*] magis [*quam prius*] assentiri. Ille verò existimans ciuitatem nondum quietam esse, nec tam cito populum antiquam libertatē traditurum, nec quieturum, si magnum Lacedæmoniorum exercitum conspexisset, quinetiam C ne in pręsentia quidem admodum credens eos non amplius turbari, [*nec vllo motu amplius agitari*,] illis quidem, qui a quadringentis missi fuerant, nullum de compositione responsum dedit: sed cùm præterea magnum exercitum ex Peloponneso accersisset, non multo pòst & ipse cum illo præsidio, quòd ad Deceleam erat, & cum nouis copiis, quæ venerant, ad ipsa Atheniensium mœnia descendit, sperans vel ipsos, dum essent turbati, in suam potestatem arbitratu suo faciliùs venturos, vel etiam pri- D mo statim impetu, simul ac sui milites clamorem sustulissent, propter tumultum, quem intrà, pariter & extrà fore credibile esset. Sibi enim non defuturā aliquam facultatem capiendi longos muros, propter solitudinem, quæ esset in ipsis. Sed cùm [*suas copias*] propius mœnia admouisset, & Athenienses vrbana præsidia ne vel minimū quidem mouissent, sed emisso equitatu, & parte quadā grauis & leuis armaturæ, & sagittariorum, nōnullos ipsorū [*hostium*] prostrauissent, quòd [*ad vrbem*] propius accessissent, & armis quibusdam, & cadaueribus potiti fuissent, ita demum [*Agis re difficultate*] cognita, rursus exercitum [*illinc*] reduxit. Atque ipse quidem, & qui cum ipso [*primis illic*] fuerant, in [*suo, & consueto*] loco apud Deceleam manserunt. Illos verò, qui præterea venerant, postquàm aliquot dies in eo agro commorati sunt, domum remiserunt.

[1] Ἀπεκλήρωσαν] ἤγουν, διὰ κλήρου κατεστήσαντο. [2] Πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικ.] ἤγουν, μεταθέντες τὴν πολιτείαν. [3] Ἔνεμον] [illegible]. [4] Σφῶν] ἑαυτῶν, τῶν Λακεδαιμονίων. Æ.P. [5] Ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας] [illegible] ῥᾳδίως κρατήσειν τῶν Ἀθηναίων [illegible] ὡς αὐτοὶ βούλονται οἱ Πελοποννήσιοι. ἴσως δὲ καὶ [illegible] τὴν πόλιν, ἔνδοθέν τι [illegible] διὰ τοὺς πολεμίους [illegible] τῶν Ἀθηναίων.

* διώκων. Æ.P.

Postea

Posteà verò quadringenti viri legatos ad Agin nihilominus miserunt. Cùm autem ille iam faciliùs, [*ac lubentius compositionis ab illis oblatæ mentionem*] admitteret, ac [*ipsos ad hoc*] adhortaretur, Lacedæmonem etiam legatos de compositione [*acturos*] emiserunt, quòd pacem facere cuperent. Samum etiam decem viros miserunt, vt milites delinirent, ac docerent nō in perniciem Reipublicæ atque ciuium, paucorum dominatum constitutum fuisse: sed ad vniuersæ Reipub. salutem stabiliendam, & esse quinque millia [*ciuium*,] non autem quadringentos tantùm, qui Rempub. administrarent; cùm tamen Athenienses nunquam anteà propter expeditiones, & in exteris regionibus occupationes ad vllam consultationem de re quātumuis ardua venissent, ad quam quinq; millia [*ciuium*] conuenissent. Cùm autem & cætera, quæ dicere decebat, [*suis legatis*] præcepissent, [*eos illuc*] statim ab ipsa sui status constitutione miserunt, veriti ne (quod accidit) nautica multitudo, cùm ipsa in eo paucorum dominatus statu manere nollet, tum etiam se ipsos, malo illic initium sumente [*de eo statu illo*] deturbarent. Et enim iam apud Samum de rebus nouandis, & de paucorum dominatu constituendo agebatur, & contigit, vt per idem tempus, quo illi quadringenti [*Athenis*] constituti sunt, hæc [*apud Samum*] fierent. Qui enim ex Samis in proceres insurrexerant, & qui statum popularem fouebant, quòd is ex ipsorum multitudine constaret, rursus immutati, & à Pisandro, quum venit, & ab Atheniensibus coniuratis, qui Sami erant, inducti, ad trecentos coniurationem fecerunt, & cæteros vt factionem popularem aggredi statuerant. Et Hyperbolum quendam ciuem Atheniensem, improbum hominem, qui non propter potentiæ, ac dignitatis metum: sed propter improbitatē, & dedecus ciuitatis in exilium per ostracismum pulsus fuerat, interfecerunt, eos adiuuantibus Charmino, vno è ducibus, & quibusdam Atheniensibus, qui apud ipsos erant, quibus fidem dederant. Et alia huiusmodi [*facinora*] cum ipsis perpetrarunt.

A μετὰ δὲ τοῦτο, παρά τε τὸν Ἆγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἧσσον, καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἤδη προσδεχομένου καὶ παραινοῦντος, ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων. πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν, καὶ οὐ τε-

B τρακόσιοι μόνον [1] οἱ πράσσοντες· [2] καίτοι οὐ πώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ τἆλλα ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντα εἰπεῖν, ἀπέπεμψαν εὐθὺς μετὰ τὴν αὐτῶν κατάστασιν, δείσαντες μὴ (ὅπερ ἐγένετο) ναυτικὸς ὄχλος, οὔτε αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μὴ, ἐκεῖθεν [3] ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ, μεταστήσωσιν. ἐν γὰρ τῇ Σάμῳ

C ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν Σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς, [4] καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὖθις, καὶ πεισθέντες ὑπό τε τοῦ Πεισάνδρου ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ξυνεστώτων Ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται, [5] καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν Ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρω-

D πον, ὠστρακισμένον [6] οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι, [7] μετὰ Χαρμίνου τε ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ σφίσιν Ἀθηναίων, [8] πίστιν διδόντες αὐτοῖς, καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν,

τὴν ὑπερόριον

τῶν αὐτῶν μετὰ τὴν αὐτῶν κατάστασιν

[1] Οἱ πράσσοντες] τὰ τῆς πόλεως πράγματα διοικοῦντες. τὰ τῆς πόλεως πράγματα διοικοῦντες. ΑΕ. Ρ. [2] Καίτοι οὐ πώποτε Ἀθηναίους] τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τὸ ἀεὶ πρὸς ὑπερορίους πολέμους [illegible], ὡς τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀποδημεῖν, οὐδέποτε οὕτως ἐν μεγάλῳ πράγματι γενέσθαι, ὥστε ἀθρόους πεντακισχιλίους συνελθεῖν [illegible] [3] Ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ μεταστήσωσι] κακοῦ τῆς ὀλιγαρχίας λέγει. φησὶ δὲ ὅτι, μὴ ἀφορμὴν καὶ ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ ὀλιγαρχία ἀπὸ τῶν ἐν Σάμῳ, καταλύσωσι τὴν [illegible]. [4] Καὶ ὄντες δῆμος] ἤγουν, δημοκρατίαν [illegible]. [5] Καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις, ὡς δήμῳ ὄντι, ἐπιθήσεσθαι] ἔμελλον (φησὶ) τοὺς μὴ συνομόσαντας καταλύσειν.
[6] Οὐ διὰ δυνάμεως] οὐ φοβούμενοι τὴν δύναμιν, οὐδὲ τὸ ἀξίωμα.
[7] Μετὰ Χαρμίνου] ἤγουν Χαρμίνου αὐτοῖς ξυμπράξαντος, ὅπερ ξυνεργήσαντος. ὅτι ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. ΑΕ. Ρ. [8] Πίστιν διδόντες αὐτοῖς] οἱ Σάμιοι τοῖς Ἀθηναίοις. διὰ τί δὲ τὴν πίστιν αὐτοῖς ἐδίδοσαν; ἦ μὴν ἀδόλως αὐτοῖς [illegible] συλλήψεσθαι, τὸ μετ' αὐτῶν τὴν ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ Σάμῳ καταστῆσαι. ΑΕ. Ρ.

τοῖς τε πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι, τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐχ ἑκόντες, διὰ τὸ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαίνουσι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, τῷ μὲν, τριηραρχοῦντι, τῷ δὲ, ὁπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἳ ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι· καὶ οὐκ ἠξίουν περιιδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας, καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνην μέχρι νῦν ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς [2] * [3] ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, τῶν στρατιωτῶν [4] ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα [5] τοὺς Παράλους ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηὶ πλέοντας, καὶ ἀεὶ δή ποτε ὀλιγαρχίᾳ [6] καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους· ὅ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων [7] αὐτοῖς ναῦς τινας ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥστε, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο [8] οἱ τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες, δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. τὴν δὲ Πάραλον ναῦν, καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον [9] ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι καὶ * [10] οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀγγελοῦντα τὰ γεγενημένα· οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν, τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύο ἢ τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ ἄλλους, ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μετεμβιβάσαντες εἰς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας, εὐθὺς διαλαθών πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθὼν,

γρ. ἀπαγγελοῦντα

γρ. μεταβιβάσαντες.

A Et factionem popularem aggredi statuerant. Illa verò, cùm [*ipsorum consilium*] sensisset, cùm Leonti, & Diomedonti ducibus (hi enim, quòd à populari factione colerentur, inuiti paucorum dominatum ferebant) id, quòd futurum erat, significauit, tum Thrasybulo, & Thrasyllo, quorum alter quidem erat trierarchus, alter verò grauis armaturæ dux, tum etiam cæteris, qui videbantur semper maximè aduersari illis coniuratis. Ipsos autem rogauit ne paterentur se perire, & Samum ab Atheniensibus B alienari, propter quam vnam ipsorum imperium ad id vsque tempus in eo statu permansisset. Illi verò his auditis, singulos milites adierunt, [*& orarunt,*] ne [*hoc fieri*] permitterent, præcipuè verò Paralos, homines Athenienses, atq; liberos omnes, qui in [*Paralo*] naui vehebantur, qui paucorum dominatui, vel antequàm constitutus fuisset, semper infesti fuerāt. Quamobrem Leon, & Diomedon, quoties aliquò nauigabant, aliquot naues relinquebant, qui ipsis [*Samiis propter illam aduersæ factionis coniurationem in periculo versantibus*] præsidio C essent. Quare, postquàm illi trecenti [*coniurati*] ipsos inuaserunt, cùm isti omnes, præcipuè verò Parali, opem ipsis tulissent, Samij qui factionem popularem sequebantur, [*horum præsidio muniti, eos, qui paucorum dominatus fautores erant,*] superarunt. Et è trecentorum [*coniuratorum*] numero ad triginta interfecerunt, tres verò præcipuos [*illius coniurationis*] autores exilio mulctarunt. Cæteris verò deposita iniuriarum acceptarum memoria ignouerunt, & restituto populari statu, Rempublicam in po-D sterum cōmuniter administrauerunt. Paralum autem nauem, & Chæream Archestrati [*filium*] in eam impositum, virum Atheniensem, qui statui mutando egregiam operam nauauerat, Samij, militesque [*Atheniensium*] confestim Athenas miserunt, res [*Sami*] gestas [*Atheniensibus*] nuntiaturum. Nondum enim resciuerant quadringētos viros imperio potitos. Cùm autē illi [*Athenas*] peruenissent, illi quadringenti nonnullos quidem de Paralis, duos, trésve in vincula coniecerunt, cæteros verò, cùm eam nauem [*ipsis*] abstulissent, & [*ipsos*] in aliam militarem nauem illinc transportatos imposuissent, circum Eubœā agere custodiam iusserunt. Chæreas verò, simul ac animaduertit præsentem rerum statum, [*& quæ tunc Athenis gererentur,*] confestim clandestina quadam ratione se subducens, Samum reuersus,

[1] Τῷ δ᾽ ὁπλιτεύοντι] αὐτὶ τοῦ, ὁπλιτικοῦ ἄρχοντι. [2] Ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν] ὅτι, μέχρι δι᾽ δύο μεμένηκεν. Ἄλλως. ἐν τούτῳ τῷ τύχης μεμένηκεν. * [3] Ἐς τοῦτο] ταύτῃ ἡ ἐξήγησις [illegible], μέχρι νῦν. [illegible], καὶ ἐπιμονή ἐστιν, ἢ, ἐς τοῦτο, αὐτὶ τοῦ, ἐν ταύτῃ τῇ τύχῃ, ἐν ᾗ τὸ πρὶν ἦν. Æ. P. [4] Ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν] αὐτὶ τοῦ, ἰδίᾳ ἕκαστον. [5] Τοὺς Παράλους ἄνδρας] ἤγουν, τοὺς ἐκ τῆς νεὼς τῆς Παράλου. [6] Καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους] ἐχθραίνοντας ὀλιγαρχίᾳ καὶ εἰ μὴ ἦν τυχόν. [7] Αὐτοῖς] τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ δημοκρατικοῖς. [8] Οἱ τῶν Σαμίων πλείονες] οἱ δημοκρατικοί. [9] Ἐς τὴν μετάστασιν] ἤγουν, εἰς τὸ καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν. * [10] Οἱ στρατιῶται] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Æ. P.

retu-

retulit militibus quæ fierēt Athenis, omnia verbis asperioribus exaggerans, omnes verberibus [*ab illis quadringentis*] mulctari, nec licere quicquam aduersus eos dicere, qui Rempub. administrarent, quinetiam ipsorum vxores, liberosque vim [*ab illis*] cum contumelia pati. In animo etiam habere, propinquos eorum omnium, qui apud Samum militarent, quotquot ab ipsis dissentirent, cōprehensos in vincula coniicere, vt, si [*milites, qui apud Samum essent, illorum imperio*] non parerent, [*ipsorum propinqui*] capite plecterentur. Alia etiam permulta mentiens adiecit. Milites autem his auditis, primùm quidem in eos, qui præcipuè paucorum dominatum constituerant, & in cæteros, qui [*eius conspirationis*] participes fuerant, impetum fecerunt, vt [*eos*] percuterent, [*ac interficerent.*] Deinde tamen ab illis, qui se interposuerunt, impediti, ac edocti, ne, hostibus cum infesta classe stationem aduersus [*Athenienses*] prope [*Samum*] habentibus, res [*omnes*] perderent, [*ab incœpto, conatuq́; suo*] destiterunt. Postea verò Thrasybulus Lyci [*filius,*] & Thrasyllus (isti enim huius mutationis præcipui autores exstiterant) iam apertè res Samias ad popularem statum reuocare cupiētes, omnes milites, & illos præcipuè, qui ex paucorum dominatu erant, ad maximum iusiurādum adegerunt, quo promiserunt se populari statu in Reipub. administratione [*posthac*] vsuros, & concordes futuros, & bellum aduersus Peloponnesios alacriter gesturos, & illis quadringentis, [*qui Athenis erant,*] hostes futuros, nec vlla de re per caduceatorē cum illis acturos. Omnes etiam Samij, qui per ætatem arma ferre poterant, idem iusiurandum cum [*cæteris*] iurauerunt, & [*Atheniensium*] milites omnia negotia, & quæ ex periculis euentura forent, cum Samiis communicauerunt, existimantes nec illis, nec sibi salutis [*vllum*] refugium esse [*reliquum:*] sed [*vtrosque*] perituros, siue illi quadringenti vicissent, siue hostes, qui Mileti erant. Atque tunc temporis in [*certamen, &*] contentionem descenderunt: hi quidem, [*qui Sami erant,*] quòd vrbem [*Athenas*] populari statu regi cogere conarentur: illi verò, [*qui Athenis erant, quòd*] exercitum, [*qui Sami erat,*] paucorum dominatu regi [*cogere conarentur.*] Confestim etiam milites concionē coëgerunt, in qua superiores duces, & si quem trierarchum suspectum habebant magistratu amouerunt, & in eorum locum alios suffecerunt & trierarchos, & duces

A ἀπήγγελλε τοῖς στρατιώταις [1] ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι, καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς * [2] ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται· καὶ διανοοῦνται, ὁπόσοι τε ἐν Σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας [3] λαβόντες εἴρξειν, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσι· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν. οἱ δὲ ἀκούοντες, ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν B μάλιστα ποιήσαντας, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν, ἔπειτα μέντοι, ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες, καὶ διδαχθέντες, μὴ, τῶν πολεμίων ἀντιπρῴρων ἐγγὺς ἐφορμούντων, ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ τοῦτο, λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι καταστῆσαι τὰ ἐν τῇ Σάμῳ ὅ, τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλλος (οὗτοι γὰρ μάλιστα προειστήκεσαν [4] τῆς μεταβολῆς) ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὅρ- C κους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, [5] ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς τοὺς Πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν· καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι, καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύσεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ Σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς Σαμίοις. νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας, οὔτε σφίσιν εἶναι, D ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν, αὖ τε οἱ ἐκ Μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι. ἐς φιλονικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον, [7] οἱ μὲν, τὴν πόλιν * [6] ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, οἱ δὲ, τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς προτέρους στρατηγοὺς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπώπτευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ αἱρεῖλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγοὺς,

γρ. ἀπαγγέλλει
γρ. ἀθηναίων
γρ. λαβόντας
γρ. τεθνήξονται
γρ. ἀκούσαντες
γρ. καθεστᾶσι
γρ. τοὺς ὑπ. στρ. Θ εἴ τινας

[1] Ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας] ηὔξησεν, εἰς τὸ δεινότερον τῷ λόγῳ ἐπῆρεν. * [2] Ἔχοντας τὴν πολιτείαν] τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἔχοντας, κατέχοντας καὶ ταῦτα νέμοντας, ἤτοι διοικοῦντας. ΑΕ. P. [3] Λαβόντες εἴρξειν] τὸ εἴρξειν ἀντὶ τοῦ εἶρξαι κεῖται. τὸ δὲ, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσι. ἤγουν, ἢν μὴ ὑπακούσωσιν οἱ ἐν Σάμῳ, ἀποθάνωσιν αὐτοὶ οἱ προσήκοντες. [4] Τῆς μεταβολῆς] τῆς ἀπὸ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν. [5] Η μὴν δημοκρατήσεσθαί τε] γρ. ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε, καὶ ὁμονοήσειν καὶ τοῖς τετρακοσίοις, πολέμιοί τε ἔσεσθαι, καὶ οὐδέν. * [6] Ἀναγκάζοντες] ἀναγκάζειν ἐθέλοντες, ἢ πειρώμενοι. ΑΕ. P. [7] Οἱ μὲν, τὴν] ἤγουν, οἱ ἐν Σάμῳ τοὺς Ἀθηναίους.

ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε. τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. [2]* ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικόν, τὰς ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι, [4] καὶ εἰ* ἐκεῖθεν ὡρμῶντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν Σάμον, οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἣ παρ' ἐλάχιστον ἦλθε τὸ Ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμυνεῖσθαι οὗπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς, ἔχοντες τὰς ναῦς, πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτούς τε [7] ἐν τῇ Σάμῳ προκαθημένους, καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου, [8] καὶ νῦν ἐς τοιοῦτο καταστήσεσθαι μὴ βουλομένους σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώτεροι εἶναι εἴργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων * ἡ πόλις [10] σφίσι χρήσιμος ἦν, καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοῖς ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστόν, οὗπερ ἕνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι, τοὺς πατρίους νόμους καταλύσαντας, αὐτοὺς δὲ σώζειν καὶ ἐκείνους πειράσεσθαι προσαναγκάζειν. [11] ὥστε οὐδὲ τούτους, οἵπερ ἂν βουλεύοιέν τι χρηστὸν παρὰ σφίσι, χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἢν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον * [12] ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό, τε μέγιστον, ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὑρήσουσι.

γρ. ὡρμῶντο

γρ. ἦλθε

γρ. βουλομένους

γρ. αὐτοὶ

γρ. πατρίους

γρ. ὑπὲρ

A quo in numero fuerunt Thrasybulus, & Thrasyllus. Et surgētes, [*ac in medium prodeuntes*] cum aliis adhortationibus se mutuò adhortabantur, tum [*hac, qua dicebant*] animum non esse abiiciendum, quod ciuitas à se defecisset. Illos enim, quorum numerus minor esset, à se, qui numero plures essent, & qui maiore rerum omnium copia abundarent, secessionem fecisse. Se enim, qui totam classem haberent, cæteras ciuitates suo imperio subiectas adacturos ad pendendas pecunias, æquè, ac si illinc, [*ex* B *ipsa Athenarum vrbe, ad eas exigendas*] proficiscerentur (Se enim habere Samum, ciuitatem non parum potentem: sed à qua minimum abfuerat, quin Athenienses suo maritimo imperio spoliarentur, dum bellū [*cum ipsis*] gereret) & hostium impetum ex eodem, quo & antè loco, propulsaturos. Quinetiam se quòd penes se classem haberent, maiorem commeatus comparandi facultatem habituros, quàm illos, qui Athenis essent. Præterea [*dicebant*] ipsos, [*qui Athenis essent,*] propter se, qui apud Samum commorarentur, ingressu in Piræum potiri, C [*suoq; beneficio obtinuisse, vt commeatus Athenas conueheretur,*] & nunc eò redactum iri, vt, nisi suam Rempublicam sibi restituere vellent, ipsi facilius illos maris vsu prohiberent quàm ab illis prohiberi possent. Adiumentum etiam, quod ad superandos hostes ipsa ciuitas sibi [*prius*] afferebat, paruum, & planè contemnendum esse, seque nihil amisisse, [*quòd ab illis deserti fuissent,*] qui nullam pecuniam amplius haberent, quàm [*ad suos milites*] mitterent: sed ipsimet milites, sibi quæritarent, neq; salubre consilium D cuius causa ciuitas imperium in exercitus obtinet. Quinetiam illos quidem hac in re peccasse [*dicebant,*] quòd patrias leges violassent, se verò [*eas*] seruare & præterea se operam daturos, vt illos etiam [*has*] seruare cogerent. Quare ne hos quidem, qui apud se aliquod salubre consiliū darēt, [*quamuis essent plebeij,*] deteriores esse [*illis, qui erant ordinis senatorij.*] Alcibiadē quoq;, si impunitatē, ac restitutionē ei decreuissent, Regis societatē [*sibi*] lubenter cōciliaturū. Quòd autē maximū esset, si omnibus [*rebus antè commemoratis*] frustrarētur, non deesse multa loca, in quibus & vrbes, & agrū inuenirēt.

---

[7] Οἱ δὲ] οἱ ἐν ἀθήναις. [1] Η πόλις αὐτῶν] ἤγουν αἱ ἀθῆναι. [2] Εχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν] ἤγουν, τὸ ἐν σάμῳ ὄντων ἐχόντων ἐκεῖθεν, ἤγουν, ἀπὸ τῶν ἀθηνῶν, αἱ πόλεις. [3] Εχόντων γὰρ σφῶν] αὐτὶ τοῦ, ἔχοντας γὰρ σφᾶς, ἤγουν ἑαυτοὺς ἔχοντας τὸ πᾶν ναυτικόν, ἔλεγον ἀναγκάσειν. Æ. P. [4] Καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὡρμῶντο] ἤγουν, ἐκ τῆς σάμου. [5] Εκεῖθεν] ἐκ τῶν ἀθηνῶν. Æ. P. [6] Ηλθε τὸ ἀθηναίων] γρ. δῆλον ὅτι τὸ ἀθηναίων. [7] Εν τῇ σάμῳ προκαθημένους] ἐγίνετο (φησὶ) παραίνεσις ὅτι δι' αὐτοὺς ἐν σάμῳ προκαθημένους, πρότερον κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν πειραιᾶ ἔσπλου καὶ ὅτι νῦν εἰ μὴ βούλονται ἀποδοῦναι τὴν δημοκρατίαν αὐτοῖς οἱ παρανομήσαντες, ἐς τοῦτο δυνάμεως αὐτοὶ προβήσονται, ὥστε τούτους τὴν πόλιν κατέχοντας εἴργειν δυνήσεσθαι τῆς θαλάσσης αὐτοὶ μᾶλλον ἢ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. [8] Καὶ νῦν ἐς τοιοῦτο καταστήσονται] οἱ ἐν ἀθήναις δηλονότι. [9] Η πόλις] αἱ ἀθῆναι. Æ. P. [10] Σφίσι] τοῖς ἐν σάμῳ οὖσι. Æ. P. [11] Προσαναγκάζειν] ἀντὶ τοῦ τε σώζειν. [12] Ωστε οὐδὲ τούτους] ἀντὶ δυνάμει τοιοῦτο ἐστιν, οὐ χείρους τούτους οἵτινες ἄν τι παρ' αὐτοῖς χρηστὸν βουλεύσωνται, χείρους ἐκείνων νομίζειν. [13] Πειράσεσθαι] ἀντὶ τοῦ, φιλονεικήσουσιν. οὕτως ἐν τοῖς κάτω. Æ. P.

Cùm igitur his verbis in concione se mutuò alloquuti fuissent, & se ipsos ad fiduciam animo concipiendam adhortati fuissent, res etiam ad bellum necessarias nihilo segnius apparare cœperũt. Illi verò decem legati, qui à quadringentis Samum missi fuerant, postquam hęc senserunt, cùm iam in Delo essent, quieuerunt, [*nec vlterius progressi sunt.*] Per idem autem tempus & illi classiarij Peloponnesiorum milites, qui Mileti erant, rumorem inter se spargebãt, res [*Peloponnesiacas*] ab Astyocho, & Tissapherne perdi. Quòd ille quidem nec antea nauale prœlium committere voluisset, donec adhuc & ipsi vires maiores haberent, [*quàm tunc,*] & Atheniensium classis parua esset, neque nunc [*pugnare vellet,*] dum [*Athenienses*] seditione laborare dicerentur, nec dum [*omnes*] ipsorum naues in eodem [*loco*] essent: sed [*ipsi Peloponnesij*] propemodum attererentur, dum Phœnissas naues à Tissapherne, verbis, non re ipsa [*mittendas,*] frustrà opperirentur. Tissaphernes verò, quòd naues istas, [*quas promisisset,*] nõ adduceret, & [*Peloponnesiorum*] classem affligeret, quòd stipẽdium nec assiduè, nec integrum [*classi*] persolueret. Nequaquam igitur diutius cunctandum: sed [*quamprimum*] nauali prœlio dimicandum esse dicebant. Syracusani autem præcipuè [*ad hoc milites*] instigabant. Socij verò, & Astyochus, cùm rumorem istũ sensissent, habitoque concilio prœlium nauale committendum esse censuissent, quandoquidẽ & seditio, quæ Sami erat, ipsis nuntiabatur, [*illinc*] soluentes cum omnibus nauibus, quæ numero centum, ac duodecim erant, Mycalen versus nauigare cœperunt, & Milesios itinere pedestri eodem proficisci iusserunt. Athenienses verò cum illis duabus, & octoginta nauibus, [*quas*] è Samo [*secum duxerant,*] quæ in Glauce agri Mycalesij stationem habebant (ab hac autem parte, quæ Mycalen spectat, Samus à continente parum distat) cùm Peloponnesiorum naues contra [*se*] venientes vidissent, in Samum se receperunt, existimantes suarum numerum non satis esse firmum ad belli fortunam de summa rerum periclitandam. Simul etiam (præsenserant enim ipsos [*hostes*] Mileto [*venire,*] prœlium nauale committere cupientes)

A Τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες, καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτοὺς, καὶ *[1] τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο *[2] οὐδὲν ἧσσον. οἱ δ' ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν σάμον, οἱ δέκα πρεσβευταὶ, ὡς ταῦτα ἐν τῇ δήλῳ ἤδη ὄντες ᾐσθάνοντο, ἡσύχαζον. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ μιλήτῳ τῶν πελοποννησίων ἐν ταῖς ναυσὶ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς [3] διεβόων ὡς ὑπὸ Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα. [4] τὸν μὲν οὐκ ἐθέλοντος

B οὔτε * πρότεροι ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο μᾶλλον, καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται), καὶ αἱ νῆες *[5] αὐτῶν [6] οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσὶν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον * κινδυνεύειν [7] διατριβῆναι. *[8] τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδοὺς, [9] κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυ-

C μαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ συρακόσιοι ἐνῆγον. αἰσθόμενοι δ' οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς [10] ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ σάμῳ ταραχὴ, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις, οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατὸν, καὶ τοὺς μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς μυκάλης παριέναι, ἔπλεον * πρὸς τὴν μυκάλην. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον ἐν γλαύκῃ τῆς μυκά-

D λης ὁρμοῦσαι, (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἡ σάμος τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν μυκάλην) ὡς εἶδον τὰς τῶν πελοποννησίων ναῦς ἐπιπλεούσας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τοῦ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι. καὶ ἅμα (προῄσθοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς μιλήτου ναυμαχησείοντας)

γρ. τὰ

γρ. πρότεροι

γρ. κινδυνεύειν

γρ. ἐς

*[1] Τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο] πράγματα δηλονότι. τὰ δὲ τοῦ πολέμου ἐπιτήδεια πράγματα παρεσκευάζοντο. [illegible] πολέμου χρείας, λέξις, αἱ πεὶ παρεσκευάζοντο [illegible] πολεμίων παρεσκευάζον, ευ τρεπίζον, ἡτοίμαζον. Æ.P. *[2] Οὐδὲν ἧσσον] οὐδὲν ἧττον ἢ πρὶν. [illegible], ὅτι τοῖς λόγοις αὐτοὺς πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκεύαζον. Æ.P. [3] Διεβόων] ἤγουν, διεφήμιζον. [4] Τὸν μὲν οὐκ ἐθέλοντος] τοῦ Ἀστυόχου. *[5] Αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων. μένοντες, αἱ [illegible] οἱ μετ' Ἀστυόχου ὄντες. Æ.P. [6] Οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσὶν] ἤγουν, οὐχ ὁμονοοῦσι. [7] Διατριβῆναι] διαφθαρῆναι. *[8] Τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην] ἀνακόλουθον. [illegible] Τισσαφέρνους τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζοντες, [illegible] κακοῦντες. [illegible] εἶδον. Æ.P. [9] Κακοῖ τὸ ναυτικὸν] ἤγουν, εἰς ἀσθένειαν ἐμβάλλει. [10] Ἀπὸ ξυνόδου] ἤγουν, ἀπὸ ὁμονοίας.

προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς χίου ναυσὶν ἐπ' ἀβύδου ἀφικομέναις προσβοηθήσειν· προὔπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ τῆς σάμου ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ πελοποννήσιοι, καταπλεύσαντες ἐπὶ μυκάλης, ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ τῶν μιλησίων καὶ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ σάμῳ, ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος· καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς μιλήτου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν, ἐπίπλουν αὐτοὶ ποιοῦνται τῇ μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατόν, βουλόμενοι διαναυμαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς τὴν σάμον. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἕξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνους [1] * [2] κακῶς διδόντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον (ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς πελοποννήσου προσετάχθη) Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλεῖτο γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνάβαζος, καὶ τροφὴν ἑτοῖμος ἦν παρέχειν· [3] καὶ ἅμα καὶ τὸ βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς ἀθηναίους, [4] χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν δῆλον λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς μίλητον (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς τὸν ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν) αἱ δὲ μετ' Ἑλίξου τοῦ μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα, ἐς τὸν ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, βυζάντιον ἀφιστᾶσι. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν, ἐς τὸν ἑλλήσποντον. καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ βυζαντίου, ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ. οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ σάμῳ, καὶ μάλιστα Θρασύβουλος,

γρ. ἀβύδου

γρ. ἀπεχώρησαν

expectabant & ipsum Strombichidem ex Hellesponto venturum ad opem sibi ferendam cum ea classe, quæ ex Chio Abydū profecta fuerat. Nuntius enim ad ipsum præmissus fuerat. Atque illi quidem sic in Samum se receperunt. Peloponnesij verò classe ad Mycalen appulsa, [*illic*] castra posuerunt, & [*cum ipsis*] Milesiorum, & accolarum peditatus. Postridie vero, cùm aduersus Samum nauigare statuissent, nuntiatum est [*ipsis*] Strombichidem ex Hellesponto cum sua classe [*Samum*] reuertisse. Quare confestim Miletum redierunt. Sed Athenienses, post alterius classis accessionem, ipsi cum centum, & octo nauibus Miletum inuadere statuerūt, eo animo, vt nauali prœlio dimicarent. Sed cùm nullus ipsis obuiam prodiret, rursus in Samum se receperunt. Post hæc autem, eadem æstate, statim Peloponnesij, quoniam cum omnibus suis nauibus obuiam hostibus non prodierant, existimantes se non satis virium habere ad prœlium [*cum illis*] committēdum, inopes consilij vnde pecunias haberent, [*quas*] tot nauibus [*suppeditarent*,] præsertim quòd Tissaphernes [*classi stipendium*] malè persolueret, mittūt ad Pharnabazum (quemadmodum & initiò ex Peloponneso præceptum fuerat) Clearchum Rhamphij [*filium*] cum quadraginta nauibus. Pharnabazus enim ipsos euocauerat, & stipendium præbere paratus erat. Simul etiam per legatos ipsis significabat Byzātium defectionem facturum. Hæ autem Peloponnesiorum naues, cùm è portu soluissent, & altum petiissent, vt Athenienses in conficiendo nauigationis cursu laterent, tempestate iactatę, atque alię quidem, atque adeo illarum pleræque quibus Clearchus præerat, cùm Delum tenuissent, & postea Miletum rediissent (Clearchus autem in Hellespontum itinere terrestri reuersus imperium obtinebat) illæ verò decem, quibus Helixus Megarensis præerat, cùm in Hellespontum euasissent, Byzantium ad defectionem faciendam impulerunt. Postea verò, Athenienses, qui Sami statiua habebant, cùm [*hoc*] intellexissent, auxilio, præsidioque loci classem in Hellespontum miserunt. Quinetiam leue quoddam nauale prœlium [*inter Peloponnesios, & Athenienses*,] octonis vtrinq; nauibus ante Byzantium commissum est. Qui autem apud Samum rebus præerant, præcipuè verò Thrasybulus,

[1] Κακῶς διδόντ.] οὐ κακῶς. * [2] Κακῶς διδόντος] τῶς ὅτι (ὥσπερ προείρηται) τὴν τροφὴν ὅτι ξυντόνως, οὔτ' ἐντελῆ ἐδίδου, τὸ ναυτικὸν ἱκανόν. A. E. P. [3] Καὶ ἅμα καὶ τὸ βυζάντιον] ἐσφάλη. τὸ δὲ ἑξῆς, οὕτω, καὶ αἱ μὲν πλείους δῆλον λαβόμεναι μετὰ Κλεάρχου. ἢ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς μίλητον αἱ δὲ μετ' Ἑλίξου τοῦ μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα ἐς τὸν ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, βυζάντιον ἀφιστᾶσι. [4] Χειμασθεῖσαι] ἤγουν, ὑπὸ χειμῶνος.

cùm semper aliâs, tum verò postquàm Reipub. statum immutauit, in sua [*pristina*] sententia permansit, vt Alcibiadem reduceret, ac tandem militum multitudinem in concione [*ad hoc faciendum*] induxit. Cùm autem illi restitutionem, ac impunitatem Alcibiadi decreuissent, [*Thrasybulus*] ad Tissaphernem profectus, Alcibiadem Samum deduxit, existimans [*hanc*] vnam esse salutis spem, si [*Alcibiades*] Tissaphernem à Peloponnesiis alienatum ad se traduceret. Concione autem coacta, Alcibiades exilij sui calamitatem questus est, ac deplorauit, multaque loquutus de Republica ipsos in non paruam futurorum spem adduxit: & supra modum suam apud Tissaphernem gratiam amplificauit, vt & illi, qui domi paucorum dominatum habebant, ipsum formidarent, & coniurationes magis dissoluerentur, & qui Sami erant, ipsum magis honorarent, ipsique maiorem fiduciam animis conciperent, vtque Tissaphernis hostes in maximam inuidiam incurrerent, & ex spe, quam conceperant, deiicerentur. Alcibiades igitur maxima cum iactatione hæc pollicebatur, [*asseuerans*] Tissaphernem sibi recepisse nimirum, quoad aliquid suarum facultatum reliquum foret, si modò Atheniensibus confideret; ipsos nulla stipendij inopia laboraturos, ne si oporteret quidem ad extremum suum ipsius lectum ad pecuniam inde cogendam vendere. Naues quoque Phœnicum, quæ iam Aspendi essent, ad Athenienses, non ad Peloponnesios adducturum. Se autem ita demum fidem Atheniensibus habiturum, si ipse [*Alcibiades in patriam*] reuersus, ipsi [*Tissapherni Atheniensium nomine*] recepisset, [*ac illos id facturos spopondisset, quod ab illis fieri postulasset.*] Illi verò, cum & hæc, & alia multa audissent, confestim & ipsum in superiorum imperatorum collegium cooptauerunt, & res omnes [*ad illos*] detulerunt, [*& illarum arbitratu suo administrandarum ius, ac potestatem illis permiserunt.*] Spem autem, quam singuli cùm de sua salute, tum de quadringentis vlciscendis, subitò conceperunt, cum nulla [*alia vel maxima re*] commutassent. Et propterea, quæ dicta fuerant, iam tum erant parati contemptis hostibus, qui aderant, in Piræum nauigare. Ille verò, quamuis [*alij*] multi instarent, nauigationem quidem in Piræum

A ἀεί τε τῆς αὐτῶ γνώμης ἐχόμενος, ἐπειδὴ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, [1] καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν. καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην, κατῆγεν ἐς τὴν σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην, νομίζων μόνην σωτηρίαν εἰ Τισσαφέρνην αὖθις μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας, [2] τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπῃτιάσατο καὶ [3] ἀνωλοφύρατο ὁ B Ἀλκιβιάδης· καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν, ἐς ἐλπίδας γε αὐτοὺς οὐ μικρὰς περὶ τῶν μελλόντων καθίστη· καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνῃ, ἵνα οἵ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν, καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν· [4] καὶ οἱ ἐν τῇ σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλέον θαρσοῖεν· οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνῃ ὡς μάλιστα [5] διαβάλλοιντο, καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκ- C πίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα [6] ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο, [7] ἦ μὴν, [8] ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται, [9] ἢν Ἀθηναίοις πιστεύῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδ' ἢν δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν [10] ἐξαργυρεῖσαι· τάς τε ἐν ἀσπένδῳ ἤδη οὔσας φοινίκων ναῦς κομιεῖν Ἀθηναίοις, καὶ οὐ Πελοποννησίοις. πιστεῦσαι δ' ἂν μόνως Ἀθηναίοις, [11] εἰ αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο. οἱ δὲ, ἀκούοντες ταῦτά τε, καὶ D ἄλλα πολλὰ, στρατηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν προτέρων, καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθεσαν· τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκαστος τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας, οὐδενὸς ἀντηλλάξαντο· καὶ ἑτοῖμοι ἤδη ἦσαν κατὰ τὸ αὐτίκα τούς τε παρόντας πολεμίους [12] ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν, πλεῖν τε ἐπὶ τὸν πειραιᾶ. ὁ δὲ, τὸ μὲν ἐπὶ τὸν πειραιᾶ πλεῖν,

---

[1] Καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας] ἔπι, ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ οὐκ ἄλλως ἢ ἐν μιᾷ ἐκκλησίᾳ. [2] Τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπῃτιάσατο] ἤγουν, ἐμέμψατο τοὺς ἀθηναίους περὶ τῆς ἰδίας ξυμφορᾶς τῆς [illegible] τὴν φυγήν. [3] Ἀνωλοφύρατο] ἤγουν, τὰ ἑαυτοῦ πάθη μετ' ὀλοφυρμοῦ διηγήσατο. [4] Καὶ οἱ ἐν τῇ σάμῳ] ἤγουν οἱ πολεμοῦντες. [5] Διαβάλλοιντο] ὑβρίζοιντο. [6] Ἐπικομπῶν] [illegible] μεγαλοφρονῶν λόγῳ. [7] Ἦ μὴν, ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ] Τισσαφέρνους δηλαδή. [8] Ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται] μάχρις ἂν ἐξαρκῇ τὰ Τισσαφέρνους. [9] Ἢν ἀθηναίοις πιστεύῃ] ὁ Τισσαφέρνης δηλονότι, πιστοὺς κρίνῃ τοὺς ἀθηναίους. [10] Ἐξαργυρεῖσαι] ἤγουν ἀργυρεῖν πωλῆσαι. [11] Εἰ αὐτὸς κατελθὼν] ἤγουν, ἀνασωθεὶς Ἀλκιβιάδης οἴκοι, ἀνάδοχος γένοιτο. [12] Ἐκ τῶν λεχθέντων] [illegible] τὰ ὑπό τε τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἢ ἄλλων λεχθέντα. Æ.P.

τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ἀπολιπόντας, καὶ πάνυ διεκώλυσε, πολλῶν ἐπειγομένων· τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ᾕρηται, πλεύσας ὡς Τισσαφέρνην, πράξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα [1] μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι, καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ᾕρηται, καὶ εὖ καὶ κακῶς οἷός τέ ἐστιν αὐτὸν ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ, τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρνην. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον [2] ἔτι * [3] διεβέβληντο. [4] ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς καὶ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον ἀθηναίων ἐπίπλουν, ὡς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαγόντες ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀρρωστότερον γενόμενον, καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους οἷάπερ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο, [5] καί τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων. καὶ οὐ μόνον * [6] τὸ στρατιωτικὸν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν, τό, τε διδόμενον, βραχὺ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσει, [7] ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἕξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς· πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον, [8] ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. ὄντων δ' αὐτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ, ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων καὶ Θουρίων, ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπῄτουν.

γρ. προαγ- γεῖν. ὁ [illegible] [illegible] αὐτὸν [illegible]

γρ. αὐτῶν [illegible]

omissis hostibus, qui propius essent, vel maximè impediuit. Sed, quandoquidem ipse creatus esset imperator, se primùm ad Tissaphernem iturum, & belli negotia confecturum [*dixit.*] Confestim autem post istam concionem abiit, vt videretur omnia cum illo communicare, simul etiam quod apud illum in maiore honore esse cuperet; & ostentare se etiam imperatorem iam creatum esse, illique & prodesse, & obesse posse. Contigit autem Alcibiadi, vt per Tissaphernem quidem Athenienses terrefaceret, per illos verò Tissaphernem. Peloponnesij autem, qui Mileti erant, audito Alcibiadis reditu, cùm & antea Tissapherni diffiderent, tunc verò multo magis [*ei*] obtrectare, [*eumq́; criminari*] cœperunt. Accidit enim ipsis, vt Tissaphernes (quòd, quo tempore Athenienses cum infesta classe aduersus Miletum iuerunt, obuiam [*illis*] prodire, & nauale prœlium committere noluissent) ad stipendium [*ipsis*] persoluendum longè languidior factus, ipsis etiam Alcibiadis opera, vel multo ante hæc, longè magis, [*quàm prius,*] esset inuisus. Quamobrem milites inter se conuenientes considerabant quæ vel prius [*secum ipsi reputabant,*] quinetiam alij quidam autoritatis non contemnendæ viri nec soli [*gregarij*] milites, quòd nec integrum stipendium vnquam acciperent, & quod daretur, exiguum esset, & ne hoc quidem assiduè [*persolueretur.*] Et nisi quis aut nauali prœlio dimicaret, aut [*illinc*] discederet, [*ac eo proficisceretur,*] vnde stipendium haberet, naues ab hominibus desertum iri [*dicebant.*] Omniū autem [*horum incommodorum*] Astyochū autorē esse, qui quæstus priuati gratia Tissapherni morē gereret. Dum autē ipsi secum ita ratiocinarentur, quidam etiā huiusmodi tumultus in Astyochū concitatus est. Nam Syracusanorū, ac Thuriorū nautæ, quo liberior multitudo erat, eo etiā confidentius ingruente stipendiū reposcebāt.

---

[1] Μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι] τοῦ Τισσαφέρνους. [2] Ἔτι διεβέβληντο] [illegible], εἰς διαβολὴν καὶ λοιδορίαν τὴν κατὰ τοῦ Τισσαφέρνους [illegible]. ἐν διαβολῇ εἶχον. * [3] Διεβέβληντο] [illegible] σχῆμα, τὸ [illegible] ἀντὶ τοῦ [illegible]. διαβάλλειν ἤρξαντο. οὕτω καὶ τὸ αὐτὸ, ὡς μάλιστα διεβέβληντο, αὐτὶ τοῦ, διέβαλλον, τὸν Τισσαφέρνην [illegible] [illegible], αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους διεβέβληντο, ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ δῆλον ὡς, ὅτι πρὸς τὸν Τισσαφέρνην διεβέβληντο, καὶ ὑπ' αὐτοῦ μισοῦντο. καὶ γὰρ ταῦτα καλῶς [illegible] κατὰ τὴν ἔννοιαν [illegible]. [illegible], οὐχ ὁμοίως, ἀλλά τι [illegible] [illegible]. ταύτην γὰρ τὴν ἐξήγησιν αὐτὸς ὁ νοῦς [illegible] ἀπαιτεῖν δοκεῖ. Æ.P. [4] Ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς] τῶν Ἀθηναίων ἐπιπλευσάντων τῇ Μιλήτῳ, καὶ βουλομένων διαναυμαχεῖν τοῖς Πελοποννησίοις, τῶν δὲ Πελοποννησίων οὐκ ἀνταχθέντων αὐτοῖς, ἀλλ' [illegible], ὁ Τισσαφέρνης, καταφρονήσας αὐτῶν, [illegible] [illegible] παρεῖχεν αὐτοῖς τὸν μισθόν. [illegible] Πελοποννησίοις, καὶ πρότερον μισοῦσιν αὐτὸν ὡς [illegible] τὰ πράγματα, συνέβη τότε, διὰ τὸ μὴ προθύμως μισθοδοτεῖν, [illegible] τὸ εἰς αὐτὸν μῖσος. [5] Καί τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀνελογίζοντο, οὐ μόνοι στρατιῶται. ἀνελογίζοντο δὲ τὰ ἐπιφερόμενα. * [6] Τὸ στρατιωτικὸν] [illegible] στρατιῶται οἱ οὐκ ἄξιοι λόγου) (ἄξιοι λόγου ἄνθρωποι) Æ.P. [7] Ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν] [illegible], [illegible] ἐκεῖ ὅθεν. [8] Ἐπιφέροντα ὀργὰς] τὸ ἐπιφέρειν ὀργὴν ἐπὶ [illegible] καὶ συγχωρεῖν [illegible] οἱ ἀρχαῖοι. μάρτυς Κρατῖνος ὁ Χείρων λέγων τὴν [illegible] [illegible] ἐπιφέρειν ὀργὰς [illegible] [illegible].

Ille verò quoddam arrogantius responsum [*ipsis*] reddidit, quinetiam interminatus est Dorieo, qui suis nautis patrocinabatur, & scipionem sustulit [*eum percussurus.*] Cùm autem multitudo [*hoc*] animaduertisset, vt nautæ, clamore simul sublato in Astyochũ impetum fecerunt, vt [*eum*] ferirent. Quod ille præuidens, ad aram quandam confugit. Non tamen percussus fuit: sed alij ab aliis dirempti discesserunt. Quinetiam Milesij Tissaphernis castellum Mileti extructum, clam aggressi ceperunt, & præsidium, quod illic erat, eiecerunt. Hæc autem cùm alij socij tum verò præcipuè Syracusani comprobauerunt. Lichæ tamen hæc displicebant, & dicebat oportere Milesios, & alios, qui essent in Regis [*ditione,*] Tissapherni inseruire, ac obsequi in iis, quæ moderata essent, donec bellum feliciter administrassent. Milesij verò ipsi succensebant, & cùm ob ista, tum ob alia huiusmodi ipsum postea morbo defunctum humari non permiserunt [*in eo loco,*] vbi Lacedæmonij, qui præsentes aderant, [*eum humari*] volebant. Cùm igitur ipsi [*Peloponnesij*] res in huiusmodi controuersia aduersus Astyochum, & Tissaphernem exorta constitutas haberent, Mindarus Astyochi nauarchiæ successor Lacedæmone superuenit, ac imperium accepit. Astyochus verò discessit. Cum ipso autem Tissaphernes quẽdam ex iis, quos secum habebat, Gauletem nomine, Cara, legatum misit, vtriusque linguæ gnarum, cùm Milesios de castello [*clam ab ipsis occupato*] accusaturum, tum etiam simul se purgaturum. Sciebat enim Milesios [*illuc*] proficisci eo potissimum animo, vt in se inueherentur, & Hermocratem cum ipsis, qui demonstraturus esset Tissaphernem cum Alcibiade res Peloponnesiorum labefactare & ancipitis, [*ac dubiæ*] fidei esse. Inimicitiæ enim ipsi cum illo semper intercedebant propter stipendij solutionem. Quinetiam tandem, cum Hermocrates Syracusis exularet, aliique duces, Potamis, Myscom, & Demarchus Miletum ad Syracusanorum classem venissent, Tissaphernes Hermocrati iam exulanti, multo acriùs instabat, ipsique cùm alia crimini dabat, tum verò quod, cùm aliquando pecuniam à se postulasset, nec impetrasset, inimicitias secum gereret. Astyochus igitur & Milesij

A ὁ δὲ αὐθαδέστερόν τέ τι ἀπεκρίνατο, καὶ ἠπείλησε [1] καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις, [2] καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν [3] ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον, ὥστε βάλλειν. ὁ δὲ, προϊδὼν, καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν μιλήτῳ ἐνῳκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ μιλήσιοι, λάθρα ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας

B αὐτοῦ ἐκβάλλουσι. ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς συρακουσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν μιλησίους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως, τὰ μέτρια, καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ δὲ μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ δι᾽ ἄλλα τοιουτότροπα, νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάψαι οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν λακεδαιμονίων.

C [4] Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ λακεδαίμονος ἐπῆλθε, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ᾽ ἑαυτοῦ, Γαυλείτην ὄνομα, Κᾶρα, [5] δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου καὶ περὶ αὑτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον· εἰδὼς τούς τε μιλησίους πορευομένους

D ἐπὶ καταβοῇ τῇ αὑτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ᾽ αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθείροντα τὰ πελοποννησίων τὰ πράγματα μετ᾽ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως. καὶ τὰ τελευταῖα, φυγόντος ἐκ συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν συρακουσίων ἐς τὴν μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης

E φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον, καὶ κατηγόρει ἄλλα τε, καὶ ὡς χρήματά ποτε αἰτήσας αὐτὸν, καὶ οὐ τυχὼν, τὴν ἔχθραν οἱ προέθετο. ὁ μὲν οὖν Ἀστύοχος καὶ οἱ μιλήσιοι

[1] Καὶ τῷ γε Δωριεῖ] τῷ Ἑρμοκράτει. [2] Καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν] καὶ ἐπανατείνατο τὸ ξύλον. [3] Ἐγκραγόντες] ἤγουν μετὰ μεγάλης βοῆς ἀπειλοῦντες. [4] Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων] τῶν πελοποννησίων (φησὶν) ἐν τοιαύτῃ διαφορᾷ πρός τε Τισσαφέρνην καὶ Ἀστύοχον καθεστώτων. [5] Δίγλωσσον] ἤγουν τήν τε βάρβαρον καὶ τὴν ἑλλάδα γλῶσσαν ἐπιστάμενον.

γρ. τινὲς αὐ

καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διαβεβήκει ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον. καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρέσβεις, οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους, καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου· καὶ ἐκκλησίας γιγνομένης, λέγειν ἐπεχείρουν· οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ᾽ ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας· ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες, ἤκουσαν. οἱ δ᾽ ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γίγνοιτο, ἀλλ᾽ ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὔθ᾽ ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ. ἐξεῖναι γὰρ ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων τοῦτο ποιῆσαι. τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὔθ᾽ ὑβρίζονται, (ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγελλεν) οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων, οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ᾽ ἐχαλέπαινον· καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἔδοξεν Ἀλκιβιάδης πρῶτος τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι. ὡρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, (*[1] ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι) κωλυτὴς γενέσθαι. καὶ *[2] ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ᾽ ἂν εἷς ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ᾽ ἐπίπλου ἔπαυσε, καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους λοιδορῶν ἀπέτρεπεν· αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν, ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτούς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον τοὺς πεντακοσίους. εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέτμηται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν. καὶ τἆλλα ἐκέλευεν ἀντέχειν[3], καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις. πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σῳζομένης τῆς πόλεως, πολλὴν ἐλπίδα εἶναι καὶ ξυμβῆναι.

γρ. τῷ ξυμβ.

A & Hermocrates Lacedæmonem petierūt. Alcibiades verò iam à Tissapherne Samū redierat. Legati autem, quos quadringenti tunc miserant ad deliniendos, & accuratè docendos eos, qui Sami erant, dum Alcibiades [*illic*] adesset, ex Delo aduenerunt. Et coacta concione, verba facere conabātur. Milites verò primùm quidem eos audire nolebant: sed eos, qui popularem statū sustulissent, interficiendos esse vociferabantur. Deinde tamen ęgrè se dato tumultu [*eos*] audierunt. Illi verò nuntiarunt hanc B statūs immutationem non in Reipub. perniciem: sed [*publicæ*] salutis causa factā fuisse, nec vt [*ciuitas*] hostibus proderetur. Se enim, cùm [*hostes in agrum Atticum*] irrupissent, facere potuisse, quòd imperium iam obtinerent. Futurum autem, vt quotquot è quinque millium numero essent, per vices, [*eiusdem dignitatis*] participes essent. Neque verò propinquos ipsorum aut contumeliam pati (quemadmodum Chæreas criminando retulisset) aut vllo malo affici: sed vnum quenque in suis [*possessionibus, & suo*] loco [*quietè*] manere. Cùm autem & alia C multa commemorassent, nihilo magis [*tamen eos*] audire, [*illisq; morem gerere*] voluerunt: sed indignabantur. Et alij alias sententias dicebant; præcipuè verò de nauigatione in Piræum suscipienda. Tunc autem Alcibiades primus, & ita, vt nemo magis, de Republica bene meritus fuisse visus est. Cùm enim Athenienses, qui Sami erant, aduersus se ipsos animi quodam impetu nauigare statuissent, (quòd si fecissent hostes confestim Ioniam, & Hellespontum in suam potestatē planissimè redegissent) D [*hoc illorum consilium, atq; conatum visus est*] impediuisse. Tunc autem nullus alius illam multitudinem compescere potuisset. Ille verò & [*publicum*] illud nauigationis infestæ studium sedauit, & eos, qui legatis priuatim irascebantur, increpans, [*à molestia illis exhibenda*] deterruit. Ipse autem [*illos legatos*] dimisit, cum ipsis respondisset, se non impedire quin illa quidem quinque millia [*ciuium*] imperiū obtinerent, [*ac Rempub. administrarent*] ipsis tamen imperare, vt illos quadringentos [*à Reipub. administratione*] amouerent, & Senatum restituerent, E quemadmodum & prius [*fuisset*] quingentorum. Porrò si quos sumptus, parsimoniæ studentes contraxissent, vt milites [*suum*] stipendium facilius haberent, se magnopere probare. Cæterùm [*illos*] hortabatur, vt hostibus [*fortiter*] resisterent, nec vllo modo cederent. Si enim ciuitas incolumis staret, magnam spem esse [*dicebat,*] fore vt [*hostes*] compositionem secum facerent.

*[1] Ἐν ᾧ] δι᾽ ὅ, δι᾽ ὃ ποιοῦν. ὅπερ εἰ ἐποίησαν. A.E.P. *[2] Ἐν τῷ τότε] χρόνῳ δηλονότι. A.E.P. [3] ἀντέχειν] ...

Si verò

Si verò semel altera [*Atheniensium pars*] succumberet, vel illa, quæ Sami erat, vel illa, [*quæ Athenis erat*,] nullũ amplius fore, cum quo quis in mutuam gratiam rediret. Aderant autem & Argiuorum legati, qui populari Atheniensium factioni, quæ Sami erat, se opem laturos pollicebantur. Sed Alcibiades eos collaudatos, & quum quis eos vocaret, vt adessent, rogatos, ita dimisit. Venerant autem Argiui cum Paralis, quibus a quadringentis viris tunc imperatum fuerat, vt militari naui Eubœam [*custodiæ causa*] circumueherentur, & Atheniensium legatos a quadringẽtis missos, Læspodiam, & Aristophontem, & Melesiam, Lacedæmonem deducerent. At isti, cùm Argos appulissent, legatos quidem comprehensos Argiuis tradiderunt, quippe quod essent ex numero illorum, qui in primis popularem statũ sustulissent. Ipsi verò nequaquã amplius Athenas redierunt: sed legatos Argis adducentes [*ea*,] quam habebant, triremi, Samum appulerunt. Eadem autem æstate Tissaphernes, eo tempore, quo Peloponnesij, cùm ob alia [*multa*,] tum verò propter Alcibiadis restitutionẽ, ipsi, vt Atheniensium partibus apertè iam fauenti, maximè infensi erant, cupiens (vt saltem tunc videbatur) has criminationes apud ipsos diluere, [*& se purgare*,] præparabat profectionem ad classem Phœnissam, quæ ad Aspendum stabat, Lichamque secum venire iussit. Dixit autem se substiturũm Tamum suum præfectum, qui, quoad ipse abesset, stipendium exercitui præberet. Variè autem [*res*] narratur, nec facilè sciri potest qua mente petierit Aspendum, & [*illuc*] profectus, classem [*illinc*] non adduxerit. Nam constat quidem centum quadraginta septem Phœnissas naues Aspendum vsque peruenisse. Cur verò [*ad Peloponnesios*] nõ uenerint, variæ sunt cõiecturæ. Alij enim [*hoc à Tissapherne factum fuisse cõtendunt*] vt suo discessu (quemadmodũ constituerat) Peloponnesiorũ res attereret. Tamus enim, cui negotiũ datum fuerat, stipẽdium nihilo meliùs, [*quàm ipse Tissaphernes*:] sed etiam peiùs præbebat. Alij verò, vt Phœnices Aspendũ vsq; perductos exacta pecunia di-

A εἰ γὰρ ἅπαξ τὸ ἕτερον σφαλήσοιτο, ἢ τὸ ἐν σάμῳ ἢ ἐκεῖνο, οὐδ᾽ ὅτῳ διαλλαγήσοιτό τις ἔτι ἔσεσθαι. παρῆσαν δὲ καὶ ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμενοι τῷ ἐν τῇ σάμῳ τῶν ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοηθεῖν. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπαινέσας αὐτούς, καὶ εἰπὼν ὅταν τις καλῇ παρεῖναι, οὕτως ἀπέπεμπεν. ἀφίκοντο δὲ οἱ ἀργεῖοι μετὰ τῶν παράλων, οἳ τότε ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηὶ ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, περιπλεῖν εὔβοιαν, καὶ ἄγοντες ἀθηναίων ἐς λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν [1] τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις, Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μηλησίαν. * [2] οἳ ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέοντες κατ᾽ ἄργος, τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς ἀργείοις παρέδοσαν, ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων τὸν δῆμον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς ἀθήνας ἀφικόμενοι, ἀλλ᾽ ἄγοντες ἐκ τοῦ ἄργους ἐς τὴν σάμον τοὺς πρέσβεις ἀφικνοῦνται ᾗπερ εἶχον τριήρει. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐν ᾧ μάλιστα διά τε τἆλλα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον ἤχθοντο αὐτῷ οἱ πελοποννήσιοι ὡς φανερῶς

B

C ἤδη ἀττικίζοντι· βουλόμενος, ὡς ἐδόκει δή, ἀπολύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολάς, παρεσκευάζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς φοινίσσας ναῦς ἐς ἄσπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευε. τῇ δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμὼν ἑαυτοῦ ὕπαρχον, ὥστε τροφὴν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι. λέγεται δὲ * [3] οὐ κατὰ ταὐτό, οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τίνι γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν ἄσπενδον, καὶ παρελθὼν οὐκ ἦγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι ἀσπένδου ἀφίκοντο, σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον, [5] πολλαχῇ εἰκάζεται. [6] οἱ μὲν γὰρ, ἵνα διατρίβῃ ἀπελθὼν (ὥσπερ καὶ διενοεῖτο) τὰ τῶν πελοποννησίων (τροφὴν γοῦν οὐδὲν βέλτιον ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμὼς, ᾧ προσετάχθη, παρεῖχεν) οἱ δὲ, ἵνα τοὺς φοίνικας προαγαγὼν ἐς τὴν ἄσπενδον, [7] [8] ἐκχρηματίσαιτο

D

Marginal note: * τ. ὁ δὲ ... ΑΕ.Ρ. [illegible]

[1] Ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις] ἄγοντες πρέσβεις οὓς ἔπεμψαν οἱ τετρακόσιοι εἰς Λακεδαίμονα. [illegible] [4] [illegible] ΑΕ.Ρ. [3] [illegible] [4] Οὐ κατὰ ταὐτὸ] [illegible] ΑΕ.Ρ. [5] Πολλαχῇ εἰκάζεται] [illegible] [6] Οἱ μὲν γὰρ, ἵνα διατρίβῃ] λέγουσι [illegible] [7] Ἐκχρηματίσαιτο] [illegible] χρήματα λάβοι. [8] Ἐκχρηματίσαιτο αὐτοὺς] [illegible]

[illegible] ΑΕ.Ρ.

ἀφείς. καὶ γὰρ * ὡς αὖθις οὐδὲν ἔμελλε χρῆσθαι. ἄλλοι δ', * ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τοῦ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι, τριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνακωχῆς τῶν ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν, φθορᾶς μὲν, ἐν ὅσῳ παρῄει ἐκεῖσε, καὶ διέμελλεν. ἀνισώσεως δὲ, ὅπως μηδετέρους προσθέμενος, ἰσχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεὶ εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανὲς δήπου, οὐκ ἐνδοιαστῶς. κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. καταφωρᾷ δὲ μάλιστα, καὶ ἣν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας ὁ βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι. ὁ δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι ἔσχεν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας. ἐς δ' οὖν τὴν Ἄσπενδον ᾗτινι δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελεύσαντος αὐτοῦ, Φίλιππον, ἄνδρα Λακεδαιμόνιον, δύο τριήρεσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ᾔσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς, λαβὼν τρεισκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν. ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς, ἢ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν, εἰδὼς, ὡς εἰκὸς, ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρνους γνώμην, ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος * αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν αὐτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἄρας εὐθὺ τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου, ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

A mitteret. Ipsis enim vti nō statuerat. Alij verò, vt [*Phœnissa classis ad Peloponēsios ventura*] rumor Lacedæmonē perueniret, vt diceretur [*ipsum Tissaphernem*] non iniuste facere, sed plane ad classem verè instructam iuisse. Mihi verò manifestissimum esse videtur, [*Tissaphernem ideo*] classem [*ad Peloponnesios*] non adduxisse, vt res Græcorum attereret, bellumque duceret. Vtque, dum illuc proficisceretur, & cunctaretur, [*res Græcorum*] labefactaret, & [*vtrosque, Lacedæmonios, ac Athenienses*] exæquaret, vt neutros potentiores redderet, se [*velint, vel illis*] adiungens. B Nam si bellum conficere voluisset, [*clàm*] profectò manifestum [*est, ipsum id*] sine dubio [*conficere potuisse.*] Nam (vt est verisimile) si [*classem*] adduxisset, victoriam Lacedæmoniis præbuisset, quippe qui vel tunc pari potius, quam inferiori classe aduersus [*hostem*] in statione starent. Illa etiam speciosa causa, quam [*Tissaphernes*] attulit, cur classem [*ad Lacedæmonios*] non adduxisset, [*res illorum*] maximè atterit. Dicebat enim ipsam minori numero, quàm Rex iussisset, contractam fuisse. Atqui profectò Tissa- C phernes hoc modo maiorem gratiam [*apud Regem*] iniuisset, si non magnam regiæ pecuniæ vim consumpsisset: sed eadem [*negotia*] minoribus [*sumptibus*] confecisset. Tissaphernes igitur (quocunque tandem consilio [*hoc fecerit*]) Aspendum iuit, & in Phœnicum congressum, [*colloquiumq́;*] venit, & Peloponnesij, illius iussu, Philippum, virum Lacedæmonium, cum duabus triremibus, vt ad classem miserūt. Alcibiades verò, postquàm audiuit Tissaphernem Aspendū petiisse, ipse quoq; cū tredecim nauibus, quas D assumpsit, [*eò*] contendit, pollicitus iis, qui Sami erāt, tutū, magnumq; beneficiū, [*quod se in eos collaturū dicebat.*] Aut enim se Phœnissam classem ad Athenienses adducturū: aut saltem ad Peloponēsios venire prohibiturū. Quod (vt erat verisimile) Tissaphernis mentē ex longa cōsuetudine cognosceret, quòd [*classem ad Peloponēsios*] adducturus nō esset, simul etiam quòd quam maximam inuidiam illi apud Peloponnesios ob illius in ipsum, & Athenienses studium conflare vellet, vt hac ipsa de causa [*Tissaphernes*] ad ipsos [*Athenienses*] accedere, [*seq; illis adiungere,*] magis cogeretur. Et hic quidē confestim Phaselide, Caunoq; solutens, in altum nauigare cœpit. Legati autem à quadringētis viris missi, cùm è Samo peruēnissent Athenas, Alcibiadis mandata [*Atheniensibus*] renuntiarunt,

---

[illegible footnotes: Ὡς αὖθις … ἀ. Ε. P. … Τισσαφέρνην … ἀδικεῖν. A E. P. … Ἀσπενδίους μᾶλλον … χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω … Τισσαφέρνην αὐτοῦ … Ἀλκιβιάδου. A E. P. … ἀναγκάζοιτο … A E. P.]

[ὁ δ' ἐ-

[*& dixerunt illum ipsos*] hortari, vt hostibus resisterent, nulloq; modo cederent, maximamq; spem habere, fore vt exercitũ, [*qui Sami esset,*] ipsis etiam reconciliaret, & Peloponnesios superaret, atq; [*his verbis*] multos eorum, qui paucorum dominatus erant participes, & qui vel prius [*hunc rerum statum*] grauiter ferebant, & lubenter, dum tamen tutò, aliquo modo se hac molestia liberassent, tunc multo magis corroborarũt. Quare iam coire, & de illo rerũ statu queri cœperunt. Habebãt autem [*huius rei*] duces eos, qui paucorum dominatus longè principes erant, & qui magistratus gerebant, quo in numero erant Theramenes Agnonis, & Aristocrates Sicelij [*filius*] & alij, qui inter primos quidem rerum participes erant: sed (vt aiebant) metuentes exercitum, qui Sami erat, & Alcibiadem, legatos Lacedæmonem miserant ne [*ciues*] ciuitatẽ sine maiori [*ciuium*] parte, aliquo maleficio afficerent. Sic enim se impedituros [*ducebant,*] quin dominatus perquàm paucorum constitueretur. Quamobrem quinque millia, [*qua Rempub. administrarent,*] re, non autem nomine designanda, & æquabiliorem Reipub. statum constituendum esse. Hæc autem erat speciosa quidem ratio, qua popularem statum à se constitui simulabant: sed [*tamen*] eorum plerique propter priuatam ambitionem [*ei rei*] dabant operam, qua potissimùm interit paucorum dominatus ex populari statu constitutus. Omnes enim eo ipso die [*quo rerum potiri cœperunt,*] nõ solùm [*cæteris*] pares sed etiam singuli longè principes [*totius suæ ciuitatis*] esse volunt. At in populari statu, in quo magistratus per electionẽ creãtur, quisq; faciliùs fert eã quæ eueniunt, vt pote qui non à paribus [*sed ab hominibus dignitate præstantioribus*] se superatũ esse putet. Ipsorum autẽ animos manifestissimè erexerunt tum magna Alcibiadis potentia, quam Sami habebat, tum etiã quòd hic paucorũ dominatus ipsis haud stabilis futurus esse videbatur.

A οἱ δὲ ἐκ τῆς σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις, ἐπεὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς ἀθήνας ἀπήγγειλαν τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις [1] τὸ στράτευμα διαλλάξειν, καὶ πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγέντας πῃ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῷ B δὴ μᾶλλον ἐπέρρωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη, καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένην τε τὸν Ἅγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σικελίου, καὶ ἄλλους, οἳ μετέσχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δὲ (ὡς ἔφασαν) τό, τε ἐν τῇ σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, * τούς τε ἐς τὴν λακεδαίμονα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μή τι ἄ- C νευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, * [2] οὐ τὸ ἀπαλλάξειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, [3] ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν, σχῆμα [4] πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο * [5] ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται. πάντες γὰρ [6] αὐθημερὸν ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως D ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι. [7] ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης ῥᾷον * [8] τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἰσχυρὰ ὄντα, καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι.

γρ. Σκελίου

γρ. σπουδῇ πάνυ τοῖς τι * π. τοὺς ἐς τὴν λακ. Æ. P.

γρ. ῥᾷον

[1] Τὸ στράτευμα διαλλάξειν] τὸ ἐν τῇ σάμῳ δηλονότι. * [2] Οὐ τὸ ἀπαλλάξειν] ἢ πρὸς τὸ ἀπαλλάξειν. ἀλλ' ἴσως πολὺ βέλτιον γράφειν. οὕτω γὰρ ἀπαλλάξειν τὴν πόλιν δηλονότι, τοῦ ἐς ἄγαν ὀλίγους ἐλθεῖν. συνίστησι, οὕτω γὰρ ἔφασαν αὐτοὶ κωλύσειν αὖ τὰ πράγματα ἐς τοὺς ἄγαν ὀλίγους τῶν πολιτῶν χεῖρας ἐλθεῖν, καὶ ὑπ' ἄγαν ὀλίγων διοικεῖσθαι. Æ. P. [3] Ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους] οὐκ ἀντίκειται τινὶ τὸ ἀλλά, ὡς λέγομεν τί, οὐ τόδε, ἀλλὰ τόδε· ἔστι δὲ παρακελευστικόν, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ, Ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα. ἡ δὲ διάνοια, οἱ περὶ τὸν Θηραμένην ἄρχοντες τότε τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ μετασχόντες αὐτῆς ἐν πρώτοις, ὀρεγόμενοι δὲ δημοκρατίας, ἔλεγον ὅτι ἀπαλλακτικῶς ἔχοιεν τῆς ὀλιγαρχίας, (ὅπερ ἦν ἀληθές) ἀλλ' ὅτι φοβοῖντο τοὺς ἐν σάμῳ, καὶ Ἀλκιβιάδην, καὶ τοὺς ἀπιόντας εἰς λακεδαίμονα πρέσβεις, μή τι ἄνευ κακὸν ἐργάζωνται τὴν πόλιν, ὀλιγαρχίας γενομένης. ἤδη οὖν ἠξίουν τοὺς πεντακισχιλίους καταστῆσαι. [4] Πολιτικόν] ἤγουν δημοκρατικόν. * [5] Ἐν ᾧπερ] ἐκείνῳ τῷ πράγματι, ἐν ᾧπερ, δι' ὅπερ. Æ. P. [6] Αὐθημερὸν] ἤγουν, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. [7] Ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης] ἀντὶ τοῦ, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ ἄρχοντός τινος αἱρεθέντος, ἢ προτιμηθέντος τινός, ῥᾳδίως φέρουσιν οἱ μὴ τυχόντες τῶν ὁμοίων. οὐ γὰρ ὁμοίου ἀνδρὸς νομίζουσιν ἀλλὰ κρείσσονος ἐλασσοῦσθαι. * [8] Τὰ ἀποβαίνοντα] τὴν τῆς ἀρχῆς ἀποτυχίαν, ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων, ἀλλ' ἀπὸ πολὺ βελτιόνων, καὶ ταύτης τῆς τιμῆς ἀξιωτέρων ὄντων ἐλασσούμενος, ἡττώμενος. Æ. P.

ἠγωνίζετο οὖν εἷς ἕκαστος περιβόλως αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι. οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων, μάλιστα ἐναντίοι ὄντες [1] τῷ τοιούτῳ εἴδει, καὶ προεστῶτες, Φρύνιχός τε, (ὃς καὶ στρατηγήσας ἐν τῇ Σάμῳ ποτὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη) καὶ Ἀρίσταρχος, [2] ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος, καὶ Ἀντιφῶν, καὶ ἄλλοι οἱ δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν προυθυμοῦντο, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ καλουμένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο· πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες * [3] τούς τε πολλούς, καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι, μεταβαλλομένους. καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι [4] καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου· ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ [5] ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ τεῖχος. [6] ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη (ὡς ἔφη Θηραμένης, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ) οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἠετιώνεια, καὶ παρ' αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἤπειρον ὑπάρχοντι τείχει, [7] ὥστε καθεζομένων * [8] ἐς αὐτὸν ἀνθρώπων ὀλίγων, ἄρχειν τοῦ γε ἔσπλου. ἐπ' αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα· τό, τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον, καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους, τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμησαν δὲ καὶ στοὰν ἥπερ ἦν μεγίστη, [9] καὶ ἐγγύτατα τούτου εὐθὺς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἦρχον [4] αὐτοὶ αὐτῆς· ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας [10] τὸν ὑπάρχοντά τε

A Certatim igitur vnus quisque, ipse potissimùm popularis status patronus, [*ac propugnator*] esse conabatur. Sed quadringenti viri huic [*Reipub. administrandæ*] formæ maximè aduersabantur, & qui [*paucorum dominatus*] principes erant, cùm Phrynicus (qui etiam, cùm olim Sami præturam gessisset, cum Alcibiade dissidium tunc fuit) tum Aristarchus, qui in primis, ac iampridem statui populari aduersabatur, & Pisander, & Antiphon, & potentissimi quique alij, cum antea, simul ac [*paucorum dominatum Athenis*] constituerunt, B tum etiam postquàm paucorum ille dominatus ab ipsis Sami cõstitutus in statum popularẽ rursus est commutatus, legatosque de suo corpore Lacedæmonem miserunt, & paucorum dominatui [*stabiliendo*] operam studiosè dabant, & murum in ea, quæ Eetionea vocatur, excitabant. Sed etiam multo magis [*quàm antè*] postquàm & ipsorum legati Samo redierunt, quia videbant cùm ipsam plebem, tum etiam ex suis eos, qui prius fidi esse videbantur, [*iam*] immutatos esse. Et miserunt quidem properè Antiphontẽ, & Phry- C nicum, aliosque decem (quòd & res vrbanas, & res Samias metuerent) cum mandatis, vt quauis ratione, modò conditio tolerabilis esset, cum Lacedæmoniis reconciliarentur. Multo autem studiosiùs [*quàm antè,*] murum in Eetionea ædificabant. Huius autem muri [*extruendi*] consilium hoc fuit (vt aiebat Theramenes, eiusque socij) non vt eos, qui Sami erant, si per vim cum infesta classe venirent, in Piræum non reciperẽt: sed potius vt hostium, quoties vellent, & classem, & peditatum reciperent. D Nam Eetionea est [*è duobus alterum*] Piræi promontorium, & iuxta ipsam statim sunt fauces, quâ naues ingrediuntur. Hic igitur cum eo muro, qui prius continentem versus extructus erat, sic extruebatur, vt pauci homines illic stationem habentes, introitus nauium arbitri essent. Nam ad ipsam alterã turrim in angusti portus ostio sitã terminabatur. Et murus antiquus continentẽ versus, & nouus, qui intra [*antiquum*] murũ, mare versus extruebatur, [*ad eãdem turrim vterque terminabatur*] Quinetiã proximè hũc [*nouum murum*] statim, maximam porticũ intra Pirẹum ẹdificauerũt, cuius ipsi potiebantur. In quã cogebant omnes suum frumentũ seponere tàm id, quod iam erat [*in vrbe,*]

Margin: γρ. χηλὴ — γρ. ἐπιπλέωσι — γρ. καθεζομένους ἐς αὐτὸν ἀνθρώπους ὀλίγους — γρ. οἱ αὐτοὶ

[1] Τῷ τοιούτῳ εἴδει] τῷ τῆς δημοκρατίας δηλονότι. ἤτοι κατάστάσει. [2] Ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα] τοῖς ἰσχυροτάτοις. * [3] Τούς τε πολλοὺς] [illegible] (οἱ ὀλιγαρχικοί. Æ. P. [4] Καὶ τὰ αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου] ἤγουν τὰ ἀθλίας. [5] Ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς] [illegible] [illegible] [6] Ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη] ἤγουν, ὁ σκοπὸς τῆς οἰκοδομίας τοῦ τείχους.

[7] Ὥστε καθεζομένους] ὥστε τοὺς αὐτόθι φυλάττοντας [illegible] κρατεῖν. * [8] Ἐς αὐτὸν] τὸν ἔσπλουν. ἀλλ' ἴσως βέλτιον γράφειν ἐς αὐτό, τὸ τεῖχος δηλονότι. Æ. P. [9] Καὶ ἐγγύτατα τούτου] τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος δηλονότι. [10] Τὸν ὑπάρχοντά τε] τὸν ἐν τῇ πόλει.

quàm quod mari aduehebatur, illincque promentes venundare. Theramenes igitur hęc & iampridem cum quiritatione dicebat, & postquam legati. Lacedæmone redierunt nulla pactione cũ vniuersis [*Lacedæmoniis*] facta, dicebat fore, vt propter hanc [*nouam*] munitionem ciuitas etiam in salutis discrimẽ adduceretur. Nam sub hoc idem tempus affuerũt etiam pariter ex Peloponneso duæ, & quadraginta naues ab Euboënsibus accitæ (quarum nonnullæ erant è Tarento, & Locris, Italicæ, & Sicilienses) quæ iam in ora Laconica stationem habebant, & nauigationem in Eubœam præparabant. Præerat autem ipsis Hegesandridas Hegesandri [*filius*,] Spartanus, quas Theramenes non tam in Eubœam, quam in eos, qui Eetioneam muniebant, nauigare dicebat, &, nisi quis iam [*sibi*] caueret, [*illos ab hoste præter expectationem oppressos*,] per imprudentiam perituros. Proficiscebatur autem etiam tale quippiam ab illis, qui criminationem istam sustinebant, [*& qui à Theramene accusabantur, quandam huiusmodi suspicionis non leuem occasionem ei præbebant*,] nec [*quod illis ab eo tunc obiiciebatur*,] omnino obtrectandi tantùm studio dicebatur. Illi enim potissimum quidem in paucorum dominatu [*& ciuitati*] & sociis imperare cupiebant: sin minus, certè classem & munitiones illas habere, ac arbitratu suo viuere [*volebant*.] Quòd si hac quoq; re excluderentur, [*cupiebant*] saltem non profligari ipsi potissimum antè alios à populari statu rursus restituto: sed vel hostibus [*in vrbem*] introductis, sine munitionibus, & [*sine*] classe pactionem [*cum illis*] facere, vt qualemcunque ciuitatis statum haberent, dummodo de suis corporibus securi essent. Quamobrem etiam hãc munitionem, quæ & portulas, & introitus, & hostium receptacula habebat, studiosè ædificabant, & prius absoluere cupiebant, [*quàm ab aduersa factione præuenirentur, ac opprimerentur*.] Ac initio quidẽ inter paucos, & clam potius, [*quam palàm*] hęc dicebãtur. At vbi Phrynicus reuersus ex legatione, quã ad Lacedæmonios obierat, à quodã circitorũ ex insidiis in foro frequẽti vulneratus, nec procul à curia digressus, cõtinuò decessit:

[1] καὶ τὸν ἐπιπλέοντα [2] ἐξαιρεῖσθαι, καὶ ἐντεῦθεν προαιροῦντας πωλεῖν. ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονος χρόνου [3] ὁ Θηραμένης διεθρόει, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πρέσβεις [4] οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον, Εὐβοέων [5] ἐπικαλουμένων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες (ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ ἐκ Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί τινες) [6] ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς, καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὔβοιαν πλοῦν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἡγησανδρίδας Ἡγησάνδρου Σπαρτιάτης, ἃς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν Ἠετιώνειαν προσπλεῖν, [7] καί, εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν διαφθαρέντας. [8] ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκεῖνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μή, τάς τε ναῦς καὶ τὰ τείχη ἔχοντες, [9] αὐτονομεῖσθαι· ἐξειργόμενοι δὲ τούτου, μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὖθις γενομένου αὐτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους ἐσαγαγόμενοι, ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὁπωσοῦν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται. διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ ἐπεσαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως, καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φρύνιχος ἥκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα πρεσβείας, πληγεὶς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθών, ἀπέθανε παραχρῆμα·

γρ. φάσκοντες

γρ. διαβολὴ μόνον ὂν τὸ

γρ. καί

---

[1] Καὶ τὸν ἐπιπλέοντα] τὸν ἔξωθεν ἐρχόμενον. [2] Ἐξαιρεῖσθαι] ἐκβάλλειν. [3] Ὁ Θηραμένης διεθρόει] θροῦν ἐποίει διὰ τὸ βοᾶν, ἐψιθύριζεν. [4] Οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικόν] οὐκ ἔπεισαν γὰρ τοῖς Λακεδαιμονίοις συμβῆναι, ἀλλὰ τοῖς αὐτῶν. [5] Ἐπικαλουμένων] ἐφελκομένων. [6] Ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς] καθ' ὑπερβατὸν τὸ συντακτικόν ἐστι, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες. [7] Καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται] ἤγουν, φυλακὴν ἕξει. [8] Ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον] ἦν δὲ καὶ ὄντως ἀληθὲς τὸ φοβεῖσθαι τοὺς περὶ Θηραμένην, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἔχοντας τὴν ὀλιγαρχίαν. ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἕλωσι τὸ τεῖχος, καὶ οὐ μόνον ψευδῶς τοῦτο ἔλεγον, καὶ διεβάλλοντο. οἱ γὰρ ὀλιγαρχικοὶ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο εἰς ὀλιγαρχίαν ὄντες, ἄρχειν καὶ τῶν συμμάχων· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύναιντο, αὐτονομεῖσθαί γε ἐν ὀλιγαρχίᾳ, ἔχοντες τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς· εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, μὴ ὑπό γε δημοκρατίας αὖθις γενομένης αὐτοὶ διαφθαρῆναι. δῆμον γὰρ νῦν τὴν δημοκρατίαν λέγει. [9] Αὐτονομεῖσθαι] τοῖς ἰδίοις νόμοις χρῆσθαι.

καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν, [1] ὁ δὲ ξυνεργὸς Ἀργεῖος ἄνθρωπος, ληφθεὶς, καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, οὐδενὸς ὄνομα κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλό τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε κατ᾽ οἰκίας ξυνιόντας· τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου [2] ἀπ᾽ αὐτοῦ νεωτέρου, καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ ὁ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν [3] καὶ τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες, ἤεσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίας αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκυῖαι, καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Αἴγιναν καταδεδραμήκεσαν. καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπ᾽ Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς, ἐς Αἴγιναν κατακολπίσαι, καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ᾽ οἷσπερ καὶ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει. οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ, πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων καὶ ὑποψιῶν προσγενομένων, καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. οἱ γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ τὸ τῆς Ἠετιωνείας τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες (ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν, [4] καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν ἔχων) ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ μάλιστα πρὸς * [5] τοὺς ἑτέρους τετραμμένον, καὶ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες εἶρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ ἅμα αὐτοῖς καὶ ἄλλοι, καὶ Ἕρμων τῶν περιπόλων τις τῶν Μουνυχίασι τεταγμένων * [6] ἀρχῶν· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὁπλιτῶν τὸ στῖφος ταῦτα ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι) εὐθὺς, [7] πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις * [8] ταῦτα ἦν, ἕτοιμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι, καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ ἠπείλουν. ὁ δὲ, ἀπολογούμενος, ἕτοιμος ἔφη εἶναι * [9] ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἕνα τῶν στρατηγῶν, ὅστις ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν Πειραιᾶ.

γρ. πε- μένον

* τ. ταῦτα ἐβουλ.

A & percussor quidem [*ipsius*] euasit: at [*eius*] adiutor, homo Argiuus, à quadringentis comprehensus, tortusq́;, nullius, à quo [*facinus hoc perpetrare*] iussus esset, nomen protulit, nec aliud quippiam [*dixit*,] nisi quòd sciret multos homines & in circitorũ præfecti, & in alias ædes cõuenire solitos; tunc verò, cùm nihil noui hinc, [*post istam Phrynichi cadem*,] accidisset, iam confidentius & Theramenes, & Aristocrates, & alij quotquot vel ex ipsis quadringentis, vel extra hos, eiusdem sententiæ erant, cum rerum B statum inuaserunt. Simul enim & ex agro Laconico naues illæ iam circumuectæ, & Epidaurum appulsæ, AEginam excursionibus infestauerant. Quare Theramenes dicebat verisimile non esse, [*naues*] eas, si in Eubœam nauigarent, in AEginæ sinum fuisse deflexuras, & rursus Epidauri stationem habituras, nisi accitæ venirent ad [*ea peragenda*,] quæ & ipse semper criminabatur. Nequaquam igitur amplius quiescendum, [*nec ab armis diutius abstinendum aiebat*.] Tandem verò multis præterea seditiosis, ac suspiciosis sermonibus habitis, iam C & factis eum rerum statum aggredi cœperunt. Nam grauis armaturæ milites, qui Eetioneæ munitionem in Piræo ædificabant (inter quos erat & Aristocrates centurio, qui suam centuriam secum habebat) comprehendunt Alexiclem inter paucorũ dominatus collegas præcipua dignitate preditum, & in alterius factionis homines maximè propensum & domum adductum in vincula coniiciunt. Ipsos autem simul adiuuerunt cùm alij, tum Hermon quidam circitorum apud Munychiam excubantium D præfectus. Sed (quod maximum erat armatorum agmen eadem consilia agitabat. Cùm autẽ [*hoc*] quadringentis renuntiatum fuisset (considebant autem in curia) confestim [*omnes*,] præter eos, quibus ista non placebant, parati erant ire ad arma, & Therameni, ac iis, qui cum eo erant, minitabantur. Ille verò, se purgans, dicebat se paratum esse iam ire cum [*ipsis*] ad [*Alexiclem ex vinculis*] eripiendum. Et assumpto vno è ducibus, qui erant eiusdem sententiæ, cuius & ipse, ad Piræum perrexit.

[1] Ὁ δὲ ξυνεργὸς] συναίτιος. [2] Ἀπ᾽ αὐτοῦ] ἤγουν, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Φρυνίχου. [3] Καὶ τῶν ἔξωθεν] τῶν τετρακοσίων δηλονότι.
[4] Καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν ἔχων] ἤγουν, τοὺς ἑαυτοῦ φύλακας.
* [5] Τοὺς ἑτέρους] τοὺς ὀλιγαρχικοὺς, ὧν καὶ αὐτὸς εἷς ἦν. ÆE.P.
* [6] ἀρχῶν] ἴσως ἄρχων. ἐν γὰρ ἄλλοις περιπόλαρχον, εἴτε περιπολάρχην ἐκάλεσεν, ἐνταῦθα συνωνύμως, τὸν περιπόλων ἄρχοντα καλεῖν δοκεῖ. εἰ δὲ μηδὲν κινητέον, ἀπὸ τῆς ἐνικῆς εὐθείας, ἀρχὸς, τὴν φωνὴν περιέχθαι λέξις. ἀρχὸς δὲ, ποιητικώτερον. ἡ ἀπὸ τῆς εὐθεί-
ας, ἀρχὴ, ῆς. ταῦτα δὲ πάντα τοῦ ἰσοδυναμοῦντα σημασία. ÆE.P. [7] Πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις] πλὴν ὅσοι μὴ ἐβούλοντο δηλαδὴ ὀλιγαρχεῖσθαι. * [8] Ταῦτα] τὰ τῆς ὀλιγαρχίας πράγματα, αὕτη ἡ ὀλιγαρχία, καὶ αἱ τῶν ὀλιγαρχούντων πράξεις. ÆE.P.
* [9] Ξυναφαιρησόμενος] τὸν Ἀλεξικλέα σὺν αὐτοῖς ἐκ τοῦ δεσμοῦ, ἢ ἐκ τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἶρχθο, αἱρησόμενος. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ἔργων ἐν τῷ πειραιεῖ ὁπλίταις τὸν Ἀλεξικλέα ἀφιέντας. ÆE.P.

Adiuua-

A Adiuuabat autem [*ipsum*] Aristarchus, & equitum iuuentus. Erat autem ingẽs, ac terribilis tumultus. Nam & qui in vrbe degebãt, Piręum iam occupatum, & [*Alexiclem*] illum, qui comprehensus fuerat, morte mulctatum putabãt. Et qui in Piræo erant, eos, qui in vrbe erant, contra se tantum non adesse [*suspicabantur.*] Cùm autem seniores ægrè impedirent eos, qui per vrbem discurrebant, & ad arma [*corripienda*] ferebantur, cùm etiam Thucydides Pharsalius, hospes publicus, qui [*tunc*] aderat, & officiosè singulos impediret, & exclamaret B ne hostibus prope insidiantibus, patriam perderent, quieuerunt, & à manibus mutuò sibi afferendis abstinuerunt. Et Theramenes quidem in Piræum profectus (præturam autẽ ipse quoq; gerebat) voce tenus, grauis armaturæ militibus irascebatur. Aristarchus verò, & qui [*populari*] multitudini aduersarij erant, indignabantur. Illorum verò grauis armaturæ militum plerique manum ad opus admouere cœperunt, nec C eos [*facti*] pœnitebat. Theramenem interrogabant nunquid ei videretur hæc munitio [*publici*] boni causa extrui, & an satius esse eam demoliri. Ille verò, si & ipsis [*eam*] demoliri placeret, sibi quoq; placere respõdit. Hinc autẽ è vestigio cùm illi grauis armaturæ milites, tum etiã multi eorum, qui erant in Pireo, munitionem conscenderũt, & demoliri cœperunt. Hac autẽ, adhortatione ad vulgus vtebãtur, oportere, [*eũ,*] quicũq; quinq; millia [*ciuium,*] quadringẽtorũ loco, Reipu. præesse vellet, ad hoc opus accedere, [*& munitionẽ istam secum demoliri.*] Nam [*quamuis popularem statum restituere vel-* D *lent,*] tamen [*suum consilium*] adhuc tegebant nomine quinque millium, ita vt nõ apertè dicerent, Quicunq; vellet populum Reip. præesse: quia metuebant ne re vera essent [*quinque millia ciuium, quibus ad Republica administrationem aditus per vices pateret,*] néve quis [*de suo numero*] per inscitiam aliquid apud aliquem [*de quinque millium numero*] dicens laberetur, [*ac in capitis discrimen adduceretur.*]

A ἐβοήθει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ τῶν περιπόλων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ ἐκπληκτικός.[1] οἵ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι, καὶ τὸν ξυνειλημμένον τεθνάναι· οἵ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ, τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεος ὅσον οὐκ ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόλις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλυόντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας, καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα φερομένους, καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ προξένου τῆς πόλεως παρόντος, καὶ προθύμως ἐμποδών τε ἑκάστοις γιγνομένου, B καὶ ἐπιβοωμένου μὴ, ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων, ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε, καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης, ἐλθὼν ἐς τὸν Πειραιᾶ (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγὸς)[2] *[3] ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, ὠργίζετο τοῖς ὁπλίταις. ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ ἐναντίοι [4] τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὁπλῖται [5] ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ, καὶ οὐ μετεμέλοντο· C καὶ τὸν Θηραμένην ἠρώτων εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. ὁ δὲ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες οἵ τε ὁπλῖται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων, κατέσκαπτον τὸ τείχισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις, ὡς χρὴ, ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, [6] ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον.[7] *[8] ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι,[9] μὴ ἄντικρυς δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν D ὀνομάζειν·[10] φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι *[11] ὦσι, καὶ *[12] πρός τινα εἰπών τις τι ἀγνοίᾳ σφαλῇ.

---

[1] Ἐκπληκτικὸς] ἤγουν, ἔκπληξιν ποιῶν τοῖς ἀκούουσιν. [2] Ὅσον ἀπὸ βοῆς] ἤγουν, ἀπὸ βοῆς, καὶ οὐκ ἀληθῶς. *[3] Ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα] τουτέστι, τῇ βοῇ μόνον, ὡς δῆθεν προσποιήσεως χάριν, ὅπως μὴ τοῖς τετρακοσίοις φανείη τὴν ὀλιγαρχίαν, ὡς τὰς αὐτῶν πράξεις ἀποδοκιμάζειν. AE. P. [4] Τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον] τῷ δημοτικῷ δηλονότι. γρ. τῷ ἀληθεῖ ἐχαλέπαινον. [5] Ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ] ἤγουν, ἐβούλοντο συμπλακῆναι τῇ πράξει. [6] Ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον] ἤγουν ἐπὶ τὸ κατασκάπτειν τὸ τεῖχος. [7] Ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλ.] ὄντες ἤδη βουλόμενοι δημοκρατίαν τὴν πόλιν, οὔπω δὲ μόνους προσηγόρευον τὴν κατάστασιν ἣν ἐβούλοντο ποιῆσαι, φοβούμενοι τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὑπαλλάττοντες, πεντακισχιλίους ἐκάλουν. *[8] Ἐπεκρύπτοντο] τὸ ἑξῆς, ὡς ἐκεῖ ... εἰ γὰρ καίπερ τὴν δημοκρατίαν πάλιν καταστῆσαι βουλόμενοι, ὅμως ἔτι τὸ πρόσχημα, καὶ τὴν αὐτῶν διάνοιαν ἐπεκρύπτοντο τῷ τῶν πεντακισχιλίων ὀνόματι, ὥστε μὴ ἄντικρυς, ὡς φανερῶς ὀνομάζειν, ἤγουν λέγειν ταῦτα, ὅστις βούλεται τὸν δῆμον ἄρχειν, ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἔλεγον, ὅστις βούλεται τοὺς πεντακισχιλίους ἄρχειν. τίνος δὲ χάριν οὕτως ἔλεγον, ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. AE. P. [9] Μὴ ἄντικρυς δῆμον] καθ' ὑπερβατὸν, ὅστις βούλεται τὸν δῆμον ἄρχειν, μὴ ἄντικρυς ὀνομάζειν. ἔνιοι δὲ οὕτως ἐδέξαντο, ὅστις αὐτὴν ἐβούλετο ἀρχήν, οὐ δημοκρατίας κατάστασιν ὀνομάζειν, ἀλλὰ πεντακισχιλίους, ὡς καὶ αὐτοὺς μαθεῖν ἐξ αὐτῆς. [10] Φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι] φοβούμενοι δηλαδὴ μή τις εἰπὼν ὅτι ὀρέγεται δημοκρατίας, πρός τινα ὃς ἐστι τῶν πεντακισχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι ἐστὶν εἷς ἐκείνων, ἐν κινδύνῳ γένηται. *[11] Ὦσι] οἱ πεντακισχίλιοι δηλονότι, οἱ κατὰ διαδοχὴν μετέχοντες τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων, καὶ τῆς διοικήσεως. AE. P. *[12] Πρός τινα] τῶν πεντακισχιλίων ὄντα. τις, τῶν τὴν δημοκρατίαν πάλιν καταστῆσαι βουλομένων. Τί, περὶ τῆς δημοκρατίας τῆς ἐσομένης. ἀγνοίᾳ, διὰ τὴν ἄγνοιαν, διὰ τὸ ἀγνοεῖν ἐκεῖνον, πρὸς ὃν ἂν εἴπῃ. AE. P.

καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον τοὺς πεντακισχιλίους οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι· τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους, ἄντικρυς ἂν δῆμον ἡγούμενοι, [1]τὸ δ' αὖ ἀφανὲς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὁπλῖται τόν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες, καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν θέατρον ἐλθόντες, [2]καὶ *[3]θέμενοι τὰ ὅπλα, ἐξεκλησίασάν τε, καὶ δόξαν αὐτοῖς, εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ, [4]καὶ ἔθεντο αὐτοῦ *[5]ἐν τῷ ἀνακείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ᾑρημένοι, πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς, αὐτούς τε ἡσυχάζειν, [6]καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν λέγοντες, τούς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων [7]ἐν μέρει, ᾗ ἂν τοῖς πεντακισχιλίοις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι· τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν, μηδ' εἰς τοὺς πολεμίους *[8]ἀνῶσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἠπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα [9]περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. [10]ξυνεχώρησάν τε ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας. ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία, καὶ ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἡγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν. καὶ πᾶς τις τῶν ὁπλιτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ [11]χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέναι.

γρ. συνελθεῖν ἐν Διονυσίῳ ἡ ἐκκλ. γρ. τῶν πολλῶν ἴσα.

A Et idcirco illi quadringenti neque volebāt illos quinquies mille [*ciues*] esse, neq; constare illos non esse. Nam existimabant, tot quidem [*viros Reipub. administrationis*] participes constituere, haud dubiè statum esse popularem. Sed si incertum esset, [*neque constaret esse quinque millia ciuium, quibus ad Reipub. administrationem aditus pateret, hoc*] mutuò terrorem esse incussurum. Postridie autem illi quadringēti, etsi animis perturbati, in curiam tamen conuenerunt. At illi grauis armaturæ milites, qui in Piræo erāt, cum Alexiclē dimisissent, quem com- B prehenderāt, ac munitionem demoliti fuissent, ad Dionysiacū theatrum prope Munychiam situm concesserunt, & [*illic*] extra locum ordinarium armati concilium habuerunt, & ex communi ipsorum decreto confestim in vrbem iuerunt; & arma illic, in Anaceo, [*id est, templo Castoris, & Pollucis*] deposuerunt. Quidam autem a quadringentis electi ad ipsos venerunt, & singuli singulos alloqui cœperunt, & quos animaduertissent homines esse mites, [*ipsis*] suadebant, vt & ipsi quiescerent, & alios [*in of*- C *ficio*] præterea continerent. Dicentes fore, vt [*quadringenti*] quinque millia [*ciuium*] designarent, & ex horum [*quinque millium*] numero quadringenti per vices constituerentur, prout ipsis quinque millibus placeret. Interea verò nullo modo ciuitatē perderent, néve eam funditus euersam hostibus traderent. His autē verbis, quæ & multa erant, & ad multos fiebant, vniuersa armatorum multitudo placatior, quam antè fuerat, reddita est, ac de vniuerso Reipub. statu maximè timebat. Et inter eos conue- D nit, vt ad dictam [*certamq;*] diem in Bacchi templo concilium de cōcordia haberetur. Cùm autem concilij in Bacchi templo habendi dies aduenisset, & tantū non concio [*iam*] coacta esset, nūtiatur illas duas, & quadraginta naues cū Hegesandrida Megaris veniētes, Salaminē cursum tenere. Quamobrē quilibet ex illis grauis armaturæ militibus hoc ipsum esse ducebat, quod iampridē à Theramene, & ab iis, qui cū eo erāt, dicebatur, illā classem aduersus illam munitionē venire, & [*ideo hac*] vtiliter diruta fuisse videbatur.

---

[1] Τὸ δ' αὖ ἀφανὲς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν] ἀδήλου δὲ (φησὶν) ὄντος ὅτι εἰσὶ πεντακισχίλιοι, φόβον παρασκευάσειν τοῦτο καὶ ὑποψίαν τοῖς Ἀθηναίοις πρὸς ἀλλήλους. ἕκαστος γὰρ τὸν πέλας ᾤετο τῶν πεντακισχιλίων εἶναι. [2] Καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα] ὁπλισθέντες. *[3] Θέμενοι τὰ ὅπλα] τὰ ὅπλα περιθέμενοι, ἤγουν ὁπλισθέντες, ἀσφαλείας χάριν, ἢ ἀντὶ τοῦ καταθέμενοι, ὡς καὶ τὸ ἑξῆς ἔθεντο, ἀντὶ τοῦ κατέθεντο. ἀλλαχοῦ δὲ τὸ θέσθαι τὰ ὅπλα ἀντὶ τοῦ καταστρατοπεδεύειν λαμβάνεται οὐ μόνον παρὰ τούτῳ τῷ ξυγγραφεῖ πολλάκις, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν ἄλλων ἀξιολόγων ξυγγραφέων. εἰ δὲ καὶ ταῦτα τὸ τὰ ὅπλα τίθεσθαι, ἀντὶ τοῦ καταστρατοπεδεύειν λάβοις, ἴσως ἂν τὸ τῆς ἐννοίας βέλτιον ἂν ἔχοι. τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἑξῆς εἰκάζεσθαι δύναται. Æ.P. [4] Καὶ ἔθεντο αὐτοῦ] ἤγουν αὐτόθι.

*[5] Ἐν τῷ ἀνακείῳ] ἀνακεῖον, τὸ τῶν διοσκούρων ἱερὸν, καὶ τὰ ἀνάκεια, ἡ τῶν ἀνακοῖν διοσκούροιν πανδήμου ἑορτή. ἄνακες δὲ καὶ ἀνακοὶ οἱ διόσκουροι, Κάστωρ, καὶ Πολυδεύκης, Διὸς κοῦροι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. περὶ δὲ τούτων πολλὰ παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ σαφέστερον εὑρήσεις. Æ. P. [6] Καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν] καὶ τοὺς ἄλλους ἡσυχάζοντας παρακατέχειν εἰς τοὺς πολεμίους. [7] Ἐν μέρει] ἤτοι, καὶ παρὰ μέρος τῶν πεντακισχιλίων. *[8] Ἀνῶσαι] ἀναβαπτῆσαι ἐς τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας ἐμβαλεῖν. ΑΕ. P. [9] Περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ] ἤτοι, περὶ τῆς πάσης πολιτείας. [10] Ξυνεχώρησάν τε] ἤτοι συνεῖδον, ὡμονόησαν. *[11] Χρησίμως] τῇ πόλει δηλονότι. ὡς ἐπὶ τῷ τῆς πόλεως ἀγαθῷ. Æ. P.

Hegesandridas autem forsitan quidem ex A composito, & circum Epidaurum & circũ illa loca versabatur: sed tamen credibile videtur esse ipsum etiam propter præsentem Atheniensium seditionem, & adductum sui opportuni aduentus spe, illic substitisse. Athenienses verò, postquàm [*hoc*] ipsis nũtiatum est, confestim vniuersi citato cursu in Piræum contenderunt, quòd bellũ domesticum non esset maius, quàm quod ab hostibus inferebatur, quod non procul: at ad ipsum portum esset. Quamobrem alij quidem naues, quæ aderant, conscendebant, alij verò alias deducebant, nonnulli etiam ad muros, & portus ostium, ad vim hostilem arcendam accurrebant. At Peloponnesiorum classis aduentans, & Sunium circumuecta, portum inter Thoricum, & Prasias subiit. Postea verò Oropum appulit. Athenienses autem raptim, & iis, qui ad manus erãt, nautis vti coacti, quippe quòd ciuitas seditione laboraret, & [*ciues*] in maximo [*discrimine positi, rebus suis*] opem celeriter ferre vellent (nam quòd Attica interclusa esset, ipsorum omnis spes in Eubœa erat polita) Thymocharin ducem cum classe, [*quam raptim coegerant,*] in Eretriam mittunt. Quæ cum [*illuc*] peruenisset, cum illis [*nauibus,*] quæ prius in Eubœa erant, sex & triginta [*nauium*] numerum effecit. Et protinus prœlio nauali dimicare coacta fuit. Nam Hegesandridas iam pransus, ab Oropo classem in altum duxerat. Abest autem Oropus ab Eretriensiũ vrbe, stadiis fere sexaginta, maris tractu. Dum igitur ille cum infesta classe [*iam*] veniret, Atheniẽses quoque [*suas*] naues instruere cœperũt, existimantes suos milites apud naues esse. Sed illi cibaria in prandium mercabantur, non ex foro: sed ex [*priuatis*] ædibus in extrema vrbis parte sitis. Nihil enim [*in foro*] vendebatur, quod ab Eretriensibus consultò factum fuerat, vt, dum cunctanter [*naues militibus*] implerentur, hostes prius, [*quàm illi naues conscendissent,*] impressionem [*in eos*] facerent, & Athenienses sic, vtcunque instructi fuissent, in altum prodire cogerent. Quinetiã ex Eretria signũ Oropum versus plis [*Lacedæmoniis*] sublatum, [*datumq́*] fuit,

A ὁ δὲ Ἡγησανδρίδας τάχα μέν τι [1] ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περί τε τὴν Ἐπίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο, εἰκὸς δ' αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν Ἀθηναίων, [2] * [3] δι' ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο, [4] ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς οὐ ἰδίου πολέμου, μείζονος [5] ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐχ ἑκὰς ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας B ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν. αἱ δὲ τῶν Πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι [6] καὶ περιβαλοῦσαι Σούνιον, ὁρμίζονται μεταξὺ Θορίκου τε καὶ Πρασιῶν. ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς Ὠρωπόν. Ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος [7] καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στασιαζούσης, καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι (Εὔβοια γὰρ αὐτοῖς, C [8] ἀποκεκλῃσμένης τῆς Ἀττικῆς, πάντα ἦν) πέμπουσι Θυμοχάρη στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς Ἐρέτριαν. ὧν ἀφικομένων, ξὺν ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις, ἓξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἡγησανδρίδας, ἄριστον ποιησάμενος ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ ἀνῆγαγε τὰς ναῦς. ἀπέχει δὲ μάλιστα ὁ Ὠρωπὸς τῆς τῶν Ἐρετριέων πόλεως, [9] θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰς D ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι. οἱ δὲ ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον [10] ἐπισιτιζόμενοι (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο [11] ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων) ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπ' ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν, [12] ὅπως σχολῇ πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες, καὶ ἐξαναγκάσειαν τοὺς Ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς, ἐς τὸν Ὠρωπὸν ἐκ τῆς Ἐρετρίας,

γρ. ὑπερβαλοῦσαι

γρ. μάχῃ

[1] Ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου] ἤτοι προδοσίας. [2] Δι' ἐλπίδος] ἀγόμενον δηλονότι. [3] Δι' ἐλπίδος] τὸ ἑξῆς ὅτι, καὶ δι' ἐλπίδος, ἤγουν διὰ τὴν ἐλπίδα, ὡς ἂν εἰ δέον, ὅτι κατὰ καιρὸν, ἐπικαίρως, παραγένοιτο. ταύτῃ δὲ ἀνέχειν. ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις αὐτὸν ἀνέχειν, ἤγουν μένειν, ὑπομένειν, καὶ στρέφεσθαι. ἐλπίδα δὲ λέγει, τὴν περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἁλώσεως ὑπ' αὐτοῦ συλληφθῆναι. Æ. P. [4] Ταύτῃ ἀνέχειν] ἤγουν ἀπέχειν. [5] Ἡ ἀπὸ τῶν πολεμίων] περιεμπεσεῖν τινὶ ἢ συνέδραμεν. [6] Καὶ περιβαλοῦσαι] ἤγουν περικυκλώσασαι. [7] Καὶ ἀξυγκροτήτοις] ἤγουν, ἐπιλέκτοις ναυσίν. [8] Ἀποκεκλῃσμένης] οὐκ εἰσαγομένων δηλονότι κατὰ θάλασσαν τῶν ἐπιτηδείων. [9] Θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα] ἤτοι, οἱ ἑξήκοντα στάδιοι ταύτης θαλαττιαῖοί εἰσιν.
[10] Ἐπισιτιζόμενοι] ἀντὶ τοῦ λαμβάνοντες. [11] Ἀπὸ προνοίας τῶν Ἐρετριέων] ἀντὶ τοῦ, ἀπὸ γνώμης καὶ παρασκευῆς.
[12] Ὅπως σχολῇ πληρουμένων] ἤγουν, βραδέως πληρουμένων τῶν νεῶν.

γρ. χρῆν

ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτης δὴ παρασκευῆς οἱ ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι, καὶ ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν ἐρετριέων, ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον· ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι, καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν· καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν ἐρετριέων ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φονευόμενοι ὑπ' αὐτῶν· οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπιτείχισμα τὸ ἐν τῇ ἐρετρίᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, [1] περιγίγνονται, καὶ ὅσαι ἐς χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν ἀποκτείναντες, τοὺς δὲ ζωγρήσαντες, τροπαῖον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον εὔβοιάν τε ἅπασαν ἀποστήσαντες, πλὴν ὠρεοῦ (ταύτην δὲ αὐτοὶ ἀθηναῖοι εἶχον) καὶ τἆλλα περὶ αὐτὴν καθίσταντο. τοῖς δὲ ἀθηναίοις ὡς ἦλθε [2] τὰ περὶ τὴν εὔβοιαν γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ σικελίᾳ ξυμφορά, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν, οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν τε στασιαζόντων, καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυρράξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ᾗ ναῦς τε, καί, τὸ μέγιστον, εὔβοιαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς ἀττικῆς ὠφελοῦντο· πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν; μάλιστα δ' αὐτοὺς [3] καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι, νενικηκότες, εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν πειραιᾶ ἔρημον ὄντα νεῶν πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι· ὅπερ ἄν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν· [4] καὶ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν εἰ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ' ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἄν, καίπερ πολεμίας οὔσας *[5] τῇ ὀλιγαρχίᾳ, *[6] τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι. [7] καὶ ἐν τούτῳ ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς, καὶ ἰωνία, καὶ αἱ νῆσοι,

γρ. αὐτὴν

γρ. ἀποπλεῖν

γρ. καὶ ἡ διέστ. ἂν ἔτι μ. τ. πόλιν, ἢ ἰων.

A [*vt significaretur*] quandónam [*aduersus hostem illinc*] in altum prouehi deberēt. Athenienses igitur propter huiusmodi fraudem [*in ipsorum perniciem ab Eretriensibus excogitatam, ac*] præparatam, in altum prouecti, naualique prœlio supra portum Eretriensem commisso, [*quamuis ad hoc imparati venissent,*] tamen aliquantisper etiam [*hosti*] restiterunt. Deinde in fugam versos [*hostis*] ad littus vsque est insequutus. Et quotquot ipsorum ad Eretriensium vrbē, vt amicam, confugerunt, asperrimè tractati fuerunt, B quia ab ipsis [*Eretriensibus*] interfecti fuerunt. Alij verò in munitionem, quam ipsi in Eretria tenebant, incolumes euaserunt, itemque naues, quotquot in Chalcidē peruenerunt. Peloponnesij verò, duabus & viginti Atheniēsium nauibus captis, virisque partim interfectis, partem captis tropæum statuerunt. Nec multo post, cum totam Eubœam ad defectionem compulissent, præter Oræum (hoc enim Athenienses ipsi tenebant) cæteras quoque res ad eius statum pertinētes cōponere cœperunt. Cùm C autem rerum ad Eubœam gestarum nuntius Atheniensibus allatus fuisset, pauor omnium ad illum vsq; diem maximus [*eos*] inuasit. Nam nec illa clades, quam in Sicilia acceperant, quamuis tunc ingens visa fuisset, nec vlla alia calamitas [*eos*] vnquam adeò terruit. Cùm enim eo tempore, quo & exercitus, qui Sami erat, defecerat, nec aliæ naues, nec qui eas cōscenderēt, supererant, ipsique [*præterea*] seditione laborabant, & incertum erat, quādo inter se concursuri essent, ista calamitas, quæ tanta erat, propter quam & classem, & (quod maximum [*erat malum*]) Eubœam (ex qua plus D vtilitatis, quàm ex Attica percipiebant) amiserant, [*illis*] superuenisset, nónne meritò animis erant consternati? Sed hoc potissimum eos turbabat, idq; propter maximā locorum propinquitatem, si hostes ausuri essent, victoria potiti, confestim in ipsorum Piræum nauibus vacuum tendere. Et tandūnon ipsos iam adesse suspicabantur. Id, quod [*illi*] si audaciores fuissent, facile fecissent, & lōgè maius dissidium in vrbe excitassent, si [*eam illic*] manētes obsedissēt, & classem ab Ionia licet dominatui paucorū infestam, [*tamen*] illis secū cognatione coniunctis, & vniuersę ciuitati succurrere coegissent. Interea verò & Hellespōtus, & Ionia, & In-

[1] Περιγίγνονται] περισῴζονται. [2] Τὰ περὶ τὴν εὔβοιαν γεγενημένα] ἤγουν, τὸ μήνυμα τῶν ἐν τῇ εὐβοίᾳ γενομένων. [3] Καὶ δι' ἐγγυτάτου ἐθορύβει] ἤγουν, ἐγγυτάτω ὄντων τῶν πολεμίων. [4] Καὶ διέστησαν ἂν] ἤγουν, εἰς στάσιν ἐνέβαλον. *[5] Τῇ ὀλιγαρχίᾳ] τῇ ἐν ἀθήναις τότε οὔσῃ. Æ.P. *[6] Τοῖς σφετέροις οἰκείοις] τοῖς ἀθηναίοις, τοῖς ἀποικίας ἐς τὴν ἰωνίαν πέμψασιν. ἴωνας γὰρ [illegible] ἄν. καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἀποικίαν αὐτοὶ ἐν τούτῳ καὶ τῆς [illegible] τῆς ἰωνίας, καὶ τῶν νήσων, καὶ τῶν μέχρι τῆς εὐβοίας χωρίων, καὶ (ὡς εἰπεῖν) πάσης τῆς ἀθηναίων ἀρχῆς ἐκράτησαν ἄν. Æ.P. [7] Καὶ ἐν τούτῳ ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς] λείπει, ὑπὸ λακεδαιμονίοις.

sulæ

sulæ & [*omnia*] loca ad Eubœam vsq; pertinētia, & (vt ita loquar) omne Atheniensiũ imperium in ipsorum potestatem venisset. Verùm non in ea [*re*] tantùm Lacedæmonij Atheniensibus omnium [*aduersariorum*] maximè commodi in bello [*cum ipsis*] gerendo fuerunt; sed & in aliis multis. Cum enim moribus maximè differrent (nam illi quidem, celeres; hi verò, tardi. Et illi quidem, ad res aggrediēdas prompti; hi verò, timidi, præcipuè verò aduersus eos, qui classe multum poterant) plurimum [*Atheniensibus*] proderant. Syracusani autem [*hoc*] demonstrarunt. Nam cùm moribus maximè similes [*illis*] essent, optimè etiam aduersus [*illos*] bellum administrarunt. Athenienses igitur propter hunc nuntium, [*quamuis essent animis consternati, maximamq́; nauium partem amisissent,*] viginti tamen naues instruxerunt, & concionem coēgerunt, vnam quidem statim, tunc primùm, in eum locum, quem Pycna vocāt, vbi etiam aliàs [*comitia habere*] consueuerant. In qua [*concione*] quadringentis viris [*à Reipub. administratione*] amotis, rerum administrationem quinque millibus tradere decreuerunt. Ex hoc autem [*quinque millium*] numero [*illos omnes*] esse [*voluerunt,*] quotquot arma gestarent, [*ac Reipub. causa militarent.*] Nec vllam mercedem vllius magistratus gratia [*ab vllo*] accipiendam esse [*censuerunt.*] Nisi verò [*qui magistratus gessissent, ita fecissent, eum, qui mercedem accepisset,*] execrabilem esse iusserunt. Postea verò & aliæ crebræ conciones habitæ sunt, in quibus & legumlatores, & cætera ad Reip. administrationem pertinentia constituerūt. Atq; initio quidem (meo saltem iudicio) Athenienses Remp. non parum commodè videntur administrasse. Nam vetiusq; factionis, paucorum, & multitudinis, in vnū redactæ, moderatum exstitit temperamentum. Hoc autem primum ciuitatem ob res aduersas afflictam erexit, [*ac erectam sustentauit.*] Decreuerunt etiam Alcibiadem, cæterosque, qui cum eo erant, [*in patriam*] reuocandos. Quare cùm ad illum, tum ad exercitum, qui Sami erat, misso [*nuntio*] res capessere, [*& manus ad opus admouere, ac patriæ laboranti succurrere*] iusserunt. In hac autē [*rerum*] mutatione statim Pisander, & Alexicles cum suis, & qui præcipui erant è paucorum dominatu, in Deceleam se subduxerunt.

A καὶ τὰ μέχρι Εὐβοίας, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἡ Ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις πάντων δὴ ξυμφορώτατοι *[1] προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ πλεῖστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν, ὀξεῖς, οἱ δὲ, βραδεῖς· καὶ οἱ μὲν, ἐπιχειρηταί, οἱ δὲ, ἄτολμοι, [2] ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακούσιοι· μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι, ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγελμένοις
B οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν ξυνέλεγον, μίαν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν πύκνα καλουμένην, οὗπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν· ἐν ᾗπερ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες, τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι· εἶναι δὲ αὐτῶν, ὁπόσοι *[4] ὅπλα παρέχονται· καὶ *[5] μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ· εἰ δὲ μὴ, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τἆλλα
C ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες. μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο. καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων [6] τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι· καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν Σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες, διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων. ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ
D ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ὑπεξέρχονται ἐς τὴν Δεκέλειαν.

π. πύκνα. ÆE.P.

γρ. ὅπλα

[1] Ξυμφορώτατοι] πῶς; ὅτι βραδεῖς, καὶ ἄτολμοι, καὶ ἡ τρόπος τοῖς Ἀθηναίοις, οἵπερ ἦσαν ὀξεῖς, καὶ ἐπιχειρηταί, καὶ [illegible] ἄλλως λυπηροὶ, ὥστε χαλεποὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἦσαν [illegible] χαλεπῶς αὐτοῖς ἐπίκειντο. ÆE.P. *[2] Προσπολεμῆσαι] [illegible] ÆE.P. [3] Ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ] ἄλλως τε καὶ [illegible] [4] Ὅπλα παρέχονται] [illegible] [5] Μισθὸν μηδένα φέρειν] [illegible] ÆE.P. [6] Τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν] [illegible]

Ἀρίσταρχος δ' αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους, ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος. [1]ἐπολιόρκουν δὲ αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι, ἐθελοντηδὸν προσπαρακαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος, ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ * [2]ἐν τῇ πόλει τἆλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις, κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δὲ, πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ εἰδότες οὐδὲν, διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ, Οἰνόην τε ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου τῶν [3]ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον παρῄει προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης τέως ἧκον, ὅ τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ, ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ, καὶ ἄλλος Ἱπποκράτης ἀνὴρ Σπαρτιάτης, καὶ ὢν ἐν Φασήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο, πάντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνους. Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτοὺς, καὶ ἦν πρόθυμος, κομίσας τὰς ναῦς, καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι [4]πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων * [5]πλέον τι σχήσειν ἀπ' αὐτοῦ· οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ, καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα, ἔπλει ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. πρότερον δ' ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐπέπλευσαν, καὶ τῆς Χερρονήσου τι μέρος [6]καθέδραμον.

γρ. κομίσαντας

A Solus autem ex illis Aristarchus (adhuc enim dux erat) repentè sumptis aliquot sagittariis, qui erãt maximè barbari, ad OEnoen contendit. Erat autem Atheniensium munitio in Bœotiæ confinius sita. Corinthij autem, voluntarij quique, Bœotis accitis, eam obsidebant, propter suorum ex Decelea se recipientium cladem, cædemque [*factam ab Atheniensibus egressis*] ex OEnoë. Aristarchus igitur colloquio cũ ipsis habito, eos decepit, qui apud OEnoen erant, dicens eos quoque, qui in vr-B be erant, de cæteris [*rebus*] cum Lacedæmoniis transegisse, & oportere ipsos quoque locum illum Bœotis tradere. His enim conditionibus compositionem factam [*dicebat.*] Illi verò, cùm [*ipsi*] vt duci, fidem habuissent, & prorsus ignari essent [*rerum, quæ ab Atheniensibus & in vrbe, & alibi gererentur,*] quòd obsiderẽtur, fide publica interposita [*illinc*] exierũt. Hoc igitur modo captam OEnoen Bœoti receperunt, & Athenis paucorum dominatus [*sublatus est,*] & C seditio cessauit. Per eadem huius æstatis tempora, Peloponnesij quoque, qui Mileti erant, cùm à nullo illorum, quibus à Tissapherne tunc, quum Aspendũ petiit, negotium datum fuerat, stipendium [*ipsis*] daretur, cùm etiam neq; Phœnissæ naues, neq; Tissaphernes vllo modo veniret, & Philippus, qui cũ ipso missus fuerat, Mindaro Nauarcho scripsisset, & alius Hippocrates, vir Spartanus, & qui apud Phaselidẽ erat, [*idem eis scripsisset,*] neq; classem illam venturam esse, & [*res*] omnes [*Peloponnesiacas*] à Tissapherne iniustè labefactari, ipsosque à Pharnabazo acciri, eumque paratum esse D se naues [*ad eos*] adducere, & cæteras suæ prouinciæ ciuitates ad defectionem ab Atheniensibus faciendam cõpellere, quemadmodum & Tissaphernes [*fecisset,*] quòd ex hac re commodum aliquod se percepturum speraret: sic igitur Mindarus militari disciplina accuratè seruata, & profectione subitò indicta, vt lateret hostes, qui Sami erant, cum tribus & septuaginta nauibus Mileto soluens, in Hellespontum nauigauit. Illuc autem prius per hanc eandem æstatem [*aliæ*] sexdecim naues [*illis regionibus*] bellum illaturæ iuerant, & quandam Chersonesi partem incursionibus infestauerant.

[1] Ἐπολιόρκουν δὲ αὐτὸ] ἐπολιόρκουν οἱ Κορίνθιοι, παραλαβόντες τοὺς Βοιωτοὺς ἀντὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, δι' ἰδίαν τινὰ συμφοράν. συμφορὰ δὲ τοῖς Κορινθίοις ἐγένετο περὶ τὴν Οἰνόην, διαφθαρέντων αὐτῶν ὑπὸ Ἀθηναίων ἐκ τῆς Οἰνόης ἐξελθόντων. [illegible] ἐκ Δεκελείας [illegible] οἱ Κορίνθιοι. τοῖς οὖν [illegible] αὐτῶν πολιορκοῦσι [illegible] ὁ Ἀρίσταρχος παραδίδωσι τὴν Οἰνόην. [2] Ἐν τῇ πόλει] ἐν ταῖς Ἀθήναις. κἀκείνους, τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ ὄντας. τὸ χωρίον, τὸ τεῖχος, τὸ ἐν Οἰνόῃ τείχισμα, τὴν Οἰνόην. ἐπὶ τούτοις, ὥστε τὴν Οἰνόην ἐκ τῆς ξυμβάσεως [illegible] τοῖς Βοιωτοῖς παραδίδοσθαι. Al. P. [3] Τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους] τῶν [illegible] ὑπὸ Τισσαφέρνους, ὅτε [illegible] Ἄσπενδον [illegible], καὶ λοιπὰς πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων. [4] Πόλεις τῆς ἑαυτοῦ [illegible] τῇ ἑαυτοῦ [illegible] ἀρχῇ, [illegible] ὑπὸ Ἀθηναίων, [illegible] ὁ Φαρνάβαζος ἀποστῆσαι αὐτῶν, ὡς [illegible] ὁ Τισσαφέρνης ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ. ἤλπιζε γὰρ ὁ Φαρνάβαζος [illegible] τι [illegible] αὐτός. [5] Πλέον τι σχ.] [illegible] Al. P. [6] Κατέδρ.] [illegible]

Sed tempestate iactatus, ad Icarum appellere coactus est. Cùm autem propter nauigandi difficultatem illic quinque, sexve dies moratus fuisset, Chiū peruenit. Thrasyllus verò, cùm ipsum Mileto discessisse intellexisset, ipse quoque cum quinque, & quinquaginta nauibus Samo discessit, properans ne ille ocius in Hellespontum ingrederetur. Sed cùm audisset [*Mindarum*] apud Chium esse, cùm etiam existimasset ipsum illic subsessurum [*atque aliquandiu commoraturum,*] speculatores quidem & in Lesbo, & in opposita continente collocauit, ne naues illæ, si fortè aliquò proficiscerentur, [*ipsum*] laterent. Ipse verò cum classe Methymnam profectus, farinam, & cætera [*ad victum*] necessaria [*à Methymnæis*] apparari iussit, vt, si maior mora fieret, [*hostisq. diutius illic maneret,*] ex Lesbo Chium infesta classe petiturus, [*& incursionibus eam infestaturus.*] Simul etiam (Eressus enim à Lesbo defecerat) volebat aduersus eam profectus, si posset, expugnare. Nam Methymnæorum exules, qui nō minimæ autoritatis erant [*apud suos populares,*] cùm ad quinquaginta grauis armaturæ milites, qui amicitiæ causa, [*sine mercede*] eos sequuti fuerant, Cumā [*illuc*] nauibus transportassent, & è continente alios mercede conduxissent, cunctis ad trecentos, Anaxarcho Thebano propter cognationem duce delecto, Methymnam primùm adorti fuerant. Sed de eo conatu deiecti propter Atheniensium præsidium [*aduersus eos*] Mitylene progressum, rursus prœlio extra [*vrbem ab eodem præsidio*] repulsi, & per montem itinere facto, Eressum ad defectionem compulerant. Thrasyllus igitur aduersus eam cum tota classe profectus, [*eam*] aggredi statuerat. Sed & Thrasybulus cum quinque nauibus è Samo ante [*ipsius aduentum*] illuc profectus fuerat, cùm de hoc exulum traiectu nuntius ipsis allatus fuisset. Sed cùm serius [*eò*] venisset, [*nec ipsos exules assequutus fuisset,*] aduersus Eressum profectus, stationem contra [*eam*] habebat. Accessere præterea duæ quædam naues ex Hellesponto domum redeuntes, & Methymnææ. Naues autem vniuersæ, quæ [*tunc illic*] aderant, erant numero septem, & sexaginta, ex quibus milites sumpserunt, & [*ad vrbis oppugnationem*] se præparare cœperūt, vt Eressum & machinis, & quauis ratione,

A [1] χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας, ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον. ὁ δὲ Θράσυλλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶ πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη, καὶ νομίσας αὐτὸν * [2] καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν κατεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας B ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν. αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας, ἄλφιτά τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευσεν, [3] ὡς, ἢν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. ἅμα δέ, Ἔρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἐκ τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁ- C πλίτας ὡς πεντήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάρχου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου, προσέβαλον πρῶτον Μηθύμνῃ· καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς προελθόντας, αὖθις * [4] ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες, καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες, ἀφιστᾶσι τὴν Ἔρεσον. πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐτὴν ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι. προαφιγμένος δὲ αὐτόσε D ἦν καὶ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὅτι ἠγγέλθη αὐτοῖς ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις. * [5] ὑστερήσας δέ, ἐπὶ τὴν Ἔρεσον ἐλθὼν, ἐφώρμει. προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι, καὶ Μηθυμναῖαι· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, [6] ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο, ὡς * [7] κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ,

ταῖς ναυσὶ

πάσαις ταῖς ναυσὶ

---

[1] καὶ νομίσας] ἡγησάμενος. * [2] καθέξειν] τὸ πλῆρες, αὐτὸν, τὰς ναῦς καθέξειν αὐτοῦ, ὑπομενεῖν. αὐτοῦ δὲ, αὐτόθι. AE. P. [3] Ὡς, ἢν πλείων χρόνος γίγνηται] ἤγουν, εἰ ἐν τῇ Χίῳ διατελοῖ ὁ Μινδάρος. * [4] Ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες] ὁ νοῦς ἐστὶ, ἔξω τῆς πόλεως τῆς Μηθύμνης μάχῃ ἀπωσθέντες, ὥστε μὴ ἐς τὴν Μήθυμναν εἰσελθεῖν, τοῦ τῆς ἐλπίδος καὶ πείρας ἀποκρουσθέντες, καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες, τὴν Ἔρεσον ἀφιστᾶσι. AE. P.

* [5] Ὑστερήσας] ὁ Θρασύβουλος, τῶν φυγάδων ὑστερήσας, καὶ φθάσαι αὐτοὺς οὐ δυνηθείς. AE. P. [6] Ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο] ἀφ' ὧν δηλαδὴ νεῶν τοὺς στρατιώτας παραλαβόντες παρεσκευάζοντο. * [7] κατὰ κράτος] ὅπερ αἱρεῖν ἐξελεῖν εἶπε, νῦν κατὰ κράτος αἱρεῖν συνωνύμως ὁ ξυγγραφεὺς λέγει. ἀπαχθὲν δὲ, βίᾳ αἱρεῖν. AE. P.

ἣν δύνωνται, αἱρήσοντες τὴν ἔρεσον. ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ, καὶ αἱ ἐκ τῆς χίου τῶν πελοποννησίων νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυοῖν ἡμέραις, καὶ λαβόντες παρὰ τῶν χίων τρεῖς * [1] τεσσαρακοστὰς ἕκαστος χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς χίου πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ ἐρέσῳ ναυσίν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν λέσβον ἔχοντες, ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ προσβαλόντες τῆς φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Καρτερείοις λιμένα, καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν κυμαίαν δειπνοποιοῦνται ἐν ἀργινούσαις τῆς ἠπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς μιτυλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες, καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς ἁρματοῦντα, καταντικρὺ μηθύμνης, ἀριστοποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες λέκτον καὶ λάρισσαν καὶ ἁμαξιτὸν, καὶ τὰ ταύτῃ χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς ῥοίτειον ἤδη τοῦ ἑλλησπόντου, πρότερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ᾽ αἳ τῶν νεῶν καὶ ἐς σίγειον κατῆραν, καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτῃ χωρίων. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἐν τῇ σηστῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ ἐσήμαινον, καὶ ᾐσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ χερρονήσῳ, παρέπλεον ἐπ᾽ ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι [3] * [4] ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν ἀβύδῳ * [5] ἑκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν [6] ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσι. τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ * [7] κατιδόντες, τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι, οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ᾽ αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τῆς ἠπείρου καὶ λήμνου διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι, καταλαμβάνονται παρὰ τὸν ἐλαιοῦντα.

γρ. [illegible]οῦνται

γρ. ἱμα-[illegible]

si possent, expugnarent. Interea verò Mindarus, & Peloponnesiorum naues ex Chio profectæ, cùm duorum dierũ cibaria sumpsissent, & singuli [*milites*] à Chiis accepissent tres tessaracostas Chias [*nummos antiquos sic appellatos, quibus Chij vtebantur,*] tertio die ex Chio soluentes, in altum vela fecerunt, ne inciderent in naues quæ ad Eressum stabant: sed à sinistra Lesbum habentes, in continentem nauigarunt. Cum autem ad [*agri*] Phocaici portum in Cratereis situm appulissent, & prandium [*ibi*] sumpsissent, [*oram*] Cumanam prætervecti, cœnauerunt in Arginusis, quæ sunt in continente, è regione Mitylenes. Hinc autem, cùm adhuc nox esset intempesta, prætervecti, & ad Harmatuntem in continente è regione Methymnæ sitã profecti, sumpto prandio, celeriter prętervecti Lectũ, & Larissam, & Hamaxitum, & [*alia*] illius regionis oppida, ad Rhœtium, quod iam est Hellesponti, ante mediam noctẽ peruenerunt. Harum autem nauium nõnullæ & ad Sigeum, & ad alia illius regionis loca appulerunt. Athenienses verò, qui apud Sestum erant cũ duodeuiginti nauibus, postquam & ipsi speculatores ignibus sublatis [*hostilis classis aduentum*] ipsis significauerũt, & [*ipsi*] multos ignes in hostili [*agro*] repentè collucẽtes conspexerunt, Peloponẽsios [*in Hellespontum*] ingredi cognouerunt. Quamobrem hac ipsa nocte, celeritate quãta maxima potuerũt, maritimam Chersonesiorum legentes, ad Eleuntem prætervecti contenderunt, quòd hostium classem in apertum mare nauigantes vitare vellent. Et illas quidem sexdecim [*Peloponnesiorum*] naues, quæ ad Abydum erant, latuerunt, quamuis ab amica [*suorum*] classe præmonitæ fuissent, vt ipsos [*Athenienses*] diligenter obseruarent, si [*ex sua statione*] exirent. Cùm autẽ [*Athenienses*] primo statim diluculo illas [*naues, quæ*] cũ Mindaro [*erant,*] conspexissent, & è vestigio [*Peloponnesiorum naues hostiles*] insequi cœpissent, non omnes [*quidem hostium naues*] ocius euaserunt: sed pleræque in continentem, & in Lemnum diffugerunt: at quatuor naues, quæ postremæ nauigabant, prope Elæuntem interceptæ fuerunt.

* [1] Τεσσαρακοστὰς] τεσσαρακοστὴ (ὡς ἐκ τῶν παλαιῶν χαλκῶν δῆλον) ἦν ἀρχαῖον, καὶ ἐπιχώριον νόμισμα, ᾧ περ οἱ χῖοι ἐχρῶντο. οὕτως δὲ ἐκλήθη, ὅτι ἦν τὸ τεσσαρακοστὸν νομίσματός τινος ἡμῖν ἀγνώστου μέρος. Æ.P. [2] Χίας] ἀρχαῖα νομίσματα ἐπιχώρια. [3] Ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν] ἀντὶ τοῦ, ἐκπλεύσαντες διαφυγεῖν. * [4] Ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν] ἀντὶ τοῦ, πλεύσαντες ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, ἐκφυγεῖν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. Æ.P. * [5] Ἑκκαίδεκα] ταῖς πρότερον ἐς τὸν ἑλλήσποντον ἐπιπλευσάσαις, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. αὗται δὲ τῶν πελοποννησίων ἦσαν. Æ.P. [6] Ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσι] τὸ μὲν ἀνακῶς ἀντὶ τοῦ προσεκτικῶς καὶ φυλακτικῶς. ὁ δὲ νοῦς, οἱ ἀθηναῖοι ἐν τῇ ἑκκαίδεκα ναυσὶν ἔλαθον τοὺς ἐν ἀβύδῳ πελοποννησίους προειρημένους, καίτοι προειρημένον τοῖς ἐν τῇ ἀβύδῳ ὑπὸ τοῦ φιλίου ἐπίπλου (τουτέστιν, ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ μετὰ Μινδάρου) ὅπως προσέχωσι τοὺς ἀθηναίους, ὑπὲρ τοῦ μὴ λαθεῖν αὐτοὺς ἐκπλεύσαντας.
* [7] Κατιδόντες] οἱ ἀθηναῖοι. τὴν δίωξιν δὲ ποιούμενοι, οἱ μετὰ Μινδάρου πελοποννήσιοι τὴν δίωξιν τῶν ἀθηναίων ποιούμενοι, ὅτι εἶδον τοὺς ἀθηναίους διώκοντας. τὸ δὲ, τῆς συντάξεως σχῆμα τοιοῦτον, οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἅμα τῇ ἕῳ τὰς μετὰ τοῦ Μινδάρου ναῦς κατιδόντες, καὶ τῶν μετὰ Μινδάρου τοὺς ἀθηναίους διωκόντων, αἱ τῶν ἀθηναίων νῆες οὐ φθάνουσι πᾶσαι διαφυγοῦσαι, ἀλλ᾽ αἱ μὲν πλείους, καὶ τὰ ἑξῆς. Æ.P.

runt. Atqi [*Peloponnesij*] vnam quidem [*hostium nauem*] ad Protesilai delubrum impactam, cum ipsis hominibus, [*qui in ea vehebantur*] ceperunt, & duas sine viris. Vnam etiam [*vectoribus*] vacuam ad Imbrũ combusserũt. Postea verò cõiunctis & iis, [*quas*] ex Abydo [*secum duxerant*] & aliis [*nauibus*,] cum vniuersis, [*quæ erant numero*] sex, & octoginta, hoc ipso die Eleuntem oppugnauerunt: sed cùm [*hæc*] deditionem facere nollet, Abydum redierunt. Athenienses verò à [*suis*] speculatoribus frustrati, & existimantes hostium classem nequaquam clam se præterituram: sed per otium, [*& nullo tunc ipsos prohibente, Eresij*] mœnia oppugnantes, postquam [*hostes aduenisse*] cognouerunt, protinus omissa Eresso, [*eiusq; oppugnatione*,] celeriter in Hellespontum ad opem [*loco periclitanti*] ferendam accurrerunt. Duas autem Peloponnesiorum naues cœperunt, quæ tunc in hostibus audaciùs persequendis in altum prouectæ, in ipsos inciderant. Postero die Elæuntem profecti, stationem [*illic*] habuerunt, & ex Imbro [*naues*,] quotquot [*eò*] confugerant, receperunt, & quinque dies in prœlij naualis apparatu consumpserunt. Postea verò nauale prœlium hoc modo commiserunt. Athenienses [*quidem*] acie in cornu instructa, [*ita vt classis cornu exporrectum præiret*] ipsam oram legebant, Sestum versus [*nauigantes*.] Peloponnesij verò, cùm [*illorum aduentum*,] ex Abydo cognouissent, & ipsi obuiam [*illis*] prodierunt. Postquam autem [*vtrique*] nauale prœlium commissum iri animaduerterunt, cornua [*classis*] exportexerunt. Athenienses quidem, iuxta Chersonesum, initio ducto ab Idaco vsque ad Arrhiana, nauibus sex & octoginta. Contrà verò Peloponnesij, ab Abydo vsque ad Dardanum, nauibus octo & sexaginta. Apud Peloponnesios autem cornu tenebant dextrũ quidem, Syracusani, alterũ verò, ipse Mindarus, & velocissimę quęq; naues. At apud Athenienses, sinistrum quidẽ [*cornu*] Thrasyllus [*regebat*,] Thrasybulus verò, dextrum. Cæteri verò duces in assignato quique loco steterũt. Cùm autem Peloponnesij initiũ [*cum hostibus*] cõfligendi facere properarent, & dextrum

A οῦντα. καὶ μίαν μὲν, ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου, αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δ' ἑτέρας, ἄνευ τῶν ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς Ἄβυδον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ψευσθέντες τῶν σκοπῶν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες, *[1] ὡς ᾔσθοντο, εὐθὺς ἀπολιπόντες τὴν Ἐρεσὸν, κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι, περιέπεσον αὐτοῖς· καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἀφικόμενοι, ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιοῦντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς Ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται, καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο. μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν, ἐπὶ τῆς Σηστοῦ· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου, ἀντανῆγον καὶ αὐτοί· καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες, παρέτειναν τὸ κέρας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν, νῆες *[2] ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα· οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι, ὡς ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, *[3] νῆες ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα. κέρας δὲ D τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον, τὸ μὲν δεξιὸν Συρακούσιοι, τὸ δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος, καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι· Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δ' ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. *[4] ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων [5] πρότερόν τε ξυμμίξαι, καὶ *[6] κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν

*[1] Ὡς ᾔσθοντο] ἢ, ὡς ᾔσθοντο τῆς τῶν πολεμίων παρουσίας, εἴτε τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν. ἢ, ὡς ᾔσθοντο ψευσθέντες τῶν σκοπῶν, αὐτὸ δ', ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς ψευσθέντας τῶν σκοπῶν, ἤγουν ὑπὸ τῶν σκοπῶν ἐπιβουλευθέντας τοῦ τῶν πολεμίων παράπλου, παραφυλάξαντα. ΑΕ.Ρ. *[2] Ἐξ καὶ ὀγδοήκοντα] ἴσως ἓξ καὶ ἑξήκοντα χαριέστερον. δῆλον γὰρ καὶ ὅτι τῶν ἄνω, καὶ τῶν κάτω, τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικὸν ἧττον ἦν τῷ πλήθει τῶν Πελοποννησίων ναυτικοῦ. ΑΕ. Ρ. *[3] Νῆες ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα] χαριέστερον ἴσως ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ γὰρ ἄνω εἴρηται. μετὰ δὲ τοῦτο, ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου, καὶ τῶν ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ, καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλὰ διὰ τὸ τῶν παραχώρων ἀμίξαι τάχα περὶ τὸ τῶν νεῶν πλῆθος ἡμάρτηται. ΑΕ. Ρ. *[4] Ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων] αὐτὸ δ', ἠπείγοντο οἱ Πελοποννήσιοι πρότερον συμμίξαι. [5] Πρότερον ξυμμίξαι] ἤγουν, συμβαλεῖν. συρράξαι. *[6] Κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν] τὸ πλῆρες, κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, ὑπερέχοντες αὐτοὶ τῷ κέρως, τῷ δεξιῷ, δηλονότι οἱ Πελοποννήσιοι. πῶς; τῷ ἑαυτῶν εὐωνύμῳ κέρᾳ. αὐτὸ δ', τῷ δεξιῷ τῶν Ἀθηναίων κέρως ὑπερέχοντες. κατὰ δὲ τὸ μέσον ὑπεκνουσῶν ἡ χωρίον, ἢ τάγμα. ἐξεῶσαι δὲ, αἱ τῆς ἐπὶ αὐτὰ προσχωροῦσας πολεμίας. ἢ ταῦτα λυσιτελῶν οὕτω, τῷ μὲν δεξιῷ τῶν Ἀθηναίων κέρως ὑπερέχοντες. τὸ δὲ μέσον τάγμα ἐξεῶσαι πρὸς τὴν γῆν. ΑΕ.Ρ.

τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ, ἀποκλῄσειν τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον, ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν, οὐχ ἑκὰς οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφράξασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον, καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ. τὸ δὲ εὐώνυμον αὐτοῖς [1] ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν, ἣ * [2] κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ χωρίου B τοῦ περὶ τὸ κυνὸς σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι. προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον, ἐξέωσαί τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, [3] τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους [4] τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο, οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύ-C μου. ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ κυνὸς σῆμα, καὶ ἅμα οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι, εἶργον αὐτούς· πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν, ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν [5] ἀτακτότεροι γίγνεσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον [6] * [7] τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως, καὶ ἐπαναστρέψαντες, εὐθὺς ἠμύνοντό τε καὶ τρέπουσι· καὶ τὰς κατὰ τὸ D νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος [8] ὑπολαβόντες πεπλανημένας, ἔκοπτόν τε, καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἵ τε Συρακούσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες, καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων.

τῷ εὐω-νύμῳ
τῷ ὑπο-λαμβά-νοντες

A quidem Atheniensium [*cornu*] ipsi [*suo*] sinistro superare, ac illos extrinsecus prodeundi facultate, si possent, intercludere [*maturarent*,] medium verò [*agmen*] ad terram non procul distantem propellere [*studerent*.] Athenienses [*hac re*] cognita, qua quidem parte aduersarij ipsos intercludere volebant, obuiam [*illis*] prodierunt, & nauigatione [*nauiumq́ celeritate illos*] superabant. At sinistrum ipsorum [*cornu*] promontorium, quod Canis sepulchrum appellatur, iam superauerat. Hoc autem modo medium [*ipsorum agmen, propter aliarum ab-* B *sentiam*,] ex infirmis, ac dissipatis nauibus constabat, præsertim quòd [*Athenienses*] minorem [*quàm hostes, nauium*] numerum haberent, & locus ille, qui circa Canis sepulchrum erat, acutum & angularem ambitū haberet, ita vt ea, quæ in vlteriore illius parte fiebāt, [*ab his*] conspici nō possent. Peloponnesij igitur impressione in medium [*illorum agmen*] facta, naues Atheniensium in siccum propulerunt, & in terram exscenderunt prœlio lōgè superiores. Neque verò huic medio [*nauium agmini*] suc-C currere poterant, aut à dextro, qui cum Thrasybulo erant, propter nauium in ipsos ingruentium multitudinem, aut à sinistro, qui cum Thrasyllo erant. Nam propter illud promontorium, quod Canis sepulchrū appellatur, [*res ab ipsis*] cerni non poterat, simul etiam Syracusani, & cæteri, qui non pauciores numero post ipsos in acie stabant, illos [*opem suis ferre*] prohibebāt. Donec Peloponnesij, dum victoria freti, securè alij aliam nauem insequerentur, quadā suæ classis parte ordines soluere cœperunt. D Thrasybulus autem, & qui cum eò erant, cùm animaduertissent [*hostium*] naues sibi oppositas, [*infesta nauigationis cursum*] inhibere, [*neque contra se ferri*,] omissa iam contentione circumagendi cornu, & conuersi, confestim [*eas*] repellunt, ac in fugam vertunt. Illas autem [*naues*] nacti, quæ in victrici Peloponnesiorum parte dispersæ erant, ferire cœperunt, & [*illarum*] plerisque vel sine prœlio terrorem incusserunt. Syracusani quoque & ipsi iam cesserant iis, qui cū Thrasyllo erant, & in fugam [*eò*] magis se coniecerunt, postquàm alios etiam [*fugere*] viderunt.

[1] Ὑπερεβεβλήκει] ὑπερέδραμε. * [2] Κυνὸς σῆμα] Εὐριπίδης
» ἐν Ἑκάβῃ [illegible] δηλοῖ. Ἑκ. Θανοῦσα δ', ἢ ζῶσ' ἐνθάδ'
» ἐκπλήσω βίον; Πο. Θανοῦσα· τύμβῳ δ' ὄνομα σῷ κεκλήσεται).
» Ἑκ. Μορφῆς ἐπῳδὸν, ἢ τί, τῆς ἐμῆς ἐρεῖς; Πο. Κυνὸς ταλαίνης
» σῆμα, ναυτίλοις τέκμαρ. Æ. P. [3] Τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες] ἤγουν περιγενόμενοι, κρείττονες γενόμενοι. [4] Τῶν ἐπικειμένων] ἤγουν, τῶν ἐπιπλεουσῶν νεῶν. [5] Ἀτακτότεροι γίγνεσθαι] ἤγουν, μὴ ἐπὶ τάξει φερόμενοι. [6] Τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας] ἤγουν ἐφορμούσας. * [7] Τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας] [illegible] ἐπεχούσας, [illegible], κατὰ σφᾶς αὐτοὺς [illegible] ἐπεχούσας, ἑαυτοὺς [illegible] ἐπιπλεῖν, καὶ [illegible] σφίσιν ἐπιπλεύσας, ὡς πρότερον, ἀλλὰ διὰ τὸ νικᾶν αὐτοὺς, διὰ τὴν [illegible] ὡς ἤδη νενικηκότων καταφρονοῦσι, [illegible] ἐπεχούσας, καὶ [illegible] σφίσιν ἐπιούσας, ἀλλὰ [illegible] διώκειν ἄλλην ναῦν τῶν διεσπαρμένων [illegible], [illegible] αὐτοὶ παυσάμενοι. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [8] Ὑπολαβόντες πεπλανημένας] ἤγουν δεξάμενοι.

Cùm

Cùm autem hostes in fugam versi fuissent, & Peloponnesij primùm [*quidem*] ad flumē Pydium præcipuè confugissent, deinde verò Abydum, Athenienses paucas quidem [*illorum*] naues ceperunt (Hellespontus enim, quòd esset angustus, breuia hostibus effugia præbebat) hanc tamen naualis prœlij victoriam opportunissimam tunc obtinuerunt. Cùm enim ad eum vsque diem formidarent Peloponnesiorum classem, cùm propter clades paulatim [*acceptas*,] tum etiam propter calamitatem, quæ [*ipsis*] in Sicilia contigerat, & se ipsos, [*quasi neq; prudenter, neque fortiter in superioribus prœliis se gessissent*,] accusare, & hostes in rebus nauticis iam magnifacere, [*& adeò formidare, vt antè*,] desierunt. Aduersariorum tamen [*has*] naues ceperunt, Chias quidem octo, Corinthias verò quinq;, & Ambracioticas binas, & totidem Bœoticas, Leucadiorum verò, & Lacedæmoniorum, & Syracusanorum, & Pellenęorum, singulas singulorum. Ipsi verò [*Athenienses*] quindecim naues amiserunt. Cùm autem in promontorio, vbi erat Canis sepulchrum, trophæum statuissent, & naufragia ad se attraxissent, & hostibus cadauera fide publica interposita reddidissent, Athenas etiam victoriæ nuntium triremi miserunt. Illi verò, [*qui Athenis erant*,] cùm hæc nauis [*eò*] peruenisset, audita felicitate insperata, propter clades, quę & circùm Eubœam, & per seditionem nuper [*ipsis*] contigerant, vehementer animo confirmati sunt; & existimarunt res suas adhuc (si impigrè [*eas*] capesserent) superiores euadere posse. Quarto autem post hoc nauale prœlium die, Athenienses, qui apud Sestum erant, nauibus properanter refectis, nauigarunt aduersos Cyzicum, quæ [*ab ipsis*] defecerat. Conspicati autem illas octo naues à Byzantio [*reuersas*,] quæ ad Harpagium, & Priapum in statione stabant, [*illuc*] infesta classe profecti, prœlioque superatis iis, qui erant in terra, naues illas ceperunt. Cùm autem ad Cyzicum nullis muris munitam peruenissent, [*eam*] rursus in suam potestatem redegerunt, & pecunias [*ab oppidanis*] exegerunt. Interea verò & Peloponnesij ex Abydo aduersus Eleuntem nauigarunt, & suas naues captiuas, quotquot erāt integræ, receperunt (cęteras n. Elæusij concremarant) & Hippocratem,

A γενομένης δὲ τῆς τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν πελοποννησίων πρὸς τὸν πύδιον μάλιστα ποταμὸν πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς ἄβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ ἀθηναῖοι (στενὸς γὰρ ὢν ὁ ἑλλήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε) τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν πελοποννησίων ναυτικὸν, διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα, καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ σικελίᾳ ξυμφορὰν, B ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι * [1] ἀξίους τοῦ ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι, χίας μὲν ὀκτὼ, κορινθίας δὲ πέντε, ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο, καὶ βοιωτίας δύο, λευκαδίων δὲ καὶ λακεδαιμονίων καὶ συρακοσίων καὶ πελληναίων, μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι. C στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὗ τὸ κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ ναυάγια [2] προσαγαγόμενοι, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νεὼς, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες, ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπερρώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, * [3] περιγενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπου- D δῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν σηστῷ ἀθηναῖοι, ἔπλεον ἐπὶ κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ ἁρπάγιον καὶ πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμούσας, ἐπιπλεύσαντες, καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν, [4] προσηγάγοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ πελοποννήσιοι ἐκ τῆς ἀβύδου ἐπὶ τὸν ἐλαιοῦντα, καὶ τῶν σφετέρων E νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο, τὰς δ' ἄλλας ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν, καὶ ἐς τὴν εὔβοιαν [5] ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην

---

* [1] Ἀξίους τοῦ ἐς τὰ ναυτικὰ] ἐν τοῖς ναυτικοῖς ἀξίους θαυμάζεσθαι, τουτέστιν οὐκ ἔτι οὕτω φόβου ἀξίους, οὕτω φοβερούς, οὐκ ἔτι οὕτω φοβητικοὺς τῷ ἡμετέρῳ ναυτικῷ. ΑΕ.Ρ. [2] Προσαγαγόμενοι] ἤγουν ἰδιωσάμενοι. * [3] Περιγενέσθαι] τῶν πολεμίων δηλονότι. ἢ καὶ, ἐκ τῶν παρόντων κακῶν ἐκφυγεῖν, τὰ παρόντα δεινὰ ἐκφυγεῖν, καὶ αὐξηθῆναι. ΑΕ.Ρ. [4] Προσηγάγοντο πάλιν] ἤγουν ἐδουλώσαντο. [5] Ἀπέπεμψαν] οἱ πελοποννήσιοι δηλονότι.

καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας *[1] τὰς ἐκεῖθεν ναῦς. Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς καύνου καὶ φασήλιδος ἐς τὴν σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τάς τε φοινίσσας ναῦς ἀποτρέψειε πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν, ἁλικαρνασέας τε[2] πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε, καὶ κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας, ἄρχοντας ἐν τῇ κῷ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν σάμον κατέπλευσε. καὶ ὁ Τισαφέρνης ἀπὸ τῆς ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς μιλήτου ἐς τὸν ἑλλήσποντον πεπλευκυίας,[3] ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς ἴωνας. ὄντων δὲ τῶν πελοποννησίων ἐν τῷ ἑλλησπόντῳ, ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ αἰολῆς)[4] παρακομισάμενοι ἐκ τῆς ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας, ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀσάκου τοῦ πέρσου Τισαφέρνους ὑπάρχου ἀδικούμενοι, ὅσπερ καὶ δηλίους τοὺς ἀτραμύττιον οἰκήσαντας, ὅτε ὑπ᾽ ἀθηναίων δήλου καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν,[5] ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον, καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους, καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ,[6] κατηκόντισε. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον μήποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. ὁ δὲ Τισαφέρνης, αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν πελοποννησίων τὸ ἔργον, καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν μιλήτῳ καὶ κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί)[7] διαβεβλῆσθαί τε νομίσας *[8] αὐτοῖς σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἐπιβλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτούς, κατορθώσει τι *[9] μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν ἄντανδρον γεγενημένων,[10] καὶ τὰς διαβολὰς, καὶ *[11] περὶ τῶν φοινισσῶν νεῶν

γρ. τῆς ἰωνίας

γρ. Ἀρσάκου

γρ. στρατείαν

γρ. ἐπιβλάπτωσι

γρ. διαβολὰς ἀπολογήσηται, καὶ περὶ

A & Epiclem in Eubœam miserũt, vt illas naues, [*quæ illic erant*] illinc adducerent. Per hæc eadem tempora Alcibiades etiam cum illis tredecim nauibus, [*quas secum duxerat*], è Cauno, & Phaselide Samum rediit, nuntians se Phœnissas naues auertisse, ne ad Peloponnesios irent, & effecisse, vt Tissaphernes in Atheniensium beneuolentiam propensior esset, quam antè. Instructis autem præter eas, quas habebat, nouem nauibus ingentem pecuniam ab Halicarnassiis exegit & Con munire cœpit. His autem pera- B ctis, [*&*] magistratibus ibi constitutis, Samum iam sub autumnum rediit. Et Tissaphernes, cùm audisset Peloponnesiorum classem è Mileto in Hellespontum profectam, ex Aspendo soluens, in Ioniam properauit. Dum autem Peloponnesij in Hellesponto essent, Antandrij (sunt autem Æoles) grauis armaturæ milites ex Abydo per montem Idam itinere pedestri clam deductos in vrbem introduxerunt, quòd ab Arsaco Persa, Tissaphernis præfecto, iniuria afficerentur, qui Delios quoq; (qui Atramyttium incolebant, quo tempore ab A- C thenienſibus, Deli lustrandæ causa, suis sedibus pulsi fuerunt, [*& eo commigrarunt*]) occulto odio dissimulato, & illorum præstantissimis quibusque indicta expeditione, per amicitiæ, ac societatis speciem eductos, cùm [*eos*] prandentes obseruasset, ac suorum manu circundedisset, sagittis confixerat. Cùm igitur [*Antandrij*] propter hoc facinus, ipsum formidarent, [*ac vererentur*] nequid [*is*] in se quoq; aliquando scelerate perpetraret, cùm etiã idem alia [*onera ipsis*] imponeret, quæ ferre nõ poterãt, eius præ- D sidiũ ex arce eiecerunt. Tissaphernes verò, cùm hoc quoq; Pelopõnesiorũ facinus audisset, nec id solùm, quod in Mileto, Cnidoq; fecerãt (nam hinc etiã ipsius præsidia fuerant eiecta) existimãs se insigni contumelia ab ipsis affectũ fuisse, veritusq; ne quo alio præterea damno [*se*] afficerent, simul etiã ægrè ferens, si Pharnabazus minore & tempore, & sumptu conductis ipsis [*Peloponnesiis*] aliquid feliciùs aduersus Athenienses gereret, ad ipsos in Hellespontũ proficisci statuit, vt [*cum ipsis*] expostularet de reb. quas ad Antandrum gessissent, & crimina [*sibi ab illis obiecta*] dilueret, ac de Phœnissis nauibus,

---

*[1] Τὰς ἐκεῖθεν ναῦς] τὰς δύο, καὶ πεντήκοντα ναῦς, ὧν ἦρχεν Ἡγησανδρίδας ὁ Ἡγησάνδρου. περὶ δὲ τούτων ἐν τοῖς ἄνω. Æ.P. [2] Πολλὰ χρήματα ἐξέπραξεν] ἀπῄτησεν. [3] Ἀναζεύξας ἤλαυνεν] ἤγουν ἐπιστρέψας. [4] Παρακομισάμενοι ἐκ τῆς ἀβύδου] ἤγουν, λεληθότως ἔξω τῆς [illegible] ὁδοῦ ἀγαγόντες. δῆλον δὲ τοῦτο διὰ τὸ εἰρηκέναι ὅτι διὰ τοῦ ὄρους, δηλονότι δὶ ὁδοῦ ἀτρίπτου καὶ ἀσυνήθους. *[5] Ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον] [illegible] ἄδηλον ἔχθραν καλύψας, οὐδὲ φανερὰν ποιησάμενος. [illegible] τρόπος εἶδος ὡς ἀχρηστότερον σημαίνει. Æ.P. [6] Κατηκόντισεν] ἤγουν, διέπραξε δι᾽ ἀκοντίων. [7] Διαβεβλῆσθαί τι] ὑβρίσθαι. *[8] Αὐτοῖς] ὑπ᾽ αὐτῶν. Æ.P. *[9] Μᾶλλον] ἢ αὐτὸς ὁ Τισαφέρνης. Æ.P. [10] Καὶ τὰς διαβολὰς] λείπει τὸ [illegible]. *[11] Περὶ τῶν φοινισσῶν νεῶν] τῶν οὐ κομισθεισῶν, [illegible] ἤγουν ἄξειν ὑπέσχετο. Æ.P.

aliisq;

aliisque [*rebus,*] quàm honestissimè [*posset, ipsis*] se purgaret. Ac primùm Ephesum profectus, Dianæ sacrificium fecit. Quum [*autem*] hyems hanc æstatem insequuta finietur, primus etiam, ac vicesimus [*huius belli à Thucydide conscripti*] annus finietur.

καὶ τῶν ἄλλων ὡς εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον, θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.

ΤΕΛΟΣ.

INDEX ORATIONVM, SIVE CONCIONVM, FOEDERVM SEV pactionum, epistolaruumque, Thucydidis historiæ insertarum: per nomina eorum qui autores illarum fuerunt.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΩΝ Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ΤΗ ΕΑΥΤΟΥ ΙΣΤΟρίᾳ παρεμβάλλει δημηγοριῶν, καὶ σπονδῶν ἢ συνθηκῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐπιστολῶν, συνειλεγμένος κατὰ τὰ τῶν δημηγορησάντων, τῶν σπεισαμένων, τῶν ἐπιστειλάντων ὀνόματα.

δημηγορία verti etiam potest concio: *quod minus latè patet quàm* oratio.

FRANCISCI PORTI CRETENSIS IN THVCYDIDEM COMMENTARII.

1\. A QVONIAM alij aliter de Thucydide ſcripſerunt, nos, quæ probabiliora viſa ſunt, ſtrictim perſequemur & primùm

Pauca quædã de ipſo authore percurremus: quam deinde formam dicendi ſequatur, oſtendemus: Tertio loco de hiſtoria in vniuerſum nonnulla attingemus: Quarto de iſta hiſtoria, eiuſque partibus diſſeremus: Quinto, & poſtremo, de vſu & vtilitate huius operis agemus.

Thucydides Athenienſis genere fuit, ſummo loco natus. Habuit patrẽ Olorum, ſiue Orolum, matrem Hegeſipylem, quę à Miltiade ſummo Imperatore originẽ ducebat; duxiſſe dicitur vxorem oriundam è Thracia; alioqui prædiuitem, & ex ea filium Timotheum ſuſcepiſſe: memorię proditum eſt eũ audiuiſſe Herodotum, cùm Olympiæ ſuam hiſtoriam recitaret: atque adeò flagraſſe ſtudio Eloquentiæ, vt ardore quodam, & laudis æmulatione lachrymas emiſerit. Herodotum verò re cognita, cohortatum fuiſſe patrem eius, ne honeſtiſſimo deeſſet filij deſiderio, datum itaque ei magiſtrum in Rhetoricis Antiphontem Rhamnuſium ſummum doctorem, & artificem dicẽdi, qui propter ſingulare artificium erat Iudicibus ſuſpectus. Huius Antiphontis facit mẽtionem honorificam in octauo, & poſtremo libro. Eius enim conſilio, & prudentia in primis factum aſſerit, vt ex ſtatu populari quadringentorum dominatus Athenis D conſtitueretur: res ſcilicet difficillima, populus enim, qui centeſimum iam annum poſt Tyrannos exactos libertate fruebatur, à dominatu paucorum vehementer abhorrebat. Hoc igitur magiſtro vſus Thucydides in Eloquentia profecit plurimum. In Philoſophia audiuit Anaxagoram: cuius fuit auditor Euripides etiam, & Pericles, fuit etiam ad rem militarem, & ad Imperatorias artes aptus: ſed parum felix: nam bello iſto Peloponneſiaco dux creatus, miſſuſque aduerſus Braſidam E ducem Lacedæmoniorum, qui Thraciam à populo Athenienſi alienabat, quoniam propter tarditatem viſus eſt Amphipolin amiſiſſe, in ſuſpicionem proditionis incidit, & in exilium propterea pulſus fuit. Quo tempore Æginæ ad ſcribendam hanc hiſtoriam ſe dedit: & cùm ditiſſimus eſſet, multis, qui bello huic intererant, pecunias largiebatur, vt ad ſe bona fide ſingula quæ gerebantur, perſcriberent, idque non ſolùm Athenienſibus, ſed etiam Lacedæmoniis, vt ex diuerſis, atq; adeò F contrariis hominũ ſtudiis veritatem eliceret. Floruit Alcibiadis, Critiæ, Periclis, & Theramenis temporibus, Olympiade octogeſima ſeptima, ad Romanorum ſupputationem 21, vltra c c c. An. ab vrbe condita, M. Manlio Capitolino, Q. Sulpitio Coſſo Coſſ. alij ſcribunt octogeſima octaua Olymp. cum floruiſſe. Vixit annos 50, & amplius. Obiit hiſtoria hac abſoluta, correptus morbo. Sunt qui octauum huius hiſtoriæ librum vocant in dubium, & vt germanum huius authoris non G agnoſcunt, ſed falluntur certè: nam (vt vulgò dicitur) ouum ouo non ita ſimile eſt, vt hic liber aliis ſuperioribus charactere dicẽdi. Illud etiam indicio eſt, quòd Antiphontis magiſtri facit honorificentiſſimam mentionem, & animo gratiſſimo eum ornat, & celebrat. Haud tamen repugnabo hunc librum non ita vt cæteros ab eo excultum, emendatumq; fuiſſe. Multa debemus Xenophonti, cuius libri ſunt multas ad res perutiles, in primis ad vitam, & ad mores informandos: ſed inter cæ- B tera hoc loco ſummi beneficij ponendũ eſt, quòd authorem iſtum clariſſimum, & perneceſſarium nobis conſeruauerit, ſcribit enim Diogenes Laërtius hiſtoriam Thucydidis penes vnũ Xenophontem delituiſſe: à quo poſtea curatum, vt in lucem ederetur, & ad noſtrum vſque ſeculum perueniret, in quo etiam nõ eſt ſua laude Xenophon fraudandus: nam qui facilè poterat nomen authoris ſupprimere, & eius laudem ſibi vindicare, mutata præſertim dicendi forma, is non ſolùm nihil tale C cõmiſit, ſed etiam candidè, & ſincerè curauit eum edendum, ac celebrandum. Sepultus fuit Athenis, ſiue ab exilio reuocatus, ſiue (vt aliis placet) oſſibus eius Athenas tranſportatis. Eius monumento inſcriptum carmen illud:

Θουκυδίδης ὀλόρου Ἀλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται. Hæc pauca ex multis, quæ varij ſcriptores de Thucydide tradunt, nos decerpſimus, & in medium afferenda iudicauimus. Iam formam dicendi, quam ſequitur, videamus.

D Magnificam, & amplam dicẽdi formam ſequitur: atque ita ſequitur, vt Lyricam interdum, & tragicam granditatem affectare videatur. Homerum, & Pindarum videtur imitari: œconomiam, & diſpoſitionem ab Homero, grandiloquentiam à Pindaro mutuari, vtitur grauiſſimis ſententiis, & maxima Enthymematum frequentia eius oratio maximè eſt probabilis: & ea re vel plurimùm excellit inter cæteros ſcriptores: nihil enim apud eũ eſt etiã in ipſa rerum narratione, quod probatione, atque demonſtratione careat. In verbis, & eo- E rum collocatione, atq; figuris eſt aſperior: & propterea obſcurior priſcis & peregrinis verbis delectatur, vſitata, & poſita in conſuetudine communi vitat, propria etiam omittit, tranſlata & longius petita, poëtica etiam libenter ſequitur. Enallage partium orationis, & eorum, quæ accidunt ſingulis partibus libenter vtitur, hyperbata, ductus orationis longiores, & intricatiores frequentes apud eum reperiuntur. Quatuor denique illa, quaſi in- F ſtrumenta orationis Thucydideæ ſtatuit Dionyſius Halicarnaſſeus acerrimi iudicij vir, licentiam in verbis fingendis: figurarum multiplicem varietatem: verborum collocationis aſperitatem: & multarum rerum pauciſſimis verbis ſignificationem, & explicationem, adeò grandis, & ſublimis eſt Thucydides, vt Hermogenes in eo deſyderet modum in extollenda oratione. Harum omnium rerum afferrem nũc exempla, ni me prolixum nimis fore ſuſpicarer. Sed in explicando authore cõ- G penſabimus: & ſingulas iſtas notas demonſtrabi-

mus. Illud iam omnino non est prætereundum, quod Cicero memoriæ prodidit. Is enim in suis de Oratore libris grauissimum dicit testimonium, & laudes istius scriptoris in cœlum tollit. Facit vt M. Antonius vir eloquétissimus, dum agit de iis Græciæ hominibus, qui eloquentissimi cùm essent, remoti tamen à causis forensibus cùm ad ceteras res illustres, tum ad scribendam historiam maximè se dederant. Thucydides (inquit) omnes dicendi artificio mea sentétia facilè vicit. de cuius copia paulò pòst hæc addit. Ita (inquit) creber est rerum frequentia, vt verborum prope numerum sententiarum numero consequatur. Ita porrò verbis aptus, & pressus, vt nescias vtrum res oratione, an verba sententiis illustrentur. Hæc de Thucydide Antonius, vel potius Cicero, qui pluribus aliis in locis, mitis eundem ornat laudibus. Thucydides (inquit) de bellicis rebus canit, etiam quodammodo bellicum. Quintilianus verò, densus, & breuis (inquit) & semper instans sibi Thucydides. Habet hic author inter cæteras illam quoque laudem præcipuam, quòd in rerum dispositione poëtas imitatur, & rerum inuertit ordinem. Id cum aliàs, tum continuò in hoc historiæ primo libro facit.

2. de Orat. tit. 13.

Nam primùm causas belli, & initium eius explicat: deinde sese reuocat, & vetustissimum Atheniensium statum exponit: initia, & increméta imperij eorũ demonstrat: & docet quibus artibus ad eam peruenerint potentiã, qua tum erát, cùm bellum hoc, quod suscipit narrandum, cœptum fuit. Idẽ facit Virgilius in Æneide. Homerus ante Virgiliũ in Iliade, & Odyssea. Homerus enim in Iliade orditur suum poëma ab ira Achillis, id est, à decimo, & postremo illius anni bello, quo scilicet & plurima prœlia, & res maximè memoratu dignæ gestæ sunt: cæteras res gestas nouem superioribus annis, quanquam tempore antecedétes inserit diuersis poëmatos partibus: & in Odyssea ducit initium ab Vlyssis nauigatione in mari Siculo, cæteros eius errores, & alia incõmoda, quæ pertulerat, quæ nimirum ordine temporum longè anteriora erant, in medio poemate narrat: quẽ Virgilius secutus in Æneide, orditur & ipse primùm ab Æneæ in Italiã nauigatione: deinde inducit Æneam narrantem apud Didonem Troiæ excidium, classis ædificationem, nauigationem, & errores suos.

Sed de forma, & charactere dicendi Thucydides, hactenus. De historia ipsa audiamus Ciceronem quid præcipiat: ita enim & quæ sint leges historiæ scribendæ: & in tractandis rebus, quæ ratio tenenda: & genus orationis, quale deceat historicum, facilè cognoscemus. Cicero itaq; in libris de Oratore inducit M. Antonium asserentem historiam quoq; ad Oratorem pertinere: & tamen nulla de ea re præcepta Rhetorum extare, Rhetorices videlicet magistros tam Græcos, quàm Latinos redarguentem. Nam (inquit) quis nescit primã esse historiæ legem, nequid falsi dicere audeat: deinde ne quid verè non audeat, ne qua suspicio gratiæ sit in scribẽdo, ne qua simultatis. Hæc scilicet fundamenta nota sunt omnibus. Ipsa autẽ exædificatio posita est in rebus, & verbis, rerum ratio ordinem temporum desiderat, regionum descriptioné: vult etiam, quoniã in rebus magnis, memoriaq; dignis consilia primùm, deinde acta, postea euentus expectantur, & de consiliis significari quid scriptor probet, & in rebus gestis declarari nõ solùm quid actum, aut dictũ sit, sed etiam quomodo. Et cùm de euentu dicatur, vt causæ explicentur omnes vel casus, vel sapientiæ, vel temeritatis: hominumq; ipsorum nõ solùm res gestæ, sed etiam qui fama, ac nomine excellãt, de cuiusq; vita, atq; natura. Verborum autem ratio, & genus orationis fusum, atq; tractũ, & cum lenitate quadã æquabili profluens sine hac iudiciali asperitate, & sine sententiarũ forensium aculeis persequendum est. Hæc M. Antonius, vel potius Cicero in eius persona: quæ referre placuit hoc loco, vt Cicerone authore grauissimo cognosceremus & quæ in historia sint diligenter obseruáda, & quale debeat esse genus Orationis historicũ. De veritate, & sinceritate huius authoris, idẽ Cicero, testis locupletissim⁹, hæc tradit in Bruto, siue de claris Oratoribus; Thucydides (inquit) rerũ gestarũ pronuntiator sincerus, & grãdis etiã fuit, &c. 191. Cæteræ laudes ita elucét, vt nihil melius desiderari posse videatur. Genus verborũ tãtùm abhorret à forẽsi, iudicialiq; dicẽdi genere, & perobscurũ est. Hac vna redempta summus est iste author, & quo cum nemo facilè sit comparandus, si fructus inuentionis, & artificij spectemus.

Sequitur autẽ istam obscuritatẽ siue natura ductus, siue studio, & voluptate impulsus, ne videlicet cuilibet pateret aditus, & accessus ad legendam suam historiam, quasi ad sacra quædam mysteria, sed doctis, & intelligentibus tantum.

Historiæ verò huius partes octo sunt. Prima pars continet belli istius amplificationem, & eius causas: Octaua, & postrema finitur nauali prœlio Atheniensium, & Lacedæmoniorum cõmisso in Hellespõto ad promontorium Κυνὸς σῆμα, in quo Athenienses victores extiterunt: vnde postea ducit initium historiæ τῇ δ' ξυνεφάνης ἐκλυσαίν. & Theopompi: sed Theopompi nulla scripta temporũ iniuria nunc extát. Ceteræ partes Thucydidis varios vtrorumq; casus continent. Plurima prœlia terra, mariq; gesta: in quibus modò Athenienses à Lacedæmoniis, modò Lacedæmonios ab Atheniẽsibus victos, & superatos narrat. Habẽt multas expeditiones, & frequentes excursiones Peloponnesiorum in Atticam, & Atheniensium vicissim in Peloponnesum. Obsidionẽ, expugnationemq; Platæarũ, Pyli, & Sphacteriæ insulæ occupationẽ cõplectuntur, & trecentos Spartanos captos. Habẽt præterea apparatũ, & nauigationem Atheniensiũ in Siciliam, cladem deniq;, & excidiũ Classis, exercitusq; eorundẽ. Hæc sunt ferè, quæ narrantur in vniuersa hac historia. Primus autẽ liber (vt paulò ante dictũ est) amplificationẽ huius belli continet, causas dissensionũ inter duos potẽtissimos populos. Cõtrouersiam natã Epidamni causa inter Corinthios, & Corcyrenses: legationes missas ab vtrisq; ad Atheniẽses: duo naualia prœlia cõmissa inter eos: defectionẽ, obsidionemq; Potideæ. Conciones Corinthiorum, & Atheniensium apud Lacedæmonios: illorum, vt ad bellum Spartanos impellerent: Atheniensium, vt eosdem à bello deterrerent. Habet præterea hic liber deliberationem Lacedæmoniorum de bello suscipiendo, & multa alia petita altius: semina scilicet discordiarum, & simultatum abdita, & causas quasdam speciosas, quas Lacedæmonij in bello mouendo prætendebant. Hæc Thucydides hoc libro in medium lectoribus proponit: quæ cæteri libri continent suo quæq; loco demõstrabuntur. Non defuerunt, qui

qui hanc historiam in plures libros diuiserint: sed hoc parum ad rem. Illud iam lectores scire oportet, prologum hunc historiæ scriptum ab authore fuisse octauo libro absoluto, & tota historia perscripta: hoc facilè perspici potest in fine huius ipsius prologi: in quo fit mentio rerum iam gestarum in isto bello, & Deli lustrationis, quæ septimo anno istius belli facta est, & tamen hic memoratur. Illud etiam addendum videtur, prologum historiæ, & fabulæ idem esse, atque procœmium in oratione. procœmia verò ea sunt vberrima (vt Rhetores præcipiunt) quæ post alias orationis partes inuentas, & dispositas, parantur. Nam (inquit Antonius in secundo de oratore) si quando id primùm inuenire volui (de procœmio agit) nullum mihi occurrit nisi aut exile, aut nugatorium, aut vulgare, atque commune. Itaq; Thucydidem dedita opera post omnem historiã absolutam prologum conscripsisse dicit, quo videlicet esset vberior.

Reliquum est, vt de vsu, & vtilitate, quã lectoribus est allatura assidua, & accurata huius authoris lectio, aliquid iam dicamus. Quicunque vel ad scribendum, vel etiam ad dicendum animum appellit, necesse est vt is sibi proponat primùm rem, de qua scripturus, dicturúsve est: & si eius siue scripta, siue oratio laudem quærunt, & ad posteros, ac secula futura peruenire cupiunt, necesse est, vt res suscepta sit grauis, & excellens, non leuis, ac vulgaris, & quoniam vsu venire solet, vt non omnia animi nostri sensa certa, minimeque dubia sint, ita, vt demonstratione aliqua non egeant, oportet etiam, vt rem, quam suscipit scribendam, dicendamve, eam rationibus, & argumentis probet, & confirmet. Prima igitur vtilitas, quæ ex hoc vno authore potest percipi, in rebus posita est. Habet enim res lectissimas, pondere, ac dignitate præstantes, quas licebit studiosis ab eo mutuari, & ad se cum laude transferre, vt cùm opus fuerit, iis vtantur: eæ sunt multæ, grauesque rerum illustrium disputationes, in quibus de vniuerso genere in vtramque partem disseritur: multi sunt loci de virtutibus, de vitiis, de rebus etiam naturalibus, qui maximam afferent copiam lectori. Altera vtilitas apud eundem authorem est in argumentis, & rerum probationibus: quibus abundat, vt qui maxime, Thucydides, atque ita abundat, vt vel in ipsa rerum expositione nihil narret, quod sit ἀναπόδεικτον, id est, demonstratione, ac probatione careat, vt qui capita rerum notauerit, is simul argumentorum, idque non leuium, & vulgarium copiam sit habiturus. Hæc res quanti sit æstimanda, qui fecerit periculum, facile sentiet: nec pœnitebit eum suæ diligentiæ. Quid dicam de tertia vtilitate huius authoris? de admirando (inquam) eius artificio, quo omnes historicos facilè superauit? Illud satis, superque declarabit, qualis ea sit, quod Dionysius Halicarnasseus, locupletissimus author memoriæ prodidit. Scribit enim Demosthenem octies sua manu hunc authorem descripsisse: quod ego factum ab eo affirmauerim propter diuinum tantummodò artificium. Res enim Demosthenes à Platone potissimum didicerat: orationis vbertatem non desiderabat, qui præsertim se suamque orationem ad populares aures accõmodabat. quare reliquum est, vt artificij tantùm causa eum descripserit. Quare qui eodem modo diligenter obseruauerit tractationem, dispositionemq; rerũ, qua vtitur hic author, is non mediocrem prudentiam, & laudem sibi comparauerit. Est igitur Thucydides semper in manibus habendus: dies, noctesq; versandus, atque lectitandus ob rerum excellentiam, argumentorum, enthymematumq; copiam, singularem deniq; artificij prudentiam. Neq; nos moueat Ciceronis authoritas, qui Eloquentiam Thucydidis interdum reiicit. Ille enim causæ suæ seruiens eam tantummodo eloquentiam probabat, quæ esset popularis, & auribus plebeis accommodata: Thucydidis orationem non complectebatur, quia non ita popularis est. Doctis enim tantùm, & eruditis videtur scripsisse Thucydides, non indoctæ plebi. Id quod testatur tetrastichũ, quod extat in eum his verbis,

Ὦ φίλος εἰ σοφὸς εἶ, λάβε μ' ἐς χέρας, εἰ δ' ἀτίφυκας
Νῆϊς μουσάων, ῥῖψον ἃ μὴ νοέεις·
Εἰμὶ γὰρ οὐ πᾶσι βατός· παῦροι δ' ἀγάσαντο
Θουκυδίδην Ὀλόρου Κεκροπίδην τὸ γένος.

Hæc nos vtcunque, sensum potiùs, quàm verba secuti, sic animi gratia olim Latinè vertimus.

Tu, qui Pieridum tractas arcana sororum
Suscipe me: abstineat turba profana manus.
Non cuiuis penetrare licet, mentisq; recessus
Altos Cecropidæ cernere Thucydidis.

Θουκυδίδου ξυγγραφῆς πρώτης. Vel in ipsa inscriptione videtur Thucydides secutus esse suum genium. est enim obscura, & ambigua hæc oratio, Thucydidis historiæ primæ, ambiguitas posita est in casuum similitudine. Sunt enim tres deinceps patrij casus, vt igitur tollatur ambiguitas, supplendum est βίβλος, ἢ βιβλίον, vt sit liber primæ historiæ. Θουκυδίδης, θεοῦ κῦδος. Facit autem attentionem ab operis dignitate, quod accuratè factum, & studio, ac diligentia scriptum quodammodo prædicat: est enim ξυγγραφὴ scriptio, quæ commentatione, meditationeque fit: & ξυγγράφειν, studio, & diligentia conscribere. ξυνέγραψεν aliàs τὸ χάραξεν.

Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. Totus hic prologus in ea sententia vertitur: Thucydides scripsit bellum Peloponnesiacum: Ratio, quia iudicauit magnum, & memorabile illud fore: hæc est vnica sententia coniuncta cum consilio authoris: propterea suscepi scribendam belli huius historiam, quòd existimaui magnum, & celeberrimum illud fore: videmus quàm sit angusta ista sententia: sed ea est vis, & facultas istius authoris, vt ex istis angustiis vnicam hanc sententiam euocauerit, & in spatiosissimos Eloquentiæ campos deduxerit, eamq; vestiuerit, ornauerit, mirisque modis extulerit, atque amplificarit: addit enim confirmationem rationi: Cur iudicasti bellum istud magnum, & celeberrimum futurum? quia vtraq; (inquit) gens erat florentissima opibus, & vario apparatu: præterea, quia multas vtraq; societates habebat Græcorum, & barbarorum: hoc etiam confirmat à belli magnitudine: fuit enim (inquit) maximus hic motus ita, vt non solùm Græcos excitarit, sed barbaros etiam nonnullos, atque adeò maximam partem hominum. Affert alteram probationem, quã tractat per collationem: bella superiora (inquit) parua fuerunt, & leuia si cum isto conferantur. In ista iam collatione commoratur plurimùm, & longè lateque spatiatur: explicat priscorum temporum conditionem: antiquissimum totius Græciæ statum, vitam, mores, migrationes frequẽtes illorum

temporum, causas migrationum aperit: Homeri testimonio multa confirmat: multa inter probandum scitu digna inserit, tandemq; efficit se propterea scribendũ hoc bellũ suscepisse: cõsilio videlicet honestissimo, ne tot, tantæq; res obliuione inuoluerentur, & posteritas omnis earum cognitione fraudaretur.

Hoc loco Thucydides normã, & regulã quandam proponit, ad quam omnes, qui suscipiunt historiam scribendã, cogitationes, & cõsilia sua dirigant. videtur enim illud tacitè præscribere; nisi habeas res magnas, graues, & memorabiles, ab historiæ scriptione abstinendũ esse. Itaq; rectè nécne egerint, qui particulas quasdã rerum gestarum vel à Græcis, vel à Romanis delegerunt, & ex iis corpuscula quædam historiæ condiderunt, viderint docti, & ij, qui elegantia iudicij excellunt.

Illud etiam non est prætereundum: prologum istum historiæ videri nobis celebrationem esse totius operis: commendat enim Thucydides hanc suam historiam, quòd magnas, graues, & maximè memorabiles res contineat.

Liuius voluit imitari hunc prologũ libro primo tertiæ Decados, sed quantũ fuerit assecutus, aliorũ sit iudicium: ego certè cũ ieiunum, & frigidum, si cum isto conferatur, visum iri puto.

Θουκυδίδης ἀθηναῖος. Vel ambitiosiùs nomẽ suum operi præposuit, quia genere, nobilitate, & opibus clarus erat, ita vt propterea innuat se vera scripturum esse, neq; gratia, vel præmiis adductum iri, vt à recta viæ veritate declinet, & falsa pro veris tradat posteris, vel hoc fecit veritus, nequis processu temporum historiam hãc sibi vindicaret: id, quod multis accidit, temporibus præsertim Ptolemæi Philadelphi. is enim cupiens parare bibliothecam nobilissimam, libros vndique maximis sumptibus comparabat: ita vt DCC millia voluminum in Alexandrina bibliotheca congessisse dicatur. In primis verò conquirebat studiosissimè opera Aristotelis. id cùm animaduertissent nonnulli mali scriptores, falsa inscriptione suos libros pro libris Aristotelis venditabant.

Ἀθηναῖος. Vel gloriam aucupari videtur author hoc cognomine, à nobilitate scilicet patriæ, ipsarũ Athenarum, quæ sunt habitæ omnium doctrinarum inuentrices, in quibus summa prudentia, & summa vis dicẽdi floruit, vel fidem cõparat historiæ suæ prędicans se esse Atheniẽsem, & propterea se esse res certas scripturũ. Atheniensis enim facilè scire poterat, quæ ab Atheniẽsibus gerebãtur: vel, vt Scholiastes, vt discrimẽ faceret inter se, & alios, qui illis temporib. multi eodẽ nomine vocabãtur. Σημείωσαι ἀθηναῖον οὐ δεῖ dici, sed non ita γυναῖκα ἀθηναίαν. sed ἀττικὴν ἢ ἀστὴν, ὡς τῷ. 84. 14. Steph. tamen & ἀθηναίαν dici tradit. vide in τῷ ἀθηναῖος.

Ὡς. Vel αὐτὶ τοῦ ὅτι, vt sit enallage, vel (quod magis probo) qua ratione: vt polliceatur author se narraturum nõ solùm res gestas ab Atheniensibus, Peloponnesiisq;, sed etiam quomodo fuerint gestæ.

Πρὸς ἀλλήλους. πόλεμος. Sed subobscurũ: ex eo, quòd populi eiusdẽ gentis inter se armis dimicauerint, & arma, quæ cõtra barbaros debuerant, in sua ipsi viscera conuerterint: Græci contra Græcos: præterea bellum, quod cõtra Persas gesserunt, fuit etiam ipsum Græcorum, id est, à Græcis gestum fuit, sed non inter ipsos Græcos.

Ἀρξάμενος εὐθύς. Inuitat nos ad legendã hanc historiam, quòd innuat se scripturũ non incerta, & temporũ vetustate obscurata, sed ea, quæ gesta fuerint sua memoria: quæ ipse cognouerit, & quib. ex parte interfuerit: Aulus Gel. lib. 17. cap. 21 scribit cœptum fuisse hoc bellũ anno 323, ab vrbe condita, cùm A. Posthumus Torquatus Dictator Romæ fuit, qui filiũ securi necauit, quòd in hostẽ pugnauerat cõtra suum edictũ. hic ipse author scribit nõ multò pòst in hoc ipso libro, bellum illud cœptum fuisse quinquagesimo anno post bellũ à Persis illatum; bellum autẽ Persarum fuit (vt scribit Dionys. Hal. 9. lib. suæ historiæ) 75, Olympiade, cùm Calliades præesset Atheniẽsibus: eodẽ ferè tẽpore, quo Coriolanus exul interfuit bello grauissimo Volscorũ. Author est Cic. in Bruto, siue de claris oratoribus.

Εὐθὺς; ἅμα τῇ ἀρχῇ τοῦ πολέμου. Hoc autem coniungitur cum verbis motum significantibus. Ἐυθὺ ad locum, εὐθὺς ad tempus refertur. [illegible] πολλὴν βίᾳ βαδίζει εὐθὺ πυρρήνης.

Καθισταμένου. Καθίστασθαι εἰς πόλεμον, bellum capessere, Καθιστάναι τὰ πράγματα, constituere Rempub. administrare. Aliàs sedare, componere, &c. Καθίσταται πόλεμος: bellum oriri.

Καὶ ἐλπίσας. A magnitudine, ac fama huius belli allicit lectores: ἐλπίζειν interdum de malis, vt apud Latinos,

Hunc ego si potui tantum sperare dolorem. Virg. Æn. 4. ἐλπίζω, μέλλω, &c. cum infinitis futuri.

Τεκμαιρόμενος. Signa, quibus adductus sperabat bellum tale, exponit: quia vtraq; gens florebat opibus, & omni bellico apparatu: & quia cæteri Græci alij his, alij illis partibus sese vel adiunxerãt, vel erant adiuncturi: ἀκμάζοντες ᾖσαν: αἰτ. τοῦ ἀκμάζειν. Aliàs plura in vnum contrahit. [illegible] ἀκμάζοντας, καὶ δίχα τεμόντας τὸ εἰς αὐτὸ μᾶλλον ἤπερ ἀξίως θαυμάσαι, &c. αἰτ. τοῦ εὐφυίσας. τὸ ἑλληνικὸν. αἰτ. τοῦ οἱ ἕλληνες.

Κίνησις: Bellum genus, ἐπιφώνημα. B

Διανοούμενον. ξυνίστασθαι κατὰ σύμμαχον. Hæc L.V. vertit perperam.

Τῶν βαρβάρων. In Asia eorum, qui erant in ditione regis Persarũ. in Europa Thracas, Getas, Pæonas, & alios complures Epirotas.

Ἐπὶ πλεῖστον. ἢ αἰτ. τοῦ πῆς πλείστης τῶν ἀνθρώπων. ἢ ὡς ἐπὶ πλεῖστον.

Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν. τὰ μηδικά. Ingreditur in collationem, qua confirmat magnũ, ac memorabile fuisse hoc bellũ. Confert cum superioribus, & efficit omnia illa fuisse leuiora. Partitur bella superiora in duas partes. In ea, quæ sua, patrũq; memoria fuerunt, & in peruetusta, & antiquissima, atq; in hac collatione cõmoratur plurimum. explicat causas cur illa bella parua, leuiaq; fuerint: docet crebris migrationibus factum, vt opes illorũ temporum non creuerint. Statum deniq; illum totius Græciæ explicat, vitam, moresq; illarum ætatum, & causas migrationum addit. τὰ ἔτι παλαιότερα: τὰ Τρωϊκά: bellum Amazonum illatum etiam ab Eumolpo. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν. δυνατὸν ἦν τὰ πράγματα· τὰ πρὸ αὐτῶν: L.V. ante nos natos: sed malè.

Διὰ χρόνου πλῆθος. Propter temporum vetustatem.

Σαφῶς εὑρεῖν: planè comperire.

Πολέμους) (εἰς τὰ ἄλλα. Aliis rebus ad pacem pertinentibus.

Καλλιμάχη· οἰκουμένη· κάλλος, πλεῖον, ἐμφαίνεται.

Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης. Docet cur homines illorum temporum è suis quique sedibus migrasent facilè,

facilè, id factum ait partim inopia, partim quia homines inopes sperabant facilè se vbiq; victum esse quæsituros: his causis annectit alias: inopiæ videlicet causas, eas fuisse dicit, quia mercaturæ nulla dabatur opera. Hoc ita factum, quia commercia neque terra neque mari erant tuta.

Ἐπὶ μακρότατον. Quàm longissimè potui. Id est, remotissimam à nobis antiquitatem memoria repetens: ἐπὶ μακρότατον, χρόνον δηλονότι.

Φαίνεται γάρ. πάλαι, ὁμοιότητα.

Ἡ νῦν Ἑλλάς. Olim enim ἡ φθῶτις, ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος... (πάλαι). Constat enim eos, qui iam Græci vocantur, nullas olim certas sedes habuisse, sed perpetuò migrasse: ac facilè suos quenq; fines deseruisse pulsum, & coactum à potentioribus. Βιαζόμενοι. Vim passi, vi pulsi ab aliqua manu numerosiore.

Ἀλλὰ μεταναστάσεις. Sed migrationes antea frequentes factas fuisse.

Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης. Reddit iam rationem, cur homines illorum temporum è suis quique sedibus facilè migrarent. Affert omnino duas causas. Altera est, inopia: altera, spes quærendi facilè victus necessarij quocunque terrarum solum vertissent. Sed his causis annectit alias caussas ita, vt orationem, & periodum istam farciat enthymematis, & propterea obscuram eam reddat. Altera causa erat, inopia; inopiæ ipsius quænam erat causa efficiens? quia (inquit) nulla erat negotiatio, nulla opera dabatur mercaturæ: quæritur altera causa, cur mercaturæ operam illi non dabant? quia nullus erat locus commercio neque mari, neque terra: erat prætereà alia inopiæ causa? erat nimirum; quænam ista erat? non dabant operam agriculturæ: grauis planè erat & ista causa, &c.

Τῆς γὰρ ἐμπορίας. Corinthus propterea ditissima fuit, quia maxima copia mercatorum eò confluebat: & plurimi erant, qui mercaturam exercerent, inuitabat homines loci opportunitas: erat enim Corinthus in Isthmo sita inter duo maria Ionium, & Ægæum: ita vt merces variæ ab occidente, orienteque eò conueherentur.

Οὐδ' ἐπιμιγνύντες. ἀντὶ τοῦ ... ἐπιμιγνύντων, ... ἐπιμιγνυμένων. Mutauit figuram orationis, καὶ τὸ ..., est enim ... Delectatur autem hic author nouitate figurarum, vt iam monuimus. ...

Ἀδεῶς. tutò.

Οὔτε διὰ θαλάσσης. Consequutio ... Sed figura mutata.

Νεμόμενοι. ἀντὶ τοῦ νεμομένων. Consequens assumptum, φαίνεται δηλονότι.

Ἀποζῆν. Parcè & duriter vitam agere, Ter. Andr. tolerare vitam. Virg. libro 8, *Cui tolerare colo vitam, tenuiq; Minerua.*

Χρημάτων. Arist. libro quarto Ethic. χρήματα δὲ λέγομεν πάντα ὅσων ἡ ἀξία νομίσματι μετρεῖται. Id est, ... causæ paupertatis superius expositæ. Nulla erat mercatura, nulla commercia; paruo contenti vitam degebant.

Οὐδὲ γῆν φυτεύοντες. Altera causa inopiæ. Opes parantur aut mercatura, aut agricultura: illi neutram exercebant: hinc fiebat, vt essent inopes.

Ἄδηλον ὄν. Causa cur agriculturæ non darent operam, neque humum consererent: quia verebantur ne aliis consererent: ne potentiores irruentes arua occuparent, & suis fruerentur laboribus. De hoc quæritur Melibæus apud Virgilium. *Insere nunc Melibæe piros, pone ordine vites, &c.*

Ἄλλος ἀφαιρήσεται. ἀφαιρήσεται, ἀφελεῖται.

Ἀναγκαίου. Vt καθ' ἡμέραν, necessarium, non superfluum: vt possent pellere famem, & sitim, non Sardanapalum agere.

Μάλιστα δὲ τῆς γῆς. Propter crebras migrationes factum docuit paulo antè Thucydides, vt opes superiorum ætatum non creuerint. Iam digreditur, & demonstrat quibus in locis maximè fierent eiusmodi migrationes. In Thessalia itaque, in Bœotia, & in plerisque partibus Peloponnesi hoc accidisse ait: eius verò rei causam fuisse soli bonitatem. Atq; istiusmodi migrationes potissimùm fiebant in optimo quoque agro, atque vberrimo.

Εἶχον τὰς μεταβολάς τῶν οἰκητόρων. Id est, patiebantur τὰς μεταναστάσεις.

Πλὴν Ἀρκαδίας. Quæ erat montosa, & aspera.

Ἡ, τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη. Olim enim πυῤῥαία à Pyrrha Deucalionis vxore: mox Hæmonia ab Hæmone, tandem Thessalia à Thessalo Hæmonis filio. Strabo libro nono, in fine libri.

Τῆς τε ἄλλης. Et reliquæ τῆς ἑλλάδος partes, quæcunque erant vberrimæ.

Διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς: Affert rationem cur in optimo quoque, vberrimoque solo crebræ, atque assiduæ mutationes incolarum fierent, propter soli vbertatem (inquit) incolarum opes admodum crescebant: ita vt auctis opibus seditiones inter incolas orirentur. Seditiones afferebãt illis interitum.

Ἐγγιγνόμεναι τινὶ μείζους, ἀντὶ τῆς γιγνόμεναι μείζους ... (ἐγγίγνεσθαι)

Ἐξ ὧν ἐφθείροντο. Per quas interibant, L. V. profligabantur.

Ἐπεβουλεύοντο. Insidiis appetebantur.

Τὴν γοῦν Ἀττικήν. A loco contrariorum confirmat assiduis migrationibus factũ esse vt opes Græciæ non creuerint. Nam (inquit) Atheniensium opes propterea creuerunt, quòd nullæ migrationes in Attica factæ sunt. Ἀττικὴ ab Atthide Cranai regis filia, Pauſ. libro primo τῶν ἀττικῶν.

Εὐγεων) (λεπτόγεων. Attica nullas migrationes passa est, quia nullæ seditiones in ea fuerunt; nullæ fuerunt seditiones, propter soli tenuitatem.

Διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον. Singula verba, singula argumenta. ἀστασίαστον: pacatam, & immunem seditionum à vetustissimo vsque tempore.

Ἄνθρωποι οἱ αὐτοὶ ἐν ἀλόφυλοι. Itaque gloriabantur se esse αὐτόχθονας, id est, terra natos. Cic. pro L. Flacco, quæ vetustate ea est (de Athenis agit) vt ipsa ex sese suos ciues genuisse dicatur, & eorum eadem terra parens, altrix, patria dicatur.

Καὶ παράδειγμα τόδε. Commoratur in eadem rẽ confirmãda, propter assiduas scilicet migrationes Græcorum res non auctas fuisse: cuius rei signum non obscurum illud esse ait, quod affert.

Τοῦ λόγου. Id est, τοῦ παρ' ἐμοῦ εἰρημένου.

Ἐς τὰ ἄλλα. τὴν ἑλλάδα μὴ αὐξηθῆναι ἐς τὰ ἄλλα, id est, ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν.

Βιαζόμενοι. ὑπὸ ... ἀεὶ πλεόνων.

Πολέμῳ. ἀλλοφύλῳ: στάσει ἐμφυλίῳ. Vt Ἡρακλεῖδαι, quos bello persequutus est Eurystheus. στάσει, Melanthi Messenij factio. Oedipus tyrannus, & siqui alij fuerunt.

Ὡς βέβαιον ὄν. Quòd sedes illæ tutæ essent & stabiles, τὸ χωρίον δηλονότι. ὡς βεβαίας οὔσης τῆς ... χωρῶν.

Καὶ παλαιοί. Consequentia. Athenienses olim fa-

cilè petentibus ius Ciuitatis dabant, Ciuitatis videlicet augendæ causa: sed aucta postea Ciuitate mirum in modum, non ita facile quoslibet ad Ciuium ius admittebant. εὐθὺς, quia ἀπὸ παλαιοῦ.

Μείζω ἦν. Erat magna iam Ciuitas per se: sed concursu alienigenarum facta est longè potentior.

Αποικίας. Oenotrus primus in Italiam duxisse coloniam dicitur. & nomen loco Oenotriæ dedisse. Author Pauſ. in Arcadicis.

Ικανὸς: capace. ἀντὶ τῦ χωρῦσαι: ἢ δυναμένας τρέφειν.

Δηλοῖ δέ μοι καὶ τάδε. A diuersis temporibus argumentatur, vt fidem faciat Græcorum opes olim infirmas, atque tenues fuisse. argumentum diuiditur in tria tempora, ante bellum Troianum. in ipsius belli Troiani tempus, & post bellum Troianum: ante bellum Troianum nihil à Græcis gestum est, quod memoratu dignũ videatur, ipsum bellum Troianum fama magis, & poëtarum præconio, quàm re ipsa celebre habetur: post bellum Troianum quæcunque gesta sunt, leuiora, & non ita cum isto conferenda videntur, relinquitur vt bellum hoc, maximum sit, & memoratu dignum.

Οὐχ ἥκιστα. ἀντὶ τῦ μάλιστα.

Δοκεῖ δέ μοι. Digreditur: & docet ne nomen quidem hoc commune olim omnibus Græcis fuisse: sed alios alio nomine appellari solitos, ac ne ipsum quidem nomen (vt mea fert sententia) habebat dum commune.

Εἰργασμένη, ἀντὶ τῦ πράξασα.

Τῦ Δευκαλίωνος. Nam erat alter Phthij filius: à quo Stephanus conditam scribit τὴν ἑλλάδα vrbem Thessaliæ. ὕστερον δὲ πᾶσα ἡ περὶ τῆ πελοποννήσω χώρα ἑλλὰς ἐκλήθη. τύστεφ.

Ηὐ δ' ἐπίκλησις. Cognomen, verbum poëticum, ἡ ἐπωνυμία.

Επιπλεῖστον. Latissimè, quia numerosissima gens passim diffusa erat, in Thessalia, in Peloponneso, in ora maritima Ioniæ, in insulis nonnullis, atque adeò in Hetruria.

Ελλήνων δέ. Qua occasione paulatim diuersi populi, Thessali primùm, deinde cæteri cœperint appellari Græci, iam explicat Thucydides. quo tempore (inquit) ἕλλην, eiusque filij rerum potiti sunt in agro Phthiotico, cæteræ Thessaliæ ciuitates eos ad se accersebant auxilij gratia. Itaque congressu, & consuetudine diuturna factũ est, vt singuli paulatim eodẽ, cognomento ἕλληνες vocarentur. Ισχυσάντων: rerum potitis.

Αχαιοί: ab Achæo Xuthi filio. Pauſ. libro septimo ἐν ἀχαϊκοῖς. Argiui ab Argo Phoronei. Pauſ. libro secundo τῶν Κορινθιακῶν. Δαναοί, à Danao Beli prisci filio.

Επαγομένων. Non ad filios ἕλληνος referendum (vt vertit Laurentius) sed ad cæteros Thessalos, à quibus euocabantur, & accersebantur.

Οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου. Et tamen ne sic quidem longo pòst tempore potuit hoc cognomen ad omnes peruenire. Αργείους, ab Argo conditore.

Ηδύνατο: τοὔνομα τοῦτο, ἢ αὕτη ἡ ἐπωνυμία.

Οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους. Altera digressiuncula docet cur Homerus hac voce βαρβάρους vsus non fuerit, propterea (inquit) quòd vsus vocis alterius τῶν ἑλλήνων, qua Græci à Barbaris distinguuntur nondum in vsum venerat. nam ἕλληνες, & βάρβαροι inter se opponuntur.

Νάστης αὖ καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφώνων. Ιλιάδ. β.

Οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι. Redit ad propositum: Græcos ante Troianum bellum nihil vnà, quod esset memoratu dignum gessisse. ὡς ἕκαστοι. L. V. tanquam Græci essent omnes. ἐφεξῆς τε, οἱ ἕλληνες paulo superius, ἡ ἑλλὰς κοινῇ ἐργασαμένη.

Αθρόοι. κοινῇ, conferti, frequenter, id est, coniunctis opibus, & armis.

Αμιξίας ἀλλήλων. ὅτι οὐδ' ἐπιμιγνύμενοι ἀδεῶς ἀλλήλοις. tum quia nulla inter eos erant commercia.

Αλλὰ καὶ ταύτην τὴν στρατείαν. Sternit sibiviam ad nouam digressionem: In qua docet quis primus apud Græcos classem parauerit, & maris illius imperio potitus Cycladas insulas subegerit, & eò Colonias deduxerit pulsis Caribus. Piratas denique sustulerit, atque ita nauigationem tutam reddiderit, effeceritque, vt summotis latrociniis commercia liberius exercerentur. Eum fuisse dicit Minoa regem Cretensium.

Τὰ πολλά. Plerisque in partibus.

Παλαίτατος. Verbum poeticũ princeps omnium, quos memoria accepimus, à πάλαι, παλαίτερος, παλαίτατος.

Επιπλεῖστον. Latissimè.

Μᾶλλον L. V. potius, sed vertendum faciliùs, tutiùs, liberiùs, ἢ μείζους.

Ελληνικῆς θαλάσσης. χαλ. πρότερον γὰρ (inquit) Καρικὴ vocabatur.

Οἱ γὰρ ἕλληνες τὸ πάλαι: Digreditur iterum Thucydides docendi gratia qui primùm Piraticam exercuerint. paulò antè fecit mentionem Piratarum, quos Minos sustulit ex mari Græciæ. Itaque ea re commonitus docet qui primi dederint operam Piraticæ, & latrociniis. Græcos igitur, & Barbaros eos fuisse ait, qui loca maritima, & insulas tenebat: cœpisse autẽ exercere latrocinia eo tempore, quo ratio nauigandi cœpta est.

Μᾶλλον. Frequentius mare traiicere nauibus alij ad alios.

Οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων. Mediocris potentiæ. L. V. potentissimis.

Σφετέρου αὐτῶν: ἀντὶ τῦ ἑαυτῶν. Cùm sui quæstus gratia, tum vt victum pauperibus quærerent. τῆς ἀσθενέσι. ἀσθενεστέροις.

Ατειχίστοις & ἅμα ἀτειχίστων ὄντων.

Κατὰ κώμας. In vicos diuisas, quæ pagatim colebantur. τὸ πλεῖστον τῦ βίυ, vt τὸ πλεῖστον τῆ χρόνε.

Φέροντος δέ τι καὶ δόξης. Cæsar libro sexto, Belli Gallici. Imò decus, & gloriæ nonnihil afferebat.

Δηλοῦσι δέ. Authoritate gentium nonnullarum, & Poëtarum id comprobat. Hoc declarant, &c.

Καλῶς. Scholiastes ἀντὶ τῦ εὐσεβῶς, καὶ φιλανθρώπως inquit. nam neque bouem aratorem abigebant, neque noctu homines adoriebantur, neque cædes faciebant. Sed præstat dicere scitè, egregiè, strenuè, vel non inter suos.

Τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων, ἀντὶ τῦ ἐρωτῶντες τοὺς πύστεις οἱ λῃσταί εἰσιν οἱ καταπλέοντες.

Ελῄζοντο δὲ καὶ κατ' ἤπειρον. Altera digressio: qua docet latrocinia non solùm mari, sed terra etiam exercita fuisse. Prædabantur etiam, &c.

Καὶ μέχρι τοῦδε. Et propterea bonam Græcorum partẽ pristino more viuere. Facit fidem à suis temporibus.

Αἰτωλοί. ἀπὸ αἰτωλοῦ τῦ ἐνδυμίωνος.

Τό, τε σιδηροφορεῖσθαι. Obiter docet eas gentes solitas arma gestare propulsandæ scilicet iniuriæ causa à latronibus olim illatæ. Σιδηροφορεῖσθαι, ἀντὶ τοῦ εἶναι ἐν

αἰτία τῆ σκηματικοῦ. τὸ σιωπῶν αὐτὶ δύο ἀπλῶν. ὁ ὕλη αἰτία ἐν εἴδος μετωνυμικῶς, αὐτὶ τοῦ ἐκπορεύειν, ἡ ὅπλα φέρειν.

Διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις. Ἐ ἅμα ἀτειχίστων ὄντων.

Καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους. ὑπ' ἐπιμιγνυμένων αὐτοῖς ἀλλήλοις. Tum quia commercia non erant tuta, & libera, vel quia tutis, & liberis commerciis nullus viciſſim inter eos erat locus: vel quia tutò commeare vltrò, citroque non poterant.

Ἐφόδους. Iam aditus, acceſſus, cógreſſus, & commercia.

5. A Ἐπιποιοῦντο. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Et genus vitæ coluerunt: armis geſtandis aſſuetum: L. V. vitamq; aſſiduè ſub armis agunt ritu barbarorum.

Σημεῖον δ' ἐστιν. ἐπίλογος. Efficit ex iſto genere vitæ poſſe colligi qualis fuerit priſtina vitæ ratio Græcorum omnium. quaſi diceret, nam ſi ædificia, ſi victus, habitus, &c. eadem ſunt, facilè licet intueri quodammodo Græcorum priſtinum ſtatum.

Ταῦτα τῆς Ἑλλάδος. Id eſt, noſtrorum temporum Græci.

Διατριβῆς δ' διαίτης.

Ἐν τοῖς πρῶτοι δὴ. Iterum digreditur: & docet qui primi arma depoſuerint, & delicatius viuere cœperint.

Ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ. Cultum ſolutiorem, ac remiſſiorem ſecuti ad genus vitæ lautius, & delicatius tranſierunt. L. V. ex illo ſoluto vitæ genere in lautius tranſierunt.

Ἀνειμένη. A fidibus, quæ modò contentæ, modò remiſſæ ſunt, ducta metaphora: priſcum enim vitæ genus durum erat.

Οἱ πρεσβύτεροι τῶν εὐδαιμόνων. ἐνδιαγενῆ. οἱ εὐδαίμονες τῷ ἀπολαύσαι: χολ.

Λινᾶς. Nam poſtea lineas geſtarunt. Linum inueniſſe dicitur Arachne virgo Lydia, Plinius libro ſeptimo, vſum eius apud Hebræorum antiquiſſimos fuiſſe multo antè conſtat: nendi, texendique artificium Minerua inſtituit: Polyd. Verg.

Κρωβύλον. ποιητικόν. Cincinnum. πλέγμα τῶν παρ' ἀθηναίοις. ὁ ἐπὶ κορυφῶν, Ἐ αὐτὸ χθόνιον λῶ ὄνομα. σχολ. χολ. πλέγμα τριχῶν τῆς εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον ὃ ἐπὶ ἀνδρῶν κρωβύλος, ἐπὶ γυναικῶν κόρυμβος. ἐπὶ παίδων σκορπίος ἐκαλεῖτο.

Ἐνέρσει, ἐνείρει, αὐτὶ τοῦ ἐνείροντες χρυσῶν τεττίγων. Delitiæ quædam erant inanes & indecoræ. noſtris etiam temporibus cum tanta veritatis lux fulget, tamen inueniuntur viri adeò inepti, vt extremas aures ſibi perforent, & annulos, & gemmas inde ſuſpendant, deliciarum ſcilicet gratia.

B Ἡ σκευή. Cultus. ἐνδιαγενῆ. αὐτὶ τοῦ οἱ Ἴωνες κατεῖχον τὴν σκευήν.

Ἐπὶ πολύ. Omiſſa eſt hæc vox à L.V.

Μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι. Primos Lacedæmonios frugali victu, & cultu vſos docet, & æqualitatem in ea re cum plebe ſeruaſſe. Primos, eoſdé corpora palàm nudaſſe, & oleo vnxiſſe, ac certaſſe: certatores autem in ludis Olympiacis non ſine ſubligaculis certaſſe.

Ἐς τὸν νῦν τρόπον. Ad rationem noſtrorum temporum. ad noſtræ ætatis conſuetudinem.

Οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι, Locupletiores.

Ἀπεδύθησαν. αὐτὶ παθητικοῦ.

Λίπα. ποιητικόν. Ὅμηρ. ἐπὶ θέτιν libro 6. Ὀδυσ. αἱ δὲ λοεσσάμεναι, Ἐ χρισάμεναι λίπ' ἐλαίῳ.

Μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι. Id eſt, ἠλείφαντο, καὶ ἐγυμνάσαντο, certarunt: vel non ſolùm ſe nudarunt propalam, ſed etiam vnxerunt.

A Τὸ ξύμπαν. Noua digreſſiuncula. Nata ex mentione certaminis.

Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι. Ludos Olympiacos Hercules inſtituiſſe dicitur. Author Pindarus oda ſecunda.

Ἡ πεντάεθλ' δ' δίς, ὀλυμπιάδα δ' ἔστασεν ἑορτὰν ἡρακλῆς, ἀμφ' ἔθνεα πολέμων.

Scholiaſtes refert Orſippum Megarenſem authorem huius conſuetudinis fuiſſe. Primùm enim ſe nudaſſe: & affert hoc tetraſtichum,

Ὀρσιππος μεγαρεῦ μεγαλόφρονι τῷδ' ἀείδιμον

B Σῆμα ὅπως φάμα δελφίδι πυθόμενοι.

Πρῶτος δ' ἑλλήνων ἐν ὀλυμπίᾳ ἐστεφανώθη

Γυμνὸς ζωννυμένων τῶν πρὶν ἐνὶ σταδίῳ.

Πυγμῆς, Ἐ πάλης, erat præterea ἅλμα, δίσκος, Ἐ δρόμος. C

Ἐν δὲ τοῖς ἐν τοῖς βαρβάροις. Subligaculorum vſum adhuc retentum in certamine, ac ludis à nonnullis Barbaris præſertim Aſiaticis ſcribit iam Thucydides digreſſiuncula noua vſus.

Πολλὰ δ' ἂν Ἐ ἄλλα. Efficit priſcos Græcos multa alia communia habuiſſe cum Barbaris ſuæ ætatis, C præter ſcilicet armorum geſtationem, vſum certandi & ſubligaculorum.

Διαιτώμενον. Vitam inſtituiſſe. Ὁμοιότροπα, αὐτὶ τοῦ ὁμοιοτρόπως.

Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν. Redit ad propoſitum Thucydides, & ad ſuſceptam illam diſputationem: cur priſci Græci nihil magnum, & memoratu dignum geſſerint: inopiam fuiſſe cauſam ſuperius demonſtrauit: iam docet ne partis quidem copiis, & diuitiis geſtum fuiſſe quicquam memorabile: ſed D quomodo partæ fuerint opes demonſtrat: mercatura (inquit) & commerciis.

Νεώτατα ᾠκίσθησαν. Recentiſſimæ conditæ ſunt.

Πλωϊμωτέρων ὄντων. Cùm iam tutius poſſet nauigari, cùm ratio nauigandi eſſet tutior, ſublatis ſcilicet Piratis. ἐπεὶ δὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶ πρὸς ἀλλήλους.

Ἀπελάμβανον. Occupabant.

Βραχεῖσι. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Αἱ δὲ παλαιαί. Digreditur: & docet vbi eſſent con- 6. A E ditæ olim vrbes.

Ἀντισχοῦσαν. Retineo lectionem iſtam, vt magis germanam, quàm quæ eſt in Aldino codice, ἄλλως ἀντισχοῦσαν.

Ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε. Suprà, ἐλῄζοντο δὲ καὶ κατ' ἤπειρον ἀλλήλους. Digreditur adhuc, & docet vel eos, qui oram maritimam in continenti tenebant, & tamen rebus maritimis non dabant operam, exercuiſſe Latrocinia.

Ἀνῳκισμένοι εἰσί. Loca mediterranea incolunt.

F Καὶ οὐχ ἥκιστα. Vagatur adhuc Thucydides, & docet qui magis exercuerint latrocinia: οἱ Νησιῶται, inquit.

Μαρτύριον. Hoc verò probatur iſto ſigno quaſi teſtimonio.

Δήλου γάρ. Quo tempore Delum Athenienſes luſtrarunt, apertis ſepulturis ſupra dimidium Cares inuenti ſunt, qui conditi in monumentis erant. Hoc eſt illud indicium, de quo ἐν τοῖς προειρημένοις egi.

6. Iſtius Belli anno 45. 49.

G Ἀναιρεθεισῶν. Deſtructis. L.V. ſublatis.

Γνωσθέντες. Cares criſtas galearum, & ſigna, & B manubria Clypeorum reperiſſe dicuntur. Author Herodotus libro primo, 17. καὶ σφι τριξὰ ἐξευρήματα ἐγένετο, τοῖσι οἱ Ἕλληνες ἐχρήσαντο, Ἐ γὰρ ἐπὶ τὰ κράνεα λόφους ἐπιδέεσθαι Κᾶρές εἰσι οἱ καταδέξαντες. καὶ ἐπὶ τὰς ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέεσθαι, Ἐ ὄχανα ἀσπίσι οὗτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι.

... Τὸ σκευῆ δὲ ὕστερον. Armatura, hinc igitur facilè colligitur prologum istum scriptum fuisse à Thucydide post historiam totam absolutam. Lustrationis enim & expiationis huius facit mentionem libro tertio.

Καὶ τῷ τρόπῳ. Cæteri enim ora defunctorum orientem versus conuertebant: Cares contrà, occidentem versus.

Πλωϊμώτερα. Maria frequentari cœperunt: ratio nauigandi facilior facta est, vel, tutior. πλουσιώτεροι ἑαυτῶν. Opulentiores, ditioresq; facti: hæc Græci sermonis peculiaris figura est.

Καθεστώτος δὲ τοῦ μίνω ναυτικοῦ: αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὴν λῃστείαν, &c. ἀπὸ θαλάσσης. Redit iam ad propositum: & monstrat quando loca maritima cœperint habitari, καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν, cum καθεστώτος.

C Ἐφιέμενοι γάρ. Docet obiter quomodo creuerint opes Græcorum paulatim.

Οἱ ἥσσους. Vt quæstum inde facerent, inopes, non potentes.

Προσεποιοῦντο ὑπηκόους. Subigebāt, ditioni suæ adiungebant.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ. Et in eo rerum statu iam cùm essent: atque ita aucti, & opum atque potentiæ incrementa nacti.

Μᾶλλον. Maiores: aucti potentia, & opibus.

Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ. Omnem superiorum ætatum memoriam in tria digessit tempora Thucydides. In tempus, quod bellum Troianum antecessit: in bellum Troianum: & in ea tempora, quæ bellum Troianum consecuta sunt: atque in iis omnibus nihil magnum, & memoratu dignum, & quod esset cum isto bello conferendum, gestum fuisse à Græcis probare nititur. Superius docuit ante Troianum bellū nihil fuisse gestum memorabile: iam docet bellum ipsum Troianum non ita magnum fuisse, vt vulgus putat, neque cum isto comparandum: nam etsi Agamemnon illis temporibus potentia, & opibus floruit, tamen Homeri testimonio, & coniecturis probat ne illius quidem potentiam eam fuisse, vt cum ætatis suæ opibus conferri possit, sed antè quàm ad bellū Troianum veniat, demonstrat primùm Agamemnonem floruisse opibus: & vulgarem de Tyndareo opinionem refutat, & reiicit. Erat vulgi opinio Tyndareum Helenes procos ad iusiurandum adegisse, vt qui sponsus filiæ obtigisset, ei si vis fieret ab aliquo, proci omnes opem ferrent, & iniuriam ab eo propulsarent. rapta igitur à Paride Helena, cæteros procos coiisse, vt vim & iniuriam illatam vlciscerentur: & quoniam Tyndareus vita excesserat, Agamemnonem illi expeditioni præpositum fuisse: hanc vulgi opinionem refutat: demonstrat Agamemnonem potius propter potētiæ amplitudinem delectum Imperatorem illius expeditionis, quàm quòd Græcorum Principes iureiurando adacti essent à Tyndareo.

D Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα: Probat Agamemnonem floruisse potentia ab authoritate certorum virorum, qui Pelopidarum opes magnas fuisse aiunt: & tamen iis adiunctam etiam Persidarum potentiam: vtramque autem peruenisse ad Agamemnonem: qui duplici iam auctus potētia exercitum coëgit metu potius (inquit) quàm gratia.

A Οἱ τὰ σαφέστατα. Comparat authoritatem suo testimonio.

Ἐς αὐθρώπους ἀπόρους. Hic interpono distinctionis notam.

Τὴν ἐπωνυμίαν: cognomen regionis obtinuisse. Ἀπία enim olim. Homerus, ... Æ. P. ... id est, agro, in quem se receperat, nomen imposuisse. nam Peloponnesus à Pelope, non autem Pelops à Peloponneso dictus. Volater. lib. 9.

B 102. Dionys. de situ orbis. p. 57. ...

Εὐρυσθεύς. ...

Τοῖς οἰκείοις. τῷ ἀτρεῖ, καὶ τῷ ἀγαμέμνονι.

Εὐρυσθέως. ...

Ἡρακλειδῶν. Hoc bello persequebatur: Illi ad Athenienses cōfugiunt: & supplices impetrant precibus, vt se à vi defendant. Athenienses causa eorum recepta, armis resistunt Eurystheo: copias eius fundunt, & fugant, & ipsum interficiunt. Heraclidarum facit mentionem, non Atheniensium,

C quia eorum causa bellum susceperat Athenienses.

Μητρὸς ἀδελφοῦ. Id est, auunculi. ... Summa est, quia mortuo Eurystheo Persidarū regnū peruenit ad Atreum, cui Eurystheus cùm ad illam expeditionē veniret, regnū permiserat. Sed μετὰ ...

Ἀτρέως δὲ. Consecutio postulabat ... sed mutata est figura verborum.

D Μυκηνῶν, καὶ τὴν ἀρχήν: ... amittere vires, & corpus. F. 107: 27. lib. 7. ad F. Gallum.

Ἀτρέως. Consecutio, regnum autem ad Atreum peruenit: quomodo? quia proficiscens ad bellum, eius fidei regnum commiserat: cur ita? quia erat ei necessarius: & fortè tum aderat.

Διὰ τὸ χρυσίππου θάνατον, id est, φόνον. Filium Pelopis ex Hippodamia susceptum intelligit, quem matris Hippodamię impulsu Atreus, & Thyestes interfecerant, non pater Pelops, vt ... Author Hy-

E ginus. c. 85.

Φόβῳ τῶν ἡρακλειδῶν. A quibus sibi metuebant.

Τεθεραπευκότα. Studia vulgi sibi adiunxerat, potest hic etiam adhiberi distinctio. χρήμασι δυνάμει.

Ἅμα δοκεῖ ἀγαμέμνων. Pergit docere Agamemnonem metu potius, quàm gratia exercitum coëgisse cum propter potentiæ magnitudinē auctam iam, & duplicatam, tum quia classe præpollebat. ... σημαινόμενον.

Χάριτι. ...

F Προσπαρασχών. Homeri testimonio hoc probat. Iliad. libro secundo.

Αὐτὰρ ... ἀγαμέμνων
Νήσοισι πολλῇσι ...
Ἄργεϊ ...

Εἴτῳ ἱκανός. Si cui locuples, & idoneus testis videtur. Hoc addit, quia poëtis non ita fides habetur. ... Factum V. & nouarum.

Οὐκ ἂν οὖν νήσων. Confirmat Agamemnonē classe floruisse à consequentibus. Nisi classem habuisset, insularum imperium vel nullum, vel pertenue habuisse. Iam verò Homeri testimonio constat eum multis insulis præfuisse, ergo sequitur eum classe floruisse.

Παραδόσει τοῦ σκήπτρου. Id est, in sceptri commemoratione, à quibus ad quos traditum tandem ad Agamemnonem peruenerit.

Εἰκάζειν

Ἐξω τῶν ἀκεινάδων. Præter vicinas,& adiacentes.

Εἰκάζειν δὲ χρὴ. Licet ex hoc apparatu coniecturam facere quales fuerint superiorum temporum expeditiones. nam si ea quæ ita celebrantur, parua,& obscura fuerunt, si cum hoc bello conferantur, quanto magis illa, de quibus nulla, vel certè obscura extat memoria?

Καὶ ὅτι μὲ μυκῆναι. Occurrit obiectioni: quis credat ingentem exercitum, & magnum apparatum Mycenis, id est, ex paruo oppido emissum? fabulæ sunt istæ Poëtarum, & vanus rumor de magnitudine illius apparatus. Occurrit igitur Thucydides, & refutat istam hominum coniecturam: docet opes & potentiam gentium non paruitate, aut magnitudine vrbium esse metiendas, nec propterea, quod Mycenæ paruum fuit oppidum, magnas inde copias emitti non potuisse: nam (inquit) fac Athenas, fac Spartam dirutas, & solo æquatas: alterius certè, Spartæ scilicet ruinæ nulla, vel perexigua & obscura signa relinquent suæ potentiæ, & magnitudinis imperij. Contrà ruinæ Athenarum, opinionem afferent duplo, & amplius maiorem fuisse potentiam eorum. Hoc autem falsum est, ergo res non esse ponderandas locorum vel magnitudine, vel paruitate demonstrat. Neque certo signo quis vtatur, vt apparatum illum tenuem fuisse probet, quod Mycenæ, vel alia Ciuitas eorum temporum exiguum fuit oppidum.

Ἀπιστοίη μὲ, plures negationes iam magis negant.

Ἀξιόχρεων. Momento dignum. Οὐκ ἀκριβῶ. Non firmo.

Στόλον. Propriè de apparatu nautico, & maritimo, transfertur etiam ad copias pedestres. Xenophon libro tertio, 282. 27. μανία ἤ δ' ζωίος χωρὴ, ἀφρόσυνε ἔ αἰ τι, αἰαξιόξασα στόλον.

Εἰρήκασι. Memorantur,& fama obtinuit. κατέχει retinet.

8. A Λακεδαιμονίων γάρ. Nam si Lacedæmoniorum vrbs solo æquetur, ruinæ tantùm remaneant, plerosque nunquam crediturus puto, potentiam eorum tantam fuisse. ἐξ ἐρημωθείσης.

Ερημωθείη. Desoletur. L. V. ciuium frequentia destituatur.

Κατασκευῆς. Ædificiorum.

Πολλὴν ἀπιστίαν τοῖς ἔπειτα. Id est, multos posteros non esse credituros: sed familiari vtitur enallage.

Προελθόντος πολλοῦ χρόνου. Longo temporis progressu.

Πρὸς τὸ κλέος. Si cum fama illorum conferatur Lacedæmoniorum, pro eorum fama, & gloria.

Καί τοι πελοποννήσου. Arguit falsitatis eã hominum opinionem à portione agri, quam tenebant Lacedæmonij in Peloponneso.

Τῶν πέντε. ἀχαϊκική, ἀρκαδική, ἀργολική, μεσσηνιακή, ἔ ἠλεία. Ταῖς δύο. τὴν λακωνικὴν, ἔ τὴν μεσσηνιακὴν, ἣν ἔχον ἀποδιωξάντες δ' Κρεσφόντου.

Τῆς τε ξυμπάσης. Et totius obtinent Imperium, principatum tenent.

Ὅμως δὲ. Et tamen constat eam inferiorem visum iri qualibet vrbe, quia neq; populo frequens est, neque templis, & ædificiis magnificentioribus instructa, ornataque, sed prisco more pagatim condita. Hic est germanus huius loci sensus. L. V. hæc ita, Tamen si ea vrbs non frequens populo esset, neque templis, atque sumptuosis operibus prædita, pagatimque vetusto more Græciæ habitaretur, manifestum est inferiorem visum iri, quid sibi velit, certè nescio.

Συνοικία. Domus contiguæ.

Οὐ ξυνοικισθείσης: δηλ. ταῖς ξυνοικίαις.

Κατὰ κώμας. Vicatim, id est, dispersis viribus, vel ædificiis: quod arguit infirmitatem, & potentiæ tenuitatem.

Υποδεεστέρα. Inferior, id est, imbecillior, minus potens.

Ἀθηναίων δὲ. A contrariis: ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως. B Ex vrbis dirutæ specie, nostris vsque temporibus eæ ruinæ extant, vt spectatores admiratione afficiant, & eò adducant, vt maximam illorum potentiam fuisse credant. Τὸ αὐτὸ, τῶν παθόντων. Si eandem fortunam experirentur.

Εἰκάζεσθαι ἄν. Suspicaturos, existimaturos.

Οὔκουν ἀπιστεῖν. Efficit non esse spectandam locorum paruitatem, vel magnitudinem iudicaturis de potentia alicuius Ciuitatis.

Εἰκὸς. Decorum significat aliâs: Iam probabilitatem, & verisimilitudinem.

Εἴ τι χρὴ. Si qua fides Homero habenda est. ἀντὶ ἱκανῶς τεκμαίρεσθαι.

Ἣν. σρατιά. βίαιον. Non est habenda fides Poëtis: augent res,& mentiuntur. Hoc vertit in suum commodum.

Πεποίηκε γάρ. Arithmetica ratiocinatione vsus hoc probat. Sumit ratiocinationem ex Homeri Catalogo. Homerus Græcorum naues ad mille & 200. fuisse dicit. Harum maximas quasque, 120. homines habuisse, minimas 50: vt cùm maximæ essent 50, millia hominum, 7. haberent, minimæ verò cùm essent, 7.350. hominum capita complecterentur: reliquum numerũ Thucydides promiscuè, partitur inter vtrunque, vt partem dimidiam quodammodo constituat 120, remigum, reliquam 50. Ita fiet summa, quæ (vt interpres ratiocinatur) ad centena, & tria millia hominum complectetur. alij 12 myriadas colligunt: alij decies centena, & tria millia, & 284, fuisse dicunt.

Βοιωτῶν, naues 50, singulæ habebant 120, milites.

Τῶν μὲ πεντήκοντα νέες κίον, ἐν δὲ ἑκάστῃ

Κοῦροι βοιωτῶν ἑκατὸν, ἔ εἴκοσι βαῖνον: Ιλιαδ. 22.

Ταὶ δὲ φιλοκτήτου. Idem Homerus Iliad. β. de his ita agit:

Τῶν δὲ φιλοκτήτης ἦρχεν τόξων εὖ εἰδὼς

Επτὰ νεῶν, ἐρέται δ' ἐν ἑκάστῃ πεντήκοντα

Ἐσέβαινον. 1000, ἔλθε ὁ χιλιάναυς ἑλλάδος οἰκὼς ἄρης.

Αὐτερέται δ' ὅτι ἦσαν. Nouæ obiectioni occurrit: F imò plures erant. nam isti remiges erant: sed erant præterea milites classici: imò (inquit) non erant: & hoc probat Homeri testimonio.

Περίνεως: ἐπιβάτας. Vectores, nouatum. V. & factum, vt περινεώτης.

Εντίμ: qui magna dignitate, authoritateque e- D rant præditi, qui maximis præfecturis fungebantur.

Οὐ πολλοὶ φαίνονται: Constat igitur non ita mul- 9. A tos conuenisse, vt ab vniuersa Græcia missos, si G mediam quãdam rationem teneas inter maximas, & minimas quasque naues.

Σκοποῦντι. σημειωσαι generatim, & in vniuersum accipi interdum dandi casum, vt apud Latinos secunda persona.

Ambigeres raperet ne rosis aurora colorem,
An daret, & nigrantes cernas.

Ὡς ἀπὸ πάσης τῆς ἰσχύος: ἐπιδιόρθωσις. πάσης, & καθ' A habent suum pondus.

Ἡ ὀλιγανθρωπία. πλεῖστ. ὁμοιότατον. Ad causas redit. Non hominum, sed pecuniæ inopia fecit, vt maior numerus non fuerit secutus: ἀπορία τῆς τροφῆς: commeatus inopia, vel difficultate.

Βιοτεύειν. βιοτεύω absolutè, victum quærere, parare.

Ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι. Digreditur, & docet Græcos posteaquàm Troiam appulerunt, dispersos, alios aliò diuersos abiisse, nec vniuersum exercitum in B vno loco mansisse: quo etiam arguit illius expeditionis imbecillitatem. Probat inopia commeatus Græcos maiores copias non adduxisse. ἔρυμα, τεῖχος, neque enim vallo, & fossa castra muniuissent.

B Η δὲ μάχη. Consequens: & fauet author dignitati, & existimationi Græciæ.

Ἀντίπαλοι βίᾳ. Pares viribus, sic αἰσθητός, ἀντίστροφος, αἰτίᾳ: ἰσόθεος ἰσοσθενής.

Περιουσία τροφῆς: περιουσία χρημάτων: & περιουσία absolutè ἀφθονίας.

Ἀθρόοι) (διεσπαρμένοι.

Τὸν πόλεμον διέφερον. Bellum duxissent continenter, vel sustinuissent.

Ῥᾳδίως ἄν. Sic ego distinguo, οἵ γε καὶ, probatio à minori.

C Ἀλλὰ μέρει τῷ. γ. ἀλλὰ μέρει τῷ.

Πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι. Quòd si obsidione assidua Troiam pressissent, αἰτίᾳ τῇ οἱ ἐπολιόρκουν προσκαθεζόμενοι.

Ἐλάσσονι τε. Breuiore temporis spatio, & minore labore.

Ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν, id est, διὰ τὴν χρημάτων ἀπορίαν. ἐπέλαβον. efficit ob inopiã cùm superiora bella, tum Troianum ipsum, inferiora hoc bello Peloponnesiaco fuisse. τὰ πρὸ τούτων: res gestæ seculis superioribus.

Τοῖς ἔργοις) (ὀνομαστότερα) (φήμης. re ipsa cõperiantur, arguuntur.

Ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκά. Ad tertiam diuisionis partem venit: digesserat superiorum temporum memoriam in tres partes: in eam quæ antecessit bellum Troianum: in bellum Troianum; & in eas res quæ à Græcis gestæ sunt post bellum Troianum. De duabus superiorib. partibus egit superius, iam suscipit probandam tertiam, & postremam: docet igitur etiã post bellum Troianum nihil magnum, & memoratu dignum gestum ob easdem causas, quas attigit in principio: propter migrationes videlicet.

Κατισχύσας. Qui inualuit, increbuit, qui receptus est: & ea opinione, quæ in animis hominum confirmata est.

Ἐπεὶ καὶ. Nam etiam: particula accommodata principio orationis, & ad conseruandã eius seriem.

D Αὐξηθῆναι. Ita vt eorum opes per otium non creuerint.

Ἡ τε γὰρ ἀναχώρησις. Affert causas. longa (inquit) & diuturna Græcorum absentia fuit causa: & seditiones ortæ faciebant, &c.

Χρονία. serior.

Ἐνεόχμωσε. Verbum nouatũ, & factum, & poëticum. Nam multi desperantes iam de reditu Græcorum, ad occupanda regna, vel suas quisque Ciuitates animum cõuerterant, vt Ægistus ad regnum Mycenarum.

Ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες.

A Ἔκτιζον. Vt Teucer in Cypro Salamina, Sipontum Diomedes in Apulia.

Βοιωτοί τε γάρ. Primos Bœotios post Troiam captam è suis sedibus eiectos aliò cõmigrasse docet: & à Thessalis Arne pulsos venisse in Bœotiam: Dores deinde cum Heraclidis Peloponnesum tenuisse: Constitutis verò, pacatisque rebus, Athenienses tandem cœpisse mittere colonias in Ioniam, & bonam partem insularum. Peloponnesios deinde idem fecisse in Italiam, & Siciliam: Confirmatis B verò iam Græcorum rebus, & auctis eorum opibus, tum verò tyrannides passim constitutas, & classes ædificatas: eo loco docet obiter, qui primi classe floruerint: qui primi naues ædificauerint ad eam formam, quæ tum erat in vsu. Hæc, & alia scitu digna nunc explicat Thucydides.

Ἄρνη. Thessalicam intelligit iam. Nam ἡ Βοιωτία, 10. A ἀπὸ ἐκείνης ἐκλήθη. ἢ ἐκ τῆς ... χαιρώνεια ... ὅμηρος Ἰλιάδ. β. οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην εἶχον, οἵ τε Μίδειαν.

Ἦν δὲ αὐτῶν. ἀποδασμὸς αὐτῶν. Si sexagesimo post C captam Troiam anno ex Thessalia Bœoti in Bœotiam venerũt, qui factum est, vt Homerus eorum mentionem in catalogo faciat, & ex Bœotia eos venisse ad bellum illud scribat? λύσις. habebant, (inquit) ibi gentis portionem, licet essent in Thessalia.

Ἐπειδὰ χρόνια. Αμετανάστως. ἀσφαλῶς. B

Πρότερον δὲ ἦσαν. Digressiuncula: Antea enim erãt regna certis honoribus definita, nam Tyrãni postea non contenti certis honoribus, sua libidine pro D lege vtebantur. *Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.* μέγας. Ægrè. ὁ ἦσαν δὲ χρήματα προσεῖχον τὰ χρόνια supra.

Ναυτικὰ ἐξηρτύετο. Ὅμηρος Ἰλιάδ. ζ. 67. καὶ τῆς θαλάσσης: & rem naualem studiosius capessebant. Nauigandi artem primus Neptunus inuenit. Mari imperauit primus Minos. Rates inuentæ primùm in mari rubro, ab Erythra rege, vel à Mysiis, & Troianis in Hellesponto: vel in Britannico oceano. Naues ex Ægypto Danaus primus in Græciam inuexit, sed E erant πεντηκόντεροι. Nauem longam primus Iason ædificauit. Triremem Aminocles Corinthius.

Μεταχειρίσαι ἐγγύτατα. immutasse formã ad eam C τῶν νεῶν. nam antea πεντηκόντεροι, & τῶν παλαιῶν τριήρεις ... & ...

Ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα. Notat tempus, quo Aminocles Samum venit, & naues ædificauit Samiis. Hinc etiam apparet prologum scriptum post historiam omnem absolutam.

F Ναυμαχία τε. Breuis excursus, quo docet, quando primum nauale prœlium cõmissum, & inter quos fuerit. quo tempore Periander Cypseli filius Tyrãnidem Corinthi obtinebat, propter Lycophronis eius filij cædem à Corcyræis factam. Historia est apud Herodotum, libro tertio ἐν τῇ Θαλίᾳ.

Καὶ ταύτης. Id est, ex eo prœlio ad huius belli finem ad summum anni sunt 60, & 200.

Οἰκοῦντες γάρ. Excurrit iterũ Thucydides, & docet Corinthios etiam antè quàm rei nauticæ darent operam, tamen habuisse celebre emporium G propter loci opportunitatem.

Τῶν ἐν τῇ... αἰτιολογία. Quia Græci olim habe- D bant inter se commercia terra potius, quam mari. Cur ita: propter latrocinia.

Ἐπιμισγόντων. αἰτίᾳ τοῦ ... vt ἐπιμιγνύντες ἀλλήλοις. 11. A

Χρήμασί τε. Consequens, Consecutio, ἀρ ... & δυνάμει χρήμασι.

Ἄρνη.

Ἀριθμόν. Ἰλιάδ. β. 13. οἱ δ' ἑκατὸν νῆας ἦρχον ... A

Ἀριστόν τι ...

Μᾶλλον ἐπλώιζον. Frequentius nauigare cœperũt. πλωϊμώτερα. Id eſt, poſtea quàm à Græcis frequentari nauigatio cœpta eſt.

Καθάπερ. Nam de Minoë ſuperius dixit, καθ' ...

Ἐμπόρια. Loca, ad quæ merces venales vndique conuehuntur, & in quibus Nundinæ ſunt, emporia vocantur.

Παρέχειν ἐμπόριον. Exhibere mercatum.

Ἔσχον τὴν πόλιν. Potentem habuerunt, coluerunt ciuitatem.

Καὶ Ἴωσι. Digreditur iterum, & docet Ionas poſt Corinthios claſſe floruiſſe Cyri temporibus.

B Κύρῳ. Hic eſt ille, qui bellum Scythis intulit: qui Thomyris reginæ Scytharum filium, & eius copias concidit: ipſe deinde à matre Thomyri fuſus: & ipſius copiæ deletæ: cuius caput amputatũ in vtrem ſanguinis plenũ immiſſum cum illo elogio, Sanguinem ſitiſti, ſanguinem bibe. Nam alter Cyrus, cuius παιδείαν ſcripſit Xenophon, Cambyſæ fuit filius, non pater. Tertius autẽ, cuius ἀνάβασιν aduerſus fratrem Artaxerxem. Idem Xenophon ſcripſit, Darij fuit filius. ...

Τῆς καθ' ἑαυτούς. Icarium, Myrtoum, fortaſſe etiam Carpathium intelligit.

Φωκαεῖς τε. Primos Corinthios poſt bellũ Troianum claſſe floruiſſe, & prœlio aduerſus Corcyræos certaſſe docuit ſuperius Thucydides. Ionas deinde nunc addit tertios Phocaënſes, qui claſſe cum Carthaginienſibus certauerint. De potentia Phocaenſium, & de Maſſilia ab illis cõdita legite 43. librũ Iuſtini, qui fuſius hæc narrat. Ego hæc, pauca. Tẽporibus (inquit) Regis Tarquinij ex Aſia Phocaenſium iuuentus oſtio Tiberis inuecta amicitiã cum Romanis iunxit. Inde in vltimos Galliæ ſinus nauibus profecta Maſſiliam inter Ligures, & feras Gallorum gentes condidit, &c. Perperam igitur Scholiaſtes, qui Maſſiliam in Aphrica conſtituit, deceptus nomine Maſſylorum, qui ſunt populi Aphricæ Cæſarienſi Mauritaniæ proximi.

Φώκαια. ἀρχὴ τῆς Ἰωνίας, στράβων libro 12. 254. 35. & πέρας τῆς αἰολίδος, Ibidem.

Μασσαλία, ...

Καρχηδονίους. Iuſtinus libro eodem, de Phocenſibus ſcribẽs, hæc tradit, Carthaginienſiũ quoq; exercitus (inquit) cũ bellum captis piſcatorũ nauibus ortũ eſſet, ſæpe fuderũt, pacemq; victis dederunt.

C Γενόμενα. Quamuis fuerint.

Ὀλίγον τε πρὸ τῶν μηδικῶν. Quando cœperint multæ triremes fieri, & vbi, iam narrat.

Κερκυραίοις. Qui olim claſſe, & triremibus floruerunt: cuius rei teſtis Homerus, libro Ὀδυσ. ζ. η.

Τοῖς τυράννοις. Geloni, & Hieroni.

Ἐς πλῆθος. Id eſt, numeroſæ, multæ.

Μακροῖς) στρογγύλας.

Στερεάς. Rectè, perperam in Aldino Codice.

D Αἰγινῆται γὰρ καὶ Ἀθ. Excurrit obiter ac docet claſſem Athenienſium, & Æginetarũ, qui inter ſe bellum geſſerunt, neq; magnam fuiſſe, & pleraſque naues πεντηκοντόρους fuiſſe. Βραχέα, ναυτικὰ δυνάμεις. Exiguas claſſes, id eſt, paucas naues.

Καὶ ταύτας οὐ πω. Et harum magnam partem.

A Ὀψέ τε. Quando cœperint Athenienſes multas triremes ædificare.

Τοῦ βαρβάρου. ... Sic, Roman⁹ prœlio victor.

Προσδοκίμου ὄντος. ... Cùm immineret aduentus Barbarorum.

Καταστρώματα. Foros, tabulata nauium, nondum erant omnino conſtratæ, atque tectæ.

Τὰ μὲν οὖν ναυτικά. Epilogus. Claſſes igitur Græcorum & peruetuſtæ, & recentiores, tales fuerunt; id eſt, non ita numeroſæ, neque firmæ: & tamen B qui eis dederunt operam, ingentem ſibi compararunt potentiam. 12. A

Προσχόντες. Qui incubuerunt, ſtuduerunt, ...

Ἄλλων ἀρχῇ. Actiuè. Imperio, quo aliis imperabãt.

Μὴ διαρκῆ. Qui nõ ſatis agri habebant, vel qui nõ vberem agrum, & feracem rerum neceſſariarum; & victus quotidiani habebant.

Κατὰ δὲ γῆν πόλεμος. Digreditur rurſus, & docet bella terreſtria olim nulla fuiſſe geſta quæ memoratu digna videãtur: vt cũ res mari geſtas obſcuras C fuiſſe docuerit, iam efficiat res terra geſtas multo obſcuriores fuiſſe. Huius rei cauſas explicat: addit deinde quo tempore cœperint bella ingentia terra fieri, & inter quos Græcorum: ὅθεν τις ἡ δύναμις. Vnde aliquid potentiæ acceſſerit.

Ξυνέστη. Paulo pòſt ξυνειστήκεσαν.

Καὶ ἐκδήμους. Nam Græci in loca à ſuis finib. remota expeditiones imperij propagandi cauſa non faciebant.

D Ξυνειστήκεσαν. Perperam vertit L.V. neq; enim aduerſus ciuitates maximas ſubditi conſurgebant. Annota. non enim ſubditi cũ maximis ciuitatibus conſociati erant, vertẽdum. Græci enim nõ adiungebant ſe maximis quibuſq; ciuitatibus. Expungo autem articulum αἱ: & retineo Aldinã lectionem. Altera erat cauſa, quod Græci potẽtioribus ciuitatib. ſeſe ſubiicere, & eas, quaſi parerẽt ipſarũ imperio, ſequi nolebant: altera, quia ex æquo ſumptus non conferebant: neq; pari cõditione bella ſuſcipiebãt. B

E Ὡς ἕκαστοι· ὡς πλανᾶσθαι ἀθρόως.

Μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι. Digreditur: & docet quo tempore primum coniunctis viribus, & armis bellageſſerint.

Διέστη. Diſtracti ſunt.

Χαλκιδέων. περὶ τῆς ληλαντίνου πεδίου χώρ.

Κωλύματα. Difficultates, impedimenta.

Καὶ Ἴωσι: ἐστράτευσεν Κῦρος, ἡ περσῶν.

Πολυκράτης. Ἀμφιβολογία. poteſt enim referri ad res Ionum, & ad res Perſarum: ſed tollitur am- F biguitas hiſtoriæ beneficio.

Ἐπεγένετο δέ. Digreditur rurſus, & explicat cauſas cur opes Græciæ tam ſerò auctæ fuerint: cæteras omittit propterea fortaſſe, quòd vetuſtate tẽporum erant obſcuratæ: neque vlla ſcriptorum memoria de his extabat: eas verò exponit; quibus res Ionum impeditæ non creuerint. Hoc factum dicit magnitudine Perſarum Imperij, à quibus tandem fuerunt ſubacti. ἐπεγίγνετο. Contingebant, accedebant.

G Κῦρος, ὁ Καμβύσου, ξενοφῶν ἐν παιδείᾳ. C

Κῦρος, καὶ ὁ περσικὴ βασιλεία, αὐτὸ τὸ Κῦρος ὁ περσῶν βασιλεύς.

Τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν. Obiectioni occurrit: cur Polycrates, & alij Tyranni, qui paſſim inter Græcos erant, non augebant imperium alios ſubigendo? non ſeruiebant (inquit) gloriæ, quæ quæritur ma-

gnis, & arduis rebus gerendis, & imperio propagando, sed saluti suæ tantùm, & patrimonio amplificando studebant.

Τὸ ἐφ' ἑαυτῶν: Suis tantùm rebus prospicientes: rem suam agentes.

Ἐς τὸ τὸ σῶμα. σύλληψις. φυλάσσειν, supple ad præsidium corporis spectantes.

Ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον. Ad suas res amplificandas: ad suam familiam.

Ὤκουν τὰς πόλεις. Domi se continebant, externa bella non gerebant. δι' ἀσφαλείας. quàm tutissimè poterant.

D Οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ. Excipio Tyrannos. Hi enim ad maximam euecti sunt potentiam.

Οὕτω πανταχόθεν. ἐπιφώνημα. Adeò Græcia vndique longo temporis interuallo fuit impedita ne quid publicè, aut priuatim illustre, ac præclarum gereret. Conclusio.

Πανταχόθεν. A seipsis: à barbaris, migrationibus, inopia, variis denique causis. ἡ μετάφρασις ab iis, qui constricti tenentur.

Φανερόν. Illustre) (ἀφανές.

Κοινῇ) (Κατὰ πόλεις τε.

13. A Ἀπλῶς. Causa pro effecto.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ τ' ἀθηναῖοι. Quo tempore primum res Græcorum creuerint, iam explicat Thucydides: eo nimirum, quo à Lacedæmoniis Tyranni fuerunt exacti, & Medi cum Atheniensibus in campis Marathoniis pugnarunt: Xerxes denique cum ingentibus copiis pedestribus, maritimisque venit ad Græciam subigendam: tum enim Græcos tam eos, qui aduersus barbaros pugnauerant, quàm eos, qui post profligatas Persarum res ab eis defecerant, alios has, alios illas secutos fuisse partes: Id est, alios se Atheniensibus, Lacedæmoniis alios se adiunxisse: atque ita Græciæ totius opes in duas tantùm partes distributas fuisse dicit.

Τύραννοι. Pisistratum intelligit, qui Tyrannide potitus est Athenis per annos 34. & eius posteros. Herodotus lib. 5. Iustinus lib. 2.

Καὶ πρὶν τυραννευθείσης. πολυκράτης σάμου τύραννος.

Καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης ἑλλάδος. In Thessalia, Corinthi, Megaris.

Τυραννευθείσης. Pressæ tyrannide.

Ἡ γὰρ λακεδαίμων. Digressiuncula docet cur potissimum Lacedæmonij exigere tyrãnos potuerint: quia ab antiquissimis vsque temporibus optimis institutis vsi sunt, & Tyrannidis immunes fuere.

Μετὰ τὴν κτίσιν. Post accessionem L.V. κτίσιν. fortasse habebat codex vnde vertebat: sed vertẽdum post vrbem cõditam à Doriensibus, qui eam nunc incolunt.

Στασιάσασα. Argolus, & Hippocoon, Temenus & Cresphontes. Pausanias libro tertio ἐν τοῖς λακωνικοῖς.

B Μετὰ δὲ: ἰπανάληψις, Absportatis omnibus fortunis ex vrbe.

C Ναυτικοί: omnes fortunas suas nauibus commiserunt. Terram cum mari commutarunt.

Διανοηθέντες. Cùm in animum hoc induxissent: fortitudinem, & magnitudinem animi Atheniensium subindicat.

Καὶ ἀνασκευασάμενοι. L.V. omittit hæc duo verba. Ἀνασκευάζεσθαι: Collectis vasis migrare, & solum vertere. συσκευάζεσθαι. Conuasare.

Ταῦτα. Πρὸς τὸ σημαινόμενον.

D Ὁμαιχμία. Nouatum, & factum V. πολεμία.

A Ἀπεχθόμενος. Cùm Lacedæmonij bellum aduersus seruos suscepissent, qui ab eis defecerant, & Ithomen concessserant, impetrarunt auxilia cùm ab aliis sociis, tum ab Atheniensibus, qui duce Cimone, ingentibus copiis venerunt auxilio: at Lacedæmonij veriti eorum potentiam, & audaciam, quæ sibi erat suspecta, eos remiserunt, simulantes se non egere amplius auxilio. Eam rem Athenienses animo iniquissimo tulerunt. Intelligebant enim se remissos per contemptionem fuisse. Itaque

B relicta eorum societate fecerunt amicitiam cum Argiuis eorũ hostibus. Hoc igitur dissidium intelligit, de quo latius hoc ipso in libro aliquot chartis post agetur.

Εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια: res bellicas præclarè instruxerunt. 14. A

Ἤδη. Tum, cùm in duas partes erant diuisi.

Κατ' ὀλιγαρχίας δέ. ἡ συμπλοκὴ τῶν ἡγεμόνων, ἐς ἡ ὑφ' ἑαυτοῖς μόνον subaudiendum, vt sit ἐπιτηδείως μόνον, ὅπως πολιτεύσουσι κατ' ὀλιγαρχίαν ἐπιμελοῦντες

C θεραπεύοντες αὐτούς, δηλονότι τοὺς συμμάχους, οἱ θεραπεύοντες οἱ λακεδαιμόνιοι, δηλονότι τοὺς ἑαυτῶν συμμάχους κατὰ τὴν χώραν.

Χαλεπὰ ὄντα &c. χαλ. χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἑξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι, ἢ μεγάλα ὄντα. Camer. quę difficiles tam haberent argumentorum explicationes omnes, quibus fides fieri posset. B

Τοῖς ἑαυτῶν ξυμμάχοις: vt Athenienses cum Naxiis, & Thasiis, Lacedæmonij cum Argiuis.

Ἀκραιφνεῖς, γνησίως, ἀκεραίως, ἢ ἐν τῇ χρησιμότητι, ἢ λείπεσθαι

D τοῖς πολλοῖς: cum integra societate, id est, cum omnibus sociis. παρὰ τὸ κεράω, ἢ τὸ φαίνω.

Τὰ μὲν οὖν παλαιά. Absoluit collationem, & concludit omnem superiorem disputationem de antiquissimo totius Græciæ statu, & de bellis olim gestis: & efficit eum fuisse talem, qualem ipse explicauit: & res gestas priscis temporibus non ita magnas fuisse: adhibet etiam breuem deprecationem, & latenter petit à lectoribus veniam, si forte minus eis est satisfactum: in tanta enim rerum, &

E temporum vetustate veritatem erui, & certis argumentis probari vix posse demonstrat.

Τὰ μὲν οὖν. Res igitur vetustas.

Εὗρον. Inuestigando cognoui: comperi.

Χαλεπὰ ὄντα. Deprecatur lectores, & simultates cõciliat sibi, significans se eorum causa plurimum laboris in rebus indagandis suscepisse. Παντὶ. Id est, variis, παντὶ τεκμηρίῳ, ἢ χαλεπὰ ὄντα παντὶ πιστεῦσαι τεκμηρίῳ ἑξῆς: quanquam vix fide digna quibuslibet adhibitis argumentis: hæc non possunt adhiberi

F propter nimiam vetustatem temporum, & errorem opinionum humanarum.

Ἑξῆς. Per singula tempora.

Οἱ γὰρ ἄνθρωποι. Affert rationem, cur difficilis fuerit sibi rerum antiquarum inuestigatio: quia homines in veritate rerum cognoscenda sunt negligentes admodum. ἐπιχώρια, patria: quæ debent esse nota propterea.

Ἀβασανίστως. Sine accurata inquisitione, temerè, inconsideratè, à lapide lydio ἡ μετάφρασις. C

G Ἀθηναίων γοῦν. Exemplis rem probat. Erat recepta opinio Athenis apud vulgus, Hipparchum Pisistrati filium Tyrannum Athenarum interemptum fuisse ab Harmodio, & Aristogitone: quibus propterea, vt Tyrannicidis honores immortales habuerunt: hanc vulgi opinionem Thucydides & hic paucis, & in sexto libro pluribus refutat.

& do-

& docet nō Hipparchum, sed Hippiam fuisse tum Tyrannum. Itaq; nō Tyrannum, sed Tyranni fratrem interemptum fuisse. Huius rei facit mentionem etiam Plato in Hipparcho, quanquam paulo aliter rem narrat. A. Gel. idem affirmat lib. 17. cap. 21. Et ait occisum fuisse Hipparchum Tarquinio Superbo regnum Romæ obtinente.

D. Ὡς προειδότας. Quasi rei ignaro: vt præmonito.

15. A. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα. Castigat adhuc Thucydides homines, & eos arguit negligentiæ in veritate rerum indaganda: ita vt non solùm, de rebus peruetustis, sed etiam de recentissimis, atque adeò suorum temporum falsas opiniones conceperint. Ἔτι καὶ νῦν ὄντα: quæ adhuc sunt, quæ adhuc extant.

Οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα. Quæ temporum vetustate memoria non exciderunt: ex animis nō elapsa vetustate temporum.

Ὥσπερ. Exempla. opinantur homines reges Lacedæmoniorum in ferendis suffragiis binos, non singulos quenque ferre calculos: hoc tamen falsum est: Et cohortem Pitanatem apud eos esse, quæ nunquam fuit. Quare efficit non erraturos eos, qui fidem habeant iis, quæ ipse scripsit de rebus superiorum temporum, quæ satis firmis argumentis nituntur.

Βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ. Lucianus ἐν τῷ Ἁρμονίδῃ, οἱ μὲν γε τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεῖς τῶν ἄλλων ἑκάστου μίαν ψῆφον φερόντων, ἐκεῖνοι μόνοι ἑκάτεροι αὐτῶν δύο ἔφερον.

Πιτανάτην. A vico, vel tribu Spartana, vnde πιτανάτης μασίλλος, στρατὸς, ἀγών. difficilis μετωνυμία.

Οὕτως ἀταλαίπωρος ὅτι. ὅτι πρόχειρα: adeò plerique recusant laborem in veritate indaganda: & ad ea potius, quæ sunt in promptu, & facilia sese conuertunt.

Ἀταλαίπωρος. Laboris impatiens.

B. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων. Reuoca ad illud τὰ μὲν οὖν παλαιά, &c.

Οὐχ ὡς λογογράφοι. Herodotum designat, fortasse etiam Hellanicum, Hecatæum, & Charonem. λογογράφοι, Prosæ scriptores. ὅτι τὸ προσαγωγότερον. αὐτὸ τὸ ὅτι τὸ προσαγωγὸν τῆς ἀκροάσεως. Συνέθεσαν. Ἀριστοτ. primo Rhetoricorum. νῦν μὲν οὖν οἱ τὰς τέχνας τῶν λόγων συντιθέντες ὀλίγον πεπορίκασιν αὐτῆς μόριον. Quæ συνθέσεις ὀνομάζ.

Ἀνεξέλεγκτα. Quæ refutari non possunt, vel τὰ ἀσθενῆ, ἢ διελέγξεις ἔχοντα. Id est, τὰ ἀληθῆ.

Τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου. Ἐκνενικηκότα. Ἄπιστον αὐτὸ τὰ πιστευόμενα.

Ἐκνενικηκότα ὅτι τὸ μυθῶδες. Et ea, quorum pleraque propter vetustatem in fabulas quodammodo abierunt, & vix creduntur. Σημείωσαι nomina in ωδης similitudinem sæpe, sæpe & quantitatem significare, vt ὀστώδης, πυρώδης, ἐρχώδης.

Ἀπίστως. Ita vt fide careant.

C. Ἀποχρώντως. ἱκανῶς. τῷ πλεονάζει.

Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος. Tria illa agit in hoc Epilogo Thucydides. Commendat suam operam & diligentiam in eruenda veritate ex intimis latebris antiquitatis, comparat fidem suæ historiæ, & attentos facit lectores à magnitudine belli, quod susceperit scribendum: Commendauit superius suam operam à difficultate rerum, & temporum superiorum: & à labore, quem se tulisse in illis indagandis demonstrauit, vt veritatem reperiret. Quæsiuit fidem suo operi, ex eo, quòd maximam se adhibuisse diligentiam dixit in scribendis ad veritatem iis rebus: iam facit attentionem, & bellum amplificat à iudicio lectorum omnium, in quorum manus hoc opus est peruenturum, si modò res scriptas perpendant, non vulgi opinionem sequantur.

A. Δηλώσει. Hoc ita intellige, ὁ πόλεμος δηλώσει. Est autem anticipatio: occurrit iis, qui exactā veritatem requirunt, & conciones insertas reprehendunt.

Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ. Deprecatione vtitur iterum: & petit veniā quòd eadem non sit relaturus quæ singuli in bello dixerunt: & purgat se à rei difficultate: neque enim (inquit) ego poteram meminisse: neq; ii qui ad me referebant. ab imbecillitate memoriæ humanæ, & naturæ infirmitate locus purgationis est petitus.

B. Τὴν ἀκρίβειαν. Difficile fuit retinere accuratius memoria verba exquisita.

Ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ. Ἢ μέλλοντες πολεμήσειν: L. V. vel post bellum gestum. sed malè. sic enim hæc sunt vertenda, aut cùm bellum essent gesturi, aut cùm iam id gererent. 16. A

Εἴρηται. Commemorata sunt.

Τῆς ξυμπάσης γνώμης. id est, τῆς γνώμης ξυμπάντων, vel summam sententiæ.

C. Ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα. Accedens quamproximè, coniecturis scilicet, aut inuestigatione.

Τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων. Compensaturum se ostendit iacturam lectoribus, quam fortasse facturi sunt: si disertè non scripserit, quæ singuli vel ante bellum, vel in bello ipso dixerint, diligentia, & veritate rerum gestarum, quam est religiosè conseruaturus.

D. Τοῦ παρατυχόντος. quolibet, id est, homine ex triuio, & nullius authoritatis. οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, quod esset αὐθαδείας.

Ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν: historiæ suæ fidem quærit rursus, & suam diligentiam probat lectoribus.

Ἐπεξελθών. Inuestigans, scrutatus.

Ἐπιπόνως δὲ ηὑρίσκετο. Pergit probare suā operam, & cōciliare sibi animos lectorum à laboribus susceptis in rerum veritate indaganda. εὑρίσκετο, cognosci poterant. χαλεπὰ ὄντα πιστεῦσαι supra.

E. Ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις. Sed quā quisque erat erga vtrosque vel voluntate, vel memoria, ea res referebat. Qui erant beneuoli vel Atheniensibus, vel Lacedæmoniis, hi referebant res ex dignitate, vel Atheniensium, vel Lacedæmoniorum; qui erant maleuoli, hi contrà faciebant: ita qui erant firma & tenaci memoria, hi bona fide certas res narrabant: contrà qui imbecilli, & infirma. Qui aliquibus fauebant, eorum facta, quibus fauebant, in cœlum laudibus tollebant, aduersariorum deprimebant. B

F. Ἑκατέρων. τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων.

Καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν. Hoc etiam comparat fidem, à scriptorum veritate, & à solida vtilitate, quam posteris sunt allatura: habet coniunctam deprecationem: & latenter carpit Herodotum, qui multa fabulosè scripsit. Quanquam verò mea scripta lectoribus non ita sunt futura grata, quia nullas habent fabulas, tamen propter veritatem, & vtilitatem quam allatura posteris videntur, ipsis satisfacient. Itaque voluptatem vtilitate compensat.

G. Τῶν μελλόντων. Quia ex rebus præteritis coniicimus quales sint futuræ aliæ eiusdē generis. Si propter contemptionem hostiū exempligratia, Classis Atheniēsium profligata est, & opes olim euersæ, idem futurum verendum est, si nos iam idem committamus: si bellum ciuile eorundem, &c. &

propterea historia vitæ magistra dicitur. κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. vt res humanæ sunt.

Κτῆμά τι. L. V. emolumentum. possessio. sed Thucydides ita vocat monumentum.ξύγκειται). Conditum est.

Ἡ ἀγώνισμα. Quàm lusus,& quasi actio in scena. Herodotum designat, qui recitabat in celeberrimo hominum conuentu suam historiam.

C Τῶν δὲ πρότερον. Redit ad belli huius amplificationem: cõfert hoc cum bello à Medis illato:& multo grauius, & diuturnius demonstrat. Illud enim duobus prœliis naualibus, & totidem pedestribus finitum: hoc dilatum in multos annos, & plurimos, maximeque varios euentus habuisse docet.

Δυοῖν ναυμαχίαιν. ἐν ἀρτεμισίῳ, & σαλαμῖνι.

Πεζομαχίαιν. ἐν πύλαις, & ἐν πλαταιαῖς.

Μῆκος. Amplificationes, à belli diuturnitate, à nouitate casuum, quos enumerat, à frequentia signorum,& prodigiorum, quibus portendebantur clades istæ. videtur enim verisimile magna esse ea, quæ diuinitus præmonstrantur.

Ἠρημώθησαν. Affectus. ἐξέπληξεν ἐκ πάντα τὰ πάθη.

Εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας. Vt Ægina, Potidæa, & aliæ.

17. A Οὐκ ἄπιστα. Non incredibilia euaserunt.

Οἵ [illegible] αὔξησις.

B Ξυνεπέθετο. Acciderunt. L.V. simul inuaserunt, Franc.P.

Διότι δ' ἔλυσαν. Admonet lectores se causas belli explicaturum prius quàm ad eius narrationem veniat, vide Diod.lib.12.

Τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην. Incrementa potentiæ Atheniensium, quæ erant formidolosa Lacedæmoniis, causam belli potissimum fuisse dicit, αἰτίαν τοὺς ἀθηναίους γενομένους μεγάλους [illegible] τοῦ πολέμου τοῖς λακεδαιμονίοις.

C Φανερῶς) (ἀφανεστάτην. Quæ vulgo, & propalam ferebantur.

Ἐς τὸν πόλεμον. Κορινθιακὸν appellat Diod. Sic. libro 12.303.

Ἐπίδαμνος Δυρράχιον postea. Romani nomen mutauerũt (inquit Pomponius Mela) quia mali ominis esse videbatur. quasi ad damnum irent, qui eò proficiscebãtur, hodie Durazzo. Altius autem repetit belli originem, quæ quidem ab Epidamni incolis fluxit. Itaque describit situm vrbis primùm, deinde docet à quibus condita fuerit: postremò monstrat quam belli quasi materiam dederit Corinthiis, & Corcyræis, quorum deniq; causa inter Athenienses, & Lacedæmonios bellum exarsit.

Ἐσπλέοντι. Datiuũ casum generatim accipi interdum, aliâs etiam monuimus. Itaque αἰτία τὸ πᾶσι τοῖς πλέουσι. [illegible], αἰτία τοῦ [illegible],&c. Arist.

Ἰόνιον. Strabo libro secundo. ὁ δ' ἰόνιος κόλπος μέρος [illegible] τοῦ νῦν ἀδρίου λεγομένου, τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ [illegible] Ἰλλυρὶς ποιεῖ: τὴν δ' εὐώνυμον ἡ Ἰταλία. ἀπὸ τῆς Ἰοῦς, vt Lycophroni placet,& Æschylo. quæ illud quoq; mare pernatauit, vel ab Iaone viro Italo, vel ab Ionio viro Illyrio, Hodie Golfo di Venetia.

Ταυλάντιοι. [illegible] τόποις ἐν [illegible] οἶον γένος [illegible]. Aeſc. ἐν θαυμασίοις. ταυλάντιοι legitur apud Strab. lib. 7. 143. Sed mendosè ni fallor.

Ἀπώκισαν. Ἀποικίαν πέμψαντες ᾤκισαν.

Οἰκιστής. Coloniæ deductor.

D Μητρόπολις. Origo coloniæ, quasi mater, & parens eius.

Καθεστηκότες. Pondus habet verbum: [illegible]

A τες, qui ex altiore gradu vocantur ab inferioribus, [illegible], contrà.

Ξυνῴκισαν. Coloniæ socij fuerunt.

Δωριεῖς. ἀπὸ Δώρου τοῦ ποσειδῶνος, vt αἰολεῖς. ab Æolo, & Iones ab Ione Atheniensi filio Xuthi, [illegible] vocat κλῦτον [illegible] χθονός. [illegible] εἰς Διον. [illegible] 122.

Ἀπὸ πολέμου. Bellum fuit causa seditionis: Seditio, ἡ στάσις. Vide Hermog. in Methodo grauitatis: vbi negat esse ἀμφιβολογίας.

B Στασιάσαντες. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἐφθάρησαν. Attriti sunt.

Τὰ δὲ τελευταῖα. Nouissimè autem. 18. A

Ὁ δῆμος. Seditione addit, L. V. quod non est in Græco.

Μητρόπολις. Vt ad matrem,& quasi parentem. ridicula enim est Etymologia τῆς μητροπόλεως à matrice.

Καταλῦσαι, finire bellum. L.V. vertit componerent & bello se liberarent barbarico. B

C Τὸ ἡραῖον. Quod religiosè colebatur à Corcyræis, vt videbimus in eorum seditione: vt loci, & numinis religione mouerent eos. ἱερὸν δὲ [illegible] λεγόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ ἡραῖον ἱκέται.

Οὐκ ἐδέξαντο. Non admiserunt preces.

Τιμωρίας. Iniuriæ propulsationem.

Ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο, id est, ἠπόρουν, ambigebant quid de ea re statuerent, quomodo se molestia ca liberarent.

Παραδοῖεν. Dederent.

D Τιμωρίαν τινὰ πειρῷντ'. Darentque operam, vt aliquid auxilij, & præsidij, ab illis impetrarent. L. V. num aliquod conarentur ab iis exigere præsidium.

Ἡγεμόνας ποιοῖντο. L. V. duces facerent: vel sub C eorum degerent auspiciis, vel & auspicia eorum sequerentur.

Ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν. L. V. vltionem promiserunt. Sed dicendum potius eos in fidem, & clientelam receperunt.

E Οὔτε γάρ. vel τὸ γὰρ abundat, vel repetendum [illegible] D

Πίερ. τὴν [illegible].

Πανηγύρεσιν. Ὀλυμπίοις, Ἰσθμίοις, νεμέοις, πυθίοις.

Κορινθίῳ ἀνδρί. ἴσως γὰρ [illegible] μαθητῶν [illegible] λαμβάνειν, inquit ὁ σχολιαστής. Ego simpliciter locum intelligo.

Περιφρονοῦντες δὲ αὐτούς. ἄλλα ὁ [illegible], [illegible] 19. [illegible] αὐτῶν. [illegible] quanquam apud Aristoph. hoc antiquè

F dictum.

Χρημάτων δυνάμει. Probat rem à natura diuitiarum, quæ solent reddere homines insolentes.

Παρασκευῇ. Classe, telis, armis, equis, militibus,&c.

Ἐπαιρόμενοι. Iactantes sese, [illegible].

Ἢ & μᾶλλον. Quo etiam magis, vel eamq; ob causam parandæ classi operam dabant accuratius: studiosius instruebant classem.

Καὶ ἦσαν. Interponit suum iudicium ne videren-

G tur à suis maioribus degenerasse.

Ἀμπρακιωτῶν. ἀμπρακία, & ἀμβρακία. ἀπὸ Ἀμβρακος B τοῦ [illegible] παιδός, πόλις [illegible], nunc l' Arta.

Κατ' ἐπήρειαν. ἐπηρεασμός, ἐμπαθισμός τῆς [illegible] [illegible] αὐτῷ, [illegible]. L. V. pro sua authoritate, sed dicendum insultantes ipsis. [illegible], [illegible] ὀργῆς, bellicus insultus.

Προλαβ-

Προσλαβόντες. In belli societatem assumptis, adiunctis.

Ὡς πολεμίους. In hostium numero, hostium loco habituros.

10. A Πεντήκοντα δραχμάς. Hoc puto factum, vt militibus pararetur stipendium.

Κορινθίας. Nam erant etiam Atticæ, quæ singulæ senos valebant obolos: & Æginetica, quæ denos.

B Παλῆς. πόλη, παλῆς, ὡς μακρός. ...

Ἑρμιονῆς. ἕρμιον, & ἑρμιόνη ἡ καὶ λακάρεια.

C Ἐπειδὴ δ' ἐπυθοντο. Apparatum Corcyræſium iam explicat Thucydides, & prœlium nauale commiſſum cum Corinthiis: in quo victores ipſi fuerunt. Sed primùm docet Corcyrenſes prouocaſſe Corinthios, vt iure, non armis de ea re diſceptarent: & arbitros idoneos deligerent, qui ſtatuerent ad quos potius colonia pertineret: ſed cùm recuſarent iudicium Corinthij, & bellum per caduceatorem indixiſſent, coactos demũ commiſiſſe prœlium: & longe ſuperiores armis fuiſſe dicit.

Παρέλαβον. Vt teſtes haberent ſuæ æquitatis.

11. B Διχιλίους. Atqui ſuperius dixit τρισχιλίους, neceſſe eſt alterum locum mendosè legi. quanquã Scholiaſtes propter contemptionem Corcyrenſium hoc ita factum refert, quia iudicarunt. Corinthij ſatis fore hunc numerum: ſed nullis nititur coniecturis.

Κερκυραίοις σπονδὰς, ἔμφασις.

C Ἀκτίῳ. πόλις ἀκαρνανων, ἐν ᾗ Apollinis equeſtre, & gymnicum certamen claſſis etiam celebrabatur: & tertio quoque anno repetebatur: templum etiam Apollinis eodem nomine vocabatur, & promontorium, quod eſt in faucibus ſinus Ambracij. Apollo ἀκτιακός, καὶ ἄκτιος. ἡ ἑορτὴ τὰ ἄκτια. L.V. vertit nauigio actuario, deceptus fortaſſe Codice vnde vertebat, in quo deprauatè legebatur ἀκατίῳ. Virgilius Æn. lib. 8. 159.

Actius hac cernens arcum intendebat Apollo, & 159.

In medio classeis æratas, Actia bella

Cernere erat. ——

Ἀνακτόριον, ἀνακτόρειον, ἢ ἀνακτόριον, πόλις τῆς ἀκαρνανίας. ἡ γῆ ἀνακτορία.

Ζεύξαντες. Iugis aptantes: vel iuga aptantes, ὀνομα ναυτικόν, vel refectis, iunctis.

Ἐπλήρωσαν. L.V. Et naues ipſorum expletę ſunt numero octoginta: ſed præſtat vertamus inſtructæ remigio, & defenſoribus.

12. A Παρὰ πολὺ, multis partibus, id eſt, ſine cõtrouerſia victoria minimè ambigua fuit penes Corcyrenſes, longè ſuperiores fuerunt.

Τῇ αὐτῇ δ' ἡμέρᾳ. Alterum Corcyræſium ſucceſſum hic narrat, Epidamnios obſeſſos feciſſe deditionem certis conditionibus, quas tulerant Corcyrenſes.

C Χειμέριον. ...

D Ἀντικαθήμενοι, caſtra ſtatiua oppoſita habentes.

Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα. Exponit iã Thucydides Corinthios anno poſt prœlium, & altero firmiſſimam ædificaſſe claſſem, peritiſſimos quoſque remiges magnis ſtipendiis vndique cõegiſſe: in belli denique apparatum totis viribus incubuiſſe: Corcyrenſes verò factos certiores de eorum apparatu, atque conatibus miſiſſe legatos Athenas, petitum

A ſocietatem & amicitiam, eodem etiã Corinthios veniſſe re audita, interpellandi eos cauſa: itaque habebimus hic conciones duas inter ſe aduerſarias.

Θέλοντας τὴν πόλιν, αὐτὸ τὸ ἐμπορεύεσθαι, à negotiatoribus. 231 B

Ἐς ἀντιλογίαν. In diſceptationem venerunt, coacta concione, habitis comitiis.

Καταστάσης ἐκκλησίας. Diod. Sic. libro 12. 304. συναχθείσης ἐκκλησίας.

B

CORCYRÆORVM CONCIO.

Δίκαιον ὦ Ἀθηναῖοι. Procœmium eſt ductum à perſonis, & ab officio eorum, qui agunt: ad quos ait pertinere primùm, vt doceant ſua poſtulata eſſe coniuncta cum vtilitate, vel certè nullũ detrimentum eſſe allatura iis, vnde petitur ſocietas, præſertim ſi nulla ipſorum extent merita in eos, quorum ſocietatem petunt, deinde, vt demonſtrent beneficium iſtud rectè, & apud gratos collocatum iri.

C Docent, & faciunt attentionem legati. Docent, cùm aiunt ſe veniſſe petitum auxilia. Attentionem faciunt, ab vtilitate poſtulatorum. Eſt autem inſerta procœmio argumẽtorum diſtributio. τὸ καλὸν, τὸ συμφέρον, &c.

Σημειῶσαι, Liuius hanc concionem magna ex parte conuertit libro ſeptimo primæ Decados, Campani ſunt, qui profligatis corũ rebus à Samnitibus, petunt à *Romanis auxilia per legatos, &c.* Eiuſdem cõcionis argumentum fuſius tractatum,

D & artificium Rhetoricum expreſſum.

Δίκαιον ὦ Ἀθηναῖοι Petunt ab Atheniẽſibus Corcyræi, vt ſe recipiant in ſocietatem, & iuuent ſuis auxiliis: hæc eſt ſumma iſtius cõcionis, quæ in genere deliberatiuo verſatur. Sed cùm illa ſit quæſtio, eſſent nec ne recipiendi in ſocietatem, & auxiliis iuuandi, qui nullo ſuo merito populum Athenienſem antè prouocaſſent, idq; aduerſus fœderatos; docent legati recipiendos, iuuandoſque ſe eſſe: argumenta, quibus hoc probant, appellan-

E tur à Rhetoribus τελικὰ κεφάλαια, quæ Cicero vocat ad vltimum illud pertinentia. Λέγουσι. libro ſecundo Rhet. ὧν ἕνεκα καὶ πράττουσι, καὶ φεύγουσιν, ea ſunt vtilitas, dignitas, æquitas, facultas, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ ἡδὺ, & τὸ δυνατόν. Docent igitur legati ſocietatem, atque amicitiam Corcyræorum vtilem, ac neceſſariam fore Athenienſibus: oſtendunt æquam, non iniquam; honeſtam, non turpem fore: æquam & honeſtam, quia eos iuuabunt ſuis opibus, qui vim per iniuriam patiuntur, & à

F quibus minimè oportuerat, oppugnantur. vtilem, & neceſſariam, quia cõiungent arma cum iis, qui & ipſi non parum claſſe pollebant, ita, vt coniunctis duabus firmiſſimis claſſibus Lacedæmoniis formidoloſi ſint futuri. Probant Lacedæmonios hoſtes futuros: veſtra (inquiunt) incrementa iam pridem illis ſuſpecta ſunt: itaque illud agunt, & verſant animo, vt veſtram euertant potentiam: & de mouendo bello iam cogitant. Vtilem præterea demonſtrant fore iſtam ſocietatem, quia

G non ſolùm erit apta ad bellum hoſtile propulſandum, ſed etiam ad imperium longè, lateque propagandum: Corcyram enim inſulam nauigaturis in Italiam, & Siciliam, & illas res affectaturis maximas commoditates loci, & ſitus opportunitate præbere poſſe: diluunt etiam quæ à Corinthiis obiici poterant, id eſt, Athenienſes iniu-

riam sibi facturos, si suos colonos in societatem reciperent, & exemplum sibi in primis perniciosum proditurog. futurum enim, quasi dicerent, vt etiam ipsi eorum socios, & colonos defectionem facientes recipiant in fidem: prætereaa rupturos esse Athenienses fœdera, quæ erant sibi cum Lacedæmoniis: prius obiectum diluunt ab æquitate: nullam facietis iniuriam ô Athenienses, quia opem iis feretis, qui alios non oppugnant, sed ipsi oppugnantur, idque iniuria. posterius refutant, scripti, & fœderum authoritate: non rumpetis fœdera, quia in fœderibus est, ciuitates Græcas, quæ neutris essent fœderatæ, & sociæ, ius esse, vt ad vtras partes velint transeant. Argumenta causæ totius hæc sunt: Affectiones verò, quibus animos permouent, illæ sunt: misericordia, metus, inuidia, & spes. Mouent misericordiam à magnitudine periculi imminentis, quòd soli sint, sine vllis amicis, atque sociis, & ab opinionis suæ frustratione. Metû incutiunt à bello iam iam impendente: ab infensis Corinthiorum, Lacedæmoniorumque animis erga Athenienses. Inuidiam mouent ab iniquitate Corinthiorum, qui armis potius, quàm iudicio certare voluerint: & colonos perinde ac seruos tractare voluerint. Spem denique maiorum rerum proponunt, & ampliandi imperij, ab opportunitate insulæ Corcyræ, quæ maxima adiumenta datura sit iis, qui volent Siciliam, Italiamve petere.

Hæc erant dicenda de totius causæ inuentione: Iam eius partes, earumque dispositionem explicemus.

Primo loco excusant se legati, quòd antea secundis suis rebus Atheniensium societatem non appetierint: negant superbia, aut contemptu Atheniensium id ita à se factum: sed falsa quadam prudentiæ opinione se delusos, itaque venia potius, quàm odio se esse dignos: vt status, sit deprecatio. fatentur enim se peccasse, & postulant tacitè, vt sibi ignoscatur. Hanc deprecationē Thucydides artificiosè primo loco posuit, quia genus causæ turpe est. turpe enim videtur, qui antea secundis rebus nostram societatem, amicitiamque neglexerit, cum in periculo constitutum petere à nobis, vt se tueamur. Secundo loco est posita dignitas; tertio, vtilitas; quarto, necessitas; quinto, obiecta diluuntur; sexto, & postremo sunt Epilogi.

Σημήνασι, Magna petere legatos, vt saltem parua impetrent, hoc artificium Thucydideum est: quod Demosthenes passim imitatur in Philippicis.

Μεγάλης. Significatio subobscura aliquorũ meritorum erga Athenienses, quanquam ea extenuat. Conciliatio ergo.

Προοφειλομένης. Cùm nulla ipsorum extêt beneficia: nullo collato antè beneficio, nullaque societate inita. Οδυ. ϑ, 67.

Τὰς πύλας, τὰς πλείους, ὡδὲ δέ τις ἄπιστα ἰδὼν ἐς πλείον ἄλλων.

Καὶ ξύμφορα. Non solùm æqua, sed vtilia etiam, vis huius sententiæ est posita in particula καί. Videtur autem Thucydides hic suppressisse illam sententiam propterea, quòd Corcyrenses nituntur potius vtilitate, quàm æquitate, Corinthij contrà. βίαιαν, ἀπλῶς, vt Κλυτῆς ἰατροδάμεια.

Σαφῆ καταστήσωσι. Planum fecerint.

Μὴ ἐγχαλεπαίνειν. Non ferre indignè: quia scilicet non aliorum, sed ipsorum culpa id accidat, ἀτυχῶν) (τυγχάνειν.

Τετύχηκε δέ: προκατάστασις. Ingreditur in deprecationem. Summa. Quamuis antea secundis nostris rebus ad vos petitum societatem non venerimus, danda tamen nobis venia est falsa opinione delusis, qui nostras res tranquilliores, pacatioresque fore putauimus si in res nostras intenti aliorum societate abstineremus. Locus misericordiæ à dedecore, & damno, quod huiusmodi vitæ institutum attulit. τετύχηκε latenter culpa transfertur ad fortunam, ὅ ἐπιτήδευμα, τὸ ἰδιοπραγμοσύνη, ἐν ἀτυχῶν. ἐν μηδενὶ ξυμμαχεῖν.

Αλογον. Inconsultum, μετωνυμία, à causa ad effectum.

Ες τὴν χρείαν. In hoc negotio, in quo egemus vestra opera, est nobis fructuosum. L. V. sed malè.

Ξύμμαχοι. Explicat se ipsum.

Τῶν. Ad significationem refer.

Περιέστηκε. Locus misericordiæ à terminatione in contrarium, id est, contrà ac sperabatur.

Τὴν μὲν ἐν σωφροσύνῃ. Accedit iam ad causam: docet cur petitum auxilia veniant. 24.

Απεωσάμεθα, pondus habet. Compescuimus L. V. sed vertendum, reiecimus, repulimus, vim vi repellere licet.

Καὶ ἅμα μέγας. Subindicat rem etiam Atheniensium agi.

Γενήσεται δέ. A dignitate. Atq; hæc societas si nos recipiatis in dubiis nostris rebus, magnam nobis gloriā afferet multis de causis. Primùm quod nobis qui violamur, non aliis iniuriam inferimus, auxilium feretis. Deinde, &c. ἡ ξυντυχία τῆς ἡμετέρας χρείας, αὐτὴ δ' ἡ συμμαχία.

Ναυτικόν. τὸ συμφέρον.

Καὶ σκέψασθε: Amplificant rem ab occasione, quā pulcherrimam, & plurimi æstimādam esse dicunt, itaque minimè negligendam. Vos antea nostram societatem, & amicitiam maximis rebus anteposuissetis, illa iam sponte sua se vobis offert. ὁ πάντων σπανιώτερον μεῖζον ἀγαθόν.

Ei δέ. Mutata figura, probant plurimi esse faciendam suam amicitiam iudicio eorum, apud quos agunt: à tempore præterito.

Δύναμιν. τὴν συμμαχίαν: sed auget.

Ανευ κινδύνων. Qui volunt boni aliquid adipisci, hi solent interdum sumptus facere, & pericula subire: vos nihil tale passi estis, vt nostram potentiam vestræ adiungeretis, ἡ ἄνευ κινδύνων. nullum vobis afferens periculum, aut sumptum: hic sensus aptior.

Ες μὲν τοὺς πολλούς. Repetit dignitatem. τῆς ἀρετῆς. quia hæc societas non apud Corinthios, & eorum similes erat allatura vtilitatem magnā. Congeries.

Αρετήν. δόξαν.

Καὶ ὀλίγοι. ἐπιμονή, ἀσφάλειαν, præsidium.

Τὸν δὲ πόλεμον. Docent iam quem vsum, & qua in re sit allatura sua societas, & amicitia: in bello Peloponnesiaco se maximo vsui futuros populo Atheniensi demonstrant: bellum enim hoc iam impendere: itaque à periculis imminentibus eos mouent, & metum incutiunt. Erit vobis maximo vsui nostra societas cùm ad bellum Peloponnesiacum, quod imminet, tum ad traiciendum in Italiam, & Siciliam.

Lim-

Εἰ τις ὑμῶν. Occurrit eorum opinioni, qui nullum fore bellum existimare poterãt. L. V. Quod siquis bellum nobis (in hoc autem vtiles esse possumus) non imminere opinetur, is profectò fallitur opinione, &c. Vertendum potius: in quo nos vobis vtiles esse poterimus; vel, in quo vobis operã nostram nauare, vobisque inseruire, ac prodesse poterimus.

Γνώμης ἁμαρτάνει. Caret consilio: aberrat. χαρποριτῶν.

Πολεμησείοντας. Spectare ad bellum, bellum cupere.

Καὶ τοὺς Κορινθίους. Coniectura. Corinthij eos impellent, L. V. Et Corinthios cùm per se validos, quia αὐτοῖς cum spiritu aspero scriptum, sed si loco asperi tenuis reponatur, sensus (ni fallor) erit multò melior: Corinthij valent authoritate apud Lacedæmonios, ergo impellent eos ad bellum.

Καὶ ὑμῖν ἐχθρούς. Propter insignẽ cladem, qua eos affecerunt, duce Myronide.

25. A Καὶ προκαταλαμβάνοντας. A consilio, quo Corcyrenses iã opprimere studebant, repræsentant rem, vt maiorem incutiant terrorem, quasi iam res agatur.

Ες τὴν ὑπαρχουσαν ἐπιχείρησιν. αἰτίᾳ δ' ἐστιν ὑμῖν ἐπιχειρῆσαι.

Φθάσαι ἁμαρτεῖν: ἢ φθάσαντας ἁμαρτεῖν. ἀνάγκη, αἰτία τοῦ φθάσαντα ἁμαρτεῖν, ne frustrentur priores eos. ἢ κακῶσαι, &c. χολ. τὸ φθάσαι καθ' ὑπερβατὸν iungunt cum κακῶσαι.

Κακῶσαι: Affligere, debilitare nos: alteros oppugnando; atque opprimendo, alteros tali societate priuando: ἴσην, pares:

Προτερῆσαι) (ὑστερίζειν, λείπεσθαι:

Ην δὲ λέγωσιν. Obiectiones Corinthiorum iam diluunt: non est æquum Athenienses vt nostros colonos recipiatis: λύσις, imò est, quia illi iniuriam nobis faciunt, & vim afferunt, neque vt colonos, sed vt seruos nos tractare volũt. Hic autem tractatur rei æquitas:

B Τῷ ἴσῳ μάλιστα. pro iure.

Τὰ ἐκδόσιμα μὴ πάσχειν. Ius suum persequi.

Καὶ ὑμῖν ἴστω τι μαρτύριον: Admonet Athenienses obiter, vt exemplo suo discant sibi cauere à Corinthiis: nam si cognatos ita tractant, quid facient illis, qui nullam secum habent necessitudinem? Atque eorum acta in nos cognatos documento vobis sint, ne in fraudem inducamini, néve petentibus opem ex templo morem geratis.

C Ο γὰρ ἐλαχίστας. γνώμη. Quem enim minimum pœnitet collati in inimicum beneficij, is extra pericula vitam agit: id est; qui non gratificatur inimicis ita, vt aliquando eum pœniteat.

Λύσις δὲ. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος:

Εἴρηται γάρ. Scripto nititur legatus Corcyr. at Legatus Corinthiorum nititur sententia.

Καὶ δεινόν. Queruntur Corcyrenses Corinthiis licere remiges vndiq; cogere cùm ex cæteris Græcorum ciuitatibus, tum ex finibus ipsorum Atheniensium, ac sociorum; sibi verò non licere societatem petere, præsertim eam quæ nullis conditionibus fœderum vetetur. queruntur (inquam) de Corinthiorum iniquitate, qui locò criminis id essent ducturi, quod esset omnium æquissimum.

Αἰτιάσονται. αἰτίᾳ τῷ ἐφίεσθαι.

D Πληρώματος. Facultas petendæ societatis latet in verbo πληρῶσθαι.

Πεισθῆτε. Si postularis nostris assentiamini.

Πολὺ δὲ ἐν πλείονι. Atqui nos potius ni impetremus, habebimus materiam vos insimulandi. ἐν αἰτίᾳ ἔχειν, culpare, δι' αἰτίας ἔχειν.

Ημᾶς μὲν γάρ. αἰτιολογία, & σύγκρισις. 26. A

Καθ' ἣν ἀπὸ τῆς πρώτης. Quia parua primùm auxilia missa, mox maiora, vt libuerit: quæcunq; libuerit.

Ἀπὸ τοῦ προφανοῦς. Apertè: quia ita receperunt Corcyrenses in amicitiam, vt prætextu quodam vterentur.

B Πολλὰ δὲ. ἐπίλογοι, in quibus repetuntur superiora argumenta, & amplificantur, animique permouentur. Locus æquitatis, & vtilitatis in primis repetitur: iure se à Corinthiis defecisse aiunt, quia hostes: vtilem verò Atheniensibus fore societatem istam, quia Corcyræi florent classe: ita, vt cõiunctis opibus etiam si rumpantur fœdera, tamen hostibus formidolosi sint futuri propter potentiæ magnitudinem: atque hoc loco docent maximo se vsui futuros Atheniensibus in bello Peloponnesiaco: Proponitur etiam spes maiorum rerum; C & ampliandi imperij. Insulam enim Corcyram ita opportunè sitã, vt maximas præbere valeat commoditates Atheniensibus, siue ipsi in Italiam, & Siciliam velint traiicere, siue arcere auxilia, quæ aliquando vel Itali, vel Siculi Peloponnesiis essent missuri. Postremò metus incutitur, si patiantur se in potestatem hostium venire.

Ὑπείπομεν. Prædiximus, monuimus. Δημοσθ. 101. 20. ἐν τοῖς αἰαμνήσω, & τὴν ὑπίξω λόγον, πρῦναν ὑπειπεῖν. Αἰσχ. παντ. ὑπειπόντες δ' ὅτι εἰς ἱστορίαν ἥξομεν.

D Ουδὲ σαφεστάτη πίστις. Id, quod apertissimè apparet: B & tamen non demonstrauit: vel itaq; ex communi auditorum opinione, qui de ea re persuasi erant, ita loquitur, vel astutè, & veteratoriè; incertũ pro certo, & non concessum pro concesso accipit, vel quia superius dixit, & ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας. De quo minimè dubitari potest: quod minimè dubiũ est, quod certissimum argumẽtum est. πίστις pro πιστόν. vt scelus, pro scelesto.

Ουκ ἀσθενεῖς. Itaque vobis formidabiles.

E Καὶ ταῦτ᾽ οὐκ. Neque par iactura fit in societate amissa, si classe floreat, atq; si pedestribus copiis valeat. σύγκρισις. Nec perinde iactura fit si societas in fidem nõ recipiatur, quæ pedestribus copiis valet; ac si non admittatur, quæ classe floret, id est, multò maior fit iactura in repulsa societatis, quę floret re nautica, quàm in repulsa eius, quæ copiis pedestribus viget. συναθροισμός.

Η ἀποδρίψεις, ἡ σίρησις. χολ.

F Αλλὰ μάλιστα μὲν. παραίνεσις. Oportet vos potissimum dare operam vt soli classe polleatis, si fieri hoc potest: sin minus, vt eos vobis adiungatis socios, qui firmissimam & ipsi habent classem.

Αλλὰ μάλιστα μὲν, ἢ δίκαιον, ἢ supplendum δεῖ κατ᾽ ἔλλειψιν.

Καὶ ὅτῳ. τὰ δὲ. Cõfirmat animos eorum qui cunctabantur, & recusabant Corcyræos in societatem recipere veriti ne fœdus frangeretur, proponit spem victoriæ à magnitudine potentiæ futuræ, si duæ istæ ciuitates se coniungant: futurum G enim ait, vt minimè sit verendum de belli euentu iunctis viribus: contrà verò disiunctis valde esse metuendum.

Ξυμφέροντα λέγεσθαι. Id est, esse vtilia, quæ à nobis memorantur: coniuncta cum vtilitate esse.

Γνώτω τις μὲν δέδιεν. Compensat periculũ frangendi fœderis magnitudine potentiæ futuræ: Supe- C

rius docuit non ruptum iri fœdera: εἴρηνται γὰρ, &c. Iam per gradus docet etiam si rumpatur, hoc non solùm non detrimentosum, sed etiam vtile, atque è Repub. eorum fore.

Τὸ μὲ δεδιὸς: In quo timet, αἰτία τοῦ φόβου.

Ἀδεὲς ὄν) (ἰσχῦον.

Ἀδεέστερον ἐσόμενον) (τοῖς ἐναντίοις μᾶλλον φοβερὸν, minus formidolosum hostibus futurum: τὸ εὐέλεγκτον, αἰτία τοῦ δυνατοῦ.

Καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας. Pergit incutere terrorem à bello imminenti.

Τὸ αὐτίκα: τὴν νῦν ὑπάρχουσαν εἰρήνην, præsentem rerum statum.

Ὀσονοῦπω: μονονοὺ, μονονχί, Ter. Phorm. senem per epistolam pellexit tantū non montes auri pollicés.

Καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐτῆς σκοπεῖν. Hunc locum perperā vertit L. V. Præterea cùm non magis de Corcyra, quàm de Athenis consulteretur, non prospicit hic quæ præcipuè sunt è dignitate, atq; ex vtilitate Athenarum: & cùm cernat bellum non futurum, sed tantùm non iam præsens esse, de recipienda in C societatem nostra ciuitate hæsitat, &c. non intellexit illud τὸ αὐτίκα σκοπεῖν: & tamen vel scholia indicant.

D Τῆς τε γὰρ Ἰταλίας: ξενοφῶν libro 6. τῶν ἑλλην. 342. καὶ ἐδίδασκεν ὡς μέγα μὲν ἀγαθὸν ἀπολαύσοιεν, εἰ κερκύρας στερηθεῖεν. τοὺς δὲ πολεμίους μεγάλην ἂν ἰσχὺν προσβαλεῖν· ἐξ οὐδεμιᾶς γὰρ πόλεως πλήνγε ἀθηναίων ὑπὲρ ναῦς, οὔτε χρήματα πλείονα ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ κεῖσθαι τὴν Κέρκυραν ἐν καλῷ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, & τῶν πόλεων, αἳ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν, ἐν καλῷ δὲ τὸ τὴν λακωνικὴν χώραν βλάπτειν, ἐν καλλίστῳ δὲ τῆς τε ἀντιπέρας ἠπείρου, καὶ τῆς εἰς πελοπόννησον ἀπὸ σικελίας παράπλου. Et Diodorus Siculus libro 12. 313. 36. Διὰ τὸ τὴν Κέρκυραν εὐφυῶς κεῖσθαι πρὸς τὸν εἰς σικελίαν πλοῦν.

Κεῖται καλῶς παράπλου: vt εὖ ἔχω τοῦ σώματος.

27. A Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ: ἀπὸ τοῦ ἀναλόγου concludit: Tres sunt Græcis classes: vestra, nostra, & Corinthiorum: si patiamini nos in potestatem Corinthiorum venire, erit vobis belládum aduersus nostram, & eorū classem: Si nos recipiatis in fidem, & amicitiam vestram, nullos timebitis. Vt autem vniuersa, & singula in breuissimam contraham summam, inde cognoscere, ac perspicere poteritis nos non esse deserendos.

Λόγου ἄξια. Classes memoratu dignas. τούτων δ' εἰ: χὶχ. τούτων δὲ ὄν εἰ.

Ἡμετέρας. Rectius in Aldino Codice per η, quā in codicibus ab H. St. impressis per υ.

B CORINTHIORVM CONCIO.

Ἀναξίαν Κερκυραίων. Recipiendos se esse in societatem, & auxiliis iuuandos probarunt Corcyręi in superiore cócione. in hac docent Corinthij eos nō esse recipiendos. Illa igitur cōcio suasoria, hæc dissuasoria est. dissuadent Corinthij istā societatem Corcyræorum Atheniensibus. arguméta quibus hoc probant, sunt & ipsa τελικὰ κεφάλαια. quia turpis, quia periculosa, quia iniqua: Turpis, quia Corcyræi vi, & rapto viuunt, & quasi latrociniū exercét. Fœdum autem, atq; infame est cum eiusmodi hominibus societatem iungere. Periculosa, quia si recipiantur, erunt causa belli Atheniensibus: fœdera enim ruptū iri. Iniqua, quia coloni Corinthiorum sunt. Itaq; docent nō debere Athenienses recipere colonos aliorum in amicitiā, sed permittere, vt in suos quiq; colonos animaduertāt, prę sertim suo exemplo admonitos. Corinthios enim olim cùm

A Samij ab Atheniensibus defecissent, & ad Peloponnesios petitum auxilia venissent, suasisse contra opinionem multarum ciuitatū, quæ aliter censebant, nō esse eos iuuandos auxiliis: itaq; factum, vt ab Atheniensibus facilè Samij debellarentur. Hæc sunt potissimùm argumenta, quibus docent Corinthij non esse recipiendos Corcyræos in societatem. Sed habent interpositas quasdā refutationes criminū obiectorum à Corcyræis. Diluunt enim illud, quo quærebantur Corcyræi se iniquè,

B & seruorum instar tractari à Corinthiis, per ἀντικατηγορίαν, ἢ ἀντίστασιν. nam se potius ab illis colonis contemni, & superbè contumelioseq; tractari. Refutant etiā illud de bello illato. Demonstrate enim nunquā se bellum illaturos fuisse, nisi fuissent prouocati insigni iniuria. Quo autē se tuebantur Corcyræi, cùm dicerēt se voluisse rem iudicio permittere, hoc nihil valere docent: iniquis enim cōditionibus se fuisse prouocatos: vt scilicet, dum coloni, & præsidium eorū armis oppugnabatur, ipsi

C disceptarent iudicio. Hæc sunt huius etiā concionis argumenta, quibus respōdent Corinthij Corcyræis: addita præterea est petitio in fine, petunt enim vt secum potius iungant, arma, & gratiā referant pro pristinis suis in eos beneficiis, quę exponunt, & amplificāt. Affectiones quibus animi mouentur illæ sunt, inuidia, metus, mitigatio, & aliæ id genus: rapiunt in inuidiā Corcyræos ab eorum institutis, flagitiosisq; moribus; & violentos, rapaces, impudentes, astutos, mendaces, & quodam-

D modo latrones eos esse probant. Metū incutiunt à bello proculdubio futuro, si Corcyręos in societatem recipiant: docent etiā longè plures Atheniensium socios rebellionē facturos, & ad se transituros, quos & ipsi Atheniensiū exemplo prouocati, sint recepturi: postremò mitigāt animos Atheniensium, qui propter veteres inimicitias erant à Corinthiis alieniores. Docent postrema beneficia veterum offensionum memoriā debere abolere.

Dispositio causæ hæc est: Primo loco Corinthij

E eleuant instituta, & mores Corcyræorum, vt detrahant illis authoritatem. Secundo, respondēt ad illorum crimina. Tertio, docent nō esse recipiendos eos, qui secundis suis rebus contempserint societatem Atheniensium. Quarto, metum incutiunt, fœdera ruptum iri demonstrant. Quinto, postulant, vt sibi referatur gratia, & enumerāt sua in Athenienses merita, eaque amplificant. Sexto, & postremo, sunt Epilogi.

F Σημείωσαι, plura & ipsi petunt, vt minora saltem impetrent, petūt societatem Atheniensium contra Corcyræos, vt saltem illud obtineant ne Corcyræi in amicitiam recipiantur.

Principium est ductū ἀπὸ τῆς διαβολῆς. Criminantur Corinthij Corcyręos, quòd non solùm petunt societatem Atheniēsium, sed etiam grauiter accusent suam Metropolim. Itaq; efficiunt nō esse mirandum si ipsi quoque par pari referentes, vitia, & flagitia eorum proferant. Est itaq; diuina ἀντικατηγορία, qua purgant suum factum.

G Ἀναγκαῖον. Vt molesta solet esse auditoribus nostrarum laudum prædicatio, ita aliorū vituperatio: itaque Hermogenes in methodo Grauitatis tradit nobis viā, qua vtrumq; facere liceat sine auditorū molestia. Quoniam Corcyræi isti non modo de se in societatem recipiēdis verba fecerunt, sed de iniuriis, quas acceperūt à nobis, questi sunt, sequitur quo

quo bello à nobis premi criminantur, necesse est A nos quoq; ad vtrumq; respondere, atq; ita ad reliquam orationem accedere, vt nostrã postulationem rebus vestris tutiorem maturè intelligatis, & istorum vsum non temerè repudietis.

Τὴν ποιότητα τοῦ λόγου. τὴν τοῦ προσώπου ἀπολογίαν, καὶ τὴν αἴτησιν. Δημοσθ. περὶ στεφ. ἐπεὶ δὲ περὶ καὶ τὰ πεπραγμένα, καὶ πεπολιτευμένα βαδίζω, αἰτιασθέν. περὶ διεκπραγμένα.

Bipartita est tota ista causa: altera pars habet dissuasionem, & refutationem criminum: altera habet petitionem: vtramq; tangit in hoc proœmio B Thucydides.

Τόνδε: προδρόμως, δοκεῖ λέγειν χῆμα.

Επὶ ἀμφοτέρων: ὅτι τὸ αἰτίας ἐπιδείκνυμεν, καὶ ὡς αὐτοὶ ἀδίκως πολεμοῦνται.

Διέξιμεν. Illi dissuadent vt non recipiantur.

Ἀδικοῦμεν, refutantur, *ὅτι τὸ δέον λέγειν*: petitio.

Μὴ ἐνδῶσιν. Attentio à breuitate.

Ινα τὸ ἀφ' ἡμῶν τι ἀξίωσιν: quò & nostra postulata cognoscatis: & istorum societatem reiiciatis.

Προειδῆτε. Antè quam deliberetis. *Ἀσφαλέστερον*, C cõsideratè, maturius) (*ἀλογίστως. χρείας, τὴν συμμαχίας ἀπαιτήσεως.*

C *Φασὶ δὲ συμμαχίας*. Argumentatio. *ἰσχύν*, aiunt se moderatione quadã à societate aliorũ olim abhorruisse. Imò nõ moderatione, sed dolo malo, astu, & studio nocendi hoc ita factũ est. *πρὸς τὸ, τὸ μὴ ἐν διορθία συμμαχία τὸ ἐπὶ πλέας γνώμη ξυλλαβοῦσι. Δι, αἰ τι τὸ δή.*

Τὸ δ' ἐπιτήδευσις. Illi verò hoc institutum secuti sunt, *αἰτίαμα*.

Κακουργία. Generatim maleficiũ, priuatim dolosum, & tectum maleficiũ) (*ὕβρις*, improbum, & apertum, & *κακουργεῖν* verbum, iam astum significat.

Ξύμμαχόν τι. Coniectura probabilis: noluerunt habere testes suorum scelerum.

Οὔτε παρακαλοῦντες. Neq; opẽ alterius implorantes erubescere: quod est superbiç. L. V. aut testem, à quo verecundiæ admonerentur.

Καὶ ἡ πόλις αὐτῶν. A situ insulæ ducit cõiecturam probabilem, ita sita est Corcyra, vt homines præ- E tereuntes eò sæpissimè appellant, isti verò oblata occasione vim faciunt hospitibus, & peregrinis.

Αὐτάρκη. Apposito: ad eam rem idoneo. *Κεῖσθαι*, situm esse aliquo modo.

Παρέχει δικαστάς. Reddit eos arbitros, cõstituit eos iudices potius, quàm vt ex pacto, & conuento fiat.

Εκπλέοντας. Quia commeant.

Ανάγκη. ἡμέρας. quasi diceret, ita sunt infames, vt homines ab eorum portu abhorreant, & nisi tempestate delati eò nunquam veniant. *τὸ εὐπρεπὲς ἀσπονδον*. species præclara neglectæ societatis. F

Οὐχ ἵνα. Correctio, & causæ verę allegatio. congeries, *ὕβρεις, καὶ βίαις*.

D *Κἂν τούτῳ. ὅπως τὸ ἀσφαλές*, atq; in eo sitũ est decorum, quod prætendunt, se à societate aliorum abstinuisse.

28. A *Καὶ τοι εἰ ἦσαν*. Amplificatio ab officio boni viri.

Διδοῦσι, καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια. L. V. iusta dando, & accipiendo. Sed dicẽdum, disceptando, iure disceptantes cum aliis.

Αναισχυντοῦσι. Impudenter negent nullis conuin- G ci se testibus posse sperantes.

Ἀλλ' ἐπὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. Trãsitio: iniquitatẽ obiicit Corcyrẽsib': vt in alios iniquè agũt, ita nũc in nos.

Λέγοντες. Respondent obiectioni, *ὅτι ὅτι οὐ δύναμιν, ἀλλ' ὅτι τοῖς ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. κακῶς πάσχει, πεπόνθασι.*

Ημᾶς δὲ φασι αὐτοί. Αντικατηγορία. γεγόνασιν αἰδουμένοι. B

Αἰ γυνὴ ἀλλαι. A signo docent nullo suo merito hanc sibi fieri iniuriam. à consentaneis.

Καλὸν δ' ἦν. Concessio *καὶ ἐπιδόσιμα*, fac nos pec- C casse: fac nos materiã illis dedisse, vt de nobis quererentur, bellum tamen non debuerant continuò suscipere aduersus nos, neq; arma inferre suæ *μητρόπολει*. ita enim erant consecuturi non mediocrem gloriam. Iam verò cùm nulla nostra culpa prouocati arma in nos conuerterint, scelestos se necesse est fateantur. Iure optimo bellum inferimus: sed fac nos iniuria hoc facere. *βίαιον*.

Τὸ ἡμέτερον ἴσον. Purgatio. Imprudentia: nostræ effrænatæ libidini. Collatio commodorum, *καλόν*) (*αἰσχρόν*.

Υβρει δὲ, καὶ ἐξουσίᾳ. Inficiatio, criminatio: petulantia, & opũ licentia cùm alia in nos peccarunt, tum, &c. Isocrates. *πάσης δὲ κακίας μᾶλλον ἡ καλοκἀγαθίας ὑπαίτιος ἐστιν. ἐξουσίαν μὲν τὴν ῥᾳθυμίαν παρασκευάζειν, ὅτι δὲ ταῖς ἡδοναῖς τὰς γνώμας παραγκαλοῦν. ἡμαρτήκας. Διὰ τὸ εἰκὸς ἦν, καὶ δι' ἀτυχίας ὅπ᾽ ἐπιδαμινίς, οἱ ποτε ἄποικοι.*

Κακουμένην. Dum bello vexabatur ab exulibus, & barbaris finitimis.

Καὶ φασὶ δὴ δίκη. Refutant illud Corcyræorum, *προκαλοῦνται γὰρ περὶ ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν, πλέμῳ μᾶλλον, ἢ τὸ ἴσου ἀνελεῖνθαι τὰ ἐγκλήματα μεταλθεῖν*. Negãt orationem Corcyræorum factis eorum respondere.

Ην γε. Definitio. Hic est sensus huius loci: non qui superior est, & ex tuto prouocat alterum ad disceptationem, is continuò causam habet melio- D rem, sed qui pari iure, & æqua conditione non recusat contendere cum aduersario: Corcyræi non ita fecerunt, ergo eorum causa, vt melior non est probanda. *ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς*. Extra periculi aleam.

Λέγειν τι. Ad causam dicendam, sed est *πεπονθότα*. D

Καὶ δὴ οὗτοι ἤκουσιν. Transit ad illã partẽ, qua docent Corcyræos nõ esse recipiendos in amicitiam, non solùm quia improbis moribus, & institutis præditi sunt (vt superius demonstratum) sed quia fœdera rumpentur, & bellum erit. Sed affectus mouet E prius, & rapit Corcyræos in inuidiam, ex eo, quòd vocent Athenienses innocentes in societatẽ suarũ iniuriarum: Ex eo, quòd fastu antea, & superbia à societate aliorum abstinuerint florentibus suis rebus. nũc verò in discrimine versantes veniãt communicaturi sua incommoda cum aliis.

Καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς. Iuridicialis: non sunt recipien- 29. A di: quia cùm potuerunt impertire nobis fructum suæ potentiæ id non fecerunt: Iam cùm versantur in discrimine, ad vos accurrunt, & in periculorum F societatem vos vocant.

Ενῷ χείρους ἡμᾶς. Socij & fœderati vestri.

Καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. Vos facinorum, quæ fecerunt, affines, & participes non fuistis: ergo à culpa etiam erit vobis abstinendum: nam qui vacant crimine, culpa etiam vacare debent. Vos innocentes in eadem culpa, atque illi futuri estis.

Αποστάμενοι: cùm abstinuerint, remoti fuerint.

Τὸ ἴσον τῆς αἰτίας, τὴν ἴσην αἰτίαν.

Κοινώσαντας, id est, facta societate, & amicitia euentus etiam rerum vnà experiri. G

Πάλαι δὲ. Repete *χρῆν. ὡς χρῆν ὅτι ἀσφαλέστεροι ἦσαν.*

Εγκλημάτων δὲ μόνον. ὅτι μόνον. καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενομένους, abstinendum vobis à culpa, vt à peccatis abstinuistis.

Αμετόχους. αἰτὶ τῶν, ἡ μετεσχηκότας μόνον, αὐτῶν τῶν ἀποβαινόντων. B

Ὡς μὲν οὖν αὐτοί. Epilogus superiorum, & transitio, ὡς μὲν οὖν αὐτοί. ἐν ἀδικοῦμεν δεδήλωται. καὶ οὗτοι βίαιοι. Id est, ἐν ἀπρεπῶς πλεονεκτοῦσι.

Μετὰ προσηκόντων. Instructi æquitate, ἡ μεταφορὰ, ἀπὸ τῶν προσηκόντων. προσηκόντων: quæ ad nos pertinet, non ad Corinthios.

Κεφάλαια τοῦ δικαίου. αὐτὸ τὸ δίκαιον: sed αὔξησις. ὡς δὲ οὐκ αὖ δικαίως. Probant iam nō esse eos recipiendos: idque ex ipsis fœderum cōditionibus. Erat in conditionibus, Græcis ciuitatibus, quæ in fœdere non continerentur ius esse ad vtras vellēt partes, se adiungere. Hoc Legatus Corinthiorum ita interpretatur: Si eiusmodi societas non erat futura aduersus alterutras partes: hæc autem societas futura est aduersus Lacedæmonios, eorumque socios, ergo non est admittenda. Hic locus nititur τῷ ῥητῷ, καὶ τῇ διανοίᾳ: Corcyræi scriptum afferūt, Corinthij scripti sententia nituntur.

Ὡς οὐκ αὖ δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε. Vos saluo iure non esse recepturos eos in societatem.

Εἰ γὰρ εἴρηται. Occurrit Corcyræorum obiectioni, εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ᾽ ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν.

Τις τῶν ἀγράφων. Mutata figura.

Ταῖς ἐπὶ βλάβῃ. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἀσφαλείας δεῖται. Indiget præsidio.

Μὴ ἀφίσ. Vt Corcyræi, qui à nobis deficiunt.

Εἰ σωφρονοῦσι. Paraphrasten agit L.V. iis à quibus recipitur, non recepturis, si sapiant: Comminatio.

Ἀνάγκη γὰρ εἰ ἴτε μετ᾽ αὐτῶν. L.V. necesse enim est, si ab eis steteritis, vt dum ipsos, tunc vos vnà vlciscamur. Sed potius ita, necesse enim est si amicitiam cum iis iungatis, vt ipsi vobiscum sese tueantur, vt vim propulsent, id est, vt vobiscū nos oppugnent.

Καί τοι δίκαιοι. Petunt Corinthij ab Atheniensibus, vt neutros iuuent suis auxiliis: quòd si alterutri iuuandi videantur, se potius iuuandos esse docent, qui sunt socij: Iuridicialis absoluta: postulant vt sibi referatur gratia.

Ἐκποδὼν στῆναι. Abstinere: non iuuare, summouere vos de medio: subducere vos è medio, neutros iuuare vestris opibus.

Οὐδὲ δι᾽ ἀνακωχῆς. Ne per inducias quidem fœdus fecistis, id est, ne ad exiguum quidem tempus fœdus pepigistis, vt solent facere qui faciunt inducias, vel sepeliendi causa cæsos in acie, vel vt aliud negotiū interea transigant. Ἀνακωχὴ, verbum poëticum, ἀνοχὴ, ἐκεχειρία.

Καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι. τὸ ἀσύμφορον νόμον exemplum.

Οὐ γὰρ ἡμεῖς. Exemplo suo docent non esse recipiendos Corcyræos, & simul facta commemoratione sui beneficij, postulant, vt sibi referant gratiam.

Δίχα ἐψηφισμένων. Varias tulissent sententias.

30\. Φανερῶς δὲ ἀντείπομεν. L.V. Itaq; apertè negamus, &c. Verte; sed apertè diximus sententiam, suos quenque socios persequi oportere.

Εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας. Pergit incutere metum à futuris incommodis, si recipiant in amicitiā Corcyræos. Hæc verò sunt coniungenda cum illis, καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι. Illa igitur οὐ γὰρ ἡμεῖς fuerunt interposita. Nam si facinorosos homines recipiatis, eosque tueamini, non deerūt ex vestris etiam sociis, qui ad nos transeant, &c. ita vt vestrum exemplum damno potius, quàm vsui vobis futurum sit.

Φανεῖται καὶ ἃ. Potidæam, & Thraciam innuit.

Δικαιώματα μὲν οὖν. Concludit superiorem causæ partem, vt ad petitionem veniat. Δικαιώματα, τὰ δίκαια, id est, Iura, quæ afferuntur ad causæ defensionem. Atque hæc sunt iura nostra, quæ ad vos afferimus: firma illa quidem ex Græcorum institutis. ματα προσηκόντων τῶν τοῦ δικαίου κατὰ νόμους ἐς ὑμᾶς ἰσχύοντα.

Παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν. Monemus autem vos, & vt gratia nobis referatur, postulamus: sed nomina pro verbis.

Οὐκ ἐχθροὶ ὄντες. Quam gratiam nobis referendam aimus in præsentia, quia non inimici sumus, vt vos oppugnemus vestris opibus, neq; amici tales, vt vestra liberalitate abutamur: non sumus enim tales, quales nos esse criminantur, quasi dicerent, Corcyræi: καὶ τὰς κρατίστας δυνάμεις τοῖς αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, καὶ τῶνδε δὲ οὐχ, ἐφ᾽ ὑμᾶς γενομένων ἐχθρῶν, καὶ ἐπιόντων φυλάσσεσθαι.

Οὐδ᾽ αὖ φίλοι. Neque amici importuni, ἢ ἐπιχρῆσθαι. αὐτὶ τοῦ χρῆσθαι. ἐπιχρῆσθαι, συνεχῶς χρῆσθαι.

Καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις. Amplificat beneficiū à temporis opportunitate. Aristot. libro 2. Rhet. μεγάλα δ᾽ αἱ ἡ σφόδρα δεομένῳ, ἢ μεγάλων, ἢ χαλεπῶν, ἢ ἐν καιροῖς τοιούτοις, ἢ μόνος, ἢ πρῶτος, ἢ μάλιστα. Iis temporibus dedimus beneficium, quibus odio flagrabatis aduersus hostes, & nihil aliud, quàm victoriam spectabatis.

Αἰγινητῶν. Diodorus Sic. libro 11. 278. 282.

Ἀπερίοπτοι. Cætera negligunt.

Φίλον τι ἡγ. Amplificatio: & simul compensatio si quæ erant simultates inter ipsos, & Athenienses. Suum enim beneficium tale fuisse aiunt, vt habuerit vim abolendæ memoriæ inimicitiarum.

Ὑπουργοῦντα, qui nauat sibi operam) (ἀντιπάλ. φίλον) (ἐχθρόν, πολέμιον.

Ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα. Amplificatio: vel rem priuatam, & familiarem negligunt homines, vincēdi studio: suis rebus malè consulunt.

Χεῖρον τίθενται. Malè consulunt. L.V. malè curant.

Φιλονεικίας. Propter præsentem peruicaciā, propter contentionis studium.

Ὧν ἐνθυμηθέντες. Epilogi, quæ reputantes, & siqui sunt inter vos natu minores à maioribus natu cognoscentes, referre nobis gratiam.

Καὶ μὴ νομίσῃ. Docet id, quo potissimū nitebantur Corcyræi: vtilitatem autem intelligit, nullius esse ponderis, atq; damnosum potius, quam vtile.

Εἰ πολεμήσει. Si recipiat in societatem Corcyræos, vnde scilicet bellum orietur: vel simpliciter si bellum oriatur, quo vos territant Corcyræi.

Τό, τε γὰρ ξυμφέρον. In innocētia posita est vtilitas.

Τὸ μέλλον τοῦ πολέμου. Diluunt illud Corcyræorum, ὅπως ἐς τὸν μέλλοντα, καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα φανερὸν ἐχθρὰν ἤδη Κορινθίοις ἐχθρὸν προσλαβεῖν, &c.

Ἀδικεῖν. Criminosè, ἀντὶ τοῦ ξυμμαχεῖν.

Ὑποψίας. Leuiore verbo rem grauiorem notat.

Καιρὸν ἔχοντα. Si habeat momētum, Compens. 31.

Τό γὰρ μὴ ἀδικεῖν. Firmior est ea potentia, quæ non lacessit iniuria præsertim pares, quàm ea, quæ sua magnitudine freta facit iniuriam, & ita in pericula se præcipitat. τό, τε γὰρ ξυμφέρον ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα, &c.

Καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις. Docuit legatus Corinthiorum non esse recipiendos Corcyræos in amicitiā: contendit prætereà Corinthios potius esse iuuandos aduersus Corcyræos ob eorum erga populum Atheniensium merita. Hæc merita paulo superius explicauit: intercessionem scilicet, ne Samij, qui defecerant, admitterētur in societatem Pelopon-

nesio-

nesiorum: & longas naues datas aduersus Æginetas. Iam amplificat posterius eorum beneficium à temporis opportunitate, & à nimio ardore, ac studio Atheniensium in superando hoste: nam eo tempore datum aiunt beneficium, quo nihil aliud curabant, spectabantque Athenienses, quam victoriam: docet præterea vtilitatem, nedum æquitatem inesse suis postulatis. Refutat illud Corcyræorum, quo illi terrebant Athenienses, bellumq; futurum paulo pòst dicebant, in quo & maximo futuros vsui affirmabant. Incertum esse ait, futurum nec ne sit bellum. Non itaque debere Athenienses incerta re adductos, certas & præsentes Corinthiorum inimicitias suscipere: imò veteres simultates aut penitus abolendas, aut certè minuendas esse: neque classis eorum magnitudine, ac specie eos allici oportere dicit, vt grauissimum bellum subeant. tutius fore demonstrat, si nullam faciant iniuriam iis præsertim, qui viribus, & potentia non sunt ipsis inferiores.

Ἡμῶν δ᾽ περιπεσόντων. Repetit memoriam sui in Athenienses meriti cùm in consilio Peloponnesiorum dixerunt sententiam, vt in suos quisq; socios animaduerteret; postulat vt parem sibi referant gratiam Athenienses.

B Τῶν νεωτέρων. Similitudinem temporum ostendit, de quibus supra.

Ἀθηναῖοι δὲ. Audita oratione vtriusq; legationis, Athenienses priore concione Corinthiorum postulatis assentiebantur, posteriore concione, mutata sententia statuerunt inire societatem cũ Corcyræis, ita tamen vt bellũ illatum alterutris vtriq; sustinerent, & propulsarent; non vt eosdem amicos, atque hostes haberent. Καὶ δὶς, ἅπαξ δὲ δίς. Απεδέξαντο Probarunt.

C Ἐδόκει γὰρ. Quamuis intelligerent etiã sic bellum futurum, nolebant tamen Corcyræos, eorumque classem in potestatem Corinthiorum venire.

D Ξυνῄρουν: Pergit explicare consilia Atheniensium.

31. A Πρύμνας. Genus loquendi familiare historicis, id est, cum quatuor aliis.

Καταντικρὺ Κερκύρας. Quæ est opposita Corcyræ.

Ἀχερουσία. Strabo lib. 7. 142. ἐπειδὰ ἄκρα Χειμέριον, καὶ γλυκὺς λιμὴν, εἰς ὃν ἐμβάλλει ὁ Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης: καὶ δεχόμενος πλείους ποταμοὺς ὥστε γλυκαίνειν τὸν κόλπον. ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Θύαμις πλησίον. ὑπέρκειται δὲ τούτου μὲν τοῦ κόλπου Κίχυρος ἡ πρότερον Ἔφυρα πόλις Θεσπρωτῶν. ἐκείνου δὲ τῆς Κιχύρου πλησίον Βουχέτιον Κασσωπαίων μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὄν, καὶ Ἐλάτρεια, καὶ Πανδοσία.

Ἐλαιάτιδι L. Valla (vt ex eius versione potest cõiici) incidit in Codicem, qui habebat vocem istam ἑλαιάτιδι, scriptam in syllaba λαι per ε. Itaq; vertit in Palustribus Thesprotidis: sed cùm per αι scripta reperiatur in codicibus, quos me vidisse memini, intelligo non esse rectè versam vocem à L. V. Aut itaq; pars agri Thesprotici, ἐλαιάτις vocabatur, cuius tamen rei nullum authorem habeo, aut per ε scribẽda est syllaba λαι, & significabit Ephyrem in palustri loco sitam, vt distinguat à cæteris, quæ eodẽ nomine vocabantur. ἐλαία, portus hodie, Parca.

Θύαμις. Erat & promontorium, si tabulis Græciæ credimus, porto de Anna.

Λευκίμμη. C. bianco, oriẽtale, Κασσιόπη, occidentale. Santa Maria di Casopo, M. zzodi [illegible].

Ἀχέρων, &c. ἐσβάλλει. Hic Strabo dissentit à Thucydide. Plinius etiam libro quarto, capite primo de sinu Ambracio verba faciens, in eum (inquit) defertur amnis Acheron e lacu Thesprotiæ Acherusia profluens: Strabo igitur, & Plinius consentiunt.

Κεστρίνην. Κεστρία, oppidum. D

Σύβοτα Νησίδες γ̄, κατ᾽ τὴν ἤπειρον. Erat etiam portus eodem nomine propter suum pascua.

Τελῶν ἡμερῶν σιτία. Tridui cibaria, hinc licet su- 33. A spicari breuitatem itineris.

Ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. Abundat ὡς ἀττικῶς.

Ὡς δὲ τῷ ἡμεραζόμενοι.

Τὸ δεξιὸν. Honoris causa.

Ὡς ἕκαστοι. Vt cuique fortè obtigerat. B

Ξυμμίξαντες δὲ. [illegible]

Τὰ σημεῖα. Varia erant, & variis coloribus.

Καταστρώματα. Copertè ab Italis vocantur, à La- C tinis vestes stragulæ. Hic verò sic ipsi fori, & tabulata nauiũ, quæ nautas, aut milites huc & illuc euntes sustinent, non incommodè dici possent.

Τῷ παλαιῷ τρόπῳ. Eleuat genus pugnæ illius, vt extollat rationem pugnandi suorum temporum.

Τὸ μὲν πλεῖον ἐχόμενοι. Prœlium erat acre, ita non etiam artificiosum: præstabat viribus, sed non etiam artificio. Cæsar libro primo Belli ciuilis. Ipsi Massilienses & celeritate nauium, & scientia gubernatorum cõfisi, nostros illudebant, impetusq; eorum excipiebãt, & (quod licebat latiore spatio) producta longius acie circumuenire nostros, aut pluribus nauibus adoriri singulas, aut remos trãscurrentes detergere, si possent, contendebant. Cùm propius erat necessariò ventum, ab scientia gubernatorum, atque artificij ad virtutem montanorum confugiebant.

Οὐχ ὁμοίως. ἐνδέχεται, αἱ δὲ ὀνόματος.

Απηλυόντω. Diuellebantur.

Καὶ μᾶλλον τῇ πεζομαχίᾳ. Mutata figura.

Οἱ σταδιαῖοι. Qui pugnam statariam pugnabãt, id est, committebant.

Διέκπλοι. Perruptiones, quæ in artificio erãt po- D sitæ. Non per medias hostium naues euadèbant, eosq; eludebant, vel transcurrentes remos detergebant.

Διδόντες οἱ στρατηγοί. αἱ δὲ τῶν διδόντων.

Τὰ χρήματα. Militũ fortunas, impedimenta, quæ 34. A in castris reliquerant.

Ταύτῃ μὲν οὖν. Transitio.

Ἀπὸ τοῦ πλάνου. ὑπερβαίνω.

Μᾶλλον ἀπαρασκευαστότερον. Id est, apertius, & sine spe- B cie, &c.

Καὶ διακρίνη. Nam antea illud erat discriminis, quod Athenienses, & Corinthij inter se nõ confligebãt.

Ξυνέπεσεν. Eò necessitatis ventum est: eò res redacta est. τὰ σκάφη. Alueos.

Τοὺς τε αὐτῶν φίλους: μαχαρίας, ἡλικίας, ἁμαρτάνοντας, C Leucadios, suos deniq;. Itaq; latenter carpit, & notat immanitatẽ Corinthiorum, mouet affectus à damno, ac detrimẽto accepto per imprudentiam.

Πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων. αἰτιολογία Imprudentiæ, qua purgat Corinthios, vt qui vulnus fecerit, is etiam id curet. multæ erant vtrorumq; naues, & latè mare occupauerant; ita, vt nõ facilè dignoscere possent qui sui, qui hostes essent, qui victi, qui victores.

Σύβοτα. Portus erat in continenti, in Agro Thesprotorum, eodem nomine, quo insulæ, de quibus superius. D

Τοῖς πλωΐμοις. Quæ agi poterant.

Καὶ ἴσαι ἦσαν καιναί. Locus misericordiæ subobscurus: nam ex 100, nauibus, 70, depressæ fuerát, à paucitate igitur nauium mouet affectum. A

Επεπαιώνισαν. Sublatus fuerat clamor militaris. ὁ πρὸ τῆς μάχης παιάν τῷ Ἄρει· ὁ μετὰ τὴν μάχην ἤδη τῷ Ἀπόλλωνι ὁ ἐξηγητὴς, παιανίζειν. tollebatur autem clamor ad acuendos animos militum.

Πρύμναν ἐκρούοντο Epist. Att. Cic. Inhibere illud tuum, quod valde mihi arriserat, vehementer displicet: est enim verbum totum nauticum: quanquam id quidem sciebam, sed arbitrabar sustineri remos, cùm inhiberi essent remiges visi. id non esse eiusmodi didici heri, cùm ad villam nostram nauis appelleretur. Non enim sustinent se, sed alio modo remigant, id ab ἐποχῇ remotissimum est. B

B Καὶ ἐπαύσαντο. Simile quiddã est apud T. Liuium, libro 5. Dec. 3. Consules Romani Capuam obsidebant: Annibal eò venit, vt socios obsidione liberaret. Is dum cum vtroque consulum exercitu committit prœlium, cõspicatur nouum exercitum aduentare. Idem Romani faciunt incerti suos esse, qui subsidio venirent. Itaque vtrinq; datur signum receptui. Verba Titi Liuij. Sempronianus exercitus, cui Cn. Cornel. Quæstor præerat vtrique parti parem metum præbuit, ne hostes noui aduentarent, velut ex composito vtrinque signum receptui datum, &c.

Πρύμναν κρούειν, remigare in puppim, agere nauem in puppim.

Επὶ ταῖς γὰρ Veniebant enim vnde conspici non poterant: minus enim erat apertus ipsis aduentus illarum, à tergo enim Corcyræorum veniebant. D

Αποβαπτόμενοι. Auersi, id est, auersis nauibus.

Τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο: ἀντὶ τοῦ διελύθησαν, diuersi abierunt.

Απαλλαγή. πάθος.

C Ωρμίσαντο. Se in stationes suas receperunt.

36. A Ορῶντες Causæ: propter recentia Atheniẽsium auxilia, & incrementa classis hostium: propter detrimentum acceptum, propter captiuos, quos habebant in nauibus, de quorum custodia erant soliciti: quia denique non erat vnde naues quassatas reficerent. E

Ακραιφνεῖς. ὡς τεκρατησαί ποτε μετὰ ἀκραιφνῶς τῆς ξυμμαχίας ἦνθησαν: integras, recentes.

Τὰ ἄπορα. τὰς ἀπορίας. Difficultates.

Καὶ ἐπισκευὴν νεῶν. Mutata figura: & quia non erat facultas reficiendarum nauium.

Κέλητα. Scapha. κέλης, singularis equus, cui vnus insidet.

F Κηρυκεῖον, καρυκεῖον, σκυτάλας. Κηρυκεῖον ξύλον ἔχον ἐκατέρωθεν δύο ὄφεις ἀλλεπαλλήλους, ὡς αἱ προσώπαις ἀλλήλοις κειμένας, qui hoc gestabant, iure gentium inuiolati erant: vt igitur explorarent quo animo in se essent Athenienses si animo hostili erga se essent, necaturos paucos istos, qui sine caduceo venissent.

Αδικεῖτε. Sensus, & animum Atheniensium explorant, hæc est summa. Sed queruntur primùm de iniuriis, de fœdere rupto, & de bello illato, sciscitantur deinde quo sint erga se animo, Constit. Iuridicialis, & Negotialis. G

Ημῖν γὰρ. A re argumentatur.

Εἰ δὲ ὑμῖν γνώμη: Explorant iam eorum sententiam: quòd si fœdera rumpitis, & palàm profitemini vos esse nostros hostes, de nobis ipsis iam sumite supplicium. Id est, date signum certum vestræ in nos voluntatis.

Οὐκ ἄρχομεν. Respondent Athenienses se non esse impedituros Corinthios, si quemuis alium in locum sint nauigaturi: sin aduersus Corcyræos, eorúmve ditionem, tum verò se pro virili id non permissuros: & quoniam Corinthij primo loco suæ dictionis questi fuerant, & accusauerant iniuriarum Atheniẽses, ideo etiam Athenienses primo loco se purgant per infidationem. negant enim se vel fœdus rumpere, & bellum inferre, vel iniuriã facere, sed se sociis auxilio venisse dicunt. C

37. A Γνώμη δὲ ἑκάτεροι Eo consilio vtrique sibi vendicabant victoriam: Corinthij, quod præbo vicissent: quòd nauium fragmẽta, & cæsos milites sustulissent: quòd mille captiuos, & amplius haberent: quòd deniq; 70, naues demersissent. Corcyræi cõtra, quia 30, naues Corinthiorum demerserant: quòd post aduentum Atticarum nauium, tabulas, & cæsos ad se delatos æstu sustulerant: quia Corinthij prœlium recusauerant conspectis Atticis nauibus: quia deniq; etiam postridie prœlio decertare recusauerant.

Διαφθείραντες. Minus est, quàm καταδύσαντες. B

Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες. Obiter narrat Corinthios inter redeundum potitos fuisse Anactorio per fraudem.

Απάτη. δόλῳ. vel polliciti se non allaturos vim.

Καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ. Diligenter, & officiosè admodum eos curabant. C

Η μὲν οὖν Κέρκυρα. Causas belli Peloponnesiaci susceptit explicãdas Thucydides (vt iam superius fuit demonstratum) primam causam & remotiorem exposuit huc vsque: bellum nempe ortum inter Corcyræos, & Corinthios Epidamni causa: nunc narrat aliam causam propinquiorem. Ποτίδαια ἡ Κασσάνδρεια, erat oppidũ Thraciæ, colonia Corinthiorum, sed socia, stipendiariaq; Atheniensium. Hæc propter authoritaté, qua erat apud finitimas Thraciæ ciuitates, videbatur posse eas ad defectionem impellere: id suspicantes Athenienses partim Corinthiorum causa, quos bellum apparare intelligebãt, partim Perdiccæ causa regis Macedonum, qui erat inimicus, ei rei occurrere statuerunt. Erat fortè tum bellum inter eos, & Perdiccam. aduersus eum mittebant classem, quæ fines eius vastaret: mandant igitur classis prætoribus; vt à Potidæatis obsides acciperent: partem murorum dirui iuberent. Cæteras Thraciæ ciuitates in fide continerent: at Potidæatæ missis Athenas legatis, cùm impetrare nequiuissent, vt nihil noui de se statuerent, deficiunt facta coniuratione, vnà cum finitimis ciuitatibus. Horum patrocinium ac defensionem Corinthij suscipiunt: Atque ita causæ nouæ belli inter Athenienses, & Peloponnesios natæ sunt, hæc iam narrat Thucydides. D E F

Διάφορα. αἱ ἐκ τῆς διαφορᾶς, simultates: παλάθη, Cristo vulgo. alij παλήνην, Caristo vocant. D

Ες τὸ πολεμεῖν. ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ πόλεμον.

38. A Επιδημιουργούς. L.V. opifices eiicere: δημιουργοὶ appellabãtur quidã magistratus apud Achæos, quos ἐπιδημιουργοὺς vocat hic Thucydides, δάμιοι Lac.

G Περδίκκας. Qui Macedonum imperium constituit, fuit alter, Alexander, qui à Mardonio missus ad Athenienses, vt in deditionem eos impelleret, Amyntæ fuit filius: Amyntas Alcetæ: hic Æropi. Æropus Philippi: Philippus Argæi: hic Perdiccæ. author Herodotus, lib. 8. κεραΐα.

Χαλκιδεῖς. Colonia erat Euboensium, vt etiam in Sici- B

in Sicilia, in Italia, & aliis locis.

D Ἐπειδὴ δὲ τι ἀδικοῖεν. Ita coniungenda verba. ποιῶσί τι ἐπειδή: cæterá sunt ἐμβεβλημένα.

39. A Καὶ πρόθυμος πείθει facultaté defectionis Chalcidensium ostendit. Perdiccas illos (inquit) allexit oblato loco munitiore, & agro nouo qué colerét.

Τάς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις) (ἀνῳκίσαντο: commigrarent, sed in loca mediterranea.

Ἰσχυρά. Et multitudine ciuiũ, & munitione vrbis.

Μυγδονίας. μοῖρα μακεδονίας. Erat altera in maiore Phrygia, & propterea vt eam distingueret, addidit ἀμφὶ βόλβην λ.

B Ἐφ' ὅσπερ. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καθιστάντες. Castris positis, Quò postquam peruentum est.

C Περὶ τὸ χωρίον. Δίδοικα περὶ ἑαυτοῦ μοι τινα λόγῳ.

D Οἱ ἀφικόμενοι. Summa est, Athenienses cum Perdicca reconciliatos fecisse societaté, ac venisse Potidæam, & commisso prœlio cum hostibus, vicisse, vrbem circumuallasse, & obsidione acri terra, mariq́; eam obsedisse.

Θέρμη. πόλις μακεδονίας. Sunt qui putant eam hodie Θεσσαλονίκην appellari.

40. A Πρὸς καθεζόμενοι. Iunctis castris, copiis iunctis.

Ἔτερα δέ. Breuitatis caussà omissa περὶ particula.

Ἀναλογίαν. Quia Atheniẽses erant intenti animis in Potidæam.

Ἐπιστρέψαντες. ἀντὶ τοῦ ἐπιστρέψαντες.

Καὶ πειράσαντες. ἐμβολή.

B Κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες. L. V. refert ad naues, ac nauibus 70, terram legentibus, paulumq́; præeuntibus. κατ' ὀλίγον. Modicis itineribus.

Γίγωνος. πόλις Θράκης, ἀπὸ γίγωνος τοῦ αἰθίοπος βασιλέως, ὃς Διονύσῳ ἀντεῖπε στρ. Ἀρτεμίδωρος ὁ ἐφέσιος γιγωνίδα ... ἔφη.

Πρὸς Ὀλύνθου. Olynthũ versus, quę aberat à Potidæa circiter 8 millia passuũ: vel prope Olynthum.

Καὶ ἀγορὰν. Et mercatum agebant extra vrbem.

C Ἡ δ' ἡ γνώμη. Consilia ducũ ante congressum explicat.

Ἐπιτηρεῖν. L. V. Excipere. Sed vertendum obseruare, intentum esse.

E Ἐπεξῆλθον. Emensi sunt ingens loci spatium: & longius eos insecuti sunt.

41. A Χηλή. Vngulam bifidam propriè significat, iam molẽ ex saxis prægrandibus, quæ ante muros aduersus maris fluctus iaciuntur, vt vndarũ impetus in illis frangatur, & muris minimè noceat.

B Οἱ δ' ἀπὸ τῆς ὀλύνθου. Transitio: narrat copias Peloponnesiorũ, quæ erãt Olynthi, castra mouisse illas quidé, vt à tergo Athenienses adorirẽtur, sed partim impeditas copiis Atheniensiũ oppositis, partim deterritas, ob partã illis victoriã incepto abstitisse.

Ὡς ἡ μάχη, &c. καὶ τὰ σημεῖα. πρότερον ὕστερον.

Καὶ ἔτι καθαρῶς. L. V. Sita in edito loco. Codex fortasse vnde vertebat, habebat καθαρᾶς, & prospici potuit.

Ἰσχυρῶς δέ, ἀντὶ τοῦ δέ.

C Ὑποσπόνδους. Pace sequestra. Virg. lib. 11. 391.

Bis senos pepigère dies, & pace sequestra
Per syluas Teucri, mistiq́ impune Latini
Errauere iugis. —

Ὀλίγῳ ἐλάσσους. Paulo minus trecenti.

Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος. Exponit iã Thucydides Athenienses circumuallasse Potidæam ab ea parte, quæ ad Isthmi angustias pertinebat: paulo pòst deinde etiã ab altera, quę Pallenem, atq; orienté spe-

A ctabat, sepsisse eam vallo: & naues in certis stationibus collocasse: atq; ita terra, mariq́; grauiter eam obsedisse, vt Aristæus rebus illis desperatis aufugerit, & ad Chalcidenses profectus socios nónullos Atheniensium infestauerit: vt deniq; Lacedæmonij coacto concilio sociorum, & aliorum Græcorũ, qui querebãtur de iniuriis Atheniensium, ré in consultationé deduxerint, & esset, nec ne bellũ suscipiendũ aduersus Athenienses deliberauerint.

Ἐφόρουν. Præsidium imposuerũt. L. V. excubias

B agebant.

Χρόνῳ ὕστερον. πλεονάζει τὸ χρόνῳ. D

Ἄφυτος. Ἄφυτις, & Ἀφύτη, & ἀφυταῖα κζ' στράτων, πόλις Θρᾴκης πρὸς τῇ παλλήνῃ, ἀπὸ ἀφύτου τινὸς ἰσχυροῦ, in qua fuit oraculum Apollinis.*

Ὡς δ' οὐδείς. Tandem nemine prodeunte ad pugnam: hoc erat victoriam concedere hosti. 42. A

Ἐφορμούσαις. Nauibus stationé obtinentibus, vel stationé habentibus, vel nauibus, quæ in statione erant. L. V. Nec non à mari infestabatur nauibus.

C Παράλογον. Insperatum, inopinatum.

Τὰ ἐπὶ τούτοις. L. V. vt quæ in rem erant, appararet, quæ his proxima erant, vsu scilicet, secunda: Ἀσπασ. ἢ τὰ ἐπὶ τούτοις δρῶ. paulo pòst docet quæ essent secunda, ὅπως τὰ ἔξωθεν ἕξει ὡς ἄριστα. B

Σερμυλίαν. σερμυλία πόλις περὶ τὸν ἄθων, στρ.

Φορμίων. Hic dux duas insignes victorias retulit cómisso nauali prœlio cũ Peloponnesiis longè inferior numero nauiũ: hanc historiã videbimus libro secundo, multa præterea alia præclarè gessit.

D Τὰς ἐξακοσίας, ἑξακισχιλίους. Ergo reliquerat in vallo tãtum præsidij, quantum satis fore existimauit ad arcendam vim, & eruptiones hostium: idque ex sociis, vel certè ex iis copiis, quæ erant in angustiis Isthmi: nam ipse Athenis nullas alias copias præter hos mille, & 600 milites adduxerat. C

Τοῖς δ' ἀθηναίοις. Cõcludit superiorem narrationem, quam susceperat de caussis belli explicandis: atq; hæ belli causę fuerunt inter Atheniẽses, & Peloponnesios: hæc oratio referenda ad illã, quæ est

E suprà: αἰτία δ' αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν. ergo hæc fuit altera causa, vel αἰτίαι, criminationes.

Ἀπὸ τοῦ προφανοῦς) (ἐκ τοῦ ἀφανοῦς.

Ξυνεβέβηκει. Erat publicè conflatum: ἡ μεταφορὰ à concursu montium. D

Ἀνακωχή. L. V. aliquid laxamenti. verte potius, sed adhuc ab armis abstinebatur.

Οὐχ' ἡσύχαζον. Solicitare nõ desistebant, vel non desinebant.

F Ἐνῆγον. Suadebant. 43. A

Τὸν εἰωθότα. Aldinus Codex habet hanc vocem coniunctam cum λέγειν ἐκέλευον: Henricus St. coniunxit cũ superiore membro secutus Scholiastem, qui refert concilium haberi solitum apud Lacedæmonios plenilunio.

Τὸν εἰωθότα. Vel dignitate, vel ætate.

CORINTHIORVM CONCIO. B

Τὸ πιστὸν ὑμᾶς: τὸ πρεσβύτερον ἀπὸ διαβολῆς. Castigant Corinthij Lacedæmonios, quòd nunquam sibi fi-

G dem habuerint cùm de vi, & iniuriis Atheniẽsium quererentur, sed ex suo instituto, atq; ingenio metirentur ingenia eorum. itaq; orationé sociorum, qui quererentur de suis iniuriis, suspectam haberent. Fides, quã vos ô Lacedæmonij publicè, priuatimq́; colitis, facit, vt non credatis, si qui forte querantur de aliis. L. V. facit, vt nobis alij, si quid

in vos dixerimus, fidem non habeant. Sensus absurdus, imò contrarius: quem secutus est, qui Thucydidem in sermonem Gallicum conuertit. Annotationes tamen emendarunt, facit, vt siquid in alios dicamus, non credatis. Sententia est asperior: eam molliuit immixta laudatione. Διὰ τὸ πιστὸν: quia vos constantissimè seruatis fidem publicè, ac priuatim, putatis etiam alios idem facere.

Τὸ πιστὸν, αὐτὸ τὸ ἡ πίστις.

C Ἀπίστους. Actiuè iam. aliàs enim significat, cui non est habenda fides.

Καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πιστοῦ. Consequentia: Itaq; quamuis prudentiæ laudem inde referatis, quòd scilicet, non temerè criminibus assentiamini, tamē rerum externarum imperiti admodum estis. Miscet iterum cum vituperatione laudem; Quamuis sapiatis, vestro iudicio scilicet, tamen iudicio aliorum desipitis: sed lenita est asperitas.

Σωφροσύνην. μετωνυμία: causa pro effecto. L.V. Et in quo vobis sapitis, in eo circa exteriores magis desipitis. Annot. Et ex eo, æquitatis quidem laudem obtinetis, sed inscitia maiore rerum externarum laboratis. Gallica etiam versio aberrat à sensu germano Thucydidis: *Et en cela vostre modestie, & loyaulte est a estimer*, *&c.* Vertendum enim virtutis laudem reportatis, refertis: sed dixit temperantiæ, quia intemperantiæ, & auaritiæ est accusaturus Athenienses. vel σωφροσύνην accipe pro prudentia, vt suprà.

Χρῆσθε. Pondus habet verbum ad exprimendam assiduam imperitiam. χρῆσθαι enim propriè rebus domesticis, & familiaribus, & quæ vsum aliquem habent, non iis, quæ nobis obsunt potius, quàm prosunt, vtor equo, plaustro, veste, &c.

Πρὸς τὰ ἔξω πράγματα. Ἀμαθία τῶν πραγμάτων: quæ scilicet sint incrementa Atheniensium, quàm formidolosa, & vobis periculosa. quàm sint auari Athenienses, quàm χρηματοφάγοι, &c.

Πολλάκις γὰρ. Αἰτιολογία: πρὸς τὸ ἀπιστοῦντας εἶναι λέγομεν. Sæpe enim nobis prædicentibus detrimenta, quæ Athenienses erant daturi, vos tamen æquas aures nostræ orationi minimè præbebatis, sed suspicabamini potius nos propter nostras simultates crimina in eos comminisci.

Αἰτιώμεθα. Epidamnū ereptam, & Potidæam, suósque socios obsessos intelligunt.

Οὐκ ἐπείθεσθε τὴν μάθησιν. Id est, non habebatis fidem: sed asperius accusat quasi rudes, & stupidos discipulos.

Ἐδιδάσκομεν. ἀμαθία, μάθησις. Se faciunt doctores, & magistros. Constituunt Lacedæmonios discipulos. Mira igitur dicendi libertate vtuntur. τῶν λεγόντων, ὑπόνοια, ἡ αἰ ἀκόλουθοι τὸ ἀληθινὸ λόγου.

Καὶ δὶ αὐτὰ. Queruntur, quòd deserti, ac destituti à quibus non debuerant, damnum & calamitatem acceperint. accepto verò damno iam concilium cogatur, vt quæratur remedium. innuentes scilicet oportuisse antè propulsari iniuriā, & damnum. Queruntur quòd post vulnus acceptū quæratur remedium, quod antè quæsitum oportuerat.

Οὐ πρὶν πάσχειν. Non prius quàm læderemur.

D Ἐν οἷς προσήκει. Afferunt rationem cur ipsi pluribus, quàm cæteri socij, & longiore oratione sint acturi, quia (inquiunt) nos Corinthij & plura, & grauiora crimina habemus.

Οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν. Eo longiore oratione agere, quo grauiora crimina habemus. Attentio à multi-

A tudine, & magnitudine criminum.

Ὑπὸ μὲν ἀδικούμενοι ὑβριζόμενοι. Distribuit totam causam in duas partes: altera pars habet criminationem Atheniensium: altera querimoniam & expostulationem cum Lacedæmoniis, qui socios negligerent.

Ὑβριζόμενοι, ἀμελούμενοι, ὑβριζόμενοι, & ὑπεροπτόμενοι. ἀδικούμενοι) (ὑμῶν, qui ab Atheniensibus violamur, à vobis negligimur.

Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς. Ingressurus in causam Corinthius, demonstraturusque vim, & iniurias Atheniensium, vtitur προκαταλήψει, qua significat adeo insignes esse eorum iniurias, vt longiore, nō egeant oratione, aut demōstratione. Quod si Atheniensium iniuriæ in vniuersos Græcos obscuræ, atque ignotæ essent, docendi fortasse vos essetis, qui eas ignoraretis: Ἀφανεῖς. Si delitescerent, dum faciunt iniuriam. Si facerent iniuriam clàm. [illegible] Non est opus longa oratione. ratio. Iniuriæ Athe. patent omnibus. Ἀντίθεσις à contrariis, si Atheniensium iniuriæ obscurę essent, longa oratione opus esset: iam verò non sunt, ergo longa oratione non est opus.

B

C

Διδασκαλίας ἄν. Docendi nobis essens, demonstratione opus esset vobis, &c. ad μαθήσει & ἀμαθίας hoc refertur.

Μακρηγορεῖν. πολλῶν. ἄν. περὶ ἱκανῶν ἄν.

44. A

Ἐπιβουλεύοντας. tendere insidias.

Τοὺς μὲν δεδουλωμένους. Socios Atheniensium intelligit.

D Καὶ οὐκ πολλοῦ παρασκευασαμένους. Timorem incutit Lacedæmoniis, & vocat in suspicionem Athenienses iam pridem insidias moliri, vt omnem veniæ spem illis adimat. [illegible]

Οὐ γὰρ ἄν κέρκυραν. fidem facit Athenienses insidiari libertati etiam suorum sociorum. affert exempla Corcyræorum, & Potydæatarum, quorum alteros sibi adiunxerant in societatem, alteros oppugnabant.

Ὑπολαβόντες. Quam clàm & per dolum sibi adiunxerunt: sed criminosè dixit eos potiri Corcyra, & in sua ditione eam tenere inuitis Corinthus. ὑπὸ in compositione clàm sæpe significat.

E

Ὧν τὸ μὲν. χωρίον. Amplificatio ab opportunitate vtriusque loci.

Πρὸς τὰ ἐπὶ θράκης, πράγματα δηλονότι. Ad obtinendam Thraciam. Ἀποχρῆσαι, vti liberius.

Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι. Accusat liberius Lacedæmonios, & rerum istarum crimen in eos transfert, qui tulerint æquo animo Atheniensium incrementa, & passi fuerint eorum potentiam formidolosam fieri. Hic locus pertinet ad alteram partem diuisionis, in qua queruntur Corinthij se negligi à Lacedæmoniis, & eos liberius accusant: [illegible] tamen lenitur, quia per expositionem fit accusatio.

F

Τὸν πρῶτον. Qui passi estis eorum potentiam tunc primùm confirmari.

Κρατῦναι. Munire, stabilire. L.V. vertit, reficere. De hac re infra in hoc ipso libro.

B

Τὰ μακρὰ στῆσαι τείχη: Muri hi fuerūt 40 stad. longitudine, qui authore Themistocle fuerunt ædificati: Iungebant portū Piræum cū Astu: vocabantur etiam σκέλη. T. Liuius appellat brachia: hęc sunt eius verba, quæ extant libro primo Dec. 4. 36. Murus, qui brachiis duobus Piræum Athenis iungit. Hi diruti fuerunt à Lysandro, vt est in vita Lysandri, & apud Xenophontem lib. 1. τῶν ἑλληνικῶν.

G

Ἀπο-

Ἀναστρῶντες. Criminosè id dictum, ad cōflandam inuidiam: quia αὐθαδὴς, καὶ πλημμελὴς τὸ δήλωμα.

Οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος. Γνώμη. Interpretatur suum dictum. Nam non tam qui redigit in seruitutem, quàm qui cùm prohibēdi facultatem habeat, non prohibet, id facere existimandus est: præsertim si Græcorum liberatorem se profiteatur, & laudis istius præ se ferat titulum.

Εἴπερ καὶ, ἀντὶ τοῦ ἄλλως τε καὶ εἰ, καὶ ζῶντα εἰ. Præsertim si virtutis opinionē, & liberatoris Græciæ nomen sibi vendicet. L. Valla vertit, vtique si. sed parum commodè.

Ἀξίωσιν. Titulum præclarum, & speciosum.

Μόλις δὲ νῦν γε. Sententiæ ita sunt iungendæ: Ita sociorum iniurias negligitis, vt vix tandem nunc consilium coēgeritis. Hæc est sententiarum series.

C Ἐπὶ φανεροῖς, ἀδικήμασι δηλονότι. Et ne nūc quidem de certis, manifestisque criminibus. Arguit Lacedæmonios cæcitatis, & stupiditatis, qui res apertas nō videant, & manifestas iniurias nō sentiant. grauis accusatio.

Χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα. Neque enim esset ambigendum, & in dubium vocandum, iniuria nec ne afficiamur, sed consultandum potius, qua ratione vlciscamur iniurias.

Οἱ γὰρ δρῶντες. Ab aduersariorum exemplo confirmatio.

Βεβουλευμένοι. προπεριεσκεμμένοι.

Καὶ οὐ μέλλοντες. τοῦ βουλεύσασθαι, ἀ cunctantes, & tardi, ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπιλεύσεσθαι.

Καὶ ἐπίσταμεν οἵᾳ ὁδῷ Incutit timorē abiungeniis Atheniensium, & facit fidem eos βεβουλευμένους esse. Vocat Athenienses in suspicionem insidiarum. οἵᾳ ὁδῷ, quibus artibus.

Ὁδῷ. χωροῦσι, κατ' ὀλίγον. Metaphoræ à latronibus, qui loca primùm opportuna ad insidias deligunt: Deinde paulatim ad ea & clàm accedunt, ne detegant insidias.

Χωροῦσι, Grassantur.

Ἀναισθήτου. περιφανὴς πραχύτης. παρρησία, πλὴν αἰσθήσεως. Sensus ambiguus, δεινότης.

Ἡσυχάζετε γάρ. Castigat Lacedæmonios propter nimiam cunctationem, desides, & otiosi estis. κατ' εἰρωνείαν.

D Τῷ μελλήσει. δραμῶντες, ἐξύτης. Per iocum quendam hoc ita dictum, quasi arma Lacedæmoniorum essent cunctatio, desidia, & otium.

Καὶ μόνοι. Et soli hostium incrementa non parua & infirma, sed magna, atque duplicata euertitis, euersum itis.

Καίτοι ἐλέγεσθε. Conclusio querelæ. Ergo falsus erat rumor de vobis diuulgatus, quòd cauti videlicet, & circumspecti essetis. Καίτοι, hoc autem cum dolore ac stomachatione dicitur.

Ὁ λόγος τοῦ ἔργου. Fama rem superabat, fama erat maior, quàm res ipsa.

Τόν τε γὰρ Μῆδον. Exemplo peruetusto rem probat. Hippias Atheniensium Tyrannus, Pisistrati filius regno pulsus, in exilium iuit. Is profectus ad Persas, ducem se Dario inferenti Atheniensibus bellum, aduersus patriam obtulit. Athenienses audito Darij aduentu, auxilium à Lacedæmoniis, sociatum ciuitate petierunt: quos vbi viderunt quatridui teneri religione, non expectato auxilio, instructis 10 millibus ciuiū, & Platæensibus auxiliariis mille, aduersus sexcēta millia hostium in campos Marathonios ad prœlium sunt egressi. Miltiades autem fuit & belli dux, & author non expectandi auxilij, &c. hæc ex Iustini lib. 2. 29.

A Ἐκ περάτων γῆς. ὑστερεῖν, ab extrema orbis terrarum parte.

Ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. Criminosè dictum. Nam non attigit Pelopónesum. prœlium enim commissum est in campis Marathoniis.

Τὰ παρ' ὑμῶν. ἀντὶ τοῦ ὑμᾶς, priusquàm vos, & vostræ copiæ pro eo, ac decebat, obuiam ei iretis, nam (vt est libro sexto Herodoti, qui inscribitur ἐρατὼ) Athenienses miserant Phidippidem quendam petitum auxilia, sed Lacedæmonij quatridui B religione retenti prœlio non interfuerunt. erat enim apud illos lege cautum, ne ante plenilunium copias educerent, quod quatuor post diebus futurum erat. 45. A

Καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους. Alterum exemplum recens à Græcis petitum.

Περιορᾶτε. Negligitis, non curatis, fertis.

Καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν. Et pro bello, quod vos inferre C illis oportebat, arma illata defendere mauultis, à turpi. παράθεσις.

Καταστῆναι ἐς τύχας. Incertos fortunæ casus subire, & fortunam tentare, ac periclitari, L. V. incerta fortunæ subire.

Ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον. Improbat factū hoc Lacedæmoniorum exemplo regis Persarum Xerxis, docet non esse periclitandam fortunam. Xerxem enim ob eam vnam rem victum, & profligatum fuisse: quòd videlicet ausus fuisset committere naD uale prœlium in freto Salaminos, & de summa rerum decernere aduersus homines rerum nauticarum se longè peritiores. ἐπιστάμενοι. quamuis vos non fugiat.

Τὸν βάρβαρον. τὰ πλείω. τὰ πλείω, magna ex parte.

Περὶ αὐτοῦ. τῷ καταστῆναι ἐς τύχας.

Καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους. ἀντὶ τοῦ περιγεγενημένους αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων. Alterum exemplū domesticum: nos etiā sæpius vicimus Athenienses, nō tam adiuti vestris auxiliis, quàm erratis illorum, qui scilicet E ausi sunt inire pugnam cum potentioribus.

Ὑμέτεραι ἐλπίδες. Vestra auxilia sperata: auxilia vestra, quæ expectabantur.

Ἐπεὶ αἵ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες. Nactus occasionē obiter accusat grauius Lacedæmonios, & eos vrget acrius. paulo antè dixit se potius erratis hostium, quàm Lacedæmoniorum auxiliis, victoria potitos fuisse. ea itaque re admonitus addit tantum abesse, vt sperata Lacedęmoniorum auxilia prosint sociis, vt interdum etiam nōnullos eorum euertant F fortunis omnibus: quia videlicet dum sperant se ab illis defensum iri, non comparant copias, itaq; imparati ab hostib. opprimuntur. Hoc enthymema est ductum à cōtrariis. prodesse & obesse sunt inter se contraria. ὑμέτεραι. Quæ de vobis habentur, περιφανὴς πραχύτης. Itaque vtitur paulo pòst correctione. Est autem βίαιον. Non prosunt, sed potius obsunt vestra auxilia sperata. Est igitur correctio superiorum, quasi parum dixerit.

Ἀπαρασκεύους. αἰτιολογία τοῦ ἔφθειραν: vt τὸ πιστεῦσαι δὲ ἀ- B G παρασκεύους. ἔφθειραν, euerterunt.

Καὶ μηδεὶς ὑμῶν. Petit ne ab hostili animo hanc orationem proficisci existiment. ἡ παραμυθία τῆς βαρύτητος.

Ἐπ' ἔχθρᾳ. odio magis. τὰ λέγειν. ὑμᾶς κατηγορεῖσθαι.

Αἰτία μὲν γάρ. Definitio breuis. φίλων, λόγος ὁ κατ.

ἢ pertinet ad amicos. criminatio, querela, expostulatio.

Καὶ ἅμα εἴ τῳ τινες καὶ ἄλλῃ. διαμαρτυρία. Præterea iure nobis arrogamus hanc dicendi libertatem, & vos vituperandi facultatem, propter nostram dignitatem, & authoritatem mira cum grauitate hoc dictum. βίαιον, fac esse accusationem: non ita sumus humiles, & abiecti, vt indigni videamur, &c.

Ἄλλως τε καὶ μεγάλων. Præsertim cùm magnæ sint ortæ controuersiæ, vel præsertim cùm magnis de rebus agatur, & disceptetur. Agitur enim, quasi diceret, de salute totius Peloponnesi, quam Athenienses, nisi eorum libidini obuiam eamus, facilè subigent. Agitur de libertate, de dignitate nostra, vestraque.

Διαφερόντων. τὰ διαφέροντα, αἱ διαφοραί, controuersiç.

Περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθε. Stupiditatem iterum obiicit Lacedæmoniis. τραχύτης. παῤῥησία vox quædam libera atque etiam effrænatior augendi causa.

Οὐδ' ἐκλογίσασθαι. Timorem incutit Lacedæmoniis ab ingeniis, & moribus Atheniensium, quibus cum confert Lacedæmonios: Illos nouarum rerum semper studiosos esse ait, celeres in excogitando, celeres in exequendis iis, quæ excogitauerint: Lacedæmonios contrà vetustis moribus, & institutis gaudere; à nouis abhorrere, vix aptos esse ad res partas retinendas; tardos ad excogitandum, tardiores in faciendis iis, quæ constituerint. Athenienses esse supra vires audaces, paratos ad subeunda pericula præter opinionem hominum: in asperrimis quibusque rebus bene sperantes: Lacedæmonios contrà, præstare minus, quàm vires, & consilium eorum valeant, vix ingredi in ea, quibus magnopere fidunt, consternari animis in periculis. Illos impigros, hos cunctatores. Illos rerum externarum, & peregrinationis cupidos, hos contra suis hærere finibus, & eis contentos esse: illos victores nosse vti victoria, victos nec frangi, nec debilitari: illos in bello pro tuenda Repub. vitam profundere non dubitare, in pace, rectissimis vti consiliis in eadem Repub. administranda: Et siquid alieni appetierint, quod obtinere nequeant, perinde existimare, ac siquid de suo amiserint: quæ obtineant, ea iudicare parua esse præ iis, quæ sperant se quæsituros esse: quòd si tentata re aliqua, ea frustrentur, aliam sibi proponere, quæ obtineri posse videatur. Athenienses denique ita natos esse, vt neque ipsi quiescant, neque alios quiescere vnquã patiantur, cõtrà Lacedæmonios.

Ἀθλωαῖοι. ἐμφατικῶς, confusè, & generatim primùm proponit diuersa esse ingenia Lacedæmoniorũ, & Atheniẽsium, deinde explicat per partes.

Καινοτόμοι. Νεωτεροποιοί.	Ὀξεῖς ἐπινοῆσαι.	Ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν.
Τὰ ὑπάρχοντα σώζειν.	Ἐπιγνῶναι μηδέν.	Ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι.

Παρὰ γνώμην κινδυνευταί: qui maximis periculis se obiiciunt, quæ nemo vnquam subiturus videtur, maiora hominum opinione pericula subeunt.

Ὑμεῖς δὲ, non ὀξεῖς, sed aliud quippiam supplendum. εἰσί τι. ἢ ἱκανοί.

Τὸ δὲ ὑμέτερον. αἰτία δ' ὑμεῖς. Vestra autem ratio.

Τῆς τε γνώμης. Et ne certis quidem, exploratisq; consiliis confidere.) (ἢ παρὰ γνώμην κινδυνευταί, ἢ. & ne pacatis quidem, & tranquillis rebus confidere.

Τοῖς βεβαίοις τῆς γνώμης. Consiliis animi, quæ tuta, & sine periculo sunt. In Aldino codice τῆς τε γνώμης est distinctum à μὴ δὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, & habet ante se comma. Si retineatur ista scriptio, erit sensus loci istius: vos autem minus agitis, quàm potestis opibus, & consilio: Si repudietur, & τῆς τε γνώμης coniungatur cum verbis sequentibus, erit sensus: vos autẽ minus agitis, quàm potestis, & ne iis quidem animi consiliis cõfiditis, quæ tuta, & sine metu, & periculo sunt.

Quæ laudes in iis requiruntur, qui flagrant desiderio dilatandi imperij, eas tribuit Atheniensibus: vitia earum virtutum contraria affigit Lacedæmoniis, vt eorum animos ista collatione acuat, & irritet. vide παροξυνεῖ.

Καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι. Illi impigri, vos cunctatores.

Μελλητάς: V. nouatum, ὀκνηρούς, σχολαίους.

Καὶ ἀποδημηταί. nouatum V. ἐνδημοτάτους. nouatum. Illi peregrinationis cupidi: illi peregre proficisci non grauantur: quia videlicet intelligunt imperium ampliari aliter non posse: vos cõtrà hæretis vestris finibus, & desides, otiosiq; estis. Ἀποδημηταί. Respicit ad expeditionem in Ægyptum, in Thraciam, Macedoniam, & alias regiones.

Τῷ ἐπελθεῖν. Si bellum aliis inferatis propagandi imperij causa, vel fines, quos obtinetis, vos amissuros esse putatis: est signum & ignauiæ, & humilis, & abiecti animi.

Κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν. Norunt vti victoria, & hostium delere copias ad internecionem: hoc etiam ad irritandos Lacedæmonios, & terrorem incutiendum valet.

Ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξέρχονται. Longissimè progrediuntur.

Ἐπὶ πλεῖστον) (ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσι. Desidiæ se minimè dant. Ἀναπίπτειν de eo propriè dicitur, qui corpore supino iacet, quod est otij, & desidiæ. Transfertur ad animum, & significat animum despõdere, cadere animo, & languori, ac desidiæ se dare. Id est, victi de rerum summa non desperant.

Ἔτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν. Contemnunt mortem pro patria. Id est, non parcunt suis corporibus, perinde ac si essent aliena, & hostilia.

Οἰκειοτάτῃ) (Ἀλλοτριωτάτοις. Id est, ὡς ἀλλοτρίοις.

Οἰκειοτάτῃ. Maximè propriis. Consiliis verò amicissimis in republica defendenda. Duo autem in primis desiderantur in bono ciue, beneuolentia, & prudentia.

Καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες. Et nisi cogitata fecerint, de suo fieri iacturã existimant: quæ autem armis quæsiuerint, perexigua iudicant, si cũ illis cõferas quæ sperant se quæsituros. mirã πλεονεξίαν Atheniensium demõstrat, qua fieri significat, vt aliena sua ducant, in rebus partis nunquam acquiescãt, neq; iis se expleant, maxima sibi semper quædam proponant obtinenda: quod indicat insatiabilem eorum libidinem, atque cupiditatem. Hæc ita dicuntur, vt irritentur Lacedæmonij ad æmulationem Atheniensium propagandi imperij causa: & animia desidia, & otio abducantur.

Πρὸς τὰ μέλλοντα. Præ iis, quæ sunt acquisituri. L. V. præ illis, quæ animo agitant.

Ἢν δ' ἄρα του καὶ πείρᾳ. Et siquid irrita spe, irrito conatu tentauerint, noua rursus spe, amissa reparant hæc. L. V. ita vertit: Quod si tentatum aliquid non obtinent, alia sibi proponunt, quibus potiti non quæsita reparant.

Ἐπλήρωσαν. Vsum illorum supplent, vel explent quod opus erat.

Μόνοι

Μόνοι γάρ. Αἰτιολογία. ἀποφώνημα. Soli enim omniū æquè habent, ac ſperant, quæ animo cogitarint, propter celeritatem in aggrediendis, quæcunque deliberauerint. Id eſt, Simul atq; aliquid ſibi propoſuerint, & ſperauerint, eo ſtatim potiuntur.

B Ἐχεῖ, καὶ ἐλπίζουσι. πρόσπεριπέτεια. Primùm enim animo res concipimus, deinde ſperamus, poſtea aggredimur, poſtremò obtinemus. Athenienſes adeò ſunt celeres, vt eodem momento, & cogitent, & ſperent, & obtineant quicquid ſibi propoſuerint. ὑπερβολή.

Καὶ ταῦτα μετὰ πόνων. Laudat Athenieſes, vt ad eorum æmulationem excitet Lacedæmonios, à fortitudine. eſt enim fortitudo conſiderata periculorum ſuſceptio, & laborum perpeſſio.

Μοχθοῦσι. Contendunt, conantur, moliuntur.

Καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα. Cōmoratur Corinthius in ſignificanda inexplebili cupiditate Athenienſium, vt terrorem incutiat Lacedæmoniis, & in illam opinionem eos adducat, futurum vt, niſi ſuis rebus proſpiciant, & hanc hoſtium libidinē coërceant, & refrænent, ipſi quoque ſentiant, & experiantur vim, & auaritiam eorundem.

C Καὶ ἀπολ. ἐλ. Hoc eſt auari ingenium, vt parcat rebus partis, & ab iis manus abſtineat: ſemper aliquid quærat, & ad cumulum addat.

Ὑπαρχόντων. Partis opibus.

Καὶ μήτε ἑορτήν. Carpit latenter Lacedæmonios, qui religionem, & dies feſtos prætendētes, rei gerendæ occaſionē ſæpe amittebant ὡς ἤκουν. μᾶλλον.

D Ξυμφορὰν τε. Plus mali in otio inerti, quàm in negotio laborioſo eſſe poſitum. ἡσυχίαν ἀπράγμονα. Deſidiam inertem.

Ὥς τε εἴ τις. Epilogus collationis. Quare ſiquis paucis rem complexus eos dixerit ita natos eſſe, vt neq; ipſi velint, neq; aliis quieſcere permittant, is verum dixerit: hoc artificiū mutuatur Demoſthenes in Philippicis: in quibus deſcribit iiſdem ferè coloribus ingenium Philippi, vt Athenieſes excitet à nimia deſidia, & oſcitantia. Δημοσθ. prima Olynth. 2. Ἀρχὴ λογίζεταί τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. καὶ θεωρῶν τὸ [illegible] ὁ μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ᾽ ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον ἀμφίπολιν λαβὼν &c καὶ δὴ [illegible] Ἰλλυριοὺς, καὶ παίονας αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι στρατείας προσελαύνει: Et in prima Philip. ὁρᾶτε γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ᾽ αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ᾽ ἀπειλεῖ, &c. 15.

C Ταύτης μέντοι. Et tamen cùm talis reſpub. ſit vobis aduerſaria, vos cunctamini. In Epilogos ingreditur iam, & efficit nō eſſe cunctandum aduerſus tales hoſtes, nec differendum bellum: ſed primo quoque tempore vim eorum propulſandam. μετὰ τῶν μαχομένων.

Καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυχίαν. Ad illud occurrit, quod à Lacedæmoniis afferri poterat, ſe moleſtè bellū ſuſcipere, libenter pacem complecti, & otio, atq; quieti dare operam: occurrit igitur, ac docet fieri hoc non poſſe. neq; enim licere illis per Athenienſes iſta quiete frui. quia iniurioſi, & violenti ſunt. Illis otio, & quiete diutius perfrui licet, qui ſuis opibus non abutuntur ad faciendam vim, ſed colunt iuſtitiam, & æquitatē, abſtinent ab iniuria; ita tamen animis parati ſunt, vt ſi laceſſantur iniuria, eam ſint totis viribus propulſaturi.

Τῇ μὲν παρασκευῇ. Qui quę ad apparatū pertinent, probè exequuntur. L. V. Annot. qui ita quidem ſe comparant, vt nemini iniuriam faciant. F. P. Qui apparatu, & opibus nemini iniuriam faciunt.

Δηλώσιν. Præ ſe ferant.

Ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν. Caſtigat Lacedæmonios, qui eo errore opinionis ducerentur, vt in eo ęquitatem ponerent, ſi neque iniuriam aliis facerent, & illatam propulſarent.

Τὸ ἴσον νέμετε. Ius, & æquitatem ponitis

Παροικοῦντες. Supra, καὶ νῦν τίς ἀθηναίους ἐχ ἱκανὸς, ὃς ὑφ᾽ ἱκανῶν.

B Μόλις ἄν. A Contrariis, id fieri non poſſe docet. Vix enim ſi parem ciuitatem finitimam, vicinamque haberetis, id conſequi liceret. ὁμοία. Quæ ſequeretur eadē inſtituta, & iiſdem eſſet moribus, vel quæ pares haberet opes.

Νυνὶ δὲ ὅπερ. Statū negotij ſignificat. caſtigat iterum, & morum ſimplicitatem illis obiicit: nimis antiqui, atq; obſoleti ſunt veſtri mores ô Lacedæmon. aduerſus Athenienſes. νεωτεροποιοὺς.

D Αὐτοῖς. πρὸς τὸ σῶμα ὅμοιον. ὡς χαλκὸς τε. ὡς χαλκά.

C Τὰ ἐπιγιγνόμενα. Recentiſſima quæq;, nouiſſima quæq;. neceſſe eſt vt Athenienſes ſint ſuperiores, quia νεωτεροποιοί, fidem facit ſimilitudine. ἐπιτεχνήσει infrà.

Κρατεῖν: potiora eſſe.

Καὶ ἡσυχαζούσῃ μὲν Præſcribit quibuſnam ſeruanda ſint hæc inſtituta. Quanquam pacatæ tranquillæq; ciuitati eadem inſtituta ſalutaria ſunt. ἡσυχαζούσῃ, quietæ, pacatæ ciuitati.

47. A Πρὸς πολλὰ δὲ. Ei verò ciuitati quæ ad multa pericula vocatur. vel πρὸς πολλὰ ἐπιτηδεύματα, acceſſione artificij.

Ἐπιτεχνήσεως. Artibus nouis, commentitiis.

Διόπερ καὶ τὰ τῶν ἀθηναίων: fidem facit exēplo Athenienſiū, eamq; ob cauſam res Athenienſiū longo, & multo vſu nouatæ ſunt, & meliores factæ.

Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε Suadent Corinthij Legati vt finem faciant Lacedæmonij cunctandi: & primo quoq; tempore ſuccurrant ſociis, & auxilia Potidæatis mittant: quod ni faciant, minantur ſe nouam amicitiam, ſocietatémque quæſituros. μέχρι τοῦδε hactenus, huculque.

E Ὡρίσθω. Terminetur, definiatur, id eſt, deſinat progredi vlterius veſtra iſta cunctatio. Ἀπὸ τῶν ἐμψύχων: quibus certi fines præſcribuntur, intra quos ſe contineant.

Τοῖς τε ἄλλοις. Iis qui erant in Thracia, Chalcidenſibus, & Bottiæis.

F Κατὰ τάχος. Qu, erat fortaſſe quiſpiā, quid poterat prodeſſe Potidæatis, qui erant in Thracia, irruptio Lacedæmoniorū in agrum Atticum remotū admodū à regione Thraciæ? & quomodo poterat hoc vocari auxilium? reſpondeo, ſi non directè, at obliquè fuiſſe auxiliū. Sperabant enim Athenienſes reuocaturos eſſe ſuas copias à Potidæa, vt patriæ opē ferrent: atq; ita Potidæatas obſidione liberatum iri: poſſumus etiā dicere vaſtationem agri Attici, quam erant facturi Lacedæmonij, quodammodo vocari potuiſſe auxiliū, quippe quæ eſſet vltio iniuriarum, & compenſatio quædam detrimentorum, quæ Potidæatæ acceperant.

G Ἀθυμίᾳ. τρέψητε. Comminatio.

Ξυμμαχίαν. αἰτὶ τῆς ξυμμάχους.

Τρέψητε. Auertatis.

B Δρῷμεν δὲ ἂν ἄδικον οὐδὲν. Nullum flagitiū admittemus, correctio, & ſimul purgatio ducta ex cauſis: quia contra pacta inter nos fœdera nos deſeritis:

est autem hominū, qui ratione destituti non sunt, vt cùm deseri se intelligunt, aliò se conuertant, & nouas societates, & amicitias quærant.

Οὔτε πρὸς θεῶν. Probatio, & argumentum reuocatur ad iusiurandum. ..., Diis, hominibusque approbantibus.

Αἰσθανομένων. Qui aliquo sensu prædit sunt, non stupidi, quasi diceret, vt vos estis.

Λύουσι Frangunt. ...

Οἷς ἂν ξυνομόσωσι. ...

Βουλομένων δέ. Permanebimus autem, si vestra studia nobis non desint.

Οὔτε ξυνηθεστέρους. L.V. nec alios magis propensos, quàm vos estis inueniremus: sed verte, nec amiciores vobis, magisq; familiares inuenerimus.

Οὔτε γὰρ ὅσια. Nam impiè, & sceleste faceremus, si vos desereremus.

Πρὸς τάδε. Quare de his diligentius consultate, dateq; operā, vt præsitis Peloponneso nō minore cū dignitate, quàm à patribus, maioribusq; vestris accepistis. ... Dateq; operā, vt dignitatem, & potentiam Peloponnesi, cui præestis, conseruetis, atque amplificetis potius, quàm minuatis. vel, dateq; operam, vt Peloponneso ita præsitis, vt potius augeatis, quàm imminuatis ipsius imperium, quod à maioribus vestris accepistis. L.V. hunc locum non satis bene videtur intellexisse.

Ἐξηγεῖσθε τὴν ...

Μὴ ἐλάσσω. Non imbecillioribus, & minus potentibus.

C Τῶν δὲ Ἀθηναίων. Concionem superiori aduersariam est nobis allaturus Thucydides, habitā à Legatis Atheniensiū in concilio Lacedæmoniorū, ac sociorum: sed demonstrat primùm occasionē, qua accidit, vt eiusmodi concio haberetur. aderant (inquit) casu Legati Atheniensium aliis de rebus: qui audita fama criminationis Corinthiorū in Athenienses, dicendi potestatem sibi fieri petierunt.

Τῶν λόγων. Criminationem de vi, de iniuriis, de auaritia eorum factam.

Ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, id est, ad Lacedæmoniorum magistratus.

Τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι. Attingit distributionem totius causæ: & paucis significat, quibus de rebus sit futura oratio. eæ res sunt duæ, altera habet dissuasionem, altera Atheniensium laudationem, & virtutis eorum prædicationem: quarū vtraq; eò spectat, vt deterreat Lacedæmonios à bello suscipiendo. Non vt ad crimina responderent. hoc enim interpretabantur nihil aliud esse, quàm subiicere sese Lacedæmoniis, & apud eos, quasi arbitros, vel iudices dicere causam. apparet animi quædam altitudo Atheniensium, qui dedignarentur Lacedæmonios, & se vel superiores dignitate, vel certè pares illis esse arbitrarentur.

Ἀλλ' ὡς παιδίοις: χρόνω scilicet. Sed sumendum esse tempus ad deliberandum.

Καὶ ἅμα. Altera pars causæ.

Ὑπομνῆσαι. Prouectiores ætate commonefacere eorum, quæ nouerant.

48. A Ἡσυχάζειν. ...

Τοῖς Λακεδαιμονίοις. Magistrat⁹ intelligit, vt suprà.

ATHENIENSIVM CONCIO.

Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν. Hæc concio est aduersaria superiori. Illa suadet bellū, hæc dissuadet. Et quemadmodum in illa Corinthius iustum ac necessariū

A fore hoc bellum demonstrabat, ita in hac legatus Atheniensium neq; iustum, neq; necessarium fore probat: in illa legatus Corinthius Lacedæmonios ad bellum adhortatur à magnitudine periculi imminentis propter nimia incrementa, & formidolosam Atheniensium potentiam, in hac legatus Atheniensium eosdē à bello deterret eandem ob causam, id est, propter nimiā potentiam eorum, quibuscum futura Lacedæmoniis res erat: In quo apparet prudentia Thucydidis, qui iisdem locis in

B causis cōtrariis vti potest. Dissuadet igitur bellum legatus Atheniensium. neq; iustum, neq; necessarium esse docet. imò probat fore periculosissimū: non iustum fore dicit: propter dignitatē suæ ciuitatis, & summa, plurimaque in vniuersos Græcos merita. Præterea, quòd imperium, quo potentur, neq; vi, neq; iniuria partum esset, sed à Græcis volentibus, lubentibusq; esset oblatū. qua in parte commoratur, vt demonstret qua ratione Atheniensibus delatum fuerit: docet præterea bellum

C non modò non necessarium, sed etiam periculosissimum fore, tum quòd aduersus ciuitatem potentissimam, & omnibus rebus florentissimā, atq; instructissimā certamen esset futurum, tum quòd Mars communis, & belli euentus incerti sint, præsertim si bellum diutius ducatur.

Argumentorum dispositio illa est: primo loco Legatus fortia facta suæ ciuitatis memorat, & laudes suorum prædicat, vt incutiat terrorem Lacedæmoniis. Secundo, disputat vtrum iure, an iniu-

D ria obtineant imperium in Græcos: & iure ipsos id obtinere docet.

Dispositio igitur huius concionis est diuersa à dispositione alterius superioris. In illa exponuntur primo loco iniuriæ Atheniensiū, deinde ostēduntur pericula imminētia, & incutitur terror. hic cōtrà, primùm terror incutitur à magnitudine potētiæ Atheniensiū: deinde demonstratur Athenienses non immeritò imperiū à Græcis delatū obtinere.

E Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν. Procemium continet causam, & ostendit rationem, cur in Concilio Peloponnesiorum habeat orationem Legatus Atheniensium. Simile est procemiū primæ Philippicæ Ciceronis, in quo Cicero exponit causam & profectionis, & reuersionis suæ Romam. Antè quàm de republica, Patres conscripti, dicā ea, quæ dicenda hoc tempore arbitror, exponam vobis breuiter consilium & profectionis, & reuersionis meæ.

Propterea se venisse dicit Legatus oratum, vt

F moneat Lacedæmonios ne præcipitāter ac temerè bellum suscipiant, præsertim aduersus eam ciuitatem, quæ omnium Græcarū potētissima, omnibusq; rebus instructissima est. hæc est summa.

Propositio est: Venio vt vos moneam ô Lacedæmonii ne temerè de rebus maximis deliberetis: præterea, vt doceam aduersus quam ciuitatem, quàm potentem bellum sitis suscepturi. Ratio, quia magnam criminationem de nobis, factam audio, nō vt criminibus ipsis respondeam: neque enim vos iudices harum controuersiarum statuo.

G Ἡ μὲν πρέσβευσις. Non propterea legati ad vos fuimus ô Lacedæmonij; vt ad crimina vestrorum sociorū responderemus, & cū iis, apud vos disceptaremus, sed aliis de rebus missi fuimus: iā verò certiores facti socios vestros grauissimè inuectos in nos fuisse, venimus non purgatū nos, neq; enim agnoscimus vos iudices, sed demonstratum, &c.

Hæc

Hæc oratio est plena grauitatis, & authoritatis, atque adeò fastus, & contemptionis: quæ res alienant animos auditorum ab eo qui agit. At præcepta Rhetorum passim docent auditores cōciliandos esse in proœmiis. quærat igitur quispiam, cur ita fiat à Thucydide. Αὐτοῖς, Si auditor est iudex, & dignitate, authoritateque præstans ita, vt potestas eius timenda sit, tum diligenter obseruanda præcepta Rhetorum, ne videlicet animus eius offendatur, in cuius potestate est, qui agit causam. Si auditor non est iudex, tum verò nihil refert, si præcepta non seruentur, id fit hoc in loco: & author ipse detegit hoc artificium in eo quod facit legatum Atheniensium dicētem se non agnoscere Lacedæmonios, neque iudices, neq; superiores potestate.

Η πρέσβευσις. ὄνομα συνωνύμως. Οὐκ ἐς. ἀγῶνας, ἢ κρίσεις.

Καταβολὴν οὐκ ὀλίγην. Non paruam & leuem accusationem, quia nos grauiter accusari audiuimus, in medium prodiimus, &c. καταβολὴ, κατηγορία.

Οὐ γὰρ τούτων. A maiori confirmat: Si vestri socij non agnoscunt vos iudices, multò minus nos.

Καὶ ἅμα βουλόμενοι. Diuisionem causæ duas habere partes diximus: alteram esse dissuasionem, alteram demonstrationem magnitudinis potentiæ Atheniensium: alteram attigit paulo antè, cùm dixit, ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως, &c. alteram nunc tangit. L. V. Simul quia volumus de rationibus nostris omnibus quo pacto se habeat, vos facere certiores.

Περὶ παντὸς τοῦ λόγου. Hoc refer ad illud, ὦν τινὲς μὲν ἀπολογούμενοι ὀργῇ, τοῖς δ' ἐπικαλοῦντας αὐτοῖς, ἢ τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους, pro tota accusatione contra nos instituta. De tota oratione, quæ contra nos instituta est: Insinuatio.

Αξια λόγου. Non contemnenda.

Καὶ τὰ μὲν παλαιά. Ingreditur in causam: & fortia facta populi Atheniensis exponit, ea scilicet, quæ erant recentiora: & omnium hærebāt memoriæ. Atque vt peruetusta missa faciam.

Τὰ παλαιά. περικατάστασις. ὑπόληψις. Quia remota à memoria hominum erant, & quasi fabulosa existimabantur, vt bellū aduersus Amazonas, Thracas, & Eurystheum. Legite Iustinum libro 2. Plutarchum in vita Thesei.

Ων ἀκοαί. Quæ potius fama accepistis, quàm vidistis. ἀκοαί) (ὄψεις. μεταφορά.

Τὰ δὲ μηδικά. Quæ aduersus Medos gessimus.

Αὐτοῖς: vel ἡμῶν αὐτοῖς, vel αὐτοὶ τῆς ἡμῶν, L. Valla αὐτὸ τὸ αὐτοὶ vertit.

Εἰ καὶ δι' ὄχλου. προβαλλόμενοι. Et si molesta, odiosaque vobis futura sunt. erant enim Athenienses multi in prædicandis, extollendisque rebus istis, quas fortiter gesserant.

Εἰ καὶ δι' ὄχλον. Etiam si vobis molesta futura sunt: confessione culpæ corrigit.

Αεὶ προβαλλόμενοι. αὐτὸ τὸ προβαλλόμενον. ἀνάγκη.

Ανάγκη. ἑρμηνεύεις. Prædicatio laudū propriarum solet auditori esse molesta. hæc vitabitur, si necessitatem prætēdamus, si cum aliis communicemus nostram laudem, si personam immutemus. ἀνάγκη γάρ. εἰ δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποιήκαμεν. οἱ πολλοὶ μὲν οἱ Αθηναῖοι.

Καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν. A rebus, quarū signa sunt verba, & vocabula ducit argumentum, vt fidem faciat licere sibi de his rebus differere, & suas laudes prædicare. Hunc locum est imitatus Demosthenes in oratione περὶ στεφάνου. ἃ πολλῶν μὲν ἐκεῖνα, ἀκούετε μου, μάλιστα δ' ὅτι αἰσχρὸν ἐστιν ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔργα τὰ ὑπὲρ ὑμῶν τοιαῦτα ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνέξεσθε. Sed de re priuata. Nam si participes fuistis eius vtilitatis, quam facta ipsa attulerunt, cur nos expertes simus eorum prædicationis, si quid commodi ex ea re videmur percepturi?

Ης τοῦ μὲν ἔργου. ἔργων facit mentionem vsitato more, vt fiat αὔξησις in λόγον.

Ρηθήσεται δέ. περικατάστασις. Repetit causam cur apud Magistratus Lacedæmonios, eorumque concilium sit verba facturus, vt testatum relinquat se non agnoscere eos vel iudices, vel præstantiores dignitate, & authoritate.

Φαμὲν γάρ. Pedestre prœlium cōmissum in campis Marathoniis, & alterum nauale commissum ad Salamina insulam exponit. σημεῖον, ἐπίδειξις, λαμπρότης.

Μόνοι. Id est, sine vobis: alioqui habebant socios Platæenses mille: quos propter paucitatem causæ seruiens omisit.

Προκινδυνεῦσαι. Id est, pugnasse, idque non sine periculo.

Καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν. Xerxis aduentum intelligit.

Ουκ ἔχοι. Amplificatio. quid ea re profecerint, ostendunt. Quæ res obstitit, ne illa infesta classe Peloponnesum oppugnaret, atque adeò euerteret. ἐπιπλεῖν, appellere.

Τεκμήριον. Maximum huius rei documentum dedit. 49. A

Τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ. Trecenta millia militū Mardonio reliquit, Herod. lib. 8.

Τούτου μόνου. Efficit salutem totius Græciæ in rebus nauticis fuisse positam: amplificat deinde factum Atheniensium.

Τὰ τῶν Ελλήνων πράγματα. Fortunas Græcorū positas, vel sitas fuisse.

Ολίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν. Id est, ad 260: Plut. tamen 200, Herodotus, 180, fuisse scribit. datas tamē 20, etiam Chalcidensibus, quas ipsi instruerent, καθ' ὅλου summa nauium erat 324. Si fuissent 400, duæ partes huius summæ fuissent 266.

Θεμιστοκλέα. Hunc sapientiæ ergo, oleæ ramo donārunt Lacedæmonij, & curru, qui Spartæ cæteris præstabat. Plut. in Themistocle.

Ξένοι. ξένους vocabant Lacedæmonij omnes externos.

Επειδὴ ἡμῖν. Obliqua accusatio Græcorum.

Τῶν ἄλλων. Macedones, Thessali, Thebani sunt intelligendi.

Τὰ οἰκεῖα διεφθαρμένης. Profligata, & euersa re familiari.

Σκεδασθέντες. Disiuncti, dispersi.

Προεβοηθήσατε. Noluistis ferre auxilium, vel ante euersam vrbem, vel desertam.

Ωστε φαμέν. Efficit plus vtilitatis datum, quàm acceptum.

Υμεῖς μὲν γάρ. Collatio. vos vobis timentes auxilium tulistis.

Οἰκουμένων. Integris vestris rebus) (οὐκ οὔσης ἔτι.

Οτε γοῦν ἦμεν ἔτι σῶοι. confirmat signo: si nostri caussa venissetis, multò antè id fecissetis, cùm nostra adhuc stabat vrbs.

Από τε τῆς οὐκ οὔσης. Amplificatio beneficij dati, ex eo, quòd euersa vrbe, desperatis fere finibus vniuersis, tamen pro cæterorum Græcorum salute quæuis pericula subire non dubitarint.

Τὸ μέρος: vel pro virili parte: vel vos, qui pars Græcorum estis.

Εἰ δὲ προκεχωρήκαμεν. A contrariis amplificatio, & ab iis, quę erant euentura si secus egissent Athenienses. quòd si vel antea Medis nos adiunxissemus, vel posteà naues relicta vrbe nō conscendissemus, actum de vobis profectò fuisset.

50. A Ὡς διεφθαρμένοι. Quasi perditis, & profligatis Græcorum rebus.

Οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει. Ne decernendum quidem vobis fuisset nauali prælio.

Ἀλλὰ κατ᾽ ἡσυχίαν. Sed res sine certamine ad votum barbaro cessissent.

Ἄρ᾽ ἄξιοί ἐσμεν. Efficit nō esse cur Græci inuideant sibi imperium partum tot laboribus, atq; periculis. Hæc autem habent latentem animi ingrati exprobrationē. L.V. Quapropter digni sumus Lacedæmonij illius nostræ generositatis, & prudētiæ gratia, qui principatu quē habemus, potiamur, nō ita multum Græcis inuidioso. F.P. An ô Lacedæmonij meritò Greci videntur inuidere nobis imperiū, qui eam animi alacritatem, talemq; prudentiam asperrimis ipsorum temporibus demonstrauimus.

Καὶ γὰρ αὐτὴν. δι᾽ ἀναλογίαν: docet iure partum imperium, non per vim, & iniuriam: partim concessu vestrum, qui ad persequendas belli reliquias permanere noluistis, partim oblatum vltro ab ipsis Græcis id accepimus.

B Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου. Itaq; vi, & natura ipsius imperij coacti sumus ad eum statū, in quo est nunc, rē perducere. Genus omne hominū natura ducitur ad libertatem: eiusq; studiosum in primis est: Itaq; vsu venire videmus, vt serui dominos, subiecti eos, in quorum ditione sunt, odio habeāt. Ex hac igitur hominum cōditione, & vi, atq; natura imperij ducit argumentū, quo populū Atheniensem purgat: quasi diceret, quòd socij nos oderint, id nō fit culpa nostra, sed natura ipsius dominatus, qui solet esse molestus, & grauis subiectis: Itaque odiis eorum adducti, libidinem eorum refrænamus.

Ἔργου, id est, τῆς ἀρχῆς. αὐτὴν τὴν ἀρχὴν.

Ἐς τόδε. In hunc statum. [illegible], vt sint stipendiarij, & vectigales.

Ὑπὸ δέους. Ne deficerent à nobis, & vobis se adiungerent, nosque oppugnarent.

Τιμῆς: vt ab illis, quasi à subiectis, & inferioribus coleremur.

Ὠφελίας. Vt vectigalia nobis penderentur.

Καὶ οὐκ ἀσφαλὲς. Ratio cur metuendum esset: quia plerię; iam nos odio prosequi cœperant.

C Ἀνέντας. Permissa eis licentia.

Αἱ ἀποστάσεις. [illegible]

Πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον. Omnes autē citra inuidiā suis rationibus prospiciunt in maximis periculis cōstituti: Purgatio populi Atheniensis, à necessitate, id est, si vi socios, & vectigales coercemus ne in nos insurgant, & à nobis deficiant, id nobis vitio vertendū non est: quia nostræ rationes id postulant.

Ὑμεῖς γοῦν. Exemplo ipsorū legatus docet licere sibi socios ita tractare, vt rebus ipsis expedit: nam vos quoq; cogitis Peloponnesios cū tenere Reipublicæ statum, qui vestris vtilitatibus videtur aptus, vos quoq; ita imperatis, vt vobis expedit.

Καθιστάμενοι. Constituentis: cum statū in singulis ciuitatibus retinentes, qui vobis aptus, & idoneus videtur. intelligit τὴν ὀλιγαρχίαν.

Καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες. Quòd si cū in imperio per-

A mansissetis, multò grauiores, acerbioresq; socijs fuissetis, q̄ nos iā sumus. Ab iis quæ euenissent, aliquid aliud factū fuisset, argumentum est ductum.

Ἡ ἄρχειν ἐγκρατῶς. Vel premere imperio, & per vim dominari.

Οὕτως οὐδ᾽ ἡμεῖς. Mirandum minimè esse efficit, si populus Atheniensis naturæ legem secutus imperium oblatum acceperit: idq; iam necessitate coactus retineat.

Ἀνθρωπείου. Homines enim natura præesse aliis

B cupiūt, & affectant dominatū. Neq; inusitatu quicquam, & remoti ab hominum institutis fecimus.

Καθεστῶτος. Moribus receptum est: [illegible] stituta. Locus communis de iure naturæ.

Μέχρι οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι. Quo ad rem vtilitate mensi estis, vel metiri voluistis: quanquam nunc mutata ratione, æquitatem prætenditis, & æquū esse aitis, vt Græci libertate fruantur. Scholiastes supplet νῦν. Ego puto μέχρι τοῦ νῦν. Accusat latenter Lacedæmonios doli, & fraudis, quod aliud ore, aliud corde.

C Οὐδεὶς πω. Iure, & consuetudine tuetur causam Atheniensium.

Ἐπαινεῖσθαί τε ἄξιοι. Ac laudandi potius sunt, qui humanum ingeniū secuti præsunt aliis: Ita tamen præsunt & dominantur, vt opibus & potentia sua non abutantur, in eos quibus præsunt, vt modestius in dominatu sese gerant, quàm Imperij magnitudo fert. [illegible]

Ἄλλους γ᾽ ἂν οὖν. [illegible] Ac si qui alij hoc ipso

D nostro Imperio potirētur, eos facile speramus declaraturos, quàm nos modesti simus. Lacedæmonios innuit, qui rerum potiti, fuerant Græcis longè grauiores, quàm Athenienses.

Ἡμῖν δὲ καὶ. Quanquam nostra modestia non solùm laudem non assequitur, sed etiā immeritò vituperationem refert, queritur, quòd loco laudis, quam talis modestia merebatur, Athenienses reprehenderentur, ac vituperarentur. C

Περιέστη. Cōtrarium rei euentum videtur signi-

E ficare verbum, [illegible] &c. [illegible] cessit contrà ac sperabamus.

Ἐλασσούμενοι. Quamuis enim de iure nostro decedamus, & pari conditione cū socijs disceptemus iisdem iudiciis, iisdemq; legibus, tamē litigiosi appellamur, & eo nomine malè audimus. Male audiebant Athenienses, vt φιλόδικοι, & litiū appetentes: purgat eos legatus: & modestiæ illorū hoc tribuit.

Ξυμβολαίαις δίκαις. L.V. quòd in rebus cōtrahen-

F dis, & in iudiciis. F. P. In controuersia de contractu, de pactis, & conuentis.

Ποιήσαντες τὰς κρίσεις. Iudiciis institutis, factis, agitatis.

Καὶ οὐδεὶς αὐτῶν σκοπεῖ. Docet cur sibi potius, quàm aliis ea nota inuratur, & id criminis obiciatur quia (inquit) cæteri qui ditionem habent, vi, non æquo iure vtuntur in subiectos. Collatio, qua purgantur Athenienses.

Διότι, οἷς ἂν ἐξῇ τι.

G Οἱ δὲ εἰθισμένοι. At nostri socij assueti iā nobiscum æquo iure disceptare, si quid illis quoquo modo detractū fuerit vel iudicio nostro, vel propter imperij potentiā, quod opinione illorū nō oportuerat detractum, non habent gratiā de pluribus non ereptis, sed modicū illud, quod detractum est, grauius ferunt, quàm si statim ab initio cum ipsis non iure, 51. A

iure, sed vi, aperteq; egissemus. Carpit ingratum animum sociorum.

Βιάζεσθαι } { διαλέγεσθαι
Δικάζεσθαι } { ἐκείνους δὲ.

Ομιλοῦν. Leniore verbo dixit τὸ διαλέγεσθαι.

Καὶ ὁπωσοῦν. Siue facto, siue verbo, quod est multò minus.

Απαξιοῦμεν τὸ νόμον. Vel τὸ νόμον τῆς ἀρχῆς, vt schol. Id est, non vsi iure imperij: vel τὸ νόμον, nostra consuetudine, qua solebamus agere cum illis æquo iure.

Χρεών. αὐτὴ τὸ αἰσχρόν, Quod neque mutari, neq; leniri potest.

Υποχωρεῖν. Verbum lenius.

Αδικούμενοι τε. ὀλιγωρούμενα. Locus communis. Iniuria grauior esse solet, quàm vis, homines passi iniuriam potius, quàm vim, moleste ferre solent, magisq; videntur iniuria, quàm vi commoueri, cùm tamen contrà, quasi diceret.

Ω. ἴσου. L. V. si ipsis credimus. F. P. Scilicet.

Τὸ μὲν γὰρ. ἀπὸ τοῦ ἴσου. Iniuria enim à pari fit, à quo scilicet, iuris æquabilitas violatur: vis à potentiore proficiscitur: cui, quasi dicat, necessario parendum videtur. τὸ μὲν. ἀπὸ τοῦ κρείσσονος.

Πλεονεκτεῖσθαι. αὐτὴ δὲ διὰ πλεονεξίαν γίνεται.

Καταναγκάζεσθαι. γίνεται ἐξ ἀνάγκης, quam vitare non licet, ab ineuitabili necessitate proficisci.

Υπὸ γοῦν τοῦ Μήδου. Exemplo probat iniuriam potius, quàm vim molestam esse.

Εἰκότως. ὀλιγωρίας.

Τὸ παρὸν. γνώμη. Præsens fortuna.

Υμεῖς γ᾽ οὖν ἄν. Ex fictione. fac vos deuictis nobis summa imperij potiri: certè in longè grauiora omnium odia incurreretis, quàm nos. Exemplū hoc à persona Thucydidis ita dictum.

Εἰ δὲ οἷα ὁ τότε. Confirmatio ab Exemplo: quo tempore Lacedæmonij præerant Græcis, dux eorum Pausanias, qui erat tyrannicus, & violentus, alienauit animos Græcorum à Lacedæmoniis, huius rei non multò pòst fit mentio in hoc ipso libro. Hoc igitur significat.

Αμικτα γὰρ. Facit fidem ab institutis, & à genere Politiæ, qua vtebātur Lacedæmonij. ὀλιγαρχίᾳ enim, & dominatu paucorum vtebantur. Abhorrent enim vestra instituta, à cæterorū Græcorum institutis: domi malè, belli peius viuitis, & cùm peregrè proficiscimini, neq; illis, neq; aliis vtimini, sed (quasi dicat) ita viuitis, vt vestra fert libido. αὔξησις. Damnat Lacedæmoniorū instituta, vt inhumana, & à cœtu, & societate hominum abhorrentia: & simul reprehendit in illis αὐθάδειαν, quæ est vitium, quo qui laborāt, sunt nimium sui iuris, suæq; sententiæ, & omnibus in rebus sibi, nō aliis placere studen t. vnde etiam nomen inuenit.

Εἷς ἕκαστος. L. V. refert ad Imperatorem. F. P. νομίζων νόμιμα. & ad quemlibet refert.

Βουλεύεσθε οὖν. σχολαίως ὡς οὐ περὶ βραχέων. Quare matutius deliberate.

Περὶ βραχέων. A rei magnitudine.

Αλλοτρίαις γνώμαις. Sequi alterius authoritatem. A turpi dissuadet. Turpe enim est alterius cōsiliis induci, vt rem grauem, & periculosam suscipiamus.

Οἰκεῖον πόνον. A labore, & rei difficultate.

Τοῦ παραλόγου. Incertum belli euentum, ἀδιανόητον.

Πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι. Prius quàm re experiamini.

Προδιάγνωτε. Antè dignoscite, ac reputate vobiscum: quod est sapientis.

Ες τύχας περιίστασθαι. Calamitosos, & funestos exitus habere.

Εν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. In incerto est: incerta tentatur alea.

Ιόντες τε οἱ ἄνθρωποι. Monet Lacedæmonios, ne in eundem labantur errorem, in quem plerique hominū labi solent, qui res gerendas suscipiunt prius, quàm consultent gerendæ nec ne sint: Nolite eos imitari. est enim, quasi diceret, hominum inconsultorum, & temerariorum.

Ημεῖς δε. αὐτῇ τῇ ὢν. Quare dum ab ista culpa vtrique absumus, monemus vos dum rectè consultare integrum est, ne fœdera rumpatis, sed iudicio res controuersas permittatis: alioqui nos quoque deos, qui præsunt fœderibus, contestati bellum illatum propulsabimus.

ARCHIDAMI CONCIO.

Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι. Archidamus rex erat Lacedæmoniorum Zeuxidami filius, Agidos, & Agesilai pater. Hic igitur bellum dissuadet, sed diuersa ratione ab ea, quam legatus Atheniensium secutus est. Ille enim aperte, & directe dissuasit: Iste obliquè, & occultè idem facit: ille & periculosum, & iniustum fore palàm dixit: iste proponit primum plurimas, & maximas difficultates, quibus Lacedæmonios à bello deterret: deinde assentitur, & concedit ipse quoque bellum esse iustum, & necessarium, sed in eo suscipiendo negat esse nimis properandum. Censet monendos esse primùm Athenienses de sociorum querelis: bellum interea parandum, quærendos vndiq; socios, & pecunias in primis, quæ belli neruí sunt: non esse audiendos socios, qui se propter priuatas offensiones ad commune totius Peloponnesi bellum vocent. Denique à bello vel omnino abstinendum esse docet, vel tantisper dum omnibus rebus necessariis instructos se intelligant, præsertim cùm Athenienses non recusent iudicium, & iure potius quàm armis disceptare se paratos esse dicant.

Primo loco exponit difficultates, & belli incōmoda. Secundo assentitur etiam ipse cæteris, qui bellum suadebant, & socios non esse deserendos clamitabant: at respondet loco id, & tempore agendum esse. Postremo ad ea respondet, quibus Corinthij Lacedæmonios ad bellum instigabant, turpem esse nimiā Lacedæmoniorum cunctationem illi dictitabant: multò turpius esse respondet Archidamus, si imparati bellum periculosissimum suscipiant. in eorum hortatione temeritatem esse ait, & turpitudinem in suo consilio salutem, & dignitatem esse demonstrat.

Καὶ αὐτὸς. δηλοῦν δεῖ τὸ πρᾶγμα, τί περὶ ἡμῶν. Habet significationem rei totius de qua agitur, agitur de bello: itaq; de eo se acturum significat. facit simul attentionem significatione prudentiæ, & rerum vsus, quo cōparat authoritatem suam natuæ, ἐν τῷ συμβουλεύειν tria requiruntur, φρόνησις, ἀρετή, εὔνοια, si eius oratio pondus est habitura. ipse quoque multis interfui bellis ô Lacedæmonij: quærit authoritatem dum significat se peritum esse eius rei, de qua agitur.

Propositio: nō est bellū expetendum nobis, vt rerū imperitis, & idiotis. turpe enim est labi perinde, ac rerum ignari solent facere. Alludit Thucydides ad adagium, γλυκὺς ἀπείροις πόλεμος.

Καὶ αὐτὸς. Copulatiua particula postulat alteram sententiam, quæ omissa est ab Archidamo modestiæ gratia: modestia conciliat animos auditorum.

Καὶ ὑμῶν. πολυπειροτέρων, πλῆθος, καὶ μέγιστος ἐργάζεται. Conciliatio.

Ηλικίᾳ. Prouectiore scilicet, ergo tacitè à Senioribus, & prudentioribus quærit subsidium suæ sententiæ. & hortatur latenter vt sibi suffragentur aduersus imperitiam iuniorum.

Τὸ ἔργον. τ̃ πολέμου.

Οἱ πολλοὶ. οἱ ἄπειροι) (ἔμπειροι. ἰδοὺ, ἀνάγκη.

Μή τι ἀγαθὸν, ὃ ἀσφαλές. Distributio: neque vtile, neque tutum.

Εἴ τις. Siquis rem sapienter perpenderit.

Εὕροιτο δ' ἂν Ingreditur in causam: & maximum, grauissimumq; fore bellum demonstrat. Scholiastes putat proœmium vsque ad ἐκλογίζεσθαι progredi: sed errat.

Ελάχιστον. δι ἐλαχίστου καιροῦ ἐγενόμενον, ὁ Σχολιαστής.

Πρὸς μὲν γάρ. A difficultatibus, damnis, & periculis deterret: difficultates sunt illæ: cum ea gente bellum futurum est, quæ procul abest à nostris finibus: itaque sine maximis, & sumptibus, & incommodis arma inferri non poterunt. præterea, cum ea, quæ rerum nauticarum peritissima est: itaq; classe circunuecta nostros fines infestabunt, & excursionibus, ac populationibus plus damni dabunt, quàm accipient. Cum ea denique gente bellum futurum est, quæ pedestribus etiã copiis, nedum maritimis floret, quæ publicis, priuatisq; opibus, & sociis quamplurimis est instructissima. Collatio. αἰ ἀντίθεσις.

D Παρόμοιος. Pedestres enim erant opes Peloponnesiorum, & ea re pollebant magis, quàm classe.

Εφ' ἕκαστα. Res pro personis.

Πρὸς δ' ἄνδρας. Altera pars collationis. ἄνδρας ἐμπείρους.

Εκάς. A locorum distantia. Itaque difficilè commeatus poterunt comportari.

Καὶ περὶ τὴν θαλάσσης. τὸ βλαβερόν. Circumuecti classe facilè Peloponnesum infestabunt homines rei nauticæ peritissimi.

Εξήρτυνται. Verbum familiare Thucydidi. 2. 7. ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ ὑλαῖς, & 4, ἢ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικόν.

54. A Πλούτῳ τε ἰδίῳ. Amplificandi causa dixit primùm confusè, & in vniuersum. τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐξήρτυνται. genus deinde partitur in suas partes, opes priuatas, & publicas, postremò explicat eas singulatim.

Οχλῳ. Turba, copiis, hominum copia.

Οὐχ ὅσοι. χειροτονητοῖς, αἰτιατ̃ ὀνόματι.

Καὶ ἔτι πεισόμενοι. αἱ αὐξήσεις. Partitur apparatum Atheniẽsium, & singulis in partibus facit collationem. magnum habet momentum in vtranq; partem hoc artificium, siue aliquid suadeamus, siue dissuadeamus, cùm scilicet distributo genere in formas, partes cum partibus conferimus.

Πότερον ταῖς ναυσίν. ὑποφορά: oratio aduersarij. γυρότισιν μέλλοντες τοῖς ἀποστασιν παχεῖσε χρῆσθαι, ὁ βεγχίδας. ταῖς τε αἰτίαισιν ἀποστάσιν. Domus tibi deerat? at habebas. pecunia superabat? at egebas, Cicer. orat. 219.

Αλλ' ὅσοις. ἀνθυποφορά ἐπίλυσις.

Εἰ δὲ μελετήσομεν. λύσις τ̃ ἀνθυποφορᾶς.

Μελετήσεται. Ab animo ad corpus.

B Ταχ' ἄν τις θαρσοίη. ὑποφορά. Confidat forsitan aliquis, quòd eos & armis, & hominum multitudine superemus, vt liceat longè, lateq; vastate fines eorum peragrantes.

Τοῖς δὲ ἄλλη. Illi verò latos habent alibi fines: & res necessarias vndique mari conuehent.

Εἰ δὲ αὖ τοὺς ξυμμάχους. Quod si socios eorum ad defectionẽ solicitarimus. ὑποφορά. opus erit classe tuendi eos caussa, qua lõge inferiores sumus. λύσις.

Τίς οὖν ἔσται. Efficit bellum multò calamitosius sibi futurum, quàm ipsis hostibus. Sed ne male ollis ominaretur, leuius rem attingit.

B Εἰ μὴ γάρ. Ratio, nisi classe simus superiores, & vectigalia vnde alunt classem, subtraxerimus, plus damni capiemus, quàm dederimus. κρατοῦμεν, ἀφαιρήσομεν.

Κἂν τούτῳ. Ad illud occurrit: At bello posito, si res non succedat, in gratiam redibimus: λύσις. At hoc non erit honestum post multa detrimenta accepta.

C Καταλύσασθαι. αὐτὸ τὸ καταλύειν.

Αλλως τε καὶ. Confirmatio: quia belli authores fuimus: qui autem primi arma mouent, & primi pacem concupiscunt, hi quasi diceret, arguuntur vel stultitiæ, vel imbecillitatis, si statim finire illud studeant. stultitiæ, quòd bellum grauius susceperint, quàm ferre possent: imbecillitatis, quod conficere illud non valuerint.

Μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε. Difficile restinctum iri bellum hoc docet, si fines Atheniensium vastauerint: facit fidem à magnitudine animi Atheniensium: adeò sunt alto, & excelso animo Athenienses, vt non D sint desideraturi pacem, ne suus ager vastetur, neque formidaturi bellum, quasi bellorum, & periculorum rudes, & imperiti. Hic locus eò spectat, vt refutet eos, qui dictitabant Athenienses simul atque agrum vastari vidissent, esse desideraturos pacem, & imperata quælibet facturos. falla vos vestra opinio.

Τοῖς παροιμ. Alludit ad illud Homeri lib. 3. Iliad.

Αλλὰ σὺ ὥς πιν ἀφ' ἕνα ὀνινασ ποίδω,

Μή δή ὑμῖν, πνείοντ' ἐπίσω ...

E Οὕτως εἰκός. ἐπιφώνημα. Continet rei causam. Et enim sunt animi altitudine Athenienses, vt propter agrum minimè cessuri videantur: ita bellis assueti, vt credendum non sit nostris armis illos territum iri.

Δουλεῦσαι τῇ γῇ. Non habituros rationem, contempturos, δουλεύειν τινί, colere, obseruare, magnifacere.

Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως. Ad illud occurrit, quid igitur? patiamur nostros lædi socios: neque insidiantes nobis Athenienses arguamus? minimè omnium: F atque ita aperit sententiam suam, censet mouenda non esse arma, mittendos esse Legatos Athenas, qui querãtur de sociorum iniuriis: interea bellum parandum esse. αἰσθανομένους τε αὐτῶν.

Κελεύω. Sum author. αἰσθήτως, stupidè.

Αγανακτοῦντας. Apertè significãtes: prudentiam D præscribit legatis, qua opus erat in gerenda legatione. ἐξαρτύεσθαι, bellum apparare.

Προσαγωγῇ. αὐτὸ τὸ προσαγομένους, adiungentes, conciliantes.

G Ανεπίφθονον. Turpe erat Græcis barbarorũ opem implorare, & ab iis auxilia petere: ad illud occurrit, & purgat Lacedæmonios à necessitate. pro salute nostra (inquit) hoc facere cogemur: Extra inuidiam: non enim inuidendum. ὅσοι δὲ ... ξυμφέρουσι ... non est nobis vertendum vitio.

Καὶ τὰ

Καὶ τὰ αὐτῶν. Et simul nostras fortunas expromamus. dissuasio.

Καὶ ἢν μὲν ἐσακούωσι. Complexione vtitur: aut audient nos Athenienses, & satisfacient, aut nō audient: Si audiant, res sine sumptu, & laboribus, ac periculis nobis succedet: Sin minus, iusto temporis spatio interposito, collectis viribus bellum capessemus instructi melius.

Καὶ ἴσως. Coniectura: quid commodi sit allatura ista cunctatio, declarat Archidamus quasi diuinans, prudentiâ.

Παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους. Referto ad illud, ἥκιστα γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῷ ἔργῳ περὶ πρῶτον ἔχονται, ἃ χεῖλον ὑπερηφανῶς.

Ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας. Respondere apparatibus, esse similem, id est, minacem, &c.

B Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε. ἐνθύμημα. Repetit argumentum superius, & admonet Lacedæmonios ne fines vastent Atheniensium: à rei vtilitate. obsides quidam sunt nobis fines Attici, quasi dicat, eos in fide, & officio continebitis. μηδοὺς φειδοῦς: parcendum est agro Attico. ratio, quia est instar obsidum ad continendos in officio Athenienses. Obsides dari in bello solent victori, & superiori armis, quasi pignus voluntatis, & animi eorum, à quibus dantur, quibus cauetur, & sponsio quædam fit, fore, vt non deficiant, neq; aduersus eum arma ferant: quod ni fiat, salus obsidum (qui plerumque sunt charissimi iis, à quibus dantur) vocatur in vitæ discrimen.

Ὡς ἐπὶ πλεῖστον. Ad tempus referendum.

Ἀπονοίας. Ad desperationem compulsis. κακοπαθούμενοι: hæc sunt incommoda consecutura si vastentur fines Attici.

Ἀληπτοτέρους. Expugnatu difficiliores reddere, metaphora à luctatoribus, τοῖς μὴ παρέχουσι λαβήν, vel à rebus lubricis, quæ licet manu prehendātur, tamen stringi, & teneri nequeunt, sed elabuntur, & diffugiunt, non posse eos subigere, & in potestatem nostram redigere.

Εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι. Ni parcant agro Attico, sed suscepto bello præproperè irrumpant, quæ incommoda sint consecutura docet: dedecus, & detrimentum scilicet: ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων. his duobus nititur argumētis potissimùm, vt bellum dissuadeat.

Ὅπως μὴ αἴσχιον. Ne turpius, detrimentosiusque Peloponneso consulamus, vel ne plus dedecoris & damni nobis conciliemus: sed pro nobis, dixit Peloponnesiis. κατ' ἀντίθεσιν περσικήν.

C Ἐγκλήματα μὲν γὰρ. γνώμη. Querelæ enim, & criminationes publicæ, priuatæque tolli possunt, sed bella suscepta publicè non ita facilè deponi possunt sine dedecore. καταλύειν ἐγκλήματα transigere, decidere controuersias. ἐπιεικῶς. vsitatius.

Ξύμπαντας) (τῶν ἰδίων. Hoc inculcat sæpius τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασι πειθόμενοι.

Οὐ γὰρ ἀπαράσκευοι. τοῦ δὲ πολέμου τὸν ἀπαράσκευον ὄντα, &c. ... ... &c. ... ...

Καὶ τὴν ἀνανδρίαν μηδείς. Refutat iam ea, quæ socij obiectabant Lacedæmoniis, tarditatem, cunctationem, sociorum destitutionem, & ignauiam. ignauiam esse dictitantes, & timoris significationem quòd multæ ciuitates vnam non aggredetentur.

A Πολλάς. πόλιν μοίρας ἢ πλεονεξίας. de quibus suprà.

Εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις. Itaque non cum vna ciuitate, sed cum pluribus res nobis futura est.

Ἔθνη. ἰσθμός. ἀρκάδες, Κυνουρεῖς, ἀχαιοί, ἠλεῖοι, αἰτωλοὶ, δρύοπες, λήμνιοι. Ἡρόδ. libro octauo. 121. 42.

Καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος. Quanti sint æstimanda vectigalia hoc loco docet: neruos, & robur belli magis in pecuniis, quàm in armis positum ait.

Εἶναι τὸν πόλεμον δαπάνης. Sumptu, & pecuniis bellum geri: bellum niti sumptibus, & pecuniis: B pecuniæ alunt bellum. καὶ ὅταν τάδε μὲν ᾖ ... ... φαίνηται μείζον ἀγαθὸν, ἀριστ. lib. I. Rhet.

Locus communis pro pecuniis: anteponuntur armis.

Ὠφελεῖ ὁ πόλεμος. περιουσία.

Ἠπειρώταις. vel, qui pauperiores sumus, quàm qui loca maritima incolunt, qui ditiores sunt propter negotiationem, & mercaturas, vt vidimus in C prologo, vel qui non ita facilè bellum illis inferemus propter difficultatem comportādi commeatus ex locis mediterraneis.

Πορισώμεθα. Instat & vrget Archidamus vt pecuniæ promantur primùm, vt eos à bello deterreat. Intelligebat enim eos ægrè id facturos esse. ἐγκαλούμενοι ... ...

Οἵπερ δὲ καί. Ad quos fama, & infamia, commoda, & detrimenta belli huius redundatura magis D sunt, ad eos etiam matura, & considerata consultatio magis pertinet.

Ἕξομεν, σύλληψις.

Καὶ τὸ βραδύ. ὃ μέμφονται γὰρ μάλιστα ἡμῶν ὦ λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει ἀλλὰ τῷ μέλλειν ἀμυνόμενοι. Eleuat & refutat illud Corinthiorum.

Σπεύδοντές τε. Deterret à belli diuturnitate: & inculcat illam sententiam, nō esse præproperè ruendum ad arma. 56. A

Καὶ ἅμα. Ab incommodis futuris, & belli diuturnitate docuit paulo antè non esse audiendos E Corinthios. Iam docet ab existimatione hominum futura de se, nisi temerè, & festinanter bellum suscipiant, non esse cur Corinthiorum oratione moueantur.

Ἐλευθέραν. Propositio: Cunctatio ista, quæ nobis obiicitur, modestia est potius, & prudentia, ratio, quia in libera, & clarissima ciuitate viuimus, sed φειδοῦς μηδοὺς.

Ἐλευθέραν. Quia in liberis ciuitatibus res rectè, & ex præscripto legum, non ad voluntatem, & F libidinem hominum geruntur: Apud Tyrannos non ita, sed sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Si cunctatores, cessatores, & desertores vocamur, nostra instituta, nostræ leges reclamabunt.

Μόνοι γὰρ δι' αὐτό. Digreditur, & laudat instituta Lacedæmoniorum, vt ea etiam re permulceat eorum animos, & in suam trahat sententiam. Laudat igitur eorum temperantiam, & modestiam, fortitudinem, & prudentiam, & alias id genus vir- G tutes. Ἐξαίρετον.

Μόνοι γάρ: Verbum habet pondus, & vim ad amplificandum, & pertinet ad laudationes: Si solos, aut cum paucis ostendamus aliquos fecisse facinus aliquod præclarum. Ἀριστοτέλης libro primo ῥητορικῆς. Χρησίον δὲ καὶ τῶν αὐξητικῶν

πολλοῖς δὲ οἱ μόνοι, ἢ ἀθρόως, ἢ μετ' ὀλίγων, ἢ ἐν μάλιστα ποιοῦσιν: ἅπαντα γὰρ ταῦτα καλά.

Ἐξυβρίζομεν. Lasciuimus, petulantes sumus, insolentes sumus.

Εὐπραγίαις) (δυσπραγίαις, ξυμφοραῖς.

Εἴκομεν. Consternamur: despondemus animos, nam temperantis, & modesti viri est, etiam in rebus aduersis adhibere modum, nec abiicere spem, &c. frangimur.

Τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ. Neq; mouemur illecebris eorum, qui nos recusantes instigant ad pericula: & siquis vituperando nos impellat, eum tamen authorem dolore commoti non sequimur. Hic locus etiam habet commendationem grauitatis, & modestiæ Lacedæmoniorum, qui neque blanditiis orationis allicerentur, neque castigationibus immeritis permouerentur.

Παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν. Id est, si nobis nō placeat pericula subire. ἐπείσθημεν. assensi sumus.

Πολεμικοί τε, καὶ εὔβουλοι. Aliud ἡγούμενοι: bellaces etiam, & strenui, ac circumspecti, & prudentes sumus ob eandem animi virtutem, & modestiam.

Τὸ μὲν. ὅτι αἰδώς. Quia in modestia pudor, in pudore fortitudo posita est, & virtus: qui modestus est, cum pudet flagitiorum: quem verò pudet, is ne dedecus admittat, & in aliquam turpitudinem labatur, non dubitat quæuis subire pericula, & vitam potius profundere, quàm labe aliqua se contaminare: Itaque fortis, & strenuus fit. Alludit Thucydides ad locum illum Homeri in Iliade, libro quinto, 15.

Αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι, ἠὲ πέφανται).

Ex modestia igitur pudor, ex pudore fortitudo nascitur.

Εὔβουλοι δέ. ἀμαθέστερον. τὸ δὲ. Quia ita sumus instituti, vt ex legum præscripto vitam agamus: easq; diligenter obseruemus: hoc autem, quasi diceret, qui facit, necesse est consultus, & prudens videatur: viuit enim nō ad libidinem, secutus suum appetitum, sed rationi obtemperans.

Ἀμαθέστεροι. Vt nesciamus, ὥστε μὴ μανθάνειν ὑπερορᾶν.

Καὶ ξὺν χαλεπότητι. Et quia sumus ita instituti, vt potius modestè legibus pareamus, vel, seueritate adhibita, quàm vt per licentiam eas negligamus, locus obscurus, & difficilis.

Χαλεπότητι. Erat enim disciplina Lacedæmoniorum admodū seuera: & magistratus ἔφοροι siquem cessantem, vel aliquid contra Lycurgi disciplinam admittentem vidissent, in eum animaduertebant, vnde etiam ἔφοροι.

Σωφρονέστερον, αἰεὶ τὸ σωφρόνως μᾶλλον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν.

Ἀνηκουστεῖν. V. nouatum: immorigerum esse.

Καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα. Altera causa: quia ita instituimur, vt prudentiam non in verbis, & in rebus inanibus, sed in factis statuamus. καὶ παιδευόμενοι μὴ ἐπεξιέναι ἔργῳ ἀνομοίως.

Ξυνετοὶ ἄγαν: Illusio.

Τὰ ἀχρεῖα. Eloquētiam intelligit. Eleuat autem Corinthios, qui magnificè de se sentirent, & verbis contemnerent potentiam Atheniensium, deinde verbis non responderent.

Ἀνομοίως id est, αἰσχρῶς.

Νομίζειν δέ: supple παιδευόμενοι, vel χρή, vel δεῖ desideratur.

Παρεσκευασμένοις. Castigat latenter Peloponnesios, qui magnificè de se sentiebant, & contemnebant Athenienses, vt Ionas. Vel refutat illud Corinth. καὶ πρὸς αὐτοὺς αὖ. πολλὰ ὑμᾶς ἤδη τοῖς ἁμαρτήμασιν αἰτιώμεθα, &c.

Προσπιπτούσας. Fortunæ euentus oratione explicari non posse.

Αἰεὶ δὲ ὡς πρὸς εὖ. Semper autem ita nos apparamus, & instruimus, quasi bello certaturi simus cū prudentibus, & bene consultis.

Καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων. Neque in hostium peccatis sed in nostra cautione, ac prudentia spes nostras collocamus.

Πολύ τε διαφέρειν. Neque multum interesse inter hominem, & hominem existimandum est: & sita existimandum est, illum, qui in magna necessitate constitutus est, præstantissimum, & maxime strenuum esse existimandum est.

Ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις. In maximis periculis.

Ταύτας οὖν Epilogi. Efficit Archidamus retinenda esse suorum maiorum instituta: retinendam disciplinā, nec in bello periculosissimo suscipiendo nimis properandum. μὴ παρῶμεν. Ne abiciamus, retineamus.

Ἐν βραχεῖ μορίῳ. Quod est cōsilij, & animi præcipitis.

Ἔξεστι δ' ἡμῖν. Ad illud occurrit, quod à sociis iactatum fuerat: ne consultare quidem, ac deliberare nobis licet: ita instant Athenienses, & vrgent: non ita est. λύσις.

STHENELAIDÆ CONCIO.

Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλούς. Bellum suadet Sthenelaidas: & quamuis breuior sit ista conciuncula, tamen opponit se partim Atheniēsium Legato, partim Archidamo: Legati orationem eleuat, & inanem quandam propriarum laudum prædicationem fuisse ait: Consilium Archidami improbat, inquiens non esse iure disceptandum cum iis, qui vim faciunt: itaq; efficit bellum suscipiendum esse, & vim vi propulsandam.

Τὸ περιέχον ἀπὸ ἀρχῆς. Castigat Legatū Atheniensium, & vocat in inuidiā, quia plurima de suorum laudibus effutiuit, de sociorum iniuriis minimè se purgauit.

Propositio. ψηφίζεσθε οὖν ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον. Decernite bellū, &c. Ratio: quia Athenienses faciunt iniuriam nostris sociis.

Equidem nō intelligo longam Atheniensium orationem. Vt verbosos, & garrulos eleuat Athenienses.

Πολλούς. Meritò itaque οὐ γιγνώσκω. Obscuritas in oratione fit vel propter naturam dicentis, qui eo delectatur genere (vt facit hic ipse author, qui gaudet obscuritate orationis, vt etiam apud Latinos Salustius) vel propter necessitatem orationis, cùm videlicet multas res paucis verbis complectimur, vel etiam propter prolixitatē orationis: hanc igitur prolixitatem in legato reprehendit, & obscuram sibi fuisse ait. Vir itaque Spartanus βραχύλογος eleuat garrulitatem Atheniensium fastidio eius affectus.

Οὐδαμοῦ ἀντεῖπον. Hic locus potest accipi dupliciter, vel ita rapiuntur, & absportantur prædicatione suarum laudum, vt accedere ad eam partem, & respondere ad crimina obiecta recusent, vel, ita sunt astuti, & callidi, vt imponant nobis, & prædicatione suarum laudum abducant nos à causa, & à

purga-

purgatione criminum obiectorum. Probo tamen magis sensum priorem. Vel superbia, vel fastu, vel astu, vel vtroque hoc faciebant Athenienses.

Καὶ τοι εἰ. Aptissima connexio argumentationis cum præmio, atqui si contra Medos olim strenui, aduersus nos iam improbi existunt, duplici pœna sunt afficiendi, tum quia bene mereri de Græcis desierunt, tum quia vim, & iniuriam faciunt, tum etiam quia, qui debuerant illos in libertatem vindicare, illi ipsi in seruitutem eos rapiunt. Beneficia) (Iniuriæ. Græci) (Barbari. Olim) (Nunc.

Πρὸς τοὺς μήδους. Ad illud, τὰ δὲ μηδικὰ, καὶ ὅσα αὐτοῖς σύνιστε.

Ἀντ᾽ ἀγαθῶν. Ex bonis mali facti sunt. Hic ambitus orationis habuisset miram elegantiam, & venustatem si secundæ propositioni fuisset addita ἀνταπόδοσις. fecisset enim χιασμόν. ἀνταπόδοσις illa fuisset: ὑμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε, καὶ νῦν ὄντες διπλασίας ζημίας, καὶ ἐπαίνου ἄξιοι δοκοῦμεν. Videtur autem Sthenelaidas suppressisse ἀνταπόδοσιν vitandæ arrogātiæ causa. ὁ μὲν γὰρ φιλότιμος ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν τετίμηται τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος ... νομίζεται. ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον, ἢ πρότερον κέχρησθε τοῖς πράγμασιν, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. Demosthenes secunda Olynth.

Καὶ τοὺς ξυμμάχους. Ratio ab vtilitate, & æquitate. non sunt deserendi socij iniuriis affecti. præsentes iniuriæ præsentem vltionem, propulsationemque postulant. Non est itaque bellum differendum.

Ἄλλοις μὲν γάρ. Aliis enim multæ, magnæque opes sunt, nobis fideles socij, & beneuoli, qui non sunt deserendi.

Ratio à dignitate, ac præstantia sociorum: in quapositam potentiā Lacedæmoniorum ait. Tractat locum per collationem.

Χρήματα. Artificiosa collatio. Ex altera parte ponit res mutas, ex altera homines, & viros fortes, ac socios, & amicos.

Οὐδὲ δίκαις. τὰ δὲ ψήφους δίκη λόγοις καλὰ τὴν ξυμμάχων.

58. Καὶ ὡς ὑμᾶς. Ad illud Archidami respondet, μὴ δ᾽ ἐπελθόντας ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας, &c.

Οὐδείς. Archidamum innuit: nomen supprimit, parcens dignitati eius, qui erat Rex, &c.

Ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας. Qui faciunt iniuriam, iis mature consultandum est, & spatium temporis ad eam rem sumendum, non nobis, quibus fit iniuria.

Ψηφίζεσθε οὖν. Propositio, & conclusio.

Καὶ μήτε τοὺς ἀθηναίους. Deterret ab incrementis Atheniensium.

Σὺν τοῖς θεοῖς. Innuit Deos sibi adfuturos, quia iniuriam patiuntur.

Ἐπεψήφιζεν. ἐπιψηφίζειν, rogare sententias, vocare ad suffragium ferendum.

Βοῇ. Apud Athenienses χειροτονίᾳ, & ψήφους.

Φανερῶς ἀποδεικνυμένους. Archidamus consultò simulauit se non potuisse dignoscere vocem, & clamorem. Quare iussit eos discessionem facere, vt voti faciliùs compos fieret. Qui enim semel se hostem professus est, is pudore saltem, & vt vitet suspicionem inconstantiæ, vix reuocari potest.

Ἔλεξεν. Iussit eos discessionem facere.

Τοὺς ξυμμάχους. Legatos scilicet eorum.

Καὶ τοὺς πάντας. Ergo non aderant omnes: itaque vt legitimè, & nullis sociis nescientibus susciperetur bellum, volebant omnes adesse, & omnium suffragiis rem constituere.

Χρηματίσαντες. Re transacta, aliàs responsa, & oracula dare. Matth. 2. c. de Magis, καὶ χρηματισθέντες κατ᾽ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδην, δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Μετὰ τὰ εὐβοϊκά. Tempus notatur. Post res gestas in Eubœa. post Eubœam subactam duce Pericle, vt infrà declaratur.

Τεσσαρεσκαιδεκάτῳ. Ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπ᾽ εὐβοίας, οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις ἀποδόντες νίσαιαν, καὶ ἀχαΐαν, καὶ πηγὰς, καὶ τροιζῆνα. 14.

Ἐψηφίσαντο δέ. Non tam oratione sociorum impulsi, quàm metu Atheniensium inducti Lacedæmonij hoc bellum susceperunt. verebantur enim nimia eorum incrementa, quæ aliquando in suam perniciem conuersum iri suspicabantur. ob eam igitur potissimum causam statuerunt reprimere conatus eorum.

Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι. Nam Athenienses hunc aditum habuerunt ad imperium, quod deinde paulatim propagarunt. Reuocat cursum orationis, & altius ducit initium, vt doceat quando, & quo modo Athenienses ad eum rerum statum peruenerint, in quo tunc erant: quæ fuerint initia, qui progressus eorum imperij in Græcos homines: Summa verò illa est, Athenienses accepisse imperium, partim delatum ab ipsismet Græcis, partim permissu Lacedæmoniorum, qui grauatim peregrinabantur, & à maritimis incommodis abhorrebant. Orditur à bello confecto, & à victoria terra, marique parta de Medis. Res autem omnes, quæ hîc explicantur temporibus longè antecesserunt bellum Peloponnesiacum, annis scilicet 50. & tamen hic inseruntur. Hæc Methodus Poëtarum est: Sed Thucydides (vt monuimus ἐν τοῖς προλεγομένοις) ea vtitur. Idem facit Sallustius in coniuratione Catilinæ.

Nam dum explicat mores & genus Catilinæ, digreditur & ipse, & maiorum suorum instituta exponit. Res ipsa (inquit) hortari videtur (quoniam de moribus ciuitatis tempus admonuit) superiora repetere, ac paucis instituta maiorū domi, militiæque, quomodo rempub. habuerint, quantamque reliquerint, vt paulatim immutata ex pulcherrima & optima, pessima & flagitiosa facta sit, disserere.

59. Ἐπειδὴ μῆδοι. Legite nonum librum Herodoti, & secundum Iustini, Themistoclem, & Aristidem Plutarchi.

Ναυσὶ, καὶ πεζῷ. Καὶ ναυτικῷ, καὶ πεζῷ.

Καὶ οἱ καταφυγόντες. Iustinus scribit libro secundo, eodem fere die, quo Mardonij copiæ in Bœotia deletæ sunt, nauale etiam prœlium fuisse commissum in Asia sub monte Mycale aduersus Persas. Et cùm ante conflictum classes aduersæ starent, famam vbique diuulgatam vicisse Græcos, & Mardonij copias concisas. Herodotus negat classe pugnatum ad Mycalem, sed Barbarorum naues in aridam subductas, & vallo circundatas fuisse scribit. dissentiunt ergò.

Μυκάλη. Mons Cariæ feris, & arboribus refer-

tus. Samiæ regioni adiacet: & ad eam 8 fere stadiorum Isthmum facit vltra Trogilum promontorium, Stephanus scribit oppidum etiã eodem nomine ibi fuisse, à mugitu Gorgonum ita vocatum. μυκᾶν enim mugire significat. Vel μυκάλη, quia ἐν τῷ μυχῷ τῆς κωρικῆς κόλπος κεῖται. Ὅμηρος Iλ. β.

Μαιάνδρου τε ῥοάς, Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα.

B Ὑπομείναντες. Perstantes, perseuerantes.

Ἐπιχειμάσαντες. Circumsedentes totam hyemem, hybernantes.

Τῶν γὰρ ὑπαρξάντων. Facultas: eo facilius in eam rem incubuerunt, quo supererant aliquæ partes murorum, & domus nonnullæ, quæ poterant absolui, & perfici.

C Λακεδαιμόνιοι δέ. Iustinus libro secundo. 35. Cùm mœnia maiora complexi essent (de Atheniensibus verba facit) suspecti esse Lacedæmoniis cœpere, rectè reputantibus quibus ruina vrbis tantum incrementi dedisset, quantum sit datura munita ciuitas.

Καὶ αὐτοὶ ἥδιον. ἐβούλοντο.

Τῶν ἔξω πλεονεκτούντων. Cùm alios Græcos munitos mœnibus intelligit, tum in primis Thebanos, qui erant perpetui fere hostes Atheniẽsium. de principatu enim contendebant.

D Ὅπως. Ad πείθειν referendum est, nisi legamus ὥστε.

Τὴν πελοπόννησον. Ad illud occurrebant, quod Athenienses poterant dicere, nos verò quo in agro, quibus in finibus cõsistemus? Respondebant, Capiet, ac tuebitur nos omnes Peloponnesus.

Τὸ βουλόμενον. τὴν βούλησιν. τὸ ὕποπτον, τὴν ὑποψίαν.

Ἀφορμήν. Pecuniam depositam ἰδίως significat, παρὰ τοῖς ἀττικοῖς. Iam per transitionem pro subsidio, pro arce, vnde hostium impetus excipitur, vel pertugium.

60. A Οἱ δ' Ἀθηναῖοι. Par pari retulerunt Athenienses, & dolo dolum, quasi clauo clauum (vt dicitur) pepulerunt: rẽspõderunt legatis ex authoritate Themistoclis se de ea re missuros Spartam Legatos: atque ea legatione Lacedæmonios eluserũt. qua verò ratione id fecerint, explicat Thucydides. Iustinus in fine libri secundi.

Ὡς τάχιστα. Dissentit Iustinus: qui interiecto tempore profectum ad legationem scribit Themistoclem, & infirmam valetudinem simulasse dicit, libro secundo.

Ἐκέλευεν. Erat author.

Μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν. vt haberet materiam eludendi Lacedæmonios expectatione collegarum, dictitans se iure agere cum magistratibus non posse nisi collegæ adsint: illos autem retentos publicis quibusdam occupationibus, sed breui adfuturos.

Ἕως ἂν ἱκανόν. Donec ad iustam altitudinem murum erexissent, vnde pugnare, ac vim hostiũ propulsare possent.

Ἀναγκαιότατον. Quæ maximè fieri potuit, ἀναγκαῖον ὕψος, altitudo necessaria, id est, quam necessitas, nõ vsus constituit: vsus postulat, puta, 30, cubitorum esse altitudinem: at temporis angustiæ, & necessitas non permittunt, vt erigatur murus vltra 15, cubitorum altitudinem: hæc igitur altitudo dicitur necessaria; quæ angustiis temporis maximè permissa est.

B Πανδημεί. Ex omni ordine, ætate, & sexu.

Φειδομένους. Ad illud occurrebat: vnde materiam habebimus? demolienda erunt (inquit) publica,

A & priuata ædificia, nullis erit parcendum, quæ aliquem vsum allatura sint ad muros ædificandos.

Τὰ τ' ἄλλα. Cùm addidisset, se curaturum cætera, quæ Spartæ essent agenda: quæsiturũ scilicet spatium operi absoluendo, diem de die prolaturum, & nouas causas confictururn, quibus Lacedæmonios falleret.

Διῆγε. Trahebat, ducebat rẽ, & causas fingebat.

Προσδέχεσθαι μέντοι. Sperare tamẽ eos propediem C venturos.

B Οὐκ εἶχον ὅπως. Facere non poterant, quin crederent.

Γνοὺς δὲ ἐκεῖνος. Quod cùm ille intellexisset, petiit à magistratibus ne incertis rumoribus falli se paterentur, sed mitterẽt certos homines spectatæ probitatis, & fidei, qui rem inspicerent, & vera magistratibus referrent.

Πέμπετε. πέμπειν τινὶ περί τινος. Significare per nuntios aliquid alicui. κατέχειν. retinerent quàm occultissimè poterant, ne res palàm fieret, & illi aufugerent, vel ne viderentur vim facere legatis contra ius gentium.

Κομισθῶσιν. Domum redissent.

Ἤδη γὰρ καὶ οὗτοι. Quasi diceret, ita, vt eo nomine amplius se excusare non posset.

Ἀριστείδης. Cognomento iustus.

Ἱκανὸν ἔχει. Satis altum esse: ἱκανῶς αἱ ἱκανὸν τὸ τεῖχος ἤρθη ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ, &c.

Ἐφεῦρε πάσῃ. Ad illud spectat κρύφα πέμπει &c.

Μὴ ἀπαλλάττωσιν. Consecutio, vt impostores. 61. A

D Ἐπειπεῖν Sicuti scriptum fuerat ἀπεφαίνετο.

Ὅτι ἡ μὲ πόλις. Conciuncula obliqua est, vt sunt multæ in Cæsaris commentariis: fatetur iam Themistocles Athenas munitas esse mœnibus: id ita factum, quia populus Atheniẽsis iudicauerat eam rem fore vsui, & sibi, & aliis, qui vrbem incolunt: præterea, quia rectum, & æquum idem existimauerat: æquũ enim esse dicebat, vt vel omnes Græci mœnia suarum ciuitatum demolirentur, & sine muris eas incolerent, vel sibi etiam liceret eodem E vti præsidio: itaque (inquiebat ille) Lacedæmonij tanquam cum paribus, nõn tanquã cum inferioribus, cum Atheniensibus agere discant. Retinet autem Themistocles in hac actione dignitatẽ suæ reipub. & prudentiam, & fortitudinem eius laudibus effert.

Εἰ δέ τι βούλοιντο): Si qua de re secum agere vellent Lacedæmonij per legatos, mitterent posthac vt ad eos viros, qui intelligãt quid suæ, quid aliorum rationes, & commoda postulent, non vt ad fatuos, F & stultos, & subiectos, quasi diceret, Eò spectare videtur oratio Themistoclis, vt significet Lacedæmoniis agendum esse cum Atheniensibus, vt cum paribus dignitate, atq; authoritate, non imperandum quasi inferioribus: habet igitur hic locus latentem, & obscuram Lacedæmoniorum castigationem, quòd sociis, & amicis, quasi subiectis imperarent, & eorum commodis, & incolumitati inuiderent. Siquid vellent, ad Idus Aprilis reuerterentur, Cæsar libro primo Com.

G Τήν τε γὰρ πόλιν. Probat vtrunq;: id est, populum Atheniensem intelligere, quid sua, quid publica vtilitas postulet: probat (inquam) exemplis: quòd viderit quid omnium Græcorum interesset, probat exemplo suo. nam (inquit) vrbem deseruimus, domos, focos, & aras destituimus, & nauibus fortunas nostras commisimus vtilitatis publicæ cau-

ex causa: quod cernat quid sua intersit, facto præsenti demonstrat.

Χιασμός.

Τὰ σφίσι ξυμφέροντα } { τὰ κοινά
Τὴν τε ξύμπασαν } { δοκεῖ οὐδ' σφίσι καὶ τοῦ.

B Τολμῆσαι. De rebus magnis & arduis dicitur.

Καὶ ὅσα αὖ μετ' ἐκείνων βουλεύεσθαι. ἐδόκει supple. Et quæcunq; erant vnà cum illis deliberanda, in iis dicebat se nemini consilio inferiores visos esse. quasi diceret, sine vobis ausi sumus facere facinus memorabile, vrbem deserere, &c. vobiscum in consilio publico omnes longè superauimus. αὖ ἐν ἐκείνων) (μετ' ἐκείνων.

Οὐδενὸς ὕστεροι. Negatio iã valet plus quàm affirmatio, modestia. Innuit autem suum consilium. ipse enim censuit prœlio dimicandum, & in freto Salaminos Insulæ certandum.

Οὐδενός. Vel ex omnibus Græcis, vel Lacedæmonios tantùm intelligit.

Δοκεῖ οὖν σφίσιν. ἀπὸ τῆς δημηγορικοῦ μετέβη εἰς τὸ ἠθικόν, καὶ δραματικόν.

Οὐ γὰρ οἷόν τ' ἦν. Fieri enim non posse, vt qui non eadem habent præsidia, idem consilij capiant, & idẽ ac cæteri statuant, cùm de rebus est consultandum. ratio est probabilis petita ex cõiectura. quasi diceret, nisi nos æquè ac cæteri socij muniti mœnibus fuerimus, ad quamlibet occasionẽ nõ idem consilij secuturi sumus, ac cæteri socij: sed imminente periculo, aut parendum esse hosti iudicabimus, ne fortunis omnibus, & capite euertamur, aut mutãdas sedes esse, id, quod minimè vtile Græcis est futurum.

Ὁμοίων. Iis qui sunt muniti.

Ἴσον. Par consilium.

Ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. In medium consulere, id est, consilium in medium proferre.

Ἴσον) (ἀντίπαλον.

Ἀντίπαλον παρασκευῆς: pari apparatu, iisdẽ prǣsidiis.

Ἀτείχιστοι. τὸ δίκαιον. αὐτοὺς τυχῶν: τὰ δὲ, τὰ τείχη. Aut igitur omnibus demoliẽda mœnia, aut hoc suum factum non esse improbandum dicebat.

C Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Ægrè tulerũt eã rẽ Lacedæmonij, frustrati suo voto: sed tamẽ dissimularunt, &c.

Κωλύμη. V. Peculiare Thucydidi.

Τοῦ κωλῦσαι τὴν τοῦ κοινοῦ γνώμην. ἢ τοῦ κοινοῦ τῆς αἰθλωσίων.

Τῆς μὲν τι βουλήσεως. Tamen quia quod cupiebãt, & volebant obtinere non potuerunt, infensi illis clàm erant, vel quia ea spes frustrata eos fuerat.

Ἀνεπικλήτως. Citra querelã, & criminationem, id est, ita vt neutri quererentur, expostularéntve.

Τούτῳ τῷ τρόπῳ. ἀπὸ λόγου istius partis.

D Ξυνειργασμένων. Coagmentatis, politis.

Ὡς ἕκαστοι. Id est, rudibus.

Ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. Ergo festinanter.

61. A Καὶ διὰ τοῦτο. Quò maior ducebatur ambitus, eò plus celeritatis, & studij erat adhibendum. διὰ τοῦτο. Propter amplitudinem ambitus.

Κινοῦντες. Ἐ ἐκίνουν. Breuitati seruit participium.

Ἔπεισε. Author fuit idẽ, vt reliqua Piræi ædificarent. τὰ λοιπὰ, τὰ μακρὰ σκέλη. Ταῦτα δὲ τὰ μακρὰ τείχη μέσον συνάπτοντα τὸ ἄστυ τῷ πειραιεῖ. στράβων, lib. 9. 172.

Ὑπῆρκτο. Ἀρχαιοτέρως. Cœperat eius pars ædificari, inchoata fuerat eius pars, cùm ille præesset Athenis, illo gerente magistratum, qui erat annuus. ἦρξε. ἀρχὴν ἦρχεν. gerere magistratum.

Αὐτοφυεῖς. Natura munitos.

Μέγα προφέρειν. Magna adiumẽta habituros ad pa-

A' rãdas opes, mouebatur Themistocles partim opportunitate loci, partim ingeniis Atheniensiũ, q in quamcũq; partẽ se dedissent, proficiebãt plurimũ, vt speraret eos ingentẽ sibi quęsituros potentiam.

Τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης. Primus enim fuit author Atheniensibus, vt sibi maris imperium vindicarent. B

Πρῶτος. Pericles fuit secundus.

Καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθύς. Et ad eam rem nõ solùm consilio, & verbis, sed re, & opera sua eos adiuuabat. in constituendo imperio eos adiuuabat.

B Ἐναντίαι ἀπήναις. Vt cùm alterũ plaustrũ lapides, & cœmenta veheret, alterum liberè posset abire.

Χάλιξ. Cœmentum, frusta lapidum, quæ, dum inciduntur lapides, resiliunt, χάλικες vocantur. ἐντομῇ: incisi, & quadrati, à consequentibus. Δεδεμένοι. ferruminati.

Ἐτελέσθη. Perducta fuit ad dimidiã partẽ eius, &c. C

Ἠβούλετο δέ. explicat consilium Themistoclis: vt arceret conatus hostiũ, & exiguo præsidio ad eos propulsandos opus esset.

C Τὴν ἔφοδον. Facultatem inuadendæ Græciæ, id est, opes regias facilius mari, quàm terra inuasuras esse Græciam.

Ἰδὼν ὡς ἰσχυρῷ δυνάμει. Intelligens regis Persarum copias mari facilius, q̃ terra Græciã inuadere posse.

Βιάζοιντο. Si quando à terra vrgerentur. Id est, vt copiis pedestribus hosti resistere nequirent, cedere cogerentur. D

Καταβαίνειν ἐς αὐτόν. Ita distinguo.

Ἅπαντας. Quibuslibet, ne dum Barbaris.

D Ἀθηναῖοι. Epilogus Piræi ædificationis.

Τάφια: Priuata ædificia extabant.

Παυσανίας δὲ. Trãsitio. Explicat bellum Cypriis, 63. A Byzantiisq; illatũ à Lacedæmoniis, & sociis duce Pausania. Narrat Cyprum magna ex parte subactam, & Byzantium, quod Medi obtinebant.

Παυσανίας. Is Græciæ regnũ affectauit, violentũ, & insolẽtem se præbuit: plures captiuos regi Persarũ remisit, vt eius venaretur gratiã, tandem detecta proditione capite dãnatus, & in tẽplo τῆς χαλκιοίκου fame necatus est, sed hæc latius in sequẽtibus.

E Πλήθους ξυμμάχων. αὐτὸ τὸ πολλοὶ ξυμμάχων.

Ἐντῇ δὲ τῇ ἡγεμονίᾳ. Imperãte Pausania, hoc principatu, illius auspiciis, res ꝓ persona, τούτου ἡγεμονεύοντος.

Βίαιος. τυραννικός. Quia imperabat insolentius, & contumeliosè Græcos tractabat. Diodor. Sic. lib. 11. cultu etiam, & veste barbarica vtebatur.

Ἠλευθέρωντο. Regio dominatu liberati fuerant. B

Κατὰ τὸ ξυγγενές. Pro necessitudine.

Ἐν τούτῳ δέ. Occasio.

F Ἐδέξαντο τοὺς λόγους. Libenter eam orationẽ acceperunt. itaq; animis in hoc incumbebant, & curabant, vt ab iniuria, & maleficio eos defenderent, & imperium sibi constituerent.

Ἠ φαίνοιτο. Vt ex eorum re futurum maximè intelligebant.

Ἀνακρινοῦντες. Quæstionem habituri.

Τυραννίδος. Tyrannum potius, quàm imperatorem ac ducem agere videbatur. res pro persona. C

G Ξυνέβη. Fortè accidit, vt dum reuocaretur à Magistratibus eo ipso temporis articulo socij transirent ad Athenienses. Innuit Thucydides causam Pausaniç ea re deteriorem factam fuisse. fuit enim quoddam præiudicium, quo ab omnibus sociis premeretur Pausanias. Nam nisi pessimè ille in socios sese gessisset, nunquam illis ad alios transeundi materiam præbuisset.

Εὐθύνθη: Damnatus fuit. εὔθυνοι. Quæstores repetundarum. Iudices. A

Σαφέστατον. Cur itaq; cum non damnarunt? quia, inquit, infra, χρώμενοι τῷ τρόπῳ ᾧπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς σπαρτιάτου, ἄνευ τεκμηρίων βουλεῦσαι ἀνήκεστον.

Ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων. Interpres putat hoc dictum à persona Thucydidis: certissimū alijs Græcis, non Lacedæmoniis.

64. A Φοβούμενοι. Tres affert causas: timorē Lacedæmoniorum, ne qui emitterētur, deteriores fierēt: studium quiescendi à bello: & opinionē, atq; iudiciū, quo iudicabāt Atheniēses fore ad eā rem idoneos.

Ἀπαλλαξείοντες. Desideratiua formātur à futuro.

B Πρόσχημα. αἰτία.

Δῆλος. Inde postea pecuniam omnem Athenas transportarunt in hoc bello.

Φόρου. ἐπιλογία τοῦ φόρου, id est, tributi, quod ab Aristide fuit imperatum.

Ἡγούμενοι δέ. Iā proponit sibi Thucydides ea narranda, quę gesta sunt ab Atheniensibus inter bellū Medicum, & Peloponnesiacū: tum quia hæc pars historiæ à cæteris scriptoribus prætermissa, tū quia hinc patet quomodo creuerit imperium Atheniensium. C

C Τοσόνδε ἐπῆλθον. Ad tantum imperium peruenerunt: narrabit pòst, ὡς ἐπῆλθον.

Προστυγχάνοντες. Qui casu interierāt singulis bellis.

Ἔγραψα δὲ αὐτά. Duas affert causas, cur res ab Atheniensibus gestas scripserit: Altera est, quia qui ante se historiam scripserant, hanc partem omiserant. Altera est, quia istarū rerum explicatione demonstrantur incrementa imperij Atheniensium. D

Ἐκβολὴν τοῦ λόγου. Digressionem à narratione instituta.

Ἑλληνικά. τὰ τρωϊκά, τὰ πρὸς τὰς ἀμαζόνας, τὰ πρὸς τοὺς Θρᾷκας.

Ἐκλιπὲς ἦν. Locus hic prætermissus est.

Τὰ μηδικά. Herodotum designat.

Βραχέως. Arguit Hellanicū, quòd nimis breuiter de his rebus scripserit, & tempora confuderit. E

Καὶ τοῖς χρόνοις. Et non accuratè tempora notauit, distinxit.

65. A Ἅμα δὲ καί: ὅτι ἔχει ἀπόδειξιν.

Πρῶτον μέν. Progressus, & incrementa imperij Atheniensium explicare iam incipit.

Ἠϊόνα. Vrbem Thraciæ intelligit iam: erat & altera ad Pieriam. στρ.

Δόλοπες. Gens Thessalis finitima ἀπὸ δόλοπος, ἡ χώρα δολοπίς. στρ.

Ξυνέβησαν. In compositionem venerunt certis conditionibus. F

B Πρώτη τε αὕτη: Damnat, & improbat factum Atheniensium, qui socios in seruitutem redegerint.

Αἰτίαι δέ. Causas defectionis explicat: Eæ erant quòd tributa pendere, & naues dare recusarent, & ad militiam proficisci nollent: sed eam desererent.

Ἐκδεῖαι. ἔκδεια ἑκούσιον: ἔνδεια ἀκούσιον, χρῆμα. nauium recusatio, & militiæ: ἔκδειαι, eiurationes, detrectationes.

Λιποστράτιον. Recusatio militiæ. ὡς λιποτάξιον. λυσίου κατ' Ἀλκιβιάδου λιποταξίου. 134. G

Ἦσαν δὲ πως. Erant Athenienses præterea molesti aliis de causis, nec ea comitate, qua antea sociis imperabant.

Ἄρχοντες οὐκ ἐν ἡδονῇ. Acerbi in imperio.

Ἀκριβῶς ἔπρασσον. Acerbè, seuerè exigebāt, duriter.

Καὶ οὐκέτι ξυνεστράτευον. Neq; ex æquo militabant. C

Ὧν αὐτοί. Culpa eius rei fuit penes socios, ὧν ἁμαρτήματα, quarum acerbitatum culpa, &c.

Διὰ γὰρ τὴν ἀπόκνησιν. Nā propter militiæ recusationē vectigales, & stipēdiarios se ipsos cōstituerunt.

Τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα, Iustū sumptū. τὸ γιγνόμενον, tātā portionē pro paruitate, magnitudinéve ciuitatis.

Καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις. Quæ incommoda eos consequerentur demonstrat: opes (inquit) Atheniensium pecunia eorum crescebant: ipsi debilitabantur, atque ita imparati, & instructi facilè ab Atheniensibus opprimebantur. B

Καθίσταντο ἐς τὸν πόλεμον: καθίστασθαι τὸν πόλεμον, significat bellum iam cœptum. καθιστάναι ἐς τὸν πόλεμον, suscipere bellum: hæc à personis, illa à re.

Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα. Narrat iam paucis Thucydides pedestre, ac nauale prœliū Atheniēsium, & sociorū aduersus Medos, vno, eodemq; die cōmissum, & victoriam ex vtroq; ab Atheniensibus relatam. D

Εὐρυμέδοντι. Per Mediam fluit Pamphyliam.

Ἀμφότερα. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Εἷλον τριήρεις. Ad 100 cum ipsis hominibus Diodorus Siculus. Cæteræ Cyprum fuga petierunt, & desertæ ab hominibus in potestatem Græcorum ipsæ etiam venerunt.

Χρόνῳ. πλεονασμός.

Χρόνῳ δὲ ὕστερον. Erant emporia nonnulla, & auri fodinæ in Thracia è regione Thasi, vnde Thasij non mediocres fructus percipiebant. Hos fructus ad se auertētes Athenienses, Thasiis præceperant, vt rerum earū vsu abstinerēt. sed recusantibus illis bellum intulerunt, eosq; nauali prœlio victos in vrbem compulerunt: & obsessos tertio demū anno in deditionem acceperunt, his cōditionibus, vt muros vrbis diruerent, naues traderent, tributum penderent, ab emporiis, & auri fodinis abstinerent, hæc narrat iam Thucydides.

Διενεχθέντας. Orta inter eos controuersia.

Τῶν μετάλλων. Locum intelligit, vnde metalla eruebantur. id est, fodinas. Attici ἰχθῦν vocant locum vbi venduntur pisces, id est, forum Piscatorum. τὰ κρόμμυα, forum vbi cœpæ. τὸν σίδηρον, vbi officinæ ferramentorum, &c.

Στρυμόνα. Quid interea gesserint Athenienses dum Thasij obsiderentur, Thucydides hic declarat. *Strymoniæq; grues.* Virg.

Οἰκήσοντες. Vendicaturi. asserturi.

Ἀμφίπολιν. Pro qua inter Philippū Macedonem, & Atheniēses longum & diuturnum fuit bellum. vide Olynthiacas.

Διεφθάρησαν. Interempti fuerunt.

Δραβήσκῳ. χωρίον τῆς Θρᾴκης, τὸ ἐθνικὸν Δραβήσκιος.

Θάσιοι δέ. Redit ad Thasios. Narrat eos obsessos petiisse à Lacedæmoniis, vt in agrū Atticū irrumperent: alterutrū fore sperātes: vel vt copiæ Atheniensiū à quib. obsidebantur, Athenas reuocarentur, vt vrbi ferrēt opē: vel vt Lacedæmonij vlciscerētur suas iniurias. Lacedæmonios itaq; rē recepisse, & postulatis eorū satisfacturos promisisse, sed fuisse impeditos terræmotu, & bello domestico.

Μάχαις. Mira breuitas Thucydidea: vnico enim isto verbo significat præter nauale prœlium, alia etiam pedestria fuisse commissa, quibus victos Thasios, in vrbem compulsos, & obsessos fuisse.

Σεισμοῦ. Hic fuit ille maximus, quem Anaximander prædixerat fore (vt memoriæ proditū est) quo Sparta concussa corruit: & quo Taygeti montis pars

pars magna, quæ vrbi imminebat nauis puppi simi- lis, eam oppressit, & cladem clade cumulauit.

Εἵλωτες. Seruitia: ἕλος πόλις λακωνικὴ μία τῶν ρ.

Καὶ ἕλος, καὶ δίελον. Ομηρ. Ιλ. β. Scribit Scholiastes Lacedæmonios propter perpetuas simultates, quæ erant inter ipsos, & incolas eius oppidi, appellasse seruos suos εἵλωτας in eorum contumeliam. Sed Thucydides ita vocatos putat παρὰ τὸ ἁλῶναι, quòd bello capti fuissent.

Θουρίαται. Θουρία πόλις λακωνικῆς: ἔστι καὶ Ιταλίας, ὁ καὶ Θούριοι, Atheniensium colonia, in qua Herodotus è vita excessisse dicitur.

Αἰθαία, πόλις λακωνικὴ μία τῶν ρ.

Ιθώμη, πόλις μεσσήνης ἀπὸ Ιθώμου τοῦ βασιλέως.

D Χρήματα τε ἔταξαν. Constituta pecunia, quæ statim pro belli scilicet sumptu erat numeranda, & quæ in posterum pendenda pro tributo.

Αφιστες. Cedentes.

Αμυλλωμένου δέ. Ducebatur longius bellum aduersus Messenios: itaq; Lacedæmonij cùm ab aliis sociis, tū ab Atheniensibus auxilia petierūt: Quare Athenienses magna manu, duce Cimone ipsis auxilio venerunt: at Lacedæmonij metuentes ingenia Atheniensium, vt rerum nouarum studiosa, suspicati, ne si remansissent, aliquid noui molirentur, eos dimiserunt, eam ob causam Athenienses alienati tūc primùm à Lacedæmoniis fuerunt, magnam sibi contumeliam factam existimantes, hæc narrat iam Thucydides.

67. A Τειχομαχεῖν. Ad murorum oppugnationem: vrbium oppugnationem.

Τούτου ἐνδεᾶ. Ista re opus esse videbatur.

B Ἐπὶ τῷ βελτίονι. Non bona de causa, τὸ συμφέρον, ἀντὶ τοῦ δικαίου.

Δεινὸν ποιησάμενοι. Iniuriam grauem eam rem existimantes. ποιῆσαι ἐν αἰσχύνῃ.

Οὐκ ἀξιώσαντες. αὐτὶ τοῦ ἀξίως, ὑπολαβόντες. Plura verba in vnum contracta. Conuersa, & mutata oratio, cùm aut ex verbo dilatatur, aut in verbum contrahitur oratio. Cic. Part. Nec ita de Lacedæmoniis meritos se esse existimantes; vt ab illis tam grauem acciperent iniuriam.

C Οἱ αὐτοί. Iisdem conditionibus. τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς, & φίλους νομίζειν.

Οἱ δ' ἐν Ιθώμῃ. Redit ad Messenios: Docet eos decimo pòst anno, quàm oppugnari cœpti sunt, venisse in deditionem iis conditionibus, vt Peloponneso excederent, nec amplius in eam reuerterentur, qui reuersus, & captus esset, à quo captus esset, ei addictus in seruitutem abduceretur. Sed Athenienses cepisse eos omnes, & Naupacti collocasse propter Lacedæmoniorum odium.

Αντεῖχον. Cùm resistere diutius hosti nō possent: rerū videlicet necessariarū summa inopia adducti.

Ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν: αὐτὶ τοῦ ἐπὶ τῷ ἐξιέναι. χρ. ἰδίωμα θουκυδίδου.

Υπόσπονδοι. Fide interposita, ne violarentur.

Ην δέ τι καὶ χρηστήριον. Erat etiā oraculum redditum Lacedæmoniis, quo admonebantur, supplici Iouis Ithomei parcerent: itaque quasi diceret, pepercerunt illis non solùm propter conditiones, quibus sese illi dederāt, sed etiam propter oraculi religionem. ἰθωμάτα, δυσεχῶς.

D Προσεχώρησαν δέ. Narrat Megarenses etiā à Lacedæmoniis defecisse, & adiunxisse se Atheniensibus.

Μεγαρῆς. Ιωνικῶς. κατεῖχον: bello premebant.

Περὶ γῆς ὅρων. Partem agri Megarensium Corinthij sibi vendicabant.

Πηγαὶ, παροιχία μετρίαν, ὁ εἶναι παρ' αὐταῖς. ἔστι δὲ πόλις ἐν Κυρήνῃ.

68. A Καὶ Κορινθίοις. Inde natū narrat capitale Corinthiorum odiū in Athenienses, quod scilicet socios, qui à se defecerāt, ipsi recepissent, eosq; defendissent.

Ινάρως δέ. Transit ad alia Thucydides, & bellum iisdem temporibus motum in Ægypto explicat: quanquam hic eius initia attingit, non multo pòst exitum eius persequetur. Hoc igitur bellū ab Inaro motum fuisse docet: hunc magnam Ægyptiorum partem impulisse narrat, vt a rege Persarum deficeret; & delectum ei bello ducem, Athenienses accuisse, qui tum forte magna classe Cypriis bellum intulerant: atque iis sociis bellum administrasse. Hic Inarus interemit Achæmenidem Darij filium, fratrem Xerxis, præfectum Ægypti. Herod. libro septimo. 602. & lib. 2. 236. 237.

Τὰ πρὸς αἰγύπτῳ. Eos intelligit, qui Cyrenaicam, & Marmaricam incolunt.

C Ορμώμενος. Motis copiis, motis castris, moto bello.

Μαρείας: πόλις, καὶ λίμνη τῇ ἀλεξανδρείᾳ προσκειμένη, καὶ μαρεώτης. ἐθνικὸν μαρεώτης.

B Αναπλεύσαντες. Subducti, ingressi Nilum ex mari.

Μέμφιδος, ἡ μητρόπολις αἰγύπτου μεγίστη πόλις. ὁ πολίτης μεμφίτης.

Μέμφιδος. Herod. lib. 2. 198. Diod. Siculus lib. 15. 479. Ægypti olim regia: vbi Regū Pyramides, & nobile templum Vulcani cū eius sacerdotibus.

D Λευκόν. Fortasse propter albedinem saxorū, quibus extructi erant muri.

Αθηναίοις δὲ ναυσίν Redit ad ea, quæ ab Atheniensibus gesta in Græcia: narrat prœlium cōmissum ab Atheniensibus, & Corinthiis ad Halias Peloponnesi oppidū, in quo Corinthij victores extiterunt.

Αλιαί. πόλις πελοποννήσου περὶ Τροίζηνα, τῆς ἀργολικῆς μοίρας.

Κεκρυφαλεία. νῆσος περὶ τὰ ἄκρα τῆς πελοποννήσου. στρ. Promontorium, Plin. lib. 4. κεκρύφαλον, insulam & ipse statuit.

E Πολέμου δὲ καταστάντος. Bellum natum inter Æginetas, & Athenieſes, & nauale prœlium commissum inter eos, in quo Atheniēses fuerunt victores, iam narrat Thucydides.

C Τὰ ἄκρα. Summa iuga.

D Γερανείας. Mons inter Megara, & Corinthū, vnde Ino præcipitem se dedit, Athamātem maritum fugiens, vt est apud Poëtas, Ouid. lib. 4. Met. 50.

Imminet æquoribus scopulus: pars ima cauatur
Fluctibus, & tectas defendit ab imbribus vndas.

F *Summa rigent, frontemq; in apertum porrigit æquor.*

Νομίζοντες. Consilium explicat.

69. A Μάχη ἰσόρροπος. Pugna æqua, ἀντὶ τοῦ ἰσχυροῦ ἡ μάχη φησί. pugna in qua dubia est victoria.

Ισορρόπου. L. V. Æquo marte discessum est. Cæsar lib. 1. belli ciui. 252. Sed hæc eius diei præfertur opinio, vt se vtriq; superiores discessisse existimarēt.

Διεκρίθησαν. Dirempti sunt.

Καὶ νομίζοντες. L. V. Vtrisq; in ea re non peius actum esse secum existimantibus. F. P. ea opinione, vt vtriq; se prœlio vicisse existimarent: vel vt neutri se prœlio victos existimarent.

G Ἐχόντων ἔλασσον. ὅ ἐστι μειονεκτῶν) (πλεονεκτῶν.

Οἱ δὲ κορίνθιοι. At Corinthij, qui domum redierant, cùm seniorum vocibus carperentur, & ignauiæ damnarentur paucis pòst diebus reuersi, trophæum & ipsi statuerunt.

Κατεῤῥωμένοι. Cæsar lib. 1. vt iam non solùm hostibus in contemptum Sabinus veniret, sed etiam nostrorum militum vocibus nonnihil carperetur.

B Εκβοήσαντες. Prosequitur Megaris Athenienses narrat, & facto impetu cùm eos, qui trophæū erigebant, concidisse, tū cæteras Corinthiorū copias in fugam vertisse: & cùm quædā hostium manus itineris errore in prædij cuiusdam caueam, vnde non erat exitus, incidisset, ostium eius loci obstruxisse grauiore armatura apposita: leuē verò armaturam circumfusam, lapidibus obsessos obruisse.

Εκβοήσαντες: βοηθήσαντες. Eruptione facta.

Περιείργον. Quæ eos vndiq; intercludebat. Διαμαρτίᾳ, viæ ignoratione.

Πάθος μέγα: Clades insignis. Κατὰ πρόσωπον. A fronte. εἶργον, exitu prohibebant.

Καὶ ἦν αὐτῷ ἔξοδος: Neque locus erat peruius. Nullus erat exitus.

C Ηρξαντο δὲ. Docet Thucydides sub ea tempora cœpisse Athenienses ædificare longos muros. τὰ μακρὰ τείχη 40. stad.

Καὶ φωκέων. Bellum illatum Doriensibus à Phocensibus explicat, & auxilia Lacedæmoniorū missa suis.

Δωριᾶς. ἀθήνησι. αἱ ἐν τῇ δωρίδι. χολ.

D Βοιόν. [illegible] appellasset.

70. A Καὶ κατὰ θάλασσαν μέν. Explicat hîc Thucydides prœlium commissum inter Athenienses, & Lacedæmonios ad Tanagram Bœotiæ oppidum: sed causas primùm exponit. Lacedæmonij post latum auxilium suis, ducebant moram in Bœotia, id est, prope fines Atticos: eius moræ causa erat, partim difficilis in Peloponnesum reditus, partim etiam rerum nouarum molitio, quam Athenienses nonnulli moliebantur eo statu ciuitatis non contenti: Athenienses igitur id, quod res erat, suspicati, & sperātes fore, vt copias Lacedæmoniorum opprimerent, ducunt aduersus eos exercitum, & commisso prœlio, ab illis superantur.

Καὶ κατὰ θάλασσαν μέν. Quibus difficultatibus impediti Lacedæmonij manendū sibi in Bœotia statuerint explicat. Primùm si mari per sinum Crissæum nauigationem suscepissent, intelligebant Athenieses reditum impedituros: si terra, per montem Geraneam, præsidium Atheniensium ibi esse nouerant, quod facilè nō poterat inde deiici. Itaq; consilij inopia tantisper sibi manendum in Bœotia iudicarunt, dum explicarēt rationem de reducendo exercitu quàm rectissimè fieri posset.

Κρισαίου, ἀπὸ κρίσσης. Κρισαῖόν τε κόλπον, καὶ δαυλίδα, καὶ πανοπῆα: hodie *golpho di lepanto*.

Πηγάς. *Lina di ostro.*

Δύσοδος. Transitu difficilis, ἐφρουρεῖτο, tenebatur præsidio.

Ησθάνοντο. Præsenserant.

B Τὸ δέ τι καί. αἰτὶ τοῦ καὶ δὴ καὶ. καρποφορικῶς, τὸ δέ τι καὶ πλείους ἰδίοις ἐξάγομενοι. 14.

Επῆγον. Solicitabant.

Καὶ τι καί. Non defuit etiam suspicio Lacedæmonios adesse, vt statum popularem euerterent.

C Τανάγρα. πόλις βοιωτίας, ἣν ὅμηρος γραῖαν, [illegible], καὶ εὐρύχορον μυ[illegible]. Ιλ. β.

Μενοῦσιν. Perfidiæ nota notantur Thessali, & fraudulētiæ. Θετταλῶν σόφισμα Demosth. prima Olynth. [illegible] τῶν Θετταλῶν. [illegible] ἄπιστα [illegible] φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις.

Αθηναῖοι δέ. Nouum prœlium Atheniensiū narrat Thucydides non multo post commissum contra Bœotios: cùm duce Myronide parta victoria potiti sunt Bœotiorum, & Phocensium finibus.

Οινόφυτα. Oppidum Bœotiæ. D

Ωμολόγησαν δέ. Fecerunt etiam deditionem Æginetæ iis conditionibus, &c. 71. A

Τὸ νεώριον. χύδην: ξυντόμως, libro 6. nauale nobile, quod nauium stationem manu & artificio effossam scribit Strabo lib. 8.

Χαλκίδα. Corinthiorum oppidum iam intelligit B in Peloponneso: erant plures aliæ: ἡ μὲν [illegible] εὐβοίας.

Οἱ δ' ἐν τῇ αἰγύπτῳ. Redit ad bellū Ægyptiacum, quod intermiserat narrare vt explicaret reliquas res gestas ab Atheniensibus sub ea tempora. Demonstrat itaq; Atheniēses & socios, multos, variosq; casus in illo bello pertulisse, & fortunā expertos variā. Potitos enim Ægypto primùm, deinde à Megabazo prœlio superatos, & pulsos Memphide: in Prosopitide insula deinde conclusos, & C obsessos, postremò expugnatos, eorumq; naues captas omnes, quæ fluuio auerso, & aqua alio deriuata, siccatisq; alueis, in sicco consederant.

Πολλαὶ ἰδέαι. Varij casus, belli euentus, πεζομαχία, ναυμαχία. νίκη. ἧττα.

Πρῶτον. Honoris nomen. nobilem. B

Προσωπῖτιδα. Erat etiam ciuitas eodē nomine C στράτων. Ηροδ. lib. 7. 26. [illegible]

Επὶ τῷ ξηρῷ ἐποίησε. Elegantissima locutionis formula. Constituere in vadis, [illegible]

D α. εἶδον.

Πάντα δόλον [illegible]

Φασὶ [illegible] & Diodorus, [illegible]

Καὶ τὰ πλεῖστα τῆς νήσου. Et plerasque insulæ partes permeabiles, & non difficiles accessu.

Καὶ ἔφθαρται [illegible] μέν. Epilogus huius belli.

Πολεμήσαντες. αἰτὶ τοῦ πολεμηθέντων. D

Καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν. Hæc res aliter à Diodoro Siculo libro 11. narratur: scribit enim Diodorus Æ E gyptios posteaquàm siccatos alueos animaduerterunt, & classem in vadis cōsedisse, perterritos fecisse deditionem. Athenienses verò, quamuis se à sociis destitutos viderēt, tamē incensa classe, ne ea hostes potirētur, tantisper se defendisse, dū Megabazus eos interposita fide dimitteret. atq; ita illos pedibus Cyrenē peruenisse inde Athenas rediisse.

Υπὸ βασιλέως. ἡ [illegible] βασιλεῖ, ἡ [illegible] βασιλέως. Redit in deditionem Regis.

Ελλην. ἑλλάς, ἑλλάς, agnominatio.

F Εκ δὲ τῶν ἀθηναίων. Miserant interea Atheniēses 50 naues, quæ suis succederent in Ægyptū: hæ rerum ignaræ, quę acciderāt, appellunt ad Mendesiū Nili ostium: eas Barbari à terra peditatu, à mari classe Phœnicum aggressi omnes ferè profligarunt. 72. A

Τῆς ἄλλης. ξυμμαχίδος. αἰτὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων.

Μενδήσιον. 7 ostia Nili, id est, Canopicum, Alexandriæ proximum, Bolbitinum, Sebennyticum, Phatniticum, Mendesium, Taniticū, Pelusiacum postremum, quæ nomen acceperunt ab oppidis.

G Plin. lib. 5. cap. 10. Oppida verò singula turres vtraq; ex ripa fluminis ingenti altitudine habebant, & pontem ligneum. Diod. Sicu. lib. 15. 478. 37.

Μενδήσιον κέρας. Sic etiam Virgilius loquitur Æneidos lib. 7.

Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum. de Tyberi. Georg. 4.

Et ge-

Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus. ——

Ἐπιπεσόντες. Repentinam aggressionem significat verbum istud. ἐκ μεθόρων, à ruinis.

Ἐκ θαλάσσης) (οὐκ γῆς· πλοῖ) (ναυσίν.

Τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην. Epilogus totius belli Ægyptiaci. Hunc habuit exitum ingens ille apparatus Atheniésium, & Sociorum aduersus barbaros, dictum cum cómiseratione quadam, quasi diceret, tam funestum, & miserum.

B Ἐκ δὲ Θεσσαλίας ὀρέστης. Bellum explicat illatum ab Atheniésibus Oeniadis ciuitati Acarnaniæ: & fœdus quinquennale triennio post factum cùm Peloponnesiis: bellum denique renouatum aduersus Cyprios: sed prius nonnulla alia explicat de Oreste, &c.

Ὀρέστης. Alius est, quã ille Agamemnonis filius.

Aut Agamemnonius scenis agitatus Orestes.
Æn. lib. 4.

Καὶ τῆς μὲν γῆς. Atque agro eorum potiti, quem scilicet exercitu occupabant: nam si ab agmine, atq; à signis longius discedere vellét, id verò per Thessalorum equitatum non licebat.

Ὅσα μὴ προϊόντες. αὐτὴ τὸ πλεῖν εἰ μὴ προϊόντα πολύ. Ὡς ἐπάγοι. vt reducerent. Orestem, &c.

C Μετὰ δὲ ταῦτα. Alias res gestas ab Atheniensibus percurrit Thucydides, vt duce Pericle in Peloponnesum nauigauerint: vt expositis copiis prœlio Sicyonios vicerint: vt in Acarnaniã classe traiecerint, & OEniadas oppidũ obsederint, sed re infecta domum redierint.

Προσμίξαντας. προσμιγνύναι, congredi, manum conserere.

D Διαλιπόντων. Tempori tribuit, quod cõuenit personis, βραχέως. Interiecto triennio, intermisso triennio.

Ἐπέσχον πολέμου. Bello supersederunt, à bello abstinuerunt.

Κύπρον. Quæ in ditione regis Persarum erat.

Κίτιον. Cypri ciuitatem, vnde Zeno Stoicus Philosophus.

73. A Σαλαμῖνος. Quæ à Teucro condita fuisse dicitur.

Ἱερὸν πόλεμον. Aduersus Phocenses, qui phanum Apollinis occupauerant.

B Καὶ χρόνου ἐγγενομένου. Alia bella Atheniésium percurrit Thucydides, bellum illatum Bœotis, qui Orchomenum, Chæroneam, & alia Bœotiæ nonnulla oppida obtinebant infesta agro Attico, & erant exules: vt Chæroneam ceperint, ac diripuerint: vt præsidium in ea reliquerint: vt inter redeundũ oppressi in itinere fuerint, & alia id genus.

C Τῆς αὐτῆς γνώμης. Earundem partium.

Σπονδὰς ποιησάμενοι. Factis induciis. L. V. cũ quibus Athenienses transegerunt, recuperatis captiuis, omnem Bœotiam nullam facere.

D Μετὰ δὲ ταῦτα. Defectionem Eubœæ attingit: & exercitum duce Pericle transmissum. Iis temporibus gessit præturam cum Pericle Sophocles poëta. Iustin. lib. 3. circa finem, κατὰ τάχος. confestim.

Ἐπαγαγόμενοι. Ascitis.

74. A Θριάζε. Θρία δῆμος τῆς Οἰνηΐδος φυλῆς, ἡ καὶ Θρίω, ὁ δημότης Θριάσιος. τὸ πεδίον Θριάσιον.

Πλειστοάνακτος. Hic est ille, pro quo Nicomedes Cleombroti filius duxit exercitum contrà Phocenses: erat enim adhuc puer: & per ætatem non licebat ei munus Imperatoris sustinere. Κατεστήσαντο, composuerunt.

A Ἐποίησαν. τὴν αἰχμαλώτων [illegible] ... ἀρχιμάλωτον λαβόντες, ἀπὸ πατρίων τῆς οἰκήσεως.

Στρ. ἱστίαια.

Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε, πολυστάφυλόν θ' Ἱστίαιαν. Ιλιάδ. β.

Ἐξοικίσαντες: Pulsos suis sedibus.

Αὐτοὶ τὴν γῆν. Ipsi ditionem, fines, agrum eorum occuparunt.

B Ἕκτῳ δὲ ἔτει. Bellum narrat Thucydides ortum inter Samios, & Milesios pro Priene: in quo Milesij armis inferiores opem Atheniensiũ implorarunt: Athenienses igitur cum classe venisse Samum, & statum popularem constituisse: obsides accepisse, eosque in Lemno cum præsidio deposuisse docet.

Πεπονθότες. ὅ ἐστι βίας.

Κατὰ στρατ. Cæsar lib. 7. Belli Gallici. Nacti obsides, quos apud eos Cæsar deposuerat, horum supplicio dubitantes territant.

C Τῶν δὲ Σαμίων. Erant nonnulli ex Samiis, qui statum popularem non probabant: hi sub aduentum classis Atheniensium se subduxerant, & in oppositam continentem aufugerant: hi postquàm Athenienses abierũt, cum nobilitate Sami, & Pissuthne, & qui præerat Sardibus, societate inita, in Samum noctu transeunt: ac primùm factionem popularé superant: deinde surreptis obsidibus deficiunt: & præsidium, atque præfectos Atheniensium Pissuthnæ tradunt. Hæc narrat iam Thucydides.

Οὐχ ὑπέμειναν) (ἔφυγον.

D Ὑπὸ νύκτα. ὑπὸ tempus significat.

——Simulacra modis pallentia miris
Visa sub obscurum noctis. Virg. Georg. libro primo, 47. 11.

Sub noctem cura recursat. Idem Virg. Æneid. 1. 133. 8.

Ἐκράτησαν τῶν πλείστων. Maximam partem in potestatem suam redegerunt.

Ἐξέδοσαν. Tradiderunt.

E Ἀπέστησαν. Defectioné Samiorum narrat, & belli apparatum: Athenienses re audita, misisse aduersus eos classem duce Pericle: victos itaque prœlio Samios, & in vrbe conclusos, obsessosque nono mense post se dedidisse. Byzantios etiam, qui cum Samiis defecerant, composuisse cum Atheniensibus, vt stipendiarij, & vectigales eorum essent, sicut antea.

75. A Προσκοπήν: vt specularentur: Lau. V. ad impediendas. φοινισσῶν νεῶν, quas aduentare rumor erat.

Δεκάτου. Id est, μετὰ ἐννέα ἄλλων. vnâ cum nouem aliis.

F Τραγίαι. τραγαῖαι νῆσ. Insula proxima Cycladibus. Τραγαία etiam. ὁ πολίτης Τραγαιάτης, vt πυγαλεύς.

Στρατιώτιδες. στρατιώτας ἄγουσαι τὰς μάχονται πεζομαχεῖν, quæ vehebant milites.

B Τρισὶ τείχεσι. Tribus munitionibus.

Περικλῆς δέ. Acceperat Pericles nuntium Phœnicum classem auxilio venire Samiis: itaq; vt eam opprimeret, obuiam venit cum 60 longis nauibus: interea Samij facta eruptione superant classem reliquã Atheniensium: & mare obtinent circiter 14 dies: sed reuerso Pericle iterũ concludun-

G tur, & nono post mense deditionem faciunt, &c.

Τῶν ἐφορμουσῶν. Ex iis, quæ erant in stationibus.

Καύνου. πόλις Καρίας, ἀπὸ Καύνου: cuius nefario amore soror Biblis arsisse dicitur, ὅθεν Καύνιος ἔρως. Laborat aëris pestilentia: ita vt eius incolæ colore admodum pallido sint: quos Stratonicus Citharœdus illac præteriens, conspicatus, non irridiculè

carmen illud Homeri vſurpaſſe dicitur.

Οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν. Ouidius Metam. libro nono.

Προφυλακίδες. Quæ pro caſtris erāt in ſtatione.

86. A Μετὰ ταῦτα δὲ. Redit vnde digreſſus eſt: docet non multo pòſt accidiſſe, ac geſta fuiſſe hæc, quæ ſuperius explicauit inter Corinthios, & Corcyræos: nec non defectionem Potideæ, eiusq; oppugnationem atque obſidionem, quæ huius belli cauſa fuerunt: hæc autē omnia, quæ à Græcis partim aduerſus Græcos, partim aduerſus barbaros geſta ſunt intra annos 50. à bello Perſico ad initium iſtius vſque belli fuiſſe geſta docet.

Πρόφασις. Cauſa ſpecioſa. Cæſar lib. 3. belli ciuil. honeſta præſcriptione tegere rem turpem.

Κατέστη. L. V. Extitere. F. P. cœperunt eſſe.

B Ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο. Confirmarunt.

Τὴν ἀρχὴν. Intelligit eos, qui erant in ditione eorum.

Καὶ αὐτοὶ. Et potentia, & opes ipſorum auctæ, amplificatæque ſunt. χωρεῖν ἐπὶ μέγα δυνάμεως. Amplificare opes.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Quod quamuis intelligerent Lacedæmonij, tamen non reſiſtebant, niſi aliquatenus.

Ἡσύχαζον. A bello abſtinebant.

Ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ. Quod & antea non ita præcipites ad bella ruerent, & eo tempore bello domeſtico impediti tenerentur.

Μὴ ταχεῖς. Tit. Liui. Dec. 5. in oratione Legatorum Rhodiorum. Athenienſium populum fama eſt celerem, & ſupra vires audacem eſſe ad conandum, Lacedæmoniorum cunctatorem, & vix in ea, quibus fidit, ingredientem.

Σαφῶς ᾔρετο. Apertè tollebatur: & à ſociis eorum manus non abſtinebat, & ſocios eorum tentabat.

Οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο: non ferendum amplius iudicarunt, ſuperius δεινὸν ποιούμενοι.

Ἀλλ' ἐπιχειρητέα. Sed omni ſtudio conandum eſſe, atque incumbendum.

C Καθαιρετέα ἤν) (καθαιρεῖν, deprimere euertere.

Αὐτοῖς μὲν οὖν. Quamuis ipſi Lacedæmonij minimè dubitarent Athenienſes fœdera fregiſſe, & licet vim eorum armis refrænādam eſſe cenſerent, tamen bellum inconſulto deo noluerunt ſuſcipere: mittunt igitur Delphos conſultum oraculum bellum nec ne ſibi ſuſcipiendum eſſet. Tulerunt reſpōſum, Lacedæmonios fore victores ſi bellum non lentè, neque languidè, ſed totis viribus geſſiſſent, deusque ſe ipſis & vocatum, & non vocatum adfuturum dixit. Quare euocatis iterum ſociis de ea re proponunt conſultationem, ac deniq; conſtituunt bellum inferre Athenienſibus. Hæc narrat iam Thucydides, & probat Lacedæmoniorum cunctationem, qui res graues temerè non ſuſciperent: ſed diligenter prius, ac maturè de iis deliberarent.

Ἄμεινον ἔσται. L. V. Nunquid præſtaret bellum gerere. F. P. An bellūm ſuſceptum bene, ac feliciter ſucceſſurum eſſet, de belli enim euentu ſciſcitabantur.

Ξυνεπελάβ. Immiſſa peſtilentia, quæ maximè attriuit res Athenienſium.

77. A CORINTHIORVM CONCIO.

Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους. Lacedæmonios & cæteros ſocios ad bellum decernendum ſuſcipiendumque A cohortātur Corinthij: docent iuſtū, neceſſarium, pium atq; honeſtum hoc eſſe, eius autē conficiendi facultatem in primis proponūt. Proponunt facultatem, cùm demonſtrant ſe longè ſuperiores eſſe militum numero, & copiis, rei militaris vſu, & miro ſuorum omnium conſenſu: nec non cùm docēt ſe quoq; claſſes inſtructuros, & ad eam rem pecunias collaturos, quib. remigia, & milites claſſiarij hoſti ſurripiantur, aucto ſcilicet ſtipendio. Itaque in victoriæ ſpem eos inducunt variis argu- B mentis, quę ſingulatim ſuo quæq; loco ſunt explicanda. Neceſſitatem oſtendunt, cùm docēt de libertate agi, & ſalute ſua, ne dū de fortunis omnibus: potentiā enim Athenienſium nimis magnam eſſe, & formidabilem. Declarant præterea pium, iuſtum, & honeſtum fore hoc bellum: honeſtum, quia turpe eſt tot Peloponneſi ciuitates Dorienſes ab vna tantùm infeſtari, eaq; Ionica: & Peloponneſios à ſuis maioribus adeò degenerare, vt cùm illi Græcos omnes liberauerint, ipſi ne ſibi C quidem libertatem retinere, eamq; tueri valeant, ſed iugū ſeruitutis à tyrannis Athenienſibus ceruici ſuæ imponi patiantur: turpe deniq; ſibi futurum, quòd imprudentiæ, ignauiæ, ac negligentiæ crimen ſint ſubituri. Iuſtum verò, quòd laceſſiti vim hoſtium repellant, non vltro bellum ipſi inferant, quòd fœdera non à ſe rupta ſint: ſed ab Athenienſibus: pium denique fore planum faciunt. quia Apollo non ſolùm id ſuadebat ſuo reſponſo: ſed etiam auxilium ſuum ad eam rem vltro polli- D cebatur.

Hæc ſunt argumētorum capita, quibus Corinthij ad bellum decernendum, ſuſcipiendumq; ſocios cohortantur. Sed quoniam ſocij non omnes eodem loco ſedes habebāt ſuas, ſed alij oram maritimam tenebant, alij loca mediterranea: erat autem ſuſpicio ne qui ab ora maritima procul aberant eos negligerent, qui littora tenebāt, & laborantes adiuuare ſuis opibus nollent, quaſi periculum ad ſe nō pertineret, ideo Corinthij antequā E accedant ad facultatem, neceſſitatem, æquitatemque huius belli demonſtrandam, docent prius pericula æquè ad omnes pertinere. Oppreſſis enim iis, qui tenent oram maritimam, futurum aiunt vt pateat acceſſus, & aditus etiam ad homines mediterraneos. Hos igitur pluribus docent, atque hortantur primo loco, vt caſus belli huius omnes communes ducant, & libenti, atque alacri animo, cùm res ita poſtularit, ſuccurrant illis, qui maritimas ciuitates incolunt: alioqui neque exportatu- F ros eſſe, neque importaturos res neceſſarias. Hæc ſunt quæ continentur in iſta concione. Sed ſciendum Thucydidem partem iſtam poſteriorem priore loco poſuiſſe non ſine certo conſilio. intelligebat enim ſcriptor prudentiſſimus niſi prius docuiſſet euentus omnes belli æquè ad omnes pertinere, ſe non facilè fuiſſe probaturum omnibus ſociis ſuam cauſam, eosq; impulſurum, vt iterum bellum decernerent, atq; adeò ſuſciperent. Quare hoc priore loco probat, addit deinde partem al- G teram. Illud etiam notandum eſt, eadem argumenta tractari in hac concione, quæ in ſuperiore illa, quæ incipit τὸ πιστὸν ὑμᾶς ὦ Λακεδαιμόνιοι. Hæc ſunt æquitas & neceſſitas: & præterea tractantur tria alia, facultas belli conficiendi, dignitas, & pietas. Declaratur enim & facile confectu fore, & honeſtum atque pium eſſe bellum iſtud. Eſt igitur hæc

concio

concio additamentum quoddam illius superioris, A & quasi quædam dilatatio.

Τὰς μὲ Λακεδαιμονίους. Proœmium est ductũ à persona Lacedæmoniorum: laudat eos, quòd sociorum causam tandem susceperint, & bellum decreuerint: itaque socios omnes coëgerint, vt omnium suffragio res comprobetur. Nõ est nobis amplius ô Socij expostulandum quasi Lacedæmonij aut bellum ipsi non decreuerint, aut etiam nos huc non conuocauerint, vt idem nostris suffragiis comprobemus. αἰτιᾶσθαί τινα, queri de aliquo: αἰ- B τία, querela, expostulatio. αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἁμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων. Illud autem hic obseruandum, Corinthios in ipso statim suæ concionis initio id quasi certum, minimeque dubium ponere, quod tamen controuersum, ac dubium esse poterat. Aiunt enim Lacedæmonios bellum iam decreuisse, quod tamen nondum decreuerant. Hoc igitur à Corinthiis artificiosè, callideque factum.

Καὶ ἡμᾶς. Inuitat cæteros, & cogit quodammo- C do sequi exemplum Lacedæmoniorum: ciuitatis videlicet dignitate, authoritateq; præstantissimæ.

Χρὴ γάρ. Decet enim eos, qui præsunt aliis, & qui maximè ab his coluntur, & cæteris anteponuntur, publicas eorum vtilitates tueri perinde atque sua ipsorum commoda faciunt. γνώμη. Conciliat sibi Lacedæmonios, prædicatione laudũ & æquitatis eorum.

Νέμοντας. Administrantes.

Προσκοπεῖν. Consulere vtilitati publicæ. D

Ὥσπερ καὶ. Ratio à maiori: dignitas est pluris facienda, & cultus, quo vos colunt socij.

Ἡμῶν δὲ ὅσοι μέν. Iã ingreditur Corinthius in eam partem, vbi docet bellum istud, & pericula æquè ad omnes Peloponnesios pertinere. Itaque hortatur eos qui loca mediterranea colebant, ne negligerent cęteros, qui siti erant in locis, maritimis, quasi res eorum non ageretur. Illis enim oppressis, facilè bellum penetraturum esse demonstrat in loca mediterranea. Hoc primo loco constituit E (vt dictum est) Thucydides, quia intelligebat Corinthium alioqui nõ esse facilè probaturum suam causam maritimis hominibus, nisi illi certò sciuissent etiam mediterraneos homines munera belli esse subituros, & adiuturos esse suis opibus ciuitates maritimas cùm res ita tulisset. Poterant enim illæ dicere: nolumus bellum decernere: cur ita? quia nos in littore constituti, si bellum sit, primi ab hostium classe infestabimur, ac diripiemur, cæteri qui procul absunt à mari, otio, & quiete fru- F entur, neque de nobis erunt soliciti: Quare, vt hoc impedimentum causæ tolleret, confirmat eorum animos, & inducit in spem, fore, vt à mediterraneis adiuuentur, atque defendantur, quia intelligent suam ipsorum rem agi, vt iam ipse docet.

Propositio: non sunt mihi monendi oræ maritimæ incolæ vt ab Atheniensibus caueãt, quorum fraudem, quasi diceret, & auaritiam sunt iam experti, sed ij sunt docendi, qui mediterranea loca G incolunt, ipsorum rem agi, & non minus ad ipsos pertinere hoc bellũ, quàm ad ciuitates maritimas.

Ἐπιμιγνῦντες. Habuerunt commercium cum Atheniensibus. Hoc verbum respicit ad morem vetustum, quum ante vsum pecuniæ signatæ rerum fiebat permutatio.

Αὐτούς. Qui fraudulenti, quasi diceret, & auari B sunt.

Πόρρω τῆς ἐμπορείας. In locis maritimis.

Τοὺς κάτω. Aduerbia cum articulis præpositiuis sumuntur pro nominibus adiectiuis, vt ὁ πάλαι pro ὁ παλαιός, ὁ πρότερον, pro ὁ πρότερος.

Χαλεπωτέραν, ἀντὶ τοῦ χαλεπώτερον καθισταμένους, καὶ ἀνακομίζεσθαι.

Τῶν ὡραίων. Fructuũ, quos anni tempora ferunt.

Ἀντίληψις. Et commoda, subsidiaque vitæ, quæ vicissim vsus maris subministrat: & fructuum vicissim perceptionem.

Καὶ τῶν νῦν λεγομένων: Neque existimandum illis errore iudicij hoc bellum ad ipsos minimè pertinere.

Τὰ κάτω. Res pro personis.

Τὸ δεινόν. Malum, calamitatem.

Δι᾽ ὅπερ καί. Quapropter bellum illis alacrius est C suscipiendum, quia scilicet eorum res agitur. Et quoniam hoc poterat accipi in cõtrariam partem, &c. propterea rationes adiicit: vt prudẽtis, & modesti est quiescere nisi lacessatur iniuria, ita viri fortis est vim repellere.

Εὖ δὲ παρασχόν. Ad illud occurrit: at grauia, & molesta sunt bella diuturna: non erit diuturnum: offeruntur enim occasiones bella deponendi. consolatur igitur spe, &c.

Εὖ παρασχόν. αἰτία τοῦ παρασχόντος. εὖ θεῖν, re bene gesta. ὦ, αἰτία τοῦ εὐτυχίου. εὐτυχίας δὲ φρονιμώτερ.

Καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον. Philosophatur hîc Thucy- D dides, vt secundis rebus non est cur efferamur, ita pacis commodis, & otio non est cur sic alliciamur, vt perferamus iniurias. ἠθικόν.

Τὸ ἥσυχον τῆς εἰρήνης. vt, tenebræ errorum. præsidium ingenij.

Ὅ, τι γάρ. Ratio ab incommodis futuris: qui enim abhorret à bello propter otium, is otium amittit celerrimè, eiusque priuatur fructu, & qui successu rerum elatus insolescit, is quoque peccat: quia euentus belli dubij, ac minimè certi sunt.

Ῥᾳστώνης. Rerum secundarum successum, & fortunæ indulgentiam significat, vitæ tranquillitatem.

Τὸ τερπνόν. τὴν ἡδονὴν, τὸ τερπνὸν τῆς ῥᾳστώνης, tranquillitatis voluptas.

Οὐκ ἐνθύμηται. Non animaduertit se re incer- D ta, & inconstanti efferri. Θράσει. verbo graui vtitur. ἀπίστῳ. ματαιότητα, tribuit temeritati, quod fortunæ conuenit.

Εὐτυχίᾳ. Quasi dicat, fortunæ beneficio, quæ est inconstantissima.

Πολλὰ γάρ. Ratio ab incerto rerum euentu: multa enim malè consulta, si hostis agat inconsultius, lætum, & faustum habent exitum. plura etiam bene consulta euentum tamen funestum sortiuntur. Summa, ea est rerum futurarum natura, vt consultatio interdum parum valeat. Consilia incertos habent euentus. γνώμη, & exornatio à contrariis.

Τυχόντα. Nacta. Κατωρθώθη. Prosperè euenerunt.

Αἰσχρῶς. Cum dedecore. 78. A

Ἐνθυμεῖται γάρ. Nemo enim eodem impetu animi res gerendas exequitur, quo in deliberando de his cõstituit, & affert simul confirmationẽ. In deliberationibus.n. quia, pcul absunt pericula, sumus audaciores, & magna decernim⁹: in administratione

verò rerũ, cùm pericula se ostendunt, & offerunt, deficimus, & metu deterremur. ἐνθύμημα. Cicero Top. omnis sententia proprio nomine dicitur Enthymema, sed κατ' ἐξοχὴν, quia videtur ea, quæ ex cõtrariis efficitur, acutissima, sola propriè nomen commune possidet.

Ὁμοια τῇ πίστει. Id est, deliberationes sunt maiores, quàm res, de quibus fit deliberatio. Nemo enim deliberat dum fidit, & metu vacat.

Τῇ πίστει. rebus certis, τοῖς βεβαίοις. χολ. F. P. dum fidit.

Αλλά. ἡ θέσις, μετ' ἀσφαλείας, causa pro effectis, audacter & liberè.

Μετὰ δέους. Causa, effecta ἰσχνόφωνον.

Ημεῖς δὲ καὶ νῦν. Redit ad causam. Superius dixit sapientis, & modesti viri esse & suscipere & deponere bella; hoc sibi iam præstandũ esse docet. nam & suscipiendum bellum lacessitis ab Atheniensibus dicit: & deponendum esse, cùm suas vlti fuerint iniurias.

Εγειρόμεθα. Quasi diceret, persona iacente, & dormiente.

Κατὰ πολλὰ δέ. Facultatem belli conficiendi iam demonstrat à multitudine militum, à rei militaris vsu: à consensu totius Peloponnesi, & sociorum, à classibus, quas instructuri sunt, à vi pecuniarum, quas partim de suo collatas, partim mutuò acceptas sunt habituri.

B Ὁμοίως ἰόντας πάντας. Concordiã, & obedientiam intelligit.

Δελφοῖς. Erat autem in oraculo Delphico ingens vis auri. phanum enim illud fuit ditissimum, vel Homeri temporibus: quod poëta ipse testatur 9. libro Iliados,

Οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει.
Φοίβου Ἀπόλλωνος Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ. Sed Crœsi Lydorum regis, & aliorum regum temporibus auctum fuit postea multa vi auri, quod vndique dono mittebatur. quanquam eos thesauros postea duces Phocensiũ Onomarchus, & Phaylus diripuerunt.

Δανεισμα ποιησάμενοι. ἀντὶ τοῦ δανεισάμενοι.

Υπολαβεῖν. Surripere, subducere, subtrahere, aucto stipendio auertere.

Ωνητή. Mercede cõductæ. Etenim copiæ Atheniensium externæ sunt, ac mercede cõductæ, non sunt vrbanæ, ac domesticæ.

Η δὲ ἡμετέρα. Collatio: nostræ copiæ domesticæ, nulla mercede conductæ robore corporum magis potentes, quàm pecuniis.

C Μιᾷ τε νίκῃ. Erigit animos ad spem, ostentans victoriæ facilitatem.

Μελετήσομεν. Meditabimur interposito spatio temporis.

Καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην. Et cùm pares scientia eius rei fuerimus. cùm parem scientiam fuerimus assecuti, animi certè fortitudine, & altitudine superiores erimus.

Ὁ γὰρ ἡμεῖς. Nam bonum, quod natura nobis insitum est, hoc illi disciplina nunquam assequãtur: disciplina, qua illi præstant, hæc nobis studio, & exercitatione superanda est.

Opinionem sequitur eorum, qui negant virtutem disci posse, sed asserunt diuinitus eam inseri animis hominum. Plato ait, οὔτε φύσει, οὔτε διδακτόν, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ παραγιγνομένην τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς νοῦ. οἷς ἂν παραγίγνηται. Plut. contrà: διδακτόν ἐστι μαθεῖν δὲ, καὶ μελέτῃ αὐξάνεσθαι. Cicero libro 10, Episto. Attic. aut

A ἀρετὴ non est διδακτόν, quod mihi persuaderi non potest.

Χρήματα δέ. Repetit locum facultatis à copia pecuniarum, quas collatum iri à se docet: repetit autem, & cõmoratur hoc loco, vt moueat Peloponnesios, præsertim mediterraneos, quos à sumptibus huiusmodi abhorrere intelligebat: inculcat igitur necessitatem, & rei turpitudinem: demonstrat, necessariò esse conferendas pecunias, quia de salute communi agitur: turpe etiam dicit pro

B libertate retinẽda quoslibet sumptus non facere.

Αὐτά, τὰ ναυτικά. ἤ, λυδικάς, θεοῦ. seruit solutioni, & refutationi argumentorum.

Οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι. A maiori, illi vt seruiant, perpetuò conferunt: nos vt hostem vlciscamur, & libertatem retineamus, non conferemus?

Επὶ δουλείᾳ. τῇ αἰτίᾳ τῶν δι' αὐτῶν: vt causæ suæ ser- D uiat: vel conseruandi causa dominatus Atheniensium, quod criminosè seruitutem sociorũ vocat, vt innuat quandiu dominatus Atheniensium inC pererit, tandiu socios eorum ipsis esse seruituros.

Οὐκ ἀπεροῦσι. Non recusabunt, nõ defessi deficient, nullum finem facient conferendi pecuniam.

Δυλεία) (στερηθῆς, ἡμαρτῆς τοῖς τῇ χρείᾳ. 79. A

Καὶ ὅτι τοῖς μὲν ὑπ' ἐκείνων. Et ne fortunæ nostræ in hostium potestatem veniant, quibus ab illis opprimamur.

Υπάρχουσι δὲ καί. Proponit alias facultates, quibus in spem victoriæ vocat Peloponnesios. Sociorum defectiones munitionum ædificationes, quibus D hostem oppugnabunt, & fines eius infestabunt. Adsunt præterea nobis aliæ quoque belli gerendi viæ.

Μάλιστα παραίρεσις. Definitio, quæ habet significationem vtilitatum futurarum. Subductio, subtractio, detractio. αἷς ἰσχύουσι. In quibus posita est eorum potentia.

Επιτειχισμός. Et munitionum ædificatio, quæ oppugnent agrum Atticum.

E Ηκιστα γὰρ πόλεμος. Belli enim progressus non sunt certa lege, & via immutabili.

Ρητοῖς. Certis, & definitis legibus. Ιλ. φ. [illegible] μισθῷ. Thucyd. ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι [illegible] καὶ βασιλείας.

Τεχνᾶται. V. factum. comminiscitur sua sponte.

Πρὸς τὸ παρατυχαῖον. In singulis occasionibus oblatis, in re præsenti. L. V. præter ea, quæ adsunt.

Εν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως. Quod qui non molestè, sed sedato, quietoq; animo fert, minus labitur: in quo administrando, qui animo non perturbatur, sed F moderatè fert eius incommoda, is stat, & minus cadit. ὀργαί, mores. Thuc.

Προσομιλήσας. A rebus animatis. βεβαιότερος, constantior, meliore conditione, munitior, tutior, & magis tectus à periculis.

Οὐκ ἐλάσσω πταίει. Non leuiter offendit. B

Ενθυμώμεθα δέ. Metum incutit, & necessarium esse hoc bellum demõstrat à magnitudine potentiæ Atheniensium, quam valde formidabilem esse dicit. Sed αὐξητικῶς ornandi, amplificandiq; causa G retractatur. Si cum finitimis populis, & pro re parua res esset nobis, hoc ferendum esset aliquo modo: iam verò cum Atheniensibus res nobis est, & pro libertate, omnibusq; fortunis: ergo summo consensu nobis opus est.

Ικανοί. Pares potentia, & multo potentiores singulis.

Καὶ τὴν

Καὶ πλείονα. Amplificatio.

Εἰ καὶ δεινόν. πρὸς Πορθμεῖς. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ηττᾶσθαι. ἐκείνω. ὁ πρὸς τὸ σημαινόμενον.

C Ὁ ἐν λόγῳ. Cuius rei vel dubiam fieri mētionem, turpe est Peloponnesiis. Duplex amplificatio: altera, quòd seruitus non modò re, sed verbo fœda, & turpis est: altera, quòd non verbo, & oratione, sed dubitatione etiā fœda, & turpis sit, quam, vel dubia oratione commemorare, turpe est.

Αἰσχρὸν ἐνδοιασθῆναι. Turpe Peloponnesiis est non solùm si re seruiant, sed etiam si rumor, & fama sit ambigua eos seruire.

Αἰσχρόν. Iam ingreditur in eam partem consultationis, quæ vocatur honesta: docet quàm turpe futurum sit, tot ciuitates Dorienses ab vna, eaque Ionica infestari, proponit dedecora futura: malè audituros eos dicit, vel quòd improbi sint, vel quòd ignaui.

Κακοπαθεῖν. Vexari, infestari.

Εν ᾧ. τῷ κακοπαθεῖν.

H δικαίως. Vel nostro merito hæc pati existimabimur, propter scilicet nostram improbitatem, vel propter timiditatem, & ignauiam hæc perferre, & à maioribus nostris adeò degenerare.

Οἱ πλεῖ ἐλευθέρ. σύγκρισις.

Οὐδ᾽ βεβαιοῦμεν Ne stabilimus quidem, ac tuemur eam: metaphora ab ædificiis quassatis, & ruinam interminantibus ita, vt fulcienda, & stabilienda videantur.

Πόλιν. πόλιν, vt sit μία ἔθνους. πόλις τύραννος) (μόναρχος ἐν μιᾷ.

Καὶ ταῦτα ἴσμεν. Neq; intelligimus hoc facinus habere tria summa vitia, vel dedecora, imprudentiæ, ignauiæ, negligentiæ: amplificatio à quadam rei definitione. Tyrannum ferre, & seruire ei, nihil aliud est, quàm imprudentiæ, ignauiæ, ac negligentiæ teneri crimine: quòd scilicet nō intelligamus, quàm expediat nobis Tyrannum tolli de medio: vel si intelligamus, tamen nō audeamus eum tollere propter ignauiam: vel quòd quamuis cognoscamus quid deceat, tamē socordia, & desidia quadam id negligamus.

A Οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες. Peloponnesij, & Dorienses contemnebant Ionas, vt molles, & ignauos: itaq; non deerant fortasse qui dictitarent remissius agendum esse bellum, non esse opus tanto apparatu, tanta pecunia, tantaque animi, & virium contentione aduersus Ionas: occurrit igitur Corinthius, & castigat hoc genus hominum, stultos esse inquiens eos, qui ita sentiunt, & grauissimè labi dicit. φευγῶ) (χωρεῖν. Neque enim ab his vitiis alieni.

Καταφρόνησιν. Hanc clausulam L. V. peruertit: καταφρόνησιν enim vocat temeritatem, ἀφροσύνην, sui accusationem: Neque tamen (inquit) vt ista nomina fugiatis, excusationem prætēdatis, quòd temeritatem deuitaueritis, plerisque perniciosam, quæ excusatio, quia multos decepit, contrario nomine sui accusatio cognominatur.

Τὸ ἐναντίον. Non quòd ἀφροσύνη sit cōtraria τῇ καταφρονήσει, sed quia opposita est τῇ φρονήσει, quæ non contemnit alios, qui minimè sunt contemnendi. ἀφροσύνη, καταφρόνησις, παρονομασία. Quare τὸ κ, & τὸ ἀ iam in compositione idem valet.

Κεχωρήκατε. χωρεῖν ἐπὶ πλὴν καταφρόνησιν, accedere ad contemptionem, sequi contemptionem, contemnere. quamuis enim (inquit author) vestros hostes contemnatis, non tamen idcirco alieni estis à tribus illis vitiis, de quibus antè. Nam ista contemptio, quę à quadam magna prudentia videtur proficisci, plurimos iam in errorem induxit, & læsit, & ideo stultitiæ nomen prudentiæ contrarium est adepta. vide scholia Græca.

Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα. In epilogos iam ingreditur, hortaturq; socios, vt à segnitie, & à desidia se excitent, & pristinæ virtutis memores, ad labores & pericula subeunda more maiorum redeant, &

B pristinum suorum institutum retineant. In his epilogis tractatur. τὸ συμφέρον, καὶ τὸ δίκαιον. Ac de præterita desidia non castigabo vos diutius, quàm tempus præsens postulat, sed admonebo vt in posterum labores, & pericula more maiorum subeatis.

Ἐς ὅσον. Quatenus causa ista postulat.

Τοῖς παροῦσι. πυλαιμάχοις. προγεγενημένα, παρόντα, μέλλοντα.

Πάτριον. Æmulatio. πάτριος ἀρχή, πάτριοι νόμοι.

C Τὰς ἀρετάς. Facultates, opes, commoda, τὰς εὐπορίας.

Καὶ μὴ μεταβάλλειν. supple χρή, vt desidia, & otio res partas amittamus.

Εἰ ἄρα: pro, quoniam: solent enim opes, & diuitiæ inuitare ad otium, & ad delicias, authoritas etiam reddit homines insolentes.

Ἐξουσίᾳ. Potentia.

Θαρσοῦντας. Cùm aliis de causis, tum quia ὁ θεὸς ἔχρησε, καὶ τὰς σπονδὰς ἐλύσαμεν. B

D Υπάρχει. Facultas. αὐτή, αὐτὸς ξυλλήψεσθαι suprà.

Φόβῳ. Metu nostri. ὠφελίᾳ. partim coacti, & inuiti, partim volentes, & sua vtilitate inuitati.

Ας χρή καὶ ὁ θεός. Ab authoritate oraculi, & Dei fidem facit, Deus bellum suasit: ergo fœdera violata iudicat.

Ωστε πανταχόθεν. Efficit omnino bellū suscipiendum esse: amplificat necessitatem, & vtilitatem, repetens superiora capita: dicit sententiam de mittendo auxilio Potidæatis: habet denique hic Epi-

E logus repetitionem, & enumerationē argumentorum superiorū. Eorum amplificationē, mouet affectus, continet metum, pudorem, odium.

Πανταχόθεν. Omnibus de causis, vnico hoc aduerbio complexus est omnia argumēta: καλῶς, locum honesti, & dignitatis tangit.

Καλῶς ὑπάρχει τινί. Conuenire, decere aliquem, licere.

Τάδε. Numerus multitudinis augendi causa: vel ad argumenta referendum est. G

F Οὐκ ἐνδέχεται. τὸ αἰσχρόν.

Καὶ τὴν ἄλλων μετιέναι. Et aliorum pristinam libertatem repetere, recuperare, vel, & alios in pristinam libertatem vindicare.

Ως οὐκέτι ἐνδέχεται. Impellit à necessitate vrgente: nostrùm alij iam premuntur ab Atheniensibus, alij paulo pòst idem patientur. Itaque non est bellum differendum.

Ενδέχεται. Res nostra non patitur moram amplius, & expectationem. ἐνδεχόμενον, contingens, τὸ

G δυνατόν. Arist. libro primo Rhet. ὡς τὸ ἀναγκαῖον τό, τὸ ἐνθύμημα ἦ, καὶ τὸ σημεῖον περὶ τῶν ἐνδεχομένων ὡς τὰ πολλὰ ἔχειν καὶ ἄλλως.

Περιμένοντας βλάπτεσθαι. αὐτὸ δὲ περιμένειν, & βλάπτεσθαι, vt ἐπὶ τῷ παισρόμενον, & αὐτὸ ἅμα σώζεσθαι. Et pag. 10. 19. μάχης ἐν τῷ ξυμφέροντα λογιζόμενοι τῷ λόγῳ οὐχ ξῆναι.

Εἰ γνωσθησόμεθα. Si cognitum fuerit nos, &c.

81. A Ἐπιθυμίᾳ ὤρμησε. Cupiditate ducti.

Διὰ πλείονος) (τὸ αὐτίκα δεινόν. quæ diuturnior futura est.

Ἐκ πολέμου μὲ τόπ. Reperit locum illum. ἀγαθῶν ἐπιθυμούμενος ἐκ μὲ εἰρήνης πολεμεῖν.

B Ψῆφον ἐπήγαγον. Suffragij ferendi potestatem fecerunt omnibus sociis.

Ἑξῆς. Sequitur explicatio ordinis, καὶ μείζονι, καὶ ἐλάσσονι πόλει, æquè minimæ, atque maximæ cuique ciuitati.

Καὶ τὸ πλῆθος. Id est, conuentus, vel maior pars, σύνθεσις, σύλληψις.

Διαδομένου δὲ αὐτοῖς. Interiectum aliquod temporis spatium narrat Thucydides, prius quàm arma caperent, quia erant imparati, quamuis constituissent bellum suscipere, tamen, &c.

Πρόσφορα. Quæ vsui futura erant. οὐ ἴδω paulo pòst.

Μὴ ἐλ μέλλησιν. Neque moram interponere, αὐτὸ τὸ μέλλειν.

Ἐνιαυτὸς μέν. Annus exactus non est: μεσοποὸς, ὅρος καὶ ἥκεις.

C Ὅπως σφίσιν. Causas belli grauissimas quærentes.

Τὸ ἄγος ἐλαύνειν. Vt piaculum vrbe pellerent, id est, vt eos ciuitate expellerent, qui tenebátur piaculo admisso in Mineruam. Designabant auté Periclem principem Reipublicæ virũ prudentia præstantem, & inimicum Lacedæmoniis, quo pulso, intelligebant rem sibi facilius cessuram esse, & se bello longè superiores fore. Simulabant itaq; Lacedæmonij se religione adductos id facere, quod sui causa faciebant: & suam agebant causam, dum videbantur velle vim allatam deæ vlcisci. Sed piaculum huiusmodi fuit.

Ferunt Cylonem quendam Atheniensem affectasse Tyrannidem: itaque arcem Athenarum occupasse: sed concursu facto, cùm premeretur à populo obsidione, ipsum & fratrem aufugisse, cæteros, qui erant cum eo grauissima fame pressos ad aras Deorum confugisse: sed cùm inde discessissent fide interposita, impunitateque promissa ab iis, à quibus obsidebantur, interfectos fuisse: eamque ob causam eos, qui cædem fecerant, & fidem, atque religionem violauerant, sacros, & deuotos fuisse iudicatos. Itaque Lacedæmonij, quasi agerent causam Deorum, qui violati fuerant, & piaculum vlcisci vellent, imperabant vt Athenienses vrbe expellerent eos, qui tenebantur huiusmodi piaculo: Sed rem suam agebant (vt paulo antè diximus) vt Pericles vir summa authoritate, atque prudentia expelleretur: sperantes se facilè subacturos, Athenas orbatas tanto viro. ἄγος, piaculum, παρὰ τὸ ἄζω τὸ σέβομαι, ἀντιφραστικῶς.

Κύλων De hoc Cylone Plut. in Solone, & Herodotus libro quinto.

Ἀθηναῖος, ὀλυμπιονίκης, &c. Hæc omnia attributa eò pertinent, vt ostendat author facultatem, qua inductus Cylon hoc fuerit aggressus Atheniensis erat: Itaque & loci erat gnarus, & poterat tenere qua ratione confici res posset, & habebat socios, & adiutores ad facinus patrandum: vicerat in ludis Olympiacis. ergo erectus, & sublatis animis dignum Tyrãnide se iudicabat. Summi enim honores habebantur ei, qui in celeberrimo illo certamine vicisset: duxerat præterea in matrimoniũ Tyranni filiam. Itaque habebat domesticum exemplum, quod imitaretur, & cuius præsidio speA raret se voti compotem futurum: responsum denique Delphicum tulerat de rei successu: Itaque non dubitauit de conatus euentu.

Ὀλυμπιονίκης. Id est, clarus, & illustris ob huiusmodi victoriá olympiacam. Vitr. libro nono, qui enim Olympia, &c. vicissent, ij non solùm summa cum eorum laude in medio conuentu victores declarabantur, sed cùm in suam quique ciuitatem reuertebantur, quadrigis vecti quasi triumphantes per mœnia inuehebantur, quæ ciues diruebant, vt B eos acciperent, subindicantes ciuitatem, quæ tales haberet ciues, muris non indigere, munitam scilicet eorum virtutis præsidio, iisdem victus publicè dabatur, qui summus honos habebatur.

Κύλων ἡ μέθοδος καθαρίστως, τὸ ψιλὸν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀφηγεῖσθαι, ὅ ἐστιν αὐτὸ ψιλὸν τὸ πράγματος ἄρχεσθαι. Hic locus est dignus in primis obseruatione propter artificium, & puritatem, vt Scholiastes etiã notat.

Τῶν πάλαι. I. V. vetustæ nobilitatis, ac potens. Inter veteres, & generis nobilitate florens, & poC tens opibus. Sunt qui nobilissimo genere sunt, sed ad extremam mendicitatem redacti, ideo addit καὶ δυνατός. λίχῃ καὶ δυνατὸς χρήμασι, δυνατὸς λέγει. qui dicendi facultate valet.

Χρωμένῳ δέ. Scholiastes refert, quæ hic narrantur à Thucydide gesta fuisse eo tempore quo Athenienses duce Miltiade parua manu innumeras Persarum copias in campis Marathoniis fuderunt, & fugarunt.

Μεγίστῃ. Celeberrimo. nam erant alij Dies festi D D non ita celebres.

Ἀνεπιτηδείως. σημείωσαι vim verbi. est enim ἀνεπιτήδειον rem arduam, & cui vix assentitur is, qui sollicitatur, suadere: vt erat hæc metus, & periculi plena.

Τὰ ἐν Πελοποννήσῳ. Vt distingueret ab ea ludorum celebritate, quæ in Macedonia, & Athenis celebrabatur.

Καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν. Quasi esset omen, & auspicium istius etiam victoriæ, & felicitatis. 81. A

Εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Tacitè carpit Cylonis imprudenE tiam, qui oraculi ambiguitatem non videret. περίφρασις.

Μειλίχιος. Quod est ac si mansueti, vel placidi, vel placati dicas. Pausl. lib. 2. Κορινθιακῶν scribit signum Iouis Meilichij dedicatũ ab Argiuis, vt sanguinem ciuilem expiarent.

Πανδημεί. Ex omni genere, ætate, conditione.

Θύματα. Victimas non veras, ad similitudinem hostiæ factas ex massa farinæ.

Ἐπιχώρια. Quibus indigenæ vtebantur: quæ eF rant peculiaria loci illius incolis, vt innuat peculiare hoc fuisse institutum Atheniensibus, aliis Græcis non commune. ἀσκῶν τὸ ὑὸν τὸ ἐπιχώριον τρόπον, ἀσκῶν. πάντῃ.

Δοκῶν δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν. Cùm itaque putaret se rectè sentire, & vim, ac voluntaté oraculi tenere.

Προσκαθεζόμενοι. Positis castris. B

Χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου. Temporis progressu. ἐπιγίγνεσθαι, quod ad aliquid accedit, futurum accedit ad præsens, & præteritum.

G Τρυχόμενοι. Attriti.

Αὐτοκράτορσιν. Αὐτοκράτωρ ἡγεμών, qui liberá & plenam rei constituendæ habet potestatem: qui imperium liberum, & absolutum, nec aliorum imperio obnoxium habet.

Φλαύρως εἶχον. Erant in angustiis: obsidione premebantur. ἐπιέζοντο.

Καθή-

C Καθίζουσι. aris assident.

Τὸ ἱερὸν. τῆς ἀθηνᾶς δηλονότι, ἀκροπόλις, τῇ καὶ πόλει.

Ἀναστήσαντες δὲ. Quos surgere iussos ij, quibus custodia permissa fuerat, ne in templo interficerentur, abductos interfecerunt.

Ὡς ἑώρων. Ne templum pollueretur.

Ἐφ' ᾧ μηδὲν κακόν. L. V. nequid in eos sceleris admitterent. At F.P. impunitatem illis promittētes.

Ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν. L. V. apud præcipuos Deorum. F. P. Eumenidas intelligit, quæ κατ' εὐφημισμὸν ita vocabantur, quasi diceret venerandæ deæ.

Ἐναγεῖς. Sacri, impuri, scelerati, execrabiles, sanguine polluti, & piaculo contaminati) (ἐναγὴς, ὁ καθαρός, καὶ ἴσως. qui etsi cædem patrauerat, tamen manus impollutas habere putabatur.

Ἀλιτήριοι. Pernicies, internecio, & pestis, & qui piaculum in Deum admiserat: ὁ ἀλιτάσθαι, καὶ φυλάξασθαι δὲ μοχθηρίας κακῶς ἰσχ. πλουτ. ἀδ. 265.

Ἐναγεῖς. Dicebantur illi, quorū capita alicui Deo infero deuota, & sacrata erant.

D Ἠλάσαν μὲν οὖν. Orta pestilentia Athenis, respōsum accepisse Athenienses dicuntur sedatū iri pestilentiam, si vrbē expiassent. quare accersito Epimenide rerum sacrarū peritissimo ex Creta Insula, per eum ciuitatē expiarunt Olymp. 27. Suidas author, Diog. Laërt. 44. Epanaphora, μιαρούς, πάλιν.

Κλεομένης. Rex Lacedæmoniorum. Ἡρόδ. libro quinto. Is ab Isagora principe alterius factionis aduersus Clisthenem principē exulum ob piaculum, fuit accersitus.

84. A Σπουδάζοντων. Hoc ideo dicit Thucydides, quia qui piaculo non tenebantur, volebant vrbe expulsos τοὺς ἐναγεῖς.

Σπουδαζόντων. δῆθεν τὸ ἄγος.

Ἄχθος. Scilicet πρόφασιν, affectū habet animi, molestiam, & βαρύτητα.

Τιμωροῦντες. Piaculum, & scelus in deos admissum vindicantes.

Προσεχόμενον. Affinē piaculo materno ex genere.

Ξανθίππου. Is prœlio vicit ad Mycalem duces regis Persarum.

Οὐ μέντοι τοσοῦτον. Sperabant tamen fore vt eius authoritas imminueretur potius, quàm vt exilio mulctaretur. ἡ δ' ὑπῆρξε (inquit) Plutarchus πλείονα πίστιν καὶ τιμὴν παρὰ τοῖς πολίταις, &c. tantum enim abfuit, vt gratia, & authoritas eius minueretur, vt aucta vtraque potius fuerit, & populus multò plura ei detulerit, atque tribuerit propter hostium iudicium, qui eum metuebant, & oderant.

B Διαβολὴν οἴσειν. Crimen, & periculū allaturum, inuidiam conflaturum: offensionem concitaturum, inuidia pressurum. διαβολὴ) (δόξα. interdum, calumnia, reprehensio, &c.

Ξυμφορὰν. Culpam, piaculum, illius causa, calamitatem, vitium, vt περὶ τῶν μεγίστων.

Ὢν γὰρ δυνατώτατος. Alteram affert causam, cur Lacedæmonij Periclem aut pulsum vrbe, aut imminutum authoritate cuperēt. quia florebat opibus, & gratia, rempub. administrabat, & acerrimus hostis Lacedæmoniorum erat.

Ἀντεκέλευον δὲ. Par pari referebant Athenienses. Imperabant & ipsi, vt Lacedæmonij vrbe expellerent eos, qui in Neptuni templo piaculum admiserant, abductis, atq; interemptis seruis, qui supplices eò confugerant. Ταίναρον promontorium agri Laconici, Neptuno sacrum.

C Τὸν σεισμόν. Cùm Spartę omnia fere collapsa ædi-

A ficia, & Taygeti magna pars, quæ ad formā puppis prominebat, diuulsa eam ruina sua pressit. Plin.

Χαλκιοίκου. A templo æneo, vel κατ' ἄλλους condito à Chalcidensibus Eubææ, qui eò exules venerant. Paus. tertio Laconicorum eius ædificationē Tyndareus inchoauit, sed multis pòst annis Lacedæmonij absoluerunt, & Mineruæ delubrū æneum & ipsum fecerunt.

Ἐπειδὴ Παυσανίας. Summa istius loci illa est. Expellerent vrbe eos, qui tenebātur piaculo propter

B Pausaniam fame enectum in Templo Mineruæ: Sed orditur altius à causis remotioribus: reuocatum ab imperio Pausaniam dixisse causam, & fuisse absolutum proditionis crimine vidimus antè. Iam narrat eum publicè posthac emissum non fuisse, sed sponte sua vrbe profectum venisse in Hellespontum: egisse cum Persarum rege per literas de subigendis Græcis: ea re audita Lacedæmoniorum Magistratus reuocasse iterum, & in carcerem primo coniecisse, deinde liberasse, postremò dete-

C cta palam proditione, voluisse illos quidem eum prehendere, sed Pausaniam re cognita in Mineruæ templum confugisse, in eo deinde muro circunseptum fame interiisse. Itaq; Lacedæmonios deæ templum polluisse, & piaculum in eam admisisse. Athenienses igitur hoc piaculum à Lacedæmoniis expiari iubebant.

Κελεύσας. Reus factus, dicta causa. μὴ ἀδικεῖν, πλεονάζει.

Ἑρμιονίδα. ἰδία, ἑρμιονίδα, ἀλλ' οὐ λακεδαιμονίαν, suspi-

D ciones.

Τῷ μὲν λόγῳ. Vt ipse quidem iactabat: re autem vt transigeret cum rege negotium. D

Εὐεργεσίαν δὲ. Causas explicat, quibus inductus 84. A Pausanias sperarit se voti compotem futurū: quia beneficiū in regē contulerat. κατέθετο. collocauerat.

Ἐρεβίου. ἐρέτεια πόλις εὐβοίας, ἀπὸ ἐρετριέως τοῦ φαέθοντος υἱοῦ τῶν ἐποίκων. Olim μελανηίς, ἀπὸ μελανέως τοῦ εὐρύτου πατρός. ἔτι καὶ διονυσιάς. Παυσανίας, λακωνικὴ βραχυλογία. ἔρρει τὰ καλὰ μίνδαρος.

E Παυσανίας. Conciliat sibi regem munificentia, & B captiuis, quos dono remittit: demonstrat facultatem præstandi promissa.

Παυσανίας. Hoc argumēti pondus habet potius, quàm speciem, & insigne tituli.

Ὁ ἡγεμών. Facultas: Si Sparta Græcorum imperium obtinet, ego Spartæ, probabile est me posse præstare, quæ polliceor.

Δυνατὸς. Alter locus facultatis. μετ' σοῦ. Communicatis tecum consiliis.

F Τοὺς λόγους ποιεῖσθαι. Rem transigemus. C

Ξέρξης δὲ. Gratissimā fuisse Xerxi hāc epistolam scribit missumq; Artabatum ab eo in oram maritimam, qui adiuuaret Pausaniā ad rem transigendā.

Δασκυλῖτιν: Δασκύλιον πόλις Καρίας ἐπὶ τοῖς ὅροις τῆς ἐφεσίας, καὶ λίμνη δασκυλῖτις. Ξενοφῶν.

Ἀπαλλάξαντα. Abire iusso.

Ἀντιπέμψει. Iniunxit, mandauit. A baiulis ἡ μεταφορά.

Τὴν σφραγῖδα. Signum, sigillum, quo erant ob-

G signatæ literæ, vt fideles haberentur.

Ὧδε λέγει βασιλεύς. Agit gratias pro cognatis, & af- D finibus redditis: relaturū etiam se pollicetur loco, ac tempore: Assentitur conditionibus oblatis, & hortatur Pausaniā, vt in hoc incumbat omni studio, & animi contentione, vt promissa præstet: se namq; nulla re ei defuturum. σεσημασμένη ἐπιστολῆς.

Βασιλεῦ. ἀμφότης. Facit audientiam à dignitate eius, qui scribit.

Κείσεται. Respondet τῷ κατέθετο εὐεργεσίας, quod paulo superius vidimus: ἡ μεταφορὰ à veste, & aliis id genus rebus pretiosis, quæ in arca reponuntur. manebit perpetua, & indelebilis: respicit ad morem regum Persarum. Ἀρέσκομαι αὐτοῖς, probo quæ ad me scribis.

Καὶ σε μήτε. Nunquam desinas, nunquam remittas de diligentia.

Μὴ δὲ χρυσοῦ: Neque stet per sumptus.

85. A Ἀγαθοῦ: καλοῦ.

Ὅπῃ κάλλιστα. Ex dignitate, atque vtilitate vtriusque nostrum.

Ταῦτα λαβών. Elatum his literis Pausaniam Narrat Thucydides: Itaque vitæ, & cultus rationem mutasse: insolentem, iracundum, & aditu, atque accessu difficilem factum fuisse dicit.

Πολὺ καὶ πρότερον. αὐτὶ τοῦ ἐπῃρμένος μᾶλλον ὑπὸ τῆς ὑπολήψεως, ἡ ὑπὸ μεγάλης ἀξιώσεως αἰτίας, ὑπὸ τινίας ἐκ τοῦ ὕβρεως.

Καθεστηκότι τρόπῳ. Patriis institutis, vt victu, & cultu corporis modesto, & frugali vteretur. τὰ καθεστηκότα genere neutro pro nomine appellatiuo mores recepti, & patrij, leges etiam & instituta ciuitatis significat, & τὰ καθεστηκότα πράγματα, præsens rerum status.

B Περιενόμενον. Mutauit figuram. ἐδορυφόρουν: Stipabant eius latus: duplex ergo crimen erat: Alterum, quòd instar Tyranni circunduceret Satellites, qui latus stiparent, alterum, quòd Medi essent, & Ægyptij, id est, Barbari.

Τράπεζαν τε. Et mensa Medica ei apponebatur, id est, lauta, & opipara, non λιτή, & frugalis, vt erat Laconica.

Καὶ οὐκ ἐν τῇ διανοίᾳ. Denique continere se non poterat, quin daret signa rerum magnarum, quas animo conceperat.

Ἃ ἔμελλε πράξειν μειζόνως, αὐτὶ τοῦ τὰ μεγάλα ἃ ἔμελλε πράξειν.

Ἔργοις βραχέσι. Paruis rebus, & leuibus.

Χαλεπῇ ὀργῇ. Graui, & non ferenda iracundia.

Ὡς μηδενί. Vt nemini pateret ad eum aditus.

C Καὶ ἐπειδή τι. Caussas exponit cur Lacedæmonij iterum reuocauerint Pausaniam: eæ sunt, quòd iniussu eorum in Hellespontum venerit: quòd ab Atheniensibus propter vim & insolentiam Byzantio pulsus fuerit; quòd rumor dimanasset eū cùm Persis facere, & res nouas moliri.

Κολωναί. Oppidum in agro Troiano, 20 millia passuum distans ab Ilio, Κολωναί, vt πυγαιαί, Θεσπιαί.

Ἱδρυθείς. Sede posita, commoratus, moram ducens, nuntiabatur magistratibus cum posuisse sedem, &c.

Ἐπράσσετο ἐς τοὺς βαρβάρους. Agitabat consilia cum barbaris, res nouas moliebatur.

Οὐκέτι ἐπέσχον. Non supersederunt amplius, non sunt cunctati.

D Μὴ λείπεσθαι. Ne discederet, id est, vt statim sequeretur.

Προαγορεύειν πόλεμον. Iudicare hostem Reipublicæ, & bellum indicere.

Διαλύσειν τὴν διαβολήν. Crimina diluturum, à se amoturum.

Ἔξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις. Habent id iuris Ephori in regē.

86. A Διαπραξάμενος. Re transacta cum Magistratibus, ἢ χρήματα, ἢ λόγοις: ἢ cùm impetrasset à Magistratibus, eductus est ex carcere, ea tamen conditione, vt reus fieret, & quæstio de eo haberetur.

Καθίστησι. καθιστάναι τινὰ ἐς κρίσιν. Facere reum aliquem, creare periculum alicui; Iam constituit se reum, & facit potestatem cuilibet sui coarguendi.

Οἱ ἐχθροί) (ἡ πᾶσα πόλις.

Τιμωρήσειν. Sumerent supplicium.

Βασιλεύς. Erat enim Cleombroti filius.

Λεωνίδου. Hic rex Lacedæmoniorum fuit, qui cum trecentis Spartanis impetum immensæ multitudinis sustinuit. Ἡροδ. lib. 7.

B

Leonides	Cleombrotus
Πλείσταρχος	Παυσανίας

Παυσανίας. In Laconicis. lib. 3.

Ἀνεψιός. Consobrinus. ἐπετρόπευε, tutelam gesserat.

Τά τε ἄλλα. Inter alia, quæ crimini dabantur, illud B etiam erat, quod victoriam de Persis sibi tantum tribuisset Pausanias in disticho sequenti, quod curauerat inscribendum tripodi, quem dicauerat A-

C pollini.

Ἐλεγεῖον. κατ' ἐξοχὴν τὸ ἐπίγραμμα. ἐλεγεῖον enim propriè carmen lugubre, ac fletibus accommodatum dicitur.

Flebilis indignos Elegeïa solue capillos,

Flendus amor meus est : Elegeia flebile carmen

Sappho. Ouid. Amorum lib. 3. Eleg. 8. Sed quoniam ex hexametro, & pentametro constabat, vsus deinde obtinuit, vt carmina quælibet hexametra, & pentametra ita vocarentur.

D Ἀκροθίνιον. Primitias manubiarum.

Ἑλλήνων ἀρχηγός. Quis esset qui tripodem dicasset: cui dicasset: & cur dicasset disticho hoc significabat Pausanias: videbatur omnino partæ victoriæ gloriam sibi vendicare, quæ vniuersis Græcis debebatur. Itaq; Lacedæmonij postea hoc emendarunt. Simonidis hoc fuit distichon: author Pausanias lib. 3. τῶν λακωνικῶν. Pausanias lib. 10. ἐν φωκικοῖς. Commune fuit Græcorum de Platæensi prælio donum, aureus tripos ipsum sustinente æneo dra-

E cone: sed æs (inquit) adhuc manet ex eo donario integrum, auri quod fuit Phocensium duces amouerunt.

Ἐξεκόλαψαν. ἐκκολάπτω, scalpello excindo, erado, C deleo. V. fabrile.

Τοῦ μέντοι Παυσανίου. Tamen hoc quoque crimini dabatur, inter crimina numerabatur.

Καὶ ἐπείγε δή. Confirmabatur autem suspicio cultu, victu, & insolentia, qua tunc, vel in præsentia vtebatur. L. V. ἐν τούτῳ in reatu.

F Προκεχωρηκέναι παρόμοιον. Consentaneum esse gestum fuisse eodem animo, profectum ab eodem animo.

Πράσσειν τι. Agitare nonnihil etiam cum seruis.

Ἐλευθέρωσιν. Et libertatem, & ciuitatem illis pollicebatur, si se adiuuissent, & summam rei secum transegissent.

Ἀνηκέστου. Grauius.

Νεώτερόν τι ποιεῖν. Noui quidpiam statuere. βουλεύσαι τι, &c.

Ἀργίλιος. Θρᾷξ. ἄργιλος, στρ. πόλις Θρᾴκης, ὡς Στεφανός 87. A

G φησ. προσεγγὺς τοῦ στρυμόνι. ὁ μῦς ἄργιλος Θρᾳξὶν λέγεται. ἡ ἄργιλος. ὁ πολίτης, ἀργίλιος.

Παιδικά. Amasius.

Δείσας. Explicat quomodo id acciderit, vt famulus fidelissimus dominum prodiderit: Summa est illa: vt summā iniuriam sibi ab eo factam vlcisceretur. Sed latius res est explicanda.

Consue-

Consueuerat Pausanias, quoties ad Regem, vel ad eius ministros literas mittebat, per aliquē suorum addere illud in Epistolis, vt tabellarium interimerent, quò videlicet res non diuulgaretur: hoc ipsum etiam scripserat in epistola, quā erat allaturus eius Amalius. Is tamen suspicatus id, quod res erat, ex eo quòd neminem ex iis nuntiis, qui ante se ad Regem missi fuerāt rediisse inde animaduertebat, aperit Epistolam: comperit mandari, vt ipse quoque interficiatur. Itaq; vt dominum perfidum vlcisceretur, rem defert ad Magistratus. Hæc iam narrat Thucydides.

Κατὰ ἐνθύμησιν ἵνα, αὐτὸ τῷ ἐνθυμηθὲν, quia id ei venit in mentem.

Παραποιησάμενος. ὁμοίας ποιησάμενος.

B Αὐτήκοος γένοιτο. Id est, αὐτοὶ ἀκούσειαν.

Βουλόμενοι δέ. Cunctatio Lacedæmoniorum subindicatur.

Από τοῦ ... Ex composito: mira βραχύτης.

Διπλῆν διαφράγματι. Duplex, disclusum septo interiecto, pariete interposito. Cic. Topic. 227.

Αἰτιωμένου. Criminante illo, quòd nunquam à se in discrimen vocatus fuisset interea dum ei ministrabat, vltro, citroq; perferendis literis, & tamen eam referret gratiam, vt perinde, atque alij non ita fideles, pœna capitis afficeretur.

C Παραβαίνοντα. Itaq; ingratum animum, & beneficiorum immemorem ei exprobrabat: Ego fidelissimè peregi meū munus, quoties me ad Regem misisti, nunquam te prodidi, nullis periculis obieci: tu ingratissime, talia refers, vt me quasi abiectissimum, & nullius pretij seruum carnifici iugulandum obiicias? Ιν. α.

Αἰδὼ ... ψυχῶν προσδεχόμενος πολεμίζειν.

Προτιμηθεὶν. προτιμᾶν. pluris æstimare, κυρίως. Iam dignus habitus fuisset.

Ξυνομολογοῦντος. Cùm assentiretur iis.

Οὐκ ἐῶντος. Non permittente, id est, iubente vt iram poneret, vel blanda oratione consolante, ac mitigante eius iracundiam, vel petente veniā, sed insinuatè.

Πίστιν διδόντος. Vt impunè surgeret.

Ακούσαντες. Res certas cùm audissent. ἀκριβῶς, planè, certè.

D Βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες. Certiores autem iam facti.

Τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. Curabant eum cōprehendendum. eum comprehendere conabantur.

Λέγεται δὲ αὐτὸν μέλλοντα. Fama erat Pausaniam cùm vidisset Ephoros ad se venire ex vnius vultu cognouisse sui prehendendi causa, eos accedere: fuisse etiam vnum ex illis, qui nutu clàm ei rem significarit: atque ita illum fuga in Mineruæ phanum se proripuisse: & in eo obsessum, fame tandem enectum fuisse. Hæc iam narrat Thucydides.

Τὸ πρόσωπον. Habet enim vultus magnas animi significationes: oculi in primis, & color sunt indices, & interpretes quidam animorum.

Νεύματι ἀφανεῖ. Id est, νεύσαντος κρύφα: nutu clandestino significare.

88. A Οἴκημα. ædicula.

Υπαίθριος. Ne sub dio agēs nocturno aëre, & rore affligeretur. Erant enim templa Ethnicorū detecta in medio propter fumum salientem ex medijs aris.

Χωρίῳ ..., locum misericordiæ, à rerum inconstantia. qui enim paulo antè Græcorum dux, & Imperator fuerat: qui maxima erat authoritate A apud barbaros etiam, ne dum apud Græcos: qui regnum totius Græciæ se adepturum sperabat, is momento temporis in eas delapsus est angustias, vt omnium rerū inopia, & fame miserrime sit extinctus. ταλαιπωρεῖν. i. sub dio agens incommoda nocturna, diurnaque perferret.

Ησύχαζεν. In eo se continuit.

Υστερήσαντες τῇ διώξει. Qui cum insequebantur assequi non potuerunt. L. V. statimque qui insequebantur, adfuerunt.

B Οἴκημα δέ, Ædiculæ: nam templum medium (vt dictum est superius) erat detectum.

Τὸν ὄροφον ἀφεῖλον. Vt viderent an esset in ædicula.

Τὰς θύρας. Templi valuas obstruxerunt: mater Alcithea prima tulisse lapidem dicitur: vnde apparet, & magnitudo animi Spartani, & capitale in Tyrannos eorundem odium.

Καὶ μέλλοντος αὐτοῦ. Et cùm animam efflet efflaturus. ... ἐξάγουσιν ... ἐν τῷ οἰκήματι ...

C Ωσπερ εἶχεν. ἐμφανὴς: Locus misericordiæ subobscurus: quasi diceret macie confectus erat, oculis languentibus, colore pallido, &c.

Εξάγουσιν: αὐτὸν ... extrahunt, vel exportant.

Καιάδαν. Σπήλαιον erat apud Lacedæmonios, in quo erat barathrū, in quod sontes, & facinorosos homines præcipites dabant. Author Strabo, lib. 8.

Κατορύξαι. Defodere: effossa humo contegere.

Ο δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς. Admonitos oraculo postea Lacedæmonios narrat, vt ossa Pausaniæ transferrent in eum locū vbi expirauerat: atq; ita illos D paruisse oraculo: admonitos etiam vt Mineruæ duo corpora pro vno violato in eius tēplo persoluerēt: illos verò duas Pausaniæ statuas æneas fecisse, & eas in Mineruæ templo pro Pausania collocasse.

Ο χαρ... Quod lapides literis incisi declarant.

Οἱ δὲ ἀθηναῖοι. Redit ad propositum. C

Τῷ δὲ μηδισμῷ. Noua digressio: Summa illa est: Lacedæmonios insimulasse Themistoclē eiusdem proditionis, ac per legatos contendisse, vt Atheni- E enses eum supplicio afficerent. Porrò Themistoclem, qui tū Argis exulabat, re cognita aufugisse, & ad Persarum regem peruenisse: à quo exceptus, & honorificentissimè tractatus fuit.

Μηδισμός. Crimen, ꝙ cùm Medis senserit: criminabantur per legatos etiā Themistoclem, ꝙ & ipse cū Medis senserat, quēadmodū fecerat Pausanias.

Ωστρακισμένος. Extorris, pulsus patria per ostracismum.

Επιφοιτῶν δέ. Commeabat tamen etiam per reli- F quas Peloponnesi ciuitates.

Ως ... νίκης. Post partam de Persis victo- D riam, agitatum est in Græcorum concilio, vt in eas quoq; ciuitates animaduerteretur, quæ belli sociæ aduersus barbaros non fuissent: in numero earum ciuitatum erant Corcyræi: Sed Themistocles eorum causa recepta rem dissuasit: ac docuit plus inde detrimenti Græciam accepturā, quàm si à barbaris bello victa, ac profligata fuisset, atq; ita belli tempestatem ab eis auertisse dicitur.

G Δεδιέναι δὲ φασκόντων. Cùm illi vereri se dicerent, 89. A ne eius causa in odium, & inimicitias Atheniensium, Lacedæmoniorumque incurrerent, deducitur ab eis in oppositam continentem.

Καὶ διωκόμενος. Et insequentibus iis, quibus imperatum fuerat, vt quocunque ille iuisset, eum sequerentur, comprehenderent.

Κατὰ πύστιν. Ex fama, & auditione, vel sciscitantibus, αἰτίᾳ τῶν πυνθανομένων.

Μολοσσῶν. Gens Epirotica.

Ὄντι οὐ φίλῳ. Miserat legatos olim Admetus petitum ab Atheniẽsibus societatem, & amicitiam: ei Themistocles aduersatus fuisse dicitur. Hæc narratio retinet lectorum animos nouitate ipsa: nouum enim & inusitatum est ad inimicum confugere, &c.

Ὁ δὲ ἔτυχεν ἐπιδημῶν. Aberat, peregri erat, domi non erat.

Ἱκέτης γενόμενος. Cui supplicẽ se præbuerat: quam supplex orauerat.

Καθίζεσθαι. Ad lares sedere, de more supplicantiũ.

Διδάσκει. Indicat. Conciuncula obliqua, sed expressa paucis, Illuc vsq; pergit: φεύγοντα, profugum.

Καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου. A turpi dissuadebat: magni, excelsiq; animi est inferiores nõ oppugnare. Virgilius Æneid. 4. 192.

Egregiam verò laudem, & spolia ampla refertis,
Tuq;, puerq; tuus, magnũ, & memorabile numen:
Vna dolo diuûm si fœmina victa duorum est.

Τῷ ἐκείνου. Argumentum à persona.

Καὶ ἅμα αὐτὸς μέν. Altera ratio à maiori per collationem: ego te oppugnaui dũ agebatur de re parua, non de tua salute: tu si me tradas hostibus me persequentibus, in apertũ & capitis, & salutis meæ discrimen me coniicies: hoc argumẽtum est à re: Mea in te iniuria leuis fuit, tua si me velis vlcisci, erit capitalis.

Χρείας τινός. Extenuatio, pro quodã commodo. ... se læsum iri.

Μέγιστον. Grauissimum, supplicandi genus: σωτηρία τῆς ψυχῆς, αἰτία τῆς ζωῆς.

Ἐπὶ τὴν ἑτέραν θαλάσσης. Mare Ægeum.

Πολλὰ ἀπειπεῖν. Longa oratione eum petentibus.

Πύδναν. Hodie Chitro, ...

Ὁλκάδος. Nouam rem, & admirandã adiicit superiori Thucydides: scribit Themistoclẽ naui delatum ad castra Atheniensium, qui Naxum oppugnabant: & in manus quodammodo eorum incidisse, quos summo studio fugiebat, & tamen felicitate quadã ereptum etiã ex eo periculo. Hæ res, hæ fortunæ vicissitudines permouent animos, & retinent lectores, præsertim cùm viri alicuius excellentis ancipites, variosq; casus legũt: eriguntur enim, & suspensi hæc admirantur, expectant, lætantur, molestiam, spem, timorem sentiunt: si verò exitu notabili concludantur, expletur animus iucundissimæ lectionis voluptate. In his artificiis excellit noster hic author.

Τὴν δ' ἀσφάλειαν εἶναι. Laur. Val. remedium autem esse. F. P. periculum autem vitari posse: rem verò rectè, ac feliciter casuram, si, &c.

Μέχρι πλοῦς γένηται. L. V. ante confectã nauigationem. F. P. donec idonea nauigandi tempestas ipsis se obtulisset.

Χάριν ἀπομνήσεσθαι. Se gratiã ei pro meriti magnitudine relaturum.

Ἀποσαλεύσας. Cùm in anchoris stetisset ad salum, vel in salo, in mari.

Ἐθεράπευσε. Honorem illi habuit: liberaliter est prosequutus.

Χρημάτων δόσει. Largitus ei pecunias.

Τοῖς κάτω. Iis, qui præerant oræ maritimæ.

Νεωστὶ βασιλεύοντα. Interfecto Xerxe per Mithridatem Eunuchũ, impulsu Artabani. Legite Diod. lib. 11. 278.

Ἐσέφερε. Ἰμφαίνει.

Θεμιστοκλῆς ἥκω. Tituli speciem habet iam nomen Themistoclis, & insigne quoddã dignitatis, & authoritatis, potius quàm significationem nominis proprij: aucupatur ergo regis gratiam nominis celebritate, atq; fama: erat enim nomen Themistoclis plurimum vbiq; terrarum. Venio vt repositam gratiam, quòd optimè sim meritus de patre tuo.

Ὅς κακά. Commendat se regi, & insinuat in eius gratiã, à potentia, & facultate, quam in se fuisse ait in vtramq; partem, siue in clade inferenda, hoste propulsando, & bello gerendo, siue in conferendis beneficiis in quemlibet hominem.

Ὁ δὲ χρόνον. Offendi facilè poterat rex, ppter damnũ, q̃ pater eius, & Persæ acceperãt: occurrit igitur, & purgat se iure, concessione, atq; necessitate: vim vi repellere licet: necessitate impulsus, nõ voluntate induct' patrẽ tuũ arma inferentẽ sum vltus: quare, quasi dicat, nõ est q̃ mihi ideo sis infensus.

Ἐπειδὴ ἐμοί. Adducit se ad dignitatẽ, quasi bellũ illi vni illatũ fuerit, & quasi ipse solus tempestatem illã sustinuerit. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ: Postquam ille cũ periculo fugam arripuit, ego in tuto eram collocatus.

Τῆς ἀναχωρήσεως. Receptum intelligit Græcorum in Isthmum, & quasi fugam: non discessum regis. Ἡροδ. lib. 8. per Sicinum seruum.

Οὐ δι' ἐκεῖνον. Quia ψευδῶς ... Quòd Græci victores nauali prœlio in animo haberẽt ad Hellespontum nauigare, & pontes rescindere.

Ἐπισχών. L. V. subsidere. F. P. anno supersedens, vel anno interposito aduentus mei causam tibi significare volo.

Αὐτός δηλῶσαι. Coràm agere, atque significare.

Ἐθαύμασε. Quia profugus, & exul tamen cum authoritate agebat, ἐπέχειν supersedit.

Κατενόησε. Percepit.

Καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. Inter cætera, vt procidens regem veneraretur, instituta, mores.

Γίγνεται μέγας. Magnam apud eum authoritatem assecutus est.

Ἐν Λυδίᾳ. ... Παυσ. 65. ἐν λακωνικοῖς.

Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς. Digressio & ἐπαινος. Laudatio ab ingenij præstantia: ex eo, q̃ naturæ tantũ munere, & domestica prudẽtia, nullis adiutus doctrinis adeò tamen excelleret, vt ad subitos casus præsentissimi (vt ita dicã) esset consilij: futura optimè coniiceret, quæ susciperet agenda, ea ad finẽ perduceret: quorum esset ignarus, ab iis cõmodè iudicandis nõ esset alienus: & in rebus ambiguis bona præcipuè à malis discerneret, ex eo denique quòd ingenij bonitate, & mentis celeritate prore, & causa diceret ex tempore optimè omnium.

Phil. Mel. Erat Themistocles firmissimo naturæ robore præditus: propter quod apud omnes eximia admiratione meritò fuit, suopte enim ingenio, q̃ doctrina, neq; exercuerat, neq; auxerat, præsentiũ, & improuisarũ rerũ breuissima deliberatione egregius erat æstimator. futura autem nemo vnquam vel longius, vel certius prospexit: quæ tenebat, inque manibus habebat, explicare poterat. Incerta verò, & obscura donec deprehẽdisset,

non

A non acquiescebat. In rerum delectu, quo facto, quóve præterito opus esset, nullis indiciis erat oculatissimus. De quacunque re incidisset, dicebat naturæ bonitate, negligentissimè meditatus. Neque quisquam hunc extemporali in rebus necessariis vsu vnquam vicit.

Βεβαιότατα. Minimè dubiè: certissimè, sine vlla dubitatione. διαφερόντως. Quia præstabat. τι, auget nunc.

Θαυμάσαι. αὐτὶ τῦ θαυμασθῆναι. εἰκαία τὸ. Amplificatio.

Προμαθών. Antequam Rempub. capesseret.

Επιμαθών. Postquam accessit ad Rempublicam.

Γνώμων. αὐτὶ τῦ κριτής, Æstimator. Aliàs γνώμων normam significat, & stylum horas indicantem, id est, cuius vmbra internoscuntur horæ. γνώμονες etiam dentes iumentorum, ex quibus ætas eorum dignoscitur. εἰκαστής, coniector.

Τῶν παραχρῆμα. Rerum improuisarum.

Επιπλεῖστον, διόρθωσις. Dei est & omnia, & semper prospicere.

Α μ̃ χερσὶ ἔχοι. Quæ tractabat, tenebat, nouerat.

Οὐκ ἀπήλλακτο. Non prius quiescebat, quàm ea didicisset, ac deprehendisset: vel ab iis commodè iudicandis non erat alienus.

Τό, τε ἄμεινον, ἢ χεῖρον. Quid melius, quidve deterius esset ante rerum euentum prospiciebat.

B Καὶ τὸ ξύμπαν, vt vno verbo, vt paucis, & generatim, ac summatim dicam. μελέτης βρ. exigua deliberatione, ac commentatione.

Αὐτοσχεδιάζειν. Ex tēpore statuere, vel dicere quæ ad rem facerent, & è re essent.

Λέγουσι δὲ καί. Clitarchus, & Stratocles: hausto sanguine Tauri, eum finisse vitam scripserunt. Author Cicero de Claris Oratoribus 168. quanquam Cicero eos reprehendit: nam (inquit) quem Thucydides, qui & Atheniēsis erat, & summo loco natus, summusq; vir, & paulo ætate posterior, tātum mortuum scripsit, & in Attica clam humatū, addidit fuisse suspicionem veneno sibi cōsciuisse mortem: hūc isti aiunt, cùm taurum immolauisset, excepisse sanguinem patera, & eo poto, mortuum concidisse, rhetoricè, & tragicè mortē ornantes.

Μαγνησία. Magnesiam, Lampsacū, & Myuntem tres istas ciuitates Themistocli à rege datas scribit Plutarchus, in panem, vinum, & opsonium.

C Προσέφερε. πρόσοδος.

Λάμψακον. Ingentem vini copiam, & vini laudari ferebat oppidum in Hellesponto Abydo proximum.

Μυοῦντα. Ciuitas Ionica. Strabo, lib. 14. vna ex 12 Ionicis.

D Λακεδαιμόνιοι δέ. Redit eo vnde fuerat digressus. Καὶ πρῶτον μ̃ πρέσβεις πέμψαντες οἱ λακεδαιμόνιοι, ἐκέλευον, &c.

Απανίστασθαι. Vt obsidere Potidæam desisterent. L. V. Iubent restitui Potidæatas, sed malè hunc locum vertit.

A Ἐνδηλότατα. Apertissimè, disertissimè.

Ψήφισμα. Videte Plutarchū in Pericle, cùm per iocum Polyarces, dixisse fertur Pericli pertinaciter recusanti. Σὺ δὲ μὴ καθέλῃς, ἀλλὰ στρέψον εἴσω τὸ πινάκιον. ὁ γὰρ ἐστὶ νόμος ὁ τοῦτο κωλύων. Plut. in Pericle.

Κεῖσθαι. Quia in loco edito fuerant propositæ tabellæ.

Απεχθείας, αὐτὶ δ' ἐξελαύνεις, Ξενοφῶν lib. 1. ἀπ. 253 ...

A Ἤν τις ἐπεξαλείφῃ τι αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι. hinc ἐπεξαλείφω ... hinc ... ἐξαλείφειν.

Ἀορίστου. Qui nullo limite erat definitus: cui nullus erat dominus. erat enim sacer, dicatus Cereri.

Ὑποδεχόμενοι ... quia recipiebant.

Μεγαρέων ... ἀνδραποδιστῶν. 20.

B Γνώμας. Dicendæ sententiæ potestatem omnibus fecerunt, consulendi potestatem fecerunt.

Καὶ ἔδοξεν. Et placuit habita consultatione hac de summa rerum, respondere. ἅπαξ) (ἀποκρίνασθαι.

B Ἐπ' ἀμφότερα. In vtramque partem sententiam dicebant.

C PERICLIS CONCIO.

Τῆς μ̃ γνώμης. Adhortatio ad bellum est ista concio, si summam eius, & totum genus spectemus: & ad genus deliberatiuū proptereà meritò reuocanda: quanquam habet admixtum genus etiam iudiciale in ea parte, in qua accusat Lacedæmonios

C iniqua postulātes, & instar dominorum imperantes. Est igitur adhortatio ad bellū: sed in tres partes distribuitur. Prima pars habet accusationē Lacedæmoniorum, & de iure disceptationē. Secunda habet demonstrationem facultatis belli administrandi: extenuat opes aduersariorum, & multas, magnasq; difficultates in eorum rebus esse docet: contrà per collationem extollit, & amplificat facultates Atheniensium: & omnia ferè ipsis superiora esse probat: ita vt efficiat non dubitan-

D dum esse de victoria. Tertia, & postrema pars habet sententiæ explicationem: qua docet quid respondendum sit Legatis Lacedæmoniorum. Argumenta, quæ in iis partibus tractantur ostendemus cùm singulas explicabimus.

Τῆς μὲν γνώμης. Procœmium est ex ipsis causæ visceribus ductum. Nam & perpetuæ orationē suadet: Pericles bellum, & censet nullas conditiones esse accipiendas, & in procœmio statim hoc ipsum facit: est enim author vt nulla in re ceda-

E tur Lacedæmoniis: hanc verò suam sententiam commendat ex eo, quòd docet non subitam esse, & extemporaneam, sed iampridem, & maturè cogitatam. Habet præterea hoc procœmium petitionem, vt si belli euentus ad votum non fuerint, eius rei culpam nolint Athenienses sibi vni tribuere, quæ publico omnium consensu fuerit suscepta.

Propositio. In eadem sententia semper permansi, non esse cedendum Peloponnesiis.

F Aduersaria propositio. Quanquam noui homines non eodem animi impetu bella administrare, quo suscipiūt gerenda, sed pro rerum euentu sententiam mutare.

Conclusio. Quare eadem suadebo etiam hodie; quæ semper suasi, atque sensi.

Ἀξιῶ τε. Peto autem à vobis, qui meam authoritatem estis secuturi, vt si quid contra ac speramus, acciderit, eius culpam ne omnino mihi vni tribuatis.

G Exornatio à loco contrariorum: quandoquidem famam, & gloriam eorum, quæ rectè, ac prosperè gesta fuerint, non mihi vni concederis, sed eam vobis maxima ex parte vendicabitis.

Ratio exornationis, æquè enim sunt fallaces rerum, bellorumque exitus, atque opiniones hominum.

Ἐχόμενα τῆς γνώμης. Hærere, perstare in eadem sententia. A

Καὶ τὰ εἰδὼς. Pericles vir sapiens, cui erat nota, & perspecta leuitas popularis, & incōstantia prospiciebat id quod accidit: pœnitētiam scilicet vulgi: nouerat populum Atheniensem facilè bella decernere, ac suscipere, sed in ipso belli ardore refrigescere, & languescere: itaque sequebatur (vt in progressu euenisse videbimus) vt Athenienses in eos, qui belli authores extitissent, culpam transferrent omnem, quasi ipsi suis suffragiis idem non comprobassent. Hoc igitur intelligens Pericles, culpam istam deprecatur, vel potius reiicit à se crimen, & purgat se per occupationem, & si quid aduersi in hoc bello acciderit, eius culpam fortunæ, non sibi tribuendam esse dicit. B

Ὀργῇ. Non eodem impetu animi, sed longè diuerso: quasi dicat, facile enim & alacriter bella suscipiunt: sed in ipso belli ardore deinde ipsi refrigescunt. Planior fuisset oratio, si fuisset aliter enunciata: id est, Quamuis intelligam homines non eodem animi ardore bella administrare, quo ea gerenda suscipiunt: suscipiunt enim alacriter & facilè, quasi dicat, sed vbi eius incommoda, & clades sentire incipiunt, franguntur, ac debilitantur. Sic (inquam) oratio fuisset longè planior, sed mos familiaris est Thucydidi per contrarios sensus res enunciare. C

Ταῖς γνώμαις τρέπομένους. Figura Gr. *casuq́, animumque concussus amici, Et defessus caput.* Virg. Æn. 5. 242.

Ὁρῶ δέ. Conclusio: quare nunc quoq; eandem dicam sententiam. D

Ὁμοῖα καὶ παραπλήσια: ὁμοιωθή.

Δικαιῶ. Petitio, ἀξιῶ, vel æquum censeo: in sacris literis tueri significat, & efficere vt quis ius suum obtineat, vt δικαιώσατε χήραν. Δικαιῶ βοηθεῖν, id est, νομίζω δεῖν βοηθεῖν.

D Βοηθεῖν. Insinuatio, id est, ne culpam omnem in me vnum transferatis, sed vos etiam, qui mihi assentimini eandem culpam subeatis.

Ἢ μηδὲ. A loco contrariorum exornatio, alioqui rerum rectè, ac prosperè gestarum gloriam ne vobis vendicetis: sed gloriam, quasi diceret, estis vendicaturi. ergo culpam etiam minimè recusetis. Locus ἀπὸ τοῦ δικαίου: æquum est, vt qui rei dubiæ, & incertæ se committit, is sit particeps, & socius, non solùm secundarū, sed etiam aduersarum rerum, quæ eueniunt.

E Κατορθοῦντες. Re rectè, ac feliciter gesta: aliâs κατορθοῦν rectè, & secundum virtutem agere aliquid, vnde κατορθώματα officia, recta Cic.

Τῆς ξυνέσεως. Id est, laudem prudentiæ, καὶ μεταποιεῖσθε εἰς τὸ τοὺς πολλοὺς ἀρετήν.

Ἐνδέχεται γάρ. Licet: Probat bellum esse rem dubiam, & incertam, ratio sumpta à belli natura, quæ varia & mutabilis est. Ὅμηρος, ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα. vsu enim venire solet, vt belli euentus æquè fallaces sint, ac hominum cogitationes, atque opiniones.

Ξυμφορὰς. Iam euentus, casus, exitus: aliâs vitium. 15. 10. ἐν ἴσῳ ὄντες τῆς μεγίστης ξυμφορῶν ἐν ἀτυχίαις, ἀξυνεσίας, ἢ μαλακίας, ἢ ἀμελείας. Aliàs infortunium 15. 17. ὡς καὶ ἐξ τῶν ἐκείνων ξυμφέρειν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. F

Ἢ καὶ τὰς διανοίας. Confirmatio à maiori: si cogitationes hominum fallaces, &c.

Διόπερ καὶ τὴν τύχην. Confirmat rem exemplo: quare G itaque solemus fortunæ tribuere, eamque culpare, si quid temerè accidit: paulo antè petiit, vt qui suæ authoritati assensi fuerint hi siquid aduersi accidat, culpæ participes, & socij esse non recusent, hic molitur artificiosè aliud quidpiam: petit enim vt fortunæ culpam cladis, si qua præter spem accipiatur, tribuant. quasi dicat, si mecum culpam subire recusatis, saltem fortunæ eam tribuite, & me simul, vosque ipsos hoc crimine liberate.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Ingreditur iam in causam: & de iure disceptat aduersus Lacedæmonios: sed prius onerat eos inuidia; & fraudis, atque insidiarum eos accusat. Propositio: Cùm antea imprimis Lacedæmonij nobis insidiati sunt, tum vel maximè hoc tempore nobis insidiantur, & per dolum, ac fraudem in seruitutem nos redigere conantur.

Πρότερόν τε. Themistoclis temporibus, cùm nolebant vrbem muniri mœnibus: exemplum.

Εἰρημένον γάρ. In tricennali fœdere. ratio. nam contra fœderum conditiones armis potius, quàm iure crimina volunt persequi: Nam cùm dilertè sit expressum in fœderis conditionibus, de rebus controuersis iudicio vicissim inter nos esse disceptandum, interea vtrisque nostrum retinenda ea, quæ obtinemus, tamen ipsi non iudicio, sed armis suum ius persequi malunt.

Πολέμῳ μᾶλλον. Immanitatem, ac feritatem latenter obiicit Lacedæmoniis. Belluæ enim est vi potius, quàm iure contendere.

Καὶ ἐπιτάσσοντες. Incrementum, rerum sub aspectum penè subiectio: verbis ipsis (quantum fieri potest) Tyranni personam sub oculos constituit imperantem, & iugum seruitutis quodammodo imponentem.

Καθαιρεῖν. Rescindere. B

Προαγορεύουσι. Præcipiunt, aliâs prædicere.

Τοῦ δὲ μηδείς. Resistit nonnullorum opinioni. Occurrit ad illud: rescindatur decretum, leuis est res, & nō tanti facienda, vt propterea bellum grauissimum suscipiatur. ὑπονοεῖτε: Non est res leuis, sed grauissima. Probatio. In eo agitur vestra libertas. nam si paruam istam rem, & leuem concesseritis; statim maiora, atq; adeò grauissima imperabunt.

Προὔχονται. αὐτὸ τὸ ψηφίσματι λέγοντες. Prætexunt, quo suas insidias prætexunt. Coniugium vocat.

Hoc prætexit nomine culpam. Virg. 4. Æneid. 194.

Μηδὲ ἐν ὑμῖν αἰτίας. Ne querelæ aliquis locus apud vos ipsos relinquatur; ne aliquādo queramini vos ipsi de nobis. ne aliquando vos pœniteat, & vos ipsos accuseritis.

Τὸ γὰρ βραχύ τι. Res enim ista breuis, & exigua continet omne specimen, & documentum vestræ constantiæ. Βραχύ. Hoc dicit ex plebis, & imperitorum opinione, quam eleuat & deridet.

Προσφερόμενοι: δοῦν δηλοῦσι. C

Οἷς. λακεδαιμονίοις δηλοῦσι.

Ἀπισχυρισάμενοι. Acriter abnuentes, recusantes.

Αὐτόθεν δή. Conclusio argumenti διλημματικοῦ. Sic igitur statuite vel imperata facere, antequàm belli clades experiamini, vel recusare imperata, & bellum gerere, vt &c.

Ἢ εἰ πολεμήσομεν. Consecutio erat, ἢ πολεμήσομεν. sed quia de re incerta agit, hoc modo dixit.

Εἴχη

Εἴξωμεν. αὐτὶ τοῦ εἴξομεν. καὶ εἴξωμεν, αὐτὶ τοῦ εἴξειν. definitio quædam est τοῦ μὴ εἴκειν. quasi diceret, quid est non cedere? est retinere tutò, ac sine metu ea, quę possidemus, nostram ditionem.

D Τὴν γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν. Κοινὴ πᾶσι. Nam siue magna, siue parua imperentur paribus, res ipsa vim eandé habet: & valet ad seruitutis iugum imponendum iis, qui parent, & imperata faciunt: vel eandem affert seruitutem obedientia. Qui imperata faciunt, siue magna, siue parua sint, seruiunt nihilominus iis, à quibus hæc imperantur.

Δικαίωσις. Postulata.

Πρὸ δίκης. Mouet inuidiam.

Τὰ δὲ τοῦ πολέμου. Hæc est secunda pars concionis: in qua demonstratur belli facultas: extenuantur opes aduersariorum: multæ, magnæque difficultates proponuntur, quibus illi premuntur: contrà per amplificationem extolluntur opes Atheniensium: & cùm omnia ferè superiora in illis demonstrentur, efficitur non dubitandũ esse de victoria.

Ἀπόφασις εἰδότα καταφρονεῖν. Belli autem apparatus, & facultates, atque opes vtriusque nostrum iam singillatim cognoscite, & videatis quàm simus superiores.

Τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων. Vectigalia, copias vrbanas, & socias, arma, equos, &c.

94. A Αὐτουργοί. Exponit difficultates Peloponnesiorum: adeò sunt pauperes, vt cogantur opere quotidiano victum quærere. Itaque, quasi dicat, non poterunt diutius bellum sustinere. Αὐτουργοὶ dicuntur opifices, qui opere & manibus suis victũ quæritant, inopes iam significat.

Χρονίων πολέμων. Altera difficultas: nõ consueuerunt bella diuturna, & transmarina gerere: Itaq; quasi dicat, simul atq; istud bellum attigerint, statim defessi satietate manus dabunt, ac cedent nobis.

Διὰ τὸ βραχέως αὐτοί. Quia ipsi inter se quæ bella gerunt intra Peloponnesum gerunt, & ad tempus exiguum. βραχέως) (χρονίων.

Καὶ οἱ πένητες. Pauperes, inopes. πενήτων. ὑπερόριοι.

Ἀπὸ τῶν ἰδίων. Confirmatio à damnis, & difficultatibus: ne deserant rem familiarem, quia nullum habent stipendium, quia maris imperium est nostrum, propterea neque classes mittere, neque exercitus ducere poterunt.

Θαλάσσης. Maris vsu.

Αἱ δὲ περιουσίαι. A contrariis: opes, & pecuniæ sunt belli nerui.

B Σώμασί τε. Commoratur in re eadem, & extenuat opes Peloponnesiorum: corporibus magis, quàm opibus bella gerunt inopes, quod, quasi diceret, illiberale, ac seruile opus.

Τὸ μὲν πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Πιστὸν ἔχοντες. Persuasum habentes, sperantes, id est, corpora seruari posse ex belli periculis sperantes, fortunas verò suas absumptum iri persuasum habentes. Hunc locum Laurentius Valla parum commodè videtur expressisse.

Μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ. Probat Peloponnesios ad bella diuturna minus aptos esse.

Μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ. Confirmat quod paulo antè attigit, Peloponnesios non posse sustinere bellum diuturnum, à dissimilitudine apparatus: sed vt res sit probabilior, concedit illis prius nescio quid, vt postea hoc extorqueat.

A Μὴ πρὸς ὁμοίαν. Quia nos nautici, illi pedestres: nos classe quamlibet Peloponnesi partem infestabimus, illi vix tantùm Atticam. μὴ πρὸς ὁμοίαν, αὐτὶ τοῦ πρὸς αἰωνίαν.

Ὅταν μὴ τῇ βουλευτηρίῳ. Confirmat ex eo quòd occasionem arripere illis non licebit. cur ita? quia diuersæ, ac plures ciuitates sunt, & diuersa consilia agunt: Itaq; dum alij alio tempore deliberant, occasio præteruolat. nos, quasi diceret, vna curia, vnus cœtus, vno, eodemque tempore de rebus gerendis deliberamus, & eas exequimur. Belli admi-B nistratio sita est in occasione: quam qui arripit, is meliore conditione est. Peloponnesiis hoc non licet: cur ita? quia, &c.

Ὅταν, ἐπάγῃ. αὐτὶ τοῦ οἱ πως. παραχρῆμα. è re nata.

Πάντες τε ἰσόψηφοι. Altera causa: quia ferendi suffragij ius par est omnibus: & cùm diuersę sint gentes, & tamen habeant ius par in suffragiis, alij alio distrahuntur, & suam quiq; rem agunt: gentis diuersitas facit, vt suis quique commodis seruiant: ἡ ἰσοψηφία præbet facultatem huius rei. C

C Καὶ γὰρ οἱ μέν. Exemplo rem confirmat: Corinthios autem innuit.

Οἱ δέ. Ad quos non pertinent iniuriæ Corinthiorum.

Τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. Id est, suos fines vastari hostium incursionibus. sed quia culpa eorum hoc futurum erat, ideo huiusmodi vastationem ipsismet tribuit.

Χρόνιοι τε. Alias affert difficultates Peloponnesiorum: raro coëunt, & de republica deliberant, D & cùm coëunt exiguo temporis momento de republica consultant: reliquum tempus ponunt in curanda re priuata. χρόνιοι, διὰ χρόνου, longo temporis interuallo.

Καὶ ἕκαστος. Imprudentiam eorum carpit, qui putarent rempublicam nihil detrimenti posse accipere ex sua negligentia. Δημοσθ. ἴσι γὰρ δήπου τοῦτ' ἴσα μεμνημένοι ὑμῶν, ἔστιν τις ἄλλ' ἀπελπίζοντων πράξειν, αὐτὸν μόνον ἀπελπίζοντων, ... πάλιν ἀπελπίζοντων, οὐδὲν ... secunda Olynth.

E Μέλλειν δέ τινι. Sed putat esse aliũ, qui curet rempublicam, & pro se ipso ei prospiciat. Describit suis coloribus ingenium negligentis.

Ὥστε τῷ αὐτῷ. Consequentia incommoda: Itaq; hac priuatorum omniũ opinione vniuersa respublica collabitur.

Μέγιστον δέ. Reperit locum inopiæ, & eam difficultatem, qua maximè Peloponnesij premebantur: demonstrat eos nullam habituros facultatem belli administrãdi, propter pecuniarum inopiam. D

F ἀπορουμένοι· μέγιστος, αὐτὶ τοῦ, μάλιστα. τῇ σπάνει, penuria.

Quod autem maximum est. πορίζομενοι, quęrentes, promentes, parantes. πόροι, vectigal, ratio parandæ pecuniæ. διαμέλλοντες, cunctabuntur.

Τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροί. Belli autem occasiones moram, & cunctationem non ferunt. præteruolant, sunt præcipites. Δημοσθ. prima Philippica. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ οὐ μένουσι τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα, καὶ ῥᾳθυμίαν, hic locus est petitus ex secundo de repu- 95. A blica Platonis 386.32. οὐ γὰρ οἶμαι ἐθέλει τὸ πραττόμενον τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν περιμένειν, ἀλλ' ἀνάγκη τὸν πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν ... καιρὸς autem G est temporis articulus, quo res quæque opportunè geri potest: qui si negligatur, aut non ita commodè geri potest. est enim ὀξύ. Ἱπποκρ. ὁ βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξύς.

Καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις. Tollit nonnulla impedi-

menta causæ: & occurrit ad illud: poterũt nos terra, mariq; obsidere: λύσις κατ' ἔνστασιν à rei difficultate.

Ἐπιτείχισιν. Circũuallatio, munitionũ extructio.

Φρούριον δ'. Ad Deceleam respicit Thucydides, & compensat incommodum incommodo: extenuat suum: extollit hostium cladem.

Ἀντίπαλον. Vrbem, quę nostræ parem habeat potentiam.

Ἤπου δή. Iam multo magis est difficile, & arduũ. ἐν πολεμίᾳ, in hostico) (ἐν πλέον, πλείων) (αἱ ἐπιτετειχισμέναι. Αὐτομολίαις. transfugiis.

B Πλέον γὰρ ἡμεῖς. Facultatem proponit. non poterunt impedire nos propter imperitiã rerum nauticarum: exornat hanc sententiam κατ' αὔξησιν: confert peritiam Pelopõnesiorum cum peritia Atheniensium, & fructus, quos vtrique ex ea re percipiunt: ac docet Athenienses antecellere, & longè superiores esse Peloponnesiis. ἐκ τοῦ ναυτικοῦ: quod est longè difficilius.

Plus enim profecimus nos ad prœlia terrestria ex vsu rerum nauticarum, quàm illi ad prœlia maritima, ex vsu rerum terrestrium. C

Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης. Occurrit ad illud: poterunt ipsi quoq; rerum maritimarum scientiam cõsequi: negat κατ' ἔνστασιν. Probat exemplo suo. Locus à maiori ad minus. Nã ne vos quidem, qui ei rei operã studiosè datis à bello vsq; Medico, hanc rerum nauticarum scientiam absolutè, ac perfectè adepti estis. πῶς δὴ ἄνδρες. Conclusio argumenti.

Πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας. Loci expolitio ab euentis.

C Διακινδυνεύσειαν. Periclitarẽtur: periculũ subirent. D

Θρασυνόμενοι. Cõfirmantes numero nauiũ suam imperitiam.

Ἡσυχάσουσι. Supersedebunt. abstinebunt ab ista exercitatione.

Μελετῶντες. Participium pro nomine. αὐτὶ τοῦ διὰ τὸ μὴ μελετᾶν.

Ὀκνηρότεροι. Cunctantiores, timidiores, minus audaces ad hoc.

Τὸ δὲ ναυτικόν. ἐνθύμημα. ars nautica colenda, vt cæteræ. Commoratio: τέχνης ἐστί. ad artem pertinet, E quæ quasi diceret, nisi lõga, & assidua exercitatione disci non potest.

Ἐκ παρέργου. πάρεργον. Appendix, & id, quod additur operi instituto: vt, si inter explicandum Thucydidem locum aliquem vel Euripidis vel Sophoclis, vel Homeri explanemus, hoc est πάρεργον. vel si inter eundum aliquid negotij conficiamus. quod attingendũ fuit: Cicero de Vniu. 200. 26. ne in eo, quod attingendum fuit, quàm in eo, cuius causa id attigimus, lõgior ponatur oratio. opera succisiua. F

Οὐκ ἐνδέχεται μελετηθῆναι. Disci non potest succisiuis operis, & nõ assidua exercitatione. ἀντιμεταβολή. Esse oportet, vt viuamus; non viuere, vt edamus.

Ἀλλὰ μᾶλλον μηδέν. Imo indiget toto animorũ studio, vt illa, vna tantũ exerceatur, nulla res alia præterea. Imò nullius alius rei studiũ ad eam accedere oportet. non patitur societatem rei alius, quam quis meditetur, & exerceat.

Εἴ τε, καὶ κινήσαντες. Occurrit ad illud: Quamuis sint inopes, tamen poterunt vti pecuniis, & auro, atq; G argento, quæ sunt Olympiæ, & Delphis: itaq; sollicitabunt remigia, & milites classiarios, & maiore mercede persoluta nobis eos surripient. Occurrit igitur κατ' ἔνστασιν. At ne hoc quidem est nobis metuendum. nam nos ipsi, & inquilini naues cõscendemus, vt cæteri deficiant, præterea gubernatores

A nauium, & cæteri ministri plures nobis sunt, quàm cæteris Græcis vniuersis.

Κινήσαντες. κινεῖν dicitur ἀκίνητα de re quam non licet loco mouere, de re sacra, aut simili: vt κινεῖν τὰ καθεστῶτα, res nouas moliri, & iura, ac leges ciuitatis immutare. Sic Virg. lib. 2. Æn.

Tu genitor cape sacra manu, patriosq; penates,
Me bello e tanto digressum, & cæde recenti
Attrectare nefas, donec me flumine viuo
Abluero. ———

B Ὀλύμπια Ὀλυμπίασι.

Μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν. ἀντίθεσις. L. V. etiam si ipsi neque D hostes nobis essent, & cum suis incolis nauigarẽt. F. P. huius loci hic est sensus: verendum hoc esset, nisi nos essemus aduersarij, qui & ipsi, & inquilini naues conscendere poterimus, & resistere ipsis. ὅπερ μέγιστον. ἔμφασις. ὅπερ κράτιστον: & quod valet plurimum, quod præcipuum est, quod caput est.

Ὑπηρεσίαν, κελευστὰς, πρωρεῖς, &c. 96. A

— Et qui requiemq;, modumq;
Voce dabat nautis animorũ hortator Epopeus. C

Ouid. lib. 3. Met. 40. 12.

Ὑπηρεσίαν. αὐτὶ τῆς ὑπηρέτας.

Ἀμείνους. Peritiores.

Καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ. φεύγειν. Quinetiam ne peregrini quidẽ transibunt: prima ratio à periculo, ne cogãtur propterea à sua quisq; patria exulare. secunda ratio: ne adiungant se partibus imbecillioribus ξένων: qui tamen essent in ditione Atheniensium.

Δέξαιτο. Acceperit cõditionẽ: in animũ induxerit.

D Ἐπὶ τῷ κινδύνῳ. Proposito isto periculo ...

Μετὰ τῆς ἥσσονος. Id est, cum partibus inferioribus, & quæ propterea minus spei habeãt de victoria, cum iis qui minus de victoria sperant.

Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων. Epilogus alterius partis est, vt ad alteram collationis partẽ veniat. πενία. Inopes, infirmæ. προδιόρθωσις. Correctio.

Τὰ δὲ ἡμέτερα. Nostræ autẽ res nõ solùm iis vitiis, atq; iis difficultatibus carent, quibus laborant, & premuntur Peloponnesij, sed etiã habent prætere E ea alia commoda potiora, ac superiora. αὐτὶ ὅ τι μὴ δὲ ἐστί. Ἀπηλλάχθαι. Carere illis, &c. Methodus modestiæ: vitat arrogantiam. Καὶ ἄλλα ἔμφασις.

Ἤν τε ἐπὶ τὴν χώραν. Compensat incõmoda maioribus incõmodis, & clades cladibus: si illi terra, nos mari eos infestabimus, & exscensionibus atq; incursionibus fines eorum populabimur: hic docet Peloponnesios longè inferiores futuros. B

Καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου. Ἀπόφασις αὐτὶ καταφάσεως. Sic verò clades, & detrimentum non erit par, si pars Pe- F lopõnesi vastetur, & noster totus ager, id est, multo maiorem cladem, grauioremq; accipiẽt hostes, si pars Peloponnesi vastetur, quàm nos si tota Attica. Hinc verò apparet tacitè, fines Atticæ fuisse peranguſtos.

Οἱ μὲν γάρ. Ratio: Illi enim non habebunt alios fines, vnde fructus capere, ac sustentare se valeant, nisi fortè armis aliqua parte finium potiantur: nos verò, &c. κατ' αὔξησιν.

Ἀντιλαβεῖν. Quam loco amissæ, ac vastatæ occu- G pent.

Ἀμαχεί. Occurrit ad illud: Imò poterũt. At non sine pugna.

Σκέψασθε. Attendite: facit attentionem.

Εἰ γὰρ ἦμεν. ἐξ ὑποθέσεως.

Καὶ νῦν χρή. Suadet Pericles Atheniensibus, vt C ædificia, & agros Atticos pro derelictis habeãt: &

ita libi

ita sibi persuadeant, nulla prædia, nullos fundos, ac villas sibi esse in Attica. Intelligebat Pericles vir sapiens populũ Atheniensem ægerrimè laturum, si vidisset agrum vastari; ædificia incendi, ac dirui: erat enim mirificè excultus ager Atticus, & ædificiorum elegantia ornatus: quare docet parui esse facienda hæc, penitusque negligenda, & in belli summam incumbendum.

Διανοηθέντας. L. V. cui rei nunc animo proximè accedentes. F. P. suscepta quã simillima cogitatione, opinione. Id est, oportet nos concipere hoc ipsum animis, & quasi persuadere nobis ipsis, nos insulam incolere, nihil in continenti habere.

Ἀφεῖναι. Missa facere, pro derelictis habere.

Φυλακὴν ἔχειν. L. V. Custodiam habere. F. P. tueri præsidiis, & custodiis. αὐτὴν τὴν φυλάσσειν τὴν πόλιν, καὶ τὴν θάλασσαν.

Καὶ πλανωμένοις. Pericles refrænare studet populum Atheniẽsem, quem intelligebat (vt in progressu historiæ videbimus) impatientẽ fore, & cõtra hostem iturum. Itaq; deterret eum ab impetu temerario. Incommoda enim, & pericula ipsi proponit nisi rem prudenter aggrediatur. ὀργισθέντας: τὸ αἰσχρόν.

Κρατήσαντές τε. ἂν πλήσαμεν: Vel secundũ, vel aduersum prœlium faciemus: Si secundũ, nihil profecerimus: Etenim posthac erit nobis iterũ confligendum cũ non inferiore hostiũ numero: sin aduersum, socij deficient, & ad florentẽ fortunam transibunt.

Σφαλῶμεν. Extenuatio.

Ὅθεν ἰσχύομεν. Per quos valemus, & firmi, ac potentes sumus: quibus nituntur opes nostræ, ac nostrum imperium.

Προσαπόλλυται. ἡμῖν habet πρὸς, præter iacturam factam in prœlio.

Ἡσυχάζοντων. In officio, & fide permanebunt, ac perstabunt.

Μὴ ἱκανῶν. Contemnent nostram fortunam afflictam.

Τῶν τε ὀλόφυρσιν. Supple χρή: non villæ, & agri, sed hominum corpora sunt deploranda.

Οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας. Aristoteles lib. I. Rhet. vbi de comparatione bonorum præcepta dat, καὶ τὸ ποιητικὸν μεῖζον ἀγαθόν.

Ἀλλ' οἱ ἄνδρες. αἰ τιμαὶ τεθολή.

Καὶ εἰ ᾤμην. Ac si sperarem me vobis persuasurum, suaderẽ planè, vt ipsimet egressi vestras villas vastaretis. Hic sensus est: suadeo, & author sum, vt vos ipsi potius villas & ædificia vestra diruatis, ac demoliamini: sed quia hoc durius intelligebat esse, & difficile persuasu, ita loquitur, & fatetur τὸ τόλμημα.

Καὶ δεῖξαι. Et planum facere Peloponnesiis, vos istarum rerum causa, nunquam illis esse obtemperaturos: ac declarare animi vestri altitudinem.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω. ἐς τὸ ἐλπίζειν amplificationi seruiens. Quanquam multa habeo præterea, quæ me sustentant, & victoriam sperare cogunt.

Ἢν ἐθέλητε. Affert quasi exceptionem quandam: istis tamen cõditionibus, si ab imperio propagando interea abstineatis, dum bellum geritis. Hoc dictum à persona Thucydidis, qui cladem ingentem ab Atheniensibus in Sicilia acceptam sciebat. αὐθαιρέτους voluntaria, verùm quæ illa sint, planum fiet & aliâs dum bellum geretur.

Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν. Transitio.

Νῦν δὲ. Dicit iam sententiam, quid sit Legatis Lacedæmoniorum respondendum.

Ἀποπέμψωμεν. Cùm stomacho hoc dictum: ἀποπέμπομεν eos, qui molesti nobis sunt. Itaque quasi diceret, nos ista molestia liberemus.

Ἢν ἐλαύνωσι. Par pari refert Pericles, & retinet dignitatem populi Atheniensis. Respondeamus (inquit) nos Megarẽsibus esse permissuros vsum mercatuum, & portuum, si et Lacedæmonij permittãt nobis, & sociis nostris vsum suæ ciuitatis. & nos missas facturos Græcas ciuitates, quæ liberæ erant cùm fœdus initum est: si ipsi etiam permittãt suis legibus vti eas ciuitates, quæ in ipsorum ditione sunt: dicamus paratos nos esse ad cõtrouersias iudicio dirimendas, & iure disceptandum, vt est in fœdere, nec bellum esse moturos: at lacessitos armis, vim propulsaturos. Hæc est summa responsi: quo Pericles par pari refert Lacedæmoniis, & aduersus eorum postulata, postular & ipse, quæ idem valent.

Κωλύει. οὔτε ἐκεῖνο, οὔτε τόδε: vt illud nõ cauetur in fœdere, ita etiam hoc de peregrinis exigendis. à contrario sensu: si ea sunt præstanda, quæ non cauẽtur in fœdere, & vos postulatis vt permittamus Megarensibus vsum, &c. postulamus nos etiam contrà, vt vsum ciuitatis vestræ permittatis nobis, & nostris sociis. idem enim ius est.

Εἰ καὶ αὐτονόμους. Sed non erant αὐτόνομοι, cùm fœdus initum est, & tamẽ vos tum nihil de ea re questi estis. ergo nunc facitis, quasi dicat, iniuriam, qui talia iubeatis.

Αὐτονομεῖσθαι. Compositum pro simplici.

Δίκας δοῦναι Iudicio sese offerre) (δίκας δέχεσθαι. Accipere, non recusare iudicium oblatum. ταῦτα γὰρ. ὅπλοις. Hæc responsa sunt illis danda, hæc habent in se æquitatem, & dignitatem.

Εἰδέναι δὲ χρή. Bellum futurum omnino asseuerat Pericles. monet igitur Athenienses, vt libenter, & alacriter hoc suscipiant: proponit commoda secutura. fore enim ostendit si volentes, ac lubentes hoc suscipiant, vt minus graue, ac molestum sit, & maximam afferat gloriam, & dignitatem: exemplis etiam maiorũ eos mouet, qui paruis opibus non dubitauerint maxima subire pericula, atque ita imperium propagare.

Ἐπικειμένους. Graues, infestos.

Ἐκ τε τῶν μεγίστων. πίνδαρος: κίνδυνοι δ' ἀρεταὶ ὑπὸ πᾶσ' ἀνδράσιν. ὑπ' ἀναγκαίοις ἔργοις. ὑποστάντες μήδους. Sustinentes Medos.

Οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε. Amplificatio per collationem: & ne tantum quidem imperium nacti, quantũ, quasi dicat, nos habemus.

Γνώμῃ. Consilio: quia vrbem deseruerunt: & in re nautica, & classe fortunas, & salutem suam omnino posuerunt.

Τύχῃ. Id est, opibus fortunæ.

Μείζονα. Amplificatum, & auctum.

Παραινῶν ἐπείσθησαν. Cùm maximè probassent eius sententiam.

Αἰτίαι δὲ αὗται. ὅπλοις narrationis, atque expositionis causarum huius belli.

Ἀκηρύκτως. Nã in bello sine caduceatore accessus ad hostem tutò non patebat, vt nostris temporibus sine tubicine, vel tympanista.

Πρόφασις. Materia belli.

FINIS PRIMI LIBRI.

98..A

LIBRI SECVNDI ARGVMENTVM.

Ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος. Superiore libro explicauit Thucydides belli istius causas: iá narrare suscipit bellum ipsum, & res in eo gestas: sed statim in hoc principio libri notat, ac demóstrat, & quo tépore, & qua occasione bellum exarserit: docet anno 15 fœderum tricennalium, quæ inita sunt post captam Eubœam, sexto mense post prœlium cõmissum ad Potidæam, vere ineunte, cœptum fuisse: occasionem eius illam extitisse, propterea quod Thebani Platæas oppidum Bœotiæ, pacatis adhuc rebus, occuparút: sed quo tempore, quo modo, & quibus de causis hoc fecerint Thebani, fusius explicat, eaq; narrat, quæ comitata, & consecuta sunt conatum istum Thebanorum.

B

Præcipua capita rerum, quæ in hoc libro tractantur, illa sunt Platææ occupantur à Thebanis: ea res mouit palàm bellum. Explicatur belli apparatus, & irruptio Peloponnesiorum in fines Atticos. Confirmat Pericles Athenienses, & docet quas opes, quas facultates ad bellum ducendum habeant: itaque de victoria sperandum esse demonstrat. Digreditur autem hîc Thucydides, & explicat peruetustum Atheniésium statum, & receptum eorundem ex agris in vrbem, & angustias, quas primùm sunt passi. Quæ gesserit Peloponnesiorum exercitus in agro Attico narrátur, nec non quæ gesserint Athenienses classe circumuecti. & variis in partibus Peloponnesi expositis copiis. Exponitur societas, & amicitia Atheniensium inita cum Sitalce rege Thracum, & cum Perdicca rege Macedonum: aliæque res variæ, terra, marique gestæ ab iisdem. Reducitur Euarchus Acarnan in Astacum à Corinthiis. Habetur concio funebris à Pericle in eos, qui ceciderunt in prœlio equestri. Explicatur deinde diligentissimè grauissima pestilentia, quæ res Atheniensium valde afflixit. narratur præterea altera Peloponnesiorum irruptio in Atticam, & nauigatio Atheniensium infesta in Peloponnesum: his adiunguntur nónullæ res gestæ ab Atheniensibus in Thracia: consolatur Pericles longa oratione populum Atheniésem ægrè ferentem clades belli, & pestilentiæ. est præterea Lacedæmoniorum maritima expeditio aduersus Zacynthios. Capiuntur legati Lacedęmoniorum, & Aristeus, dum ad regem Persarum iter faciunt per Thraciam: & Athenas delati capitis supplicio afficiuntur. Ambraciotæ bellum inferunt Argiuis in Amphilochia, sed domum re infecta reuertuntur: quo in loco nonnulla alia gesta ab Atheniensibus narrantur, & Potidææ deditio certis conditionibus. Æstate insequéti Peloponnesij Platæensibus bellum inferút, & eos recusantes vel ad suas trásire partes, vel ab armis abstinere, vrbe circumuallata obsidét. Eodem tempore Athenienses exercitum aduersus Chalcidéses Thraciæ miserunt: sed pugnatum aduersus eos minus prosperè: Explicatur præterea Lacedæmoniorũ expeditio aduersus Acarnanas impulsu Ambraciotarum, & Chaonum: sed re infeliciter gesta, Cnemus dux exercitum inde reduxit. narratur præterea prœlium nauale secundum Phormionis ducis Atheni-

A ensium aduersus Lacedæmonios, in quo cum viginti nauibus 40, Peloponnesiorum naues superauit, & plerasque depressit. Reparatur noua classis à Peloponnesiis, & alterum prœlium nauale committitur ex quo etiam Phormion licet numero nauium esset longè inferior, tamen victoriam retulit. Sunt & alia quædam quæ suo quæque loco declarabuntur.

LIBER SECVNDVS.

Ἄρχεται δέ. Ita connectendum est hoc principium cũ fine superioris libri: Quamuis belli materiam, & causam quærerent Lacedęmonij, tamen habebát adhuc sine caduceatore cómercium cum Atheniensibus, & Athenienses vicissim cum illis, sed cœpto bello, vltro, citroque commeare neutris tutò licebat sine caduceatore: Accedit deinde Thucydides ad explicandum quomodo bellum hoc fuerit cœptum.

C Ἄρχεται: δηλαδὴ ὁ [illegible]. Huc vsque, quasi diceret, belli causas narraui: Iam bellum ipsum explicabo.

Δι. αἰτία ... Ex hac occasione.

Καταστάντες. [illegible]

Γέγραπται δὲ ἑξῆς. Distributio rerum gestarum in duo anni tempora, quæ reliqua etiam duo complectuntur. Proponit se velle digerere res omnes gestas in duo tempora in æstates, atque hyemes, vt lectores admoneátur de ordine historiæ, quem

D secuturus est author.

Τέσσαρα μὲν γάρ. [illegible] ὁ πόλεμος.

Ἐπὶ Χρυσίδος. Argiui notabant annos à Sacerdotibus Iunonis, id est, à nomine Sacerdotum, & ab annis earum sacerdotij: Cùm Chrysis Sacerdos duodequinquagesimum sui sacerdotij annum Argis ageret. Hæc apposita lucerna ad coronas simulachri Iunonis somno correpta est: ac scintilla ex lucerna prosiliente, coronæ cõflagrarunt, & templum incensum. Itaq; sacerdos verita supplicium

99. A

E eadem nocte Phliuntem aufugit, vt in fine libri 4. declaratur.

Αἰνησίου ἐφόρου. Quamuis plures essent Ephori, tamen ab vno notabant annos Spartani, vt Athenienses ab vno nouemuirûm. Huius Ænesiæ facit mentionem Xenophon lib. 2. [illegible]

Ἔτι δύο μῆνας. Iam alterum mensem præsidente Athenis.

Τριακοσίων. Ἡρόδ. in Vrania 400 fuisse dicit.

Βοιωταρχοῦντες. Summus erat magistratus Thebis, οἱ βοιωτάρχαι. & erant x i viri.

F

Ἅμα. Statim, simulac.

Περὶ πρῶτον ὕπνον. Virg. Æn. 2:

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris
Incipit: & dono diuum gratissima serpit.

B

Εὐρυμάχου. Hoc duce scribit Herodotus in Vrania 400 Thebanos Platæas occupasse.

Οὔσης ... Causa cur eam occupauerint.

Ἐπηγάγοντο. Facultatem rei huius explicat. Induxerunt.

G Προσποιῆσαι. Tradere, adiungere.

Προϊδόντες. Explicat quo consilio inducti Thebani hoc fecerint.

Τὴν πόλιν ... [illegible]

C

Μήπω ... Nondum moto palam bello, vel cœpto.

Θέμενοι. Positis armis, vt ex labore se reficerent,

non

non ἀκολούθως, vt χαλεπώς, vel dispositis præsidiis, & occupatis faucibus viarum.

Ες τὴν ἀγοράν. Forum occupari solet: tum quia in media ciuitate plerunq; solet esse, vnde facilius si quid sit opus, possit prospici, tū quia in eo cōmodius acies instrui potest, propter loci spatium.

Οὐκ ἐπίστευον. L. V. non crediderunt. F. P. non paruerunt.

Επιτηδείοις. Amicis.

D Οἱ δὲ πλαταιῆς. Narrat Platæenses primò nouitate rei perterritos, conditiones accepisse: cognita deinde hostium paucitate, eaque contempta, adortos eos fuisse.

Καθεδήσαντες. πανταχόθεν. Perterriti, νομίσαντες, suspicati.

100. A Οὐ βουλομένῳ ἦν. Salust. Iugurt. neque plebe militiam volente.

Εδόκει. Placuit igitur rem tentare.

Φανεροὶ ὦσιν. Se proderent. ξυνελέγοντο, coibant inter se.

B Εξήρτυον. Expediebant, arma, saxa, &c. vt disponerent in tectis, qui lapides iacularētur, in hostes, vt exitus viarū occuparentur, portæ clauderentur.

Επεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν. Constituta re pro facultate: comparatis pro facultate rebus aduersus hostes necessariis.

Εκ τῶν δυνατῶν. Pro facultate, quæ dabatur in tantis temporis angustiis, foro præsertim ciuitatis occupato: ὡς abundat.

Φυλάξαντες. Obseruata adhuc nocte, & ipso antelucano tempore.

Εχώρουν. Ex suis ædibus egressi eunt contra hostes.

Οπως μὴ κατὰ φῶς. Ne cum illis congrederentur, & in luce manus consererent: ratio cur νυκτὸς ἐχώρησαν.

Θαρσαλεωτέροις. Confidentioribus, quoniam scilicet in luce rem gererent.

Καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου. Mutata figura, atque ita pari, & æqua conditione secum certarent.

Φοβερώτεροι. Ad Thebanos referendum: & est passiuè positum τῷ ἐπιθεῖναι: quò magis perterrefacti nocturnis tenebris, deteriore cōditione secum dimicarent. noctu enim difficile, quid sit agēdum, vbi consistendum, quò aufugiendum, si ita sit necesse, cerni potest, præsertim in terra ignota: omnino res bellica difficile noctu administratur.

Τῆς ἐμπειρίας ἡσσῶνται: αὐτὴ τῷ σφῶν αὐτῶν τῶν ὄντων ἐμπείρων. Res pro personis essent inferiores vsu suo, & peritia vrbis.

C Προσέβαλον. Irrumpunt, confligunt itaq; statim, & ad manus celeriter veniunt.

Οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν. Explicat Thucydides Thebanos bis, térve summouisse, ac repulisse Platæenses: at extremum tamen terga vertere, & fugæ se dare coactos fuisse: fugam deinde ipsam latius describit: Et exitum illius hunc fuisse demonstrat, vt alij ex Thebanis cæsi, alij capti fuerint: perpauci effugerint.

Ξυνεστρέφοντο. Inter se ipsi conglobabantur: firmandæ aciei causa hoc solet fieri, vt densentur ordines, ne hostis facilè perrumpat.

Τὰς προσβολάς. Res pro personis, & hostes irrumpentes, qua ingruebant, repellebant: qua irruebant, propulsabant.

Καὶ ἔτι. Amplificationes.

D Διόδων. Viarum, quæ essent peruiæ.

Τελευτῶντος. Extremis mensis diebus. Exeunte mense: sub mensis finem.

Εμπείρους) (ἀντὶ τοῦ μὴ ἐκφεύγειν. διώκοντες. vt eos assequerentur.

Τῶν δὲ πυλῶν. Thucydides admirandam efficit narrationem nouitate casus: erant apertæ portæ ciuitatis, qua erant ingressi Thebani: & cùm claues non essent, quibus clauderentur, tamē Platæensis quidam reperit rationem obfirmandi eas, spiculo in seram iniecto loco pessuli.

B Βαλανῳ. Pessulus, qui claui ducitur, ac reducitur. 101. A

Στυρακίῳ. Cuspis hastæ posterior.

Μοχλόν. Vectem, nō annulum, vectem in quem βαλανάγρα, ἡ βάλανος immittebatur.

Διεσώμενος δέ. Locus misericordiæ. διελόντες, exciso vecte.

Αἴσθησις. Rescitum enim fuit statim.

Ο ἦν τῷ τείχει: quod erat muro contiguum, cuius fores erant apertæ. B

Αποληφθέντες. Conclusos.

Εμπρήσαντες. Incenso ædificio eos cōcremarent.

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ πόλει. Transit ad Thebanos, qui cum exercitu erant venturi, vt suis ferrent subsidium: narrat eos serius venisse quàm oportuerat: re autem audita de suorum casu insidiatos illos quidem fuisse iis Platæensibus, qui erant in agris, sed tamen mutata sententia, domum se recepisse. C

Αὐτῇ. Purgatio Theban. quasi dicat, Quamuis Thebæ non multum distarent à Platæis, tamen

D imbris nocturni magnitudine, & fluminis Asopi incrementis impediti non potuerunt opportunè adesse.

Επὶ τῇ νυκτί. Antequàm nox abiret, ante quàm dies illucesceret.

Σταδίους ἑβδομήκοντα. 9 millia passuum, & minus.

Ερρύη μέγας. Creuit pluuia mirum in modum. multus fluxit. D

Εν ὕειν. Dum pluit. ἐπέσχε. Eos est remorata.

Ως δὲ ᾔσθοντο. Quid deliberauerint Thebani audito suorum casu explicat iam Thucydides: deliberasse eos docet, Platæenses, qui in agris erant,

E prehendere eo, scilicet consilio, vt siqui de suis superarant, eos recuperarent facta capitum permutatione. Sed Platæēses id suspicatos, misso ad Thebanos caduceatore, impetrasse, vt sine iniuria, & maleficio Thebani se reciperent.

Επεβούλευον. Id est, prehendere in animo habebant.

Κατασκευή. Iam supellex. 102. A

F Οἷα ἀπροσδοκήτου... Quia nihil tale rebus pacatis metuebant.

Δείσαντες. Soliciti de ciuibus, qui erant in agris.

Αἰτιῶντες. Accusantes.

Ελεγον αὐτοῖς. Præcipiebant eis. mutata est figura. B

Τὰ ἔξω. Res pro personis, quæ extra vrbē erant. petebant, vt ab iniuria, & maleficio eorum, qui in agris erant, abstinerent, alioqui, &c.

Θηβαῖοι μὲν λέγουσι. Diuersos de hac re rumores fuisse significat Thucydides, Thebanos aliud, aliud

G Platæenses asseruisse. Thebanos affirmare quæ paulo antè exposuit, & addere præterea illud, Platæenses scilicet, iureiurando promissa confirmasse: sed Platæēses hoc negare, illud asserere, se promisisse ea conditione se viros captos reddituros Thebanis, si conuenire inter se potuissent.

Λόγων γενομένων. Habito colloquio: disceptatione prius habita.

Κατὰ τάχος. Raptim omnia ex agris comportarunt.

Ἀγγέλλοντες. Et tamē miserant alterum etiam simul atque Thebani vrbem occuparant.

Τά τ' ἐν τῇ πόλει. Et res vrbanas pro præsenti rerum statu constituebant arbitratu suo. nam postea bellum administratum est arbitratu Atheniensium.

Γεγενημένα. Quòd victis, & superatis Thebanis alios interfecissent, alios cepissent viuos.

103. A Οὕτω δὴ οἱ Ἀθηναῖοι. ἐπὶ πόλεμον μέλλοντες.

Στρατεύσειν ἐς Πλάταιαν. Alias significat inferre bellū, vt στρατεύειν ἐπί τινα: Iam significat venire cum exercitu ad, &c.

Γεγενημένου δέ. Explicat iam Thucydides apparatum belli vtriusque gentis: docet vtrosque solicitasse legationibus diuersos potentatus, reges, & ciuitates, barbaros, & Græcos, vt eos ad suas vtrique partes traherent: & qui secuti fuerint vtrosq; explicat.

B Λαμπρὸς. Modò refertur ad splēdorem, & magnificentiam. Modò significat vehementiam, vt λαμπρὸς ἄνεμος. Αἰσχ. λύουσι τὰς ἐκ μαινομένης ἀεὶ λαμπρᾶς σφόδρα σκίρρου. Modò manifestū, & apertum. Propriè dicitur de splendore lucis.

Πεπολεμήσοντες. L. V. tanquam bellum gesturi F. P. πεπολεμήσοντες.

Καὶ ἐς τοὺς βαρβάρους ἐς ἄλλους βαρβάρους. Thracas intelligit, & Epirotas.

Ὠφέλειαν. Auxilia. προσλήψεσθαι. Sibi adiuncturi.

Καὶ Λακεδαιμονίοις. Lacedæmonij imperauerant magnum numerum nauium, & certam pecuniæ summam, non solùm Græciæ ciuitatibus, sed etiam Italicis, & Siculis, quæ partes ipsorum sequebātur.

Πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ναυσὶ δηλονότι.

Ἐξ Ἰταλίας. Locri. Σικελίας. Omnes Doricæ ciuitates præter Camarinam.

Λακεδαιμονίοις. αἱ τὰ τῶν Λακεδαιμονίων.

Τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις. πρὸς τὸ σημαινόμενον. ποιεῖσθαι: ὥστε ποιεῖσθαι, vt ædificarent.

C Κατὰ μέγεθος. Pro ciuitatum magnitudine: ita vt maiores maiorem numerum: minores minorem ædificarent.

Ὡς ἐς τὰ πάντα. Ad summam quingentarum nauium.

Ἑτοιμάζειν. Expedirent, pararent, promerent.

Τά τ' ἄλλα. Arma, commeatus. post ἄλλα distinctio videtur ponenda. quid enim quæso hoc significaret cæteris in rebus quiescentes?

Ἡσυχάζοντας. Ad ἑτοιμάζειν refer, ἡσυχάζοντας autem dixit, ne siquis motus fieret, cogerentur bellum ante tempus suscipere.

Μιᾷ νηΐ. Ne si pluribus venissent, eas per dolum occuparent.

104. A Ὑπάρχουσαν. Pristinos socios recensebant tū vel accuratius.

Ὀλίγον τε ἐπενόουν. Belli amplificatio: magna, & ampla quædam versabant vtrique animis.

Ἔρρωντο. Intenti erant in bellum totis viribus: incumbebant in bellum.

Οὐκ ἀπεικότως. ὀρθῶς.

Ἀρχόμενοι γὰρ. γνώμη. Solent enim omnes mortales flagrantius, atque ardentius rerum initia capessere. ἀντιλαμβάνονται). L. V. se tuentur.

Τότε δὲ καὶ. Eo verò bellum capessebant maiore animorum ardore, quo apud vtrosq; magna erat iuuentutis copia, quę rerum adhuc imperitia solet temerè res gerendas suscipere.

Μετέωρος. Animis erecta. non solùm qui bello B interfuturi erant, commoti iam erant: sed etiam cæteri Græci.

Πολλὰ δὲ λόγια. Ab authoritate diuina: non solùm hominum iudicio, sed Deorum etiam authoritate significabatur bellum ingēs, & grauissimum fore.

Δῆλος. A signis, & terræmotu, quæ solent portendere magni aliquid futurum. B

Πρότερον οὔπω. Amplificatio. Ergo portēti aliquid suberat. In fabulis est Delum olim mobilem & vagam fuisse. Extat in eam elegantissimus Callimachi hymnus,

> Τὴν ἱερὴν ὦ θυμὲ τίνα χρόνον, ἢ ποτ' ἀείσεις
>
> Δῆλον.——

Εἴ τι ἄλλο. Vt Cometæ, & alia id genus signa, quæ multa persequitur Virgilius in mortem Cæsaris. Liuius est multus in sua historia dum passim C ingerit huiusmodi signa.

Ἀνεζητεῖτο. Vestigabantur. C

Ἡ δὲ εὔνοια. Diligenter, vt alia pleraq;, noster author notat qua essent gratia vtrique apud omnes homines: ac Lacedæmonios longe superiores ea re fuisse memorat, & multo gratiosiores. ἐποίει: Vergebat, inclinabat.

Ἔρρωτο τε πᾶς. [illegible] τὸ συνδραμεῖν καὶ [illegible] Repetit locum amplificationis: & priuati singuli: & ciuitates integræ totis incumbebant viribus in id bellum. D

Ἐν τούτῳ τε. Et in eo singuli moram rebus gerendis allatam arbitrabantur, si ipsimet rebus administrandis nō interfuissent. Hinc apparet studium singulare, & ardor animorum, quo fiebat, vt singuli rebus gerēdis interesse vellent. Consequens.

Κεκωλῦσθαι. Moram, & impedimentum pati esse.

Οὕτως ὀργῇ. ὑποψίᾳ εἶχον. Ea erat indignatio hominum.

E Παρεσκευάζοντο. Epilogus: hoc apparatu, atque his D animis ad bellum vtrinque ventum est. ὥρμηντο. Moti sunt.

Καθίσταντο. Bellum cœperunt.

Πελληνῆς. πελλήνη, πόλις ἀχαΐας: μία τῶν ιβ' τῆς ἀχαΐας πόλεων. 105. A

Ἀμπρακιῶται. Ἀμβρακία, ἡ καὶ ἀμπρακία, πόλις Θεσπρωτίας ἀπὸ ἀμβρακος τοῦ παιδὸς Θεσπρωτοῦ τοῦ Λυκάονος, ἢ ἀπὸ ἀμβρακίας τῆς αὐγέου θυγατρός. στρ. hodie l' Arta.

Λευκάδιοι. Λευκάς, λευκάδος: hodie *Santa Maura*.

F Ἀνακτόριοι. Ἀνακτόριον πόλις ἀκαρνανίας, hodie *Vonizza*.

B Νῆσοι πλὴν ὅσαι. Schol. distinguit, ac legit ἄλλαι πελοποννήσου, καὶ ὅσαι Κρήτης πρὸς ἥλιον, &c. vt intelligat Κύθηρα, Κάσον, χάλκην. &c. Ego ita accipio ἔσω τῆς πελοποννήσου, καὶ Κρήτης, &c. Intelligit autem Sporadas, & Cycladas insulas.

Θήβας. μία τῶν πεντήκοντα, κτίσμα μεμνημένη τοῦ Κάδμου: ἐν ᾗ τὰς ἱερὰς ἡ Σεμέλη [illegible] ἐστι καὶ ῥόδου πόλις [illegible] καὶ ἄλλη κιλικίας.

G Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Transit ad alia: narrat Lacedæmonios, statim post ea quæ ad Platæas gesta sunt, imperasse ciuitatibus sociis exercitum. C

Περιήγγελλον. Dimissis nuntiis imperabant.

Οἷα αὐτὸν. Qualem, quantumque parare debuerant ad longinquā expeditionem extra Peloponnesum faciendam.

Βοηθεῖν δέ. Quæ vbi ad præstitutam diem comparata fuerunt, ex singulis ciuitatibus duæ partes ad Isthmum venerunt. Tertia præsidij causa in suis finibus mansit.

ARCHIDAMI CONCIO.

Ἄνδρες πελοποννήσιοι. Archidamus modestiam, & disciplinam militarem in primis cõseruandam esse docet. Quare statim in ipso prooemio affert rationem huius rei: Quia aduersus potentissimos hostes imus: Confirmat hoc simul à magnitudine apparatus, & exercitus, fit enim verisimile hostem esse potentem, cui bellum infertur summis copiis. Sensus igitur est: Quamuis & maiores nostri, & nos qui saltem sumus ætate prouectiore bella gerenda susceperimus, tamen nullum bellum isto maius, vel grauius aut illi, aut nos vnquam suscepimus. Ratio. nam contra potentissimam ciuitatem arma mouemus; idque summo cum apparatu, & maximis copiis facimus.

Propositio est in illis verbis: Δίκαιον ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Id est, debemus imitari nostros maiores, & nostræ ipsorum pristinæ virtutis, atque modestiæ esse memores. Ratio: bellum enim grauissimum nobis susceptum est, & contra hostem potentissimum proficiscimur. Confirmatio. Summis enim copiis, & maximo apparatu bellum mouemus. Conclusio: ergo bellum grauissimum est: hic esset ordo directus, & naturalis, sed est inuersus. Incipit à conclusione: venit deinde ad confirmationem, mox ad rationem, postremo loco ad propositionem.

106. A Πλεῖστοι καὶ ἄριστοι. Amplificatio. Cùm maximo, & robustissimo exercitu bellum inferimus.

Δίκαιον οὖν. Propositio loco conclusionis: neque à maioribus nobis degenerandum est, neq; à nobis ipsis desciscendum. Id est, oportet nos & disciplinam militarem, & diligentiam atque attentionem, qua nostri maiores, & nos ipsi variis in bellis vsi sumus, conseruare.

Χείρους. Negligentiores tum in conseruanda disciplina rei militaris, tum in hoc vt nobis ab hoste caueamus.

Ἐνδεεστέρους τῆς δόξης. Inferiores ea fama, eaque gloria, quæ de nobis passim circumfertur.

Ἡ γὰρ Ἑλλάς. Mouet ab expectatione, quam apud omnes Græcos de se cõcitarunt, & admonet dent operam, vt eam sustineant.

Προσέχει τῇ γνώμῃ. Attendit, animum aduertit.

Εὔνοιαν ἔχουσα. L. V. Vota facit. quid si legamus ἔννοιαν ἔχουσα? facilè potuit labi librarius: etenim magna similitudo inter υ & ν: & sensus erit multò aptior. Mouet enim ab expectatione totius Græciæ, quam propterea expectatione erectam dicit, quia sperat à nobis Athenienses debellatum iri. Quòd si retineamus illam lectionem, formula locutionis planè dura erit. nec memini me similem vidisse, εὔνοιαν ἔχουσα πρᾶξαι ἡμᾶς.

Οὔκουν χρή. Quare etsi maximo exercitu contra hostem imus, & persuasum habemus eum nobis obuiam prodire non ausurum, tamen non propterea temerè nobis, & incõsideratè progrediendum est. hic est sensus. detegit iam sententiã suam Archidamus.

Εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν. ἐπιέναι. ἀπαρασκευότεροι. πλήθει. Magnis copiis, πρὸς τὸ πλῆθος refer.

Καὶ ἀσφάλεια πολλή. Supple εἶναι: & certum ac persuasum est magnum esse præsidium & robur. Verba hoc sonant, cõstantia multa videtur esse. Id est, constanter, & minimè dubiè credimus. Ἀμελέστερον, Remissius, languidius, negligentius.

Χωρεῖν, καὶ ἐς μάχας, καὶ ἀπαρασκευαστότερος. Bis repetitur.

Τὸ καθ᾽ αὑτόν, πόλεως, vel aliquid ὑπακουόμενον sub, vel quod ad se attinet.

Ἄδηλα γάρ. Anceps enim belli conditio est. Facit B fidem à belli natura, quæ dubia, & incerta est.

Καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλά. L. V. Et ex paruo fiunt multa, & cum indignatione confligitur. F. P. Plerunque parua manus & acriùs, & ardentiùs confligit, quàm magnus exercitus. Quamuis igitur Athenienses numero longè inferiores nobis sint, tamen quia belli natura ita fert, poterunt nos longè superiores numero superare. ἐπεὶ πολλά, αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται, τὰ πολλὰ ἐξ ὀλίγου, καὶ δι᾽ ὀργῆς.

Καὶ δι᾽ ὀργῆς. Probat: quia impetu, & vehementia animi conflictus fiunt.

Πολλάκις. Explicat locum. ἔλασσον πλῆθος, minor manus.

Ἀμύνατο ἠμύνατο. Fortius propulsauit.

Δεδιότας. Cùm metu: cautos. εὐψυχότερον: animis paratissimi.

Πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι, αὐτὸ τὸ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις. Et aduersus hostium inuasionem, conatus, & impetum munitissimi, ac tutissimi.

Ἡμεῖς δέ. Βίαιον: πρὸς τὸ ἐξ ὀλίγου, καὶ τὸ ἔλασσον πλῆθος. Atqui nos non bellum inferimus hosti infirmo, & parum valido, sed ciuitati potentissimæ, & omnibus rebus instructissimæ: ergo multò diligentius, & cautius est nobis res gerenda.

Διὰ μάχης ἰέναι. Pugnam esse commissuros.

Ἐν ᾧ. πόλις χρή. F. P. refert ad χρόνῳ, quod subaudiendum est.

Πᾶσι γάρ. Facit fidem. Ira enim occupat animos eorum omnium, qui suarum rerum cladem subitam, & insolitam in suo conspectu cernunt. Ira enim inuadit omnes, &c. commouentur enim vehementer homines, si suas res cædi, & vastari impetu subito, & insperato videant.

Ἐν τοῖς ὄμμασι. Sensus enim oculorum est acerrimus. Prima causa.

Ἐν τῷ παραυτίκα. Secunda causa, casus repentini vehementius animos permouent.

Ὁρᾶν πάσχοντας. ἐπιγίγνεται. αὐτὸ τὸ ὁρᾶν τι πάσχειν, ὃ ὁρᾶν αὐτὸ τὸ ἐν ὁρᾶσιν.

Τι ἄλλο. Tertia ratio.

Καὶ οἱ λογισμοί. Itaque non considerant pericula, sed illis sese facilè obiectant: hæc sententia supplenda, vt apparet ex his verbis, καὶ οἱ λογισμοί: quibus demonstrat quid referat, & quantum intersit ferri temerè & inconsideratè ad pericula: qui ita faciunt (inquit) maximo animi impetu capessunt prœlia. Itaque q. d. vis, & impetus, eorum sustineri non potest. θυμῷ πλεῖστα, id est, summo animi impetu.

Ἀθηναίους δέ. Incrementum. Quod eò magis sint G facturi Athenienses, quò magis dignos imperio se esse existimant, & indignos tali fortuna.

Ὡς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν. Epilogus: in quo hortatur, vt conseruata militari disciplina, & deposito 107. A contemptu hostium Imperatori pareant, sibi caueant, & iussa ad metum Imperatoris ipsius exequantur: mouet à necessario, & honesto.

Ἐπ' ἀμφότερα. In vtranque partem. Id est, vt decus etiam, & infamiam inde relaturi, sed more suo breuitati studet Thucydides, & qui agit, Spartanus, καὶ βραχυλόγος.

Ἐπειδὰν ὦσι: Seruate παράδοσιν.

Κόσμον. Ordinis conseruationem iam significat.

Φυλακὴν. Custodiam, vt sibi caueât ab hostibus.

Ὀξέως δεχόμενοι. Ad nutum, & ad tempus administrantes.

Τοσαῦτα εἰπὼν. Moderatum, & grauem inducit Archidamum Thucydides. Itaque facit, vt priusquam castra moueat, Athenas mittat, qui tentaret populum, an esset concessurus postulata Lacedæmoniorum: sed frustra, &c.

B Σπαρτιάτην. Id est, nobilem: vt ἄνδρα σπουδαῖον.

Ἐνδοῖεν. L. V. Si quid iam humilius sentiant: F.P. de pertinacia sua remitterent.

Ἐς τὴν πόλιν. L. V. neque in senatum, neq; in vrbem admittentes. τὸ κοινὸν: neque intra vrbem receperunt, neque ad conuentum publicum admiserunt. Id est, illum multò minus ad publicû conuentum admiserunt.

Ἐξεστρατευμένων. Si exercitû eduxissent Lacedæmonij.

C Ξυμπέμπουσιν ἀγωγούς. Addunt, qui cum deducât.

Ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. Ne cum quoquam congrederetur: colloqueretur.

Ὁρίοις. χωρ. Intelligit Bœotiæ, & Atticæ, 21.3.

Ἔμελλε διαλύσεσθαι. Digressurus ab iis, à quibus deducebatur.

Ὅτι ἥδε ἡ ἡμέρα. Attentionem facit à rei magnitudine.

D Βοιωτοὶ δὲ. Transit ad Bœotios: narrat eos cû reliquis copiis, quas sibi reseruauerant, venisse, & agrum Platæensem vastasse.

Ἔτι δὲ τῶν Πελοποννησίων. Transit ad Athenienses, docet Periclê interea dum copiæ Peloponnesiorum in Isthmum cogebâtur, suspicatum fore vt Archidamus à suis prædiis vastandis abstineret: quo scilicet in suspicionem se, & inuidiam populi vocaret, admonuisse populum Atheniensem ea de re: addidisseque nisi sua prædia perinde, ac cætera vastata essent, se populo ea dono dare.

108. A Μὴ πολλάκις. Vim habet argumêti: nam si semel, atq; iterum hoc fecisset, non ita fuisset suspectum.

Ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἑαυτοῦ. Vt sibi conflaret inuidiam: infamiam.

B Καὶ μὴ διὰ ὑποψίας οἱ γίγνωνται. Propositio. Deprecabatur suspicionem omnem. De hac re Iustinus lib. 3.

Clara quidem hæc Periclis expeditio habita, sed multò clarior priuati patrimonij contemptus fuit. Huic agros in populatione cæterorû intactos hostes reliquerant, sperâtes acquirere se illi posse, aut periculum ex inuidia, aut ex suspicione proditionis infamiam. Quod antè prospiciens Pericles, & futurum populo prædixerat, & ad inuidiæ impetum declinandum agros ipsos dono Reipub. dederat. atque ita vnde periculum quæsitum fuerat, ibi maximam gloriam inuenit. Nec propterea vocâdum sese esse in vllam suspicionem, vel inuidiam, vel infamiam.

Παρῄνει δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων Addit Periclem perstitisse in eadem, qua erat antea, sententia: & eadem Atheniensibus suasisse vt ad bellum se appararent, pecus & supellectilem ex agris in vrbem comportarent: prœlium cum hoste ex vrbe egressi non conferrerent, vrbem tuerentur, classem in-

A struerent: socios in officio, & fide continerent.

Διὰ χειρὸς ἔχειν. Manu tenerent, id est, côtinerent.

Λέγων. Docens potentiam eorum sitam esse in C vectigalibus, & stipendiis, quæ socij pendebant.

Τὰ δὲ πολλὰ τοῦ πολέμου. Et victoriam belli plerunque obtineri consilio, & pecunia. τὰ πολλά: plerasq; partes belli.

Ἑξακοσίων ταλάντων. Hæc tamen postea paulatim ad summam mille, & trecentorum excreuerunt, dum principes, & rectores reipublicæ populo gra-B tificantes tributa grauiora sociis imponunt.

Τὰ γὰρ πλεῖστα. Maxima enim pecuniæ summa, quę erat in ærario erat, μύρια τάλαντα. Sed ex ea pars detracta in sumptus τῶν προπυλαίων, & in stipendium militum, qui Potidæam obsidebant. Ἀφ' ὧν, τεσσαράκοντα δ' ἀναλωθέντων, ἢ καὶ μικρόν.

Ἀκρόπολις. Hæc erat olim πόλις. huc vnicus patebat aditus. nam aliis ex partibus, aut præruptis rupibus, aut valido muro cingitur. Paus. libro primo. In posteriore autem parte templi Mineruæ ὀπισθό-C δομος erat ærarium. Aristophanes in Pluto.

Ἱδρυσόμεσθ' οὖν αὐτίκα, ἀλλὰ περίμεν'
Τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τῆς θεοῦ.

Τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τῆς θεοῦ. Vbi interpres ταμιεῖον (inquit) καὶ θησαυροφυλάκιον ibi erat.

Ἐπιπλέον) (ἀσιμου.

Ἀπανήλωτο. Verbum istud detrahit partem summæ alicui, & toti. vsitatius est δαπανᾶν.

Προπύλαια. Vestibulum vrbis, vel templi, vel re-D giæ, vt prothyrum in priuatis ædibus. Hæc è can-D dido marmore habebant fastigia: quo sanè opere hac ipsa ætate inquit Pausan. nihil aut ornatu, aut lapidum magnitudine præstantius. Horum facit mentionem etiam Cicero in Officiis. Periclis tantam pecuniam in præclara illa propylæa coniecit.

Χωρὶς δὲ χρυσίου. Præterea demonstrabat auri non signati, & argenti, ad quingenta talenta esse in vrbe. Thucydides indicat clàm diligentiam Periclis, qui teneret etiâ priuatas opes, & tacitè docet quod sit officium principis Reipub.

E Ἰδίοις. Fana priuata intelligit.

Σκευή. Lebetas, tripodas, gutturnia, thuribula, &c. ἐκ τῶν ἀφανῶν ἱερῶν: quæ non erant in vrbe.

Οὐκ ἐλάσσονος. Pretium significat.

Οἷς ἐλάσσω supple.

Οὐκ ὀλίγα. Negatio. Valet plus iam, quàm affirmatio. πολλὰ.

Καὶ ἔτι τοῦ ταῦτ. λύσις τῆς ἀνθυποφορᾶς, at non ferent hoc cæteri..

Ἢν πάνυ ἐξείργωνται. ἀνθυποφορᾶς. Si ad eam necessi-F tatem ventum sit, vt nulla alia pecunia vti possint.

Χρυσίοις. Aurea ornamenta simulacro Mineruæ 109. adhærentia: substantiuum est iam. περιπλομένοις, circumiectis.

Ἀπέφθου. Purissimi. ἄπεφθον χρυσίον, aurum excoctum bene, & purgatum, obryzum. περιαιρετὸν, tollendum, λύσις τῆς ἀνθυποφορᾶς.

Χρησαμένους. λύσις τῆς ἀνθυποφορᾶς. Ergo sacrilegas manus Mineruæ afferemus, mutuò, inquit, capiemus, restituturi μὴ ἐλάσσω μέτρῳ.

G Ὁπλίτας. Secundo loco demonstrabat quantas haberent copias.

Ἔπαλξις. Propugnaculum.

B Ἐφύλασσον. Excubabant.

Τοῦ γὰρ φαληρικοῦ. Reddit rationem cur tantum militum excubaret, ratio est à magnitudine ambitus vrbis.

φαλη-

Φαληρικοῦ. φάληρον τεῖχος, καὶ ὅπερ ἔξω τῆς πόλεως: quod vnà cum aliis quibusdá ambitus vrbis postea complexus est.

Τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα. Vt summam efficeret 78 stadiorum: quæ est 10 millia passuum duobus stadiis minus: hinc apparet magnitudo vrbis Athenarum.

Ἀφύλακτον. Propter muri firmitatem, & altitudinem.

Τὰ μακρὰ. τῶν μακρῶν τειχῶν, ἃ καὶ σκέλη τοῦ πειραιῶς, brachia. T.L.

C Πλώϊμος. Quæ agi poterant, quæ vtiles ad nauigandum erant.

Ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα. παρῄνει, disserebat.

Οἷα περ εἰώθει. Tacite commendat copiam dicendi, & eloquentiam Periclis.

D Ἀνεπείσθησαν. Secuti sunt eius authoritatem.

Τὴν ξύλωσιν. Materiam. tigna.

Ἐπικειμένας, ἰκρίων, Βοιωτίαν, αἰγείρων, φυλλάδων, ... Strabo lib. 9.

Χαλεπῶς. Hæc migratio permolesta ipsis accidit, propterea, quòd plerique eorum in agris ferè semper agere consueuerant. Longa autem & inueterata consuetudo altera ferè natura fit.

111. A Ξυνεβεβήκει δέ. Digreditur Thucydides, vt peruetustum statum Atheniésium explicet. eum partitur in duo tempora. vnū scilicet, dum Cecrops, & reges qui ei successerunt, rerum erant domini: alterum, quo Theseus regno potitus est: narrat igitur Thucydides ante Theseum regem, Athenienses disiectos in castella plura, vel oppidula vitam degere fuisse solitos: & suas singulos curias, suosque magistratus habuisse: sed postea in vnam ciuitatem omnes coactos fuisse, & vna curia, vnisque legibus, ac magistratibus vsos fuisse. Hæc digressio eò spectat, vt demonstret incrementa Reipub. Atheniensium.

Τότε: τοῖς ἀρχαίοις διαιτᾶσθαι.

Ἀπὸ τῶν πάνυ ἀρχαίων. A peruetustis vsque temporibus.

Κέκροπος. Qui successit in regno Actæo, à quo ἀκτὴ, ἡ ἀττική. à Cecrope Athenienses Cecropidæ. ᾠκεῖτο. Colebatur oppidatim, id est, habebat plura oppida, non vnam vrbem.

B Διεκόσμησε. Constituit, excoluit, digessit. καταλύσας. Aboletis.

C Ξυνοίκια. Agunt diem festum Mineruæ ξυνοίκια, ei agentes gratias, quòd se conciliasset, & in vnam ciuitatem, vnumque cœtum, & concilium coëgisset. ξυνοικία, vicus. Veneris popularis, & Suadelæ cultum induxit Theseus, cùm in vnam ciuitatem ex agris Athenienses compulit. Pauſ. lib. 1.

Τεκμήριον δέ. Facit fidem à templis diuersorum Deorum, quæ erant partim in ipsa arce, partim extra arcem: argumentum est sumptum ab hominū consuetudine. Homines solent ædificare templa in vrbe potissimùm, quo commodius adire, & salutare, ac venerari numina liceat: & si extra vrbem aliqua ædificant, proximè tamen hoc faciūt: itaque hæc ratio hic facilè apparet. ἱερά. delubra.

Ἄλλων θεῶν. Præter Mineruam.

Τὸ πύθιον. Apollinis Pythij. τῆς γῆς nutricis puerorum. erat & Cereris pubescentis templum. Libro primo Pauſ.

Τὰ ἀρχαιότερα. τὰ ἐν μηνί. Nam magna ineunte vere agebantur. Οἱ (inquit Interpres Aristoph.

A ἐν Ἀχαρνεῦσι) οἱ φίλοι Ἀθηναῖοι ἐφόρουν. τὸ λήναιον ἐν ἀγροῖς τι λίμναις, καὶ ὁ Διόνυσος... Ἀθήνησι.

Ἴωνες. Qui duce Ione Xuthi filio in eam partem Asiæ venerunt, quæ postea Ionia vocata: & Ephesum, Miletum, Colophonā, Prienem, Lebedum, Myuntem, Erythram, Clazomenas, Phoceam vrbes condiderunt.

Νομίζουσι. Receptum habent moribus, solent.

Καὶ τῇ κρήνῃ. Significat fontē fuisse prope arcem, B qui olim Καλλιρρόη appellabatur, suis temporibus ἐννεάκρουνος. Hunc fontem vocatum fuisse dicit. Huius aqua vtebantur in sacris, & in nuptiis.

Τῶν τυράννων. Pisistrato, & eius filiis.

Ἐννεακρούνῳ. Nouem fistulas habente.

Τῶν πηγῶν. Venis, scaturiginibus. 111. A

Καὶ ἐς τὰ. Quia nuptiæ quoque sacræ.

Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ. ὅλως, τῇ χαλεπῶς δὲ ἡ ... ἐχρῶντο. Athenienses igitur & ante diu in agris suo iure, ac liberi vixerant. & postea quamuis à The-C seo in vnam ciuitatem fuissent compulsi, tamen in agris cum familiis vitam transegerunt. Itaq; ægrè, & molestè inde migrabant.

Οἰκήσει. αἱ τῇ οἰκοδομῆς αὐτονομίᾳ.

Μετεῖχον. Habebant commercium. ... μετεῖχον τῆς ἀρχῆς.

Γενόμενοι. Nati. B

Ἄλλως τε καί. Confirmat rē signo: præsertim, quia dudum sarserunt damna, & detrimenta bello barbarico sibi illata, & nouā supellectilem parauerāt.

D Ἀνειλήφεσαν. Refecerant.

Ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας. L.V. ritum vetustum. F.P. quæ perpetuò erant ipsis patria, à priscis vsq; temporibus, & statu suæ quorumque ciuitatis.

Οὐδὲν ἄλλο ἤ. Aristot. phys. lib. 1. οὐδὲν ἄλλο δεῖ πολὺν ἀποδεῖξαι. Verbum generale supplendū. Liuius Dec. primæ, lib. 2. ventrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui.

Ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο. Pergit amplificare difficultatem migrandi, à causis: quia in vrbe non omnes, sed E perpauci habebant quò se reciperent.

Καταφυγή. Receptus quasi vitato periculo. C

Ἡρῷα. Sacella, fana, quę viris illustribus, qui meruerant diuinos honores, dicabantur.

Βεβαίως. Bene, ac strenuè obseratum, bene clausum.

Τό, τε πελασγικόν. καλ. οἱ πελασγοὶ αὐτὸ οἰκήσαντες, ... οἱ Ἀθηναῖοι ... Ego simpliciter accipio templum à Pelasgis cōditum fuisse: quod propter F religionem, & cultum Athenienses nolebant patere Prophanis: itaque diris execrationibus cauerunt, nequis eò ingrederetur habitandi gratia.

Ἐπάρατον. Quod habitare nefas erat. cautū erat diris, &c. Pauſ. lib. 1. τῇ ἀκροπόλει: Arcem ipsam, præter eam partem quam Cimon Milciadis filius extruxit, muris cinxisse Pelasgos, homines tradunt, qui imam eius partem tenuerūt, Agrolam, & Hyperbium, &c. Hi fortasse templum quoque condiderunt, vel alij, &c.

G Καὶ τὸ τοῦ πυθικοῦ. Non solùm diris hominū execrationibus, sed etiam oraculo Pythico vetabatur ne quis in eo templo habitaret, id est, ne pollueretur, & contaminaretur vsu prophanæ multitudinis.

Ἀργόν. Otiosum, id est, non cultum, non habitatum. ἀργιστέ.

Καί μοι δοκεῖ. τοὐναντίον. Refutat obiter vulgi opi- D

ff

nionem: erat opinio, Apollinem vetare nequis habitaret in Pelasgico: quod ni ita fieret, mutari infortunium reipublicæ. refutat istam opinionem Thucyd. docet Apollinem vaticinatum bellū fore, cuius causa cogerentur Athenienses vti Pelasgico: itaq; non propter vsum templi, sed propter bellum ipsum laturos damna, & detrimenta: bellum igitur (inquit) non vsus templi fuit causa malorum, ac detrimentorum.

Τἀναντίον ξυμβῆναι. Cōtrarium habuisse exitum, cōtrà accidisse, quàm sperabāt, ἡ αἰτία ... ἐναντία ... B

Παρανόμησιν. Contra ius. ἐκ ὀνομάζων, αἰτὶ ...

112. A Κατεσκευάσαντο δὲ. Redit ad narrationem: pararunt domicilia.

Καταλυσάμενοι. Partiti inter se.

Ἅμα. Inter migrandum.

Ἐπίπλουν. Classem mittēdam in Peloponnesum.

Καὶ οἱ μὲν. Transit ad Peloponnesios.

B Οἰνόην. Castellum.

Προσκαθέζοντο. Cū subsedissent, castra posuissent.

Προσβολάς. Ad oppugnationem eius sese apparabant.

Ἄλλῳ τρόπῳ. Cuniculis, tormentis, &c.

Κατέλαβεν. Ingrueret.

Τάς τε οὖν ... Causas habet moræ.

Καὶ ἄλλως. Et aliis de causis, ὁ δὲ προσδεχόμενος, &c. paulo post explicat alteram causam: sperabat (inquit) Athenienses integris adhuc suis rebus, ne fines vastarentur, remissuros de pristina pertinacia: eam igitur ob causam cunctabatur, expectans, vt illi mutata sententia, &c.

Ἐνδιέτριψαν. Tempus triuerunt.

C Αἰτίας. αἰτὶ τῆς διαβολῆς. Pessimè audiuit, maximè suspectus fuit, in grauissimam, vel maximā suspicionem incidit. ἔχει ἐν αἰτίᾳ τινά. & δι' αἰτίας.

Ξυναγωγῇ. In cogendis copiis, in euocandis auxiliis: vel in mouendo bello.

Μαλακός. Non acer, lentus. χαλαρότης. Tarditas, ἐπίσχεσις, cunctatio, commoratio.

D Καὶ καθεστῶτες. Neq; passuros esse. ὄκνος: ægritudo animi propter laborem imminentem; molestè laturos.

Πᾶσαν ἰδέαν. Omne genus oppugnationis.

113. A Τοῦ θέρους. Vigente iā æstate, & maturis frumētis.

Ἐλευσῖνα, ἀπὸ Ἐλευσῖνος ἥρωος, qui Mercurij, & Dairæ filius fuisse dicitur, κατ' ἄλλους Ogygis.

Θριάσιον. Θρίας, ὁ καὶ Θρία: δῆμος τῆς οἰνηΐδος φυλῆς.

Ῥείτους. Aluei quidā erant solo cursu, similes fluminibus: quorum aqua salsa erat. Paus. libro primo τῶν ἀττικῶν. 85.

Κεκροπίας. Portionem agri Attici fuisse mihi verisimile fit, datam honoris causa regi Cecropi. Atque inde nomen obtinuisse credo.

B Στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Vallo se muniuerunt.

Γνώμῃ δὲ. Quo consilio adductus Archidamus ad castellum illud exercitum continuerit, docet Thucydides. Sperabat (inquit) Athenienses obuiā venturos, & prœlium commissuros. Itaque superiora loca nactus eos expectabat, vt videlicet cum ipsis confligeret longè meliore conditione.

Ἀκμάζοντας. Confirmatio duplex.

C Πειρᾶν ἐπιπέμπτο. Tentabat, experiebatur. Cæsar libro tertio belli ciuilis: Tentandum existimauit, quidnam Pomp. propositi, aut voluntatis ad dimicandum haberet.

Ἐστρατοπεδεῦσθαι. Castris habendis.

Μέγα μέρος. μέρος. οὐ τὸ ἀχαρνῆς.

A Ἀλλ' ἐπιμόσεν. Sed non solùm ipsi obuiam venturi, sed etiam impulsuri reliquos ad pugnam videbantur.

Ἐκείνῳ τῇ ἐσβολῇ. Hosti ingruenti: res pro personis.

Ἀδεέστερον. Tutius, facilius.

Τούς γὰρ ἀχαρνέας. Amissis enim suis rebus, pro alienis Acharnenses nō ita facilè pericula adituros: atque ita discordiam in vrbe futuram. D

Ἀθηναῖοι δέ. Motum in vrbe factum, & dissensionem ortā narrat iam Thucydides: hanc dissensionem expectabat Archidamus: hæc euenit.

Μεμνημένοι καί. Exemplum.

Ὅτι ἐσβαλών. Mutat figuram verborum.

114 Πλειστοάνακτα τὴν ἀναχώρησιν. αἰτὶ τῇ ἀναχωρήσει ... χρήμασιν. ἡ τὴν ἀναχώρησιν ... χρήμασι. ... B

Οὔπω. Cūm præsenti, & præterito verbi cōiungitur. ἐκεῖνο, cum futuro, ... plerunque: nam ἐκεῖν ... suprà.

C Ὡς ἕκαστος ὡρμῆτο. Id est, vt quisque affectus erat animo, ita ea interpretabatur, vt quisque animo ferebatur.

Ἐνῆγον τὴν ἔξοδον. Instabant, vrgebant, vt contra hostem iretur. vrgebant eruptionem. C

Παντί τρόπῳ. ... Opinionibus, dictis, factis. Ἀνηρέθιστο. erat concitata.

Ὡν παρῄνει. Vt à prœlio abstinerent: agrum, & prædia negligerent, vrbem tuerentur, classem instruerent.

D Ἐκάκιζον. Carpebant vocibus.

Περικλῆς δέ. Demonstrat Thucydides, qua prudentia, & grauitate, atque patientia Pericles tegeret leuitatem populi: perstabat ille quidem in pristina sententia, & ab ea abduci non poterat, simulque dabat operam ne populus per imprudentiam laberetur, ac præcipitanter aliquid faceret. Interea tamen vt eum deliniret, aliquid condonabat. emittebat equitatum, vt ab vrbe quàm longissimè fieri poterat, arceret hostem, ne vastaret suburbana prædia.

E Χαλεπαίνοντας. χαλεπαίνειν τινί. Succensere alicui. χαλεπαίνειν πρός τινα. Infensum esse alicui. χαλεπαίνειν πρὸς τῆ ... Iam præsenti rerum statu perturbari significat.

Τὰ ἄριστα φρονοῦντα. Id est, pessimè sentire.

Πιστεύων δέ. Persuasum autem habēs se rectè sentire de, &c.

F Ἐκκλησίαν. Nulla comitia habebat: neque concilium cogebat. ... vel ἐκκλησία referendum est ad legitima comitia. ξύλλογος, ad extraordinaria.

Ὀργῇ. Libidine, impetu animi.

D Ἐξαμάρτοιεν. Si sciuissent, ac plebiscitum fecissent educendas esse copias, & cū hoste confligendum.

Ἐφύλασσε. Præsidiis muniebat, custodiebat: suprà ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσσειν.

Δι' ἡσυχίας εἶχεν. Tranquillam, & pacatam regebat.

Τοῦ μὴ προδρόμους. Ne equitatus hostium incursionibus vastaret prædia suburbana, vt tueretur suburbana ab excursionibus hostium. προδρόμους. Antecursores.

G Ἐσπίπτοντας. Ingruentes.

Κακουργεῖν. Aliàs in dolo versari, malo dolo vti, cuius nomen κακουργία, dolosum maleficium) ... iam iniuria & maleficio afficere.

Φρύγιοις. τόπος μεταξὺ βοιωτίας, καὶ ἀττικῆς.

Οἷς

115. A Οὐκ ἥσσαυς. Non fuerunt inferiores, æquo marte pugnarunt) (ἀλλ' ἴσχυσ.

Τῶν ὁπλιτῶν. Agmen grauioris armaturæ.

Οἱ πολλοί. In versione L. V. est, aliquot desiderati sunt: adducor itaque facilè, vt credam codicem vnde vertebat Laurētius habuisse ὀλίγοι. Sed magis mihi arridet ista lectio cum quia dixit antè πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν, tum quia subiicit, ἀπέθανον πολλοί, &c. quod vt facinus memorabile Atheniensium narrat: alioqui si pauci cecidissent, non ita memorabile fuisset: facile enim pauci suscipi poterant.

Ἀσπόνδως. Sine sequestra pace, sine confessione victoriæ, nullo pacto cum hostibus fœdere.

Ἡ δὲ βοήθεια αὕτη. Digreditur Thucydides, & docet causas, quibus adducti Thessali miserint auxilia Atheniensibus ἀντὶ τοῦ ἐβοήθησαν δὲ οἱ Θεσσαλοὶ, &c.

Καὶ ἀφίκοντο. Consecutio.

Λαρισαῖοι, ἔθνος Λαρισαῖος αἰχμητὰς, πρὸς τῷ πλησίον, Iliad. β.

B Παράσιοι. παρράσια πόλις ἀρκαδίας, σύμφωνον τ' ἄγχος, τὸ παρρασίαν ὠνόμασαν, sed iā de Thessalica fit mentio.

Κρανώνιοι. κρανὼν πόλις τῆς Θεσσαλίας, ἡ πλησίον πόλις ἐν τοῖς τέμπεσιν. πειράσιοι. πειρασία πόλις μαγνησίας. στρ.

Γυρτώνιοι. γύρτων πόλις τῆς Θεσσαλίας, ἀπὸ γύρτωνος τοῦ φλεγύου ἀδελφοῦ, ὃς ἐκ αὐτὴν ἔκτισεν. στρ. ἔστι καὶ πόρα ἄλλας.

Ἀπὸ τῆς στάσεως ἑκάτερος. Diuersæ vtrque factionis.

Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Redit ad Peloponnesios, narrat eos mouisse castra, & propius vrbem accessisse, cædentes agrum, & vastantes.

Πάρνηθος. Λεῖπε. ἐν στ. βλέπων ἄνω πρὸς τὴν Πάρνηθα. λέγ. καὶ ἀρχαίως, vt στρ. ἐς πάρνηθα ἥξω φέρων τὸ δῶρον τὴν παρνηθ' ὅλον.

Ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ. Transit ad Athenieñses: docet eos interea dū Peloponnesij vastabant agrum Atticum, classem instructam misisse contra Peloponnesum: docet quis numerus nauiū fuerit, quæ copiæ, & qui earum duces. Naues Atheniensium erant 100, 50 Corcyræorū, & nonnullæ aliæ præterea sociorum. ὁπλίτας, ter mille, id est, militū grauiter armatorum tria millia. τοξόται 400. Prætores classis 3.

C Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Redit ad Peloponnesios docet eos quandiu commeatus ipsis suppetiit in agro Attico mansisse: deficiēte commeatu, domum se recepisse, & exercitum dimisisse.

D Βοιωτῶν. ἀντὶ τοῦ Βοιωτίας.

Ἀναχωρησάντων. Demonstrat Thucydides nonnulla, quæ instituerunt Athenienses post discessum hostium, partim causa custodiæ finiū suorum: partim subsidij causa ad extremos casus suæ reipublicæ. Præsidia igitur in diuersis finium suorum regionibus eos disposuisse docet: quæ durāte bello erant mansura. mille talenta ex ærario reposita fuisse, in sanctiore scilicet ærario nō attingenda nisi extremo Reipub. tempore: & 100 item naues ad eundem vsum.

Ὥσπερ δή. ἐνδιαχρῆ, ὥσπερ δή.

Τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἐξαιρέσιμα πάντως erant.

Ἐξαίρετα ποιησαμένοις. Exemptis, ἐξελόμενοι.

Ἐπιψηφίσαι. Decretum fecerit, propriè de consilij sententia, ἀπὸ ψήφισμ, sciscere.

Κινεῖν. Attrectare, loco mouere, quasi de rebus sanctis, quas nefas esset attrectare: 17. ἃ μὴ καὶ κινήσαντες τῷ ἐλυμπιάσιν, ἢ Δελφοῖς χρημάτων.

116. A Ναυτικὸν στρατὸν: Poëticè, id est, classe.

Τὰς βελτίστας. Celerrimas, quæ facillimè agi poterant.

A Περιμενεῖ χρήσιμον. Repete ἔδοξεν.

Οἱ δ' ἐν ταῖς ῥ ναυσὶν ἀθ. Transitio: explicat res gestas à copiis classiariis.

Τῆς λακωνικῆς. μεθώνη, πόλις Θρᾳκίας, ὁμωρ. οὐ δ' ἄρα μεθώνην, ἡ θαυμακίην ἐνέμοντο. Dixit autem λακωνικῆς, nam erat alia in Thracia, alia in Macedonia. B

Βουχῇ δὲ περὶ τὰς χώρας. Obiter celebrat Brasidam virum Spartanū, qui postea euectus est ad altum dignitatis gradum, & meruit vt exercitus Lacedæmoniorum duceret. Is erat cum præsidio quodam

B in illis locis, vt tueretur oram maritimam agri Laconici: & interea dum Athenienses Methonem oppugnant, perrumpens per media illorum castra in vrbem ingressus est, & eam conseruauit: Itaque publicè primus meritò Spartæ fuit collaudatus.

C Ἐσπίπτει. Irrumpit.

D Χειμαζόμενοι. Cùm tempestate iactarentur.

Φειαί. Φειαῖ παρ τείχεσι, Ιαρδάνε ἀμφὶ ῥέεθρα. Ομηρος. Iλ. η. ἀρχὴ τοῦ πεδίου ἡ φειὰ κατ' αὐτάς. Strabo lib. 8. 149. στρ. Si codex mendo caret, φειας legit.

C Καὶ τῶν ἠλείων. Iamque ingentes Eleorum copiæ subsidio venerant.

117. A Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Narrat sub idem tempus Athenienses misisse alteram classem, quæ partim tueretur Eubœam ab incursionibus, & latrociniis Piratarum, partim popularetur oram maritimam Locrensium.

Θρόνιον. τάρφαι τε, θρόνιον τε βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα. Hom. Iliad. B.

Αἰγινήτας. Æginetæ in primis vrgebant, & instabant, vt bellum moueretur. Libro octauo. αἰγινῆται δὲ φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους,

D κρύφα δὲ οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς. Itaque Athenienses Ægina eos extruserunt; coēgeruntque vt sedes mutarent, & aliò migrarent.

B Ἐπικαλέσαντες. ἀντὶ τοῦ ἐγκαλέσαντες, obiectantes, crimini dantes.

Καὶ τὴν αἴγιναν. Mutata figura. V. ἀντὶ τοῦ νομίσαντες.

E Ἐπικειμένην. Ab opportunitate loci.

C Εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν. Et bello seruili, cùm serui facta coniuratione dominos sunt adhorti. libro primo.

Ἐν ᾧ καὶ ὅλαντες αὐτοῖς, καὶ τῶν ἀδελφῶν συνελάσαντες, αἰ δ' αὐτῆς ἐς ἰθώμην ἀπέστησαν.

Τῷ δ' αὐτῷ θέρος. Defectum solis eadem æstate accidisse narrat. νουμηνίᾳ. νουμηνία. Calendis.

Κατὰ σελήνην. Id est, naturali cursu Lunæ: nam artificiali non semper accidit, vt primus dies mensis

F sit Lunæ primus.

Μηνοειδής. Lunatus, *Ducit Amazonidas Lunatis agmina peltis*: Virg. libro primo Æneid. Sic falcatus, Corniculatus.

Ἐκφανέντων. Visis, conspicuis: Indicat solem obscuratum admodum: quod ni fiat, stellæ vix apparent.

Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Thucydides Athenienses fecisse hospitem publicè Nymphodorum, qui erat aliàs hostis, eumque Athenas accersiuisse: at-

G que opera eius Sitalcen regem Thraciæ in amicitiam, & societatem sibi adiunxisse.

Ἀβδηρίτην. Ἄβδηρα: πόλις Θρᾴκης: erat & Ἰβηρίας. D sed iam Thracem intelligit.

Ὀδρύσαις. ἔθνος Θρᾳκικ. στρα. 17. ἱδρύσατο πόλις, id est, amplificauit regnum Odrysarum, ita, vt potentia cæteros reges Thracum superaret.

118. A Τηρεὺς δὲ καί. Digreditur Thucydides: & docet Tereum istum alium fuisse ab eo, qui Prognem duxit in matrimonium: hîc Thucydides inserit fabulam de Progne, vt lectores teneat: quanquã parcè admodum id facit.

Πανδίων. Erichthonij fuit filius ex Pasithea Nympha, ipse ex Zeuxippe sorore matris Prognẽ, & Philomelã suscepit, & Butem, & Erechtheum. Apollod. 131. Ouidius Metam. libro sexto, 74. fusius rem docent.

Δαυλία. δαυλὶς πόλις φωκίδος. Ὅμηρ. Ιλ. β. κρῖσάν τε ζαθέην, καὶ δαυλίδα, καὶ πανοπῆα.

Τῆς αὐτῆς Θρᾴκης. Quia paulo inferius, ἐν δαυλίᾳ τῆς φωκίδος ὑπὸ θρᾳκῶν τότε οἰκουμένης.

Ποιηταῖς δὲ καί. Ab authoritate poëtarum.

Εἰκὸς δὲ καί. A signo probabili ducto à loci vicinitate.

Τὸ κῆδος. Affinitatem filiæ iunxisse in tanto locorum interuallo, quàm in longè maiore. Id est, verisimilius est Pandionem contraxisse affinitatem cum eo, qui erat propinquus Atticæ, quàm cum eo, qui erat remotissimus: Confirmat hoc, ἐπ' ὠφελίᾳ, inquit, &c.

B Τήρης δέ. Non solùm locorum discrimine, sed etiam nomine, & moribus erat diuersus Teres.

Ξυμμαχεῖν. Adiungere, vnà cum illis capere. L. V. comparare.

C Ξυνεβίβασε. Conciliauit. effecit, vt conueniret inter eos.

Θέρμων. Θεσσαλονίκη postea.

D Οἱ δὲ ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσίν. Transit ad alia, & narrat, quę gesserint Athenienses in Peloponneso.

Σόλλιον. Κορινθίων πόλισμα. ὃ νῦν τε αὐτῶν in Acarnania erat.

Ἀστακόν. ἔστι καὶ πόλις βιθυνίας. καὶ χώρα ἐν βιθυνίᾳ. στεφ.

Κεφαλληνία. τετράπολις. T. Liuius lib. octauo Dec. 4. Nesiotæ, Cranonij, Pallenses, & Samæi. Νησιώτας. Liui. appellat. Nesiotas.

119. A Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον. Irruptionem Atheniensium in agrum Megarensem autumni tempore factam nunc explicat Thucydides. Quia autem æstatem cum autumno, hyemem cum vere iungit, ideo sic est loquutus.

Καὶ οἱ περὶ Πελοπόννησον. Demonstrat classem Atheniensium eodem appulisse, id est, ad oram maritimam Megarensium: Et castra ea Atheniensium maxima omnium fuisse.

B Πανστρατιᾷ. πανδημεί. αὐτοί τε, καὶ οἱ μέτοικοι. ὁπλῖται, καὶ ψιλοί, &c.

Ξυνεμίχθησαν. Iunxerunt castra: in vnum coiuerunt.

Ἀκμαζούσης. Republica integra, & florente: cùm nondum oppressa esset.

Οὔπω νενοσηκυίας. ἀπεγεγραμμένοι τῆς λοιμοῦ.

C Ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον. Paulo superius demonstrauit Thucydides irruptionem factam in agrum Megarensem ab Atheniensibus: iam adiicit complures alias fuisse quotannis factas præter istam: hoc addit (meo quidem iudicio) ne in progressu historiæ cogatur eas memorare, & in rebus leuioribus, & paruis commorari.

Ἀταλάντη. ἡ ἐπὶ λοκροῖς. Vt distinguat ab altera, quę est prope Æginam. Strabo libro nono. πλησιοχώρος, extrema.

D Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat Euarchum qui Astaco pulsus fuerat impetrasse à Corinthiis, vt eò se reducerent: eosdem verò Acarnaniæ nonnulla A oppida expugnare conatos: sed re infecta inde discessisse: ac dum domum repetunt excensione facta in Cephaleniam nonnullos de suis amisisse docet.

Ἐπικούρους. Milites mercenarios nonnullos conduxerat.

Ἀποκρουσθέντες. Retentata. 120. A

Ὡς οὐκ ἐδύναντο. Posteaquàm ipsis res non succedebat.

Ἀπέπλεον. Domum reuertebantur.

B Ἐξ ὁμολογίας. Per quandam pacis conditionem, deditionis specie.

Ἀπροσδοκήτως. Ex inopinato. repentè.

Βιασάμενοι. Et coacti duriore conditione inde soluere, domum se receperunt.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι. Narrat curatum publicè funus eorum, qui primi in hoc bello ceciderãt: & quoniam ratio istius funeris, & humationis erat honorifica, & memoratu digna, & à nullo historico fortasse tacta, eam ideo ipse oratione persequitur, ac describit.

C Δημοσίᾳ ταφάς. Publicè sepelierunt, vel humarunt, & debitis funeris honoribus eos ornarunt. τάφος, sepulchrum, ταφὴ, humatio.

Τὰ μὲν ὀστᾶ. Triduo antè quàm funus efferretur, tabernaculum faciebãt: sub eo ossa defunctorum collocabãt: licebat autem cuilibet afferre suis munera funebria, & inferias: cùm dies funeris efferendi venerat, (is autem erat quartus) plaustra adducebantur, quæ vehebant arcas ex cupresso tot

D numero, quot erant tribus: in arcis singulis singularum tribuum virorum ossa condebantur: atque ita efferebantur: Sequebatur etiam lectus stratus communis iis, qui reperiri non poterant. Comitabantur funus ciues, peregrini, mares, fœminæ: & denique cuicunque libuisset. In suburbio deinde eos sepeliebant, & sepultos oratione funebri ornabant. Hæc narrat Thucydides.

Φυλῆς. Olim quatuor, postea 10, mox plures fuerunt.

E Τῶν ἀφανῶν. Qui non extant, quorum corpora inter cæsos reperta non sunt.

Αἱ προσήκουσαι. Sanguine, vel affinitate coniunctæ. C

Ὀλοφυρόμεναι, plorantes, eiulantes.

Καλλίστου προαστείου. Academiam intelligit, quæ olim fuit ager cuiusdam hominis, postea fuit Gymnasium celeberrimum. Pausan. ἐν τοῖς ἀττικοῖς. Seru. Sulpit. libro quarto fam. quod proximum fuit, vti in quo vellemus Gymnasio eum sepeliremus, nobis

F permiserũt: nos in nobilissimo orbis terrarum Gymnasio Academiæ locum delegimus.

ORATIO FVNEBRIS. 121. A

Οἱ μὲν πολλοὶ ἐπαίνεσαν. Oratio funebris, quæ habetur in funere alicuius, in eius laudem: itaq; potest etiam dici funebris laudatio.

Nemini verò dubium est laudationes istiusmodi ad genus demonstratiuum reuocandas esse. In quo qui laudat, necesse est exponat bona animi,

G bona corporis, & bona fortunæ, quæ vulgo sic appellantur. Bona animi sunt interna. Bona corporis in solo corpore considerantur. Bona fortunæ, quòd nec in animo, nec in corpore cõsiderentur: sed extra vtrunque sunt: ideo bona externa dicuntur: gẽtes verò fortunæ bona vocarunt, quòd hæc à fortuna hominibus dari putarent. Bona animi

animi sunt omnes virtutes, bona corporis sunt, vt forma, valetudo secunda, celeritas, vires, & cætera huiusmodi. Bona fortunæ, & externa sunt, vt genus, opes, affinitates, amicitiæ, & cætera his similia. Danda igitur opera est ex Rhetorũ præceptis, vt qui aliquem sibi proponit laudandũ, is demonstret eum, si habuerit hæc bona, bene his vsum, si non habuerit, sapienter caruisse: si amiserit, moderatè tulisse: ostendet præterea quid ille sapienter, quid liberaliter, quid fortiter, quid iustè, quid magnificè, quid piè, quid gratè, quid humaniter, quid denique cum aliqua virtute, aut fecerit, aut tulerit: hæc generatim Rhetores præcipiunt, & in primis Cicero in libris oratoriis: sed non omnia in vnum, aut alterum cadunt: est igitur iudicij, & prudẽtiæ scriptoris, vel actoris ea videre, quæ tantùm adsunt iis, quos laudãdos suscipit, vt facit iam noster Thucydides. Proponit enim sibi laudandos eos, qui fortiter pugnantes pro patria in acie ceciderant: itaq; duo potissimùm in iis laudat charitatem scilicet, in patriam, & fortitudinem aduersus hostes: hæc (inquã) duo potissimùm in iis laudat: admiscet tamen alias quoque laudes: atq; orditur primùm à nobilitate, antiquitateque patriæ, à maiorum virtute, à genere Politiæ, quo vtebantur; atque hic vagatur latius, postremò accedit ad causam, & ad eos ornandos, qui in prœlio ceciderant: eorumque fortitudinem, & charitatem prędicat. reliquæ partes istius orationis duæ sunt: altera est cohortatio Atheniensium, ad imitandam virtutem defunctorum: altera est necessariorum, & affinium consolatio: est igitur tripartita hæc oratio, id est, hæc laudatio mortuorum. Complectitur enim illorum, qui in prœlio pro patria pugnantes ceciderant, laudationem, reliquorum ciuium adhortationem ad virtutem sectandam, & consolationem illorum, qui defunctis erant necessarij. Sed hæc est summa, demonstrat Pericles tam fortes viros, qui pro patria, & clarissima republica pugnantes ceciderant, viuis imitandos esse. Sciendum autem funebres orationes, quatuor apud Græcos inueniri, vnam apud Lysiam, alteram apud Platonem, tertiã apud Demosthenẽ, quanquam non est Demosthenis, quartam istam Thucydidis. Illud etiam notandum est, Thucydidem præclara facta Atheniẽsium, & bella gesta aduersus barbaros, & Græcos præteriisse: Platonem ea longa, & copiosa oratione declarasse: Contra verò Platonem omisisse eam orationem, quæ est de institutis reipublicæ, Thucydidem hanc partem persecutum diligenter fuisse. Hermog. author in methodo grauitatis.

Procemium est ductum à personis: vituperat Pericles eos, qui legem, & legislatorem probabant, quòd sanxisset laudandos esse eos, qui in bello occubuissent.

Propositio. Verba faciam: disseram de iis, qui sunt humati, deque eorum laudibus.

Ratio. Quia legibus ita constitutum est, & hic mos ciuitatis ab omnibus probatur, qui ex hoc ipso loco orationem habent.

Aduersatiua: quanquam ego ab illis valde dissentio, neque probo eorum opinionem.

Ratio: quia quorum virtus re, & factis declarata est, ij factis potius, quàm verbis, & oratione sunt ornandi. Sequitur in Enthymemate confirmatio. Periculosum enim est vni viro multorum virtutes ornandas committere. Confirmationis ratio est petita ab auditoribus: auditores aut fauent animis, & sunt beneuoli, aut non fauent, & sunt inuidi. Itaque (inquit) is qui verba facit, neq; his, neque illis poterit dicendo satisfacere. iis, qui sunt beneuoli, & fauent, quia laudem ampliorem, copiosioremque desiderant: illis, qui non fauent, quia per inuidiam plus laudum tribui existimant, quàm mortuorum dignitas postulat. Huius etiam rei aliæ confirmationes sequuntur: quas mox ostendemus.

Conclusio deinde procemij sequitur, quæ est ipsa propositio.

Οἱ πολλοί. Non omnes complectitur: Excipit nonnullos, ne omnium, & fortasse amicorum voluntates offenderet. Sed quoniam (inquit) more maiorum ita cõstitutum est, dabo operã vt quantum in me est vestræ omnium voluntati opinionique satisfaciam. τῶ ἐκδεδειγμένων. τῷ ῥηθέντι. τὸν προσθέντα. Solonem intelligit. προσθέντα τῷ νόμῳ. Qui lege sanxit: sed quasi rem non necessariam sanxerit legislator, ita vtitur verbo isto προσθέντα, quod significat additamentum.

Ὡς καλόν. Explicatio. Id est, qui lege sanxit laudandos esse eos, qui in acie ceciderũt: cùm tamen, quasi diceret, non ita sit faciendum. Hoc indicant quæ sequuntur. Αὐτὸν. ποιεῖσθαι.

Ἐμοὶ δ' ἂν. Ego autem satis fore puto si, qui viri fortes re, & factis extiterunt, hos re, & factis pariter ornemus. Violenta, & durior sententia videtur, & abhorrens à cõmuni hominum sensu, non esse scilicet oratione laudandos viros fortes.

Sed sententię τῆς δευτέρας tales sunt, αἱ παράδοξοι, βαθεῖαι, καὶ βίαιοι, καὶ ἀπεμφαίνουσαι. Ἑρμογ. Itaque vt eam fulciat, affert plures rationes.

Sed maius quiddam, & amplius struit latenter Thucydides: innuit enim virtutem istorum hominum singularem, & diuinam esse, ita, vt diuinos etiam honores mereatur, templa scilicet, simulacra, sacrificia, dies festos solennes, non verba, & inanem eorum strepitum. Huc spectant Periclis verba.

Οἷα καὶ νῦν. Exemplũ. παρασκευασθέντα, curatum.

Καὶ μὴ ἐν ἑνί. τῷ ἀνδρί: docet non in vno viro periclitandum, nec vocandam in dubium virtutẽ plurimorum pro eo, ac ipse bene aut malè dixerit: id est, non esse committendam existimationem virtutis eorum vni tantùm viro, qui si pro dignitate defunctos laudauerit viri fortes existimabuntur: sin minus, ignaui, & gloria indigni. ἑνί) (πολλῶν.

Κινδυνεύεσθαι πιστευθῆναι: vix credor, vix mihi creditur, καὶ μὴ κινδυνεύεσθαι πιστευθῆναι: neque vocari in dubium.

Εὖ τε, καὶ χεῖρον. Ratio, vt perinde, atque ipse dixerit, siue bene, siue male, ita ei fides habeatur, vel vt pro eo ac bene, maléve laudauerit, ita fides ei habeatur.

Πιστευθῆναι. In dubiæ fidei discrimen vocari.

Χαλεπὸν γάρ. Ab auditorum persona difficile est modum in dicendo tenere: & omnibus satisfacere, apud quos dicamus. Ὡς, μετρίως, quia sequitur ἡ ἀκρίβεια.

Ἐν ᾧ. ἀληθείας. In quo vix opinio veritatis cõstat: auditores pro eo ac vt amant, aut odio habent, ita credunt eum, qui laudatur minus, vel magis laudari: itaque veritatem non assequuntur. In quo veritatis opinio dubia, & incerta est. ὅ τε γὰρ ξυνειδὼς τῷ

κρίνει τὸ ἴδιον πάθ᾽, ὑ λυπηρὸν. Arist. ρητ. 4. ὥσπ μανίαν δύναμις δυσφορικάιως ἐν ἀληθής. A

Μόνον. Vim habet negandi.

Ἀληθείας. Veritas est virtus, & vt cæteræ virtutes, habet sua extrema, exuperantiam scilicet, & defectum, ea igitur vitare arduum est. βεβαιῶσαι, est certior.

Ο ξυνειδὼς. gnarus) (ἄπειρος.

Εὔνους) (ἀδὲ φθόνον.

Βουλέσεως. ἐλλιπῶς. parcius. πρὸς ἃ βούλεται, voluntate, & opinione eius. Δηλοῦσθαι. Significari, & declarari ignaris. B

Πλεονάζεσθ. Largius tribui nonnulla: ad exuperantiam hoc referendum.

Φύσιν. Supra vires, & ingenium eius. Sallust. in procemio Catil. Quæ sibi quisque facilia factu putat, æquo animo accipit, supra ea, veluti ficta pro falsis ducit.

Μέχρι γὰρ τοῦδ. Tamdiu enim alienas laudes æquis audimus auribus, & animis, quandiu nos etiã confidimus tale quidpiam facturos esse. περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, quæ aliis tribuuntur. C

Τῷ δ᾽ ὑπερβάλλοντι. αὐτὸ τοῦ ὑπερβολῇ. Exuperantiæ virtutis inuidia cõtinuò negat assensum, id est, vbi verò audimus aliquem maiore patrasse, quàm nos speramus à nobis posse præstari, tum acti inuidia dicenti nullam habemus fidem.

Ἥδη. Statum negotij, vt νῦν, significat.

Ἐπειδὴ δὲ. ἡ αἰτιολόγησις, καὶ ἡ ἀξίωσις.

Ταῦτα. καλῶς ἔχει. ἐπεξήγησις. Attentionem facit, magna enim pollicetur.

Τυχεῖν. satisfacere.

Ἐπὶ πλεῖστον. Quàm maximè potero.

C Ἄρξομαι δὲ. πρῶτον.

Ἐν τῷ τοιῷδε. In ista laudatione.

Δίκαιον. Vt nepotes maioribus, & filij parentibus gratiam referant, præsertim vbi laudandi sunt Athenienses. ἐν τῷ τοιῷδε, ἐν τῷ ἐπαίνῳ: vbi quasi diceret, verbis tantùm agitur.

Ἀεὶ οἱ αὐτοί. Cicero pro L. Flacco. quæ vetustate ea est, vt ipsa ex sese suos ciues genuisse dicatur, & eorum eadem terra parens, altrix, patria dicatur. De hac re pluribus Plato in suo Epitaphio: gloriabantur autem Athenienses eo potissimum nomine quòd essent αὐτόχθονες, ex eodem solo nati, in quo etiam, educati, & aucti fuissent: quæ summa erat nobilitas. Latini aborigines hos appellabant. Laudatio à generis nobilitate.

Διαδοχῇ. Succedentibus posteris, per vices.

Δι᾽ ἀρετὴν. non casu.

Καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι. Transit, per gradus quosdam descendit ad ætates subsecutas. Tres gradus facit τῶν προγόνων, τῶν πατέρων, ἑαυτῶν. Quamuis verò illi laudandi sint, tamen multò magis laudandi sunt parentes nostri, qui Rempub. & imperium nostrum ex paruis initiis propagarunt. F

D Οἷς. προσκτησάμενοι. δηλονότι, non ad ἀρχὴν referendum.

Οὐκ ἀπόνως. Sic ego distinguo, vt hoc respondeat illi superiori, δι᾽ ἀρετὴν παρέδοσαν.

Τὰ δὲ πλείω αὐτῆς. Descendit ad laudes suæ ætatis, quæ longius propagauit fines imperij, debellata Samo, & Eubœa adiuncta duce ipso Pericle. ἐς πόλεμον, distributio. Hoc autem Thucydides dicit. διὰ σῶμα, καὶ τὴν τόλμαν, ἦν αὐτὸς ὁ στρατηγὸς ἐστρατεύσατο. G

Οἱ δὲ. δοκιμάζως, ὅστις μοι.

Ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ. Designat se ipsum tacitè. Integra, matura ætate. 131 A

Ἐπηυξήσαμεν. Propagauimus, ampliauimus.

Αὐταρκεστάτην. Absolutissimam, suis opibus contentissimam, instructissimam, ornatissimam. ἐς πόλεμον, copiis pedestribus, equestribus, classibus, pecuniis, tormentis bellicis, & aliis id genus rebus. ἐς εἰρήνην, legibus, vectigalibus, agris, ædificiis publicè & priuatim, &c. Αὐτάρκης est is, qui est totus aptus ex sese, quique in se vno sua ponit omnia, qui suis bonis, suisque opibus contentus est, neque indiget externis subsidiis: cui spes omnis, & ratio, & cogitatio non pendet aliunde: qui suis præsidiis munitus non eget ope alterius. αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν. Id est, Virtus sola sufficit ad bene, beateque viuendum.

Ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους. Proponit Pericles quæ sit laudaturus in Atheniensibus: dicit se non esse laudaturum ea quæ ipsi, vel maiores sui gesserint in bellis superioribus, & priscis, ne longior esse cogatur, & fastidium auditori afferat: sed esse celebraturum instituta ciuitatis, & disciplinam eam, qua factum est, vt talia bella gesserint. ὧν. hoc ita intelligendum ὧν προγόνων, πατέρων, καὶ ἡμῶν αὐτῶν. ἔργα. Maiorum, patrumque memoria: nostra etiam ætate.

Hæc bella Plato longa oratione persequitur, Amazonum, Eumolpi, Eurysthei, aduersus Thebanos, cætera de disciplina publica, & institutis ciuitatis leuissimè attingit. ἐλλιπῶς.

D Εἶτι. Pro ἤ ὅτι: ἢ ὅτι αὐτοὶ ἢ πατέρες ἡμῶν. subaudi ἢ ὅτι ἡμεῖς, deinde εἰ ἡμυνάμεθα (inquam) &c.

Βάρβαρον πόλεμον. αὐτὸ τὸ, πόλεμον πρὸς βαρβάρους. Ita Ἰταλικόν, πελοποννησιακόν, βοιωτικόν, τὸν συμμαχικόν.

Ἐπιόντα. ἀντὶ τοῦ ἐμβαλόντα.

Προθύμως, δι᾽ ἀρετὴν, Alacriter, non ἀνδρείως, alioqui hoc laudem non meretur. virtus enim in eo posita est, vt κατ᾽ προαίρεσιν agas.

Ἐπιτηδεύσεως. αὐτὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος, quibus studiis, institutis, qua disciplina, quibus artibus. Distributio totius laudationis.

E Μεγάλα ἐγένετο. Auctum est imperium.

Νομίζων. Ratio, quia & dignitatem, & vtilitatem habitura hæc ratio videtur. B

Ἀπρεπῆ. Sine dignitate. Existimans istam orationem non indecoram fore institutæ huic laudationi. Ὅμιλον. cœtum, conuentum.

Χρώμεθα γὰρ. A laudibus Democratiæ orditur, & legum, quibus vtebantur Athenienses. Demonstrat Athenienses vti legibus absolutissimis, ita vt non egeant aliarum subsidio: sed potius alij indigeant iisdem. κατὰ συλλογισμὸν, confert Athenienses cum Lacedæmoniis, qui legibus Cretensium vtebantur.

Τινάς. Qui erant in eorum ditione.

Δημοκρατία. Status popularis, nomine Democratia, re Aristocratia est.

Μέτεστι τὸ ἴσον. Iuris æquabilitate fruuntur.

Κατὰ τὴν ἀξίωσιν. Pro dignitate autem, vt quisque aliqua in re excellit, ita in republica virtutis ergo potius, quàm quod sit ciuis, anteponitur aliis. Hoc ad nobilitatem, & opes referendum. sequitur enim κατ᾽ πενίαν.

Οὐκ ἀπὸ μέρους. Latenter carpit Lacedæmonios, qui reges creabant eos tantùm, qui erant Heraclidæ, C

cidæ, quamuis non ita virtutis spectatæ extitissent.

Οὐδ᾽ αὖ κατὰ πενίαν. Pauperes etiam non arcentur à reipublicæ administratione, modò valeant prodesse Reipub. Magnum igitur temperamentum demonstrat istius πολιτείας. πλάτων. τὰς δὲ ἀρχὰς δίδωσι, καὶ κράτος τοῖς ἀεὶ δόξασιν ἀρίστοις εἶναι: καὶ ὅτι ἀσθενείᾳ, ὅτι πενίᾳ, οὔτ᾽ ἀγνωσίᾳ πατέρων ἀπελήλαται οὐδείς, οὐδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσι. Κατὰ πενίαν. τὸ κατ᾽ ἀντὶ τοῦ διά.

Ἀφανίᾳ. Quia nullam, aut obscuram haberet dignitatem.

Ἐλευθέρως δέ. Libertate fruimur, publicè, ac priuatim: hoc etiam respicit ad Lacedæmonios, qui dominatu paucorum vtebantur, ita vt viderentur reliqui ciues quasi seruire τοῖς ὀλιγαρχοῦσι. πολιτεύομεν. ἀντὶ τοῦ πολιτευόμεθα. viuimus.

Καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους. Transitio. Non solum publicè, sed priuatim etiam fruimur eadem libertate, nam licet cuique nostrum otiari, & indulgere sibi ipsi, nec propterea vel pœna, vel ignominia afficitur. Hoc autem loco tacitè carpit Lacedæmonios, qui seueriore disciplina vtebantur, & grauius animaduertebāt vel in eos, qui cessabant. Ξενοφῶν ἐν τῇ λακεδαιμ. πολιτείᾳ. Ὁ δὲ λυκοῦργος ἀντὶ μὲν τοῦ ἰδίᾳ ἕκαστον παιδαγωγοὺς δούλους ἐφιστάναι, ἄνδρα ἐπέστησε κρατεῖν αὐτῶν, ἐξ ὧνπερ αἱ μέγισται ἀρχαὶ καθίστανται, ὃς δὴ καὶ παιδονόμος καλεῖται. τοῦτον δὲ κύριον ἐποίησε καὶ ἁθροίζειν τοὺς παῖδας, καὶ ἐπισκοποῦντα εἴ τις ῥᾳδιουργοίη ἰσχυρῶς κολάζειν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τῶν ἡβώντων μαστιγοφόρους, ὅπως τιμωροῖεν ὅτε δέοι. Ῥᾳδιουργεῖν. cessare, otiari.

Ὑποψίαν ἐπιτηδευμάτων. In mutua suspicione quotidianæ vitæ: vt apud Latinos grauitas morbi, labes conscientiæ, sordes infamiæ, & alia id genus.

Δι᾽ ὀργῆς ἔχειν ἐν ὀργῇ ἔχειν. Pœna afficere, iam.

Εἰ καθ᾽ ἡδονήν. Si arbitratu suo gerat aliquid, non ex præscripto, quasi diceret, οὐ παιδονόμου, vt fit Spartæ. In versione Laurentij Vallæ perperam versum est illud τὸν πέλας pro vicinis populis. versio etiam Gallica multò peius habet. δρᾶν τι καθ᾽ ἡδονήν. Agere aliquid ad voluntatem.

Οὐ δὲ ἀζημίους. Nullam omnino seueritatem inesse docet in disciplina ciuium Atheniensium: neque pœnam, neque ignominiam iis, qui animum remittunt, & interdum cessant à laboribus, vt illud efficiat, Athenienses non necessitate, sed voluntate; non seueritate disciplinæ, sed animi propensione virtutem colere. ζημία. ἡ τῆς ζωῆς μείωσις.

Ἀχθηδόνας. Contumelias, molestias. ἀφαιρέσεις τῆς ὕβρεως.

Προστιθέμενοι. Quid si legamus προτιθέμενοι? mihi certè hoc non displiceret: vt sit προτιθέμενοι τῇ ὄψει, proponentes oculis aliorū, scilicet eos, quos contumelia publicè afficimus. τῇ ὄψει: ἐν τῷ φανερῷ. Ἀττικ. Si προστιθέμενοι retineas, hic erit sensus, verberibus cædentes, ita vt verbera ipsa moueant, & mœrore afficiant spectatores.

Ἀνεπαχθῶς δέ. Sine molestia. Redit ad publicam disciplinam breui transitione facta à priuatis institutis. Quamuis autem priuatim remissius agamus, tamen publicam disciplinam, & leges diligenter obseruamus. Qui solutius viuunt priuatim, ij paulatim prouecti, fiunt petulantes: atque ita neglecta disciplina publica, multa flagitiosè contra leges patrant. Itaque poterat quis obiicere, quid ais Pericles? tu prædicas tuos ciues indulgere genio, & dare operam voluptatibus, nec attendis, ac vides eiusmodi homines erumpere solere ad petulantiam, & legum contemptionem, & violationem? ad hoc igitur occurrit Pericles: minimè omnium (inquit) id nobis accidit. Quamuis enim remissum vitæ genus priuatim sequamur, tamen publica instituta, & leges diligentissimè obseruamus.

Ἀνεπαχθῶς. προσόντες. Non dixit καθ᾽ ἡδονήν, sed minus, id est, sine molestia, & acerbitate. προσομιλοῦντες τὰ ἴδια. Priuatim agentes.

Οὐ παρανομοῦμεν μάλιστα. Id est, diligentissimè obseruamus. ἤγουν τὰ δημόσια μάλιστα.

Ἀκροάσει. ἀντὶ τοῦ ἀκροώμενοι: πειθόμενοι.

Ἐπ᾽ ὠφελίᾳ. Quæ latæ sunt, vt sint oppressis auxilio. in eo enim potissimum, quasi diceret, libertatis conseruatio sita est. Itaque nos libertatis studiosi eas diligenter obseruamus. Sunt enim aliæ præterea, quæ præmiis afficiunt, & augent dignitatem.

Καὶ ὅσοι ἄγραφοι. Neque solùm scriptas, sed etiam non scriptas, quæ dedecus, & ignominiam afferunt iis, à quibus negliguntur. Vt illud superius salutem Reipublicæ continebat, ita hoc habet dignitatem & decus. ὁμολογουμένην. certam, & minimè dubiam.

Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων. Redit ad remissum vitæ genus, quod publico etiam decreto constitutum ait: docet publicè instituta certamina, sacrificia, & ferias relaxandi animi causa, & recreandi, ac reficiendi à laboribus. Perbellè contexit Thucydides orationem Periclis sententiis modò seueris, modò contrariis: quæ ad Rempublicam pertinent, eiusq; administrationem, sunt seueræ: quæ de voluptuoso vitæ genere, de ludis, de feriis agunt, eæ sunt suaues, & animum delectant.

Iam verò ad animos relaxandos, & laboribus recreandos plurimas rationes excogitauimus, certamina, sacrificia, &c. per totum annum.

Ἀναπαύλας. Verbum potius poeticum, quàm solutæ orationis.

Διετησίοις. Nouatum à διά & ἔτος. νομίζοντες: receptis in morem certaminibus huiusmodi, & sacrificiis anniuersariis: vel ἑορτὰς βούλονται νομίζοντες τὰς ἀναπαύλας: agentes more patrio dies festos, vt sit ἀφαίρεσις τῆς ἑορτῆς ἡ ἀνάπαυλα.

Ἰδίαις. Non solùm publico sumptu, sed etiā quasi diceret priuato apparatu.

Ἀντηρὸν: ἀντὶ τοῦ τὰς λύπας, molestias, & curas adimunt.

Ἐκπλήσσει. Excutit.

Ἐπεσέρχεται δέ. Laudauit suprà genus Reipublicæ Atheniensis, à legum absolutione, à iuris æquabilitate, à libertate, à ratione disciplinæ, quām nec seueram, nec tetram, sed placidam, & commodam esse dixit: à legum obseruatione, à variis rationibus repertis, vt animi à laboribus, & curis quotidianis recrearentur. Iam laudat à maxima rerum copia, qua ciuitas affluebat. Ager Atticus malè audiebat propter soli exilitatem. Itaque videtur hic Pericles afferre hunc locum aduersus huiusmodi obtrectationes, quasi diceret; quamuis solum hic nobis exile, tamen mari omne rerum genus in vrbem importatur.

Ἐκ πάσης τὰ πάντα. Agnominatio.

Διὰ μέγεθος. Ratio: propter celebritatē vrbis,& frequentiam hominum, vbi enim multitudo, eò confluit rerum copia.

Καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν. Consequentia: Itaq; fruimur perinde rebus alienis, ac nostris.

Μηδὲν οἰκειοτέρᾳ. Nō magis domestica, id est, propria. accidit, sequitur, vt nō magis natis hic, & nostris, quàm externis, & alienis bonis perfruamur.

B Διαφέρομεν δέ. Hucusque Pericles egit de rebus ad pacem pertinentibus: & ab iis laudauit πολιτείαν Atheniensium: nunc suscipit laudandam eandem à rebus bellicis: in quibus eam demonstrat longè superiorem esse Lacedæmoniis.

Neq; solùm studiis pacis antecellimus, sed studiis etiā bellicis longè præstamus aduersariis. Orditur autem ab animi præstantia, & virtute ac sui fiducia. Propositio, πιστεύοντες. Ita fidimus nobis ipsis, & virtute, ac præstātia nostrorum animorum nitimur, vt omne genus hominum ad nostram vrbem admittamus, neminem abigamus, nemini interdicamus, ne ad nos veniat, & spectet, atque discat, quæ sunt spectanda in hac vrbe, ac discenda.

Παρέχομεν. Exhibemus communem.

Ξενηλασίαις: Hoc nomine malè audiebant Lacedæmonij: quanquam non eam ob causam, quam affert hîc Pericles hoc factitabant: sed ne mores ciuitatis corrumperentur.

Παρασκευαῖς. In malam partem iam: molitiones fraudulentas, & conatus insidiosos) (περὶ τέχνης, φανερὰ. παρασκευή, Coitio ad opprimendum aliquem, pro quo etiam κατασκευή. Αἰσχι. περὶ παραπρ. Καὶ τὰς τέχνας, & τὰς κατασκευὰς τῆς κατηγόρου, καὶ τὴν ὠμότητα. Idem Æsch. κατὰ κτησιφῶντος. τὴν μὲν παρασκευὴν ἑώρα τῶν ἀθ. καὶ τὴν περὶ τέχνην, ...).

Τῷ εὐψύχῳ. αὐτὶ τῆ εὐψυχίᾳ. Magnitudine, & fortitudine animi.

Ταῖς παιδείαις. Anteponit rursus disciplinam Atheniensium, & rationem instituēdi pueros, disciplinæ Lacedæmoniorū, & rationi, quam sequuntur illi in pueris instituendis, κατὰ σύγκρισιν.

C Τὸ ἀνδρεῖον. τὴν ἀνδρείαν. virtutem discunt.

Ἀνειμένως διαιτώμενοι. Suprà ἀνειμένη διαίτη εἰς τὸ προφερέστερον καθίσταται.

Ἰσοπαλεῖς: Eadem adimus pericula, & non minus ardua.

Τεκμήριον δέ. Facit fidem, Athenienses æquè arduas res gerere, & paria pericula subire: nam (inquit) audemus bella inferre gētibus remotis à nostris finibus: & collatis signis in alieno agro, victoria plerumque potimur: Lacedæmonij non ita: à signo per collationem: cui sunt admixta argumenta à pari, & à maiori.

Καθ' ἑκάστους. αὐτὶ τῆ καθ' ἑαυτούς) (μετὰ πάντων.

Οὐ χαλεπῶς. Ergo maiorem laudem meremur.

Τοὺς περὶ τῶν οἰκείων. Eos qui sua tuentur.

Τὰ πλείω. ἀξιοπιστία, κρατοῦμεν, superamus.

Ἀθρόᾳ τε τῇ δυνάμει. Ad illud occurrit: atqui victi, & cæsi iam fuistis à Lacedæmoniis. Extenuat victoriam: particula, & portiuncula quædam nostrum hoc passa est. Nullus hostis congressus vnquam cum frequentibus nostris copiis. Nulliq́ue ad hunc diem hostes in nostras copias frequentes inciderunt.

Διὰ τὴν τῆ ναυτικοῦ. Αἰτιολογία: quia distinemur: & partim rebus maritimis partim pedestribus damus operam, idq́ue diuersis locis. Sed ἀπαιτήσεις.

D Ἡμῶν. Vt discrimen faceret ὑπὸ τῆ ξενικοῦ.

Ἢν δέ που. Eleuat victoriam Lacedæmoniorum, & leuitatis eos arguit, & vanæ iactantiæ.

Καὶ νικηθέντες. Ἀντιμεταβολή.

Καί τοι εἰ ῥαθυμίᾳ. Efficit Athenienses longè præstare Lacedæmoniis virtute, & animi præsentia ad subeunda pericula, & ad res magnas, & arduas gerendas. sed sunt immixtæ rationes.

Ῥαθυμίᾳ. Διὰ τὸ τῶν πόνων ἀφροδισίων. αὐτιμάχον διαίτης Otio, quiete) (laborum tolerantia, studio, & exercitatione in laboribus.

B Μετὰ νόμων. Quia Lacedæmonij legibus cogebantur.

Ἐθέλομεν. Quia non semper volebant: latentem continet Atheniensium purgationem. quasi diceret, si aliquando vincimur, hoc fit, quia nolumus alacriter pericula subire.

Περιγίγνεται. Contingit nobis, vt ærumnis antequàm veniant non defatigemur, hoc commodo præstamus, id est, contingit nobis vt incommoda, quæ sunt, vitemus. Commoda adipiscimur. Ἀγαθὸν, ἡ κακῶν ἀποβολὴ, ὡς ὁ ἀγαθῶν λῆψις. Meliore sumus C conditione, quòd incommoda vitamus & acerbitates, commoda adipiscimur.

Καὶ ἔν τε τούτοις. Transit ad alias virtutes reipub. Atheniensis, ad splendorem, & magnificentiam, ac liberalitatem: paulò antè fortitudinem laudauit, iam liberalitatem & magnificentiam celebrat.

Φιλοκαλοῦμεν. Elegantiæ studemus: ita tamen vt ad eam luxum non adhibeamus. περὶ ... ἰδίων φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. ... D μεγαλοπρεπὴς, καλλωπιστοῦ ... Isocrates περὶ ἀντιδόσεως.

Πλούτῳ τε. Et diuitiis loco, ac tempore potius vtimur, quàm ad inanem ostentationē, & verborum iactantiam. κόμπος, πρὸς ... ὀρχουμένων ... κόμπος ... ἐπαγόντων ἄχρι τῆς ... δόντας.

Ἔργου μᾶλλον καιρῷ. Magis cùm res hoc postulat, B quàm ad inanem verborum iactantiam. καιρὸς ἔργου. facti opportunitas) (κόμπος λόγου, verborum iaE ctantia.

Καὶ τὸ πένεσθαι. Neq; paupertatem in rerum turpium numero ponimus, neque diuitias improbamus: hoc ita dicit, quia Lacedæmonij diuitias, & pecuniam detestabantur, quasi capitalem hostem: euentus ipse opinionem eorum confirmauit: nam post Athenas captas, & aurum inde Spartam aue ctum, cœpit luxus paulatim serpere, & mores ciuitatis hoc modo tandem sunt corrupti.

Ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς. Iidem & rempublicam, & rem F priuatam accuratè administramus: vel rustici non rudes, nec imperiti sunt administrandæ reipublicæ. Hæc omnia opponit Lacedæmoniis, qui dediti studio rei militaris rem priuatam negligebant agros colendos seruis relinquebant.

Ἔργα. Agriculturam. ἔργα, καὶ ἡμέραι Ἡσιόδου. L. V. qui rebus agendis incumbunt.

Ἐνδεῶς. Deterius, parcius.

Μόνοι γάρ. Ratio ἀπὸ τῆ ἀδόξου. Quia nullius vsus esse ducimus eum, qui rerum istarum imperitus est.

G Οὐκ ἀπράγμονα. Non otiosum. ... (πολυπράγμονα.

Καὶ αὐτοὶ ἤτοι κρίνομεν. Lacedæmonij contemnebant eloquentiam: & vitio vertebant Atheniensibus loquacitatem nimiam, inanem strepitū verborum eos sequi dictitantes: ipsi gloriabantur, quòd remota verborum volubilitate acutè cogitarent

carent res ipsas dignoscerent, ac rectè iudicarent. A Hanc Lacedæmoniorum opinionem refutat hoc loco Pericles: docet tantum abesse, vt in rebus dignoscendis, & rectè iudicandis noceat eloquentia, vt potius plurimum conferat, & iuuet nos ad hoc ipsum assequendum. Itaque demonstrat Athenienses hoc nomine præstare Lacedæmoniis, quòd eloquentia adhibita res longè melius iudicent. Ob eam etiam causam eloqui copiosè (modò prudenter) melius est, quàm vel acutissimè sine eloquentia cogitare, quòd cogitatio in se ipsa vertitur, eloquentia verò complectitur eos, quibus cum communitate iuncti sumus.

Ἐνθυμούμεθα. Animo concipimus, excogitamus.

Κρίνομεν. Cogitata, adhibita disputatione, & [illegible].

C Διαφερόντως γὰρ δὴ [illegible] ἔχομεν. In definitione fortitudinis est, considerata periculorum susceptio: hanc laudem Atheniẽsibus tribuit iam Pericles: & videtur eã opponere obtrectatoribus Lacedæmoniis, qui appellabant Athenienses nimiũ audaces, [illegible]. Quamuis igitur (inquit) audaces simus, tamen cautè, considerateque id facimus.

Ὃ τοῖς ἄλλοις. [illegible], quod aliis, quasi diceret, solet obesse, vel [illegible]. sed breuiloquentia Thucydidis multa in pauca contraxit. [illegible] ad [illegible], ad [illegible].

Κράτιστοι δ' ἂν. Conclusio totius argumẽtationis: ergo longè præstant fortitudine ij, qui quamuis dura, & mollia commoda, & incommoda cognoscant, & eorum delectum habeant, tamen pericula nihilominus adeunt, ac subeunt. Δεινὰ res aspetæ, res duræ) (ἡδέα, otium, tranquillitas.

Καὶ τὰ ἐς ἀρετήν. Beneficentiam eorum iam laudat. Aliâs [illegible].

D Βεβαιότερος δὲ. Certior amicus est, qui dat beneficium, quàm, &c.

A Ἀμβλύτερος. Obtusior, id est, non ita acer, non ita vehemens in amando. Ab acie cultri obtusa sumpta est metaphora.

Καὶ μόνοι. Qui spe quæstus beneficiũ conferunt, hi mercaturam facere quodammodo videntur: itaque hoc genus sordidum, & illiberale habetur: ergo eius contrarium coniunctum cum virtute existimandum est. Gratis itaq;, & sine spe gratiæ referendæ conferimus beneficia (inquit) [illegible]

Η καὶ ἄλλοι. Nos conferimus liberè beneficia in quemlibet, quia liberi sumus, nec metuimus quẽquam, ita vt ab eo nobis timeamus si beneficio eũ afficiamus, quẽ ipse minimè vult affici beneficio. Hic sensus mihi quidẽ magis probatur. Vt carpat tacitè Lacedæmonios, qui [illegible] vtebantur, atq; ita quodammodo eorum pleriq; seruiebant, ita, vt si aliquando cõferre beneficium voluissent in aliquẽ qui non ita gratus esset magistratibus, desinerẽt cõferre, ne voluntatẽ magistratuũ offenderẽt.

Ξυνελών τε λέγω. Efficit summatim rempublicam Atheniensium esse ludum quendã, vel doctorem, vnde præcepta petant cæteri Græci, & singulos ciues esse aptos ad diuersa rerum genera, non ad vnum tantùm, quasi diceret, studiũ militare, vt Lacedæmonij. Hæc referenda sunt ad illud, [illegible] &c.

Παίδευσιν. Magisterium, doctorem.

Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη. Ad reipublicę administrationem, ad rei priuatæ, ad colendos agros, & alia id genus studia, & artificia, in quibus scitè & venustè Athenienses versabantur.

B Καὶ ὡς οὐ λόγων. A posteriori, & à magnitudine potentiæ partæ his moribus facit fidem.

Λόγων κόμπος. Inanis verborum iactantia. λόγων) (ἔργων: κόμπος) (ἀλήθεια.

Κρείσσων ἀκοῆς. Famam superans.

B Ἐς πεῖραν ἔρχεται. Cognoscitur, cernitur, sui documentum dat. [illegible].

Καὶ μόνη. Amplificationes. Iudicio hostiũ, & testimonio, quod longè omnium grauissimum est, confirmat rem ita se habere. [illegible]. Sola nostra potẽtia propter magnitudinẽ non affert hostibus indignationem, quasi ab inferioribus premantur.

Qui à maioribus, & præstantioribus dignitate, atque opibus læduntur, hi æquiore animo ferunt offensionem. Contrà qui offenduntur ab inferioribus, indignè eam rem ferunt. Dicunt enim, En C à quo contemnor? quis me offendit? &c. Hoc igitur est, quod dicit Pericles, adeò magna est nostra potentia, vt hostis ipse iudicans se dignum habere aduersarium, hoc non ita ægrè ferat. sed [illegible].

Ὑφ' οἵων κακοπαθεῖ: [illegible]. Sola, quæ nec hosti occurrens irascitur ob acceptam ab illo cladem, neque à subiectis malè audit.

D Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων. Magna est potentia; ergo admirabilis, & hominibus ætatis nostræ, & omnibus posteris: Locus amplificationis à consequentibus. [illegible].

Τοῖς τε νῦν, θαυμασθησόμεθα supple, sed est figura [illegible].

Μεγάλων σημείων. Exercituũ, classium, trophæorum.

Ἀμάρτυρον. Carentem testibus, id est, trophæis, hostibus victis.

E Καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι. Commoratio: ita erimus orbi terrarum admirationi, vt nullius Poetæ testimonium simus desideraturi.

Ὅστις ἔπεσι μὲν. Qui suis carminibus in præsentia animos demulceat, rerum autem gestarũ opinionem veritas lædat. Id est, sed apud posteros sit nobis obfuturus: quomodo? cùm veritas emergens rem aliter accidisse indicabit. Sed [illegible].

F Ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν. Explicat iam signa magnitudinis Atheniensis potẽtiæ, omnia maria, omnes terras patere nobis coegimus, & vbique trophæa, ac monumenta rerũ à nobis gestarũ cernuntur [illegible] apta laudationibus. [illegible].

Περὶ τοιαύτης οὖν. Trãsit ad laudationem eorum, qui sepulti fuerant: & simul iacit fundamenta secundæ partis huius concionis: nẽpe adhortationis.

Τῶν λειπομένων. Eorum qui sunt reliqui, qui remanent in vita, qui supersunt.

Κάμνειν. contendere. [illegible]. quemlibet. D

G Διὸ δὴ καὶ ἐμήκυνα. Deprecatio, & purgatio. Vt docerem qualis, & quanta sit nostra respublica, vtq; hanc totis viribus defendendam demonstrarem.

Περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα. Non esse par certamen. [illegible]. Non eadem præmia proposita nobis, atq; cæteris, qui non habent talem rempub.

Διὰ μέγεθος. Ratio: propter celebritatē vrbis,& A frequentiam hominum, vbi enim multitudo, eò confluit rerum copia.

Καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν. Consequentia: Itaq; fruimur perinde rebus alienis, ac nostris.

Μηδὲν οἰκειοτέρᾳ. Nō magis domestica, id est, propria. accidit, sequitur, vt nō magis natis hîc, & nostris, quàm externis, & alienis bonis perfruamur.

B Διαφέρομεν δέ. Hucusque Pericles egit de rebus ad pacem pertinentibus: & ab iis laudauit πολιτείαν Atheniensium: nunc suscipit laudandam eandem à rebus bellicis: in quibus eam demonstrat longè superiorem esse Lacedæmoniis.

Neq; solùm studiis pacis antecellimus, sed studiis etiā bellicis longè præstamus aduersariis. Orditur autem ab animi præstantia, & virtute ac sui fiducia. Propositio, πιστεύοντες. Ita fidimus nobis ipsis, & virtute, ac præstātia nostrorum animorum nitimur, vt omne genus hominum ad nostram vrbem admittamus, neminem abigamus, nemini interdicamus, ne ad nos veniat, & spectet, atque discat, quæ sunt spectanda in hac vrbe, ac discenda.

Παρέχομεν. Exhibemus communem.

Ξενηλασίαις: Hoc nomine malè audiebant Lacedæmonij: quanquam non eam ob causam, quam affert hîc Pericles hoc factitabant: sed ne mores ciuitatis corrumperentur.

Παρασκευαῖς. In malam partem iam: molitiones fraudulentas, & conatus insidiosos) (ἐπιβουλαῖς, φανερά. ἐπιβουλευτική, Coitio ad opprimendum aliquem, pro quo etiam κατασκευή. Αἰσχ. περὶ παραπρ. Καὶ τοὺς τείχους, ὅ τε κατασκευασμένον ὅπως καὶ τὴν αἰτίαν... Idem Æsch. κατὰ κτησιφῶντος. τὴν μὲν ἐπιβουλευτικὴν ὀργὴν τῷ αἰ... καὶ τὴν ἐπιβουλὴν, ἔτι νομίζει).

Τῷ εὐψύχῳ. αὐτῇ τῇ εὐψυχίᾳ. Magnitudine, & fortitudine animi.

Ταῖς παιδείαις. Anteponit rursus disciplinam Atheniensium, & rationem instituēdi pueros, disciplinæ Lacedæmoniorū, & rationi, quam sequuntur illi in pueris instituendis, κατὰ σύγκρισιν.

C Τὸ ἀνδρεῖον. τὴν ἀνδρείαν. virtutem discunt.

Ανειμένως διαιτώμενοι. Suprà ἀνειμένη δίαιτα τὸ ἀφροδισιώτερον κατέστησαν.

Ισοπαλεῖς. Eadem adimus pericula, & non minus ardua.

Τεκμήριον δέ. Facit fidem, Athenienses æquè arduas res gerere, & paria pericula subire: nam (inquit) audemus bella inferre gētibus remotis à nostris finibus: & collatis signis in alieno agro, victoria plerumque potimur: Lacedæmonij non ita: à signo per collationem: cui sunt admixta argumenta à pari, & à maiori.

Καθ' ἑκάστους. αὐτοὶ τῇ καθ' ἑαυτοὺς) (μετὰ πάντων.

Οὐ χαλεπῶς. Ergo maiorem laudem meremur.

Τοὺς περὶ τῶν οἰκείων. Eos qui sua tuentur.

Τὰ πλείω. ἀξιόπιστα, κρατοῦμεν, superamus.

Αθρόᾳ τε τῇ δυνάμει. Ad illud occurrit: atqui victi, & cæsi iam fuistis à Lacedæmoniis. Extenuat victoriam: particula, & portiuncula quædam nostrum hoc passa est. Nullus hostis congressus vnquam cum frequentibus nostris copiis. Nullique ad hunc diem hostes in nostras copias frequentes inciderunt.

Διὰ τὴν τῇ ναυτικῷ. Αἰτιολογία: quia distinemur: & partim rebus maritimis partim pedestribus damus operam, idque diuersis locis. Sed πειθοῦς.

D Ημῶν. Vt discrimen faceret ἀπὸ τῇ ξυνοῦ.

Ηνδίκου. Eleuat victoriam Lacedæmoniorum, & leuitatis eos arguit, & vanæ iactantiæ.

Καὶ νενικῆσθαι. Ανάμνησις.

Καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ. Efficit Athenienses longè præstare Lacedæmoniis virtute, & animi præsentia ad subeunda pericula, & ad res magnas, & arduas gerendas. sed sunt immixtæ rationes.

Ραθυμία. Διὰ τὸ τῶν Ιώνων ἁβροδίαιτον. ἀνειμένη δίαιτα) Otio, quiete) (laborum tolerantia, studio, & exercitatione in laboribus.

B Μετὰ νόμων. Quia Lacedæmonij legibus cogebantur.

Εθέλομεν. Quia non semper volebant: latentem continet Atheniensium purgationem. quasi diceret, si aliquando vincimur, hoc fit, quia nolumus alacriter pericula subire.

Περιγίγνεται. Contingit nobis, vt ærumnis antequàm veniant non defatigemur, hoc commodo præstamus, id est, contingit nobis vt incommoda, quæ sunt, vitemus. Commoda adipiscimur. Αγαθὸν, ἡ κακῶν ἀποβολή, ὡς ἡ ἀγαθῶν λῆψις. Meliore sumus C conditione, quòd incommoda vitamus & acerbitates, commoda adipiscimur.

Καὶ ἔν τε τούτοις. Transit ad alias virtutes reipub. Atheniensis, ad splendorem, & magnificentiam, ac liberalitatem: paulò antè fortitudinem laudauit, iam liberalitatem & magnificentiam celebrat.

Φιλοκαλοῦμεν. Elegantiæ studemus: ita tamen vt ad eam luxum non adhibeamus. Τὸ θέλειν τὰ περὶ τὰς ἐσθῆτας φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. ἔστι γὰρ φιλοκαλίας μὲν τὸ D μεγαλοπρεπὲς, καλλωπισμοῦ δὲ τὸ περίεργον. Isocrates περὶ ἀντιδόσεως.

Πλούτῳ τε. Et diuitiis loco, ac tempore potius vtimur, quàm ad inanem ostentationē, & verborum iactantiam. κόμπος, πρὸς τοὺς ὑπὸ τῶν ἐρχομένων ἀπαλλάξεως. κυρίως δὲ κόμπος ἦχος τοὺς τῶν ...ων ... συγκρουόμενος διὰ τῆς ὁδόντος.

Εργου μᾶλλον καιρῷ. Magis cùm res hoc postulat, B quàm ad inanem verborum iactantiam. καιρὸς ἔργου. facti opportunitas) (κόμπος λόγου, verborum iactantia.

E Καὶ τὸ πένεσθαι. Neq; paupertatem in rerum turpium numero ponimus, neque diuitias improbamus: hoc ita dicit, quia Lacedæmonij diuitias, & pecuniam detestabantur, quasi capitalem hostem: euentus ipse opinionem eorum confirmauit: nam post Athenas captas, & aurum inde Spartam auectum, cœpit luxus paulatim serpere, & mores ciuitatis hoc modo tandem sunt corrupti.

Ενι τε τοῖς αὐτοῖς. Iidem & rempublicam, & rem F priuatam accuratè administramus: vel rustici non rudes, nec imperiti sunt administrandæ reipublicæ. Hæc omnia opponit Lacedæmoniis, qui dediti studio rei militaris rem priuatam negligebant, agros colendos seruis relinquebant.

Εργα. Agriculturam. ἔργα, καὶ ἡμέραι Hesiod. L. V. qui rebus agendis incumbunt.

Ενδεῶς. Deterius, parcius.

Μόνοι γάρ. Ratio ἀπὸ τῇ ἀδόξῳ. Quia nullius vsus esse ducimus eum, qui rerum istarum imperitus est.

G Οὐκ ἀπράγμονα. Non otiosum. ἀργὸς καὶ ἀγρός) (πολυπράγμων.

Καὶ αὐτοὶ ἤτοι κρίνομεν. Lacedæmonij contemnebant eloquentiam: & vitio vertebant Atheniensibus loquacitatem nimiam, inanem strepitū verborum eos sequi dictitantes: ipsi gloriabantur, quòd remota verborum volubilitate acutè cogitarent

carent res ipsas dignoscerent, ac rectè iudicarent. A Hanc Lacedæmoniorum opinionem refutat hoc loco Pericles: docet tantum abesse, vt in rebus dignoscendis, & rectè iudicandis noceat eloquentia, vt potius plurimum conferat, & iuuet nos ad hoc ipsum assequendum. Itaque demonstrat Athenienses hoc nomine præstare Lacedæmoniis, quòd eloquentia adhibita res longè melius iudicent. Ob eam etiam causam eloqui copiosè (modò prudenter) melius est, quàm vel acutissimè sine eloquentia cogitare, quòd cogitatio in se ipsa vertitur, eloquentia verò complectitur eos, quibus cum communitate iuncti sumus.

Ἐνθυμούμεθα. Animo concipimus, excogitamus.

Χρώμεν. Cogitata, adhibita disputatione, & συμμιγέσι.

C Διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν. In definitione fortitudinis est, considerata periculorum susceptio: hanc laudem Atheniēsibus tribuit iam Pericles: & videtur eā opponere obtrectatoribus Lacedæmoniis, qui appellabant Athenienses nimiū audaces, ὡς τὸ δημιουργεῖν τὰ Κορινθ. αὖθις δ' οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. Quamuis igitur (inquit) audaces simus, tamen cautè, consideratèque id facimus.

Ὁ τοῖς ἄλλοις. σύλληψις: ὃ τοῖς ἄλλοις, quod aliis, quasi diceret, solet obesse, vel φιλοβαλῶ. sed breuiloquentia Thucydidis multa in pauca contraxit. ἀμαθία. ἰσχύειν ad τολμᾶν, λογισμός, ad ὀκνηρίζειν.

Κράτιστοι δ' ἄν. Conclusio totius argumētationis: ergo longè præstant fortitudine ij, qui quamuis dura, & mollia commoda, & incommoda cognoscant, & eorum delectum habeant, tamen pericula nihilominus adeunt, ac subeunt. Δεινὰ res aspetæ, res duræ) (ἡδέα, otium, tranquillitas.

Καὶ τὰ ἐς ἀρετήν. Beneficentiam eorum iam laudat. Aliâs ἀρετὴ ἡ εὐδοξία. καρπωσαίμεν δημοσ.

D Βεβαιότερος δέ. Certior amicus est, qui dat beneficium, quàm, &c.

A Ἀμβλύτερος. Obtusior, id est, non ita acer, non ita vehemens in amando. Ab acie cultri obtusa sumpta est metaphora.

Καὶ μόνοι. Qui spe quæstus beneficiū conferunt, hi mercaturam facere quodammodo videntur: itaque hoc genus sordidum, & illiberale habetur: ergo eius contrarium coniunctum cum virtute existimandum est. Gratis itaq;, & sine spe gratiæ referendæ conferimus beneficia (inquit) χάριν δεῖ καὶ λαβεῖν ἔχειν λέγε) ἀπεργεῖν δυνάμει μὴ αὐτὸ τοῖς, μὴ δ' ὅπως αὐτὸν τοῖ ἀπεργασεῖν, ἀλλ' ἵνα ἐκεῖνο τι. Αριστ. ῥητ. β. 75.

Ἡ καὶ ἄλλοι. Nos conferimus liberè beneficia in quemlibet, quia liberi sumus, nec metuimus quēquam, ita vt ab eo nobis timeamus si beneficio eū afficiamus, quē ipse minimè vult affici beneficio. Hic sensus mihi quidē magis probatur. Vt carpat tacitè Lacedæmonios, qui ὀλιγαρχίᾳ vtebantur, atq; ita quodammodo eorum pleriq; seruiebant, ita, vt si aliquando cōferre beneficium voluissent in aliquē qui non ita gratus esset magistratibus, desinerēt cōferre, ne voluntatē magistratuū offenderēt.

Ξυνελών τε λέγω. Efficit summatim rempublicam G Atheniensium esse ludum quendā, vel doctorem, vnde præcepta petant cæteri Græci, & singulos ciues esse aptos ad diuersa rerum genera, non ad vnum tantùm, quasi diceret, studiū militare, vt Lacedæmonij. Hæc referenda sunt ad illud, ὃ ἠλίου τῆς δὲ τῶν νόμων, παράδειγμα δ' ἄν τι, &c.

Παίδευσιν. Magisterium, doctorem.

Ἐπὶ πλεῖστ' ἄν. Ad reipublicæ administrationem, ad rei priuatæ, ad colendos agros, & alia id genus studia, & artificia, in quibus scitè & venustè Athenienses versabantur.

B Καὶ ὡς οὐ λόγων. A posteriori, & à magnitudine potentiæ partæ his moribus facit fidem.

Λόγων κόμπος. Inanis verborum iactantia. λόγοι) (ἔργοι: κόμπος) (ἀλήθεια.

Κρείσσων ἀκοῆς. Famam superans.

B Ἐς πεῖραν ἔρχεται. Cognoscitur, cernitur, sui documentum dat. ὑπὸ τῶν μεμψομένων.

Καὶ μόνη. Amplificationes. Iudicio hostiū, & testimonio, quod longè omnium grauissimum est, confirmat rem ita se habere. ἀγανάκτησιν. Sola nostra potētia propter magnitudinē non affert hostibus indignationem, quasi ab inferioribus premantur.

Qui à maioribus, & præstantioribus dignitate, atque opibus læduntur, hi æquiore animo ferunt offensionem. Contrà qui offenduntur ab inferioribus, indignè eam rem ferunt. Dicunt enim, En C à quo contemnor? quis me offendit? &c. Hoc igitur est, quod dicit Pericles, adeò magna est nostra potentia, vt hostis ipse iudicans se dignum habere aduersarium, hoc non ita ægrè ferat. sed ἀγανάκτησιν.

Ὑφ' οἵων κακοπαθεῖ: ὑπ' ἀναξίων ἄρχεται. ἀγανακτεῖ sed μὴ θαυμασῶ, καὶ ἀγανακτήσως. L. V. Sola, quæ nec hosti occurrens irascitur ob acceptam ab illo cladem, neque à subiectis malè audit.

D Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων. Magna est potentia: ergo admirabilis, & hominibus ætatis nostræ, & omnibus posteris: Locus amplificationis à consequentibus. παρεχόμενοι. σαφῶς τὸ σημαινόμενον.

Τοῖς τε νῦν, θαυμασθησόμεθα supple, sed est figura ἀπὸ κοινοῦ.

Μεγάλων σημείων. Exercituū, classium, trophæorum.

Ἀμάρτυρον. Carentem testibus, id est, trophæis, hostibus victis.

E Καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι. Commoratio: ita erimus C orbi terrarum admirationi, vt nullius Poëtæ testimonium simus desideraturi.

Ὅστις ἔπεσι μέν. Qui suis carminibus in præsentia animos demulceat, rerum autem gestarū opinionem veritas lædat. Id est, sed apud posteros sit nobis obfuturus: quomodo? cùm veritas emergens rem aliter accidisse indicabit. Sed ὑπόνοιαν, αὐτὸ τὸ βλάψει δὲ τῶν ἔργων ὑπόνοιαν τὴν ἀλήθειαν.

F Ἀλλὰ πᾶσαν μὲν γῆν Explicat iam signa magnitudinis Atheniensis potētiæ, omnia maria, omnes terras patēre nobis coēgimus, & vbique trophæa, ac monumenta rerū à nobis gestarū cernuntur ὑπόθεσιν apta laudationibus. ἐσβατόν. vt καλῶς ἐπιτεθείμεθα.

Περὶ τοιαύτης οὖν. Trāsit ad laudationem eorum, qui sepulti fuerant: & simul iacit fundamenta secundæ partis huius concionis: nēpe adhortationis.

Τῶν λειπομένων Eorum qui sunt reliqui, qui remanent in vita, qui superstunt.

Κάμνειν. contendere. πάντα τινα. quemlibet. D

Δι' ὃ δὴ ἐμήκυνα. Deprecatio, & purgatio. Vt docerem qualis, & quanta sit nostra respublica, vtq; hanc totis viribus defendendam demonstrarem.

Περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα. Non esse par certamen. Ἀμαθ. ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν ἴσων ἐν τῷ περὶ στρατ. Non eadem præmia proposita nobis, atq; cæteris, qui non habent talem rempub.

Ὁμοίως. Qualitas.

Σημεῖοις. Ipso genere reipublicæ, & disciplinæ publicæ, ac priuatæ.

A Α γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα. Ingreditur in laudationem defunctorũ. Laudes enim quas reipublicæ tribuit, per istos eorumq; similes partæ sunt. Ornamenta enim nostræ reipublicæ, quæ celebrata à me sunt, per istos, eorumq; similes tributa illi sunt: vel, virtutes enim istorum, & similium istis ornarunt ciuitatem iis rebus, quas ego laudaui.

Καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς. Neque multis Græcorum contingat par rerum gestarum laudatio. Id est, pauci autem Greci sunt promeriti tales laudes ob res à se gestas, quales isti: ἰσόρροπος à raritate.

Δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν. A genere mortis laudatio: pro patria fortiter, ac strenuè pugnantes ceciderunt: quo quid gloriosius? Hinc argumentatur κατὰ τὸ εἰκὸς vitam etiam honestam fuisse: à posteriori, quasi diceret, qui honestè moritur, eum verisimile est honestè etiam vixisse.

Si Pericles singulas actiones illustres singulorum ciuiũ, qui in prœlio ceciderant, persequi oratione voluisset, infinitũ opus suscepisset, ad quod ne tota quidẽ ætas poterat sufficere quodammodo. quis enim tot hominum singula præclara facta cognoscat facilè? Quare expedit se per bella ratione, dum à posteriori, & ab ipso obitu argumentatur. Cicero pro Quint. Etenim mors honesta sæpe vitam quoque turpem exornat, vita turpis ne morti quidem honestæ locum relinquit. ἀρετῆς ...: Id est, perpetuo, certissimoq; testimonio. Sed est ... Inducitur quasi testis quidam Obitus ciuium; qui dicat testimonium de eorum virtute, idq; pluribus ratum faciat, & comprobet.

Καὶ γὰρ. Inserit breuem adhortationem, qua cæteros ciues, hortatur, vt horum exemplum secuti pro patria pugnare, & honestè occumbere velint. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ ...

Τοῖς τ' ἄλλα χείροσι. Qui aliis virtutibus destituti sunt: qui aliis rebus obscuri sunt, eos par est sibi proponere virtutem bellicam pro patria, id est, qui aliis rebus non excellunt, ij saltem patriæ propugnatione, ac defensione emineant cæteris, id est, tueantur, & defendant patriam. προτίθεσθαι, anteponere.

Ἀφανίσαντες. Obruentes, delentes.

B Η ἐκ τῶν ἰδίων. Quàm sua morte: vel quàm vitiis suis.

Τῶνδε δέ. Laudat defunctos, quòd neque commodorum fruitione, neque incommodorum vitandorum causa pericula recusauerint.

Οὔτε πενίας ἐλπίδι. αὐτὴ τῇ ἐλπίδι τῇ διαφυγεῖν τὴν πενίαν. Neq; spe paupertatis in diuitias commutãdæ.

Ἀνεβάλετο. Subtraxit se periculis.

Τὴν δὲ τῶν ἐναντίων. Pergit laudare eos, quòd vlciscendi hostes causa neglexerint, vel cõmoda quibus fruebãtur, opes scilicet, & diuitias, vel incommoda, vt aliquando commodis potirentur.

C Αὐτῶν. τῷ πλούτῳ, καὶ τῇ φυγεῖν τὴν πενίαν.

Μετ' αὐτοῦ. τῶν κινδύνων, δηλονότι.

Τῶνδε. τῷ πλούτῳ, καὶ τῇ φυγεῖν τὴν πενίαν.

C Ἐλπίδι μέν. Commoratio: sperantes id, quod incertum erat, se consequituros: cætera in virtute sua reponentes.

Τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν. Incertum prœlij euẽtum; τὸ ἄδηλον, & obscurum.

Ὁρωμένῳ) (τὸ ἀφανές.

A Ἐπιδείξαντες. A pecunia credita ... genus orationis ..., quod est fusum, & tractum, & cum lenitate quadam æquabili perfluẽs sine vlla iudiciali asperitate, & forensium sententiarum aculeis.

Καὶ ἐς αὐτὸ τὸ ἀμύνεσθαι. Ad rei euentum peruenit iam Pericles, ad interitum scilicet eorum, qui laudantur: quem ornat ex eo, quòd saluti mortem anteposuerint, vt hostem propulsarent, & minimè cederent, atque ita rei eius infamiam vitarent.

B Καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης. Cõcludit mortem beatam illis contigisse: extinctos enim esse breuissimo momento temporis summa cum gloria, nulla cum ignominia.

Ἀπηλλάγησαν. De vita decesserunt.

Καὶ οἵδε μέν. Transit ad secundam partem: Id est, ad cohortationẽ. Hortatur ciues reliquos, vt istorum exemplum sequuti acerrimos propugnatores patriæ se præbeant, adducti cùm aliis rationibus, C tum ea, vt maiestatẽ tanti imperij conseruent, quæ parta est laboribus ferendis, & periculis subeundis à viris fortibus.

Τοὺς δὲ λοιπούς. Reliquis verò optanda quidem est fortuna, & euẽtus lætior, sed virtus eadem ostenda.

Ἀσφαλεστέραν. Magis munitum ab hostium iniuriis, & magis tectum, tutiorem: id est, non ita obnoxium casibus: id est, optandus illis est euentus prœliorum secundus, non aduersus, quemadmo-D dum istis accidit, sed virtus, & animi præsentia eadem præstanda est. Hoc non tam propriè cohæret cum verbo ἀξιοῦν, quàm τὸ ἀπαρτίσαι.

Σκοποῦντας. Non propositis sibi iis commodis, quæ quis oratione longa demõstrare posset, quæque posita sunt in patriæ defensione, & propulsandis hostibus, sed potius proposita sibi ante oculos potentia ciuitatis.

Μηκύνοι λόγῳ μόνῳ. Prolixa oratione tantùm persequatur.

E Οὐδὲν χεῖρον εἰδότας. Artificiosa occupatio, & sui purgatio, cur eam orationem omittat.

Θεωμένους. Contemplantes. Metaphora sumpta à muliere, quæ est forma eximia, & ad quam spectandam plures concurrunt amatores. Ovid. ... Propert. lib. 2. Eleg. xv. *Si nescis, oculi sunt in amore duces.*

Καὶ ἐραστὰς γιγνομένους. Eiusq; amatores effectos: eiusque amore incensos, vel correptos.

F Καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξῃ εἶναι. Quid cogitandum, constituendumq; illis sit inter contemplandum, docet: illud (inquit) cogitate, viros fortes, & gratos erga patriam; & honestatis, ac bonæ famæ studiosos talem potentiam comparasse: qui cùm opus erat vitam pro republica profundere non dubitabant.

Ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι. In prœliis erubescentes, id est, qui bonam famam, & existimationem saluti anteponebãt. In bono milite hæc desiderantur: τὸ ἐθέλειν, τὸ αἰσχύνεσθαι, τὸ πειθαρχεῖν.

G Καὶ ὁπότε, καὶ πείρᾳ του σφαλεῖεν. Et si quando inter tentandum aliquid, res ex voto non cessisset, non propterea Rempublicam fraudãdam sua virtute iudicarunt.

Σφαλλόμενοι. Non assequi aliquid. σφάλλεσθαι τῆς ἐλπίδος, deiici spe. κατὰ ..., cecidissent, cæsi fuissent significat, vt sit sensus: & si inter propa-

propagandum imperium, & amplificandam ciuitatis potentiam, cadebant, tamen cadebant strenuè, ac fortiter pugnantes, & pietatem debitā erga patriam declarantes: vt ipsemet se explicat paulò pòst.

Προϊέμενοι. Largientes, profundétes ἀφειδῶς αὐτοί, prolixo, & lubenti animo largientes.

Ἔρανον. ἔρανος collecta, Athen. lib. 8. [illegible] tria genera epularum opiparum. [illegible] nunc metaphoricè officiū patriæ præstitum à suis ciuibus significat.

Κοινῇ γὰρ. Reddit rationē, cur eiusmodi officium patriæ persolutum sit pulcherrimum, & honestissimum: quia gloriam illis immortalem affert, sed καθ' ἑκάστην: amittunt corpora mortalia, gloriā immortalem consequuntur. κοινῇ (ἰδίᾳ. σώματα) (ἀγήρως ἔπαινος. δίδοται) (λαμβάνειν).

Καὶ τὸν τάφον. Verum, & maximè insigne monumentum virorū fortium, & eorum qui pro patria vitam profundunt, ipsum terrarum orbem esse, in quo viuit, & viget eorum gloria. Enthymema est ductum à definitione quadā gloriæ defunctorum. Quasi diceret, Quid est gloria mortui pro patria? est memoria virtutum illius, quæ viuit & viget in animis hominum.

Παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεί. In qualibet occasione rerum vel dicendarum, vel agendarum. λόγου: quia in dicendis sententiis, in adhortationibus vel dehortationibus, in laudationibus, vel vituperationibus fieri solet mentio virorum fortium, & illustrium, vt exemplo eorum animi auditorū incendantur: idem etiam fit in agendis administrandisque rebus.

Οὓς νῦν ὑμεῖς. Epilogus est. hortatur Athenienses, vt imitētur maiores, vt pericula eadem pro patria conseruanda adeant: ita enim & viros claros fore, & libertatem retenturos, & felicitatem denique adepturos demonstrat.

Τὸ εὔδαιμον. τὴν εὐδαιμονίαν. Ita etiam τὸ ἐλεύθερον. & τὸ εὔψυχον. χρῆμα κινδυνευτόν. Att. lib. 2. 38. Si dormis, expergiscere, si stas, ingredere, si ingrederis, curre, si curris, aduola.

Οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες. Ἀπολογία, cur adeunda sint pericula? vita non est adeò contemnenda miseris, vt est iis, qui in summo fœlicitatis gradu videntur collocati. Δρίμυς.

Καὶ οἷς μάλιστα. Præsertim si viri sint illustres, in quibus propter splendorem facile apparent minima quæque delicta.

Κινδυνεύεται. Timenda est.

Μεγάλα τὰ διαφέροντα. Magnum est discrimen, delictorum scilicet, ipsorum enim delicta, quia sunt illustres, sunt insigniora: hominum humilium, & abiectorum sunt obscuriora.

Ἀλγεινοτέρα γὰρ. αἰσχυλία, Vita enim cum turpitudine coniuncta, est acerbior viris magnanimis, quàm mors honesta.

Κάκωσις. Vita turpis, & ignaua. Vexatio, corporis afflictio: causæ seruiens vitam sic vocauit, vt Athenienses deterreat ab eo vitæ genere.

Μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι. Causa pro effecto, verbum pro nomine, turpitudinem habet verbum, de mulieribus enim potius, quam de viris dici solet: mollitiem animi significat. Grauissima sententia argumentum hoc conclusit.

Δι' ὅπερ καὶ. Ad tertiam, & postremam causæ partem venit iam Pericles: id est, ad consolationem: consolatur eorum parentes, liberos, fratres, & vxores: parentes consolatur à mortis genere pulcherrimo, atq; honestissimo, quo filij eorum occiderunt. Ex eo quòd alios procreabūt, & in defunctorum locum sufficient: quòd si ætate sunt prouectiore, à vitæ breuitate, qua sensuri sunt dolorem, & à successu vitæ actæ, & gloria istorum, qui sunt defuncti: liberos consolatur, & fratres ab exemplo domestico, quod sunt illustre habituri: vxores deniq; consolatur à pudicitia, quam sunt seruaturæ viris orbatæ suis.

Διόπερ καὶ. Quia honestissimè ceciderunt.

Ἐν πολυτρόποις γὰρ. Nam cùm multa & varia genera mortis impendeant hominibus, id genus, quod est pulcherrimum vestris obtigit liberis.

Τὸ δ' εὐτυχὲς οἳ ἂν τύχωσι. Illi autem felicitatem adepti sunt, quibus obtigit tale mortis genus, quale, & cæ ἐλάχον supple.

Καὶ οἷς ἐνευδαιμονῆσαι. Et quorū mors æquè beata fuit, atque acta vita.

Χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα. Quamuis verò id factu difficile esse intelligam, vt vos scilicet recenti isto vulnere accepto, idque peracerbo, consolationem capiatis, tamen ferendum æquo animo est cum spe futuræ prolis alterius, cum gloria istorum, quos amisistis. [illegible]

Ἐν ἄλλων εὐτυχίαις. Apud aliorum res florentes liberorum scilicet copia.

Καὶ λύπη. αἰεὶ τὸ λυπηρόν. Virgilius Æneidos lib. 11. *Non merui: officio nec te certasse priorem Pœniteat.* Cautio Ter. ἰδοῖς, συνήθης.

Οὐ γὰρ οἷόν τε. Necessitatem procreādi liberos demonstrat: qui non habent liberos, quos periculis pro patria obiiciant perinde, atque isti fecerunt, hi recta consilia, & tuta non æque præbent in publicis consultationibus: videtur autem tacitè occurrere iis, qui poterant recusare illud consilium, & dicere nolo procreare liberos amplius, nolo nouam doloris materiam mihi parare, &c. his igitur occurrit, & docet necesse esse, &c.

Οἱ ἂν. Sensus est: qui & ipsi pericula pro patria adeunt, & filios iisdem periculis obiiciunt, ij recta, & fidelia præbent consilia, cùm consultatione opus est: qui non ita, neque ipsi adeunt pericula, neque liberos pro patria periculis obiiciunt, hi neque rectè, neque fideliter suæ patriæ consulunt: neque boni ciues esse possunt: cur ita? quia, quasi diceret, res eorum non ita agitur, cum ipsi, & liberi periculis non intersunt, itaque non curant vtrum bonum, an malum dederint consilium, &c.

Παρηβήκατε. Iam ætate decrepita estis, summa senectute, confecti senio estis: lucrum ducite vitam actam, quæ fuit multo longior: & hanc quæ reliqua est, breuem fore existimate: ita, quasi diceret, vt si acerbitas aliqua ferenda vobis sit propter amissos liberos, ea non sit futura diuturnior.

Κουφίζεσθε. Leuamini, id est, leuate dolorem gloria istorum: consolationem capite. A ponderibus metaphora.

Τὸ γὰρ φιλότιμον. Honoris enim studiū est immortale, non lucrum, & quæstus: & propterea est expetendum. [illegible], gloria.

Τὸ ἐμ... Quia senes malè audiunt hoc nomine.

Ἐν τῷ ἀχρείῳ... Rem probat: ætas effecta est: ad quid igitur, quasi diceret, prodest congerere diuitias, & facere quæstum!

Παισὶ δ' αὖ. Liberis, & fratribus magnum esse propositum certamen video: nam si parentes, aut fratres superaturi estis, quasi diceret, necesse est neruos omnes contendatis, & vires animi, atque corporis adhibeatis: & affert rationes: mortuos quilibet laudat, nemo est, qui ipsis inuideat: omnes eos amant, itaque laudibus eos extollunt: vos, qui viuitis, non ita: quia non desunt, qui vobis inuideant, nō desunt aliquot inimici: ergo non ab omnibus æquè laudabimini. Est igitur consolatio cum adhortatione.

Consolatur, cùm diuinam quodammodo virtutem parentum, & fratrum fuisse significat, & cùm eorum exemplum singulare demonstrat: adhortatur proposito domestico exempli splēdore.

Τὸν μὴ ὄντα. Qui fato funct° est: qui vita excessit.

C Ὑπερβολὴν ἀρετῆς. Virtutis præstantia, exuperantia. Id est, summa virtute, magna virtute: vix paulo inferiores illis, ne dum pares iudicemini.

Ἀντίπαλον. Inter æmulos, & pares.

Τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν. Οἱ μὴ ὄντες, quia nullum habent aduersarium, æmulum, & inuidentem, amantur, & coluntur.

Εἰ δέ με δεῖ. Consolatur iam mulieres futuras viduas à gloria, quam sunt consequuturæ, si pudicè vitam agant, atq; ita æuum transigant, vt inter mares nulli rumores siue de factis, siue de dictis earum disseminentur. Sed quoniā hanc mentionem mulierum parum necessariam existimabat, ideo dicit εἰ δέ με δεῖ. Cur ita? quia ὅσαι ἂν ἐν χηρείᾳ ἔσονται... &c. vt ipsemet paulo pòst dicit.

Γυναικείας ἀρετῆς. ἀντὶ τῆς γυναικῶν ἀρετῆς.

Βραχείᾳ παραινέσει. Breui oratione summā complectar.

Τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως. Cōseruare pristinam pudicitiam, neque à vobis ipsis desciscere, ingens gloria est. ἧς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον. Ingens gloria est, si à mulierum instituto non desciscatis, id est, si mulierum rectum institutum sequamini: quod est, si domi vos contineatis, pudicè, & honestè vitam agatis. & si nulli rumores de vobis in bonam, vel in malam partem inter mares disseminentur.

Καὶ ἧς ἂν. Ob eas res, ob quas minimum rumoris, & famæ fit inter mares de laude, siue vituperatione vestrâ. ψόγου. μετωνυμία.

D Εἴρηται. Conclusio. Ornati sunt defuncti, & à me oratione, & à ciuitate partim nūc funere, partim præmiis paulo pòst in eorum liberos cōferendis. ἔργῳ λόγῳ: ἀνάλογον.

Πρόσφορα: τὰ χρήσιμα. Quæ ad rem facere videbantur, & ad causam erant accommodata, lib. 1. ... ὡς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν αἰεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστ' εἰπεῖν...

Ἔργῳ. Monumento amplissimo, atque ornatissimo.

Μέχρι ἥβης. Ad quartū vsq; & decimū annum.

Ὠφέλιμον. Quia inuitat ad virtutem, & fortitudinem, & ad defensionem patriæ.

Στέφανον, ἀνθρώπινον. Ornamentum, honorem, præmium ... τῶν ἀγώνων.

Τῶν τοιῶνδε. Bellicorum, vt distinguat à ludicris certaminibus.

Ἆθλα γὰρ. αἰτιολογία. Cur proponat maximos honores, & amplissima præmia, vt habeat ciues optimos, & fortissimos, sed ... ἄριστοι.

Νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι. Dimittit iam populum. 119. A

Καὶ δεύτερος αὐτοῦ. Notat diligenter tempus, & primum belli istius annum, vt faciet etiam in reliqua historia.

Τὰ δύο μέρη. Tertia enim pars domi manebat, vt finibus esset præsidio. ξυνέβαλλον τὰ β. μέρη ... ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν.

B Καὶ ὄντων αὐτῶν. Pestilētiam Athenis ortam narraturus Thucydides, tempus primum notat: hoc fuisse ostendit ineunte æstate, paulo pòst aduentum hostium. Describit autem diligētissimè hanc pestilentiam. Quæritur ... Docet vnde vrbem inuaserit, quàm vehemens, & atrox fuerit, quæ signa morbum antecederēt, quæ eundem comitarentur, effecta deniq; eius, & fæuitiem, & quæ confusio, omniumque rerum perturbatio in ciuitate fuerit ob eam causam. Hic autem locus est maximè insignis inter cæteros, qui

C sunt illustres in hac historia: itaque iure optimo Lucretius in fine sui poëmatos eum exprimere conatus est.

Λεγόμενον μέν: ἀντὶ τοῦ λεγομένου. Liuius, liberas religione mētes turbauit rursus nuntiatum, Frusinone infantem natum esse quadrienio parem: id est, cùm nuntiatum fuisset.

Ἐγκατασκῆψαι. Incubuisse, à fulmine metaphora ducta.

D Οὐ μέντοι. Veruntamen neque tantum pestilentiæ, neq; tantus interitus vspiam accidisse memorabatur.

Οὔτε γὰρ ἰατροί. Affert rationem, cur tantus fuerit interitus: quia nulli medici, nulla ars, nulla remedia ægrotos iuuare poterant. Lucret.

—Mussabat tacito medicina timore,
Nec ratio remedii communis certa dabatur.
Nam quod alii dederat vitales aeris auras,
Voluere in ore licere; & cœli templa tueri;
Hoc aliis erat exitio; letumq́ parabat.

E Ἤρκουν. Opem ferebant, remediū reperiebant.

Ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα. Locus misericordiæ, ex eo, quod ij, vnde salutis aliqua spes esse poterat, primi, & ante omnes morbo opprimerentur. Μάλιστα, supple τι.

Ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς. Amplificatio: ne diuinum quidem auxilium apparebat: nam deorum supplicationes, oracula petita, & alia id genus remedia, quę peti solebant, vt cognitâ causâ pestilentiæ, ira deorum placaretur, hæc omnia nihil proderant. G

F Ἢ μαντείοις. ἢ ὅσα ἐχρῶντο μαντείαις, opera quā vsi fuerant in sciscitandis oraculis.

Καὶ τοῖς τοιούτοις. Alia genera diuinandi intelligit: Sortilegia, somniorum interpretationes, igniscipia, extispicia, &c. μαντεῖον enim significat oraculū.

Τελευτῶντες τε. Tandem victi mali magnitudine de salute sua desperare cœperunt.

Αὐτῶν ἀπέστησαν. Ea solicitare destiterunt: missa fecerunt.

G Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου. Orientalem intelligit: & ideo addit τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου. nam est etiam occidentalis. Ὅμηρος Ὀδυσ. lib. 1.

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.
Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Λιβύη. Epaphi, καὶ Μέμφιδος τῆς Νείλου filia, nomen dedit Aphricæ. Apollod. libro 2. peperit geminos filios, Agenorem & Belum.

Ηψατο. Tentauit, attigit, leuiter, & parcè primùm, &c. Κορῶναι γὰρ. παρὶκβασις.

D Πολλῷ μᾶλλον. Longè plures, id est, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἤδη μᾶλλον ὄντες.

Αιτίας μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ. Non vult scrutari causas pestilentiæ Thucydides, ne philosophum, aut medicũ historicus ipse agat, atq; ita in aliquas ineptias labatur: itaq; artificiosa occupatione se causas istas dicit omissurũ, & medicis, & philosophis relicturũ, signa aũt, & symptomata morbi declaraturum.

Ιδιώτης) (ἰατρὸς. περὶ αὐτοῦ: περὶ τὸ σημαινόμενον.

Ικανάς. Idoneas, quæ ad tãtam mutationem vim haberent.

Ες τὸ μεταστῆσαι. Vt ab optima in deterrimam valetudinem traheret.

Εγὼ δέ. Ego verò cuiusmodi fuerit, referam.

Καὶ ἀφ' ὧν, ἕκαστα δηλώσω. Et quæ sibi quisq; proponens, si quando iterum ingruat, iam prædoctus, habeat aliquid pręcipuè, ex quo eam cognoscat, ea nunc aperiam.

130. A Αὐτὸς τε νοσήσας. Fidẽ quærit suę narrationi, authoritate sua interposita. αὐτὸς τε, καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους.

Τὸ μὲν γὰρ ἔτος ὡς ὡμολογεῖτο. Antè quàm ad causam aggrediatur, locũ amplificationis tractat, ductum à tẽpore: docet annũ illum caruisse maximè cæteris morborũ generibus: ita, vt ob hanc rationẽ annus videretur saluberrimus: & tamen ob hanc vnã grauissimè laborasse: id quod magnã in se admirationẽ habet, & valet plurimũ ad amplificandum.

Ωμολογεῖτο. Constabat.

Ες τοῦτον τὸν ἰόντ. ἐς τὸ ἄλλας, hoc respectum iam significat, vt barbari loquuntur.

Απεκρίθη. Redacti sunt, cesserũt, conuertebãtur, terminabãtur. à cõcretione resolui Bud. διὰ τὸ μηδὲ ἄλλας νόσους, ὡς ἐπὶ ὀλίγον, ἀλλ' ὅμως, εἰς ἓν ὄνομα ἀποκριθῆναι.

Αλλ' ἐξαίφνης ὑγιεῖς ὄντας. ἐλάμβανε, corripiebat. Cõferam locos Lucretij singulos singulis huius narrationis locis respondentes, quò res planior fiat, & dilucidior.

Principiò caput incensum feruore gerebant:
Et duplices oculos suffusa luce rubentes.

Θέρμαι. Feruores acres, & oculorum rubores, & inflammatio.

Καὶ τὰ ἐντός. Et viscera, intestina, fauces, & lingua, cõtinuò cruenta erant, vel sanguinis speciem præ se ferebant, vel cruore manabant.

Sudabant etiam fauces intrinsecus atro
Sanguine, & vlceribus vocis via septa coibat.
Atq; animi interpres manabat lingua cruore
Debilitata malis, motu grauis, aspera tactu.

Primùm descripsit signa externa, quę oculis & sensibus prima sese offerunt: deinde tradit interna, quæ non ita cerni, ac sentiri poterant.

Λάρυγξ. Summa pars asperæ arteriæ, ἢ ὁ βρόγχος, gutturis.

B Φάρυγξ. Summa gula, fauces. Iul. Pol. στομάχου φάρυγξ, ὡς λάρυγξ βρόγχου.

Αἱματώδη. Cruenta, figuratè genus neutrum cõplectitur masculeum, & fœmineum. Aristot. νοῦς μὲν ἤδη, καὶ αἴσθησις ἀεὶ ἀληθεῖς. Nomina in ωδης imaginem, & similitudinẽ sępe significant, ξυλώδης, σαρκώδης, αἱματώδης, & idem valent ac ξυλοειδής, σαρκοειδής, αἱματοειδής. propensionem interdũ naturæ, vt θυμώδης, ὃ καὶ θυμοειδής.

Εὐθύς. Ergo morbus acutus, & letalis, qui tantã haberet vim, vt maximam valetudinis commutationem faceret.

A Καὶ πνεῦμα ἄτοπον. Et halitũ tetrũ, & graue olentẽ.
Spiritus ore foras tetrum voluebat odorem,
Rancida quo perolent proiecta cadauera ritu.
ἠφίει. voluebat foras.

Επειτα ἐξ αὐτῶν. Ordinem notat. τὸ ἐξ αὐτῶν. Inde verò sternutatio, & raucitas sequebatur. hoc non ita est expressum in Lucretio.

Βράγχος. Raucitas. Cùm guttur, & arteria catarrho occupantur.

Καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ. Neq; multò post dolor in pe-B ctus descendebat cũ vehementi tussi: vbi verò in corde & stomacho hæserat, cùm ipsum torquebat, tum bilis vomitiones diuersorum generũ, quę à medicis variè nominantur, consequebantur.

Στηρίξαι. Constitisset, hæsisset.
Inde vbi per fauces pectus compleras, & ipsum
Morbida vis in cor mœstum confluxerat ægris,
Omnia tum verò vitai claustra lababant.

Ανέστρεφε. Subuertebat, euertebat, id est, torqbat.

Αποκαθάρσεις. Exiectiones. ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὠνομασμέναι.

C Ταλαιπωρίας. Cum magno cruciatu.
Intolerabilibusq́; malis erat anxius angor
Assiduè comes, & gemitu commista querela,
Singultusq́; frequens noctem persæpe, diemq́;
Corripere assiduè neruos, & membra coactans.
Dissoluebat eos defessos antè fatigans.

Λωφήσαντα. Qui sedabatur in nonnullis mox. C

Καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν. Redit ad externas notas, quibus admiscet etiam internas: & corporis quidẽ summa cutis nõ erat admodũ tactu calida, neq; pallida, sed D subrubra, liuida, paruis pustulis, & vlceribus efflorescens, internæ autẽ partes ita flagrabant, vt nullum stragulum quantumuis leue, vel linteum iniectum sustinere possent.

Απολύειν, ἀπολύειν. ὥστε μήτε τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολὰς ἀνέχεσθαι.

Η γυμνοί. τὸ supple: vel præter nuditatẽ. Res ista etiam habet admirationem, & seruit amplificationi. non flagrare enim summa cute, & tamen ferrẽ non posse ne subtilissimum quidem linteum inie-E ctum, hoc verò habet admirationem.

L. ——— *Ad ventum, & frigora semper,*
Nec nimio cuiquam posses ardore tueri,
Corporis in summo summam feruescere partem,
Sed potius tepidum manibus proponere tactum,
Et simul vlceribus quasi inustis omne rubere
Corpus, vt est per membra sacer cùm diditur ignis.
Intima pars hominum verò flagrabat ad ossa:
Flagrabat stomacho flamma, vt fornacibus, intus,
Nil adeò posses cuiquam leue, tenueq́; membris
F *Vertere in vtilitatem.*

Ηδιστά τε ἄν. Vt libẽtissimè in aquas gelidas cuperẽt se cõiicere. id quod magna pars hominũ, qbus custodes deerãt, fecerunt ardẽtissima, perpetuaq; siti correpti. ξυνεχόμενοι, obsessi. ἀπαύστῳ, insedabili.
In fluuios partim gelidos ardentia morbo
Membra dabant, nudũ iacientes corpus in vndas,
Multi præcipites lymphis putealibus alto
Inciderunt ipso venientes ore patente,
Insedabiliter sitis arida corpora mersans,
G *Æquabat multum paruis humoribus imbrem.*

αὔξησις.

Καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ. Perinde erat multum, atq; parum D bibere, καθειστήκει ἐν τῷ ὁμοίῳ, æquari aliquid.

Καὶ ἡ ἀπορία. Et corporis vexatio, &c. *quietis ademptafacultas: Nec requies erat vlla mali: defessa iacebant Corpora.*

Τῷ μὴ. Abundat μὴ. ἡσυχάζειν, ἡσυχίας.

Καὶ ἡ ἀγρυπνία. Et perpetuæ vigiliæ vrgebant.

Quippe potentia cum totas ardentia noctes
Lumina versarent oculorum expertia somni.

Καὶ τὸ σῶμα ὅσον χρόνον. ἀκμάζοι. Corpus etiam quandiu morbus vigebat, ipsum non languebat. αὔξησις. quandiu morbus crescebat.

Ὥστε ἢ διεφθείροντο. Effecta. Itaq; pleriq; intra nonũ aut etiam septimum diem ardore interno interibant, aut si, &c. paulò pòst idem faciebant.

Ὥστε ἢ διεφθείροντο. Itaq; vel nona, aut etiã septima die interibant, vel si non tam cito, tamẽ paulò pòst id ipsum patiebantur: quia morbus in ventrem inferiorem delabebatur, efficiebatq́; tetra vlcera, alui q; immoderatum profluuium afferebat.

Ἑβδομαῖοι. Lucæ octauo, Dies septimus medicis criticus est. ἰσχύοντες, ἀντὶ τοῦ ἰσχυόν.

131\. A Ἔχοντές τι δυνάμεως. Ad ἐναταῖοι, & ἑβδομαῖοι.

Octauoq́; fere candenti lumine solis,
Aut etiam nona reddebant lampade vitam.
Quorum si quis (vt est) vitarat funera leti,
Vlceribus tetris, & nigra proluuie alui,
Posterius tamen hunc tabes, letumq́; manebat.

Καὶ διεξῄει γάρ. Quia dixit ad aluũ vsq; solitũ descẽdere morbum, & vlcera, profluuiumq́; vẽtris efficere, ideo iam, ne mirũ illud videretur, addit morbũ nõ solùm aluũ, sed etiã totum hominis corpus occupare solitũ. est igitur πάθος, & αὔξησις mira, ex eo, quod nulla pars corporis esset immunis tanti mali.

Καὶ διεξῄει γάρ. ὑπερβατόν, ἀντὶ τοῦ, καὶ γὰρ διεξῄει.

Καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων: περιγένοιτο. Aut statim vi morbi oppressi ægrotantes interibant, aut non multò pòst: iam addit nouum πάθος, aut si non interibant, capti tamen vel manibus, vel pedibus, vel genitalibus euadebant.

Ἀντίληψις. Læsio. Κατέσκηπτεν. Impetum faciebat.

Αἰδοῖα. Partes genitales. Διέφευγον. mortem effugiebant.

Profluuium porrò cui tetri sanguinis acre
Exierat, tamen in neruos huic morbus, & artus
Ibat, & in partes genitales corporis ipsas,
Et grauiter partim metuentes limina leti,
Viuebant ferro priuati parte virili. Varia hic Lucre.
Et manibus sine nonnulli pedibusq́; manebant
In vita tamen, & perdebant lumina partim:
Vsq; adeò mortis metus his incesserat acer:
Atq; etiam quosdam cepere obliuia rerum
Cunctarum, neq; se possent cognoscere vt ipsi.

B Γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου. Aliam affert notam, qua indicat vim, & magnitudinem pestilentiæ: alites, & quadrupedes, quæ ab humanis carnibus nõ abstinent, cadauera, quæ passim inhumata iacebant, vel attingere nõ audebant, vel si attigissent, statim & ipsæ interibãt. Sed præmittit locũ amplificationis, & ait genus pestilentiæ nouum, & inusitatum fuisse, ita vt oratione vix possit exprimi.

Τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως. Et grauius, atq; acerbius, quàm soleat hominibus accidere, quàm vt humana natura ferre possit, singulos inuadebat, cùm aliis signis, atq; indiciis, tum eo, &c.

Καθ᾽. Qualitatẽ iam significat, quàm quales accidere solent hominibus.

Ἀλλοῖόν τι. Portentosum scilicet, & insolitum. ξυντρόφων. familiarium.

Multaq́; humi cùm inhumata corpora supra
Corporibus, tamen alituum genus, atq; ferarum
Aut procul absiliebat, vt acrem exiret odorem,
Aut vbi gustarat, languebat morte propinqua:
Nec tamen omninò temerè illis solibus vlla
Comparebat auis, nec noctibus secla ferarum
Exibant syluis. ——————

Ἐπίλειψις. Penuria manifesta, ἀντὶ τοῦ οἱ παντάπασιν ὄρνιθες σαφῶς ἐπέλιπον. defecerant omninò.

Οἱ δὲ κύνες. In canibus verò facilius id perspici poterat: id est, rei euẽtus, & pestilentię sæuitia, atq; atrocitas: Canes autẽ facilius prębebant documentum huius rei, significationem dabant euentus.

Διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. Propter consuetudinem.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα. A notis, & signis pestilẽtię ad effecta eius transiturus Thucydides concludit superiora, & parat sibi aditũ ad ea quæ sequũtur. Summa. Talis fuit pestilentia, & eius anni status talis fuit, vt cæteris careret morbis, & si qui erant, hi omnes in vnam istam pestem conuerterentur.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα, &c. παντὸς τοῦ. ἐγὼ δὲ αὐτὸ τὸ ἔχειν, λέξω τὴν ἰδέαν, τὸ εἶδος, superius.

Παραλιπόντι. Absolutus casus, vt ἀπολιπόντι, & ἰατρῷ ἐόντι, vt prętermittat quis multa alia dura, & insolita, quæ alia alij vel grauius, vel leuius accidebãt, ὑπόληψις suspiciosa, καὶ αὔξησις. Ἄλλο οὐδὲν νόσημα δηλοῖ.

Ἐπελεύτα. Desinebat, vertebatur, supra, οὐδὲ ἐν καὶ προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη.

Ἔθνῃσκον δέ. Effecta eius iam persequitur: interibant alij penuria eorum, qui curarent, alij etiam optimè, diligentissimeq́; curati.

Τὸ γὰρ τοῖς ξυνενεγκόν. αὔξησις.

Nam quod aliis dederat vitales aëris auras
Voluere in ore licere, & cæli templa tueri;
Hoc aliis erat exitio, letumq́; parabat.

Σῶμά τε αὔταρκες. Nullũq; corpus siue firmæ, siue infirmę valetudinis esset, tanti mali violentiæ resistere potuit, vim, & impetum eius pestilentiæ vitare potuit.

Αὔταρκες. Quod suis bonis, suisq́; præsidiis instructum, & munitum non indiget ope alterius.

Προσφέροντας ὠφελεῖν. ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ προσφέρουσιν ὠφελοῦντας.

Ἰσχύος πέρι. Quod ad firmam, vel infirmam pertinet valetudinem.

Διαίτῃ. Victus ratione. 131. A

Δεινότατον δέ. Illud autẽ erat grauissimũ malorũ omniũ, & maximè miserãdum, quod simul atq; aliquis se morbo correptũ sentiebat, animo cõsternabatur, & mœrebat, & de salute sua penitus desperabat.

Τὸ ἀνέλπιστον. πρὸς ἀνελπιστίαν.

Προΐεντο. Proiiciebãt seipsos, id est, negligebant, non cauebant sibi, non quærebant remedia.

Καὶ ὅτι ἕτερος. ὅτι ἀθυμία, καὶ ὅτι ἕτερος, & quod alter cũ altero curationis causa assiduè habebat cõsuetudinẽ, ita vt, quasi diceret, morbi cõtagiũ cresceret.

Illud in his rebus miserandũ, & magnopere vnum
Ærumnabile erat, quod vbi se quisq; videbat
Implicitum morbo, mortis damnatus vt esset,
Deficiens animo mœsto cum corde iacebat,
Funera respectans, animam mittebat ibidem.

Καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον. Atq; hoc quamplurimis interitum afferebat.

Idq́; vel in primis cumulabat funere funus.
Quippe etenim nullo cessabant tempore apisci
Ex aliis alios auidi contagia morbi.

Εἴτε γάρ. Sequitur locus amplificationis à contrariis: paulo antè dixit maximam stragem factam propter nimium hominum commercium, & promiscuam eorũ consuetudinem, qui curabãt ægrotos

los: nunc affert eius rei cõtrarium, destitutionem scilicet & derelictionem ægrotantium. Siue noluissent metu deterriti mutuò se inuisere, deserti interibant: multæque familiæ propterea exhaustæ sunt, inopia videlicet hominum, qui ægrotos curarent.

Εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν. Est dilemma, aut (inquit) alij alios adibant, & ad eos accedebant, aut alij ad alios accedere nolebant metu deterriti, qui ad ægrotos accedebant, confestim contagio infecti peribant; qui ad eos non accedebant efficiebant vt ægroti omnium auxilio destituti perirent. quare vtroque modò semper maxima strages fiebat.

Nam quicunque suos fugitabant, visere ad agros,
Vitai nimium cupidi, mortisq; timentes,
Pœnibat paulo pòst turpi morte, malaq;
Desertos, opis expertes incuria mactans
Lanigeras tanquam pecudes, & bucera secla.

Εἴτε προσίοιεν.

Qui fuerant autem præsto, contagibus ibant,
Atque labore, pudor quem tum cogebat obire,
Blandaq; lassorum vox mista voce querela.
Optimus hoc leti genus ergo quisque subibat.

Οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι. Affectus. Qui virtutem, officiumq; colebant, qui virtutis erant studiosi.

Ἐπεὶ ὅ γε τοῖς ὀλοφύρσεις. Supple αἰσχ. Insignis amplificationis locus: affert rationem, cur optimi quiq; viri inuiserent ægrotos, atq; ita contracto morbo, etiã ipsi interirent, quia (inquit) ægroti deserebantur à familiaribus, & necessarius ita, vt ad eorum querelas miserabiles minimè mouerentur. Hunc locũ Lucretius vertit paulò aliter ac est apud Thucydidem.

Ἐξέκαμνον. Erant iã lassi, defessi, id est, non commouebantur miserandis eorum querelis.

Πολλῷ τῷ κακῷ. Timor misericordiam excutit.

Ἐπὶ πλέον δ' ὅμως. Ij tamen, qui morbi vim euasissent præcipuè, ac magis tum morientes, tum laborantes miserabantur, quia erant mali non ignari, & de sua ipsi salute tum non dubitabant necessarij, & familiares non miserabantur. Hic locus à Lucretio prætermissus est.

Διὰ τὸ προειδέναι. Experti id iam antea.

Θαρσαλέοι. Tuto.

Δὶς γὰρ ... ἐπελάμβανε.

Ὥστε καὶ κτείνειν. Ita, vt eũ extingueret, interimeret.

Καὶ ἐμακαρίζοντο. Consequentia.

Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον. Αὔξησις. Affert causam qua pestilentiam adiutam docet vt grauius populum Atheniensem afflixerit. ea fuit cõcursus in vrbem agricolarum. pressit autem eos magis cõcursus, & multitudo agricolarũ, qui ex agris in vrbem confluxerant.

Πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ. Prete laborem ingruentem, id est, malum, quo laborabant.

Ξυγκομιδή. De rebus inanimis propriè: Sed iam etiam de animatis. Concursus.

Οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν. Nã cùm pleriq; domos non haberent, cogebãtur in perangustis agere tuguriolis: atq; ita fœda hominum strages nullo ordine edebatur & moribundi moribundis accumulati aceruatim iacebant.

Πνιγηραῖς. Æstuosis: itaq; æstus augebatur loci angustijs anni tempore, & morbi vehementia.

Οὐδενὶ κόσμῳ. Paulò pòst ostendet, quam habeant vim hæc verba, cadauera cadaueribus accumulabantur. In viis moribundi volutabantur: ad fontes semimortui cernebantur, &c.

Nec minimam partim ex agris agroris in vrbem
Confluxit, languens quem contulit agricolarum
Copia conueniens ex omni morbida parte.
Omnia complebant loca, tectaq; quo mage eos tum
Confertos ita aceruatim mors accumulabat.

Ἀποθνήσκοντες. Correctio, & πάθος.

Τά τε ἱερά.

Omnia denique sancta deûm delubra repleras
Corporibus mors exanimis, onerataq; passim
Cuncta cadaueribus cœlestum templa manebant,
Hospitibus loca, quæ complerant æditimentes.

Ὑπερβιαζομένου. Quæ rerum omniũ confusio fuerit consecuta, iam explicat.

Nec iam religio diuûm, nec numina magni
Pendebantur enim: præsens dolor exuperabat.

Οὐκ ἔχοντες ὅ,τι γένωνται. Non habẽtes quid agerent, aut quò se verterent, id est, quasi alienati à mente, sui non compotes.

Ἱερῶν καὶ ὁσίων. Æquè sancta, & sacra, ac profana negligebant. 153.

Νόμοι τε πάντες.

Nec mos ille sepulturæ remanebat in vrbe,
Quo prius hic populus semper consuerat humari.

Οἱ ἔχοντες ... Vt vnusquisq; ciuis suum cadauer suo rogo cremãdum imponeret, & ossa, atque cineres in suo monumento conderet.

Καὶ πολλοὶ. Multiq; conuersi sunt ad aliena sepulchra facultatum penuria, id est, sepelire ausi sunt suos in sepulchris alienis.

Ἀναισχύντους. Audacia poëtica: μετωνυμία.

Διὰ τὸ πολλούς. In quorum funeribus absumpserãt pecuniolæ quicquid habebant. Locus insignis misericordiæ.

Νήσαντες ... ὑφῆπτον: succendebant, subdebant faces.

Multaq; vis subita, & paupertas horrida suasit.
Namque suos consanguineos aliena rogorum
Insuper extructa ingenti clamore locabant,
Subdebantq; faces multo cum sanguine sæpe
Rixantes potius, quam corpora desererentur.

Πρῶτόν τε ἦρξε. Pergit demonstrare Thucydides quantum licentiæ inuexerit pestilentia, quantamque legum, & honesti contemptionem. Fuit initium, & origo maioris improbitatis ciuitati aliis quoque in rebus, nedum in ista.

Ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα. Quæ aliâs pudore clàm, & secreto agebantur, ea tum palàm, & in publico admittebantur. Licentia, & impudentia.

Ἀπεκρύπτετο. Dissimulabant.

Ἀγχίστροφον τὴν μεταβολήν. Quia videbant repentinã, & maximam rerum mutationem fieri, ita, vt beati & fortunati misere morerentur, inopes, & mendici ditescerent.

Τὴν μεταβολὴν τῶν εὐδαιμόνων. fortunæ commutationem in beatis.

Εὐδαιμόνων) (οὐδὲν πρότερον κεκτημένων.

Αἰφνιδίως θνῃσκόντων) (εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων.

Ὥστε ταχείας. Itaq; censebant bonis illis nõ parcendum esse, sed perfruendum, & dandam esse operam voluptatibus. Consilia.

Ἐφήμερα. caduca, fragilia: quia existimabãt & corpora, & bona diuturna nõ esse. ἐφήμερα vnius diei.

Καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν. E contrario: ad licentiã, ad libidines, flagitia, & turpitudines erãt procliues omnes) (nulli ad honestatem & virtutem, nulli ad laborum, incommodorumq; tolerantiam honesti

gratia. Atq; plerique in voces huiusmodi prorũpebant. Quid ego famẽ, sitim, æstus, frigora, vigilias, & alia id genus incommoda perferam, vt continẽtiæ laudem quæram? quid à gula, ventre, & Venere abstineã, vt abstinentiæ nomen inueniam? &c.

Εἰ διαφθαρήσεται. Si esset intereundum.

Ὅ, τι δὲ ἤδη τε ἡδύ. Quod autẽ sibi iucundũ, & voluptuosum fore intelligebat, & quod quęstuosum, id est, vtile sibi futurum existimabat, hoc, &c.

Ἡδύ. Insinuatè intelligit libidinum voluptates, & rapinas.

Πανταχόθεν. ἱμερίως. Subindicat stupra, & rapinas nefarias. παροιμία, κἂν ἀπὸ νεκροῦ φέρῃ.

Κατέστη. In morem receptum est.

Θεῶν δὲ φόβος. αὔξησις, religio.

Τὸ μὲν κρίνοντες. αἰτιολογία. Deos perinde esse non colere, atq; colere iudicabant, quòd res humanas nõ curarent, leges autẽ nulla supplicia sumpturas de illis, qui paulò post interituri essent.

Πολὺ δὲ μείζω. Conclusio. Itaq; efficiebãt perfruendum esse vitæ commodis, & voluptatibus, prius quàm extinguerentur pestilentia illa, quam destinatam sibi esse pœnam, & supplicium ineuitabile interpretabantur. Est autem hoc loco σύγκρισις: Illa incerta, hæc certissima; illa grauis, hæc multò grauior, atq; adeo grauissima omnium est.

Ἐπικρεμασθῆναι. Alludit ad fabulã de Tantalo, quẽ Pindarus, & Euripides fingunt hoc genere supplicij pœnas luere. Impendere enim eius capiti saxũ ingens tradunt, cuius casum perpetuò ille timeat. Hæc postrema pars à Lucretio prætermissa est.

Περιπεσόντες. De rebus repentinis dicitur. ἐς δὲ τὴν ἄλλην ἀεὶ πόλιν ἐπενείματο ὕστερον. supra.

Ἐν δὲ τῷ κακῷ. Canebatur olim carmen passim Athenis huiusmodi, ἥξει, &c. Itaq; Atheniẽses admoniti rerum præsentium euentu, interpretabantur deum hanc ipsam cladem carmine illo prædixisse: Hoc obiter iã narrat Thucydides: quãquam addit ortam fuisse inter plerosq; ea de re cõtrouersiam: alios enim pestem, alios famem intellexisse: eos tamen vicisse, atq; obtinuisse, qui pestilentiam interpretabantur, quia res ipsa faciebat fidem, & eos adiuuabat. Æ. P. Ex hoc vno loco satis apparet non temerè damnandos eos, qui nunc diphthongos ita pronunciant, vt inter has & alias simplices vocales nullũ manifestum auribus discrimen percipiatur.

Οἷα εἰκός. Quia homines dum premuntur malis, solẽt memoria repetere quicquid actum, dictumve antea fuit, quod significaret, ac portenderet calamitatem illam in qua sunt.

134. A Εἰκότως. Quia facta verbis respondebant.

Ἐποιοῦντο τὴν μνήμην. Memorabant, accommodabant carminis mentionem.

Ἢν δέ γε οἶμαι. Facit fidem à tempore futuro. ὡς εἰκότως. idem facturi posthac si bello, & fame premantur.

Μνήμη δὲ ἐγένετο. ὁ δὲ εἰδότες αὐτοῖς, ὡς λέγεται ὅταν ἄλλοτε ἀφίκηται πόλεμος νίκην ἔσεσθαι. ἁμέραι δ' ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι, inquit Πίνδαρος, rerũ exitus certissimus testis: homines enim euentu ipso admoniti ratiocinantur ita: hoc illud erat, quod à deo significabatur, &c.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου. ἐξήγησις. Atq; ea, quæ tum eueniebant, cũ oraculo ipso cõuenire coniiciebãt.

Ἐσβεβληκότων δέ. Redit ad pestilentiam, & repetit tempus, quo cœpit grassari: deinde docet eam non inuasisse Peloponnesum, &c.

Ἱππαγωγοῖς. Hippaginibus L. V. Sed ἱππαγωγοὶ dicuntur naues, quæ vehunt equos.

Ἐπίδαυρον. Quæ est in sinu Sarronico, erat enim & altera in sinu Argolico, & ipsa in Peloponneso, nã extra Peloponnesum erat alia, quæ hodie Ragusi, Hom. Il. B. τοί τ' ἔχον Αἴγιναν τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον.

135. A

Ἁλιάδα: ἀκμὴ oppidum.

Ἑρμιονίδα. ἕρμιον, καὶ ἑρμιόνη, quasi ὅρμιον, ὁ ὅρμος, quòd Iupiter, & Iuno è Creta venientes portum ceperint. Auctor est Stephanus.

Τοὺς δὲ Πελοποννησίους. Non offenderunt Peloponnesios in Attica.

Ἀλλὰ. συνέβη. supple ἄλλο, vel aliud tale: absentes enim non offenderunt: neq; genus hoc loquendi proprium est.

Ὅσον δὲ χρόνον. Redit ad mentionem pestilentiæ: quia presso docet Athenienses quandiu hostes in finibus Atticis fuerunt, & quandiu ipsi Athenienses bellum hostibus intulerãt, itaq; domi, atq; militiæ eos pessimè habitos ostendit.

Ὥστε καὶ ἐλέχθη. Itaq; aiunt Peloponnesios cõtagium veritos citius, quàm statuerãt, inde discessisse. ἑώρων. Cernebant, eminus tamen. Scholiorũ author quærit hoc loco: si cernebant (inquit) cur impetum in eos non faciebant? λύσις: quia (inquit) impium habebatur facere vim iis, qui suos sepelirent. addi tamen potest & altera λύσις, quia nõ poterant. possumus enim eos cernere, quos tamen minimè adire, ac lædere licet; Si quis in turri alta, & benè munita sit, eum licebit cernere, sed nõ etiam violare.

Τῷ δ' αὐτῷ θέρους. Nouam expeditionem Atheniensiũ aduersus Chalcidenses explicat iã Thucydides. docet Agnonẽ Niciæ filiũ, & Cleopompum Cliniæ collegas Periclis præfuisse ei expeditioni, & duxisse classem, quæ in Peloponnesum, missa fuerat: sed parum & ferè nihil profecisse.

Ἑκατὸν ἑκατὸν. centumquinquaginta erant naues præter eas, quæ vehebant equos.

Παντὶ τρόπῳ. Omni ope nitebantur.

Ἡ αἵρεσις τῆς πόλεως. Vrbis oppugnatio.

Ἀξίως τῆς παρασκευῆς. Pro magnitudine apparatus: pro eo, ac debuerat præstari à tanto apparatu.

Νοσήσαι. Morbum contraxerint contagio ex nouis copiis.

Φορμίων. Is fuerat reuocatus, & erat Athenis: mittitur (vt videbimus postea) in Acarnaniam cum nauibus triginta.

136. A Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολήν. Explicat iam Thucydides, quo essent animo Athenienses erga Periclẽ belli huius authorẽ: pessimo scilicet, quia euenta eius erant calamitosa. itaq; vulgus, & imperita multitudo quæ solet res ab euentu iudicare, culpam omnem malorum, atq; funerum ei vni tribuebat.

Ὥρμηντο ξυγχωρεῖν. Ad compositionẽ spectabant.

Ἄπρακτοι ἐγένοντο. Nihil impetrare potuerunt.

Ἄποροι καθεστῶτες. Inopes consilij, in maxima dubitatione constituti.

Ξύλλογον ποιήσας. Coacta concione.

Καὶ ἀπαγαγεῖν τὸ ὀργιζόμενον. Et sedata ira, mitigare, & placare eos, omnemq; metum adimere.

PERICLIS CONCIO.

Καὶ προσδεχομένῳ μοι. Cõcio hæc habet duas partes: altera est expostulatio, altera cohortatio, & animorum confirmatio: Expostulat Pericles cum populo, quòd immeritò sibi iratus esset, seq; prætermeret

meret inuidia: cohortatur & confirmat eum multis, variisq; rationibus ad hostibus fortiter, & constanter resistendum.

Ac primo loco castigat Athenienses, quòd priuatis incommodis fracti inuictas, & amplissimas opes Reipub. prodant, ac deserant: quo in loco amplificat ciuitatis potentiam, & per collationem docet non esse tanta priuata incommoda, vt opes publicæ non sint longè maiores: eas itaque, neglectis calamitatibus priuatis, tuendas esse totis viribus, & conseruandas, neque animos ob præsentes casus abiiciendos esse demonstrat.

Exprobrat illis mollitiem, & leuitatem, atq; inconstantiam: exprobrat etiam ingratum animum, qui talem gratiam referrent sibi viro, & dignitate præstantissimo, & optimè de Republica merito: atque hic aliquantum commoratus prædicat suas laudes.

Primo loco hæc agit. Secundo, confirmat eos à magnitudine imperij, in qua amplificanda multus est: itaque efficit non esse cur cedant hostibus, & agri vastatione moueantur: sed docet resistendum potius enixè, atque adeò contemnendas eorum opes esse: Docet præterea eodem in loco retinendum esse necessariò huiusmodi imperium, vitandę seruitutis causa: non audiendos esse eos dicit, qui de compositione agendum censebant: homines enim istiusmodi libertatem oppugnare, & rempub. euertere. Concludit deniq; non esse causam cur sibi sint irati, qui honestissimã, & maximè salutarem ciuitati rem suaserit, omnium ciuiũ præsertim comprobatione, & consensu. Docet cum Lacedæmoniis de pace minimè agendum esse: ac minimè dandam significationem animi mollis, & fracti malis præsentibus.

Procemium habet actoris ipsius cõmendationem, & significationem sapientiæ, & naturæ quodammodo diuinæ, qua præsenserit, ac diuinauerit omnia, quæ tunc gererentur: odia scilicet & indignationem populi aduersus se. Est autem perbreue procemiũ propterea, quòd Pericles animo perturbato & ipse ad causam agendam venit: itaque non moratur in apparatu aliquo procemij, sed accedit statim ad causam, vt ingratũ populum continuò castigaret, atque grauiter accusaret.

Non inexpectata, minimeque opinata mihi accidit vestra in me indignatio, id est, persuasissimũ mihi iampridem erat, vos mihi iratos, & infestos fore siquid in isto bello non ex voto, & sententia vestra cecidisset: & propterea coëgi concionem, vt vos vestri facti, atque consensus in bello suscipiendo commonefacerem, & vobiscum expostularem de eo, quod mihi nullo meo merito irascamini, & animis fracti in ipso quasi belli ingressu iam succumbatis.

Oratio est plena authoritatis, & grauitatis: non summittit se populo Pericles, nõ purgat, non fatetur se opinionis errore lapsum non rectè consuluisse: non petit propterea veniam, vt cæteri, qui postea ad voluntatem populi agebant omnia: sed perstans in pristino proposito accusat leuitatem, inconstantiam, & ingratum populi animum.

Καὶ προσδεχομένῳ μοι. Pathetica est oratio, præcisa, & imperfecta: postulat enim καὶ particula alteram sententiam, quæ ab animo commoto, & irato non est expressa, & diuinanti, vel præsentienti, vel intelligẽti, &c. Pertinet hęc figura ἐνδιάθετος ad eam formam, quam Hermogenes vocat ἐνδιάθετον, καὶ ἀληθῆ, καὶ ἔμψυχον λόγον. Id est, orationem, quæ habet veritatem, affectus, & sensus, & propterea est valde probabilis.

Propositio: propterea coëgi concionem vt vos partim ὑπομνήσω, partim, &c. Ratio: quia audio vos mihi esse iratos, & premere me inuidia, atque criminibus. Id autem ita futurũ ego diuinaueram, & speraueram. Hic est ordo directus sententiarum, sed est inuersus κατὰ μέθοδον ἀφελείας.

Αἰσθάνομαι γάρ. Ratio cur coëgerit concionem. Conuenit verbum αἰσθάνομαι superiori orationi, in qua sibi assumpsit vaticinium. τὰ τῆς ὀργῆς, ἡ ὀργή.

Ὅπως ὑπομνήσω. Vestri consensus in bello suscipiendo. Distributio totius causæ: vt expostulem vobiscum, qui mihi estis irati nullo meo merito: vt vos castigem, qui malis statim succumbatis, nec fortiter resistatis. ἐπαναλογία τῇ προτάσει, καὶ τῷ ἐπιμερισμῷ.

Ταῖς ξυμφοραῖς. Rebus aduersis.

Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι. Placet mihi sensa Thucydidis simpliciter, & pingui (vt aiunt) Minerua vobis proponere, vt res fiat planior, & perceptu facilior.

Propositio: Inique agitis, qui ob priuatam calamitatem publicam salutem deseratis, & mihi qui eam tueor, irati sitis. Ratio; quia stante Republica, priuati etiam ciues salui esse possunt: at euersa Republica ne ipsi quidem ciues salui esse possunt.

Confirmatio: nam si priuati floreant, respub. occidat, necesse est, & ipsi intereant vna cum Republica. Expolitio à loco contrariorum: Si respublica floreat, res priuata aliquo modo affligatur, tamen salua republica, etiam res priuata conseruatur. Hic erat ordo naturalis, sed est inuersus.

Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι. Interponit suum iudicium quasi doctor, & præceptor. συμφέρον, εὔπορον.

Ξύμπασαν) (καθ᾽ ἕκαστον: ὀρθουμένην) (σφαλλομένην, lapsam.

Πολλῷ μᾶλλον. Quàm scilicet conseruetur euersa republica.

Ὁπότε οὖν πόλις. Assumit, vt concludat: Quum igitur Respublica floret, & viget, vt sustinere valeat calamitatem priuatorum, priuati autem nequeunt ferre illius incõmoda, relinquitur, vt priuati digni accusatione videantur, qui deserant, & prodant suam Rempublicam.

Πῶς οὐ χρὴ πάντας. Conclusio erat, desertores eius, proditoresque sunt iudicandi. Sed quia sententia erat asperior, eam methodo modestiæ molliuit.

Καὶ μή. Supple δρᾶν.

Ταῖς κατ᾽ οἶκον κακοπραγίαις. Domesticis iacturis.

Ἐκπεπληγμένοι. Animis cõsternati, stupentes, pauentes.

Καὶ ὑμᾶς αὐτούς. Populum Atheniensem vocat in partẽ culpæ artificiosè: quasi diceret, Si culpa est, eius participes vos estis.

Καὶ ἐμοί. Iniquitatis arguit populum prædicatione dignitatis, suarumque virtutum: is enim (inquit) sum, quem minimè vos criminari deberetis propter summam dignitatem.

Videtur autem hic Thucydides 4 illas virtutes in principe, ac rectore Reipublicæ desiderare. Prudentiam scilicet, eloquentiam, charitatem erga patriam, & integritatem. Aristoteles etiam 2. Rhet. in bono Consultore tria desiderat. prudentiam, probitatem, & beneuolentiam. nam (inquit) Si prudentia adsit, probitas absit, nunquã improbi

recte consulent: si vtraque autem adsit, absit beneuolentia, nunquam optima dabunt consilia.

Plutarchus facit mentionem huius loci in opusculo περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως: & addit non solùm carere vitio, & inuidia huiusmodi prædicationem laudum, sed potius afferre, atq; adiungere splendorem Periclι, & ostendere in eo virtutem, animique magnitudinem.

157. A Γνῶναί τε. In cognoscendis, quæ facto opus sunt.

Ἑρμηνεῦσαι. Fuit enim eloquentissimus, ita vt Poetæ in eius labris suadelam, & leporem sessitauisse scripserint.

Χρημάτων κρείσσων. Integer & incorruptus) (ἥσσων, qui corruptelæ opportunus, & obnoxius est.

Ὁ τε γὰρ γνούς. Docet necessarias in rectore Reipublicæ virtutis se tenere. ἐπιδείξας.

Ὥστ' ἐμοί. Quare si me authorē sequuti estis in bello hoc suscipiendo, rati has virtutes vel mediocriter in me esse, nedū excellere, atq; eminere, iniquè agitis, qui me iam criminemini. ἐν αἰτίᾳ.

B Καὶ γὰρ. Affert rationē, cur rectè fecerint, quum suam authoritatem sunt secuti: quia seruitus nobis imminebat. Sed αὐτοπροσώπως rem tractat. nam si nullo imminente periculo, pacatis, & tranquillis nostris rebus bellum tamen potius, quàm pacem secuti estis, stulti fuistis: Sed vt vitaret offensionē populi mutauit personam. Sin autem necesse erat, vel cedendo imperata facere, & iugum seruitutis subire, vel pericula subeundo libertatē nostrā tueri, ac defendere, profectò magis sunt vituperandi, qui pericula vitarunt, quàm ij qui ea subierunt.

Οἷς τ' ἄλλα εὐτυχοῦσι. Id est, quibus periculum libertatis amittendæ in posterum nullum imminet: qui cæteris rebus florentes: qui tranquillis suis rebus. ... tamen bellum paci anteponunt, quibus optio data est vtrum bellum an pacem sequerentur.

Πολλὴ ἄνοια. Ingens stultitia est, id est, valde stulti sunt.

Περιγενέσθαι. Libertatem tueri, ac defendere, retinere, sed per amplificationem seruari dixit.

Ὁ φυγὼν τὸν κίνδυνον. ...

Καὶ ἐγὼ μὲν Docet quinam essent illi qui pericula fugiebant, & libertatem prodebant, quinam etiam essent, qui eam tuebantur ac defendebant, vt ad erubescentiam inuitet populum.

Ἐγώ. Vnus, καὶ οὐκ εὐκίνητος: qui facilè, quasi diceret, vel metu, vel gratia possum deduci de sententia: confert autem se vnum cum toto populo, vt populus rubore suffundatur.

Ἐξίσταμαι. ἐξίστασθαι mutari in peius. ἐξεστηκὼς οἶνος, vinum fugiens: ἐξίστασθαι ἑαυτοῦ, exire è potestate suæ mentis, mentis compotem nō esse. Nunc verò significat sententiam mutare.

Ἐπειδὴ ξυνέβη. Accidit enim vobis, vt integris rebus bellū susciperetis meam secuti sententiā, belli deinde incommoda experti sententiā mutaretis, meamq; authoritatē vestris sentētiis damnaretis.

Κακούμενοι. μετωνυμία) (κακουμένοις. Calamitate affectis.

C Ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης. Imbecillitate sententiarum, id est, sentētiis perperam de rerum veritate iudicantibus.

Διότι τὸ μὲν λυποῦν. Affert probabilē rationem, cur à pristina sententia facilè ipsi recesserint: quia (inquit) damna, & detrimenta sunt præsentia; cōmoda, & fructus ex isto bello percipiēdi, sunt remoti.

A Τὸ λυποῦν Quod offendit, & molestia afficit: agri vastatio: iactura rerum rusticarum.

Ἔχει αἴσθησιν ἑκάστῳ. Sentitur ab vnoquoq; vestrū.

Τῆς δὲ ὠφελείας. Communis verò vtilitas, quæ est remota, nondum patet.

Καὶ μεταβολῆς μεγάλης. Itaq; fractus, debilitatusq; vester animus ingenti præsertim, & repentina rerum mutatione, in suscepto consilio permanere non potuit.

Δουλοῖ γὰρ φρόνημα. Deiicit enim, & sternit animos.

B Ὅμως δὲ πόλιν. Admonet eos, vt erecto animo, & D celso res aduersas perferant, nec hostibus cedant: eam enim esse demōstrat ciuitatis amplitudinem, imperij maiestatem, disciplinam, & mores, in quibus educati sunt, vt extrema potius omnia perferenda, perpetiendaq; videātur, quàm vt his omnibus indignum quippiam admittatur.

Τοῖς μεγίστοις. Sustinere, tolerare grauissimos casus, ... τὴν ἀξίωσιν.

Καὶ τὴν ἀξίωσιν. Et dignitatē, ac splendorem publicum, & priuatum non obscurare.

C Ἐντεθραμμένους. Et in institutis ei paribus educatos, ita scilicet, vt magno, & excelso animo sitis, pro vt magna, & excelsa est ciuitas, quam incolitis.

Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι. Perinde enim homines damnare solēt eos, qui per ignauiā deserunt pristinam gloriam, atq; odisse eos, qui temeritatē alienam sibi arrogant: mouet ab hominum existimatione.

Ὑπαρχούσης. Insitam, suam) (μὴ προσηκούσης.

Ἀντιλαμβάνεσθαι. Succurrere. 158. A

D Τὸν δὲ πόνον. Ad alterā causæ partem iam venit Pericles. Confirmat, & cohortatur Athenienses ad permanēdum in suscepto consilio: vt perseuerent in bello gerendo: agri vastatione non ita moueantur, hostiū opes non solùm nō timeant, sed etiam contemnant: dignitatem deniq; Reipublicæ, ac libertatem retineant. Loci argumentorū sunt à magnitudine imperij: à breuitate laborum: à magnitudine commodorum, & fructuum percipiendorum, ab euitatione ingentium malorum, ab honestate, & ab aliis id genus, quæ singulatim inter explicandum indicabimus.

E Quòd autem ad laborem belli attinet, & ad vestram dubitationē, qua ipsum suspicamini diuturnum fore, & tamen victoriā incertam, quamuis aliâs quoq; docuerim errare eos, qui ita suspicātur, tamen illud nunc proferā, quod neq; vos animaduertitis, & à me aliâs fuit prætermissum: de magnitudine (inquam) nostri imperij.

F Τὸν δὲ πόνον. ... ἐνθυμηθῆναι ...

Ἀρκείτω. ...

Οὔτ' αὐτοί. Purgatio, cur non fecerit aliâs huius rei mentionem, iam verò faciat: quia ea oratio inanem iactantiam, & gloriationem habere videbatur.

Ἐχρησάμην. τούτῳ τῷ λόγῳ.

Κομπωδεστέραν. vel αὐτὴ τὸ δοκεῖν: vel speciē habere iactantiæ. Κόμπος (vt iam alibi dictū) κτύπος, crepitus dentium apri, cùm iratus maxillas stringit, ...

G ...

Τὴν προσποίησιν. ...

Οἴεσθε μὲν γάρ: In errore versari Athenienses ait Pericles, nec cognoscere suas opes, & magnitudinem sui imperij. putare enim sui imperij maritimi fines esse angustiores, & intra sociorum tantummodo ditio-

ditionem, qui tamen latissimè, longissimeque per orbem terrarum pateant: erroris itaque falsæque opinionis eos arguit.

Ἀποφαίνω. Pronuntio.

Δύο μερῶν. Elementa intelligit, terrã, & aquam: appellat partes, quia ex his, & aëre, & igni, & cæteris orbibus constat sphæra mundi.

Τῶν ἐς χρῆσιν φανερῶν. Quæ ad hominũ vsum patent: quia superiora elementa, aër, & ignis non ita sensibus percipiuntur, nec eorum vsus hominibus ita est manifestus.

Τὸ ἕτερον ὑμᾶς. Alteram in vestra potestate omnino esse.

Νέμεσθε. Tenetis, cùm eius portionis, quã nunc tenetis, tum etiam amplioris, si ampliorem appetiueritis.

Καὶ ἐπὶ πλέον. Rationem explicat.

C Τῶν ἐν τῷ παρόντι. Quæ hoc æuo viuunt. Correctio quædam, quæ seruit probabilitati.

Ὥστε οὐ κατὰ ... Itaque ista, potentia est longè pluris facienda, quàm ædificia, & rura quæ vastauit hostis.

Μεγάλων. Quasi magna quædam sint, cum parua, & leuia existimanda sint, si conferantur cum magnitudine maritimi imperij.

Οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς. Neq; potius iniquo, quàm sedato, & placato animo eiusmodi iactura ferenda est. Codices H. St. probãt magis lectionem ἢ ἐν κάλλει: quàm alteram ἢ ἐν ..., quare vertemus, Sed ornamentum leue diuitiarum existimantes, id negligere. à κῆπος hortus. ... in μ, ... etiam ... Θουκυδίδης ... φησί.

Ἡγ. αὐτὸ ... ἀλλὰ κῆπον, καὶ ἐγκαλλώπισμα ... ἐν κήποις.

Καὶ γνῶναι εἰκὸς δυνάμιν. Proponit cõmoda futura, si fortiter in bello perseuerent, & libertatẽ retineant: præter bona (inquit) & commoda, quæ retinebimus, hæc etiam, quæ amissa iam putamus, recuperabimus. ...

Τῶν δὲ πατέρων. Mouet ab exemplo maiorum, qui magnis laboribus imperiũ pepererunt, & partum conseruatumq; posteris tradiderunt. ... tepere.

D Αἴσχιον δέ. A turpitudine mouet κατ' σύγκρισιν. Turpius est parta amittere, quã vinci, & superari dum res quæruntur.

Ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς. Hortatur vt aduersus hostes nõ solùm cum animi fiducia, sed etiam cum contemptione quadam eant.

Αὔχημα μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ ἀμαθίας. Gloriatio, & iactantia etiam in ignauum cadit. Ignaui enim, & vecordes secundo rerum successu temerè interdũ gloriantur: viri verò fortes, & magnanimi cõtemnunt aduersarium, cùm excellere, atque præstare longè se eo confidunt. καὶ γνώμῃ. Ne dum fortuna.

159. A Καὶ τὴν τόλμαν. Iidem etiam audaciores propter animi celsitudinem, præsertim si prudentiam coniunctam habeant, & pari sint fortuna.

Ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης. Qui enim humili loco, ac fortuna natus est, non ita facilè audet aggredi eos, qui fortuna, & opibus longè superant.

Ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύει. Pergit explicare bona, quæ sunt in viris magnanimis: minus sperant, plus confidunt: spes enim in dubio est: fiducia nõ ita, quia nititur prudentia, quæ suas opes cognoscit, itaque non dubitat. ἰσχύς: vires.

Ὑπαρχόντων ... commoda, facultates, quæ adsunt.

Ἠ πᾶσαν ... (ἐν τῷ λέγειν).

Τῆς τε πόλεως: τὸ τιμώμενον, &c. Dignitas tanti imperij tuenda vobis est, nullique labores propterea declinandi.

Τῷ τιμωμένῳ. τῷ ἀξιώματι. τῇ τιμῇ.

Ἢ μὴ δὲ τὰς τιμάς. A repugnantibus: repugnant inter se hæc duo, id est, honorem, & dignitatem expetere, labores, & pericula, quibus paratur honor, recusare.

B Μὴ δὲ νομίσαι. Confirmat eandẽ rem à magnitudine periculi impendentis: nõ solùm agitur de dignitate, sed etiam de libertate, de imperio amittendo, denique de vita, & salute omnium nostrum.

Καὶ κινδύνου, ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθεσθε. Si licet pronuntiare quid de hoc loco sentiam, non dubitauerim affirmare hic desiderari, τὸ δοῦναι τιμωρίας, vel aliquid huiusmodi. nam ita vt se ia habet locus, nullũ ex eo sensum elicias commodum. Quod si cui hæc nostra coniectura placet, hæc ita erunt legenda, & intelligenda, καὶ κινδύνου τὸ δοῦναι τιμωρίας ὧν, &c. ... &c. ...

C Ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ. Intelligit grauissima tributa imposita, agri priuationem, & cætera id genus.

Ἧς οὐδ' ἐκστῆναι. Imò non licet nobis, neque integrum iam est imperio cedere. Pugnam quærit Pericles cum eo genere hominum, qui securi erant, & de belli huius euentu ita secum vaticinabantur, de principatu bellum inter nos, & Lacedæmonios geritur: qui vicerint, illis alteri parebunt: nihil præterea mali, ac detrimenti sentiri sunt: itaque si illis cedamus principatu, nostris deinde rebus quietè, & pacatè fruemur molestiis bellorum liberati: aduersus hoc genus hominum opponit se Pericles: non est integrum nobis (inquit) cedere imperio, & principatu: Longè fallimini si de ea re tantummodo agi putatis: agitur enim de salute, de vita, & sanguine, ne dum de libertate, & imperio, atque principatu.

D Εἴ τις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιώς. Quamuis in præsentia timeat: quid si addamus particulam ὁ. τῷ δεδιὼς participio? Sensus erit melior. δεδιὼς enim, & ἀνδραγαθίζεται, inter se non bene conueniunt. ἀνδραγαθίζεσθαι, niti aliqua re, confidere. ἀνδραγαθίζεσθαι ἔτι. Strenuè agere, vel dicere aliquid, & habet ... Ignaui enim, non viri fortis, & strenui est aliis cedere imperio, & sequi otium.

E Ἀπραγμοσύνη. Propter vitæ tranquillitatem, quam sperat se impetraturum, vel quam cupit.

Ὡς τυραννίδα γάρ. A vi, & natura dominatus ducit argumentum ad fidem faciendam: & sumit exemplum à forma, quæ sub eodem genere est. dominatus enim aut est vnius, aut plurium, si vnius est aut rex, aut tyrannus est. si plures, aut δημοκρατία, aut ἀριστοκρατία, aut ὀλιγαρχία. Instar tyrannidis tenetis hoc imperium: vt tyranni, qui iniustè occupant tyrannidem, quia sine salutis periculo deponere eam nequeunt, ideo mordicus retinent, ita etiam vos nõ potestis cedere imperio sine summo vestrum periculo.

G Ἀδικον. Ad tyrannum hoc referendum, & est notatu digna authoris prudentia. nam quæ offendere poterant Atheniensem populum, ea tyrannis tribuit: offendere autem poterant, si dixisset imperium iniustè partum ab ipso.

Τάχιστ' ἄν τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι. Inuehitur iam apertius in pacis authores: rapit eos in inuidiam, & eos ci-

ues perniciosos publicè ac priuatim appellat.

Τὸ γὰρ ἄπραγμον. Res pro personis: quietis, tranquillitatis, & pacis studiosi.

C Δουλεύειν: ὥστε δουλεύειν ἀσφαλῶς.

Ὑμᾶς δὲ. ἐπίλογος. Hortatur Athenienses, vt suasores istos auersentur.

Τοιῶνδε. ἐμφατικῶς potius, quàm ἀναφορικῶς.

Μὴ τε ἐμὲ. Sensus, & in mea sententia, & authoritate perstare, sed methodo ἐπιτάσεως vtitur. ἐπανάφορα, μήτε.

Ὁ καὶ αὐτοί. Causa cur irasci ei non debeant.

Ἐδῄωσαν ἀφ' οἰκίας ἐλθόντες. ἐκκλησιά. Vastarunt agrum, incenderunt ædificia, &c.

Ἐπὶ γένηται. Translatio criminis.

D Οὐ δικαίως. ἐπίφρασις.

Εἰ μὴ καὶ ὅτι αὖ. A contrariis facit fidem, si rerum successus, & prosperos belli euentus non mihi e- stis largituri, sed vobis ipsis arrogaturi: ergo ne aduersas quidem res mihi vni tribuere debetis. εἰ μὴ καὶ βαρύτης.

Φέρειν τε χρή. Ferendæ sunt æquo animo, & forti res aduersæ, siue diuinitus accidant, siue ab hostibus proficiscantur.

Ἀναγκαίως. Causa pro effectis: æquo animo: aduersus enim necessitatem quid agat quis?

Ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει. Mouet ab instituto pristino ciuitatis.

Κωλυθῇ. Prohibeantur. fiant irrita.

Γνῶτε δέ. A gloria, quam adepturi sunt, incendit eorum animos.

140. A Ἡσυχῇ νῦν ὑπενδῶμεν. Auguratur quodammodo Pericles vir sapiens: vel potius Thucydides facit eum diuinantem belli huius exitum.

Πάντα γὰρ πέφυκε. Natura enim comparatum est, vt omnia orta, & aucta, occidant, & decrescant.

Ἑλλήνων. Quòd Græci Græcorum plurimorum imperium obtinuerimus, quæ maxima gloria futura est: ei videlicet præfuisse genti, quæ aliis præesse consueuerit, & libertatem sibi perpetuò vendicauerit, & grauissima bella contra vniuersos, & singulos constituerimus: hæc est fama, & memoria, quæ apud posteros erat permansura, & quæ ad nostra vsque tempora permanet. ξύμπαντας. ὑπερβολικῶς. in Encomiis habet locum ἡ ὑπερβολή.

Ἑλλήνες. Non barbari, hîc vnus gradus amplificationis: secundus ἐπὶ πλείστων. παρωνομασία, & πολέμων. Tertius πλείστων.

Πόλιν τε. Præterea, quòd vrbẽ opulentissimam, omniq́ue rerum copia instructissimã, & frequentissimam coluerimus.

Καίτοι ταῦτα. Amplificat hæc bona hominum iudicio: eorum (inquam) hominum, qui virtuti dediti, agendi semper aliquid studio, non in desidia, & otio marcescunt: quanquam his adiungit etiam eos homines, qui otio delectantur, & eos, qui eiusmodi bonorum expertes sunt: & dicit otiosos improbare ac vituperare bona eiusmodi: expertes inuidere. Ἀνακεφαλαίωσις, αὔξησις.

Ταῦτα. τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν δύναμιν, &c.

Ὁ μὲν ἀπράγμων. Iners, deses: Collectione τῶν ἀπραγμόνων. καὶ τῶν μὴ ἐχόντων vtitur, vt premat vtrosque inuidia. ὁ δρᾶν τι βουλόμενος, ὁ δρασείων.

B Τὸ δὲ μισεῖσθαι. Superius dixerat, καὶ κινδυνεύειν, &c. & ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν. Itaque quia hæc oratio solicitudinem populo afferre poterat, confirmat eum obiter, & ait non esse hoc curandum: nec moneri oportere eum, si odio sit sociis. natura enim ita cõparatum esse dicit, vt qui alterius imperio parent, eum cui parent, odio habeant. Sed compensandum esse hoc incommodum imperij maiestate, & magnitudine potentiæ.

Τὸ ἐπίφθονον. Subit inuidiam.

Καλῶς βουλεύεται. Rectè suis rebus consulit.

Οὐκ ἐπὶ πολύ. Propter æui breuitatem, & humani generis infirmitatem. εὐφημισμός.

Ὑμεῖς δὲ. Superiora colligit iam, vt finem dicendi faciat, & sententiam dicat. Quare vos vtrumq́; B hoc prospiciẽtes, & futurum decus, & vitationem dedecoris, vtrunque iam alacres animis amplectamini. δὲ, αὐτὸ τὸ δέ. πεζογενὴς, πεζίδιος.

Βαρυνόμενοι. Et demonstrate vos præsentibus la- C boribus non premi.

Ὡς οὕτως. γνώμη.

Παράλυειν τῆς ὀργῆς. Liberare ira. συνεκδοχικῶς φερόν. Iram minuere, ducta metaphora à vinculis.

Δέους. Formidine.

Ἐρρωμένως μᾶλλον. Impẽsius animis incumbebant, D C incitati ferebantur.

Ἐλυποῦντο. Premebantur.

Ὁ μὲν δῆμος. συνεκδοχή. partium enumeratio.

Ὁρμώμενος. Bellum ingressus fortunis tenuibus.

Ἐζημιώσαν χρήμασιν. Quia dicitur etiam ζημιοῦν θανάτῳ.

Ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν. Libro quarto, ὅπερ ὄχλος φιλεῖ 141. A ποιεῖν: tacitè carpit populi leuitatem, & inconstantiam.

Ἀμβλύτεροι. μετωνυμία. Λιτολογία. Lenito iam dolore domestici luctus, & iacturæ, quam priuatim D fecerant. Dies enim ipsa solet si non penitus tollere, saltem magna ex parte minuere dolorem, minus iam sentientes.

Ὧν δὲ ἡ ξύμπασα. Consilio autem longè cæteros ciues anteire eum existimantes.

Ὅσον τε γὰρ χρόνον. Digreditur parumper hîc Thucydides, & laudes Periclis prædicat, eas distribuit in duas partes: in bellum, & in pacem: pacis tempore modestum ciuem, & bonum gubernatorem, E amplificatoremq́ue Reipublicæ: in bello prouidum, & sapientem rectorem ciuitatis fuisse dicit.

Ἡσυχάζοντες. A cæteris bellis abstinentes, vel in- B tra muros se continentes hosti obuiam non prodeuntes.

Θεραπεύοντες. Rem nauticam curantes, in eam incumbentes, ei operam nauantes: colentes, καὶ ἐπιμελοῦντες.

Τῇ πόλει κινδυνεύοντας. Neque Rempublicam in discrimen vocantes.

F Ἔξω τοῦ πολέμου. Expeditionem in Siciliam intelligit, & bellum Syracusanis illatum, & alia, quæ ad hoc bellum pertinere non videbantur.

Ἰδίας φιλοτιμίας, καὶ ἴδια κέρδη. Alcibiadem in primis subindicat, qui & ob iuuentutẽ, quæ ætas honoris cupiditate flagrat; & ob generis nobilitatẽ, quæ inflare solet; & ob luxum, quia profusus erat, necesse habebat parare vnde ingentes sumptus faceret: itaque author in primis fuit belli Siciliæ inferendi. hoc apparet libro quarto huius historiæ.

G Κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτούς. Perperam & suam Rempublicam, & sociorum res administrauerunt.

Ἃ κατορθούμενα μέν. Facit fidem eos perperam res C administrasse: si succedebant ea, quæ gerenda suscipiebant, dignitas, & fructus nõ ad Rempub. sed ad priuatos veniebat: si non succedebant, calamitas, & decus in Rempublicam recidebat.

Αὐτοῦ

Αἴτιον δ' ἦν. Ἀντιλογία. Quia ille pollebat cùm dignitate, tum consilio: adde etiam, quòd minimè omnium pecunia expugnari poterat. Itaq; plebem in officio liberaliter continebat, neq; ex eius voluntate pendebat, sed eam ipse regebat, & parere sibi cogebat: Nam cùm bonis artibus potentiam adeptus esset, nihil erat cur assentaretur multitudini: imò eam sæpe castigabat, eiq; pro sua authoritate refragabatur. Proinde si quando quid temerè audere eam animaduertebat, metu incusso, dicendo reprimebat. Contrà stultè formidantibus animum restituebat. Quare summa rerū verbo quidem penes populum, sed re ipsa penes vnum Periclem erat.

D Ἴσοι. Dignitate. non principes, vt erat Pericles.

Καθ' ἡδονάς. Vt ei assentarentur, & ad eius voluntatem loquerentur, quam morum corruptelā exagitat his verbis Demosthenes in 3. Olynth. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε, τί γράψω, τί ὑμῖν χαρίσωμαι, προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς.

Καὶ τὰ πράγματα. Vel rempublicam libidini populi permittere.

142. A Ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλά. Vnde cùm multis aliis in rebus peccatum est, tum in suscipienda expeditione aduersus Siculos.

Ἐν μεγάλῃ. Quia in ampla Republica multa geruntur.

Ἀρχῆς ἡ ἔχουσι. Nam quæ non habet, necesse est velit, nolit pareat imperio illius, in cuius ditione est: quæ habet, necesse est sustineat curam regendi eos, qui subiecti sunt imperio. Itaq; si rectè eos regat: res benè cedit, sin perperam, malè.

Ὃς οὐ τοσοῦτον. Quæ suscepta est non tam culpa eorum, qui auxilia accersiuerunt (Leontinos intelligit, & Egestæos) quàm ipsorum Atheniensium, & eorum qui miserant eos apparatus.

Οὐ τὰ πρόσφορα. Qui non consulebant iis, qui eò profecti sunt: qui non sentiebant quę expediebant illis.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαβολάς. Sed propter priuatas simultates, & factiones exercitum debilitabant, & statum ciuitatis conturbabant.

Σφαλέντες δὲ ἐν Σικελίᾳ. Tantam fuisse potentiam Atheniensium docet, vt quamuis ingenti clade accepta in Sicilia, & magnis copiis, magnaq; classe amissa, seditione domi laborarent, tamen post tot incommoda triennium adhuc restiterint non solùm superioribus hostibus, sed etiam Siculis adiunctis.

Σφαλέντες. Re infeliciter gesta: amissis in Sicilia tot viris, & tot nauibus, & tanto apparatu.

B Ἐν στάσει ὄντες. Seditione laborantes.

Κῦρον. De hoc agitur 1. lib. ἐπιλαμβάνων.

C Τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ. ἐπερίσσευσε. Tanta fuit in Pericle prudentia, & prouidentia, qua prospexit, &c. ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. supra.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Lacedæmonios eadem æstate bellum Zacynthiis intulisse: sed re infecta domum rediisse.

Ζάκυνθον. ὑλήεσσα ὑλήεσσα ὅμορος, nemorosa Zacynthus Virgil.

D Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Eadem æstate iam extrema. Explicat iam Thucydides legatos quosdam Peloponnesiorum interceptos fuisse, dum ad Regem Persarum proficiscerentur, & delatos Athenas.

A Τὸ μέρος. Ex parte, quantum ad ipsum attinebat, 143. B qui videlicet cùm posset impedire, tamen non impediuerit, id est, culpa eius ex parte, sed ἀβουλίᾳ.

Κακουργῇ. Infestaret, afficeret maleficio, & Thraciam. C

Τὰ τῆς Ποτιδαίας. Quæ ad Potidæam acciderant incommoda, & longam obsidionem, & sumptus maximos.

Δικαιοῦντες. Parem gratiam referendam esse existimantes Lacedęmoniis, qui bello cœpto omnes Athenienses, qui in eorum manus incidissent, interimebant. Lacedęmonios crudelitatis, & immanitatis accusat, qui vel innocentissimos capitis supplicio afficerent.

Τοὺς αὐτοὺς ἀμύνεσθαι. Locutio media.

Καὶ οἱ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Ambraciotarum expeditionem aduersus Argiuos, & Amphilochos explicat iam Thucydides: demonstrat causas inimiciarum, originem ciuitatis, & gentis τῶν ἀμφιλόχων, progressum, & incrementa, exitum denique earum rerum: narrat Amphilochum Amphiarai filium post bellum Troianum Argos Amphilochicum condidisse, & genti Amphilochorum nomen dedisse. Floruisse autem ciuitatem, & gentem eam ad multa secula, & potentem admodum fuisse: sed postea debilitatam, & afflictam in ciuitatis societatem Ambraciotas finitimos accersiuisse: ac illos pulsis Argiuis ciuitatem occupasse. Amphilochos verò pulsos vrbe Acarnanibus se adiunxisse: atque ita vtrosque petiisse auxilia ab Atheniensibus: Athenienses misisse illis Phormionem, & naues triginta.

Βαρβάρων. Chaonas, & alios intelligit.

Ἐποιήσαντο τὴν ἔχθραν. Susceperunt inimicitias. 144. C

D Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat iam Thucydides Athenięses ineunte hyeme misisse Phormionem ducem cum 20 nauibus, vt infestaret Peloponnesum, & mare Corinthiacum, sinumq; Crisæum, ne importari, exportarive quicquam posset: itaque Phormionem cum classe Naupacti stationem obtinuisse, & diligenter, ac industriè rem administrasse: missas præterea nonnullas naues docet in Cariam, & Lyciam duce Melesandro, vt pecuniam exigerent, & mare illud pacatū à piratis redderent: Sed Melesandrū regesta infeliciter, cū ipsum interiisse, tum partem eius copiarum.

Ὁρμώμενος. Mouens sese, quasi ex belli sede. 145. A

Τοῦ δέ τι. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

F Θεοδέκτης. πόλις παμφυλίας, ὁ δὲ περὶ τὴν ποιητικὴν καὶ ῥητορικὴν φασὶ Ἀριστάνδρου. Hinc erat Theodectes Aristandri filius, forma egregia, Aristotelis amicus: ad quem scripsit ῥητορικά. Ipse quoque Theodectes scripsit Rhetorica: fecit Tragœdias quinquaginta, & alia quædam. προσθήσεις ἐν ποιητικῇ.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Redit ad Potidæam Thucydides. docet Potidæatas non potuisse tolerare diutius obsidioné pressos rerū omnium inopia: ita, vt inuenti fuerint, qui vel ab humanarū carnium esu non abstinuerint: itaq; certis conditionibus factā G deditionem, ἐνδιδ. Causas & difficultates, quibus coacti Potidæatæ venerunt in deditioné, prius explicat. Hæ sunt diuturna & grauis obsidio: desperatio futuræ liberationis: summa frumenti, & cæterarum rerum necessariarum inopia.

Ἀπανίστασθαι. Reuocabant: obsidione liberabant.

Καὶ ἄλλα τε πολλά. Et cùm alia multa in vrbe acci-

derant pro victu necessario, tum inuenti sunt etiam nonnulli, qui à carnibus humanis nó abstinerent: Ἀλλὰ τὰ πολλά: fortaisse significat, equos, iumenta cæsa, quorum carnibus vescerentur: mures etiam, canes, felesq; nostris temporibus, herbas, & alia id genus milites in obsidione comederunt, pressi rerum aliarum inopia.

Ἐχώνδ. Rem tetram, & immanem obscurè, & leuiter attigit, quasi detestaretur vel mentionem eius, vt rei nefariæ. Hoc autem dixit, vt ἀξίωσ τῶν ἱερῶν χρημάτων.

Προσφέρουσι λόγους. Veniunt in colloquium.

Ἐπὶ σφισι τεταγμένοι. Quibus erat mandata ea cura.

C Ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς. Purgat duces.

Δισχίλια τάλαντα. Mouebantur etiam magnitudine sumptus publici.

D Ἐπῃτιάσαντο. Dederunt crimini, quòd iniussu populi ita cum hoste conuenissent.

Τῷ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Explicat iam Thucydides Peloponnesios hac æstate in agrum Atticum non irrupisse, sed conuertisse omnes suas copias aduersus Platæenses. Hanc expeditionem susceperunt in gratiam Thebanorum, vt iniurias eorũ, & cædem suorum vlciscerentur.

146. A Ἀρχίδαμε καὶ λ. Expostulant legati Platæensium cũ Archidamo rege, & Lacedæmoniis: queruntur bellum illatum sibi contra fœdus, & religionẽ iurisiurãdi, quo Pausanias eorum dux olim sese obstrinxerat: petunt deniq; cum graui deorum obtestatione, vt ab agro vastando abstineant, neq; suos fines populentur, quos sui maiores cõseruatos, & auctos libertate, honoribus, & præmiis voluerũt. Hæc κατὰ σύλληψιν dicuntur.

Παυσανίας γὰρ. Facit fidem contra ius, & dignitatẽ eos facere. Pausanias amissos fines, & ciuitatem, libertatemq; simul nobis restituit: & iureiurando se obstrinxit, fore vt conseruaret ea nobis, & à vi, & iniuria quotũlibet nos defenderet, vos res concessas, restitutas, & conseruatas iam eripitis, & rescinditis, atq; irrita facitis acta vestrorũ maiorum: hoc igitur & iniquum, & turpe.

Τοῖς ἰδιώταις ... Nam Thebani, & alij cum Medis senserunt: alij neutros adiuuerunt.

B Μάρτυρας ποιούμενοι. Contestati.

C Δίκαια λέγετε. Refutat Archidamus legatos: negat eos libertatẽ traditam à Pausania retinere, qui seruiant Atheniẽsibus: hortatur itaq;, vt ad se vindices libertatis transeant, & suam libertatem retineant, cæterosq; Græcos à seruitute Atheniensiũ liberent: vel certè vtrisq; pariter amici sint, à bello & armis ipsi abstineant. Status causæ iuridicialis est: Legati Platæenses aiunt iniuriam sibi fieri: Archidamus negat: Quæstio est, fiat nec ne iniuria Platæensibus? docet Archidamus non fieri: vtitur definitione: tum fieret iniuria si tradita libertate eriperetur: sed cum ereptam vobis restitutam cupiamus, nullam vobis facimus iniuriam.

Δίκαια λέγετε. Ἀπὸ ἀξιώσεως. Æqua esset vestra oratio si facta verbis responderent: Sed cùm minimè, quasi diceret, respondeant, sequitur eam esse iniquam. ἀξιώσεως.

147. A Παῖδες γὰρ σφῶν τὸ ἀσθενέστερον.

Ἀδύνατα δὲ. ἀδύνατον ἀσθενέστερον. Ἀδύνατα περὶ ξυνθήκας ... ὅμηρος.

B Οἱ δ' ἀκούσαντες. In magna rerum ambiguitate cõstituti Platæenses rationẽ explicare non poterant: hinc mouebat eos iactura præsens agri, & finium vastatio, & vrbis imminens obsidio: unde mouebat officium, & amicitia Atheniensium: in primis verò pignora, quæ apud eos deposuerant, liberi & vxores. Itaq; quò se verterent, quidve agerent nesciebant. Vicit tamen deniq; ea sententia, vt amicitiam Atheniensium conseruarent, agrũ, & fines negligerent, fortunã, & pericula quæuis subirent. Interea tamen relatis Archidami conditionibus ad populum rem communicandam cum Atheniensibus censuerunt: & tantisper dum legati inde redirent, inducias petierunt.

Ὁ δὲ βούλονται ἃ προκαλεῖται. Se velle oblatas conditiones ab eo cum Atheniensibus communicare: quibus si probauerint, paratos se esse ad eas accipiendas.

Σπείσασθαι σφίσι. Inducias secum pacisceretur. faceret. C

Μὴ δῃοῦν. Ab agro vastando temperare.

Ἐσπείσατο. Pactus est inducias tot dierum, intra quot erat consentaneum responsum Athenis afferri posse. G

Οὔτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ. Adhortabatur populus Atheniẽsis Platæenses, vt in officio, & amicitia permanerent: de cætero non dubitarent: se nanq;, vt antea nullo tempore defuerant, ita etiam tunc adfuturos illis: neq; causam eorum neglecturos promittebant.

Οὔτ' ἐν τῷ. Exemplum petitum à tempore superiore.

Προέσθαι. Destituisse.

Πρὸς τὸν ὅρκον μένειν, καὶ παμμανεῖς. D

Μηδὲν νεωτερίζειν. Nec nouas quærerent amicitias.

Μὴ προδιδόναι. Non deficere ab eorum amicitia.

Καὶ γῆν τεμνομένην ὁρῶντας. Et agrum vastari vel se ipsis inspectantibus, si ita necesse esset, id est, in suo conspectu.

Καὶ ἄλλο πάσχοντας. Et quamlibet aliam fortunam subeũdam sibi esse iudicarunt, id est, obsidionem, vrbis oppugnationem, famem, &c. ὅ, τι ἂν ξυμβαίνῃ, Quodcunque casus tulisset. E

Ἀδύνατα σφίσι. Sibi non licere accipere conditiones oblatas à Lacedæmoniis.

Ἐς ἐπιμαρτυρίαν κατέστη. Cœpit cõtestari deos, &c. vt illis videlicet se purgaret, ac probaret id, quod erat facturus, atq; adeò quod fecerat: quòd scilicet, arma iam intulisset ipsis, & quòd agrum vastaturus, vrbem oppugnaturus esset. E

Θεοί. Deos tutelares intelligit, & prędides vrbis, & agri, quare subiicit ὅσοι, &c. 148. A

Καὶ ἥρωες. Nam isti quoq; in numerum deorum relati suos tueri existimabantur, à quibus colebantur. F

Οὔτε τὴν ἀρχὴν. Neq; primùm) (ὕστερον.

Ἐκλιπόντων. ἀπολογία, cur non ἀδίκως bellum intulerint: hi enim priores fœdus violarunt.

Ἐν ᾗ. In qua patres nostri cùm vota vobis nuncupassent, Medos superarunt, vestraq; ope feliciter pugnarunt aduersus barbaros: hæc eò spectat, vt doceant Lacedæmonii se nunquam arma illaturos fuisse, nisi fuissent prouocati a Platęensibus.

Παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ. Γλυκεῖς, præbuistis, præstitistis benignam, & amicam.

Ἐναγωνίσασθαι. Et in ea decernerẽt, ac dimicarent.

Προκαλεσάμενοι γὰρ. oblatis enim multis, æquisq; conditionibus, eas omnes recusarunt.

Ξυγγνώμονες δὲ ἔστε. Conclusio. Testes igitur estote, si

te, si qui nos prouocarunt, pœnas dederint, nos verò parati ad vlciscendum, de illis pœnas sumpsimus. δὲ, αὐτὶ τῶ δὴ. ξυγγνώμονές ἐστε, αὐτὶ τῶ ξύγγνωτε.

Plena grauitatis est hæc oratio cùm sententiarum pondere, & orationis ipsius granditate, tum personarum ratione habita: rex est, qui loquitur, deos, atque heroas alloquitur. Similes apud Liuium plus quàm semel, atque iterum reperiuntur vt in primo libro, vbi Romulus precatur Iouem Statorem: vt in sexto etiam, vbi Marcus Furius Camillus Dictator verba facit ad Apollinem, & Iunonem in oppugnatione Veiorum.

Tuo ductu Pythice Apollo, tuoque numine instructus pergo, &c.

Ἐπιθειάσας. Ἀπολύτως interdum ponitur, & significat diuino afflatu corripi: Iam transitiuè, deos affatur his verbis.

Καθίση. Aciem ad prœlium instruxit: vt si qua eruptio fieret, occupatis in opere, atque in circumuallatione militibus, instructę, & paratę essent copiæ ad hostem reiiciendum.

Περιεσταύρωσαν. σταυρὸς, vallum significat, aliâs crucem: qua significatione inuenitur sæpissimè in sacris literis: nec non pro ærumnis, & miseriis, quas pij homines, & Christi sectatores perferunt.

Δενδρεσιν, ποιμνικῶς.

Ἐλπίζοντες. Sperantes se propediem eam expugnaturos.

Ξύλα μὲ οὖν. Vnde materia comportaretur significat.

Παρῳκοδόμουν. L. V. Supra vrbis ędificia extruūt. F. P. aggeribus adhibebant, ne scilicet humus diffunderetur.

Φορμηδὸν. Instar storeæ, vel sportæ, id est, directa & transuersa tigna admouentes, ita enim texuntur storeæ, &c.

Ὕλην. Virgulta, cespites, & alia id genus ingerebant.

Μέλλοι αὐτὸ σεν. Erat absoluturū, id est, ad iustā altitudinē aggerem excitaturū, ξυνεχῶς, continenter.

Ὕλη, ad materiam, χῶμα, ad formam refer.

Διηρημένοι. Ita partiti inter se opus, vt alij quiescerēt, alij cibū caperent, alij in opere essent occupati.

Οἱ δὲ Πλαταιῆς. Quid cōtra conatus hostium Platænses fecerint, iam explicat: murum (inquit) ligneum muris lapideis vrbis imposuerunt: cui deinde addiderunt murum lateritium: muro ligneo deinde coria, & centones præfixerunt: prætexuerunt. ξυνθέκομεν, compago.

Τῶ μὴ ὑψηλόν. Ne succrescens ædificium labasceret, vel ne esset infirmius.

Δέρρεις. Coria, pelles, vestimenta etiam densa.

Διφθέρας. Vestes crassas, & viliores, pastoritias, &c.

Προκαλύμματα. Munimēta obiecta, q́ protegerēt.

Ὥς τε τοὺς ἐργαζομένους. Quæ protegerēt & murum, & eos qui in opere versabantur.

Πυρφόροις. Missilibus igniferis.

Διελόντες. Interciso vrbis muro, qua agger extruebatur.

Ταρσοῖς. Fiscellis, vel cratibus arundineis. aliâs sic vocatur palma pedis, palmula remi: ala, &c.

Ἐνίλλοντες. Inuoluentes, id est, obstruētes rimas cratium.

Ἐνέβαλον. Obstruxerunt.

Οἱ δὲ, ἀντεμηχανήσαντο. Nouum commentum Platæensium explicat: Cuniculos scilicet actos, quibus aggerem subducebant in vrbem.

Ταύτῃ. Ea ratione, eo commento exclusi, id est, cùm nihil ea iam proficerent.

Τῶν μὲν ἐπέσχον ἀπὸ τῶ ἐμψύχου. Ab eo agendo destiterunt.

Τεκμηράμενοι ὁμόρως, collineare, de sagittariis. à corpore ad animum.

Ξυστοχαζόμενοι. Coniectura eos dirigentes sub aggerem.

Ἐπὶ τὸ κενούμενον. In eam partem, quæ hauriebatur, euacuabatur.

Δεδιότες δὲ. Narrat Platæenses intra priores muros vrbis ædificasse alteros, vt si priores ab hoste capti fuissent, alteri vrbem tuerentur, & nouus labor hostibus relinqueretur.

Δεδιότες. ὀλιγανθρωπία. Quo consilio adducti id fecerint. metuentes suam paucitatem, hostium multitudinem.

Μηνοειδές. Lunatum, falcatum, curuum.

Ἐν ἀμφιβόλῳ. Et in maiore periculo constituti; rationē non affert apertè: sed ea est posita in verbo μηνοειδές.

Ἅμα δὲ τῷ χώσει. Interea dum iaciunt aggerē, admouent etiam machinas.

Ἅμα δὲ τῷ χώσει. Quid prętere a moliti fuerint Peloponnesij, explicat Thucydides: iactū aggerē superius vidimus ab illis: à Platæēsibus humū subductā disiecta parte muri: à Peloponnesiis cratibus arūdineis eam obstructā: ab illis actos cuniculos, & alterum murum interius falcatum ædificatū, ab his iam docet machinas, dum agger iaceretur vrbi admotas: & quassatos ita muros, vt Platæenses vehemēter perterriti fuerint. Est igitur totus hic locus collatio quędā conatuū, tum eorū, quibus vtebantur Peloponnesij ad vrbē oppugnandā, tum eorū, quibus vtebantur Platæenses, vt se defenderent.

Ἀνέκλων. Reflectebant, subuertebant.

Ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν. Ab vtroq; capite.

Μέλλοι προσπεσεῖσθαι. Erat ictu perfura, verba sonāt, quoties machina aliquā in partem erat casura.

Ἐμβολῆς, αὐτὶ τῶ ἐμβολῆν.

Μετὰ δὲ τῶν. Mutatam rationem oppugnādæ vrbis demōstrat: ratio, quia Peloponnesij intelligebant vi vrbem capi nō posse, vt fame saltē eam expugnarēt diuturna obsidione: tentasse tamen eos prius ostendit, an incendio quicquā posset profici.

Ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν. Hoc genere oppugnationis, L. V. At F. P. inter tot impedimenta: præsenti formidine. πνεύματι ἐπιφορῷ, coorto vento.

Πᾶσαν γὰρ ἰδέαν. Nullum genus oppugnationis prætermittebant, vt sine sumptu grauiore, & longa obsidione eam expugnarent.

Ἰδέαν. Oppugnandi scilicet.

Προσαχθείη στρατεία. Sibi adiungeretur.

Φορμηδοὺς ὕλης. Cōportātes itaq; materię, ac virgultorum fasciculos, in fossas coniecerunt.

Ἀπὸ τῶ χώματος. Ex aggere. L. V. intelligit fasciculos ex aggere petitos, sed res non ita habet. Thucydides enim docet iactos fasciculos in eam partem, quæ erat intra aggerem, & murum vrbis inferiorem, vt sit ἐσ τὸ μεταξὺ τῶ τείχους. Vel certè eius spacij, quod erat intra murum, & aggerem.

Πλήρους χωσθέντος, αὐτὶ τῶ πληρωθέντος.

Ἐπεφόρησαν. Congesserunt materiam, & virgulta etiam in alias plerasq; partes vrbis, quas occupare de loco superiore poterāt. Ἐπὶ πάσας τὰς ἄλλας πόλεως: ergo no in omnes partes materiam iecerunt.

Ἀπὸ τοῦ μείζονος. Quo videlicet facilius flamma dilata vento vrbem, & ædificia incenderet.

Ευὼ δεῖον, καὶ πίσσῃ. Quæ adiuuarent incendium.

Οἷον, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Χειροποίητον. quasi diceret, nam non cōfero cum iis incendiis, quæ casu, & vi ventorum in syluis fieri consueuerunt. arbores enim in syluis ita interdū agitantur, vt mutuo concursu, & impetu ignem excudant.

Ἀπὸ ταὐτομάτου. Sic ego distinguo, τὸ αὐτόματον, casus, quem Christiana pietas nullo modo admittit, persuasa de summa Dei nostri prouidentia, & rerum omnium moderatione.

Τὸν δὲ πρὸς τὸ σημαινόμενον. τὸ πρᾶγμα, τὸ πῦρ.

C Ἐπίφορον. Secundus, qui vrbem versus flammam differret.

Οὐκ ἂν διέφυγον. Actum vtiq; de illis fuisset.

Καὶ τὸ δὲ. Non solùm illud incommodum non accidit, sed id cōmodi contigit. vt magna vis aquæ cum tonitruis de cœlo effusa flammam restrinxerit, & periculo Platæenses liberauerit.

Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Narrat Pelopōnesios eo etiam conatu frustratos, & spe deiectos, dedisse se ad vrbem circumuallandam.

Διελόμενοι κατὰ πόλεις. Distributo ambitu inter ciuitates singulas.

Τάφρος δὲ. Murum lateritium fuisse significat. vnde verò lateres effecerint, docet: ex duplici fossa (inquit) interna, & externa. βραχυλογία.

D Περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς. Arcturus oritur à Canicula ferè post diem quinquagesimum, Nonis Septembris ortu cosmico, vt vocant Astrologi, vel etiam Heliaco, qui Cosmicum paulo pòst sequitur.

Πλαταιῆς δὲ. Quis fuerit numerus eorū, qui obsidebantur, docet. 400 Platæenses, 80 Athenienses, 110 mulieres, quæ panem facerent.

Παῖδας μὲν. λύσις τοῦ ἀσυνδέτου.

151. A Τῶν πλαταιῶν. Passiuè positus iam casus patrius: simul atque Peloponnesij bellum intulerunt Platæensibus.

B Ἀκμάζοντος. Frumentis iam maturis.

Τρίτος. Præter ἱππόδωρον ἀριστοκλείδου, καὶ φανόμαχον τὸν Καλλιμάχου.

Ἐδόκει δὲ. Erat opinio ciuitatem ad Athenienses defecturam, opera quorundam ciuium. προσχώρησιν, factura deditionem.

Προπεμψάντων: προπέμπειν, aliâs prosequi.

Ἐς μάχην καθίστανται. Ineunt prœlium.

C Εἶχον δέ τινας. οἱ χαλκιδῆς scilicet.

Κρουσίδος: κρουσίδι. γεωγ. μοῖρα τῆς μυγδονίας, ἀπὸ Κρούσιος τοῦ μύγδονος υἱοῦ.

Ὄλυνθος, πόλις θρᾴκης.

Ἀρξὶ δὲ τῆς μάχης γενομένης. Quamuis equitatus Atheniensis, & leuis armatura ab equitatu, & leui armatura Chalcidensium victi, & superati fuissent, tamen non ita magnum incommodum acceperant: sed paulò post factum prœlium noua manus cetratorum, quam Olynthij subsidio suis miserant, addidit animos iis, qui paulò antè victores fuerant: itaque omnes aggressi denuo Athenienses, fundunt eos, fugantq;, & cædunt 400 & 30, & omnes duces. Hoc igitur Atheniensium incommodum iam explicat Thucydides.

Τοῖς τε προσγιγνομένοις. Tum eorū accessione, nouo subsidio.

D Ἐνέκειντο. Infestis armis procurrebant.

Ἡ δοκεῖ. Quâ videbatur, id est, secuti opportunitatem loci, id est, à latere aperto.

Οὐχ ἥκιστα φοβήσαντες. Maximè perculsos.

Τῷ ἄλλῳ. Cum reliquis.

152. A Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους. Redit ad Ambraciotas: quorum inimicitias aduersus Argiuos, Amphilochos, & Acarnanas, & bellum cœperat explicare in hoc ipso libro. Narrat eos hac ipsa æstate bellum grauissimum Acarnanibus intulisse: huius belli apparatum, copias, & consilia primùm explicat. Consilia, & causę huius expeditionis fuerunt, quia Ambraciotæ, & Chaones venerant in spem subigendæ totius Acarnaniæ. Magnitudo apparatus illa fuit, quia pedestribus, maritimisq; copiis, & opibus nō solùm suis, sed etiam Peloponnesiorū hoc bellum susceperunt: itaque magnas fuisse vtrorumq; copias ostendit. docet etiam quibus rationibus persuaserint Peloponnesiis, vt belli huius socios se adderent: futurum demōstrabant, vt Acarnania potiti, facilè potirentur etiam insulis adiacentibus, Zacyntho scilicet, & Cephalenia: quibus subactis, fore vt Atheniensibus facultas oppugnandæ

C Peloponnesi eriperetur.

Χάονες. Gens Epirotica: in Epiro 14 erant gentes Theopompo authore, quarum maximè illustres duę istę erant, Chaones, & Molotti, Strabo, lib. 7.

B Βουλόμενοι. consilia.

Λέγοντες ὅτι. Mouebant eos commodis futuris. Potiemini Acarnania, potiemini Zacyntho, & Cephalenia: eripietis hosti facultates oppugnandæ Peloponnesi. fortasse etiam Naupactum capietis.

D Καὶ ὁ περίπλους: & Athenienses non ita posteà infestaturos classe Peloponnesum. ἀντὶ τοῦ ἀθηναίους οὐκέτι ὁμοίως περιπλεύσεσθαι τὴν πελοπόννησον. ἰδιὼς, E vestigio.

C Τοῖς δὲ ναυτικόν. Id est, Sociis verò præceperunt circummissis nuntiis, vt classem expedirent, eamque primo quoq; tempore mitterent Leucadem. περιαγγέλλειν, Imperare circummissis nuntiis.

E Ἦσαν δὲ Κορίνθιοι. Corinthij erāt propensis admodū ad bellū illud animis, & fauebant Ambraciotis.

Ξυμπροθυμούμενοι. Adiuuabant maximè studium Ambrociotarum. ἀντὶ τοῦ ξυμπροθυμούμενοι.

Ἐν παρασκευῇ ἦν. Instruebatur: παρεσκευάζετο.

D Ἀνακτορίων. πόλις ἀκαρνανίας, ἄντικρυς Κορίνθου, hodie Vonizza.

153. A Ἐπ᾽ ἐνιαυσίῳ. ἐπετησίῳ legendum vnâ. annuo magistratu.

Ἀρχικοῦ γένους. Ex familia, cui ad magistratus patebat aditus.

F Ἀτιντᾶνες. Strabo libro 7. legit Ἀτιντᾶνες, si codex mendo caret.

Παραυαῖοι. ... ἀμφιλόχοις, καὶ ἀμύμονας ἀμφιλόχους. ὅμηρος ἐν ἰλιάδι.

Ὀρέσται. Strabo, lib. 7. 143. 6. λέγεται δὲ τὴν ἰνσιάδα καλουμένην ... ὀρέστης φεύγων τὸν τῆς μητρὸς φόνον, ... κτίσαι δὲ καὶ πόλιν ... ἄργος ὀρεστικόν.

Περδίκκας. Perfidiæ arguit Perdiccam, qui cūm socius, & amicus esset Atheniensium, tamē hostes

G eorum adiuuaret. ὅτι μὲν εἶχε ... ξύμμαχος ἦν τῶν ἀθηναίων, καὶ ... ἀλεξάνδρου μακεδόνων βασιλεύς. supra.

B Οὐ περιμείνας. Improbat latenter Cnemi consilium, qui noluerit expectare classem, qua manus Acarnanū facilè distineri poterat. εἴργειν, ... ἀμύνεσθαι, ἢ πολεμεῖν ...

Περὶ

Νομίζοντες. Quo consilio eius oppugnationem institucrint, aperit. A

Αναμείναντες δὲ. Nulla venisse auxilia Stratiis à ciuitatibus maritimis docet Thucydides. Singulæ enim ciuitates sibi metuebant à classe, quæ ventura erat: itaque suos quæque fines tuebatur.

C Ἐρήμων. Sine præsidio.

Οἱ δὲ μέσον. Qui medium agmen ducerēt, qui extrema, demonstrat nunc Thucydides; Chaones (inquit) mediū agmen ducebant: à dextra eorum Leucadij, & Anactorij, ad læuam Cnemus erat, Peloponnesij, & Ambraciotæ.

D Καὶ ἴσον ἦν. Quantum inter se distarent acies, declarat Thucydides. Tantum distabāt, vt interdum agmen ab alio non posset conspici. Damnat Thucydides temeritatem, & imprudentiam barbarorum, qui à robore exercitus, & à duce ipso, id est, à Cnemo, & Peloponnesiis se disiungerent.

Διὰ φυλακῆς ἔχοντες. ἰσυφὶς δυνάσιν, κτλ. Cautè, & exploratis itineribus.

Οὔτ᾽ ἐπέσχον. Neque passi sunt locum deligere castris.

Ῥώμη. Robore, ἡ ῥώμη, ὁ καὶ βίλτιον.

154. A Αὐτοβοεὶ. Ipso clamore tantùm, συνωνόδιον ἐπίρρημα.

Γνόντες δ᾽ αὐτούς. Demonstrat insidias factas barbaris à Stratiis, itaque Chaonas fusos, & fugatos fuisse: cæsos etiam non paucos.

Μεμονωμένων. A cæteris seiunctos.

B Ανελάμβανον. Ad se recipiebant.

C Κράτιστοι [...]. Eo genere pugnæ excellere.

Αναπν. [...] καὶ σπιλιάς. Θεοκρ. εἰδυλ. α.

Οὐ γὰρ δὴ ποταμοῖο μέγαν ῥόον εἶχεν Ἀνάπω,

Οὐδ᾽ Αἴτνας σκοπιὰν, οὐδ᾽ Ἄκιδος ἱερὸν ὕδωρ.

Οἰνιάδαι. στφ. πόλις ἀκαρνανίας, ἡ ἐ ἰρνιάχ. [...]

Κομίζονται. Impetrat per inducias cæsos in acie sepeliendos.

Ξυμπαραγενομένων. Cùm illi se adiunxissent per amicitiam.

D Τὸ δ᾽ ἐκ τ Κορίνθου. Trāsit ad classem Peloponnesiorum, quæ huic expeditioni erat interfutura, sed nō potuit adesse propter nimiā Cnemi festinationem: Demonstrat itaq; Thucydides, causam cur nō licuerit ei adesse: Docet coactā eam fuisse certare nauali prœlio aduersus Phormionē, & naues Atticas. Hoc prœliū diligēter explicat. Erat Phormio numero nauium longè inferior: nam 20 tantum naues ipse habebat: naues hostium erant 40, & 7: artificio tamen, & rerum nauticarum peritia victoriam est cōsecutus, & insignem adeptus gloriam. Est igitur hic locus quasi encomium quoddam Phormionis.

Τῶν ἄλλων ξυμμάχων. Αἰγὺς αἱ γέρας, σιπυῶνος, &c.

Κελοαῖς. ὑπὸ Κείους πόλεως φανίδος.

Ηνάγκάσθης. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Sic est infrà, παρακλέοντας αὐτούς, τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ δηλονότι ἡ αὐτοὺς, αἱ ναῦ, αὐτοῖς ταῖς παρεσκευασμέναις ναῦς.

Ο γὰρ φορμίων. Qua ratione prœliū fuerit gestum, diligenter iā explicat, ostendit primo loco consiliū Phormionis, quo loco classem hostiū expectauerit, & qua de causa. Narrat eū obseruasse diligēter hostes aduentantes, vt cùm in apertū, & patēs mare peruenissent, eos aggrederetur: sperabat enim se scientia rerū maritimarum, & beneficio venti, qui certis horis quotidie ex sinu Crisæo flabat, elusurum hostes, atq; superaturū, id, quod accidit.

Παραπλέοντας. Terram legentes. παραμείψαντας [...].

E Εὐρυχωρίᾳ. Aperto, & patenti mari.

Ως ἐπὶ ναυμαχίᾳ. Non eo animo, vt &c. de nauali prœlio nihil cogitantes: qui enim ad pugnam progrediuntur, hi expediti, sine impedimentis veniunt: carpit imprudentiam, & imperitiam Peloponnesiorum. vel quia cōtemnebant paucitatem nauium oppositarum.

155. A Στρατιωτικώτερον. More peditum, id est, impediti, & cum suis quisque sarcinis.

B Επειδὴ μέντοι. Sed conspicati eos venientes contra, ita demum cogūtur nauali certare prœlio: describit locum, in quo pugnatum est: locum in quo vtraq; erat classis, cùm in conspectum venit mutuum. Classem Peloponnesiorū ita nauigasse docet, vt oram Peloponnesi maritimam legeret, quæ est ad Patras, & Dymen, traiecturā in Acarnaniā. Classem Atheniensium ex Chalcide, & fluuio Eueno infestis signis contra Peloponnesios venisse: Commissum prœlium in medio freto ante fau- C ces, & ostia sinus Corinthiaci.

Αντιπαραπλέοντας. Infesta classe cōtra se nauigātes.

Χαλκίδος. Plures erant eodem nomine: quarum clarissima Euboica erat: sed iam Ætolicam intelligit. Διονύσ.

Τῆς δ᾽ ἐπὶ μεσσηνὶς Ὠλένης ἔδος ἰσχει),

Νῆσοι τ᾽ αἰπύταιν, ἰαονίς τ᾽ ὑπὸ χαλκίδος ἴρηυν

Δὶ πῆς ὀρνυρίην ἀχελωίος ἀμφιέλισσο

Εὐσαθ. ὅρος αἰτωλίας ἡ χαλκὶς φησί.

B Καὶ ἐν ἔλαθον. Et quamuis noctu proximè clàm D portum cepissent (vt videlicet eos inopinantes opprimerent) tamē Peloponnesij hoc nō ignorabāt.

Κατὰ πόλεις. Oppidatim.

Καὶ οἱ πελοποννήσιοι. Quomodo instruxerint vtriq; aciem, demonstrat: Peloponnesij orbē fecerunt suarum nauiū ita, vt proræ essent hosti oppositæ: intra orbē parua nauigiola, quæ secum habebant, receperūt, & quinq; naues celeritate præstātes, vt si quæ premerentur, laborantibus ferrent subsidium, Athenienses suas in seriē longiorē dispósue- E runt, ita vt singulæ singulas deinceps sequerentur.

Ως μέγιστον οἷοί τ᾽ ἦσαν. αὐτὶ τ̃ ὡς μέγιστον ἐδύναντο.

Διέκπλουν μὴ διδόντες. ναυτικὰ ῥήματα. Non permittentes, vt hostiū naues per mediam suam classem transcurrerent, percurrerent.

Λεπτὰ πλοῖα. Minora nauigia.

Διὰ βραχέος. Per interuallum, quod exiguū propterea reliquerant: ad eum vsum scilicet. ἐπεξαγόμενοι πρὸς τὸ σημαινόμενον. C

Κατὰ μίαν ναῦν. Producta acie nauiū singulatim.

F Ξυνῆγον ἐς ὀλίγον. In angustum contrahebant, vt scilicet salo maris, & venti flatu colliderentur, & ordo earum turbaretur.

Εν χρῷ ἀεὶ. Proximè prætervecti, radentes proras nauium hostiliū, ἡ μεταφορὰ à tonsoribus. Virgil. lib. 7. in principio.

Proxima Circeæ raduntur littora terræ.

Αὐτίκα. Iam iam irrumpendi, inuadendi.

Προείρητο δ᾽ αὐτοῖς. Sed cautum fuerat à Phormione, ac præceptum antea ne hostem aggrederen- G tur, nisi ipse dedisset signum.

Ηλπιζε γάρ. Sperabat enim illum ordinem nō ita permansurum, vt in pedestri pugna.

Ξυμπεσεῖσθαι. Concursuras.

Παρέξειν ταραχήν. Perturbationem allaturas. D

Οὐδένα χρόνον. Atq; ita ppetuò eos trepidaturos.

Τὴν ἐπιχείρησιν. Conserendæ pugnæ tempus, &

hostem aggrediendi penes se fore existimabat: qui A enim celeriores habēt naues, hi, & vitare impetus hostiū, & eos fugiētes arbitratu suo insequi possūt.

156. A Ὡς δὲ τά, τὸ πνεῦμα κατῄει. Vt instruxerint aciem vtrique docuit superius Thucydides. Et quo consilio Phormion aciem suarum nauium produxerit: iam describit prœlium commissum: & primo loco demonstrat euenisse id, quod animo præceperat Phormion, vt flante vento naues hostium perturbarentur & inter se colliderentur. Itaq; commendat tacitè Phormionis prouidentiam. B

Κατῄει. Vel ad situm regionis referēdum est, vel ad damnum allatum Peloponnesiis.

Προσκειμένων. Nauibus incumbentibus ita vt earum haberetur ratio, ne colliderentur. Επεχείρουν. suprà, καὶ τὰ πλοῖα περιχλεῖν ταράξειν.

Προσέπιπτε. Concurrebat.

Κοντοῖς. Inter arma nautica numerabatur contus (erat autem hasta longior, & ferrea cuspide munita) quo nautæ loca nauibus opportuna explorabant. Virg. lib. 6. Æn. C

Ipse ratem conto subigit, velisq́; ministrat

Lib. 9. *— Ac duris detrudere contis.*

Διεωθοῦντο. Repellebāt. Διαφυλακῇ. vitatione mutua.

Βοῇ τε χρώμενοι. Quæ rerum confusio fuerit consecuta describit: non poterant (inquit) audire iussa ducum, neque præfectorum.

Κελευστῶν. ναύαρχος, ὁ τριήραρχος, κελευστής, κυβερνήτης, ναύτης, ὁ ἐρέτης.

—Et qui requiemq́; modumq́;

Voce dabat nautis animorum hortator Epopeus. D

Ouid. Meta. 3. 40.

Απειθεστέρας. Minus obtemperantes. γλυκύτης.

B Ἐς ἀντιλαβήν. Ad resistendum, πολλὰ λέξις. Αλλὰ ὁ ἀσθενεία. ἀλλὰς μημονευτέ) (ἐπιλαθέσθαι.

Μολυκρεῖον. Θ μολυκρία. στρ. 12. πόλις αἰτωλίας.

Τοῦ ῥίου. Intelligit τὸ μολυκρικόν, alterū .n. τὸ ἀχαϊκόν.

Τοῦ ποσειδῶνι. Cuius erat maris imperium, & cui acceptam referebant victoriam.

C Ας ἔδει ἑαυτοῖς ξυμμῖξαι. Quas cum his antea coniunctas oportuerat.

D Εδόκει γὰρ αὐτοῖς. Noua enim, & inopinata res ea videbatur, à 20 scilicet nauibus 47 superatas.

157. B Νικίας γὰρ κρής. Erat bellum inter Polichnitas, & Cydoniatas finitimos. Nicias Gortynius hospes Atheniensium fauebat Polichnitis: itaque impetrat auxilia ab Atheniensibus aduersus Cydoniatas. Hæc narrat iam Thucydides.

Πολιχνίτας. τῷ ἀθηναίων δυνατόν, nā si referatur aut ad Niciam, aut ad Cydoniatas, res non ita constabit.

Πολίχνη. πόλις κρήτης. ὁ πολίτης πολιχνίτης, ὅ καὶ ἡρωδιανὸς ἄλλη, inquit στρα. ὁ πολίτης πολιχναῖος.

Επῆγε. Vt in rem duram.

Οἱ δ' ἐν τῇ κυλλήνῃ. Suscipit iam explicandum secundum prœlium: hoc etiam, vt superius diligentissimè describit. narrationē huius loci in tria tempora distribuit: in tempus ante prœliū. in tempus prœlij, & in tempus, quod consecutū est prœlium. Docet igitur quæ gesserit vtraq; classis tribus istis temporibus: vnde progressæ: quò venerint, quid egerint ante prœlium: quæ in ipso prœlio, & quæ finita pugna: ante prœliū progressos Peloponnesios Cyllene ad Panormum portū venisse significat, prope Rhium Achaicum. Phormionem naupacto prodisse ad Rhium oppositum extra sinum Crissæū. & sex, septémve dies aduersas stationes, & castra opposita classem vtramq; habuisse: suas

A copias vtranq; exercuisse, & ad pugnā cōfirmasse, ancipiti deinde pugnatū prœlio: ita tamē vt victoria penes Atheniēses potius fuerit, à prœlio vtrosque trophæum statuisse, sed tamē Peloponnesios sua confessione victoriā Atheniensibus cōcessisse. Hæc narrat, & more suo explicat iam Thucydides.

C Πάνορμος. στρα. πόλις κρητικῆς, Θ λιμὴν ἐν μέσῳ τῆς ἐρυθραίας ὄρειον. Strabo lib. 7. Iam portus Achaiæ.

D Γνώμην ἔχοντες: Constitutū habentes, eo animo, ea mente, Quo cōsilio vtraq; classis teneret ea loca, easq; stationes docet Thucydides.

E Νομίζοντες. Rati pro illis hoc facere, vt in angustiis certamen committeretur.

158. A Εβούλοντο οἱ Κνῆμος. Qua deniq; causa inducti duces Lacedæmoniorum prœlium non differendū amplius esse censuerint, demōstrat iam Thucydides: quia verebantur ne classis altera subsidio veniret Athenis Phormioni: Quare conuocato concilio milites propter superiorum dierum incōmodum perterritos, cōfirmant, & ad pugnam cohortātur.

C CNEMI CONCIO.

Η μὲ γενομένη ναυμαχία. Qui cōfirmaturus est militem perterritū, necesse est adimat ei metū, & timorem, addat animos, & contemptionē hostium: iam quib. rationibus hoc vtrumq; præstari possit, videamus. Tollitur metus, & timor, si demonstremus opes nostras esse magnas, ingētes copias, corpora militum robusta, animos fortes, & rei militaris peritos, deniq; si bona corporis, animi, externa etiā iis, quos cohortamur, adesse doceamus: Hanc igitur rationem secutus Cnemus adimit suis copiis timorem: ostendit numerum nauium quadruplo ferè maiorem classe hostium, militum manū longè numerosiorem, robustiorem, & animis fortiorem, & ad omnes casus subeundos longè audaciorem: Et quoniā milites accepto ante detrimēto erant perterriti, eleuat huiusmodi incōmodum, ac demonstrat quibus caussis offensum iam fuerit, iis sublatis, de victoria nō esse dubitādum, præsertim aucto, & duplicato numero nauiū. Quare bono, & fidenti animo eos esse iubet, & demonstrat de victoria bene sperandum. περιχαρέως ἡ οἴεσθαι. E

Ducitur τὸ προοίμιον à re ipsa, de qua agitur, agitur de prœlio cōmittendo, & quia superiore aduersio prœlio territi videbātur milites, eos admonet statim in ipso vestibulo causæ, nō esse cur terreantur. Siquis vestrûm ô milites prœlium futurum reformidat ob incōmodum superioribus diebus acceptum, is non rectè neque iure formidat.

B Οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν. Non habet iustā coniecturā. ἐνδιαγχό. αὐτὶ δ', ὅπως ὑμῶν φοβεῖται, &c. οὐχὶ δικαίως φοβεῖται ἐπὶ τεκμαιρόμενος. Insinuatio. Id est, non est cur perterriti sitis ô milites, propter superius prœlium, coniecturam inde facientes etiā de futuro. F

Τὰ τε γὰρ παρασκευῇ. Plures affert causas: defuit numerus nauiū: defuit ratio in instruenda acie: fortuna fuit aduersa: defuit etiā peritia rerū maritimarum: itaque non est mirandum si offendimus.

Ενδεής. Prœlium nauale exiguo apparatu: id est, exiguo numero nauium commissum est.

G Επὶ στρατείαν. στρατιωτικώτερον, ad terrestrem expeditionem.

Τὰ ἀπὸ τῆς τύχης. Fortunæ incōmoda, ob ventum, concursum, & conflictationē nauium, & quòd nō statim impetum in hostes fecerimus, sed orbe facto eorum impetum sustinuerimus, nō pauca nobis aduersa cecidere, fortuna ita volente.

Καὶ πού.

Imperitia lapsi sumus.

Itaq; nō ignauia, & vitio nostro victi sumus, sed, quasi dicat, vel fortunæ culpa, vel aliqua imprudentia, sed nō ignauia, &c.

Neque debent animi, qui victi, & superati nō sunt, sed habent aliquas rationes, quibus causam suā probent, propter rem male gestam consternari.

Aliquas rationes, quas obiiciat, & quibus sese purget.

C Retundi, debilitari, frāgi, ab acie gladiorum ducta metaphora, aduerso prœlij exitu.

Existimandum autem homines posse labi fortunæ culpa, virtute animi stare, & erectos semper esse: neq; ob imperitiam, (modò virtus animi, non absit) ignauos esse existimandos.

Compensat imperitiā animi præsentia, & audacia per collationem. Concessio.

A contrariis.

Cum fortitudine coniuncta.

Ad præstāda quæ didicit, ad peragēda.

D Tradit præcepta, & remedia aduersus scientiam rerum maritimarum, & artificium Atheniensium.

Aduersus incommodum acceptum, diligentiam præsentem in instruenda acie: id quod non adfuit cùm superati estis.

159. A Confirmat magis, magisq;, adest insuper vobis, &c.

Vt si superemur, quasi diceret, excendere, & ad amicos liceat confugere.

Efficit victoriam omnino à se fore.

Offendere posse.

Adde (inquit) quòd superiora errata erūt quasi quidam monitores, vt caueamus diligenter ne denuo offendamus: itaq; incommoda in commoda vertentur.

Cæs. lib. 3. Belli ciuilis, satis esse magna vtrinque incommoda accepta, quæ pro disciplina, & præceptis habere possent, vt reliquos casus timerent.

Adiuncta.

Quare bono, & fidenti animo omnes vestrum ducem sequimini, locum, & ordines seruetis.

Pro se quisque.

Tenere iussus fuerit, qui vnicuiq; vestrum assignatus fuerit.

E De officio militum egit iam, nunc de officio Imperatoris agit: pollicetur se tempus aggrediendi hostis demonstraturum.

Prudenter non accusat alios, neque se ipsum arroganter extollit.

adhibet etiam minas.

Formidinem.

Concilia seorsum habentes.

Nam (inquit) quamuis eos antea confirmasset, docuissetq; nullam Peloponnesiorum classem, nullū nauium numerum quantumuis ingētem Atheniensibus extimescendum esse, tamen quia intelligebat eos iam perterritos præsentia hostium, & classis, voluit eos commonefacere suorum præceptorum, & opinionis, quam ipsimet sumpserant.

Præcipiebat. Monebat.

A Expauescere, sed consequens: nulli autem multitudini cedendum esse dicit.

Quia in conspectu erat hostis, & classis è regione cerni poterat: hoc autem animos mouet vehementer.

PHORMIONIS CONCIO.

Ista concio superiori est contraria. nā quamuis vtraq; militum animos cōfirmet, tamen diuersa ratione hoc ipsum vtraq; assequitur. In illa B enim extollitur fortitudo, extenuatur, ac deprimitur artificiū & vsus rerum maritimarū: in hac contra ars, & scientia rerū nauticarum extollitur, extenuantur vires corporis, & fortitudo: itaq; habemus hic duos locos cōmunes, id est, pro artificio, & contra artificiū: & pro fortitudine, & cōtra fortitudinem: & hoc est illud artificiū, quod Aristoteles in primis docebat, & in quo suos auditores exercebat, vt de qualibet re proposita in vtramq; partē exercitationis causa dissererēt. Hoc enim C alit viros eloquentiæ, & est hoc genus pernecessarium adolescētibus, qui ad dicendi laudē feruntur. Sed nos ad rem, & ad causam propositam.

Confirmat suos milites Phormio, & dat operā, vt metum illis adimat: renouat memoriā rerum, quas animis illi præceperant. & docet nō esse formidandam manū, & classem hostium: pluribus argumētis id probat: quod magno nauium numero hostes contrà venerint, hoc ipsum ait indicare eos suis rebus diffidere: nam ni diffiderent, nunquam D tantum nauium numerum eos fuisse comparaturos. Quod autem freti pedestris pugnę artificio, & viriū robore ad certamen veniant, hoc si prœlium pedestre futurū esset, momenti aliquid allaturum fuisse: iam verò cùm prœlium nauale futurum sit, in quo non tam vires, & robur, quàm vsus, & artificium rerū maritimarum requiritur, quo ipsi longè antecellunt Peloponnesiis, de victoria nō esse dubitandum: præterea copias hostium plerasque inuitas ad certamen accedere: quod & ipsum ma-E gnum habet pōdus. multum enim interest vtrum inuitus, an volens, & ardēs studio suscipias aliquid agendum. Itaq; non esse efficit, cur hostes formident: esse autē cur eos contemnant maximè: tum quòd eos fuderint, fugauerintq; antea, tum quòd intelligāt eos diffidere suis opibus demissè de se ipsis sentire, de aduersariis verò magnificētissimè. tum etiam quòd sæpe vsu venire soleat, vt magnæ copiæ à parua, & exigua manu superētur. Pollicetur Phormio, quod ad se ducē attinet, curaturum, F vt æquo loco dimicetur, id est, in aperto, & patenti mari, non in angustiis sinus, & in ipsis faucibus. Hortatur itaque milites, vt diligenter seruent suos quique ordines, vt imperatis pateant ad nutum, & celeriter vt rerum maritimarum ratio postulat: vt cum silentio, & modestia omnia administrent: vt deniq; pristinæ virtutis, & victoriæ memores pro rerum gestarum dignitate obuiam hosti veniant: postremo loco proponit amplitudinem præmiorum, & rei obtinendæ facultatem, atque facilita-G tem.

à re ipsa de qua agitur.

Quia non censeo vobis extimescenda esse, quæ minimè sunt horrenda.

Hi enim, quia victi à nobis antè sunt, propterea magnum nauium numerum cōpararunt. Argumenta cōtraria suæ causæ Phor-

Τὸ γεραίτερον. Quia senes malè audiunt hoc nomine.

Ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας. Rem probat: ætas effecta est: ad quid igitur, quasi diceret, prodest congerere diuitias, & facere quæstum!

Παισὶ δ' αὖ. Liberis, & fratribus magnum esse propositum certamen video: nam si parentes, aut fratres superaturi estis, quasi diceret, necesse est neruos omnes contendatis, & vires animi, atque corporis adhibeatis: & affert rationes: mortuos quilibet laudat, nemo est, qui ipsis inuideat: omnes eos amant, itaque laudibus eos extollunt. vos, qui viuitis, non ita: quia non desunt, qui vobis inuideant, nō desunt aliquot inimici: ergo non ab omnibus æquè laudabimini. Est igitur consolatio cum adhortatione.

Consolatur, cùm diuinam quodammodo virtutem parentum, & fratrum fuisse significat, & cùm eorum exemplum singulare demonstrat: adhortatur proposito domestico exempli splēdore.

Τὸν γὰρ οὐκ ὄντα. Qui fato funct⁹ est: qui vita excessit.

Καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς. Virtutis præstantia, exuperantia. Id est, summa virtute, magna virtute: vix paulo inferiores illis, ne dum pares iudicemini.

Ἀντίπαλον. Inter æmulos, & pares.

Τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν. Οἱ μὴ ὄντες, quia nullum habent aduersarium, æmulum, & inuidentem, amantur, & coluntur.

Εἰ δέ με δεῖ. Consolatur iam mulieres futuras viduas à gloria, quam sunt consequuturæ, si pudicè vitam agant, atq; ita æuum transigant, vt inter mares nulli rumores siue de factis, siue de dictis earum disseminentur. Sed quoniā hanc mentionem mulierum parum necessariam existimabat, ideo dicit εἰ δέ με δεῖ. Cur ita? quia ὅσαι αὖ ἐν χηρείᾳ ἔσονται ἀρετῆς [illegible]. &c. vt ipsemet paulo pòst dicit.

Γυναικείας ἀρετῆς. αὐτὴ τῆς γυναικῶν ἀρετῆς.

Βραχείᾳ παραινέσει. Breui oratione summā complectar.

Τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως. Cōseruare pristinam pudicitiam, neque à vobis ipsis desciscere, ingens gloria est. μεγάλη δόξα. Ingens gloria est, si à mulierum instituto non desciscatis, id est, si mulierum rectum institutum sequamini: quod est, si domi vos contineatis, pudicè, & honestè vitam agatis. & si nulli rumores de vobis in bonam, vel in malam partem inter mares disseminentur.

Καὶ ἧς ἂν. Ob eas res, ob quas minimum rumoris, & famæ sit inter mares de laude, siue vituperatione vestra. ψόγον. μεμψιμοιρία.

Εἴρηται. Conclusio. Ornati sunt defuncti, & à me oratione, & à ciuitate partim nūc funere, partim præmiis paulo pòst in eorum liberos cōferendis. εἴρηται λόγῳ: ἀπήλλαγμαι.

Πρόσφορα: τὰ χρήσιμα. Quæ ad rem facere videbantur, & ad causam erant accommodata, lib. 1. [illegible]

Ἔργῳ. Monumento amplissimo, atque ornatissimo.

Μέχρι ἥβης. Ad quartū vsq;, & decimū annum.

Ὠφέλιμον. Quia inuitat ad virtutem, & fortitudinem, & ad defensionem patriæ.

Στέφανον, ἐπιφώνημα. Ornamentum, honorem, à [illegible]

Τῶν τοιῶνδε. Bellicorum, vt distinguat à ludicris certaminibus.

Ἆθλα γὰρ, οἷς κεῖται. Cur proponat maximos honores, & amplissima præmia, vt habeat ciues optimos, & fortissimos, sed [illegible]

Νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι. Dimittit iam populum.

Καὶ διῆλθεν αὐτῷ. Notat diligenter tempus, & primum belli istius annum, vt faciet etiam in reliqua historia.

Τὰ δύο μέρη. Tertia enim pars domi manebat, vt finibus esset præsidio. [illegible]

Καὶ ὄντων αὐτῶν. Pestilētiam Athenis ortam narraturus Thucydides, tempus primum notat: hoc fuisse ostendit ineunte æstate, paulo pòst aduentum hostium. Describit autem diligētissimè hanc pestilentiam. Quærit [illegible]. Docet vnde vrbem inuaserit, quàm vehemens, & atrox fuerit, quæ signa morbum antecederēt, quæ eundem comitarentur, effecta deniq; eius, & sæuitiem, & quæ confusio, omniumque rerum perturbatio in ciuitate fuerit ob eam causam. Hic autem locus est maximè insignis inter cæteros, qui sunt illustres in hac historia: itaque iure optimo Lucretius in fine sui poëmatos eum exprimere conatus est.

Λεγόμενον μέν: αὐτὴ τῆς λεγομένης. Liuius, liberas religione mētes turbauit rursus nuntiatum, Frusinone infantem natum esse quadriēnio parem: id est, cùm nuntiatum fuisset.

Ἐγκατασκῆψαι. Incubuisse, à fulmine metaphora ducta.

Οὐ μέντοι. Veruntamen neque tantum pestilentiæ, neq; tantus interitus vspiam accidisse memorabatur.

Οὔτε γὰρ ἰατροί. Affert rationem, cur tantus fuerit interitus: quia nulli medici, nulla ars, nulla remedia ægrotos iuuare poterant. Lucret.

—Mussabat tacito medicina timore,
Nec ratio remedij communis certa dabatur.
Nam quod ali dederat vitales aeris auras,
Voluere in ore licere; & cæli templa tueri;
Hoc aliis erat exitio; letumq; parabat.

Ηὕρισκον. Opem ferebant, remediū reperiebant.

Ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα. Locus misericordiæ, ex eo, q ij, vnde salutis aliqua spes esse poterat, primi, & ante omnes morbo opprimerentur. Μάλιστα, supple τι.

Ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς. Amplificatio: ne diuinum quidem auxilium apparebat: nam deorum supplicationes, oracula petita, & alia id genus remedia, quę peti solebant, vt cognita causā pestilentiæ, ira deorum placaretur, hæc omnia nihil proderant.

Ἢ μαντείοις. ὅσα ἐχρήσαντο μαντείαις, opera quā vsi fuerant in sciscitandis oraculis.

Καὶ τοῖς τοιούτοις. Alia genera diuinandi intelligit: Sortilegia, somniorum interpretationes, ignispicia, extispicia, &c. μαντείων enim significat oraculū.

Τελευτῶντες τε. Tandem victi mali magnitudine de salute sua desperare cœperunt.

Αὐτῶν ἀπέστησαν. Ea solicitare destiterunt: missa fecerunt.

Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου. Orientalem intelligit: & ideo addit τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου. nam est etiam occidentalis. Ομηρος Odyss. lib. 1.

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν.
Τοὶ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Λιβύη. Epaphi, καὶ μέμφιος τῆς νείλου filia, nomen dedit Aphricæ. Apollod. libro 2. peperit geminos filios, Agenorem & Belum.

Ἥψατο. Tentauit, attigit, leuiter, & parcè primùm, &c. Κρατῖνος γ. περίβασις.

Πολλῷ μᾶλλον. Longè plures, id est, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἤδη μᾶλλον ὄντος.

Λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ. Non vult scrutari causas pestilentiæ Thucydides, ne philosophum, aut medicū historicus ipse agat, atq; ita in aliquas ineptias labatur: itaq; artificiosa occupatione se causas istas dicit omissurū, & medicis, & philosophis relicturū, signa aūt, & symptomata morbi declaraturum.

Ἰδιώτης) (ἰατρὸς. περὶ αὐτοῦ: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἱκανάς. Idoneas, quæ ad tātam mutationem vim haberent.

Ἐς τὸ μεταστῆσαι. Vt ab optima in deterrimam valetudinem traheret.

Ἐγὼ δέ. Ego verò cuiusmodi fuerit, referam.

Καὶ ἀφ' ὧν, ταῦτα δηλώσω. Et quæ sibi quisq; proponens, si quando iterum ingruat, iam prædoctus, habeat aliquid præcipuè, ex quo eam cognoscat, ea nunc aperiam.

Αὐτός τε νοσήσας. Fidē quærit suę narrationi, authoritate sua interposita. αὐτός τε, καὶ αὐτὸς. ἐμφατικῶς.

Τὸ μὲν γὰρ ἔτος ὡς ὡμολογεῖτο. Antè quàm ad causam aggrediatur, locū amplificationis tractat, ductum à tēpore: docet annū illum caruisse maximè cæteris morborū generibus: ita, vt ob hanc rationē annus videretur saluberrimus: & tamen ob hanc vnā grauissimè laborasse: id quod magnā in se admirationē habet, & valet plurimū ad amplificandum.

Ὡμολογεῖτο. Constabat.

Ἐκ πάντων τῶν ἐτῶν, ἐς τὰς ἄλλας, hoc respectum iam significat, vt barbari loquuntur.

Ἀπεκρίθη. Redacti sunt, cesserūt, conuertebātur, terminabātur. à cōcretione resolui Bud. Διὰ τὸ μηδὲ ἱκανάς τινι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, αὐτὸ πάλιν, εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι.

Ἀλλ' ἐξαίφνης ὑγιεῖς ὄντας. ἐλάμβανε, corripiebat. Cōferam locos Lucretij singulos singulis huius narrationis locis respondentes, quò res planior fiat, & dilucidior.

Principiò caput incensum feruore gerebant:
Et duplices oculos suffusa luce rubentes.

Θέρμαι. Feruores acres, & oculorum rubores, & inflammatio.

Καὶ τὰ ἐντός. Et viscera, intestina, fauces, & lingua, cōtinuò cruenta erant, vel sanguinis speciem præ se ferebant, vel cruore manabant.

Sudabant etiam fauces intrinsecus atro
Sanguine, & vlceribus vocis via septa coibat.
Atq; animi interpres manabat lingua cruore
Debilitata malis, motu grauis, aspera tactu.

Primùm descripsit signa externa, quę oculis & sensibus prima sese offerunt: deinde tradit interna, quæ non ita cerni, ac sentiri poterant.

Λάρυγξ. Summa pars asperæ arteriæ, ἡ τοῦ βρόγχου, gutturis.

Φάρυγξ. Summa gula, fauces. Iul. Pol. στομάχου ἀρχὴ, ὡς λάρυγξ βρόγχου.

Αἱματώδη. Cruenta, figuratè genus neutrum cōplectitur masculeum, & fœmineum. Aristot. τοὺς δὲ ἤδη, καὶ αἴσθησιν ἀπ' ἀλλήλων διηρθρωμένα. Nomina in ώδης imaginem, & similitudinē sępe significant, ξυλώδης, σαρκώδης, αἱματώδης, & idem valent ac ξυλοειδής, σαρκοειδής, αἱματοειδής. propensionem interdū naturæ, vt θυμώδης, ὃ καὶ θυμοειδής.

Εὐθύς. Ergo morbus acutus, & letalis, qui tantā haberet vim, vt maximam valetudinis commutationem faceret.

Καὶ πνεῦμα ἄτοπον. Et halitū tetrū, & graue olentē

Spiritus ore foras tetrum voluebat odorem,
Rancida quo perolent proiecta cadauera ritu.

ἠφίει. voluebat foras.

Ἔπειτα ἐξ αὐτῶν. Ordinem notat. τὸ ἐξ αὐτῶν. Inde verò sternutatio, & raucitas sequebatur. hoc non ita est expressum in Lucretio.

Βράγχος. Raucitas. Cùm guttur, & arteria catarrho occupantur.

Καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ. Neq; multò post dolor in pectus descendebat cū vehementi tussi: vbi verò in in corde & stomacho hæserat, cùm ipsum torquebat, tum bilis vomitiones diuersorum generū, quę à medicis variè nominantur, consequebantur.

Στηρίξαι. Constitisset, hæsisset.

Inde vbi per fauces pectus compleras, & ipsum
Morbida vis in cor mœstum confluxerat ægris,
Omnia tum verò vitai claustra lababant.

Ἀνέστρεφε. Subuertebat, euertebat, id est, torquebat.

Ἀποκαθάρσεις. Exiectiones. ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὠνομασμέναι.

Ταλαιπωρίας. Cum magno cruciatu.

Intolerabilibusq; malis erat anxius angor
Assidue comes, & gemitu commista querela;
Singultusq; frequens noctem persæpe, diemq;
Corripere assidue neruos, & membra coactans.
Dissoluebat eos defessos antè fatigans.

Λωφήσαντα. Qui sedabatur in nonnullis mox.

Καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν. Redit ad externas notas, quibus admiscet etiam internas: & corporis quidē summa cutis nō erat admodū tactu calida, neq; pallida, sed subrubra, liuida, paruis pustulis, & vlceribus efflorescens, internæ autē partes ita flagrabant, vt nullum stragulum quantumuis leue, vel linteum iniectum sustinere possent.

Ἀπολειπόμενοι, ἀπολείποντες. ὅτι διψῶντες ὅτι πάντες ἐν δεξιᾷ [illegible] εἰς τὴν ἴσην πόλιν.

Ἢ γυμνοί. Ἢ supple: vel præter nuditatē. Res ista etiam habet admirationem, & seruit amplificationi. non flagrare enim summa cute, & tamen ferre non posse ne subtilissimum quidem linteum iniectum, hoc verò habet admirationem.

L. ——— *Ad ventum, & frigora semper.*
Nec nimio cuiquam posses ardore tueri,
Corporis in summo summam feruescere partem,
Sed potius tepidum manibus proponere tactum:
Et simul vlceribus quasi inustis omne rubere
Corpus, vt est per membra sacer cùm diditur ignis.
Intima pars hominum verò flagrabat ad ossa:
Flagrabat stomacho flamma, vt fornacibus, intus,
Nil adeò posset cuiquam leue, tenueq; membris
Vertere in vtilitatem.

Ἥδιστά τε ἄν. Vt libētissimè in aquas gelidas cuperēt se cōiicere. id quod magna pars hominū, quibus custodes deerāt, fecerunt ardētissima, perpetuaq; siti correpti. ξυνεχόμενοι, obsessi. ἀπαύστῳ, insedabili.

In fluuios partim gelidos ardentia morbo
Membra dabant, nudū iacientes corpus in vndas.
Multi præcipites lymphis putealibus alto
Inciderunt ipso venientes ore patente,
Insedabiliter sitis arida corpora morsans,
Æquabat multum paruis humoribus imbrem.

αὔξησις.

Καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ. Perinde erat multum, atq; parum liberè, καθίστατο ἐν τῷ ὁμοίῳ, æquari aliquid.

Καὶ ἡ ἀπορία. Et corporis vexatio, &c. *quietis adempta facultas: Nec requies erat vlla mali: defessa iacebant Corpora.*

Τῷ μή. Abundat μή. ἡσυχάζειν, ἡσυχίας.

Καὶ ἡ ἀγρυπνία. Et perpetuæ vigiliæ vrgebant.

Quippe potentia cum totas ardentia noctes
Lumina versarent oculorum expertia somni.

Καὶ τὸ σῶμα ὅσον περ χρόνον. παράδοξον. Corpus etiam quandiu morbus vigebat, ipsum non languebat. αὔξησις. quandiu morbus crescebat.

Ὥστε ἢ διεφθείροντο. Effecta. Itaq; pleriq; intra nonũ aut etiam septimum diem ardore interno interibant, aut si, &c. paulò pòst idem faciebant.

Ὥστε ἢ διεφθείροντο. Itaq; vel nona, aut etiã septima die interibant, vel si non tam cito, tamẽ paulò pòst id ipsum patiebantur: quia morbus in ventrem inferiorem delabebatur, efficiebatq; tetra vlcera, aluiq; immoderatum profluuium afferebat.

Ἑβδομαῖοι. Lucæ octauo, Dies septimus medicis criticus est. ἐνναταῖοι, αὐτὶ τῆ ἰκλαῖν.

131. A Ἔχοντές τι δυνάμεως. Ad ἐνναταῖοι, & ἑβδομαῖοι.

Octauoq; fere candenti lumine solis,
Aut etiam nona reddebant lampade vitam.
Quorum si quis (vt est) vitarat funera leti,
Vlceribus tetris, & nigra proluuie alui,
Posterius tamen hunc tabes, letumq; manebat.

Καὶ διεξῄει γάρ. Quia dixit ad aluũ vsq; solitũ descẽdere morbum, & vlcera, profluuiumq; vẽtris efficere, ideo iam, ne mirũ illud videretur, addit morbũ nõ solùm aluũ, sed etiã totum hominis corpus occupare solitũ. est igitur πάθος, & αὔξησις mira, ex eo, φ nulla pars corporis esset immunis tanti mali.

Καὶ διεξῄει γάρ. ὑπερβατόν, αὐτὶ τῆ, καὶ γὰρ διεξῄει.

Καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων: κινδυνῶν διαλιπών. Aut statim vi morbi oppressi ægrotantes interibant, aut non multò pòst: iam addit nouum πάθος, aut si nõn interibant, capti tamen vel manibus, vel pedibus, vel genitalibus euadebant.

Ἀντίληψις. Læsio. Κατέσκηπτεν, Impetum faciebat.

Αἰδοῖα. Partes genitales. Διέφευγον. mortem effugiebant.

Profluuium porrò cui tetri sanguinis acre
Exierat, tamen in neruos huic morbus, & artus
Ibat, & in partes genitales corporis ipsas,
Et grauiter partim metuentes limina leti,
Viuebant ferro priuati parte virili.
Et manibus sine nonnulli pedibusq; manebant
In vita tamen, & perdebant lumina partim:
Vsq; adeò mortis metus his incesserat acer:
Atq; etiam quosdam cepere obliuia rerum
Cunctarum, neq; se possent cognoscere vt ipsi.

Varia hic Lucre.

B Γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου. Aliam affert notam, qua indicat vim, & magnitudinem pestilentiæ: alites, & quadrupedes, quæ ab humanis carnibus nõ abstinent, cadauera, quæ passim inhumata iacebant, vel attingere nõ audebant, vel si attigissent, statim & ipsæ interibãt. Sed præmittit locũ amplificationis, & ait genus pestilentiæ nouum, & inusitatum fuisse, ita vt oratione vix possit exprimi.

Τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως. Et grauius, atq; acerbius, quàm soleat hominibus accidere, quàm vt humana natura ferre possit, singulos inuadebat, cùm aliis signis, atq; indiciis, tum eo, &c.

Καθ'. Qualitatẽ iam significat, quàm quales accidere solent hominibus.

Ἀλλοῖον. Portentosum scilicet, & insolitum. ξυντρόφων. familiarium.

Multaq; humi cùm inhumata corpora supra
Corporibus, tamen alituum genus, atq; ferarum
Aut procul absiliebat, vt acrem exiret odorem,

A *Aut vbi gustarat, languebat morte propinqua.*
Nec tamen omnino temere illis solibus vlla
Comparebat auis, nec noctibus sæcla ferarum
Exibant syluis. ———————

Ἐπίλειψις. Penuria manifesta, ἀλλ' οὐδὲ ὡρῶντο οὔτε ἄλλως ... defecerant omninò. C

Οἱ δὲ κύνες. In canibus verò facilius id perspici poterat: id est, rei euẽtus, & pestilentię sæuitia, atq; atrocitas: Canes autẽ facilius prębebant documentum huius rei, significationem dabant euentus.

B Διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. Propter consuetudinem.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα. A notis, & signis pestilẽtię ad effecta eius transiturus Thucydides concludit superiora, & parat sibi aditũ ad ea quæ sequũtur. Summa. Talis fuit pestilentia, & eius anni status talis fuit, vt cæteris careret morbis, & si qui erant, hi omnes in vnam istam pestem conuerterentur.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα, &c. τοιοῦτον ἦν. ἐγὼ δὲ οἶμαι ...

Τὴν ἰδέαν, τὸ εἶδος, superius.

Παραλιπόντι. Absolutus casus, vt ἀπελθόντι, & ἰόντι, vt prætermittat quis multa alia dura, & insolita, C quæ alia alij vel grauius, vel leuius accidebãt, ὑπόληψις suspiciosa, καὶ αὔξησις. Ἀλλοῖον, νόσημα δεινόν.

Ἐπαύετο. Desinebat, vertebatur, sopta, οὐδὲ ἦν, καὶ περιεχομένη, ἐς τοῦτο πάντα ἀπέληγε. D

Ἔθνησκον δέ. Effecta eius iam persequitur: interibant alij penuria eorum, qui curarent, alij etiam optimè, diligentissimeq; curati.

Τὸ γὰρ τοῦ ξυνεχοῦς. αὔξησις.

Nam quod aliis dederat vitales aëris auras
D *Voluere in ore licere, & cœli templa tueri;*
Hoc aliis erat exitio, letumq; parabat.

Σῶμά τε αὔταρκες. Nullũq; corpus siue firmæ, siue infirmę valetudinis esset, tanti mali violentiæ resistere potuit, vim, & impetum eius pestilentiæ vitare potuit.

Αὔταρκες. Quod suis bonis, suisq; præsidiis instructum, & munitum non indiget ope alterius.

Προσφέροντας ὠφελεῖν. ἀνάλογα, αὐτὶ τῆ περιφέροντα ὠφελοῦντας.

E Ἰσχύος πέρι. Quod ad firmam, vel infirmam pertinet valetudinem.

Διαίτῃ. Victus ratione. 132. A

Δεινότατον δέ. Illud autẽ erat grauissimũ malorũ omniũ, & maximè miserãdum, φ simul atq; aliqs se morbo correptũ sentiebat, animo cõsternabatur, & mœrebat, & de salute sua penitus desperabat.

Τὸ ἀνέλπιστον. τὴν ἀνελπιστίαν.

Προΐεντο. Proiiciebãt se ipsos, id est, negligebant, B non cauebant sibi, non quærebant remedia.

F Καὶ ὅτι ἕτερος. ὑπ' αἰδοῦς, καὶ ὅτι ἕτερος. & quod alter cũ altero curationis causa assiduè habebat cõsuetudinẽ, ita vt, quasi diceret, morbi cõtagiũ cresceret.

Illud in his rebus miserandũ, & magnopere vnum
Ærumnabile erat, quòd vbi se quisq; videbat
Implicitum morbo, morti damnatus vt esset;
Deficiens animo mœsto cum corde iacebat,
Funera respectans, animam mittebat ibidem.

Καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον. Atq; hoc quamplurimis interitum afferebat.

G *Idq; vel in primis cumulabat funere funus.*
Quippe etenim nullo cessabant tempore apisci
Ex aliis alios auidi contagia morbi.

Εἴ τε μή. Sequitur locus amplificationis à contrariis: paulo antè dixit maximam stragem factam propter nimium hominum commercium, & promiscuam eorũ consuetudinem, qui curabãt ægro-

los: nunc affert eius rei cõtrarium, destitutionem scilicet & derelictionem ægrotantium. Siue noluissent metu deterriti mutuò se inuisere, deserti interibant: multæque familiæ propterea exhaustæ sunt, inopia videlicet hominum, qui ægrotos curarent.

Εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν. Est dilemma, aut (inquit) alij alios adibant, & ad eos accedebant, aut alij ad alios accedere nolebant metu deterriti, qui ad ægrotos accedebant, confestim contagio infecti peribant, qui ad eos non accedebant efficiebant vt ægroti omnium auxilio destituti perirent. quare vtroque modò semper maxima strages fiebat.

Nam quicunque suos fugitabant, visere ad agros,
Vitai nimium cupidi, mortisq; timentes,
Pœnibat paulo pòst turpi morte, malaq;
Desertos, opis expertes incuria mactans
Lanigeras tanquam pecudes, & bucera secla.

Εἴτε προσίοιεν.

Qui fuerant autem præsto, contagibus ibant,
Atque labore, pudor quem tum cogebat obire,
Blandaq; lassorum vox mista voce querela.
Optimus hoc leti genus ergo quisque subibat.

Οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι. Affectus. Qui virtutem, officiumq; colebant, qui virtutis erant studiosi.

Ἐπεὶ καὶ τὰς ὀλοφύρσεις. Supple φωνάς. Insignis amplificationis locus: affert rationem, cur optimi quiq; viri inuiserent ægrotos, atq; ita contracto morbo, etiã ipsi interirent, quia (inquit) ægroti deserebantur à familiaribus, & necessariis ita, vt ad eorum querelas miserabiles minimè mouerentur. Hunc locũ Lucretius vertit paulò aliter ac est apud Thucydidem.

Ἐξέκαμνον. Erant iã lassi, defessi, id est, non commouebantur miserandis eorum querelis.

Πονοῦ. τοῦ μεγάλου. Tumor misericordiam excutit.

Ἐπὶ πλέον δ' ὅμως. Ij tamen, qui morbi vim euasessent præcipuè, ac magis tum morientes, tum laborantes miserabantur, quia erant mali non ignari, & de sua ipsi salute tum non dubitabant necessarij, & familiares non miserabantur. Hic locus à Lucretio prætermissus est.

Διὰ τὸ προειδέναι. Experti id iam antea.

Θαρσαλέοι. Tuto.

Δὶς γὰρ: ἀπολογία τοῦ ἐκκοπήσαι.

Ὥστε καὶ κτείνειν. Ita, vt eũ extingueret, interimeret.

Καὶ ἐμακαρίζοντο. Consequentia.

Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον. Αὔξησις. Affert causam qua pestilentiam adiutam docet vt grauius populum Atheniensem afflixerit. ea fuit cõcursus in vrbem agricolarum. pressit autem eos magis cõcursus, & multitudo agricolarũ, qui ex agris in vrbem confluxerant.

Πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ. Præter laborem ingruentem, id est, malum, quo laborabant.

Ξυγκομιδή. De rebus inanimis propriè: Sed iam etiam de animatis. Concursus.

Οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν. Nã cùm pleriq; domos non haberent, cogebãtur in perangustis agere tugariolis: atq; ita fœda hominum strages nullo ordine edebatur & moribundi moribundis accumulati aceruatim iacebant.

Πνιγηραῖς. Æstuosis: itaq; æstus augebatur loci angustiis anni tempore, & morbi vehementia.

Οὐδενὶ κόσμῳ. Paulò pòst ostendet, quam habeant vim hæc verba „ cadauera cadaueribus accumulabantur. In viis moribundi volutabantur: ad fontes semimortui cernebantur, &c.

Nec minimum partim ex agris agroris in vrbem
Confluxit, languens quem contulit agricolarum
Copia conueniens ex omni morbida parte.
Omnia complebant loca, tectaq; quo mage eos tum
Confertos ita aceruatim mors accumulabat.

Ἀποθνήσκοντες. Correctio, & πάθος.

Τά τε ἱερά.

Omnia deniq; sancta deûm delubra repleuerat
Corporibus mors exanimis, onerataq; passim
Cuncta cadaueribus cœlestum templa manebant,
Hospitibus loca, quæ complerant æditui.

Ὑπερβιαζομένου. Quæ rerum omniũ confusio fuerit consecuta, iam explicat.

Nec iam religio diuûm, nec numina magni
Pendebantur enim: præsens dolor exuperabat.

Οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται. Non habẽtes quid agerent, aut quò se verterent, id est, quasi alienati à mente, sui non compotes.

Ἱερῶν, καὶ ὁσίων. Æquè sancta, & sacra, ac profana negligebant. 133.

Νόμοι τε πάντες.

Nec mos ille sepulturæ remanebat in vrbe,
Quo prius hic populus semper consuerat humari.

Οἷς ἐχρῶντο πρότερον. Vt vnusquisq; ciuis suum cadauer suo rogo cremãdum imponeret, & ossa, atque cineres in suo monumento conderet.

Καὶ πολλοί. Multiq; conuersi sunt ad aliena sepulchra facultatum penuria, id est, sepelire ausi sunt suos in sepulchris alienis.

Ἀναισχύντους. Audacia poëtica: μετωνυμία.

Διὰ τὸ πολλούς. In quorum funeribus absumpserãt pecuniolæ quicquid habebant. Locus insignis misericordiæ.

Νήσαντες. ἐπὶ τὸ σφετέρων. ὑφῆπτον: succendebant, subdebant faces.

Multaq; vis subita, & paupertas horrida suasit.
Namque suos consanguineos aliena rogorum
Insuper extructa ingenti clamore locabant,
Subdebantq; faces multo cum sanguine sæpe
Rixantes potius, quam corpora desererentur.

Πρῶτόν τε ἦρξε. Pergit demonstrare Thucydides quantum licentiæ inuexerit pestilentia, quantamque legum, & honesti contemptionem. Fuit initium, & origo maioris improbitatis ciuitati aliis quoque in rebus, nedum in ista.

Ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα. Quæ aliàs pudore clàm, & secreto agebantur, ea tum palàm, & in publico admittebantur. Licentia, & impudentia.

Ἀπεκρύπτετο. Dissimulabant.

Ἀγχίστροφον τὴν μεταβολήν. Quia videbant repentinã, & maximam rerum mutationem fieri, ita, vt beati & fortunati miserè morerentur, inopes, & mendici ditescerent.

Τὴν μεταβολὴν τῶν εὐδαιμόνων. fortunæ commutationem in beatis.

Εὐδαιμόνων) (οὐδὲν πρὸ τοῦ κεκτημένων.

Αἰφνιδίως θνησκόντων) (εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων.

Ὥστε τε ταχείας. Itaq; censebant bonis illis nõ parcendum esse, sed perfruendum, & dandam esse operam voluptatibus. Consilia.

Ἐφήμερα. caduca, fragilia: quia existimabãt & corpora, & bona diuturna nõ esse. ἐφήμερα vnius diei.

Καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν. E contrario: ad licentiã, ad libidines, flagitia, & turpitudines erãt procliues omnes) (nulli ad honestatem & virtutem, nulli ad laborum, incommodorumq; tolerantiam honesti

gratia. Atq; plerique in voces huiusmodi prorūpebant. Quid ego famē, sitim, æstus, frigora, vigilias, & alia id genus incommoda perferam, vt continētiæ laudem quæram? quid à gula, ventre, & Venere abstineā, vt abstinentiæ nomen inueniam? &c.

Εἰ διαφθαρήσοιτο. Si esset intereundum.

Ὅ, τι ἤδη τε ἡδύ. Quod autē sibi iucundū, & voluptuosum fore intelligebat, & quod quęstuosum, id est, vtile sibi futurum existimabat, hoc, &c.

Ἡδύ. Insinuatè intelligit libidinum voluptates, & rapinas.

Παρεχέσθω. ἱμερταλέως. Subindicat stupra, & rapinas nefarias. παροιμία, κἂν ἀπὸ νεκροῦ φέρῃ.

Κατέστη. In morem receptum est.

Θεῶν δὲ φόβος. αὔξησις, religio.

Τὸ μὲν κρίνοντες. αἰτιολογία. Deos perinde esse non colere, atq; colere iudicabant, quòd res humanas nō curarent, leges autē nulla supplicia sumpturas de illis, qui paulò post interituri essent.

A Πολὺ δὲ μείζω. Conclusio. Itaq; efficiebāt perfruendum esse vitæ commodis, & voluptatibus, prius quàm extinguerentur pestilentia illa, quam destinatam sibi esse pœnam, & supplicium ineuitabile interpretabantur. Est autem hoc loco σύγκρισις: Illa incerta, hæc certissima; illa grauis, hæc multò grauior, atq; adeo grauissima omnium est.

Ἐπικρεμασθῆναι. Alludit ad fabulā de Tantalo, quē Pindarus, & Euripides fingunt hoc genere supplicij pœnas luere. Impendere enim eius capiti saxū ingens tradunt, cuius casum perpetuò ille timeat. Hæc postrema pars à Lucretio prætermissa est.

D Περιπεσόντες. De rebus repentinis dicitur. ὡς δὲ τὰς ἀδελφὰς πάνυ ἐξαπιναίως ὑπέπεσε. supra.

Ἐν δὲ τῷ κακῷ. Canebatur olim carmen passim Athenis huiusmodi, ἥξει, &c. Itaq; Athenieīses admoniti rerum præsentium euentu, interpretabantur deum hanc ipsam cladem carmine illo prædixisse: Hoc obiter iā narrat Thucydides: quāquam addit ortam fuisse inter plerosq; ea de re cōtrouersiam: alios enim pestem, alios famem intellexisse: eos tamen vicisse, atq; obtinuisse, qui pestilentiam interpretabantur, quia res ipsa faciebat fidem, & eos adiuuabat. Æ. P. Ex hoc vno loco satis apparet non temerè damnandos eos, qui nunc diphthongos ita pronunciant, vt inter has & alias simplices vocales nullū manifestum auribus discrimen percipiatur.

Οἷα εἰκός. Quia homines dum premuntur malis, solēt memoria repetere quicquid actum, dictumve antea fuit, quod significaret, ac portenderet calamitatem illam in qua sunt.

134. A Εἰκότως. Quia facta verbis respondebant.

Ἐποιοῦντο τὴν μνήμην. Memorabant, accommodabant carminis mentionem.

Ἢν δέ γε οἶμαι. Facit fidem à tempore futuro. ἢ ἐπιδέωνται. idem facturi posthac si bello, & fame premantur.

Μνήμη δὲ ἐγένετο. ἡ δὲ μὲν ἄλλη αὐτοῖς, ὡς λέγεται κατὰ πρᾶξις πληρωθῆναι νίκην ἔσεσθαι. ἡμέραι δ' ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι, inquit Pindarus, rerū exitus certissimus testis: homines enim euentu ipso admoniti ratiocinantur ita: hoc illud erat, quod à deo significabatur, &c.

B Περὶ μὲν τοῦ τὸ χρηστήριον. ἐδήλωσε. Atq; ea, quæ tum eueniebant, cū oraculo ipso cōuenire coniiciebāt.

Ἐς βεβαιωσάντων δέ. Redit ad pestilentiam, & repetit tempus, quo cœpit grassari: deinde docet eam non inuasisse Peloponnesum, &c.

A Ἱππαγωγοῖς. Hippaginibus L. V. Sed ἱππαγωγοὶ dicuntur naues, quæ vehunt equos. D

Ἐπίδαυρον. Quæ est in sinu Sarronico, erat enim & altera in sinu Argolico, & ipsa in Peloponneso, nā extra Pelopōnesum erat alia, quæ hodie Ragusa, Hom. Il. B. τοιόζην ἀἰόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον. 135. A

Ἁλιάδα: ἀλιεῖς oppidum.

Ἑρμιονίδα. ἕρμιον, καὶ ἑρμιόνη, quasi ὅρμιον, ὁρμιόνη, quòd Iupiter, & Iuno è Creta venientes portum ceperint. Auctor est Stephanus.

B Τὰς δὲ πελοποννησίους. Non offenderunt Peloponnesios in Attica. B

Ἀλλὰ. συνηθῶς. supple ἔδωκε, vel aliud tale: absentes enim non offenderunt: neq; genus hoc loquendi proprium est.

Ὅσον δὲ χρόνον. Redit ad mentionem pestilentiæ: qua pressos docet Athenienses quandiu hostes in finibus Atticis fuerunt, & quandiu ipsi Athenienses bellum hostibus intulerāt, itaq; domi, atq; militiæ eos pessimè habitos ostendit.

C Ὥστε καὶ λέγω. Itaq; aiunt Peloponnesios cōtagium veritos citius, quàm statuerāt, inde discessisse. ὁρῶντες. Cernebant, eminus tamen. Scholiorū author quærit hoc loco: si cernebant (inquit) cur impetum in eos non faciebant? λύσις: quia (inquit) impium habebatur facere vim iis, qui suos sepelirent. addi tamen potest & altera λύσις, quia nō poterant. possumus enim eos cernere, quos tamen minimè adire, ac lædere licet; Si quis in turri alta, & benè munita sit, eum licebit cernere, sed nō etiam violare.

D Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Nouam expeditionem Atheniensiū aduersus Chalcidenses explicat iā Thucydides. docet Agnonē Niciæ filiū, & Cleopompum Cliniæ collegas Periclis prefuisse ei expeditioni, & duxisse classem, quæ in Peloponnesum, missa fuerat: sed parum & ferè nihil profecisse. C

Ναῦς ἐκείνας. centumquinquaginta erant naues præter eas, quæ vehebant equos.

Παντὶ τρόπῳ. Omni ope nitebantur. D

E Ἡ αἵρεσις τῆς πόλεως. Vrbis oppugnatio.

Ἀξίως τῆς παρασκευῆς. Pro magnitudine apparatus: pro eo, ac debuerat præstari à tanto apparatu.

Νοσήσαι. Morbum contraxerint contagio ex nouis copiis.

Φορμίων. Is fuerat reuocatus, & erat Athenis: mittitur (vt videbimus postea) in Acarnaniam cum nauibus triginta.

F Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολήν. Explicat iam Thucydides, quo essent animo Athenienses erga Periclē belli huius authorē: pessimo scilicet, quia euenta eius erant calamitosa. itaq; vulgus, & imperita multitudo quæ solet res ab euentu iudicare, culpam omnem malorum, atq; funerum ei vni tribuebat. 136. A

Ὥρμηντο ξυγχωρεῖν. Ad compositionē spectabant.

Ἀπράκτοι ἐγένοντο. Nihil impetrare potuerunt. B

Ἄποροι καθεστῶτες. Inopes consilij, in maxima dubitatione constituti.

Ξύλλογον ποιήσας. Coacta concione.

G Καὶ ἀπαγαγὼν τὸ ὀργιζόμενον. Et sedata ira, mitigare, & placare eos, omnemq; metum adimere.

PERICLIS CONCIO.

Καὶ προσδεχομένῳ μοι. Cōcio hæc habet duas partes: altera est expostulatio, altera cohortatio, & amicorum confirmatio: Expostulat Pericles cum populo, quòd immerito sibi iratus esset, seq; pu- merer

meret inuidia: cohortatur & confirmat eum multis, variisq; rationibus ad hostibus fortiter, & constanter resistendum.

Ac primo loco castigat Athenienses, quòd priuatis incommodis fracti inuictas, & amplissimas opes Reipub. prodant, ac deserant: quo in loco amplificat ciuitatis potentiam, & per collationem docet non esse tanta priuata incommoda, vt opes publicæ non sint longè maiores: eas itaque, neglectis calamitatibus priuatis, tuendas esse totis viribus, & conseruandas, neque animos ob præsentes casus abiiciendos esse demonstrat.

Exprobrat illis mollitiem, & leuitatem, atq; inconstantiam: exprobrat etiam ingratum animum, qui talem gratiam referrent sibi viro, & dignitate præstantissimo, & optimè de Republica merito: atque hic aliquantum commoratus prædicat suas laudes.

Primo loco hæc agit. Secundo, confirmat eos à magnitudine imperij, in qua amplificanda multus est: itaque efficit non esse cur cedant hostibus, & agri vastatione moueantur: sed docet resistendum potius enixè, atque adeò contemnendas eorum opes esse: Docet præterea eodem in loco retinendum esse necessariò huiusmodi imperium, vitandę seruitutis causa: non audiendos esse eos dicit, qui de compositione agendum censebant: homines enim istiusmodi libertatem oppugnare, & rempub. euertere. Concludit deniq; non esse causam cur sibi sint irati, qui honestissimá, & maximè salutarem ciuitati rem suaserit, omnium ciuiũ præsertim comprobatione, & consensu. Docet cum Lacedæmoniis de pace minimè agendum esse: ac minimè dandam significationem animi mollis, & fracti malis præsentibus.

Procemium habet actoris ipsius cõmendationem, & significationem sapientiæ, & naturæ quodammodo diuinæ, qua præsenserit, ac diuinauerit omnia, quæ tunc gererentur: odia scilicet & indignationem populi aduersus se. Est autem perbreue procemiũ propterea, quòd Pericles animo perturbato & ipse ad causam agendam venit: itaque non moratur in apparatu aliquo procemij, sed accedit statim ad causam, vt ingratũ populum continuò castigaret, atque grauiter accusaret.

Non inexpectata, minimeque opinata mihi accidit vestra in me indignatio, id est, persuasissimũ mihi iampridem erat, vos mihi iratos, & infestos fore siquid in isto bello non ex voto, & sententia vestra cecidisset: & propterea coëgi concionem, vt vos vestri facti, atque consensus in bello suscipiendo commonefacerem, & vobiscum expostularem de eo, quod mihi nullo meo merito irascamini, & animis fracti in ipso quasi belli ingressu iam succumbatis.

Oratio est plena authoritatis, & grauitatis: non summittit se populo Pericles, nõ purgat, non fatetur se opinionis errore lapsum non rectè consuluisse: non petit propterea veniam, vt cæteri, qui postea ad voluntatem populi agebant omnia: sed perstans in pristino proposito accusat leuitatem, inconstantiam, & ingratum populi animum.

Καὶ προσδεχομένῳ μοι. Pathetica est oratio, præcisa, & imperfecta: postulat enim *καὶ* particula alteram sententiam, quæ ab animo commoto, & irato non est expressa, & diuinanti, vel præsentienti, vel intelligẽti, &c. Pertinet hęc figura *ἐπιείκειαν* ad eam formam, quam Hermogenes vocat *ἀληθινὸν, καὶ ἐνδιάθετον, καὶ ἔμψυχον λόγον*. Id est, orationem, quæ habet veritatem, affectus, & sensus, & propterea est valde probabilis.

Propositio: propterea coëgi concionem vt vos partim *ὑπομνήσω*, partim, &c. Ratio: quia audio vos mihi esse iratos, & premere me inuidia, atque criminibus. Id autem ita futurũ ego diuinaueram, & speraueram. Hic est ordo directus sententiarum, sed est inuersus *κατ̓ μέθοδον ἀκριβολογίας*.

Αἰσθάνομαι γάρ. Ratio cur coëgerit concionem. Conuenit verbum *αἰσθάνεσθαι* superiori orationi, in qua sibi assumpsit vaticinium. *τὰ δ' ὀργῆς, ἡ ὀργή.*

Ὅπως ὑπομνήσω. Vestri consensus in bello suscipiendo. Distributio totius causæ: vt expostulem vobiscum, qui mihi estis irati nullo meo merito: vt vos castigem, qui malis statim succumbatis, nec fortiter resistatis. *ἀναλογεῖν τῷ προεχομένῳ, καὶ ἐνδιάθετον τὸ ἀκριβέστερον.*

Ταῖς ξυμφοραῖς. Rebus aduersis.

Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι. Placet mihi sensa Thucydidis simpliciter, & pingui (vt aiunt) Minerua vobis proponere, vt res fiat planior, & perceptu facilior.

Propositio: Iniquè agitis, qui ob priuatam calamitatem publicam salutem deseratis, & mihi qui eam tueor, irati sitis. Ratio; quia stante Republica, priuati etiam ciues salui esse possunt: at euersa Republica ne ipsi quidem ciues salui esse possunt.

Confirmatio: nam si priuati floreant, respub. occidat, necesse est, & ipsi intereant vna cum Republica. Expolitio à loco contrariorum: Si respublica floreat, res priuata aliquo modo affligatur, tamen salua republica, etiam res priuata conseruatur. Hic erat ordo naturalis, sed est inuersus.

Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι. Interponit suum iudicium quasi doctor, & præceptor. *πρώτως, σύμφερον.*

Ξύμπασαν) (*καθ' ἕκαστον: ὀρθουμένην*) (*σφαλλομένην*, lapsam.

Πολλῷ μᾶλλον. Quàm scilicet conseruetur euersa republica.

Ὁπότε οὖν πόλις. Assumit, vt concludat: Quum igitur Respublica floret, & viget, vt sustinere valeat calamitatem priuatorum, priuati autem nequeunt ferre illius incõmoda, relinquitur, vt priuati digni accusatione videantur, qui deserant, & prodant suam Rempublicam.

Πῶς οὐ χρὴ πάντας. Conclusio erat, desertores eius, proditoresque sunt iudicandi. Sed quia sententia erat asperior, eam methodo modestiæ molliuit.

Καὶ μή. Supple *δρᾶν*.

Ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις. Domesticis iacturis.

Ἐκπεπληγμένοι. Animis cõsternati, stupentes, pauentes.

Καὶ ὑμᾶς αὐτούς. Populum Atheniensem vocat in partẽ culpæ artificiosè: quasi diceret, Si culpa est, eius participes vos estis.

Καὶ τοιῷδε. Iniquitatis arguit populum prædicatione dignitatis, suarumque virtutum: is enim (inquit) sum, quem minimè vos criminari deberetis propter summam dignitatem.

Videtur autem hic Thucydides 4 illas virtutes in principe, ac rectore Reipublicæ desiderare. Prudentiam scilicet, eloquentiam, charitatem erga patriam, & integritatem. Aristoteles etiam 2. Rhet. in bono Consultore tria desiderat. prudentiam, probitatem, & beneuolentiam. nam (inquit) Si prudentia adsit, probitas absit, nunquã inprobi

recte consulent: si vtraque autem adsit, absit beneuolentia, nunquam optima dabunt consilia.

Plutarchus facit mentionem huius loci in opusculo περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως: & addit non solùm carere vitio, & inuidia huiusmodi prædicationem laudum, sed potius afferre, atq; adiungere splendorem Periclis, & ostendere in eo virtutem, animique magnitudinem.

137. A Γνῶναί τε. In cognoscendis, quæ facto opus sunt.

Ἑρμηνεῦσαι. Fuit enim eloquentissimus, ita vt Poetæ in eius labris suadelam, & leporem sedisse scripserint.

Χρημάτων κρείσσων. Integer & incorruptus) (ἥσσων, qui corruptelæ opportunus, & obnoxius est.

Ο, τε γὰρ γνούς. Docet necessarias in rectore Reipublicæ virtutis se tenere.

Ωστ' εἴ μοι. Quare si me authorē sequuti estis in bello hoc suscipiendo, rati has virtutes vel mediocriter in me esse, nedū excellere, atq; eminere, iniquè agitis, qui me iam criminemini.

B Καὶ γάρ. Affert rationē, cur rectè fecerint, quum suam authoritatem sint secuti: quia seruitus nobis imminebat. Sed ἀνθυπαλλαγή rem tractat. nam si nullo imminente periculo, pacatis, & tranquillis nostris rebus bellum tamen potius, quàm pacem secuti estis, stulti fuistis: Sed vt vitaret offensionē populi mutauit personam. Sin autem necesse erat, vel cedendo imperata facere, & iugum seruitutis subire, vel pericula subeundo libertatē nostrā tueri, ac defendere, profectò magis sunt vituperandi, qui pericula vitarunt, quàm ij qui ea subierunt.

Οἷς τ' ἄλλα εὐτυχοῦσι. Id est, quibus periculum libertatis amittendæ in posterum nullum imminet: qui cæteris rebus florentes: qui tranquillis suis rebus. tamen bellum paci anteponunt, quibus optio data est vtrum bellum an pacem sequerentur.

Πολλὴ ἄνοια. Ingens stultitia est, id est, valde stulti sunt.

Περιγενέσθαι. Libertatem tueri, ac defendere, retinere, sed per amplificationem seruari dixit.

Καὶ ἐγὼ μέν. Docet quinam essent illi qui pericula fugiebant, & libertatem prodebant, quinam etiam essent, qui eam tuebantur ac defendebant, vt ad erubescentiam inuitet populum.

Ἐγώ. Vnus, εὐμετάβολος: qui facilè, quasi diceret, vel metu, vel gratia possim deduci de sententia: confert autem se vnum cum toto populo, vt populus rubore suffundatur.

Ἐξίσταμαι. ἐξίστασθαι mutari in peius. ἐξιστὰς οἶνος, vinum fugiens: ἐξίστασθαι ἑαυτοῦ, exire è potestate suæ mentis, mentis compotem nō esse. Nunc verò significat sententiam mutare.

Ἐπειδὴ ξυνέβη. Accidit enim vobis, vt integris rebus bellū susciperetis meam secuti sententiā, belli deinde incommoda experti sententiā mutaretis, meamq; authoritatē vestris sentētiis damnaretis.

Κακουμένοις. μετωνυμία) (κακουμένοις. Calamitate affectis.

C Ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης. Imbecillitate sententiarum, id est, sentētiis perperam de rerum veritate iudicantibus.

Διότι τὸ μὲν λυποῦν. Affert probabilē rationem, cur à pristina sententia facilè ipsi recesserint: quia (inquit) damna, & detrimenta sunt præsentia; cōmoda, & fructus ex isto bello percipiēdi, sunt remoti.

A Τὸ λυποῦν. Quod offendit, & molestia afficit: agri vastatio: iactura rerum rusticarum.

Ἔχει αἴσθησιν ἑκάστῳ. Sentitur ab vnoquoq; vestrū.

Τῆς δ' ὠφελείας. Communis verò vtilitas, quæ est remota, nondum patet.

Καὶ μεταβολῆς μεγάλης. Itaq; fractus, debilitatusq; vester animus ingenti præsertim, & repentina rerum mutatione, in suscepto consilio permanere non potuit.

Δουλοῖ γάρ. γνώμη. Deijcit enim, & sternit animos.

B Ὅμως δέ. Admonet eos, vt erecto animo, & D celso res aduersas perferant, nec hostibus cedant: eam enim esse demōstrat ciuitatis amplitudinem, imperij maiestatem, disciplinam, & mores, in quibus educati sunt, vt extrema potius omnia perferenda, perpetiendaq; videātur, quàm vt his omnibus indignum quippiam admittatur.

Ὑφίστασθαι. Sustinere, tolerare grauissimos casus.

Καὶ τὴν ἀξίωσιν. Et dignitatē, ac splendorem publicum, & priuatum non obscurare.

C Ἐν ἤθεσιν. Et in institutis ei paribus educatos, ita scilicet, vt magno, & excelso animo sitis, pro vt magna, & excelsa est ciuitas, quam incolitis.

Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι. Perinde enim homines damnare solēt eos, qui per ignauiā deserunt pristinam gloriam, atq; odisse eos, qui temeritatē alienam sibi arrogant: mouet ab hominum existimatione.

Ὑπαρχούσης. Insitam, suam) (μὴ προσηκούσης.

Ἀντιλαμβάνεσθαι. Succurrere. 138. A

D Τὸν δὲ πόνον. Ad alterā causæ partem iam venit Pericles. Confirmat, & cohortatur Athenienses ad permanēdum in suscepto consilio: vt perseuerent in bello gerendo: agri vastatione non ita moueantur, hostiū opes non solùm nō timeant, sed etiam contemnant: dignitatem deniq; Reipublicæ, ac libertatem retineant. Loci argumentorū sunt à magnitudine imperij: à breuitate laborum: à magnitudine commodorum, & fructuum percipiendorum, ab euitatione ingentium malorum, ab honestate, & ab aliis id genus, quæ singulatim inter explicandum indicabimus.

E Quòd autem ad laborem belli attinet, & vestram dubitationē, qua ipsum suspicamini diuturnum fore, & tamen victoriā incertam, quamuis aliâs quoq; docuerim errare eos, qui ita suspicātur, tamen illud nunc proferā, quod neq; vos animaduertitis, & à me aliâs fuit prætermissum: de magnitudine (inquam) nostri imperij.

F Τὸν δὲ πόνον.

Ἀρκείτω. περιέληψις.

Οὔτ' αὐτοί. Purgatio, cur non fecerit aliâs huius rei mentionem, iam verò faciat: quia ea oratio inanem iactantiam, & gloriationem habere videbatur.

Ἐχέσθαι... τοῦ λόγου.

Κομπωδεστέραν. vel... vel speciē habere iactantiæ. Κόμπος (vt iam alibi dictū) crepitus dentium apri, cùm iratus maxillas stringit,

G

Τὴν προσποίησιν. τὸ προσποιεῖσθαι.

B Οἴεσθε μὲν γάρ. In errore versari Athenienses ait Pericles, nec cognoscere suas opes, & magnitudinem sui imperij. putare enim sui imperij maritimi fines esse angustiores, & intra sociorum tantummodo ditio-

ditionem, qui tamen latissimè, longissimeque per orbem terrarum pateant: erroris itaque falsæque opinionis eos arguit.

Ἀποφαίνω. Pronuntio.

Δύο μερῶν. Elementa intelligit, terrã, & aquam: appellat partes, quia ex his, & aere, & igni, & cæteris orbibus constat sphæra mundi.

Τῶν ἐς χρείαν φανερῶν. Quæ ad hominũ vsum patent: quia superiora elementa, aër, & ignis non ita sensibus percipiuntur, nec eorum vsus hominibus ita est manifestus.

Τὸ παρ' ὑμᾶς. Alteram in vestra potestate omnino esse.

Νέμεσθε. Teneris, cùm eius portionis, quã nunc tenetis, tum etiam amplioris, si ampliorem appetiueritis.

Καὶ ἐκ τῶν. Rationem explicat.

C Τῶν ἐν τῷ παρόντι. Quæ hoc æuo viuunt. Correctio quædam, quæ seruit probabilitati.

Ὥστε οὐ κατὰ... ὀλίγους. Itaque ista, potentia est longè pluris facienda, quàm ædificia, & rura quæ vastauit hostis.

Μεγάλων. Quasi magna quædam sint, cum parva, & leuia existimanda sint, si conferantur cum magnitudine maritimi imperij.

Οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς. Neq; potius iniquo, quàm sedato, & placato animo eiusmodi iactura ferenda est. Codices H. St. probāt magis lectionem ἢ κηπίον: quàm alteram ἢ ... , quare vertemus, Sed ornamentum leue diuitiarum existimantes, id negligere. à κῆπος hortus. ... in μ, Iliad. ... etiam ... Θουκυδίδης δὲ κηπίον φησί.

Ἡ ... ἀλλὰ κάπιον, καὶ ἐγκαλλώπισμα. ἐξηγητὴς ... κάπιον.

Καὶ γνῶναι εἰκὸς δ' ὄντων. Proponit cõmoda futura, si fortiter in bello perseuerent, & libertatẽ retineant: præter bona (inquit) & commoda, quæ retinebimus, hæc etiam, quæ amissa iam putamus, recuperabimus. ... ἀναληψομένην.

Τῶν δὲ πατέρων. Mouet ab exemplo maiorum, qui magnis laboribus imperiũ pepererunt, & partum conseruatumq; posteris tradiderunt. ... repete.

D Αἴσχιον δέ. A turpitudine mouet ... Turpius est parta amittere, quã vinci, & superari dum res quæruntur.

Ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς. Hortatur vt aduersus hostes nõ solùm cum animi fiducia, sed etiam cum contemptione quadam eant.

Αὔχημα μὲν γὰρ ... Gloriatio, & iactantia etiam in ignauum cadit. Ignaui enim, & vecordes secundo rerum successu temerè interdũ gloriantur: viri verò fortes, & magnanimi cõtemnunt aduersarium, cùm excellere, atque præstare longè se eo confidunt. καὶ γνώμη. Ne dum fortuna.

159. A Καὶ τὴν τόλμαν. Iidem etiam audaciores propter animi celsitudinem, præsertim si prudentiam coniunctam habeant, & pari sint fortuna.

Ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης. Qui enim humili loco, ac fortuna natus est, non ita facilè audet aggredi eos, qui fortuna, & opibus longè superant.

Ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύει. Pergit explicare bona, quæ sunt in viris magnanimis: minus sperant, plus confidunt: spes enim in dubio est: fiducia nõ ita, quia nititur prudentia, quæ suas opes cognoscit, itaque non dubitat. ἰσχύς: vires.

Τῆς ... ὑπαρχόντων ... commoda, facultates, quæ adsunt.

Ἡ ... ἰσχυρ... (ἐν τῷ λόγῳ).

Τῆς τε πόλεως: τῷ τε τιμωμένῳ, &c. Dignitas tanti imperij tuenda vobis est, nulliqué labores propterea declinandi.

Τοῦ τιμωμένου τῷ ἀξιώματι. τῆς τιμῆς.

Ἢ μὴ δὲ τὰς τιμάς. A repugnantibus: repugnant inter se hæc duo, id est, honorem, & dignitatem expetere, labores, & pericula, quibus paratur honor, recusare.

B Μὴ δὲ νομίσαι. Confirmat eandé remà magnitudine periculi impẽdentis: nõ solùm agitur de dignitate, sed etiam de libertate, de imperio amittendo, denique de vita, & salute omnium nostrum.

Καὶ κινδύνου, ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθεσθε. Si licet pronuntiare quid de hoc loco sentiam, non dubitauerim affirmare hic desiderari, τῆς δουλείας ὁμοίας, vel aliquid huiusmodi. nam ita vt se ia habet locus, nullũ ex eo sensum elicias commodum. Quod si cui hæc nostra coniectura placet, hæc ita erunt legenda, &

C intelligenda, καὶ περὶ κινδύνου τῆς δουλείας ὁμοίας ..., &c. ... ἀπήχθεσθε, &c. ...

Ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ. Intelligit grauissima tributa imposita, agri priuationem, & cætera id genus.

Ἧς οὐδ' ἐκστῆναι. Imò non licet nobis, neque integrum iam est imperio cedere. Pugnam quærit Pericles cum eo genere hominum, qui securi erant, & de belli huius euentu ita secum ratiocinabantur, de principatu bellum inter nos, & Lacedęmonios geritur: qui vicerint, illis alteri parebunt: ni-

D hil præterea mali, ac detrimenti sentiri sunt: itaque si illis cedamus principatu, nostris deinde rebus quietè, & pacatè fruemur molestiis bellorum liberati: aduersus hoc genus hominum opponit se Pericles: non est integrum nobis (inquit) cedere imperio, & principatu: Longè fallimini si de ea re tantummodo agi putatis: agitur enim de salute, de vita, & sanguine, ne dum de libertate, & imperio, atque principatu.

E Εἴ τῳ τὸ παρὸν δεδιώς. Quamuis in præsentia timeat: quid si addamus particulam ἐν. τῷ δεδιὼς participio? Sensus erit melior. δεδιὼς enim, & ἀνδραγαθίζεται, inter se non bene conueniunt. ἀνδραγαθίζεσθαί τινι, niti aliqua re, confidere. ἀνδραγαθίζεσθαι ... Strenuè agere, vel dicere aliquid, & habet ... Ignaui enim, non viri fortis, & strenui est aliis cedere imperio, & sequi otium.

Ἀπραγμοσύνῃ. Propter vitæ tranquillitatem, quam sperat se impetraturum, vel quam cupit.

F Ὡς τυραννίδα γάρ. A vi, & natura dominatus ducit argumentum ad fidem faciendam: & sumit exemplum à forma, quæ sub eodem genere est. dominatus enim aut est vnius, aut plurium, si vnius est aut rex, aut tyrannus est. si plures, aut δημοκρατία, aut ἀριστοκρατία, aut ὀλιγαρχία. Instar tyrannidis tenetis hoc imperium: vt tyranni, qui iniustè occupant tyrannidem, quia sine salutis periculo deponere eam nequeunt, ideo mordicus retinent, ita etiam vos nõ potestis cedere imperio sine summo vestrum periculo.

G Ἄδικον. Ad tyrannum hoc referendum, & est notatu digna authoris prudentia. nam quæ offendere poterant Atheniensem populum, ea tyrannis tribuit: offendere autem poterant, si dixisset imperium iniustè partum ab ipso.

Τάχιστ' ἄν τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι. Inuehitur iam apertius in pacis authores: rapit eos in inuidiam, & eos ci-

ues perniciosos publicè ac priuatim appellat.

Τὸ γὰρ ἄπραγμον. Res pro personis: quietis, tranquillitatis, & pacis studiosi.

Δουλεύειν: ὥστε δουλεύειν ἀσφαλῶς.

Υμᾶς δὲ. ἐπίλογος. Hortatur Athenienses, vt suasores istos auersentur.

Τοιούτοι. ἐμφατικῶς potius, quàm ἀναφορικῶς.

Μήτε ἐμὲ. Sensus, & in mea sententia, & authoritate perstare, sed methodo ἐπιεικείας vtitur. ἐπαναφορὰ, μήτε.

Ω καὶ αὐτοὶ. Causa cur irasci ei non debeant.

Εδῃώσαν ἀφ᾽ ὧν οἰκεῖς ἦν. ἀκατάλληλα. Vastarunt agrum, incenderunt ædificia, &c.

Επὶ γνώμην. Translatio criminis.

Οὐ δικαίως. ἐπίκρισις.

Εἰ μὴ καὶ ὅτι αὖ. A contrariis facit fidem, si rerum successus, & prosperos belli euentus non mihi est is largituri, sed vobis ipsis arrogaturi: ergo ne aduersas quidem res mihi vni tribuere debetis. εἰ μὴ καὶ. βαρύτης.

Φέρειν τε χρὴ. Ferendæ sunt æquo animo, & fortes res aduersæ, siue diuinitus accidant, siue ab hostibus proficiscantur.

Αναγκαίως. Causa pro effectis: æquo animo: aduersus enim necessitatem quid agat quis?

Ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει. Mouet ab instituto pristino ciuitatis.

Κωλυθῇ. Prohibeantur. fiant irrita.

Γνῶτε δὲ. A gloria, quam adepturi sunt, incendit eorum animos.

140\. Ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμεν. Auguratur quodammodo Pericles vir sapiens: vel potius Thucydides facit eum diuinantem belli huius exitum.

Πάντα γὰρ πέφυκε. Natura enim comparatum est, vt omnia orta, & aucta, occidant, & decrescant.

Ελλήνων. Quòd Græci Græcorum plurimorum imperium obtinuerimus, quæ maxima gloria futura est: ei videlicet præfuisse genti, quæ aliis præesse consueuerit, & libertatem sibi perpetuò vendicauerit, & grauissima bella contra vniuersos, & singulos constituerimus: hæc est fama, & memoria, quæ apud posteros erat permansura, & quæ ad nostra vsque tempora permanet. ξύμπασι ἐκαθολικῶς. in Encomiis habet locum ὁ ὑπερβολὴ.

Ελλήνες. Non barbari, hîc vnus gradus amplificationis: secundus ἐπλείστων. παρονομασία, & πλεῖστον. Tertius πλείστων.

Πόλιν τε. Præterea, quòd vrbē opulentissimam, omniúque rerum copia instructissimā, & frequentissimam coluerimus.

Καί τοι ταῦτα. Amplificat hæc bona hominum iudicio: eorum (inquam) hominum, qui virtuti dediti, agendi semper aliquid studio, non in desidia, & otio marcescunt: quanquam his adiungit etiam eos homines, qui otio delectantur, & eos, qui eiusmodi bonorum expertes sunt: & dicit otiosos improbare ac vituperare bona eiusmodi: expertes inuidere. Ανακεφαλαίωσις, αὔξησις.

Ταῦτα. τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν δύναμιν, &c.

Ο μὲν ἀπράγμων. Iners, deses: Collectione τῶν ἀπραγμόνων, καὶ τῶν μὴ ἐχόντων vtitur, vt premat vtrosque inuidia. ὁ δρᾶν τι βουλόμενος, ὁ δρασείων.

Τὸ δὲ μισεῖσθαι. Superius dixerat, καὶ κινδυνῶ, &c. & ὡς τυραννίδα ἔχετε αὐτήν. Itaque quia hæc oratio solicitudinem populo afferre poterat, confirmat eum obiter, & ait non esse hoc curandum: nec moueri oportere eum, si odio sit sociis. natura enim ita cōparatum esse dicit, vt qui alterius imperio parent, eum cui parent, odio habeant. Sed compensandum esse hoc incommodum imperij maiestate, & magnitudine potentiæ.

Τὸ ἐπίφθονον. Subit inuidiam.

Καλῶς βουλεύεται. Rectè suis rebus consulit.

Οὐκ ἐπὶ πολὺ. Propter æui breuitatem, & humani generis infirmitatem. αὔξησις.

Υμεῖς δὲ. Superiora colligit iam, vt finem dicendi faciat, & sententiam dicat. Quare vos vtrumque hoc prospicientes, & futurum decus, & vitationem dedecoris, vtrunque iam alacres animis amplectamini. δὲ, ἀντὶ τοῦ δὴ. προγνόντες, προιδόντες.

Βαρυνόμενοι. Et demonstrate vos præsentibus laboribus non premi.

Οἱ ὅστις. γνώμη.

Παραλύειν τῆς ὀργῆς. Liberare ira. Συνεκδοχὴ φράσις. Iram minuere, ducta metaphora à vinculis.

Δέους. Formidine.

Ωρμηθεν μᾶλλον. Impensius animis incumbebant, incitati ferebantur.

Ελυπιῦντο. Premebantur.

Ο μὲν δῆμος. συνεκδοχή. partium enumeratio.

Ορμώμενος. Bellum ingressus fortunis tenuibus.

Ἐζημιωσαν χρήμασι. Quia dicitur etiam ζημιοῦν θανάτῳ.

141\. Οὐ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν. Libro quarto, ὃ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν: tacitè carpit populi leuitatem, & inconstantiam.

Αμβλύτεροι. μετωνυμία. Αἰτιολογία. Lenito iam dolore domestici luctus, & iacturæ, quam priuatim fecerant. Dies enim ipsa solet si non penitus tollere, saltem magna ex parte minuere dolorem, minus iam sentientes.

Ων δὲ ἡ ξύμπασα. Consilio autem longè cæteros ciues anteire eum existimantes.

Οσον τε γὰρ χρόνον. Digreditur parumper hîc Thucydides, & laudes Periclis prædicat, eas distribuit in duas partes: in bellum, & in pacem: pacis tempore modestum ciuem, & bonum gubernatorem, amplificatoremque Reipublicæ: in bello prouidum, & sapientem rectorem ciuitatis fuisse dicit.

Ἡσυχάζοντες. A cæteris bellis abstinentes, vel intra muros se continentes hosti obuiam non prodeuntes.

Θεραπεύοντας. Rem nauticam curantes, in eam incumbentes, ei operam nauantes: colentes, τὸ ἐμψύχον.

Τῇ πόλει κινδυνεύοντας. Neque Rempublicam in discrimen vocantes.

Εξω τοῦ πολέμου. Expeditionem in Siciliam intelligit, & bellum Syracusanis illatum, & alia, quæ ad hoc bellum pertinere non videbantur.

Ιδίας φιλοτιμίας, καὶ ἴδια κέρδη. Alcibiadem in primis subindicat, qui & ob iuuentutē, quæ ætas honoris cupiditate flagrat; & ob generis nobilitatē, quæ inflare solet, & ob luxum, quia profusus erat, necesse habebat parare vnde ingentes sumptus faceret: itaque author in primis fuit belli Siciliæ inferendi. hoc apparet libro quarto huius historiæ.

Κακῶς ἐς τε σφᾶς αὐτούς. Perperam & suam Rempublicam, & sociorum res administrauerunt.

Α κατορθούμενα μὲν. Facit fidem eos perperam res administrasse: si succedebant ea, quæ gerenda suscipiebant, dignitas, & fructus nō ad Rempub. sed ad priuatos veniebat: si non succedebant, calamitas, & decus in Rempublicam recidebat.

Ἀξιώσει δὲ ὢν. Ἀνυπόληπτα. Quia ille pollebat cùm dignitate, tum consilio: adde etiam, quod minimè omnium pecunia expugnari poterat. Itaq; plebem in officio liberaliter continebat, neq; ex eius voluntate pendebat, sed eam ipse regebat, & parere sibi cogebat: Nam cùm bonis artibus potentiam adeptus esset, nihil erat cur assentaretur multitudini: imò eam sæpe castigabat, eiq; pro sua authoritate refragabatur. Proinde si quando quid temerè audere eam animaduertebat, metu incusso, dicendo reprimebat. Contrà stultè formidantibus animum restituebat. Quare summa rerū verbo quidem penes populum, sed re ipsa penes vnum Periclem erat.

D Ἴσον. Dignitate, non principes, vt erat Pericles.

Καθ' ἡδονάς. Vt ei assentarentur, & ad eius voluntatem loquerentur, quam morum corruptelā exagitat his verbis Demosthenes in 3. Olynth. [illegible Greek]

Καὶ τὰ πράγματα. Vel rempublicam libidini populi permittere.

141. A Ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλά. Vnde cùm multis aliis in rebus peccatum est, tum in suscipienda expeditione aduersus Siculos.

Ἐν μεγάλῃ. Quia in ampla Republica multa geruntur.

Ἀρχῆς ἰσχύος. Nam quæ non habet, necesse est velit, nolit pareat imperio illius, in cuius ditione est: quæ habet, necesse est sustineat curam regendi eos, qui subiecti sunt imperio. Itaq; si rectè eos regat: res benè cedit, sin perperam, malè.

Ὃς οὐ τοσοῦτον. Quæ suscepta est non tam culpa eorum, qui auxilia accersiuerunt (Leontinos intelligit, & Egestæos) quàm ipsorum Atheniensium, & eorum qui miserant eos apparatus.

Οἱ τὰ πρόσφορα. Qui non consulebant iis, qui eò profecti sunt: qui non sentiebant quę expediebant illis.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαβολάς. Sed propter priuatas simultates, & factiones exercitum debilitabant, & statum ciuitatis conturbabant.

Σφαλέντες δὲ ἐν Σικελίᾳ. Tantam fuisse potentiam Atheniensium docet, vt quamuis ingenti clade accepta in Sicilia, & magnis copiis, magnaq; classe amissa, seditione domi laborarent, tamen post tot incommoda triennium adhuc restiterint non solùm superioribus hostibus, sed etiam Siculis adiunctis.

Σφαλέντες. Re infeliciter gesta: amissis in Sicilia tot viris, & tot nauibus, & tanto apparatu.

B Ἐν στάσει ὄντες. Seditione laborantes.

Κύρῳ. De hoc agitur 1. lib. [illegible]

C Τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ. ἐπερίσσευσε. Tanta fuit in Pericle prudentia, & prouidentia, qua prospexit, &c. ἐπειδὴ τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. supra.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Lacedæmonios eadem æstate bellum Zacynthiis intulisse: sed re infecta domum rediisse.

Ζάκυνθον. ὑλήεσσα ὅμηρος, nemorosa Zacynthos Virgil.

D Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Eadem æstate iam extrema. Explicat iam Thucydides legatos quosdam Peloponnesiorum interceptos fuisse, dum ad Regem

A Persarum proficiscerentur, & delatos Athenas.

Τὸ μέρος. Ex parte, quantum ad ipsum attinebat, 143. B qui videlicet cum posset impedire, tamen non impediuerit, id est, culpa eius ex parte, sed [illegible].

C Κακουργῇ. Infestaret, afficeret maleficio, & Thraciam.

Τὰ τῆς Ποτιδαίας. Quæ ad Potidæam acciderant incommoda, & longam obsidionem, & sumptus maximos.

Δικαιοῦντες. Parem gratiam referendam esse existimantes Lacedęmoniis, qui bello cœpto omnes Athenienses, qui in eorum manus incidissent, interimebant. Lacedęmonios crudelitatis, & inmanitatis accusat, qui vel innocentissimos capitis supplicio afficerent.

Τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι. Locutio media.

D Καὶ ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Ambraciotarum expeditionem aduersus Argiuos, & Amphilochos explicat iam Thucydides: demonstrat causas inimicitiarum, originem ciuitatis, & gentis τῶν Ἀμφιλόχων, progressum, & incrementa, exitum denique earum rerum: narrat Amphilochum Amphiarai filium post bellum Troianum Argos Amphilochicum condidisse, & genti Amphilochorum nomen dedisse. Floruisse autem ciuitatem, & gentem eam ad multa secula, & potentem admodum fuisse: sed postea debilitatam, & afflictam in ciuitatis societatem Ambraciotas finitimos accersiuisse: ac illos pulsis Argiuis ciuitatem occupasse. Amphilochos vero pulsos vrbe Acarnanibus se adiunxisse: atque ita vtrosque petiisse auxilia ab Atheniensibus: Athenienses misisse illis Phormionem, & naues triginta.

Βαρβάρων. Chaonas, & alios intelligit.

Ἐποιήσαντο τὴν ἔχθραν. Susceperunt inimicitias. 144. C

D Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat iam Thucydides Athenięses ineunte hyeme misisse Phormionem ducem cum 20 nauibus, vt infestaret Peloponnesum, & mare Corinthiacum, sinumq; Crisæum, ne importari, exportarive quicquam posset: itaque Phormionem cum classe Naupacti stationem obtinuisse, & diligenter, ac industriè rem administrasse: missas præterea nonnullas naues docet in Cariam, & Lyciam duce Melesandro, vt pecuniam exigerent, & mare illud pacatū à piratis redderent: Sed Melesandrū re gesta infeliciter, cū ipsum interiisse, tum partem eius copiarum.

Ὁρμώμενος. Mouens sese, quasi ex belli sede. 145. A

Ταῦτα τε. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

F Φασηλίδος. [illegible] Hinc erat Theodectes Aristandri filius, forma egregia, Aristotelis amicus: ad quem scripsit ῥητορικά. Ipse quoque Theodectes scripsit Rhetorica: fecit Tragœdias quinquaginta, & alia quædam. [illegible]

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Redit ad Potidæam Thucy- B dides. docet Potidæatas non potuisse tolerare diutius obsidionē pressos rerū omnium inopia: ita, vt inuenti fuerint, qui vel ab humanarū carnium esu non abstinuerint: itaq; certis conditionibus factā G deditionem. [illegible] Causas & difficultates, quibus coacti Potidæatæ venerunt in deditionē, prius explicat. Hæ sunt diuturna & grauis obsidio: desperatio futuræ liberationis: summa frumenti, & cæterarum rerum necessariarum inopia.

Ἀπανίστασθαι. Reuocabant: obsidione liberabant.

Καὶ ἄλλα τε πολλά. Et cùm alia multa in vrbe acci-

derant pro victu necessario, tum inuenti sunt etiam nonnulli, qui à carnibus humanis nō abstinerent: Ἀλλὰ τὶ πολλὰ: fortassè significat, equos, iumenta cæsa, quorum carnibus vescerentur: mures etiam, canes, felesq; nostris temporibus, herbas, & alia id genus milites in obsidione comederunt, pressi rerum aliarum inopia.

Ἐγεύσαντο. Rem tetram, & immanem obscurè, & leuiter attigit, quasi detestaretur vel mentionem eius, vt rei nefariæ. Hoc autem dixit, vt ἀπέχεσθαι τῶν ἱερῶν χρημάτων.

Προσφέρουσι λόγους. Veniunt in colloquium.

Ἐπὶ σφίσι πεταγμένοις. Quibus erat mandata ea cura.

C Ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς. Purgat duces.

Δαπάνα τε ἀναλώσει. Mouebantur etiam magnitudine sumptus publici.

D Ἐπῃτιάσαντο. Dederunt crimini, quòd iniussu populi ita cum hoste conuenissent.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Explicat iam Thucydides Peloponnesios hac æstate in agrum Atticum non irrupisse, sed conuertisse omnes suas copias aduersus Platæenses. Hanc expeditionem susceperunt in gratiam Thebanorum, vt iniurias eorū, & cædem suorum vlciscerentur.

146. A Ἀρχίδαμε καὶ λ. Expostulant legati Platæensium cū Archidamo rege, & Lacedæmoniis: queruntur bellum illatum sibi contra fœdus, & religionē iurisiurādi, quo Pausanias eorum dux olim sese obstrinxerat: petunt deniq; cum graui deorum obtestatione, vt ab agro vastando abstineant, neq; suos fines populentur, quos sui maiores cōseruatos, & auctos libertate, honoribus, & præmiis voluerūt. Hæc κατὰ σύζυγιαν dicuntur.

Παυσανίας γὰρ. Facit fidem contra ius, & dignitatē eos facere. Pausanias amissos fines, & ciuitatem, libertatemq; simul nobis restituit: & iureiurando se obstrinxit, fore vt conseruaret ea nobis, & à vi, & iniuria quorūlibet nos defenderet, vos res concessas, restitutas, & conseruatas iam eripitis, & rescinditis, atq; irrita facitis acta vestrorū maiorum: hoc igitur & iniquum, & turpe.

Τῶν ἐθελοντῶν Nam Thebani, & alij cum Medis senserunt: alij neutros adiuuerunt.

B Μάρτυρας ποιούμενοι. Contestati.

C Δίκαια λέγετε. Refutat Archidamus legatos: negat eos libertatē traditam à Pausania retinere, qui seruiant Atheniēsibus: hortatur itaq;, vt ad se vindices libertatis transeant, & suam libertatem retineant, cæterosq; Græcos à seruitute Atheniensiū liberent: vel certè vtrisq; pariter amici sint, à bello & armis ipsi abstineant. Status causæ iuridicialis est: Legati Platæenses aiunt iniuriam sibi fieri: Archidamus negat: Quæstio est, fiat nec ne iniuria Platæensibus: docet Archidamus non fieri: vtitur definitione: tum fieret iniuria si tradita libertate eriperetur: sed cum ereptam vobis restitutam cupiamus, nullam vobis facimus iniuriam.

Δίκαια λέγετε. Ἀπὸ διαβολῆς. Æqua esset vestra oratio si facta verbis responderent: Sed cùm minimè, quasi diceret, respondeant, sequitur eam esse iniquam. διάλογος.

147. A Παῖδες γὰρ σφῶν τὸ αἰσθέσθαι.

Ἀδύνατα δὲ. ἀδύνατον αἰσθέσθαι. Ἀδύνατα περὶ ξυνθῆκας μεταλαβεῖν. ὅμηρος.

B Οἱ δ' ἀκούσαντες. In magna rerum ambiguitate cōstituti Platæenses rationē explicare non poterant: A hinc mouebat eos iactura præsens agri, & finium vastatio, & vrbis imminens obsidio: unde mouebat officium, & amicitia Atheniensium: in primis verò pignora, quæ apud eos deposuerant, liberi & vxores. Itaq; quò se verterent, quidve agerent nesciebant. Vicit tamen deniq; ea sententia, vt amicitiam Atheniensium conseruarent, agrū, & fines negligerent, fortunā, & pericula quæuis subirent. Interea tamen relatis Archidami conditionibus ad populum rem communicandam cum Atheniensi-

B bus censuerunt: & tantisper dum legati inde redirent, inducias petierunt.

Οὐ βούλονται ἃ προκαλεῖται. Se velle oblatas conditiones ab eo cum Atheniensibus communicare: quibus si probauerint, paratos se esse ad eas accipiendas.

Σπείσασθαι σφίσι. Inducias secum pacisceretur. faceret.

C Μὴ δῃοῦν. Ab agro vastando temperare.

Ἐσπείσατο. Pactus est inducias tot dierum, intra

C quot erat consentaneum responsum Athenis afferri posse.

Οὔτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ. Adhortabatur populus Atheniēsis Platæenses, vt in officio, & amicitia permanerent: de cætero non dubitarent: se nanq;, vt antea nullo tempore defuerant, ita etiam tunc adfuturos illis: neq; causam eorum neglecturos promittebant.

Οὔτ' ἐν τῷ. Exemplum petitum à tempore superiore.

D Προϊδεῖν. Destituisse.

Πρὸς τῶν ὅρκων. μάλιστα, καὶ λαμπρῶς. D

Μηδὲ νεωτερίζειν Nec nouas quærerent amicitias.

Μὴ προδιδόναι. Non deficere ab eorum amicitia.

Καὶ γῆν τεμνομένην ὁρῶντας. Et agrum vastari vel se ipsis inspectantibus, si ita necesse esset, id est, in suo conspectu.

Καὶ ἄλλο πάσχοντας. Et quamlibet aliam fortunam subeūdam sibi esse iudicarunt, id est, obsidionem, vrbis oppugnationem, famem, &c. ὅ, τι ἂν ξυμβαίνῃ,

E Quodcunque casus tulisset.

Ἀδύνατα σφίσι. Sibi non licere accipere conditiones oblatas à Lacedæmoniis.

Ἐς ἐπιμαρτυρίαν. Cœpit cōtestari deos, &c. E vt illis videlicet se purgaret, ac probaret id, quod erat facturus, atq; adeò quod fecerat: quòd scilicet, arma iam intulisset ipsis, & quòd agrum vastaturus, vrbem oppugnaturus esset.

Θεοί Deos tutelares intelligit, & præsides vrbis, 148. A & agri, quare subiicit ὅσοι, &c.

F Καὶ ἥρωες. Nam isti quoq; in numerum deorum relati suos tueri existimabantur, à quibus colebantur.

Οὔτε τὴν ἀρχὴν. Neq; primùm) (ἐπειδὴ.

Ἐκλιπόντων. ἀπολογία, cur non ἀδίκως bellum intulerint. hi enim priores fœdus violarunt.

Ἐν ᾗ. In qua patres nostri cùm vota vobis nuncupassent, Medos superarunt, vestraq; ope feliciter pugnarunt aduersus barbaros: hæc eò spectat, vt doceant Lacedæmonii se nunquam arma illa-

G turos fuisse, nisi fuissent prouocati à Platæensibus.

Παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ. Γλαυκῶπις, præbuistis, præstitistis benignam, & amicam.

Ἐναγωνίσασθαι. Et in ea decernerēt, ac dimicarent.

Προκαλεσάμενοι γὰρ. oblatis enim multis, æquisq; conditionibus, eas omnes recusarunt.

Ξυγγνώμονες δὲ ἔστε. Conclusio. Testes igitur estote, & si

re, si qui nos prouocarunt, pœnas dederint, nos A vero parati ad vlciscendum, de illis pœnas sumpserimus. δίκαι τῶν δὲ. ξυγγνώμονές εἰσι, αἰτία τῶν ξύμπαντων.

Plena grauitatis est hæc oratio cùm sententiarum pondere, & orationis ipsius granditate, tum personarum ratione habita: rex est, qui loquitur, deos, atque heroas alloquitur. Similes apud Liuium plus quàm semel, atque iterum reperiuntur vt in primo libro, vbi Romulus precatur Iouem statorem: vt in sexto etiam, vbi Marcus Furius Camillus Dictator verba facit ad Apollinem, & B Iunonem in oppugnatione Veiorum.

Tuo ductu Pythice Apollo, tuoque numine instructus pergo, &c.

B Ἐπιθειάσας. Ἀπολύτως interdum ponitur, & significat diuino afflatu corripi: Iam transitiuè, deos affatur his verbis.

Καθίστη. Aciem ad prœlium instruxit: vt si qua eruptio fieret, occupatis in opere, atque in circumuallatione militibus, instructę, & paratę essent copiæ ad hostem reiiciendum.

Περιεσταύρωσαν. σταυρὸς, vallum significat, aliàs crucem: qua significatione inuenitur sæpissimè in sacris literis: nec non pro ærumnis, & miseriis, quas pij homines, & Christi sectatores perferunt.

Δυσάρειν, πονηρῶς.

Ἐλπίζοντες. Sperantes se propediem eam expugnaturos.

Ξύλα μὲ οὖν. Vnde materia comportaretur significat.

Παρῳκοδόμουν. L. V. Supra vrbis ędificia extruūt. D F. P. aggeribus adhibebant, ne scilicet humus diffunderetur.

Φορμηδὸν. Instar storeæ, vel sportæ, id est, directa & transuersa tigna admouentes, ita enim texuntur storeæ, &c.

Ὕλην. Virgulta, cespites, & alia id genus ingerebant.

C Μέλλων αἰρθήσεσθαι. Erat absoluturū, id est, ad iustā altitudinē aggerem excitaturū. ξυνεχῶς, continenter.

Ὕλη, ad materiam, χῶμα, ad formam refer.

Διῃρημένοι. Ita partiti inter se opus, vt alij quiescerēt, alij cibū caperent, alij in opere essent occupati.

Οἱ δὲ πλαταιῆς. Quid cōtra conatus hostium Platæenses fecerint, iam explicat: murum (inquit) ligneum muris lapideis vrbis imposuerunt: cui deinde addiderunt murum lateritium: muro ligneo deinde coria, & centones præfixerunt: prætexuerunt. ξυνδέσμους, compago.

D Τὸ μὴ ὑψηλόν. Ne succrescens ædificium labasceret, vel ne esset infirmius.

Δέρρεις. Coria, pelles, vestimenta etiam densa.

Διφθέρας. Vestes crassas, & viliores, pastoritias, &c.

Προκαλύμματα. Munimēta obiecta, q̄ protegerēt.

Ὡς τὰ τοὺς ἐργαζομένους. Quæ protegerēt & murum, & eos qui in opere versabantur.

Πυρφόροις. Missilibus igniferis.

149.A Διελόντες. Interciso vrbis muro, qua agger extruebatur.

Ταρσοῖς. Fiscellis, vel cratibus arundineis. aliàs sic vocatur palma pedis, palmula remi: ala, &c.

Ἐνειλοῦντες. Inuoluentes, id est, obstruētes rimas cratium.

Ἐσέβαλον. Obstruxerunt.

Οἱ δὲ ξυνέντες ὑπονομεύσαντες. Nouum commentum Platæensium explicat: Cuniculos scilicet actos, quibus aggerem subducebant in vrbem.

Ταύτῃ. Ea ratione, eo commento exclusi, id est, cùm nihil ea iam proficerent.

Τὸν μὲν ἐπίσχον τὸ ἐμβάλλειν. Ab eo agendo destiterunt.

Τεκμαίρεσθαι ὅμηρος, collineare, de sagittariis. à corpore ad animum.

Ξυντεκμηράμενοι. Coniectura eos dirigentes sub aggerem.

Ἐπὶ τὸ κενούμενον. In eam partem, quæ hauriebatur, B euacuabatur.

Δείσαντες δέ. Narrat Platæenses intra priores muros vrbis ædificasse alteros, vt si priores ab hoste capti fuissent, alteri vrbem tuerentur, & nouus labor hostibus relinqueretur.

Δείσαντες. αἱ πολυχία. Quo consilio adducti id fecerint. metuentes suam paucitatem, hostium multitudinem.

Μηνοειδές. Lunatum, falcatum, curuum.

Ἐν ἀμφιβόλῳ. Et in maiore periculo constituti, ra- C C tionē non affert apertè: sed ea est posita in verbo μηνοειδές.

Ἅμα δὲ τῷ χώννυ. Interea dum iaciunt aggerē, admouent etiam machinas.

Ἅμα δὲ τῷ χώσει. Quid prȩterea moliti fuerint Peloponēsij, explicat Thucydides: iactū aggerē superius vidimus ab illis: à Platæēsibus humū subductā disiecta parte muri: à Peloponesiis cratibus arūdineis eam obstructā: ab illis actos cuniculos, & alterum murum interius falcatum ædificatū, ab his D iam docet machinas, dum agger iaceretur vrbi admotas: & quassatos ita muros, vt Platæenses vehemēter perterriti fuerint. Est igitur totus hic locus collatio quędā conatuū, tum eorū, quibus vtebantur Peloponnesij ad vrbē oppugnandā, tum eorū, quibus vtebantur Platæenses, vt se defenderent.

Ἀνέκλων. Reflectebant, subuertebant.

Ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν. Ab vtroq; capite.

Μέλλον σεισμὸν ἔσεσθαι. Erat ictu peritura, verba so- D nāt, quoties machina aliquā in partem erat casura.

E Ἐμβολὰς, αἰτία τὸ ἐμβόλον.

Μετὰ δὲ τὸν. Mutatam rationem oppugnādæ vrbis demōstrat: ratio, quia Peloponnesij intelligebant vi vrbem capi nō posse, vt fame saltē eam expugnarēt diuturna obsidione: tentasse tamen eos prius ostendit, an incendio quicquā posset profici.

Ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν. Hoc genere oppugnatio- 150.A nis, L. V. At F. P. inter tot impedimenta: præsenti formidine. πνεύματος γενομένου, coorto vento.

Πᾶσαν γὰρ ἰδέαν. Nullum genus oppugnationis F prætermittebant, vt sine sumptu grauiore, & longa obsidione eam expugnarent.

Ἰδέαν. Oppugnandi scilicet.

Προσαχθῆναι σφίσιν. Sibi adiungeretur.

Φορμηδὸν ὕλης. Comportātes itaq; materię, ac virgultorum fasciculos, in fossas coniecerunt.

Ἀπὸ τοῦ χώματος. Ex aggere. L. V. intelligit fasciculos ex aggere petitos, sed res non ita habet. Thucydides enim docet iactos fasciculos in eam partem, quæ erat intra aggerem, & murum vrbis interiorem, vt sit μεταξὺ τοῦ χώματος τοῦ τείχους. Vel certè eius spatij; quod erat intra murum, & aggerem.

Πλήρους γενομένου, αἰτία τὸ πληρωθῆναι.

Ἐπιφορήσαντες. Congesserunt materiam, & virgulta etiam in alias plerasq; partes vrbis, quas occupare de loco superiore poterāt. ὅσα ἐδύναντο τῆς ἄλλης πόλεως: ergo nō in omnes partes materiam iecerunt.

Ἀπὸ τοῦ μείζονος. Quo videlicet facilius flamma dilata vento vrbem, & ædificia incenderet.

Ξύλα δέσιν, καὶ πίσσῃ. Quæ adiuuarent incendium.

Ὅσον, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Χειροποίητον. quasi diceret, nam non cõfero cum iis incendiis, quæ casu, & vi ventorum in syluis fieri consueuerunt. arbores enim in syluis ita interdũ agitantur, vt mutuo concursu, & impetu ignem excudant.

Ἀπὸ ταὐτομάτου. Sic ego distinguo, τὸ αὐτόματον, casus, quem Christiana pietas nullo modo admittit, persuasa de summa Dei nostri prouidentia, & rerum omnium moderatione.

Τὸν δὲ πρὸς τὸ σημαινόμενον. τὸ φλόγισμα, τὸ πῦρ.

C Ἐπίφορον. Secundus, qui vrbem versus flammam differret.

Οὐκ ἂν διέφυγον. Actum vtiq; de illis fuisset.

Καὶ τὸ δή. Non solùm illud incommodum non accidit, sed id cõmodi contigit. vt magna vis aquæ cum tonitruis de cœlo effusa flammam restrinxerit, & periculo Platæenses liberauerit.

Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Narrat Pelopõnesios eo etiam conatu frustratos, & spe deiectos, dedisse se ad vrbem circumuallandam.

Διελόμενοι κατὰ πόλεις. Distributo ambitu inter ciuitates singulas.

Τάφρος δέ. Murum lateritium fuisse significat. vnde verò lateres effecerint, docet: ex duplici fossa (inquit) interna, & externa. βραχυλογία.

D Περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς. Arcturus oritur à Canicula ferè post diem quinquagesimum, Nonis Septembris ortu cosmico, vt vocant Astrologi, vel etiam Heliaco, qui Cosmicum paulo pòst sequitur.

Πλαταιῆς δή. Quis fuerit numerus eorũ, qui obsidebantur, docet. 400 Platæenses, 80 Athenienses, 110 mulieres, quæ panem facerent.

Παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας τοῦ ἀχρειοτάτους.

151. A Τῶν πλαταιῶν. Passiuè positus iam casus patrius: simul atque Peloponnesij bellum intulerunt Platæensibus.

B Ἀκμάζοντος. Frumentis iam maturis.

Τρίτος. Præter ξενόφωντα ἀριστοκλείδου, καὶ φανόμαχον τὸν Καλλιμάχου.

Ἐδόκει δέ. Erat opinio ciuitatem ad Athenienses defecturam, opera quorundam ciuium. προχωρήσειν, factura deditionem.

Προπεμψάντων: προπέμπειν, aliâs prosequi.

Ἐς μάχην καθίστανται. Ineunt prœlium.

C Εἶχον δὲ ψιλούς. οἱ χαλκιδῆς scilicet.

Κρουσίδος: κρουσίδος. σφα. μοῖρα τῆς μυγδονίας, ἀπὸ Κρούσιος τοῦ μυγδόνος υἱοῦ.

Ὄλυνθος, πόλις Θρᾴκης.

Ἀρτι δὲ τῆς μάχης γεγενημένης. Quamuis equitatus Atheniensis, & leuis armatura ab equitatu, & leui armatura Chalcidensium victi, & superati fuissent, tamen non ita magnum incommodum acceperant: sed paulò post factum prœlium noua manus cetratorum, quam Olynthij subsidio suis miserant, addidit animos iis, qui paulò antè victores fuerant: itaque omnes aggressi denuo Athenienses, fundunt eos, fugantq;, & cædunt 400 & 30, & omnes duces. Hoc igitur Atheniensium incommodum iam explicat Thucydides.

Τοῖς τε προσγιγνομένοις. Tum eorũ accessione, nouo subsidio.

D Ἐπῄεσαν. Infestis armis procurrebant.

Ἡ δοκοῖ. Quâ videbatur, id est, secuti opportunitatem loci, id est, à latere aperto.

Οὐχ ἥκιστα φοβηθέντες. Maximè perculsos.

Τῷ ἄλλῳ. Cum reliquiis.

152. A Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Redit ad Ambraciotas: quorum inimicitias aduersus Argiuos, Amphilochos, & Acarnanas, & bellum cœperat explicare in hoc ipso libro. Narrat eos hac ipsa æstate bellum grauissimum Acarnanibus intulisse: huius belli apparatũ, copias, & consilia primùm explicat. Consilia, & causę huius expeditionis fuerunt, quia Ambraciotæ, & Chaones venerant in spem subigendæ totius Acarnaniæ. Magnitudo apparatus illa fuit, quia pedestribus, maritimisq; copiis, & opibus nõ solùm suis, sed etiam Peloponnesiorũ hoc bellum susceperunt: itaque magnas fuisse vtrorumq; copias ostendit. docet etiam quibus rationibus persuaserint Peloponnesiis, vt belli huius socios se adderent: futurum demõstrabant, vt Acarnania potiti, facilè potirentur etiam insulis adiacentibus, Zacyntho scilicet, & Cephalenia: quibus subactis, fore vt Atheniensibus facultas oppugnandæ Peloponnesi eriperetur.

Χάονες. Gens Epirotica: in Epiro 14 erant gentes Theopompo authore, quarum maxime illustres duę istę erant, Chaones, & Molotti, Strabo, lib. 7.

B Βουλόμενοι. consilia.

Λέγοντες ὅτι. Mouebant eos commodis futuris. Potiemini Acarnania, potiemini Zacyntho, & Cephalenia: eripietis hosti facultates oppugnandæ Peloponnesi. fortasse etiam Naupactum capietis.

D Καὶ ὁ περίπλους: & Athenienses non ita posteà infestaturos classe Peloponnesum. αὐτὶ τοῦ οἱ ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως περιπλεύσονται τὴν πελοπόννησον. ἰνδαῖς, Euestigio.

Τοῖς δὲ ναυτικοῖς. Id est, Sociis verò præceperunt circummissis nuntiis, vt classem expedirent, eamque primo quoq; tempore mitterent Leucadem. περιαγγέλλειν, Imperare circummissis nuntiis.

C E Ἦσαν δὲ Κορίνθιοι. Corinthij erãt propensis admodũ ad bellũ illud animis, & fauebant Ambraciotis.

Ξυμπροθυμούμενοι. Adiuuabant maximè studium Ambrociotarum. αὐτὶ τοῦ ξυμπροθυμοῦντο.

Ἐν παρασκευῇ ἦν. Instruebatur: παρεσκευάζετο.

D Ἀνακτόριον. πόλις ἀκαρνανίας, ἄντικρυς Κορινθίων, hodie Vonizza.

153. A Ἐπ' ἐτησίῳ. ἐπετησίῳ legendum vnâ. annuo magistratu.

Ἀρχικοῦ γένους. Ex familia, cui ad magistratus patebat aditus.

F Ἀτιντᾶνες. Strabo libro 7. legit Ἀτιντᾶνας, si codex mendo caret.

Παραυαῖοι, ὁμοροῦντες τῷ Ἀώῳ τῷ παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμὸν, οἰκοῦντες. καὶ Θεσπρωτοὶ, καὶ ἀμύμονες ἀμφιλόχοις. ὅμοροι ἐν ἰδίᾳ.

Ὀρέσται. Strabo, lib. 7. 143. 6. Λέγεται δὲ τὴν ὀρεστίδα κατασχεῖν ποτε ὀρέστης φυγὼν τὸν τῆς μητρὸς φόνον, καὶ καταλιπεῖν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν χώραν, κτίσαι δὲ καὶ πόλιν ἣν αὐτὴν ἄργος ὀρεστικόν.

G B Περδίκκας. Perfidiæ arguit Perdiccam, qui cùm socius, & amicus esset Atheniensium, tamẽ hostes eorum adiuuaret. ὅτι μὲν ἐπίσταται τε ὁ τότε σώζων βασιλεύς, ξύμμαχος ἐστὶν ἀθηναίων, καὶ ἀφῆκεν ὁ ἀλέξανδρος μακεδόνων βασιλεύς. supra.

Οὐ περιμείνας. Improbat latenter Cnemi consilium, qui noluerit expectare classem, qua manus Acarnanũ facilè distineri poterat. στρατὸς, ἡ, καὶ βαρβάρων, ὁ πολὺς στρατός.

Νηρώ

Νομίζοντες. Quo consilio eius oppugnationem instituerint, aperit.

Αναμείναντες δὲ. Nulla venisse auxilia Stratiis à ciuitatibus maritimis docet Thucydides. Singulæ enim ciuitates sibi metuebant à classe, quæ ventura erat: itaque suos quæque fines tuebatur.

Ἐρήμων. Sine præsidio.

Οἱ δὲ μέσον. Qui medium agmen ducerēt, qui extrema, demonstrat nunc Thucydides; Chaones (inquit) mediū agmen ducebant: à dextra eorum Leucadij, & Anactorij, ad læuam Cnemus erat, Peloponnesij, & Ambraciotæ.

Καὶ ἰσον ἦν. Quantum inter se distarent acies, declarat Thucydides. Tantum distabāt, vt interdum agmen ab alio non posset conspici. Damnat Thucydides temeritatem, & imprudentiam barbarorum, qui à robore exercitus, & à duce ipso, id est, à Cnemo, & Peloponnesiis se disiungerent.

Διὰ φυλακῆς ἔχοντες. ἰσαῦς δηλονότι, κτλ. Cautè, & exploratis itineribus.

Οὔτ' ἠξίουν. Neque passi sunt locum deligere castris.

Ῥώμῃ. Robore, ἡ ῥώμη, ὁ καὶ βίαιον.

154. A Αὐτοβοεὶ. Ipso clamore tantùm, [illegible].

Γνόντες δ' αὐτούς. Demonstrat insidias factas barbaris à Stratiis, itaque Chaonas fusos, & fugatos fuisse: cæsos etiam non paucos.

Μεμονωμένων. A cæteris seiunctos.

Ἀνελάμβανον. Ad se recipiebant.

Κεκόσμηνται. Eo genere pugnæ excellere.

Αναπν. [illegible] Θεοκρ. εἰδύλ. α.

Οὐ γὰρ δὴ ποταμοῖο μέγαν ῥόον εἶχετ' Ἀνάπω,

Οὐδ' Αἴτνας σκοπιάν, οὐδ' Ἄκιδος ἱερὸν ὕδωρ.

Οἰνιάδαι. [illegible]

Κομίζονται. Impetrat per inducias cæsos in acie sepeliendos.

Ξυμπαραγενομένων. Cùm illi se adiunxissent per amicitiam.

Τὸ δ' ἐκ τῆς Κορίνθου. Trāsit ad classem Peloponnesiorum, quæ huic expeditioni erat interfutura, sed nō potuit adesse propter nimiā Cnemi festinationem: Demonstrat itaq; Thucydides, causam cur nō licuerit ei adesse: Docet coactā eam fuisse certare nauali prœlio aduersus Phormionē, & naues Atticas. Hoc prœliū diligēter explicat. Erat Phormio numero nauium longè inferior: nam 20 tantum naues ipse habebat: naues hostium erant 40, & 7: artificiō tamen, & rerum nauticarum peritia victoriam est cōsecutus, & insignem adeptus gloriam. Est igitur hic locus quasi encomium quoddam Phormionis.

Τῶν ἄλλων ξυμμάχων. [illegible], &c.

Κελούς, ἀπὸ Κείους πόλεως φωκίδος.

Ηναγκάσθησαν. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Sic est infrà, [illegible].

Ὁ γὰρ Φορμίων. Qua ratione prœliū fuerit gestum, diligenter iā explicat, ostendit primo loco consiliū Phormionis, quo loco classem hostiū expectauerit, & qua de causa. Narrat eū obseruasse diligēter hostes aduentantes, vt cùm in apertū, & patēs mare peruenissent, eos aggrederetur: sperabat enim se scientia rerū maritimarum, & beneficio venti, qui certis horis quotidie ex sinu Crisæo flabat, elusurum hostes, atq; superaturū, id, quod accidit.

Παραπλέοντας. Terram legentes. [illegible].

Εὐρυχωρίᾳ. Aperto, & patenti mari.

Ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ. Non eo animo, vt &c. de nauali prœlio nihil cogitantes: qui enim ad pugnam progrediuntur, hi expediti, sine impedimentis veniunt: carpit imprudentiam, & imperitiam Peloponnesiorum. vel quia cōtemnebant paucitatem nauium oppositarum.

Στρατιωτικώτερον. More peditum, id est, impediti, & cum suis quique sarcinis.

155. A Ἐπειδὴ μέντοι. Sed conspicari eos venientes contra, ita demum cogūtur nauali certare prœlio: describit locum, in quo pugnatum est: locum in quo vtraq; erat classis, cùm in conspectum venit mutuum. Classem Peloponnesiorū ita nauigasse docet, vt oram Peloponnesi maritimam legeret, quæ est ad Patras, & Dymen, traiectura in Acarnaniā. Classem Atheniensium ex Chalcide, & fluuio Eueno infestis signis contra Peloponnesios venisse: Commissum prœlium in medio freto ante fauces, & ostia sinus Corinthiaci.

Ἀντιπαραπλέοντας. Infesta classe cōtra se nauigātes.

Χαλκίδος. Plures erant eodem nomine: quarum clarissima Euboica erat: sed iam Ætolicam intelligit. Διονύς.

Τὴν δ' ἐπ' [illegible],

Νῆσον τ' [illegible] ἔρυμα

[illegible]

Εὐσταθ. [illegible] χαλκίς φησί.

Καὶ ἐκ νυκτὸς. Et quamuis noctu proximè clàm portum cepissent (vt videlicet eos inopinantes opprimerent) tamē Peloponnesij hoc nō ignorabāt.

Κατὰ πόλεις. Oppidatim.

Καὶ οἱ Πελοποννήσιοι. Quomodo instruxerint vtriq; aciem, demonstrat: Peloponnesij orbē fecerunt suarum nauiū ita, vt proræ essent hosti oppositæ: intra orbē parua nauigiola, quæ secum habebant, receperūt, & quinq; naues celeritate præstātes, vt si quæ premerentur, laborantibus ferrent subsidium, Athenienses suas in seriē longiorē dispósuerunt, ita vt singulæ singulas deinceps sequerentur.

Ὡς μέγιστον οἷοί τ' ἦσαν. αἰτὶ τῆς ὡς μέγιστον ἐδύναντο.

Διέκπλουν μὴ διδόντες. ναυτικὴ φράσις. Non permittentes, vt hostiū naues per mediam suam classem transcurrerent, percurrerent.

Λεπτὰ πλοῖα. Minora nauigia.

Διὰ βραχέος. Per interuallum, quod exiguū propterea reliquerant: ad eum vsum scilicet. [illegible] πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Κατὰ μίαν ναῦν. Producta acie nauiū singularim.

Ξυνῆγον ἐς ὀλίγον. In angustum contrahebant, vt scilicet salo maris, & venti flatu colliderentur, & ordo earum turbaretur.

Ἐν χρῷ δὲ. Proximè præteruecti, radentes proras nauium hostiliū, ἡ μεταφορὰ à tonsoribus. Virgil. lib. 7. in principio.

Proxima Circeæ raduntur littora terræ.

Αὐτίκα. Iam iam irrumpendi, inuadendi.

Προείρητο δ' αὐτοῖς. Sed cautum fuerat à Phormione, ac præceptum antea ne hostem aggrederentur, nisi ipse dedisset signum.

Ἤλπιζε γάρ. Sperabat enim illum ordinem nō ita permansurum, vt in pedestri pugna.

Ξυμπεσεῖσθαι. Concursuras.

Παρέξειν ταραχήν. Perturbationem allatura.

Οὐδένα χρόνον. Atq; ita ppetuò eos trepidaturos.

Τὴν ἐπιχείρησιν. Conserendæ pugnæ tempus, &

hostem aggrediendi penes se fore existimabat: qui A enim celeriores habēt naues, hi, & vitare impetus hostiū, & eos fugiētes arbitratu suo insequi possūt.

156. A Ως ἢ τὸ, ἡ πνεῦμα κατῆι. Vt instruxerint aciem vtrique docuit superius Thucydides. Et quo consilio Phormion aciem suarum nauium produxerit: iam describit prœlium commissum: & primo loco demonstrat euenisse id, quod animo præceperat Phormion, vt flante vento naues hostium perturbarentur & inter se colliderentur. Itaq; commendat tacitè Phormionis prouidentiam.

Κατὰς. Vel ad situm regionis referēdum est, vel ad damnum allatum Peloponnesiis.

Προσκειμένων. Nauibus incumbentibus ita vt earum haberetur ratio, ne colliderentur. Εν τῷ αὐτῷ. supra, καὶ τὰ πλοῖα περιχλῶ περιξέχ.

Προσέπιπτε. Concurrebat.

Κοντοῖς. Inter arma nautica numerabatur contus (erat autem hasta longior, & ferrea cuspide munita) quo nautæ loca nauibus opportuna explorabant. Virg. lib. 6. Æn.

Ipse ratem conto subigit, velisq́ ministrat

Lib. 9. *— Ac duris detrudere contis.*

Απεωθοῦντο. Repellebāt. Διαφυλακῇ. vitatione mutua.

Βοῇ τε χρώμενοι. Quæ rerum confusio fuerit consecuta describit: non poterant (inquit) audire iussa ducum, neque præfectorum.

Κελευστῶν. ναύαρχος, ἢ τριήραρχος, κελευστής, κυβερνήτης, ναύτης, ἢ ἐρέτης.

—Et qui requiemq́, modumq́

Voce dabat nautis animorum hortator Epopeus.

Ouid. Meta. 3. 40.

Απειθεῖς. Minus obtemperantes. γλυκύτης.

B Ες ἀνάκλησιν. Ad resistendum, ποιητικὴ λέξις. Αλλὰ ἡ ἀνάκρισις. ἀλλὰς μεμηνύκασι) (ὁπλιτ...

Μολύκρειον. Θ μολυκρία. στφ. 12. πόλις αἰτωλίας.

Τὸ ῥίον. Intelligit τὸ μολυκρικόν, alterū .n. τὸ ἀχαϊκόν.

Τοῦ ποσειδῶνι. Cuius erat maris imperium, & cui acceptam referebant victoriam.

C Ας ἔδει ἑαυτοῖς ξυμμῖξαι. Quas cum his antea coniunctas oportuerat.

D Εδόκει γὰρ αὐτοῖς. Noua enim, & inopinata res ea videbatur, à 20 scilicet nauibus 47 superatas.

157. E Νικίας γὰρ κρής. Erat bellum inter Polichnitas, & Cydoniatas finitimos. Nicias Gortynius hospes Atheniensium fauebat Polichnitis: itaque impetrat auxilia ab Atheniensibus aduersus Cydoniatas. Hæc narrat iam Thucydides.

Πολεμίας. τ' ἀθηναίων ἀναπόσ, nā si referatur aut ad Niciam, aut ad Cydoniatas, res non ita constabit.

Πολίχνη. πόλις κρήτης. ὁ πολίτης πολιχνίτης, ὡς καὶ Ἡρωδιανὸς ἄλλοι, inquit στφα. ὁ πολίτης πολιχναῖος.

Επὶ ἔργον. Vt in rem duram.

Οἱ δ' ἐν τῷ κυλλήνῃ. Suscipit iam explicandum secundum prœlium: hoc etiam, vt superius diligentissimè describit. narrationē huius loci in tria tempora distribuit: in tempus ante prœliū. in tempus prœlij, & in tempus, quod consecutū est prœlium. Docet igitur quæ gesserit vtraq; classis tribus istis temporibus: vnde progressæ: quò venerint, quid egerint ante prœlium: quæ in ipso prœlio, & quæ finita pugna: ante prœliū progressos Peloponnesios Cyllene ad Panormum portū venisse significat, prope Rhium Achaicum. Phormionem naupacto prodisse ad Rhium oppositum extra sinum Crissæū. & sex, septémve dies aduersas stationes, & castra opposita classem vtramq; habuisse: suas copias vtranq; exercuisse, & ad pugnā cōfirmasse, ancipiti deinde pugnatū prœlio: ita tamē vt victoria penes Athenieēses potius fuerit, à prœlio vtrosque trophæum statuisse, sed tamē Peloponnesios sua confessione victoriā Atheniensibus cōcessisse. Hæc narrat, & more suo explicat iam Thucydides.

Πάνορμος. στφα. πόλις κρήτης, Θ λιμὴν ἐν μέσῳ τῆς κεφαλληνίας ὄρων. Strabo lib. 7. Iam portus Achaiæ. C

Γνώμην ἔχοντες: Constitutū habentes, eo animo, D ea mente, Quo cōsilio vtraq; classis teneret ea loca, easq; stationes docet Thucydides.

Νομίζοντες. Rati pro illis hoc facere, vt in angustiis certamen committeretur. E

158. E Εν τούτῳ ὁ Κνῆμος. Qua deniq; causa inducti duces Lacedæmoniorum prœlium non differendū amplius esse censuerint, demōstrat iam Thucydides: quia verebantur ne classis altera subsidio veniret Athenis Phormioni: Quare conuocato concilio milites propter superiorum dierum incōmodum perterritos, cōfirmant, & ad pugnam cohortātur.

C CNEMI CONCIO.

Η μὲ γενομένη ναυμαχία. Qui cōfirmaturus est militem perterritū, necesse est adimat ei metū, & timorem, addat animos, & contemptionē hostium: iam quib. rationibus hoc vtrumq; præstari possit, videamus. Tollitur metus, & timor, si demonstremus opes nostras esse magnas, ingētes copias, corpora militum robusta, animos fortes, & rei militaris peritos, deniq; si bona corporis, animi, externa etiā iis, quos cohortamur, adesse doceamus: Hanc D igitur rationem secutus Cnemus adimit suis copiis timorem: ostendit numerum nauium quadruplo ferè maiorem classe hostium, militum manū longè numerosiorem, robustiorem, & animis fortiorem, & ad omnes casus subeundos longè audaciorem: Et quoniā milites accepto ante detrimēto erant perterriti, eleuat huiusmodi incōmodum, ac demonstrat quibus caussis offensum iam fuerit, iis sublatis, de victoria nō esse dubitādum, præsertim aucto, & duplicato numero nauiū. Quare bono, E & fidenti animo eos esse iubet, & demonstrat de victoria bene sperandum. παραμυθία ἡ σύν.

Ducitur τὸ προοίμιον à re ipsa, de qua agitur, agitur de prœlio cōmittendo, & quia superiore aduerso prœlio territi videbātur milites, eos admonet statim in ipso vestibulo caussæ, nō esse cur terreantur. Siquis vestrûm ô milites prœlium futurum reformidat ob incōmodum superioribus diebus acceptum, is non rectè neque iure formidat.

Ουχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν. Non habet iustā coniecturā. ἀπόφασις, αὐτὴ ἢ, εἴ τις ὑμῶν φοβεῖται, &c. οὐκ ἔχει φοβεῖσθαι ἐκ τεκμαιρόμενος. Insinuatio. Id est, non est cur perterriti sitis ô milites, propter superius prœlium, coniecturam inde facientes etiā de futuro. F

Τό τε γὰρ παρασκευῇ. Plures affert caussas: defuit numerus nauiū: defuit ratio in instruenda acie: fortuna fuit aduersa: defuit etiā peritia rerū maritimarum: itaque non est mirandum si offendimus.

Ενδεής. Prœlium nauale exiguo apparatu: id est, exiguo numero nauium commissum est.

G Επὶ στρατείαν. στρατιωτικώτερον, ad terrestrem expeditionem.

Τά ἀπὸ τῆς τύχης. Fortunæ incōmoda, ob ventum, concursum, & conflictationē nauium, & quòd nō statim impetum in hostes fecerimus, sed orbe facto eorum impetum sustinuerimus, nō pauca nobis aduersa cecidere, fortuna ita volente.

Καὶ που.

Ἀπειρίᾳ. Imperitia lapsi sumus.

Οὐ τῇ μαλακίᾳ τὸ ἡμέτερον. Itaq; nō ignauia, & vitio nostro victi sumus, sed, quasi dicat, vel fortunæ culpa, vel aliqua imprudentia, sed nō ignauia, &c.

Οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης. Neque debent animi, qui victi, & superati nō sunt, sed habent aliquas rationes, quibus causam suā probent, propter rem malè gestam consternari.

Τινα ἀντιλογίαν. Aliquas rationes, quas obiiciat, & quibus sese purget.

C Ἀμβλύνεσθαι. Retundi, debilitari, frāgi, ab acie gladiorum ducta metaphora, aduerso prœlij exitu. τῷ ἀποβάντι τῆς ξυμφορᾶς: τῇ ἀποβάσῃ ξυμφορᾷ.

Νομίσαι δέ. Existimandum autem homines posse labi fortunæ culpa, virtute animi stare, & erectos semper esse: neq; ob imperitiam, (modò virtus animi, non abfit) ignauos esse existimandos.

Τῆς δὲ καὶ ἡ ἀπειρία. Compensat imperitiā animi præsentia, & audacia per collationem. ἀνθυπαγωγὴ, αἰτιολογία ὑμᾶς ... τῇ ἀπειρίᾳ. Concessio, ἀντιπαράστασις.

Τῶν δὲ ἡ ἐπιστήμη. A contrariis.

Ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα: Cum fortitudine coniuncta.

Ἐπιπλεῖν. Ad præstāda quæ didicit, ad peragēda.

D Πρὸς μὲν τὸ ἐμπειρότερον. Tradit præcepta, & remedia aduersus scientiam rerum maritimarum, & artificium Atheniensium.

Πρὸς δὲ τὴν ἧσσαν. Aduersus incommodum acceptum, diligentiam præsentem in instruenda acie: id quod non adfuit cùm superati estis.

179. A Περιγίγνεται. Confirmat magis, magisq;, adest insuper vobis, &c.

Οἰκεῖα γῆ. Vt si superemur, quasi diceret, excendere, & ad amicos liceat confugere.

Ὥστε. Efficit victoriam omnino à se fore.

Σφαλλομένους αὖ. Offendere posse.

Καὶ ἔσται ἡμάρτομεν. Adde (inquit) quòd superiora errata erūt quasi quidam monitores, vt caueamus diligenter ne denuo offendamus: itaq; incommoda in commoda vertentur: τὰ παθήματα μαθήματα. Cæs. lib. 3. Belli ciuilis, satis esse magna vtrinque incommoda accepta, quæ pro disciplina, & præceptis habere possent, vt reliquos casus timerent.

Προσγενόμενα. Adiuncta, καὶ τὰ ἡμᾶς ...

Θαρσοῦντες. ἀπὸ λόγου. Quare bono, & fidenti animo omnes vestrum ducem sequimini, locum, & ordines seruetis.

Τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος. Pro se quisque.

Προσταχθῇ. Tenere iussus fuerit, qui vnicuiq; vestrum assignatus fuerit.

C Τῶν δὲ πρότερον. De officio militum egit iam, nunc de officio Imperatoris agit: pollicetur se tempus aggrediendi hostis demonstraturum.

Οὐχ ἧσσον. Prudenter non accusat alios, neque se ipsum arroganter extollit.

Ἢν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ: adhibet etiam minas.

Ὀρρωδίαν. Formidinem.

Ξυνιστάμενοι. Concilia seorsum habentes.

Πρότερον μὲν γὰρ ἀεί. Αἰτιολογία. Nam (inquit) quamuis eos antea confirmasset, docuissetq; nullam Peloponnesiorum classem, nullū nauium numerum quantumuis ingētem Atheniensibus extimescendum esse, tamen quia intelligebat eos iam perterritos præsentia hostium, & classis, voluit eos commonefacere suorum præceptorum, & opinionis, quam ipsimet sumpserant.

Ἔλεγε. Præcipiebat. Monebat.

A Τολμᾶν ἀξιοῦν. Expauescere, sed consequens: nulli autem multitudini cedendum esse dicit.

Πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν: Quia in conspectu erat hostis, & classis è regione cerni poterat: hoc autem animos mouet vehementer. D

PHORMIONIS CONCIO.

Ὁρῶν ὑμᾶς. Ista concio superiori est contraria. nā quamuis vtraq; militum animos cōfirmet, tamen diuersa ratione hoc ipsum vtraq; assequitur. In illa

B enim extollitur fortitudo, extenuatur, ac deprimitur artificiū & vsus rerum maritimarū: in hac contra ars, & scientia rerū nauticarum extollitur, extenuantur vires corporis, & fortitudo: Itaq; habemus hic duos locos cōmunes, id est, pro artificio, & contra artificiū: & pro fortitudine, & cōtra fortitudinem: & hoc est illud artificiū, quod Aristoteles in primis docebat, & in quo suos auditores exercebat, vt de qualibet re proposita in vtramq; partē exercitationis causa dissererēt. Hoc enim a-

C lit viros eloquentiæ, & est hoc genus pernecessarium adolescētibus, qui ad dicendi laudē feruntur. Sed nos ad rem, & ad causam propositam.

Confirmat suos milites Phormio, & dat operā, vt metum illis adimat: renouat memoriā rerum, quas animis illi præceperant. & docet nō esse formidandam manū, & classem hostium: pluribus argumētis id probat: quod magno nauium numero hostes contrà venerint, hoc ipsum ait indicare eos suis rebus diffidere: nam ni diffiderent, nunquam

D tantum nauium numerum eos fuisse comparaturos. Quod autem freti pedestris pugnę artificio, & viriū robore ad certamen veniant, hoc si prœlium pedestre futurū esset, momenti aliquid allaturum fuisse: iam verò cùm prœlium nauale futurum sit, in quo non tam vires, & robur, quàm vsus, & artificium rerū maritimarum requiritur, quo ipsi longè antecellunt Peloponnesiis, de victoria nō esse dubitandum: præterea copias hostium plerasque inuitas ad certamen accedere: quod & ipsum ma-

E gnum habet pōdus. multum enim interest vtrum inuitus, an volens, & ardēs studio suscipias aliquid agendum. Itaq; non esse efficit, cur hostes formident: esse autē cur eos contemnant maximè: tum quòd eos fuderint, fugauerintq; antea, tum quòd intelligant eos diffidere suis opibus demissè de se ipsis sentire, de aduersariis verò magnificētissimè. tum etiam quòd sæpe vsu venire soleat, vt magnæ copiæ à parua, & exigua manu superētur. Pollicetur Phormio, quod ad se ducē attinet, curaturum,

F vt æquo loco dimicetur, id est, in aperto, & patenti mari, non in angustiis sinus, & in ipsis faucibus. Hortatur itaque milites, vt diligenter seruent suos quique ordines, vt imperatis pareant ad nutum, & celeriter vt rerum maritimarum ratio postulat: vt cum silentio, & modestia omnia administrent: vt deniq; pristinæ virtutis, & victoriæ memores pro rerum gestarum dignitate obuiam hosti veniant: postremo loco proponit amplitudinem præmiorum, & rei obtinendæ facultatem, atque facilita-

G tem.

Τὸ περιεῖναι à re ipsa de qua agitur.

Οὐκ ἀξιῶν. Quia non censeo vobis extimescenda esse, quæ minimè sunt horrenda.

Οὗτοι γὰρ ἀθλεύοντο μέν. Hi enim, quia victi à nobis antè sunt, propterea magnum nauium numerum cōpararunt. Argumenta cōtraria suæ causæ Phor-

mio artificiosè retorquet, & facit, vt seruiant suæ causæ. Peloponnesij nitebantur, & freti erãt multitudine nauium: Phormio retorquet hoc argumentum, & ait signum, & indiciũ esse domesticarum virium diffidentiæ: illi bene sperabant de victoria, quia pedestris pugnæ scientia præstabant: hanc scientiam, & hunc vsum Phormio in rebus maritimis nihil valere dicit: falli igitur hostes, qui propterea bene de victoria sperent, &c.

160. A Προσέρχεται). Aduersus nos tendunt.

Κατορθοῦντες. Victoriam obtinentes: pleraque bella feliciter, & prosperè gerentes.

Τὸ δ' ἐκ τῆς ἀρχῆς. Hoc autem meritò magis nobis adfuturum est, si altera illa facultas illis adest, id est, hac verò facultate nos longè superiores meritò futuri sumus, si illi altera illa pedestris pugnæ superant. ἐν ἐκείνῳ: ἐν τῇ πεζῇ δηλονότι.

Ἐπὶ τῇ ψυχῇ. λύσις τῆς ἀντιπίπτοντος. κτλ ἵσταται.

Λακεδαιμόνιοι. Tertium argumentum: Socij sequuntur inuiti Lacedæmonios ad hoc bellum: itaque non acriter pugnabunt.

Σφαλεῖεν. De vobis: vestram: quia vos in rebus maritimis inuictos putant. L. V. suæ gloriæ gratia. sed malè. Ἡσιόδος ἔργα καὶ ἡμέραι.

Μὴ δέ ποτε ...
Αὐτῇ δ' ἀντίκα ...

B Ἐπεὶ οὐκ ἄν ποτε. Cõfirmat inuitos duci socios opinione quadã, & coniectura. nam nisi cogerentur (inquit) nunquã ipsi sponte sua, qui paulo antè victi sunt, nouã tentassent pugnam. ἄκοντες) (sponte sua, quod continetur in illo ἐγχειρήσαιεν.

Μὴ δὴ αὐτῶν. Quare non est cur formidetis, est cur hostes contemnatis.

Καὶ ὅτι ἐκ τοῦ ἡγεῖσθαι). Quia existimãt nos cum tam exiguo numero nauiũ nunq̃ staturos fuisse contra se, nisi aliquid essetis gesturi valde memorabile.

Ἄξιον τῆς ἀξιώσεως. Multi faciendum.

Καὶ ἅμα οἱ ἀναγκαζόμενοι. Vt socij Lacedæmon.

Μείζω τι τῆς διανοίας τῷ βεβαίῳ. Ingentem quandam animi præsentiam habentes.

C Τῷ δὲ οὐκ εἰκότι. οὐκ ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ λόγου παρασκευῆς: nõ iusto apparatu.

Εἶναι. Abundat Atticè.

Πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα. Facit animos militibus ab euentis, id est, ab iis, quæ solent interdum euenire, vt magni exercitus parua manu superentur. ἔπεσε. Profligati sunt.

Ὧν οὐδέτερον. A quo vtroque vitio τῆς ἀπειρίας, καὶ τῆς ἀτολμίας nos longè absumus.

Τὸν δὲ ἀγῶνα. Spõdet se suũ mun' prẽstiturũ, & diligẽter curaturũ, vt æquo loco prœliũ cõmittatur.

Ὁρῶ γὰρ ὅτι. Angustiæ enim hosti opportunæ: nobis apertum, & patens mare opportunius.

Κυβερνήτας. Propter scientiam, & artificiũ gubernatorum.

D Ἐπιπλεύσειε. Incitauerit, impetum fecerit.

Ὡς χρή: ἐμβάλλοι: ἐς ἐμβολήν, vt rostro feriat.

Μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν. Nisi hostẽ in cõspectu habeat

Διέκπλοι τε οὐκ εἰσι. Neq; datũr locus per mediam classem percurrendi, aut recurrendi.

161. A Ἀλλ' ἀνάγκη αὖ εἰ. Sed necesse fuerit ex nauali prœlio pedestre fieri.

Καὶ ἐν τούτῳ. Consequens incommodum.

Ἐξω τὴν πρόνοιαν. Curabo, operam prouidè dabo, vt horum curam prouidè geram.

Ὑμεῖς δὲ εὔτακτοι. Hortatur iã milites vt suos quiq; seruent ordines. εὐταξία) (ἀταξία. vt imperatis pareant ad nutũ, & celeriter: vt cũ silentio, & modestia omnia administrẽt: vt deniq; pristinæ virtutis, & victoriæ memores nõ minuant partã gloriam, sed pro eo, ac decet res ab ipsis gestas, hostem propulsent. μένοντες ἐπὶ ταῖς ναυσὶ, conseruare ordinem.

Ἄλλως τε καί. Monet ab exiguitate temporis, & parua locorũ distantia: vt doceat non fore sibi facultatem ad docẽdos eos pluribus, præsertim cùm hostium stationes non absint longius.

Κόσμον. Disciplinam, modestiam.

B Ὥσπερ τὰ πολλά. Vt rei militaris ratio, & res maritimæ in primis postulant.

Ἀξίως. Pro eo, ac decet.

Ὁ δ' ἀγών. Proponit præmia si fortiter, & strenuè pugnauerint: incommoda si secus rem gesserint. Magna de re iam agitur: vtrũ vos Peloponnesius spem adipiscẽdi maritimi imperij omnino eripiatis, an Athenienses de ea re dubitare cogatis.

Τὸ φόβον. ...

Ἀναμιμνήσκω. In memoriã reuoco. Inculcat iterũ

C victoriam suis, vt animis erecti, & ingenti spe, atq; fiducia descendant ad certamen.

Ἡσσημένων δὲ αἱ γνῶμαι. Sententiam mira grauitate concludit: animi semel victi non audent eosdem subire casus, vel strenui esse nequeunt aduersus eos, à quibus victi sunt.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι. Stratagema Peloponnesiorum iam explicat. Cùm animaduerterẽt (inquit) Athenienses nõ posse elici, vt fauces, & sinum ingrederentur, simularunt se Naupactũ petere. Itaq; in si-

D nũ instructa acie ingressi sunt: at Phormio timens oppido, quod erat sine præsidio, ita demũ cogitur & ipse contra propositũ in sinum ingredi: atq; ita prœlium fit intra sinus ostium, cuius ancipitem exitum more suo diligenter Thucydides describit.

Ἐπὶ τεσσάρων. Ita vt singuli ordines quaternas haberent naues.

Ὅπως εἰ ἄρα. Detegit hostiũ consiliũ, vt intercluderent agmen Atheniensiũ, eiq; facultatẽ regrediendi, & apertũ, patensq; mare petendi eriperẽt.

E Ἐπὶ κέρως. Nõ quadrato, nec lunato agmine, nec alia quapiam forma, sed longa serie, ita, vt singulæ singulas naues sequerentur. Hoc est ἐπὶ κέρως, cùm vnico cornu ducitur agmen: in cornu autem poterat constitui, & vna tantùm nauis, & plures, vt in cornu Peloponnesiorum.

161. A Μετωπηδόν. Aduersis proris.

Ἐπιστροφήν. Conuersionem.

Ἐξέωσαν πρὸς τὴν γῆν. Ad terram compulerunt, ad littus compulerunt.

F Τὰς δέ τινας. Nõnullas recuperatas ait à Messeniis, qui cùm naues cõscendissent in mare progressi, & strenuè pugnãtes ex tabulatis eas iã remulco tractas hosti eripuerũt. Hi sunt Messenij, quorũ fecit mentionem lib. 1. qui facta rebellione à Lacedæmoniis per decenniũ in arce Ithome obsessi, tandẽ iis cõditionibus dimissi, vt Peloponneso cederent, & eò nunquã reuerterentur: qui reuertisset, & captus fuisset, is seruiret ei, à quo captus fuisset. Sed Athenienses Lacedæmoniorum odio eos recepe-

G runt, & Naupactũ illis incolendam concesserunt.

Ἐπεσβαίνοντες. In aquam progressi.

Ταύτῃ μὲν οὖν. Epilogus alterius partis prœlij.

Ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ. Quæ dextrum fuerãt secutæ cornu: hoc enim ordinem interdum significat.

Τὴν ἐπιστροφήν. Cõuersionem. Id est, naues, quæ circumire, ac circumuenire eas volebant. ...

Ignorant

Ἰχνέω. Cùm appulissent ad Apollinis fanum.

Οἱ δὲ ἐπιδιωκόμενοι ὕστερον. Docet Peloponnesios, qui hostem sequebantur, paulo pòst aduenisse, & lætitiæ suæ ob partam victoriam, significationem dedisse: sed paulo pòst perterritos vnius nauis casu, quæ ab vna Attica depressa fuit, & perculsos alijs quibusdam rebus, in fugam se dedisse, atq; ita victoria potitos Athenienses. Ἀμυνόμενοι, πρὸς τὸ συμφερόμενον.

Ἐπαιάνιζον. *Lætum paana canebant*: lætitiæ significationem dabant.

Τὴν ἀπόλοιπον. πλὴν μιᾶς νεώς.

Ἐντυχὼν δὲ ἀλκάς. Euentum rei, quo perterrita classis Peloponnesiorum est, describit diligenter.

Φθάσας. Ad quam cùm prior peruenisset, & circum eam se egisset.

Τοῖς μὲν σὺν πελοποννησίοις. Euenta.

Ἀτάκτως. Non seruatis ordinibus.

163. A Ἀξύμφορον δρῶντες. Carpit latenter Peloponnesios, & imperitiam rerum nauticarum, quæ erat in ipsis aperte demonstrat.

Βραχέα. Breuia. —*Treis Eurus ab alto*
In breuia, & Syrtes vrget (miserabile visu,)
Illiditq; vadis. Virg. 1. Æn.

Τροπαῖον δὲ ἔστησαν: τὸ τροπαῖον τῆς νίκης. ἡ ἔνεκα τῆς ἥττης. πρὸς τὰς γῆ ναῦς διέφθειραν, αἷς τῇ, τῶν νῦν, αἷ. Sic Terentius, Populo vt placerent, quas fecisset fabulas.

Ἀνέθεσαν. τῷ ποσειδῶνι ἀνέθεσαν.

Ἐπὶ τὸ ῥίον τὸ ἀχαϊκόν. Vbi erat Neptuni templum. Author est Strabo, lib. 8. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν ῥίον τῶν ἀχαιῶν ἄλιπενὲς ἄκρα, δρεπανοειδὴς πως ὁ δὴ ἔστι: ἢν εἰς τὸ ὑπὸς ἔχουσα. δὲ καλεῖται δρέπανον. κεῖται δὲ μεταξὺ πατρῶν, καὶ αἰγίου, ποσειδῶνος ἱερὸν ἔχουσα.

Ἐπὶ νυκτὸς. Tempus fugæ aptum delegerunt, quo scilicet & hostes latere poterant, & fugæ ignominiam, & dedecus celare.

Τῶν λευκαδίων. His enim non erat necesse, vt sinum ingrederentur, si erant domum reuersuri. Leucas enim extra sinum est.

Ἐδεῖ προσχωροῦσι. Tacitè carpit Athenienses, qui occasionem rei bene gerendæ, & profligandæ classis hostium neglexerint: nam si 20 tantum naues victoria potitæ sunt, quid fecissent 40? αἷς, πρὸς τὸ νεῶν.

Πεῖραν δὲ ἐβούλοντο. Conatum, & facinus audax Peloponnesiorum suscipit explicandum iam Thucydides: narrat copias istas nauales ex mari Ionio in mare Ægeum traductas, per Isthmum Corinthiacum: singulos verò remiges remum, puluinum, quem transtro substernunt, & funiculum, quo remi scalmo alligatur, secum comportasse, Nisæam ad Megarensium naualia venisse: deduxisse naues 40, Piræum versus portum Athen. contendisse, sed impeditos aduerso vento, & magnitudine periculi deterritos incœpto destitisse, Salamina tantùm insulam appulisse, abduxisse inde tres naueis, quæ erant præsidij causa, diripuisse insulam: sed ignibus facta significatione, Athenienses rem cognouisse, classem deduxisse, contra hostem venisse: sed Peloponnesios Megara, & Nisæam sese recepisse. Huius autem conatus authores, & impulsores fuere Megarenses.

Ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος. Autumni tempore.

Ἀποπειρᾶσαι. Tentare: facere periculum eius occupandi.

Ἦν δὲ ἀφύλακτος. Facultas: præsidiò nudatus erat.

164. A Ἐς τὴν πρὸς ἀθηνῶν θάλασσαν. Mare Ægeũ intelligit.

Ναυτικὸν προφυλάσσον. Classis, quæ pro portu erat in statione, quæ agebat excubias.

Ἐπιπλεύσειαν. Inuaderent.

Ἐπεὶ οὐδ' ἀπὸ τοῦ προφανοῦς. Confirmat nullam fuisse suspicionẽ Athenis de aduentu hostium: nam (inquit) neque apertè, & palam eos ausuros esse existimabant: neque se ignoraturos, si quicquam tale hostes induxissent in animum. ἀπὸ τοῦ προφανοῦς.

Ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς. Re igitur probata, & constituta iter ex templo sunt ingressi.

Ἀπροσδοκήτως. πρὸς τὸ συμφερόμενον. Ex improuiso adorti.

Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας. A Salaminis significationem factam ignibus docet iam Thucydides, hostes adesse: subsidium Athenis mittendum esse: & vehementer in vrbe trepidatum significat.

Φρυκτοί. Faces. faculis autẽ & ignibus noctu fiebat significatio: fumo interdiu: Illud etiam sciendũ φιλίους καὶ πολεμίους φρυκτοὺς fuisse: ignes amici manebant stabiles. inimici circumferebantur, & huc, atque illuc raptabantur, vt vim, & impetum hostilem indicarent.

Ἔκπληξις. Pauor, ingens timor.

Πανδημεί. Frequentes, ex omni ordine, atque ætate.

Οὐδὲν σίγουσα. A contrario.

— *Laxis laterum compagibus omnes*
Accipiunt inimicum imbrem, rimisq; fatiscunt. Virg. Æn. 1. 115. Erat verendum & ne aquæ videprimerentur naues, & ne eadem re tardiores factę ab hostibus opprimerentur.

Ἐπιμέλεια. φυλακή.

Ὑπὸ: tempus. Cæsar. dies cõtinuos 30, sub brumam esse noctem.

Ἀλεξάνδρου. Hic est ille Alexander, qui à Mardonio Athenas fuit missus cum mandatis, vt populum certis conditionibus alliceret: eius filius nomen gerebat Perdiccæ illius, qui Macedonum imperium constituit: à quo septimus erat Alexander pater. περδίκκας. Ἀργαῖος. Φίλιππος. Ἀέροπος. Ἀλκέτης. Ἀμύντας. Ἀλέξανδρος. Ἡροδ. lib. 8.

Ἀναπράξαι. Reposcere. Ἀποδοῦναι, persoluere.

Ἀ ὑπεδέξατο. Quæ spoponderat, non persoluit.

Ὡμολογήκει. Pactus fuerat.

Ἀνίστησιν. Explicat quas gentes secum adduxerit: Odrysas, & Thracas, qui intra Æmum montem, & Rhodopen sedes habebant, ad mare vsque Ponticum, & Hellespontiacum.

Αἵμου. Huius ex vertice erat opinio mare Adriaticum, & Euxinum posse discerni: Itaque Philippus Demetrij filius Maced. rex id experturus eum conscendit non sine magno negotio: tandẽ cùm ad culmen peruenisset, comperit omnia contecta nebulis: itaque frustratus opinione, duas aras, alteram Ioui, alteram Soli statuit in vertice, & facto sacrificio inde descendit.

Ῥοδόπη. Mons Thraciæ, in ditione Mygdonum, sacris Liberi patris, & cœtu Mænadum Orpheo initiante celebris.

Ἴστρου. Qui & Danubius: maximus omnium fluuiorũ Europæ. Oritur in iugis Noriæ montis Germaniæ: erumpit tandem in mare Euxinum.

Ὁμόσκευοι. Cultu similes.

Μαχαιροφόρον. A magnitudine ensium.

166. A Οὗτοι: οἱ ἄγριοι: Nomen ipsum feritatem gentis subindicat.

Τοῦ στρυμόνος. Flumen prope Amphipolin præter-

fluit: Rem γεωγραφικῶς describit Thucydides. Geographi enim distinguunt regiones, & genteis maribus, montibus, & fluminibus in primis.

Οὗ ὡρίζετο. Vbi erat terminus eius Imperij, ab ea parte, quæ, &c.

Αὐτονόμους ὄντας. A Philippo Macedone postea victi, & in ditionem Macedonum postea redacti.

Ἐχώρει δ' ἡ. De magnitudine Imperij τῶν Ὀδρυσῶν iam agit. Describit fineis à regione tam maritima, quàm mediterranea. Fines maritimos ab vrbe Abderis ad flumen Istrum patuisse dicit itinere quatuor dierum, totidemque noctium naui onerariæ ventum à puppi nactæ. Pedestri auté itinere, qua compendiosissimum est, viatorem expeditum 11 dierũ itinere posse ad Istrum Abderis peruenire. Per loca verò mediterranea viatoré expeditum 13 dierum itinere ad Leœos Byzantio posse venire.

Αὕτη ἡ γῆ. Hæc ora, qua datur cursus compendiosissimus ambiri potest.

Ταύτη γὰρ διὰ πλείστου. Hinc enim lõgissimus à mari tractus est.

Μάλιστα. Ferè. ἀργυρίῳ, χρυσίῳ, pecuniam: ἄργυρος, materiam significat.

Δύναμις. Æstimatio. ἃ, περὶ τὸ ἡμαρτημένον.

Ὅσον προσῆξαν. διόρθωσις. Hæc summa non fuerat regnante Sitalce, sed post cũ, cùm Senthes rerum potitus est: qui auxit vectigalia.

Ὑφαντά) (λεῖα, vt ῥαχύ) (λεῖον.

Ἡ ἄλλη κατασκευή. Tapetas, lebetas, crateras, &c. supellex.

Τοῖς παραδυναστεύουσι. Nobilibus viris, & authoritate pollentibus.

Κατεστήσαντο, τόρ. In Laurentij versione hoc verbum iungitur cum superiore clausula perperam. Quæ non modò ipsi, sed etiam proceribus, & nobilibus Odrysarum stata erant. At F.P. Condiderunt enim legem longè aliam, quàm apud Persas est.

Καὶ αἴσχιον ἦν αἰτηθέντα. Et turpius erat si quis rogatus non dedisset, quàm si quis quod petiisset non impetrasset. αἰτημα λαβόντα.

Ὅμως δὲ κατὰ τὸ δύνασθαι. Vsi tamen ea lege, eoque instituto sunt ad longum tempus propter potentiam. λύσις τῆς ἀπορίας. Debuerat parum durare, quia odia hominũ, & inimicitias comparabat: sicuti contrarium eius, id est, beneficentia conciliat amorem, & beneuolentiam. λύσις, potẽtia eorum factum est, & metu, &c.

Ἐπὶ πλέον. L.V. Plerunque imperiosè eo vtebantur. F.P. Amplius, vel magis, quàm alij Thraces, vel etiam diutius hac lege sunt vsi.

Κατὰ τὸ δύνασθαι. διὰ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν τῆς δυναστείας ἰσχύν.

Οὐ γὰρ ἦν πρᾶξαι. αἰτιολογία. Cur vsi sunt hac lege? quia hoc erat quæstuosum. nihil enim sine muneribus poterat impetrari.

Ὥστε. Itaque regnum ad magnam creuit potentiam.

Τῶν γὰρ ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Confert hoc regnum cum cæteris Europæ regnis, ac docet longè opulentius cæteris fuisse, vectigalibus scilicet, & copia rerum omnium.

Ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Quia in Asia regnũ Persarum longè erat opulentius.

Μεταξὺ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Vt distinguat ab iis regnis Europæ, quæ erant vltra sinum Ionicum, Galliæ, scilicet, Hispaniarum.

Τῶν ἐν Εὐξείνῳ. Vt distinguat ab iis, quæ erant vltra Euxinum.

Ἰσχύϊ δὲ μάχης. Digressiuncula. Docet quo robore hoc regnum ad certandum fuerit, & quo numero exercitus. Collatio. Hoc tamen regnum, Scytharum potentia longè fuit inferius.

Ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι. Æquari nequeunt.

Ἔθνος ἓν πρὸς ἕν. Correctio.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην ξύνεσιν. Robore Scythis inferiorem gentem Thracum fuisse docuit: Iam verò prudentia aliis etiam gentibus, ne dum Scythis inferiorem fuisse docet.

Σιτάλκης μὲν οὖν. Redit ad propositum, vnde digressus est, vt doceret opes, & regni amplitudinem Sitalcæ.

Ἐπειδὴ αὐτῷ ἑτοῖμα ἦν. Iamque comparatis omnibus rebus ad expeditionem necessariis, mouet castra, & iter ingreditur.

Σιντοί. ἔθνη, καὶ πόλις μακεδονίας, οἱ οἰκοῦντες ἐν ... οἱ λήμνιοι, Ὅμηρ. Ἰλιάδ. α.

Ἔνθα με σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα.

Ἐτέμνετο δή. Rem memoratu dignam obiter tangit. Sitalcem bellum olim Pæonibus intulisse: & quia per montes ei erat faciendum iter, ingentem succidisse materiam, & viam exercitui strauisse.

μαίδοις. ἔθνος θρᾴκης.

Προϊόντι δὲ αὐτῷ. Incrementa quotidiana exercitus Thracum narrat.

Ἀπεγίγνετο. Minuebatur, decedebat) (accedebat.

Ἐφ' ἁρπαγῇ. Ad prædam.

Οἱ μαχαιροφόροι. Qui Δῖοι appellabantur.

Ὅμιλος. Turba, ξύμμικτος, colluuies ex variis, diuersisq; gentibus permixta, vel non distincta, sed confusa, ὁ καὶ βίλλον.

Κατὰ τὴν ὑπερθεν. A superiore Macedonia.

Τημενίδαι. Legite 8 librum Herodoti. τημενὸς Aristomachi filius. Pauſ. libro 2, Corinth. & libro 4, Messeniacorum, gesta eius declarat: Digressiuncula.

Πιερίας. Regione, in qua regnauit Pierus, pater virginum quæ de cantu cum musis cõtenderunt. Ouid. lib. 5. Metam.

Πάγγαιον, ὄρος θρᾴκης, In quo erant aureæ secturæ. Xenophon ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς, lib. 5. facit huius mentionem in concione Cligenis Acanthij apud Lacedæmonios, contra Olynthios.

Φάγρητα. πόλις θρᾴκης.

Ἄξιον ποταμόν. Ὅμηρος Ἰλιάδ. β.

Αὐτὰρ Πυραίχμης ἄγε Παίονας ἀγκυλοτόξους

Τηλόθεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ῥέοντος,

Ἀξιοῦ, οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν.

Στρυμόνος. ποταμός, qui Amphipolin præterlabitur, diuidit Thraciam, & Macedoniam.

Ἠδωνοί. Ἀπὸ ἠδωνοῦ τοῦ μύγδονος ἀδελφοῦ. ... ἠδωνοὺς ἠδῶνας λέγει.

Ἐορδοῖς. Populi mediterranei.

Φύσκαι. πόλις μακεδονίας. Φύσκιον, στέφ.

Ἀλμωπίας. χώρα μακεδονίας, στέφ. ... Æneam intelligit. Ἀπὸ ἄλμωπος γίγαντος τοῦ ποσειδῶνος, καὶ ἕλλης τῆς ἀθάμαντος, στέφ.

Ἀνθεμοῦντα. πόλις μακεδονίας, ἀπὸ τῆς ἀνθεμούσης. ... ἀνθεμούσιος. ἀνθεμουσία. στέφ.

Γρηστωνίας. χώρα θρᾴκης πρὸς τῇ μακεδονίᾳ.

Βισαλτίας. πόλις, καὶ χώρα μακεδονίας, ἀπὸ Βισάλτου ... In qua lepores habent bina iecinora, Stepha-

Stephanus refert ex Theopompo, & Phauorino.

Καὶ μακεδόνων αὐτῶν. Qui mediterranea loca tenebant.

Πολλήν. Magnā partem, τῆς νῦν μακεδονίας scilicet.

Καὶ οἱ μὲ μακεδόνες ὄντες. Docet Macedonas territos ingenti multitudine copiarum hostilium, non ausos fuisse in campum prodire, & iusto prœlio contendere, sed intra loca munita sese recepisse, equitatum tamen emisisse, qui hostem prohiberet rapinis & populationibus: sed cùm ille etiam conatus minus feliciter cederet, incœpto destitisse.

Ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι. Cū resistere non possent.

Τὰ καρτερά. Loca natura, & situ ipso munita.

Τὰ τείχη. Munitiones manu factas.

Ἡ δ᾽ ὕστερον. Digressio.

Ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε. Vias direxit. Commoditati, & ornamento seruiens.

Καὶ τ᾽ ἄλλα διεκόσμησε. Et cætera digessit, quæ scilicet antea erant confusa, & rudia; ipse distinxit, & ornauit.

Τὰ κατὰ τὸν πόλεμον. Et rem militarem instruxit, atque ornauit equitatu, armis, & reliquis belli instrumentis multò melius, quàm octo reges, qui eum antecesserant.

169. A Ὁ δὲ στρατός. Quò primùm irruperit exercitus, & quæ loca vi ceperit, quæ per deditionem acceperit, iam docet Thucydides.

Εὐρωπὸν. πόλις μακεδονίας. ἀπὸ εὐρώπου τοῦ μακεδόνος, ὃ ὠρειθυίας τῆς κέκροπος, καὶ ἄλλης κοσίας. στέφ.

B Μυγδονίας. μοῖρα μακεδονίας.

Οἱ δὲ μακεδόνες. Quo vsi fuerint consilio Macedones aduersus tantum hostium numerum, demonstrat: equitatu (inquit) obuiam venerunt, vt rapinis & populationibus eum prohiberent: nam peditatu non poterant cū illis confligere cùm numero longe inferiores ipsi essent.

Προσμεταπεμψάμενοι. Accito equitatu.

C Ἐν λόγοις. Agebat cùm eo, vt seruaret promissa: itaque socordiam, & ignauiam indicabat: qui enim vim afferre poterat, is de compositione agebat.

Μέρος τι τοῦ στρατοῦ. Causa cur grauius non vexauerit Macedonas, & cum omnibus copiis, illa fuit, quia Athenienses non venerunt cum classe: causa cur Chalcidenses, & Bottiæos oppugnauerit, fuit, quia Athenienses miserant ad eum munera, & legatos.

Τειχήρεις. Cùm eos intra muros cōpulisset, cùm eos recipere se coëgisset.

D Καθημένου. Cùm haberet statiua castra. Maximum terrorem attulisse variis gentibus aduentum Sitalcæ cum tanto apparatu significat. Thessalis inprimis, qui erant finitimi Macedonibus, & omnes in armis fuisse: Thracas etiam, qui erant, trans flumen Strymonem dubitasse vehementer de tanto motu: nec defuisse suspicionem Atheniensium opera, & studio adduci hunc exercitum contra Peloponnesum, & tamen omnem istum terrorem euanuisse demonstrat, & tantum exercitum re infecta domum rediisse: eleuat itaque latenter Thucydides irritum conatum Barbari, qui temerè susceperit tantam expeditionem.

Ὑπήκοοι θεσσαλῶν. Perrhæbos intelligit, &c.

Παρέσχε δὲ λόγον. Emanauit etiam rumor: vel præbuit occasionem suspicionis: rumorem sparsit.

170. A Καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐταλαιπώρει. Et frigore tentabatur, vexabatur.

A Τὸν δὲ σεύθην. A quo inductus Seuthes hoc persuaserit Sitalcæ docet: à Perdicca (inquit) qui sororem in matrimonium cum ingenti dote se ei daturum promisit.

Τὰ μὲν οὖν διάβασις. & transitio.

Οἱ δ᾽ ἐν ναυπάκτῳ ἀθ. Narrat Athenienses qui erant Naupacti eadem hyeme in Acarnaniam venisse, & expositis copiis, adiunctisque sociorum auxiliis, nonnullos, qui contrariarum erant partium ex sociis ciuitatibus eiecisse. Cynetem autem B quendam, qui aduersa factione in exilium pulsus fuerat, in oppidum Corontem reduxisse. Ἀστακός. πόλις ἀκαρνανίας. ἔστι καὶ βιθυνίας.

Ἐς δὲ οἰνιάδας. Occurrit ad illud, cur se receperint tam citò, cur OEniadas inimicam Acarnaniæ ciuitatem non oppugnauerint: quia (inquit) ἀδύνατον ἦν.

Οἰνιάδαι. ἡ καὶ οἰνειάδαι, πόλις ἀκαρνανίας πρὸς τῷ ἀχελῴῳ. ἡ χώρα οἰνιαί. ἔστι καὶ ἑτέρα πόλις τῆς θεσσαλίας οἰνιάδαι, χαλ. εἰρίας ἀπὸ ...

C Πίνδου. Mons Thessaliæ ad plagam occidentalem: ad orientalem enim Pelion, & Ossa: ad septentrionalem Olympus: ad australem, Othrys. Herodotus lib. 7.

Δολοπίας. δόλοπες gens proxima Thessaliæ. ἀπὸ δόλοπος. χαλ. ἡ νῦν καλουμένη ...

Ἀχαιῶν: ἀχαιοὶ στ. ἔθνος πλησίον ἀκαρνανίας, τὸ παλαιὸν ἀπὸ τῆς χώρας ἀχαΐα, λέγονται δὲ καὶ ἀχαιοί.

Προσχώννυσι. Restagnans.

Τό, τε γὰρ ῥεῦμα. Nam & cursus fluminis est rapi- D dus, & multus, & sabulosus, & insulæ crebræ, ita vt iungerentur aliæ aliis limo congesto, qui diffundi non poterat, quia insulæ alternatim, & ordine transuerso, non autem directa serie sitæ erant, ita, vt non præberent aquis rectum exitum in mare.

171. A Γίγνονται ξύνδεσμοι ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως. Fiunt sua frequentia retinacula humi, & limi aggesti, qui dissipari, & in altum differri non potest, propter scilicet, insulas oppositas à quibus retinetur. ἀλλήλαις. E Aliæ aliis iunguntur.

Παραλλάξ. Gradatim, & transuerso ordine. Spatium discrimina fallit. Echinades ex Nymphis insulæ. Ouid. Met. lib. 8. 103.

Λέγεται δὲ καὶ ἀλκμαίωνι. Ouid. Met. lib. 9. 115.

——vltusq; parente parentem
Natus erit facto pius, & sceleratus eodem.
Attonitusq; malis, exul mentisq; domusq;
Vultibus Eumenidum, matrisq; agitabitur vmbris.

F Τῆς μητρὸς. ἐριφύλης, quæ accepto monili aureo à Polynice maritum recusantem ad bellum Thebanum proficisci indicauit, & prodidit. lib. 6. Æneid.

His Phædrā, Procrimq; locis, mœstamq; Eriphylem
Crudelis nati monstrantem vulnera cernit.

Ὑπειπόντα. Obscurè significantem.

Τὴν πρόσχωσιν. Alluuionem, id est, has insulas, quæ ex aggesto limo, & fluminis alluuione sunt factæ.

G Καὶ ἐδόκει αὐτῷ. Iudicabat id soli extitisse ex eo tēpore, quo matrem interfecerat: erant autem complures anni: Itaque id satis amplum fore existimabat, in quo sedes poneret.

Ἱκανὴ δίαιτα. Satis soli, satis loci, δίαιτα præter alias significationes, quas habet, significat etiam sedes, domicilium, in quo quis degit, consuetudinem etiam; & διατριβήν.

Τοῦ σώματι, id est, sibi ipsi.

Καθισταῖσις. Sede posita, & collocata.

Ακαρναῖος. Nam antea Κυρῆτες appellabantur. Κυρῆτες τ' ἐμάχοντο, καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμαι.

Τοιαῦτα λεγόμενα. Hunc in modum tradita à maioribus accepimus.

Οἱ δ' ἀθηναῖοι. Redit ad propositum: narrat Athenienses ex Acarnania Naupactum rediisse, inde verò ineunte vere Athenas sese recepisse: captiuos adduxisse: factaque permutatione per capita illos dimisisse.

FINIS SECVNDI LIBRI.

172. A

LIBRI TERTII ARGVMENTVM.

TERTIVS hic liber continet res ab Atheniensibus, & Peloponnesiis in Græcia gestas. Defectionẽ Mitylenæorum, eorum oppugnationem, & deditionem: fugam ex obsidione Platæensium, quanquam non omnium. Deditionem & supplicium eorum, qui in oppido remanserunt. Seditionem Corcyræorum, & calamitosum exitum. Auxilia Atheniensium missa in Siciliam Leontinis, & res nõnullas ibi gestas. Pestilentiam, qua iterum Athenienses tentati sunt. Bellum Ætolis illatum ab Atheniensibus, & infaustum eius exitum. Deli insulæ lustrationem. Ambraciotarum interitum ferè ad internecionem totius ciuitatis, & gentis. Hæc sunt ferè capita rerum illustriũ, quæ in hoc libro continentur: quæ autem maximè insignes sunt, eæ sunt Mitylenæorum rebellio, & exitus illius rebellionis, & Seditio Corcyræorum. Extant duæ conciones pulcherrimæ inter se aduersariæ in rebellione Mitylenæorũ, altera Cleonis, altera Diodoti: in quibus loci communes grauissimi tractãtur inter se contrarij, de peccatis hominum seuerè puniendis, & non puniendis. Cleon contendit rebellionem Mitylenæorum seuerè, grauiterq; esse puniendam: cõtra Diodotus dissuadet: negat vlla supplicij magnitudine, atque acerbitate homines deterreri ab admittendis flagitiis, sed spe semper inductos vel fallendi, vel euadendi periculi audere, ac suscipere facinora: itaque efficit non esse adhibendam seueritatem in reperẽdis pœnis defectionis: sed humanitate potius populum esse retinendum: & in eos tantùm animaduertendum, qui defectionis authores extiterunt. Hæ duæ conciones sunt grauissimæ, & artificiosissimæ: habemus præterea in seditione Corcyræorum exemplum maximè illustre rerum humanarum inconstantiæ, & commutationis variæ. nam quæ ciuitas paulo antè erat omnibus rebus florentissima, ea seditione ciuili orta adeò afflicta est, vt ex libera serua, ex opulenta inops, ex frequẽtissima deserta propemodum fuerit, ac destituta numero ciuium. Hæc & alia præclara continet hic liber, quæ singulatim suo quodque loco explicabimus.

Αμα τῷ σίτῳ. Vt frumenta succiderent, & hostibus nocerent, & equitatui pabulum non deesset.

Οπη παρείκοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον. quâ dabatur facultas. sed quid si dicamus τὸ σράτευμα, ἢ ὁ σρατὸς? quâ laxabatur agmen, quâ dabat viam irrumpendi. hoc certè longè commodius.

Τὸ μὴ. εἰς τὸ μὴ, non δὲ τὸ μὴ ντ χρα.

Προεξιόντας τ' ὅπλων. Libro primo, pag. 35. in Cod. H. St. καὶ τὸ μὴ γῆς ἐκράτησαν, ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων. οἱ γὰρ ἱππῆς ὑπὸ Θεσσαλῶν εἶργον. Discedere longius ab agmine legionum. χρόνον. Tantum temporis, quantum commeatus ipsis suppetiit.

Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν. Defectionem Lesbiorum ab Atheniensibus iam explicandam suscipit: narrat statim eam factam post Peloponnesiorum in Atticam irruptionem: voluisse tamen eos significat etiam multò antè ab Atheniensibus deficere: sed nondum habuisse cõparatas res ad bellum gerendum necessarias: docet itaque qua re coacti maturauerint: ea res fuit, quia detecta fuit coniuratio, & defectio per nõnullos indicata Atheniensibus: qui statim missis 40. nauibus iusserunt, vt mœnia vrbis demolirentur, & naues traderent: sed cum illi facere imperata recusarẽt, ita demum cœptum est geri bellum. τ' λιμένων τὴν χῶσιν, portus obstrui, ἀπὸ τῶν λιμένων. αἱ ποιλογία, τ' τείχη, ὁ διοικισμός.

Βουληθέντες. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Πόντου. i. δηλῶς ὁ εὔξεινος.

Καὶ ἃ. τὸ ἀθροισον.

Τενίδιον γάρ. Explicat causam properationis, καὶ τ' ἐπειχθέντες.

Ξυνοικίζουσι βίᾳ. Vi commigrare cogũt in vrbem, potentiæ scilicet causa: hæc sunt crimina. 173. A

Καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν ἐπείγουσι. Et omnem apparatum vrgent cum L. & B. defectionis faciendæ causa.

Ξυγγενῶν. Ad Bœotios tantùmodo referendum, qui & ipsi erant Æolenses.

Καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήψεται. Periculum proponebant. incertum pro certo. hinc dicta προσωποποιΐα figura.

Οἱ δ' ἀθηναῖοι. Declarat Thucydides Athenienses primùm non ita facilè dedisse aureis criminationibus, & indiciis, tum quia opibus & τ' ἄλλοις scisse intelligebant vi pestilentiæ, tum quia res ardua, & perdifficilis proponebatur tantam insulam, & adeò classe potentem, atque integris viribus à se alienare: sed postea missis legatis, cùm ab illis impetrare nequiuissent, vt apparatus belli dimitterent, de bello & ipsos cogitasse.

Εργον. Rem difficilem, Latini etiam opus in eandem significationem accipiunt. *Hoc opus, hic labor.* Virg. 6. Æn.

Τεταλαιπωρημένοι. Fracti, debilitati, afflicti. πάθος, miseriæ.

Αρτι καθισταμένου. causa est τ' ἀκμάζοντος. Id est, quod quamuis nuper cœptum esset, tamen vigebat, & erat acre, vel quod erat acre, quia modò cœptum. In ipsis enim initiis sumus ardentiores.

Προσπολεμώσασθαι. Nouos hostes sibi adiungere. ἐκπολεμῶσαι) (προσπολεμῶσαι. Δημοσθ. prima Olynth. Νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλοῦμεν ὡς Ολυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ ἡμῖν, γέγονεν αὐτόματον.

Οὐκ ἀπεδέχοντο πρῶτον. Non admittebant, id est, criminibus non habebant fidem. ἀποδέχεσθαι λόγοις, ἀποδέχεσθαι αἰτίαν, assentiri, habere fidem. ἀποδέχεσθαι τ' τρόπον τινός, probo mores alicuius, interdum cum genitiuo, ἀποδέχεσθαί τινος.

Αποδέκται. Quæstores vrbani Athenis, qui τοὺς φόρους, καὶ τὰς εἰσφορὰς, καὶ τὰ τέλη ἀπεδέχοντο, καὶ τὰ περὶ τούτων ἀμφισβητήσιμα ἐδίκαζον, εἰ δὲ τὰ μείζονα, εἰσῆγον εἰς δικαστήριον. Libro 8. L P.

A B C D E F G B C

Μεῖζον μέρος νέμοντες. αὐτὶ τῷ μᾶλλον. Mirum & notatu dignum est hoc inter cætera, quæ in hoc authore maximè elucent. Thucydides est breuitatis studiosissimus, ita, vt sæpenumero dum breuis esse laborat, obscurus fiat, & tamen in hac mira breuitate ita interdum se diffundit oratione, vt ex verbis simplicibus formulas locutionum, & integram orationem constituat, & (quod maius est) ex particulis ipsis orationis formet locutiones, vt nunc facit ex particula μᾶλλον, μεῖζον μέρος νέμειν.

Επειδὴ μέντοι ὁ πέμψαντες. Demonstrat Athenienses tandē coactos fuisse suis rebus cōsulere, ac dare operam, vt eorum conatus anteuerterent: misisse igitur 40, naueis clàm, quæ ex improuiso aggrederentur, & opprimerent Mitylenæos, sin minus res ex voto cessisset, apertè bellum gererent.

Εσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς. Facultas. renuntiatum enim eis fuit, Mitylenæos frequentes diem festum agere extra vrbem: itaque, quasi diceret, deserta vrbe, in spem venerant eius occupandæ: facileque Mitylenæos opprimi posse sperabant.

Μαλόεις Ἀπόλλων. ἀπὸ τῆς μάλης ἢ μαλοῦ ἀκρωτηρίου colebatur. ς.φ. Ex Hellanico, ἡ μαλέα promontorium australe Lesbi, ab eo itaq; Apollo Malois, qui maximè colebatur apud Æglenses.

Ελπίδα. αὐτὶ τῆς ἐλπίζειν: vt cautio, pro cauendum, metus, pro metuendum apud Latinos.

Καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ. Cicero in fam. lib. 14. si perficitis quod agitis, me ad vos venire oportet: sin autem, sed nihil est opus reliqua scribere. Ιλιαδ. α.

Αλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Αχαιοὶ
Αρσαντες κατὰ θυμὸν ὅπως ἀντάξιον ἔσται:
Εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι.

Κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. Ex iure, & conuento fœderis, ac societatis.

Τοῖς δὲ μυτιληναίοις. Docet iam Thucydides indicatā rem Lesbiis. itaq; eos neq; diē festum egisse, & custodias in vrbe, atq; in omni portu collocasse.

174. A Γεραιστόν. λιμὴν ἐν ᾧ ἱερὸν ποσειδῶνος, ἀπὸ γεραίστου τοῦ Διός, nobilis ibi portus. Titus Liui. lib. 1. Dec. 4. 62.

Πλοῦ. αὐτὶ τῆς εὐπλοίας. Idonea nauigandi tempestate.

Περὶ τὰ ἡμιτέλεστα. Mœnia quæ inchoata, sed nondum absoluta erant. περιφραξάμενοι τὰ ἡμιτέλεστα.

Ανταγόμενοι δέ. Docet Mitylenæos portu progressos illos quidem fuisse, prœlij cōmittendi gratia, sed reiectos ab Atheniensibus, atq; in portum fuisse compulsos.

B Αντιπαρεσκευασμένοι. Imparati, αἰτιολογία.

Καταδιωχθέντες. In fugam præcipitem dati, καταδιώκω, fugere præcipitem hoste insequente.

Λόγους ἤδη προσέφερον) (ἀπολογοῦ λόγους.

Βουλόμενοι. Quo consilio id fecerint, iam declaratur.

Επιεικῶς. Æqua conditione. L. V. miti.

Καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι. Consilium Atheniensium aperit.

C Τῶν τε διαβαλλόντων. Ex iis, qui detulerant indiciū.

Ως σφῶν οὐδέν. Se enim nihil rerum nouarum molituros.

Εν τούτῳ δέ. Docet Mitylenæos interea dū agunt per legatos, vt ab Atheniensibus impetrarent obsidionis liberationem, egisse simul cū Lacedæmoniis, vt auxilia sibi mitterent, in quo carpit latenter eos author, quòd bona fide non egerint.

Οὐ γὰρ ἐπίστευον. αἰτιολογία, cur miserint Mitylenæi Spartam legatos petitum auxilia: desperabant se impetraturos ab Atheniēsibus, quæ cōtendebant.

Προχωρήσειν. Rem ex voto cessuram.

Καὶ οἱ μέν. Transitio.

B Καὶ ἔξοδον. Docet Mitylenæos egressos vrbe cum copiis quas habebant, commisisse cum Atheniensibus pedestre prœlium: & quamuis victoria anceps fuisset, tamen non ausos fuisse castra metari extra vrbem.

175. A Στρατόπεδα. Prope hostium castra posuerunt castra, pernoctarunt. Ἴπαυλις. caula, stabulum, &c.

Επίστευον. Extra vrbem pernoctare nō sunt ausi, suis opibus, & copiis non fidentes, diffidentes suis viribus.

Καὶ γὰρ αὐτοῖς. In spem enim auxiliorum venerāt.

B Οἱ δὲ ἀθηναῖοι. Demonstrat Athenienses otio Mitylenæorū magis, ac magis confirmatos, dedisse se ad oppugnandā, circumuallandamq; Mitylenem.

Ορῶντες οὐδὲν ἰσχυρόν. Quia intelligebāt res Lesbiorum esse infirmas.

Περιορμισάμενοι. Dispositis præsidiis nauium circumcirca, circundata, & quasi circumuallata parte australi vrbis.

Ετείχισαν. Munierunt.

Τὰς ἐφόρμους ἐποιοῦντο. Faciebant incursiones maritimas: vel, quod longè cōmodius, & ad vtrunq; portum stationes proximas habebant. L. V. Et in vtroque portu ingressum nauibus muniunt.

C Τὸ δὲ περὶ στρατόπεδα: μέρος τῆς γῆς supple.

Ναύσταθμον δὲ μᾶλλον. Malea promontorium erat potius, naualia, & locus mercatus, quàm portus scilicet.

Καὶ τὰ μὲν περὶ μυτιλήνην. Ac Mitylene quidē hunc in modum oppugnabatur, ac bellum ad Mitylenen ita gerebatur.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Narrat Athenienses misisse cōtra Peloponnesios 30 naues duce Asopio Phormionis filio: eas verò maritima nōnulla Peloponnesi oppida diripuisse: plerasq; deinde dimissas domum rediisse: ipsum ducē Asopium cum 12 Naupactum venisse, & coactis Acarnanum copiis Æniadis bellum intulisse, sed re infecta, copias dimisisse: & profectum Leucadem, expositisque suis copiis ad Nericum, cęsum ipsum dum se recipit, & partem eius copiarum.

D Ακαρνᾶνες. Qui virtutem, & militarē Phormionis prudentiam admirati, & beneficiis eius deuincti, ei, eiusque generi fauebant.

Αναστήσας. Euocatis Acarnanum copiis frequentibus.

176. A Επλευσεν. Inuectus est flumine Acheloo.

Νήρικον. πόλις ἀκαρνανίας. σύντ. ἡ ὕστερον λευκὰς, μέρος ἡ ἀκαρνανίας ἀπὸ τῆς ἠπείρου ἰσθμὸς ἦν ἔσχισαν.

Τῶν τε αὐτόθεν. A loci incolis, qui auxilij gratia confluxerant.

Αποπλεύσαντες ἐκομίσαντο. ἀναλαβόντες, αὐτὶ τῆς ὑποσπόνδους ἀπέλυσαν.

B Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεώς. Redit ad Mitylenæorum legatos, qui primùm missi Spartam venerāt. Hos iussu Lacedæmoniorum Olympiam venisse narrat: atque ibi post ludos Olympiacos actos in conuentu Peloponnesiorum ita, vt est paulò infra disseruisse.

Ολυμπίαζε. ὀλυμπία ἡ πρότερον πῖσα λεγομένη, πόλις πελοποννήσου: ad quam celebrabantur ludi illi celeberrimi, qui quinto quoque anno instaurabantur: qui ab Eleis instituti traduntur in Iouis honorem, author est Strabo, lib. 8.

Ὀλυμπιάς. Lustrum: spacium annorum 4, cum initio quinti, à ludis istis ita vocatum.

Δωριεύς. Diagoræ filius. hic Rhodius erat. Xenophon lib. 1. [illegible]. A victoribus ludorum notabantur tempora. Κατέστησαν εἰς λόγους. ad colloquium ventum est: vel, inter ipsos cœptum est colloquium.

MITYLENÆORVM CONCIO.

Τὸ μὲν καθεστὸς τοῖς Ἕλλησι νόμιμον. Petunt auxilium Mitylenæi à Lacedæmoniis, & sociis: proponunt facultatem, & rei vtilitatem: docent eos & posse facilè, & debere sibi succurrere: demonstrant opes Atheniensium ita esse attritas pestilétia, & exhaustas pecuniis, vt quamuis resistát, facilè tamen possint superari: præterea declarát quàm vtilis futura sit hæc res Pelopónesiis. Hostes enim eorum Atheniéses priuatum iri vectigalibus magnis, quæ belli sunt nerui, amissa Lesbo: priuatum etiam iri classe non contemnenda Mitylenæorum: qua adiuncta viribus Peloponnesiorum, sperandam esse facilè victoriam. Hæc sunt capita argumentorum, quibus docent legati Peloponnesios & posse, & debere sibi ferre auxilium: sed quoniá ciuitas, quæ petit auxilium, fecit defectionem à prioribus amicis, & sociis, ita, vt suam fidem vocauerit in suspicionem, & causam turpem habeat, ideo legati primo loco suam ciuitatem purgant, & probát se fecisse iure optimo, quod fecerint. Imò maioré partem huius dictionis in eo ponunt, vt doceant se iure optimo ab Atheniensibus defecisse.

Est igitur bipartita hæc concio: Altera pars est purgatio, quæ nititur constitutione iuridiciali, altera est petitio, qua petitur auxilium.

Prooemium est ductum ab opinione hominum malè sentientium de iis, qui defectionem faciunt: huic opinioni opponunt se legati, & docét ita meritò esse sentiendum de illis, qui deficiunt, si sine iusta causa deficiant: sed si habeant plures, & iustas causas, non esse cur in eandem hominum opinionem, atque offensionem incurrant.

Τὸ καθεστὸς νόμιμον. Institutum. τὰ καθεστῶτα suprà. Ἐν ἡδονῇ ἔχουσιν. αὐτὶ τῷ ἡδεῖ).

Καὶ οὐκ ἀδίκως. Ingreditur in causam, & resistit huic opinioni, atque hæc opinio est iusta.

Προδότας. Αὐτὴ γοῦν ἔφη προδιδόντας μὲν φιλῶν, προδεδωκότας δὲ μισεῖν. Cæsar, προδοσίας μὲν φιλῶν, προδότην δὲ μισεῖν.

Ἴσοι μέν. Argumentorum est distributio, quibus docent se meritò ab Atheniensibus defecisse: quia Athenienses nó parem voluntatem in amore declarabant: quia longè potentiores erant; quia materiam defectionis sibi dederát. quasi diceret, quia in amore non respondebant, æquum erat, vt eos odio prosequerétur, quia longè potentiores erát, iure eos metuebant. Docent igitur legati sibi operam fuisse dandam ne oppressi hostium dominatu illis seruirent ipsi quoque, vt cæteri socij: & quia materiam defectionis faciendæ sibi dederant, nó esse mirandum, neque sibi vertendum vitio, quòd ab illis defecerint.

Ἀντίπαλοι. Iam ἴσοι, cùm opes pares, ita, vt, quasi diceret, si fides & beneuolentia absit, tamé metus contineat vtrosque in officio: ne dum dare infortunium alter alteri vult, id ipse accipiat.

Πρόφασις ἐπιεικής. Quæ erat, quia Athenienses ab oppugnandis barbaris arma conuerterant in Græcos, & amicos, & socios in seruitutem redigebant ita, vt Mitylenæis esset verendum ne ipsis quoque aliquando idem eueniret. λύσις τῆς αὐτονομίας, cur ante bellum motum nó defecistis? Volumus: sed vos noluistis nos recipere.

Μηδέ τῳ χείρους. Conclusio. Ergo ne improbitatis crimine damnemur, & perfidiæ, atq; proditionis, si qui ab Atheniensibus rebus pacatis honorificè tractabamur, moto iam bello ab iis deficimus.

Χείρους. ἡγήσωμαι, αὐτὶ τῷ κακοί. Improbi, & proditores.

Τοῖς δεινοῖς. In periculis, rebus eorum asperis, in τῷ πολέμῳ.

Περὶ γὰρ τῆς δικαίου. Legatus Mitylenæorum affert rationem, cur non improbi, perfidi, & proditores sint existimandi: sed pollicetur se fusius de hac re disputaturum, idque inprimis probaturum, se neque improbitate, neq; perfidia, & vitio proditionis, sed iustissimis de causis, atque maximè vrgentibus ab Atheniensibus defecisse.

Τοῦ δικαίου. De iure. Iure, an iniuria defecerimus ab Atheniensibus. Quia societate inita cum Atheniensibus, vt barbarorum iniurias vindicaremus, & eorum arma à Græcis propulsaremus, id tamen multò aliter accidit: nam Athenienses abutebantur nostris opibus, nostraq; societate ad Græcos, & socios, atque amicos subigendos, & ad vos oppugnandos.

Ἄλλως τε, καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι. Præsertim postulantes vt in societatem, & amicitiam recipiamur, in qua videlicet requiritur in primis fides, & apertus, & simplex animus.

Εἰδότες. Persuasi nullas neque priuatim, neque publicè amicitias, societatesque constantes fieri, si fides, probitas, & animi candor absit, & nisi inter se qui amicitiam ineunt, moribus, & reliqua vita consentiant.

Γίγνεσθαι. φίλοις δυνατόν. καὶ κοινωνοί.

Ἀσφαλῶς. Nó simulata, & ficta, sed vera, & certa.

Καὶ τ' ἄλλα. Indicat præter probitatem, fidem, & simplicitatem requiri alias quoque virtutes, si amicitia firma, & stabilis futura sit: beneficentiam, & liberalitatem, temperantiam, modestiam, & alias id genus, quibus & conseruantur & augentur amicitiæ: & quarum contrariis facilè labefactantur.

Ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι. Nam si dissentiant, necesse est, vt vincula societatis, & amicitiæ facilè dissoluantur.

Τὸ διαλλάσσον τῆς γνώμης. ἡ διαφορὰ τῆς γνώμης, αὐτὶ τῷ διάφορος γνώμη, discors sententia, & animus, sed elegantius positum est participium pro nomine. sic τὸ σοφὸν, τὸ αἰσχύνον τῷ αἰδοῖ. duo substantiua pro substantiuo, & adiectiuo ponuntur. ex diuersis causis effecta diuersa.

Τὸ διαλλάσσον τῆς γνώμης) (αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων, diuersa facta.

Ἡμῖν δὲ καὶ ἀθηναίοις. ἡ ἀρχή. Argumentatio: vel expositio coniuncta cum argumentatione. Inita est societas inter nos, & Athenienses: quo tempore? bello Medico, pulsis barbaris: qua de causa? quia vos rebus præesse noluistis: quo consilio? vt barbaros vlcisceremur, atque arceremus, Græcos defenderemus, non vt Græcos ipsos opprimeremus. Hæc historia extat lib. 1.

Ἀπολιπόντων. Propter Pausaniæ tyrannicos conatus, & quia defessi bello ad otium iam animú conuerte-

uerterant. Est autem hic antiqua, ac subobscura accusatio Lacedæmoniorum, qui noluerunt Belli reliquias persequi, sed discesserunt, atq; ita materiam dederunt Atheniensibus opprimendi paulatim Græcos. Απολιπόντων, δηλονότι ἡμᾶς. ἐκ τ, post, ἀ.

B Οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει. τῇ πόλει. Non vt Græcos Atheniensibus subigeremus, vel, in Atheniensium potestatem redigeremus. τῇ μάδου. συμμαχία.

Καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τ ἴσου. Progressus societatis explicat: secuti tamen eos libenter sumus, quandiu ex æquo rebus præfuerũt: vbi verò arma cõtra Græcos conuertere à barbaris cœperunt, tum verò etiam de nobis ipsis dubitare cœpimus.

Τὴν μὲν τῷ μήδου ἔχθραν. Hoc criminosè, & inuidiosè dictum. Legati enim inuidia premũt Athenienses: qui odium, quo debuerant esse contra barbaros, conuerterint in Græcos.

Ανιέντας. à fidibus metaphora) (ἀττιέντας.

Τὴν δὲ τ ξυμμάχων. αὐτὶ τ, τοῖς ξυμμάχοις δούλωσιν ἐπαγομένους, socijs verò iugum seruitutis imponere.

Οὐκ ἀδεεῖς. Hoc plus quàm affirmatio valet,

Ne vero Alciden me sum lætatus euntem
Accepisse lacu. Virg. lib. 6.

Αδυνάτοι δὲ ὄντες. Ordine pergit ostẽdere progressus societatis: atq; ita paulatim socij redacti in seruitutem. λύσις τ αὐτιπτώσεως, Cur non deserebatis eos? quia timebamus eorum potentiam.

Καθ' ἓν γενόμενοι. In vnum coeuntes.

Διὰ πολυψηφίαν. Propter multitudinem eorũ, qui de hac re erant deliberaturi.

C Ημεῖς δὲ. πλὴν. Ex eo, quòd inuiti, & repugnante consciẽtia, metu tamen cogerentur Athenienses adiuuare.

Τῷ ὀνόματι. Nomine tenus.

Καὶ πιστῷ. Inde cœpit crescere suspicio.

Τοῖς προγεγενημένοις. Rebus ante actis.

Οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν. Et meritò suspecti nobis erant, A simili. nam si cæteros socios subegerant, verisimile erat idem facturos esse etiam aliis.

Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι. Confirmat superiorem rationẽ causa probabili: nisi pleriq; socij subacti essent, fortasse nõ ita esset nobis timendum, sed cùm, &c. ergo non sine causa nobis metuimus. αὐτιθετικῶς. Itaque metuere cœpimus ne in seruitutem redigemur, ratio, quia cęteris sociis hoc iam accidit. Hinc oritur αὐτίθεσις, per sensum contrarium.

Βεβαιότεροι: Minus essent suspecti: plus fidei ipsis haberemus, minus esset dubitandum de eorũ fide.

D Ημῖν δὲ ἀπὸ τ ἴσου. Nobiscum autem agentes ęquo iure.

Εἰκότως. Iniquiore animo (vt est verisimile) ferrent, si plerisq; sociis seruientibus nos soli ipsis exæquari, liberi, & pares ipsis esse vellemus. vel, Grauius nimirum tulissent, si plerisq; sociis seruientibus nos soli ipsis pares esse voluissemus.

178. A Τὸ πλέον. αὐτὶ τ τῷ πλῆθος ἤδη ξυγκεχωρηκότων: πρὸς μὲν αὐτιπλοκὴ, comparationem sæpe significat.

Τῷ ἡμετέρῳ. αὐτὶ τ ἡμῶν. αὐτιθέμενοι. pari iure agentibus.

Αλλως τε καί. Præsertim cresc ẽte quotidie potentia eorum. solent enim incrementa potentiæ, & opum afferre fastum, & inflare homines. A vi imperij ductum argumentum.

Αὐτοὶ αὐτῶν. Hoc οὐ πρὸς τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ πρὸς τὴν δύναμιν est referendum. Ita etiam ἄγειν ἑαυτοῦ ἀξιοῦν, &c.

Καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. Confirmatio à contrariis: opes, & incrementa inflant: rerum iactura demittit animos, & spiritus: altera confirmatio.

Τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος. Sola autem rerum æqualitas, solet cõseruare amicitias, & societates, id est, societas enim & amicitia nulla alia re conseruatur certius, q̃ metu mutuo eorũ, qui inter se sunt ęquales, hoc illud est, ἀντίπαλον δὲ τῷ ἀξιώματι, & τῇ δυνάμει. τὸ δὲ ἀντίπαλον, αὐτὶ τ οἱ ξύμμαχοι οἱ ἀλλήλους φοβούμενοι, πιστοί.

Ο γὰρ παραβαίνειν. Nam qui transire ius, & violare societatem vult, is tamen quia non potest, desinit B audere, quæ præstare non potest. ἀπὸ τ χαλεποῦ, καὶ τ ἀδυνάτου.

Μὴ προύχων. Quia non præstat viribus, vel ἀναλογικῶς τῷ μὴ προύχειν αὐ ἐπελθεῖν.

Αποτρέπεται ἐπελθεῖν. αὐτὶ τ ἀπείργεται τοῦ ἐπελθεῖν: deterretur ab inuadendo altero, vel ab inuadendo altero desistit.

Αὐτόνομοι τε ἐλείφθημεν: ad illud occurrit: quid igitur non subegerunt vos quoq;, vt cæteros socios? λύσις. quia summã rerum Græcarum se obtenturos C ita facilius sperabãt honesta ista præscriptione, atque titulo libertatis concessæ nobis: putabãt enim homines nunquã fuisse iudicaturos cæteros socios per iniuriam subigi nobis Athenienses adiuuantibus, & arma vnà inferentibus: & simul fiebat, vt Athenienses facilius cùm alios socios superarent, tum viam sibi sternerent ad reliquos, id est, nos ipsos, qui soli deserebamur, subigendos.

Ες τὴν ἀρχήν. Ad quærendum imperium, parandam potentiam.

D Ευπρεπεία, λόγου. αὐτὶ τ εὐπρεπεῖ λόγῳ, speciosa præscriptione: speciosa oratione.

Καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ. Et dolo potius, quàm vi. ἐφόδῳ γνώμης: Consilij aggressio. ἐφόδῳ ἰσχύος, vt αὐτιθέτα λέξις, obiter carpit astutiam Atheniensium.

Αμα μὲν γάρ. Explicat se ipsum: nitebantur eo argumento: homines nunquã credituros, nisi ij, quibus bellũ inferebatur, peccassent, cæteros socios, qui æquo iure essent, illis arma illaturos fuisse. B

Εν τῷ αὐτῷ δέ. Et simul firmissimos quosque soE cios secum adducentes contra infirmiores, facilè, & sine negotio eos subigebant. Astum Atheniensium indicat.

Τὰ κράτιστα. αὐτὶ τ, τοὺς κρατίστους nos, Chios, &c.

Τὰ ἄλλα περιῃρημένα: αὐτὶ τ τῶν ἄλλων. περιαιρεῖν. Circuncidere. Metaphora ducta à Carpentariis, qui circuncidunt ea, quæ rubrica notarunt.

Αδυνατώτερα. Oppressu faciliores. opportuniores iniuriæ.

Εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν. Expolitio à contrariis.

F Πρὸς ὅ, τι χρὴ στῆναι. Ad quos confugerent, & apud quos consisterent.

Τό, τε ναυτικόν. Altera causa probabilis, cur Athenienses à subigendis Mitylenęis initium non fecerint. Verebãtur (inquit) ne nostra classis, quæ non est cõtemnenda, aut vobis, aut aliis se adiungeret, & periculum sibi crearet.

Τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας. Nouam affert rationẽ, cur C liberi, & sui iuris adhuc ipsi remaneãt: quia perpetuò colimus populũ, & principes Reipublicę. περιεγιγνόμεθα, superstites sumus: sed præteritũ imperfeG ctum, vt subindicet eos versari in periculo.

Οὐ μέντοι ἐπὶ πολύ. λύσις τ αὐτιπαραλήψεως. Ergo eadem ratione gratiã eorum cõseruare poteratis, & in eadẽ libertate permanere: negant itaq;, & aiunt nisi hoc bellũ ortum esset, tamen & sic se in eandẽ seruitutem venturos fuisse. Exemplum à simili. 179. A

διωλύθη ἡμῖν ἡ φιλία. Conclusio per conquestionem, & exaggerationem: ergo neque amicitia fidelis, neque certa libertas erat nobis.

Παρὰ γνώμην. Probatio, alienis animis alteri alteros recipiebamus.

Ο, τι τοῖς ἄλλοις. Et quod aliis confirmat amicitias, & fidem, beneuolentia (inquam) eius loco timor, & metus hoc ipsum confirmabat. Metus dominorum, & tyrannorum est. Sed ipsa fides paratur beneuolentia, nó metu: iam verò metu.

B Καὶ ὁπότεροι. Et vtris prius impunè frangere fœdus licuisset, ij prius hoc facturi erant.

Καὶ ὁπότεροι. Qui timent sibi ab alio, obseruant occasionem, & facultatem eius opprimendi: hoc est, quod dicit Thucydides: ij priores erāt oppressuri alteros, quibus tutò, & impunè id audere licuisset.

Ὥστε εἴ τῳ δοκοῦμεν. Quare si qui nos cōdemnant, quòd antè defecerimus, quàm certum, & exploratum haberemus Athenienses infesto, & hostili esse in nos animo, & velle nos subigere, vt cæteros, hi sunt iudices iniqui, nec boni rerum æstimatores.

Μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν. Propter dilationem cladis, qua illi nos erāt affecturi: vel quia illi nondum aggressi nos fuerant, nondum nos subigere conati fuerant, vel, quia illi nondum periculum nobis intentauerant.

Αὐτοὶ δὲ ἀντιπαραμένοντες: Quia illi nondum nobis bellum intulerant, nos tantisper expectare voluimus, dum certi de ea re essemus.

Εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν. Ratio ab opum, & potentiæ inæqualitate, si pares potentia essemus, non sequeremur eorum auspicia, neque in eorum potestate essemus. Dubium argumentum, pro concesso.

Ἀντεπιβουλεῦσαι. Et insidiosè eos aggredi, hoc referendum ad illud.

C Ἀντιμελλῆσαι. Et in aliud tempus differre. V. factum Thucyd.

Τί ἔδει ὑμᾶς. Cur in eorū potestate essemus, qui pares videremur? A repugnantibus: hæc repugnant parere alteri, & esse ei parem.

Ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος. Conclusio: quare cùm penes illos sit facultas aggrediēdi, decet etiam penes nos esse maturè vitandi periculi facultatem.

Τοιαύτας ἔχοντες. Hæ sunt causæ, quę nos, vt deficeremus, coëgerūt, amplificationes cognitu faciles, acerbæ, atque graues.

Ἀσφάλειαν τινα. Aliquod præsidium.

Βουλομένους μέν. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος, & purgatio.

D Καὶ βουλεύοντας. Mutata figura.

Βοιωτοί. Per Hermæondam Thebanum, & alios antea.

Καὶ ἐνομίζομεν. Nouam affert purgationem defectionis. Non tam defecimus ab Atheniensibus, quàm à Græcis oppugnandis, & in seruitutem adducendis vnà cum Atheniensibus.

180. A Δι' ἃ δὲ ἀπέστημεν. ...

Ξυνελευθεροῦν. μεθ' ὑμῶν ...

Προποιῆσαι. ...

Ἡ μὲν τοι ἀπόστασις. Ad alteram causæ partem iam accedit, petit, vt se recipiant in societatem, & amicitiam: proponit rei facultatem: opes Atheniensium sunt attritæ. Copiæ exhaustæ partim pestilentia, partim impēsis, & sumptibus, classis distracta, &c. Sed docet prius succurrendum esse rebus laborantibus necessariò, & primo quoq; tempore: quia imparati defecerunt: ostendunt magnitudinem imminentis periculi.

Καιρός. Ab occasione: quæ est pars temporis habens in se alicuius rei idoneam faciendi, aut non faciendi opportunitatem.

B ... Attriti, debilitatique sunt.

Ἀλλ' ἢ ὑμᾶς. Partitur vtilitatem: aut vobis resistere non poterunt, atque ita facilè Athenis potiemini, aut suas classes domum reuocabunt.

Νομίσῃ τι μηδείς. Ad tacitas auditorū opiniones, cogitationesque occurrit: Quid nos pericula pro aliis subeamus, & pro iis, qui à nostris finibus remoti sunt? λύσις. Quamuis procul absit Lesbos à vestris finibus, tamen vtilitas, quam inde capietis, erit proxima, & præsens.

C Οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Bellum quod in Attica geritis, ad Lesbum geretis: nam dum in Attica bellum administrabitis, adimetis hostibus vectigalia, quibus ab eis oppugnamini.

Ἀλλὰ δι' ἣν. Id est, in Lesbo: quo modo? si eam conseruetis, ita, vt vectigalia ea hostibus adimatis.

Καὶ ὁ κίνδυνος μείζων. Terret eos à magnitudine periculi imminentis.

D Πάθοιμεν τ' ἂν δεινότατα. Mouet affectus à fortuna, & misera conditione, in qua futuri sunt si in Atheniensium potestatem veniant.

Οἱ πρὶν δουλεύοντες. Non qui ante nos seruiebant, sed qui seruiebant nulla defectione facta.

Βοηθησάντων δὲ ὑμῶν. Quæ commoda sint consequuturi iā proponit, sicuti paulò superius demonstrauit quæ commoda essent adempturi hostibus.

Τὴν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε. Cunctatores existimabantur Lacedæmonij, & tardi ad bella suscipienda, & ferendam opem Græcis laborantibus: eáq; de re malè audiebant: itaque (inquit) notam istam infamiæ delebitis.

E Τὸ κράτος τοῦ πολέμου. Firmissimum in bello robur habebitis. 181. A

Αἰσχυνθέντες ... Mouet Lacedæmonios, & Peloponnesios ab infamia futura, si spem frustrentur Græcorū, qui versantes in periculo suam spem in eorum auxiliis ponebant. A Iouis religione, qui præest supplicibus, & cuius in templo ea agebantur: ab vtilitate quam sunt percepturi, si Mitylenæis succurrāt; à damnis, & incommodis, quæ sunt laturi nisi ipsis succurrant: ab honestate denique, & gloria, quam sunt consequuturi si viros agant, & fortiter eos protegant.

Παραβαλλομένους ...

Μὴ πεισθέντων ὑμῶν. Non persuasis vobis, non flexis, non exoratis, non impetrata re.

G Εἰ σφαλησόμεθα. Si labamur, si subigamur, si frustremur expectatione nostra, nec impetremus, quod petiimus.

Οἵους περ. Fortissimi scilicet. B

Προσδεξάμενοι. Comprobata eorum petitione.

Τὸ ἡμέτερον δέος. Id est, nos, qui in metu sumus constituti.

Ὁλκοί. Instrumēta, quibus naues subducuntur. Cæsar

Cæsar libro 3. Bel. Ciuil. de Cnæo Pompeio filio. Quatuor biremes subiectis scutulis impulsas vectibus in interiorem partem traduxit, &c. 525.

Ἀνίατος. Inuasuri.

Καὶ ἀχθόμενοι τῇ στρατείᾳ. Et tædio militiæ affecti erant.

Αἰσθόμενοι δὲ αὐτούς. Transitio. Narrat Athenienses præter superiorem classem, 100 naues deduxisse: atque iis instructis ad Isthmū venisse, suasq; ostentasse opes: sed causæ præponuntur.

Κατὰ γνώμην ἀσθενείας. Propter opinionem imbecillitatis.

Οὐκ ὀρθῶς ἐγνῶσθαι. Falluntur opinione.

Ἀμύνασθαι. Resistere.

Πεντακοσιομέδιμνοι. ... πεντακοσιομέδιμνοι ... [illegible]

Περὶ τῶν ἰδίων. ... Faciebant ostentationem suæ potentiæ: suæ potentiæ vires ostentabant, quasi dicerent, vbi sunt, qui putant nos ita fractos, & debilitatos vel pestilentia, vel belli sumptibus, vt prædæ loco nos futuros existiment.

182. A Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Lacedæmonios animis consternatos incœpto apparatu destitisse, & domum se se recepisse.

Τὸν παράλογον. Rei euentum longè alium, quàm ipsi opinabantur, & quā Mitylenæi dixerant. longè aliter accidere, quàm &c.

Καὶ ἄπορα νομίζοντες. Et factu difficile existimantes, se scilicet, posse opprimere Athenienses.

Κατὰ πόλεις. Singulis imperabant ciuitatibus tantam scilicet portionem.

Ἐπήγγελλον. Imperabant, denuntiabant. ἐπαγγέλλειν πόλεμον, denuntiare bellum, indicere: aliâs deferre aliquem: verbum forense.

B Προσέταξαν. Assignarunt, destinarunt.

Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. Digreditur Thucydides: docet eo tempore Athenienses maximam classem, ornatissimam, omnibusq; rebus instructissimam habuisse: aliquanto etiam maiorem belli istius initio: eamque rem pecunias absumpsisse, vnà cum diuturna obsidione Potideæ.

Ἐν τοῖς πλείσταις ... [illegible]

Ἅμα ... [illegible]

Ἐνεργοί. In opere occupatæ, id est, vsum nauigandi præstantes.

Τὴν ... Ratiocinatio.

Αἱ ... 40 erant.

C Προαπῆλθον. Ante expugnationem discesserunt.

D Μυτιληναῖοι δέ. Redit ad Mitylenæos: docet eos eodem tempore venisse cum exercitu ad Methymnen accitos à nonnullis, qui dedenda vrbe egerant: sed re infecta, abiisse: & confirmatis Antissa, Pyra, & Ereso, domum se recepisse.

Ὡς προδιδομένην. Quasi proderetur, id est, à nonnullis inuitati, qui proditionē moliebantur, quamuis res non cesserit feliciter.

183. A Πανσυδίῃ. Accepta clade, id est, ingēti detrimento, & incommodo.

Τῆς γῆς κρατοῦντας. Terra potiri: & suos milites non posse illos prohibere.

B Αὐτερέται. Verbum Thucyd. Propugnatores, & remiges.

A Ἀπλοῦν τεῖχος. Nam Peloponnesij, qui Platæas circumuallauerant, duplici muro id fecerant.

Φρούρια δ' ἔστιν ᾗ. Et nonnullis in locis, qui natura erant munitiores, castella excitant. Καὶ ἡ μὲν Μυτιλήνη. Transitio.

Κατὰ κράτος ἤργετο. ... Obsidione premebatur: acriter obsidebatur.

C Καὶ ὁ χειμών. Vt hyems ingruebat.

Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι. Cœperant iam deficere pecuniæ propter ingentes belli sumptus. Itaque A-

B thenienses coacti sunt pecunias in publicos vsus conferre: collata sunt 200 talenta.

Καὶ αὐτοί. Nam aliàs cogebant socios hoc facere, distinguo ego sic, καὶ αὐτοὶ ... [illegible]

Ὁ δὲ ἄλλα τε ... Narrat obiter cladem acceptam à Lysicle in Caria, dum cogeret pecunias à sociis.

Μυοῦντος. Ioniæ vrbs, vna ex 12. supra libr. 1. Hęc pro opsonio data Themistocli fuit à Persarum rege; Magnesia, pro pane; Lampsacum, pro vino.

C Μαιάνδρου πεδίου. Intelligit campum ita vocatum in Caria, μαίανδρος aliàs, flumen quod Cariam, & Lydiam disterminat. Strabo libr. 12. 252.

Ἀναιιτῶν. Ἄναια ἡ πόλις: ... facit mentionē hui⁹ loci.

D Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Obsidionem Platæarum, eiusque oppidi circumuallationem superiore libro vidimus: iam Thucydides redit ad eam partem historiæ, ordinem temporum secutus: Narrat Platæenses primùm omnes vnà cum Atheniensibus,

D qui secū obsidebantur tentasse eruptionem: postea dimidiam fere eorum partem veritam periculi magnitudinem incœpto destitisse, reliquos in suscepto conatu perstitisse, & paratis scalis hostium munitiones superasse, & Athenas aufugisse. Hæc iam explicat Thucydides diligentissimè notatis rei circunstantiis, vt Rhetores loquuntur.

Ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ. Causas pponit: quia res frumentaria eos defecerat, & de subsidio iam desperabāt.

Τῷ σίτῳ ἐπιλείποντι ... penuria frumēti.

E Οὐδὲ ἄλλη σωτηρία. Neque alia salutis ratio, & via ostendebatur.

Ἐπιβουλεύουσιν. Ineunt consilium.

Ἐσηγησαμένων. Thucyd. docet qui fuerint eius conatus authores. Authoribus huius conatus.

Ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις. Dimidia deinde pars incœpto destitit territa magnitudine periculi: hic etiam cognosci licuit quantum sit hominibus præsidij in animi fortitudine. Qui enim periculū veriti in oppido manserunt, hi paulo pòst expugnati, & mise-

F rè necati fuerunt: qui in cōsilio capto fortiter perstiterunt, si omnes fere salui, & incolumes Athenas peruenerunt.

Πως. Particula remissionem significans.

Τρόπῳ τοιῷδε. Describit modum, & rationē quam 184. A Platæenses secuti munitiones hostium superarūt. cōpararunt sibi scalas iustæ altitudinis: & obseruato tēpore ad rem aggrediendā opportuno, admotis sensim scalis muro hostium, superant munitiones, atq; ita effugiunt: sed describit diligenter qua

G ratione scalarū altitudinem parem munitionum altitudini efficere potuerint: quales essent munitiones hostium: & quibus difficultatibus vsi, tandem euaserint.

Descriptio potis famulatus.

Ἴσας τῷ τείχει. Ad altitudinem munitionum: ταῖς πλίνθοις ταῖς ἐπιβολαῖς, id est, tot sunt lateres tantæ altitudinis, &c.

Ξυνεμετρήσαντο. Contemplati sunt, æstimarunt, emensi sunt.

Ταῖς ἐπιβολαῖς. Lateribus commissis inuicem, & coagmentatis.

Οὐκ ἐξαληλιμμένου. Tectorio carebat: nam si tectorio obducta fuisset munitio, non potuisset cerni laterum coagmentatio, facultas à situ munitionum, & à modo, ac genere ædificationis.

Ηριθμοῦντο. Numerabant lateres commissos.

Καὶ ἔμελλον. Et fortasse nonnulli quidem horum à vera ratiocinatione aberrarunt, pleriq; verò eam sunt assequuti.

Λογισμοῦ. Veram ratiocinationem, veram commensionem.

Αμα δὲ καὶ. Facultas à diligentia, & loci propinquitate.

Τῷ μὲν οὖν ξυμμέτρησιν. ἐθήλυνσεν. Tali fere ratione Marcellus cepit Syracusas: Liuius Dec. tertię lib. 5. vbi Liuius videtur adumbrasse istum locum.

Ξυμμέτρησιν. Mensuram, & altitudinem.

Εἰκάσαντες. Mensuram assecuti coniectura.

Εἶχε δὲ δύο τοὺς περιβόλους. Munitiones Peloponnesiorũ, & murum, quo circunuallauerant Platæas, describit iam diligenter Thucydides: demonstrat qua esset forma, & firmitudine: duplicem eius ambitum fuisse memorat: alterũ Platæas versus contra eruptiones hostium, alterum cõtra Athenienses si fortè subsidio Platæensibus venissent: addit alterum ambitum ab altero, 16 pedum interuallo disiũctum fuisse: in eo interuallo milites tabernacula perpetua habuisse, ita inter se contigua, vt duo muri vnicus tantùm, & solidus esse viderentur; ad decimam quamq; murorum pinnam turrim hinc inde excitatam: ita tamen vt ad eas aditus nullus esset, sed per medias tantùm transitus pateret: ibi milites consueuisse noctu agere excubias, si forte imbres essent, aut cœlum grauius, &c.

Εἶχε δύο. Simili fere ratione Cæsar Alexiam oppidum Mandubiorum circunuallauit, duplici scilicet, munitione. lib. 7.

Εκκαίδεκα πόδας. Pes continet tres palmos, vncias 12, digitos 16.

Επειδὴ παρεσκεύαστο. Αμφοτέροις. re comparata.

Χειμέριον. Turbidam imbre, & vento, & lunæ lumine carentem. προσέμιξαν, succedunt muro hostium.

Οὐ προαισθομένων. Ne audire quidem potuerunt duas ob causas, tum quia venti stridor superabat strepitum, si quis à Platæensibus factus esset: tum quia ipsi Platæenses accedebant dedita opera, rari, & aliquo interuallo inter se distantes, ne ex concursu sonum ederent.

Εὔσταλεῖς. Succincti, leuiter armati, & expediti, vt essent agiliores.

Καὶ τὸν ἀριστερόν. Sinistro tantum pede calceati, ne in luto laberentur, vt in luto firmius consisterent.

Κατὰ οὖν μεταπύργιον. Ordine progreditur, & exponit quam ad partem muri scalas admouerint.

Μεταπύργιον. τὸ διάστημα. In fine quarti. μεταπύργιον. Interuallum inter duas turres.

Οἱ φύλακες. Hìc distinguo.

Οπότε ἤδη ἐγγὺς τοῖς πολεμίοις. Cùm prope hostes ventum esset.

Καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν. Et statim clamor sublatus est. ἐπαναστροφή.

Καὶ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος. Et exercit' ad muros concurrit. ἐπὶ τὸ τεῖχος. Sed non ad eam partem in qua hostes erant.

Καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει. Stratagema Platęensium, qui in oppido remanserant, memorat: egressos vrbe dicit oppugnasse munitiones hostium à parte, quę opposita erat illi, qua sui erant trãsituri, vt manum hostium videlicet, aliò diuerterent.

Οπως ἥκιστα. Vt mentem ad illos minimè aduerterent.

Παρεσκεύαζον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως. Significabant ignibus Peloponnesij Thebanis hostile aliquid sibi accidisse, & vim sibi fieri, itaque succurrendum esse rebus. Hæc paulo antè vidimus. Iam narrat Thucydides Platæenses contrà & ipsos sustulisse ignes, & contrariam significationem dedisse, res scilicet esse pacatas, & quietas, vt videlicet Thebani incerti, & dubij quid rerum agereretur, aut non venirent subsidio suis, aut tardius, venirent interea euaderent illi, qui fugiebant.

Αλλο τι νομίσαντες. αἰνιξολογία. Suspicati aliud esse qd-piam, quàm illud, quod res erat.

Καὶ τὰ ἀσφαλῆ κατελάβοντο. Et loca tuta capesserẽt.

Οἱ δ᾽ ὑπερβαίνοντες. Narrat Platæenses, qui ascenderant muros, oppressis custodibus, portas fuisse vtraque turri, atque inde occupatis portis hostium subsidia propulsasse.

Οἱ δ᾽ ἐν τούτῳ. Alij admotis scalis, & deiectis murorum pinnis, liberius iam ascendebant, & ex altera munitionum parte descendebant, & transibant fossam.

Εἴπος περιβόλων. Quia superius dixit καὶ τὰ μεταπύργια αὐτῶν, ὡς ἐν τεῖχος ἐπαγγέλοιτο εἶναι, ἐχυρωμένον δὲ τὸ τεῖχος πρὸς τὴν βολήν.

Επειδὴ δὲ πάντες. Demonstrat postremos Platæensium ægerrimè descendisse, transisseque fossam: trecentos autem Peloponnesios, manum illã subsidiariam, incensis facibus insequi eos cœpisse. ἐπιφέρειν. In eos ferri cœperunt.

Οἱ μὲν οὖν πλαταιῆς. Hoc ita solet vsu venire, vt qui lumen gestat, eos non videat, qui in tenebris delitescunt: contrà qui sunt in tenebris, discernunt facilè ea, quæ sunt in luce.

Λαμπάδας. μετωνυμία, φῶτας) (λαμπάδας.

Βιαίως. Per vim. χαλεπῶς, propter glaciem non bene concretam. βιαίως, quia hostes instabant, & vrgebant eos.

Οὐ βέβαιος. Non solida, vt sustentare eos transeuntes posset.

Ωστ᾽ ἐπελθεῖν. Vt in ea consisterent.

Ηλιώτου δὲ μᾶλλον ἢ βορέου ὑδατώδης, μαλακωτέρα ἦν, ἐπιπεσοῦσα νείφουσα.

Καὶ ἡ νὺξ. Altera difficultas: aqua fossæ erat altior propter niues cœlitus demissas, & liquefactas ea nocte.

Ολόλαν ὑπερέχοντες. Qua ægrè superata: quamuis capite extantes transierunt.

Εγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις. Tempestatis illius magnitudie factum significat vt Platæenses effugerint. μᾶλλον, ἀπολυτως.

Ορμήσαντες δ. Nouum Platæensium stratagema narrat: docet illos nõ fuisse ingressos viam, quæ Athenas duceret, sed conuersos iter tenuisse Thebas versus. intelligebant enim hostes nihil tale suspicaturos esse. ὁρμήσαντες. Digressi, iter ingressi.

Τὸ δὲ Ανδροκράτους ἡρῷον. Fanũ Androcratis. In L. V. versione est Iunonis delubrũ ab Androcrate conditum.

Βχ-

Ἐχώρουν. Ire perrexerunt.

Ἐρυθραί. ... dicitur & numero vnitatis. erat etiam ... Ἰώνων, & Κύπρου, ...

B Οἱ δ' ἐκ τῶν πλαταιῶν. Transitio. Explicat Platæenses rerum istarum, & einsmodi aduentus ignaros, habita fide cuidam suorum, qui cæteros sequi noluit, sed in vrbem reuersus nuntiauerat reliquos omnes cæsos ab hostibus fuisse, vbi dies illuxit, misisse caduceatorem, qui à Peloponnesiis peteret, facerent sibi potestatem suscipiendi suos, & sepeliendi: sed cognita veritate postea, finem petendi fecisse: sed concludit primum superiora.

Κατὰ χώραν ἱδρύνθη. Ad suam quisque stationem rediit.

Τῆς βοηθείας παυσάμενοι. Ab insequendo hoste reuersi, omissa insequutione. insequi hostem destiterunt.

C Σπονδὰς ἐποιοῦντο αἰτήσαντες. Historica locutio. ... de induciis egerunt, vt mortuos susciperét, & sepulturæ mandarent.

Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος. Docuit superius Thucydides eruptionem Platæensium, iam redit ad res Mitylenæorum: narrat Salæthum Spartanum missum à magistratibus Lacedæmoniorum venisse Mitylenem: confirmasse Mityleneos, significasseq; Lacedæmonios in Atticam irrupturos, & auxilia ipsis missuros.

Κατὰ χαράδραν τινά. Per alueum quendam torrentis, quà munitiones transiri poterant. ... χαράδρα, ἀπὸ χαράσσω.

Πρόεδροι. Magistratus erant primi subsellij, quibus cæteri omnes sedendi loco cedebant. Ita vocati, quia principem locum in sedendo obtinebant. Et cogebant cæteros magistratus, vt seruarent leges. De his apud Demosthenem in oratione κατὰ τιμοκράτους, 295.

D Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ θέρει. Nouam irruptioné Peloponnesiorū in fines Atticos iā narrat Thucydides, quam dicit grauissimam Atheniensibus accidisse.

Δύο, ἢ τεσσαράκοντα. Atqui superius, 40, tãtùm fuisse dixit. Dicendum igitur apud probatos scriptores morem esse vsitatum, vt in maiore numero sæpe minorem etiam comprehendant, interdum etiam maiorem memorét, quamuis ei aliquid desit. verisimile etiã videtur præter 40 naues, quas parare, atq; mittere statuerant, eos duas præterea addidisse.

188. A Προσετάξαν. Quas imperauerant.

Ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι. Quò Athenienses vtrinque districti, & turbati non impedirent cursum suarum nauium, quæ subsidio Mitylenæis veniebant ἐπικαταπλέουσαν. Irent contrà.

Κλεομένης. Hic erat frater Pausaniæ, qui ad Platæas fuerit, & fugauit Persas, de quo supra.

B Παραλέλειπτο. Prætermissa fuerant.

Χαλεπωτάτη γὰρ αὕτη ἡ ἐσβολή. Quia non fuit diuturnior. Cur ita? quia expectabant quotidie aliquid noui de sua classe.

Ἐπεξῆλθον. Discurrebant passim: longè lateq; vastarunt.

Οἱ δὲ Μυτιληναῖοι. Redit ad Mitylenæos narrat eos subsidio, & re frumentaria destitutos fecisse deditionem certis conditionibus.

Ἐγχρονίζων. Verbum factum. ...

C Ὁ Σάλαιθος. Docet Salęthū desperantem & ipsum iam de auxilio arma dedisse populo, qui antea inermis erat populum verò sumptis armis, neq; magistratus amplius voluisse audire, & cœpisse minitari nobilitati, ac diuitibus de vrbis deditione. Itaq; magistratus veritos ne fieret deditio à populo, ipsi verò excluderentur pacis conditionibus, vnà cum populo deditionem certis conditionibus fecisse.

A Ὥπλισε τὸν δῆμον. L. V. prius leuiter armatum ad se armandum inducit. F. P. Populum armat, qui ante inermis erat, vel, populo tradit arma, cùm antè nulla in sua potestate haberet.

B Μήτ' ἀνδραποδίσαι. Neque captiuum ducere.

189. A Προσεποιήσατο. Sibi adiunxit.

B Καὶ τἄλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον. Laudat Pachetas qui quamuis haberet tres collegas, tamen omnia ipse suo arbitratu regeret, atque administraret.

Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα. Quibus conditionibus venerint in deditionem Mitylenæi, paulò antè vidimus. Iam Thucydides redit ad classem Peloponnesiorum: eam diutius moratam in itinere, rei gerendæ occasionem, & ferendi auxilij talibus locis C amisisse significat.

Τεσσαράκοντα. Complectitur etiam, 2, vt paulo superius.

Ἐνδιέτριψαν. Tempus triuerunt.

Κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν. Et in reliquo nauigationis cursu.

Κομισθέντες. Vecti, delati. σχολαῖοι lẽti, tardiùs. Sensus: & in reliquo nauigationis cursu, quamuis lentè, & tardius fuissent vecti, tamen ad Delum vsq; clam Atheniensibus peruenerunt.

D Πρὶν δή. Ergo posteaquàm eò peruenerunt, res C innotuit Atheniensibus.

Δῆλον. Hanc describit Virgi. lib. 3. Æneid.

Sacra mari colitur medio, gratissima tellus
Nereidum matri, & Neptuno Aegæo.

De hac etiam Cic. in orati. pro lege Manilia 14. 2. Insula Delos tam procul à nobis in Ægæo mari posita, quò omnes vndiq; cum mercibus, atque oneribus commeabant, referta diuitiis, parua, sine muro nihil timebat.

E Βουλόμενοι δὲ τὸ σαφές. Sed ré exploratius, ac certius cognoscere volentes.

Ἔμβατον. τῆς Ἐρυθραίας ...

Ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν ... Dies, quo ad Embatũ delati sint, erat septimus post captã Mitylené.

Πυθόμενοι δέ. Cognita itaque re exploratius.

Ἐκ τῶν παρόντων. Pro statu rerum illarum, id est, quid esset agendum, vt in malis.

Ἀλκίδα. Suadet, vt primo quoq; tempore priusquàm suus aduentus diuulgetur, Mitylenæ aduo- F lent. proponit facultatem: hostes (inquit) vrbe potiti nuper, remissis animis, & languidis agent custodias: itaque incauti, & imparati facilè poterunt opprimi: nauales enim copiæ nihil tale cogitãt, ac sperant: pedestres copiæ sunt dispersæ: Pelponnesios igitur ad ré adhortatur, à tẽpore, si noctu hostes aggrediantur, à persona Mitylenæorum, quia (inquit) non deerunt qui nostris rebus faueant.

Παραινῶ. Retinet authoritatem.

D Πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι. Priusquàm noster aduentus G diuulgetur. poetica locutio, aliquem fieri ἔκπυστον, pro, famam de aliquo emanare, efferri: L. V. priusquàm palam sit quemadmodum apud nos agatur.

Ὥσπερ ἔχομεν. Id est nulla mora interposita.

Πολὺ τὸ ἀφύλακτον. Multam hominum in custodiis negligentiam.

Καὶ μάλιστα. Præcipuè à mari. ...

Ἡ ἀλκὴ μάλιστα. Vires firmissimæ.

190.A Καταληφθῆναι ἂν τι πειρώμενα. Spero res occupari posse, id est, vrbem à nobis capi posse spero. L.V. optata consequamur.

Καὶ μὴ ἀποκνῶμεν. Neq; recusemus, horreamus periculum. Occurrit tacitis hominum cogitationibus: hoc nimis arduum, nimis periculosum est. καινῆς. Noua ratio belli administrandi multa ad votum perficit.

Νομίσαντες. Existimantes nouas belli rationes nullas esse alias, quàm istas: cùm scilicet excogitatur aliquid præter vsitatã bellandi consuetudinem, quo hostis opprimatur. ἢ κατὰ τὸ χρόνον. Cùm repente noctu hostes inuaduntur præsertim incauti.

Τὸ κενόν. Inane, otiosum. τὸ καινόν, non probo hãc lectionem: præstat igitur alteram sequi, τὸ καιρῷ, τὸ χρησιμώτατον ἐν τῷ πολέμῳ.

Ὃ εἴ τις στρατηγὸς. Quod vitiũ si quis in hoste animaduertat, & accepta occasione eum aggrediatur, is rectè, & ex animi sententia plurima gerit. Exornatio: quemadmodum si ipse sibi caueat ab eiusmodi culpa, non offendit.

A Ἄλλοι δέ τινες. Alij suadebant, vt vrbem aliquam Ioniæ occuparet, vnde duceret bellum, & Ioniam alienaret ab Atheniensibus: ita enim maxima vectigalia cum ipsis hostibus adempturum dicebat.

B Ἀποστήσωσι. Solicitarent, vel impellerent ad defectionem.

Οὐδενὶ γὰρ. Id est, omnibus enim expetitum, & optatum eius aduentum esse.

Τὸ δὲ πλεῖστον τῆς γνώμης. Constituit potissimum, vel, maximè autem animo in eam sentẽtiam ferebatur, & inclinabat. L.V. suæque sententiæ plurimos è consilio socios habuit.

C Μυόννησον, πόλις μεταξὺ τέω, καὶ λεβέδου. ὁ χωρίον. στέφανος.

Σαμίων τε τῶν αἰαίων: ἡ σαμίων τε, καὶ αἰαιτῶν, ἢ ἐμαίων ἐξ αἰαίας. αἰαία πόλις Καρίας ἀπὸ Ἀμαζόνος ἐκεῖ ταφείσης. ἐντεῦθεν ἦν μαρίλαος ὁ ἀθλητης. στέφανος. ὁ πολίτης αἰαίτης.

Οὐ καλῶς τὴν ἐλευθεροῦν. Non belle eum asserere in libertatem Græciam: εἰρωνεία, βαρύτης. Vt significaret hoc turpe & fœdum esse iis, qui vindices libertatis existimabantur.

191.A Εἰ δὲ μὴ παύσεται. Proponebant incõmoda futura.

Ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς. Ratio, & facultas, qua licuit Alcidæ tot captiuos habere.

Ἐλπίδα. In malam partem:

Hunc ego si potui tantum sperare dolorem.

Virg. lib. 4. Æn.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐφέσου. Narrat Alcidam raptim Epheso discessisse.

B Φυγὴν ἐποιεῖτο. αἰτὶ τῆς ἔφευγε. Nauigabat arrepta fuga, capessens fugam, fugiens.

Κλαρόν. Hic religiosissimè Apollo colebatur in finibus Colophoniorum.

Qui tripodas, clarij Lauros, qui sydera sentis.

3. Æn.

Δεδιὼς τὴν δίωξιν. L.V. Quæ ne se persequerẽtur ille veritus. F.P. Veritus insecutionem hostium, id est, ne hostes insequerentur.

Τῷ δὲ πάχητι. Docet Pacheta acceptis nuntiis de classe Peloponnesiorum cùm ab aliis, tum à Paralo, & Salaminia, quæ classem viderant, insecutum eam fuisse sed non assecutum.

C Λάτμον. Aliàs mons Cariæ. & fluuius Ciliciæ.

Ὡς δ᾽ οὐκέτι ἐν καταλήψει. Sed cùm nusquam appa- A reret amplius, vt eum assequi posset.

Κέρδος δὲ νομίσας. In lucro posuit, quòd hostium classem non esset assecutus. ita enim illa scaliquo recepisset: ipse, vt eam vel oppugnaret, vel obsideret, non parum negotij, & sumptus suscepisset, πράγματα, καὶ ἐφόδου δεήσεως ἔσεσθαι.

Στρατόπεδον τε ποιεῖσθαι. Hoc de classe Peloponnesiorum intelligendum, & de copiis maritimis atque, atque terrestribus dicitur.

Φυλακὴν σφίσι. Et materiam præberent sibi eos obsidendi, & stationes contra eos obtinendi.

B Παραπλέων δὲ πάλιν. Cùm legeret oram maritimè Asiæ, dũ à persequendis hostibus reuerteretur. D

Νότιον. Oppidum Colophoniorum, mari imminens, abest à vetere Colophone duo ferme milia passuum. Titus Liuius libr. 7. dec. iiij. Colophonem condidit Andremon Pylius. Strabo libr. 14. in principio.

Κατὰ στάσιν ἰδίαν. Per eorum seditionem ab altera scilicet factione.

C Ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ. Hic narrat Thucyd. stratagema Pachetis vafrum, & astutum, quo cepit, ac delusit Hippiam quendam ducem Arcadum. Orta erat seditio inter eos qui Notium tenebãt: altera factio à Pissuthne impetrauerat auxilia Arcadum, & barbarorũ, & potita oppido id tenebat: altera factio, quæ aufugerat, iam impetrat à Pachete auxilium: atque ita Paches euocato Hippia duce Arcadum ad colloquium, promittit fore, vt ipsum, nisi inter se conueniat, saluum, & incolumem in vrbẽ reducat. Ille accipit conditionẽ. egressum Paches iubet cõprehendi, & in custodia teneri: ipse oppidum ex improuiso aggressus, eo potitur: eo capto Hippiam reducit: comprehensum deinde in ipso oppido iubet interfici.

D Ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ. Colophonem vrbem, quæ erat à mari remotior, occupatam à barbaris fuisse paulo antè demonstrauit Thucyd. Itaque Colophonios ad Notiũ se recepisse: iam docet ortam seditionem ibi quoque inter eos, & alteram factionem introductis barbarorum præsidiis, vrbe potitam fuisse: alteram factionẽ, quæ iam cesserat vrbe à Pachete impetrasse auxilium.

E Διατείχισμα. Murus, munitio intersepiẽs vrbem, murus transuersus. 192.A

Οἱ μηδίσαντες. Ergo causa eorum non erat bona.

Οἱ δὲ ὑπεξελθόντες. Qui autem se subduxerant, & clam istis aufugerant.

Ἐπάγονται. Ascisciunt, accersunt.

Ὁ μὲν ἐξῆλθε. σολοικοφανές, αἰτὶ τοῦ τὸν μὲν ἐξελθόντα. Alioqui dicendum esset προσκαλέσατο ἐς λόγους, &c. μὲν ἐξῆλθε. Vel τοῦ δὲ προσκαλεσαμένου ἐς λόγους, &c.

F Κατατοξεύει. Sagittis confodit. B

Ὁ δὲ πάχης. Persequitur reliquias eius expeditionis Atheniensium: narrat Pachetem rediisse Mitylenem, & Pyrrham, & Eresum recuperasse. Salæthum cepisse: & Mitylenæos, quos asseruandos miserat in Tenedum, Athenas misisse. C

Γνώμας ἐποιοῦντο. Sententias dicebant, consultabant, aliàs significat habere in animo, τὰ γνώμῃ τιθέμενοι, ὥσπερ δοκεῖ in Epistola Paus. D

G Καὶ ὑπὸ ὀργῆς. Et pra ira, & indignatione cẽsuerunt.

Ἐπικαλοῦντες: αἰτὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες. Crimini dantes, 193.A vnde ἐπίκλημα, pro ἔγκλημα: σοφοκλ. οἰδίπ. τυρ. καὶ οὐ μὴ φοβεῖται τὸ ἐπίκλημα. &c. Crimini dabant, quòd ipsi sine caussa defectionem fecissent, quòd accersitis auxiliis, & classe Peloponnesiorum Ionas etiam ad defectionem prouocassent.

Τὴν

Τὴν τι ἰδίαν. Id est, suam, vt distinguat ab ea, ad A quam Ionas prouocabant.

Οὐκ ἀρχόμενοι. Amplificatio, quia nullo ipsi præ mebantur imperio.

Καὶ προσκινδυνεύσαντες. Et quia classis Peloponnesiorum, quæ auxilium ferens in Ioniam penetrare ausa fuerat, motum illum non minimum adiuuit. προσκινδυνεύω, id est, μετ᾽ κινδύνου ἰσχυρῶς... βοηθέω.

Οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας. Neque enim parua quædam spectasse videbantur, quum defectionem in animum induxerunt, sed magna, & ardua. B

Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις. L. V. subiit eos pœnitentia. F. P. vehementer eos pœnituit, & sæuum admodum decretũ, & immane visum est. τις. nunc auget.

B Ὡς δὲ ᾔσθοντο. Docet Legatos Mitylenæorum, qui aderant Athenis, re cognita, curasse, vt ad populum ea de re iterum referretur, idque facilè, impetrasse.

Διότι καὶ ἐκείνοις. Quia & illis erat perspectũ maiorem ciuium partem cupere, vt per aliquos fieret sibi potestas, & daretur sibi materia iterum de ea re deliberandi.

Καθίσταντο. Coacta igitur statim concione.

Cleonis concio.

C Πολλάκις μὲν ἤδη ἔγωγε. Demõstrauit superius Thucydides populum Atheniẽsem fecisse plebiscitum de Mitylenæis sæuum admodum, & immane. Huius autẽ Plebisciti authorem Cleonem fuisse memorauit. Quare is ipse Cleon, qui animaduertebat qua de causa coacta erat concio, & populi pœnitentiam cognoscebat, prodiit in mediam cõcionem, vt plebiscitum retineat, & suam authoritatem tueatur: suadet igitur, vt populus in pristina perstet sententia, & minimè rescindat plebiscitum factum: proponit pericula, & incutit timorẽ: docet huiusmodi vitia, leuitatem, inconstãtiam, pœnitentiam, & misericordiam, labefactare ciuitates, euertere respublicas, seueritatẽ, & pœnæ grauitatem in delinquẽntes, continere eas in officio, & fide: in eo denique totus est, vt deterreat populum à plebiscito abrogando, & rapiat in inuidiam eos, qui fauebant Mitylenæis, & eorum eloquentiam, & sordes vocet in suspicionem.

Procemium est ductum à re ipsa, qua de agitur, à pœnitentia populi, quam ostendit detrimentosam, & perniciosam esse, potissimùm in statu populari. Procemium est plenum affectus, & terroris. minatur enim excidiũ ciuitati, si rescindat Plebiscitum. Cùm sæpe aliàs ego statum popularem minimè aptũ iudicaui ad imperium obtinendum, tum in hac vestra de Mitylenæis pœnitẽtia palàm perspicio.

Διὰ γὰρ τὸ καθ᾽ ἡμέραν ἀδεὲς. αἰτιολογία: nam quia vos in quotidiana, & mutua consuetudine hic nullas insidias timetis, idem continuò etiam de socijs sentitis. Illud latenter struit, cauendum esse ab insidiis sociorum.

D Καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε: τὸ αὐτὸ ἀδεὲς: eandem securitatem, & animi tranquillitatem de socijs habetis, id est, id eo etiam de sociis minimè vobis timendum esse existimatis:

Καὶ ὅ,τι ἂν ἢ λόγῳ... τὸ πλῆρες τῆς ἀδείας. Atq; ita ipsis vel grauissimè delinquentibus ignoscitis. Cur ita? vel eloquentia nonnullorum inducti, vel misericordia adducti. At hoc periculosissimum. Sed mira breuitate, & densitate, ac rotunditate explicatum.

Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel misericordia remiseritis, id vos sine periculo Reipub. & aliquo cum fructu facere putatis? ἐνδῶτε. εἰπὲ τὸ ἐνδόντες κατ᾽ ἐπιφορὰν.

Μαλακίζεσθαι. μαλακία. Vitium mulierũ prægnan- 194. A tium, quæ languentes modò hoc, modò illud appetunt, mollities animi, ignauia. μαλακίζεσθαι τὸ ἐς τὸ... ἐνθύμησις.

B Οὐ σκοποῦντες. Arguit populum imprudẽtiæ, qui non videat, & discernat quis sit ipse, qui socij: neque reputet secum odia, & insidias eorum, qui parent in eos, quibus parent.

Τυραννίδα. Audacius. Libro secundo, non ita, in postrema oratione Periclis. Ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτὴν.

Ἀρχομένους ἄκοντας. Causa insidiarum.

C Οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε: quia dixit ἔχετε τὴν ἀρχὴν, nunc addit eos obtinere in socios imperium non propter beneficia in eos collata suo cũ detrimento, sed propter vim, & potentiam, qua illis longè superiores sunt. Locus inuidiæ est ex eo, quòd ingrati, & maleuoli sunt.

Πάντων δὲ δεινότατον. Accusat grauiter inconstantiam, & leuitatem populi. καθεστήξει, constitutum fuerit.

Βέβαιον. Certum, & stabile.

D Μὴ δὲ γνωσόμεθα. Enthymema, quo per comparationem demonstrat inconstantiam esse rem malam, & perniciosam. Præstantior est ciuitas, quæ non bonis institutis, sed tamen perpetuò, atque constanter vtitur, ea, quæ bonis legibus administratur, sed non perpetuò, neque constanter iis regitur.

Ἀμαθία τε. Enthymema alterum. Melius est im- B peritia cõiuncta cum modestia, quàm peritia cum petulantia.

E Οἵ τε φαυλότεροι. Commoratio: Imperiti homines plerumque melius administrant Respublicas, quàm periti: Audax & παράδοξος est hæc sententia.

Ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσι. Quasi non relinquatur illis locus in rebus grauioribus, vbi ostentent vim sui ingenij. τὴν γνώμην, id est, τὴν ξύνεσιν.

Ἀμαθέστεροι μὲν. Cedunt sapientiæ, & suã imperitiam agnoscunt, & damnant, neq; audent sententiam illorum oppugnare, qui rectè consulunt.

F Κριταὶ δὲ ὄντες. Itaque rectè administrant plerun- C que Rempub. quia sunt rerum æqui æstimatores potius, quàm concertatores. id est, quia de rebus rectè iudicant, non altercantur inter se, neq; contendunt.

Ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς. Redit ad causam. nos etiam 195. A eodẽ modo decet agere, & vobis persuadere, quæ vera, & recta sunt, non eorum contraria, vt eloquentiam, & prudentiam nostram ostentemus.

Παρὰ δόξαν. Aliud, quàm quod sentimus.

G Ἐγὼ μὲν οὖν. Iam demõstrat quinam essent illi qui erant authores huius leuitatis, & inconstantiæ. & qui de Mitylenæis deliberãdum denuo censebant.

Τῶν προθέντων. Qui retulerunt iterum.

Ὁ γὰρ παθὼν. Qui enim læsus est, languidius, & remissius vlciscitur eum, à quo læsus est.

Ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν. L. V. In vlciscendo enim cùm recẽtissima offensa est, tum maximè par supplicium sumimus. F. P. In vlciscendo enim cùm

offensa recentissima est, tunc si pœna etiam statim sequatur, solet esse acerbissima.

Θαυμάζω δὲ. Deterret eos, qui erant dicturi pro Mytilenæis, & vocat in suspicionem nimiæ eloquentiæ, & corruptelæ.

Τὰς δ᾽ ἡμετέρας ξυμφοράς. Nostros rerum successus, vel nostros autem casus.

Τὰς μὲν Μυτιληναίων. Relicta & iniuriæ Mitylenæorum esse nobis vtiles: inuidiosè hoc dictum: ἀδικίας, hæc delicta nobis non esse detrimentosa. τὰς δ᾽ ἡμετέρας ξυμφοράς. nostros autem casus non afferre detrimenta, & calamitates sociis.

Ὡς οὐκ ἔγνωσται τὸ πάνυ δοκοῦν. Quod non senseritis id, quod maximè sensistis de Mitylenæis: dicent enim, quasi diceret; nos non adeò esse crudeles, nec vnquam hoc fuisse animo, sed ab aliis inductos in hunc errorem. παρακέλευσις.

Ἐκπονήσας. Elaborata specie orationis.

Ἡ δὲ πόλις. deterret ab audiendis eiusmodi authoribus sententiarum, propositis incommodis, quæ consequuntur. Alij habent præmia horum certaminum, vobis pericula relinquuntur. ἀγῶνας. Iam μεταφορικῶς vocat actiones eiusmodi Rhetorum.

Ἀγώνων. Quasi res non seria, sed ludicra agatur ab iis, qui ita agunt cum populo, ita dixit ἀγώνων. ἀναφέρει. Sustinet.

Αἴτιοι δ᾽ ὑμεῖς. ἐπιτίμησις. Increpat grauius Atheniensem populum, qui audiat tales homines, & peruertat rerum ordinem, quarum enim spectator esse debet, earum est auditor, quarum verò auditor, earum est spectator.

Ἀγωνοθετοῦντες. ἀγωνοθέται. Præfecti ludorum, & certaminum, præsides, & iudices, vt est Achilles in ludis funebribus Patrocli, libr. 23. Iliados. hinc ἀγωνοθετεῖν verbum præesse ludis: sed iã metaphoricè pro perperam constituere huiusmodi certamina, & altercationes.

Θεαταὶ μὲν τῶν λόγων. Præposterè scilicet, accusat populum, quòd concione abutatur, vt theatro: quod à bello abstineat, & quæ ibi gerantur non aspiciat, domi sedeat, & audiat Rhetoras, qui ei imponũt, &c. huiusmodi castigationũ populi sunt plenæ Philippicæ Demosthenis.

Τῶν λόγων. Huiusmodi altercationum. ὑπὸ τῶν καλῶς ἐπιτιμησάντων.

Τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα. Adeò estis stupidi, vt patiamini vobis imponi, & persuaderi incerta esse certa, contrà verò certa esse incerta: futura posse fieri creditis inducti speciosa oratione nonnullorum: præterita, & gesta incerta esse, territi oratione eorum, qui vos increpant.

Καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου. Noua populi vitia exponit: nouarũ rerum studiosum cum dicit: & earum nouitate facilè capi: alterum curiosi, alterum stulti vitium est. Congeries vitiorum popularium.

Ἄριστοι. αἰτίαι τι εἴη μάλιστα, ἐπιτιδείωσεις.

Μετὰ δεδοκιμασμένου. Cum vera, spectata, & probata oratione: Veram autem, & spectatam, probatamque orationem sequi non vultis. δοκιμάζειν τὸν χρυσὸν τῷ πυρί. τοὺς φίλους ἐν ταῖς δυστυχίαις.

106. Δοῦλοι ὄντες. Sectantes insolita. vel insolentiæ serui: rerum vsitatarum contemptores. leuitatem popularem arguit.

Καὶ μάλιστα μὲν αὐτός. Ambitio. Vnusquisque vestrum eloquentiæ laude florere, & dicendæ sententiæ facultate præstare vult: si hoc assequi non possit, vos, qui excellunt hac re oppugnat vt videatur ipse quoq; esse aliquid, vel ne alijs inferior esse videatur. Arrogantia.

Μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι. Ὥστε μὴ δοκεῖν ἀκολουθῆσαι τῷ γνώμῃ ὕστεροι. Ne videamini eorum sententiam secuti esse inferiores.

Ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι. Codices H. St. habent coniunctum hoc membrum cum superiore. Aldini codices coniungunt cum sequẽtibus: quam scriptionẽ ego quoq; sequor, & probo: Vt sit sensus, propensi, & parati ad laudandum eum, qui aliquid acutè dixerit, & ad percipienda ea, quę dicuntur. πρόθυμοι δὲ προαισθέσθαι.

Καὶ προνοῆσαι βραδεῖς. Sed tardi ad rerum earum euenta prospicienda: prouidentię autẽ, & prudentiæ est, rerum euenta præuidere maturè.

Ζητοῦντές τε. Accusat populum, vt rerum nouarum studiosum: alium rerum statum (vt ita dicam) quærentes, quàm sit is, in quo viuimus: quanuis ne hunc quidẽ satis bene cognoscatis; & quasi Athenienses præsentẽ rerum statum fastidirent, vt nouas res quærerent, ita loquitur Thucydides.

Ἁπλῶς τε. Denique voluptati aurium seruitis, & estis similes potius spectatoribus, qui sedent, & audiunt Sophistas, quàm viris, qui de Repub. consultant.

Ὧν ἐγὼ πειρώμενος. A quibus vitiis. accedit iam ad causam, & dicit sententiam: ait Mitylenæos grauissimè peccasse erga populum Atheniensem. itaque grauissimo supplicio esse afficiẽdos. auget verò & amplificat eorum peccatum.

Ἐγὼ γὰρ. Probat: quia neque periculis territi hoc fecerunt, & liberi, ac sui iuris erant, sed αὐξητικῶς rẽ tractat nullas habebãt causas defectionis: plures habebant ferendi vestri imperij: nam si habuissent, venia illis danda esset: itaque, quasi diceret, ferre facilè poterant vestrum imperium.

Νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες: Sed cùm nullas haberent &c. Sed vtitur enumeratione partium: non metu coacti, atque impulsi sunt. Cur ita? quia insulam incolunt. Habent vrbem munitam mœnibus: habebant classem: erant liberi, & sui iuris.

Οὐκ ἄφαρκτοι. Erant muniti classe contra hostes. ἄφαρκτοι: non septi, non muniti.

Ἀπόστασις μέν γε. Obiter definit quid sit rebellio: est defectio ab iis, qui vim afferunt. ἐπιμβολή.

Ἐζήτησάν τε. Idque egerunt, vt &c. ζητεῖν, studium, diligentiam, interdum significat, nedum indagationem, & quæstionem. L. V. captarunt.

Στάντες μετὰ. Iunctis opibus cum iis, qui capitales hostes sunt.

Καί τι δεινότερον. δύναμιν: Amplificationum locis vtitur: & incendit animos auditorum adhibitis facibus quibusdam inuidiæ, quòd non per se nocere voluerint, sed coniunxerint vires cum hoste atrocissimo, quod longè grauius. σύγκρισις.

Παράδειγμα δὲ. Alter amplificationis locus, quòd malis alienis non fuerint cõtenti, neq; documentũ cœperint ex aliorum calamitate, vt abstinerent peccato, hæc sententia coniungenda cũ superiore ita, ἐζήτησαν τι. παράδειγμα δὲ. Amplificationes hæ positæ sunt in rebus: alię. n. in verbis. Cic. partit. 234.

Οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία. Alter amplificationis locus: non mouit eos neque exemplum alienæ calamitatis, neque periculum amittẽdæ suæ felicitatis.

Παροῦσα εὐδαιμονία. Florentissima fortuna, qua vtebantur.

Περί-

Παρέχον ἄκνον. Attulit cunctationem, id est, deterruit ne in pericula venirent.

197. A Γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον. Alij loci amplificationũ: à temeritate eorũ, quòd maiora sperauerint, quàm quæ præstare poterát, quòd armis, quá iure disceptare maluerint. γνησίας παρὰ τὸ μέλλον. Sperare temerè. ἀνελπίστως sperato temerè rerũ successu.

Καὶ ἐλπίσαντες. ἐπεξήγησις μακρότερα τῆς δυνάμεως, hoc est temeritatis.

Ἐλάσσω τῆς βουλήσεως: Hoc est odij. minora quàm cupierint: Locus inuidiæ.

Ἰσχὺν ἀξιώσαντες. Armis potius quàm iure disceptandum iudicantes.

Ἐν ᾧ γὰρ ᾤήθησαν. Quo consilio censuerint armis potius q̃ iure disceptãdum declarat, quia persuasi erant de victoria: locus inuidiæ, & amplificationis.

Οὐκ ἀδικούμενοι. Repetit superiorem locum causarum, vt augeat inuidiam.

Εἴωθε δέ. Locus ab insolentia: vsu venire solet, vt fortunatæ, ac beatæ ciuitates, illæ præsertim, quibus fortuna hæc nuper, & insperatò accidit, ad insolentiam se conuertant.

Τὰ δὲ πολλά. Exornatio à loco contrariorum: ea verò hominum fortuna, quæ est rationi conueniens, est firmior, & diuturnior, quàm ea, quæ insperata venit.

Τὰ πολλὰ εὐτυχοῦντα. αὐτὶ τοῦ αἱ εὐτυχίαι τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. ἢ αἱ πολλαὶ εὐτυχίαι.

B Καὶ κακοπραγίαν ἀπωθοῦνται. Ad ciuitates fortunatas ex insperato referendum. Commoratio. Et facilius aduersam fortunam propulsant, quàm secundam tuentur.

Χρῆν δὲ Μυτιληναίους. Βαρύτης. Castigat obiter populum, qui plus honoris habuerit Mitylenæis, quàm par erat, quasi diceret, quanquam non solùm eorum culpa, sed nostra etiam hoc accidit.

Ἐς τόδε ἐξύβρισαν. Eò petulantiæ progressi essent, erupissent. Δημοσθ. εἰς τὴν ἀσέλγειας ἥκει τὰ πράγματα.

Πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως. Locus communis: Solent homines contemnere eos, à quibus coluntur, admirari eos, à quibus non ita coluntur.

Τὸ θεραπεῦον. αὐτὶ τοῦ, τοὺς θεραπεύοντας.

Κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν. Efficit supplicio afficiendos esse. Plectantur supplicio.

Ἀξίως τῆς ἀδικίας. Pro magnitudine iniuriæ.

Προστεθῇ. Imputetur, tribuatur.

C Οἷς γ᾽ ἐξῆν. Præscribit, officium, quo vti populum oportuerat. hoc factum oportuerat, & non est factum: illud non oportuerat, & tamen est factum.

Τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε. Incõmoda futura proponit, si Mitylenæi nullo supplicio afficiantur: omnes (inq̃t) socij, vel leui occasione deficiét à nobis.

Ταῖς αὐταῖς ζημίαις. Id est, si iisdem pœnis afficiatis eos qui sponte, & eos, qui coacti defectioné à nobis fecerunt. κατεχρηστικῶς ἡ ζημία nunc posita.

Τίνα οἴεσθε. Vt Cicero in oratione de Prouinciis consularibus. Vnum signum Byzantij ex maximo numero nullum habrenet. κατ᾽ ἀριθμητικὰς. θέλω δὲ ἐθέλω τινά τι ὄντινα οὖν.

Ἐλευθερώσεις. αὐτὶ τοῦ, ἐλευθερία. i. libertas, vel facultas libertatis adipiscendæ.

Ἢ κατορθώσαντι. Vel si prosperè res cedat, σφαλέντι, si labatur ἢ μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον, ἑκαστος, nihil atrocius sit ei euenturum.

Ἡμῖν δέ. Collatio. Sociis aut nihil mali, aut certè non ita graue, & atrox est euenturum) (nobis contrà. nam & fortunæ, & salus nostra in summum A discrimen vocabitur à singulis ciuitatibus. κινδυνεύσαντας ἡμῶν, αὐτὶ τοῦ ὑμᾶς, id est, nos fortunarũ, & salutis periculum subibimus.

Καὶ τυχόντες μὲν. κατορθώσαντες. Re feliciter gesta. Et re D prosperè gesta, paruos, & fere nullos fructus percipiemus: gesta non prosperè, nouos hostes habebimus.

Ἐφθαρμένην. Profligatam, opibus exhaustam.

Καὶ ἐν χρόνῳ. Et quo tempore gerendum erit bel- 198. A lum aduersus hostes, & aduersus socios pugnan- B dum nobis erit.

Οὔκουν δεῖ προθεῖναι. Conclusio: ergo tollenda est spes veniæ impetrandæ vel precibus, vel pecunia.

Πιστὴν. πειστ. fidelis, & qui fidem præstat. & cui fides habetur. spectat ad fidei: Iam πιθανὴν, probabilem, quę possit persuadere, & μετωνυμικῶς tribuitur spei, quod diceti tribuendum: spem fore, vt vobis persuadeant oratione probabili.

Ἀνθρωπίνως. humanitùs.

Ἄκοντες μὲν γὰρ. Quia volentes, & sponte, non inuiC ti iniuriam nobis fecerunt, deliquerunt. Venia verò datur iis, qui inuiti peccant.

Inuitus Regina tuo de littore cessi.

6. Æneid. 126. 20. Æneas est, qui loquitur. ἄκοντες) (εἰδότες.

Ἐγὼ μὲν καί. διϊσχυρίζομαι totius causæ habens amplificationem. Auget atrocitatem delicti Mitylenæorum: ait neque misericordia, neq; humanitate vtendum esse erga eos, neque audiendos eos, qui pœnam deprecaturi erant.

D Διαμάχομαι. Digladior, id est, contendo. B

Ἔλεός τε γὰρ. Misericordia debetur misericordibus, ἀνθολκὴ ἐλέου. In distributis supposita ratio.

Ἀντιδίδοσθαι. Dari vicissim, vt debitum.

Ἐξ ἀνάγκης. Quia ἄρχονται ἄκοντες.

Οἵ τε τέρποντες. Eleuat patronos Mitylenæorum, & vocat in suspicionem, & inuidiam: criminatur eos in re grauissima, & in qua salus Reipublicæ agitur, ludere quodammodo, & ostentare suam eloquentiam.

E Ἀγῶνα. Campum, materiam ostentandæ suæ eloquentiæ.

Τοῦ εὖ εἰπεῖν. Ex bene acta causa) (ὑπεραθλοῦν, ipsi bo- C nam pecuniæ summam absportabunt. ob bene actam causam bonam pecuniæ summam domũ referent. i. suæ facundiæ præmia ingentia referent.

Οὐδὲν ἧσσον πολεμίους. Commoratio.

Ἐν δὲ ξυνελών. Si meam authoritatem sequamini, pro eo, ac meruerunt, Mitylenæos tractabitis, & Reipublicę vestræ vtilitatibus prospicietis, sin mi- F nus, illis quidem nihil estis gratificaturi, vobis verò ipsis maximum præiudicium feceritis. L. V. refert vtcunque ad Mitylenæos.

Δικαιώσεσθε. Iá pro damnabitis: in sacris literis significat pronuntiare iustum. id est, Pronuntiabitis sententiam, qua significabitis vos non legitimè illis præesse.

Οὐ χρεών. αὐτὶ τοῦ, οἱ ἀρχόμενοι ὑμῶν: Vt δόξαι & ἄδικον ὄν. αὐτὶ τοῦ δόξαντος, καὶ ἀδίκου ὄντος.

Εἰ δὲ δὴ ἐὰν προσήκον. A loco contrariorũ ἐξ ἐναντίων argumentatur, & docet suppliciũ omnino su- 199. A G mendum esse de Mitylenæis, fac vos præesse sociis cõtra ius, & fas, tamen & sic sumendũ est suppliciũ de Mitylenæis; quia vobis expedit. βίαιον quasi diceret. fac vos Tyrannidem in socios exercere, non iure aliquo præesse, tamen hoc ipso nomine sumendum est supplicium de Mitylenæis.

Ἢ παύσασθε τῆς ἀρχῆς. Aut deponendum imperium, & danda vobis opera, vt viros bonos sine periculo agatis.

Τῷ τε αὐτῷ ζημιώσ. Instat, & vrget, vt Athenienses capitali supplicio afficiant Mitylenæos, qui voluerint euersam Rempublicam Atheniensium. Par autem pœna referenda illis est, nec remittendum de seueritate, acerbitateque vobis; qui eorum insidias vitastis, quas nisi vitassetis, crudelissimè ab illis accepti fuissetis.

Ἀμύνασθε) (προϋπάρχειν paulò post, prouocare) (respondere. Lacessere) (vlcisci. μὴ δὲ φανῆναι, neq; constet vos, qui, &c.

Ἀναλγητότεροι. Minus crudeles, & immanes. Ἀνάλγητος, qui non sentit dolorem, qui non tangitur dolore, qui nullo mouetur sensu, & affectu; sed est duro, & præfracto, rigidoque animo. ἐνθυμηθέντες. Cogitantes, vobiscum reputantes.

Ἅπαντες τε καὶ προϋπάρξαντες ἀδικεῖν. ὑφορώμενοι: qui lacessunt iniuria, crudeliores sunt iis, qui lacessuntur, quia intelligunt se sine causa fecisse iniuriam: itaque pœnam veriti ab iis, qui remanēt, si qui forte remanēt, eos etiam de medio tollere conantur, ne vindicem relinquant sui sceleris; itaque crudelissimi existunt. Homerus, Νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱέας καταλείπει. Stultus qui patre cæso filiis tamē parcit. κρατήσαντες. Deuictis vobis.

Ἐπεξέρχεσθ). Ad internecionem vsque grassantur, ad extremum crudelitatis genus præcipites aguntur. ἐπεξέρχεσθαι. Vocare in discrimen, creare periculum. δύναμις). Incrementum.

Μὴ ξὺν ἀνάγκη. Sine causā, à quo non oportuit.

Τῷ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθρῷ. Quàm in iustum hostem. Qui enim lacessitus est iniuria, à quo non oportuit, is esse solet acerbior periculo vitato, quàm in iustum hostem. ξὺν ἀνάγκη) (ἀπὸ τῆς ἴσης.

Μὴ οὖν προδόται. Quare hosti referatis parē gratiam, neque vos ipsos prodatis, id est, nolite vobis ipsis deesse, & cōtra vos ipsos rescindere decretum factum. Absolutionem autem Mitylenęorum, vel certè supplicij remissionem appellat per amplificationem, proditionem sui, subindicans quicquid commodi concessum fuerit Mitylenæis, id omne redundaturum in infortunium, & calamitatem ipsorum Atheniensium.

Γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα. ὑποτιθέντες. Sed eos vlciscamini, considerantes attentissimè, & ante mentis aciem vobis proponentes cladem, quam vobis attulissent, si res ipsis successisset: & studium, quo in potestatem vestram eos redigere studetis, magnitudo sceleris Mitylenæorum postulabat pœnæ magnitudinem: eadem sceleris magnitudo faciebat, vt Athenienses cuperent vehementissimè Mitylenæos in suam potestatem redigere, vt eos pro sceleris magnitudine vlciscerentur.

Μὴ μαλακισθέντες. Non emolliti, id est, ad lenitatem, & misericordiam nō conuersi ob præsentem eorum fortunæ statum.

Αὐτίκα. τὸ αἰσχρόν. A momentanea fere pœnitentia, quæ habet turpitudinem.

Μὴ δὲ τῷ ἐπικρεμασθέντος. Repetit, & inculcat periculi magnitudinem: neque obliti vnquam periculi creati.

Ἕξετε τῶν πολεμίων. Non pugnabitis, id est, non geretis bellum cum sociis, neglectis hostibus, id est, non cogemini bellum transferre ab hostibus, in socios. τὸ ξυμφέρον.

DIODOTI CONCIO.

Οὔτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην. Hæc concio est aduersaria superiori. Dicit enim Diodotus sententiam contra Cleonem, & refutat eum. Cleon erat author, vt pœna capitali animaduerteretur in omnes Mitylenæos: Diodotus contendit, vt non in omnes, sed tantùm in authores ipsius defectionis habita quæstione, & re cognita animaduertatur. Cleon nitebatur æquitate, & iure, par pari referendum esse censens, & crudelitatem crudelitate compensandam. Diodotus negat summo iure esse cum sociis agendum, quia quamuis æquum sit, tamen non expedit Reipublicæ, genus enim humanum ita natum esse dicit, vt nulla pœnæ, nulla supplicij magnitudine, ac atrocitate a peccatis, & flagitiis deterreatur. Atque hic tractat fusius locum communem de vi peccati, de infirmitate generis humani, quod propensum est, & facile ad lapsum: omnino causam suam tuetur vtilitate cōtra æquitatem. Cui admiscet illum locum, qui & ipse ad vtilitatem refertur, nō esse adimendam sociis spem veniæ impetrandæ, si, cùm defecerint, & lapsi fuerint, resipiscant, & ad sanitatem reuertantur. Hoc enim ni fiat, futurum demonstrat, vt quæcunque ciuitas defectionem fecerit, nunquam ad deditionem veniat: sed extrema quælibet potius perpetiatur. Contrà verò, si post defectionem factam, agnita sua imbecillitate, resipiscat, & intelligat sibi non esse præclusum aditum ad eos, à quibus defecerit, fore, vt magna cum vtilitate Reipublicæ sese ei coniungat, belli persoluat sumptus, & in posterum pendat tributum. Quòd si grauius, atque atrocius in vniuersam ciuitatem animaduertatur, fore ostendit, vt multitudo, quæ statum popularem probat, & quæ fauet rebus Atheniensium, alienetur, & ex amica inimica fiat, &c. Pauci autem, & nobiles, qui paucorum dominatum sequuntur, adiuncto sibi præsidio populi, lōgè firmiores, potentioresque fiant. Hoc verò pestiferum, atq; perniciosum Reipublicæ fore docet.

Illud autem notandum est, Diodotum non solùm loco vtilitatis niti, sed etiam loco æquitatis, quemadmodum Cleon nō æquitatis tantùm tractauit locum, sed etiam huic admiscuit vtilitatem. Docuit enim æquū esse, vt Mitylenæi pro suo scelere capitis pœna plectātur. Et hoc ipsum dixit fore vtile Reipub. Cæteros enim socios exēplo Mitylenæorum territos in fide, & officio permansuros. eodēmodo Diodotus docet in primis, & potissimum non expedire, neque esse vtile Reipublicæ, vt acerbè, & atrociter statuat de sociis: huic vtilitatis loco admiscet illū æquitatis: iniquum esse omnes plecti, cùm non omnes, sed nobiliores tantùm, & factio potentiorum peccauerit.

Prooemium est ductum à personis, & earum laudatione, ac vituperatione: laudat enim eos, qui Mitylenęorum causam in consultationem iterum reuocarunt, vituperat eos, qui rem istam improbant, id est, Cleonem aduersarium, cum quo statim in ipso aditu causæ congreditur, & lacessit ad pugnam: Et quemadmodum ille in suspicionem, & inuidiam Patronos Mitylenæorum vocauerat, ita etiam hic iisdem armis aduersarium oppugnat: rapit eum in inuidiam, cùm dicit eum per imprudentiam, & dementiam suadere populo, vt maximis, grauissimisq; de rebus præcipitanter statuat:

voca

vocat in munerum, & corruptelæ suspicionem, A cùm eū quæstu aliquo inductum id facere criminatur.

Est igitur mixtum hoc proœmium ex laudatione, & vituperatione. Laudat eos, qui de Mitylenęis iterum retulerunt: vituperat Cleonem, qui nolebat res in consultationem reuocari.

Προθέντας. περὶ Μυτιληναίων γνώμην. οὔτε τὴν, ἢ θαυμάζω μὲ, &c. αἰτιῶμαι αὐτοὺς τοὺς μετεληλυθότας λέγειν.

Διαγνώμην. Proœmium.

Τοὺς μεμφομένους καὶ βουλεύσεσι: eos, qui dissuadent B frequentem consultationem iisdem de rebus.

Νομίζω δὲ. Sed existimo duo illa impedire maximè rectam consultationem: sed bonæ consultationi duo illa maximè contraria iudico. περὶ τὸ, τούτων δ᾽ οὐδὲν ἧσσον οἱ μαθεῖν ἡμῖν βέβαιον ποιοῦσιν, ὧν ἀδόξη ἀεί.

Ὧν τὸ μὲν. Quorum alterum coniunctum cum dementia solet esse, alterum cum imperitia, & consilij tenuitate.

Τό μὲν, ἡ ὀργὴ, τὸ δὲ, τὸ τάχος. Qui enim rectè C consultaturus est, is & tardius, & animo æquo facere hoc debet.

Ὀργὴ. Nam ira furor breuis est.

Τούς τε λόγους. Et qui negant res oratione, atq; verbis doceri, & percipi, vel insani sunt, vel quia hoc ipsis expedit ita agunt. περὶ τὸ, ἀξύνετός ἐστιν ἢ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει, &c. περὶ τὸ ἀνόητον.

Διαμάχεται. Digladiatur. contendit. criminosè, & inuidiosè ita dixit: nam Cleon id non reprehen- D debat, sed illud, quòd populus delectaretur inani eloquentia, eique daret operam, & aures hominibus disertis, qui deinde quæstum ex ea re faciebāt, facilè præberet.

Ἀξύνετος μὲ, ἰδίᾳ. Explicat se ipsum. incerta enim, & obscura oratione demonstrantur, & in lucem proferuntur. Vocat autem incerta, & obscura, rerū de quibus deliberabatur, euentus: & commoda, & incommoda consecutura.

B Τι αἰσχρὸν. Vt capitali supplicio in totam ciuitatem animaduertatur, id, quod est vobis, quasi diceret, inusturum maximam ignominiæ notam.

Εὖ διαβαλὼν. Probè criminando.

Εὖ εἰπεῖν. Non absolutè, sed pro rei dignitate: appositè, bellè disserere.

Χαλεπώτατοι δὲ οἱ. Illi etiam grauissimi, & infensissimi sunt, qui corruptelam obiectant, & tamen eius causa diligentiam adhibent in excolenda oratione, quò facilius videlicet auditoribus imponant, fucumque faciant. Conquestio.

Ἐπίδειξιν τινα. περὶ τὸ, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, περὶ τὸ ἐπεξελθεῖν, καὶ τὸ, αἰτιᾶσθαι ὅτι τὸ εὖ εἰπεῖν. τὸ εὖ παθεῖν αἰτιάσονται. Diodotus antè quàm ad causam accedat, tollit impedimenta omnia, crimina scilicet, & suspiciones, in quas vocatus à Cleone fuerat, vt sublatis huiusmodi difficultatibus, quibus animi plebis obsessi tenebantur, facilius deinde suas ipse opiniones inserat.

Ἀπηχώρει. Vt faciunt, qui victi discedunt.

Ἀδικίας δ᾽ ἐπιφερομένης. Duo mala iuncta maius malum, quàm vnum simplex.

C Ἡ, τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται. αἰσχροῦ βουλ. Vt perniciosos ciues hos tales criminatur, qui consultores adimunt Reipubl. deterret populum Atheniensem ab eo audiendo, proposito incommodo subsecuturo.

Ἐλάχιστα δ᾽. Minimè enim in errorē inducerētur.

Χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην. Atqui oportet bo- 201. A num ciuem non terrendo aduersarios, sed ex æquo disputando obtinere sententiam: præscribit officium boni ciuis in libera ciuitate, vbi iuris æquabilitas est.

Τὴν δὲ σώφρονα πόλιν. Præscribit etiam officium ciuitatis bene constitutæ, & sana mente præditæ. Docet non debere eā bonos consultores nimium extollere, sed tamen non deprimere: non bonos, non solùm nulla pœna, sed ne vlla quidem ignominia afficere.

Σώφρονα. Sapientem) (ἐμφρονα, συνετὴν, ἔμφρονα.

Τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι. Optimo consultori, prudentissimo.

Μὴ προστιθέναι. Eum honore non augere non addere honorem, ne scilicet oblata facultate iuris æquabilitatem transeat.

Ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης. De iusto honore nō detrahere, ὑπαρχούσης τιμῆς. Iustum pretium. τὸ γεγόμενον.

C Οὐχ ὅπως ζημιοῦν. Supple. καὶ ex sequenti mēbro Sophocles in OEdipode Tyr. ἀλλ᾽ ... Sic igitur accipiendum, οὐχ ὅπως μὴ ζημιοῦν.

Οὕτω γὰρ. Proponit commoda futura, si talis adhibeatur moderatio. Ita enim qui pręstat in dicendis sententiis nihil aliter, quàm sentit, neq; ad gratiam quidpiam aget, spe scilicet honorum amplio- A. 202 rum, & qui non pręstat, non studebit cōciliare sibi multitudinem, obsequens ei in re quapiam eadem ratione.

D Ὧν ἡμεῖς. Accusat & ipse populum, sed modestè, B ἀντὶ τοῦ ἡμᾶς, correctio.

Καὶ προσέτι. Castigat præterea populum, & obiicit ipse quoq; vitiū, quo laborabat ciuitas, Cleonem imitatus. Siquis in sordium suspicionem vocetur, ei quanuis optimè & sentiat, & consulat, tamen non assentimur.

Καθέστηκε δὲ. Solet autem vsu venire, moribus est receptum, vt bonæ, & salutares sententiæ, quæ dicuntur ex improuiso, non minus sint suspectæ, E quàm improbæ, & capitales. Sententia τῆς δεινοτάτης vix probabilis: itaq; plures affert probationes.

Ἀπὸ τοῦ εὐθέος: διαρρήδην τὸ εὐθέως.

Ἀπὸ δὲ. Consequentia incommoda.

Μόνην τε πόλιν. Sola Respub. & libera ciuitas ea C est, in qua nemo bene de ea mereri palàm, & sine dolo potest. Probat τὸ ἀπάτη.

Περινοίας αἰτίᾳ τῆ ἐπονοίας, Suspiciones. χαλ. περινοίας, præstigias. L.V. vel περινοίας vocat opinionum varietatem, & nimiā solertiam, atq; vafrum com- F mentum. est autem vocabulum Thucydideum.

Ἐκ τοῦ προφανοῦς. Apertè, sincerè) (μὴ ἐξαπατήσας.

Ἀνθυποπτεύεται. In suspicionem incidit quæstus obscuri.

Χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα. Redit ad institutum magisterium. Et statuit officium consultoris, vt populum quasi discipulū in officio contineat: boni consultoris est plus prospicere, quàm faciant ij, quibus consulit. Non, quasi diceret, metu cæteros à sen- G tentiis dicendis deterrere.

Πρὸς τὰ μέγιστα. Pro magnitudine eorum, quæ aguntur, probatio à rei magnitudine.

Καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἐν ταῖς τοιαύταις περινοίαις: Inter istiusmodi ingenia tam suspiciosa. A persona populi Athen. & dignitate Imperij.

Ἀξιοῦν. περὶ τὸ ἀξίωμα. tantique momenti

L. V. vel sic appellat τιμώρημα, id est, opinionem, qua voce Thucyd. supra est vsus. opinionem autem intelliget, quam Pop. Athen. de suis cōsultoribus habebat. de qua pluribus antè actum.

Τὸν δ' ἀκριβ. διέρχεσθαι.

Ἀλλὰ καί. Confirmat rem: quia cogimur reddere rationem, &c.

Ὑπεύθυνοι, quæstores repetundarum.

Τὴν ἀπαρείβλεπτον αὐτοῦ, τὴν συμβουλήν. Sed est verbum lenius, præsertim cùm nos, qui damus consilium, cogamur reddere rationem vobis, qui accipitis, & qui iudicio obnoxij non estis.

D Πρὸς τὴν ὑπεύθυνον ἀκρόασιν. Id est, ὑμῶν τῶν ἀκροατῶν.

Εἰ γὰρ ὁ, τε πείσας. Obiter docet nō alienum à Republica futurum fuisse, si ipse etiam populus redderet rationem. Ratio: quia, si æquè vos mulctaremini, atque alij, grauius, & prudentius disceptaretis: atque ita arripit occasionem castigandi leuium populi, qui propterea, quòd nihil timet, sæpius in rebus iudicandis labitur: effundit autem suam iracundiam non in ipsum populum, sed in eos, qui dixerunt sententiam.

Πρὸς ὀργὴν ἥν τινα τύχητε. quolibet animi motu, ad quemlibet animi motum: τύχητε. vim habet indefiniti.

Ὡς ἐκείνου... τοῦ αὐτοῦ ὀργῇ ἁμαρτανομένους πολλάκις.

202. A Ἐγὼ δὲ παρῆλθον. Accedit iam ad causam, sed cautè, & pedetentim ingreditur. Dicit se prodiisse non vt Mitylenæos tueatur, & Cleoni aduersetur, neque tamē, vt oppugnet eos, sed vt causam agat publicam.

Οὔτε ἀντερῶν. Minus quàm συνηγορήσων, negat se venisse patronum Mitylenæorum, vt vitet populi clamores orationi suæ contrarios.

Ἀδικίας. facinore. vt scil. quæratur magnum, an paruum, capitale, an pecuniarium sit.

Ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. Sed de vtilitate nostra. vt nobis rectè consulamus.

Ἤν τε γὰρ ἀποφαίνω. Confirmatio τῆς ἀποθέσεως. Nam quamuis illi capitali supplicio afficiēdi meritò sint, tamen id ego nunquā suaserim, nisi sit ex vsu Reipublicæ. Et si veniç aliquid mereantur, eam tamen dandam non censuerim, nisi expediat rebus nostris. ἡ προθέσεις. Capitis supplicio non sunt afficiendi ratio, quia hoc est contra Rempub. Sed συμφερόντως res tractatur.

Εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. Reticuit τὸ συγγνώμην δοῦναι κελεύω, vt vitaret fortasse populi offensionē.

Καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα ἀγών. Argumentatio: iam congreditur cum Cleone, & cum eo luctatur. Cleon dixerat, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, &c. Efficiens vtile fore hoc Reipub. Hoc igitur refellit Diodotus, & negat fore vtile: imò perniciosum fore dicit. Ais fore vtile, nego fore.

B Δικαιότερος γὰρ ὤν Etenim fortasse vos iam irati Mitylenæis, sequemini potius sententiam Cleonis, quæ videtur æquior, quàm mea: sed non disceptamus iam iudicio, vt ius spectandum magis videatur, at de ipsis consultamus, vt sciamus quem vsum nobis allaturi sint in posterum Mitylenæi. ὁ λόγος. Criminatio.

Ἐπισπάσαιτ' ἄν. Καὶ ὁ ἐπὶ τῷ νῦν ὑμετέρας ὀργῆς [illegible].

Οὐ δικαστὰς ὄντας. Vt de iure quæri oporteat.

Ἀλλὰ βουλευομένους περὶ αὐτῶν. Sed deliberamus, qua ratione vtiles futuri sint nobis in posterum, id est, quem fructum ex sociis in posterum percepturi simus.

Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι. Iam probat non fore vtile, si capitali supplicio in eos animaduertatur: sed reuocat causam ad genus vniuersum, & tractat locū communē. Nulla pœnæ magnitudine homines à peccatis, & flagitiis deterrentur. Hoc probat Exemplis. In singulis ciuitatibus capitis pœna est proposita vel in leuiora facinora: & tamen homines aut spe, aut cupiditate inducti subeunt periculum.

Καὶ ἐν ἴσῳ τῷδε. Vt sunt furta, adulteria, parricidia, veneficia, &c. ἀνθ' ὧν ... 194. A

B Καὶ οὐδείς πω. Nemo autem est, qui dubitet subire periculum, quòd conatus sibi successuros non speret.

Καταγνοὺς ἑαυτοῦ. Difficultate successus deterritus. Iudicans, existimans se non euasurum, &c.

Πόλις τε. Incrementum. Non solùm in priuatis, sed etiam in ciuitatibus integris hoc spectari potest: ciuitas etiam integra defectionem facit, & eodem modo grauissimum subit discrimen, etiamsi iustos apparatus ad eam rem non habeat. locus autem sic accipiendus, ὅτι πόλις τίς πω, οὐ δὴ τι, ἵνα πόλις ὑ-

C ...

Ἥσσω τῇ δυνάμει ἔχουσα. Idem valet ac καταγνοῦσα ἑαυτῆς, &c.

Πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν. Omnibus denique natura insitum est, vt priuatim, ac publicè delinquant.

Καὶ οὐκ ἔστι νόμος. Neque est vlla lex, quæ coercere valeat ingenium hominum, & à peccatis deterrere.

D Ἐπεὶ διεξεληλύθασί γε. Probatio. Nullum genus pœnæ prætermissum est, quod homines non excogitauerint, vt ab iniuria, & maleficio facinorosos deterrerent, & tamen nihil profecerunt. 203. A

Διεξεληλύθασι. Per omne genus pœnæ itum est, id est, nullum genus est prætermissum.

Προστιθέντες. Addentes, paulatim augentes. primùm enim leues, deinde grauiores, postremò grauissimas pœnas in scelera statuerunt.

Καὶ εἰκός. Explicat illud προστιθέντες.

E Παραβαινομένων δέ; Quid si hîc distinguamus?

Ἀνήκουσι. Redactæ sunt in pœnam capitis: ascenderunt ad capitis pœnam.

Καὶ τοῦτο ὅμως. Et tamen ista quoque negligitur, πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἢ πρὸς τὸ δέος, quod sequitur.

Δεινότερον δέος. Pœna atrocior.

Ἀλλ' ἡ μὲν πενία. Res pro personis. πενία. Paupertas rerum necessariarum egestate facit homines audaces, & cogit vel furari, vel latrocinari. ... ἢ ἐξάγει εἰς τοὺς κινδύνους.

F Ἐξουσία) (πενία. Potentia præbet petulantię, & insolentiæ materiam. ὕβρει, Aperta improbitas)(πανουργία.

Πλεονεξίας. Iam vocat vim, qua superans alios, & plus iusto volunt habere. Aliàs pluris habēdi cupiditatem significat. L. V. auaritiam vertit, & φρόνημα pro timore positum putauit.

Ξυντυχίαις. fortunę, status hominum prætereà pauperes, & diuites, ac potentes, οἱ μάλιστα, οἱ ... B

Καὶ ἡ τύχη. Septem causas τῶν πράξεων statuit Aristoteles lib. I. Rhetoricorum. διὰ τύχην, διὰ βίαν, διὰ

G φύσιν, δι' ἔθος, διὰ λογισμόν, διὰ θυμόν, δι' ἐπιθυμίαν.

Ἐπὶ σφίσι. Præter cupiditatem, & spem.

Ξυμβάλλεται. Adiuuat, confert, vel à conuiuiis, vel à pecuniam conferentibus ducta est metaphora.

Παρισταμένη. Fauens.

Καὶ

Καὶ ἐκ τῶν ἀσθενεστέρων. Vel ex fortuna, & opibus A infirmus. πραγμάτων. etiã rebus paruis, & infirmis.

Τινά, priuatum hominem.

C Καὶ οὐχ ἥσσον Multò magis ciuitates.

Ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων. ἐλευθερίας, aut aliquid tale desideratur. vel ἀρχῆς ἄλλων.

Καὶ μετὰ πάντων. Et quia cùm vniuersa ciuitas, tum singuli ciues temeritate acti, plus æquo de se quisque sentiunt.

Ἢ. Auget hoc loco.

Ἁπλῶς. Colligit in summam, & concludit fieri B non posse, vt homines aut legum vi, & minis, aut pœnæ, suppliciique magnitudine, atque atrocitate à peccato arceantur.

Ἁπλῶς τὸ ἀντίθετον. Modò opponitur τῷ ἀπλῷ, quod dicitur de quantitate continua, modò per metaphoram ad mores transfertur, cùm significat simplicem, apertum, & sincerum animum, cui opponitur insincerus &c. Interdum τῷ ποικίλῳ, & τῷ πανούργῳ apud Aristotelem.

Πολλῆς εὐηθείας, μάλιστα ἀνθρωπείας. αἰτία. valde stul- C torum hominum. Cleonem subindicat.

Ὅστις οἴεται. Qui existimat se habere rationem, qua reuocet, & deterreat homines à peccato, cùm natura ipsa præcipites ferantur in peccatum.

Οὔκουν χρή. Redit ad causam: Ergo non est atrociter statuendum de Mitylenæis, quasi pœnæ atrocitas vas locuples futurus sit fidei cæterorũ sociorum. neq; præcludendus aliis aditus ad pœnitentiam. ἐχέγγυος. fideiussor, locuples, qui est soluendo.

Οὐδὲ ἀνέλπιστον καταστῆσαι. Coniungit alterum argu- D mentum, ab vtili. Neq; spes omnis tollenda sociis fore, vt si defecerint aliquando, & eos pœniteat, nullus ad veniam impetrandam aditus ipsis pateat.

Ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι. Prudenter ita dixit, ne offenderet aures populi, & eum argueret nimiæ crudelitatis. Non dixit nullius veniæ impetrandæ, sed nullam fore pœnitentiæ facultatem.

D Ὅτι ἐν βραχυτάτῳ. L.V. & χρ. hoc ad tempus referunt. F.P. ad pœnam referendum putat.

Καταλῦσαι. Abolere, delere peccatum leuissima E pœna.

204.A Σκέψασθε δή. Confert euenta suæ sententiæ cum euentis sentẽtiæ Cleonis. Si sequamini meam authoritatem, ciuitates & socij, qui defecerint, non desperantes de salute sua, & de venia impetranda, si resipiscant aliquando in deditionem venient, sumptus belli persoluent, & tributa pendent in posterum. Contrà si Cleonis authoritatem sequamini, neque illi deditionem facient, & vos F sumptus grauissimos facietis, nullos fructus percipietis.

Τίνα οἴεσθε. αἰτία τό, τίνα.

Ἐς τὸ ἔσχατον; Hic ego notam interrogationis addendam puto.

Παρατενεῖσθαι πολιορκίᾳ. Et longam, diuturnamque obsidionem toleraturam. Sed habet τὸ [illegible] ἐμφατικόν.

Ἡ τὸ αὐτό. Nouum principium membri.. τὸ βλαβερόν. Longè præstat compositionem ocius facere, G quàm serius. Codices H.St. habent. αἰ τὸ αὐτό.

Βλάβη αὐτὴ τὸ βλαβερόν.

Διὰ τὸ ξύμβασιν. Quia compositioni nullus erit locus: hoc probatum superius. αἰτία τὸ ἀεὶ τοῦ ἀφυλάκτου.

Ἐκπεπολιορκημένην. Profligatam, exhaustam.

B Ἰσχύομεν δέ. Atqui hac re aduersus hostes valem⁹: atque hi nerui belli sunt. vel A. Hic interpungo: in hoc sita est, hoc nititur nostra potentia.

Ὥστε οὐ δικαστάς. Quapropter non est nobis committendum, vt dum durius de delinquentibus statuimus, hinc detrimentum potius capiamus, quàm fructum aliquem percipiamus. L. V. Quapropter non tanquam iudices debemus nos exactè de nocentibus sumere supplicium, sed non est assecutus authoris mentem.

Ἀκριβεῖς. Duri, seueri, qui summo iure agũt: hinc ἀκριβοδίκαιοι dictus.

Ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. Sed nostri officij sedulitate, & diligentia. Docet eos, quæ ratio, atq; moderatio sit adhibenda in sociis regendis.

Χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους. Præscribit ipse modum, quo C vti debeant. Castigatio. σφόδρα. acriter.

Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε. Pergit demonstrare quàm detrimentosa sit futura Cleonis sentẽtia. Plebs, quæ passim, & apud omnes fauet nostris rebus, alienabitur à nobis.

Ὅτι ἐπ᾽ ἐλάχιστον. Vt ὅτι ἐπ᾽ ἐλάχιστον: quàm leuissimè in eos animaduertere.

Κλέωνι πεισθῶμεν. Si Cleoni assentiamini, eiusq; sententiam sequamini.

Καθίστατε. Cõstituetis, id est, in morem, & con- 205.A suetudinem induxeritis. Deterret à prauo, & noxio exemplo.

Προδείξαντες ὑμεῖς. Ratio, quia vos authores, & magistri extitistis, & eadem pœna innocentes, qua nocentes afficiendos esse demonstrastis.

Δεῖ δὲ καὶ εἰ ἠδίκησαν. Atqui quamuis deliquisset, & iniuriam fecisset populus, hoc tamen erat dissimulandum. βίαιον.

Ὅπως. Ratio ab vtili, vt ea pars ciuitatis, quæ nostris rebus fauet, non alienaretur.

Καὶ τοῦτο πολύ. Amplificatio. ξυμφορώτερον. Hoc enim ad retinendum imperium longè vtilius existimo, dissimulare scilicet, & conn[illegible]uere in peccatis, quã eos, iure interimere, quos non expedit.

Δικαίως.) (οὓς μὴ δεῖ.

E Καὶ τὸ Κλέωνος. Refutat iterum Cleonem, qui cõtendebat non solùm æquum esse, sed vtile quoque fore, si grauius animaduerteretur in Mitylenæos, nunquam certè (inquit) poterit cuiquam persuadere Cleon in hac sua de Mitylenæis sententia, vtilitatem esse coniunctam cum æquitate.

Τὸ δίκαιον, καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας. αἰτία τὸ τῆς τιμωρίας, καὶ δικαίας, καὶ ξύμφορον ἐν αὐτῷ. in eadem. Eadem in re.

Ὑμεῖς δὲ γνόντες, ἑλόμενοι. Quare vos assensi mihi G F statuite de iis Mitylenæis, qui à Pachete missi sunt, habere quæstionem, cæteris verò parcere. Dicit sententiam paucis.

Καὶ μήτε οἴκτῳ. Obiter refellit illud Cleonis, ὅ, τι ἂν ὁ λόγῳ πεισθέντες ἐπ᾽ αὐτῷ ἁμάρτητε. ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, & illud in fine μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα. οἴκτῳ. Moueri, adduci misericordia ita ἐπιεικείᾳ.

Φοβερά. Timorem allatura: propter prudentiam consilij, & deliberationis.

Ὅστις γὰρ εὖ βουλεύεται. Gratissima sententia suam dictionem claudit. qui enim rectè deliberat, & suis rebus consulit, is cõtra hostes magis pollet, quàm, qui ferocitate temeraria in eos fertur. Summa est; prudentiam anteponendam esse fortitudini.

Παρὰ τοσοῦτον μὲν ἦλθε κινδύνου. Adeò parum abfuit quin 206.B Mitylene funditus euerteretur: in tantum discrimen prouecta est Mitylene. ἀντίρροπα.

C Ἀπέκτειναν. Capite mulctarunt. διέφθειραν etiam nonnulli.

Κλήρους δὲ ποιήσαντες. Sed diuiso agro in portiones,

Κλῆρος, portio, quæ sorte obtingit.

Τοὺς λαχόντας. Qui sorte obtinuerant.

Οἷς ἀργύριον. Quibus Lesbij certam pecuniæ summã, nempe duas minas in singulas portiones ex pacto, & conuento quotannis persoluentes, eas ipsi redemerunt, & agrum deinde, vt antè coluerunt. L. V. Iussis Lesbiis. &c.

D Παρέλαβον. Ceperunt per deditionem.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. Transit ad alia eadem æstate gesta. Narrat Athenienses eadem æstate duce Nicia venisse cum classe ad Minoam insulam Megaris adiacentem, eamque muniuisse, & præsidium in munitione reliquisse.

207. A Μινῴαν. Erat etiam vna ex numero Cycladum, & nomen vrbis diuersis in locis.

Φρουρίῳ. Munitione, & propugnaculo.

Ἐβούλετο δὲ Νικίας. Quo consilio id egerit Nicias, demonstrat: volebat obsidere Megarenses propius, & Peloponnesiorum eruptiones obseruare, & commeatu, marisq; vsu eos intercludere. Volebat Nicias Athenienses ibi stationes habere breuiore spatio.

Βουδόρου. Hoc est illud Salaminos promontorium, in quo tres naues Atheniensium, quæ statione ibi habebant, fuerunt captæ, vt vidimus libr. 2. Contentum, & continens.

Τούς Πελοποννησίους ὅπως μή. ἀδεῶς, ὅπως μὴ οἱ Πελοποννήσιοι.

Οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον Vt etiam antè acciderat.

B Ἑλὼν οὖν. Qua ratione rem perfecerit, iam explicat. Expugnatis primùm duabus turribus, quæ erant in Nisæa, extruxit munitiones, in quibus collocauit præsidium.

Νισαία. à Niso Pandionis filio. Emporium, & naualia Megarẽsium: duo mil. pass. ab vrbe distabãt. & iuncta erant cum vrbe duobus brachiis, vt Piræus Athenis.

Ἔσπλουν. Accessum ad insulam Minoam.

Ἐλευθερώσας. Cùm expediisset, ita, vt liberè, & sine periculo classis Athen. appellere ad insulam posset.

Καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου. Et eam partem continentis, qua per loca palustria ferri poterat auxilium insulæ.

Ἐξειργάσατο. ἴσως ἐξειργάζετο.

Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Redit ad Platæenses: docet eos omnium rerum egestate coactos fecisse deditionem: sed describit pluribus, quo modo id acciderit: dum oppugnant muros vrbis Lacedæmonij, intelligunt facile eos per vim capi posse, sed quoniam interdictũ fuerat à magistratibus, ne vi eam expugnarent, ducem Lacedæmoniorum ad compositionem eos prouocasse: atque ita illos certis conditionibus deditionem fecisse.

C Ὅπως αἱ σπονδαί. Quo consilio id ita fecerint Lacedæmonij docet: ne Platææ, si pax fieret, restituerentur: carpit latenter altum Lacedæmoniorum.

D Προσπέμπει δέ. πρὸς τό, εἰ βούλονται. ...

Καὶ δικασταῖς. Et iudicio eorum stare.

Κολάζειν δὲ τοὺς ἀδίκους, ...

Ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ. Erant enim iam absumpti, & exhausti viribus.

208. A Κατηγορία μὲν οὐ γένοιτο. Nulli accusatores cõ-

A stituti sunt. Carpit Lacedæmonios, quòd non legitimè habuerint quæstionem, neque fidem seruauerint.

Ἠρώτων. Percontabantur autem eos accersitos, &c.

Platæensium concio.

Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως. Causa hæc nõ est simplex, sed duas habet partes: quarum altera defensionem habet, altera petitionem: in altera defendunt se Platæenses, & purgant, si de Lacedæmoniis

B in hoc bello nihil essent bene meriti: in altera petunt, vt sibi parcant, nec gratificãdi Thebanis causa, crudeliter se interficiant. Itaque pars prior pertinet ad eam constitutionem, quam Rhetores vocant absolutam iuridicialem; altera, ad assumptiuam, & ad deprecationem, quæ est pars concessionis. Quod ad iuridicialem attinet, sic se tuentur. Lacedæmonij quærierant ex Platæensib. nunquid bene meriti fuissent in hoc bello de Lacedæmo-

C niis, & sociis: Platæenses reprehendunt hoc genus quæstionis, vt vitiosum, & mãcum, illud enim addendum fuisse dicũt, vt amici & socij, vel vt hostes, & inimici: hoc autem si addatur duo illa consequi dicunt, quorum alterum est, rectè fecisse se, quod cùm essent inimici, & hostes, nihil eos iuuerint: alterum, quòd, si amici, & socij erant, perperam, & iniustè fecerint Lacedæmonij, qui bellum amicis, & sociis intulerint. ita prior pars habet defensionem, & purgationem sui, posterior grauem accu-

D sationem Lacedæmoniorum. Et hęc pertinent ad Iuridicialem statum. Quæ autem spectant ad deprecationem, illa sunt: Petunt, vt Lacedæmonij sibi parcant pro suis in eos pristinis beneficiis, & pro magnitudine suorum meritorum erga Græcos vniuersos: & enumerant sua merita: petunt ne in Thebanorum gratiã sæuire in se velint: hoc enim fore & iniquum, & turpe ipsis Lacedęmoniis. Hęc est summa rerum, quæ continentur in hac concione.

E. Procemium habet grauem querelam. queruntur enim Platæenses, quòd cogantur capitis causam dicere, præter spem, & expectationem suam: se nanque fecisse deditionem ea spe, atque opinione, vt Lacedæmonij, non Thebani de re, & causa cognoscerent, & si ad mulctam erat veniendum, leuius se fuisse mulctandos: iam verò dicunt se intelligere & iudices non esse æquos, & sibi dicendam causam capitis: itaque in maximo salutis discrimine se versari: addunt præterea incommoda,

F & difficultates alias, quibus premuntur, vt moueant Lacedæmonios ad misericordiam.

Τὴν μὲν παράδοσιν. deditionem vrbis ô Laced. fecimus. vestra freti æquitate, sperantesque nos non tale subituros iudicium, neque apud alios iudices, quàm apud vos, causam esse dicturos: atque itanos nostrum ius esse obtẽturos. iam veremur ne vtraque nostra opinio nos fefellerit.

Πεισθέντες τὴν παράδοσιν. αὐτί τι, παρεδίδοσαν.

Τοιαῖσδε. Capitis, scilicet, sperantes nos leuiori

G pœna affectum iri.

Νομιμώτερον. Æquiorem, id est, leuiorẽ, vel pecuniariam, vel paulò grauiorem.

Καὶ δεξάμενοι. Et accepimus conditionem vt non apud alios, sed apud vos iudices causam diceremus.

Δέδιμεν καὶ ἡμᾶς. Quid igitur querũtur? νῦν, qui quan

quamuis Thebani Iudices non adessent, tamē gratia, qua volebant apud Lacedæmonios, aderat.

Ἡγούμενοι τὸ ἴσον. Existimantes nos nostrum ius ita esse obtenturos.

Ἁμαρτάνειν. De Iudicibus, & de pœna hoc est intelligendum. Ne frustrati simus.

Τὸν ἀγῶνα. Τὴν δίκην. Nam & iudicium fieri capitis suspicamur, & vos non æquos fore putamus.

Τεκμαιρόμενοι. Coniecturam inde faciētes, quòd nullus antè accusator constitutus sit, qui nobis sit refellendus.

C Λόγον. Sed nos, vt nobis fieret dicendi potestas poposcimus.

Τό, τι ἐρώτημα. Altera coniectura, & quia vestra interrogatio perbreuis est: itaque eam corrigunt ipsi paulo pòst.

Οὐ. αἰτ τὸ ὄντως.

Ὧ τὰ μὲ ἀληθῆ. Mouet Lacedæmonios ad misericordiam à difficultatibus propositis. Si vera respondeamus, causam nostram euertemus, sin falsa, facilè mendacij argui possumus.

Πανταχόθεν δὲ. Amplificatio incommodorum, & difficultatum. Quanuis verò in maxima perplexitate constituti simus, tamen cogimur nonnihil dicere, ne nobis ipsis defuisse videamur. Simile artificium in oratione pro P. Quintio in proœmio.

Ἄποροι καθεστῶτες. Ancipiti, & dubia in fortuna constituti.

Τοῖς δὲ ἔχουσι. Iis, qui in tali fortuna constituti sunt. id est, qui enim in tali discrimine versantur, & causam suam vtcunque non tuentur, hi, vt sui desertores, facilè damnentur. τῆς ἀπόρους καθεστῶτας.

Χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν. Incommodorum congeries. Aliud incommodum: illud etiam nos malè habet præter cætera incommoda, quòd ratio persuadendi ardua, & difficilis est nobis.

Ἀγνῶτες μὲ γάρ. Nam si ignoti inter nos essemus, afferendis testimoniis earum rerum, quas ignoraretis, fortasse iuuaremus nostram causam: iam verò ne id quidem nobis proderit. μαρτυρίων, qua faciunt fidem se verè, & sincerè causam esse acturos, nihil falsi interposituros.

D Καὶ δέδιμεν. Neque illud pertimescimus, ne propterea nos damnetis, quod virtute vobis inferiores simus, sed ne id ipsum faciatis in Thebanorum gratiam. (πρ. ὅμηρος.

209.A Ἀπὸ χάριν. Poetica locutio. Χάρισιν ἀτρεῖ δοῦναι φέρων.

Ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν. Iudicium iam peractū subeamus. καθιστάμεθα ἐπὶ κρίσιν. Reum sisti. id est, vestro iam præiudicio damnati ad causam dicendam veniamus.

Παρεχόμενοι δὲ ὅμως. ἀνακεφαλαίωσις. Ingreditur in causam: & vtitur diuisione: pollicetur se responsurum ad ea, quæ sunt percontati, & commemoraturum sua merita in Lacedæm. & cæteros Græcos. Hic locus perperam est versus à L. V. Veruntamen ius nostrum tuebimur aduersus simultates Thebanorum, & merita nostra, &c. πρόθεσις καὶ διαίρεσις, distributio causæ.

Φαμὲν γάρ. Respōdemus, &c. Si vt hostes nos percontamini, non esse cur miremini si de vobis bene meriti non simus: sin vt amicos, peccare vos, qui amicis bellū intuleritis. δίλημμα, vt illud εἰ μὲ καλλὼ, ἕξεις κοινὴν, εἰ δὲ αἰσχρὰν, ἕξεις ποινήν. συνάγεται γὰρ τὸ μὴ δεῖν γαμεῖν.

B Φίλους δὲ νομίζοντες. αἰτίαμα. Mutata figura verborum. αἰτία ἦν, οἱ δὲ φίλους νομίζοντες.

A Τὰ δ' ἐν τῷ εἰρῆσθαι. Paucis se expediuit ex eo loco aduersarij, qui videbatur firmior, idq; ex arte: ars enim præcipit in iis argumentis aduersarij, quæ refutari vix possunt, diutius non esse consistendum, neque commorandum. Quin imò nihil interdum esse respondendum authior est Cic. 2. de orat.

Iam transit ad alteram diuisionis partem, & exponit sua in Græcos merita.

Μόνοι Βοιωτῶν. Hoc tacitam Thebanorum accusationem habet.

B Ἀρτεμισίῳ. τῆς ἐλευθερίας. Herodotus in Polymnia lib. 7.

Ἐπικίνδυνον. Coniunctum cum periculo, periculosum.

(Καὶ ὑμῖν δὲ Λακεδαιμόνιοι.) Commemorat meritum C suum priuatim erga Lacedæmonios: Cognouimus libro primo seruos Lacedæmoniorum defecisse à dominis, & ad Ithomen arcem Messeniorum sese recepisse: vnde à Lacedæmoniis diutius obsessi decimo tādem anno pòst, certis conditio-

C nibus sunt eiecti: ad hoc igitur bellum memorat Platæenseis tertiam partem ciuitatis misisse auxilio Lacedæmoniis. Ornat autem, & auget hoc beneficium.

Μετὰ τὸν σεισμὸν αὔξησις. quē Anaximander Physicus prædixit, & monuit, vt vrbem, & tecta relinquerent Lacedæmonij, armati in agro excubarēt, cùm vrbs tota corruit, & ex monte Taygeto extrema montis pars quasi puppis auulsa est.

Cicero lib. 1. de Diuinat. 109.

Πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα: purgat se, quòd à partibus D Atheniensium steterint: vtitur translatione criminis: vestra hæc, non nostra culpa fuit.

Ἐν μέρει τι τῆς ἀλλ.: compensat incommodum, & D mollit.

Ἐκπρεπέστερον. L. V. indignum. F. P. insigne: quasi dicat, fortasse aliqua in re læsi estis, sed leui, & nullius ferè momenti.

Εἰ δ' ἀποστῆναι ἀθηναίων. Redit ad purgationē, & criminis translationem. Et iuridiciali absoluta per infitiationem suos tuetur, nullam vobis fecimus iniuriam si ab Atheniensibus non defecimus. tum

E quia vos ipsi nos reiecistis, tum quia illi nobis aduersus Thebanos auxilia miserunt. Οὐκ ἦν τ' ἦν καλόν: ab honesto.

Ἄλλως τε καί. Præsertim homines bene meritos, & 210. A quorum societatem, & amicitiā nos experiuimus, & à quibus ciuitate donati fuimus. Ab honesti partibus.

Καλῶς τὲ δρώμενοι: Signum est bonos viros eos sese, quorum amicitiam experiuimus.

F Καὶ πολιτείας μετέλαβον. Huius fit mentio in oratione Demosthenis, si modò est Demosthenis aduersus Neæram. Hippocrate quodam referente factum est decretum.

Ἰέναι δέ: Immò decebat, & par erat nos alacriter iussa eorum, & præcepta exequi. iussā capessere, & exequi.

Ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε. Redit ad translationem criminis. Siquid autem peccatum postea est, eius culpa est penes duces, non penes eos, qui duces se-

G quuntur.

Θηβαῖοι δέ: Pergit tractare iuridicialem.

Καθεστῶτα: Receptam ab omnibus: ius naturæ in- B telligit, & vindicationem. Cicero pro Milone, vim vi repellere licet.

Καὶ νῦν. Efficit se non esse iam supplicio afficiendos eorum gratia.

nam aduersam Lacedæmoniorum: cùm 400 eorum capti sunt in insula Sphacteria.

Τὸ τῆς ξυμφορᾶς. Incertus est calamitatis euētus, id est, incertum cui vel immeritò sit euentura eiusmodi calamitas.

Ἡμεῖς τε. Petunt à Diis vt ipsi Lacedæmoniis hęc persuadeant. L. V. oramus vos, vt nobis hæc allegantibus assentiamini.

Ὁμοβωμίους. Qui coluntur ęquè à nobis in iisdem aris.

Κοινάς. Nam erant etiā alij barbarorum, vt illorū tēporū tulit superstitio. ἐπιβοώμενοι. implorātes.

Ἱκέται γιγνόμεθα. Scholiastes putat ἐπιφθέγμα Atticam his esse, ἱκετεύομεν ὑμᾶς παρὰ τῶν πατρῴων τάφων. Sed ni fallor, prosopopœia est. Inducit enim author monumenta, in quibus erant conditi maiores Lacedæmoniorū, vt personas, & facit, vt Platæensis eas alloquatur, & supplex oret tum ipsa monumenta, tum eos, qui ibi humati fuerant, hic sensus videtur & acutior, & miserationibus, atque amplificationibus aptior.

Κεκμηκότας. Vita defunctos. κατ' εὐφημισμὸν mortui sic vocantur, qui quasi ærumnis, & laboribus huius vitæ defessi, iam quiescunt.

Ἡμέρας τε. Repetunt merita sua.

Ἐν τῇδε. Subindicat casu ita euenisse, vt eo ipso die mensis causam capitis dicerent, quo pugnatum in agro Platæensi fuit.

Ὅπερ δὲ ἀναγκαῖον. Significat iam Platæensis se cogi finem dicēdi facere: atque ita mouet misericordiam ab eiusmodi incommodo, atque difficultate. qui enim in salutis discrimine versatur is nunquam dicendi finem vellet facere: sed tamē, quòd necessitas vrgeat, se hoc esse facturum dicit. Petit tamē ne Thebanis tradantur, sed potius in vrbem, vnde deditionem fecerant, restituantur. Malle enim se fame miserrimè interire, quàm in talium hostium manus peruenire.

Λόγον πλειστάς. Ad similitudinem τῶν ἀρχαίων λόγων.

THEBANORVM CONCIO.

Τοὺς μὲν λόγους, οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν. Hæc quoque concio non est simplex. Sed habet & ipsa duas parteis: altera continet purgationem, & defensionem Thebanorum. Altera habet refutationem meritorum, & laudationis Platæensium. Accusauerant Platæenses Thebanos, quòd rebus pacatis vrbem suam occupassent: tuentur itaque se Thebani, & docent iure id factum fuisse: quia vrbem ipsi condiderant, & leges dederant: sed cùm illi recusarent imperium, tum se quoque vim ipsis attulisse, ipsos autem defecisse, & ad Athenienses trāsisse. Quòd autem cum Medis senserint, id non totius ciuitatis, sed culpa paucorū accidisse dicunt, qui vt suam potentiam stabilirent, atque amplificarent, id sunt ausi. Hac ratione Thebani se tuentur, & purgant in principio: nam in fine huius causæ diligētius etiam se defendunt, atq; adeò per recriminationem accusant Platæenses. Refutant verò merita Platæensium partim ea eleuando, extenuandóque partim obscurādo peccatis, & delictis postea commissis: ita vt efficiant non tam esse ignoscendum illis ob pristinam virtutem, quàm in eos animaduertendum ob ea, quæ postea in Græcos commiserunt. Hæc est summa rerum, quæ in ista concione continentur. Status, quo nititur causa, est partim iuridicialis absoluta, partim translatio criminis: nam ea pars, quæ pertinet ad refutanda merita, ad genus demonstratiuū refertur. De quo quia inter Rhetores dubitatur habeat nec ne statum, ne nos quidem certum hic statum constituemus: tantum aimus Thebanos partim infitiatione, partim eleuatione, & extenuatione eorum meritorum vti. Prooemium est ductum à persona, & officio Thebanorum. Habet purgationē facti, & excusationem de eo, quòd pluribus acturi sunt hanc causam: afferunt enim rationem & demonstrant se necessitate coactos eò descendere, vt prolixa oratione agant, quòd Platęenses idem fecerint, & grauiter Thebanos accusauerint, seipsos extulerint, & laudauerint.

Τῆς μὲν λόγης. αἱ πλείστας res tractatur. Nunquam à vobis postulassemus, vt nobis dicendi potestatem faceretis, si Platæenses breuiter ad interrogata respondissent.

Καὶ μὴ δὴ ἡμᾶς. Vocat in inuidiam Platæenseis, qui prætermissa recta agēdi ratione, partim accusationē aliorum instituerint, partim seipsos, suasq; virtutes prædicauerint: quorum alterum improbitatis, alterum leuitatis vitium esse videtur.

Τῶν οὐκ ᾐτιαμένων. Τῆς ἐπαίνεσις.

Καὶ ἅμα οὐδεὶς μεμψαμένου. Præsertim non accusati. vel nemine accusante.

Νῦν δέ. Diuisio causæ. Quare partim tuebimur nostrum ius, & defendemus nostram causam à criminibus istorum: partim eorum laudationem refutabimus.

Τά. Isocr. in Paneg. ἀεὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κατηγορεῖσθαι, οἱ δὲ πῶς, ἀκροατὰς γενέσθαι, &c.

Ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα. L. V. ne ipsis & sua iactantia, & nostra prosit inertia. F. P. ne aut nostra improbitas, aut horum virtus iuuet eos.

Ἡμεῖς δέ. Ingreditur in causam. Exponit primo loco causas inimicitiarum: & transfert crimen ad Platæenses, qui querebantur suam vrbem occupatam à Thebanis. Nititur causa hic partim absoluta iuridiciali, partim translatione criminis. Absoluta, quia prouocati à vobis hoc fecimus: translatione, quia dum se tuentur, crimen in illos transferunt. Causæ expositio. Nos Platæas olim condidimus, resque Platæensium aliquando tenuimus. Sed dum Platæenses imperium recusantes, ad sanitatem conamur reuocare, ipsi à nobis deficiunt, & ad Athenienses transeunt: quibus cum nos infestarent maximopere, &c.

Ξυμμίκτους. Colluuiem hominum.

Ὥσπερ ἐτάχθη. Vt fuerat constitutum.

Παραβαίνοντες τὰ πάτρια. Ius patrium, ius consuetudinis negligentes, vt parerent scilicet tanquam parenti suæ Metropoli.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος. Transit iam ad merita, & prædicationem Platæensium: eaque eleuat: gloriātur se cum Medis non fecisse, cū illi bellum Gręciæ intulerunt: nos autem sensisse: quòd illi non senserint, eleuat, dum dicit non sponte sua hoc fecisse, sed coactos ab Atheniensibus: extenuat deinde meritum iniuria, & maleficio temporum, quæ subsecuta: se verò purgat de Medismo, translatione criminis.

Καὶ τοι ἀξιοῦσι. Confert iam Græcorum oppugnationem à se factam cum ea, quæ à Platæensibus facta est, & docet suam mereri veniam: illorum, non ita.

Μετὰ τῆς πλήθους ὑμῶν. Voluntate, & consensu vestræ plebis. A

Τὰ μὲν ὁμοῖα. Parem nobis gratiam non retulistis.

218.A Οὓς μὲν ἐν χερσὶ. Ἀπεκτείναμεν. Quos congressi occidistis, horum vicem non ita dolemus. iure belli, ἐν χερσὶν. militaris locutio.

Οὓς δὲ χεῖρας. Δόντας, & αὖξησις. Eos intelligit, qui prope muros in taberna quadam, quæ nullum habebat exitum, conclusi necessitate coacti sese dediderunt: nec non eos, qui per vrbem sparsi idem postremò facere sunt coacti.

Ὑποσχόμενοι. Ea conditione ne nos hominibus vestris, & pecori in agro vestro vim, & iniuriam faceremus.

Καὶ ταῦτα. Rem amplificat à quantitate iniuriarum: treis (inquit) insignes iniurias exiguo temporis interuallo nobis fecistis, fregistis fœdus, trucidastis nostros ciueis, violastis fidem, quam nobis dedistis promittentes fore, vt nostros ciues nobis restitueretis, si ab agris, vestrisq; ciuibus, qui foris erant, abstineremus.

Τρεῖς ἀδικίας. Tria scelera patrantes.

B Ὅμως φασί. Miratur eorum impudentiam. λόγος ἀληθινός, & ἀγανάκτησις.

Καὶ ταῦτα. Ingreditur iam in epilogos: proponit æquitatem iudicij, si Platæenses damnentur, petit ne merita eorum prosint ipsis, quia merita vel nulla, vel leuia, scelera verò & plurima, & grauissima erant. docet non esse locum apud taleis iudices misericordiæ: & siquis sit, eum esse oportere de Thebanis potiùs, quàm de Platæensibus, & affert rationem, quæ habet expositionem suorũ erga Lacedæmonios meritorum: denique præcludit illis omnem aditum ad misericordiam: & in inuidiam eos rapit. E

Illud autem notandum est, nullam hîc mentionem disertè factam fuisse de Platæensium meritis erga Lacedæmonios: id est, de eo, quòd Platæenses iuuerint auxiliis Lacedæmonios grauissimis eorum temporibus, cùm terræmotu vrbs oppressa, & seruitia defecerunt. λύσις. Dictum aliàs est, argumentis difficilioribus, aut nihil respondendum, aut occultanda esse. Author Cic. secundo de orat. ἀρχή. Loci sunt accusatoris proprij malorum nulla misericordia homines moueri oportere.

C Οὐκ ἀπαξιοῦντες. Degenerantes à pristina virtute.

Μὴ ὀλοφυρμῷ αἰτήσθαι ὑμᾶς δεινοὺς τὰς ὁμολογίας &c. ad illa respondet, & confutat.

Καὶ γὰρ ἡμᾶς. αἰτ ἀδελφοὶ ἄλλως.

Οὓς πατέρες. Enumerant merita sua.

D Οἵτινες.) Homines, q nulla sua culpa in aliquod infortunium inciderũt, venia, & misericordia potiùs sunt digni, quàm illi, qui iure optimo calamitate aliqua premuntur, atque adeò horum malis lætari potiùs, quàm tristari debemus.

Καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν συγχώρησις. Ne eorum quidem solitudinem dignam misericordia demonstrant: quia culpa eorum parta est. Hoc probat statim. τοὺς γὰρ ἀμείνους. Locus inuidiæ.

219.A Παρανόμως ποιοῦντες. Repetit locum inuidiæ à scelere, & crudelitate.

Καὶ νῦν ἀποκτείνοντες. Id struit, & molitur, vt euellat ex animis iudicum omnem de Platæensibus misericordiam. Adeò scelesti, & crudeles erga nos fuerunt, vt supplicium capitis, quod imminet ipsis iure sit futurum.

Ἔργα γὰρ παρόντα. Refutat illum locum. Εἰ ὄντες τοιοῦτοι ἐλάβετε, & χεῖρας προϊσχομένους, ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι. Legitimas pœnas dabunt: iure capitis supplicio plectentur. A

Ἀμύνατε οὖν. ὅν παρανομοῦμεν. Petit à Lacedæmoniis, vt in primis iuris tuendi causa, & leges conseruandi gratia, tum etiam vt sibi gratiam referant, pro studio, & alacritate, quam in ipsis iuuandis declarabant in hoc bello, ferant sententiam, & damnent Platæenseis.

B Παράδειγμα δέ. Proponit vsum istius iudicij. Si hos damnaueritis, exemplum proponetis, quo cæteri terreantur. Locus communis accusatori proprius. B

Ἀλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες. Admonet Lacedæmonios in fine dictionis, & petit ab ipsis, vt cogant Platæenses respondere paucis ad illud βραχὺ ἐρώτημα. Sed obscurè hoc petit. Verùm si ij, penes quos arbitrium, & potestas est, (vt nunc est penes vos) res dignouerint, statuent de omnibus summatim, id est; si multa in pauca, & in summam quandam conferant, minus ipsis proderit inanis verborum strepitus, & oratio fucata in turpi causa. C

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταί. Mouit Lacedæmonios petitio Thebanorum, vt scilicet reuocarent Platæenses ad breuem illam quæstionem εἴ τι Λακεδαιμονίους, &c. Itaque secuti hanc rationem de omnibus supplicium capitis sumpserunt. Hæc narrat iam Thucydides. Sed præponit duas caussas: prior est, quia Platæenses in fœdere veteri permanere noluerant: posterior, quia nouissimas cõditiones oblatas non acceperant. C

D Ὀρθῶς ἕξειν. Rectè processuram; id est, prosperè: Vt propositum tenerent, de necandis Platæensibus.

Κοινοὺς εἶναι. Vt neutros sequerentur: vtrosque vt amicos reciperent. Ὡς abundat hoc loco.

Τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει. Propter sua ipsorum iusta postulata.

Ἐκσπονδοι. Reiecti iam, & spreti, hoc aliâs alia significat.

E Ἐξαίρετον. Necis exortem, nemini pepercerunt: neminem immunem supplicij fecerunt. D

Ὀροφαῖς, & θυρώμασι. Laquearibus, & ianuis: vel etiam tectis, & ianuis. 220.B

Σχεδὸν δέ τι & τὸ ξύμπαν. Interponit obiter author iudicium suum, & docet quo consilio Lacedæmonij tale fecerint iudicium: vt morem gererent, inquit, vtque gratificarentur Thebanis.

Καὶ τὸ ξύμπαν. ἐπὶ πολὺ δὴ ἀποτετραμμένοι, omnino.

F Ἀποτετραμμένοι. Auersi, id est duri, & inexorabiles fuerunt. *Dina solo fixos oculos auersa tenebat.* Virg. lib. 1. Æneid. L. V. desciuerunt ab eorum amicitia: sed authoris mentem intellexisse non videtur. C

Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες. Redit ad classem Peloponnesiorum quæ missa fuerat subsidio Mitylenæis: docet eam insequente classe hostium aufugisse, & passam fuisse tempestatẽ prope Cretam insulam: tandem verò ad Peloponnesum appulisse, & cum aliis triremibus, quæ ad Cyllenem erant, sese coniunxisse.

G Ἐκ τε τῶν Ἀθηνῶν. ἴσως Ἀθηναίων. Quia à Pachete, & eius classe hoc passæ sunt: nisi iam addat hoc superiori historiæ.

Ἐπιδιωχθεῖσαι. Fugam passæ: id est, insequente classe Atheniensium.

Χειμασθεῖσαι. Tempestate afflictatæ.

Στασιάζουσι. Quid in animo haberent Lacedæmonij amissa Lesbo, explicat Thucydides. summa, volebant occupare Corcyram, quæ valebat classe, & partibus Atheniensium hærebat: ostendebatur autem facultas, quia seditione tunc Corcyræi laborabant: atque ita nactus occasionem narrat seditionem Corcyræorum.

Δυνάμει. Aderat rei peragendæ facultas, seditio nimirum, aberant impedimenta; quia Athenienses nullam fere classem, quæ sociis succurreret, in illis regionibus habebant.

Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι. Causam seditionis iam aperit. Hæc est petita altius, in libr. I. vidimus post nauale prœlium Corinthios domum reuersos, octingentos seruos Corcyræorum vendidisse, ducentos, & quinquaginta homines ingenuos in vinculis habuisse: ἐν δεσμοῖς (inquit) εἶχον πολλῷ ἐπιμελείᾳ. ... Hi igitur domum reuersi seditionem excitarunt, vt insulam in Corinthiorum ditionem redigerent.

221. A Τῷ μὲν λόγῳ. Verbo quidem talentis octingentis redempti, datis idoneis fideiussoribus, hospitibus scilicet suis, reverò gratis dimissi ea conditione vt insulam in Corinthiorum potestatem redigerent.

B Καὶ ἀφικομένης. Rei progressus paulatim explicat, & initia istius seditionis. Venerat nauis Attica, & Corinthia cum legatis, quorum alteri: id est, Athenienses petebant, vt amicitia, & fœdus confirmaretur: alteri, vt vetus amicitia renouaretur. Decretum est, vt Corcyræi essent ex pacto socij, & amici Atheniensiũ, cum Corinthiis renouarẽt amicitiã.

Καὶ ἦν γὰρ Πειθίας. Captiui postea Pithiam quendam, qui erat voluntarius hospes Atheniensium: & tunc erat princeps ciuitatis, reum faciunt, & læsę maiestatis causam dicere cogunt: sed ille absolutus, accusat vicissim sacrilegij quinque captiuos, omniũ ditissimos: qui damnati, cùm mulctæ summam, quę erat ingens, persoluere nõ possent, confugiunt ad templa supplices.

Ἦν γὰρ Πειθίας, ... Alludit ad nomen Pithiæ, eiusque ἔτυμον docet.

Στατὴρ ... erat nummus. ... Aristophanes in Pluto. valebat duas drachmas Atticas. Iul. Poll. lib. 4. ὁ Κορίνθιος, valebat 10. obolos, & libro nono.

C Ὅπως ταξάμενοι. Vt compositione facta, certis pensionibus soluerent.

Βουλῆς. ... Sed videtur Scholiastes hac in re falli: nam τῆς βουλῆς est genitiuus à recto ἡ βουλὴ. id est, Senatus. Hęc igitur idem valent ac si dixisset Thucydides, ἐτύγχανε γὰρ ... Hoc patet ex sequẽtibus ...

Οἱ δ᾽ ἐπειδή. Coactos necessitate supplices vim Senatui attulisse: & ad 60. vnà cum ipso Pithia necasse docet.

222. A Ἐλθούσης. Causa, qua impulsi, aduentu nauis Corinthiacæ, & legationis Spartanæ.

B Ἀφικομένης δέ. Sed noctis interuentu.

Καὶ αὐτοῦ. Et ibi se communiuit frequens, & ibi coactus castra posuit. Εἶχεν: συνήλθε.

Ἠκροβολίσαντο. Leuẽ certamen commiserunt, ἀκροβολίζεσθαι, telis, missilibus, fundis, lapidibusq́; pugnare, quod fit, cùm nulla signa conferũtur, cùm acie instructa non concurrunt milites, nec confligunt: sed stantes intra certum locorum spatium alteri alteros iaculis petunt.

C Παρακαλοῦντες. Solicitantes seruitia, spe libertatis proposita.

D Γενομένης δὲ τῆς ἀρετῆς. Incendia iam facta à nobilitate narrat: sed causas præponit: quia victi, & fugati sunt, quia verebantur ne populus eodẽ impetu insecut, & naualia obtineret, & se opprimeret.

Δείλης ὀψίας. Crepusculum vespertinum.

B Αὐτοβοεί. Eodem impetu ingruẽs, vel, primo impetu, primo clamore sublato.

Ἐμποδὼν εἶναι. Vt ea re remorarentur impetum populi.

Ξυνοικίας. Et contiguas illis ædes.

Ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος. Ne aditus pateret ad se opprimendos.

Καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε. Et parum absuit, quin vrbs tota cremaretur, si vẽtus ingruisset, qui flammam, & incendium sparsisset.

C Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι. Reliqua persequitur: noctem diremisse prœlium narrat: custodias hinc inde diligenter dispositas: nauem Corinthiam etiam discessisse: milites plerosque, qui ex Epiro venerant, eodem transfretasse. 223. A

Τῇ δ᾽ ἐπιγιγνομένῃ. Docet iam Nicostratũ ducem Atheniensium cum parua classe Corcyram venisse, & de compositione cum Corcyræis egisse ea conditione, vt decem tantùm, qui authores potissimum seditionis fuissent, causam dicere cogerentur. D Cæteri ciues facta pace inter se, & renouato cum Atheniensibus fœdere, vrbem incolerent.

Ὥστε ξυγχωρῆσαι. Vt in concordiam mutuam redirent. B

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας. Pergit iã Thucydides grauiora quædam explicare: qui erãt principes, & duces plebis persuadent Nicostrato, vt quinque naueis Atticas relinquat, se loco earum quinque de suis missuros pollicentur: prætexunt se hoc facere, vt Atticarum nauium præsentia contineant in fide, & officio parteis aduersarias, ea re impetrata, E suos quique inimicos deligunt, & naueis conscendere iubent: illi suspicati se Athenas ad supplicium deduci, ad Castoris, & Pollucis fanum supplices confugiunt: alij præterea eiusdem factionis ad Iunonis templum accurrunt: quos omneis populus in insulam oppositam Iunonis templo transmittit: & victũ cæterasq́; res necessarias illis eò mittebat.

Ἠσύχαζον ... Minus se commouerent.

Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης. Redit iam Thucydides ad classem Peloponnesiorum: quæ erat in naualibus Eleorum, & cui Alcidas præerat. Docet eam sub illud tempus, quo 400. illi Corcyręi in insulam transportati sunt, venisse vt Corcyram occuparet: Et cõmisso prœlio nauali quamuis superiores fuissent, tamen re infecta domum rediisse. D F

Τὰ Σύβοτα. Libro primo ... erat etiam insula eodem nomine. 224. A

Ηὐτομόλησαν. Transfugerunt. B

G Ἦν δ᾽ οὐδεὶς κόσμος. Nihil ritè, nihil ordine administrabatur.

Ἰδόντες δ᾽ οἱ Πελοποννήσιοι. Hic commendat vigilantiam Peloponnesiorum, qui animaduersa trepidatione hostium, cõsilium pro tempore ceperint, & classi trepidanti partem suæ classis opposuerint, alteram partem, quę erat firmiòr, opposuerint nauibus

nibus Atticis, quæ & frequentes erant, & instructo agmine occurrebant, & rerum maritimarum scientia longè antecellebant.

Καὶ οἱ μὲ Κερκυραῖοι. Qui malè ré gesserint in conflictu, qui etiam minus malè, explicat iam Thucyd. Corcyræi premebantur ab hostibus, quia erant sine Atheniensium nauibus, quia eorum naues non erant confectæ, quia ordine perturbato prouecti fuerant. Athenienses non ita.

C Προσπίπτοντες. Irruentes, κακῶς: malè, id est, nullo rei militaris ordine seruato.

Προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας. Sed cum instructo agmine cōfligentes, sed in extremum cornu irruentes.

Κύκλον ταξαμένων αὐτῶν. Hoc ad Peloponnesios referēdum, non ad Athenienses, vt est in L.V. versione. deinde cùm illi in orbē classem digessissent, ipsi circumeundo hosteis turbare conabantur.

Οἱ δὲ οἱ ναυτικώτεροι οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ, & ξυνῆγον ἐς ὀλίγον, ἐν χρῷ ἀεὶ παραπλέοντες, & δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα ἐμβαλεῖν.

D Πρύμναν κρουόμενοι. Locutio nautica, naues inhibētes. Cicer. Epist. Att. inhibere illud tuum, quod valde mihi arriserat.

Σχολῇ. Lentè.

Καὶ οἱ Κερκυραῖοι δείσαντες. Exponit Corcyræos reduxisse ad templum Iunonis eos, quos in insulam oppositam transportauerant, & custodias in vrbe disposuisse, veritos ne hosteis victores iam iam ingruerent.

225. A Οἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὴν γῆν ...

B Ἰσόψηφοι. Quanuis suffragiorū numero esset inferior.

C Προσδεχόμενοι. Aduentum hostium opperientes.

Ἐφρυκτωρήθησαν. Ignibus fuit significatū illis 60. naues Atticas aduentare.

226. A Ἀπήλλαξαν: πᾶθος, vt ἐκ τῶν δένδρων.

B Πᾶσα ἰδέα. Amplificatio à genere.

Περαιτέρω, ἐνεαλογῇ καὶ ἐπὶ πλεῖον.

Πατὴρ παῖδα. Quod nefarium, & scelestum.

C Ἀπὸ τῶν ἱερῶν. Hoc scelestum, & sacrilegum.

Περιοικοδομηθέντες. Circūsepti muro, & fame necati perierunt.

Οὕτως ὠμὴ στάσις: ἐπὶ προύχωρησε. Eò acerbitatis, & sæuitiæ progressa est seditio.

Καὶ ἔδοξε μᾶλλον. Ab opinione hominum rem auget, visa est magna propter nouitatem, αὔξησις ἐκ μόνος, ἢ τῷ πρῶτος, ἢ μετ' ὀλίγων, ἢ ὅτι μάλιστα πεποίηκεν.

Ἐπεὶ ὕστερόν γε. Nactus occasionem Thucydides more suo digreditur, & tractat locū communem de seditione, admonitus mētione seditionis Corcyræorum. Itaque describit naturam seditionis, & suis pingit coloribus: demōstrat insita ei vitia. Sed primo loco exponit causas, & originem eius, discordiam scilicet ciuium, & factiones, vnde deinde docet bella ciuilia manare: huius autem seditionis specimen proponit eas, quæ passim per vniuersam Græciam fuerūt excitatæ: seditionem Corcyræorum eò maiorem, grauioremque visam dicit, quia prima inter Græcos extitit, cæteras tamen, quæ consecutæ sunt, grauissimas fuisse dicit propterea, quòd homines rebus inuēris aliquid de suo addere student, ne ingenio aliis inferiores videantur.

Ἐπεὶ: nam postea: τὸ ἐπεὶ: nunc est μέσον ἀμφιλογούμενον.

Τὸ ἑλληνικόν: αὐτὸ τὸ ἑλλαδικόν.

Διαφορῶν. Causa, & origo seditionis: discordiæ.

Ταῖς τε τῶν δήμων. Causa discordiarum, dissimilitudo conditionum, & ordinum. Plebs cum nobilitate bellum perpetuò gerit, & mutua exercet odia: legimus apud Liuium idcirco secessionem plebis Romanæ factam in montem sacrum, & multos alios motus vrbanos excitatos.

Προστάταις. Principes, & patroni populi.

Καὶ ἐν μὲ εἰρήνῃ. Occasio: bellum pacatis rebus nō erat causa speciosa τοῖς προστάταις τῶν δήμων, vt Athenienses accerserent, vel paucis, vt Lacedæmonios euocarent: bello autem exorto dabatur facultas, & offerebatur occasio, societatis scilicet honestus prætextus.

Οὐκ ἐτόλμων. Subaudi ὄντων, neque audebant. 227. A

Πολεμουμένων δὲ ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαί. Sed consecutio postulabat ἐν πολέμῳ δέ. Cùm autem bello premerentur, tum facilè qui nouas res moliebantur vtrosque accersebant simul societatis causa, simul vt contrariam opprimerent factionem, & sibi ipsis potentiam adiungerent.

Ἐκατέροις. τοῖς νεωτερίζειν βουλομένοις.

C Προσποιήσει ἐκ τοῦ αὐτοῦ. Vt quærerent potentiam sibi ex eadem euocatione.

Καὶ ἐπέπεσε. Euenta consecuta: itaque multæ acerbitates ciuitatibus acciderunt propter seditiones.

Ἡ αὐτὴ φύσις. Altius petit nouas causas naturam hominum improbam.

Μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα: αὐτὸ τὸ μᾶλλον, & ἧττον. Quæ tamen calamitates magis vel minus, & genere diuersæ accidunt pro casus, & fortunæ varietate in

D rebus singulis.

Ἐν μὲ γὰρ εἰρήνῃ. Reddit rationem cur bello potiùs, B quàm rebus pacatis, qui motum in ciuitate volebant excitare, accerserent hos, aut illos: Athenienses, aut Lacedæmonios: & cur rebus perturbatis potiùs, quàm pacatis homines sint deteriores, quia (inquit) rebus pacatis, & quietis homines tam priuatim quàm publicè meliores sunt: quia nulla premuntur necessitate: bellum verò necessitatem afferens cogit homines deteriores fieri, & ad præ-

E sentem rerum statum hominum animos effingit.

Ἀγαθοῖς πράγμασι. Rerum affluentia, commodo rerum statu,) (ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν.

Ἀκουσίους. Odiosas, duras, molestas.

Ὑφελών. Bellum verò subducta paulatim rerum copia ad quotidianum vsum necessaria, magister durus & vrgens est.

Ἐστασίαζέ τε οὖν. Redit ad seditiones Græciæ passim motas agitabantur itaque seditionibus ciuita-

F tes &c. quæ quidem seditiones eò fuerunt grauiores, quò homines de suo aliquid addere rebus auditis student.

Καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που. Ciuitates, in quibus seriùs seditiones mouebantur, eos res, quas accidisse alibi fama acceperant, studebant superare.

Πολὺ ἐπὶ φέρειν τὴν ὑπερβολήν. Superare admodū volebant.

Τῷ καινοῦσθαι τὰς διανοίας. ἔν τε τῷ κατασκευῆς ... τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ. Vt laudem ingenij quærerent, quòd sci-

G licet noui aliquid reperissent: id quod ambitionis erat. Sed hæc ita vertenda sunt ad verbum, vt ingenia nouarentur, afferebant magnam exuperantiam nouorum inuentorum, sed est causa pro effecto, idque μετωνυμικῶς. Hic locus in L.V. versione totus perperam est versus.

Τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει: τοῖς βουλοις τοῦ ἐπιχει- G

φόνων χειρῶν ἐνεισαγομένοις. Tum inimicos adoriundo nouo artificio, tum nouo genere supplicij eos afficiendo, vel tum comminiscendo, nouas rationes aggrediendi inimicos.

Καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν. αὐτὴ τῇ τὴν σημασίαν. Eam fuisse peruersitatem in istiusmodi hominum genere docet, vt rerum vocabula confuderint, & vitia honestis nominibus appellarint, αὔξησις. Non solùm patrabāt scelera, sed etiam honestis, & speciosis nominibus appellabant. L.V. Hæc ita vertit, Cōsuetis etiam rerum vocabulis in excusationem immutatis. Ἀτοπία. Insolētia, nouitate suppliciorū.

Τῇ δικαιώσει. Suo arbitratu, pro libidine.

Τόλμα μὲ γὰρ. Vitiū. παροῦ. ηδ. ἐν τῷ πῶς αὐτὴ ἐξαμαρτάνει ἢ κόλακα τοῦ φίλου.

Φιλέταιρος. Amicorum studiosa, vt nulla pro illis metuat pericula.

Μέλλησις. Virtus. ἡ εὐλάβεια, ἡ διὰ προνοίας γενομένη, προμηθής.

Εὐπρεπής. Specioso nominē appellata, prouidentiæ scilicet.

Τὸ δὲ σῶφρον. τὴν σωφροσύνην. Modestia.

Πρόσχημα. Velamentum, prætextus ignauiæ.

Τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν. τὸ μετὰ συνέσεως ἔρχεσθαι ἐπὶ πᾶν ἔργον. Adhibere prudentiam ad rem quamlibet, appellabant in re qualibet segnitiem, & cessationē.

228 Τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξύ. Animus verò vesanus, & præceps viro forti tribuebatur: id est, existimabatur virtus, & fortitudo.

Ἀνδρὸς μοίρα. Portioni, id est, officio viri, id est, virtuti.

Ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. Cautio verò, & considerata deliberatio, materia speciosa detrectandi negotij. Cautio in iteranda deliberatione, & consultatione.

Εὔλογος. εὐπρεπής.

Καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων. Iracundus, & asper moribus fide dignus habebatur: id est, habebat authoritatem: qui ei resistebat. Huius fides erat suspecta: id est nullam habebat authoritatem.

Ἐπιβουλεύσας δέ τις. Insidiator, si insidiæ successissent, prudens, vel astutus. Si alterius insidias prouidisset, longè prudentior. τυχὼν, præsertim voti compos.

Προβουλεύσας δέ. Qui prospexisset ne quid his rebus indigeret, is amicitiæ dissolutor, & aduersariorum timens vocabatur, qui prospexisset ne aut ipse insidiis appeteretur, aut aliis facere insidias cogeretur, is amicorum desertor, perfidus, & nimis timidus appellabatur.

Ἁπλῶς δέ. In summa, vel denique laudabatur qui in facienda iniuria alium anteuertisset: & qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ipsum impulisset.

B Καὶ μὴν. Pergit explicare alia vitia, quæ consecuta sunt seditiones. Sodalitia cognatis, & necessariis anteponebantur.

Οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων. Huiusmodi enim cœtus non fiunt vtilitatis gratia, ex legibus, sed auaritiæ causa contra leges, id est, furti, & latrocinij causa, quæ prohibentur legibus.

Καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις. Fidem firmabant inter se non iure iurando interposito, sed scelerum communicatione. Ergo nulla erat religio. Sensus, in patrando scelere quamuis fidem inter se plures sodales dedissent, & iusiurandum interposuissent, tamen non tam habebant rationem iurisiurandi, quàm societatis in scelere patrando. Nam qui pro-

A didisset sodalem, & cum indicasset, is simul etiam seipsum indicabat.

Τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων. Quæ ab aduersariis probè dicebantur, ea accipiebant si re ipsi præstarent ita, vt cauere possent si quid insidiarum lateret, non simplici, & aperto animo. nulla igitur sinceritas, nullus erat candor animi in ipsis. ἐνεδέχοντο. Admittebant.

Ἀντιτιμωρήσασθαι. Et pluris faciebant vlcisci, quàm vt nulla ipsi iniuria lacesserentur.

B Καὶ ὅρκοι. Et iusiurandum si quando interponebatur ad reconciliandam gratiam, id tandiu valebat, quandiu nihil aliunde virium accedebat. Ergo summa perfidia, & simulatio in illis erat. C

Ἐν τῷ αὐτίκα. ἴσχυον ἐν τῷ αὐτίκα τὸ ἰσχύς. ὁ αὐτὸς πρὸς τὸ ἄπορον.

Οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. Hoc ad personas non ad iusiurandum est referendum. Si vires aliunde nacti non essent. quasi dicat: violare, & frangere fidem solebāt simul atque vireis nacti essent, quibus opprimerent aduersarios.

C Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι. Ad quamlibet occasionem qui fidere prior cœpisset, is si minus munitum aduersarium vidisset, libentiùs eum per fraudem vlciscebatur, quàm si ex professo id fecisset.

Καὶ τό τε ἀσφαλές. Confirmatio. Nam & tutum id esse reputabat: & quòd fraude superasset aduersarium, prudentiæ laudem se consecuturum existimabat.

Ἀγώνισμα. Prœmium, id est, laudem.

D Ῥᾷον δ' οἱ πολλοί. Confirmatio. Facilius enim vulgò qui fraudulenti sunt, solertes appellātur, quàm qui tardi, boni. ἀμαθεῖς) (δεξιοὶ κακοῦργοι) (ἀγαθοί. Itaque, quasi dicat opinionē, & existimationē populi venātes, facilius in istas turpitudines labebātur.

Δεξιοὶ) (σκαιοί, οἱ ἀμαθεῖς.

Καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται. Hoc quidem erubescunt οἱ ἀγαθοί, οἱ ἀμαθεῖς: illo verò gloriantur, exultant, triumphant, οἱ κακοῦργοι, οἱ δεξιοί.

Πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον. Horum omnium causa, & origo fuit principatus, qui auaritię, ambitionisque causa appetebatur.

E Ἐκ δ' αὐτῶν. τὸ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων. His iactis tāquam fundamentis addebatur animorū alacritas ad contentionem.

Οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι. Probat quod dixit πλεονεξίαν, & φιλοτιμίαν fuisse initium, &c. Nam (inquit) principes ciuitatum honesta præscriptione nominum Rempub. verbo quidem gubernabant, re verò ipsa spoliabant: & vt hoc sibi liceret impune, alij alios superare certatim conabantur: atque ita grauissima suscipere scelera sunt ausi, & grauiora sumere supplicia quàm par, & vtile erat, non dubitarunt.

F Ἑκάτεροι. οἱ τῶν δήμων προστάται & οἱ ὀλίγοι.

B Προτιμήσει αὐτὴ τῇ προσχήματι τῆς ἰσονομίας πολιτικῆς.

Ἆθλα ἐποιοῦντο. Tanquam præmium, vel propemio res eas sibi proponebant. Quæstui habebant.

Ἐπεξῄεσαν. Inimicitias persecuti sunt.

Οὐ μέχρι τοῦ δικαίου. Non quantum æquitas, vtilitasque publica postulabat, id est, atrociores quam ęquitas, & publica vtilitas postularet.

G Ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις. Sed pro sua quique libidine pœnas vtrique statuentes, terminantes. πού, in aliqua re.

Καὶ ἢ μετὰ ψήφου. Modus. Et vel iniquis suffragiis damnantes, vel vi, & manu potentiam sibi parantes

tes, erant propensi ad explendam libidinem in præsenti contentione. ἀφειδεσις τῆς τιμωρίας. τὸ κρατοῦν, αὐτὶ τῷ πλεῖον ἔχειν.

C Ἐπιλαμβάνειν. τὸ πρόθυμον ἐς τὸ φιλονικεῖν.

Ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι τι καὶ ἐνόμιζον ἀρχ ... Itaque neutri transigere quicquam consueuerant habita ratione religionis: quibus verò speciosa oratione licuisset aliquid commodè transigere, iij melius audiebant. Itaque neutri mouebantur religione, & iureiurando. Ἐνόμιζον: consueuerant.

D Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν. Locus amplificationis. Ciues, qui non erant in partibus, opprimebantur.

Περιεῖναι. Quia malorum erant immunes, quòd superstites, integri, & immunes calamitatū essent. ἐᾶν εἶναι) (διαφθείροντο.

Οὕτω πᾶσα ἰδέα. ὑπέστη κακοτροπίας. Adeò omne genus facinorum passim extitit in Græcia propter seditiones.

230. A Καὶ τὸ εὔηθες. Amplificatio. A priuatione virtutum: simplicitas, & animus generosus contemnebatur.

Τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις. Animus autem infestus, & perfidia longè præstabat, id est, acerbissimæ, & capitales inimicitiæ longè præstabant, vel animis infestis esse mutuò, & nullam alteri fidem habere, longè præstabat.

Οὐ γὰρ ἦν. Cur odia, & inimicitiæ longè præstiterint, affert rationem: nam neq; oratio tantum authoritatis habebat, neque iurisiurandi tanta erat religio vt posset illas inimicitias dirimere.

Λόγος) (ὅρκος. Vt profanum) (sacrum, ἰσχυρός, φοβερός, terribile.

Κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες. Sed cùm omnes de fide alterius desperarent, vt iniurias vitarent potiùs prospiciebant, quàm vt cuiquam fiderent, adduci poterant, vel cùm essent animis propensiores ad diffidentiam.

Εἶναι κρείσσους λογισμῷ. Est considerare potiùs illud scilicet vt de fide desperarent.

Καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην. itaq; qui minus valebant prudentia, qui erant deteriore consilio, id est, minus prudentes plerunq; erant superiores, vel meliore conditione erant. Δεινότης, τὸ ἔνδοξος ἔννοια.

Ὡς τὰ πολλά. διόρθωσις τὸ ἔνδοξον.

Τῷ γὰρ δεδιέναι. Rē probat, à causis probabilibus, & consilio illorum. Nam cùm & suam imprudentiam, & aduersariorum prudentiam metuerent, veriti ne aut eloquentia, aut astu inimicorum victi priores opprimerentur, non dubitabant persequi inimicitias.

Τὸ ἐνδεές. αὐτὶ τῷ τὴν ἔνδειαν. Vitium suum: id est, τὴν ἀφροσύνην.

B Τοῦ πολυτρόπου τῆς γνώμης αὐτῶν. Versutia eorum ingenij.

Πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. Facinora suscipiebant: quaslibet res gerendas aggrediebantur.

Οἱ δὲ καταφρονοῦντες. A loco cōtrariorum. Imprudentes) (prudentes, sed est effectum causæ.

Qui verò hæc negligebant, & sibi persuadebāt, se, si aliquibus insidiis appeterentur, præsensuros eas sua prudentia, quique propterea ad facta veniendum non censebant, cùm consilio aduersarios anteuertere, & insidias vitare possent, hi longè facilius opprimebantur imparati, minimeque tecti.

Κἂν προαισθέσθαι. Supple νομίζοντες, συλλαβόντες.

Ἀπροφυλάκτοι. αὐτὶ τῷ ἀφυλάκτως. ὁδὸν, αὐτὶ τοῦ ...

Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρᾳ. Quæ vitia: qui morbi grassati fuerint in seditionibus, quæ consequutæ sunt seditionem Corcyræorum, latius explicauit huc vsque Thucyd. Iam conclusurus istam partem efficit pleraq; huiusmodi vitia prius in seditione Corcyræorum extitisse: atque ita redit eò vnde digressus fuerat amplificandi causa, & addit Epilogum huic parti.

Ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι. Et quæ facere possent qui suas vlciscuntur iniurias, in eos, quorum imperio subiecti improbè potiùs, & violentè, quàm B iustè, & modestè ab illis tractati fuerunt. Solent enim sæuire acerbissimè in eos.

Πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας. Et quæ facere possent paupe- C res, qui ex diuturna inopia eximere se cuperēt: vel qui per auaritiam fortunas alterius occupare studerent.

Οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ. Quæcunque etiam patrare D possent, qui non auaritia, sed æquo iure primùm inimicos inuadentes postea fera, & immani indignatione longissimè prouecti, sæui, & implacabi- C les fuerunt.

Ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς. αὐτὶ τοῦ ὀργῇ ἀπαιδεύτῳ. Immani, fera, agresti, cœca ira.

Ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου. Concludit denique maximam rerum perturbationem tunc fuisse Corcyræ: ita, vt natura humana suam declarauerit impotentiam, quá, ira, & animi motibus superatur, ius, & leges ipsa superat, & odio capitali superiorem dignitatem prosequitur.

Βίου. βίος ἡ ζωή) (θάνατος. βίος ἡ τύχη, ... βίον ἐμπορικόν ... ὁ βίος. χρηστὸς βίος. φαῦλος βίος. Vitæ conditio: sæpe D vitæ spatium, & victum, iam vitæ conditionem, & disciplinam significat.

Ξυνταραχθέντος. Cùm res miscentur, & confun- 231. A duntur, vna ab altera discerni non potest: ita fit, vt cùm nullus rerum delectus haberi possit, mala pro bonis accipiantur, & honestis appellentur vocabulis: & vice versa bona pro malis: respicit itaque Thucydides ad illud superius, τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει.

E Disciplina ciuilis coercet naturam & libidinem hominum cùm leges vigent.

Ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα. In epilogis est ἀνακεφαλαίωσις, amplificatio, & affectus. Hæc est ἀνακεφαλαίωσις. Repetit enim quanquam paucissimis, quæ superius de vi, de cupiditate hominum, de rapinis, de contemptione religionis, de crudelitate cùm in alios, tum in viros præstantes dignitate, & authoritate sunt dicta.

F Οὐ γὰρ ἄν. Sequitur ratio, & amplificatio: nam nisi res se ita habuisset, homines non anteposuissent vindictam religioni, atque pietati, quæstum innocentiæ.

Ἐν ᾧ: In quo inuidia nullam habebat vim ad nocendum: sed est causa pro effecto: id est, in quo potentia nemini nocens erat.

Ἀξιοῦσί τε. Queritur Thucydides tantam esse in homine peruersitatē, vt leges violet, atq; euertat: ratio est sumpta à causa finali ab vtilitate, quia leges propterea inuentę, constitutęq; sunt, vt essent G præsidio vitæ hominum, vt siquis à potentioribus opprimeretur, haberet quo confugeret, haberet vindicē, qui vim arceret, & supplicio nocētem afficeret: est igitur totus iste locus conquestio de peruersitate hominum ingenij, qui præsidia humanæ vitæ labefactarent, & ea commoda tollerent, quæ hominum causa reperta, constitutaque fuerant.

Ἀξιοῖ τε. Μετὰ ἀγανακτήσεως hoc dictum. Thucydides figuram verborum mutauit, vt locum communem accommodaret suis etiam temporibus. ἐπιόντα, ἐπιόντας vt ὑπόθεσιν.

Περὶ τῆς νίκης. De vi, de turpi quæstu, de contemptione legum, de oppugnatione bonorum. ὕβρις, ἡ αὔξησις.

B Καὶ μὴ ἐκλιπεῖν. Supple ἀξιοῦσι. Nolunt relinqui præsidium vel sibi, vel aliis.

Ὀργαί. Id est, tali seditione. συνέπεσε, vt distinguat ab iis, quæ secutæ sunt.

Ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες Narrat exules Corcyræorum occupasse, munitiones quasdam in opposita continente. Atque inde profectos insulam populatos fuisse, magnumque incommodum, ac detrimentum aduersariis dedisse.

C Καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπεράινετο. Et cùm nihil proficerent. Cú nihil transigeretur. Υστερον χρόνῳ, πολιορκούμενοι.

Ὅπως ἀπόγνοια ᾖ. Vt nulla spes alia relinqueretur, sed καταφρονητικῶς ἀπέχοιτο. αἰτὶ τοῦ ὁμοίαν ἐλπίς vt æquato omniū periculo spē fugæ tolleret, li. 1. Cæs. B. Gall.

Ἀλλὰ ... ἀρέσκει. ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ ἡδὺ ἀποδέξασθαι. Liuētrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui. lib. 2. primæ Dec. 107.

D Εκράτουν. Potiebantur.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Transitio. Narrat Athenienseis sub extremū eiusdem æstatis tempus misisse paruā classem in Siciliā, verbo quidem subsidio Leōtinis, sed re ipsa vt explorarent, ac tentarent an possent illæ res subigi: Syracusani, & Leontini bellum inter se gerebant: Leontinorum socij tum quia socij antiquitus Atheniensium, tum quia erant Iones, impetrarunt Leontinis auxilia.

Λεοντῖνοι Megara, & Leontini clarissimæ olim Siciliæ vrbes.

232. A Λοκροί. post agrum Rheginum.

B Ῥήγιον. Chalcidensium colonia à casu Etymum trahens. nam Sicilia, quę olim erat coniuncta cum Italia, ingēti terræmotu ab ea diuulsa est in ea parte, qua conditum deinde fuit Rhegium.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Ineunte hyeme Athenienses iterum pestilentia pressos memorat Thucydides. ἐκ τῶν τάξεων. Ex legionibus.

C Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Narrat Athenieńseis cum Rheginis bellum intulisse, iis, qui ταῖς αἰόλου νήσοις obtinebant. erant autem Λιπαραῖοι, colonia Cnidiorum.

D Αἰόλου νήσους. ἐπὶ τὰ λιπάρα, Σίρμαρα, στρογγύλη, διδύμη, ἐρικοῦσα φοινικοῦσα, εὐώνυμη. Dictæ autem sunt Æoli insulæ, quòd ibi Æolus Iliacis temporibus regnauerit. Διονύσιος.

Ἑπτὰ δ' οἱ ταί γ' εἰσὶν ἐπώνυμοι ἀνδράσι πλωτῇ,

Οὕνεκα μέσην ἔχουσι θέλκτρον ἀμφιέλικτον.

ἡ σκέψις διέχουσι τὸ σικελικοῦ πορθμοῦ.

Φαίνεται. Cernitur. Ἀναδιδούς. Emittens.

233. A Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Æstate insecuta narrat Peloponnesios, & socios ad Isthmum vsque progressos, vt in Atticam irrumperent, sed religione, ac terræmotibus deterritos domum se recepisse. Narrat etiam eluuiones, & terrarum inundationes, quæ diuersis in locis acciderunt.

B Σεισμῶν δὲ γενομένων. Quicquid agendum suscipiebatur, siquid portenti notatum fuisset: siquid etiam de cœlo seruatum esset, infelicem exitum credebatur habiturum.

Κατεχόντων. Agitantibus: occupantibus.

Ὀροβίαις. πόλις εὐβοίας. Strabo libr. 10.

Κατέδυσε. Demersit. Pars rediit ad suū alueum.

A Hic locus perperam versus à Laurentio Valla.

Πεπαρήθῳ. νῆσος· μία τῶν κυκλάδων, πόλις ἐμπόριον ἔχουσα. C

Ἐπαναχωρήσεις. Ex alueo suo recessus.

Αἴτιον δ' ἔγωγε. Philosophatur iam Thucydides, D & causas scrutatur. vim terræmotus hoc efficere ait. ἀρισ. libr. 2. Meteor, cap. 8.

Ἀπωσάμενον. Amandare. Causa est ventus erumpens ex terra. Μηλιεῖς, πόλις Σικελίας. Erat etiam Thessaliæ.

Καὶ ἐξαπίνης πάλιν. Repente deinde reuocatum.

B Καὶ τὰ ἄλλα πιστά. Et aliis fidei pignoribus. iureiurando. 234. C

Ἡρακλεία. Plures memorat Stephanus eodem nomine. Insulam etiam in mari Atlantico fuisse dicit, quæ ita vocaretur. 235. A

Τραχινίαι. Non displicet lectio, quæ est in margine τραχινία, vt sit γῆ ῥαχιεῖς, τραχεῖ, ῥαχίης, ῥαχίς ῥαχίναι, ἐπιχώριοι ῥαγινία.

Ἀπὸ τοιοῦδε χρόνου. Quā explicat paulo pòst in eo loco, ἀγγέλοντες δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι γνώμην ἔχων &c. Sed C occasionem, & materiam eius deliberationis prius explicat.

Μηλιεῖς. Gens Thessaliæ. στράβων libr. 9. ἔχουσι δ' τοῖς μὲν τῆς ... Θερμοπύλαις μηλιεῖς, & οἱ φθιῶται ἀχαιοί, τὰ δὲ πρὸς τῷ πολιωμένης. B

Παράλιοι. παράλιος, πόλις Θεσσαλίας. Στέφανος. Est & παράλια τῆς αὐλίδος. Ἐφθαρμένοι. Attriti.

Δείσαντες δέ. Sed fidem eorum veriti. Carpit Atheniensium perfidiam. Βουλόμενοι. Publico consensu.

D Δωριεῖς. Μητρόπολις τῶν ἀποίκων Δωριέων, ἔχει δ' τοῖς ... ... Ἐρινεόν. Βοιόν. πίνδον. Κυτίνιον. Sunt qui πίνδον eximant.

Οἰταῖοι. πόλις μηλιεῖς ἡ οἴτη. Στεφ. ἔστι & ὄρος τὸ ὑπὲρ Θερμοπύλας. Qui mons à Thermopylis ad sinum vsque Ambracium pertingit, & est asper, & altus præter tim in ipsis Thermopylarum faucibus, in quibus per angustum trāsitum relinquit iis, qui vel ex Locride in Thessaliam, vel ex Thessalia in Locrendem iter faciunt.

E Καλῶς τὸ πόλεμον. Vt in oratione Corcyr. κεῖσθαι τῆ C παράπλου. Ἰταλίας, & Σικελίας.

Πρὸς ἐκ βραχέος. Est enim traiectus 70 tantū stadiorum inde ad κήναιον Eubœæ promontorium.

Χρησίμως ἕξειν. Et vsui futuram ad traiiciendas copias in Thraciam.

Ὥρμηντο. Studebant, erant propensi animis.

Ἰώνων, & Ἀχαιῶν. Qui fauere videbantur partibus D Atheniensium.

Καταστάντες δέ. Cū eò peruenissent, cùm ibi con-F stitissent.

Ἐκ καινῆς. δηλονότι κρηπῖδος. χαλας. L. V. Ex integro.

Θερμοπύλας. αἱ & πύλαι, & εἶναι.

Αἴτιον δ' ἦν. Causas aperit cur nihil mali Atheniensibus inde acciderit. Quia Thessali, qui terrarum potiebantur, & quorum in agro condebatur, veriti eius incrementa eam assiduo premebant bello, ita, vt tandem opes eius attriuerint. 236. A

Ἐν δυνάμει ὄντες. κρατοῦντες.

Νεοκαταστάσεις Nouis incolis, & propterea parum B G firmis.

Ἐξετρύχωσαν. Attriuerunt, in paucissimos redegerunt eos, qui principiò permulti fuerant.

Βέβαιον. Firmam sperans fore eam ciuitatem.

Οὐ μὴν ἥκιστα. Carpit obiter magistratus Lacedæmoniorum, qui opes illius vrbis attriuerunt, & incolas abegerint sua morum asperitate.

Τὰ πράγματα. Statum illius ciuitatis labefactarũt,& infrequentem, ac desertam hominum cœtu vrbem reddiderunt, detrectis plerique, asperius, & perperam imperando.

C Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Memor sui Thucyd. redit ad 30 naues Atheniensium, missas contra Peloponnesios. docet eas sub eadem tempora, quibus Nicias cum 60 nauibus Melum vastauit, expositis copiis præsidium Leucadiorum oppressisse: deinde maiore apparatu aduersus Leucadem venisse, sed re infecta Demosthenem in Ætolos arma cõuertisse.

D Πλήθει βιαζόμενοι. Numero militum inferiores.

Ἡσύχαζον. Intra sua mœnia se continebant.

Ὡς καλὸν αὐτοῦ. Ex eius dignitate esse.

237.A Καὶ λυσιτελοῦν αὐτῷ. Ab vtilitate.

Τὸ γὰρ ἔθνος. Obiectio. Gens Ætolorum numerosa est,& bellicosa. οἰκοῦν. Quamuis sit numerosa, & bellicosa, tamen est dispersa:& vicatim habitat. Itaque si celeritas adhibeatur, facilè eos opprimi posse constat.

Ἀγνωστότατοι. Sermone autem vtuntur ignotissimo. Et carnibus vescuntur crudis: id est, maximè sunt barbari.

B Καὶ μάλιστα νομίσας. Maximè autem quia credidit sine domesticis suæ ciuitatis copiis, alienis opib⁹ se magna quædam suæ reipublicæ præstiturum: sed describit quo modo.

Καθ' ἄνω. Magno locorũ interuallo. Arduis, atque impeditis itineribus. ἔπειτα βοιωτούς. Deinde describit loca, per quæ.

Κυτίνιον. Vnum ex oppidis, quæ erant metropolis Lacedæmoniorum prope Parnassum montem.

C Καὶ Φωκεῦσιν ὅμορον. Atque ita in Bœotiam irrupturum, quæ est finitima agro Phocensi. Hæc est plena oratio. Sed breuitatis gratia, cui studet maximè Thucyd. altera sententia omissa, quæ tamen subintelligitur.

Ἄρας οὖν. Motis igitur castris. οὖν seruit τῷ ἐπανελθεῖν.

Ξένιον. Κοινὸν τὸ πλῆθος.

Κοινώσας δέ. Communicato autem consilio.

D Οἰνεῶνος, ὅπου portus Locrensium Stephano, si codex mendo caret.

Οἱ δὲ ξύμμαχοι. Locrenses erant socij Lacedæmoniorum non Atheniensium (vt supra demonstratum est) nisi verò memoria nos fallit, non legimus eos transisse ad Athenienses. quod si ita est, sequitur, vt sit μνημονικὸν ἁμάρτημα Thucydidis.

238.A Ὄντες γάρ. Ratio ab vsu, quem erant præstituri in ea expeditione propter sermonis,& cultus, ac vestitus similitudinẽ, & propter peritiam locorum, & generis pugnæ, quo vtebantur Ætoli.

Νεμέσιον ... χώρα ὕλώδης, & sylua, ὅθεν λέγεται ... Iam πόλις Λοκρίδος.

Ἐν ῷ Ἡσίοδος. Hic est tertius locus, in quo Thucydides fabulas attingit. Primus est de Tereo, & Procne. secundus de Vulcano. tertius hic de Hesiodo, qui (vt refert Suidas) ab Antipho, & Ctimeno per errorẽ cæsus est. noctu enim sororis suæ stupratorẽ per insidias interficere volẽtes, Hesiodum nolentes interfecerunt. Τὴν γνώμην: habebat enim in animo.

B Μηλιέων κόλπον. Thermopylarum oram maritimam alluit.

C Τῷ δὲ Δημοσθένει. Narrat Thucydides Messenios idem, quod antea consilij dedisse, vt scilicet celeritate vterentur. itaq; illi iam non expectatis Locrensium auxiliis in loca mediterranea Ætolorum penetrasse, atque ita, quamuis principio rem feliciter gessisset, tamen postea copias eius fusas, & fugatas fuisse, cæsas etiam bona ex parte.

Αἱρεῖς. Iam debellatio, subactio.

Ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν. Velitum enim,& leuis armaturæ opera maximè indigebat.

Ὑπεφευγον. Fuga dilapsi fuerant, & tumulos occupauerant.

D Ὀγδοήκοντα σταδίους. Decem millia passuum.

B Ἐσηκόντιζον. Missilia ingerebant. Et quoties Atheniensium acies instabat. ὑπεχώρουν: pedem referebant, subducebant se.

Ἁμαρτίας: αἱ τοῦ ἱππότου.

239.A Μέχρι μὲν οὖν. Infaustum exitum huius prœlij, & Atheniensibus calamitosum narraturus, demonstrat quæ fuerit occasio. docet sagittas defecisse sagittarios. Atque ita in fugam coniectos fuisse. Ἀπεῖλλοντο: reprimebantur.

B Καὶ ὅτι πολύ. Multo,& assiduo labore obsessi.

C Χαράδρας. Loca cõfragosa, voragines,& alueos torrentium.

Καὶ ποδας ὠκεῖς. Pedibus assecuti.

D Καὶ ἡλικία. Quia erat ætas militaris ad certũ annorum numerum præscripta. ἡλικία. ἰσχύοντες.

Οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες. Deplorat paucis quodammodo Thucyd. iacturam istam reipublicę. ait enim istos, qui desiderati sunt in hac expeditione, viros fuisse fortissimos.

D Δημοσθένης δέ. Narrat Thucydides Demosthenem Athenas noluisse redire cum classe, veritum populi iudicium: itaque innuit eum dedisse pœnas suæ ambitionis.

240.A Καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς χρόνους. Trãsit Thucydides ad copias Atheniensium, quæ Siciliam petierant. exponit pauca quædam ab illius classis præfectis gesta.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Ætolos missa legatione ad Lacedæmonios impetrasse auxilia contra Messenios,& Naupactum, quia Atheniensium partibus hærebant.

E B Ξυναγαγὼν δέ. Progressus eius expeditionis memorat. Coactas copias Delphis docet. Eurylochũ ducem petiisse transitum à Locrensibus Epizephyriis,& simul tentasse eos, vt ad Lacedæmonios transirent. docet autem eos transitum impetrasse, societatem etiam paulo pòst &c.

Ἐπικηρυκευόμενος. Per caduceatores egit cum,&c.

C Ξυνέπρασσον δέ. Fauebant ei, adiuuabant eum.

Ταύτῃ γάρ. Hac enim ager Locrensis habet accessum,& aditum difficillimum, aditu,& accessu est

F difficillimus.

Ὀλπαῖοι. Sunt etiam in Acarnania φρούριον Κρηνῶν, & Ἀμφιλόχων ...

D Ἐπειδὴ δ' παρεσκεύαστο. Comparatis rebus omnibus ad eam expeditionem necessariis, tum demum Eurylochum castra mouisse narrat,& Naupactũ versus contendisse.

241.A Δημοσθένης δέ. Docet Demosthenem accepto nuncio de hostium irruptione, impetrasse auxilia ab Acarnanibus,& Naupacto subsidio venisse.

G B Αἰολίδα. Obiter docet Thucydides Calydonium agrum vocatum fuisse Æolensem. Æolenses in Asia primùm, Lesbij etiam Æolenses vocabantur.

Καλυδῶνα, & Πλευρῶνα Ætoliæ erant vrbes.

Πρόσχιον. χώρα τῆς αἰτωλίας. ...

C ...

Προσπεσόντες. Facta impressione, vel vrgentes acriter.

242.A Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Eadē hyeme lustratam Delū insulam ab Atheniensib. narrat iā Thucydides sublatis absportatisque omnibus monumentis: & ab iisdem interdictum fuisse dicit, ne in posterū quisquā sepeliretur, néve mulier in insula pareret, sed in Rheneam paruam insulam, & adiacentem trāsportaretur.

Εκάθηρε. Obiter docet Pisistratum etiam Tyrannum Atheniens. eam purgasse, sed non totam.

B Ανέθηκε τῷ Απόλλωνι. Thucydides rem scitu dignam, & iucūdam lectoribus attingit obiter. Narrat Polycratem Tyrannum Samium dicasse istam insulam Apollini Delio, eamque Delo alligasse catena ferrea, propter propinquitatem.

Πολυκράτης. Hic fuit tyrannus Samiorum fortunatissimus: de quo Herodotus lib. 3.

Ισχύσας. Qui olim classe polluit ad aliquod tempus.

Τὴν πεντετηρίδα. Festa lustralia, ludos deliacos, qui quinto quoq; anno celebrabantur, dicitur ἡ πεντετηρίς.

Ην δέ ποτε. Digressiuncula delectandi gratia: fuit priscis temporibus celebris, & frequens conuentus Ionum, & accolarum: nam cum integris familiis ferias celebrabant, & ad ludos confluebant.

C Χορούς. Saltatores etiam mittebant ciuitates. Xenophon ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι.

Δηλοῖ δὲ μάλιστα. Testimonio, & authoritate Homeri confirmat. Hæc autem extant in hymno Apollinis.

Αλλ' ὅτε. Locus Homeri, & connexio sententiarum hæc est. Laudat Apollinem, quòd passim, & variis in locis, regionibus, & insulis numen eius coleretur, & celebraretur: addit deinde ipsum delectari maximè Delo insula, & iis honoribus, qui ei habebantur ibi.

Ελκεχίτωνες. Fluxa veste vtentes. sic τανυπέπλους.

Ηγερέθονται. Confluunt, conueniunt.

Μνησάμενοι σε. Te memorantes, id est, celebrantes.

D Οτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν. Probat eiusdem Poëtæ testimonio Musices etiam certamen institutum in Delo: nam eodem in loco poeta posteaquam celebrauit horum mulierum Deli, musices laude carmen finiuit.

Αλλ' ἄγε δή. Epilogus est breuis illius loci, quo poëta indicat vtriusque rei certamen fieri solitum, id est, saltationis, & cantus, siue potiùs Musices: itaque poëta conclusurus prooemium petit ab Apolline, & Diana, vt sibi sint propitij: salutat etiam virgines, quæ saltabant, & petit ab illis, vt si ita opus sit, dicant de se testimonium: quòd videlicet cantu, & musica cæteros vates superaret.

243.A Ταλαπείριος. Ex longinquis regionibus, ταλαίπωρος.

Παρακλείσομαι. παραινῶ, ἐπὶ τὸ πάλιν. [illegible]

Τοσαῦτα μέν. Hæc certis argumentis Homerus probauit ingentem olim conuentum, & celebritatem fieri consueuisse in Delo.

B Τοὺς χορούς. Cœtus saltatorum.

Κατελύθη. Exoleuerunt, aduersis casibus donec Athenienses certamen instaurarunt, & equorum cursum addiderunt.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Redit ad Ambraciotas, qui persuaserāt Eurylocho, vt Argos, & Amphilochos secum aggrederentur. Explicat eam expeditionem, & calamitosum, atque infaustum eius exitum. Narrat eadem hyeme Ambraciotas exercitum duxisse aduersus Argos, & Olpas occupasse, castellum Acarnanum munitissimum: sed postea maximum accepisse detrimentum ad internecionem ferè totius gentis.

C Δικαστηρίῳ. Loco communi ad habenda concilia, & ad ius dicendum.

D Αφίστανται δὲ ὁ ἀγὼν. In progressu historiæ cognoscemus ingenteis Ambraciotarum copias concisas à Demosthene, & Acarnanibus: huius cladis, occasionem patefacit iam Thucydides.

244.A Οἱ δὲ μετ' Εὐρυλόχου. Transit ad Eurylochum, & Peloponnesios, docet eos mouisse statim castra, & auxilio venisse, simul atque acceperunt Ambraciotas in armis esse, & Olpas occupasse.

Ερήμου. Destituta præsidio, & copiis, quæ iter hosti impedirent.

C Φυτίας. φύτειον [illegible] Αἰτωλίας.

Μεδεῶνος. [illegible], de qua Homerus in catal. [illegible]

Παρ' ἐσχατιάν. Per extremos fines.

B Αγραίων. Gens Acarnanibus proxima. [illegible]

Λαβόμενοι δέ. Et nacti montem Thyamum incultum.

Νυκτὸς ἤδη. Diligentiam, & studium Lacedæmoniorum tacitè commendat Thucydides.

D Γενόμενοι δὲ ἀθρόοι. Iunctis autem castris simul atq; illuxit, consistunt ante vrbem, quæ vocatur Metropolis.

C Αθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσί. Demonstrat Athenienses cum 20. nauibus, quæ erant circa Peloponnesum, & Demosthenem non ita multo post ad sinum Ambracium peruenisse.

E Καὶ αἱ μὲν νῆες. Describit diligenter Thucydides progressus istius belli: docet quo in loco maritimæ copiæ constiterint, quem pedestres occupauerint, & quid vtræque gesserint. classem Atheniensium ad Olpas appulisse demonstrat: eodem Acarnanas, & Amphilochos, quanquam non omnes, Demosthenemque cum suis copiolis venisse ait. Ducem totius exercitus delectum Demosthenem: castra posita fuisse propè Olpas: & quintum iam diem à prœlio abstinuisse: tandem sexto vtrosque aciem ad pugnam committendam instruxisse.

Προσαγαγών. Adductis copiis.

F D Χαράδρα. Ingens terræ vorago erat inter vtraq; castra.

Διεῖργε. Dirimebat.

Καὶ μείζον γάρ, &c. Stratagema Demosthenis laudat Thucydides. docet eum inferiorem numero copiarum fuisse: itaque artificio, & stratagemate hosteis superasse. in instruenda igitur acie, cum intelligeret aciem hostium à dextro suæ aciei cornu exuperare, veritum ne ab illa circunueniretur, posuisse in insidiis ad 400. milites, qui in conflictu hostem à tergo adorti, terga vertere cogerent.

G 245.A Οπως κατὰ τὸ ὑπερέχον. Vt ab ea parte, qua hostis erat superior, cum à tergo adoriretur, in conflictu ipso.

Παρεσκευάσατο. Instructa est acies.

Διαταχθέντες μέν. Ordinē aciei describit: & qui quamque partem obtinuerent, quum consixerunt acies.

Οἱ

Ὡς δ' ἐν χερσὶ ἤδη ἦσαν. Manu verò iam conserta, cùm Peloponnesij acie superassent, & dextrum cornu hostium circumuenissent.

Ὥστε μηδέ. Ita, vt ne primum quidem impetum sustinuerint.

Ἐπειδὴ γὰρ εἶδον. Ratio: nam cùm vidissent cornu Eurylochi, quod erat firmissimum, fugatum, & cæsum, cæteri, qui non adeò erant firmi, multò magis terrebantur: ἀντὶ τοῦ μᾶλλον.

Τὸ πολὺ τοῦ ἔργου. Rem magna ex parte confecerunt.

Μαχιμώτατοι. Pugnacissimi: bellicosissimi.

Χαλεπῶς Ægrè ad Olpas confugerunt.

Ἀτάκτως. Perturbatis ordinibus, & nulla rei militaris disciplina seruata.

Ξυντεταγμένοι. Compositi, & seruatis ordinibus.

Ἐς ὀψέ. Ad vesperam vsque.

Μενεδαῖος δὲ. Si locus mendo caret, corrigendum est illud, μανίδαιος, quod est supra: vt etiam illud μακαρίειος: quanquam in codicibus H. St. est in margine μακάριος: & certè μενεδαῖος & μακάριος sunt nomina magis Græca. Narrat Thucydides Menedæum egisse cum Demosthene, & Acarnanum ducibus de fœdere, & de discessu suo, & de sepeliendis cæsis in acie: ac cætera palàm; discessum verò clàm impetrasse, vt scilicet, liceret sibi Mantinæis, & cæteris Peloponnesiorum ducibus, & aliis dignitate præstantibus primo quoque tempore abire.

Αὐτὸς περιειληφώς. Facultas agendi de fœdere, &c. ipse adeptus imperium.

Ἀπορῶν. Dubius ob ingentem cladem acceptam, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, aut euaderet, si tentasset eruptionem. ἥσσης. clade.

Προσφέρει λόγον. Infert sermonem: id est, agere cœpit.

Ἀξιολογώτατοι. Qui maximè inter eos præstabant dignitate, vt quàm primùm discederent.

Βουλόμενος. Quo consilio id egerit Demosthenes demonstrat: tum vt Ambraciotas hosteis præsidio Peloponnesiorum nudaret, tum vt in crimen proditionis vocaret Lacedæmonios, & Peloponnesios omneis, qui socios tam fœdè deseruissent, & suæ saluti tantùm consuluissent.

Καταπροδόντες. κατὰ intendit, vt καταδαπανᾶν, καταφαγεῖν. Interdum videtur addere turpitudinem: vt, καταγελᾶν. Et hoc, καταπροδίδωμι.

Τὰ ἑαυτῶν προὐργιαίτερον. Quod sua potiùs interesset sicuti erant: id est, saluti suæ potiùs consuluerant: commoda sua saluti sociorum anteposuerant.

Καὶ οἱ μὲν. Transit ad alia: narrat cladem illatam Ambraciotis ab exercitu Demosthenis, & Acarnanum. Cognitum est superiùs Ambraciotas veritos ne ab hostibus opprimerentur; misisse Ambraciam, qui peterent vrbana auxilia. Hæc igitur auxilia ignara rerum, quæ aduenerant, & prœlij aduersi veniebant, vt suis succurrerent. Sed Demosthenes accepto nuntio de aduentu eorum, partem exercitus præmittit, quæ loca superiora occupet, & insidias illis struat: ipse cum reliquis copiis secutus antelucano tempore ea adoritur, & maxima clade afficit. Hęc narrat iam Thucydides, nec non discessum Mantineorum, & Peloponnesiorum, & tumultum ea de re ortum propter ignorationem reliqui exercitus, qui nesciebat Demosthenem, & duces Acarnanum ita cum illis pactos esse.

Προλοχιοῦντας. φθῆναι τὰ σημαινόμενα.

Τὰ καρτερά. Loca superiora.

Ἐν τούτῳ δὲ. Discessum Mantineorum, & Peloponnesiorum iam explicat.

Φρυγάνων: Cremia, sarmenta sic vocat.

Ὑπαπιόντες. Abibant clàm rari.

Θᾶσσον ἀποχωροῦν. Citato cursu abibant.

Οἱ δ' Ἀμπρακιῶται. Iam explicat tumultum, & cædem factam Ambraciotarum. Ambraciotæ erant ignari prorsus pacti, quod Demosthenes, & duces Acarnanum pepigerant cum Mantineis, & Peloponnesiis. Itaque cùm animaduertissent suos abire, sequi eos cœperunt, & cursu assequi contenderunt: at Acarnanes, qui & ipsi pactum ignorabant, omneis primùm persecuti sunt, deinde facti certiores de pactione, Ambraciotas tantùm cædebant, cæteros dimittebant.

Ὁρμήσαντες δὲ αὐτοί, δὲ ἰδόντες. Capessunt & ipsi cursum.

Ἀγὼν. Causa contentionis.

Ἀρχὴ δὲ. ἀγεμόνι, οἱ δὲ ἀγεμονίς. ἴδιος πανεῖον ἀκαρναίων, καὶ δὲ ἴδιος ἀρδέων. Στίφανος.

Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως. Redit ad illud superius. Τῇ δὲ Ἀμπρακιώτῃ. Describit locum, quo Ambraciotarum auxilia venerint: quem copiæ Demosthenis, & Acarnanum occupauerint: describit etiam tempus, quo Ambraciotarum copiæ oppressæ, ac deletæ ᾐσθάνοντο. in eo pernoctarunt.

Ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς. Quà illis patebat aditus, vt circumuenirent hostem.

Ἅμα ὄρθρῳ. Sub ortum auroræ.

Καὶ γάρ. Commendat stratagema Demosthenis, qui Messenios dedita opera in prima acie collocarit, vt Dorienses Dorica lingua alloquerētur, Ambraciotas, qui & ipsi erant Dorienses, & præceperit, vt eos Doricè salutarent, quò eos faciliùs fallerent. Ἰδίας γλώσσας. πατρικὴ λέξις.

Τοῖς προφύλαξι. Iis, qui pro castris erant in statione. Gallicè: *A ceux qui estoyent en sentinelle.*

Πίστιν παρεχομένους. Fidem facientes, id est, suspicionem, ac dubitationem adimenteis.

Ἅμα δ. Confirmatio: præsertim cùm facies eorum cerni non posset.

Διέφθειραν. Interfecerunt, profligarunt.

Χαράδρας. Loca confragosa, & prærupta, vorągines, hiatus terræ.

Πᾶσαν ἰδέαν. Per loca plana, montosa, expedita, impedita. αὐξήσεις τὸ πάθος: cùm omne genus fugæ tentassent.

Ἅμα τῷ ἔργῳ τῇ ξυντυχίᾳ. In ipsa fortè fuga: Interea dum ipsi fortè fugerent. L. V. hoc ita vertit. Ita rei conditio vrgebat. ξυντυχίᾳ ἔργου. res, quæ casu ita accidit, res fortuita, vt sordes auaritiæ apud Latinos.

Ἡγησάμενοι. πάθος. Ex eo, quòd ab iis trucidari fuerint, à quibus trucidari non debuerant: à Græcis scilicet, qui profitebantur humanitatem.

Οἱ μὲν οὖν. ὀλίγοι ἐκ πολλῶν. & transitio ad alia.

Καὶ αὐτίκα. Narrat venisse caducea torem postridie eius diei ab illis Ambraciotis, qui ad Agræos confugerant, petitum, vt liceret sibi suscipere sepeliendos suos, qui inter abeundum cæsi fuerant: sed cognita clade auxiliorum vrbanorum, perculsum infortunij magnitudine, re infecta abiisse.

Ll

Οἰόμενος. διάλογος. Hic error delectat, & retinet A lectorum animos.

249. A Τῶν μεθ' ἡμῶν. Eorum, qui nobiscum in acie ste-
B terunt.

Καὶ οὐκέτι. Nec vlterius cæsos flagitauit.

Πάθος γὰρ τοῦτο. Hoc referendum ad illud. τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν.

Διότι ἄπιστον. Quia fidem superat multitudo, quæ dicitur interiisse.

Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος. Correctio, pro magnitudine ciuitatis.

C Αὐτοβοεί. Primo statim clamore, impetu primo.

Καὶ ἐξῆλθεν ἅμα αὐτοῖς. Cui post has res gestas, post cladem acceptam in Ætolia licuit tutò in patriam redire. Sic licet cognoscere quantum præsidij situm sit hominibus in tolerantia, & industria. Demosthenes enim, qui ob rem gestam infeliciter in Ætolia, non audebat in patriam reuerti veritus populi iudicium, & indignationem, is tantisper tulit fortunam istam duriorem, dum oblata occasione, acceptum detrimentum industria sarsit: & re feliciter gesta aduersus Ambraciotas, triumphans, quasi pulso metu reuersus est in patriam.

Ἡ καὶ φυγάς. Quasi esset in exilio.

D Οἱ γὰρ καί. Antea enim sequebantur Acarnanas.

250. A Βοηθεῖν δέ. Sed mutuò sibi forent auxilio.

Ἀνακτόριον. πόλις Ἀκαρνάνων, Κορινθίων ἄποικος. Hodie *Vonizza*.

B Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ. Redit ad Athenienses, qui erant in Sicilia, & pauca quædam ab illis ibi gesta attingit, id est, vt exscensionem quandam fecerint in agrum Himeræorum, vt infesta classe nauigauerint in Æoli insulas: vt Pythodorus venerit Athenis, qui Lacheti classis duci succederet.

D Ἐρρύη δέ. Narrat montem Ætnam igneis euomuisse extrema illa hyeme, & partem agri Catanæorum corripuisse.

Ῥύαξ πυρός. Ignium, & flammarum eructatio, Ignis riuus effluxit.

E Καταναίων. Κατάνη πόλις Σικελίας, ὅθεν Χαρώνδας, insignis Atheniensium legislator.

FINIS LIBRI TERTII.

LIBRI QVARTI ARGVMENTVM.

251. A TOῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Hic liber cõtinet varias Atheniensiũ, Peloponnesiorumq́; res variis in locis gestas. Primo loco habet eas, quas Athen. diuersis temporibus in Sicilia gesserunt. 2. Lacedæmoniorum irruptionem in fines Atticos. 3. Auxilia, & nouam classem missam ab Atheniensibus in Siciliam. Habet præterea Pyli occupationem, ac munitionem classis Lacedæmoniorum profligationem, Sphacteriæ insulæ obsidionem, & expugnationem, & 400. circiter Spartanos captos. Continet etiam funestum, & miserabilem exitum seditionis Corcyræorum: expeditionem Atheniensium contra Corinthios. Eorundem bellum illatum Cytheriis, & insulæ illius occupationem, & gesta eorundem aduersus Megarenses. Brasidæ quoque diligentiam, & industriam in ferendo auxilio, & conseruandis Megarensibus. Complectitur præterea consilia inita a ducibus Atheniensium adiuuantibus Bœotiis quibusdam de mutatione rerum Bœotiarum, id est, de conuertendo genere politiæ in Democratiam, & infaustum eius rei exitum. Continet etiam multa, & præclara gesta Brasidæ ducis Lacedæmoniorum aduersus Athe-
B nienses, & socios eorum in Thracia. Inducias annuas Athen. & Lacedæmoniorum: sed statim interruptas. Sunt præterea nonnulla alia: sed res insigniores, & illustriores sunt istæ, quas exposuimus.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Narrat Messanam occupatam à Syracusanis, & Locrensibus: & causis explicat, cur vterque id ita fecerint.

Θέρους. ἦρος. Vere. Scholiastes Græcus.

Περὶ σίτου ἐκβολήν. Cùm spicæ in segetibus iam nascuntur: cùm segetes iam spicas emitterent.

C Γλαυκώπης.

Ακρωτήριον. Λοκροὶ ἀπὸ Ῥηγίου: distant 600. stad. Strabo, libro sexto.

Αὐτῶν ad μεσσηνίων. Acciti ab ipsis: αὐτῶν τῶν πρὸς τὸ ἐπικαλουμένων.

Ἐπράχθη γὰρ τοῦτο. Causæ: Syracusani hoc fecerunt moti opportunitate loci, & veriti ne Athenienses belli sedem ibi ponerent, & totam infestarent Siciliam: Locrenses propter odium Rheginorum.

D Προσβολήν. Opportunitatem ad oppugnandam, ad inuadendam.

Ἐπιβολήν) (προσβολή. προσβάλλειν τῷ τείχει.

Ὁρμώμενοι. Excurrentes inde, quasi ex quadam B arce, & sede belli.

Καταπολεμεῖν. Bello premere, terra, marique.

Ἵνα μή. Ne Messeniis auxilium ferrent.

Τὸ γὰρ Ῥήγιον. Digressiuncula: causa cur Rhegini vim Locrensium propulsare non possent. Diuturna (inquit) seditione laborabant.

E Ἐφρούρουν. Erant in præsidio ad Messanam.

Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Irruptionem Pelopon- 252. A nesiorum in Atticam narrat.

Ἐν ἀκμῇ τῷ. Antequam frumenta essent matura.

Ἐγκαθεζόμενοι. Statiua habentes. Cic. in Ver. 241. 7. act. Pulcherrimo Syracusarum loco statiua sibi castra faciebat.

Ἀθηναῖοι δέ. Transit ad Athenienses: docet eos misisse classem, & auxilia, quæ decreuerant, sociis
F Siculis, & duces duos, tertium enim iam præmiserant.

Εἶπον δὲ τούτοις. Præceperunt iisdem, vt Corcy- B ræorum res curarent inter nauigandum: id est, vt liberarent vrbanos molestia, & vexatione, qua vexabantur ab exulibus.

Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ. Mandauerãt etiam Demostheni priuato, vt classe ista, si vellet, vteretur circa Peloponnesum. Tangit occasionem Thucydides, qua factum est, vt Athenienses Pylum occupa-
G rint. nisi enim Demosthenes priuatus hoc in mandatis habuisset à populo, nunquam impetrasset à ducibus classis, vt socij nauales eum locum munirent.

Ἐπὶ τοῦτο γάρ. Causa finalis.

Πολλὴ εὐπορία. Facultas à materia lignorum, & D lapidum ex eo, quòd locus natura munitus esset, &

set,& nulla impedimenta essent.

Καὶ ὅτι πολύ. Et magnum tractum illius agri.

253. A Οἱ δὲ, πολλὰς ἔφασαν. Refutabant Demosthenem à nimio sumptu, & eleuabant eius authoritatem.

Δαπανῶν τὴν πόλιν. Exhaurire ciuitatem.

B Ταξιάρχοις. ὁ ταξίαρχος. Præerat (vt Æliano placet) duabus tetrarchiis. Singulæ tetrarchiæ continebant milites 64. ita, vt duæ tetrarchiæ 128. milites côtinerent. Ne autem putaremus Demosthenem cum singulis militibus egisse, ideò Thucydides addidit καὶ αὐτοῖς τοῖς ταξιάρχοις.

Ὁρμὴ ἐνέπεσε. Cupido incessit: studium innatum est.

Ἐντειχίσαι. Ergo erant aliqua munitionis vestigia, quæ erant absoluenda.

C Περὶ στάσιν. Ex contentione inter eos orta, quam appellat στάσιν: quia erat inter eosdem ciues. Hoc prætermissum à L.V. qui Demostheni fauebât. & locum volebant munitum, obiectabant inertiam iis, qui ab ea re abhorrebant: illi contrà, vt vitarent crimen inertiæ prouocabant hos, faciamus ergo periculum vtri nostrûm sint inertiores: atque ita sunt opus aggressi.

Ἐγκεκυφότες. Ita procumbentes, vt commodissimè in dorso permaneret: quinetiam manus à tergo conserebant, ne decideret.

Παντί τε τρόπῳ. Omnino properabant eas parteis munitionum, quæ erant oppugnationi maximè opportunæ, priùs absoluere, quàm Lacedæmonij venirent.

Οἱ δὲ ἑορτήν τινα. Causas demonstrat, cur Lacedæmonij statim non venerint, vt opus impedirent: diem agebant festum: contemnebant, & minimè curabant eam rem: exercitus etiam absentia eos retardauit.

254. A Ἠπείγοντο τὴν πορείαν. Vrgebant cursum, ire pergunt. L.V.

Οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ. Narrat Peloponnesios, qui erant in Attica, accepto nuntio de Pylo capta, domum rediisse.

Νομίζοντες. Causæ: Lacedæmonij rem suam agi intelligebant: & exercitus inopia commeatus laborabat.

Ἔτι χλωροῦ. Nondum maturis frumentis. Immaturo frumento.

Ἐσπάνιζον. Deerat multis commeatus.

Παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν. Frigus acrius, quàm illud anni tempus ferret. Erat enim ver. Καθεστηκυῖα. Præsens, statutum.

B Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Transitio. Obiter narrat Thucydides Simonidem ducem Atheniensium proditione occupasse Eionem oppidum Thraciæ, sed statim à Chalcidensibus, & Bottiæis inde eiectum fuisse.

Μενδαίων. Μένδη, πόλις Θρᾴκης, ἀπὸ μένδης γυναικός.

C Ἀναχωρησάντων δέ. Redit ad Peloponnesios. Docet eos reuersos in Peloponnesum ex Attica, curasse apparatum aduersus Demosthenem, & eius præsidium: quanquam lentè tunc etiam rem administratam dicit: Spartanos enim, qui aderant in vrbe, alacriter venisse dicit; cæteros Lacedæmonios non ita.

Τοῖς δ' ἄλλοις. Cæteri verò Lacedæmonij tardiùs ad eam expeditionem conueniebant.

Περιήγγελλον δέ. Sed circummissis nuntiis præcipiebant, vt omnes concurrerent, & Pylo ferrent

A opem, classem etiam ex Corcyra reuocarunt.

Αἱ ὑπερενεχθεῖσαι. Quæ transportatæ per Isthmum Leucadiorum: Hoc indicat timorem Lacedæmoniorum.

D Φθάνουσι δέ. Demonstrat Demosthenem, antequam classis hostium aduentaret, misisse duas naues, quæ reuocarent classem Atheniensium, vt ferret subsidium suis.

Κατὰ τάχος. Adhibita celeritate.

255. A Οἰκοδόμημα. Opus, ædificium: διὰ τάχους. Propè B ranter, & propterea infirmum. καὶ ἀνθρώπων. Et quòd à paucis teneretur.

Προσδεχόμενοι δέ. Alia eorum consilia explicat: Habebant (inquit) in animo fauces portus obstruere, si antè classis Atticæ aduentum munitionem non expugnassent: expectabant enim eius aduentum.

Ἡ γὰρ νῆσος. Describit obiter situm portus, & in primis ostiorum eius, quæ erant duo: & insulam obiectam, in qua Spartani 400. interclusi, & capti C ab Atheniensibus fuerunt.

Παρατείνουσα τὸν λιμένα. Porrecta antè portum: id est, πρὸ τοῦ λιμένος κεῖται.

Διάπλουν. Transitum.

C Τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς νήσου. Nàm ea ora, quæ erat ante Pylum, disiuncta à portus ostio, & altum spectâs, importuosa cùm esset, non habebat vbi Athenienses consisterent, & vnde in hostem incurrerent, & suos adiuuarent.

Σφίσι δὲ εὐλίμενος. ἐφ' ὃ ἀεί. Vt erat consentaD neum.

Καταλαμβανόμενον. τῷ χωρίῳ ἀλιμένῳ. L. V. in quo commeatus non esset, nisi ad breue tempus sumptus.

Ἀποκληρώσαντες. Sortiti ex omnibus cohortibus.

D Κατὰ διαδοχήν. Per vices.

256. A Προσεσταύρωσε. Pro vallo collocauit, vel statuit: L.V. Clathrisque præfigit.

Οἰσυΐνοις. Salignis vimineis.

Λῃστρικῆς. Piratica: Hoc omissum à L.V.

E C Ἐπισπασθέντων. αὐτοῦ τοῦ ἐπισπασθῆναι. Allectum iri, vt adniterentur.

Κέλητος. Nauigiò actuario.

Τριακοντόρου. Quæ 30. Remis agitur.

Οὔτε γὰρ αὐτοί. Affert rationem, cur ab ea parte murus esset maximè infirmus: nam neque ipsi sperabant fore vnquam, vt classe inferiores essent Lacedæmoniis ità, vt ea pars munitionis, quæ spectabat mare, sibi munienda esset; & facilè intelligebant egressis hostibus in littus, munitiones nullo F modo teneri posse.

DEMOSTHENIS CONCIO.

Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι. Cohortatur Demosthenes suas copiolas, vt vim, & impetum hostium fortiter sustineant, nec terreantur multitudine nauium, & militum: opponit numero hostium angustias loci, & asperitatem littorum, & propterea summam difficultatem desiliêdi ex nauibus in terram fuisse docet. Docet si loco maneant, & seruent stationem, hosteis nunquam egressuros: sin cedant, G & pedem referant, actum esse de salute sua; & de munitionibus: omnino eos hortatur à necessitate vrgente, à periculi vitatione, & speranda victoriæ adeptione: quæ omnia ad vtilitatem referuntur. Proœmium est erutum ex sensu, & affectu hominum, qui in maximis versantur periculis: solent enim homines cùm in summis periculis sunt con-

stitui, reputare ipsa pericula; & cōsternari animis. A
hinc igitur Demosthenes eruit procemium, & suadet illis, ne reputent periculi magnitudinem, prudentiam scilicet sibi vendicantes: sed spei bonæ pleni, atque fiduciæ de victoria adipiscenda resistant hostibus. ἀλλ' ἀπερισκέπτως εὐέλπιδες.

Ἄνδρες. Viros appellat, vt eos deinde pudeat quicquam admittere, quod viro sit indignum: indignum autem viro est formidare pericula, & hosti cedere. Ergo efficit in ipso statim vestibulo procemij, vnica huius vocabuli appellatione non esse B cedendum hostibus, nec periculum fugiendum.

Οἱ ξυναράμενοι, ξυναίρεσθαι. Cum accusandi casu accipitur vsitatius pro suscipere vnà periculum: cū patrio casu sociū esse periculi significat. Cùm autē illos appellat socios periculi: & ipse se animo propenso esse, & paratū ad discrimē demonstrat, efficit tacitè idem esse illis faciendum: quasi dicat, Imitemini me vestrum ducem, & idem faciatis.

Μηδεὶς ὑμῶν. Nemo vestrûm vendicet sibi iam prudentiam. Ratio. Ἐν τῷ τοιῷδε ἀνάγκῃ: in summo C periculo, ἀνάγκῃ.

D Βουλέσθω. Quærat opinionem, & existimationē prudentiæ alienissimo, quasi dicat tempore, ἐν τῷ τοιῷδε ἀνάγκῃ ἀπερισκέπτως. Stultum enim potiùs habetur non reputare, atque circunspicere pericula.

Δι' ὀλίγου. Extenuatio. Ἐπὶ ἑνός, in numero vnitatis.

257. A Ἀπερισκέπτως. εὐέλπιδες ὁμόσε χωρῆσαι. εὔελπις. Concepta bona spe, plenus bonæ spei.

Ὁμόσε χωρῆσαι: Congredi cum hostibus. Tendere contrà.

Καὶ ἐκ τούτων. Fructus proponitur. ὡς ἂν, τὰ μὲν ἐκλογίζεσθαι, & τὸ εὔελπις, καὶ τὸ χωρεῖν ὁμόσε τοῖς ἐναντίοις.

Περιγενόμενοι. Superstes, & incolumis euasurus.

Ὅσα γὰρ. Ratio. Necessitas non patitur istam prudentiam, sed postulat virturem, & audaciam ad periclitandum.

Ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω. Argumentatio. Pleraque faciunt à nobis, si bona, & commoda nostra non prodamus, & hosti non cedamus.

Μένειν. Vim hostium sustinere. Κρείσσω. Potiora. E

Τὸ δυσέμβατον τοῦ χωρίου. Quòd littus inaccessū sit.

Ξύμμαχον γίγνεται. Profuturum est.

B Ὑποχωρήσασι δὲ, καίπερ χαλεπὸν ὂν, εὔπορον ἔσται.

Εὔπορον. Accessu facile.

Καὶ τὸν πολέμιον. Proponit incommodum futurum, si hosti cedant: hostis acriùs vrgebit nos necessitate adductus: quia intelliget vincendum sibi omnino esse, quia receptus erit difficillimus.

Ἐπὶ γὰρ τῶν νεῶν. Facultas opposita difficultati. Cōtrà verò hostem de naui desilire tentantem facilè F repellemus.

Ἀποβάντες δέ. Sin verò desilierint, æqua conditione nobiscum pugnabunt, quod ad locum attinet.

Ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη. Hic distinguenda oratio, & adhibenda interpunctio: deinde τό, τε separatim legendum, vt sint duæ orationis partes.

Τό, τε πλῆθος. Tollit ea, quæ poterant terrere suas copias: docet non esse extimescendam hostium multitudinem: neque enim omnibus patere aditum, & accessum ad littus, propter loci angustias: G sed paucis, qui facilè repelli poterunt.

Κατ' ὀλίγον. Quamuis ingens multitudo sit, tamen paucis dabitur pugnandi facultas, propter loci angustias, & asperitatem. L. V. In exiguo enim dimicatur.

Κατ' ὀλίγον. Nō frequēti, sed rara & exigua manu.

Ἀπορίᾳ τῆς κατορμίσεως: Propter littoris iniquitatem. L. V. Propter accessus difficultatem. F. P.

Καὶ οὐκ ἐν γῇ. Inculcat hanc sententiam non esse extimescendam hostium multitudinē. Quamuis enim (inquit) numero lōgè superior sit, tamē non est in terra perinde, atq. nos: sed est in nauibus, & in mari, vbi necesse est multa contingant, quę sunt opportuna. Ἐκ τοῦ ἴσου. Perinde atque nos.

Μείζων. Numerosior. Hoc de quantitate continua propriè dicitur.

Τὰ κατὰ θάλασσαν. Abundat articulus, vel habet C rationem, nam cùm res maritimæ celerem, atque instabilem motum habeant, ad nutum, & ad tempus sunt omnia administrandæ: quod ni fiat, vana est omnis industria. Est enim ad tempus desiliendum: in fluctibus consistendum: cum hostibus pugnandum, & multa huiusmodi facienda, quæ omnia desiderant opportunitatem.

Ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας. Efficit se pareis esse hostibus, habita ratione istiusmodi difficultatum. Itaq; difficultateis istorū duco pareis nostræ paucitati, id est, multitudinē eorum nostræ paucitati parem existimo, habita ratione istarum difficultatū. Sed comparauit paucitatem cum difficultatibus.

Καὶ ἅμα ἀξιῶ. Ab honesto mouet: non decet Athenienses rerum maritimarum peritissimos maritima pericula reformidare.

Τοσαυτάκις, καὶ τρισί. Ergo non aderant omnes, 258. A quæ erant 60. B

Διελόμενοι. Partiti classem: delectis nauibus. L. V.

D Ἀναπαύοντες. Alias quiescere iubentes.

Πάντων δὲ φανερώτατος. Virtus autem Brasidæ fuit omnium spectatissima.

Ὡς τῶν εἰκὸς ὄν. Conciuncula obliqua.

Ξύλων, ἐπὶ ἑνός. Ἐπέκειτο. Instabat, vrgebat. C

Παρεξειρεσίαν. Verbum Thucydideum: spatium 259. A inter remiges, & puppim, vel proram.

Προθυμούμενοι. Adnitebantur studio, & alacritate animi.

Ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη. Rem obseruatu dignam B obiter attingit Thucydides. Lacedæmonij vendicabant sibi pugnam pedestrem, & statariam, & ea re longè se cæteris Græcis præstare persuasum habebant: contrà Athenienses arrogabant sibi pugnam naualem, & maritimam, & in eo genere se citra controuersiam superiores Peloponnesiis esse existimabant: iam verò contrà acciderat: vt nimirùm Lacedæmonij, qui in rebus maritimis non ita excellebant, tamen strenuè ex nauibus pugnarent, atq; adeò oppugnarent Athenienses, idq; in agro Spartano: rursus Athenienses, qui in prœliis pedestribus essent inferiores Lacedæmoniis, tamē egregiè pugnarent, & fortiter eos propulsarent e mari irruētes. Hāc igitur fortunæ cōmutationē notatu dignā, & admirandā Thucyd. hic attingit.

Περιέστη ἐς τὴν τύχην ἐς τε. Fortunæ commutationem significat.

Καὶ ταύτης λακωνικῆς. A maiori ductum argumentum ἐμφαντικῶς.

Ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης. Magna enim gloriæ accessio est facta, his quidē, quòd mediterranei: id est, quòd pedestri pugna visi essent præstantissimi: illis verò, quòd maritimi: id est, rerū nauticarum, pugnæ huius generis peritissimi habiti fuissent. (ἠπειρώταις) (θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ κρατίστοις) (ταῖς ναυσὶ πεζομαχεῖν) L. V. Nam ferè eo tempore de vtrisque talis opinio erat. δόξης, opinionem vertit.

Ἀπὸ

C ... Κυθήροις, Κιθήρα.

Ἐχπ. ἴχν. L. V. etiam videtur incidisse in codicem manu scriptum, in quo ita erat. Nam vertit alium quidem.

Ἀποβάντες δὲ. Sed quia egressus ea maxime patebat.

Ὡς ηὐλίσθη. Dubitasse primùm Athenienses demonstrat, vbi portum caperent, tandem cepisse ad insulam Proten, & ibi pernoctasse.

260.C Α ἐφρόντιζον καὶ λαχ. Studium Lacedæmoniorum in defendendis nauibus significat, & luctum ingentem, quem ex ea clade percipiebát, præsertim cùm suos ciueis interceptos in insula intelligerent.

Καὶ ἐν τούτῳ. Et in eo se cessasse vnusquisque existimabat, impeditam fuisse rem, cui & ipse non interfuisset. Hoc commendat summam diligentiam Lacedæmoniorum, qui rebus omnibus, quæ tum administrabantur, interesse voluissent, quod fieri nullo modo poterat. Est igitur ἐμποδών significandi study gratia. L. V. id opus impediri.

Ἀντιπαραμιγνύμενοι. Diuersus ab vtrorumque moribus, quia Lacedæmonij πεζομάχοι: Athenienses, ναυμάχοι.

D Ἐκπλήξεως. Propter nouitatem casus, & inopinatam cladem.

261. A Ἐς δὲ τὸ στρατόπεδον. Narrat summos magistratus Lacedæmoniorum accepto nuntio de clade classis, & Spartanis interceptis in insula, venisse ad castra, & inspectis rebus, egisse cum ducibus Atheniensium de induciis tantisper dum legatos mitterent Athenas de compositione acturos, atque hoc impetrasse.

Ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ. Hinc apparet summos magistratus ex vrbe exire non solitos, nisi maxima aliqua res vrgeret.

B Βουλεύειν ἐπὶ τὸ χρῆμα. Pro re constituere quicquid agendum videretur. pro re nata. Βουλεύειν δ', ὅ τι ἂν δέῃ.

Καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο αὐτούς. Nec adducendos in discrimen existimabant, vt vel fame interirent, vel vi & multitudine hostium opprimerentur, mutata figura verborum, ἀντὶ τοῦ οὐ βουλόμενοι κινδυνεύειν τοὺς. &c.

Τὸ πᾶν κῦρος. Nam summa totius belli authoritas erat penes populum, non penes duces illos. ... ἀντὶ τοῦ τὸ ... κῦρος.

C Ἀπὸ τῶν ὁμολογιῶν. Vt Lacedæmonij naues omnes traderent Atheniensibus: vt nullam vim interea munitionibus afferrent: Athenienses permitterent victum præscriptum afferri iis Spartanis, qui erant intercepti in insula: nullum nauigium clàm ad insulam appelleret: Athenienses insulam custodirent: nulla inferrent arma, neque terra, neque mari Peloponnesiis: fœdera, & inducias ruptum iri, si qua istarum conditionum seruata non fuisset. Tempus autem induciarum tantisper duraturum, dum legati Athenis reuerterentur. Legatos esse mittendos naui Attica: quibus reuersis inducias finitum iri: naueis restituendas esse, vt eas accepissent.

Χοίνικας. χοῖνιξ. Sextarius, ex quo paneis 4. fiebant, & erit quantum homini die vno satis esse poterat. Cùm itaque bini chœnices darentur, duplum victus necessarij dabatur: itaque mihi verisimile fit Lacedæmonios dedita opera hoc contendisse, atque impetrasse, vt si de compositione non A obtinuissent, sui haberent interea nonnihil commeatus, quo se sustentarent tantisper dum eorum saluti aliquo modo consuleretur.

Κοτύλας. τὸ πρῶτον πεφυραμένας. Athenæo etiam Hemina, capiebat sex cyathos. dicitur tam de humidis, quàm de aridis.

LACEDÆMONIORVM LEGATORUM concio.

Ἔπεμψαν ἡμᾶς. Petunt Legati Lacedæmonio-B rum pacem, & amicitiam, & simul ciueis suos, qui erant intercepti in insula. Proponunt vtilitatem, & honestatem eius rei. Docent longè vtilius esse facta pace Spartanos illos in insula obsessos tradi, quàm continuato bello eos vel capi, vel etiam aliquo casu eripi, ac liberari. Demonstrát maximam gloriam consecuturos esse Athenienses, & summam gratiam apud Græcos omneis inituros, si postulatis Lacedæmoniorum annuant, & pacem faciant. Futurum enim vt omneis existiment per C eos, qui huius rei facultatem iam teneant, impositum laboribus finem, & ex bellicis incommodis se ereptos, atque ita gratiam habeant maximam hujus rei authoribus, id est, Atheniensibus: & eos passim prædicent. Efficiunt denique duas istas ciuitates Athen. scilicet, & Lacedæm. si facta pace consentiant, fore arbitras totius Græciæ, & summam authoritatem, potestatemque habituras. Hæc est summa concionis. Sed quoniam legati intelligebant populum Atheniésem leuem alioqui, D factum etiam insolentiorem propter rem feliciter gestam, ideo agunt pluribus de modestia, & temperantia, deque vi, & potestate fortunæ: docent non esse virorum grauium rerum successu insolentiùs se gerere: sed reformidare cótrarios euentus: atque ita suis rebus prospicere, & in mediocritate acquiescere: quàm sit lubricus, & incertus fortunæ status demonstrant. Hæc, & alia id genus agunt, vt reprimant spiritus Atheniensium, & ad bonam frugem eos reuocent.

E Procemium est ductum à re de qua agitur, & habet attentionem ab vtilitate, & honestate.

Ὅ, τι αὖ ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὄν: Quod vobis vtile, nobis non indecorum futurum est. Totius causæ distributio hic latet: petunt enim legati quæ vtilia Atheniensibus erát, sibi verò nullam turpitudinem erant allatura.

Ὡς ἐκ τῶν παρόντων. Correctio: vt in rebus præsentibus: quasi dicat, Non decus quale conuenit victoribus, sed quale conuenit victis. Ὡς: Compa-F rationem significat, quemadmodum, vt, apud Latinos interdum. Epist. Fam. Vt in rebus multò antè quàm profectus es, ab ipso Rege, & ab intimis, ac domesticis Pompeij clàm exulceratis, deinde palàm à Consularibus exagitatis, & in summam inuidiam adductis, ita versamur.

Τοὺς δὲ λόγους. Erit etiam oratio longior potius ex instituto, quàm contra nostram consuetudinem. Erat opinio vulgò, quæ ad nostra vsque tempora permanauit Lacedæmonios esse βραχυλόγους, vnde

G Λακωνικὴ βραχυλογία. Ad hanc opinionem occurrunt legati, & negant Lacedæmonios, nisi necessariò esse βραχυλόγους. Præmunitio est: quia morum magistros agunt.

Ἀλλ' ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν. Sed quia patrium nobis institutum est.

Ῥηθέντα τὸ δέον. Verbis agere id quod res exigit.

N 3

Τὰ ἐν ἔργῳ. Eorum, quæ facere operæpretium est.

Αἰδεῖν δὲ αἰνεῖ. Petunt, vt amicis animis accipiant suam orationem. Apud hostes agebant: itaque intelligebant suam orationem ipsis fore ingratam; quare artificiosa præoccupatione petunt, vt non inimicis, sed amicis animis se dicentes audiant. Δέξαι. *Accipe nunc Danaûm insidias.* Virgilius libro secundo Æneidos. 139.

Μὴ δ' ὡς ἀξυνέτοις. Ab honesto. Sapientis est ita facere in rerum cõsultatione: deponere odia: non quasi ignari doceamini, sed quasi ignari admoneamini, vt rectè deliberetis.

C Ὑμῖν μὲ γὰρ ἔξεστι. Ingreditur in causam: monet, vt fortuna ista, & secundo rerum successu non abutantur, sed vtantur. Secundæ res inflant, & spiritus hominum tollunt: itaq; legati, qui apud Athenienses victores agebant, dant in primis operam, vt spiritus eorum deprimant, & ad bonam frugem reuocent. Hic apparet magnitudo animi Lacedæmoniorum: nam vel in ipsis rebus afflictis Reip. Spartanæ dignitatem retinent.

Θέσθαι, αὐτὰ τὸ ἐφ ἀδεῶς, καὶ ἐκπρεπῶς διωκῶσι. Metaphora à mercatoribus ducta.

Ἔχοντι μὲν ἄν. L. V. refert hoc ad Spartanos, qui erant intercepti in insula: mihi videtur esse referendum ad loca, quibus tunc Athenienses potiebantur. Neque enim id agebant legati, vt ciues suos interceptos in insula relinquerent in potestate Atheniensium, & eos ipsimet hostibus quodãmodo traderent: sed potius eos repetebant. Hoc apparet & in principio statim Concionis, Περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν: & in eo loco, αἱ τῇ νήσῳ ... ἄνδρας.

Καὶ μὴ παθεῖν. Nec admittere quod solet accidere hominibus, qui præter spem aliquid boni sunt adepti.

Οἷς δὲ πλεῖσται. A contrariis. Sed potiùs fortunæ diffidite: quia re sæpius experti estis quàm sit inconstans & mutabilis.

D Ἐκ τῶν εἰκότως. Meritò.

Γνῶτε δὲ. Exemplo facit fidem fortunam esse inconstantem.

163. A Οἵτινες. Legati retinent ciuitatis suæ dignitatem.

Ἥκομεν παρ' ὑμᾶς. Adimus vos postulaturi ea, quæ putabamus antea nos oportere aliis concedere, pacem intellige: quasi dicat, Qui aliis leges dabamus, iam vt eas accipiamus, ad vos venimus.

Καὶ τοι οὔτε δυνάμεως. Docent hoc fortunæ arbitratu sibi accidisse.

Ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων. Sed cùm solitam obtineremus potentiam, opinione tamen decepti sumus: quam rē omnibus idem potest contingere.

Ὥστε. Efficit non esse cur Athenienses freti suis opibus, & recenti victoria, sibi persuadeant fortunam eandem fore perpetuò.

Σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν ... Locus communis. Prudentum virorum esse docent non solùm res suas in tutò collocare, sed rebus aduersis moderate, & prudenter vti. Ἄλλως. Σωφρόνων ἀνδρῶν ... ἄνδρες. vel de numero sapientum sunt illi, qui &c. Vt locus sic accipiatur, ... οἵτινες. Potes & ita locum vertere, Viri autem sapientes, qui tutò res secundas in ambiguo ponunt, aduersas etiam iidem sapientius, ac moderatiùs ferre possunt. Qui in secundis rebus de inconstantia fortunæ persuasi sunt, ij etiam in aduersis moderatiùs, & sapientiùs se gerunt: id est, qui secundis rebus non fidunt, hi aduersas sapientiùs, & moderatiùs ferũt. L. V. Cùm sit prouidorum hominum fœlicitatem suam pro certo habere, in incerto positam esse, vt aduersis accidentibus sint instructiores.

Καὶ τὸν πόλεμον. Et qui existimant bella nõ administrari arbitratu suo, sed arbitratu fortunæ.

Ἐς ἀμφίβολον. In rebus dubiis. ... Rectè vti secunda fortuna.

B Διαλύσασθαι πολέμου. Ad bellum finiendum, diremptionem belli.

Διδόντες μὲν εἰρήνην. Apparet hîc altitudo animi Lacedæmoniorum, qui quamuis victi, & classe spoliati, & ab hostibus in insula intercepti, petitum pacem veniant, tamen ius suum retinent, & agunt apud Athenienses cum authoritate. Demonstrant enim se venisse, non vt accipiant, sed vt dent pacem Atheniensibus: quasi daturi essent beneficium, non accepturi. 164. A

C Ἐς ἀλλήλους ὑπαρχθῆ. Futuram inuicem, futuram mutuo.

Καὶ ἡμῖν ... ἡγούμενοι. Facit fidem ab vtili accipiendam esse conditionem. Expedit vtrisque nostrûm hoc, non periclitari fortunam: & nobis quidem expediri, an oblata aliqua occasione nostros ciueis seruemus, vobis verò an eos expugnare, & capere possitis.

Ἀμφοτέροις. ἢ ὑμῖν ἀμφοτέροις, ἢ ἐπὶ ... Σωτηρίας. Salutis occasione.

D Εἴπερ καὶ μᾶλλον. τὸ ὅλως. Quia ita res accidit: autor igitur, qui hoc nouerat, certa loquitur.

Νομίζομεν τε. Confirmatio rationis: graues enim inimicitiæ ita demum deponuntur; non si victor victum vi cogat, & ad suas conditiones inuitum pertrahat: sed si dum potest vti vi, tamen de iure suo decedens, benignè ac moderatè cum hoste reconcilietur.

Ἀνταμυνόμενος. Decernens cum hoste

Ἐξαναγκάσαι. Ad iusiurandum adigat.

E Μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου. Iniquis conditionibus.

Ὀφείλων γάρ. Confirmatio à vi animi grati, qui beneficium accepit, is non studet vlcisci eũ, a quo id accepit, quasi vim & iniuriam passus, sed mutuo, & operam dat, vt referat ei gratiam, & tueri ac conseruare amicitiam possit.

Αἰσχύνῃ. Pudore, ne ingratus habeatur.

Μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως. Id verò agunt homines erga immaniores hostes potiùs, quàm erga mediocres inimicos. μειζόνως, pro μείζους.

F Πεφύκασί τε. Confirmatio: solent enim homines, vel naturâ ita comparatum habent, vt iis, qui sponte sua de inimicitiis remiserunt, libenter & ipsi cedant, resistant autem supra hominum opinionem superbis. μεθ' ἡδονῆς Libenter, ἀδεῶς.

Τὰ ὑπεραυχοῦντα Res, pro personis.

Ἡμῖν δὲ καλῶς. ὁ δὲ λόγος, ab occasione docet non esse recusandas pacis conditiones: si vnquam fuit opportuna inter nos pacificatio, iam certè est opportuna.

G Καὶ ἰδίᾳ. Propter viros, qui sunt intercepti in insula. 165. A

Ἐν ᾧ ἔτι ὄντων ἀκινδύνων. Quare dum euentus belli anceps adhuc est: id est, dum incertum adhuc est, veniant, nec ne in vestram potestatem viri, qui sunt in insula: dumque cum accessione vestræ gloriæ, nostræque amicitiæ, mediocri autem nostra iactura,

ctura, sine dedecore, id licet fieri, redeamus in gratiam. A

Ἀνάπαυσιν κακῶν. Malorum requiem demus: cuius rei vos potissimùm authores illi existimabunt, quia per vos bello finis imponetur.

Οἱ καὶ ἐν πάντῳ. Qui hanc rem vobis potiùs, quam nobis acceptam referent.

Πολεμοῦνται γὰρ. Bello enim vexantur incerti vtri nostrûm belli authores extiterint. ἀσαφῶς, ἀντὶ τοῦ ἀδήλου ὄντος, ἢ ἀπορούντες.

B Προσθήσονται. Acceptum vobis hoc referent, hoc beneficium vobis tribuent.

Ἢν γνῶτε. ἀντὶ τοῦ ... Si rem perspiciatis: vel, si sapitis: sed ...

Αὐτῇ τε ... Quod est honorificentius.

Ὑποδεέστεροι δὲ. Cùm sit opibus, & authoritate longe inferiores.

Οἱ μὲν οὖν Λακεδ. Consilia vtrorumque explicat.

166. A Δημαγωγός. Si etymologiam verbi spectes, vel populi principem significat, vel eum, qui oratione authoritateque cum agit, & ducit quò lubet: quasi moderator, & gubernator plebis.

Νίσαιαν. Naualia Megarensium, quæ duobus brachiis erant cum vrbe iuncta. vt, τὰ σκέλη τῶν ... à Niso filio Pandionis. Πηγάς. ...

Τροιζῆνα καὶ Ἀχαΐαν. Hæc omnia Athenienses obtinebant in Pelopōneso: sed facto fœdere tricennali post captam Eubœam, Pelopōnesiis restituerunt. lib. 1.

B Ἐνέκειτο: instabat, vocabat legatos in suspicionē fraudis: qui palàm cum populo agere recusarent, clam verò cum paucis transigere rem vellent: venabantur gratiam plebis isto astu.

D Ἐγκλήματα ἔχοντες. Dantes crimini.

167. A Περιώρμουν. Manebant in statione: mutata est figura: dicendum enim erat, Ἐ ... deinde subaudiendum, ... Nec enim illud ... hic locum habere potest. Ideò etiam Thucyd. constructionis figuram videtur mutasse. Æ.P.

B Ἐν τούτῳ δὲ. Transit ad eos, qui in Sicilia bellum gerebant. Narrat Syracusanos, & socios coacta classe ad Messanam bellum administrasse: & vrbem illam quasi sedem belli delegisse, instigantibus ad eam rem potissimùm Locrensibus, qui in spem venerant Rheginos subigendi ea ratione, id est, terendo eos bello assiduo terra, marique.

C Καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο. Hoc ad Syracusanos est referendum vt patet ex sequentibus, ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, &c. Naualem experiri pugnam. Nauali prœlio fortunam periclitari.

168. A Τοῦ τε Ῥηγίου ... ἀντὶ τοῦ ... Non quòd esset promontorium, sed quia erat in extrema Italiæ parte, quasi in promontorio.

Ἔστι δὲ ὁ πορθμός. Obiter docet quodnam sit fretum Siciliæ, & vbi potissimùm sit situm, & quamobrem sit habitum sæuum, & nauigatu difficile. Hic autem leuiter attingit fabulam de Vlysse. Hodie Pharo di Messina.

B Ἐκκαίδεκα. L.V. videtur habuisse codicem, in quo erat ... vertit enim duodeuiginti.

Ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. Vt singulis licuit: quà quisque potuit.

Ἐν τῷ μεσαίτῳ. L.V. vna ad Massanam, & ad Rhegium naui amissa.

Ἀπολέσαντες. ... Ego, οἱ ... ὄντες.

Καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. L.V. Cùm nox prœlio intercessisset. F.P. Cùm nox interuentu suo prœliū diremisset. C

Τὴν Πελωρίδα, ἄκραν ... grum Rheginum versus. Pachynus orientem, Lilybœum Africam spectat.

B Ἀπώλεσαν. L.V. amiserunt. F.P. depresserunt.

D Ἀποσιμωσάντων, καὶ ναῦς ... V. nauticū ... prestis nauibus ... eludere. Cæs. lib. 1. belli ciuilis, Ipsi Massilienses & celeritate nauium, & scientia gubernatorum confisi, nostros eludebant, impetusque excipiebant. vel, vitato impetu.

169. A Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι. Narrat Athenieses Camarinam venisse, allato nuntio de ea, quòd Syracusanis proderetur. Messenios interea terrà, marique Naxum vrbem finitimam oppugnasse, & quamuis initiis secundis vsi fuerint, exitum tamen eius oppugnationis infaustum fuisse docet.

D Μετὰ δὲ ... Redit ad obsidionem Lacedæmoniorum, qui erant intercepti in insula, & Atheniēsium copias, quæ oppugnabantur à Peloponnesiis in Pylo: demonstrat multas, & magnas difficultates, quibus Athenienses premebantur: ita, vt quodammodo ipsi obsideri viderentur. Sed antequam ad eas res redeat, obiter Græcos, qui erant in Sicilia, sine Atheniensibus bellum inter se terrà gessisse docet. D

170. A Κάχληκα. Glaream suffodientes, vel calculos, lapillos.

Ἀθυμίαν. Animi angorem afferebat mora opinione longior.

B Αἴτιον δ' ἦν. Caussā huius moræ explicat. Lacedæmonij edixerant, & magna præmia proposuerant iis, qui aliquid commeatus in insulam conuexissent: itaq; multi reperiebantur, qui spe præmiorū adducti, alij aliud genus commeatus deducerent.

Τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ. L.V. ingenti id pretio taxantes. F.P. æstimantes. ... statuere pretium ... Paulò post, ... χρημάτων.

C ...

Περὶ τοῦ ... id est, ...

171. A Μήκωνα. Semen papaueris mellitum, & lini semen pistum.

F Φυλακαὶ ἐγένοντο. Postea obseruari cœpti sunt.

Ἐκκόπτοντο. Comminuebantur, ...

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις. Transit ad Athenienses, qui erant in vrbe. Demonstrat eos pacis, & conditionum non acceptarum pœnituisse: & caussas explicat: quia audiebant suas copias omnium rerum inopia laborare: frumentum, & commeatum in insulam transportari: quia metuebant hyemem imminentem: quia verebantur ne obsessi effugerent: quia Lacedæmonij nullos amplius legabāt de pace: quod videlicet nō fecissent, nisi aliquid certi de salute suorū habuissēt, quo cōstanter niterentur. G

Ταλαιπωρεῖται. Fatigatur: affligitur: vexatur: rerum, scilicet, inopia, & locorum difficultatibus.

Ὁρῶντες. Argumentū est à maiori, quo fidē facit timendū fuisse Atheniensibus: nā si æstate vix po-

terant mittere, cum iicatum suis exercitibus, quãto minus id erant facturi hyeme?

B Ῥᾶστον δὲ μάλιστα. Maximè autẽ omnium eos solicitos habebat illud, quòd suspicabantur Lacedæmonios habere aliquid, quo niterentur, & in quo repositam haberent spem salutis suorum ciuium. Auxilia autem, vel ex Sicilia, vel aliunde videntur intelligenda.

C Κλέων δὲ γνοὺς αὐτῶν. Cleon (vt supra vidimus) dissuaserat pacem: quare cùm intelligeret iam populi pœnitentiam de reiecta pace se authore, veritus ne propterea incurreret in eius odia, primò negabat vera referri de rebus illis: id est, Pylis: deinde cùm ipse explorator esset mittendus, vt rerum illarum statum inspiceret, mutata sententia, suadebat populo, vt nouum exercitum mitteret: postremò ipse creatus dux ad eam rem conficiendam est missus.

ψευδὴς φανεῖσθαι. Mendacij argui.

D Ὡρμημένους τῇ γνώμῃ. Animis incitatos: propensos animus.

Μὴ δὲ διαμέλλειν. Causæ speciosæ non est interponenda mora, non est prætermittenda rei gerendæ occasio.

Παριέναι τὸν καιρόν. Prætetire rei gerendæ occasionem.

273.A Οἱ στρατηγοί. Ex singulis tribubus singuli duces quotannis creabantur, qui essent parati ad quaslibet opportunitates publicas.

Τι ὑποθορυβησάντων τι ἐς τὸν Κλέωνα. Cùm aliquantulum tumultuati essent aduersus Cleoné: vel cùm tumultuosè quædam ei obiecissent, vel cùm ei irati fuissent, quòd moram interponeret.

Οὐ καὶ νῦν. Non etiam nunc, ne dum expectata occasione: quasi dicat, vt dux ipse designatus rem suscipiat gerendam: vel, ἐγὼ, id est, priuatus, οὐκ ἄρχων.

B Τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι στρατηγεῖν, τὸ ἐπὶ σφᾶς ...

Ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον. Hic describit suis coloribus Thucyd. Cleonis inconstantiam.

Ἑτοῖμος ἦν. Non recusabat, lubenter accipiebat conditionem.

B Ἐξίστατο. Cedebat et abdicabat se magistratu.

Οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν ... libro 2. de Pericle.

D Ἐξανεχώρει. Reuocabat quæ dixerat, tergiuersabatur, non stabat promissis, promissis stare recusabat.

C Ὡς οὐκ εἶχεν ὅπως. Cùm non relinqueretur ei amplius locus tergiuersandi.

Ἐξαπαλλαγῆναι τῶν εἰρημένων. Vt expediret se ex iis, quæ dixerat, & quibus fidem suam obstrinxerat: vt se promissis suis liberaret.

Παρελθών. in mediam concionem progressus, ergo subtraxerat se.

Οὔτε φοβεῖσθαι, ἔφη. Obliqua conciuncula, in qua purgat se Cleon: & simul inflatus magnifica quædam populo pollicetur.

Αἶνον, πόλις Θρᾳκική, in altero Hebri fluuij ostio sita. ... Στέφανος.

D Ἐνέπεσε τι. Leuitas hominis, & manis eius oratio mouit risum Atheniensibus.

Ἀσμένοις δ' ὅμως ἐγένετο. Iucunda tamen accidit viris prudentibus.

273.A Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς: E vestigio. ... : Loci

difficultate. L.V. inopia.

Ὡρμημένων. Animum appulerant: erant propensi animis ad periclitandam belli fortunam studio, & animi alacritate ferebantur.

B Παρέσχε ῥώμην. Addidit vireis, id est, cõfirmauit in ea sententia.

C Ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι. Arbitrium enim conserendæ manus esse penes illos.

Εἰ δὲ καί. Quod si contenderet vi manum conserere in locis densis, illos, qui essent pauciores, sed locorum peritiores, longè meliore conditione hoc esse facturos.

B Λαθεῖν δ' ἂν. Aliud incommodum. Futurum enim, vt suæ copiæ latè diffusæ paulatim clàm minuerentur, e repto sibi prospectu, quo minus laborantibus possent succurrere.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους. Ὁ μάλιστα δὲ ... Hæc autem eum mentem veniebant, repetenti memoriâ cladem acceptam in Ætolia. Ibi enim libro 3. ...

C ...

D Τῆς δὲ ὕλης. Iam docet, quomodo acciderit, vt bona pars syluæ cremata fuerit: quia superius dixit, ... Scholiastes hoc ... ad Athenienses refert, atque hic erit sensus: Milites Athenienses angustia locorum coacti, in extremam quandam insulæ oram egressi sunt parandi prandij causa: ita tamen, vepositis excubiis id facerent: & cùm quidam eorum ignem incendisset, ignis autem syluam arripuisset, euenit, vt exorto vento magna pars syluæ incensa fuerit. F.P. hoc refert ad illos Spartanos, qui in insula Sphacteria erant: περιείσω. L.V. vertit syluæ: sed malè.

Τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις. τὸ ἴδιας ... Accedere ad extremas insulæ oras.

274.A Ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων. ... supple, & ... ἀξιόχρεως, propriè, qui soluendo est. Inde pro non contemnendo accipitur.

E Τήν τε νῆσον. Demonstrabat scilicet aditu facilliorem: ...

Τὴν ἐπιχείρησιν. Ad eam inuadendam se apparabat.

B Φυλακῇ τῇ μετρίᾳ. Custodia tolerabili, tantisper dum aliquid de summa rerum esset transactum.

C ...

D Εἰ καταλαμβάνοιντο. Si cogerẽtur se recipere in loca tutiora: si receptu firmiore opus esset, vt se seruarent. sed breuis est ...

Ἀναχωρήσεις βιαιότεραι. ... Si receptus instaret, si vrgeret.

275.A Οἱς ἐπέδραμον. Quos cursu inuaserunt.

Καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν. Tum quia clàm egressi fuerant.

Θαλάμιοι, οἱ θαλαμῖται, ... Vbi interpres hæc tradit, tres erant ordines remigum. nobiliores, θρανῖται. ignobiliores, θαλαμῖται. medij inter hos, & illos, ζυγῖται.

B Ὅπως ἐν πλείστῃ. Vt in maximam dubietatem hosteis adducerent vndique circumuentos.

Ἀλλ' ἀμφίβολοι γίγνωνται. Sed vndique telis peterentur à multitudine. L.V. ancipites dubitationis causa.

C Ἀπορώτατοι. Scholiastes, ... F.P. imperitissi-

peritissimi rei militaris, vt hoc idem valeat, ac si dixisset Thucydides, χειρώσονται πέζων, ὄντων τῶν πολεμικῶν ἀπείρων.

Εκ πολλοῦ διαφέροντες δυνάμει.

Εχόντας ἀλκήν. Strenui & fortes.

Οἷς μηδὲ ἐπελθεῖν. In quos ne inuadere quidem licebat.

Φεύγοντές τε γάρ. Nam & dum fugerent, vincebãt, vel quia hostium ordines laxabantur, atque ita debilitabãtur: vel quia sui à tergo eos adoriebantur.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν. Explicat Thucyd. qua ratione se instruxerint Lacedæmonij, vt propulsarent hostem. Epitadas (inquit) & qui cum eo erant instructo agmine contra grauem armaturam Atheniensium ire contenderunt, vt cum ea confligerent: sed impediti partim à latere, partim à tergo id facere nequiuerunt.

276. A Οὐδὲ τῇ σταδίᾳ μάχῃ. Vt pugna stataria pugnarent.

Οὐκ ἀντεπῄεσαν. Contrà non procurrebant, sed in eodem loco se continebant.

Χωρίων τε χαλεπότητι. Per loca aspera, & ob pristinam solitudinem salebrosa: per quæ scilicet grauis armatura nõ ita cõmodè currere poterat, leuis & expedita facilè hoc faciebat. Hic est λύσις τῆς ἀπορίας, cur hostes eos assequi non possent, ipsi facilè euaderent.

B Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων. Narrat iam Thucydides Lacedæmonios fatigatos, & multis, ac variis difficultatibus obsessos, tandem se recepisse ad extremũ, & tertium præsidium.

Πολλαπλάσιοι. Lõgè numerosiores, lõgè plures.

Καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον. Iamque assueti eos contemnere, & nõ ita, vt antea extimescere: quia non continuò passi fuerãt ea, quæ se passuros putarant.

C Τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι. Animis deiecti: demissis animis, ἀθυμοῦντες.

Ὡς ἕκαστός τι. Atq; iis telis, quę sors cuiq; obtulerat.

D Ἰδεῖν τὸ πρὸ αὑτοῦ. L.V. Prospicere sibi. F.P. Cernere spatium antepositum, vel spatiũ, quod ante oculos erat.

Τὸ ἔργον. L.V. Ibi res indigna. F.P. Pugna erat difficilis: id est, cum magna difficultate à Lacedæmoniis ibi pugnabatur.

Εστερημένοι. Non poterant ferre, sustinere.

277. A. Εἶχον τι χρῆσθαι. Et quid agerent, nesciebant.

Αποκεκλῃμένοι. Erepto omni prospectu: erepta etiam facultate audiendi ducis imperia. ἀποκλείω, & ionicè ἀποκληΐω.

Καὶ τε ἔχοντες ἐλπίδα. Nullam deniq; salutis spem habentes: sed χαλεπότητος. Nullam spem excogitandæ, vel reperiendæ rationis, qua propulsando hostem sese seruarent.

Ξυγκλῄσαντες: ἑαυτοὺς supple: facto globo, conglobantes sese.

Εχώρησαν. Euaserunt, cõcesserunt, contenderũt.

B Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. Quos Athenĩẽses, quãuis essent insecuti, tamen circũdare, & variis ex partibus oppugnare, propter munitionis naturã non poterãt: sed eos aggressi ex aduerso, propellere conabãtur.

C Καὶ χρόνον μὲν πολύν. Ac diu ad maximam diei partem vtrique pugna, siti, & sole confecti, tamẽ mala tolerabant, & sustinebant.

Επειδὴ δὲ, ἀπέραντον ἦν. Et cùm nullus rei exitus reperiretur.

D Βιάσεσθαι τῆς ἐφόδου. Se vi in munitionem irrupturũ.

Ορμήσας. Iter ingressus clàm: digressus clàm, ægrè, & vix clàm circũlatus venit, insciis illis circũiit.

A Κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον. Qua paulatim insulæ præruptæ dabant aliquem aditum. res pro personis, μετωνυμικῶς.

Εξέπληξε. Pauore consternauit.

278. A Καὶ γεγένηνται ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι. Et in eadem fortuna constituti, qua olim Spartani, qui erant cũ Leonida ad Thermopylas, si parua magnis conferenda. Herod. libro 7. in πολυμνία 113.

Τῇ ἀτραπῷ. Duce Epialte Trachinio.

B Ασθενείᾳ σώματος. Languentes corpore ob inediam. B

Γνοὺς δὲ ὁ Κλέων. Ea erat Cleonis ambitio, vt quoniam pollicitus fuerat Atheniensibus se aut interfecturum Lacedæmonios istos, aut viuos deducturum Athenas, cùm intelligeret se posse facilè promissa præstare de viuis adducendis, pugnam suis interdixerit, edixeritque per præconem, vellẽtne Spartani arma, & se ipsos Atheniẽsibus dedere, illi accepta conditione sese dediderunt.

D Ιππαγρέται. οἱ ἱππαγρέται. Magistratus erat minor

C Spartæ: vt, οἱ ἕνδεκα Athenis, & Triumviri capitales Romæ: qui cùm esset aliquis prehendendus dabãt apparitores. Xenoph. lib. 3. ἑλλην. ... τῶν ἱππαγρετῶν κάλεσαι ... ξυμπέμψαι ...

Αὐτὸς τρίτος. Obserua morem Lacedæmoniorũ.

Διακηρυκεύεσθαι. Per præcones, & internuntios agere. ἐπικηρυκεύεσθαι, cum hostibus.

Καὶ ἐκείνων μὲν. Permiserunt Athenienses: ita tamen vt neminem eorum dimitterent: alios, qui a-

D gerent, ex continenti ipsi euocarent. Τὰ ὅπλα.

Τοῦ ἀνδρας διεδίδοσαν,

279. C Ενδεεστέρως. Parciùs. Frumentum parcè, & paulatim metiri instituit. Cæs. lib. 7. 184. ... quàm pro facultate, qua plus ciborum cuique dare poterat.

280. A Τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους. Facit fidẽ, & affert rationẽ, quare præter opinionem omnium id acciderit. Existimabant enim nunquam Lacedæmonios vẽturos in deditionem, & arma esse tradituros, neq;

E fame, neque aliqua necessitate alia inductos: sed seruatis armis, ac prœliantes animam efflaturos.

Απιστοῦντες. Alia ratio: quia non poterant adduci, vt crederent, qui arma tradidissent, eos esse similes eorum, qui fortiter pugnando cecidissent.

Καί τινος ἐρομένου. Socius quidã Atheniensium, vt Lacedæmoniis insultaret, quæsiuit ex quodam captiuo, an qui ceciderãt essent viri fortes. is responsum tulit, plurimi fore æstimandas sagittas, si viros forteis ab ignauis dignoscerent: indicans videlicet

F eos occubuisse, qui in sagittas aut lapides incidissent. Hoc responsum habebat purgationem Lacedæmoniorum.

Τὸν ἄτρακτον. Fusum: id est, sagittã. Ita enim Dorienses sagittam vocant. Sed quid dixisset ille, si tormenta bellica nostrorum temporum vidisset?

C Ελῄζοντο. Prædabantur, populabantur, latrociniis infestabant.

Ομόφωνοι. Vt faciliùs eos fallere possent.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Lacedæmonios ægerG rimè tulisse hoc genus belli, & latrocinia, quibus infestabantur, tum quia eius rei erãt imperiti, tum quia serui deficiebant, & ad Messenios transfugiebant; tum denique, quia grauius aliquod incommodum præterea verebantur ne sibi accideret.

281. A Ἅμα ἕῳ. Prima luce. Ρεῖτοι. Oppidum, ἡ γέφυρα ... Επιλοχίαι ... ἐν ... περιέχουσι.

A Καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη. Et signa eis sublata sunt: id est, & ex altis, eminentibusque locis significatio data est de hostium aduentu. L.V. & signa de hostium aduentu ipsis erepta.

Κεγχρεία. Portus Corinth. Ægæum mare versus, numero multitudinis plerumque dicitur.

C Κρομμυῶνα, χώραν τῆς Κορινθίας. Genere fœmineo ἡ Κρομμυών: Straboni libro 8. Vbi porcam Crommyoniam fuisse poetæ fabulantur, matrem apri Calydonij, quam Theseus inde abegit.

D Αἱμασιαί. Maceriam, παρὰ τὸ αἱμάσσειν: id est, cruentare, quia ex rubis, & dumis constat, dicitur tamen etiam de ea, quæ ex lapidibus.

Λόχος. Cohors.

182.B Τούτῳ τῷ τρόπῳ. Hoc prætermissum à Laurentio Valla.

C Οὐ κατὰ δίωξιν πολλήν. Neque hoste vehementer insequente: neque effusa fuga.

Ἱδρύθη. In locis eminentibus castra fecit. Constitit in locis eminentibus.

D Ἐπιτομαίνας νήσους. Æginam, Belbinam, Salamina, Psittaliam intelligit.

183.B Ἀπολαβόντες. ἀποτειχίσαντες. Complexi ab vtroque littore, ab vtraque calamitate murum, & munitionem duxerunt.

Ἀλιάδα. πόλις Λακωνικῆς παραθαλασσία. Στέφανος.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Transit ad duces Atheniensium, qui in Siciliam cum classe missi fuerant: & in mandatis à populo habuerant, vt dum præteruehierentur, res Corcyræorum curarent. itaque docet eos iam suscepta nauigatione ad insulam Corcyram appulisse: & exules Corcyræorum, qui montem Isthonem occupauerant ad deditionem coegisse, finemque illi bello imposuisse. Sed describit diligenter Thucydides funestum, & miserandum exulum exitum:

Ἐσβεβλήκεσαν. Arma intulerant.

C Καθιδρυμένοις. Qui consederant.

Ἐκράτουν τῆς γῆς. Agro potiebantur, & multa dabant detrimenta.

Πτυχία. Hanc puto esse, quæ ante portam vrbis sita est: & in quam Homerus fabulatur nauem cõuersam, quæ Vlyssem in Ithacam deduxit. Odyss. libro 13.

D Λελύσθαι τὰς σπονδάς. Vt fœdera irrita essent omnibus.

Οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται. Iam explicat Thucydides scelus, & fraudem singularem Corcyræorum vrbanorum, qui simulata beneuolentia, & reconciliata gratia persuaserunt suis ciuibus, vt ex insula aufugerent: itaque illi in fuga deprehensi, vt ij, qui pacta non seruassent, vrbanis Corcyræis traduntur: quos illi conclusos vno in loco, paulatim educebant, & summis cruciatibus affectos necabant: sed cùm cæteri, qui erant inclusi animaduertissent id, quod res erat, nolebant euocati progredi: itaque aduersarij nudato tecto ædium lapidibus, & telis eos obruebant: ipsi etiam se inuicem necabãt: alij iugulantes, alij laqueo se suspendentes. Hic fuit exitus seditionis Corcyræorum.

G Ὡς τάχιστα ἀποδιδράναι. Vt primo quoque tempore fugam capesserent.

184.A Ὡς δὲ ἔπεισαν. Hoc ad Corcyræos vrbanos referendum: vt illud etiam μεμηχανημένου τοῦ πλοίου: perperam igitur est in L.V. versione. Hi autem cùm ab illis persuasi nauigium mach.nati essent. F.P. μεμηχανημένου, parato per insidias nauigio.

Ξυνελάβοντο δὲ τοῦ πλοίου. Hic obiter Thucydides carpit Atheniensium duces, qui stimulis ambitionis acti, adiuuarunt Corcyræos, vt fraus eis succederet: hoc inceptum adiuuerunt.

Ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι. Vt certa & probabilis causa videretur, iis scilicet, qui erant in insula.

Ἀδεέστερον: audacius. Καθεῖρξαν: concluserunt.

B Κατὰ εἴκοσι. Vicenos.

Μαστιγοφόροι. Et lictores prosequentes vrgebant eos, qui tardiùs prosequerentur.

Ἐπιτυγχάνοντι τῆς ὁδοῦ: ὅτε τῆς ὁδοῦ ἐπιτυχών.

D Σπάρτοις. Funibus, genere neutro Ὅμηρος Ἰλιάδ. β.

Καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν, καὶ σπάρτα λέλυνται. Τὰ σχοινία τῆς φυτῆς ... σπάρτου. ...

Παραβρύματα. Vestibus, vestes connectentes, à παραρρήσσω, Lacerantes, discindentes vestes.

Ἀπαγχόμενοι. Seipsos strangulantes.

185.A Ἐπὶ διαφαινούσης ... Orta luce.

Φορμηδόν. Aceruatim. ... φορμὸς δὲ: stoream significat.

B Ὥρμηντο. Nauigationem instituerant.

Οἰκήτορες. Si legatur οἰκήτορες, erit planior, & illustrior verborum sensus.

C Ἀσσυρίων. Fortasse quòd lingua Assyriorum longiùs, latiusque pateret, & gentibus esset notior, ideò Persæ ea vtebantur familiariùs.

D Σαφές. Apertũ, clarũ. eos obscuritatis accusabat.

Ἀρτοξέρξης. Apud Diod. sic libro 12. legitur ξέρξης: sed locus est mendosus. Xerxes enim, cuius erat filius Artaxerxes, iampridem obierat: regnauit hic annum. κατὰ πλείους δύο μῆνας. Διόδ.

Ἐτελεύτα. Exiit.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Explicat iam Thucydides nonnullas res gestas à Mitylenæis, qui erant exules: vt Rhœtium, & Antandrum ceperint: & quo consilio id fecerint: sed in principio narrationis memorat solem quadam ex parte defecisse.

Ἐκλιπής ἐγένετο: αὐτὸ τὸ ἐκλιπεῖν. ὁ, quia φανὸς sol nunquam totus deficit.

E B Ῥοίτειον. πόλις Τρωάδος ἐπὶ λόφῳ κειμένη. Στραβ. lib. 13.

Στατήρ. Absolutè, ὁ χρυσοῦς στατήρ. Valebat autem minam, erat etiam nummus. στατῆρες δ' οἱ δαρεικοὶ ... Erãt autem δαρεικοί, φιλίππειοι, ἀλεξάνδρειοι. omnes aurei. Si dixeris, χρυσοῦς, subintelligitur στατήρ. Si στατήρ: non etiam χρυσοῦς.

Μηδὲν ἀδικήσαντες. Nulla iniuria facta præterea. Vel, nullà vi mulieribus illata.

Ἄντανδρος. πόλις ὑπὸ τὴν Ἴδην. παρὰ τῷ μυχῷ τοῦ ... Στραβ. Virgilius libro 3.

—— Classemq́; sub ipsa,
Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ.

C Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει. Expeditionem narrat Atheniensium aduersus Cytherios: captam ab illis insulam Cythera memorat, & vastatam oram maritimam Lacedæm. oppositam insulæ.

D Ἐπὶ Μῆλον. Sed antea in Melum, κατὰ Διόδ. libro 12.

Κυθηροδίκης, vt ἁρμοσταί ... ἀρχοντιάς.

187.A Ἀνῆκται. Porrecta est.

B Πλὴν θανάτου. Arbitrium de se omne permitterent, nisi mortis.

Ἐπιτηδειότερον. Leniùs, commodiùs, æquiùs, conditiones peractæ sunt. Res æquioribus conditionibus ab ipsis transactæ sunt.

Παραπλεύσαντες. Traditum ab incolis, quos mouerunt sedibus.

Ἐπὶ ...

Κώμην. Vrbem iam intelligit.

Ἕλος. Ομηρος Ιλιάδος Β.

Οἵ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον Ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον.

[illegible]. Στέφανος.

Ηὐλίζοντο. Commorantes vbicumque opportunum videbatur.

Οἱ δ' Λακεδαιμόνιοι. Quibus in angustiis, & quo in metu fuerint Lacedæmonij, demõstrat iam Thucydides, & causas ostendit eius rei fuisse cùm vetera, tum recentia incommoda, præterita, tum denique sperata, & quæ maximè metuebant.

D Αντιτάξειν. Instructa acie occurrebant.

Ως ἑκασταχόσε ἔδει. Vt vnusquisque locus postulabat.

Καὶ τὰ ἄλλα. Res vrbanas intelligit, quas diligenter tuebantur.

Νεώτερόν τι γένηται. Ne status reipublicæ nouaretur. [illegible].

Ταχύς. Improuisum bellum sic appellat.

288. A. Εἰρημένη. Nam vt cunctatores, malè audiebant Lacedæmonij. Libro primo in concione Corinthiorum hoc vidimus.

Ξυνεστῶτες. Affert rationes, cur segniores redditi Lacedæmonij, has tractat per collationẽ: quia ipsi cogebantur inusitata ratione rei militaris sese opponere maritimis copiis hostium, idque Atheniẽsium, qui semper nouas in bello rationes comminiscebantur.

Τῆς ὑπαρχούσης. Quæ esse consueuerat, vt copiis pedestribus; & pugna stataria rem gererent aduersus pareis copias: iam verò equitatu, sagittariis excursionibus rem sibi gerendam intelligebant, & aduersus non pedestres, sed maritimas copias.

Αγῶν. Res pro personis.

Οἷς τι μὴ ἐπιχειρούμενον. Qui quicquid intentatũ relinquunt, id deesse spei, quam de successu rei cõceperant, existimant, quasi dicat, qui omnia quæ sibi proponunt gerenda, prosperè, ac fœliciter sibi successura persuasum habent. Quibus res non tẽtata, præter opinionem illorum accidebat. qui eius rei exitum sibi promittebant. Qui putabant sibi omnia successura, quæ tentassent: si quid non successisset, id credebãt propterea non successisse, quòd id non tentassent.

Η ἀπάντησις τῆς δοκήσεως. τῆς δοκήσεως τοῦ πράξειν τι: id est, erat præter opinionem: aberat ab opinione, quam scilicet habebant de eius successu: id est, qui omnium rerum successum sperant, quas aggrediuntur.

B Τὰ τῆς τύχης. Casus.

Ατολμότεροι. Timidiores.

Διὰ τὸ τὴν γνώμην αἰσχύνην γεγενῆσθαι. quia animus desperabat. Ανεχέγγυος: qui soluendo non est. L.V. Decepti opinione. F.P. Propter animi diffidentiã.

Καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ. L.V. & in ea re. F.P. & in eo rerum statu: id est, quia erant ἄπειροι, in magna trepidatione, & metu.

Κοτύρταν. Oppidum Laconicum. L.V. Corcyram. Sed malè.

Αφροδισίαν. Στέφανος. Αφροδισιάς, πόλις Λακωνικῆς [illegible].

289. A Επανέστησαν. Insurrexerunt.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Inducias factas eadem æstate narrat inter Camarinæos, & Geloos primùm, deinde docet cæteras etiam Siciliæ ciuitateis misisse Gelam legatos, qui de compositione, & reconciliatione agerent.

A

HERMOCRATIS CONCIO.

Οὔτε πόλις. Hermocrates iste Hermonis fuit filius, vir & cõsilio præstans, & manu strenuus, & acerrimus Athen. aduersarius, qui confecto bello Siculo vnà cum aliis collegis præfuit classi Syracusanorum missæ contra Athenienses. nã Syracusani profligatis maritimis, pedestribusq; copiis Atheniensium, vt suas iniurias, & bellum illatum vlciscerentur, miserunt auxilio Peloponnesiis contra B Athenienses classem, cui plures prætores præerãt, inter quos principem locum obtinebat Hermocrates propter dignitatẽ, & merita sua erga ciues, & reliquos Siculos. Huius facit mentionem perhonorificam Xenophon libro I. Ἑλληνικῶν. Hic igitur concionatur in conuentu Siculorum, & hortatur omneis ad pacem, & concordiam: suadet, vt deponãt bellum, & inter se ciuitates reconcilientur. Commemorat belli incommoda, commoda pacis. Docet controuersias mutuas amicè esse toC lerandas: non vi, & armis, sed iure, & oratione esse disceptandum. Demonstrat Athenienses insidiari eorum libertati, & inhiare in fortunas, & res omnium Siculorum: & honesta præscriptione societatis, & cognationis, quam prætendebant cum Chalcidensibus, id vnum agere, vt iugum seruitutis imponant omnibus Siculis. Quare id summo studio præcauẽdum monet, & pacem perpetuam (si fieri potest) inter illas ciuitates stabiliendam: sin minus, in aliud tempus controuersias reiiciendas: D interea compositionem faciendam: ita enim se & externo hoste, & domestico bello liberatum iri. Hæc sunt ferè capita totius concionis, quæ nititur potissimùm vtilitate, & malorum, atque incommodorum vitatione: contrà verò bonorum, & commodorum adeptione.

Οὔτε πόλεως. Qui agit causam, is necesse est, circunspiciat, & diligenter videat commoda caussæ suæ: ac studeat incommoda, & impedimenta amouere, commoda complecti, & iis adhærere. E Hoc omnes artifices præcipiunt: & natura ipsa docet. Quid igitur poterat lædere, & impedire causam Hermocratis? suspicio scilicet auditorum, qui poterant existimare eum agere hanc causam priuati commodi causa: id est, propterea quòd ciuitas eius nullas haberet opes ad bellum tolerandum: itaque pressa incommodis, pacẽ exoptaret, cumque summitteret, qui aliis etiam idem suaderet. Hanc igitur suspicionem statim in ipso principio refellit, & reiicit. Docet non priuati commodi, sed F publicæ vtilitatis gratia se causam istam suscepisse, & authorem compositionis, & pacis fore. Hoc autem procemij genus, quod ducitur ex hominum opinione de rebus ac personis, [illegible] appellat Hermog.

Προσώπων. Agam vobiscum, ô Siculi, non priuati commodi, sed publicæ vtilitatis gratia. Ratio: quia ex ea sum ciuitate, quæ maxima, & potentissima est, & quæ non adeò facilè succumbat, vt pacem potissimùm, & ante alias ciuitates debeat G expetere.

Απόδειξις καὶ βάσις. ἡ ἀπόδειξις ἐστιν ἀξίωσις. Quare peto à vobis, vt me de publica vtilitate agentem æquis animis audiatis; infert simul probationem, quòd de publica vtilitate sit acturus, de bello enim, eiusque incommodis vitandis agam. [illegible]

290. A.

Πολλοῖς ἰλαχίστοις ... Sed vitandæ arrogantiæ causa methodo modestiæ vsus est: id est, extenuatione sui boni.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν. Si naturalem, & directum ordinem sententiarum sequamur, illud erit ponendum primo loco, ὁ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι ..., &c. in quo est conclusio superiorum sententiarum, coniuncta cum petitione: sed est inuersus ordo, καὶ μέθοδον ...

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν. Probat se rem vtilem suasurum: id est, de bello, eiusque incommodis vitandis. Sed quia hoc notum, & peruulgatum est, bellum esse noxium, & detrimentosum, occupatione vtitur.

Εἰδόσιν. Causa cur prolixa oratione non sit opus.

Οὐδεὶς γάρ. Confirmat τὸ ἐν εἰδόσιν. Docet omnibus esse nota belli incommoda: nemo inscitia bellicorum incommodorum suscipit bella gerenda. Occurrit deinde obiter ad illud: at suscipiunt homines, quia pericula abesse intelligunt. Negat hoc ita esse. Quid igitur est? Auaritia (inquit) hoc fit, & cupiditate pluris habendi. Cupiditas facit, vt pericula minora videantur, & contemnantur: vel certè nimius amor suarum rerum: quo fit, vt nequa earum fiat imminutio, pericula potius subeantur.

B Οἱ δέ. Mutata figura verborum.

Αὐτὰ δὲ ταῦτα. Conclusio. Quare cùm hoc vtrumque neque loco, neque tempore fiat, audiendi sunt, qui salutarem dicunt sententiam de compositione. τὸ μὴ ... , καὶ τὸ νομίζειν τὸ κέρδος ... τῶν δεινῶν.

Οἱ ... Res pro persona, modestia, vitatio arrogantiæ.

Τὰ γὰρ ἴδια. Ingreditur in causam. Nos bellū suscepimus antea, quia nostrûm vnusquisq; suis priuatim rebus bene consulere volebat, & suā augere rempublicam. Iam verò edocti rem esse perniciosam, demus operam, vt non vi, & armis ampliùs, sed iure disceptādo, inter nos in gratiā redeamus.

Καὶ ἢν ἄρα ... Occurrit ad illud, At nō possumus ius nostrum obtinere. Quare (inquit) arma iterum sumemus.

C Καίτοι γνῶναι χρή. Quia de priuatis commodis egit, opponit iam illis publicam salutem.

291.A Ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας. Adde etiam cognationis. Libro tertio. κατὰ τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν.

Πολεμίων γὰρ αἱρουμένων ἡμᾶς. Docet qua ratione Athenienses rem cōstituant pro eo, ac sibi expedit: quia (inquit) nos exhauriunt, atque absumunt assiduis de nostro sumptibus: illi autem progressus faciunt, & paulatim res nostras occupabunt.

Οἱ καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους. Cupiditatem, & auaritiam Atheniensium carpit.

Κακῶς τε ἡμᾶς. Et nos ipsos sumptibus bellicis exhaurientibus.

B Καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα ... ἐκείνων. Atque ita progressus ad res nostras occupandas facientibus, vel aditum ad imperium sibi parantibus.

Τετρυχωμένους. Afflictos, exhaustos, attritos.

Αὐτούς. Sponte sua, non à nobis accersitos.

Καί τοι τι ἑαυτοῦ ἱκανοὺς. Admonet vitanda esse eiusmodi pericula: & accersendos esse potius socios, & pericula subeunda, augendi causa imperij publice, ac priuatim, quàm reipublicæ minuendæ gratia: in primis verò vitandam seditionem, vt apertam, & certam perniciem rerum publicarum, & totius Siciliæ. Atqui (inquit) si accersendi sunt socij, amplificandæ potiùs nostræ reipublicæ causa, quàm minuendæ.

C Τὸ δὲ χαλκιδικὸν, αὐτὸ τὸ χαλκιδεῦς. ἀσφαλές. Tuti à periculis. ἀσφαλεῖς, αὐτὸ τὸ, φίλον, καὶ διὰ τοῦτο ἀκίνδυνον, ἤγουν ὡς οἱ χαλκιδεῖς φίλοι, καὶ διὰ τοῦτο ἔξω κινδύνου εἰσί (πολέμιοι.

B Οὐ γὰρ ὅτι ἴωνες. Neque enim Athenienses bellum inferunt Siciliæ partium odio, & quòd alij sint Dores, alij Iones, sed rerum totius Siciliæ cupiditate.

Ἐπεὶ καὶ ... δὲ νῦν. Exemplo fidem facit. Chalcidenses, à quibus sunt acciti nunquam eos iuuerunt suis copiis: & tamen ipsi Athenienses prætendunt nomen societatis, & cognationis. 292.A

Προσκαλέσαι. Euocatione: id est, dum euocati sunt à Chalcidensibus.

Καὶ τοὺς μὲν ... Quanquam multa illis venia dāda est, qui acti auaritia, & imperij amplificandi cupiditate sic se gerunt: sed vos estis incusandi, qui ad parandum imperio estis tam faciles.

C Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον. Ratio, cur venia danda Atheniensibus, quia homines ita nati sunt, vt imperio premant eos, qui cedunt: ab iis caueant, qui resistunt. τὸ ἀνθρώπινον, αὐτὸ τὸ οἱ ἄνθρωποι.

Ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτά. Illi autem peccant, qui quamuis id compertum habeant, suis tamen rationibus non prospiciunt, neque id agunt, vt hostem publicum vnà propellant. B

D Προειπομένων. Methodus modestiæ, ad minuendam sententiæ asperitatem. ... Paulò superiùs.

Εὖ θέσθαι τὸ κοινῶς φοβερόν. Rectè statuere de publico hoste. Consulere publico periculo.

Τάχιστα δ' ἄν. Docet qua ratione id quod dixit, rectè fieri possit.

E Οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν. Non enim habent vbi consistant Athenienses. Facultas.

Καὶ οὕτως οὐ πόλεμος. Atque ita non bellum, &c. commoda reconciliationis persequitur.

Ἀδεῶς. Infesto animo, πολέμιοι. ... iure optimo.

Καὶ τοῖς μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Transit ad alteram partem causæ. Siculos hortatur ad pacem in primis: sin minus ad diuturnas inducias: sed concludit priùs partem superiorem. C

F Ἢ δοκεῖτε. An existimatis vel bona conseruari, vel mala vitari potiùs bello, quàm pace? vel bellum potiùs quàm pacem habere certiùs honores, & dignitates? id est, in bello potiùs obtineri dignitatem, & honoreis, quàm in pace?

Ἀχρηστεῖσθαι φαμένους. ἐπίλογος argumenti.

Καὶ τῆς βεβαίως τ. Admonet Siculos, vt deposita pertinacia pacem complectantur, neque tantum confidant, aut suo iuri, aut armis, vt sperent rem sibi cessuram omnino ex sententia. falli enim ait eos, qui id sibi persuadent. 293.A

G Ἢ τῷ δικαίῳ. Suo iure: id est, æquitate suæ causæ.

Τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλῆναι. L. V. ne spe frustrante grauiùs labatur. Scholia verò, ne ægrè ferat si præter opinionem suam lapsus à me arguitur. F.P. Is caueat graueis, & insperatos fortunæ casus. Caueat ne labatur grauiter præter spem, & opinionem suam.

Τοῦ

Γνώσεσθαι. Multi sunt, qui accepta iniuria, dum A eam persequuntur, non solùm nō vlciscuntur inimicum, sed salutem ipsi amittunt. Rursus alij cupiditate pluris habendi stimulati, non solùm fortunas alterius non acquirunt, sed etiam suas amittunt. Cur ita? quia rerum futurarum euentus præstari non potest: neque est, qui recipiat talem, aut talem rei susceptæ fore exitum.

B Πλεονεκτήσειν. Se amplificaturos suas facultates.

Οἱ μ. ἐπιόντες. est autem αὐτὸ πλαγιασμοῦ σχῆμα ἀλλ.

Οὐδ' ἐσώθησαν. Ne salutem quidem suam retinere potuerunt.

Τιμωρία γάρ. Vltio enim non succedit, quòd causa sit bona, & iniuria facta sit: id est, nam qui suas iniurias persequitur, ei non propterea continuò res succedit, quòd bonam habeat causam.

Τιμωρία. Res pro persona.

Δικαίως. Meritò: id est, quamuis debeat propter causæ bonitatem.

Οὐδὲ ἰσχύς. Neque etiam potentes, & opulenti C possunt præstare omneis rerum euentus, quòd magnas habeant opes, & sint pleni fiduciæ. Neque potentia est certa, quòd spe bona homines impleat: id est, neque potentes, quamuis bene sperent de successu, continuò etiam voti sui compotes fiunt.

Βέβαιον. χωλόν. διὰ τὸ καὶ τὸ βέβαιον ἔχει. Propterea etiam certum, & compertum habet exitum. μετωνυμία. Tribuitur potentiæ, quod est euentus rerum.

D Τὸ δ' ἀστάθμητον. Sed fortuna plerumque dominatur, & habet potestatem in euentu rerum. Est arbitra futuri. L. V. Per τὸ ἀστάθμητον putat ipsam temeritatem intelligi. vertit enim, temeritas, &c.

Ἀστάθμητον. A libra, & lancibus, cùm modò huc, modò illuc libra vergit: accipitur pro incerto. τὸ μὴ σταθερόν.

Ὡς ἐπὶ πλεῖστον: Quia interdum virtute res obtinetur.

Παρέχον τε σφαλερώτατον ὄν. Digressiuncula, qua Thucydides laudibus effert fortunam ab effectis: cùm incertissima: & maximè lubrica res sit: facit, vt cautiùs, & consideratiùs bella suscipiantur. ἐπανα ληπτικῶς.

Προμηθίᾳ μᾶλλον: μετὰ μείζονος προμηθίας. Cautiùs & circunspectiùs ἐπέρχεσθαι.

C Καὶ νῦν. Causæ conclusio. Quare cùm ob incertum rerum euentum, tum ob certam hostiū præsentiam, tum etiam propter opinionis nostræ frustrationem, hostem dimittamus: fœdus æternum (si fieri potest) faciamus: sin minus, bellum in aliud tēpus differamus: interea pacē faciamus. &c.

Ἀτέκμαρτον. Inexploratum timorem, incertum, qui nullis signis, & coniecturis cognosci potest. μετωνυμία.

Τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης: αὐτὸ τὸ ἡμᾶς μὴ ἐπελθεῖν τῆς γνώμης: ἐλλιπές supple, infirmam, imbecillam opinionem. L. V. Quod superest existimemus.

194. A Ξυμβῶμεν. æternum fœdus ineamus.

Τὸ ξύμπαν τε. Proponit commoda & incōmoda.

Ἀμυνούμεθα. Vicem reddemus.

Καὶ ἐγὼ μέν. Repetit illam partem, quam attigit in proœmio: se non priuatæ, sed publicæ vtilitatis gratia causam istam agere, & ad pacem Siculos cohortari. Quærit autem authoritatem.

Παρεχόμενος. Afferens in medium: id est, demōstrans me esse.

Μὴ δὲ μωρία φιλονεικῶν: ἀξιῶ supple: non censeo autem, vt stultè inter nos contendamus, & bellum inter nos geramus, atque existimemus perinde nos habere potestatem in fortunam, atque in nostrum sensum, & opinionem: sed mutauit personam, ne offenderet Siculorum animos. B

Φιλονεικῶν ὡσαύτως ἡγεῖσθαι ἄρχειν... ἀξιοῖ.

Ἀλλ' ὅσον: ἀξιῶ supple.

Ἡσσᾶσθαι. Vinci: id est, de meo iure decedere.

Τὸ δὲ ξύμπαν. Vicini sumus, incolæ eiusdem terræ, B idq; insulæ. Siculi omnes eodē nomine vocamur.

Εἰ πρὸς καὶ καθ' ἑκάστους. Quia periculum commune. C

Τὰ δὲ ξυνοίσοντες. Duo commoda futura demonstrat summatim: hoste liberabimur, & bello domestico. Et liberam in posterum Siciliam incolemus, nullisque appetitam insidiis. 195. A

Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους. Assensos Siculos narrat Hermocrati, & statuisse bellum deponere, retentis iis: quæ obtinebant singuli: Camarinæis tantùm censuerunt concedendam Morgantinam, si certam Syracusanis pecuniæ summam penderent: socios verò Atheniensium conuocatis ducibus, & primoribus eorum, significasse se quoque pacem facturos, ita tamen, vt ipsos in fœdere complecterentur.

Κατὰ σφᾶς αὐτούς. Sine Atheniensium legatis.

Ἀπαλλάσσεσθαι. Discedere ab armis, bellum deponere.

Μοργαντίνην: πολίχνιον ... Στέφανος. (si locus mēdo caret) in Italia eam ponit. B

D Οὕτω τῇ τε παρούσῃ εὐτυχίᾳ. Ἐπεφόρμαι. Adeò freti præsenti rerum successu omnia sibi prosperè volebant cedere, facilia, difficilia, siue magnos, siue paruos habeant apparatus. C

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Narrat Megarenseis eadem æstate bello pressos, cùm ab Atheniensibus, tum à suis exulibus, egisse inter se de reuocandis ab exilio ciuibus: sed populi principes, qui rebus Atheniensium studebant, egisse cum ducibus Atheniēsium de vrbis deditione: & quamuis res omnino non successerit, tamen Athenienses Nisæa, naualibus Megarensium, & muris longis potitos fuisse. Erant autem duæ factiones Megaris: vna nobilium, altera populi; illa studebat rebus Lacedæmoniorum: hæc fauebat rebus Atheniensium: Sed cùm factio popularis alteram superaret, partem nobilium ex vrbe expulit; hi pulsi in exilium incursionibus, & latrociniis vrbanos infestabant: interea Athenienses in agrum Megarensem bis quotannis irruptiones faciebant, ita, vt Megarenses premerentur grauissimè. Quare exulum necessarij nacti occasionem agere cœperunt de illis in vrbem reducendis: sed populus qui fauebat Atheniensibus, & metuebat exulum reditum, egit cum ducibus Atheniensium de vrbis deditione. Diod. libro 12. 310. E F

Θροῦν, rumorem, murmur, susurrū, φωνὴ ἄσημος. 196. A

Ἔχεσθαι τούτου τοῦ λόγου. Vt in eo colloquio perseuerarent: vel volebant sequi rumorem istum, & ei hærere.

Γηγόνε παροιμία μεγαρέων. καὶ πόλις τῆς Κύπρου ἐν Κυπρίοις. Στέφανος. G

Καὶ νομίζοντες. Quia iudicabant minus periculi impendere sibi ab Atheniensibus, quàm ab exulibus restitutis, quos ipsi vrbe pepulissent.

Ξυνέβησάν τε. Conuenit inter eos ita, vt Athenienses muros longos caperent, & præsidium Lacedæmoniorum intercluderent, quo minus Pelo-

ponnesij succurrerent iis, qui erant in vrbe. Naualia Megarensium distabant ab vrbe M. ferè passus. lungebâtur autem cum vrbe binis brachiis: id est, longis muris: quemadmodum Piræus cum vrbe Athen. in naualibus erat præsidium Peloponnesiorum: itaque sequebatur occupatis istis brachiis, vt intercluderetur præsidium, nec ferre opé posset Megarensibus, qui erant in vrbe.

B Βεβαιότερον ἔχειν. Quo firmiùs obtinerent Megara. vel: Quo Megara ab hoste essent tutiora. Εμελλον: πρὸς τὸ στρατευομένους.

Εργον. Ad oppugnationem futuram ab Atheniensibus. a Megarensibus verò, vt eos adiuuarēt.

C Ενεκρύψαντο. In cauea consederunt.

Οθεν ἐπλινθευον. Vnde sumebant lateres ad muros extruendos.

Περίπολοι. Circuitores, circitores.

Εως ἔμελλε γίγνεσθαι. Cùm crepusculum matutinum aduentaret: cùm diluculum aduētaret, quarta vigilia.

297.A Οπως δὴ ἐκ τῆς Μινώας. Quo minus Atheniensium præsidium quod erat ad Minoam sibi caueret. L. V. vt Athen. &c. occulta foret sua custodia.

C Αντέχοντες. Resistere, & vim arcere.

Αμα δὲ ἕῳ. Prima luce.

298.A Θορυβουμένων. Metu trepidantibus. θόρυβος ἐκ τῆς βοῆς καὶ βοῆς τοιαύτην λέξιν.

Αὐτοὶ ᾗ ἔμελλον: λύσις τῶν αἰτιῶν. At in ea irruptione ipsi quoque concidi poterant. ἀπόκρισιν. nequaquam. ratio sequitur.

Ασφάλεια ᾗ αὐτοῖς. Erant autem futuri magis in tuto si portæ fuissent apertæ: αὐτοὶ τῷ ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ μᾶλλον ἔμελλον ἔσεσθαι, εἰ οἴξαντες τὰς πύλας.

B Τοῖς ἑτέροις. χωλὰς. δὲς μὴ εἰδόσι. F. P. Diuersæ factioni.

Οὐδὲ γὰρ πρότερον. A tempore, & à maiori.

Συστραφέντες. Facto agmine. Μὴ πιστικῇ αἰσθανόμενοι.

C Ισχυρίζοντο. Asseuerabant: obnixè, ac pertinaciter perstabant.

Επιβοηθῆσαί τινας. Si priusquàm auxilia concurrerent.

Σίδηρος. Ferramenta.

Λιθουργοί. Lapicidæ, vel lapidicidæ.

Αρξάμενοι. Sumpto initio: initio facto.

D Διοικοδομήσαντες. Communita ea parte, quæ vrbem versus spectabat, muro transuerso.

Τάφρον: supple ὤρυσσον. καὶ τεῖχη, supple, ᾠκοδόμουν.

Διελόμενοι: χωλας. Partitæ opus inter se copiæ: id est, ita, vt alij fossam foderent, alij muros ædificarent. Quid si dicamus partitæ vices, vt alij in armis ad propulsandum hostem, si eos adortus esset, alij essent occupati in opere?

Απεσταύρουν. Obuallabant, vallo claudebant.

299.A Καὶ αἱ οἰκίαι. Ædes etiam, quæ erant in suburbano pinnis impositis vsum munitionis præbebant.

B Εἰργάζοντο. Opus fecerunt, in opus incubuerunt.

Αποῤῥήξαντες. Intercisis.

Τὰ μὲ. Vrbis expugnationem.

Βρασίδας ὁ Τέλλιδος. Narrat Brasidam venisse auxilio Megarensibus, parua manu primùm, deinde reiectum cum magnis copiis: atque ita Megara conseruasse.

C Τετρακισχιλίους. κώμην τῆς Μεγαρίδος. Στίφαρος. πόλιν Καλλίμαχος.

D Πριν ἔκπυστος γενέσθαι. Antequàm fama de eius aduentu emanaret.

Διαπεπεμμένοι μέν. Indicat Bœotios summa alacritate animorum misisse auxilia. Hoc signo probat: nam (inquit) vel sponte sua constituerant cū summis copiis ferre auxilium: atque adeo Platæas vsq; progressi cum exercitu fuerant: res enim eorum agebatur: ergo multo magis à Brasida euocati, hoc facturi erant. 300.A

Ερρώσθησαν. Animati sunt.

Παρόντος ᾗ ἤδη. Cùm autem iam adessent copiæ omnes militum grauiter armatorum, qui non minus, quàm sex hominum millia efficiebant, & Athenienses aciem instructam haberent ad Nisæā, & ad mare, & leuis armatura per campos vagaretur, equitatus Bœotiorum eos palanteis, & ex improuiso aggressus in fugam vertit. C

Αντεπεξελάσαντες δὲ. Cui occurrens equitatus Atheniensium committit prœlium. D

Αντεπεξιέναι. Procurrere obuiam hosti.

Οὐ μέντοι ἔργῳ τῷ παρόντι ἔργῳ. Neutri tamen certa, & minimè dubia victoria parta discesserūt: sed incerta scilicet: hi ad suos, illi ad Nisæā se receperunt. 301.A

Περιορωμένοι. L. V. Ad spectaculum stare. F. P. Circunspicere. B

Καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν. Vtrumq; autem commodè sibi casurū, & ex vsu futurum existimabant: siue priores hostem prœlio non lacesserent: siue Athenienses prœlium recusarent.

Μάχης καὶ κινδύνου: αἰτὶ τῶ μὴ μάχης ἐπιχειρεῖν. simul si priores hostem non aggrederētur, & prœlium anceps, & periculosum sponte sua committerent, &c. Simul si Athenienses detrectassent. D

Σφίσι τίθεσθαι. Et sibi quasi victoriam rectè constituere sine labore, & negotio.

Ακονιτί. Incruenta victoria.

Εν τῷ αὐτῷ δὲ: αὐτὶ τοῦ ἅμα δὲ. Ξυμβαίνειν. Rem casuram prosperè.

Εἰ μὲ γὰρ μὴ ὤφθησαν. Nam nisi in conspectum Megarensium armati venissent, existimabant eos euentum rei non expectaturos fuisse, sed statim quasi victis, & imparibus Lacedæmonios deditionem fuisse facturos: iam verò illud etiam fortasse posse accidere, vt Athenienses prœlium recusarent: atque ita, ipsi sine prœlio iis, quorum causa venerant, potirentur. E

Λογιζόμενοι: αὐτὶ τοῦ λογιζομένων.

Μὴ ἐθέλοντας. Hoc cum superiori clausula cōiungendum, non, vt L. V. cum sequenti. C

Σφαλέντας, superatos. D

Τοῦ βελτίστου. Firmissimā partem militum amissuros, vel cladē accepturos in robore suæ militiæ.

F Χρόνου δὲ ἐπισχόντες. Periodus est longior, cuius ἀπόδοσις illa est, ὅτε δὴ τῷ μὲ Βρασίδᾳ. Sed multa sunt interposita, causæ scilicet, & consilia ducum vtriusque exercitus, & alia nonnulla: præterea figuræ verborum sunt mutatæ, consecutio orationis perturbata: ita, vt locus videatur obscurior. ἐπισχόντες igitur, αὐτὶ τοῦ ἐπισχόντων, cùm aliquandiu expectassent, cùm aliquandiu se continuissent, & ab armis abstinuissent. 302.A

G Οσοι μὲ τῶν φευγόντων. Quotquot rebus Atheniensium studuerant, participes, & socij fuerant cōsilij de prodenda vrbe. Πεπραγμένων iam consilia inita de proditione, & acta eius rei causa significat.

Αλείψεσθαι. Vncti oleo: qua de re suprà. αὐτοὶ ᾗ ἔμελλον ἔσεσθαι. λύσις γὰρ ἀλείψασθαι, ὅπως μὴ ἀδικῶνται.

Υπεξῆλθον. Se subduxerunt.

Κατάγουσι

Κατάγουσι. Reuocant. κατέρχονται, redeunt, & A restituuntur.

Ὁρκώσαντες δεινοῖς ὅρκοις. Cùm eos obstrinxissent iureiurando.

Πίστει μεγάλαις. Religiosissimo, & sanctissimo iureiurando.

Μηδὲν μνησικακήσειν. Cicero prima Philippica 153. omnem memoriam discordiarum obliuione sempiterna delendam censui.

Βουλεύσειν δὲ, &c. Sed rectissima: atque tutissima consilia reipublicæ daturos.

Ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο. Postquàm magistratum sunt adepti.

Καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο. Et suas lustrarunt copias.

Διαστήσαντες τοὺς λόχους. Dispositis, disiunctis cohortibus.

D Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Redit ad exules Mitylenæorum, qui Antandrum (vt vidimus iam) per proditionem ceperant: docet duces nonnullos Atheniensium veritos eius incrementa, quæ poterant, & periculum creare suis rebus, & detrimentum, atque incommodum afferre, coactis copiis eum oppugnasse, ac recuperasse.

303. A Μελλούσης κατασκευάζεσθαι. Cùm esset munienda.

Τὰ αἰαία, genere fœmineo. Steph. πόλις Καρίας ἀπὸ τοῦ κάμου. ὁ πολίτης αἰαῖος. Σήφας. Thucydides αἰαίτης.

B Ἡρακλεώτιδι. ἡράκλεια πόλις θρᾴκης ἐν τῷ Πόντῳ σίφας. numerat ad 23.

Ὕδατος ἀθρόου. Subita vi, & illuuione aquarum supernè delapsa.

Ῥεύματος. Illuuione.

C. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Demosthenem cum classe 40. nauium Naupactum venisse: & Bœotios quosdam, qui rebus nouis studebant egisse cum eo, & cum Hippocrate collega de nonnullarum ciuitatum proditione: explicat etiam modum, & rationem, qua res conficienda erat: sed exitus fuit infaustus.

D Σίφας. ἢ καὶ σίφη. ἐπίνειον τῆς θεσπικῆς. κρήτη, κρηταῖος, κρηταιεύς. σίφη, σιφαῖος, σιφαιεύς. τὸν κόσμον. τὴν πολιτείαν.

Φανότιδι. Στέφ. φανοτεύς, φανότη, καὶ φανότεια, φανοτεύς.

304. A Δήλιον: πολίχνιον Βοιωτίας ἐν Ταναγρᾳ, καὶ ἱερὸν ἀπόλλωνος. δηλιεύς.

Ταναγραία. Τάναγρα, πόλις τῆς Βοιωτίας ἣν γραῖαν Ὅμηρος. lib. 2.

Θέσπιαι, Γραῖαν τε, καὶ εὐρύχορον μυκαλησσόν.

Ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, supple, ἰέναι, ἢ βοηθεῖν.

Καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα. Quos fructus inde sperarent, iam indicat, rerum videlicet commutationem, quamuis non statim accideret, & affert rationes. κατορθοῦν (ὀρθόω) κατόρθωμα.

Νεωτερίζοιτο. Nouaretur aliquid.

Ἀποστροφῆς διὰ βραχέος. Perfugium breui locorum spatio.

B. Οὐ μενόντων κατὰ χώραν τὰ πράγματα. Res non eundem statum retenturas, vel non seruaturas eundem statum: id est, nouatum iri.

Χρόνῳ. Progressu temporis. Sed Athenienses scilicet in eum statum res illas adducturos, qui esset sibi idoneus.

Ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλή. Hæc igitur inita fuerunt consilia. ἐπιβουλή, tam pro consilio accipitur.

C Ἅμα ἔδει τε πράσσειν. Vt ipse Delium, Demosth. Siphas occuparet.

Εἰρημένῳ ἡμέρᾳ. ῥητῇ ἡμέρᾳ.

Οἱ ὀπαδοὶ τῆς πόλεως ἀπαρχαῖας τῆς τῶν ἀχαιῶν, ἢ καὶ ἱρρίχη πάλαι.

Καταλαβών. complexus.

Ἀχαιοὺς οἱ καὶ ἀχαιοί. ἔθνος πλησίον ἀκαρνάνων, ὧν βασιλεὺς φιλωτίδης.

Βρασίδας δέ. Redit ad Brasidam, qui ad Isthmum Corinthiacum cogebat exercitum per Thessaliã vt in Thraciam proficisceretur. Narrat eum eadem æstate duxisse exercitum per Thessaliam in Thraciam magnis difficultatibus superatis.

B Μελιτίαν. Στεφ. μελιταίαν. Θέσσαλικῆς μελίτειαν. ἔφορος. Οἱ δὲ τύραννοι τῶν φερῶν, καὶ μελιταιεῖς φίλοι πρότερον ὑπάρχοντες.

Τῆς ἀχαΐας: ἡ φθιῶτις ἰδικῶς ὀνόμαζ.

Χαλκιδέων. Colonos Corinthiorũ iam intelligit, vel (quod magis probo) eos, qui erant in Thracia.

Γνωσθ' αἰ ἡ τοῦ καὶ ζῶντα. 305. A

Καὶ τοὺς πᾶσι γε. Non Achæos, & Ἑλληνας Thessaliæ, vt χῆναι. sed omnem Græcorum gentem intelligit.

C Ὕποπτον καθειστήκει. Res erat suspecta. L.V. Proxima quæque suspecta reddidisset.

Δυναστείᾳ. Dominatu regulorum.

Ἰσονομίᾳ. Iuris æquabilitate.

Τὸ ἐγχώριον. Patrio instituto.

Ἐπεὶ καὶ τότε. Facit fidem signo: quamuis haberet qui deducerent, tamen itinere prohibere eum nonnulli sunt conati.

Ἐπῆλθεν. Peruenit. C

Φάρσαλον. πόλισμα Θεσσαλίας: φαρσάλιος ὁ πολίτης.

D Περαιβίας: τὸ ἐθνικὸν περαιβαῖοι. πέραιβος, ἡ περαίβη πόλις Θεσσαλίας.

Δῖον: ὅθεν τὸν ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα ἐτέλεσεν. Vbi erat D aqua potu iucundissima, sed adeò gelida, vt esset lethalis.

Νᾶμα τὸ δ' ἐνὶ γλυκερὸν ποτὸν, ἣν δ' ἄγχι πίνῃς. Παύσῃ μὲν δίψης, εὐθὺ δὲ καὶ βιότου. Erat etiam oppidum in Eubœa.

Κήναιον τ' ἔφαλον. Δίου τ' αἰπὺ πτολίεθρον. Ὅμηρος καταλόγῳ.

E Ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων εὐτύχει. Quoniam res Atheniensium prosperè fluebant: florentes & secundæ erant.

Οἱ μὲν χαλκιδεῖς. ἐξήγαγον τε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης. καὶ ἐπάγεσθαι. 306. A

Τὰ παλαιὰ διάφορα. Quia ab illis defectionem fecerat, & Poridæatas, ac Peloponnesios adiuuerat.

Ξυνέβη δὲ αὐτοῖς. Alteram affert rationem, cur B Perdiccas & Chalciden. impetrare potuerint exercitum à Lacedæmoniis. Hanc fuisse docet, quia Lacedæmonij cladem ingentem ab Atheniensibus acceperant, & ab illis continenter quodam modo oppugnabantur.

F Κακοπραγία. δυσπραγία, καὶ προσδέχεσθαι ἵνα. Opportunè verò illis cecidit calamitas Lacedæmonis. & cæt.

Ἀποτρέψαι. Auertere. Metaphora videtur sumpta à vi, & impetu fluminum, quæ factis fossis auertuntur, ita, vt cursus eorum aliò dirigatur de- G serto pristino alueo.

Ἀντιπροσβαλουμένων. Vicissim infestarent, & negotium facesserent.

Ἐπικαλουμένων. Accersentibus.

Καὶ ἅμα τῶν εἱλώτων. Nouam affert rationem, cur facilè Chalcidenses & Perdiccas impetrauerint exercitum à Lacedæmoniis. Lacedæmonij

habebant magnam seruorum copiam, qui eadem A ferè disciplina instituti, & moribus iisdem vsi, suspicionem, & formidinem dominis afferebant. Verebantur itaque Lacedæmonij ne tumultus aliquis ab eis oriretur, præsertim in afflictis iam suis rebus, vt olim in bello Messeniaco acciderat. Itaque occasionem istam nacti, speciosa quadam præscriptione, vt suam illi operam nauarent reipublicæ bonam eorum partem in Thraciam miserunt: & simul se metu, ac periculis liberarunt.

C Πρὸς τὰ παρόντα. Pro præsenti rerum statu.

Επεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν. Probat Lacedæmonios timore sollicitatos exercitum misisse, adeò (inquit) sibi metuebant à seruis, vt eos etiam non missos foras per dolum plerosque sustulerint. Ratio: Præceperant enim, vt quicunque in bello bene de Republica meriti fuissent, hi à cæteris secernerentur, vt libertatem pro prœmio acciperent: ea re facta, domini, ad quos pertinebant, clàm eos sustulerunt, & ratio nescitur, qua eos sustulerint: clàm igitur Thucydides carpit vim, & crudelitatem Lacedæmoniorum.

Αἰεὶ τὰ πολλά. Semper enim apud Lacedæmonios pleraque ciuitatis instituta erant constituta, vt sibi ab Helotum insidiis cauerent.

Αριστ. Maximum vsum Reipublicæ attulisse, operam suam fortissimè nauasse.

Κρίνεσθαι. Secerni.

Πεῖραν ποιούμενοι. Tentantes, explorantes eorum spiritus.

507. A Καὶ προκρίναντες. τὸ ἑξῆς οἱ μὲν ἠλευθερῶσθαι ἐνόμιζον.

Εστεφανώσαντο. Templa coronati circumnerunt.

Ξυνέπεμψαν. Diod. libro 12. à Thucydide dissentit de numero: mille enim eos fuisse scribit, & accersitos à Brasida ex Thracia, non missos vnà cum eo.

Αὐτὸν τε Βρασίδαν. Cur Brasidam potiùs miserint.

Βουλόμενον. Maximè cupidum eundi, vel ἢ αἰτῆσαι μάλιστα.

Προὐθυμήθησαν. Summo studio expetiuerunt, efflagitarunt, propensis animis expetiuerunt.

B Δραστήριον. Acrem in rebus agendis, impigrum.

Πλείστου ἄξιον. Qui plurimos vsus Reipublicæ attulisset. ἐβούλοντο.

Ως τε τοῖς Λακεδαιμονίοις. Vt liceret Lacedæmoniis, cùm ad compositionem ventum esset, sua recuperare, restitutis oppidis Atheniensium.

Λωφᾶν. Et vt Peloponnesus bello leuaretur. λωφᾶν τὸ ἀναπαύεσθαι τὸ ἀπὸ τοῦ λόφου: id est, τραχήλου ἄχθος.

C Ες τε τὸν χρόνον. Non solùm in præsentia, sed etiam multò pòst profuit mirum in modum Lacedæmoniis virtus Brasidæ.

Επιθυμίαν ἐποίει. Cupidos & studiosos effecit Lacedæmoniorum amicitiæ socios Atheniensium.

D Περδίκκας δέ. Narrat Perdiccam adiunctis sibi Brasidæ copiis bellum Arrhibæo intulisse.

Επεὶ δὲ ἐγένετο. Simultatem ortam inter Brasidam & Perdiccam narrat. Perdiccas studebat subigere Arrhibæum. Brasidas non subigere, sed amicum & fœderatum reddere Lacedæmoniis: ea de re nata est controuersia inter eos.

Μέσω δικαστῇ. αὐτὸ τὸ διαιτητῇ. Arbitro.

Καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις. Adiuuabant Arrhibæum Legati Chalcidensium cohortantes Brasidam ne in Perdiccæ gratiam pericula subiret: hoc autem faciebant, vt Arrhibæi gratiam inirent.

Αμα δὲ τι καὶ εἰρήκεσαν. Probat Brasidæ causam testimonio legationis Perdiccæ.

Ως τε ἐκ τοῦ ἰδίου. Itaque ob eam causam Brasidas malebat ex publica vtilitate fauere Ar-B rhibæo.

Κοινῶ. Ex vsu publico.

Οὐκ δικαίως. Querebatur Perdiccas, & iniuriam sibi fieri iactabat: tum quòd sumptus magnos in eius copias alendas faceret: tum, & cætera.

Ακάνθιοι: αὖθις μὲν τῶν Κυκλάδων, καὶ αὐτοὶ, ἢ ὑπὸ δεξιᾶς πρός. C

BRASIDÆ CONCIO.

C Η μὲν ἔκπεμψίς μου. Brasidas adhortatur Acanthios, D vt fidem & amicitiam Lacedæmoniorum sequantur. Mouet vtilitate, ac dignitate. Docet ex seruis eos fore liberos, & bona, quibus fruebantur, conseruaturos: daturos verò cæteris Græcis documentum præclarissimum, vt se in libertatem vindicent, eamque rem ipsis allaturam gloriam immortalem. Hortatur (inquam) vt adiungant se Lacedæmoniis. Sed quoniam portas vrbis clauserant, castigat eos: & mirari se ait, libertatem oblatam D eos recusare: minatur etiam ni se accipiant, se vastaturum agrum, & cladem ipsis allaturum.

Prœmium est ductum à re, qua de agitur. Agitur de eo, liberos an seruos Brasidas vellet Acanthios: docet statim in ipso prœmio se velle eos liberos, & liberos ex seruis: eaque de causa se, & exercitum fuisse missum à Lacedæmoniis.

Propterea sum missus cum exercitu, ô Acanthij, vt Græcos asseram in libertatem: id quod in huius belli initio testati semper sumus.

E Η ἔκπεμψις: αὐτὸ τὸ ἐξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὁ στρατός.

Επαληθεύουσα τὴν αἰτίαν. Vt re comprobarem belli huiusce causam.

Προείπομεν. Prædiximus, denuntiauimus.

Αθηναίους, τὸ ἑξῆς πολεμοῦντες.

Εἰ δὲ χρόνῳ. Occurrit ad tacitas auditorum opiniones: cur citiùs huc non venistis? decepti opinione hoc ita fecimus: sperabamus, nos ipsos sine vobis bellum confecturos: ita, vt vos & sumptus, & pericula vitaretis, sed res longè aliter nobis suc-F cessit.

Νῦν δὲ ὅτε παρέσχεν. Iam verò, cùm facultas data 509. A est, adsumus, & vobiscum dabimus operam, vt eos debellemus.

Παρέσχεν. ὑπάρχοντες. Quo occupati ibi fuimus. ἀπόντες.

Θαυμάζω δέ. Castigat quòd portas clauserint.

Τῶν πυλῶν: αὐτὸ τὸ, ἐν ἀποκλείσει.

Καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις. Etsi meus aduentus ingratus G vobis accidit. ἀσμένοις. vt βουλομένοις.

Ημεῖς μὲν γάρ. Ab opinionis, & spei suæ frustratione. Nos enim tanta pericula suscepimus, & tot dierum iter per fines alienos confecimus, sperantes nos ad amicos peruenturos, & ad eos qui lubenter nos vrbe reciperent, omnibusque rebus iuuarent: vos verò, neque vt amicos nos

recipi-

recipitis, & libertati vestræ, cæterorumque Græcorum resistitis. Hic erat sensus apertus: sed [illegible].

Τῇ γνώμῃ. Quia tunc erant in potestate Atheniensium.

Καὶ βουλομένους ἰέναι: [illegible]

B Δεινά. Toleratu graue: graue, indignum.

Καὶ γάρ. Affert rationem cur graue fuerit toleratu: quia vestro exemplo cæteri Græci, quos adibo liberandi eos gratia, idem facient.

Καὶ δυσχερὲς ποιοῦμαι. Illa difficultate permoti, quòd vos, ad quos primùm accessi, & qui vrbem opibus, & authoritate florentem obtinetis, me tamen non recepistis.

Δυσχερὲς ποιοῦμαι. Aliàs indignè ferre, iam dubitare, difficile existimare.

Καὶ τὴν αἰτίαν. Cuius vestri facti causam probabilem nullam afferre potero: quòd scilicet vel metu, vel stultitia id ita feceritis. Sed hoc metu non fecistis, quia potentes: stultitia minùs, quia prudentes estis.

Ἀλλ' ἢ ἄδικον: ἄδικον, falsam. μετωνυμία. Sed existimabor aut falso titulo libertatis ad seruitutē Græcos velle adducere: aut infirmas habere copias, vt socios ab Atheniensium vi defendere non possim.

Ἀπαθής, δόξω [illegible].

C Καί τοι στρατιᾷ. A contrariis probat & libertatem se afferre sociis, qui se recipient, & firmas habere copias ad propulsandam vim Atheniensium. Sed mutat ordinem, vt alterum argumentum, quod est copiosius, coniungat cum consequenti disputatione. Hæc autem sunt referenda, περὶ τὸ ἀδύνατος, [illegible].

A signo. Atqui Athenienses non sunt ausi numerosiore exercitu confligere cum meis copiis ad Nisæam. itaq; non est verisimile eos missuros mari maiores, firmioresq; copias.

Αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ. Et ipse adsum non vt vos in seruitutem redigam, sed vt vos liberem: sed seruitutis nomen odiosum supprimit.

Πρὸς τὸ ἄδικον ἐλευθερίας hæc refer.

Ὅρκοις. Rem confirmat. Obstrinxi magistratus Lacedæmoniorum iureiurādo religiosissimo, fore vt socios, quos ego saltem ipsis adiunxissem, liberos esse sinerent.

D Οὐκ οὖν ἀξιῶ. Conclusio, quare peto à vobis, vt depositis suspicionibus, fidem & amicitiam nostram sequamini: & illud persuasum habeatis me fore parem arcendæ vi Atheniensium à vobis.

310. A Καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιώς. Erant duæ factiones in ciuitate, altera popularis, altera nobilitatis, & paucorum. Hæc fauebat Lacedæmoniis: illa studebat rebus Atheniensium. quare si deditio facta esset Lacedæmoniis, factio popularis habebat quod timeret, ne à contraria factione aucta opibus opprimeretur. ad hanc igitur suspicionem, & metum popularem occurrit Brasidas, & confirmat populum: iubetque bono esse animo: se enim venisse non vt alat, & foueat factiones, sed vt componat potiùs discordias, & pacem inter vtramq; factionem constituat.

Εἰ τὸ πάτριον παρείς. Si patrio instituto neglecto, vel plebem nobilitati, vel nobilitatem plebi addixero.

Χαλεπωτέραν γάρ: [illegible]. Ita enim non solùm non afferrem libertatem, sed grauiorem

A seruitutem imponerem, & nullam Lacedæmonij à vobis gratiam inirent pro susceptis laboribus, sed potiùs pro fama & gloria, culpam & infamiam subirent.

Καθεστάναι. Habeatur, extet.

Οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους: [illegible]. Et odiosius, atque acerbius imperium quæreremus, quàm habent Athenienses, quos eo nomine bello persequimur: & qui virtutem huiusmodi non profitentur.

B Ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ. Confirmat quod dixit se quæsituros esse imperium grauius, si ita sese gerant. Qui enim dignitate eminent, iis turpius est circumuenire quenquam, & fraude imperium quærere, quàm vi palam adhibita. Vis aperta minùs habet turpitudinis, quàm fraus clandestina. B

Τὸ μὲν γὰρ ἰσχύος [illegible]. Vis enim iure potentiæ, quam largitur fortuna, infertur. fraus verò ab iniusto consilio dedita opera suscepto.

Ἐπέρχεται. Ingruit. grassatur. L. Valla.

C Οὕτω πολλὴν περιωπήν. Concludit argumentum, se non venire vt alat seditiones, & alteram factionem alteri addicat: quia Lacedæmonij valde considerati, & circumspecti sunt, vel in iis rebus, quæ maximè sunt è re ipsorum. Sed hæc efferūtur μετ' ἐπιφωνήματος.

Περιωπήν. Cautionem, considerationem, curam. [illegible].

Καὶ οὐκ ἂν μείζω. A re ipsa ducit enthymema: Quòd si mihi non creditis, nec iurisiurandi religioni fidem habetis, facite periculum, & videte, D an facta cum verbis consentiant.

Εἰ δ' ἐμοῦ. Occurrit iam ad illa, quæ poterant afferre Acanthij: se non posse facere deditionem, fauere quidem Lacedæmoniis, sed teneri præsidiis Atheniensium: itaque non esse cur ille sibi vim afferat, & fines vastet; & libertatem cum periculis coniunctam obtrudat & inuitos cogat, sed illis beneficium det, quibus accipere hoc liceat. ad hæc (inquam) occurrit, & minatur se agrum eorum E vastaturum. C

Πειράσομαι δὲ [illegible]. Et meritò, iure optimo me id facturum duabus de causis. [illegible]. 311. A

Τὸ εὔλογον. Rationi consentaneum.

Ἀνάγκας: αἰτίας.

Τοῦ μὲν Λακεδαιμονίους, χρήμασιν, [illegible]. Tum ne res ea fraudi sit Lacedæmoniis, quos pecuniis oppugnabitis, tum ne cæteri Græci vestrum exemplum sequuti à libertate ipsi quoque abhorreant.

F Τοῖς ὑμετέροις [illegible]. Vt vos appellatis.

Οὐ γὰρ δὴ [illegible]. A loco contrariorum facit fidem, B iure optimo se, vim illis allaturam publicæ vtilitatis gratia: nam (inquit) nisi publicæ vtilitatis causa hoc ita faceremus, vt inuitos liberare vellemus, iniuriam certè faceremus.

Πρὸς ταῦτα, ἐπιλεγ[illegible]. Estote principes cæteris Græcis capessendæ libertatis.

[illegible]. Quasi pretiosam vestem, & su- C pellectilem.) ([illegible], quasi ornatum quen- G dam.

Πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, [illegible]. Cùm adegissent eum ad iusiurandum, quòd à Lacedæmoniorum magistratibus acceperat, id est, cùm sibi cauissent, idque obstricto illo iureiurando.

D Στειριεῖς, ἡ χώρα τὸ παλαιὸν... Hinc fuit Aristoteles princeps Peripateticorum.

Τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Redit ad eum locum, in quo cœperat explicare consilia inita de renouandis rebus Bœotiorum : fuerat constitutum (quemadmodum ibi cognouimus) vt ad certam diem Demosthenes ad Siphas appelleret cum classe , & suis copiis , & oppidum per proditionem occuparet : eodem tempore Hippocrates ex altera parte. Demosthenem ad Siphas antè diem dictum venisse , sed re infecta rediisse vnde venerat, quia res per indicium enunciata fuerat. at Hippocratem post eius discessum ad Delium venisse cum maximis copiis Atheniensium , & locum communisse , ac prœlium paulò pòst cum Bœotiis commisisse : in quo victus & vitam amisit , & magnam partem exercitus , & locum quem muniuerat. Hæc est summa istius narrationis.

Ὡς τοῦ ἱπποκράτει. Renouat breuiter memoriam eorum, quæ cœperat suprà explicare. τῷ γὰρ Ἱπποκράτει, καὶ ἐκείνῳ τὰ Βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο. Ἐνεδίδοτο.

Ἐνεδίδοτο. Honesto verbo res turpis exprimitur: tradebantur:id est,prodebantur.

312.A Γενομένης ἁμαρτίας τῶν ἡμερῶν. Facta aberratione à diebus dictis : hoc est, cùm Demosthenes ante, Hippocrates verò post diem dictū in Bœotiam venissent, sed καιρὸν πρὸ ἑτέρου.

Ἄπρακτος γίγνεται. Propositum tenere non potuit:spe atque opinione sua deiectus est: nihil profecit:voti sui compos fieri non potuit.

Μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλευομένης, αἰτία τοῦ τῆς ἐπιβουλῆς. Re indicata, detectis insidiis, patefactis consiliis.

Ἐπιβούλευμα. Consilium initum de rebus nouandis.

B Φανοτέας, Φανόνδε, suprà vocauit : Στεφανος Φανότην etiam, & Φανότεια. Diod.lib.12.

Παρείχεν. Infestabat, vel negotium facessebat. Rei peragendæ facultas.

Προκαταλαμβάνονται. Præsidiis occupantur.

Οἱ πράσσοντες τὸ ἁμάρτημα. Qui proditionem moliebantur. ἀμφιβολογία.

Οὐδὲν ἐκίνησαν. Quieuerunt , abstinuerunt à solicitandis iis , quorum operâ vti constituerant ad res nouandas , vel à statu rerum nouatione abstinuerunt,nihil nouare voluerunt.

C Ἀνέβαλλον τὸν χοῦν. Humum egerebant.

Σταυρούς. Et vallos defigentes.

Ἀμπελον. Excisa vinea.

Οἰκόπεδα. Solum domus dirutæ. Ex proximis ædificiis,quæ erant diruta. ἡ ἀναγκαία.

D Ἡσύχαζον. Ab itinere supersederunt.

Τὰ περὶ τὸ περιτείχισμα. Circa propugnacula, externásque munitiones.

Τάναγρα. Quinque millia passuum procul inde.

313.A Οὐ ξυμπαραινούντων. Cùm prœlium dissuaderent.

Ἡγεμονίας οὔσης. Cùm imperium esset penes eum tunc.

Κινδυνεύσαι: αἴτιοι τοῦ, μάχεσθαι πείθειν.

B Ὅπως μὴ ἀθρόοι. Ne frequentes aciem instructam desererent.

PAGONDÆ CONCIO.

A Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες Βοιωτοί. Hortatur Pagondas Bœotios ad ineundum prœlium , & cum Atheniensibus confligendum. Docet necessariò id ita esse faciendum. Demonstrat hostes inuasisse in fines Bœotios , & occupato Delio , locum aduersus se communisse. Admonet eos instituti patrij, & virtutis patrum , maiorumque, qui bella defendere, & hostes propulsare consueuerint. Metuenda esse dicit ingenia Atheniensium, præsertim finitimorum : ea enim esse auaritia, & audacia, vt non solùm in finitimorum agrum, sed etiam in remotissimarum gentium fortunas inhient. Affirmat maximum sibi impendere periculum de libertate, omnibusque fortunis amittendis. Docet in vtramque partem & quid referat hostes audacter inuadere, & quid quiescere, & vim & iniurias illorum perpeti : illud salutare & tutum; hoc periculosum, atque adeò perniciosum esse ait, hoc etiam exemplo confirmat. Efficit denique arma esse inferenda hostibus, & prœlio eos lacessendos. Sed quoniam cæteri βοιωτάρχαι, collegæ dissentiebant, & à committendo prœlio abhorrebant, ideò statim in principio suæ dictionis eos accusat, demonstrans ne in mentem quidem illis venire debuisse tale flagitium, vt hostem videlicet in fines Bœtios ingressum , qui Bœotiis bellum intulisset, qui Delium occupasset, & locum communisset, abire impunè paterentur. Idem autem est atque si diceret se mirari admodum ignauiam eorum, animique socordiam, qui ita sentirent. Castigat itaque eos, vt tollat aduersarios, qui resisterent, & impedirent suum propositū : deinde aggreditur ad causam , & milites ad pugnam hortatur.

Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες Βοιωτοί. Ne in mentem quidem nobis venire oportuerat, vt nisi Athenienses in Bœotia deprehenderemus, cum ipsis non confligeremus. A rei turpitudine orditur, quasi dicat turpissimè facere eos, qui à se dissentiunt, neque iudicant prœlium esse committendum. Latet autem hîc mirus amplificationis locus: qui est, non solùm hoc quod cogitatis non est admittendum, sed ne dicendum quidem : præterea non solùm non est dicendum , sed ne cogitandum quidem propter ingentem eius turpitudinem. Est itaque satis grauis accusatio: sed lenitur τῷ καιρίως. subiicitur enim ἡμῶν ἐλθεῖν.

Τινὰ ἀναγκαῖα: αἴτιοι τῷ, λέγε.

F Ὡς οὐκ εἰκός. Non esse par, & rationi consentaneum, vt cum Atheniensibus prœlium ineamus, nisi eos in agro nostro deprehenderimus.

Τὴν γὰρ Βοιωτίαν. Ratio. ἀντὶ τοῦ διότι. At illi suos fines transierunt, & in nostros irruperunt, & munitiones in his extruxerunt : itaque, quasi dicat, vim vi repellere licet.

Καὶ αὖθις δίκαιος. Conclusio argumenti. Ergo sunt hostes vbicunque sunt:id est, siue sint in nostris finibus, siue in suis.

G Καὶ ὅθεν. Id est, in suis finibus.

Ἐδήλωσαν πολέμιοι. Hostes se declararunt, hostiliter se gesserunt.

Νῦν δὲ ἄν τῳ. Oportuerat nemini vestrum in mẽtem hoc venire: iam verò si cui venit hoc in mentem, recedat ab ea opinione, & mutet sententiam. Est

Est conclusio prooemij, cui est coniuncta propositio totius causæ: ἐν τῷ μεταγνῶναι. nam in mutatione sententiæ posita est propositio, qua hortatur Pagondas Bœotios, vt bello aggrediantur Athenienses.

Οὐ γὰρ τὸ προμηθές. Nam non in defendendo, ac propulsando bello, sed in inferendo requiritur consideratio & circumspectio. Hic est sensus, sed obscuriùs expressus. Prouidentia enim non patitur æquè considerationem in iis, qui inuaduntur, & quorum fines, & fortunæ in discrimen vocantur, atque in iis, qui bellum aliis volentes inferunt, & quorum fortunæ, atque fines integri sunt, & siti extra periculum: id est, nam qui saluis suis rebus & fortunis, bellum aliis inferunt, hi debent esse circumspecti, & considerati, non ij, quibus infertur bellum, & de quorum fortunis atque imperio agitur.

Τὸ προμηθές: ἀντὶ τοῦ, ὁ προμηθούμενος. Res pro personis.

Πάτριόν τε ὑμῖν. Ab instituto patrio argumentatur.

Ἀθηναίους. Terrorem incutit ab ingeniis Atheniensium, qui & περὶ δυνάμεων πλεονεκταί, καὶ περὶ πολέμων κινδυνευταί, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες, Ἀθηναίους ἐμφανῶς.

Ὁμόρους. Facultas à propinquitate.

Πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας. Nam ita demum cuiusque ciuitatis libertas retinetur, si vi finitimorum resistatur. τὸ ἐξῆς. τὸ ἀντίπαλον γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας, καθίσταται καὶ ἐλεύθερον πᾶσι.

Τὸ ἀντίπαλον. Res pro personis, vt τὸ ἐλεύθερον.

Καθίσταται. Constituuntur: id est, durant, permanent.

Καὶ πρὸς τούτους γε δή. id est, cum iis verò, qui non solùm finitimos, sed etiam remotos in seruitutem redigunt, quis neget non esse contendendum, licet extremum periculum sit propositum?

Τοὺς ἄλλους. καὶ τοὺς Σικελίαν τοὺς ἄλλους. Fortasse etiam Siculos.

314.A Καὶ χώρας. πρὸς οὖν χρὴ χώρας. Terrorem incutit à magnitudine periculi imminentis.

Γενήσεται. Statuetur.

Τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέρα: παροίκησις. Adeò nobis periculosior, quàm aliis est propinquitas talium accolarum. Vel, Adeò hæc talium accolarum propinquitas nobis magis, quàm aliis est periculosa.

Εἰώθασί τε. Pergit incutere terrorem nouo enthymemate. Potentes freti suis opibus eos, quia bello abstinent, & tranquillitati student, facilè armis aggrediuntur: abstinent ab iis, quos intelligunt paratos ad bellum propulsandum etiam extra suos fines.

Κατέχειν. Bello premere, vrgere. L.V. Coercere: sed parùm commodè.

Ἀδεᾶ καθιστάμεθα. Tranquillitatem peperimus.

Ὧν χρὴ μνησθέντας ἡμᾶς. ἐπιλόγος. Inflammat animos partim virtutis pristinæ commemoratione, partim cohortatione ne maiorum suorum obscurent gloriam.

Πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ. In spem adducit diuini auxilij. Apollinem enim, cuius lucum & fanum violarunt Athenienses, sibi adfuturum ait. Persuasi autem Deum adfore nobis, & freti sacrificiis, quæ nobis immolantibus lætum & felicem euentum promittunt, tendamus aduersus hostes.

Καὶ δεῖξαι. Ac declarare ipsis auaritiam ipsorum expleri posse apud ignauos, non apud viros fortes, & paratos ad vim propulsandam.

Κτάσθωσαν. Mutata est figura verborum.

Οἷς δὲ γενναῖον: ἀντὶ τοῦ, πάτριον, καὶ ἀπὸ γνώμης. Causa pro effecto, μετωνυμία. Qui autem solent & suorum libertatem fortiter defendere, & à bello per iniuriam aliis inferendo abstinere, eos verò non permissuros, vt è suis finibus sine certamine discedant.

Ὀψὲ τῆς ἡμέρας. Serum diei. L.V. At F. P. multa dies.

315.A Ἐς χωρίον καθίσας. In loco subsistens, vnde se inuicem aspicere exercitus non poterant, interposito colle.

Τῷ δ' Ἱπποκράτει. Allatus fuit nuntius Hippocrati per speculatores, Bœotios venire contra exercitum Atheniensium. mittit igitur Hippocrates, & imperat legatis, vt copias instruant: & ipse paulò pòst venit ex Delio.

Ἐπιγένοιντο. L.V. Pugnæ superuenirent. F.P. A tergo Bœotios adorirentur.

Ἀντικατέστησαν. Opposuerunt.

Καλῶς εἶχεν. Acie bene instructa, & rebus omnibus benè constitutis.

Ὑπερεφάνησαν. Ostenderunt se in summo colle: à sydere ἡ μεταφορά.

Κορωνεῖς. Κορώνεια πόλις Βοιωτίας.

Κωπαιῆς. Κῶπαι πόλις Βοιωτίας. ὁ πολίτης κωπαῖος. ἔστι δὲ καὶ κωπαΐα λίμνη, καὶ κωπαΐς, ὅθεν κωπαιεῖς. cuius incolæ & ipsi eodem nomine dicebantur. Quare inquit, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην.

Ἐπ' ἀσπίδας δέ. Describit qualis fuerit acies vtriusque exercitus, & vtra earum firmior fuerit altera. Ostendit aciem Thebanorum longè firmiorem fuisse: ita enim densatam eorum aciem in longitudinem, vt viginti quique milites contineret. Atheniensium verò aciem in 8. tantùm milites porrectam in longitudinem dicit: itaque fuisse infirmiorem.

Scutatis quini, & viceni applicati erant. L.V. At Fr. P. Thebani milites in quinos & vicenos in longitudinem digesserant. Est autem formula locutionis militaris: ἀσπίδες accipiuntur pro militibus.

Ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. Vt cuique contigit.

Ἀθηναῖοι μὲν οὖν. Transitio. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μέν. &c. Sic ego corrigo sensu longè meliore, & structura verborum aptiore.

Ἐπὶ ὀκτώ. Octonis tantùm viris densârunt aciem: ergo infirmior erat.

Ὄντες πλῆθος ἰσοπαλεῖς. Tacitè reprehendit, & carpit ducem Atheniensium, qui cùm parem numerum militum haberet, tamen suam aciem non densauerit.

Ἐκ παρασκευῆς. Ex apparatu. L.V. At. F.P. De industria: consultò.

Ἅτε πανστρατιᾶς. Siquidem frequentissimæ copiæ tum peregrinorum, qui aderant in vrbe, tum ciuium ad eam expeditionem eductæ fuerant.

Καὶ ὡς τὸ πρῶτον. Itaque vt primùm ire cœperunt domum.

Hippocratis Adhortatio.

Ὦ Ἀθηναῖοι. Hippocrates copias suas ad prœlium militari more adhortatur. proponit præmia: maxima videlicet commoda, & dignitatem, si vicerint: liberaturas enim patriam periculis, & Bœotiam imperio Atheniensium adiuncturas ait: & dignitatem ac gloriam suam, & maiorum suorum conseruaturas.

Procœmium habet excusationem, quòd agat paucis. ductum autem à tempore, eiúsque angustiis, quibus impeditus non potest agere longa oratione cum suis copiis. quasi dicat, date veniam, si cogor necessitate, & angustiis temporis, esse apud vos breuior.

Paucis vos ô Athenienseis adhortabor: sed apud viros fortes idem valet breuis, ac longa oratio.

Ἀθηναῖοι. Continet laudem iam hæc appellatio: & videtur idem valere, atque illud quod sequitur haud multò pòst, ἀγαθοὶ ἄνδρες.

Καὶ ὑπόμνησιν. Mea cohortatio est potiùs commonefaciendi vos, quàm impellendi & iubendi gratia. Conciliat animos militum, cùm parem se illis esse significat.

Παρεστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν. Nemini vestrum in mentem veniat prœlium & periculum istud non esse necessarium. Agitur enim res maximi ponderis, summásque vtilitates nobis allatura. Nam si vincamus, partim liberabimus nostros fines incursionibus hostium: partim adiungemus nostro imperio totam Bœotiam. Occurrit ad militum cogitationes, qui ita sentiebant.

Ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ. Non autem pro patriis finibus.

Οὐ προσῆκον. Quia ἐν ἀλλοτρίᾳ.

Ἀναρριπτοῦμεν. Vt suprà in oratione Brasidæ. κινδυνον τοσόνδε ἀναρρίψαμεν. ἡ μεταφορὰ à iactu telorum, & ab aleatoribus.

Ἀντὶ τῆς τῶνδε ἔχοντα. Causa cur.

B Χωρήσατε. ἐπάξιως. In quo mouet eos dignitate patriæ, & rebus præclarè gestis à maioribus.

Πρώτην, dignitate. Nam πρῶτον etiam tempore, ordine, & τὸ μὴ ἀεὶ περὶ φίλων κατὰ τὴν τῶν ἐκκλησίαν.

Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους. Conflictum exercituum, & concursum acierum iam describit Thucydides. Et quia induxit Pagondam pugnæ studio ardentem, & ad eam rem properantem, facit iam probabiliter eundem festinantem manum conserere, interpellasse Hippocratem ita, vt aciem omnem suam circumire, & cohortari ei non licuerit.

Καὶ μέχρι μὲν μέσου. Et ad mediam vsque aciem progresso, vltra eam non ita progresso, Bœotij hortante, danteq; signum Pagonda properè de colle signis infestis decurrunt. αἱ ἀλλ' ἐπῆλθον. αἱ nunc abundat.

Παιανίσαντες, παιανίζειν, tollere clamorem de more militari, Pæana canere.

C Ἀντεπῄεσαν. E diuerso in eos ferebantur, contrà ferebantur.

Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε. Eadem difficultate vtræq; extremitates fuerunt impeditæ.

Ῥύακες. De igne etiam dicitur, ῥύακας τοῦ πυρός, riui, aluei torrentium.

Τὸ δὲ ἄλλο. Cætera acies constitit pugnans acriter, & clypeis atq; vmbonibus hostem connitens pellere, ac retinere: manu conserta nitebantur, & cæt.

Καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον. Exitus pugnæ.

Ἐπέκειντο. Insecuti sunt.

Ὑποχωρησάντων γάρ. Ratio, cur Thespienses potissimùm in eo prœlio cladem acceperint: quia nudato latere, circumuenti, & cæsi sunt.

Τῶν παρατεταγμένων. Qui propè eos instructi fuerant: ordines proximi, L. V. nam cùm ij, qui contra steterant, sed parum commodè.

B Ἐν ὀλίγῳ. In angusto. Vel ad tempus refer. D

Ἐν χερσίν. ἐν χειρῶν νόμῳ. Etiam dicitur.

Καὶ τινες. Nouam rem & miserandam obiter narrat.

Ταραχθέντες. L. V. perturbati. sed meliùs si permixti dicas

Τὸ μέντοι ἐν ταύτῃ. Transitio.

Ἐς φόβον καταστῆναι. Timere cœperit: ad metum adduceretur. 337.A

C Παραρρηγνυμένων. Dissoluentibus ordines. B

Τῆς ξυμπάσης ἤδη γεγενημένης. Versis dudum in fugam hostibus.

Νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον. Sed noctis interuentu.

Ἐπιλαβοῦσα. Breuis παρενθήκη. Cùm nox prœlium occupasset.

Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ. Pergit explicare reliquas res gestas. demonstrat copias nonnullas Atheniensium, quæ erant Oropi, & in Delio, postridie domum se recepisse, relicto tamen ibi præsidio. C

D Καὶ φυλακὴν καταλιπόντες. Ne videlicet Athen. absportarent cadauera suorum, qui in acie ceciderant.

Ἐβουλεύοντο. Inibant consilia de oppugnando Delio.

Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων. Miserant Athen. caduceatorem, qui peteret à Bœotiis, vt sibi per eorum voluntatem liceret suos tollere, ac sepulturæ mandare. is incidit in caduceatorem Bœotiorum, qui E ad Athen. questum veniebat de iniuriis; de bello illato, & de Delio occupato: & ab eo reuocatus redit vnde venerat: alter verò Bœotiorum ad Athenienses peruenit, & mandata; querelasque suorum exponit: ad quæ Athenienses ordine respondent.

Οὐδὲν πράξει. Nihil proficiet, nihil impetrabit. D

Ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν. Exposuit mandata Bœotiorum.

Ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν. Obliqua concio. Petebant Bœotij vt Athenienses Delio excederent F & suas inde res absportarent: quia per nefas locum sacrum occupauerant contra Græcorum iura, tum quia Deum Apollinem, cui erat sacer locus, violauerant: in quo latet grauis accusatio Atheniensium de sacrilegio. Iniuriam eos facere dicebant, qui violarent Græcorum instituta. omnium enim esse institutum, vt illato bello, à sacris tamen eorum, quibus infertur bellum, abstineatur, ipsos non solùm ab his non abstinuisse, sed etiam locum sacrum occupasse, cumque G muniisse &c.

Βεβήλῳ πλὴν τὸ ἐσιέναι, quæ adeuntur, quò adire fas est.

Πάντα γίγνεσθαι. περιόντες. Quasi ne nominanda quidem essent flagitia eiusmodi in rebus sacris.

Ἀπο-

318. A Αψαύστῳ. Quod attrectare nefas erat, nisi in vsu sacrorum ad manus abluendas.

Ανασπάσαντας. Vim indicat hoc verbum: ἀνασπᾶν, enim est conuellere. σπασμὸς, conuulsio à medicis vocatur.

Ὥστε. Conclusio. Petit vt locum sacrum occupatum deserant, & sua absportantes finibus Bœotiorum excedant.

Ομουχέτας. Qui simul præsides huius agri sunt, qui hunc agrum simul tuentur.

Προαγορεύειν. Edicere.

Τοσαῦτα τοῦ κήρυκος. Quid Bœotiis responderint Athenienses explicat iam Thucydides: negant se facere iniuriam in præsentia: in posterum etiam se nullam esse facturos affirmant: se autem lacessitos à Bœotiis, & Thebanis in primis eò venisse dicunt, vt hostem vlciscerentur. Esse autem Græcorum institutum, vt qui agro aliquo potitur, is etiam sacris eius agri potiatur, & colat eius agri numina more recepto, siue quocunque potest alio, hoc probant exemplo. Itaque se non esse discessuros inde: aquam verò necessitate adductos, non contumeliæ causa attigisse; esse autem fas cuilibet in necessitate constituto res sacras attrectare, id quod probant. Accusant contrà eos, qui non tanti faciant religionem, quanti simulabant.

B Τὸν ϑεὸν, αἰτιολογία ad illud ὑβρίζειν τῶν τὸ νόμιμα τῶν ἑλλήνων.

Ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος. Penes quos fuerit imperium.

Τρόποις θεραπευόμενα. Ceremoniis culta.

Καὶ γὰρ βοιωτοὺς. Exemplo rem probant.

Ἐξαναστήσαντες. Vi pulsis incolis pristinis.

C Οἰκεῖα νῦν. Iam pro suis ea habere, atque colere.

Καὶ αὐτοί. Quare se quoque idem facturos dicebant, & si profanum aliquem locum occupare potuissent, lubentiùs eum occupaturos fuisse: iam verò, cùm minùs id licuerit, se non esse Delium deserturos.

Ὕδωρ τε. ad illud ὕδωρ τε, ἃ ἐλῶ: Purgatio à necessitate.

Πᾶν δ' εἰκὸς εἶ). Consentaneum autem esse, veniam aliquam à Deo dari omnibus, qui bello & rebus duris coacti aliquid admittunt. Res pro personis. τῷ, αἰτιῶσεως, ἢ ἀναιτίου, vel mereri veniam.

Καὶ γάρ. Signo rem probat.

Παρανομία τε. ἀσέβεια. A vi & notatione vocabuli docet sceleris nomen impositum voluntariis flagitiis, non necessariis.

319. A Τούς τε νεκρούς. αἰτιολογία, ἢ ἀντικατηγορία. Multò scelestiores vos, qui pro locis sacris cadauera vultis restituere, quàm nos, qui locum sacrum cæsis nostris anteponimus. Bœotij volebant reddere cæsos Athenienses milites, vt lucum & templum Apollinis recuperarent. hoc erat parui æstimare locum sacrum. Inde igitur argumentantur Athenienseis.

Μὴ ἀπιοῦσιν. ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ, μὴ ἀπιέναι, ἀντὶ τοῦ ἀπελθόντας. Secutus est casum τὸ σφίσιν, & τοῦ σπένδοντας, quod est in sequenti clausula.

Οἱ δὲ βοιωτοί. Quid responsi tulerit caduceator ostendit. Si in agro vestro estis, non est cur repetatis à nobis vestros, qui in acie cæsi sunt: sin estis in nostro, abite & corpora cæsorum absportate. Summa est illa. Arguebant Athenienses quodam-

A modo stultitiæ, qui sperarent inuitis Bœotiis se esse absportaturos corpora suorum.

Αὐτοὶ γιγνώσκειν. id est, non esse cur à se repeterent: sed ipsi arbitratu suo in suis finibus agerent quod luberet: innuentes nunquam eos id facturos se inuitis.

Οὐδ' αὖ ἀπονδὸν. Mutata figura, ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐκείνων δὲ οὐκ ἀπιέναι, ἢ οὐκ εἶ) αὐτοῖς. L.V. Neque ad eos reddendos se obligatos esse. Fr.P. Pro illorum autem agro non esse interponendam

B suam fidem: id est, pro ea re, quæ erat gerenda in eorum agro.

Τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐκείνων. Illud autem responsum honesti habere speciem.

Μηλιέως. μηλιεὺς. Gens Thessalorum, à qua sinus Melianus.

Τοὺς ἐκ Νισαίας. Præsidium Peloponnesiorum intelligit, quod ex Nisæa exierat dimissum ab Atheniensibus, soluta certa summa pecuniæ in singula capita.

C Ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες. Cùm alio genere oppugnationis, tum isto, id est, admota machina ad murum, qui erat ex lignis, & vitibus, quo incendium excitatum est: ita vt nudatis mœnibus præsidio captum & expugnatum fuerit. Summa est hæc: sed Thucydides rem diligentissimè describit.

Ἁρμόσας. Aptè.

Ἀκροφύσιον. Fistula tota ferrea.

Καθεῖτο. Demittebatur.

Ἐσεσιδήρωτο. Erat præmunita ferro, ne ignem

D corriperet.

Προσῆγον δ' ἐκ πολλοῦ. Agebant ex longinquo spatio.

Σποδιαῖς. ἔργα σπαροὶ φύσημα. L.V. Acriter. F.P. Perpetuò, confertus, quia difflare non poterat. Rectè: sed est causa pro effecto.

Μένοι. Consisteret.

Τοῦ δὲ ἔπειτα. Narrat caduceatorem iterum Athenas venisse, qui corpora suorum sepeliendapeteret: & rerum quæ acciderant in Delio ignarum, impetrasse. Hoc factum est post captum

E Delium, decima septima die post prœlium commissum.

Ὀλίγῳ ἐλάσσους. Paulò pauciores quàm quingenti.

Σκευοφόρων. Lixarum.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην. Aliam Atheniensium cladem explicat: Demosthenes Hippocratis collega post receptum à Siphis, in agrum Sicyonium duxit suas copias, sed non omneis. Itaque Sicyonij

F priusquàm cæteræ naues appellerent, aggressi eas copias, quæ ex nauibus exierant, fundunt, & ad naues vsque persequuntur: alios cædunt, alios viuos capiunt.

Τελαμῶνι: ἔθνος Ιλλυρικόν.

Ἀδελφιδοῦ. Ex fratre nepos.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Redit ad Brasidam: & temporum ac rerum gestarum ordinem prosequitur. Narrat expeditionem ab eo susceptam in Amphipolim: de qua nonnulla scitu digna memorat, situ

G vrbis, nomen quo antè vocabatur: à quo primùm fuerit condita: vt ab Atheniensibus denique occupata coloniam eorum acceperit. Addit etiam Aristagoram Milesium conatum esse olim condere vrbem istam, sed ab Edonis fuisse pulsum. Diod. libro 12. Sed mutatis temporibus hæc eadem narrat.

321.A Ἐνὸς δέοντι. Vndetricesimo: Diod. biennio A post.

Ἀχαιοῖς ἀπίοντας. Diod.

Ἀρισταγόρας. Hic fuit Mileti tyrannus. Herod. libro 5.

B Ὅτι ἐπ' ἀμφότερα περιρρέοντος. Quòd à Strymone hinc inde alluéretur: vtroque a latere cingeretur.

Ἀρναῖ: ἄρνη. Aliàs numero vnitatis est apud Stephanum. Erat etiam Bœotiæ. Homerus:

Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην εἶχον.

Erat etiam in Thessalia, & in Mesopotamia. τῷ ἔθνικῷ ἀρναῖος.

C Ἀργίλιοι. Ἄργιλος πόλις θρᾴκης. ὁ μῦς ἄργιλος κατὰ θρᾷκας. Cùm fundamenta vrbis iacerentur, visus est mus: eamque ob causam ducto inde auspicio, nomen hoc vrbi inditum.

Οἰκήτορες. Domicilium ibi habentes.

Οἱ ἄλλοι. ἴσως ἄλλως. Tantùm, Articulus enim habet αἰτιολογικὴν προσγραφομένην πρός. Si autem Thucyd. cæteros nouisset, eos memorasset, vt fecit de Argiliis.

Ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρός. Posteaquàm occasio oblata est.

D Τῇ πόλει. τῇ ἀργίλῳ.

Ἀπέχει. Distat à ponte ampliùs, quàm ripa ab opposita ripa fluminis, qua erat per pôtem transitus.

Οὐ καθεῖστο τείχη. Nulli erant erecti muri.

Ἠνβιασάμενος. Quo reiecto, pulso.

Ἅμα μὲν. Simul proditorum, simul tempestatis, & repentini aduentus beneficio.

322.B Τεθνεῶσι. Ad animum iam refertur.

Νῦν δέ. Statum rei contrarium significat.

Ἐπιδρομάς. Fecit excursiones.

Κρατοῦντας. Præpollenteis, obtinenteis.

Φύλαξ τοῦ χωρίου. Vt vrbem tueretur.

C Θάσον. Nomen hodie retinet: id est, tantùm interposito, i, Thiaso. in opposita continenti erant secturæ aureæ, quas tunc Thucyd. obtinebat.

Μάλιστα μὲν οὖν τὸ οὖν abundat.

Ἐν τούτῳ δέ. Narrat Brasidam interea æquissimis conditionibus allexisse oppidanos, vt deditionem facerent: affert causas cur vi eam vrbem capere nô sit conatus.

D Κτῆσιν. Peculium, prædia.

Ἐργασίας. Operas, quæ foderent secturas aureas.

Προσαμύνειν. Fore, vt conseruaret, & periculo liberaret.

323.A Μένειν ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ. Loco manere, in suis bonis.

Ἀλλοιότεροι. Mutarunt consilium: antea enim de defensione cogitabant, & Thucydidem accersebant.

Ξύμμικτον. Promiscua ex diuersis ciuitatibus turba.

B Ἐν ἴσῳ. Retenta iuris æquabilitate, causam significat, ἡ δεομένη πόλεως.

Διακηρυξάντων αὐτοῖς. Æquas esse conditiones affirmantibus.

Ἐγένετο ἡ ὁμολογία. Facta est conuentio.

C Ἐγένετο λαβεῖν. Vel desideratur μή, vel sumendum est ex sequenti clausula, vt illud, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν. libro 3. in oratione Diodoti.

Καθίστατο. Constituebat: id est, muniebat oppidum: tem frumentariam curabat, præsidia disponebat.

Τὴν προσεχῆ γραμμὴν ἄκραν. L.V. Promontoriũ.F.P. D Lingulam excurrentem.

Κρατοίη τοῦ ἰέναι. Ostio fluuij potiretur: ne scilicet commeatus, & auxilia mari subuehi possent.

Ἀπετειχίσας. Eionem scilicet.

Καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ ποταμοῦ. Summa est: tum, quia 324.B patebat iam Lacedæmoniis aditus in Thraciam, qui antea non patebat: hoc probat. Poterant illi quidem, idq; permissu Thessalorum ad Strymo- B nem vsque peruenire: vltra flumen non ita, affert causas.

Ἀνωθεν μέν. Confirmat hoc à loci situ. A superiore parte pontis ingens erat palus: ab inferiore classis Atheniensium excubabat, atque obseruabat, non permissura, vt accederent.

Οἱ γὰρ Βρασίδας. Confirmat rem propositam, socios scilicet Athen. facilè defectionem fuisse facturos. à moribus Brasidæ ductum argumentum, & ab oratione eiusdem.

C Καὶ γὰρ καὶ ἄδεια. Nam impunè se id facturos sperabant, infirmas opes Atheniensium contemnentes: quanquam falsos fuisse eos ait Thucydid. potentiam enim Atheniensium fuisse ingentem ipse statuit. Ἄδεια, impunitas videbatur: id est, non metuendum putabant. Reprehendit eorum stultitiam Thucyd.

Ἐψευσμένοις. Frustratis opinione de opibus Atheniensium, qui falsò putarent opes Atheniensium non esse tantas, quantæ postea existimatæ D sunt.

Τὸ δὲ πλέον. Iudicabant autem ita magis incerta D voluntate, quàm certa prouidentia.

Εἰωθότες. Locus communis. Confirmatio ab ingenio humano petita: quæ volumus, & credimus libenter. ὁ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται.

Διωθεῖσθαι. Dimouere, reiicere.

Λογισμῷ αὐτοκράτορι. L.V. Id principi rationi cômittere. F.P. Id ratione αὐτοκράτορι retinere. αὐτοκράτωρ in malam partem nunc, qui nimium sui iuris, suique arbitrij est, αὐθάδης.

E Τὸ δὲ μέγιστον. Maximè autem, ante omnia verò 325.A propter præsentem voluptatem: id est, quia res nouæ delectant.

Ὀργῶντες. Ardore & studio belli agebantur. ὀργᾷν, stimulari libidine.

Ὧν αἰσθανόμενοι. Efficit Athenienseis his rumoribus excitatos misisse quoque versum præsidia. αἰσθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὁ Βρασίδας.

Ἐφιέμενος. Mandans.

F Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Docet Brasidã non impetrasse nouas copias: hoc verò factũ inuidia principum ciuitatis, qui inuidebant eius gloriæ: necnon quia pacis erant cupidi, & studiosi recuperandi suos, qui erant captiui Athenis.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Narrat Megarenses eadem hyeme recuperasse muros lôgos quos Athenienses tenebant: eosque solo æquasse.

Καὶ Βρασίδας. Nouam expeditionem Brasidæ narrat in Acten, & in oppida quæ erant in mon- G te Atho, quorum pleraque in deditionem venisse ostendit: Dium & Samen tantùm restitisse dicit.

Ἀκτήν. Oram maritimam intelligit, quæ erat intra fossam à rege Persarum factam in monte Atho: & austrum spectabat. aliàs Atticam significat.

Ἀπὸ

C Ἄθως. Herodotus libro 7. *Monte Santo*, hodie.

Διγλώσσων. Quia Græca, & Barbara vtuntur lingua.

D Βισαλτικὸν: Βισάλτια πόλις, ἢ χώρα μακεδονίας, κατὰ Βοσάλτου δ' ἰδίῳ ἢ γῆς, περὶ ἣν οἱ λαχοὶ δύο ὄπατα ἔχουσι. Στεφ.

Κρηστωνικόν: Κρήστων πόλις θράκης.

326.A Τορώνην: πόλις θράκης, κατὰ βρῶτις τῆς προποντίας, ἢ ποσειδῶνος, ἢ φοινίκης. ἔστι καὶ ἄλλη κατὰ ... Steph.

Ἐπῆγον. Solicitabant.

Νυκτὸς ἔτι. Priusquam nox abiret, noctu adhuc.

Τὴν μὲν τῶν ἄλλων πόλιν. Docet Thucyd. aduentum Brasidæ ignotum Toronæis fuisse, iis exceptis, qui proditionem moliebantur. Laudat itaque latenter Brasidæ diligentiam, carpit Toronæorum & Atheniensium negligentiam, qui cùm hostem haberent proximum in Thracia, tamen adeò remissis animis & languidis fuerint, vt eius aduentum ignorauerint.

B Οἱ ἐσελθόντες. Hos tam paucos ingressos vrbem, præsidium Toronæorum, quod erat in summo colle, oppressisse narrat.

Οὔσης τῆς πόλεως. Situm vrbis obiter describit: sita erat in colle.

C Διῄρουν. Diuidunt, perrumpunt, perfringunt.

Τὸ σημεῖον. Ignium erat, vt paulò post declaratur.

Καὶ οἱ μὲν χεῖρα. Docet Thucyd. huius manus partem introductam à proditoribus per portulam, quam ipsi perfregerant, partem per portas, quę ad forum ducebant, & quas aperiendas curauerant, vt oppidanos scilicet aggressi partim à fronte, partim à tergo, perterrefacerent. Sed addit, manum istam militum mirатam admodum fuisse moram proditorum.

D Διακόψαντες. Disrupto vecte, fracto vecte.

E Ἐμβοήσαντες. Syllepsis est per numeros, tollentes simul clamorem.

327.A Προσκειμένας. Appositæ.

Κατ' ἄκρας. A summo: id est, superiorem, eminentioremq; eius partem occupare: quam qui tenent, longè meliore conditione sunt, quàm qui ex loco inferiore rem gerunt.

Τῶν δὲ Τορωναίων. Redit ad Toroneos: & alios in magna trepidatione fuisse: alios ad Brasidam trāsisse, & cum eius copiis se coniunxisse narrat.

B Λήκυθον τῆς πόλεως. Tumulum vrbis in angusto Isthmo, vel certè arcem intelligit.

Βεβαίως. Certè, planè, exploratè. Narrat Brasidam vrbe iam potitum, Toronæos qui in arcem cum Atheniensibus confugerant, admonuisse edicto vt redirent ad sua, & patrio instituto atq; liberi viuerent: cæteros ad concionem conuocasse, & eos confirmasse, ac docuisse quid sui esset consilij, & quid ipsis vicissim esset præstandū: egisse etiam causam proditorum, eosq; diligēter purgasse.

C Ἀδεῶς. Liberè, tutò, sine metu, impunè.

Ὑπειπὼν δε. Pollicitus impunitatem.

D Οὐ δίκαιον ἦν. Obliqua concio. Partim autē purgat proditores, partim docet causas ob quas susceptum fuerit bellum istud, partim excusat Toronæos, qui restiterint, & aduētu suo perterriti fuerint, partim denique confirmat eos, & hortatur, vt sint in posterum fideles & cōstantes socij & amici.

328.A Οὔτε τοὺς μὴ μεταχόντας, supple ἀπὸ τῆ κακοῦ, δίκαιον ἦν.

Τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. Eodem iure futuros, eadem commoda consecuturos.

Ἀφῖχθαι γὰρ. Causas sui aduentus commemorat. A Summa est, Veni, vt Græcos in libertatem vindicarem: sed per contrarium sensum res effertur.

Διαφθορὰν. Amplificatio.

Τό δὲ κήρυγμα. Signum petitum à tempore præterito, & à re paulò antè gesta.

Οἱ ὑστέρους οὐδὲν χείρους. Quia de illis non malè sentio: quia non iudico eos esse deteriores, quòd illorum amicitiam sequantur: quasi dicat, non sunt existimandi improbi, quòd socios & amicos bona fide sequantur. Confirmat rem; idem essent B facturi, si nostri fuissent socij, & facient iam, cùm nostram amicitiam sequentur. Cur igitur non fecerunt nunc, sed restiterunt? propter imperitiam.

Οὐδ' ἂν σφᾶς, &c. Neque se existimare fore eos minùs amicos Lacedæmoniorum, quàm Atheniensium scilicet, modò fidem eorum experiantur. Iam verò ob imperitiam rerum id ita accidisse dicit, vt eos timuerint, quos minimè timere debebant.

Δοκεῖν. Existimare.

C Δικαιότερους πράσσειν. Æquiores, & viros meliores se præstant.

Παραστήσεσθαι. Nunc ad animum refertur: secum constituerent.

Παραφράγματα. Propugnacula. L.V. Munitiones. F.P. C

Προσιόντος. Succedente, vel accedente iam exercitu.

Ἐπιμαχώτατον. Et quæ maximè expugnari poterat munitio.

D Τὸ δ' οἴκημα. Porrò ædificium oneris magnitudine pressum, repentè disruptum cecidit.

Ψόφου. Fragore edito.

Οἱ δὲ ἀπωτάτω. Remotissimi quique. D

Τὸ χωρίον. Ruinam munitionis. 329.A

Ἐπιφερόμενος. Irruens, irrumpens.

Ἀνῆκε τοὺς τριάκοντα μνᾶς μισθοῦ. B

Ἀνῆκε. Attribuit, dicauit.

Τέμενος, κατ' αἰτίαν. Quòd fas non esset cædere materiam in eo.

E Αὐτό. Mutauit genus figuratè.

Ἐπιβούλευε. Clandestina consilia versabat.

Λακεδαιμόνιοι δὲ. Inducias annuas factas inter Athenienses, & Lacedæmonios, & socios vtrorumque narrat iam Thucyd. Explicat consilia, quibus vtrique adducti has fecerint inducias. Docet Atheniensium consilium illud fuisse, vt ad bellum melius se compararent, aut etiam si bene res sibi cederet, pacem diuturnam interea facerent. nunquam verò fuisse suspicatos, vt factis induciis F Brasidas ad defectionem suos socios solicitaret Lacedæmonios verò inducias fecisse, vt suos qui erant Athenis captiui recuperarent.

Οὐδὲν σφῶν. Id est, nullam ciuitatem sociam & amicam. C

Καὶ ξυμβῆναι, νομίσαντες ξυμβῆναι αὖ. Quia existimabant fore vt diuturniorem pacem facerēt: vel, quia putabant se pactionem inituros maioribus de rebus, id est, de pace, vel de ampliore temporis spatio.

G Τὰ πλείω, ἢ ἔτι, ἢ πράγματα.

Λακεδαιμόνιοι τε. Summa est, Lacedæmonij verò vt captiuos suos recuperarent: sed affert causas, quibus adducti sperarint hoc ita fore. Prior est, quia intelligebant Athenienses (id, quod res erat) metuere, ne scilicet socij deficerent: & ideo pacem eos desideraturos existimabant, prę sertim si factis

induciis commoda pacis gustassent; itaque fore, vt pacis obtinendæ causa captiuos restituerent. Posterior, quia nisi eos recuperassent, sperabant victoriam de Atheniensibus Brasida rem prosperè gerente, & florente.

D Εὐτύχει. Florebat, prosperè rem gerebat.

Καὶ ἐμέλλον. Ratio. Nam nisi recuperassent, amisissent illi quidem captiuos suos, sed florente Brasida, & progressus maiores in bello singulos in dies faciente, sperabant victoriam de Atheniensibus.

Ἀντίπαλα καταστήσαντι τὰ πράγματα. Res æquasset, fortunam belli parem fecisset, redintegratis scilicet & restitutis viribus Lacedæmoniorum, quæ fractæ ac debilitatæ paulò antè erant.

Τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου. Cum illis autem æquis viribus certantes.

Κινδυνεύσειν καὶ κρατῆσαι. Victoriam fortasse adepturos.

Περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ. Ciuitates bene institutæ, cùm pacta & conuenta huiusmodi inibant, à rebus sacris primùm auspicabantur: & siquid erat in eis controuersi, hoc imprimis componere studebant: deinde res & controuersias rerum profanarum expediebant. Hoc institutum sequuntur hic Athenienses, & Lacedæmonij in faciendis induciis: Constituunt imprimis licere oportere cuilibet liberè adire templum, & oraculum Pythium. Deinde censent quæstionem habendam de pecuniis surreptis ex templo Delphico. Hęc de rebus sacris: De profanis verò, hæc statuerunt: vt vtrique tenerent quæ iure belli quæsiuissent: ita tamen, vt neutri neutros infestarent, certos limites transeundo: vtque maris vsus pateret vtrisque; ita tamen, vt Lacedæmoniis & sociis minimè liceret vti longis nauibus, sed aliorum nauigiorum genere. Statuunt etiam, vt legati & caduceatores vltrò citroq; commearent liberè & impunè, cum eo comitatu, qui placuisset ipsis. Perfugæ nulli reciperentur: si qua controuersia accidisset, ea iure decideretur: si qua conditio visa fuisset æquior, de ea alterutri per legatos docerentur. Legatis verò plenam potestatem transigendi tribuendam esse censuerunt.

Ἱεροῦ. γενικὸν. μαντεῖον τοῦ Δελφοῦ, εἰδικόν. Vt distingueretur à cæteris fanis.

330.A Ἀδόλως. Syncerè: sine fraude.

Χρῆσθαι κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. Alij enim aliis ritibus & ceremoniis colebant. Hæc conditio posita est in principio, quia Bœotij etiam hostes Atheniensium, per quorum fines erat transitus in agrum Phocensem, & ad oraculum Delphicum iis, qui pedibus eò venturi erant: itaque addit, Βοιωτοὺς καὶ Φωκέας.

Φωκέας. Hi studebant rebus Atheniensium: Itaque poterant & ipsi prohibere aditu Lacedæmonios: quare hoc additum.

B Περὶ δὲ τῶν χρημάτων. Erant ingentes thesauri in templo Delphico à multis & diuersis regibus, ciuitatibus, priuatis etiam missi, qui plusquam semel bona ex parte surrepti sunt: itaq; in concilio Græcorum, quod ad Thermopylas cogebatur, habita quæstio est: & Lacedæmonij ingenti pecuniæ summa mulctati.

Τοὺς ἀδικοῦντας. Sacrilegos, sontes cōperiamus.

Τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι. Vt in sacrilegos ex instituto suo quique animaduertant, legibus quique suis agentes.

Περὶ δὲ τούτων. Transit ad res profanas: sed hic locus videtur corruptus; sensus enim aliquam huiusmodi lectionem videtur flagitare, περὶ δὲ τούτων: vel περὶ δὲ τούτων ἔδοξεν ὧδε τῇ Λακεδαιμονίων, &c. περὶ δὲ τῶν ἄλλων.

Τομέως. Mons proximus Pylo. Τομεῦσι. Σχόλ.

Μήτε ἡμᾶς. Æquitas conditionis præposita, quasi dicat, vt nos non transibimus limites præscriptos, sic etiam ipsi suis limitibus se contineant.

Μὴ δὲ μεγαρέας. Rursus Megarenses eadem vtrum non transirent, Nisæam scilicet, & Minoá versus.

Καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι. Occupauerant olim Athenienses Pegas, Trœzena, & Achaiam: sed facto fœdere tricennali, ea restituerant Peloponnesiis. Hæc libro primo vidimus. Megarenses igitur habebant tunc Pegas, & Trœzena: itaque ait Megarensis retinere oportere ea, quorum tunc potirentur.

Ὅσα αἰ. Passim, per omnes partes, quæ pertinent &c.

Ταλάντου. Iam ad ponderis hoc est referendum. D

Μέτρα. Hoc ex margine in contextum translatum suspicor.

Δίκας τε διδόναι. Standum esse iudicio vobis apud nos, & nobis apud vos, ex maiorum instituto. δίκας διδόναι: aliâs, dare pœnas.

Ἀδιδόκειν, ἐπεσφραγί. 331.A

Ἐπεστάτει. Erat ἐπιστάτης, id est, ἀρχιεπιστάτης. Hic B præerat Decemviris, qui πρυτάνεις vocabantur.

Ξυνιέναι. ξυνιέναι ἐς λόγους. Coire ad colloquium, E venire in colloquium.

Ἐν αὐτῇ. Tempus notat. 332.A

Ἐπήρχοντο. Mutuò se adibant.

Πελληνῆς. πολίχνη. In Achaia inter Sicyonem, & Ægiram. Distat à mari sexaginta stadia. Strabo libro 8.

Digreditur Thucyd. & docet vnde duxerint originem Scionæi, & qua occasione in eam regioné venerint. Ex Pellene vrbe Peloponnesi oriundos dicit, & tempestate, quâ Græci redeuntes ex Troia passi sunt, eò delatos, sedes posuisse.

E Σφῶν τοὺς πρώτους. Suos maiores.

Ὃ ἐχρήσαντο. Quam tulerunt: qua iactati fuerūt. L.V. Qua vsi sunt.

Κέλητι. L.V. Nauigio actuario. F.P. Scapha. B κέλης enim equum solutum iugo significat, quo vehimur: inde metaphoricè nauigium, quod ab vno tantùm remige agitur, quamuis non vnico temo, vt quibusdam placet, sed duobus agatur.

Ὅπως. Consilium Brasidæ probat.

Ἀντίπαλον. Pari magnitudine.

F Ἀπεῖναι τὸ ἐκεῖθεν. Docet se in Thraciam venisse, vt Græcos in libertatem vindicaret.

Καὶ σφεῖς. Addebat miras laudes, quibus eos in cœlum efferebat: quòd scilicet quamuis obsiderentur quodammodo ab Atheniensibus, & in insula quasi conclusi ab illis tenerentur, tamen nō veriti periculum sua sponte sint secuti libertatem. Obliqua conciuncula.

Τῆς Παλλήνης. L.V. Cùm Pellene in Isthmo sita ab Atheniensibus occupetur: F.P. Intercepta, G intercIusa sit.

Νησιῶται. Itaque, quasi diceret, obnoxii erant C periculis ob maris imperium, quo Athenienses potiebantur.

Πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Cautè dixit, non defectionem, sed profectionem: non ad se, sed ad libertatem.

Καὶ

Καὶ ἐν ἀνάγκῃ. Neque expectârunt, vt sibi necessitas imponeretur, & cogerêtur, sequi sua commoda.

Σημεῖόν τ' ἤ). Hoc autem esse argumento eos fortiter quiduis perpessuros esse, vt res ex voto cedant. Obliqua adhortatio, vt sui similes esse perseuerent.

Τῶν μεγίστων. Intelligit obsidionem, vrbis oppugnationem, fortunarum salutisque pericula. Hortabatur eos subobscurè ad ferendam obsidionem, quam paulò pòst tulerunt. Hortabatur (inquam) honestate, & bona existimatione.

Καὶ τ' ἄλλα τιμήσειν. Et alios honores illis delaturum, nedum quasi dicat, honorificum istud Lacedæmoniorum iudicium.

Καλῶς ἐδέξαντο. Cum aliis rebus honorificè eum acceperunt.

[illegible]

Ὡσπερ ἀθλητῇ. Victorem scilicet. Solent enim in ludis spectatores acclamare certatorib' victoriam adeptis, & serta & corollas in eos iacere. Hoc ipsû Scyonæi Brasidæ faciebant.

Καὶ τι ἐς αὐτοὺς ἐνεχείρει. Solicitabat etiam nõnullos ad proditionem in istis ciuitatibus. [illegible]

Καὶ ὁ μέν. Venisse narrat Lacedæmone, atque Athenis, qui de induciis certiorem facerent Brasidam & socios, interea dum ille têtare parabat Potidæam, & Mendam.

Ἐδέξαντο. Acceperunt conditiones: comprobârunt pacta.

Κατήνει. Assentiebatur, annuebat vt fœderis essent participes: id est, cæteros non recusabat admittere ad fœdus. Scyonæos non ita.

Ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν. Ex dierum supputatione: verbi gratia, induciæ factæ sunt decimosexto Calen. Mart. Scione fecit deditionem [illegible]. Calen. Ergo biduo pòst facta est deditio. Ratio arithmetica.

Κινδυνεύειν. Rem in dubium atq; discrimen adducere.

Οἱ ἐν ταῖς νήσοις. Amplificatio: quia maris imperium tunc obtinebant Athenienses.

Ἀξιοῦν. Volunt, iudicant defectionem faciendam: defectionem facere audent.

Ἀνωφελῆ. Nihil sibi profuturis, quia [illegible].

Εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια. Constabat verum esse, quod ab Atheniensibus asserebatur, [illegible] &c. Verius esse aliquid, quàm &c. & sanè erat verius.

[illegible]

Οὐκ ἐν τῷ ἀδικεῖν. Sequitur causa, cur non putaret Brasidas se iniuriam facere. [illegible]. Est itaque perinde, ac si dixisset, non existimans se facere iniuriam, licet factis induciis Mendæi palàm ad se transissent.

Ἐπεὶ καὶ αὐτός. Habebat enim & ipse, quæ daret crimini Atheniensibus de violato fœdere.

Διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι. Eamquê ob causam id magis sunt ausi: quia intelligebant belli causas stare: Brasidam à pace abhorrere: socios & amicos non deserere, sed eos diligentissimè tueri.

Καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων. Summa: cum etiam, quia qui ad defectionem erant propensi animis, vim attulerunt factioni contrariæ. Cur ita? quia verebantur ne aduersarij contemta sua paucitate, aggressi eos opprimerent. At quærat quis, Nonne poterant desistere incœpto, & vitare periculum? poterant illi quidem, sed rem aggressi intermittere nolebant. [illegible]

Ἐμέλλησαν: [illegible] Cùm essent vrbem proditur.

Ἀνέντων) ([illegible]

[illegible] postremò [illegible]

Τὸ [illegible]

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι. Irritatos Athenienses multò magis narrat hoc nuntio: itaq; apparatus fecisse ampliores aduersus vtramque ciuitatem.

Καὶ Βρασίδας. Transitio. Docet Brasidam interea subduxisse liberos, & vxores vtriusque ciuitatis in Olynthum, & firmum præsidium eò misisse.

Βρασίδας δὲ, καὶ Περδίκκας. Res alias nõnullas interea gestas explicat. demonstrat Brasidam cum Perdicca iterum Arrhibæo bellũ intulisse: sed hanc quoque expeditionem nunùs felicem exitum habuisse.

Λύγκον. [illegible]

Τῶν ἄλλων. Toronæos intelligit.

Ἀντεκαθέζοντο. Ipsi quoque castra opposita fecerunt: vel castra opposita habebant.

Καὶ ἐγένετο μετὰ τοῦτο. Prœlium cõmissum narrat: sed primùm describit situm castrorum vtrorumque, nec non locorum adiacentium: castra, inquit, vtrique in tumulo posuerant. inter vtraque castra erat planities: in ea planitie primùm equitatus, deinde etiam peditatus conflixit, & Lyncestæ fusi, fugatique sunt.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Res consecutas persequitur: vt trophæum statuerint, vt biduum, atq; adeò triduum ibi commorati fuerint: vt expectauerint Illyriorũ copias mercede accersitas: vt Perdiccas diutius eas expectare noluerit: vt voluerit progredi, & penetrare in fines Arrhibæi; vt Brasidas recusauerit solicitus de Mende: vt Illyrij ad Arrhibæum transierint Perdicca prodito: vt statim Perdiccas, & Brasidas accepto isto nuntio de reducendo exercitu cogitauerint: vt denique Perdiccas fugæ similem profectionem fecerit: Brasidas non ita. Hæc omnia iam explicat Thucydides: quibus addit cædem Macedonum factam à Lyncestis, & Illyriis, qui eos fugientes oppresserunt.

Μὴ καθῆσθαι. Non subsidere, tempus terere.

Περιορώμενος. [illegible] solicitus de Mende.

Οὐ προθύμως ἦν. Non erat libenter secuturus.

Ὁπηνίκα χρὴ ἀναχωρεῖν. De tempore, quo esset inde discedendum.

Βρασίδας δέ. Narrat Brasidam luce orta cognouisse Macedonum profectionem: & instructa acie pro tempore, & facultate, antequam hostes appropinquarent, cohortatum suas copias.

Νυκτός. Cùm milites habent maiorem peccandi licentiam,

Cùm tenebræ minuunt, noxq; atra pudorem.

Ouid. Met. 129. 9.

BRASIDÆ CONCIO.

Εἰ μὴ ὑπώπτευον. Confirmat Brasidas suas copias, quæ erant perterritæ vehementer, tum quia intelligebant se destitutos & proditos à Perdicca,

tum quia animaduertebant ingenteis barbarorum exercitus sibi imminere: demonstrat igitur Brasidas neque ob discessum Macedonum, neque ob immensam barbarorum turbam timendum esse. Docet se esse Dorienses, & ita institutos, vt nullam copiarum magnitudinem extimescant, virtute sua freti: manus autem barbarorum contemnendas esse, quia non vera & solida virtus illis adest, sed species tantùm, & falsa quædam imago ad inanem ostentationem: præterea quòd nullos seruent ordines nullam militarem disciplinam, nullam honesti rationem habeant: sed æquè fugam, atque impressionem in hostes honestam esse iudicent. Quòd denique summa rerum confusio sit apud eos, qui nullum habent imperium, & arbitratu suo quisq; rem gerunt. Hæc sunt capita argumentorum, quæ in hac concione continentur.

Prooemium est ductum ab opinione, ἐξ ὑπολήψεως.

Propositio. Partim docere, partim cohortari vos volo.

Ratio. Quia perterritos vos esse animaduerto.

Confirmatio. τῷ μεμονῶσθαι. &c.

Exoratio, à contrariis. οὐ δ' ἕνεκεν.

Ὑπόληψιν. Leuiore verbo est vsus ne de suis copiis malè sentire videretur.

Μεμονῶσθαι. L. V. quòd derelicti sim. Fr. P. quòd simus derelicti.

Νῦν δὲ. Opposita sententia: contrarium rei statum habet τὸ νῦν.

Τὴν ὑπόληψιν. Distributio totius causæ.

Τὰ μέγιστα. Attentionem facit: maximum enim est paruam manum, eamque suis auxiliis destitutam contemnere innumeras hostium copias.

Ἀγαθοῖς γάρ. Ingreditur in causam: docet virtuti tantùm esse fidendum: & in ea spem omnem collocandam, non in auxiliis & opibus externis, eamque ob causam nullas copias esse extimescendas.

Ἑκάστοτε. Singulis vicibus, id est, semper.

Ἑτέρων. Non dixit hostes, ne suos terreret.

Οἵγε μὴ ἀπὸ πολιτειῶν. A genere politiæ, & institutis Peloponnesiorum ducit argumentum, vt fidem orationi suæ conciliet. Vos non populari statu sed dominatu paucorum vtimini: pauci verò apud nos dominantur propter virtutis præstātiam, & dignitatem, & quòd polleant viribus: hoc ipsum itaque vobis nunc est præstandum.

Ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων. Ex huiusmodi rebus publicis venistis.

Τὸ μὴ πλειόνων, ἀλλὰ τὸ ἀνάπαλιν. Sed seruiens causæ ait, μαχόμενοι κρατεῖν.

Βαρβάρους δὲ. Altera pars distributionis: hostium multudo contemnenda est: hos per ταπείνωσιν appellat barbaros.

Quod autem attinet ad copias ingentes hostiū, persuasum esse debet vobis eos non esse extimescendos. Facit fidem à tempore præterito: paulò antè eos fudistis. Quare eos timere non debetis. Sed est ὑπερβολή: non enim omnes, sed Lyncestas fuderant, vt suprà Thucyd. testatur his verbis, ἐσβαλόντες ἐς Λυγκηστάς.

Μαθεῖν. Ad διδαχὴν est referendum.

Καὶ γάρ. Dilemmate vtitur, quo probat non esse extimescendas hostium copias, aut re vera firmæ sunt, aut ostentatione tantùm. Si ostētatione tantùm, & inani quadam opinione, cùm signa contuleritis, facile vos viri fortes eas superabitis. Sin firmæ re vera sunt, vos imperiti adhuc virtutis eorum, audaciùs cum illis confligetis. Sophistica complexio.

Διδαχὴ ἀληθής: αὐτὴ τὸ, διδαχῆς ἀληθοῦς προσγενομένης. Id est, adhibita vera de eis scientia, id est, explorata & perspecta earum infirmitate. διδαχή, experientia.

Τι ἀγαθόν. Aliquid boni. ταπείνωσις, Id est, aliqua fortitudo.

Προσφέρεσθαι. Feratur in eos.

Οὗτοι δὲ. Collatio: isti non ita, sed antequam ineant prœlium, videntur formidabiles: quum manum conferent, non erunt vobis similes.

Τὴν μέλλησιν: τὸ προσφέρεσθαι δυνάμει. Futuram prœlij aggressionem.

Πλήθει ὄψεως. συναγωγή, αὐτὶ τοῦ, ὄψει πλήθους.

Οὔτε γὰρ τάξιν. Rem probat, quòd nullam rei militaris disciplinam seruarēt, nullos ordines, nullum imperium haberent.

Βιαζόμενοι. Ab hoste pressi.

Ἀνεξέλεγκτον. Nullum discrimen habet fortitudinis, id est, facit vt virtus ab ignauia non dignoscatur, atque ita contemta nullos honores habeat, & nulla præmia.

Αὐτοκράτωρ μάχη. A licentia militari ducit argumentum. pugna, quæ cuiusque arbitratu committitur, fugæ occasionem facilè præbet. Quum autem vnusquisque in bello rem pro animi arbitrio gerit, hoc nullam militum obedientiam esse demonstrat.

Σώζεσθαι. Causa pro effecto, αὐτὶ τῆς φυγῆς.

Τῶν ἐς χεῖρας. Tutius autem existimant eminus nos terrefacere sine suo periculo, quàm cum periculo manum nobiscum conserere.

Ἐκεῖνο γάρ. A signo rem probat.

Σαφῶς τε: Ἐπίλογος. Efficit non esse extimescendos hostes. Denique quicquid terroris in hoste est, id re vera modicum est, mouet autem visu, & auditu: at si nos impetum eorum fortiter exceperimus, & ex periculis nos eripienus, & discemus einsmodi hostem imperitis esse formidabilem, peritis minimè.

Denique constat hostes minimè esse pertimescendos, quamuis visu & auditu sint terribiles.

Πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινόν: Repetit illud, βαρβάρους δὲ νῦν ἀπειρία δέδιτε.

Ὄψει δὲ. Ad πλήθει ὄψεως refer.

Ἀκοῇ. Ad βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι, & ἡ διάκενος ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων.

Ὁ ὑπομείναντες. Ad προσμίξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν ἄλλοι ἡγοῦνται.

Ὄχλοι: ταπείνωσις.

Τοῖς τὴν πρώτην ἐφοδον. Ad ὑπομένοντες αὐτὶ refer.

Ἐπαπειλοῦσιν. Ostentant eminus fortitudinem inanibus comminationibus, id est, non sunt terribiles re vera, vt sunt verbis & minis.

Οἱ δ' ἂν εἴξωσι. Contra eos verò viri fortes esse videntur, qui non resistunt. insequentes eos acriter, quia nullum imminere sibi periculum intelligunt.

Ἐνδείκνυνται τὸ εὔψυχον: ἐπιδιώκοντες τὸ ἀσφαλὲς, εἰς ὀξύτητα ἐνδείκνυνται, &c.

Τούτω-

Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας. Thucydides res à Brasida post cohortationem gestas explicat. Demóstrat Brasidam statim cœpisse reducere suas copias: sed barbaros suspicatos eum fugere, multo clamore & tumultu eum insecutos, sed cùm nihil proficeret, tandem ab eo abstinuisse, seque cóuertisse ad persequendas copias Macedonum.

Ὑπῆγε. Verbum militare: pedetentim reducebat.

Προσέκειντο. Ingruebant.

338. A Ὑπεχώρουν. Pedem referebant.

Εὐρυχωρίᾳ. Locis patentibus.

Μέρος δέ τι. Parte verò copiarum relicta, quæ carperet nouissimum agmen insequens.

Χωρήσαντες. Cursu contendentes.

Εἰδότες. Persuasi nullum receptum esse Brasidæ.

Ἀναχώρησιν. Viam ad redeundum: iam pro loco accipitur, per quem Brasidas suas copias erat reducturus.

Τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ: τὴν ἐσβολὴν τὴν στενήν. Viam difficilem, transitum sic appellat.

Προεῖπε. Præcepit: ἄνευ τάξεως. Ne scilicet in seruandis ordinibus tempus tererent.

Κύκλωσιν. Res pro personis: priusquàm maior numerus barbarorum, qui erant suos circumuenturi, eò conflueret.

Ὡς τάχους. Quanta maxima celeritate quisque poterat.

Τῆς τροπῆς. Facta suorum fuga de locis superioribus, id est, suis in fugam versis, qui erant in locis superioribus.

Βοηθείας. Vt distinguat ab aliis, quæ non erant βοηθεῖαι. Erant enim & ὁρμαί, & ἱππικαί. Sed Βοηθεῖαι sunt tardiora.

339. A Σκεύη. Sarcinas intelligit.

Καὶ ἐς τὸ λοιπόν. τὸ ἑξῆς, & in posterum ἄχει μῖσος τῶν Πελοποννησίων τῇ γνώμῃ, id est, oderat clàm Peloponnesios, οὐ ξυνήθης: non quòd ita consueuisset. cur ita? δι' Ἀθηναίους, quos oderat.

Τῶν δ' ἀναγκαίων. Occurrit ad illud si oderat Athenienses, cur iam studebat cum illis redire in gratiam? ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων ξυμφόρων.

Διαναστάς. Animo alienatus, vel erectus ob sua commoda, vel dissociatus.

Ἐπράσσε. Id agebat, contendebat, laborabat, dabat operam, moliebatur.

Ξυμβήσεται. Vt reconciliaretur, compositionem faceret.

Ἀπαλλάξεται. Dissociaretur. αὐτὸ πελοποννησ.

Βρασίδας δέ. Narrat Brasidam reuersum Toronem, reperisse Mendem captam ab Atheniensib⁹: sed eam recuperare nullo modo aggressum, quia viribus erat longè inferior, itaque firmo præsidio Toronem tantùm tutatum esse.

Ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον. Quo tempore Perdiccas cum Brasida suscepit expeditionem aduersus Arrhibæum, eodem etiam Athenienses classem miserant in Thraciam contra Scionæos, & Mendæos: sed fieri non poterat, vt Thucydides simul vtramque expeditionem explicaret: priùs itaque illam propinquiorem exposuit: iam verò alteram Atheniensium narrat.

Τοὺς ἐν τῷ λόγῳ: προειρημένους δηλονότι.

Ἐξέπλευσαν. Classe profecti sunt.

Οἱ δὲ Μενδαῖοι. Mendæos contrà cum auxiliis extra vrbem castra posuisse in colle edito, & natura munito docet.

Καὶ αὐτοῖς Νικίας. Tentasse Niciam demonstrat ex altera parte collis, ex altera Nicostratum deiicere Mendæos, sed non potuisse: trepidatum verò in exercitu Atheniensium, adeò vt parum abfuerit, quin totus funderetur, atque deleretur.

340. A Ἐφόδῳ. Iam accipitur pro loco idoneo ad aggrediendum, & pro aditu aliàs incursionem, & impetum significat.

Ἐκ πλείονος, διεστήκασι δηλονότι. Longo loci interuallo, distante admodum ab eo tramite, quo Nicias aggressus eos fuerat, ita, vt alter alteri auxiliū ferre non posset.

Ἐθορυβήθη. Trepidauit.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. Narrat Athenienses postridie eius diei mutato consilio, quia reiecti fuerant à Mendæis, soluisse inde, & ad Scionem venisse, eiusque vrbis suburbanis potitos fuisse, atque agrum vastasse.

Κατὰ τὸ στασιωτικόν. Id est, στασιωτικῶς, seditiosè, turbulentè. Verba quæ sequuntur hoc declarant: turbulenti enim, & seditiosi sic loqui solent. ὁ δὲ τῶν πλεόνων [illegible] τὸ καὶ τοὺς τὸ ὁπλίτας σφίσιν, &c. quod sequitur, Οὐδὲ δεῖν: Neque opus, & causam habere præliandi, hoc arroganter dictum.

Καὶ θορυβηθέντος. Cùm perturbatus esset.

Περὶ ὀργῆς: αἱ τῶν ἀπὸ ὀργῆς. Schôliastes: mihi magis probatur ἀπροφασίστως, ira incēsus: vt sit vnicum vocabulum.

Καὶ τοὺς τὰ ἐναντία. Et in eos, qui cum Peloponnesiis contra se egerant, id est, qui suam factionem oppugnauerant, & superauerant, ita vt vrbem traderent Lacedæmoniis. L. V. & in eos, qui cum illis in populo aduersari essent.

Προσπεσόντες. Itaque facto impetu.

Μάχῃ αἰφνιδίῳ. Repentino certamine, aggressione repentina. Repentini casus solent animos hominum consternare.

Ὑπώπτευσαν. Nam suspicati sunt hoc ita factum ex composito. ἐκ ξυγκειμένου, ex aliquo conuento, ex compacto: ξυμβάσεως paulò pòst.

Ὡς ἑλόντες. Quasi vi eam recepissent.

341. A Πολιτεύειν ὥσπερ εἰώθεσαν. Eodem statu Reipublicæ vti, quo consueuerant.

Κρίναντες. Quæstionem habentes de iis, qui fuerant defectionis authores.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην. Potitos Mende Ath. ad Scyonem traduxisse exercitū narrat Thucyd. & primùm copias hostium, quæ collē ante vrbem occupauerant natura munitum, inde deiecisse: deinde ad circumuallandam vrbem se dedisse.

Ἱδρύθησαν. Consederunt.

Οὐκ ἐγένετο σφῶν περιτείχισις: αἰτία τὸ ἐν ἰδιώταις [illegible] σφᾶς. Sed munita figura verborum, vel περιτειχισθῆναι ἐκ ἰδιώταις.

Καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον. Id est, & paulò post rem istans gestam, Peloponnesij, qui in arce Mendæorum obsidebantur, superatis custodibus, qui ad mare erant, noctu ad Scionem perueniunt, & plerique eorum per media hostium castra euadentes, in vrbem ingressi sunt.

Περιτειχιζομένης δέ. Redit ad Perdiccam Thucydides: docet eum interea dum ab Athen. Scyone circumuallabatur, egisse cum eorum ducibus de reconciliatione, atque transegisse.

Ἀναχωρήσεως. Priorem intelligit receptum, cùm Brasidas inuito ac renuente Perdicca, venit in col-

loquium cum Arrhibæo, & facta compositione exercitum abduxit.

Ἤδη τότε. Quod iam tum tentâre cœperat.

Καὶ ἐτύγχανε δή. Expectabantur à Brasida nouæ Lacedæmoniorum copiæ, quas Ischagoras ducebat pedibus. at Perdiccas, qui gratia florebat apud principes viros Thessalorum, ab eis impetrauit vt itinere, & transitu eas prohiberent. fecit hoc Perdiccas tum vt fidei suæ, & gratiæ verè reconciliatæ documentum daret, præsertim à Nicia duce Atheniensium solicitatus, tum quia à Peloponnesiis erat alienatus, &c. Hæc igitur explicat iam Thucyd.

Καί, τὸ ἰξῆς, διέλυσε τὸ στράτευμα ὁ Ἰσχαγόρας.

Πορεύσειν ἐτύγχανε μέλλων. Erat casu deducturus.

Ἐνδηλόν τι ποιῆ. Aliquam daret significationem constantiæ & firmitudinis futuræ in isto fœdere.

Παρασκευάσας. Adductis hospitibus Thessalis, vel cùm hospitibus Thessalis persuasisset. Vtebatur enim hospitio primorum: nunc autem ad animum refertur τὸ παρασκευάσας.

Ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι. Ita vt ne tentarint quidem Thessalos, id est, vt ne contenderint quidem tale quippiam à Thessalis.

Παρανόμως. Carpit Lacedæmonios obiter, qui contra leges paterentur puberes peregrè proficisci, eosque præficerent ciuitatibus.

Καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν. Neq; earum administrationem quibuslibet permitterent.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Thebanos diruisse muros Thespiensium ea æstate.

Βουλόμενοι μέν. Voluntatem eandem fuisse antea significat, facultatem non ita: iam verò attritis eorum viribus, oblata ista occasione, id fecisse.

Καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας. Iuno colebatur religiosissimè Argis: & eius templum magnificentissimè extructum, & pretiosis donariis instructum erat. Hoc itaque ea æstate crematum significat. Res est memorabilis.

Χρυσίδος. Duodequinquaginta annos iam obtinebat sacerdotium. Pauf. tacit mentionem huius libro tertio τῶν Κορινθιακῶν, & eam scribit supplicem confugisse Tegæam, ad Aleæ Mineruæ aram.

Θείσης. Lucerna admota ad corollas, vel ad vittas.

Ἐπικαταδαρθούσης. Cùm somno correpta fuisset.

Ἔλαθεν ἁφθέντα. Vnde omnes casu flamma correptæ conflagrârunt per eius imprudentiam.

Νόμῳ δὲ προκειμένῳ. Ex instituto ciuitatis. νόμοι προκείμενοι, promulgatæ leges.

Ὀκτώ, ἐς ἔνατον. Id est, octauum annum, & noni sextum mensem attigit.

Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι. Reliquias rerum gestarum eo anno describit. docet Lacedæmonios, & Athenienses ab armis per eam hyemem abstinuisse propter inducias: sed Mantinæos, & Tegæatas, & vtrorumque socios inter se conflixisse, & victoria incerta, noctis interuentu discessisse.

Λαοδικεία. Vicus erat Tegeæ proximus, quem Pausanias ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς libr. octauo, Ladocam à Ladoco Echemi filio vocat.

Ἀμφιδήριτος. Dubia, incerta.

Ἐπηυλίσαντο. In eo loco pernoctarunt.

Βουκολίωνα. Βουκολίωνα regem Arcadiæ inuenio, & filium Laomedontis natu maximum: sed hic locum significat, siue castellum, siue vicum, cuius nomen nusquam reperio.

Τοῦ γὰρ κώδωνος. Nam cùm tintinnabulum prætiisset, interea scalas ipse admouit ad muros. περιόδου genus, quo vtebantur vigiles in excubiis: Vnus vigilum circunferebat tintinnabulum, & sic deinceps. interea itaque cùm præteriisset tintinnabulum, Brasidas admouerat scalas, cùm custodes languidiùs atque remissiùs excubabant, vel fortè dormiebant: itaque latuit. Sed cùm is, qui tintinnabulum tulerat, rediisset eò vnde digressus fuerat, & strepitum sensisset, coactus est Brasidas noctu sese recipere.

Παραδιδόντα. Hunc locum non intellexit Laurentius Valla. vertit enim, sic incassum ante ipsius proditoris reditum admotæ sunt scalæ, at per τὸ διάκενον ipsum custodiarum interuallum est intelligendum. quod apertiùs libro tertio dicit, καὶ τοῦ μεταπύργιον προσμίσγουσι τοῖς ἐπάλξεσι. per παραδιδόντα verò intelligendus est ille, qui tintinnabulum ordine alteri custodi tradebat.

FINIS QVARTI LIBRI.

LIBRI QVINTI ARGVMENTVM.

Hic liber etiam continet varias res gestas ab Atheniensibus, Lacedæmoniis & Argiuis: alias in Thracia, aliàs in Peloponneso. quarũ præcipuas, & maximè illustres, nostrum secuti institutum persequemur. Primo loco habet Cleonis expeditionem in Thraciam, & Torones ab eo expugnationem. Prœlium commissum cum Brasidæ copiis, in quo duces vtrique cadunt: exercitus Atheniensium fusus, & fugatus. Secundo loco habet etiam fœdus ictum inter Athenienses, & Lacedæmonios, & vtrorumque socios, & amicitiam & societatem factam in annos quinquaginta, & ruptam septennio ferè pòst.

Tertio, dissensionem summam Peloponnesiorum, quorum plerique à Lacedæmoniis alienati, Argiuorum amicitiam malebant sequi. Quarto loco, continet fœdus inter Athenienses, & Argiuos factum. Quinto, Lacedæmoniorum expeditionem aduersus Argiuos, & Argiuorum, atque sociorum aduersus Orchomenios, & Lacedæmoniorum rursus contra Argiuos, & prœlium commissum inter eos, in quo victoria penes Lacedæmonios stetit.

Sexto loco, habet pactionem inter Lacedæmonios & Argiuos factam, deinde societatem & amicitiam. Septimo, cædem nobilitatis factam Argis à populo, & recuperationem libertatis, & Lacedæmoniorum expeditionem contra Argos. Octauo & postremo loco, bellum ab Atheniensibus illatum Meliis. Hæc sunt capita præcipua rerum illustrium, quæ continentur in hoc libro: reliqua, quæ sunt admixta, suo quæque loco explicabimus.

Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ θέρει. Narrat induciarum tempus exiisse: sed antequam exiret, Athenienses mouisse suis sedibus Delios: eos verò in Asia consedisse ad Atramyttium à Pharnace concessum.

Πύθια. Ludi sacri erant, qui Delphis celebrabantur, victores πυθιονῖκαι dicebantur, & corona donabantur laurea, vt Ὀλυμπιονῖκαι corona oleagina.

na. τὸ ἑξῆς αἱ ἐπακτοὶ σπονδαὶ μέχρι τοῦδε. Τέσσαρες εἰσὶν ἀγῶνες ἀν' Ἑλλάδα, &c.

Δηλίους ἀνήγαγον. Obiecto crimine ..., author Diod. restituti sunt paulò pòst, vt in hoc ipso libro declaratur.

Ηγνισμένοι. Quia quanuis polluti essent vetere piaculo, tamen sacrati deo habebantur.

Αἰτίαν. Crimen piaculi scilicet, quod vt expiaret, oraculo admoniti fuerant, lib. 3.

Οὐ καθαρούς: αἰτία τις, ἄναγνος.

Ελλιπές. Itaque sibi relinqui eam partem expiationis. nam cæteras (quasi dicat) præstiterant: monumenta sustulerant: edicto cauerant, ne mulieres in insula parerent, sed in Rheneam adiacētem transportarentur, &c.

344. A Ουτως, ὡς ἕκαστος. Non simul omnes, sed vt quisque digressus inde est: significat igitur eos diuersis tēporibus inde digressos esse.

Κλέων δὲ. Narrat Cleonē persuasisse Atheniensibus vt se in Thraciam mitterent.

Σχὼν δὲ ἐς σικυῶνα. Progressus eius explicat. appulit primùm ad Scyonem, quæ adhuc obsidebatur: inde ad portum Colophoniorum se contulit: inde ad Toronem ipse pedibus cū exercitu: naues decem circūmisit ad portum Torones, vt mari vrbem oppugnarent.

Κολοφωνίων. Portus erat proximus Toronæ, qui ita vocabatur, fortasse, quia Colophonij eo potiebantur, alioqui Colophon erat vrbs nobilis oraculo Apollinis Clarij, non in Europa, sed in Asia, Epheso proxima in Ionia. In codice Henrici Stephani hęc sic distinguuntur Κολοφωνίων τῶν προνοίαν, sed lectio minùs commoda.

B Οὐκ ἐνεῖναι. Et præsidium esse parum firmum.

Αξιόμαχοι. Pares ad resistendum. ἀξιόχρεως, qui est soluendo.

D Αὐτοβοεί. E vestigio.

Ξυνεσπεσών. Simul irrumpens, quâ murus vetus apertus erat.

Εγχειρεῖ. Pugnantes, ac resistentes. Causa cædis.

Βρασίδας. Declarat iam Brasidam venisse illum quidem, vt ferret auxilium Toronæis, & prope vrbem iam fuisse, sed accepto nuntio in itinere de capta vrbe, sese recepisse.

345. A Πελοποννησίων. Vt τῶν ἐν Τορώνῃ, αἰτία τις, οἱ πελοποννήσιοι.

Εἷλον δὲ καὶ πάνακτον. Addit Bœotios potitos per proditionem, Panacto castello Atheniensium in finibus Atticæ.

B Φαίαξ δὲ. Redit ad res Siculas, & ad ea, quæ Ath. sub idem tempus gesserunt cum Siculis amicis, & sociis, narrat legationem missam ab Athen. in Siciliam, quæ sociis ciuitatibus, & aliis persuaderet vt ferrent auxilium populo Leontino, qui à nobilitate premebatur. Exponit simul seditionis causas.

Leontini post factā compositionem, arma deposita, & discessum Atheniensium, multos vndique ascitos, ad ius ciuitatis admiserunt: & de agro diuidendo cogitare cœperunt. Nobiles & potentes id subodorati, accitis Syracusanis, plebem vrbe expellunt: ipsi cum Syracusanis inita pactione Syracusas migrant deserta patria. Sed tēporis progressu eorum nonnulli non contenti eo rerum statu, deserunt Syracusas, & castellis quibusdam in agro Leontino occupatis, ibi sedes ponunt: ad quos magna pars plebis, quæ antea diuersis locis vagata fuerat, re audita confluit: & coniunctis viribus bellum gerebant aduersus nobiles, ea renunciata Atheniensibus, missa est legatio, quæ hortaretur socios & amicos vt ferrent auxilium populari Leontinorum factioni. Hæc iam explicat Thucydides.

Μετὰ τὴν ξύμβασιν. Post compositionem factam authore Hermocrate ad Gelam.

Επεγράψαντο. Ad ciuitatis Ius asciuerunt, admiserunt. Επιγράφεσθαι: quia nomina eorum scribe-

B. bantur, & in tabulas publicas referebantur.

Αναδάσασθαι. Diuidere viritim, hinc ἀναδασμὸς γῆς.

Οἱ δὲ δυνατοί. Eorum enim res agebatur, qui multa prædia & fundos habebant, quos nolebāt diuidi, & dari aliis.

Επλανήθησαν. Fusi errauerunt, vagati sunt quò G quemque sors tulit.

Ερημώσαντες. Hæc ita sunt distinguenda: ἐρημώσαντες, συγκλείσαντες, &c. vastata vrbe: desolata vrbe.

Επὶ πολιτείᾳ. Ius adepti ciuitatis: ea conditione, vt

C ciues essent.

Διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι. Quia non probabant eum rerum statum.

Φωκαίας: ἄλλως φωκαιαί. ἀπολιπόντες, digressi.

Βρικιννίας: ἄλλως βρικιννιαί. βρικιννία πόλις σικελίας. Στέφ.

Καταστάντες ἐπολέμουν. Ex locis munitis bellum gerere cœperunt.

Εἴπως: τὸ ἑξῆς διασώσειαν. Si fortè conseruarēt &c. D

Ξυναγωγοῖεν. Ratio: vt resisterent incrementis

D. Syracusanorum, qui potentiam quærebant.

Ο δὲ φαίαξ. Euenta legationis prosequitur.

346. A Ουκέτι ἔτι τυχὼν. Ad cæteros nō perrexit, quia res ei ad Gelam non successerat, &c.

Σικελῶν. Quamuis omnes incolæ insulæ σικελοὶ appellarentur, tamen ex hoc Thucydidis loco licet colligere ciuitates quasdam peculiarem hanc appellationem meruisse. Illud etiam σημείωσαι, aliud esse σικελόν, aliud σικελιώτην κυρίως, vt Ιταλός, Ιταλιώτης: nam qui nomen statim ab ipso authore acceperūt,

E hi σικελοί, & ἰταλοὶ propriè: qui verò postea eōdē venerunt, & nomen hoc impositum inuenerunt, hi σικελιῶται dicti sunt. Indigenæ igitur σικελοὶ & Ιταλοί, aduenæ σικελιῶται, & Ιταλιῶται. Scholiastes igitur fallitur, qui dicit Σικελιώτας vocari Græcos, qui in ea erant, Σικελοὺς verò barbaros, qui in ea erant. Idē etiam περὶ τῶν Ιταλιωτῶν, καὶ τῶν Ιταλῶν tradit. Sæpe tamen hoc discrimen negligitur, vt ex variis huius libri locis, & aliis colligi potest.

Καταναν. Ei mons Ætna imminet: hinc fuit Cha-

F rondas celebris legislator Ath.

Εν δὲ τῷ παρακομιδῇ. Nonnulla Phæacis officia attingit, quę inter eundum & redeūdum fecit. Dum in Siciliam prætereuehitur, & inde redit, egit etiam cum nonnullis Italiæ ciuitatibus de amicitia cum Atheniensibus ineunda.

Εχρημάτιζεν. Egit iam: aliâs alia significat.

Καὶ Λοκροῖς ἐντυχών. Narrat Thucydides Phęacē B incidisse in Locros quosdam, quos ob superiores iniurias poterat vlcisci: sed tamē manus ab illis abs-

G tinuisse. Commendat itaque clàm eius temperantiam: sed simul docet, vnde venirēt, & qua de causa venirent.

Messenij (quos Laur. valla vocat Mamertinos) post reconciliationem factam inter Siculos authore Hermocrate, seditione laborārunt: altera factio acciuit Locros: itaque Locri miserunt

auxilia, quæ vrbem Messenem aliquando tenuerunt: sed tunc ex vrbe pulsa in Phæacen redeuntem in Græciam inciderunt. Μεσσηνίων] L. V. hos sæpe Mamertinos vocat, aliâs Messenios. Sed à Messene, quæ erat in Peloponéso, ciues Messenij sunt dicti, à Messana, quæ est in Sicilia, (quæ discriminis statuendi causa sic appellata.) Messanenses primùm dicti. Postea verò, cùm Mamertini è Campania colonos eò misissent, ipsi quoque Mamertini sunt vocati. Hos tamé modò Mamertinos, modò Messenios, modò Messanios, modò Messanenses à variis interpretibus appellatos reperias. Quare ne nos quidem ab his appellationibus nimis religiosè censemus abstinendum. Æ. P.

Ἐποικίας. Inter ἐποίκους & ἀποίκους magnum est discrimen. ἄποικοι, mittuntur à ciuitate aliqua coloni, deducente aliquo coloniam: ἔποικοι non ita, nam neque à quoquam mittuntur, neque aliquo deducente: & ἄποικοι sunt multi, ἔποικοι pauci, & vnus, aut alter interdum.

Μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων. Hęc est ratio cur licuerit ei vim Locris afferre: quia facta reconciliatione iam inter Siculos, & socios omnes, cæteri fœdere complexi fuerint etiam Athenienses, soli Locri eorum amicitiam recusauerint.

C Οὐκ ἐσπείσαντο. Fœdus cum illis non inierant.

Ἰτωνέας. Ἰτώνη πόλις Ἰταλίας, στέφανος. Sed Thucydides Ἰτῶνα vocat.

Μελαίους. Nusquam reperio μελαίους Locris fuisse finitimos.

Ὁ δὲ Κλέων. Redit ad Cleonem, qui suscepta nauigatione cursum ad Amphipolim direxerat. demonstrat eum ad Eïonem peruenisse: & ibi sedem belli posuisse.

D Βρασίδας δέ. Docet cósilia Cleonis Brasidæ non ignota fuisse: itaque cum castris positis ad Cerdylium extra Amphipolim occasionem pugnæ expectasse, eaque demum oblata, Cleonem superasse, & exercitum Ath. profligâsse: quáquam & ipse cecidit. Hæc est summa. Sed duo illa notantur diligenter à Thucydide, prudentia & vigilantia Brasidæ, qui omnia consilia hostium obseruaret: & temeritas Cleonis, qui eò stultè progressus fuerit, vnde receptus tutò nō daretur: nec voluerit expectare auxilia: nec respexerit quocum imperatore sibi res esset. itaq; facilè fusus & profligatus est.

Ἀντεκάθητο ἐν αὐτῆς. Castra & ipse opposita habebat.

Καὶ κατεφαίνετο. Ergo erat in loco edito, & natura etiam munito.

347.A Ἠδῶνας. Ἠδωνὶς Στεφ. καὶ ἠδωνεῖς, καὶ ἠδωνιάτας.

Μυρκινίων. μύρκινος, ἡ ἐν μυρκινία πόλις παρὰ στρυμόνι.

B Ὁ δὲ Κλέων. Docet Cleonem victum vocibus militum, castra mouisse, & accessisse ad Amphipolim collemque occupasse naturâ munitum illum quidem; sed qui parum illi profuit. Nam vbi copiæ hostium in conspectum venerunt, Cleon, qui tunc prœlio abhorrebat, dat signum receptui: atque ita desertis locis superioribus, & perturbatis ordinibus fugiens opprimitur à copiis Brasidæis.

Τῇ ἕδρᾳ. Cùm grauarentur diuturna commoratione, diuturna mora.

Τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν. πρὸς ἐξῆς μετ' οἵας ἀπειρίας... &c. αὐτὸ τοῦ, ἡ ἐκείνου ἡγεμονία. Reputantibus quale futurū esset eius imperium, quàm imperitum, quàm ignauum, & aduersus quàm peritum, & quàm fortem imperatorem. Collatio, id est, cóferentes imperitiam rei militaris, & ignauiam Cleonis, cum peritia & fortitudine Brasidæ.

A Οἴας. θαυμαστικῶς.

—Cum tu supplex in rebus egenis

Quas gentes Italûm, aut quas non oraueris vrbes? Virg. Æn. 6.

Ἀναλαβὼν] (ἕδρα. Motis castris.

C Καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ. Et eadem temeritate vsus est, qua olim ad Pylum. Quæ fuit illa temeritas? pollicitus fuerat intra viginti dies, se aut viuos adducturum Spartanos, aut in insula Sphacteria interempturum. Hoc erat furiosum de re futura & incerta tantum polliceri. Itaque author eo loco dixit, ἐν τοῖς κλέωνος, καίπερ μανιώδης ... Simili temeritate hic vtitur. Persuasum habet neminem proditurum contrà, minimeque ad auxilium: se verò per otium contemplaturum vrbis situm, & sine prœlio cum libuerit inde rediturum, quò fuerat progressus.

B Καὶ τὴν μείζω παρασκευήν. Aliud temeritatis argumentum. Expectabat maiores apparatus, & auxilia, non vt hostem superaret: sed vt Amphipolin circuniecta multitudine copiarum expugnaret.

C Τῷ ἀσφαλεῖ. τῇ ἀσφαλείᾳ, id est, firmissimis copiis.

Τὸ λιμνῶδες. Restagnationem, stagna.

348.A Ὁ δὲ Βρασίδας. Occupauerat Brasidas locum editiorem (vt suprà demonstratum est) ex quo, quasi ex aliqua specula specularetur, & obseruaret quæcunque ab Atheniensibus gererentur. Itaq; cùm eos iam vidisset castra mouere non expectatis auxiliis, descendit in vrbem: parat eruptionem: confirmat suas copias: atque ita Cleonem, dum se recipit, adortus, fundit & fugat.

D Non prodit contra acie instructa, diffisus suis copiis.

Δεδιὼς: ἀπιστῶν. Sed habet τὸ περὶ ὁπλισμάτων.

Τῷ ἀξιώματι. Sed dignitate & pręstantia. χειροῖς, τῇ δυνάμει.

Καθαρόν. Merę, id est, nullis admixtis peregrinis, Scholiastes. ἰσοις βέλτιον, lectæ, non mixtæ ex omni genere ciuium, peritorum, imperitorum, valentium, ægrotantium, &c. Hic sensus mihi magis arridet: nam paulò pòst ait, ἐν λημνίοις.

E Ἰμβρίων. ἴμβρος. Insula sacra Cabiris, & Mercurio, qui ἴμβρος λέγεται ὑπὸ τῶν μακάρων. Στεφ.

Εἰ γὰρ δείξει. Consilia Brasidæ explicat. Si suam aciem hosti ostendisset, intelligebat eam contemptum iri, tum quia numero non erat superior, tum quia genere armorum non erat instructior, sin ex improuiso eum adortus esset, & suæ aciei vitia occulta fore, & rei nouitatem hostes perterrefacturam.

F Ἀναγκαίας. Id est, vilem & cótemptibilem, quam necessitas ministret, vt sunt scuta ex viminibus, galeæ ex pellibus, &c.

Ἠ αὐτοῦ προόψεως. Id est, quàm si clàm, & non palàm cum hoste conflixisset: sed ex aduerbio orationem integram constituit, quàm si in conspectum hostis se nō dedisset, & in eius contemptionem venisset αὐτὸ τοῦ, ἐκ τῆς ἀφανοῦς, non conspectus antè, sine spectatione, & contemptione propter id, quod erat, id est, propter veritatem paucitatis, τοῖς ἀναγκαίας ὅπλοις. Magis, quàm non conspectis, & non contemtis propterea suis copiis.

G Ἀπολεξάμενος οὖν. Rationem initam à Brasida de aggrediendis hostibus iam explicat Thucydides. Delegit sibi paruam armatorū manum: reliquum exer-

exercitum Clearidæ relinquit. Quid sibi consilij sit, ostendit: Confirmato deinde exercitu, ad eruptionem se comparat.

Οὐκ ἂν ὁμοίως. Nunquam posthac sperans tam bellam occasionem sibi oblatum iri, vt hostem nudatum penitus auxiliis aggrederetur.

BRASIDÆ CONCIO.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι. Partim docet, partim hortatur suas copias Brasidas. Explicat primo loco suum consilium. Docet cur ita constituerit hostem ex improuiso aggredi: hortatur deinde eos, vt animis sint ad eam rem parati, & pristinæ virtutis memores, libertatem sibi, & cæteris Græcis stabiliant.

Procemium habet breuem laudationem, & conciliationem auditorum, & continet capita huius concionis, appellat milites viros fortes & liberos propter virtutem, qua semper seruitutem à se propulsarunt. itaque statim in ipso procemio innuit & strenuè aggrediendos esse hostes, & libertatem summa contentione retinendam. Addit etiam facultatem obtinendæ victoriæ significatione gentis Doriensium. Ipsos enim esse Dorienses, aduersarios Ionas, id est. (vt erat opinio illorum temporum) molles, & effœminatos.

Ἀπὸ μὲν οἵας χώρας: ἥσσασθε. Sufficiat paucis declaratum illud, nos esse ex eo agro, qui propter virtutem liber perpetuò est: & esse Dorienses, aduersarios verò Ionas, quos longè virtute superatis. Id est, non morabor vos longa oratione, vt moneam nos esse Peloponnesios, &c. ἀρκείτω.

Τὸ εὔψυχον. τὴν εὐψυχίαν. Ergo pristinæ virtutis estote memores.

Ἐλευθερίας. Ergo retinenda libertas.

Βραχέως. Laudatio breuis.

Τὴν δὲ ἐπιχείρησιν. Ingreditur in causam, propositio docebo vos meum cõsilium, qua ratione habeam in animo hostem aggredi.

Ἵνα μή. Ratio: ne rei nouitate permoti, quòd pauci mecum, non omnes in hostem sitis irruptionem facturi, timidè rem aggrediamini.

Τὰς γὰρ ὑπεναντίους. Hæc est series sententiarum naturalis & directa, sed inuersa est artificiosè à Thucydide. Habeo in animo hostem referentem pedem aggredi cum ea manu, quã ipse delegi, Clearidam interea eruptione facta subsequi, & facere in hostes impressionem. Ratio: quia coniicio hostem huc progressum nimia sui fiducia, & contemtione nostri, neminem sibi occursurum sperantem. Confirmatio à signo: Idcirco video eum se ad locorum situm contemplandum dedisse.

Conclusio: Quare dum imparatus est, & animo confidens, remissus, & languidus cum aggredi cogito, dum suas reducit copias. Hic est ordo: sed est inuersus κατὰ μέθοδον δεινότητος. Quod artificium non solùm auget orationem, sed etiam reddit simul probabiliorem. Ἐρμογ.

349. A Ἀτάκτως. Nullis seruatis ordinibus, facilitas rei peragendæ.

Ὀλιγωροῦσι. Securos esse.

Ὅστις δὲ ταῦτα μάλιστα. Ad illud occurrit: turpe est hostem oscitãtẽ dolo & fallacia circumuenire. Ἀνθυποφορά per infitiationem. Imò non est turpe, sed honestum, & habet gloriam: & est imperatoris obseruare diligenter eiusmodi errata hostium: atque ita siue clàm, siue palàm hoc fiat, hostes adoriri nihil refert. *Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?* Virg. 2. Æn.

Ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος. Quàm pro eo, ac in præsentia expedit.

Πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖτο. Et res plurimum succedunt.

Κλέμματα. Belli furta, id est, fallaciæ. Ὅμηρος. κλέψεν νόον. Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου: τὸ μὲν πάντα προορᾶν κλέμμα μὲν Φιλίππου.

Πρὶν ξυνταχθῆναι. Priùs quàm colligant animum. B

Προσκείμενος. Fecisse impressionem, hoc respondet τῷ ἐπεκθεύσομαι.

Φοβηθῆναι μάλιστα. Maximo pauore affectum iri. C

Τοῖς γὰρ ἐπιοῦσιν. Qui enim pugnæ superueniunt, hi terribiliores hosti sunt, quàm qui iam conflixerũt: nouæ copiæ, quæ hosti pugnanti se ostendunt, &c.

Καὶ αὐτός. Huc vsque docuit quid sui esset consilij: iam hortatur & ducem Cleaidem, & milites: illum, vt virum fortem se præbeat, sicuti decet Spartanum; socios, vt sequantur lubenter, & pareant imperio, & libertatem cùm sibi, tum cæteris Græcis constituant.

Καὶ νομίσατε. Et existimate boni militis esse, velle, & erubescere, & obtemperare atque parere suis ducibus: id est, alacritatem ad pugnas ineundas, erubescentiam, & turpitudinem horreat, honestatem, & gloriam amplexetur, & obediẽtiam. Nam si velit, & turpitudine non moueatur, interdum non faciet suum officium: si erubescat, sed nolit, multò minùs: si velit & erubescat, & tamen non pareat, errabit facilè.

Τῷ καλῶς πολεμεῖν. Ἐναλλαγή. τῶν καλῶς πολεμούντων.

Ὑπάρχειν. Existere, nasci, oriri. D

Δούλοις. Repete κεκλῆσθαι. τὸ δὲ ἑξῆς, ἢ δουλείας χαλεπωτέρας ὑπάρχειν.

Ἣν τὰ ἄριστα πράξητε. συγχώρησις, & λύσις τοῦ ἀντικειμένου. Quanuis optima conditione vobiscum actum fuerit: id est, quanuis in seruitutem re non abstrahamini, aut capitis supplicio plectamini.

Χαλεπωτέραν. Duriorem.

Τοῖς δὲ λοιποῖς. Καὶ τοῦ κωλῦσαι, νομίζετε ὑπάρχειν. Futurum existimate, vt cæteros Græcos impediatis, quo minùs fiant liberi. ἀντὶ τοῦ, τοὺς δὲ λοιποὺς Ἕλληνας κωλύσειν ἐλευθερωθῆναι. 350. A

Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς. Petit, vt mollitie animi abiecta, viri sint fortes, proponit iterum præmia, suum ipse pollicetur officium.

Μαλακισθῆτε: μαλακία. Mollities animi. μαλακίζεσθαι, mollem & effœminatum esse: interdum morbum significat mulierum prægnantium, quo fit, vt appetant res alioqui non esculentas, vt carbones, terram, lucernarum funalia, & alia id genus.

Περὶ ὅσων. De libertate adipiscenda, de seruitute fugienda.

Οὐ παραινέσαι οἷός τε ὤν. Ostendam me esse eũ, qui nõ magis alios oratione sui officij moneam, quàm ipse factis eadem præstem, quæ requiro in aliis: id est, probabo vobis meam operam, non oratione tantùm in cohortandis aliis, sed factis & virtute: id, quod præstitit.

Τῷ δὲ Κλέωνι. Transit ad Cleonem, demonstrat allatum ei nuntium de istiusmodi apparatu hostium, dum ipse spectatum vrbis situm venisset.

Φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ. Conspectus enim fuerat, τὸ ἑξῆς, ἐκ τῶν τε ἀφανῶν.

Θυομένου. Immolante.

Ἐπιφανῆ ὄντα ἔξωθεν. Quę conspici poterat extrinsecus.

Τὸ ἑξῆς ἐγγὺς [illegible]

Ἐπὶ τὴν πόλιν ἀποχώρησιν ἔχει: αἰτία τοῦ, ἔργου.

Τοῖς βοηθοῖς: αἰτία τοῦ, τοῖς βοηθείαις.

Καὶ νομίσας. Id est, quanuis putaret se visum iri reducentem suas copias: quòd, quasi dicat, periculosum est, dat enim animos hosti, suis terrorem affert.

C Σημαίνειν. Signum receptui dari iube.

Καὶ παρήγγελλε. Et præcepit.

Ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας. Militaris locutio ἀπιέναι ἐπὶ τὸ &c. ἢ ὑπάγειν ἐπὶ τὸ, &c. ita abire, vt sinistrũ cornu præeat, dextrum sequatur.

Ὥσπερ μόνον. Qua ratione tantùm id fieri licebat.

Ὡς δ᾽ αὐτῷ ἐδόκει. Sed cùm lentiùs fieri videretur, ipse conuerso dextro cornu, & dato tergo, exercitum abducere cœpit. Carpit imperitiam, & ignauiam Cleonis.

Καὶ τότε. Admonet suos Brasidas de fuga hostium, & ad eruptionem hortatur.

Δηλοῖ δέ. Signis militaribus facit fidem. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

D Ἔθει δρόμῳ. Cursu contendit recta via.

Ἰόντι. Qui iter faciat eã, quâ munitio firma est: absolutus datiuus: qui rectè potest verti etiam per secundam personam. Ἐνδεδειγμένος ἐστὶ πύλαις ἐν δεξιᾷ ἐς πλείονα ἐς τὴν ὁδὸν...

351. A Τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ. Sua perturbatione, & confusione.

Ἐπιφέρεσθαι. Ferebatur contrà.

B Τὸ δὲ δεξιὸν &c. ἐμμένει μᾶλλον, αἰτία τοῦ. Minùs fugiebat: id est, non tam præcipiti fugæ se mandauerat.

Καὶ ὁ μὲν Κλέων. In fuga Cleonem à milite quodam Myrcinio interemptum docet Thucydides.

Ὡς τὸ πρῶτον. Ita vt principiò secum constituerat, prœlio non esse dimicandum, sed fugam arripiendam.

Οἱ δ᾽ αὐτοῦ. Docet grauem armaturam Cleonis in colle globo facto, Clearidam, & eius copias bis, atque adeò ter irruentes propulisse: sed ipsam quoque tandem circumuentam equitatu, ac milite cetrato, & copia telorum infestatam dedisse se in fugam.

C Ἐνέδοσαν) (ἠμύνοντο. Cesserunt.

Οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν. Redit ad eos, qui sustulerãt Brasidam vulneratum lethali vulnere, & ex prœlio exportauerant. Docet eos in vrbem absportasse spirantem adhuc illum, addit eum audisse victoriam suorum, & paulò pòst animam efflasse.

D Οὐ πολὺ δὲ διαλιπών. Non multò interiecto spatio.

Ἐτελεύτησε: Expirauit. Allato nuntio Spartam de eius obitu, ferunt matrem percontatam qualis in acie fuisset: & cùm nuntius respondisset eum optimè omnium Lacedæmoniorum, & fortissimè sese gessisse, matrem addidisse, se quoque credere filium virum fuisse fortem: sed tamen Spartanos multos reperiri, qui longè virtute eum superarent. Id cùm magistratus audissent, honoribus eam ornarunt publicè, quòd publicam laudem priuatæ, atque suæ antepoisuisset.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Narrat Brasidæ sepulturam & funus magnificè curatum: & honores ei decretos ab Amphipolitanis.

Περιείρξαντες. L. V. circumstantes. Fr. P. septo circundantes. Cùm septo circundedissent.

352. A Ἐντέμνουσι. Vt heroi parentarunt.

Εἴ τι μνημόσυνον. Siquid monumenti erat conseruaturum memoriam coloniæ ab eo deductæ.

A Θεραπεύοντες. Colentes.

Τὸν δ᾽ Ἅγνωνα. Nam si pergerent Agnoni eiusmodi honores tribuere, eam rem neq; ex vsu sibi, neq; iucundam fore intelligebant.

B Διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως: αἰτιολογία. Cur tam pauci ceciderunt? quia non iusto prœlio dimicatum.

Ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας. Sed casu eiusmodi res gesta est, scilicet, vt perterriti fuerint antea hostes: id est, ἀλλ᾽ ἐκ τύχης αὐτῆς προεκφοβηθέντων.

προεκφοβηθέντος. αἰτία τοῦ, προεκφοβηθέντων τῶν πολεμίων.

B Καὶ ἐπὶ τὰς αὐτὰς χώρας. Narrat nouas copias à Lacedæmoniis missas Brasidæ: sed moratas in itinere, potuisse peruenire in Thraciam: itaque commisso interea prœlio, Brasidaq; extincto, & Thessalis transitu prohibentibus, redisse Spartam.

C Τραχῖνι. Ab Hercule condita in monte OEta, ita vocata ab asperitate. Extat fabula Sophoclis Τραχίνιαι.

Καθίσταντο. Moderabantur, constituebant, & quæ non probabant, ea mutabant. Hoc potest referri

C & ad iura & instituta ciuitatis, & ad muniones & præsidium eiusdem.

Πιερίαν. Pieria regio in Thessalia, à Piero, qui regnauit ibi, & fuit pater puellarum, quæ cum Musis de cantu certàrunt.

Νομίσαντες. Quatuor affert causas reuersionis, quia non erat opus supplemento isto: quia Athenienses victi prœlio discesserant: quia minus idoneos se iudicabant esse, qui ea exequerentur, quæ Brasidas animo conceperat: quia denique intelli-

D gebant Lacedæmonios ad pacem propensos.

D Ξυνέβη τε εὐθύς. Quia pacis mentionem fecit, addit iam, vtrosque, & Lacedæmonios, & Athenienseis animum ad pacem conuertisse post prœlium commissum ad Amphipolim, & post Rhamphiæ reditum.

353. A Πιστὴν ἐλπίδα. Certam spem, id est, & diffidentes iam suis opibus.

B Σφάλματα. Offensiones.

Οἱ δ᾽ αὖ Λακεδαιμόνιοι. Explicat etiam consilia Lacedæmoniorum, quibus adducti, pacem expe-

E tebant, quia eos sua fefellit opinio, eò quòd cladem illam insignem acceperant ad Pylum: quia fines eorum latrociniis infestabantur: quia Cytheram insula opposita ab hostibus tenebatur: quia verebantur seruitia: quia instabat tempus, quo fœdus initum cum Argiuis iam exibat: quia denique suspicabantur nonnullas ciuitates Peloponnesias à se defectionem facturas, & ad Argiuos transituras.

Ἀποβαίνοντος τοῦ πολέμου. Quia belli euẽtus erat præ-

F ter opinionem.

Ἐν ᾧ. In quo bello, si fines tãtùm Atheniensium vastassent, sperabant intra paucos annos eos debellatum iri.

Περιπεσούσης δέ. Quia in eam calamitatem inciderant ad insulam Sphacteriam, quam Sparta nunquam acceperat, id est, tum propter maximam cladem, & qualem nunquam Respub. eorum acceperat, quæ res eorum ad insulam Sphacteriam acciderat.

G Αὐτομολούντων. Tum quia seruitia transibant ad hostes, & ab iis, qui in vrbe remanebãt, vehementer sibi metuebant.

C Προσδοκίας. Plerunque in bonam partem: iam in malam accipitur.

Τοῖς ἔξω πιστεύειν. Confirmatio, vt etiam πρὸς τὸ ἀπόρως ἔχειν.

Σεισμοῦ γενομένου. Cùm ingenti terræ motu vrbs eorum quassata, & ruina Taygeti bona ex parte oppressa, nam paulò pòst seruitia θρασυνόμενα, & περιοικῶν defectionem fecerunt: ἀπελθόντες ad Ithomen arcem Messeniam secessione facta consederunt.

Νεωτερίσωσι. Nouas res molirentur.

Ξυνέβαινε δὲ. Huc accedebat, quòd fœdus tricennale cum Argiuis ictum iam exibat: & intelligebant Argiuos noua fœdera non esse facturos, nisi ager Cynurius ipsis fuisset restitutus: itaque intelligebant se fore impares, qui simul cum vtrisque bellum gererent, cum Atheniensibus scilicet, & Argiuis.

Κυνουρίας. Κυνουρία πόλις Ἄργους, à Cynuro filio Persei, Στεφ. Παυσ. ἐν τοῖς λακωνικοῖς.

Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις. Conclusio: Hæc igitur vtrisque reputantibus, placuit agere de compositione.

Ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. Et necessarij ipsorum, & cognati ὅμοιοι nobiles, qui pari dignitate sunt, ὁμότιμοι Persis. fortasse ὁμοίως propter parem dignitatē, vt innuat causam τῆς ξυγγενείας.

Ἤρξαντο μὲν οὖν. Memor sui Thucyd. & eorum, quæ scripsit libro quarto, memorat nunc cœptum esse agi de compositione statim post viros captos: sed stetisse per Athenienses quominus res transigeretur.

Καταλύσασθαι. Bellum deponere.

Σφαλέντων δὲ αὐτῶν. Commendat Thucyd. factum Lacedæmoniorum: vituperat latenter Athenienses: illos pacis, hos belli studiosos ostendit: per Athenienses stetisse paulò antè docuit, quominus pax fieret: hîc docet Lacedæmonios nihilominus perseuerâsse, ac perstitisse in proposito: itaque obseruata occasione, iterum egisse de compositione, & annuas inducias fecisse sperantes interea fore, vt pacem diuturniorem facerent.

Σφαλέντων. Occasio. Lapsis, clade affectis, superatis.

Ἐπειδὴ δὲ. Alteram notat occasionem, quâ sunt adductæ vtræque ciuitates, vt pacem facerent, hæc fuit, clades Atheniēsium ad Amphipolim, & mors Brasidæ, & Cleonis, qui erant acerrimi pacis aduersarij.

Διὰ τὸ εὐτυχεῖν. Propter secundum rerum successum.

Ὁ δὲ, ὁ Κλέων. Quia pacatis rebus sua flagitia detectum iri, & suam auctoritatem in obtrectando imminutum iri putabat.

Καταφανέστερος ἂν κακουργῶν. Suas fraudes fore manifestas, detectum iri.

Τότε δὴ ἑκατέρα τῇ πόλει. A contrariis, Brasidas & Cleon pacis aduersarij sublati. Plistoanax rex Lacedæm. & Nicias dux Atheniensium pacis auctores successerunt. Et affert causas.

Εὖ φερόμενος. In re militari felicissimus.

Νικίας μέν. Quia florentem fortunam, qua tum erat, volebat conseruare, & liberare cùm se, tum suos ciues bellicis laboribus, & nomen ac gloriam de se posteritati relinquere: Plistoanax, vt inimicorum calumniis se liberaret.

Ἀπαθὴς ὤν. Illæsus, integra fama, & existimatione.

Ἠξιοῦτο. Authoritatem obtinebat.

Καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα. Et in præsentia liberare tum seipsum tum suos ciues, & in posterum famam & nomen sibi relinquere, sibi parare.

Παῦσαι. Finem facere.

Παῦσαι. Liberare.

Τῷ μέλλοντι χρόνῳ: μετέπειτα.

Ὄνομα, fama. Virg. Ecl. 5. *Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.*

Ὡς οὐδὲν σφήλας. Quòd nullum detrimentū Reip. attulisset, quòd in nullum discrimen Remp. adduxisset.

Νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου. Quod ita demum posse contingere existimabat si nihil periculi subiretur.

Καὶ ὅστις. Et ei, qui fortunam non periclitaretur.

Τὸ δὲ ἀκίνδυνον. ἀμφιβολογία.

Πλειστοάναξ δὲ. Explicauit suprà Thucydides consilia Niciæ, quibus adductus ad pacem propensus esset: iam demonstrat vicissim consilia Plistoanactis, quibus impulsus ipse quoque pacem expetiuerit. Cupiebat (inquit) vitare calumnias inimicorum & æmulorum, qui dabant crimini, quòd ab exilio per fraudem in patriam redisset.

Duxerat olim Plistoanax exercitum in Atticam, decimo tertio anno ante bellum hoc, (libro secundo) eumq; statim reduxerat: vt suspicio non abesset, quin pecunia corruptus hoc ita fecisset. quare maiestatis accusatus, damnatus est, & dum esset in exilio, curauit per fratrem Aristoclem vt in patriam reuocaretur. quanuis verò reuocatus fuisset, tamen eius inimici criminabantur eum neque ritè, neque ordine, sed per dolum fuisse restitutum. Subornasse enim vatem Delphici oraculi pecunia, vt ea daret responsa Lacedæmoniis, quibus adducti eum reuocauerint: vide Pausan. ἐν τοῖς λακωνικοῖς. Iam quoties aliquid cladis in bello Lacedæmonij accipiebant, inimici regis astutè interpretabantur fieri eius causâ, qui vitio reuocatus esset. Si itaque nullum fuisset bellum, nullæ etiam clades bellicæ accidissent: itaque ita nullus locus inimicorum calumniis datus fuisset. Hanc igitur ob rem Plistoanax paci studebat.

Ἐς ἐνθυμίαν προβαλλόμενος. Et quasi religio obiectus, vel oblatus, προβάλλειν τινὰ τινὶ ἐς ἐνθυμίαν iniicere religionem alicui de aliquo, id est, metum deorum propter aliquem. Ἐνθύμιον, quod ciet in animis religionem. ποιεῖσθαι ἐνθύμιον, habere religioni.

Παρανομηθείσης. Qui vitio factus esset: contra leges ciuitatis, quæ sordes, & corruptelas non admittunt.

Θεωροῖς. Qui rem diuinam curabant, & publicè mittebantur, vt sacra facerent, vel vt oraculum consulerent, θεωροὶ dicebantur.

σπέρμα. Semen, id est, oriundum.

Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν: iubebat oraculum vt reuocarent ab exilio Plistoanactem, quem appellabat semen semidei Iouis filij, id est, Herculis: quia reges, nisi ex genere Heraclidarum, non creabantur: iubebat (inquam) vt eum reuocarent ab exilio: quod ni facerent, annonæ caritatem, & famem illis minabatur. Σημαίνουσι, soluta oratione datum responsum: qua de Plutarchus in eo opusculo περὶ τοῦ μὴ χρᾶν, &c.

Ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ. Argenteo vomere araturos, vel ligone terram fossuros. δυσκόλως: id est, non esse araturos terram propter caritatem scilicet instrumētorum, ac ferramentorum. quis enim emat vo-

merem, aut ligonem argenteum? Ab antecedenti consequens intelligitur, qui enim terram non arat, is nullas fruges colligit. Est itaque hoc, pro, fame laboraturos esse.

Χρόνῳ δὲ. Progressu temporis. ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ. Perperam autem ἐν pro ἔτει legitur.

Προτρέψαι. τὴν πρόμαντιν. Incitasse, impulisse.

Λύκαιον. Mons Arcadiæ. Strabo lib. 8. 169. τιμᾶται δ' ἐπὶ μικρὸν καὶ τὸ τοῦ Λυκαίου Διὸς ἱερὸν κατὰ τὸ Λύκαιον ὄρος.

Δοκοῦντα μετὰ δώρων. Propter suspicionem sordium.

Ἥμισυ τῆς οἰκίας. Tanquã ad asylum eò confugerat. Sacram autem puto istam quoque partem fuisse, non βέβηλον, vt Scholiastes dicit.

Καθίσταντο. Creabant.

Ἀχθόμενος οὖν. Redit ad propositum.

B Ἀνεπίληπτος. Non ita se fore opportunum, ac obnoxium calumniis inimicorum.

Πολέμου δὲ καθεστῶτος. A contrariis: belli autem temporibus.

Καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη. Stratagema memorat & astum, quo Lacedæmonij impulerunt Athenienses ad pacem faciendam. Disseminârunt rumorem se ineunte vere extructuros in agro Attico munitiones & castella, vnde Athenienses oppugnarent: & dimissis nuntiis solicitabant ciuitates Peloponnesias, & socias, vt ad eam rem se compararent: vt videlicet Athenienses re audita terrerentur, & ad pacem faciendam impellerentur. Commendat verò Thucydides latenter Lacedæmonios, vt pacis studiosissimos.

Περιηγγέλθη. Intentatus fuit, ostẽtatus fuit apparatus. ἡ μεταφορὰ à tormentis, & armis bellicis, quorum quassatione terrerentur aduersarij, vt est illud Virg. lib. 8. Æneidos.

——Arcades ipsum
Credunt se vidisse Iouem, cum sæpe nigrantem
Ægida concuteret dextra, nimbosq; cieret.

id est, exeunte hyeme Lacedæmonij circummissis nuntiis imperabant singulis ciuitatibus sociis apparatus ad extruendas munitiones.

Παρασκευήν. Fabri ferrarij, lapidarij carpentarij, ferramenta, pecunia, commeatus, &c. περιαγγελλομένην: per nuntios passim significata.

C Ἐσακούειν. Dicto essent audientes.

Καὶ ἐπειδὴ ξυνεχωρεῖτο. Et cùm in colloquiis iam inter eos conueniret post multa vltro, citroque vtrorumque postulata.

Ἀνταπαιτούντων. Repetentibus Atheniensibus scilicet vicissim. μισῶντες.

356. A Ὤμοσαν τάδε. Iureiurando affirmârunt hæc, quæ sequuntur.

Σπονδὰς ἐποιήσαντο. Egregia formula fœderis, in quo primæ conditiones pertinent ad sacra & diuina: reliquæ ad res humanas & profanas. Primo loco constituitur, vt liceat cuilibet liberè, & sine metu terra marique adire templa, & oracula publica, & immolare patrio instituto: secundo loco, vt fœdus sit sanctum & sincerum ad quinquagesimum vsque annum: tertio & postremo loco statuuntur conditiones de vi non inferenda mutuò: de retinendis restituendisve oppidis, castellis, & captiuis. Hæc sunt capita: Loco procemij præposita & facta mentio fœderis, & eorum, qui fœdus inter se feriunt, vt sit διαλαμπάνοντι προοιμίαισις: totum fœdus versatur ἐν τῇ σπονδῇ.

Κατὰ τάδε. Istis conditionibus.

A Ἱερῶν: templa iam. Θύειν, & ἰέναι, σεσῶσθαι.

Τὸ δ' ἱερόν. Ista conditio præcipua est addita propter authoritatem Delphici oraculi.

Καὶ Δελφούς. Tam vrbem, quàm incolas intelligit, nam idem τῶν Δελφῶν nomen & vrbi, & incolis erat.

Αὐτοτελεῖς. Immunes omnis tributi. αὐτοτελὴς: qui habet ius imponendi tributum.

Αὐτοδίκους. Et suo vtantur iure in decider. dis controuersiis tum vrbanis, tum rusticanis.

B Ἔτη δὲ τῶν. Definitur tempus fœderis.

Ἀδόλους: Syncera, & ἀβλαβεῖς, & innoxia.

Ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω. Explicat τὸ ἀβλαβεῖς. Ius non esto.

Ἐπὶ πημονῇ. Interdum enim afferuntur arma venalia hinc inde, quæ non sunt ἐπὶ πημονῇ. Feruntur etiã arma à viatoribus, & iis, qui officij gratia prosequũtur aliquem, sed non ἐπὶ πημονῇ: damni dandi causa.

Μήτε τέχνῃ. Explicat τὸ ἀδόλους. Τέχνη nunc in malam partem accipitur fallaciis. Teren. ὡς τῷ ἰατρικῷ μηχανῇ. falli te sinas technis per seruulum.

Μηχανῇ. Fraude structa, machinamento, vt Liuius.

C Ὅρους. Conditiones fœderis iam intelligit: sed αὐξητικῶς.

Τὸν φόρον: 460. talenta.

D Ἐὰν δὲ Ἀθηναῖοι. Exceptio.

Μηκυβερναίους. Μηκύβερνα πόλις παλλήνης τῆς ἐν Θρᾴκῃ χερρονήσου. Steph.

Σαναίους. αὕτη πόλις Θρᾴκης μεταξὺ Ἄθω, & παλλήνη· ὁ πολίτης σαναῖος, σαναῖος. Steph.

Σιγγαίους. σίγγος πόλις περὶ τὸν Ἄθω, σίγγιος ὁ πολίτης, καὶ σιγγαῖος Steph.

357. A Πτελεόν. πόλις Θετταλίας, καὶ Ἰωνίας, ἐν πεδιάσι ἀχαΐας. ὁ πολίτης πτελεάσιος, καὶ πτελεάτης. Stephan. πτελέα, vlmus.

Σερμυλίαν: σερμυλία, ἡ σερμύλιον πόλις περὶ τὸν Ἄθω.

Καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. Quæ scilicet sunt in eorum ditione.

E Κατὰ πόλεις. Apud singulas ciuitates sociorũ Lacedæmoniorum.

Ἐμμένειν: ἴσως ἐμμενῶ, vt in illo ὅρκῳ τῶν ἐφήβων, τιμήσω τὰ ὅπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην ὅτῳ ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ ὑπὲρ ἱερῶν. & ὑπὲρ ὁσίων, &c. Stobęus περὶ πολιτείας.

Στήλας, Cippos, παρονομασία, agnominatio.

Ὀλυμπίασιν. αἰεὶ τῇ, ἐν ὀλυμπίᾳ. Ad perpetuam rei memoriam statuebantur eiusmodi cippi, id est, in locis celeberrimis Græciæ.

F Ἀμυκλαίῳ: Ἀμύκλαι oppidum Laconicum vnum τῶν ρ. ab Amycla filio Lacedæmonis. Hîc verò templum Apollinis Amyclæi, quod Spartæ erat intelligendum, vt infra patet.

Εἰ δὲ τι ἀμνημονοῦσιν. Addebant cõditionem siquid obliuione præteritum fuisset, vel omnino vel ex parte. De eo verò fas & ius vtrisque esse, vt habita disceptatione id mutarent.

Λόγοις δικαίοις χρωμένοις. Recta ratio allata.

D Ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν. Notatur tempus ab Ephoro, & Archonte. Pauf. in Laconicis.

G Ἀρτεμισίου. ὁ μαΐου κατὰ μακεδόνας. Vicesima octaua Maij.

Ἐλαφηβολιῶνος. Februarij vicesima tertia die.

Τῶν ἀστικῶν. Nam erant minora Dionysia, quæ Autumni tempore celebrabantur.

Αὐτόδεκα ἐτῶν. Integro decennio exacto, & paucis dieb. elapsis. αἱ πολλ ἐτῶν. Nouatũ ex cõiunctione.

Παρενεγκόντων. Præteruectis, id est, elapsis.

Πῶς: ἐνδεχομένως: αὐτὸ τὸ κατὰ χρόνον.

Σκοπείτω δέ τις. Admonet Thucydides lectores, vt obseruét tempora, quæ ipse præstituit, & eam sequantur rationem in notandis annis istius belli, non autem respiciant ad magistratus, qui in singulis ciuitatibus creabantur: & à quibus anni apud singulas notabantur. Hoc enim esse incertum & fallax: illam superiorem rationem esse certam & minimè dubiam.

Σκοπείτω: τὸν τοῦ πολέμου διελεῖν, καὶ τὰ ἔτη.

Τοὺς χρόνους, τὰ θέρη, καὶ τὰς χειμῶνας, quod ipse definiuit, lib. 2. Γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

Καὶ μὴ: τὸ ἑξῆς, καὶ μὴ σκοπείτω τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἑκασταχοῦ ἀρχόντων, ἢ σημαινόντων ἀπὸ τιμῆς τινος. πιστεύσας μᾶλλον ἐς τὰ προγεγενημένα: non respiciat seriem nominum, τῶν ἀρχόντων Atheniensium, vel aliorum in aliis ciuitatibus magistratum, & plus habeat fidei rebus gestis.

Ἀρχόντων: ab Archontibus anni notabantur Athenis, vt Romæ à consulibus.

Σημαινόντων: τοὺς χρόνους δηλούντων.

Ἀπὸ τιμῆς τινος. Propter aliquos honores. ἐφορείας puta apud Lacedæmonios, βοιωταρχίας, apud Bœotos, δημιουργίας apud Achæos, &c. sacerdotia etiam, vt apud Argiuos, & Amphictyonas.

Οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν. Illa enim ratio non certa est: quibúsnam ineuntibus vel gerentibus magistratum, adde etiam deponentibus res quæque gesta sit.

Ἀρχομένοις. Ineuntibus, auspicantibus magistratum scilicet.

Μεσοῦσι: τὴν ἀρχήν. Medium magistratum iam gerentibus.

Καὶ ὅπως ἔτυχε. Et qualibet alia ratione: nam inter initium & finem magistratus dari possunt alia discrimina præter duo iam dicta.

Οὐ γὰρ ἀκριβές. Quamobrem incertum? quia, exempli gratiâ, Athenis dum Archon init magistratum, interdum moritur: alter succedit. Historici igitur, qui notant tempora, alij notabunt ab eo, qui mortuus est: alij ab eo qui successit: atque ita nascitur confusio. nam cùm annuus esset Archontum magistratus, lectores historiæ illius alij anno pòst: atque ita labentur in errorem.

Sed quærat quis: cur igitur tu, ô Thucidides, qui probas istam legem, & requiris eam in aliis, initio secundi libri notasti tempus Chrysidos sacerdotio, Anesiæ Ephori magistratu Spartæ, & Pythodori Archontis, Athenis.

Solutio est facilis. Primùm, non ea conditione statuitur ista lex, vt non liceat historico interdum notare tempora semel istiusmodi magistratibus: deinde ita secutus est Thucydides hanc notandi rationem, vt sui etiam instituti eo loco non fuerit oblitus. nam notauit æstatem, & ver primi anni, & decimumquintum annum tricennalis fœderis, quod ruptum est; deinde ad speciem & magnificentiam (quia initia belli auspicabatur) addidit etiam illam rationem, vt notaret magistratibus.

Videtur autem carpere latenter historicos suorum temporum nonnullos, qui erat nimium diligentes in ea re, nec attendebant quid incommodi inde proficisceretur.

Κατὰ θέρη δέ. Sed annos computans per singulas æstates & hyemes (vt iam à nobis demonstratum est) comperiet decem æstates, &c. id est, decem annos hoc primum bellum durasse, quandoquidem annum constat ex partibus istis.

Ὥσπερ γέγραπται. Libro secundo in principio.

Ἔχοντος τὴν δύναμιν. Id est, cum constet.

Ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου. Ex vtraque ista parte dimidiata. Illud ἐξ ἡμισείας referendum ad annum, non ad æstates, aut hyemes. ἡμίσεια ἑκάτερα: αὐτὸ δὲ, ἑκάτερον ἥμισυ, τὸ πλῆρες μέρος. Tota æstas vnam dimidiam anni partem constituit, tota hyems alteram. ex his duabus integer annus constat. nam cum æstate autumnus, cum hyeme ver coniugitur, ac ita nobis res est accipienda, nec aliter annus esset integer.

Λακεδαιμόνιοι δέ: τὸ ἑξῆς, αὐτοὺς δὲ αὐτοὶ, κ.τ.λ. Narrat Lacedæmonios statim captiuos hostium, quos habebant, dimisisse, misisse in Thraciam legatos, qui restituerent Amphipolim, & cæteras vrbes, quas Brasidas vel vi, vel deditione facta ceperat. Sed Clearidam, qui præerat Amphipoli, non paruisse.

Ἔλαχον γάρ. Vtri prius restituerent, sortibus commissum fuisse docet. sortem autem exisse, vt Lacedæmonij priores restituerent.

Ὥς αὐτονόμους. Vt alij scilicet liberi, & sui iuris essent: tributum ab Aristide impositum penderét.

Ἐπιτηδείας. ἢ δικαίας. Paulò pòst.

Ἐλθὼν δὲ αὐτός. Veritus est Clearidas ne magistratus Lacedæmoniorum indignè ferrent restitutionem non factam, præsertim prementibus causam eius legatis. Itaque venit Spartam, tum vt se purgaret magistratibus, tum vt tentaret, si pacis conditiones mutari possent.

Κατειλημμένας. Firmata, sancita, comprobata. ἡ μεταφορὰ à rebus corporeis, quæ certo loco deprehenduntur ac premuntur.

Οἱ δὲ ξύμμαχοι. Aderant socij cæteri, qui iussi à Lacedæmoniis acciperent pacis conditiones, hoc recusârunt.

Νομίζοντες. Archiuos per se sine Atheniensibus non timebant: cæteros, Peloponnesios quieturos, & ab armis sibi temperaturos sperabant.

Ἐπισπένδεσθαι. Fœdus renouare.

Νομίζοντες αὐτούς. ὑπόληψις.

Οὐ δεινούς. Non formidabiles.

Πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους. A contrariis. Nam si licuisset illis, cum Atheniensibus se coniunxissent: iam verò non licuisset, quoniam Athenienses amici & socij futuri erant Lacedæmoniorum.

Ξύμμαχοι ἔσονται: μεσοῦμεν δηλοῦσιν τὸ πρᾶγμα.

Λακεδαιμονίοις. Adde καὶ Ἀθηναίοις.

Ὅπῃ ἂν δύνωνται ἰσχυρότατα. Quàm poterunt acerrima.

Κατὰ τὸ δυνατόν. Correctio: pro viribus.

Καὶ κακῶς πολεμεῖν. Et bello persequendam.

Ἅμα. Simul deponant bellum, &c. Scholiastes. καταλύειν τὸν πόλεμον τὴν ἑκατέρων: euertant eam simul &c.

Ἡ δουλεία. Seruitia. οἱ εἵλωτες. Verebantur Lacedæmonij ne seruitia solicitata defectionem facerent, & in se insurgerent.

B Υακίνθια. Ludi in honorem Hyacinthi filij Lacedæmonis: qui triduum celebrabantur. Ἀθήναιος libro 4. 69.

Παρ' ἀπόλλωνι, ἐν Ἀμυκλαίῳ. Quia loca eiusmodi sanctiora, religiosioraq; erant: vt etiam ea religione continerentur vtrique in fide, & officio.

Ἢν δέ τι δοκῇ: αἱ ἀμφότεραι προσθῶσι τι ἢ ἀφέλωσι. Εὔορκον ἑκατέροις. Poterat itaque venire in mentem vtrisq; aliqua conditio melior: quare relinquebát locum, & facultatem mutandi conditiones, addendi, ac demendi.

D Αὕτη ἡ ξυμμαχία: ἐπιλογίζεται. Et notat diligenter tempus, quo facta est societas.

Καὶ τοὺς ἄνδρας. Hos omni priuârunt honore, veriti ne nouas res molirentur: deinde in integrum restituerunt.

Τὰ δέκα ἔτη, ὁ πρῶτος πόλεμος: αὐτὸ τὸ, τὰ δέκα ἔτη τοῦ πολέμου. paulò pòst vocat δεκαετῆ πόλεμον.

361. A Ἐπὶ κλεινίου. Notat etiam hic magistratus Athen. & Laced. sed ita notat, vt sui instituti non obliuiscatur, & eius rationis, quam certiorem iudicat in notandis temporibus. æstatis scilicet & hyemis. nam paulò superiùs dixit, καὶ τὸ θέρος ἦρχε.

Οἱ δὲ Κορίνθιοι. Nouos Græcorum motus suscipit explicádos: ex quibus bellum redintegratum. Orditur à primis huius motus initiis, & persequitur diligenter eius progressus, media, & penè extrema. Narrat Corinthios, & nonnullas aliàs Peloponnesi ciuitates non contentas istis pacis conditionibus conatas esse eas labefactare, itaq; nouos motus ortos.

Διεκίνουν. Concutiebant, id est, labefactare & diruere conabantur. Metaphora à re militari, milites enim diruturi murum, eum solent quassare, &c. vel à priuata re.

Καὶ ἅμα καί. Duplex ergo motus.

Καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη. Quandiu durauerit hoc fœdus vtcunque iam notat, sex annos, & menses decem.

B Μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν. Qua conditione durauerit, ostendit.

Ἔξωθεν δέ. Extra fines maximis afficiebant detrimétis alij alios: hoc est, amicos & socios substrahédo, vectigalia minuendo, & alia id genus faciendo.

Μετ' ἀνακωχῆς. Propter incertum & dubium fœdus.

Μέχρις οὗ. Hoc Xenephon est persecutus lib. 2. τῶν ἑλληνικῶν.

C Ἔτη δὲ ἐς τὰ ξύμπαντα, πλείστων ἡμερῶν, οἷς ὁ ἐξάμηνος, καὶ ἕκτη, καὶ εἴκοσιν ἔτη τῷ πολέμῳ ἐπελεύσεται, &c.

Καὶ τὴν διὰ μέσου. Occurrit ad illud, quod poterat obiici, spatium illud à primo decennio prioris belli ad initium vsque posterioris belli propter inducias & societatem factam non esse appellandum: imò (inquit) bellum est appellandum illud quoq; si rectè iudicaueris.

Ὡς διῄρηται. Vt explicatum est à nobis.

D Πολέμιοι. Alij Lacedæmonij, alij scilicet Athenienses.

Ἐκεχειρίαν δεχήμερον. Hic locus ita accipiendus. Bœotij (vt vidimus) non acceperant pacis conditiones: & tamen (vt mihi fit verisimile) impetrauerant ab Athen. vt siquid vtrisque commercij esset, & vltro citroque commeandum, vel ex Bœotia in Atticam, vel ex Attica in Bœotiam, induciæ decemdiales essent, id est, liceret vtrisque impune sua agere negotia per decem dies. alioqui quódnam fœdus fuisset istud decemdiale? vult itaque Thucydides colligere ex hoc signo non fœdus, sed bellum potiùs illud fuisse.

A Καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν. Postremum argumentum: qui istius belli diuturnitate freti oraculis aliquid crediderunt, vt alia multa aliis de rebus falsò affirmauerint, hoc certè constanter, & continenter prædicarunt: bellum scilicet duraturum, &c.

Μόνον. Vt alia non ita: ἰσχυρῶς ξυμβάν: euenisse certum. 361. A

Αἰεὶ γὰρ ἔγωγε. Interponit suum indicium, & explicat superiorem clausulam.

B Ἐπεβίων δέ. Quærit authoritatem & fidem suæ historiæ (vt fecit in prologo) tum ex eo, quod illis temporibus vixerit, quib^9 bellum gestum est: tum ex eo, quòd studij plurimùm adhibuerit in eo scribendo, tum ex eo, quòd otij satis habuerit, dum exularet. Aderat igitur ei, & voluntas, & facultas.

Αἰσθανόμενος. Scholia Latina, sensibus integris, vel vegetis præditus. F. P. ἐπεβίων τῇ ἡλικίᾳ αἰσθανόμενος.

Τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα. Propositio. B

C Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαί. Summa: Exponit Corinthios venisse Argos: docuisse Argiuos, fœdus & societatem istam initam inter Athen. & Laced. insidiosam esse, & libertati Peloponnesi valde dubiam: curandum itaque esse Argiuis, & prospiciendum, nequid Respub. Peloponnesiorum detrimenti caperet. Hæc est summa: sed notatur tempus diligenter: & periodus est longior, vsq; ad, καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι.

Καὶ δίκας ἴσας, καὶ ὁμοίας. Et pari vtitur iure. δίκας C

D διδόναι, de reo dicitur: offerre se iudicio) (δίκας λαμβάνειν, de actore dicitur.

Ἐπιμαχεῖν. Verbum Thucydideum. ξυμμαχεῖν τινὶ D αὐτοὺς ἐχθροὺς, καὶ φίλους νομίζειν, ἐπιμαχεῖν, est ferre auxilium sociis, si quis infestet eos. Lib. 1.

Ἀποδεῖξαι δέ. In statu populari vix quicquam secretò potest, &c. itaque Corinthij contendebant, vt pauci deligerentur cum summa potestate, quorum arbitrio ea res permitteretur.

Τοὺς μὴ καταφανεῖς. Ne ij, qui populũ in suam sen-

E tentiam non traxissent, detegerentur.

Ἐς ἐλπίδα δέ. In spem adducebant successus rerum. 363. A

Ἐδέξαντό τε. Quo consilio adducti Argiui hoc ita B fecerint, explicat: metu belli impendentis, & spe futuri imperij.

Κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον: αἱ κακολογία. Malè enim audiebant Lacedæmonij, & propter clades acceptas despiciebantur: Argiui contrà florebant opibus.

Ἀριστα ἔσχον. Erant omnibus rebus instructissimi, peditatu, equitatu, pecunia, &c.

F Ἐγκαρπωσάμενοι. Sua vectigalia perceperant, vel C amplificauerant, abundabant pecunia ex vectigalibus perceptis.

Κατεστραμμένοι: αὐτὸ τὸ, κατεστραμμένοι γενόμενοι ὑπήκοοι. Subacta in eorum cessit ditionem.

Ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον. Quandoquidem à bello cessabant: prælertim non occupatos bello.

Πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο. Securi sunt amicitiam Argiuorũ: τὸ μεταφορᾷ ab iis, qui in itinere cùm videant alicunde sibi imminere periculum, more

G conuerso, aliò se conferunt, quasi ad portum.

Μεγάλην. Ad opes & potentiam hoc referédum. D Facultas.

Διάφορον. Inimicam, aduersariam. Voluntas.

Καὶ δημοκρατουμένης. Populari statu administratã.

Ἀπὸ τούτου δὲ τῆς μανίας. Persequitur perturbationem istam rerum Peloponesiacarum: demonstrat

stat eius incrementa. Narrat simulatq; Mantinei defecerunt, cæteras etiam Peloponnesi ciuitates cœpisse tumultuari, & cogitare idem.

Νομίσαντες. Causæ cóiecturales: nanquã defecissent Mantinei temerè: sed aliquid acrius, prudentiusq; videruut, quàm nos, quod secuti sunt, &c.

Γράμμα. Conditio. (esse.

Εἶναι. Fas esse: non cõtra fœdus, & iusiurandũ

Ἐς ὑποψίαν. In suspicionem adducebat.

Δίκαιον γὰρ εἶναι. Æquum enim fuisse, vt hæc facultas immutandarum conditionum sociis omnibus æquè pateret.

Ὥρμηντο. Animum appulerant. Ad animum & cogitationem referendum, non ad corpus, vt L. Valla, qui vertit, transierunt.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Redit ad Lacedæmonios, docet eos auditis his rumoribus, & horũ authoribus cognitis misisse legatos Corinthum, questum de istiusmodi iniuriis, & de eo, quòd fœdus recusarẽt, quod ipsi cum Atheniensibus fecissent.

Διδασκάλους. Authores. μεταφορικῶς, à ludi magistris, qui docent rudiores.

Προκαταλαβεῖν. Occurrere futuro motui, eumq; anteuertere.

Ἠτιῶντο. Expostulabant, tum quòd Argiuos hæc omnia docuissent, tum quòd defectionem cogitarent, fœdus frangerent: pacis denique conditiones iam non acciperent.

Ἐσηγητοῦ, εἰσηγητοῦ, præceptionem. εἰσηγητὴς præceptor, αἰτιᾶ ὅτι διδάσκαλοι ἐγένοντο τοῦ κινήσις.

Εἰρημένον. In fœdere, quod erat inter omnes Peloponnesios cùm disertissimis verbis addita sit in fœdere illa conditio, id ratum esse oportere, quod plerisque sociis placuerit.

Ἢν μή τι. Nisi aliqua religio intercesserit.

Θεῶν, ἢ ἡρώων. Signa, prodigia, &c. id genus, quæ diligenter obseruabant homines veræ religionis expertes. Interdum etiam per calumniam non visa, vel non audita pro visis & auditis referebant, vt fucum facerent plebi imperitæ.

Κορίνθιοι δέ. Docet Corinthios respondisse Lacedæmoniorũ expostulationibus: sed præterisse veras causas, quib. adducti pacis conditiones respuerent: attulisse autem non veras causas: veræ causæ erant, q Lacedęmonij in faciendo fœdere non procurassent, vt ipsis Soliũ & Anactoriũ oppida restituerẽtur &c. non veræ erant, quia nolebant destituere socios & amicos, qui erant in Thracia.

Σόλλιον. Κορίνθου πολίχνιον. Steph.

Ἀνακτόριον. Oppidulum Corinthiorum in ostio sinus Ambracij, quod Athen. per proditionem ceperunt, lib. 4.

Εἴ τι ἄλλο. Neque aliud, si quo alio se fraudari existimabant.

Ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς. Duplici enim iurisiurandi religione se teneri.

365. A

Οὔκουν παραβαίνειν. Ergo efficiebant se non esse fœdifragos, si fœdus recusarent Atheniensiũ: tũc enim se futuros esse fœdifragos, si violata religione iurisiurandi, & fidei datę illos deseruissent. ὅτι τὸ παραβαίνειν ἔφασαν τοὺς ὅρκους.

Θεῶν πίστεις. αἰτιᾶ δ', ὅρκους. Schol. δὲ πίστει. Ἐπιορκεῖν) (ἐπιορκεῖν. Isocr. μηδένα θεὸν ὀμόσῃς μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς. Reos periurij se futuros. Deorũ numina suo periurio læsuros.

Βλάπτειν. Ad θεῶν referendum. (rio læsuros.

Εἰρηκὼς. Exceptione fœderis tuebantur suã causã.

Περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας. Quòd ad societatem ineundam cum Argiuis attinebat, se cum amicis deliberaturos responderunt, & nihil nisi rectum, & æquum se esse facturos.

Διαφερόμενοι δή. Ratio. (B. 150. 42.

Λέπρεον. Oppidũ in agro Messeniaco. Strabo lib.

Πολέμου γὰρ γενομένου. Fuit olim bellũ inter Lepreatas, & Arcadas nõnullos: Lepreatæ diffisi suis opibus acciuerant Eleos ad auxilium sibi ferendũ, ea conditione, vt dimidiam agri partem, pro quo erat contentio, illis concederent: finito bello, Elei Lepreatis agrum relinquunt: tantũ constituunt certũ stipẽdium, quod Ioui Olympio quotannis penderent. accepta conditione Lepreatæ vsq; ad bellũ istud Peloponnesiacum, stipendium hoc Ioui persoluerant: orto bello, finem soluendi fecerant: at Elei vrgere, & cogere vt penderent stipendiũ: Lepreatæ fidẽ implorare Lacedæmoniorum: tãdem permissum arbitrium Lacedæmoniis, interea Elei suspicati se ius suum non esse obtenturos, bello illaro vastârunt agrum Lepreatarum; tum Lacedæmonij pronuntiarunt Lepreatas liberos, non stipendiarios: Eleos contra damnârunt, & quoniam vadimonium deseruerant, receptis in fidem Lepreatis, miserunt eis præsidium: hanc ob causam Elei permoti, ad Argiuos transierunt. Hęc iam explicat Thucydides.

Μὴ ἴσον ἕξειν. Se non æquũ ius obtenturos, id est, cũ Lacedæmoniorũ fides in suspicionem venisset.

Οὐδὲν ἧσσον. αἰτιᾶ δ', multò magis, eò magis.

366. A

Τὴν ξυνθήκην. Pacis conditionem: in qua erat disertis verbis, vt ea quisque sociorum retineret finito bello, quæ initio belli possidebat.

Ὡς οὐκ ἴσον ἴσχοντες. Vt iniquo arbitrio damnati, quibus suum non obtinuerant.

Βοιωτοὶ δὲ καὶ μεγαρῆς. Bœotij & Megarenses verbotenus erant idem facturi: sed tamen à re peragenda abstinebant.

Περιορώμενοι. Causæ cur verbo præ se ferrent idem se quoq; esse facturos: & tamen re non præstarent. profitebantur verbo se secuturos Argiuorum amicitiam, quia negligebantur à Lacedæmoniis: re non præstabant quòd profitebantur, propter politiæ, & instituti publici dissimilitudinem. Argiui enim statu populari: illi dominatu paucorum vtebantur.

Δηλίους δέ. Quos in principio huius libri pulsos insula vidimus.

Ἐνθυμούμενοι. Religioni vertentes: reputantes clades acceptas post eos pulsos. Intelligit cladem acceptam ad Amphipolim: quam interpretabantur se accepisse propterea quòd homines Apollini sacros suis sedibus expulissent.

Ἀποστήσωσι. Vt à Lacedæmoniorum societate auerterent.

Μέγα μέρος. Magnam Peloponnesi portionem, siue partem.

Ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας. Remiserũt de contẽtione.

Ὀρρωδοῦντες. Ab auibus ἡ μεταφορά. ὄρρος extremam spinæ partem significat, & οἰδεῖν, tumere: quòd ea pars tumeat in columbis, cùm tument. Iul. Pollux aliter accipit.

Καὶ τὸν ἄλλον. Bellum &c.

367. A

Τὰς τε δεχημέρους. Inducias decendiales (vt suprà vidimus) fecerant inter se Athenienses & Bœotij negociatorũ causa, qui vltrò citroq; commeabant. Hortabantur itaque Corinthij Bœotios, vt secum Athenas mitterẽt, qui sibi quoq; easdem inducias

impetrarent: quòd si Athenienses non concederent, inducias eas recusarét, & in posterum fœdus nullum absque se cum Atheniensibus facerent.

Ἀπειπεῖν. Renunciarét eis inducias: vt renunciare alicui hospitium.

B Ἐπισχεῖν. Supersedere.

Καθ᾽ ὅ,τι ξυνέκειτο. Quòd ita conuenisset.

C Παῤῥασιοὺς: παῤῥασία πόλις ἀρκαδίας. ἀπὸ παῤῥασίου ἑνὸς τῶν λυκάονος παίδων. Ὅμηρος: σύμφωνον τ᾽ εἶχον, καὶ παῤῥασίην ἐρατεινήν.

Κυψέλας: κύψελα, φρούριον μαντινέων ἐν Ἀρκαδίᾳ, καὶ πόλις θρώνου πλησίον τοῦ ἴλου.

Σκιρῖτιδι: σκῖρος ἀρκαδίας πολίχνιον. Prope Menelaios, & Parrhasios, Steph.

D Καὶ τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Lacedæmonios eadem æstate donasse libertate seruos, qui secuti Brasidā venerant in Thraciam: permisisseque vt suo arbitratu sedes incolendas deligerent: ac paulò pòst in Lepreo eos collocasse: Spartanos autem captiuos ignominia affecisse.

368. A Τῶν νεοδαμωδῶν: Εἱλώτων. Qui ex ea fortuna, & cōditione ad libertatem vocabantur, & quasi manumittebantur, hi νεοδαμώδεις appellabātur: quasi nuper asciti in ius ciuium. Iul. Pollux lib. 3. Εἵλωτες λακεδαιμονίων, θεσσαλῶν πενέσται, Κρητῶν κλαρῶται, καὶ μνοῖται, μαριανδυνῶν δορυφόροι, ἀργείων γυμνῆτες, σικυωνίων κορυνηφόροι.

Ἐπὶ τῆς λακωνικῆς, καὶ τῆς ἠλείας. Ergo in confiniis.

Διάφοροι. Hostes.

Ἐλασσόνως οἰκοῖεν. Ne deteriore, quàm cæteri, conditione forent.

Καὶ ὄντας ἐντίμους. Quanuis integra fama, & existimatione essent. L. V. si honoribus vterentur.

B Ἀτίμους ἐποίησαν. Notarunt ignominia: vt neq; ad honores, neque ad públicum consilium aditus eis pateret. Duplex erat gen⁹ ἀτιμίας, grauius, & leuius: illo licebat impunè vel interficere notatū, hoc non ita. Ἄτιμοι capite diminuti: ἐπίτιμοι, in integrum restituti.

Ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε, ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. Vt magistratum nullum gererent: vt nullum ius emendi, vendendive haberent.

Δημοσθένης tertia Philip. ἄρθμιος ὁ πυθώνακτος ὁ ζελείτης, ἄτιμος ἔστω, καὶ πολέμιος. &c. αὐτὸς καὶ γένος. Et paulò pòst: τοῦτο δ᾽ ἐστὶν, οὐχ ἣν ἄν τις οὕτωσι φήσειεν ἀτιμίαν. &c. ἀλλ᾽ ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, &c. καὶ ἀτίμος ἣν τὸ ἀποκτεῖναι, &c. ἀντὶ καθαρὸν εἶναι.

Κυρίους εἶναι. Scholiastes, τὸ τέλειον, ἢ πωλεῖν. F. P. vt nullam habeant potestatem earum rerum, quas aut emerint, aut vendiderint.

Θύσσον. Oppidū in mōte Atho. Plin. lib. 4. c. 10.

Ἐπιμιξίας ὄντων αὐτοῖς, ἐπιμίγνυντο. Habebant commercium.

Ὕποπτοι. Sed alij aliis erant suspecti.

C Λαχόντες. Qui sortito priores erant restituturi Amphipolim.

Λέγοντες ἀεί. Quanquam semper prædicabant. Damnat Lacedæmonios.

Προθεσμία. Præstituerāt tempus verbo tenus, ἰδίᾳ προθεσμία. Qui intra diem statutum iudicatū non fecisset, is ὑπερήμερος erat, res ὑπερημερία: ἀναβάλλεσθαι ὑπερημερίαν, prorogare diem præstitutum.

Ξυγγραφῆς. Iam accipitur pro eo scripto, quo vtebantur in cōtractibus, sine chirographo. Verbo tantùm, non etiam scripto se obligauerant.

D Ποιήσαι τὰ εἰρημένα. Seruassent conditiones: promissis stetissent.

A Λακεδαιμόνιοι δέ. Assumptiua iuridicialis constitutio. Cōcedebant æquū esse: sed purgabant se necessitate. quæ potuimus seruare, præstitimus.

Ἡσυχία. A bello cessatio, & vltro citroque commeatio. 369. B

Καὶ ἐφοίτων παρ᾽ ἀλλήλους. Et mutui congressus: colloquia.

Τῶν δ᾽ ἐναντίων μάλιστα. Erant tū apud Lacedæmonios, tū apud Athenienses, qui paci bellū anteponerent, & fœdus ruptum cuperent: qui fuerint

B isti, & quibus rationibus paulatim fœdus fregerint, hæc omnia suscipit explicanda iam Thucydides. ac primùm demonstrat magistratus Lacedæmoniorū belli cupidos, priuato, non publico consilio persuasisse legatis Bœotiorum, & Corinthiorum, darent operam vt eorum ciuitates inirent amicitiam cum Argiuis, deinde efficerent vt secum etiam societas iniretur: parumq; abfuisse, quin hoc transigeretur: primum (inquam) hoc demonstrat: in quo notat Lacedæmoniorum astum, & ingenia

C callida; deinde memorat, qui etiam ex Atheniensibus egerint per fraudem, vt fœdus initū cum Lacedæmoniis frangeretur: societas & amicitia inter Argiuos & Athenienses constitueretur.

Ἔτυχον γὰρ ἄρχοντες οὗτοι. ὑπῆρχον.

Παρῃνοῦμεν. L. V. hortantes, vt perfectè earum B rerum conditionem cognoscerent, vtque Bœotij, qui priores fuissent socij Argiuorum, F. P. monentes vt in eadem perstarent sententia, darétq; operam, vt Bœotij societate inita cum Argiuis, ita demum se quoq; socios, & amicos adiungerent.

D Ταῦτα γενόμενα. Quibus dissentiebant ab Atheniensibus, & inter eos conuenire non poterat.

Οὕτω γὰρ ἥκιστα. Consilium est, quo adducti hæc monebant, vt auerterent Bœotios à fœdere Atheniensium.

Ἑλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους. Lacedæmonios enim lōgè antepositutos amicitiam, & societatem Argiuorū inimicitiis, & fœderis violationi Atheniensium. Hoc est alterum cōsilium: illo superiore vo-

E lebant auertere Bœotios ab Atheniensium amicitia: hoc sperabant Lacedæmonios antelaturos esse amicitiam Argiuorum amicitiæ, & fœderi Atheniensiū. λύσεις δὲ σπονδάς. Atqui Lacedæmonij sunt iam pacati cum Atheniensibus λύσεις. anteponent Argiuorum societatem amicitiæ Atheniensium.

Τὸ γὰρ Ἄργος. Habebant. n. exploratū Lacedæmonios cupere vt Argiui constantes essent sibi amici.

Καλῶς. Opportunè, ne bello domestico distraherentur. 370. A

F Τὸν ἔξω πόλεμον. Externū bellū fore sibi leui⁹.

Ῥᾷον καθιστῶνται. Commodiùs ad bellum aduersus Athenienses descenderent.

Ταῦτα ἐπεσταλμένοι. Habentes hæc mandata.

Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες. Casu accidisse, docet Thucydides, vt quod imprimis expetebant Lacedæmonij, id eis per Argiuos ipsos cōtingeret quid expetebant maximè Lacedæmonij? vt Bœotij Corinthiique primùm inirent societatem cum Argiuis, quid deinde? vt etiam ipsi eorum opera ad eiusdem

G omnium admitterentur societatem. Hoc igitur narrat iam Thucydides oblatū illis per summum magistratum Argiuorum. Hoc igitur quasi summum fortunæ beneficium, & memoratu dignum notat: est enim admirabile. Historia verò, quæ continet res magnas, & admirabiles, retinet lectorum animos, & mira delectatione afficit.

Τῆς

Τὰς ἀρχὰς ἃ μεγάλας: αἱ ἐγδόωκολ, καὶ αἱ ἀρτῦναι. Erat A etiam ἡ βουλή.

Κοινῇ λόγῳ χρωμένας. Palàm, & publicè ea de re agentes. Iam enim clàm & priuato consilio agebát duo isti viri cum Bœotiis.

C Ἠρεσκεν. Erat grata.

371. A Τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι. Ad ea prouocantes, quę duo illi viri postulauerant: de quibus illi egerant.

Ἐν δὲ τούτῳ. Narrat interea τοὺς βοιωτάρχας, Corinthios, Megarenses, & legatos ciuitatum, quæ erant in Thracia, cómunicatis consiliis constituisse fœdus inter se facere, & religioso iureiurando cauere de ferendis inuicem auxiliis, & iuuandis iis, qui de suo numero ab hoste premerentur: de bello neq; inferendo cuiquá, neq; deponendo, nisi de cómuni omnium sociorú sententia: sed priusquá fœdus fieret, τοὺς βοιωτάρχας contulisse ea de re cú quatuor consiliis, quæ summam inter Bœotios habebant potestatem: & cùm illa rem improbassent, incepto destitisse. Βοιωτάρχαι duodecim erant.

Ἐν τῷ προσηκόντι. Qualibet occasione.

Τῷ δεομένῳ. Egenti auxiliis.

B Δεδιότες. Veriti ne Lacedæmonios offenderent, si cum Corinthiis, qui defecerant ab illis, fœdus ipsi facerent ἐνσπονδοι. Atqui non erant offensuri. Illud enim erat propositum, vt primùm cum Argiuis, deinde etiam cum Lacedæmoniis tandem fœdus fieret & societas. λέγει. Hæc (inquit) consilia nesciebant quatuor illæ βουλαί.

C Ξυνομνύντες. Societatem iureiurando interposito facientes.

D Οἰόμενοι τὴν βουλήν. Consilium exponit, quo adducti βοιωτάρχαι rem suppresserint.

Ἀντέστη. Metaphora à rebus animatis, cùm res non successisset.

Οἱ δὲ βοιωτάρχαι. Exponit Thucydides τοὺς βοιωτάρχας nullam fecisse postea mentionem societatis ineundæ cum Argiuis, quia prior conatus ipsis non successerat.

Ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν, καὶ διατριβὴ τῶν πάντων. Sed incuria, vel negligentia & omnium rerum procrastinatio erat: id est, sed lentè, ac negligenter omnia administrabant procrastinando.

372. A Μετὰ δὲ ταῦτα. Ardebant Lacedæmonij desiderio recuperandæ Pyli: itaque nihil sinebant intentatum, quo voti compotes fierent. miserunt itaq; legatos in Bœotiam petitum Panactum castellum, & captiuos Atheniensium, sperantes his restitutis, se Pylum recuperaturos.

B Εἰρημένον. Quia erat cautum.

Ξυγχέαι. A rebus liquidis metaphora, miscere, confundere. Hoc autem ita dicitur, quia fœdera libationibus peragebantur, & propterea σπονδαὶ vocabantur, ὅρκοι etiam ob iusiurandum, & fidem datam. αἰτὶ τοῦ, ἀθετῆσαι igitur positum τὸ ξυγχέαι.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι. Docet Argiuos ineunte vere tentasse illos quidem facere societatem cum Lacedæmoniis, sed mora interposita, & controuersiis ortis inter Athenienses & Lacedæmonios, tandem fecisse fœdus cum Atheniensibus. Hæc narrat iam Thucydides: sed primo loco explicat caussas, quibus adducti Argiui properauerint inire fœdus cú Lacedæmoniis: deinde ostédit qua occasione mutauerint sententiam, & ad Atheniensium societatem se conuerterint. Caussæ, quæ eos impulerunt, hæ fuerunt, quia Bœotij legatos non mittebant, quemadmodum promiserant, de societate facienda: quia intelligebant Panactum dirui: & societatem initam inter Athenienses, & Lacedæmonios suspicabantur: itaque verebantur, ne destituti & exclusi omnium fœdere, soli relinquerentur, atq; ita res suæ summum in discrimen adducerentur. Hæ igitur fuerunt caussæ, &c. Occasio verò, qua inuitati Argiui ad Athenienses se conuerterunt, illa fuit: discordia orta inter Athen. & Lacedæm. ob Panactum dirutum, & alias pacis conditiones, non seruatas.

B Τόν τε πάνακτον. Putabant Argiui Bœotios à Lacedæmoniis impulsos Panactum diruisse: ac eorundem authoritate futuros Atheniésium socios: verebantur igitur ne simul bellum esset gerendum sibi aduersus Laced. Athen. Bœotios, & Tegeatas. hoc enim vix sustinere se posse intelligebant. C

Εἶναι: ἀντὶ τοῦ, ἐξεῖναι. D

Ἐκ τῶν διαφόρων. Propter controuersias, τὸ ἐξεῖν, ἀμὴ μεῖναι, &c. ἐκ τῶν διαφόρων.

C Ἀπορούντες οὖν ταῦτα. His igitur difficultatibus pressi ἀπορούντες ταῦτα, ἤ διὰ ταῦτα.

Ἐν φρονήματι ὄντες. Sed animis elati imperium Peloponnesi se adepturos sperarent, vel persuasum haberent se, &c.

373. A Ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων. Existimantes se in otio futuros quibuslibet conditionibus, inito fœdere cum Laced. quàm cómodissimè fieri poterat pro presenti rerum statu.

Ἐκ τῶν παρόντων: ἐκ τῶν δυνατῶν. ἐκ τῶν ὄντων etiam, & ἐκ τῶν ἐνόντων. Præsens rerum status postulabat, vt D acciperent quaslibet pacis conditiones. Causæ antè memoratæ sunt.

Ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ: ἢ ὁ καιρός, ἢ τὸ πρᾶγμα. Quocunque res caderet: id est, quibuslibet conditionibus.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον. Petebant legati Argiuorum primùm vt controuersia de agro Cynuriaco permitteretur iudició & arbitriis. Quanuis autem non decreuissent pacem facere quibuslibet conditionib^9, tamen, vt res ex sua dignitate transigeretur, ne in timoris suspicionem venirent, propterea hæc pe- E tierunt: sed cùm Lacedęmonij recusassent de ea re iudicium, ita pacem impetrârunt, vt aliquando armis de eo agro decerneretur.

Ἐπιτροπὴν δίκης. Caussæ arbitrium.

Θυρέας. De hoc certamine sunt plura ἐπιγράμματα in 3. lib. τῶν ἐπιγραμμάτων.

Δισσοὶ τεσσαράκοντα τρεῖς φάσγανα δοῦλοι Ἄρης,
Ἑπτακὸν ἀργείων, καὶ λακεδαιμονίων.
Ἐνθα μάχην ἔτλημεν ἀνάγχιον ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ
Πίπτοντες, Θυρέας δ' ἦσαν ἄεθλα δορός.

F Ἄεθλον. Apud Stephanum, si codex mendo caret, legitur etiam αἶθλον.

Ἀλλ' οἱ βούλονται. Supple λέγοντες.

Ἐπηγάγοντο: ὅθεν ἐπαγωγὰ ἔπη. Blanda verba. Allexerunt, quia valebant gratia plurimùm apud eos.

Λακεδαίμονι, καὶ Ἀργει. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Διαμάχεσθαι. Armis decernere. C

Διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι. Ius auté non esse persequendi quenquam, aut Lacedæmoniis intra fines Argiuorum; aut Argiuis intra fines Lacedęmoniorum.

G Hæc conditio addita, quia interdum exules, & homines facinorosos vtriq; intra fines vtrorumque persequebantur.

Ἐκέλευον δ' οἱ λακεδαιμόνιοι. Hortati sunt Lacedæmonij legatos, vt priùs quàm fœdus fieret Argos reuerterentur, & fœderis conditiones populo ostenderent, quas si probasset, tum verò reuerte-

rentur ad fidem dandam & accipiendam.

D Ἐν ᾗ τῷ χειμῶνι τούτῳ. Iam accedit Thucydides ad explicandam occasionem, qua adducti Argiui, neglecta societate Laced. ad Athen. sese cōuerterint. Summa est, quia Panacto diruto, & aliis pacis conditionibus non seruatis Athen. ægrè ferebant, & querebantur atq; expostulabant de Lacedæmoniis. Id cùm Argiui essent subodorati, ad eorum amicitiam transierunt.

374. A Ἐπὶ προφάσει. Eo prætextu, quòd olim inter Bœotios & Athen. orta de castello controuersia, conuenerat, vt id neutri soli tenerent: sed vtriq; simul agrum illum colerent.

B Δεινὰ ἐποίουν. Vsitatiùs ποιεῖσθαι δεινόν. lib. 1. 12. 42.

Ὀρθόν. Integrum, non dirutum.

Ἐξηπατῆσθαι. Fraude circumuentos.

C Ὡς τι χαλεπῶς. Grauiter tulerūt Athenienses Panactum dirutum, non integrum sibi restitutum: præsertim, cùm intelligerent societatem priuatim factam contra conditiones pacis, & alia quædam non præstari, quæ Laced. promiserant. Hæc suprà iam Thucydides addit legatos Lacedæmoniorum propterea dimissos cum responso asperiore: atque ita ob eiusmodi dissidium qui etiam Athenis bellū paci anteponebāt, nactos occasionem in eam rem incubuisse, vt rumperentur fœdera. fuisse autem docet huius rei authores, cùm alios, cum in primis Alcibiadem: & notat simul caussas.

C Διαφορᾶς. Dissensionem. Ἡλικίᾳ, πλουσιωτέρος.

Ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει: ἀξιώματι δέ. ἴσως ὡς ἐν ἄλλῃ δὲ πόλει οὐδεὶς ἀξιώματι προγόνων, &c.

Φρονήματι. In malam partem nunc: fastu) (L. V. ferocitate spiritus.

Φιλονεικῶν. Contentionis studiosus.

D Πανταχόθεν ἐλασσοῦσθαι. Vndique sibi detrahi, de suo iure detrahi.

Τότε. F. P. τό, τι) (ἐπὶ τὸ ἀβεβαίως. Inconstantes, incertos.

375. A Ἐξέλωσι σφίσιν. Eximant sibi, id est, adiungant socios, & amicos lectos. Scholia σφίσιν referunt ad Athenienses.

Ἐπειδὴ ἡ διαφορά. Vbi nata dissensio, & animorum alienatio.

Αὐτοῖς ξυμπράξοντος. Seque eis adfuturum studiosissimè.

Οἱ δὲ Ἀργεῖοι. Docet missam statim legationem Athenas ab Argiuis, simul atque nuntium ab Alcibiade accepissent, & affert caussas: quia cognouerant nullam societatem factam inter Ath. & Bœotios: quia inter Ath. & Laced. orta erat ingens controuersia, & dissensio: quia vetus amicitia inter ipsos, & Athen. erat: quia eodem statu ciuitatis, populari scilicet vtebantur: quia denique magnam in mari habebant potentiam.

Ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας. In magna dissensione esse cœpisse.

Ἠμέλουν. Non curabant, non mouebantur ea legatione, quam miserant Spartam, vt ageretur de societate ineunda: sed potiùs ad Athenienses animum aduerterunt.

C Δοκοῦντες: Ἐναλλαγή.

Ἀπολογησόμενοι. Vt se purgarent.

Ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ. Se non fecisse societatem, vt incō-modum ac detrimentū darent Atheniensibus.

D Καὶ λέγοντες. Itaq; cū in Senatu hæc dicerent, & illud adderent, se cū summa venisse potestate de cōponendis omnibus controuersiis, metū Alcibiadi

A incutiebant, ne &c. id est, efficiebant vt Alcibiades vereretur, ne si ad populum eadem retulissent, plebem allicerēt, & Argiui fœdere excluderentur.

Μηχανᾶται δέ. Stratagema, & fraudem Alcibiadis hîc explicat Thucydides. Adit Alcibiades legatos Lacedæmoniorum priuatim. His persuadet vt referant ad populum se non habere summam potestatem de omnibus rebus transigendi, allicit eos falsis pollicitationibus: spondet se, si ita faciant, curaturum vt Pylus illis restitueretur, & reliquæ

B tollerentur controuersiæ: parent legati: & cùm ad populū hæc retulissent, populus indignari, & molestè ferre. Existimare se falli, ac decipi à Lacedæmoniis, qui aliud in Senatu dixissent, aliud ad populum retulissent: suspectam habere illorum inconstantiā. tū verò Alcibiades grauis & vehemens in Lacedæmonios inuehi, eosq; exagitare: ita, vt in suam sententiam populum adduxerit, vt cum Argiuis societatem faceret: quam eo ipso die fecisset, nisi religione & terræmotu deterritus fuisset.

C Τοιόνδε τι. Hoc extenuationem, & vituperationem quandam habet.

Πίστιν αὐτοῖς δούς. Periurij latèter arguit Alcibiadē.

Πείσειν αὐτοῦ. Confirmatio.

Καὶ τ' ἄλλα ξυναλλάξειν. Et cæteras controuersias compositurum.

Βουλόμενος δέ. Quo consilio id egerit, ostendit. 376. A

Ἀποστῆσαι. Auertere, abducere à Nicia, cuius erat æmulus.

Διαβαλών. Criminatus eos, & notata eorum in-

D sinceritate, & inconstantia. διαβαλών: illis in inuidiam raptis.

Καταβοῶντος. Clamoribus insectantem audie- B bant, eique morem gerebant.

Ἑτοῖμοι. Erant propensis animis.

Σεισμοῦ δέ. In eiusmodi prodigiis, fas non erat agere cum populo, sed comitia dimittebantur: vt apud Romanos cùm de cœlo seruatum esset, populus dimittebatur. Cic. de Diuin. & alibi.

E Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. Quanuis & Lacedæmonij legati, & Nicias fraude circumuenti fuissent ab Alcibiade, ita vt fides ipsis apud Senatum, atque populum penitus esset abrogata, tamen Nicias impetrauit ab Atheniensibus vt supersederent, neque societatem cum Argiuis inirent, legatos interea Spartam mitterent, & quid propositi ac voluntatis Lacedæmonij haberent, explorarent.

Λέγων. Affirmabat eiusmodi dilationē sibi ho- C nestam, Lacedæmoniis verò turpem fore.

F Ἐν τῷ σφετέρῳ καλῷ. Cum sua dignitate: καλῷ, αὐτοῖς, ἀξιώματι: id est, si bellū differatur vobis honestum, illis turpe futurum est. Cur ita? quia vos conseruabitis florentē istam fortunam: illi præ metu recusare bellum existimabuntur, & loco lucri ducent si bellum iam faciant.

Ἀπρεπεῖ: αἰσχρῷ, αἰσχρόν.

Σφίσι μὲν γάρ. Sibi enim ex vsu esse florentem Rep. fortunam istam quàm diutissimè fieri posset conseruare: illis vero in afflicta fortuna loco lucri fore, si belli fortunam primo quoq; tempore

G periantur. Summa: affirmabat pacem Atheniensibus, bellum Lacedæmoniis expedire.

Εὕρημα εἶ. Lucri loco esse.

Εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται. Si sunt syncero animo.

Εἰ τοῦτο ποιοῦσιν. Vt mouerent suo exemplo. D

Ὡς παρῆσαν. Facultas.

Διαβάλλοιτο. Malè audiret. 377. B

C Σπονδὰς. Nomina eorum, qui fœdus faciũt, memorantur, tempus notatur, quod erat duraturum fœdus, additur qualitas fœderis, & alia attributa: mox ad conditiones societatis venitur.

D Κατὰ τάδε. Conclusio proœmij.

Καὶ ἐς τὸν πόλεμον. Exponit fœderum & societatis conditiones.

Ἐπαγγείλωσιν. Significauerint, admonuerint: ἐπαγγελία, q̃ in sacris literis accipitur pro ꝓmissione.

Κατὰ τὸ δυνατόν. Pro facultate, pro viribus.

378. A Καὶ πολεμεῖν. Bello esse persequendam.

B Ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας. Altera conditio. Non esse permittendum transitum cuiquã armato per fines sociorũ, terra, marive, nisi ꝑmissu omniũ sociorũ.

Τὴν διέξοδον. Hic distinguo ἀποδόσεως, vt quæ sequuntur, sint explicatio τῶν ὅπλων ἐᾶν.

Τοῖς δὲ βοηθοῦσι. Altera conditio.

C Ἡ δὲ πόλις. Sępenumero in magnis societatib. solet oriri controuersia, ad quem potissimũ summa imperij sit deferenda. Hæc controuersia vt tolleretur, additum fuit in conditionibus, vt summam imperij ea ciuitas obtineret, ad quam esset ventum ferendi auxilij gratia, si bellum gereretur in eius finibus: sin gereretur extra, imperium æquè ad omnes socios pertineret.

Ὀμόσαι δὲ. Conditio de exigendo iureiurando. dare fidem.

D Κατὰ ἱερῶν τελείων. In lectas hostias. ἄμωμος, τελείους ἱερεῖα. In legendis bidentibus mos ille seruabatur, ne caudam aculeatam, ne linguam nigram, ne fissam aurem haberent. Seruius. (στρατηγός.

379. A Ὁ πολέμαρχος. Tribunus militum, σύμψηφος τῶν τῆς

C Ἀλλὰ καί. Immo paulò antè icto fœdere inter Eleos, Argiuos & Mantineos, ne eius quidẽ (inquit) participes esse voluerunt. Perstringit latenter pertinaciam, & acerbitatem Corinthiorum.

D Καὶ Λακεδαιμόνιοι. Et Lacedæmonij aditu ad templum ab Eleis prohibiti fuerunt: propterea quòd mulctam irrogatã non persoluebant. interdictum fuit illis aditu ad templum.

Τὴν δίκην. Hæc erat, vt qui arma tulisset ludorũ, sacrificiorumq; tẽpore, is mulcta afficeretur. mulcta erat, duæ minæ pro singulis militibus.

Ἐν ταῖς ὀλυμπιακαῖς. Hoc paulò pòst explicat. Lectio altera. quam afferunt scholia mihi quidem non probatur. Ἐπὶ τῆς ὀλυμπιακῆς.

380. A Δισχιλίας μνᾶς. Duo millia coronatorũ. ergo mille fuerant milites.

Ἠλεῖοι δ' ἀντέλεγον. Immo erat fœdus. quòd si non erant σπονδαί, erat certè ἐκεχειρία, quod est genus quoddam fœderis.

B Ὑπολαμβάνειν. Excipiebant, id est, respondebant.

C Χρῆναι δ' αὐτούς. Oportuisse respondebant Lacedæmonij, priusquam mulctam irrogarent, mittere Spartam, expostulatum de iniuriis, quas se putarent accepisse.

Καὶ ὅπλα οὐδαμοῦ. Et arma se in posterũ nulla illaturos spondebãt. partim iuridiciali absoluta nitebãtur Lacedęmonij, partim assumtiua, & eius parte, cócessione, cuius partes purgatio, & deprecatio.

Ἠλεῖοι δέ. At Elei in eadẽ perstabant sententia, vt persuasum haberent factam sibi iniuriam. L. V. illi eadem ratione respondere, non se iniuriosos esse, si non sit sibi creditum.

A. 78 Εἰ δὲ βούλονται. Duas offerebant códitiones Elei: aut Lepreum restituerent, (se enim mulctam persoluturos,) aut iurarent coram cœtu Græcorum se in

A posterum persoluturos.

Ἀφεῖναι. Remittere. bita pecunia.

Γίγνεται. Debetur. τὸ γιγνόμενον ἀργύριον, iusta, & debita pecunia.

Ὅμως δ' οἱ Ἠλεῖοι. Veruntamen Elei veriti ne Lacedæmonij per vim sacrificarent, cum armata iuuentute excubias agebant.

C Ὑπέμενον. Præstolabantur.

D Δέος δ' ἐγένετο. Timor autem inuasit omnem cœtum, & frequentiam illã, ne Lacedæmonij armati eò venirent, &c. ξενοφῶν lib. 3. ἐκλυομένων: ἐν οἷς Λίχας...

B χας ... μαστιγώσας ... & alibi, λίχας ... τῷ γὰρ τοῖς γυμνοπαιδίαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε. Pausl. lib. 6. Laced. post Persarum irruptionem in Græciam, equos alendi studio Græcis omnibus præstitére: ἐν τοῖς ἱππικοῖς.

Πληγὰς ἔλαβεν. Cæsus est.

381. A Καὶ ἀνακηρυχθέντος. Interdictũ fuerat certamine Lacedæmoniis, vt suprà diximus: Lichas tamẽ Laced. venerat ad ludos, & bigas adduxerat: atq; vt ad certamẽ admitteretur se Bœotiũ esse simulauerat. itaq; cũ vicisset, voce pconis pronuntiatũ est bigas Bœotias vicisse. at Lichas, ne fraudaret patriã honore, ꝓdiit in stadiũ, & suũ aurigam coronauit, vt declararet nõ Bœotias, sed Laconicas esse bigas. tum itaq; cõtinuò à ministris, qui sciebant Lacedæmoniis interdictum fuisse ludis, cæsus est. (Achilles.

B Δόλοπες. Hic Dolopum manus, hic sæuus tendebat

Αἰνιᾶνες. Αἶνος πόλις Θρᾴκης, ἡ δὲ ἀ φυλῆς. στράβων ξ. erat & apud Locros Ozolas, ... θεσσαλίας, ...

D Μηλιεῖς: τεία μέρη, ... lib. 3.

C Προσπολεμοῦντες. Quia perpetuæ inimicitiæ erant inter eos. Cõfirmatio: quia Heraclea fuerat cõdita aduersus eas ciuitates. lib. 3. ... τῇ γῇ ἐκτίσθη.

Φθείροντες. Atterentes.

Ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος. Κνίδιος puto expũgendum. Nam si Lacedæmonius erat, ex Gnido vrbe Cariæ esse non poterat. Sed ἀπορία. Paulò pòst fit mentio Hegesippidæ viui vrbe expulsi à Bœotiis. ... suffectum fuisse existimandum est.

E Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Narrat Bœotios ea æstate, quę secuta est, Heracleam in fidem recepisse: & ducem Lacedæmoniorum perperam illas res administrantem expulisse.

D Λακεδαιμονίους μέντοι. Bœotij hoc fecerãt, vt Lacedæmoniis gratificarentur. Thucydides docet rem cessisse contrà.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Narrat Alcibiadẽ cum parua manu Athenis venisse in Peloponnesum: & adiunctis Peloponnesiorum copiis cùm alia cõstituisse, tum F adduxisse Patrenses, vt muros vrbis ad mare vsque perducerent, & cùm tentaret alteros muros ducere Rhium versus Achaïcum, prohibitum à Corinthiis fuisse docet.

382. A Διαπορευόμενος. Per mediam Peloponnesum copias ducens. Laudem Alcibiadis hoc habet.

Καθεῖναι. Demittere. Καθεῖναι τεῖχος.

Καὶ οἷς ἦν βλάβη. Et quibus ea res erat fraudi.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Bellum natum inter Argiuos, & Epidaurios memorat.

G Θύματος. Victima, hostia.

Βοταμίων. Mendum est in vocabulo: sed Dauus sum, nõ OEdipus. Ex altera etiã lectione, παραποταμίων, q̃ est in margine codicis H. St. nullũ sensum elicere possum. Expectandum itaq; subsidiũ codicis manuscripti: nisi pro pascuis accipi dicamus, vt L. Valla. ...

tum quia animaduertebant ingenteis barbarorum exercitus sibi imminere? demonstrat igitur Brasidas neque ob discessum Macedonum, neque ob immensam barbarorum turbam timendum esse. Docet se esse Dorienses, & ita institutos, vt nullam copiarum magnitudinem extimescant, virtute sua freti: manus autem barbarorum contemnendas esse, quia non vera & solida virtus illis adest, sed species tantùm, & falsa quædam imago ad inanem ostentationem: præterea quòd nullos seruent ordines nullam militarem disciplinam, nullam honesti rationem habeant: sed æquè fugam, atque impressionem in hostes honestam esse indicent. Quòd denique summa rerum confusio sit apud eos, qui nullum habent imperium, & arbitratu suo quisq; rem gerunt. Hæc sunt capita argumentorum, quæ in hac concione continentur.

Procemium est ductum ab opinione, ἐξ ὑπολήψεως.

Propositio. Partim docere, partim cohortari vos volo.

Ratio. Quia perterritos vos esse animaduerto.

Confirmatio. τῷ μεμονῶσθαι. &c.

Exoratio, à contrariis. οὐ δι' οὐσίας.

Υποψίαν. Leuiore verbo est vsus ne de suis copiis malè sentire videretur.

Μεμονῶσθαι. L. V. quòd derelicti sim. Fr. P. quòd simus derelicti.

Νῦν δὲ. Opposita sententia: contrarium rei statum habet τὸ νῦν.

Τὴν ὑπόληψιν. Distributio totius causæ.

Τὰ μέγιστα. Attentionem facit: maximum enim est paruam manum, eamque suis auxiliis destitutam contemnere innumeras hostium copias.

Αγαθοῖς γάρ. Ingreditur in causam: docet virtuti tantùm esse fidendum: & in ea spem omnem collocandam, non in auxiliis & opibus externis, eamque ob causam nullas copias esse extimescendas.

Εκάστοτε. Singulis vicibus, id est, semper.

Ετέρων. Non dixit hostes, ne suos terreret.

Οἵγε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν. A genere politiæ, & institutis Peloponnesiorum ducit argumentum, vt fidem orationi suæ conciliet. Vos non populari statu sed dominatu paucorum vtimini: pauci verò apud nos dominantur propter virtutis præstãtiam, & dignitatem; & quòd polleant viribus: hoc ipsum itaque vobis nunc est præstandum.

Ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων. Ex huiusmodi rebus publicis venistis.

Τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. Sed seruiens causæ ait, μαχόμενοι κρατεῖν.

Βαρβάρους δέ. Altera pars distributionis: hostium multitudo contemnenda est: hos per ἀπειρίαν appellat barbaros.

Quod autem attinet ad copias ingentes hostiũ, persuasum esse debet vobis eos non esse extimescendos. Facit fidem à tempore præterito: paulò antè eos fudistis. Quare eos timere non debetis. Sed est ἀφορισμός: non enim omnes, sed Lyncestas fuderant, vt suprà Thucyd. testatur his verbis, ἐκράτησαν τοὺς Λυγκηστάς.

Μαθεῖν. Ad διδαχὴν est referendum.

Καὶ τάδε. Dilemmate vtitur, quo probat non esse extimescendas hostium copias, aut re vera firmæ sunt, aut ostentatione tantùm: si ostẽtatione tantùm, & inani quadam opinione, cùm signa contuleritis, facile vos viri fortes eas superabitis. Sin firmæ re vera sunt, vos imperiti adhuc virtutis eorum, audaciùs cum illis confligetis. Sophistica complexio.

Διδαχὴ ἀληθὴς: αὐτὴ τῇ, διδαχῇ ἀληθεῖ περὶ αὐτῶν. Id est, adhibita vera de eis scientia, id est, explorata & perspecta earum infirmitate. Διδαχή, experientia.

Τι ἀγαθόν. Aliquid boni. ἀνδρεῖόν τι, Id est, aliqua fortitudo.

Προσφέροιτο. Feratur in eos.

Οὗτοι δὲ. Collatio: isti non ita, sed antequam ineant prœlium, videntur formidabiles: quum manum conserent, non erunt vobis similes.

Τὴν μέλλησιν: ἢ περιεργότερον ἐσομένην. Futuram prœlij aggressionem.

Πλήθει ὄψεως ἐκπλαγέντα, αὐτὸ τὸ, ὄχλον πολύν.

Οὔτε γὰρ τάξιν. Rem probat, quòd nullam rei militaris disciplinam seruarét, nullos ordines, nullum imperium haberent.

Βιαζόμενοι. Ab hoste pressi.

Ανδρείαν ἔχει. Nullum discrimen habet fortitudinis, id est, facit vt virtus ab ignauia non dignoscatur, atque ita contemta nullos honores habeat, & nulla præmia.

Αὐτοκράτωρ ἡ μάχη. A licentia militari ducit argumentum. pugna, quæ cuiusque arbitratu committitur, fugæ occasionem facilè præbet. Quum autem vnusquisque in bello rem pro animi arbitrio gerit, hoc nullam militum obedientiam esse demonstrat.

Σώζεσθαι. Causa pro effecto, αὐτὶ τῆς φυγῆς.

Τῆς ἐς χεῖρας. Tutius autem existimant eminus nos terrere tacete sine suo periculo, quàm cum periculo manum nobiscum conserere.

Εκείνων γάρ. A signo rem probat.

Σαφῶς τε: Ἐπίλογος. Efficit non esse extimescendos hostes. Denique quicquid terroris in hoste est, id re vera modicum est, mouet autem visu, & auditu: at si nos impetum eorum fortiter exceperimus, & ex periculis nos eripiemus, & discemus eiusmodi hostem imperitis esse formidabilem, peritis minimè.

Denique constat hostes minimè esse pertimescendos, quamuis visu & auditu sint terribiles.

Πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινόν. Repetit illud, βαρβάρους δ' οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε.

Ὄψει δέ. Ad πλήθει ὄψεως refer.

Ακοῇ. Ad βοῇ μεγίστῃ ἀφόρητοι, ἢ ἡ διὰ κενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων.

Ὁ ὑπομείναντας. Ad προσμίξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν οὐχ ὅμοιοι.

Οχλοῦσι: πολλοῖς.

Τοῖς τὴν πρώτην ὁρμήν. Ad ὑπομένειν αὐτοὺς refer.

Επαπειλοῦσι. Ostentant eminus fortitudinem inanibus comminationibus, id est, non sunt terribiles re vera, vt sunt verbis & minis.

Οἱ δ' ἂν εἴξωσι. Contra eos verò viri fortes esse videntur, qui non resistunt. insequentes eos acriter, quia nullum imminere sibi periculum intelligunt.

Ενδείκνυνται τὸ εὔψυχον: ὁπλισμοῦ τῶν αὐτῶν, οἷς ἀσφαλῶς... &c.

Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας. Thucydides res à Brasida post cohortationem gestas explicat. Demóstrat Brasidam statim cœpisse reducere suas copias: sed barbaros suspicatos eum fugere, multo clamore & tumultu eum insecutos, sed cùm nihil proficeret, tandem ab eo abstinuisse, seque cõuertisse ad persequendas copias Macedonum.

Ὑπῆγε. Verbum militare: pedetentim reducebat.

Προσέκειντο. Ingruebant.

338. A Προσεπέπιπτον. Pedem referebant.

Εὐρυχωρίᾳ. Locis patentibus.

Μέρος δέ τι. Parte verò copiarum relicta, quæ carperet nouissimum agmen insequens.

B Χωρήσαντες. Cursu contendentes.

Εἰδότες. Persuasi nullum receptum esse Brasidæ.

Αναχώρησιν. Viam ad redeundum: iam pro loco accipitur, per quem Brasidas suas copias erat reducturus.

Τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ: τὴν ἐσβολὴν τὴν στενήν. Viam difficilem, transitum sic appellat.

Προεῖπε. Præcepit: ἀτάκτως. Ne scilicet in seruandis ordinibus tempus tererent.

Κύκλωσιν. Res pro personis: priusquàm maior numerus barbarorum, qui erant suos circunuenturi, eò conflueret.

Ὡς τάχους. Quanta maxima celeritate quisque poterat.

Τῆς τροπῆς. Facta suorum fuga de locis superioribus, id est, suis in fugam versis, qui erant in locis superioribus.

D Βοηθοῖς. Vt distinguat ab aliis, quæ non erant βοηθοί. Erant enim & ὁπλῖται, & ἱππικοί. Sed Βοηθοὶ sunt tardiora.

339. A Σκεύη. Sarcinas intelligit.

Καὶ ἐς τὸ λοιπόν. τὸ ἑξῆς, & in posterum ἐχθρὸς μὲν τῶν Πελοποννησίων τῇ γνώμῃ, id est, oderat clàm Peloponnesios, οὐ ξύνηθες: non quòd ita consueuisset. cur ita? δὲ Ἀθηναίοις, quos oderat.

Τῶν δὲ ἀναγκαίων. Occurrit ad illud si oderat Athenienses, cur iam studebat cum illis redire in gratiam? ἕνεκα τῶν ἀναγκαίων ξυμφόρων.

Διαναστάς. Animo alienatus, vel erectus ob sua commoda, vel dissociatus.

Επράσσε. Id agebat, contendebat, laborabat, dabat operam, moliebatur.

Ξυμβήσεται. Vt reconciliaretur, compositionem faceret.

Απαλλάξεται. Dissociaretur. ἀντὶ τοῦ ἀπαλλαγῇ.

Βρασίδας δέ. Narrat Brasidam reuersum Toronem, reperisse Mendem captam ab Atheniensib⁹: sed eam recuperare nullo modo aggressum, quia viribus erat longè inferior, itaque firmo præsidio Toronem tantùm tutatum esse.

B Ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον. Quo tempore Perdiccas cum Brasida suscepit expeditionem aduersus Arrhibæum, eodem etiam Athenienses classem miserant in Thraciam contra Scionæos, & Mendęos: sed fieri non poterat, vt Thucydides simul vtramque expeditionem explicaret priùs itaque illam propinquiorem exposuit: iam verò alteram Atheniensium narrat.

Τοῖς ἐν τῇ Σκιώνῃ: περιεχομένοις δηλονότι.

Εξέπλευσαν. Classe profecti sunt.

C Οἱ δ' αὐτοί τι. Mendæos contrà cum auxiliis extra vrbem castra posuisse in colle edito, & natura munito docet.

Καὶ αὐτὸς Νικίας. Tentasse Niciam demonstrat ex D altera parte collis, ex altera Nicostratum deiicere Mendæos, sed non potuisse: trepidatum verò in exercitu Atheniensium, adeò vt parum abfuerit, quin totus funderetur, atque deleretur.

340. A Εφόδῳ. Iam accipitur pro loco idoneo ad aggrediendum, & pro aditu aliâs incursionem, & impetum significat.

Εκ πλείονος, διεστῶτας δηλονότι. Longo loci inter B uallo, distante admodum ab eo tramite, quo Nicias aggressus eos fuerat, ita, vt alter alteri auxiliũ ferre non posset.

Εθορυβήθη. Trepidauit.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. Narrat Athenienses postridie eius diei mutato consilio, quia reiecti fuerant à Mendæis, soluisse inde, & ad Scionem venisse, eiusque vrbis suburbanis potitos fuisse, atque agrum vastasse.

C Κατὰ τὸ στασιωτικόν. Id est, στασιωτικῶς, seditiosè, turbulentè. Verba quæ sequuntur hoc declarant: turbulenti enim, & seditiosi sic loqui solent. ἢ δεῖ τὴν ... &c. quod sequitur, Οὐδὲ δεῖσθαι: Neque opus, & causam habere prœliliandi, hoc arroganter dictum.

Καὶ θορυβηθέντος. Cùm perturbatus esset.

Περὶ ὀργῆς: ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ὀργῆς. Schóliastes: mihi magis probatur περιοργής, ita incẽsus: vt sit vnicum vocabulum.

D Καὶ τοὺς τὰ ἐναντία. Et in eos, qui cum Peloponnesiis contra se egerant, id est, qui suam factionem oppugnauerant, & superauerant, ita vt vrbem traderent Lacedæmoniis. L. V. & in eos, qui cum illis in populo aduersati essent.

Προσπεσόντες. Itaque facto impetu.

Μάχῃ αἰφνιδίῳ. Repentino certamine, aggressione repentina. Repentini casus solent animos hominum consternare.

D Ὑπώπτευσαν. Nam suspicati sunt hoc ita factum ex composito. ἐκ προειρημένου, ex aliquo conuento, ex E compacto: ξυμβάντος paulò pòst.

Ὡς ἑλόντες. Quasi vi eam recepissent.

341. A Πολιτεύειν ὥσπερ εἰώθεσαν. Eodem statu Reipublicę vti, quo consueuerant.

Κρίναντες. Quæstionem habentes de iis, qui fuerant defectionis authores.

Επειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην. Potitos Mende Ath. ad Scyonem traduxisse exercitũ narrat Thucyd. & primùm copias hostium, quæ collẽ ante vrbem occupauerant natura munitum, inde deiecisse: deinde ad circunuallandam vrbem se dedisse.

Ιδρύθησαν. Consederunt.

B Οὐκ ἐγένετο σφῶν περιτείχισις: ἀντὶ τοῦ, ἐκ ἐδύναντο περιτειχίσαι σφᾶς. Sed munita figura verborum, vel περιτειχισθῆναι ἐκ ἐδύναντο.

Καὶ αὐτῶν ἐν πολὺ ὕστερον. Id est, & paulò post rem istam gestam, Peloponnesij, qui in arce Mendæorum obsidebantur, superatis custodibus, qui ad mare erant, noctu ad Scionem perueniunt, & plerique eorum per media hostium castra euadentes, G in vrbem ingressi sunt.

Περιτειχιζομένης δέ. Redit ad Perdiccam Thucydides: docet eum interea dum ab Athen. Scyone circunuallabatur, egisse cum eorum ducibus de reconciliatione, atque transegisse.

Αναχωρήσεως. Priorem intelligit receptum, cùm Brasidas inuito ac renuente Perdicca, venit in col-

loquium cum Arrhibæo, & facta compositione exercitum abduxit.

Εὐθὺς τότε. Quod iam tum tentare cœperat.

Καὶ ἐτύγχανε δέ. Expectabantur à Brasida nouæ Lacedæmoniorum copiæ, quas Ischagoras ducebat pedibus. at Perdiccas, qui gratia florebat apud principes viros Thessalorum, ab eis impetrauit vt itinere, & transitu eas prohiberent. fecit hoc Perdiccas tum vt fidei suæ, & gratiæ verè reconciliatæ documentum daret, præsertim à Nicia duce Atheniensium solicitatus, tum quia à Peloponnesiis erat alienatus, &c. Hæc igitur explicat iam Thucyd.

Καὶ, τὸ ἐξῆς, διέλυσε τὸ στράτευμα ὁ Ἀρίστευς.

Πορεύσειν ἐτύγχανε μέλλων. Erat casu deducturus.

Ἐνδείξασθαι τι πιστόν. Aliquam daret significationem constantiæ & firmitudinis futuræ in isto fœdere.

Παραπεισάσας. Adductis hospitibus Thessalis, vel cùm hospitibus Thessalis persuasisset. Vtebatur enim hospitio primorum: nunc autem ad animum refertur τὸ παραπεισάσας.

Ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι. Ita vt ne tentarint quidem Thessalos, id est, vt ne contenderint quidem tale quippiam à Thessalis.

Παρανόμως. Carpit Lacedæmonios obiter, qui contra leges paterentur puberes peregrè proficisci, eosque præficerent ciuitatibus.

Καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν. Neq; earum administrationem quibuslibet permitterent.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Thebanos diruisse muros Thespiensium ea æstate.

Βουλόμενοι μέν. Voluntatem eandem fuisse antea significat, facultatem non ita: iam verò attritis eorum viribus, oblata ista occasione, id fecisse.

Καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας. Iuno colebatur religiosissimè Argis: & eius templum magnificentissimè extructum, & pretiosis donariis instructum erat. Hoc itaque ea æstate crematum significat. Res est memorabilis.

Χρυσίδος. Duodequinquaginta annos iam obtinebat sacerdotium. Pauſ. facit mentionem huius libro tertio τῶν Κορινθιακῶν, & eam scribit supplicem confugisse Tegæam, ad Aleæ Mineruæ aram.

Θεῖσα. Lucerna admota ad corollas, vel ad vittas.

Ἐπικαταδαρθούσης. Cùm somno correpta fuisset.

Ἔλαθεν ἀφθέντα. Vnde omnes casu flamma correptæ conflagrârunt per eius imprudentiam.

Νόμῳ δὲ προκειμένῳ. Ex instituto ciuitatis. νόμοι προκείμενοι, promulgatæ leges.

Ὀκτὼ, ἐπὶ ἐνάτου. Id est, octauum annum, & noni sextum mensem attigit.

Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι. Reliquias rerum gestarum eo anno describit. docet Lacedæmonios, & Athenienses ab armis per eam hyemem abstinuisse propter inducias: sed Mantinæos, & Tegeatas, & vtrorumque socios inter se conflixisse, & victoria incerta, noctis interuentu discessisse.

Λαοδικεία. Vicus erat Tegeæ proximus, quem Pausanias ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς libr. octauo, Ladocam à Ladoco Echemi filio vocat.

Ἀμφιδήριτα. Dubia, incerta.

Ἐπηυλίσαντο. In eo loco pernoctarunt.

Βουκολιῶνα. Βουκολίωνα regem Arcadiæ inuenio, & filium Laomedontis natu maximum: sed hic locum significat, siue castellum, siue vicum, cuius nomen nusquam reperio.

Τοῦ γὰρ κώδωνος. Nam cùm tintinnabulum prætcriisset, interea scalas ipse admouit ad muros. παρόδου genus, quo vtebantur vigiles in excubiis: Vnus vigilum circunferebat tintinnabulum, & sic deinceps. interea itaque cùm prætcriisset tintinnabulum, Brasidas admouerat scalas, cùm custodes languidiùs atque remissiùs excubabant, vel fortè dormiebant: itaque latuit. Sed cùm is, qui tintinnabulum tulerat, rediisset eò vnde digressus fuerat, & strepitum sensisset, coactus est Brasidas noctu sese recipere.

Παραδιδόντα. Hunc locum non intellexit Laurentius Valla. vertit enim, sic incassum ante ipsius proditoris reditum admotæ sunt scalæ, at per τὸ διάκενον ipsum custodiarum interuallum est intelligendum. quod apertiùs libro tertio dicit, καὶ οὐ μετὰ πύργων περιώδευον ἐς τὰ διάκενα. per παραδιδόντα verò intelligendus est ille, qui tintinnabulum ordine alteri custodi tradebat.

FINIS QVARTI LIBRI.

LIBRI QVINTI ARGVMENTVM.

HIc liber etiam continet varias res gestas ab Atheniensibus, Lacedæmoniis & Argiuis: alias in Thracia, aliàs in Peloponneso. quarũ præcipuas, & maximè illustres, nostrum secuti institutum persequemur. Primo loco habet Cleonis expeditionem in Thraciam, & Torones ab eo expugnationem. Prœlium commissum cum Brasidæ copiis, in quo duces vtrique cadunt: exercitus Atheniensium fusus, & fugatus. Secundo loco habet etiam fœdus ictum inter Athenienses, & Lacedæmonios, & vtrorumque socios, & amicitiam & societatem factam in annos quinquaginta, & ruptam septennio ferè pòst.

Tertio, dissensionem summam Peloponnesiorum, quorum plerique à Lacedæmoniis alienati, Argiuorum amicitiam malebant sequi. Quarto loco, continet fœdus inter Athenienses, & Argiuos factum. Quinto, Lacedæmoniorum expeditionem aduersus Argiuos, & Argiuorum, atque sociorum aduersus Orchomenios, & Lacedæmoniorum rursus contra Argiuos, & prœlium commissum inter eos, in quo victoria penes Lacedæmonios stetit.

Sexto loco, habet pactionem inter Lacedæmonios & Argiuos factam, deinde societatem & amicitiam. Septimo, cędem nobilitatis factam Argis à populo, & recuperationem libertatis, & Lacedæmoniorum expeditionem contra Argos. Octauo & postremo loco, bellum ab Atheniensibus illatum Meliis. Hæc sunt capita præcipua rerum illustrium, quæ continentur in hoc libro: reliqua, quæ sunt admixtę, suo quamq; loco explicabimus.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Narrat induciarum tẽpus exiisse: sed antequam exiret, Athenienses mouisse suis sedibus Delios: eos verò in Asia consedisse ad Atramyttium à Pharnace concessum.

Μέχρι Πυθίων. Ludi sacri erant, qui Delphis celebrabantur, victores ἱερονῖκαι dicebantur, & corona donabantur laurea, vt Ὀλυμπιονῖκαι corona oleagi-

na.

ια. τὸ ἑξῆς αἱ ἀπαύστοι σπονδαὶ μέχρι τοῦδε. Τίμεροι αὐτὸν ἐξῆγες ἀν Ἑλλάδα, &c.

Δηλίες ἀνίστωαν. Obiecto crimine ... author Diod. restituti sunt paulò pòst, vt in hoc ipso libro declaratur.

Ηγνισμένοι. Quia quanuis polluti essent vetere piaculo, tamen sacrati deo habebantur.

Αἰτίαν. Crimen piaculi scilicet, quod vt expiarēt, oraculo admoniti fuerant, lib. 3.

Οὐ καθαρούς: αἰτὶ τῷ, ἐναγεῖς.

Ελλιπές. Itaque sibi relinqui eam partem expiationis. nam cæteras (quasi dicat) præstiterant: monumenta sustulerant: edicto cauerant, ne mulieres in insula parerent, sed in Rheneam adiacētem transportarentur, &c.

Οὕτως, ὡς ἕκαστος. Non simul omnes, sed vt quisq; digressus inde est: significat igitur eos diuersis temporibus inde digressos esse.

Κλέων δὲ. Narrat Cleonē persuasisse Atheniensibus vt se in Thraciam mitterent.

Σχὼν δ' ἐς σκιώνλω. Progressus eius explicat. appulit primùm ad Scyonem, quæ adhuc obsidebatur: inde ad portum Colophoniorum se contulit: inde ad Toronem ipse pedibus cū exercitu: naues decem circūmisit ad portum Torones, vt mari vrbem oppugnarent.

Κολοφωνίων. Portus erat proximus Toronæ, qui ita vocabatur, fortasse, quia Colophonij eopotiebantur, alioqui Colophon erat vrbs nobilis oraculo Apollinis Clarij, non in Europa, sed in Asia, Epheso proxima in Ionia. In codice Henrici Stephani hęc sic distinguuntur Κολοφωνίων τῶν πρωναίων, sed lectio minùs commoda.

Οὔτε οἱ ἐνόντες. Et præsidium esse parum firmum.

Αξιόμαχοι. Pares ad resistendum. ἀξιόχρεως, qui est soluendo.

Αὐτοβοεί. E vestigio.

Συνεσπεσών. Simul irrumpens, quâ murus vetus apertus erat.

Εν χερσί. Pugnantes, ac resistentes. Causa cædis.

Βρασίδας. Declarat iam Brasidam venisse illum quidem, vt ferret auxilium Toronæis, & prope vrbem iam fuisse, sed accepto nuntio in itinere de capta vrbe, sese recepisse.

Πελοποννήσιον. Vt τὸ ἰωλωνικὸν, αἰτὶ τῷ, οἱ πελοποννήσιοι.

Ελληφθη καὶ πάνακτον. Addit Bœotios potitos per proditionem, Panacto castello Atheniensium in finibus Atticæ.

Φαίαξ δὲ. Redit ad res Siculas, & ad ea, quæ Ath. sub idem tempus gesserunt cum Siculis amicis, & sociis, narrat legationem missam ab Athen. in Siciliam, quæ sociis ciuitatibus, & aliis persuaderet vt ferrent auxilium populo Leontino, qui à nobilitate premebatur. Exponit simul seditionis causas.

Leontini post factā compositionem, arma deposita, & discessum Atheniensium, multos vndiq; ascitos, ad ius ciuitatis admiserunt: & de agro diuidendo cogitare cœperunt. Nobiles & potentes id subodorati, accitis Syracusanis, plebem vrbe expellunt: ipsi cum Syracusanis inita pactione Syracusas migrant deserta patria. Sed tēporis progressu eorum nonnulli non contenti eo rerum statu, deserunt Syracusas, & castellis quibusdam in agro Leontino occupatis, ibi sedes ponunt: ad quos magna pars plebis, quæ antea diuersis locis vagata fuerat, re audita confluit: & cōiunctis viribus bellum gerebant aduersus nobiles, ea re nuntiata Atheniensibus, missa est legatio, quæ hortaretur socios & amicos vt ferrent auxilium populari Leontinorum factioni. Hæc iam explicat Thucydides.

Μετὰ τὴν ξύμβασιν. Post compositionem factam authore Hermocrate ad Gelam.

Επεγράψαντο. Ad ciuitatis ius asciuerunt, admiserunt. Επιγράφεσθαι: quia nomina eorum scribebantur, & in tabulas publicas referebantur.

Αναδάσασθαι. Diuidere viritim, hinc ἀναδασμὸς γῆς.

Οἱ δὲ δυνατοί. Eorum enim res agebatur, qui multa prædia & fundos habebant, quos nolebāt diuidi, & dari aliis.

Επλανήθησαν. Fusi errauerunt, vagati sunt quò quemque sors tulit.

Ερημώσαντες. Hæc ita sunt distinguenda: ἐρημώσαντες, συγκλείσαντες, &c. vastata vrbe: desolata vrbe.

Επὶ πολιτείᾳ. Ius adepti ciuitatis: ea conditione, vt ciues essēnt.

Διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι. Quia non probabant eum rerum statum.

Φωκαίας: ἄλλως φωκαιάς. ἀπολιπόντες, digressi.

Βρικιννίας: ἄλλως βρεκιννιαί. βρεκιννία πόλις σικελίας. Στέφ.

Κατασταίντες ἐπολέμουν. Ex locis munitis bellum gerere cœperunt.

Εἴπως: τὸ ἑξῆς διασώσειαν. Si fortè conseruarēt &c.

Συνεξαναστῆναι. Ratio: vt resisterent incrementis Syracusanorum, qui potentiam quærebant.

Ο δὲ φαίαξ. Euenta legationis prosequitur.

Οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους. Ad cæteros nō perrexit, quia res ei ad Gelam non successerat, &c.

346. A

Σικελῶν. Quamuis omnes incolæ insulæ σικελοὶ appellarentur, tamen ex hoc Thucydidis loco licet colligere ciuitates quasdam peculiarem hanc appellationem meruisse. Illud etiam animaduertendum, aliud esse σικελὸν, aliud σικελιώτην κωλεῖς, vt Ιταλὸς, Ιταλιώτης: nam qui nomen statim ab ipso authore acceperūt, hi σικελοὶ, & ἰταλοὶ propriè: qui verò postea eōdē venerunt, & nomen hoc impositum inuenerunt, hi σικελιῶται dicti sunt. Indigenæ igitur σικελοὶ & Ιταλοὶ, aduenæ σικελιῶται, & Ιταλιῶται. Scholiastes igitur fallitur, qui dicit Σικελιώτας vocari Græcos, qui in ea erant, Σικελοὺς verò barbaros, qui in ea erant. Idē etiam περὶ τῶν Ιταλιωτῶν, καὶ τῶν Ιταλῶν tradit. Sæpe tamen hoc discrimen negligitur, vt ex variis huius libri locis, & aliis colligi potest.

Κατάνη. Ei mons Ætna imminet: hinc fuit Charondas celebris legislator Ath.

Εν δὲ τῷ παράπλῳ. Nonnulla Phæacis officia attingit, quę inter eundum & redeūdum fecit. Dum in Siciliam præteruehitur, & inde redit, egit etiam cum nonnullis Italiæ ciuitatibus de amicitia cum Atheniensibus ineunda.

Εχρημάτιζεν. Egit iam: aliâs alia significat.

Καὶ Λοκροῖς ἐντυγχάνει. Narrat Thucydides Phęacē incidisse in Locros quosdam, quos ob superiores iniurias poterat vlcisci: sed tamē manus ab illis abstinuisse. Commendat itaque clàm eius temperantiam: sed simul docet, vnde venirēt, & qua de causa venirent.

Messenij (quos Laur. valla vocat Mamertinos) post reconciliationem factam inter Siculos authore Hermocrate, seditione laborārunt: altera factio acciuit Locros: itaque Locri miserunt

auxilia, quæ vrbem Messenem aliquando tenuerunt: sed tunc ex vrbe pulsa in Phaxen redeuntem in Græciam inciderunt. Μεσσηνίων] L.V. hos sæpe Mamertinos vocat, aliâs Messenios. Sed à Messene, quæ erat in Peloponeso, ciues Messenij sunt dicti, à Messana, quæ est in Sicilia, (quæ discriminis statuendi causa sic appellata.) Messanenses primùm dicti. Postea verò, cùm Mamertini è Campania colonos eò misissent, ipsi quoque Mamertini sunt vocati. Hos tamē modò Mamertinos, modò Messenios, modò Messanios, modò Messanenses à variis interpretibus appellatos reperias. Quare ne nos quidem ab his appellationibus nimis religiosè censemus abstinendum. Æ.P.

Ἐποίκους. Inter ἐποίκους & ἀποίκους magnum est discrimen. ἄποικοι, mittuntur à ciuitate aliqua coloni, deducente aliquo coloniam: ἔποικοι non ita, nam neque à quoquam mittuntur, neque aliquo deducente: & ἄποικοι sunt multi, ἔποικοι pauci, & vnus, aut alter interdum.

Μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων. Hęc est ratio cur licuerit ei vim Locris afferre: quia facta reconciliatione iam inter Siculos, & socios omnes, cæteri fœdere complexi fuerint etiam Athenienses, soli Locri eorum amicitiam recusauerint.

C Οὐκ ἐσπένδοντο. Fœdus cum illis non inierant.

Ἰτωνέας. Ἰτώνη πόλις Ἰταλίας, σίφωνος. Sed Thucydides Ἰτώνα vocat.

Μελαίους. Nusquam reperio Μελαίους Locris fuisse finitimos.

Ο δὲ Κλέων. Redit ad Cleonem, qui susceptâ nauigatione cursum ad Amphipolim direxerat. demonstrat eum ad Eïonem peruenisse: & ibi sedem belli posuisse.

D Βρασίδας δέ. Docet cōsilia Cleonis Brasidæ non ignota fuisse: itaque eum castris positis ad Cerdylium extra Amphipolim occasionem pugnæ expectasse. eaque demum oblata, Cleonem superasse, & exercitum Ath. profligâsse: quanquam & ipse cecidit. Hæc est summa. Sed duo illa notantur diligenter à Thucydide, prudentia & vigilantia Brasidæ, qui omnia consilia hostium obseruaret; & temeritas Cleonis, qui eò stultè progressus fuerit, vnde receptus tutò nō daretur: nec voluerit expectare auxilia: nec respexerit quocum imperatore sibi res esset. itaq; facilè fusus & profligatus est.

Ἀντικάθηται καὶ αὐτός. Castra & ipse opposita habebat.

Καὶ καταφαίνεται. Ergo erat in loco edito, & naturâ etiam munito.

347.A Ἠδώνας. Ἠδωνὶς Στεφ. καὶ ἠδωνῆς, καὶ ἠδωνιάτας.

Μυρκινίων. μύρκινος, ἡ καὶ μυρκινία πόλις περὶ στρυμόνι.

B Ο δὲ Κλέων. Docet Cleonem victum vocibus militum, castra mouisse, & accessisse ad Amphipolim collemque occupasse naturâ munitum illum quidem; sed qui parum illi profuit. Nam vbi copiæ hostium in conspectum venerunt, Cleon, qui tunc prœlio abhorrebat, dat signum receptui: atque ita desertis locis superioribus, & perturbatis ordinibus, fugiens opprimitur à copiis Brasidæis.

Τῇ ἕδρᾳ. Cùm grauarentur diuturna commoratione, diuturna mora.

Τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν. τὸ ἑξῆς μετ' οἵας ἀνεπιστημοσύνης, &c. αὐτή τε, ἡ ἐκείνου ἡγεμονία. Reputantibus quale futurū esset eius imperium, quàm imperitum, quàm ignauum, & aduersus quam peritum, & quàm fortem imperatorem. Collatio, id est, cōferentes imperitiam rei militaris, & ignauiam Cleonis, cum peritia & fortitudine Brasidæ.

A Οἷον θαυμαστῶς.

—Cum tu supplex in rebus egenis
Quas gentes Italûm, aut quas non oraueris vrbes? Virg. Æn. 6.

Ἀναλαβὼν τὴν ἕδραν. Motis castris.

C Καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ. Et eadem temeritate vsus est, qua olim ad Pylum. Quæ fuit illa temeritas? pollicitus fuerat intra viginti dies, se aut viuos adducturum Spartanos, aut in insula Sphacteria interempturum. Hoc erat furiosum de re futura & incerta tantum polliceri. Itaque author eo loco dixit, καὶ τῷ Κλέωνι, καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις, ἀπέβη. Simili temeritate hic vtitur. Persuasum habet neminem prodituram contrà, minimeque id ausurum: se verò per otium contemplaturum vrbis situm, & sine prœlio cum libuerit inde rediturum, quò fuerat progressus.

Καὶ τὴν μείζω παρασκευήν. Aliud temeritatis argumentum. Expectabat maiores apparatus, & auxilia, non vt hostem superaret: sed vt Amphipolin circuniecta multitudine copiarum expugnaret.

Τῷ ἀσφαλεῖ, τῇ ἀσφαλείᾳ, id est, firmissimis copiis.

Τὸ λιμνῶδες. Restagnationem, stagna.

348.A Ο δὲ Βρασίδας. Occupauerat Brasidas locum editiorem (vt suprà demonstratum est) ex quo, quasi ex aliqua specula specularetur, & obseruaret quæcunque ab Atheniensibus gererentur. Itaq; cùm eos iam vidisset castra mouere non expectatis auxiliis, descendit in vrbem: parat eruptionem: confirmat suas copias: atque ita Cleonem, dum se recipit, adortus, fundit & fugat.

Non prodit contra aciē instructa, diffisus suis copiis.

Δείσας: ἀπιστῶν. Sed habet τὸ περὶ ὁμοιότητα.

Τῷ ἀξιώματι. Sed dignitate & pręstantia, χωρὶς τῆς δυνάμεως.

Καθαρόν. Merę, id est, nullis admixtis peregrinis, Scholiastes. ἰσως βέλτιον, lectæ, non mixtæ ex omni genere ciuium, peritorum, imperitorum, valentium, ægrotantium, &c. Hic sensus mihi magis arridet: nam paulò pòst ait, καὶ Λημνίων.

Ἴμβρίων. ἴμβρος. Insula sacra Cabiris, & Mercurio, qui ἴμβρος λέγεται ὑπὸ τῶν μακάρων, Στεφ.

B Εἰ γὰρ δείξει. Consilia Brasidæ explicat. Si suam aciem hosti ostendisset, intelligebat eam contemptum iri, tum quia numero non erat superior, tum quia genere armorum non erat instructior, sin ex improuiso eum adortus esset, & suæ aciei vitia occulta fore, & rei nouitatem hostes perterrefacturam.

Ἀναγκαίαν. Id est, vilem & cōtemptibilem, quam necessitas ministret, vt sunt scuta ex viminibus, galeæ ex pellibus, &c.

Ἡ αὐτοὺς περιόψεσθαι. Id est, quàm si clàm, & non palàm cum hoste conflixisset: sed ex aduerbus orationem integram constituit, quàm si in conspectum hostis se nō dedisset, & in eius contemptionem venisset αὐτὴ τῶν ὄντων ἀφανεῖ, non conspectu antè, sine spectatione, & contemptione propter id, quod erat, id est, propter veritatem paucitatis, τῇ οὐσίᾳ ἀναγκαίας ὁπλίσεως. Magis, quàm non conspectus, & non contentis propterea suis copiis.

Ἀπολεξάμενος οὖν. Rationem initam à Brasida de aggrediendis hostibus iam explicat Thucydides. Delegit sibi paruam armatorū manum: reliquum exer-

exercitum Clearidæ relinquit. Quid sui consilij sit, ostendit: Confirmato deinde exercitu, ad eruptionem se comparat.

Οὐκ ἂν ὁμοίως. Nūquam posthac sperans tam bellam occasionem sibi oblatum iri, vt hostem nudatum penitus auxiliis aggrederetur.

BRASIDÆ CONCIO.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι. Partim docet, partim hortatur suas copias Brasidas. Explicat primo loco suum consilium. Docet cur ita constituerit hostem ex improuiso aggredi: hortatur deinde eos, vt animis sint ad eam rem parati, & pristinæ virtutis memores, libertatem sibi, & cæteris Græcis stabiliant.

Procemium habet breuem laudationem, & conciliationem auditorum, & continet capita huius concionis, appellat milites viros fortes & liberos propter virtutem, qua semper seruitutem à se propulsârunt. itaque statim in ipso procemio innuit & strenuè aggrediendos esse hostes, & libertatem summa contentione retinendam. Addit etiam facultatem obtinendæ victoriæ significatione gentis Doriensium. Ipsos enim esse Dorienses, aduersarios Ionas, id est. (vt erat opinio illorum temporum) molles, & effœminatos.

Ἀπὸ μὲν οἵας χώρας: ἡμεῖς. Sufficiat paucis declaratum illud, nos esse ex eo agro, qui propter virtutem liber perpetuò est: & esse Dorienses, aduersarios verò Ionas, quos longè virtute superatis. Id est, non morabor vos longa oratione, vt moneam nos esse Peloponnesios, &c. [illegible].

Τὸ εὔψυχον. τὴν εὐψυχίαν. Ergo pristinæ virtutis estote memores.

Ἐλευθέρας. Ergo retinenda libertas.

Ὅτι εἰώθατε. Laudatio breuis.

Τὴν δὲ ἐπιχείρησιν. Ingreditur in causam, propositio docebo vos meum cōsilium, qua ratione habeam in animo hostem aggredi.

Ἵνα μή. Ratio: nec rei nouitate permoti, quòd pauci mecum, non omnes in hostem sitis irruptionem facturi, timidè rem aggrediamini.

Τοὺς γὰρ ἐναντίους. Hæc est series sententiarum naturalis & directa, sed inuersa est artificiosè à Thucydide. Habeo in animo hostem referentem pedem aggredi cum ea manu, quā ipse delegi, Clearidam interea eruptione factâ subsequi, & facere in hostes impressionem. Ratio: quia coniicio hostem huc progressum nimia sui fiducia, & contemptione nostri, neminem sibi occursurum sperantem. Confirmatio à signo: Idcirco video eum se ad locorum situm contemplandum dedisse.

Conclusio: Quare dum imparatus est, & animo confidens, remissus, & languidus eum aggredi cogito, dum suas reducit copias. Hic est ordo: sed est inuersus κατὰ μέθοδον [illegible]. Quod artificium non solùm auget orationem, sed etiam reddit simul probabiliorem. [illegible].

Ἀτάκτως. Nullis seruatis ordinibus, facilitas rei peragendæ.

Ὀλιγωρεῖν. Securos esse.

Ὅστις δὲ καὶ τοιαύτας. Ad illud occurrit: turpe est hostem oscitantē dolo & fallacia circumuenire. Αὔξησις per infitiationem. Imò non est turpe, sed honestum, & habet gloriam: & est imperatoris obseruare diligenter eiusmodi errata hostium: atque ita siue clàm, siue palàm hoc fiat, hostes adoriri nihil refert. *Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?* Virg. 2. Æn.

Ἢ ὡς τῷ παρὸν τὸ παρὸν ξυμφέροντος. Quàm pro eo, ac in præsentia expedit.

Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. Et res plurimum succedunt.

Κλέμματα. Belli furta, id est, fallaciæ. Ὅμηρος, [illegible]. [illegible]

Πρὶν ξυνταχθῆναι. Priùs quàm colligant animum.

Προσκείμενον. Fecisse impressionem, hoc respondet τῷ [illegible].

Φοβηθῆναι μάλιστα. Maximo pauore affectum iri.

Τὸ γὰρ ἐπιόν. Qui enim pugnæ superueniunt, hi terribiliores hosti sunt, quàm qui iam conflixerūt: nouæ copiæ, quæ hosti pugnanti se ostendunt, &c.

Καὶ αὐτός. Huc vsque docuit quid sui esset consilij: iam hortatur & ducem Clearidem, & milites: illum, vt virum fortem se præbeat, sicuti decet Spartanum; socios, vt sequantur lubenter, & pareant imperio, & libertatem cùm sibi, tum cæteris Græcis constituant.

Καὶ νομίσατε εἶναι. Et existimate boni militis esse, velle, & erubescere, & obtemperare atque parere suis ducibus: id est, alacritatem ad pugnas ineundas, erubescentiam, & turpitudinem horreat, honestatem, & gloriam amplexetur, & obediētiam. Nam si velit, & turpitudine non moueatur, interdum non faciet suum officium: si erubescat, sed nolit, multò minùs: si velit & erubescat, & tamen non pareat, errabit facilè.

Τὸ καλῶς πολεμεῖν. [illegible].

Ὑπάρχειν. Existere, nasci, oriri.

Δούλοις. Repete [illegible].

Ἢν τὰ ἄριστα πράξητε. [illegible], & λύσις [illegible]. Quanuis optima conditione vobiscum actum fuerit: id est, quanuis in seruitutem re non abstrahamini, aut capitis supplicio plectamini.

Χαλεπωτέραν. Duriorem.

Τοῖς δὲ λοιποῖς. [illegible]. Futurum existimate, vt cæteros Græcos impediatis, quo minùs fiant liberi. [illegible].

Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς. Petit, vt mollitie animi abiecta, viri sint fortes, proponit iterum præmia, suum ipse pollicetur officium.

Μαλακισθῆτε: μαλακία. Mollities animi. μαλακίζεσθαι, mollem & effœminatum esse. interdum morbum significat mulierum prægnantium, quo fit, vt appetant res alioqui non esculentas, vt carbones, terram, lucernarum funalia, & alia id genus.

Περὶ ὧν. De libertate adipiscenda, de seruitute fugienda.

Οὐ παραινέσαι οἷός τε ὤν. Ostendam me esse eū, qui nō magis alios oratione sui officij moneam, quàm ipse factis eadem præstem, quæ requiro in aliis: id est, probabo vobis meam operam, non oratione tantùm in cohortandis aliis, sed factis & virtute: id, quod præstitit.

Τῷ δὲ Κλέωνι. Transit ad Cleonem, demonstrat allatum ei nuntium de istiusmodi apparatu hostium, dum ipse spectatum vrbis situm venisset.

Φανερῶν γενομένων αὐτοῦ. Conspectus enim fuerat, [illegible].

Θυομένου. Immolante.

Ἐπιφανῆ ὄντα ἔξωθεν. Quę conspici poterat extrinsecus.

Τὸ ἔξω ἀγγέλλεται; [illegible].

Ἰσχυρῶς ... ἔχει: αὐτὶ τῶ, ἵνα.

Τοὺς βοηθοὺς: αὐτὶ τῶ, τοὺς βοηθείας.

Καὶ νομίσας. Id est, quanuis putaret se visum iri reducentem suas copias: quòd, quasi dicat, periculosum est, dat enim animos hosti, suis terrorem affert.

C Σημαίνειν. Signum receptui dari iube.

Καὶ παρήγγελλε. Et præcepit.

Ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας. Militaris locutio ἀπιέναι ἐπὶ &c. ὑπάγειν ἐπὶ τὸ, &c. ita abire, vt sinistrũ cornu præeat, dextrum sequatur.

Ὥσπερ μόνον. Qua ratione tantùm id fieri licebat.

Ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει. Sed cùm lentiùs fieri videretur, ipse conuerso dextro cornu, & dato tergo, exercitum abducere cœpit. Carpit imperitiam, & ignauiam Cleonis.

Καὶ τότε. Admonet suos Brasidas de fuga hostium, & ad eruptionem hortatur.

Δηλοῖ δὲ. Signis militaribus facit fidem. πρὸς τὰ σημαινόμενα.

D Θεῖν δρόμῳ. Cursu contendit recta via.

Ἰόντι. Qui iter faciat eã, quâ munitio firma est: absolutus datiuus: qui rectè potest verti etiam per secundam personam. Ἐπιδεδραμὼς ἐπὶ πύλας ἐν δεξιᾷ ... ἰόντι ἐς τὸ ἰσόνειον ...

351. A Τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ. Sua perturbatione, & confusione.

Ἐπιφέρεσθαι. Ferebatur contrà.

B Τὸ δὲ δεξιὸν &c. ἐμενε τι μᾶλλον, αὐτὶ τῶ. Minùs fugiebat: id est, non tam præcipiti fugæ se mandauerat.

Καὶ ὁ μὲν Κλέων. In fuga Cleonem à milite quodam Myrcinio interemptum docet Thucydides.

Ὡς τὸ πρῶτον. Ita vt principiò secum constituerat, prœlio non esse dimicandum, sed fugam arripiendam.

Οἱ δὲ αὐτοῦ. Docet grauem armaturam Cleonis in colle globo facto, Clearidam, & eius copias bis, atque adeò ter irruentes propulisse: sed ipsam quoque tandem circunuentam equitatu, ac milite cetrato, & copia telorum infestatam dedisse se in fugam.

C Ἐνέδοσαν) (ἡμιωνῶν. Cesserunt.

Οἱ δὲ τὸν Βρασίδαν. Redit ad eos, qui sustulerãt Brasidam vulneratum lethali vulnere, & ex prœlio exportauerant. Docet eos in vrbem absportasse spirantem adhuc illum, addit eum audisse victoriam suorum, & paulò pòst animam efflasse.

D Οὐ πολὺ δὲ διαλιπών. Non multò interiecto spatio.

Ἐτελεύτησεν: Expirauit. Allato nuntio Spartam de eius obitu, ferunt matrem percontatam qualis in acie fuisset: & cùm nuntius respondisset eum optimè omnium Lacedæmoniorum, & fortissimè sese gessisse, matrem addidisse, se quoque credere filium virum fuisse fortem: sed tamen Spartanos multos reperiri, qui longè virtute eum superarent. Id cùm magistratus audissent, honoribus eam ornarunt publicè, quòd publicam laudem priuatæ, atque suæ anteposuisset.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Narrat Brasidæ sepulturam & funus magnificè curatum: & honores ei decretos ab Amphipolitanis.

Περιέρξαντες. L. V. circumstantes. Fr. P. septo circundantes. Cùm septo circundedissent.

352. A Ἐντέμνουσι. Vt heroi parentarunt.

Εἴ τι μνημόσυνον. Siquid monumenti erat conseruaturum memoriam coloniæ ab eo deductæ.

A Θεραπεύοντες. Colentes.

Τὸν δὲ Ἅγνωνα. Nam si pergerent Agnoni eiusmodi honores tribuere, eam rem neq; ex vsu sibi, neq; iucundam fore intelligebant.

B Διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως: αἰτιολογία. Cur tam pauci ceciderunt? quia non iusto prœlio dimicatum.

Ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας. Sed casu eiusmodi res gesta est, scilicet, vt perterriti fuerint antea hostes: id est, ἀλλ' ἐκ τῆς τύχης αὐτῆς προεκφοβηθῆναι.

Προεκφοβηθέντες. αὐτὶ τῶ, προφοβηθέντες τὴν μάχην.

B Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Narrat nouas copias à Lacedæmoniis missas Brasidæ: sed moratas in itinere, potuisse peruenire in Thraciam: itaque commisso interea prœlio, Brasidaq; extincto, & Thessalis transitu prohibentibus, redisse Spartam.

C Τραχῖνι. Ab Hercule condita in monte Œta, ita vocata ab asperitate. Extat fabula Sophoclis Τραχίνιαι.

Καθίσταντο. Moderabantur, constituebant, & quæ non probabant, ea mutabant. Hoc potest referri

C & ad iura & instituta ciuitatis, & ad muniones & præsidium eiusdem.

Πιερίω. Pieria regio in Thessalia, à Piero, qui regnauit ibi, & fuit pater puellarum, quæ cum Musis de cantu certarunt.

Νομίζοντες. Quatuor affert causas reuersionis, quia non erat opus supplemento isto: quia Athenienses victi prœlio discesserant: quia minus idoneos se iudicabant esse, qui ea exequerentur, quæ Brasidas animo conceperat: quia denique intelli-

D gebant Lacedæmonios ad pacem propensos.

D Ξυνέβη τε εὐθύς. Quia pacis mentionem fecit, addit iam, vtrosque, & Lacedæmonios, & Athenienseis animum ad pacem conuertisse post prœlium commissum ad Amphipolim, & post Rhamphiæ reditum.

353. A Πιστὴν ἐλπίδα. Certam spem, id est, & diffidentes iam suis opibus.

B Σφάλματα. Offensiones.

Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι. Explicat etiam consilia La-

E cedæmoniorum, quibus adducti, pacem expetebant, quia eos sua fefellit opinio, eò quòd cladem illam insignem acceperant ad Pylum: quia fines eorum latrociniis infestabantur: quia Cythera insula opposita ab hostibus tenebatur: quia verebantur seruitia: quia instabat tempus, quo fœdus initum cum Argiuis iam exibat: quia denique suspicabantur nonnullas ciuitates Peloponnesias à se defectionem facturas, & ad Argiuos transituras.

Ἀποβαίνοντος τοῦ πολέμου. Quia belli euẽtus erat præ-

F ter opinionem.

Ἐν ᾧ. In quo bello, si fines tãtùm Atheniensium vastassent, sperabant intra paucos annos eos debellatum iri.

Περιπεσούσης δέ. Quia in eam calamitatem inciderant ad insulam Sphacteriam, quam Sparta nunquam acceperat, id est, tum propter maximam cladem, & qualem nunquam Respub. eorum acceperat, quæ res eorum ad insulam Sphacteriam attriuit.

G Αὐτομολούντων. Tum quia seruitia transibant ad hostes, & ab iis, qui in vrbe remanebãt, vehementer sibi metuebant.

C Προσδοκίας. Plerunque in bonam partem: iam in malam accipitur.

Τοῖς ἔξω πόλεσιν. Confirmatio, vt etiam πρὸς τὰ παρόντα ὁρίσαι.

Σεισμὸς ἐγένετο. Cùm ingenti terræ motu vrbs A eorum quassata, & ruina Taygeti bona ex parte oppressa, nam paulò pòst seruitia δουλεία τινι, & ἀπόστασις defectionem fecerunt: εἵλωτες ad Ithomen arcem Messeniam secessione facta consederunt.

Νεωτερίσωσι. Nouas res molirentur.

Ξυνέβαινε δέ. Huc accedebat, quòd fœdus tricennale cum Argiuis ictum iam exibat: & intelligebant Argiuos noua fœdera non esse facturos, nisi ager Cynurius ipsis fuisset restitutus: itaque intelligebant se fore impares, qui simul cum vtrisque B bellum gererent, cum Atheniensibus scilicet, & Argiuis.

Κυνουρίας. Κυνουρία τῆς Ἀργείας, à Cynuro filio Persei, Στεφ. Παυσ. ἐν τοῖς λακωνικοῖς.

Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις. Conclusio: Hæc igitur vtrisque reputantibus, placuit agere de compositione.

Ὁμαίμονες σφίσι ξυγγενεῖς. Et necessarij ipsorum, & cognati ὅμοιοι nobiles, qui pari dignitate sunt, ὁμότιμοι Persis. fortasse ὁμοίους propter parem dignitaté, vt innuat causam τῆς ξυγγενείας.

Ἤρξαντο μὲν οὖν. Memor sui Thucyd. & eorum, C quæ scripsit libro quarto, memorat nunc cœptum esse agi de compositione statim post viros captos: sed stetisse per Athenienses quominus res transigeretur.

Καταλύσαι. Bellum deponere.

Σφαλέντων δ' αὐτῶν. Commendat Thucyd. factum Lacedæmoniorum: vituperat latenter Athenienses: illos pacis, hos belli studiosos ostendit: per Athenienses stetisse paulò antè docuit, quominus D pax fieret: hîc docet Lacedæmonios nihilominus perseuerâsse, ac perstitisse in proposito: itaque obseruata occasione, iterum egisse de compositione, & annuas inducias fecisse sperantes interea fore, vt pacem diuturniorem facerent.

Σφαλέντων. Occasio. Lapsis, clade affectis, superatis.

Ἐπειδὴ δέ. Alteram notat occasionem, qua sunt adductæ vtræque ciuitates, vt pacem facerent, hęc E fuit, clades Atheniésium ad Amphipolim, & mors Brasidæ, & Cleonis, qui erant acerrimi pacis aduersarij.

Διὰ τὸ εὐτυχεῖν. Propter secundum rerum successum.

Ὁ δὲ, ὁ Κλέων. Quia pacatis rebus sua flagitia detectum iri, & suam auctoritatem in obtrectando imminutum iri putabat.

Καταφανέστερος ἂν εἶναι κακουργῶν. Suas fraudes fore manifestas, detectum iri.

Τῶν δ' ἑκατέρᾳ τῇ πόλει. A contrariis, Brasidas & F Cleon pacis aduersarij sublati. Plistoanax rex Lacedæm. & Nicias dux Atheniensium pacis auctores successerunt. Et affert causas.

Εὖ φερόμενος. In re militari felicissimus.

Νικίας μέν. Quia florentem fortunam, qua tum erat, volebat conseruare, & liberare cùm se, tum suos ciues bellicis laboribus, & nomen ac gloriam de se posteritati relinquere: Plistoanax, vt inimicorum calumniis se liberaret.

Ἀπαθὴς ὤν. Illæsus, integra fama, & existima- G tione.

Ἠξιοῦτο. Authoritatem obtinebat.

Καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα. Et in præsentia liberare tum seipsum tum suos ciues, & in posterum famam & nomen sibi relinquere, sibi parare.

Πεπαῦσθαι. Finem facere.

Παῦσαι. Liberare. C

Τὸ μέλλοντι χρόνῳ: μετέπειτα.

Ὄνομα, fama. Virg. Ecl. 5. *Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.*

Ὡς οὐδὲν σφήλας. Quòd nullum detrimentū Reip. attulisset, quòd in nullum discrimen Remp. adduxisset.

Νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου. Quod ita demum posse contingere existimabat si nihil periculi subiretur.

Καὶ ὅστις. Et ei, qui fortunam non periclitaretur.

Τὸ δ' ἀκίνδυνον. ἀμφιβολογία.

Πλειστοάναξ δέ. Explicauit suprà Thucydides consilia Niciæ, quibus adductus ad pacem propensus esset: iam demonstrat vicissim consilia Plistoanactis, quibus impulsus ipse quoque pacem expetiuerit. Cupiebat (inquit) vitare calumnias inimicorum & æmulorum, qui dabant crimini, quòd ab exilio per fraudem in patriam redisset.

Duxerat olim Plistoanax exercitum in Atticam, decimo tertio anno ante bellum hoc, (libro secundo) eumq; statim reduxerat: vt suspicio non abesset, quin pecunia corruptus hoc ita fecisset. quare maiestatis accusatus, damnatus est, & dum esset in exilio, curauit per fratrem Aristoclem vt in patriam reuocaretur. quamuis verò reuocatus fuisset, tamen eius inimici criminabantur eum neque ritè, neque ordine, sed per dolum fuisse restitutum. Subornasse enim vatem Delphici oraculi pecunia, vt ea daret responsa Lacedæmoniis, quibus adducti eum reuocauerint: vide Pausan. ἐν τοῖς λακωνικοῖς. Iam quoties aliquid cladis in bello Lacedæmonij accipiebant, inimici regis astutè interpretabantur fieri eius causâ, qui vitio reuocatus esset. Si itaque nullum fuisset bellum, nullæ etiam clades bellicæ accidissent: itaque ita nullus locus inimicorum calumniis datus fuisset. Hanc igitur ob rem Plistoanax paci studebat.

Ἐς ἐνθυμίαν προβαλλόμενος. Et quasi religio obiectus, vel oblatus, προβάλλειν τινά τινι ἐς ἐνθυμίαν iniicere religionem alicui de aliquo, id est, metum deorum propter aliquem. ἐνθύμιον, quod ciet in animis religionem. ποιεῖσθαι ἐνθύμιον, habere religioni.

Παρανομηθέντος. Qui vitio factus esset: contra leges ciuitatis, quæ sordes, & corruptelas non admittunt.

Θεωρούς. Qui rem diuinam curabant, & pu- D blicè mittebantur, vt sacra facerent, vel vt oraculum consulerent, θεωροὶ dicebantur.

σπέρμα. Semen, id est, oriundum.

Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα, ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν: iubebat oraculum vt reuocarent ab exilio Plistoanactem, quem appellabat semen semidei Iouis filij, id est, Herculis: quia reges, nisi ex genere Heraclidarum, non creabantur: iubebat (inquam) vt eum reuocarent ab exilio: quod ni facerent, annonæ caritatem, & famem illis minabatur. Χρησμῳδοὶ, soluta oratione datum responsum: qua de Plutarchus in eo opusculo περὶ τοῦ μὴ χρᾶν, &c.

Ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ. Argenteo vomere araturos, vel 355. A ligone terram fossuros. ἀλληγορικῶς: id est, non esse araturos terram propter caritatem scilicet instrumétorum, ac ferramentorum. quis enim emat vo-

Παρενεγκούσης. Prætervectis, id est, elapsis.

Ἠοῦς: ἐπαγωγή: αἰτία τῆς ἐξ... χρονογραφίας.

Σκοπείτω δέ τις. Admonet Thucydides lectores, vt obseruēt tempora, quæ ipse præstituit, & eam sequantur rationem in notandis annis istius belli, non autem respiciant ad magistratus, qui in singulis ciuitatibus creabantur: & à quibus anni apud singulas notabantur. Hoc enim esse incertum & fallax: illam superiorem rationem esse certam & minimè dubiam.

Σκοπείτω: τὸ πόλεμον δηλονότι, καὶ τὰ ἔτη.

Τοὺς χρόνους, τὰ θέρη, καὶ τοὺς χειμῶνας, quod ipse definiuit, lib. 2. Γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

B Καὶ μὴ: τὸ ἑξῆς, καὶ μὴ σκοπείτω τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἑκασταχοῦ ἀρχόντων, ἢ σημαινόντων ἀπό τιμῆς τινος. πιστεύσας μᾶλλον ἐς τὰ προγεγενημένα: non respiciat seriem nominum, τῶν ἀρχόντων Atheniensium, vel aliorum in aliis ciuitatibus magistratum, & plus habeat fidei rebus gestis.

Ἀρχόντων: ab Archontibus anni notabantur Athenis, vt Romæ à consulibus.

Σημαινόντων: τοὺς χρόνους δηλονότι.

Ἀπὸ τιμῆς τινος. Propter aliquos honores. ἐφορείας puta apud Lacedæmonios, Βοιωταρχίας, apud Bœotos, Δημιουργίας apud Achæos, &c. sacerdotia etiam, vt apud Argiuos, & Amphictyonas.

Οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν. Illa enim ratio non certa est: quibúsnam ineuntibus vel gerentibus magistratum, adde etiam deponentibus res quæque gesta sit.

Ἀρχομένοις. Ineuntibus, auspicantibus magistratum scilicet.

Μεσοῦσι: τὴν ἀρχὴν. Medium magistratum iam gerentibus.

Καὶ ὅπως ἔτυχε. Et qualibet alia ratione: nam inter initium & finem magistratus dari possunt alia discrimina præter duo iam dicta.

Οὐ γὰρ ἀκριβές. Quamobrem incertum? quia, exempli gratiâ, Athenis dum Archon init magistratum, interdum moritur: alter succedit. Historici igitur, qui notant tempora, alij notabunt ab eo, qui mortuus est: alij ab eo qui successit: atque ita nascitur confusio. nam cùm annuus esset Archontum magistratus, lectores historiæ illius alij anno pòst: atque ita labentur in errorem.

Sed quærat quis: cur igitur tu, ô Thucidides, qui probas istam legem, & requiris eam in aliis, initio secundi libri notasti tempus Chrysidos sacerdotio, Anesiæ Ephori magistratu Spartæ, & Pythodori Archontis, Athenis.

Solutio est facilis. Primùm, non ea conditione statuitur ista lex, vt non liceat historico interdum notare tempora semel istiusmodi magistratibus: deinde ita secutus est Thucydides hanc notandi rationem, vt sui etiam instituti eo loco non fuerit oblitus. nam notauit æstatem, & ver primi anni, & decimumquintum annum tricennalis fœderis, quod ruptum est: deinde ad speciem & magnificentiam (quia initia belli auspicabatur) addidit etiam illam rationem, vt notaret magistratibus.

Videtur autem carpere latenter historicos suorum temporum nonnullos, qui erat nimium diligentes in ea re, nec attendebant quid incommodi inde proficisceretur.

A Κατὰ θέρη δέ. Sed annos computans per singulas æstates & hyemes (vt iam à nobis demonstratum est) comperiet decem æstates, &c. id est, decem annos hoc primum bellum durasse, quandoquidem annum constat ex partibus istis.

Ὡς καὶ πρῶτον γέγραπται. Libro secundo in principio.

Εχούσης τὴν δύναμιν. Id est, cum constet.

B Ἐξ ἡμισείας ἑκάτερον. Ex vtraque ista parte dimidiata. Illud ἐξ ἡμισείας referendum ad annum, non ad æstates, aut hyemes. ἡμίσεια ἑκάτερα: αἰτί δὲ, ἑκάτερον ἥμισυ, τὸ παντὸς μορίου. Tota æstas vnam dimidiam anni partem constituit, tota hyems alteram. ex his duabus integer annus constat. nam cum æstate autumnus, cum hyeme ver coniugitur, ac ita nobis res est accipienda, nec aliter annus esset integer.

Λακεδαιμόνιοι δὲ: τὸ ἑξῆς, αὐτίκα μετὰ τὰς σπονδὰς, κατὰ δὲ. Narrat Lacedæmonios statim captiuos hostium, quos habebant, dimisisse, misisse in Thraciam legatos, qui restituerent Amphipolim, & cæteras vrbes, quas Brasidas vel vi, vel deditione facta ceperat. Sed Clearidam, qui præerat Amphipoli, non paruisse.

C Ἔλαχον γάρ. Vtri prius restituerent, sortibus commissum fuisse docet. sortem autem exisse, vt Lacedæmonij priores restituerent.

D Ὡς πρῶτον εἶχον. Vt alij scilicet liberi, & sui iuris essent: tributum ab Aristide impositum penderét.

Ἐπιτηδείας. ἢ δικαίας. Paulò pòst.

Ἐδεδοίκει δὲ αὐτούς. Veritus est Clearidas ne magistratus Lacedæmoniorum indignè ferrent restitutionem non factam, præsertim prementibus causam eius legatis. Itaque venit Spartam, tum vt se purgaret magistratibus, tum vt tentaret, si pacis conditiones mutari possent.

359. A Κατειλημμένας. Firmata, sancita, comprobata. ἡ μεταφορὰ à rebus corporeis, quæ certo loco deprehenduntur ac premuntur.

E Οἱ δὲ ξύμμαχοι. Aderant socij cæteri, qui iussi à Lacedæmoniis acciperent pacis conditiones, hoc recusârunt.

B Νομίζοντες. Archiuos per se sine Atheniensibus non timebant: cæteros, Peloponnesios quieturos, & ab armis sibi temperaturos sperabant.

Ἐπισπένδεσθαι. Fœdus renouare.

Νομίζοντες αὐτούς. ἐπανάληψις.

Οὐ δεινούς. Non formidabiles.

F Πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους. A contrariis. Nam si licuisset illis, cum Atheniensibus se coniunxissent: iam verò non licuisset, quoniam Athenienses amici & socij futuri erant Lacedæmoniorum.

C Ξύμμαχοι ἔσονται: προσυπακουστέον δηλονότι ἐκ τοῦ ῥήματος: Λακεδαιμονίοις. Adde καὶ Ἀθηναίοις.

Οἵαιπερ ἂν δύνωνται ἰσχυρότατα. Quàm poterunt acerrima.

Κατὰ τὸ δυνατόν. Correctio: pro viribus.

D Καὶ κοινῇ πόλεμον. Et bello persequendam.

G 360. A Ἅμα. Simul deponant bellum, &c. Scholiastes. καταλύειν τὴν πόλιν τὴν ἐναντίαν: euertant eam simul &c.

Ἡ δουλεία. Seruitia. οἱ εἵλωτες. Verebantur Lacedæmonij ne seruitia solicitata defectionem facerent, & in se insurgerent.

B Ὑακίνθια. Ludi in honorem Hyacinthi filij Lacedæmonis: qui triduum celebrabantur. Ἀθηναίοις libro 4.69.

Παρ' ὑπόμνημι, ἐν Ἀμυκλαίῳ. Quia loca eiusmodi sanctiora, religiosioraq; erant: vt etiam ea religione continerentur vtrique in fide, & officio.

Ην δέ τι δοκῆ: αἱ ἀμφότεραι προσθεῖναι τι ἀμφοτέραις. Εὐορκεῖν δὲ ἀμφοτέρους. Poterat itaque venire in mentem vtrisq; aliqua conditio melior: quare relinquebāt locum, & facultatem mutandi conditiones, addendi, ac demendi.

D Αὕτη ἡ ξυμμαχία: ἐπιλογίζεται. Et notat diligenter tempus, quo facta est societas.

Καὶ τοὺς ἄνδρας. Hos omni priuârunt honore, veriti ne nouas res molirentur: deinde in integrum restituerunt.

Τὰ δέκα ἔτη, ὁ πρῶτος πόλεμος: αὐτὴ τὰ, τὰ δέκα ἔτη τοῦ πολέμου. paulò pòst vocat δεκαετῆ πόλεμον.

361.A Ἐπὶ πλειόνων. Notat etiam hic magistratus Athen. & Laced. sed ita notat, vt sui instituti non obliniscatur, & eius rationis, quam certiorem iudicat in notandis temporibus. æstatis scilicet & hyemis. nam paulò superiùs dixit, θέρος τε καὶ ἦρος ἀρχή.

Οἱ δὲ Κορίνθιοι. Nouos Græcorum motus suscipit explicādos; ex quibus bellum redintegratum. Orditur à primis huius motus initiis, & persequitur diligenter eius progressus, media, & penè extrema. Narrat Corinthios, & nonnullas aliàs Peloponnesi ciuitates non contentas istis pacis conditionibus conatas esse eas labefactare, itaq; nouos motus ortos.

Διεκίνουν. Concutiebant, id est, labefactare & diruere conabantur. Metaphora à re militari, milites enim dirututi murum, eum solent quassare, &c. vel à priuata re.

Καὶ ἅμα καί. Duplex ergo motus.

Καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη. Quandiu durauerit hoc fœdus vtcunque iam notat, sex annos, & menses decem.

B Μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν. Qua conditione durauerit, ostendit.

Ἔξωθεν δέ. Extra fines maximis afficiebant detrimētis alij alios: hoc est, amicos & socios substrahēdo, vectigalia minuendo, & alia id genus faciendo.

Μετ' ἀνακωχῆς. Propter incertum & dubium fœdus.

Μέχρις οὗ. Hoc Xenephon est persecutus lib. 2. τῶν ἑλληνικῶν.

C Ἐπὶ δὲ ἐς τὸ ξυνεχὲς, παλιντονῶς τὸ ἔαρος, εἰς ὃ ὁ ξυμμαχος, ὁ ἑκτῷ, ὃ ἀνάστασι ἐπὶ τῷ πολέμῳ ἐπολέμησε, &c.

Καὶ τὴν διὰ μέσου. Occurrit ad illud, quod poterat obiici, spatium illud à primo decennio prioris belli ad initium vsque posterioris belli propter inducias & societatem factam non esse appellandum: imò (inquit) bellum est appellandum illud quoq; si rectè iudicaueris.

Ὡς δίῃρηται. Vt explicatum est à nobis.

D Πολέμιοι. Alij Lacedæmonij, alij scilicet Athenienses.

Ἐκεχειρίαι δεχήμεροι. Hic locus ita accipiendus. Bœotij (vt vidimus) non acceperant pacis conditiones: & tamen (vt mihi fit verisimile) impetrauerant ab Athen. vt siquid vtrisque commercij esset, & vltro citroque commeandum, vel ex Bœotia in Atticam, vel ex Attica in Bœotiam, induciæ decemdiales essent, id est, liceret vtrisque impune sua agere negotia per decem dies. alioqui quódnam fœdus fuisset illud decemdiale? vult itaque Thucydides colligere ex hoc signo non fœdus, sed bellum potiùs illud fuisse.

Καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν. Postremum argumentum: qui istius belli diuturnitate freti oraculis aliquid crediderunt, vt alia multa aliis de rebus falsò affirmauerint, hoc certè constanter, & continenter prædicarunt: bellum scilicet duraturum, &c.

Μόνον. Vt alia non ita: ἐχυρῶς ξυμβεβαιωσεν: cuenisse certum. 361.A

Ἀεὶ γὰρ ἔγωγε. Interponit suum iudicium, & explicat superiorem clausulam.

B Ἐπεβίων δέ. Quærit authoritatem & fidem suæ historiæ (vt fecit in prologo) tum ex eo, quod illis temporibus vixerit, quib⁹ bellum gestum est: tum ex eo, quòd studij plurimùm adhibuerit in conscribendo; tum ex eo, quòd otij satis habuerit, dum exularet. Aderat igitur ei, & voluntas, & facultas.

Αἰσθανόμενος. Scholia Latina, sensibus integris, vel vegetis præditus. F. P. ἐπεβίων τῷ ἡλικίᾳ αἰσθανόμενος.

Τὴν μὲν μετὰ τὰς δίκα. Propositio. B

C Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαί. Summa: Exponit Corinthios venisse Argos: docuisse Argiuos, fœdus & societatem istam initam inter Athen. & Laced. insidiosam esse, & libertati Peloponnesi valde dubiam: curandum itaque esse Argiuis, & prospiciendum, nequid Respub. Peloponnesiorum detrimenti caperet. Hæc est summa: sed notatur tempus diligenter: & periodus est longior, vsq; ad, καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι.

Καὶ δίκας ἴσας, καὶ ὁμοίας. Et pari vtitur iure. Δίκας C

D διδόναι, de reo dicitur: offerre se iudicio) (δίκας λαμβάνειν, de actore dicitur.

Ἐπιμαχεῖν. Verbum Thucydideum. ἐπιμαχεῖν τῇ αὐτοὺς ἰσχυρούς, & φίλους νομίζειν, ἐπιμαχεῖν, est ferre auxilium sociis, si quis infestet eos. Lib. 1. D

Ἀποδεῖξαι δέ. In statu populari vix quicquam secretò potest, &c. itaque Corinthij contendebant, vt pauci deligerentur cum summa potestate, quorum arbitrio ea res permitteretur.

E Τοὺς μὴ καταπείσαντας. Neij, qui populū in suam sententiam non traxissent, detegerentur.

Ἐπαιρόμενοι δέ. In spem adducebant successus rerum. 363.A

Ἐδέξαντο δέ. Quo consilio adducti Argiui hoc ita B fecerint, explicat: metu belli impendentis, & spe futuri imperij.

Κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον: αἱ πολεμία. Malè enim audiebant Lacedæmonij, & propter clades acceptas despiciebantur: Argiui contrà florebant opibus.

Ἄριστα ἔσχον. Erant omnibus rebus instructissimi, peditatu, equitatu, pecunia, &c.

F Ἐγκαρπωσάμενοι. Sua vectigalia perceperant, vel C amplificauerant, abundabant pecunia ex vectigalibus perceptis.

Κατέστραπτο ὑπ' αὐτοῖς: αὐτὸ τὰ, κατεστραμμένη ὑπὸ αὐτῶν. Subacta in eorum cessit ditionem.

Ἐπειδὴ καὶ χαλεποὶ ἦσαν. Quandoquidem à bello cessabant: præsertim non occupatos bello.

Πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο. Secuti sunt amicitiam Argiuorū: ἡ μεταφορὰ ab iis, qui in itinere cùm videant alicunde sibi imminere periculum, itinere

G conuerso, aliò se conferunt, quasi ad portum.

Μεγάλην. Ad opes & potentiam hoc referendum. D Facultas.

Διάφορον. Inimicam, aduersariam. Voluntas.

Καὶ δημοκρατουμένους. Populari statu administratos.

Ἀπεσιώπησαν δὲ τῶν μαντειῶν. Persequitur perturbationem istam rerum Peloponnesiacarum: demonstrat

strat eius incrementa. Narrat simulatq; Mantinei A defecerunt, cæteras etiam Peloponnesi ciuitates cœpisse tumultuari, & cogitare idem.

Νομίσαντες. Causæ cóiecturales: nunquá defecissent Mantinei temerè: sed aliquid acrius, prudentiúsq; viderunt, quàm nos, quod secuti sunt, &c.

Γεγραμμα. Conditio. (esse.

Εἶναι. Eas esse: non cótra fœdus, & iusiurandú

Ἐς ὑποψίαν. In suspicionem adducebat.

Δίκαιον γὰρ εἶναι. Æquum enim fuisse, vt hæc facultas immutandarum conditionum sociis omnibus æquè pateret.

B Ὡρμηκότες. Animum appulerant. Ad animum & cogitationem referendum, non ad corpus, vt L. Valla, qui vertit, transierunt.

Λακεδαιμόνιοι δὲ. Redit ad Lacedæmonios, docet eos auditis his rumoribus, & horú authoribus cognitis misisse legatos Corinthum, questum de huiusmodi iniuriis, & de eo, quòd fœdus recusarét, quod ipsi cum Atheniensibus fecissent.

Διδασκάλους. Authores. μεταφορικῶς, à ludi magistris, qui docent rudiores.

Προκαταλαβεῖν. Occurrere futuro motui, eumq; anteuertere.

Ἠτιῶντο. Expostulabant, tum quòd Argiuos hæc omnia docuissent, tum quòd defectionem cogitarent. fœdus frangerent: pacis denique conditiones iam non acciperent.

Ἐσηγητοῦ, εἰσηγητήν, præceptionem. εἰσηγητής præceptor, αἰτία δ', ἡ διδάσκαλος ἐξήγησις τ' πράξεως.

C Εἰρημένον. In fœdere, quod erat inter omnes Peloponnesios cùm disertissimis verbis addita sit in fœdere illa conditio, id ratum esse oportere, quod plerisque sociis placuerit.

Ἢν μή τι. Nisi aliqua religio intercesserit.

Θεῶν, ἡρώων. Signa, prodigia, &c. id genus, quæ diligenter obseruabant homines veræ religionis expertes. Interdum etiam per calumniam non visa, vel non audita pro visis & auditis referebant, vt fucum facerent plebi imperitæ.

Κορίνθιοι δὲ. Docet Corinthios respondisse Lacedæmoniorú expostulationibus: sed præterisse veras causas, quib. adducti pacis conditiones respuerent: attulisse autem non veras causas: veræ causæ erant, quod Lacedemonij in faciendo fœdere non procurassent, vt ipsis Soliú & Anactoriú oppida restituerétur &c. non veræ erant, quia nolebant destituere socios & amicos, qui erant in Thracia.

1. D Σόλλιον. Κορίνθου πολίχνιον. Steph.

Ἀνακτόριον. Oppidulum Corinthiorum in ostio sinus Ambracij, quod Athen. per proditionem ceperunt, lib. 4.

Εἴτι ἄλλο. Neque aliud, si quo alio se fraudari existimabant.

Ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς. Duplici enim iurisiurandi religione se teneri.

365. A Οὔκουν παραβαίνειν. Ergo efficiebant se non esse fœdifragos, si fœdus recusarent Atheniensiú: túc enim se futuros esse fœdifragos, si violata religione iurisiurandi, & fidei datę illos deseruissent. ὡς παραβαίνοιεν ἂν ὅρκους τοὺς ὅρκους.

Θεῶν πίστεις. αἰτία δ', ὅρκους. Schol. δὲ πίστεις. Ευορκεῖν) (ἐπιορκεῖν. Isocr. μηδένα θεῶν ὀμόσης μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς. Reos periurij se futuros. Deorú numina suo perîurio læsuros.

Ἐκείνους. Ad θεοὺς referendum.

Εἰρήκει. Exceptione fœderis tuebantur suá causá.

Περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας. Quòd ad societatem ineundam cum Argiuis attinebat, se cum amicis deliberaturos responderunt, & nihil nisi rectum, & æquum se esse facturos.

Διαφερόμενοι δὲ Ratio. (8.150.42. B

Λέπρεον. Oppidú in agro Messeniaco. Strabo lib. C

Πολέμου γὰρ γενομένου. Fuit olim bellú inter Lepreatas, & Arcadas nónullos: Lepreatæ diffisi suis opibus acciuerant Eleos ad auxilium sibi ferendú, ea conditione, vt dimidiam agri partem, pro quo erat contentio, illis concederent: finito bello, Elei Lepreatis agrum relinquunt: tantú constituunt certú stipédium, quod Ioui Olympio quotannis penderent. accepta conditione Lepreatæ vsq; ad bellú istud Peloponnesiacum, stipendium hoc Ioui persoluerant: orto bello, finem soluendi fecerant: at Elei vrgere, & cogere vt penderent stipendiú: Lepreatæ fidé implorare Lacedæmoniorum: tádem permissum arbitrium Lacedæmoniis, interea Elei suspicati se ius suum non esse obtenturos, bello illato vastârunt agrum Lepreatarum; tum Lacedæmonij pronuntiarunt Lepreatas liberos, non stipendiarios: Eleos contra damnârunt, & quoniam vadimonium deseruerant, receptis in fidem Lepreatis, miserunt eis præsidium: hanc ob causam Elei permoti, ad Argiuos transierunt. Hęc iam explicat Thucydides.

Μὴ ἴσον ἕξειν. Se non æquú ius obtenturos, id est, D cú Lacedæmoniorú fides in suspicionem venisset.

Οὐδὲν ἧσσον: αἰτία δ', multò magis, eò magis. 366. A

Τὴν ξυνθήκην. Pacis conditionem: in qua erat disertis verbis, vt ea quisque sociorum retineret finito bello, quæ initio belli possidebat.

Ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες. Vt iniquo arbitrio damnati, quá ius suum non obtinuerant.

Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς. Bœotij & Megarenses verbo B tenus erant idem facturi: sed tamen à re peragenda abstinebant.

Περιορώμενοι. Causæ cur verbo præ se ferrent idem se quoq; esse facturos: & tamen re non præstarent. profitebantur verbo se secuturos Argiuorum amicitiam, quia negligebantur à Lacedæmoniis: re non præstabant quòd profitebantur, propter politiæ, & instituti publici dissimilitudinem. Argiui enim statu populari: illi dominatu paucorum vtebantur.

Δηλίους δὲ. Quos in principio huius libri pulsos in- C sula vidimus.

Ἐνθυμούμενοι. Religioni vertentes: reputantes clades acceptas post eos pulsos. Intelligit cladem acceptam ad Amphipolim: quam interpretabantur F se accepisse propterea quòd homines Apollini sacros suis sedibus expulissent.

Ἀποστήσοντες. Vt à Lacedæmoniorum societate auerterent.

Μέγα μέρος. Magnam Peloponnesi portionem, siue partem.

Ἀνῆκαν τῆς φιλονεικίας. Remiserút de contétione. D

Ὀρραίδιον. Ab auibus ἡ μεταφορά. ὄρρος extremam spinæ partem significat, & οἰδεῖν, tumere: quòd ea G pars tumeat in columbis, cúm tument. Iul. Pollux aliter accipit.

Καὶ τ' ἄλλα. Bellum &c. 367. A

Τάς τε δεχημέρους. Inducias decendiales (vt suprà vidimus) fecerant inter se Athenienses & Bœotij negociatorú causa, qui vltrò citroq; commeabant. Hortabantur itaque Corinthij Bœotios, vt secum Athenas mitterét, qui sibi quoq; easdem inducias

impetrarent: quòd si Athenienses non concederent, inducias eas recusarét, & in posterum fœdus nullum absque se cum Atheniensibus facerent.

Ἀπειπεῖν. Renunciarét eis inducias: vt renunciare alicui hospitium.

B Ἐπισχεῖν. Supersedere.

Ξυνδιαξ [illegible]. Quòd ita conuenisset.

C Παῤῥάσιοι: παῤῥασία πόλις ἀρκαδίας. ἀπὸ παῤῥασίου ἐνὸς τῶν λυκάονος παίδων. Ὅμηρος: σύμφυλον τ' ἄχον, θ παῤῥασίην ἐνέμοντο.

Κυψέλαι: κύψελα, φρούριον μαντινέων ἐν Ἀρκαδίᾳ, θ πόλις Θρᾴκης [illegible].

Σκιρῖτις: σκίρος ἀρκαδίας [illegible]. Prope Menelaios & Parrhasios, Steph.

D Καὶ τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Lacedæmonios eadem æstate donasse libertate seruos, qui secuti Brasidã venerant in Thraciam: permisisseque vt suo arbitratu sedes incolendas deligerent: ac paulò pòst in Lepreo eos collocasse: Spartanos autem captiuos ignominia affecisse.

368.A Τῶν νεοδαμωδῶν: εἵλωτες. Qui ex ea fortuna, & cõditione ad libertatem vocabantur, & quasi manumittebantur, hi νεοδαμώδεις appellabãtur: quasi nuper asciti in ius ciuium. Iul. Pollux lib. 3. Εἵλωτες λακεδαιμονίων, θεσσαλῶν πενέσται, κρητῶν κλαρῶται, θ μνοῖται, μαριανδυνῶν δωροφόροι, ἀργείων γυμνῆτες, σικυωνίων κορυνηφόροι.

C Ἐπὶ τῆς λακωνικῆς, θ τῆς ἠλείας. Ergo in confiniis.

Διάφοροι. Hostes.

Ἐλασσωθήσεσθαί τι. Ne deteriore, quàm cęteri, conditione forent.

Καὶ ὄντας ἐπιτίμους. Quanuis integra fama, & existimatione essent. L. V. si honoribus vterentur.

B Ἀτίμους ἐποίησαν. Notarunt ignominia: vt neq; ad honores, neque ad pûblicum consilium aditus eis pateret. Duplex erat gen⁹ ἀτιμίας, grauius, & leuius: illo licebat impunè vel interficere notatũ, hôc non ità: Ἄτιμοι capite diminuti: ἐπίτιμοι, in integrum restituti.

Ἀτιμίαν δ' τοιαύτην, ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι ἢ πωλοῦντας κυρίους εἶναι. Vt magistratum nullum gererent: vt nullum ius emendi, vendendive haberent.

Δημοσθένης tertia Philip. ἄτιμος ὁ [illegible] ἐχθρὸς τοῦ δήμου, θ πολέμιος, &c. αὐτός, θ γένος. Et paulò pòst: τὸ δ' ἐστιν, οὐχ ἣν αὐ τὸ εἶπεν τις φήσειεν ἀτιμίαν &c. ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, &c. θ ἀτίμως ἀποκτεῖναι, &c. καθαρὸν εἶναι, ἀτιμάζειν.

Κυρίους εἶναι. Scholiastes, δ' τελείας, ἢ πωλεῖν. F. P. vt nullam habeant potestatem earum rerum, quas aut emerint, aut vendiderint.

Θύσσον. Oppidũ in mõte Atho. Plin. lib. 4. c. 10.

Ἐπιμιξίαι ἦσαν: αἰτὶ δ', ἐπιμίγνυντο. Habebãnt commercium.

Ὑπώπτευον δ'. Sed alij aliis erant suspecti.

C Λαχόντες. Qui sortito priores erant restituturi Amphipolim.

Αἰτιώμενοι αἰεὶ. Quanquam semper prædicabant. Damnat Lacedæmonios.

Προθεσμίαν. Præstituerãt tempus verbo tenus, ἵ[illegible] ἐξέθεντο. Qui intra diem statutum iudicatũ non fecisset, is ὑπερήμερος erat, res ὑπερημερία: ἀναβάλλεσθαι ὑπερημερίαν, prorogare diem præstitutum.

Ξυγγραφῆς. Iam accipitur pro eo scripto, quo vtebantur in cõtractibus, sine chirographo. Verbo tantùm, non etiam scripto se obligauerant.

D Ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Seruassent conditiones: promissis stetissent.

A Ἀντιλεγομένων δ'. Assumptiua iuridicialis constitutio. Cõcedebant æquũ esse: sed purgabant se necessitate. quæ potuimus seruare, præstitimus.

Ἡσυχία. A bello cessatio, & vltro citroque commeatio.

369.B Καὶ ἐφοίτων παρ' ἀλλήλους. Et mutui congressus: colloquia.

Τῶν δ' ἐφορευόντων χειμῶνα. Erant tũ apud Lacedæmonios, tũ apud Athenienses, qui paci bellũ anteponerent, & fœdus ruptum cuperent: qui fuerunt

B isti, & quibus rationibus paulatim fœdus fregerint, hæc omnia suscipit explicanda iam Thucydides. ac primùm demonstrat magistratus Lacedæmoniorũ belli cupidos, priuato, non publico consilio persuasisse legatis Bœotiorum, & Corinthiorum, darent operam vt eorum ciuitates inirent amicitiam cum Argiuis, deinde efficerent vt secum etiam societas iniretur: parumq; abfuisse, quin hoc transigeretur: primum (inquam) hoc demonstrat: in quo notat Lacedæmoniorum astum, & ingenia

C callida; deinde memorat, qui etiam ex Atheniensibus egerint per fraudem, vt fœdus initũ cum Lacedæmoniis frangeretur: societas & amicitia inter Argiuos & Athenienses constitueretur.

Ἔπρασσον [illegible] ἄρχοντες ἤδη. [illegible].

Παραινοῦντες. L. V. hortantes, vt perfectè earum B rerum conditionem cognoscerent, vtque Bœotij, qui priores fuissent socij Argiuorum, F. P. monentes vt in eadem perstarent sententia, darétq; operam, vt Bœotij societate inita cum Argiuis, ita de-

D mum se quoq; socios, & amicos adiungerent.

Ταῦτα γιγνώσκοντες. Quibus dissentiebant ab Atheniensibus, & inter eos conuenire non poterat. C

Οὕτω γὰρ ἔφασαν. Consilium est, quo adducti hæc monebant, vt auerterent Bœotios à fœdere Atheniensium.

Ἑλέσθαι γὰρ λακεδαιμονίους. Lacedæmonios enim lõgè antepositur os amicitiam, & societatem Argiuorũ inimicitiis, & fœderis violationi Atheniensium. Hoc est alterum cõsilium: illo superiore vo-

E lebant auertere Bœotios ab Atheniensium amicitia: hoc sperabant Lacedæmonios antelaturos esse amicitiam Argiuorum amicitiæ, & fœderi Atheniensiũ. λύσεις δ' αὐτὴν σπονδάς. Atqui Lacedæmonij sunt iam pacati cum Atheniensibus λύσεις. anteponent Argiuorum societatem amicitiæ Atheniensium.

Τὸ γὰρ Ἄργος. Habebant .n. exploratũ Lacedæmonios cupere vt Argiui constantes essent sibi amici.

370.A Καλῶς. Opportunè, ne bello domestico distraherentur.

F Τὸν ἔξω πόλεμον. Externũ bellũ fore sibi leui⁹.

Ῥᾷον ἂν καταβῆναι. Commodiùs ad bellum aduersus Athenienses descenderent.

Ταῦτα ἐπεσταλμένοι. Habentes hæc mandata.

B Ἀργείων δ' δύο ἄνδρες. Casu accidisse, docet Thucydides, vt quod imprimis expetebant Lacedæmonij, id eis per Argiuos ipsos cõtingeret quid expetebant maximè Lacedæmonij? vt Bœotij Corinthijque primùm inirent societatem cum Argiuis. quid deinde? vt etiam ipsi eorum opera ad eãdem

G omnium admitterentur societatem. Hoc igitur narrat iam Thucydides oblatũ illis per summum magistratum Argiuorum. Hoc igitur quasi summum fortunæ beneficium, & memoratu dignum notat: est enim admirabile. Historia verò, quæ continet res magnas, & admirabiles, retinet lectorum animos, & mira delectatione afficit.

Τῆς

Τῆς ἀρχῆς ἢ μεγίστης: εἰ ξυλλάβοιντο, ἢ αἱ ἄρτυμαι. Erat A etiam ἡ βουλή.

Κοινῷ λόγῳ χρωμένους. Palàm, & publicè ea de re agentes. Iam enim clàm & priuato consilio agebát duo isti viri cum Bœotiis.

C Ἠρεσεν. Erat grata.

371. A Τὰ εἰρημένα προσκαλέμενοι. Ad ea prouocantes, quę duo illi viri postulauerant: de quibus illi egerant.

Ἐν δὲ τούτῳ. Narrat interea τοὺς βοιωτάρχας, Corinthios, Megarenses, & legatos ciuitatum, quæ erant in Thracia, cõmunicatis consiliis constituisse fœdus inter se facere, & religioso iureiurando cauere de ferendis inuicem auxiliis, & iuuandis iis, qui de suo numero ab hoste premerentur: de bello neq; inferendo cuiquá, neq; deponendo, nisi de cõmuni omnium sociorũ sententia: sed priusquá fœdus fieret, τοὺς βοιωτάρχας contulisse ea de re cũ quatuor consiliis, quæ summam inter Bœotios habebant potestatem: & cùm illa rem improbassent, incepto destitisse. Βοιωτάρχαι duodecim erant.

Ἐν τῷ παρατυχόντι. Qualibet occasione.

Τῷ δεομένῳ. Egenti auxiliis.

B Δεδιότες. Veriti ne Lacedæmonios offenderent, si cum Corinthiis, qui defecerant ab illis, fœdus ipsi facerent ὁμοίως. Atqui non erant offensuri. Illud enim erat propositum; vt primùm cum Argiuis, deinde etiam cum Lacedæmoniis tandem fœdus fieret & societas. λέγει. Hæc (inquit) consilia nesciebant quatuor illæ βουλαί.

C Ξυνομνύντες. Societatem iureiurando interposito facientes.

D Οἰόμενοι τὴν βουλήν. Consilium exponit, quo adducti βοιωτάρχαι rem suppresserint.

Ἀντέστη. Metaphora à rebus animatis, cùm res non successisset.

Οἱ δὲ βοιωτάρχαι. Exponit Thucydides τοὺς βοιωτάρχας nullam fecisse postea mentionem societatis ineundæ cum Argiuis, quia prior conatus ipsis non successerat.

Ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν, ἢ διατριβὴ τῶν πάντων. Sed incuria, vel negligentia & omnium rerum procrastinatio erat: id est; sed lentè, ac negligenter omnia administrabant procrastinando.

372. A Μετὰ δὲ ταῦτα. Ardebant Lacedæmonij desiderio recuperandæ Pyli: itaque nihil sinebant intentatum, quo voti compotes fierent. miserunt itaq; legatos in Bœotiam petitum Panactum castellum, & captiuos Atheniensium, sperantes his restitutis, se Pylum recuperaturos.

B Εἰρημένα. Quia erat cautum.

Ξυγχέαι. A rebus liquidis metaphora, miscere, confundere. Hoc autem ita dicitur, quia fœdera libationibus peragebantur, & propterea σπονδαὶ vocabantur, ὅρκοι etiam ob iusiurandum, & fidem datam. αὐτὶ τοῦ, διαλῦσαι igitur positum τὸ ξυγχέαι.

Ἅμα ἢ τῷ ἦρι. Docet Argiuos ineunte vere tentasse illos quidem facere societatem cum Lacedæmoniis, sed mora interposita, & controuersiis ortis inter Athenienses & Lacedæmonios, tandem fecisse fœdus cum Atheniensibus. Hæc narrat iam Thucydides: sed primo loco explicat causas, quibus adducti Argiui properauerint inire fœdus cũ Lacedæmoniis: deinde ostẽdit qua occasione mutauerint sententiam, & ad Atheniensium societatem se conuerterint. Causæ, quæ eos impulerunt, hæ fuerunt, quia Bœotij legatos non mittebant, quemadmodum promiserant, de societate facienda: quia intelligebant Panactum dirui: & societatem initam inter Athenienses, & Lacedæmonios suspicabantur: itaque verebantur, ne destituti & exclusi omnium fœdere, soli relinquerentur, atq; ita res suæ summum in discrimen adducerentur. Hæ igitur fuerunt causæ, &c. Occasio verò, qua inuitati Argiui ad Athenienses se conuerterunt, illa fuit: discordia orta inter Athen. & Lacedæm. ob Panactum dirutum, & alias pacis conditiones, non seruatas.

B Τὸ πάνακτον. Putabant Argiui Bœotios à Lacedæmoniis impulsos Panactum diruisse: ac eorundem authoritate futuros Atheniẽsium socios: verebantur igitur ne simul bellum esset gerendum sibi aduersus Laced. Athen. Bœotios, & Tegeatas. hoc enim vix sustinere se posse intelligebant.

Εἶναι: ἀντὶ τοῦ, ἐξεῖναι.

Ἐκ τῶν διαφόρων. Propter controuersias, τὸ ἐξεῖναι, ἢ μὴ μόνοις, &c. ἐκ τῶν διαφόρων.

Ἀπορούμενοι οὖν ταῦτα. His igitur difficultatibus

C pressi ἀπορούμενοι ταῦτα, ἢ διὰ ταῦτα.

Ἐν φρονήματι ὄντες. Sed animis elati imperium Peloponnesi se adepturos sperarent, vel persuasum haberent se, &c.

Ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων. Existimantes se in otio futuros quibuslibet conditionibus, inito fœdere cum Laced. quàm cõmodissimè fieri poterat pro præsenti rerum statu. 373. A

Ἐκ τῶν παρόντων: ἐκ τῶν δυνατῶν. ἐκ τῶν ὄντων etiam, & ἐκ τῶν ἐόντων. Præsens rerum status postulabat, vt

D acciperent quaslibet pacis conditiones. Causæ antè memoratæ sunt.

Ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ: ἢ ὁ καιρός, ἢ τὸ πρᾶγμα. Quocunque res caderet: id est, quibuslibet conditionibus.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον. Petebant legati Argiuorum primùm vt controuersia de agro Cynuriaco permitteretur iudicio & arbitris. Quanuis autem non decreuissent pacem facere quibuslibet conditionib⁹, tamen, vt res ex sua dignitate transigeretur, ne in timoris suspicionem venirent, propterea hæc pe-

E tierunt: sed cùm Lacedęmonij recusassent de ea re iudicium, ita pacem impetrârunt, vt aliquando armis de eo agro decerneretur.

Ἐπιτροπὴν δίκης. Causæ arbitrium.

Θυρέας. De hoc certamine sunt plura ἐπιγράμματα in 3. lib. τῶν ἐπιγραμμάτων.

Δισσὰ τριηκόσιοι περὶ φάσγανα θοῦρος Ἄρης,
Ἐσπάρτην ἀργείων, ἢ λακεδαιμονίων.
Ἔνθα μάχην ἔτλημεν ἀνάγγελοι ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ
Πίπτοντες, Θυρέας δ' ἦσαν ἄεθλα δορός.

F Ἄεθλον. Apud Stephanum, si codex mendo caret, legitur etiam αἶθλα.

Ἀλλ' οἱ βούλονται. Supple λέγοντες.

Ἐπηγάγοντο: ἔθελξαν ἐπαγωγὰ ἔπη. Blanda verba. Allexerunt, quia valebant gratia plurimùm apud eos.

Λακεδαίμονι, ἢ Ἀργει. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Διαμάχεσθαι. Armis decernere. C

Διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι. Ius autẽ non esse persequendi quenquam, aut Lacedæmoniis intra fines Argiuorum; aut Argiuis intra fines Lacedęmoniorum.

G Hæc conditio addita, quia interdum exules, & homines facinorosos vtriq; intra fines vtrorumque persequebantur.

Ἐκέλευον δ' οἱ λακεδαιμόνιοι. Hortati sunt Lacedæmonij legatos, vt priùs quàm fœdus fieret Argos reuerterentur, & fœderis conditiones populo ostenderent, quas si probasset, tum verò reuerte-

rentur ad fidem dandam & accipiendam.

D Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ. Iam accedit Thucydides ad explicandam occasionem, qua adducti Argiui, neglecta societate Laced. ad Athen. sese cōuerterint. Summa est, quia Panacto diruto, & aliis pacis conditionibus non seruatis Athen. ægrè ferebant, & querebantur atq; expostulabant de Lacedæmoniis. Id cùm Argiui essent subodorati, ad eorum amicitiam transierunt.

374.A Ἐπὶ προφάσει Eo prętextu, quòd olim inter Bœotios & Athen. orta de castello controuersia, conuenerat. vt id neutri soli tenerent: sed vtriq; simul agrum illum colerent.

B Δεινὰ ἐποίουν. Vsitatiùs δεινὰ ποιεῖσθαι lib. 2.12.42.

Ὀρθόν. Integrum, non dirutum.

Ἐξηπατῆσθαι. Fraude circumuentos.

C Ὡς τι χαλεπῶς. Grauiter tulerūt Athenienses Panactum dirutum, non integrum sibi restitutum: præsertim, cùm intelligerent societatem priuatim factam contra conditiones pacis, & alia quædam non præstari, quæ Laced. promiserant. Hæc suprà iam Thucydides addit legatos Lacedæmoniorum propterea dimissos cum responso asperiore: atque ita ob eiusmodi dissidium qui etiam Athenis bellū paci anteponebāt, nactos occasionem in eam rem incubuisse, vt rumperentur fœdera. fuisse autem docet huius rei authores cùm alios, tum in primis Alcibiadem: & notat simul caussas.

C Διαφοράν. Dissensionem. Ἡλικίᾳ, πλειστακμός.

Ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει: ἀξιώματι δέ. ἴσως ὡς ἐν ἄλλῃ δὲ πόλει ὑ... ἀξιώματι προγόνων, &c.

Φρονήματι. In malam partem nunc: fastu) (L.V. ferocitate spiritus.

Φιλονεικῶν. Contentionis studiosus.

D Πανταχόθεν ἐλασσοῦσθαι. Vndique sibi detrahi, de suo iure detrahi.

Τὸν. F. P. τὸ, τι) (Ἐ τὸ ἀβεβαίους. Inconstantes, incertos.

375.A Ἐξέλωσι σφίσι. Eximant sibi, id est, adiungant socios, & amicos lectos. Scholia σφίσι referunt ad Athenienses.

Ἐπειδὴ ἡ διαφορά. Vbi nata dissensio, & animorum alienatio.

Αὐτὸς ξυμπράξειν. Sèque eis adfuturum studiosissimè.

Οἱ δὲ Ἀργεῖοι. Docet missam statim legationem Athenas ab Argiuis, simul atque nuntium ab Alcibiade accepissent, & affert caussas: quia cognouerant nullam societatem factam inter Ath. & Bœotios: quia inter Ath. & Laced. orta erat ingens controuersia, & dissensio: quia vetus amicitia inter ipsos, & Athen. erat: quia eodem statu ciuitatis, populari scilicet vtebantur: quia denique magnam in mari habebant potentiam.

Ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας. In magna dissensione esse cœpisse.

Ἠμέλουν. Non curabant, non mouebantur ea legatione, quam miserant Spartam, vt ageretur de societate ineunda: sed potiùs ad Athenienses animum aduerterunt.

C Δόκιμοι: ἐνταλμαγή.

Ἀπολογησόμενοι. Vt se purgarent.

Ὡς ἐπὶ ὅτι κακῷ. Se non fecisse societatem, vt incōmodum ac detrimentū darent Atheniensibus.

D Καὶ λέγοντες. Itaq; cū in Senatu hæc dicerent, & illud adderent, se cū summa venisse potestate de cōponendis omnibus controuersiis, metū Alcibiadi

A incutiebant, ne &c. id est, efficiebant vt Alcibiades vereretur, ne si ad populum eadem retulissent, plebem allicerēt, & Argiui fœdere excluderentur.

Μηχανᾶται δέ. Stratagema, & fraudem Alcibiadis hîc explicat Thucydides. Adit Alcibiades legatos Lacedæmoniorum priuatim. His persuadet vt referant ad populum se non habere summam potestatem de omnibus rebus transigendi, allicit eos falsis pollicitationibus: spondet se, si ita faciant, curaturum vt Pylus illis restitueretur, & reliquæ

B tollerentur controuersiæ: parent legati: & cùm ad populū hæc retulissent, populus indignari, & molestè ferre. Existimare se falli, ac decipi à Lacedæmoniis, qui aliud in Senatu dixissent, aliud ad populum retulissent: suspectam habere illorum inconstantiā. tū verò Alcibiades grauis & vehemens in Lacedæmonios inuehi, eosq; exagitare: ita, vt in suam sententiam populum adduxerit, vt cum Argiuis societatem faceret: quam eo ipso die fecisset, nisi religione & terræmotu deterritus fuisset.

C Τοιόνδε τι. Hoc extenuationem, & vituperationem quandam habet.

Πίστιν αὐτοῖς δούς. Periurij latéter arguit Alcibiadé.

Πείσειν. Confirmatio.

Καὶ τἄλλα ξυναλλάξειν. Et cæteras controuersias compositurum.

Βουλόμενος δέ. Quo consilio id egerit, ostendit. 376.A

Ἀποστῆσαι. Auertere, abducere à Nicia, cuius erat æmulus.

Διαβαλών. Criminatus eos, & notata eorum in-

D sinceritate, & inconstantia. διαβαλών: illis in inuidiam raptis.

Καταβοῶντος. Clamoribus insectantem audie- B bant, eique morem gerebant.

Ἑτοῖμοι. Erant propensis animis.

Σεισμοῦ δέ. In eiusmodi prodigiis, fas non erat agere cum populo, sed comitia dimittebantur: vt apud Romanos cùm de cœlo seruatum esset, populus dimittebatur. Cic. de Diuin. & alibi.

Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ. Quanuis & Lacedæmonij legati,

E & Nicias fraude circumuenti fuissent ab Alcibiade, ita vt fides ipsis apud Senatum, atque populum penitus esset abrogata, tamen Nicias impetrauit ab Atheniensibus vt supersederent, neque societatem cum Argiuis inirent, legatos interea Spartam mitterent, & quid propositi ac voluntatis Lacedæmonij haberent, explorarent.

Λέγων. Affirmabat eiusmodi dilationé sibi ho- C nestam, Lacedæmoniis verò turpem fore.

Ἐν τῷ σφετέρῳ καλῷ. Cum sua dignitate: καλῷ, αἰσχ.

F ἀξιώματι: id est, si bellū differatur vobis honestum, illis turpe futurum est. Cur ita? quia vos conseruabitis florentē istam fortunam: illi præ metu recusare bellum existimabuntur, & loco lucri ducent si bellum iam faciant.

Ἀπρεπῆ: αἰσχρ δ, αἰσχύνη.

Σφίσι μὲν γάρ. Sibi enim ex vsu esse florente iam Rep. fortunam istam quàm diutissimè fieri potest, conseruare: illis vero in afflicta fortuna loco lucri fore, si belli fortunam primo quoq; tempore ex-

G periantur. Summa: affirmabat pacem Atheniensibus, bellum Lacedæmoniis expedire.

Εὕρημα εἶναι. Lucri loco esse.

Εἴπερ δίκαιον διανοοῦνται. Si sunt syncero animo.

Κινοῦντι ὁπλίσιν. Vt mouerent suo exemplo. D

Ὡς περαίνεσθαι. Facultas.

Ἀκούσειεν. Malè audiret. 377.B

Σπονδὰς. Nomina eorum, qui fœdus faciũt, memorantur, tempus notatur, quod erat duraturum fœdus, additur qualitas fœderis, & alia attributa: mox ad conditiones societatis venitur.

Κατὰ τάδε. Conclusio proœmij.

Καὶ τὸν πόλεμον. Exponit fœderum & societatis conditiones.

Επαγγείλωσιν. Significauerint, admonuerint: ἐπαγγελία, q̃ in sacris literis accipitur pro ꝓmissione.

Κατὰ τὸ δυνατόν. Pro facultate, pro viribus.

Καὶ πάσῃ ἰσχύϊ. Bello esse persequendam.

Οπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας. Altera conditio. Non esse permittendum transitum cuiquã armato per fines sociorũ, terra, marive, nisi ꝑmissu omniũ sociorũ.

Τὴν δὲ ἰσόδον. Hic distinguo ὑποδεχομένων, vt quæ sequuntur, sint explicatio τῶν πόλεων αἰτουσῶν.

Τοῖς δὲ βοηθοῦσι. Altera conditio.

Η δὲ πόλις. Sępenumero in magnis societatib. solet oriri controuersia, ad quem potissimũ summa imperij sit deferenda. Hæc controuersia vt tolleretur, additum fuit in conditionibus, vt summam imperij ea ciuitas obtineret, ad quam esset ventum ferendi auxilij gratia, si bellum gereretur in eius finibus: sin gereretur extra, imperium æquè ad omnes socios pertineret.

Ομόσαι δὲ. Conditio de exigendo iureiurando, dare fidem.

Κατὰ ἱερῶν τελείων. In lectas hostias. ὅμηρος, τελήεσσας ἑκατόμβας. In legendis bidentibus mos ille seruabatur, ne caudam aculeatam, ne linguam nigram, ne fissam aurem haberent. Seruius. (στρατηγοῖς.

Οἱ πολέμαρχοι. Tribunus militum, σύμψηφος τῶν τῆς

Αλλὰ καὶ. Immo paulò antè icto fœdere inter Eleos, Argiuos & Mantineos, ne eius quidẽ (inquit) participes esse voluerunt. Perstringit latenter pertinaciam, & acerbitatem Corinthiorum.

Καὶ λακεδαιμόνιοι. Et Lacedæmonij aditu ad templum ab Eleis prohibiti fuerunt: propterea quòd mulctam irrogatã non persoluebant. interdictum fuit illis aditu ad templum.

Τὴν δίκην. Hæc erat, vt qui arma tulisset ludorũ, sacrificiorumq́; tẽpore, is mulcta afficeretur. mulcta erat, duæ minæ pro singulis militibus.

Εν ταῖς ὀλυμπιακαῖς. Hoc paulò pòst explicat. Lectio altera. quam afferunt scholia mihi quidem non probatur. Εν ταῖς ὀλυμπιακαῖς.

Δισχίλιαι μναῖ. Duo millia coronatorũ. ergo mille fuerant milites.

Ηλεῖοι δὲ λέγοντες. Immo erat fœdus. quòd si non erant σπονδαί, erat certè ἐκεχειρία, quod est genus quoddam fœderis.

Υπελάμβανον. Excipiebant, id est, respondebant.

Χρῆναι γὰρ αὐτούς. Oportuisse respondebant Lacedæmonij, priusquam mulctam irrogarent, mittere Spartam, expostulatum de iniuriis, quas se putarent accepisse.

Καὶ ὅπλα οὐδαμόσε. Et arma se in posterũ nulla illaturos spondebãt. partim iuridiciali absoluta nitebãtur Lacedęmonij, partim assumtiua, & eius parte, cõcessione, cuius partes purgatio, & deprecatio.

Ηλεῖοι δὲ. At Elei in eadẽ perstabant sententia, vt persuasum haberent factam sibi iniuriam. L. V. illi eadem ratione respondere, non se iniuriosos esse, si non sit sibi creditum.

Εἰ δὲ βούλονται. Duas offerebant cõditiones Elei: aut Lepreum restituerent, (se enim mulctam persoluturos,) aut iurarent coram cœtu Græcorum se in posterum persoluturos.

Αφιέναι. Remittere. bita pecunia.

Γίγνεται. Debetur. τὸ γιγνόμενον ἀργύριον, iusta, & de-

Ομως δὲ οἱ ἠλεῖοι. Veruntamen Elei veriti ne Lacedæmonij per vim sacrificarent, cum armata iuuentute excubias agebant.

Υπέμενον. Præstolabantur.

Δέος δὲ ἐγένετο. Timor autem inuasit omnem cœtum, & frequentiam illã, ne Lacedæmonij armati eò venirent, &c. ξενοφῶν lib. 3. ἑλληνικῶν: ὅτι οἱ ἠλεῖοι λίχας ... μαστιγώσας αὐτὸν ... & alibi, λίχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαιδίαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε. Paus. lib. 6. Laced. post Persarum irruptionem in Græciam, equos alendi studio Græcis omnibus præstitêre: ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς.

Πληγὰς ἔλαβεν. Cæsus est.

Καὶ ἀνακηρυχθέντος. Interdictũ fuerat certamine Lacedæmoniis, vt suprà diximus: Lichas tamẽ Laced. venerat ad ludos, & bigas adduxerat: atq; vt ad certamẽ admitteretur se Bœotiũ esse simulauerat. itaq; cũ vicisset, voce ꝑconis pronuntiatũ est bigas Bœotias vicisse. at Lichas, ne fraudaret patriã honore, ꝓdiit in stadiũ, & suũ aurigam coronauit, vt declararet nõ Bœotias, sed Laconicas esse bigas. tum itaq; cõtinuò à ministris, qui sciebant Lacedæmoniis interdictum fuisse ludis, cæsus est. (*Achilles.*

Δόλοπας. *Hic Dolopum manus, hic sæuus tendebat*

Αἰνιᾶνας. Αἶνος πόλις θρᾴκης, ... erat & apud Locros Ozolas, ...

Μηλιεῖς: τρία μέρη, ... lib. 3.

Προσπολέμιοι γὰρ. Quia perpetuæ inimicitiæ erant inter eos. Cõfirmatio: quia Heraclea fuerat cõdita aduersus eas ciuitates. lib. 3. ἐπὶ τῇ γῇ σφίσιν.

Φθείροντες. Atterentes.

Ο κνίδιος λακεδαιμόνιος. Κνίδιος puto expũgendum. Nam si Lacedæmonius erat, ex Gnido vrbe Cariæ esse non poterat. Sed κνίδιος. Paulò pòst fit mentio Hegesippidæ viui vrbe expulsi à Bœotiis. λόγος: suffectum fuisse existimandum est.

Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου θέρους. Narrat Bœotios ea æstate, quę secuta est, Heracleam in fidem recepisse: & ducem Lacedæmoniorum perperam illas res administrantem expulisse.

Λακεδαιμόνιοι μέντοι. Bœotij hoc fecerãt, vt Lacedæmoniis gratificarentur. Thucydides docet rem cessisse contrà.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Narrat Alcibiadẽ cum parua manu Athenis venisse in Peloponnesum: & adiunctis Peloponnesiorum copiis cùm alia cõstituisse, tum adduxisse Patrenses, vt muros vrbis ad mare vsque perducerent, & cùm tentaret alteros muros ducere Rhium versus Achaïcum, prohibitum à Corinthiis fuisse docet.

Διαπορευόμενος. Per mediam Peloponnesum copias ducens. Laudem Alcibiadis hoc habet.

Καθεῖναι. Demittere. Καθειμένας τείχη.

Καὶ οἷς ἐν βλάβῃ. Et quibus ea res erat fraudi.

Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους. Bellum natum inter Argiuos, & Epidaurios memorat.

Θύματος. Victima, hostia.

Βοταμίου. Mendum est in vocabulo: sed Dauus sum, nõ OEdipus. Ex altera etiã lectione, ..., q̃ est in margine codicis H. St. nullũ sensum elicere possum. Expectandum itaq; subsidiũ codicis manuscripti: nisi pro pascuis accipi dicamus, vt L. Valla ... .

Κυειώτατοι δέ. Templum ipsum erat potissimum in potestate Argiuorum.

Βόύλοντο δέ. Aperit veram causam: Inierant consilium Argiui, & Alcibiades de occupanda Epidauro, duas ob causas: altera, ne à Corinthiis aliquid esset timendum sibi: altera, vt Athenienses ferrent Argiuis auxilium itinere compendiosiore.

C Αὐγαίων. Strabo lib. 8. ὄρη δ' ἐπιφανῆ πρὸς τῷ Κυλλήνῃ, φολόη, ὁ λύκαιον, ὁ μαίναλον, ὁ τὸ παρθένιον καλούμενον καθῆκον ἐπὶ τὴν ἀργείαν.

Καρνεῖον. Maius, L. V. Καρνεῖος. Pausan. in Laconicis:

Κάρνε, σὺ τὰρ ἐγὼ καρνεῖε. ἐμοὶ πατρώϊον ὕδωρ,
Σπάρτη τοι Καρνεῖε τὸ δὲ πρώτιστον ἔδεθλον,
Δεύτερον αὖ θήρη, τρίτατόν γε μεν ἄστυ κυρήνης.

Καρνεῖον ἑορτὴν: Agebant Laced. per nouem dies. singulis diebus nouem immolabant tauros in nouem tabernaculis, quæ σκιάδας vocabant. in singulis tabernaculis nouem viri epulabantur. ita vt in singula tabernacula, & singulos cœtus nouem virorum singuli tauri quotidie darentur, nouem scilicet. idque cùm fieret per nouem dies, efficiebatur vt summa taurorum, qui immolabantur, essent LXXXI. Hoc institutum (inquit Eustathius) præ se ferebat speciem cultus, & vitæ militaris.

Καρνεῖος μηνὸς. L. V. Maiũ vocat: ego potius Quintilẽ, id est, Iulium esse puto, qui à Syracusanis carnius, à Macedoniis λῷος, ἢ πανήμος. Sacra ipsa Κάρνεια.

Ἱερομηνία. Sacra stata. aliâs ἱερομηνία, primus dies mensis, Calendæ.

D Τετράδι φθίνοντος. Quinto Cal. Iulij.

Καὶ ἄγοντες. F. P. quanuis agerent illum diem festum. L. V. & eo die, quantus fuit, itinere facto. Lacedæmonios latenter carpit, vt superstitioni deditos, Argiuos, vt religionis, & cultus deorũ negligentes. Et sanè religio, vel potiùs superstitio sæpe & nimium morabatur Lacedæmonios. Singulis mensibus obseruabant diligentissimè dies mensis primos, vt sacros, eos etiam, quibus Luna erat plena: quo factum est, vt prœlio cõtra Persas in campis Marathoniis interesse nequiuerint: ex quo Athenienses insignem soli cum mille Platæensibus victoriam retulerunt.

383. A Τὸν μέλλοντα προφασιζόμενοι. L. V. partim illorũ nondum adesse mensem causabantur. F. P. alij causabantur sibi per mensem fas non esse: quia sacer erat Apollini.

Καὶ καθ' ὃν χρόνον. Docet per idem tempus Atheniensium hortatu venisse Mantineam legatos ex diuersis Peloponesi ciuitatib⁹, vt agerent de compositione: sed Corinthios egisse, vt Argiui primũ ab Epidauriorum finibus reuocati arma deponerent suasu eorundem Atheniensium: & cùm de compositione nihil esset transactum, Argiuos iterum rediisse, vastasseque agrum Epidauri.

Εὐφαμίδας: ἴσως εὐφαμίδας.

Ξυγχωρῆσ. Conuenisse, consessum hunc fecisse.

B Ἀντιπαρατάξαι. Habere castra opposita.

Διαλύσαι ἀφ' ἑκατέρων. Hinc inde dimittere exercitus.

Πεισθέντες. His probatis.

Καρύας. χωρίον τῆς λακωνικῆς. στέφ. Καρύαι.

C Πυθόμενοι δέ. Expungenda ȝ: & coniungenda hęc clausula cum superiore: alioqui sensus erit absurdissimus. L. V. sed cùm Lacedæmonios in expeditionem exiuisse audissent, suaque opera non am-

A pliùs opus esse, discesserunt. Hoc sensu quid absurdius? imò res longè aliter se habet. Hæc igitur sunt ita vertenda. Atheniensium mille milites grauiter armati duce Alcibiade auxilium ipsis tulerũt. Cum quia audierant Lacedæmonios ex suis finibus cum copiis egressos. Sed cùm ipsorum opera opus amplius non esset, abierunt.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat Lacedæmonios misisse Epidauriis mari præsidium: Argiuos id ægrè tulisse; & cum Atheniensibus expostulasse,

B quòd passi essent mari mitti præsidium Epidauriis aduersus se: postulasseq; vt ipsi quoque Pylum reuocarent Messenios, & εἵλωτας: atq; id facilè impetrâsse.

Φρουρὰς. Milites præsidiarios.

Γεγράφθαι. ἐν ταῖς σπονδαῖς ... (Greek passage largely illegible)

Κεχειῶν: πόλις κεφαλληνίας. στέφ. κεχαλινοι ... (partly illegible)

384. A Τοῦ δὲ χειμῶνος. Nihil memoratu dignum ea hyeme

C me gestum, insidias tantùm & incursiones inter Argiuos & Epidaurios factas: sed exeunte hyeme, ineunte vere Argiuos paratis scalis Epidaurũ tentasse: sed re infecta domum se recepisse docet.

Ἐκ παρατάξεως. Aperto marte, instructa palàm acie) (ἀντίρρησις, κατὰ δρόμον.

Ὡς τύχοιεν. Vt casus tulisset, id est, modò ex his, modò ex illis aliqui desiderabantur.

Ἐρήμης. Nudata defensoribus propter bellum, quòd eorum copias absumpserat.

D Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Explicat iam Thucydides Lacedæmoniorum expeditionem cõtra Argiuos, quã diligenter describit. docet quo tempore suscepta fuerit: quib. copiis, qb. locis: quo modo fuerit progressus exercitus, & tandem in fines Argiuorum peruenerit. Explicat simul causas belli, & exercitus ducum consilia, & alia id genus, quæ suo quæque loco aperiemus.

Ἐπὶ πλέον. Vlterius progressuras, id est, plures ciuitates defectionem facturas, & eas, quæ premebantur, grauiùs pressum iri.

E Φλιασίων: ἡ φλιάσιων ... ἡ φλιασία ... τῆς σικυωνίας. Paul.

C Ἁμίπποι. Cæsar lib. primo. Equitum millia erant sex. totidem numero pedites velocissimi, ac fortissimi, quos ex omni copia singuli singulos salutis suæ causa delegerant: hi, siquid erat durius, concurrebant: siqui grauiore vulnere accepto, equo deciderant, circumsistebant, siquo erat longiùs prodeundum, aut celeriùs recipiendum, tanta erat

F horum exercitatione celeritas, vt iubis equorum subleuati, cursum adęquarent. Septimo etiã libro.

Ὡς ἕκαστοι: Cæteri, vt singuli, id est, quo quiq; numero pro copia, & pro suis opibus poterant.

Ὥστε ἐν τῇ οἰκείᾳ. Ita vt nihil ab hoste timendum sibi esset, & propterea pars copiarum relinquenda, quæ esset vrbi, & finibus præsidio.

Ἀργεῖοι δέ. Docet Argiuos tum demum & ipsos eduxisse exercitum, & obuiam venisse Lacedęmoniis: sed ostẽdit eos serò accepisse nuntium de ho-

G stium aduentu.

Τὴν πρὸς ... &c.

Προσμῖξαι. Coniungere se cum aliis.

385. A Μεθυδρίῳ. Oppidum Arcadiæ, ... (partly illegible)

Παρεσκευάζοντο. Ad pugnam se parabant.

Ἅμα ἡμ. Fortasse hic distinguendum: sensus erit apertior.

Πρό-

Ηρώων μὲν. Hæsitasse indicat Argiuos quorsum irent, & qua hosti occurrerēt. in quo latenter carpit Argiuorum imprudentiam.

B Τὴν κατὰ νεμέαν ὁδόν. Ea via, quæ fert Nemeam.

Ἆγις δὲ. At Agis non eâ duxit exercitū: sed alia via ardua, & asperiore, cōmunicata re cum sociis.

C Ἰόντες Βοιωτοὶ. ὁδὸν ... ἰόντες Βοιωτοὶ.

Ἐφεπόμενοι. A tergo insecuti equos admitterent, equitatum immitterent.

Διατάξας. Instructo, digesto in ordines exercitu.

Σάμινθον: κώμην vicum inuenio in agro Eleo mari proximum. Paus. in Eliacis.

Νεμέας. Vicus in agro Eleo, & ager, quem Dryopes tenuisse feruntur. Steph.

Ἡμέρας ἤδη. Cùm iam eluxisset.

Καὶ Κορινθίων: erat etiam πολλῶν.

D Καταβαίνοντες: οἱ Ἀργεῖοι δηλονότι.

Ἐν μέσῳ δὲ. Erant autem Argiui vndique circumuenti & septi hostibus.

E Τὸ μὲν οὖν πλῆθος. Quanto in discrimine fuerint Argiui, docet Thucydides: tamen præter vnum & alterum id non sensisse ac vidisse dicit. itaque stupiditatis eos arguit.

386. B Δεινόν. periculosum. ἐν καλῷ: rectè, tutò.

Σπονδὰς ποιησάμενοι μηνῶν. Concedit spatium quatuor mensium, fœdus facit in quatuor menses.

C Ἐν αἰτίᾳ: dicitur etiam δι' αἰτίας ἔχειν τινά. Incusabant eum grauiter.

Ἐν αἰσχύνῃ. Quoniam talis occasio victoriæ neglecta erat.

Νομίζοντες: τὸ ἐξῆς ἀπιέναι.

Οὐδὲν δράσαντες. Itaque cum dedecore.

Στρατόπεδον γὰρ. Lectissimus enim, omnibúsque rebus instructissimus omnium superiorum temporum hic exercitus fuit.

Ξυνήλθε. Coactus est.

Ἐν ᾧ: χωρίῳ δηλονότι.

D Καὶ ἐνίοις: ἀξιόχρεως:

Ἀξιόμαχοι. Pares ad resistendum, virtute pares.

Τῇ Ἀργείων ξυμμαχίᾳ. Complectitur ipsos etiam Archinos.

387. A Ἀργεῖοι δὲ αὐτοί. Docet Archiuos improbasse factum Thrasylli, & Alciphronis, qui iniussu populi fœdus fecissent.

Χαράδρῳ. Vt torrentis mentionem huius facit Pausanias ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς. erat etiam ... Στεφ.

Τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας. Causas militares cognoscunt, vel habent quæstionem de causis militarib.

Περιεγένετο. Euadit, seruatur.

B Μετὰ δὲ ταῦτα. Venisse paulò pòst narrat Atheniensium auxilia: sed Argiuos primùm nō ausos rumpere fœdus: postea tamen authore impulsoréque Alcibiade fregisse fœdera, & bellū redintegrasse.

Πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Hic ego distinguo τὰς σπονδὰς, alioqui sensus esset absurdus.

Ὅμως. Id est, quamuis improbarent ea, quæ iniussu suo facta essent, &c.

Χρηματίσαι: agere cum populo.

C Οὐ νόμιμος. Accusabat eos, qui contra conditiones fœderis fecissent fœdus cum Laced. sine permissu sociorum. addebat rumpendum esse hoc fœdus.

Ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. Ineundum esse bellum.

D Καὶ ὅμηροι. Tum etiam, vt recuperarent obsides Arcadum, quos Lacedæmonij custodiendos Orchomeniis tradiderant.

A Οἱ δὲ Ὀρχομένιοι. Docet Orchomenios fecisse deditionem ea conditione, vt datis obsidibus, & redditis suis, qui erant Arcadum, in societatem admitterentur.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Docet ortam dissensionem inter socios de bello inferendo.

388. A Καὶ τινες αὐτοῖς. Accitos à nonnullis Tegeatis significat, qui deditionem vrbis moliebantur.

B Ἀνακεχωρηκότι δὲ. Demonstrauit suprà parum abfuisse, quin Argiui Thrasillum lapidibus obruerent, propter fœdus factum cum Lacedæmoniis iniussu populi: hic docet parem ferè calamitatem accidisse Agidi eandem ob causam, quòd tantæ victoriæ occasionem amisisset, & fœdus fecisset re non communicata cum sociis.

B Παρασχὸν καλῶς: Oblata opportunitate.

Λαβεῖν. Reperire.

Ἐχαλέπαινον. Indignabantur.

Ἐβούλευον: ἀντὶ τοῦ, ἐβουλεύοντο, deliberabant. βουλεύειν aliâs, esse senatorem.

C Παρὰ τὸν τρόπον. Contra suum institutum. Erant enim cunctatores.

Κατασκάψαι. Diruere, solo æquare.

C Ἔργῳ ἀγαθῷ. Nouis beneficiis pristinas culpas abolituros. Cæs. lib. 7. Aliquod incommodum maioribus commodis sanare.

Οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν. Quamuis Lacedęmonij neque mulctam ipsi irrogassent, neque domum diruissent, tamen tulerunt legem nouam, & inusitatam, in eius contumeliam.

D Μὴ κύριον εἶναι. Vt nullum haberet ius. hoc erat ei ignominiosissimum.

D Ἰέναι κατὰ πόδας. Vt se sequerentur.

389. A Ἐν ᾧ οἱ πρεσβύτεροι. In qua parte senes, & iuuenes erant.

Ἀλλὰ τοῖς μὲν. Docet variis difficultatibus impeditos socios hos, interesse prœlio non potuisse, breuitate temporis, quo erat veniendum: & interclusis itineribus: quia per hostium fines erat transeundum.

E Ἐξ ὀλίγου: ἀφνιδίως χρόνου. At ἰξαίφνης χρ.

Ἐχρῆν: ἡ βοήθεια δηλονότι.

E Ξυνῄει γὰρ: ἡ πολεμία γῆ δηλονότι. Præcludebat illis transitum.

Ἀναλαβόντες. Adiunctis sibi auxiliis Arcadum.

Ὡς ἐν ὄψει. Vt in eorum conspectū venerūt.

C Ἐπιβοήσας τῶν πρεσβυτέρων. Non cōmissum prœlium docet: sed reuocatum exercitum. vnum enim ex senioribus, qui regi in consilium dati fuerant, obiurgasse Agidem, qui duceret exercitum aduersus collem & incommodū incommodo vellet curare.

F Δηλῶν. Innuens receptum ex Argis, qui crimini dabatur, cui mederi iam volebat intempestiuo isto studio.

Ἐπιβόημα. Inclamationem.

Καὶ ἀφικόμενος. Demonstrat Agidem stratagemate effecisse vt hostes loca superiora desererent, & in planitiem descenderent, & æquo marte secum pugnarent. Erat flumen inter Tegeam, & Mantineam: hoc vtram in partem cursum cōuertisset, magna afferebat incommoda. itaque ipsum modò Mantinei Tegeam versus auertebant, modò Tegeatæ Mantineam versus idem faciebant: hancque ob causam duæ istæ ciuitates sæpius bellum gesserant: hoc flumen Agis iam cœpit ab agro Tegeatico, auertere in agrum Mantineum: quò videlicet hostes eliceret, vt in loca campestria

G

descenderent, & pari conditione secum signa conferrent.

D Ἐδόκει δὲ. Explicat consilium. τὸς ἀπὸ τῶ λόφου. hîc distinguendum.

390. A Καὶ οἱ μὲν τὴν ἡμέραν. Docet Argiuos deserto colle in planitiem descendisse: sed non vt prohiberent hostem ne flumen auerteret, sed quia putabant eum aufugisse. narrat eos primùm miratos receptum hostium: deinde putasse eos aufugisse: itaque cœpisse criminari suos duces, & carpere vocibus, quòd hostem fugientem non insequerentur. duces denique coactos istiusmodi vociferationibus deduxisse copias in planitiem: & cùm incidissent in Lacedæmonios, qui ad vetera castra redibant, prælium commisisse.

Καταπλαγέντες. Obstupefacti.

Ἐξ ὀλίγου. Ad loci interuallum referendum: repentino receptu in tanta acierum propinquitate. σφᾶς. πολεμίων.

Οὐκ εἶχον ὅ, τι εἰκάζωσιν. Non poterat causam coniecturis assequi.

Εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωρήσαντες. Deinde cùm & illi ex conspectu se proripuissent, ipsi verò quiescerent, & non insequerentur, &c.

Αἰθέρι κρύψαι ἑαυτοὺς δοκοῦσιν. Synesius: ὁφ' οὗ ταχὺ μὲν τὴν γῆν ἀποκρύψομεν. Virg. Æn. 3. *Protinus aerias Phæacum abscondimus arces.*

B Καὶ οὐκ ἐδίωξαν. Nemine insequente. L. V. per eorum cessationem.

Προδίδονται. Per amplificationem. Definitio. morum illam proditionem appellat.

Ἐθορυβήθησαν. Territi sunt: timuerunt ne lapidibus obruerentur.

C Μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι. Perculsos maximè narrat Lacedæmonios repentino hostium conspectu: propter angustias temporis ad instruẽdam aciem.

Μάλιστα ἐς ὃ ἐμέμνηντο. Maximè omniũ temporum, quæ memoria tenerent. magis quàm vnquam antè, quod ipsi meminissent. αὐτὸ τὸ, ὅσον ἐμέμνηντο. Vel ad suam ipsorum memoriam.

Διὰ βραχείας μελλήσεως. Breui enim mora, vel momento enim temporis erat instruenda acies.

D Πολεμάρχοις. Legatos iam, vel tribunos militum ita vocat.

Πεντηκοντῆρσι. Qui dimidiæ centuriæ præerant.

Ἐνωμοτάρχαις. Decanis, præfectis decuriarum. ἐνωμοτία, exigua manus militum. ὀλίγος, vnde ὀλιγαρχίας. Erat etiam τριμμάς.

Ἐνωμοτία. Ordo militaris apud Laced. τὸ πέμπτον μέρος λόχου κατά τινας.

Κατὰ τὰ αὐτά. Eodem ordine, ac tenore procedunt, & citò permeant, à rege scilic. ad Ptolemarchos, &c.

Πλὴν ὀλίγου: τοὺς πλείστους intelligit, ni fallor.

Ἄρχοντες ἀρχόντων. Id est, alij parẽt aliorũ imperiis.

Τὸ ἐπιμελές. Cura rei gerendæ, αὐτὸ τὸ, τὸ ἐπιμέλημα.

Σκιρῖται. Diod. lib. 15. οἱ δὲ σκιρῖται καλούμενοι λόχος ἐστὶ τοῖς ἀκροβολισμοῖς ... μετὰ τὸν ... ἰδίαν ἔχων ... τάξιν, μετὰ τοῦ βασιλέως ... τοῖς ... μέρεσι. ... ἐξ ... κινδύνοις ... ἐν τοῖς ... ἀγῶσι ... ὁ ... αἴτιος γίγνεται ... Σκῖρος, Ἀρκαδίας πόλις.

Καθίσταντο. Collocati sunt. vel, læuum cornu faciebant: læuum cornu obtinebant.

391. A Ἐπὶ σφῶν αὐτῶν. Per se, non permixti aliis.

Νεοδαμώδεις. Hi vtrique in Lepreo constituti fuerant, hoc ipso libro res declarata est.

A Τὸ ἔργον. Prœlium. Erat enim in conditionibus, vt in suis cuiusque ciuitatis finibus ipsa ciuitas imperium haberet.

Ἄδειαν. Facultatem exercendi.

Κλεωναῖοι: Κλεωναί, oppidum ab Argis distans viginti stadia.

Ὀρνεᾶται. ὀρνεαί. Strabo lib. 8. ait, fuisse in agro Corinthiaco à fluuio prætereunte sic vocatum: in quo Priapus religiosè colebatur.

Μεῖζον. Numero superior.

B Ἀριθμὸν δὲ. Petit veniam quòd numerum vtrarumque copiarum non tradiderit memoriæ, & purgat se.

Καθ' ἑκάστους τῶν Λακεδαιμονίων, στρατιὰν, μανθάνειν, ... τῶν, ὁ αὖθις Ἀργείων, Κλεωναίων, ὀρνεατῶν, μαντινέων ...

Τῆς πολιτείας τὸ κρυπτόν. Propter institutum ciuitatis, quæ abdit & occultat suas res.

Ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ. Tamen qui ineat hanc rationem, poterit inuenire Laced. numerum.

C Ζυγόν. Ordo ab vno ad alterum cornu porrectus in transuersum: series militum porrecta in transuersum, ζυγὸν dicitur, ὅθεν ζυγεῖν, στίχος, & πάχος κατὰ βάθος. 392. A

Ἐπὶ δὲ βάθος. In longitudinem: ergo hucusque latitudinem descripsit.

Ἀλλ' ὡς λοχαγός. Sed pro arbitratu cuiusque centurionis.

Καθίστατο. In ordinem redacti sunt, in acie constituti sunt.

D Ἡ πρώτη τάξις. Prima acies.

Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον. Cohortationes vtriusque exercitus, & singularum ciuitatum scribit. Cùm autem concursuræ iam iam essent acies, singuli duces suos cohortati sunt.

Μαντινεῦσι μέν. Mantineorum duces suos sunt cohortati, vt pro patria, pro aris & focis, pro retinẽdo principatu, amouẽda seruitute fortiter pugnarẽt.

Τῆς μὲν ἐπινοίας.

Πεπειραμένοις: ἀπὸ τοῦ πεῖρος. Quòd gustassent.

E Ἰσομοιρίας. Pausanias in Corinthiacis: μόνος δὲ ... ὅδε ἀργείοις ἐς τρεῖς βασιλείας διαιρεθῆναι. Anaxagoras partitus est regnum æquis partibus cum Melampode, & fratre eius Biante.

Ὑπὲρ τε τῆς παλαιᾶς. Vt principatum pristinum, & parem dignitatem recuperarent, & hostes finitimos vlciscerentur pro multis iniuriis, quas sibi fecerant.

Καλόν: à dignitate. Ἐπωφελές: ab vtilitate.

F Λακεδαιμόνιοι δέ. At Lacedæmonij non desiderabant cohortationes ducum: sed partim legibus, & disciplina sui officij admonebantur, partim seipsos singuli adhortabantur. C

Ἐποιοῦντο τὴν παράκλησιν ... μνήμης. αὐτὸ τὸ, παρακελεύοντο μεμνημένοι ὧν ἠπίσταντο ... ἀγαθοῖς ... τὸ, παρήνουν ἀλλήλοις.

Πολεμικῶν νόμων. Disciplinam militarem. L. V. Scholiastes intelligit carmina τυρταίου poetæ, cuius meminit Παυσανίας ἐν τοῖς μεσσηνιακοῖς: quæ carmina ad virtutem dignitatémque hortabantur, & inter

G conflictum canebantur, vocabantúrque ἐμβατήρια. ἴσως δὲ ἀμφότεροι, aut vincere aut mori.

Εἰδότες. Persuasi studium diuturnum disciplinæ militaris plus valere ad salutem, quàm exiguam verborum cohortationem.

Μετὰ ταῦτα. Cohortationes. ἡ ξύνοδος ἦν concursum est, acies concurrerunt. D

Ἀργεῖοι

593.A Ἐντόνως. Acriter cum impetu. χωρήσαντες ἐντόνως, impetu facto, ira incitati impetum fecerunt.

Βραδέως. Lentè)(ἐντόνως.

Αὐλητῶν. Romani tibicines, cornicinésque habebant.

Οὐ τοῦ θείου χάριν. αἰτιολογία. Non rei diuinæ gratiâ: id est, non honoris erga Deum gratia. in sacris enim adhibebantur tibiæ, & ad earum sonum carmina canebantur.

Ὁμαλῶς. Æquabili gradu ad numerum incedentes, ne acies laxaretur: atque ita fieret infirmior. B

Διασπασθῇ. Diuelleretur, id est, laxaretur, distraheretur.

Τὰ στρατόπεδα. Causa cur timuerit rex, ne circumueniretur læuum cornu. omnes (inquit) exercitus id agunt in pugna ineunda, vt explicata acie studeant circumuenire oppositum hostium cornu. Institutum militare obiter demonstrat. Propositio: ὠθοῦνται τοῖς δεξιοῖς, &c.

Ἐξωθοῦνται. Explicantur.

B Προσίσχειν. Vt protegant.

Καὶ νομίζειν. Quia existimant tutissimam esse densationem eiusmodi aduersus irruptionem hostium. τὸ πυκνοῦσθαι ὑπ' ἀλλήλων, καὶ προσέχειν. densatam & confertam aciem.

D Ξύγκλεισις. Conclusio, id est, coniunctio.

Ἡγεῖται. Author est.

Πρωτοστάτης. Princeps. Omnes etiam qui sunt in prima fronte vocãtur πρωτοστάται. Iul. Pollux, lib. 1. ὁ μὲν οὖν ἄρχων ἑκάστου λόχου πρῶτος καὶ ἡγεμὼν ἐστὶν, ὃς καὶ λοχαγὸς ἐπονομάζεται, ὁ ἡγεμὼν ὁ πρωτοστάτης. ὁ δὲ πληρωτικὸς τοῦ λόχου οὐραγός, ὁ λόχος δ' ὅλος, στοῖχος. ἐπιστάτης, ὁ ὑπὸ τὸν πρωτοστάτην ὁ μετ' αὐτόν.

Ἐξαλλάσσειν. Subducere nudam sui partem.

C Διάκενον. Vacuum explerent.

D Ἐσβαλόντας. Interiectis cohortibus.

Νομίζων. Consilium. Existimabat & dextrum cornu suum non infirmum fore detractis duabus cohortibus, & læuum confirmatũ in hoc subsidio.

Πλειονεξία. Militum copiam.

Ξυνέβη οὖν. Difficultates declarat quib⁹ impediti illi regi non paruerint, quia hostes imminebant; quia rex non dederat spatium temporis. in ipso enim congressu hoc imperauerat.

Ἐξόλιγου. Hoc ad loci spatium est referendum, vel ad tempus, id est, paulò antè, siue paulo ante congressum.

594.A Φθῆναι τῇ προσμίξει: αὐτὶ τοῦ, φθάσαι προσμίξαι, signa contulisse.

Οὐ προσῆλθον. τὸ ἴσχυε ἐπὶ τοὺς σκαιότας.

Ξυγκλῆσαι. L. V. Nec hostem concludere. F. P. claudere agmen. Cæsar, libro 1. Capto monte & succedentibus nostris, Boij & Tulingi, qui hominum millibus circiter quindecim agmen hostium claudebant.

Ἀπὸ μάλιστα δὴ. Docet Lacedæmonios, quamuis vsu & exercitatione rei militaris peritissimi omnium haberentur, tamen longè inferiores Argiuis, & sociis eo die fuisse: & nihilo minùs virtute sua vicisse. In quo igitur Thucydides videtur eos vituperare, in eo laudem eorum extollit & amplificat. G

B Οὐχ ἥσσον: αὐτὶ τοῦ, μᾶλλον.

Ἐπειδὴ γὰρ. Nam vbi ad manus ventum est, quamuis læuum eorum cornu fusum, fugatumque fuisset, & ipsi ab ea parte, qua latus erat apertum, cladem accepissent, tamen dextro cornu tãtum profecerunt, vt non solùm oppositum hostium cornu profligauerint, sed etiam alterum victoria iam exultans in fugam verterint. A

Τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκ τοῦ γυμνοῦ. Aperto latere aggressi cædebant.

Ἐπιτεταγμένοι. Qui præsidio impedimentis præpositi fuerant. Hoc enim verisimilius videtur, quàm si subsidia intelligantur.

Προσπεσόντες. Facta impressione, facto impetu. C

Οὐδὲ εἰς χεῖρας. Ita, vt ne primum quidem impetum sustinuerint plerique eorum.

Καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας. Nonnullos etiam oppressos in ipsa fuga, dum metuunt ne ipsos hostis assequatur.

Τῶν ἐγκατάληψιν. Res pro personis. D

Ὡς δὲ ταύτῃ. Deuicta hac parte exercitus hostium, reliquæ, quæ erant contiguæ, laxabantur, ac disiungebantur, tum à dextra, tum à sinistra. Itaque Thucydides progressus prœlij narrat.

C Παρέρρηξαν: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καὶ μάλιστ' ἄν: τὸ ἐνδεᾶ. Et maximam cladem accepissent, nisi equitatus adfuisset, qui hostes retardabat: & nisi Agis suis, qui in læuo cornu profligati fuerant, auxilium ferri iussisset.

Καθ' ἡσυχίαν. Nemine infestante. 595.A

Φυγὴ: τῶν ἀργείων. ἀποχώρησις: τῶν Ἀθηναίων. B

Βίαιος. Præceps, acris, effusa. Μακρὰ in longum spatium.

Χρονίους, & βεβαίους τοὺς μάχας ποιοῦνται. Diu atque acriter pugnant.

Βραχείας. Neque diu, neq; procul persequũtur.

Καὶ ὅτι ἐγένετο. Purgatio aduersus eos, qui aliter asseuerarent.

Πλεῖστον δὴ χρόνον. Maximum omnium, quæ gesta sunt iam à longissimo tempore: in quo maximi nominis ciuitates concurrerũt. Extollit hoc prœlium per collationem. Confert cum prœliis superiorum temporum. Ait longè maximum fuisse: confirmat deinde: quia concursum est inter ciuitates potentes, & opibus florentes. E

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Ex hostiũ exuuiis trophæum erectum docet.

Προθέμενοι. In loco patenti, & conspicuo positis exuuiis.

Ἀπέθανον δέ. Notat numerũ occisorũ hinc inde. C

Οὐκ ἀξιολογώτατοι. Ab hoste non fuerunt pressi, vt eorum numerus memoratu dignus desideraretur.

Χαλεπόν: διὰ τὸ ἀμυδρὸν τῆς πανταχοῦ, vt suprà dictum.

F Καὶ τῷ ἔργῳ τῷδε ἐνὶ. Atque vno isto prœlio notã infamiæ deleuerunt, inustam sibi ab vniuersa Græcia, vt ignauis, tardis, & inconsultis propter cladem acceptam in insula Sphacteria. 596.A

Ἄλλως ἀβουλίαν μαλακίαν. Id est, aliis in rebus declaratam, sed breuitati seruit.

Τύχη μὲν ὡς ἐδόκουν κακιζόμενοι. Declararunt enim se ignauos existimatos fuisse nulla sua culpa, sed fortunæ iniquitate. animum enim minimè in se degenerasse. γνώμῃ.

Ὡς ἐδόκουν. Scilicet.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ. Pridiè quàm committeretur prœlium Epidaurij in agrum Argiuum irruperunt: & Argiuorum præsidium, quod venit obuiam, profligarunt.

Διελόμενοι. Partiti opus.

C Τῷ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Nouam Lacedæmoniorum expeditioné narrat: docet Tegeam vsque eos cum exercitu venisse: inde misisse Argos, qui de compositione agerent.

Λόγους ξυμβατηρίους. Conditiones de compositione ξυμβάσεις, pacis conditiones, σπονδάς.

Ηγουντο δ' αὐτοῖς. Opportunitatem declarat, qua adducti Lacedæmonij, se sine armis rem posse transigere sperarint.

Καὶ ἐνεδίδου μάχη. Facultas.

D Εβούλοντο δ'. Artificio & astu populum circumuentum ostendit.

Συμβατηρίους λόγους αὐτοῖς τὴν σπονδήν.

397. A Κατᾶδε δοκεῖ. Hæ sunt conditiones fœderis: vt Argiui restituerent obsides Orchomeniis, Mænaliis captiuos: Lacedæmonios, qui erant Mantineæ, Lacedæmoniis: vt munitiones factas ad Epidaurum desererent: si Athenienses non excederent, hostes eorum essent: Lacedæmonij vicissim obsides, & captiuos, quos haberent, restituerent: inter Argiuos & Epidaurios compositio aliqua fieret: ciuitates Peloponnesiæ liberæ, ac sui iuris essent: si bellum Peloponneso inferretur, simul propulsaretur: socij Laced. extra Peloponnesum participes eiusdem fœderis essent: fœdus hoc ita iniretur, si cæteri socij Lacedæmoniorum id probassent: ius denique esset ac facultas immutandi conditiones communi consilio.

Καττάδε: αὐτὰ τά, κατὰ τάδε. Doricè.

Τᾷ ἐκκλησίᾳ. Concioni, concilio.

Συμβάλλεσθαι, id est, ξυμβάλλειν, ἢ ἀπιέναι.

B Περὶ δὲ τῶ σιῶ. Deum Apollinem intelligit: pro quo Argiui honesta quadam ac speciosa causa bellum susceperant: quia scilicet Epidaurij victimas quas afferre debebant, non afferebant. Sed locus hic est admodum corruptus: & verba aliquot (ni fallor) desiderantur. ἀμόθι, id est, ἅμα.

Πελοποννάσῳ γᾶς: vt πατρίδα γαῖαν.

Επὶ κακῷ. Malefícij causa.

Αμόθι βωλευσαμένως. Initis vnà consiliis.

C Εν τᾷ αὐτᾷ. Eodem iure, eadem códitione sunto.

Τὰν αὐτῶν ἔχοντες. Suum agrum obtinentes: etiamsi extra Peloponnesum, quasi dicant, fuerint.

Επιδείξαντες δ'. Ita verò demum esse fœdus faciendum, si pacis conditiones sociis priùs ostenderint: & si eas illi probauerint.

Αἰ δὲ τι δόξῃ. Hic ego distinguo sensu commodo, & congruo. In L. V. versione est, Sin aliter, domum redeatur: in quo nullus est sensus aptus huic loco. Sensus germanus ergo est.

Quòd si quid Argiuis & Lacedæmoniis visum fuerit præterea addendum demendúmue pacis conditionibus, hoc etiam cum sociis esse communicandum: quò videlicet, qui æquo iure futuri essent, eorum quoque consensu omnia fierent.

D Ενέδεξαν. Transegerunt.

Διδόντας δίκας. L. V. dare pœnas: F. P. æquo & pari iure subeuntes iudicium. διδόναι δίκας, dicitur reus, qui iudicium subit, & dictorum factorúmue rationem reddit: λαμβάνειν δίκας, dicitur actor.

398. A Οπᾳ κα δικαιότατα. Si codex mendo caret, sensus erit, cognita causa quàm æquissimè fieri poterit. Sed locus mihi suspectus est de mendo.

B Διακριθῆμεν. Disceptent.

C Αὐτῷ: ἴσας αὐτοῖς. Quæ æqua & idonea visa fuerit vtrisque.

A Τοῖς δ' ἔταις. Ciuibus ius dicendum ritu patrio.

Καὶ ἀπέδοσαν ἀλλήλοις. L. V. quancunque belli materiam. Ego. alij aliis restituerunt, quæ in bello occupauerunt: & si qua erant crimina, ea diluerunt.

Καὶ τάλλα ἅμα ξυμφέρειν ἔπρασσον. Et cùm alia imperij quodam animi administrabant, tum in Thraciam vtrique miserunt, qui Perdiccam solicitarent, vt ab Atheniensibus deficeret, & secum societatem faceret.

B Τὸ ἀρχαῖον. Ex Perdicca Temeni filio Argiuo. Herodotus lib. 8. 399. A

Πρόφασιν. Hoc dictũ est appositiuè, causam speciosam, vt prætexeret, στεφάνους χάριν, vt hoc prætextu alterum præsidium, siue alios præsidianos milites educeret. σχῆμα etiam, σχήμασι aliàs.

Καὶ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Thucydides Lacedæmonios & Argiuos venisse Sicyonem, & ibi constituisse statum paucorum: atque ita paulò pòst Argis etiam ὀλιγαρχίαν deposito statu populari constitutam fuisse docet. B

C Μάλιστα. Ergo non penitus. mutationes enim repentinæ in totum, violentæ sunt.

Αὐτοὶ: ἐμφατικῶς. Κατέλυσαν: euerterunt, sustulerunt.

Θέρος: τὸ ἔαρ. Etiam apud vernum tempus apud Thucydidem complecti sæpe iam diximus. C

Δίας. Retineo Aldinam lectionem.

Ξυνιστάμενοι. Habens concilia. ξυνόδους, eiusmodi coitiones & concilia clandestina nocendi causa.

D Αναθαρσήσας. Sumptis animis. ἀνὰ iam repetitionem habet.

Τηρήσαντες. Obseruata opportunitate.

Γυμνοπαιδίας. Gymnicos puerorum lusus, qui maximè solennes erant, & in quibus puberes choros Apollini agitabant in ea parte fori, quæ chorus appellabatur.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Carpit latenter Laced. quòd quamuis multò antè euocati fuissent, tamen auxilio sociis non venerint. D

E Αγγέλων. Quid hoc sibi velit, non video. puto ab imperito librario in ipsum textum intrusum fuisse ex margine, in quo (vt suspicor) alius imperitior hoc scripserit, explicans τὸ πρέσβεων. Est igitur expungendum. 400. A

Ο δὲ δῆμος. Docet populum Argiuum interea metu Lacedæmoniorum, conuertisse animum ad Atheniensium amicitiam: eamque ob causam duxisse muros ab vrbe ad mare vsque: vt, si terra

F prohiberentur, mari iuuarentur auxiliis Atheniensium.

Προσαγόμενος. Concilians.

Εσαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων. Commeatus importatio.

Ξυνῄδεσαν δ'. Adiutos clàm Argiuos ostendit à nonnullis Peloponnesi ciuitatibus: iis (puto) quæ habebant suspecta incrementa Lacedæmoniorum: & quæ cupiebant aliquo modo imminutionem eorum potentiæ.

G Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Explicat susceptam expeditionem à Lacedæmoniis aduersus Argiuos: docet fuisse Argis nonnullos, à quibus euocarentur deditionis spe proposita: sed proditionem minùs successisse: Lacedæmonios tamen muros positos, eos diruisse.

Υπῆρχε δέ τι αὐτοῖς πρασσόμενον. honesto verbo res turpis ve- C

pis velatur. Sollicitauerant iampridem nonnullos ad proditionem vrbis. struebatur nescio quid ipsis iampridem in ipsa vrbe.

Τὰ ἐν ἄστει. Proditio vrbana.

Υσιαί. ἡ κώμη, ἡ πόλις, Σηφ. Plures erant hoc nomine.

Κατέκλεισαν. Id est, vsu maris & commeatu, ac mercibus maritimis intercluserunt. Μακεδονίας, αἱ δὲ ἐξ μακεδονίας.

Οὐκ ἤθελον ὑπακούειν. Parere recusabant, parere nolebant.

Οὐδετέρων ὄντες. In partibus non erant antea.

Ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. Hostes declararunt. Bellum palàm gerere cœperunt.

Πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἦγον. Ad populum non produxerunt: quia Atheniensium eloquentia erat suspecta: verebantur itaque ne lenociniis orationis populo imponerent.

Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος. Nouitate delectatur Thucydides. itaque & verbis inusitatis, & nouis verborum figuris: collocatione etiam non consueta frequenter vtitur. quare nunc etiam nouum genus concionis nobis proponit, in specie ac forma Dialogi. Hoc facit nactus occasionem, quia Melij agendi potestatem perpetua oratione apud populum Atheniensibus non permiserunt. Est itaque concio in Dialogo.

Prooemium habet expostulationem. quaeritur enim legatus de iniuria sibi facta: quòd agendi cum populo potestas sibi, quasi impostoribus fuerit negata. itaque quasi vindicandae iniuriae causa proponit Meliis duriorem conditionem, id est, vt ad singula capita rerum, quae à se proponentur, respondeant. ac primùm quaerit, probent nec ne istam agendi rationem.

Ἐπαγωγά. Quae animos allicere possunt. Haec sunt pollicitationes, & spes commodorum proposita.

Ἀνέλεγκτα. Quae refelli, & redargui non possunt.

Γιγνώσκομεν γάρ. Intelligimus enim vos eo consilio id fecisse.

Ὑμεῖς. Vos igitur, qui estis in hoc consessu, adiuuate & constabilite magis hoc vestrum consilium.

Ξυνέδροι. Consessus.

Ἡ μὲν ἐπιείκεια. Probare se respondent Melij orationis aequitatem: at non ita probare illud, quod arma intulerint: & exercitu sibi terribiles immineant. repugnare enim inter se duo ista, id est, bona verba, & mala facta. itaque par pari & ipsi referunt, & expostulationem expostulationi opponunt.

Docere admoneréque mutuò nos nostri officij non vituperamus: est enim aequum & bonum.

Κελευστάς. Non διδασκάλους, sed κελευστάς. Itaque terribilès & extimescendos.

Καὶ τὴν τελευτὴν. Et exitum huius rei fore formidabilem.

Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας. Proponit legatus, de salute ciuitatis Meliorum agi in praesentia: itaque dicit nullam esse faciendam consultationem quamlibet: neque spectandas esse suspiciones, & alia id genus, quae (quasi diceret) ad rem non faciunt.

Εἰκὸς μέν. Purgant se Melij necessitate. Par, aequum, rationi consentaneum est.

Ξυνόδος. Ad ξυνιέναι referendum: λόγος: colloquium.

Ἡμεῖς τοίνυν. Summa est, Petit legatus vt Melij pareant potentioribus, & imperium eorum non recusent: docet imperium iure partum: & meritò ad se pertinere. Praecludit Meliis aditum ad purgationem & defensionem sui, & vrget atque compellit eò, vti respondeant velint, nec ne Atheniensibus parere: sed est inuersus ordo.

Ὀνομάτων καλῶν. Speciosis nominibus.

Ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα. Vel quod lacessiti iniurias vlciscimur.

Τὰ δυνατὰ δέ. Sensus: Petimus, vt ea, quae fieri possunt nobiscum, transigatis. πράσσεσθαι.

Ἐξ ὧν ἑκάτεροι. Nostro vtrorumque iudicio, atque opinione.

Ὅτι δίκαια μέν. Id est, humana ratio de iure disceptat cùm paribus, potentioribus cedit, quamuis iniuria hoc fiat.

Ἴσης ἀνάγκης. Parem conditionem hominum appellat ἴσην ἀνάγκην: cùm vtraque pars controuertentium in pari necessitate sunt.

Λόγῳ: Interpres λεγομένῳ. Sed per λόγῳ praestat orationem intelligere, vt hic sit huius loci sensus: Oratione disceptatur de iure inter homines, cùm conditio est par. quare ἐν δὲ τῷ ἀνθρωπείῳ, ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης positum.

Δυνατὰ δέ. Cùm autẽ partium altera est potentior, altera infirmior, vim patitur. δυνατὰ tam non ea, quae fieri possunt, sed quae vim afferunt: quae potentior vim affert, infirmior: quae violenta sunt. ξυγχωροῦσι, annuunt.

Ἧι μὲν δὴ νομίζομεν. Refutant Melij argumentum Atheniensium. αἱ τοῖς ἄλλοις μείζονος τιμωρίας: vtilius est ex aequo & bono agere cùm impotentioribus, quàm summo iure: vobis etiam longè satius futurum, quos grauior acerbiórque poena manet si aliquando offenderitis.

Ἡμᾶς: ἀνάγκη προστέθη. Modestiae causa.

Τὸ κοινὸν ἀγαθὸν: τὴν ἐπιείκειαν εἰς τοὺς ἀδυνατωτέρους intelligit.

Ἐκτὸς τοῦ ἀκριβοῦς. Praeter ius summo iure omisso, ita vt liceat cuique fructum aliquem percipere ex ea ratione, quam dicendo persuaserit etiam praeter ius: ita, vt possit cuilibet ea, qua vsus fuerit, persuasio adiumento esse, summo iure omisso.

Ὑπεδείξω. πεῖσαι. ὑπέδειξε.

Καὶ πρὸς ὑμῶν. Idque è vestra re futurum est eò magis, quò grauior acerbiórque poena vos manet, si offenderitis. Ominatio.

Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας: ἀρχῆς καθαιρεθῇ. At si offendamus, & superemur ab aduersariis, hi non tam sunt nobis extimescendi, quàm vectigales & stipendiarij, qui sunt nobis subiecti. Hi enim solent crudeliter saeuire in dominos victos.

Καὶ περὶ μὲν τούτου. Sed de hoc sinite nos periclitari, id est, ne soliciti sitis de nobis, quod ad hoc attinet. sed ἀφοβεῖσθαι. Docet deinde se adesse communis vtilitatis causa.

Ἀπόνως. Nullo imposito onere, id est, vectigali.

Ἀμφοτέροις. Vobis, & nobis.

Ὅτι ὑμῖν μέν. Quia vos deditione facta, extrema omnia vitabitis: nos saluis vobis, quaestum faciemus, id est, nostra vectigalia augebimus.

Τὰ δεινότατα. Exilium: dignitatis, fortunarum, vitae denique ereptionem.

Κερδαίνοιμεν. Auctis vectigalibus.

Ὥστε δὲ. Proponunt conditionem. Nónne verò ea nos conditione recipietis in fidem, vt

ab armis abstineamus: amici vtrisque, neutris inimici simus?

Οὐ γὰρ τοσοῦτον. Recusant conditionem Athenienses, & afferunt rationem. Eiusmodi amicitia est detrimentosior inimicitia. Amicitia enim indicat nostram infirmitatem apud cæteros populos vectigales. Argumento enim est, nos amicitiam vobiscum habere, quia nequimus vos subigere: inimicitia verò declarat potentiam, id est, odium ex seruitute profectum. Δυνάμεως.

404. A Σκοποῦσι δ' ὑμῶν. Hæc μετ' εἰρωνείας & βαρύτητος dicuntur. Dixerat legatus subditos imperio Ath. damnaturos esse infirmitatis populum Atheniensem, nisi subegerint Melios: itaque Melij respondent iam, eos boni & æqui iniquos æstimatores esse, si ita de rebus iudicent, vt eodem loco habeant nocentes, & innocentes. Μετ' εἰρωνείας hoc proferendum.

Τοὺς μὴ προσήκοντας. In quos nullum habetis ius.

Δικαιώματι γὰρ. Purgat legatus, & defendit eos, quos Melij accusant. affert excusationem facti eorum. propterea eo loco habent, quia existimant vtrosque habere rationes, quibus tueantur suam causam. interea, illos potentia superesse: nos metu terreri, quominus eos aggrediamur. Itaque preter propagationem imperij, quam estis allaturi, id etiam estis confirmaturi, si subigamini.

Οὐδέτερος: τοὺς ἀποίκους, & τοὺς μὴ προσήκοντας. τὰς μὴ ... ὑφ' ὑμῶν ... δίκαιον, ἀλλὰ δεῖ ... μόνον ...

B Ἐν δ' ἐκείνῳ: αἰσφαλὲς καὶ ἀσφαλές. At periculosum hoc, illud tutum: si subigere vultis omnes, qui vestras partes non sequuntur, omnes à vobis alienabitis: hoc periculosum. sin abstineatis, minus hostium habebitis: hoc tutum.

Ἐν δ' ἐκείνῳ. In illo verò nihil præsidij esse putatis? at illa ratio tutior & munitior.

Δεῖ γὰρ αὖ & ἐνταῦθα. Est enim hîc etiam tuenda nostra causa vtilitate, quando aditus præclusus nobis est ad iuris defensionem. Expostulationem habet hæc parenthesis, vt illa superior: Ἀνάγκη γὰρ ἐπειδὴ ὑμεῖς ἡμᾶς ... τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον, &c. quæruntur enim Melij de Atheniensibus, vt iniquè secum agentibus, & tyrannico ac violento more. ...

Ἐκβιβάσαντες. Extrusis nobis. Præcluso nobis aditu iuris & defensionis eiusmodi.

Ὅσοι γὰρ. Vt scilicet nobis negotium non facessatis: sed omissa est hæc sententia. affertur eius ratio.

Ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες. Mutata figura: cùm illi respexerint huc. ... Id est, cùm considerauerint vim, quam affertis nobis.

Τὰ ἡμέτερα ... ἐμφασις.

C Κἀν τούτῳ: tum verò. τῷ χρόνῳ supple. Vel, Interea.

Τί ἄλλο. ... Liu. ventrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui.

C Μεγαλύνετε. Amplificatis, augetis. verbum familiare sacris literis sensu diuerso, pro laudibus extollere, ac celebrare.

Ἐπάγεσθε. Cogitis, impellitis.

Οὐ γὰρ νομίζομεν. Negant Athenienses hoc sibi verendum esse. neque enim continentis, sed insularũ incolas se pertimescere, & suos vectigales. Sed cauillatoriè accipiunt Athenienses dictum illud, ὅσοι γὰρ νῦν, de Epirotis, cùm tamen generatim, & in

A vniuersum fuerit dictum. Non est verendum nobis, &c. Ratio. καὶ γὰρ.

Δεινότεροι. Magis pertimescẽdos, formidabiliores. 405. A

Τῷ ἀνυπηκόῳ. τὸ ἀνυπηκόον. Quia nullius parent imperio.

Πολλῷ ... φυλάξεσθαι ἡμᾶς, sibi diligenter à nobis cauebunt.

Τῇ ἀρχῇ τῷ ἀναγκαίῳ. Et qui pressi imperio irritantur.

B Οὗτοι γὰρ. Hi enim cœco animi impetu rapti, & se ipsos, & nos in apertum periculum adducant.

Τῷ ἀλογίστῳ. Apertum: quia irritati dixit paulò antè.

Ἦ που ἄρα. Ergo si & vos pro retinendo imperio, & qui vobis sunt subiecti pro seruitute vitanda tantùm contendunt, sequitur vt nos, qui adhuc liberi sumus, quoduis discrimen subeundum ducamus seruitutis vitandæ causa: ex superiore disputatione hoc argumentum colligunt.

C Μὴ πᾶν ἐπεξελθεῖν. Non experiri omnia potiùs, B quàm vt seruiamus.

Παύσασθαι ... δουλεύσωσιν: ἀντὶ τοῦ, ...

Πολλὴ κακότης. ... ἀντὶ τοῦ, αἴσχιον & ἀτιμότατον. Turpissimum & ignominiosissimum futurum est.

Οὐκ, ἢν γε σωφρόνως. Rem dissuadent Athenienses à magnitudine periculi, & atrocitate pœnæ. non agitur de dignitate, sed de salute vestra: non erit turpe, &c. Non agitur iam de fama, & existimatione, sed de summa rerum. 406.

D Ἀλλ' ἐπιστάμεθα. Nolite, dixerunt paulò antè Athenienses, cum longè potentioribus cõgredi: respondent Melij, se non esse dubitaturos, sed bona spe sustentatos, libertatem suam. nam viuuntur interdum, vt inferiores, & numero, & opibus superent longè superiores.

Τὰ δὲ πολέμια. Scimus fortunam belli esse communem: nec semper eos, qui copiis & opibus superiores sunt, vincere, sed, &c.

E Λαμβάνοντα κοινοτέρας τὰς τύχας. Rerum euentus habere communes, ita vt non pẽdeant ex numero, quo hostis hostem superat.

Τὰ δὲ πολέμια. Rem bellicam.

Τύχας. Iam euentum significat. lib. pr. discrimen, casum. ... τύχας, ... τύχας. Alludit autem Thucydides ad illud Homeri, ...

Ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα.

Cic. pro Milone. Adde incertos exitus pugnarum, martémque communem, qui sæpe spoliantem iam, & exultantem euertit, & perculit ab abiecto.

F Ἐλπὶς δὲ. Dissuadent Atheniensium legati Meliis propositum eorum de deditione non facienda & refutant id, quod paulò antè dixerant, se sperare quamuis viribus & copiarum numero sint longè inferiores, tamen fore vt se tueantur à vi Atheniensium, & præsentem rerum statum retineant. non est itaque (inquiunt legati) cur hoc ita speretis. nam spes coniuncta cum potentia, non est ita C

G periculosa: per se verò, & sola, maxima affert damna & detrimenta: quæ vobis vitanda sunt, dum facultas datur.

Κινδύνῳ. Id est, periclitantibus. Sensus, spes, quæ solatio esse solet periclitantibus, &c. Spes ista, qua vos sustentamini.

Κἂν βλάψῃ. Quamuis damnum dederit.

Οὐ καθεῖλε

Οὐ καθεῖλε. Tamen non euertit, non diruit. Ab ædificiis ducta metaphora.

Τοὺς χρωμένους αὐτῇ. Eos, qui sperant.

Ἀπὸ περιουσίας. In magna opum abundantia.

Τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι. Qui autem se iactant in quodlibet oblatum periculum, his lapsis spes cognoscitur, &c. Eius enim natura detrimentosa est: id est, Qui autem de fortunis omnibus, & de summa rerum periclitantur, iis verò, si ea tantùm nitantur, maxima incommoda, & detrimenta affert: quæ tum demum cognoscuntur, cùm mederi eis nulla ratione possumus: vel, Qui autem aleam de summa suarum fortunarum iaciunt. Sed metaphora sumpta est ab aleatoribus: & locutio est aleatorum ἀναρριπτεῖν τι. id est, proposita aliqua pecuniæ summa, de ea experiri, & prouocare aduersarium.

Τὸ ὑπάρχον: τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ὄντα.

Ἀναρριπτοῦσι: ἐπικινδύνως, deest κύβους. libro 4. in oratione Pagondæ περὶ δὲ κινδύνων ἀναρριπτοῦμεν.

Δάπανος: ἀντὶ τοῦ δαπανηρά. Id est, damnosa, detrimentosa: quia qui spe ducũtur, in magnas calamitates sæpè incidunt.

Γιγνώσκεται. Cognoscitur spes quàm sit damnosa quamque detrimentosa. Alludit ad illud Homericum, ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

Καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι. Nec relinquit locum, quò se recipiat quis, vt ab ea cognita sibi caueat. A re militari ducta metaphora.

406. A Ὃ ὑμεῖς. Quare vos infirmi, & in maximo discrimine positi, id ne accidat vobis, diligenter cauete, qui casus vobis pertimescendus est.

Ἐπὶ ῥοπῆς. Momentum. Cicer. in Ant. Minimis enim momentis maximæ temporum inclinationes fiunt. Ὅμηρος, ἰλ. Κ.

Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς.

A libræ æquilibrio sumpta metaphora.

Μηδὲ ὁμοιωθῆναι. A turpi deterret. nolite imitari imperitos.

Παρὸν ἀνθρωπίνως ἔτι σώζεσθαι. Cùm facultas detur sui seruandi humana ratione, humanis subsidiis) (μαντικὴν χρησμούς.

Αἱ φανεραὶ ἐλπίδες. Postquàm certa spe destituuntur, ad incertam confugiunt.

Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς. Concedunt Melij, se aduersus longè potentiores esse bellum gesturos, sed tamen se bonitate causæ & innocentia sua fretos esse, & sperare à Lacedæmoniis auxilia dicunt: itaque non temerè, sed certa ratione se non esse facturos deditionem. Legatus dixerat eorum opes esse tenuissimas, ἀσθενεῖς. Melij occurrunt: quamuis nostræ opes sint tenuissimæ, tamen opes Lacedæmoniorum, qui nunquam nos deserent, non sunt tenues. Hæc enim est summa argumentationis. Opponitur potentia Lacedæmoniorum potentiæ Atheniensium.

Χαλεπὸν μέν. Concessio: arduum: τὸ ἀγῶνας εἶναι μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου. &c.

Εὖ ἴστε: scilicet, absolutè. vt οἶμαι, δοκῶ, credo: opinor, apud Latinos.

B Ἐλασσώσεσθαι: ἀσθενῶς, ἀντὶ τοῦ, ἐλαττωθήσεσθαι.

Ἐκ τοῦ θείου. αἰσιολογικῶς. Deo sic annuente: Θεῖον, genere neutro, καὶ δαιμόνιον. Apud veteres accipitur pro summo Deo rectore & moderatore rerum omnium.

Οὐ δικαίως. Minùs valet iam negatio. Parcunt legatis Melij: aliâs plus valet, quàm affirmatio.

A —Nec sum legatus eunicus.

Accepisse lacu. Virg. 6. Æn. Aliàs idem valet.

Ὅσιοι, insontes, innocentes) (ἀδικοι. ὅσιοι) (ἱερὸν, μετέχειν τῶν ὁσίων καὶ ἱερῶν. Aliquem obtinere omnia iura ciuitatis. ἀμύνειν ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὁσίων, pro aris & focis dimicare.

Τῆς δὲ δυνάμεως. Quod autem ad potentiam attinet, persuasi sumus Lacedæmonios nostræ tenuitati esse prospecturos, & defensuros nostram imbecillitatem, tum quia socij, tum quia cognati,

B tum denique quia honesta erit defensio.

Τὸ ἐλλεῖπον. Tenuitati potentiæ: opes tenues ita vocat.

Ξυμμαχίαν: προσέσεσθαι: vt αὐτάρκη, ἀντὶ τοῦ αὐταρκείας.

Καὶ οὐ παντάπασιν. Itaque non ita efferimur temerè penitùs, & inconsultè.

Τῆς μὲν τοίνυν. Infirmant legati rationes Meliorum. Dixerant Melij deos sibi adfuturos: Lacedæmonios non defuturos: iam legati negant Lace-

C dæmonios adfuturos, & auxilium laturos. Deos autem non minùs sibi, quàm illis adfuturos affirmant. Itaque alterum negant, alterum de deorum fauore concedunt, sed per antiparastasin docent se non deteriore conditione futuros, quod ad hoc attinet.

Τῆς μὲν τοίνυν. Ne nobis quidem defuturam existimamus deorum beneuolentiam: nos etiam speramus deos secundos & propitios nobis futuros, quia nihil noui facimus, sed ius naturæ sequimur,

D ius autem est, vt qui potẽtior est, præsit minùs potenti: quinetiam dij ipsi hoc ipso iure vtuntur, vt minùs potentes cedant potentioribus.

Λείπεσθαι πρός: non assequi:) (οὐ λείπεσθαι, assequi.

Οὐδὲν γὰρ ἔξω. Quia eos colimus hominum ritu & institutis.

Δικαιοῦμεν. Postulamus à vobis.

Ἔξω τῆς ἀνθρωπείας νομίσεως τῶν ἐς τὸ θεῖον: extra ritus & instituta hominum in colendis diis. Νόμισιν ἀνθρωπείαν appellat τὰ τοῖς ἀνθρώποις νομιζόμενα erga deos.

E Ἀνθρωπείας, ἀντὶ τοῦ, τῶν ἀνθρώπων.

Τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως. Hæc ad δικαιοῦμεν refer. Neque postulamus quicquam à vobis, quod vos etiam non sitis postulaturi ab aliis imbecillioribus videlicet. Hic est sensus, Legati Atheniensium nituntur loco communi, & iure naturæ: quo potentiores minùs potentes subigunt, & sibi parere cogunt. C

F

Ἡγούμεθα γάρ. Sensus est: Nam & de Deo sentimus, quæ opinione recepta sunt: & de hominibus ita naturâ esse comparatum existimamus, vt potentiores imperent minùs potentibus. Hunc locum Scholiastes satis rectè explicat διαφερόντως τὸ ἀνθρώπινον. τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡγούμεθα δόξῃ: νομίζομεν θεούς.

Σαφῶς. Haud dubiè. διὰ παντὸς ἀεί.

G Ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας. Naturæ necessitate: instinctu quodam immutabili & inuiolabili: φυσικῶς ἀνάγκης.

Καὶ ἡμεῖς. Hanc verò legem nos neque tulimus, neque primi cœpimus ea vti: est enim perpetua. ἀθάνατον.

Τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης. Quod autẽ attinet ad 407. A

vestram de Lacedæmoniis opinionem, vestram simplicitatem laudamus, stultitiam nõ probamus.

Λακεδαιμόνιοι γάρ. Quamuis Lacedæmonij domi virtutem & iustitiam colant, tamen non ita ea vtuntur erga peregrinos, sed honestati & æquitati voluptatem & vtilitatem anteponunt.

Οὐ πρὸς τῆς. Non facit pro vobis, qui salutem ab illis temerè speratis.

Ἡμεῖς δὲ, ἴσωσιν. Immo facient, succurrent ob id ipsum, quia eorum interest: quasi dicant Melij, Si nostri commodi causa nolint, suæ vtilitatis gratia succurrere nobis non recusabunt: quia coloni eorum sumus: quia nisi hoc faciant, amicos à se alienabunt, hostes amplificabunt.

Κατ' αὐτὸ τοῦτο, pro δι' αὐτὸ τοῦτο: Hæc refer ad illud, τὸ ξυμφέρον.

Τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων ἀπίστοις καταστῆναι. Suam authoritatem minuant apud amicos, hostium commodis seruiant. καθιστᾶσι ἀπίστων: fidem nostram fieri suspectam: amittere authoritatem.

Οὐκοῦν οἴεσθε. Ergo putatis vtilitatem abesse à periculis: honestatem & æquitatem coniunctam esse cum periculis: quæ Lacedæmonij non adeunt libenter, præsertim pro aliis. Colligunt legati ex oratione Meliorum, hanc summam, vt efficiant illud, Lacedæmonios non esse laturos illis auxilia. Eò enim spectat tota hæc argumentatio.

Μετὰ ἀσφαλείας. Cum præsidio firmo coniunctã, cum salute, cum incolumitate: quia dixerant, τοῦ ξυμφέροντος αὐτῶν: interpretantur illud demum esse, incolumitatem eorum: in quo enim sita est vtilitas Lacedæmoniorum? in incolumitate imperij.

Τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλόν. Quod positum est in fide seruanda: in non deserendis sociis, cognatis, & colonis. Hoc autem coniunctum cum periculo est: qui enim protegit & defendit quempiam, necesse est discrimen & pericula adeat.

Δρᾶσθαι. ὥστε δρᾶσαι.

Οἱ ἐπιπολύ. Correctio, quæ seruit probabilitati: hominum enim opinio de Lacedæmoniis longè alia erat.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους. Refutant Melij quod dixerant legati Atheniensium Lacedæmonios nõ esse laturos auxilium vitandi periculi causâ. Infitiatio: imo ferent, & pericula pro nobis nulla recusabunt.

Βεβαιοτέρους: πιστοτέρους. Vel existimaturos nos certiores esse & constantiores amicos, quàm alios. ἢ καὶ βεβαιοτέρους πρὸς ἐκείνους, ἢ πρὸς ἄλλους.

Πρὸς μὲν τὰ ἔργα. Ad bella gerenda.

Τῷ ξυγγενεῖ τῆς γνώμης: nostra cognatione. ἢ, τῆς δὲ γνώμης, ἀντὶ τοῦ, ἕνεκα δὲ τῆς γνώμης.

Τὸ δ' ἐχυρόν γε. Negãt Athenienses rem ita fore, vt putabant Melij: negant Lacedæmonios laturos auxilium. Ratio: quia res vestræ, atque opes paruæ ac tenues sunt: itaque (inquiunt) qui suppetias laturi sunt, non tam mouentur beneuolentia, quàm opibus & potentia eorum, quibus veniunt auxilio. quasi dicant Atheniensium legati, si opes eorum firmas esse intelligunt, ferunt auxilium: sin minùs, non ferũt: quia periculosum esse iudicant. Enthymema ab infirmis opibus Meliorum. Refutant legati id, quod à Meliis dictum fuerat, Lacedæmonios facilè suscepturos suam defensionem, & pericula subituros propter fidem & cognationem eorum. Refutant (inquam) hoc per ἔνστασιν. imò non subibunt pericula: neq; enim (inquiunt) beneuolentia implorantium opem adimit periculum opitulantibus, sed opum robur, & valida potentia.

Τὸ ἐχυρόν: ἡ εὔνοια. τὸ ἰσχυρόν, incolumitas, ἡ ἰσχύς, ἡ ἀσφάλεια τῆς ἰσχύος. τὸ γὰρ ἰσχυρὸν οὐ φαίνεται τὸ εὔνουν.

Quia præsidium non in beneuolentia implorantium opem, sed in eorum opibus & potẽtia ad bellum gerendum ponunt, qui ad belli societatem euocantur. Primùm ἐχυρόν, deinde εὔνουν res explicatur.

Ὁ Λακεδαιμόνιοι. Quod Lacedæmonij in primis spectare solent.

Τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς. A signo ducit fidẽ: vel suis ipsorum opibus diffisi propter tenuitatem earum, nulla bella mouent, nisi coactis magnis sociorum copiis, & magnis auxiliis.

Οἱ δὲ, καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι. At nisi ipsi veniãt auxilio, mittent alios: facilè autem hoc præstabũt. Melos æquali interuallo inter Cretam & Peloponnesum sita.

Δι' οὗ. Quo faciliùs euadere salui poterunt, qui venient nobis auxilio, quàm à vobis intercepti, quamuis maris imperium teneatis.

Ἀπορώτερος ἡ λῆψις. Difficiliùs intercipi poterunt. Per contrarium sensum more suo rem explicat: id est, qui missi fuerint, faciliùs euadere, quàm intercipi poterunt.

Καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο: ἐπιστρέψονται. Sed fac vos tãtum posse classibus, vt transitum prohibeatis: at Lacedæmonij in vestros fines irrumpentes cogẽt vos obsidione desistere, & patriæ periclitãti opem ferre: vel socias ciuitates, quæ vobis reliquæ sunt in Thracia oppugnabunt: atque ita à nostra oppugnatione vos reuocabunt, & auertent.

Εἰ τοῦδε σφάλλοιντο. Si hoc assequi non possint.

Βρασίδας. Faciunt mentionem Brasidæ, vt doceant facilè id posse fieri.

Καὶ ὁ πόνος. Itaque laborandum erit vobis potiùs pro vestris, & sociorum finibus tuendis, quàm pro alienis occupandis.

Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις. Minabundi iam legati dirimunt colloquium, & iubent vt secum ipsi constituant, vtrum pacem, an bellum velint. Hæc enim est summa huius loci: sed afferunt rationem sui facti, cur ita commoti cum ipsis agant: quia scilicet in tam lõga disputatione ne verbum quidem fecerint de deditione, aut de cõditionibus, quibus se dederent. Admonent etiam eos denuò ne falsa spe decipi se patiantur, néve dedecore deditionis moueantur, sed salutem suam cæteris rebus anteponant.

Vos verò malo vestro docti cognoscetis an cœptam obsidionem simus omissuri, & aliquo terrore rem propositam intermissuri. Cum animi molestia, & comminatione hoc dictum à legatis.

Καὶ ὑμῖν. Vobis quoque, ἐμφατικῶς: ergo etiam aliis. Innuit autẽ Mitylenæos, Potidæatas, & alios.

Γένοιτο ἂν περιτροπὴ. τι. ἐναλλαγή. Incertum procerto. Interitum eorum & euersionem intellige.

Καὶ πεπειραμένοις, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν: id est, vos verò experiemini, & penitus cognoscetis hoc. sed negatiuè more suo loquitur.

Ἀνεπιστήμοσιν: ἐπιμονή.

Ἐνθυμεῖσθε δέ. Admonet vt summatim deliberent vtrum pacem, an bellum malint. animaduertimus autem, &c.

Οὐδὲν ἐν τοσούτῳ. Ne verbum quidem in tam longa dispu-

ga disputatione. Ω αὐτῷ σωτηρία: id est, salutare: circumlocutione deditionem significat. A

Ἀλλ' ὑμῶν. Sed quæ firmissima putatis, ea sunt leuissima, & inanissima, spes scilicet, & ventura auxilia. Opes autem vestræ sunt infirmissimæ aduersus longè potentiores. Admonent itaque eos, vt cùm sint impares potentiæ Atheniensium, cedant potiùs. Est autem ἀνακεφαλαίωσις: Repetuntur enim argumenta superioris disputationis de potentia Atheniensium, de tenuitate Meliorum.

Ἐλπιζόμενα μέλλεται: id est, sperantur fore: id est, nituntur spe incerta: hoc est, sunt incerta, & talia sperantur fore. B

Τὰ δ' ὑπάρχοντα. Præsentes opes.

Βραχέα. Breues. A statura corporum ducta metaphora.

Πρὸς τὰ ἤδη. Aduersus opes oppositas.

Πολλὴν τε ἀλογίαν. Quare valde inconsulti & inconsiderati estis: multam insaniam declaratis. Conuicium.

Ἐπὶ τὸ ἐξῆς γνῶσθε. C

Οὐ γὰρ δή. Admonent eos, ne moueantur deditionis dedecore. Primùm; quia honestum potiùs, quàm turpe facere deditionem vrgente necessitate salutis causa. Deinde, quia Atheniensium fidem secuti, facturi estis deditionem: quod honorificentissimum. Postremò, quia commodissimis conditionibus hoc estis facturi.

Πολλοῖς γάρ. Multos enim quanquam cernentes & videntes mala proposita, tamen id quod vocatur turpe solet allicere, ita vt verbo victi, re in maximas difficultates incidant. D

Προορωμένοις ἐπὶ τὸ ἐξῆς ὁποῖα ἐς ἃ: sed οἷα, αἰτίῳ, ἃ.

Τὸ αἰσχρὸν καλούμενον. Quæ vocatur turpitudo.

Ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει. Fallaci verbi vi. ἐπαγωγόν. quod vim alliciendi & in errorem inducendi habet.

Ἐπεσπάσατο. Attraxit: id est, impulit: sed vim significat hoc verbum ἐπισπᾶν, ὑποσπᾶν, ἀνασπᾶν. σπασμὸς inde. Μετὰ ἀνοίας. Propter stultitiam. ἢ μετὰ τύχης. αἰτίῳ, ἀτυχίας. ὃ, αἰτίῳ τῷ ὅσῳ.

Καὶ οὐκ ἀπρεπές. Neque turpem existimabitis deditionem, quam facturi estis prouocati à nobis, commodis & honorificis conditionibus: id est, vt sitis socij: vt fines vestros retineatis, vectigal tantùm pendatis. E

Μέγιστης. Id est, potentissimâ.

Δοθείσης αἱρέσεως: Data optione. δέδοσθαι αἵρεσιν τοῖ ἢ, καὶ ἑλέσθαι τὸ ἐξῆς ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ μὴ φιλονεικῆσαι τὰ χείρω. ἀσφαλείας: αὔξησις: Pacem appellat incolumitatem.

Φιλονεικῆσαι τὰ χείρω: id est, per contentionem, vel studio contentionis sequi deteriora. μετωνυμία, causa pro effectis. F

Ὡς οἵτινες: Qui enim paribus non cedunt, potentioribus cedunt, erga inferiores moderati sunt, iis maximè res cedunt prosperè. συναθροισμός:

Καλῶς προσφέρονται. ἀντιλαμ. Rectè se gerunt: id est, cedunt.

Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. Diutissimè stare poterunt: horum status & imperium maximè diuturnum futurum est. ὀρθοῦμαι) (σφάλλομαι. G

Σκοπεῖτε οὖν. Admonent iterum vt diligenter secum ipsi considerent, & illud sibi ante omnia proponant, de patria & salute omnium suarum fortunarum agi: quam (si rectè deliberauerint) sunt retenturi: sin minùs, sunt funditus euersuri.

Ἢ περὶ μιᾶς. Hìc aut aliquid deest, aut certè verba illa ἣν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν legenda sunt, ἢ τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασα. Nam non est cur putemus genus aliquod ἀσυνάρτητον & ἀνακόλουθον, in fine concionis esse. Hoc enim durum admodum, & inusitatum esset. B

Μιᾶς πέρι: βουλῆς, non πατρίδος, vt Schol. αἰτιολογικῶς, cum genitiuo. Alludit autem fortasse ad sacrā anchoram.

Ἐς μίαν. Commoratio. Super vna, & in vna deliberatione posita est.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι. Egressi sunt ex curia Athenienses: Melij seorsùm re deliberata sententiā non mutāt: dant itaque responsum in eandem sententiam.

Παραπλήσια καὶ ἔλεγον: αἰτίῳ τῷ, παραπλήσια οἷς ἔλεγον.

Οὐκ ἄλλα. Eadem se esse sententia Melij respondent, paratos se esse ad defendendam pristinam & peruetustam libertatem, sperareque auxilia tum à Deo, cuius nutu liberi huc vsq; fuerint; tum à Lacedæmoniis, quorum cognati & coloni essent.

Nos verò neque aliud sentimus; quàm paulò antè declarauimus; neque libertatem vetustissimam ciuitati nostræ eripiemus: sed freti tum fortunæ, quæ diuinitus huc vsque eam conseruauit, tum auxiliis, dabimus operam, vt eam retineamus.

Οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. Vt faceret antithesin τῷ ἑπτακοσίοις.

Προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς. Vos tamen prouocamus istis conditionibus. C

Ἀλλ' οὖν μόνοι γε. Discedunt legati comminantes Meliis exitium. Quando vos pertinaciùs persistitis in eadem sententia; & incertas spes certæ vtilitati anteponitis, non erit mirandum; si vestram Rempublicam euertatis.

Τῷ βούλεσθαι. Nam quæ volumus, ea etiam libenter credimus. D

Παραβεβλημένοι. Obiecti, vos ipsos permittentes. Hom. ἰλιά. Αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων. Redeunt in castra legati: referunt quæ acceperant à Meliis. duces, qui sperauerant compositionem, deiecti ea spe, ad oppugnandos Melios se conuertunt. Partiti itaque opus inter ciuitates singulas, quæ aderant in castris, munitiones extruunt: & vallo circumdant vrbem. relicto deinde præsidio in munitionibus cum maiore exercitus parte domum redeunt.

Ἀφέντες τὰς σπονδάς. Soluto fœdere. 310. B

Ἐκήρυξαν δέ. Edicto autem permiserunt cuilibet impunè prædam agere ex finibus Atheniensium.

Παρεφύλαξαν τὴν φυλακὴν δαμέντο. Diligentiùs excubias agebant. C

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου. Narrat Lacedæmonios eduxisse exercitum aduersus Argiuos: sed cùm de more sacrificium pro transitu fecissent, nec litare potuissent, reduxisse exercitum.

Διαβατήρια: Plena locutio est ἱερὰ διαβατήρια, vt hìc videmus. Aliàs: ὑπὲρ τῶν διαβατηρίων tātùm dicitur.

Καὶ Ἀργεῖοι: Memorat Argiuos fuisse suspicatos nonnihil de proditione: itaque nonnullos suorum comprehensos in carcerem coniecisse: alios etiam profugisse.

Καὶ οἱ Μήλιοι. Declarat Melios cepisse aliā partem munitionū Atheniēsium, sed paulò pòst misso Athenis alio exercitu fuisse expugnatos: puberes omnes interfectos: vxores atque liberos in seruitutem abductos.

FINIS V. LIBRI.

Ὑακίνθια. Ludi in honorem Hyacinthi filij Lacedæmonis: qui triduum celebrabantur. Athenæus libro 4.69.

Παρ' ἀπόντων, ἐν Ἀμυκλαίῳ. Quia loca eiusmodi sanctiora, religiosioraq; erant: vt etiam ea religione continerentur vtrique in fide, & officio.

Ἢν δέ τι δοκῇ: αἱ ἀμφότεραι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν. Εὐόρκοις ἀμφοτέροις. Poterat itaque venire in mentem vtrisq; aliqua conditio melior: quare relinquebat locum, & facultatem mutandi conditiones, addendi, ac demendi.

Αὕτη ἡ ξυμμαχία: ἐπελογίζετο. Et notat diligenter tempus, quo facta est societas.

Καὶ τοὺς ἄνδρας. Hos omni priuârunt honore, veriti ne nouas res molirentur: deinde in integrum restituerunt.

Τὰ δέκα ἔτη, ὁ πρῶτος πόλεμος: αὐτὸ τὸ, τὸ δεκαετῆ πόλεμον. paulò pòst vocat δεκαετῆ πόλεμον.

Ἐπὶ Πλειστόλα. Notat etiam hîc magistratus Athen. & Laced. sed ita notat, vt sui instituti non obliuiscatur, & eius rationis, quam certiorem iudicat in notandis temporibus. æstatis scilicet & hyemis. nam paulò superiùs dixit, θέρους ἀρχῇ.

Οἱ δὲ Κορίνθιοι. Nouos Græcorum motus suscipit explicádos: ex quibus bellum redintegratum. Orditur à primis huius motus initiis, & persequitur diligenter eius progressus, media, & penè extrema. Narrat Corinthios, & nonnullas aliàs Peloponnesi ciuitates non contentas istis pacis conditionibus conatas esse eas labefactare, itaq; nouos motus ortos.

Διεκίνουν. Concutiebant, id est, labefactare & diruere conabantur. Metaphora à re militari, milites enim diruturi murum, eum solent quassare, &c. vel à priuata re.

Καὶ ἅμα καί. Duplex ergo motus.

Καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη. Quandiu durauerit hoc fœdus vtcunque iam notat, sex annos, & menses decem.

Μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν. Qua conditione durauerit, ostendit.

Ἔξωθεν δέ. Extra fines maximis afficiebant detrimétis alij alios: hoc est, amicos & socios substrahédo, vectigalia minuendo, & alia id genus faciendo.

Μετ' ἀνακωχῆς. Propter incertum & dubium fœdus.

Μέχρις οὗ. Hoc Xenophon est persecutus lib. 2. τῶν ἑλληνικῶν.

Ἐπεὶ δὲ ἐς τὸ ξυνθῆκαι, πληρωθέντων τῶν ἐτῶν, εἰς ὃ ἐξάμηνος, καὶ ὀκτώ, τὸ ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ ἐπλεῦσε, &c.

Καὶ τὴν διὰ μέσου. Occurrit ad illud, quod poterat obiici, spatium illud à primo decennio prioris belli ad initium vsque posterioris belli propter inducias & societatem factam non esse appellandum: imò (inquit) bellum est appellandum illud quoq;, si rectè iudicaueris.

Ὡς διῄρηται. Vt explicatum est à nobis.

Πολέμιοι. Alij Lacedæmonij, alij scilicet Athenienses.

Ἐκεχειρίαν δεχήμερον. Hic locus ita accipiendus. Bœotij (vt vidimus) non acceperant pacis conditiones: & tamen (vt mihi fit verisimile) impetrauerant ab Athen. vt siquid vtrisque commercij esset, & vltro citroque commeandum, vel ex Bœotia in Atticam, vel ex Attica in Bœotiam, induciæ decemdiales essent, id est, liceret vtrisque impune sua agere negotia per decem dies. alioqui quódnam fœdus fuisset istud decemdiale? vult itaque Thucydides colligere ex hoc signo non fœdus, sed bellum potiùs illud fuisse.

Καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν. Postremum argumentum: qui istius belli diuturnitate freti oraculis aliquid crediderunt, vt alia multa aliis de rebus falsò affirmauerint, hoc certè constanter, & continenter prædicarunt: bellum scilicet duraturum, &c.

Μόνον. Vt alia non ita: ἐχυρῶς ξυμβὰν: euenisse certum.

Αἰεὶ γὰρ ἔγωγε. Interponit suum iudicium, & explicat superiorem clausulam.

Ἐπεβίων δέ. Quærit authoritatem & fidem suæ historiæ (vt fecit in prologo) tum ex eo, quòd illis temporibus vixerit, quib⁹ bellum gestum est: tum ex eo, quòd studij plurimùm adhibuerit in conscribendo; tum ex eo, quòd otij satis habuerit, dum exularet. Aderat igitur ei, & voluntas, & facultas.

Αἰσθανόμενος. Scholia Latina, sensibus integris, vel vegetis præditus. F. P. ἐπιβίων τῇ ἡλικίᾳ αἰσθανόμενος.

Τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα. Propositio.

Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαί. Summa: Exponit Corinthios venisse Argos: docuisse Argiuos, fœdus & societatem istam initam inter Athen. & Laced. insidiosam esse, & libertati Peloponnesi valde dubiam: curandum itaque esse Argiuis, & prospiciendum, nequid Respub. Peloponnesiorum detrimenti caperet. Hæc est summa: sed notatur tempus diligenter: & periodus est longior, vsq; ad, καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι.

Καὶ δίκας ἴσας, καὶ ὁμοίας. Et pari vtitur iure. δίκας διδόναι, de reo dicitur: offerre se iudicio) (δίκας λαμβάνειν, de actore dicitur.

Ἐπιμαχεῖν. Verbum Thucydideum. ἐπιμαχεῖν τὸ αὐτοὺς ἐχθροὺς, καὶ φίλους νομίζειν, ἐπιμαχεῖν, est ferre auxilium sociis, siquis infestet eos. Lib. 1.

Ἀποδεῖξαι δέ. In statu populari vix quicquam secretò potest, &c. itaque Corinthij contendebant, vt pauci deligerentur cum summa potestate, quorum arbitrio ea res permitteretur.

Τὸν μὴ καταφανῆ. Ne ij, qui populū in suam sententiam non traxissent, detegerentur.

Ἐφασαν δέ. In spem adducebant successus rerum.

Ἐδέξαντο. Quo consilio adducti Argiui hoc ita fecerint, explicat: metu belli impendentis, & spe futuri imperij.

Κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον: αἱ κακολογία. Malè enim audiebant Lacedæmonij, & propter clades acceptas despiciebantur. Argiui contrà florebant opibus.

Ἄριστα ἴσχον. Erant omnibus rebus instructissimi, peditatu, equitatu, pecunia, &c.

Ἐκκαρπωσάμενοι. Sua vectigalia perceperant, vel amplificauerant, abundabant pecunia ex vectigalibus perceptis.

Καπέστραπτο ἐγένοντο: αὐτὴ τὸ, κατεστραμμένοι ἐγένοντο. Subacta in eorum cessit ditionem.

Ἐπειδὴ καὶ χαλεπὴν ἦγον. Quandoquidem à bello cessabant: præsertim non occupatos bello.

Πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο. Secuti sunt amicitiam Argiuorū: ἡ μεταφορὰ ab iis, qui in itinere cùm videant alicunde sibi imminere periculum, iter conuerso, aliò se conferunt, quasi ad portum.

Μεγάλην. Ad opes & potentiam hoc referendum. Facultas.

Διάφορον. Inimicam, aduersariam. Voluntas.

Καὶ δημοκρατουμένους. Populari statu administratâ.

Ἀπεστάντων δὲ τῶν Μαντινέων. Persequitur perturbationem istam rerum Pelopónesiacarum: demonstrat

ftrat eius incrementa. Narrat simulatq; Mantinei defecerunt, cæteras etiam Peloponnesi ciuitates cœpisse tumultuari, & cogitare idem.

Νομίσαντες. Causæ côiecturales: nunquã defecissent Mantinei temerè: sed aliquid acrius, prudentiusq; videruns, quàm nos, quod fecuti sunt, &c.

Γράμμα. Conditio. (esse:

Εὔορκον. Fas esse: non côtra fœdus, & iusiurandũ

Ἐς ὑποψίαν. In suspicionem adducebat.

Δίκαιον γὰρ εἶναι. Æquum enim fuisse, vt hæc facultas immutandarum conditionum sociis omnibus æquè pateret.

B Ὡρμηκότες. Animum appulerant. Ad animum & cogitationem referendum, non ad corpus, vt L. Valla, qui vertit, transierunt.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Redit ad Lacedæmonios, docet eos auditis his rumoribus, & horũ authoribus cognitis misisse legatos Corinthum, questum de iniusmodi iniuriis, & de eo, quòd fœdus recusarēt, quod ipsi cum Atheniensibus fecissent.

Διδασκάλους. Authores. μεταφορικῶς, à ludi magistris, qui docent rudiores.

Προκαταλαβεῖν. Occurrere futuro motui, eumq; anteuertere.

Ἠτιῶντο. Expostulabant, tum quòd Argiuos hæc omnia docuissent, tum quòd defectionem cogitarent, fœdus frangerent: pacis denique conditiones iam non acciperent.

Ἐσηγεῖσθαι, εἰσηγητής, præceptionem. εἰσηγητὴς præceptor, αἰτία δ', ὅτι διδάσκαλοι ἐγένοντο τῆς πείσεως.

C Εἰρημένον. In fœdere, quod erat inter omnes Peloponnesios cùm disertissimis verbis addita sit in fœdere illa conditio, id ratum esse oportere, quod plerisque sociis placuerit.

Ἢν μή τι. Nisi aliqua religio intercesserit.

Θεῶν, ἡρώων. Signa, prodigia, &c. id genus, quæ diligenter obseruabant homines veræ religionis expertes. Interdum etiam per calumniam non visa, vel non audita pro visis & auditis referebant, vt fucum facerent plebi imperitæ.

Κορίνθιοι δέ. Docet Corinthios respondisse Lacedæmoniorũ expostulationibus: sed præterisse veras causas, quib. adducti pacis conditiones respuerent: attulisse autem non veras causas: veræ causæ erant, quòd Lacedemonij in faciendo fœdere non procurassent, vt ipsis Soliũ & Anactoriũ oppida restituerētur &c. non veræ erant, quia nolebant destituere socios & amicos, qui erant in Thracia.

D Σόλιον. Κοράλη πολίχνιον. Steph.

Ἀνακτόριον. Oppidulum Corinthiorum in ostio sinus Ambracij, quod Athen. per proditionem ceperunt, lib. 4.

Εἴ τι ἄλλο. Neque aliud, si quo alio se fraudari existimabant.

Ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς. Duplici enim iurisiurandi religione se teneri.

365. A Οὔκουν ἀδικεῖν. Ergo efficiebant se non esse fœdifragos, si fœdus recusarent Atheniensiũ: tūc enim se futuros esse fœdifragos, si violata religione iurisiurandi, & fidei datę illos deseruissent. ἀδικεῖν τὸ προδιδόναι τοὺς ὅρκους.

Θεῶν πίστεις. αἰτία δ', ὅρκους. Schol. ἔπὶ πίστει. Ευορκεῖν) (ἐπιορκεῖν. Isocr. μηδένα θεὸν ὀμόσῃς μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς. Reos periurij se futuros. Deorũ numina suo periu- (rio læsuros.

Ἐκείνους. Ad θεοὺς referendum.

Εἴρηται. Exceptione fœderis tuebantur suã causã.

Περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας. Quòd ad societatem ineundam cum Argiuis attinebat, se cum amicis deliberaturos responderunt, & nihil nisi rectum, & æquum se esse facturos.

Διαφερόμενοι δέ Ratio. (8.150.42. B

Λέπρεον. Oppidũ in agro Messeniaco. Strabo lib. C

Πολέμου γὰρ γενομένου. Fuit olim bellũ inter Lepreatas, & Arcadas nõnullos: Lepreatæ diffisi suis opibus acciuerant Eleos ad auxilium sibi ferendũ, ea conditione, vt dimidiam agri partem, pro quo erat contentio, illis concederent: finito bello, Elei Lepreatis agrum relinquunt: tantũ constituunt certũ stipēdium, quod Ioui Olympio quotannis penderent. accepta conditione Lepreatæ vsq; ad bellũ istud Peloponnesiacum, stipendium hoc Ioui persoluerant: orto bello, finem soluendi fecerant: at Elei vrgere, & cogere vt penderent stipendiũ: Lepreatæ fidē implorare Lacedæmoniorum: tādem permissum arbitrium Lacedæmoniis, interea Elei suspicati se ius suum non esse obtenturos, bello illato vastârunt agrum Lepreatarum; tum Lacedæmonij pronuntiarunt Lepreatas liberos, non stipendiarios: Eleos contra damnârunt, & quoniam vadimonium deseruerant, receptis in fidem Lepreatis, miserunt eis præsidium: hanc ob causam Elei permoti, ad Argiuos transierunt. Hęc iam explicat Thucydides.

D Μὴ ἴσον ἕξειν. Se non æquũ ius obtenturos, id est, cũ Lacedæmoniorũ fides in suspicionem venisset.

Οὐδὲν ἧσσον: αἰτία δ', multò magis, eò magis.

366. A Τὴν ξυνθήκην. Pacis conditionem: in qua erat disertis verbis, vt ea quisque sociorum retineret finito bello, quæ initio belli possidebat.

Ὡς οὐκ ἴσον ἴσχοντες. Vt iniquo arbitrio damnati, quã illis suum non obtinuerant.

B Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρεῖς. Bœotij & Megarenses verbo tenus erant idem facturi: sed tamen à re peragenda abstinebant.

Περιορώμενοι. Causæ cur verbo præ se ferrent idem se quoq; esse facturos: & tamen re non præstarent. profitebantur verbo se secuturos Argiuorum amicitiam, quia negligebantur à Lacedæmoniis: re non præstabant quòd profitebantur, propter politiæ, & instituti publici dissimilitudinem. Argiui enim statu populari: illi dominatu paucorum vtebantur.

C Δηλίους δέ. Quos in principio huius libri pulsos insula vidimus.

Ἐνθυμούμενοι. Religioni vertentes: reputantes clades acceptas post eos pulsos. Intelligit cladem acceptam ad Amphipolim: quam interpretabantur se accepisse propterea quòd homines Apollini sacros suis sedibus expulissent.

Ἀποστῶσι. Vt à Lacedæmoniorum societate auerterent.

Μέγα μέρος. Magnam Peloponnesi portionem, siue partem.

D Ἀνῆκαν τῆς φιλονεικίας. Remiserũt de contētione.

Ὀρρόδωσι. Ab auibus ὁ μεταφορικῶς. ὄρρος extremam spinæ partem significat, & οἰδεῖν. tumere: quòd ea pars tumeat in columbis, cùm tument. Iul. Pollux aliter accipit.

367. A Καὶ τὸ ἄλλο. Bellum &c.

Τὰς τε δεχημέρους. Inducias decendiales (vt suprà vidimus) fecerant inter se Athenienses & Bœotij negociatorũ causa, qui vltrò citroq; commeabant. Hortabantur itaque Corinthij Bœotios, vt secum Athenas mitterēt, qui sibi quoq; easdem inducias

imperrarent: quòd si Athenienses non concede- A rent, inducias eas recusarét, & in posterum fœdus nullum absque se cum Atheniensibus facerent.

Ἀπειπεῖν. Renuntiarét eis inducias: vt renuntiare alicui hospitium.

B Ἐπισχεῖν. Supersedere.

Ξυνθῆκαι. Quòd ita conuenisset.

C Παῤῥάσιοι: παῤῥασία πόλις ἀρκαδίας. ἀπὸ παῤῥασίου τινὸς Λυκάονος παιδὸς. Ὅμηρος: ξύμμαχοι τ' ἄρχον, & παῤῥασίων ἐκλήθησαν.

Κυψέλας: κύψελα, φρούριον μαντινέων ἐν Ἀρκαδίᾳ, & πόλις Θρᾴκης πλησίον τῆς ἴβου.

Σκιρῖτιν: σκιρος ἀρκαδίας πολίχνιον. Prope Menelaios, & Parrhasios, Steph.

D Καὶ τῶ αὐτῶ θέρει. Narrat Lacedæmonios eadem æstate donasse libertate seruos, qui secuti Brasidã venerant in Thraciam: permisisseque vt suo arbitratu sedes incolendas deligerent: ac paulò pòst in Lepreo eos collocasse: Spartanos autem captiuos ignominia affecisse.

368. A Τῶν νεοδαμωδῶν: Εἵλωτες. Qui ex ea fortuna, & conditione ad libertatem vocabantur, & quasi manumittebantur, hi νεοδαμώδεις appellabãtur: quasi nuper asciti in ius ciuium. Iul. Pollux lib. 3. Εἵλωτες λακεδαιμονίων, γυμνῆτες θεσσαλῶν πενέσται, Κρητῶν κλαρῶται, & μνοῖται, μαριανδυνῶν δωροφόροι, ἀργείων γυμνῆτες, σικυωνίων κορυνηφόροι.

Ἐπὶ τῆς λακωνικῆς, & τῆς ἠλείας. Ergo in confiniis.

Διάφοροι. Hostes.

Ἐλασσωθῶσι. Ne deteriore, quàm ceteri, conditione forent.

Καὶ ὄντας ἐντίμους. Quanuis integra fama, & existimatione essent. L. V. si honoribus vterentur.

B Ἀτίμους ἐποίησαν. Notarunt ignominia: vt neq; ad honores, neque ad publicum consilium aditus eis pateret. Duplex erat gen' ἀτιμίας, grauius, & leuius: illo licebat impunè vel interficere notatũ, hoc non ita: Ἄτιμοι capite diminuti: ἔντιμοι, in integrum restituti.

Ἀτιμία δὲ ποιὰ διεγίγνετο ἀνωνύμως. Vt magistratum nullum gererent: vt nullum ius emendi, vendendive haberent.

Δημοσθένης tertia Philip. ἄρθμιος ὁ ζηλείτης ἄτιμος ἔστω, & πολέμιος, &c. αὐτὸς, & γένος. Et paulò pòst: τοῦτο δέ ἐστιν, οὐχ ἣν αὐτοί τις φήσειεν ἀτιμίαν. &c. ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, &c. & οὐκ ἐξῆν τὸν ἀποκτεῖναι, &c. ἀποκτείναντα, ἀτιμάζειν.

Κυρίους εἶναι. Scholiastes, δὲ τελειάζ, ἢ πωλεῖν. F. P. vt nullam habeant potestatem earum rerum, quas autem emerint, aut vendiderint.

Θύσσον. Oppidũ in mõte Atho. Plin. lib. 4. c. 10. F

Ἐπιμιξίας οὔσης: αὐτὶ δὲ, ἐπιμίγνυσθαι. Habebant commercium.

Ὑπώπτευον δέ. Sed alij aliis erant suspecti.

C Λαχόντες. Qui sortito priores erant restituturi Amphipolim.

Αἰεὶ γὰρ ἔλεγον. Quanquam semper prædicabant. Damnat Lacedæmonios.

Προθεσμίαν. Præstituerãt tempus verbo tenus, ἄνευ ξυγγραφῆς. Qui intra diem statutum iudicatũ non fecisset, is ὑπερήμερος erat, res ὑπερημερία: αἰτεῖσθαι ὑπερημερίαν, prorogare diem præstitutum.

Ξυγγραφῆς. Iam accipitur pro eo scripto, quo vtebantur in cõtractibus, sine chirographo. Verbo tantùm, non etiam scripto se obligauerant.

D Ποιήσαι τὰ εἰρημένα. Seruassent conditiones: promissis stetissent.

Ἀντιλεγομένη δέ. Assumptiua iuridicialis constitutio. Cõcedebant æquũ esse: sed purgabant se necessitate. quæ potuimus seruare, præstitimus.

Ἀνοκωχή. A bello cessatio, & vltro citroque commeatio.

369. B Καὶ ἐφοδοι παρ' ἀλλήλους. Et mutui congressus: colloquia.

Τὸ δ' ἀνταγωνισμὸν χειμῶνος. Erant tũ apud Lacedæmonios, tũ apud Athenienses, qui paci bellũ anteponerent, & fœdus ruptum cuperent: qui fuerint B isti, & quibus rationibus paulatim fœdus fregerint, hæc omnia suscipit explicanda iam Thucydides. ac primùm demonstrat magistratus Lacedæmoniorũ belli cupidos, priuato, non publico consilio persuasisse legatis Bœotiorum, & Corinthiorum, darent operam vt eorum ciuitates inirent amicitiam cum Argiuis, deinde efficerent vt secum etiam societas iniretur: parumq; abfuisse, quin hoc transigeretur: primum (inquam) hoc demonstrat: in quo notat Lacedæmoniorum astum, & ingenia C callida: deinde memorat, qui etiam ex Atheniensibus egerint per fraudem, vt fœdus initũ cum Lacedæmoniis frangeretur: societas & amicitia inter Argiuos & Athenienses constitueretur.

Ἔφοροι — ἄρχοντες ἤδη. ὑπέβαλον.

Παρῄνουν. L. V. hortantes, vt perfectè earum B rerum conditionem cognoscerent, vtque Bœotij, qui priores fuissent socij Argiuorum, F. P. monentes vt in eadem perstarent sententia, darétq; operam, vt Bœotij societate inita cum Argiuis, ita deD mum se quoq; socios, & amicos adiungerent.

Ταῦτα γιγνώσκοντες. Quibus dissentiebant ab Athe- C niensibus, & inter eos conueníre non poterat.

Οὕτω γὰρ ἔφασαν. Consilium est, quo adducti hæc monebant, vt auerterent Bœotios à fœdere Atheniensium.

Ἑλέσθαι γὰρ λακεδαιμονίους. Lacedæmonios enim lõgè antepósituros amicitiam, & societatem Argiuorũ inimicitiis, & fœderis violationi Atheniensium. Hoc est alterum cõsilium: illo superiore vo- E lebant auertere Bœotios ab Atheniensium amicitia: hoc sperabant Lacedæmonios antelaturos esse amicitiam Argiuorum amicitiæ, & fœderi Atheniensiũ. λύσεις δὲ αἰτιάσασθαι. Atqui Lacedæmonij iam pacati cum Atheniensibus λύσεις. anteponent Argiuorum societatem amicitiæ Atheniensium.

Τὸ γὰρ Ἄργος. Habebant. n. exploratũ Lacedæmonios cupere vt Argiui constantes essent sibi amici.

370. A Καλῶς. Opportunè, ne bello domestico distraherentur.

Τὸν ἔξω πόλεμον. Externũ bellũ fore sibi leui'.

Ῥᾷον καταστῆναι. Commodiùs ad bellum aduersus Athenienses descenderent.

Ταῦτα ἐπεσταλμένοι. Habentes hæc mandata.

Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες. Casu accidisse, docet Thucy- B dides, vt quod imprimis expetebant Lacedæmonij, id eis per Argiuos ipsos cõtingeret. quid expetebant maximè Lacedæmonij? vt Bœotij Corinthijque primùm inirent societatem cum Argiuis, quid deinde? vt etiam ipsi eorum opera ad eandem G omnium admitterentur societatem. Hoc primum igitur narrat iam Thucydides oblatũ illis per summum magistratum Argiuorum. Hoc igitur quasi summum fortunæ beneficium, & memoratu dignum notat: est enim admirabile. Historia verò, quæ continet res magnas, & admirabiles, retinet lectorum animos, & mira delectatione afficit.

Τὴς

Τὰς ἀρχὰς τὰ μεγίστας: αἱ ὀγδοήκοντα, & αἱ ἀρτῦναι. Erat A etiam ἡ βουλή.

Κοινῇ λόγῳ χρωμένους. Palàm, & publicè ea de re agentes. Iam enim clàm & priuato consilio agebāt duo isti viri cum Bœotiis.

C Ἡρεσκεν. Erat grata.

371. A Τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι. Ad ea prouocantes, quę duo illi viri postulauerant: de quibus illi egerant.

Ἐν δὲ τούτῳ. Narrat interea τὰς βοιωτάρχας, Corinthios, Megarenses, & legatos ciuitatum, quæ erant in Thracia, cōmunicatis consiliis constituisse fœdus inter se facere, & religioso iureiurando cauere de ferendis inuicem auxiliis, & iduandis iis, qui de suo numero ab hoste premerentur: de bello neq; inferendo cuiquā, neq; deponendo, nisi de cōmuni omnium sociorū sententia: sed priusquā fœdus fieret, τὰς βοιωτάρχας contulisse ea de re cū quatuor consiliis, quæ summam inter Bœotios habebant potestatem: & cùm illa rem improbassent, incepto destitisse. Βοιωτάρχαι duodecim erant.

Ἐν τῷ προστυχόντι. Qualibet occasione.

Τῷ δεομένῳ. Egenti auxiliis.

B Δεδιότες. Veriti ne Lacedæmonios offenderent, si cum Corinthiis, qui defecerant ab illis, fœdus ipsi facerent ἐνσπονδία. Atqui non erant offensuri. Illud enim erat propositum, vt primùm cum Argiuis, deinde etiam cum Lacedæmoniis tandem fœdus fieret & societas. λύσει. Hæc (inquit) consilia nesciebant quatuor illæ βουλαί.

C Ξυνομνύναι. Societatem iureiurando interposito facientes.

D Οἰόμενοι τὴν βουλήν. Consilium exponit, quo adducti βοιωτάρχαι rem suppresserint.

Αντιπ. Metaphora à rebus animatis, cùm res non successisset.

Οἱ δὲ βοιωτάρχαι. Exponit Thucydides τὰς βοιωτάρχας nullam fecisse postea mentionem societatis ineundæ cum Argiuis, quia prior conatus ipsis non successerat.

Ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν, & διατριβὴ τῶν πάντων. Sed incuria, vel negligentia & omnium rerum procrastinatio erat: id est, sed lentè, ac negligenter omnia administrabant procrastinando.

372. A Μετὰ δὲ ταῦτα. Ardebant Lacedæmonij desiderio recuperandæ Pyli: itaque nihil sinebant intentatum, quo voti compotes fierent. miserunt itaq; legatos in Bœotiam petitum Panactum castellum, & captiuos Atheniensium, sperantes his restitutis, se Pylum recuperaturos.

B Εἰρημένον. Quia erat cautum.

Ξυγχέαι. A rebus liquidis metaphora, miscere, confundere. Hoc autem ita dicitur, quia fœdera libationibus peragebantur, & propterea σπονδαὶ vocabantur, ὅρκοι etiam ob iusiurandum, & fidem datam. αὐτὶ τῶ, διαλῦσαι igitur positum τὸ ξυγχέαι.

Ἅμα & τῷ ἦρι. Docet Argiuos ineunte vere tentasse illos quidem facere societatem cum Lacedæmoniis, sed mora interposita, & controuersiis ortis inter Athenienses & Lacedæmonios, tandem fecisse fœdus cum Atheniensibus. Hæc narrat iam Thucydides: sed primo loco explicat caussas, quibus adducti Argiui properauerint inire fœdus cū Lacedæmoniis: deinde ostēdit qua occasione mutauerint sententiam, & ad Atheniensium societatem se conuerterint. Causæ, quæ eos impulerunt, hæ fuerunt, quia Bœotij legatos non mittebant, quemadmodum promiserant, de societate facienda: quia intelligebant Panactum dirui: & societatem initam inter Athenienses, & Lacedæmonios suspicabantur: itaque verebantur, ne destituti & exclusi omnium fœdere; soli relinquerentur, atq; ita res suæ summum in discrimen adducerentur. Hæ igitur fuerunt causæ, &c. Occasio verò, qua inuitati Argiui ad Athenienses se conuerterunt, illa fuit: discordia orta inter Athen. & Lacedæm. ob Panactum dirutum, & alias pacis conditiones, non seruatas.

B Τὸ πανάκτον. Putabant Argiui Bœotios à Lacedæmoniis impulsos Panactum diruisse: ac eorundem authoritate futuros Atheniēsium socios: verebantur igitur ne simul bellum esset gerendum sibi aduersus Laced. Athen. Bœotios, & Tegeatas. hoc enim vix sustinere se posse intelligebant.

Εἶναι: αὐτὶ τῶ, ἐξεῖναι.

Ἐκ τῶν διαφόρων. Propter controuersias, τὸ ἐξεῖναι, & μὴ μεῖναι, &c. ἐκ τῶν διαφόρων.

Ἀπορουῦντες οὖν ταῦτα. His igitur difficultatibus C pressi ἀπορουῦντες ταῦτα, ἢ διὰ ταῦτα.

Ἐν φρονήματι ὄντες. Sed animis elati imperium Peloponnesi se adepturos sperarent, vel persuasum haberent se, &c.

373. A Ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων. Existimantes se in otio futuros quibuslibet conditionibus, inito fœdere cum Laced. quàm cōmodissimè fieri poterat pro presenti rerum statu.

Ἐκ τῶν παρόντων: ἐκ τῶν δυνατῶν. ἐκ τῶν ὄντων etiam, & ἐκ τῶν ἐόντων. Præsens rerum status postulabat, vt D acciperent quaslibet pacis conditiones. Causæ antè memoratæ sunt.

Ὅπη ἂν ξυγχωρῇ: ἢ ὁ καιρός, ἢ τὸ πρᾶγμα. Quocunque res caderet: id est, quibuslibet conditionibus.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον. Petebant legati Argiuorum primùm vt controuersia de agro Cynuriaco permitteretur iudicio & arbitris. Quanuis autem non decreuissent pacem facere quibuslibet conditionib⁹, tamen, vt res ex sua dignitate transigeretur, ne in timoris suspicionem venirent, propterea hæc pe-E tierunt: sed cùm Lacedęmonij recusassent de ea re iudicium, ita pacem impetrârunt, vt aliquando armis de eo agro decerneretur.

Ἐπιτροπὴν δίκης. Causæ arbitrium.

Θυρέας. De hoc certamine sunt plura ἐπιγράμματα in 3. lib. τῶν ἐπιγραμμάτων.

Δισσοὶ πεντηκόσιοι ποτὶ φάσγανα θοῦρος Ἄρης,
Ἑσπασεν ἀργείων, & λακεδαιμονίων.
Ἔνθα μάχην ἔτλημεν ἀπάγγελον ἄλλος ἐπ᾽ ἄλλῳ
Πίπτοντες, Θυρέας δ᾽ ἦσαν ἄεθλα δορός.

F Ἄεθλον. Apud Stephanum, si codex mendo caret, legitur etiam ἄεθλα.

Ἀλλ᾽ οἱ βουλόμενοι. Supple λεγόντων.

Ἐπηγάγοντο: ὅθεν ἐπαγωγὰ ἔπη. Blanda verba. Allexerunt, quia valebant gratia plurimùm apud eos.

Λακεδαίμονι, & Ἀργει. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Διαμάχεσθαι. Armis decernere. C

Διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι. Ius autē non esse persequendi quenquam, aut Lacedæmoniis intra fines Argiuorum; aut Argiuis intra fines Lacedęmoniorum.

G Hæc conditio addita, quia interdum exules, & homines facinorosos vtriq; intra fines vtrorumque persequebantur.

Ἐβούλοντο δ᾽ οἱ λακεδαιμόνιοι. Hortati sunt Lacedæmonij legatos, vt priùs quàm fœdus fieret Argos reuerterentur, & fœderis conditiones populo ostenderent, quas si probasset, tum verò reuerte-

C **Σπονδάς.** Nomina eorum, qui fœdus faciũt, memorantur, tempus notatur, quod erat duraturum fœdus, additur qualitas fœderis, & alia attributa: mox ad conditiones societatis venitur.

D **Κατὰ τάδε.** Conclusio proœmij.

Καὶ ἐπὶ πολέμου. Exponit fœderum & societatis conditiones.

Ἐπαγγείλωσιν. Significauerint, admonuerint: ἐπαγγελία, q̃ in sacris literis accipitur pro, pmissione.

Κατὰ τὸ δυνατόν. Pro facultate, pro viribus.

378. A **Καὶ πολεμοῦν.** Bello esse persequendam.

B **Ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας.** Altera conditio. Non esse permittendum transitum cuiquã armato per fines sociorũ, terra, mari-ve, nisi pmissu omniũ sociorũ.

Τὴν δίοδον εἶναι. Hic distinguo ..., vt quæ sequuntur, sint explicatio τῶν πόλεων ...

Τοῖς δὲ βοηθοῦσι. Altera conditio.

C **Ἡ δὲ πόλις.** Sępenumero in magnis societatib. solet oriri controuersia, ad quem potissimũ summa imperij sit deferenda. Hæc controuersia vt tolleretur, additum fuit in conditionibus, vt summam imperij ea ciuitas obtineret, ad quam esset ventum ferendi auxilij gratia, si bellum gereretur in eius finibus: sin gereretur extra, impetium æquè ad omnes socios pertineret.

Ὀμνύναι δέ. Conditio de exigendo iureiurando, dare fidem.

D **Κατὰ ἱερῶν τελείων.** In lectas hostias. ὅμηρος, τελήεσσας ἑκατόμβας. In legendis bidentibus mos ille seruabatur, ne caudam aculeatam, ne linguam nigram, ne fissam aurem haberent. Seruius. (στρατηγός.

379. A **Ὁ πολέμαρχος.** Tribunus militum, σύμψηφος τῷ ...

C **Ἀλλὰ καί.** Immo paulò antè icto fœdere inter Eleos, Argiuos & Mantineos, ne eius quidẽ (inquit) participes esse voluerunt. Perstringit latenter pertinaciam, & acerbitatem Corinthiorum.

D **Καὶ Λακεδαιμόνιοι.** Et Lacedæmonij aditu ad templum ab Eleis prohibiti fuerunt: propterea quòd mulctam irrogatã non persoluebant. interdictum fuit illis aditu ad templum.

Τὴν δίκην. Hæc erat, vt qui arma tulisset ludorũ, sacrificiorumq; tẽpore, is mulcta afficeretur. mulcta erat, duæ minæ pro singulis militibus.

Ἐν ταῖς ὀλυμπιακαῖς. Hoc paulò pòst explicat. Lectio altera, quam afferunt scholia mihi quidem non probatur. ...

380. A **Δισχιλίας μνᾶς.** Duo millia coronatorũ. ergo mille fuerant milites.

Ἠλεῖοι δὲ λέγοντες. Immo erat fœdus. quòd si non erant σπονδαί, erat certè ἐκεχειρία, quod est genus quoddam fœderis.

B **Ἀντέλεγον.** Excipiebant, id est, respondebant.

C **Χρῆναι ἐπιτάξαι.** Oportuisse respondebant Lacedæmonij, priusquam mulctam irrogarent, mittere Spartam, expostulatum de iniuriis, quas se putarent accepisse.

Καὶ ὅπλα οὐδαμόσε. Et arma se in posterũ nulla illaturos spondebãt. partim iuridiciali absoluta nitebãtur Lacedęmonij, partim assumtiua, & eius parte, cõcessione, cuius partes purgatio, & deprecatio.

A. **Ἠλεῖοι δέ.** At Elei in eadẽ perstabant sententia, vt persuasum haberent factam sibi iniuriam. L. V. illi eadem ratione respondere, non se iniuriosos esse, si non sit sibi creditum.

Εἰ δὲ βούλονται. Duas offerebant cõditiones Elei: aut Lepreum restituerent, (se enim mulctam persoluturos,) aut iurarent coram cœtu Græcorum se in posterum persoluturos.

Ἀφεῖναι. Remittere.

Γίγνεσθαι. Debetur. τὸ γιγνόμενον ἀργύριον, iusta, & debita pecunia.

C **Ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι.** Veruntamen Elei veriti ne Lacedæmonij per vim sacrificarent, cum armata iuuentute excubias agebant.

D **Ὑπέμενον.** Præstolabantur.

Δέος δ' ἐγένετο. Timor autem inuasit omnem cœtum, & frequentiam illã, ne Lacedæmonij armati eò venirent, &c. ξενοφῶν lib. 3. ...

B ... & alibi, ... Pausl. lib. 6. Laced. post Persarum irruptionem in Græciam, equos alendi studio Græcis omnibus præstitêre: ...

381. A **Πληγὰς ἔλαβεν.** Cæsus est.

Καὶ ἀνακηρυχθέντος. Interdictũ fuerat certamine Lacedæmoniis, vt suprà diximus: Lichas tamẽ Laced. venerat ad ludos, & bigas adduxerat: atq; vt ad certamẽ admitteretur se Bœotiũ esse simulauerat.

C itaq; cũ vicisset, voce pconis pronuntiatũ est bigas Bœotias vicisse. at Lichas, ne fraudaret patriã honore, pdiit in stadiũ, & suũ aurigam coronauit, vt declararet nõ Bœotias, sed Laconicas esse bigas. tum itaq; cõtinuò à ministris, qui sciebant Lacedæmoniis interdictum fuisse ludis, cæsus est. (*Achilles.*

B **Δόλοπες.** *Hic Dolopum manus, hic sæuus tendebat*

Αἰνιᾶνας. ...

rat & apud Locros Ozolas, ...

D **Μηλιεῖς:** ... lib. 3.

C **Προσπολέμιοι ὄντες.** Quia perpetuæ inimicitiæ erant inter eos. Cõfirmatio: quia Heraclea fuerat cõdita aduersus eas ciuitates. lib. 3. ... τῇ γῇ οἰκίζειν.

Φθείροντες. Atterentes.

Ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος. Κνίδιος puto expũgendum. Nam si Lacedæmonius erat, ex Gnido vrbe Cariæ esse non poterat. Sed ... Paulò pòst fit mentio Hegesippidæ viui vrbe expulsi à Bœotiis. ... suffectum fuisse existimandum est.

E **Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους.** Narrat Bœotios ea æstate, quę secuta est, Heracleam in fidem recepisse: & ducem Lacedæmoniorum perperam illas res administrantem expulisse.

D **Λακεδαιμόνιοι μέντοι.** Bœotij hoc fecerãt, vt Lacedæmoniis gratificarentur. Thucydides docet rem cessisse contrà.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Narrat Alcibiadẽ cum parua manu Athenis venisse in Peloponnesum: & adiunctis Peloponnesiorum copiis cùm alia cõstituisse, tum

F adduxisse Patrenses, vt muros vrbis ad mare vsque perducerent, & cùm tentaret alteros muros ducere Rhium versus Achaïcum, prohibitum à Corinthiis fuisse docet.

382. A **Διαπορευόμενος.** Per mediam Peloponnesum copias ducens. Laudem Alcibiadis hoc habet.

Καθεῖναι. Demittere. ...

Καὶ οἷς ἐν βλάβῃ. Et quibus ea res erat fraudi.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Bellum natum inter Argiuos, & Epidaurios memorat.

G **Θύματος.** Victima, hostia.

Βοταμίου. Mendum est in vocabulo: sed Dauus sum, nõ Oedipus. Ex altera etiã lectione, ..., q̃ est in margine codicis H. St. nullũ sensum elicere possum. Expectandum itaq; subsidiũ codicis manuscripti: nisi pro pascuis accipi dicamus, vt L. Valla. ...

A Ηπόρουν μὲν. Hæsitasse indicat Argiuos quorsum irent, & qua hosti occurreret. in quo latenter carpit Argiuorum imprudentiam.

B Τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ea via, quæ fert Nemeam.

Ἆγις δὲ. At Agis non eâ duxit exercitũ: sed alia via ardua, & asperiore, cõmunicata re cum sociis.

C Ἴόντες βοηθοῦσι. ἰσοδυναμοῦσι, ἰσοβοηθοῦντες.

Ἐσπεσόμενοι. A tergo insecuti equos admitterent, equitatum immitterent.

Διατάξας. Instructo, digesto in ordines exercitu.

Σάμινθον: κώμην vicum inuenio in agro Eleo mari proximum. Pauſ. in Eliacis.

Νεμέας. Vicus in agro Eleo, & ager, quem Dryopes tenuiſſe feruntur. Steph.

Ἡμέρας δὲ. Cùm iam eluxiſſet.

Καὶ Κορινθίων: erat etiam πόλεως.

D Καθειλόντες: οἱ Ἀργεῖοι δηλονότι.

Εν μέσῳ δέ. Erant autem Argiui vndique circumuenti & ſepti hoſtibus.

E Τὸ μὲν οὖν πάθος. Quanto in diſcrimine fuerint Argiui, docet Thucydides: tamen præter vnum & alterum id non ſenſiſſe ac vidiſſe dicit. itaque ſtupiditatis eos arguit.

Δεινόν. periculoſum. ἐν καλῷ: rectè, tutò.

386. B Σπονδὰς τετραμήνους. Concedit ſpatium quatuor menſium, fœdus facit in quatuor menſes.

C Ἐν αἰτίᾳ: dicitur etiam δι' αἰτίας ἔχειν τινά. Incuſabant eum grauiter.

Ἐν αὐτῷ ἔχειν. Quoniam talis occaſio victoriæ neglecta erat.

Νομίζοντες: τὸ ἐξῆς ἀπιόντες.

Οὐδὲν δεξάμενος. Itaque cum dedecore.

Στρατόπεδον γὰρ. Lectiſſimus enim, omnibúſque rebus inſtructiſſimus omnium ſuperiorum temporum hic exercitus fuit.

Ξυνῆλθε. Coactus eſt.

Εν ᾧ: χρόνῳ δηλονότι.

D Καὶ ὅπως: αὔξησις.

Ἀξιόμαχοι. Pares ad reſiſtendum, virtute pares.

Τῷ Ἀργείων ξυμμαχίᾳ. Complectitur ipſos etiam Archiuos.

387. A Ἀργεῖοι δὲ αὐτοί. Docet Archiuos improbaſſe factum Thraſylli, & Alciphronis, qui iniuſſu populi fœdus feciſſent.

Χαράδρῳ. Vt torrentis mentionem huius facit Pauſanias ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς. erat etiam λιμὴν, & ὄνομα ποταμοῦ, & πόλεως. Στεφ.

Τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας. Cauſas militares cognoſcunt, vel habent quæſtionem de cauſis militarib.

Περιγίγνεται. Euadit, ſeruatur.

B Μετὰ δὲ τοῦτο. Veniſſe paulò pòſt narrat Athenienſium auxilia: ſed Argiuos primùm nõ auſos rumpere fœdus: poſtea tamen authore impulſoréque Alcibiade fregiſſe fœdera, & bellũ redintegraſſe.

Πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Hîc ego diſtinguo τὸν παρόντων, alioqui ſenſus eſſet abſurdus.

Ὅμως. Id eſt, quamuis improbarent ea, quæ iniuſſu ſuo facta eſſent, &c.

Χρηματίσαι: agere cum populo.

C Οὐκ ὀρθῶς. Accuſabat eos, qui contra conditiones fœderis feciſſent fœdus cum Laced. ſine permiſſu ſociorum. addebat rumpendum eſſe hoc fœdus.

Ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. Ineundum eſſe bellum.

D Καὶ ὅμηροι. Tum etiam, vt recuperarent obſides Arcadum, quos Lacedæmonij cuſtodiendos Orchomeniis tradiderant.

A Οἱ δὲ Ὀρχομένιοι. Docet Orchomenios feciſſe deditionem ea conditione, vt datis obſidibus, & redditis ſuis, qui erant Arcadum, in ſocietatem admitterentur.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Docet ortam diſſenſionem inter ſocios de bello inferendo.

388. A Καί τινες αὐτοῖς. Accitos à nonnullis Tegeatis ſignificat, qui deditionem vrbis moliebantur.

Λακεδαιμόνιοι δὲ. Demonſtrauit ſuprà parum abfuiſſe, quin Argiui Thraſillum lapidibus obruerent, propter fœdus factum cum Lacedæmoniis iniuſſu populi: hic docet parem ferè calamitatem accidiſſe Agidi eandem ob cauſam, quòd tantæ victoriæ occaſionem amiſiſſet, & fœdus feciſſet re non communicata cum ſociis.

B Παρασχὸν καλῶς: Oblata opportunitate.

Λαβεῖν. Reperire.

Ἐχαλέπαινον. Indignabantur.

Ἐβούλευον: ἀντὶ τοῦ, ἐβουλεύοντο, deliberabant. βουλευτὴν aliâs, eſſe ſenatorem.

C Παρὰ τὸν τρόπον. Contra ſuum inſtitutum. Erant enim cunctatores.

Κατασκάψαι. Diruere, ſolo æquare.

C Ἔργῳ ἀγαθῷ. Nouis beneficiis priſtinas culpas aboliturum. Cæſ. lib. 7. Aliquod incommodum maioribus commodis ſanare.

Οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν. Quamuis Lacedæmonij neque mulctam ipſi irrogaſſent, neque domum diruiſſent, tamen tulerunt legem nouam, & inuſitatam, in eius contumeliam.

D Μὴ κύριον εἶναι. Vt nullum haberet ius. hoc erat ei ignominioſiſſimum.

D Ἰέναι καὶ τούτους. Vt ſe ſequerentur.

389. A Ἐν ᾧ τὸ πρεσβυτήριον. In qua parte ſenes, & iuuenes erant.

Ἀλλὰ τοῖς μὲν. Docet variis difficultatibus impeditos ſocios hos, intereſſe prœlio non potuiſſe, breuitate temporis, quo erat veniendum: & intercluſis itineribus: quia per hoſtium fines erat tranſeundum.

E Δι' ὀλίγου: δηλονότι χρόνου. Ατ ἐξαίφνης κτλ.

Ἐγγύθεν: ἡ βοήθεια δηλονότι.

E Ξυνέκλῃε γὰρ: ἡ πολεμία γῆ δηλονότι. Præcludebat illis tranſitum.

Παραλαβόντες. Adiunctis ſibi auxiliis Arcadum.

Ὡς ἦλθον αὐτοῖς. Vt in eorum conſpectũ venerũt.

C Ἐπειδὴ δὲ τῶν πρεσβυτέρων. Non cõmiſſum prœlium docet: ſed reuocatum exercitum. vnum enim ex ſenioribus, qui regi in conſilium dati fuerant, obiurgaſſe Agidem, qui duceret exercitum aduerſus

F collem & incommodũ incommodo vellet curare.

Δηλῶν. Innuens receptum ex Argis, qui crimini dabatur, cui mederi iam volebat intempeſtiuo iſto ſtudio.

Ἐπιβόημα. Inclamationem.

Καὶ ἀφικόμενος. Demonſtrat Agidem ſtratagemate effeciſſe vt hoſtes loca ſuperiora deſererent, & in planitiem deſcenderent, & æquo marte ſecum pugnarent. Erat flumen inter Tegeam, & Mantineam: hoc vtram in partem curſum cõuertiſſet, magna afferebat incommoda. itaque ipſum

G modò Mantinei Tegeam verſus auertebant, modò Tegeatæ Mantineam verſus idem faciebant: háncque ob cauſam duæ iſtæ ciuitates ſæpius bellum geſſerant: hoc flumen Agis iam cœpit ab agro Tegeatico, auertere in agrum Mantineum: quò videlicet hoſtes eliceret, vt in loca campeſtria

593.A Ἐντόνως. Acriter cum impetu. χωρήσαντες ἐντόνως, impetu facto, ira incitati impetum fecerunt.

Βραδέως. Lentè)(ἐντόνως.

Αὐλητῶν. Romani tibicines, cornicinésque habebant.

Οὐ τοῦ θείου χάριν. αἰτιολογία. Non rei diuinæ gratiâ: id est, non honoris erga Deum gratia. in sacris enim adhibebantur tibiæ, & ad earum sonum carmina canebantur.

Ὁμαλῶς. Æquabili gradu ad numerum incedentes, ne acies laxaretur: atque ita fieret infirmior.

Διασπασθείη. Diuelleretur, id est, laxaretur, distraheretur.

Τὰ στρατόπεδα. Causa cur timuerit rex, ne circumueniretur læuum cornu. omnes (inquit) exercitus id agunt in pugna ineunda, vt explicata acie studeant circumuenire oppositum hostium cornu. Institutum militare obiter demonstrat. Propositio: ἐξωθοῦνται τοῖς δεξιοῖς, &c.

Ἐξωθοῦνται. Explicantur.

B Προσέχοντες. Vt protegant.

Καὶ νομίζειν. Quia existimant tutissimam esse densationem eiusmodi aduersus irruptionem hostium. τὸ πυκνότατον τῆς συγκλῄσεως ἄμεινον, καὶ προσέχεσθαι. densatam & confertam aciem.

Σύγκλησις. Conclusio, id est, coniunctio.

Ἡγεῖται. Author est.

Πρωτοστάτης. Princeps. Omnes etiam qui sunt in prima fronte vocātur πρωτοστάται. Iul. Pollux, lib. 1. ὁ μὲν οὖν ἄρχων ἑκάστου λόχου πρῶτος καὶ ἡγέμονος ἐστὶν, δὲ καὶ λοχαγὸς ἐπονομάζεται, & ἡγεμὼν & πρωτοστάτης. ὁ δὲ τελευταῖος τοῦ λόχου οὐραγός, ὁ λόχος δὲ ὅλος, στίχος. πρωτοστάτης, ἐπιστάτης ὁ μετ' αὐτόν.

Ἐξαπατᾶν. Subducere nudam sui partem.

C Διάκενον. Vacuum explerent.

D Ἐσβαλόντες. Interiectis cohortibus.

Νομίζων. Consilium. Existimabat & dextrum cornu suum non infirmum fore detractis duabus cohortibus, & læuum confirmatū in hoc subsidio.

Πλεονεξίαν. Militum copiam.

Ξυνέβη οὖν. Difficultates declarat quibus impediti illi regi non paruerint, quia hostes imminebant; quia rex non dederat spatium temporis. in ipso enim congressu hoc imperauerat.

Ἐξίοιεν. Hoc ad loci spatium est referendum, vel ad tempus, id est, paulò antè, siue paulo ante congressum.

594.A Φθῆναι τῇ προσμίξει: αἰτιολογία, φθῆναι προσμίξαι, signa contulisse.

Οὐ προσῆλθον. τὸ ἴσχυσε ἐπὶ τοὺς ἐναντίους.

Ξυγκλῇσαι. L. V. Nec hostem concludere. F. P. claudere agmen. Cæsar, libro 1. Capto monte & succedentibus nostris, Boij & Tulingi, qui hominum millibus circiter quindecim agmen hostium claudebant.

Ἀλλὰ μάλιστα δή. Docet Lacedæmonios, quamuis vsu & exercitatione rei militaris peritissimi omnium haberentur, tamen longè inferiores Argiuis, & sociis eo die fuisse: & nihilo minùs virtute sua vicisse. In quo igitur Thucydides videtur eos vituperare, in eo laudem eorum extollit & amplificat.

B Οὐχ ἧσσον: αἰτιολογία, μᾶλλον.

Ἐπειδὴ γάρ. Nam vbi ad manus ventum est, quamuis læuum eorum cornu fusum, fugatumque fuisset, & ipsi ab ea parte, qua latus erat apertum, cladem accepissent, tamen dextro cornu tātum profecerunt, vt non solùm oppositum hostium cornu profligauerint, sed etiam alterum victoria iam exultans in fugam verterint.

Τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους. Aperto latere aggressi cædebant.

Ἐπιτεταγμένοι. Qui præsidio impedimentis præpositi fuerant. Hoc enim verisimilius videtur, quàm si subsidia intelligantur.

Προσπεσόντες. Facta impressione, facto impetu. C

Οὐδὲ εἰς χεῖρας. Ita, vt ne primum quidem impetum sustinuerint plerique eorum.

Καὶ ἔστιν οὓς & καταπατηθέντας. Nonnullos etiam oppressos in ipsa fuga, dum metuunt ne ipsos hostis assequatur.

Τῶν ἐγκαταλήψει. Res pro personis. D

Ὡς δὲ ταύτῃ. Deuicta hac parte exercitus hostium, reliquæ, quæ erant contiguæ, laxabantur, ac disiungebantur, tum à dextra, tum à sinistra. Itaque Thucydides progressus prœlij narrat.

C Παρέργως: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καὶ μάλιστ' ἄν: τὸ ἐνδεῖν. Et maximam cladem accepissent, nisi equitatus adfuisset, qui hostes retardabat: & nisi Agis suis, qui in læuo cornu profligati fuerant, auxilium ferri iussisset.

Καθ' ἡσυχίαν. Nemine infestante. 595.A

Φυγὴ: τῶν ἀργείων. ἐπεχώρησεν: τῶν Ἀθηναίων. B

Βίαιος. Præceps, acris, effusa. Μακρὰ in longum spatium.

Χρονίως, & βεβαίως τὰς μάχας ποιοῦνται. Diu atque acriter pugnant.

D Βραχείας. Neque diu, neq; procul persequūtur.

Καὶ ὅτι ἐγένετο. Purgatio aduersus eos, qui aliter asseuerarent.

Πλείστη δὴ χρόνου. Maximum omnium, quæ gesta sunt iam à longissimo tempore: in quo maximi nominis ciuitates concurrerūt. Extollit hoc prœlium per collationem. Confert cum prœliis superiorum temporum. Ait longè maximum fuisse: confirmat deinde: quia concursum est inter ciuitates potentes, & opibus florentes.

E Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Ex hostiū exuuiis trophæum erectum docet.

Προθέμενοι. In loco patenti, & conspicuo positis exuuiis.

Ἀπέθανον δέ. Notat numerū occisorū hinc inde. C

Οὐκ ἐπιταλαιπωρούμενοι. Ab hoste non fuerunt pressi, vt eorum numerus memoratu dignus desideraretur.

Χαλεπὸν: δηλ. τὸ πυθέσθαι & ἀκριβείας, vt suprà dictum.

F Καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων. Atque vno isto prœlio notā infamiæ deleuerunt, inustam sibi ab vniuersa Græcia, vt ignauis, tardis, & inconsultis propter cladem acceptam in insula Sphacteria. 596.A

Ἄλλων ἀβουλίαν μαλακίαν. Id est, aliis in rebus declaratam, sed breuitati seruit.

Τύχη μὲν ὡς ἐδόκουν κακιζόμενοι. Declararunt enim se ignauos existimatos fuisse nulla sua culpa, sed fortunæ iniquitate. animum enim minimè in se degenerasse. γνώμῃ μέν.

G Ὡς εἰδέναι. Scilicet.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ. Pridiè quàm committeretur prœlium Epidaurij in agrum Argiuum irruperunt: & Argiuorum præsidium, quod venit obuiam, profligarunt.

Διελόμενοι. Partiti opus.

C Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος. Nouam Lacedæmoniorum expeditioné narrat: docet Tegeam vsque eos cum exercitu venisse: inde misisse Argos, qui de compositione agerent.

Λόγους ξυμβατηρίους. Conditiones de compositione ξυμβάσεις, pacis conditiones, σπονδάς.

Ὅπως δ' αὐτοῖς. Opportunitatem declarat, qua adducti Lacedæmonij, se sine armis rem posse transigere sperarint.

Καὶ ἐνεδίδου μάχη. Facultas.

D Βουλόμενοι δέ. Artificio & astu populum circumuentum ostendit.

Συμβατηρίους λόγους αὐτοῖς ἀπαντᾶν.

397. A Καττάδε δοκεῖ. Hæ sunt conditiones fœderis: vt Argiui restituerent obsides Orchomeniis, Mænaliis captiuos: Lacedæmonios, qui erant Mantineæ, Lacedæmoniis: vt munitiones factas ad Epidaurum desererent: si Athenienses non excederent, hostes eorum essent: Lacedæmonij vicissim obsides, & captiuos, quos haberent, restituerent: inter Argiuos & Epidaurios compositio aliqua fieret: ciuitates Peloponnesiæ liberæ, ac sui iuris essent: si bellum Peloponneso inferretur, simul propulsaretur: socij Laced. extra Peloponnesum participes eiusdem fœderis essent: fœdus hoc ita iniretur, si cæteri socij Lacedæmoniorum id probassent: ius denique esset ac facultas immutandi conditiones communi consilio.

Καττάδε: κατὰ τάδε. Doricè.

Τᾷ ἐκκλησίᾳ. Concioni, concilio.

Ξυμβάλλεσθαι, id est, ξυμβαλλέσθαι, ἢ σπείσασθαι.

B Περὶ δὲ τῶ σιῶ. Deum Apollinem intelligit: pro quo Argiui honesta quadam ac speciosa causa bellum susceperant: quia scilicet Epidaurij victimas quas afferre debebant, non afferebant. Sed locus hic est admodum corruptus: & verba aliquot (ni fallor) desiderantur. ἀμόθι, id est, ἅμα.

Πελοποννάσιοι γᾶν: vt πατρίδα γᾶν.

Ἐπὶ κακῷ. Maleficij causa.

Ἀμᾶ βωλευσαμένως. Initis vnà consiliis.

C Ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. Eodem iure, eadem códitione sunto.

Τὰν αὐτῶν ἔχοντες. Suum agrum obtinentes: etiamsi extra Peloponnesum, quasi dicant, fuerint.

Ἐπιδείξαντες δέ. Ita verò demum esse fœdus faciendum, si pacis conditiones sociis priùs ostenderint: & si eas illi probauerint.

Αἰ δὲ τί κα δοκῇ. Hic ego distinguo sensu commodo, & congruo. In L. V. versione est, Sin aliter, domum redeatur: in quo nullus est sensus aptus huic loco. Sensus germanus ergo est.

Quòd si quid Argiuis & Lacedæmoniis visum fuerit præterea addendum demendúmue pacis conditionibus, hoc etiam cum sociis esse communicandum: quò videlicet, qui æquo iure futuri essent, eorum quoque consensu omnia fierent.

D Ἐπέραξαν. Transegerunt.

Διδόντας δίκας. L. V. dare pœnas: F. P. æquo & pari iure subeuntes iudicium. διδόναι δίκας, dicitur reus, qui iudicium subit, & dictorum factorúmue rationem reddit: λαμβάνειν δίκας, dicitur actor.

398. A Ὅπα κα δικαιότατα. Si codex mendo caret, sensus erit, cognita causa quàm æquissimè fieri poterit. Sed locus mihi suspectus est de mendo.

B Διακρίνεσθαι. Disceptent.

C Ἀρέσκοι: ἴσως αἰτία. Quæ æqua & idonea visa fuerit vtrisque.

A Τοῖς δ' ἔτας. Ciuibus ius dicendum ritu patrio.

Καὶ ὁπόσα ἀλλήλων. L. V. quancunque belli materiam. Ego. alij aliis restituerunt, quæ in bello occupauerunt: & si qua erant crimina, ea diluerunt.

Καὶ τἆλλα ὁμοῦ ξυμφέροντες. Et cùm alia imperii quodam animi administrabant, tum in Thraciam vtrique miserunt, qui Perdiccam solicitarent, vt ab Atheniensibus deficeret, & secum societatem faceret.

B Τὸ ἀρχαῖον. Ex Perdicca Temeni filio Argiuo. Herodotus lib. 8. 399. A

Πρόφασιν. Hoc dictū est appositiuè, causam speciosam, vt prætexeret, προφάσεως χάριν, vt hoc prætextu alterum præsidium, siue alios præsidiarios milites educeret. σχῆμα etiam, πρόφασις aliis.

Καὶ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Thucydides Lacedæmonios & Argiuos venisse Sicyonem, & ibi constituisse statum paucorum: atque ita paulò pòst Argis etiam ὀλιγαρχίαν deposito statu populari constitutam fuisse docet. B

C Μᾶλλον. Ergo non penitus. mutationes enim repentinæ in totum, violentæ sunt.

Λῦσαι: ἐμφανῶς; Κατέλυσαν: euerterunt, sustulerunt.

Θέρος: τὸ ἔαρ. Etiam apud vernum tempus apud Thucydidem complecti sæpe iam diximus. C

Δῆμος. Retineo Aldinam lectionem.

Ξυνιστάμενος. Habens concilia. ξυνόδους, eiusmodi coitiones & concilia clandestina nocendi causa.

D Ἀναθαρσήσας. Sumptis animis. ἀνὰ iam repetitionem habet.

Τηρήσαντες. Obseruata opportunitate.

Γυμνοπαιδίας. Gymnicos puerorum lusus, qui maximè solennes erant, & in quibus puberes choros Apollini agitabant in ea parte fori, quæ chorus appellabatur.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Carpit latenter Laced. quòd quamuis multò antè euocati fuissent, tamen auxilio sociis non venerint. D

E Ἀγγέλων. Quid hoc sibi velit, non video. puto ab imperito librario in ipsum textum intrusum fuisse ex margine, in quo (vt suspicor) alius imperitior hoc scripserit, explicans τὸ πρέσβεων. Est igitur expungendum. 400. A

Ὁ δὲ δῆμος. Docet populum Argiuum interea metu Lacedæmoniorum, conuertisse animum ad Atheniensium amicitiam: eamque ob causam duxisse muros ab vrbe ad mare vsque: vt, si terra

F prohiberentur, mari iuuarentur auxiliis Atheniensium.

Προσαγόμενος. Concilians.

Ἐσαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων. Commeatus importatio.

Ξυνῄδεσαν δέ. Adiutos clàm Argiuos ostendit à nonnullis Peloponnesi ciuitatibus: iis (puto) quæ habebant suspecta incrementa Lacedæmoniorum: & quæ cupiebant aliquo modo imminutionem eorum potentiæ. B

G Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Explicat susceptam expeditionem à Lacedæmoniis aduersus Argiuos: docet fuisse Argis nonnullos, à quibus euocarentur deditionis spe proposita: sed proditionem minùs successisse: Lacedæmonios tamen muris positos, eos diruisse.

Ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς πρασσόμενον. honesto verbo res turpis ve- C

pis vetatur. Solicitauerant iampridem nonnullos ad proditionem vrbis. struebatur nescio quid ipsis iampridem in ipsa vrbe.

Τὰ δὲ ἐν τῇ πόλει. Proditio vrbana.

Τοιαί. ἡ κώμη, ἡ πόλις, Στεφ. Plures erant hoc nomine.

Κατέκλῃσαν. Id est, vsu maris & commeatu, ac mercibus maritimis intercluserunt. Μακεδονίας, οἱ ἐκ Βοττιαίας.

Οὐκ ἤθελον ὑπακούειν. Parere recusabant, parere nolebant.

Οὐδετέρων ὄντες. In partibus non erant antea.

Ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. Hostes declararunt. Bellum palàm gerere cœperunt.

Πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἦγον. Ad populum non produxerunt: quia Atheniensium eloquentia erat suspecta: verebantur itaque ne lenocinijs orationis populo imponerent.

Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος. Nouitate delectatur Thucydides. itaque & verbis inusitatis, & nouis verborum figuris: collocatione etiam non consueta frequenter vtitur. quare nunc etiam nouum genus concionis nobis proponit, in specie ac forma Dialogi. Hoc facit nactus occasionem, quia Melij agendi potestatem perpetua oratione apud populum Atheniensibus non permiserunt. Est itaque concio in Dialogo.

Proœmium habet expostulationem. quæritur enim legatus de iniuria sibi facta: quòd agendi cum populo potestas sibi, quasi impostoribus fuerit negata. itaque quasi vindicandæ iniuriæ causa proponit Melijs duriorem conditionem, id est, vt ad singula capita rerum, quæ à se proponentur, respondeant. ac primùm quærit, probent nec ne istam agendi rationem.

Ἐπαγωγά. Quæ animos allicere possunt. Hæc sunt pollicitationes, & spes commodorum proposita.

Ἀνέλεγκτα. Quæ refelli, & redargui non possunt.

Γιγνώσκομεν γὰρ. Intelligimus enim vos eo consilio id fecisse.

Ὑμεῖς. Vos igitur, qui estis in hoc consessu, adiuuate & constabilite magis hoc vestrum consilium.

Ξυνέδροι. Consessus.

Ἡ μὲν ἐπιείκεια. Probare se respondent Melij orationis æquitatem: at non ita probare illud, quod arma intulerint: & exercitu sibi terribiles immineant. repugnare enim inter se duo ista, id est, bona verba, & mala facta. itaque par pari & ipsi referunt, & expostulationem expostulationi opponunt.

Docere admonereque mutuò nos nostri officij non vituperamus: est enim æquum & bonum.

Κενάς. Non διδασκάλους, sed κενάς. Itaque terribiles & extimescendos.

Καὶ τὴν τελευτὴν. Et exitum huius rei fore formidabilem.

Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας. Proponit legatus, de salute ciuitatis Meliorum agi in præsentia: itaque dicit missam esse faciendam consultationem quamlibet: neque spectandas esse suspiciones, & alia id genus, quæ (quasi diceret) ad rem non faciunt.

Εἰκὸς μέν. Purgant se Melij necessitate. Par, æquum, rationi consentaneum est.

Ξύνοδος. Ad ξύνοδον referendum: λόγος: colloquium.

Ἡμεῖς τοίνυν. Summa est, Petit legatus vt Melij pareant potentioribus, & imperium eorum non recusent: docet imperium iure partum: & meritò ad se pertinere. Præcludit Melijs aditum ad purgationem & defensionem sui, & vrget atque compellit eò, vti respondeant velint, nec ne Atheniensibus parere: sed est inuersus ordo.

Ὀνομάτων καλῶν. Speciosis nominibus.

Ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα. Vel quod lacessiti iniurias vlciscimur.

Τὰ δυνατὰ δέ. Sensus: Petimus, vt ea, quæ fieri possunt nobiscum, transigatis. ἀξιοῦμεν.

Ἐξ ὧν ἑκάτεροι. Nostro vtrorumque iudicio, atque opinione.

Ὅτι δίκαια μέν. Id est, humana ratio de iure disceptat cùm paribus, potentioribus cedit, quamuis iniuria hoc fiat.

Ἴσης ἀνάγκης. Parem conditionem hominum appellat ἴσην ἀνάγκην: cùm vtraque pars controuersantium in pari necessitate sunt.

Λόγῳ: Interpres λογισμῷ. Sed per λόγον præstat orationem intelligere, vt hic sit huius loci sensus: Oratione disceptatur de iure inter homines, cùm conditio est par. quare ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ, ἐν τοῖς ἀνθρώποις positum.

Δυνατὰ δέ. Cùm autē partium altera est potentior, altera infirmior, vim patitur. δυνατὰ iam non ea, quæ fieri possunt, sed quæ vim afferunt: quæ potentior vim affert, infirmior: quæ violenta sunt. ξυγχωρεῖν, annuunt.

Ἧι μὲν δὴ νομίζομεν. Refutant Melij argumentum Atheniensium. αἰτιολογία μείζονος τιμωρίας: vtilius est ex æquo & bono agere cùm impotentioribus, quàm summo iure: vobis etiam longè satius futurum, quos grauior acerbiórque pœna manet si aliquando offenderitis.

Ἡμᾶς: ὑπόληψιν τιθέντες. Modestiæ causa.

Τὸ κοινὸν ἀγαθόν: τὴν ἐπιείκειαν εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους intelligit.

Ἐκτὸς τοῦ ἀκριβοῦς. Præter ius summo iure omisso, ita vt liceat cuique fructum aliquem percipere ex ea ratione, quam dicendo persuaserit etiam præter ius: ita, vt possit cuilibet ea, qua vsus fuerit, persuasio adiumento esse, summo iure omisso.

Ὑπὲρ ἡμῶν. φοβερὸν. ὑπόδειγμα.

Καὶ πρὸς ὑμᾶς. Idque è vestra re futurum est eò magis, quò grauior acerbiórque pœna vos manet, si offenderitis. Ominatio.

Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας: αἰτιολογία. At si offendamus, & superemur ab aduersariis, hi non tam sunt nobis extimescendi, quàm vectigales & stipendiarij, qui sunt nobis subiecti. Hi enim solent crudeliter sæuire in dominos victos.

Καὶ περὶ μὲν τούτου. Sed de hoc sinite nos periclitari, id est, ne soliciti sitis de nobis, quod ad hoc attinet. sed ἀπροσδιόνυσος. Docet deinde se adesse communis vtilitatis causa.

Ἀπόνως. Nullo imposito onere, id est, vectigali.

Ἀμφοτέροις. Vobis, & nobis.

Ὅτι ὑμῖν μέν. Quia vos deditione facta, extrema omnia vitabitis: nos saluis vobis, quæstum faciemus, id est, nostra vectigalia augebimus.

Τὰ δεινότατα. Exilium: dignitatis, fortunarum, vitæ denique ereptionem.

Κερδαίνοιμεν. Auctis vectigalibus.

Ὥστε δέ. Proponunt conditionem. Nónne verò ea nos conditione recipietis in fidem, vt

ab armis abstineamus: amici vtrisque, neutris inimici simus?

Οὐ γὰρ τοσοῦτον. Recusant conditionem Athenienses, & afferunt rationem. Eiusmodi amicitia est detrimentosior inimicitia. Amicitia enim indicat nostram infirmitatem apud cæteros populos vectigales. Argumento enim est, nos amicitiam vobiscum habere, quia nequimus vos subigere: inimicitia verò declarat potentiam, id est, odium ex seruitute profectum. Δυνάμεως.

404. A Σκοποῦσι δ' ὑμῶν: Hæc μετ' εἰρωνείας & βαρύτητος dicuntur. Dixerat legatus subditos imperio Ath. damnaturos esse infirmitatis populum Atheniensem, nisi subegerint Melios: itaque Melij respondent iam, eos boni & æqui iniquos æstimatores esse, si ita de rebus iudicent, vt eodem loco habeant nocentes, & innocentes. Μετ' εἰρωνείας hoc proferendum.

Τοὺς μὴ προσήκοντας. In quos nullum habetis ius.

Δικαιώματι γάρ. Purgat legatus, & defendit eos, quos Melij accusant. affert excusationem facti eorum. propterea eo loco habent, quia existimant vtrosque habere rationes, quibus tueantur suam causam. interea, illos potentia superesse: nos metu terreri, quominus eos aggrediamur. Itaque præter propagationem imperij, quam estis allaturi, id etiam estis confirmaturi, si subigamini.

Οὐδέτερος: ἐν τοῖς ἄποικοις, ἐν τοῖς μὴ προσήκοντας. τὸν δὲ μὴ ἐκ τῶν προφάσεων ὑφ' ὑμῶν ἡ ἀρχὴ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δεῖ τὸν ὑπηκόους δύναμιν μόνον ἐκεῖ δ' εἶναι.

B Ἐν δ' ἐκείνῳ: ἀσφαλὲς ἢ κατὰ σύγκρισιν. At periculosum hoc, illud tutum: si subigere vultis omnes, qui vestras partes non sequuntur, omnes à vobis alienabitis: hoc periculosum. sin abstineatis, minus hostium habebitis: hoc tutum.

Ἐν δ' ἐκείνῳ. In illo verò nihil præsidij esse putatis? at illa ratio tutior & munitior.

Δεῖ γὰρ αὖ & ἐνταῦθα. Est enim hîc etiam tuenda nostra causa vtilitate, quando aditus præclusus nobis est ad iuris defensionem. Expostulationem habet hæc parenthesis, vt illa superior. Ἀνάγκη γὰρ ἐνταῦθα ὑμεῖς τὸ περὶ τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον, &c. quæruntur enim Melij de Atheniensibus, vt iniquè secum agentibus, & tyrannicè ac violento more. ... τῷ ἀντιτείνοντες

Ἐκβιβάσαντες. Extrusis nobis. Præcluso nobis aditu iuris & defensionis eiusmodi.

Ὅσοι γάρ. Vt scilicet nobis negotium non facessatis: sed omissa est hæc sententia. affertur eius ratio.

Ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες. Mutata figura: cùm illi respexerint huc. ὑπεκλυθ. Id est, cùm considerauerint vim, quam affertis nobis.

Τὰ ὑμέτερα τάδε. ἡμέρας.

Κἂν τούτῳ: tum verò. τῷ χρόνῳ supple. Vel, Interea.

Τί ἄλλο. Λέγετ. ἢ τοὺς ἄλλους ... Lit. ventrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui.

C Μεγαλύνετε. Amplificatis, augetis. verbum familiare sacris literis sensu diuerso, pro laudibus extollere, ac celebrare.

Ἐπάγεσθε. Cogitis, impellitis.

Οὐ γὰρ νομίζομεν. Negant Athenienses hoc sibi verendum esse. neque enim continentis, sed insularū incolas se pertimescere, & suos vectigales. Sed cauillatoriè accipiunt Athenienses dictum illud, ὅσοι γὰρ νῦν, de Epirotis, cùm tamen generatim, & in

A vniuersum fuerit dictum. Non est verendum nobis, &c. Ratio. ἡγῶ.

Δεινοτέρους. Magis pertimescēdos, formidabiliores. 405. A

Τοὺς ἀνελευθέρους. τῇ ἀνελευθερίᾳ. Quia nullus parent imperio.

Πλείστοις τινὶ ἂν ... ἀλογίστῳ ... ... ἡμᾶς, sibi diligenter à nobis cauebunt.

Τοὺς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ. Et qui pressi imperio irritantur.

B Οὗτοι γάρ. Hi enim cœco animi impetu rapti, & se ipsos, & nos in apertum periculum adducant.

Τῷ ἀλογίστῳ. Apperitum: quia irritati dixit paulò antè.

Ἦ που ἄρα. Ergo si & vos pro retinendo imperio, & qui vobis sunt subiecti pro seruitute vitanda tantùm contendunt, sequitur vt nos, qui adhuc liberi sumus, quoduis discrimen subeundum ducamus seruitutis vitandæ causa: ex superiore disputatione hoc argumentum colligunt.

C Μὴ πᾶν ἐπεξελθεῖν. Non experiri omnia potiùs, B quàm vt seruiamus.

Πολλοὶ προορώμενοι: ἀντὶ τοῦ, ...

Πολλὴ κακότης. μοχθηρία, ἀντὶ τοῦ, αἰσχρὸν & ... Turpissimum & ignominiosissimum futurum est.

Οὐκ, ἐάν γε σωφρόνως. Rem dissuadent Athenienses à magnitudine periculi, & atrocitate pœnæ. non agitur de dignitate, sed de salute vestra: non erit turpe, &c. Non agitur iam de fama, & existimatione, sed de summa rerum. 16.

D Ἀλλ' ἐπιστάμεθα. Nolite, dixerunt paulò antè Athenienses, cum longè potentioribus cōgredi: respondent Melij, se non esse dubitaturos, sed bona spe sustentatos, libertatem suam. nam viuunt interdum, vt inferiores, & numero, & opibus superent longè superiores.

Τὰ τῶν πολεμίων. Scimus fortunam belli esse communem: nec semper eos, qui copiis & opibus superiores sunt, vincere, sed, &c.

E Λαμβάνοντα κοινοτέρας τύχας. Rerum euentus habere communes, ità vt non pēdeant ex numero, quo hostis hostem superat.

Τὰ τῶν πολεμίων. Rem bellicam.

Τύχας. Iam euentum significat. lib. pr. discrimen, casum. ... ἐς τύχας, ... ἐς τύχας. Alludit autem Thucydides ad illud Homeri, ...

Ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα.

Cic. pro Milone. Adde incertos exitus pugnarum, martémque communem, qui sæpe spoliantem iam, & exultantem euertit, & perculit ab abF iecto.

Ἐλπὶς δέ. Dissuadent Atheniensium legati Meliis propositum eorum de deditione non faciendà & refutant id, quod paulò antè dixerant, se sperare quamuis viribus & copiarum numero sint longè inferiores, tamen fore vt se tueantur à vi Atheniensium, & præsentem rerum statum retineant. non est itaque (inquiunt legati) cur hoc ita speretis. nam spes coniuncta cum potentia, non est ita G periculosa: per se verò, & sola, maxima affert damna & detrimenta: quæ vobis vitanda sunt, dum facultas datur.

Κινδύνῳ. Id est, periclitantibus. Sensus, spes, quæ solatio esse solet periclitantibus, &c. Spes ista, qua vos sustentamini.

Κἂν βλάψῃ. Quamuis damnum dederit.

Οὐ καθαιρεῖ

Οὐ καθεῖλε. Tamen non euertit, non diruit. Ab ædificiis ducta metaphora.

Τοὺς χρωμένους αὐτῇ. Eos, qui ſperant.

Ἀπὸ περιουσίας. In magna opum abundantia.

Τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι. Qui autem ſe iactant in quodlibet oblatum periculum, his lapſis ſpes cognoſcitur, &c. Eius enim natura detrimentoſa eſt: id eſt, Qui autem de fortunis omnibus, & de ſumma rerum periclitantur, iis verò, ſi ea tantùm nitantur, maxima incommoda, & detrimenta affert: quæ tum demum cognoſcuntur, cùm mederi eis nulla ratione poſſumus: vel, Qui autem aleam de ſumma ſuarum fortunarum iaciunt. Sed metaphora ſumpta eſt ab aleatoribus: & locutio eſt aleatorum ἀναρριπτεῖν τι. id eſt, propoſita aliqua pecuniæ ſumma, de ea experiri, & prouocare aduerſarium.

Τὸ ὑπάρχον: τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ὄντα.

Ἀναρριπτοῦσι: ἀπεριλύπως, deeſt τοὺς κύβους. libro 4. in oratione Pagondæ περὶ δὲ κίνδυνον ἀναρρίπτειν.

Δάπανος: αἰτία τὸ δαπανηρά. Id eſt, damnoſa, detrimentoſa: quia qui ſpe ducũtur, in magnas calamitates ſæpè incidunt.

Γιγνώσκεται. Cognoſcitur ſpes quàm ſit damnoſa quamque detrimentoſa. Alludit ad illud Homericum, ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

Καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι. Nec relinquit locum, quò ſe recipiat quis, vt ab ea cognita ſibi caueat. A re militari ducta metaphora.

406.A Ὃ ὑμεῖς. Quare vos infirmi, & in maximo diſcrimine poſiti, id ne accidat vobis, diligenter cauete, qui caſus vobis pertimeſcendus eſt.

Ἐπὶ ῥοπῆς. Momentum. Cicer. in Ant. Minimis enim momentis maximæ temporum inclinationes fiunt. Ὅμηρος, ιλ. Κ.

Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς.

A libræ æquilibrio ſumpta metaphora.

Μηδὲ ὁμοιωθῆναι. A turpi deterret. nolite imitari imperitos.

Παρὸν ἀνθρωπίνως ἔτι σώζεσθαι. Cùm facultas detur ſui ſeruandi humana ratione, humanis ſubſidiis) (μαντικὴ χρησμοὺς.

Αἱ φανεραὶ ἐλπίδες. Poſtquàm certa ſpe deſtituuntur, ad incertam confugiunt.

Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς. Concedunt Melij, ſe aduerſus longè potentiores eſſe bellum geſturos, ſed tamen ſe bonitate cauſæ & innocentia ſua fretos eſſe, & ſperare à Lacedæmoniis auxilia dicunt: itaque non temerè, ſed certa ratione ſe non eſſe facturos deditionem. Legatus dixerat eorum opes eſſe tenuiſſimas, ἀσθενεῖς. Melij occurrunt: quamuis noſtræ opes ſint tenuiſſimæ, tamen opes Lacedæmoniorum, qui nunquam nos deſerent, non ſunt tenues. Hæc enim eſt ſumma argumentationis. Opponitur potentia Lacedæmoniorum potentiæ Athenienſium.

Χαλεπὸν μέν. Conceſſio: arduum: τὸ ἀγῶνα εἶναι μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου. &c.

Εὖ ἴστε: ſcilicet, abſolutè. vt οἴμαι, δοκῶ, credo: opinor, apud Latinos.

B Ἐλασσώσεσθαι: ἐλάττους, αἰτία τὸ, ἐλαττωθήσεσθαι.

Ἐκ τοῦ θείου. αἰνιγματικῶς. Deo ſic annuente: Θεῖον, genere neutro, καὶ δαιμόνιον. Apud veteres accipitur pro ſummo Deo rectore & moderatore rerum omnium.

Οὐ δικαίως. Minùs valet iam negatio. Parcunt legatis Melij: aliâs plus valet, quàm affirmatio.

A —*Nec ſum lætatus omnem*

Accepiſſe lacu. Virg. 6. Æn. Aliàs idem valet.

Ὅσιοι, inſontes, innocentes) (ἄδικοι. ὅσιον) (ἱερὸν. μετέχειν καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν. Aliquem obtinere omnia iura ciuitatis. ἀμύνεσθαι ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὁσίων, pro aris & focis dimicare.

Τῆς δὲ δυνάμεως. Quod autem ad potentiam attinet, perſuaſi ſumus Lacedæmonios noſtræ tenuitati eſſe proſpecturos, & defenſuros noſtram imbecillitatem, tum quia ſocij, tum quia cognati, B tum denique quia honeſta erit defenſio.

Τῷ ἐλλείποντι. Tenuitati potentiæ: opes tenues ita vocat.

Ξυμμαχίαν: συγγένειαν: vt αἰσχύνῃ, αἰτία τὸ αἰσχρῶς.

Καὶ οὐ παντάπασιν. Itaque non ita efferimur temerè penitùs, & inconſultè.

Τῆς μὲν οὖν. Infirmant legati rationes Meliorum. Dixerant Melij deos ſibi adfuturos: Lacedæmonios non defuturos: iam legati negant Lacedæmonios adfuturos, & auxilium laturos. Deos C autem non minùs ſibi, quàm illis adfuturos affirmant. Itaque alterum negant, alterum de deorum fauore concedunt, ſed per antiparaſtaſin docent ſe non deteriore conditione futuros, quod ad hoc attinet.

Τῆς μὲν θείου. Ne nobis quidem defuturam exiſtimamus deorum beneuolentiam: nos etiam ſperamus deos ſecundos & propitios nobis futuros, quia nihil noui facimus, ſed ius naturæ ſequimur, D ius autem eſt, vt qui potẽtior eſt, præſit minùs potenti: quinetiam dij ipſi hoc ipſo iure vtuntur, vt minùs potentes cedant potentioribus.

Λείψεσθαι πρός: non aſſequi:) (οὐ λείπεσθαι, aſſequi.

Οὐδὲν γὰρ ἔξω. Quia eos colimus hominum ritu & inſtitutis.

Δικαιοῦμεν. Poſtulamus à vobis.

Ἔξω τῆς ἀνθρωπείας νομίσεως τῶν ἐς τὸ θεῖον: extra ritus & inſtituta hominum in colendis diis. Νόμισιν ἀνθρωπείαν appellat τὰ τοῖς ἀνθρώποις νομιζόμενα erga deos. Ἀνθρωπείας, αἰτία τοῦ, τῶν ἀνθρώπων.

Τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως. Hæc ad δικαιοῦμεν C refer. Neque poſtulamus quicquam à vobis, quod vos etiam non ſitis poſtulaturi ab aliis imbecillioribus videlicet. Hic eſt ſenſus, Legati Athenienſium nituntur loco communi, & iure naturæ: quo potentiores minùs potentes ſubigunt, & ſibi parere cogunt.

Νομίζομεν — βουλήσεως
Δικαιοῦμεν — πράσσομεν

Ἡγούμεθα γάρ. Senſus eſt: Nam & de Deo ſentimus, quæ opinione recepta ſunt: & de hominibus ita naturâ eſſe comparatum exiſtimamus, vt potentiores imperent minùs potentibus. Hunc locum Scholiaſtes ſatis rectè explicat σαφῶς ἀφορμᾶν τὸ ἀνθρώπειον. τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡγούμεθα δόξῃ: νομίζομεν θεούς.

Σαφῶς. Haud dubiè. διὰ παντὸς ἀεί.

G Ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας. Naturæ neceſſitate: inſtinctu quodam immutabili & inuiolabili: φυσικῶς ἀεὶ ἄρχειν.

Καὶ ἡμεῖς. Hanc verò legem nos neque tulimus, neque primi cœpimus ea vti: eſt enim perpetua. ἀθάνατον.

Τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης. Quod autẽ attinet ad 407.A

vestram de Lacedæmoniis opinionem, vestram simplicitatem laudamus, stultitiam nō probamus.

Λακεδαιμόνιοι γάρ. Quamuis Lacedæmonij domi virtutem & iustitiam colant, tamen non ita ea vtuntur erga peregrinos, sed honestati & æquitati voluptatem & vtilitatem anteponunt.

Οὐ ποιεῖ τις. Non facit pro vobis, qui salutem ab illis temerè speratis.

B Ἡμεῖς δέ, ὑπομεν. Immo facient, succurrent ob id ipsum, quia eorum interest: quasi dicant Melij, Si nostri commodi causa nolint, suæ vtilitatis gratia succurrere nobis non recusabunt: quia coloni eorum sumus: quia nisi hoc faciant, amicos à se alienabunt, hostes amplificabunt.

Κατ' αὐτὸ τοῦτο, pro δι' αὐτὸ τοῦτο: Hæc refer ad illud, τοῦ ξυμφέροντος.

Τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι. Suam authoritatem minuant apud amicos, hostium commodis seruiant. καθιστάς ἄπιστον: fidem nostram fieri suspectam: amittere authoritatem.

Οὐκοῦν οἴεσθε. Ergo putatis vtilitatem abesse à periculis: honestatem & æquitatem coniunctam esse cum periculis: quæ Lacedæmonij non adeunt libenter, præsertim pro aliis. Colligunt legati ex oratione Meliorum, hanc summam, vt efficiant illud, Lacedæmonios non esse laturos illis auxilia. Eò enim spectat tota hæc argumentatio.

Μετὰ ἀσφαλείας. Cum præsidio firmo coniunctā, cum salute, cum incolumitate: quia dixerant, τοῦ ξυμφέροντος αὐτῶν: interpretantur illud demum esse, incolumitatem eorum: in quo enim sita est vtilitas Lacedæmoniorum? in incolumitate imperij.

Τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλόν. Quod positum est in fide seruanda: in non deserendis sociis, cognatis, & colonis. Hoc autem coniunctum cum periculo est: qui enim protegit & defendit quempiam, necesse est discrimen & pericula adeat.

Δρᾶσθαι. ὥστε δρᾶσαι.

Ὡς ἐπὶ πολύ. Correctio quæ seruit probabilitati: hominum enim opinio de Lacedæmoniis longè alia erat.

C Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους. Refutant Melij quod dixerant legati Atheniensium Lacedæmonios nō esse laturos auxilium vitandi periculi causâ. Infitiatio: imò ferent, & pericula pro nobis nulla recusabunt.

Βεβαιοτέρους: πιστοτέρους. Vel existimaturos nos certiores esse & constantiores amicos, quàm alios. ἢ καὶ βεβαιοτέρους πρὸς ἐκείνους, ἢ πρὸς ἄλλους.

Πρὸς μὲν τὰ ἔργα. Ad bella gerenda.

Τῷ ξυγγενεῖ τῆς γνώμης: nostra cognatione. ἢ, τῆς ξ γνώμης, ἀντὶ τοῦ, ἴσμεν ὅτι τῆς γνώμης.

Τὸ δ' ἐχυρόν γε. Negāt Athenienses rem ita fore, vt putabant Melij: negant Lacedæmonios laturos auxilium. Ratio: quia res vestræ, atque opes paruæ ac tenues sunt: itaque (inquiunt) qui suppetias laturi sunt, non tam mouentur beneuolentia, quàm opibus & potentia eorum, quibus veniunt auxilio. quasi dicant Atheniensium legati, si opes eorum firmas esse intelligunt, ferunt auxilium: sin minùs, non ferūt: quia periculosum esse iudicant. Enthymema ab infirmis opibus Meliorum. Refutant legati id, quod à Meliis dictum fuerat, Lacedæmonios facilè suscepturos suam defensionem, & pericula subituros propter fidem & cognationem eorum. Refutant (inquam) hoc per ἔνστασιν. imò non subibunt pericula: neq; enim (inquiunt) beneuolentia implorantium opem adimit periculum opitulantibus, sed opum robur, & valida potentia.

A Τὸ εὔνουν: τὸ εὔνοια. τὸ ἐχυρόν, incolumitas, ἡ ἰσχύς; ἡ ἀσφάλεια τὸ δ' ἔξις. τὸ γὰρ ἐχυρὸν οὐ φαίνεται τὸ εὔνουν.

Quia præsidium non in beneuolentia implorantium opem, sed in eorum opibus & potētia ad bellum gerendum ponunt, qui ad belli societatem euocantur. Primùm ἀρνητικῶς, deinde ὑποθετικῶς res explicatur.

B Ὁ Λακεδαιμόνιοι. Quod Lacedæmonij in primis spectare solent.

Τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς. A signo ducit fidē: vel suis ipsorum opibus diffisi propter tenuitatem earum, nulla bella mouent, nisi coactis magnis sociorum copiis, & magnis auxiliis.

Οἱ δέ, καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι. At nisi ipsi veniāt auxilio, mittent alios: facilè autem hoc præstabūt. Melos æquali interuallo inter Cretam & Peloponnesum sita.

C Δι' οὗ. Quo faciliùs euadere salui poterunt, qui venient nobis auxilio, quàm à vobis intercepti, quamuis maris imperium teneatis.

Ἀπορώτερος ἡ λῆψις. Difficiliùs intercipi poterunt. Per contrarium sensum more suo rem explicat: id est, qui missi fuerint, faciliùs euadere, quàm intercipi poterunt.

Καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο: ἀνὰ τραπήσεσθαι. Sed fac vos tātum posse classibus, vt transitum prohibeatis: at Lacedæmonij in vestros fines irrumpentes cogēt

D vos obsidione desistere, & patriæ periclitāti opem ferre: vel socias ciuitates, quæ vobis reliquæ sunt in Thracia oppugnabunt: atque ita à nostra oppugnatione vos reuocabunt, & auertent.

Εἰ τοῦδε σφάλλοιντο. Si hoc assequi non possint.

Βρασίδας. Faciunt mentionem Brasidæ, vt doceant facilè id posse fieri.

Καὶ ὁ πόνος. Itaque laborandum erit vobis potiùs pro vestris, & sociorum finibus tuendis, quàm pro alienis occupandis.

E Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις. Minabundi iam legati dirimunt colloquium, & iubent vt secum ipsi constituant, vtrum pacem, an bellum velint. Hæc enim est summa huius loci: sed afferunt rationem sui facti, cur ita commoti cum ipsis agant: quia scilicet in tam lōga disputatione ne verbum quidem fecerint de deditione, aut de cōditionibus, quibus se dederent. Admonent etiam eos denuò ne falsa spe decipi se patiantur, néve dedecore deditionis moueantur, sed salutem suam cæteris rebus ante-

F ponant.

Vos verò malo vestro docti cognoscetis an cœptam obsidionem simus omissuri, & aliquo terrore rem propositam intermissuri. Cum animi molestia, & comminatione hoc dictum à legatis.

Καὶ ὑμῖν. Vobis quoque, ἐμφαντικῶς: ergo etiam aliis. Innuit autē Mitylenæos, Potidæatas, & alios.

Γένοιτο ἂν τι τοὔτων: τί. ἀναμαγή. Incertum pro certo. Interitum eorum & euersionem intellige.

Καὶ πεπειραμένοις, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν: id est, vos verò experiemini, & penitus cognoscetis hoc. sed

G negatiuè more suo loquitur.

Ἀνεπιστήμοσιν: ἐπιστήμη.

Ἐνθυμηθῆτε δέ. Admonet vt summatim deliberent vtrum pacem, an bellum malint. animaduertimus autem, &c.

B Οὐδὲν ἐν τοσούτῳ. Ne verbum quidem in tam longa disputa-

ga disputatione. Ὠ ἄνθρωποι: id est, salutare: circumlocutione deditionem significat.

Ἀλλ' ὑμῶν. Sed quæ firmissima putatis, ea sunt leuissima, & inanissima, spes scilicet, & ventura auxilia. Opes autem vestræ sunt infirmissimæ aduersus longè potentiores. Admonent itaque eos, vt cùm sint impares potentiæ Atheniensium, cedant potiùs. Est autem ἀντιπαραλαίωσις. Repetuntur enim argumenta superioris disputationis de potentia Atheniensium, de tenuitate Meliorum.

Ἐλπιζόμενα μένοντα: id est, sperantur fore: id est, nituntur spe incerta: hoc est, sunt incerta, & talia sperantur fore.

Τὰ δ' ὑπάρχοντα. Præsentes opes.

Βραχέα. Breues. A statura corporum ducta metaphora.

Πρὸς τὰ ἤδη. Aduersus opes oppositas.

Πολλήν τε ἀλογίαν. Quare valde inconsulti & inconsiderati estis: multam insaniam declaratis. Conuicium.

Ἐπὶ τὴν ἐς αἰσχρὸν ...

Οὐ γὰρ δή. Admonent eos, ne moueantur deditionis dedecore. Primùm; quia honestum potiùs, quàm turpe facere deditionem vrgente necessitate salutis causa. Deinde, quia Atheniensium fidem secuti, facturi estis deditionem: quod honorificentissimum. Postremò, quia commodissimis conditionibus hoc estis facturi.

Πολλοῖς γάρ. Multos enim quanquam cernentes & videntes mala proposita, tamen id quod vocatur turpe solet allicere, ita vt verbo victi, re in maximas difficultates incidant.

Προορωμένοις ἐπὶ τὸ ἐς ... : sed οἷα, αἰτία ...

Τὸ αἰσχρὸν καλούμενον. Quæ vocatur turpitudo.

Ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει. Fallaci verbi vi. ἐπαγωγόν. quod vim alliciendi & in errorem inducendi habet.

Ἐπεσπάσατο. Attraxit: id est, impulit: sed vim significat hoc verbum ἐπισπᾶν, ... inde. Μετὰ ἀνοίας. Propter stultitiam. ἢ μετὰ τύχης. αἰτία ..., ἀτυχίας. ..., αἰτία ...

Καὶ οὐκ ἀπρεπές. Neque turpem existimabitis deditionem, quam facturi estis prouocati à nobis, commodis & honorificis conditionibus: id est, vt sitis socij: vt fines vestros retineatis, vectigal tantùm pendatis.

Μέγιστης. Id est, potentissimâ.

Δοθείσης αἱρέσεως. Data optione. ... ..., τὰ ἐς ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ μὴ φιλονεικῆσαι τὰ χείρω. ἀσφαλείας: σώζειν. Pacem appellat incolumitatem.

Φιλονεικῆσαι τὰ χείρω: id est, per contentionem, vel studio contentionis sequi deteriora. μετωνυμία; causa pro effectis.

Ὡς οἵτινες. Qui enim paribus non cedunt, potentioribus cedunt, erga inferiores moderati sunt, iis maximè res cedunt prosperè. συναθροισμός.

Καλῶς προσφέρονται. ... Rectè se gerunt: id est, cedunt.

Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. Diutissimè stare poterunt: horum status & imperium maximè diuturnum futurum est. ὀρθοῦμαι) (σφάλλομαι.

Σκοπεῖτε οὖν. Admonent iterum vt diligenter secum ipsi considerent, & illud sibi ante omnia proponant, de patria & salute omnium suarum fortunarum agi: quam (si rectè deliberauerint) sunt retenturi: sin minùs, sunt funditus euersuri.

Ἢ μιᾶς πέρι. Hîc aut aliquid deest, aut certè verba illa ἣν τυχοῦσάν τε ... legenda sunt, ἣν τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν. Nam non est cur putemus genus aliquod ... & ..., in fine concionis esse. Hoc enim durum admodum, & inusitatum esset.

Μιᾶς πέρι βουλῆς, non πατρίδος, vt Schol. ..., cum genitiuo. Alludit autem fortasse ad sacrâ anchoram.

Ἐς μίαν. Commoratio. Super vna, & in vna deliberatione posita est.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι. Egressi sunt ex curia Athenienses: Melij seorsùm re deliberata sententiâ non mutât: dant itaque responsum in eandem sententiam.

Παραπλήσια καὶ ἔλεγον: ἀντὶ τοῦ, παραπλήσια οἷς ἔλεγον.

Οὐκ ἄλλα. Eadem se esse sententia Melij respondent, paratos se esse ad defendendam pristinam & peruetustam libertatem, sperareque auxilia tum à Deo, cuius nutu liberi huc vsq; fuerint; tum à Lacedæmoniis, quorum cognati & coloni essent.

Nos verò neque aliud sentimus; quàm paulò antè declarauimus; neque libertatem vetustissimam ciuitati nostræ eripiemus: sed freti tum fortunæ, quæ diuinitus huc vsque eam conseruauit; tum auxiliis, dabimus operam, vt eam retineamus.

Οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. Vt faceret antithesin τῷ ἑπτακοσίοις.

Προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς. Vos tamen prouocamus istis conditionibus.

Ἀλλ' οὖν μόνοι γε. Discedunt legati comminantes Meliis exitium. Quando vos pertinaciùs persistitis in eadem sententia; & incertas spes certæ vtilitati anteponitis, non erit mirandum; si vestram Rempublicam euertatis.

Τῷ βούλεσθαι. Nam quæ volumus, ea etiam libenter credimus.

Παραβεβλημένοι. Obiecti, vos ipsos permittentes. Hom. Ἰλιά. Αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι. Redeunt in castra legati: referunt quæ acceperant à Meliis. duces, qui sperauerant compositionem, deiecti ea spe, ad oppugnandos Melios se conuertunt. Partiti itaque opus inter ciuitates singulas, quæ aderant in castris, munitiones extruunt: & vallo circumdant vrbem. relicto deinde præsidio in munitionibus cum maiore exercitus parte domum redeunt.

Ἀφίησι τὰς σπονδάς. Soluto fœdere. 310. B

Ἐκήρυξαν δέ. Edicto autem permiserunt cuilibet impunè prædam agere ex finibus Atheniensium.

Παρεσκευάζοντο τὴν φυλακὴν ἄμεινον. Diligentiùs excubias agebant.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου. Narrat Lacedæmonios eduxisse exercitum aduersus Argiuos: sed cùm de more sacrificium pro transitu fecissent, nec litare potuissent, reduxisse exercitum.

Διαβατήρια. Plena locutio est ἱερὰ διαβατήρια, vt hîc videmus. Aliàs: ἐγένετο διαβατήρια tâtùm dicitur.

Καὶ Ἀργεῖοι. Memorat Argiuos fuisse suspicatos nonnihil de proditione: itaque nonnullos suorum comprehensos in carcerem coniecisse: alios etiam profugisse.

Καὶ οἱ Μήλιοι. Declarat Melios cepisse aliâ partem munitionû Atheniẽsium, sed paulò pòst misso Athenis alio exercitu fuisse expugnatos: puberes omnes interfectos: vxores atque liberos in seruitutem abductos.

FINIS V. LIBRI.

LIBRI SEXTI ARGVMENTVM.

411.A HIc liber continet Atheniensium expeditionem in Siciliam, & res gestas in ea insula: nihil ferè præterea habet. Sed primo loco habet descriptioné totius insulæ, situm, ambitum, & figuram: expositionem gentium tam barbararum, quàm Græcarum, quæ eam incolebant, & originem earum, atque opes. Secundo loco demonstrat occasionem, qua impulsi Athenienses expeditionem susceperunt: quæ erat, vt ferrent Leontinis cognatis auxilium, præsertim euocati ab Egestæis, qui pecunias ad bellum gerendum pollicebantur. Tertio loco habet deliberationem Atheniensium de eo bello suscipiendo: & conciones inter se aduersarias Niciæ, & Alcibiadis: huius suadentis bellum, illius dissuadentis. Habet etiam apparatum, & magnificentiam classis Atheniensium. Quarto loco habet conciones Hermocratis Syracusani & aliorum: quorum alij admonent Syracusanos, vt sibi caueant ab Atheniensibus, vt facit Athenagoras: alij mittendos esse exploratores, qui rebus diligenter exploratis, aliquid certi referant. Vt denique Athenienses ex insula Corcyra in Siciliam transmiserint: quò primùm appulerint, quas ciuitates ad belli societatem solicitauerint, vbi copias exposuerint: belli initia, & prœlia, & alia id genus hoc in libro declarantur.

Hic liber est, vt qui maximè pernecessarius. Continet enim res magnas & graues, quæ animos lectorum admiratione suspensos retinent. Habet multas conciones, & nonnullas inter se contrarias: in quibus elucet copia inuentionis, & admirandum inest artificium. Denique summa delectatione lectores afficit.

Narrat Thucydides Athenienses eadem hyeme constituisse vere ineunte maiore apparatu, quam antea fecerant, Siciliam petere: sed damnat consilium eorum, qui bellum non leuius susceperint, ignari rerum illarum. Explicat deinde magnitudinem insulæ, & multitudinem eius incolarum, & non contemnendam potentiam.

Μετὰ Λάχητος. libro 3. cuius collega erat Charæades.

Εὐρυμέδοντος. Initio libri quarti: cuius collegæ Sophocles & Pythodorus.

Καὶ Ἑλλήνων, καὶ βαρβάρων. De quibus paulò pòst.

Πολλῷ οὐ δ[illegible] ὑπέμειναν ἢ [illegible].

Σικελίας γὰρ περίπλους. Describit iam Siciliæ ambitum, & quo interuallo ab Italia distet. De ambitu Siciliæ Strabo lib. sexto diligentissimè scripsit: & Plin. lib. 3. cap. 8.

Sicilia olim Trinacria: deinde θρίνακις ὠνομάζετο, propter tria promontoria, Pachynum, Pelorum, & Lilybæũ: de quibus Ouidius Metamorph. libro 13.

B

—Intrant
Sicaniam: tribus hæc excurrit in æquora linguis,
E quibus imbriferos est versa Pachynos ad austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybæon ad arctos
Æquoris expertes, spectat Boreamq́, Peloros.

Trinacria itaque primùm dicta propter tria promontoria. Θρίνακον ἀρίδηλον: Γ̓ινδ. περιηγήσει. Sicania deinde à Sicanis populis Hispaniæ: Sicilia denique à Siculis Italiæ populis, qui pulsi ab Opicis in eam traiecerunt. Eius ambitus (vt placet Posidonio) Strabone referente, continebat 720 stadia, præter quatuor millia; quę summa circiter sexcenta millia passuum efficit. Plinius scribit ambitum Siciliæ complecti sexcenta, & octodecim millia passuum. Ptolemæus septingenta millia passuum. Vtcunque sit, constat maximam insularum esse, quæ sunt in mediterraneo mari.

B Περίπλους. Ambitus Siciliæ non multò minor est nauigatione octo dierum naui onerariæ circumuectæ: id est, tantum, quantum nauis oneraria circumuecta cursu conficere potest octo dierum spatio. Strabo dissentit à Thucydide. Scribit enim ex quinque dierum nauigatione constare ambitum Siciliæ: nisi ad nauis longæ nauigationem referamus.

Ἔλασσον: ἀντὶ τοῦ, ἔλαττον.

C Καὶ τοσαύτη οὖσα. Cùm autem tantum pateat, angusto admodum freto ab Italia auulsa est. Nam viginti stadiorum interuallo marinno à continente disiuncta est, ab ea scilicet parte, qua Rhegium habet oppositum, ita dictum a diuulsione facta. Nam cùm olim Sicilia Italiæ adhæreret, vi terræ motus auulsa dicitur. Itaque ῥήγιον vocatum oppidum, ad quod eiusmodi auulsio facta est, παρὰ τὸ ῥήγνυσθαι. Iustinus non terræmotu id accidisse scribit, sed magno impetu maris supeti. Virg.

D Æneid. 3.

Hæc loca vi quondam, & vasta conuulsa ruina
(Tantum æui longinqua valet mutare vetustas)
Dissiluisse ferunt: cùm protinus vtraque tellus
Vna foret: venit medio vi Pontus: & vndis
Hesperium Siculo latus abscidit: aruaq́, & vrbes
Littore diductas angusto interluit æstu.

Εἴκοσι σταδίων. Alij minore.

Τὸ μὴ ἤπειρος οὖσα, αὐτὶ τοῦ μὴ ἤπειρος εἶ[illegible].

Ὠκίσθη δέ. Iam demonstrat quæ gentes in eam insula sedes habuerint: barbaros primùm, deinde

E Græcos eam incoluisse docet. Barbaros fuisse Cyclopas & Læstrygonas, quorum originem, aduentum, & discessum se nescire ingenue fatetur: deinde Sicanos ex Hispania profectos: mox Troianos nonnullos profugos, secutos Siculos ex Italia: Phœnicas etiam postremò ex Phœnice eò venisse docet.

Κύκλωπες: Οδ. ι. Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ὑπερφιάλων, ἀθεμίστων, ἱκόμεσθ'.

F Ἀρκείτω δέ. Satis sint, scilicet lectoribus, quæ à poetis prodita sunt: & quæ vnusquisque de hoc genere hominum sentit. Reijcit itaque nos vel ad poetas, vel ad varias hominum opiniones.

Καὶ ὡς ἕκαστος. Alij monoculos: alij pyratas, alij fabros ærarios, fuisse tradunt.

Ἐνοικήσαμενοι. Sedem posuisse.

Ὡς μὲν αὐτοί φασιν. Refutat falsam opinionem Sicanorum.

Αὐτόχθονες. Indigenæ: eodem solo nati, atque educati, quorum eadem terra parens, altrix, patria

G dicitur: Cicero pro P. Flacco.

Ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια. Vt autem veritas comperitur: re vera autem compertum est.

Λιγύων. Pulsi suis sedibus à Ligyis, vel Liguribus λιγυστίνη, πόλις λιγύων, prope occidentalem Hispaniam prope Tartesum. Σπῆρα. Ad Colchos etiam

Cytæam

Cythæam ἀντιστάλιν πόλιν. Sed in Hispania nullos populos hoc nomine inuenio: quare vereor ne codex sit corruptus.

Τῶν τρώων τινές. Quos Virgilius fingit ab Ænea relictos ibi fuisse propter diuturnæ nauigationis tædium.

412.A Ἔρυξ. Vbi Venus Erycina religiosissimè colebatur. ἀπὸ ἴουκος τῆς ἀφροδίτης, καὶ θύμου. Στέφαν. Erat etiam Romæ Veneris Erycinæ templum ante portam Collinam. Strabo lib. 6.

Ἐγεσται: πόλις ἀπὸ τοῦ αἰγέστου τοῦ τρωός. λέγεται καὶ ἐγεσταῖος. Στέφαν.

Ὀπικοί, πῶς καὶ ὀπικοί. A copia serpentum: iidem, atque Osci spurcæ, præposteræque libidinis nomine maximè infames. Barbara lingua, & sermone maximè inquinato vtebantur: vt & Volsci. Erant autem Opici Campaniæ populi.

B Καὶ ἡ χώρα. Digressiuncula, vnde nomen inuenerit Italia.

C Τὰ πολλά. Non omnibus.

Πάνορμος. Hodie Palermo vocatur.

D Συνοικίσαντες. In vnum coeuntes.

Πίσυνοι. Vocabulum poeticum. freti societate Elymorum, & propinquitate Carthaginiensium, qui & ipsi ex Phœnice erant oriundi.

Ἐλάχιστα πλοῦν: αὐτὶ τοῦ, ἐλάχιστον.

Ἀρχηγέτου. Ducis, cuius auspiciis & ductu eò peruenissent.

Θεωροί. Rerum diuinarum curatores. Innuit Thucyd. religiosissimam fuisse eam aram.

413.A Νῆσον. Ortygiam intelligit.

Οὐκέτι περικλυζομένη. Non ampliùs mari alluitur.

Ἡ ἔξω: ἡ ἐν τῇ σικελίᾳ δηλονότι. Nā antea insulam occupauerant, Ortygiam scilicet, & in ea oppidum condiderant: postea insulam ponte iunxerunt insulæ Siciliæ, & vrbem ampliarunt.

Λεοντίνοι, καὶ κατάνη. Clarissimæ quondam vrbes Siciliæ.

Πολυάνθρωπος. Populo frequens facta est.

B Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον. χώρα σικελίας, ὡς Στέφανος.

Θάψος. Erat καὶ Λιβύης πόλις. Στέφ.

Οἱ δ' ἄλλοι, ἐκ τῆς θάψου. Cæteri Hyblam condiderunt. Ὕβλα. Vulgò Auola: ab Hyblæis apibus dicta.

D Λίνδιοι. A Lindo vrbe Rhodi.

414.A Ἐκπίπτουσι. Eiiciuntur, sedibus pelluntur.

Οἱ μῆδοι φεύγοντες. Quo tempore Xerxes Græciæ bellum intulit.

B Μεσσήνην ἀπὸ σφῶν ὠνόμασαν. αὐτὶ τοῦ, ζάγκλης ὠνόμασαν.

Καὶ φωνὴ ἐκράθη. Et quamuis lingua ex vtraque gente mixta fuerit: leges tamen, & instituta Chalcidensium obtinuerunt.

Ἀπὸ ζάγκλης. Ni fallor antequam Messene appellaretur.

Καὶ φωνὴ μέν. Id est, lingua neutrorum euicerit, sed medium ex vtraque genus, mixtum fuerit: iura tamen Chalcidensium fuerunt potiora: id est, obtinuerunt Chalcidenses, vt iura legesque suæ retinerentur.

C Λύτρα αἰχμαλώτων. Pro pretio redemptionis captiuorum. Ergo prœlio vicerat Syracusanos.

D Κατῴκισε. Collocauit, restituit.

Τοσαῦτα ἔθνη. ὤκουν. Efficit tantas fuisse opes Siciliæ, tot gentes, tam barbaras, quàm Græcas coluisse insulam, quo tempore Athenienses eam petebant bello, vt temeritatis accuset populum Atheniensem, qui susceperit tam temerarium consilium.

Ὥρμηντο στρατεύειν. Bellum inferre cogitabant: ferebantur studio, impetu animi ferebantur ad istam expeditionem.

Ἐφιέμενοι μέν. Eius imperium re affectantes, sed honesta quadam præscriptione, auxilium se velle ferre suis cognatis & socius prædicantes.

415.A Προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. Qui alacrius auxilium implorabant.

B Ὅμοροι γὰρ ὄντες. Affert rationem cur Egestæi acriùs quàm cæteri instarent: quia (inquit) bello impliciti à Selinuntiis & Syracusanis terra, marique premebantur.

Εἰς πόλεμον καθεστῶτες. Bellum aduersus eos susceperant: bellum gerere cum illis cœperant.

Περὶ γαμικῶν. Belli causæ fuerunt controuersiæ ortæ propter sponsalia, vel nuptias, & propter confinia & limites. Diod. libro 12. facit mentionem vnius causæ tantùm, propter agri limites. C Scribit enim fines Egestæorum & Selinuntiorum flumine diuisos fuisse: Selinuntios flumen transisse, & proximum ripis agrum occupasse, & cum magna Egestæorum contemptione progressos bonam agri partem sibi vindicasse. Quæ autem fuerint nuptiarum controuersiæ, mihi non constat: sed coniicio fuisse aliquas id genus: vel ductas in matrimonium sponsas, deinde per contumeliam remissas, vel vi raptas, & inuitis earum ciuibus: vel alias huiusmodi.

D Γαμικῶν τινων. Nonnullis de rebus ad nuptias spectantibus.

Γῆς ἀμφισβητήτου. Confinia sic vocat, terram controuersam & dubiam ἀμφισβητικῶς.

Καὶ οἱ σελινούντιοι τοὺς συρακοσίους. Nihil tale est apud Diod.

Ἐπαγόμενοι. Accitis.

Κατεῖργον. Premebant eos bello terra, marique: quod libro 3. dixit τῆς τε γῆς, καὶ τῆς θαλάσσης εἴργεσθαι.

E Καὶ κεφάλαιον. A periculo imminenti mouebāt: si B cognatos & socios vestros Syracusani subegerint, & bellum illud confecerint, facilè contra vos arma conuertent: & vnà cum Lacedæmoniis vestrum imperium euertent.

Ἀτιμώρητοι γενόμενοι. Impunè ferent.

Διαφθείροντες. Atterentes. ἴσως διαφθείρωσι.

Ξυγκαθέλωσι. Vnà demoliantur. C

Σῶφρον δ' εἶναι, αὐτὶ τοῦ, σωφρόνων. Esse autem prudentum distinere procul eas copias vnà cum sociis.

F Ὧν ἀκούοντες. Narrat Athenienses decreuisse mittere legationem in Siciliam, vt exploraret & pecuniam, & quo in statu esset bellum aduersus Selinuntios.

D Λακεδαιμόνιοι δέ. Narrat Lacedæmonios eadem hyeme duxisse exercitum in fines Argiuos, vastasse agrum, & magnam frumenti vim absportasse: exules Argiuorum Orneis collocasse, & illis reliquisse nonnihil præsidij ex sociorum copiis: fœdus denique iniisse cum Argiuis, atque ita domum se recepisse. G

Ὀρνεαί. In agro Sicyonico: sed erat ditionis Argiuorum. Strabo lib. 8.

Ζεύγη: plaustra.

Ἀποσκευή: ἀπὸ τοῦ σκευῶν.

Κατασκάψαντες. Solo æquatis.

B *Καὶ ἐς Μεθώνην.* Narrat Athenienses misisse in A Thraciam equites nonnullos, qui excursionibus fines Perdiccæ popularentur, atque infestarent. *Μεθώνην.* Hæc est illa ad cuius oppugnationẽ postea Philippus Macedo alterum amisit oculum, telo erutum ab Astere quodam Amphipolitano. *Ἀστὴρ Φιλίππῳ θανάσιμον πέμπει βέλος.* [illegible]

C *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους.* Hyeme missi fuerant legati in Siciliam ad Egestæos. Hos docet iam rediisse vere cum legatis Egestæorum, qui sexaginta talenta afferebant pro stipendio sex nauium. Itaque Athenienses aduocata concione, & legatis auditis, decreuisse Egestæis auxilia mittere.

Ἀσήμου. Non signati.

D *Ἐπαγωγά.* Apposita ad persuadendum, apta ad animos pelliciendos.

Αὐτοκράτορας. Cum summa potestate, merum imperium habentes.

Ξυγκατοικίσαι δέ. In suas sedes restituerent. nam suprà dixit, *οἱ ξυγκατοικισθέντες Λεοντῖνοι*, &c.

Ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου. Si qua detur facultas inter administrandum bellum. *τι τοῦ πολέμου*: id est, aliquod belli tempus.

Καὶ τἆλλα τὰ ἐν Σικελίᾳ πρᾶξαι. Et reliquas Siciliæ res perinde gererent, ac Reipub. Atheniensium maximè expedire iudicassent. [illegible]

E *Καθότι.* Qua ratione.

Καὶ τοῖς στρατηγοῖς. Et vt ducibus decernerentur, quæ ad eam expeditionem viderentur necessaria.

417.A *Καὶ ὁ Νικίας.* Significat Niciam progressum in concionem vt suis ciuibus eam expeditionem dissuaderet. Sed explicat primùm causas cur id dissuaserit.

Ἀρχήν. Hoc opus, hic labor est.

NICIÆ CONCIO.

Ἡ μὲν ἐκκλησία. Summa istius concionis est dissuasio. Dissuadet enim Nicias expeditionẽ istam. Argumenta quibus nititur dissuasio, hæc sunt: quia periculosa, quia non necessaria, quia si non suscipiatur, nulla damna afferet: si suscipiatur, & aliqua accidat offensio, maxima grauissimaq; incommoda afferet. Hæc est summa: sed admonet interim populum, ne Egestæos audiant alienigenas, & suam rem agentes, nihil prætereà curantes, néue audiant Alcibiadem, qui imperij cupiditate motus, & spe dignitatis, vtilitatisque ex ea re percipiendæ, instat & vrget istam expeditionem. Admonet deniq; Senatum, & *πρύτανιν*, Senatus principem, vt quasi moderator leuitatis populi adhibitus ei resistat, & deliberationem istam reuocet in integrum.

Τεσσαρακοντα. Schol. Qui à nobis ducibus curandus est. Ego hoc ad apparatum classis præfecturæ referendum puto.

Ἐμοὶ μὲν τοι ... αὖθις. Ego verò censeo de hoc ipso iterum deliberandum, atque consultandum.

Καὶ μὴ οὕτω. Ratio ab vtili: nec tam breui consultatione magnis de rebus bellum suscipere.

B *Ἀνδράσιν.* Ratio cur non debeant, vt [illegible].

Οὐ προσήκοντα. Quia barbari, quia remoti, vt non facilè fructus ex illis possint percipi.

Καίτοι ἔγωγε. Quærit fidem & authoritatem suæ sententiæ. Meâ interest potiùs suadere bellum hoc, quàm dissuadere. Cur ita? quia honores geram & imperium habebo. [illegible]

Ἐκ τοῦ τοιούτου. Bellum intelligit.

Καὶ ἧσσον ἑτέρων. Altera Ratio: & sum senex ita vt naturæ quodammodo satisfecerim: & non ita mihi sit laborandum de vita conseruanda. [illegible]

Περὶ τοῦ ἐμαυτοῦ σώματος: vt [illegible].

Νομίζων. Quanquam existimo eos quoque, qui sibi & suis fortunis cauent, nec ita temerè periculis sese obiiciunt, bonos esse ciues. Paulò antè dixerat, *καὶ ἧσσον*, &c. Itaque ne videretur nimium B sibi tribuere, qui prædicaret suam fortitudinem, & periculorum contemptionem, cæteros ciues parui facere, addit correctionem.

Μάλιστα γὰρ ἄν. Ratio probabilis: qui enim rem priuatam saluam cupit, idem rem publicã saluam volet, quæ constat ex rebus priuatorum. [illegible] Isocr.

C *Ὅμως δέ.* Pergit quærere sibi authoritatem exemplo vitæ actæ: vt antea nihil suasi aliud, quàm id, quod Reipub. expedire iudicabam: ita nunc idem facturus sum.

Διὰ τὸ προτιμᾶσθαι. Ratio probabilis, vel propter honores delatos, quasi dicat, vt vobis assentarer, & vestræ seruirem voluntati, &c. vel, vt impetrarem à vobis eiusmodi honores: sed priorem sensum probo magis.

Καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους. Castigat latenter Atheniensem populum, qui erat [illegible], adeò vt nollet audire monentes vt sua D conseruaret, ab alienis rebus abstineret, néve se periculis obiiceret. Scio me non esse persuasurum vobis, qui tali estis ingenio: sed tamen officio meo non deero.

Τοῖς ἑτοίμοις. Rebus certis.

Ὡς δέ. Distributio totius causæ. Bellum periculosum suscipitis: difficile & arduum est subigere Siciliam.

Ἐν καιρῷ σπεύδετε, οὔτε ῥᾴδιον. Matura consultatione opus esse innuit, & loco, ac tem- E pore.

Φημὶ γάρ. Præter veteres hostes, nouos comparatis. [illegible]

Καὶ οἴεσθε. Refutat opinionem eorum, qui putabant fœdera cum Lacedæmoniis inita duratura. [illegible]

D *Ὀνόματι.* Extenuatio. Verbo tenus erunt.

Οὕτω γάρ. Sic enim quidam ex nostris, atque ex aduersariis rem transegerunt. *Παρέδοσαν.*

Σφαλέντων δέ που. Ominatio. accepta verò clade F aliqua insigni.

Οἷς πρῶτον μέν. Confirmatio: Quia Lacedæmonij necessariò, non voluntariè hoc fœdus fecerũt, quia plures supersunt controuersiæ inter nos, & eos.

Ξυμφορῶν. Cladem intelligit acceptam ad Pylum, & Sphacteriam.

Ἐκ τοῦ αἰσχίονος. Quia ipsi priores pacem petierunt.

G *Τὰ δὲ ἀμφισβητούμενα.* Intelligit Amphipolim non restitutam, Panactum, & quæ de cogendis Bœotiis vt fœdera facerent, suprà sunt declarata.

Εἰσὶ δ' οἳ. Corinthios intelligit.

Ἀδῶσι. Metaphora à viatoribus: itaque addit paulò pòst [illegible].

Περὶ πολλοῦ. Plurimi æstimassentque.

Conclusio argumenti.

Metaphora à nauibus, quæ in alto sunt, & in periculo constitutæ. Nequesuspensis, & incertis rebus nostris.

C A maiori. Quæ nobis essent curanda diligenter, & constituenda, non curamus, neque constituimus: quæ minùs sunt curanda, ea verò curamus diligenter, & summo studio: quasi dicat, hoc est peruersè & præposterè Rempublicam administrare.

Socij Chalcidenses à nobis iā multos annos defecerunt: & fecimus eos impunitos: nônulli etiam alij fidei dubiæ sunt: & tamen non prospicimus, vt nihil nobis ab illis sit timēdum. Egestæis verò, qui (quasi dicat) sunt barbari, & à nobis remotissimi, properamus ferre auxilium, & hac de re adeò laboramus.

Hic locus mihi suspectus est de mendo: videtur enim aliquid deesse. Sed quoniam authoritate codicum manu scriptorum destituor, & sensus commodus elicitur, nihil muto.

Quoniam, quia. Probat.

C Dubiè parent. Hom. Callimachus.

Alienas properamus vlcisci iniurias, nostras ipsorum negligimus? A maiori. Si nostras negligimus, multò magis alienas negligere debemus.

Cunctamur adhuc bello persequi?

A commodis consecuturis demōstrat hoc potiùs esse curandum, illud negligendū: si Chalcidenses subigamus, eos facilè retinere poterimus: si Siculos subigamus, non ita facile imperio subiectos nostro habebimus. quia remoti, quia multi.

Longo locorum interuallo.

D à turpitudine futura deterret. Amentia verò fuerit bellum inferre illis, quos si viceris, habere in potestate tua nequeas: nisi viceris, in maximo discrimine sis futurus. vitandæ offensionis gratia.

139. A Non eundem statum retinere, qui erat antea. meliore nomine appellat rem infaustam, & cladem grauissimam acceptam.

Dixerant Egestæi legati (vt suprà vidimus) verendum esse Atheniensibus, ne Syracusani, euersis impunè Leontinis cognatis Atheniensium, subactis etiam sociis eorundem, magnis auxiliis in Græciam traiicientes vnà cum Peloponnesiis euertant imperium Atheniensium, eaque oratione concionem territabant. Hanc igitur legatorum rationem Nicias iam refutat, & bono esse animo populum iubet, nec tale quippiam vereri. Negat enim Syracusanos etiam subactis illis rebus traiecturos vnquā in Græciā, quia periculosum hoc, & arduū futurum est: imò nunc potiùs traiecturos, vt gratificentur Lacedæmoniis.

Equidem existimo Siculos neque nunc extimescendos nobis esse, neque posthac, cùm Syracusani rerum illarum potiti fuerint: qua quidem re nos Egestæi territant.

Aduenæ: vt,

A contrariis rem probat: nunc potiùs venturi sunt.

Aduersus integrum imperium. Imperium eorum habet sua impedimenta, quæ retineant eos, nec patiantur abesse à Sicilia, ne forte illis absētibus aliqua fiat defectio, aut ab externis insulæ inuasio. Imperium Athen. integrum & florens opibus non ita facilè ab illis poterit expugnari. Hanc vim habere videntur illa verba.

Proponit commoda futura nisi suscipiatur ista expeditio: maximè formidabiles erimus illis Græcis, si eò non eamus: & si eamus, & ostentatis nostris opibus paulò pòst incolumes discedamus: sed si quam calamitatem accipiamus, facilè nos contemnent, & vnà cum Peloponnesiis bellum nobis inferent. B

Respicit Thucydides ad ea, quæ scripsit Nicias ad populum Atheniensem, vt reuocarent classem: quia reperiebat bellum illud arduum, & perdifficile.

C Probat illud, illo, consueta & ante oculos posita facilè contemnuntur. A contrario. Ergo remotissima quæque suspiciuntur, & admirationi sunt.

Et quæ minimè specimen virtutis dederunt, & opinionis, quæ de illis est: id est, quorum virtutem minimè experti sumus, sed tantùm opinionem de ea habemus res pro personis. D

Exemplo domestico petito ab iis, apud quos agit, fidem facit res consuetas, & familiares parere contemptum. nam (inquit) vos ipsi contemnitis Lacedæmonios, & cæteros Peloponnesios, propterea quòd assuefacti bello, quod iam diu geritis cum illis, eos contemnitis: ita vt bella extera & peregrina iam appetatis.

Præter opinionem vestram, qui antea eos timebatis: sed res pro personis. E L.V. circa ea, quæ metuebatis antea. F.P. contemnentes eos, quos antea timebatis.

Locus communis de vitanda insolentia: de colenda continentia. Castigat Nicias Athenienses: & quasi magister vitæ præcepta dat, vt compescat fastum eorum, & insolentiam. C

F Incutit terrorem à persona Lacedæmoniorum, eorumq; consiliis. Existimandū est Lacedæmoniis ob idipsum, quod victi sunt, id vnum agere ac moliri, quò studiosiùs & diutius virtutem colunt.

vel, vel, vel aliud simile supplendum.

Vt Fulgores syderum, tenebræ calamitatum: gloriam: bonā famam & existimationem, ac opinionem virtutis, virtutem claram quærunt: vt sit, pro gloria. G

Efficit cogitandum esse, & laborandum potiùs de conseruanda sua salute, quàm de inferendo bello Siciliæ. 140. A

Agi de re aliqua. A re militari, vel à foro & iudiciis ducta metaphora.

Citò, sine mora. Monet, quasi in-

fidiæ sint proximæ ita, vt nisi caueant, statim in eas sint ruituri.

Αἱ ὀλιγαρχίας. Nouitate rerum, & periculo amittendæ libertatis terret. A genere politiæ aduersario. ὀλιγαρχία) (δημοκρατία.

Καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς. Admonet iacturę ciuium, qui partim bello, partim pestilentia absumpti fuerant: admonet etiam immensi sumptus in istud bellum facti, vt deterreat ab ista expeditione, quæ sine maximo apparatu suscipi non poterat: innuēs Rempublicam esse exhaustam pecunia & copiis. Occurrit etiam ad illud: immo adsunt & pecuniæ & copiæ: vtamur itaque (inquit) illis pro nobis potiùs, quam pro alienigenis.

Ἀνεπνεύσαμεν. Respirauimus, recreati sumus. [illegible] Hom. Od. 1. [illegible]

Βραχύν. Extenuatio. aliquantisper.

Φυγάδων. Eleuat Egestæorum authoritatem: quia è Troia profecti, & barbari.

Τό, τι ψεύσασθαι. In mendacij suspicionem vocat.

B Καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ. Qui aliorum periculis suos sustentant casus: qui verba tantùm afferunt; qui futuri ingrati, si rem obtinuerint: si non obtinuerint, socios secū in perniciem sint pertracturi.

Τῷ τοῦ πέλας. Aliorum periculis rem suam agūt. [illegible] χάριν ἀξίαν. Sed breuitatis causa ita dixit.

Χάριν. Dignas & meritas non habeant gratias.

Πταίσαντας. Accepta clade.

Εἴ τίς ἀρχειν. Docuit huc vsque bellum esse periculosum, & minimè necessarium: & propterea non suscipiendum. Iam eleuat Alcibiadis authoritatem, qui huius belli author erat. Demōstrat non esse audiendum eum, qui periculis Reipub. priuatam dignitatem, & vtilitatem quærat.

Quod si aliquis creatus imperator, bellum suadeat, minimè eum audite, nec permittite, vt Reipub. periculis priuatam dignitatem, & splendorem quærat. Sed probationes sunt interpositæ.

Ἀσμενος. Lubens propter vtilitatem, & dignitatem, quam sperat ex hoc imperio.

Νεώτερος. Ab ætate argumentum. Non callet vsum rerum.

Ἱπποτροφίας. Currus habebat, & equos alebat ita, vt septem currus simul miserit ad ludos Olympiacos.

Διὰ πολυτέλειαν. Propter sumptuum magnitudinem. Hic est sensus germanus, & referendum est hoc ad ὠφεληθῇ: perinde, ac si diceret: & vtilitatem percipiat ex hoc imperio, vt leuetur magnis sumptibus, quos in alendos equos facit. Cic. de Orat. libr. 2. Si auaritia tollenda est, tollenda est mater eius luxuries.

C Νομίσατε δὲ. Existimate verò huiusmodi ciues non esse bonos.

Τὰ δημόσια ἀδικεῖν. Quia dignitatē & vtilitatem quærunt ex malis & periculis Reipub. & quia non sunt pares propter ætatem tantæ rerum moli administrandæ: & tamen affectant imperium.

Τὰ δὲ ἴδια. Ergo non sunt frugi neque publicè, neque priuatim.

Οὓς ὁρῶν. Eleuat autoritatem aduocatorum Alcibiadis, & Senatus fidem implorat aduersus eos.

Μὴ καταισχυνθῆναι: μετωνυμία. Causa pro effecto, id est, pro ipsa erubescentia, qua retineri poterant, ne resisterent.

A Μὴ δ' ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν. Hortorque ne eodem morbo afficiantur, quo ipsi adolescentes, vt perditè absentes ament.

Γνόντες. Incommoda proponit, ac deterret.

Καὶ ψηφίζεσθαι. Præscribit sententiam, & quasi formulam quandam illis tradit. Vt Sicilienses intra suos limites se contineant, intra mare Siculum, & mare Ionicum: sua colant, & res inter se componant, Egestæi bellum, quod ipsi sua sponte susceperant, sponte sua etiam deponant. populus Atheniensium ab eiusmodi societate abstineat, quæ periculosa, minimè fructuosa esset.

B Οὐ μεμπτοῖς. Non angustis: id est, satis amplis. [illegible] de quibus non est quod querantur.

Οἷς κακῶς μὲν πράξασιν. à quibus si ab hoste premātur, bellum propulsemus.

Καὶ σὺ ὦ πρύτανι. Præsidem Senatus iam alloquitur, qui erat Princeps collegij [illegible] ἀρχόντων, cuius erat mittere populum in suffragia, & rogare sententias, easq; de consilij authoritate cōfirmare. 421. A

C Ἐπιψήφιζε. ὁ προέδρος [illegible]

Κήδεσθαι τῆς πόλεως. Curare nequid Respublica detrimenti capiat.

Καὶ γνώμας προτίθει αὖθις. Et roga iterū sententias.

Νομίσας. Illud persuasum habens (si modo reformidas plebiscitum rescindere) hanc rem tibi crimini datum non iri. Cur ita? quia dolo, & fraude carebit, & coram populo fiet, Reipub. autem salutem afferet.

D Καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι. Atque id demum esse, rectè & præclarè fungi magistratu, si patriam beneficiis quamplurimis affeceris, damna nulla dedita opera attuleris. Ab officio magistratus.

Τῶν δὲ Ἀθηναίων. In magna concionis multitudine, alij aliter sentiebant, plerique tamen bellum susceptum cupiebant. Hi suadebant: nonnulli etiam dissuadebāt. sed Alcibiades in primis vrgebat, tum vt aduersaretur Niciæ, cui in Repub. administranda etiam alias resistebat; tum quia criminatione ab eo prouocatus fuerat: tum denique quia flagrabat imperij cupiditate, & honorum atq; cōmodorum, quæ inde facilè sperabat se adepturum.

E Διάφορος: Aduersarius.

Ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι. Cum enim emineret authoritate inter suos ciues, sumptibus etiam erat profusior, quàm facultates eius perferre possent: tum in alendis equis, tum in aliis impensis faciendis.

Ὢν ἐν ἀξιώματι. Similis formula locutionis est illa, qua vsus est de Pausania lib. 1. [illegible]

F Ἐχρῆτο ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν: [illegible] Maiora appetebat, quàm ferre poterant eius facultates cùm in alendis equis, tum in aliis sumptibus faciendis.

Τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας: [illegible] Cùm intuerentur cultum corporis, & victus lautitiam, qua vtebatur præter institutum patrium. De Pauss. lib. 1. [illegible] Βιοτεύων, &c. hoc est, Metuentes eum propter cultū corporis, & victus lautitiam; qua extra modum, & præter victus institutum vtebatur: metuentes etiam animi magnitudinem in rebus, quas gerendas suscepisset, ab eo vt tyrannidem affectante, alienati sunt.

D

G

Καὶ δημο-

Καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντα τὰ τοῦ πολέμου. Et quamuis bella gerendo optimè Rempublicam administrauerit, tamen ob vitam & mores eius auersati eum, aliis Rempublicam permiserunt, qui non multò post eam euerterunt.

ALCIBIADIS CONCIO.

512.A Καὶ προσήκει μοι. Nicias dissuasit bellum: Alcibiades iam suadet. Sed quoniam Nicias in peroratione criminatus eum fuerat, primo loco respondet eius criminationi: deinde aggreditur ad causam. B Hoc facit rectè & ex arte: nam nisi prius insitas de nobis opiniones, & malam existimationem euellamus, nullam nostra oratio authoritatem habitura est apud quos agimus: qua de re Aristoteles tertio libro Rhetoric. Itaque Alcibiades refutat crimina primùm: deinde insinuat se in causam. Dixerat Nicias non esse audiendum Alcibiadem bellum suadentem, & imperium appetentem, quia est adolescens, & impar rebus magnis, & arduis administrandis: quia mira est hominis C luxuries & ambitio. Ad hæc crimina occurrit Alcibiades statim in ipso proœmio, & ea refutat, docet suam ambitionem, suumque luxum non modò nullam turpitudinem, nullumq; detrimentum afferre reipublicæ, sed summam etiam dignitatem, atque vtilitatem: suam verò iuuentutem dedisse iam documentum verum commoda, an incommoda sit reipublicæ. Rempublicam sua opera non solùm non imminutam, sed etiam amicitiis, societatibusque auctam. Hæc est summa. D Argumenta sigillatim expendemus inter explicanda verba. Habemus hic locum communem pro luxu, & contra luxum. Nicias damnat luxum, Alcibiades tuetur. Qui studio tenentur eloquentiæ debent notare diligenter hos locos, eosque ad imitandum sibi proponere: alit enim vires eloquentiæ huiusmodi exercitatio: & exemplum propositum authorum probatissimorum, quasi regula quædam errare eos non patietur. Hac ipsa ratione vtebatur Aristoteles cùm suos audito- E res exercebat, vt in vtramque partem dissererent.

Προσήκει μοι. λαμπρύνεται. Ego verò nego imperium ad alium quenquam pertinere magis, quàm ad me, & dignum me eo esse existimo, vel tu negas ad me pertinere imperium: ego aio & pertinere, & meritò pertinere. Nicias ait imperium ad me non pertinere, & me indignum eo esse: ego verò aio, & imperium ad me magis quàm ad alios pertinere, & me dignum eo esse. Hæc oratio ha- F bet splendorem, & magnificentiam, quæ continet iactantiam, & gloriationem. Itaque Alcibiades dum de suo splendore, & magnificentia loquitur, splendida simul oratione, & magno vtitur apparatu.

Sed dixerit quis huiusmodi prædicationem suarum laudum esse vitiosam: solet enim esse grauis, & molesta auditoribus. λύσις. At vitatur fastidium (vt docet Hermogenes) triplici ratione. Si generatim, & in vniuersum agamus, nostrasque G laudes cum aliorum laudibus communicemus: si necessitate nos coactos id facere ostendamus: si personam immutemus. Hic necessitate coactum Alcibiadem dicemus prædicare suas laudes: prouocatus enim à Nicia hoc facit.

Καὶ, καὶ. πολυτελείᾳ ... ἰσχυρίζ.

A Μάλιστα ἥπερ. Propter generis, & maiorū meorum nobilitatem, & propter virtutem, meaque in rempublicam merita.

Ἀναγκάζομαι. Detegit artificium necessitatis: vitandæ arrogantiæ causa: & est correctio quædam.

Καθῆψατο μου. καθαπτόμενοι τὸ τραχύτερον ... λόγοις. Apud Homerum, ... demulcere, & alia quædam. pupugit, momordit, m'ha toccato, m'ha touché.

Καὶ ἀξίως. Propter virtutem, & prudentiam.

B Ὧν γὰρ πέρι. Ratio: Nam ea, propter quæ sum celebris, non solùm mihi, & meis afferunt gloriam priuatim, sed publicè etiam afferunt præter gloriam, vtilitatem quoque: quasi dicat, ne dum incommodum, & turpitudinē, vt Nicias calumniatur. ὠφέλειαν, ... ἐπιβοῶντες.

Οἱ γὰρ Ἕλληνες. Docet quomodo splendor suus, & B magnificentia afferat vtilitatem reipublicæ. Græci enim intuiti magnificentiam apparatus, quo ego ludos Olympiacos adij, existimarunt nostram ciuitatem longe potētiorem quàm re ipsa est: quasi dicat, Si vnus ciuis tantum potest, quid sentiendum est de totius ciuitatis potentia?

Μείζω ὑπὲρ δύναμιν. Longe potentiorem, quàm est re ipsa.

Τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς θεωρίας. Apparatu splendido. θεωρίαν appellat aditum ad ludos, qui in honorem Iouis fiebant.

Διότι. Explicat quis fuerit splendor, & apparatus ille.

D Καθῆκα: καθίημι. Inter alias significationes, quas habet, significat dimittere in stadium, mittere in currule certamen.

Καὶ δεύτερος. Secunda tuli præmia: erant & tertia, & quarta.

Καὶ τἆλλα. Quia victores in patriam reuertebantur triumphantes. Erat etiam moris, vt aperta parte murorum in vrbem inueherentur.

Ἀξίως τῆς νίκης. Pro eo, ac merebat victoria, pro eo, ac postulabat.

E Νόμῳ μὲν γὰρ. Hæc enim & legitimum habent honorem, & potentiæ opinionem afferunt. Νόμῳ. λύει τὸ αἰ ... Magnifici isti sumptus tyrannici sunt: imò legitimi.

Ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου. Mutata figura: ex iis autem quæ geruntur, etiam potentia ciuitatis cognoscitur, suspicione id est, coniectura.

G Καὶ ὅσα αὖ. Transit ad aliam partem splendoris: illa erat extra vrbem: hæc intra vrbem, & domestica: reliquus itaque (inquit) splendor meus domesticus in publicis sumptibus mihi parit inuidiam apud meos ciueis. Sed apud exteras gentes parit & ipse opinionem potentiæ. ad illud ἰσχὺς δὲ ... λαμπρυνόμενοι.

Λαμπρύνεσθαι τι. Quærere aliquem splendorem ex re aliqua.

Χορηγίαις. Sumptus, erogatio in ludos, omnis impensa voluntaria, & munus. Propriè ipsius choragi, τοῦ διδασκάλου καὶ ἐξάρχοντος τοῦ χοροῦ, κορυφαίου.

Φθονεῖται. Inuidiosus est natura. φύσει γὰρ ... φθόνος ἕπεται.

Καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ ἄνοια. Efficit eiusmodi animi magnitudinem fructuosam esse: ἄνοια: mens, animi propositum.

Οὐδέ γε ἄδικον. Neque verò est iniquum: Occurrit ad illud: Non seruas æquabilitatem in libera ciuitate: concedit, sed iure se tuetur: qui ma-

gnitudine animi cæteris antecellit, is si cæteris par esse nolit, non est propterea damnandus. audax sententia. Facit fidem: quemadmodum nemo libenter venit in partem calamitatum, quibus potentes premuntur: sic etiam si dignitatis præstantia excellamus, non sumus vituperandi si pares vulgò esse recusemus. ὥσπερ δυστυχοῦντες, καὶ ἀπελαύνει:

Ο κακῶς πράσσων: ἀνάλογῃ, αὐτὸ δὲ ὅλως πρὸς τὸν κακῶς πράσσοντα. ἰσομοιρῶν τῆς ξυμφορᾶς πρὸς μηδὲ, αὐτὶ τοῦ, ἴσον μοῖραν τῆς ξυμφορᾶς ἔχων οὐ φέρει τις.

D Εὐπραγοῦντων. A florentibus fortuna si despiciatur.

Η τὰ ἴσα νέμων, τὰ ὅμοια ἀνταξιούτω. Alioqui idem tribuat vt idem referat: id est, ne contemnat nos in calamitate positos; ne contemnatur & ipse dum dignitate est inferior.

413. A Οἶδα δὲ καὶ τοὺς. Eleuat eiusmodi inuidiam, & compensat si quid in ea vitij est, commodis, quæ consequuntur. Quanquam scio huiusmodi homines, qui splendore ac dignitate cæteris antecellūt, premi aliorum inuidia. Concedo (inquit) sed tantummodo dum viuunt: nam mortui gloriam immortalem tum patriæ, tum sibi relinquunt. καὶ τοὺς: καὶ μέγα φρονοῦντας ἐφ' ἑαυτοῖς.

Τῶν δ' ἔπειτα ἀνθρώπων. Relinquere nonnullis posteris vendicationem cognationis: id est, eam gloriam, & eam de se opinionem posteris relinquere, vt nonnulli cupiant cognati eorum appellari, & id iuris sibi vendicēt, quo videlicet participes eorum gloriæ fiant. προσποίησιν ξυγγενείας. Summam gloriam, & admirationem, ita, vt nonnulli ius cognationis sibi vendicent: hoc est, prædicent se esse cognatos illorum.

Ως περὶ ἀλλοτρίων: Commotatio: ἀρετῆς καὶ δόξης.

Ων ἐγὼ ὀρεγόμενος. Concludit superiora vt transeat ad alia: suprà respondit ad crimen luxus, iam respondet ad crimen iuuentutis. Quarum rerum ego desiderio captus, & propterea celebris. Σολοικοφανής. nisi coniungamus τὸ μεταχειρίζω cum ὀρεγόμενος.

B Πελοποννήσου γάρ. Dixerat Nicias Alcibiadem propter iuuentutem, & rerum imperitiam non esse aptum ad imperium gerendum. Occurrit Alcibiades: negat se esse rerum gerendarum imperitum, quamuis sit adolescens: probat. Nam neque eloquentia, neque prudentia mihi deest. Exemplo fidem facit. Nam mea eloquentia, meáque prudentia impulit Argiuos, & Mantineos, vt societate nobiscum facta prœlio certarēt cum Lacedæmoniis, cùm Lacedæmonij in maximum discrimen adducti de summa rerum dimicarunt. Et quamuis vicerint, tamen vires suas ita attriuerunt, vt non admodum adhuc eis fidant.

Τὰ δυνατώτατα. Ciuitates potentissimas. Mantineam, & Argos intelligit. sed χωρία supplendum.

Ξυνστάς. Conciliatis amicitia, & societate vobiscum. ξυστάσεις. coitiones, & conspirationes.

Κατέστησα. Adduxi, compuli, vt de summa rerum decernerent. ἀγωνίζεσθαι.

Καὶ περιγενόμενοι. Quamuis prœlio superiores discesserint.

Βεβαίως θαρσοῦσιν. Tamen nondum suis rebus planè confidunt: nondum omnino metu liberati sunt.

A Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης. Conclusio. Hęc autem mea iuuentus, meaque imperitia partim eloquentia, partim prudentiá transegit. Sed εἰρωνικῶς.

Καὶ ἄνοια ἐβαρύνετο. Per iuuentutem intelligitur grauitas: per imperitiam, & stultitiam, peritia, & prudentia.

Ωμίλησεν. ὁμιλοῦν, τὸ συναναστρέφεσθαι, τὸ ἀπαντᾶν, τὸ συζῆν. μετὰ δυνάμεως, μετ' αἰτιατικῆς τοῦ, ὁμιλητής, ὁ μαθητὴς διαλεγόμενος. Transegit familiaritate, & amicitia: erat enim gratiosus apud Argiuos.

B Οργῇ. Οργὴ τὸ κατὰ Θουκυδίδην ἡ ἀξίωσις, ἡ ὁρμή, ἡ παρασκευή, suprà καὶ αὐτοὶ οὐδὲ καὶ αἱ ἀρχαὶ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἐπιθυμοῦντες τὰ πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντες. Σημαίνει καὶ ἀπειλήσαντα μετ' ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν συμμαχεῖν, irata etiam comminata est eis, nisi societatem, & amicitiam nobiscum inirent, fore scilicet, vt nos cum Lacedæmoniis eos oppugnaremus, atque adeò euerteremus. ὀργὴ impetu animi.

Παρέχεσθαι πίστιν. Confirmare, comprobare, facere fidem.

C Αλλ' ἕως ἐγώ. Iam accedit ad bellum suadendum, & expeditionem istam suscipiendam: præcipua argumenta, quibus bellum suscipiendum censet, illa sunt: Ego ætate floreo, Nicias felicitate. Vtamini igitur vtriusque nostrûm commodo ad vsum Reipublicę: verùm tantisper dum & ego adhuc vigeo, & floreo.

Μετ' αὐτῆς. τῆς ἀνοίας δοκεῖν. Vigeo ætate, authoritate, & prudentia.

Αποχρήσασθε. Liberè, & abundè vtamini: aliud enim est καταχρήσασθαι. Ωφελίᾳ commodo.

D Ως ἐπὶ μεγάλην δύναμιν. Refutat illud Niciæ, quo terrebat Athenienses.

Καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν. Propositio, ne reuocetis sententiam de suscipienda expeditione, μεταγνῶτε, μετάνοια.

Οχλοις. Argumenta: ciuitates illæ sunt frequentes non certo genere ciuium, sed multa, & varia colluuie aduenarum: itaque ex morum voluntatumque varietate, proficiscitur facilis earum mutatio.

E Επιδοχάς. Facilè admittunt, ac recipiunt aduenas venienteis.

Καὶ οὐδείς. Hæc autem colluuies non est instructa armis priuatim: publicè neque mœnibus, neque castellis, neque etiam cæteris rebus necessariis ad hostium impetum propulsandum.

Νομίμοις. Vsitato apparatu. Sed, quasi dicat, obsoleto, & barbaro, munitiones vsitatas intelligit.

F Ο τι δὲ ἕκαστος. Summa est, Vnusquisque prospicit non publicæ, sed suæ vtilitati: sed singulatim, non generatim, vnusquisque prospicit, &c. peculatu, & direptione ærarij, si possit dicendo persuadere: si non possit, seditionem concitat, in qua nisi propositum obtineat, non curat, si solum vertere cogatur, quia non ducit eam ciuitatem pro patria: vult omnino efficere summam omnium rerum confusionem ibi esse.

G Καὶ οὐκ εἰκός. Magna igitur ex ea re dissensio tum in sententiis, tum in rebus gerendis.

Ταχὺ δ' ἄν. Itaque speranda deditio, si quæ conditiones commodæ proponantur.

Καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται. Erat opinio, & rumor magnam vim armatorum militum esse in Sicilia: & Nicias hoc attigerat in sua concione: hanc opinionem refutat Alcibiades à maiori. ne apud nos qui-

nos quidem qui Græci sumus constat hæc opinio de vi & copia τῶν ὁπλιτῶν. multò magis apud barbaros.

Προσκομπούμενοι. Inflatiùs prædicantur, & commemorantur. hoc fortasse ad tempora Troiana referendum.

B Ὅσους ἕκαστοι. Quot singuli se esse iactabant.

Ἀλλὰ μέγιστον. Sed nostris tandem temporibus iustum armatorum numerum habere cœpit Græcia, quæ antea falsum prædicabat.

Τά τε οὖν ἐκεῖ. Concludit argumentationem istam de facultate & facilitate belli huius, vt ad alteram partem facultatis transeat: & refutat illud Niciæ, bellum fore in Græcia graue. Rerum igitur illarum status talis est, & longè facilior.

Τοιαῦτα. Ex colluuie gentium.

Καὶ ἔτι εὐπορώτερα. Propositio sequentium.

Βαρβάρους τε γάρ. Habebimus auxilia barbarorum, qui Syracusanos oderunt, neque bello domestico impediemur.

Τά τ' ἐνθάδε: ad illud. φησὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας, καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. Refutat à magnitudine classis, & confirmat rem. Exemplum.

Ἢν ὑμεῖς. Insinuatio, nisi vos Niciam audiatis.

C Καὶ νῦν. Accommodat id quod dicebat, ad id de quo agebatur: & nunc Peloponnesij minùs sunt nobis formidandi, quàm anteà: & si sunt formidandi, tamen classe non sunt formidandi.

Ἀνέλπιστοι μᾶλλον. Infirmiores: sed figuratè à consequenti, magis desperantes, & suis rebus atque opibus diffidentes. Vel, Nunquam antè magis destituti fuerunt spe nos superandi.

Ὥστε τί ἄν. Conclusio: quare suscipiendum bellum.

Τήν δ' ἀρχήν. Ab vtili: non otio, nec desidia, sed negotio, laboribus, & periculis subeundis imperia quæruntur.

425.A Ἦρξαν. Rerum potiti sunt.

Παραγιγνόμενοι προθύμως. Impigrè succurrendo.

Ἐπεὶ εἴ γε ἡσυχάζοιεν. A contrariis. nam otio, & cunctatione imperia non solùm non propagantur: sed etiam parta amittuntur.

B Τὸν γὰρ προύχοντα. Quilibet enim solet præpotentem prior euertere, nedum bellum inferentem propulsare. Itaque; quasi dicat, Græci & barbari metuentes nostram potētiam sibi formidabilem, & periculosam, nos etiam quiescentes, & à bello abstinentes euertent, vt metu isto se liberent.

Καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι. Neque licet nobis arbitratu nostro modum imperio statuere: sed necesse est, quando hoc loco sumus constituti, vt eos, quibus præsumus, coerceamus, alios imperio adiungamus: à quæstoribus ἡ μεταφορὰ, ἀπὸ τοῦ ταμιείου.

Ἐν τῷδε: hoc loco. ἐν τῷ ἄρχειν ἑτέρων.

Τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν. Aliorum affectare imperium, qui iam non parent, Siculos, Italos, Carthaginienses innuit.

Μὴ ἀνιέναι. Non missos facere: id est, coercere.

Διὰ τὸ ἀρχθῆναι. ἂν ὑφ' ἑτέρων. Quia periculum nobis imminet, ne seruiamus aliis, nisi ipsi rerum potiamur.

Καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ. Non eadem ratio otij habenda est nobis, atque aliis. Quam ob rem? Quia alij, quasi dicat, nati sunt, vt seruiant: nos, vt imperemus. Aut igitur natura, & instituta mutanda sunt, A aut retinendum imperium quibus artibus licet. A necessario.

Ἡμῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις. Legendum longè meliore sensu. codices priores erant corrupti, secuti sunt posteriores idem mendum. τὸ ἥσυχον, ἐπὶ ἡσυχίας.

C Εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. Nisi eadem studia, & instituta sequamini. ὑπεροψία καὶ βαρύτης. Alij otium amplexantur, quia non ad imperium: sed ad seruitutem nati sunt. vos non ita. Quare vel mutandum vitæ studium, ac institutum, vel opera nobis B danda, vt quibuslibet rationibus imperium retineamus, atque propagemus.

Λογισάμενοι οὖν. Quare suscipiendum bellum, vt imperium propagemus. ἐπίλογος. τάδε τὰ πράγματα.

Ἵνα Πελοποννησίων. Vt spiritus Peloponnesiorum deprimamus magnitudine nostri animi.

Καὶ ἅμα. Commoda proponit: aut subacta Sicilia totius Græciæ imperium obtinebimus: aut certè Syracusanorum opes affligemus.

Τὸ δ' ἀσφαλές. A tuto. Licebit nobis, & manere C tutò si velimus, & discedere, si lubeat, propter classis præsidium.

Τὸ ἀσφαλές. τὴν ἀσφάλειαν. Incolumitatem.

Ναυκράτορες γάρ. Nam etiam apud illas gentes D merum imperium maris obtinebimus.

426.A Καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου. Hortatus est Senatum Nicias, vt opponeret sese, atque aduersaretur iuuentuti, & aduocatis Alcibiadis. itaque iam Alcibiades refutat, & eleuat eam partem orationis Niciæ. ait, nihil aliud hoc esse, quàm seditionem concitare. D itaque non esse audiendum eum efficit, nec sententiam de bello inferendo reuocandam.

Neque auertat vos à bello suscipiendo Niciæ oratio, quæ otium suadet, & dissidium inter iuuenes, & senes excitat.

Τῷ δ' εἰωθότι κόσμῳ. Sed solita modestia, & consensu omnium ordinum amplificate Rempublicam.

Τό, τε φαῦλον. τὸ θητικόν. τὸ μέσον, οἱ ζευγῖται, καὶ οἱ ἱππεῖς. τὸ ἀκριβές, οἱ πεντακοσιομέδιμνοι, vel ad quatuor istos E census ciuitatis respicit, vt per medium intelligat τοὺς ζευγίτας, καὶ τοὺς ἱππεῖς, vel generatim, & in vniuersum respicit ad fortunam summam, imam, & mediocrem ciuium.

Φαῦλον. Infimam plebem: Infimi cum summis, summi cum infimis: vtrique cum ordine medio ciuium consentiant, si omnis respublica consentiat.

Τὸ μέσον. Ciuis loco mediocri natos.

Τὸ ἀκριβὲς πάνυ. Summo loco natos. ἂν abundat.

F Καὶ τὴν πόλιν. Et Rempublicam si cesset, & delectetur otio, attritum iri paulatim, futurumque vt omnium rerum disciplina apud nos consenescat: sin bella gerat, vsum, & disciplinam rei militaris esse amplificaturam, & hostem non verbis, sed factis propulsaturam. τρίψεσθαι: ἀντὶ τοῦ τριφθήσεσθαι.

Αὐτὴν περὶ αὑτήν. Sponte sua: ipsam sua mole, suis opibus attritum iri. B

Ὥσπερ καὶ ἄλλο τι. Vt vasa fictilia, & alia id genus, quæ temporis vetustate teruntur, & consu- G muntur

Ξύνηθες μᾶλλον. Et meliùs cognituram, vel longè notiorem ei fore facultatem hostis propulsandi re potiùs, quàm verbis, faciliùs percepturam qua ratione hostis propulsandus sit.

Παράπαν τε ξυγγιγνώσκω. In summa ita sentio, in otio inesse periculum iis præsertim, qui

ad negotium sunt: in negotio autem, etiam si sua sponte probandum non videatur, tamen incolumitatem & salutem esse positam.

Δοκεῖν μοι. Meo iudicio.

Μεταβαλεῖ ἀπραγμοσύνης. Mutata ratione, vt ex negotiosa, otiosa fiat. cómutato negotio cũ otio.

Ἀσφαλέστατα οἰκεῖν. Tranquillissimè & tutissimè vitam degere.

Τοῖς παροῦσιν ἤθεσι, καὶ νόμοις. Patriis institutis, & legibus, quamuis sint deteriores, viuunt minimè discordes.

Ηκιστα διαφόρως. Respicit ad illud Niciæ, καὶ ...

NICIÆ CONCIO.

D Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς ὦ ἀθηναῖοι. Dissuadet bellum Nicias etiam hac concione, sed ratione diuersa, ac fecit suprà. Supra enim apertè, & simpliciter dissuasit: hîc artificiosè, & tectè idem facit. Quasi enim & ipse assentiretur cæteris, qui bellum decernebant, illud tantùm addit de magnitudine apparatus, quoniam bellum grauissimum suscipiebatur, & aduersus ciuitates instructissimas, & omnibus rebus bellicis ornatissimas. Censet itaque magnam classem esse parandam. 200 naues longas, multas præterea onerarias, magnas copias peditum, equitum etiam, magnam vim pecuniæ, & commeatus. Extollit opes Siciliensium: docet plures esse ciuitates aduersus quas itur, quæ liberæ, & potentes sunt, & peditatu, equitatu, commeatu, & pecuniis abundant: itaque opus esse firmissimo apparatu, & copiis ad bellum eis inferendum.

Prooemium est perbreue à persona populi ductum, & habet coniunctam propositionem totius causæ.

Quoniam intelligo vos omnino flagrare studio belli inferendi, cupio equidem lætum successum rei huius in posterum: nunc tamen meam expromam sententiam.

Ὡρμημένους. ὁρμῶμαι στρατεύειν. Feror animi studio, & impetu ad bellum inferendum: appeto &c. animatos ad istud bellum.

Ξυνενέγκοι μέν. Conciliat sibi populum optatione successus. Vtinam hæc eum exitũ habeant, quem cupimus, & volumus.

Ἐπὶ γὰρ πόλεις ... Apparatu magno opus est: sed exponit præcipuas causas, cur magno apparatu opus sit: quo in loco extollit opes, & potentiam Siculorum. Præcipuum enthymema: aduersus liberas ciuitates bellum mouemus, quæ nullius imperio parent, ita, vt nouarum rerum sint cupidæ, quasi dicat, qui aliis seruiunt, hi, vt illa seruitute se liberent, facilè transeant ad alios: sed hæ ciuitates nemini seruiunt: itaq; tuendæ libertatis gratia, extrema quæq; sunt toleratura, & omnia tentatura ne in alterius potestatem veniant.

Ἀκοῇ αἰσθάνομαι: αἰσ τι τῇ ἀκοῇ. Αὐτὰς τῇ ...

427. A Οὔτε δεόμενον: ὅτι οὐχ ...

Ηκ ... Quæ ex dura seruitute in meliorem rerum statum transeat.

Ῥᾷον, meliorem iam. ῥᾷον γίνομαι, meliusculè habeo, conualesco. ῥαΐζειν τῆς νόσου, leuari morbo: à re medica ἡ μεταφορά.

Οὐδ' ἂν τὴν ἀρχήν. Neque suam libertatem cum nostro seruitio esse commutaturas.

Πολλαὶ τὸ πλῆθος: ὡς ... Duo sunt argumé-

A ta: quia Græcæ ciuitates, & propterea libertatis studiosæ; quia multæ, vt sint potentes. hic est sensus genuinus.

Προσίεσθαι. Secuturas nostras partes: adfuturas nobis.

Νάξος, μεταξὺ Κατάνης, καὶ Συρακουσῶν.

Ἐπὶ ἅς: Συράκουσαι. Σελινοῦς. Γέλα. Ἀκράγας. Μέγαρα. Μεσσήνη. Ιμέρα, ἢ ...

Ομοιοτρόπως. Perinde atque nos.

Οχλος. Hominum multitudo.

B Ἀπαρχὴ ἐσφέρεται. Tributum penditur.

Οἰκεῖος. Domi nato, non extrinsecus importato, non aduentitio.

Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν. Expositis causis, nunc docet magno apparatu opus esse.

C Φαύλης: infirmis, vt ...

Πεζὸν πολλύ. Multum peditatum.

Ἄξιον τῆς διανοίας. Dignum cogitatis, & inceptis nostris.

Ξυστῶσιν. Conspirent metu nostri.

C Αἰσχρὸν δή. A turpi.

Βιασθέντας. Vi pulsos, reiectos.

Ἀσκέπτως βουλευσαμένους. Inita deliberatione temerè, & inconsideratè.

Αὐτόθεν δή, supple δεῖ. Sed ex hoc ipso loco cũ firmissimo apparatu est bellum inferendum.

Ἀξιόχρεω. Pari, numero scilicet, & virtute. ... à debitoribus.

Γνόντας. Proponit necessitatem, quia procul à D nostris finibus sumus nauigaturi, quia non habe-

D bimus ibi vnde euocemus auxilia, sicuti facere cõsueuimus in his regionibus: vbi si bellum inferamus, facilè, & celeriter iuuari possumus à sociis, & amicis ciuitatibus. Hic autem locus ita legendus, ... nisi legamus ... quod videtur durius.

Οὐκ ῥᾳδίας ... Docet 428. A quæ sit commoditas in bellis, quæ geruntur in Græcia: quæ incõmoda in externis, & longinquis.

Αἱ κομιδαὶ ἐκ φιλίας. Comportatio rerum ne-

E cessariarum, ex amicorum finibus.

Ἀπαρτήσοντας, ... : id est, ... : vt subintelligatur ... Suspendentes nos ipsos: id est, in discrimine ponentes. Ἀπαρτάω, suspendere. ... abducere orationem à causa, & ab ipsis criminibus. Innuit eiusmodi nauigationem in tam longinquas oras, fore periculosam, & incertam.

Ἐξῆς. Vnde ne quadrimestri quidem spatio nuntius facilè venire huc poterit.

F Ὁπλίτας. Efficit magno esse opus apparatu: & enumeratione vtitur.

Η πείσας. Aut oratione suadentes, aut mercede adducentes.

Ἐκ Πελοποννήσου. Multi enim Argiui, & Mantinei amicitiæ causa secuti sunt Alcibiadem.

Πολὺ περιεῖναι. Longè superare aduersarios. B

Τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον. Frumentum etiam hinc conuehendum nauibus onerariis, triticũ inquam,

G & hordeum tostum.

Σῖτος. Varia significat frumentum, panem, commeatum, & alia. interdum est loco generis, vt far. & frumentum apud Latinos, quod complectitur plura genera frumenti. hâc significatione positum nunc, complectitur enim πυροὺς καὶ ... ...

Κριθὰς. Quia ingens frumenti copia difficilè parari potest, ideo additur hordeum, milium, faba, & alia id genus, ad inopiam tolerandam. πεφρυγμένας. Cur? vt ita paratum, in pistrino faciliùs moleretur.

Σιτοποιοὺς. Pistores. ἠναγκασμένους: qui cogantur per vices dare operam pistrino, vel qui cogantur sequi istam expeditionem.

Ἀπολαμβάνωμεν. Vt si tempestatibus in aliquo loco teneamur.

Πολλὴ γὰρ οὖσα. αὐτὴ ἡ πολλὴ οὖσα. Nam cùm hæc classis futura sit ingens, non quælibet ciuitas poterit eam accipere, & iuuare commeatu.

Τά τε ἄλλα: repete δεῖ ἡμᾶς ἔχειν.

Καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι. Neque nitendum est aliorum subsidiis. pendere ex aliis non oportet.

Μάλιστα δὲ. δεῖ supple. In primis autem ingens pecuniæ vis est nobis exportanda. neque habenda fides Egestæis. nam potest fieri, vt vis pecuniæ, quàm se habere prædicant, verbo tenus existat, re non ita.

C Ἢν γὰρ αὐτοί. Affert rationem, cur tanto sit opus apparatu. vix enim inquit hoc ipso apparatu poterimus propositum obtinere, nedum si infirmiore, ac tenuiore proficiscamur. Ingreditur in epilogos: repetit paucis argumenta de magnitudine apparatus, ac necessitate: terret à periculis imminentibus, omnino latenter bellum dissuadet.

Τῶν μὲν. τῶν πολεμίων, Σελινουντίων. καὶ τῶν συμμάχων.

Τὰ δέ. Λεοντίνων, καὶ Ἐγεσταίων. Res pro personis.

Πόλιν τε νομίσαι χρή. Deterret Athenienses proposita difficultate exponendi copias. Illud autem in primis existimandum est, nos proficisci, vt vrbem aliquam vendicemus apud alienigenas, & hostes: itaq; nisi simul atq; eo appulerimus, terra potiamur, omnia nobis infesta fore. πόλιν, συγκρίσει, innuit.

D Ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος. Quod ego formidans, & compertum habens recta consultatione opus nobis esse, & secundiore, ac magis propitia fortuna (id, quod homini difficilè impetratu est) volo proficisci non temerè ac fortunæ me committens, sed firmissimo apparatu septus.

Πολλὰ μὲν εὖ βουλεύσασθαι. Multarum rerum rectâ deliberatione, plurium etiam læto successu. Innuit deliberationem istam periculosam esse.

Καὶ εἰδὼς δεῖν ἡμᾶς, αὐτὴ ἡ δεῖν ἡμᾶς.

429.A Χαλεπὸν δέ. Causa sequitur. Homines sumus: rerum vicissitudini obnoxij sumus, vt ex florenti in afflictam fortunam aliquando labamur.

Ἀπὸ τῶν εἰκότων. Παρεσκευῇ ἰσχύειν, dixit suprà: vt sit, ἀπὸ τῶν εἰκότων, simili, pari, ἢ ἀσφαλὴς ἀπὸ τῶν εἰκότων, vt consentaneum rationi videbitur.

Βεβαιότατα. Firmissima, tutissima.

Εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ. Quòd si quis aliter sentit, huic ego magistratu, & imperio cedo, Alcibiadem tacitè designat.

Ὁ μὲν Νικίας. Hæc Nicias (inquit author) dixit sperans fore, vt Athenienses ab hac expeditione deterreret, proposita apparatus magnitudine, vel si cogeretur proficisci, melius instructus proficisceretur.

B Οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν. Illis autem incensa, nedum restincta est cupiditas belli suscipiendi.

Ὀχλώδους. ὀχλώδης ὁ θορυβώδης. Iam pro multitudine apparatus accipitur. ὀχλώδης: turbulentum sed iam αὐτὴ τὸ ὄχλον.

A Καὶ τοὐναντίον περιέστη αὐτῷ. Res illi cessit aliter ac sperabat.

Καὶ ἀσφάλεια. Et res hoc pacto futura admodum tuta.

Ἐνέπεσε. Nauigandi desiderium omnes pariter inuasit.

Ὅμιλος. Iam turba, multitudo. apud Homerum τὸ μέσον τὸ τῶν μαχομένων ὅμιλον. media arma Virgilio

B libro secundo Georgicῶn.

— nec dum horrida miscent
Prælia, sed dubius mediis Mars errat in armis.

Οὔτι ποτ' ἐς πληθὺν μένεν ἀνδρῶν, οὐδ' ἐν ὁμίλῳ,

Ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε τὸ ὃν μένος οὐδενὶ εἴκων. Hom. λ Odyss.

Ὅμιλος καὶ στρατιώτης: ἐν τῷ δήμῳ. Vt cultus, atque humanitas. agri, & cultus. Cæsar, Pœna, metúsque aberant. Ouidius primo Metamorph. πολὺς ὅμιλος: ingens turba militum, vt eos distinguat ab iis,

C qui munus aliquod gerebant, qui erant pauci.

Στρατιώτης. Συνιέναι. Supple, ἐλπίζων, ἢ συνιέναι, ἢ ἄλλων. Est autem mutata figura verborum.

Πρὸς τὸ προσθεῖναι δύναμιν. Imperium amplificare.

Ὥστε διὰ τὴν ἄγαν. Efficit omnes ordines, atque ætates decreuisse, comprobasseque hoc bellum. nam (inquit) si quis erat, qui non probaret, is quoque vel cæca cupiditate impulsus, vel ne videretur aduersari commodis reipublicæ à contraria sententia dicenda abstinebat.

D Κακόνους. Hostis) (εὔνους.

Καὶ τέλος. Progressus explicat istius expeditionis. Tandem.

Μὲν, abundat. μελετωμένους ὁπλίτας.

D Μᾶλλον. Amplius, accuratius, melius.

Ὁπλίτας δέ. Numerum militum grauiter armatorum non minorem, quàm quinque millium. Ampliorem etiam si possint. 430.A

Πλευστέα, τὰ supple.

Τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν, τὸ ἐκεῖ καὶ τοξοτῶν, καὶ σφενδονητῶν.

E Ὡς κατὰ λόγον. Pro magnitudine exercitus. pro rata portione, τῶν ὁπλιτῶν. Imperatores enim tenent hanc rationem, vt pro peditatus magnitudine, aut paruitate adhibeant equitatum, & alia id genus. itaque Nicias pro numero τῶν ὁπλιτῶν, parandum etiam numerum, τῶν τοξοτῶν, καὶ τῶν σφενδονητῶν censebat.

Ἄρτι δὲ ἀνειλήφει. Occurrit ad illud, quod poterat à lectoribus obiici. magna vis ciuium absumpta B

F fuerat pestilentia. hic autem apparatus requirebat ingentem numerum militum: & erat prætereà multa manus relinquenda, quæ esset vrbi præsidio. Prætereà ærarium erat exhaustum belli superioris sumptibus: hoc bellum postulabat magnam vim pecuniæ. poterat igitur lector obiicere; quomodo id fieri poterat, vt ciuitas exhausta pestilentia, & sumptu bellico haberet copias, & pecuniæ satis ad istud bellum; occurrit itaque: iá se recreauerat ex pestilentia, & bello assiduo, ita,

G vt & numero ciuium floreret, & pecunia ex vectigalibus coacta abundaret.

Ἐπιγεγενημένης ἡλικίας. Quæ post pestilentiam nata est.

Καὶ οἱ μέν. Transit ad alia. Docet interea dum apparatus fieret, mercurij simulachra magna ex parte fracta fuisse: Qua re iniectam religionem

populo Atheniensi, & quia rei authores ignorabantur proposita fuisse ingentia præmia edicto publico ei, qui indicasset authores. itaque indicatos adolescentes nonnullos, qui per lusum temulenti non Mercurij, sed alia simulachra fregerant, & sacra arcana per cõtemptionem domi fecerant: in quorum numero Alcibiadis etiam factam mentionem.

C Επιχώριον. Ritu patrio.

Η πετράγωνος ἐργασίας. Opus ex lapide quadrato.

Αδεῶς. Liberè.

Καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον Et rem maioris momenti esse existimabant, non contemnendam esse putabant. At religiosius interpretabantur.

431. A Ακολούθων. Famulos intelligit.

Περιαυτοῖς, μελλόντων συναπτίκως.

Παιδιᾶς. Laurent. Val. per pueriliratem: F. P. per lusum.

Εφ' ὕβρει. In contumeliam & contemptionem.

Υπολαμβάνοντες. Excipientes.

Προεστάναι τοῦ δήμου βεβαίως. Præesse populo planè.

B Οἱ μετ' ὀλίγου. Illo nesciente.

Τὴν ἄλλην παρανομίαν. Reliquam vitæ licentiam in victu, & in cultu corporis prẹter patrium, & populare institutum.

Ο δὲ. Ille verò & indicia refutabat, & iudicio se offerebat, si quid tale patrasset, purgabat se aduersus indicia.

Ετοιμος ἦν κρίνεσθαι. Iudicio se offerebat, stare iudicio volebat, paratus erat ad causam dicendam, paratus erat ad iudicium subeundum.

C Επεπέμπετο. Coactus fuerat.

Καὶ ἐπιμαρτύρετο. Obtestabat ne audirẹt crimina.

Καὶ ὅτι σωφρονέστερον. Res pro persona. Prudentis est eum non præficere tantis copiis, & eius fidei tantam classem committere, qui iis criminibus teneatur.

Μετὰ τοιαύτης αἰτίας. Affinem talibus criminibus.

Οἱ δ' ἐχθροί. Veriti inimici ne facilè absoluere-tur suffragiis populi, & eorum prẹsertim, qui erant secuturi eum ad hoc bellum, & qui intelligebant Argiuos, & Mantineos eum sequi amicitiæ causa, noluerunt iam fieri iudicium: & quæstionem de ea re haberi.

Μὴ εὔνοιαν ἔχῃ. Ne studia, & gratia exercitus iam haberet.

Μαλακίζηται. Languidius: remissiore animo, non tanta contentione animi rem gereret, de eius causa iudicaret.

Θεραπεύων. Eius habens rationem.

D Απέτρεπον. Dissuadebat.

Αποσπουδῶν. Ab ea contentione, & studio deterrebant.

Ενιέντες. Submissis à stadio, ἡμεδαποὺς.

Ρήτορας. Omnes, qui dicebant sententiam, & suadebant, vel dissuadebant, tam apud Senatum, quàm apud populum ῥήτορες vocabantur.

Εληφυῖα. ἱσταμένης. ῥητοῖς. Statis, certis.

432. A Βουλόμενοι. Detegit astum eorum: & carpit latenter Athenienses.

Εκ μείζονος. Maiore cum inuidia, & grauioribus criminibus.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Hic reb. gestis. coacto apparatu, id est, quæstione de violata religione in aliud tempus reiecta.

Η ἀναγωγὴ ἐγίγνετο. Profectio institui cœpit.

Τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων. Docet non omnem apparatum. Athenis profectum fuisse. socios enim plerosque, & naues onerarias, & alias quæ erant commeatum vecturæ, iussas fuisse Corcyram cõuenire, atque ibi expectare aduentum reliquæ classis.

Καὶ ὅσοι ἄλλοι παρεσκευή. Milites scilicet, sagittarij, funditores, &c.

Ακραν Ιαπυγίας. Ad Hydruntem.

Καὶ ὀλοφυρμῷ. Desperatione.

Τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο: ὑπονοεῖς. Spe ampliandi imperij: mœsti, quia dubitabant de salute suorum.

B Ενθυμούμενοι. Facit fidem, dubitandum fuisse ob locorum distantiam.

Οσον πλοῦν ἀπεστέλλοντο. Quàm longè mitterentur.

Καὶ ὅ τι τῇ παρούσῃ. Arguit leuitatem, & temeritatem populi.

C Ο μὲν δὲ. Veruntamen recreabantur, & animos colligebant, cùm apparatus magnitudinem respiciebant.

Αξιόχρεων. Vt ad rem visu dignam, & opinione maiorem.

C Παρασκευὴ γὰρ. Amplificat primùm per collationem, deinde per partium enumerationem. confert cum aliis Græcorum ciuitatib. docet nullam tantum emisisse apparatum. confert cum alio domestico apparatu. qui & ipse magnus fuit: sed tamen efficit hunc longè maiorem fuisse.

Δυνάμει ἑλληνικῇ. Græcorum copiis: vt distinguat à barbarorum apparatu, & opibus, quæ fuerunt summæ, & innumeræ. cùm Darius primùm, deinde Xerxes Græciæ bellum intulerunt.

D Εὐπρεπεστάτη. Nam potest esse quid magni pretij, sed non εὐπρεπής.

Αριθμῷ δὲ νεῶν. Confert cum apparatu classis, quam primùm duxit Pericles in Peloponnesum: deinde Agnon, & Cleopompus aduersus Chalcidenses in Thraciam. vide libro secundo ante extremam Periclis concionem. fuit ille quidem magnus, sed neque tam diuturnus, neque tam magnificus.

E Επὶ βραχεῖ τε. At perfectẹ sunt in expeditionem suam breuem, id est, exigui temporis: & propterea parui sumptus. 433. A

Ενθυμούμενοι, ὅσον πλοῦν.

Φαύλῃ Tenui. πλευτικῆς) (εὐτελὴς, φαῦλος.

Ο στόλος. Expeditio iam aliâs classem significat. de copiis etiam pedestribus, & expeditione dicitur.

Καὶ ἐξαρτυθεὶς. Summa. πολυτελὴς: sed dilatat orationem.

Οὐ γὰρ δὴ, ὡς ἡ τὸ ὅτι περ.

F Εκπονηθέν. Laboriosè parata.

Υπηρεσίας. Ministros. ναύτας. & qui requiemque modúmque. Voce dabat nautis animorum hortator Epopeus. erat etiam κυβερνῆται.

Ταῖς κρατίσταις. Peritissimos. Itaque opus erat maiore sumptu.

Επιφορὰς. Pecuniam adiectam publico stipendio appellat iam ἐπιφορὰν, stipendium extraordinarium.

G Θρανίταις: ζυγίοι. θαλάμιοι. Σχόλια Αριστοφάνους ὀρνιθ. 126. ... τρεῖς τάξεις τῶν ἐρετῶν, ἡ κατωτάτη θαλαμῖται, ἡ δὲ μέση ζυγῖται, ἡ δὲ ἄνω θρανῖται. ζυγίτας ... θαλαμίτας ... θρανίτας, ... θρανος, transtrum.

Σημεῖον: Σουΐδας. ... τοῖς ... ἰδίαις ... ἄγκυραις ... συμμέτρον, &c.

Καὶ-

Καλασκευαῖς. Opificio, artificio.

Καὶ ἐς τὰ μακρότατα. Amplificat à studio, & contentione vniuscuiusque adhibita in superādis aliis, προθυμηθέντος ἐς τὰ μακρότατα. αὐτοῦ χάριν μεγίστη προθυμία. summum studium vnoquoque adhibente. Laurent. Val. vnoquoque in longissimum præparante.

Τὸ δὲ πεζόν: τὸ ἔξης. τὸ μὲν ναυτικόν, τὸ δὲ πεζόν. Peditatus autem, vel pedestrium copiarum delectus habiti diligentissimè.

C Χρηστοῖς. Spectatæ virtutis, vel figuratè tribuit delectui, quod ipsis militibus delectis erat tribuendum. vel vox accipienda vt Scholia tradunt.

Καὶ ὅπλων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα. Qui pedites inter se magna contentione certabāt cùm armatura, tum cætero cultu corporis. σκευῶν ὅπλων, τὸ ἔξης. σκευῶν: vestimenta sic vocat.

Ξυνέβη δέ. Locus amplificationis ab adiunctis consequentibus. Sequebatur autem, vt dum inter se ita certarent, viderentur potius ostentare Græcis suam potentiam, quàm bellum parare aduersus exteras gentes.

Εἰ γὰρ τις ἐλογίσατο. Probat à magnitudine sumptus publici, & priuati, si quis enim rationem iniisset.

D Ἐφόδιον. In viaticum. στρατείας χρόνιον. diuturnam militiam. ἐπὶ μεταβολῇ. Mercaturæ, negotiationis gratia.

434. A Καὶ ὁ στόλος. Conclusio. itaque classis, & apparatus hic habuit plus ostentationis, quàm expeditionis aduersus Siculos.

Τόλμης θάμβει. Propter admirandam audaciam, & spectaculi splendorem, & magnificentiam.

Καὶ ὅτι μέγιστος. Alia causa, & quia magna maria erant traiecturi.

Ἐπειδὴ δέ. Describit iam profectionem, μετὰ σιωπῆς. Postquàm omnes conscenderunt, & omnia, quæ erant absportanda, nauibus imposuerūt, tuba datum signum, & silentium indictum: inde præconis voce vota solennia nuncupata. factis denique libationibus cùm pæana cecinissent, è portu soluerunt.

C Καὶ οἱ μέν. Transitio: narrat nuntios, & rumores allatos Syracusas de aduentu hostium: sed his ad multum tempus fidem non habitam fuisse.

D Ἄπιστα μὲν ἴσως. Cohortatur Hermocrates Syracusanos ad bellum de hostium aduētu minimè dubitādum ait: itaque hortatur, vt se comparent ad eos propulsandos. confirmat eos variis rationibus: & iubet esse bono animo de belli euentu. suadet vt instructa classe obuiam hosti prodeant in Apuliam vsque: hæc est summa concionis.

Procemium ductum est, ἐκ προκαταλήψεως: opinabantur plerique Syracusani falsos esse rumores, & nuntios de hostium aduentu: itaque ridebant & stultos esse eos existimabant, qui eiusmodi rumores disseminabant. Hinc igitur orditur Hermocrates. Quamuis (inquit) sciam vos non esse fidem habituros mihi, sed potius stultum existimaturos esse me, tamen non verebor istam infamiam, vt patriæ periclitanti feram opem.

Ἄπιστα. Nullam mea oratio, vt aliorum quorundam, est apud vos habitura authoritatem de certissimo aduentu hostium, sed potius contemnenda, & irridenda existimabitur, veruntamen non propterea veritus infamiam, quæ sentio, dissimulabo.

435. A Σαφέστερον. Certius, exploratius.

A Ἀθηναῖοι γάρ. Ingreditur in causam. πάρειμι τῶν παρρησίας ait verum esse, quod dicebatur.

Ὡς οὖν ἐν τάχει. Conclusio. quare videte qua ratione pro viribus, & opibus vestris eis resistatis, qui propediem huc sunt venturi.

B Κάλλιστα. Summa cum dignitate. Hæc erat (vt postea videbimus) si eis obuiam issent. eius itaque argumenti iacit hic semina.

Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων. ἐκ τῶν ὄντων, ἐκ τῆς δυνάμεως. Pro præsenti rerum statu, pro viribus.

B Καὶ μὴ τῷ καταφρονήσαντες. Mouet à periculis imminentibus. si hæc negligatis, facilè imparati, atque incauti opprimemini. negligetis autem, nisi fidem habueritis.

Εἰ δὲ τῷ καὶ πιστά: δόξω λέγειν, supple. πρὸς τὸ ἄπιστα μέν. Neque tamen propterea, q. d. volo vos territos ea re trepidare. nam non magis lædere nos, quàm lædi à nobis poterunt. erigit iam eorum animos, & benè sperare iubet.

C Ἀνωφελὲς, αὐτὸ τὸ φοβερόν. Consequens pro antecedenti. id non inutile nobis futurum est. imò vtilius, & melius apud Siculos, quo malent ob illorum metum sese nobis adiungere.

Καὶ ἐὰν ἄρα: καὶ δὲ καλῶς.

C Οὔτε γὰρ πλείους. Nam neque numero superiores veniunt, vt separari nequeant à loci incolis, & vicinis, neque ita abundant commeatu, vt diutius hîc morari valeant, & si non superentur marte, sed inopia commeatus, & fame necentur, tamen, &c.

D Ὥσπερ καὶ Ἀθηναῖοι. Exemplum. Quare Athenienses creuerunt, cùm Medi præter opinionem plusquàm semel offenderunt.

Περὶ σφίσιν αὐτοῖς. Per se, sponte sua, id est, non ab hoste profligati, sed inopia commeatus pressi.

436. A Ἐπὶ τῷ ὀνόματι. Dum nomen vnius ciuitatis prædicat se velle oppugnare, & bello petere, quanquam, q. d. non Athenas tantùm, sed Græciam vniuersam bello petebat.

Καὶ ἡμῖν ἐς ταῦτα. αὐτὴ τῇ ἐλπίσιν.

E Θαρσοῦντες οὖν. Conclusio superiorum, & transitio: Quare bono estote animo: & parate copias vestras: quærite etiam externa auxilia.

Δηλοῦντες. Declarantes commune esse periculum.

Δοκεῖ δέ μοι. Censot petenda etiam auxilia à Carthaginiensibus.

B Οὐ γὰρ ἀνέλπιστον. Nam ne ipsis quidem non est verendum.

Δυνατοὶ δὲ εἰσι. Si velint, poterunt.

Εὔποροι. Commodè administrantur.

F C Ὁ δὲ μάλιστα. Hortatur iam, vt parata, instructāque classe in Apuliam vsque obuiam hosti prodeant. affirmat eam rem peropportunam fore. magnum enim terrorem hosti se incussuros dicit.

Ὑμεῖς τε. δι' ὃ τὸ ξύνηθες ἡσυχον. ὀκνηρὰ πείσεσθε. Quan quā vos difficilè nec estis audituri propter otium, cui estis assueti.

Ἡσυχίας. Propter solitam desidiam.

Τροφῆς. Cibariis.

G Τάρας δέ. πόλις, καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος. Magnæ Græciæ vrbs clarissima in intimo recessu sinus, qui ab ea dicitur Tarentinus, à Tarente Neptuni filio condita. à Lacedæmoniis aucta duce Phalaco. Iustinus libro 3.

D Καὶ ἐς λογισμόν. Et cogemus eos cogitare, nos non solùm esse paratos ad nostros fines tuendos, sed etiam ad occurrendum procul hostibus, & ha-

bere ciuitates socias, & amicas, quæ nos recipiunt: vnde bellum ducere facilè valeamus.

Ὁρμώμεθα. Tamen bellum ducimus in alienis finibus. tamen belli administrandi sedem alibi deligimus.

437. A Βραδεῖα. βραδέως πλεῦσαι. Tarda. quæ enim diutius in mari manent, grauiores humore, tardioresque fiunt, & non eundem vsum celeritatis habent, vt quæ ex sicca materia factæ sunt. Laurent. Valla breui spatio, & ordine venientes inuadere. videtur pro βραδεῖα, βραχεῖα, legisse in codice suo. sed & sic res malè habet.

Καὶ κατὰ λόγον: ἵνα ἀθρόα. Vt possit commodius reperire commeatum.

Τῷ ταχυναυτοῦντι: τῷς ναυσὶ ταῖς ταχείαις.

Κουφίσαντες. Leuatis onere, exoneratis nauibus.

Κατ' ἄκρας χρήσαιντο. ἐπιπλεύσαιεν. ἐλάσειαν, ἐρέσσειν.

Οἱ δὲ ἄποροι. Illi quo se vertant, vt iuuentur commeatu non habebunt. Quòd autem inopia commeatus sint laboraturi coniecturis probat.

Τῶν τ' ἄλλων. Quia τῷ ταχυναυτοῦντι, dixit paulò superius. Intelligit autem exercitus impedimenta.

B Καὶ τὰ τῶν πόλεων. Et cùm nullas sint habituri ciuitates, à quibus certò recipiantur, soliciti, & anxij erunt: vel & incerti, an aliquæ ciuitates sint se recepturæ, animis consternabuntur.

Ὥστ' ἔγωγε. Conclusio ὥστε καὶ εἰς λογισμὸν καταστήσομαι. itaque hac ratiocinatione deteriti, ne soluturi quidem sunt ex insula Corcyra.

Ἀλλ' ἤ. Sed existimo aut aduentum illorum hyemem protractum iri, dum consultant, dum mittunt, qui res nostras deplorent, aut perculsos inceptum intermissuros.

Καὶ κατασκοπαῖς. Res pro personis. ἀντὶ τῶν κατασκόποις. Solent enim exercitus, & classes promittere speculatores, qui hostium consilia, & apparatus explorent.

Ἐξωσθῶσι αὖ. Metaphora à nauibus, quæ vento reiectæ portum capere nequeunt. ἐξωθεῖν, ἀπωθεῖν.

Καταλύσαι. καταλύειν τὴν τέχνην. Desinere artem, sic, τὸν πλοῦν.

Ἄλλως τε καὶ τὸ ἐμπειρότατον. Confirmat rem enthymemate à Niciæ personæ ducto: Nicias abhorret ab isto bello: itaque oblatis difficultatibus nactus occasionem, reducet classem Athenas.

C Καὶ ἀσμένως. Et lubenter sit occasionem arrepturus.

Εἴ τι ἀξιόχρεων. Si quæ copiæ pares ad resistendum à nobis ostendantur.

Ἀγγελλοίμεθα αὖ. Occurrit ad illud: ignorabunt nostros apparatus: imò non ignorabunt: sed maiores esse credent, quàm sunt. fama enim eos amplificabit. nam vireis acquirit eundo. fortasse etiam latenter perstringit nonnullos proditores. nuntius, vel rumor de nostro apparatu emanabit, vel perferetur ad eos, ἐπὶ πλεῖον, amplificaturus vireis, & nostras copias.

Τῶν δ' ἀνθρώπων. Hominum autem opiniones perinde sunt, ac rumores ipsi.

Ἵστανται. Confirmantur. πρὸς τὰ λεγόμενα, ἀντὶ τῶν ἐμφύχων. Sensus. Pro rumorum aut paruitate, aut magnitudine mentes hominum aut eriguntur, & confirmantur, aut deprimuntur, & consternantur. Æ. P.

Ἰσοκινδύνων. Pares ad resistendum.]

Ὅπερ αὖ. Quod summatim, & in genere proposuit, id singillatim iam persequitur.

A Δικαίως κατεγνώκασι. Meritò contemnentes, accusat Syracusanos, quòd Lacedæmoniis nulla antea miserint auxilia, vt oppugnarent Athenienseis.

D Εἰ δ' ἴδοιεν. A contrariis, quòd si præter opinionem audere nos viderint, terrebuntur magis inopinato hoc nostro conatu, quàm verò apparatu.

Πείθεσθε οὖν. ἐθέλουσι. Assentiamini igitur mihi audendo potissimùm ire obuiam hosti: sin minus, opes vrbanas, externasque apparando. ἐπὶ τὰ

B παρόντα. enumeratio, ἀνακεφαλαίωσις.

438. A Καὶ παρεστάναι παντί. Et cuilibet vestrum in mentem illud veniat, contemptionem hostium in ipso certamine esse declarandam: cautionem verò ore maximo vsui. δεῖ, supple.

Οἱ δ' ἄνδρες. Repetit sententiam suam, & asseuerat de aduentu hostium. ἐν πλῷ εἰσι. in itinere sunt.

B Εἰ καὶ ἔλθοιεν. Et si venerint, plus detrimenti accipient, quàm nobis dabunt.

C Πιθανώτατος. Maximam authoritatem apud plebem habent.

ATHENAGORÆ CONCIO.

Τοὺς μὲν Ἀθηναίους. Refutat Athenagoras Hermocratem. negat verum esse quod ille dixerat de aduentu hostium. Sed ipsum comminisci hæc, & serere huiusmodi rumores, vt ciuitatem in metu constituat, vt imperium ipsi decernatur. in summa bipartita est ista concio. altera pars refutat sen-

D tentiam Hermocratis pluribus argumentis: altera habet eiusdem vituperationem grauissimam, ignauiam, & timiditatem ei exprobrat, fraudem etiam, & tyrannidis affectationem.

Proœmium partim conciliat animos, auditorum significatione summi studij erga rempublicam: partim accusat Hermocratem; qui cùm sit ipse timidus, id agat, vt ciuitatem vniuersam vocet in partem sui timoris: & cùm fraude, & astu rempublicam circumueniat, tamen adeò sit stultus, vt

E putet suas fraudes celatum iri.

Quisquis non cupit Athenienseis eò dementiæ progredi, vt huc veniant, & à nobis subigantur, is vel timidus est, vel reipublicæ hostis, id est, equidem vellem, & cuperem Athenienses adeò insanire, vt bellum nobis inferant: nam spero eos profligatum iri. A contrariis deinde rem probat. quòd signa aliter cupit, is, &c.

G Ἐλθόντας: ἀντὶ τῶ ἐλθεῖν, καὶ ὑποχειρίους γενέσθαι. Sed breuitati seruiunt hæc participia, vt ἐλθεῖν, καὶ ὑπο-

F χειρίους γενέσθαι.

Τοὺς δ' ἀγγέλλοντας. Eorum verò, qui huiusmodi rumores, & nuncios afferunt, & vehementer vos perturbant, audaciam non miror, imprudentiam miror, si sperant suos dolos celari posse. innuit Hermocratem.

Περιφόβους. In magno timore vos constituunt.

Τῆς μὲν τόλμης. Per contrarium sensum. sed est litote, timiditatem damno; vel contemno, verùm iam imprudentiam. vel, nō inuideo illis audaciam qua scilicet audent prodire obuiam hosti. ἀμαθίας

G δὲ.

Οἱ γὰρ δεδιότες. Istiusmodi enim homines, qui timidi sunt priuatim; volunt rempublicam in eundem metum adducere, vt publico metu suum occultent. οἱ δεδιότες, ad αὐτοὶ, αὐτοῖς, ad ἰδίᾳ, ad ἐκείνοις sunt referenda.

Bouuox

Ξυγκαλύπτωσι. Contegant, dissimulent, occultent. λόγοι ἢ σκιὰ κατὰ τὰς παλαιάς. additur, τὰ, & fit, ὁ λόγος, ἡ σκιὰ, ἡ σκιά. vel suam rem agant.

Καὶ νῦν αὗται. Et nunc isti rumores eò spectant. neque enim temerè disseminantur, sed ab hominibus struuntur, qui tales motus moliuntur. ἐκ τοῦ αὐτομάτου) (ξύγκειται. sed ex composito. suspicionem serit.

Ὑμεῖς δὲ. Concludit procemium, & proponit suam sententiam. summa est: vos autem ne eos audiatis. ratio, quia rumoribus incertis fidem habentes non rectè deliberabitis: sed viros graueis qui rerum vsum callent auditis. Ανθρωποι δυνοί. se ipsum innuit.

D Λογιεῖσθε τὰ εἰκότα. Deliberatis de rebus, quas facere decet.

Δεινοί. Prudentes.

Ὥσπερ ἐγώ. Vt ego existimo Athenienses fecisse: qui q. d. non temerè suscepissent istam expeditionem, relicto post se bello longè grauiore.

439.A Ἐπεὶ ἔγωγε. Confirmat coniecturam coniectura. præclarè secum agi putant, quòd, &c.

Εἰ δὲ δὴ. A contrario: non venient Athenienses. sed fac eos venire.

Ικανωτέρους. Iudico Siculos facilius debellaturos esse eos, quàm Peloponnesios. plus virium, plus facultatum habituros.

Ὅσῳ κατὰ πάντα. Quò omnibus rebus sunt instructiores.

B Οἷς γ' ἐπίσταμαι. Quos scio nullum equitatum esse adducturos: neque hic facilè paraturos. ἐπὶ πολύ γε: τὸ χαλεπόν.

Μέγα γὰρ. Arduum enim fuerit vel inani classe tantum cursum conficere. αὐταῖς: solis.

Τὴν τε ἄλλην παρασκευήν. Sagittarios, funditores, commeatum, &c.

Ὥστε. Concludit non esse verisimile Athenienses aduentare: & si veniant, fore, vt male pereant. facit simul fidem à magnitudine potentiæ Syracusanorum.

Παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω. Adeò ab Hermocrate dissentio. Καιροσπερις χῶμα, αὐτὶ τῷ διάφορα γνώσκω.

Πόλιν ἔχοντες. Vrbem obtinentes in Sicilia scilicet pro sede belli.

Ὅσῳ πολεμοῦσι. Nam habebant Egestam: habuerunt etiam Καταναίων: sed non erant hæ pares Syracusis.

C Η που γε δὴ: Multò minus vitare cladem poterunt iam, cùm tota insula sit eorum hostis. ἢ που, aliàs multò magis. Δημοσθ. κατ' Αἰσχίνου. εἰ τοίνυν τὸν ἀψυχον, καὶ μὴ μετεχόντων τῷ φρονεῖν, ἰδ' οὗτοι τοιαύτην ἔχει αἰτίαν ἐὰν ἀχαλῖτι, ἢ που τὸν γε ἀδικοῦντα μὲν οὐδὲν ἐὰν τύχῃ, ὅπου δὲ ἀδικοῦντα, ἀλλ' αἴθρωπον γε ὄντα, καὶ μετειληφότα τῇ τύχῃ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως. αἰτεῖν καὶ δοῦναι λόγον, καὶ ψήφῳ τοιαῦ ἐκδοῦν ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ.

Ξυστήσεται γὰρ. Facit fidem signis per enumerationem: aut licebit illis, copias suas exponere, aut non licebit. si liceat, castra eorum infirma erunt, & malè munita, angustè, & incommodè in his habitabunt: non poterunt vagari procul, equitatu, quo valemus, prohibiti. atque ita, q. d. eorum copiæ atterentur, nisi liceat, (vt ego fore puto) multò magis atterentur.

Ξυστήσεται γὰρ, ἢ στρατόπεδον. Consistet in castris, quæ ex nauibus fient, & quæ nauibus munientur. ἱδρύσασθαι στρατόπεδον. Locare, figere, ponere castra. αὐτὸν. itaque opportuna q. d. incendiis.

A Ἐκ σκηνιδίων. Itaque angustè degent. Solent autem consequi angustias istiusmodi morbi, & pestilentia.

Αναλῶσειν. Quia non licebit cædere materiam, parare vallos, &c. ἐπὶ πολὺ: non longè latéque.

Τοιαῦτα: ἐπιφώνημα.

Αλλ' οὐ γὰρ. Efficit Athenienseis propterea non esse venturos.

Καὶ οὐδὲ ἄνδρες. Transit ad criminationem, & inuehitur in Hermocratem, qui huiusmodi rumores comminiscebatur, & ferebat. vocat eum in

B inuidiam, & suspicionem affectati imperij malis artibus.

Κακουργοτέροις. Versutioribus.

440.A Καὶ δέδοικα. Ac vereor ne sæpius idem conantes, id aliquando consequantur.

Ημεῖς δὲ κακοί, τὸ πρὶν, προφυλάξασθαι. Nos autem sumus tardi, & stupidi, tum ad præcauendum antequàm opprimamur, tum ad sumendum de aliis supplicium, quos nocentes esse deprehendi-

C mus, vel κακοί, ignaui.

Τοι γὰρ καὶ δι' αὐτά. Hinc fit, vt sæpius tumultus, & seditiones in ciuitate oriantur. & bella sæpius contra ciues ipsos, quàm contra hostes. αὐξήσεις, vt terreat concionem, inuidiam conflet Hermocrati, ipse sententiam obtineat.

Ὧν ἐγώ. Pollicetur suam operam in refrænanda

B improborum eiusmodi ciuium libidine, si se sequatur populus.

Μὴ μόνον αὐτοφώρους. Non modò deprehensos in

D facinore: sed propter perniciosa eorum consilia, etiamsi nullum euentum habuerunt.

Τὸν γὰρ ἐχθρόν. Hostis enim non solùm pro maleficio, sed & pro consilio est vlciscendus.

Εἴπερ καὶ. Vt adhibita cautione, & prouidentia maleficium arceatur.

Τοὺς δ' αὖ ὀλίγους.) (τοὺς πολλούς. Supra, magistrum morum agit. conuertit iam orationem ad locupletes, & nobiles, qui paucorum dominatum cupere videbantur: & propterea motus in ciuitate

E (vt ipse criminatur) excitabant: eosque grauiter castigat.

Ελέγχων. Deprehensos in facinore, vt hostes, vt authoritatem habens.

Διδάσκων. Vt ciueis.

Φυλάσσων. Ne detrimentum dent. vt προσφέρει τὸ δῆμον.

C Καὶ δῆτα ὁ πολλάκις. Instituit disputationem cum eo genere ciuium, & quærit causas, cur nouis rebus studeant: turbulenta, & seditiosa oratio, viru-

F lenta, & plena bilis.

Ὦ νεώτεροι. Cum iuuentute agit, cuius studia sibi adiunxerat Hermocrates. hoc enim suspiciosè innuit Athenagoras. vtitur autem, ἀναλογῇ προσώπων. non agit cum Hermocrate, sed cum eius factione. Quid vultis? rerum potiri? & rempublicam administrare? at hoc legibus cauetur. γεγράφης. ἀποφορά, αὐξητικὸν.

Ὁ πολλάκις. ἀξίωσις.

Ὁ δὲ νόμος. λύσις τῷ ἀντιπίπτοντος. Ergo contemni-

G mur? non. Sed rerum administrandarum estis adhuc imperiti.

Αλλὰ δὴ μή. An recusatis pari esse iure cum plebe?

Καὶ πῶς δίκαιον. Αὐξητικόν.

Τῶν αὐτῶν. Pari iure.

Φήσει τις. Dixerit quis popularem statum neque grauem esse, neque æquabilem.

pro ea facultate, quam quique nacti sunt. oram Italiæ legentes prætervehebantur.

Τῶν μὲ πόλεων. A nulla ciuitate neque foro, neque vrbe recepti. δέχεσθαι ἀγορᾷ: admittere ad forũ, quod extra vrbem erat, itaque ἀγορᾷ (ἄστει. id est, nulla re adiuti, nisi aquæ, & stationis vsu. Αἰπολαχεία cum παρ...

D Ανελκύσωσιν. Vt siccarentur ad vsum celeritatis. Αξιοῦντες. Postulantes.

444.A Ξυνδοκῇ. Quod ab omnibus fuisset comprobatum.

Οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ. Quare illi ducti ea spe, illud vnum cogitare de bello inferẽdo Siciliæ quàm rectissimè fieri poterat.

Πρόπλους. Ad imitationem τῶν προδρόμων, id est, antecursorum.

Τοῖς δὲ συρακουσίοις. Redit ad Syracusanos. Docet eos acceptis vndique nuntiis de aduentu hostium rem tandem credidisse. itaque ad bellum sese instruxisse.

Ὡς ἐπὶ τούτοις. Propterea Σχόλια μὲ ταῦτα.

B Πάσῃ τῇ γνώμῃ. Omnium consensu, nemine iam dissentiente.

Καὶ ἐς τοὺς σικελούς. Et ad Siculos mittebant quoquè versus, ad hos præsidia, ad illos legationes.

Πολίχνια. Castella. φύλακες custodes.

Τά, τε ἐν τῇ πόλει. Et quæ intra vrbem erant, an absoluta essent, & integra explorabant. an scilicet satis armorũ, satis equorum esset. οἱ ἐναντίαν. A contrario sensu.

Αἱ δὲ ἐκ τῆς ἐγέστης. Demonstrat naues, quæ præmissæ fuerant, vt explorarent, quæ ciuitates essent eos recepturæ, rediisse iam, nuntiumque attulisse, rumores disseminatos de ingenti vi pecuniæ Egestæorum falsos fuisse.

C Ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν. Animis angebantur, animos desponderunt.

Ἀντικεκρουκει. Incommodè ceciderat. περὶ γνώμην ἀντικρούει. Non successit, vel quod in eo offenderunt. Virg. lib. 10.

— Septem numero: septenaq; tela
Coniiciunt, partim galea, clypeoq; resultant
Irrita. ———————

Καὶ οἱ ῥηγῖνοι. ἀντικεκρουκότες δυνάμει. Restiterant, repugnauerant, noluerãt sequi eorum amicitiam. Εἰκὸς δὲ ... ξυγκρατοῦντες δυνάμει.

Καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ. Neque noua, neque præter opinionem Niciæ accidisse ait Thucyd. Quæ de Egestæis renuntiabantur. Hęc enim illum prouidisse. itaque in postrema concione dixerat τὰ δὲ παρ' ἐγεσταίων, ἃ λέγεται ἐν τῇ ἑτοίμῳ, νομίσατε, ἐν λόγῳ ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι. Alcibiadi autem, & Lamacho noua, & inopinata accidebant. Commendat itaque prudentiam Niciæ, carpit latenter imprudentiam Alcibiadis, & Lamachi.

Προσδεχομένῳ ἦν: αὐτὸ δὲ προσεδέχετο βουλομένῳ ἐμοί ἦν, αὐτὸ τε ἐν βουλομένῳ ἐστί. Id est, sic fore existimabat.

Αλογώτερα. ... τὸ χρήματος. (εὔλογα) (ἄλογα.

Οἱ δὲ ἐγεσταῖοι. Astum, & artificium Egestæorum explicat, quo Athenienses fefellerunt: atque induxerunt, vt sibi magna mitterent auxilia. Vidimus in principio huius ipsius libri missos legatos Atheniensium in Siciliam qui explorarent tantam necne haberent Egestæi vim pecuniæ, quantam eorum legati prædicabant. Tunc ergo Egestæi circunductis legatis passim magnam vim vasorum, & supellectilis argenteæ, aureæ etiam monstrarũt.

A Ex finitimis etiam ciuitatibus multa argentea vasa acceperant, quibus priuatim in conuiuiis vtebantur ita, vt admiratione affecerint legatos, & cæteros Athenienses, qui talem apparatum cernebant: & in eam opinionem adduxerint, vt crederent maximas esse opes Egestæorum. Itaq; Athenas reuersi eas prædicabant, atque ita populus captus his nuntiis, affectauit res illas.

Ἔρυκι. πόλις σικελίας, ἀπὸ ἔρυκος τοῦ ἀφροδίτης, ἢ βούτου. D

B Polyb. lib. primo μεταξὺ δρεπάνου, ἢ πανόρμου, τὸ τῆς ἐρυκίνης ἱερὸν ἐπιφανέστατον ἐστὶ ὁμολογουμένως τῶν κατὰ τὴν σικελίαν ἱερῶν τῷ τε πλούτῳ, ἢ τῇ λοιπῇ προστασίᾳ.

Spinosas Erycina serens in pectore curas. Catul. Argon. Est & mons eodem nomine.

Οἰνοχόας. Cyathos, trullas, vasa vinaria. ὡς ἐνὶ ἐν ἔργοις, ἢ ἠμάραις. Μηδὲ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν.

Πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν. Longè maiorẽ speciem præbebant, quàm valebant, quæ plus ostẽtationis habebant, quàm solidæ opulentiæ, id est, pluris æstimabantur, quàm valebant.

C Καὶ Νικίας μὲ ἦν γνώμη. Tres erant duces: tres dictæ diuersæ sententiæ. Nicias iudicabat Selinuntiis, quorum causâ potissimùm missus fuerat apparatus, bellum esse inferendum, & si Egestæi pecunias suppeditarent, & stipendium exercitui darẽt, in eo esse perseuerandũ. Sin minus relinquendas tot naues, quot petierãt, 60 scilicet cũ reliqua classe Athenas redeundum. Hęc erat Niciæ sententia. Alcibiadis verò erat vt priusquam aut Selinuntiis,

445.B

D aut Syracusanis bellum inferrent, solicitarent per legatos ciuitates Siciliæ: & alias sibi adiungerent, alias ab amicitia Selinuntiorum, Syracusanorumque auerterent: in primis Messenios propter vrbis opportunitatem sibi conciliarent, in summa nullo modo redeundum nisi re tẽtata iudicabat. Lamachus censebat Syracusis esse inferendum bellum: veruntamen Alcibiadi tandem est assensus.

Πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι. Pro summa pecuniæ capere consilium.

E Παραμείναντας. Permanentes, castris positis. C

Βίᾳ: ὀξέλαιν ...

Καὶ μὴ κινδυνεύειν. Conclusio, censebat vitanda esse pericula. Vitandos esse sumptus. τὸ ἐξῆς. ... ἀναλοῦν, ἢ μὴ κινδυνεύειν, &c.

Τῇ πόλει κινδυνεύοντας τῇ πόλει. Id est, quærere reipublicæ pericula.

Ἐν πόρῳ. Loco opportuno sitos: ad quos traiectus, & appulsio ad insulam est facilior. πόρος. traiectus. D

446.A Ἐφόρμησιν ἱκανωτάτην.. Stationẽ, quæ classem nostram maximè, ac facilimè capere potest.

F Μεθ' ὧν τις. πολεμήσει. Quos sit habiturus socios.

Χρῆναι πλεῖν. Contendendum esse Syracusas.

Τὴν μάχην. Et propè vrbem prœlium committere. Tria hic proponit. prœlium, victoriam, & obsidionem: μάχην ποιεῖσθαι, νικῆσαι, πρὸς τῇ πόλει στρατιᾷ κρατοῦντα καθίζεσθαι, atq; ita oratio ordine progreditur. Primùm enim prœlium committitur: commisso prœlio sequitur victoria: parta victoria, sequitur obsidio. Præterea nusquam reperies μάχην ποιεῖσθαι, pro premere obsidione, obsidere.

G Τὸ γὰρ πρῶτον. Quemlibet enim exercitum afferre maximum terrorem principio: sin moram interponat, neque in conspectum statim veniat, animos hominum confirmari ita vt eum etiam venientem in conspectum contemnat potius quàm metuat. Enthymemata sumpta ex re militari.

B Καὶ τῷ ὄψει. αὐτὰ τῷ ὁρῶντας.

Προσπίπτωσι). Inuaserint.

Περιδεῶς. Metu consternari, perculsi.

Σχεῖν πρὸς τὸ σημαινόμενον: αὐτὸ τὸ πρᾶγμα.

Κατὰ πάντα. Omnibus rebus terrorẽ incussuros, iniecturos.

Τῇ τε ὄψει, λέγ. τῇ καθ᾽ πόλιν. Tũ aspectu (plurimos enim tum visum iri) tum expectatione cladium, & c. tum rei nouitate.

Τὸ αὐτίκα κινδύνῳ. Subito periculum prœlij ineundi.

Αποληφθῆναι. Intercipi.

Καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν. Quod si recipiant se in vrbem, exercitum, qui iã obsidione premet eam, copiam commeatus habiturum.

C Καὶ ὁ ἐλινύσειν. Nullã moram interposituros, minimè cunctaturos.

Περιωπώμενοι. Belli euentum expectantes, circunspicientes, vtri victores futuri sint.

Ναύσταθμόν δὲ. Stationes obtinendas, & naualia habenda esse.

Μέγαρα. Hodie Augusta. Ad Megara, quę essent deserta, & à Syracusis terra, marique parum distarent. Λύεις τὰ αἰ πιστὰ ... Δημοσθένης in prima Philippica. τοῖ ... ἀπαντα ...

447. A Ἐπιτάξαντες. L. V. classe opportunè digesta. Σχολ. Συντόμως ... mihi magis probatur altera lectio ... κίονες, longo agmine instructis cæteris nauibus, decem tantum præmissis, & c. alio ordine scilicet.

B Κηρύξαι. Pronunciare. ad vrbem accedentes, vt vox præconis audiri posset. L. V. egressi in terram.

Τὰς οὖν. Leontinis igitur, qui erant Syracusis licere ad Athenienses amicos, & bene de eis meritos transire.

Αδεῶς. Intrepidè, audacter, impunè.

Κατασκέψασθαι τὴν πόλιν. Situm vrbis perspexerunt, contemplati sunt.

Εξῆς. Vnde bellum ducendum erat.

C Καὶ ἐκκλησίας ξυλλεγομένης. Nihilominus Catanenses classem non recipiebant: sed coacta concione, admiserunt duces, vt eos audirent, dum itaque Alcibiades agit cum populo, & omnium animi, atque ora conuersa sunt in eum, milites Athenienseis nacti portulam vrbis malè obstructam, clam custodibus in vrbem cùm irrepsissent, ad forum veniũt, & necessarias res emunt. id conspicata factio Syracusanorum id est, Catanenses, qui Syracusanorum rebus fauebant, metu perculsi profugiunt ex vrbe. Cæteri Catanenses ineunt amicitiam cum Atheniensibus, & totam classem à Rhegio accersunt, eamque recipiunt.

Ο τι βούλοιντο). Si quid vellent.

Ηὕρισκον. τὰ ἐλπιζόμενα ...

D Περιδεῶς φερόμενοι. Territi.

Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι. Digreditur, & redit ad Athenienses, qui ante classis profectionem, cœperant iam habere quæstionẽ, de mercurij signis fractis, & de mysteriis pollutis, docet eos quamuis Alcibiades discessisset non desiisse tamen habere quęstionem de vtroque: & multos viros bonos, & frugi coniecisse in carcerẽ, & vincula propter improborũ ciuium indicia. exponit simul causas istius leuitatis, & iniquitatis, & metum regni causam fuisse dicit.

448. B Τῶν περὶ τὰ μυστήρια. De polluta religione.

Ως ἀσεβούντων περὶ τὰ μυστήρια. Quòd impiè mysteria polluissent. polluebãtur autem mysteria loco, tempore, personis: quòd neq; loco, neq; tempore vsitato, neque ab iis, à quibus debuerant, à sacerdotibus videlicet, tractarentur.

C Καὶ διὰ πονηρῶν. Et habita fide improbis, facinorosisque hominibus.

Πάνυ χρηστούς. Admodum frugi, modestos, probos.

Οὐ δοκιμάζοντες τὰς μηνυτάς. Nullo indiciorum delectu habito. δοκιμάζειν. Experiri, periculum facere, explorare.

D Υπόπτως. Propter suspicionem regni scilicet, non iudiciorum.

Χρησιμώτερον. Satius esse iudicantes habere de re quæstionem, & reperire pollutæ religionis authores, quàm nõ habere fidem indiciis ob eorum improbitatem, atque ita aliquem accusatum indicta causa euadere ex iudicio propter opinionem probitatis. αἰτιαθέντα delatum, accusatum.

Ανέλεγκτον. Indicta causa, non habita quæstione.

C Επιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος. Affert rationem, quia populus regnum vehementer metuebat: cuius metus causas affert. quia fama acceperat, regnũ Pisistrati extremis eius temporibus grauissimum fuisse, & vix euerti potuisse: idq; non ab ipsis Atheniensibus, sed à Lacedæmoniis.

Τελευτῶσαν. Postremò id est, post Hipparchum fratrem Hippiæ regis interfectum. nam antea (vt ipsemet autor paulò pòst docebit) eius tyrannus erat tolerabilis.

D Υπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Duce Cleomene rege, vide Herodot. ἐν τερψιχόρῃ.

Υπόπτως ἐλάμβανε. In deteriorem partem accipiebat, suspiciosè accipiebat.

Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος. Digreditur per occasionem, & refutat vulgi opinionẽ de Harmodio, & Aristog. vulgus putabat Harmodium, & Aristogitonem Tyrannicidas fuisse: hoc refutat Thucydides occasio digressionis, fuit mentio facta ἁρμοδίου.

Τόλμημα. Facinus audax.

E Ερωτικὴν ξυντυχίαν. Rei euentum amoris gratia.

Επεχειρήθη. Fuit susceptum. 449. A

Ην ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος. Proponit se fusius hanc rem narraturum: & vulgi opinionem refutaturum.

Περὶ τῶν σφετέρων Τυράννων. Vulgo enim erat opinio, Hipparchum fuisse Tyrannum: & tamen non Hipparchus, sed Hippias natu maior erat Tyrannus.

F Περὶ τὸ γενόμενον. De cæde non tyranni, sed fratris eius. sciendum autem Platonem dissentire à Thucydide in eo Dialogo, cuiq; est inscriptio ἵππαρχος, ἢ φιλοκερδής. Plato ait Hipparchum fuisse Tyrãnum, & natu maiorem: Hippiam successisse ei mortuo, & regnasse tres annos.

B Πεισιστράτου γὰρ. Sũma istius narrationis est, mortuo Pisistrato, filium eius maiorẽ natu, Hippiam, regno successisse: Hipparchum eius fratrem, qui Harmodium delitias Aristogitonis tentauerat, sed frustra, ab Aristogitone fuisse interfectum. Hæc

G est summa, sed res latius, & fusius explicatur.

Γενομένου δὲ Ἁρμοδίου. Cùm autem Harmodius forma, & ætate esset clarus, & insignis.

Μέσος. Mediocri loco natus, mediocris fortunę.

Τῶν ἀστῶν) (Rustici.

Εἶχεν αὐτὸν κτήσει χρῆσθαι. Eo fruebatur eum in suo iure, ac potestate habebat.

Πειρα-

Πειραθεὶς. Solicitatus: sed frustra. πειραθεὶς. Sermone, internuntiis, pollicitationibus, præmiis.

Προσποιήσαιτο αὐτόν. Ad se pertraheret. Hoc erat illud ἐρωτικῶς ἀλγῶν.

Καταλύσει. Per insidias conatur regnum euertere pro sua facultate, authoritateque. Pro suis opibus. Vel, init consilium de tyrannide per insidias euertenda, vel tyrannidem euertere molitur.

Βίαιον μέν. Nihil vi agere decreuerat.

Οὐ δι' ἄλλο τι. Quòd reiectus, contemptusque fuisset.

Οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχήν. Nā ne superioribus quidem dominatus temporibus erat grauis, & molestus multitudini. Sed citra inuidiam sese gerebat.

Ἀρετήν. Iustitiam, probitatem.

Καὶ τὸν μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας μηκύνας, id est, cùm amplificasset aram, quæ erat in foro, cùm altius erexisset.

Ἠφάνισε. Abrasit, deleuit.

Τὸ ἐπίγραμμα. Quicquid aut in lapidibus insculpebatur, aut in tabellis inscribebatur, ἐπίγραμμα κυρίως dicebatur. inde verò vsus obtinuit, vt quæcunq; carmina, quæ in laudem, vituperationemve alicuius fiebāt, etiamsi non insculperētur marmoribus, aut tabulis inscriberentur, sed chartis (vt nostris fit temporibus) mandarētur, Epigrammata vocentur. ἐν τῷ ἱππάρχῳ, ἢ φιλοσόφῳ διαλόγῳ πλάτωνι,

Μνῆμα τόδ' ἱππάρχου, στεῖχε δίκαια φρονῶν·

—— Μὴ φίλον ἐξαπάτα.

Πυθίου. ἔτους πυθίου.

Ἀμυδροῖς. Subobscuris, semideletis, ἀμυδρὸν παρὰ τὸ α. & τὸ μύδρον ferrum ignitum, & candens.

Λέγον τάδε. In hæc verba.

Μνῆμα τόδε. Laus est Epigrammatos inter cæteras, rem breuiter, & planè, ac dilucidè exponere. Hæ laudes hîc apparēt. Habet enim hoc epigramma nomen, genus, & munus, quod gerebat, qui dicauit aram habet nomen loci, in quo dicata: & caussam cur dicata.

Ὅτι δὲ πρεσβύτατος. Redit eò, vnde digress⁹ fuerat.

Περιγενόμενοι τῷ. &c. Argumentatur, & fidē facit non Hipparchum, sed Hippiam regnum obtinuisse patre mortuo, primùm quia erat natu maximus, deinde, quia in veritate indaganda operam, & studium ipse posuit: non ita vulgus q. d. tertiò, quia Hippias tantùm memoratur filios habuisse. erat autem verisimile eum primùm ducere vxorē, qui natu erat maximus. præterea, quia in cippis, qui in arce stabant, & in quibus erant descripta Tyrannorum nomina ad perpetuam rei memoriam, & eorum odium, post Pisistratum statim Hippię nomen sequebatur. Postremò docet non esse verisimile oppresso Tyranno, Hippiam fratrem fuisse retenturum regnum, & eodem die, quo Hipparchus interfectus est, res constituturum. Hæc sunt argumenta quibus author fidem facit Hippiam, non Hipparchum regnum obtinuisse. Diluit etiam in fine obiectionem illam: cur igitur fama vulgo obtinuit Hipparchum regē fuisse quia (inquit) ille oppressus fuit: quod facinus fuit celebre. propterea ab imperitis addita fama etiam de regno, id est, quòd ille rex fuisset interfectus.

Εἰδὼς, καὶ ἀκοῇ. Partim scientia, partim fama, vel εἰδὼς ἀκοῇ.

Παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ. Constat enim eū solum inter fratres legitimos filios suscepisse. γνήσιοι) (νόθοι.

Στήλη. Cippus. Pila quæ constat structura aut lapidea, aut cæmentitia, aut lateritia. ἀτιμίας ἀδικίας, capite diminuti maxima illa diminutione, qua licebat cuilibet eos impunè interficere. ἐν στήλῃ σταθείσῃ.

Ἀδικίας. Scelere. Quòd patriam communem parentem libertate spoliassent.

Ἀκροπόλει. ἢ ἐν πόλει.

Εἰκὸς γὰρ ἦν. Assumptio.

Καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ. Aliud argumentum. Primus erat adscriptus post patrem. πρώτη. Ergo erant plures.

Οὐ γὰρ ἀπεικότως. Idque consentaneè.

Πρεσβεύειν. Quòd & ab eo natu maximus esset, & regnum obtinuisset.

Οὐ μὴν οὐδ' ἄν. Nunquam Hippias tam facilè regnum retinuisset, nisi ipse rerum potitus esset.

Τὸ παραχρῆμα. Confirmatio à breuitate temporis. nam rege oppresso, ad regnum cōstituendum, & animos populi conciliandos, præsidia comparanda & c. spatio temporis opus est ei, qui regno successurus est.

Καθίστατο τὴν τυραννίδα. Res cōstitueret, cōponeret.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον. A contrariis rem cōfirmat. at potuit retinere regnum, quia ciues iam pridem assueuerant eum formidare: qui stipabant latus, diligenter custodire.

Τὸ πρότερον. ξυνήθες φοβερόν. Pristinum, & solitum ciuium metum.

Ἀκριβὲς ἐς δορυφόρους. Diligentiam in præsidio satellitum.

Πολλῷ τῷ περιόντι, &c. Facillimè. τὸ περιόν. τὸ ὑπερβάλλον. Σουΐδας. ἐκ τοῦ περιόντος, ex abundanti. πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς. id est, multa incolumitatis abundantia, citra periculum, nullo cum periculo. κατεκράτησε. Retinuit imperium, id est, tyrannidem.

Καὶ οὐκ ἠπόρησεν. A contrariis confirmatio: neque hæsit, ac dubitauit, sicut frater fecit per ætatem: & quia regnū cōtinenter antea nō administrauerat.

Ἱππάρχῳ δέ. Diluit obiectū, cur igitur fama obtinuit Hipparchum regem fuisse? Calamitas eum adeò nobilitauit, vt etiam hanc famam ei adiunxerit, id est, calamitas eius adeo fuit insignis, vt hominum iudicio meruerit hanc etiam opinionem. τὸ ἐξῆς ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη περιελαβεῖν ἐς τὰ ἔπειτα καὶ τὴν δόξαν τυραννίδος ὄνομα διὰ τὸ τῇ δυστυχίᾳ τοῦ πάθους.

Ἐς τὰ ἔπειτα. Res pro personis.

Τὸν δ' οὖν ἁρμόδιον. Redit eò, vnde digressus fuerat: Βίαιον μέν & c.

Ἀδελφὴν τῷ. Expositio. Erat mos, vt in pompis præsertim verò Mineruæ ludis, Quinquatrib⁹ virgines euocarentur, vt pompam prosequerētur: & aliæ alia vasa circunferrent, quare Soror etiam Harmodij virgo euocata, vt Canistrum ferret, fuit reiecta, vt indigna, & ea, quæ ne euocata quidem fuisset. Hanc contumeliam ægerrimè ferens Harmodius, & eius causa Aristogiton, inter se communicant consilia de opprimendo Tyranno.

Καὶ αὐτοῖς. Itaque rebus constitutis cum iis, cum quibus coniurauerant, tempus tantùm opportunum rei aggrediendo expectabant.

Ἐκείνους. τοὺς ξυνεπιθησομένους.

Ἀσφαλείας ἕνεκα. Ne res enunciaretur: quo facilius res occultaretur.

Ἠλπιζον τῷ. λοιποὺς τοὺς ἀπρονοήτους. At pauca manus non poterat rem tantam transigere: Sperabant (inquit) cæteros etiam ciues, qui nihil de coniuratione nouerāt, oblata occasione libertatis recuperādæ, facilè sibi opem laturos: pſertim iā armatos.

B Κεραμεικός. Loc⁹ erat Athenis in quo sepeliebantur, qui in bello cecidissent, erat etiā lupanar. Via erat vrbis hinc, atque inde porticum habens. ἀπὸ Κεραμέων ...

Ορέσθαι. Alij enim primo loco, alij medio, alij postremo collocari solent.

Ἐγχειρίδια. Pugiones, sicas.

C Τὸν λυπήσαντα. Eum, qui læserat, qui offenderat, qui contumeliam fecerat.

Καὶ δι' οὗ. Et cuius causa de salute, ac fortunis suis periclitabantur. De summa rerum suarum periclitabantur.

Καὶ ἀπερισκέπτως. Eo impetu animi, id est, sine mora. Potest etiam referri ad corpus, eo habitu corporis, & iis armis, quæ habebāt. lib. primo de Pausan. ... Id est, semimortuum.

Εἴσω τῶν πυλῶν. Nam Hippias erat extra.

Ἀπερισκέπτως. Præcipites. Non circunspecta periculi magnitudine. ... legendum, & punctum ponendum post ...

Καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς. Et ... μάλιστα ὀργῆς.

Ο μὲν ἐρωτικῆς. Alter, ob amasium: alter ob contumeliam.

D Οὐ ῥᾳδίως διετέθη: ... Id est, tormentis excruciatus, ita demum necatus est. Sed ...

Ἀγγελθέντος δὲ. Allatum regi nuntium narrat: illum prouidè non ad fratrem cæsum accurrisse, sed ad ciues, qui arma ferebant, & pompam prosequebantur, se conuertisse, & re dissimulata, quasi aliud ageret, præcepisse, vt inermes locum quendam caperent: ea re peracta, iussisse stipatores arma colligere, & eos comprehendere, qui suspecti erant: & excutere, atque scrutari si quas sicas gestarent.

Ἀγγελθέντος. τὸ ...

Τὸ γενόμενον. Cædē fratris intelligit: sed suppressit nomen rei acerbæ.

Πομπέας. Ductores pompæ armatos, priusquam rem resciscerent.

452. A Πλασάμενος. Cùm finxisset scilicet se ipsum, id est, cùm cōposuisset ad cladem dissimulādam: fingere vultum Cæsar lib. primo de Bello Gallico.

Ἀδήλως τῇ ὄψει. Vultu sereno, vel doloris vestigia nulla præ se ferente, vultu dolorē non indicante.

Πλάσσειν ἑαυτὸν πρός τι. Dissimulare.

Ἐπῃτιᾶτο. Insimulabat, culpabat, id est, quos coniurationis socios esse suspicabatur.

Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ. Conclusio: ... Hæc habuit initia coniuratio, ab amatoria indignatione profecta. & causa facinoris ab Harmodio, & Aristogitone patrati hæc fuit, nimirum metus detectæ coniurationis.

Ἐρωτικὴν λύπην. Molestiam susceptā amoris gratia. ξυντυχίας suprà.

Ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἀπερισκέπτου. Propter repentinum metum.

B Τοῖς δ' Ἀθηναίοις. Regnum porro asperius Atheniensibus postea fuit.

Διὰ φόβου μᾶλλον ὤν. Magis timens quàm antea. vehementius sibi metuens quàm antea:

Καὶ πρὸς τὰ ἔξω. Et ad externa præsidia conuertit A animum, id est, cœpit cogitare, & circunspicere, vnde sibi præsidium extrinsecus accerseret.

Μεταβολῆς γενομένης. Facta mutatione rerum. alienatis à se ciuium animis.

Ἀθηναίοις ἐμφανῆς. ... Id est, domicilium omnium doctrinarum, & bonarum artium, totiusque humanitatis, ... Πινδάρου.

Ἐπὶ ... Id est, perfugium salutis, & consilij, quo Græci vtebantur.

B Λάμψακος in Asia, vbi barbaries mera. ipsi Lampsaceni præcipuè, vt molles & effœminati malè audiebant.

Ἀνδρός. Laudationem habet hoc epigramma Archedices, à generis nobilitate: à nobilitate familiæ, & coniugis, & ab ipsius modestia. Docet eam fuisse filiam Hippiæ viri clarissimi, & dignitate præstantissimi. Habuisse patrem, fratres, coniugem, & filios reges, & tamē ipsam coluisse modestiam, nec propterea inflatam fuisse.

C Τυραννεύσας. Pergit narrare Hippiam regnasse adhuc triennium Athenis postea pulsum à Lacedæmoniis, Lampsacum venisse: inde ad regem Persarum confugisse, & impetrasse magnas copias & c.

Ἀλκμαιωνιδῶν. Nobilis fuit familia Athenis, ab Alcmeone, qui vixit Thesei temporibus, oriunda. Hi corrupta Pythia vate, induxerunt eam, vt Lacedæmoniis oraculo suaderet, vt Athenas tyrannide liberarent. itaque Lacedæmonij cum sæpius ea de re admoniti fuissent, ab oraculo, rem susceperunt, & tyrannum expulerunt. ...

D Ὑπόσπονδος. Fide impetrata à Lacedæmoniis, & concessis quinq; diebus intra quos finibus Atticis excederet. ...

Μετὰ ... δῆμος τῆς λεοντίδος φυλῆς.

Ὧν ἐνθυμούμενος. Redit eò, vnde digressus est. ... Quæ reputans populus Atheniensis, & memoria repetens, quæcunque fama acceperat.

E Χαλεπός. Grauis, acerb⁹, ... Suspiciosus modò pro eo, qui alteri suspectus est: modò pro eo, qui alterum habet suspectum.

Λαβόντες. Qui insimulati fuerant: ... (λαμβάνειν αἰτίας.

Ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ. Vt dominatus paucorum, vel regnum à coniuratis constitueretur.

Καὶ ὡς αὐτῶν. Docet quendam ex iis, qui erant in 453. A vinculis indicasse tandem authores pollutæ religionis: quamuis dubia esset fides, verū nec ne esset indicium. Causas præponit, quia furor populi

F quotidie crescebat: & multi magnæ authoritatis ciueis erant iam in vinculis, & res non videbatur habitura esse finem.

Ἐνταῦθα: πρὸς τὸ σημαινόμενον. ὁ δῆμος.

Οὐκ ἐν παύλῃ. Nondum erat in quiete, id est, adhuc erat commotus. nondum sedatus. ... nec dum sedatus, & tranquillus videbatur.

Ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερον. Magis proficiebant in sæuitia, id est, crescebat populi sæuitia in

G comprehendendis pluribus. sæuiebant magis ac magis, & plures comprehendebant.

Αἰτιώτατος. Maximè affinis crimini.

Εἰκάζετο. Erat enim suspicio in vtranque partem.

Τὸ σαφές. Nemo enim neque tunc, neq; postea potuit affirmare certò qui facinus patrassent.

Ἀθηναί

Αδειαν πιστώσαντες. Pacta sibi impunitate, interposita fide publica.

Καὶ τὴν πόλιν παῦσαι. Et rempublicam liberare istis suspicionibus. Hinc possumus colligere impunitatem promissam edicto publico ei, qui coniuratos indicasset.

Βεβαιοτέραν αὐτῷ. Facilius enim se esse salutem impetraturũ si fassus fuisset, proposita præsertim impunitate, quã si negauisset, & indiciũ subfugisset.

Ο δὲ δῆμος. Gratum accidisse hoc indicium populo significat, vt ingratum erat antea non posse scire authores eius rei, itaq; liberasse indicem: soluisse etiam cæteros, qui innocentes habebantur: reliquos supplicio capitali affecisse, iis exceptis, quibus fugere licuit. δεινόν. ὃ ἐστι αἴσχιστον, ἢ, ἀφόρητον.

C Επανεῖπον. ἐπικηρύξαντες χρήματα τῷ. Απώλεσεν ἀπὸ τῶν περὶ ... καὶ ἐπ' αὐτῶ χρήματα αὐτοῖς τοὺς ... Pronuntiare certam summam pecuniæ per præconem ei, qui interfecerit aliquem.

Κἀν τούτῳ. Interea non constabat iure an iniuria sumptum fuisset supplicium de iis. carpit latẽter Athenienses, qui temere suppliciũ capitale sumerẽt, de ciuibus magnæ authoritatis, & innocentibus.

Η μέντοι ἄλλη πόλις. Commodum accepit consensu omnium, sine controuersia.

Περὶ δὲ τὸν Αλκιβιάδην. Accedit ad causam: & redit vnde digressus fuerat. οἱ γὰρ Αθηναῖοι. ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, ἐδίωκον ζητοῦντες ...

D Εναγόντων. Instigantibus.

Χαλεπῶς ἐλάμβανον. Iratis animis accipiebant.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν ἑρμῶν. Et quoniam signorum fractorum authores se comperisse existimabant, etiam crimine sacrorum pollutorum eum teneri iudicabant.

Ων ἐπαίτιος ἦν. De quibus insimulabatur.

Μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Eodem consilio.

Καὶ τῆς ξυνωμοσίας. ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς ξυνωμοσίας, αἰτίᾳ τῶν ξυνωμοτῶν.

Επὶ τῷ δήμῳ. Aduersus statum popularem.

Καὶ γὰρ τις στρατιά. Affert nonnullas suspiciones confirmandæ rei gratia. exercitus (inquit) Lacedæmoniorum sub ea tempora, quibus in vrbe motus iste erat, ad isthmum vsque venit, itaque suspicabatur populus propterea susceptam illam expeditionem, vt statum popularẽ euerteret. quanquam author causam eius expeditionis fuisse ait res Bœotias, non Atticas.

Περὶ ταῦτα ἐθορυβεῖτο. Ciuitas erat perturbata istarum rerum causa.

Πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες. Struentes nescio quid contra Bœotios.

445. A Εκείνου πράξαντος. Illius opera, illo agente, struente, solicitante.

Από ξυνθήματος. Ex composito.

Καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν. Et nisi ipsi eum anteuertissent, & homines comprehendissent. κατὰ τὸ μήνυμα. διὰ τὸ μήνυμα.

Θησείῳ. Templo Thesei. Proximũ erat gymnasio: in quo pictæ erant variæ res gestæ ab Atheniensibus pugna contra Amazonas, prœlium Lapitharum, & centaurorum, &c. Παυσανίας lib. 1. Att.

Τὸ ἐν πόλει. Nam erant etiam extra vrbem, & agrum Atticum.

B Πανταχόθεν. Multis denique, & variis suspicionib⁹ premebatur, & quasi circunseptus tenebatur.

Οτι βουλόμενοι. Concludit iam totum istum locum cuius initium fuit, ἢ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Αθηνῶν ἥκουσαν, &c. Itaque volentes eũ capitali supplicio afficere iudicio damnatũ.

Καὶ ὧν πέρι ἄλλων: καὶ ἐπὶ ἐκείνους τοὺς ἄλλους.

Εἴρητο δέ. Mandatum autem fuerat, vt præciperent ei, vt se sequeretur ad causam dicendam.

Θεραπεύοντες. αἰτίαν τὸ εὐλαβούμενοι. Habentes rationem: cauentes ne tumultum aliquem in castris excitaret apud suos milites, vel etiam cum hostibus aliquid tentaret, si comprehenderetur.

Οὐ φανεροὶ ἦσαν. Delituerunt, euanuerunt: veriti C iudicium calumniæ.

Ερήμῃ δίκῃ. Frequentius ἐρημοδικίως.

D Μετὰ ταῦτα δέ. Narrat reliquos duces partitos inter se omnes copias in duas parteis singulos singulis præfuisse: atque ita cum tota classe Selinuntem versus contendisse.

Λαχών. Et suam vterque partem sortitus, id est, suscepta sortitò administratione, & imperio alterius partis, sortitus vterque suam partem.

455. A Εν ἀριστερᾷ. Occidentem versus.

Τυρσηνικόν. Mare inferum.

Ιμέρα. ἡ δὲ καὶ ποταμός, ὁ Ιμέρας. Στέφανος.

Υκκαρα. Vnde nobile illud scortum, & celebre, Λαΐς.

Αγνώμονες κατακεχρηκότες. Vehentes.

B Νικίας δ' εὐθύς. Redit ad expugnationem τῶν Υκκάρων: docet Niciam capto, & direpto oppido, statim Egestam contendisse. egisse cum Egesteis quæ opus esse videbãtur: triginta accepisse talenta: atque ita Catanam rediisse.

Χρηματίσας. Cùm egisset cum illis.

Καὶ ἐγένοντο ἐκ αὐτῶν. Confecta sunt ex præda 120 talenta.

Καὶ ἐς τοὺς τῶν Σικελῶν ξυμμάχους. Venerũt etiam ad Siculos, qui erant socij, & copias vt mitterent imperabant.

C Γελῴαν. Γέλα. Ghecza hodie.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat Athenienseis ineunte hyeme statim se apparasse, vt Syracusas inuaderent: & simul Syracusanos sese instruxisse, vt contra eos irent.

Τὴν ἔφοδον. Bellum inferendum.

Ως ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. αἰτίᾳ δὲ τὴν ἔφοδον ἐπ' ἐκείνους.

Επειδὴ γὰρ αὐτοῖς. Αὐτοὺς τὸ ἐκ πρώτου. Qui contenti esse debuerant si bellum propulsare ab vrbe, ac defendere possent, ij procul ab vrbe bellum hostibus inferunt? q. d. vix videatur verisimile. respondet itaque, & affert rationem cur ita factum sit. confirmati (inquit) sunt animis: & sumpta fiducia eos iam contemnebant: confirmatio, quia procul aberant: quia non statim aggressi eos sunt, simul atq; ad insulam appulerunt, quemadmodum ipsi suspicabantur, & propterea timebant vehementer: præterea, quia Hyblam oppugnatam expugnare non potuerant.

Κατὰ τὸ τὴν ἡμέραν. Et progressu temporis.

Καὶ ἐπειδὴ πλέοντες. Et quia dũ orã illam insulæ p̃teruehérentur, procul ab ipsis esse videbantur.

D Τὰ ἐπέκεινα: τῶν Συρακουσῶν δηλονότι.

Εφθαρμένων. περὶ τὸ σημαινόμενον.

Πειράσαντες. Cùm expugnare conati fuisset, cùm expugnationem tentassent.

Εφύβριζον ἄλλα. Cùm alia probra ingerebãt per contumeliam. (συλληπτικῶς.

Καὶ εἰ ξυνοικήσοντες. Verbum generale supplendũ

456. C Ελεγον. An venirent exules, vt sedes nouas quærẽt potius q̃, vt Leontinos in suas restituerent. di-

ctum, & locus facetiæ in eo videtur positus: vos nullas habetis sedes: & tamen id vobis arrogatis, vt alios in suas sedes velitis restituere? q.d. summæ esse hanc dementiam. Cauillabantur autem Athenienseis nullas habere sedes, propter angustias (opinor) agri Attici. vel, vtrum venitis vt insulam Siciliam occupetis, an & c. vt innuerēt eos neutrum facturos esse.

Ἀπὸ τῶν ὅπλων. ὅπλα apud Thucyd. castra, stationē, in qua armati sunt milites significat. agmen etiam armatorum. libr. primo. Καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν, ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων. & initio tertij, καὶ τὸν μὲν πολὺν ὅμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον, τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν.

Ἡμέρα ἐν ᾗ. Ita etiam γέρας ῥητόν. lib. primo. πρότερον δὲ ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι.

Ἅμα ἕῳ. Simul atque illucesceret: tēpus opportunum proponebant, quo facilius eos fallerent, dulces enim somni esse solent eo tempore.

Οἱ δὲ στρατηγοί. Fidem habitam homini docet iam Thucyd. & carpit duces Syracusanorum, qui nimium creduli fuerint. credulitatis causas fuisse ait nimiam fiduciam, quam animis iam conceperant: & quia iam secum constituerant etiam non euocati hoc ipsum facere.

Πολὺ ἀπερισκεπτότερον. Si addatur gradus intensionis comparatiuo, fit superlatiuus. itaque hoc αὐτὶ τοῦ ἀπερισκεπτότατα positum.

Ξυνθέμενοι ἡμέραν. Constituta die.

Ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα. Comparatis itaque omnibus rebus, quæ ad eam expeditionem videbantur necessariæ, aduentante die, ad quam sese venturos constituerant, iter ingressi ad Symæthum flumen castra posuerunt.

Συμαίθῳ. Flumen non procul ab vrbe Catana, in mare influens.

Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι. Docet Athenienses simul atq; per exploratores cognouerunt Syracusanos aduentare, impositis classi copiis omnibus Syracusas noctu contendisse.

Ἡ ἄλλη στρατιὰ. Innuit ex Italia quoque aliquas copias secutas, quanquam earum mentionem nullam fecit supra.

Καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων. Narrat eodem tempore Athenienses ad Syracusas appulisse, & equitatum Syracusanorū Catanam adequitasse, & cognita profectione Atheniensium, reuersum rem copiis pedestribus renuntiasse: itaque omnes conuerso itinere, celeritate quanta maxima potuerant, rediisse Syracusas: sed Athenienseis interea capto loco idoneo ibi castra posuisse.

Μάχης τε ἄρξειν. Id est, ad ineundum prœlium nisi vellent, cogi non poterant.

Ἐν τῷ ἔργῳ: In prœlio. lib. primo ἐπ᾽ εἰδότες τὰς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας.

Παρ᾽ ὃ δὲ τὸ, αὐτὶ τοῦ τῇδε.

Δάσκωνι. Σικελίας χωρίον. τὸ ἐθνικὸν Δασκώνιος. ἢ Δασκωνίτης. Στέφανος. Laurent. Vall. hoc omisit. fortasse quia deerat in codice vnde vertebat. αἱ Συρακοῦσαι πεντάπολις ἦν τὸ παλαιὸν. ρ΄. καὶ ὀγδοήκοντα σταδίων εἶχε τὸ τεῖχος. ἔστιν οὖν ὁ Δάσκων μία τούτων ἦν, alioqui locus erit suspectus de mendo.

Ἡ εὐεφοδώτατον. Ex ea parte, quæ erat aditu facillima hostibus.

Ἀνάπου. Στέφανος. Οὐ γὰρ δὴ ποταμοῖο ῥόον ἔχετ᾽ ἀνάπου, primo εἰδωλίῳ.

Παρεσκευάζοντο δέ. Quas munitiones dū comparant, nemo egressus vrbe prohibuit: sed postea equitatus prior, deinde peditatus venit munitionibus iam confectis.

Προσῆλθον. Vt pugnæ potestatem facerent.

Ἐπειδὴ δέ. Vbi verò eos suis se continere locis animaduertunt.

Ἐλινείων. Στέφανος. Ἐλωρος. πόλις Σικελίας, ἀπὸ Ἐλώρου ποταμοῦ δὲ κεῖ παρ᾽ χωρίον, ὡς λέγεται τὸ ἐθνικὸν ἐχεῖν ἐχρῆν, ὅσα χ. ῥὸς ἐδίωκτας.

Μάλιστα φρουροῦντες. Diligentissimè obseruantes.

Σκευοφόρους. πορεῖαι qui ferunt sarcinas militum. σκευαγωγοὶ ἅμαξαι. σκευοφόρα ὑποζύγια. σκευαγωγός, σκευοφορεῖν.

Ἐντὸς. Introrsus: ἀντὶ ἐσωτερικῶν. Qui erant in subsidiis collocati.

Οὗτοι πανδημεί. Qui erant Syracusani ex omni ordine, atque ætate.

Ἀκοντισταί. Velites, qui hastis amentatis vtebātur.

Πολλὴ μὲν παραίνεσις. Cohortatur ad prœlium Nicias: proponit commoda, quæ illis aderant, & hostium incommoda: quibus docet fortiter pugnandum esse: proponit etiam incōmoda futura, & pericula imminētia, nisi strenuè pugnauerint. Commoda erant, copiæ firmissimæ, & legiones robustissimæ: incommoda hostium, manus promiscua, & confusa, quæ ex tyronibus, & imperitis rei militaris hominibus constabat. incommoda verò erāt, quòd in aliena terra rē gerebāt, vt nisi parta victoria vix possent consistere, atque salutem retinere.

Πολλὴ μέν. Prœmium à re ipsa, & à firmissimo totius causæ argumento ductum est. firmitudo ipsa nostrarū copiarum debet vos hortari, vt strenuè pugnetis, & hostes profligetis, non longa, & bene composita oratio.

Οἱ πάρεσμεν. Cōciliat, q. eos appellaret cōmilitones. ô viri οἱ πάρεσμεν. Socij futuri certaminis, & periculi. ὑπὸ δ᾽ ἄλλων, ἀνάγκη παρόντων.

Αὐτὴ γάρ. Ingreditur in causam, & affert rationem cur non opus sit lōga cohortatione. Hîc apparatus valet magis ad vos animandos, quàm oratio bene composita, quæ careat firmis copiis.

Ὅπου γάρ. Distributione vtitur, & enumeratione copiarū, vt fidē faciat, & bene sperare de victoria iubeat. Docet copias suas constare ex flore totius Græciæ, & ex fortissimis quibusque ciuitatibus: itaque non esse dubitandum de victoria.

Ἀργεῖοι, & c. ἐμφατικῶς.

Καὶ νησιωτῶν. Chios, Lesbios, Rhodios, & alios intelligit.

Ξυμμάχων. Συμμαχικῶς.

Πανδημεί. Quemlibet, πανταχοῦ αὐτὶ τοῦ πάντες.

Ἀμυνοῦντες καί. Collatio.

Πανδημεὶ ἀμυνουμένους. Qui resistūt manu tumultuaria, id est, turba confusa, infirmis copiis, & raptim coactis, nullo delectu habito.

Πανδημεὶ) (ἀπολέκτους. Manū delectam sic appellat.

Σικελιώτας q. d. barbaros, & hominū colluuiem, quæ diuersis ex regionibus pulsa suis sedibus in Siciliam confluxerit.

Ὑπερφρονοῦσι μέν. Occurrit ad illud: Atqui Syracusani longè aliter de nobis sentiunt, quam tu prædicas. nam contemnunt nos, tantum abest, vt aliquam virtutis opinionem de nobis habeant.

Ἀνέξονται. Quanuis contemnant, tamen non sustinebunt nostrum impetum ob rei militaris imperitiam, καὶ τὴν ἀπειρίαν.

Παρε-

Παρεστὼς δὲ καί. Iam proponit incommoda. procul à nostris finibus, & in agro hostili bellum gerimus: vnde nisi parta victoria, vix liceat discedere saluis. illud etiam in mentem veniat, nos procul à nostris finib. abesse, neq; in solo amico, ac beneuolo cõsistere, nisi id armis, & virtute quæsiuerimus. A

Καὶ τὐναντίον. Itaq; vos admoneo contrà, ac sunt facturi hostes, nos in alienis; non in nostris finib. esse pugnaturos. itaq; aut vincendum, aut vix satis, nedum receptus spes erit nobis reliqua.

Τῆς ἀξίας ἐπίλογος. Dignitatis, quòd Athenienses, quòd Dorienses; quòd insularum dignitate præstantium incolæ sitis. B

Απορίαν. Difficultatẽ, φοβερωτέραν, terribiliorem.

Ηδη ἀπροσδόκητοι, ἀντὶ τοῦ οὐ προσδόκιμον Nõdum expectabant prœlium: imparati ad prœlium erant.

Ως δὲ ἕκαστος. Verumtamen vt singuli ad exercitum perueniebant, ita ad aliquos ordines accedebant, & in iis sese collocabant.

Αλλὰ τῇ μὲν αὐδρείᾳ. Virtute quidem non erant inferiores Atheniensibus: rei militaris scientia erant inferiores: eamq; ob rem voluntas etiam interdum deficiebat. C

Ες ὅσον ἡ ἐπιστήμη. Quatenus rei militaris scientia suppetebat.

Τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς. Eius verò defectu, id est, vbi ea deerat, ἀπημαλακισμένοι.

Ομως δὲ. Redit eò vnde digressus.

Προυμάχοντο. Ante vtranque aciem pugnabant.

Λιθοβόλοι. Qui manu lapides iaciebant.

Επειτα δὲ μάντεις. Vates deinde mactatis de more victimis, & tubicines dato signo. L. V. Deinde, & aruspices bene litatum esse palàm fecerunt, sed parum commodè. D

Ξυνόδον ἐπώτρυνον, ἀντὶ τοῦ ἐπεβόων τῆς ἐπιμαχον. Classicum canebant, vel ὡς μαχῇ. ἐπὶ τὸ ξυνόδον ὤτρυνον τοὺς πολίτας.

Συνεχούσιοι μὲν. Quo animo, atque consilio confligerent, explicat.

Μέγιστον ἔχον τὸ περὶ σωτηρίου. Præcipuè erant alacres suæ salutis causa, de qua nisi vicissent, desperabant. E

Επειτα δὲ ἐν παρέργῳ. L. V. secundo loco, si non ob aliud, certè vt indulgentiores haberent illos, quibus parebant; quòd eorum adiutores in subigenda Sicilia fuissent. Locus quanquam non omnino bene versus est, tamen habet sensum non incommodum. Sed tamen non germanum ni fallor. Est igitur sensus germanus: erant alacres ad pugnam salutis suæ causa potissimùm, de qua nisi vicissent, desperabant: deinde secundo loco, vt alij quoque eandem seruitutem subirent, vt fortunæ societate se consolarentur, q. d. persuasi se leuatum iri quodammodo, si plures essent, qui seruirent Atheniensibus. etenim solatium est miseriæ, multos eiusdem calamitatis socios habere, vel quæ res erat allatura ipsis solatium, erat eos leuatura oneribus, & tributis, quæ pendebant. F

Παρέργῳ: ἔργον, dicitur id, quod potissimum agẽdum instituitur. πάρεργον id cuius causa opus non est potissimum institutum. πάρεργον quod alterius causa attingitur, vel præparatur. G

Εἴπη δὲ ἄλλο, ἀντὶ τοῦ ἵνα τι ἄλλο. Sed ita loquitur quia de re incerta agitur. exitus enim bellorum, & prœliorum incertus est, dubitanter hoc dictum, ἀντὶ τοῦ ὅπως ἄλλοι. res est pro personis, id est, vt alij etiã aliqui stipendiarij fierẽt Atheniensium, præsertim adiuuantib. ipsis, qui eos leuarẽt tributis, q̃ pendebant.

Ρᾷον αὐτοῖς. Solatium ipsis futurum, ῥᾷον γίνεσθαι, conualescere, μεταφορικῶς leuari animo.

Ξυγκαταστρεψαμένοις. Quasi essent persuasi ambitiosius, nisi ipsi adiuuissent, eos nũquam subacturos per se fuisse Siciliam.

Γενομένης δέ. Cùm itaq; ad manus ventum esset. Conserta manu, vt distinguat prœlium ἀπὸ τοῦ ἀκροβολισμοῦ. (runt.

Επὶ πολύ. Ad multas horas alteri alteris restiterunt.

Ως τι τοῖς μὲν ἀδυνάτοις μαχομένοις. Vt ea res plus terroris attulerit: vt ea re timor creuerit. Laur. refert hoc ad Syracusanos: ego ad vtrosq;.

Ομιληκόσι. Qui minimè in bellis versati fuerant.

Παρερρήγνυτο. Laxabatur. παρὰ remissionem inter- (dũ significat. B

Κατέστη ἐς φυγήν. Cœpit fugere.

Καὶ ἐπὶ πολύ. Nec longius persecuti sunt Athenienses. C

Ανεῖργον. Reprimebant.

Επακολουθήσαντες δὲ. Insecuti verò conferti quoad rectè facere id potuerunt.

Εκ τῶν παρόντων, ἐκ τῶν ὄντων, ἐκ τῶν δυνατῶν. Pro præsenti rerum statu, & fortuna.

Ξυνεβάσταμενοι, ἢ ἑαυτούς, ἢ αὐτὴ παθήματα. 461. A

Πρὸς μὲν τὸ ἱερόν. Vel casu, vel consilio, ne sacrilegi haberentur, si Iouis templũ religiosissimè cultum spoliassent.

Ξυγκομίσαντες. L. V. receptis. F. P. congestis.

Εχοντες. L. V. quorum ossibus, & spoliis lectis, omisit ἔχοντες.

Χειμών τε γὰρ ἦν. Tres affert causas profectionis. erat hyems: nullus erat equitatus: non habebant pecunias. itaque iudicabant bellum nullo modo ad Syracusas posse tunc administrari. B

Ιπποκρατῶνται. Equitatu essent inferiores, equitatu superarentur. nouatum, & iunctum verbum.

Υπακούσεσθαι. Dicto audientes fore.

Ες τὰ ἄλλα. Non solùm in re militari: sed etiam in rebus ad pacem pertinentibus prudentia nullo inferior. (re bellica. C

Ικανὸς ἐμπειρίᾳ. Rerum vsu potens, exercitatus in

Καὶ ἐνεῖα. Hortatusq; est, ne id quod acciderat, grauiter ferrent, ne propter incommodum acceptum succumberent.

Τὴν μὲν γὰρ γνώμην. Obliqua cõciuncula, sine prooemio causam aggreditur.

Eleuat, & extenuat incommodum acceptum, Hermocrates: atq; ita consolatur, & cõfirmat Syracusanos. negat animi fortitudinem sibi defuisse: vsum, & rationem rei militaris defuisse ait. eamq; rem detrimentũ attulisse. & tamen detrimentum non adeò esse graue, vt esse poterat, præsertim prœlio commisso cum rerum bellicarum peritissimis: quarum rerum ipsi essent imperiti. ducum etiam multitudinem ait nocuisse: itaq; efficit si vitia hæc tollãtur, futurum vt hostes facilè superentur.

Χειροτέχνας. Artifices, qui artem sedentariam exercent. (νος ἵστω. D

Πολυαρχίας, ἰλιάδ. β. οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρα-

Ηδη γὰρ. Thucydidis est hoc quod nunc dicitur.

Τόν τε πλῆθος τῶν ἀξιώματων ἀναρχίας. Et propter cõfusam hominum turbam sine imperio.

Ως πλεῖστοι, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ. Et cogant eos exercere se cæteris etiam in rebus, id est, non solùm ἐν τοῖς ὅπλοις, sed etiam in muneribus velitum, sagittariorum, & equitum, ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ἄλλων.

Εὐταξίας. Ratione, & ordinis conseruatione. 462. A

Επιδώσειν. Factura progressus.

Λόγω, ἢ ἀνδρίας, ἢ τῆ εὐταξίας.

Τὴν μὲ, ἢ εὐταξίας. χιασμός.

Μελετωμένην μετὰ κινδύνων Cùm adhibebitur in periculis, cum periculis exercitam, animosiorè se ipsa.

Θαρσαλεωτέραν. Animi fortitudinè adiuncta rei militaris scientia, constantiorè, firmioremq; fore.

Αὐτοκράτορας. Summa cum potestate, & mero cum imperio.

Καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκον. Et religioso iureiurando eis cauere. Vos permissuros illis, vt arbitratu suo præsint copiis, & bellum administrent.

Ὅτι αὐ ἐπίστωνται. Nō ex præcepto vestro, sed pro eorum scientia.

Οὕτω γὰρ. Commoda. ita enim & consilia eorum tegi poterunt: & cætera rectè, atq; ordine administrari, & opportunè fieri. (tione.

B Ἀπροφασίστως. Sine tergiuersatione, sine excusa-

Τὸ δὴ ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶ Ἀθηναίων. Erant Messanæ duæ factiones: altera fauebat Syracusanis: Atheniensibus altera. Hæc significauerat iam ante discessum Alcibiadis, fore vt ad certū tempus vrbem proderet. Cùm dies promissorū iam adesset, Athenienses profecti sunt eò cum classe, opinione tamen frustrati sunt. nam detecta proditione per Alcibiadem, cùm reuocatus est, factio contraria oppressit eos, qui erant facturi proditionem.

C Ὣ προδοθήσεσθαι ᾤοντο. Quam per proditionem, sibi traditum iri sperabant. quam proditione captum iri sperabant.

Ἀ ἰσχυροτέρα... Non successit.

D Ἐχειμάζοντο. Tempestate iactabantur.

463.A Θρᾳκάς, χάρακας puto scribendū esse: & ex margine translatum in contextum: antea (vt suspicor) legebatur ἢ σταύρωμα περὶ τὰ στρατόπεδον ποιησάμενοι, deinde imperitus aliquis addidit explicationē vocabuli vel in margine vel supra σταύρωμα hanc vocem: quam postea librarius in cōtextu posuit, equidem neq; apud Strabonem, neq; apud Pliniū, neq; apud Solinum, & Pomponiū Melam, neq; apud Ptolemæum potui reperire locū in Sicilia sic vocatum.

Ἐτείχιζον δὲ ἢ οἱ συρακούσιοι. Transit ad Syracusanos, & exponit quæ ipsi quoq; egerint per eā hyemem. docet eos producta munitione vrbis complexos fuisse muro loca quædam suburbana: vt si prœlio superarentur, non ita facilè obsiderentur. Megaris etiam præsidium imposuisse, & Olympico: & litora proxima vrbi, quacunq; aditus patebat hosti, munitionibus occupasse.

Ἐτείχιζον, τεῖχος πρὸς τῇ πόλει παρὰ πᾶν, &c. ποιησάμενοι ἐντὸς τὸ τεμενίτην. τὸ ἐξῆς τῶν. (Locus præruptus.

Ἐπιπολαὶ. χωρίον ἀπόκρημνον προσεχὲς συρακούσαις. Σχο.

Τὸν τεμενίτην. L. V. fanum vertit. Sed τέμενος... ἀπὸ ταῖς ἐπιπολαῖς, πρὸς τῇ συρακούσαις. Σχο. ἐντὸς ποιησάμενοι. complexi. (vrbis ambitu.

Ὅπως μὴ. Ne facilè circumuallarētur angustiore

B Τῶν ἐπιλάτων προσταυρώσαντες Et litora muniuerunt. quacunque fieri exscensius poterat.

Καὶ τὰς ἀθηναίας. Castra etiam Atheniensium, quæ erant ad Catanam incenderunt: & agrum Catanensium populati sunt.

Καὶ πυνθανόμενοι. Acceperant Syracusani, Athenienses solicitare Camarinæos, vt societatem secū facerent. Itaq; missis legatis ipsi quoq; enixè contenderūt ab amicitia Atheniensium eos auertere.

HERMOCRATIS CONCIO.

Οὐ τῆ παρούσης δυνάμεως. Summa istius concionis est petitio, & refertur ad genus deliberatiuum. peti-

A tio enim est quædam suasio. Petunt itaq; Syracusani à Camarinæis societatem, & amicitiā, & quoniam Athenienses idē erant petituri, eam tē Hermocrates dissuadet: ita, vt tota causa cōstet ex suasione, & dissuasione dissuadet societatē ineundam cum Atheniensibus, suadet amicitiam secū faciēdam, atq; in dissuadendo grauissima vtitur criminatione aduersus Athenienses, & eos in inuidiam vocat, auaros, simulatores, astutos, insidiatores eorum libertatis esse dicit, venisse in Siciliam verbo

B bo quidem vt Leontinos in suas sedes reſtituerēt: re, vt Siculos omnes suis sedib. pellerent. Hanc suspicionē exemplis confirmat, atq; adeò castigat Siculos, qui cùm habeant huiusmodi exempla ante oculos posita, tamen dubitēt conspirare, & vnanimes talem hostem à se propulsare. terret eos propositis periculis impendentibus. diluit obiter obiecta quædam: postremò suadet, vt secum amicitiam, societatemque Camarinæi ineant, & Atheniensium insidiosam amicitiam vitent.

C Prooemium habet eleuationē, & contemptionem quandam hostiū, eorumq; exercitus, & classis, & simul serit suspiciones aduersus eloquētiam eorū, & artificium. erat magna opinio copiarum, & classis Atheniensiū, præsertim parta paulo ante victoria. itaq; intelligebat Hermocrates vix se suasurum, vt ab eorū societate Camarinæi abstinerēt, quorū opes essent formidabiles. Quare statim in ipso vestibulo causæ docet non esse formidabiles hostium opes: sed potius eloquentiam eorum, &

D in dicendo artificium esse extimescendum.

Οὐ τῆ παρούσης. Non ideo legati ad vos sumus vbi Camarinæi, quòd vereamur ne istis Atheniēsium copiis terreamini: sed potius veriti orationis eorū lenocinium, ne priusquam nos quoq; audiatis su-

Μέλλοντας) (παρόντας. (cū nobis faciant.

Ἤκουσι γὰρ. Ingreditur in causam. Primum crimen. Doli mali eos accusat.

Καὶ μοι δοκοῦσιν. Expositio τῆ ἐξουσίας. 464.A

Κατοικίσαι ἐξοικίσαι. Sedibus nostris pellere.

E Οὐ γὰρ δὴ εὔλογον, πῶς. Facit fidem, non est consentaneum, qui Græcas ciuitates, & propinquas euertunt, eos remotos velle componere, & pacare.

Καὶ λεοντίνων Aliud signum, Chalcidenses proximos, qui sunt in Eubœa seruitute premunt: Leontinos Chalcidenses, qui sunt remotissimi, liberos esse volunt? hoc non est verisimile.

Κηδεσθαι. Solicitos esse.

Τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ: προφάσει, τρόπῳ, ἐξουσίᾳ. Specie, sed eodem genere, eadē ratione, eodē artificio & illas

F res iā occuparunt: & has nunc occupare conantur.

Ἡγεμόνες γὰρ. Probat exemplis. delato enim ad eos vltro imperio à gente Ionū, cæterisq; sociis, eos in Ἀπὸ σφῶν. Coloni eorū. (seruitutē redegerūt.

Ὡς ἐπὶ τὸ μηδικὸν τιμωρίᾳ. lib. 1. πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνεσθαι ὧν ἔπαθον δηοῦντες τὴν Βασιλέως χώραν.

Λειποστρατίαν ἐπενεγκόντες. Crimen desertæ militiæ inferētes, id est, quòd se sequi ad bellū recusarent.

Καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας. Rem amplificat per cōparationem. à causa finali, in qua latet locus ...

G diæ: ergo neq; isti, neq; cæteri Græci pro libertate retinēda aduersus barbaros pugnarūt. Sed isti pro potentatu suo, & dominatu in Græcos obtinēdo: cæteri Græci vt seruirēt, & dominū tantummodo mutarēt. Et tamē q.d. lōgè alia erat opinio. ...

Καταδουλώσεως, αἰτὶ τῆ ἐπὶ γὰρ τὸ καταδουλώσει τοῖς ἰδίοις ... οἱ μὲ σφίσιν, οἱ δὲ ἐπὶ τὸ μεταβολῆς ..., &c.

Ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ. Vt mutarent dominum.

Οὐκ ἀξυνετωτέρου. L. V. non pro eo, qui minus, eû, qui magis, sed pro eo, qui peius eû, qui melius sentiret, at F. P. non stultiorem, & insipientiorem: sed astutiorem, & latu grauiorem, id est, longè deteriorem, hoc est, vt dominum alioqui non nimis malum cum domino teterrimo commutarent.

Κακοξυνετωτέρου. Vt δυσαριστοτέρα. Locus est misericordiæ à mutatione fortunæ in deterius. q. d. habebant illi quidem antea dominum barbarum, sed stultum, & imperitum: nunc habent dominos Athenienses non stultos, sed versutos, & graues, atque acerbos in eos, quos premunt imperio.

Ἀλλ' οὐ γὰρ δή. Transit ad accusationē Camarinæorum. Sed concludit aptè superiorem criminationem. Quanquam non propterea legati ad vos sumus, vt accusationem in Athenienses instituamus, quamuis abundè copia criminū suppetat, sed potius vt vos castigemus, qui nobiscum non conspiratis ad eos propulsandos, præsertim malis, & calamitatibus aliorum docti. Sed primùm in genere accusat omnes Siculos. Deinde ἰδίως καμαριναίους.

Εὐκατηγόρητον οὖσαν. Quamuis suppetat abundè criminum copia.

C Εἰδόσιν. Apud vos rerum gnaros, apud vos qui res probè scitis. causa cur non opus sit demonstratione.

Ἡμᾶς αὐτούς. Correctio κατ' σύλληψιν, vt minuat offensionem.

Οὐκ ἀμυνόμενοι, dum vim non propulsant.

Σοφίσματα. Fallacias.

Ξυστραφέντες Coeuntes, cōspirantes, conglobati.

Προθυμότερον. αὐτὶ τ̃ δειλῶς, ἀπροθύμως. Sic & infra.

Δεῖξαι αὐτοῖς. Declarare nos esse viros fortes, & liberos, ac libertatis vindices, non molles, & effœminatos, & iugo seruitutis assuetos, vt sunt Iones, τὸ καλόν.

Τάδε τὰ σχήματα δηλοῦν. αὐτὶ τ̃ ὑμῖν, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

D Ἡ μένομεν. An expectamus tātisper dum disiuncti, singuli capiamur? cùm illud sit compertum. Hac sola ratione nos capi posse? τὸ ἁλίσκεσθαι.

Ἀπὸ θηρῶν, ἀλωτοί. A re venatoria.

Ἁλωτοί. Nomina in τὸς epitheta potestatem eius rei, de qua agitur, significant, φευκτός, λυτός.

Καὶ ὁρῶντες. A persona aduersariorum, qui versutè, & astutè secum agerent, argumentatur.

Ἰδέαν Rationem, artificium, in malam partem iam accipitur.

465.A Ἡ δὲ, τ̃ ξυμμαχίας... Dissocient, vel serant dissidia.

Τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι. Alios spe societatis suæ scilicet ad bellum mutuum impellant, vel concitent.

Τοὺς δέ. Aliis verò imponant, quacunque ratione possunt.

Προσηνές. Blandum, affabile, ἡδύς, ἀγαθός.

Καὶ οἰόμεθα. Castigat Camarinæos, & cæteros Siculos, qui putarent euersis Syracusis, se immunes fore eiusdem periculi.

Ξυνοίκου. Vicino.

Αὐτὸν ἕνα. In nos quicunq; sumus.

Πρὸ δὲ αὐτὸ μᾶλλον. Sed potius eū tantū, qui est oppressus, laturū calamitatem: vel sed potius futurū, vt consistat calamitas in eo solo, qui oppressus est.

Καὶ ὅ τῷ ὄντα παρέσται. Iam docet periculum esse commune: neq; de Syracusarum tantùm, sed de totius Siciliæ salute agi. Αὐτὶ τ̃ αἰτιώμενος.

Τοσούτῳ δὲ ἀσφαλέστερον. Proponit commodum futurum, si saluis Syracusis, cæteræ ciuitates hostem propulsent, eò tutius, faciliusq; eos propulsabitis, quò socios Syracusanos habebitis.

Τόν τε ἀθηναῖον. Cogitet etiam Atheniensem nolle vlcisci Syracusanos, vt hostes: sed ista præscriptione velle sibi conciliare vestram amicitiam, τὸ ἑξῆς, τόν τε ἀθηναῖον ἡγεῖσθαι βούλεσθαι κολάσασθαι, οὐχ ... αὐτὶ τ̃ μᾶλλον.

B Εἰ δὲ τις φθονεῖ. Memorat nonnullas causas, quibus adducti Camarinei poterāt abhorrere à iuuandis Syracusanis: easq; refutat. Causæ erant inuidia, & metus, id est, quòd Syracusanis inuiderēt, vel metuerēt Syracusanorum potentiā, eamq; cuperent propterea reprimi ab Atheniensibus, ita tamen, vt nō funditus euerteretur, sui causa; id est, ne ipsi euersis Syracusis, in discrimē salutis vocarētur. Hoc igitur Camarineorū consiliū refutat Hermocrates, & docet fieri nō posse, vt modus is adhibeatur ita, vt Syracusanorum potētia deprimatur ab Atheni-

C ensibus, ita tamē vt non omnino euertatur. Exitus enim bellorū dicit nō in hominum, sed in fortunæ potestate esse: itaq; q. d. vbi semel Syracusani clade aliqua affecti fuerint, facilè futurum est, vt etiam omnino expugnentur, atq; ita salus etiam Camarineorū in discrimine versetur. Quare efficit iungenda esse arma, & ineundam amicitiam, quia res agitur eorum, & causa communis est.

Τὰ μείζω. Potentes, qui dignitate, opibusq; præstant. Πρὸς γὰρ τ̃ ἰσχυρὸν ὁ φθόνος ἔρχεται. vt sæpe dictum.

D Σωφρονισθῶμεν. Vt demittamus spiritus, vt simus modestiores, vt reprimamur, vt refrenetur nostra insolentia, & superbia.

Οὐκ ἀνθρωπίνης, id est, τῶν ἀδυνάτων ὀρέγεται. Non humanarum virium spem concipit.

Βούλεται ἐλπίζει. Id est, sperat ea, quæ homines vt velint, præstare tamen nequeunt, non sperat desiderium humanæ facultatis.

Οὐ γὰρ οἷόν τε. Homo enim nō æquè esse potest arbiter fortunæ, ac suæ voluntatis, id est, non æquè

E potest statuere de fortuna, atq; de sua ipsius volūtate, ἡ βούλησις γὰρ ἐφ' ἡμῖν, ἡ τύχη οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

Ταμίας Qui in arbitrio, & potestate sua fortunam habet, τὸ ἐφ' ἡμῖν eleganter.

Καὶ εἰ γνώμης ἁμάρτοι. Itaq; si frustretur opinione, & res aliter cedat, atq; ipse optabat, suo malo doctus, optabit ille quidem nos saluos, & incolumes: sed frustra optabit. itaque efficit fore vt eos pœniteat, cùm res in integrum restitui non poterunt.

Τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθείς. L. V. calamitatis suæ

F tædio. F. P. is ob sua mala deploratus, optabit aliquando fortasse me pristinam fortunam obtinere, cui inuidebat, sed optabit frustra.

Ἀγαθοῖς. Florenti fortunæ.

466.A Φθονήσων. Consequens pro antecedenti.

Τὰς αὐτοὺς ὁ περὶ τ̃ ... τὸ ἑξῆς, σώζων tuebitur.

Καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν. Huc vsq; visus est Hermocrates non tam de Camarineis, quàm de Siculis vniuersis queri, & eos accusare. iam totā orationem conuertit ad eos solos, & accusat grauiter. ait sa-

G lutem eorum versari in maximo discrimine, qui sunt finitimi Syracusanis, & tamen non moueri.

Καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας. Et qui secūdo loco, id est, post nos estis eandē belli fortunā periclitaturi.

Αὐτά. Hæc pericula impendentia.

Μαλακῶς. Segniter: cunctanter. quia 20 tantùm equites miserant.

Αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς, τὸ ἄξιον, αὐτοὺς δὲ μᾶλλον φαίνεσθαι παρακελευομένους ταῦτα ἐκ τῆς ὁμοίας προνοίας, ἰόντας πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ εἰ οἱ Ἀθηναῖοι πρῶτον ἀφίκοντο ἐς τὴν Καμαριναίαν, δεόμενοι ἂν ἐπικαλεῖσθαι. Id eſt, oportuerat potius vos veſtra ſponte ad nos venire, & hortari nos ne ſuccūberemus, vt feciſſetis, ſi Athenienſes vos priores aggreſſi fuiſſét. Camarinæos officij neglecti accuſat.

Φαίνεσθαι παρακελευομένους. Palam hortari.

Ἀλλ' οὔτε. Expoſtulatio.

Ἐπὶ ταῦτα ὡρμήσθε. Hoc eſtis animo, has cogitationes ſuſcepiſtis. L. V. ad hoc agendum acceſſerunt.

Δειλίᾳ δὲ ἴσως, τὸ δίκαιον. Diluit iam nonnulla obiecta. Nō licet vobis ferre auxilia aduerſus Athenienſes ſocios. Λύσις. ex fœderis cōditionibus hoc licet. Exemplo Rheginorum rem confirmat.

Θεραπεύσετε. Habebitis rationem, coletis æquitatem.

Ἥν γε, λύσις. Non feciſtis ſocietatem cum Athenienſibus vt nos oppugnaretis. Sed ſi vos à quoquam oppugnaremini: atq; vt Athenienſes veſtris auxiliis iuuaretis, ſi ab hoſte premerentur: non ſi ipſi nos vicinos veſtros inuaſiſſent.

Ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι. Exemplo rem confirmat, & loco à maiori.

Rhegini ſunt Chalcidenſes: & tamen nolunt Leontinos Chalcidenſes, & ipſos iuuare, & in ſuas ſedes vnà cum Atheniéſibus reſtituere: vos, qui non eſtis Chalcidenſes adiuuabitis? quaſi dicat, multò minus.

Καὶ δεινόν. Et indignum ſanè eſt Rheginos abſtinere à ſocietate Athenienſium contra ac debuerant facere propter ſuſpicionem eorum facti, cui prætexunt honeſtam petitionem: vos verò honeſta iſta præſcriptione ſocietatis ſcilicet, hoſtes minimè dubios velle iuuare: nos verò veſtros cognatos vnà cum illis euertere. Amplificatio eſt per conqueſtionem. Conferuntur Rhegini cum Camarinæis: factum eorum cum facto Camarinæorum, vt efficiat Hermocrates æquum eſſe, vt ſibi potius ferant auxilium, quàm Athenienſibus.

Τὸ ἔργον) τῷ δικαιώματος, δικαίωμα vocat petitionem Athenienſium vt Rhegini Chalcidenſes adiuuarent ſecum Leontinos.

Σωφρονοῦσι, μετωνυμία. Cauſa pro effectis.

Ἀλόγως. Præter rationem. Contra ac par, & cōſentaneum videtur, quia Chalcidenſes Chalcidēſibus ferre opem æquū, & rationi conſentaneum videtur.

Εὐλόγῳ προφάσει) ἀλόγως. Præſcriptionem ſocietatis Athenienſium intelligit.

Φύσει πολεμίους. Vt Ionas. nos enim Dorienſes, q. d. & propterea cognati.

Ἀμυνοῦνται δὲ. δίκαιον δηλονότι. Tranſitio, docet illud, quod in principio attigerat, non eſſe extimeſcendas Athenienſium copias.

467.A Οὐ γὰρ ἐὰν ἡμεῖς. Neque enim ſi nos conſpiremus erit formidabilis eorum apparatus: ſed potius ſi diſiungamur, ac diſſociemur.

Ἐπεί. Rem confirmat ſigno. Bellum nobis intulerunt: prœlio nos ſuperarunt: & tamen diſceſſerunt, nec ſunt auſi tentare obſidionem vrbis, quod ſigno eſt eos diffidere ſuis copiis. Nam etſi nos ſolos adorti ſunt, & prœlio ſuperarunt, tamen non ea peregerunt, quæ cupiebant: multò minus voti compotes erunt, ſi omnes coeamus.

Ἀθυμεῖν. De victoria deſperare.

Ἰέναι δὲ, δίκαιον δηλονότι, vel αὐτοὺς repetendum. Sed potius ſocietas alacriùs ineunda.

Ἄλλως τε. Confirmat animos, & bene ſperare iubet. Ex Peloponneſo enim auxilia vétura dicit.

Οἱ τῶνδε. Amplificatio à qualitate auxiliorum. Qui ſunt iſtis in re bellica longè præſtantiores.

Καὶ μηδ' ἐκείνην. Occurrit ad illud: nos verò neutris feremus auxiliū, quia vtrorumq; ſocij ſumus. Refutat hoc à magnitudine periculi imminentis niſi ſuccurrant ſibi, & à nullo incommodo futuro Athenienſibus, ſi non iuuentur auxiliis Camarinæorum, niſi iuueris nos, actum eſt de noſtra ſalute, niſi iuuetis Athenienſes, nullo eos damno afficitis: imò beneficium facitis: eos enim ab iniuria inferenda ſibi temperare cogitis.

Οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον. Neq; enim vt verbo, & oratione, ita & re eſt æqua iſta veſtra recuſatio, δικαίωμα, ἡ δικαιολογία.

Ἴσον πρὸς τὸ συμμαχόμενον.

Καὶ νῦν χρείαν. A contrariis: ſed miſcet locum honeſtatis, & æquitatis.

Τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, αὔξησις, ἡ καὶ συγκρίσεις.

Ξυνελόντες τε, ἐπιλέγει. Denique aimus facilè vos, & cæteros ſpōte veſtra videre, & cognoſcere poſſe quid ſit agendum, illud nos teſtatum omnibus relinquemus: enumerat deinde capita, Ionas Dorienſibus bellum inferre, quod quaſi dicat indigniſſimum, & turpiſſimum, nos Dorienſes à vobis Dorienſibus deſeri. Quare ſi ſuperemur, culpa veſtra nos ſuperatum iri ſciatis. Gloriam belli non veſtram, ſed Athenienſium fore: ſi ſuperemus hoſtem, nos pœnas à vobis eſſe repetituros.

Ξυνελόντες. In pauca contrahentes.

468.A Σκοπεῖτε, οὖν. Quare rem conſiderate, ac perpendite diligenter: & aut ſocietatem, & amicitiam Athenienſium ſequimini, aut noſtram, id eſt, (vt planius, & apertius loquamur) ſtatuite vtros noſtrum vobis amicos, & ſocios eſſe malitis. Sed cōſequens affert pro antecedenti.

Ἀκινδύνως. Sine alea belli, id eſt, neutris auxilia mittentes.

Δουλείας. Id eſt, ſocietatem, & amicitiá perniciosam, quá per amplificationem appellat ſeruitutē.

Ἀκινδύνως αὐτίκα. Quæ in præſentia nullum periculum videtur allatura.

Ἢ κἂν Id eſt, aut noſtram ſocietatem, quæ ſi hoſtem vnà ſuperauerimus, liberabit vos malis duobus, ſeruitute ſcilicet, & noſtris inimicitiis.

EVPHEMI CONCIO.

Ἀφικόμεθα μέν. Duo illa continet hæc Euphemi concio ſuperiori aduerſaria, purgationem, ac defenſionem contra Syracuſanorum crimina, & petitionem, vt fœdus, & ſocietas iam inita confirmetur. Criminatus fuerat Hermocrates Athenienſes ſubegiſſe Græcos, atq; adeò Ionas ſibi cognatos, & colonos. Hoc fatetur Euphemus, ſed iuridiciali abſoluta tuetur ſuam cauſam. Docet enim ſe iure hoc feciſſe. Ionas enim qui debuerant non barbaros, ſed Athenienſes, ac Metropolim ſuam iuuare ſuis opibus, cùm Græciæ bellum illaticū conuerſa ratione, bellum vnà cum barbaris Græciæ intuliſſe. Præterea Athenienſes dediſſe operá, vt imperium propagarent, firmiusq; redderent, vt ſe à dominatu Peloponneſiorum, qui ſunt hoſtes perpetui, vindicarent. Veritos enim ſemper fuiſſe, ne ſi rem ipſi neglexiſſent, Peloponneſij omnes ſibi adiungerent, atque ita firmiſſimis, maximisq; copiis ſe oppugnarent: eamque ob cauſam

in Siciliam etiam venisse, vt incrementa virium Pelopónesiorum impedirent: simul etiam obiter docet non esse cur formident magnitudinem sui apparatus: apparatum enim istum esse aduersus Syracusanos, non aduersus Camarinæos, & cæteros Siculos. His purgat Athenienses Euphemus, & causam eorū tuetur. Petit deinde, vt suam potius fidem, & amicitiam sequantur, quàm Syracusanorum: & commoda proponit, si hoc faciant: contrà incommoda, nisi faciant.

Ista concio est ferè similis illius, quæ libro primo habita est à legatis eorundem Atheniensium coram magistratibus Lacedæmoniorum. Nam illa etiam habet purgationem: ab ea tamen differt, quòd ista suadet societatem ineundam: illa post purgationem à bello dissuadet.

Procemium est ἐκ τῆς διαιρέσεως, id est, ex causæ ipsius diuisione sumptum: complectitur enim vtrunq; caput causæ.

Τιμώμενοι, ἡμῶν, ἀδίκημα, in prologo, ἀναδιηγήσεις.

Τὸ μὲν μέγιστον μαρτύριον. Docet necessitate se coactos hoc facere, quia metuunt Dorienses hostes perpetuos. Hanc rationem appellat μαρτύριον, id est, argumentum, & μέγιστον. id est, maximi ponderis. Ex ipsius enim aduersarij verbis sumit argumentum.

C Παλαιοὶ καθ' ὅσον: λύσις τῆς ἀντιθέσεως.

469. A Καὶ ἐν ἐπάρχοις. λαμπρότης.

Ἐκκινηθείς τε πίστι. Partim oraculo illo moti.

Τεῖχος τειχήσεσθαι ξύλινον δίδωσι... Herod. lib. 7. pag. 107: ... Partim autoritate Themistoclis. Vide vitam eius. Iustinus lib. 2. pag. 34. responsum fuit Atheniensi salutem muris ligneis tuerentur, Themistocles nauium præsidium demonstratum ratus, persuadet omnibus patriam municipes esse, non mœnia ciuitatemque, non in ædificiis, sed in ciuibus positam, &c.

Ἐδούλευον. Seruire malebant.

Καὶ ἡμῖν τι αὐτό, ὅ αὐτοὶ δουλείαν.

Ἀνθ' ὧν, τὸ ἄξιος αὐτοὶ ὄντες ἄρχομεν, ὅτι ναυτικὸν ἐπιπλεῖστα ἅμα ... &c. ἅμα δὲ ὀρεγόμενοι.

Quare imperio hoc potimur, nec alterius auspicia sequimur. Simul quia digni sumus, vt qui plus nauium, & studij erga Græcos contulerimus, isti verò barbaros iuuantes nos oppugnabant: simul quia præsidia quæsiuimus aduersus potentiam Peloponnesiorum.

Τὸ δίκαιον, ὅτι τὸ ἀσφαλές. Simul in hac conclusione demonstrat.

Ἀπροφασίστως. Sine cunctatione, & tergiuersatione.

B Τῶν, ἐπιθυμίαν. Locutio superiori respondens.

Ἐβλάπτον ἡμᾶς. Detrimenta, & incommoda nobis afferebant.

Ἅμα δὲ ὀρεγόμενοι, τὸ ἀσφαλές. Simul etiam cupidi virium, &c. id est, studentes parare nobis præsidia aduersus, &c.

Ὡς οὐ τοὺς βαρβάρους. Ratio, cur noluerint sequi alterius auspicia, quia vel soli Barbaros superauimus: & pro libertate potius Ionum, quàm cæterorum Græcorum, aut nostra suscepimus pericula.

Εἰκότως ἄρχομεν Hæc verba suspicor ab imperito Librario ex margine translata in contextum: puto aliquem explicandi causa huius loci in margine apposuisse, supple εἰκότως ἄρχομεν ... τοὺς βαρβάρους. Librarius deinde ex albo libri transtulit in ipsum orationis contextum. Impediunt enim potius, quàm adiuuant cursum orationis. Curtius enim orationis est. Οὐκ ἀμφ' ὑπὲρ ... ἢ μόνοι ... ἀναδυνόμενοι, &c.

Πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον. Non est vertendum vitio: ad illud referendum: nostro imperio eos subiecimus, & præsidium nobis parauimus, vt rempubl. nostram tueremur: salutis nostræ causa: quod minimè inuidiosum est. Ἀνεπίφθονον, ... τὴν σωτηρίαν, οὐ

B μέμψεως, πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον ... ξυμφέροντα ... κινδύνων ... Non est autem cuiquam inuidendum, si quærat, paretq; suam salutem.

Καὶ νῦν ... Dicit eadem necessitate adductos se suscepisse istam expeditionem, id est, vt constituant aliquos aduersarios Syracusanis in Sicilia, qui eos coerceant ne contra se auxilia mittant Peloponnesiis, accedit ad causam.

Ἀσφαλείας. Præsidij, & vestræ vtilitatis gratia. C

Ἀποφαίνομεν δὲ Ex ipsius aduersarij verbis hanc etiam argumentationem ducit.

Demonstramus eandem scilicet rem fore vobis vsui: tum oratione aduersariorum, tum vestra suspicione.

Διαβάλλουσι. Criminantur nos venisse huc magno apparatu, vt omnes vos subigamus.

Ἐπὶ τὸ φοβερώτερον. Ad maiorem vestrum terrorem, id est, ita vt vehementius terreamini.

Εἰδότες. Compertum habentes: quippe qui sumus persuasi eos, qui suspicionibus terrentur, capi

D illos quidem orationis illecebris protinus: sed re maturiùs considerata, cùm ad eam gerendam veniunt, suorum commodorum habere rationem. Eò spectat oratio hæc. Monet, vt depositis metu, & suspicionibus, æquo animo rem considerent. Futurum enim ita, vt perspecta vtilitate societatis ineundæ cum Atheniensibus eā minimè recusent.

Τῷ δι' ἰσχύος, id est, ὑπὸ ἰσχυρῶν.

Τὴν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχήν. Repetit argumentum superius, τῆς ἀνάγκης, vt doceat non esse, cur extimescant suum aduentum, suumq; apparatum: neces-

E sitate adducti illud imperium cōstituimus: eadem necessitate adducti huc venimus, vt res istas vobiscum sociis, & amicis constituamus, non vt iugum seruitutis vobis imponamus.

Ὑπολάβοι δὲ μηδείς: Occurrit ad illud. Quid rei vobis est cum Siculis? Αὐτῶν. Si vos sitis superstites, & vires resistendi Syracusanis habeatis, Syracusani non poterunt iuuare suis opibus Peloponnesios ad nos opprimendos. 470. A

F Καὶ δι' ὃ τὸ μὴ ἀδυνάτους. Id est, & vires, ac potentiam habentibus, & resistentibus potentiæ Syracusanorum.

Προσήκειν. Cùm ea res ad nos non attineat. χωρίς, cùm nulla necessitudine sitis cōiuncti nobiscum. Hanc sententiam probo.

Καὶ ὁ Χαλκιδεύς. Λύσις τῆς ἀντιθέσεως. Hoc ad illud B referendum, ὅτι Λεοντίνους μὲν Χαλκιδέας ὄντας ... τὴν ξυγγένειαν καθιστάναι, Χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, οὓς οὐδὲ ἀπαιτεῖ ... δουλωσαμένους ἔχειν, αὐτὴ τῆς ξυμφέρει γὰρ ἡμῖν τούς Χαλκιδέας, &c. Expedit nobis Leontinos, & vos hic esse liberos, & potentes ad resistendum Syracusanis: Quemadmodum in Græcia Chalcidenses non esse potentes, & liberos, sed imperio nostro subiectos, & vectigales. Inficiatio. Venistis vt nos subigatis: non, ratio, quia nō expedit: expositio à contrario: at Chalcidenses expedit vectigales habere.

Ἀπαράσκευος Infirmus, non instructus.

Οὐδὲν ἄλογον. Nihil est, quod rationi consentaneum non sit.

Ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ. Locus communis: imperia fulciri vtilitate.

Οὐδ' οἰκεῖον. Res pro persona: neq; amicus, ac necessarius, nisi sit fidelis. Λύσις ἢ ἀνεπιτήδειος: at Græci sunt: λύσις, ἢ ἐπιτήδειοι, id est, ἐπιτήδειοι, φίλοι, ἐν μὴ πιστοί.

Πρὸς ἕκαστα. Commoratio: amicitiæ, atq; inimicitiæ loco, ac tempore sunt ineundæ pro rebus, quæ tractantur. Res illæ postulabant, vt Chalcidenses stipendiarios, & vectigales haberemus: hoc ita fecimus. Res istæ non ita postulant: itaq; amicos, & florentes vos esse volumus.

C Καὶ ἡμᾶς ὠφ. Atq; hæc ratio cōmoda nobis est, vt non amicos subigamus, sed vt hostes coerceamus opera vestra vsi, qui nobis amici estis. Κατὰ τὸ συμφέρον.

Καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους. Facit fidem: eadem vtimur ratione erga socios, quos in Græcia habemus. Nam alios patimur esse liberos, & suis vti legibus exiguum nauium numerum, cùm opus est, præbentes, alios vectigales habemus: aliis plenam, & absolutam potestatem facimus viuendi liberè, & sui iuris esse, nullo tributo imposito.

Ἐξηγούμεθα. Præsumus, imperamus. Libro primo. Ἐκ τῶν πλειόνων πολεμίων μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι, in fine concionis Corinthiorum.

Ὡς ἕκαστοι Prout quisq; vobis est vtilis.

Νεῶν παροχῇ. αἱ ἐκ τῶν ναῦς παρεχόμενοι.

Βιαιότερον. Durius.

Φορᾶς χρημάτων. αἱ ἐκ τοῦ φόρον φέροντες πλουτοῦσι. Sed honesto, & leui verbo rem duram exprimit.

471.A Εὐεπιθέτους. Iniuriæ obnoxios, qui facilè subigi possunt.

Αἰτίας γὰρ ἰσχυρῶς ὑμῶν. ἐπιθυμοῦσιν. Criminatur Syracusanos affectare imperium, & velle Camarinæos, ac cæteros Siculos sibi seruire, ac propterea vocare in suspicionem Athenienses, vt si illi re infecta discesserint, ipsi per otium, & nullo resistente totam Siciliam sibi subigant.

Ξυστήσαντες ὑμᾶς. Adiunctis in societatem: verbum significat conspirationem, id est, coitionem subdolam nocendi alicui causa.

Ὑποψίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ. Propter nostram suspicionem.

Ἢ κατ' ἐρημίαν. Facta ab illis deditione: sed est causa pro effecto.

Ἀνάγκη δέ. Terrorem incutit, ὑπὸ τὸ ἀναγκάζειν.

B Οὔτε γὰρ ἡμῖν. Nam neq; nos tam facilè poterimus posthac cogere tantas copias, & eas huc transportare: neq; Syracusani nobis absentibus erunt infirmi contra vos.

Καὶ ὅτι σῴζεσθαι μὴ δοκεῖ. Altero Enthymemate probat se velle, ac cupere Camarinæos non solùm liberos, sed florentes, & potentes, vt sint acres aduersarij Syracusanorum: Enthymema est sumptum ex dictis ipsorummet Camarinæorum. Vos olim euocastis nos, vt vobis succurreremus, illud afferentes si vos neglexissemus, futurum, vt nos quoq; pericula subiremus: itaq; quasi dicat, verisimile est nos velle vos saluos, & florentes opibus, vt pericula à nobis arceatis. ἐπαγόμενοι. accersitis.

C Ἡμεῖς μέντοι, τὰ ἀδύνατα Supra docuit Athenienses nihil tale cogitare, nihil tale velle, Siculos videlicet, & Camarinæos subigere: iam addit alias rationes ad hoc ipsum probandum: non est verisimile hoc, quod à Syracusanis contra nos affertur. Nam fac nos velle, tamen non poterimus neque consistere hic sine vobis, neq; res istas tam remotas à nobis retinere. Quare non est verisimile q.d. nos tantam rem aggressuros temere, ex qua nulli fructus sint ad nos redundaturi. Negat omnino aut voluntatem, aut facultatem sibi adesse subigendi Siculos.

A

Οὔτ' ἐμμεῖναι. Ne consistere quidem.

Κακοί. Perfidi, & fraudulenti.

B Καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρώτιδι. Quæ copiis mediterraneis sunt instructæ, id est, peditatu, & equitatu.

Ἐνοικοῦντες. Proximi, accolæ vobis, χωρίς, ἐν- 471.A οικοῦντες.

Πολὺ δὲ τὴν ἀσφαλεστέραν. Nos verò hortamur vos, vt nobiscum societatem ineatis, tum quia salutare hoc vobis est, tum quia æquum, tum quia necessarium.

Τὴν παρ' ἡμῶν ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν δυνάμει. Certam, & paratam salutem.

C Νομίσατε. A comparatis. Syracusani etiam sine B sociis poterunt, cùm volent vos inuadere, propter vrbis amplitudinem, & frequentiam: vobis talis occasio rarò sanè offeretur, vt tali cum societate, tantoq; apparatu eos vlciscamini.

Εἶναι ἡ ἐπικουρία. Ad futuram facultatem, μεταφορικῶς.

Παρασχόντες. ὃ ποτε, ὃ τὸ τέλος ἔπειτα ὄντος. Futuram facultatem.

Σφαλέντων. Accepta calamitate, re infeliciter ge- D sta, terrorem incutit Camarinæis.

Οὐδὲν. ad τελευτήσεσθαι. ἀφανῶς, Proficiet, quia quasi diceret actum erit iam de vobis.

Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς. In Epilogos ingreditur. Petit primo loco à Camarinæis ne Syracusanorum criminationibus adducti societatem deserant Atheniensium, qui magna momenta erant eorū rebus allaturi. Falsas esse ait, & inanes suspiciones, quæ à Syracusanis serebantur. Imperium in Ionas iure sibi partum: venisse in Siciliam partim vt in libertatem assererent eos, qui premerentur à Syracu- E sanis, partim vt sibi cauerent, ne ab iisdem aliquando oppugnarentur. Euocatos autem venisse, non sponte sua. Non esse cur iam eos præsentes dehortentur, vt bellum susceptum deserant, sed potius vtatur, istis copiis aduersus Syracusanos communes hostes.

Ἀλλὰ μήτε. Suppliciter hoc dictum.

Atqui neque vos ò Camarinei moueamini.

Εἴπομεν. Quamuis verò supra exposuimus causas, cur suspecti simus, tamen eas per capita F nunc quoque repetemus.

Ὑπομιμνήσκοντες. Commemorantes, vel in memo- G riam vobis reuocantes, commonefacientes.

Ἀξιώσομεν πεῖσαι. Postulabimus. ὡς πεῖσαι.

Ἀλλ' ὡς, πλανωμένους.

Ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα. Subactis à Syracusanis, qui deinde per otium arma in nos conuertent.

Πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν. Illud caput repetit: G ὑποπτεύονται δὲ ὑμᾶς ὡς οὐδεν πρὸς ἀσφάλειαν ὑμῖν κακοῦσθαι, πολλὰ ἀναγκαζόμενοι. Curiosorum est externa, & remota curare: λύσις. Magnitudo imperij, & hostium imminentium multitudo nos cogit ita facere. πολλὰ πράσσειν. ὅθεν πολυπραγμοσύνη.

Καθ' ὅσον δὲ ὑμῖν. Sed vtimini vos quoq; nostra 473.A ista curiositate quatenus vobis prodesse potest.

Παλαμηχανοῦντες, ὁ τρόπος. αἰεὶ τὸ πολυπραγμονεῖν πρῶτον.

Ἐν παντὶ γὰρ τῇ χώρᾳ. Nã quilibet in qualibet regione, vel in ea, in qua nostrum non patet imperium metu nostræ potentiæ abstinet ab iniuria inferenda infirmioribus: infirmiores verò ipsi nostrum non desperant auxilium.

Ἐπίμαχον. Certam, non dubiam, ἀσφαλῆ. præsidium.

Μὴ ἀδεῶς ἔσεσθαι. Fore formidabiles, vel metu non cariturus eos. Aliàs qui caret metu ἀδεὴς dicitur. vel non immunes se fore periculorum.

Κινδυνεύειν. ὅτι κινδυνεύειν.

B Ἀπραγμόνως. Nemine facessente ei negotium.

Ταύτην οὖν τὴν κοινήν. Quare ne reiiciatis auxilia, quas patent cùm aliis omnibus, tum vobis in præsentia.

Ἀλλ' ἐξ ὁμοίου τε αὐτοὺς δικαιοῦν. Sed idem, ac cæteri facientes, qui scilicet sperant, & impetrãt nostrum præsidiũ, Syracusanis vices reddite nobiscum iuncti: & bello eos nobiscum petite, quod illi vobis aliquando sunt illaturi: vel vt vitetis bellum eorum, bellum vos ipsis inferatis.

Τοῦ ἀμύνασθαι, quì solent nõ solùm vitare bella sibi inferenda, sed præuertere interdum, & aliis inferre ipsi quoque arma.

Οἱ δὲ Καμαριναῖοι. Consilia, & cogitationes Camarinæorum, explicat. Studiis erant propensiores erga Athenienses, eisq; fauebant, vna re excepta. Syracusanos oderant, veruntamen veriti belli euentum, ne Syracusani finitimi etiam sine suis auxiliis Athenienses bello superarent, decreuerunt verbo quidem neutros iuuare, vt socios vtrosque, re verò Syracusanos: sed parce admodum mittere auxilia, atque ita legatis responderunt.

C Τό, τι πέμψαι. Sic ego distinguo. Viginti equites antea miserant, & quinquaginta sagittarios.

Ἐλάσσω ἔσεσθαι. αἰεὶ τὸ παρὸν. Ne minus tribuere viderentur, id est, vt pari conditione vtrosq; dimitterent: vel repetendum εὐνοῖ præcedens, id est, ne illis minus beneuoli esse, minusque fauere viderentur.

Ἐνεδείκνυτο. Amplificatio à rebus gestis, & prælio secundo Atheniensium, αἰεὶ τὸ ἐν τῇ ... μάχῃ γεγενημένης.

Λόγον ἀπεκρίναντο ἴσον. Par vtrisque dare responsum, λόγος, ...

474. A Εὐπρεπ. Æquum, & iustum.

Τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο. Res suas ad bellum apparabant, id est, vrbanas copias) (τὰ πρὸς τοὺς Σικελούς.

Τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον. Agebant, vt quàmplurimi Siculi suam fidem, & amicitiam sequerentur: solicitabant Siculos.

Οἱ πεδία: πρὸς τὰ ... πεδία loca plana, & campestria.

Ἀπέστησαν τὴν ξυμμαχίαν, id est, non sunt secuti societatem Atheniensium.

Τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων. Eorum autem qui loca mediterranea tenebant ferè omnes adiunxerunt se Atheniensibus.

Οἰκήσεις. Domicilia, id est, parua oppida, οἰκήσεις ...

B Καί τινές. Fortasse τινές.

Ἀπεκώλυον. Auertebant, arcebant.

Μεθορμισάμενοι. Mutata statione. (castris.

Ἀνορθώσαντες. Excitatis, erectis, id est, instauratis

Καὶ ἔπεμψαν μέν. Docet Athenienses misisse legatos Carthaginem, qui de ineunda amicitia agerent, & impetrarent auxilia. Misisse etiam in Hetruriã, quia nonnullæ ciuitates vltro socias belli se fore spoponderant. καὶ ... ἐπαγγελλόμεναι ... ξυμπολεμεῖν ...

Ἕξεσθαι τοῦ πολέμου. Bellum inituri. C

Μὴ ἀδικοῦντες τὰ γιγνόμενα. Ne paterentur Athenienses subigere Siciliam, subacturos mox etiam ipsos Italos. D

Οἱ διδασκόμενα. Quæ struerentur.

B Λόγοις ἐπεισαν. Egerunt cum Corinthiis, postularuntque pro iure cognationis auxilia.

475. B Τὴν περὶ τὴν Μαντινικὴν πρᾶξιν. Propter ea, quæ gesserat ad Mantineam, id est, propter bellum commotum aduersus Lacedæmonios.

ALCIBIADIS CONCIO.

C Ἀναγκαῖον. Suadet Alcibiades Lacedæmoniis duo illa: vnum est, vt auxilia, & ducem rei militaris peritum mittant Syracusanis: alterum est, vt bellum inferant Atheniensibus, & in agrum Atticum irrumpant. Hæc duo suadet. Sed quia qui agit, est Alcibiades, qui (vt in quinto libro vidimus) infestus aduersarius Lacedæmoniorum fuit. & qui Athenienses impulit, vt deserta societate Lacedæmoniorum, & inito cum Argiuis, & Mantinæis fœdere, admodum formidabiles Spartę essent, ideò primo loco se purgat de eo, quod oppugnauerit Lacedæmonios. Docet se prouocatum hoc fecisse, præsertim cùm de illis non malè esset meritus: præterea debuisse demonstrat, & iure optimo hoc fecisse, quia ciuis erat eius ciuitatis, quæ statu populari regebatur. Itaq; partim translatione criminis, & iuridiciali assumptiua, partim iuridiciali absoluta se tuetur.

Prooemium est perquam breue ἐξ ὑπολήψεως, id est, ab opinione eorum, apud quos agitur, & quibus eius fides erat suspecta tanquam Atheniensis, & hostis. Necesse est me purgem vobis primùm, & ante omnia: q.d. scio, & persuasum habeo meam fidem suspectam esse vobis, quia grauis olim aduersarius extiti. Itaq; necesse est primùm, vt de me ipso agam, & crimina de me diluam. Affert simul rationem. Ne (inquit) propter suspiciones meas fidei priuatim, alieno animo accipiatis, quæ de Republica, vestrisque commodis sum suasurus.

Διαβολῆς. Calumnia: non crimẽ, sed calumniam vocat: non multa, sed vnam. Est igitur τὸ ἄπιστον, διαβολῆς. pro suspicione.

Χεῖρον. Alieniore animo: τὰ κοινά, causam publicam.

F Τῶν δ' ἡμῶν προγόνων. Purgationem aggreditur. Non mea, sed vestra culpa factum est, vt vestris rebus grauiter aduersatus, & vobis infestus fuerim. Ratio: quia, quamuis mei maiores publicum vestræ ciuitatis hospitium vobis renunciassent, ego tamen enixè dedi operam, vt in gratiam vobiscum redirem, sed vos cùm de fœdere faciundo Athenis per legatos ageretis, meos inimicos alebatis, me ignominia afficiebatis: itaque lacessitus me vobis opposui.

G Τῶν προγόνων ... Expostulatio.

Ἐθεράπευον. Colebam. Multis, & variis officiis prosequebar.

Καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. Libro quinto. ... ... ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ... αἰχμαλώτους ... In clade accepta ad Pylum.

Καὶ [illegible]. Ex cùm ego in hoc studio perseuerarem.

[illegible]. De compositione agentes. Vel, in gratiam cum Atheniensibus redeuntes.

[illegible]. Cùm rē per eos tentassetis.

[illegible]. Conclusio, eadem & propositio.

[illegible]. Purgationis conclusio. Quare si quis nunc mihi irascebatur, nunc desistat irasci: quia non iure tunc irascebatur.

[illegible]. Transit ad aliud argumentum. Aduersabar vobis tum quia domus mea iampridem [illegible] fuit aduersaria, tum propter genus politiæ in quo natus, & educatus eram: statum scilicet popularem, qui est contrarius τῇ ὀλιγαρχίᾳ.

Προεστάμην. Hærebam, tuebar.

[illegible]. Malè de me sentiebat, vel me vobis infestiorem hostem esse putabat.

426.A Πᾶν δὲ τὸ. Quicquid autem tyrannis aduersatur, δῆμος vocatur.

Καὶ ἀπ' ἐκείνου. Hinc factum est, vt in tuendo populari imperio perseuerauerim: quia mei maiores idem factitarunt.

[illegible]. Insita. Extenuat suum factum, & tamen in administranda re publica moderatius gessimus nos, quam soleat licentia, & intemperantia popularis.

[illegible]. Remotio criminis. [illegible] & nostra memoria.

Καὶ ἐπὶ [illegible]. Et maiorum temporibus.

[illegible]. Qui plebem ad deteriora concitabant. [illegible] à curribus, qui incitatiùs metam transeunt.

[illegible]. Collatio, illi ad licentiam impellebant: & vt vobis insultaretur suadebant: ego tantùm dabam operam, vt libertas ciuitatis conseruaretur.

[illegible]. Æquum esse censentes

B [illegible]. Venatur iam Alcibiades gratiam Lacedæmoniorum: & improbat statum popularem, vt ineat eorum, apud quos erit, gratiam. Nam dum improbat statum popularem, probat latenter eius contrarium, id est, τὴν ὀλιγαρχίαν. Hoc est illud, quod Socrates apud Platonem in Epitaphio ait, [illegible], id est, gratas esse laudes auditoribus: quod ita intelligendum est, etiam si qui agunt, sunt ex diuersa gente, vt est nunc Alcibiades Atheniensis scilicet. Nam popularem statum cognitum habebamus.

Οἱ φρονοῦντές τι. Qui aliqua eramus prudentia, ergo populus imprudens.

[illegible]. Ipse verò eò meliùs aliis, quò grauiorem ab eo accepi iniuriam: vt liceat, quasi diceret mihi liberiùs conuicium ei dicere.

[illegible]. Correctio, quanquam silentio prætereunda res: ratio, quia minimè dubia est leuitas, & stultitia popularis: itaque nihil afferam noui.

Καὶ [illegible]. Cur igitur cùm præesses, non mutasti statum? non erat tutum.

Καὶ τὰ μὲν. Conclusio purgationis, ac mearum calumniarum, meæque inuidiæ hæc fuit origo, id est, causa, & origo earum rerum, quæ gessi contra vos. Sed [illegible].

Περὶ δὲ ὧν. Proponit alteram partem, suasionem: at nunc cognoscite ea, de quibus vobis deliberandum, & quæ mihi, qui sum earum rerum peritior sunt demonstranda.

[illegible]. Modestiæ est, [illegible], aliquid de se dicere.

[illegible]. Exponit Atheniensium cōsilia, quibus adducti expeditionem illam susceperant. Exponit autem hæc primo loco, vt plus ponderis, & autoritatis habeat suasio sua.

Ἀφορμαῖς. Adiumentis, subsidiis. 477.A

[illegible].

Χρήματα δὲ [illegible]. Occurrit ad illud: vnde erat futurus commeatus, vnde pecunia ad alendas tantas classes, tantasq; copias? [illegible]. Illæ res erant nobis pleraq; subministraturæ: nos præterea hinc partem eramus collaturi.

[illegible], &c. [illegible], &c. ab eo, qui hæc exploratissima habet.

Ὡς δὲ [illegible]. Paulo antè egit de periculis imminentibus Peloponneso: iam proponit pericula impendentia Siciliæ, & Syracusanis, nisi ipsis succurratur. Extenuat res illas, & demonstrat eorum imbecillitatem, vt efficiat omnino ipsis succurrendū esse. Primùm imperiti rei militaris sunt, deinde disiunctis viribus omnes Siculi. Syracusani priuatim sunt prœlio iam superati.

Πανδημεί. Magno prœlio superati, vel summis copiis.

Οὐκ ἂν [illegible]. Breui, non longo temporis interuallo, non multo pòst ingruet.

[illegible]. Hæc est propositio coniuncta cum ratione postremo loco posita. Quare mittenda sunt celeriter auxilia, res enim vestra agitur.

[illegible]. Quo remiges, & iidem mox milites futuri sint. vt expeditiores scilicet citius eò veniāt.

[illegible]. Dubij.

Καὶ τὸ [illegible]. Simul etiam bellum apertius hinc faciendum Atheniensibus.

[illegible]. Alienare, auertere ab amicitia. [illegible] aliud, efferre bellum ex Peloponneso, id est, bellum inferre graue. [illegible].

[illegible]. Duo proponit commoda: Syracusani alacrius resistent Atheniensibus, si intelligant se à vobis non negligi: Athenienses nō mittent suis auxilia in Siciliam. 478.A

[illegible].

[illegible]. Ergo magni momenti est. Hoc probat ipse paulò pòst.

[illegible]. Quasi diceret, omnia incommoda, hoc vno excepto, se putant perpessos in hoc bello. Itaq; efficit dandam esse operam, vt cùm sint hostes, hoc etiam experiantur.

[illegible]. Locus communis: ea sunt certissima incommoda, & detrimenta, quæ hostes ipsi metuunt: probatio. Verisimile enim est eos melius cognoscere quæ premant, & quæ minus, itaq; ea metuere.

Ἃ δὲ [illegible]. Enumerat commoda futura Lacedæmoniis, & incommoda futura Atheniensibus extructa ista munitione, potiemini agro eorum, & omnibus bonis fruemini: potiemini secturis argenti, vnde magna commoda Athenienses capiūt: auertetis vectigalia sociorum, qui non pendent, vel parcius pendent, quia negligent Athenienses à vobis quodammodo circumuallatos. Hæc autem quæ vobis commoda futura sunt, illis nimirum erunt incommoda.

Οἱ [illegible]

Οἷς τὰ ἡ χώρα. Nam omnia, quibus ager eorum instructus est, ea in potestatem vestram partim sponte sua venient, partim vi capientur. A

Καὶ τὰς ἀπὸ Λαυρείου. Et fructus, quos ex argenti secturis, quas habent ad Laurium percipietis. Thucyd. supra lib. 2. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι (inquit) παρῆλθον ἐς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην, μέχρι Λαυρείου ὄρους, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλά ἐστιν Ἀθηναίοις.

Λαυρείου. ὄρος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς ἀττικῆς.

Καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς, καὶ δικαστηρίων. Et quæcunq; commoda capiunt ex agro, & iudiciis. B

Δικαστηρίων. Erant quędam iudicia, in quibus pœna erat pecuniaria: in iis ergo commoda ex fructibus agrorum erant percipienda.

Μάλιστα δὲ. Maximè autem si sociorum vectigalia non afferantur.

C Καὶ χείρων ὑμῖν ἀξιῶ, οἶμαι. Ad illud occurrit iam Alcibiades, quod poterat eum vel in suspicionem, vel in inuidiam vocare. Teterrimus es Alcibiade, qui cum capitalibus hostibus tuæ ciuitatis coisti: & euertendæ patriæ es autor, præsertim cùm te eius studiosum esse præ te feras.

Τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν, αἰτὶ τῆς τῶν φυγάδων προθυμίας. Pro studio, quod exules solent declarare ineundæ gratiæ causa eorum apud quos exulant.

D Φυγάς τε εἰμί. Exul sum propter aduersariorum improbitatem. Exulo à patria, & ab iis, qui propter improbitatem suam me expulerunt vrbe: non exulo à vobis adiuuandis. id est, careo improbis ciuibus, qui me per iniuriam eiecerunt: adsum vt vobis prosim: non mea culpa quasi diceret mihi hoc euenit, sed improbitate meorum ciuium: accedo autem ad vos, vt si me autorem sequamini, magnas vtilitates vobis afferam.

479.A Καὶ πολεμιώτεροι. Eodem pertinet hoc etiam argumentum: culpa meorum ciuium, qui per improbitatem me vrbe expulerunt, cogor ex amico inimicus fieri, sed κατὰ σύγκρισιν.

Τό, τε φιλόπολι. Studium, & amorem in patriam tunc retinebam, cùm tutò in Republica mihi viuere licebat: non nunc. τὸ φιλόπολι οὐκ ἔχω, αἰτὶ τοῦ οὐκ εἰμὶ φιλόπολις.

Οὐδ᾽ ἐπὶ πατρίδα. Non infero bellum patriæ: sed cupio recuperare patriam.

Καὶ φιλόπολις. Definitio. Hoc ad illud, τὸ φιλόπολι ἔχω referendum.

Et simul λύσις τῆς ἀντιθέσεως. Patriæ bellum infers, nefarius, & sceleratus es. Imò pius, & sanctus, qui eam recuperare studio.

B Οὕτως ἐπίλογος. Petitio. Itaque vtimini mea opera ad labores, &c. Ratio ducitur ab vtilitate, & coniuncta est cum confirmatione, si cùm hostis essem multa vobis incommoda intuli, multa commoda vobis amicis afferre iam potero.

Ὅσῳ τὰ μὲν Ἀθηναίων. Confirmatio.

Τὸ ὑφ᾽ ἁπάντων. Tritum, & vulgatum illud, quod passim circunfertur, & ab omnibus iactatur.

Καὶ αὐτοὺς νῦν νομίζοντας. Peto vt mea opera vtamini, & Siculis auxilia mittatis, & exercitum in Atticam ducatis.

Μὴ ἀποκνεῖν. Ne detrectetis.

C Συμπαραγενόμενοι. Vestra præsentia.

Βραχεῖ μορίῳ. Exigua manu, τὰ ῥᾳδίως (μεγάλα ...

Καὶ οὐ βίᾳ, ὑπ᾽ ἀκόντων. Non inuita, non coacta.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Impulsos docet Lacedæmonios oratione Alcibiadis, vt bellum Atheniensibus inferrent, quod ipsi quoque iampridem cogitabant, & Syracusanis auxilia mitterent.

Μέλλοντες δὲ, ἐν μελλητικοί. Cunctatores.

Γύλιππον. Hic est ille, qui postea Athenis expugnatis, à Lysandro Spartam missus est cum magna vi auri: & qui dissutis vtribus bonam summam surripuerat, cuius rei conuictus exilio mulctatus est. παύαρχος in Lysandro. D

Ἀσίνην. πόλις Λακωνική. Ὅμηρος Ἰλιάδος β'. 480.A

Ἑρμιόνην, Ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι. Explicauit Thucydides in superioribus res gestas anno decimo septimo istius belli. Iam reliqua persequitur. Narrat Athenienses ineunte vere anni octaui, & decimi mouisse castra ex Catana, & Megara venisse: agrosque Megarensium vastasse, munitionem quandam Syracusanorum tentasse, & alia nonnulla. B C

Τοῦ ἦρος τοῦ θέρους. Quia libro secundo in principio Γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος, καὶ χειμῶνα.

Ἀναστήσαντες. Suis pulsos sedibus post annos ducentos quadraginta quinque, quibus eas tenuerant.

Τηρίαν. Fluuius non procul à Catana. C

Τὸ πεδίον ἀναβαίνοντες. In loca mediterranea, & campestria penetrantes, ἀνάβασις, κατάβασις, καὶ μετὰ προθέσεως ἐπὶ, ἢ εἰς, ἀναβαίνω ἐπὶ τὸ ἱερὸν, εἰς τὸ ὄρος. D

Τὸν σῖτον. Frumenta succendebant.

Καὶ ἀποπειράσαντες. Percurrit res minutas, ἀπὸ βραχυλογίας.

Κεντόριπα. τά. Oppidum Siciliæ supra Catanam, contiguum Ætnæ monti. Strab. lib. sexto.

Ἰνησσαίων. Ἴνησσα in monte Ætna Strabo libro sexto, 118.4. D

Ὑβλαίων. Megarenses erant.

Σκευῆς. Ephippiis, frænis &c. cultu. E

Σεισμοῦ δὲ γενομένου. διοσημία. Romanis etiam Ioue tonante, fulgurante comitia habere nefas erat, or to terræ motu.

Καὶ Ἀργεῖοι. Narrat Argiuos retulisse gratiam Lacedæmoniis, & irruptione facta in agrum Thyreatem, ingentem prædam abegisse. 481.A

Καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος. Narrat populum Thespiensem fecisse impetum in potentiores, & in magistratus: sed alios captos, alios vrbe eiectos fuisse. F

Οὐ κατέσχεν. Rerum non est potitus.

Ἐξέπεσον ἀθήναζε. Athenas confugerunt.

Καὶ οἱ Συρακούσιοι. Docet Syracusanos occupasse præsidiis aditus omnes, qui ad collem præruptum vrbi imminentem, ducebant. Sed Athenienses occupasse collem: & castellum ibi extruxisse, ac præsidium imposuisse. Exponit autem consilia Syracusanorum, quibus adducti aditus occupare statuissent.

Ὡς ἐπύθοντο. Id est, quia intelligebant sibi imminere periculum & hostium aduentum metuebāt. G

Ἀπόκρημνον. Præruptum.

Αὐτῶν. τῶν ἐπιπολῶν aditus.

Ἐξήρτηται γάρ. Reliquæ enim partes collis præruptæ sunt, altæ, & vrbi impendentes, id est, ascensu difficiles.

Ἐπικλινής. Decliuius.

C Ἐπιφανής, altus. Consequens pro antecedenti. Conspicuus.

Διὰ τὸ ἐξήκειν. Quia supereminet reliquis locis campestribus scilicet; vel, quòd cætera loca campestria scilicet supereminet, supra cætera loca emineat.

Ἐξέτασιν τῶν ὅπλων ἐποιοῦντο. Exercitum lustrabant.

D Ξυνιόντες. In vnum congregati.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι. Docet Athenienses ex improuiso appulisse: suas copias exposuisse, ac recensuisse: mox aggressos Epipolas occupasse.

482.A Εὐρύηλον, σχῆμα τι ἀκρότητος τῶν Ἐπιπολῶν. πολίχνιον δ' ἦν συγκεχυμένον ἀπόκρημνον.

B Ταύτῃ τῇ δὲ τειχ: ἀτακτότερον ἢ ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε.

Ἀτακτότεροι. αἰτία τὸ ἀτάκτως. Perturbatis ordinibus.

C Οὐκ ἀντεπεξιόντων. Nemine contrà prodeunte.

Λαβδάλον. φρούριον. ἄκρον τῶν Ἐπιπολῶν συγκεχυμένον πολίχνιον.

Ἀποθήκη. Vt esset quasi horreum, vbi reponerent pecunias, & vasa militaria.

Προσιοῦσι. ἴσως δεξιόν.

Σκεύεσι. Vel instrumenta bellica, vel vasa, & sarcinas militares intellige.

D Συκῆν. πόλιν συγκεχυμένην ἴσως. Fortasse à copia ficus arboris, vt κυπαρισσίας, ἐλαία. Quanquam pleraque nomina vrbium, quæ ab arborum copia denominantur, formam τῶν περιεκτικῶν, & speciem præ se ferunt, in ὦν vel in οῦς, σικυών, μαραθών, δαφνοῦς, κισσοῦς. &c. Πιτυοῦσσα γὰρ ἦν τὸ παλαιὸν ἡ συγκεχυμένη. στράβων, libro sexto.

Καθεζόμενοι. Castris positis considentes.

Τὸν κύκλον. Orbem, ambitum murorum. non omnem intellige, sed eum tantùm, qui ex ea parte erat, vbi castra locauerant Athenienses.

Ἀποσκεδασμένοι. Diuulsos, dissipatos.

483.B Τρωγίλον. σχῆμα; χωρίον συγκείμενον.

Ἐπὶ βραχύτατον. Qua minimum deerat, quin ab altero in alterum mare munitionem perducerent, quâ breuissima erat futura muri ædificatio.

Καὶ ἅμα ἐν τούτῳ. Et inter opus faciendum si illi prohiberent se partem suarum copiarum oppositoros, vallo etiam impedituros hostium incursiones: quod si hostes omnes copias in se conuertissent, finem facturos muniendi, & sui circunuallandi.

484.C Τεμενίτην: χῶρον, ὅπου ἐφηλεῖτο. τέμενος, locus sacer τῶν Ἐπιπολῶν, ἐπὶ τῷ ἄκραν τὴν Τεμενίτην καλουμένην supra.

D Ἐπαναχωρήσαντα. Regressa, venerat enim vrbem versus, vt prohiberet Syracusanos ne suis subsidium ferrent.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. Docet Athenienses postridie eius diei nouam instituisse munitionē, vt maiore compendio, minore negotio Syracusanos circunuallarent. Ductam itaque munitionem ex muri ambitu, quem iam absoluerant, per rupem paludi imminentem, quæ portum versus vergebat: atque ea re Syracusanos permotos vallum contra instituisse fossamque addidisse: vt impedirent ne Athenienses munitionem ad mare vsque ducerent.

Ἐτείχιζον. Muro cinxerunt.

485.A Κατέβαιν. ἵνα καταβαίνοιεν. ἵν' ὦσι καταβαίνοντες.

B Διαβάντες τὸ ἕλος: ᾗ πηλῶδες ἦν, καὶ στεριφώτατον. Vt infra.

A Περὶ ὄρθρον. Sub auroram, πηλῶδες limosa, cœnosa.

Στεριφώτατον. Maxime solida. 93. στερεωτέρας τῆς ξηρᾶς τῆς γῆς ἐπιουσης.

Καὶ τὸ σταύρωμα δ' ἦλθον. Quanquam eam quoque partem, quæ reliqua fuerat, paulò post ceperunt.

C Καὶ αὐτοὶ βουλόμενοι. Incommodum Atheniensium hic narrat, & cædem Lamachi ducis alterius. Nam dum lecta manus 300 Atheniensium pontem fluminis rescindere contendit, vt intercludat transitu Syracusanos, cæteri Syracusani cum magna parte equitatus ferunt suis auxilium, itaq; vertunt in fugam Athenienses cædunt nonnullos, & ducem Lamachum.

Ὁμόσε χωροῦσι. Manum conserunt.

D Φθάνουσιν ἀράμενοι. Arreptos absportant trans flumen vel vt prœlij illius victoriam sibi vindicarent, vel vt haberent, quibus recuperarent cæsorum suorum corpora.

E Ἐν τούτῳ δὲ. Narrat eam partem exercitus Syracusanorum; quæ vrbem fuga petierat, conspicatam successum suorum, sumpsisse animos: itaque reuersos redintegrasse prœlium cum Atheniensibus, à quibus in fugam coniecti fuerant: & interea misisse qui occuparent Epipolas: qui quanuis aliquid profecissent, tamen non occuparunt collem.

486.A Ἀτείχιστον. ἴσως τὸ κύκλον. Munitionem exteriorem.

Ἐτυχε γὰρ ὑπολελειμμένος. Casu enim remanserat ob infirmam valetudinem.

B Ἀδυνάτους αὐτοὺς ἐσομένους. Nullam habituros facultatem euadendi periculi alia ratione.

Καὶ γὰρ πρός τι τὸν κύκλον. Altera ratio cur Syracusani non accesserint: manus Atheniensium subsidio veniebat: & classis in portum ingrediebatur.

D Περιεωρῶντο. Belli euentum expectabant, & circunspiciebant, id est, cunctabantur. non audebant.

E Ἐς ἐλπίδας. Vt spem victoriæ ostenderent, pro spe, quam conceperant.

487.A Καὶ γὰρ οἱ συγκείμενοι. Rem confirmat hostium authoritate. Syracusani de victoria desperabant. de compositione inter se agebant, & cum Nicia duce Atheniensium.

Καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία. Nihil tamen transigebatur: sed multa proponebatur tum in vrbe, tum apud Niciam. Probatio: vt fieri solet ab hominibus, qui inopes consilij sunt, & qui obsidione arctiùs, quàm antea premebantur.

F Καὶ πρός τινα. Altera confirmatio, cur ad compositionem propensi essent Syracusani: orta fuerat suspicio nonnulla inter eos, propter aduersa prœlia putabant se prodi à ducibus: itaque illos imperio abdicarunt.

B Ἔπαυσαν. Deponere imperium coëgerunt. Imperio abdicarunt illos, abrogarunt illis imperium.

Ἀνθείλοντο. In eorum locum subrogarunt.

G Ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος. Transit ad Gylippum, & auxilia Peloponnesiorum, quas Syracusanis mittebantur. Narrat Gylippum, & naues Corinthiacas Leucadem iam appulisse: accepisse ibi falsum nuntium de Syracusis penitus circunuallatis. Itaq; desperantem de Sicilia, de conseruanda tantum Italia cogitare cœpisse.

ψευδῆς μὲ, σύμφωνοι δὲ ἐπὶ τὸ αἰεὶ ἰσηγορεῖν. Eadem de re falsæ, ac mentientes.

D Κατὰ τὴν δὲ πρὸς τῷ Κλεανδρίδῃ.

Πολιτείαν. Ius ciuitatis, quo donatus fuerat. causa non constat.

Τεσσαράκοντα στάδιος, πόλεμοι πάλιν Ιταλίας, καὶ πόλεμος ὁμώνυμος χώρα Κροτωνιατῶν. ὡς φλέγων. ὁπολανδὸ δὲ γεγ μεγάλη ἐλλάς. τοῖς δὲ πόνοις εἰς λαὸν ἐξεδέξατο λέγεται ἡ αὐτὴ. Αὐλῶνος. Λέγεται δὲ εἰς τέσσαρας ἐκνευσθαῖον). Huius facit mentionem Mela libro secundo.

Κατὰ βορέαν ἱστάμενος. Oppositus boreæ, ἡ Ιάπυγα intelligit.

Επόνησαν. Quassatæ sunt.

488. A Ληστικώτερον. Prædonum ritu.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Narrat Lacedæmonios sub ea tempora in Argiuos exercitum duxisse: Argiuis Athenienses auxilia misisse: atque ita bellum renouatum apertè inter Athenienses, & Lacedæmonios.

B Πεζοῖς. Λακωνικὸν πολίχνιον στάδιος.

FINIS SEXTI LIBRI.

LIBRI SEPTIMI ARGVMENTVM.

489. A Ὁ δὲ Γύλιππος. Hic liber continet res ab Atheniensibus gestas in Sicilia aduersus Syracusanos, & Syracusanorum aduersus eos. Cladem deniq; pedestrium grauissimam: maritimarumque copiarum Atheniensium. Explicat auxilia missa Niciæ ab Atheniensibus duce Demosthene, & Eurymedonte. Explicat etiam auxilia adiuncta Syracusanis opera Gylippi. Habet præterea breuem narrationem de Decelia munita, & de damnis, atque incommodis, quæ inde Athenienses accipiebant. Explicat etiam nauale prœlium commissum in sinu Corinthiaco inter Corinthios, & Athenienses, ex quo vtrique æqua conditione discesserunt.

Habet etiam direptionem Mycalessi oppidi Bœotias, & immanem cladem ibi factam à manu quadam Thracum, qui venerant auxilio Atheniensibus: sed quia serius, & post Demosthenis profectionem, in Thraciam remissi.

Initium libri connectendum est cum illis, quæ erant in fine superioris libri, καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπὶ τὸ ἐκ τοῦ χειμῶνος ἀνελκύσαι ἐπεσκεύαζον. Narrat igitur Gylippum refectis nauibus Tarento profectum cum Pythene Corinthio, ad Locros venisse: audisse ibi Syracusas nondum omnino circunuallatas fuisse: itaque constituisse ferre illis auxilium.

Ἐσβαλοῦσι. Qua ratione possent perrumpere, & confirmare, atque retinere Syracusanos.

Ἐν δεξιᾷ. Hoc erat futurum, si in altum profecti fuissent ortum solis à læua, meridiem à fronte habentes.

Διακινδυνεύσωσιν. Tentarent, periclitarentur.

Λαβόντες. Secuti eam partem Siciliæ, quæ est G dextrorsum.

B Κατὰ γῆν. Pedibus.

Ἄλλως τε καί. Præsertim sublata difficultate. Carpit latenter Niciam.

Φθάσαντες. Quia nondum aderant. Φυλακήν, excubias.

Ἀναλαβών. Motis castris.

Ταῖς ἄλλαις ναυσίν. Quindecim erant. 590. B

Τελευταίου ἐμμεῖναι. Diligentiam eius laudat.

Ἰέτας. Obscuri nominis munitio. C

Ἐν τῷ παρόδῳ. Ex timore, obiter.

Ἔτυχε δὲ κατὰ τὸν καιρόν. Quo tempore peruenerit D eò Gylippus docet, quo scilicet parum aberat, quin Syracusæ penitus duplici muro circunuallatæ essent. Est igitur amplificatio periculi.

Παρὰ τοσοῦτον ἐπιφοίτησαν. Eò periculi Syracusæ 491. A venerant. in eum locum res Syracusanorum adductæ erant.

Θέμενος τὰ ὅπλα. Id est, sistens agmen, & à prœlio retinens.

Ξυντεταγμένους. In suos redigi ordines, vel seruare B ordines.

Επανῆγε. Reduxit aciem in locum patentiorem.

Ἡσύχαζε. Continebat suas copias.

Ηὐλίσατο. Castra habuerunt.

C Τὸ φρούριον Quod Athenienses ædificauerant ἐπὶ τοῖς Λαβδάλῳ. Suprà. C

Ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανές. Locus autem non poterat conspici ab Atheniensibus.

Τὸ Πλημμύριον. φρούριον ἐγκλειστὸν. στάδιος. 492. A

Καὶ οἱ τειχισθέν. Eo munito constabat commeatus faciliùs importatum iri.

Δι᾽ ἐλάσσονος δή. A situ loci probatio sumpta, & ratio, id est, Consilium, quo Nicias adductus munire illam lingulam statuit in portus faucibus. Intel-D ligebat (inquit) si quæ naues ibi stationem habuissent, faciliùs, celeriusque prohibituras hostium incursiones, si quas fecissent in suos commeatus dum importarentur.

Δι᾽ ἐλάσσονος. Breuiore interuallo.

Καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν. Laurentius Valla. Non quemadmodum tunc, longinqua portus parte sese recepturos, si quid hostes classe molirentur. F.P. Non vt nunc scilicet facere cogebantur, multò longiore interuallo, cùm ex intimo portus sinu E in hostem classe ferebantur.

Ποιήσασθαι τοὺς ἐπιπλοῦς. Ituros contra hostem.

Προσεῖχέ τε. Animumq; tum conuerterat ad bellum maritimum, terrestri desperato propter aduentum Gylippi.

Τὰ κατὰ θάλασσαν πολέμω. Ad bellum nauale.

Ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς. Cùm intelligeret in terrestres sibi minùs procedere, &c.

Διακομίσας οὖν. L. V. Instructa itaque, atque ornata exercitu classe. F. P. Traducto igitur eò exer-F citu, & classe.

Ἔκειτο. Erant reposita pleraque instrumenta. C

Τά τε πλοῖα, τὰ μεγάλα. τὰ φορτηγικά, vectoria, & grauia. Cæsar libro quinto.

Ὥρμει. Agebant in statione.

Ὡς τε καὶ τῶν πληρωμάτων. Itaque tum primum maxima iactura facta sociorum naualium. Nam aquæ penuria cùm procul à munitionibus aquari, lignarique cogerentur, excepti ab equitatu Syracusanorum, qui terram obtinebat, interimebantur.

Φρυγανισμός. Φρύγανα virgulta, sarmenta, παρὰ τὸ φρύγειν, torrere. φρυγανίζειν legere virgulta, & sarmenta, ὅθεν φρυγανισμός.

Ἐπεπέμψατο πρός τε σημαινόμενον.

Ἐς φυλακὴν αὐτῶν. Vt eas obseruarent. D

Ἀφ᾽ ὧν. Cum mandatis, vt ad Locros, Rhe-

gium, & aditus ad insulam Siciliam haberent stationem.

Ναυλοχεῖν. ναύλοχοι λιμένες, ἐν οἷς αἱ νῆες λόχωνται, ὅ ἐστι ... αἱ νῆες ...

Προσβολαί. Et circa ea loca, per quæ patebat accessus ad Siciliam.

Τῇ πέζῃ. στρατιωτικῇ.

493. A Ξυνελθόν. Nam ea manus propter varietatem institutorum, & voluntatum non facile potest coalescere.

C Ταυτὴν ἐποίει αὐτοῖς, τοῖς στρατιωτικοῖς ... id est, afferebat commoda, vt siue acie pugnare vellent, superiores essent, siue prœlio supersedere possent suas copias intra munitiones continere.

Ταυτὸν. αἰτίᾳ ἀμφότερον. Vtrunque hoc commodum. Explicat hoc paulò pòst.

Καὶ ὁ Γύλιππος. Docet iam Thucydides Gylippum emendasse superius erratum, duxisse agmen extra munitiones, equitatum, & iaculatores à latere aperto hostium collocasse.

494. A Κατηράχθη. Præceps compulsus est. Coniectus est. hinc καταρράκτης.

Ἔφθασαν παροικοδομήσαντες. Munitionem perduxerunt vltra munitiones hostium priusquàm ab illis prohiberentur.

Ἐκείνους τε ἀπεστερηκέναι. Et illis facultatem eripuerint sui circunuallandi.

Μετὰ δὲ τῶν. Docet reliquas naues Corinthiacas appulisse Syracusas.

B Μιχεῖ δ' ἐγκαρσίου τείχους. Si retineatur particula μιχεῖ, erit intelligendum Syracusanos alteram instituisse munitionem, quæ iungeretur cum priore: si abijciatur, sensus erit planior. Sed quærat quis, quousque perducta est munitio illa transuersa: Respondeo ad collem vsque, & ad eam collis partem, quam iam Syracusani occupauerant.

C Ἀντεπειρῶντο. Experiebantur, conabantur eam quoque rem aggredi.

Ἐς τ' ἄλλα. In alia quæque, res terrestres scilicet incumbebant totis viribus.

Καὶ τὴν σφετέραν χρείαν. Suas opes decrescere, atteri.

D Φοβούμενος δέ. Sed veritus ne qui mittebantur, vel consilij, vel facundiæ inopia, vel studio assentandi populo, vera non renuntiarent.

495. A Ἀφανισθεῖσαν. Suppressam.

Ἐπιμελεῖτο. Administrabat.

B Ὁρμώμενος. Belli sede constituta.

Ὁ δὲ γραμματεὺς. Tres erant Athenis. Iul. Pol. libro octauo, vnus, qui singulis πρυτανείαις à Senatu sortitò creabatur, vt acta, & Senatusconsulta seruaret. Alter, quem item Senatus sortiebatur legum seruandarum gratia. Tertius, qui populi suffragiis designabatur, vt leges, Senatusconsulta, & plebiscita Senatui, & populo recitaret.

Πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις. Vt distingueret ab Atheniensibus, qui erant in Sicilia.

B Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα. Summa Epistolæ est, petitio. Petit enim Nicias ab Atheniensibus, vt vel reuocent exercitum, & classem, vel nouas mittant copias nec numero, nec virtute inferiores. Ratio, Quia pedestres, & maritimas copias, quæ erant in Sicilia, erant vehementer attritæ, atque imminutæ: opes autem hostium erant confirmatæ, & singulos in dies crescebant. Hæc est summa: sed exponit diligenter statum illarum rerum, initia, progressus, res omnes gestas feliciter: vtque post Gylippi aduentum omnia retrolabi cœperint: vtque quodammodo ipsi circunuallati tenerentur, qui sperabant propediem hostes Syracusanos circunuallare. Petit etiam in fine Epistolæ, vt mittant, qui sibi succedat. se enim laborare nephritide, neque posse munera imperatoria obire.

Ingenium autè Niciæ describit accuratè Thucydides, & mores eius probos, candidos, & synceros, præter alias virtutes eius, quas leuiter adumbrat.

Procemium Epistolas habet breuem purgationem, & facit attentionem. Purgat se Nicias, quòd altiùs non ducat initium rerum præteritarum narrandarum: docet enim non esse necesse: facit attentionem à necessitate, in qua est constitutus vnà cum exercitu.

De rebus gestis non est necesse scribere: quia superioribus epistolis vos certiores feci.

Νῦν δὲ καιρός. Iam verò tempus postulat longè magis, quàm antea, vt in quo statu sint res istas cognoscatis, & pro eo, ac opus est, deliberetis.

Κατάστασις. Expositio.

Νῦν οὖν ἡμᾶς μέν. Nunc igitur nos circunuallandi fine facto intra munitiones copias continemus.

Οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ. Difficultatem affert, qua impeditus à prœlio abstineat: non possum vti copijs omnibus cogor disponere præsidia, vt munitiones tuear.

Ἀπαναλοκυίας. Quia custodiæ munitionum partem sibi vendicant, partem absumunt.

Οἱ δέ. Ratio: Quia hostes opposuerunt munitiones nostris proximas.

Ἡγεμόνας. Aditum parat, & sternit sibi viam ad 496. A petendum, vt magna mittantur auxilia.

Ξυμβέβηκέ τε. Vrget incommodorum amplificatione, ἀπὸ τοῦ ἀναγκαίου.

E Οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολύ. Nam non licet latius vagari, & procul à munitionibus.

Ἐπί. Præter superiores.

Καὶ δεινόν. Occurrit ad opiniones populi. Athenienses erant persuasi neminem esse, qui classe secum congrederetur. Intelligebat itaque fore simulatque Atheniensis intelligerent Syracusanos classe oppugnaturos esse Athenienses, vt tumultuarentur, & molestè ferrent. Occurrit itaque, & affert rationes.

F Διαψύξαι. Recreare.

Διὰ τὸ ἀντιπάλους. Quia non solùm pares aduersarij, sed numero nauium etiam superiores sunt.

Προσδοκίαν. suspicionem.

Φανεραὶ δέ. constat autem eos facturos hoc esse.

Ἀποπειρώμενοι. quia experiuntur.

Ἐπιχείρησις: lacessendi facultas.

Οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλλαις: L. Vt qui obsident alienas naues. F. P. neq; habent stationes in alios.

Καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις: σύγκλεισις. ne dum nunc cùm cogimur excubias agere cum tota classe.

G Εἰ γὰρ ἀφαιρήσομεν. λύσει τὰ αἰ ... τῆς τηρήσεως ... τῶν νεῶν τῶν τηρουσῶν. 497. A

Τὰ δὲ πληρώματα: confirmatio.

Οἱ δὲ διεξιόντες. Alia difficultas: seruitia transfugiunt, propter propinquitatem hostium, quia castra castris opposita habemus.

Πολλοί

Πολλὴ ἡ νῆσος. Ampla est insula, vt nō facilè eos sequi, & deprehendere valeamus.

Τὸν ἀκρίβειαν τῶν ναυτικῶν. Exactam disciplinam rei nauticæ.

Ἀφῄρηνται. Corruperunt, sustulerunt.

Ἐπισταμένων. Confirmatio à re nautica. flos remigij, & sociorum naualium perbreuis est, id est, parum durat.

Ἐξορμῶντες. Agentes impellentes.

Ξυνέχοντες. Moderantes, continentes, inhibētes remigium, cursum nauis cohibentes.

Τούτων δὲ πάντων. Summa difficultas illa est, me imperatorem non posse mederi istis malis.

Χαλεπαὶ γάρ. Nam difficile vestra ingenia parent imperio alterius.

Καὶ ὅτι. Nec vnde supplementum parari possit, habemus.

Ὑπάρχει. Licet.

Εἰ δὲ προσγενήσεται. Exponit difficultatē imminentem, & valdè formidabilem. de cōmeatibus, quos facilè defuturos sibi ait, nisi prospectum fuerit ab Atheniensibus.

Τούτων ἐγὼ. Petit quodammodo veniam si parum gratas res ad eos scriberet: & purgat se necessitate.

Εἰ δεῖ. Prima ratio est, necesse est vt sciatis veritatem, &c. Secunda ratio, vitandi maioris periculi gratia.

Καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ ἦλθομεν. Petit iam, vt maiores copias mittant.

Οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε. Hoc persuasum habetote, & milites, & duces egregiè se gessisse aduersus Syracusanos, contra quos primùm venimus: sed πελοποννήσιοι ἐπῆλθον.

Ὑμῖν μὴ μεμπτόν. Liptote. γίνεσθαι μεμπτόν. Reprehendi posse.

Οὐδὲ τοῖς παροῦσιν ἀντίπαλοι ὄντων. Qui ne præsentibus quidem hostibus pares sumus: multò minùs si creuerint eorum copiæ.

Τοῖς παροῦσιν. αὐτὸ πρὸς τοὺς παρόντας.

Ἀξιῶ δ' ὑμᾶς. Vrget, & instat. Mouet autē, modestè tamen, & leuiter in Rempub. meritis commemoratis.

Ὅτ' ἐρρώμην. Cùm rectè valebam.

Καὶ μὴ ἐς ἀναβολάς. Non procrastinando, & de die in diem differendo.

Ὡς τῶν πολεμίων. Quia hostes cogent citò copias de propinquo: quæ autem procul absunt, & ex Peloponneso expectantur, eos quoq; citiùs sunt habituri, quàm nos vestra subsidia. Carpit latenter Atheniensium negligentiam.

Ἡ μὲν τοῦ Νικίου. Hæc erāt in epist. Niciæ. Cōclusio.

Οὐ παρέλυσαν. Non liberarunt imperio, id est, imperium ei non abrogarunt.

Ἐκ καταλόγου. Legionarios intelligit.

Τροπαί. octauo Cal. Ianuarias. τροπαί, quia cùm ad extremum orbem sol peruenerit, vltra quem progredi non potest, conuertit cursum. hoc fit bis in anno, mense Iunio, & Decembre.

Καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται. Nec deserentur à Republica.

Φυλακῶν. Naues speculatorias.

Ἐπιδόσεως. Vt ignaros.

Καὶ μὴ ἀνιέναι. Nec remittere bellum, id est, perpetuò eos bello premere.

Μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Quare potissimùm adducti fuerint Lacedæmonij, vt bellum inferrent Atheniensibus, docet, spe scilicet eos debellandi.

Ἐγεγένητο ῥώμη. Accesserat studium, ἡ ἐπίρρωσις.

Καὶ ὅτι καὶ σπονδάς. Confirmatio: quia existimabāt deos esse iratos illis, vt fœdifragis: altera cōfirmatio: quemadmodum ipsis cōtigerat antea, qui bellum intulerant Platæensibus contra fœdus.

Ἐν γὰρ τῷ πολέμῳ. Bello enim superiore illato scilicet Platæensibus se fœdera rupisse intelligebant.

Ἐν ταῖς σπονδαῖς. ταῖς τριακοντούτεσι. Intelligit post captā Eubœam duce Pericle factas. Libro primo.

Ἢν δίκας. Libro primo. καὶ τὸ εἰρημένον. οὐ δὲν καλὸν ... δίκαι δὲ ... καὶ συνθήκας ἑτοίμους εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων.

Οὐχ ὑπακούειν. Recusabant iudicium quanquam prouocati ab Atheniensibus.

Καὶ διὰ τοῦτο. Eamq; ob causam merito sibi accidisse calamitates, & clades, quas acceperant.

Ἐνεθυμοῦντο. Vertebant religioni. ἐνθύμιον ποιεῖσθαι.

Καὶ ὁσάκις περί τι. L. V. Et quoties ex fœdere à Lacedæmoniis repetebātur res ereptæ. F. P. Et quoties aliqua de re orta esset cōtrouersia inter eos, de iis cōditionibus, quæ erant in fœdere dubiæ, & cōtrouersæ, prouocati sæpius rem iudicio permittere nolebant.

Περιτεμεῖν. Recidere.

Ἀγγεῖα. Corbes, plaustra, &c.

Προσηνάγκαζον. Compellebant.

Πρωϊαίτατα. Maturrimè. πρωΐ mane, inde metaphora.

Ἠρῶτα δὲ ἅμα. Hoc addit, vt tempora distinguat, & irruptionem istam ab aliis.

Ἐπὶ δὲ τῷ πλεῖν. Causa finalis.

Καὶ οἱ μέν. Transitio.

Ἀφῆκαν: ἑαυτοὺς δηλονότι.

Μετὰ δὲ τούτους: τὸ ἑξῆς ἀπέπεμψαν.

Αἱ δὲ εἴκοσι καὶ π. νῆες. Redit eò vnde digressus fuerat. ναῦς αἱ Κορίνθιοι, καὶ π. ἐπλήρουν.

Ἀνθορμοῦσιν. In Achaia.

Ὅπως μή. Vt auerterēt Athenienses ab insequēdis onerariis.

Ἐν δὲ τούτῳ. Narrat Athenienses eodem tempore misisse auxilia suis in Siciliam.

Χαρικλέας. Vt cogeret copias ex amicis, & sociis, & simul infestaret hostes.

Εἴ ποθεν. Si fortè ex aliquibus.

Ξυμπερίπλευσε. ἴσως ξυμπεριέπλευσε.

Καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης. Explicat quæ gesserint duces Atheniensium.

Ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ. Transit ad Gylippum, & Syracusanos, vnde digressus fuerat. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὰς ἄλλας Σικελίας ἐπὶ στρατιὰν ᾤχετο.

Ἄξιον τοῦ κινδύνου. Memorabile, ἀξιόλογον.

Μὴ ἀθυμεῖν. Ne recusarent. Causa pro effecto, ne cunctarentur.

Ἀνάγκη. A necessario. Vrget necessitas: confirmat rem exemplo hostium, illi etiam necessitate adducti res nauticas coluerunt. Sequitur exornatio à contrario.

Πάτριον. Hæreditariam, à patribus acceptam.

Ὡς γὰρ ἐκεῖνοι. A simili.

Καὶ συνεχεχυκώς. Cōfirmatio à suo iudicio. ἐπίφρασις.

Ἰέναι οὖν. Quare suadebat, vt res nauticas experirentur, & pugnam naualem capesserent.

Οὐχ ὑπομεινάντων δὲ φυλάκων. Nō resistentib. custodibus. F. P. deserta à præsidiis, siue præsidiariis militibus.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ μείζονος. Narrat eos, qui ex maiore Castello aufugerāt, nauigia vectoria, & naues onera-

rias conscendisse, & ad castra sua cõtendisse, sed incidisse in triremem hostium, qui iam nauali prœlio etiam erant superiores, & ab ea in fugam versos tãtisper dum fortuna commutata, victoribus iam suis euaserunt periculum.

D Ἐπειδὴ δὲ καὶ δύο. Ingẽtem fortunæ cõmutationem factam ostendit, & maximum discrimen, in quo fuerunt res Atheniensium vniuersæ, & ij præcipuè qui ex maiore castello aufugerant, &c.

Ἐπιδιωκούσης. Insequente triremi hostium celeri.

Αἱ γὰρ τῶν Συρακουσίων. Explicat iam qua ratione acciderit, vt victoria parta, è Syracusanorum manibus extorta fuerit. Narrat rem aliquanto altius repetitam: naues (inquit) Syracusanorum, 45 intelligit, quæ ante ostium portus prœlium commiserãt, perruperant in stationes hostium superatis nauib. Atheniensium, quæ resistebant: sed ingressæ portum turbatis ordinibus, & aliæ alias impedientes propriam, & expeditã Syracusanorum victoriam interpellarunt.

504. A Καὶ ὑφ' ὧν. 35 intelligit.

Διεφθάρησαν. Profligatæ sunt.

Ἀναλώματα. Vt earum materia ad suas reficiendas vterentur. Cæsar libro quarto. Et quæ grauissimè afflictæ erant naues, earum materia, atque ære ad reliquas reficiendas vtebatur. 86.

B Στρατόπεδον. Vetera castra intelligit, quæ erant in portu intimo.

Οὕτως ἐπικρατήσαντες. Hac vsi sunt fortuna.

Καὶ τ' ἄλλα σκεύη ἐγκατελήφθη. Et cætera nauiũ instrumenta relicta fuerant.

C Ἐκάκωσεν. Maximè afflixit: maximo detrimento affecit.

D Καὶ οὐδὲ μάχης ἄνευ. Iamque commeatus importari non poterant, nisi commissa pugna.

Ἔτι τε καὶ ἄλλα. Non solùm propter commeatus, sed quia obsessi quodammodo tenebantur.

505. B Ἐγίγνετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν. Narrat leuia certamina commissa fuisse inter Syracusanos, & Athenienses, his oppugnantibus, illis defendentibus vallum obiectum portui Syracusanorum.

Προσκομίσαντες γάρ. Admota enim ingenti naui, in qua turres excitauerant, & quam sepserant centonibus, summissis nauigiolis vallos conuellebant, aut confringebant, aut per vrinatores secabant.

Μυριοφόρον. στράβων lib. 17. βάθος δὲ ὥστε ἀρκεῖν μυριοφόρῳ νηΐ. μυριάμφορον est aliud. μυρίων ἀμφορέων ἄξιον. Δεκατάλαντοι δ' ἦσαν οἱ λίθοι, μαρμάρου φορέοντες ἐπὶ σχεδίας. Εἰρήνη.

C Ὠνεῖσθαι: ὅσοις τὰ μέλλει τι κατάμασαν: καὶ αἱ τοιαῦται μηχαναὶ ὄνοι. ὅθεν ὀνεύειν τὸ κατάγειν, καὶ ἀνέλκειν. Εὐστάθιος 862. 36. ... nihil ad rem afferunt.

Παραφράγματα. Pluteos, crates ad tutandam nauem ab incendiis.

Τὰς κρυφίους. αἱ τῶν σταυρῶν, ἡ κρύψεις. Quæ latebant sub aquis.

Οὐχ ὑπερέχοντας. Non extantes, non eminẽtes.

Ὥστε δεινὸν ἦν. Itaque erat periculosum eò accedere.

D Κατέπηξαν. Defixerunt.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα. Multa præterea rationes ab vtrisque excogitabantur, vt fieri solet inter vicinos exercitus, & castra opposita, vt alteri alteros oppugnent.

Καὶ ἀκροβολισμοῖς. Et leuia conserebant prœlia, & nihil intentatum relinquebant.

506. A Ἔπεμψαν δὲ. Missos narrat legatos à Syracusanis in diuersas vrbes Siciliæ, nunciatum de victoria, & de capto Plemmyrio, denique de successu rerum suarum, petitumque auxilium.

Προσδοκίμων. L. V. Expectantibus. F. P. quia expectabantur.

B Διαπεπολεμήσομένων. Debellatum iri.

Ὁ δὲ Δημοσθένης. Transitio. Explicat quæ gesserit Demosthenes antequã in Siciliam traiceret. Coacto exercitu eum soluisse ex Ægina docet, & petita Peloponneso, cum Chariclẽ, & triginta naiub. se coniunxisse: recepisse manum, & auxilia Argiuorum: atq; ita simul agrum Laconicum vastasse.

C Ἁρπαγὴν ποιῶνται. Diriperent, prædarentur.

Διαλιπόντες ἐν ... 507. A

Ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια. Nactus occasionem digreditur paulumper, ac docet munitionem Deceleæ maxima detrimenta, & incommoda attulisse Atheniensibus. Antea enim irruptiones in Atticam fieri solitas ad breue tempus: reliquum anni tempus licuisse Atheniensibus agro suo perfrui: iam verò

C extructa ista munitione perpetuo fuisse bello pressos, vel præsidio ipsius castelli, quod erat satis firmum, & vbi semper rex Lacedæmoniorum aderat, vel etiam maioribus copiis, quæ sese illis adiunxissent.

B Ἐνεκάθητο. Tenebatur, insidebatur.

Καὶ ἐν τοῖς πρώτοις. Et in primis afflixit res Atheniensium.

Χρημάτων. Pecuniæ, fortunarum direptione, & hominum interitu.

D Πρότερον μὲν γάρ. Collatio temporum.

Ἐπικαθημένων. Continenter obsidentibus.

Καὶ ὅτε μὲν καὶ πλειόνων ἐπιόντων. Et interdum magnis copiis agrum inuadentibus, interdum præsidio, quod aderat, excursiones faciente.

C Καταδρομαῖς. Incursionibus infestante.

Οὐκ ἐν παρέργῳ, id est, attentissimè.

Ὑποζύγια. Boues, muli, equi.

D Ἀπορώτατα. Solo aspero, & lapidoso.

Καὶ αὐτὴ ἡ πόλις. Correctio. q. d. ciuitates habent

E in finibus castella, & munitiones, quibus hostem quàm longissimè fieri potest, arceant. Athenæ autem nihil tale habebant: sed instar castelli circumuallati quodammodo obsidebantur.

Ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι τὴν φυλακὴν ἐφοίτων. ... verò intelligit iam stationem, in qua certa manus militum pernoctabat.

508. A Ὅτι δύο. Locus amplificationis, nõ vno, sed duobus bellis, & iis grauissimis premebantur.

B Τό γὰρ αὐτούς. Ab audacia Atheniensium.

F Καὶ τὸν παράλογον. Adeoq; fefellisse spem, & opinionem hominum potentia, & audacia, &c. nemo supple, credidisset. ... supra.

Τολμας: ... est autem ... Cic. Attic. at te Romæ non fore? lib. quinto.

C Ἀδύνατοι ἐγένοντο. Exhaustum fuerat ærarium.

Εἰκοστήν. Cùm ex centenis libris quinæ exigerentur,

G vel ex vicenis singulæ, quod idem est.

D Τῶν κατὰ θάλασσαν. Merciũ quæ mari vehebantur.

Πλείω νομίζοντες. Plus inde pecuniæ sperantes.

509. A Αἱ μὲν γὰρ δαπάναι. Sumptus enim grauiores, quàm antea fiebant.

Τοὺς οὖν Θρᾷκας. Redit ad propositũ. eam ob causam non retinuerunt Thracas.

Τοὺς

Υστερήσαντες. Qui post discessum Demosthenis A venerant, ὑστερῶν τινί, non venire ad tempus alicui.

Καὶ αἰτήσας. Eoq; admonito, vt si quid hostibus nocere posset inter reducendos eos, hoc curaret.

Διὰ τοῦ Εὐρίπου. Legentes oram Bœotiæ, quæ erat hostilis, intelligit Euripum Chalcidicum, in quo septies in die accessus, & recessus aquarum fiebant: vnde natum adagium, Euripo inconstantior. παρὰ τὸ εὔριπον.

B Καὶ ἁρπαγήν τινα. Et prædæ nonnihil raptim egit.

Ηὐλίζοντο. Subsedit, pernoctauit.

Προσπίπτουσι. Ingruit.

Αφυλάκτοις: τοῖς μὴ φυλαττομένοις. Nudatam præsidiis.

C Βραχέος. Humili.

Τὸ γὰρ γένος τῶν Θρᾳκῶν. Thracum enim gẽs est maximè omnium barbarorum cædis auida, quum nihil sibi timet.

D Φονικώτατον. Maximè sanguinaria.

Εν ᾧ ἂν θαρσήσῃ. Concepta fiducia: metus enim contrahit licentiam.

Καὶ τότε. Itaque tunc etiam sui similes fuerunt, quasi diceret: & maximam conturbationem in vrbe excitarunt, & maximam cædem fecerunt.

Πᾶσα ἰδέα. Omne genus non ad mortem referendum, sed ad ætatem, sexum, ordinem, conditionemque ciuium. Laur. Val. funestum spectaculum.

Καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ. Vnde ingens calamitas publica accepta est.

510. A Τοὺς πλείστους, eorum, qui cæsi sunt, intelligit. alioqui Thucyd. sibiipse esset contrarius. Nam paulò pòst ex mille, & trecentis, ducentos tantùm, & quinquaginta interfectos dicit.

Οὐκ ἀτάκτως. Non incompositè, non incommodo loco, ac tempore.

B Επιχωρίῳ τάξει. Patrio ordine.

Εγκαταληφθεῖσιν. Deprehensi.

C Τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσόν. Hic fuit exitus cladis Mycalesiæ, miserandus planè, & pro magnitudine ciuitatis non minor alia quapiam, quæ in hoc bello acciderit.

511. A Αλυζίας. σίφανος, ἀλύζιας. πόλις ἀκαρνανίας ἀπὸ ἀλύζου τοῦ παιδὸς Ικαρίου. ὁ πολίτης, ἀλυζεὺς ἢ ἀλυζαῖος.

Ανακτόριον. Oppidum Corinthiorum olim, tunc verò Atheniensium, situm in faucibus sinus Ambracij. Lib. 4. 51. 53.

Οὗτοι δ᾽ αὐτοὶ. Narrat Eurymedontẽ ex Sicilia remeantem obuiam factum Demostheni, nuntiasse statum rerum Sicularum, & Plemmyrium captũ. Cononem etiam, qui Naupacto præerat, occurrisse petitum auxilium aduersus classem Corinthiorum, quæ stationes oppositas suis habebat, & numero erat superior. Cononem impetrasse auxilia. Eurymedontem mãsisse apud Demosthenem & bellum vnà cum eo administrasse.

Τά τε ἄλλα. Quæ viderat: vt fiat antithesis, καὶ ὅτι τὸ Πλημμύριον.

Κατὰ τὸν πλοῦν. In cursu nauigationis, inter nauigandum.

B Οὐ καταλύουσι τὸν πόλεμον. Neq; bellum desinunt, id est, neque inde discedunt finito bello.

Ως οὐχ ἱκανὰς οὔσας. αὐτὶ τοῦ, οὐχ ἱκανῶν οὐσῶν αὐτῶν. Legitur & in nonnullis codicibus, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας διαναυμαχεῖν πρὸς ἑαυτῶν. Idem est sensus, & idem Atticismus, αὐτὶ τοῦ, ὡς οὐχ ἱκανῶν οὐσῶν δυοῖν ἀντιτάξασθαι τῶν ἑαυτῶν.

Ητοιμάζοντο. Apparabant expeditionẽ, parabant C quæ ad exercitũ pertinebant, & cogebant copias.

Αποβάντας. Auersus. i. non continuato cursu Athenas versus, sed interrupto, & represso.

Πρέσβεις. Corinthij erant, Ambraciotæ & Lace- D dæmonij.

Οπως μὴ διαφρήσουσι. Ne patiantur hostes iter habere per suos fines, vt hostes transitu prohibeant per suos fines.

Αφυλάκτοις. Incautos aggressi, & ex improuiso. 512. A

Οὐδὲ μεθ᾽ ἑτέρων ἦσαν. In partibus non erant. B

Καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι. Docet Syracusanos abstinuisse ab inuadendis Atheniensibus propter cladem auxiliorum.

Επέσχοντο. Supersederunt. C

Μεσσαπίων. μεσσαπία χώρα Ιαπυγίας. σύμμαχοι πάσης.

Δυνάστης. Princeps. vtitur hac voce Cicero in Philippicis. Itemque si cæteri reges, tetrarchæ, dynastæ, &c.

Μεσσαπίων. σίφανος, πόλις Ιταλίας, ἡ πρότερον οἰκίσθη ἀπὸ D

C μεσσαπίου τοῦ σινόφου, ἢ αἰόλου. τὸ γὰρ μεσσάπιον οἱ βάρβαροι μεσσαπίαν ἔλεγον.

Αναλαβόντες. Receptis in naues.

Ως προθυμότατα. Propensissimis studiis. 513. A

Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Trãsit ad Corinthios, qui habebant stationes oppositas Atheniensibus, qui erant Naupacti: & explicat prœlium commissum inter eos, & Athenienses.

Ερινεόν. Oppidum Achaię. Erat etiã Doriensium B ad montem Parnassum. Καὶ Ιταλίας ἄλλη. σίφανος.

D Ρύπικη: ῥύπες πόλις ἀχαϊκή. σίφανος.

Τὸ μεταξὺ εἶχον. Medium tenebant obstructum. C

Τελευτῶσαι ναυσίν, ἢ τριήρεσι. Ergo superioribus addiderant quinque alias.

Απλοι. Ad nauigandum inutiles. D

Αντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι. Quippe qui aduersis proris conflixerant.

Παρεξειρεσίας. παρεξειρεσία ea pars prorę aut puppis est, in qua nulli remiges remigabant: nunc eam intelligit, quæ erat ad proram. perruptis frontibus.

E Τὰς ἐπωτίδας. Ligna proræ, inter quæ rostrũ est. videtur appellare ἐπωτίδας, quasi aures. Nam rostra ἔμβολοι dicuntur.

Διὰ τὸ τὸν ἄνεμον ἀπῶσαι. Quia ventus ea propulerat in altum.

Επεξαγόντων. Tum quia Corinthij non ducebant 514. A agmen contra.

Ο δὲ Δημοσθένης. Redit ad Demosthenẽ, & Eury- B medontem. Persuaserant iam Thuriis, vt eandem belli fortunam experirẽtur, & se aduersus Syracu-

F sanos sequerentur. Itaq; impetratis auxiliis, & lustrato exercitu, iussis nauib. vt circunuectę ad agrũ Crotoniatarũ sibi occurrerẽt, ipsi terra ad flumen Hyliã, qui diuidit fines Crotoniatarũ, peruenîunt.

Παρακομιῶν. Præteruehererur, cursum dirigeret. C

Συβάρει. ἦν πόλις. ἡ Θούριοι postea.

Προπέμψαντες. L. V. premisissent, vt videatur codicem habuisse, vnde vertebat, in quo erat προπέμψαντες. quæ lectio mihi non displicet.

Οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶη. Modesta recusatio, ad-

G uersus voluntatẽ suam fore si per suos fines transeant, id est, se nolle.

Πρὸς ταῖς πέτραις. Inter alias erat Scillarium. D

Λευκῶν. La Rocella hodie. Πέτρας. Leucopetra promontorium. Capo delle arme in Calabria.

Οἱ δὲ Συρακούσιοι. Docet Syracusanos accepto nuntio de aduentu nouorũ hostium tentasse si possent

hostem præsentem opprimere, & profecisse bona ex parte, sed Demosthenis aduentu iterum spes eorum refrixisse.

Ἀποπειρᾶσαι. Belli fortunam experiri.

Παρασκευάσαντο δὲ. Instruxerũt autē classem cum aliis rebus ita, vt ex superiore prœlio didicerant se fore meliore cōditione, cum proris, & rostris curtioribus, & firmioribus.

E Ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον. Decurtatis proris, eas solidiores, firmioresque reddiderunt, proras decurtarunt, easq; firmiores hoc modo reddiderunt.

Ἀντηρίδας. Tigna iis iunxerunt intus, & extra, quę ad latera vsq; nauis spatio senum cubitorũ pertingerent, ad maiorem eorum fortitudinem. L.V. ab iis sublicas protenderunt ante murum senûm ferè intrinsecus cubitorum. Ἀντηρίδες, obices, tigna, trabes, quæ opponuntur ad firmandas ianuas, vel fulciendos muros, qui ruinam minantur. ἐρείδω τὸ αὐτὸ, καὶ τὸ ἐρείδειν.

515. A Ξυνέβαινε γάρ. Consilium Syracusanorum explicat.

Ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι. Incurrerent.

Ἀντιπρώροις. Aduersis frontibus, proris aduersis.

Ἡ ἐκ περίπλου. Quàm circumuectæ, & à latere.

B Καὶ γὰρ ἐν τῷ λιμένι. Argumentum à loco.

Περιπλεῖν αὐτῶν. Circumueniendi eos. circumagendi naues.

Ὧπερ τῆς τέχνης. Qua parte artificij.

C Τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ. L. V. Itaque quod inscitia suorum gubernatorũ priùs cōtigisse videbatur, vt proris confligerent, ex hoc se maximè superiores fore. F.P. Antea putabāt inscitia gubernatorũ fieri, quòd naues non circũagerent, & à latere hostiũ classem aggrederentur, sed aduersis proris cōcurrerent. Iam cōsultò, & dedita opera hoc facere instituerant, sperantes inde victoriam. hic est sensus.

Τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν. Athenienses enim nō habituros facultatem retrocedendi, cùm propellerentur, nisi ad litora, & ad sua castra.

Δι' ὀλίγου. Exiguo interuallo, & in exiguum spatium.

Τοῦ δ' ἄλλου λιμένος κρατήσειν. L.V. Cùm cætero portu hostes potituri, & suis, sicubi succũberent, auxilio futuri. F.P. Cætero portu se esse potituros, hostes contrà sicubi premātur, confertos in exiguũ, & omnes eodem inuicem concurrentes, perturbatum iri.

516. A Τὴν διέκπλουν. Incursionem.

Τοιαῦτα οἱ Συρακόσιοι. Conclusio. hæc Syracusani cùm excogitassent, & pristinæ disciplinæ, atq; virtuti addidissent, animis præsertim confirmati secundo prœlio superiore, aggrediuntur Athenienses pedestribus, maritimisque copiis.

517. B Τῆς ὥρας τὸ πρότερον id est, ante horam, qua superiore die conflixerāt. hoc est, maturiùs quàm antè.

C Ἐπιμελούμενοι. Ædiles, vel magistratus eorum similes, ἀγορανόμους.

518. A Ἀπέσχοντο ἀλλήλων. A manu conserenda mutuò abstinuerunt.

Φυλασσόμενοι. Sibi cauentes.

B Ἔπειτα ἐδόκει. Placuit deinde Atheniensibus inire prœlium: non morari, & cunctari diutiùs, ne inedia, & lassitudine confecti, ab hoste superarentur, atque caperentur.

Τῷ σφῶν αὐτῶν. Sua ipsorum culpa.

Ἐκ παρακελεύσεως. Dato signo.

C Ταρσοὺς τῶν νεῶν. Ordo nũc, & series remorũ nauis.

Κατὰ κράτος. Acriter collatis viribus.

A Τετραμμένοι. In fugam versi.

D Αἱ κεραῖαι. Antennæ. Δελφινοφόροι. plumbeos delphinas suspensos habentes.

Διαπεπολέμηται. Profligatæ sunt.

519. A Ἐχυρὰν ἤδη. Certam victoriam iam animis præcipientes, sperantes iam sine dubio victoriam.

B Τινάς τε ἀρχιτέκτονας, λιθολόγους, τέκτονας. Fabros ferrarios.

Ἱκανῶς. Necessario, quanto erat opus.

Κατάπληξις ἐγένετο. Pauor incessit.

B Εἰ μηδεμία. Si nullus daretur sibi exitus periclitandi.

Ποσὸν. ad quantitatē: ποιὸν, ad qualitatem referendum.

Τοῖς δὲ Συρακοσίοις στρατεύματι: καθ' ἑαυτοὺς. Syracusani, & socij cōsternati animis. Atheniēsiũ copiæ superiores, contrà erectę animis, confirmatæq; sunt.

Ὡς ἐκ κακῶν. L. V. tanquā ex imbellibus confecto. Annot. animum, quem prę malis abiecere cœperat, aliqua iā ex parte recollegerat F. P. vt in malis. Cic fam. 2. Vt in rebus, multò ante quàm profectus es, ab ipso rege, & ab intimis, ac domesticis Pompeij, clàm exulceratis, &c. & Attic. Fortuna vt in secundis, fluxa; vt in aduersis, bona.

C Οὐχ εἶναι. Sibi non licere tempus terere.

Ἀπεχείμαζεν. Hyberna habuit.

Καὶ ἰσχυροτέρων. Et præuētus à Gylippo est, qui attulit Syracusanis auxilia.

Ἐπικαθ. Inuasisset, ingruisset.

Ἱκανοὶ γὰρ αὐτοί. Confirmat hoc opinione Syracusanorum, quam falsam fuisse arguit.

D Ταῦτα οὖν. Conclusio.

Ἀσχολίᾳ. In bonā partem nũc, vti hoc cōmodo.

520. A Ἐπικρατήσειν. Occupasset ascensum.

Διεπολέμησαν τὸ τεῖχος τὸ ταχείων.

Κατορθώσεσι. Re prosperè gesta.

B Ἐπεκράτουν. Erant superiores.

C Λιθολόγους. Ædium structores.

521. A Ξυνέλαβον. [illegible]

Προσβαίνειν. Oppugnare aggressi.

E B Ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ. Ne præsens ille ardor restingueretur, & impetus animorum relanguesceret.

C Τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. Pinnas detrahebant.

Τολμήματος. Facinus audax.

Ἐκπεπληγμένοι. Pauentes animis.

Προϊόντων δὲ Ἀθηναίων. Dum Athenienses lōgiùs progrediuntur quasi victores, soluuntur eorum ordines. Bœotij primi resistunt, & facto in eos impetu, fundunt, & fugant.

Ἐν ἀταξίᾳ. Solutis iam ordinibus.

F Καὶ βουλομένων. Volentibus eas muniriones hostium, quæ nondum fuerant tentatæ, oppugnareque, perrumpere.

D Ἦν ἤδη τοσοῦτος. Purgat se obiter Thucydides, si accuratè non describat istam partem, à neutris potuit rem audire. sequitur confirmatio.

521. A Ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ. A maiori: ne quæ interdiu quidem accidebant, potuit omnia cognoscere singulatim.

Ἦν μὲν γὰρ λαμπρά. Fulgebat enim luna.

Τὴν ὄψιν τοῦ σώματος. Speciem corporis.

G Τὴν δὲ γνῶσιν ἀπιστεῖσθαι. Sed tamen non discernerent amicum ab hoste.

B Ἤδη γὰρ τοῦ μεγάλου. Nam (inquit) agmen primum fusum, fugatumque, perturbatissimum fuerat, & propter ingentem clamorem difficilè dignosci poterat. Docet deinde clamorem fuisse ingentem admodum: nam (inquit) & Syracusani hortabantur

tur se inuicem altissimo clamore: & Athenienses idem faciebant, dum se ipsos quæritarent.

Ἄλλῳ τῳ. Signis sublatis, vel alia ratione.

C Τῆς ἀντεπιφερομένης. Et simul eorum, qui se ferebăt obuiam, impetum sustinebant.

Καὶ τοὺς τε ἐναντίους. Et quoslibet oppositos: sed res pro persona, etiamsi de suis erant, qui fusi ab hoste fugiebant, eos etiam hostes esse ducebant.

Καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τῶν ξυνθημάτων. Aliud Atheniensiŭ incŏmodum. Solent enim imperatores dare tessaram suis, id est, signum, quo amici ab hostibus dignoscantur. Dum itaq; Atheniĕses hoc magna voce sciscitantur, partim tumultŭ ingentem excitarunt, partim tessaram suam hosti significarunt.

Ξύνθημα. Virg. lib. 7.

Classica iamq; sonant: it bello tessara signum.

Κατέστησαν σαφές. Eam prodiderunt.

Τὸ δ' ἐκείνων. Amplificatio incommodi, tessaram hostium non ita ipsi nouerant.

D Οἱ τ' αἰεί. Euenta. Itaque si Athenienses in hostes infirmiores incidebant, nihil eis nocebant tessaram scientibus.

523. A Ὁ παιανισμός. Pæanis modulatio, quæ cùm similis esset vtrorumq; magnă afferebat dubitationĕ.

Ὥς τε τέλος. Rem miserandam nŭc attingit Thucyd. Narrat Athenienses ad extremum perturbatos admodum, & confusos; ciues cum ciuibus, & amicos cum amicis conflixisse.

B Μόλις ἀπελύοντο. Vix dirimebantur. L. V. pene ad internecionem.

Διωκόμενοι. Insequente hoste.

Χαλεπῆς οὔσης. Ratio, cur κατὰ τῶν κρημνῶν.

Καὶ ἐπειδή. Alia amplificatio incommodi: Qui in loca plana descenderant, non omnes periculum euadere potuerunt.

Ἐμπειρίᾳ μᾶλλον. Ob maiorem regionum, & locorum notitiam, ad castra perfugiebant.

C Καὶ τὴν χώραν. Per agrum passim errarunt.

Ἢ κατὰ τὸ πλῆθος. Quàm pro cæsorum numero.

D Ἀναρρωσθέντες. Collectis viribus.

524. A Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί. Docet Atheniensiŭ duces commotos partim clade, quam acceperăt, partim infirmitate suarum copiarum, partim etiam aduersa valetudine, quă tentabatur exercitus, de discessu cogitare cœpisse.

Πρὸς τὴν γεγενημένην. Βουλεύεσθαι πρός τι. Elegans locutio, q. d. pro statu rerum suarum deliberabant.

Ἀρρωστίαν. Propriè ad corpus refertur, interdum ad animum, aliquando ad fortunam.

B Χαλεπόν. Propter cœli grauitatem.

Τά τε ἄλλα. τὰ τῶν πολεμίων. Tum quia de aliis rebus spem abiecerant: tum quia nulla spes amplius ostendebatur aliis de rebus, id est, de expugnandis Syracusis, & Sicilia subigenda.

Ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων. Sed quoniam res non successerat ad Epipolas, reliquam deliberationis partem persequi constituit.

C Ὁ δὲ Νικίας. Idĕ sensisse Niciam docet: sed corã omnib. id declarare noluisse in cŏcilio, ne animi eorum cŏsternarentur, & res hostibus enunciaretur.

Πονηρά. Infirmas, afflictas.

D Τὸ δὲ τῶν πολεμίων. Tertia ratio. Sperabat res hostium deteriores fore propter magnitudinem sumptuum.

525. C Αἰσχρὰ αἰτίᾳ: περὶ δειλίας, ἢ αἰσχροκερδίας ἀναιρεῖσθαι. Ἰδίᾳ) (κατ' Ἀθηναίων.

Ὅμως. Quamuis ob eam causam negaret se abA ductum exercitum, tamen addebat se intelligere res Syracusanorum esse infirmiores suis.

Πολίσμασι: Φρουρίοις. In castellis: in præsidiis dispositis circa vrbem: φρούριοις, ἤγουν φύλαξι.

Τὰ μὲν ἀπορίᾳ. Partim præsenti premi inopia, partim ferè in angustiis.

D Ἐπικουρικῇ μᾶλλον. Quippe quæ nitŭtur copiis auxiliaribus potius, quàm necessariis, id est, vrbanis, & amicorum, quæ officio impelluntur ad ferenda belli incommoda, & subeunda pericula.

B Καὶ ἅμα τὰ ἐξ... 526. A

C Οὐκ ἐν βραχεῖ, ... Non ex breui, & præscripto spatio.

Τὸ ξύμπαν εἰπεῖν. In summa.

Ὄκνος. Segnities, atq; cunctatio innascebatur.

Εὐριπίδης... 527. A

B Νίκαν ... ἄλλαι Ἰταλίας.

Ὅθεν. Vnde minimum distat Sicilia, vnde minimum loci interuallum in Siciliam est, vnde breuissimus est traiectus.

C Χαλεπώτερον ἰέναι. In peius ruere.

Τῆς πεζῆς. Pedestribus copiis, maritimis, pecunia, vt suspicabantur ipsi, quãdo οἱ ξυνεχῶς ... erant ... αὐτῷ.

D Ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν. Nam erat alioqui nimium rebus diuinis, & religioni deditus.

Καὶ τῷ τοιούτῳ: τῷ εἴδει. Et ei parti religionis.

Διαβουλεύεσθαι. Permissurum vt in concilio hac de re deliberaretur.

Ἐξηγοῦντο. Præciperent.

D Καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις. Athenienses in loco permanserunt hac mora interposita. 528. A

Οἱ δὲ συρακούσιοι. Docet Syracusanos ea re cognitã per exploratores, & transfugas, erectos animis constituisse Athenienses aggredi, nempe eos, qui iam de suis rebus desperarent, & fugam cogitarent.

Χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν. L. V. vnde infestiores hostes difficilius posse oppugnari. F. P. oppugnatu difficiliores esse.

E Τῆς ἐφόδου. Via, qua fiebat incursio, & insecutio. aliâs incursum ipsum, & impetum. aliâs alia significat. Athenienses igitur potius loci angustiis quã se in suas munitiones recipiebant, quàm hostium viribus, manuq; tunc illam cladem acceperunt. B

Καὶ ἐπεξαγαγόντα τῇ γῇ. L. V. Et in eas laxiore ductu tendentem. F. P. Itaq; agmen nauium produxerat, atque extenuauerat terram propius. C

Ὁ δὲ Γύλιππος. Vigilantiam Gylippi commendat, qui semper intentus animo nullam occasionem rei gerendæ prætermitteret. Is itaq; cùm animaduertisset hostes victos, & naues eorum eiectas extra vallŭ, & munitiones suas, accurrit ad litus cum exercitus parte, vt Syracusanis ferat auxilium, & hostes in terram egredientes opprimat. D F

Τῶν σταυρωμάτων. L. V. lignea septa. F. P. vallŭ intra quod classem continebant.

Χηλαί. Moles saxorum obiecta fluctibus frangendis. 529. A

Ἀτάκτως. Incompositè, ordinibus perturbatis.

G Ἐβοήθουν. Deturbant, compellunt.

Τυρρηνοὶ δὲ πλείονος ἤδη. L. V. Mox ingruente iam maiore Syracusanorum, ac sociorum manu. F. P. cùm maior manus accurrisset.

Ἐπιβοηθοῦντες. Suppetias ferentes suis. B

Καὶ ἐπὶ ναῦν ὁλκάδα. Et aduersus nauem onerariam plenam teda, & sarmentis, quam iniecto igne im-

miſerant in cæteras, vt eas cremarent (erat autem ventus in Athenienſes ſecundus) remedia ad ignem reſtinguendum excogitabant, timentes ſuæ claſſi. ...

Κληματίδων: ſarmentis.

C ... vt ...

Ἀντεμηχανήσαντο. Excogitarunt: machinati ſunt.

Κωλύματα, remedia.

Τὸ μὴ προσπλεῦσαι, παύσαντες ..., impedientes ne accederet propius ad claſſem.

Τῆς ἀπολήψεως τῶν ἐκεῖ ἀνδρῶν, interceptorũ militum ante munitiones.

D Τρεψάμενοι τὸ πεζὸν: de peditatu fuſo, & fugato à Thuſcis, & de eo, quem ipſi reliquis copiis fuderãt, & fugauerant.

Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης: docet maximum mœrorem, & angorem animi innatum Athenienſibus victis nauali prœlio: Syracuſanis verò creuiſſe animos ita, vt poſito timore, quo antea timebant Athenienſes propter aduentum Demoſthenis, de reliqua victoria cogitarẽt, parta autem iam victoria nauali non dubia.

Καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν: & opinione ſua ſe valde fruſtratos intelligebant. Euentus valde præter opinionem accidit. Lib. primo. ... in concione legatorum Athenienſium apud Lacedæmonios: & lib. tertio. ... poſt concionẽ Mitylenæorum.

Πόλεσι γὰρ ταύταις: affert rationem, cur pœniteret eos huius expeditionis: quia neque artificio, & æſtu militari poterant mutare ſtatum rerũ Syracuſis ita, vt ſeditione orta in ſpem venirent vrbis capiendæ: neq; opibus, quibus erant ſuperiores longè, poterant tamen adhuc eos ſubigere.

Πόλεσιν ὁμοιοτρόποις, quæ paribus, & iiſdem inſtitutis vtebantur.

530. A Δημοκρατουμέναις, ἰξήγησις.

Ναῦς, ... ſic amittere vires, Et corpus vitaſq́, & crimina diſcit. Virg. 6. Æneid.

Οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν: cùm non poſſent excitare aliquam diſſenſionem, aliquod diſſidium. ... importare aliquid, quod noceat, & infeſtum ſit alicui. ...

Ἐκ πολιτείας μεταβολῆς: mutato ſtatu ciuitatis. ...

... quò eam ſibi adiungerent.

Οὔτ᾽ ἐκ παρασκευῆς. ſupple ...

Κρείσσους, ὄντες.

Σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω. ſed pleriſq; in rebus lapſi: cùm offẽdiſſent cùm antea, tum proximè nauali prœlio ſuperati, ἠπόρουν, inopes conſilij erant.

Ἠθύμουν. animis angebantur.

Οἱ δὲ συρακούσιοι. docet Syracuſanos contra, confirmatos cœpiſſe iam liberius portum præteruehi, & cogitare de occludendo eius oſtio.

Ἀπὸ τῶν ... &c. τὰ πράγματα σφῶν. præſentem rerum ſtatum longè meliorem eſſe.

B Καὶ εἰ δύναιντο κρατῆσαι: & longè meliorem futurum parta victoria: gloriam enim immortalem ſe apud Græcos conſecuturos.

Τὸ ἀγώνισμα: certamen. i. victoriam, antecedens pro conſequenti. ...

A Καὶ ἦν δὲ ἀγὼν ὁ ἀγών. Interponit ſuum iudicium C autor facta digreſſiuncula: & ſtatuit clariſſimam futuram eam victoriam non ſolùm quia Athenienſes erant ſuperaturi, ſed etiam quia erant ſuperaturi multos alios ſocios: atq; ita nactus occaſionem, exponit quàm multæ ciuitates aduerſus vnas Syracuſas arma tulerint cũ Athenienſibus, inde verò, quàm multi tulerint auxiliũ Syracuſanis, docet.

Καὶ πλεῖστοι ... ξυμπροθυμηθέντες: & quiſdam vrbẽ præ aliis, periculis obiecisſent, & nauali prœ-B lio, magna ex parte rem feliciter geſſiſſent, promouiſſent.

Προσλαβόντες, ... D ... id eſt, qui plurimas naues cõtulerunt ad claſſem: vel qui virtute cæteris plurimum præſtiterunt: prior ſenſus mihi magis arridet.

Τὸ ξύμπαντος λόγου. i. ... 531. A

Οὐ κατὰ δίκην δὲ μᾶλλον: non iure aliquo potius, fœ-C deris ſcil. & amicitiæ, vel non bello iuſto, & legitimo potius: ſed &c.

Ἀλλ᾽ ὡς ἑκάστοις τῆς ξυντυχίας: Sed vt ſinguli vel caſu, vel vtilitate, vel neceſſitate adducti fuerunt, & coniuncti.

Ἔχειν πρός τῆς ξυντυχίας τινὶ: congredi cum aliquo: inire cum aliquo ſocietatẽ aliquomodo: ſed quacunq; ratione coierunt inter ſe, ſiue vtilitate allecti, ſiue, &c.

Ἴωνες ἐπὶ δωριέας: ... ἀνάγκης ἦσαν.

D Οἱ τότε ἀνίστασαν ἤγον: nam (vt libro ſecundo vidi-B mus) Athenienſes mouerant eos ſuis ſedibus.

Ἐστιαῖς, ...

Ἐστιαι. ...

Ξυνεστράτευον. Socij erant belli.

Τήιοι. ... C

Δρύοπες: ad montem OEtam habebant ſedes.

Αἴνιοι. ... olim ... 531. A

Κεφαλλῆνες. ... Liuius libro octauo. Dec. B

E 4. Neſiotæ, Cranonij Pallenſes, & Samæi.

Ἐκ τῆς ἐναντίας. Quia ſocij, & amici ſocios, & amicos honeſtè non poterant deſerere. ... Ego. quia honeſtum habebatur Leontinos ſuis ſedibus pulſos, in eas reſtituere: vel quia ſuis temporibus Corcyræi ſumma vi ab illis adiuti fuerant.

Σελινούντιοις: 198. ... C ...

Καλούμενοι νῦν: alias enim incolæ Naupacti ante F Meſſeniorum aduentũ non vocabantur Meſſenij.

Ξυμφορὰν. ... F. P. propter eam fortunam.

Τῶν δὲ ἄλλων: cæteri verò ſua ſpõte potius, quàm neceſſitate coacti ſecuti ſunt eam expeditionem.

Κατειλημμένοι ... 531. A adacti, intercepti anguſtiis temporum, & ſeditione Reipublicæ.

Ἐπηγάγοντο: ſecum traxerunt, allexerunt. B

Τὸ πλεῖστον. hic interpungendum. deinde conſti-534. A G tuendum nouum orationis principium, ...

Ἐπελθόντες: quę extrinſecus venerãt. peregrinas.

Κατὰ πάντα. Omnibus modis, peditatu, equitatu, claſſe. B

Συμμαχίους. ...

Πλεῖω ...

Οἱ, ... ſυγκλήτου. redit ad rem propoſitam: Itaque

taque Syracusani, & socij præclara sibi proposita præmia animaduertetes, si ad naualem victoriam, terrestrem etiam adiunxissent, & castra hostiũ expugnassent, meritò eam cogitationem susceperũt.

Ἀγώνισμα. Iam pro præmio.

Ἀκάτιος. Scaphis nauium. erat & poculi genus simile scaphæ.

Ὁρμίζοντες. Anchoris distinentes, ne loco mouerentur scilicet.

Καὶ ὀλίγον οὐδὲν. Nihil parui animo agitantes in vlla belli parte, id est, magna & ardua meditabantur de opprimendis terra, mariq; hostib. vt illud εἰς πεζὸν referatur ad conatus pedestres, & maritimos: ἢ εἰς ναῦν, ad portus obstructionẽ, ad oppugnationẽ maritimam, & castrorum tentationem, idem fere est.

Τοῖς δ' Ἀθηναίοις. Docet Atheniẽses conuocato cõcilio, deliberasse relictis munitionibus mediterraneis, copias omnes ad litora cõtrahere, & in naues imponere, ac aduersus hostes ducere, vt si prœlio nauali vicissent, Catanam se conferrent: sin victi fuissent, incensis nauib. & exercitu instructo, terra sese reciperent ad aliquam vrbem amicam.

Τὰ ἄλλα ἐβούλευσαν. Reliqua, quę illi deliberauerãt.

Ταξίαρχοι. Centuriones. ...

Ἀπορίας. Difficultates.

Ἐπάγειν. Aducherent.

Ἱκανὸν χωρεῖν. Vt esset capax.

Καὶ δυνατοὶ ... πλεῖστοι ... ἀπλοῖ.

Πανταχόθεν. L. V. Omnibus rebus in eas congestis. F. P. quoslibet imponentes.

Κομίζεσθαι. Catanam se reciperent.

Ὁ ... Poterat esse aptus remigio, sed non propugnator, & defensor, & vice versa.

Ἐξ ἀναγκαίου. Pro temporis angustiis: vel in tantis difficultatibus, eaq; rerum suarum desperatione. hoc enim innuit illud πάσης ἀπορίας.

NICIÆ CONCIO.

Ἄνδρες στρατιῶται. Cohortatur Nicias suas copias ad prœliũ. Proponit in primis necessitatem: & eo argumento passim nititur: agi nanque ait de salute communi tum ipsius exercitus, tum suæ cuiusque patriæ. Confirmat eos, & pauorem animiq; angorem, quod prœlio nauali paulò antè superati fuissent, deponẽdum esse dicit: sperandumq; bene de victoria recuperanda, & detrimẽto accepto compensando. Ostendit facultatem adipiscẽdæ victoriæ. Se enim prospexisse iis commodis, quibus male habiti antè fuerunt: & aduersus ea reperisse remedia: ad locorum angustias copiam sagittariorũ, & iaculatorum: ad rostra nauium curtiora, & frõtes nauium firmiores, manus ferreas, quibus facilè, retinerent naues hostiũ, vt retrocedere, & iterum confligere non possent. Hortatur separatim nautis ne territi propter aduersum prœlium paulò antè factum, cadant animis, sed erecti, atque alacres suum officium faciant, quandoquidem nunc habeant magnam propugnatorum copiam, quæ eos proteget, & numerum maiorem nauium. Hortatur etiam inquilinos ad virtutẽ, vt ipsis liceat diutius perfrui ciuitate, institutis, & commodis, quibus perinde atque ipsi ciues fruebantur. Denique vtrosque animat, & ciues, & inquilinos aduersus Corinthios, & Siculos: aduersus illos, quos sæpius vicerint: aduersus Siculos, qui fateãtur se esse longè inferiores.

Postremo loco admonet Athenienses priuatim, & mouet in epilogis à magnitudine periculi imminentis sibi, & vniuersæ Reipublicæ. In totã igitur actione Nicias modò Athenienses simul, & socios, modò Athenienses seorsum, modò socios nauales, & defensores nauium, modo inquilinos cohortatur.

Prooemium est ductum à re ipsa, & à prœlio, quod erãt inituri: & à magnitudine periculi, quod erant subituri. Docet Nicias non agi de re leui, & ludicra, sed de grauissima, & maximè seria. Agi enim de vnius cuiusque vita, & sanguine, & de salute patriæ, ac Reipublicæ vniuscuiusque. Itaque miram facit attentionem. Sed quia hoc poterat animos aliquorum consternare, & perterrefacere, adhibet statim confirmationem, qua eos erigit & fulcit. Demonstrat non esse eis quasi rerum bellicarum imperitis abiiciendum animum, quòd vno prœlio fuerint superati, sed sperandum virtute adhibita incommodum acceptum sarciri posse. Communem enim esse martem, & incertos, & varios belli euentus, ita, vt qui modò victor fuit, paulò pòst superetur: & qui modò afflictus, statim excitetur. Explicat deinde facultatem, qua benè sperare de victoria eos iubet.

Ἄνδρες στρατιῶται, vt αἰνὴρ ...

Ἐπειδὴ. Hic nonnullæ sententiæ desiderantur, quæ consultò, & dedita opera suppressæ sunt à Thucydide, ne augeret mœrorem militum, & desperationem. Quæ sunt istæ? aspicere, & frui, & tueri, & conseruare patriam. præterea, si non vicerimus, actum de nobis, & de nostra vniuscuiusque patria. Cur suppressæ? Quia non seruiunt causæ: sed augerent mœrorem, & timorem militum, qui prœlium erant inituri, quo nihil perniciosius. addendi enim tunc potius animi, quàm demendi: est igitur notanda prudentia scriptoris grauissimi. ... 21. 18. artis esse docet inuenire, & parare copiosam rerum supellectilem: iudicij, & prudentiæ iis tantùm vti, quæ locis, temporibus, causis, & personis aptæ, & necessariæ videntur. Et Cic. lib. 2. de Oratore 156 docet non solùm dicenda esse ea, quæ nõ opus est, sed etiam tacenda, & minimè dicenda, quæ non opus est.

Ἀθυμεῖν δὲ χρή. Confirmat milites, & iubet posito mœrore, erecto, & alacri animo esse.

Οὐ δὲ πάσχειν. A turpi. Turpe est idem accidere vobis, quod solet imperitissimis quibusq; rerum bellicarum accidere, qui, si primis in prœliis res malè cesserit, nunquam deinde sperant de successu, sed semper aduersum timent exitum.

Τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου: αὐτὶ τοῦ τὸν φόβον. ... id est, semper timent easdem calamitates.

Ξυστρατευόμενοι. Socij eorundem bellorum semper fuistis.

Μνήσθητε. Mementote, estote memores bellorũ exitus, & euentus incertos esse.

Καὶ τὸ τῆς τύχης. τὸ ἐξῆς. καὶ παρασκευάζεσθαι ἐλπίσαντες τὸ τῆς τύχης, &c. τὸ τῆς τύχης, αὐτὶ τοῦ τὴν τύχην. Præparate vos ad pugnam sperantes bene de victoria propter incertos belli euẽtus, & freti nostrarum copiarum magnitudine.

Ἀναμαχούμενοι. Iterum pugnaturi.

Ἃ δὲ ... Occurrit ad illud: virtus non defuit nobis, nec defutura est: sed hostes artificio superant. ... At reperta sunt remedia à nobis aduersus eorũ artificia. Quæ ab-

rem profutura nobis in his locorũ angustiis aduersus hostem cognouimus, ea prętet nostrorum gubernatorum scientiam excogitauimus, & parauimus. τὸ δυνατόν.

Ἀχρεῖ. Vtilia, commodã. ...

B Εὕρηνται δ' ἡμῖν. Repertæ sunt nobis etiam manus ferreę aduersus crassitiem tignorum, quę sunt in fronte nauium hostilium.

Τὰ ἐπὶ τέχνῃ. Quæ reliqua sunt: quæ postea requiruntur, exequantur.

C Διαμάχεσθαι. Resistere perpetuò.

D Υπάρχει δ' ὑμῖν. τὸ δυνατόν. Numero copiarũ præstamus.

537. A Τῷ τε πλήθει. Tum quia copia propugnatorum, tum quia numero nauium superiores estis. βεβαίαν, firmiorem.

Εκείνην τε ... Inquilinos iam hortatur, eos, qui cùm non essent indigenę, & αὐτόχθονες, tamen ciuitate donati fuerant.

Ηδονήν. Ius ciuitatis ita vocat, fructum & voluptatem.

Οἵτινες ... ὑμῶν. Qui de vobis.

Εθαυμάζεσθε. Suscipiebamini, eratis clari.

Οὐκ ἐλάσσω, ... καὶ πολὺ πλείω.

B Ελευθέρους. αἰτί ..., ...

Εως ἤκμαζε. Quãdiu vigebat. tempus illud notat, quo Demosthenes venit cum noua classe. fortasse etiam illud ante Gylippi aduentũ: cùm Syracusani nondum classem parauerant. Classis enim (vt vidimús) parata est post Gylippi aduentum.

Καὶ δείξατε. Et declarate vestrã scientiam etiam infirmis copiis, & acceptis incõmodis esse anteponendam virtuti hostium secundis rebus vtentium.

Επιεικ. αἰτί τῶ ἑτέρων. Res pro persona.

Τοὺς δ' ἀθηναίους. Redit ad Athenienses, docet nisi summa virtute connitantur, & victoriã adipiscantur, actũ esse de se, & de sua Republica. τὸ ἀναίσχυντον. nam nullas alias classes esse reliquas, nullas copias ciuium. Hostes autem esse multos, & potentes in Græcia: quibus hos etiam transmarinos additũ iri dicit. Sciendum autem has sentẽtias duras, & molestas pertinere ad eam partem, quam vidimus in procemio, ἦν γὰρ κρατήσωμεν νῦν, &c. Hic enim erat ordo sententiarũ (vt suo loco diximus) si vincamus iam, licebit vnicuiq; nostrum patriam reuisere, & solitis commodis, & voluptatibus perfrui. Deinde sequebatur necessariò altera pars clausulæ, quã requirebat sententiã antecedens. i. nisi vincamus, actum est de nobis, & de nostra Repub: Hic erat ordo orationis: sed suppressã est ibi hæc sententia posterior, ne animi militum, magis ac magis consternarentur: hic autem iam additur. Quam ob rem? quia cõfirmauit eos supra multitudine copiarum, & nauium, scientia rerum maritimarum: itaq; non erat cur dubitaret, ne, si excitandi eos gratia adderet nũc istam necessitatem, demonstraretq; summa vi esse certandũ, si de salute sua, & totius Reip. soliciti essent, eos terreret.

Ημῶν. Dupliciter potest accipi: vel enim intelligit eos, qui ex nostro cœtu sunt: qui sunt ex numero totius exercitus, vel nostros q. d. ciues. Charos itaque eo nomine, vt sit nota affectus.

Υπομιμνήσκω. In memoriam reuoco, admoneo: mouet ab incommodis, & malis consecuturis.

C Ηλικίαν: supple ... ὁμοίαν τῇδε.

Αδυνάτους ἐσομένους. Fore impares ad resistendum tam Peloponnesiis, quàm istis hostibus, qui hinc sunt eos inuasuri.

Οἷς αὐτοὶ ... q. d. acerbissimorum hostium.

Ως τε ... Quare cùm in hoc vnico certamine duo grauissima incõmoda sint vobis proposita, publicũ scilicet, & priuatũ, si superemur, fortiter si vnquam aliàs, resistite, & singuli, atq; vniuersi.

Υπὲρ ἀμφοτέρων. ...

B Καὶ πεζοί. id est, de summa rerum agitur. D

Περὶ ὧν ... Pro quibus si qua in re alter altero est prę stãtior, vel scientia, & artificio, vel virtute, is sibi persuadeat se nũquam opportuniorem nauaturũ esse suam operam Reipub. nec magis salutarem aut sibi ipsi, aut vniuersę fore Reipublicę. 538. A

Η ἐπιστήμη. Hoc ad socios nauales, & gubernatores refero.

Ευψυχία. ad propugnatores, & defensores refer.

C Τῷ δ' Γυλίππῳ. Porrò Gylippo, & Syracusanis licèbat præsentire Athenienses esse inituros nauale prœlium, &c. Sed, id est, quanuis hoc oculis cernerent, & intelligerent, &c. Tamen etiam per perfugas fuit indicatum, &c.

Η ἐπιβολή. ... ἐπιβολή. χεῖρα, ἡ ἀντίληψις.

Καὶ πρός τε ... Et cùm ad alia eorum inuenta, remedia excogitarunt, tũ aduersus manus ferreas. B

Κατεβύρσωσαν. Coriis contexerunt.

Καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβέσθαι. Neque esset quod prehenderet, & cui hæreret manus iniecta.

D
SYRACVSANORVM, ET GYLIPPI CONCIO.

Οτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα. Cohortantur suos etiam Syracusani, & Gylippus. Proponunt eis exempla, pristinam virtutem, & res præclarè gestas: & secunda prœlia: atque ita iubent bene sperare etiam de futuro. Confirmant eos propositis consiliis hostium: quos aiunt de summa rerum desperare. Nisi enim desperassent, de fuga iam non cogitassent: itaq; quò magis illi animum abiiciunt, & de suis desperãt rebus, eò magis se erecto, & excelso animo esse oportere dicunt, & cum cõtemptione hostium inire prœliũ. Scientiam rerum maritimarum, & artificium Atheniensium nihil eis iam victis profuturum affirmant. Docent non esse cur terreantur copia propugnatorum quos aduersarij classi imposuerant. Nam eam rem pro se potius, quàm contra se futuram. Multitudinem etiam nauium parui momenti, immò impedimẽto fore hostibus demonstrant, propter angustiãs loci, in quo certandum erat. Efficiũt in summa illud, Atheniẽses rerum suarum summa desperatione adductos, non spe vincendi, fortunam belli periclitaturos, & ereptionem tẽtaturos. Quare dandã sibi operam, vt eos interclusos, & obsessos opprimant. Epilogi postremo loco habent affectus, & amplificationẽ: vt suo loco demonstrabimus, incendunt omninò animos Syracusanorum aduersus Atheniẽses. opponunt autem argumenta argumẽtis: multitudini propugnatorum virtutem Doriensium: numero nauium loci angustias: scientiæ rerum maritimarum fortunã, & victoriã partam: manibus ferreis, coria, & byrsas, quibus bona pars nauiũ erat tecta, ne manus ferreæ ad transtrã adhærescerent.

E F G

Prooemium est ductum à re ipsa, & à prœlio ineũdo, in quo dicunt positã esse magnam gloriam: sed ha-

sed habet adiunctam æmulationẽ sumptam à rebus gestis, & victoria paulò antè parta: vnde etiam de futuro optimè sperare eos tacitè iubent.

Ὅτι μὲ καλά. puto plerosq; vestrum scire res gestas à nobis præclaras esse: & de præclaris, ac similibus certamen nobis paulò pòst fore: si qui tamen sunt, qui quantum satis est, nesciunt, hoc ego iam docebo.

Οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως: Neq; enim tanto studio, & animi ardore eas gerendas suscepistis, nisi q. d. persuasi fuissetis eas præclaras esse. hoc beneuolentiæ conciliationẽ habet, in qua se bene sentire de eorum virtute significat.

Ἀθηναίους γὰρ. Ingreditur in causam: & probat præclaras esse res gestas: nam nauali (inquit) prœlio superastis Athenienses, qui rerum nauticarum q. d. sunt omnium peritissimi: & qui venerant inflati, maximis rebus sibi propositis: nempe, vt Siciliam subigerent primùm, deinde Pelopõnesum, cæteramque Græciam: Itaq; quos antea vicistis, eosdem iam superabitis.

Ἐὰν κατορθώσωσιν. Si rem feliciter gessissent.

Τὴν ἤδη μεγίστην. iam pridem maximum. Itaque q. d. firmissimum: Imperia enim modò parta etiamsi maxima sunt, sunt lubrica, & parum firma.

Τῶν δὲ πρὶν ἐπ' ἐμοῦ: & superioris, & nostræ memoriæ Græcorum.

Πρῶτοι: amplificatio.

Τὰς μὲ: partim, cum aliis vicistis naualibus prœliis, tum hoc eosdem superabitis.

Ἄνδρες γὰρ: homines enim fracta virtute, qua se aliis præstare persuasum habent, longè minorem postea de se opinionem concipiunt, quàm si nunquam antea quicquam de se tale sensissent.

Κολουθῶσι: κολούειν τὸ κολοβοῦν, ἢ τὸ ἁπλῶς ἀφαιρεῖν τι. cùm in ea re retunduntur, qua &c.

Τό γ' ὑπόλοιπον: reliqua eorum opinio est infirmior, & imbecillior se ipsa: μετωνυμία. i. concipiunt in posterum de se longè minorem opinionẽ, quàm &c. ἠθικὰ σχήματα.

Καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα. & frustrati opinione suâ præter spem, virtute etiam succumbunt infra vires: & sua opinione excidentes præter spem, etiam infra vires virtute, atque animis succumbunt. i. minus virtutis, & fortitudinis præstant, quàm possent, itaque fracti, & abiecti animis sunt.

Ἡμῶν δὲ τό. τὸ ὑπάρχον: Nos contra longè erectiores, excellentioresque animis esse debemus, qui nostra imperitia peritissimos, & rerum nauticarum scientissimos superauerimus.

Τό, τὸ ὑπάρχον πρότερον: & pristina virtus.

Ἀπὸ πολεμίων: belli fortunam periclitati sumus.

Βεβαιότερον. firmior, validior iam est.

Καὶ τῆς δοκήσεως προσγενομένης αὐτῷ: adiuncta verò summæ virtutis opinione, quia fortissimos superauimus, spes vnius cuiusque nostrum duplo maior esse debet. i. multò magis est nobis sperandum de successu etiam istius paulò pòst futuri prœlij.

Τὸ κρατίστους εἶναι: planior, & dilucidior fuisset oratio, si τὸ κρατίστους εἶναι dixisset, sed vitat communem dicendi consuetudinem.

Διπλασία ἡ ἐλπίς: ἀντὶ τοῦ ἐλπίζειν διπλασίως. i. & quia illi animos abiecerunt, & quia nos parta victoria sumpsimus animos.

Τὰ δὲ πολλά: plerunq; autem magna spes in rebus gerendis magnam affert animis alacritatem. Locus communis pro spe.

Τὰ δὲ τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν: transit ad aliud argumentum. Docet non esse cur terreantur propugnatorum multitudine. Primùm ea res nobis minimè noua est: illis noua. Quatenus nobis non est noua, nihil nocere poterit: quatenus illis noua, & insitata, eos nouitate ipsa perturbabit. Non respondet ita. Pares numero copiarum, & propugnatorum futuri sumus: sed quia hoc non poterat verè dicere, aliò se conuertit.

Τὰ δὲ τῆς ἀντιμιμήσεως: eleuatio: quod autẽ æmulati nostrum apparatũ, propugnatorum copiam in naues imposuerint, hoc nihil nos debet mouere.

Τῷ μὲ ἡμετέρῳ τρόπῳ: hæc ratio familiaris nobis est.

Καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι. non imparati, & noui.

Πρὸς τὴν: abundat articulus.

Οἱ δ' ἐναντίον. à contrariis.

Παρὰ τὸ καθεστηκός: præter solitum. L. V. solito frequentiores.

Χερσαῖοι. rerum maritimarum imperiti.

Καθεζομένους: propter maris motum, hoc ità dictum, quia non permittit telum dirigere & collineare.

Πῶς οὖν σφαλοῦσι: qui fieri poterit, vt nauium cursum non impediant, & magnam perturbationẽm, confusionemque inter se excitent?

Ἐπεὶ ἐν τῷ πλήθει τῶν νεῶν: aliud argumentum. Numerus nauium (si forte cum expauescitis) non est eis profuturus: nam propter loci angustias non poterunt circumuenire nos: ipsæ erunt opportunæ oppugnationi, & incommodis. Nam ne multitudo quidem nauium eis proderit.

Οὐκ ἴσας: nõ pari numero nauiũ est pugnaturus.

Ἀργότεραι ἔσονται. erunt tardiores. i. non poterunt ita celeriter exequi ea, quæ opus erit. Rei autem militaris ratio, & res maritimæ maximè postulant, vt ad nutum, & ad tempus omnes res administrentur.

Ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. opportunissimæ autem erunt machinamentis, quæ ad eas affligendas comparauimus. vel, Opprimi autem poterunt facillimè iis machinamentis, quę à nobis ad eas opprimendas comparata sunt.

Τὸ δ' ἀληθέστατον: demonstrat nunc hostes adeò esse perturbatos, adeò de suis rebus desperare, vt non de victoria, sed de fuga, & de eruptione cogitent, si modò valeant erumpere: vel certè de recepta in aliquod mediterraneum oppidum, reliquum igitur esse, vt ipsi se comparent aduersus talem hostem trepidantem, & de suis rebus desperantem opprimendum, hoc argumentum est firmissimum: itaque postremo loco reseruatum, vt animis militum adhæresceret.

Τὸ δ' ἀληθέστατον. attentio: quod verissimum, certissimumq; est, attendite.

Ἐξ ὧν. verissimum ob ea, quæ existimamus nos apertè audisse.

Ὑπερβαλλόντων γὰρ: nam hostes fracti malorum magnitudine, & præsentibus difficultatibus superati, ad desperationem redacti sunt.

Οὐ παρασκευῆς πίστει: ἀντὶ τοῦ οὐ πιστεύοντες μᾶλλον τῇ παρασκευῇ, non quòd fidant suis copiis, & apparatibus potius, quàm fortunæ temeritati, quam volunt periclitari quoquomodo possunt.

Ἀποκινδυνεῦσαι τύχης: ἀντὶ τοῦ ἀποκινδυνεύοντες τῇ τύχῃ.

ἢ βιασάμενοι: vel per vim elebantur.

Ὡς ἐκ τῶν παρόντων. Vtpote qui peiore conditione

nunquam sint futuri, quàm nunc sunt. vtpote qui A in deteriore rerum statu nunquã sint futuri, quàm nunc sunt.

Πρὸς οὖν ἀντιπάλους. Aduersus igitur tales hostes perterritos, ac perturbatos, & de suis rebus desperatis, erectis animis, atq; adeò iratis contendamus, & pugnam irati conferamus. τὸ δίκαιον, τὸ ὀργή. Vim vi repellere licet. Dulcis est vltio, ὅμηρος Ἰλιάδ. 203. Ὅς τε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο Ἀνδρῶν ἐν στήθεσσιν ἀέξεται. Sequitur enumeratio, & amplificatio malorum, quæ erant illaturi Atheniensibus, si vicissent.

B Τὰ ἄλγιστα. Acerbissimis suppliciis affecissent.

Παισὶ δὲ καὶ γυναιξί. Liberos, & vxores summa turpitudine affecissent. Ἰλιάδ. I.

Ἄνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει,
Τέκνα δὲ ἄλλοι ἄγουσι, βαθυζώνους τε γυναῖκας. Quem locũ expressit Sallustius in oratione Cæsar.

Ἐπικλήσει αἰσχίστῃ. Seruitutẽ ita appellat, cognomentum turpissimum: non ignominiam, vt Valla.

Μαλακισθῆναι. Non est molliter, & ignauiter pugnandũ. à mulieribus prægnantib. ducta metaph.

Μηδ᾽ τὸ ἀκινδύνως. Obiter refutat nonnullos, qui censebant tutius, atque vtilius esse, permittere Atheniensibus abitum, & profectionem. hoc refutat infitiatione.

Ἀκινδύνως. Nulla pericula subeuntes.

Τῷ μὲν γὰρ καὶ ἐὰν κρατήσωσιν. L. V. Nam sine periculo nostro abibunt etiamsi vicerint. F. P. Nam parta etiã victoria hoc ipsum sunt facturi. argumẽtum à contrariis. Si rebus secundis, & parta victoria idem facturi sunt, id est, abituri sunt: & hoc illis quæstuosum, & vtile futurum est, ergo rebus aduersis, cùm obsessi teneantur, damnosum, & inutile futurum est. non abire.

Τὸ δὲ τὸ ἐξῆς καλὸς ὁ ἀγών: τὸ δὲ τοὺς δ κολασθῆναι, καὶ παρα δοῦναι, &c. Illud autem si eos oppressos vlti fuerimus, nobis gloriam, patriæ libertatem est allaturum.

C Καὶ κινδύνων ὅτοι. Loco communi summa cum grauitate concludit extremam concionem. ea pericula sunt expetenda, & plurimi facienda, quibus si res succedat, maximos fructus, & vberrimos percipis: si non succedat, parũ damni accipis. Quæ si offendas, minimũ damni: si rem feliciter geras, maximas vtilitates afferunt.

D Ὁ δὲ Νικίας. Maxima solicitudine fuisse Niciã docet Thucydides propter periculi magnitudinem. Itaque discurrentem adisse Trierarchos, eosq; cohortatum fuisse, appellantem suo quenq; nomine, & decus, ac splendorem parentum, & familiæ cõmemorantem, admonentemq; patriç, & commodorũ, voluptatumq;, quibus in ea perfruebantur.

Ἐκπεπληγμένος. Perculsus, & quasi stupore meritis affectus.

541. A Καὶ νομίσας. Et existimãs neq; re, neque apparatu, neq; verbis, & oratione satis prospectum esse.

Ἐνδεᾶ εἶναι ἔργῳ. Omnia desiderare, & requirere aliquid.

Πατρόθεν. Ne splendorem paternum, & fortia facta obscuraret.

Καὶ φυλάς. Erant enim aliæ aliis nobiliores.

Τῆς ἐλευθερωτάτης. Nihil enim libertate dulcius.

Καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου. Et in qua vnicuique arbitratu suo vitam licebat instituere citra præscriptum, & imperium alterius. ἀνεπιτάκτου.

Ἐξουσίας ἐς τὴν δίαιταν. Vitæ licentia, quæ naturã solet esse gratissima vnicuiq; nostrum. Nemo enim est, qui sub alterius imperio se esse velit: & qui ex alterius præscripto vitam malit instituere, quàm arbitratu suo viuere.

Ἄλλα τε λέγων. Et alia quędam memorans, quę tali tempore reseruantur non ad effutiendum, & ludẽdum, sed grauissima, & aptissima ad animos cõmouendos. μέθοδος σημειωτέος. ὅθεν τὸ ἐξῆς, φυλαξάμενοι.

Τῷ τοιούτῳ. Eo articulo temporis. B

B Καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια προφερόμενα. De vxoribus, de liberis, de aris, & focis.

Ἐπιβοῶνται. Acclamant. i. alta voce pronuntiant.

Οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον. Non quantum satis esset potius, quàm quantum angustiis temporis concessum, se cohortatum ratus, digressus ex concione, duxit, &c.

Καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο. Et instruxit aciem quàm latissimè potuit, vt sociis naualibus animos adderet.

C Ὅπως ὅτι μεγίστη ὠφέλεια. Vt quàm maximo esset C adiumento:

Τὸ ζεῦγμα. Pontem, quem fecerant Syracusani iunctis triremibus transuersis. L. V. fauces.

Καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν. Hic pono comma, & ad fauces relictas, quã eruptio fieri poterat, id est, quas nondum præcluserant Syracusani, volentes eò foras erumpere. βιάζεσθαι, per vim erumpere.

Προεξαναγόμενοι δέ: τὸν πεζὸν δηλονότι, & τὸ ναυτικόν. Do-D cet Syracusanos, & socios venisse primos, & occupasse pari ferè numero nauium cùm fauces, tum cæteras partes portus, vt vndique Athenienses aggrederentur: & peditatum illis adfuisse.

Παρασκευαῖς. Particula χρῆσθαι, vel aliquid huiusmodi desiderari videtur. quod cùm ex præcedentibus, tum ex sequentibus patet, vbi Gylippus dicit in sua concione, ἐπεὶ καὶ τοῖς πλήθει τῶν νεῶν ... vel, παρασκευαῖς, καὶ ... id est, ... Alioqui Thucy. sibi ipse contrarius E esset. nunquam enim supra dixit Syracusanos habuisse parem nauium numerum, præsertim post Demosthenis aduentum. Præterea & ipse Nicias suos superiore nauium numero confirmauit.

Κατὰ τὸν ἔκπλουν. Ad fauces, quã poterant erumpere, præsidium habebant, vt scilicet eruptionem prohiberent. Excubias agebant: 542. A

Καὶ κατὰ τὸν ἄλλον. Et in reliquo portu circumcirca suam classem disposuerant.

Πολλὴ μὲν γὰρ ἡ προθυμία ... Magnum enim studium, & animi ardorem adhibe- F bant nautæ vtriusq; classis ad faciendum impetum in aduersarios, vbi hoc facere iussi fuissent. Προθυμία. L. V. ferocia. ὁπότε κελευσθείη. quando vociferans exhortatio existebat. Sed hæc parum commodè videntur conuersa.

Ἀγωνισμός. Certamen, contentio, ἀγών.

Ἐσπούδαζον. Curabant. i. diligentiã adhibebant.

Μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης. ... curabant ne suũ officium, suaq; opera desideraretur.

Μὴ λείπεσθαι τῆς ἄλλης τέχνης. Ne inferiores essent C G nautis, & gubernatoribus, quos vocat ἄλλην τέχνην, hoc est, alios τεχνίτας, καθ᾽ ἑκάστην.

Ἐν ᾧ προσετέτακτο. In eo munere, cui præpositus fuerat.

Πρῶτος φαίνεσθαι. id est, præstare cæteris.

Ξυμπεσούσης δέ. Comitantia prœliũ diligenter describit.

scribit. Prœlium commissum est in loco angusto: itaque iam docet ob eas angustias accidisse vt paucæ excursiones fierent, sed concursus frequentiores, vt sors tulisset.

Διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις. Quia non dabatur facultas vel retrocedēdi, vel perrumpendi, & erumpendi.

D Καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς. Excurrit etiā Thucydides, & describit singulatim quid ageretur interea dum naues concurrerent, ante conflictum, & post conflictum.

Προσφέροιτο. Inuadebat.

543. A Ξυνετετύχει τε. Rem sub aspectum ponit. Accidit multis in locis, vt alię naues, in alias hostium impegerint, aliæ verò hostium in ipsas. τῇ μὲν, vt partim hi in alios, &c.

Δύο τε περὶ μίαν. Et duæ, aut plures vni adherescerent.

Καὶ τοῖς κυβερνήταις. Accidit etiam vt gubernatores circunsisteret cura hos vitandi, illas inuadendi.

Μὴ κατὰ ἓν ἕκαστον. Non singulatim, sed varias in C partes.

Καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς. Et auditum præceptorum adimebat.

B Πολλὴ γὰρ δή. Multa enim hinc inde audiebatur adhortatio. [illegible]

Βιάζεσθαι τὸν ἔκπλουν. Vt vi eruptionem facerent.

Καὶ οἱ στρατηγοί. [illegible] factorum, & dictorum singulorum ordinum.

C Οὐδ' ὀλίγῳ: ἡ τόνῳ, ἡ χρόνῳ.

Ὅ, τε ἐκ τῆς γῆς πεζός. Alter locus amplificationis. Non solùm qui in nauibus pugnabant, summa cōtentione vtebantur, sed exercitus vtriq;, & copias pedestres, quæ aderant, quęq; animis fauebant, dū ab illis ancipiti marte pugnatur, animis vehementer laborabant, & quodāmodo ipsi quoq; pugnabant: Syracusani pro amplificanda gloria, Athenienses quia grauiores casus extimescebant.

Ἰσόρροπα. A libra, ἡ μεταφορά.

D Εἶχε πολὺν τὸν ἀγῶνα τῆς γνώμης. Sustinebat magnū animi certamen: & erat attentus admodum expectans rei euentum. hoc enim significat illud ξύστασις τῆς γνώμης.

Φιλονεικῶν ὁ αὐτόθεν. συνεκδοχή, id est, οἱ ἐπεληλυθότες φιλονεικοῦντες.

544. A Μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. Ne res eorum grauius affligerentur, quàm tunc. Ne deteriores fierent, & asperiore fortuna commutarentur: ne in deteriorem fortunam delaberentur.

Πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων. Nam cùm omnem spem omnesque suas fortunas in nauibus posuissent, timebant vehementer prœlij exitum, itaque prœlium ex terra spectare cogebantur, quanquam impari conditione.

Ἀνώμαλον. Quoniā qui spectabant suos vincēres, lætabantur: qui cernebant vinci, tristabantur.

Δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας. Nam cùm spectaculum esset è propinquo, & alij aliò oculos intenderent, qui victores suos cernebant, hi lætabantur, &c.

Καὶ οὐ πάντων ἅμα. Et aliis aliò spectantibus: sed per contrarium sensum rem declarat.

Πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν. Ad implorandam deorum fidem se conuertebant, ne se salute fraudarent, id est, vt ex periculis eriperent.

B Καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως. Et ex iis, quæ fieri cernebant, frangebantur multò magis animis, quàm qui in ipso prœlio versabantur.

Ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι. Alij etiam vbi aliquam in partem oculos cōuertissent, in qua ancipiti marte pugnabatur, etiam corpore, vt animis magno cum metu nutantes (quia in tanta confusione suos internoscere non poterant) in maxima animi anxietate versabantur.

Ἀντίπαλον. Pugnantem, quæ manum iam conseruerat, & acriter pugnabat.

Τὸ ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης. Permixtum & confusum B certamen, continuū certaminis, id est, continuum certamen.

Ἀκρίτως. Ita vt internosci, & dignosci non possent, qui scilicet essent sui, qui hostes.

Καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ξυναπονεύοντες. Vel nutabant corpore, id est, modò huc, modò illuc mouebantur, ac ferebantur, vt loci mutatione facta cognoscerent, quæ antea non poterant: vel studium & affectum significat eorum qui gestu corporis fauebant suis. Exempli gratia declinabant corpore si C vidissent nauem hostium impetum facientem in suas, quæ non declinabant incursum eius. Itaque ipsi, qui fauebant animo, etiam gestu corporis demonstrabant declinationem, quam factam oportuerat, & quam in primis cupiebant. Contrà si videbant potuisse fieri impetum in aliquam nauem hostium, & eam occasionem prætermissam, hæc etiam gestu, & impetu corporis significabant factum oportuisse.

D Αἰεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον. Semper enim in eiusmodi discrimine versabantur: vt parum abesset quin aut euaderent, aut interirēt. παρ' ὀλίγον διέφυγον, id est, ἀπώλλυντο. παρ' ὀλίγον ἀπώλλυντο. id est, διέφυγον.

Ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι. Concludit omnino in exercitu Atheniensium, quandiu marte ancipiti pugnatum est, fuisse eiulatum, & clamorem.

Ὀλοφυρμὸς βοή: ἔμπεδος. Ἔνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν, ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων. Iliad. δ. 45. C

Ξενοφῶντος lib. 4. καὶ συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας, ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. Congeries.

E

Ὀλοφυρμός. — Βοή.
Νικῶντες. — κρατούμενοι.

Ἀναιδῆ ἔμφασις. Quæ maiorē affert suspicionē, quàm si res esset expressa: quæ plus in suspicione relinquit, quàm positum est in oratione.

Πρίν γε δή. Quoad, donec, οἱ συρακούσιοι ἔτρεψαν.

Λαμπρῶς. Non dubiè, non ambiguè. ἰσόρροπος, non amplius ancipiti marte.

F Διακελευσμῷ. Cohortatione τῶν κελευστῶν. Agite socij nauales, nauem pellite, assequamur hostem fugientem, &c. Hæc (puto) vocat διακελευσμόν.

Κατενεχθέντες. Cum collectiuo ὁ στρατὸς est iungendum. D

Ἐξέπεσον. In castra euolarunt.

545. A Ὁ δὲ πεζός. Pedestres copiæ aliæ nauibus ferebāt subsidium: aliæ parabant defendere castra, & municiones: alij de fuga & salute sua cogitabant. hi erant plerique.

G Οὐκέτι διάφοροι. Non ambiguè amplius, id est, ita vt alij aliud facerent, vt antea, cùm nō omnes περὶ τὸ αὐτὸ ἐσπούδαζον.

Δυσανασχετοῦντες. Indignè ac grauiter ferentes.

Παρεβοήθουν. Veniunt subsidio nauibus.

Τὸ λοιπόν. Nam reliquas munitiones deseruerant.

Περιεσκόπουν αὐτούς. Se ipsos circunspiciebant, id est, de se ipsis cogitabant, & quâ sibi salutem parabât.

Παραπλήσιά τι. Comparat hanc Atheniensium cladem cladi Lacedæmoniorum, quam ad Pylum acceperunt.

B Ἀνέλπιστοι ἦν. Saluos se fore desperabant.

Γενομένης ἰσχυρᾶς. Post prœlium acerrimè commissum, Syracusani, & socij victores citra controuersiam trophæum erexerunt. Athenienses verò fracti, & debilitati magnitudine malorũ præsentium, ne de sepeliendis quidem suis occisis cogitabant, sed de receptu deliberabant.

C Δημοσθένης δέ. Demosthenes verò sentiebat rem iterum, & eruptionem tentandam esse prœlio: intelligebat enim se adhuc superiores esse numero nauium. Itaque accessit ad Niciam, & cum eo rem communicauit, atque adeo ad suam sententiam illum adduxit: Sed recusantibus sociis naualibus naues conscendere, de receptu itinere pedestri cogitare cœperunt.

Γνώμην ἐποιεῖτο lib. primo. 15. 38. καὶ γνώμην ποιούμενοι καὶ ... Libro 3. περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμην ἐποιοῦντο, &c.

Χρήσιμαι. πλοῖμοι. Aptæ, idoneę ad belli munera, vtiles, quibus ad prœlium vti possent.

D Διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ. Quia perterriti erant aduerso prœlio, & desperabant de victoria.

546. A Ἀποικοδομῆσαι. Obstruere.

Προφθάσαντες φυλάσσειν. Occupatas defendere, ac tueri.

Οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον μέν. Illi verò erant eadẽ sententia, qua ille, & probabant, quæ ab eo proponebantur, sed desperabant hoc posse persuadere populo, qui parta insigni victoria, quieti sese dederat, præsertim cùm esset dies festus.

D Καὶ ἐδόκει ταῦτα δηλονότι. Et agenda esse hæc existimabant.

Τοὺς δὲ ἀνθρώπους οὐ δοκεῖν. Sed addebant se nõ putare homines lętos, & ex victoria recens parta quiescẽtes, die præsertim festo, cùm indulgetur genio facturos imperata.

Ἐτύγχανε γὰρ αὐτοῖς θυσία οὖσα. Erat enim casu tum dies festus Herculis. Θυσία αὐτὴ ἡ ἑορτή.

Ἡρακλεῖ. Vt ταῖς Θησείαις, Κρόνια.

Ἐν τῷ παρόντι ὅτι ἀσμένως, &c. καὶ ὅτι ἑορτή.

B Ὁ δὲ τοῖς ἄρχουσι. Stratagema Hermocratis explicat iã Thucydides. Mittit Hermocrates nonnullos è sodalib. suis ad castra Atheniensiũ cùm aduesperasceret: qui cousq; prouecti, vnde exaudiri possent, euocatis nõnullis, iubent (quasi essent amici, & fauerent Atheniensib.) vt Niciæ significent, ne castra ea nocte moueat: Syracusanos enim obsedisse vias, & itinera, &c. eo nuntio decepti Athenienses nihil mouerũt, sed interea Syracusani egressi vrbe vias obsederunt, & itinera obstruxerunt.

Μηχανᾶται. Struit, commentus est.

Καθ' ἡσυχίαν. Nemine prohibente.

Προφθάσωσι διελθόντες. Transirent loca maximè ardua priusquàm ipsi ex vrbe egrederentur.

C Τὰ χαλεπώτατα. asperrima, difficillima queq; loca.

Διάγγελοι. Nuntij de rebus vrbanis.

D Ἐπέσχον τὴν νύκτα. Supersederũt ea nocte, nullã subesse fraudẽ rati. Latenter carpit crudelitatem Ath.

Καὶ ἐπειδὴ ὡς. Alterum erratum Atheniensium indicat. Nõ solũ illo die supersederũt profectione, sed etiam sequenti die, atq; ita datum est spatiũ Syracusanis, vt exirent ex vrbe, viasq; obstruerent.

A Et cùm ne sic quidẽ statim profecti essent, placuit manere diem etiam sequentem.

Καὶ ὡς ἐμφανῶς. Etiam sic (quasi dicat) turpiter, & fœdè decepti.

Ὅπως συσκευάσαιντο. Quò milites pro præsenti facultate conuasarent quàm commodissimè fieri poterat.

Περὶ τὸ σῶμα. Ad curandum corpus: ad corporis victum, & vestitum. 547. A

Ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει. Posteaquàm existimarunt se satis B instruxisse exercitum, castra mouerunt.

Τρίτῃ ἡμέρᾳ. Carpit latenter Athenienses, q. d. cùm tamen statim post prœlium aduersum essent mouenda.

Δεινὸν οὖν. Erat igitur acerba res.

Ὅτι ταῖς τε ναῦς. Loci misericordiæ à rerum, & fortunæ commutatione.

C Ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου. Dum castra deserunt.

Ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο. Mœrori, & timori se dabat.

C Καὶ οἱ ζῶντες. Viui porrò, qui erant vulnerati, & ægroti, & propterea sequi non poterant, plus doloris, & molestiæ afferebant.

Πρὸς γὰρ ἀντιβολίας. Nam ad preces, & lacrymas cõuersi, cogebant cæteros dubitare quid factu opus esset, vtrũ discedendum, an verò manendum. Itaq; paulò pòst, Ὥστε ... μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι.

D Ἐπιθειασμῶν. Obtestationibus, obsecrationib.

Κατάμεμψις. Inculatio, & in se ipsos indignatio, v. g. nostra ignauia factũ est, nostra socordia, &c. 548. A

D vel, negligentia nostra factum est, qui non discessimus quum licebat.

Καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία. Locus amplificationis. Solatium est miseris socios habere. & tamen ea res nullum solatium, nullam leuationem afferebat. B

Αἰκία. Contumelia, ignominia.

Μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον. Maxima enim rerum cõmutatio accidit.

C Εὐχῆς. Votis faustis.

Παιάνων. Lætis carminibus.

E Ἐπιφημίσμασιν. Vocibus, ominationibus.

Μεγάλη μεταβολή. ἀπὸ οἵας λαμπρότητος, &c.

Ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. Confirmabat, & consolabatur pro presenti rerum statu. χεῖρον ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. res Atheniensium erant afflictæ, & desperatæ. Itaque eam cohortationem, consolationemq; adhibet, quæ videbatur requiri in tali rerum statu. ait enim non omnino esse desperandum de salute: inuentos enim nonnullos olim, qui vel ex grauioribus periculis erepti fuerint, &c. Hic est sensus ger-

F manus.

Ἐκ τῶν παρόντων. Paulò pòst.

NICIÆ CONCIO.

549. A

Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων. ἀσφαλῶς. Ingreditur in causam, nam angustiæ temporis non permittebant, vt procemio vteretur.

Propositio. Speranda est nobis adhuc salus vel afflictis rebus nostris. Ratio. Inuenti enim sunt nonnulli, qui rebus longè asperioribus vsi, tamen sunt seruati. Altera ratio: non est de vestra virtute

G desperãdum, si modò non abiiciatis omnino animum propter præsentem rerũ statum. Docet deinde non esse despondendum animum: proponit suum exemplum, qui & præter ætatem, & contra valetudinem corporis, cõtra pristinam fortunam, qua priuatim, atq; publicè florentissima vsus fuerat, præter denique sua merita in eodem tamen discrimi-

discrimine salutis, ac cæteri, vel ignauissimi, versa- A retur. Quo in loco diutius moratur, ac demóstrat, se castissimè, ac religiosissimè deos coluisse: vt efficiat eos propitios tandem sibi, totique exercitui idcirco futuros. Docet præterea rerum commutationem aliquam fore: fortunam enim non semper in eodem fore statu, cùm sit inconstantissima. Demonstrat præterea non esse cur diffidant suis copiis. esse enim magnum numerum militum grauiter armatorum: & agmen bene ac scitè instructum. Adimit etiam illam dubitationem, qua ve- B rebantur se ab vrbibus in itinere receptum non iri. Fac nullam (quasi diceret) nos recipere: vos eritis vrbs: sed tamen recipiemur. Nulla enim poterit nobis resistere: multò minus disturbare si sedes alicubi ponamus. De itinere, vt fiat quàm tutissimè, & conseruatis ordinibus, cauendum ipsis esse. Celeritatem omnino adhibendam esse dicit, fructum eius rei proponit. Proponit etiam spem auxiliorum, quæ ventura sunt obuiam. Concludit denique virtute opus esse: qua, si periculum immi- C nens euaserint, futurum, vt singuli domum reuersi res maximè sibi expetitas aspiciant: respublica ferè collapsa excitetur, & in pristinum statum restituatur.

Ἐπεὶ καὶ. Vel in præsenti rerum statu sperandum ô Athenienses. ἐμφατικῶς. quasi diceret, Non est desperandum nobis quamuis afflicta fortuna, & rebus asperrimis iam vtamur.

Ἤδη τινὲς: ἀσυνδέτως μετὰ λαμπρότητος, καὶ πολυδύ-ναμως. D

Δεινοτέρων: asperioribus, desperatioribus.

Ταῖς ξυμφοραῖς. Propter superiores casus: id est, ob aduersa prœlia.

Κακοπαθείας. Ærumnas ita vocat.

Κἀγώ τοι. Exemplo suo mouet: erat in eo summa authoritas, ætas veneranda, pietas in deos, merita in rempublicam, vitæ superioris secundissimus cursus: & tamen in eodem discrimine versabatur ipse quoque, in quo cæteri, in quibus aut nulla eiusmodi laus, aut certè non omnes istæ elucebant: E adde quòd in ea ætate morbo etiam tentabatur, vt vix munus imperatorium posset obire. Itaque si ego non recuso, sed fero æquo animo præsentem fortunam: quasi diceret, Et spe sustentor, cur alij hoc iniquo animo ferent?

Ῥώμῃ προφέρων. Corporis viribus valentior.

Ἀλλ' ὁρᾶτε δή. Consecutio erat, sed longè infirfirmiore corpore, quàm quisquam vestrûm. Assumit iudicium ipsorummet, & miseranti gestu ostentat se ipsum, & corporis sui habitum: vos ipsi (inquit) oculis cernitis, vt morbo sim affectus. Mutata figura, & consecutio verborum.

Οὔτ' εὐτυχίᾳ. Neque felicitate, & prospero rerum successu habitus cuiquam secundus cùm in priuata vita, tum in administratione reipublicæ, tamen in eodem periculo iam versor, in quo vel infimæ conditionis homines. ἐπιτακτικά.

Τῆς νόσου ὑφειμένος. Dolore renum.

Εὐτυχίᾳ. Erat diues, immò ditissimus.

Ἐς τὰ ἄλλα. In administratione reipublicæ.

Τοῖς φαυλοτάτοις. Abiectissimæ, & infimæ conditionis. Αἰωροῦμαι. Pendeo.

Καί τοι πολλὰ μέν. Queritur nullo suo merito id accidere: nam se & erga deos cultum, & pietatem semper præstitisse, & erga homines officiosum, & beneficum, ac liberalem fuisse dicit. Summam iustitiam declarat.

Δεδιῄτημαι. Curaui, administraui.

Νόμιμα. Ex instituto patrio. Isocrates, Τίμα τὸ δαιμόνιον ἀεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως.

Ἀνεπίφθονα. Quæ debent inuidia carere, nec verti vitio, μὴ ὑπὸ ἐπιπλήξεως, id est, illustria, &c.

Ἀνθ' ὧν. Quare de rerum euentu bene spero.

Ὅμως. Quanuis afflicta nostra fortuna videatur.

Ἡ μὲν ἐλπὶς θρασεῖα: πρόσωποποιία.

Θρασεῖα. Erecta, & excelsa.

Αἱ δὲ ξυμφοραί. Quãquam calamitates, & aduersa prœlia nos terrent non pro nostro merito.

Τάχα δ' ἄν. Sed fortasse finem facient.

Ἱκανὰ γὰρ ἐνθύμημα. A fortunæ inconstantia: Satis feliciter cum hoste actum est, & si cui deorum inuisi bellum hoc suscepimus, satis iam pœnarum dedimus.

Ἦλθον γάρ που. Purgatio, extenuat factum, & cupiditatem Atheniensium, & exemplis rem probat.

Καὶ ἀνθρώπεια. Et cùm humanitus peccassent, pœnas, sed tolerabiles dederunt.

Καὶ ἡμᾶς. Conclusio.

Καὶ ὁρᾶτε ὑμᾶς αὐτούς. ἐνθύμημα. A copiarum nu- C mero, & genere, ἅμα, frequentes.

Οἷοι, καὶ ὅσοι. θαυμαστικῶς, ἔμφασις, & numero ingentes, & qualitate firmissimæ.

Λογίζεσθε δέ. Occurrit ad illud: nulla ciuitas nos recipiet, neque iuuabit commeatu, vel si quem locum munitũ occupemus, statim oppugnabimur.

Τὴν δὲ πορείαν, ἄλλη λύσις τὸ αἰτιώμενον. Aut in itinere nos oppriment. λύσις. Si pristina virtute vtamini non est verendum.

Εὔτακτοι: μετωνυμία. Conseruatis ordinibus.

Μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενοι. Nihil aliud existimantes, nisi locum, quem ceperitis, vel in quo, vel pro quo pugnandum fuerit, cum & patriam, & vrbem vnicuique fore.

Σπουδή: αὐτὸ τὸ σπουδαῖον πορεύεσθαι, ὁ σπεύσεις τῆς ὁδοῦ. 550. A Admonet eos sui officij, si salui esse velint, properandum erit vobis in itinere propter commeatus inopiam, poterat dicere vitãdi etiam hostis causa, sed hoc suppressit, ne eos terreret.

Καὶ ἣν ἀντιλαβώμεθά τι. Confirmat eos proposito fructu laborũ, & festinationis adhibitæ in itinere.

Προπέμπονται δέ. Confirmat denuò spe auxiliorum, & commeatus obuiam venturi.

Τό δὲ ξύμπαν: ἐπίλογοι. Proponit iterum necessitatẽ: docet necessariò salutẽ virtute esse quęrendã: proponit fructus, & commoda consecutura, vt omnes nempe charissima, & optatissima quęque F domum reuersi aspiciant, & rempublicam collapsam erigant, & in pristinum statum restituant.

Ὁ μὲν Νικίας. His Nicias cohortabatur exercitum B obequitans, & cogebat, atque ordinabat, si qua in parte disiunctum, ac dispersum animaduertebat.

Ἐντὸς εἶχον. Intra se receperant. C

Ἄπεδον. Campestrem. ὡς ἄλοχος, ἡ ὁμόλεχος. D

Ἐκώλυον. Iter prohibebant, carpebant agmen. 551. A

Ἀπὸ τῶν ἱππέων. Propter equites.

Ἐβιάσαντο ἐλθεῖν. In collem per vim irrumpere B G sunt conati.

Ἀποτετειχισμένον. Munitione obstructũ, septum, præclusum.

Οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων. id est, conferta acie, longitudinem notat aciei.

Στενὸν γὰρ ἦν. Ita vt in latitudinem non esset opus aciem porrigere.

Προσβαλόντες. Cœpta oppugnatione.

Επάντες. Qui erat acclivis: ac proinde infestus.

Διικνοῦντο. Telis permeabant: id est, ad hostes pertingebant, eosque assequebantur. naturâ enim comparatum est, vt grauia tendant deorsum: & maiore impetu ferantur ex alto deorsum versus, quàm si contrà iaciantur sursum versus.

Ετυχον δὲ. Casu etiam tonitrua, & imbres coorti sunt.

C Αποτειχιοῦντες. Qui muro intercluderent eos à tergo, quà venerant.

D Ηυλίσαντο. Consederunt, pernoctarunt.

Υπεχώρουν. Se subducebant, pedem referebant.

Καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις. Postremos, vel, postremũ agmen præcipuè carpentes, vt ea parte paulatim in fugam versa, reliquum exercitum perturbarẽt, ac perterrefacerent.

Τοιούτῳ τρόπῳ. Modò incursionem facientes, modò se recipientes.

552.A Τῆς δὲ νυκτὸς. Narrat stratagema Demosthenis, & Niciæ, quod tamen non lætum habuit exitum. Imperarunt vt multos ignes totis castris milites accenderent: quo videlicet significarent hosti se ea nocte in eo loco permansuros: interea diuerso itinere à primo castra mouerunt.

Κακῶς εἶχε. Laborabat.

Εν πολλαῖς προσβολαῖς. Sæpius ab hoste appeti.

D Εν αἰτίᾳ ἔχειν. Insimulabãt, accusabant, culpabãt.

Εκὼν τε ἀφεῖναι. Quod sciẽs, prudensq; dimisisset.

553.A Οἱ προσμίξαντες. Assecuti.

Καὶ ξυνήγον ἐς τινά. L.V. Et in idem loci vrgent. F.P. & in exiguum locum contrahebant.

Απεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν. Vlterius progressus distabat.

Θᾶσσον τε γάρ. Ocius enim ducebat agmen Nicias.

Σωτηρίαν. Salutare.

B Τοσαῦτα μαχομένους. Tantum pugnantes, quantum necessitate cogerentur.

Εως ὄν διατρίβων. Donec cunctatus, & mora facta circumuenitur ab hoste.

Ανειληθέντες. Conclusi, exitum funestum Demosthenis, & eius copiarum hic demonstrat.

C Εβάλλοντο. Telis, & missilibus petebantur.

Περιστάδην. κυκλικῶν.

Καὶ ἅμα φειδώ τι ποιεῖσθαι. Et simul non nihil parcebant sibi, explorata iam victoria, nequid damni ipsi acciperent.

554.C Επεκήρυσσον. Ad arma conclamarunt.

D Κατέθεντο πάλιν τὰ ὅπλα ἡλίσκοντο. Et iter suppresserunt.

Πολλοὶ τραυματίαι μάλιστα. Qui & ipsi paulò pòst capti fuerunt ab equitatu misso ad eos insequendos.

Διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι. Per media præsidia perrumpentes.

Εχώρουν. Contenderunt.

Αμα τε βιαζόμενοι. Quamuis vrgerentur simul assiduis incursionibus, simul labore, ac lassitudine, bibendique desiderio.

555.A Καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι. Hostes vrgentes, transitum morabantur, & impediebant.

Επέπιπτόν τε ἀλλήλοις. Alij super alios cadebant: & alij alios conculcabant.

Εν πασαλοῖς... Σκῦλα, ἐμπλεκόμενοι, ἐμβαίνοντες, συμπλεκόμενοι, προσκυνοῦντες, προσπαλαίοντες. se ipsi mutuò complectentes secundo flumine ferebantur.

Ες τὰ ἐπὶ θάτερά τε. L.V. Hos ex vtraque fluminis parte Syracusani superstantes &c. F.P. In vlteriorem etiam fluminis ripam transgressi Syracusani

A (erat autem præceps) & dispositi è loco superiore Athenienses telis conficiebant.

Ασμένοις. Lubentes, auidè. locus misericordiæ. tanta erat sitis, tanta bibendi auiditas, vt mortis periculum imminens negligerent.

Κοίλῳ. In cauo fluminis alueo: ita, vt cauitas adiuuaret perturbationem.

B Διεφθαρμένον. Permixta sanguine, & polluta.

Περιμάχητον. Vel multi de ea inter se digladiabitur, vtri scilicet potiùs, vel flumen ingrederentur, & aquam talem biberẽt. vel, pretiosa, grata, & accepta erat, quãuis cœno & sanguine polluta esset.

Τέλος δὲ. Ad extremum, cùm aceruis cadauerum in flumine cernerentur, &c.

D Τὸ διακλαπέν. Surrepti, suppressi.

556.A Λιθοτομίας. Lapicidinas.

Ασφαλεστάτην. Tutissimam existimantes eam custodiam. σῶς ἐστιν, ἀντὶ τοῦ εἱρκτήν.

B Τὸ ἀγώνισμα. Certamen, vel præmium. actorum propriè est in scena 96. Νομίζοντες, ὅπερ ἦν, &c. καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανῆναι. & 96. αὐτοῖς ἐνόμιζον καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν [?]).

C Ξυνέβαινε δὲ. Rem non prætereundam silentio narrat obiter Thucydides: est enim notatu digna. Nam quamuis ambo isti duces essent hostium, tamen alter eorum erat infensissimus Lacedæmoniis, nempe Demosthenes, alter erat amicissimus. Demosthenes erat inuisus maximè propter cladem, qua eos affecerat ad insulam Sphacteriam, & propter Pylum captã, & excursiones inde factas, atque direptiones agri Laconici. Nicias erat amicus, quia fuerat author pacis acerrimus, & suaserat Atheniensi populo, vt captiuos Spartanos restituerent.

D Προὐθυμήθη. Magno studio, & animi propensione contendit.

C Αλλὰ διὰ συγγενομένων τινῶν. Iam explicat causas, quibus adducti Syracusani, & socij etiam Niciam supplicio capitis affecerint. Nonnulli ex Syracusanis (inquit) qui habuerant cum eo colloquia, veriti ne quæstione habita de ea re, detegerentur, & pœnas E proditionis darent, eum propterea de medio sublatum voluerunt: Corinthij verò, & alij, veriti ne solicitatis pecunia custodibus (erat enim diues) fugeret, & noui belli author existeret.

D Ηκιστα δὴ ἄξιος: ἐπιφώνημα. Breue encomium pietatis erga deos.

Διὰ τὴν νενομισμένην ἐς τὸ θεῖον ἐπιτήδευσιν. Propter deorum cultum, quo vti consueuerat. propter suã in deos pietatem.

F Εν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ. Rem probat à loci natura, ab anni tempore, à priuatione rerum necessariarum ad arcendos æstus, & frigora: à victus genere, & ab aliis locis, quibus πάθος augetur.

Τὸ πνῖγος. Æstus.

Ελύπει. grauabant, grauiter afficiebant.

Κοίλῳ χωρίῳ. In loco cauo, & depresso: in eiusmodi enim locis conclusus calor solis ingentem æstum efficit.

G Διὰ τὸ ἀστέγους: αἴθριοι τῷ δὲ μὴ στέγην οὐκ ἔχειν. Quasi sub dio semper erant, & nullo tecto tegebantur.

Καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι. Contra verò frigora nocturna ingruentia nimia mutatione morbos afferebant.

Τοὐναντίον. Diuersæ à diurnis æstibus.

557.A Πάντα τε ποιούντων αὐτῶν. ἀσμένως. Adiuuante præsertim odore tetro, tum ex multitudine cadauerũ, tum ex

tum ex tantæ multitudinis excrementis, quæ necessariò eodem in loco subsidebant.

Γάντα ποιούντων. Quælibet facientibus: id est, vesicam, & aluum ibi exonerantibus.

Κοτύλην ὕδατος. Genus mensuræ liquidorum, & aridorum. Locus autem admonet exiguam fuisse mensuram.

Αλλά τε ὅσα. Aliis etiam incommodis conflictati sunt.

Επιγενόμενα αὐτοῖς. Eos inuaserunt.

Οὕτω διῃτήθησαν. Sic vitam egerunt.

Ξυνέβη τε. Locus amplificationis. denique (quasi diceret) hæc clades Græcorum accidit maxima omnium, quæ hoc bello contigerunt, atque adeò omnium aliarū, quas Græcis accidisse memoria accepimus.

Καὶ οὐδὲν ὀλίγον. Et nulla ex parte leuiter afflicti, omnibus ex partibus grauissimè afflicti.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

LIBRI OCTAVI

ARGVMENTVM.

ES δὲ τὰς Αθήνας Octauus, & postremus iste liber continet res multas, & varias, sed in Græcia gestas, trāslato bello ex Sicilia. Demonstrat primùm summam desperationem Atheniensium accepto nuntio de clade suarum copiarum: indignationem in eos, qui bellum istud suaserant, & in vates, qui suis vaticiniis victoriam obnuntiantes, ad istam expeditionem eos impulerant. Ostendit apparatum eorundem aduersus hostes, quos summis copiis pedestribus, maritimisque aduersus se venturos expectabant. Declarat motum Græcorum omnium contra Athenienses: apparatus etiam Lacedæmoniorum, maximamque spem de bello conficiendo. Habet quæ Agis rex Lacedæmoniorum per eam hyemem gesserit: Euboensium legationem ad eum de defectione: item Lesbiorum, qui & ipsi ab Atheniensibus desciscere volebant. Chios etiam, & Erythræos idem molitos esse demonstrat: & Lacedæmona venisse solicitatum Lacedæmonios, vt se reciperent. Persequitur deinde varias res gestas à Lacedæmoniis, & Atheniensibus æstate insecuta. Studia Lacedæmoniorum in adimendis sociis, & amicis Atheniensium: contentionem contra Atheniensium in eis retinendis. Defectionem Chiorum, Erythræorum, Clazomeniorum, & apparatus Atheniensium aduersus eos. Narrat quæ Alcibiades gesserit pro Lacedæmoniis. Fœdus ictum inter Lacedæmonios, regem Persarum, & Tissaphernem, quas vrbes Chij ad defectionem solicitauerint, motum popularem Samiorum aduersus nobilitatem, & statum popularem in ea ciuitate constitutum. Habet denique multas res, & diuersas, varia fortuna inter Athenienses & Lacedæmonios ad Hellespontum gestas. Habet motum, & seditionem Athenarum, & rerum commutationem ex republica in paucorum dominatum, & vice versa ex dominatu paucorum in statum popularem, & restitutionem Alcibiadis ab exilio. Hæc sunt in vniuersum capita rerum, quæ hoc libro continentur.

Πανσυδί. ἢ πανσυδεί, πανσυδίῃ, ἢ πασσυδίῃ. Ομηρος. παμπληθί, ἢ πάσῃ ὁρμῇ.

Τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι. Authoribus, & suasoribus eius expeditionis. ῥήτορες οἱ τῷ δήμῳ ξυμβουλεύοντες, οἱ ἐν δήμῳ ἀγορεύοντες, qui studiosiùs, & ardentiùs suaserant.

Θειάσαντες. Afflatu diuino correpti, vel religione impellentes.

Ελύπει. Premebant, mœrore, & molestia afficiebant.

Αμα μὲν γάρ. Probatio ab enumeratione partium, & priuatim, & publicè amiserant pedestres, maritimasque copias.

Ενδιδόναι. Succumbere. 559. A

Καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφαλείας ποιεῖσθαι: Et socios præsidiis firmare, ac stabilire, tueri.

Τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν. Et res vrbanas aliqua ex parte corrigere, & sumptus minuere.

Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat motum totius Græciæ aduersus Athenienses, tam sociorum, quàm eorum, qui non erant socij.

Επηρμένοι ἦσαν. Erectis animis.

Καὶ παρὰ δύναμιν. αὐτῶν ἀφίστασθαι. Sic ego distinguo, supra vires: id est, quamuis impares essent ad resistendum.

Οργῶντες. Impetu, & libidine animi de re iudicabant, rationi nullum locum relinquebant.

Ως τό γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται. Futuram sibi facultatem, vt breui Athenienses superarent. Hic est germanus sensus.

Η δὲ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις. Porrò Lacedæmoniorum ciuitas bene sperabat de successu rerum, & bello finiendo tum ob ea, quæ ante demonstrata sunt, id est, motum totius Græciæ, &c. tum quia Siculorum copiæ ineunte statim vere expectabantur.

Πάσι πάντη. Quia Græcia tota erat in motu contra Athenienses, quia socij Lacedæmoniorum erant longè alacriores, quàm antea, quia vectigales Atheniensium ardebant studio defectionis.

Τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου. Classis accessione: classe aucta.

Γαντιχόθεν. Itaque omnibus rebus confirmati bellum capessere cogitabant postpositis cæteris curis.

Λογιζόμενοι. Reputantes secum si bello finito res bene sibi cessisset, fore, vt maximis periculis liberati imperio totius Græciæ ipsi potirentur.

Εὐθὺς οὖν. Ingreditur iam in narrationem rerum gestarum, docet Agidem regem Lacedæmoniorum, qui Deceleæ aderat cum præsidio per eam hyemem pecunias coegisse à sociis alendæ classis causa: Lacedæmonios verò imperasse sociis 100 naues ædificandas. 560. A

Μηλιέως κόλπου. Sinus maliacus, in cuius faucibus Sperchia, & Scarphia erant: Sperchia Septentriones versus, Scarphia versus austrum.

Απελαβών. Ingenti acta præda, ex ea pecuniam coegit.

Τά τε ἄλλα. Socios nauales, τὴν ὑπηρεσίαν, armamenta, &c.

Καὶ σούνιον τειχίσαντες. Et Sunio munito, vt naues, quæ commeatum subuehebant, tutò præteruehentur. vide libro 6. 241.

Καὶ τὸ, τὸ ἐν τῇ Λακωνικῇ. Deserta munitione, quam A in agro Laconico extruxerant, & cæteris sumptibus contractis, si qui non adeò necessarij videbantur.

D Περαιοῦντων δὲ πρῶτα. Euboenses primùm demonstrat egisse cum Agide rege de deditione interea dum bellum ab vtrisque pararetur.

Καὶ οὐδὲν ἄλλο. L. V. Nihil aliud, quàm inuicem se in apparatu belli præuenire maturantibus. Scholia, nihil aliud, quàm bellum ipso apparatu tenus incipientibus. F. P. Et in renouando bello speciem incipientium bellum præbentibus: id est, apparantibus bellum perinde ac si tunc primùm illud mouerent.

561.B Κύριος ἦν. Habebat ius & merum imperium.

Δεινός. Formidabilis.

Εσπευδον. Operam dabat.

C Χῖοι δὲ καὶ Ἐρυθραῖοι. Narrat Chios, & Erythræos etiam ipsos studuisse nouis rebus: sed non ad Agim, sed ad Lacedæmonios se conuertisse.

Ερυθραῖοι. ἐρυθρά, πόλις ἰώνων. Στέφανος, ἡ Κνωπούπολις, ἀπὸ Κνώπου.

Επῆγεν. alliciebat. ἐπαγωγὰ ῥήματα.

Υπὸ βασιλέως γάρ. Etenim nuper impetrauerat à rege tributa, quæ regi debebat ex sua iurisdictione, hic est sensus. L. V. exegerat,

D Τοὺς τε ἀπὸ φόρους. Explicat consilium Tissaphernis, sperabat, si Lacedæmonij rerum potirentur, & Athenienses Ionia expellerent, fore, vt faciliùs tributa exigeret: id est, vt suis commodis consuleret, & regi socios adiungeret Lacedæmonios, atque ei gratificaretur.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον. Vna eadem contendebant, eadem in re elaborabant.

562.A Καλλίγειτος δέ. Narrat Pharnabazum, & ipsum regis Persarum Satrapam eodem tempore, quo Tissaphernes dabat operam, vt Lacedæmonios regi socios adiungeret, contendisse ipsum quoque idem, quod Tissaphernes.

B Προσεδέξαντο. Admiserunt.

C Κατέσχον.) (ἐπέσχον.

Ικανὴ δὲ τὰ ἄλλα. Cæteras habet facultates, pecunias scilicet, copias, arma, &c. quas fama erat eam habere.

D Ως οὐκ ἐλάσσους. Quia nō minus nauium quàm 60. esse illis constabat: vel quia non pauciores 60, &c.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον. Mutationem consilij Lacedæmoniorum notat, & affert rationem.

Σεισμοῦ ψυχαίνουσι. Eo omine deterriti refrixerunt.

E Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου. Res gestas anno vigesimo istius belli incipit explicare. Narrat Lacedæmonios ineunte statim vere misisse viros Spartanos Corinthum, qui per isthmum traiiciendas curarent naues in mare Ægæum: quò citius ad Chium contenderent.

563.A Καὶ τὰς ἄλλας. τὰς ἐκ τῆς Βοιωτίας.

Ο μὲν οὖν Καλλίγειτος. Docet legatos Pharnabazi noluisse sequi eam classem: noluisse etiam conferre pecunias, quas secum attulerant: quia nimirum non impetrauerant rem cupitam. Sed constituisse postea parata noua classe discedere.

B Εκοινώνουν. κοινωνοὶ τοῦ πλοῦ. κοινωνοῦμαι. Non susceperunt vnà nauigationem, eos non sunt comitati suis nauibus.

Ες τὴν ἀποστολήν. Vt classis mitteretur.

Ωρμημένοις. Destinasse, deliberasse.

Οὐδὲ αὐτός. Id est, etiam ipse accommodauit se ad eorum voluntatem.

C Προστεταγμένος δὲ ἄρχειν. Præpositus, præfectus fuit huic classi.

Εξέπλεον τὸν πλοῦν. Naues soluebant, nauigationem suscipiebant.

Καταφρονήσαντες ἀδυναμίας. Contempta imbecillitate.

D Αγις δὲ αὐτοῖς. At Agis offerebat conditionem, vt illi ludos peragerent, & fœdus ludorum continuarent, classem sibi traderent, se enim simulaturum esse suam.

B Επιμένειν ἐβούλετο. Volebat, studebat simulare classem esse suam.

Μὴ λύειν. Hinc colligimus quandiu ludi peragebantur, inducias fuisse publice.

564.A Τὸ πιστόν. Fidei pignus.

Τῆς ἀποστάσεως τῶν νεῶν. αὐτὰ τὰ τοὺς χίους ἀποστείλαι τὰς ναῦς.

C Οἱ πολλοί. plebs, τὸ πλῆθος, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Οἱ δ' ὀλίγοι. τὸ δῆμος, οὐ βουλόμενοι.

B Πρὶν τι ἐχυρὸν λάβωσι. Priusquàm aliquod præsidium nacti essent. ἐχυρόν, αὐτὸ τις ἰσχύς.

Εσκόπουν ἐς αὐτά. Spectatum eos veneram, quod nunquam fecissent, nisi fœdere cautum sibi esse existimassent: erant enim hostes, & capitales.

Επηγγέλθησαν γάρ. τὰ ἴσθμια σπονδαί. Indicti fuerant ludi, promulgati, denuntiati.

D Καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν χίων ἐγένετο. Et Chiorum conatus, & consilia, quippe quæ poterant perspici, facilè patefacta sunt.

Κατάδηλα: quia ὅτι τὸ στρατεύσαι ἐκινοῦσιν, καταφρονοῦντες. &c.

Τὰ τῶν χίων. Quæ spectabant ad defectionem.

Κεγχρειαί. Oppidum, & naualia Corinthiorum in Ægæo. Lechæum in Ionio portus.

C Προσπλεύσαντες. Aduersus eos progressi.

Ισως. Quia postea 37.

E Επῆγον. Eiiciebant eos in altum, quia celeritate nauium, scientia, & artificio gubernatorum freti, sperabant se clusuros in aperto, & patenti mari, vel producta longius acie eos circumuenturos.

Επὶ πολύ. Ad multas horas, ad tempus refero, non ad spatium, vt Laurentius Valla.

D Παραπλέοντες. Terram legentes.

Ορμίζουσι. Deducunt in portum.

565.A Επέταξαν. Disposuerunt, vt scilicet eas obsiderent quodammodo, & eius rei causa stationem

F obtinerent.

Ορμίζονται. In stationem se recipiunt, stationem subierunt.

B Καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακήν. Qui cùm cernerent eiusmodi moram pro tuendis nauibus fore difficilem, & laboriosam, de incendenda classe cogitarunt.

C Ωρμημένοι αὐτῶν. Properantibus, incitatis.

D Αποστῆναι. Ne desisterent.

566.B Τὴν λιμενάδα. Locus opportunissimus ad conseruandas naues, quæ ex Sicilia Corinthum nauigant.

G Κωρύκον. Montem intelligit iam è regione Teo insulæ in Ionia. aliàs antrum significat Parnassi, necnon in Cilicia.

C Προξυγγενόμενοι. Congressi antea.

Τῶν ξυμπρασσόντων. Socius coniurationis.

Καὶ οἱ μὲν πολλοί, τὸ στράτευμα, explicat, quo Chij à Chal-

Chalcideo, & Alcibiade impulsi sunt ad defectionem, curauerant (inquit) nobiles, vt Senatus cogeretur: atque ita introductis Chalcideo, & Alcibiade, illis autem multa, & magna pollicentibus, Chij crediderunt, & statim illi, & Erythræi defecerunt. A

Παρεσκεύαστο. Data fuerat opera.

D Πολίχνα. πόλις τῆς τρωάδος. Στέφανος, ὁ πολιχναῖος.

567.A Τά, τε χίλια τάλαντα. τὸ ἐξῆς, ἐψηφίσαντο κινεῖν. libro 2. 56. καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων, ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησαμένοις, χωρὶς θέσθαι, καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν. ἢν δέ τις εἴπῃ, ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι νηίτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι. θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο. ἀνακίνητον. B

E Ὕπαρχος. Proprætor.

568.A Ἀντιπληρώσαντες. In eorum locum substitutis, vel armatis ex ipsa insula, &c.

Ἐβούλετο χάρ. Consilium. Ambitione Alcibiadis hoc ita factum.

B Τὸ ἀγώνισμα. Præclarum istud facinus.

Λαθόντες οὖν. Cùm igitur plerunque cursus clandestinè confecissent, & non ita multò ante Strombichidem, & Thrasyclem Miletum peruenissent.

Ξυνδιώκων. Vnà cum Strombichide contendens eò, & properans.

Κατὰ πόδας. E vestigio.

Λέβηδόνθος αἰολίδος. Στέφανος.

569.A Ἀναίας. Cariæ vrbem, è regione Sami, ab Anæa Amazone ibi sepulta. Στέφανος, αἰαῖται οἱ πολῖται. lib. 3.

Διὸς ἱερὸν. πολίχνιον ἰωνίας μεταξὺ λεβέδου, καὶ Κολοφῶνος, ὁ πολίτης διὸς ἱερίτης. Στέφαν.

570.A Καὶ τοῖς γεωμόροις μεταδίδουσι. L. V. Vrbemque sociis distributionis communicauerunt interdicta facultate iam vlli è populo aliquid aliud his ab illis, aut illis ab his elocandi, cōducendive F. P. Et cum rusticis nihil iam communicabant: nec licebat amplius cuiquam plebeio ius connubij, & affinitatis cum rusticis contrahere.

Οὐκ ἐκδοῦναι. Mutata consecutio, ἐκδοῦναι ἐς ἐκείνους.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Narrat expeditionem Chiorum in Lesbum insulam, vt eam ad defectionem solicitarent: necnon in Hellespontum: & aperit eorum consilia, quibus scilicet adducti tanto ardore animi bellum administrabant. Partim itaque ambitione quadam actos eos hoc fecisse declarat: vt ipsi soli sine Peloponnesiis id præstitisse viderentur: partim, vt socios eiusdem fortunæ, ac periculi plures haberent, atque ita eiusmodi præsidiis munirentur. F

Αὐτοὶ. ἄνευ πελοποννησίων.

Πλήθει. Multa manu, copiis frequentibus.

571.A Ἔρεσσον. πόλις ἐν λέσβῳ ἀπὸ ἐρέσσου τοῦ μάκαρος. ἐξ ἧς θεόφραστος ἀλεξιπόλεως γνώριμοι. ἐρέσσιος ὁ πολίτης.

Νεῶν χίων: πεντε[illegible] δηλονότι.

B Καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἰωνικῶν νεῶν ὁπλίτας πεζῇ. hic distinguendum.

Ἄντισσαν. πόλιν λέσβου ἐφεξῆς τῷ σιγείῳ: ὅθεν τέρπανδρος ἐξήγησε τοὺς Κιθαρῳδούς, ἀπὸ ἀντίσσης τῆς μάκαρος θυγατρός. ἔστι καὶ μία τῶν κυκλάδων. Στέφανος. G

Ἠναντιοῦτο. Nihil succedebat, omnia resistebant.

Ἀπεκομίσθη. Recepit se.

C Δαφνοῦντα. φωκικὴ πόλις.

Πάνορμον. πόλις σικελίας. λιμὴν ἐν μάλιστα πανορμοῦν ... Στέφανος. sed iam τῆς μιλησίας. D

Οἰνοῦσσαι. Στέφανος, vnam facit.

Σιδοῦσσα. πόλις ἰωνίας. E

Πτελεὸν. πόλις ἰωνίας, à copia τῶν πτελεῶν, id est, vlmorum.

Α ἐν τῇ ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη. L. V. Quos muros in Erythræa habebant, diruerunt. F. P. ἰσως: quas vrbes, &c. obtinebant.

Καρδαμύλην. Oppidum aliâs Laconicum, iam vicus in Chio. 572.A

Φανάς. ἀκρωτήριον τῆς χίου, ἔνθα τὸ ἀπόλλωνος ... ἀναφανῆναι τῇ λητοῖ τὴν δῆλον. Στέφανος.

Ἀπαθῆ οὖσαν. Illæsam, non direptam.

Διεπόρθησαν. Diripuerunt, populati sunt, vastauerunt.

Χῖοι γὰρ μόνοι. Instituit hic purgationem Chiorum, qui defecerant ab Atheniensibus, & occurrit quodammodo ad illud, quod poterat obiici. Chiorum ager fortunatus, & beatus erat, cur igitur illi non conseruarunt eum rerum suarum statum? λύσις τῷ ἀντιπίπτοντι, non insolentia hoc fecerunt. 2. sed freti firmissimis præsidiis, quæ se sperabant habituros, multis (inquam) sociis ciuitatibus, quas eiusdem periculi socias fore sperabant, 3. quia intelligebant res Atheniensium esse infirmissimas vel iudicio ipsorummet. Itaque efficit Chios fortunæ culpam non debuisse præstare: neque esse vertendam illis vitio. Artificiosè hæc dicuntur. C

Εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καὶ. Simul beati, & modesti post Lacedæm. fuerunt, id est, secundis rebus non sunt facti insolentes. B

Καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου. Incrementum. L. V. qui quò magis ciuitas proficiebat, eò magis ei instruendæ, atque ornandæ operam dabant. F. P. imò vnà cum incremētis reipublicæ crescebat etiam eorum virtus, & modestia.

Ἐπεδίδου ἐπὶ τὸ μεῖζον. Crescebat.

Τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο. Eò magis dabant operam modestiæ.

Ἐχυρώτερον. Vt essent magis muniti.

Παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον. Contra suas rationes: contra id quod erat futurum tutum, & firmum, ac salutare ipsis.

Εἰ δέ τι. Quod si quid opinione lapsi sunt, (vt solet contingere humanitus) tamen cū multis lapsi sunt. C

Ξυναιρεθήσεσθαι. A multis captum, vel euersum iri.

Τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. ξυνήμαρτον.

Καταπαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. Conatus compescerent. D

Ὀπλιτοφύλακες. Quales describit Cæsar initio libri quinti.

Προεξάρξαντες. Commisso prœlio prius, superantur. 573.A

Ἀτακτότερον χωροῦντες. Hæc est causa: quia ordines non seruabant. L. V. Latiùs exporrecto suo cornu.

Καὶ ξυνέβη. Rem nouam, & memoratu dignam attingit Thucydides, Ionas vicisse Dorienses hinc inde, id est, Milesios Ionas vicisse Argiuos: Athenienses Ionas ex acie aduersa vicisse Peloponnesios. B

Ἰσθμώδεις. Facultas rei peragendæ. C

Περὶ δείλην ὀψίαν. Sub crepusculum vespertinum.

D Ἐκπολεμῶσι. Vt reliquias belli persequerentur, & Athenienses euerterent.

E Τραχῖνος τῆς μιλησίας. Nam erat φρύριον etiam prope Trachinem.

Ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ὑστέρῳ: ἀντὶ τὸ ἀσφαλῶς. Tutius esse rem differre: vt spatio temporis interposito, liceat explorare copias hostium, nauium numerum, & alia id genus, vt inita ratione videant an tuto committi possit prœlium. Efficiebat itaque se non esse temerè discrimen subiturum.

574.B Σαφῶς. Hic ego distinguo.

Ἱκανῶς. Quod satis sit.

Καὶ καθ' ἡσυχίαν. Et per otium, id est, non vrgente hoste.

Οὐδέποτε. Se nunquam temerè belli fortunam tentaturum.

Εἴξας τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει. Superatum fugæ infamia.

Οὐ γὰρ αἰσχρόν. A turpi: sed καινῷ κινδύνῳ: turpius est superari cum maximo periculo reipublicæ, quàm cedere non victum salua republica.

C Ἡ μόγις. Summa argumentationis hæc est. Si non licet subire pericula vel lacessitis, vel non lacessitis nobis propter acceptam cladem in Sicilia, multò minùs licet dum nulla imposita est necessitas. Argumentum à maiori ad minus: sed subest probatio argumenti ὅτι ταῖς χεχρημέναις ξυμφοραῖς.

Σπουδῇ μόλις. Ὅμηρος ἰλιάδος β. σπουδῇ δ' ἕζετο λαός.

Αὐθαιρέτως. Vltro suscepta.

D Τῶν σκευῶν. Instrumento duntaxat, quòd secum attulerant.

Οὐκ ἐς τὸ μόνον. Non solum dum præfuit huic classi.

575.A Ἐπικατάγονται. Post eos digressos appellunt.

Τὰς μετὰ χαλκιδέως. Quæ cum Chalcideo fugatæ fuerant: & tamen, nihil tale supra vidimus, cognouimus paulò post fœdus factum Chios cum decem nauibus fugæ sese mandasse insequentibus Atheniensibus: sed tamen Chalcideus non aderat. Suspicor itaque locum esse mendosum aut hunc aut illum, καὶ ἐλθούσας αὐτῷ χαλκιδέως ἀγγελίας.

B Ἀλλ' ὁ αἴτιος: ἀντὶ τὸ ἄλλας ἤ.

Ἐπιφανέστατοι. L.V. Præcipua extitit laus Syracusanorum. F.P. probata fuit potissimùm virtus Syracusanorum.

C Ἔλαβε χρήματα πάνυ πολλά. Magna vi pecuniæ potitus est.

Παλαιόπλουτον γὰρ ἦν. Erat enim oppidum à priscis vsque temporibus locuples.

Παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες. Traductis ad se, & iunctis suo exercitui, & nullo maleficio affectis.

Ξυνέταξαν. Suis ordinibus admiscuerunt.

Στατῆρα δαρεικόν. Minam valebat, vt sunt nummi aurei lusitani nostris temporibus.

D Καθίστησιν ἐς φυλακήν. Præsidio muniuit.

Ἐς δραχμὴν: ἀντὶ τὸ μέχρι δραχμῆς. In singula capita singulas drachmas dabat quotidie: ita, vt singulos menses singuli remiges tricenas drachmas haberent.

Τετριώβολον. Id est, dimidiam drachmam.

576.A Μαλακώτερον. Mollior, languidior erat, id est, non resistebat acrius.

C Ἀρχόμενος. ὅτι paulò ante διαχειρισάμενοι.

Ἐθαλασσοκράτουν. Mare obtinebant: maris imperio potiebantur.

A Τούτου μὲν ἐπέσχε. L.V. Maturabat eam perficere. F.P. Ab ea re abstinuit, ea re supersedit.

Βελτίους ὄντας. Quia Milesij obsidione liberati fuerant, & lassus subacta.

Ἀπροθύμως ὄντες. Non erant propensi animis.

577.A Διαιρήσειν, καὶ καθορμισάμενοι: ὁμαλῶς.

D Ἐπὶ προσβολήν — ἀφορμώμενοι.

578.A Ἐκ τῆς Σάμου. L.V. & author annotationum, ex Samo, id est, à Samiis conflictum: ego à captiuis, qui ad Samum detinebantur.

B Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ τῶν ἀθηναίων στρατός: transit ad Athenienses. Docet interea dum Astyochus, & Pedaritus, alter ad Miletum contendit, alter Chium repetit, classem etiam Atheniensium circumuectam montem incidisse in naues hostium: & dum eas insequuntur, amisisse tres naues, cæteras ad Phœnicuntem sese recepisse.

B Καὶ ὥσπερ ἰδόντες. Quas simulatque conspectas insequi cœperunt, statim tempestas est exorta.

C Αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι. L.V. quæ præ cæteris instructæ erant. F.P. quæ ante alias procurrerant, & insecutæ fuerant.

Διαφθείρονται. Pereunt, καὶ ἐκπίπτουσι. L.V. impactæ mœnibus Chiorum. F.P. fluctibus eiciuntur ad vrbem.

D Ἰσιόν. πρὸς τὸ σημαινόμενον, τὸ ἀκρωτήριον δηλοῖ.

579.A Τὸ δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι. Renouatum fœdus inter Lacedæmonios, & regem Persarum narrat: & simul causam explicat, cur ita fuerit renouatum: hæc fuit, quia Peloponnesij non indigebant neque stipendio, neque commeatu.

B Βιαίως. Iniqua, non iusta.

580.A Κέλητι μόνος. equus, qui à sessore agitatur, iam nauigium actuarium: non tamen quod vnico remo ageretur: nam mihi non fit verisimile Theramenem conscendisse tam paruum nauigiolum, cùm mare magnum esset nauigaturus.

Ἀφανίζεται. Demergitur: ita, vt nunquam posthac visus fuerit: tollitur è conspectu hominum.

E Οἱ δ' ἐκ τῆς λέσβου ἀθηναῖοι. Narrat Athenienses Lesbo profectos ad Chium insulam venisse, & copiis expositis Delphinium castellum Chiorum muniuisse.

Οἱ δὲ χῖοι. Exponit causas, cur Chij eam munitionem non impediuerint: quia superioribus præliis afflicti fuerant sæpius: quia discordes erant animis.

F Ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τοῦ τυδέως, &c. ἡσύχαζον ὁ ἄλλος vt sit sensus, à seditione abstinebant, quamuis haberent iustas causas arma capiendi. Causæ erant, quia factio Laconica sumpserat capitis supplicium de nonnullis propter suspicionem Atticismi.

Τεθνεώτων. Capitis supplicio affectis.

Κατ' ὀλίγον ἐς ὀλίγους. Coacta, & vi à paucorum dominatu premeretur, detineretur.

Καὶ οὔτ' αὐτοὶ ἀξιόμαχοι. Eamque ob causam neque ipsi parès se existimabant Atheniensibus, neque manum militum peregrinorum, quæ erat cum Pedarito. Hic est sensus germanus.

G C Ἐκ δὲ τῆς πελοποννήσου. Narrat 27 naues Lacedæmoniorum in Ioniam venisse: & inter nauigandum in viginti naues Atticas incidisse: cepisse tres: cæteras aufugisse: sed primo loco docet, quæ naues essent istæ.

Περὶ ἡλίου τροπάς. τὰς χειμερινὰς intelligit.

Τεσσα-

581.A Τὰς ἀρίας. Nam ἐστὶ καὶ κρήτης πόλις. Σπίφανος.

Εὐπόθητον δή: αἰτία τῶν Α.

Ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες. Quasi in tuto essent, quasi extra periculum, &c.

B Αγγελίαν. Modò personam significat, modò rem ipsam.

Ξυμπαρακομισθῆναι. Vt præsidio eius classis muniti deducerentur.

Οἱ γὰρ οἰκέται. Digreditur & docet causas, cur Chij à terra tam grauiter vexarentur. Magnam seruorum vim habebant (inquit) Chij. Hi serui, tum quia seuerius in eos, si quid delinquebant, animaduertebatur, tum quia castra hostium erant propinqua vrbi, ad hostes perfugiebant, & cùm essent periti locorum, magna damna Chiis inferebant.

Καὶ μέγα. ἐπιδήλωσις.

C Διὰ τὸ πλῆθος. Ne freti sua multitudine in dominos insurgerent, & in eos impetum facerent.

Βεβαίως. Propter locum occupatum, & munitiones erectas.

Κακά. Detrimenta attulerunt.

Καὶ ἐπιπλοῦς ὄντες. Facultas succurrendi.

Καὶ στρατοπέδῳ, καὶ ναυσίν. Et dum alia maiore munitione circumuallabantur. L.V. refert ad Astyochum circumuallantem exercitu, ac nauibus, ampliore castro hostium castrum.

D Ὑστερα. Posthabenda, contemnenda.

Ξυμπαρακομίσαι. Miletum deducerent suo septas præsidio.

582.B Η φυλακή. Munus obseruādi mandatum fuerat.

Σύμμαχοι πόλεις καὶ ἐκεῖ ... (illegible Greek)

Ηθροισμένοι ... Nō refectis copiis, &c.

C Πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι. Priusquàm fama de ipsius aduentu emanaret.

Καὶ αὐτῷ ὑετός τε. Cùm imber, & cœlum nubilum. τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, αἰτία τοῦ ὑετοῦ.

D Εκλάσαν. Hoc refert L.V. ad naues Astyochi: cùm tamen sit ad classem Charmini referendum.

583.A Αφανίσεις. πόλις καρίας, καὶ λιμὴν ῥόδου. Σπίφανος.

Αφικόμενοι δὲ ἤδη ὄντες. Docet quid egerint Peloponnesij ad Cnidum coacta tota classe, reficiebant naues, agebāt cum Tissapherne de tota ratione belli: si qua res gesta fuerat, quam non probarent, corrigebant.

B Μάλιστα δὲ ὁ λίχας ἐναντία. Ergo præstabat cæteris prudentia.

D Κάμειρος. Ομηρ. Λίνδον, Ιηλυσσόν τε καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον. Hinc fuit Pisander poeta insignis. Στέφανος.

Εξεφόβησαν. Terrorem iniecerunt.

584.A Πελάγιοι. Altum tenentes.

Ὑστερήσαντες δὲ οὐ πολλῷ. Itaque cùm serius aliquanto venissent.

B Εν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον. Transit ad alia. Docet Alcibiadem post prœlium Mileti factum, & Chalcideum in eo cæsum, venisse in suspicionem Lacedæmoniis: itaque Magistratus Lacedæmoniorum scripsisse ad Astyochum, vt eum tolleret de medio. Quare Alcibiadem subodoratum rem, ad Tissaphernem sese recepisse: & paulatim eum auertisse ab amicitia Lacedæmoniorum, & à stipendio pendendo classi.

Πρὶν ἐς τὴν ῥόδον ἀναστῆναι. L.V. antequàm Rhodum ad deficiendum induxissent. F.P. antequàm castra mouissent Rhodum versus.

Χαλκιδέως. Quo cum venerat Lacedæmone, & qui fauebat ei, vt verisimile videtur.

A Ενάντια μάλιστα. Resistebat maximè, opponebat se, vt eas affligeret. affligebat, ad verbum.

Διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος. Docendo Tissaphernem omnia, quæ erant obfutura scilicet Peloponnesiis.

Τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμε. Stipendium contraxit, minuit.

Εκ πλείονος χρόνου. Spatio enim temporis opus est ad rerum vsum percipiendum, & scientiam cuiuslibet artificij consequendam.

B Οὐ βουλόμενοι πονηρεύεσθαι... (illegible Greek)

Ὑβρίζωσι. Insolentius viuentes. D

Οἱ μέν. Alij essent imbecilliores: σωμάτων.

Οἱ δέ. Alij classem inualidam redderent, deserentes debitum stipendium, quod est obsidis loco.

Απήλασε: καὶ ἀπήλασε. Amandabat repulsam passos. 585.A

Τὰ αὐτὰ ὠφελήσειν. Subleuaturum vt par esset. B

Παρασκευάζειν μᾶλλον. Cunctanter: vel est ἀπαγγέλλει, αἰτία τῆς ... παρασκευάσασθαι. C

C Καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι. Vt regi liceat alteram partem cum altera committere, ita, vt inter se certantes atterantur.

Γενόμενος δ' αὖ. A contrariis: ἐναντίως, quòd si ad alteram tantùm partem deferatur imperium, destitutum iri regem sociis, quibus cum alteram factionem iam factam præpotentem deiicere, ac superare valeat.

Ευτελεῖ δὲ τὰ δεινά. Minoris autem esse faciēda D

D illa pericula, quæ paruo sumptu subeuntur.

Καὶ ἅμα. Locus à contrariis.

Επιτηδειοτέρους τε ἔφη. Quòd si detur optio vtros potius iuuare rex debeat, Athenienses potius esse iuuandos, qui maris, non terræ imperium sibi vendicent.

Τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον. Qui & verbis & factis idem maximè faciant, atque rex ipse, quia scilicet vt rex in seruitutem redigere volebat, ita & ipsi Græcos.

E Ξυμφορώτατον. Maximè conuenientem.

Απομειώσαντα. Resecantem. metaphora à carpentrariis, id est, cùm imminuerint opes Atheniensiū, vel imminutis iam opibus Atheniensium. 586.A

Κακῶς. Malignè, parcè. B

Τὴν ἀκμήν. Vires.

Επιτίθεσθαι δημοκρατίαν διαλύειν, tentata est. 587.A

Ὑποτείνοντος. Ostendente, porrigente.

Περιποιήσειν τὰ πράγματα εἰς ἑαυτούς. Rempublicam ad se trāslaturos, id est, eius administrationē. B

F Ξυνίστασαν. Socios coniurationis adiungebant homines idoneos ad eam rem.

Τὰ ἀπὸ τοῦ Αλκιβιάδου. Id est, de eius reditu: quæ ab Alcibiade agebantur. Hic latenter carpit Thucydides astum eorum, qui coniurationem fecerāt. Alcibiades dederat primus materiam rerum innouandarum: illi astutè, vbi rem procedere animaduerterunt, veriti ne si Alcibiades restitueretur, tyrannidem occuparet, se verò à rerum administratione amoueret, de eo ab hac amouendo agere cœperunt. C

G Εὔπορα. Expedita. ὁ πρὸς τῷ πορεία à trāsitu vadorum.

Καὶ πιστά, et tuta.

Αλλ' ὅτι Αλκιβιάδης. Exponit rationes, quibus adductus Phrynichus nō probaret reditum Alcibiadis, quia suspicabatur eum, non reipublicæ, sed sui causa hæc moliri: sibi autem videndum

esse, ne inter se, & regem oriretur aliquod dissi- A
dium.

D Οὐκ εὔπορον τῷ λέγειν: τὸ ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας τοῦ ἀθηναίων πράγματα ἕξειν. Non facta facile esse prædicans, regem Lacedæmoniorum amicitia neglecta, &c. sequi societatem Atheniensium, & in maiores, grauioresque molestias incidere.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων. Id est, maris imperium sibi vendicantibus.

588.A Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις. Alterum incommodum, quo deterrebat Phrynichus: Ciuitates, quæ B defecerunt, non sunt rediture in gratiam: quæ sunt imperio subiectæ, in eo non permanebunt. τὰς πόλεις, αἳ τι τῶν περὶ τῆς πόλεων.

Οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτούς. Confirmatio à voluntate. homines amant libertatem.

Τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους. A voluntate virorum bonorum argumentatur. Viri boni malunt statum popularem, quàm dominatum paucorum. Tria genera ciuium constituit.

Αὐτούς. τοὺς ὀλιγαρχικούς. Non viros bonos, vt C Scholia volunt.

B Ποριστάς. L.V. qui largitionibus vterentur. F.P. qui duces, authoresque futuri essent calamitatum reipublicæ.

Ἐξ ὧν. Ex quibus malis ipsi οἱ ὀλιγαρχικοί magnos perciperent fructus, magnos quæstus facerent.

Σωφρονιστὴν Et moderatorem τῶν ὀλίγων, qui illos refrænaret, atque compesceret.

Καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν γε τῶν ἔργων. Ab effectis fi- D dem facit: vnde hæc tu nosti? quænam istius voluntatis, atque opinionis ciuitatum indicia, & argumenta habes? facta ipsa (inquit) clamant, & arguunt. Ciuitates re ipsa doctæ, ita sentiunt.

Οἱ δὲ ξυλλεγέντες. Sed qui conuenerant ex coniuratis, rata fecerunt ea, quæ secum iam constituerant, id est, conditiones acceperunt.

C Ξυμμαχία. Coniurationem nunc significat.

Τῆς καταλύσεως τοῦ δήμου. De statu populari tol- E lendo.

D Κακῶς δρᾷ. Maleficio afficeret, vlcisceretur se.

Ὡς κωλυτὴν ὄντα. Qui interpellaret ipsius redditum.

Τρέπεται. Comminiscitur. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui diuertunt aliquò.

589.A Φθείρει. Deteriores facit.

Ξυγγνώμην δὲ εἶναι. Purgabat se simul de crimine proditionis. λύσις τοῦ ἐγκλήματος. Concessio, deprecatio. F

B Μαγνησίας. Quæ Themistocli εἰς ἄρτον à rege Persarum data ὁ παλαιτατ ἱερὸν τοῦ ὄψου. λάμψακος in vinum, μυοῦς, εἰς ὄψον. lib. primo. Erant & aliæ Magnesiæ.

Διότι καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς. L. V. eoque libentius ferebat stipendium non esse persolutum. F.P. Efflagitabat, exposcebat mollius, & languidius. ἡ μεταφορὰ à corpore, αἱ πλάδεια.

D Ἐν φυλακῇ ἔχειν. Præsidiis tueri.

590.A Ἐστρατήγει. Quasi diceret, non solùm magi- G stratus ei non est abrogatus, sed etiam habebat potestatem rerum huiusmodi administrandarum.

Ἐκ τοῦ τοιούτου Ob huiusmodi occasionem.

Καὶ ὡς. Raptim, & properè. L. V., Sed etiam tanquam sic Samus esset duratura.

Δόξας διὰ ταῦτα. Nulla fides habita literis eius, suspicati omnes sunt propter priuatas inimicitias hæc cum de Phrynicho scripsisse.

Παρῄνει. Monebat, atque inducebat. B

Βουλόμενοι δ' ὅμως πεισθῆναι. Sibi haberi fidem apud regem.

Ἄλλως τε καί, ἐπειδή. Præsertim posteaquàm sensit eos non probare fœdus per Teramenem initum, id est, præsertim oblata ea occasione.

Ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρόν. Nam per idem tempus, quo Peloponnesij erant Rhodi, accidit, vt Lichas re verum esse demõstraret id, quod ab Alcibiade Tissapherni dictum fuerat. Lacedæmonios scilicet id agere, vt asserat in libertatem Græcos, id quod re declarabat.

Ἐγεγένητο ἡ διαφορὰ δηλονότι. C

Ἐβεβαίωσεν. Comprobauit, veram esse demonstrauit. L.V. superuenit.

Οὐ φάσκων. Qui negabat.

Προθύμως προσέκειτο. Studiosè ei dabat operam.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου. Pisander & collegæ peruenerant iam Athenas, agere cœperant cum populo de reditu Alcibiadis, & de mutatione status reipublicæ, multi resistebant: sed tandem Pisandri astu manus dederunt.

Κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλοῦ. Multa in summam col- D ligentes.

Τοὺς νόμους βιασάμενος. Qui leges rupisset. L.V. 591.A si contra leges. F.P.

Εὐμολπίδαι. γένος ἀπὸ Εὐμόλπου τοῦ θρακός, ὃς τῶν ἀπορρήτων μυστηρίων ηὗρεν. Hi sacris præerant.

Κήρυκες. γένος ἐν Ἀθήναις ἀπὸ Κήρυκος τοῦ Ἑρμοῦ. Vide Suidam in voce Εὐμολπίδαι.

Ἐπιθειαζόντων. Obtestantibus.

Ἐφοίτα. αὐτὴ τῷ ἔργῳ. C

Ὅπως αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν. Rem transige- D rent, vt è republica maximè fore visum illis esset.

Παρέλυσε. Amouit, abrogauit: speciosa præscriptione vsus amouit.

Ἐπὶ δίκαις, καὶ ἀρχαῖς. Qui præerant iudiciis, & 591.A magistratibus.

Καὶ τἄλλα. Id est, cæteros ciues, qui non erant in magistratu, nec præerant iudiciis.

Εὐφυλακτοτέρα γάρ. Commodiùs enim obseruari B poterat Rhodus.

Ἀλκιβιάδης δέ. Nouum Alcibiadis artificium ex- 593.A plicat. Intelligebat Alcibiades se non posse præstare, quæ fuerat pollicitus Atheniensibus. Quid ita? Quia perspexit Tissaphernem in eam rem non ita esse propensum: itaque eas conditiones pacis petiit ab Atheniensibus, vt illi de pace desperantes colloquium dirimerint, & domum se receperint irati Alcibiadi, quòd se decepisset.

Δοκεῖ δέ μοι καὶ ταῦτα φέρειν. Interponit suum iudicium: & explicat causas, metum scilicet Tissaphernis, ambitionem Alcibiadis.

Ξυμβαίνοντα: vt παλιμπετές, sic ξυμβατικά.

Καὶ ὡς. Etiam sic, id est, cupientem vtrosque terere.

Τοσαῦτα ὑπερβάλλων. Tot conditiones postulabat modum excedens.

Ἐκπολεμωθῶσι. Ne hostes sibi penitus fie- D rent.

Δεδιώς. Explicat consilia Tissaphernis, verebatur ne inopia stipendij cogerentur Peloponnesij prælio

prælio decertare cum Atheniensibus, & facilè ab eis superarentur: vel remiges, & socij nauales diffugerent, atque ita Athenienses soli sine se potirentur voto suo. Denique ne commeatus inopia cogerentur Peloponnesij diripere, ac prædari Asiam.

594.A Οὐδὲ τοῦ μὴ ἀπολέσθαι, ἀρκεῖν ἐπὶ πλείω ἀπὸ θρύλου. [illegible]

B Μαιάνδρου πεδίον. Mæander fluuius Lydiam, Cariamque præterfluens, paucis propè Miletum stadiis placidissimus in mare exit.

595.B Τοπωσάς. πόλις χωρίον, ἀπὸ ἀριστέων [illegible] ἐπὶ τῷ περὶ τὰ νεῶρια.

D Αναίας. αἱ αἱ πόλις χωρίας. E regione Sami.

596.A Καρτερᾶς. Atrox, acre.

C Φρούριον. Præsidium.

Καὶ φυλακήν, & excubias.

Ἐθάρσησαν. Erexit animum, audacior factus est.

D Τὸ γὰρ θαυμάσιον. Reddit rationem, cur ὑπόπτως ἦγον.

Κατέλαβον. Occuparunt, obstrinxerunt, deuinxerunt.

Καὶ τοὺς ἐπαναστάντας. αἱ δὲ πρὸς ταῦτα ἐπαναστάντες.

597.A Ἀνίενται. Remittantur, deserantur, destituantur.

Ἀνέσχον. Sustinerent.

B Ὀνομακλείχου. Loco Strombichidis.

Ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Ad munus demandatum.

Ἐπιχείρει. Simulatè scilicet. hoc explicat paulò post.

Καὶ γὰρ καὶ φυγῆ. Altera causa.

D Ἀνυπόπτως. Nam si antea id fuissent moliti, in suspicionem defectionis incidissent: itaq; Athenienses eos facilè oppressissent.

Περὶ δὲ τὴν Θάσον. In Thaso igitur res cecidit contra eorum vota, qui dominatum paucorum constituere volebant.

Δοκεῖ δέ μοι. Digressiuncula. In aliis quoque locis Atheniensium imperio subiectis meo quidem iudicio.

Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι. Resipiscentes enim ciuitates, vel attentiores ad rem suam factæ, & excluso metu rerum, quas agendas suscipiebant, id est, deposito metu Atheniensium.

598.A Ἐχώρησαν. Progressæ sunt ad certam, & apertam libertatem.

Εὐνομίας. Status, in quo res rectè, iure, ac legibus constitutæ sunt, id est, postposita libertate Atheniensium, quæ erat speciosa, & verbo tenus.

B Λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ. Et præmeditati fuerant orationem, quam vulgò disseminabant, passim ferebant stipendium non esse dandum nisi iis, qui militarent, & ad reipublicæ administrationem quinis hominum millibus, non amplius patere aditum oportere.

C Ην δὲ τοῦτο εὐπρεπές. Quia nesciebant plerique fraudem: eos scilicet rerum potituros, qui eas innouasserit.

Ἀπὸ τοῦ κυάμου. Id est, per suffragia: hoc est, retento iure suffragiorum.

599.A Δικαίωσις. Vocatio in ius: aliàs punitio.

Τὸ ξυνεστηκός. τοὺς ξυνεστηκότας.

Ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις. Consternabantur animis, cadebant.

Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ πλῆθος. τὸ ἀγνοεῖν ἀλλήλους δηλοῖ.

B Ἐνῆσαν γάρ. Causa suspicionum.

Καὶ πλεῖστον. Et hi in primis effecerunt, vt nulla fides populo haberetur.

Καὶ πλεῖστα. Et contulerunt plurimum ad confirmandum dominatum paucorum.

C Ξυγγραφέας. αἱ ἐν τοῖς νομοθέταις.

Αὐτοκράτορας. Qui meram haberent potestatem condendi.

Ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν. Qui leges conditas, & rogationes factas ferrent ad populum.

Καθ᾽ ὅτι ἄριστα. Qua ratione optimum esset statum respublica habitura.

D Ἀνειπεῖν. Pronuntiare.

600.A Ἐπέθεσαν. Sanxerunt.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου. Eodem instituto.

B Ἐπιμεληθείς. τῷ τρόπῳ, ὅτῳ τρόπῳ.

Ἀγορᾷ. Cœtum, concilium.

Βουλεύσας. Quia postea dixit causam capitis apud populum: sed ἀκουσίως.

601.A Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία. Docet quo modo, & qua arte quadringenti illi in curiam ingressi fuerint, vi scilicet, & armis. Hostes Lacedæmonij erant proximi vrbi, ad Deceleam scilicet. Itaque erat necesse, vt præsidia vrbana essent disposita in mœnibus. His igitur adiutos dicit quadringentos, & nonnulla alia manu, curiam ingressos fuisse, eamque occupasse, & abegisse Senatum pristinum.

C Καρύστιοι. Κάρυστος πόλις Εὐβοίας ὑπὸ ὄχῳ τῷ ὄρει.

602.B Οὐκ ἂν ἡσυχάσειν. Non esse depositurum, sedaturamque motum.

Οὐ δὲ ἐν τῷ παρόντι. Quandoquidem ne nunc quidem facilè credebat eos carere motu. Confirmatio à minori. Si nunc dum nullus imminet terror, tumultuantur, multò magis hoc facient si hostem imminentem videant.

C Μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν. Faciliùs in suam potestatem venturos, vel προσχωρῆσαι μᾶλλον. ὁ καὶ βέλτιον.

Ἡ βούλονται. Quibuslibet conditionibus, quibus ipsi voluissent.

Οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν λήψεως. Sibi enim non defuturam aliquam facultatem capiendi muros &c. qui essent destituti præsidiis, propter solitudinem, quæ esset in ipsis.

D Προσέμιξε. Propius mœnia copias admouit.

Τὰ ἔνδοθεν οὐδ᾽ ὁπωσοῦν ἐκίνησαν. L. V. ne tantulum quidem intra vrbem mouerunt. F. P. Vrbana præsidia non mouerunt, neque muros suis præsidiis nudarunt.

Γνούς. Resipiscens, cognita re, id est, difficultate vrbis potiundæ.

Κατεχώρει. L. V. Apud Deceleæ loca. F. P. loco suo, solito, & consueto constitit.

603.B Καίπερ οὔπω ἀθ. Quamuis nunquam antea tantus numerus coierit, vt de republica consultaret. Probabant itaque quadringenti suum consilium, & amplificabant illud, quasi optimè meritos se de republica significare vellent.

Μεταστήσειεν. Ex eo statu deturbarent.

C Ἐνεωτέριζεν ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν. De statu paucorum agitari cœptum, de rerum nouatione agi cœptum.

Οἱ γὰρ πρὸ τῆς νυμίων. Narratiò per digressiunculam.

Ὑπέρβολον. ἀριστ. ἐν ἱππεῦσιν. De huius improbitate hæc tradit, ὑπέρβολος δ᾽ οὐκ ἐκ λύχνων πλεῖν ἢ πλέον τι μὴ ἀπηγε δὲ πονηρίαν, ἀλλ᾽ οὐ μὰ δί᾽ οὐ μάχομαι.

Vbi interpres. ὥσπερ ἂν λυχνοποιὸς πάντα πανδέχης ὤν, οὐ γὰρ χαλκοῦ μόνον ἔχοντι ἀεὶ τὴν τῆς λύχνου κατασκευὴν, ἀλλὰ καὶ μόλυβδον ἐνιέντι, ἵνα πολὺ βάρος ἔχοντες, πάντας ἐξειῶσι, καὶ οὕτως πάντα τοῦ παραμένοις. Cicer. de Cl. Or. Cuius improbitatem veteres Atticorum comœdiæ notauerunt.

Πάραλοι. Ordo ciuium, vt πεδιεῖς, & διάκριοι. Σινίδες. οἱ ναῦται etiam τῆς παράλου, πάραλοι. Iam de iis, qui erant in naue, qui & ipsi propterea hoc nomine vocabantur, quia ex eo erant ordine.

D Μετὰ χαρμένου ἀμφιβολογία. Sed tollitur iis, quæ sequuntur. καὶ ἅμα μετ' αὐτῶν.

804.B Ες πόλιν. Ad eum diem permansisset.

D Διαλαθὼν πως. Clandestina quadam ratione se surripiens.

805.A Δεινώσεις. Exaggeratis, ἤτοι δείνωσις, orationis exornatio.

Αντειπεῖν. Respondere, ac resistere cuiquam non licebat.

Υβρίζονται. Vim, vel stuprum patiuntur.

B Ωρμησαν. Fecerunt impetum: animum intenderunt.

Κωλυθέντες. Retenti, τῶν διὰ μέσου, ab iis, qui se interposuerunt.

C Αποστροφὴν σωτηρίας. salutis refugium.

D Ες φιλονεικίαν τι καθίστατο. Atque in certamen, & contentionem descenderant illi quidem: id est, qui erant in Samo, vt cogerent vrbem statum popularem recipere: 400 autem, vt si qui erant ad Samum, probarent dominatum paucorum.

806.A Καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν. Conciuncula hîc est obliqua: cuius summa est, non esse desperandum de summa rerum, propterea quòd ciuitas à se defecisset. Enthymemata sunt à paucitate eorum, qui defecerant: à robore, & potentia rerum maritimarum, & classis, qua ipsi potirentur, ab inopia vrbanorum, sua pecuniæ abundantia, & ab aliis id genus locis.

Τοῖς ἐλάσσοσι. τοὺς ὀλίγους.

Πορισμωτέρων. Et copia rerum magis abundarent.

Εχόντων γὰρ σφῶν. Probat τὸ πορισμωτέρων.

B Τούς τε πολεμίους. Fac hostes habere classem. Hinc eos propulsabimus.

Καὶ δι' ἑαυτούς: Probat quod paulò ante dixit, se facilius, &c.

Αὐτούς. Vrbanos.

Κρατῆσαι. τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου. Obtinuisse, vt commeatus Athenas conueheretur.

Ες τοῦτο τι καταχθῆναι. Eò redactum iri.

C Βραχύ τινι ἦν. Extenuat defectionem: parum proderat nobis ciuitas antequàm deficeret, ad hostes superandos.

Κρατεῖ. Obtinet imperium in exercitus.

Ως τι οὐδὲ νῦν. A consequenti. Itaque futurum est, vt ne nostri quidem quanquam plebeij, deteriores sint illis, qui sunt ordinis Senatorij.

607.A. Καὶ τὸ πλεῖμον ἦν... τῶν πολεμίων.

B Κινδυνεύειν διατριβῆναι. L.V. Tempus terat. F.P. Propemodum atteri dum, &c.

Κακοῖ. Affligit, & atterit.

608.A Μυκάλης. πόλις Καρίας, καὶ ὄρος, quasi μυχάλη, ἐπὶ ἐν μυχῷ τῆς Καρικῆς ἁλός, ἢ ἐπὶ αἱ γοργόνες μυκήσαντο τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης ἀποκαλοῦντο.

C Χειμασθῆναι. ἐπακόλουθον.

D Ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ. Octonis hinc inde nauibus.

A Οἱ δὲ ἀρχόντες. Narrat Athenienses authore, atque impulsore Thrasybulo reuocasse ab exilio Alcibiadem.

Ες μέγιστον διαβάλλειν. In maximam incurrerent 609.B inuidiam, quàm maximè criminarentur Tissaphernem.

Αὐτοῦ ἀναδεξάμενον. Rem recepisset, & sponsor eo- D rum nomine fuisset.

Ξυνετύγχανε &c. τι ὅσοις. ξυνετύγχανε αὐτοῖς τῷ 610.B ... ἀπεδιδοσθαι ... ἐς τὸ μισθὸν ... ἐς τὴν μίαν τῶν ἀθηναίων ... ἐς τὴν μισθοφορίαν.

B Τὸν ἐπίπλουν. κατὰ τὸν ἐπίπλουν. Cum infesta classe Athenienses venerunt in Miletum, vt prouocarent scilicet Peloponnesios ad prœlium.

Αρρωστότερον γιγνόμενον. Longè languidiorem factu in petendo stipendio, id est, multò malignius pendentem stipendium.

Εν διαβολῇ γίγνεσθαι. ἐς τὸ μισεῖσθαι. Incurrisse in maiora o- C

C dia quàm antea.

Οντων δὲ αὐτῶν. Tumultum ortum in castris Pe- D loponnesiorum narrat Thucydides, & Astyochi ducis terrorem.

Τῷ δωριεῖ. L.V. Τῷ ἑρμοκράτει. F.P. Nomen est 611.A proprium, cuius facit mentionem, ὁ ξυγγραφεὺς initio libri primi τῶν ἑλληνικῶν.

Διαφοράν. Controuersia, seditione. C

Δίγλωσσον. Bilinguem, non vt illud, *Tyriósque bilingues.* Sed qui Persicam, & Græcam linguam

D callebat.

Κατηγόρει. Lib. primo 9. αἱ δὲ σάμου δὲ κατηγόρει τινες... D λίγῳ οὕτως ἡμῶν.

Επαμφοτερίζοντα. Dubiæ, & ancipitis fidei.

Ησυχάσαντες. Sedato tumultu. 611.B

Εἰ δὲ τις τοῦ πλεονος τι ξυντέχνημα. Si quid ad fragili- D tatem contractum est, id est, si numerus imminutus eorum, qui publica pecunia fruebatur, vt sumptus simul minueretur, & esset vnde daretur stipendium militibus.

E Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Docet hîc Thucydides æsta- 613.B te eadem Tissaphernem venisse Aspendum, vt classem Phœnissam adduceret Miletum, & purgaret se Lacedæmoniis, qui eum existimabant ἀνταλλάζειν.

Αστυόχου: τῆς ἀμφιλογίας. D

Εκχρηματίσαιτο ἀφείς. ἀναλαβὼν, αὐτὶ τοῦ ἀφθόνως χρηματισάμενος: & ἐκχρηματισάμενος, pro, persoluto stipendio: alioqui sensus esset durior: nec mirum hoc fuerit in Thucydide. Nam (ne longius abeam) τὸ

F τῆς κατηγορίας ῥῆμα. iam in alia significatione potius, quàm alibi solet.

Τρίβειν. Vt attereret, non demorandi causa, vt 614.A L.V.

Ανακωχῆς. Induciarum causa: id est, vt bellum duceret.

Φθορᾶς μέν. Detrimentum, & incommodum daturus mora, & cunctatione interposita.

Ανισώσας δέ. Vtrosque exæquaret, dum neutris se adiungeret.

G Διαπολεμηθῆναι. L.V. apertum geri bellum. F.P. bellum conficere.

Οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι. A minori rem confir- B mat.

Κατεφθορὰ δὲ μάλιστα. Illud etiam attriuit maximè Peloponnesiorum res, quòd Tissaphernes dixisset se propterea non adduxisse classem, quòd esset

esset minor, quàm rex iussisset. Hoc enim erat ludificari, & in contemptionem hostium adducere Peloponnesios.

Ὁ δὲ, χαίρειν αὖ δόκων. Interponit suum iudicium.

D Φάσηλις: πόλις Παμφυλίας, ἡ πρὸ πρτυοδεα, καὶ ὕστερον φάσηλος. ὅθεν θεοδέκτης κάλλει διαφέρων, ὃς ἐποίησεν ν. τραγῳδίας, καὶ τέχνας ῥητορικάς.

615.A Οἱ δὲ ἐν τῇ Σάμῳ. Docet plerosque eorum, qui dominatus paucorum erant participes, iamque rerum illarum tædium eos ceperat, & cupiebant restitutum statum pristinum auditis postulatis Alcibiadis fuisse confirmatos: & erectis animis cœpisse inter se coire, & illum rerum statum improbare.

B Οἱ μετέχοντες μὲν ἐν αἰτίαις τῶν πραγμάτων, perinde est, ac si diceret, Qui quamuis in culpa essent, tamen purgabant se, & necessitate, ac metu, se fecisse hoc aiebant, quòd assensi fuissent de legatis mittendis Spartam.

C Οὐ τὸ ἀπαλλάξειν. Non vt impedirent, quin dominatus perquampaucorum constitueretur, ἀλλὰ διασώσειν, χώσιν: sed fortasse meliùs si συναγωγεῖν dicamus.

Ἦν δὲ τοῦτο μὲν. σχῆμα. Interponit Thucyd. suum iudicium: Hoc non erat statum popularem constituere, sed potiùs euertere.

Σχῆμα, αὐτὶ τοῦ πρόσχημα.

Κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας. Sed sua quique ambitione ei rei dabant operam, qua potissimùm interit dominatus paucorum ex populari statu constitutus. Quæ erat ista res? Libido dominandi.

Ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία. Aristoteles libro 5. Politic. κινοῦνται δ' αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ φιλονεικίας δημαγωγούντων. ἡ δημαγωγία δὲ διττή, ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις, ὡς χαρικλῆς ἐν τοῖς λ, καὶ φρύνιχος ἐν τοῖς υ. ἡ δὲ, ἐν τῷ ὄχλῳ.

Αὐθημερόν. Eo ipso die, quo rerum potiuntur. ἐξ ὑπολοίπου, non vno die.

D Σαφέστατα δὲ αὐτούς. Ad illud ἐπέῤῥωσαν. Erecti autem sunt, & confirmati animis propter Alcibiadis potentiam, & authoritatem, quæ erat in exercitu, & classe Samia.

616.A Ὑπερβολλῶ. εἰς ὑπερβολλῶ. Certatim vnusquisque, &c. Certabat vnusquisque vt cæteros superaret.

C Ἠετιωνεία. ἡ ἑτέρα τοῦ πειραιέως ἄκρα, ἀπὸ ἠετιώνος.

Στίφαι.

D Ἐπ' αὐτὴν γάρ. Probat facilè posse potiri aditu eos, qui teneant illam munitionem, turris est opposita alteri turri aduersariæ: interuallum faucium est angustum: itaque, & cæteris: quasi dicat, præcludi aditus poterat, & telis, & tormentis hostes arceri. à situ, & attributis loci fidem facit.

Τό, τε παλαιόν. Quo-cum coniungebatur noua munitio.

617.A Τὸ ὄντως τεῖχος, τοῦ παλαιοῦ.

Ταῦτ' οὖν. Munitionem, consilia τῶν τετρακοσίων.

Διεθρόει. θρόει τὸ σὺν θορύβῳ λαλεῖν, ἢ βοᾶν, ὅθεν θρόος, quiritabantur.

Ξυμβατικόν. Pacatum.

Ἀμαχάρ. Suspiciones afferebat.

B Ἦν δὲ καὶ τοιῦτον. Sensus est, Et omnino criminatio non erat falsa: nam etiam ij, de quibus Theramenes conquerebatur, tale quippiam suspicabantur. Explicat deinde eorum consilia, proficiscebatur etiam tale quippiam: id est, huiusmodi suspicio: sed per insinuationem rem aperit.

Ἐχόντων τὴν κατηγορίαν. Qui crimina sustinebant, id est, qui erant in culpa.

Πρότερον μὲν οὖν. Demonstrat iam creuisse huiusmodi rumorem: & qua occasione id ita factum fuerit. Occasio fuit mors Phrynichi. Præterea: quia quæstione habita nihil noui consecutum est.

Ἐπειδὴ δέ: ἐπὶ πρᾶγμα σχῆμα. ἀποβολή, μετόπισ.

618.B Ἤεσαν δὲ τὰ πράγματα. Inuadunt eum rerum statum. L.V. negotia capesserunt.

Καταδεδραμήκεσαν. Excursionibus infestauerant.

Ἡσυχάζειν. (Motus, ἡ κίνησις. Itaque non esse ferendum amplius, nec diutius ab armis abstinendum.

C Καὶ ἔργου ἤδη εἴχοντο τῶν πραγμάτων. Ad facta etiam ventum est.

619.B Ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα. Ἐπεφρόν, ἐπιλωπεῖν, libro 2.279. ἐπεὶ δ' οὐκ ἐπίδοντο, σφεσίζομαι, ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκεν, ὅπως μὴ δῆλοι ὦσιν ὡρμηκότες αὐτοῖς ὄν, voce tenus.

Ὁμόσε ἐχώρουν τῷ ἔργῳ. L.V. In opere faciendo pergere. F.P. Opus capessunt. nondum enim cœperant demoliri.

C Ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις. Adhortantes plebem his verbis.

D Ἐπαμφότεροι. Explicat consilium eorum, qui eiusmodi adhortatione vtebantur. Nolebant se indicare, & propositum suum patefacere: id est, se velle statum popularem restituere, veriti scilicet periculum. Itaque prætexebant τοὺς πεντακισχιλίους, & præscriptione ista tegebant suum propositum.

620.A Καὶ οἱ τετρακόσιοι. Aperit etiam consilium τῶν δ, cur noluerint constituere τοὺς πεντακισχιλίους, voluerint tamen esse opinionem eos esse: id est, vt populus crederet eos esse, qui non essent.

E Οὔτε εἶναι ἤδη. Neque constare, & certum esse, αὐτὶ τὸ δῆλον ἦν.

Τὸ δ' αὖ ἀφανές. Sin autem esset incertum, & dubium, hoc mutuum terrorem esse allaturum.

Τεθορυβημένοι. Animis perturbati.

B Ἐξεκλησίασαν. Quia extra locum ordinarium habita sunt comitia. Ordinarius locus erat olim ἐν τῇ πνυκί: postea ἐν τῷ διονυσιακῷ θεάτρῳ: sed non τῷ ἐν τῇ μουνυχίᾳ.

F C Ἀνάδειγ. Tradere hostibus euersam. ἡ μεταφορὰ ab ædificiis, quæ à fundamentis ipsis euertuntur, & in altum tolluntur.

D Χρήσιμος: ἐπ' ἀγαθῷ: supra.

621.A Ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου. Ex composito, τὴν ξυνθήκην sic vocat.

Ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος, ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ ἑκάς: id est, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου οὐκ ὄντος μείζονος, ἢ τοῦ ἀπὸ τῶν πολεμίων ὄντος οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι. vt particula οὐκ seruiat bis. Libro 3. in concione Diodoti

G paulò post procemium, οὐχ ὅπως ζημιοῦν. ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν, αὐτὶ τοῦ, οὐχ ὅπως μὴ ζημιοῦν. Et Sophocles, in Philoctete, ἐκόντα, μὴ ἄκοντα.

Γεραίων. δῆμος ἀθήνησι παρὰ διπίδες φυλῆς.

Διὰ ταύτην δὲ τὴν ὑποψίαν: αἰχ. κατὰ κτησιφῶντος in procemio τὴν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε ὦ ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παράταξιν ὅση γεγένηται. In malam partem

pro coitione, & conspiratione accipitur. A remi- A litari ἡ μετάπτωσις, itaque sequitur συνεφέλκει.

Χαλεπώτατα ἐπράξαν φευγόμενοι. L.V. Indignissimè ab Eretriensibus interfecti sunt. F.P. durissimè cum ipsis est actum &c.

B Τοῖς δ' Ἀθηναίοις. Maximus terror inuasit Athenienses accepto nuntio de clade suæ classis, & amissa Eubœa.

Οὔτε γὰρ ἡ Σικελία.

C Οὔτε αὐτὰ τὰ χρήματα.

Συρράξαντες. Confligerent. ῥαγῆναι πόλεμον. συρράξαι μάχην.

Ἀδηλον ὅτι: ἄδηλον ὅτι ὅτι τις ἐπελθὼν, καὶ ἀπεχθόμενος ἄλλος ἀφαιρήσεται. lib. 1. in principio.

Δι' ἐγγύτητα. Propter maximam locorum propinquitatem.

D Οὐκ αὖ. Interponit suum iudicium: & carpit Lacedæmonios, vt nimium tardos, & cunctatores. παρέκβασις.

623. A Ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ. Verùm non ea in re tantùm, sed multis etiam in aliis Lacedæmonij fuerunt ad- C uersarij valde commodi Atheniensibus, vel commodè actum est cum Atheniensibus, qui haberent Lacedæmonios tales aduersarios, minimè graues, minimè noxios.

Οἱ μὲν, ὀξεῖς: supra. οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ἃ ἂν γνῶσιν, &c. Titus Liuius in oratione Rhodiorum Atheniensium populum fama est celerem, & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedæmoniorum cunctatorem, & vix in ea, quibus fidit, ingredientem. libro 5. D Dec. 5.

B Κατέπαυσαν. Deiecerunt, amouerunt à rerum administratione.

Ἐπικατάρατοι. Deuotos, & execrabiles esse iusserunt.

C Ἀνθήττησθαι: ἀντιλαβέσθαι. Xenophon lib. 2. Κύρου παιδείας: ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως.

D Μάλιστα. Qui erant præcipui.

624. A Τοῖς βαρβαρωτάτοις. Quasi dicat, eos dicto audientes nunquam futuros fuisse, vt ei generi hominum gratificaretur, nisi fuissent immanissimi.

625. A Καθίζειν. L.V. illic subsessurum: Virgil. libro 2. 70.

Accingunt omnes operi: & iam nox humida cælo Præcipitat.

Quanquam Seruius accipit pro præcipitatur.

Ἐρετριεῖς. Erat enim πολίχνη μιᾶς μυριάδος, μεγίστη, πόλεις, ἢ ἱερά, καὶ ἱερεῖς. C

Προπεμπόμενοι. id est, sine mercede: qui amicitiæ causa eos secuti sunt.

Ὑστερήσας δέ. id est, nō assecutus exules: ὑστερήσας δὲ D φυγάδων.

Φωκαΐδας: χρυσᾶς δυναμένη. Φώκαια, ἡ καὶ Φώκη, ἀρχὴ 626. A τῆς Ἰωνίας, ὃν πολλαὶ Φωκαεῖς πολλαὶ πόλεις τὰς κτίσεις ... Στέφανος.

Αἰάντειον: ἀκρωτήριον, εἰς ὃ λέγει ἡ Τρωϊκὴ ... B

Λάρισαν: πόλις τῆς Τρωάδος, ἣν καλεῖ ἐριβώλακα Ὅμηρος.

Ἀμαξιτὸν. πολίχνιον τῆς Τρωάδος. Στέφανος.

Ἐν τῇ ἠπείρῳ. In ora maritima, Asiæ opposita. C

Ὑπομίξαντες τῇ Χερρονήσῳ. Legentes oram Chersonesi maritimam.

Ἀνακῶς: ἐπιμελῶς, φροντιστικῶς, φυλακτικῶς. D

Ὡς ἐγγενήσεσθαι ναυμαχήσοντες. Sic lib. 1. οὐδὲ οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς φύλαγμα τῶν ἀρίστων ἀπολιπών. 627. C

Ἐξ, καὶ ὀγδοήκοντα: ἴσως ἑβδομήκοντα. Facilè adducor, C vt probem istam lectionem, tum quia paulò inferiùs est de Atheniensibus, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τῷ πλήθει. Et Diodorus Sic. libro 13. pagina 350. τῷ μὲ πλήθει λειπόμενοι, ταῖς δὲ ἐμπειρίαις ὑπερέχοντες.

Αἱ ἄριστα πλέουσαι. L.V. velocissimæ quinque na- D ues: fortasse in codice, vnde vertit Laurētius, erat, αἱ ἀριστα πλέουσαι.

Κυνὸς σῆμα: In Asia: τῆς Ἑλλήσποντος μνημεῖον. Strabo libro 13.

Τῷ δὲ μέσῳ ποιοῦντι ξυμβαίνοντος. Ea re medium a- 628. A gmen laxabatur, & rarius fiebat, atque infirmius.

Εὐτυχίαν. Genus pro forma, ἀντὶ τῆς νίκης. 629. C

Ἀρπάγιον, ἔθνη ... φασὶ ... Κύζι- D κον. Κύζικος, πόλις τῆς Προποντίδος, ἐν Χερρονήσῳ κειμένη, ... Ἀρκτῶν νῆσος.

Τὰς ὀκτὼ ναῦς. Aduersus quas Athenienses pugnarunt cum totidem aliis. Suprà, καὶ τε τριήρεις ... E χα Βραχεῖα γίγνεται περὶ τὸ Βυζάντιον ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

Ἀνέπαυξαν, ἀντὶ τοῦ ἐκώλυσαν. 630. A

Τὰς ὑπολοίπους ναῦς. Quæ erant 42.

Κατὰ. Nunc vrbem ipsam intelligit.

FINIS OCTAVI LIBRI.

APPENDIX IN THVCYDIDEM, IN QVA MVLTA EXPLICANTVR, QVÆ IN SVPERIORIBVS COMMENTARIIS sunt omissa.

Τά τε πρότερον. Et quæ antea fama ferebantur, re ipsa minus credebantur: terræmotus, inquam, solis defectus, siccitates agrorū, annonæ caritates, fames, & pestilentia, propterea quòd rarò accidebāt: hæc (inquā) omnia incommoda omnem dubitationem ademerunt. G

Ἔργῳ δέ. Re autem rariùs confirmabantur: id est, sed quia rariùs cōtingebant, minùs credebantur. ἔργῳ, euentu.

Ἐπέσχον. Occupauerunt.

Λιμοί. Causa caritatis annonæ.

Φθείρασα. Quæ absumpsit.

Ἤρξαντο δέ. Originē & causas belli iam explicat: origo eius fuit, Atheniensiū, Lacedæmoniorumq; ciuitas, vtraque potentissima. Causę verę fuerunt, incrementa Atheniensium formidolosa Lacedæmoniis. Hæc est summa. Sed quoniam aliæ causæ passim prætexebantur, eas explicandas suscipit.

Ἀνύσαντες. Hanc historiam in hoc ipso libro videbimus.

Μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν. Quia rebellauerat.

Τοῦ μή τινα ζητῆσαι. Ne quis requirat aliquando.

Κατέστη. Conflatum est.

Ἀρχαι-

Ἀφανεστάτην δ᾽ ἔχων. Minimè sermone celebratam id est, obscurissimam, occultissimam.

Ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. Belli necessitatem imposuisse Laced.

Καὶ ὁ τὸ ἄγων. Nā qui deduxerat Coloniam, erat Corinthius, & Corcyræi ipsi, erant colonia eorum.

Τὸ δέχεσθαι τὴν τιμωρίαν. Recipere aliquem in fidem, suscipere eum tuendum, & defendendum: polliceri ei nostra auxilia, & præsidia.

Ὄντες ἄποικοι. Itaq; loco parentum eos colere debebant.

Οὔτε γὰρ. Probat Corinthios neglectos à Corcyræis, ab enumeratione partium: non tribuebant illis consuetos honores in publicis solennitatibus, vt puta principem, & honoratiorem locum in sedendo. τὴν πανήγυριν, neque in sacrificiis. Cùm viscera distribuebant, à viro auspicabantur Corinthio, quemadmodum facere solent cæteræ Coloniæ.

Γέρα. πανηγύρεις, θυσίας.

Οὔτε προκαταρχόμενοι. Neque in sacrificiis à viro Corinthio auspicantes. L. V. neque in suis sacris virum Corinthium præficientes, sed parum commodè.

Περιφρονοῦντες δὲ. Contemnebāt autem eos cùm propter opulentiam, qua erant pares ditissimis quibusque Græcis illorum temporum, tum propter opes, & belli apparatus, quibus etiam superiores erant.

Ναυτικῷ δὲ. Classe verò interdum longè se præstare gloriabantur, præsertim cùm eam gloriam rerum nauticarum à maioribus suis accepissent: à Phæacibus (inquam) qui Corcyram olim tenuerant, & eo studio floruerant: quo etiam studiosius dabant operam ei rei.

Πάντων τούτων. Quare Corinthij rerum istarum omnium iustas habentes querelas, mittunt lubentes auxilia Epidamniis.

Τάφους. Monumenta, quæ essent sibi, & illis communia: vel certè suis maioribus.

Ἐπὶ τῇ ἴσῃ, ἢ ὁμοίᾳ. Pari iure, atque conditione futurus cum cæteris ciuibus.

Εἰ δὲ τις. Ad illud occurrebant. poterat quis dicere, accipio conditionem: volo ire, non recuso: sed iam sum impeditus: distineor negotiis familiaribus: hæc simul atque expediere, proficiscar: ad hæc igitur occurrebant magistratus: qui recusat iam abire, is maneat numeratis quinquaginta drachmis Corinthiis.

Μετὰ Λακεδαιμονίων. Vt eos testes haberent æquitatis suæ: nec non, vt Corinthios mouerent authoritate tantarum ciuitatum.

Ὡς οὐ μετὸν. Quòd nullum haberent ius in eam coloniam.

Εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται. Quòd si eam sibi vendicare pergerent, volebant disceptare iudicio.

Ὁποτέρων δὲ. Et vtris adiudicata foret colonia, eos potiri.

Οὐκ εἴων. Dissuadebant.

Εἰ δὲ μή. Alioqui se quoq; coactum iri nouas quærere amicitias, quas recusarent, nisi ipsi necessitatem imponerent.

Ἑτέρους. Alterutros eorum, qui nunc præstant potentia, innuunt autem Lacedæmonios, & Athenienses.

Μᾶλλον μαλλονη, id est, καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ... ὄντας.

Ἀπαγάγωσιν. id est, Si obsidione liberauerint Epidamnios.

Ἑτοῖμοι δ᾽ εἶναι. Paratos etiam se esse, vt vtrique loco maneant, fœdusque faciant tantisper dum iudicium de re fiat.

Ἀκάτῳ. L. V. legit ἀκατίῳ. Itaque vertit nauigio æstuario.

Ἀπεροῦντα. Qui vetaret, qui moneret ne &c.

Ὥστε πλωΐμους εἶναι. Vt nauigationi aptæ forent: alioqui fatiscentes siccitate, & rimarum plenæ aquam acciperent.

Ἀντιπαραταξάμενοι. Educta obuiam classe, & instructa acie.

Πέραν τ᾽ ἐκεῖνα τὰ χωρία. Oram Illyricam, & Acarnaniæ, Ætoliæ, sinusque Crissæi intelligit, &c.

Ἔφθειρον. Atterebant, vexabant, infestabant.

Περιιόντι. Ineunte, aduentante: ergo hæc gesta fuerunt vere.

Ὀργῇ φέροντες. αὐτὶ τοῦ χαλεπῶς φέροντες.

Καὶ ἐπεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον. Et firmissimam classem apparabant.

Μισθῷ πείθοντες. Mercede solicitantes.

Ἐφοβοῦντο. Extimescebant, tum propter apparatus magnitudinem, tum quia nullas habebant amicitias, & societates.

Τὴν μὲν οὖν γενομένην. Quamuis verò in prœlio superiore soli Corinthios bellum inferentes repulerimus, tamen quoniam nunc maiore apparatu sunt nos aggressuri, ipsi verò nostras vires impares esse intelligimus, quas eis opponamus, & maximum periculum imminet, cogimur tum vestram, tum aliorum opem implorare.

Καθεστῶτας. i. μόνοι, Ἀπαλλαγῆναι, ἀδίκως.

Περιγενέσθαι. Iam euadere periculum: itaq; sequitur explicatio, aliâs superare.

Καὶ ξυγγνώμη. Conclusio deprecationis, αὐτὶ τοῦ συγγνωστόν.

Κακίας. γνώμη, Pro fastu, & superbia nunc accipitur.

Ἀπραγμοσύνη) (πολυπραγμοσύνη. Quod vitium describit eruditissimè Plutarchus in opusculo περὶ πολυπραγμοσύνης, quieti, otio, vitæ tranquillitati.

Τολμῶμεν. Habet pōdus hoc verbum: quasi facinus aliquod admisissent: eos enim audere dicimus, qui patrato aliquo facinore, tamen non dubitant palàm prodire, & ab iis, de quib. malè meriti sunt, aliquid petere: habet itaque hoc verbum latentem peccati Corcyræorum confessionem, & pertinet ad deprecationem.

Ξυντυχία τῆς χρείας. Societas, coitio cum petentibus auxilia. Ἐναλλαγή, αὐτὶ τοῦ ἡ χρεία τῆς ξυντυχίας. Ξυντυχίαν autem appellat societatem, quia est congressus quidam, & coitio.

Περὶ τῶν μεγίστων. De libertate, de salute, de aris, & focis.

Μαρτυρεῖν. Æterno apud nos testimonio.

Ναυτικόν. Huc vsq; dignitatem: iam proponunt vtilitatem, habemus classem firmissimam, vna vestra excepta.

Καὶ σκέψασθε. Δημοσθένης prima Olynth. 1. Νυνὶ γὰρ ὁ πάντες ἐθρυλλεῖτε ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον. Adūbrauit Demosth. hunc locum.

Σπανιωτέρα. ... τὸ σπανιώτερον γὰρ μεῖζον ἀγαθόν, καὶ τὰ σπάνια τίμια. Arist. primo Rhet.

Εἰ ἦν. Si ea potētia, quam vobis adiunctam maluissetis, quàm ingentem vim pecuniæ, magnáque beneficia) ea (inquam) nunc adest sponte sua se vo-

bis offerens, atque tradens, vel quam ingenti vi pecuniæ, & magnis beneficiis antepoluissetis, vel pro qua magnos sumptus fecissetis, & magnum beneficium vos accepisse putassetis, si vestris adiungeretur opibus, mutata est verò figura.

Πρὸ πολλῶν χρημάτων. Demosth. prima Olynth. ἀντὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθ. χρημάτων ὑμᾶς οἶμαι δέξασθαι εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει.

Τὸν δὲ πόλεμον. Quòd si quis bellum, in quo vobis vtiles erimus, non imminere existimat, is profectò fallitur opinione.

Τιμωρίαν δὲ γ' αὖ ἴσχει. Docent par pari esse illis referendum. hoc pertinet ad æquitatem.

Ἢν δὲ λέγωσιν. Quòd si dixerint iniquum esse suos colonos a vobis recipi, intelligãt coloniam quamlibet colere, & honore prosequi suam Metropolim, si beneficiis ab ea afficiatur: violatam verò desciscere, atque alienari. hoc est, intelligant non ita esse iniquum.

Μαθόντων. Latenter carpũt imperitiam eorum.

Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι. Explicant quo in genere lædantur loco seruorum nos habent, at cæteræ coloniæ non possunt ferre istius conditionis iniquitatem.

Ὡς δ' ἠδίκουν. Exemplo fidem faciunt.

Μηδαμοῦ ξυμμαχοί. Cum nullis habet societatem.

Ἐξεῖναι. Ei licere ius esse ad vtras partes lubeat accedere.

Καὶ δεινόν. Et sanè iniquum est, istis licere classem instruere non solùm ex fœderatis ciuitatibus, sed etiam ex reliqua Græcia, & ex iis potissimùm ciuitatibus, quę in ditione, potestateq; vestra sunt, nos verò arceri à vestra societate; aut aliorum auxiliis, & loco criminis poni, si nos à vobis in societatem recipimur.

Μάλιστα δὲ ἡ δίκαιον subaudi. ἡ βοηθεῖν, δεῖ scilicet.

Τὰ ξυμφέροντα. Commoda, vtilitates: Multas verò commoditates (quemadmodum initio nostræ dictionis monuimus) vobis proponimus, & illud, quod est maximum, eosdem esse vestros hostes, & minimè dubios, eosque potentes, &c.

Οἵπερ αὐτοῖς πολέμιοι. Eò spectat hæc oratio, vt alienet animos Ath. a Corinthiis, & inuidiam illis conflet.

Ἀξιόχρεοι. Itaque debent esse vobis formidabiles.

Καὶ ναυτικῆς. Et iacturam non esse parem societatis nauticæ, atque terrestris si vtraque offeratur.

Ἀλλοτρίωσις. Iactura.

Ὀχυρώτατος. Munitissimus, firmissimus.

Πείθωμεν. Nobis assensus.

Μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται. Cum maximis momentis .i. vtilitatibus adiungitur, καὶ πολεμιοῦται μετὰ μεγίστων non καιρῶν, sed iactura. ἀκαιρῶν, αὐτὶ ἀκαιρειῶν.

Τῆς τε γὰρ Ἰταλίας. Sita est enim opportunè ad traiiciendum in Italiam, atque in Siciliam, ita, vt facilè classem si qua illinc mittatur in Peloponnesum, eam arcere possit, & si qua istinc eò mittatur, eam iuuare, & transmittere valeat.

Καὶ ἐς τἄλλα. Quin etiam aliis in reb. habet commoditates egregias.

Προΐδεσθαι. δεῖ supple.

Καλῶς δ' ἦν. Quòd si etiam iniuria bellum intulissemus, oportuerat eos cedere nostræ libidini, nos abstinere manus à violanda eorum modestia, vel illis quidem erat futurum gloriosum si nostræ cessissent libidini, nobis verò fœdum, & infame si eorum modestiam violassemus.

Ὕβρει δέ, καὶ ἐξουσίᾳ. Concludunt se lacessitos insigni iniuria bellum eis intulisse: nam (inquiunt) inflati opibus adeò petulantes facti sunt, vt cùm alia multa in nos deliquerint, tum postremo Epidamnum per vim ereptam nobis, retineant.

Πολλά τε ἄλλα. Ἐμφασις habet oratio.

Καὶ φασι δή. Et tamen dictitant se prius voluisse iudicio disceptare, nos verò recusasse.

Τε γ. Refutatio: quod ius non est existimandum ab eo seruari, qui est superior, & ex tuto prouocat ad disceptationem, sed ab eo, qui pari conditione descendit in certamen cum aduersario.

Τὸν περιόντα. Qui superior, & meliore conditione est.

Λέγοντα δὲ Extenuatio, pro διακρίνειν.

Ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον. Sed eum, qui reuocat in integrum totam causam, quam vocat dicta, & facta.

Καθιστάντα ἐς ἴσον τὰ ἔργα, καὶ τοὺς λόγους. Atquare facta verbis, cuius facta respondent, & sunt paria, atq; similia verbis: iam verò verba Corcyræorũ præ se ferebant æquitatem quandã: facta erãt iniquissima.

Οὗτοι δέ. Probat facta Corcyr. plena iniquitatis fuisse.

Παρέσχον. Ostenderunt.

Καὶ δεῦρο ἥκουσιν. μετὰ βαρύτητος. Et tamen huc veniunt, & hoc audent q.d. vt vos innocentes in scelerum non belli suorum societatem trahant. μόνον, αὐτὶ τῷ μόνοι.

Οὐ ξυμμαχεῖν. Breuis verò definitio.

Ἀσφαλέστατοι. A periculis remotissimi, tutissimi.

Καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. Et quo tempore vos innocentes, & alienissimi ab eorum facinoribus, culpæ tamen socij futuri estis.

Τὸ ἴσον τῆς αἰτίας. Parem culpam.

Πάλαι δέ. Oportuerat eos inita olim societate, fortunam belli, & rerum euentus experiri. sustinenda erit nobis culpa omnium facinorum? non sed saltem eorum, quæ in nos admiserunt.

Ἐγκλημάτων δὲ μόνων. δεῖ, subaudi.

Qui autem socij criminum nõ fuerint, ij euentorum etiam socij esse non debent, vel, Qui autem à criminibus remoti fuerint, iis euentorum casus minimè sunt subeundi. ἐπιφορά. Summa est, innocentiam carere culpa oportere.

Ἀμετόχους τῶν ἐγκλημάτων. ἀντὶ τῶ ἀναιτίους.

Τὸν μετὰ τὰς πράξεις. Τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἕξειν.

Ὡς μὲν οὖν αὐτοί Epilogus superiorum vt transeat ad eam partem, qua probat periculosam fore Athenienfibus istam societatem: docui nos insigni iniuria lacessitos à Corcyræis, bellum illis intulisse: docui eos per vim, & auaritiam Epidamnum nobis eripuisse: iam docebo eos non esse recipiendos in societatem, tum quia fœdere cautum hoc est, tum quia bellum pro pace vobis afferent.

Ὡς μὲν οὖν. Quòd itaque nos instructi iure, & æquitate huc ad vos venerimus; isti verò violenti & auari sint, planum iam factum est.

Κεφάλαιον τὸ δίκαιον. αὐτὸ τὸ δίκαιον. Quod à Rhetoribus τελικὸν κεφάλαιον vocatur, vt τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, & alia.

L. V. eo quo oportet æquitatis ingressu. Annot. cum firmissimis æquitatis argumẽtis. verumq; μετὰ τῶν προσηκόντων. Decenti, conuenienti, ἱκανῶν.

Εἰ γὰρ εἴρηται. Nam si est in fœdere, cuilibet ciuitatum fœderi non adscriptarum licere ad vtras velit partes se adiungere, id non idcirco est, vt in

vt in fraudem alterius partis, & in eius perniciem A hoc fiat, sed de iis tantum dicitur, quæ præsidio egentes ab alterutris partibus non deficiunt, & quæ receptæ non sunt recipientibus pro pace bellum allaturæ, id, quod vobis euenturum est iam, nisi nos audiatis.

Τοῖς ἐξαμένοις. Ista conditione, & propterea addit σωφρονῶσιν. L. V. paraphrastem agit. Comminatio.

Καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι. Nec legem constituere, vt qui ab alteris defecerint, ab alteris recipian- B tur. νόμον, exemplum.

Οὐ δὲ γὰρ ἡμεῖς. Nam ne nos quidem olim, cùm Samij à vobis defecissent, & alij Peloponesij recipiendos eos esse cēsuissent, illis assensi sumus, & sententiam contra vos tulimus, sed apertè resistentes diximus suos quenque socios vlcisci oportere.

Διχα ἐψηφισμένων: In duas partes sententiis distraherentur .i. alii recipiendos, alii non recipiendos esse censerent.

Ἀντείπομεν, αὐτὸ τῶν ἕκαστον. Vt vnusquisque quilibet. C

Καθὰ τοὺς ἐκείνων νόμους. Quæ fœdera religiose cōseruari iubēt. quæ vetant ne alter alteri faciat iniuriam, & vim inferat, qui bene meritus cogunt referre gratiam.

Νεῶν γὰρ μακρῶν. Nam cum opus haberetis olim longis nauibus aduersus Æginetas, viginti accepistis a Corinthiis: itaque istud beneficium, & illud superius de Samiis fecit, vt Æginetas superaretis, Samios puniretis.

Ὑπὸ τὰ μηδικά. Ante bellum Medicum. Iobus D Veratius hæc ita, cū bello Æginetico ex Medici factione conflato. Sed parum commodè Thucididis mentem, & verba est interpretatus.

Τὸ δὲ ἡμᾶς, ἐξήγησις. Quòd nostri causa Peloponnesij Samiis auxilia nulla miserint. Παρέσχεν. Attulit vobis victoriam de Æginetis, facultatem animaduertendi in Samios, facultatem vindicandi Samios.

Ἀπερίοπτοι εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν. L. V. quo homines studio vincendi hostis, in quem eunt, cætera curare omittunt. F. P. quo homines omnia ne- E gligunt propter victoriam, vel propter vincendi studium.

Φίλον τε ἡγ. Rem probant. nam pro amico habēt eum qui nauat sibi operam, etiamsi antea fuerit inimicus, & contra pro inimico eum, qui aduersatur, etiamsi fuerit amicus antea.

Ὧν ἐνθυμηθέντες. Epilogi, repetunt argumenta superiora, petunt, vt sibi referatur gratia: admonent æquitatis, & vtilitatis: & hæc duo potissimum in- F culcant: admonent etiam tollendas, vel certè minuendas esse pristinas simultates recentibus beneficiis, & in solidam, perpetuamq; gratiam redeundum.

Ὧν ἐνθυμηθέντες. Quorū memores: quę vobiscum reputantes vos qui natu maiores estis, qui autem minores, à maioribus natu cognoscentes, referte nobis gratiam.

Νεώτερος τε: καρποπρεπῶς, αὐτὸ τῶ οἱ δὲ νεώτεροι. Ὧν ἐνθυμηθέντες οἱ πρεσβύτεροι, οἱ δὲ νεώτεροι παρὰ πρεσβυτέρων, ἀξιοῦντε &c. Hæc est legitima constructio. G

Ἀμύνεσθαι τὰ τοῖς ὁμοίοις. Referre parem gratiam alicui, tam de bona, quàm de mala gratia potest dici.

Καὶ μὴ νομίσῃ. Neq; existimetis causam nostram æquam, non autem vtilem esse, si bellum oriatur.

Τό τε γὰρ ξυμφέρον. Nam vtilitas posita est in æquitate, & innocentia. q. d. ea demum est vera, & solida vtilitas, quæ est cum honestate coniuncta, Cic. offic.

Ἀδικῇ αὐτὸ τὸ ξυμμαχεῖν.

Καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου. Et belli imminentis periculum, quo terrent vos Corcyræi, & hortantur ad vim nobis fæderatis faciendam, incertum adhuc est, nec suscipiendæ vobis sunt certæ, ac minimè dubiæ inimicitiæ aduersus nos ob incertam eiusmodi suspicionem. diluit illud Corcyræorum, ὅτι ἐν τὸν μέλλοντα.

Τῆς δὲ ὑπαρχούσης. Quin sapientiæ fuerit pristina odia Megarensium causa suscepta, minuere, vel etiam abolere, potius, quàm nouas inimicitias suscipere.

Ἡ γὰρ τελευταία χάρις. τὸ δύναται, postremum enim beneficium opportune collatum etiamsi paruum sit, tamen maius, & grauius crimen diluere potest.

Μὴ δὲ ὅτι. Neque verò eò alliciamini, quod classem ingentem vobis offerunt, hoc ad illud referendum, τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια.

Ἡ τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντες. Quàm si præsentibus commodis elati, maiora quædam, sed non sine periculo obtineamus.

Τῷ αὐτίκα φανερῷ, τῷ αὐτίκα δυνάμει. Præsenti, & repentina specie incitati.

Διὰ κινδύνων.) (ἐχυρωτέρα.

Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες. Postulāt, vt sibi referatur gratia. Denique quia in eadem incidimus, ob quæ olim Lacedæmonios monuimus, permitterent in suos cuiq; socios animaduertere, vt idem iam obtineamus, à vobis postulamus. Hoc argumentum reseruauit Legatus postremo loco, quia magnum habet pondus. Hoc fecit, vt hæreret memoriæ Atheniensium, & temporum, atque negotij similitudo eos admoneret, vt parem sibi iam referrent gratiam.

Καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ. Petimusque, vt quando nostris suffragiis adiuti, subleuatique fuistis, ne vestra sententia nos oppugnetis.

Τοῦ δὲ ἴσου, πρὸς τὸ, φίλιον δὲ γὰρ. Hæc referenda.

Καὶ Κερκυραίους, ἀξιοῦμεν. βίᾳ ἡμῶν. Inuitis nobis.

Μήτε ἀμύνητε. Neque feratis opem eis, qui nos violant.

Καὶ ταῦτα ποιοῦντες. Hæc si feceritis, tum ex officio, & dignitate vestra egeritis, tum vestris rebus optimè consulueritis.

Μετέγνωσαν. Mutato consilio constituerunt.

Εἰ γὰρ δὴ Κόρινθον. Consilia declarat.

Τὸ ἀλλήλων βοηθεῖν. Vt vicissim vtrique alteri alteris mitterent auxilia, si &c. ξυγκρούειν. Collidere, atterere.

Καθιστάντες ἐς πόλεμον. Bellum capesserent.

Ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, Ἀπροσάπτως. Instructa iam classe.

Ἔπλεον. Cursum dirigunt.

Ἀντιπαρετάσσοντο. Aduersam aciem instruebant.

Τὸ δεξιόν. Honoris gratia. τὸ ἄλλο, αἱ τε τῶν ἑτέρων, ἢ τὸ εὐώνυμον, καὶ τὸ μέσον. Sequitur enim τρία τέλη ποιήσαντες ita vt essent quatuor agmina, & τὸ ἄλλο accipiendum sit pro tribus Corcyręorum.

Ὧν ἦρχε. Quorum singulis singuli duces præerant.

Ὡς ἕκαστοι, ἢ πανταχοῦ τὸ ὡς. Vel vt singuli scilicet. iussi sunt consistere in acie, ἐπέχθησαν δηλονότι.

Ταῖς ὁρμαῖς πλοίοις. Quæ celeritate, mobilitateq;

præstabant.

Ξυμμίξαντες δ'. Sublatis signis conflixerunt.

Ἀπειρότερον. Imperitius adhuc instructi vetusto more. eleuat autem genus pugnæ illius seculi, vt extollat rationem pugnandi, & disciplinam militarem suorum temporum.

Καρτερά. Acris, aspera.

Προσπεσόντες. [illegible]

Ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν. Nam vbi nauibus incitatis inter se conflixissent, non facilè diuelli poterant præ multitudine, & turba nauium.

Καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες. οἱ [illegible]. quia confidebant militibus, qui erant in tabulatis ad obtinendam victoriam.

Θυμῷ & ῥώμῃ. Animis, & robore.

Θόρυβος. Θροῦς, & βοή.

Ταραχώδης. Turbulentū,& permixtum prœliū.

Μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν. Progressus prœlij describit Thucyd. vt paulatim exitum eius doceat: qui premerentur hinc inde, & qua in parte demonstrat: Dextrum (inquit) Corinthiorum cornu, in quo erant naues Megarensium maximè premebatur: Corcyræi enim in fugam eos verterant,& ad continentem vsq; persecuti fuerant &c.

Πολὺ ἐνίκων. Longè superiores erant.

Ἀπερισκέπτως. Sine præscriptione, id est, apertè, minus dissimulanter.

Γενομένης δὲ ἤδη λαμπρᾶς. Fieri fugam apertè, & non dubiè.

Ἔργου εἴχοντο. Capessit prœlium: manum ad opus admouere, opus aggredi.

Ἐπιχειρήσειαν ἀλλήλοις. Manus inter se consererent.

Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης. Explicat euētus prœlij,versis in fugā (inquit) hostibus. Corinthij conuertunt se ad trucidendos homines potius,quàm ad viuos capiēdos: Latenter carpit immanitatem Corinthiorum,& acerbitatem odiorum, quib. flagrabant in Colonos Corcyræos, q. d. debuerant illi quidem contenti esse parta victoria, & gloria illa perfrui, atq; triumphū agere de victis aduersariis & tamen non contenti ad cædem se conuerterunt: itaq; addit paulo post pœnas debitas secutas esse eos: nam inter trucidandos hostes passim fusos, & nantes in mari, trucidabant etiam per imprudentiam suos, qui fuerant in dextro cornu superati à Corcyræis.

Τὰ σκάφη. Alueos nauium, quos solebāt agere in triūpho, & reseruare in memoriā partæ victoriæ.

Καταδύσειαν. Depressissent. Διεκπλέοντες. Transcurrentes.

Τούς τε αὑτῶν φίλους. Locus misericordiæ à detrimento accepto per imprudentiam.

Ναυμαχία γὰρ αὕτη. Ratio τῶν πρόσθεν. &c.

Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν. Alium prœlij euentum narrat. Corinthij (inquit) persecuti sunt Corcyræos ad ipsam vsq; terram: ea re gesta redierunt ad suarum nauium fragmenta, tabulasque colligendas & ad suorum cadauera suscipienda.

Ἐπέπλεον. Infesta classe tendūt aduersus Corcyræos.

Παρῆσαν. ἀντὶ τοῦ παρῆσαν.

Ἤδη δὲ ἦν ὀψέ. Iamque erat serum diei: καὶ ἐφ' ἡμέρας. Temporis descriptio.

Ἐς ἐπίπλουν. Ad concursum, conflictum.

Ἀμύνειν. ἀμύνεσθαι, Propulsare vim, & iniuriam.

Ἀττικὰς εἶναι. Esse Atticas.

Ξυνετετάχατο. ὁ [illegible], &c.

Ἐπλεύσθη. Exitum habuit.

Προσπλεύσαντας. Vectæ.

Ἄρχειν ναυμαχίας αὐτοὶ δὲ ἀρξάσθαι. Prœlio lacessere.

Αἰχμαλώτων τι περὶ φυλακῆς. [illegible], Aut aliud tale subaudi.

Τοῦ οἴκαδε πλοῦ. De reditu autē erant magis soliciti.

Διεσκόπουν. αὐτὶ τοῦ [illegible]. Vel deliberabant qua se reciperent, vt domum redirent.

Ἐς χεῖρας ἦλθον. Ad manus venerant.

Ἔδοξεν αὐτοῖς. Placuit animos, & mentem eorum explorare.

Πολέμου ἄρχοντες. Bello lacessentes, αὐτὶ τοῦ ἀρχόμενοι. sic ἄρχειν χειρῶν ἀδίκων.

Τιμωρούμενοι. Vlciscentibus,iniurias nostras persequentibus. iure se tacitè tuentur, & probant suam causam. vim vi repellere licet, iure igitur arma suscepimus.

Ἐμποδὼν ἵστασθε. Impedimento estis, resistitis.

Ὅπλα ἀνταιρόμενοι. Arma aduersa intentātes, tollentes.

Εἰ δὲ ὑμῖν γνώμη ἐστὶν. Quòd si vobis est animus, si constitutum illud habetis, si stat ea sententia.

Ἡμᾶς πρώτους. Nos primos comprehendite,& loco hostium tractate.

Τῶν δὲ Κερκυραίων. Corcyræi, qui ex classe audire poterant, sublato clamore eos comprehendendos esse statim, atq; interficiendos vociferabantur.

Διεκώλυσαν. Distulerat passim. φρίνας, ortus.

Ἀπάγοντες ἐφύλασσον. Vinctos asseruabant.

Προσποιήσονται αὐτοῖς. Eorum ditioni adiungerent.

Δυνάμει προῦχοντες. Potentissimi.

Περιεγένετο. ἀμφοτέροις. L.V. Sic igitur Corcyra bello defuncta est aduersus Corinthios: Annot. bello superat Corinthios. F. P. ἔτι euasit,& superstes remansit in bello Corinthiaco.

Δ' ὕστερα. [illegible].

Ἔπρασσον. Missis qui de ea re agerent, solicitabat Lacedæmonios.

Αὐτοῖς. πρὸς Ἀθηναίους. Vt bellum oriretur inter eos, & Peloponnesios.

Προσεποιεῖτο. Sibi conciliabat, vt Potidæa desisceret.

Προσέπρασσε δὲ λόγους. Solicitabat etiam.

Χαλκιδέων. Colonis Euboensium: erant etiam in Sicilia, Italia, & aliis locis.

Οὐδὲν εὔρον ἐπιτήδειον. Nihil pacati, & amici reperiebant, id est, flectere eos non poterant, vt postulatis suis annuerent.

Μυγδονία. Portio erat Macedoniæ.

Χωρὶς δὲ. Præterea verò.

Παυσανίου. Fratre Perd r.

Παρέπλεον. Oram maritimam legebant.

Κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες. Et sensim progressi,ac modicis itineribus, vt referatur ad pedestres copias, quæ breuiore itinere poterant citius ad Potidæam peruenire: lentius itaq; iter faciebant, vt vno, eodemq; tempore classis eodē perueniret, quæ commeatum, & apparatus bellicos vehebat: itaq; erat futura maximo vsui. non poterat autem tam cito peruenire, quia nauigatio erat longior propter continentis circuitum.

Κατὰ νώτου βοηθοῦντες. A tergo circumuenirent hostes.

Ὅπως εἴργωσιν. Vt prohiberent, arcerent.

Ἐτρέψαντο. L.V. auerterunt. F.P. in fugā verterunt.

Καὶ ἐς τὸ τεῖχος καταφυγόν. L. V. & vsque ad muros fugatus. F. P. & ad muros confugit.

Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεύς. Cùm autem à persequendo hoste rediret Aristeus, reperit reliquum exercitum fusum, & fugatum: itaque primum dubi-

dubitare vtram in partem tendens, Olynthum, an Potidæam, fortunam periclitaretur: deinde placuit confertissima suorum acie Potidæam cursu petere, & in eam perrumpere.

Διακινδυνεύσῃ. Fortunam periclitaretur.

Καὶ παρῆλθε δὲ ἐς τὴν θαλάσσης παρὰ τὴν χηλὴν βαλλόμενός τε, & χαλεπῶς, τινὰ δεῖ τὸ ἑξῆς. Et ingressus est in vrbē parte ea, qua mare alluebat; & lapidū ingentiū moles iacta erat; ægrè tamen, petitusq; telis, &c.

Καταφανὴς. L. V. (vt puto) habebat in codice, vnde vertebat, καταφανής. Itaq; cōuertit sita edito in loco: potest etiā referri ad τὸ χωρίον. sed longè melius & potuit pugna prospici, præsertim sublatis signis.

Καὶ ἔτι. αὐτὸ τὸ ἐς ἰσχυϛ. Sed habet τὸ περὶ ὄμματων.

Βραχὺ μέν τι: paululum illi quidem progressi sunt, vt ferrent auxilium, & Macedonum turmæ contra se instruxerant, vt illis se opponerent. L. V. tanquam inhibituri.

Ολίγῳ ἐλάσσους. Paulo minus trecenti, id est, trecenti circiter.

Ικανοὶ εἶ). Se posse.

Γιγνομένοις δίχα. Diductos inuaderent, γίγνεσθαι δίχα αὐτὸ τὸ εἰς δύο μέρη διαιρεῖσθαι, in duas partes diuidi.

Αντέχῃ. Quo diutius suppeteret res frumentaria. L. V. vt cæteri, qui mānsissent, facilius obsidionem perferrent, & tamem tolerarent. (batur.

Αλλ᾽ ἔτι αἱ ἀναχωρ. Sed ab armis adhuc abstine-

Ισχυρῶς ἐπείγοντες. Acriter, & enixè vrgebūnt.

Καὶ μόνοι. Cæteri persuasum habent, principiis facilè posse obstari: vos soli dissentitis: atque ita plus laboris, & negotij vobis relinquitur: nam duplicata, & amplificata hostium potentia, plus deinde negotij vobis exhibet ad eam euertēdam: deterrent itaq; magnitudine laborum proposita.

Καὶ μᾶλλον ὑμῶν. Liberius, atque adeò asperius accusauit supra Corinthius Lacedæmonios: & quoniam hæc oratio poterat offendere voluntatem, & eorum animos alienare, nunc affert remedium, & adhibet correctionem quandam, vt vulnus factum curet, & leniat molestiam. Petit itaque ne ab hostili animo hanc orationem proficisci putent, id est, ne putent hoc accusationem, sed expostulationem esse, quæ ab amicis in amicos proficiscatur.

Καὶ ἐπινοῆσαι μηδὲν. Nihil noui excogitare.

Καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί. Et grauissima quæque subeuntes pericula, præter opinionem hominum.

Εν τοῖς δεινοῖς. Inter asperrima quæq;.

Τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι. Viribus vestris inferiora gerere, πρὸς τὸ παρὰ δύναμιν τολμηταί hoc referendum.

Τῆς τε γνώμης, πρὸς τὸ & παρὰ γνώμην.

Τῶν τε δεινῶν, πρὸς τὸ & ἐν τοῖς δεινοῖς.

Καὶ τὰ ἑτοῖμα. Etiam res certas amissuros, vel etiam rebus certis detrimentum allaturos.

Αἰτιώτατος. In primis author. præcipuus author.

Προθυμίας πλείστης. Animi studium ardentissimum.

Ηξιώσαμεν. Decreuimus, censuimus, ἀξίωμα, magnitudo animi.

Αρχῆς τε ἧς ἔχομεν. φθονεῖσθαι ὑπὸ Ἑλλήνων ὑπό τινος. Inuidere aliquid alicui.

Πᾶσι δ᾽ ἀνεπίφθονον. Non est autem cuiquam inuidendum: αἰτία τὸ ἀτυχεῖ φθονεῖσθαι. non est vertendum vitio, debet carere inuidia.

Αφεῖμεν. Deponimus. Νικηθέντες, coacti.

Οὐδ᾽ αὖ πρῶτοι. Neque nos primi huius exempli authores fuimus.

Τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτ. Naturæ iure perpetuo cōstitutum est, vt imbecillior potentiori pareat.

Αξιοί τε ἅμα. Simul etiā quia nos dignos hoc imperio existimabamus, vestro etiam iudicio, si sincerè iudicetis.

Τῷ δικαίῳ λόγῳ. Ius, & æquitatem prætenditis, περὶ τῆς ἐλευθερίας scilicet.

Οὐδείς πω. Quam nemo solet proponere, atq; spectare, cum aliquā rerum suarum amplificandarum offertur occasio.

Τοῦ ὁσίου, τοῦ ὀλίγου.

Γνώμῃ. Si cogantur cedere opinioni, & sententiæ nostræ.

Ελασσωθῶσιν. Lacturam fecerint.

Αποθέμενοι τὸν νόμον. Deposito nostro instituto: vt scilicet æquo iure cum illis disceptemus.

Εκείνους δ᾽. Si vi cū eis ageremus, ne ipsi quidē negarēt imbecilliores parere oportere potētioribus.

Εἰ μὴ δὲ ἐς τὴν ὀκνεῖν μέλλησιν. Nisi impedisset sua cunctatione.

Εν τῷ πλαίσιω ὀργῇ. Itaq; exercitus erat iratus ei ob eiusmodi moram.

Ο δ᾽ προσδεχόμενος: Purgat Archidamum aduersus vulgi existimationem. nolebat (si fieri posset) exacerbare animos Athen. sperabat eos de pertinacia remissuros.

Ακεραίαν. Intacto, integro, non vastato.

Περιιδεῖν, pati. αὐτὸν ἔχειν, sustinebat se, id est, serius inuadebat agrum Atticum.

Εκείνῃ τῇ ἐσβολῇ. Id est, illo anno, quo irruptionem fecit.

Διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ᾽ ἐς πλείονας οἰκεῖν. Nomenq; habet Democratia, propterea, quòd eam gerimus non ad paucorum, sed ad publicam vtilitatē: πλείονας, vt excluderet ὀλιγοκρατίαν, οἰκεῖν αὐτὸ τὸ διοικεῖν, & refertur ad πολιτείαν.

Μέτεστι δ᾽. Omnes autem iussu legum in priuatis controuersiis fruuntur iuris æquabilitate, μέτεστι πᾶσι τὸ ἴσον.

Κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν. Pro dignitate, vt quisque est spectatus, & in aliqua re probatus, ita præfertur aliis in administranda republica, ex virtute magis, quàm ex censu.

Οὐκ ἀπὸ μέρους. Nō quia ex parte quadam ciuium sit, id est, ex nobilitate:

Οὐδ᾽ αὖ κατὰ πενίαν. Neq; etiā propter paupertatem quis, modò prodesse possit, arcetur à republica, quòd obscuro loco sit natus, vel quòd nullam habeat authoritatem.

Αφανείᾳ ἀξιώματος. Nulla authoritas.

Ελευθέρως. Solutè, liberè.

Οὐ δι᾽ ὀργῆς τὸν πέλας. Non indignè ferentes, si quis otietur, & cesset ab opere animi gratia.

Οὐδὲ ἀζημίους μέν. Neq; contumelia quēquam afficientes. est enim quædā παρέχοντες τὰς ὄψεις. Neq; palām imponentes tristes cōtumelias, quanquam damno carentes. Hoc est, nullius aut commoda, & voluptates interpellantes, aut famam, & existimationem lædentes.

Αγραφοι νόμοι. Quas non opinio genuit, sed quædā innata vis inseruit, vt religio, pietas, gratia, vindicatio, obseruantia, veritas.

Οσοι κεῖνται, οἱ ἔγγραφοι.

Τὸ λυπηρόν, τὸ καθ᾽ ἡμέραν λυπηρόν.

Καίτοι εἰ ῥᾳθυμίᾳ. Quare si otio potius, quàm assi-

duo negotio, & virtute insita, non legum coactu velimus pericula subire, sequitur, vt ærumnis & acerbitatibus; antequam veniant, non defatigemur, neq; conficiamur, & cùm venerint, non minus strenui, & audaces simus, quàm qui perpetuò se macerent laboribus.

Τοῖς μέλλουσιν ἀλγεινοῖς. Id est, laboribus. μέλλουσιν, suscipiendis loco, & tempore, cùm res ita postulat.

Διαφερόντως γὰρ δή. Illud etiam præ cæteris habemus, quòd maximè audemus, & quæ audemus, optimè perpendimus, q. d. alij aut non considerant, quæ audent, aut non audent, quæ considerant, nos non ita, &c.

Ἐκλογίζεσθαι. Repete μάλιστα.

Κράτιστοι δ' ἄν. Fortissimi autem ij habendi sunt, qui dura, & mollia, secunda, & aduersa, commoda, & incommoda cùm optimè dignoscãt, tamen non dubitant adire pericula, & bellicis terroribus se obiicere.

Καὶ τὰ ἐς ἀρετήν. In beneficentia etiam diuersi sumus ab aliis.

Βεβαιότερος δέ. Commodum consequens. Constantior, & diuturnior est amicitia benè merendo parta, quàm quæ accipiendis beneficiis quæritur.

Ὥστε ὀφειλομένην. Vt tueatur suum beneficium in eo, cui dedit, & qui aliquando relaturus est gratiam grato, & beneuolo animo, δι' εὐνοίας, cum beneuolentia.

Εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν. Persuasus se non daturum beneficium, sed debitam rem persoluturum.

Καὶ μόνοι. Soli facimus beneficia non magis proposito, atque sperato fructu aliquo, quàm freti libertate, qua nihil nobis vnquam defuturum credimus.

Τὸ πιστὸν τῆς ἐλευθερίας. Certa, constansq; libertas.

Ἀδεῶς. Vel sine metu, vel quòd nulla re careamus, dum libertate fruimur, quæ nobis est, q. d. instar cornu copiæ.

Καὶ ὡς οὐ λόγων. Ac ne quis putet hæc, quę à me dicuntur, inanem quandam potius esse iactantiam, non veritatem solidam, præsentes reipublicæ opes, quæ istis moribus, istisq; institutis partæ sunt, facilè indicant.

Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων. Declarata verò nostra potentia non obscuris signis, sed clarissimis testimoniis, ingentem excitabimus admirationem, & nostræ ætati, & posteris.

Ἀμφότερον. αὖ τῶν ἀμφοτέρων.

Καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι. Ea verò nostræ potẽtiæ testimonia, atq; indicia sumus relicturi, vt neq; Homeri, neq; alterius poetæ præconium simus desideraturi, q. d. cæteræ ciuitates, quæ nullas, aut non magnas res gesserunt, solent venari poetarũ facultatẽ, quæ ornet, & exaggeret res suas: nos non ita: quia rerũ à nobis gestarũ magnitudo erit testis locupletissimus, & indefessus nostræ potẽtiæ pręco.

Γενέσθαι ἐσβατόν. Fieri peruias, permeabiles.

Κακῶν. Cladis illatæ, ἀγαθῶν, auxilij lati.

Δι' ὃ δή. Itaque produxi orationem de republica vt docerem non eadem esse proposita præmia nobis, ac cæteris, qui non habent talem rempublicam, simulque demonstrarem eorum laudes, quos mihi iam proposui ornandos.

Εὐλογίαν. ἔπαινον.

Καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς. Id est, pauci inter Græcos parem atq; isti laudẽ sunt promeriti ob res pclarè gestas.

Δοκεῖ δέ μοι. Equidem existimo hunc istorum obitum viri virtutem indicare perpetuo, certissimoq; testimonio.

Καὶ γὰρ τοῖς τἆλλα χείροσι. Locus communis. probat quod dixit, mortem sepultorum facere fidem eos fuisse viros fortes. nam (inquit) etiam si aliis virtutibus in vitæ cursu destituti fuerunt, tamen cùm pro patria pugnantes fortiter ceciderint, & patriæ debitam pietatem reddiderint, nõ possunt nõ esse, & haberi viri fortes. Hic erat debitus sensus, sed mutata est persona, ne vocaretur in dubium virtus defunctorum: nam non dicit de his, sed de quibuslibet aliis, qui vitam non honestè vixerunt, & tamen mortui honestè sunt.

Τοῖς τ' ἄλλα χείροσι. Qui aliis in rebus ignaui fuerunt,)([illegible].

Ἐμαλακίσθη. Mollior fuit, id est, detrectauit prælium.

Ἀναβολὴν ἐποιήσατο. ἀνεβάλετο, ἐδίστασε latens.

Ποθεινοτέραν λαβόντες. προτιμήσαντες. Anteponentes, pluris facientes, amplexati magis. innuit τὸ περὶ προαιρέσεως.

Αὐτῶν. τῶν πολεμίων, ἢ τὰ φοβερὰ τῶν πολεμίων.

Ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανές. Sperantes id, quod incertum erat, se consecuturos. cætera, quæ cernebantur, in virtute sua ponentes.

Τὸ ἀφανές. Incertum prœlij euentum.

Ἐλπίδι)(ἔργῳ. ὁρωμένου)(ἀφανές.

Ἡ δι' ὀρρωδίας. τὸ τῆς ταπεινώσεως τοὺς ἰσχυροὺς. Extenuatio, αὔξησις, θάνατος. Diodor. Sic. lib. 11.

Ἡ συζυγία τοῦ ἐνδόντος. αὐτὶ τοῦ ἐνδοῦναι.

Δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης. Breuissima fortunæ inclinatione, summa potius cum gloria, quàm cum timore de vita decesserunt; id est, momento temporis fortuna ita volente, interierunt: duo efficit Pericles ista oratione; alterũ illud est: innuit culpa fortunæ eos cecidisse non quòd virtus defuerit: alterum illud est: eleuat, & extenuat mortẽ, quasi propter breuitatem temporis nullum doloris sensum eis attulerit: hoc ipsum commodum attingit Horat. Satyra prima, *militia est potior: quid enim concurritur: Hora momento aut cita mors venit, aut victoria læta:* de iis agit, qui sua sorte, atque conditione non sunt contenti.

Ἢ τοῦ δέους. Potius cum summa gloria, quàm cum summo metu, id est, quàm cũ summa infamia propter metum, vt sit μετωνυμικῶς causa pro euento.

Καὶ οἵδε μέν. Atq; isti, quales oportuerat, tales in patriam extitere.

Εὔχεσθαι. Votis optare, & precibus contendere.

Ὅσα ἀγαθά. Alludit ad illud Homeri Ἰλιάδος ζ. ἄνδρας μὲν κτείνουσι, &c.

Γιγνώσκοντες τὰ δέοντα. Quid deberent patriæ.

Ἐπισημότατον. Maximè insignem. Honorificentissimam, adepti etiam sunt monumentum maximè insigne, non in quo siti sunt, angustissimum, & exiguis cancellis circumscriptum, sed orbem terrarum vniuersum.

Κεῖνται. Siti sunt.

Ἀλλ' ἐν ᾧ. Quamlibet partem orbis terrarum intelligit.

Ἀείμνηστος. Sẽper memorãda, & celebranda relinquitur, in quo eorũ laudes perpetuò celebrabũtur.

Ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν. Quia dixit orbem terrarum fore monumentum defunctorum. hoc autem videri durius poterat, & assensu difficilius, ne videretur illis plus iusto tribuisse, affert rationẽ: quia (inquit)

quit) viri illustres fuerũt, & virtutis eorum splendor, q. d. sicuti solis radij quoquo versus diffusi sunt: sed translata est oratio ad locum communem de viris illustribus. Virorum enim illustrium quælibet tellus monumentum est, neque Cipporum, aut marmorum domesticorum incisio virtutem eorum testatur, sed in aliena terra etiam memoria non scripta animi potius, quàm rerum gestarum manet apud quenque perpetuò.

Ἢ ὧ ἔργῳ. Quia non habet facta multa, quæ laudet.

Μὴ ἀποκνεῖν. Ne recusare.

Δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἄν. Debent minus parcere.

Κινδυνεύεται. In discrimine versatur.

Καὶ κοινῆς ἐλπίδος. Id est, Iuuandæ reipublicæ qui pericula refugiũt, viuunt illi quidẽ, sed trahunt vitam inglorij, conflictantur incommodis, ab omnibus scilicet destituti, deinde affert alteram collationis partem.

Οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον. Non magis deflebo, quàm cõsolabor, nõ magis miserabor, quàm consolabor.

Ἐν πολυτρόποις γὰρ. Neq; enim ignorant vitam hominum variis fortunæ casibus obnoxiam: illos autem felices iudicandos, qui honestissimam mortem, & vitæ finem beatum adipiscuntur, vt isti adepti sunt.

Τὸ δ' εὐτυχὲς ξυνεμετρήθη ὁ ἐκείνοις. αὐτὸ δ' ἐκείνοις δὲ ξυνεμετρήθησαν εὐτυχεῖς.

Τῆς εὐπρεπεστάτης τελευτῆς, καὶ λύπης supple ex iis, quæ sequuntur: sed breuitati studet.

Καὶ οἷς ἐνευδαιμονῆσαί τε ὁ βίος. Et quorum vita, & mors æquè beata, fortunataque fuit.

Χαλεπὸν μὲν οὖν. Scio autem arduum quiddam esse persuadere vobis, vt à mœrore, lachrymisque temperetis, qui sæpius alios parentes florentes liberis cernetis, atque ita materiam doloris refricandi habebitis, μὴ ὀλοφύρεσθαι. δηλονότι ἐκείνους.

Ἐν ἄλλων εὐτυχίαις: ἐν τῇ τῶν ἄλλων εὐτυχίᾳ. Secundis rebus aliorum, qui scilicet florebunt prole, qua & vos olim exultabatis. i. Læti eratis, & florebatis.

Καὶ λύπη. Et certè mœrendum est non iis, qui carent filiis, sed iis, qui cum haberent, eos amiserunt. ἀφαιρεθέντι.

Καρτερεῖν δὲ χρή. Tolerandum tamen est, spe futuræ prolis alterius, iis præsertim, qui vigent adhuc ætate, vt de liberis procreandis non desperent.

Τέκνων ἐν ἡλικίᾳ εἰσί. οἷς ἔτι ἡλικία ποιεῖσθαι. Qui per ætatem adhuc possunt liberos suscipere.

Ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων. Nam futura soboles & priuatim afferet obliuionem defunctorum, & publicè bifariam; nempe vrbis frequentia, & præsidij firmitudine.

Καὶ τῇ πόλει. ἔσονται λήθη τῶν &c.

Ἔκ τε τοῦ ξυνοικεῖν. Tum quia profutura est ad frequẽtiam vrbis, ne deserta videatur, tum quia proderit ad præsidium.

Ὅσοι δ' αὖ παρηβήκατε. Quotquot verò iam prouecta ætate estis, vitam actam, quæ fuit longior, & in qua floruistis, loco lucri ducite, quæ reliqua est, eam breuem fore existimate: dolorem denique vestrum leuare filiorum gloria.

Παρηβήκατε. τετελευτηκότα. Honesto verbo decrepitam ætatem vocat.

Τὸ γὰρ φιλότιμον. Hoc est bonum solidum, & perpetuum.

Καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας. Neque in ætate affecta. i. in senectute, quæstus honori, & gloriæ anteponitur, facit fidem signo probabili, à breuitate vitæ futuræ.

Τὸ ἀχρεῖον τῆς ἡλικίας. Infirmitas ætatis.

Ὥς φασί τινες. Vulgi erat opinio, vt nostris etiam temporibus est, quæ vsu comprobatur, senes esse auaros, & vtilitatem anteponere honestati. Arist. secundo Rhet. καὶ φιλαύτοι... καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ζῶσιν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ καλὸν μᾶλλον, ἢ δεῖ, διὰ τὸ φίλαυτοι εἶναι, &c. καὶ δουλεύουσι τῷ κέρδει.

Τὸν ἀγῶνα. Laborem intelligit in imitandis parentibus, & fratribus.

Καὶ μόλις ἄν. Itaque vix aliquanto inferiores, nedum pares illis iudicabimini.

Οὐχ ὁμοῖοι. Quod q.d. nõ poteritis assequi in vita.

Φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι. Nam qui viuunt, inuident aduersariis, & æmulis.

Ἀνανταγωνίστῳ. Non æmula, non aduersaria.

Ἀρετῆς πέρι, ἢ ψόγου. Latenter carpit mulieres Spartanas, quæ non continebant se domi, sed passim vagabantur, & virorum more ad ripas Eurotæ corpora exercebant: Hoc damnat latenter Pericles. Arist. etiam secundo Polit. improbat Spartanam mulierum licentiam, ζῶσι γὰρ ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκολασίαν, καὶ τρυφερῶς: itaque ait τῆς Λακεδαιμονίας σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ οὐκ εὐδαιμονεῖν. Comici eas carpebãt passim, & φαινομηρίδας appellabant.

Ἐν χηρείᾳ ἔσονται: χῆραι ἔσονται.

Βραχείᾳ παραινέσει. Breui commonitione: breui, quia non erat necessaria eius iudicio. Commonitione, quia moneret eas quid factu opus sit.

Τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης. Nam satis ingentem gloriam adipiscemini, si à pristina vestra natura non desciueritis, si non degeneraueritis, & si id egeritis, vt quàm minimũ rumoris siue in bonam, siue in malam partem de vobis inter mares feratur.

Ὑπαρχούσης φύσεως. Appellat solitam, & pristinam pudicitiam. rei cuiusque perfectio, & absolutio, natura dicebatur.

Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ. Exposui ego quoque oratione, legi obtemperans, quæ in rem præsentem facere existimabam.

Ἀπολοφυράμενοι. Deploratis iis, qui ad vestrum quenquo pertinent.

Καὶ διελθόντος αὐτοῦ. Exacta hyeme, cum abiisset hyems, primus istius belli annus absolutus est.

Ἡγεῖτο δ' ἀρχίδαμος. Diligenter notat tempora variis attributis, vt distinguat istas Peloponnesiorum irruptiones ab aliis, quas aliâs iidem fecerant in agrum Atticum.

Καὶ ὄντων αὐτῶν. Et cum non multos iam dies essent in agro Attico, i. non multo post eorum aduentum, pestilentia cœpit primum inuadere Athenienses.

Οὔτε ἄλλη αἱ ἀνθρωπεία τέχνη. Vt carmina magica, &c.

Ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν. Supplicationes etiam factæ ad eorum templa, vt scilicet iram auerterẽt, ac varia oracula petita, & missi qui cõsulerent oracula, & cognoscerẽt morbi causas, vt deos videlicet placarẽt. hæc (inquã) omnia nihil proderant.

Ἀνωφελῆ. Inania, nullius vsus.

Αὐτῶν. Remedia humana, & diuina intelligit.

Ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. Magnitudine morbi victi.

Ἤρξατο δέ. Explicat iam τὰ αἴτια τῆς περιηγήσεως. docet ex Æthiopia eam venisse in Ægyptum deinde, atque Africam, postea in plerasq; partes imperij regis Persarum grassatam fuisse, postremo in Græciam, atque Athenas ingruisse.

Καὶ τὸ, πλὴν τοῦ λακωνικοῦ. Deserta munitione, quam in agro Laconico extruxerant, & cæteris sumptibus contractis, si qui non adeò necessarij videbantur.

D Πρῶτον δ' αὐτῷ. Euboenses primùm demonstrat egisse cum Agide rege de deditione interea dum bellum ab vtrisque pararetur.

Καὶ ὅπερ οὐδὲν ἄλλο. L. V. Nihil aliud, quàm inuicem se in apparatu belli præuenire maturantibus. Scholia, nihil aliud, quàm bellum ipso apparatu tenus incipientibus. F. P. Et in renouando bello speciem incipientium bellum præbentibus: id est, apparantibus bellum perinde ac si tunc primùm illud mouerent.

561.B Κύριος ἦν. Habebat ius & merum imperium.

Δεινός. Formidabilis.

Ἐπεσκεύαζον. Operam dabat.

C Χῖοι δὲ καὶ ἐρυθραῖοι. Narrat Chios, & Erytræos etiam ipsos studuisse nouis rebus: sed non ad Agim, sed ad Lacedæmonios se conuertisse.

Ἐρυθραῖοι. ἐρυθρά, πόλις ἰώνων. Στέφανος, ἡ Κρητικὴ πόλις, ἀπὸ Κρήτου.

Ἐπῆγεν. alliciebat. ἐπαγωγὰ ῥήματα.

Ὑπὸ βασιλέως γάρ. Etenim nuper impetrauerat à rege tributa, quæ regi debebat ex sua iurisdictione, hic est sensus. L. V. exegerat,

D Τούς τε οὖν φόρους. Explicat consilium Tissaphernis, sperabat, si Lacedæmonij rerum potirentur, & Athenienses Ionia expellerent, fore, vt faciliùs tributa exigeret: id est, vt suis commodis consuleret, & regi socios adiungeret Lacedæmonios, atque ei gratificaretur.

Κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐπεσκεύαζον. Vna eadem contendebant, eadem in re elaborabant.

562.A Καλλίγειτος δέ. Narrat Pharnabazum, & ipsum regis Persarum Satrapam eodem tempore, quo Tissaphernes dabat operam, vt Lacedæmonios regi socios adiungeret, contendisse ipsum quoque idem, quod Tissaphernes.

B Προσεδέξαντο. Admiserunt.

C Κατάσκοπον.) (ἐπίσκοπον.

Ικανὰ δὲ τὰ ἄλλα. Cæteras habet facultates, pecunias scilicet, copias, arma, &c. quas fama erat eam habere.

D Ὡς οὐκ ἐλάσσους. Quia nō minus nauium quàm 60. esse illis constabat: vel quia non pauciores 60, &c.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον. Mutationem consilij Lacedæmoniorum notat, & affert rationem.

Σεισμοῦ γενομένου. Eo omine deterriti refrixerunt.

E Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου. Res gestas anno vigesimo istius belli incipit explicare. Narrat Lacedæmonios ineunte statim vere misisse viros Spartanos Corinthum, qui per isthmum traiiciendas curarent naues in mare Ægæum: quò citius ad Chium contenderent.

563.A Καὶ τὰς ἄλλας. τὰς ἐκ τῶν βοιωτῶν.

Ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος. Docet legatos Pharnabazi noluisse sequi eam classem: noluisse etiam conferre pecunias, quas secum attulerant: quia nimirum non impetrauerant rem cupitam. Sed constituisse postea parata noua classe discedere.

B Ἐκοινώνουν τὰ κοινωνεῖν τινὶ πρός. κοινωνοῦμαι τινί. Non susceperunt vnà nauigationem, eos non sunt comitati suis nauibus.

Ἐς τὴν ἀποστολήν. Vt classis mitteretur.

A Ὡρμημένοι. Destinasse, deliberasse.

Οὐδ' αὐτός. Id est, etiam ipse accommodauit se ad eorum voluntatem.

Προστάτης δὲ ἄρχων. Præpositus, præfectus fuit C huic classi.

Ἐπέπλεον τὰς ναῦς. Naues soluebant, nauigationem suscipiebant.

Καταφρονήσαντες ἀδυναμίας. Contempta imbecillitate.

Ἆγις δὲ αὐτούς. At Agis offerebat conditionem, vt D illi ludos peragerent, & fœdus ludorum continuarent, classem sibi traderent, se enim simulaturum esse suam.

Ἐβούλετο τὴν ποιήσασθαι. Volebat, studebat simulare classem esse suam.

Μὴ λύειν. Hinc colligimus quandiu ludi peragebantur, inducias fuisse publicè.

Τὸ πιστόν. Fidei pignus. 564.A

Τὰς ἀποστολὰς τῶν νεῶν. αὐτὰ τὰ τοὺς χίους ἀποστέλλειν τὰς ναῦς.

C Οἱ πολλοί. plebs, τὸ πλῆθος, οἱ περὶ τὸ στρατόπεδον.

Οἱ δὲ ὀλίγοι. τὸ ζεῦγος, οἱ βουλόμενοι.

Πρὶν τι ἰσχυρὸν λάβωσι. Priusquàm aliquod præsi- B dium nacti essent. ἰσχυρόν, αὐτὸ τὶς ἰσχύς.

Ἐθαύμαζον ἐς αὐτό. Spectatum eos venerant, quod nunquam fecissent, nisi fœdere cautum sibi esse existimassent: erant enim hostes, & capitales.

Ἐπηγγέλθησαν γάρ. τὰ ἴσθμια σπονδαί. Indicti fuerant ludi, promulgati, denuntiati.

D Καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν χίων ἐφάνη. Et Chiorum conatus, & consilia, quippe quæ poterant perspici, facilè patefacta sunt.

Κατάδηλα: quia ἐκ τῶν συγγραφῶν ἐπισημαίνεται, καταφρονοῦντες. &c.

Τὰ τῶν χίων. Quæ spectabant ad defectionem.

Κεγχρειῶν. Oppidum, & naualia Corinthiorum in Ægæo. Lechæum in Ionio portus.

Προσπλεύσαντες. Aduersus eos progressi. C

Ἴσως. Quia postea 37.

E Ἐπῆγον. Eliciebant eos in altum, quia celeritate nauium, scientia, & artificio gubernatorum freti, sperabant se elusuros in aperto, & patenti mari, vel producta longius acie eos circumuenturos.

Ἐπὶ πολύ. Ad multas horas, ad tempus refero, non ad spatium, vt Laurentius Valla.

Παραπλέοντες. Terram legentes. D

Ὁρμίζουσι. Deducunt in portum.

Ἐπέταξαν. Disposuerunt, vt scilicet eas obside- 565.A rent quodammodo, & eius rei causa stationem

F obtinerent.

Ὁρμίζονται. In stationem se recipiunt, stationem subierunt.

Καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακήν. Qui cùm cernerent eius- B modi moram pro tuendis nauibus fore difficilem, & laboriosam, de incendenda classe cogitarunt.

Ὡρμημένων αὐτῶν. Properantibus, incitatis. C

Ἀποτρέψαι. Ne desisterent. D

Τὴν λεπτάδιαν. Locus opportunissimus ad con- 566.B seruandas naues, quæ ex Sicilia Corinthum nauigant.

G Κωρύκῳ. Montem intelligit iam è regione Teo insulæ in Ionia. aliàs antrum significat Parnasso, necnon in Cilicia.

Προξυγγιγνόμενοι. Congressi antea. C

Τῶν ξυμπρασσόντων. Socus coniurationis.

Καὶ οἱ μὲν πολλοὶ. τὸ στράτευμα, explicat, quo Chij à Chal-

Chalcideo, & Alcibiade impulsi sunt ad defectionem, curauerant (inquit) nobiles, vt Senatus cogeretur: atque ita introductis Chalcideo, & Alcibiade, illis autem multa, & magna pollicentibus, Chij crediderunt, & statim illi, & Erythræi defecerunt.

Παρεσκεύαστο. Data fuerat opera.

D Πολίχνα. πόλις τῆς τρωάδος. Στέφανος, ὁ πολιχναῖος.

567. A Τά, τε χίλια τάλαντα. τὰ ἐξῆς, ἐψηφίσαντο κινεῖν. libro 2. 56. καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων, ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησαμένοις, χωρὶς θέσθαι, καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν. ἢν δέ τις εἴπῃ, ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι νηΐτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι. θάνατον ζημίαν ἐπέθεντο. αἰτιολογ.

E Ὕπαρχος. Proprætor.

568. A Ἀντικαθιστάντες. In eorum locum substitutis, vel armatis ex ipsa insula, &c.

Ἐβούλετο γάρ. Consilium. Ambitione Alcibiadis hoc ita factum.

B Τὸ ἀγώνισμα. Præclarum istud facinus.

Λαθόντες οὖν. Cùm igitur plerunque cursus clandestinè confecissent, & non ita multò ante Strombichidem, & Thrasyclem Miletum peruenissent.

Ξυνδιώκων. Vnà cum Strombichide contendens eò, & properans.

Κατὰ πόδας. E vestigio.

Ἀδδητινῶν αἰολίδος. Στέφανος.

569. A Ἀναίας. Cariæ vrbem, è regione Sami, ab Anæa Amazone ibi sepulta. Στέφανος, αἰαῖται οἱ πολῖται. lib. 3.

Διὸς ἱερόν. πολίχνιον ἰωνίας μεταξὺ λεβέδου, καὶ Κολοφῶνος, ὁ πολίτης διὸς ἱερίτης. Στέφα.

570. A Καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν. L. V. Vrbemque sociis distributionis communicauerunt interdicta facultate iam vlli è populo aliquid aliud his ab illis, aut illis ab his elocandi, cōducendive F. P. Et cum rusticis nihil iam communicabant: nec licebat amplius cuiquam plebeio ius connubij, & affinitatis cum rusticis contrahere.

Οὔτε ἐκδοῦναι. Mutata consecutio, ἐκδοῦναι ἐς ἐκείνους.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Narrat expeditionem Chiorum in Lesbum insulam, vt eam ad defectionem solicitarent: necnon in Hellespontum: & aperit eorum consilia, quibus scilicet adducti tanto ardore animi bellum administrabant. Partim itaque ambitione quadam actos eos hoc fecisse declarat: vt ipsi soli sine Peloponnesiis id præstitisse viderentur: partim, vt socios eiusdem fortunæ, ac periculi plures haberent, atque ita eiusmodi præsidiis munirentur.

Αὐτοί. αὐτῶν πελοποννησίων.

Πλήθει. Multa manu, copiis frequentibus.

571. A Ἐρεσσόν. πόλις ἐν λέσβῳ ἀπὸ ἐρέσσου τοῦ μάκαρος. ἐξ ἧς θεόφραστος ὁ αριστοτέλους γνώριμος. ἐρέσιος ὁ πολίτης.

Νεῶν χίων: ποτέρων δηλονότι.

B Καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἰωνικῶν νεῶν ὁπλίταις πεζῇ. hic distinguendum.

Ἀντισσαν. πόλιν λέσβου ἰσθμὸς ἐκ τοῦ αἰγιαλοῦ: ὅθεν τέρπανδρος ὁ μουσικὸς Κιθαρῳδός, ἀπὸ ἀντίσσης τῆς μάκαρος θυγατρός. ἔστι καὶ μία τῶν κυκλάδων. Στέφανος.

Ἠναντιοῦτο. Nihil succedebat, omnia resistebant.

Ἀπεκομίσθη. Recepit se.

C Δασκυλεῖον. φρυγίας πόλις.

D Πάνορμον. πόλις σικελίας. λιμὴν ἐν μέσῳ μακεδονίας ὀρίου. Στέφανος. sed iam τῆς μιλησίας.

Οἰνοῦσσαι. Στέφανος, vnam facit.

E Σιδοῦσσα. πόλις ἰωνίας.

Πτελεόν. πόλις ἰωνίας, à copia τῶν πτελεῶν, id est, vlmorum.

Ἃ ἐν τῇ ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη. L. V. Quos muros in Erythræa habebant, diruerunt. F. P. ἰωνία: quas vrbes, &c. obtinebant.

572. A Καρδαμύλῃ. Oppidum aliâs Laconicum, iam vicus in Chio.

Φανάς. ἀκρωτήριον τῆς χίου, ὅθεν ὁ φαναῖος ἀπόλλων ἐπὶ τῷ λιμένι τῶν φανῶν... Στέφανος.

Ἀπαθῆ οὖσαν. Illæsam, non direptam.

Διεπόρθησαν. Diripuerunt, populati sunt, vastauerunt.

Χῖοι γὰρ μόνοι. Instituit hic purgationem Chiorum, qui defecerant ab Atheniensibus, & occurrit quodammodo ad illud, quod poterat obiici. Chiorum ager fortunatus, & beatus erat, cur igitur illi non conseruarunt eum rerum suarum statum? λύσις τῆς ἀντιθέσεως, non insolentia hoc fecerunt. 2. sed freti firmissimis præsidiis, quæ se sperabant habituros, multis (inquam) sociis ciuitatibus, quas eiusdem periculi socias fore sperabant, 3. quia intelligebant res Atheniensium esse infirmissimas vel iudicio ipsorummet. Itaque efficit Chios fortunæ culpam non debuisse præstare: neque esse vertendam illis vitio. Artificiosè hæc dicuntur.

B Εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καί. Simul beati, & modesti post Lacedæm. fuerunt, id est, secundis rebus non sunt facti insolentes.

Καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου. Incrementum. L. V. qui quò magis ciuitas proficiebat, eò magis ei instruendæ, atque ornandæ operam dabant. F. P. imò vnà cum incremētis reipublicæ crescebat etiam eorum virtus, & modestia.

Ἐπεδίδου ἐπὶ τὸ μεῖζον. Crescebat.

Τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο. Eò magis dabant operam modestiæ.

Ἐχυρώτερον. Vt essent magis muniti.

Παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον. Contra suas rationes: contra id quod erat futurum tutum, & firmum, ac salutare ipsis.

C Εἰ δέ τι. Quod si quid opinione lapsi sunt, (vt solet contingere humanitus) tamen cū multis lapsi sunt.

Ξυναιρεθήσεσθαι. A multis captum, vel euersum iri.

Τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. ξυνήμαρτον.

D Καταπαύσουσι τὴν ἐπιβουλήν. Conatus compescerent.

Ὀπλιταγωγοί. Quales describit Cæsar initio libri quinti.

573. A Προεξάρξαντες. Commisso prœlio prius, superantur.

Ἀτακτότερον χωροῦντες. Hæc est causa: quia ordines non seruabant. L. V. Latiùs exporrecto suo cornu.

B Καὶ ξυνέβη. Rem nouam, & memoratu dignam attingit Thucydides, Ionas vicisse Dorienses hinc inde, id est, Milesios Ionas vicisse Argiuos: Athenienses Ionas ex acie aduersa vicisse Peloponnesios.

C Ἐνθυμήσεις. Facultas rei peragendæ.

Περὶ δείλην ὀψίαν. Sub crepusculum vespertinum.

D Ξυνεπιπολεμῶσι. Vt reliquias belli persequerentur, & Athenienses euerterent.

E Τειχίζοντες τὴς μηλιεύσι. Nam erat φρούριον etiam prope Trachinem.

Ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ὑστέρῳ: ἀλλὰ τὰ ἀκριβῶς. Tutius esse rem differre: vt spatio temporis interposito, liceat explorare copias hostium, nauium numerum, & alia id genus, vt inita ratione videant an tuto committi possit prœlium. Efficiebat itaque se non esse temerè discrimen subiturum.

174. B Σαφῶς. Hic ego distinguo.

Ἱκανῶς. Quod satis sit.

Καὶ καθ' ἡσυχίαν. Et per otium, id est, non vrgente hoste.

Οὐδέποτε. Se nunquam temerè belli fortunam tentaturum.

Εἶξας τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει. Superatum fugæ infamia.

Οὐ γὰρ αἰσχρόν. A turpi: sed κατὰ σύγκρισιν: turpius est superari cum maximo periculo reipublicæ, quàm cedere non victum salua republica.

C Ἡ μόγις. Summa argumentationis hæc est. Si non licet subire pericula vel lacessitis, vel non lacessitis nobis propter acceptam cladem in Sicilia, multò minùs licet dum nulla imposita est necessitas. Argumentum à maiori ad minus: sed subest probatio argumenti ὅτι τοῖς χρηματικοῖς ξυμφοραῖς.

Σπουδῇ μόλις. Ὅμηρος ἰλιάδος β. σπουδῇ δ' ἕζετο λαός.

Αὐθαιρέτως. Vltro suscepta.

D Τῇ σκευῇ. Instrumento duntaxat, quòd secum attulerant.

Οὐκ ἐς τὸ ἔτι μόνον. Non solum dum præfuit huic classi.

175. A Ἐπικατάγονται. Post eos digressos appellunt.

Τὰς μετὰ χαλκιδέως. Quæ cum Chalcideo fugatæ fuerant: & tamen, nihil tale supra vidimus, cognouimus paulò post fœdus factum Chios cum decem nauibus fugæ sese mandasse insequentibus Atheniensibus: sed tamen Chalcideus non aderat. Suspicor itaque locum esse mendosum aut hunc aut illum, καὶ ἐπελθόντες μετὰ χαλκιδέως ἀγγελίας.

B Ἀλλ' ὁ ἀττικὸς: αὐτὸ τὸ ἅμα ἦ.

Ἐπῃνέθησαν. L.V. Præcipua extitit laus Syracusanorum. F.P. probata fuit potissimùm virtus Syracusanorum.

C Ἔλαβε χρήματα πάνυ πολλά. Magna vi pecuniæ potitus est.

Παλαιόπλουτον γὰρ ἦν. Erat enim oppidum à priscis vsque temporibus locuples.

Παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες. Traductis ad se, & iunctis suo exercitui, & nullo maleficio affectis.

Ξυνέταξαν. Suis ordinibus admiscuerunt.

Στατῆρα δαρεικόν. Minam valebat, vt sunt nummi aurei lusitani nostris temporibus.

D Καταστήσας ἐς φυλακήν. Præsidio muniuit.

Ἐς δραχμὴν: ἀντὶ τῆ μίαν δραχμῆς. In singula capita singulas drachmas dabat quotidie: ita, vt singulos menses singuli remiges tricenas drachmas haberent.

Τετρώβολον. Id est, dimidiam drachmam.

176. A Μαλακώτερον. Mollior, languidior erat, id est, non resistebat acrius.

C Αὐχήσας. ὅπ paulò ante διεγνωσμένα.

Ἐθαλασσοκράτουν. Mare obtinebant: maris imperio potiebantur.

A Τούτου μὲν ἐπέσχε. L.V. Maturabat eam tem perficere. F. P. Ab ea re abstinuit, ea re supersedit.

Βελτίω ὄντα. Quia Milesij obsidione liberati fuerant, & Iasus subacta.

Ἀπροθύμως εἶχον. Non erant propensi animis.

177. A Διήρχοντο, καὶ καθωρμίσαντο: ἐναλλαγή.

D Ἐπὶ σφενδόνια — ἀφορμώμενοι.

178. A Ἐκ τῆς σάμου. L.V. & author annotationum, ex Samo, id est, à Samiis confictum: ego à captiuis, qui ad Samum detinebantur.

B Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν ἀθηναίων στρατιά: transit ad Athenienses. Docet interea dum Astyochus, & Pedaritus, alter ad Miletum contendit, alter Chium repetit, classem etiam Atheniensium circumuectam montem incidisse in naues hostium: & dum eas insequuntur, amisisse tres naues, cæteras ad Phænicuntem sese recepisse.

B Καὶ ὥσπερ ἰδόντες. Quas simulatque conspectas insequi cœperunt, statim tempestas est exorta.

C Αἱ μὲν μάλιστα ἐσμιγνῖσαι. L.V. quæ præ cæteris instructæ erant. F.P. quæ ante alias procurrerant, & insecutæ fuerant.

Διαπλεύσαντες. Pereunt, καὶ ἐκπίπτουσι. L.V. impactæ mœnibus Chiorum. F.P. fluctibus eiiciuntur ad vrbem.

D Ἱερόν. σεμνὸς τὸ σημαινόμενον, τὸ ἀκρωτήριον δηλοῖ.

179. A Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Renouatum fœdus inter Lacedæmonios, & regem Persarum narrat: & simul causam explicat, cur ita fuerit renouatum: D hæc fuit, quia Peloponnesij non indigebant neque stipendio, neque commeatu.

B Ἐνδεῶς. Iniqua, non iusta.

Κέλητι. κέλης equus, qui à sessore agitatur, iam nauigium actuarium: non tamen quod vnico remo ageretur: nam mihi non fit verisimile Theramenem conscendisse tam paruum nauigiolum, cùm mare magnum esset nauigaturus.

Ἀφανίζεται. Demergitur: ita, vt nunquam posthac visus fuerit: tollitur è conspectu hominum.

E Οἱ δ' ἐκ τῆς λέσβου ἀθηναῖοι. Narrat Athenienses Lesbo profectos ad Chium insulam venisse, & copiis expositis Delphinium castellum Chiorum muniuisse.

Οἱ δὲ χῖοι. Exponit causas, cur Chij eam munitionem non impediuerint: quia superioribus præsidiis afflicti fuerant sæpius: quia discordes erant animis.

F Ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τοῦ τύδεως, &c. ἡσύχαζον ὁ λόγος, vt sit sensus, à seditione abstinebant, quamuis haberent iustas causas arma capiendi. Causæ erant, quia factio Laconica sumpserat capitis supplicium de nonnullis propter suspicionem Atticismi.

Τεθνηκότων. Capitis supplicio affectis.

Κατ' ὀλιγαρχίαν ἐς ὀλίγον. Coacta, & vi à paucorum dominatu premeretur, detineretur.

Καὶ οὔτ' αὐτοὶ ἀξιόμαχοι. Eamque ob causam neque ipsi pares se existimabant Atheniensibus, neque manum militum peregrinorum, quæ erant G cum Pedarito. Hic est sensus germanus.

C Ἐκ δὲ τῆς πελοποννήσου. Narrat 27 naues Lacedæmoniorum in Ioniam venisse: & inter nauigandum in viginti naues Atticas incidisse: cepisse tres: cæteras aufugisse: sed primo loco docet, quæ naues essent istæ.

Περὶ ἡλίου τροπάς. τὰς χειμερινὰς intelligit.

Τῆς ἀσίας. Nam ἔστι καὶ πρώτης πόλις. Στέφανος.

Ενῳδηνῆ: αἰτὶ τῷ ἦ.

Ως ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες. Quasi in tuto essent, quasi extra periculum, &c.

Ἀγγελίαν. Modò personam significat, modò rem ipsam.

Ξυμπαρακομισθῆναι. Vt præsidio eius classis muniti deducerentur.

Οἱ γὰρ οἰκέται. Digreditur & docet causas, cur Chij à terra tam grauiter vexarentur. Magnam seruorum vim habebant (inquit) Chij. Hi serui, tum quia seuerius in eos, si quid delinquebant, animaduertebatur, tum quia castra hostium erant propinqua vrbi, ad hostes perfugiebant, & cùm essent periti locorum, magna damna Chiis inferebant.

Καὶ μετὰ. ἀντὶ τ' ἐθνος.

Διὰ τὸ πλῆθος. Ne freti sua multitudine in dominos insurgerent, & in eos impetum facerent.

Βεβαίως. Propter locum occupatum, & munitiones erectas.

Κακά. Detrimenta attulerunt.

Καὶ ἀπλοῦς ὄντες. Facultas succurrendi.

Καὶ στρατιᾷ, καὶ ναυσίν. Et dum alia maiore munitione circumuallabantur. L.V. refert ad Astyochum circumuallantem exercitu, ac nauibus, ampliore castro hostium castrum.

Ὑστερα. Posthabenda, contemnenda.

Ξυμπαρακομίσαι. Miletum deducerent suo septas præsidio.

Η φυλακή. Munus obseruãdi mandatum fuerat.

Σύμλω. σῆσος πελαγία ἀπὸ σύμης τῆς ιαλύσου, ἡ πρὶν μεταπόντις ὠνομάζετο.

Ηθροισμένων χειμῶνος ἀναστῆναι Nõ refectis copiis, &c.

Πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι. Priusquàm fama de ipsius aduentu emanaret.

Καὶ αὐτῷ ὕοντι. Cùm imber, & cœlum nubilum. τὸ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀντὶ τοῦ ὁ οὐρανός.

Ελάσσοσιν. Hoc refert L.V. ad naues Astyochi: cùm tamen sit ad classem Charmini referendum.

Λωρύμοις. πόλις καρίας, καὶ λιμὴν ῥόδου. Στέφανος.

Απαντας δὲ πλεύσας. Docet quid egerint Peloponnesij ad Cnidum coacta tota classe, reficiebant naues, agebãt cum Tissapherne de tota ratione belli: si qua res gesta fuerat, quam non probarent, corrigebant.

Μάλιστα δὲ ὀλίγαις ἱκανοί. Ergo præstabat cæteris prudentia.

Κάμειρος. Ομηρ. Λίνδον, ἰηλυσόν τε, καὶ ἀργινόεντα κάμειρον. Hinc fuit Pisander poeta insignis. Στέφανος.

Εξεφόβησαν. Terrorem iniecerunt.

Πελάγιοι. Altum tenentes.

Υπερείποντες δὲ οὐ πολλῷ Itaque cùm serius aliquanto venissent.

Εν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον Transit ad alia. Docet Alcibiadem post prœlium Mileti factum, & Chalcideum in eo cæsum, venisse in suspicionem Lacedæmoniis: itaque Magistratus Lacedæmoniorum scripsisse ad Astyochum, vt eum tolleret de medio. Quare Alcibiadem subodoratum rem, ad Tissaphernem sese recepisse: & paulatim eum auertisse ab amicitia Lacedæmoniorum, & à stipendio pendendo classi.

Πρὶν ἐς τὴν ῥόδον ἀναστῆναι. L.V. antequàm Rhodum ad deficiendum induxissent. F.P. antequàm castra mouissent Rhodum versus.

Χαλκιδέως. Quo cum venerat Lacedæmone, & qui fauebat ei, vt verisimile videtur.

Εκάκου μάλιστα. Resistebat maximè, opponebat se, vt eas affligeret. affligebat, ad verbum.

Διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος. Docendo Tissaphernem omnia, quæ erant obfutura scilicet Peloponnesiis.

Τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν. Stipendium contraxit, minuit.

Εκ πλείονος χρόνου. Spatio enim temporis opus est ad rerum vsum percipiendum, & scientiam cuiuslibet artificij consequendam.

Οὐ δυνάμενοι παρ' αὐτοῖς τοῦ ἐν ἀπειρίας.

Υβρίζοντες. Insolentius viuentes.

Οἱ μέν. Alij essent imbecilliores: ἀμενέστεροι.

Οἱ δέ. Alij classem inualidam redderent, deferentes debitum stipendium, quod est obsidis loco.

Απήλασεν: γρ. ἀπέπεμπεν. Amandabat repulsam passos. 585.A

Τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. Subleuaturum vt par esset. B

Παρασκευάζειν μέλλων. Cunctanter: vel est ἑτοιμάζειν, αἰτὶ τ' ἔμελλε παρασκευάσασθαι. C

Καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι. Vt regi liceat alteram partem cum altera committere, ita, vt inter se certantes atterantur.

Γενόμενος δ' αὖ. A contrariis: πραγματικά, quòd si ad alteram tantùm partem deferatur imperium, destitutum iri regem sociis, quibus cum alteram factionem iam factam præpotentem deiicere, ac superare valeat.

Ευτελέστερα δὲ τὰ δεινά. Minoris autem esse faciẽda illa pericula, quæ paruo sumptu subeuntur. D

Καὶ ἅμα. Locus à contrariis.

Επιτηδειοτέρους τε ἔφη. Quòd si detur optio vtros potius iuuare rex debeat, Athenienses potius esse iuuandos, qui maris, non terræ imperium sibi vendicent.

Τόν λόγον τε ξυμφορώτατον. Qui & verbis & factis idem maximè faciant, atque rex ipse, quia scilicet vt rex in seruitutem redigere volebat, ita & ipsi Græcos.

Ξυμφορώτατον. Maximè conuenientem.

Απετρύχωσιν. Resecantem. metaphora à carpentariis, id est, cùm imminuerint opes Atheniensiũ, vel imminutis iam opibus Atheniensium. 586.A

Κακῶς. Malignè, parcè. B

Τὴν ἀκμήν. Vires.

Εκινήθη: ἡ δημοκρατία δηλονότι, tentata est. 587.A

Υποτείνοντος. Ostendente, porrigente.

Περιποιήσειν τὰ πράγματα εἰς ἑαυτούς. Rempublicam ad se trãslaturos, id est, eius administrationẽ. B

Ξυνίστασαν. Socios coniurationis adiungebant homines idoneos ad eam rem.

Τὰ ἀπὸ τοῦ Αλκιβιάδου. Id est, de eius reditu: quæ ab Alcibiade agebantur. Hic latenter carpit Thucydides astum eorum, qui coniurationem fecerãt. Alcibiades dederat primus materiam rerum innouandarum: illi astutè, vbi rem procedere animaduerterunt, veriti ne si Alcibiades restitueretur, tyrannidem occuparet, se verò à rerum administratione amoueret, de eo ab hac amouendo agere cœperunt. C

Εὔπορα. Expedita. ἡ μεταφορὰ à trãsitu vadorum.

Καὶ πιστά, et tuta.

Αλλ' ὅτι Αλκιβιάδης. Exponit rationes, quibus adductus Phrynichus nõ probaret reditum Alcibiadis, quia suspicabatur eum, non reipublicæ, sed sui causa hæc moliri: sibi autem videndum

esse, ne inter se, & regem oriretur aliquod dissi- A
dium.

D Οὐκ εὔπορον τὸ λέγειν: τὸ ἐκεῖνος ... ἀθηναίοις ... ἔχειν. Non facile esse prædicans, regem Lacedæmoniorum amicitia neglecta, &c. sequi societatem Atheniensium, & in maiores, grauioresque molestias incidere.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ ἔχοντων. Id est, maris imperium sibi vendicantibus.

588.A Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις. Alterum incommodum, quo deterrebat Phrynichus: Ciuitates, quæ B defecerunt, non sunt rediturae in gratiam: quæ sunt imperio subiectæ, in eo non permanebunt.

καὶ πόλεις, αἵτινες ... τῶν πόλεων.

Οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτούς. Confirmatio à voluntate. homines amant libertatem.

Τούς τε καλούς κἀγαθούς ὀνομαζομένους. A voluntate virorum bonorum argumentatur. Viri boni malunt statum popularem, quàm dominatum paucorum. Tria genera ciuium constituit.

Αὐτούς. τοὺς ὀλιγαρχικούς. Non viros bonos, vt C Scholia volunt.

B Ποριστάς. L. V. qui largitionibus vterentur. F. P. qui duces, authoresque futuri essent calamitatum reipublicæ.

Ἐξ ὧν. Ex quibus malis ipsi οἱ ὀλιγαρχικοί magnos perciperent fructus, magnos quæstus facerent.

Σωφρονιστὴν Et moderatorem τῶν ὀλίγων, qui illos refrænaret, atque compesceret.

Καὶ ταῦτα παρ᾽ αὐτῶν γε τῶν ἔργων. Ab effectis fi- D dem facit: vnde hæc tu nosti? quænam istius voluntatis, atque opinionis ciuitatum indicia, & argumenta habes? facta ipsa (inquit) clamant, & arguunt. Ciuitates re ipsa doctæ, ita sentiunt.

Οἱ δὲ ξυνελθόντες. Sed qui conuenerant ex coniuratis, rata fecerunt ea, quæ secum iam constituerant, id est, conditiones acceperunt.

C Ξυμμαχία. Coniurationem nunc significat.

Τῆς καταλύσεως τοῦ δήμου. De statu populari tol- E lendo.

D Κακῶς δρᾷ. Maleficio afficeret, vlcisceretur se.

Ὡς κωλυτὴν ὄντα. Qui interpellaret ipsius reditum.

Τρέπεται. Comminiscitur. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui diuertunt aliquò.

589.A Φθείρει. Deteriores facit.

Ξυγγνώμην δὲ εἶναι. Purgabat se simul de crimine proditionis. λύσις τοῦ αἰτιάματος. Concessio, deprecatio.

B Μαγνησίας. Quæ Themistocli εἰς ἄρτον à rege Persarum data ἦν ταλαντα ἴσχειν τοῦ ἐνιαυτοῦ. λάμψακος in vinum, μυοῦς, εἰς ὄψον. lib. primo. Erant & aliæ Magnesiæ.

Διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς. L. V. eoque libentius ferebat stipendium non esse persolutum. F. P. Efflagitabat, exposcebat mollius, & languidius. ἡ μεταφορὰ à corpore, αἰ πλάδῶν.

D Ἐν φυλακῇ ἔχειν. Præsidiis tueri.

590.A Ἐστρατήγει. Quasi diceret, non solùm magi- G stratus ei non est abrogatus, sed etiam habebat potestatem rerum huiusmodi administrandarum.

Ἐκ τοῦ τοιούτου Ob huiusmodi occasionem.

Καὶ ὡς. Raptim, & properè. L. V., Sed etiam tanquam sic Samus esset duratura.

Δόξας δὲ ἀπιστεῖσθαι. Nulla fides habita literis eius, suspicati omnes sunt propter priuatas inimicitias hæc eum de Phrynicho scripsisse.

Παρῄνει. Monebat, atque inducebat. B

Βουλόμενοι δ᾽ ὅμως πιστοῦσθαι. Sibi haberi fidem apud regem.

Ἄλλως τε καὶ, ἐπειδή. Præsertim posteaquam sensit eos non probare fœdus per Teramenem initum, id est, præsertim oblata ea occasione.

Ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρόν. Nam per idem tempus, quo Peloponnesij erant Rhodi, accidit, vt Lichas re verum esse demõstraret id, quod ab Alcibiade Tissapherni dictum fuerat. Lacedæmonios scilicet id agere, vt asserãt in libertatem Græcos, id quod re declarabat.

Ἐχθροτάτη ... διαφορὰ ... C

Ἐπαληθεύσας. Comprobauit, veram esse demonstrauit. L. V. superuenit.

Οὐ φάσκων. Qui negabat.

Προθύμως προσέκειτο. Studiosè ei dabat operam.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου. Pisander & collegæ peruenerant iam Athenas, agere cœperant cum populo de reditu Alcibiadis, & de mutatione status reipublicæ, multi resistebant: sed tandem Pisandri astu manus dederunt.

Κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλοῦ. Multa in summam col- D ligentes.

Τοὺς νόμους βιασάμενος. Qui leges rupisset. L. V. 591.A si contra leges. F. P.

Εὐμολπιδῶν. γένος ἀπὸ Εὐμόλπου τοῦ θρακός, ἐπὶ τοῖς τῶν μυστηρίων. Hi sacris præerant.

Κηρύκων. γένος ἐν ἀθήναις ἀπὸ Κήρυκος τοῦ ἑρμοῦ. Vide Suidam in voce Εὐμολπίδαι.

Ἐπιθειάζοντων. Obtestantibus.

Ἐφίστη. αὐτὸ τῷ ἔφερεν. C

Ὅπως ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν. Rem transige- D rent, vt è republica maximè fore visum illis esset.

Παρέλυσε. Amouit, abrogauit: speciosa præscriptione vsus amouit.

Ἐπὶ δίκαις, καὶ ἀρχαῖς. Qui præerant iudiciis, & 591.A magistratibus.

Καὶ τἆλλα. Id est, cæteros ciues, qui non erant in magistratu, nec præerant iudiciis.

Εὐφυλακτοτέρα γάρ. Commodiùs enim obseruari B poterat Rhodus.

Ἀλκιβιάδης δέ. Nouum Alcibiadis artificium ex- 591.A plicat. Intelligebat Alcibiades se non posse præstare, quæ fuerat pollicitus Atheniensibus. Quid F ita? Quia perspexit Tissaphernem in eam rem non ita esse propensum: itaque eas conditiones pacis petiit ab Atheniensibus, vt illi de pace desperantes colloquium dirimerint, & domum se receperint irati Alcibiadi, quòd se decepisset.

Δοκεῖ δέ μοι καὶ παντάπασι. Interponit suum iudi- B cium: & explicat causas, metum scilicet Tissaphernis, ambitionem Alcibiadis.

Ξυμβαίνειν: vt πλημμελεῖν, sic ξυμβαίνειν.

Καὶ ὡς. Etiam sic, id est, cupientem vtrosque terere.

Τοσαῦτα ὑπερβάλλων. Tot conditiones postulabat modum excedens.

Ἐκπολεμωθῶσι. Ne hostes sibi penitus fie- D rent.

Δεδιώς. Explicat consilia Tissaphernis, verebatur ne inopia stipendij cogerentur Peloponnesij prœlio

prælio decertare cum Atheniensibus, & facilè ab eis superarentur: vel remiges, & socij nauales diffugerent, atque ita Athenienses soli sine se potirentur voto suo. Denique ne commeatus inopia cogerentur Peloponnesij diripere, ac prædari Asiam.

594.A [illegible]

B Μαιάνδρου ποταμόν. Mæander fluuius Lydiam, Cariamque præterfluens, paucis propè Miletum stadiis placidissimus in mare exit.

595.B Τειχιόεσσαν. [illegible]

D Αναίτης. [illegible] E regione Sami.

596.A Καρπεραί. Atrox, acre.

C Φρούριον. Præsidium.

Καὶ φυλακὴν, & excubias.

Επῃρθη. Erexit animum, audacior factus est.

D [illegible] Reddit rationem, cur [illegible]

Κατέλαβον. Occuparunt, obstrinxerunt, deuinxerunt.

[illegible]

597.A Ανιῶνται. Remittantur, deserantur, destituantur.

Αντεῖχον. Sustinerent.

B Οντα ἀντὶ Στρομβιχίδου. Loco Strombichidis.

Επὶ τὴν ἀρχὴν. Ad munus demandatum.

Επίτηδες. Simulatè scilicet. hoc explicat paulò post.

Καὶ [illegible] Altera causa.

D Ανασκευάσαι. Nam si antea id fuissent moliti, in suspicionem defectionis incidissent: itaq; Athenienses eos facilè oppressissent.

Περὶ δὲ οὖν τὴν Θάσον. In Thaso igitur res cecidit contra eorum vota, qui dominatum paucorum constituere volebant.

Δοκεῖ δέ μοι. Digressiuncula. In aliis quoque locis Atheniensium imperio subiectis meo quidem iudicio.

Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι. Resipiscentes enim ciuitates, vel attentiores ad rem suam factæ, & exclusо metu rerum, quas agendas suscipiebant, id est, deposito metu Atheniensium.

598.A Εχώρησαν. Progressæ sunt ad certam, & apertam libertatem.

Εὐνομίαν. Status, in quo res rectè, iure, ac legibus constitutæ sunt, id est, postposita libertate Atheniensium, quæ erat speciosa, & verbo tenus.

B Λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ. Et præmeditati fuerant orationem, quam vulgò disseminabant, passim ferebant stipendium non esse dandum nisi iis, qui militarent, & ad reipublicæ administrationem quinis hominum millibus, non amplius patere aditum oportere.

C Ην δὲ τοῦτο εὐπρεπές. Quia nesciebant plerique fraudem: eos scilicet rerum potituros, qui eas innouasserit.

Ανὰ τὸν κύαμον. Id est, per suffragia: hoc est, retento iure suffragiorum.

599.A Απαίτησις. Vocatio in ius: aliàs punitio.

Τὸ ξυνιστάμενον. τοὺς ξυνεστηκότας.

B Ηττῶντο ταῖς γνώμαις. Consternabantur animis, cadebant.

Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ [illegible]

D Εὐθύς γάρ. Causa suspicionum.

Καὶ [illegible] Et hi in primis effecerunt, vt nulla fides populo haberetur.

A Καὶ πλεῖστα. Et contulerunt plurimum ad confirmandum dominatum paucorum.

C Ξυγγραφέας. [illegible]

Αὐτοκράτορας. Qui meram haberent potestatem condendi.

Ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν. Qui leges conditas, & rogationes factas ferrent ad populum.

Καθ' ὅτι ἄριστα. Qua ratione optimum esset statum respublica habitura.

D Ανειπεῖν. Pronuntiare.

600.A Επέθεσαν. Sanxerunt.

Εκ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Eodem instituto.

B Επιμελητής. τῷ τρόπῳ, ὅτῳ τρόπῳ.

Αγῶνα. Cœtum, concilium.

Εκόντες. Quia postea dixit causam capitis apud populum: sed ἄκοντες.

601.A Επειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία. Docet quo modo, & qua arte quadringenti illi in curiam ingressi fuerint, vi scilicet, & armis. Hostes Lacedæmonij erant proximi vrbi, ad Deceleam scilicet. Itaque erat necesse, vt præsidia vrbana essent disposita in mœnibus. His igitur adiutos dicit quadringentos, & nonnulla alia manu, curiam ingressos fuisse, eamque occupasse, & abegisse Senatum pristinum.

C Καρύξαι. [illegible]

602.B Οὐκ ἂν ἡσυχάσειν. Non esse deposituram, sedaturamque motum.

Οὐ δὲ ἐν τῷ παρόντι. Quandoquidem ne nunc quidem facilè credebat eos carere motu. Confirmatio à minori. Si nunc dum nullus imminet terror, tumultuantur, multò magis hoc facient si hostem imminentem videant.

C Μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν. Faciliùs in suam potestatem venturos, vel [illegible]

Η βούλονται. Quibuslibet conditionibus, quibus ipsi voluissent.

E Οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν λήψεως. Sibi enim non defuturam aliquam facultatem capiendi muros &c. qui essent destituti præsidiis, propter solitudinem, quæ esset in ipsis.

D Προσέμιξε. Propius mœnia copias admouit.

Τὰ ἔνδοθεν οὐδ' ὅπως [illegible] L. V. ne tantulum quidem intra vrbem mouerunt. F. P. Vrbana præsidia non mouerunt, neque muros suis præsidiis nudarunt.

Γνούς. Resipiscens, cognita re, id est, difficultate vrbis potiundæ.

F Κατὰ χώραν. L. V. Apud Deceleæ loca. F. P. loco suo, solito, & consueto constitit.

603.B Καίπερ οὔπω [illegible] Quamuis nunquam antea tantus numerus coierit, vt de republica consultaret. Probabant itaque quadringenti suum consilium, & amplificabant illud, quasi optimè meritos se de republica significare vellent.

Μεταστήσειν. Ex eo statu deturbarent.

C Εὐθὺς ἐτάραττε πάντα τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν. De statu paucorum agitari cœptum, de rerum nouatione agi cœptum.

G Οἱ γὰρ τινες [illegible] Narratio per digressiunculam.

Υπέρβολον. ἀριστοφ. ἐν σφήξι. De huius improbitate hæc tradit, [illegible]

Vbi interpres. οὕτως ἂν λυχνοποιὸς πάνυ πιθανός ... A
... χαλκοῦ μόνον ἰσχύει πρὸς τὴν τῶν λύχνων κατασκευήν, ἀλλὰ καὶ μόλιβδον ἀνιᾶσθαι, ἵνα πολὺ βάρος ἔχοντες, στάσιμος ... οὕτως ὑπάτα τοὺς στρατιώτας. Cicer. de Cl. Or. Cuius improbitatem veteres Atticorum comœdiæ notauerunt.

Πάραλοι. Ordo ciuium, vt παράλιοι, & διάκριοι. Χιλίοις οἱ ναῦται etiam τῆς παράλου, πάραλοι. Iam de iis, qui erant in naue, qui & ipsi propterea hoc nomine vocabantur, quia ex eo erant ordine.

D Μετὰ χαρμόνου ἀμφιβολογίᾳ. Sed tollitur iis, quæ sequuntur. καὶ ἅμα μετ' αὐτῶν.

604.B Ες τόδε. Ad eum diem permansisset.

D Διαλαθὼν πως. Clandestina quadam ratione se surripiens.

605.A Δεινώσεις. Exaggeratis, ἤτοι δεινώσεις, orationis exornatio.

Αντειπεῖν. Respondere, ac resistere cuiquam non licebat.

Υβρίζονται. Vim, vel stuprum patiuntur.

B Ωρμησαν. Fecerunt impetum: animum intenderunt.

Κωλυθέντες. Retenti, τῶν διὰ μέσου, ab iis, qui se interposuerunt.

C Αποστροφὴν σωτηρίας. salutis refugium.

D Ες φιλονεικίαν τε καθίσταντο. Atque in certamen, & contentionem descenderant illi quidem: id est, qui erant in Samo, vt cogerent vrbem statum popularem recipere: 400 autem, vt si qui erant ad Samum, probarent dominatum paucorum.

606.A Καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν. Conciuncula hîc est obliqua: cuius summa est, non esse desperandum de summa rerum, propterea quòd ciuitas à se defecisset. Enthymemata sunt à paucitate eorum, qui defecerant: à robore, & potentia rerum maritimarum, & classis, qua ipsi potirentur, ab inopia vrbanorum, sua pecuniæ abundantia, & ab aliis id genus locis.

Τοὺς ἐλάσσους. τοὺς ὀλίγους.

Περιμαστέρων. Et copia rerum magis abundarent.

Εχόντων γὰρ σφῶν. Probat τὸ περιμαστέρων.

B Τούς τε πολεμίους. Fac hostes habere classem. Hinc eos propulsabimus.

Καὶ δι' ἑαυτούς: Probat quod paulò ante dixit, se facilius, &c.

Αὐτούς. Vrbanos.

Κεκρατηκότας τοῦ ἐς τὸν Πειραιᾶ ἔσπλου. Obtinuisse, vt commeatus Athenas conueheretur.

Ες τοιοῦτο καταστήσονται. Eò redactum iri.

C Βραχύ τινα εἶναι. Extenuat defectionem: parum proderat nobis ciuitas antequàm deficeret, ad hostes superandos.

Κρατεῖ. Obtinet imperium in exercitus.

Ως τε οὐδὲ τούτους. A consequenti. Itaque futurum est, vt ne nostri quidem quanquam plebeij, deteriores sint illis, qui sunt ordinis Senatorij.

607.A. Κατὰ τὴν παλινοδίαν ... τῶν πολεμίων.

B Κινδυνεύειν διατριβῆναι. L.V. Tempus terat. F.P. Propemodum atteri dum, &c.

Καχοῖ. Affligit, & atterit.

608.A Μυκάλης. πόλις Καρίας, καὶ ὄρος, quasi μυχάλη, ἐπεὶ ἐν μυχῷ τῆς Καρικῆς ἁλός, ἢ ἐπεὶ αἱ γοργόνες μυκώμεναι τὴν κεφαλὴν τῆς μεδούσης ἀνεκαλοῦντο.

C Χειμασθεῖσαι. ἀνασχόντων.

D Ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ. Octonis hinc inde nauibus.

A Οἱ δὲ στρατιῶται. Narrat Athenienses authore, atque impulsore Thrasybulo reuocasse ab exilio Alcibiadem.

Ως μάλιστα διαβάλλοιεν. In maximam incurrerent 609.B inuidiam, quàm maximè criminarentur Tissaphernem.

Αὐτῷ αναδεδέχθαι. Rem recepisset, & sponsor eo- D rum nomine fuisset.

Ξυνηνέχθη &c. τὸ ἔξῆς. ξυνηνέχθη αὐτοῖς τὸ παραπλήσιον. 610.B ... ἐς τὸν ἀπολειφθέντα, ἐς τὸ μισῆσαι ...
B αὐτοῦ πρότερον ... &c. ὥσ' τε διὰ τὴν μέλλησιν ... ἀδήλως ... ἐς τὴν μισθοδοσίαν.

Τὸν ἐπίπλουν. καὶ τὸν ἐπίπλουν. Cum infesta classe Athenienses venerunt in Miletum, vt prouocarent scilicet Peloponnesios ad prœlium.

Αρρωστότερον γενόμενον. Longè languidiorem factū in petendo stipendio, id est, multò malignius pendentem stipendium.

Εμπεπτωκέναι ἐς τὸ μισεῖσθαι. Incurrisse in maiora o- C C dia quàm antea.

Ωστε καὶ αὐτῶν. Tumultum ortum in castris Pe- D loponnesiorum narrat Thucydides, & Astyochi ducis terrorem.

Τῷ δυνατῷ. L.V. Τῷ ἱππομάχῳ. F.P. Nomen est 611.A proprium, cuius facit mentionem, ... initio libri primi τῶν ἱστοριῶν.

Διαφοράν. Controuersia, seditione. C

Δίγλωσσον. Bilinguem, non vt illud, *Tyriósque bilingues*. Sed qui Persicam, & Græcam linguam D callebat.

Κατεθέμην. Lib. primo 9. ... D ...

Επαμφοτερίζοντα. Dubiæ, & ancipitis fidei.

Ησυχάσαντες. Sedato tumultu. 611.B

Εἰ δὲ ἐς τὸ πλέον τι ξυντέτμηται. Si quid ad fragili- D tatem contractum est, id est, si numerus imminutus eorum, qui publica pecunia fruebatur, vt sumptus simul minueretur, & esset vnde daretur stipendium militibus.

E Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Docet hîc Thucydides æsta- 613.B te eadem Tissaphernem venisse Aspendum, vt classem Phœnissam adduceret Miletum, & purgaret se Lacedæmoniis, qui eum existimabant ...

Ανταλλάξαι τὰς τῆς ... D

... pro, persoluto stipendio: alioqui sensus esset durior: nec mirum hoc fuerit in Thucydide. Nam (ne longius abeam) τὸ F τῆς ... iam in alia significatione posuit, quàm alibi solet.

Τρίβοι. Vt attereret, non demorandi causa, vt 614.A L.V.

Ανακωχῆς. Induciarum causa: id est, vt bellum duceret.

Φθορᾶς μέν. Detrimentum, & incommodum daturus mora, & cunctatione interposita.

Ανισώσῃ δέ. Vtrosque exæquaret, dum neutris se adiungeret.

G Διαπολεμεῖσθαι. L.V. apertum geri bellum. F.P. bellum conficere.

Οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι. A minori rem confir- B mat.

Κατεφθονεῖ δὲ μάλιστα. Illud etiam attriuit maximè Peloponnesiorum res, quòd Tissaphernes dixisset se propterea non adduxisse classem, quòd esset

esset minor, quàm rex iussisset. Hoc enim erat ludificari, & in contemptionem hostium adducere Peloponnesios.

Ὁ δὲ, χάριν αὐ δύναι. Interponit suum iudicium.

D Φάσηλις: πόλις Παμφυλίας, ὁ πρὸ πιτυοῦσσα, καὶ ὕστερον φάρσαλος. ἔθεν θεοδέκτης κάλλει διαφέρων, ὃς ἐποίησεν ν. τραγῳδίας, καὶ τέχνας ῥητορικάς.

615.A Οἱ δὲ ἐκ τῆς σάμου. Docet plerosque eorum, qui dominatus paucorum erant participes, iamque rerum illarum tædium eos ceperat, & cupiebant restitutum statum pristinum auditis postulatis Alcibiadis fuisse confirmatos: & erectis animis cœpisse inter se coire, & illum rerum statum improbare.

B Οἱ μετέχοντες μὲν ἐν τῷ πρὸ τοῦ τῆς ὀλιγαρχίας. perinde est, ac si diceret, Qui quamuis in culpa essent, tamen purgabant se, & necessitate, ac metu, se fecisse hoc aiebant, quòd assensi fuissent de legatis mittendis Spartam.

C Οὐ τὸ ἀπαλλάξειν. Non vt impedirent, quin dominatus perquampaucorum constitueretur, ἀλλὰ παραλυσιῶν, χόλα: sed fortasse meliùs si συνοχετικὸν dicamus.

Ην δὲ τοῦτο μ. σχῆμα. Interponit Thucyd. suum iudicium: Hoc non erat statum popularem constituere, sed potiùs euertere.

Σχῆμα, αἰτὶ τοῦ πρόσχημα.

Κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας. Sed sua quique ambitione ei rei dabant operam, qua potissimùm interit dominatus paucorum ex populari statu D constitutus. Quæ erat ista res? Libido dominandi.

Ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία. Aristoteles libro 5. Politic. κινοῦνται δὲ αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ φιλονεικίαν δημαγωγούντων. ἡ δημαγωγία δὲ διττή. ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις, ὡς χαρικλῆς ἐν τοῖς λ, καὶ φρύνιχος ἐν τοῖς υ. ἡ δὲ, ἐν τῷ ὄχλῳ.

Αὐθημερόν. Eo ipso die, quo rerum potiuntur. ὑπερβολικῶς, non vno die.

D Σαφέστατα δὲ αὐτοῖς. Ad illud ἐπέρρωσαν. Erecti autem sunt, & confirmati animis propter Alcibiadis potentiam, & authoritatem, quæ erat in exercitu, & classe Samia.

616.A Τὸ ὑπερβαλεῖν. ὡς ὑπερβαλεῖν. Certatim vnusquisque, &c. Certabat vnusquisque vt cæteros superaret.

C Ηετιωνεία. ἡ ἐπέκεινα τοῦ πειραιῶς ἄκρα, ἀπὸ ἠετίωνος. Στέφανος.

D Ἐπ' αὐτὸν γάρ. Probat facilè posse potiri aditu eos, qui tenerent illam munitionem, turris est opposita alteri turri aduersariæ: interuallum faucium est angustum: itaque, & cæteris: quasi dicat, præcludi aditus poterat, & telis, & tormentis hostes arceri. à situ, & attributis loci fidem facit.

Τό, τε παλαιόν. Quo-cum coniungebatur noua munitio.

617.A Τὸ ἐντὸς τείχους. τοῦ παλαιοῦ.

Ταῦτ' οὖν. Munitionem, consilia τῶν παρακοίων.

Ανθρόου. θρέω τὸ σὺν θορύβῳ λαλῶ, ἢ βοῶ, ὅθεν θρόος, quiritabantur.

Ξυμβατικόν. Pacatum.

Ἀμα γάρ. Suspiciones afferebat.

B Ην δέ τι καὶ τοιοῦτον. Sensus est, Et omnino criminatio non erat falsa: nam etiam ij, de quibus Theramenes conquerebatur, tale quippiam suspicabantur. Explicat deinde eorum consilia, proficiscebatur etiam tale quippiam: id est, huiusmodi suspicio: sed per insinuationem rem aperit.

Ἐχόντων τὴν κατηγορίαν. Qui crimina sustinebant, id est, qui erant in culpa.

D Πρότερον μὲν οὖν. Demonstrat iam creuisse huiusmodi rumorem: & qua occasione id ita factum fuerit. Occasio fuit mors Phrynichi. Præterea: quia quæstione habita nihil noui consecutum B est.

Ἐπειδὴ δέ: ὑπῆρχεν σχῆμα. ἐκβολή, μετάστασις.

618.B Ηπτοντο δὴ τοῦ πράγματος. Inuadunt eum rerum statum. L.V. negotia capesserunt.

Καταδεδραμήκεσαν. Excursionibus infestauerant.

Ησυχάζειν.)(Motus, ἡ κίνησις. Itaque non esse ferendum amplius, nec diutius ab armis abstinendum.

C Καὶ ἔργου ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. Ad facta etiam ventum est.

619.B Οσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα. Εὐσταθίου, ἰλιάδος, libro 2.279. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπίδοντο, παραιβάντες, ὅσον ἀπὸ βοῆς ἰέναι, ὅπως μὴ δῆλος ὦν εὐμαρὴς αὐτοῖς ὤν, voce tenus.

Ομόσε ἐχώρουν τῷ ἔργῳ. L.V. In opere faciendo pergere. F.P. Opus capessunt. nondum enim cœperant demoliri.

C Ην δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις. Adhortantes plebem his verbis.

D Ἐπικρύπτοντο. Explicat consilium eorum, qui eiusmodi adhortatione vtebantur. Nolebant se indicare, & propositum suum patefacere: id est, se velle statum popularem restituere, veriti scilicet periculum. Itaque prætexebant τοὺς πεντακισχιλίους, & præscriptione ista tegebant suum propositum.

620.A Καὶ οἱ τετρακόσιοι. Aperit etiam consilium τῶν, δ, cur noluerint constituere τοὺς πεντακισχιλίους, voluerint tamen esse opinionem eos esse: id est, vt E populus crederet eos esse, qui non essent.

Οὔτε δῆλους εἶναι. Neque constare, & certum esse, αἰτὶ τὸ δήλους εἶναι.

Τὸ δὲ αὖ ἀφανές. Sin autem esset incertum, & dubium, hoc mutuum terrorem esse allaturum.

Τεθορυβημένοι. Animis perturbati.

B Ἐξεκκλησίασαν. Quia extra locum ordinarium habita sunt comitia. Ordinarius locus erat olim ἐν τῇ πνυκί: postea ἐν τῷ διονυσιακῷ θεάτρῳ: sed non τῷ ἐν τῇ μουνυχίᾳ.

F C Ανάστατον. Tradere hostibus euersam. ἡ μεταφορὰ ab ædificiis, quæ à fundamentis ipsis euertuntur, & in altum tolluntur.

D Χρησίμως: ἀπ' ἀγαθῷ: supra.

621.A Ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου. Ex composito, τὴν ξυνθήκην sic vocat.

Ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος, ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ ἑκὰς: id est, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου οὐκ ὄντος μείζονος, ἢ τοῦ ἀπὸ τῶν πολεμίων ὄντος οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι, vt particula οὐκ seruiat bis. Libro 3. in concione Diodoti G paulò post procemium, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδὲ ἀτιμάζειν, αἰτὶ τοῦ, οὐχ ὅπως μὴ ζημιοῦν. Et Sophocles, in Philoctete, ἐκόντα, μήτ' ἄκοντα.

Γεραιόν. δῆμος ἀθηναίων παρδιονίδος φυλῆς.

Διὰ ταύτην δὴ παροξυνθέντες: αἰτ. κατ' ἐπιεικῶς in procemio τὴν μὲν παροξυνθέντα ὁρᾶτε ὦ ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παρέλευσιν ἴσον γεγένηται. In malam partem

Ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ. Minimè sermone celebratam id est, obscurissimam, occultissimam.

Ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν. Belli necessitatem imposuisse Laced.

Κατὰ τὸ ἀρχαῖον. Nā qui deduxerat Coloniam, erat Corinthius, & Corcyræi ipsi, erant colonia eorum.

Ὑποδέχεσθαι τὴν τιμωρίαν. Recipere aliquem in fidem, suscipere eum tuendum, & defendendum: polliceri ei nostra auxilia, & præsidia.

Ὥσπερ ἄποικοι. Itaq; loco parentum eos colere debebant.

Οὔτε γάρ. Probat Corinthios neglectos à Corcyræis, ab enumeratione partium: non tribuebant illis consuetos honores in publicis solennitatibus, vt puta principem, & honoratiorem locum in sedendo. *τὴν προεδρίαν*, neque in sacrificiis. Cùm viscera distribuebant, à viro auspicabantur Corinthio, quemadmodum facere solent cæteræ Coloniæ.

Γέρα. προεδρίας, δωρεάς.

Οὔτε προκαταρχόμενοι. Neque in sacrificiis à viro Corinthio auspicantes. L. V. neque in suis sacris virum Corinthium præficientes, sed parum commodè.

Περιφρονοῦντες δέ. Contemnebāt autem eos cùm propter opulentiam, qua erant pares ditissimis quibusque Græcis illorum temporum, tum propter opes, & belli apparatus, quibus etiam superiores erant.

Ναυτικῷ δέ. Classe verò interdum longè se præstare gloriabantur, præsertim cùm eam gloriam rerum nauticarum à maioribus suis accepissent: à Phæacibus (inquam) qui Corcyram olim tenuerant, & eo studio floruerant: quo etiam studiosius dabant operam ei rei.

Πάντων οὖν τούτων. Quare Corinthij rerum istarum omnium iustas habentes querelas, mittunt lubentes auxilia Epidamniis.

Τάφους. Monumenta, quæ essent sibi, & illis communia: vel certè suis maioribus.

Ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. Pari iure, atque conditione futurus cum cæteris ciuibus.

Εἰ δέ τις. Ad illud occurrebant. poterat quis dicere, accipio conditionem: volo ire, non recuso: sed iam sum impeditus: distineor negotiis familiaribus: hæc simul atque expediere, proficiscar: ad hæc igitur occurrebant magistratus: qui recusat iam abire, is maneat numeratis quinquaginta drachmis Corinthiis.

Μετὰ Λακεδαιμονίων. Vt eos testes haberent æquitatis suæ: nec non, vt Corinthios mouerent authoritate tantarum ciuitatum.

Ὡς οὐ μετόν. Quòd nullum haberent ius in eam coloniam.

Εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται. Quòd si eam sibi vendicare pergerent, volebant disceptare iudicio.

Ὁποτέρων δέ. Et vtris adiudicata foret colonia, eos potiri.

Οὐκ εἴων. Dissuadebant.

Εἰ δὲ μή. Alioqui se quoq; coactum iri nouas quærere amicitias, quas recusarent, nisi ipsi necessitatem imponerent.

Ἑτέρους. Alterutros eorum, qui nunc præstant potentia, innuunt autem Lacedæmonios, & Athenienses.

Μᾶλλον πιέζοιεν, id est, *καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ* [illegible] *ὄντας.*

Ἀπαγάγωσιν, id est, Si obsidione liberauerint Epidamnios.

Ἑτοῖμοι δὲ εἶναι. Paratos etiam se esse, vt vtrique loco maneant, fœdusque faciant tantisper dum iudicium de re fiat.

Ἀκάτιον. L. V. legit *ἀκάτιον.* Itaque vertit nauigio actuario.

Ἀπεροῦντα. Qui vetaret, qui moneret ne &c.

Ὥστε πλωΐμους εἶναι. Vt nauigationi aptæ forent: alioqui fatiscentes siccitate, & rimarum plenæ aquam acciperent.

Ἀντεπαναγόμενοι. Educta obuiam classe, & instructa acie.

Περιπλέοντες τὰ ἐκείνῃ χωρία. Oram Illyricam, & Acarnaniæ, Ætoliæ, sinusque Crissæi intelligit, &c.

Ἔφθειρον. Atterebant, vexabant, infestabant.

Περιιόντι. Ineunte, aduentante: ergo hæc gesta fuerunt vere.

Ὀργῇ φέροντες. ἀντὶ τοῦ χαλεπῶς φέροντες.

Καὶ ἐναυπηγοῦντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον. Et firmissimam classem apparabant.

Μισθῷ πείθοντες. Mercede solicitantes.

Ἐφοβοῦντο. Extimescebant, tum propter apparatus magnitudinem, tum quia nullas habebant amicitias, & societates.

Τὴν μὲν οὖν γενομένην. Quamuis verò in prœlio superiore soli Corinthios bellum inferentes repulerimus, tamen quoniam nunc maiore apparatu sunt nos aggressuri, ipsi verò nostras vires impares esse intelligimus, quas eis opponamus, & maximum periculum imminet, cogimur tum vestram, tum aliorum opem implorare.

Καθ' ἑαυτούς. i. *μόνοι*, *Ἀπωσάμεθα*, *ἀπήλασε.*

Περιγενέσθαι. Iam euadere periculum: itaq; sequitur explicatio, aliâs superare.

Καὶ ξυγγνώμη. Conclusio deprecationis, *ἀντὶ τοῦ ξυγγνωστόν.*

Κακίας. γνώμην, Pro fastu, & superbia nunc accipitur.

Ἀπραγμοσύνη) (*πολυπραγμοσύνη.* Quod vitium describit eruditissimè Plutarchus in opusculo *περὶ πολυπραγμοσύνης*, quieti, otio; vitæ tranquillitati.

Τολμῶμεν. Habet pōdus hoc verbum: quasi facinus aliquod admisissent: eos enim audere dicimus, qui patrato aliquo facinore, tamen non dubitant palàm prodire, & ab iis, de quib. malè meriti sunt, aliquid petere: habet itaque hoc verbum latentem peccati Corcyræorum confessionem, & pertinet ad deprecationem.

Ξυντυχία τῆς χρείας. Societas, coitio cum petentibus auxilia. *Ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ ἡ χρεία τῆς ξυντυχίας. Ξυντυχίαν* autem appellat societatem, quia est congressus quidam, & coitio.

Περὶ τῶν μεγίστων. De libertate, de salute, de aris, & focis.

Μαρτύριον. Æterno apud nos testimonio.

Ναυτικόν. Huc vsq; dignitatem: iam proponunt vtilitatem, habemus classem firmissimam, vna vestra excepta.

Καὶ σκέψασθε. *Δημοσθένης* prima Olynth. 1. *Νυνὶ γὰρ ὁ πάντες ἐθρυλλοῦντο ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον.* Adūbrauit Demosth. hunc locum.

Σπανιώτερον. τιμιώτερον. τὸ σπανιώτερον γὰρ μεῖζον ἀγαθόν, καὶ τὸ σπάνια τίμια. Arist. primo Rhet.

Εἰ δὲ ἡ. Si ea potētia, quam vobis adiunctam maluissetis, quàm ingentem vim pecuniæ, magnáque beneficia, ea (inquam) nunc adest sponte sua se vos

bis offerens, atque tradens, vel quam ingenti vi pecuniæ, & magnis beneficus antepofuisfetis, vel pro quam magnos sumptus fecissetis, & magnum beneficium vos accepisse putassetis, si vestris adiungeretur opibus, mutata est verò figura.

Πρὸ πολλῶν χρημάτων. Demosth. prima Olynth. ἀντὶ πολλῶν ἂν οἶμαι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει.

Τὸν δὲ πόλεμον. Quòd si quis bellum, in quo vobis vtiles erimus, non imminere existimat, is profectò fallitur opinione.

Τιμώρησιν δὲ τοῖς ἴσοις. Docent par pari esse illis referendum. hoc pertinet ad æquitatem.

Ην δὲ λέγωσιν. Quòd si dixerint iniquum esse suos colonos a vobis recipi, intelligāt coloniam quamlibet colere, & honore prosequi suam Metropolim, si beneficiis ab ea afficiatur: violatam verò desciscere, atque alienari. hoc est, intelligant non à re esse iniquum.

Μαθόντες. Latenter carpūt imperitiam eorum.

Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι. Explicant quo in genere lædantur loco seruorum nos habent, at cæteræ coloniæ non possunt ferre istius conditionis iniquitatem.

Ως δὲ ἠδίκουν. Exemplo fidem faciunt.

Μηδαμοῦ ξυμμαχοῖ. Cum nullis habet societatem.

Ἐξεῖναι. Ei licere ius esse ad vtras partes lubeat accedere.

Καὶ δεινόν. Et sanè iniquum est, istis licere classem instruere non solùm ex fœderatis ciuitatibus, sed etiam ex reliqua Græcia, & ex iis potissimùm ciuitatibus, quę in ditione, potestateq; vestra sunt, nos verò arceri à vestra societate; aut aliorum auxiliis, & loco criminis poni, si nos à vobis in societatem recipimur.

Μάλιστα δὲ ἡ δικαίως subaudi. ἡ βοηθῶν, δὴ scilicet.

Τὰ ξυμφέροντα. Commoda, vtilitates: Multas verò commoditates (quemadmodum initio nostræ dictionis monuimus) vobis proponimus, & illud, quod est maximum, eosdem esse vestros hostes, & minimè dubios, eosque potentes, &c.

Οἵ περ αἰτιοι πολέμου. Eò spectat hæc oratio, vt alienet animos Ath. à Corinthiis, & inuidiam illis conflet.

Ἀλλ' ἱκανοί. Itaque debent esse vobis formidabiles.

Καὶ ναυτικῆς. Et iacturam non esse parem societatis nauticæ, atque terrestris si vtraque offeratur.

Ἀλλοτρίωσις. Iactura.

Οχυρώτατος. Munitissimus, firmissimus.

Πειθόμενοι. Nobis assensus.

Μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται. Cum maximis momentis. i. vtilitatibus adiungitur, καὶ ἀπαλλοτριοῦται μετὰ μεγίστων non καιρῶν, sed iactura. ἡ καιρῶν, ἀντὶ ἀκαιρεῶν.

Τῆς τε γὰρ Ἰταλίας. Sita est enim opportunè ad traiiciendum in Italiam, atque in Siciliam, ita, vt facilè classem siqua illinc mittatur in Peloponnesum, eam arcere possit, & siqua istinc eò mittatur, eam iuuare, & transmittere valeat.

Καὶ ἐς τ' ἄλλα. Quin etiam aliis in reb. habet commoditates egregias.

Προσέσθαι. δεῖν supple.

Καλὸν δὴ ἦν. Quòd si etiam iniuria bellum intulissemus, oportuerat eos cedere nostræ libidini, nos abstinere manus à violanda eorum modestia, vel illis quidem erat futurum gloriosum si nostræ cessissent libidini, nobis verò fœdum, & infame si

A eorum modestiam violassemus.

Υβρει δὲ, ἢ ἐξουσία. Concludunt se lacessitos insigni iniuria bellum eis intulisse: nam (inquiunt) inflati opibus adeo petulantes facti sunt, vt cùm alia multa in nos deliquerint, tum postremo Epidamnum per vim ereptam nobis, retineant.

Πολλὰ τε ἄλλα. Εμφασιν habet oratio.

Καὶ φασι δὴ. Et tamen dictitant se prius voluisse iudicio disceptare, nos verò recusasse.

Υπό. Refutatio: quod ius non est existimandum ab eo seruari, qui est superior, & ex tuto prouocat ad disceptationem, sed ab eo, qui pari conditione descendit in certamen cum aduersario.

B

Τὸν περιέχοντα. Qui superior, & meliore conditione est.

Λέγοντα. Extenuatio, pro διακρίνεσθαι.

Αλλὰ τὸν ἐς ἴσον. Sed eum, qui reuocat in integrum totam causam, quam vocat dicta, & facta.

Καθιστάντα ἐς ἴσον τὰ ἔργα, ἢ τοὺς λόγους. Æquare facta verbis, cuius facta respondent, & sunt paria, atq; similia verbis: iam verò verba Corcyræorū præ se ferebant æquitatem quandā: facta erāt iniquissima.

C

Οὗτοι δὲ. Probat facta Corcyr. plena iniquitatis fuisse.

Παρέσχοντο. Ostenderunt.

Καὶ δεῦρο ἥκουσι. μετὰ βαρύτητος. Et tamen huc veniunt, & hoc audent q. d. vt vos innocentes in scelerum non belli suorum societatem trahant. μόνον, ἀντὶ τῷ μόνοι.

Οὐ ξυμμαχεῖν. Breuis verò definitio.

D Ασφαλίστατοι. A periculis remotissimi, tutissimi.

Καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. Et quo tempore vos innocentes, & alienissimi ab eorum facinoribus, culpæ tamen socij futuri estis.

Τὸ ἴσον τῆς αἰτίας. Parem culpam.

Πάλαι δὲ. Oportuerat eos inita olim societate, fortunam belli, & rerum euentus experiri. sustinenda erit nobis culpa omnium facinorum: non sed saltem eorum, quæ in nos admiserunt.

Εγκλημάτων δὲ μόνων. δεῖ, subaudi.

E Qui autem socij criminum nō fuerint, ij euentorum etiam socij esse non debent, vel, Qui autem à criminibus remoti fuerint, iis euentorum casus minimè sunt subeundi. ἀπηρμοσθαι. Summa est, innocentiam carere culpa oportere.

Αυτόχειρες τῶν ἐγκλημάτων. ἀντὶ τοῦ ἐλαττωθείσης.

Τὰ μετὰ τὰς πράξεις. Τῆς ἀφ' ὑμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔχειν.

Ως μὲν οὖν αὐτοὶ. Epilogus superiorum vt transeat ad eam partem, qua probat periculosam fore Athenienſibus istam societatem: docui nos insigni iniuria lacessitos à Corcyræis, bellum illis intulisse: docui eos per vim, & auaritiam Epidamnum nobis eripuisse: iam docebo eos non esse recipiendos in societatem, tum quia fœdere cautum hoc est, tum quia bellum pro pace vobis afferent.

F

Ως μὲν οὖν. Quòd itaque nos instructi iure, & æquitate huc ad vos venerimus; isti verò violenti, & auari sint, planum iam factum est.

Κεφάλαιον τὸ δικαίου. ἀντὶ τοῦ τὸ δίκαιον. Quod à Rhetoribus κατασκευαστικὸν κεφάλαιον vocatur, vt τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, & alia.

G L. V. eo quo oportet æquitatis ingressu. Annectit cum firmissimis æquitatis argumētis. vtrumq; malè... προσηκόντων. Decenti, conuenienti, ἱκανοῖς.

Εἰ γὰρ εἴρηται. Nam si est in fœdere, cuilibet ciuitatum fœderi non adscriptarum licere ad vtras velit partes se adiungere, id non idcirco est, vt in

vt in fraudem alterius partis, & in eius perniciem hoc fiat, sed de iis tantum dicitur, quæ præsidio egentes ab alterutris partibus non deficiunt, & quæ receptæ non sunt recipientibus pro pace bellum allaturæ, id, quod vobis euenturum est iam, nisi nos audiatis.

Τοῖς δεξαμένοις. Ista conditione, & propterea addit σωφρονοῦσι. L. V. paraphrastem agit. Comminatio.

Καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι. Nec legem constituere, vt qui ab alteris defecerint, ab alteris recipiantur. νόμον, exemplum.

Οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς. Nam ne nos quidem olim, cùm Samij à vobis defecissent, & alij Pelopónesij recipiendos eos esse cēsuissent, illis assensi sumus, & sentētiam contra vos tulimus, sed apertè resistentes diximus suos quenque socios vlcisci oportere.

Δίχα ἐψηφισμένων: In duas partes sententiis distraherentur .i. alii recipiendos, alii non recipiendos esse censerent.

Α'ντείπομεν, αὐτὴν τὸν ἕκαστον. Vt vnusquisque quilibet.

Κατὰ τοὺς ἐκείνων νόμους. Quæ fœdera religiose cōseruari iubēt. quæ vetant ne alter alteri faciat iniuriam, & vim inferat, qui bene meritus cogunt referre gratiam.

Νεῶν γὰρ μακρῶν. Nam cum opus haberetis olim longis nauibus aduersus Æginetas, viginti accepistis a Corinthiis: itaque istud beneficium, & illud superius de Samiis fecit, vt Æginetas superaretis, Samios puniretis.

Υ'πὸ τὰ μηδικά. Ante bellum Medicum. Iobus Veratius hæc ita, cū bello Æginetico ex Medici factione conflato. Sed parum commodè Thucididis mentem, & verba est interpretatus.

Τὸ δὲ ἡμᾶς, ἐξήνεγκε. Quòd nostri causa Peloponnesij Samiis auxilia nulla miserint. Παρέσχεν. Attulit vobis victoriam de Æginetis, facultatem animaduertendi in Samios, facultatem vindicandi Samios.

Α'πὸ τῶν ἐπιόντων οἷς ἴασι παρὰ τὸ νικᾶν. L. V. quo homines studio vincendi hostis, in quem eunt, cætera curare omittunt. F. P. quo homines omnia negligunt propter victoriam, vel propter vincendi studium.

Φίλον τε τὸν. Rem probant. nam pro amico habēt eum qui nauat sibi operam, etiamsi antea fuerit inimicus, & contra pro inimico eum, qui aduersatur, etiamsi fuerit amicus antea.

Ω'ν ἐνθυμηθέντες. Epilogi, repetunt argumenta superiora, petunt, vt sibi referatur gratia: admonent æquitatis, & vtilitatis: & hæc duo potissimum inculcant: admonent etiam tollendas, vel certè minuendas esse pristinas simultates recentibus beneficiis, & in solidam, perpetuamq; gratiam redeundum.

Ω'ν ἐνθυμηθέντες. Quorū memores: quę vobiscum reputantes vos qui natu maiores estis, qui autem minores, à maioribus natu cognoscentes, referte nobis gratiam.

Νεώτερός τέ: καὶ πρεσβύτερος, αὐτὰ τὰ οἱ δὲ νεώτεροι. Ω'ν ἐνθυμηθέντες οἱ πρεσβύτεροι, οἱ δὲ νεώτεροι παρὰ πρεσβυτέρων, ἀξιοῦτε &c. Hæc est legitima constructio.

Α'μύνεσθαι τινὰ τοῖς ὁμοίοις. Referre parem gratiam alicui, tam de bona, quàm de mala gratia potest dici.

Καὶ μὴ νομίσῃ. Neq; existimetis causam nostram æquam, non autem vtilem esse, si bellum oriatur,

Τό τε γὰρ ξυμφέρον. Nam vtilitas posita est in æquitate, & innocentia. q. d. ea demum est vera, & solida vtilitas, quæ est cum honestate coniuncta, Cic. offic.

Α'δικεῖν αὐτὸ τὸ ξυμμαχεῖν.

Καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου. Et belli imminentis periculum, quo terrent vos Corcyræi, & hortantur ad vim nobis fœderatis faciendam, incertum adhuc est, nec suscipiendæ vobis sunt certæ, ac minimè dubiæ inimicitiæ aduersus nos ob incertam eiusmodi suspicionem. diluit illud Corcyræorum, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα.

Τῆς δὲ ὑπαρχούσης. Quin sapientiæ fuerit pristina odia Megarensium causa suscepta, minuere, vel etiam abolere, potius, quàm nouas inimicitias suscipere.

Η' γὰρ τελευταία χάρις. τὸ δύνασθαι, postremum enim beneficium opportune collatum etiamsi paruum sit, tamen maius, & grauius crimen diluere potest.

Μὴ ὅτι. Neque verò eò alliciamini, quod classem ingentem vobis offerunt, hoc ad illud referendum, τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια.

Η' τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας. Quàm si præsentibus commodis elati, maiora quædam, sed non sine periculo obtineamus.

Τῷ αὐτίκα φανερῷ, τῇ αὐτίκα δυνάμει. Præsenti, & repentina specie incitati.

Διὰ κινδύνων) (ἰσχυροτέρα.

Η'μῶν ὃ περιπεπτωκότες. Postulāt, vt sibi referatur gratia. Denique quia in eadem incidimus, ob quæ olim Lacedæmonios monuimus, permitterent in suos cuiq; socios animaduertere, vt idem iam obtineamus, à vobis postulamus. Hoc argumentum reseruauit Legatus postremo loco, quia magnum habet pondus. Hoc fecit, vt hæreret memoriæ Atheniensium, & temporum, atque negotij similitudo eos admoneret, vt parem sibi iam referrent gratiam.

Καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ. Petimusque, vt quando nostris suffragiis adiuti, subleuatique fuistis, ne vestra sententia nos oppugnetis.

Τοῦ δὲ ἴσου, πρός τε, φίλιον δὲ. Hæc referenda.

Καὶ Κερκυραίους, ἀξιοῦμεν. βίᾳ ἡμῶν. Inuitis nobis.

Μήτε ἀμύνετε. Neque feratis opem eis, qui nos violant.

Καὶ τάδε ποιοῦντες. Hæc si feceritis, tum ex officio, & dignitate vestra egeritis, tum vestris rebus optimè consulueritis.

Μετέγνωσαν. Mutato consilio constituerunt.

Εἰ γὰρ ὅτι Κέρκυρα. Consilia declarat.

Τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν. Vt vicissim vtrique alteri alteris mitterent auxilia, si &c. ξυγκρούειν. Collidere, atterere.

Καθιστῶνται ἐς πόλεμον. Bellum capesserent.

Ε'πειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, Α'προσώπους. Instructa iam classe.

Ε'πλεον. Cursum dirigunt.

Α'ντιπαρατάξαντες. Aduersam aciem instruebant.

Τὸ δεξιόν. Honoris gratia. τὸ ἄλλο, αἱ ν τῶν τὸ ἕτερον, ἡ δὲ ἰσάριθμοι, καὶ τὸ μέσον. Sequitur enim τρία τέλη ποιήσαντες ita vt essent quatuor agmina, & τὸ ἄλλο accipiendum sit pro tribus Corcyręorum.

Ω'ν ἦρχε. Quorum singulis singuli duces præerant.

Ω'ς ἕκαστοι, ἡ παρατάξει τε ὡς. Vel vt singuli scilicet, iussi sunt consistere in acie, ἐπὶ χθονὸς ὁπλιτῶν.

Ταῖς πρώτῃ πλεούσαις. Quæ celeritate, mobilitateq;

præstabant.

Ξυμμίξαντες δὲ. Sublatis signis conflixerunt.

Απειρότερον. Imperitius adhuc instructi vetusto more. eleuat autem genus pugnæ illius seculi, vt extollat rationem pugnandi, & disciplinam militarem suorum temporum.

Καρτερά. Acris, aspera.

Προσπεσόντες. ...

Επειδὴ γὰρ προσβάλοιεν. Nam vbi nauibus incitatis inter se conflixissent, non facilè diuelli poterant præ multitudine, & turba nauium.

Καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες, ... quia confidebant militibus, qui erant in tabulatis ad obtinendam victoriam.

Θυμῷ τε ῥώμῃ. Animis, & robore.

Θόρυβος. Strepitus, & Boæ.

Ταραχώδης. Turbulentū. & permixtum prœliū.

Μάλιστα δὲ τὸ δεξιόν. Progressus prœlij describit Thucyd. vt paulatim exitum eius doceat: qui premerentur hinc inde, & qua in parte demonstrat: Dextrum (inquit) Corinthiorum cornu, in quo erant naues Megarensium maximè premebatur: Corcyræi enim in fugam eos verterant, & ad continentem vsq; persecuti fuerant &c.

Πολὺ ἐνίκων. Longè superiores erant.

Απροφασίστως. Sine præscriptione, id est, apertè, minus dissimulanter.

Γίνεσθαι τὴν φυγὴν λαμπρῶς. Fieri fugam apertè, & non dubiè.

Εἴχοντο ἔργου. Capessit prœlium: manum ad opus admouere, opus aggredi.

Επιχειρῆσαι ἀλλήλοις. Manus inter se consererent.

Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης. Explicat euētus prœlij. versis (in fugā inquit) hostibus. Corinthij conuertunt se ad trucidendos homines potius, quàm ad viuos capiēdos: Latenter carpit immanitatem Corinthiorum, & acerbitatem odiorum, quib. flagrabant in Colonos Corcyræos, q. d. debuerant illi quidem contenti esse parta victoria, & gloria illa perfrui, atq; triumphū agere de victis aduersariis & tamen non contenti ad cædem se conuerterunt: itaq; addit paulo post pœnas debitas secutas esse eos: nam inter trucidandos hostes passim fusos, & nantes in mari, trucidabant etiam per imprudentiam suos, qui fuerant in dextro cornu superati à Corcyræis.

Τὰ σκάφη. Alueos nauium, quos solebāt agere in triūpho, & reseruare in memoriā partæ victoriæ.

Καταδύσειαν. Depressissent. Διεκπλέοντες. Transcurrentes.

Τοὺς τε αὑτῶν φίλους. Locus misericordiæ à detrimento accepto per imprudentiam.

Ναυμαχία γὰρ αὕτη. Ratio τῶν νεῶν. &c.

Επειδὴ δὲ κατεδίωξαν. Alium prœlij euentum narrat. Corinthij (inquit) persecuti sunt Corcyræos ad ipsam vsq; terram: ea re gesta redierunt ad suarum nauium fragmenta, tabulasque colligendas & ad suorum cadauera suscipienda.

Επέπλεον. Infesta classe tendūt aduersus Corcyræos.

Παιώνισαν. αὐτὸ τὸ ...

Ηδη δὲ ἦν ὀψέ. Iamque erat serum diei: καὶ ἐπῃάνιστο ὡς ἐς ἐμβολὴν. Temporis descriptio.

Ες ἐπίπλουν. Ad concursum, conflictum.

Αμύνειν. ἀμύνεσθαι, Propulsare vim, & iniuriam.

Ατ... εἶναι. Esse Atticas.

Ξυνεκέλευον. ... &c.

Επλεύσε. Exitum habuit.

Προσπλεύσασθαι. Vectæ.

Αρχον ναυμαχίας αὐτοῦ τοῦ ἄρχειν. Prœlio lacessere.

Αιχμαλώτων τι περὶ φυλακῆς. ..., Aut aliud tale subaudi.

Τοῦ οἴκαδε πλοῦ. De reditu autē erant magis soliciti.

Διεσκόπουν. αὐτὸ τὸ ἀπορεῖν. Vel deliberabant qua se reciperent, vt domum redirent.

Ες χεῖρας ἦλθον. Ad manus venerant.

Εδόξε αὐτοῖς. Placuit animos, & mentem eorum explorare.

Πολέμου ἄρχοντες. Bello lacessentes, αὐτὸ τὸ ἄρχουσι. sic ἄρχειν χειρῶν ἀδίκων.

Τιμωρουμένοις. Vlciscentibus, iniurias nostras persequentibus. iure se tacitè tuentur, & probant suam causam. vim vi repellere licet, iure igitur arma suscepimus.

Εμποδὼν ἵστασθε. Impedimento estis, resistitis.

Οπλα ἀνταιρόμενοι. Arma aduersa intentātes, tollentes.

Εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστίν. Quòd si vobis est animus, si constitutum illud habetis, si stat ea sententia.

Ημᾶς πρώτους. Nos primos comprehendite, & loco hostium tractate.

Τῶν δὲ Κερκυραίων. Corcyræi, qui ex classe audire poterant, sublato clamore eos comprehendendos esse statim, atq; interficiendos vociferabantur.

Διεσκέδαστο. Distulerat passim. ..., ortus.

Δήσαντες ἐφύλασσον. Vinctos asseruabant.

Προσποιήσειαν αὐτοῖς. Eorum ditioni adiungerent.

Δυνάμει προῦχοι. Potentissimi.

Περιεγένετο. ... L.V. Sic igitur Corcyra bello defuncta est aduersus Corinthios: Annot. bello superat Corinthios. F. P. ... euasit, & superstes remansit in bello Corinthiaco.

Διὰ ...

Επρασσε. Missis qui de ea re agerent, solicitabat Lacedæmonios.

Αὐτοῖς. πῶς ἀδελφούς. Vt bellum oriretur inter eos, & Peloponnesios. (ficeret.

Προσεποιεῖτο. Sibi conciliabat, vt Potidæa deficeret.

Προσέπρασσε δὲ λόγοις. Solicitabat etiam.

Χαλκιδέων. Colonis Euboensium: erant etiam in Sicilia, Italia, & aliis locis.

Οὐδὲν ὑγιὲς ἐπρασσον. Nihil pacati, & amici reperiebant, id est, flectere eos non poterant, vt postulatis suis annuerent.

Μακεδονία. Portio erat Macedoniæ.

Χωρὶς δὲ. Præterea verò.

Παυσανίου. Fratre Perdr.

Παρέπλεον. Oram maritimam legebant.

Κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες. Et sensim progressi, ac modicis itineribus, vt referatur ad pedestres copias, quæ breuiore itinere poterant citius ad Potidæam peruenire: lentius itaq; iter faciebant, vt vno, eodemq; tempore classis eodē perueniret, quæ commeatum, & apparatus bellicos vehebat: itaq; erat futura maximo vsui. non poterat autem tam cito peruenire, quia nauigatio erat longior propter continentis circuitum. (tes.

Κατὰ νώτου ... A tergo circumuenirent hostes.

Οπως εἴργοιεν. Vt prohiberent, arcerent.

Ετρέψαν. L.V. auerterunt. F.P. in fugā verterunt.

Καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγον. L. V. & vsque ad muros fugatus. F. P. & ad muros confugit.

Επαναχωρῶν δὲ ὁ Αριστεύς. Cùm autem à persequendo hoste rediret Aristeus, reperit reliquum exercitum fusum, & fugatum: itaque primum

dubi-

dubitare vtram in partem tendens, Olynthum, an Potidæam, fortunam periclitaretur: deinde placuit confertissima suorum acie Potidæam cursu petere, & in eam perrumpere.

Διακινδυνεύσει. Fortunam periclitaretur.

Καὶ παρῆλθε δὲ τὸ ϑαλάσσης χηλὴν χυλῶν βαινόμενος, ἢ χαλεπῶς, πάσχει τι ἐξῆς. Et ingressus est in vrbē parte ea, qua mare alluebat, & lapidū ingentiū moles iacta erat; ægrè tamen, petitusq; telis, &c.

Καταφανὴς. L.V. (vt puto) habebat in codice, vnde vertebat, καταφανής. Itaq; cōuertit sita edito in loco: potest etiā referri ad τὸ χωρίον. sed longè melius & potuit pugna prospici, præsertim sublatis signis.

Καὶ ἔστι. αὐτὸ τὸ ἐχυρὸν. Sed habet τὶ περὶ ὀμμάτων.

Βραχὺ μέν τι: paululum illi quidem progressi sunt, vt ferrent auxilium, & Macedonum turmæ contra se instruxerant, vt illis se opponerent. L.V. tanquam inhibituri.

Ὀλίγῳ ἐλάσσους. Paulo minus trecenti, id est, trecenti circiter,

Ἱκανοὶ [illegible]. Se posse.

Γεγενημένοις δίχα. Diductos inuaderent, γίγνεσθαι δίχα αὐτὸ τὸ εἰς δύο μέρη διαιρεῖσθαι, in duas partes diuidi.

Ἀντίσχῃ. Quo diutius suppeteret res frumentaria. L.V. vt cæteri, qui mansissent, facilius obsidionem perferrent, & famem tolerarent. (batur.

Ἀλλ' ἔτι ἀπεχομένου. Sed ab armis adhuc abstinebatur.

Ἰσχυρῶς ἐπείγοντα. Acriter, & enixè vrgebunt.

Καὶ μόνοι. Cæteri persuasum habent, principiis facilè posse obstari: vos soli dissentitis: atque ita plus laboris, & negotij vobis relinquitur: nam duplicata, & amplificata hostium potentia, plus deinde negotij vobis exhibet ad eam euertēdam: deterrent itaq; magnitudine laborum proposita.

Καὶ μάλιστα ὑμᾶς. Liberius, atque adeò asperius accusauit supra Corinthius Lacedæmonios: & quoniam hæc oratio poterat offendere voluntatem, & eorum animos alienare, nunc affert remedium, & adhibet correctionem quandam, vt vulnus factum curet, & leniat molestiam. Petit itaque ne ab hostili animo hanc orationem proficisci putent, id est, ne putent hoc accusationem, sed expostulationem esse, quæ ab amicis in amicos proficiscatur.

Καὶ ἐπινοῆσαι μηδέν. Nihil noui excogitare.

Καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί. Et grauissima quæque subeuntes pericula, præter opinionem hominum:

Ἐν τοῖς δεινοῖς. Inter asperrima quæq;.

Τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι. Viribus vestris inferiora gerere, πρὸς τὸ παρὰ δύναμιν τολμηταί hoc referendum.

Τῆς τε γνώμης, πρὸς τὸ καὶ παρὰ γνώμην.

Τῶν τε δεινῶν, πρὸς τὸ ἐν τοῖς δεινοῖς.

Καὶ τὰ ἑτοῖμα. Etiam res certas amissuros, vel etiam rebus certis detrimentum allaturos.

Αἰτιώτατος. In primis author. præcipuus author.

Προθυμίας πλεονεκτούντων. Animi studium ardentissimum.

Ἠξιώσαμεν. Decreuimus, censuimus, ἀξίωμα, magnitudo animi.

Ἀρχῆς τε ἧς ἔχομεν. ἀφανισθῆναι ὑπὸ ἐπιφθόνους εἶναι. Inuidere aliquid alicui.

Πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον. Non est autem cuiquam inuidendum: αὐτὸ τὸ οὐδενὶ φϑονητέον. non est vertendum vitio, debet carere inuidia.

Ἀνεῖμεν. Deponimus. Νικηθέντες, coacti.

Οὐδ' αὖ πρῶτοι. Neque nos primi huius exempli authores fuimus.

Τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου. Naturæ iure perpetuo cōstitutum est, vt imbecillior potentiori pareat.

Ἀξιοί τε ἅμα. Simul etiā quia nos dignos hoc imperio existimabamus, vestro etiam iudicio, si sincerè iudicetis.

Τῷ δικαίῳ λόγῳ. Ius, & æquitatem prætenditis, αὐτὸ τὸ ἐπιεικείας scilicet.

Οὐδείς πω. Quam nemo solet proponere, atq; spectare, cum aliquā rerum suarum amplificandarum offertur occasio.

Τοῦ ἐλασσοῦσθαι, τὸ ἐλάσσω.

Γνώμῃ. Si cogantur cedere opinioni, & sententiæ nostræ:

Ἐλασσωθῶσιν. Iacturam fecerint.

Ἀπαξιώσαντες τὸ νόμον. Deposito nostro instituto: vt scilicet æquo iure cum illis disceptemus.

Βιαίως δὲ. Si vi cū eis ageremus, ne ipsi quidē negarēt imbecilliores parere oportere potētioribus.

Εἰ μὴ δὲ ἡ ἐκείνου μέλλησις. Nisi impedisset sua cunctatione.

Ἐν αἰτίᾳ τε μετ' ὀργῆς. Itaq; exercitus erat iratus ei ob eiusmodi moram.

Ὁ δὲ προσδεχόμενος: Purgat Archidamum aduersus vulgi existimationem. nolebat (si fieri posset) exacerbare animos Athen. sperabat eos de pertinacia remissuros.

Ἀκεραίου. Intacto, integro, non vastato.

Περιεῖδον, pati. ἐπεῖχεν, sustinebat se, id est, serius inuadebat agrum Atticum.

Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ. Id est, illo anno, quo irruptionem fecit:

Διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν. Nomenq; habet Democratia, propterea, quòd eam gerimus non ad paucorum, sed ad publicam vtilitatē: πλείονας, vt excluderet ὀλιγαρχίαν, οἰκεῖν αὐτὸ τὸ διοικεῖν, & refertur ad πολιτείαν.

Μέτεστι δὲ. Omnes autem iussu legum in priuatis controuersiis fruuntur iuris æqualitate, μέτεστι ὑπὸ τι. ἀπολαύετε.

Κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν. Pro dignitate, vt quisque est spectatus, & in aliqua re probatus, ita præfertur aliis in administranda republica, ex virtute magis, quàm ex censu.

Οὐκ ἀπὸ μέρους. Nō quia ex parte quadam ciuium sit, id est, ex nobilitate:

Οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν. Neq; etiā propter paupertātem quis, modò prodesse possit, arcetur à republica, quòd obscuro loco sit natus, vel quòd nullam habeat authoritatem.

Ἀφανείᾳ ἀξιώματος. Nulla authoritas.

Ἐλευθέρως. Solutè, liberè.

Οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας. Non indignè ferentes, si quis orietur, & cesset ab opere animi gratia.

Οὐδὲ ἀζημίους μέν. Neq; contumelia quēquam afficientes. est enim quædā παρέμφασις τῆς ὕβρεως. Neq; palàm imponentes tristes cōtumelias, quanquam damno carentes. Hoc est, nullius aut commoda, & voluptates interpellantes, aut famam, & existimationem lædentes:

Ἄγραφοι νόμοι. Quas non opinio genuit, sed quædā innata vis inseruit, vt religio, pietas, gratia, vindicatio, obseruantia, veritas.

Ὅσοι κεῖνται, οἱ ἔγγραφοι.

Τὸ λυπηρὸν, τὸ καθ' ἡμέραν λυπηρόν.

Καίτοι εἰ ῥᾳθυμίᾳ. Quare si otio potius, quàm assi-

duo negotio, & virtute insita, non legum coactu velimus pericula subire, sequitur, vt ærumnis & acerbitatibus, antequam veniant, non defatigemur, neq; conficiamur, & cùm venerint, non minus strenui, & audaces simus, quàm qui perpetuò se macerent laboribus.

Τοῖς μέλλουσιν ἀλγεινοῖς. Id est, laboribus. μέλλουσι, suscipiendis loco, & tempore, cùm res ita postulat.

Διαφερόντως γὰρ δή. Illud etiam præ cæteris habemus, quòd maximè audemus, & quæ audemus, optimè perpendimus, q. d. alij aut non considerant, quæ audent, aut non audent, quæ considerant, nos non ita, &c.

Ἐκλογίζεσθαι. Repete μάλιστα.

Κράτιστοι δ' ἄν. Fortissimi autem ij habendi sunt, qui dura, & mollia, secunda, & aduersa, commoda, & incommoda cùm optimè dignoscãt, tamen non dubitant adire pericula, & bellicis terroribus se obiicere.

Καὶ τὰ ἐς ἀρετήν. In beneficentia etiam diuersi sumus ab aliis.

Βεβαιότερος δέ. Commodum consequens. Constantior, & diuturnior est amicitia benè merendo parta, quàm quæ accipiendis beneficiis quæritur.

Ὥστε ὀφειλομένην. Vt tueatur suum beneficium in eo, cui dedit. & qui aliquando relaturus est gratiam grato, & beneuolo animo, δι' εὐνοίας, cum beneuolentia.

Εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν. Persuasus se non daturum beneficium, sed debitam rem persoluturum.

Καὶ μόνοι. Soli facimus beneficia non magis proposito, atque sperato fructu aliquo, quàm freti libertate, qua nihil nobis vnquam defuturum credimus.

Τὸ πιστὸν τῆς ἐλευθερίας. Certa, constansq; libertas.

Ἀδεῶς. Vel sine metu, vel quòd nulla re careamus, dum libertate fruimur, quæ nobis est, q. d. instar cornu copiæ.

Καὶ ὡς οὐ λόγων. Ac ne quis putet hæc, quę à me dicuntur, inanem quandam potius esse iactantiam, non veritatem solidam, præsentes reipublicæ opes, quæ istis moribus, istisq; institutis partæ sunt, facilè indicant.

Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων. Declarata verò nostra potentia non obscuris signis, sed clarissimis testimoniis, ingentem excitabimus admirationem, & nostræ ætati, & posteris.

Ἀμάρτυρον. ἄνευ μαρτύρων.

Καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι.] Ea verò nostræ potẽtiæ testimonia, atq; indicia sumus relicturi, vt neq; Homeri, neq; alterius poetæ præconium simus desideraturi, q. d. cæteræ ciuitates, quæ nullas, aut non magnas res gesserunt, solent venari poetarũ facultatẽ, quæ ornet, & exaggeret res suas: nos non ita: quia rerũ à nobis gestarũ magnitudo erit testis locupletissimus, & indefessus nostræ potẽtiæ pręco.

Γενέσθαι ἐσβατόν. Fieri peruias, permeabiles.

Κακῶν. Cladis illatæ, ἀγαθῶν, auxilij lati.

Δι' ὃ δή. Itaque produxi orationem de republica vt docerem non eadem esse proposita præmia nobis, ac cæteris, qui non habent talem rempublicam, simulque demonstrarem eorum laudes, quos mihi iam proposui ornandos.

Εὐλογίαν. ἔπαινον.

Καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς. Id est, pauci inter Græcos parem atq; isti laudẽ sunt promeriti ob res pclarè gestas.

Δοκεῖ δέ μοι. Equidem existimo hunc istorum obitum viri virtutem indicare perpetuo, certissimoq; testimonio.

Καὶ γὰρ τοῖς τ' ἄλλα χείροσιν. Locus communis. probat quod dixit, mortem sepultorum facere fidem eos fuisse viros fortes. nam (inquit) etiam si aliis virtutibus in vitæ cursu destituti fuerunt, tamen cùm pro patria pugnantes fortiter ceciderint, & patriæ debitam pietatem reddiderint, nõ possunt nõ esse, & haberi viri fortes. Hic erat debitus sensus, sed mutata est persona, ne vocaretur in dubium virtus defunctorum: nam non dixit de his, sed de quibuslibet aliis, qui vitam non honestè vixerunt; & tamen mortui honestè sunt.

Τοῖς τ' ἄλλα χείροσι. Qui aliis in rebus ignaui fuerunt,)(ἀγαθοὶ δέ.

Ἐμαλακίσθη. Mollior fuit, id est, detrectauit prœlium.

Ἀναβολὴν ἐποιήσατο. ἀνεβάλετο, ἐδίσταζε latens.

Ποθεινοτέραν λαβόντες. προτιμήσαντες. Anteponentes, pluris facientes, amplexati magis. innuit τὸ καὶ προαιρεῖσθαι αὐτῶν.

Αὐτῶν. τὴν τιμωρίαν, ἢ τὸ φυλάττειν τὸ πολιόν.

Ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανές. Spectantes id, quod incertum erat, se consecuturos. cætera, quæ cernebantur, in virtute sua ponentes.

Τὸ ἀφανές. Incertum prœlij euentum.

Ἐλπίδι)(ἔργῳ. ὁρώμενον)(ἀφανές.

Ἡδιόν ἐπάγωμεν. τὴν τιμωρίαν τοὺς ἐχθρούς. ταπεινῶν. Extenuatio, αἰτίαν, θάνατον. ὑπομείνωμεν περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας. ἐν ᾧ ὁρκῷ τῇ ἐν πλαταιαῖς διαγωνιουμένων. Diodor. Sic. lib. 11.

Ἡ ἐνδίδοντες τοῦ ὑπομένοντος. αἰτία τοῦ ἐνδοῦναι.

Δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης. Breuissima fortunæ inclinatione, summa potius cum gloria, quàm cum timore de vita decesserunt, id est, momento temporis fortuna ita volente, interierunt: duo efficit Pericles ista oratione; alterũ illud est: innuit culpa fortunæ eos cecidisse non quòd virtus defuerit: alterum illud est: eleuat, & extenuat mortẽ, quasi propter breuitatem temporis nullum doloris sensum eis attulerit: hoc ipsum commodum attingit Horat. Satyra prima; *militia est potior: quid enim? concurritur: Hora momento aut cita mors venit, aut victoria læta:* de iis agit, qui sua sorte, atque conditione non sunt contenti.

Ἢ τοῦ δέους. Potius cum summa gloria, quàm cum summo metu, id est, quàm cũ summa infamia propter metum, vt sit μετωνυμικῶς causa pro euento.

Καὶ οἵδε μέν. Atq; isti, quales oportuerat, tales in patriam extitere.

Εὔχεσθαι. Votis optare, & precibus contendere.

Ὅσα ἀγαθά. Alludit ad illud Homeri Ἰλιάδος ζ. ἄνδρας μὲν κτείνουσι, &c.

Γιγνώσκοντες τὰ δέοντα. Quid deberent patriæ.

Ἐπισημότατον. Maximè insignem. Honorificentissimam, adepti etiam sunt monumentum maximè insigne, non in quo siti sunt, angustissimum, & exiguis cancellis circumscriptum, sed orbem terrarum vniuersum.

Κεῖνται. Siti sunt.

Ἀλλ' ἐν ᾧ. Quamlibet partem orbis terrarum intelligit.

Ἀείμνηστος. Sẽper memorãda, & celebranda relinquitur, in quo eorũ laudes perpetuò celebrabũtur.

Ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν. Quia dixit orbem terrarum fore monumentum defunctorum. hoc autem videri durius poterat, & assensu difficilius, ne videatur illis plus iusto tribuisse, affert rationẽ: quia (inquit)

quit) viri illustres fuerũt, & virtutis eorum splendor, q. d. sicuti solis radij quoquo versus diffusi sunt: sed translata est oratio ad locum communem de viris illustribus. Virorum enim illustrium quælibet tellus monumentum est, neque Cipporum, aut marmorum domesticorum incisio virtutem eorum testatur, sed in aliena terra etiam memoria non scripta animi potius, quàm rerum gestarum manet apud quenque perpetuò.

Ἢ τῷ ἔργῳ. Quia non habet facta multa, quæ laudet.

Μὴ ἀπαιτεῖτε. Ne recusate.

Δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἄν. Debent minus parcere.

Κινδυνεύοντες. In discrimine versatur.

Καὶ τοὺς ἐλπίδος. Id est, iuuandæ reipublicæ qui pericula refugiũt, viuunt illi quidẽ, sed trahunt vitam inglorij, conflictantur incommodis, ab omnibus scilicet destituti, deinde affert alteram collationis partem.

Οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον. Non magis deflebo, quàm cõsolabor, nõ magis miserabor, quàm consolabor.

Ἐν πολυτρόποις γάρ. Neq; enim ignorant vitam hominum variis fortunæ casibus obnoxiam: illos autem felices iudicandos, qui honestissimam mortem, & vitæ finem beatum adipiscuntur, vt isti adepti sunt.

Τὸ δ' εὐτυχὲς ξυνεμετρήθη ἐν ἐκείνοις. αὐτὸ δ' ἐκείνοις ἄλ ξυνεμετρήθησαν εὐτυχεῖς.

Τῆς εὐπρεπεστάτης, τελευτῆς, καὶ λύπης supple ex iis, quæ sequuntur: sed breuitati studet.

Καὶ οἷς ἐνευδαιμονῆσαι τε ὁ βίος. Et quorum vita, & mors æquè beata, fortunataque fuit.

Χαλεπὸν μὲν οὖν. Scio autem arduum quiddam esse persuadere vobis, vt à mœrore, lachrymisque temperetis, qui sæpius alios parentes florentes liberis cerneritis, atque ita materiam doloris refricandi habebitis, μὴ ὀλοφύρεσθαι, ἀλλ' ἐκείνους.

Ἐν ἄλλων εὐτυχίαις: ἐν τῷ ὧν ἄλλων εὐτυχίᾳ. Secundis rebus aliorum, qui scilicet florebunt prole, qua & vos olim exultabatis. i. Læti eratis, & florebatis.

Καὶ λύπη. Et certè mœrendum est non iis, qui carent filiis, sed iis, qui cum haberent, eos amiserunt. ἀπαιδες [illegible].

Καρτερεῖν δὲ χρή. Tolerandum tamen est, spe futuræ prolis alterius, iis præsertim, qui vigent adhuc ætate, vt de liberis procreandis non desperent.

Τέκνων ποιεῖσθαι. αὐτῷ τε παιδοποιεῖσθαι. Qui per ætatem adhuc possunt liberos suscipere.

Ἰδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων. Nam futura soboles & priuatim afferet obliuionem defunctorum, & publicè bifariam; nempe vrbis frequentia, & præsidij firmitudine.

Καὶ τῇ πόλει. ξύνοισει καὶ τῷ τῶν &c.

Ἔκ τε τοῦ ξυνοίσειν. Tum quia profutura est ad frequẽtiam vrbis, ne deserta videatur, tum quia proderit ad præsidium.

Ὅσοι δ' αὖ παρηβήκατε. Quotquot verò iam prouecta ætate estis, vitam actam, quæ fuit longior, & in qua floruistis, loco lucri ducite, quæ reliqua est, eam breuem fore existimate: dolorem denique vestrum leuate filiorum gloria.

Παρηβήκατε. πολυμάχα τε. Honesto verbo decrepitam ætatem vocat.

Τὸ γὰρ φιλότιμον. Hoc est bonum solidum, & perpetuum.

Καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας. Neque in ætate affecta. i. in senectute, quæstus honori, & gloriæ anteponitur, facit fidem signo probabili, à breuitate vitæ futuræ.

Τὸ ἀχρεῖον τῆς ἡλικίας. Infirmitas ætatis.

Ὥς φασί τινες. Vulgi erat opinio, vt nostris etiam temporibus est, quæ vsu comprobatur, senes esse auaros, & vtilitatem anteponere honestati. Arist. secundo Rhet. καὶ ἀνελεύθεροι. καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ζῶσιν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ καλὸν μᾶλλον, ἢ δεῖ, διὰ τὸ φίλαυτοι εἶναι, &c. καὶ δειλοὶ [illegible].

Τὸν ἀγῶνα. Laborem intelligit in imitandis parentibus, & fratribus.

Καὶ μόλις ἄν. Itaque vix aliquanto inferiores, nedum pares illis iudicabimini.

Οὐχ ὁμοίως. Quod q. d. nõ poteritis assequi in vita.

Φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι. Nam qui viuunt, inuident aduersariis, & æmulis.

Ἀνανταγωνίστῳ. Non æmula, non aduersaria.

Ἀρετῆς πέρι, ἢ ψόγῳ. Latenter carpit mulieres Spartanas, quæ non continebant se domi, sed passim vagabantur, & virorum more ad ripas Eurotæ corpora exercebant: Hoc damnat latenter Pericles. Arist. etiam secundo Polit. improbat Spartanam mulierum licentiam, ζῶσι γὰρ ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκολασίαν, καὶ τρυφερῶς: itaque ait τοὺς Λακεδαιμονίους σχεδὸν καθ' ἃ ἡμισυ [illegible]. Comici eas carpebãt passim, & φαινομηρίδας appellabant.

Ἐν χηρείᾳ ἔσονται: χῆραι ἔσονται.

Βραχείᾳ παραινέσει. Breui commonitione: breui, quia non erat necessaria eius iudicio. Commonitione, quia monet eas quid factu opus sit.

Τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης. Nam satis ingentem gloriam adipiscemini, si à pristina vestra natura non desciueritis, si non degeneraueritis, & si id egeritis, vt quàm minimũ rumoris siue in bonam, siue in malam partem de vobis inter mares feratur.

Ὑπαρχούσης φύσεως. Appellat solitam, & pristinam pudicitiam. rei cuiusque perfectio, & absolutio, natura dicebatur.

Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ. Exposui ego quoque oratione, legi obtemperans, quæ in rem præsentem facere existimabam.

Ἀπολοφυράμενοι. Deploratis iis, qui ad vestrum quenque pertinent.

Καὶ διελθόντος αὐτοῦ. Exacta hyeme, cum abiisset hyems, primus istius belli annus absolutus est.

Ἡγοῦντο δὲ Ἀρχίδαμος. Diligenter notat tempora variis attributis, vt distinguat istas Peloponnesiorum irruptiones ab aliis, quas aliâs iidem fecerant in agrum Atticum.

Καὶ ὄντων αὐτῶν. Et cum non multos iam dies essent in agro Attico, i. non multo post eorum aduentum, pestilentia cœpit primum inuadere Athenienses.

Οὔτε ἄλλη ἀνθρωπεία τέχνη. Vt carmina magica, &c.

Ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν. Supplicationes etiam factæ ad eorum templa, vt scilicet iram auerterẽt, ac varia oracula petita, & missi qui cõsulerent oracula, & cognoscerẽt morbi causas, vt deos videlicet placarẽt. hæc (inquã) omnia nihil proderant.

Ἀνωφελῆ. Inania, nullius vsus.

Αὐτῶν. Remedia humana, & diuina intelligit.

Ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. Magnitudine morbi victi.

Ἤρξατο δέ. Explicat iam τὰ αἴτια [illegible]. docet ex Æthiopia eam venisse in Ægyptum deinde, atque Africam, postea in plerasq; partes imperij regis Persarum grassatam fuisse, postremo in Græciam, atque Athenas ingruisse.

Καιώς)(ἐφ᾽ ἀγάθ.

Εν τῷ πειραιεῖ. κτ τοὺς. Eò enim primùm appellabant, qui vndiq; Athenas veniebant.

Ἥψατο. tentauit.

Ὥστε ἐλέχθη ὑπ᾽ αὐτῶν. Ita, vt rumor ab illis hominibus disseminatus fuerit, Peloponnesios venena deiecisse in puteos. Κρῆναι γὰρ. Ergo postea facti.

Λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ. Diod. Sic. lib. 12. 316. scrutatur causas, & agit philosophum: at noster Thucyd. vitat hoc quasi vitium; & historici non proprium munus. Diodorus tamen refert pestilentiam ad magnitudinem imbrium, & aquarum, quę stagna fecerant; vnde vapores tetri in altum sublati aerem inficiebant, refert etiam ad victus rationem, & copiam fructuum: postremò ad ventos Etesias, qui nulli ea æstate flassent.

Λεγέτω μὲν οὖν. Pronunciet autem de ea, vt quisq; sentit, siue peritus, siue imperitus: & afferat causas, & originem eius. Ego verò exponam vim eius, & sæuitiem, &c. q. d. liberum relinquo omnibus, & peritis, & imperitis, vt causas tam sæuæ pestilentiæ quærant, & eas proferant: ego tantùm exponam, &c.

Αφ᾽ ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτό. Quam habuerit originem: siue aeris corruptionem, q. d. siue victus rationem, siue æstum.

Ικανάς εἶναι. Potuisse vim habere tãtæ mutationis.

Καὶ τὰς αἰτίας νομίζει μεταβολῆς, ἃς ἱκανὰς εἶναι δύναμιν σχεῖν ἐς τὸ μεταστῆσαι. Hæc est verborũ series.

Τὸ μὲν γὰρ ἔτος. Nam annus ille (vt omnium consensu constabat) erat omnium saluberrimus. Et immunis aliorum morborum.

Ες ταύτην. Exceptionem habet ἤδη, ἢ ἐς comparationem.

Ανόσον. Iam αὐτὸ τὸ νόσος.

Εἰ δέ τις καὶ προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα. Sed vt concedam aliquos alio morbo laborasse, is tamen in hũc conuertebatur, προέκαμνέ τι νόσημα ἄλλο. νόσημα, vt νοσήματα.

Πάντα. τὰ νοσήματα ἄλλα.

Τοὺς δ᾽ ἄλλους. Qui nullo morbo laborabant rectè valentes ex improuisò feruores capitis acres, oculorum rubores, & inflãmationes corripiebãt.

Απ᾽ οὐδεμιᾶς προφάσεως. Incerta, atque incognita causa. Solent accidere interdũ huiusmodi inflammationes, & feruores iis, qui ad solis æstum diutius commorantur, iis etiam, qui intemperantius vinum meracius potarunt: sed hi q. d. Thucyd. nihil tale commiserant.

Φλόγωσις. Ouid. libro septimo hunc locum imitatus est: poteritis locum illum inspicere totum: ego nonnulla tantùm afferam, quæ ad illustrandam istam descriptionem facere existimo 88. 28. inducit Ouid. Æacum narrantẽ pestilentiam, quæ grassata fuerat Æginæ.

Viscera torrentur primo, flammaeq; latentis
Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni, &c.

Virgilius etiam in tertio Georgic. hunc locum adumbrauit, quanquam ille pecudum describit pestilentiam 42. *Hic quondam morbo cæli miseranda coorta est Tempestas*, &c.

Επεγίγνετο. Consequebatur.

Επήνουν. ἐπεγίγνετο.

Λύγξ τε τοῖς πλείοσιν. Et singultus inanis plerosque inuadebat, conuulsionem afferens vehementem.

Κενή. Quia eiusmodi affectus oritur in stomacho (vt docet Galenus) vel ex nimia inanitione, vel ex nimia repletione.

Ενδιδοῦσα. Indens, afferens.

Μετὰ ταῦτα. Id est, statim.

Εκαίετο. Torrebantur.

Επιβάλλεσθαι τῶν ἱματίων. αὐτὸ τῶν ἱματίων ἐπιβάλλεσθαι.

Ηγουμένοις. τὸ σῶμα ἐκάειν εἶναι.

Ηδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν, &c.

Καὶ πολλοί τοῦτο. Et multi hoc fecerunt, quibus nempè custos deerat, vt se in puteos deiicerent.

Απαύστῳ. ἀπαύστῳ δίψῃ. Insedabili siti obsessi, cruciati.

Καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει. Lucr.

Insedabiliter sitis arida corpora mersans
Æquabat multum paruis humoribus imbrem.

Τὸ πλέον καὶ ἔλασσον. Largior potus, & copiosior.

Αντεῖχε τῇ ταλαιπωρίᾳ. Resistebat cruciatui.

Εχοντές τι δυνάμεως ἔτι. Retinentes adhuc aliquid virium, quamuis scilicet morbi magnitudo admodum ingens esset.

Ωστε οἱ πλεῖστοι. ἔχοντές τι δυνάμεως. τὸ ἔτι.

Ελκώσεως ἰσχυρᾶς. Vlceribus tetris, & nigra proluuie alui.

Ενσημαινόμενος. Innatis.

Καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων. Et si quis ex maximis illis malis, vel cruciatibus euasisset, eum tamen extremæ corporis partes captæ testabantur hoc morbo laborasse.

Γενόμενον γὰρ. Nam cùm genus istud morbi atrocius multò fuerit, quàm quod exprimi oratione possit, cum aliis reb. pressit ægrotos grauius, quàm vt humana natura tolerari possit; tum eo indicauit se nouam, & inusitatam luem esse, quòd alites, & feræ, quæ solent petere cadauera, & iis vesci, tamen aut abstinebant ab iis cadaueribus, aut si attigissent, statim & ipsæ interibant.

Τεκμήριον δέ. Facit fidem ab auibus; & vulturibus, quæ nusquam apparebant: οὔτε ἄλλως: neque aliàs vspiam, neq; circa huiusmodi cadauera.

Διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. Propter consuetudinẽ, quam habebant cum hominibus, ita, vt non facilè q. d. ab eis diuellerentur, & aliquò se reciperent.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα. Morbus igitur (vt omittam multa alia genera atrocitatum, quæ singulis, aliis grauius, aliis leuius accidebant) omnino talis fuit.

Ατοπίας. Atrocitatis insolitæ, inusitatæque calamitatis.

Ως ἑκάστῳ ἐτύγχανε τι διαφερόντως ἑτέρῳ, ... tamen ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον.

Καὶ ἄλλο. νόσημα.

Εν τε οὐδέν. Nullumq; remedium repertum est, quod adhibitum prodesset.

Αὔταρκες. Firmum, par, instructum suo robore.

Καὶ οἱ ἰσχύϊ. Habet ἐμφασιν ὁ καί.

Ξυνῄρει πάντα, καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα, ... vt ... Fatiscebãt, labori succumbebant.

Πλοῦτ. ὁ σίδηρος ... Ferrũ assiduo ictu obtusum est.

Διὰ γὰρ τὸ αὐτό. Reddit rationem cur confiderent, qui semel morbum euasissent: morbus (inquit) non corripiebat eundem bis ad interitum. nõ negat corripi potuisse morbo iterum eos, qui semel laborassent, sed negat eos iterum correptos ad interitum laborasse.

Καὶ ἐμακαρίζοντό τε. Itaque beati existimabantur, & appellabantur ab aliis, & ipsi pleni spei, & fiduciæ exultabant.

Ἐλπ-

Περιχαρῶ. τῇ μεγάλῃ χαρᾷ. Substantiuum est iam. A

Επίεσε δ' αὐτούς. Cæs. libro secundo Belli Ciuil. 286.13. de Massiliensibus obsessis loquitur, graui etiam pestilentia conflictati ex diutina conclusione, & mutatione victus. &c.

Καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἀπελθόντας. Locus amplificationis, non solùm vrbanos, sed etiam magis rusticos, qui in vrbem confluxerant, & affert rationem.

Τά. τε ἱερά. Locus amplificationis, non solùm loca profana erant repleta cadauerum aceruis, sed etiam loca sacra, & eorum templa.

Αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων. Affectus: latenter accusat Deos suos, qui nullam opem tulerint morientibus quasi in sinu, & complexu suo, in tẽplis nimirum, & simul docet religionem violatam. B

Ὑπὸ γὰρ βιαζομένου. Affert rationem cur homines vel in templis morerẽtur. magnitudine (inquit) & sæuitia morbi victi, mente quodammodo alienati sunt, ita vt obliti honesti, & officij, atque religionis non parcerent rebus profanis, aut sacris.

Ὑπερβιαζομένου. Cogente supra modum. C

Οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται. Maximam dubitationem, & desperationem significat hæc formula loquendi, nescio quid agam, quò me vertam.

Νόμοι τε πάντες. Et omnia instituta, & ritus sepeliendi conturbati sunt.

Σπάνει τῶν ἐπιτηδείων. Penuria rerum ad hoc necessariarum, vsitatè ἐπιτήδεια significat commeatum, & res ad victum necessarias: iam aut monumenta ad mortuos sepeliendos necessaria, aut rogos significat, quæ sequuntur, hoc indicant. D

Ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας. Nam alij occupatis rogis alienis, mortuum suum imponebant, eósque succendebant, alij dum corpus alterius cremabatur, suum, & quem ipsi ferebant mortuum imponentes, ita abibant.

Ἐπὶ πλέον ἀνομίας. ἀντὶ τοῦ πλείονος ἀνομίας. Fuit origo maioris improbitatis.

Καὶ ἐς τ' ἄλλα. παρὰ τοῖς πολλοῖς.

Ῥᾷον γάρ. Facilius enim quilibet audebat ea palàm patrare, quæ aliâs pudore impeditus occultabat. E ... [illegible]

Α'γχίστροφον. momentaneã. ἐχόντων, obtinentium.

Καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν, καθ' ἡδονήν. i. Dantes operam voluptatibus,

Ἐφήμερα. Caduca, fragilia, vnius diei.

Τὸ προσταλαιπωρεῖν. Ad toleranda dura, & incommoda, ad subeundos labores.

Ἄδηλον νομίζων. Incertum existimans an esset interiturus priùs quàm dignitatem istam adipisceretur. F

Α'πείργεν. Aut à voluptatibus, aut à quæstibus nefariis.

Τὸ μὲν κρίνοντες. Nihil interesse iudicantes inter cultum, & non cultum Deorum, quia videbant æquè interire eos, qui Deos castissimè colebant, atque eos, qui non colebant.

Τῶν δὲ ἁμαρτημάτων. Nemo autem sperabat se tãtisper superstitem futurum, dum instituto iudicio facinorum suorum pœnas daret. G

Πολὺ δὲ μείζω. νομίζοντες, ὃ κρίνοντες δίκαιον ἦν.

Τοιούτῳ μὲν πάθει. ἐπίλογος. In huiusmodi morbum Athenienses inciderunt, eoque grauiter premebantur.

Μνήμη δὲ ἐγένετο. Memorabatur etiam oraculum datum Lacedæmoniis, ab iis, qui hoc nouerant.

Κατὰ κράτος. Acriter, omni conatu, totis viribus, non lentè.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου. At quod attinet ad oraculum, euenta ipsa respondere ei coniiciebant.

Οὐκ ἐσῆλθεν ὅ, τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν. Non inuasit, non læsit, quod memoratu, & relatu dignum sit.

Επενέματο. Grassata est, depasta est.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι. Redit ad historiæ seriem Thucydides. Narrauerat supra paulo post aduentum Peloponnesiorum cœpisse sæuire pestilentiam: eius deinde vim, & euenta digressus descripsit: iam repetit rerum gestarum ordinem: docet Peloponnesios cæsis locis campestribus, & planitie vastata, ad loca montana se conuertisse, ac primum eam partem vastasse, quæ spectabat Peloponnesum, deinde eam, quæ vergit ad Eubœam.

Πάραλον. Sic vocatam, quia erat mari proxima, erat etiam nauis publica, erat etiam in Thessalia πόλις τῶν μαλιέων.

Περικλῆς δέ. Perseuerabat Pericles in pristina sententia, & (quantum fieri poterat) continebat Athenienses in vrbe, neque patiebatur eos exire, & manum cum hoste conserere: interea verò dum hostes in locis erant campestribus, ipse, qui tum etiam dux erat, classem instruebat: qua instructa profectus est cum 100 nauibus bellum Peloponneso illaturus. Hæc narrat iam Thucyd.

Ἑκατὸν ναῦς ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον: ἀντὶ τοῦ 100. naues, quibus hostes inuaderet.

Επιμα. πρὸς τὸ σημαινόμενον. ἢ νενομισμένως.

Ἱππέας 300. Vt excursiones faceret.

Η' στρατιά. Pro classe, vice versa interdum ὁ στόλος pro exercitu apud Xenoph. ponitur.

Προσβαλόντες. Adorti vrbem, instituta eius oppugnatione, in spem venerunt eius expugnandæ.

Ὀρθουμένην. Stantem, erectam, florentem.

Η καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν. Quàm si priuatim floreat, ipsa afflicta iaceat.

Καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνήρ. Nam cuius priuatim rès secundæ sunt, is euersa republica necesse est vt ipse quoque vnà cum republica intereat: cuius verò priuatim res aduersæ sunt, is stante, & florente republica facilè conseruatur.

Καὶ μή. nota περισσῶς non videtur mihi hic necessaria.

Τοῖς κατ' οἶκον. Debuerat esse οἱ τοῖς &c. Sed in oratione irata, & perturbata non seruatur consecutio.

Καίτοι ἐμοί. Atq; mihi tali viro irati estis, qui nulli secundus sum cum prudentia, tum eloquẽtia, tum integritate, caritateque erga rempublicam. φιλόπολις, studiosus reipublicæ.

Οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράσειε. Qui verò vtramque istam virtutem & prudentiæ, & eloquentiæ habẽat, oderit autem rempublicam, is non æquè dederit consilia amica.

Χρημάτων δὲ νικωμένου. Cui autem hoc etiam affuerit, integritas desit, cæteræ virtutes hac vna labe facilè diuendantur.

Ὥστ' ἐμοί. Itaque non meritò culpæ affinis existimandus essem, etiam si istæ virtutes vestro iudicio non eminere, & excellere, sed mediocres esse viderentur.

Οὐκ ἂν εἰκότως. Nullo meo merito iam culpam sustineam quasi vos in pericula coniecerim, & author istarum calamitatum fuerim: sed extenuat euenta verbo τοῦ ἀδικεῖν.

Πολλὴ ἄνοια. Nulla esset omnino danda venia si bellũ paci anteposuissent: damnãdi prorsus essent.

Ο φυγὼν. Vos potius quàm ego, reprehendendi estis.

Μὴ ὀρθῶν. Non rectam, non salutarem.

Χρεὼν καὶ ξυμφοραῖς. Necesse est resistere grauissimis calamitatibus, nec succumbere ad quoslibet casus. Cur ita: ne pristinam dignitatem obscuretis, labefactetis.

Εν ἴσῳ γὰρ. Perinde sint reprehendendi pristinæ dignitatis desertores, atque ij, qui temere alienam, & sibi minimè conuenientem appetunt.

Δικαιοῦσιν αἰτιᾶσθαι: δικαίως αἰτίας ὑπολαμβάνουσιν οὕτως, ἢ δίκαιον οἴεται.

Ελλείπει: deserit, ἀπὸ τῶν δρομέων ἡ μεταφορά.

Απαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια· χρεὼν δηλονότι. Deplorata verò re priuata reipublicæ succurrendum est.

Εν τοῖς πρὶν λόγοις. In superioribus meis actionibus ὑπέλαιπον δηλονότι.

Παρὰ τὸ εἰκός. Præter modum, plusquàm par est.

Εγὼ δὲ ἀποφαίνω, σημαίνοντες. Ego autem pronuntio duarum orbis terrarum partium, terræ (inquam) & maris, quarum vsus certior est, alteram totam esse in vestra ditione, ac potestate, neque esse quẽquam, qui vos tanto classis apparatu ingruentes impediat.

Ωστε. Itaque constat istam potentiam non esse conferendam cum commodo vel ædificiorum, vel agri, quæ amisistis, & quæ quasi maxima quædam commoda amissa deploratis.

Κατὰ τὴν χρείαν τῶν οἰκιῶν. Cum vsu, & commodo ædificiorum, & agri, quorum iacturam grauem existimatis.

Ων μεγάλων. quibus quasi magnis quibusdam rebus vos priuatos putatis.

Ην ἀντιλαμβανόμενοι. Si succurrentes eam nobis conseruauerimus.

Αλλων δ' ὑπακούσασι: ἀντὶ τὸ ἄλλοις. Quod si in aliorum potestatem, ditionemque venerimus, nos etiam reliqxas fortunas reipublicæ esse amissuros.

Τῶν δὲ πατέρων. Neque ,degenerandum est à nostris maioribus, qui & re partas, conseruarunt, & conseruatas nobis tradiderunt.

Κατ' ἀμφότερα. Vtraque in re: in tuenda scilicet libertate & conseruando parto imperio.

Μετὰ πόνων κατέσχον. Res partas laboribus retinuerunt, & conseruatas nobis tradiderunt. Ὑμῖν, ἴσως ἡμῖν.

Μὴ φρονήματι. Agnominatio, non solùm animo magno, & excelso, sed etiam contemptu.

Αὔχημα μὲν γὰρ. Rerum enim successus etiam ignauis attollunt animos ita, vt glorientur, qui verò se hostibus præstare persuasum habent, ij etiam eos contemnunt facile.

Καὶ τὴν τόλμαν. Itaque prudentia coniuncta cum audacia, fortuna pari, & animi magnitudine, sunt tutiores, & munitiores, ad illud occurrere videtur: qui alios contemnunt, facilè ipsi incurrunt in pericula: λύσις. per inficiationem, non ita: quia muniti pluribus virtutibus vitant pericula.

Παρέχεται ἐχυρωτέραν. Præstat munitam. τὸ συγχωρεῖν ἀντὶ τοῦ θέλειν.

Απὸ τῆς ὁμοίας τύχης: ὁμοίας. Vel hosti, vel cæteris virtutibus.

Ης ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς. Cuius vis spectatur in rebus dubiis.

Πιστεύει. Fidit, nititur.

Γνώμη δὲ. Sed fidit consilio, cuius prouidentia ex præsentibus copiis exploratior est.

Καὶ κινδύνων. συναθροισμός. Si nihil hic deest, ὑποσόπησις est, καὶ ἀσφάλεια.

Καὶ τόδε, τὸ ὀκνεῖν, δηλονότι τῆς ἀρχῆς. Siquis etiam hoc iactat, & vitæ tranquillitate nititur, vel ἄν τι καὶ τόδε δηλονότι allegat, affert, ὅ τι inquam ἀνδραγαθιζόμενος τὸ ἀπραγμοσύνῃ, vel ὅπως καὶ τόδε ἀνδραγαθίζηται ἀπραγμοσύνῃ, ἀντὶ τὸ ἀνδραγαθιζόμενος τῇ ἀπραγμοσύνῃ. Si posteriore modo accipiamus, rectius fortasse legendum ὑποδιδούς.

Αδικον. Violentum est, & iniquum.

Επίφορις τι. Amplificatio.

Καὶ ὅπου. Et si fortè liberi per se teneant ciuitatẽ I. & se ipsos, sensus est, genus istud hominum est adeò perniciosum, vt suis consiliis facilè sit euersurum & suam, & alienam rempublicam.

Επὶ σφῶν αὐτῶν, χωρὶς. Seorsum.

Αὐτόνομοι. Suo viuentes iure. q. d. nam si arbitrio alterius regantur, non ita, quam ob rem? quia qui rerum potietur, eos non audiet, nec obtemperabit eorum consiliis.

Τὸ γὰρ ἄπραγμον. Etenim quies, & tranquillitas nisi coniuncta sit cum agendi studio nullum habet vsum in ciuitate principe, sed in subiecta, quæ bona fide tolerat seruitutem.

Τὸ ἄπραγμον, ἡ ἀπραγμοσύνη. Res pro personis.

Μὴ τεταγμένον. Nisi iuncta sit, à re militari metaphora.

Δραστήριον. Agendi studium, propensio, & alacritas animi ad negotia.

Εν ἀρχούσῃ πόλει. Ciuitati imperanti) (ὑπηκόῳ.

Ασφαλῶς. Non dubiè, bona fide.

Παράγεσθε. Abducamini.

Επὶ γεγένηται. Altera causa, cur nõ irati ei debeát esse de pestilentia, & detrimentis inde inuectis: transfert crimen: non mea culpa hoc ita factum.

Ελπίδος κρεῖσσον. Quia præter alias rationes annus ille habebatur saluberrimus.

Καὶ δι' αὐτήν. Et eius gratia ex parte intelligo me in maiora vestrum odia incurrisse.

Οτ' αὖ παράλογον. Nisi etiam cum aliquis rerum successus vobis obtigerit, eum mihi sitis tributuri: sed hoc non facietis, ergo ne hoc quidem faciatis.

Ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει. Hæc enim & antea fuerunt vsitata nostræ ciuitati, & nũc minimè à vobis aboleantur.

Γνῶτε δὲ. Scitote verò eam propterea maximum nomen vbique consecutam, quòd rebus asperis non cedat.

Ο δὲ δρᾶν τι βουλόμενος. Agendi studiosus, virtus in actione posita est. καὶ αὐτὸς, & alios hortabitur, & ipse imitabitur.

Τὸ δὲ μισεῖσθαι. Cæterum inuisos, & graueis esse in præsentia, non molestè ferendum est. Hoc enim accidit omnibus accidit.

Οςτις δ' ἐπὶ μεγίστοις. Quicunque verò rerum maximarum gratia subit inuidiam, is rectè sibi consulit.

Τῷ ἤδη προθύμῳ. Præsenti animorum alacritate vtrumque quærite: & neque cum Lacedæmoniis de compositione agite, neque significationem date vos premi incommodis præsentibus.

Ως οἵτινες. Ab honesto. Nam qui in calamitatibus anguntur minimum, resistunt plurimum, hi omnium sunt præstantissimi publicè, & priuatim, vel Nam quæ respublicæ, quique priuati, &c.

Τοιαῦτα

Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς. Redit ad seriem historiæ Thuc. hac oratione P. dabat operam, vt iram, & inuidiam populi a se auerteret, & eum perterritum confirmaret.

Καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν. Et metu præsentium malorum liberare, abducere animum à præsentibus malis conabatur.

Τοῖς λόγοις ἀνεπείθοντο. Eius oratione flectebantur.

Τοῖς παθήμασι. Incommodis priuatis.

Καλὰ κτήματα. Præclara, & egregia prędia, villasque magnificè ædificatas amiserant.

Οὐ μέντοι πρότερόν γε. Neque prius omnes iram, quam in eum conceperant, posuerunt, quàm pecunia eum mulctarunt.

Ἀμβλύτεροι. Qui callum iam dolori suo obduxerant.

Ἀσφαλῶς. Tutò, bona fide.

Ἐπεβίω. Post bellum ortum: alioqui sequeretur illud absurdum, quòd tandiu posthac vixerit, & tamen quasi κατὰ τὸν χρόνον fuerit, ita nihil aut dixerit, aut egerit: hoc autem si fecisset, aliqua eius mentio à Thucydide facta fuisset.

Ἡ πρόνοια. Eius prouidentia in bello magis cognita est.

Κινδυνεύοντες τῷ πόλει. Periculis se obiectantes publico incommodo, & iactura.

Ἐς τοὐναντίον. Longè aliter, contra.

Τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβην καθίσταντο. Reipublicæ detrimentum in hoc bello afferebant.

Δυνατὸς ὤν. Pollens authoritate, atque consilio, & integritate.

Ἐλευθέρως. Liberè, & ingenuè, non q. d. vt alij, qui instar mancipiorum seruiebant plebi, eique assentabantur: itaque addit, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον.

Κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι. Ad metum redigebat: incusso metu reprimebat.

Καὶ δεδιότας ἀλόγως. Et vice versa temere formidantes, & perculsos, erigebat. ἀντικαθίστη: reuocabat ad fiduciam, restituebat eis animos.

Ἐγίγνετό τε. Itaque verbo erat status popularis, re ipsa vnius viri principis imperium: vel summa rerum verbo penes populum, re ipsa penes vnum Periclem erat.

Οἱ δ' ὕστερον οὐ τοιοῦτοι. Qui eum secuti sunt, non ita, sed seruiebant, & assentabantur populo.

Καὶ ὀρεγόμενοι. Et primum quisque locum affectantes.

Ἐτράποντο καὶ ἡδονὰς. ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ λέγειν ἃ πολλοῖς ἀρεσκὸν ἦν, καὶ ἐνδιδόναι τὰ πράγματα τῷ δήμῳ.

Οὐ τοσοῦτον γνώμης. Quæ non ita peccato, & culpa eorum suscepta est, quos contra bellum gerebatur. i. hostium, quàm ipsorummet Atheniensium, qui &c. ad Leontinos refert. Ἀμβλύτερα ἐποίουν. debilitabant.

Καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν. κατὰ τὰ περὶ τὴν πόλιν) (τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ.

Ἐταράχθησαν. Perturbati fuerunt inter se, ortis scilicet mutuis odiis, & dissensionibus.

Σφαλέντες δέ. Re autem malè gesta in Sicilia, vel accepta ingenti clade, amissis exercitu, & classe.

Καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν. Neque prius succubuerunt, imperio cesserunt quàm cladem acceperunt. sua culpa quàm euersi sunt domestica, & mutua culpa.

Ἐνδιδόναι. ἐξίστασθαι τῆς ἀρχῆς.

Περιπεσόντες. Inter se colluctantes, collisi.

Metaphora sumpta ab illis, qui lapsi sunt ita, vt alij supra alios cadant.

Τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευσε. ἀντὶ τοῦ πάντων ἐπιφανέστερος ὁ Περικλῆς. Adeò cæteris præstantior visus est Pericles, ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω, ἐπιγνῶναι τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ. Adeò Pericles superauit cæteros prudẽtia, & prouidentia.

Ἀχαιῶν δὲ τῶν Φθιωτῶν. Erant enim etiam in Thessalia, οἱ Φθιῶται, qui Ἀχαιοὶ Homero sunt, erat etiam gens ad mare Euxinum.

Ἐπέπλεον δέ. Vehebantur ea classe mille Spartani grauius armati, horum tantùm facit mentionem propter virtutis præstantiam.

Οὐ ξυνεχώρουν. Non faciebant deditionem.

Ἀριστεύς. Hic est ille, qui plurimum negotij exhibuit Atheniensibus ad Potidæam, & in Thracia.

Ἰδίᾳ. Non publicè missus, sed sponte sua veniẽs. Argiui enim erant amici vtrique.

Καὶ παῦσαι βοηθεῖν. Et finem facere iuuandi eos suis auxilus.

Δι' ἐκείνου. Illo adiuuante.

Ἀναστήσειαν. E suis sedibus excitassent.

Ἐστράτευσαν. Bellum intulerunt.

Ἔχθρα δέ. Causæ autem inimicitiarum cum Argiuis istæ fuerunt.

Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω libro septimo, Ἀλκμαίωνα, non Amphilochum fuisse scribit.

Οὐκ ἀρεσκόμενος. Cum eis rerum status, qui erat Argis, non satisfaceret, non placeret, nõ esset gratus.

Καὶ τοὺς δυνατωτάτους. Et potentissimos quosque illius regionis habebat incolas.

Ὑπὸ ξυμφορῶν δέ. Sed multis post seculis pressi calamitatibus, Ambraciotas finitimos in ciuitatis societatem accersiuerunt.

Καὶ ἡλληνίσθησαν. Et linguam græcã tum primum didicerunt ex eis, qui ciuitatis consortes facti sunt.

Ἐκβάλλουσι. Vrbe pellunt, ἴσχουσι. Retinent vrbem.

Οἱ δ' Ἀμφιλόχοι. Redit ad propositum: causas inimicitiarum exposuit, digressione vsus, iam redit eò, vnde digressus fuerat. Ἐν τῷ πολέμῳ: τῷδε δηλονότι.

Τὴν δὲ τὴν στρατείαν ποιοῦνται. Istam expeditionem suscipiunt.

Προσεδέξαντο. Conditionem acceperũt, tum quia intelligebant exercitum in loco frigido magna perferre incommoda, tum quia sciebant rempublicam maximos sumptus in eã obsidionẽ fecisse.

Οὐ δίκαια ποιεῖτε. Neque rectè, neque ex dignitate vestra, maiorumque vestrorum agitis, qui agrũ Platæensem inuaditis.

Μετὰ τῶν ἄλλων. Supprimunt nomen Atheniensium & Thebanorum, ne offenderent Lacedæmonios, si Thebanos amicos, & socios eorũ proditionis crimine notassent, Athenienseis hosteis Græciæ liberatores appellassent.

Ἀνεθῆκε. Victimis immolatis in foro Platæensi.

Καὶ συγκαλέσας. q. d. coram omnibus sociis.

Ἔχοντας. ὥστε ἔχοντας οἰκεῖν.

Στρατεῦσαι δὲ μηδένα. Supple cauit, aut aliud eiusmodi, ne quis iniustè, ac seruitutis imponendæ gratia, bellum inferret.

Εἰ δὲ μή, ἀμύνειν. Alioqui eos, qui aderãt, vim pro-

pulsare oportere.

Τὰ δὲ μὲ ἡμῶν. Transit ad alteram collationis partem: illi libertatem dederunt: vos eam eripere conamini.

Μάρτυρας δὲ. αὐτὶ τοῦ δὲ. Quare contestari deos, & eos, qui fœderi illi præfuerũt, & vestros, nostrosq; præsides, vobis prædicimus, ne &c.

Τοὺς ὑμοτίσους. Qui conscii sunt eius fœderis.

Μὴ ἀδικεῖν. Ne lædatis, μηδὲ παραβαίνειν. neue violetis.

Δίκαια λέγειν) (ὑ δίκαια ποιεῖν. Est perinde ac si dixisset, imò vos facitis iniuriam, & tamen nobiscum expostulatis, vt latenter arguat eos & improbitatis, & impudentiæ, sed εἰρωνικῶς loquitur.

Ποιῆσαι ἡμεῖς. αὐτὶ τοῦ δίκαια πράξετε.

Καθάπερ γὰρ. Plena oratio fuisset, sed iniquè agitis: ratio, quia libertatem traditam, & concessam non conseruatis, &c.

Μετέσχοντες. Eadem pericula subierunt.

Ξυνώμοσαν. Eiusdẽ fœderis socij facti sunt, confœderati sunt.

Παρέχετε νῦν ὅ, τε καὶ πόλεμος. ἐν ᾧ δυοῖν.

Ἡσυχάζετε μέν. Offert cõditiones: aut ad nos transire, aut arma deponite, & neutros iuuare.

Καὶ τοῦτο. Quamuis q. d. de iure nostro decedamus.

Ὡς ἐνόμιζε ὄντες. Propterea quòd cautum esset de vtrisque recipiendis.

Πόλιν. χωρίον. Totum, & pars. cõtinens, & contentum.

Α προκαλοῦνται. Conditiones oblatas.

Πάλιν ἦλθον. Βραχυλογία.

Επισκήπτουσι. Mandant, obtestantur.

Χῶμα ἔχουσι. Agnominatio, vt λήρον ληρεῖν.

Ταχίστην αἵρεσιν. ἀντὶ τοῦ ὡς τάχιστα αἱρεθήσεσθαι αὐτοῖς.

Κιθαιρῶνος. In hoc monte præcipuè colebatur Bacchus.

Διῃρημένοι. Partiti opus inter se ad requiem. ὥστε δὲ μὲν ἐξήγησις τοῦ κατ' ἀναπαύλας.

Ξυνεφεστῶτες. Operi præpositi, vrgebant milites ad opus.

Καθαιροῦντες. Detrahentes, demolientes.

Οὐ σχολαίτερον. Non segnius. ἐνδιατρίβουσι ἢ ἀργοτέρως τοῦ καθαίρειν. Ηρετο τὸ ὕψος. Res pro personis.

Επινοοῦσιν. Excogitant, comminiscuntur.

Η προσέπιπτε. Qua agger excitabatur, sed habet τὸ περὶ ἐμμάχου. καὶ ἐνάργειαν. Ingruebat.

Εσέβαλον. Demiserunt, immiserunt in aggerem.

Ες τὸ διῃρημένον. Eam muri partem versus, quæ erat aperta.

Οπως μὴ διαχεόμενον. Ne diffusus agger, ne diffluens, sicut humus subduceretur, in vrbem importaretur.

Δεδιότες δ'. Sed veriti facultatem sibi resistendi etiam sic defore.

Επαύσαντο ἐργαζόμενοι. Maius illud opus facere destiterunt, sed ab vtroque eius latere, qua erat iunctum muro humiliori, murum lunata forma vrbem versus ducere cœperunt.

Αμφιβόλον. ἀντὶ τοῦ κινδύνου. Αμφιβολογία. In ancipiti.

Βρόχους περιβάλλοντες. Cæsar libro septimo Belli Gal. in obsidione Auarici. Nam & laqueis falces auertebant, quas cùm distinuerant, tormentis introrsus reducebant, & aggerem cuniculis subtrahebant.

Απὸ τῆς τομῆς. A capite, ab extrema earum parte.

Ἐπικεκλιμένων. Prominentibus.

Απεκαύλιζε. Refringebat rostrum machinæ.

Τὸ περιέχον τῆς ἐμβολῆς. Rostrum prominens. Τὸ ἔμβολον τ περιέχον.

Καὶ τῷ χώματι. Et aduersus aggerẽ murus ligneus erigebatur.

Τειρθεῖσα. collisa. ὑπ' ἀνέμων. vi ventorum.

Πρὸς αὐτὴν. ὕλη. Est collectiuum, valet idem atque arbores. itaque πρὸς αὐτὴν valet idem atque πρὸς ἀλλήλας.

Ανῆκε. Edidit, emisit. Εν τῆς γὰρ πολλῇ χώρᾳ. Nam intra spatium amplum vrbis, & murorum se contraxerant, & ad muros accedere nequibant. τὸ χωρίον. oppidum, id est, partem exteriorem oppidi.

Επιστρατεία τῶν πλαταιῶν. ἀντὶ τοῦ, τῶν δὲ πελοποννησίων ἐπιστρατεία πρὸς τὰς πλαταιάς. Sed passiuè positus est iam casus patrius, simul atque Platęenses bello petiti sunt à Peloponnesiis.

Τινῶν ἀνδρῶν πρασσόντων. Opera nonnullorum ciuium, qui ad eam rem solicitabant.

Ης. σπαρτᾶς. Quibuscum ex vrbe progressis Athenienses ineunt prœlium sub ipsam vrbem.

Εἶχον δὲ τινας. Docet cuias esset leuis armatura Chalcidensium.

Αρτι δὲ μάχης. Post prœlium modò initum.

Επιβοηθοῦσι. Ferunt subsidium.

Θαρσήσαντες. Confirmati, sumptis animis.

Καὶ ἀναχωροῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι.

Παρὰ τοὺς σκευοφόρους. Vt eis essent præsidio.

Ἐπεραιώθησαν λαθόντες. Clàm Phormione trãsfretarunt. ἔλαθον περαιωθέντες.

Αρχαῖον. Ex qua reges creabantur.

Επιτροπεύων. Tutelam gerens.

Κώμην. Pagum Limneam.

Τ' ἄλλα. χωρία δῃοῦντες.

Οὔτε ξυμβοηθοῦσι. Neque sibi inuicem ferebant auxilium &c. carpit latenter Cnemum ducem Laced. qui etiam sic, distractis scilicet viribus Acarnanum, rem gessit infeliciter.

Κελεύοντες ἀμύνειν. Petentes auxilium.

Προλοχίζουσι δὲ περὶ τὴν πόλιν ἐνέδρας. ἀντὶ τοῦ, ἐνέδρας περὶ τὴν πόλιν, tendunt ante insidias in locis vrbi proximis.

Ες φόβον καθεστῶτες. Timore perculsis.

Διαφθείρονται. Cæduntur.

Καταλαμβανόμενοι. αὐτὶ τοῦ, ἵνα καταλάβωσιν.

Εσέπεσον. Ingruebant, effusa fuga ferebantur, fugientes irruebant, incumbebant. Εγκεῖσθαι de hoste potius dicitur: sed iam Thucydides vult subindicare barbaros fugientes ita cursu incitatos irruisse in amicorum castra, vt instar hostium ferri viderentur.

Ξυναγαγόντες. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Τὰ στρατόπεδα. οἱ ἰσχυροί. Contractis, iunctis castris.

Εκ χειρὸς. Quia Stratij nondum volebant prœlium committere. ratio: quia nondum venerat auxilia, &c.

Απωθεν δὲ σφενδονῶντες. Sed ex locis remotis iaciebantur, & fundis hostem infestabant. L. V. sedeminus fundis cum periculo lacessebant. F. P. Sed fundis eminus lacessebant, & ad inopiam consilij compellebant.

Οὐ γὰρ ἦν. Ratio cur ἐσφενδόνων ἄπωθεν. Neque enim audebant propius accedere sine manu grauius armata.

Ανευ ὅπλων. Sine agmine armatorum.

Καθ' ὁλίγος. Ergo profectio fugæ similis.

Βοηθεῖσθαι. Adiunctis.

Μὴ ξυμβοηθεῖν. Ne ferrent auxilium.

Ἀνελόμενοι. L. V. vertit occisis. erit igitur pro τῶν ἀνελόντες, vt sit generis ἀνδραγαθ, medium pro actiuo: si non sit enallage, erit sensus susceptis, suscepta maxima parte hominũ, qui erant in nauibus, & translata in suas naueis, vt eos haberent vinctos, & captiuos, vnde pecuniam exigerent: potest etiam elici alius sensus: cùm suscepissent plerosque homines de suis, qui inter prœliandum ceciderant in mare.

Παρέπλευσαν δὲ. Præteruecti etiam Peloponnesij Cyllenem peruenerunt.

Ξυμβούλους. Viros, quorum consilio Cnemus vteretur.

Καὶ μὴ ἀπ' ὀλίγων νεῶν. Et ne à paucis nauibus prohiberetur vsu maris iubebant, vt prœlium nauale commodiùs instituerent, nec paterentur se vsu maris prohiberi à tam exiguo numero nauium.

Βίαιον. secundum: nam superius fuerat aduersum.

Ἄλλως τε καὶ πρῶτον. Confirmatio, quia tum primum prœlium nauale experti fuerant.

Οὐκ αἰσθόμενοι. Carpit obiter Lacedæmonios, qui non intelligerent causam, cur victi fuissent, causa erat, longus, & diuturnus vsus Atheniensium, imperitia Lacedæmoniorum.

Ξὺν ὀργῇ οὖν. Quare cum indignatione, id est, indignati ducibus miserunt.

Οἱ δὲ ἀφικόμενοι. Hic ego distinguo.

Τὰς προσυμμαχίδας. Superiores.

Ὡς καθ' ἡμέραν. Quòd de die in diem instaret prœlium.

Ἀπορίας. Difficultate nauigandi.

Ἀπέχετον. Si ad μία referamus, dissentiet Strabo à Thucydide. ille enim non septem, sed quinq; stadiis distare inter se hæc promontoria scribit: si ad Peloponnesios, & Phormionem, nullum erit dissidium.

Ἀνθώρμουν. Obtinebant stationes oppositas.

Τῆς γνώμης τὸ μὴ νικηθὲν. Ea pars animi, quæ victa vi non est.

Κατὰ κράτος.

Ἀντιλογίαν τινὰ. Aliquam facultatem disputandi, & purgandi sui.

Ταῖς τύχαις. Rebus fortuitis.

Ὑμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία. Vos autem non tam estis inferiores imperitia, quàm superiores audacia, & fortitudine.

Τῶν δὲ ἡ ἐπιστήμη. A contrariis. isti autem nisi coniunctam haberent fortitudinem cum disciplina rerum nauticarum, in periculis perterriti obliuiscentur sui artificij.

Οὐδὲν ὠφελεῖ. Nihil prodest.

Τὸ δεδιέναι.

Τὸ ἀπαράσκευον. Debuerat dicere diligẽtiam adhibendam, iam dicit pristinã negligẽtiam, qua factum est, vt superati fueritis: vt innuat ea remota, & loco eius adhibita diligentia, futurum, vt victoriam referant.

Τὰ δὲ πολλά. Plerunq; verò victoria eos sequitur, qui & numero superiores sunt, & disciplina, diligentiaque instructiores.

Ὥστε οὐδὲ καθ' ἕν. Itaq; nulla ex parte reperimus, id est, intelligimus nos superatum iri, nos infeliciter rem gesturos esse.

Τὴν ἐπιχείρησιν. Commoditatẽ aggrediendi hostis, & pugnæ ineundæ nos adornabimus, parabimus, nec præbebimus occasionem cuiquam, vt sit ignauus.

Κολασθήσεται. Pro merito plectetur, debitas luet pœnas: viri verò fortes dignis virtute præmiis ornabuntur.

Ἀθυμοῦντας. Animum despondere, fractos, & debilitatos animo.

Τὸ θαρσεῖν.

Τὸ πλῆθος. Hoc est, maiorem numerum nauium, non parem nostris.

Σφίσι. In suum vsum.

Hæc peritia, hæc facultas.

Ἡσσηθέντες. Minimè dubio marte superati.

Μὴ δὲ αὐτῶν. Quare ne formidetis eorum audaciam: quæ q. d. nulla futura est.

Πολὺ δὲ ὑμεῖς. Immò vos maiorem illis incutite terrorem.

Παρέχειν φόβον. Præbere metum, inferre, incutere metum.

Πιστόν. L. V. vt credibile est. F. P. & verisimilius.

Ἀντίπαλοι μὲν. Nam aduersarij, qui numero superant, vt isti faciunt, opibus magis, quàm consilio freti hostem inuadunt: qui verò multis rebus inferiores sunt, & ad pugnam nulla necessitate coguntur, ij audent propter ingentem animi virtutem.

Τὸ βέβαιον τῆς διανοίας. Animi constantia, virtus.

Ἃ λογιζόμενοι. Efficit hosteis consternatos esse animis, propterea reputantes sua incommoda, & aduersariorum commoda.

Πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα. Quanquam multi iam exercitus maiores à minoribus profligati sunt, vt Barbarorum à Miltiade in campis Marathoniis.

Ἀτολμίᾳ. δειλίᾳ.

Ἑκὼν εἶναι. Quia faciet, sed ἄκων.

Οὐδὲ ἐσπλεύσομαι. Neque in eum penetrabo, ingrediar.

Ἀναστροφαί. Facultates repetendæ irruptionis.

Δέχεσθε. Accipite. *Accipe nunc Danaûm insidias*, &c.

Ἄλλως τε καὶ. Præsertim cùm hostes non longè absint, cùm hostium stationes proximę sint, atque ita procursus sit futurus breuior.

Πλεῖστον ἡγεῖσθε. Plurimi facite disciplinam, & silẽtium. κόσμον, in seruandis ordinibus. σιγὴν, vt imperata audiatis, & faciatis.

Ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ Ἀθ. Quoniam Athen. in sinũ & angustias non ingrediebantur, nec tendebant in eos.

Αὐτοῖς. In ipsorum commodũ, vel contra eos ferebantur.

Ἐπὶ τεσσάρων. Instructa classe in ordines, quorum singuli quaternas naues habebant.

Δεξιῷ κέρᾳ ἡγουμένω. Dextro cornu procedente, sicut in statione steterant.

Ἐπὶ δ' αὐτοῦ τῷ δεξιῷ κέρᾳ. Constituunt post cornu dextrum.

Ἐπιβοηθῶν. Auxilium ferens ea iter faceret, non

effugeret, non præteriret cornu dextrum: sed intercluderetur. οἱ ἀθηναῖοι. μετέβαλεν σχολαιότερα.

Τὸν ἐπίπλουν ποιοῦνται ἐπὶ τὸ σφᾶς ἐπιπλεῖν.

Κατὰ σπουδὴν Festinabundus, ἐμβιβάσας. Impositis in naues militibus.

Παρεβοήθει. Aderat secutus oram maritimam, vt esset auxilio.

Ἐπὶ κέρως. Singulis nauibus in seriem instructis.

Αἱ ἀφηγούμεναι. Quæ præcedebant.

Κεναί. Quia qui erant in illis enatauerant.

Καὶ τῆς ἰσχύος. Studium Messeniorũ erga Athen. subindicat, dum demonstrat eos non dubitasse in apertissima pericula se obiicere: primum contra hostes victores, deinde mare ingredi armatos, naueis conscendere, &c.

Ταύτῃ μὲν οὖν. Transitio. Hac parte, hoc loco Peloponnesij victores classem Athen. afflixerunt; at 20 illæ naues celeres, quæ erant post dextrum cornu collocatæ, persecutæ xi Athenensium naueis, quæ euaserant, quæque in portum Naupacti sese receperant, non ita rem feliciter gesserunt. Hæc est summa: sed explicat quomodo res gesta fuerit.

Καὶ φθάνουσιν αὐτοὺς περὶ τὸ Ἀπολλώνιον. πρὸς τὸ ἱερὸν. Præuerterant hostem, & in portum se receperant.

Ἢν ἐς τὴν γῆν. Si in terram contra se hostes tenderent.

Ἔτυχε δὲ ὁλκάς. Fortè nauis oneraria aliquantum procul à portu stabat ad anchoras: ad quam Attica nauis cùm prior peruenisset, circumacta incurrit in persequentem Leucadiam, eamque deprimit.

Τοῖς μὲν οὖν Πελοποννησίοις. Itaq; Peloponnesiis terror iniectus re inopinata, minimeque sperata.

Καὶ ἅμα ἀτάκτως. Ad hæc incõpositi (vt in victoria plerunq; vsu venire solet) persequentes, alij demissis remis cursum inhibuerant, alij locorum imperitia in breuia impegerant.

Πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν: Hoc est, aduersus Athenienses ex propinquo irrupturos.

Καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος. Et signo dato ἀπὸ τοῦ κελευστοῦ.

Ἐμβοήσαντες. Sublato clamore, qui acuit animos.

Ὀλίγον χρόνον. Paulisper.

Ἐσφαξεν ἑαυτόν. Gladio se transegit.

Διδαξάντων δὲ Μεγαρέων. Edocti à Megarensibus.

Ἀκλῄστου. Nullis catenis clausus.

Διὰ τὸ ἐπικρατεῖν τοὺς ἀθηναίους θαλάσσης.

Ἐδόκει δὲ λαβόντας. Quo modo res gesta fuerit, demonstrat: præceperunt vt singuli remiges remum ferrent, vt puluinum & scalmum, atque ita ex sinu Crissæo in mare Ægæum transirent. Eò cùm peruenissent, naueis Megar. deducerent, eas conscenderent, & ita rem gererent.

Τροπωτήρ. τροπὸς, lorum, quo remi scalmis alligantur. Ὅμηρος Ἰλιάδος λ. Ἠρτύναντο δ' ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισιν. σκαλμὸς deinde est lignum teres, cui remus funiculo isto alligatur, ὁ καὶ τροπωτήρ.

Καὶ νεῶν τριῶν φυλακή. Et præsidium trium nauium.

Φυλακὰς δὲ περιπλεῖν καθίστασαν. Præsidia in portu disposuerunt.

Καταδραμόντες. Magna ex parte populati excursionibus.

Ὁ, τι γὰρ Περδίκκας. Explicat Thucyd. quæ fuerint promissa illa duo, quorum paulò ante mentionem fecit, & quorum causa bellum hoc susceptum dixit: alterum erat (inquit) quod Perdiccas fecerat: nam Perdiccas promiserat Sitalcę, si se reconciliaret Atheniensibus, à quibus bello premebatur, & Philippum fratrem hostem factum non restitueret regnandi gratia, fore, vt ei nescio quæ præstaret, quæ tamen postea non præstabat. Itaque bellum susceptum, vt eum cogeret præstare promissa: alterum erat quod ipse Sitalces promiserat Atheniensibus se finem impositurum bello Chalcidensi.

Κατ' ἀρχάς. Nam postea leuatus fuit eo onere.

Οὐκ ἐπετέλει. Non præstabat, non excludebat.

Καταλύσειν. Finem impositurum bello Chalcidenti.

Τὴν ἐφόδον ἐποιεῖτο. Bellum inferebat, αἰτία τῇ ἐφόδῳ.

Φιλίππου υἱόν. Ergo pater mortuus erat.

Ὁρμώμενος. Profectus, digressus, vel exorsus.

Ἀνίστησι. Euocat ex eorum sedibus.

Ὑπερβάντι Αἷμον. Si Æmum superaueris.

Μέσῃ. ἰδίᾳ ἐνοικοῦσι. χώρᾳ.

Ἐκ τοῦ σκομίου ὄρους. Io. Boc. in Hæmo monte nasci dicit, & Macedoniam diuidere à Thracia.

Ἐχόμενοι τῆς Ῥοδόπης. Iunctus Rhodopæ.

Στρογγύλη) (νηὸς οἵους ἔμπορος.

Τὰ ξυντομώτατα. Ad minimum, cursu compendiosissimo.

Ὁδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα. Pedestri autẽ itinere quàm compendiosissimo fieri posset.

Εὔζωνος. Expeditus. Τελεῖ, Peruenit, conficit iter.

Ταύτης γάρ. Hac enim longissimè à mari aberat.

Ὁδὸς μὲν θ τοῖς ἄλλοις. Receptam illam quidem aliis quoque Thracibus.

Καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ. Et reliqua rerum copia.

Ταύτῃ δὲ. Huic verò nullæ possunt esse pares neque in Europa, neque in Asia, vna inquam gens si cum vna conferatur.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν. Præterea inferior est ista natio cæteris nationibus grauitate, & prudentia.

Περὶ δὲ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον. In rebus ad vitam necessariis.

Τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἄργους. Olim ex vrbe Argis oriundi.

Ἐκτήσαντο. Compararunt, quæsierunt, adepti sunt.

Ἀναστήσαντες. Quo modo? pulsis incolis vi.

Στενὴν ἄνω. τῆς δὲ παραλίας ὅσα νῦν ἔτι ... χώραν ...

Νέμονται. Colunt, tenent.

Ὧν οἱ μὲν πολλοί. Sic scribendum, non vt in Ald. codice. οἱ μὲν, οἱ Μακεδόνες ὄντες, οἱ ἄλλοι ... καὶ ...

Ἐσκομίσθησαν. Se receperunt.

Καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. Currus intelligit, machinas, & alia id genus, & reliquo instrumento.

Οἱ ἀδελφοὶ βασιλεῖς ἦσαν. Περδίκκας, φιλίππου, ... Ἀλέξανδρος, Περδίκκας, qui octauus erat à Perdicca. Herodotus libro octauo.

Ἐς τὴν Φιλίππου. Cuius filium Amyntam secum adducebat Sitalces, vt in regnum restitueret.

Περικλῃόμενοι. Circunuenti autem multitudine in discrimẽ se coniiciebant propter hostium multitudinem longè numerosiorem.

Ἡσυχίαν ἦγον. Lacessere hostem desierunt.

Λόγους ἐποιεῖτο. Cœpit agere de compositione.

Κα-

Καθήμενος. Dum castra statiua habet, vel dum obsidet, & moras nectit. Δημοσθένης secunda Olynth. Ἀλλ' οὐκ ἐστιν ἐκεῖνα, ὥσπερ τοιαῦτα.

Καὶ μέγιστον μετ' ἐκεῖνον δυνάμενος. Et potentia, & authoritate erat secundus.

Ἐπ' αὐτῷ. Præter sororem melius, vt esset vnum beneficium sororem ei dare in vxorem: alterum, pecuniam. atque ita pecunia non erat futura loco dotis, sed loco mercedis.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν στρατείαν. Atque Sitalcæ expeditio hunc habuit exitum.

Ὁ γὰρ Ἀχελῷος. Summa est: quia castra haberi ad vrbem non poterant. quam ob rem? duas affert causas. anni tempus hybernum, & vim frigorum, quæ vix tolerari potest à militibus: & copiam aquarum, quæ stagnis vrbem cingit. vnde istæ aquæ? fluuius Achelous eas inuehit: hinc igitur orditur.

Περιλιμνάζων. Paludibus circundans.

Ἐν χειμῶνι. Vel propter vim frigorum, vel quia hyeme crescebat flumen.

Κεῖνται δὲ καὶ τῶν νήσων. Sitæ sunt etiam pleræq; insulæ Echinades è regione vrbis non procul ab ostio Acheloi. atq; ita sitæ, vt adiuuent eam alluuionem: hæc est facultas, qua confirmat vrbem Æniadas circundari paludibus, & stagnis: nam demonstrat Echinadas pleraſque ita oppositas esse ostio fluminis, vt cùm ei non pateat cursus liberior in altum, dum remoratur aquas, & limum congerit, augeat alluuionem, & aerem reddat pestilentiorem.

Προσχοῖ. Aggerit, inuehit limum.

Ἐλπὶς δὲ καὶ πάσας. Idem omnibus euenturum affirmat Thucyd. progressu temporis.

Τό, τε γὰρ ῥεῦμα. Nam flumen est altum, & rapidum, & turbidum, vel sabulosum.

Αἵ, τε νῆσοι. Partim à vi, & natura fluminis, partim à numero, & situ insularum hoc probat.

Πυκναί. Hæc est causa cur ξύνδεσμοι γίγνονται ἀλλήλαις, id est, cur aliæ cum aliis iungantur, & copulentur, quia πυκναί.

Ξύνδεσμοι τῆς προσχώσεως ἀλλήλαις γίγνονται: Id est, faciunt, vt limo inuecto inter se copulentur, & iungantur.

Παραλλάξ. Gradatim, non directo ordine sitæ, longa, & transuersa serie.

Οὐδ' ἔχουσαι εὐθείας διόδους. Neq; habent directos aquarum exitus in altum, id est, neq; præbent aquis liberum exitum in altum, sed impediunt, & remorantur eum. explicat illud παραλλάξ.

Λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίωνι. Hic excurrit paulisper Thucydides, & delectandi gratia tangit fabulam Alcmæonis.

Ὅτι δὴ, λέγεται supple, ἤδη ἀλᾶν. Hoc facit aptissimè. paulò ante fecit mentionem Echinadũ, quas ex insulis continentem factas dixit ex limo aggesto per Acheloum flumen: ea verò terra quæ ex limo aggesto extiterat, antea non erat. hoc itaq; vaticinatum Apollinem Alcmæoni furiis agitato ait, vt eam terram incolendam peteret, quę antea non extabat.

Οὐκ ἔστι λύσιν τῶν δειμάτων. Terroribus illis liberatum non iri.

Ὡς τῆς γε ἄλλης. Quia cætera tellus piaculo cõmisso polluta erat.

Ἐγκαθεζόμενοι. Castra ponentes, vel castra habentes.

Κατέτεμνε. Cæderet, vastaret, popularetur loca suburbana.

Προσεβ. καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσεβάλλον.

Ἀναγκασθέντες δὲ. λύσις δὲ ἀντιπίπτουσα. Cur igitur nõ expectarunt rei gerendę opportunitatem: hoc est, tantisper dum aut Lacedæmonij eos reciperent in fidem, aut ipsi suis opibus tueri se ipsos possent? λύσις. detecta fuit eorum coniuratio.

Πρότερον ἢ διενοοῦντο. Maturius, quàm secum constituerant.

Ἰδίᾳ, ἰδιῶται) (ἄρχοντες.

Μηνυταὶ γίγνονται. μηνύουσι.

Διαλύοντες τὸ ξυνοικεῖν. Dimittere eas copias, quas in vrbem commigrare cogebant.

Ἐξαπιναίως. Nouatum, & poeticum, ab ἐξαπίνης.

Ἐς τὸ εὖρος. Breuis est traiectus.

Καὶ πεζῇ. Diligentiam hominis indicat.

Τελευταῖος. αὐτὴ δὲ τρίτη ἡμέρα. τὸν ἐπίπλουν. Aduentum hostium.

Ἀπαρασκεύοις δὲ. Ac primùm Mitylenæi, quanquam imparati, tamen resistere cœperunt, sed victi nauali prœlio de compositione agere cœperunt.

Ἐκπλεύσαντες ἐναυμάχησαν. Eduxerũt classem.

Ταλαιπώρως. Aspera vsi nauigatione.

Ἐπράσσον. Solicitabant.

Καὶ περιορμισάμενοι τὰ πρὸς νότον τῆς πόλεως. Et classe partem australem vrbis circundantes.

Τὸ μὲν καθεστώς. Prooemium huius concionis habet purgationem Mitylenæorum ἐξ ὑπολήψεως. q.d. etsi non ignoramus vos malè sentire de nobis, qui defectionem fecimus, tamen non dubitauimus vos adire, & petere, vt in societatem, fidemque vestram nos recipiatis, quia speramus nos probaturos multis nos iustisque de causis adductos hoc fecisse.

Οἱ δεξάμενοι. Efficit latenter illud, se esse recipiendos.

Καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται. F. P. quatenus eorum interest. L. V. dum illis vtiles sunt.

Χείρους ἡγοῦνται. αὐτὴ δὲ oderunt, vt proditores) (ἐν ἡδονῇ ἔχουσιν.

Καὶ οὐκ ἄδικος ἡ ἀξίωσις. Atque hæc opinio non est reprehendenda, meritò.

Εἰ τύχοιεν. Distributio totius purgationis, quæ est partim in aduersariis, partim in ipsis inet sita.

Ὁ ἡμῖν. Quæ conditiones, sed ἀπαξ. figuratè.

Ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης. Illud suscepit probandum Legatus Mityl. Mitylenæos neque perfidiæ, neque proditionis crimine esse damnandos: proposuit tria potissimum argumenta, quibus demonstrat se iure ab Atheniensibus defecisse: primùm, quia non erat par voluntas. deinde, quia potentia erãt inferiores: postremò, quia illi dederunt rebellandi materiam: cœperat paulò ante fidem facere, voluntatem non esse parem: dixerat nisi sit par voluntas, & morum, institutorumq; similitudo, nullas amicitias neq; publicè, neque priuatim conseruari posse. huius rei probationem affert iam à loco contrariorum: nam (inquit) animorum, voluntatumq; dissimilitudo facit, vt actiones etiam, & facta vtrorumque sint dissimilia.

Ἀπολιπόντων. ἀπολείπει τι, aliud. aliud ἀπολείπεσθαί τινος. ἀπολείπεσθαι est discedere ab aliqua re: itaq; oppositum eius sequitur παρόντων.

Ὅτε ἡ δύναμις... αὐτὴ δὲ ἔσω ἡ δύναμις αὐτῶν ηὔξετο, ἢ ἐγίγνετο μείζων.

Ηὔδιον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχήν. Quàm quatenus ad quærendum imperium, res obtineri posse facilius existimabant honesta quadam præscriptione, & arte potius, atque consilio, quàm vi, & armis.

Ξυνωρισμένα λόγῳ. Aduersus criminatores hęc dicũtur. Græcos in seruiturẽ redigitis. λύσις, hoc non facimus: nam Lesbij, Chij, & alij socij non sequerentur, neque adiuuarent nos, nisi causa nostra esset optima, & illis probatissima, & nisi ij, quos contra nobiscum arma ferũt, essent digni, quibus bellum inferatur.

Μαρτυρίῳ. Nostro scilicet, & Chiorum testimonio.

Κατηχόμενοι. Retenti. Ικανοί, quæ pondus, & vim habent.

Πρὸς ἀσφάλειαν τινα τρέψας, hoc est εἰς ἀπόστασιν. sed honestis verbis rem turpem exprimit.

Αποστῆναι ἀπόστασιν. ἀπόστασιν appellat iam abstinentiã à maleficio, & à subigendis Græcis, vocat etiã τῶν δεινῶν τὸν, ἀπόστασιν, vitationẽ periculi sibi imminentis ab Atheniensibus, qui erant aliquando eos subacturi: alioqui rebellio est defectio ab imperio alterius vel oppugnãdi eius causa, vel transeũdi gratia ad hostem, vel etiam libertatis parandæ gratia.

Απὸ τινὸς ἀφίστασθαι. ἀποστασιάζειν ἀπό τινος. Abstinere ab aliquo, deficere, defectionem facere.

Η καὶ μᾶλλον. Quò magis oportet vos receptis in societatem nobis, quàm celerrimè succurrere.

Ινα φαίνησθε. Vt cõstet vos succurrere quibus succurrendum est, & simul hostes lædere.

societatem nobis. quamcelerrimè succurrere.

Καιρὸς δέ. Ad quod adest opportunitas, qualis nunquam antea.

Τετάχαται. Instructæ, constitutæ sunt.

Πλεῖστοι νεῶν. Copiam nauium.

Βραδέως ξυνελέγοντο. Lentè conueniebant.

Καὶ ἐν καρπῷ. Et erant occupati in comportandis frugibus, messis tempore.

Καὶ νῆες πλεῖσται. Et tantus numerus nauium, maximus (inquam) instructus est.

Αλλά τι ἀργυρολόγοι χρεία δηλοῦσι. Cùm ex aliis locis pecunias exigebat, classe circumuectus.

Καὶ τῆς κεραίας. τὸ ἄξον, καὶ κεραίας ἐκμυουμένας τῷ μαγαδὸρ πλίνθ τῆς κεραίας. ὑποβάσεις, vel ἡ ἄκρα partem significat.

Επιβολαὶ πλίνθων. Structura lateritia.

Ταῖς ἐπιβολαῖς. L. V. coagmenta. F. P. commissuras, id est, numerum laterum commissorum, & coagmentatorum.

Καὶ πολλάκις. Facultas à tempore, & à loci distantia.

Τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν. Altitudinem igitur scalarũ ita adepti sunt, ex crassitudine laterum eam coniectantes.

Τῇ οἰκοδομήσει. Structura.

Ως τὴν πάροδον. Vt transitus nõ daretur propè turrim, sed per eas medias transirent.

Χειμὼν νοτερός. Tempestas humida, id est, tempus pluuium.

Περιεφρουροῦντο. Cingebantur ab hostibus.

Κλίμακας ἐποιήσαντο. Simile quiddam legitur apud Liu. libro quinto Dec. iij. 373. vbi Liuius narrat, quo modo captæ fuerint à Marcello Syracusæ. Agebatur inter Syracusanos, & Romanos de redimendo Damasippo Lacedæmonio: locũ colloquio opportunũ deligunt portum Trogilorum propter turrim (inquit) quam Γαλεάγραν vocabãt, quò cùm sæpius (inquit) commearent, vnus ex Romanis murum contemplatus, numerando lapides, æstimandoque ipse secum, qui in fronte paterẽt, simul altitudinem muri, quantum proximè coniectura poterat, permensus, humilioremq; aliquãto pristina opinione sua, & cæterorum omnium ratus esse, & vel mediocribus scalis superabilem, ad Marcellum rem defert.

Λαθόντες τοὺς φύλακας. Clàm excubiis hostium nõ sentientibus, ita, vt non senserint hostium exercitum.

Ανὰ τὸ σκοτεινὸν μέν. αἱ τοιαῦτα. Quatenus erant tenebræ, prospicere non potuerunt, quatenus erat ventus, non senserunt strepitum.

Ασφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. firmitudinis gratia aduersus lutum, vt possent consistere in luto.

Προσέμισγον. Succedunt igitur pinnis, qua erat interuallum inter duas turres.

Οπ ἔρημοι εἶεν. Quia dixit supra, καὶ τῶν πύργων ἐπὶ χειμῶνι, &c. hoc obseruauerant Platæenses.

Εν ἀπόρῳ ὄντων. Non poterant conijcere.

Καὶ οἱ τριακόσιοι. Delegerant Pelop. 300 ex omni numero, quibus priuatim hoc munus dederant, vt si quis tumultus ortus esset, hi soli discurrerent, & eò ferrent auxiliũ, vbi periculi aliquid ostenderetur. Hos igitur obiter Thucyd. iam docet suo functos officio, sed deceptos fuisse tumultu hostium, qui ex diuersa parte munitionum tumultum excitauerant non ex ea, qua sui muros hostium superauerant.

Μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν. Quo nemo per eas penetrans aduersus se veniret.

Καὶ κλίμακας προσθέντες. Docet Platæenses admouisse scalas turribus, & ex muro ad summas turres ascendisse: & partim inde, partim ex inferiore parte turrium telis hosteis propulsasse.

Εν τῷ ἀφανεῖ ὄντες. Qui erant in obscuro.

Απηλιώτῃ. Subsolano.

Καὶ ἡ νύξ: Id est, & cùm eiusmodi vento niues ea nocte deciderent.

Υπονιφομένη. Niuibus conspergeretur, niuibus conspersa.

Πολὺ ἐπεπόλαζεν. Adauxerat.

Υπερέχοντες. Cæs. lib. primo Belli Ciuilis 259. Pedites verò tantummodo humeris, ac summo pectore extarent.

Εξέφυγον δὲ καὶ ἡ διάφευξις. Accidit etiam facultas effugiendi propter tempestatis magnitudinem: oblata est eis facultas euadendi per ingentem istam tempestatem.

Εχώρουν τὴν ὁδόν. Viam tenuerunt.

Τετράφθαι ταύτην. Huc se cõuertisse. ratio, πρὸς τοὺς πολεμίους, quia ducebat ad hosteis.

Καὶ ἅμα. Altera ratio, simul etiã cernebant hosteis Cithæronem versus tendere.

Καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους. Docet quàm procul fuerint Platæenses Thebas versus. ad sex, septemue stadia (inquit) quærat quis, cur non vlterius? solutio est facilis, ne in hostes Thebanos inciderent: fieri enim facilè poterat, vt Thebani admoniti significatione ignium aliqua mitterent subsidiu Peloponnesiis, in quæ, si ire istac perrexissent, poterant incidere.

Καὶ λαβόμενοι τῶν ὀρῶν. Et montes nacti. λαμβάνεσθαι τῶν ὀρῶν. Capessere montes.

Τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος. Eadẽ hyeme abeunte.

Διαλαθών. Occultè, fallens.

Τέτω

Τύπωσιν. Vt hæc significaret.

Καὶ ἅμα δὲ ἄλλων. Simul etiam vt cætera curaret, quæ videlicet curanda videbantur, id est, vt consilio, & opera eos iuuaret, quantũ in se esset, & quacunque in re opus esset.

Ἐθάρσουν. Confirmati sunt, sumpserunt animos.

Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Iamque aures dare Atheniensibus desierunt, minùs aduertebant animum ad Athenienses, qui agebant de deditione, id est, de compositione agere cum Atheniensibus destiterunt.

Ἢ τοῦ βασιλευομένης. Cur non ille erat rex? νέος. quia frater maior natu successerat.

Κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι. Manu facta iubebant, vt potentes rem frumentariam suppressam expromerent, viritimq; diuiderét, alioqui se vrbem tradituros Ath. vel habitis conciliis inter se.

Οἱ ἐν τοῖς πράγμασι. Qui reipublicę præerant, qui res administrabant.

Ἀπομονωθήσονται. Excluderentur compositione.

Ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν. Paciscũtur vnà cum, &c. id est, faciunt deditionem istis conditionibus.

Ἐλθόντι: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Οἱ δὲ πράξαντες. Qui solicitauerant Lacedæmonios, vt se in societatem, & amicitiam reciperent, qui potissimùm rebellionis authores fuerant.

Οὐκ ἠνέσχοντο. μόναι δυνατόν. χόλια. F.P. nõ tulerunt istas conditiones, id est, his non confidebant satis.

Καθίστησι. Custodiendos tradit. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui pecuniam, vel aliud eiusmodi deponunt, & fidei alterius committunt.

Καὶ ἅμα ἐλπὶς ἐφορμοῦσι αὐτοῖς. γρ. σφίσιν αὐτοῖς. alij referunt τὸ ἐφορμοῦσι ad Lacedæmonios, vt sit sensus, & simul sperandum esse res illas recuperari posse, si stationes habeant Lacedæmonij oppositas ita, vt cogantur hostes alere copias perpetuò pedestres, & maritimas: nam, quasi dicat, non poterunt diutius ferre grauissimos istos sumptus. alij referunt totam clausulam ad Athenienses, vt sit sensus: si cogantur Athenienses oppugnare vos, & habere stationes oppositas: id, quod sine grauissimis sumptibus facere non poterunt, vterq; sensus mihi probatur.

Οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο. Ne istam quidem sententiam probabat: ne ista quidem admittebat.

Οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους. Qui neque arma tulerant.

Εἰ δὲ μὴ παύσεται. Nisi finem faceret, futurum, vt nullos sibi adiungeret socios, quos haberet.

Ἐλπίδα εἶχον. Timebant.

Ὁρμεῖν. L.V. In anchoris esset. F.P. In portu, vel statione.

Ἔσχον πλέοντες. Cursum casu tenebant.

Αὐτάγγελοι δὲ αὐτὸν ἰδόντες. Sed cùm ipsæmet vidissent, &c. αὐτάγγελοι, αὐτοὶ τὸ αὐτοί, respicit hoc verbum ad illa superiora. ἤλθη μὲν ἐκ ἀπὸ τῆς ἐρυθραίας αἰγιαλία.

Τῆς ἄνω πόλεως. Quoniam vrbs, quæ erat à mari remotior, fuerat occupata ab Itamane, & barbaris accersitis propter domesticam seditionem, ἄνω πόλεως. L.V. arcem. Annot. superiorem vrbem. Sed neuter Thucydidis mentem videtur assequutus. Nam τὴν ἄνω πόλιν vocat τὴν ἄνω, ἀπὸ πόρρω θαλάσσης οὖσαν. Intelligit autem veterem Colophonẽ, quæ à mari erat remotior, & quam barbari propter domesticas discordias ab altera factione accersiti ceperant, vnde Colophonij profugerant, & Notium se receperant, ibiq; sedes fixerant. Æ. P.

Ὡς τε μὴ μᾶλλον ἀρέσκει λέγω. αὐτὸ τὸ σῶμα ξυμβῆναι. Nisi inter eos conuenerit: ἄδεσμον. sine vinculis.

Κατῴκισαν τὸ νόμον. Constituerunt eam ciuitatem ex institutis, atque legibus suis.

Ἔστιν ἃ περιεχόμενον. Licet conditiones offerret cùm alias, tum, &c.

Προσξυνελάβοντο ἐς ἐλάχιστον τὴν ὁρμήν. Nõ minimum adiumenti ex eo motu nactæ fuerunt, vt dum illis ferunt auxiliũ, in Ioniam penetrare ausæ fuerint, hoc est, non solùm, quòd ipsi sine causa rebellauerint, sed etiã quòd dederint materiam toti Ioniæ, vt idem faceret. quo modo? accersita classe Peloponnesiorum.

Ἀπὸ βραχείας διανοίας. Paruo, & leui consilio.

Ἠσθοντο. Animaduerterunt.

Ὠμὸν τὸ βούλευμα, καὶ μέγα ἐγνῶσθαι. Sæuum, & immane decretum se fecisse.

Ἡ ν. ἀξιοφιλικός ὁ ἤ, καὶ ἀπαρρέπτικός κατὰ τὴν γνώμην, ὁ ἀξιοφιλικός.

Παρεσκεύασαν. Apparrarunt, id est, suaserunt.

Τοὺς ἐν τέλει. τοὺς στρατηγούς. Nam eorum erat cogere concionem. χόλια, ἴσως τοὺς πρυτάνεις.

Καὶ ἐς τὰ ἄλλα. Ne dum in causa Mytilenæorum.

Βιαιότατος. Ad eloquentiam referẽdum iam, quæ ab inuitis extorqueat quæ vult: aliâs ad vires corporis κυρίως.

Ἐνδῶτε οἴκτῳ. ἐνδίδοντες ἁμάρτητε: ἐνδιδόναι οἴκτῳ. Cedere misericordia, flecti. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui funem adducunt, & intendunt, ac laxant.

Μαλακισθῆναι. Cedere per ignauiam, concedere, tribuere.

Πρὸς ἐπιβουλεύοντας. Quia inuiti parent imperio, ideò insidiantur.

Οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε. ἐκ δὲ ὧν ἀκροῶνται ὑμῶν. Non obtineris imperium, quia illi parent.

Βλαπτόμενοι αὐτοί. ἀντὶ τοῦ βλαπτομένων ὑμῶν αὐτῶν ἐν χαρίζησθε. Damnum, & detrimentum accipientibus vobis, si gratificemini illis.

Ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν. Sed quia opibus estis superiores, potius, quàm eorum erga vos beneuolentia.

Μηδὲ γνωσόμεθα. Neq; intelligemus eam rẽpublicã præstare, quæ institutis vtitur deterioribus, sed tamen firmis, & constantibus, & ratis. Habet διόρθωσιν ἡ σύνταξις, & extenuationem τῆς ἀπαιδευσίας. ἀξιότης) (σκαιότης. ἀμαθία.

Πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους. Si conferantur cum prudentioribus.

Τῶν τε ἀεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι. Et obtinere semper sententiam in publicis consultationib.

Ὠφελιμώτερον. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Κριταὶ δὲ ὄντες. Cùm autem sint æstimatores rerũ ex æquo potius, quàm aduersarij, & altercatores, Rempub. plerunq; feliciter gerunt.

Κριταὶ ἀπὸ τοῦ ἴσου. Rerum æstimatores æqua conditione.

Καὶ ἡμᾶς. Aduersarios designat latenter, qui erãt dicturi sententiam contra se: & vocat in inuidiã, & suspicionem eloquẽtiæ, & astutiæ, contrà cõmendat se, quasi simplicem, & indisertum.

Ἐγὼ μὲν οὖν. Periclẽ imitatur, 25, 26, καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε. Hic locus habet collationẽ Cleonis cum populo Ath. & gloriationem quandam, suarumq; laudum prædicationem. Ego, q.d. priuatus non muto sententiam, vos mutatis, vt autem prouocet Atheniẽses ad pudorem, & erubescentiam, sic loquitur.

Καὶ θαυμάζω μέν. Atq; eos miror, qui de Mityle-

næis iterum referendum censuerunt, & moram interponunt.

Ο ὧν. Definitio facti: id, quod est lõgè commodius illis, qui fecerunt iniuriam, quàm nobis.

Αμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν. Vltio autem, quæ est aduersaria vi, & iniuriæ illatæ, si statim consequatur, maximas pœnas repetit. μάλιστα αὐτὴ τὴν τιμωρίαν.

Θαυμάζω δὲ καὶ: ἰνάκληψις ἐστι ἀρχαϊκῶς.

Τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς, ἐν τοῖς. &c. Nostros autẽ casus non esse detrimentosos sociis, nõ redundare in sociorũ calamitatem. casus vocat incõmoda, & pericula imminentia propter rebellionem.

Καὶ δῆλον ὅτι. Eleuat eos, qui erãt dicturi aduersus se sententiam pro Mitylenæis, & detrahit authoritatem: is nanque aut dicendi facultate fretus contendet demonstrare non decretum esse, quod maximè decretum est, aut lucro inductus, speciosa, & exculta oratione vobis imponere conabitur: vocat eos in suspicionem vel eloquentiæ, & artificij, vel sordium. περιεργάσεται.

Η δὲ πόλις. At Respub. in huiuscemodi concertationibus præmia aliis relinquit, ipsa subit pericula.

Αἴτιοι δ' ὑμεῖς. Cuius rei culpa est penes vos, qui perperam instituitis huiusmodi certamina, id est, qui permittitis huiusmodi impostoribus, vt concione pro theatro abutantur.

Ακροαταὶ δὲ τῶν ἔργων. prima Philip. εἰ γὰρ μὴ ἀκύρου μέσου ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ παρόντας ὁρᾶν δεῖ.

Οὐ τὸ δρασθέν. Mutata figura, ἢ τὰ δρασθέντα ὄψει λαβόντες πιστότερα, ἢ τὰ ἀκουσθέντα. Non quæ vidistis, habetis certiora, sed quæ audistis, præposterè videlicet: nã videndi sensus est certissimus, & acerrimus.

Δεδουλωμένοι. Isocr. πρὸς δημονίκον. τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς δυστυχίαις διαγινώσκομεν. Μὴ ἐθέλειν. μὴ ἄρτι ἐθέλειν. ἐκ ἄρτι ξυνίστασθαι ἐθέλειν.

Καὶ μάλιστα μέν. Et cupitis potissimum omnes dicendi facultate præstare. sin id assequi nõ potestis, eos, qui ista laude excellunt, oppugnatis, vel iis, qui ista laude excellunt, resistitis.

Προεπαινέσαι. πρὸ particula habet põdus. q. d. eos laudatis, antequàm acuti quid dicant, quod indicat temeritatẽ populi, qui re non cognita, neq; audita, ferret iudicium, & laudaret, quæ nesciret an mererentur laudem, hoc faciunt ambitiosi, & qui volũt ostentare specimẽ ingenij, & acuminis, vt pro diis quibusdam sese venditent, quasi prospiciant futura, & corda hominum scrutentur.

Αποφαίνω. Pronuntio. μετ' ἀμφοτέρων.

Μετὰ τειχῶν. Hoc separatim censeo legendum: vt sit sententia alia. q. d. καὶ πόλιν μετὰ τειχῶν.

Ἐν ᾧ. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Docet non fuisse metuendum illis. ἐν ᾧ, δηλονότι χωρίῳ, ἤγουν ἐν τῇ νήσῳ.

Τοιαῦτα εἰργάσαντο. Talia patrarunt, ἐμφατικῶς.

Καθ' αὐτούς.) (αὐτοὺς μετὰ τῶν πολεμίων.

Παράδειγμα δὲ αὐτοῖς. Neque documento fuerunt eis calamitates aliorum, nempe eorum, qui facta defectione à nobis superati, & in seruitutem redacti sunt.

Οὔτε ἡ παροῦσα. Neque præsens fortuna eos à periculis reuocauit.

Γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς. Sperato temere rerum successu, vel, facti autem audaces ad ea, quæ suscperant, ad futura.

Ελπίσαντες. Speratis maioribus rebus, quàm quas præstare poterant. Sperarunt se superaturos, & subacturos nostrum imperium: hoc vix præstare poterant.

Ελάσσω τῆς βουλήσεως. Voluissent illi quidem grauissimis, atq; atrocissimis suppliciis nos afficere: ea denique, quæ propter eorum magnitudinem non poterant sperari. Locus est inuidiæ à voluntate, & libidine Mitylenæorum.

Κατὰ λόγον) (ἀπροσδόκητος, παρὰ δόξαν. Pleræq; autem felicitates, quæ secundum rationem eueniũt, quæ rationi conuenientes sunt. Rationi cõuenit, si quis sibi non parcat, sed assiduos labores perferat, dies, noctesq; in opere versetur, is facultates augeat, & diues ex paupere fiat: non conuenit rationi, si dum animi gratia deambulat, in thesaurum incidat, & diues ex insperato fiat.

Μὴ δὲ τοῖς ὀλίγοις. Neq; paucis culpa tribuatur.

Καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις. Petit, vt etiam in plebem animaduertatur, neq; paucis tantùm culpa tribuatur, plebs verò absoluatur.

Τετραμμένοις ὡς ἡμᾶς. τρέπεσθαι ὥς τινα. Confugere ad aliquem, conuertere se ad aliquem, id est, implorare eius auxilium.

Νῦν πάλιν ἦν ἐν τῇ πόλει. Nunc rursus, id est, vt antea in vrbe degere, viuere.

Αλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον. Verùm tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum nobilitate, à nobis defecerunt.

Καθεστηκόσιν ἐχθροῖς. Certis, & minimè dubiis hostibus.

Οὔτε χρήματα ἀπολιῶ. Aut pecunia redimendam.

Ξύγγνωμον. αὐτὸ τὸ ξυγγνωστόν.

Μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς. Ne factum decretum rescindatis, mutetis. μεταγνῶναι τὰ προδεδογμένα, mutare pristinam sententiam.

Επιεικεία. Æquitate, cui opponitur summũ ius.

Καὶ τὰ ξύμφορα. Vobis scilicet ea statuetis, quæ æqua erga Mitylenæos futura sunt, vobis vtilia, & salutaria: sin mutaueritis sententiam, &c.

Οἱ γὰρ ὅτι. Nam si isti meritò defecerunt, vos cõtra fas, & æquum ipsis imperabitis.

Παρὰ τὸ εἰκός. Contra ius, & fas. ξυμφόρως. ἀπὸ κοινοῦ. vtiliter, ex vestra vtilitate, è re vestra.

Ανδραγαθίζεσθε. Agere virum bonum. [illegible] ἐκ τῷ παρόντι διὰ δέος ἀπροσμενόντων ἀνδραγαθίζεται.

Τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ. Eademq; pœna eos afficiatis, qua illi vos affecissent, si victores euasissent.

Καὶ μὴ ἀναλγητότεροι φανῆναι. Nolite verò existere clementiores in eos, qui crudelissimi erga vos erant futuri.

Προϋπάρξαντες. ὑπάρχειν τινός. Authorem esse alicuius rei.

Καὶ ὡς ἐγγυτάτω. Et accedentes proximè animo ad eam cupiditatem, qua eos capere concupistis vehementer.

Κολάσατε ἀξίως. Plectite pro merito eorum. ἀξίως τῆς ἀδικίας supra.

Σαφές. Certum, verum, perspicuum, clarum.

Οὔτε τοὺς προθέντας. Neq; eos, qui de Mitylenæis iterum ad consilium retulerunt, reprehendendos puto, neq; eos laudandos esse existimo, qui minimis de rebus sæpius consultandum esse negant.

Απαιδευσίας. Qui enim celeritatem in deliberando adhibet, is nõ potest erudiri, & discere rem, de qua agitur, itaque non potest adhibere consilium.

Απαιδευσίας. πρὸς τὸ ἀπαιδευσίας.

Η ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει. Aut ipsius interest, aut sui quæ-

quæstus habet rationem, aut priuatum quæstum sequitur.

Ἐὰν δ' ἀγαθόν. Si autem probè, ac strenuè castigauerit, vel reprehenderit.

Εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίας. Nam si imperitiam tantùm obijcerent, qui causam non obtinet, dignitatis tátùm amittendæ discrimen subiret, atq; ita victus discederet: sordibus verò obiectis, si obtinuerit sententiam, suspectus est, si nequeat sententiá obtinere, amittit simul dignitatem, & capitis periculú subit.

Ἀξυνετώτερος. ἀδικώτερος. Minus iam significat, quàm gradus positionis.

Μὴ τυχὼν μὴ πείσας.

Μετὰ ἀξυνεσίας. αὐτὴ δ' ἡ μόνον ἀξυνέτως. ἀλλὰ καὶ ἀδίκως.

Ἡ πόλις. Respublica interea capit detrimétum, & incommodum ex istiusmodi ciuibus.

Ἐν τῷ τοιῷδε. ὑπαλλαγή, res pro personis.

Φόβῳ γάρ. Consultoribus enim propter metum destituitur.

Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου λέγοντα. Ex æquo disputantem, pari dicendi potestate facta. τὸ μὴ τυχόντα γνώμης: τὸ μὴ οὐ βελτίονα.

Φθονήσαντες. Inuidentes ei propter incertam sordium suspicionem, sententiam eius, quæ salutaris apertissimè est, repudiamus, atq; hoc bono Rempub. fraudamus.

Ὡς τὰ δεινότατα ὁμοίως. Vt nó minus artificij, & doli adhibédum sit ei, qui salutarem dicturus est sententiam, quàm ei, qui capitalem. πειθοῖ ψεύδεσθαι. probare suam causam, probabilem fieri populo.

Μόνην τε πόλιν. Et solam Rempub. beneficio afficere apertè ac sine dolo nemo potest propter suspiciones istiusmodi.

Ἐγὼ δὲ παρῆλθον. Summa est. surrexi, vt dicam sententiam, & vobis suadeá, ne supplicium capitis sumatis de Mitylenæis. ratio: quia expedit Reipub. Confirmatio. agitur enim iam de vtilitate, atq; dignitate nostra, non de meritis Mitylenęorum, hęc est summa, sed quia causa est anceps, & Cleon iam occupauerat plebis animos: erat enim gratiosissimus, ideo vtitur insinuatione, & cautè, ac pedetétim dubitans ad eam accedit.

Καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων. Atque in eo quod Cleon potissimùm contendit, aitq; fore vtile capitis supplicium ad deterrendos socios, in eo (inquam) vehementer ab eo dissentio, petoq; à vobis ne illius sentétiam, quæ speciem æquitatis habet, meæ sententiæ, quæ habet meram, & solidam vtilitatem, anteponatis.

Ἰσχυρίζεσθαί τι. Asseuerare aliquid, contédere, atq; affirmare.

Ἀντισχυρίζεσθαι. Contra contendere.

Ἡμεῖς δ' οὐ δικαζόμεθα. Nos verò non disceptamus iam cum Mitylenæis, vt de iure, an iniuria quęrendú nobis sit, sed deliberamus, & consultamus quid magis expediat. docet omnino non esse assentiendum sententiæ Cleonis.

Ἐπιχείρησιν τούτῳ. ἐλθεῖν εἰς τὸ δεινόν.

Ἡ ἄλλων ξυμμαχίας. αὐτὴ τῇ ἀποστασίᾳ (αἰτίας.

Δέος. Terriculamétú, suppliciú deterrédi gratia.

Ὡς ἑκάστη. Vt singulæ captæ tenentur aliqua cupiditate vehementiori, quam quæ possit refrænari, euehunt in pericula homines.

Ἐπὶ παντί. Qualibet in re.

Τὴν ἐπιβουλὴν ἐκφροντίζων. Rationem aggrediendæ rei excogitans. L. V. insidiarum vitandarum immemor, sed hæc malè vertit.

Τὴν εὐπραγίαν τῆς τύχης. Fortunæ prosperitaté, successum suggerens.

Καὶ οὐδὲ ἀφανῆ. κρείσσω τῶν ὁρωμένων. Et quamuis hęc vitia naturæ cerni nequeant, & sub aspectum non cadant, tamen maiorem vim, & potestaté habent, quàm ea, quæ cernuntur.

Προάγει τινά. Impellit aliquem ad pericula, vel minus instructum.

Ἐς χρημάτων λόγον. Pecuniarú nomine: nam possunt florere copiis pedestribus, maritimis, equitatu, peditatu, classibus, armis, &c. sed pecuniæ sunt nerui rerum, quod attinet ad pecunias.

Οὐ νῦν τοὐναντίον δρῶντες. Quanquam nos longè aliter facimus: nam si quem liberum subegerimus, qui, vt vitaret nostrum imperium, à nobis defecerit, eum statim atrocissimis suppliciis afficiendum esse iudicamus. castigat P. Ath.

Μὴ δ' ἐς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσιν. Ne in cogitationé quidem istiusmodi descendant.

Ὑπάρχει εὐθὺς πολέμιος. Ostendit, declarat se statim hostem eorum, qui ad defectionem eum impulerunt.

Καὶ τὸ Κλέωνος. Et illud Cleonis, id est, quod est in Cleonis sententia, vltionem iustam, eandemq; vtilem esse, non reperitur fieri posse eadé in re. ... μὲν ἐμοί, τὸ τὸ δίκαιον ἐς μεταλλαγάς, καὶ τὸ ξυμφέρον ... ἅμα ποιεῖν.

Ὑμεῖς δὲ ὑμᾶς δὴ. Γνώμης. Assensi mihi, Cleonis sententiæ anteposita mea sententia

Καὶ μὴ οὕτω. Ad illud hoc spectat, μὴ δὲ περὶ τῆς ἀξυμφορώτατης τῇ ἀρχῇ, οὕτω, καὶ ἡδονῇ λόγων, καὶ ἐπιεικείᾳ ἁμαρτάνειν. &c.

Αὐτοὶ αὐτὰ δὲ τὰ παραινούμενα. Per ipsasmet sententias, id est, collatis ipsismet sententiis.

Ὡς ἀδικοῦντας. Vt culpæ affines, reos criminis.

Κρῖναι. De iis quæstionem habere per otium.

Ὅπως μὴ φθάσαιεν τῆς δευτέρας. L. V. ne fortè non assecuta hæc priorem. videtur L. V. προτέρας non δευτέρας in suo codice, vnde vertebat, habuisse, vt Annot. author etiam obseruat: sed retineri potest commodè scriptio, si repetatur μή.

Προεῖχε δ' αὐτὴ τί. Antecesserat autem.

Ἀλλόκοτον. quasi ἀλλόκοτον.

Καὶ ὕστερον ὕστερον. Quæ postea subiecta fuerunt imperio Athen.

Τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο. Bellum aduersus Lesbios ita gestum est.

Τειχίσαι ἐκ τῆς νήσου. αὐτὴ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως τειχήρεις, ἢ ληστάς.

Προέχοντι. In extremo litore positas.

Καὶ ξυγχωροῖεν. Et vtrique consentirent.

Μὴ ἀπόδοτος εἴη. Ne restitueretur.

Εἰ ἂν ἀγαθοὶ εἰργασμένοι εἶεν. Si negassent, capitale erat: sin affirmassent, mendacij arguebantur, atq; ita nihilominus capite plectebantur.

Προτάξαντες. Patrono causæ suæ constituto.

Τὴν μὲν παράδοσιν. Statum causæ istius diximus esse partim iuridicialem (vt vocant Rhetores) absolutam, partim assumptiuam: in altera Platæenses tuentur se iure, in altera pœnam deprecantur. Quæstio est, sint nec ne Platæenses capitis supplicio afficiendi. aiunt Peloponnesij, négant Platæenses. afferunt rationem Peloponnesij, quia nihil nos in isto bello iuuistis. afferunt Platæenses rationem contrariam. Firmamentum vulgò Rhetores vocant. non debuimus, vt hostes. Hinc oritur iudicij quæstio τὸ κρινόμενον. sintne supplicio capitis afficiendi, qui hostem

beneficio non afficiunt: in eo vertitur ista controuersia: sed quoniam Lacedæmonij, quasi de Platęensibus quererentur se destitutos in eo bello tanquam ab amicis, & sociis, dixerant ἄν καταλειμμένες, &c. nacti occasionem Platæenses, vtuntur recriminatione. q.d. tãtum abest vt nos capitali supplicio simus afficiendi, vt vos potius damnandi sitis, qui vos ita gesseritis.

Ἀναγκαζόμεθα αἰτίοντες τὸ κινδυνεύειν, ἢ ἀσφαλέστερον δοκεῖ, &c. Cogimur, & tutius esse arbitramur, aliquid dicendo periclitari, quàm tacẽdo, quasi nobis ipsis defuerimus, interire.

Καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος. Res pro personis, id est, qui suam nõ egerint causam in tali fortuna constituti, facilè sui desertores existimari queant.

Αἰτίαν ἂν παράσχοι. Culpam tribuerit.

Τῶν ὑμετέρων. Latet locus conciliationis.

Καὶ πείθειν πειρασόμεθα. Et flectere vos conabimur.

Εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε. Tacitè reprehendit Platæenses iudices, quòd in interrogatione id omiserint, quod erat addendum.

Τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ. Quod autẽ ad pacẽ attinet, & ad bella superiora, fidi, & constantes amici, atq; socij fuimus, & fortissimè aduersus barbaros pro libertate Græcorum pugnauimus.

Τὴν μὲν, οὐ λύσαντες, ἐπιόντος. Quia illam conseruauimus, neq; fœdus priores iam rupimus, in bello verò aduersus Medos pro libertate Gręcorum soli ex omnibus Bœotiis socij vestri fuimus.

Μάχην. Aduersus Mardoniũ, quem Xerxes pręfectum copiis reliquerat, post prœlium nauale aduersum, & fugam arreptam.

Ὧν ἐν εἰκὸς ἀμνημονεῖν. Quarum rerum memoria vobis non est abolenda.

Καὶ τὰ μὲν παλαιά, ἢ μέγιστα. Ac olim in rebus maximis, grauissimisq; tales extitimus cùm erga vos, tũ in omneis Græcos.

Ὑμεῖς αἴτιοι. Vos in culpa fuistis.

Ὑμεῖς ἀπολέσαντες. Hoc non extat in principio secũdi libri.

Ἃ δὲ ἑκάτεροι. Quæ autẽ peccatis vtriq;, dum sociis imperatis, horum culpa nõ penes socios, sed penes vos est, μετάστασις, remotio criminis.

Εἰ μὴ ἢ καλῶς ἐδρᾶτε. Damna, & detrimenta, quæ Athenienses intulerunt Peloponesiis, latenter innuit. ἃ μὴ ἐδρᾶτε μὴ καλῶς, nõ rectè, non honestè: extenuatio. καλῶς, ὀρθῶς. paulò pòst.

Ἀλλ' οἱ ἄγοντες. Sed magistri, atq; doctores rerum prauarum.

Θηβαῖοι δέ. Sententiæ sunt ita connectendæ. ... ἐν τῷ πολέμῳ, &c. ... Θηβαῖοι δὲ ..., vt sit ἀντίληκμμα.

Τὰ δὲ πειρώμεθα. Vt capitis causam dicamus.

Νόμον. Ius naturæ.

Βλαπτοίμεθα. verbo leuiore vtitur, vt efficiat multò minus capitis pœna se esse afficiendos.

Τὸ δίκαιον λήψεσθαι. αἰτὶ τῷ τὴν τιμωρίαν.

Τῶν μὲν ὀρθῶν. Constabit vos iuris religiosos iudices non esse. τῶν ὀρθῶν, bonarum causarum. οὐκ ἀληθῶς, nõ sinceri.

Καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Erat dicturus Atheniẽses nostri socij: sed suppressit, quia nomen eorum inuisum, σημαίνουσι, prudentiam.

Καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν. Et eo tempore, quo vix reperiri poterat inter Græcos vir fortis, qui se formidandæ illi Xerxis potentiæ opponeret.

Ἀσφαλείᾳ. Incolumitati suæ consulentes.

Ὧν ἡμεῖς γενόμενοι. Ex quorum numero nos cùm fuerimus.

Καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα. Pręmiis, plebiscitis, &c.

Καὶ νῦν χεῖρον. Querela. atqui idem de iisdẽ est semper sentiendum, & iudicandum. q.d. vos olim honorificẽtissimè de nobis sensistis, &c. idem iam facere debetis.

Καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι. Nec aliud quicquã existimare esse vtilitatẽ, quàm quũ sociis, qui strenuè se gesserunt. certam semper fortitudinis gratiam rependimus, & simul pręsentia negotia ex vsu nostro constituimus.

Προσκέψασθέ τε. Attendite. ab honesto, locus cõmunis, qui habet locum etiam conciliationis.

Βουλόμενοι δὲ ἀεί, &c. Sed si vos, qui bene audiris, tuleritis iniquam sententiam de nobis, qui nõ malè audimus.

Ὁρᾶτε ὅπως μή. Cauete ne omnes factũ vestrum improbent, quòd viros bonos damnaueritis.

Αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας. Locus conciliationis, quãuis vos ipsi sitis meliores.

Ἀπρεπής. Indecens, vobis indignum.

Ἐκ πατρὸς τῶν ἑλληνικῶν. ὡς πάσης τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ τοὺς μὲν πατέρας. Facit fidem, crudele, atq; atrox futurum factum Lacedęmoniorum, si quid durius de eis statuerint: nã (inquit) maiores vestri vos ornatos, auctosq; voluerũt, itaq; dederunt æternum nostræ virtutis testimonium, vos autẽ contra maiorum exemplum, nos omnibus fortunis euertetis, idque vt Thebanis gratificemini.

Ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς. Eò enim calamitatis iam progressi sumus; ὑπέρφρονημα coniunctum cum conquestione, & querela grauissima à nouitate, atque indignitate sui infortunij.

Ηττώμεθα. Antecedens pro consequenti.

Καὶ τῆς ἀρετῆς. ... λαμπρότης.

Ἡδονὴν διδόναι Gratificari. Formula locutionis est petita ex definitione.

Βραχὺ γάρ. Occurrit ad illud Thebanorũ, nõ petimus à vobis ô Laced. magna, paruam, & exiguam gratiam petimus, vt perexiguũ numerum hostium nostrorũ semimortuorũ fame nobis detis, &c. ad hoc occurrit. facilè est concessu hoc, sed difficilimè deleri poterit huius rei infamia.

Ὅσιοι ἢ τῶν σωμάτων. Itaque si metum etiam mortis nobis eximatis, religiosè, sanctèq; sententiam tuleritis.

Καὶ τοῖς ἄλλοις. Et aliis inferiis, quæ dari solent.

Ἱερά τε θεῶν. Delubra etiam deorum, ad quæ votis conceptis illi barbaros superarunt, deserta patiemini. hoc autem impium.

Ἐς τοὺς τεκόντας. Si eos in agro hostili sepultos patiamini, & solitis honoribus, atque inferiis priuatos.

Οἶκτον σώφρονα λαβόντας. Modesta tactos misericordia. σώφρονι. μετριοπαθεῖ.

Καταννοήσαντες. Animo percipientes non solũ atrocitatem capitalis supplicij, quo plectemur, sed etiã quales cùm simus, hoc ipsum patiemur.

Ἀπιδόντας. τὸ ἀδ..., κ' καὶ ... ῥήματι, ... μόνον ... Εὐσταθεῖς.

Ὧ τινι ποτ' ἄν. Cuilibet. q.d. vobis etiam, atq; adeò potentioribus.

Ἡμᾶς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν. Atq; imploratis diis, quos omnes Græci colimus, petimus, ac precamur vt decet, necessitasque ipsa cogit, vt vobis hæc persuadeant.

Τὸ

Τῶν αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ. [illegible]

Τὸν ξυντυχόντα. Quodcunque fors tulerit.

Ἐπισκήπτεσθαι. Verbum, quo vtebantur, qui vita excessuri testamentum faciebant, & amicis, affinibus, aut cognatis aliquid mandabant. Verbũ habet hic ominationem futuræ paulò pòst mortis.

Οἱ [illegible]. Congeries argumentorum.

Ἔξω τῶν ἄλλων Βοιωτῶν, id est, soli præter cæteros Bœotios.

Ἀγάλλονται. In quo se iactant, exultant, triumphant.

[illegible]. Eleuatio, atque extenuatio.

Τὸ αὐτῶν ἰδίᾳ: Id est, Atheniensium gratia.

Ἐτύγχανε [illegible]. Administrabatur.

Καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμόν. Hactenus respondemus de crimine obiecto, quòd cum Medis sensimus.

Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλον. Ingreditur in alterã causæ partem, in recriminationẽ, ac refutationẽ eorum, quę Platæenses purgandi sui gratia attulerãt. Proponit se demonstraturũ Platæenses lõgè grauius peccasse in Gręcos, & quolibet supplicio esse afficiendos.

Ξυνίστε. Summa est: refutat Platæenses, qui dicebant se necessitate coactos, secutos fuisse Atheniensiũ societatem, & amicitiã: docet non necessitate coactos, sed sponte sua, & volentes vltro id fecisse: proponit eorũ dictum, hoc statim refutat signo. Iniistis societatẽ, & amicitiã cum Atheniensibus, & ius eorũ ciuitatis adepti estis vt nos vlcisceremini: esto, ergo oportuerat vos parere eorũ imperiis contra nos tantùm, nõ contra cæteros Græcos: iã secuti estis eos duces non solùm contra nos, sed etiã contra Æginetas, & alios Gręcos: ergo falsum, quod aitis, necessitate coactos vos ita fecisse.

Ἡ [illegible]. Quàm referre debitam, sed in causa turpi, & iniqua.

Ὑμεῖς δέ. Et tamẽ vos, qui voluntati Atheniensiũ seruitis, istos oppugnatis, petere audetis veniã ob ea, quæ aliorum causa fecistis, non vestra?

Τὴν τελευταίαν τε. Nouissimam etiã adhortationẽ recusastis, cùm ad otiũ, atq; pacem inuitabamini, atque vt à partibus abstineretis, admonebamini. Hoc affert Thebanus, vt signum infensi, & improbi animi.

Τίνες ἂν οὖν. Quos igitur omnes Gręci odiis prosequantur iustiùs, quàm vos, qui honesta præscriptione eos euertere studetis?

Τῷ [illegible]. Prætexuistis.

Καὶ ἃ μέν ποτε. Et quę olim vos pręclarè, atq; cum virtute gessisse gloriamini, ea falsa esse iã declaratis: intimi autẽ vestri sensus, & affectus apertissimè iam redarguuntur. eleuat eorum merita.

Ἀχρεῖοι ἐγένεσθε. In oppugnandis barbaris pro libertate Græcorum, habet tamen extenuationem.

Γίνεσθαι χρεῖον [illegible]. Esse alicuius vsus in aliqua re.

Οὐ [illegible]. Nõ germana, nõ propria, [illegible].

Ἐς τὸ [illegible]. Cum Græcos vnà cum Athen. oppugnastis, & in seruitutem redigere conati estis.

Μετὰ γὰρ Ἀθηναίων. Athenienses enim iniquum iter ingressos secuti estis. iniquũ iter appellat studium Athen. eripiendæ libertatis.

Τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε μηδισμόν. Hactenus de nostro medismo, & vestro Atticismo, id est, respõdi aduersus ea, quæ nobis obiecisti, quòd cum barbaris sensimus: demonstraui etiam vos cum Atheniensibus ita iniisse amicitiam, vt Græcorum libertatem vnà cum eis euerteretis.

Τοιαῦτα ἀποφαίνομεν. Talia esse demonstramus. Ἀποφαίνειν, [illegible]. Transitio. ἡμέτερον) (ὑμέτερον ἀκούσιον) (ἑκούσιον.

Ἃ δὲ τελευταῖα. In quo verò vos violatos proximè queri mini: nos enim pacatis rebus, & primo die mensis aggressos fuisse vestram vrbem, non est, cur nos accusetis.

Αὐτοί. Nostra sponte.

Παῦσαι. Auertere.

Χωρήσαντες. Cùm deditionem fecissetis.

Ξύμβασιν ποιησάμενοι. Facta compositione.

Τὰ μὲν ὁμοῖα. [illegible]. Contra [illegible].

Μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ. Vt neq. factis quicquam innouaretis, & oratione nos adduceretis, vt vrbe exiremus.

Ἐπιθέμενοι δέ. Adorti autẽ nos contra cõpositionẽ, alios resistentes occidistis, alios captos viuos, & supplices crudeliter necastis: ac ob illos, qui prœliantes ceciderunt, non ita dolemus: illos verò, qui tendentes manus deditionẽ fecerunt, & de quorũ salute nobis fidẽ dederatis, & tamen crudelissimè necastis, nonne sceleratè, ac nefariè tractastis?

Πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε. Quomodo non atrocia patrastis, id est, quomodo facinus atrox, & nefarium non admisistis in eos, qui, &c.

Τήν τε [illegible] ὁμολογίαν. Pacta, & fœdera rupta.

Καὶ τὴν [illegible]. Et fidem læsam de eis non occidendis, præsertim cùm polliciti vltro fuerint se esse veniam daturos illis, & ab illis sibi temperaturos. quamuis hac in re promissis non steterint.

Παραβεβηκέναι. Iura violasse.

Οὐχ οὕτως ἔσται. Non ita erit, si sanctè, ac religiosè sententiam isti tulerint.

Κολασθήσεσθε. Supplicio plectemini.

Καὶ ταῦτα ὦ Λακεδ. Hæc autẽ ô Laced. lõga oratione persecuti sumus cùm vestri, tum nostri causã.

Ἡμεῖς δέ. Nostri autem causa, vt sciamus vos æquiores pœnas expetisse.

Καὶ μὴ παλαιαῖς ἀρεταῖς. Ad illud ἵνα εἰδῆτε, &c. καὶ μὴ παλαιαῖς. [illegible]. neq; audientes prisca eorum facta (si modò aliqua fuerunt) frangamini.

Παλαιαῖς. Extenuatio à vetustate meritorum.

Εἴ τις ἄρα. Eleuatio per [illegible].

Ἃς χρή. Quæ merita præsidio esse debent iis, qui violantur; qui verò turpitudinis aliquid admittũt, iis verò duplam pœnam irrogare oportet.

Οὐκ ἐκ [illegible]. Quia peccant in eo statu, quo non peccandum esset. fortasse subaudiendum [illegible].

Καὶ οἰκίαι [illegible].

Πολὺ δικαιοτέραν [illegible] ἱκετείαν ποιοῦνται. Longè iustiores preces supplices vobis offerunt.

Ἐπιχαρέντες. ἄξιοι [illegible].

Παρανομηθέντες. Et contra iura violarunt nos.

Μίσους δὲ μᾶλλον, ἢ δίκης [illegible]. Odio potius, quàm iure statuentes, vel disceptantes, decernentes.

Καὶ ἐκ [illegible]. Præsertim qui non pares, sed leuiores pœnas iam daturi sunt. ἂν deest, vt sit, [illegible] ἄν. negatio autem hic minus valet quàm affirmatio, & participium positum est loco verbi τοῦ [illegible]. (larunt.

Ἀμύνατε. Succurrite, subuenite legi, quã isti vio-

Καὶ ἡμῖν ἀνόμα [illegible]. Et nobis, q immeritò violati sumus, referte gratiam debitam pro studio, & alacritate, quam erga vos declarauimus.

Ποιήσετε ἢ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα. Proponite autem Græcis omnibus exemplum, vos non verborum, sed factorum certamina esse instituturos: facta autem si bona fuerint, breuem commemorationem satis fore, sin mala, lõgam, & ornatam orationem, nihil reo profuturam.

Ἀπαγγελία. Pronunciatio.

Ἁμαρτανόντων δέ. αἰτίᾳ τῶν ἁμαρτημάτων ὄντων.

Λόγοι. Longa oratio verborum ornatu exculta.

Προκαλύμματα. Velamenta, fuci, prætextus.

Ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες. Quare si vos penes quos est arbitriũ aduersus omnes sententiam tuleritis, id est, damnaueritis omnes, &c.

Διαγνώμας ποιήσεσθε. αἰτία τῶν διαγνώσεων, πεζικαί. Vt turpitudo petitionis tegatur.

Κεφαλαιώσαντες: Id est, breui interrogatione vsi.

Ἧσσον τις. Non quæret posthac facinorosi homines orationem speciosam, qua contegant sua facinora, id est, refrænabitis facinorosos, & omnem spem eis adimetis, ne speciosa oratione freti facinora admittãt, hoc est, desinent facinorosi homines reponere suas spes in eloquentia.

Τόν τε πρὸ τοῦ πολέμου χρόνον. Ante hoc bellũ Pelopõnesiacũ.

Καὶ ὅτι ὕστερον, &c. τὸ ἑξῆς, καὶ δεῖν ὑπεδείξατε ὑμεῖς πρότερον αὐτοῖς, ὅτε ὕστερον περιέχεσθε περιτειχιζόμενοι ἡμῶν αὐτοὺς καί κατ' ἐκεῖνα, id est, κατ' ἐκείνας τὰς σπονδάς.

Ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαία βουλήσει. Existimantes se iam vt hostes ab illis violatos, qui æquissima postulata recusauerant.

Διακόσιοι δέ. Numerum eorum notat, 200 fuerunt Platæenses, 25 Athenienses.

Ἐκ τῶν διαλύσεων. Amplificatio à fundamẽtis ipsis: capitale odium Thebanorum in Platæenses latenter notat.

Θυσίαισι. θυσίαις.

Καὶ τοὺς ἄλλους ὁπλίτας. ἀπὸ ὅπλα λαβών.

Καὶ ἐς λόγους καθισταμένων. Et cùm in altercationem ventum esset. καταστῆναι ἐς λόγους. Venire in colloquium, in contentionem.

Ὑπάγουσιν ἐς δίκην. Reum faciunt, in iudicium vocant, cogunt dicere causam, crimini dantes, quòd Atheniensibus Corcyram subigeret.

Ἐκ τοῦ ἱεροῦ ζημίας. Quod erat sacrilegium, cuius damnatos pœna sequebatur, quam statim adiicit.

Ὀφλόντων δὲ αὐτῶν. Damnatis eis, mulctatis illis.

Τῷ νόμῳ χρῆσθαι. Vt lege in eos ageretur, vt scilicet vel darent fideiussores idoneos, vel certè in vincula conijcerentur.

Ἐξείργοντο. Ab honoribus scilicet à curia. χάλια, τῆς βουλῆς αὐτῶν. sed malè.

Ἡσυχάζοντας. L. V. ad Laced. & Athenieñses refert, F. P. ad Corcyræos pacatos referendum putat.

Ὅπως μηδὲν ἐπιχειρῶσι νεωτερίζειν. L. V. ne qua rerũ conuersio fieret. F. P. ne qua fieret rerum turbatio, & mutatio. Artificio, & astu vtebantur Corcyræi, vt auxilia Atheniensiũ remorarentur tantisper dum ipsi res ad arbitriũ componerent, & ciuitatem traderẽt Corinthiis: sed tamen nõ fefellerunt Athen.

Τὰ μετέωρα. Loca editiora.

Περιέπεμπον. Dimiserunt nuntios scilicet ad arma euocaturos.

Χωρίων ἰσχύι. Locorum munitione.

Αἵ τε γυναῖκες. Mulieres etiam viriliter eos adiuuerunt tegulis hostem è summis ædium culminibus ferientes.

Τὸν κέραμον. οἰκίας.

Παρὰ φύσιν. Supra naturam, & sexũ muliebrem tumultu non territæ.

Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς: τῶν πλουσίων δυνατῶν, ἢ τῶν ἰσχυρῶν. Versis autem in fugam nobilibus, aut diuitibus.

Ὑπεξαγαγὼν. Subducebatur.

Ξύμβασιν τινα ἔπρασσον. De compositione inter eos facienda agebat.

Οἱ οὐκ ὑπέμειναν. L. V. qui tamen iudicium non expectarunt. F. P. qui statim se subduxerunt.

Ἰδίας. αἰτία τῶν ποιοῦντας.

Κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Recensebant, delectum hostium habebant, & naues conscendere iubebant.

Δείσαντες δὲ οὗτοι. Illi veriti se mitti Athenas, assidunt supplices ad templum Castoris, & Pollucis.

Τῷ τε μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία. Quòd eum sequi diffiderent, arma eorum ex ædibus absportarunt.

Τά ἐν τῇ πόλει. αἰτία τῶν τοὺς ἐν τῇ πόλει, & τοὺς ἰσχύος.

Κατὰ ἀταξίας. Quia ἀτάκτως. & sine ordine.

Κατ' ὀλίγας. Inconfertæ. προσπίπτοντες. Incurrẽtes.

Ἐταλαιπώρουν καθ' αὐτάς. Laborabant soli.

Ὅπως. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Περιδεής. Metu perculsus, trepidus ne naues hostium vrbem inuaderent.

Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι. Transitus ad alia Thucy. cõcludit superiorem narrationem prius, ait Peloponnesios veritos aduentum hostium, fugam arripuisse, & clandestinè domum rediisse.

Παρὰ τὴν γῆν. Legentes terram.

Λευκάδιον ἰσθμόν. Λευκὰς Santa Maura hodie, Homero ἀκτὴ ἠπείρου, olim Chersonesus, postea à Corinthiis in insulam isthmo effosso, redacta.

Ἀπανήλουν. Sciplos absumebant.

Τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες. Simulantes illi quidem & læsæ maiestatis crimen obiectantes, sed tamen alij ob priuatas inimicitias, alij, vt ære alieno se liberarent, id est, simulabant causam publicam, sed tamẽ erat priuata nonnullis saltem.

Πᾶσά τε ἰδέα θανάτου. Alij ferro, alij laqueo interimebantur, alij in mare, in puteos demergebantur, alij præcipites agebantur.

Διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ. Prima causa seditionũ, & bellorum ciuiliũ est (inquit Thucydides) quia plebis patroni fauẽt Democratiæ, pauci Oligarchiæ. itaq; illi Athenienses, isti Lacedæmonios accersebant: & quia eos pacatis rebus accersere non poterant, bella excitabant, cùm honesta societatis, & amicitiæ præscriptione suos vtriq; euocabant.

Ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαί. Facilè dabatur facultas.

Καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις. αἰτία τοῦ πολέμου δὲ ἑκατέροις ξυμμαχίας ἑκατέροις ἅμα τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει, & σφίσιν αὐτοῖς προσποιήσει ἐκ τοῦ αὐτοῦ: Id est, bello autem excitato, specie societatis, & amicitiæ vtriq; rerum nouarum molitores alterutros euocabant, tum vt aduersam factionem opprimerent, tum vt sibi ipsis potentiam adiungerent.

Προσποιήσει. αἰτία τῶν προσποιουμένων ξυμμαχίας. Simulantibus se egere sociis.

Ἅμα τῇ τῶν ἐναντίων. Dum vtriq; aduersariam factionem opprimunt, simul sibi ipsis potentiam adiungunt.

Ἐπεξῆλθε. Excogitabantur, reperiebantur.

Γιγνόμενα μέν. Quæ solent fieri, & perpetuò futura sunt, quoad hominum natura eadem fuerit.

Μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα. In eodem genere, leuiores, aut grauiores.

Εἴδεσι. Et genere diuersæ.

Ὡς ἂν ἕκασται. vt singulę rerũ mutationes accidũt.

Τὰς ὀργάς. Mores.

Ἀπορ-

Ἀποπροφάσεις εὐπρεπεῖς ἔχοντες. Recusandi speciosa materia. (τοῖσι.

Τὸ ξυγγενὲς. αὐτὶ τῦ ἡ ξυγγένεια. sic τὸ ἑταιρικὸν, αὐτὶ τῦ ἑται-

Ἀλλοτριώτερον. Alieniores, id est, cognati postponebantur sodalibus.

Διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι, τὸ ἑταιρικὸν ἀπροφασίστως.

Οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας. Matrimonia legitima, & nuptię legitimę mutui auxilij causa cōtrahuntur, vt vir vxorē, vxor virum adiuuet. Hoc docet & verbum Dei, & iura hominum, sodalitia vero illa latrocinandi, violandiq; causa fiebant.

Ἥδιον. quia sine labore, & periculo hoc faciebat.

Ἔργῳ φυλακῇ. Si cauere sibi ab eis licuisset opum nēpe præstantia, hoc est, si opibus ita præstitissent, vt sibi timendū esse non existimarent, quandoquidem facilè vitare poterant aduersariorum insidias.

Ἀντιτιμωρήσασθαί τινα. Pluris æstimabatur vindicatio, quàm iniuriæ propulsatio.

Ξυναλλαγῆς. Reconciliandæ gratiæ causa.

Πρὸς τὸ ἄπορον. ἴσχυον ἐν τῷ αὐτίκα ἑκατέρῳ διδόμενοι. quamobrem? πρὸς τὸ ἄπορον. quia deerat facultas ἑτέρωθεν oppugnandi aduersarium.

Πρὸς τὸ ἄπορον. Propter difficultatem præsentem.

Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι, ὁ φθάσας θαρσῆσαι. Ad quālibet verò facultatem oblatā, qui prior sumpsisset animos, lubentius per fraudem opprimebat aduersarium, si eum minus munitum animaduertisset, quàm si aperto Marte hoc egisset.

Ἐτιμωρεῖτο. Pœnas repetebat. ἢ διὰ τῦ φανερῦ, quàm si apertè.

Προτιμῶντες. Anteponentes ciuilem æquabilitatē plebis, id est, statum popularem, & moderatam optimatum dominationē, remp. quęstui habebant, quāuis verbo eam colerent, & cùm alij alios omni modo superare contenderent, atrocissima quæq; ausi sunt, & grauiores pœnas, quàm æquitas, & publica vtilitas ferebat irrogantes, hostili more persecuti sunt.

Μέχρι, respondet τῷ ἐπεξῄεσαν.

Καταψηφίσεως. αὐτὶ τῦ καταψηφίσεως ψήφῳ ἀδίκῳ.

Ἐπιφθόνως. Inuidiosè, id est, præclarè, prosperè, sed consequens inuidia est pro antecedenti.

Κακοτροπίας, τρόπος. αὐτὶ τῦ τρόπων κακίας.

Τὸ δ' ἀντιτετάχθαι. Oppugnabant autem alij alios consilio, atq; perfidia, atq; hoc vitium longè lateq; propagatum est, longè excelluit.

Λόγος ἐχυρός. Oratio munita, tuta, id est, authoritatem habens. metaphora est ducta à munitionibus, & locis munitis.

Οὔτε ὅρκος φοβερός. Neq; iusiurandum religiosum, neque iurisiurandi religio.

Μὴ λόγοις τε ἡσσῶνται. Ne eloquentia superarentur, neue versutiis eorū ingenij, & insidiis prius appeterētur, audacter quælibet facinora suscipiebāt.

Ὕβρει. Res pro personis, insolentia pro insolentibus, modestia pro modestis.

Παρὰ δίκην. Iniustè, improbè.

Κρατηθείσης. Pessundatis, & conculcatis legibus.

Βιάζεται & παρὰ τοὺς νόμους. A minori rem cōfirmat, quæ violare homines etiā stantibus legibus, consueuerat; quanto magis, q. d. sublatis legibus?

Ἀσμένη ἐδήλωσε. Facilè declarauit: sed ὑποτύπωσις, ponit sub aspectum quasi personam quandam in carcere cōclusam, quę deinde carcere emissa nacta libertatem exultat, & debacchatur. Huic comparat naturam hominū, quę integra, & valente disciplina ciuitatis, legibus coercetur: at legibus sublatis, libidinem secuta suam, humana, diuinaque iura violat, & omnia promiscuè confundit.

Ἀκρατὴς ὀργῆς. Ita, vt læuiret iusto amplius in inimicos.

Κρείσσων δὲ τῦ δικαίου. Iuris violatrix.

Πολεμία δὲ τῦ προύχοντος. Hostis magistratuum, vel potentiorum, & eorum, qui rerū potiuntur, nam homo natura recusat dominatum, amat, & sequitur libertatem.

Τὸ τιμωρεῖσθαι: τὴν τιμωρίαν, vindictam.

Εἶχεν γὰρ μὴ βλάπτουσαν. Habebat potentiam non nocentem, id est, nullam habebat causam exercēdæ auaritiæ, ac sæuitiæ.

Ἰσχύς. αὐτὶ τῶν ἰσχυόντων.

Ἀξιοῦσί τε. Sed malunt homines inimicos vlciscēdo leges communes euertere, in quibus omnes repositam habent spem.

Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν. Transit iam ad alia Thucyd. & redit ad contextum historiæ. Tali seditione laborarunt Corcyræi.

Οἱ κατὰ τὴν πόλιν. Vt distinguat ab iis, qui aufugerāt, & iis, qui erant in carcere Athenis.

Ὁρμώμενοι. Erumpentes, tanquam ex arce belli prorruentes.

Περὶ καθόδου. De suo reditu, vel restitutione.

Καὶ ἔμελλον διὰ πολλοῦ. Idque longo interuallo distantibus.

Ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐναντιοῦται. Quia nulla in re ei aduersabatur, id est, quia secunda ea huc vsq; vsus fuerat.

Διασκεδασθέντες. Disiecti, dissipatique sunt.

Καὶ αὐτοί τε ὑπὸ συνεχοῦς. Et multo, atque continenti labore iam defessi erant.

Ξυνεχόμενοι. Occupati eodē labore procurrendi scilicet, atque recipiendi sui.

Ἀνεκβάτους. Carentes exitu. L.V. rupes inuias, sed malè.

Πᾶσά τε ἰδέα κατέστη. Omne denique genus fugæ, atq; interitus, id est, interitus in fuga cerni potuit.

Ὁμήρου μὲν ξύνθεσιν, ἐκλελυμένων δὲ. τρόπος, cùm membra sunt longiora, splendidam, & magnificam reddunt orationem, cùm curtiora sunt, atq; adeo incisa potius, quàm membra, efficiunt venustam. μακρὸς μὲν, μέγας δὲ.

Καὶ οἱ αἴτιοι, αὐτὶ τῦ καὶ τῶν αἰτίων.

Τῦ στρατῦ, περὶ τῦ στρατῦ.

Ἡσύχαζε τῷ στρατῷ. Constitit cum exercitu. (εἰα.

Τὰ δῆλια, vt τὰ πύθια, τὰ ἴσθμια, τὰ παναθήναια, τὰ ἐφέσια. Ludos iam intelligit institutos in Dianæ Ephesiæ honorem. aliâs, erant literæ Ephesiæ vocatæ, quæ vim quandam magicam habere credebātur, vt qui eas gestaret, inuictus esset, legite Σουίδα in verbo ἐφέσια.

Γυμνικός. Luctam, pugilatum, saltum, cursum continebat. (οδου.

Τοιαῦτα ἦν. πρὸς τὸ σημαινόμενον τὰ δῆλια, ὁ πρὸς δ' ἔξο-

Προοιμίου ὕμνου. χαῖρε, ὕμνος γὰρ τὰ προοίμια ἐκάλουν.

Ἀφ' ἡμῶν. Nostris verbis, nostro nomine, ἴσως ἀφ' ὑμῶν, sponte vestra.

Τοσαῦτα μέν. Hęc argumēta attulit Homerus, &c.

Ὑπισχόμενοι κατεῖχεν: αὐτὶ τῦ ὑπισχνοῦ, καὶ κατεῖχεν.

Κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. Hæc auxilia concisa sunt à Demosthene, vt videbimus infra.

Καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν. atq; ita sibi, aut solis esset cōmittēdū prœliū, id, quod intelligebāt fore periculosum, aut si domū redire voluissent, nō fore tutū.

Μονωθεῖσιν: αὐτὶ τῦ μόνοις. Disiunctis.

Βοηθοῦσιν. Ad eos tendunt.

Ἀγνωστοι. Ita nunc vocatur rusticus, id est, incultus. Γλωσσῶς.

Προσπίπτοντες.L.V.inuaderent.Annot.in hostem incurrentes.F.P.in oppidum,vel in castellum Olpas irruentes.

Διαβαλεῖν.Conflare inuidiam.

Ὡσπερ ὑπῆρχε.Vt facultas dabatur pro tempore, & rerum præsenti copia.

Ἀθρόοι) (κατ' ὀλίγους.

Οὕτως ἐπὶ κακῷ ᾐτιαμένη,&c.

Τὰς πόλεων.Ad multitudinem refertur τὸ ὕς.

Νυκτὸς ἐπιγιγνομένης.Noctis aduentu.

Τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως.A persona Thucydidis hoc dictum:nam nuntius hoc ignorabat.

Νείμαντες.Attributa,data tertia parte spoliorum Atheniensibus,reliqua inter se partiti sunt.

Καὶ τὰ μὲν τῶν ἀθηναίων. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Τὰ δ᾽ νῦν ἀνακείμενα.Dederant Acarnanes Demostheni priuatim munus honorariū 300 armaturas: eas ipse cùm Athenas rediisset in tēplis suspēdit. docet igitur Thucyd.eas nō fuisse ex ea portione,quā Acarnanes publicè attribuerant Atheniensibus.

Ἀνωθεν.Ex locis mediterraneis.

Τῆς δ᾽ θαλάσσης.Vsu autem maris exigua hostium classe se prohiberi æquo animo non ferentes,classem cogebant,& ad eam rem se comparabant.

Μελετᾶν δὲ ναυτικῷ ποιεῖσθαι.Nautas exercere.

Αὐτοῦ δεηθέντα.Eius rogatu,qui scilicet facinus aliquod grande,& huius simile animo conceperat.

Ἐλθόντα.Cùm inter nauigandum è regione agri Laconici fuissent,accepissentque,&c.

Πράξαντας ἃ δεῖ.Peractis rebus iis,quæ essent è republica.

Ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν.Cursum conficere.

Καὶ τὰς μεσσηνίους. ἀναχωρεῖν.

Ὡς μάλιστα μένειν ἐπιμένειν.Qua maximè poterat ratione in dorsō manere.noluit dicere iumentorū instar, vt vitaret turpitudinē, & σεμνότητα retineret.

Τὸ χωρίον.Sic τὸ χωρία apud Platonem.

Ἐς τὸ ὄπισθεν.Retrorsum.

Οἱ δ᾽ ἑορτήν τινα.Malè audiebant Lacedæmonij, quòd essent cunctatores,languidi,& arrogantes ita,vt sibi,suæq; virtuti nimium fiderent,cæteros contemnerent:hos mores,atq; hoc illorum ingenium suis coloribus describit hic Thucyd.

Οὐχ ὑπομενούσας σφᾶς. ἀλλ᾽ ὡς αὐτὸ δ᾽ οὐχ ὑπομενούντων σφᾶς.

Ἐξελθόντες.Eduxerint exercitū,arma intulerint.

Καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς.Nec non etiam exercitus,qui aberat,eos remoratus est.

Ἃ μάλιστα ἤδη.Quia erant ἐπιμαχώτατα.

Τοῖς πολλοῖς.In plerosq;.nam duces,legati,centuriones,& alij,qui principem locū obtinebant,non egebant,milites gregarij egebant.

Ἐπίεσεν.Pressit.

Πολλαχόθεν.μεταφορικῶς.Multis de causis.

Καὶ βραχύτατον:Hoc est,& minimum in hac expeditione commorati fuerint.

Τῶν δ᾽ ἄλλων.αὐτὸ δ᾽ βραδύτερον ἐσερχομένων,ἢ,ὃ ἐβούλοντο, αἱ δ᾽ ἄλλαι λακεδαιμονίοι βραδύτεροι ὑπῆρχον.

Λαθοῦσαι.Fallentes.

Δύο ναῦς.Vt si altera ab hoste intercepta fuisset, altera cursum conficeret.

Ραδίως αἱρήσειν.supra ῥαδίως ληψόμενοι βίᾳ.

Ἐλπίζοντες.Tres affert causas celeritatis Laced.in oppugnanda Pylo,atq; adeò expugnanda,atq; recuperanda,opus est factū properanter,itaq; infirmū:præsidium est exiguū:si mora interponat,venient auxilia Atheniensium,& classis,atq; ita se oleum,& operā (vt aiunt) perdituros intelligebant.

Τοὺς ἔσπλους.Obstruere portus ostia.

Ἀτριβής.Inuia,non trita.τρίβος enim iter tritum.

Βύζην.Confertim,stipatè.

Λειποφανὲς ἐν παντί:τὸ σῶμα ἐπιβουλὰς καιμένας τὸ ....

Ὡς δ᾽ ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα.Hac sententia cōprobata.

Διεβίβαζον.Transportabant.

Φαύλαις.Infirmis.

Τὸν πεζὸν.ἀμφιβολογία.

Ἐπισπάσασθαι.Existimat loci infirmitatem allecturam eos,vt studium,& conatum adhiberent,quò exscenderent.

Ἀλόγιστον γίγνεσθαι,ἡγοῦ supple à superioribus.

Κατὰ τὸ ... Κἄς.ἰσχύς.

Η χωρίου.Mutata est figura αἱ τὸ ...

Οἱ γὰρ ἐς ἀνάγκην.Nam quæcunq; res in huiusmodi statum deductæ sunt,minimum prudentiæ desiderant,plurimum virtutis,& audaciæ postulant.

Κινδύνου δὲ τάχιστα προσδεῖται.Indigēt animi præsentia ad subeundum periculum.

Ἐγὼ δ᾽ ἐς τὰ πλείω ὁρῶ.Fecerat Demosthenes mētionem paulò antè periculorū,necessitatis,& aliarū id genus rerū,quarum cōmemoratio poterat consternare animos militū & perterrefacere:itaq; nūc dat operā,vt eos erigat,& ad spem læti exitus adducat:proponit facultates,& commoda,quæ sunt habituri in hoste propulsando,si modò ipsi sua bona non prodant,nec deserant:proponit difficultatē loci,in quem erāt hostes exscensuri.hunc pro se facere docet,modò eū tueantur:demonstrat contemnendā esse hostium multitudinē:paucos enim fore,q pugnēt,cæteros loci angustia exclusum iri. proponit etiā inconstantiā maris fluctuantis,quæ erat impeditura hostes assuetos pugnæ statariæ,ne militari disciplina,& suo instituto rectè vterētur.

Ταῖς τούτων χωρίας. αἰτὶ δ. Nos paucos fore pares illorum multitudini,propter litoris angustias,quæ faciunt pro nobis.

Ἀξιῶ.Dignitatem iam tangit.τὸ καλόν.

Τὴν ναυτικὴν ἀπόβασιν ἐς ἄλλους.Nauticū exscensum in alios quàm facilè scilicet coerceri,ac prohiberi possit,si modò adsit animi præsentia,& virtus ad hostem propulsandum.

Ραθίως.ῥόθιος ὁ ἦχος τῆς εἰρεσίας.ῥόθια,κύματα,ἢ ἤχημα τῆς εἰρεσίας.Fluctuū,& vndarū minax sonitus.

Βιαζομένη.Summoueri poterit.

Ραχία.τραχέος τόπος.παρὰ τὸ ... τὴν θάλασσαν ... ῥαχία καλοῦνται.Etym.

Τοσαῦτα δ᾽ Δημοσθένους.Confirmati sunt milites Demosthenis,itaq; dispositi ad dorsum litoris,comparant se ad propulsandos hostes.

Ἐπέξαγε.ἡ ἑαυτοῦ,ἢ ἐπὶ τὸ χθόνας.

Διὰ τὸ νῆα ... κατ' ὀλίγον γὰρ ... μαχέσαιτο, ἀπεῖρε τὸ ...

Κατ' ὀλίγας.Paucis.distributionē habet ...

Τοὺς ἐπιπλέους.Impetum faciebant.

Φανερώτατος.Spectatissimus,maximè illustris.ἦν ...

Μὴ ξυντρίψωσι τὰς ναῦς.vt καταγῆ τῆς ναυαγίας.

Βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν.Vi tentantes exscensionē.

Οκείλαντας.Impactis nauibus.

Καὶ προθυμούμενος ἀποβαίνειν.Tētauit egregiè Brasidas exscensionē,& strenuè ad pontē nauis progressus est,vt egrederetur,sed eum reiectū ab Atheniensib. & multis vulneribus affectū iam narrat Thucyd. Docet eum propter animi deliquiū collapsum fuisse,eiusq; clypeum in mare decidisse:eo Athenienses potitos,vsos fuisse in tropheo,quod parta victoria postea erexerunt.

Ἀναι-

Ἀνεώσθη. Reiectus est, ἀνακόπτομαι propriè retundor.

Ἐλιποψύχησε. Defecit animo, animi deliquio collapsus est, λειποθυμίᾳ κατείχετο.

Καὶ πεσόντος αὐτοῦ. Mutata figura, collapso eo.

Περιερρύη. ἐρρύη, ῥέω, ἰδοὺ ῥύαξ.

Τὰς προσβολάς. ἕνεκα.

Οἱ δ' ἄλλοι. Transitio commoda.

Ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐτείνε τῆς δόξης. Ingens enim gloriæ accessio erat futura eo tempore vtrisque, si propositum tenuissent. ratio, quia οἱ μὲν, ἠπειρῶται, καὶ τὰ πεζὰ κράτιστοι: itaque si vindicassent sibi rerum etiam maritimarum gloriam, intelligebant se clarissimos, & honestissimos fore: contra, Athenienses erant rerum nauticarum peritissimi, itaque si gloriam etiam rerum pedestrium, & pugnæ terrestris assequi potuissent, persuasum habebant, se fore maximè illustres.

Ἠπειρώταις. Iam pro peritis rerum, & prœliorum pedestrium, vel Epiri incolis, accipiendum.

Ἐπέπαυσαν. Finem oppugnandi fecerunt.

Τεσσαράκοντα. πεντήκοντα reponendum esse existimo. Nam antequam ad Pylum classis appulisset, erant omnino naues quadraginta munito oppido, duces classis reliquerunt quinque Demostheni, quibus ad vsus opportunos vteretur: detractis igitur de summa quinque, cæteræ erant 35. iam docet iis 36, additas quatuor chias, & nonnullas alias præsidiarias, quæ erant Naupacti: additis itaque quatuor Chiis numero 35, nauium efficitur numerus 39, iam si erant omnino 40. sequebatur, vt vnica tantùm nauis præsidiaria adiuncta fuerit: hoc autem absurdum est, nam non dixit numero vnitatis præsidiaria: sed numero multitudinis naues præsidiariæ, & nonnullæ. præterea in progressu istius libri videbimus viginti naues missas Athenis subsidio, quibus additis efficitur summa iusta: nam si addas viginti ad quinquaginta, efficies 70. Hoc infra patet vbi τῶν ἑβδομήκοντα νεῶν verba fiunt.

Ἡσυχάζοντες οἱ ἐν τῇ γῇ. Continentes se ad terram.

Ἐπλήρουν. L. V. explebant. F. P. nautas, remiges imponebant.

Καὶ παρεσκευάζοντο. Et apparabant, instruebantque se.

Μετεώρους. Iam remotas à terra, aliâs stantes in anchoris. L. V. exteriores, An. in alto.

Ἀντιπρῴρους. Aduersis, infestis proris.

Προσπεσόντες. Inuecti.

Ἐν ὀλίγῳ βραχεῖ. Breui spatio.

Περιαλγοῦντες τῷ πάθει. Molestè admodum ferentes cladem.

Καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος. Et in eo vnusquisque existimabat res impeditas fuisse, quòd ipse singulis rebus gerendis non interesset: hoc est, vnusquisque studebat obire omnia munera, & omnia administrare, quod ni fecisset, rem malè gestam sua culpa iudicabat. ἐπιμέλεια, qua commendatur summum studium Lacedæmoniorum.

Κεκωλῦσθαι. τὸ ἔργον δηλονότι, ὦ ἔργῳ.

Ἐπεξελθεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον: Id est, longissimè progredi: hoc est vti victoria quammaximè.

Πολλῷ τε πόνῳ παραταξάμενοι ἀλλήλοις. Et cum valde se ipsos vicissim fatigassent, & vulneribus affecissent, tandem dirempti sunt.

Καθεστῶτες δὲ ἑκάτεροι. Regressi vtrique in sua castra.

Ναυαγίων ἐκράτησαν. Fragmentis nauium potiti sunt.

Τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον. Res gestæ ad Pylum, περιεστηκότα.

Καταβάντας)(ἀναβαίνειν in loca mediterranea, egressos vrbe, profectos. ὁρῶντας περὶ τὸ χρῆμα: reipsa inspecta, quæ erat ista res? ciues sui, qui obsidebantur in insula Sphacteria, itaque addit, καὶ ὡς ἐδόκει, &c.

Παθεῖν. Fame necari, sed ἐν ὀνόμασι, tria timebant, ne fame necarentur sui ciues, néve opprimerentur, ac cæderentur à longè superiore multitudine, néve in potestatem hostium venirent.

Μακραί. Aptæ ad bellum)(στρογγύλαι πλοῖα, ὁλκάδες, φορτηγοί.

Σῖτον. Iam frumentum molitum, & subactum.

Μεμαγμένον. Subactum.

Κρέας. Iam frustum carnis.

Μηδὲ ἐᾶσαι. Quàm nunc faciant.

Ὅσα μή. Exceptio, πλὴν τοῦ ἐσβαίνειν. Hæc exceptio respondet illi conditioni, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν.

Καὶ ὁπωσοῦν. Quasi dicat. vel minimam istarum conditionum.

Ἐσπονδῆσθαι δὲ αὐτάς. Ratas autem esse has inducias.

Ἀποκομίσαι. Vehere, portare, portarent, ac reportarent.

Τὰς σπονδὰς λελύσθαι. Tempus induciarum exisset L. V. inducias esse irritas. F. P.

Μὴ δ' ὡς ἀξιοῦντι. Consecutio postulabat, μὴ δὲ φρονίμοις, καὶ ἀξιοῦντας.

Ὑπόμνησιν δέ. Sed commonitionem factam prudentibus existimantes, vt rectè, sapienterque deliberent.

Εἰδότας, ἀλλὰ τοῦ ξυνετούς.

Ἔχουσι μὲν οὖν κρατεῖν. In Thracia, in Peloponneso, & alibi. Innuunt autem legati Pylum, concedebant meo iudicio, Pylum, vt suos ciueis interceptos recuperarent: hoc erat signum plagam illam grauissimam fuisse Lacedæmoniis, itaq; Thucydides supra dixit, ὡς ἐπὶ μεγάλη ξυμφορᾷ.

Προσλαβοῦσι δέ. Assumptis etiam honore, & gloria, quasi dicat, vtilitatem, dignitatemque consequemini: vtilitatem, retinendo ea loca, quæ tenetis: dignitatem, dando, non accipiendo pacem.

Καὶ μὴ παθεῖν. Neque facere, admittere. Sophoclis, Euripidis. τί πάθω, Quid faciam?

Λαμβάνοντες. Adipiscuntur. ἀήθως: non assueti, id est, inopinato.

Ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος. Semper enim appetunt maiora, id, quod faciunt Athen.

Διὰ τὸ καὶ τὸ παρόν. Propter præsentem rerum successum ex insperato.

Οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαί. Qui autem plurimas fortunæ mutationes experti sunt, iis minus est fidendum secundis rebus.

Ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει. Quæ virtus debet meritò in vobis, & in nobis elucere propter vsum rerum.

Ξυμφοράς. Casus.

Ὁ ἴσον ἀξίωμα. Retinent legati hocipsum ἀξίωμα aperta ista professione.

Κυριώτεροι. Habere plus potestatis, & iuris.

Οὔτε μείζονος προσγενομένης.)(ἐνδεία, neque insolentia propter potentiæ amplitudinem.

Ὑβρίσαντες. Facti insolentes.

Ἀπὸ τῶν αἰεὶ ὑπαρχόντων. In pristina potentia, fortuna, opibus, σφάλλεσθαι ἀπὸ ὧν, delabi ex aliquo gradu, ἡ μεταφορὰ ab iis, qui labuntur, & cadunt. ὑπάρχοντα, bona, opes.

Ἐν ᾧ. Qua in re æqua est omnium hominum conditio.

Ὑπάρχει. Contingit, obuenit.

Καὶ τῶν προσγεγενημένων. Et eorum, quæ vobis accesserunt: intelligit Pylum captam, & victoriam partam.

Οἵτινες τἀγαθά. Qui secundas res ponunt in ambiguo, hi aduersas sapientius, & moderatius ferre possunt.

Προσφέρεσθαι τινί. Vti aliquo, accommodare se ad aliquid.

Τόν τε πόλεμον νομίσωσι. Et qui existimauerint bella non arbitratu suo, sed fortunæ libidine administrari, repete σωφρόνων ἀνδρῶν, οἵ τινες νομίσωσι.

Μὴ ξυνεῖναι τούτῳ. Non sequi eam partem, quam velit aliquis tractare arbitratu suo. ἡ μεταφορὰ à re familiari, vel à societate humana. τῷ μέρει; intelligit eam, qua tunc Athenienses rem benè gesserant.

Καθ' ὅσον ἄν τις αὐτῷ τῷ μέρει, καθ' ὅσον μέρος αὐτοῦ βούληται ἅψασθαι.

Ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι. Sed quam fortuna, & casus tulerit. ἀλλὰ ξυνεῖναι τούτοις τοῖς μέρεσιν, ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν τῶν μερῶν τοῦ πολέμου ἡγήσωνται.

Καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι. Atque isti homines labantur minimum, & ex secunda fortuna deturbentur, qui secundis rebus freti non admodum efferuntur.

Ἐλάχιστα κατελύοντο πταίοντες ἐν τῷ εὐτυχεῖν μάλιστα. τῷ ὀρθουμένῳ. Belli successibus.

Πταίειν)(ὀρθοῦσθαι.

Ὃ νῦν ὑμῖν. Applicat iam locum communem.

Ἃ πολλὰ ἐνδέχεται. Id, quod vt multa alia, potest contingere: sed κατὰ διαλεκτικῶς.

Κρατῆσαι. Obtinuisse.

Τὰ νῦν προκεχωρηκότα. Istos rerum progressus, successus.

Ἐξὸν ἀκίνδυνον. Cùm liceat vobis relinquere posteris certam potentiæ, atque prudentiæ opinionem. τὸ καλόν.

Ἀκίνδυνον. Non periculosam, non dubiam, id est, certam.

Προκαλοῦνται. Verbum militare κυρίως, sed transfertur ad multa, prouocant q. d. vt cæteris non armis, sed beneficiis vicissim, vos petebatis modò pacem, illi dant: vice versa vos reddite illis suos ciues, quos petunt.

Εἰρήνην, ξυμμαχίαν. &c. incrementum, εἰρήνη, ξυμμαχία, φιλία, πολλὴ, οἰκειότης.

Ἀνταιτοῦντες δέ. Petunt vicissim.

Μὴ διακινδυνεύεσθαι. Non esse periclitandam fortunam, rem non esse vocandam in discrimen.

Εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν. Siue eruptione facta euadant.

Βεβαίως. Non dubiè. διαλύεσθαι: Dissolui, id est, tolli.

Ἀνταμυνόμενος. Tacitè innuit Lacedæmonios priores bellum intulisse Atheniensibus, quod deinde Athenienses propulsarent.

Ἐπικρατήσας τὰ πλείω. μᾶλλον δυνατὸν τοῦ πολέμου. Re feliciter plerunque gesta, si pleraq; belli partes feliciter administrauerit.

Γρὸς τὸ ἐπιεικές. animi æquitate, ac probitate, pro æquitate.

Καὶ ἀρετῇ. Quamuis virtute ipse vicerit præter opinionem, & spem: volebat dicere, quàuis fortunæ beneficio vicerit: sed ne videretur extenuare admodum, & abiicere victoriam Atheniensium, addidit ἀρετῇ.

Μετρίως ξυναλλαγῇ. Moderatis, & æquis conditionibus reconcilietur.

Ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. Stare conuentis, seruare pacta, pacem.

Τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας. Quàm erga moderatas inimicitias, occurrit ad id, quod poterat obiici. Lacedæmonij cane peius oderunt Ath. capitales exercent cum eis inimicitias: itaq; simul atque beneficium hoc acceperint, obliti eius redibunt ad genium, & exercebunt sua acerbissima odia aduersus eos, non (inquiunt legati) ita futurum est.

Διαφέρεσθαι τι. Controuersari aliquid, id est, habere aliquam controuersiam. διαφέρεσθαι μέτρια: habere mediocres controuersias, id est, inimicitias.

Ἐνδοῦναι. ὑπείκειν)(ἐνδιδόναι.

Ἀνθυποσχέσθαι. αὐτῷ τῷ ἐνδιδόναι ἐν τῷ ἐπιεικεῖ.

Πρὶν αἰσχρόν τι. Antequàm dedecus aliquod nobis accidat.

Διὰ μέσου γενόμενον. αὐτὸ τὸ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ. Interea. Sed pluribus verbis res exprimitur.

Καταλαβεῖν. Opprimat. intelligit naucis non restitutas, Spartanos oppugnatos, & expugnatos, atque captos, & Athenas deductos.

Ἐν ᾧ. Cuius causa necesse erit vos præter publicas, etiam priuatas suscipere inimicitias, ἡ ἰδίαν ἔχθραν. nos odisse vos non solùm publicè, sed etiam priuatim.

Ἀκρίτων. τῶν πραγμάτων ἄκριτων.

Προσγιγνομένης. Accedente.

Καταλύεσθαι τὴν ξυμφορὰν τινί. Aliquem leuari calamitate, deponere calamitatem, ἡ μεταφορὰ à baiulis.

Μετρίως. Cum mediocri iactura.

Ταὐτὰ λεγόντων. Id est, consentientibus.

Τοσοῦτο. Plura scilicet, quàm consueuerant.

Ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. Superiore tempore.

Κωλύεσθαι. Impediti, arceri, id est, non impetrare ab eis resistentibus, & repugnantibus.

Οὐ πολέμῳ ἔλαβεν. Ita, vt iure belli eorum essent, à quibus capta armis essent.

Ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως. Itaq; quasi dicat, etiam ipsi nunc restituant, si modò volunt fieri compositionem.

Κατὰ ξυμφοράς. Propter acceptas clades. intelligit autẽ cladem acceptam in Bœotia à manu quadam exulum Bœotiorum, Locrensium, & Eubœensium, 14.

Οὐδὲν ἀντεῖπον. Nihil contradixerunt: neq; refutarunt, neque assensi sunt, quo consilio paulo inferius apparebit. concessissent illi quidem si non omnia, at pleraque, sed nolebant hoc palam in concione facere. cur ita? ne res diuulgaretur, & ad socios eorum perueniret. ita enim intelligebant se pessimè audituros apud socios, quod videlicet commodi sui causa, id est: vt suos ciues recuperarent, causam publicam prodidissent & socios, eorumque oppida, & vrbes hostibus obiecissent, atque tradidissent: hæc erant consilia legatorum, & propterea nolebant palàm agere, sed petebant, vt sibi darentur aliqui disceptatores, quibuscum rem transigerent.

Ξυνέδρους. Viros, quibus cum rem conferrent, ac disceptarent: sic autem vocati a consessu,

ἔθνει συνέδριον, concilium. itaque sequitur explicatio εἰ ἔστι λέγοντες, &c.

Λέγοντες, καὶ ἀκούοντες. Id est, disputantes pacatè singulis de rebus: sed qui disputant modò ipsi loquuntur, modò alios loquentes audiunt.

Κατὰ ἡσυχίαν. Sine tumultu, pacatè, & quietè.

Ξυμβαίνοντες. Conueniant in eo, quod alij aliis persuaserint.

Πολύς. Multus, id est vehementer. ἡ μεταφορὰ à torrentibus, qui multa vi aquarum feruntur. ...

Οὐδὲν ὑγιὲς ἔχοντας διάνοιαν. ὑγιὲς infra, nihil sancti, atque sinceri cogitare.

Γίγνεσθαι ξυνέδριον. Concilium habere.

Ὀλίγοις. In rerum nouarum suspicionem eos vocabat, quasi vellent solicitare illos paucos, vt statum reipublicæ mutarent, & ex republica dominatum paucorum constituerent, quo statu ipsi regebantur.

Ἐν πλήθει. Quia reclamatum eis fuisset, & tumultus excitatus esset à plebis insolentia.

Εἴ τι καί. Etiamsi placuisset postulata concedere.

Μή. Supple veriti ne apud socios malè audirent.

Εἰπόντες, καὶ ἀτυχήσαντες. Si dixissent, neque impetrassent. εἰπόντες: si concionem habuissent, vel, si de iure suo publicè disceptassent, & tamen id obtinere nequiuissent.

Πεπείσμενος ἃ προὐκαλοῦντο. τῶν εἰρήνην.

Διελύθη. Id est, induciæ statim esse desierunt, induciarum tempus statim abiit, quasi induciæ vincula quædam sint, quibus constringantur ij, qui fecerunt inter se fœdus.

Αἱ περὶ πύλον. Vt innuat bellum continuatum in aliis partibus. Ξυνέκειτο, conuenerat.

Ἐγκλήματα ἔχοντες. αὐτὸ τὸ ἐγκαλοῦντες. Crimini dantes.

Ἐπιδρομήν. Quòd incursionem fecissent in munitiones.

Οὐκ ἀξιόλογα. Leuia, non magni momenti. latenter carpit Athenienses.

Ἰσχυριζόμενοι. Ea parte conuentorum nixi, vel se tuentes, in qua erat, si quantumlibet violatæ fuissent pactiones, id est, si vis vel minima illata fuisset, inducias ruptas fore, ἰσχυρίζεσθαι ἐπί: firmo aliquo argumento se tueri.

Ἀντιλέγοντες. Hoc est partim se purgabant de crimine obiecto, partim accusabant Athenienses de nauibus retentis.

Ἐπικαλέσαντες. αὐτὸ τὸ ἐγκαλέσαντες. Σοφοκλῆς ἐν οἰδίπ. ...

Ἀπελθόντες. Digressi: iratum animum significat.

Καὶ τὰ περὶ πύλον. Et bellum ad Pylum ab vtrisque totis opibus administrabatur. αὐτὸ τὸ ἀμφοτέρων ἐπολέμουν.

Ἀθηναῖοι μέν. Explicat conatus vtrorumque.

Ἐφορμοῦντα. Hinc apparet, (vt etiam ante diximus) locum illum esse mendosum. ... & pro μ, ν esse reponendum: alioqui ratio numeri, & summa ista non constaret.

Πελοποννήσιοι δέ. περὶ τὰ Ἀθηναίων μέν.

Σκοποῦντες. σκοπεῖν τι. Considerare aliquid, iam

A obseruare.

Σῶσαι. Vt liberarent, periculo eximerent.

Παραπίπτοι. Accideret, ἡ μεταφορὰ à lucris insperatis, vt cùm annulus, aut crumena nummorum plena decidit, & alius adstans eam humi iacentem reperit.

Ἐν τούτῳ δέ: Vidimus in principio libri huius Messanam captam à Syracusanis, & Locrensibus, & classem; ac præsidium in ea collocatum: iam itaque Thucydides ordinem temporum secutus re-

B dit ad eos transitione facta.

Τὸν πόλεμον ἐπιφέρειν. Aduersus scilicet Leontinos, & Rheginos, vide 42.

Ὀλίγαις ναυσί. 20 erant, vide libro tertio 42.

Ἐπικρατήσειαν. Consilia.

Ἐφορμοῦντες. Obsidentes: aliud est ἐφορμεῖν, aliud ἐφορμᾶν.

Χειρώσασθαι. αὐτὸ τὸ ὑποχειρίους ποιεῖν.

Καὶ ἤδη σφῶν. Atque ita opes, & potentiam eorum confirmatum iri.

C Σφῶν. τῶν Συρακουσίων.

Ξυνέχεις δέ. Nam cùm Rhegium esset proximum Italiæ promontorium, proxima etiam esset Messana in Sicilia, futurum existimabant, vt Atheniensibus nullus ad insulam pateret accessus, ipsi freto Siculo potirentur. vel, cùm Rhegium esset proximum Messanę propter freti angustias, futurum, vt occupatis eius freti faucibus facilè excluderent Athenienses.

Ἡ ὕδωρ βραχύτατον. Qua minimum distat Sicilia ab

D Italia.

Ἡ χάρυβδις. Ὀδυσ. Libro 12. μ. περὶ τὰ εἰς χάος ...

Τῷ ... τὸ σημαινόμενον, τὸ χωρίον.

Ἡ ἰδιωτὶς. μυθικὴ ἔννοια, καὶ γλωσσικά.

Διὰ στενότητα δέ. Philosophum agit iam Thucyd. & φυσιολόγον, affert rationem, cur fretum istud asperum sit, & periculosum: hoc ait fieri concursu duorum ingentium marium, Tyrrheni, & Siculi. Τὸ ἑξῆς. ἡ θάλασσα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν ...

E ... χαλεπὴ ... δικαίως ...

Ῥοώδης. Æstuosum, ῥοώδεις πυρετοὶ à medicis febres ardentes vocantur.

Ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξύ. In isto igitur tam angusto spatio, in istis faucibus.

Ὀψὲ τῆς ἡμέρας. Sub serum diei, ὀψὲ absolutè accipitur post solis occasum: sed interdū γενικῶς post multum tempus, ὀψὲ ἦλθε: ὀψὲ τῆς ἡμέρας, αὐτὸ τὸ post maiorem diei partem exactam, vt nunc: itaque se-

F quitur noctem diremisse prœlium.

Περὶ πλοῖον: Vnde veniret, quo iret, non exprimit Thucyd. quia & ipse pro comperto non habebat: sed illud nos coniicere possumus: nauigium istud ingressum in fretum fuisse: Locrenseis autem voluisse illud capere: Athenienses suspicatos suum esse, tulisse auxilium, atque ita classeis conflixisse: possumus etiam hoc ipsum dicere de Atheniensibus, qui nauigium istud Siculorum intercipere voluissent: cui dum succurrunt aduersarij, conflictus

G factus est. hic sensus mihi magis arridet. quandoquidem Thucyd. addit ἀναγκασθέντες de Syracusanis, & Loc. nam ita demum coacti sunt (vt mihi quidem fit verisimile) dum suis succurrunt, ne ab hostibus opprimerentur.

Ἀποκολυμβᾶν. Natando euadere, exire in aridum.

Καὶ παρακομιζόμενοι ὑπὸ κάλω. Cùm præteruehe-rentur remulco tracti: signum timoris.

Αναγομένοις. In altum prouectis ex litore, & ora caua.

Επίεσαν. Hoc ad Athenienses referendum, qui quasi rependerent nauim pro naui: itaque sequitur ἐν ἴσῳ ἐλασσον ἔχοντες.

Ουκ ἔλασσον ἔχοντες. Pari, non deteriore ferè conditione, minus enim valet iam negatio, quàm affirmatio.

Ομοροῦσαν. Facultas.

Τειχήρεις γενόμενοι. Pulsis, & conclusis intra muros.

Θαρσήσαντες. Confirmati, sumptis animis, & inter se cohortati. adesse enim Leontinos socios, ceterosque Græcos ferentes auxilium.

Τετρυχωμένη. Quasi attritam bello, propter cladem scilicet quam superioribus diebus acceperant ad Naxum. ἡ συγκίνησις, actio forensis.

Επεχείρουν. Iam conabantur, connitebantur. aliâs alia.

Πρὸς τὴν πόλιν. ἐπειρῶντο διελθεῖν.

Οἱ Λοκροί. Postea quàm fuerunt superati primo prœlio.

Κατεδίωξαν. Insecuti concluserunt. αὐτὸ τὸ καταδιώξαντες κατέκλεισαν.

Τεταραγμένοις ἐπιθέμενοι. Facultas. aggressi eos perturbatos, & ordines non seruantes.

Διαμώμενοι. Aperientes, ἄμη, sarculum, sarrientes.

Οὖσαν ἁλμυράν. Salsam scilicet, μισθοῦ δὲ σημαίνοντος.

Στενοχωρία τε ἐγίγνετο. Erant præterea loci angustiæ, id est, laborabant loci angustiis: castra eorum erant perangusta.

Εν ὀλίγῳ. In exiguo enim & angusto spatio erant posita castra.

Καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον. Ita, vt nauium, quæ non erant in portu, aliæ ad litus cibum sumerent, aliæ in anchoris starent.

Ο χρόνος. Mora, quæ accidebat præter opinionem.

Εσιτεῖτο. Vt nihil ad se sustentandos in ea reperire possent.

Βρῶμα. Cibarium, edulium, esculentum.

Οἷον ἄν. Quod ad obsidionem foret vsui, vel quod obsessis prodesset.

Απαίροντες. Soluentes ex qualibet peloponnesi parte, & antequàm dies illuxisset ad eam insulæ partem appellentes, quæ spectabat Pelagus.

Ετι νυκτός. Adhuc noctu. i. antequàm nox abiret.

Μάλιστα δὲ ἐτήρουν. Obseruabant autem potissimùm ventum, quo deferrentur. i. ventum ex alto flantem: ita enim & ipsi faciliùs deferebantur, & hostes etiam si vidissent, & voluissent eos capere, non potuissent.

Τοῖς δὲ ἀφειδής. Illis verò cursus ad litora non parcus esse consueuerat, id est, illi verò ad litora deferebantur minimè parcentes nauigiis, κατὰ πλοῦς, ἀφειδοῦντες: id est, οἱ δὲ ἀφειδοῦντες τῶν πλοίων ἃ ἐφοδίμα τοῦ πλοίου.

Καθόρμους. Loca idonea ad appellendum.

Καλῳδίῳ ἐν ἀσκῷ εἷλκον. Alligabat funiculum longiorem vtribus ad litus expositis: cuius alteram extremitatem sibi ipsis alligabant: deinde natantes ad insulam perueniebant: vbi exeuntes trahebant ad se vtrem funiculo: si inter natandum ab hostibus conspecti fuissent, demersi delitescebant.

A Τρυφος. Από τῆς θρύψεως.

Λίνου σπέρμα. De lino, vide Diosc. libro secundo. cap. 94. facit aduersus tussim, calefacit, emollit, & auget. Gal. in libris de facultatibus alimentorum: semen lini tostum numerat inter alimenta.

Κεκομμένον. Contusum.

Αδυνάτους ἐσομένους. Id est, se non habituros facultatem, &c. αὐτὸ τὸ ἀδυνάτους ἔσεσθαι χειμῶνα.

Εν χωρίῳ ἐρήμῳ. Ita, vt milites nullo modo possent victum inde conquirere: ἱκανὰ, τὰ ἐπιτήδεια, sa-

B tis commeatus.

Τὸν περιορμεῖν. Neque stationem fore suis in locis importuosis.

Αλλ' ἢ φρουρᾶς ἀνιεμένης. Sed aut remissa custodia, hostes euasuros, aut obseruata tempestate iis nauigiis, quæ commeatum importabant, erupturos putabant. δίλημμα. aut nos intermittemus custodiam, aut non intermittemus. si intermittamus, euadent, seruabuntur: si non intermittamus, etiam sic poterunt euadere facta eruptione: itaque

C intelligebant omneis conatus suos, omneis labores fore irritos. hoc alebat, atque augebat eorum molestiam.

Γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν. Id est, intelligens eos suspicari se fuisse impedimento ne pacis conditiones acciperentur, αὐτὸ τὸ ἐμπόδιον εἶναι τῆς ξυμβάσεως.

Εξαγγέλλοντα. Quasi res arcanas.

Ηρέθη. Designatus est.

Καὶ γνοὺς ὅτι. Intelligebat Cleon fore necesse, vt

D aut confirmaret allatos nuntios, aut si vellet refellere, mendacii ipse argueretur. Itaque comminiscitur vafrum artificium, suadet populo, vt mittant Niciam cum nouis copiis, qui rem transigeret: hoc suadebat, vt duo quædam simul aliquæretur: vnum vt ipse se eximeret periculo, alterum vt Niciam inimicum in discrimen salutis, & existimationis coniiceret.

Πλεῖν δὲ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Sed mittere classem ad viros expugnandos.

E Αποσημαίνειν ἐς ἄνδρα. Innuere aliquem, tacitè, & subobscurè designare.

Καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου. Niciam igitur innuebat.

Επαίτιος ὤν. Hoc reprehendebat, τὸ ἀπελήλυθεν.

Εἰ ἦρχε. Si gereret præturam. Κωμῳδία.

Ο δὲ Νικίας. Nicias cedebat ei suo iure, & suadebat, vt fungeretur munere suo.

Υποθορυβησάντων. Quia sensit populum indignari, & irasci ei, quòd non præstaret, quæ diceret se

F posse: hoc erat permittere, vt munere alterius fungeretur. ὑποθορυβεῖν ἐς ἄνδρα, est tumultu significare aliquid contra aliquem.

Λαβόντα δύναμιν. Habitis delectibus arbitratu suo.

Ην ἔσω βούλεται. Peregrinas copias, & vrbanas.

Παραδιδόντα. Vt χαίρω, ῥῶ, χαίρειν, ἕλω, ῥῶ, ἐφίεσαν. Cupidum tradendi munus.

Λόγῳ μόνον. Verbo tenus.

Καὶ οὐχ ἑαυτῷ. Iure ciuili se tuebatur: qui gerunt magistratus, ij debeant remp. administrare, non priuati esse.

G Δεδιὼς ἤδη. Paulo pòst simulabit se non timere.

Καὶ οὐκ ἐξαναχωρεῖν. Qui recusabant munus publicum oblatum, certa mulcta afficiebantur.

Αλλ' ὅμως. Vt cū vrgeret, & par pari referret.

Οχλος. Turbam popularem, & plebem sic vocat. ἀπὸ τοῦ ὀχεῖν, ὃ τὸ ἐλαύνειν, τὸ χαλεπόν.

Βου-

Ἐπιβόων. Idem est, atque ἐπεκελεύοντο, sed illud habet amplius, quòd cum clamore, & tumultu Cleonem recusantem vrgebant.

Ὑφίσταται τὸν πλοῦν. Suscipit expeditionem, sic ὑφίστασθαι κίνδυνον, ἀγῶνα, &c.

Οὔτι φοβηθείς. Et tamen supra δεδιὼς ἤδη.

Ἐκ μὲν τῆς πόλεως ὑπῄει. Venabatur latenter gratiam populi: populus enim abhorrebat ab incommodis militiæ.

Οἱ ἤσαν ἐκ τε ἄλλων. Aut abundat τε, aut addendum καὶ ante πελτ.

Ταῦτα. ταύτην τὴν δύναμιν, sed πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Κουφολογία. Leuitas verò factum à Thucydide.

Ἀπαλλαγήσεσθαι Κλέωνος. Se liberatum iri Cleonis importunitate.

Σφαλῆσιν. ἀντὶ τοῦ σφαλέντων. Frustratos opinione.

Διαπραξάμενος. Peractis rebus omnibus ad eam expeditionem pertinentibus .i. vt dux ad eam expeditionem crearetur, & Niciæ sufficeretur, vt plebiscitum ea de re fieret, vt pecunia ex ærario expromeretur, &c.

Ψηφισαμένων. ψηφίζεσθαι πλοῦν. Decernere expeditionem.

Προσλαβόμενος. Adiungens sibi collegam, vt audacem, & δραστήριον.

Τὴν ἀπόβασιν ἐποιεῖτο. ἀνῆκεν, ἐμπρησθεῖσαν. Passa incendium.

Οἱ γὰρ στρατιῶται. Digressio: milites enim pressi locorum angustiis.

Ἀτριβοῦς. Inuia, & syluosa, ἀτριβής, inaccessa, aspera.

Πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ. αὐτοὺς γὰρ ἐσβάλλοντας πολὺ στρατοπέδῳ ἐξ ἀφανοῦς χωρεῖν. βλάπτειν ἄν. Intelligebat hosteis facilè impetum facturos in exercitum vel numerosiorem, & multa detrimenta illaturos: cur ita? ἐξ ἀφανοῦς χωρεῖν. quia ex locis abditis erant facturi irruptionem. πολύ: facultas, q. d. non erat defutura materia.

Σφίσι μὲν γάρ. Confirmatio. ipsi non erant animaduersuri hostium errata: hosteis contra.

Ἀλλὰ. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Futurum enim intelligebat, vt hostes facilè sua errata, & apparatum dispicerent, ipsi non ita cernerent hostium apparatum, & errata.

Ἁμαρτίας. Intelligit trepidationem, ordines dissolutos, agminis infirmitatem, & alia id genus, quę obseruata magnum afferunt momentum ad victoriam.

Δεινὸν. ἐλθεῖν.

Τοὺς ἐλάσσους. Per se fuisset infirmum: sed firmum fit partim antecedenti verbo δεινόν, partim consequenti ἐπιόντας. Κρείσσους superiores.

Πολὺ ὄν. Qui erat numerosus.

Καθ' ὅσον ἂν δι' ἄλλου διεφθαρμένον. Clàm profligatum iri.

Οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως. ἀντὶ τοῦ οὐ δυναμένων προορᾶν, erepta facultate prospiciendi, qua alij aliis succurrerent.

Διά προφυλακῆς. Adhibita tamen custodia .i. positis speculatoribus, qui prospicerent, & obseruarent aduentum hostium.

Πνεύματος ἐπιγενομένου. Vento coorto.

Καταφανέστερον. Facilius conspicatus.

Τότε. ἐνόμιζεν ἀληθεύειν.

Σπουδὴν ποιεῖσθαι. ἀντὶ τοῦ σπουδάζειν, seriò agere, & μᾶλλον ἀντὶ τοῦ μεῖζω, plus adhibere studij.

Μεταπεμπόμενος. ἀντὶ τοῦ μεταπεμψάμενος.

A Εὐαποβατωτέραν. ἀντὶ τοῦ Intelligens se facilius, & minore cum periculo expositurum copias.

Κλέων δέ. Redit ad rem propositam. δὲ pro δή.

Καὶ ἅμα γενόμενοι Congressi inter se, communicatis inter se consiliis de bello administrando, ἀντὶ τοῦ κοινωσάμενοι.

Τηρήσαντες. περιμείναντες.

Περὶ τοῦ πλείονος. De rebus maioris momenti. χρόνου ἀεὶ κατέχων.

Ἐπέσχον. Supersederunt.

B Ὁ ἦν ἐκ τῆς θαλάσσης. Quod præruptũ in mare, atque à terra minimè expugnabile erat. L. V. quod terra, marique minimè oppugnari poterat, id est, quod erat munitissimum. F. P.

Ἔρυμα. Arx, munitio, præter naturam loci ea pars insulæ erat etiam munita artificio.

Τοὺς πρώτους φύλακας. Primam custodiam, custodes, qui erant in prima statione. λαθόντες, clàm egressi, πρωϊαίτερον.

Ἐν ἐφορμῷ. Ad habendam stationem.

C Ἅμα δὲ ἕῳ γιγνομένῃ. Simul atque dies illuxit.

Διέστησαν. Hi Demosthene instruente ita sunt dispositi.

Εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις. Sin eos, qui ad alterum latus erant, petiissent, ab iis, qui imminebant ex altero latere, ferirentur.

Κατὰ νώτου. Hostes denique à tergo imminentes erant semper habituri quocunq; se vertissent.

Ψιλοί. Habet pondus: leuiter enim armati faciliùs & insequi possunt hostem fugientem, & ingruentem fugere.

D Καὶ οἱ ἀπορώτατοι. Vel ij, qui maximè inermes erãt, vel, qui maximè imperiti rei militaris, & propterea dubij erant, quid agerent.

Οἷς μὴ δ' ἐπελθεῖν. In quos ne procurrere quidem licebat, vel, quos ne insequi quidem licebat.

Φεύγοντές τε γάρ. Nam siue fugerent, ac cederent, siue insequerentur, & instarent, superiores erant. τὸ φεύγοντές τε γὰρ, καὶ ἐπαναχωροῦσιν ἐπεχόμενοι.

E Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ. Hoc quidem consilio Demosthenes, & antea cogitabat exponere copias, & tunc in re gerenda eodem est vsus. L. V. & in regressu prius, sed malè.

Ὅπερ ἦν πλεῖστον. Ea manus militum, quæ erat maxima.

Ξυνετάξαντο. Aciem instruxerunt.

Στρατὸν ἐπιόντα. Hoc erat signum, quo coniiciebant cæsum esse præsidium.

Ἐχώρουν. Ire tendunt in grauem armaturam Athen.

F Ἐξ ἐναντίας. Hi enim à fronte collocati fuerant.

Τοὺς δὲ ψιλούς. Leuem autem armaturam fugabant quacunque impetu facto eos potissimùm infestabat.

Καὶ οἱ ὑποστρέφοντες. Illi verò iterum conuersi, hostem propulsabant, vel insequebantur. Simile huius est illud apud Cæs. libro primo B. Ciuil. de Petreio, & Afranio, qui castra mouerant, & Cæsare, qui equitatum præmiserat, vt agmen aduersariorum carperet, & malè haberet. prima luce (inquit)

G ex superioribus locis, quæ Cæsaris castris erant coniuncta, cernebatur equitatus nostri prœlio nouissimos illorum premi vehementer, ac nonnunquam sublistere extremum agmen, atque interrumpi: aliàs inferri signa, & vniuersarum cohortium impetu nostros propelli, deinde rursus conuersos insequi.

Ἄνοδοι. L. V. vt pote homines expediti, & facilè fugam occupantes per loca aspera, & ob pristinam solitudinem salebrosa. F. P. ἄνοδοι. Fortunæ nomé est iam, cuius explicatio sequitur, κοῦφοι ἐσκευασμένοι.

Κοῦφως ἐσκευασμένοι. τῶν ψιλῶν περίστασις.

Προλαμβάνοντες. Qui facilè fugam capessebant antequàm hostis eos assequeretur.

Χαλεπότητι. Difficultate.

Χρόνον μὲν οὖν τινα. Pergit explicare progressus prœlij, aliquantisper inter eos pugnatum est hunc in modum, leui scilicet certamine, & eminus.

Ὀξέως. Celeriter, celerius.

Ἐπεκθεῖν. Procurrere contra ex ea parte, qua impetum fecissent.

Βραδύτεροι ἤδη ὄντες τῷ ἀμύνεσθαι. Tardiores iam factos assiduo labore propulsandi hostis. i. defatigatos procurrendo, & hoste propulsando. L. V. quoniam lacessebantur, sed malè.

Καὶ αὐτοί. Ipsi autem magis confirmata spectaculo paucitatis hostium, quam ipsi numero longè superabant.

Ὡς ἱκανοὶ. αὐτὶ τοῦ ἱκανῶς εἶχε προέχειν.

Ἀξίαν τῆς προσδοκίας. Tam grauia, quàm sperauerant.

Ἔκπληξις ἐνέπεσεν. Pauor inuasit.

Ἐχώρει ἄνω. Ferebatur in sublime.

Ἄπορον τι ἦν ἰδεῖν. Omnisque prospectus ereptus est partim puluere, partim sagittis, partim lapidibus ab ingenti multitudine iactis.

Τό, τε ἔργον. L. V. Ibi res indigna Lacedæmoniis visa est. F. P. tum prœlium cœpit esse asperius Lacedæmoniis.

Οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι Nam neque armatura ferre potenit amplius sagittas, non valebat amplius aduersus sagittarum ictus, non poterat resistere. Πῖλοι, χρήματα εἰσὶ τὰ ἐξ ἐρίων [illegible] Θερμὰ [illegible] ἐπὶ τῇ κεφαλῇ [illegible], τὰ ἐπικείμενα ταῖς κεφαλαῖς.

Διεκέκλαστο τε ἐναποκεκλῃμένα. Ita vt impedimęto essent.

Βαλλόμενοι, πανταχόθεν ἀποκεκλῃμένοι. Dum telis petuntur.

Εἶχον τι χρήσωνται. Nesciebāt quid agerent, vel sua pristina virtute vti nesciebant. sequitur ratio.

Σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι. Supra, ἤδη τῇ σφετέρα ἐμπειρία χρήσασθαι.

Ἀποκεκλῃμένοι. Ἀποκλείεσθαι τῆς προσόψεως, ἀποκλεισθῆναι τῆς ὄψεως. Δημοσθένης κατὰ Κόνωνος [illegible].

Τῇ ὄψει προορᾶν.

Οὐκ ἐσακούοντες. Consecutio postulabat ἐσακούοντες δέ.

Ὑπὸ τῆς μείζονος βοῆς. Propter ingentem clamorem hostium.

Μείζονες. Quam erat vox, & clamor Epitadæ, & aliorũ, qui imperabant, quæ factu opus videbātur.

Περιεστῶτος. Impendente.

Καὶ ἐν ἔχοντες ἐλπίδα καθ' ὅτι χρὴ σωθῆναι. Id est, σωτηρίας ἐλπίδα.

Διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ. Quoniam semper in eodem spatio loci versabantur: ita vt facile vitare ictus telorum nequirent, & quasi signum essent propositi, quod hostes peterent, & ad quod manum dirigerent, & tela collinearent.

Ἐνδοῦναι. cessere.

Καὶ τῶν Λακεδαιμονίων. Docet in eo receptu Lacedæmonios, qui deprehendebantur, cæsos fuisse.

Οἱ δὲ πολλοί. Plerique tamen euaserunt, & cùm ad stationem peruenissent cum eo præsidio se instruxerunt, vt hostem propulsarent.

Παρὰ πᾶν. Per totam munitioné, qua oppugnari poterat. nam ad eam partem, quæ spectabat Pylum, & erat prærupta, & natura loci munita videbatur, nullum erat præsidium: id, quod attulit Lacedæmoniis infortunium: nam dux Messeniorum cum nonnulla manu sagittariorum, & leuis armaturæ eos à tergo aggressus inde est ita, vt coacti fuerint deditionem facere.

Ἐπακολουθοῦντες. Attracti: αὐτὶ τοῦ insecuti eos.

Οὐκ εἶχον περίοδον. Non poterāt circumire, ac circumuenire eos, ꝑpter naturá loci, quæ erat munita.

Προσιόντες δ' ἐξ ἐναντίας. Inuadentes autem à fróte.

Οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι. Illi, vt locum, & munitionem tuerentur, non cedentes. ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Ita vt hostes falleret, circumductis longiore itinere militibus, ne ab hostibus conspici possent, vt Cæsar libro primo Belli Gal. in fine.

Ῥᾷον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι. Facilius autem tum Lacedæmonij, quàm antea se tutabantur, quia circumueniri non poterant.

Οὐκ ὄντος σφῶν τῆς κυκλώσεως. αὐτὶ τοῦ οὐ δυναμένων κυκλωθῆναι. ἢ οὐ δυναμένων τῶν πολεμίων κυκλώσασθαι, ἢ ὡς ἐκ τῶν κεκυκλωμένων.

Ἀπέραντον ἦν. αὐτὶ τοῦ ἐκ ἐγίγνετο πέρας τῆς μάχης. Difficultas prœlij, & longa fatigatio multũ impulit ducem Messeniorũ. &c. peritia etiá fortasse locorum, & animi præsentia, & odium Lacedæmoniorum.

Περιιέναι. ὥστε περιελθεῖν κατὰ νώτου αὐτούς.

Βιάσασθαι. Vi irrupturum. τὸ ἔφοδον, res pro personis.

Ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας. Digressus longiore itinere, ne ab hostibus conspici posset.

Καὶ μόλις. Incrementum, vix est magis, quàm χαλεπῶς.

Ἐξέπληξε. Metu consternauit casu repentino, & inopinato.

Ἐπέρρωσε. Erexit, confirmauit.

Καὶ οἱ Λακεδ. Itaque Laced. coacti sunt referre pedem, & cedere hostibus. Sed affert plures causas.

Ὡς μικρὸν μεγάλῳ. Vt parua magnis conferam. Correctio.

Ἀμφίβολοι. Hinc, atque inde telis petiti.

Ἐκράτουν ἤδη. Potiti iam erant accessu, aditu.

Τῶν πρότερον ἀρχόντων. Occurrit ad illud: atqui Epitadas præerat. λύσις, obierat iam ille: qui ei suffectus est, iacebat inter cæsos semimortuus.

Τῶν πρότερον. περίληψις.

Ἄρχειν κατὰ νόμον. Legitimum imperium obtinere, vel, ᾑρημένος κατὰ νόμον.

Εἴ τι πάσχοιεν. Siquid eis humanitus accidisset.

Γενέσθαι ἐκ ἐρωτήσεως. Construi in percontatione id est, percontari.

Μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντες. Nullum dedecus admittentes, salua dignitate.

Ὡς ἐπανόδου. Ad profectionem, ad reditum.

Ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ. Notat obiter numerũ Thucyd. eorum, qui captiui Athenas deducti sunt: atque vt constaret ratio istius numeri, repetit eam summam Lacedæmoniorum, qui in insulam traiecerant, & cuius antea fecit mentionem.

Ὀκτὼ ἀποδέοντες. Ergo 128 cæsi fuerant.

Σταδία) (ἀκροβολισμός.

Χρόνος δέ. notat tempus istius rei gestæ. i. quandiu durauerint res istæ ad Pylum gestæ, 72. dies, deme 20. qui sumpti sunt, vt de compositione agcretur

agereturper legatos Athenas missos, remanent A 52 dies.

Σιτομετρεῖν. Metiri militibus frumentum, Cæs. libro primo, 10. vbi se diutius duci intellexit Cæsar, & diem instare, quo die frumentum militib. metiri oporteret.

Ἐσιτοδοποιοῦντο. Frumentum, vel alimenta necessaria accipiebant.

Καὶ τοῦ Κλέωνος. Id est, & Cleo præstitit promissa, quamuis insanus videretur.

Ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη. Res pro persona, quasi non ipse eius rei author fuerit, & sua virtute, atq; consilio præstiterit promissa, sed fortunæ beneficio hoc ita ei acciderit.

Ἀνάγκη. Siti, frigoribus, caloribus, &c. eleuatio victoriæ illius.

Παραδοῦναι. αὐ supple, εἰν τῇ παραδόσει.

Δι᾽ ἀχθηδόνα. Vt eum pungeret vt ei illuderet.

Οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν. Vt cum carperet siue affirmasset, siue negasset: si negasset, illud ipse obtinebat, Lacedæmonios non ita esse viros fortes, vt hominum opinio erat, & vt ipsi sibi arrogabant: sin affirmasset, erat paratus, vt exprobraret ignauiam. Cur igitur vos non imitati estis eorum virtutem, sed instar mulierum arma abiecistis, deditionem fecistis, & iam captiui in vinculis asseruamini? B

Πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι. Summa responsi erat: æquè viros fortes fuisse omneis, sed illos incidisse in tela, atque ita confectos interisse, se non incidisse, atque ita euasisse: deditionem autem fecisse, quia nulla spes salutis ostendebatur. C

Δήλωσιν ποιούμενος. ὑποδηλῶν.

Καὶ φοβούμενοι. Et veriti ne grauior rerum nouarum molitio oriretur, idest, ne ciues etiam inciperent transire ad hostes. D

Ἀνιαρῶς. Quamuis verò simulare cuperent, & suum dolorem occultare, tamen non poterant.

Σολύγειος λόφος. σολύγεια, κώμη περίχθου, σιτικά.

Πανδημεί. L. V. fine delectu. F. P. frequentibus copiis.

Προπυθόμενοι δὲ αὐτοῦ. Acceperant nuntium Corinthij de aduentu classis, & hostium: itaque frequentes ad Isthmum venerant, vt eos egressu prohiberent: sed Athenienses noctu clandestinè appulerunt. E

Εκ πλείονος ἰδεσθέντες. Potius quàm προπυθόμενοι.

Ἔξω ἰσθμοῦ. μεγαρεῖς, λοκροὶ, βοιωτοί, φωκεῖς ἀμφισσεῖς, ... ἀνακτόριοι.

Καὶ Βάττος μέν. Narrat Battum alterum Corinth. ducem venisse cum præsidio ad Solygiam pagum, vt eum tueretur: alterum conflixisse cum Athen. & varia fortuna pugnasse: tandem ipsum cecidisse, & Athenienses victoriam obtinuisse. λοχαγῶν λόχον, cum cohorte.

Ἐν χερσί. Comminus res gerebatur, (ἀκροβολισμός.

Πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν. Variam huius prælij fortunam describit.

Ἐσκύλευον. σκῦλον τὸ δέρμα, ὅθεν ἡ ἀσπίς.

Ἐχώρδιων. Stabant.

Ὀστίνι. Numero multitudinis, Straboni ... , libro octauo, & nono erat ... τῆς μεγαρίδος ... F

Τὸ γιγνόμενον. Aduersum suorum prælium. G

... Explicat receptum Ath. sed causas receptus primo loco narrat.

Τὰ σκυλεύματα, τὰ σκῦλα.

Ἐπικαταπεμψάμενοι. Misso ea ducè altore, Thucyd. verbum.

Ὑποχωροῦντες. Hoc erat fateri se victos, & tamen victores discesserant. quid igitur? αὐτὸς, caritas Niciæ in suos ciues hoc ita fecit, τοῦτ᾽ ἐν Νικίᾳ.

Ἐκπρομηθούμενοι. Id, quod suspicabantur Corinthij.

Οἱ πρόκριτοι. Principes, primores.

Οὐκ ἀποτρέποιεν. Atque ita denuo negotium eis facesserent, id, quod timebant vehementer.

Μηχανῶνται. Struunt, verbum dolosum, ab architectis machinarum bellicarum sumptum.

Πιθανά. Seruit probabilitati.

Ὀλίγους. ὑποπτεύματος, φίλους. Hæc attributa omnia faciunt rem probabilem: pauci enim erant, minus suspecti, quàm multi: qui videbantur amici potius, quàm aperti inimici: clandestinè missi, quàm si apertè fuissent missi: sed βραχέως.

Καὶ διδάξαντες, ἀξιοπιστία.

Πλοῖον δέ. Quasi misericordia ciuium suorum tangerentur, fide tamen agebant punica.

Μάλιστα δή. Causa valde probabilis.

Τοὺς τεχνησαμένους. Qui fraudem, & dolum commenti fuerant.

Οἴκημα. Carcerem Atticis.

Διῆγον. Traducebant per medios binos ordines armatorum, qui hinc inde erant instructi.

Παραπιόντες. Cæsim, punctímque vulneratos.

Τοῦτο μὲν πρῶτον. ἐπείγοντο.

Ῥοπῇ γενομένῃ καὶ ὠμῶς. Vt libro superiore.

Ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο. Hûc habuit exitû in isto bello.

Ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον. Quantum attinet ad istud bellum: innuit alias quoque seditiones olim accidisse Corcyræis, sed se istam tantùm descripsisse, quæ ad hoc bellum pertinet, τὸν ἐκεῖνον, ὅσα.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι. Transit ad Ath. & classem missam in Siciliam: eos memorat Corcyra digressos in Siciliam venisse: & ibi cum sociis bellum administrasse.

Ἀργυρολόγων: ἀργυρολόγοι νῆες. Quæ à sociis exigebant, cogebantq; pecuniam ad vsus belli, ἀργυρολόγοι etiam quæstores destinati pecuniæ legendæ, latinè coactores.

Μεθεγχειρισάμενοι. Conuersas iam. aliàs μεταχειρίζεσθαι, describere, mutare, reponere, &c.

Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος. Narrat Chios eadem hyeme muros nouos fuisse demolitos iussu Athen. ea tamen conditione, ne quid in ciuitate innouarent.

Ποιησάμενοι μὲν δή. Adhibita tamē firma cautione quantum fieri poterat, ne Athenienses quicquam de pristino statu ciuitatis innouarent, vel de se statuerent, hic est germanus sensus. at L. V. hæc ita; etsi fidem fecerant, & quoad poterant satisdabant, se nihil aduersus illos noui cogitaturos.

Βεβαίων. Non erat Chiorum, qui erant subiecti, sed Atheniensium, qui Chiis imperabant.

Ἐπεί. Ex ordine verborum, quæ carent suppositio, καὶ τὸ συνειδὸς ὑπῆρχε.

Καὶ μισθωσάμενοι ἐπικουρικόν. & manu militum Peloponnesiorum mercede conducta.

Νεμόμενοι. Possidentibus.

Εὐπορία. Facultas, opportunitas ædificandarum nauium.

Τῶν περιοίκων. Vicini, accolæ circumcirca.

Καὶ μάλιστα ἐπιμελούμενοι. Curabāt diligenter.

Προσβολή. L. V. receptus. F. P. portus, locus, ad quem appellebant. Cur non appellebant ad oram maritimam Laconicæ: αὐτὸς διὰ ...

Καὶ νῦν αἱ ἅμα. Duas opportunitates habebat potissimum insula Cythera: altera erat, nauium, quæ ex Ægypto, atque Aphrica veniebant, & ad eam insulam appellebant: altera erat, quia erat quasi propugnaculum Laconices, ita, vt Piratæ minus auderent oram eius maritimam infestare. Hæ opportunitates maximum vsum afferebant Lacedæmoniis propter loci vicinitatem.

Η πεζὴ μόνον. Qua tantùm infestari poterant.

Πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ Σικελικὸν. Tota enim consurgit, vel porrigitur ad mare Creticum, & Siculum.

Πλὴν θανάτου. Saluo capite: vt scilicet de fortunis, & corporibus eorum statuerent arbitratu suo, vitæ, & saluti parcerent. exceptio.

Ησαν δὲ τινες καὶ. Habita fuerant colloquia etiam ante inter Niciam & Cytherios. ἀξιοπιστία. vt narratio esset probabilior. Vix enim videri poterat probabile eos, qui in arcē se recepissent, & disciplinam Spartanam tenuissent, aut inopia commeatus coactos, aut ignauia impulsos tam citò deditionem fecisse.

Ανίστασαν τὴν ἀναστασίαν. Hic locus est mihi admodū suspectus de mendo: nam si retineamus istam lectionē, erit sensus Ath. expulisse suis sedibus Cytherios: hoc erat durū admodum, & calamitosum: quæ igitur erat ista æquitas conditionum, de qua paulo ante ἐπιτηδειότερον, &c. Deinde non mouetūt omneis Cytherios Athenienses, (vt videbimus infra) sed nonnullos, & illos perpaucos. Itaque Thucyd. non constaret sibi ipse: loci enim isti sunt inter se contrarij. quid igitur? puto aliquid deesse, particulam negantem, aut aliud simile: non habeo codicis cuiusquam authoritatem, quam sequar; sed tamen coniecturis, & ratione ductus volui lectores monitos.

Ακεραιομένης. Hæc est vna inter cæteras coniecturas. nam quamuis accipi possit etiam alio sensu, tamen seruit commodissimè nostræ interpretationi.

Οὐ... ἐν ὀλίγοις, ὡς.

Εν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν. Cauebant sibi diligenter.

Γεγενημένου μέν. Quoniam acceperant modò cladem illam ingentem, & insperatam.

Καὶ πανταχόθεν σφᾶς. Et vndique circundati erant hostibus imminentibus, & à quibus vix cauere sibi poterant.

Ξυνιστάντες. Certantes, ab anteced. ...

Παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν. Contra pristinam, & vsitatam sibi rationem, vel formam apparatus .i. contra formam, vel contra rationem disciplinæ militaris, qua vti consueuerant, vt non ex equo scilicet, neque aduersus copias nauticas, sed pugna stataria rem gererēt, & aduersus copias pedestres.

Οἰόμενοι μὴ ἐπιχειρήσαντες. Annot. qui semper in eo, quod non aggrederentur, sua expectatione se priuari existimabant. F. P. qui si quid non aggrederentur. vel, nisi quid noui semper molirentur, sua spe se frustrari interpretabantur. vel quicquid intentatum relinquerent, id deesse spei, quam de rebus gerendis conceperant, putabant. ...

Μόνοι γὰρ ἔχουσι τι ... καὶ ἐπιτῖσαν ... ἐπιποθοῦσιν, ... ἐπιχειρήσαντες ... ἂν ἐγχειρῶσι.

Τοῖς δὲ Ἀθηναίοις. Conclusio: itaque ob eas causas præsidia disposita non audebant confligere cum copiis Ath. quacunque exscensionem fecissent.

Τὰ μὲν πολλὰ. χρεῖα ..., ἢ φρόνημα.

Ωι γίγνεται. ἐπειδὴ γίγνεται.

Ημύνατο. Restitit, hostem propulsauit.

Εφόβησαν. Fugauit, terruit.

Επιθέμενοι. L. V. repente aggressi. F. P. facto in eam impetu.

Νεμόμενοι δέ. Digressiuncula.

Πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην. Tamē cum eis sentiebant, & eorum partibus fauebant. ... à sententiis, quæ ferebantur per discessionem.

Αξιόμαχοι. Numero pares, & propterea ἀξιόμαχοι.

Προσπλεόντων. Priusquam appulissent, aduentantibus, ...

Τὴν ἄνω πόλιν. Ergo murus, quem ædificabant, erat futurus ...

Καθίδρυσαι. L. V. transcribere. F. P. collocare.

Ασφαλείας ἕνεκα. L. V. tutelę gratia. Annot. securitatis gratia. F. P. vt res in tuto essent, ad vitandum periculum. Cautionis gratia, vt sibi cauerent, ne res nouas molirentur.

Διαφερομένων. Dissentientium, & petentium ea, quibus se quisque fraudatum existimabat.

Αυτοῖς. Hic distinguo.

Πρὸ τοῦ αἰτίαν. Potius quàm aliquam iacturam præsentem facere.

Αυτὴ δὲ ταῦτα. ...

Αἱ παραινέσεις. Tum verò monitores sunt audiēdi.

Ο καὶ ἡμῖν. Id quod nobis in præsentia plurimi erit faciendum, si monitores audiamus, ... conclusio coniuncta cum petitione.

Ημῖν μέθοδος ἐπιτηδείας.

Πειθομένοις. Quibus? ... .i. mihi.

Πλείστου. Erit plurimi æstimandum.

Εὖ διαθέσθαι ... Distrahere à mercatoribus ... Iam verò accipitur pro ..., id est, administrare.

Διαλλαγῶν. Disceptando.

Καὶ ἢν ἄρα. Et si non successerit, vt vnusquisque nostrum suum ius obtineat, atque ita hinc discedat, iterum ad arma redibimus.

Ισον ἔχοντι. Suum ius obtinenti.

Εσται. Futurum pro præterito.

Αλλ' εἰ δυνησόμεθα. Sed si facultatem sumus habituri conseruandæ Siciliæ in posterum, quæ Atheniensium insidiis appetitur.

Ωσπερ χρῆναι...

Καὶ διαλλακταί. A conseq. ipsi Athenienses sunt sequestri.

Παραδοξότατος. Præter opinionem est, quòd hostes cogerent aduersarios ad reconciliationem.

Αὐτοῖς, quia imminent nobis, & insidiantur nostræ libertati. Hæc dura necessitas ab illis imposita nos cogit.

Αναγκαιοτέρους. Magis necessarios, id est, efficaciores, &c.

Περὶ δὲ τῶν ... τῶνδε. De istis controuersiis mutuis.

Οἱ δύναμιν ἔχοντες. Terret Siculos à magnitudine potentiæ Ath. & ab eorum artificiis, & dolis.

Εὐπρεπεῖς. Præscriptione speciosa.

Ες τὸ ξυμφέρον. Ad suum emolumentum.

Οἱ καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους. Auget suspicionem à maiori.

Προσκαλέσαντες ... ἀρχῆς ἐκείνων. Nos aditum illis patefacimus ad imperium istud obtinendum.

Καὶ ...

Καὶ τι χρὴ ἐπάγεσθαι. Atqui si accersendi sunt nobis socij, accersendi sunt, si sapimus, propagandi, amplificandique imperij gratia, potius quam minuendi. A

Τὰ μὴ προσήκοντα πράγματα. ἀρχὴν ἀλλοτρίαν.

Τὰ ἴδια βλάπτοντας. τὰ οἰκεῖα. ἴδια) (μὴ προσήκοντα. Quàm vt res nostras atteramus, minuamus, lædamus.

Καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν. Et pericula nobis adiungere. Definit quodãmodo quid sit istud accersere societates externas.

Νομίσαι τε χρὴ διαλογίσ. Et existimandum est seditionem maximè euertere Respublicas & Siciliam.

Κατὰ πόλεις δὲ διέστημεν. Singulæ ciuitates dissensione, ac discordia laboramus.

Α χρὴ γνόντας. Quibus animaduersis, & priuatim, & publicè in gratiam redeundum est, & vnà omnibus contendendum de salute Siciliæ totius.

Παρεστάναι δὲ χρὴ δηλονότι. Nec in mentem venire cuipiam oportet, Dorienses esse hostes Atheniensium, Chalcidenses esse amicos.

Τῇ ἰάδι ξυγγενείᾳ. Propter cognationem Ionicam id est, quia sunt Iones, & cognati.

Τοῖς ἰδίοις ὅτι δίχα πέφυκεν. Hic est adhibenda virgula post πέφυκεν, ἵν' ᾖ τὸ ἑτέρῳ μέρους δηλονότι.

Αλλὰ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ. Sed publicas fortunas Siciliæ appetentes.

Αὐτοὶ τὸ δίκαιον. αὐτὸ τὸ αὐτοὶ διέδοσαν προθύμως.

Παρέσχοντο τὸ δίκαιον τῆς ξυνθήκης. Ius fœderis præstiterunt.

Καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίους. Castigat iam Siculos, qui cùm animaduertant quò spectent consilia Atheniensium, tamen iis occurrere, & hostem propulsare non audeant. Tractat hunc locum per collationem. Confert ingenia Atheniensium cum ingeniis Siculorum. Athenienses venia dignos esse ait, qui quærant imperium. Natura enim ita comparatum esse, vt homines alijs præesse velint, seruitutem horreant. Siculos ipsos grauiter accusandos, qui iugum seruitutis non recusent: sed sua sponte colla quodammodo subiiciant.

Πολλὴ ξυγγνώμη. αὐτὸ τὸ πάνυ ξυγγνωστὸν τοῖς Ἀθηναίοις πλεονεκτεῖν. ταῦτα, καὶ προνοουμένοις. πλεονεκτεῖν τε, affectare, appetere.

Καὶ οὐ μέμφομαι. ἐπιμονή.

Υπακούειν. Qui ad parendum imperiis sunt propensiores.

Φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν. Cauere autem ab iis, qui arma inferunt.

Ο σοι δέ. Nos autem ἁμαρτάνομεν, ὅσοι. &c. μέθοδος ἐπιτελικὴ.

Ορθῶς προσκοποῦμεν. Non rectè .i. nostræ saluti non prospicimus.

Μηδὲ τοῦτό τις. Neque illud cæteris rebus anteponimus, vt vnà omnes publicũ periculum propulsemus.

Τάχιστ' ἄν. Hoc tamen metu celerrimè liberabimur. ἀπαλλαγὴν γίνεσθαί τινος. liberari aliqua re. ἀπαλλαχθησόμεθα. remedium & medicinã huic morbo adhibet, concordiam.

Οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν. Propulsemus, dimittamus hostes, neque portubus, ac mœnibus nostris eos recipiamus, ita fiet vt cùm non habeant vbi consistant, domum redeant. Ratio. Non enim ex suis finibus profecti nos inuadunt: sed ex Leontinorum scilicet, & sociorum finibus.

Καὶ οὕτως οὐ πόλεμον. Atque ita non bellum bello propulsabimus, sed pace, id est, nostra concordia sine vllo negotio hostem expellet.

Οἵ τ' ἐπίκλητοι. Et Atheniens. qui euocati sunt, & qui infesto animo, quanquam honesta præscriptione huc venerũt, iure optimo infecta re abibunt.

Καὶ τὸ μὲν πρὸς Ἀθην. Atque commodum, quod ad Athenienses attinet, tantum esse comperitur, si rectè consulamus. Pacem autem, quam omnes optimam esse confitentur, cur non faciamus? B

Αγαθὸν τὸ πρὸς τοὺς Ἀθ. Intelligit vitationẽ insidiarũ, quas Atheniẽses tendebãt libertati, & fortunis Siciliæ. Et vox illa τὸ ἀγαθοῦ est referenda ad Siculos. Illis enim erat profuturum si vitassent istiusmodi insidias, non autem Atheniensibus.

Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Αθ. Atque id, quod ad Athenienses attinet .i. ad vitandas eorum insidias.

Τοσοῦτον. αὔξησις. εὖ, ὀρθῶς.

Τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην. Pacem verò, quam constat apud omnes summum esse bonum, cur etiam nos non amplectamur? C

Καί. Particula ista pondus habet. Latet in ea æmulatio. q.d. cæteræ gentes, nationes, ciuitates isto bono perfruuntur, cur etiam nos earum exemplo non perfruemur?

Η δοκεῖτε. Impellit eos à perfruitione rerũ bonarum, quas pax affert, & alit, & à vitatione rerum malarum, si quæ adsunt, & premunt. Si bona, & commoda adsunt, ea pax conseruat, & auget: sin mala, & incommoda, ea verò abigit, & propulsat. bellum contra. Ergo σύγκρισις. D

Τὸ μὲν. τὰ ἐναντία, id est, τὰ κακά, χαλεπά.

Παῦσαι ἄν. Finituram, finem impósituram.

Καὶ τὰς τιμάς. Et pacem habere dignitates, atque honores certiores, quàm bellum? ἀκινδυνοτέρας, certiores. E

Αλλα τε ὅσα. Et alia quæ longa oratione quis posset persequi, voluptates scilicet.

Ωσπερ περὶ τοῦ πολέμου. Quemadmodum de bello longa scilicet oratione potest disseri: sed in contrariam partem.

Α χρὴ σκεψαμένους. Quibus perpensis, & consideratis non est cur meam sententiam negligatis: sed potius vnusquisque vestrum admonitus suæ saluti consulat.

Ατ' αὐτοῦ. Quasi ab aliqua specula. F

Σφαλείη. Dicendum erat, incertos fortunæ casus subeat. Sed ad magis mouendum rem certam pro incerta posuit autor.

Γνοὺς ὅτι. Incommoda proponuntur, quæ pertinaciam consequuntur.

Μετιέναι τιμωρείᾳ τινά. Repetere pœnas ab eo, qui fecit iniuriam.

Καὶ ἐλπίσι. Alij verò concepta spe se amplificaturos res suas aliorum opibus.

Τοῖς δ' αὐτὸ τὸ. His verò acciderit vt sua etiam amiserint, nedum aliena occuparint. vel, pro rerum suarum ex alienis opibus amplificatione, suarum etiam iacturam fecerint. κατὰ παράθεσιν hæc dicuntur. G

Κρατεῖ τοῦ μέλλοντος. In sua potestate rerum exitum habet.

Τοῦ ἀφανοῦς. Exitus, & successus, qui nescitur A qualis futurus sit.

Καὶ τὸ ἐλπίσι τῆς γνώμης ἐλλιπεῖς ... Et existimantes nos per consilij, atque opinionis infirmitatem satis impeditos fuisse istis difficultatibus, quin ea, quæ sperabamus. obtineremus. res pro personis. τὸ ἐλπίσι τῆς γνώμης ... Sed μάθωμεν ...

Τὸ ξύμπαν τι δὴ γνῶμεν. In summa verò cognoscamus. Si mihi assentiamini, futurum vt vnusquisq; nostrum libertatem retineat.

Ἀφ' ἧς αὐτοκράτορες ὄντες. Qua retenta, cùm nostri iuris, atque arbitrij erimus, & bene meritis gratiam referemus, & inimicos vlciscemur.

Ἢν δὲ ἀπιστήσαντες. Sin mihi non assentiamini: sed aliorum autoritatem sequamini, non solum non vlciscemur inimicos: sed etiam fortasse hostium amici, nostrorum inimici erimus.

Οὐ γὰρ τὸ τιμωρήσασθαί τινα. Supple agemus. Sed est ...

Εἰ τύχοιμεν. Si res ita tulerit. ἀντὶ τοῦ ἴσως, τάχα.

Κατ' ἀνάγκην. δι' ἀνάγκην.

Προειδόμενος αὐτοῖς. Prospicientes nobis ipsis. vel, αὐτοῖς, τῶν πραγμάτων.

Ξυγχωρεῖν. ξυμβῆναι.

Μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν. In epilogos ingressus Hermocrates cēset pacem faciendam, finem pertinaciæ imponendum, non ita mutuis discordiis contendendum, vt dum quis suas iniurias vult vlcisci maiora detrimenta, & incommoda sibi comparet.

Τῆς τε οἰκείας γνώμης. Mutata est ratio. ἀντὶ τοῦ τῆς τε τύχης. &c. ὁμοίως. καὶ τῆς οἰκείας γνώμης.

Περιρρύτου. Quæ mari vndique alluitur. i. νήσου, quæ scilicet non tam facilè potest ab externis oppugnari, modò simus concordes, & vnanimes. vel, quæ nos admonet vt externorum commercia vitemus. γρ.

Καὶ ὄνομα ἕν. Quamuis alij nostrum Dorienses, alij Chalcidenses simus, eáque re differre inter nos videamur, tamen eodem omnes nomine vocamur, nempe Siculi. mouet à communione nominis, quæ magnam vim habet.

Οἱ πολεμήσομέν τε. Occurrit obiter ad illud. non poterit conuenire inter nos, &c. concedo fieri hoc posse. Sed dimittamus iam hostem. nisi deinde conuenire poterit, bellum renouabimus.

Καὶ ξυγχωρησόμεθα. Et rursus compositionem faciemus per mutua colloquia.

Καθ' ἡμᾶς αὐτούς. Hæc ego cum sequentibus coniungo.

Ἀθρόοι. Frequentes, concordes, vel omnes simul.

Διαλλακτάς. Pacis sequestros, pacificatores.

Ξυνεχώρησαν γνώμῃ. Consenserunt.

Ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατά. ἀντὶ τοῦ καὶ τὰ ἀδύνατα ... æquè τὰ ἀδύνατα, ac τὰ δυνατά.

Ὑποτιθείς. Suggerens.

Ἰσχυρὰ τῆς ἐλπίδος. Firmam spem.

Ἀεί. Vel ineunte vere, vt corrumperent pabulum, & æstate, vt corrumperent fruges. vel, æstate, & autumno, vt impedirent vindemiam, & fructus percipiendos.

Γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται Sed cùm animaduertissent populi principes. ac rectores populum pressum & afflictum iam malis superioribus non fore parem, vt aduersæ factioni resisteret, metu adacti, ueniunt in colloquium cum ducibus Ath. & de vrbis deditione cum ipsis agunt.

Προχωρήσειν. Facturi deditionem.

Οἱ δ' ὡς ἀφίκοντο. Narrat Athenienseis rebus omnibus ad id necessariis comparatis, venisse clàm proxime Megara, & insidias posuisse.

Ἐπειδὴ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις. Postea quàm hinc inde res omnes necessariæ comparatæ fuerant, quid erat comparandum Atheniensibus? milites, arma, scalæ, ferramenta, & alia id genus ad oppugnandos, atque adeò expugnandos, vel certe occupandos muros hostium. quid Megarensibus? vt B Athenienseis adiuuarent, se seipsos confirmarent: de ratione rei gerendæ secum constituerent, de loco, de tempore, de modo, &c. hæc sunt quæ sic hinc inde comparata.

Τῶν ἔργων. Milites, arma, &c. intelligit.

Λόγων. Colloquia intelligit habita de modo, de loco, de tempore, quæ breuitati seruiens omittit.

Τῇ νυκτί. Sub noctem, nocturno tempore. ἀρχομένης.

Πειρώμενοι οἱ τὰς φυλακὰς ... Vt obseruent, & inspiciant, qui suum officium faciant, qui C minus.

Ἐς τὴν Ἐνυάλιον. Ad martis. ὃ, ... τὸ στρατόπεδον.

Οἷς ἔπρασσον ... οἱ εἶναι. id est, proditores.

Ἀκάτιον ἀμφηρικόν. Impetrauerant à Magistratibus Megarenses, vt sibi liceret mœnibus vrbis exportare nauigiolum, & ante lucem reportare. causa erat, vt noctu latrocinarentur, & popularentur agrum Atticum: cur hoc non interdiu? ne à præsidio Athen. quod erat ad Minoam insulam proximam conspicerentur: dum igitur istud nauigio- D lum plaustro vectum reportatur, apertis portis irruperunt Ath.

Ἀμφηρικόν. Quod binis remis agebatur, ergo minimum.

Τεθεραπευκότες. Impetrata. ... θεραπεύειν. demereri, conciliare sibi.

Ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινῴας, &c. i. ὅπως οἱ ... ἐν τῇ Μινῴᾳ ... φυλάσσοντες. i. vt eos fallerent.

Ὡς τῷ ἀκατίῳ ...

Ἐγίγνετο γάρ. Dato enim signo hoc administraba- E tur.

Βεβαίως. Periculi immunes.

Προσπεσόντων. Irrumpentibus, ingruentibus.

Καὶ τῶν προδιδόντων μαχομένων. L. V. & quum illic pugnarent Meg. proditores, &c. F. P. præsertim oppugnati à Megarensibus proditoribus: suspicabantur enim se ab omnibus proditos esse.

Ξυνέπεσε γάρ. Additum narrat Thuc. timorem timori, & suspicionem suspicioni, Peloponnesiis, vt F se reciperent in arcem. Tubicen (inquit) Ath. sponte sua edixit, Megarenses qui vellent arma cum Atheniensibus iungerent. ea res afferebat suspicionem copiam proditorum esse.

Οὐκέτι ἀνέμειναν. Nullam moram fecerunt.

Αὐτοὶ δὲ διεγίγνωσκον. Ipsi verò facilè internosci poterant.

Κατὰ τὸ ξυγκείμενον. Vt inter eos conuenerat.

Καταγορεύει. Indicat.

Χρῆναι, τὰ ἀνοίγειν τὰς πύλας. ... ἐπεξιέναι.

Ἐδήλουν δὲ οὐδέν. Nullam dabant significationem, G dissimulabant se scire, &c. ne scilicet tumultum excitarent, & res adducerent in discrimen imminente hoste.

Τὰ πρασσόμενα. Quæ gerebantur, struebantur.

Καὶ ἅμα. Et simul ad portas permanebant, & eas custodiebant.

Γνόντες δ' οἱ τῶν Ἀθ. στρατηγοί. Narrat Ath. duces animaduertisse rem detectã: itaq; cœpisse nouum consilium de Nisæa circumuallanda.

Ἐναντίωμά τι γίγνεται. Impedimenti aliquid accidisse: quin scilicet portæ sibi aperirentur: & intelligentes se vi non posse potiri vrbe.

Αἰξάμενοι δέ. Describit rationem qua vsi sunt Athen. in circumuallanda Nisæa. summa est: duxerunt murum transuersum inter mœnia, quorum potiti fuerant, Megara versus: mœnia ipsa occupauit exercitus, & fossas ad mare, atque ad Nisæam vsque: & sicubi opus erat, vallo communiuit: opus ferè absoluit spatio bidui. Hoc cùm animaduertissent Peloponnesij, territi deditionem fecerunt.

Διοικοδομήσαντες. Ædificato muro transuerso.

ἡ στρατιὰ διελομένη, τάφρον τε, καὶ τείχη ἀπ' ἐκείνου ἐκατέρωθεν ἐς Σκίρωνας τῆς ποιαίας, ἀπεσταύρουν, &c. Χρώμενοι.

Διελομένη. Partitæ inter se .i. dispositæ variis, & opportunis locis murorum, & fossarum.

Καὶ ὕλην. Et aliam materiam.

Ἀπεσταύρουν. Vallo muniebant.

Εἴτη δέοιτό τι. Si qua pars alicubi egebat munitione.

Ἔτυχε γὰρ ἐξιὼν. Erat enim in itinere, & noctu ad Tripodiscum contendebat.

Λαθὼν τοὺς Ἀθ. Clam Atheniensibus: probat à loci distantia.

Βουλόμενος. Cupiens experiri an Nisæam recuperare posset. Λόγῳ. quia hoc prædicabat. λέγων ὡς ἐλπίζειν, paulò post.

Καὶ ἡ πόλις. Et ciuitas bello domestico pressa, præsertim imminentibus proximè Atheniensibus, periret.

Τὸ μέλλον περιιδεῖν. Rei euentum circumspicere, expectare.

Καὶ οὕτω σφίσιν. Atque ita tum sibi fore tutius victorum partes sequi, si viderentur esse sibi beneuolæ.

Ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου. Quia rem suam agi intelligebant.

Καὶ ἤδη ὄντες. Iamque erant ad Platæas cum omnibus copiis

Ἐνταξάμενοι. Instructa acie.

Ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ. Affert rationem cur ea res ex improuiso acciderit Atheniensibus: nulla enim auxilia ad illum vsque diem venerant Megarensibus.

Ἐπὶ πολύ. Ad multum diei spatium.

Ἐν ᾧ ἀξιοῦσιν. In quo vtrique se superiores fuisse existimant: ex iis tamen, quæ sequuntur, colligimus Athenienses fuisse superiores.

Προσπλάσαντας. Longè meliore sensu (ni fallor) legi potest, & sine particula καὶ: verisimilius enim est Athenienses strenuè pugnasse, & rem feliciter gessisse propè suas munitiones, vnde subsidia sperare poterant, quàm si longius prouecti ad hostium agmen accessissent, vbi non solùm ab equitatu, sed à peditatu etiam poterant infestari.

Τελευτήσαντος βεβαίως. Neutri tamen in toto isto prœlio certum, & minimè dubium pugnæ euentum adepti, dirempti sunt.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Narrat Brasidam ea re gesta mouisse castra, & propius Megara, & Nisæam accessisse, & occupato loco idoneo aciem instruxisse, ac dimicandi potestatem fecisse Atheniensibus: Athenienses verò instruxisse illos quidem aciem sub muros, quos tenebant, sed noluisse progredi vlterius, ne locorum iniquitatem subirent. Hoc fecit Brasidas, vt Megarenseis confirmaret, atque adeò facta istiusmodi ostentatione alliceret, vt sibi portas aperirent.

Ἐπιέναι. Quod erant facturi non sine suo periculo: hostes enim occupauerant loca superiora, quæ si ipsi subiissent non sine suo periculo hoc facturi videbantur.

Καλῶς. Opportunè sibi vtrunque casurum existimabant, siue priores ipsi hostem prœlio non lacesserent, siue Athenienses prœlium detrectarent.

Ἐτοῖμοι γεγενημένοι φανερῶς. Qui apertè declarauerant se esse paratos ad propulsandum hostem.

Τίθεσθαι αὐτὴν τοῦ προσγενέσθαι. Adiungere sibi, vindicare.

Δικαίως. Quia Athenienses arma intulerant: eorum igitur erat oppugnare Peloponnesios, quod ni facerent, fatebantur se quodammodo victos.

Εἰ μὴ γὰρ ὤφθησαν. Nisi enim venissent in conspectum.

Οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν. Non dubitaturos fuisse, sed procul dubio amissuros Megara, quasi victos, γίγνεσθαί τι ἐν τύχῃ τινί, poni aliquid in dubio.

Νῦν δέ. Iam verò cùm & in conspectum venerint, & Athenienses prœlium detrectauerint, id, quod facilè futurum sperabant, non dubitabant se potituros esse Megaris.

Ὥσπερ ἡσσηθέντων: ὥσπερ ἡσσηθέντας. Sed mutata figura.

Νῦν δὲ τὸ ἐξῆς ἀμαχεὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς. Sed causa, & facultas interposita.

Καὶ τυχεῖν. Futurum fortasse, vt Athenienses nollent prœlio contendere: prœlium detrectarent.

Περιγενέσθαι ἂν αὐτοῖς. Conseruatum iri sibi res eas, quarum causa venerant.

Ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοί. L.V. Siquidem Megarenses vbi Athenienses egressi apud muros longos instructa acie quieuerunt, idem & ipsi fecerũt. F.P. vbi Athenienses muris egressi aciem instruxerunt, & tamen ipsi quoque non lacessiti ab hoste quiescebant.

Μὴ ἀντίπαλον εἶναι. τὸ ἐξῆς, μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἢ ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν, λαβοῦσι νικήσαντας Μέγαρα, ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαβῆναι, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προσκεχωρήκει. Hoc est, quia reputabant longè periculosius esse hostẽ lacessere, etiam si parta victoria Megaris potiti fuissent: probat longè periculosius hoc futurum fuisse: numero enim (inquiunt) sumus inferiores: itaq; efficiebant contentos se esse oportere superiore rerum successu, neque esse periclitandam belli fortunã: nam si superati fuissent ab hostibus, dicebant magnam iacturam factum iri lectissimorum militum, hostium verò non ita: hic est sensus istius loci: sed ordo sententiarum est mutatus, & sententiæ ipsæ constipatæ, & obscuræ.

Μὴ ἀντίπαλον. Non esse par periculum si prouocato hoste etiam vicissent, & Megaris potiti fuissent, atque illud, si victi florentissimum exercitum amisissent.

Ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω. Amplificatio à superiore rerum successu, quo significabant se contentos esse oportere.

Σφαλέντες)(νικήσαντες.

Τοῖς δὲ. ξυμπάσης τῆς δυνάμεως,&c. Summa est: aduersarios verò, etiamsi superarentur, non ita magnam cladem accepturos, sed à consequentibus: quid consequitur eos, qui aut boni aliquid, aut certè non multum mali se adepturos sperant? vt audacter rem gerant,&c.

Ξυμπάσης τῆς δυνάμεως. Omnium ciuitatum Peloponnesiarum intelligit.

Εἰκότως. Quia res eorum agitur, Megarenses erant Dorienses.

Χρόνου δὲ ἐπισχόντος. Commorati autem aliquandiu in armis, cùm neutra acies alteram aggrederetur, discessum est.

Οὕτω δὴ. ἀντιλήψεις. Atque ita Megarenses amici exulum aperiunt portas,&c.

Καὶ δεξάμενοι. Euentum rei explicat, docet receptum in vrbem Brasidam: factionem popularem, quæ nouas res molita fuerat, metu perculsam fuisse: cæteros cum Brasida in colloquium venisse: Brasidam denique atque Athenienseis abiisse.

Διαλυθέντων. Dilapsis.

Ὥρμητο. Cogitabat.

Καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον. Rem memoratu dignam obiter notat, istam scilicet rerum mutationem ex republica in dominatum paucorum durasse diutissimè.

Ἐς τὸν πόντον. In mare Euxinum, quod κατ' ἐξοχὴν ita vocatum, Antandrus est intra propontidem.

Τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου. Munitionem oppidi. i. muniri oppidum.

Οἱ φεύγοντες. οἱ φυγάδες.

Καθεστῶτες. Positis sedibus, constituti substiterunt. L. V. exules sese communientes, sed malè.

Ἐς τὰ ναυτικά. In re nautica.

Ἐκ παραχρῆμα καθίστασαν. Perturbabant.

Καὶ τοὺς ἐξιόντας. Et qui vrbe pellebantur, eos recipiebant.

Λάμαχος. Redit ad tertium ducem, quem docuerat paulo ante in pontum nauigasse: narrat eum amisisse classem.

Ὁρμίσας. In statione collocata classe, cùm stationem subiisset.

Ὕδατος ἄνωθεν γενομένου. L. V. subita vi torrentium aquarũ supernè deuoluta. F. P. coortis imbribus, & vi torrentis ex improuiso delapsi.

Τῷ γὰρ ἱπποκράτει &c. Hoc est, etenim nonnulli viri Bœotij rerum nouarum studiosi, qui statum popularem cupiebant, egerunt cum eo, & collega de innouando statu Bœotiæ.

Ἡγουμένου. Authore.

Ξυντελεῖ. Accensetur.

Καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα. Et si succederet conatus.

Ῥᾳδίως ἤλπιζον. Facilè sperabant rerum illarum statum mutatum iri, etiam si in præsentia nihil innouaretur.

Ἐχομένων. Occupatis.

Καὶ λῃστευομένης. Altera causa: & latrociniis agro infestato.

Καὶ ὅτι. Tertia causa, & cùm facilè ex qualibet vrbe, qui vellent, possent breui, & tutò transfugere.

Ἀνὰ χρόνον. Sed progressu temporis Atheniẽseis res illas adducturos in eum statum, qui sibi esset idoneus. i. in statum popularem.

Ὁ δὲ ἱπποκράτης. Quid esset interea facturus Hippocrates, demonstrat Thucyd.

Ὡς προδιδομένας. Quas per proditionem caperet: vel quas proditores erant ei dedituri.

Καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης. Narrat iam Thucydides quæ gesserit Demosthenes cum Naupactum peruenisset. intulit bellum Agræis: reliquam Acarnaniam sibi adiunxit, atq; ita se comparauit, vt Siphas peteret.

Τοῖς τε Ἀθηναίοις. Præterea plebs Thessalorum erat propensa studiis erga Athen.

Δυναστεία. Vnius dominatu, qui δυνάστης vocabatur. Erant Aleuadæ,&c.

Οὔτι πάντων ἔδοξεν. Hoc erat placare iratos aduersariorum animos, & conatus eorum retardare.

Αἰτιώμενοι. Excusabant, & purgabant se.

Ἔλεγε δὲ καὶ αὐτός. Conciuncula obliqua.

Ἔτι καὶ τόδε ἔπραξαν. Nam illud quoque patrarunt.

Τὴν νεότητα. Res pro personis.

Αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ &c. αἰεὶ τὰ αἰεὶ γὰρ οἱ Λακεδ. τὰ πολλὰ πρὸς τοὺς Εἵλωτας φυλακῆς πέρι μάλιστα καθεστήκει. Etenim Lacedæmonij multa instituerant, vt à seruitiis sibi cauerent.

Προεῖπον. Præceperunt illis, vt quicunq; persuasum habebant, se strenue pugnasse contra hosteis, ij secernerentur, vt libertate donarentur.

Ἐς τὰ πάντα. Consilio & manu promptum.

Τότε γὰρ παρασχὼν. Nam continuo sua æquitate, ac moderatione multas ciuitates ad defectionem impulit, alias proditione cepit.

Ὥστε τοῖς Λακεδ. Ita, vt Lacedæmonij facta permutatione reciperent amissa, redderent quæsita, si vellent facere compositionem, id, quod euenit.

Πεῖρᾳ αἰσθόμενοι. Quoniam alii re fuerant experti: alij fama eius permoti, ita iudicabant.

Ἐς τοὺς Λακεδ. αὐτὴ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Λακεδαιμονίων.

Ἔτι δὲ καὶ τόδε ἔπραξαν. Docuit Thucyd. paulo ante Lacedæmonios metu solicitatos misisse in Thraciam partem seruitiorum cum Brasida: iam confirmat eam rem: nempe metum fuisse in primis causam cur eam seruorum manum cum Brasida mitterent. Confirmatio est à maiori. nam (inquit) adeò sibi timebant, vt duo millia seruorum præterea sustulerint dolo, & artificio.

Πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν. Nam cùm primus ad se exercitum duxisset, & viri boni, prudentis, atque fortis opinionem omnibus inseruisset, firmam reliquit opinionem cæteros Lacedæmonios esse eius similes.

Χρόνῳ. πλεῖστα καὶ. μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας. Libro septimo.

Ἀγαθός. Genus pro partibus, æquitate, prudentia, fortitudine.

Ἐλπίδα. κατέχοντας. Opinionem.

Τότε δ' οὖν. Redit ad propositum, & ad seriem historiæ.

Καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων. Et socios, qui erant in Thracia diligentius præsidiis tuebantur.

Φυλακὰς πλείους κατεστήσαντο. Firmiora præsidia apud eos collocarunt.

Ἵνα προθυμοτέρῳ ἔχοιεν. Vt possent vti eius opera alacrius ad suas res cõstituendas. si Perdiccas irrupisset in fines Arrhibæi cum toto exercitu, eumq; subegisset, curasset sua, neq; se inde commouisset: atque

atque ita causam publicam, & commoda Chalcidensium deseruisset: nisi subegisset Arrhibæum, erat daturus operam publico commodo, sperans nimirum parem sibi gratiam relatum iri ab omnibus, &c. Hic igitur est sensus huius loci.

Διὰ τὸ καρποῦ τὸ δέος. Quia timebant vindemiæ.

Ἐπὶ τὸ πλῆθος. Cùm adisset concionem.

Ην δὲ οὐδὲ ἀδύνατος εἰπεῖν. Erat autem non indisertus, vt Lacedæmonius, quia Lacedæmonij non colebant artes liberales, quibus alitur Eloquentia: Schol. refert ad breuiloquentiam.

Ανεῤῥίψαμεν τοσόνδε κίνδυνον. Tãtum periculi subiimus. ἡ μεταφορὰ ab aleatoribus.

Καὶ πρὶν ἔργω ἀφικέσθαι. L. V. præter id, quod fecimus. Annot. antequàm ad ipsos re ipsa peruenissemus. F. P. antequàm à vobis reciperemur, & arma iungeremus. Nam poterat Brasidas suspicari facilè eos, qui essent in potestate Atheniensium, non statim portas vrbis fuisse aperturos.

Πᾶν τὸ πρόθυμον. Summum studium, summamq; animorum alacritatem exhibentes.

Ὑμεῖς δέ. Consecutio illud postulabat: vos autem portas mihi occluditis, sed ἀφελκύσεται.

Εἴπερ ἅμα. Quam societatem, & amicitiam, hoc est, si hostes estis.

Ἢ τί ἐναντιώσεσθε. Amplificatio, obsistetis.

Αξιόχρεων. Potentem, metaphora à creditoribus, qui sunt soluendo.

Ἀδύνατος, καὶ ἀδυνάμενος. Imbecillis, atq; inualidus ad propulsandam vim Athen.

Νηΐτη στρατῷ. Classe.

Οὔτ' αὐτὸς ὑποπτεύσετε. Quare neque de me quicquam tale suspicari debetis, quasi seruitutem vobis impositurus veniam.

Ἄλλως τε καὶ πίστεις μεγίστας. Præsertim dante fidem inuiolabilem.

Οὔτε τιμωρός. Neque sum existimandus vindex, infirmus, id est, neque est existimandum me fore infirmum ad propulsandam vim hostium, si qua ingruat.

Προχωρεῖν τε ὑμᾶς ἀξιῶ. Peroque vt deditionem audacter faciatis.

Καὶ εἴ τις ἰδίᾳ. Et si quis priuatim sibi metuit ab alio, ac veretur ne partibus contrariis me ipse addam, & foueam aduersam factionem, is maximè omnium deposita suspicione confidat: neq; enim venio, vt alam, & foueam factiones.

Οὐδὲ ἀσαφῆ. Rationis confirmatio. nõ existimo me certam vobis libertatem allaturum.

Τὸ πάτριον. Statum popularem, & formam reipublicæ solitam intelligit.

Τὸ πλέον. τὸ πλῆθος, plebem, τὸ ἔλασσον, τοὺς ὀλίγους.

Τοῖς πᾶσι: τῷ πλήθει. δουλώσαιμι, subigam, in seruitutem addicam.

Διαφέρον. Intererat Lacedæmoniorum auertere Acanthios, & alios ab amicitia Athen. itaque κατὰ τὸ εἰκὸς erant permissuri eis, vt suo iure, suisq; legibus vterentur, neque alerent, atque fouerent alterutram factionem.

Πιστὰ ἔργα: ἀντὶ τοῦ ἢ ὅπερ εἶπον, ἤ. Neq; dederim vobis certiorem fidem præter iusiurandum, quàm facta ipsa, quæ cum verbis consentire reperietis. q. d. polliceor me libertatem vobis allaturum, eamq; conseruaturum: affero vobis fidem publicam iureiurando religiosissimo confirmatam: si his non estis contenti, efficiam, vt facta fidem faciant orationi meæ.

A Ἀνασκέψασθε. Reputata, perpensa.

Δόκησιν αἰσχρὰν τριχῆ. Certam opinionem afferunt.

Ὠ. καὶ ξυμφέρον. Nostra interesse ita, vt dixi. Vel, è re vestra esse. Sensus: Si iurisiurandi religio non mouet vos, moueat res ipsa, quę à me memoratur, quam si vobiscum reputetis, cogemini assentiri, & credere vtilem vobis fore hanc deditionem. Vel, è re vestra esse, Lacedæmoniorũ amicitiam, fidemque sequi.

B Εἰ δ' ἐμοῦ. Quòd si me ista proponente, vel offerente.

Ἀξιώσετε. τὸ ἐξῆς. ἀξιώσετε διακωλύειν ἐμὲ δυνατοὶ.

Μὴ κακούμενοι. Sine agri vastatione.

Προσθέσθαι δέ μοι. Stare mecum. τὸ εὔλογον. Æquitatem.

Οἱ δὲ ἐκείνοις. τὸ ἀκόλουθον τῶν δὲ ἐκείνων.

Εἰκότως. Iam decenter.

Μὴ αἰτία. αὐτὶ τοῦ κοινοῦ. Nisi publici boni causa.

Παύσαι δὲ μᾶλλον. Non appetimus dominatum: id C potius agimus, vt alios dominantes coerceamus: itaque plerisque Græcis iniuriam fecerimus, si vos qui publicum bonum impeditis, feramus.

Ἄρξαι. Authores libertatis primi existere.

Ἐπαγωγά. Apposita ad persuadendum, ad persuadendum accommodata.

Καὶ φοβοῦ. αὐτὶ τοῦ, καὶ διὰ τὸ φοβεῖσθαι.

Καὶ πιστώσαντες αὐτόν. Cùm adegissent eum ad illud iusiurandum, quod magistratus iurauerant.

Παρελύπει. Infestabat, negotium facessebat. ἐν τῷ D γῆ οὖν. αὐτὶ τοῦ, ὅτι παρελύπει τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, οὐδὲ παρελύπει.

Ὡς δὲ οἱ πράσσοντες ἤσθοντο τὸ ἁμάρτημα. Vbi qui res nouas moliebantur erratum animaduertissent.

Ἀναστήσας. Excitatis, motis, eductis secum.

Ὕστερος) (ὑπὸ δημοσίας πρότερον.

Τάφρον μέν. Describit rationem munitionis: fossam circa templum, & fanum duxerunt: humum egestam pro muro aggerunt, vallos affigebant, palmites ex vineis excisos interserebant, lapides, E lateres, quicquid denique ad manus veniebat, eo vtebantur, vt munitioni iustam adderent altitudinem. Hæc est huius loci summa.

Ἐκ τῆς ὁμόρου. Ex agro Attico.

Τείχους ἐνωκοδομημένου. Extructis munitionibus.

Μέλλουσι φθείρειν. Sunt vastaturi.

Ἀσφαλέστερον. Ratio probabilis, qua excusatur factum collegarum, vt artificiosè eorum dignitati parcat.

F Οὐ γὰρ τοὺς ἐπιστρατεύοντας. αὐτὶ τοῦ: neque enim ij, quibus bellum infertur, &c.

Τὸ ἀντίπαλον. Potentia aduersaria, & libertas.

Καὶ γνῶναι. Et quomodo non intelligimus aliâs vicinos de finibus contendere, nos non de finibus, sed de vniuerso imperio amittendo discrimen esse subituros?

Τοῖς ἄλλοις. αὐτὶ τοῦ οἱ παροικοῦσι τῶν ἄλλων. Aliis gentibus finitimi. Consecutio postulabat hoc. τοῖς μὲν G ἄλλοις γίγνονται αἱ μάχαι πρὸς τοὺς πλησιοχώρους περὶ γῆς ὅρων, ἡμῖν δὲ, &c.

Τοσούτῳ. αὐτὶ τοῦ τοσούτῳ ἀδικωτέρους παρέχουσι τοὺς πέλας, ἢ ἑτέρους ἄλλους.

Ἰσχύος θράσει. Potentiæ confidentia.

Πίστις. Documentum.

Ὧν χρὴ μεμνημένους. Quorum nos memores admiti

oportet vt maiores natu pristinam virtutem referamus: minores natu clarissima patrum facinora minimè obscuremus.

Τοῖς αὐτοῖς ἔργοις: Id est, nobisipsis, qui illa gessimus.

Ταῖ οἰκείαις ἀρεταῖς. Domesticas virtutes.

Ομόσε χωρῆσαι. Manum cum ipsis conserere.

Τοὺς μὴ ἀμυνομένους. Non defendentibus, non propulsantibus. [illegible], sed mutata est verborum figura. Permissio.

Αναχρήσει. Sine discrimine.

Τοιαῦτα ὁ παραινέσας. Docet quis fuerit exitus istius adhortationis, atque suasionis: Persuasit (inquit) rem Bœotus.

Ηδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας. Occasio, non solùm quia flagrabat desiderio, sed etiam quia serum diei erat iam: ne scilicet noctis, & tenebrarum beneficio vsi Athenienses euaderent.

Καὶ ἐπεὶ ἐγγὺς [illegible]. Et cùm accessisset propè hostem, subsistens in loco, vnde colle interiecto cerni non poterat, aciem instruxit, & ad prœlium comparauit. Hæc oratio spectat eò, vt demonstret Hippocratem non temerè progressum obuiam hosti quamuis flagraret pugnæ desyderio.

Περὶ τὸ Δήλιον. Vt curaret reliquas munitiones exædificandas, & earum partem anteriorem incrustandam, &c.

Ες τάξιν καθίσαιτο. Vt in suos quique ordines se reciperent.

Εἴ τι ἐπίοι αὐτοῖς. Si qua manus Delium adoriretur.

Υπερφανέντες. Colle superato in conspectum hostium venerunt, apparuerunt.

Οπλῖται. Describit numerum, & genus militum vtriusque aciei, hoc solet facere cùm prœlium memorabile narrat.

Αναρίθμοι. ὁμηρος. καὶ πολλοὶ ἀνάριθμοι. Ανὶ ἀναρίθμου τοῦ [illegible].

Ψιλοὶ δέ. Summa est, leuis armatura non aderat exceptis perpaucis: & quę secuta est Hippocratem: quamuis numero longè superior esset, tamen & inermis erat, & tum non aderat.

Καθισταμένων δέ. Diod. Sic. libro duodecimo scribit, vix datum spatium Atheniensibus ad aciem instruendam.

Η παραίνεσις γίγνεται. ἀντὶ τοῦ παραινεῖσθαι.

Τὸ ἴσον δὲ δύναται. Sed idem me effecturum spero apud vos viros fortes, ac si longa oratione vti liceret.

Ην ἔχειν πατρίδα. ἀντὶ τοῦ ἣν ἀγαπᾶτε ἔχειν αὐτὴν πατρίδα.

Ωθισμῷ ἀσπίδων. Vmbonibus, & clypeis inuicem se repulsantes constiterant.

Ωρμησαν. Cursu contenderunt.

Οἱ δὲ ὡς ἕκαστοι τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. Alij verò aliò, vt salutis spes quibusque ostendebatur.

Αποστρέψας. Reuocauit, inquiens, nihil eum impetraturum priusquam ipse domum redisset. Exploratum habebat caduceator Bœotius Atheniensem nihil impetraturum esse de suscipiendis mortuis, nisi ipse de Delio restituendo impetrasset. itaque reuocauit.

Καταστὰς ἐπὶ τοὺς Αθηναίους. Cùm coram Atheniensibus stetisset.

Οὐ δικαίως δράσειαν. Nefariè eos fecisse, qui iura Græcorum violarint.

Πᾶσι γὰρ τὸ καθεστηκός. Omnium enim esse institutum, vt bello illato in fines alienos, tamen à fanis, & locis sacris, quæ sunt in eis, abstineant.

Τρόπους θεραπευόμενα. Eo ritu culta quo possunt præter receptum moribus.

Ην. ἀνάγκην. Quam necessitatem non ipsos per insolentiam adiunxisse: id est, cuius necessitatis non ipsi authores extitissent. Translatio criminis.

Κατειργόμενον. ἡ ἀντὶ τοῦ κατειργομένη, ἢ [illegible].

Καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων. Delictis enim non voluntariis refugium esse aras deorum: si delictis non voluntariis ignoscunt, multò magis ignoscent necessariis.

Καὶ νῦν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. A re ad personam transit.

Νομίζοντες. Consilia Bœotiorum aperit. Ager Oropius erat Atheniensium: in eo commissum est prœlium: in eo erant mortui: & tamen Athenienses non poterant eos suscipere, ac sepelire inuitis Bœotiis, qui propterea præsidium reliquerant.

Οὐδ᾽ αὖ ἐσπένδοντο. Ac ne fidem quidem dabant, vt scilicet tutò, & impunè suscipere eos liceret. cur ita? quia Athenienses eam partem Bœotiæ sibi vendicabant. Illud igitur existimabant esse speciosum, & honestam habere præscriptionem, si dixissent, vt suis finibus excederent, & sua absportarent.

Αποθανεῖν δὲ καὶ Σιτάλκης. Narrat obiter rem memorabilem, quæ accidit sub eadem tempora, quibus Delium oppugnatum, & expugnatum fuit, cladem scilicet acceptam, & interitum Sitalcæ regis Odrysarum, qui Triballis bellum intulerat, & prœlio superatus occubuerat.

Τὸ δὲ χωρίον. Descriptio. χωρογραφία.

Πέμψαντες. ἐπειδὴ [illegible] δηλονότι κατοικίσαι.

Ωρμᾶτο δέ. Digressiuncula. belli sedem fecerat Eionem.

Περὶ δυσμὰς. Ad solis occasum.

Χειμὼν δὲ ἦν. Erat autem turbidum cœlum. Χειμὼν, anni tempus, tempestatem significat, & [illegible] τῷ αἰθρίᾳ.

Η καὶ μᾶλλον. Quo etiam lubentius iter susceperat.

Βουλόμενος λαθεῖν. Vt falleret.

Ξυνεπράσσοντο. Erant proditionis huius socij.

Πεπεισμένοι. A Perdicca solicitati.

Εχθεὶς τι προσενεγκόντες. Facultatem ostendit, & occasionem.

Ευπρεπεῖται. ἀντὶ τοῦ προσέθηκεν. Sed honestiore verbo rem turpem velat.

Βραχεῖα. Modicum.

Δοκῶν αὐτὸν ἑλεῖν. Opinione omnium fuisse capturum.

Εστι δὲ ἡ νῆσος. Digressiuncula, qua originem istius insulæ, & distantiam eius ab Amphipoli demonstrat.

Πλοῦς. Iter maritimum. nauis cursum dimidiæ ferè diei.

Εν τῇ περὶ ταῦτα Θρᾴκῃ. In ea parte Thraciæ.

Καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ. πρὸς τοὺς ἐπιφανεστάτους. Atque inde opibus posse inter primores eorum, qui continentem incolebant.

Τὸ αὐ-

Τὸ πλῆθος. Quæ fauebat libertati, & partibus Athenienſ.

Καὶ τὰ ξύμβασιν. Atque ita conditiones æquas offerebat.

Κήρυγμα. Edicto facto in hæc verba.

Μετέχοντας τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας. Pari eodemque iure.

Οἱ δὲ πολλοὶ. τὸ πλῆθος.

Ἐμποιοῦντα βραχέος.

Οἰκεῖοι. Propinqui. πρὸς τὸν φόβον. Præ metu.

Οὐκ ἐν ὁμοίῳ. Non paria ſibi imminere pericula.

Πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ στερισκόμενοι. Qui ciuitate non priuabantur, ſed iuris æquabilitatem retinebant.

Ἐξηρτύετο. Componebat, instruebat.

Αὐτῷ. τῷ πιθανῷ.

Ξυγκαθίστη ξυνών. Adiuuabat eum in his rebus conſtituendis.

Ἐχομένης δὲ Ἀμφιπόλεως. Capta iam Amphipoli Athenienſes cœpiſſe trepidare, docet iam Thucydides, ne ſcilicet res illas Thraciæ prorſus amitterent.

Καθίστανται ἐς δέος, ἐς πόλεμον. Initium eius rei ſignificat, de qua agitur.

Πέμπουσα αὐτοῖς τῆς πίμπρασθαι ξύλα ναυπηγήσιμα. Mittebat enim materiam ad naues ædificandas, & pendebat vectigalia.

Ἦν πάροδος. Patebat aditus, erat acceſſus τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Δεινόν ἂν ἐξαγγέλλειν. Quod vix, quaſi dicat, erãt facturi.

Ἄνωθεν. Ex locis mediterraneis.

Οὐ μεγάλη πολύ. Latius patebat.

Ἐπῆρθησαν. Erectæ ſunt.

Βουλήσει ἀσαφεῖ. Cæca potius libidine, quam certa prouidentia iudicantes.

Διδόναι. Permittere inconſideratæ ſpei quòd cupiunt: quod nolunt pertinaciter propulſare.

Ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων. Redit ad hypotheſim Thucydides, & affert alias cauſas cur ſocij Athenienſium facilè rebellarent: quia contemnebant Athenienſes propter recentem cladem, quam acceperant in Bœotia: quia Braſidas eos verborum lenociniis alliciebat, & extollebat potentiã ſuam, deprimebat opes Athenienſium: quia deniq; res nouæ placent, & delectant.

Ἐφολκά. ἐπαγωγά.

Διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχειν ἐν τῷ αὐτίκα· διὰ τὸ ἀδεές τῆς νεωτεριζομένης. Propter rerum nouationem, quæ placet.

Ὡς ἐξ ὀλίγου. Vt in illis temporum anguſtiis, & anni tempore: quantum temporis anguſtiæ permittebant, non poterant tam citò dignos apparatus mittere: impediebantur etiam anni tempore, hyeme ſcilicet.

Ἔμελλον κινδυνεύσειν. Erant belli fortunam periclitaturi.

Κατὰ μικρὰ πολίσματα. In paruis oppidulis. viculis L. V.

Χρόνου ἐγγιγνομένου. Mora interpoſita.

Ξύνθημα. Signum, teſſeræ. ξυνίεσθαι ſuppl.

Ἐκπλήξιν παρέχοντες. Pauorem incutientes.

Τοῖς λίθοις αἰρειν. Ad tollendos lapides: ad tollenda ſaxa.

Ἐπὶ τὸ μετέωρα. Ad eminentem partem vrbis ſe conuertit.

Ἑλεῖν κατ' ἄκρας. Volens eam à ſummo & conſtanter occupare, id eſt, volens eam omnino occupare occupata arce & locis ſuperioribus.

Κατ' ἄκρας αὐτὴν τὸ δὲ ἐκ... nisi κατ' ἄκρας πόλεως αὐτὴν τὴν κατ' ἀκρόπολιν.

Κατὰ πᾶσαν. πάντα, πανταχοῦ.

Ἐσκεδάννυντο. Diſcurrebant.

Γιγνομένης τῆς ἁλώσεως. αὐτοὶ τῶν ἀλισκομένων τῆς πόλεως.

Μετὰ τῶν εἰσελθόντων ἦσαν. Coniunxerunt ſe cum iis qui fuerant ingreſſi.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι. ἐτύγχανον. Forte enim dormiebant. non dixit excubabant, vt carperet eos latenter.

Ἀφίχθαι τῷ. Docet etiam eos qui à ſocietate Lacedæmoniorum abhorrebant, eoſdem fructus eſſe percepturos, quos ij qui ſequuti fuerant eorum partes.

Οὐδὲν χείρους. Haud deteriores propterea, quod illorum amicitiam ſequuntur.

Οὐδὲ δοκεῖν αὐτοὺς ἧσσον τὸ ἐξ εὔνους. Neque ſe exiſtimaturũ eos minus beneuolos. Sed &c. præſertim cùm periculum fecerint ipſorum Laced.

Ἐψευσμένους Quia fruſtrati ſunt ſua ſpe, atque opinione propulſandi hoſtis, & retinendæ arcis.

Ἀνακωχὰς. Laxamento malorum, & miſeriarum.

Σπονδὰς ἐς τὸ πλέον χρόνον. Pacem diuturniorem.

Ἔχοντας. Tranſpoſitum fortaſſe. ἔχοντας καὶ τὰ ἐν τῇ ξυνθήκῃ. &c.

Ἀκολούθους. Complectitur famulos & alios ingenuos, qui amicitiæ gratia ſolent ſequi legatos.

Ὁπόσους ἂν δοκῇ. Quotcunque placuerit, q. d. ſiue magnum ſiue paruum numerum habuerint.

Καὶ δικῶν καταλύσεως διαλύσεως. De dirimendis controuerſiis.

Δίκας τε διδόναι. ἰδίᾳ ξυμβᾶντες.

Εἰ δέ τι ὑμῖν. Quod ſi nobis aliquid aut æquius aut honeſtius videtur adeũdos eſſe Lacedæmoniorum magiſtratus & docendos.

Οὐδέν τις γὰρ ἀποστήσεται. Nihil enim recuſabunt.

Τέλος. Id eſt, authoritatem.

Ξυγχωροῦσι. Aſſentiuntur.

Ὡμολόγησαν. Magiſtratus ſpoponderunt coram populo, penes quem erat ſumma poteſtas.

Ἀκόλουθα δέ. Conſequutiò poſtulabat αὐτῶν πέμψαι δὲ &c. ἐξεπιστάμενοι, νομίζων &c.

Οὐ τῆς παρούσης. Eſt perinde ac ſi dixiſſet, imminente certiſſimo periculo.

Εἰ πράξοιτο. Vt res ex voto & ſententia conſtituatur. L. V. coniunxit hoc cum ſequentibus, ſed perperam. Particula εἰ eſt modeſtiæ cauſa poſita. αὐτὴ τὸ ἔπειτα. Nam de futuro rerum exitu affirmare nemo poteſt: & qui hoc faciunt, arrogantiæ, & vanitatis crimen ſubeunt.

Οἴσειν. L. V. inferre. F. P. ferre.

Περὶ αὐτοῦ τῶν Σκιωναίων.

Ἐπιμονοῖσαν στρατεύειν. L. V. in expedito fuerunt. F. P. erant parati animis, id eſt, volebant ſtatim inferre bellum Scionæis: ſed Lacedæmonij moras interpoſuerunt.

Δίκῃ τε ἑτοῖμοι ἦσαν. Et iudicio volebant de ea diſceptare.

Ὀργὴν ποιούμενοι. αὐτὰ τῷ ὀργίζεσθαι. L. P. 11. 45. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες τὴν ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις. ὀργισθέντες paulò poſt.

Ἐδικαίουν. Cenſebant.

Καὶ τἆλλα ἡσυχάζοντες. Et à cæteris belli partibus abſtinentes, ad iſtam vnam ſe contulerunt. L. V. cætera omittentes.

Γνώμην ἑτοίμην. Animum propenſum.

Τῶν πραξάντων σφισι. Qui proditionem moliebantur.

Ὀλίγοι ὄντες. Quamuis eſſent pauci.

Καταβιασάμενοι. Superata plebe.

Τὸ κατὰ ... σφισι ... αὐτοῖς ...

Ὀλίγῳ ἐς χιλίους. Paulo minus quàm mille, paulo pauciores quàm mille.

...

Τὸ ... Id quod euenit.

Διαφερομένων. Diſſentientibus, contendentibus.

...

Ἐξαίφνης φοβηθέντες. Subito timore perculſi. ... repentini terrores ... tribuebantur. Liu. pauores Lymphaticos appellat.

Ἀσαφῶς. Incertis cauſis.

Ἐκπλήγνυσθαι. Pauere, attonitos fieri. ...

...

Βάρβαροι. Et propterea immanes, & crudeles: ſed hoc attributum vertit in ſuum commodum.

Οἰκείαν. Vobis inſitam, & ideo ...) (ξυμμάχων παρουσίαν.

Καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω. Et ex iis, quæ ego partim coniectura, partim fama intelligo.

Ὅσοι ... πολέμιοι. Quotquot enim hoſtes reuera imbecilles cùm ſint, ſpeciem tamé virtutis præ ſe ferunt, hi cùm ad manus ventum eſt, confirmant magis aduerſarios.

Οἷς δὲ βεβαίως. Quibus verò aliqua virtus adeſt, quæ tamen ignoratur, cum iis confligendum eſt audacius: quia, q.d. neſcimus adhuc quantum valeant.

Οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν. Iſti verò ante cõflictum ſunt terribiles.

Ἡ ... ἐπανάσεισις. Et inanis illa armorum crepitatio habet nonnullam terroris ſignificationem.

Προσμῖξαι δέ. Mutata eſt figura, ... : ſed in conflictu nullum habet vſum apud eos, qui fortiter excipiunt hoſtilem impetum.

Ἡ ... φυγή. Cùm æquè honeſta fuga, atque hoſtium inuaſio illis ſit, virtus dignoſci non poteſt.

Τὸ αὐτοκράτωρ, ...

Ἀκινδύνως. Eminus, procul.

Σαφῶς τε. Denique cernitur perſpicuè formido ab eis antè oſtentata re eſſe exigua, viſu & auditu tantùm mouere.

Τὸ πρὸ ... Ante conflictum oſtentata, vel extans.

Καταπλήσσειν. Vrgere Thucydideum verbum.

Ὃ ... ἐπιφερομένης. Quam formidinem ingruẽtem, vel hoſtiliter venientem ſi ſuſtinueritis.

Καὶ ὅταν χωρὶς ... Cùm ſcilicet illi repulſi à vobis infeſtandis abſtinebunt.

Κόσμῳ καὶ τάξει. L.V. cum decore, & ordine. F.P. ſeruata diſciplina militari, ſeruatiſque ordinibus.

Αὖθις ἐπαναχωρήσας. Retro pedem ferentes, pedem referentes.

Ἐς τὸ ἀσφαλές. In loca tuta.

Ἐπικομπεῖν. Inani verborum ſtrepitu oſtentant procul virtutem ante conflictum, virtutem ſpecie tenus intentant.

Ἀτελεῖς ... ἐπανάσεισις.

Τὸ εὔψυχον, animi ſtrenuitatem. ὀξέως præcipites.

Ἐν τῷ ἀσφαλεῖ. Extra periculum.

Καὶ ... Fruſtratos docet Barbaros ſua opinione: reiectos enim ab ea manu, quam Braſidas variis locis diſpoſuerat, vt procurreret, & hoſtem imminentem propulſaret, nec non à delectis militibus 300, quos ipſe ſecum habebat: itaque mutato conſilio, partem exercitus reliquiſſe, quæ nouiſſimum Braſidæ agmen carperet: reliquas copias curſu citato contendiſſe, & aſſequutas partem Macedonum fugientium, eos conciſiſſe: occupaſſe etiam fauces quaſdam, qua erant Braſidæ copiæ traducendæ, vt eum ibi circunuentum opprimerent. Sed Braſidam, re & diſcrimine animaduerſo miſiſſe manum militum, quæ Barbaros deiiceret de locis ſuperioribus, quę occupauerant, & potitum faucibus, ſaluum, & incolumem tranſiiſſe.

Ἐκδρομαί, ἐκδρόμοι. ſuprà, excurſores.

Ὑφίστοιτο. ſuſtineret, impetum exciperet.

Τῇ ... πρώτῃ ὁρμῇ. Et ad primos eorum impetus reſtiterunt.

Τὸ πρῶτον. Qui ſolet eſſe vehementior.

Καὶ τὴν ἐσβολήν. Et fauces, quà patet aditus in fines Arribæi, quæque ſunt anguſtæ inter duos colles, occuparunt.

Προσιόντος αὐτοῦ cùm itaque aduentantem, vel appropinquantem circunſiſtunt in ipſis anguſtiis, vt interciperent.

Ἐκκρούειν. Deiicere, d... turbare.

Τὸν κυκλούμενον ... σφᾶς ...

Προσπεσόντες. Irruentes, inuadentes.

Ἐν μεταιχμίῳ. Vbi poterant iuuari ab aliqua ſuorum manu.

Ζεύγεσιν. L.V. iuga boum. F.P. plauſtra boum.

Οἷα ἐν νυκτί ... Occurrit ad illud: atqui Macedones abſportauerunt ſuas ſarcinas, imò (inquit) non omnes: nam in eiuſmodi pauore, & fuga præſertim nocturna ſolent aliquot ſarcinæ decidere.

Ὡς αὐτὴν ἔλαβεν. Vt loca ſuperiora nactus eſt.

Μᾶλλον κατ' ἀσφάλειαν, id eſt, ἀσφαλέστερον.

Ὑπολύοντες. Soluentes iumenta, quæ abducebãt: Ὑποδεῖν, induere calceos) (exuere.

Ἀπὸ τούτου τε πρῶτον. Hinc primum Perdiccas Braſidam hoſtem iudicauit, & à Peloponneſiis alienatus eſt animo. ἔσχε μῖσος, concepit odium.

Οὐ ξυνήθης. Non conſuetum propter Athenienſes, quos oderat.

Τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων ... Sed non adeptus per eos commoda neceſſaria, &c. appellat autem commoda neceſſaria regnum Arrhibæi, quod ſuo adiungere ſtudebat: ſed Braſidas eum adiuuare recuſauit, vide S S, ...

Τιμωρεῖν. Vindicare, iniurias vlciſci Mendæorum.

Ἐν φυλακῇ εἶχε. Præſidio tenebat.

Ὥσπερ παρεσκευάζοντο. Eo apparatu, & claſſe, quam inſtruxerant.

Βιάζεσθαι. Deiicere, deturbare, vim afferre.

Ἐπιὼν. Cùm ſubiiſſet.

Δυσβάτῳ. Acceſſu difficilem, vel aſcenſu difficilem.

Ἐς ὀλίγον ἀφίκετο. ...

Οἱ

Οὐκ ἀνθέστησαν. Loco non cesserunt.

Οὐδενὸς ἀντεξιόντος. Nemine contrà prodeunte.

Ἔτυχε γὰρ ἐκεῖσε. Fortè enim ad eam partem vrbis erat armatorum agmen.

Ἐκβῆναι. Erumpere.

Ἐπισπασθείς. Cum ab eo manu pertractus, ac perturbatus fuisset.

Τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι αὐτοῖς. Impetum istum in eos factum esse: inuasionem, aggressionem.

Ἄνδρας. τῶν ἐν ἐκείνοις ἐν ἡλικίᾳ ἀνδρας ὄντων. Correctio τῶν ἐν ἐκείνοις, qui erant puberes: itaque per ætatem non poterant res administrare, & ea vti moderatione, quæ videbatur necessaria.

Τοὺς ἐπιόντας. Eos qui contra veniebant. Annot. qui in illum inuaserant.

Καὶ μόλις οἱ στρατηγοί. Vix cohibuerunt milites, quin homines etiam trucidarent.

Κατέχον. ἐνὶς στρατιώτας ἀνελεῖν.

Καὶ τοὺς ἀνθρώπους.)(Nedum fortunas, quasi dicat.

Κρίναντες. Causam dicere iubentes, vel cogentes.

Ἐς τὰς Ἀθήνας αὐτοῖς.)(Non Athenas mittentes, quod solebat sociis grauissimum esse.

Ἐπικαθίσαντες φυλακήν. Præsidium imposuerunt.

Παρόντος. αὐτὸ τὸ παρεστηκός, ῥᾷον ἀφείλοντο. Oblata verò ista occasione, facilius hoc fecerunt.

Σκῦλα. σκῦλον τὸ δέρμα, ὅθεν τὸ σκυλεύειν. σκυλοδέψης, ὁ τὰ σκῦλα, id est, δέρματα δεψῶν, ἢ μαλάσσων. Coriarius.

Ἀντιδιαφθαρέντων μέντοι. Cæsis tamen vtrinque multis, dubio adhuc marte nox prœlium diremit.

Ἀγχώμαλον. Et cùm æquo marte pugnatum esset. Fit autem hoc ab ἄγχι. Id est, prope & ὁμαλής, æqualis.

Ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον. Thucydidea locutio. verba sonant, cùm nox ipsum opus abstulisset militibus.

Τελευτῶντες. Abeunte. L. Valla. exitu.

Προσβῆναι. Priusquam ad muros accederet.

Ἀνελάμβανε. Exierant.

Καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ. Eo induciarum tempore: vel ac per illud induciarum tempus.

Ἀνέστησαν ἐκ Δήλου. Delo summouerunt.

Ὀρθῶς ποιῆσαι. Rectè lustrasse.

Ἐνόμισαν. Innuere videtur Thucyd. falsam opinionem, ac superstitionem quandam fuisse.

Οὕτως, ὡς ἕκαστος. Prout quisque eo veniebat.

Ἐς τὰς πόλεις. Complecti, includere.

Ἐβιάζοντο. Premebantur, repellebantur.

Ἐπισπώμενος. Insequutus.

Ἀπεχώρει παρασχεῖν. Quamuis accessisset propius ad vrbem 40 stadiis circiter. tacitè commendat & diligentiam, & fortitudinem Brasidæ: sed à contrario sensu.

Ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος. Motis castris ab Dione, quam belli sedem delegerat: ὁρμώμενος τῷ στρατῷ paulò pòst.

Πρέσβεις., Quasi rex, & quasi summam haberet potestatem: poterat res agi & transigi per literas, poterat per nuntium, adde etiam per vnicum, iam ea erat in Cleone vanitas, vt plures legatos miserit.

Κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. Ex iure societatis.

Καὶ καταφανῆ. Vnde omnia perspici poterant.

Ὥστε. Consequentia: non erat clam educturus exercitum: nunquam mouisset inde castra eo nescente. τὸ ἐξῆς. ὡς αἱ ἐπὶ πλῆθος ἐρχομένους τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

Τῆς παρούσης στρατιᾶς. Non expectatis auxiliis.

Τὸ πλῆθος. Id est, paucitatem. ἀντιφράσει habet hoc.

Παρεσκευάζετο. Apparabat, id est, euocabat. Hoc est, dabat operam vt se confirmaret euocatis auxiliis.

Τὸ δ' ὁπλιτικὸν ξύμπαν. Summa denique agminis armatorum grauiter erat, &c. τέως, tantisper.

Ἀχθόμενοι. Cùm molestè ferrent otium illud diuturnum.

Καὶ ἀναλογιζόμενοι. Et reputantibus, latenter innuit nullam fuisse authoritatem in Cleone: itaque contemptui eum fuisse militibus: vbi verò πολυαρχία deest, actum est de illis rebus.

Ἢν ἀναγκάζηται. Si prœlium inire cogeretur.

Κύκλῳ περιστάς. Circundans ipsam ingenti exercitu.

Τὴν θέσιν ὡς ἔχοι. Qualis esset situs.

Καθίσας. Mouisse castra.

Ἐξῆγεν τὸ στράτευμα. Id est, nõ eduxit copias, neque eas palàm instruxit iusto prœlio dimicaturus.

Ἐστρατεύοντο. Stipendia merebant.

Ἀπὸ τοῦ πολέμου: ὡς πρὸ πολέμου.

Τοῦ ὑπαγαγεῖν. L. V. abeundi. F. P. subducendi.

Ἐν τῷ ἀνειμένῳ. Dum animis remissis, & lãguentibus sunt.

Πρὶν ξυνταχθῆναι τὴν δόξαν. Colligant, & componant animum. genus locutionis Thucyd. 1. priusquam coniiciant nostra consilia, & suspicentur quid in animo habeamus.

Προσπεσοῦμαι δρόμῳ. Cursu citato in eos irruam.

Ἀπὸ τῆς στρατοπέδου, ἢ διατάσσοντες. Id est, in αἱ στρατοπέδου μενοι ἢ κτείναντες.

Ἐμοί τε δεῖξαι. Et meum exemplum sequamini.

Τοσαῦτα. Quia pauca: quia Spartanus.

Αὐτός) (καὶ μετὰ τὸν Κλεαρίδαν.

Ὥσπερ ᾔρητο. Vt constitutum fuerat: vt ipse primùm erumperet: Clearidas deinde sequeretur.

Καὶ ταῦτα παρῄνει. Dum aciem instrueret, tria cerni potuerunt ab exercitu Athen. descensus de Cerdylio Brasidæ: immolatio: instructio copiarum.

Φανερά. Erat in conspectu, perspici poterat.

Διαγωνίσασθαι. Decernere prœlio.

Τὰ γυμνὰ δούς. Militaris locutio. nudato latere, datis tergis.

Ἡμᾶς ὑπομένειν. Est perinde ac si victoriam conclamasset: sed est causa pro euentu.

Ἐπὶ τὸ σταύρωμα. τεῖχος μακρὸν suprà 57. munitionem quam ex altero cornu Strymonis ad alterum duxerat Brasidas.

Πολλαῖς ὁδοῖς τραπόμενοι. πλῆθος.

Οὔτε αἱ ὁμοίως ἔτι σφίσιν. ἀνάλογα. Id est, honores tributum iri ei non commodè, & ex vsu ipsorum Amphipolitanorum, neque futuros ei gratos, vt ab hostibus tributos, non æquè sibi ex vsu: quia si retinuissent eius signa, & imagines, & cum coluissent incidissent in suspicionem Lacedæm.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat supplementum istud Peloponnesiorum insequuta hyeme domum redisse.

Καθαιρήσειν. Se depressuros, καθαιρεῖν ἀρχὴν, perantiqua, se debellaturos.

Καὶ ἀεὶ περὶ ὁ ... Et quia erat perpetua suspicio, ne reliqua seruitia, quæ ad hostes non transierant, nouas res molirentur. ...

Τοῖς ἔξω ... Transfugis, eorum similibus, à quibus scilicet poterant adiuuari ad res nouas mouendas.

Πρὸς τὰ παρόντα πράγματα ... Pro præsenti rerum statu qui erat turbulentus.

Ξυνιόντες Congredientes, colloquia habentes.

Περὶ τῆς ... χρόνου: Id est, ... De pace diuturniore.

... Explicat illud ... &c. Territabant Lacedæmonios obiecta religione, id est, quod eum inauspicatò reuocassent.

... Scilicet factam contra leges.

Καὶ ... Idem valet ac neque vi, neque proditione.

... Supple ... (&c.

... Hi enim improbabant compositionem, abhorrebant à compositione.

Καὶ ... Hic distinguendum, & incisum notandum.

... Perinde est ac si dixisset, liberum esse oportere aditum immolandi causa.

... Consulere oracula. ... Id est, mittere consultores, procuratores.

Ἀδεῶς. Rectè, tutò.

Τὸ δὲ ἱερόν. Totum est, fanum ... pars.

...

... Siue sint Spartę, siue sint apud ciuitates socias.

... Ex hoc loco suspicari possumus odia Atheniensium in istas ciuitates: nam nisi flagrassent odio aduersus eas, non ita cōtendissent istam exceptionem addi in conditionibus fœderis.

... Conditio altera, iurandum esse Atheniensibus apud Lacedæmonios, & socias ciuitates in hæc verba.

... &c. ... quod moribus eorum habetur sanctissimum, & religiosissimum.

Δικαίως καὶ ἀδόλως. Syncerè, & sine fraude.

... Sic etiam infra.

Ταύτῃ. In iis locis, vel in iis stabulis.

... causatus.

... Cum legatis Chalcidensium scilicet, & aliorum qui à pace abhorrebant.

... Omnia hæc eò spectant, vt æquitas, & synceritas Lacedæmoniorū probetur.

... Ad genus auxiliorum referendum est, terra, mariuè, equitatu an peditatu.

... Bellum ponere consensu vtriusque ciuitatis.

... Hinc facilè apparet Lacedæmonios longè meliore conditione fecisse istud fœdus: nam omnes conditiones eò spectant, vt eis cauerētur: timebant sibi ab Argiuis, & à Seruitiis: itaque ad vtrumq; istum metum remedium repeterunt, & hoc fœderibus inseruerunt.

... Ius & fas esse, ... sed Thucydideo more ...

... A bello inferendo sibi inuicem abstinuerunt & à vastando agros.

...

... Ad arma redierunt: bellum renouarunt.

... Quærit fidem & authoritatem suæ historiæ more solito partim à seipso, partim à patria. à seipso, quia erat ex primariis Atheniensium familiis, & ex eo ordine ciuium, qui facilè scire poterat quæ gererentur: præterea quia erat locuples, vt posset sumptus facere, & expiscari veritatem: à patria, quia Athenæ humanitatis, & bonarum artium inuentrices, iustitiæ, ac veritatis cultrices existimabantur.

... Imperio exuerunt; imperium eripuerunt.

... Anni autem istius belli huc vsque fuerunt in summa. 27.

... Et præter hæc vtrique peccarunt, id est, fœdera violarunt, & fregerūt in bello Mantinenti, & Epidaurio & aliis.

... Supra ...

...

... elapsos.

... Euenisse reperiet.

... Constanter, non dubiè.

... Vixi integris sensibus, & vegetis perpetuò. ...

... Facultas: potui & otium habere, & facilius cognoscere: accidit enim mihi, vt cum patria exularem post præturam quam dux gesseram, & præfueram Amphipoli tuendæ, vel post præturam gestam ad Amphipolim &c.

Καὶ γενομένῳ ... Itaque cum rebus agendis interfuissem apud vtrosque L. V. at F. P itaque cùm apud vtrosque fuissem. ... Imperium.

Μᾶλλον. Facilius.

... Nullis impeditus negotiis.

... Ergo controuersias, & fœderum perturbationem post bellum decennale iam enarrabo.

... Serebant suspiciones.

... Fœdera enim inita cum Lacedæmoniis iam exibant.

... Modestia, id est, consultius, & sapientius egisse.

..., sed ...

... vt ... supra, ...

... Tribul.

... Ciuitates pleræque, vel plebs.

...

... L. V. infensi namque Elei Lacedæmoniis erant propter Lepreum. ... casu enim controuersabantur inter se Elei, & Lacedæmonij, vel inter se contendebant.

... vlciatius.

... Talētum Olympio Ioui persoluendum quotannis imposuerunt, æquitas Eleorum tacitè commendatur.

... Causati bellum. i. sumus bellicos.

... L. V. omissa disceptatione. F. P. omisso arbitrio.

... Quod est maius.

... Cessatio à bello fuit, & libera vltro, citroque commeatio.

... Eodem properare. i. idē velle.

Τὰ

Τὰ σύμμαχα ἀλλαξάμενοι. Vt secum inirent societatem.

Τοὺς λόγους ἐπαινέσαντες. Probatis eorũ postulatis annuentes &c.

Τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν. Idem enim agebant: idem sibi proposuerant.

Κατ' ὠφελίαν. Mutui auxilij gratia.

Οὐ προσδέχονται τὸν λόγον. Non admittunt, non probant eorum consilium.

Γεγενῆσθαι. Adductos esse.

Εἰδέναι ταῦτα. Conscios esse istarum rerum.

Ὥστε εἰδέναι πρὸς Ἀθηναίους. Ita vt exclusos se intelligerent etiam ab amicitia Atheniensium. nam nisi amici essent, nunquam his rebus assentirentur.

Εἰ μὴ μένοιεν αὐτοῖς. Si fœdus initum cum Lacedæmoniis, dissolueretur, futurum saltem vt inirent societatem cum Atheniensibus.

Ἐκ τῆς διαφορᾶς: ἡ διαφέρων: τὸ ἐξῆς: εἰ μὴ μένοιεν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαὶ ἐκ τῆς διαφόρου. Intelligit controuersias de agro Cynurio, de quo infrà.

Προσφιλὴς ἦν. Valet .n. plurimũ gratia, & authoritas ad conciliandas amicitias publicè, & priuatim.

Νέμονται. Tenent, possidét αὐτὴν τὴν κυνουρίαν γῆν.

Μὴ πολέμου ὄντος. Exceptio. nam si alterutra ciuitas aut pestilentia, aut alio morbo epidemico tentata fuisset, intelligebant fore, vt longè deteriore conditione cum aduersaria congrederetur.

Μωρία. Abstractum pro concreto. Δημοσθ. ἐπεὶ καὶ νῦν γε γελᾶν ἐᾷ ὡς χείρονα ἐπ' αὐτὸν.

Ξυνεχώρουν. Assensi sunt iis conditionibus, quibus postulabant.

Ξυγγράψασθαι. Syngrapham fecerunt.

Πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν. Priusquam res conficeretur & extrema manus imponeretur.

Δόξαν. Conditiones.

Ὀρθόν. Integrum, non dirutum, & humi stratum, sed erectum, & stans.

Ἐξελελοίπεσαν. Omiserant, non præstiterant.

Χαλεπῶς ἀποκρινάμενοι. Dato responso asperiore: se sc. vindicaturos istas fraudes.

Καθ' ὃν διαφοραῖς ἐν διαφορᾷ. Cum in eiusmodi dissidio essent.

Κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν. Maiores Alcibiadis erant hospites Lacedæmoniorum Athenis: hospitium istiusmodi auus Alcibiadis renunciauit: ipse tamen Alcib. studebat recuperare.

Ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν. Nisi falsi fuerint.

Οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν. Nihil sinceritatis habent.

Οὐδὲ λέγουσιν. Aliud ore, aliud corde.

Παραγαγόντες. Introductis.

Δυστυχοῦσιν. Aduersa pressis fortuna.

Αἴτιος δοκῶν εἶναι. Hoc ita intelligendum est, quòd author esset & censeret societatem cum Lacedæmoniis esse ineundam, cùm tamen Lacedæmonij fœdus perfringerẽt, eiusq; conditiones violarent.

Οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμ. Nihil à Lacedæmoniis impetratum, neque de renuntianda societate Bœotiorum, neque de Panacto restituendo integro, neque de Amphipoli reddendâ.

Τοῦ, pro. Iam defensionem significat.

Ἐπαινῶν. ξυμβατόν.

Τοῦ ὁρῶν αὐτοῦ. Conditio.

Καὶ κατὰ γῆν, καὶ. Vtrumque imperium complectebantur.

Τὸ στρατεῖα: τῶν στρατῶν.

Τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας. Par imperium.

Ἐμμενῶ. Sic enim potius, quàm ἐμμένω legendum. perstabo in societate: seruabo societatem iuxta pacta, & conuenta.

A

Δικαίως. Ex æquo, & bono.

Τέχνη. Fallacia, commentùue.

Ἐπιχώριος. Moribus eorum receptum: alij enim aliud iusiurandum sanctius religiosiusq; existimant.

Ἐξορκούντων. Adigant ad iusiurandum: vt omnia ritè, & ordine administrentur.

Δημιουργοί. Decemuiratus erat apud Achæos, summus magistratus.

Οὐκ ἀνῃρέθη ὁ. Non fuerant renunciata.

B

Τὸ ὕστερον. Erant enim qui secundum, & tertium vincebant. L. V. primam palmam retulit.

Οὐκ ἐσπένδοντο. ἐσέρχεσθαι, εἰ σπονδὰς τὰς σπονδάς (Ἐξεχόνσθαι τὰς σπονδάς, τὰς σπονδὰς εἶναι ἐπ' ἐξόδῳ. 68:9.

Τοῖς αὐτοῖς πολεμοῦν: τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν.

Καθ' ὃ τὸ ἐκεχειρίας τῆς ἀγωνίσεως: αὐτὸ τὸ, ὅτι ἐξεῖναι αὐτοῖς ἀγωνίζεσθαι. Quia interdictum illis fuerat templo, & ludis.

Εὐθὺς κατασχεθέντα: εὐθὺς καταληφθέντος τοῦ πολίσματος. Simul atque condi capta est.

Παρέλαβον. Ergo fidei eorum tradita commendataque fuit.

C

Ἐπὶ τῷ εἴσω τοῦ αἰγιαλοῦ. Vt fauces & ostia sinus Corinthiaci teneret, & quodammodo obsideret Corinthios.

Τῆς αἰτίας. Falso crimine.

Τῆς τε καθόδου. Tum vt otiũ sibi esset à Corinthiis, i. ne Corinthij eos infestare possent, obiecto illis isto quasi propugnaculo. Erat .n. Epidaurus inter Corinthum & Argos, vt essent pacati à Corinthiis.

Καὶ ἐκ τῆς αἰγίνης. ἰδίαν repete.

Ἡ σκύλλαιον περιπλεῖν, αὐτὸ τὸ ὁ περιπλεύσαντες τὸ σκύλαιον βοηθεῖν. Quàm si Scyllæum circumuecti ferrent suppetias.

D

Ἐπιμεθεν. πρὸς τὸ ἔδους figuratè effertur: latenter laudat taciturnitatem Lacedæmoniorum.

Ὡς δὲ αὐτοῖς. Sed quia sacrificantes pro transitu litare non potuerunt.

Διαβατήρια. Sacrificia, quæ Lacedæmonij faciebant, cum è suis finibus in alienos erant transituri.

Οὐ προὐχώρει. αὐτὸ τὸ ἐκαλλιέρησε.

Περιήγγειλαν. Præceperunt, vt in armis essent post mensem insequentem.

E

Καρνεῖος. Hoc ad μήνα est referendum.

Ἱερομηνία. In quo stata facta apud Dores sunt.

Οὐκ ἔφη τοὺς λόγους. Negauit verba factis respõdere.

Κατὰ θάλασσαν. Cuius imperium erat penes eos.

Παραπλεῦσαι. Transire, præteruehi.

Καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι. Et nisi illi vicissim Messenios, & seruitia contra Lacedæmonios reuocassent, se existimaturos fœdus violatum. τιμωρεῖν, vt vindicarent sociorum iniurias.

F

Τῷ λακωνικῷ. Nam erat etiam ὀργανικά.

Οὐκ ἐπιορκεῖν. L. V: peierasse. F. P. violasse fœdus.

Ληΐζεσθαι. Vt latrocinarentur.

Καὶ τῆς πολ. πρὸς τὸ σημαινόμενον, χωρίοις, ἢ πολίσματα, ἢ ἔθνη.

Οὐ καλῶς εἶχε. Laborabant, ἐπόνουν αἱ πόλεις.

Ἐς ὅρους. Quia timebant eorum finibus.

Καὶ ἐπεβούλευσεν: Consilium Agidos latenter cõmendatur: voluit simul hostes adducere in dubitationem, qua esset irrupturus: simul circumuenire.

G

Εἶργον. Excludebant vrbe: reclũdebant.

Καθύπερθεν. Ex locis superioribus.

Ἐτεροῖ δὲ αὐτοῖς. Alia difficultas.

Δίκας δοῦναι ἴσας καὶ ὁμοίας. Æquo stare iudicio de controuersiis & criminibus sibi obiectis à Lacedæmoniis.

Ἀπὸ ... Paulò pòst ...

Γαυσράλια. Quia ..., Vt suprà vidimus.

Existimantes illi quoq; culpa suorum imperatorum tam pulchram occasionem ex suis manibus elapsam: hostes enim teneri interclusos, vt euadere non possent, iam verò imperatores suos cum Agide fœdus fecisse.

Nunquam commodiorem opportunitatem oblatum iri: vel cùm nunquam posthac opportunitas talis futura esset tibi.

Habent quæstionem de causis militaribus.

Crearunt præterea.

Nuncius priuatim missus.

Additi stimuli vt eos impellerent.

Tum verò Lacedæ. citissimè si vnquam antea, & summis opibus opem tulerunt Tegeatis.

Id est, non dabatur spatium, quo longitudinem itineris possent superare.

Ad iactum lapidis: id est, loci spatium quantum quis lapidem iaculari potest, ergo proximè. ergo res mira fuit, quòd nō conflixerint acies, sed Lacedæmonij qui videbantur prouocare velle hostes, tamen cum ad eos proximè accessissent, pedem retulerint.

[illegible]

[illegible] &c.

Consilium significat.

Rebus suis succurrentes: accurrentes vt prohiberent aquæ cursum.

A rebus animatis [illegible].

à captiuis.

Perturbati sunt, meminerant quid accidisset Thrasyllo.

Breui distantes interuallo, id est, propinquos admodum.

Festinanter.

Ad sua quique signa consistebant.

Quod factu opus est.

Imperia.

In latitudinem verò. ... In eius fronte porrecta.

Amplificatio periculi.

Id est, alius alium cohortabatur: admonebat disciplinæ militaris, & instituti patrij: admonebat pristinæ virtutis, quæ testata esset pluribus.

[illegible]

[illegible]

Pulchrum & decorum esse sibi, nullis secundos esse virtute. ... deinde ...: in prœlio futuro cum multis socijs fortissimis que viris: Si superauerimus hic Lacedæmonios, firmabimus, atque amplificabimus nostrum imperium, &c.

Sublatis aduersariis, qui secum de principatu contendebant.

Vel quæsita aliqua Peloponnesi portione, vel adiuncta societate tali.

Tales cohortationes propositæ fuerunt.

Id est, priuatis & publicis cohortationibus vtebantur: quarum summa erat, vt pristinæ virtutis memores essent.

Alludit ad illud Homericum. [illegible]

In concursu, conflictu.

Qui instituto patrio erant interpositi ordinibus.

Progrederentur.

Æquabilitate, id est, conseruatis ordinibus. itaque adhibet explicationem, ...: vt acies distraheretur, & laxaretur.

Adhuc concurrentibus aciebus. vel interea dum concurrunt acies. in ipso concursu acierum. laudat latenter vigilantiam Agidos.

Acies ampliùs explicantur. latiùs exporrigitur acies.

Et suo dextro cornu circumueniunt sinistrum oppositum hostium.

Quia singuli milites sibi metuentes, student protegere suum latus apertum, & nudatum armis: protegunt autem clypeo eius qui ad dextram in acie collocatus est.

Densationem & coniunctionem eiusmodi facillimè protegi posse.

Atque huiusce rei caput & princeps est ... rationis, vel rei.

Studens, laborans.

Imperauit.

Subducta aliqua manu.

Per ignauiam hoc admisisse.

Neque eam partem agminis, quam reliquerant inanem concluderent.

Vt seruiat ...

Repulerunt.

Vt innuat fuisse etiam alios non instructos.

Distrahebantur, disrumpebantur.

Et extremæ ambæ partes, ...

Nouum incommodum Argiuorum explicat.

Pressi fuissent.

Altera opportunitas.

Suppetias ferrent suis victis.

Lacedæmonij etiam diu atq; acriter pugnant, tantisper dum hostem in fugam verterint.

Vetustissimo iam tempore.

A rebus animatis ...

Certum eorum numerum.

Remiserunt.

Infamiam. ... tum nomine ignauiæ.

Βραδυτῆτι. ἐν μελλήσει. Cunctatores, segnes.

Ἀπελύσαντο. Eluerunt.

Τύχῃ. Fortunæ culpa.

Κακοζομενοι. L. V. afflicti. F. P. ignaui habiti.

Προσετέτακτο. L. V. iussi fuerant. F. P. vt illis ea pars operis attributa fuerat.

Αὐτοὶ προὔπεμψαν. Id est, præmiserunt, qui de cõpositione agerent, sed tribuit rei quod personę tribuendum erat.

Καταλῦσαι. Abolere, tollere.

Πεῖθειν. Ad inducendum populum validiores erant.

Οἱ τὰ Λακεδαιμονίων πράσσοντες. Qui pro Lacedæmoniis agebant, qui eis fauebant.

Καθ᾽ ἃ. πλεονάζει ὡς τὸ ὡς.

Ἀντιλογίαι. Disputatione.

Ἐξ Ἐπιδαύρου ἐξελθόντας. Egressis ex Epidauro, id est, ἐκ τῶν ὁρίων. ἴσως ὀικεῖαι τάς.

Μὴ ἀπιόντες. Decedant, id est, si recusent deducere præsidium.

Καὶ ἀντὶ τῶν Λακεδ. Vice versa si Lacedęmonij habent puerum aliquem obsidem, eum restituant.

Συμβαλλομένων. Locus est corruptus, ita vt emendare eum neque sciam, neque ausim. suspicor tamen id sibi velle Thucydidem. Erat controuersia inter Argiuos & Epidaurios de eo quod Deus Apollo fraudaretur victimis, &c. volebant igitur Lacedæmonij vt Epidaurij iurarent se non fraudasse, oblata formula iurisiurandi ab Argiuis: atq; ita tolleretur controuersia. Hæc est mea coniectura.

Ὅπῃ ἂν ... δοκῇ. Ea ratione quę videbitur rectissima Peloponnesiis.

Οἱ αὐτοὶ ἄνδρες. οἱ ἐπιτήδειοι.

Τοῦτον δὲ τὸν λόγον. τὸν ξυμβατήριον.

Ἐπιμιξία. commerciũ. ἐπιμιγνύντες ἀλλήλοις ἀδεῶς, supra lib. I.

Ἡ μέν. ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη. In annos quinquaginta.

Καθ᾽ ἃ πάτρια. Patriis institutis, & moribus. ita enim libertas retineri posse existimabatur.

Εἴργειν. ἀδεῶς. vt αὐτονόμους ἐν τοῖς πολέμοις, μὴ τῶν ἐκτός.

Αὐτόνομοι ἔσονται.

Αὐτὰ τὰ ... ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Ἐν τοῖς ... supra.

Ἀμφίλογα. αὐτὶ τοῦ, ἀμφιλογίᾳ, ὅ ἐστιν ἀμφισβήτησις.

Αἴ τι. ἤ τι.

Διακριθῆμεν. χρῆναι supple. Disceptandum esse dicebant. has controuersias iudicio dirimendas esse censebant. vel, hæ controuersiæ iudicio dirimantur.

Αἱ δὲ περὶ τῶν ξυμμάχων πόλεις. hoc puto esse glossema.

Τὸ δ᾽ ἐς φρούριον: αὐτὶ τοῦ ἐπὶ τὴν φρουράν. Paulò antè locũ significabat τὸ φρούριον.

Ἀναστήσασαι τὰς σπονδάς. πρὸς τοὺς Ἀργείους διαλλάξ.

Ξυναμφότεροι. ξυναμφότεροι potius legendum, vt opponatur τοῖς αὐτοῖς τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Κατέλυσαν. Sustulerunt, euerterunt.

Καὶ τὰς πόλεις ... ἀφεῖσαν. Et eas ciuitates quibus præerant, quæ illis seruiebant, dimiserunt, manumiserunt.

Ἐπιτηδεία. E re Lacedæmoniorum.

Οὐκ ἐπιτηδείους ἴσχειν. L. V. rés quæ prius ex sententia non erant. F. P. quæ amica antea non erat, id est, τὰ οὐκ ... constituerunt.

Ἐκ πολιορκίας: χρόνον διατρίψαντες ... & est coniungendum cum μεταπέμψαντες.

Ἀξίωμα. Hoc suspicor in albo libri positum fuisse ad vocem τῆς ἀξιώσεως declarandam.

Ἐγνώκασι βιάσασθαι. Statuerunt populum vim fecisse.

Διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. Moræ verò, & cunctationes interponebantur. αὐτὶ τοῦ, διατριβὰς καὶ μελλήσεις.

Καὶ νομίζων. Et sperans maxima inde adiumenta.

Τειχίζει. Ducit longos muros in mare, vel ad mare vsque.

Πανδημεί. Frequenti hominum manu.

Ἐψεύσατο. Fefellerat: quomodo? ἀπάγων, deferens.

Καὶ τὰ Λακεδαιμονίων πράσσοντες. Hi fortasse reuocauerant eos, & proditionem fecerant.

Οἱ δ᾽ ὀλίγον. Digressiuncula.

Ἄψυχον. A rebus animatis sumpta metaphora.

Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος. Hic locus si quisquã alius apud Thucydidem est obscurus.

Ὅπως δὴ μή. βαρύνας.

Ἐπιτομή. Omnino.

Καὶ ὑμεῖς οἱ. Et perpetua oratione ne ipsi quidem vtimini: sed ad singula, quæ non placebunt, continuò iudicantes respondete.

Ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. ... αὐτὶ τοῦ, κρίνοντες ὑπολαμβάνετε. τοῦτο ὑπερβατικῶς.

Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας. Ordo naturæ hic erat in sententiis disponendis. agamus inter nos de compositione: ratio, quia de salute vestra, totiusque ciuitatis agitur. expolitio: non conuenimus huc, vt suspiciones, quas animo concepimus, aut aliud eiusmodi faciamus: hic erat ordo naturalis & simplex, sed propositiones immutatę sunt, & oratio tracta ta ἀσυνδέτως.

Λογιούμενοι. Numeraturi.

Ἢ: μᾶλλον ἤ.

Ἐκ τῶν παρόντων. Propterea, quæ adsunt, quæq; cernitis: bellum, & arma illata per insinuationem intelligit.

Παυσόμεθ᾽ ἄν. Tacebimus, finẽ dicendi faciemus.

Εἰκὸς μέν, ἐν ξυγγνώμῃ. Æquum, & ignoscẽdum est, si quorum res in huiusmodi statu sunt cõstitutæ, ij multa & dicant, & suspicentur. veruntamen quia colloquiũ istud de salute nostræ Reipub. institutũ est, fiat si placet eo modo, quo prouocatis.

Εἰκός. Par est, conuenit.

Ξυγγνώμη. αὐτὶ τοῦ ξυγγνωστόν. vt αἰσχρόν pro αἰσχύνη.

Τοιῷδε. In tali discrimine. τοῖς ἐν κινδύνῳ. ab iis, qui in rupe, vel alio loco præcipiti, & periculoso positi sunt, est sumpta metaphora.

Τρέπεσθαι ἐπὶ πολλά. Id est, multa, & varia dicere, ac suspicari.

Ξύνοδος. Congressus.

Ἡμεῖς τοίνυν. Summa: facite deditionem necessariam, nolite disputare, & vestrũ ius tueri aduersus potentiores: parete necessitati, & seruite temporibus. nolite (inquã) de iure disputare: nã ne sic quidẽ causam obtinebitis. Huius rei affert probationes: imperiũ, quo potimur, iure partũ est: & à vobus, qui parere recusatis, prouocati sumus, & tamẽ hoc nostrũ ius nos missum facimus: itaq; vos etiã nolite vestrum afferre iam, & eo vos tueri.

Οὔτ᾽ αὐτοὶ μετ᾽ ὀνομάτων καλῶν. Neq; ipsi longa orationes & verbis speciosis persequimur res à nobis pręclarè gestas, & barbaros deuictos, cùm imperiũ iuste quæsitum est, &c. q. d. imitamini nos.

Μῆκος λόγων. Longam orationem afferemus.

Ἀπιστον. Vobis scilicet qui estis alieno à nobis animo, vel hoc dicit propter ὑπερβολάς, quæ cadunt in genus demonstratiuum.

Οὐδ᾽ ὑμᾶς ἀξιοῦμεν. Et à vobis petimus ne putetis vos persuasuros esse nobis ea, quæ vestri purgandi causa afferetis.

Ηδικήκατε. Læsistis, violastis.

Τὰ δυνατὰ δ᾽: ἀξιοῦμεν δ᾽ ὑμᾶς διαπράσσεσθαι ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν. Petimus autem vt ea transigatis, quæ possunt transigi vestra, nostraque opinione. δυνατὰ: intelligit deditionem. nam ἀδύνατον innuit esse, vt se defendant aduersus Atheniensium potentiam.

Επισταμένους πρὸς εἰδότας αἰτὶ δ᾽ ἐπισταμένοις ὑμῖν, ἡμῖν. χρόνια. Quia & vos & nos æquè scimus.

Οὐ δίκαια μὲν, &c. Quòd in humana ratione tum de iure disceptatur, cùm inter pares contentio est: cum verò agitur cum potentioribus, illi, quæ possunt imperant, inferiores imperata faciant necesse est, id est, quod homines de suo iure disceptare solent inter pares conditione, aduersus potentiores non ita audent, sed eorum imperata faciunt.

Η μὲν δὴ νομίζομέν γε. Atqui nos præstare existimamus, & vtilius esse (quandoquidem vos præterita æquitate, vtilitatis mentionem facitis) vt ex æquo & bono potius quam summo iure cum minùs potentibus agatis: vos præsertim, quos grauiores acerbioresque pœnæ mansuræ sunt, siquando in aduersam fortunam labamini. ᾗ, ἐπειδὴ, μετ᾽ δὴ, ὑπεραζομένους.

Ανάγκη γάρ. παραδιόρθωσις.

Παρέντας τὸ δίκαιον. Neglecta æquitate.

Αλλὰ τὸ αἰεὶ. Sed oportet scilicet permittere nobis, qui sumus in periculo constituti, vt æquitate nostram tueamur causam, & omisso summo iure à vobis impetremus quæ cupimus, sed oratio ad locum communem translata est.

Αλλὰ καὶ δίκαιον, τὰ εἰκότα. &c. erat consequutio, ἀλλὰ δεῖ δηλονότι.

Εἶναι τινὶ. Adesse, fauere.

Καὶ τι καὶ: καὶ ἔστι ὠφεληθῆναι τι, καὶ ἐκ τῆς τῶν ἀκριβοῦς πείσαντα. Id est, vt aliquem fructum percipiat, si prætérito summo iure aliquid persuaserit ex æquo & bono, id est, vtilius vobis fore existimamus si nobis assentiamini, & ex æquo & bono, non summo iure nobiscum agatis.

Τοῦ ἀκριβοῦς. Iam summum ius, ὅθεν ἀκριβοδίκαιον.

Καὶ πρὸς. τὸ ἀγαθὸν. ἴδια) (κοινόν.

Οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν. Finem non expauescimus, id est, nos verò non ita extimescimus, si superati à potentioribus imperium amittamus, vt horremus inferiores, & vectigales ac stipendiarios, &c. ἀθυμοῦντες, κοινόν.

Ην ἄρα παυθῇ. Quod tamen (quasi dicat) est dubium, & incertum, etiamsi depressum fuerit: ominatio ex persona Thucydidis.

Οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες. Neque enim extimescendi sunt qui habent imperium, & præsunt aliis. δεινὸς. παράδοξος ἴσως, οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ συγκριτικῶς.

Εστι δ᾽ οὐ πρὸς λακεδ. Quibuscum iam nobis certamen nullum est.

Οὗτοι. ἢ ἐπαναλήψει ἔχει, ἢ μακροτέρον. οὐδὲ ἐπανάληψιν, ἢ διάλυσιν ἔστιν ἐστὶ λακεδ.

Αφείσθω. Permittatur.

Ως δ᾽ ἐπ᾽ ὠφελείᾳ. Illud verò planum faciemus nos iam adesse tum propagandi nostri imperij gratia, tum vt agamus de Reipub. vestræ salute.

Βουλόμενοι. Volumus enim præesse vobis ita tamen vt vos non pressuri simus impositis vectigalibus, & cupimus vos è vestra, nostraque re saluos esse.

Σκοποῦσι δ᾽ ὑμῖν. Ita ne verò subditi vestro imperio perpendunt æquitatem, vt eodem loco habeat innocentes, quo nocentes?

Οἱ πολλοί. Magna pars.

Κεχειρωμένοι. Subacti sunt.

Δικαιώματι. Iure, ratione, qua suum ius tueatur, neutros existimant carere ratione probabili: potentia verò illos superesse, nos metu territos eos non aggredi: itaque liberabitis etiam nos isto metu subiectiam nostro imperio. τὸ ἀσφαλὲς, παρέχοιτε, incolumitatem.

Εἰ μὴ περιγένοισθε. F.P. Si subigamini. L.V. nisi vincatis.

Εν δ᾽ ἐκείνῳ. ὦ μὴ πολεμίους δεινόν. Illud verò nonne rectius, & tutius existimatis, si mortales omnes à vobis ipsis non alienetis? nam si bellum omnibus, qui vestram amicitiam non sequuntur, inferatis, existimabunt omnes nobis deuictis, vos etiam contra se ituros esse: atque ita prouocabitis omnes, vt arma contra vos capiant, & Lacedæmoniis hostibus vestris sese adiungant: quod longe periculosius vobis futurum est.

Τῶν δικαίων λόγων. A iuris disputatione.

Εἰ τύχοι ὑμῖν. Si vobis etiam contingat idem esse commodum.

Τοὺς ἄρχοντας. Pristinos hostes, Lacedæmonios se.

Τῷ ἀλογίστῳ. Inconsulto appetitui: ἐπιθυμία. inconsultum affectum appellat libertatis defensionem aduersus potentiores.

Προῦπτον. Præsens, certum, apertum.

Η που. Summa argumentationis est: Si vos tantum contenditis imperij retinendi causa, socij vitandæ seruitutis, multò magis erit nobis, qui adhuc sumus liberi, enitendum vt libertatem retineamus.

Τμῆς ὑπὲρ τοῦ παραδυνάμεως κινδύνου. Periculis vosita obiicitis: pericula intelligit amittendi imperij alienatis hominum animis.

Παυσάσθαι ἀρχῆς. Ne imperio spoliemini.

Μὴ πᾶν ἐπεξελθεῖν. Non omnia experiri & nihil intentatum relinquere, priusquam seruiamus.

Οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας. Neque enim de laude certamen est.

Ανδραγαθία: μετωνυμία. Strenuitas, & virtus pro laude.

Μὴ αἰσχύνην ὄφλητε. Vt turpes futuri sitis.

Απὸ τῆς ἴσου. Ex æquo, pari conditione, cum paribus.

Πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ) (ἀπὸ τοῦ ἴσου.

Κοινοτέρας. Magis communes: similiores, quam pro diuersa vtrorumq; manu, id est, magis communes inferioribus, quàm superioribus, hoc est, scimus nonnunquam inferiores opibus rem gerere secundiùs, quam faciant superiores.

Καὶ ἡμῖν. Adde etiam quòd in deditione nulla spes est libertatis retinendæ: in sui defensione aliqua spes ostenditur. ἀπὸ τοῦ παραχρῆμα. in vtramque partem.

Τὸ μὲν εἶξαι. Hic ego distinguo meliore sensu, vt sit amplificatio à iactura libertatis statim futura.

Μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου. Id est, sin resistamus, & vim propulsemus, relinqui adhuc spei aliquid libertatis retinendæ. consecutio postulabat: τὸ δ᾽ αἰ ἀντιστῆναι sed mutauit figuram ἀνακολουθῶς.

Ἐλπὶς δ' ἐν δεινῷ. Id est, iis sperandū est qui habent A aliquas opes, & aliquid potentiæ: qui verò de summa fortunarum periclitantur, & potentia longè inferiores sunt, sicuti vos estis, iis verò minimè sperandum est. spes enim eiusmodi maxima eis incommoda, & calamitates inuehit.

Per anticipationem monet ne patiantur se in eas angustias redigi.

Οἷς πασὶν. Debuerat esse, οἱ παρὸν αὐτοῖς, &c. sed breuitati studet Thucydides.

Καθίστανται. Conferunt se. B

Τὴν τύχην. Cuius beneficio, q.d. vos habetis opes istas, & potentiam. μὴ βαρύνεσθε, querelam habet tacitam aduersus fortunam.

Τὸ μὲν τύχη. Quod ad fortunam attinet.

Ἀνάγκην ἔχουσαν. αὐτὶ τοῦ ἀναγκασθεῖσαν. Coactam, adductam, si nulla alia re, saltem cognatione, & pudore.

Καὶ οὐ παντάπασιν. Iunge cum superioribus πιστεύομεν.

Τοσοῦτον. Interpunctio non suo loco posita affert interdum plurimum difficultatis: tolle C molestam distinctionem ; & sensus erit apertus.

Ἡγούμεθα δόξῃ. πλεονασμός. τὸ ἑξῆς τὸ τι θεῖον ἄρχειν σαφῶς, ἐφ' ὅσον τις ᾖ αὐ κρατῇ.

Οὗ ἂν κρατῇ. Quorum est potens.

Καὶ ἡμεῖς. Encomium iuris naturæ, quod est æternum & perpetuum. Cic. pro Milone.

Δρῶντας αὐ. αὐτὶ τοῦ δρᾶσαι.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον. Transitio. respondent iam ad D illud, Lacedæmonij nos non deserent.

Τῆς δὲ Λακεδαιμονίων δόξης. ἤγουν ἐλπίδος.

Τὸ ἀπειρόκακον. Simplicitatem, imperitiam rerum duriorum. carpit Lacedæmonios, vt φιλαυτοῦντας.

Πρὸς σφᾶς αὐτοὺς) (πρὸς τοὺς ἄλλους. Erga seipsos, non tamen erga alios vtuntur virtute, vel colunt virtutem.

Πολλὰ ἄν τις. ἔμφασις. Libidinem, auaritiam, superbiam, &c. E

Προσφέρεσθαι σχῆμα, ἢ προσφέρεσθαι τινί. Vti aliquo.

Ἐπιφανέστατα. Quamuis multa quis eis obiicere possit, illud tamen in summa verè dixerit, eos dignitatem in voluptate, æquitatem in vtilitate ponere.

Καίτοι. Hæc particula collectiua est iam, itaque istiusmodi mens, & consilium non facit pro vestra inconsulta salute.

Ἀλόγου. μετωνυμία. Tribuit saluti temeritatem & inconsultam rationem, id, quod erat tribuendum F ipsis Meliis.

Τὸ ξυμφέρον. τὸ ἑξῆς μὴ βούλεσθαι κινδυνεύειν ἀπίστοις, &c. πρὸς μηλίους. ἀπίστους, infidos.

Ὠφελίμους. Amplificando opes eorum, & amicitias.

Οὔκουν οἴεσθε. Est perinde ac si diceret, si putatis Lacedæmonios moueri vtilitate, desinite sperare eorum auxilia. nam ea demum est solida vtilitas, quæ est coniuncta cum incolumitate: at Lacedæmonij nunquam laturi sunt vobis auxilia sine pe- G riculo: ergo vitandi periculi, & incolumitatis retinendæ causa nulla vobis auxilia ferent.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους. Imò etiā existimamus eos suscepturos pericula nostri causa; & habituros mentiam hoc ita faciēdi. Putamus enim illos existimaturos nos esse erga se fideliores, quàm erga alios.

Τὸ δ' ἐχυρόν. Refutant illud, τὸ πιστόν, & βεβαίωμα. incolumitas eorū qui bella suscipiunt, non spectatur beneuolentia, & fide eorū pro quibus bella suscipiunt, sed spectatur opibus, & potentia eorū.

Δυνάμει τῶν ἔργων. Potentia rerum gerendarum, id est, ad res gerendas.

Ἀφῆς. Prehensio.

Ἐπῆλθον. Inuasit.

Οὐ πρὶν ... Non confugietis, id est, non alligabitis tuendi vestri iuris causa.

Πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους. Hoc addĭtū vt admoneant Melios se fore modestos erga eos.

Ἡν μιᾶς πέρι. Quam in vna anchora cōstitutam, id est, in vnica ista vestra deliberatione. est enim ἐπεξήγησις illud ἐς μίαν βουλήν.

Μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων. Discesserūt ex colloquio. λόγων μετωνυμία, contentum pro continente.

Κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι: Id est, soli, egressis illis sequebatur, vt Melij soli relinquerentur. à consequenti antecedens.

Διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων. Cùm è colloquio iam digrederentur.

Σαφέστερα. Certiora.

Πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε. Grauissimè labemini.

Καὶ ἄλλα πλεῖστα ἠλιθίων ... χρήμασι. Et quamplurimū alium commeatum pecunia comparatum.

Πλεύσαντες. Transmisso mari.

Ἀπειροι ... Ignari plerique magnitudinis insulæ.

Σικελίας γάρ. Sicilia enim potest circumiri à naue onetaria spatio circiter octo dierum.

Οἱ ἐν ... Hoc ita dicit, vt vitet quæ de iis fabulosè ferebantur.

Ἀρκείτω δέ. Sufficiant quę poëtę de eis scripserūt, & quæ quisque de ea gente sentit.

Ὅμοροι τοῖς σικανοῖς. αὐτὶ τοῦ ἐγγὺς τῶν σικανῶν.

Προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς. His accolæ accesserunt.

Τηρήσαντες τὸν πορθμόν. Id est, obseruato vento vt fretum traiicerent.

Τηρήσαντες. L. V. ratibus obseruato cùm ventus posuisset freto. F. P. obseruato vento, &c. vel obseruato freto, cùm ventus secūdus flabat. est enim spatium viginti stadiorum.

Ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν σικελίαν. Digreditur, & referens pedem aliquantulum, demonstrat causam cur Sicani partem occidentalem insulæ tunc tenuerint. docet ingentes copias externas in Siciliam appulisse, & egressas in insulam Sicanos prœlio vicisse, atq; ita eos in eam partem meridionalem compulisse.

Ποιήσαντες. Fuerunt authores.

Καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς νεμόμενοι ἔχοντες. Et vberrimas ac feracissimas quasque partes illius agri retinentes coluerunt.

Ἐπεὶ διέβησαν. Ratio. nam longè ante Græcos in insulam transmisetant.

Ὤκουν δὲ καὶ φοίνικες. Docet qui præterea barbari tenerent insulam Siciliam, & vnde venerint.

Ἐμπορίας ἕνεκεν. Vt negotiarentur cum Siculis.

Αὐτοί. ἔμφασιν habet. nam nisi aliqua virtus in eo illuxisset nunquam eum ducem coloniæ deducendæ delegissent, sibique præfecissent.

Αὐτόθεν. ἐκ τοῦ προχείρου, scilicet digressas.

Ἐπὶ αὐτῶν. τῶν ... καὶ ... Carpit eos tacitè, qui proditorem delegissent.

Μεγαρέας. αὐτὴ τῇ μέγαρα. Μέγαρα, vt & Naxus, erat deleta Strabonis temporibus.

Πρὶν ἢ ἀναλῦσαι. ἐμβαλεῖ. Farcit narrationem, ἐμβολή.

Τὰ χαλκᾶ. Sua scilicet, quæ erant Dorica.

Κύμη. Italicam intelligit iam, de qua. Virg. lib. 6, 119. *Et tandem Euboicis Cumarum allabimur oris.*

Ξυγκατανείμαντο τὴν γῆν. Partiti sunt inter se agrum.

Ἱκανά. Satis pecuniæ, id est, magnam pecuniæ vim. Sed διὰ πιστεύοντας.

Οἱ ἀκούοντες. Quæ cum audirent sæpius Athenienses tum ex ipsis Egesteis, tum ex eorum fautoribus atque patronis decreuerunt, &c.

Ἀπεκόμισαν. Absportarunt. L. V. frumenta & aliquot boum paria absportarunt. F. P. frumenta absportarunt imposita plaustris, quæ secum adduxerant.

Ἄγοντας &c. Hoc membrum est omissum à L. V. qui decendiales inducias habebant cum Atheniensibus.

Καθότι. Quomodo, quemadmodum oporteret: quomodo ille nauticus apparatus esset celerrimè conficiendus, & decernẽda quæ ducibus ad istam expeditionem necessaria videbantur.

Ἡ μὲν ἐκκλησία ἥδε. Coacta est hæc concio de nostro apparatu, id est, καθότι χρὴ τὴν παρασκευήν, &c. vt supra: qua ratione classis quam celerrimè instruatur, & res ad istam expeditionẽ ducibus necessariæ suppeditentur.

Ἐκπλεῖν. Exire, enauigare, cursum dirigere.

Περὶ αὐτοῦ τούτου. τὸ ἐκπλεῖν δηλονότι.

Εἰ ἄμεινόν ἐστι. Vtrum expediat classem mittere.

Ἀλλοφύλοις. Quia Egestæi non erant cognati, vt Leontini, & erant barbari.

Καίτοι ἔγωγε. Atqui ego propterea & honorem gero, ac imperium obtinebo. quasi dicat: quamquam non mei commodi causa, sed vestri facio.

Καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους. Quanquam intelligo meam orationem non tantum ponderis, & authoritatis apud vos esse habituram.

Καὶ μὴ τοῖς ἑτοίμοις. Neque iis quæ certa sunt, & iis, quæ incerta, & dubia videntur periclitari.

Ὡς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ. Quòd autem neque tempestiuè festinetis, neque obtineri possint facilè res eæ, ad quas aspiratis, hoc iam docebo.

Ἐπαγαγέσθαι. Attrahere.

Ἔχειν τι βέβαιον. Rata & firma fore: aliquid firmitudinis habitura.

Ἡσυχαζόντων. Si ab armis abstineatis.

Οὕτω. εἰρωνεία.

Καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων. Hic virgula distinguo, vt sit sensus: ita enim quidam ex nostris, atque ex aduersariis rem transegerunt.

Ἐνθένδε: Alcibiadem designat, qui legatis Lacedæmoniorum imposuerat, & Niciæ ipsi.

Καὶ τῶν ἐναντίων. Cleobulum, & Xenarem Ephoros designat, qui belli cupidi, per fraudem & ipsi egerant, vt fœdus frangeretur. L. S.

Ἀξιόχρεῳ δυνάμει. Copiis non contemnendis à creditoribus & debitoribus, ὁμαμφορεῖ.

Ἐκ τῶν αἰσχιόνων. ἐν μὲν τῇ σφετέρᾳ κακῷ, ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀρετῇ τὸν πόλεμον ποιήσασθαι.

Δίχα. Distractas opes nostras.

Οὗ περὶ νῦν σπεύδομεν. Id quod nos iam vrgemus.

Καὶ πάνυ ἄν. Vel libentissimè.

Οὓς πρὸ πολλοῦ. Quorum societatem sibi adiunctam antea maximè cupiebant.

Ὥστε χρή. Itaque nobis perpendenda, considerandaque ista sunt: neque suspensis & incertis nostris rebus pericula subeunda, & noua imperia quærenda priusquam pristinum nostrum constabiliamus.

Κατὰ τὰς ἠπείρους. Asiam, & Europam intelligit, in qua vtràque erant ciuitates sociæ Atheniensium, quæ dubiæ fidei esse videbantur.

Ὀξέως. Præcipitanter.

Ὑφ' ὧν δ'. A quibus autem iam pridem violamur propter rebellionem factam sine causa, eos verò vlcisci cunctamur adhuc.

Ὡς γὰρ νῦν ἔχουσιν: Id est, liberi) (καὶ οἱ ἄρξαντες αὐτῶν Σικ.

Νῦν μὲν γάρ. Nunc enim facilè venient, vt gratiam Lacedæmoniorum aucupentur: at in alio rerum statu non est consentaneum eos nobis arma illaturos esse.

Διὰ τὸ αὐτό. πρότερον δηλονότι, τῷ ἀπὸ τρίτης. Sed figura variata.

Ἡμᾶς δ'. Nisi veniamus eò, erimus formidabiles: sin veniamus aut contemnemur, aut præter contemptum etiam cladem accipiemus.

Ἀπόξαντες τὴν δύναμιν. Ostentatis opibus, quod est, quasi dicat, summa leuitatis, & vanitatis.

Δι' ὀλίγου. Continuò, mox.

Εἴ πη καὶ νῦν. Saltem nunc: nunc etiam.

Σφαλάντας ἡμᾶς. Labefactatis nobis.

Τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται. Suam ipsorum deleant ignominiam. ὁμαμφορεῖ ab iis, qui corporis turpitudinem veste contegunt, & occultant.

Ὥστε καὶ χρήμασι. Ita vt & hominum numero, & vectigalibus aucti simus: at his omnibus pro nobis, non pro barbaris, &c. est vtendum. L. V. vtæquum sit nobis augeri numero, & pecuniarum & hominum. non est assequutus sensum germanum.

Καὶ τοῦδε. Hæc autem χρήματα, καὶ σώματα sunt pro nobis impendenda, non &c. φυγάδων, qui Troia profecti sunt.

Τοῖσδε. δηλαδή, habet contemptum. πτωχείας δεομένων, mendicorum, quasi dicat.

Οἷς τό, τι ψεύσασθαι. Quorum interest mentiri speciosè, suas scilicet opes amplificando, & inflatius prædicando.

Καὶ τῷ τε πέλας κινδύνῳ. Consecutio postulabat hoc, & periculis alterius suam rem feliciter gerere, & re benè gesta, verba tantummodo aliis dare, nullam habere gratiam iis, qui optimè de illis meriti sunt, vel accepta clade, socios & amicos secum euertere.

Λόγῳ μόνον. ad φύσαι δεῖ καλῶς est referendum.

Μᾶλλον δ' ἔτι. Correctio, & ἀξίωσις.

Νεώτερος ὢς τὸ ἄρχειν. Impar adhuc per ætatem imperio.

Θαυμασθῇ. Suspiciatur, colatur, ambitionem eius designat.

Μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε. Neque huic permittatis, vt periculis publicis priuatum quærat splendorem.

Τὰ μὲν δημόσια. Rempub. lædere. rem priuatam absumere.

Καὶ τὸ πρᾶγμα. A re: bellum esse arduum, & quod adolescens sustinere, tractaréque facilè non possit.

Ἀνέρω-

Ἀνοίμωξε τε). Perditè amare, & affligari ac vexari amorum suorum absentia.

Γνόντες. Intelligentes appetitu paucissima geri feliciter, plurima prouidentia.

Ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Sed pro patria; quæ maximum omnium superiorum subit iam periculum, ferre contrarias sententias, ac discernere, &c.

Τὰ αὑτῶν νεμομένους. Sua colentes, suas quoque controuersias inter se componere: q. d. qui commoda, & fructus insulæ Siciliæ percipiunt, iidem etiam incommoda ferant, quę oriuntur ex eorum controuersiis.

Παρὰ γλῶ) (διὰ πελάγους.

Ξυμμάχους ποιεῖσθαι, ὅπως δεήσονται, οἷς κακῶς μὲ πράξασι. Et in posterum ne societatem cum illis ineamus (sicuti consueuimus) quibus si bello premantur, auxilia mittamus, si ipsi laboremus, nihil ab eis auxilij impetraturi simus.

Νομίσας. Existimans nihil periculi inesse huic rei, si iterum rogaris sententias, si fortè illud reformidas. Hinc possimus colligere periculosum fuisse, si qua de re plebiscitum fuisset factum, de ea iterum populum reuocare ad suffragia. Hoc enim videbatur nil aliud esse quàm plebiscitum rescindere, & populi potestatem abolere, irritamque facere. Itaque confirmat senatus principem, & facit ei animum: nullum (inquit) est periculum. non enim clàm, & subdolè, sed palàm & coram vniuersa plebe publicæ vtilitatis causa hoc es facturus. νομίσας, αἰτία τῶ, καὶ νόμιζον.

Τῶν δὲ Ἀθηναίων. τὸ ἑξῆς. οἱ μὲ πλεῖστοι παριόντες. Id est, progredientes ad dicendam sententiam.

Στρατεύειν παρῄνουν. Suscipiendam expeditionem censebant.

Ἐνῆγε. lib. 2. de Acharnensibus. ἐνῆγον τὴν ἔξοδον μάλιστα. vrgebat, instigabat.

Τὰ πολιτικά. Non in re priuata.

Διαβόλως. Criminosè.

Καὶ μάλιστα. Potissimum autem, quia imperij erat cupidus.

Δι' αὐτὸ. τὸ στρατηγῆσαι δυνήσεσθαι.

Ὠφελήσειν. Se amplificaturum rem priuatam pecunia simul & gloria.

Ὅπερ καὶ καθεῖλεν. ὑπόφαυμα. Id quod postea rempub. Atheniensium potissimum euertit.

Καὶ τῆς διανοίας. τὸ μέγεθος δηλονότι.

Ὧν ἑκάστοτε. ἐν ὅτινι ἃ ἕπραττεν καθ' ἕν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο. ἐν ὅτῳ, quancunque in rem sese dedisset.

Καὶ προσήκει μοι. λαμπρότης.

Ἀνάγκη γάρ. Hinc enim mihi exordiendum est. ἐπειδὴ μ' ἔθιγεν. corrigit se, tum quia mutauit ordinem in respondendo, tum quia inflatius de seipso loquitur.

Καθήψατο. Pupugit. καθάψασθαι, ita attrectare, vt rem attrectatam offendamus.

Καὶ τἆλλα παρεσκευασάμην. Et cætera apparaui pro eo, ac decebat victoriam. ἐπιφανή. victoria fuit insignis; ergo & sumptus, in accipiendis iis, qui me adibant gratulandi causa, & in reditu fuerunt insignes.

Φύσει. quia κατ' ἠσίοδον. καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ φθονεῖ, καὶ τέκτονι τέκτων.

Καὶ αὐτὸ ἰσχὺς φαίνεται. Ipsa quoque specimen potentiæ sunt.

Καὶ αὐτὰ. αὐτὰ τὰ, καὶ αὐτά.

Οὐκ ἄχρηστος ἥδ' ἡ ἄνοια. ...

Ἐφ' ἑαυτοῦ. Propter seipsum, id est, propter suas virtutes, &c. λαμπρύνῃ. sed methodo modesta, & ἐπανόρθωσιν castigauit insolentiam suæ actionis. ἴσον ἔχειν, minus valet, quàm ἄγαν.

Ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων. Siquidem nemo in æquam partem calamitatis venit, cùm potentes calamitatibus premantur, id est, si potentes premuntur grauiùs calamitatibus, quàm plebeij; æquum est, vt etiam secundis rebus emineant, & extent inter plebeios.

Οὐ προσαγορευόμεθα. ταπεινοῦσθαι. Ne salutamur quidem, id est, despicimur, contemnimur.

Τις αὐτὸ τὸ ὑπὸ ... δῆμος. Plebs patiatur se despici à fortunatis, & beatis.

Ἐν τῷ ὁμοίῳ. ὁμοίως. Offendamus, si qua accidat offensio.

Καὶ ἰδίᾳ. ὅσοι ἐν τινι λαμπροὶ. Qui aliquo splendore, alicuius rei gerendæ splendore antecellunt.

Ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ. Dum viuunt.

Τοῖς ὁμοίοις. Potentibus, qui sunt eiusdem ordinis.

Ξυνόντας. Quibuscum viuunt.

Τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων. Posteris autem admirationem.

Τίσι. Correctio, consequentia pro antecedentibus. λαμπρότης, καὶ καλὸν χρῆμα.

Ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων. Non quasi de alienigenis, & spuriis, aut iis, qui vixerint flagitiosè, sed vt de suis, & qui præclaras res gesserint.

Ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος. Quas virtutes dum ego affecto, & sequor, & propterea priuatim celebris sum, an rempub. deterius quoquam ciue administrem iam videte.

Ἡ ἐμὴ νεότης. ὀργῇ. Pro grauitate, quæ præter naturam adesse existimabatur. quia homines ea ætate nondum callent rerum vsum. λόγοις) (ὀργῇ. est perinde, ac si dixisset, dictis, & factis. L. V. atque fidem vindictæ faciendo persuasit, vt neque nunc de hac ætate pertimescant. quid sibi velit, non video. sensus igitur est, & vt re ipsa, vel factis confirmauit, ita vt non sit vobis extimescenda ista ætas mea.

Μετ' αὐτῆς. τῆς νεότητος, καὶ αἰτίας, consecutio etat, & καλῶς φρονεῖ.

Ὅ, τι δὲ ἕκαστος. τὸ ἑξῆς, ὅ, τι δὲ ἕκαστος οἴεται λαβὼν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ οἰκήσειν ἄλλην γῆν, ἢ ὅτι τὸ πείθειν λέγων, ἢ μὴ κατορθώσας στασιάζων, Id est, quicquid autem vnusquisque sperat se posse ex ærario rapere, si possit dicendo persuadere, si non possit, seditionem concitare, atque ita solum vertere, id comparat.

Ἢ στασιάζων, ἢ μὴ κατορθώσας. αὐτὸ τὸ μὴ πείσας, στασιάζων ἄλλην γῆν οἰκήσειν. vel ἢ στασιάζων, ἢ μὴ κατορθώσας, οὐδὲ οἰκήσειν, &c.

Οὔτε λόγου ἀκροᾶσθαι. Neque rectè monentes vnanimi consensu audire. ὁμοθυμαδὸν, res pro personis.

Οὔτε ἐς τὰ ἔργα. Neq; ad res gerendas concordes, se conuertere.

Κοινῶς. μιᾷ γνώμῃ, συνώνυμα.

Ταχὺ δ' ἄν. Facilè autem facturas singulas ciuitates deditionem, siquid quod non displiceat proponatur.

Καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται. Præterea non tanta manus militum grauiter armatorum neque illis est. Consecutio, neque Græcis, vt sit argumentum à maiori: Si Græci non habent, multò minus Barba-

aaa

ri; sed mutata est figura.

Ἀναφαίνεται. Compertum est.

Ἠισθόμην. ἐπυθόμην.

Σφαλέντες μέγιστα αὐτοῖς. Quæ plurimum eos fefellit.

Ἐξ ὧν ἐγὼ. Quantum ego fama accipio.

Οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν. Maiores enim nostri, quum hos ipsos hostes, quos hic futuros nobis prædicat Nicias, dum nos suscipimus expeditionem in Siciliam, prætereaque Medos hostes haberent, tamen imperium, quod habent compararunt non aliis rebus, & rationibus, quàm iis, quas nunc habent: opibus scilicet maritimis.

Καὶ νῦν. Nunc etiam Peloponnesij multò minus sperant se posse nos superare: multò minus confidunt suis aduersus nos opibus. cur ita? quia scilicet nos aucti potentia, illi non ita. sed fac eos etiam auctos, tamen poterunt illi quidem terra irrumpere in nostros fines, & nocere, sed mari nihil poterunt.

Εἰ ἢ καὶ πάνυ. [illegible]. Et si benè firmi sunt.

Ἀποτρέψωμεν. Recusemus desidia quadam.

Σκηπτόμενοι. Causantes, tergiuersantes. [illegible]

Χρεών. [illegible], vel, oportet.

Ἐπειδὴ ξυνωμόσαμεν. ἀπὸ τοῦ [illegible].

Οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο [illegible]. Interpretatur fœdus: non ea conditione initum est fœdus inter nos, & illos, vt quemadmodum nos illis, ita nobis illi mittant auxilia, sed vt infestantes illic nostros hostes, eos remorentur, quin huc contra nos veniant.

Φιλοκρινοῦντ. Delectum habeant.

Καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν. Neque licet nobis arbitratu nostro moderari nostrum imperium, sed necessitati parendum est.

Ταμιεύεσθαι. Statuere, [illegible] à quæstoribus, vel à promis-condis: hi enim pro vectigalibus, quæ reponunt in ærarium, promunt pecuniam ad sumptus faciendos: & promæ-condæ pro rebus esculentis & poculentis, quas in penuario condiderunt, promunt, & distribuunt familiæ.

Ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν. Quousque propagandum est nobis nostrum imperium, vt eos imperij terminos, quos volumus definiamus.

Ἐπισκεπτέον. Spectandum. [illegible]

Ὑπαρξάσης, præsentem rerum statum.

Καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες. Non contenti otio, & quiete, qua fruimur, sed bellum nouum suscipiamus.

Καὶ ἅμα. [illegible], &c.

Τὸ ἀσφαλές. Vt rectè possimus bellum suscipere.

Ἀπραγμοσύνη τῶν λόγων. [illegible] id est, quæ proponit nobis otium. tranquillitas orationis.

Καὶ διάστασις τοῖς νέοις. [illegible]. Inuidiam struit Niciæ, quasi seditionis authori.

Ἅμα νέοι. Noua ratio concordiæ describendæ: nam ea demum est in ciuitate concordia, cùm quilibet sexus, ætas, ordo ciuium, vnum idemque sentit.

Καὶ νομίζετε. Id est, existimate reipub. potentiam positam esse in ciuium concordia.

A

Τρίψεσθαι. [illegible].

Ἐγγηράσεσθαι Fore vt consenescat.

Ἀγωνιζομένην δὲ. Certantem, bella administrantem.

Προσλήψεσθαί τι. Futurum, vt vsu & experientia proficiat quæsituram, adiuncturam sibi vsum.

Ξυγγιγνώσκω. Facit fidē tacitè suæ sententiæ. q. d. rectè sentio, vos idem sentitis.

Μὴ ἀπράγμονα. Id est, negotiosam.

B

Καὶ τῶν ἀνθρώπων. Id est, & eas reipub. conseruari maximè, in quibus concordia seruatur, etiamsi leges & instituta earum sint deteriora.

Ὡρμημένους. Alacres, & cupidos belli istius suscipiendi.

Ξυνεπεύχομαι, Opto equidem, vt fœlix, & faustus sit eius euentus: cum habeat successum ista deliberatio, quem volumus, & cupimus.

Ἐπὶ δὲ τὸ παρόν. Ergo quod optauit, respiciebat futurum.

C

Οὐδ' ὑπηκόους ἀλλήλων. Neque parentes alterius imperio sunt amplæ, & potentes: sunt liberæ. ergo magno est opus apparatu, tum aduersus magnitudinem earum potentiæ, tum ad oppugnandam earum libertatem.

Ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ. Correctio. non sunt tam multæ, vt in continenti, sed vt in vna insula multæ sunt.

Αὐτόθεν δὲ. ὑμφαλῶς. quasi dicat, non sunt spetanda nobis aliunde auxilia, cùm eò peruentum fuerit: sed nisi hinc adducamus, male nobiscum agetur.

D

Καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ. Neque eodem modo, eadem conditione estis eò venturi, qua facitis hic, cùm alicui arma infertis.

Ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις. Facultas. cùm bellum geritur inter ciuitates, quæ parent vestro imperio, facilè potestis euocare hinc inde auxilia; petere commeatus, & impetrare: in Sicilia non ita. hic est germanus sensus.

E

Ξύμμαχοι ἦλθον. Leniore, & honestiore locutione, rem grauiorem, & turpiorem indicat: quasi Athenienses bella mouerent iure societatis, non auaritia, & ambitione pulsi.

Τῶν χειμερινῶν. Correctio. hyeme enim impeditur magis nauigatio aduersis tempestatibus.

Νομίζετε. Suspicamini. hoc ἀπὸ τοῦ Θουκυδίδ.

Πόλιν γε. [illegible]) ([illegible], &c.

Ἢν σφαλλώμεθα. Si propositum non teneant) (κατορθοῦν.

F

Ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι. Et adhuc plura feliciter administrare.

Ἀπὸ τῶν εἰκότων. Quantum coniecturis assequi possumus, vel vt videtur rationi consentaneum.

Ὅτι ἐλάχιστα [illegible] τῇ τύχῃ. Id est, quamtutissimè & optimè munitus.

Ταῦτα γάρ. [illegible]. Quid igitur tu tui causa hos ingentes apparatus suades? non mei tantùm sed etiam reipublicæ causa.

G

Ὁ μὲν Νικίας. Hæc Nicias, ratus aut mole apparatus se deterriturum Athenienses, aut saltem si cogeretur gerere imperium, se ita rectè profecturum.

Τῶν πραγμάτων. τῆς [illegible].

Τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ. Ardorem expeditionis.

Ὡρμήθησαν. Incitati sunt.

Ἐν

Ἔδοξε δέ. Nam & sapienter consuluisse visus est.

Καὶ ἀσφάλεια. αἰτὶ τῆ, καὶ ἀσφάλειαν. Et præsidiū vel ingens ita fore.

Ὡς ἢ κατεστρεψόμενοι. Quasi essent potituri rerum illarum, vel certè nullum subituri periculum.

Οὐδὲν ἂν σφαλῆναι. αἰτὶ τῆ οὐδὲν ἂν σφαλείσας ἀτυχῆσαι.

Τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ. Iis verò qui erant ætate integra & militari, quod auebant peregrinas regiones spectare, & noscere. ἡλικία κατ' ἐξοχὴν, ætas militaris.

B Αἴδιον μισθοφοράν. Vt Romani agrum diuidebant.

Διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν. Propter nimiā pluris habendi cupiditatem. τὴν πλεονεξίαν iam ita vocat χωμωδιγραφικῶς.

Ἡσυχίαν ἦγε. Hiscere nō audebat, non resistebat, tacebat.

Προφασίζεσθαι. Causari, tergiuersari, L.V.

Διαμέλλειν. Cunctari, moras nectere.

C Τοῦτο γὰρ ἐδόκει. Res enim mali ominis esse existimabatur belli istius initio, & coniurationis, rerumque nouarum suspicionem afferebat. οἰωνός, nomen medium, modò aliter significat, & eam proprie quæ vescitur carnibus; modò augurium, siue triste, siue lætum, ὡς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

Συνωμοσία &c. Coniuratio ad res nouandas, & statum popularem euertendum.

D Καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες. Ea verò crimina accipientes, qui erant inimici acerrimi Alcibiadis, amplificabant, & vociferabantur, hæc patrata fuisse libertatis euertendę causa: Virg. lib. 12. *Accepit vocem lacrymis Lauinia matris.*

Οἱ μάλιστα. Qui maximè infensi erant Alcibiadi, id est, acerrimi inimici.

Ἐμποδών. Ratio: quòd eos impediret quin principem locum obtinerent in administranda Republica.

Ἐπιλέγοντες τεκμήρια. Afferentes argumenta.

E Ἀρχήν. Hinc etiam patet ambitio Alcibiadis.

Αὐτοῦ κινδύνους. Prouidentia Alcibiadis commendatur.

Καὶ ὅτι σωφρονέστερον. Et sapientius esse non emittere se tanti exercitus imperatorem, si modò esset affinis tanto crimini.

Ὅτι δῆμος. Veriti etiam ne populus languidius ageret, habita eius ratione.

Ξυνεστράτευον. Venerant socij futuri eius belli.

F Καὶ μὴ κωλύεσθαι τὴν ἀναγωγήν. Neque impediendum quin proficisceretur. ἡ ἀναγωγὴ ἐγένετο. αἰτὶ τῆ ἀνήγοντο. soluerunt.

Οἱ μὲν ἐπιχώριοι. Partitur turbam.

Καὶ μετ' ἐλπίδος, &c. Inter spem, & metum.

Καὶ μᾶλλον αὐτοὺς εἰσῄει τὰ δεινά. Et pericula magis in mentem veniebant in præsentia.

Ἐλάσσων. Numero inferior.

Ξυμπρεπέστατα. Vt sua nauis & decore præstaret & celeritate.

G Καὶ ἀμιλληθέντες πρὸς ἀλλήλους. &c. Et qui inter se magno studio certauerant armorum, vestitusque elegantia.

Ἐπὶ τῷ ἐκείνου. Trierarchus in naui. ἵππαρχος, in equitatu. λοχαγὸς ἐν τῷ λόχῳ, &c.

Καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως, &c. ἐξουσίας ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ἢ παρασκευὴν ἐπὶ πολεμίους. Existimatam fuisse ostentationem potius opum, & potentiæ.

Τόλμης τε θάμβος. Stupenda audacia.

Ὄψεως λαμπρότητι. Et splendore, atque magnificentia spectaculi.

Καὶ ὅτι μέγιστος. Et quia nauigatio suscepta est lōgissimè ab agri domestici finibus, & spe maximarum rerum adipiscendarum.

Εὐχὰς δέ. αἰτὶ τῆ δέ.

Κυναμίτης. Il. α. 10. Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο. Νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.

Ἐπιβάται. Propugnatores, defensores nauium. ἁμιλλᾶσθαι, in cursu.

Ἐπὶ κέρως. Longo ordine, non exporrecta fronte aciei. nautica locutio. ὁ πρῶτος.

Τοιοίδε λόγοι. Tales sententiæ.

Περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἐπίπλου. αἰτὶ τῆ ἀληθοῦς ἐπίπλου.

Καὶ γιγνώσκω. Et intelligo eos, qui aut narrāt, aut referunt, quæ minus videntur credibilia, non solùm non persuadere, sed etiam stultos existimari, veruntamen non territus propterea abstinebo: quia persuasum habeo me certiora, exploratioraque esse dicturum.

Ὁρμῶνται ἐφ' ὑμᾶς. Bellum vobis inferunt, quod vehementer admiramini.

Πρόφασιν μέν. Honesta præscriptione (τὸ ἔνδικον).

Ἡγούμενοι. Ratio probabilis. si Syracusas, arcem Siciliæ totius obtineamus, facilè etiam obtinebimus reliquas partes.

Ἀφαρκτοι. Imparati.

Εἰ δὲ τῳ καὶ πιστά. Quòd si fide digna scilicet dixero.

Οὐδ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ. Nec propterea erunt inutiles, & formidabiles, quòd maximo apparatu nos inuadunt. βιαίως.

Ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον. Imò satius hoc ita futurū nobis est. sic enim facilius cęteri Siculi nobiscum conspirabunt ad propulsandam hostium potentiam.

Ξυμβῆναι. Modestia.

Πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν. Suscepta expeditione bene procul à suis finibus. ταῦτα ὁμολογεῖ. αἰτὶ τῆ τούτοις.

Ὄνομα. 2. Æn. 68. *Et nos aliquod nomenque, decusque,*

Gessimus.

Καὶ αὐτοὶ περὶ σφίσιν αὐτοῖς. Quamuis culpa sua non ab hoste superati, ac profligati fuerint. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui altero pede in alterum impingentes, non in lapidem, aut trabem, labuntur.

Τῷ Μήδῳ πολλὰ σφαλέντος. Quia Medi multa errata præter opinionē admiserunt, dum putant, & prædicant se bellum inferre vni tantùm ciuitati.

Παρὰ λόγον. Præter opinionē suam scilicet. L.V.: quum Medus, tanquam qui contra Athenas, plerumque iniquitate fortunæ malè pugnasset. F. P. quoniam Medus multa peccauit præter opinionē, dum prædicat se vnam ciuitatem nempe Athenas bello petere.

Τήν αὐτοῦ. Vrbanas copias intelligit, quæ sunt hoc ipso in loco.

Τοῖς μέν. Pristinos amicos, & socios confirmemus: nouos adiungamus. ἑκατέρας intelligit iam eos; qui venerant ex Italia.

Ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν. τοὺς ἐχόμενους. Qui occidentale latus Siciliæ tenebant.

Ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα. Aut socios nobis eos adiungamus, aut illud impetremus, ne hostem iuuēt suis opibus.

Δοκεῖ δέ μοι. Existimo etiam satius esse mittere legatos Carthaginem.

Οὐ γὰρ ἀδύνατον. Nam ne illis quidem est dubitandum, id est, nam res eorum quoq; agitur. L. V. non enim fide carebit hoc apud illos. ἐλπὶς in malam partem nunc accipitur.

Τάχ' ἂν ἴσως. Commoratio ἐθικὴ.

Ἐν πόνῳ εἶ). Fore in periculo, laboraturos.

Ο δὲ καὶ τί τι ὡς. εἰσὶ γὰρ τὰ πλεῖστα τῦ πολέμου.

Σικελιῶται δὲ. Summa est, nam si velimus, omnes Siculi; sin minus quamplurimi, conspirare, & diducta instructaque classe, obuiam hosti venire in Apuliam vsque, eum certè terrebimus.

Δῆλον ποιῆσαι. Declarare, demonstrare.

Η τὸ ὅκνιον περαιωθῆναι. Quàm de transmittendo mari Ionio.

Καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν. Et cogemus eos hæc considerare. consilia hostium κατὰ τὸ εἰκὸς explicat. cogemus eos considerare nostra commoda, sua incommoda.

Ἐκ φιλίας. Hîc est distinguendum virgula, vt sit sensus: nos bellum gerere procul à nostris finibus, & tamen in vrbe amica, & socia: sequitur enim ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς τάρας.

Τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς. Incommoda hostium.

Χαλεπὸν δέ. Exponit difficultates eius nauigationis tam longæ.

Διὰ τὸ μῆκος. Propter itineris & nauigationis distantiam, spatium. προσπεσὸν accidens quasi oblata casu & fortuna.

Εἰ δὲ αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι. Quòd si habito delectu ea parte classis, quæ est celerior, cursum ad nos dirigat, etiam sic facilè eos superabimus remigio defessos, si pugnam non recusemus: sin recusamus, habebimus Tarentum, quo nos tutissimè recipiamus. ἡ παρασκευὴ σύνοις hoc postulat, id est, istam diuisionem, aut cum omnibus impedimentis venient hostes, aut relinquent impedimenta post se, ipsi expedito agmine venient: ad vtramq; partem opponit remedium.

Παραπλεῖν. Præteruehi. L. V. abire.

Ἀπειλημμένους. Impeditos.

Καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας. Et homines magis horrent eos, qui priores ex improuiso adoriuntur, quàm eos qui significant hostibus aggressuris se paratos esse ad vim propulsandam.

Ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον οἱ ἄνθρωποι ἡγούμενοι. Existimantes se pares fore in discrimine, id est, pares esse.

Ἐπιμάζειν. πρὸ διὰ δηλοῦσι.

Καὶ προσελθεῖν. δεῖ supple.

Ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἀλκῆς. In prœlij ardore.

Τὸ δὲ ἤδη προέχοντας παρασκευάς. Illud autem maximi vsus esse, si ante prœlium nos muniamus, & ita comparemus vt rectissimè hostem excipiamus.

Μετὰ φόβου: νομίσαντας εἰς ἐπικινδύνους.

Τῆς δὲ ἀξυνεσίας. Imprudentiam miror, quòd non intelligant sua consilia, & dolos patere satis. ὑμᾶς δὲ οὐ), βαρύτης, εἰρωνεία.

Δεξάσθαι, id est, λογίζεσθε.

Τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν. ἐπιδιόρθωσις. Quid aio totam Siciliam?

Κύφαις. Expeditis.

Τοσοῦτον πλοῦν. Tantum cursus conficere.

Οὓς ἐγὼ ὑπονοῶ πεσεῖν. Vocat in suspicionem Hermocratem à vita, & moribus.

A Οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους παιδεύσας. καρτεροῦντες. ἐμφυλίας, ἢ πρὸς τοὺς πολεμίους.

Τυραννίδος δέ. Nimiam potentiam principum ciuitatis criminosè sic vocat verbo inuidioso.

Οὐ νῦν. τὸ ἑξῆς, ὃν ἐγὼ πειράσομαι μὴ ἐλλείπειν φυλάττων τί ἐφ' ὑμῶν. ἀξιοπιστία. Nostra ætate, q. d. nam quod ad futuras attinet, ego mortalis non potero præstare.

Ἀλλὰ καὶ ὦν. ἀλλὰ ὁ ὀλίγων ἴσως, ὂν βούλομαι μὲν, &c.

B Id est, διὰ καὶ τῆς ἀδικίας ἴσως.

Εἰ πῶς καὶ μάλα. τὸ ἑξῆς προσπέσοιτε εἰς προφυλάξασθαι. Si modò liceat vitare periculum adhibita cautione, & vigilantia. persona incerta pro certa.

Καὶ δῆτα. ἀληθεῖς, καὶ ὅσα δεῖ λέγειν. Bilem & impatientiam dicentis indicat, dum ex abrupto, & sine aliqua præmunitione orditur.

Οὔτε ξυνετόν. αὐτὸ τὸ, insanum, & violentum esse, sed ἐπιτεινόντος.

Ἀπαλλάγητε. Missos facite.

C Αὐτὸ. πρὸς τὸ σημαινόμενον, τοῖς ἀξίοις. Videbuntur veri ne an falsi sint.

Ὡς ἔργα δυναμένους. Quasi idem valeant, ac facta: quia voluntas interdum plectitur perinde atq; factum: vt supra, τὸ γὰρ ἐχθρὸν οὐχ ἂν δρώμενον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προτιμωρεῖσθαι χρή.

Φυλασσομένῳ. Sibi caueπti.

Τὸ κοσμηθῆναι τὸ κοινόν. Si respub. instruatur.

Καὶ τρία μέρη νείμαντες. Et classe in tres partes distributa, trifariam distributa.

D Ἐν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν. In singulis sortiti sunt, id est, singulis partibus sortitò ducem præfecerunt.

Ἀσπαίροντες. L. V. pariter nauigarent. F. P. soluentes, &c. ἀναπλεῖν, ἀνάγεσθαι, ἀναφέρεσθαι) (καταπλεῖν, κατάγεσθαι, καταφέρεσθαι.

Προστεταγμένοι. Attributi suo quique duci, κατὰ τέλη, singulis agminibus.

Πρὸς τἄλλα. Ad alios vsus, ad alias res.

Ἐξετάσεις ὅπλων. Recensentes peditatum, equitatumque. ἐπεξέτασιν ποιοῦντες supra, ὅπλα) (ἵππος, αὐτὸ τὸ

E πεζὸν, καὶ τὸ ἱππικόν: sed ὅπλα est pars firmior peditatus.

Οὐ τὰ ἄλλα μέν. Alias pecunias, quas fuerant polliciti, nullas esse: triginta tantùm talenta apparere.

Μεγάλην τὴν ἔκπληξιν. Ingentem stuporem, & admirationem afferebant Atheniensibus.

Πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχεν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Grauem crimen sustinebant apud milites.

Ἀναθαρσοῦντας τῇ γνώμῃ. Confirmatos animis, col-

F ligentes se ex pauore. L. V. resumpta per consilium audacia.

Προδοσίας. In malam partem iam, πρόσω) supra.

Τελευτήσαντας. τελευτᾶν τὸν βίον esset plena locutio. τελευτὴ τοῦ βίου, mors dicitur, καὶ τελευτὴ ἀπλῶς. quanquam τελευτὴ finem cuiuslibet rei in genere significat. τελευτᾶν τὸ δὲ, aliâs αὐτὸ τὸ conficere, absoluere. ἔμπροσθεν ὄδυσσ. β. ταῦτα δὲ τοι μάλα πάντα τελευτήσεσθαι ὀΐω. τελευτῶν etiam pro tandem. τελευτῶν ἐποίησε, &c.

G &c.

Πρεσβύτατος. Argumentum παλαιόν. Qui regna & hæreditates ad maximos natu filios iure veniunt, passim hoc cerni potest nostris etiam temporibus in Gallia in primis.

Ὡρᾳ ἡλικίας. Forma ætatis. ætatem iam ἀπ' ἀρχῆς intelligit adolescentiam.

Καὶ

Καθυβρίζω. Defert. ἐξυβρίζω, quæ etiam sine capitis periculo euulgamus. καθυβρίζω, quæ cum periculo, ἀσφαλῶς.

Ἐρωτικῶς. More amatorum.

Περιαλγήσας. Ingenti dolore concepto.

Ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως. Pro authoritate, & opibus quas habebat. erat enim ἀνὴρ τῶν ἀστῶν μέσος.

Ἐν ὑποπτεύων. Sed locum & tempus obseruabat, vt eum etiam contumelia afficeret, quasi istud non propterea ageret. Neq; L.V. neque Annot. hunc locum satis commode verterunt. ἀφανῶς est coniungendum cum sequentibus verbis ὡς οὐ διὰ τοῦτο. vt sit sensus, qui locus non erat daturus suspicionem, contumeliam illam propterea fieri. hoc ex sequentibus patet, vbi contumelia declaratur, qua tyrannus Harmodium affecit.

Ἀνῳκοδόμησαν. Exornarunt, publicis scilicet & priuatis ædificiis, templis, fontibus, porticibus, &c.

Ἐν δὲ πάλαι ... L.V. cùm in ea re iam pridem exercitatus esset. F.P. cùm imperitus esset imperij tractandi: cùm exercitatione, & vsu rerum gerendarum careret, id est, cùm per ætatem nondum rerum vsum teneret.

Τῷ πάθους τῷ ξυντυχίᾳ. Id est, aduerso isto casu.

Τὴν πρᾶξιν. Res pro persona.

Εἰς τὸ ἔργον. Ad facinus.

Καὶ ὡς εἶδόν τινα. Casum narrat dubium, & occasionẽ cur Harmod. & Aristoch. Hipparchum potius quàm Hippiam tyrannum oppresserint: suspicati sunt rem detectam. cur ita? quia viderunt quendam ex coniuratis cum Tyranno colloqui familiariter.

Ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος. λέγει τῷ οἰκείως. quia οἰκείως dixit, ideo subiicit, erat facilis cuilibet ad eum aditus.

Ἡ τυραννίς. αὐτὴ ἡ, ὁ τύραννος.

Εἴ ποθεν. Siquid præsidij alicunde sibi paratum cerneret mutato rerum statu, id est, siqua reperiret præsidia, quibus vti posset, si fortè regno pelleretur.

Ὑπάρχειν. Existere, paratum sibi esse.

Λαμψάκηνος τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ. Qui dignitate princeps fuit inter Græcos suorum temporum.

Οὐκ ἦρθη τὸν νοῦν. Non elata est animo.

Ἐς ἀπαλλαγήν. In vim, & contumeliam.

Σίγειον. Oppidum in agro Troiano. & σιγεῖα ἄκρα, promontorium ibidem.

Καὶ ὡς αὐτῶν. L.V. tanquam. F.P. ob hanc rem irasceretur. τὸ ὡς τοῦ παρέλκει ἀττικῶς.

Ἀξιόλογοι. L.V. splendidos viros. F.P. viri clari, & dignitate, authoritateque præditi.

Ἐν ᾧ δὲ ... Docet iam Thucydides vnum ex iis, qui erant in carcere, & qui maximè affinis erat culpæ, adductum fuisse vt impunitate impetrata, & seipsum, & alios indicaret: atque ita paulatim sedatam fuisse illam perturbationẽ Reipublicæ.

Λαβόντα σαφές. Percepta, cognita veritate, vt ipse putabat.

Ἐπικήρυξαν ἀργύριον. Præmia proposuerunt iis, qui eos interfecissent.

Προδοθῆναι αὖ ἡ πόλις. ἐδόκει supple.

Καὶ ἦνα μίαν νύκτα κατέδαρθον. Et nocte quadam excubuerunt. καταδαρθεῖν, cubare, dormire. κωδίοις, in pellibus. Virg. lib. septimo:

Cùm tulit, & cæsarum ouium sub nocte silenti,
Pellibus incubuit stratis.

Et paulò pòst de rege Latino:

Atq; harum effultus tergo, stratisq; iacebat,
Velleribus. ——

Θορυβοῦντος τι, μὴ καταφρονῶν, &c. Id est, cauentes ne exercitus tumultuaretur, & ne hostes nacti occasionem ex eiusmodi tumultu aliquid incommodi, ac detrimenti darent exercitui.

Καὶ πολεμίους. Aliud verbum subaudiendum ἀναθαρσήσωσι. non μὴ θορυβῶν. itaque cauentes ne hostes sumerent animos, aggrederentur castra, atque ita incommodo afficerent.

Ἔχων. In sua potestate habens.

Ἐπὶ διαβολῇ. Post criminationem. accusator enim valet multum, quia priore loco dicit: multò plus si absente reo struat criminationem arbitratu suo.

Τότε. Tunc, in præsentia.

Τὰς χιλίας. Pro tota classe, vel pro sexaginta nauibus accipiendum. nam quas miserant Athenas cum legatis suis, eæ erant menstruum tantum stipendium.

Πόλισμα. L.V. vicum. oppidum F.P.

Καὶ ἐπειδὴ πλείονες. Placet repetere ista pauca, quia in his explicandis antè mihi ipse non placui, & illud ἐφαίνετο est durum admodum. reddebat rationem Thucydides, cur Syracusani etiam apparatent se vt irent contra Athenienses. Videbatur enim vix credibile, eos, qui præclarè secum actum iri existimare debuerant, si hostes ingruentes propulsare, & se, atque vrbem defendere potuissent, eos, (inquam) ire obuiam hostibus, atque adeo eos prouocare. Quia igitur parũ verisimile videri poterat, afferebat varias rationes Thucydides, vt hoc faceret probabile. Prima ratio fuit: deposuerant iam metum, & trepidationem illam primam abiecerant, quoniam hostes non accesserant, ita, vt ipsi primò existimabant. Secunda ratio: intercessit tempus, quo paulatim animos collegerunt, & quotidie magis ac magis confirmati sunt: has rationes suprà vidimus: iam adnectit alias: non solùm (inquit) hostes non accesserunt ad vrbem, sed etiam recesserunt potius ad remotiores partes insulæ mare Tyrrhenum, & occidentem versus: præterea Hyblam, quam oppugnauerant, capere non potuerant: ob istas itaque (inquit) causas paulatim eos contemnere cœperunt, & efflagitabant à ducibus, vt se aduersus eos ducerent.

Ἐφαίνετο. ἐφαίνοντο ἀντὶ puto legendum esse: alioqui admodum dura fuerit figura. τῷ, πρὸς τὸ συμφερόμενον.

Καταφρονοῦντες. Ratiocinabantur à minori sic: Si Hyblam expugnare non potuerunt, quæ nullo modo nobiscum comparanda est, ergo opes eorum planè contemnendę sunt, & vix nostrum impetum sustinere poterunt.

Οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ. Pacatis rebus, & tranquillis esse insolentior, cùm absunt pericula, adest fiducia.

Ἱππέας τε. Legendum est. addit aliud signum insolentiæ plebis: mittebant equites nonnullos ad castra Atheniensium, exploratum quid hostes agerent. Hi cùm alia probra (inquit) in eos ingerebant, tum illud irridentes percontabantur: venissentne vt sibi sedes quærerent, an vt Leontinos in suas restituerent.

Εἰ ξυνοικήσοντες. An incolæ insulæ futuri secum.

Ἀγγέλλοντες. Narrat duces Atheniensium co-

gnita fiducia, & insolentia Syracusanorum, ex ea re cepisse consilium, quo facilè hostes fefellerunt, & portum ingressi vrbem Syracusas subierunt, & nullo impediente castra loco peropportuno muniuerunt. hoc stratagema pluribus explicat. Mittunt virum quendam Catanæum sibi fidum, hostibus non suspectum ad Syracusanos: is docet Athenienses intra vrbem pernoctare, castra eorum, quæ erant extra vrbem, deserta esse: si veniat Syracusani certa & statuta die, Catanæos portas vrbis clausuros, cæsuros ipsos Athenienses, naues incensuros, Syracusanos facilè castris potituros: missum se narrabat à certis ciuibus Catanæis, qui erant noti Syracusanis, & qui fauebant rebus eorum. Habita est fides nuntio. veniunt Syracusani cum summis opibus Catanam. Athenienses interea cognito per exploratores eorum aduentu, soluunt inde sub noctem, & Syracusas aduolant: nullo impediēte portum, & locum castris opportunum capiunt: atq; ita Syracusanis imposuerunt. Hæc est summa, sed explicat consilia ducum, cur clā stratagemate potiùs, quàm aperto marte agendum cum Syracusanis censuerint.

Ὡς πλεῖστον. Quàm longissimè.

Ἀναμένοντας αὐ- [illegible]

Καὶ οἱ. ... τὸ ἄστυ.

Τοὺς γὰρ ἂν ψιλούς. τὰ ἑξῆς, τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς ... &c. Βλάπτειν ἂν μεγάλα τοὺς ψιλοὺς, &c.

Εἶναι ἐν ἐλπίσι ... τὸ ἐξαγγεῖλαι.

Ἀναλαβόντες. Collectis.

Σὺν νυκτί. Ne ab hostibus cernerentur.

Μετὰ τῆς γνώμης καὶ ἐς τὰ ἄλλα. Adiuuante fiducia, quam conceperant aliis de causis, & deliberatione iam facta.

Ἐς τὰ ἄλλα. Aliis in rebus: in virtute sua, in contemptu hostium, in eo quòd Hyblam expugnare nequiuissent.

Ἤδη τὸ. Facultas, & occasio.

Προεῖπον πανδημεί, &c. Id est, præceperunt Syracusanis, vt frequentibus copiis ad eam expeditionem se appararent. Militaris locutio.

Ἐς τὸ κατὰ τὸ Ὀλυμπιεῖον. χωρίον, αἰγιαλόν, λιμένα, aut aliud eiusmodi subaudiendum.

Καὶ οἱ ἱππῆς. Interim Syracusani equites, qui primi Catanam peruenerant.

Ἀνεῖτε. Soluit.

Ἀποτραπόμενοι. Reuersi, regressi.

Ἐβοήθουν. Suppetias ferebant.

Μακρὰς ὁδοῦ οὔσης αὐτοῖς. Erat enim longum iter illis faciendum. hoc additum ab authore, vt probabile faceret, datam fuisse facultatem Atheniensib. loci capiendi, & castra muniendi.

Καθεῖσαν. ὁδοιπόρουν puto legendum.

Καὶ ἐν ᾧ. Id est, bene munito, & natura, & artificio, ita vt ab equitatu infestari non possent, prœliū inire nisi vellent non cogerentur.

Σταύρωμα ἔπηξαν. L. V. cancellatimque confixis naues prætexuerunt. F. P. quid sibi velit non intelligo. vallo eas muniuerunt. πηγνύναι σταύρωμα, figere vallum, siue palum. ἐς δὲ χάρακα. ἔκοψαν, rescindunt.

Διὰ τὸ τὰς ἐπιστήμας. Quia plus audaciæ, quàm scientiæ rei militaris habent.

Ὑπομιμνήσκω. Commonefacio.

Καὶ τὸν τῶν ἄλλων αἰσχύνην, Id est, veriti potius incōmoda & difficultates, quas proposui, quàm hostiū terrorem.

Ἐπαναβαίνων. [illegible]

Ὑπὲρ ἔλεγον. Tardiùs illi quidem veniebant, scius veniebant.

Καὶ τὴν θέρμην. Alacritatem etiam initiam intendebant, intercimnebant, non declarabant initiam alacritatem.

Καὶ ἔφευγον ... Fugabant, in fugam vertebant.

Οἵους εἰκός. Quales verisimile est, id est, leues, sequitur enim ψιλοί.

Σφάγια. Auspices deinde hostias profecturi, mactandas scilicet.

Τὰ νομιζόμενα. Capra litabant Lacedæmonij, alij alio pecore. Ξενοφῶν ἐν Λακεδαιμονίων πολιτ. pol. 14. [illegible]

Οἱ δ' ἐχώρουν. Illi tendunt in hostem.

Αὐτόνομοι. Iam qui voluntarij venerant.

Ξυγκτήσασθαι. Vt in quærendo imperio eos adiuuarent.

Ἐφ' ᾧ ἄλλο ... Θουκ. ... 16 ... 18.

Ὥρα ἔτους. Propter anni tempus.

Ἀθηναίοις ἀνιππευσιν, vel habita ratione Atheniensium, qui nullum habebant equitatum.

Τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν. Quia cremauerant rogo impositos.

Ἐς τὸ ἔαρ. ἅμα ἦρι.

Οὐ μόνον τοσοῦτον ἐλασσωθῆναι. Et tamen non tantum se victos, quantum existimabant.

Μετὰ τοῦ θαρσοῦ τῆς ἐπιστήμης. Coniunctam cum fiducia scientiæ rei militaris scilicet.

Ὅπως ξυμμαχία ... L. V. ad societatem cōtrahendam. F. P. vt auxilia sibi mitterentur.

Βεβαιότερον, Constantius quàm antea.

Ἐς δὲ ... Quia iam clandestinè ... τὰς τερμάτων.

Σταύρωμα περιείληφαν. Circundatis, & munitis castris vallo.

Κατὰ τὸν. αὐτὸ ...

Ἐς τὸ ... λοιπόν. Et in posterum ne auxilium ferre recusarent.

Βουλόμενος προδιαβάλλειν τοὺς Ἀθηναίους. Admonet Thucyd. Homerica imitatione, qualis futura sit oratio Hermocratis.

Ἀμελεῖς) (ἴσως. διαλύσας) (οἱ ...

Τῶν ...

Ἀνοικείων. Dissocient à nobis.

Λόγος. Eloquentia. L. V. suis rebus, sed malè.

Κακουργεῖν. Incommodo, ac detrimento afficere.

Ἀμφότερα γὰρ τὰ δ. Vtrumq; enim hoc incommodum accidit potentibus: vtroq; enim hoc incommodo premuntur potentes. L. V. obscurius hæc vertit, inuidiæ enim ac timori imbecilliorum obnoxij sunt potentiores.

Βούλεσθαι ἐλπίζει, αἰεὶ ... Βούλεται ἐλπίζειν, ... ἐλπίζει.

Τὸν αἰτίων. Quia Deus habet (quasi dicat) potestatem in fortunam: homo in suam voluntatem.

Τὰ ἄλλα ... δικαίωμα ...

Ἐπεξάγων ἀθέλων. Propositum tenuerunt.

Καὶ μὴ δοκεῖν περισκοπεῖν ... Nec existimandum est studiū illud studium. L. V. ... illud circunspectum vobis esse videatur, &c. ... habebat fortasse codex vnde vertebat.

Εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς. Nam si propter vos qui recusatis ferre auxilium, qui oppugnabitur, euertetur, qui expu-

expugnabit, vincet, quid aliud estis facturi, quàm vt eadem absentia nostram salutem euertatis, illorum vim, & improbitatem non coerceatis?

[illegible]. Insidiis appetimur.

Τοῖς ὑμετέροις γνώμαις. Vestris consiliis, vestra culpa.

Τῶν αὐτῶν [illegible]. Quia laus & gloria erit Atheniensium solùm.

[illegible]. Veneramus huc, vt veterem societatem renouaremus.

[illegible]. Sed quoniam Syracusanus nos lacessiuit.

Καὶ [illegible]. Causæ timoris quia numero superiores sunt: quia vicini, & finitimi.

[illegible]. Iniicimus rationem, qua, &c.

[illegible]. Leuati sumus onere imperij, liberati sumus.

Οὐδὲν [illegible]. Quia nō decebat, nō cōueniebat.

Καθεστῶτες. Creati.

Οἰκοῦμεν. διοικοῦμεν. Administramus.

[illegible]. Rati nos ita munitè in potestatem Peloponnesiorum venturos esse, si potentiam haberemus, qua vim eorum propulsaremus.

Καὶ ἐς τὸ [illegible]. Atq; vt ingenuè, vereq; dicā.

[illegible]. 180. [illegible].

Τὴν [illegible]. Suam salutem quærere, parare.

[illegible]. Oratione grata, id est, audire libenter quę dum metuunt, placent: sed sedato metu, ea sequi quæ salutaria videntur.

[illegible]. Est perinde ac si diceret, necessitate cogimur & illos Chalcidenses, &c. premere imperio, & vos sic velle liberos.

[illegible]. Vt res istas cum amicis rectè constituamus.

Καὶ [illegible]. Nam propterea, vel eatenus enim summa necessitudine nobiscum coniuncti estis.

Τὰ μὲν γὰρ [illegible]. Nam bello domestico.

[illegible]. Sufficimus, pares ad resistendū sumus, per nos ipsi sufficimus ad hostē propulsandū: nos soli sine aliorū auxiliis hostē propulsare possumus.

[illegible]. Obiter eleuat, & refutat illud Hermocratis, [illegible], &c [illegible]. & tamen prętexere iam libertatem nos velle afferre istis.

[illegible]. Quod autem vtile est siue regi, siue reipublicæ, hoc etiā à ratione alienum nō est, rationi consentaneum est: q. d. vtile, ergo etiam honestum.

[illegible]. Expolitio, ita, vt non necessarij, qui perfidi, malè fidi.

Πρὸς ἕκαστα. Pro rebus singulis. Locus communis. [illegible].

[illegible]. Neq. est de nostra fide dubitandū.

Καὶ [illegible]. Et volunt vos istis de nobis suspicionibus ad conspirationem secum solicitare, &c.

[illegible]. Ita sunt coniungendæ, & coagmentandę sententię, paulò antè dixerat Camarinęos euocasse olim copias, & auxilia Atheniensium, vt sibi succurrerent, nec paterentur se euerti à Syracusanis: quod ni facerent, ipsos quoque in discrimen aliquando venturos esse. iam itaq; efficit se venisse vitandi causa istius discriminis: & simul occurrit ad illud, cur tantis opibus & tanto apparatu venistis? [illegible], quia Syracusanorum potentia est magna, & formidabilis.

[illegible]. Propter longam nauigationem.

Καὶ [illegible]. Tum difficultate custodiendi vrbes magnas, & quæ egent equitatu, peditatuque non classibus, si eas tueri velis.

[illegible]. non dixit [illegible], sed [illegible], vt innueret vicinos esse, sed infestos & hostes qui illis immineant.

[illegible].

[illegible]. Exempla. dederunt documenta cùm alia tum illud in Leontinos, quos euerterunt funditus.

[illegible]. Per amplificationem appellat societatem. orantes ne nos deseratis, qui cęteram salutem vobis, & nobis mutua opera afferimus.

Πολλὰ [illegible]. A multis cauēdum nobis est, multa cauenda nobis sunt.

Καὶ ὑμεῖς μήτε ὡς [illegible]. Quare vos nolite iam quasi iudices rerum gerendarum, aut censores à bello suscepto deterrere, id quod factu perdifficile iam est.

[illegible].

Καὶ [illegible].

[illegible]. Et qui saluti alterius insidiatur.

Διὰ τὸ [illegible] ἐλπίδα. Quia proposita est certa spes alteri impetrandi nostra auxilia, alteri refrænandæ eius libidinis.

[illegible]. Temperare ab iniuria, & vi.

[illegible]. Pro eo quod semper cauetis eorum insidias, iuncti nobiscum eos appetite bello, & par pari referte. [illegible].

[illegible]. Erant affecti istum in modum.

[illegible]. Fauebant & erant beneuoli Atheniensibus.

[illegible]. Dubitanter.

[illegible]. Primùm sunt mihi diluenda mea crimina.

[illegible]. Passiuè de criminibus, quibus premor.

[illegible]. Suspicionibus de me conceptis. leuiore verbo odia, & hostiles inimicitias appellat. [illegible].

[illegible]. Nam aut ad Lacedæmonios, aut ad maiores Alcibiadis referri potest: sed germanus sensus postulat, vt ad auum Alcibiadis referatur. vide supra. obiter igitur ferit purgationem suorum, quamuis crimen non exprimat.

[illegible]. Medicorum verbum, instaurans, redintegrans, reficiens.

[illegible]. Conciliantes, adiungentes.

[illegible]. Imposuistis.

[illegible]. Incerta persona pro certa, id est, si vos ô Lacedæmonij. sed innuit sic suā causam fuisse adeò bonam, vt plerisq; ferè probata fuerit.

[illegible]. Desinat sic sentire, mutet sententiam.

[illegible]. Rectè, & ratione adhibita, non libidine, & ira, atq; inimicitiis. [illegible].

Τοῖς γὰρ [illegible]. Nam semper tyrannidi infensa fuit nostra familia. [illegible]. Herod. lib. 6.

[illegible]. Ratio, quia libertatis fuit studiosa. confirmatio. qui enim tyrānis aduersantur, hi statum popularem tuentur.

[illegible].

[illegible].) ([illegible].

[illegible]. Nos autem dum Reipublicæ præsul-

mus, idegimus, vt eam conseruaremus in ea forma, qua accepimus, & in qua maxima, liberrimaq; futura erat.

Πίεσε. [illegible]

Πολλά [illegible]

Κεφαλαιώσω. Perstringam.

Καὶ [illegible]

Τὰ [illegible] Vos bellum gerere omni ope, acriter, strenuè.

Γνώσεσθε δέ. Admonet ocius, quod sint facturi faciant.

Ἐγκρατῶς. Vehementer, acriter.

Οὐδὲ [illegible] λόγον, &c. Neque orationem meam vocari in suspicionem studij, & alacritatis animorum, qua solent vti exules.

Περιεωρώμενοι. Occasionem obseruantes.

Προσλάζαντες. [illegible] Cùm præfecissent.

Ἐκ τῶν παρόντων. Pro præsenti rerum facultate.

Μάλιστα. [illegible]

Ἀφικτο δέ. Ordinem temporum sequitur. sub eadem tempora peruenit triremis, &c.

[illegible] Præter literas mandata etiam data fuerant.

Τροφήν. [illegible]

Ἐπισιτισάμενοι. Sumptis cibariis necessariis.

A Προσδεξάμενοι. Cùm in fidem accepissent certis conditionibus.

Ἀπεχώρησαν. Retrocesserunt, redierunt, regressi sunt.

Ἐξήρτητο. Tres affert difficultates: vna est, quia erant præruptæ: altera, quia altæ: tertia, quia patebant, & poterant conspici ex vrbe.

Ἑξακοσίους. 600, vertit L. V. in codice vnde vertebat fortasse ita erat ἑξακοσίους. at 700 vertendum.

Ἐν στενῷ ἰσθμῷ. Angusto terræ limite.

B Διακινδυνεύειν. Fortunam belli periclitari.

Ἀποκλεισθῆ γίγνεται. Excedere. [illegible]

Καὶ ξύλοις. Et foribus, atque asseribus substratis.

Ξυλαπτατια. Asseres.

Διαβαδίσαντες. Transgressi.

Πολέμῳ. [illegible]

Πολέμῳ. Bello, armis seruatum se iri, vel saluos, & superstites futuros desperabant.

Ξυμβατικός. λόγοι ξυμβατικοί, lib. 5. [illegible]

C Κύρωσις ἐγίγνετο. [illegible] Nihil tamen transigebatur.

Εἶχον [illegible] ἐς ἀλλήλους. Domesticam cóceperant suspicionem: inter se alij aliis erant suspecti.

Ἡ δυστυχία. Nam inter cætera, quæ requiruntur in Imperatore, felicitas etiam desideratur, vt Cic. pro lege Manilia docet.

FINIS APPENDICIS IN COMMENT.

CHRO-

CHRONOLOGIA HISTORIÆ THVCYDIDIS, AVTORE D. CHYTRÆO.

Anno mundi 3486 — 9

Anno post finem belli XERXIS

1. Athenienses suas coniuges & liberos ex Salamine & Trœzene reducunt in Atticam: & Themistoclis consilio, vrbem ac muros instaurant, Lacedęmoniis frustrà repugnantibus. Thucydides libro 1. pagina 59.60.

Anno mundi 3487 — 10

2. Et PIRÆEVM portum eiusdem Themistoclis consilio muniūt,& classem ampliorem ædificant, pagina 62.

PAVSANIAS, dux Spartanus, cum Aristide & Cimone Atheniensibus, Græcas vrbes, in Cypro & Hellesponto, quæ Persicis præsidiis tenebantur liberat. p. 63.

3488 — 11. *Olym.* 76.

3. Postea BYZANTIVM occupat, vbi captiuos Persas, clàm cæteris sociis, Xerxi remittit, ac literas ad Xerxem scribit, in quibus ipsius filiam, sibi coniugem dari petit:& vicissim se Spartam & reliquam Gręciam ipsi subiecturum esse pollicetur. Quúmque insolentior fieret,& sociis acerbè & tyrannicè imperaret, accusatus à sociis Spartā reuocatur, & à crimine proditionis absoluitur. Thucyd. lib. 1. pag. 63.64.84.85.

Anno mundi 3489

Interea Græcę ciuitates, Aristidis & Cimonis moderatione & humanitate inuitantur, vt relictis Spartanis, se Atheniensibus adiungant:& quotannis ad sumptus belli aduersus Persas conferunt 460 talēta, seu 27000 coronatos, in Delum insulam. Ac ipse Aristides summa integritate censum de tota Gręcia agens,& tributum singulis imponēs, Iusti cognomen accepit. Thuc. lib. 1. pag. 64. & Plutarchus in vita Aristidis.

3490 — 13. *Olym.* 77 — 14 — 15

5. Pausanias interea priuato nomine Byzantium redit: vnde vi eiectus ab Athenien. in Troade commoratur, & cum Persis cōsilia communicat. Quare secundò Spartam reuocatur, & in carcerem ab ephoris coniicitur: Sed quum se iuri sisteret, rursum dimissus est, pag. 85. 86. Thucyd.

Anno mundi 3493 — 16

Post fugam Persarum ex Gracia.

8. THEMISTOCLES, ab ingratis ciuibus ex vrbe Attica, anno 10 post prœlium ad Salaminem, eiectus, habitat Argis. Thucyd. pag. 88.

Quo tempore Pausanias communicasse cū eo consilia de Græcis in Persarum potestatem redigendis putatur.

9. CIMON filius Miltiadæ, dux Atheniensium, vrbē Eiona ad Strymonem expugnat, quā BOGES, dux Persicus, præsidio tenebat: cuius mentionem facit Herodotus lib. 7. pag. 264. & Thuc. pag. 65.

3495 — 18

10. Scyron insulam Cimon occupat, & ossa Thesei Athenas refert, Thuc. pag. 65. Plutarchus in vita Cimonis.

19

11. Vrbs Mycenarum solo æquata est ab Argiuis, teste Diodoro.

Anno mundi 3496

Circa hoc tempus Pausanias proditus ab Argilio, cui literas in Persiam perferendas tradiderat, cùm Ephori eum denuò comprehensuri essent, confugit in tēplum Palladis, in quo fame necatus est: cùm quidem mater ipsius Alcithea, primum lapidem, ad fores templi obstruendas, apposuisset. Thucydides pagina 87. & in Commentario Thucydidis Græco.

Cùm autē Lacedęmonij Atheniensibus nunciassent, Themistoclem socium fuisse consiliorum Pausaniæ, ideóq; vt proditorē supplicio afficiēdum esse: Themistocles ex Peloponneso fugit in Corcyram insulam, pag. 88.

Anno mundi 3498 — 20

12. Inde in Epirum, & ad regem Molossorum Admetum, antea sibi inimicum, diuertit: cuius filium manu tenens, supplex Admeto factus est. Sed cùm diutius eum defendere non posset Admetus, Pydnam misit, vt inde in Asiam transiret.

21

3499 — ARTAXERXES LONGIMANVS τὴν βασιλείαν ὅλην ἐπικρατῶς διῴκησε 44 annos.

14. Athenienses obsederunt Naxum insulam, Themistocle in Asiam, ad Artaxerxem, Persarum regem, fugiēte, pagina 89. Thucydidis.

Vrbs Syracusana à tyrannis liberata, circiter 60 annos libera floruit.

3500 *Olym.* 79

15. Circa hæc tempora Cimon, dux Atheniēsium, ad Eurymedontem Pamphyliæ fluuium Persas eadem die prælio nauali & terrestri profligauit.

Quam victoriam secuta esse celebris illa pax (qua omnibus in Asia ciuitatibus Græcis αὐτονομία & libertas concessa est) scribitur à Plutarcho in vita Cimonis. Legationis Atticæ ad Artaxerxē princeps fuit Callias, filius Hipponici: cuius mētionem facit Herodotus lib. 7. pag. 274.

Quòd autem Xerxes 15 annos post prælium Salaminium vixerit, & Artaxerxes hoc anno regnare cœperit, hoc modo ostēdi potest.

Inter finem belli Xerxis, & initiū Peloponnesiaci, intersunt 50 anni, teste Thuc. pagina 76. & Diodoro Siculo libro 11. Vixit autem Artaxerxes in imperio 44 annos, vt omnes consentiunt,

Post fugam Persarum ex Græcia.

Anno mundi		
3502	& obiit anno 1 belli Peloponnesiaci, vt Thuc. lib 4 scribit Ergo necesse est	Thasij ab Atheniensibus deficiunt, pagina 66. Terræmotus horribilis in Laconica ob violatos supplices εἵλωτας, in templo Neptuni, pagina 66.83.
3503	eum anno 37 ante initium belli Peloponesiaci regnū inchoasse.	18. εἵλωτες, seu serui Lacedæmonij, Ithomen in Messenia occupant. 66.
3504	ÆEgyptij deficiunt à Persis, Olymp. 80.	19. Thasij tres annos ab Atheniensibus obsessi deditionem faciunt, & omnibus nauibus, & venis metallicis priuantur, Thucyd. pag. 66. & Plutarchus in vita Cimonis.
3505	Esdras scriba ab Artaxerxe in Iudæam dimissus, politiam Iudaicam feliciter instaurat, 1 Esdr. 7. 8. Hinc sexaginta hebdomades Danielis aliqui cōputare incipiunt.	20. Lacedæmonij in bello cum Messeniis & εἵλωσι accersunt auxilia Atheniensiū: eaque Cimonis potissimum suasu impetrata, statim iterū dimittunt. Ibid. Id primū initium fuit dissensionis inter Athenienses & Lacedæmonios, quæ paulatim aucta est, donec bellū Peloponesiacum inflammaretur. Thuc. ibid.
	Inarus Rex Libyæ, Ægyptum occupat, Thuc. libro 1. pagina 68.71.	Cimon etiam, eius belli occasione, in exiliū eiectus, quòd Lacedæmoniis nimiū fauere videretur.
3507		21. Lacedæmonij opem ferunt metropoli Doriensiū contra Phocenses.
	Achæmenes frater Xerxis, ab Inaro & Atheniensibus in Ægypto cæsus Herodot. lib. 7. pag. 243. Thuc. 1. p. 71	22. Interclusi autē ab Atheniensib. ne in Peloponnesum redire possent, magno prœlio vincunt Athenienses, ad Tanagrā Bœotiæ. Post hoc prœlium, Cimon, Pericle authore, reuocatur in patriam. Plutarchus.

ARTAXERXIS LONG.

Sexagesimo secundo die post prœlium ad Tanagram, Atheniēses rursum vincunt Bœotos, & totam Bœotiam occupant.

3508 — 23. Athenienses 200 nauib. in Cyprum, & inde in Ægyptum nauigarūt, vt Inaro opem ferrent. Abfuerunt autē in Ægypto sex annos. Thucydides lib. 1. pag. 68. 69. 70. 71. 72.

3510 — 25. Interea domi Athenienses cum Corinthiis & Æginetis bellum gerunt, & Æginam vectigalem faciunt.

3511 — 15 — 26. Tolmides, dux classis Atticæ, Gythium portum Laconicæ, Methonem, Zacynthum & Cephaleniam occupat.

3512 — 27. Romani Legatos in Græciam & Athenas, tunc florentes, mittunt, vt inclytas Solonis leges describerēt, & aliarum Græciæ ciuitatum instituta, mores

Anno mundi — 14 — vtraq; cognoscerent, moderante tunc rempub. Atticam Pericle.

Alcmæon.

Ariphron. — Megacles.

Hippocrates.

Xanthippus pater Periclis, æmulus & accusator Miltiadis. Herod. lib. 6. p. 240. Dux classis Græciæ vicit Persas ad Mycalen, lib. 8. pag. 292. & strangulat Artaycten Sesti præfectum, li. 9. pag. 354.	Agariste neptis Alcmęonis, mater Periclis oratoris.	Megacles. Dinomache mater Alcibiadis.	Alcib. Clinias qui propria trireme ad Artemisiū pugnauit, lib. 7. pa. 206. postea in terfect. ad Choronæam à Bœotiis.	Phænippus. Callias πυθιονίκης, cuius mētio fit, lib. 6 Hero. p. 236. Hipponici postea vxor ta Pericli peperit Xanthippum & Paralum.
PERICLES orator, cuius nomen exstat in Herodoto lib. 6. pag. 239.	Ariphron frater Periclis.	ALCIBIADES fax belli Siculi. Thuc. lib. 6.	Hipparete vxor Alcibiadis.	Callias diues legatus Atheniensium ad Artaxerxem de pace, qua omnib. Gręcis ciuitatib. in Asia libertas & αὐτονομία concessa est, lib. 7. pag. 274. Herod. & Diod. Sic. lib 11.

Xantippus. Paralus.

ARTAXERX.

3514 — 16 — 29. Athenienses milites, amissis in Ægypto nauibus, pauci & inopes, per Cyrenen in patriam redeunt.

Expeditio Atheniensium in Thessaliam, ad Pharsalum, & Periclis in Acarnaniam frustra suscipitur.

3516 — 18 — 30. Post tres annos induciæ quinquennales inter Athenienses & Peloponnesios factæ sunt.

LEGES XII TABVLARVM, fons omnis publici priuatiq; iuris, à decemuiris Romæ perlatæ sunt, anno post eiectos reges 60.

31. Athenienses in Cyprū 200 nauibus profecti, duce Cimone, qui in obsidione Citij, vrbis Cypri, obiit.

Fœdus 30 annorū inter Lacedæmonios & Argiuos factum, Thuc. p. 353.

19 — 32. Bellum sacrum de iurisdictione templi Delphici à Lacedæmoniis gestum.

20 — 33. Bœoti exules recuperant patriā, cæso ad Coroneam Tolmide, & Atheniensibus ex tota Bœotia pulsis.

21 — 34. Eubœa & Megara ab Atheniensibus defecerunt.

Lacedæmonij vastant Atticam, duce Phistoanacte.

3520 — 22 — 35. Eubœa vniuersa à Pericle Atheniensibus subiicitur.

23 — 36. CENSORES primi Romæ constituti.

37.38.

Post bellum Xerxis in Græcia.

Anno mundi | ARTAX.

3522 — 37.38. Pax triginta annorum inter Athenienses & Lacedæmonios, 39.40. 41.42. & cæteros confœderatos, sancita. Thucydides pagina 74.

3528 — 30 — 43. Sexto anno, bellum Samium cœpit, in quo tandem Samus, muris & nauibus priuata, in Atheniensium pote-

31 — 44. statem venit, Thuc. ibid.

3530 — 32 — 45. Bellum inter Corinthios & Corcyræos de Epidamno colonia motum. Corcyræi vincunt Corinthios, ad Actium, pag. 17. 21.

Sequentem annum quieuerunt.

34 — 47. Corcyræi petunt societatem & auxilia ab Atheniensibus, pag. 23. Thuc.

Isocrates orator nascitur.

METON Astronomus [illegible] edidit.

3533 — 48. Athenienses auxilia mittunt Corcyræis cõtra Corinthios, qui ad Sybota Corcyræos vincunt, pag. 34.

36 — 49. Potidæa, instinctu Corinthiorum deficit ab Atheniensibus, qui eam obsidione cingunt, pag. 38. 39. Thucydidis.

3535 — 37 — 50. Confœderati conueniunt Lacedæmonem, & decernunt bellum contra Athenienses suspiciendum esse: anno 14 fœderis tricennalis, pagina 42. 43. 44. 45. 46. 57. 74. libro 1. Thuc. Anno ante natum Christum 427.

BELLI PELOPONN. ANNI

3536 Olym. 88 — 38 — 1. Thebani inuadunt Platæam cõiunctam Atticis, sed repellũtur, Thuc. lib. 2. pag. 99.

Terræmotus in Delo.

Archidamus rex Laced. Atticam populatur, pag. 107.

3537 — 39 — 2. PESTILENTIA ATTICA, pagin. 129. 130. Hippoc lib. 3. [illegible]

PERICLIS Encomium, pag. 136. 140.

Legati Laced ad Artaxerxem, intercepti, & occisi ab Atheniensibus, Thucyd. pa. 142. 143. Herod lib. 7. pa. 270.

Potidæa Atheniensibus dedita, pag. 144.

3538 — 40 — 3. Platæam obsidet Archidamus, p. 145. 146. 147. 148. 149. 150.

Phormion dux Atticus vincit classem Corinth. ad Naupact. pag. 154. 155.

PLATO natus est.

Olym. 89. Thuc. p. 175. — Bellum inter Thraces & Perdiccam filium Alexandri, Macedonum regem, pag. 165.

41 — 4. Lesbij ab Atheniensibus deficiunt ad Laced libro 3. pag. 172. 181.

3540 — 5. Paches dux Atticus recipit Lesbum, pag. 206. occupat Colophonem, præfecto præsidij calumniosè interfecto, pag. 191. 192.

IVDICIVM de capite & salute Mytilæneorum. 192. 193.

42 — Vrbs Platæensium dedita & solo æquata est, lib. 3. p. 219.

BELLI PELOPONN. ANNI

Anno mundi | ARTAX.

SEDITIO CORCYRÆA, pag. 220. 221. 230.

Athenienses mittunt auxilia Leontinis in Siciliam contra Syracusanos, pag. 231.

3541 — 43 — 6. Terræmotus crebri pag. 232.

Heraclea in Trachiniis colonia Lacedæmoniorum, pag. 235.

Delus expiata, pag. 242.

Laced. & Ambraciotæ, victi ab Atheniensibus ad Argos Amphilochium, pag. 248.

44 — 7 Messene in Sicilia deficit ab Atheniensibus, initio lib. 4.

3542 — Pylus munita ab Atheniensib. obsidetur à nauibus Laced. qui ab Atticis cincti obsidione, coguntur ad perẽdas conditiones pacis, pag. 260. 262. 270.

Nicias vincit Corinthios, pag. 281.

Crudelitas Corcyræa, pag. 283.

Mors Artaxerxis Persarum regis, pag 285.

DARII NOTHI.

3543 — 8. Athenienses capiunt Cytheram insulam, pagina 286. Thuc.

Siculi pacem inter se faciunt, pagina 289. 290.

Nisæa arx Megar. ab Atheniensibus capta, pag. 298. 299.

Brasidas dux Lac. proficiscitur in Thraciam, pag 299 302 304 occupat Acanthum & Stagirã, pag. 311. & Amphipolin pa. 322. 323. & Toronen, 326.

Delij obsidio, pag 312 317 319.

9. Induciæ vnius anni, inter Athen. & Laced. pagina 329.

3544 Olym. 90 — 2 — Brasidas interea Scionen, Mendam & alias vrbes Atheniensib. eripit, pag. 332 334.

3545 — 3 — 10. Cleon Atticus & Brasidas Lacedæm. confligunt ad Amphipolin. Vtroq; autem duce interfecto, vicerunt Laced pag 350.

Pax & fœdus 50 annorum inter Athen. & Laced. factum, quod cæteræ ciuitates Laced. confœderatæ non approbarunt. Id tantum 6 annos, & 10 menses durauit, pag 356. 359.

4 — 11. Fœdus Argiuorum, Corinthiorum, Mantiniensium, Eleorum &c. pag 363. 364.

Bellum inter Mantinienses & Laced. pag 367.

5 — 12. Alcibiadis prima mentio fit, lib. 5. pag. 374.

Fœdus Argiuorum & Athen.

Meliorum insulam capiunt Athenienses, pag. 410.

3552 Olym. 92 — 10 — 17. CLASSIS ATTICA IN SICILIAM MISSA, duce Alcibiade, Nicia, Lamacho, [illegible] ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ [illegible], lib. 6. pag 416. 432.

Alcibiades ad Lacedæmonios deficiens, hortatur vt bellum instaurent, & Deceleã medio itinere inter Athenas

Anno mundi 11 & Thebas, muniant, pagina 478.

18. Syracusanos obsident Athenienses, pag. 482. 486. Sed paulò post vincuntur lib. 7. pag. 493.

12 19. Agis rex Laced. munit Deceleam, pag. 500.

3552 Athenienses in Sicilia denuò victi, pagina 503. 527. 528. & horrenda clade profligati sunt, pag. 542. 544. 551. 555 Thucydidis. Et Diodorus Siculus lib. 13.

3555 20. Athenienses vincunt Peloponnesios ad Epidaurum, lib. 8. pag. 564.

Anno mundi Primum fœdus inter regē Persarum & Lacedæmonios, lib. 8. pag. 568. 594.

13 Alcibiades rursum à Laced. ad Athenienses deficit. pag. 584. 609. 612.

3556 14 21. Status 400. Athenis constitutus anno 100. post exactos reges, pag. 601. qui paulò post dissoluitur, pagina 624.

Clades Atheniensium ad Eretriam accepta, pag. 622.

Thrasyllus dux Atheniensium vincit classem Laconicam & ducem Mindarū, inter Sestum & Abydū, pag. 628.

THVCYDIDIS LIBRORVM ARGVMENTA,
EX EODEM DAVIDE CHYTRÆO.

PRIMVS LIBER, post exordium (quo magnitudinem belli Peloponnesiaci, collatione veteris Græciæ bellorum, amplificat) occasiones & causas belli Peloponnesiaci, orti ex fœdere Corcyreorum & Atheniensium aduersus Corinthios, & obsidione Potidææ, & exclusione Megarensium à portu Attico: deinde historiam quinquaginta annorum, qui inter finem belli Xerxis, quod Herodotus descripsit, & initium belli Peloponnesiaci, intersunt, breuiter commemorat. Postremò, legationem Lacedæmoniorum, quæ Atheniensibus, etiam religionis prętextu, bellum indicit: & memorabiles historias, de duorum Gręciæ liberatorum, Pausaniæ, & Themistoclis, interitu: & huius etiam sapientiæ encomium illustre & admirandum recitat.

SECVNDVS LIBER, trium primorum belli Peloponnesiaci annorum historiam, pestilentiæ Atticæ descriptionem, & Pericleæ autoritatis & eloquentiæ encomium nobile, & deditionem Potidææ, ac victoriam Phormionis continet.

TERTIVS, defectionem Lesbiorum ad Lacedæmonios, & deliberationem Atheniensium de occidendis Lesbiis, postquam à Pachete recepti erant. Item deletionem vrbis Platæensium: crudelissimæ seditionis Corcyreæ descriptionem: insulæ Deli expiationem: & semina belli Siculi, recenset.

QVARTVS, anni septimi, octaui, & noni historiam: obsidionem Pyli: mortem Artaxerxis Longimani: finem seditionis Corcyreæ, pacem Siculam, & Brasidæ ducis Laconici res in Thracia feliciter gestas, complectitur.

QVINTVS, prœlium Brasidæ Lacedæmonij & Cleonis Attici ad Amphipolin, in quo Ambo duces, anno belli decimo, interfecti sunt: & formulam fœderis quinquaginta annorum inter Græcos sanciti recitat, vnà cum historia sex annorum & sex mensium, quibus solis induciæ durarunt.

SEXTVS, Siciliæ descriptionem, & deliberationes de bello Siculo: & Alcibiadis defectionem ad Lacedæmonios comprehendit.

SEPTIMVS, cladem Atheniensium & Niciæ miserabilem in Sicilia.

OCTAVVS, mutationem democratiæ Atheniensis in statum quadringentorum, & Alcibiadis reditum ad classem Atticam, & felix prœlium nauale Thrasybuli ad Abydum describit, & vsque ad vicesimum primum belli Peloponnesiaci annum peruenit. A quo Xenophon incipiens, τὰ ἑλληνικὰ vsque ad captas à Lysandro Athenas, & sequentium quadraginta annorum bella Græca, ferè vsq; ad Philippi Macedonis initium, attexit.

Adiungent autem studiosi historiæ Thucydideæ, etiam Plutarchi Periclem, Niciam, & Alcibiadem. Et primo potissimùm Thucydidis libro & historiæ quinquaginta annorum à Xerxis fuga vsque ad belli Peloponesiaci initium, lucē adferent Themistoclis, Aristidis & Cimonis vitæ: in quibus nō exempla tantummodo consiliorum, & virtutum, & euentuum, multa & illustria integrè exponuntur: verùm etiam plerumque ad regulas seu γνώμας, quæ sunt normæ actionum vitæ, accommodantur. Atque hæc prima & præcipua historiæ Thucydideæ vtilitas est, quòd σωφροσύνην πολιτικὴν, seu sapientiam gubernatricem rerumpub. & communis vitæ, præceptis & exemplis insignibus instruit & confirmat.

CONCIO-

CONCIONVM, SEV ORATIONVM THVCYDIDIS ARGVMENTA, A IOBO VERATIO CONSCRIPTA.

ORATIONIS CORCYRÆORVM, SEV CORCYRENSIVM, ARGVMENTVM.

CONFLATO inter Corcyraos & Corinthios bello ob defensionem Epidamni, quum eam urbem ab exulibus vexatam tutarentur Corinthij, ab exulibus autem starent Corcyrai, quod ea se esse virin, qua populi coloniam probaret: effetque atrox editum prœlium, quo magnam cladem Corinthij accepissent, iiq; deinde bellum summis viribus undequaque contractis repararent: Corcyrai, quum tanti apparatus vim se posse sustinere diffiderent, miserunt qui ab Atheniensibus auxilium peterent, & cum iis societatem si ab illis posset impetrari, iungerent. Idem Corinthij fecerunt, eodémque se contulerunt. Athenienses, vt, quid sibi facto opus esset statuere possent, conuocata concione, vtriusque populi legatis dicendi pro concione potestatem fecerunt. Priores dixerunt Corcyrai, quorum est hac oratio. Hi conantur maxime duo probare: vnum, nihil a se iniquum postulari: alterum, eam societatem non modo nulli detrimento futuram populo Atheniensi, sed etiam summo præsidio, si sibi cum populo neque imbelli neque inermi coniunxerint. Quinetiam expedire ipsis ut ita faciant. Maxime vero illud caput attingunt, non violari hoc fœdere conditiones pacis cum Lacedamoniis transactas. Vide Thucydidis paginam 23.

ORATIONIS CORINTHIORVM ARGVMENTVM.

Respondet hac oratio superiori. Nam duobus capitibus tractatis a Corcyrais, totidem sua opponunt Corinthij, & respondent ad omnia qua allata sunt ab aduersariis. Atque vt Corcyrai se causa aquitate niti, & quod ex vsu Atheniensium esset postulare dixerant, ita hi a se aquitatem stare, & se omnia iusta persequi nituntur ostendere. Ad prioris confirmationem repetunt iniuriarum primordia, belli causas, Corcyraorum petulantiam, suis coloniarum, consilium suum in defendenda Epidamno, vrbe ab ipsis oriunda: tractántque hac in contrarias partes omnia. Posterius vero probant duobus argumentis, quod patet ex eorum partitione. Nam ea qua in eam partem afferunt, vt probent licere saluo iure atque adeo expedire sis societatem suam, diuidunt in δικαιώματα, & χάριτος ἀνταπόδοσιν id est, in iura, & relationem gratia: vt alterum iure nitatur, alterum aquitate. Ad extremum multa dicunt de honestate, qua est iis anteferenda, qua quum turpia sint, tamen aliquam pra se ferunt vtilitatis speciem. Vide paginam 27.

OARTIONIS PELOPONNENSIVM ARGVMENTVM.

Iuerant auxilio Corcyrais Athenienses aduersus Corinthios, & eorum auxiliares, quos acciuerant ex Peloponneso: in quo videbantur violare fœdus id quod cum Lacedamoniis & Peloponnesiis illorum sociis pepigerant. Indignè ferebant Corinthij, illarum virium accessione confirmari hostes suos. Miserunt ergo ex sociis, qui denunciarent iis vt aut bello desisterent, aut se hostes profiterentur, & hostilis specimen animi in suo supplicio ederent. Vide paginam 35.

ORATIONIS ATHENIENSIVM ARGVMENTVM.

Respondent Athenienses Peloponnensibus, se non contra rem Corinthiorum venire, sed præsidio Corcyra esse missos: itáque sibi in animo esse facere. Vide paginam 36.

ORATIONIS CORINTIORVM ARGVMENTVM.

Corinthij, quum se Atheniensibus impares esse, & multis iam cladibus exhauriri intelligerent, ad Lacedamonios, communes socios, qui ab eo bello omnino abfuerant propter fœdus Atheniense, confugerunt. Venerunt eodem sociarum Lacedamoniis ciuitatum legationes de Atheniensium iniuriis. Ibi pro se quisque ab Atheniensibus se indignis modis accipi questus est. Ad extremum dixerunt Corinthij multo ardentius & copiosius quam alij legati. Hac eorum est oratio, plena acrimonia, partim in insolentiam Atheniensium, partim in tarditatem Lacedamoniorum. Itaque duo maxime illius sunt capita: vnum, quo grauiter inuehuntur in Athenienses, & ostendunt in quo & quam atrociter ab iis violentur: alterum, quo nimiam lentitudinem Lacedamoniorum increpant, quod ne multis quidem iniuriis appetiti, neque se neque socios vlciscantur. Indignitatem tanta iniuria exaggerant comparatione vtriusque populi, Atheniensis & Lacedamonij. Denique aut sibi alios quarendos socios, aut Lacedamoniis causam esse suscipiendam denuntiant. Vide paginam 43.

ORATIONIS ATHENIENSIVM ARGVMENTVM.

Respondent ad criminationes Corinthiorum Athenienses legati. Ac primum, vt cautum sit suae ciuitatis dignitati, negant se causam quasi in iusto iudicio dicere: ne hac causae dictione ream suam ciuitatem constituere videantur. Sed se eo descendere, vt ab omni temeritate consilij, ad quam querelis aduersariorum suorum deduci iam Lacedaemonij videbantur, eos auocent. Tota est oratio in causis exponendis & rationibus, quibus primum partum, deinde amplificatum est Atheniense imperium. Dicunt de iure, de autoritate, de necessariis causis quas habeant retinendi dominatus. Crimen autem obiecta impotentis dominationis a se amoliuntur. Quae illi obijciant, ea esse praemia suae virtutis, & iura cum imperio coniuncta. Monent Lacedaemonios ne temere bellum renouent, sed intelligant sibi idem a sociis, qui nunc certatim ad eos confluunt, & imperium deferunt, posse impendere, quod nunc ipsi experiantur, qui summo Graecorum consensu hoc imperij erant adepti. Vide paginam 48.

ORATIONIS ARCHIDAMI ARGVMENTVM.

Quum esset ab vtrisque peroratum, à legatis sociorum & ab Atheniensibus, res à Lacedaemoniis in contentionem est adducta, bellum Atheniensibus indici placeret necne. Quum ad bellum inclinati essent animi, & in eam sententiam multis ex partibus iretur, Archidamus Spartanus rex sententiam dixit moderationis & grauitatis plenam: qua non placere quidem sibi Atheniensium in socios petulantiam ostendit, verum belli gerendi nondum sibi maturitatem videri venisse. Neque enim satis esse graues eius suscipiendi causas, gerendi vero facultates idoneas multo minus. Autor igitur est vt legati Athenas ad res repetendas mittantur, quo interim tempore bellum maturius comparari possit. Vide paginam 53.

ORATIONIS STHENELAIDAE ARGVMENTVM.

In eo consessu Lacedaemoniorum de quo diximus, Sthenelaidas, ephororum vnus, sententiam dixit, quam hac oratione complexus est Thucydides. Respondet breuiter, sed acute & acriter, ad ea quae fuerant dicta tum a legato Atheniensi, tum ab Archidamo: aduersus illum, de necessitate belli gerendi, quum praesertim ne Athenienses quidem diffiteantur quin pactiones violarint: aduersus hunc, de viribus ciuitatis, & omnibus belli adiumentis de grauitate, quae non ad moram belli necessarij, sed ad celeritatem conferenda sit. Specimen Laconicae breuitatis cum acrimonia coniuncta. Vide paginam 57.

ORATIONIS CORINTHIORVM ARGVMENTVM.

Conuentus magni habebantur Lacedaemone à ciuitatibus sociis de bello Atheniensibus inferendo, quòd ij conditionibus communis pacis non stetissent. Summus ibi erat consensus bellum decernentium: Corinthij vero, odio in Athenienses incensi incitatos iam sua sponte socios impulerunt etiam hac sua oratione vehementius. Quum enim intelligerent, si qua esset in bello decernendo & suscipiendo mora, duabus potissimum de causis eam [illegible]: vel quod satis graues tanti belli tamque calamitosi futuri causas non esse iudicarent: vel quod vererentur vt hostium vires & apparatum adaequare ipsi possent: aduersus ea opponunt vniuersae huius orationis membra duo, belli huius necessitatem, & copiarum firmitatem. Inculcant tamen studiosius aequitatem causae, quum & hereditariam libertatem, & maiorum gloriam, patrium decus, & ignominiam subeundae seruitutis proponunt. Eam esse causam pro qua nullae non dimicationes vltro sint deposcendae: eas autem vires quae illis metum omnem debeant eripere. Grauis sententiis oratio. Vide paginam 77.

ORATIONIS PERICLIS ARGVMENTVM.

Lacedaemonij, decreto iam domi omnium sociorum suffragiis in Athenienses bello, cuius ipsi duces essent, per speciem tamen tentandae pacis legationes Athenas mittebant: per eas Atheniensibus duras conditiones imponebant, denuntiabantque bellum, nisi obtemperassent. Athenienses non satis certum habebant quid in re tanta statuerent. Obtemperare vni ciuitati adeo imperiosae, incommodum erat & ignominiosum: repudiatis conditionibus bellum suscipere, erat laboris & difficultatis plenum. Itaque re delata ad concionem, dictae sunt variae sententiae. Pericles, ciuitatis ea tempestate facile princeps, & copiose & grauiter suam dixit: quae hac oratione est comprehensa. Hic belli gerendi potius est autor, quam tam iniquae conditionis subeundae. Non posse enim honestam esse pacem, quae tantis incommodis redimeretur. Argumenta eius sunt praecipua duo: vnum, a causa belli suscipiendi, quod non ipsi allaturi, sed illatum propulsaturi sint, in tanta praesertim hostium iniquitate & audacia: alterum, est ab illius gerendi facultate. In quo nerui reipub. & belli ratio expenduntur, & eadem in hostibus tractantur. Concludit locum illum qui est de opibus reipub. a cohortatione ad eas retinendas: alterum verò illum qui est de necessaria defensione, concludit, quum quid ad mandata legatorum responderi velit, ostendit. Vide pag. 92.

ORATIONIS ARCHIDAMI ARGVMENTVM.

Comparato bello à Lacedaemoniis & sociis Peloponnensibus aduersus Athenienses (cuius semina antè habuimus) & contractis in vnum copiis, Archidamus, rex Lacedaemoniorum, qui illius belli summam obtineret, conuo-

cauit sociorum proceres, eosq; quum conuenissent, hac oratione hortatus est, vt pro se quisq; suas partes in eo bello susciperent, & fortiter tuerentur. Fiduciam, quam ex ingenti sua multitudine concipere poterant, conatur iis extorquere. Nullum esse hostem negligendum, nedum Atheniensem, qui & belli gloria & viribus praestaret. In bello gerendo fortitudinem esse adhibendam & cautionem: remouendam ignauiam. Vide paginam 105.

ORATIONIS PERICLIS
ARGVMENTVM.

Quum vetere instituto solerent Athenienses eos qui pro patriae salute occubuissent, publico funere efferre, & pro se quisq; quem ex iis videretur donis cumulare, & communi rogo omnes cremare, atq; ad extremum, publicum laudatorem adhibere, qui in media populi corona, funebri oratione eos collaudaret: idq; tum vsu venisset, vt compluribus ciuibus is honos esset exoluendus, de communi populi sententia laudatio sepultorum ad Periclem, summum in ea repub. virum, delata est. Ibi igitur ille orationem hanc habuit, in qua commendaturus ciues de repub. bene meritos, laudationem repetit altius a maiorum institutis, totiusq; reipub. statu genere & moderatione: vti ipse exordio suo declarat. Hic totus est in eo, vt sua reipub. constitutionem & administrationem omnibus aliis, maximè Spartanae, anteponat. Reliqua verò orationis partes eae sunt, quae esse debent funebris orationis (excepta lamentatione, qua dedita opera non vtitur) laudatio mortuorum, consolatio consanguineorum, ad quos luctus ex eorum morte perueniebat: & cohortatio quam ille ad aetates & genera ciuium accommodat. Laudat sepultorum fortia & animosa facta. Consanguineorum moerorem consolatur, tum commendatione egregiae mortuorum virtutis, tum spe recuperandorum similium. Hortatur autem ad imitationem similis virtutis, quam hi in salute patriae expromplissent. Vide paginam 121.

ORATIONIS PERICLIS
ARGVMENTVM.

Atheniensis populus, qua erat leuitate, vsus Periclis consilio, bellum aduersus Lacedaemonios sociosq; eorum ciuerat: & primus quidem illius belli annus exitum habuerat satis tolerabilem: sed alter tristissimum, cùm vastitate totius penè agri tum vero dira atq; inaudita pestilentia, quae ita erat passim per Atticam grassata, vt miseranda solitudo esset consequuta. His malis consternatum populum coepit illius consilij poenitere: vt iam pax vel paulo turpior probaretur, & perniciosi consilij autor Pericles lacesseretur pessimeq; audiret: maximè hoc nomine, quod eo duce sedebant in vrbe nec acie dimicabant, & in eorum oculis populatio agri Attici fiebat. Pericles, vt a se illam inuidiam auerteret, hanc orationem pro concione habuit. Docet nihil esse quamobrem eos necessarij consilij poeniteat, quod ad eorum defensionem, non ad aliorum vexationem pertineret. Deinde, vel si causas habeant poenitendi grauissimas, tamen non debere illius mali culpam in vnum se conferre: quum in deliberando alieno quidem consilio essent vsi, sed in decernendo libertate & autoritate sua. Prius illud confirmat argumentis tum a persona sua, tum ab ipsa re petitis. Nam se eum esse qui & sapienter prouideret, quaeq; prouidisset, & è repub esse intelligeret, aperiret. Rem vero eam esse quae apud homines honestos nihil habeat dubitationis. Nemini enim dubium esse quin libertatis defensio sit necessaria. Posterius probat, quum ostendit non debere id sibi esse fraudi quod ipse senserit, omnes autem comprobarint. Vide paginam 136.

ORATIONIS PLATÆENSIVM
ARGVMENTVM.

Lacedaemonij infensi Atheniensium potentiae socias ciuitates ab illis auertere conabantur: in his erant Plataea. Ad quas obsidendas quum venirent, & iam agrum popularentur, legationem miserũt Plataeenses, quae questa est quod contra foedus & iusiurandum patrum suorum Plataeis infesti essent: quibus paucis antè annis patres eorum persanctè cauerant, & sartam tectam ciuitatem liberamq; esse voluerant. Vide paginam 146.

ORATIONIS ARCHIDAMI
ARGVMENTVM.

Archidamus regio iure summam rerum tenebat in ea expeditione aduersus Plataeas. Itaque respondet legatis Plataeensium se patrum suorum beneficia minimè iis eripere velle, sed eam conditionem ferre vt ne in vllum bellum societatemve se interponerent: aut, si bellum iis placeret, ea arma sequerentur quae pro Graecorum libertate capta essent. Vide paginam 146.

ORATIONIS ARCHIDAMI
ARGVMENTVM.

Quum à patribus iusiurandum intercessisset, quo cautum erat Plataeensibus, Archidamus veritus ne impium bellum iis inferret, violato iureiurando, hac testificatione iusti belli piaculum omne effugere voluit. Vide paginam 146.

ORATIONIS LACEDÆMONIORVM
DVCVM ARGVMENTVM.

Victi nauali praelio Peloponnenses ab Atheniensi Phormione, reparata & aucta classe de integro erant confligturi. Et quod verebantur ne militum animos infregisset recèns accepta clades, duces copiarum hac oratione sunt vsi ad eos confirmandos. Hic causas aduersi praelij ostendunt: non esse eas metuendas in hoc praelio. Ita esse prouisa omnia, vt nihil desit nisi vt bonis & praestantibus animis ad dimicandum accedant. Postremò eos poenis & praemiis propositis incitant. Vide paginam 158.

ORATIONIS PHORMIONIS
ARGVMENTVM.

Atheniensi classi, cum qua erant conflicturi Peloponnenses, præerat Phormio. is quod verebatur vt propter maiorem hostium apparatum, idem esset animi suis quod in superiore prælio fuisset, animandos quoque sibi eos existimauit. Id hac oratione facit, & aliis metum omnem multitudinis eripere conatur. Ostendit, eos quos fortasse metuant, plures quidem esse quam superiore pugna, sed tamen nihilo peritiores, aut fortiores. Nam siquid eis animi accesserit, inanem potius esse confidentiam quam illi ex sperata Atheniensium ignauia conceperint. Consilium suum de ineundo prælio, & de locorum ratione, aperit. Hortatur vt omnes strenuè partes suas tueantur. Vide paginam 159.

ORATIONIS MITYLENÆORVM
ARGVMENTVM.

Ingrauescente bello Peloponnesiaco, Lesbos vniuersa præter Methymnam, desciuit ab Atheniensibus ad Lacedæmonios, quum ante frustra esset id conata. Ob eam defectionem Lesbij bello ab Atheniensibus petiti, qui Mitylenen totius insulæ caput oppugnabant, miserunt Lacedæmonem legatos de defectione, & de auxilio implorando. Ab his in Olympiorum dies, qui instabant, reiecti sunt, quod ij rem volebant esse in sociorum potestate. Qui dies quum adessent, Lesbij in frequenti sociorum Peloponnesiorum conuentu hac oratione sunt vsi. Hic primum defectionis æquas & necessarias causas docent, nihil in ea esse a se cupide tentatum, sed maturè incolumitati suæ prospectum. Idcirco se Lacedæmoniorum fidem sequi velle, vt & suam libertatem retineant, & ne vnquam auspiciis & imperio oppugnent alienam. Eo fieri vt auxilium præsentibus malis, & societatis ius in posterum expetant. Quæ ex re quæ sint ad eos peruentura commoda, si ipsi id impetrarint, & quanta contra incommoda si repulsam patiantur, ostendunt. Vide paginam 176.

ORATIONIS TEVTIAPLI ELEI
ARGVMENTVM.

Capta ab Atheniensibus Mitylene, Peloponnesii, qui ad illius defensionem cum classe missi fuerant, & propter cunctationem suam illi defuerant, deliberant ex re ipsa quid sibi facto opus sit. Teutiaplus Eleus autor est recuperandæ Mitylenes. Posse enim improuiso aduentu fidentes & incautos Athenienses opprimi. Vide paginam 189.

ORATIONIS CLEONIS
ARGVMENTVM.

Athenienses duce Pachete potiti Mitylene, deliberabant domi quomodo defectionem eorum vindicarent. Ac prima quidem concionis decretum fuerat, quo puberes omnes necabantur: reliqua multitudo sub corona venum ibat. Fuerantque missi qui hoc populi scitum ad Pachetem perferrent. Postridie, quum pœnitentia moti, seueriores se fuisse confiterentur: factumque esset per quosdam Mitylenæorum fautores vt de integro populus in suffragia mitteretur: Cleon Atheniensis qui dicendo apud populum multum posset, idemque esset Mitylenæis iniquissimus, atque autor cruenti illius decreti antea extitisset, suasit hac oratione, item vt ante, capitalem animaduersionem in Mitylenæos. In hac inuehitur grauiter in populi leuitatem, qui minimis momentis impelleretur in partes contrarias, & de recta sententia repentè abduceretur. Reprehendit inane sermocinandi studium, quod libidine capti aliud ex alio sentire, appetere, dicere solerent. Inde ingreditur in sententiæ suæ expositionem: factum Mitylenæorum variè exaggerat: postremò impunitatis periculum, si ea illis concedatur, ostendit. Vide paginam 193.

ORATIONIS DIODOTI
ARGVMENTVM.

In eadem illa concione Diodotus, qui & proxima concione mollioris sententiæ autor fuisset, & in eadem tum perstaret, dixit aduersus ea omnia quæ a Cleone fuerant dicta: suasitque, vt sontes tantum, a quibus defectionem comparatam constaret, plecterentur. Ac primum aduersus illam incusationem garrulitatis, qua erat vsus Cleo, opponit consultationis liberæ vtilitatem quæ, nisi vltrò citroque dicendo, obtineri nequeat. Quis autem modus in audiendo adhibendus sit, ostendit. Stabat ab æquitate Cleon. sed at ipse ab vtilitate & æquitate: quod in alios præterquam in defectionis capita animaduerterenec æquum sit, nec reipub. expediat. Nam quod huius seueritatis terrore alios socios in officio retineri posse putaret aduersarius, id contra habere: quum homines vehementius ad maleficium libido impellat, quam metus anocet: nec dubium sit quin illa sæuitia aliorum sociorum animos sit alienatura: & desperatio veniæ, siquando defectionem potentiores plebe inuita tentassent, vniuersæ multitudini pertinaciam ad propugnandum sit allatura: spes autem impunitatis esset eos a potentum societate, & potentiores a perfidiosis consiliis auersura. Vide paginam 200.

ORATIONIS PLATÆENSIVM
ARGVMENTVM.

Expugnatis diuturna obsidione & ciborum inopia Platæis, Lacedæmonij, qui hac conditione Platæenses ad deditionem compulerant, vt in sontes tantum se animaduersuros pollicerentur, accersitis Lacedæmone iudicibus quinque, qui illorum causam disceptarent, iusserunt, eos causam apud hos dicere. Iudices, quod Thebanis

sui

suis in ea expeditione & Plataensi ciuitati vehementer infensis gratificari studebant, non criminibus obiiciendis (ne illi facile diluerent) sed interrogatione vna per duellionem illis iudicabant. Interrogatio erat hæc, Ecquid Lacedæmoniorum societati in id bellum commodassent. Perculsi Plataenses quòd se callida interrogatione vrgeri, & capitis inquiri vniuersos sentiebant, postularunt ne altercatione, sed perpetua oratione diligentius causam dicerent. Quod quum impetrassent, hac oratione sunt vsi: qua primum conqueruntur tam periculosæ defensionis legem sibi imponi: deinde ad rogata respondent: neque se vt amicos esse a Lacedæmoniis acceptos, sed hostili modo grauiter vexatos: inimici verò quum essent, non debere à se amicorum officia postulari. Reliqua est oratio, qua causam suarum partium docent: inimicitias & iniurias Thebanorum: sua in Græcos omnes, priuatim in Lacedæmonios, merita. Postremò rogant ne Thebanorum libidini addicantur. Vide paginam 208.

ORATIONIS THEBANORVM
ARGVMENTVM.

Thebani, acerrimi Plataensium oppugnatores, tum in obsidione, tum in illorum post deditionem reatu, & causa dictione, veriti ne Lacedæmonij, illorum defensione commoti, aliquid de seueritate remitterent: simul quod iis nonnulla turpiter facta Plataenses obiecissent, facta dicendi potestate, reos illos peragere hac oratione conati sunt. Respondent ad singula capita defensionis Plataensium. Primum erat de causa necessaria, quæ eos ad societatem Atheniensium compulisset: ei opponunt suæ oppugnationis tum temporis æquitatem. Secundum de egregia opera in vindicanda Græciæ libertate, & de Thebanorum in eadem causa perfidia. cui opponunt Thebani vim potentiorum, à quibus id temporis ipsorum ciuitas terrebatur: & post ea tempora suam erga Græcos fidem, Plataensium perfidiam: & in eos grauius delictum regerunt. quo loco ipsorum cum Atheniensibus societatem exagitant. Tertium erat de Thebanorum clandestino ingressu ad Plataeas opprimendas: retorquent illi se paci publicæ consuluisse, & Bœotiæ vrbem ad Bœotiæ societatem reuocare voluisse: simulq; perfidiosam suorum cædem illis obiiciunt. Reliqua erant, quibus auitam virtutem & sepulcra Lacedæmoniorum, quæ in suo agro essent, & voluntariam deditionem suam Plataenses prædicabant. Opponunt Thebani eorum iniurias, patrum suorum cædis in prœlio, quo ab Atheniensibus stabant Plataenses. Postremò ius belli & reatus ostendunt. Vide paginam 214.

ORATIONIS DEMOSTHENIS
ARGVMENTVM.

Pylum obsederant Athenienses, duce Demosthene: liberare eam obsidione Lacedæmonij cum sociorum copiis parabant. Terra mariq; res gerebatur. Aduersus pedestres copias horum, suarum partem instruxerat Demosthenes: reliquam manum maritimis eorum viribus opponit ne appelli possint. Instructos suos hortatur hac oratione, vt pro virili parte hostem arceant, & à littore ac suis operibus summoueant. Necessitatem & facultatem proponit, quum ostendit quantam locus ille retentus opportunitatem ipsis sit præbiturus: & quam facile sit hominibus res maritimæ peritis rudiores aditu portus prohibere. Vide paginam 256.

ORATIONIS LACEDÆMONIORVM
ARGVMENTVM.

Lacedæmonij, re malè gesta apud Pylum, quòd nec vrbem illā obsidione liberare, nec suos, quos in insula quadā Atheniensium nauibus opposuerant, recipere poterant: (nolebant autem ad vtrosque seruandos belli aleam de integro subire) statuerunt cum Atheniensibus compositione rem totam transigere. Miseruntq; Athenas qui pacem æquis conditionibus, si eò deduci Athenienses possent, conficerent. Eorum hæc est oratio in eam sententiam habita. Qui quum se legatos de obsessis recuperandis venisse ostendissent, multaq; de moderatione, quæ in rebus secundis adhibenda est, dixissent: ad eam pacem hortati sunt Athenienses, quæ vtrisque eorum & Græciæ vniuersæ summopere expediret, ipsis verò Atheniensibus præcipuam gloriam haberet, quod ij rebus suis integris Græciam pacassent. Vide paginam 262.

ORATIONIS HERMOCRATIS
ARGVMENTVM.

Quum in Sicilia bella intestina exarsissent, principioq; longè potentissimæ ciuitates duæ dissiderent, Syracusana & Leontina: post verò manasset discordia ad alias ciuitates, totaq; iam insula bellis æstuaret: pacti sunt inducias Camarinæi & Geloi: deinde alij populi Gelam legationes de pace miserunt. Ibi quum pro se quisque, quæ viderentur, diceret, Syracusanus Hermocrates præter cæteros studiosius hortator pacis fuit, habuitq; hanc orationem in eam sententiam. In hac, belli calamitate exposita, quod illud nunquam vtrisque posset esse commodum, sæpe ambobus perniciosum, nunquam autem quicquam in se haberet boni: demonstratoq; periculo, quod vniuersæ Siciliæ impenderet ab externis auxiliis, quæ accita essent (maximè ab Atheniensibus, qui non obscurè totius insulæ imperio inhiarent) omnes ad pacis studium est hortatus: authorq; fuit vt potius singuli de suo iure remitterent, quam committerent, vt repudiata pace ad arma rediretur. Vide paginam 290.

ORATIONIS BRASIDÆ
ARGVMENTVM.

Acanthus erat vrbs Macedoniæ, Andriorum colonia, Atheniensium socia: eam Lacedæmonius Brasidas ad societatem Lacedæmoniorum, vt & alias quascunque posset, traducere volebat. Rem colloquio, priusquam vi,

mittat, & in eorum concione hac vtitur oratione: qua suadet vt se Lacedæmoniis dedant: hortaturque nequid per cupiditatem aut pertinaciam faciant. Argumenta eius sunt: libertatem illis afferri, & superbum dominatum Atheniensium infringi: causam sibi esse æquissimam: vires ad eos vrgendos, si adduci monendo non possint, maximas. nihil nisi Græciæ & finitimarum ciuitatum libertatem quæri. Cui rei si obsistere velle perseuerent, denunciat agri vastitatem: testaturque illorum omnem culpam futuram. Vide paginam 308.

ORATIONIS PAGONDÆ

ARGVMENTVM.

Athenienses Delium Bœotiæ templum muro cinxerant, relictoq; præsidio, versus Athenas abibant, & iam Atticæ fines attigerant. Bœoti fanum & Bœotiam omnem liberaturi, magnam manum coegerant. Abeuntes insequi plerisque non placebat: vnus ex ducibus Pagondas Thebanus, quum id temporis summam rerum teneret, centuriatim euocatos & suos & socios docuit hac oratione, esse cum hoste vbiuis locorum, quum id commodè fieri possit, dimicandum. Neque enim vbi sint, sed qui sint, quid fecerint, quid moliantur, quid ab eis expectandum sit, considerari oportere. Hoc ita expedire, vsu & maiorum exemplis confirmat. Vide paginam 314.

ORATIONIS HIPPOCRATIS

ARGVMENTVM.

Instructa vtrinque acie erant commissuri prælium Athenienses & Bœoti. Atheniensibus præerat Hippocrates: is antequam bellicum caneretur, cohortatione suos conatus est animare. Id fecit hac oratione: qua, commemoratione patriæ & virtutis maiorum, propositoq; præmio victoriæ, militum animos incendit. Vide paginam 316.

ORATIONIS LACEDÆMONIORVM

ARGVMENTVM.

Non est quidem disertè à Thucydide dictum, per legatos fuisse hæc transacta cum Atheniensibus: sed tamen non abest a vero, legatis potius quam literis hæc fuisse commissa: quia si coram agerent, facilius rem possent conficere. Legationis autem illius hæc causa fuit: Athenienses bello defatigati, vltro appellarunt Lacedæmonios de induciis paciscendis. Placuit Lacedæmoniis, vt earum formula Atheniensibus ederetur. Id faciunt hac oratione legati: conditiones enim exponunt, & ad quos ea pertineant, & quo iure omnes eos esse velint ad quos pertinent, ostendunt. Vide paginam 329.

ORATIONIS BRASIDÆ

ARGVMENTVM.

Expeditio fuerat suscepta aduersus Lyncestas à Brasida Lacedæmonio & Perdicca Macedonum rege: quibus erant præterea auxilio venturi Illyrij. Sed iidem fidem repente fefellerunt, & Lyncestarum partes sunt sequuti. Hoc nuntio perculsi Macedones, se in fugam coniecerunt. Deserti Lacedæmonij a sociis non mediocriter pertimuerunt, quod bellicosa gens Illyriorum credebatur. Confirmare eos Brasidas hac oratione nititur: opponit enim barbarorum inani fiduciæ, temeritati, imperitiæ, virtutem Lacedæmoniorum, propriam illius gentis, ac disciplinam vsumq; rei militaris. Vide paginam 336.

ORATIONIS BRASIDÆ

ARGVMENTVM.

Brasidas, commissurus cum Atheniensibus prælium, suis animos augere hac cohortatione voluit. Ea partes habet duas. priore, consilij sui, & certaminis ad quod eos ducebat, rationem exponit: velle incautos adoriri, & diuiso agmine terrere: altera parte eos animare ad strenuè pugnandum conatur. Proponit enim suis ciuibus gloriam communis patriæ. sociis spem libertatis, metum suæ & Græcorum seruitutis, omnibus præmium victoriæ. Ipse vero fidentem animum præ se fert, spei & consilij plenum. Vide paginam 348.

ORATIONIS NICIÆ

ARGVMENTVM.

Atheniensium opem implorabant Egestani Siculi, bello a Selinuntiis petiti: res delata est ad concionem: populus id bellum sciuit cupidissimis aliquot ducibus, qui illud deferri ad se cupiebant. In numero ducum erat nominatus Nicias: huic delatum imperium, & omnis illa militia minimè grata erat. Itaq; decernenti populo dissuadet ne omnino id bellū suscipiatur. Esse enim illud periculosum, præsertim nullis finitimorū pacatis, sed ardente Peloponnesiaco bello, quod plenum negotij erat. Refellit quod dictum fuerat ab Egestanis, impendere grauissimum periculum Atheniensium imperio, si Syracusani rerum in Sicilia potirentur. Monet ne mos geratur cupidis hominibus, qui nihil libentius faciant quam vt rem & gloriam priuatam ex reip. detrimentis quærant. Vide paginam 417.

ORATIONIS ALCIBIADIS

ARGVMENTVM.

Intererat eidem illi concioni Alcibiades, genere, opibus, eloquentia florens, sed iuuenili insolentia ferox: dux porrò iam designatus, si populus eam expeditionem sciuisset, vt iam cœperat. Is, quod se oratione Niciæ se non obscurè

securè carpi senserat, simul vt populo eam nauigationem persuaderet, ad dicendam sententiam accessit: quam hac oratione est complexus. Primum coarguit ea quæ a Nicia fuerant coniecta in aliquot iuuenum immodicam magnificentiam & ostentationem: deinde expeditionem suadet, quòd vtilem & necessariam esse probet: necessariam, ne socij deserantur, & ne imperium Atheniense propter inertiam minuatur: vtilem, quia confirmatis in Sicilia sociis, hostes Atheniensium debilitarentur: & quia semper ita euenisset, vt multis iuuandis Atheniensium opes crescerent. Vide paginam 422.

ORATIONIS NICIÆ ARGVMENTVM.

Nicias, cui nec bellum plebiscito decretum, nec imperium ad ipsum delatum placebat, quum se dissuadendo nihil proficere intelligeret, accessit de integro ad sententiam dicendam: qua decernendi apparatus in id bellum quamcopiosissimi author est: eo consilio, vt sine non probasset (quod malebat) populus rei difficultate deterritus consilium belli abiiceret: siue persuasisset, saluti suæ & imperio cautum esset, instructiorq; ad res gerendas accederet. Causas suæ sententiæ affert, hostium vires, locorum interualla, conditionem belli. Vide paginam 426.

ORATIONIS HERMOCRATIS ARGVMENTVM.

Confecto omni illo apparatu, de quo habitæ sunt proximæ conciones, & classe ingenti deducta, Athenienses Syracusas petebant: Syracusani licet resciscerent, tamen bonam partem falsa afferri putabant de illorum nauigatione: itaq; iacebat omnis belli apparatus. Erant alij qui asseuerarent ita instructos venire, & breui affore. In his Hermocrates erat, qui hanc habuit concionem, quo illis tum inanem confidentiam, tum metum eriperet: neque enim illos in nimio metu aut contemptu ponendos esse. De apparatu quid sentiat, quas societates adiungi, quam rationem belli administrandi esse velit ostendit. Vide paginam 434.

ORATIONIS ATHENAGORÆ ARGVMENTVM.

Hæc oratio superiori est aduersaria. Nam Athenagoras, qui tribunatum plebis gerebat, & eloquentia gratiaq; multum poterat, expeditionem autem illam Atheniensium commentitiam putabat grauiter in eos inuectus est hac oratione, qui in contraria erant sententia. Primum enim hanc opinionem labefactare conatur, quum opes Atheniensium despicit, Syracusanas altera ex parte euehit. Deinde illos rumorum authores increpat, atq; affectati dominatus insimulat. eos ab iis consiliis deterret, & quid animi quidue consilij in Atheniensium aduentu (si quis sit) habere debeant, ostendit. Vide paginam 438.

ORATIONIS NICIÆ ARGVMENTVM.

Cohortatio est ad fortiter dimicandum. Nam conflicturus acie cum Syracusanis Nicias, suos ad certamen animat, a commemoratione patriæ virtutis, & a difficultate recipiendi sese ex fuga, si ignauiter pugnauerint. Neq; enim præsto esse patriam, quæ fugientibus sit perfugio. Vide paginam 458.

ORATIONIS HERMOCRATIS ARGVMENTVM.

Athenienses, commodius bellaturi cum Syracusanis, si ciuitates Siciliæ ab hostibus auertissent, ad suas autem partes deduxissent, dabant operam vt quamplurimas societates contraherent: in his Camarinam solicitabant. Syracusani missa legatione contranitebantur. Eam legationem obibat Hermocrates: qui quum hanc causam pro concione Camarinæorum agere cœpisset, eos ab illa societate deterrere est conatus, quòd diceret Atheniensium expeditionem in totius Siciliæ perniciem esse comparatam. Itaq; hanc societatem, si eam iniissent futuram temerariam, fraudulentam, & ipsis Camarinæis exitiosam. Totus est in patefaciendis Atheniensium consiliis, repetito principio vsque a dominatus eorum primordiis. Vide paginam 463.

ORATIONIS EVPHEMI ARGVMENTVM.

Aduersaria est superiori hæc oratio. Nam quum Euphemus Atheniensis Camarinam, item vt Hermocrates, de societate ineunda venisset, audissetq; quæ erant a Siculo in Athenienses coniecta, simul ad ea respondit, simul id cuius causa venerat, exposuit. Primum enim quæ de iniquitate Atheniensis imperij ab illo dicta fuerant, refellit, & honestissimis rationibus partum esse ostendit. Suspiciones verò appetitæ Siciliæ dominationis infirmat. Esse enim potius ab Atheniensibus patrocinium Siciliæ susceptum aduersus opes Syracusanorum: quod & superioribus bellis re ipsa comprobassent. Quin & securitati suæ se consulere. Hortatur igitur ne, quorum societatem & fidem antea expetiuissent, oblatam nunc repudient: ne sibi id fraudi esse aliquando, sed serius, sentiant. Vide paginam 468.

ORATIONIS ALCIBIADIS ARGVMENVM.

Alcibiades Athenis profugus Lacedæmonem se contulit. Venerant eodem legati Syracusanorum & cum his Corinthiorum, vtriq; postulaturi vt classis in Siciliam ad Syracusarum & totius Siciliæ defensionẽ mitteretur.

Productus in concionem Alcibiades suasit eadem quæ legati: ibiq́; hanc orationem, ardens vindicta in Athenienses, habuit. Cuius principium collatum est ad auertendam ante acta vita inuidiam, & præsentem fraudulenti animi suspicionem. Reliqua oratione Atheniensium consilia aperit, quæ particeps eorum fuisset, omniaq́; optimè nosset. Quid facto opus sit, & quid Lacedæmoniis sociisq́; expediat, ostendit, & quemadmodum dominatum Atheniensium infringi atq; adeo opprimi possit. Vide paginam 475.

ORATIONIS NICIÆ
ARGVMENTVM.

Nicias, commissurus cum Syracusanis prælium illud nauale quo res Atheniensis prostrata est, quòd videbat suos superioris prælij clade consternatos, antequam decertaret, confirmandos sibi eorum animos existimauit. In eam sententiam hæc ab eo concio habita est: nam in hac languentes animos ad spem melioris successus erigit, hortaturq́; vt animosè pugnent. Capita præcipua cohortationis sunt, firmior quam antea apparatus, necessitas pro sua & reipub. salute dimicandi, fructus amplissimæ victoriæ si eam reportent. Vide paginam 535.

ORATIONIS GYLIPPI ET CÆTERORVM BELLI
DVCVM ARGVMENTVM.

Gylippus Lacedæmonius, dux auxiliarium qui Syracusas Lacedæmone missi fuerant, & cui Syracusani multum tribuebant, antequam inirent prælium illud sui Syracusaniq́;, ad pugnam eos animare hac oratione voluit. Ea superiori e regione respondet: nam superiorum præliorum felicitatem commemorat, victos esse ab iis Athenienses, qui naualis rei gloriam vbiuis gentium vsq; adhuc obtinuissent. Itaq; illorum apparatum omnem, spem, consilium præ suis contemnit: neque enim spe, sed desperatione ad dimicandum eos impelli. Postremo suorum animos iniecta vindictæ cupiditate stimulat: esse enim persequendas ab hostibus iniquissimi belli concitati, & appetita Siciliæ pœnas. Vide paginam 538.

ORATIONIS NICIÆ
ARGVMENTVM.

Victi Athenienses, desperata non modo expugnatione Syracusarum, sed etiam propè salute sua, perfugio locum quæsituri abibant. Non carebat luctu, lacrymis, periculis, ea profectio. imminebant enim hostes fugam interclusuri: cuius rei faciendæ opportunitatem illis afferebant locorum angustiæ. Itaq; Nicias mœrorem iis lenire, metumq́; minuere hac consolatione est conatus. nam & suo exemplo iubet bono animo esse, & sperare numinis miserationem tot iam exhaustis laboribus, si qua vis ingruat (quæ haud dubie expectanda erat) animo se patriamq́; tueantur. Vide paginam 549.

INDEX

INDEX LATINVS RERVM ET VERBORVM IN OCTO THVCYDIDIS LIBROS, OBSERVATIONE DIGNORVM.

D

Modera-

N.

O

FINIS.

INDEX GRAECVS VERBORVM PHRASIVMQVE TAM IN IPSO THVCYDIDE, QVAM EIVS COMMENTARIIS CONTENTORVM.

Vbi ante ziphros pagellarum c inuenitur, candidus lector commentariorum pagellas denotari sciat.

A

E

Ρ

Σ

FINIS.

Errata, quæ partim inuitis, partim nimium festinantibus nobis tam in Græco quàm Latino textu irrepserunt, humanus Lector, humaniter sic emendabit. prior tamen numerus semper paginam, secundus verò aut tertius cum a. præfixo annotationem denotat.

[illegible]

Errata [illegible] animaduersa in Commentariis F. P. humanus Lector sic pro se corriget.

[illegible]

[illegible]mio. F [illegible]. 71. D idios signif. & per translationem accipitur pro. 74. B ferruminati. D. crucitabant. 76. B. & minimè instructi. F. eorum se satisfact. 77. R [illegible]. G illi dediderant. 79. G. Θεαροὺς. 80. A. haberi scribit. 81. A. & sociorum. G. [illegible] 83. E. Καθαρσίων [illegible] 86. A. χαλεπωτέρων & χαλεπωτέρων. 88. G. restrictatur. 89 F. [illegible]. 98. G. seq. & compr. 102. C. ὁ [illegible]. 106. G. quasi negligatur, aut nullo modo amplius, aut non. 109. C [illegible]. 113. F. ad extremum. 118. A [illegible]. 120. E. [illegible] adde post precedens significat. & cum illa annotatione coniunge. F. afferremus. 122. B certamque ob hunc fontem. E. [illegible] G. [illegible]. 125. G. [illegible] 126. G. iam Thraciam. 127. B. Θρᾳκῶν. 130. G. ac aut amant. 131. A. [illegible]. 133. D. [illegible]. 134. F nec tertiam. 138. F. [illegible]. 146. G. [illegible] & [illegible]. G. parum bibere. 147. B. Lucretius octauo, Dies. 151 A. [illegible] & [illegible]. 152 A ibi portum. 155. B. virtutes. 157. F. [illegible]. 159. E. [illegible]. G. & dederunt. 164. F. [illegible] & [illegible] & postreaque ope. G. Veteres. 165 B. dees affatim. 166. E. [illegible]. 171. E. [illegible]. 175. B. [illegible]. C. [illegible] G. dabo, horum. 178. B Salaminus. 179. B Leaes. C. Seuthes. G [illegible] & [illegible] 186 E. Otniadas. 187. A. Ὀλυμπίαι. 189. C. Nec vero. 193. B. [illegible] F. qui dedidda 194. A. Et hyems. C. [illegible] F. hi omnes. 197. B. [illegible] F. fuerat, & 198. D. Neptuno Ægeo refertæ diuitiis. E. Ἀλαιδας & Mitylenæ. 199. B. & arrepta. C. in ipsis. D [illegible] F. [illegible] 200. A. [illegible] F. [illegible]. 201. A premebatur. C [illegible]. 203. A. Delida, & iniurias. 204 posita res, qui 205. C. [illegible] F. haberent. 206. F. vtrunque ad. 212. F. qua superant. 213. B. à peccato. D. Sic [illegible]. G. [illegible]. 214 F. ὁ λόγος. 215. C. ὅπως. G [illegible] & [illegible]. 218. F. capessere. 220 E. [illegible] 221. B hic esse. 222. B. [illegible] F. non sensisse. 226 C. Λακεδαιμόνιοι. 228. B Ὅπως μή. 230 F. eas res. 231. D. resistebant. Iamus. 232. C. Præmium. 235. A vnde [illegible]. 236. D Boeo. & [illegible] F. [illegible]. 237. E. [illegible]. 239. F harum mulierum conuentum, qui in Delo fieri consueuerat. F. [illegible]. 242. A. [illegible]. 252. C. experiri. 255. B. [illegible]. [illegible] sint. C. [illegible]. F. [illegible]. 256. C. [illegible]. F. [illegible]. 257. A. [illegible]. D. [illegible] 258. C. [illegible] G [illegible] 259. C. vtraque extremitate. 260. A. admouerunt. B. tardius progrederentur. & Restibus vestes e. [illegible] ter sic scribendum. F. [illegible]. 264. A. [illegible]. 265. D. in euentum. 266. B. [illegible] & Τάδε γάρ 267. G. [illegible]. 268 D. Lacedæmonum 269. C. copiarum E. Boeotiæ. 270. B. [illegible] G. [illegible] 274. F. se vim illis allaturum 275. F. [illegible]. Itinere. 278. D [illegible] 279. E. [illegible] 280 A. [illegible]. 282. A. [illegible] F. ord. persequitur. 283. B. dimicantium. Art F. [illegible] 284. E. quoquo versum. 285. A. [illegible] & Κρόμνον. E. Toronæos. F. [illegible] 287. B. [illegible] 289 B. [illegible]. E. [illegible] & Μενδαῖοι. 290. G. defunctas, & proditas. 291. C. Exarmatio d. E. Epipus. F. multitudo. 293. A. prospicerent. B. [illegible], impressionem faciebant. G. [illegible]. 294. E. [illegible] & Scionen. F. sed mutata. 295. E. Tegeam. F. Mantineos, & Tegeatas. 298. D. persequuntur. 299. F. à prælio. 302. A [illegible] 303. E. [illegible]. 304. A neque eius. B. non potuisse. G. [illegible] 306. G. quæ de re. 307. A. [illegible] 308. A. [illegible] & [illegible]. B. Feruntur & pro fallacys. F. [illegible] & ratione allata. G. Mantineos. 309. B. magistratum gerentium. E. illum alij anno. G. quiescant. 310. A. annus constat. E. Argiuos. 311. F. [illegible]. 312. D. [illegible]. 314. F cum timent. 316. F. [illegible] & [illegible]. 317. B. [illegible] vndecim. 321 B. [illegible]. 324 B. illuxisset. D. Argiuos. E. Argiuos. 329. D. compræmatum ex hoc. E. ἐπὶ τοῖς. 330. [illegible] 333 B. Hostes se dicl. C quæritur. 334. C [illegible] & affert infirmiori. D. Præter summum in summo 335. E. quærantur. 33[illegible] D. suam tutaturos. E. [illegible]. 337. B. [illegible]. D. [illegible] F. [illegible] 342. C fortuna. 344. E. [illegible]. F. piratas. G. Ἀργεῖοι. 345. D [illegible] E. [illegible]. 346 E. [illegible]. 348. E. comparabitur. 350 E. [illegible]. F Lacedæmonios. & quod. G. [illegible]. 351. C. [illegible] F. [illegible] 353. G. [illegible] 354. D demittere in. E. [illegible]. F. [illegible] & [illegible]. 355. A. [illegible]. G Βοιωτοί 356. A. post illud [illegible] pone statim, & in eadem annotatione, [illegible] & [illegible] & [illegible] 358. D. Τότε. E [illegible] 359. A ad negotium sunt propensi. F. tolerasuta, & omnia tentatura. & [illegible], ὅτι. 360. E. [illegible] & Ἐξ ἧς. F. Mantinei. 361. D. nobis vendicemus. & [illegible] 362. C. [illegible]. 364. E profecta. F erant etiam. 366 C. vt superati. 367. C. deterriti. D. in hyemem & explorent. & præmittere. & [illegible]. 368 B. [illegible]. F. quod si quo aliter 369. B. callent audiant. & Delibérabantur. 370. D. sed etiam propter. 371. G calumniis alios. 372 F Καὶ [illegible] 373 C. quoquouersum. F fore existimabā. 374. B. [illegible] & [illegible] G principio 375. A. [illegible] & periculo prælij. 376 F. cui est. 377. D. [illegible]. 378. D. [illegible]. F aggrediendæ. 379. A [illegible] & [illegible] F. cum se comp. 380 E [illegible]. 381. A. subterfugisset 382 A. iudicio damnarunt. C. [illegible] E. [illegible] F. quia Hyblam. G. conati fuissent. & [illegible]. 383. G. [illegible]. 384. A. [illegible] & [illegible] & [illegible]. B. suos milites ad. D Conciliat sibi militum animos, quum eos appellat commil. F. [illegible] 386 F [illegible] 387 A. τὸ [illegible]. D. [illegible]. F. Ὅπως μή 388. D. vobis faciāt. [illegible] E. remotius 389. F. [illegible]. 391. A. [illegible] & [illegible]. 395. E. causa pro. G. [illegible]. 396 F. expositurinus. & Ὅπως μή. 397 B quæ patent. 398. C. Mantineam. E. mea fides. G. [illegible]. 399. G. rerum, quas. 400. A. [illegible]. B. [illegible] & demonstrat eorum. D. Quiremiges. 401. F. recuperare studeo. 402. D Siciliæ. E. [illegible]. 403. A. Decliuum. C. & formam. & [illegible] desinunt. 404. proponebantur. G quæ Syracusanis. 40[illegible]. A. [illegible]. B. sub eadem. E. Bœotia. G. Sicilia. & Φυλακήν. 406 A Ex itinere, obiter. E. res terrestres 407. A. [illegible]. 408 B Proœmium epistolæ. C reuisa. E. Athenienses. 409 E. eas quoque. 410. B. δίκη & [illegible]. 411. E. [illegible] & [illegible]. 412. D. [illegible]. 413. A [illegible] 415. A. [illegible] τῆς τέχνης. 417. A tesseram. B tesseram & tessera. C. tesseram. 418. A. fore in. 419. A. contra, vel vicissim excogitarunt. 420. D. [illegible] & [illegible]. E. [illegible]. 421. E. in incommodis. 422 non dicenda. F. τῆς τύχης ter ita legendum. 423. E. [illegible]. B. [illegible]. G. [illegible]. 424. C [illegible]. F. eruptionem. 427. A. rebus desperantes. & τὸ [illegible]. & illaturi Athenienses. F. stupore mentis. G. [illegible]. 428. E. [illegible]. G. [illegible]. 429 B. curabitas. D & copia. 430. G hoc etiam 431. A. salutem pararent. G. credulitatem. 433. D [illegible]. 434. B. γάρ. [illegible] à fort. C. [illegible] à cop. 436. F. [illegible]. 438. B. [illegible]. C. animis erant. 439. A. [illegible]. 440. G. in Parnasso. 441. G. [illegible]. 444. E. prælio afflicti. 445. D. [illegible]. 448. D. [illegible]. 451. E. [illegible]. 452. D. [illegible] & ad frugalitatem. 456. A. [illegible]. 457. E. expedire. G. [illegible]. 461. A. [illegible]. B. [illegible]. C. meritis. G. [illegible]. 462. G. Vel [illegible] vel. 463. G. [illegible] & [illegible]. 464. A. lacessere. 465. A. [illegible] & quam mare. D. exhibebit 466. C [illegible]. F. [illegible]. 468. E. [illegible]. 470. C. Spartanarum. F. [illegible]. 471. A. [illegible] γάρ. 472. E. [illegible]. 473. D. cumque succendebant. 475. A. Perinde sunt. 476. E. [illegible]. 478. F. [illegible]. G. [illegible]. 479. D. [illegible] & [illegible] & [illegible]. 480. C. [illegible]. 481. E. instruerent, nec C. [illegible]. 486. A. non expectarunt. 487. C. lædere. Receptis in societatem nobis quàm. 488. F. [illegible] & inquit, sed quærat. 492. D. Εἰ γὰρ [illegible]. 495. F. [illegible]. 496. D. [illegible]. 497. G. obiecistis. 499. D [illegible]. 501. F. [illegible]. 502. F. [illegible] γάρ. 504. B. ex super. 505. C. [illegible]. addita est 4. E. [illegible]. 507. D. [illegible]. 509. B. ἐγὼ μέν. F. [illegible]. 510. G. in aridam. 512. C. [illegible]. 513. B. Lenitas. verbum factum. 517. E. [illegible]. F. [illegible]. 522. C. [illegible]. 528. B. [illegible].